

Большой современный русско-монгольский – монгольско-русский словарь

ОРОС-МОНГОЛ – МОНГОЛ-ОРОС
ОРЧИН ҮЕИЙН ХЭЛНИЙ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТОЛЬ БИЧИГ

■ Наиболее употребительные
словосочетания

■ Словарь рассчитан
на самые широкие круги как
русскоязычных, так и
монголоязычных читателей

■ Более 115 000 слов
и выражений, отражающих
современную русскую
и монгольскую лексику

■ Поможет при переводе
с русского языка
на монгольский,
с монгольского на русский,
а также при чтении текстов

МОНГОЛ

**БОЛЬШОЙ СОВРЕМЕННЫЙ
РУССКО-МОНГОЛЬСКИЙ —
МОНГОЛЬСКО-РУССКИЙ
СЛОВАРЬ**

Ю. Кручкин

**БОЛЬШОЙ СОВРЕМЕННЫЙ
РУССКО-МОНГОЛЬСКИЙ —
МОНГОЛЬСКО-РУССКИЙ
СЛОВАРЬ**

Москва
 АСТ
В О С Т О К
ЗАПАД
2006

Ю. Кручкин

**ОРОС-МОНГОЛ —
МОНГОЛ-ОРОС
ОРЧИН ҮЕИЙН ХЭЛНИЙ
ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТОЛЬ БИЧИГ**

Москва
 АСТ ВЪСТОК
ЗАПАД
2006

УДК 811.512.3(038)

ББК 81.2Мон-4

К 84

Подписано в печать 29.06.06. Формат 84×108^{1/16}.
Усл. печ. л. 59,0. Тираж 1000 экз. Заказ № 1926.

Кручкин, Ю.

К84 Большой современный русско-монгольский — монгольско-русский словарь = Орос-монгол — монгол-орос орчин үеийн хэлний дэлгэрэнгүй толь бичиг / Ю. Кручкин. — М.: АСТ: Восток — Запад, 2006. — 921, [7] с.

ISBN 5-17-039772-0 (ООО «Издательство АСТ»)

ISBN 5-478-00365-4 (ООО «Восток — Запад»)

Словарь содержит более 115 тыс. слов и выражений в обеих частях. Издание может успешно использоваться при изучении монгольского языка и выполнении переводов. Особое внимание уделено современному разговорному языку, таким образом, словарь поможет в овладении монгольским языком, привьет навыки устной речи.

Словарь рассчитан на самые широкие круги как российских, так и монгольских читателей.

© Ю. Кручкин, 2006

© «Восток – Запад», 2006

Дорогие друзья!

Мне лестно и приятно представить на ваш суд самый большой за последние 150 лет «Большой современный русско-монгольский — монгольско-русский словарь», который в нашей стране все так долго ждали.

Несомненным преимуществом этого подвижнического труда монголоведа и моего давнего друга Юрия Кручкина является то, что впервые, пожалуй, за последние 60 лет автором подобного словаря стал русский человек, сумевший в лучших традициях российского востоковедения проникнуть в душу монгола и блестяще овладеть монгольским языком.

Для тех, кто только начинает изучать монгольский и русский языки, в словаре найдется немало сюрпризов и головоломок, благодаря которым приобретение новых знаний будет захватывающе интересным.

*Президент Монголии
Н. ЭНХБАЯР*

От автора

Словарь этот несовершенен, как и вся наша жизнь. Однако, надеюсь, будет востребован подобно всем предыдущим моим книгам и подобно редким ныне изданиям о Центральной Азии и Монголии.

Хочу выразить искреннюю признательность моим друзьям, оказавшим поддержку в подготовке издания настоящего словаря: Намсрайдоржийн Батболду, Г. Балдандоржу, Ц. Батсуху, Да. Ганболду, Константину Генеvски, Х. Наранхуу, Лодой-дамбын Насанбаяр, С. Оюун, Никите Пронскому, Ч. Тунгалаг, Л. Хангаю, До. Цэдэву, О.Чулуунбату, Намбарын Энхбаяру, М. Энхсайхану, Ч. Энхтайвану, а также компаниям «Орион», «Nature Tour». В работе над словарём в конце XX — начале XXI вв. принимали участие: Агиймаа Кручкина, Гончигийн Балдандорж, Азей Илиза, Л. Долгорсурэн, В. Дунаев, Х. Мэргэн, Ж. Амгалан, С. Нямжав, С. Мунхтулга.

Не могу не поблагодарить и неординарную команду моих помощников.

Книгу посвящаю моей единственной и неповторимой дочери Агийме.

Все пожелания и критические замечания приветствуются и принимаются по адресу:

e-mail: kruchkin@hotmail.com

**РУССКО-МОНГОЛЬСКИЙ
СЛОВАРЬ**

А

А 1. ба, бөгөөд; (*заримдаа орчуулагдахгүй*); 2. харин, боловч, -ч; 3. аа, өө; **а!** он, значит, **выздоровел** өө, тэр чинь эдгээ буй; 4. (*разг.*) аа, өөв, хөөс; **пойдем танцевать, а?** хоёулаа бүжиглэе, хөөе.

АБАЖУР 1. чийдэнгийн бүрхүүл, дэнгийн саравч; 2. *разг.* толгой.

АБЕРАЦИЯ гажиг; ~ **света** гэрлийн гажиг.

АББАТ католик сүмийн хамба, лам.

АББРЕВИАТУРА хураасан үг, товчилсон нэр.

АБЗАЦ 1. шинэ мөр, догол мөр, догол; 2. догол мөрт; 3. *разг.* хараач!

АБИТУРИЕНТ их дээд сургуульд элсэгч.

АБОНЕМЕНТ захиалга, захиалах эрх.

АБОНЕНТ захисан хүн, захиалагч, хэрэглэгч.

АБОНИРОВАТЬ захиалах.

АБОРДАЖ хавиргалах байлдаан, онгоц зэрэгцэн тулалдах.

АБОРИГЕН уул нутгийн хүн, нутгийнхан.

АБОРТ үр хөндөх, зулбуулах.

АБРАКАДАБРА үл ойлгогдох, утга замбараагүй үг.

АБРАМ (*разг.*) жүүд, еврей.

АБРИКОС 1. гүйлээс, гүйлс, чангаанз; 2. (*разг.*) эр хүний төмсөг.

АБРИС агьтай.

АБСЕНТ агиар хандалсан архи.

АБСЕНТЕЙЗМ зайлсхийх, иргэний үүргээс зайлсхний.

АБСОЛЮТ абсолют, туйл, үнэмлэхүй.

АБСОЛЮТИЗМ хязгааргүй эрхт засаг, хаант засаг.

АБСОЛЮТНО 1. огт, тун, туйлын; ~ **не знаю** огт мэдэхгүй; 2. тов, чив, хов (*монгол үгийн эхний үеийг давтаж хүч оруулна*); ~ **ясно** тов тодорхой.

АБСОЛЮТНЬИЙ 1. дийлэнх, үнэхээр; ~**ое большинство** дийлэнх олонх; 2. туйлын, үнэмлэхүй; ~**ая истина** туйлын үнэн; ~ **высота** үнэмлэхүй өндөр; 3. ~ **слух** сонор сонсгол.

АБСОРБИРОВАТЬ шингээх, сорох.

АБСОРБЦИЯ шингэх, уусах.

АБСТРАГИРОВАТЬ хийсвэрлэх.

АБСТРАГИРОВАТЬСЯ хийсвэрлэн бодох.

АБСТРАКТНЫЙ абстракт, хийсвэр.

АБСУРД учир утгагүй, шал дэмий.

АБСУРДНЫЙ учир утгагүй, шал дэмий; ~ **вывод** учир утгагүй дүгнэлт.

АБСЦЕСС буглах, бээрлэх.

АБХАЗЕЦ абхаз хүн.

АВАНГАРД магнай, тэргүүн, хушууч, толгойн сэргийлэх.

АВАНГАРДИЗМ хушуучлагч арга.

АВАНГАРДНЫЙ магнай, тэргүүн, хушууч, толгойн сэргийлэхийн.

АВАНПОСТ тэргүүн хэсэг, магнайн харуул, өмнөх пост.

АВАНС 1. урьдчилгаа, **выдать** ~ урьдчилгаа олгох; 2. *разг.* хоосон амлалт.

АВАНСИРОВАНИЕ урьдчилах, мөнгө урьдчилан олгох.

АВАНСИРОВАТЬ урьдчилуулах, мөнгө урьдчилан олгох.

АВАНСОВЫЙ урьдчилгааны, урьдчилсан.

АВАНСЦЕНА өмнөх тайз.

АВАНТЮРА адал балмад явдал, зальхай хэрэг, адтай явдал, адал явдал.

АВАНТЮРИЗМ адал балмад явдал, зальхай явдал.

АВАНТЮРИСТ адал балмад этгээд, зальхай хүн, залилагч.

АВАНТЮРНЫЙ 1. адал балмад, зальхай; 2. адал явдалтай, элдэвтэй; ~ **роман** адал явдалтай роман.

АВАРЕЦ авар хүн.

АВАРИЙНЦЫЙ ослын, сүйдэл арилгах, гэмтэл засах; ~**ое освещение** ослын гэрэлтүүлэг.

АВАРИЯ аваарь, осол, сүйдэл, сүйд, гэмтэл; **потерпеть** ~ю сүйдэлд учрах, осол гарах, осолд орох.

АВГУСТ наймдугаар сар.

АВЕНЮ гудамж, өргөн чөлөө.

АВИАБАЗА нисэх онгоцны бааз, агаарын бааз.

АВИАБОМБА агаарын бөмбөг.

АВИАДЕСАНТ агаарын десант, агаараас цөмрөн буух цэрэг.

АВИАКОНСТРУКТОР нисэх онгоц зохиогч.

АВИАЛИНИЯ агаарын зам.

АВИАМОДЕЛИЗМ нисэх онгоцны загвар хийх явдал.

АВИАПОЧТА агаарын шуудан.

АВИАСЪЕМКА агаараас зураг авах.

АВИАТОР нисэгч.

АВИАЦИОННЫЙ нисэх онгоцны, агаарын.

АВИАЦИЯ авиаци, нисэх хүчин, нисэх; **гражданская** ~ иргэний нисэх хүчин.

АВИЗО мөнгөний санхүүгийн мэдүүлэг.

АВИТАМИНОЗ (*спец.*) витамингүйдэх, амин дэм дутах өвчин.

АВОКАДО авокадо жимс.

АВОСЬ *частица* (*разг.*) магадгүй, аз турших, дөнгөх; ~, **он придет** тэр ирэх магадгүй; **делать на** ~ дөнгөх болов уу гэж, аз мэдэг гэж.

АВРАЛ яарч ажиллацгаах.

АВРАЛЬНЫЙ яаралтай.

АВСТРИЕЦ австри хүн.

АВТАРКИЯ автарки, эдийн засгийг хэтэрхий тусгаарлах.

АВТОБАЗА автобааз, машины зогсоол, чийчээний зогсоол.

АВТОБИОГРАФИЯ өөрийн намтар, биеийн намтар.

АВТОБЛОКИРОВКА автомат хориг, автомат тохируулга.

АВТОБУС автобус.

АВТОГЕННЫЙ автоген, халуун гагнуур, улайсгаж ширээсэн.

АВТОГРАФ өөрийн үсэг, гарын үсэг, мутрын бичиг.

АВТОЗАВОД автозавод, хөнгөн тэрэгний үйлдвэр.

АВТОМАГИСТРАЛЬ машины зам, их дардан зам, хангай зам.

АВТОМАТ 1. автомат, өөрөө ажиллагч; **телефон** ~ автомат утас; 2. автомат, автомат буу; 3. (*разг.*) шалгалтгүй тавьсан дүн.

АВТОМАТИЗАЦИЯ автоматчилах, автомат машин өргөн хэрэглэх.

АВТОМАТИЗИРОВАТЬ автоматчилах, автомат машин өргөн хэрэглэх, автомат ажиллагаатай болгох.

АВТОМАТИЗМ дадлагаар үйлдэх, ухамсаргүй хөдлөл.

АВТОМАТИЧЕСКИЙ 1. автомат, өөрөө; 2. санамсаргүй хөдлөл.

АВТОМАШИНА автомашин, машин, чийчаан.

АВТОМОБИЛЬ автомобиль, машин, суудлын тэрэг, чийчаан; **легковой** ~ суудлын машин; **грузовой** ~ ачааны тэрэг; **управлять** ~**ем** машин жолоодох.

АВТОМОБИЛЬНЫЙ автомобильний, машины.

АВТОНОМИЯ автономн, өөртөө засах.

АВТОПИЛОТ 1. өөрөө удирдах (онгоц, г.м.); 2. *разг.* хэт согтуу хүний ухаангүй байдал.

АВТОПЛУГ авто анжис, моторт анжис.

АВТОПОРТРЕТ өөрийгөө зурсан хөрөг, өөрийн хөрөг.
АВТОПРОБЁГ 1. машины явсан хэмжээ; 2. машины уралдаан.
АВТОР зохиогч.
АВТОРЕМОНТНЫЙ машин засварын.
АВТОРЕФЕРАТ зохиогчийн товчлол, товчоо.
АВТОРИЗОВАННЫЙ зохиогчийн хийсэн, зохиогчийн зөвшөөрсөн, зохиогчилсон; ~ перевод зохиогчийн сайшаасан орчуулга.
АВТОРИТАРНЫЙ 1. арчаагүй захирагдах; 2. зандратгай, иоёрхуу.
АВТОРИТЕТ 1. нэр хүнд, алдар хүнд, олонд тоогдох; **пользоваться ~ом** нэр хүндтэй байх; 2. атаман, овгор.
АВТОРИТЕТНЫЙ нэр хүндтэй, олонд тоогдсон, итгүүштэй; ~ **учёбный** нэр хүндтэй эрдэмтэн.
АВТОРСКИЙ зохиогчийн, зохиогчдын; ~ **ое право** зохиогчийн эрх.
АВТОВСТВО зохиолын эзэи, зохиогч; **установить** ~ зохиогчийг олох.
АВТОРУЧКА бэхт үзэг, үзэг, бал.
АВТОСВАРКА халуун гагнуур.
АВТОСТРАДА автомобилйн тусгай зам, машины хангай зам.
АВТОСТОП (разг.) замын машинд дайгдаж явах.
АВТОТРАНСПОРТ авто тээвэр, машин тээвэр.
АВТОХТОН уугуул хүн.
АВТОХТОННЫЙ язгуурин.
АГА, 1. *межд.* уухай, ай; 2. *частица (прост.)* **видишь?** — ~, **вижу** харж байна уу? за, харж байна.
АГАТ, гартгаам.
АГЛЮТИНАТИВНЫЙ дагаварт, залгамал; ~ **ые** изыкн дагаварт хэлнүүд.
АГЕНТ 1. агент, төлөөлөгч; **страховой** ~ даатгалын агент; 2. агент, тагнуулч.
АГЕНТСТВО агентлаг, төлөөлөгчийн газар, салбар.
АГЕНТУРА 1. агентын ажил, хайх албан ажил; 2. тагнуул; **вражеская** ~ дайсны тагнуул.
АГИТАТОР ухуулагч, ятгагч.
АГИТАЦИОННО-ПРОПАГАНДИСТСКИЙ суртал ухуулгын.
АГИТАЦИОННЫЙ ухуулгын; ~ **ая работа** ухуулгын ажил.
АГИТАЦИЯ ухуулга, ятгал.
АГИТЕРИГАДА ухуулах бригад.
АГИТИРОВАТЬ ухуулах, ятгах.
АГИТПУНКТ ухуулах байр.
АГНЕЦ хурга, тэнгэр бурханд тахилга үйлдэн төхөөрдөг байсан хонь.
АГНОСТИЦИЗМ агностицизм, ертөнцийг ойлгошгүй гэдэг гүн ухаан, ойлгошгүйн онол.
АГОНИЯ амь давчдах, тарчлах; ~ **предсмертная** амь тийрэх.
АГОРАФОБИЯ ил задгай, орон зайгаас айх өвчин.
АГРАРНЫЙ газрын, газар тариалангийн, хөдөө аж ахуйн.
АГРЕГАТ 1. агрегат, цогцолбор, угсраа машин; ~ **управления** жолоодох цогцолбор; 2. (*разг.*) бяргай хүн.
АГРЕГАТНЫЙ жолоодох төхөөрөмжийн тасалгаа.
АГРЕССИВНЫЙ түрэмгий, түрэмгийлэн халдах, дайрч давшлах.
АГРЕССИЯ түрэмгийлэл, халдан довтлох.
АГРЕССОР түрэмгийлэгч, халдан довтлогч.
АГРИКУЛЬТУРНЫЙ тариалангийн.
АГРОБИОЛОГИЯ агро биологи, хөдөө аж ахуйн амьд бодисын судлал.
АГРОНОМ агрономич, тариалангийн мэргэжилтэн.
АГРОНОМИЧЕСКИЙ агрономын, тариалангийн.

АГРОНОМИЯ агрономи, тариалангийн ухаан, хөдөө аж ахуйн ухаан.
АГРОТЕХНИКА агротехник, тариа ногоо ургуулах арга.
АД там.
АДАПТАЦИЯ дасах, тааралдах, орчиндоо тохирох.
АДАПТИРОВАННЫЙ тайаж тааруулсан, хялбаржуулсан, танагдсан; ~ **текст** хялбаржуулсан бичиг.
АДАПТЕР шулуутгагч.
АДВОКАТ 1. өмгөөлөгч; 2. өмөөрөгч.
АДВОКАТУРА 1. өмгөөлөгч нар; 2. өмгөөлөх ажил.
АДЕНИТ булчирхайн үрэвсэл.
АДЕНОМА булчирхайн хоргүй хавдар.
АДЕКВАТНЫЙ тэнцүү, адил.
АДЕПТ аливаа үзэл.
АДМИНИСТРАТИВНЫЙ захиргааны, засаг захиргааны; ~ **ое задержавне** баривчлах, захиргааны журмаар албадан саатуулах; ~ **о-правовая ответственность** захиргааны эрх зүйн хариуцлага.
АДМИНИСТРАТОР захирагч, эрхлэгч.
АДМИНИСТРАЦИЯ захиргаа.
АДМИНИСТРИРОВАНИЕ захирах, захиргааны арга, захирах тушаал; **голое** ~ дан захиргааны арга.
АДМИНИСТРИРОВАТЬ захирах, захирах тушаах.
АДМИРАЛ адмирал, далайн цэргийн жанжин.
АДОКСА (бот.) ариун заарт.
АДОНИС (бот.) алтан хундага.
АДРЕС 1. адрес, хаяг; 2. суудаг газар нь; 3. ерөөх бичиг; **обращать не по ~у** буруу хүнд хандах, хүн эндүүрэх.
АДРЕСАТ, захидлыг авах хүн, авах эзэн, хаягласан хүн; **за ненахождением** ~а хаягласан хүн олдохгүй учраас.
АДРЕСНЫЙ хаягийн.
АДРЕСОВАТЬ хаяглах.
АДРЕНАЛИН бөөрний дэргэдэх булчирхайн даавар.
АДСКИЙ 1. тамын; 2. тэсшгүй, айхтар, хэцүү; ~ **холод** айхтар хүйтэн.
АДЪЮТАНТ туслах занги, даалгавар гүйцэтгэх офицер, хиа.
АДЮЛЬТЕР эхнэр нөхрийн элбэрэл журмыг зөрчих явдал.
АДЪЮНКТ цэргийн академийн сонсогч.
АЖИОТАЖ 1. ханшийг хувилган завших; 2. зориуд онгируулах.
АЖУРНЫЙ сиймхий, нарийн шаа, нарийн; ~ **ые чулки** сиймхий оймс; ~ **ая работа** нарийн ажил.
АЗАРТ шунал, онгод, махрах, мөрийцөх; **войти в ~** шунал орох; ~ **ная работа** нарийн ажил.
АЗАРТНЫЙ шуналтай, мөрийтэй; ~ **ые** нгры мөрийтэй тоглоом.
АЗБУКА үсэг, цагаан толгой, цагаан толгойн үсэг.
АЗБУЧНЫЙ 1. үсгийн, цагаан толгойн; 2. мэдээжийн; ~ **ая нствна** мэдээжийн үеи.
АЗИАТ ази хүн.
АЗИАТСКИЙ Азийн, Ази тивийн.
АЗИМУТ азимут, зовхис, чиг.
АЗИЯ Ази тив.
АЗОТ азот.
АЗОТИСТНЫЙ азотлог, азоттай; ~ **ые удобрения** азотлог бордоо.
АЗОТНЫЙ азотын, азот хийн; ~ **ая кислота** азотын хүчил.
АЗУ хэрчсэн махаар хийсэн хоол.
АЗЫ анхны мэдэгдэхүүн, а үсгийн толгой.
АЙР (бот.) годил өвс.
АИСТ өрөв тас, хилэн шувуу, ханжилд.

АЙ *межд. (разг.)* 1. ой, эй; ~, как не хорошо! ой, ясан муухай юм; 2. ё; ~, больно! ё, өвдөж байна; 3. уухай; ~ да молодец! уухай яамай даа!

АЙРАН хоормог, цэгээ.

АЙСБЕРГ 1. мөсөн уул; 2. *разг.* еврей, жүүд.

АКАДЕМИК академич.

АКАДЕМИЧЕСКИЙ 1. академийн; 2. хичээллэх; ~ год хичээллэх жил; 3. шалгармал; 4. ягшмал.

АКАДЕМИЯ академи, хүрээлэн.

АКАДЕМКА *студ.* жилийн чөлөө авах.

АКАНЬЕ аалах, аагаар дуудах (*о-гийн оронд а гэж хэлэх*).

АКАФИСТ үнэн алдартны сүмд бурханд өргөх дуу.

АКАЦИЯ хуайс мод; ~ *жёлтая* харгана.

АКВАЛАНГ усанд шумбах хэрэгсэл.

АКВАРЁЛЬ усаи будаг.

АКВАРИУМ 1. аквариум, савтай цөөрөм, цөөрмөг; 2. *разг.* шилэн тасалгаа.

АКВАТОРИЯ усан хил.

АККЛИМАТИЗИРОВАТЬ цаг уурын өөр нөхцөлд идээшүүлэх, нутагшуулах.

АККОМПАНЕМЕНТ найруу хамсраа, дагалт хөгжим.

АККОМПАНИАТОР найруу хамсраач, дагалдан хөгжимдөгч, аяслах хөгжимч.

АККОМПАНИРОВАТЬ найруу хамсрах, дагалдан хөгжимдөх, аяслах.

АККОРД 1. найруу эгшиг, эгшиг нийлүүлэх, төгсгөл; 2. яаралтай ажил.

АККОРДЕОН аккордеон, баян хуур.

АККОРДИКА (*муз.*) хам эгшгийн зүй.

АККОРДНИЙ хэлэлцээт, бүхэлд нь олгох; ~*ая* оллата труда хөдөлмөрийн бүхэлд нь олгох хөлс.

АККРЕДИТИВ аккредитив, мөнгөний итгэмжлэх бичиг, авлагын баримт; ~ *для оплаты ещё не отгруженной продукции* ачаагүй бүтээгдэхүүний төлбөр хийхэд зориулсан аккредитив.

АККРЕДИТОВАТЬ томиллох (элчин сайд, сэтгүүлч нарыг г.м.).

АККУМУЛЯТОР аккумулятор, зайн хураагуур.

АККУРАТНОСТЬ нямбай, нягт.

АККУРАТНИЙ нямбай, нарийн нягт; ~*ое исполнение нарийн нягт гүйцэтгэх.*

АКОНИТ (*бот.*) хорс.

АКР акр (4047 *дөрвөлжин метр газар*).

АКРОБАТ акробат, уран биеийн тамирч, уран дүүлэгч, уран нугараач.

АКРОСТИК мөрүүдийн эхний үсгээр үг бүтээсэн шүлэг.

АКСЕЛЕРАТОР өсгүүр, хурдлуур.

АКСЕЛЕРАЦИЯ эрчимтэй өсөлт.

АКСЕССУАР тайзны жижиг хэрэглэл, дагалдах зүйл, аар саар чимэглэл.

АКСИОМА аксиом, илт үнэн, нотлогоогүй үнэн.

АКСИРС *бот.* алис.

АКТ 1. акт, үйл, явдал; 2. акт, баримт, баталгаа; *составить* ~ акт тогтоох; 3. бүлэг.

АКТЁР жүжигчин.

АКТИВ I идэвхтэн.

АКТИВ II актив, бэлэн ба авлагын бүх зөөр, эд хөрөнгө.

АКТИВИЗИРОВАТЬ идэвхжүүлэх.

АКТИВИСТ идэвхтэн.

АКТИВНЫЙ I. идэвхтэй; ~ *работник* идэвхтэй ажилтан; 2. актив, идэвхтэй, олзтой; ~ *баланс* актив баланс, олзтой баланс.

АКТИВНОСТЬ идэвхжил, идэвхтэй байдал; *деловая* ~ ажил хэргийн идэвхжил; ~ *экономическая* эдийн засгийн идэвхн.

АКТРИСА эмэгтэй жүжигчин.

АКТУАЛЬНОСТЬ, чухал; ~ *вопроса* асуудлын чухал нь.

АКТУАЛЬНЫЙ цаг тухайн, чухал, тулгамдсан чухал.

АКУЛА аварга загас, хадарган загас, дулан загас, далайн чоно; ~ *людоед* мангас аварга загас.

АКУПУНКТУРА зүү эмчилгээ.

АКУСТИКА 1. акустик, дуулдахын ухаан, авнаны судлал; 2. дуулдац, сонслог, дуулдахуй; *хорошая* ~ *зала* танхимын дуулдац сайн.

АКУШЁР эх баригч.

АКУШЁРКА эх баригч, сувилагч, эмч.

АКУШЁРСТВО эх барих зүй, төрүүлэх сургаал.

АКЦЕНТ 1. өргөлт; *поставить* ~ өргөлт тавих; 2. аялгат; *говорить с ~ом* аялагатай ярих; 3. онцлох.

АКЦЕНТИРОВАТЬ 1. үгийн өргөлт тавих; 2. онцлох.

АКЦЕПТ бичгээр өгсөн зөвшөөрөл.

АКЦЕПТИВНЫЙ зөвшөөрсөн баталсан; ~*ое финансирование* баталсан санхүүжилт; ~*ая фирма* баталгааны пүүс.

АКЦИЗ акциз, барааны үнэ нэмж хонжих татвар, барааны хонжоо ~ *водочный* архины онцгой татвар.

АКЦИОНЁР хувь нийлүүлэгч, хувьцаа эзэмшигч.

АКЦИОНЕРНЫЙ хувь нийлүүлсэн.

АКЦИЯ 1. акци, хувь нийлүүлсэн бичиг; 2. үйл явууллага.

АКЫН хуурч, үлгэрч.

АЛБАНЕЦ албани хүн.

АЛГЕБРА алгебр, томъёоны ухаан.

АЛГОРИТМ бодлого бодох дэс дараалал, төлөвлөгөөний бүдүүвч.

АЛЕБАСТР алебастр, болсон гөлтгөнө.

АЛЕОТОРИКА *муз.* тохнолдлын арга.

АЛЁТЬ улайх.

АЛИБИ гэм буруугүйг нотлох баримт.

АЛИЗАРИНОВЫЙ ализарини, ализарин будгийн.

АЛИМЕНТЫ алимент, үүрэгт тэтгэмж, хүүхдийн тэтгэвэр.

АЛКАШ зартай архичин, хар архичин.

АЛКОГОЛИЗМ архинд орох.

АЛКОГОЛИК архичин.

АЛКОГОЛЬ спирт, архи, согтууруулах ундаа.

АЛЛАХ Исламын шашны тэнгэр бурхны нэр.

АЛЛЕГОРИЯ ёгтлол, ёгт үг.

АЛЛЕРГЕН харшил үүсгэгч бодис.

АЛЛЕРГИЯ харшил.

АЛЛЁЯ аллея, ой модтой гудамж.

АЛЛИЛУЙЯ загалмайтан Иудейн шашны уухай түрлэг; магтан дуулах.

АЛЛИТЕРАЦИЯ авна давтах, толгой холбох.

АЛПОР морны явдал (*хятриах, давхих*). бөжигтөсөн алхаа

АЛМАЗ алмас, доржпалам, очир эрдэнэ.

АЛОЭ алоз, агар, зуун наст.

АЛТАРЬ 1. гонхон, шүтээн, тахилын шнрээ; 2. тахил болгох, өргөх; *принести свою жизнь на ~ отечества* амь насаа эх орондоо өргөх.

АЛТЫН гурван зоос, гурван мөнгөний зоос.

АЛФАВИТ үсэг, цагаан толгой, аабээ.

АЛФАВИТНИЙ үсгийн, цагаан толгойн, үсгийн дараалалтай; *расположить в ~ом порядке* үсгийн дарааллын ёсоор тавих.

АЛЧНОСТЬ хомхой ховдог, шунамхай.

АЛЫЙ ал улаан, ув улаан, час улаан.

АЛЬБОМ альбом, цомог.

АЛЬМА-МАТЕР нх дээд сургууль; нхэвчлэн оюутнууд нь ннгэж хэлдэг.

АЛЬМАНАХ цоморлиг, уран зохиолын цоморлиг.
АЛЬПИЙСК|ИЙ, альпын уулын, уулархаг газрын; ~ие луга уулархаг газрын нуга.
АЛЬПИНИЗМ альпинизм, уулын спорт, уулын аян.
АЛЬПИНИСТ альпинист, ууланд авирагч.
АЛЬСТОНИТ геол. аржин.
АЛЬТ 1. эрдүү хоолой; 2. эрдүү хнийл, 3. эрдүү бүрээ.
АЛЬТЕРАЦИЯ (муз.) хувиргал.
АЛЬТЕРНАТИВА хоёрын нэг, хоёрхноос нэгийг шилэх сонголт.
АЛЬТРУИЗМ бодь сэтгэл, амиа бодохгүй, тусч сэтгэл.
АЛЬТРУИСТ бодь сэтгэлтэн.
АЛЬФ|А альф, эх, анх, грек цагаан толгойн эхний үсэг; ~ и **омега** эх ба адаг; **от** ~ы до **омеги** эхнээс эцэс хүртэл.
АЛЬФОНС эмэгтэй хүнээр тэжээлгэдэг эр хүн.
АЛЬЧИК шагай, шаа.
АЛЮМИНИЙ хөнгөн цагаан, цайрга.
АЛЯПОВАТЫЙ болхн, балиар, баазлаг.
АЛЯСКА (разг.) өвлийн хүрэмний төрөл
АМАЗОНКА (устар.) 1. зоригт дайчин бүсгүй; 2. тэрлэг.
АМАЛЫГ|АМА 1. амальгам, мөнгөн устай металл; 2. холнмог.
АМБАЛ (разг.) дарлгар том биетэй залуу, авдар шнг эр.
АМБАР амбаар, пин.
АМБИВАЛЕНТНЫЙ хоёрдмол шинжтэй.
АМБИЦИЯ их зан, биеэ тоох, сагсуурах.
АМБРА халимны заар, сүрчиг.
АМБРАЗУРА шагаавар, ухмай, ангархай.
АМБРЭ (разг.) өмхий үнэр.
АМБУЛАТОРИЯ амбулатори, явуут эмнэх газар.
АМВОН христосын ламын үг хэлэх индэр.
АМЕБА амёб (изг эстэй амьтан, доод шатын амьтан).
АМЕРИКАНЕЦ америк хүн.
АМЕРИКАНИЗИРОВАННЫЙ америкжсан.
АМЕТИСТЯ (бот.) цэнхэр башига
АМИНЬ (частнца) мангаалам, даший шог (номын төгсгөлийн үг)
АММИАК шүвтэр.
АМНЕЗИЯ ой санажгүй болох согог.
АМНИСТИРОВАТЬ ял хэлтрүүлэх, өршөөл үзүүлэх, өршөөх.
АМНИСТИЯ өршөөх, ял хэлтрүүлэх, өршөөл үзүүлэх.
АМОРАЛЬНОСТЬ журамгүй, ёс суртахуунгүй байх, зүй бус.
АМОРАЛЬНЫЙ журамгүй, зүй ёсыг эвдсэн, ёс суртахуунгүй зан үйл.
АМОРТИЗАТОР 1. амортизатор, зөөллүүр, донсолгооны зөөллүүр; 2. (разг.) бэлгэвч; 3. (разг.) амаржнин.
АМОРТИЗАЦИЯ 1. элэгдэл, хорогдол; ~ **обычная** ердийн элэгдэл хорогдол; 2. донсолгоог зөөллөх, доргио зөөллөх.
АМОРОФНЫЙ аморф, хувилаасгүй, үг нь хувирдаггүй, хэлбэржээгүй.
АМПЕР ампер (цахилгааны хэмжээ).
АМПЕРМЕТР амперметр, цахилгааны урсгалын хэмжээс.
АМПІР барилгын хэт гоёмсог маяг.
АМПЛИТУДА ганхалтын тэлц, гуйвалтын хярхаг, зөрүү.
АМПЛУА 1. жүжигчний дадмал дүр; 2. дадсан ажил.
АМПУЛА ампул, шоовон шил, эмтэй лонхог, гожоохой.
АМПУТАЦИЯ тайрах, танах (өвчтэй эрхтнийг тайрах).
АМПУТИРОВАТЬ тайрах, огтлох.
АМУЛЕТ сахнус, зангна.
АМУНИЦИЯ цэргийн хэрэгсэл, тоног.
АМУР янагийн тэнгэр, хүслийн тэнгэр.
АМФОРА галуун хүзүүтэй ваар, ваар багвар
АМФИБИЯ газар усны амьтан, хос амьсгалт амьтан.

АМФИБРАХИЙ амфибрахи, дундаа өргөлттэй гурван үет өлмий (шүлгийн хэмжээ).
АМФИТЕАТР өгсүүр хүрээ, дугаргий шатлаг суудал, саран хүрээ.
АНАБИОЗ нчээний байдалд орох.
АНАГАЛЛИДИУМ (бот.) жандиг.
АНАЛИЗ анализ, задлаг, шинжилгээ; ~ **крови** цусны шинжилгээ.
АНАЛИЗИРОВАТЬ анализ хийх, задлан шинжлэх, нягтлан судлах, дүн шинжилгээ хийх.
АНАЛОГИЧ|Н|ЫЙ нэг адил, тэр мэт, мөн тийм, төсөөтэй; ~ое явление нэг адил үзэгдэл.
АНАЛОГИ|Я нэг адил, тэр мэт, мөн тийм, төсөө, адилтгах; **заключенне по ~и** адилтгаж дүгнэх.
АНАЛОЙ үнэн алдартны сүм дотор шашны номны тавиур.
АНАЛЬНЫЙ хошногын.
АНАМНЕЗ өвчний удиртгал түүх.
АНАНАС 1. хан боргоцой, цал; 2. (разг.) эмэгтэй хүний мөөм.
АНАПЕСТ анапест (эцэстэй өргөлттэй гурван үет шүлгийн өлмий).
АНАРХИЗМ анархизм (засаг хэрэггүй гэдэг үзэл).
АНАРХИСТ анархист, ямар ч засгийг буруушаагч.
АНАРХИЯ анархи, засаг захиргаагүй, эмх журамгүй, эмх замбраагүй.
АНАТОМ анатомич, биеийн бүтцийг судлагч.
АНАТОМИРОВАТЬ биеийн бүтцийг судлах, хүүр задлан шинжлэх.
АНАТОМИЯ анатоми, бие бүтцийн зүй, амьд цогцын судлал.
АНАФЕМА тэрслүү, золнгт гаргах.
АНАХРОНИЗМ анахронизм, он цаг эндүүрсэн, цагийн байдалд нийлэмжгүй, улирч баларсан.
АНАША хар тамхн.
АНГАЖЕМЕНТ жүжигчдийг уран бүтээл хийхээр хөлслөх, урих.
АНГАЖИРОВАТЬ татан оролцуулах.
АНГАР ангар, нисэх онгоцны байр.
АНГЕЛ 1. сахнулсан тэнгэр; 2. хонгор; ~ **мой!** хонгор минь! 3. **тёмный морской** ~ (рыба) хар эрмэг аварга.
АНГИНА бах, хоолой хавдах.
АНГЛИЙСКИЙ английн, англи.
АНГЛИЧАНИН англн хүн.
АНГЛОФІЛ англид элэгсэг.
АНДЕГРАУНД албан ёсоор эс зөвшөөрсөн урлаг, соёл.
АНДРОПОВКА, (разг.) Андропов даргын үеийн хямд архны сорт (төрөл).
АНЕКДОТ инээдтэй үг, наргиантай яриа, хөгийн юм.
АНЕКДОТИЧЕСКИЙ хөгийн, инээдтэй, наргианы.
АНЕМАРРЕНА (бот.) номилгоно.
АНЕМИЧЕСКИЙ цонхнгор, цонхийсон.
АНЕМИЧНЫЙ цонхнгор, цонхийсон.
АНЕМИЯ цонхнийх.
АНЕСТЕЗИРОВАТЬ мэдээ алдуулах, хөндүүргүй болгох, бадайруулах.
АНЕСТЕЗИЯ өвдөхгүй болгох, мэнэрэх, бадайрах.
АНИЛИН анилин (будгийн зүйл).
АНИМАЛИСТ амьтан зураач
АНИМИЗМ анимизм, юм бүрийг сүнстэй гэх үзэл, сүнсэнд итгэх.
АНИС гоньд.
АНИСКИН (разг.) цагдаа.
АНКЕР (тех.) зангуу, тушаа.
АНКЕТ|А анкет, асуултын хуудас, биеийн байцаалт; **заполнить** ~у анкет бичих, бөглөх.

АНКЛАВ бүхлээрээ өөр улсын нутаг дэвсгэр дээр орших бөгөөд далайд гарцгүй улс орон.

АННАЛЫ 1. түүхийн судар, түүх, оны тэмдэглэл; 2. (разг). бөгс.

АННЕКСИРОВАТЬ албадан хавсаргах.

АННЕКСИЯ дагуулж авах, албадан хавсаргах.

АННОТАЦИЯ товч агуулга, товчлоос, тайлбар хавсаргах.

АННОТИРОВАТЬ товч агуулгыг бичих, товчлоос бичих, тайлбар хавсаргах.

АННУЛИРОВАНИЕ хүчингүй болгох, болиулах.

АННУЛИРОВАТЬ хүчингүй болгох, болиулах; ~ договор гэрээ хүчингүй болгох.

АНОД 1. анод, эсрэг цэнэгтэй электрод. 2. арга; ток ~ный эсрэг туйлын гүйдэл

АНОМАЛИЯ гаж, сөөлжир, хазайлт; **магнитная** ~ соронзны хазайлт.

АНОНИМ нэргүй, гарын үсэггүй.

АНОНИМКА разг. нэргүй мэдээлэл.

АНОНИМНЫЙ зохиогчийн нэргүй, бичсэн хүний нэргүй; ~ое письмо бичсэн хүний нэргүй захна.

АНОНС зар, сонсгол.

АНОНСИРОВАТЬ зар тараах, сонсох.

АНОФЕЛЕС батганаан, (хомх өвчний ялаа).

АНСАМБЛЬ чуулга, таарамжтай цогцлол; **архитектурный** ~ уран барилгын чуулга.

АНТАГОНИЗМ антагонизм, харшлал.

АНТАГОНИСТ антагонист, харшлагч.

АНТАГОНИЧЕСКИЙ харшлалдаант.

АНТАНТА антант (дэлхийн нэгдүгээр дайны үеийн Англи, Франц, Орос зэрэг улсын эвслийн нэр).

АНТАРКТИКА Антарктик, дэлхийн өмнөд туйл, өмнөд туйлын тив.

АНТЕННА антенн, шураг, радиогийн зэл.

АНТИ- (в сложн.) эсэргүү, эсэргүүцэх, харш.

АНТИИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИЙ эзэрхэг түрэмгийг эсэргүүцсэн, импералистыг эсэргүүцсэн.

АНТИКВАР 1. чухаг юм худалдагч, хуучны ховор эд зүйл худалдагч; 2. (разг). өөрөөсөө хөгшин авгай авсан хүн.

АНТИКВАРНЫЙ чухаг юмны, хуучны ховор юмны; ~ые книги хуучны ховор ном.

АНТИЛОПА, 1. оронго, зээр; ~ джейран хар сүүлт; ~ сайга бөхөн; ~ рыжая галжир 2. амарлиг.

АНТИМИР эсрэг ертөнц.

АНТИНАРОДНЫЙ ардын эсэргүү.

АНТИНАУЧНЫЙ шинжлэх ухааны эсэргүү, шинжлэх ухаанд харш.

АНТИОБЩЕСТВЕННЫЙ нийгэмд харш, нийгмийн эсрэг.

АНТИПАРТИЙНЫЙ намын эсрэг.

АНТИПАТИЧНЫЙ дургүйцмээр, дур гутмаар, нүдэнд хүйтэн.

АНТИПАТИЯ дургүйцэх, нүдэнд хүйтэн, дур гутах; **внушать** ~ю дур гутаах.

АНТИПОД тэс өөр хүн, огт ондоо үзэлтэн.

АНТИПОЛИЦАЙ (разг). архны үнэрийг арилгах эм.

АНТИРЕЛИГИОЗНЫЙ шашныг эсэргүүцэх, шашны эсрэг, шашинд харш.

АНТИСАНИТАРНЫЙ эрүүл мэндэд харш, ариун цэвэрт харш.

АНТИСЕМИТИЗМ семит үндэстний эсрэг (еврей нарыг хяхах харгис үзэл).

АНТИСЕПТИКА үжил эсэргүүцэх зай, үжүүлэхгүй эм, халдварын ерөндөг.

АНТИТЭЗА эсрэг зүйрлэл.

АНТИТЭЗИС антитезис, хөгжил нь үүсгэлээ үгүйсгэх.

АНТИТОКСИН антитоксин, хорын ерөндөг, хороос хамгаалах зай.

АНТИХРИСТ ад чөтгөр.

АНТИЦИКЛОН эсрэг тойрог, эсрэг циклон, тогтмол улиралтай газар, салхн шуургагүй нутаг.

АНТИЧН||ЫЙ эртний Грек, Ромын, эллин галбын; ~ое искусство эртний Грек, Ромын урлаг.

АНТОЛОГИЯ цоморлиг, зохиолын цоморлиг.

АНТОНИМ антоним, эсрэг утгатай үгс, сөрөлдсөн үгс (жишээ нь: халуун хүйтэн, хар цагаан г.м.).

АНТОНОВКА намарлиг алим (орой боловсордог нэг төрлийн алим).

АНТРАКТ завсарлагаа.

АНТРАЦИТ антрацит, шилдэг чулуун нүүрс.

АНТРЕКОТ хавирганы мах, үхрийн шарсан мах.

АНТРЕПРЕНЁР театрын эзэн, үзмэрийн даамал.

АНТРЕПРИЗА хувийн театр, хувийн цирк.

АНТРЕСОЛИ хагас давхарлаг, завсрын давхарлаг, дашинга.

АНТРОПОЛОГ антропологич, хүн судлагч, хүний цогц судлагч.

АНТРОПОЛОГИЯ антропологи, хүний судлал.

АНТРОПОМОРФИЗМ антропоморфизм, бүх юмыг хүнтэй адилтгах үзэл, хүнчлэх үзэл.

АНТРОПОФАГ махчин, хүний махан хүнстэн.

АНТУРАЖ орчин тойрны байдал, хүрээлэн байгаа орчин.

АНФАС цэх өөдөөс харсан царай.

АНФИЛАДА цувраа өрөө, цуваа тасалгаа.

АНЧАР анчар мод (хорт мод).

АНЧОУС (рыб). харалзай.

АНШЛАГ театрын зарлал дууссан тухай зарлал.

АНЮТИНЫ ГЛАЗКИ алаг нүдэн цизэг.

АОРТА аорт, гол судас, улаан гол.

АПАРТЕЙД арьсны өнгөөр ялгаварлан гадуурхах үзэл.

АПАТИТ апатит чулуу.

АПАТИЧНОСТЬ номой, гөлөр.

АПАТИЯ номой, гөлөр.

АПАШ 1. зуйгуур этгээд, балмадчууд; 2. задгай цамц.

АПЕЛЛИРОВАТЬ 1. дааж заалдах; ~ в высшую инстанцию дээд газар давж заалдах; 2. хандаж хэлэх; ~ к общественному мнению нийгмийн анхааралд хандаж хэлэх.

АППЕЛЯЦИОННЫЙ дааж заалдсан; ~ая жалоба давж заалдсан гомдол; айлтган заалдах гомдох.

АППЕЛЯЦИЯ давж заалдах, гомдол мэдүүлэх, айлтган заалдах.

АПЕЛЬСИН апельсин, амтат жүрж.

АПЕРИТИВ хоолны өмнөх уух архи.

АПЛОДИРОВАТЬ алга таших.

АПЛОДИСМЕНТЫ алга ташилт; **бурные** ~ нжигнэтэл алга таших.

АПЛОМБ мэдэмгий; **говорить с** ~ом мэдэмгий хэлэх.

АПОГЕЙ туйл, оргил, мандлын оргил, алсдах, аглаг.

АПОКАЛИПСИС лүндэн, эш үзүүлсэн судар.

АПОКРИФЫ гажсан ном, хуудам судар.

АПОЛИТИЗМ улс төрд үл хамаарах, төрөөс хөндий.

АПОЛИТИЧНЫЙ төрд хамаарахгүй, төрийн бодлогоос хөндий.

АПОЛОГЕТ өмөөрөгч, магтагч.

АПОЛОГИЯ өмөөрөх, хэтэрхий магтах.

АПОПЛЕКСИЯ мэнэн өвчин, саа дайрах, цус харвах.

АПОСТОЛ архад, ном айлдагч, найдан.

АПОСТРОФ апостроф, эгшинг үсгийг төлөөлөх тэмдэг, эгшгийн орлууур, орлууур.

АПОФЕОЗ өргөмжлөх, магтан ёслох.
АППАРАТ 1. аппарат, багаж хэрэгсэл; 2. аппарат, албан газар; 3. эрхтэн; **пищеварительный** ~ хоол шингээх эрхтэн.
АППАРАТУРА аппарат хэрэгслүүд, багаж тоног.
АППЕНДИЦИТ мухар олгой үрэвсэх, олгой цанх.
АППЕТИТ идэх дуршил, амтархах, хорхой хүрэх, жилбэрхэх, хомхой; ~ **приходит во время еды** амсаж байж амтархдаг юм.
АППЕТИТНЫЙ идүүштэй, дурламаар, хорхой хүрмээр.
АППЛИКАЦИЯ хатгамал, наамал хөрөг.
АПРЭЛЬ дөрөвдүгээр сар.
АПРИОРИ таамаг, тааж.
АПРИОРНЫЙ таамаг, тааж, баримтгүй.
АПРОБАЦИЯ сайшаах, сорьж үзэх; ~ **семян үр тарна** сорьж үзэх.
АПРОБИРОВАТЬ сайшаах, сорьж үзэх.
АПТЕКА 1. аптека, эмний сан; 2. (*разг.*) маш тодорхой, маш иарийн; **у нас всё как в ~е** манайд бүх юм маш нягт, нарийн шүү.
АПТЕКАРЬ аптечч, аптечний ажилтан, эмний санч.
АПТЕЧКА жижиг аптека, ойр зуурын эмүүд, манхаг.
АР ар, 100 дөрвөлжин метр талбай.
АРАБ араб хүн.
АРАБЕСК иавчин хээ, сүлжээ угалз.
АРАБЕСКА навчин хээ, сүлжээ угалз.
АРАБСКИЙ арабын, араб; ~ **не цифры** араб тоо.
АРАЗМЕНТ дарга, нарийн бичигч эмэгтэйн хоорондын нууц амрагийн холбоо.
АРАКЧЕВЩИНА аракевийн дэглэм, хэргийн журам.
АРАНЖИРОВКА муз. хөрвүүлэг.
АРАП хар бор арьстай хүн.
АРАПНИК мянаа, шилбүүр.
АРБА тэрэг, мухлагтай тэрэг.
АРБИТР зарга таслагч, хөндлөнгөөс таслагч.
АРБИТРАЖ арбитраж, зарга таслах, хөндлөнгөөс таслах, арбитрын шүүх.
АРБУЗ тарвас, шийгуа.
АРГАМАК аргамаг, хүлэг морь.
АРГО этгээд хэл, гаж үг.
АРГУМЕНТ шалтгаан, баримт, учир; **приводить ~ы** шалтгааныг тодорхойлох.
АРГУМЕНТАЦИЯ шалтгаан, баримт, шалтгааныг тодорхойлох, баримт учир; **слабая** ~ шалтгаан баримт муутай.
АРГУМЕНТИРОВАТЬ шалтгааныг тодорхойлох, учрыг гаргах.
АРЕАЛ бүс.
АРЕНА талбай, тайз, дэвсгэр.
АРЕНДА түрээс, түрээслэх; **сдать ~у** түрээсэлж өгөх, түрээслүүлэх.
АРЕНДАТОР түрээсэлж авагч, түрээслэгч.
АРЕНДНИЙ түрээсийн, түрээс; ~ **ая** илгата түрээс.
АРЕНДОВАТЬ түрээсэлж авах.
АРЕСТ 1. баривчлах, хорих, хорилт; **взять под ~** баривчилж авах; **освобождать из-под ~а** хорихоос суллах; 2. битүүмжлэх; **наложить ~ на имущество** хөрөнгийг битүүмжлэх.
АРЕСТАНТ хоригдол, хоригдогч.
АРЕСТОВАННЫЙ баригдсан, баривчлагдсан, хоригдсон, хоригдол.
АРЕСТОВАТЬ 1. баривчлах, хорих; 2. битүүмжлэх; ~ **имущество** хөрөнгө битүүмжлэх.

АРИДНОСТЬ хуурайших өвчин.
АРИДНИЙ хуурай; ~ **ая область** хуурай муж; ~ **климат** хуурай уур амьсгал.
АРИЕЦ ари хүн.
АРИСТИДА бөөдий.
АРИСТОКРАТ язгууртан, сурвалжтан, ноён.
АРИСТОКРАТИЧЕСКИЙ язгууртны, сурвалжитны, ноёрхог; ~ **образ жизни** язгууртны янзаар амьдрах.
АРИСТОКРАТИЯ язгууртан ноёд.
АРИТМИЯ зүрхний лугшилтын хэм өөрчлөгдөх.
АРИФМЕТИКА арифметик, тоо бодлого.
АРИФМЕТИЧЕСКИЙ арифметикний, тоо бодлогын, тооны.
АРИФМОМЕТР арифмометр, тоо бодох машин.
АРИЯ ари, бодрол дуу, үглэл дуу.
АРКА хаалга, гулдан хаалга, нуман хаалга, хангай хаалга; **триумфальная** ~ ёслолын хаалга.
АРКАН булгуйл, цалам, хуйв, боомь.
АРКТИКА арктик, умард туйл.
АРКТОГЕРОН (*бот.*) гэсэрдэй.
АРКТОУС (*бот.*) чонын элэг.
АРМАГЕДДОН ертөнцийн сүйрэл.
АРМАДА цэргийн олон онгоц.
АРМАТУРА тоног, төхөөрөмж.
АРМЕЕЦ армийн хүн, цэрэг.
АРМЕЙСКИЙ армийн, цэргийн.
АРМИЯ арми, цэрэг, зэвсэгт хүчин.
АРМЯНИН армян хүн.
АРМЯНСКИЙ армяны, армян үндэстний.
АРМЯК (*устар.*) өрмөг дээл, жанч.
АРНОЛЬД *разг.* өргөн цээжтэй, бадрун эр хүн.
АРОМАТ сайхан үнэр, ханхалмал үнэр, хуншуу.
АРОМАТНЫЙ, сайхан үнэртэй, сайхан үнэр анхилсан.
АРСЕНАЛ 1. арсенал, зэвсгийн хороо, зэвсгийн хуаран; 2. нөөц, зоорь.
АРТАЧИТЬСЯ (*разг.*) адрах, ярдаглах, эрэгцэх.
АРТЕЗИАНСКИЙ артезиан, өрөмдмөл, оргилуур; ~ **колодец** оргилуур худаг.
АРТЕЛЬ артель, хамтрал; **сельскохозйственная** ~ хөдөө аж ахуйн хамтрал.
АРТЕЛЬНЫЙ артелний, хамтралын.
АРТЕРИАЛЬНЫЙ артерийн, гол судасны.
АРТЕРИЯ 1. артерн, гүрээ, гол судас; **сонная** ~ гүрээний судас; 2. чухал зам харилцаа, зам судал.
АРТИКУЛИРОВАТЬ авиаг өгүүлэх, өгүүлэх эрхтнийг ажиллуулах.
АРТИКУЛЯЦИЯ өгүүлэх эрхтний ажиллагаа, авнаг өгүүлэх, тод дуудлага.
Артиллерийский артиллерийн, их бууны; ~ **ая** подготова- ка их бууны бэлтгэл, их буугаар буудах.
Артиллерист артиллерист, их бууч, их бууны цэрэг.
Артиллерия артиллери, их буу; **нолевая** ~ хээрийн их буу; ~ **дальнего действия** хол тусгалтай их буу; **тяжелая** ~ хүнд их буу.
Артист 1. жүжигчин; 2. чадмаг хүн.
Артистическая жүжигчний өрөө.
Артистически чадамгай, их чадмаг.
Артистический уран чадамгай, их чадмаг.
Артистка жүжигчин эмэгтэй.
АРФА ятга, босоо ятга.
АРХАИЗМ 1. хуучирсан үг; 2. хуучны үлдэгдэл.
Архаический хуучирсан, хуучны; ~ **стиль** хуучирсан найруулга.

АРХАЙЧНЫЙ хуучирсан, хуучны.
АРХАНГЕЛ тэнгэрийн их элч.
АРХЕОЛОГ археологич, хуучны судлалын эрдэмтэн.
АРХЕОЛОГИЧЕСКИЙ археологийн, хуучны судлалын; *~ая находка* археологийн олдвор.
АРХЕОЛОГИЯ археологи, хуучны судлал (*үлдэгдэл юмыг шинжж эртний түүхийг судлах ухаан*).
АРХИВ архив, хуучин данс бичгийн газар; **государственный** ~ улсын архив; **сдать в** ~ архивт шилжүүлэх.
АРХИВНЫЙ архивын, хуучин данс бичгийн.
АРХИВАРИУС архивын захирагч.
АРХИДЬЯКОН хуврагуудын ахлагч.
АРХИЕПИСКОП загалмайтан шашинтны дээд мяндагтан.
АРХИЕРЕЙ хамба, дэд хамба, хамбын зиндааны санваартан.
АРХИМАНДРИТ сүмийн хамба.
АРХИПЕЛАГ олтриг, бүлэг арлууд.
АРХИТЕКТОНИКА архитектур, цогцын зохицол.
АРХИТЕКТОР архитектор, уран барилгач, барилгын мэргэжилтэн.
АРХИТЕКТУРА барилгын урлал, барилгын маяг.
АРХИТЕКТУРНЫЙ барилгын, уран барилгын.
АРШИН аршин, хагас алд (*71 сантиметр*); **мерять на свой** ~ өөртэйгөө адилаар бодох.
АРЫК суваг.
АРЬБЕРГАРД арын цэрэг, арын сэргийлэх.
АС дайчин нисэгч.
АСБЕСТ шөрөмсөн чулуу.
АСБЕСТОВЫЙ шөрөмсөн чулуун.
АСЕПТИКА халдахаас царах, үжихгүй болгох.
АСИММЕТРИЧЕСКИЙ өрөөсгөл, өрөөсгөл хэлбэртэй, нжил буруу.
АСИММЕТРИЧНЫЙ өрөөсгөл, өрөөсгөл хэлбэртэй, нжил буруу.
АСКАРИДА хүж хорхой, гэдэсний хорхой.
АСКЕТ даяанч.
АСКЕТИЗМ 1. хатуужил, даяан. 2. анахуй.
АСПЕКТ үзэх, авч үзэхэд, үзэх төлөв; **в** **нном** аспекте өөр талаас авч үзэхэд.
АСПИД 1. хорт могой; 2. хар занар.
АСПИДИН хар занар, чулуун; *~ая доска* чулуун самбар.
АСПИРАНТ аспирант, оюунтан, дагалт эрдэмтэн, аспирантурт суралцагч.
АСПИРАНТУРА аспирантур, дагалдуулан сургах, эрдэмтнийг дагуулан бэлтгэх.
АСПИРИН аспириин (*халууныг намжаах зм*).
АССАМБЛЕЯ ассамблей, их хурал, их чуулган.
АССЕНИЗАТОР ариутгагч, цэвэрлэгч.
АССЕНИЗАЦИЯ хог арилгах, бохир цэвэрлэх, ариутгах.
АССИГНАЦИЯ ассигнаци, цаасан мөнгө.
АССИГНОВАНИЕ 1. мөнгө төсөвлөх, мөнгө зорнулах; 2. төсөвлөсөн мөнгө.
АССИГНОВАТЬ төсөвлөн олгох, зардал төсөвлөх.
АССИГНОВКА ассигнов (*мөнгө олгох баримт*).
АССИМИЛИРОВАТЬ ижилшүүлэх, шингээх, хайлуулах, уусгах.
АССИМИЛИРОВАТЬСЯ ижилших, хайлах, адилших, уусах.
АССИМИЛЯЦИЯ ижилших, адилших, автагдан шингэх.
АССИСТЕНТ ассистент, туслагч, тусалцагч.
АССИСТИРОВАТЬ тусалцах, туслах (*эрдэмтэн ба эмчийн ажилд туслах*).
АССОНАНС хөг нийлэх, эгшиг зохицох.
АССОРТИ холнмог, цуглуулга; **шоколадное** ~ холнмог шоколад.

АССОРТИМЕНТ барааны зүйл, элдэв бараа.
АССОЦИАЦИЯ 1. эвлэл, холбоо; 2. холбож бодох, уламжилж санаа авах.
АССОЦИИРОВАТЬ холбож бодох, санаа авах, уламжлан санах.
АССОЦИИРОВАТЬСЯ холбож бодогдох, холбогдох, уламжлан санагдах.
АСТМА багтраа, бүгших мэнгэр; **бронхиальная** ~ мөгөөрсөн хоолойн бүгших мэнгэр.
АСТРА гэсэрт цэцэг, гол-гэсэр.
АСТРАГАЛ (*бот*). хунчир. ~ **короткокистный** ахар цацагт хунчир.
АСТРАЛ хачин, гайхамшигт байдал.
АСТРАЛЬНЫЙ сансар, оддын ертөнцийн.
АСТРОЛОГ зурхайч.
АСТРОНАВТ сансрын нисгэгч.
АСТРОНОМ астрономич, тэнгэр судлагч, одон орны судлагч.
АСТРОНОМИЧЕСКИЙ 1. астрономийн, одон орны, тэнгэрийн; *~ие наблюдения* одон орныг ажиглах; 2. маш олон, тоо томншгүй; *~ие координаты* астрономын солбицол.
АСТРОНОМИЯ астрономн, тэнгэрийн судлал, одон орны судлал.
АСТРОТАМИУС *бот*. лавай.
АСТРОФИЗИКА одон орны бодис зүйн ухаан.
АСФАЛЬТ асфальт, цардас, лага, барагшни, газрын давирхай (*зам засахад хэрэглэдэг хар давирхай*).
АСФАЛЬТИРОВАНИЕ асфальтлах, давирхайдах, асфальт нялах.
АСФАЛЬТИРОВАТЬ асфальтлах, давирхайдах.
АСФАЛЬТОВЫЙ 1. асфальтын, хар давирхайн, асфальт нялсан; 2. *разг.* *~ая болезнь* дандаа бүдэрч унадаг хүний тухай.
АТАВИЗМ атавизм, удамшил, уг удмаа дууриах.
АТАК атак, довтлох, дайран орох, дайралт; **броситься в** ~у дайрч орох, атак хийх; **отразить** ~у дайралтыг няцаах.
АТАКОВАТЬ атаклах, дайрах, довтлох.
АТАМАН тэргүүн, шүүлэнгээ, зайсан.
АТАС *разг.* болгоомжил.
АТЕИЗМ атеизм, шашин шүтэхгүй, шүтлэггүй үзэл.
АТЕИСТ атеист, шашингүй хүн, шүтлэггүй хүн, сүжиггүй хүн.
АТЕИСТИЧЕСКИЙ шашингүй, бурхангүйчүүдийн.
АТЕЛЬЕ урлалын газар, оёдлын газар.
АТЛАНТ аман хүзүү, амаргал.
АТЛАС I. атлас, газрын зураг; ~ **мира** дэлхийн зураг.
АТЛАС II. пүүсүү, торгон, гөлчгөр, гилгэр; *~ое платье* пүүсүү тэрлэг; *~ая бумага* гөлчгөр цаас.
АТЛЕТ бөх, чийрэг тамирчин.
АТЛЕТИКА атлетик, чийрэгжих, тамиржих, тамирын хичээл.
АТЛЕТИЧЕСКИЙ чийрэг, биерхэг, бөх биетэй; **человек** ~ого **сложения** чийрэг бөх хүн.
АТМОСФЕРА 1. атмосфера, агаар, агаар мандал, хийн бүрхэвч; 2. орчин, байдал, нөхцөл; **дружественная** ~ найрсаг байдал.
АТМОСФЕРНЫЙ атмосферын, агаарын; *~ое давление* агаарын даралт.
АТОМ, атом (*бодисын маш жижиг хувь*), хумхн, барамнас.
АТОМНЫЙ атомын; ~ **вес** атомын жин.
АТОМОХОД атомын хөдөлгүүрт хөлөг онгоц.
АТОНАЛЬНОСТЬ (*муз*). хөг эгшинлэгээ үгүйсгэл.
АТРИБУТ гол шинж, байнгын шинж, тодотгол; **движение** — ~ **матери** хөдлөл бол **материйн** гол шинж мөн.

АТРОФИРОВАТЬСЯ хатангирлах, эрэмдэг болох, биеийн хэсэг хатанхайрах.

АТРОФИЯ хатангирлах, хатанхайрах.

АТС (автоматическая телефонная станция) АТС, автомат телефоны станци (*өөрөө залгах телефон утасны хороо*).

АТТАШЕ атташе, түшээ.

АТТЕСТАТ аттестат, үнэмлэх бичиг; ~ зрелости дунд сургууль төгссөн үнэмлэх, боловсролын үнэмлэх.

АТТЕСТАЦИЯ мэргэжлийн үнэлэлт, чадварыг дүгнэх, цол олгох.

АТТЕСТОВАТЬ мэргэжлийг үнэлэх, чадварыг дүгнэх, цол олгох.

АТТРАКЦИОН циркний гайхам үзэгдэл, сонирхолтой тоглолт.

АТУ туу туу (*нохой гухирах аялга*).

АУ гүүг, гүүг, ээй өөй.

АУДИЕНЦИЯ бараалхах, ёслолын уулзалт.

АУДИТОР хянан шалгагч, аудитор.

АУДИТОРИЯ 1. сонсох танхим; 2. сонсогчнд.

АУКАТЬ гүүглэх, гууглах.

АУКАТЬСЯ гуугалалцах.

АУКЦИОН үнэ хаялцуулах, үнэ хаялцаан; *продать вещи с ~а юм үнэ хаялцуулан худалдах.*

АУЛ айл, суурин, гацаа.

АУРА 1. татаж унадаг өвчний өмнөх онцгой байдал; 2. амьд биеийн эрчим хүчний цацраг; аливаа хүн юмыг тойрсон агаар амьсгаа, гэрлэн бие.

АУТ бөмбөг талбайгаас гарах.

АУТОГЕН бие махбодь.

АУТОГЕННЫЙ бие махбодь дотор үүсдэг.

АУТОДАФЕ талдахуй.

АУТЕНТИЧНЫЙ жинхэнэ, ав адил.

АУТСАЙДЕР 1. монополь нэгдэлд ороогүй жижиг үйлдвэр, 2. тэмцээнд хожигдсон баг; 3. нийгэмд байр сууриа олоогүй хүн.

АФГАНЕЦ 1. афган хүн; 2. Афганстаны дайнд оролцож явсан оросын цэрэг; 3. нохойн үүлдэр.

АФЕР||А луйвар, мэх гох, завшаан эрэх; *впутаться в ~у* хоморгонд орох, мэхлэгдэх.

АФЕРИСТ луйварчин, завшаан эрэгч.

АФЙША зарлал.

АФИШИРОВАТЬ гайхуулах, сайрхах.

АФРИЗМ оновчтой үг, мэргэн үг, зүйр үг.

АФРИКА 1. Африк тив; 2. бүгчим халуун газар.

АФТА *мед.* амруу, үлхний.

АФФЕКТ цухалдуу болох, цухалдах өвчин.

АФФЕКТАЦИЯ хачин авирлах.

АФФРИКАТА хамжин шүргэх гийгүүлэгч.

АХ пээ, хүүе, өө; ~, *как красно* пээ, ясан сайхан юм; ~, *я забыл* өө, би мартчихжээ.

АХАТЬ пэй гэх, хүүе хүүе гэх, халаг хоохой болох.

АХИНЕЯ утгагүй үг яриа.

АХИЛЛЕСОВА ПЯТА амнн газар.

АХНУ||ТЬ тас хийх; ~ли *пушкн* нх буу тас хийв.

АХОВЫЙ олнлгүй, базаахгүй.

АХТИ базаах; не ~ *какой* базаахгүйхэн, тулиурхан.

АШУГ үлгэрч, хуурч (*Кавказд*).

АЭРОВОКЗАЛ нисэх онгоцны буудал.

АЭРОГЕОЛОГИЯ аэрогеологи.

АЭРОГИДРОЛОГИЧЕСК||ИЙ аэрогидр; ~*ое дешифрированне* агаарын зураглалд гидрогеологийн тайлал хийх.

АЭРОДИНАМИКА аэродинамик, агаар хавиралцахын судлал.

АЭРОДРОМ аэродром, нисэх онгоцны буух нисэх газар.

АЭРОНАВТИКА агаарт нисэх судлал.

АЭРОНАВИГАЦИЯ агаараар замнах ухаан.

АЭРОПЛАН аэроплан, нисэх онгоц.

АЭРОПОРТ аэропорт, нисэх онгоцны буудал.

АЭРОПОЧТА агаарын шуудан.

АЭРОСАНИ сэнст чарга.

АЭРОСТАТ аэростат, агаарт хөөрөх аппарат.

АЭРОСЪЕМКА агаараас зураг авах.

АЭРОФОТОСЪЕМКА агаараас гэрэл зураг авах ажил.

АЯНИЯ (*бот*). боролз.

Б сан бол; если ~ я мог би чаддагсан бол.

БА, хүүе; ~! Кого я вижу хүүе, чи хаанаас гарч ирэв.

БАБА I 1. эм, хүүхэн; вздорная ~ уймар эм; бой~ гал хүүхэн; 2. эхнэр, самган; 3. бүрэг; снежная ~ цасан хүн; ~Яга алмас эм, эм мангас, эм шулам

БАБА II өлгүүр, балт, балбуур, аварга лантуу; чугуинная ~ шнрэмэн лантуу.

БАБА III шовгор боов.

БАБАХНУТЫЙ маанаг, галзуурсан.

БАБИТ баббит, тугалганцар, цад.

БАБИЙ *разг.* эмсийн, чавганц нарын; ~е лето намрын шар нар

БАБКА I *разг.* 1. эмэг эх; 2. эмгэн, эмгээ; повивальная ~ эх баригч эмгэн

БАБК|А II тагалцаг, сагаг, шагай, шивнүүр; нгра в ~н шагай орхих, шагалзах

БАБКИ *разг.* мөнгө; сшибать ~ мөнгө цохих

БАБОЧКА эрвээхэй

БАБУШКА эмэг эх, эмгээ, аажний; вот тебе, ~, и Юрьев день! их санасан газар долоо хоног хоосон

БАГАЖ тээш, ачаа; ручной ~ гар ачаа, хөнгөн тээш; камера хранения ~а ачаа хадгалах газар; умственный ~ оюуны баялаг, мэдэц

БАГАЖН|ЫЙ ачааны, тээшийн; ~ вагон ачааны вагон; ~ая квитанция тээш тушаасан тасалбар, ачааны баримт

БАГЕТ хээлсэн янз.

БАГОР гох, дэгээ, чагттай тулгуур

БАГРОВЕ|ТЬ улайх, хүрэнтэх, улаан туяатай; небо ~ет тэнгэр улаан туяатай байна.

БАГРОВ|ЫЙ улаан, ув улаан, час улаан; ~ дым пожара түймрийн улаан гал; ~ое лицо ув улаан царай.

БАГРЯНЕЦ час улаан, ув улаан.

БАГУЛЬНИК тэрэлж, сургар.

БАДМИНТОН агаарын теннис.

БАДЬЯ хөнөг, суулга.

БАДЬЯН одон гоньд.

БАЗ|А бааз, суурь, ул, үндэс; социальная ~ нийгмийн бааз; иа ~е үндэс болгож, суурь дээр; подвести ~у суурь тавих; военно-морская ~ далайн цэргийн бааз, далайн цэргийн суурин газар; сырьевая ~ түүхий эдийн бааз.

БАЗАЛЬТ хүрмэн чулуу.

БАЗАР зах, зээл, базаар, дэлгэвэр.

БАЗАРНЫЙ зах гарах, дэлгэврийн; ~ день зах гарах өдөр.

БАЗИРОВАТЬ түшиглэх, дулдуйдах.

БАЗИРОВАТЬСЯ 1. түшиглэх, дулдуйдах, баримтлах; ~ на фактах баримтыг түшиглэх; 2. суурилах, байрлах.

БАЗИС базис, суурь, ул, үндэс; экономический ~ эдийн засгийн суурь.

БАЙ-БАЙ бүүвэй бүүвэй.

БАЙБАК 1. тарвага; 2. хойрог, бойдоо.

БАЙДАРКА хөнгөн завь.

БАЙКА үстэй даавуу, суян.

БАЙКОВЫЙ үстэй даавуу, суян.

БАЙТ мэдээлэл хэмжих нэгж.

БАК I. ган, том лааз, хөнөг; 2. *слец.* онгоцны өмнөх дээд хэсэг.

БАКАЛАВР бакалавр, боловсролын зэрэг.

БАКАЛЕЙН|ЫЙ хуурай хүнсний, цай талхны, зуушны; ~ая лавка хуурай хүнсний мухлаг.

БАКАЛЕЯ *собр.* хуурай хүнс, хуурай зууш.

БАКЕН бакен, усны болгоомжлох тэмдэг.

БАКЕНБАРДЫ хууз, битүү сахал, томго сахал.

БАКИ хууз, битүү сахал, томго сахал.

БАКЛАГА хавчиг сав, шахуу, цавнр.

БАКЛАЖАН баклажан, чэс (*хүнсний ногоо*).

БАКЛАН гогой, хар галуу.

БАКЛУШИ модон халбаганы бэлдмэл, бить ~ (*разг.*) цагийг дэмий өнгөрүүлэх, дэмий суух.

БАКСЫ *разг.* америк доллар, ногоон.

БАКТЕРИОЛОГ бактерн судлагч, нян судлагч.

БАКТЕРИОЛОГИЯ бактериологи, бактери судлал, нян судлал.

БАКТЕРИОФАГ бактериофаг, бактери уусгагч, бактери устгагч.

БАКТЕРИЯ бактери, нян.

БАЛ, бүжигт үдэшлэг, бүжигт найр; костюмированный ~ багт наадам; кончен ~! наргиан дуусав!

БАЛАГАН I. саравч, бүхээг, урц; 2. адгай тоглох ший.

БАЛАГУР ална хүн, наргиач.

БАЛАГУРИТЬ алналах.

БАЛАЛАЕЧНИК домборч, товшуурч.

БАЛАЛАЙКА домбор, товшуур, балалайк.

БАЛАМУТ будлиан таригч, үймүүлэгч, балмад этгээд.

БАЛАМУТИТЬ хутгах, булнигартуулах, уршиг татах.

БАЛАНС I баланс, тэнцвэр, тохирол, тооцооны дүн; торговый ~ худалдааны баланс; активный ~ идэвхтэй баланс, олзтой баланс.

БАЛАНС II, внешнеторговый ~ гадаад худалдааны баланс, ведомость платежного ~а төлбөрийн балансын мэдээ.

БАЛАНСЕР тэнцүүрч.

БАЛАНСИР тэнцүүрэг, тэнцүүрийн уурга, дамнуурга, дэмнүүр.

БАЛАНСИРОВАТЬ 1. тэнцүүрлэх; 2. баланслах, тооцооны дүн гаргах.

БАЛАХОН жанч; это платье сидит как ~ энэ даашиз жанч шнг элбэгдэж байна.

БАЛБЕС мунаг хүн, бүтэлгүй амьтан.

БАЛДА I мангуу амьтан, тэнэг хүн.

БАЛДА II лантуу, балт.

БАЛДАХИН шүхэр, лавнр.

БАЛЕРИНА балерин, эмэгтэй бүжигчин.

БАЛЕТ балет бүжиг, бүжгэн жүжиг.

БАЛЕТМЕЙСТЕР балетмейстер, бүжиг дэглэгч.

БАЛЕТОМАН балет шохоорхогч.

БАЛКА I дамнуур, дам нуруу, хөндлөвч, гулдан; поперечная ~ хөндлөвч, хөндлөн дам нуруу; ~ продольная дагуу дам нуруу.

БАЛКА II жалга.

БАЛКОН I. балкон, тагт, тай, сэрүүвч; 2. дээд давхрын суудал

БАЛЛ I. балл, хүчтэй, хүчлэг; ветер в шесть ~ов зургаан хүчлэгийн салхи; 2. тоогоор үнэлэх; 3. хаалттай сонгуулийн бөмбөр.

БАЛЛАДА дууль, домогт шүлэглэл.

БАЛЛАСТ 1. тээр, дарамт; 2. тохнуулах ач аа дайвар; 3. чнгжээс.

БАЛЛИСТИКА сумны явцын судлал, харвал зүй.

БАЛЛОН баллон, битүү сав.

БАЛЛОТИРОВАТЬ санал хураах, сонгох, саналаа өгөх.
БАЛЛОТИРОВАТЬСЯ сонгогдохыг зөвшөөрөх.
БАЛОВАННЫЙ эрх танхи.
БАЛОВАТЬ эрхлүүлэх, хэтэрхнй эрхлүүлэх; ~ **ребёнка** хүүхэд эрхлүүлэх.
БАЛОВАТЬСЯ 1. эрхлэх, зүггүйтэх; 2. зугаа болгох.
БАЛОВЕНЬ эрх хүүхэд, танхи хүүхэд.
БАЛОВНИК *разг.* эрх хүү, дүрсгүй хүү.
БАЛОВНИЦА эрх охин, дүрсгүй охин.
БАЛОВСТВО эрхлэх, зүггүйтэх.
БАЛЫК давсалсан загасны ууц.
БАЛЬЗАМ 1. үнэртэй давирхай, гүгэл; 2. утлага.
БАЛЬЗАМЫН (*бот.*) хумсан будаг ургамал.
БАЛЬЗАМИРОВАТЬ шарил хатаах, занданшуулах.
БАЛЬНЕОЛОГИЯ рашаан эмнэлгийн ухаан.
БАЛЬНЫЙ бүжигт үдэшлэгийн.
БАЛОСТРАДА гоё хайс, чимэглэлт хашлага, хэрсэг.
БАМБУК хулс.
БАМБУКОВЫЙ хулсан; ~**ая роща** хулсан шугуй.
БАМПЕР (*авто*) бамбай, гүүпэр.
БАНАЛЬНОСТЬ улиг үг, чихний чнийр; **говорить** ~н улиг үг ярих
БАНАЛЬНЫЙ улиг болсон, чихний чнийр болсон.
БАНАН банан, гадил.
БАНДА бүлэг хулгай, дээрэмчид, зандалчид.
БАНДАЖ 1. бэлхэнцэг, татуурга; 2. жийрэг.
БАНДЕРОЛЬ 1. бандероль, боодол, ороолт, хуйлаас; **посылать** ~ ю шуудангаар боодол явуулах; 2. гаалийн хуудас, гааль хураасан тэмдэг.
БАНДЖО (*муз.*) хөгжмийн хэрэгслэл.
БАНДИТ дээрэмчин, муу хулгай, хунхууз.
БАНДИТИЗМ дээрэм, хулгай.
БАНДИТСКИЙ дээрмийн, дээрэмчний.
БАНДУРА бандур, украин ятга.
БАНК 1. банк; **государственный** ~ улсын банк; **положить деньги в** ~ банкинд мөнгө хадгалуулах; 2. мөрийцөх мөнгө, мөрий тавих; **держатъ** ~ мөрий тавьж хөзөрдөх.
БАНК|А I 1. шилэн сав, лааз, лонх; 2. цагаан төмөр сав; 3. бумба; **ностаивить** ~н бумбадах, бумба тавих.
БАНКА II (*слен.*) далайн бартаа, далайн гүйхэн газар.
БАНКЕТ будаалга, дайллага, зочиллого.
БАНКИР банкны эзэн.
БАНКНОТА мөнгөн тэмдэгт, цаасан мөнгө.
БАНКОВСКИЙ/БАНКОВЫЙ банкны; ~ **билет** банкны билет, цаасан мөнгө.
БАНКОМАТ соронзон картаар бэлэн мөнгө олгодог банкны цахим төхөөрөмж.
БАНКРОТ өрөнд орсон хүн, дампуурсан хүн.
БАНКРОТСТВО өрөнд идэгдэх, өрөнд унах, дампуурах; **политическое** ~ улс төрийн талаар дампуурах.
БАНЫЙ усанд орох, халуун усны; ~ **день** усанд орох өдөр; **пристать к кому-либо, как** ~ **лист** нойтон хамуу шиг наалдах.
БАНТ, бүчин зангилаа; **завязать** ~ом бүч зангидах.
БАНЩИК халуун усанд бие арчигч, арчуулч.
БАНЯ бая, бие угаах газар, халуун усны газар.
БАПТИЗМ христийн шашны нэгэн урсгал.
БАР I зуушны газар, баар.
БАР II (*слен.*) агаарын даралтын нэгж.
БАРАБАН 1. хэнгэрэг, бөмбөг, хэц; **бить в** ~ хэнгэрэг цохих, бөмбөр цохих; 2. барбан, хөндий хүрд; 3. чихний хэнгэрэг.
БАРАБАНИТЬ 1. бөмбөр цохих, хэнгэрэг дэлдэх; 2. Балбах, тонших, пижигнүүлэх, нижигнүүлэх.

БАРАБАНЫЙ хэнгэргийн, бөмбөрийн; ~**ая перепонка** чихний хэнгэргийн хальс.
БАРАБАШКА гэрийн онгон
БАРАК түр байр, банзан байшин, орц.
БАРАН 1. хуц; 2. нрэг, эр хонь; **дикий** ~ (*самка*) аргаль; **дикий** ~ (*самец*) угалз.
БАРАН|ИЙ 1. хонинны, хонин; ~**ья грудника** хонинны өвчүү; 2. нэхний, хонинны арьс; ~**ья шапка** нэхий малгай.
БАРАНИНА хонинны мах.
БАРАНКА 1. цагираг боорцог; 2. жолоо (*машины*).
БАРАХЛО *также собир. (прост.)* 1. хуучин хувцас хунар; 2. хог нош.
БАРАХОЛКА хуучирсан юм борлуулах газар.
БАРАХТАТЬСЯ *разг.* тийчигнэх, балчигнэх, хөлбөрөх.
БАРАШЕК 1. хурга; 2. хурганы арьс.
БАРАШКИ 1. хөөсөрхөг долгио; 2. өдөн үүл.
БАРАШКОВЫЙ хурганы арьсан, хурганы.
БАРБАРИС тошлог, шар мод.
БАРД шүлэгч-дуучин.
БАРДА (*слен.*) нитгэл, шаар шүүдэс.
БАРЕЛЬЕФ ингэмэл, товгор сийлээс, товгор хээ.
БАРЖА чирүүл онгоц, ачааны онгоц.
БАРИН *господа (прост.)* ноён, зайсан.
БАРИТОН 1. баритон, баргил хоолой; 2. баргил бүрээ.
БАРКА чиргүүл онгоц, ачааны онгоц.
БАРКАС том завь.
БАРИЙ барн.
БАРМЕН баарны үйлчлэгч.
БАРОГРАФ (*слен.*) барограф, даралт тэмдэглэгч.
БАРОМЕТР барометр, агаарын даралтын хэмжүүр; ~ **падает** агаарын даралт буурч байна.
БАРОН барон, гүн (*Европын ноёдын хэргэм*).
БАРОНЕССА гүн ноёны авгай.
БАРРЕЛЬ шингэн ба элсэн бие хэмжих нэгж; **нефтяной** ~ — 159 дм³
БАРИКАДА баррикад, гудамжны хориглол, гудамжны байлдах бэхлэл.
БАРИКАДИРОВАТЬ гудамжны байлдах бэхлэл.
БАРС ирвэс, барс.
БАРСКИЙ ноёны, ноёрхог.
БАРСТВО *презр.* 1. ноёд; 2. Танхи.
БАРСУК дорго.
БАРТЕР баараа солилцоо.
БАРХАН манх.
БАРХАТ хилэн.
БАРХАТ|СТЫЙ хилэн шиг.
БАРХАТНЫЙ 1. хилэн, хилэнгээр хийсэн; 2. зөөлөн.
БАРЧУК *устар.* агь, ноёны хүү.
БАРЩИНА ноёдын албадлагын хөдөлмөр, ноёны газарт хөлсгүй ажиллах.
БАРЫНЯ хатан.
БАРЫШ (*разг.*) олз хонжвор.
БАРЫШНИК (*устар.*) дамын худалдаачин, дамлагч, моринны наймаачин.
БАРЫШНИЧАТЬ (*устар.*) дам худалдаалах, дамлах.
БАРЫШНЯ (*устар.*) Авхай.
БАРЬЕР саад, хориг.
БАС 1. аргил хоолой, умзад хоолой; 2. аргил дууч; 3. аргил бүрээ
БАСИТЬ *разг.* аргил дуугаар ярих
БАСКЕТБОЛ баскетбол, сагсан бөмбөг
БАСМАЧ басмач, хувьсагалын эсэргүү дээрэмчин

БАСНОПИСЕЦ ёгт үлгэр зохиогч
БАСНОСЛОВНЫЙ үлгэрнийн, гайхмаар их, хачин том
БАСН|ИЯ 1. ёгт үлгэр; 2. дэмий ярна, хоосон зүйл, худал юм;
рассказывать ~и худал юм ярих.
БАСОК (*разг.*) аргилдуу хоолой.
БАССЕЙН цөөрөм, усан сав, сав газар; ~ для плавания самрах
 цөөрөм, шумбах цөөрөм; **камениугольный** ~ чулуун
 нүүрсний сав газар.
БАСТА (*разг.*) больё! боллоо.
БАСТИОН цайз, цамхаг.
БАСТОВАТЬ ажлаа хаях, ажлаа хаяж тэмцэх.
БАТАЛИСТ дайныг зурагч.
БАТАЛЬНИ|ЫЙ дайныг үзүүлсэн; ~ая живопись дайныг
 үзүүлсэн зураг
БАТАЛЬОН батальон, суман цэрэг.
БАТАРЕЙКА жижиг батарей, зайт хайрцаг.
БАТАРЕЯ 1. батарей, суман, хэсэг; **артиллерийская** ~ их бууны
 батарей; 2. цахилгаан цэнэгт хайрцаг, зайн нэгдүүр; 3. батарей;
 ~ **нарового отоплення** уурын халаалтын халаах хэрэгсэл.
БАТАТ амтат төмс.
БАТЁНЬКА (*разг.*) эрхэм ах, ах гуай.
БАТЯК даавууны төрөл (зурагтай.).
БАТИСКАФ усны гүнд шумбагч хөлөг.
БАТИСТ батист, нимгэн даавуу.
БАТНИК цамны төрөл.
БАТОГ торлог шийдэм.
БАТОН гонзгой талх.
БАТРАК зарц, барлаг.
БАТРАЦКИЙ|БАТРАЧЕСКИЙ зарцын.
БАТРАЧЕСТВО 1. зарцын ажил; 2. зарц нар.
БАТРАЧИТЬ зарцлагдах.
БАТРАЧКА зарц бүсгүй.
БАТТЕРФЛАЙ сэлэх арга.
БАТЮШКА |А 1. аав, эцэг, баавай; **как Вас по~е звать?** Таны
 эцгийн алдар хэн бэ? 2. ламбугай; ~и мон! ай зайлуул!
БАУЛ урт авдар.
БАХ (*межд.*) *звукоподр.* тас хнийх, түр няр хнийх.
БАХВАЛ *разг. неодобр.* сайрхагч.
БАХВАЛИТЬСЯ *разг. неодобр.* бардамнах, сайрхах.
БАХВАЛЬСТВО сайрхах, бардамнах.
БАХРОМА цацагтай туушин, цацаг, залаа.
БАХРОМЧАТЫЙ цацагтай, цацагласан.
БАХЧА тарвасын тарналан.
БАХЧЕВОДСТВО тарвас, гуа тариалах.
БАЦ|ЛЛА савхан бактерн, савхан нян, нн.
БАШЕННЫЙ цамхгийн, цамхагт; ~ **край** цамхагт өргүүр.
БАШКА (*прост.*) толгой, бөндгөр.
БАШЛЫК юүдэн.
БАШМАК 1. шаахай; 2. *слец.* дэр, нвүүр, тоормос.
БАШМАЧЁК (*бот.*) саадган цэцэг.
БАШНЯ цамхаг; **орудийная** ~ их бууны цамхаг; **водонапорная**
 ~ ус татах цамхаг.
БАШТАН тарвас, гуа тарих газар.
БАЮ-БАЮШКИ-БАЮ (*межд.*) бүүвэй, бүүвэй.
БАЮКАТЬ бүүвэйлэх.
БАЯН баян хуур.
БАЯНИСТ баян хуурч.
БДЕНИЕ сэрүүн байх, унтахгүй.
БДИТЕЛЬНОСТЬ сонор сэрэмжтэй.
БДИТЕЛЬНЫЙ сонор сэрэмжтэй.
БЕГ гүйх, гүйдэл, явц, уралдах; ~ с препятствиями саад давж
 гүйх; ~ **времени** цагийн явц.

БЕГА уралдаан.
БЕГАТЬ 1. гүйх; ~ **взад и вперед** өөдөө сөөргөө гүйх;
 2. **зайлскийх**; **от дела не бегай** ажлаас бнтгний зайлскийх.
БЕГОМОТ бегемот, армана (*Африкийн туурайт том амьтан*);
 усны үхэр.
БЕГЛЕЦ оргодол.
БЕГЛЮ *нареч.* 1. торохгүй, түгдрэхгүй; ~ **говорить по-**
китайски хятадаар түгдрэхгүй ярих; 2. гүймэг, зэрвэсхэн,
 өнгөцхөн; ~ **просмотреть** гүймэг үзэх, зэрвэсхэн харах.
БЕГЛЫЙ 1. оргосон; 2. хурдан, гүймэг, торохгүй, дүгдрэхгүй;
 ~ **взгляд** хурдан харц.
БЕГЛЯНКА оргодол хүүхэн.
БЕГОВ|ОЙ уралдааны, уралдахад хэрэглэх; ~ая **лошадь**
 уралдааны морь.
БЕГОМ (*нареч.*) гүйдлээр, хар хурдаар.
БЕГОНИЯ хайтан цэцэг.
БЕГОТНЯ (*разг.*) нийш тийш гүйх, гүйдлэх, бужигналдах.
БЕГСТВО зугатах, дүрвэх, оргох, босох; ~ **из плена**
 олзлогдлоос оргох; **паническое** ~ санд мэнд зугатах.
БЕГУН хурдан хүн, гүйдэг хүн, гүймхий хүн.
БЕД|А гай, гамшиг, сүйд болох, харлах; **не ~ гайгүй**; **что за ~**
 сүйд болох юу байх вэ; **иа ~у** гай дайрахад.
БЕДЛАМ замбараа алдах.
БЕДНЕТЬ үгүйрэх, хоосрох, ядуурах.
БЕДНОСТЬ хоосон, ядуу, тарчиг.
БЕДНОТА (*собир.*) ядуучууд, хоосон ядуус.
БЕДНЫЙ 1. ядуу хоосон; 2. дулимаг, дутмаг, хомсхон;
 3. хөөрхий.
БЕДНЯГА (*разг.*) хөөрхий, хөөрхийлөлтэй амьтан.
БЕДНЯЖКА хөөрхий, хөөрхийлөлтэй амьтан.
БЕДНЯК ядуу хүн, хоосон хүн.
БЕДНЯЦКИЙ ядуучуудын.
БЕДОВЫЙ (*разг.*) хэцүү, гайтай.
БЕДРЕНЕЦ (*бот.*) цийр.
БЕДРЕН|ЫЙ гуяны, дунд чөмөгний; ~ая **кость** дунд
 чөмөгний яс.
БЕДРО 1. дунд чөмөг; 2. ташаа, гуя.
БЕДСТВЕННЫЙ хэцүүдсэн, ядуу зүдүү.
БЕДСТВИЕ гай тохиолдох, аюулд учрах, хэцүүдэх, ядрах.
БЕДСТВОВАТЬ ядах, зүдэх, дорой амьдрах.
БЕДУЙН бедунн хүн, арабын нүүдэлчин, бядан явагч.
БЕЖ хул, ухаа.
БЕЖ|АТЬ 1. гүйх, ярах, давхнх; ~ **сломя голову** ухаан
 жолоогүй гүйх; 2. орхнх, зайлах; 3. зугатах, оргох; 4. урсах,
 гоожнх; **вода ~ит** ус гоожнж байна; 5. хурдан өнгөрөх; **время**
 ~ит цаг хурдан өнгөрч байна; 6. дэврэх, сагах; **молоко ~ит**
 сүү дэвэрч байна.
БЕЖЕВЫЙ хул, ухаа.
БЕЖЕНЕЦ оргодол, дүрвэгч.
БЕЗ (БЕЗО) (*предлог с род.п.*), 1. үгүй, гүй; ~ **его ведома** түүнд
 мэдэгдэлгүй; ~ **сомнения** эргэлзээгүй; ~ **оговорок** үг дуугүй,
 олон таван үгүй; 2. эзгүйд; ~ **вас приехали гости** таны
 эзгүйд зочид нрэв; 3. дутуу; ~ **четверти час** нэг цагт арван
 таван минут дутуу байна; ~ **того тэртэй, тэргүй, угаасаа**.
БЕЗАЛКОГОЛЬН|ЫЙ согтоохгүй; ~ые **напьянки** согтоохгүй
 ундаа.
БЕЗАПЕЛЛЯЦИОННЫЙ 1. давж заалдах эрхгүй; 2. татгалзаж
 болшгүй, эрс тэс.
БЕЗАТОМНЫЙ атомын зэвсэггүй.
БЕЗБЕДНЫЙ дутагдалгүй, хүрэлцээтэй, чинээлэг.
БЕЗБИЛЕТНЫЙ билетгүй, пнугүй.
БЕЗБОЖИЕ бурхангүй, шүглэггүй, бурхныг үгүйсгэх үзэл.

БЕЗБОЖНИК (*разг.*) шүтлэггүй хүн, сүжиггүй хүн.
БЕЗБОЖНИЙ (*разг.*) 1. бурхангүй, сүжиггүй; 2. сүнсгүй, ичгүүргүй; **~ая ложь** сүнсгүй гүжир.
БЕЗБОЛЕЗНЕННЫЙ 1. өвчингүй, өвдөхгүй; 2. төвөггүй, яршиггүй.
БЕЗБОЯЗНЕННО *нареч.* айхгүй, аймшиггүй, эмээхгүй.
БЕЗБРАЧИЕ гэрлэхгүй, эр эм болохгүй.
БЕЗБРЕЖНЫЙ 1. захгүй, хязгааргүй; 2. уудам цэлгэр.
БЕЗВЕСТНО *признание гражданина ~ отсутствующим* иргэнийг сураггүй алга болсонд тооцох.
БЕЗВЕСТНОСТЬ мэдээ чнмээгүй, сураггүй.
БЕЗВЕТРЕННЫЙ салхигүй.
БЕЗВИННЫЙ гэмгүй, зэмгүй, хилс.
БЕЗВКУСНИЙ 1. амтгүй, заваан; **~ая еда** заваан хоол; 2. марзан; **~ая обстановка комнаты** тасалгааны марзан засал.
БЕЗВЛАСТИЕ засаггүй, төрийн захиргаагүй.
БЕЗВОДНЫЙ усгүй, хуурай.
БЕЗВОЗВРАТНЫЙ буцалтгүй, эргүүлж өгөхгүй, эргэлтгүй, бүрмөсөн.
БЕЗВОЗДУШНЫЙ хийгүй, агааргүй.
БЕЗВОЗМЕЗДНЫЙ *книжн.* төлбөргүй, зүгээр.
БЕЗВОЛЬНЫЙ зориггүй, шийдвэргүй, шийдэмгий биш.
БЕЗВРЕДНЫЙ хоргүй, гэмгүй.
БЕЗВРЕМЕННЫЙ цаг бусын, гэнэтийн.
БЕЗВЫЕЗДНО *нареч.* суурин, байран, гадагш гарахгүй.
БЕЗВЫХОДНЫЙ 1. мухардсан, арга барагдсан; 2. байран, гадагш гарахгүй.
БЕЗГЛАСНЫЙ *устар.* 1. дуугүй, аниргүй; 2. бүрэг, номой.
БЕЗГОЛОСЫЙ хоолой муутай, дуу багагай.
БЕЗГРАМОТНО *нареч.* 1. бичнг бага мэдэх, алдаатай, мадагтай; 2. чадваргүй.
БЕЗГРАМОТНОСТЬ 1. бичнг үсэг мэдэхгүй; 2. бичнг бага мэдэх; 3. юм мэдэхгүй.
БЕЗГРАМОТНЫЙ 1. бичнг мэдэхгүй; 2. бичнг бага мэдэх, алдаатай; 3. юм мэдэхгүй, чадваргүй; **технически ~** техникний талаар юм мэдэхгүй.
БЕЗГРАНИЧНЫЙ хязгааргүй, маш их, энгүй.
БЕЗГРЕШНЫЙ нүгэлгүй, хилэнцгүй, гэмгүй.
БЕЗДАРНОСТЬ мохоо, мултуу.
БЕЗДЕЙСТВИЕ I 1. оролдлогогүй; 2. хөдлөхгүй.
БЕЗДЕЙСТВИЕ II (юр.) эс үйлдэхүй.
БЕЗДЕЛИЦА *разг.* 1. яль шальгүй юм, юухан хээхэн; 2. чамин юм, хөөрхөн юм.
БЕЗДЕЛУШКА хөөрхөн юм, чамин юм, жижиг гоё юм.
БЕЗДЕЛЬЕ зүгээр суух; **вынужденное ~** аргагүй зүгээр суух.
БЕЗДЕЛЬНИК *неодобр.* зүгээр суугч, анхнагүй амьтан.
БЕЗДЕЛЬНИЦА зүгээр суудаг эмэгтэй, анхнагүй эхнэр.
БЕЗДЕЛЬНИЧАТЬ *неодобр.* зүгээр суух, дэмий байх.
БЕЗДЕНЕЖНЫЙ мөнгөгүй, мөнгөгүйдэх, мөнгө ховордох.
БЕЗДЕНЕЖЬЕ мөнгөгүй, мөнгөгүйдэх, мөнгө ховордох.
БЕЗДЕТНОСТЬ хүүхэдгүй, үр хүүхэдгүй.
БЕЗДЕЯТЕЛЬНОСТЬ юу ч хийхгүй, ажиллахгүй, идэвхгүй, назгай.
БЕЗДЕЯТЕЛЬНЫЙ юу ч хийхгүй, назгай.
БЕЗДНА 1. ёроолгүй, оломгүй, хөлгүй, гүн хавцал; 2. тоо томшгүй.
БЕЗДОКАЗАТЕЛЬНОСТЬ нотолгоогүй, баримтгүй, үнэмшмээргүй.
БЕЗДОКАЗАТЕЛЬНЫЙ нотолгоогүй; **~ое обвинение** нотолгоогүй яллах..
БЕЗДОМНИЙ гэр оронгүй, золбин; **~ая собака** золбин нохой.

БЕЗДОМНЫЙ, ёроолгүй, оёоргүй, маш гүн.
БЕЗДОРОЖНЫЙ 1. замгүй, зам муутай; 2. зам шал шавар болох.
БЕЗДОРОДНИЙ орлогогүй, олзгүй, ашинггүй; **~ое предприятие** орлогогүй үйлдвэр.
БЕЗДУШИЕ 1. өрөвдөх сэтгэлгүй, хүний үнэргүй; 2. сүнсгүй, амьгүй.
БЕЗДУШНЫЙ өрөвдөх сэтгэлгүй, сүнсгүй.
БЕЗДЫМНЫЙ утаагүй.
БЕЗДЫХАННЫЙ амьсгаагүй, амьгүй.
БЕЗЖАЛОСТНЫЙ өрөвдөхгүй, хайрлахгүй, хайр гамгүй, хэригнй.
БЕЗЖИЗНЕННЫЙ 1. амьгүй, үхсэн; 2. цог жавхлангүй, явайгүй.
БЕЗЗАБОТНОСТЬ амарлингуй, санаа амар, яршиггүй.
БЕЗЗАБОТНЫЙ амарлингуй, яршиггүй.
БЕЗЗАВЕТНИЙ чин үнэнч; **~ая преданность делу** революцион хувьсгалын хэрэгт чин үнэнч..
БЕЗЗАКОНИЕ хууль зүйгүй, хууль бус, ёс бус, ёс эвдэх; **совершить ~** хууль бус хэрэг хийх; **полиное ~** ямар ч хуульгүй.
БЕЗЗАКОННЫЙ хуульгүй, ёс бус, ёс эвдэх.
БЕЗЗАСТЕНЧИВЫЙ нчихгүй, ичгүүр сонжуургүй, увайгүй, улайн цайм; **~ая ложь** нчихгүй худал хэлэх; улайн цайм худал хэлэх.
БЕЗЗАЩИТНОСТЬ хамгаалалтгүй, бнээ арчилж чадахгүй, арчаагүй; **~ребёнка** арчаагүй хүүхэд.
БЕЗЗВЕДНИЙ одгүй, харанхуй, бүрхэг; **~ая ночь** бүрхэг шөнө.
БЕЗЗВУЧНЫЙ чнв чнмээгүй, аниргүй.
БЕЗЗЕМЕЛЬНЫЙ газаргүй.
БЕЗЗЛОБИЕ хорон санаагүй, хар санаагүй
БЕЗЗЛОБНИЙ гэм хоргүй, уур хилэнгүй; **~ая насмешка** хоргүй шоолох.
БЕЗЗУБЫЙ, шүдгүй, майрдах, шамшгар; **~рот** шүдгүй ам.
БЕЗЗСНЫЙ ой модгүй.
БЕЗЛИКИЙ *устар.* өвөрмөц шинжгүй.
БЕЗЛИЧНИЙ 1. өвөрмөц шинжгүй, бнээ даасан шинжгүй; 2. эзэн биегүй, өгүүлэгдэхүүнгүй; **~ое предложение** эзэн биегүй өгүүлдэр; **~ глагол** эзэн биегүй үйл үг.
БЕЗЛОШАДНЫЙ морьгүй, унаагүй.
БЕЗЛУННЫЙ саргүй.
БЕЗЛЮДНЫЙ хүнгүй, зэлүүд, буйд, хүн ховортой.
БЕЗМЕН гар жин, пуршит чигнүүр.
БЕЗМЕРНЫЙ хэмжээгүй, хэмгүй.
БЕЗМОЗГЛЫЙ *разг.* мунаг, мангуу.
БЕЗМОЛВИЕ чив чимээгүй, таг чнг; **в лесу царило ~** ой дотор чив чнмээгүй байв.
БЕЗМОЛСТВОВАТЬ 1. чив чнмээгүй байх; 2. таг чнг болох, дуугаа хураах.
БЕЗМЯТЕЖНО амар жимэр.
БЕЗМЯТЕЖНОСТЬ амгалан, энх, тэнэгэр.
БЕЗМЯТЕЖНИЙ амгалан, тайван, энх, тэнэгэр; **~ое будущее** энх ирээдүй.
БЕЗНАДЕЖНОСТЬ горьдлогогүй, найдваргүй.
БЕЗНАДЕЖНЫЙ горьдлогогүй, найдваргүй; **~ больнои** найдваргүй өвчтөн.
БЕЗНАДЗОРНЫЙ өмөнгүй, хяналтгүй, харгалзамжгүй.
БЕЗНАКАЗАННОСТЬ цээрлэл үзээгүй, шийтгэгдээгүй, зэмлэгдээгүй.
БЕЗНАКАЗАННИЙ шийтгэгдээгүй, цээрлэл үзээгүй; **остаётся ~ым** шийтгэгдээгүй үлдэнэ.
БЕЗНАЛИЧНЫЙ *спец.* дансаар, бэлэн мөнгөөр биш; **~ расчёт** дансаар тооцох, бэлэн мөнгөгүй тооцох.

БЕЗНОГИЙ хөлгүй.

БЕЗПРАВСТВЕННЫЙ 1. ёс журамгүй, зүйгүй; 2. завхай, садар.

БЕЗПРАВСТВЕННОСТЬ 1. ёс журамгүй, зүйгүй; 2. завхай, садар.

БЕЗОАР гяваан.

БЕЗОБИДН|ЫЙ гэм хоргүй, эггийн, номхон; ~ая шутка энгийн шо.

БЕЗОБЛАЧН|ЫЙ 1. үүлгүй цэлмэг; ~ое небо үүлгүй тэнгэр; 2. зовиургүй, энх, амгалан; ~ое счастье энх жаргал.

БЕЗОБРАЗИЕ жигшүүр, үзэшгүй муухай, бузар булай юм; *какое* ~ ясан муухай юм, яасаи булай юм!

БЕЗОБРАЗИТЬ 1. завхруулах, гажуудуулах, үзэмжгүй болгох; 2. зүгтүйтэх, танхайрах.

БЕЗОБРАЗНИК *разг. неодобр.* дүрсгүй тархи, балиар амьтан.

БЕЗОБРАЗНИЦА дүрсгүй эм, булай эм.

БЕЗОБРАЗНИЧАТЬ *разг. неодобр.* зүгтүйтэх, булай авирлах, жигшмээр аашлах.

БЕЗОБРАЗНЫЙ I *слец.* дүрслэлгүй, зүйрлэмжгүй, уран дүргүй.

БЕЗОБРАЗНЫЙ II булай, балиар, муухай, жигшмээр; ~ вид муухай үзэмж; ~ постунок булай хэрэг

БЕЗОГОВОРОЧН|ЫЙ, үг дуугүй, хэлэлцээнгүй, ярнагүй; ~ое согласие үг дуугүй зөвшөөрөх.

БЕЗОПАСНОСТЬ аюулгүй, осолгүй, энх, амар.

БЕЗОПАСН|ЫЙ аюулгүй, осолгүй, энх, амар; *находиться в ~ом месте* аюулгүй газарт байх; ~ая бритва эсгэдэггүй тонгорог.

БЕЗОРУЖНЫЙ 1. зэвсэггүй; 2. яах ч аргагүй, өмөггүй.

БЕЗОСНОВАТЕЛЬНЫЙ үндэсгүй, байр суурьгүй, баримтгүй.

БЕЗОСТАНОВОЧНЫЙ зогсолтгүй, тасралтгүй.

БЕЗОТВЕТНЫЙ 1. хариу үггүй; 2. номхон, номой.

БЕЗОТВЕТСТВЕННОСТЬ хариуцлагагүй.

БЕЗОТВЕТСТВЕНН|ЫЙ хариуцлагагүй; ~ое отношение к делу ажилд хариуцлагагүй хандах.

БЕЗОТКАЗН|ЫЙ *слец.* зогсолтгүй, баараггүй; *мотор работает ~о* мотор баараггүй ажиллаж байна.

БЕЗОТЛАГАТЕЛЬНЫЙ хойшлуулшгүй, яаралтай, даруй гүйцэтгэх.

БЕЗОТЛУЧНО салишгүй, холдолгүй, байнга; ~ находится при больном өвчтэй хүнн дэргэд байнга байх.

БЕЗОТРАДНЫЙ *книжн.* баяр бахдалгүй, уйдам, золгүй.

БЕЗОТЧЕТНЫЙ 1. хяналтгүй, тайлангүй; 2. санамсаргүй, ухамсаргүй.

БЕЗОШИБОЧНЫЙ алдаагүй, эндэгдэлгүй, ташаагүй; ~ расчёт алдаагүй тооцоо.

БЕЗРАБОТИЦА ажилгүйдэх.

БЕЗРАБОТНЫЙ 1. ажилгүй; 2. ажилгүй хүн.

БЕЗРАДОСТНЫЙ баяргүй, баясгалангүй.

БЕЗРАЗДЕЛЬН|ЫЙ хуваарилалгүй, хуваахгүй, дангаараа; ~ое имущество хуваахгүй хөрөнгө.

БЕЗРАЗЛИЧИЕ хамаагүй, хайхрамжгүй.

БЕЗРАЗЛИЧНО хамаагүй, өөршгүй.

БЕЗРАЗЛИЧНЫЙ хамаагүй, хайхрамжгүй, өөршгүй.

БЕЗРАССУДНЫЙ бодомжгүй, учиргүй; ~ поступок бодомжгүй явдал.

БЕЗРАССУДСТВО бодомжгүй, учиргүй.

БЕЗРЕЗУЛЬТАТНЫЙ үр дүнгүй, бүтээлгүй, амжилтгүй; ~ спор үр дүнгүй маргаан.

БЕЗРЕЛЬСОВЫЙ шугам төмөргүй, төмөр замын биш.

БЕЗРЕССОРНЫЙ нумгүй, зөөлөвч нумгүй.

БЕЗРОГИЙ эвэргүй, мухар, тоймог, моголцог.

БЕЗРОДНЫЙ төрөл садангүй, бутач, уг удамгүй, оорцог.

БЕЗРОПОТНО үг дуугүйгээр, дув дугай.

БЕЗРОПОТНЫЙ үг дуугүй, улиг үггүй, дугай.

БЕЗРУКАВКА хантааз, цээживч.

БЕЗРУКИЙ 1. гаргүй; 2. гаргүй хүн; 3. дүйгүй, салан.

БЕЗРЫБЬЕ загасгүй; *на ~ и рак рыба* загасгүйд жараахай ч яамай (нохойгүйд гахай хуцах).

БЕЗУБЫТОЧН|ЫЙ гарзгүй, хохиролгүй; ~ое предприятие гарзгүй үйлдвэр, хохиролгүй үйлдвэр.

БЕЗУДАРНЫЙ *слец.* өргөлтгүй, ~ слог өргөлтгүй үе.

БЕЗУДЕРЖНЫЙ тогтохгүй, тэсвэргүй, тэсгэлгүй.

БЕЗУКОРИЗНЕННО өөгүй, өө сэвгүй.

БЕЗУКОРИЗНЕНН|ЫЙ өөгүй, өө сэвгүй; ~ человек өөгүй хүн; ~ая работа өө сэвгүй ажил.

БЕЗУМЕЦ *книжн.* гань галзуу хүн, солиотой хүн.

БЕЗУМИ|Е ухаангүй, галзуу, солно, бодолгүй; *любить до ~я* ухаангүй дуурах.

БЕЗУМНО 1. ухаангүй, солиотой; 2. маш, дэндүү, учиргүй; ~ холодно учиргүй хүйтэн.

БЕЗУМНЫЙ 1. ухаангүй, галзуу, солиотой; 2. маш, дздүү.

БЕЗУМОЛЧНЫЙ *устар.* дугай болохгүй, зогсоо жолоогүй, зогсолтгүй; ~ шум моря тэнгисийн зогсолтгүй чимээ анир.

БЕЗУМСТВО ухаангүй, бодомжгүй, ганрал.

БЕЗУМСТВОВАТЬ галзуурах, ганирах.

БЕЗУПРЕЧНЫЙ зэмгүй, зэмлэлтгүй, өө сэвгүй.

БЕЗУСЛОВНО 1. ямар ч яриагүй, гарцаагүй, эргэлзээгүй; *все эти недочёты, ~, исправимы* энэ бүх дутагдалыг гарцаагүй засаж болно; 2. лав, магад, чухам; ~, *вы правы* таных магад зөв.

БЕЗУСЛОВНЫЙ 1. ямар ч яриагүй, эргэлзээгүй, болзолгүй; 2. дамжнгүй, үнэхээр, чухам.

БЕЗУСПЕШН|ЫЙ амжилтгүй, бүтэлгүй; ~ая попытка амжилтгүй оролдлого.

БЕЗУСЬИ 1. сахалгүй; 2. амных нь салай арилаагүй, хал үзээгүй.

БЕЗУТЁШН|ЫЙ *книжн.* тайтгаршгүй; ~ое горе тайтгаршгүй гаслан.

БЕЗУХИЙ чнхгүй, хулгар, хув.

БЕЗУЧАСТНОСТЬ оролцоогүй, хайхрамжгүй.

БЕЗУЧАСТНЫЙ оролцоогүй, хайхрамжгүй, ажиггүй.

БЕЗЫДЕЙНЫЙ үзэл сурталгүй, үзэл суртлаар дорой.

БЕЗЫВЕСТНЫЙ нэрд гараагүй, мэдэгдээгүй.

БЕЗЫМЁННЫЙ нэргүй, нэр нь мэдэгдээгүй.

БЕЗЫМЯННЫЙ нэргүй, нэр нь мэдэгдээгүй; ~ палец нэргүй хуруу, ядам хуруу.

БЕЗЫНИЦИАТИВНЫЙ санаачилгагүй, идэвхгүй.

БЕЗЫСКУССТВЕННЫЙ зохиомол биш, хиймэл биш, төрөлхийн, цагаан; ~ язык этого писателя энэ зохнолчийн цагаан хэл.

БЕЗЫСХОДНЫЙ *книжн.* аргалшгүй, баршгүй, засаршгүй

БЕКАР *муз.* цэвэршүүлэг.

БЕКАС хараалж.

БЕКЕША бекеш, цувцаа.

БЕКМАНИЯ *бот.* тор өвс.

БЕКОН гахайн шорвог мах, утсан мах.

БЕЛЕН|А лантанз, зэмбэ; *он ~ы объелся* тэр хийрхэж байна.

БЕЛЁНЫЙ цайруулсан, цагаан болгосон

БЕЛЁСЫЙ цайвар, цагаавтар.

БЕЛЁТЬ 1. цайрч харагдах; 2. цайрах, цайх.

БЕЛЁТЬСЯ 1. цайрч харагдах; 2. цайрах, цайх.

БЁЛИ *мед.* умайн салхаг.

БЕЛИБЕРДА *разг. неодобр.* дэмий үг, солнотой үг.

БЕЛИЗНА цагаан өнгө, цав цагаан; цайруулагч.

БЕЛИЛА, цагаан зос, оо.

БЕЛИТЬ 1. цагаанаар будах, цайлгах; 2. шохойдох; ~ стены туурга шохойдох; 3. оодох, оо түрхэх.

БЕЛИТЬСЯ 1. шохойдогдох, цайх; 2. оо түрхэх.

БЕЛИЧИЙ хэрэмний, хэрмэн; ~ мех хэрэмний арьс.

БЕЛКА хэрэм.

БЕЛКОВИНА спец. Уураг.

БЕЛКОВЫЙ уураг, уургийн, уурагт; ~ое вещество уурагт эд, уурагт бодис.

БЕЛЛАДОННА гувай хатан (*хорт ургамал*).

БЕЛЛЕТРИСТ яруу найрагч, зохиолч.

БЕЛЛЕТРИСТИКА уран зохиол, хүүрнэсэн уран зохиол.

БЕЛОБОРОДЫЙ цагаан сахалтай, агсгалдай.

БЕЛОБРЫСЫЙ разг. цагаан үстэй, хялман, цанхир.

БЕЛОВАТЫЙ цэгээн, цагаавтар.

БЕЛОВИК сийрүүлэг бичиг.

БЕЛОВОЙ сийрүүлсэн, сийрүүлж бичсэн.

БЕЛОГВАРДЕЦ цагаантны этгээд, цагааны цэрэг.

БЕЛОГВАРДЕЙСКИЙ цагаантны.

БЕЛОЗУБКА малгахай.

БЕЛОК I уураг.

БЕЛОК II нүдний цагаан.

БЕЛОК III өндөгний цагаан.

БЕЛОКАМЕННЫЙ цагаан чулуун.

БЕЛОКРОВИЕ цагаан бөөмтөх, цагаан цустах (*цусны цагаан бөөм олшрох өвчин*).

БЕЛОКУРЫЙ цайвар, цайвар үстэй.

БЕЛОЛИЦЫЙ цагаан царайтай.

БЕЛОРУЧКА разг. презр. ажилд халирхай хүн, танхи амьтан.

БЕЛОРЫБИЦА олбого загас, цагаан загас.

БЕЛОСНЕЖНЫЙ цасан цагаан, дун цагаан, цав цагаан.

БЕЛОШВЕЙКА дотуур хувцас оёгч.

БЕЛОШВЕЙНЫЙ дотуур хувцасны.

БЕЛУГ|А, ховор загас; **реветь -ой** орилох, үхтлээ бархирах.

БЕЛУХА мөсөн далайн гахай.

БЕЛЫЙ 1. цагаан; ~ нлаток цагаан алчуур; 2. цагаантан, цагаан арьстан; **средь -а дия** гэгээн цагаан өдөр; **-ая горячка** архины хий; **на -ом свете** нарт ертөнцөд; **-ое мясо** тахианы мах, тугалын мах; **-ое пятно** онгорхой газар.

БЕЛЬЕ 1. дотуур хувцас, дотоож; 2. цагаан хувцас; 3. цагаан бус даавуу, угааш.

БЕЛЬЕВОЙ 1. дотуур хувцасны; 2. цагаан даавууны, угаашийн

БЕЛЬКАНТО муз. уянгалуулан дуулах

БЕЛЬМЕС ин **-а не звать юу ч мэдэхгүй.**

БЕЛЬМО нүдий үүл, цагаа; **как ~ на глазу** хаширтай дарамт, залгах, яршиг болох.

БЕЛЬЭТАЖ хоёрдугаар давхар, дээд давхар.

БЕЛЯК цагаан туулай, чандага.

БЕ-МОЛЬ муз. доошлуулга; **-ные тональности** доошлуулгат хөг эгшиглэгээ.

БЕНЕФИС тэтгэмжийн тоглолт.

БЕНЗИН бензин (*машини шингэн шатахуун*).

БЕНЗИНОВЫЙ бензин, бензиний, бензинээр ажиллах.

БЕНУАР хаяаны суудал (*театрын*).

БЕРГАМОТ амтат лийр, жинхэнэ жүрж.

БЕРДАНКА бердан буу.

БЕРДЫШ саран сүх.

БЕРЕГ эрэг, хөвөө, зах; ~ **реки** мөрний эрэг.

БЕРЕГЬСЯ болгоомжил, анаж яв.

БЕРЕГОВОЙ эргийн.

БЕРЕДИТЬ хөндөх, сэдрүүлэх, үгдрүүлэх; ~ **старую рану** хуучин шархыг сэдрүүлэх.

БЕРЕЖЛИВОСТЬ гамнах, хэмнэх, арвилах.

БЕРЕЖЛИВЫЙ гамтай, хямгаатай, нарийн.

БЕРЕЖНЫЙ болгоомжтой, гамтай, халамжтай.

БЕРЕЗА хус.

БЕРЕЗНЯК хусан ой.

БЕРЕЗОВЫЙ хусан, хусаар хийсэн; **-ая роца** хусан төгөл.

БЕРЕЙТОР спец. морь унаж сургагч.

БЕРЕМЕННАЯ жирэмсэн, хээлтэй, боос, хөл хүнд; ~ **женщина** жирэмсэн эмэгтэй.

БЕРЕМЕННОСТЬ жирэмсэн, бие давхар эмэгтэй.

БЕРЕСТА үйс, хусны үйс.

БЕРЕСТОВЫЙ үйсэн, үйсээр хийсэн.

БЕРЕСТЯНОЙ үйсэн, үйсээр хийсэн.

БЕРЕТ эсгий тоорцог, хилэн тоорцог.

БЕРЕЧЬ 1. хямгадах, гамнах; 2. хураах, хадгалах, нөөх; ~ **сею на зиму** өвөлд өвс нөөх; 3. хайрлах, арчлах.

БЕРЕЧЬСЯ болгоомжлох, сэргэмжлэх.

БЕРИЛЛ биндэрьяа.

БЕРКУТ бүргэд.

БЕРЛОГА баавгайн хэвтэр, баавгайн ичээ, дооног.

БЕРЦОВЫЙ шаантны, шилбийн, тахилзуурын; **большая -ая** кость шаантны яс, шилбиний яс; **малая -ая** кость тахилзуурын яс

БЕС ад, албин, зэтгэр; **рассыпаться мелким -ом** долигонох, хуурмаг магтах; **седина в бороде, а ~ в ребро** сахал нь цайвч, санаа нь завхай.

БЕСЕД|А яриа, ярилцах, хөөрөлдөөн; **провести -у** яриа хийх.

БЕСЕДКА сэрүүн асар, тагт, сэхээвч.

БЕСЕДОВАТЬ ярилцах, хөөрөлдөх.

БЕСЕНОК адтай амьтан, гайтай чөтгөр.

БЕСИТЬ хорыг малтах, гааруулах.

БЕСИТЬСЯ 1. хийрхэх; 2. хилэгнэх, ганирах.

БЕСКЯЛЬНИЦА бот. зурман сүүл.

БЕСКЛАССОВЫЙ ангигүй; **-ое общество** ангигүй нийгэм.

БЕСКОЗЫРКА саравчгүй малгай.

БЕСКОЗЫРНЫЙ хөзөргүй.

БЕСКОНЕЧНО хязгааргүй, эцэсгүй, дуусгаргүй, барагдахгүй; ~ **малый** хязгааргүй бага.

БЕСКОНЕЧНЫЙ 1. эцэсгүй, дуусгаргүй, барагдашгүй, хязгааргүй; **-ое мировое пространство** дуусгаргүй огторгуй; 2. ямагт, үргэлжийн, байнгын.

БЕСКОНТРОЛЬНЫЙ хяналтгүй.

БЕСКОРМИЦА зуд, гачиг.

БЕСКОРЫСТИЕ харамгүй, хайр харамгүй, завшихыг бодохгүй.

БЕСКОРЫСТНО хайр харамгүй, завшихыг бодохгүй.

БЕСКОРЫСТНЫЙ харамгүй, хайр харамгүй, завшихыг бодохгүй.

БЕСКОСТНЫЙ ясгүй.

БЕСКРАЙНИЙ зах хязгааргүй, хил хярхаггүй.

БЕСКРОВНЫЙ I 1. цусгүй, цус гаргахгүй, цус асгаруулахгүй; 2. цонхигор.

БЕСКРОВНЫЙ II орох оронгүй, орон гэргүй.

БЕСКУЛЬТУРЬЕ соёлгүй, соёлжоогүй, харанхуй.

БЕСНОВАТЫЙ устар. адтай, албинтсан.

БЕСНОВАТЬСЯ адлах, ганнрах.

БЕСПАЛЫЙ хуруугүй.

БЕСПАМЯТНЫЙ разг. мартамхай.

БЕСПАМЯТСТВО мэдээ алдах, мартамхай.

БЕСПАРДОННЫЙ разг. горимгүй, нүүргүй, ичих нүүргүй.

БЕСПАРТИЙНОСТЬ намын бус, намын гишүүн бус.

БЕСПАРТИЙНЫЙ 1. намын бус, намын гишүүн биш; 2. намын гишүүн биш хүн.

БЕСПАТЭНТНЫЙ үнэмлэх тэмдэггүй, баталгаагүй.
БЕСПЕРЕБОЙНЫЙ тасралтгүй, жигд, саадгүй, зогсолтгүй;
 ~ая работа саадгүй ажиллах.
БЕСПЕРЕСАДОЧНЫЙ шууд, тууш, зогсолтгүй.
БЕСПЕРЕМЁННЫЙ өөрчлөлтгүй, хувиралтгүй, халаагүй.
БЕСПЕРСПЕКТИВНЫЙ нрээдгүй, урагшлалгүй.
БЕСПЕЧАЛЬНЫЙ уйтгаргүй, гуниггүй.
БЕСПЕЧНО алмайтаж, амарлингуй, ажиггүй, хааш хэрэг.
БЕСПЕЧНОСТЬ 1. алмай, амарлингуй, ажиггүй; 2. хааш хэрэг.
БЕСПЕЧНЫЙ алмай, амарлингуй, ажиггүй, арчаа муутай.
БЕСПИСЬМЕННЫЙ бичиг үсэггүй, бичиг үсэг мэдэхгүй.
БЕСПЛАНОВЫЙ төлөвлөгөөгүй.
БЕСПЛАНОВЫЙ төлөвлөгөөгүй.
БЕСПЛАТНО төлөөсгүй, үнэ төлбөргүй.
БЕСПЛАТНЫЙ төлөөсгүй, үнэ төлбөргүй.
БЕСПЛОДИЕ 1. үргүй, хүүсэр, эрмэг; 2. үржилгүй, шим муутай.
БЕСПЛОДНОСТЬ үр дүнгүй, дэмий, ямар ч ашиггүй;
 ~ попыток үр дүнгүй оролдлого.
БЕСПЛОДНЫЙ 1. хүүсэр, эрмэг, төлгүй, үргүй; 2. үржилгүй, шим муутай, ургац муутай; ~ая земля шим муутай газар;
 3. үр дүнгүй, дэмий; ~ая попытка дэмий оролдлого.
БЕСПОВОРОТНЫЙ буцалтгүй, эргэлтгүй, өөрчлөлтгүй.
БЕСПОДОБНЫЙ разг. зүйрлэшгүй, хосгүй.
БЕСПОЗВОНОЧНЫЙ сээр нуруугүй; ~ое животное сээр нуруугүй амьтан.
БЕСПОКОЙТЬ 1. амруулахгүй, амраахгүй, зовоох; 2. өвдөх, тавгүйдэх; 3. төвөг учруулах, яршиг болох, хашраах.
БЕСПОКОИТЬСЯ 1. санаа зовох, сэтгэл зовних; ~ о детях хүүхдийн төлөө санаа зовох; 2. тавгүйдэх, төвөг учрах, яршиг болох, зовох; не беспокойтесь, я сама сделаю битгий зов, би өөрөө хийчихнэ
БЕСПОКОЙНЫЙ 1. тугшүүртэй, тайвангүй; 2. тавгүй, тогтворгүй; ~ сон тавгүй унтах, тавгүй нойр.
БЕСПОКОЙСТВО 1. зовиур, сэтгэл зовох; 2. төвөг татах, яршиг болгох; простите за ~ төвөг болсныг уучлаарай.
БЕСПОЛЕЗНО тусгүй, дэмий, талаар; это совершенно ~ энэ огт дэмий.
БЕСПОЛЕЗНОСТЬ тусгүй, дэмий, талаар.
БЕСПОЛЕЗНЫЙ тусгүй, дэмий; ~ые усилия дэмий чармайлт.
БЕСПОЛНЫЙ 1. хормойгүй; 2. эр эмийн бэлэггүй, бэлгийн бус, хүүсэр; ~ое размножение бэлгийн бус үржил, хүүсэр үржил.
БЕСПОМОЩНОСТЬ арчаагүй, дорой, үхээнц.
БЕСПОМОЩНЫЙ арчаагүй, дорой, үхээц.
БЕСПОРОЧНЫЙ устар. өөгүй, гэм зэмгүй, эндэгдэлгүй.
БЕСПОРЯДКИ үймээн, самуун, дэглэм алдах.
БЕСПОРЯДОК эмхгүй, эмх замбараагүй, зуун задгай.
БЕСПОРЯДОЧНОСТЬ эмхгүй, эмх замбараагүй, зуун задгай.
БЕСПОРЯДОЧНЫЙ эмхгүй, замбараагүй, зуун задгай; ~ые записи эмхгүй тэмдэглэл.
БЕСПОСАДОЧНЫЙ буултгүй, тууш; ~ перелёт тууш ннсэх.
БЕСПОЧВЕННЫЙ үндэсгүй, улгүй, баримтгүй; ~ое обвинение баримтгүй зэмлэх.
БЕСПОШЛИННЫЙ гайльгүй, цүүвэнгүй.
БЕСПОЩАДНО хайр гамгүй, хайр найргүй.
БЕСПОЩАДНОСТЬ хайр гамгүй, хайр найргүй.
БЕСПОЩАДНЫЙ хайр гамгүй, хайр найргүй, өршөөлгүй.
БЕСПРАВИ, эрхгүй, эрх мэдэлгүй, хууль журамгүй.
БЕСПРАВНЫЙ эрхгүй, хуульгүй, эрх мэдэлгүй.
БЕСПРЕДЕЛЬНЫЙ книжн. зах хязгааргүй, хэмжээгүй; ~ая радость хэмжээгүй баяр.

БЕСПРЕДМЕТНЫЙ агуулгагүй, зорилтгүй, чиггүй, хоосон, дэмий; ~ая злоба дэмий хорсгол.
БЕСПРЕКОСЛОВНЫЙ үг дуугүй, шалтгаан заалтгүй.
БЕСПРЕЛЯТСТВЕННЫЙ саалдгүй, саад тотгоргүй, торохгүй.
БЕСПРЕРЫВНЫЙ тасралтгүй, зогсолтгүй, үргэлж, турш.
БЕСПРЕСТАННО зогсолтгүй, үргэлж; ~ повторять одно и то же нэгйгээ л үргэлж давтах.
БЕСПРЕСТАННЫЙ зогсолтгүй, үргэлж.
БЕСПРИБЫЛЬНЫЙ олзгүй, ашиггүй, хонжоогүй.
БЕСПРИДАНИЦА инжгүй хүүхэн.
БЕСПРИЗОРНИК өнчин хүүхэд, асрагчгүй хүүхэд, тэнэмэл хүүхэд.
БЕСПРИЗОРНЫЙ 1. хэрмэл, асрах хүнгүй, золбин; 2. зөнд нь хаясан, арчилгаагүй, хаягдмал.
БЕСПРИМЕРНЫЙ жишээгүй, ижилгүй, зүйргүй, гойд.
БЕСПРИНЦИПНОСТЬ зарчимгүй.
БЕСПРИНЦИПНЫЙ зарчимгүй.
БЕСПРИСТРАСТИЕ алагчлалгүй, тал тохой татахгүй, шударга.
БЕСПРИСТРАСТНЫЙ алагчлалгүй, тал тохой татахгүй.
БЕСПРИЧИННЫЙ шалтгаангүй, учиргүй; затеять ~ую ссору шалтгаангүй хэрүүл өдөх.
БЕСПРИЮТНЫЙ орох оронгүй, хэрмэл, тэнэмэл
БЕСПРОБУДНЫЙ сэршгүй, тэлрэшгүй; ~о пьянствовать тэлрэшгүй согтуурах; ~ сон сэршгүй нойр.
БЕСПРОВОЛОЧНЫЙ утасгүй, ээлгүй
БЕСПРОИГРЫШНЫЙ алдагдалгүй, хонжвортой; ~ая лотерея хонжвортой сугалаа.
БЕСПРОСВЕТНЫЙ 1. хав харанхуй, балай; 2. горьдлогогүй.
БЕСПРОСЫПУ разг. сэрэлтгүй, сэрэхгүй; ~ спать сэрэхгүй унтах.
БЕСПРОЦЕНТНЫЙ хүүгүй, процентгүй, төрцгүй; ~ выигрышный заём хүүгүй хонжворт эзэллэг.
БЕСПУТНЫЙ завхай, замаа алдсан, олхиогүй; ~ая жепщница завхай эм.
БЕСПУТСТВО завхай, замаа алдсан.
БЕССВЯЗНЫЙ утга уялгагүй, уялдаагүй, дэс дараагүй.
БЕССЕМЕЙНЫЙ гэр булгүй, гооно.
БЕССЕРДЕЧНОСТЬ энэрэх сэтгэлгүй, нигүүлсэнгүй.
БЕССЕРДЕЧНЫЙ энэрэх сэтгэлгүй, нигүүлсэлгүй, хатуу сэтгэлтэй.
БЕССЫЛМЕ 1. тамргүй, тэнхээгүй; 2. арга ядах.
БЕССЫЛЬНЫЙ 1. тамиргүй, тэнхээгүй, чадалгүй; 2. арга ядах.
БЕССИСТЕМНЫЙ системгүй, эмх цэгцгүй, дараалалгүй, тогтолцоогүй.
БЕССЛАВИЕ книжн. муу нэр, нэр гутах.
БЕССЛАВНЫЙ книжн. муу нэртэй, гутамшигтай, нэр гутах.
БЕССЛЕДНЫЙ 1. мөргүй, оргүй, сураггүй; 2. уршиггүй.
БЕССЛОВЕСНЫЙ 1. үг хэлгүй; 2. яриа хөөрөөнд дургүй, дугай.
БЕССМЁННЫЙ халаагүй, сэлээгүй, халагдахгүй, үргэлжнийн; бессменная стража халаагүй манаа.
БЕССМЕРТИЕ үхэлгүй, мөнх, мөнх нас.
БЕССМЕРТНИК мөнх цэцэг.
БЕССМЕРТНЫЙ мөнх, мөнхнйн, үхэлгүй.
БЕССМЫСЛЕННЫЙ утгагүй, учиргүй, шал дэмий; ~ набор слов олон үг дэмий хөвүүлэх; ~ взгляд гөлийсөн харц.
БЕССМЫСЛИЦА разг. дэмий юм, чалчаа үг, утгагүй юм.
БЕССНЕЖНЫЙ цасгүй.
БЕССОВЕСТНОСТЬ 1. нчих нүүргүй, ичгүүргүй, увайгүй; 2. шударгагүй, сүнсгүй.
БЕССОВЕСТНЫЙ 1. ичих нүүргүй, нчгүүргүй сонжуургүй, увайгүй; 2. шударга сэтгэлгүй, сүнсгүй; ~ая ложь сүнсгүй гүжир.

БЕССОДЕРЖАТЕЛЬНЫЙ агуулга муутай, гүехэн утгатай, мэдэц муутай; ~ человек мэдэц муутай хүн, хөндий цээж.

БЕССОЗНАТЕЛЬНЫЙ ухаан мэдрэлгүй, ухамсаргүй, санаатайгаар биш.

БЕССОННИЦА нойр хүрэхгүй, унтаж чадахгүй, нойр хулжих.

БЕССОННИЦЫЙ нойргүй, нойр хүрэхгүй, унтахгүй, унтаж чадахгүй, нойр хулжих; ~ая ночь шөнө унтахгүй, нойргүй хонох.

БЕССПОРНЫЙ 1. маргаангүй, гарцаагүй; 2. лав, магад, үнэхээр.

БЕССРОЧНЫЙ хугацаагүй, болзоогүй; ~ отпуск хугацаагүй амралт.

БЕСТРАСТНЫЙ тэвчээртэй, тачаалгүй.

БЕСТРАШНИЕ айхгүй, аймшиггүй, зоригтой, зүрхтэй.

БЕСТОЧНЫЙ тогтмол (ус).

БЕСТЫДНИК *разг.* ичгүүргүй амьтан, ичгүүрээ алдсан, ичих нүүргүй хүн.

БЕСТЫДНЫЙ, ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан.

БЕСТЫЖИЙ *прост.* ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан.

БЕССЧЁТНЫЙ тоо томшгүй, тоолшгүй, тоолж баршгүй; ~ое число тоолж барашгүй олон тоо.

БЕСТАКТНЫЙ аягүй, зохимжгүй явдал, ёс алдах, зохисгүй зай.

БЕСТАЛАННЫЙ I билэггүй, авъяасгүй.

БЕСТАЛАННЫЙ II золгүй, азгүй.

БЕСТЕЛЁСНЫЙ биегүй, бодьгүй.

БЕСТИЯ *прост.* зальхай этгээд, зуйгуур, хүлтгэр.

БЕСТОЛКОВЫЙ сэхээгүй, ойлгомжгүй, мулгуу.

БЕСТОЛКОВЩИНА *разг. неодобр.* эмх замбараагүй.

БЕСТОЛОЧЬ *неодобр.* 1. замбараагүй, 2. ойлгомжгүй, сэхээгүй, мулгуу.

БЕСТРЕПЕТНЫЙ *высок.* зоригтой, айхгүй, шантрахгүй.

БЕСФОРМЕННЫЙ хэлбэргүй, төлөвгүй, хэлбэржээгүй.

БЕСХАРАКТЕРНЫЙ зориг муутай, гуйвамтгай.

БЕСХВОСТЫЙ сүүлгүй, оодон.

БЕСХИТРОСТНЫЙ 1. овгүй, зальгүй, мэхгүй, цагаан санаатай; 2. эгэл, энгийн.

БЕСХОЗНЫЙ эзэнгүй, эзэмших хүнгүй.

БЕСХОЗЯЙСТВЕННОСТЬ аж ахуйч бус, анхиагүй, салан задгай.

БЕСХОЗЯЙСТВЕННЫЙ аж ахуйч бус, салан задгай, анхиагүй.

БЕСЦВЕТНЫЙ 1. өнгөгүй, эвхий; 2. базаахгүй, сулхан.

БЕСЦЕЛЬНО зорилгогүй, дэмий.

БЕСЦЕЛЬНЫЙ, зорилгогүй, дэмий.

БЕСЦЕННИЦЫЙ 1. үнэлж баршгүй, үнэт, хайрт; ~ые сокровища үнэт эрдэнэ; ~ друг хайрт найз; 2. үнэ өртөггүй, маш хямдхан.

БЕСЦЕНОК сул, маш хямд, зүгээр шахуу; *купить за ~ зүгээр шахуу худалдаж авах.*

БЕСЦЕРЕМОННО зүй ёсгүй, увайгүй, танхайран.

БЕСЦЕРЕМОННЫЙ зүй ёсгүй, увайгүй, танхайран.

БЕСЧЕЛОВЕЧНОСТЬ хүний үнэргүй, энэрэлгүй, хэргий.

БЕСЧЕЛОВЕЧНЫЙ хүний шинжгүй, хүний үнэргүй, хэргий.

Б нэрийг гутаах, хүндгүй болгох.

I оромжлох, гутамшигт учруулах, нэр гутах.

I *ГВО* *неодобр.* түйвээл, зүй бус аашлах.

I *НСТВОВАТЬ* *неодобр.* түйвээх, зүй бус аашлах, оор авирлах.

БЕСЧИСЛЕННЫЙ тоо томшгүй, тоолж баршгүй; ~ое множество тоо томшгүй олон.

БЕСЧУВСТВЕННОСТЬ 1. мэдрэл алдах, ухаан алдах; 2. өрөвдөх сэтгэлгүй.

БЕСЧУВСТВЕННЫЙ 1. мэдрэл алдах, ухаан алдах, муурч унах; 2. өрөвдөх сэтгэлгүй.

БЕСШАБАШНЫЙ *разг.* алмай, хамаа намаагүй.

БЕСШИБНИК *бол.* мохдой.

БЕСШОВНЫЙ оёдолгүй, залгаагүй.

БЕСШУМНЫЙ чимээгүй, шуугиангүй, аннргүй.

БЕТОН бетон, хиймэл гуранз, аргай.

БЕТОНИРОВАТЬ бетоноор цутгах, бетоноор зууралдуулах.

БЕТОННЫЙ бетон, бетоноор хийсэн.

БЕТОНОМЕШАЛКА бетон зууруул.

БЕФ-СТРОГАНОВ хигдэс махан хуурга, нарийн махан хуурга.

БЕЧЕВА аргамж, татлага.

БЕЧЁВКА дээс, шидмэс; *перевязать ~ой* дээсээр уях.

БЕШЕНСТВО 1. галзуурах, солиорох; 2. ухаангүй уурлах.

БЕШЕНЦЫЙ 1. галзуу, солиотой; ~ая собака галзуу нохой; 2. айхтар, тоймгүй, учиргүй их; ~ая скорость айхтар хурдан; ~ые цены тоймгүй их үнэ.

БЕШМЕТ огтор дээл.

БИБЛИОГРАФ библиографич, ном зүйч, номын сангийн мэргэжилтэн.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ ном зүйн; ~ указатель ном зүйн хэлхээ, номын жагсаалт; ~ая редкость ховор ном, чухаг ном

БИБЛИОГРАФИЯ ном зүй, номын жагсаалт.

БИБЛИОТЕКА номын сан; *передвижная* ~ нүүдлийн номын сан.

БИБЛИОТЕКАРСКИЙ иомын сангийн ажилтны.

БИБЛИОТЕКАРЬ номын санч.

БИБЛИОТЕЧНЫЙ номын сангийн.

БИБЛИОФЫЛ ном цуглуулагч, ном шохоорхогч.

БИБЛИЯ библи, христосын шашны судар.

БИВАК хээрийн буудал, хуаран.

БИВАЧНЫЙ хуарангийн.

БИВЕНЬ соёо; ~ слона зааны соёо.

БИВУАК хуаран, хээрийн буудал.

БИДОН бидон, хавхагтай цайран хувин.

БИЕНИЕ цохилт, лугшилт; ~ серца зүрхний цохилт.

БИЗОН бизон, америкний сарлаг.

БИЛЕТ 1. билет, пиу; ~ в театр театрт орох билет, театрын билет; 2. батлах, үнэмлэх; *партийный* ~ намын батлах.

БИЛЕТЁР билет шалгагч.

БИЛЕТНИЦЫЙ билетийн; ~ая касса билетийн касс, билет худалдах газар.

БИЛЛИОН биллион, миллиард, арван дүнчүүр, (*заримдаа*) түмэн дүнчүүр.

БИЛЪЯРД бильярд, ширээний бөмбөг (*тоглоом*).

БИНОКЛЬ хоёр нүдний дуран, дурамбай; *полевой* ~ хээрийн дуран.

БИНОМ бином, хоёр гишүүнт, хослог.

БИНТ бинт, шархны ороолт.

БИНТОВАТЬ бинтээр боох, ороох.

БИО био, амь, амин (*амь бодисын гарал үүсэлтэй, амьд бодист хамаатай гэсэн утга өгдөг утгвар*)

БИОГЕННИЦЫЙ шим гаралтай; ~ые вещества шим гаралтай бодис; ~ые элементы шим гарлын элемент.

БИОГЕОХИМИЯ биогеохимия.

БИОГРАФ намтарч, намтар зохиогч.

БИОГРАФИЧЕСКИЙ намтрын, биеийн түүхийн.

БИОГРАФИЯ иамтар, биеийн түүх, цадиг.

БИОЛОГ биологич, амин судлагч.

БИОЛОГИЯ биологи, амин судлал.

БИОЛОГИЧЕСКИЙ биологийн; ~ая очистка воды усны биологийн цэвэрлэгээ; ~ анализ вод усны биологийн шинжилгээ.

БИОПСИЯ мед амь үзэх (шинжилгээний арга).

БИОСТИМУЛЯТОР амь тэтгэгч.

БИОТОК амин гүйдэл.

БИОХИМИЯ биохими.

БИПЛАН давхар далавчтай нисэх онгоц.

БИРЖА 1. бирж; ~ ценных бумаг үнэт цаасны зах; ~ фондовая хөрөнгийн бирж; 2. хөдөлмөрийг зуучлах газар; ~ труда хөдөлмөрийн бирж, зах.

БИРЖЕВ|ОЙ, биржийн; ~ая сводка биржийн мэдээ; ~ая цена биржийн үнэ.

БИРКА зүүлт, сэтэр, пайз, хаяг.

БИРЮЗА оюу, хэрс.

БИРЮЗОВЫЙ оюун.

БИРЮК 1. золбин чоно; 2. зожиг хүн.

БИРЮЛЬКИ савхан тоглоом, шавга татах.

БИС! дахиад! уухайлах (*дахин дуулах, тоглохыг хүсэх урна*).

БИСЕР жинжүү, сувс, өлбөн; **визать** ~ өлбөн хэлэх.

БИСЕРНЫЙ жинжүү, сувсан, өлбөн.

БИСИРОВАТЬ гарамгай тоглох, уухайлагдах.

БИСКВИТ бисквит, амталсан боорцог.

БИТВА байлдаан, тулалдаан.

БИТКОМ пиг дүүрэн; ~ набитый пиг дүүрэн чихэх.

БИТОК бөөрөнхий шанз.

БИТОНАЛЬНОСТЬ муз. хос хөг, эгшиглэгээ.

БИТОЧЕК бөөрөнхий шанз.

БИТУМ битум лаав.

БИТЫЙ 1. эвдэрсэн, хэмхэрсэн, цохигдсон; 2. нядлагдсан, алагдсан; * ~ час бүр бүтэн цаг, зөндөө удтал.

БИТЬ 1. жанчих, зодох, нанчих, шаах; 2. нядлах, алах; ~ скот мал нядлах; 3. цохих; ~ врага дайсныг цохих; 4. дэлдэх, цохих, балбах, таших; ~ в барабан бөмбөр дэлдэх, хэнгэргэ цохих; ~ в ладоши алга таших; 5. эвдэх, хэмхлэх, хагалах; ~ посуду хувин сав хэмхлэх; 6. тусах, онох; ~ наверняка магад онох; 7. оргилох, ундрах; ~ ключом оргилон ундрах; 8. дохио өгөх; ~ тревогу түгшүүрийн дохио өгөх; 9. бүлэх; 10. савах, гүвэх; ~ шерсть ноос савах; 11. хоослох, барах, хохирол учруулах; ~ по карману өвөр хоослох, мөнгө барах; 12. ндэх (*тоглоом*); ~ пешку хүү ндэх (*шагарт*); * ~ копьем өшиглөх (*морь*); ~ плетью ташуурдах, гуядах; ~ челом мөргөн гуйх; ~ баклуши огт дэмий байх, хоосон сэлгүүцэх.

БИТЬСЯ 1. зодолдох, занчилдах; 2. тулалдах, байлдах; 3. цохих, дэлдэх; **биться сердце** зүрх цохино; 4. чармайх, мэргнэх; ~ над решением задачи бодлого бодох гэж мэргнэх; 5. мөргөх, мөргөлдөх; ~ головой об стену туурга мөргөх; 6. тарчлах, үйлээ үзэх; ~ как рыба об лёд мөс мөргөсөн загас шиг үйлээ үзэх; 7. хэмхрэх, хагарах; 8. мөрийцөх; ~ об заклад мөрийцөх, бооцолдох.

БИТЮГ хүдэр морь, ажлын тоомсог.

БИФШТЕКС бифштекс, шарсан мах, хайрмал мах.

БИЦЕПС гарын хөвч, булчин.

БИЧ 1. шилбүүр, ташуур, мянаа; 2. гамшнг, хохирол.

БИЧЕВАТЬ 1. ташуурдаж яллах, шавхуурдах; 2. муучлан илчлэх, зад шүүмжлэх.

БИШЬ байз; как ~ его зовут? тэр хэн гэдэг билээ, байз?.

БЛАГ|О I тус, шим, буян, баялаг, хэрэгцээт бүхэн; **общественное** ~ нийгмийн тус; **земные** ~а дэлхийн шим; ~ **жизни** амьдралын буян.

БЛАГО II тул, байхад нь, ер нь ч; **бери**, ~ **дают** өгч байхад нь аваач; **кончайте работу**, ~ **вечер** близко ажлаа дуусгаач, ер нь орой боллоо

БЛАГОВИДНЫЙ аятайхан, үзэмжтэй; под ~ым предлогом аятайхан шалтаг олох.

БЛАГОВОЛЕНИЕ таалал, соёрхол.

БЛАГОВОЛИТЬ таалах, соёрхох, болгоох.

БЛАГОВОНИЕ сайхан үнэр, анхилма үнэр, хүжийн үнэр.

БЛАГОВОННЫЙ сайхан үнэртэй.

БЛАГОВОСПИТАННЫЙ сайн хүмүүжилтэй, томоотой.

БЛАГОВОЕЙНЫЙ бишрэлтэй, сүслэлтэй.

БЛАГОВОЕТЬ бишрэх, сүслэх.

БЛАГОДАРИТЬ талархах, ачийг харнулах, баярлалаа гэх; ~ю вас! танд талархья!

БЛАГОДАРНСТЬ ачийг бодох, талархал; **объявить** ~ талархал хүргэх.

БЛАГОДАРНЫЙ ачийг бодох, талархаг.

БЛАГОДАРИЯ ачаар, тусламжаар, тусалцаагаар, шалтгаанаар; ~ вам таны ачаар.

БЛАГОДАТНЫЙ элбэг дэлбэг, өн баян; ~ **край** өн баян нутаг.

БЛАГОДАТЬ 1. өн таатай; **какая** ~! ямар өн таатай юм! 2. буян хишиг.

БЛАГОДЕНСТВИЕ *устар.* энх мэнд, түвшин жаргал, буянаа эдлэх.

БЛАГОДЕТЕЛЬ *устар. н ирон.* ачит хүн, нвээгч.

БЛАГОДЕТЕЛЬНОСТЬ ач тус, нвээл.

БЛАГОДЕТЕЛЬНЫЙ *книжн.* ачтай, нвээлтэй.

БЛАГОДЕЯНИЕ *высок.* сайн үйл, буянт үйл, ач тус.

БЛАГОДУШИЕ 1. амгалан, номхон, зөөлөн сэтгэл; 2. санаа амарлингуй, алмай.

БЛАГОДУШНЫЙ 1. амгалан, номхон, зөөлөн сэтгэлтэй; 2. амарлингуй, алмай.

БЛАГОЖЕЛАТЕЛЬНЫЙ *книжн.* сайныг хүсэх, ерөөх, нвээлт, тааламжтай.

БЛАГОЗВУЧИЕ яруу дуу, сонсголон, авиа тааралдах.

БЛАГОЗВУЧНЫЙ яруу дуутай, сонсголонтой.

БЛАГ|ОЙ I сайн, буянт; ~не **намерения** буянт санаа.

БЛАГ|ОЙ II **кричать** ~им матом тэнхээ мэдэн бархирах.

БЛАГОНАДЕЖНЫЙ иайдвартай, итгэлтэй.

БЛАГОНАМЕРЕННЫЙ итгэмжтэй, дуулгавартай.

БЛАГОНРАВНЫЙ авир сайтай, хил зантай.

БЛАГООБРАЗНЫЙ ариухан, үзэмжтэй.

БЛАГОПОЛУЧИЕ амар мэнд, элбэг дэлбэг.

БЛАГОПОЛУЧНЫЙ ямар мэнд, эсэн мэнд, элбэг дэлбэг; ~ое **прибытие** энх мэнд ирэх, сайн явж ирэх.

БЛАГОПРИБРЕТЕННЫЙ 1. өөрөө олсон; 2. удамшлын бус.

БЛАГОПРИСТОЙНЫЙ зүй ёсны, аятай, зохистой.

БЛАГОПРИЯТН|ЫЙ тохиромжтой, таарамжтай, аятайхан; ~ое **условие** таарамжтай болзол, аятайхан нөхцөл.

БЛАГОПРИЯТСТВО|ТЬ ивээх, өршөөх, таарах, таарамжтай болгох; **счастье** ему ~ло өлзий хутаг нь өршөөжээ; **случай** ему ~л аз нь таарчээ.

БЛАГОРАЗУМИЕ сайн оюун, хэрсүү ухаан.

БЛАГОРАЗУМНЫЙ сайн оюун, хэрсүү ухаантай.

БЛАГОРОДИЕ эрхэм гуай; **ваше** ~ эрхэм та.

БЛАГОРОДН|ЫЙ 1. сурвалжит; 2. ариун шударга, буянтай; ~ое **дело борьбы** за мир энх тайвны төлөө тэмцэх ариун шударга хэрэг; 3. эрдэннйн, зэврэхгүй; ~ **металл** зэврэхгүй металл (*алт, мөнгө*); ~ая **душа** ариун цагаан сэтгэл.

БЛАГОСКЛОННОСТЬ ээл, ивээл, ээнэг, элэгсэг.

БЛАГОСКЛОННЫЙ ээлтэй, нвээлтэй, элэгсэг.

БЛАГОСЛОВЕНИЕ адис, ерөөл.

БЛАГОСЛОВИТЬ адислах, ерөөх сайшаах, зөвшөөрөх.

БЛАГОСЛОВЛЯТЬ адислах, ерөөх сайшаах, зөвшөөрөх.

БЛАГОСОСТОЯНИЕ баялаг, чннээлэг аж амьдрал, сайн сайхан байдал.

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОСТЬ өглөг өгөх, тэтгэх, тусламж үзүүлэх.

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫЙ өглөгийн, тэтгэмжтэй, ээнэгтэй; ~ *снекталь* тэтгэмжийн жүжиг (*орлогыг нь ядуучуудад туслахад зориулсан*).

БЛАГОТВОРН||ЫЙ ашиг тустай, ачтай, тааламжтай, өөдлүүлэх; ~*ое* *влияние* ачтай нөлөө.

БЛАГОУСТРОЕННЫЙ тохилог, хангамж сайтай, тохинуун.

БЛАГОУСТРОИТЬ тохижуулах.

БЛАГОУХАНИЕ сайхан үнэр анхилах, анхилахуй.

БЛАЖЕННЫЙ 1. нх амгалан; 2. дүйрэн.

БЛАЖЕНСТВО амар жаргал, жаргал цэнгэл.

БЛАЖЕНСТВОВАТЬ амар жаргах, жаргаж цэнгэх, алтан аяганаас ус уух.

БЛАЖИТЬ авиргуйтэх, овилгогуйтэх.

БЛАЖНОЙ овилгогуй, уцаар.

БЛАЖЬ овилгогуй.

БЛАНК бланк, цагаан хуудас, албан хуудас.

БЛАТ хулгайчдын этгээд хэл; * *по блату* танил талын аргаар, арын хаалгаар.

БЛЕДНЕ||ТЬ 1. цайх, цонхийх, зэвхийх; 2. яльгүй шиг санагдах; *перед кровавым призраком минувшей войны* ~*ют все ужасы рабства* өнгөрсөн дайны цуст хямралын дэргэд боолчлолын бүх гай зовлон нь яльгүй шиг болно.

БЛЕДН||ИЙ, 1. цайвгар, цонхигор, зэвхий; ~*ое* *лицо* цонхигор царай; 2. барагтайхан; ~*ий* *рассказ* барагтайхан өгүүллэг; * *бледная немочь* хулгана өвчин.

БЛЕКЛЫЙ бүдэг, зэвхий.

БЛЕКНУТЬ зэвхнйрэх, бүдгэрэх.

БЛЕСК 1. хурц гэрэл, гялбах, гялалзах, гялгар; ~ *солица* нарны хурц гэрэл; 2. цог жавхлай, үзэсгэлэн; *во всём* ~*е* үзэсгэлэн төгөлдрөөр; 3. гялга, гялтгана, тол; *железный* ~ төмрийн гялга.

БЛЕСНА халбаган дэгээ, илбэсэн гох, гялтгануур, гялбаа.

БЛЕСНУ||ТЬ 1. гялалзах, гялсхийх; 2. гайхуулах; 3. гэнэт санах; ~*ля* *мысль* гэнэт санаа төрөв.

БЛЕСТЕТЬ 1. гялалзах, гялсхийх, гялайх; *не всё то золото, что блестит* гялалзах юм бүр алт байдаг биш; 2. гайхуулах, сүрхий, олигтой; *он не блещет умом* тэр сүрхий ухаантай хүн биш.

БЛЕСТКИ 1. гялалзуур, тол, гялгар толбо; 2. гялалзсан үг, оновчтой үг; *рассыпать* ~ *остроумия* хурц ухаанаар оновчтой үг ярих.

БЛЕСТЯЩИЙ гялалзсан, гайхуулам, гоц.

БЛЕФ хоосон гайхуулалт, бардам үг.

БЛЕХА алх жимсэг.

БЛЕЯНИЕ майлах; ~ *овец* хонь майлах.

БЛЕЯТЬ майлах.

БЛИЖАЙШ||ИЙ 1. ойр, ойрын, дөтийн, зэргэлдээ орших, дотнын; 2. шууд, нарийвчлан; *при* ~*ем* *рассмотрении* нарийвчлан хянахад.

БЛИЖЕ ойр, дотно.

БЛИЖНИЙ ойр, ойрын, дотнын, дөтийн.

БЛИЗ дэргэд, ойр.

БЛИЗИТЬСЯ ойртох, ойртож ирэх, дөтлөх, шахах; *близится* *к* *десяти* арван цаг шахах байна.

БЛИЗКИЙ 1. ойрын, дөтийн; 2. дотно, янаг, элгэн; 3. төстэй, ойролцоо, адил шахуу.

БЛИЗКО ойр, дотно.

БЛИЗЛЕЖАЩИЙ ойрх, зэргэлдээ орших.

БЛИЗНЕЦ ихэр, ихрийн өрөөсөн; ~*ы* ихэр хүүхэд.

БЛИЗОРУКИЙ харалган, алсын хараагүй.

БЛИЗОРУКОСТЬ харалган, алсын хараагүй.

БЛИЗОСТЬ 1. ойр, ойртох, дотно; *чувствуется* ~ *рассвета* үүр цайх ойртсон нь мэдэгдэнх; 2. ойролцоо, адил шахуу.

БЛИК цагаан толбо, тол.

БЛИН шүүрмэг бин, хуймаг; * *первый* ~ *комом* анхны юм алдаатай.

БЛИНДАЖ блиндаж, хээрийн бэхлэлт.

БЛИНЧИКИ амтат бин, хачиртай бин.

БЛИСМУС *бот.* алиус.

БЛИСТАТЕЛЬНЫЙ гялалзсан, гоёмсог.

БЛИСТАТЬ гялалзах.

БЛОК I 1. блок, гулдмай, өргөх оньс, араа; ~ *шестерни* *ул* араа; *строительный* ~ барилгын гулдмай; 2. хэмхдэс хад.

БЛОК II эвсэл, бүлэглэх.

БЛОКАД||А блокад, бүслэлт, хяналт, хорио; *в кольце* ~*ы* бүслэлтийн цагаригт; *кономическая* ~ эдийн засгийн хяналт; ~ *финансовая* санхүүгийн хавчлага.

БЛОКГАУЗ цэргийн хээрийн бэхлэлт, бэхлэсэн хуаран.

БЛОКИРОВАТЬ бүслэх, хүрээлэн хялах эвсэх, бүлэглэх зам хаах.

БЛОКИРУЮЩ||ИЙ атавчлах; ~*ее* *реле* атавчлах татагдуур.

БЛОКНОТ блокнот, өврийн дэвтэр, тасалбар дэвтэр.

БЛОНДИН цайвар үстэй хүн.

БЛОНДИНКА цайвар үстэй эмэгтэй, шар хүүхэн.

БЛОХА нохой бөөс, бүүргэнэ.

БЛОШНИЙ нохой бөөсний.

БЛОШКИ товч; *играть* *в* ~ товч үсэргэж наадах.

БЛУДИТЬ 1. садарлах, завхайрах; 2. төөрөх, тэнэх.

БЛУДЛИВЫЙ садар, завхай.

БЛУДНЫЙ тэнэмэл, хэрмэл; ~ *сын* алдуул мал шиг хүү.

БЛУЖДАТЬ төөрөх, хэрэх, тэнүүчлэх.

БЛУЖДАЮЩИЙ төөрсөн, хэрмэл, тэнэмэл; ~ *огойск* хээрийн гал, чөтгөрийн гал.

БЛУЗА гадуур цамц.

БЛУЗКА эмэгтэй хүний гадуур цамц.

БЛЮДЕЧКО дийз, цөгц.

БЛЮД||Ю 1. пял таваг; 2. идээ, хоол, зууш; *обед* *из* *трёх* ~ гурван төрлийн хоол, гурван тавагтай хоол.

БЛЮДЦЕ дийз.

БЛЮСТИ сахи, харах, хамгаалах; ~ *законы* хуулийг сахи, хуулийг хамгаалах.

БЛЮСТИТЕЛЬ журам сахиулагч, дэмч.

БЛЯХА товруу, баавар, даруулга, товх.

БЛЯШКА бяцхан товх, даруулга, жижиг баавар.

БОБ шош; * *остаться* *на* ~*ах* аль ч үгүй хоцрох, аль ч үгүй алцан туухай.

БОБЁР минжний арьс, минж.

БОБЫНА ороомог, намгийн минж.

БОБОВЫЕ *бот.* буурцагтан.

БОБР минж.

БОБР||ИК сахлаг цэмбэ, үст өрмөг; *причёска* ~*ом* *пинтүү* засуулах.

БОБЫЛЬ гоонь хүн, гоонь бие, гозон толгой.

БОГ тэнгэр, бурхан; ~ *с* *ними* буйнаараа болог, явал яаг; *шляется* ~ *знает* *где* хаа тэнэж явааг хэн мэдэх вэ; *боже*, *дай* *мне* *душевный* *нокой*, *чтобы* *переносить* *то*, *чего* *я* *не* *могу* *изменить*, *сил*, *чтобы* *изменить* *то*, *что* *могу*, *и* *мудрости* — *чтобы* *отличать* *одно* *от* *другого*. (*Р.Нибур*) Тэнгэр бурхан минь, надад, өөрөө өөрчилж чадахгүй зүйлээ тэсвэрлэн давах сэтгэлийн амар амгалан хайрла, өөрчилж чадах зүйлээ өөрчлөх хүч чадал хайрла, нэгийг нь нөгөөгөөс нь ялгах саруул ухаан хайрла. (*Р.Нибур*)

БОГАДЕЛЬНЯ настныг тэжээх газар.
БОГАТЁТЬ баяжих.
БОГАТСТВО баялаг, элбэг дэлбэг; *естественные* ~а байгалийн баялаг; ~ *национальное* үндэсний баялаг; *общественное* ~ нийгмийн баялаг.
БОГАТЫЙ 1. баян, баялаг, элбэг дэлбэг, өн элбэг; 2. тансаг сайхан; * *чем ~ы, тем и рады* байгаагаараа баярхахаас биш яах вэ, эрээлэлгүй зоогло.
БОГАТЫРСКИЙ баатар, баатрын, баатарлаг.
БОГАТЫРЬ баатар.
БОГАЧ баян хүн; ~и баячууд.
БОГДЫХАН богд хаан, богд эзэн.
БОГЕМА 1. хувна аргацаах сэхээтэн, зайгуул сэхээтэн, танхай тариачин; 2. задгай зайдан, танхай.
БОГИНЯ дарь эх, охин тэнгэр, дагина, лхамо.
БОГОМАЗ бурхан зураач, бурханч.
БОГОМОЛЕЦ мөргөлчин, бадарчин.
БОГОМОЛЪЕ мөргөл.
БОГОМОЛЬНЫЙ сүжигтэй, мөргөлч.
БОГОСЛОВИЕ шажиы номлол, судар.
БОГОСЛУЖЕНИЕ бурхан тахиx, мөргөл хийх, хурал хурах.
БОГОТВОРИТЬ тахиx, бишрэх, хэтэрхий шүтэх.
БОГОХУЛЬСТВО бурхан шүтээн хараах.
БОДАТЬ мөргөх, олих.
БОДАТЬСЯ мөргөлдөх, ололдох.
БОДЛИВЫЙ мөргөмтгий, мөргөдөг; ~ая *корова* мөргөдөг үнээ.
БОДНУТЬ мөргөчих, ольчих.
БОДРИТЬ зориг оруулах, сэтгэл сэргээх, урамшуулах.
БОДРИТЬСЯ зориг орох, сэтгэл сэргэх, урамших.
БОДРОСТЬ урам, зориг, сэргэлэн, цовоо.
БОДРСТВОВАТЬ сэргэлэн байх, сэрүүн байх, нойргүйдэх; ~ *всю ночь шене турш* сэрүүн байх, нойргүй хонох.
БОДРЫЙ царин, тэнхлүүн, тартай, цовоо.
БОДЯК *бот.* азаргана.
БОЕВЫЙ 1. байлдааны, байлдаанд явсан; ~ое *задание* байлдааны даалгавар; 2. дайчин, эрэлхэг, цогтой, зоригтой; ~ *дух* дайчин амьсгал; 3. чухал; * ~ое *крещение* байлдаанд анх оролдох.
БОЁК цохилуур.
БОЕПРИПАСЫ зэр зэвсэг.
БОЕСПОСОБНОСТЬ дайчин чадвар, байлдааны чадвар.
БОЕСПОСОБНЫЙ дайчин, байлдааны чадвартай.
БОЁЦ байлдагч, цэрэг.
БОЖЕСТВЕННЫЙ 1. бурхны, тэнгэрийн; ~ые *книги* бурхны ном; 2. гайхамшиг, гоц сайхан; ~ *голос* гоц сайхан хоолой.
БОЖЕСТВО бурхан, тэнгэр.
БОЖИЙ бурхны; * ~ья *коровка* шүрэн хорхой, тэвтээр цох.
БОЖИТЬСЯ ам алдах, андгайлах.
БОЙ 1. байлдаан, тулалдаан, байлдах, тулалдах; 2. зодох; 3. цохих, дэлдэх; ~ *часов* цаг цохих; 4. тусгал; ~ *ружья* бууны тусгал; 5. нядлах; ~ *скота* мал нядлах; ~баба айхтар эхнэр, галтай хүүхэн, данх хүүхэн.
БОЙКЦИЙ 1. цовоо, шаламгай; ~ *малый* цовоо залуу; 2. хүн олонтой, хөл ихтэй, гүйлгээтэй; ~ая *улица* хөл ихтэй гудамж.
БОЙКОТ бойкот, ойшоохгүй, тэвчих эсэргүүцэл, харилцаа таслах; *объявить* ~ тэвчих эсэргүүцлийг зарлах; *экономический* ~ эдийн засгийн хясан боогдуулах ажиллагаа.
БОЙКОТИРОВАТЬ бойкот зарлах, тэвчин эсэргүүцэх, ойшоохгүйгээр зарлах.
БОЙНИЦА буудлагын сүв.

БОЙНЯ 1. бойний газар, мал нядлах газар, ярганы газар; 2. хядалдаан, хиартал ядах.
БОК хажуу, хавирган тал, ташаа зэрэгцээ, дэргэд; ~ *о* ~ мөр зэрэгцэн.
БОКАЛ хундага, цом, жүнз; *поднимать* ~ дугараа барих, хундага өргөх.
БОКОВЫЙ хажуугийн, хажуу талын; *отправиться на* ~ую хажууллах, унтаахайнд очих.
БОКОМ хажуулдан, хажуугаар, тойроод, хэлтгий; *протиснуться* ~ *в дверь* үүдээр хажуулдан орох.
БОКС бокс, нударгалан барилдах.
БОКСЁР боксч, нударгалагч.
БОКСЁРСКИЙ боксын; ~ое *восстание* их нударгатны бослого (*1900 оны хятадын бослого, цагаан хулгана жилийн самуун*).
БОКСИТ боксит, хөнгөн цагааны хүдэр.
БОЛВАН 1. тайрдас мод, хэрчим; 2. малгайн хэлбүүр; 3. шал тэнэг, дүлий годил, мануухай.
БОЛВАНКА 1. цутгамал болд, тайрдсан төмөр; 2. малгайн хэлбүүр.
БОЛЕВОЙ өвчинтэй, эмзэг, хөндүүр.
БОЛЕЕ 1. үлэмж, илүү, нилээд; 2. улам илүү, тэр ч байтугай, түүгээр ч барахгүй; ~ *того* тэр ч байтугай, түүгээр ч үл барам; ~ *или менее* их ч, бага ч гэсэн, нилээд овоо.
БОЛЕЗНЕННЫЙ 1. эмзэг, өвдөмтгий, үлбэгэр; 2. хөндүүр, өвчинтэй, өвдгөх; 3. хэтэрхий, дэндүү; ~ое *самолетные* дэндүү биеэ тоох.
БОЛЕЗНЕВОРНЫЙ өвчин үүсгэгч, өвдөгч.
БОЛЕЗНЬ өвчин, эмгэг; *хроническая* ~ архаг өвчин, эмгэг.
БОЛЕЛЬЩИК санаа зовогч, залбирагч, хөгжөөн дэмжигч.
БОЛЕТЬ 1. өвдөх, өвчин тусах, өвчлөх, өвчин хүрэх; 2. сэтгэл зовох, өрөвдөх, зовних; ~ *душой о ребёнке* хүүхдийн төлөө сэтгэл зовох.
БОЛЕУТОЛЮЩИЙ өвчнийг намдаах, өвдөхийг номхруулах, өвчин дарах.
БОЛОНКА хав нохой.
БОЛОТИСТЫЙ намагтай, намаг, балчиг.
БОЛОТНИК *бот.* намгалж.
БОЛОТНИЦА *бот.* гурвалж.
БОЛОТНОЦВЕТНИК *бот.* замбагана.
БОЛОТНЫЙ намгийн; ~ *газ* намгийн хий.
БОЛОТО намаг, балчиг; *торфяное* ~ хүлрийн намаг.
БОЛТ татуурга, болт, эр эрэг.
БОЛТАТЬ I 1. зайлах, хутгах; 2. тийчигнэх, хөдөлгөх, санжигнуулах; ~ *ногами* хөлөө санжигнуулах.
БОЛТАТЬ II чалчих, донгосох, бавтнах; ~ *вздор* дэмий чалчих.
БОЛТАТЬСЯ 1. санжигнах, унжганах; 2. зайлагдах, холжих; 3. сэлгүүцэх, дэмий хэсэх; 4. элбэгдэх.
БОЛТЛИВОСТЬ чалчаа, задгай амтай.
БОЛТЛИВЫЙ чалчаа, бураа, задгай амтай.
БОЛТОВНЯ дэмий яриа, чалчаа үг, хов жив.
БОЛТУН I чалчаа, хагархай хэнгэрэг.
БОЛТУН II үргүй өндөг.
БОЛТУНЯ чалчаа эхнэр.
БОЛТУШКА 1. хутгуур, бүлмэг, бантан; 2. уймар амьтан.
БОЛЬ 1. өвдөх, өвчин, хөндүүр; *зубная* ~ шүд өвдөх; 2. зовлон; *душевная* ~ сэтгэлийн зовлон; *с ~ю в душе* сэтгэл зовлонтой, сэтгэлээр шаналах, элэг эмтрэх.
БОЛЬНИЦА больниц, эмнэлгийн газар, сувиллын газар.
БОЛЬНИЧНЫЙ эмнэлгийн; ~ *лист* эмнэлгийн хуудас.
БОЛЬНО I 1. өвдтөл, өвдөнө, хөндүүр; ~ *дышать* амьсгалахад өвдөнө; 2. харамсах, гуних; *мне* ~ *за него* түүний төлөө бн харамсах юм.

БОЛЬНО II маш айхтар; **ой** ~ хитёр тэр айхтар зальтай хүн.
БОЛЬНО|ЮЙ 1. өвчин, өвчтэй, хөндүүр, эмзэг; ~ое место хөндүүр газар, эмзэг газар; ~ вопрос эмзэг асуулт, хөндүүр асуулт; 2. өвчтөн; **приём** ~ых өвчтөнийг үзэх.
БОЛЬШЕ илүү, их, том, үлэмж дахиад, дахин, цааш нь; ~ не буду дахиад тэгэхгүй; ~ того түүгээр ч барахгүй, тэр ч байтугай.
БОЛЬШЕВИЗМ большевизм.
БОЛЬШЕВИК большевик.
БОЛЬШЕГОЛОВНИК бот. их уул.
БОЛЬШИЙ ихэнх, ихдээ, илүү, гол төлөв; ~ей частью ихэнхдээ, гол төлөв; самое ~ее ихдээ, ихдэхдээ.
БОЛЬШИНСТВО ихэнх, олонх, дийлэнх; ~ом голосов олонхийн саналаар; **подавляющее** ~ давуу олонх.
БОЛЬШ|ЮЙ 1. том, их, их болсон; ~ дом том байшин; ~ сын их хүү; 2. олон; ~ знакомство олон танил; * ~ палец эрхий хуруу; ~ая Медведица Долоон өвгөн, Долоон бурхан, Дохиур од.
БОЛЬШУЩИЙ асар том, учиргүй их, мундаг.
БОЛЯЧКА шарх, хатиг.
БОМБА бөмбөг (*зэвсэг*); **зажигательная** ~ шатаах бөмбөг.
БОМБАРДИРОВАТЬ бөмбөгдөх.
БОМБАРДИРОВАКА бөмбөгдлөг.
БОМБАРДИРОВЩИК бөмбөгдөгч онгоц.
БОМБЕЖКА бөмбөгдөх.
БОМБИТЬ бөмбөгдөх.
БОМБОВОЗ бөмбөгдөгч онгоц.
БОМБОНЬЕРКА чихрийн гоё хайрцаг.
БОМБОУБЕЖИЩЕ бөмбөгдөхөөс хоргодох газар.
БОН мөнгөн тэмдэгт, цаасан мөнгө.
БОНД өрийн бичнг.
БОНДАРНЫЙ торхны, боошгийн.
БОНДАРНЯ торх хийх газар.
БОНДАРЬ торхоч, торхчин.
БОНТИРОВАКА ангилан ялгах.
БОР шилмүүст ой, ой; **сосновый** ~ нарсан ой; с ~у, да с **сосенки** эрээвэр хураавар юм.
БОРДО хүрэн улаан.
БОРДОВЫЙ хүрэн улаан.
БОРДЮР хөвөө, эмжээр, хиаз.
БОРЕЦ 1. бөх; 2. тэмцэгч.
БОРЖОМ боржом, рашаан.
БОРЗАЯ тайга иохой.
БОРЗОП|СЕЦ хайш яйш зохиогч, гадилагч, ноороглогч.
БОРЗЫЙ агсам; ~ конь агсам морь.
БОРМОТАНЬЕ бөвтнөх, аман дотроо ярих.
БОРМОТАТЬ бөвтнөх, аман дотроо ярих.
БОРН|ЫЙ борын; ~ая кислота борын хүчил.
БОРОВ 1. эр гахай, хөнгөлсөн гахай; 2. яндангийн хүхээ, хэвтээ хүхээ.
БОРОВИК цагаан мөөг.
БОРОДА сахал, эрүүний сахал.
БОРОДАВКА үү.
БОРОДАТЫЙ сахалтай, хууз сахалтай.
БОРОДАЧИ сахалт; 2. тас, ёл.
БОРОДКА 1. богино сахал, ооч сахал; 2. түлхүүрийн өргөс, түлхүүрийн шүд.
БОРОДОК цоолтуур.
БОРОЗДА шан, ховил, гурви, анжисны мөр, хагалмай.
БОРОЗДИ|ТЬ шан гаргах, хагалмайлах; * **морщины** ~ли его чело магнайд нь атнраа гарчээ.
БОРОЗДКА жижиг шаи, атираа.

БОРОНА тарианы самнуур, дагнуур, борной.
БОРОНИТЬ самнах, дагнах, борнойдох.
БОРОВАТЬ самнах, дагнах, борнойдох.
БОРОТЬСЯ 1. тэмцэх; ~ с культурной отсталостью соёлын хоцрогдсон байдалтай тэмцэх; 2. зөрчилдөх; у него радость боролась с завистью түүний баяр атаа хоёр зөрчилдөж байв; 3. барилдах; **борцы борются** бөхчүүд барилдана.
БОРТ энгэр, хажлага; ~ одежды дээлийн энгэр хажуу, мөгүү, ирмэг; * за ~ом онгоцноос ойчих, гологдох; **выкинуть за** ~ голж хаях.
БОРТМЕХАНИК бортмеханикч, нисэх онгоцны механикч.
БОРТНИЧЕСТВО ойн зөгийг ашиглах ажил.
БОРЩ улаан манжинтай шөл, борщ, хүрэн шөл.
БОРЬБА 1. барилдаан; ~ борцов бөхийн барилдаан; 2. тэмцэл; **классовая** ~ ангийн тэмцэл; **национальная** ~ үндэсний тэмцэл; **экономическая** ~ эдийн засгийн тэмцэл.
БОСИКОМ хөл нүцгэн, холхиндог.
БОС|ЮЙ хөл нүцгэн, холхиндог; * **на** ~у ногу холхиндгоор.
БОСОНОГИЙ хөл нүцгэн.
БОСОНОЖКА 1. хөл нүцгэн хүүхэн; 2. задгай шаахай.
БОСС данжаад.
БОСТОН 1. хэзрийн тоглоом; 2. бостон, цэмбэ, ноосон давуу; 3. бостон бүжиг.
БОСЯК зайгуул хүн, хөл нүцгэн хүн.
БОТАНИК ботаник, ургамалч, ургамал судлаач.
БОТАНИКА ботаник, ургамал судлал.
БОТАНИЧЕСКИЙ ботаникийн, ургамлын.
БОТВА төмст ургамлын навч шилбэ, иш навч.
БОТИНОК ботинки, шагайвч гутал.
БОТЫ гадуур гутал, бот гутал, тогонцог.
БОЧАР торхоч, торх хийгч.
БОЧКА ган, торх, боошиг.
БОЧКОМ хажуулдан.
БОЯЗЛИВОСТЬ аймтгай, аймхай.
БОЯЗЛИВЫЙ аймтгай, аймхай, уульхай.
БОЯЗНЬ айх, эмээх, айдаас хүрэх.
БОЯРИН боярин, их ноён, нутгийн ноён.
БОЯРЫШНИК долоогоно, имдий.
БОЯРЫШНИЦА толботой цагаан эрвээхэй.
БОЯТЬСЯ 1. айх, эмээх, зовох; ~ темиоты харанхуйгаас айх; **боюсь сказать** хэлэхээсээ зовж байна; 2. гутах, гэмтэх, муудах; **кинга боится сырости** ном чийгэнд гэмтэнэ.
БРА ханын дэнгийн тавиур, туурган дэн.
БРАВАДА бардам, сайрхал.
БРАВИРОВАТЬ бардамнах, сайрхах; ~ опасностью аюулыг тоомсорлохгүй бардах.
БРАВО уухай! мөн дөө! дориун; он **выглядит** ~ тэр дориун харагдаж байна.
БРАВУРНЫЙ бадрангуй, шуугиантай; ~ **марш** бадрангуй **марш**.
БРАВЫЙ дориун, хийморьтой, золбоотой.
БРАГА шар айраг.
БРАЖНИЧАТЬ архидах, айрагдах.
БРАЗДЫ ~ **правления** төр жолоодох, төр барих.
БРАК I эр эм болох, гэрлэх, хадамд очих, эхнэр авах; **вступить в** ~ эр эм болох, гэрлэх.
БРАК II зааз, гологдол, шаар.
БРАКЕРАЖ барааны чанарыг шалгах.
БРАКОВАННЫЙ заазлагдсан, гологдсон, гологдол.
БРАКОВАТЬ заазлах, голох, шаарлах.
БРАКОВЩИК заазлагч, шаарлагч, шалгагч.
БРАКОДЕЛ гологдол гаргагч, гадилагч.

БРАКОНЬЁР сэм гөрөөлөгч, далдын анч.
БРАКОРАЗВОДНЫЙ эр эм салах.
БРАКОСОЧЕТАНИЕ гэрлэх, эр эм болох.
БРАМИН бярман (*Энэтхэгийн язгууртан*)
БРАХМАН бярман (*Энэтхэгийн язгууртан*).
БРАНДМЕЙСТЕР гал командын дарга.
БРАНДСПОЙТ хушуувч, усан хөөрөгний хушуу.
БРАНИТЬ хараах, аашлах, загнах.
БРАНИТЬСЯ хэрэлдэх, хараалцах.
БРАННЫЙ I хараалын.
БРАНН|ЫЙ II дайчин, дайнд хэрэглэх; ~ые доспехи дайнд хэрэглэх зүйл, хуяг дуулга, өвч зэмсэг.
БРАНЧЛИВЫЙ хэрүүлч, хараалч.
БРАНЬ I хараал.
БРАН II дайн, тулалдаан; на поле брани дайны талбар дээр.
БРАСЛЁТ бугуйвч.
БРАТ ах, дүү (*эрэгтэй*); родной ~ төрсөн ах, төрсөн дүү; двоюродный ~(по отцу) үеэл дүү, (по матери) бөл дүү; * ты, ~, ие кури хүүхээ, чи тамхи битгий тат; ваш ~ та нарын өрөөсөн, танайхны хүн.
БРАТАНИЕ ах дүү бололцох, найрамдан уулзах.
БРАТАТЬСЯ ах дүү бололцох, найрамдах.
БРАТВА нөхөд, найз нар.
БРАТЕЦ дүүдэй.
БРАТИНА завьяа, баур.
БРАТИШКА дүүдэй.
БРАТСКИ, но~ ах дүүгийн ёсоор.
БРАТСК|ИЙ, ах дүүгийн, ахын, дүүгийн; ~ая республика ах дүү бүгд найрамдах улс.
БРАТСТВО ах дүүгийн барилдлага, нөхөрлөл; ~ народов улс түмний нөхөрлөл.
БРАТЬ 1. авах, авч явах; ~ провизию в дорогу замд хүнс авч явах; ~ пример жишээ авах, дууриах; ~ в аренду түрээслэн авах; 2. барих; ~ перо в руку гартаа үзэг барих; ~ себя в руки биеэ барих; 3. дийлэх, ялах; ~ верх дийлэх; 4. орох, хэрэглэгдэх; 5. эзлэх; ~ крепость штурмом хэрмнийг дайран эзлэх; 6. даах; бритва хорошо берёт тонгорог сайн дааж байна; 7. хөдөлгөх, гансруулах; ~ за сердце сэтгэл хөдөлгөх; 8. явах; ~ право баруун гараа дагаж явах; 9. заалгах; ~ уроки хичээл заалгах; ~ в скобки хаалтын дотор бичих; ~ на мушку буу тулгах.
БРАТЬСЯ 1. барилцах; ~ за руки гар гараас барилцах; 2. барих; ~ за оружие зэвсгээ барих; 3. хийж эхлэх; ~ за работу ажлаа хийж эхлэх; 4. болох; ~ за ум ухамсартай болох, юм боддог болох, хашрах.
БРАУНИНГ браунинг, гар буу.
БРАЧНЫЙ гэрлэхийн.
БРАХИАКТИС бот. сороолж.
БРЕВЕНЧАТЫЙ дүнзэн, гуалин.
БРЕВНО гуалин, дүнз.
БРЕД дэмийрэх, солиорох.
БРЕДЕНЬ гувчуур, тор.
БРЕДИТЬ 1. дэмийрэх, солиорох; 2. мун болох, хэнээтэх; ~ музыкой хөгжмийн мун (*мөн*) болох.
БРЕДНИ дэмий үг, балай үг.
БРЕЗГАТЬ сэжиглэх, ой гутах чамаархах, цээрлэх.
БРЕЗГЛИВОСТЬ сэжиглэх, ой гутах.
БРЕЗГЛИВЫЙ ой муутай, сэжигч, цамаан, цээрч.
БРЕЗЭНТ брезент, ус нэвтрэхгүй өрмөг.
БРЕЗЭНТОВЫЙ брезентен, брезентээр хийсэн.
БРЕЗЖИТЬ үүр цайх, үүр хаярах, гэгээ татах, сүүмэлзэх.
БРЕЗЖИТЬСЯ үүр цайх, үүр хаярах, гэгээ татах, сүүмэлзэх.

БРЁМ|Я дарамт, дарлал, тээр; разрешиться от ~ени амаржих, нярайлах; ~ налогов татварын дарамт.
БРЕННЫЙ сансрын, орчлонгийн, мөнх бусын.
БРЕНЧАТЬ хангинуулах, харжигнуулах, хангируулах.
БРЕСТИ гэлдрэх, мацах.
БРЕХАТЬ 1. хуцах; 2. худал хэлэх, дэмий донгосох.
БРЕХНЯ дэмий донгосолт.
БРЕХУН дэмий донгосогч.
БРЕШЬ 1. сэтгэхий, сэт, цөмөрхий; пробить ~ сэт татах, сэт дайрах, сэтлэх; 2. хохирол, гарз.
БРИГАДА бригад, баг, хэсэг, бүлгэм.
БРИГАДИР бригадач, бригадын дарга.
БРИГАДНЫЙ бригадын, бригадлах.
БРИКЕТ шахмал тоосго, шахмал нүүрс, туйпуунцар.
БРИЛЛИАНТ засмал алмас, алмас эрдэнэ.
БРИЛЬЯНТ засмал алмас, засмал эрдэнэ.
БРИЛЬЯНТОВЫЙ засмал алмаазан.
БРИТВА тонгорог, хяргуур; безопасная ~ эсгэдэггүй тонгорог.
БРИТВЕННЫЙ тонгоргийн; ~ прибор сахал хусах хэрэгсэл.
БРИТЫЙ үсээ хуссан, сахлаа хуссан.
БРИТЬ үс хусах, сахал хусах.
БРИТЬСЯ үс хусах, сахал хусах, үсээ хусуулах, сахлаа хусуулах.
БРИЧКА сүйх тэрэг.
БРОВЬ хөмсөг; попасть ие в ~, а прямо в глаз орой руу нь онох, улаан голд нь тусах.
БРОД гарам, олом.
БРОДИЛЬНЫЙ эсгэх, эсэх, гашлах.
БРОДИТЬ I гэлдрэх хэсэх, зайх.
БРОДИТЬ II эсэх, гашлах.
БРОДЯГА тэнүүлч, зайгуулч, бадарчин, цагаачин.
БРОДЯЖНИЧАТЬ хэсэх, хэрэх.
БРОДЯЧ|ИЙ хэсүүл, хэрмэл, золбин; ~ музыкант хэсүүл хөгжимчин; ~ая собака золбин нохой.
БРОЖЕНИЕ 1. эсэх, бүрэлдэх, сагах, хөөрөх; 2. санал алдагдах, дургүйцэх.
БРОКЕР брокер, зуучлагч.
БРОКЕРСК|ИЙ брокерийн; ~ие операции брокерийн ажилбар.
БРОНЕАВТОМОБИЛЬ хуягт автомобиль.
БРОНЕБОЙНЫЙ хуяг нэвтлэх.
БРОНЕВИК хуягт тэрэг.
БРОНЕВОЙ хуягт.
БРОНЕНОСЕЦ I хуягт онгоц.
БРОНЕНОСЕЦ II хуягт зараа.
БРОНЕПÓБЭД хуягт галт тэрэг.
БРОНЗА хүрэл хүрлээр хийсэн юм.
БРОНЗОВЫЙ хүрэл, хүрэн улаан; ~ век хүрэл зэвсгийн үе.
БРОНИРОВАН|ИЙ I нөөц, захиалсан; ~ое место нөөц байр, захиалсан суудал.
БРОНИРОВАННЫЙ II, хуягт, хуягласан.
БРОНИРОВАТЬ нөөх, захиалах.
БРОНИРОВАТЬ хуяглах.
БРОНХИ мөгөөрсөн хоолой, гуурс.
БРОНХИТ хий ханиалгах, бронхит, мэнгэр; хронический ~ мэнгэр.
БРОНЯ нөөц захиалга, баталгаатай нөөц.
БРОНЯ, хуяг.
БРОСАТЬ 1. хаях, шидэх, чулуулах; ~ окурки тамхины иш хаях; 2. явуулах, илгээх, гаргах; 3. болих, зогсох; ~ курить тамхи татахаа болих; 4. дайрах, зэмлэх; ~ унрэк үгээр дайрах, зэмлэх; ~ обвинение ял тохох, зэмлэх; 5. үрэх;

6. тусгах; ~ **лучи** туяа тусгах, муутгах; ~ **взгляд** хяламхийж харах, нүд ширвэх; ~ **жребий** шоодох, шавга татах.

БРОСАТЬСЯ 1. хаялцах, шидэлцэх; 2. орхигдуулах, хаягдуулах; 3. ухасхийх, дайрах, давхийх; ~ **в атаку** дайран орох; 4. унах, ойчих, харайх; ~ **в воду** ус руу унах; 5. хөөх, гарах; ~ **в погою** хөөж гарах, мөрдөн хөөх; ~ **в глаза** илт үзэгдэх, анхаарал татах, содон харагдах, нүдэнд тусгах.

БРОСИТЬ хаях, шидэх, орхих.

БРОСИТЬСЯ 1. хаялцах, шидэлцэх; 2. дайрах, ухасхийх, яарч очих, гүйж очих.

БРОСКИЙ гялайм, гялтайм, содон, хурц; ~ **цвет** содон өнгө.

БРОСОВОЙ хаячмаар, адгийн, шааран.

БРОС|ЮК, шидэлт, ухасхийх; ~**ом** ухасхийх, давхийх.

БРОСЬТЕ! орхи! боль! байг! битгий тэг!

БРОШКА гоёлын зүү, хатгуур.

БРОШЬ гоёлын зүү, хатгуур.

БРОШЮРА товхимол.

БРОШЮРОВАТЬ товхих.

БРУДЕРШАФТ найз болох; **выпить** на ~ чайз болж хундага тулгах.

БРУС ялуу, дүнз, хөндөл.

БРУСЬЯ ~ **параллельные** савлуур.

БРУСНИКА алирс, аиис.

БРУСНИЧНЫЙ алирсан.

БРУСОК тэвхэр, дүнзэнцэр, дөрвөлжин билүү, хайрга.

БРУСТВЕР шороон овоо, дош.

БРУСЧАТКА дэвсмэл, дөрвөлжин чулуу.

БРУТТО брунто, савтай жин, хамарсан жин, овор жин.

БРУЦЕЛЛЁЗ бруцеллёз (*малын халдварт өвчин*).

БРЫЖЕЙКА, чацархай.

БРЫЗГАТЬ цацах, шүрших, үсэргэх, тургих.

БРЫЗГАТЬСЯ шүршилдэх, цацах.

БРЫЗГИ цацрах, шүршдэс, цалгидас; ~ **дождя** борооны шүршдэс.

БРЫЗГОВИКИ шаврын хаалт.

БРЫЗНУТЬ олгойдох, годхийх.

БРЫКАТЬ өшиглөх, тийрэх.

БРЫКАТЬСЯ өшиглөлдөх, тийрэлцэх.

БРЫНЗА хоиныи сүүн бяслаг, бяслаг.

БРЮЗГА үглүүр хүн, уймар хүн.

БРЮЗГЛИВЫЙ үглүүр, гэмэргэн, уймар.

БРЮЗЖАНИЕ үглэх, гэмэрлэх, уймарлах.

БРЮЗЖАТЬ үглэх, гэмрэх, уймарх.

БРЮКВА шар манжин.

БРЮКИ өмд.

БРЮНЁТ хар үстэй хүн.

БРЮНЁТКА хар үстэй эмэгтэй.

БРЮХО гэдэс, гүзээ, хэвэл.

БРЮШИНА цорой.

БРЮШКО гэдэс, гүзээ, харвин.

БРЮШНОЙ хэвлийн, гэдэсний; ~ **тиф** гэдэсний хижиг.

БРЯКАТЬ 1. хангиргах, харжигнуулах; 2. унагаах, шидэх; 3. үг алдах, зохисгүй үг хэлэх.

БРЯКНУТЬ хангиргах, харжигнуулах унагаах, шидэх үг алдах, зохисгүй үг хэлэх.

БРЯЦАНИЕ харчигнуулах, хангиргах.

БРЯЦАТЬ харчигнуулах, хангиргах; ~ **оружием** зэвсэг хангиргах, зэвсгээр далайлгах.

БУБЕН хэд, тал хэнгэрэг.

БУБЕНЦЫ хонх, зүүлт хонх.

БУБЕНЧИК 1. жижиг хонх; 2. хонх цэцэг, хонхлой.

БУБЛИК цагариг боов.

БУБНИТЬ бөвтнөх, гэвтнөх, амандаа ярих.

БУБНОВЫЙ дөрвөлжингийн (*хэзрийн*); ~ **туз** дөрвөлжингийн тамга.

БУБНЫ дөрвөлжин (*хэзрийн*).

БУБОН цавины булчирхай цочих, моом.

БУГОР дов, болдог.

БУГОРОК дош, довцог товруу, бэсрүү, товон.

БУГОРЧАТЫЙ товруутай.

БУГРИСТЫЙ довтой, довцогтой.

БУДДИЗМ Буддийн шажин, бурхны шажин.

БУДДИЙСКИЙ Буддын шажны, бурхны шажны.

БУДДИСТ буддист, бурхны шажинтан.

БУДЕТ болно, байна, боль! за болно!; ~ **тепло** дулаан болно.

БУДИЛЬНИК сэрүүлэгтэй цаг.

БУДИТЬ 1. сэрээх, сэрүүлэх; 2. төрүүлэх, үүсгэх, гааруулах.

БУДКА шовгор, бүхээг, мухлаг; **суфлёрская** ~ сануулагчийн бүхээг; **сторожевая** ~ манааны шовгор; **телефонная** ~ утасны бүхээг.

БУДНИ ерийн, жирийн, энгийн; ~**й** день ерийн өдөр, жирийн өдөр.

БУДНИЧ|Н|ЫЙ ерийн, жирийн; ~**ая** одежда балбаа хувцас.

БУДОРАЖИТЬ бужигнуулах, бургиулах.

БУДТО шиг, мэт, юм шнг, гэж үү?, гэнэ, бололтой; **лежит**, ~ **мёртвый** үхсэн юм шнг хэвтэнэ; **он**, ~, **был** на **войне** тэр дайнд явсан бололтой.

БУДУШ|ЕЕ ирээдүй, ирэх цаг, хэтдээ, хойч; ~ **время** ирээдүй цаг; ~ **поколение** хойч үеийн хүмүүс; **в** ~**ем** хэтдээ.

БУДУШ|ИЙ ирээдүй, хойч, ирэх, хожмын, хэтдээ; ~**се** покажет хэтдээ мэдэгдэнэ.

БУДУШНОСТЬ ирээдүй, хойч.

БУЕРАК жалга, гуу, хонхцог.

БУЖ тэвнэн бургуу, сэтгүүр.

БУЖЕНИНА чанасан гахайн мах.

БУЗА I цуугиан, хэрүүл, шуугиан.

БУЗА II зөөлөн архн.

БУЗИНА өмхий ховол, заяахай, гандигар.

БУЗИТЬ цуугиан гаргах, хэл ам удах.

БУЗОТЁР цуугиан гаргагч, хэл ам удагч.

БУЗУЛЬНИК *бот.* залсхай.

БУЙ усны болгоомжлох тэмдэг, хөвүүр тэмдэг.

БУЙВОЛ одос, усны үхэр, махь.

БУЙН|ЫЙ 1. агсам, догшин, ширүүн, омголон; ~ **ветер** ширүүн салхн; ~ **ирав** догшин авир; 2. өтгөн; ~**ые** **побеги** өтгөн ургац.

БУЙСТВОВАТЬ агсамнах, нанчилдах, хэрүүл цуугиан өдөөх.

БУК эвэрлэг мод, хайл.

БУКА хадны мангаа жожиг хүн, номой хүн.

БУКАШКА хорхой шавьж.

БУКВА үсэг; * ~ **в** **букву** яг үсэгчилсэн.

БУКВАЛЬНО үсэгчлэн, үсгийг мөрдөн, яг; **он** ~ **сказал** **следующее ...** тэр яг ингэж хэлсэн.

БУКВАЛЬН|ЫЙ үсэгчилсэн, үг үсэг дагасан, шууд; ~ **неревол** үсэгчилсэн орчуулаа; **в** ~**ом** **смысле** **слова** үгийн шууд утгаар үнэндээ, үнэхээр.

БУКВАРЬ үсэглэл, цагаан толгой.

БУКВЕНН|ЫЙ үсгийн; ~**ое** **обозначение** үсгийн тэмдэг.

БУКВОЁД үсгийг яг баримтлагч, үсэгтэй зууралдагч, утгыг алдаж үсгийг дагагч.

БУКЁТ багц цэцэг, цоморлиг цэцэг, баглаа цэцэг.

БУКИН|ИСТ хуучин ном худалдагч.

БУКОВЫЕ эвэрлэг мод.

БУКСА гүүшин, вагоны тэнхлэгийн хайрцаг.

БУКСИР 1. чирдэг онгоц, зүтгүүр онгоц; 2. чнрүүл, аргамж, буксир; 3. тусламж, дэмжлэг; *взять на ~* хоцрогсод туслах.

БУКСИРНЫЙ чнрэх, чирдэг, зүтгүүрийн.

БУКСИРОВАТЬ чнрэх, зүтгүүлэх.

БУКСОВАТЬ хнй эргэх.

БУЛАВА бялуу, бэрээ, бороохой.

БУЛАВКА зүү, бичгийн зүү, тавтай зүү.

БУЛАВОЧНЫЙ тавтай зүүний, ээхмэл зүүний.

БУЛАНЦЫЙ хонгор, халнун; *~ая масть* аранзал эзэрд.

БУЛАТ болд, ган.

БУЛКА талх, цагаан талх.

БУЛОЧНАЯ талхны дэлгүүр.

БУЛОЧНИК талх баригч, талх худалдагч.

БУЛТЫХАТЬСЯ пүл хийх, цүл хийх.

БУЛТЫХНУТЬСЯ пүл хийх, цүл хийх.

БУЛЫЖНИК нударга чулуу, бул чулуу, монцгор чулуу, мөлгөр чулуу.

БУЛЫЖНЫЙ чулуулсан; *~ая мостовая* чулуулсан гудамж.

БУЛЬВАР тарималт гудамж, цэцэрлэгт гудамж, сэлгүүцэх цэцэрлэг.

БУЛЬВАРНЫЙ гудамжийн, тарималт гудамжийн; *~ роман* бэртэгчин роман.

БУЛЬДОГ бух нохой, ёл нохой.

БУЛЬКАТЬ хол хол хийх, шалчигнах.

БУЛЬОН шөл, усан шөл.

БУМ I түн тан хнйх.

БУМ II 1. зохномол амжилт, өрнөл гэгч; 2. цэцэглэн хөгжих.

БУМАГА I 1. цаас; *писчая* ~ бичгийн цаас; *промокательная* ~ бэх уух цаас; *туалетная* ~ ариун цэврийн цаас; *~ гербовая* сүлдэт цаас; 2. албан бичиг, үнэмлэх; *рыться в ~ах* албан бичиг онгчих; 3. цаасан мөнгө, цаас; * *это остаётся только на ~е* цаасан дээр л үлдээ, бнелсэнгүй.

БУМАГА II бөс даавуу, бөс утас, *~и ценные* үнэт цаас, *~и на предьявителя* мэдүүлгийн үнэт цаас.

БУМАГОМАРАНИЕ цаас эрээчих.

БУМАГОПРЯДильный, бөс нэхэх, даавуу нэхэх.

БУМАЖКА цаас, хуудас, бичиг.

БУМАЖНИК I түрийвч, хэтэвч.

БУМАЖНИК II цаас үйлдвэрлэгч.

БУМАЖНЫЙ I цаасан; *~ змей* цаасан шувуу; *~ые деньги* цаасан мөнгө.

БУМАЖНЫЙ II бөс, бөсийн; *~ая ткань* бөс даавуу.

БУМАЗЕИНЫЙ үстэй даавуун, суян.

БУМАЗЕЯ үстэй даавуу, суян.

БУМЕРАНГ буцах шидүүр.

БУНКЕР нүүрсний цоонго, будааны авдар.

БУНТ I баглаа, боодол.

БУНТ II бослого, хөл үймээн, самуун.

БУНТАРСКИЙ үймээний, самууны.

БУНТАРСТВО бослого гаргах, үймээн.

БУНТАРЬ үймээнч, бослогоч, үймээн дэгдээгч.

БУНТОВАТЬ бослого гаргах, үймээн дэгдээх.

БУНЧУК молцог.

БУР өрөм.

БУРА тунсаа.

БУРАВ нарийн өрөм.

БУРАВИТЬ өрөмдөх.

БУРАК түйс улаан манжин.

БУРАН шуурга, нүдгүй шуурга.

БУРАЧОК *бол.* шар дэмэг.

БУРГОМЙСТР хотын дарга.

БУРДА зутан, шалханцаг.

БУРДОН муз. суурь эгшиг.

БУРДЮК хөхүүр.

БУРЕВЕСТНИК салхнч шувуу, амуулай.

БУРЕЛОМ дарх мод, нүүл, унанги мод.

БУРЕНИЕ өрөмдөх, өрөмдлөг; *~ глубокое* гүний өрөмдлөг; *~ колонковое* баганат өрөмдлөг; *~ роторное* эргэлтэт өрөмдлөг; *~ ударное* цохилтот өрөмдлөг; *~ шнековое* шурган өрөмдлөг.

БУРЕТЬ хүрэнгэх, борлох.

БУРЖУА буржуй, хөрөнгөтөн.

БУРЖУАЗИЯ хөрөнгөтөн.

БУРЖУАЗИЦЫЙ хөрөнгөтний, буржуйлэг; *~о- демократический* хөрөнгөтний ардчилсаи.

БУРЖУЙ буржуй, хөрөнгөтөн.

БУРЖУЙКА 1. хөрөнгөтөн эмэгтэй; 2. төмөр зуух.

БУРИЛЬНЫЙ өрөмдөх.

БУРИЛЬЩИК өрөмдөгч.

БУРИТЬ өрөмдөх.

БУРКА I буурал морь.

БУРКА II хэвнэг, нөмрөг.

БУРКИ бүүркэн гутал, эсгий гутал.

БУРКНУТЬ бөвтнөх, хэлмэр болох.

БУРЛАК барлаг, онгоц чнрэгч.

БУРЛИВЫЙ оргих, бургих, шнрүүн урсгалтай, шуугнсан.

БУРЛИТЬ оргилох, бургилах, шуугих.

БУРНИЦЫЙ 1. догшин, салхи шуургатай; *~ое море* догшин далай; 2. хурдан; *~ рост* хурдан өсөлт; *~ поток* түргэн урсгал; 3. шнрүүн, эрс; *~ разговор* шнрүүн яриа; 4. нжигнэтэл, хөхин; *~ые аллодисменты* нжигнэтэл алга таших; *~ восторг* нхэд хөхин бадах.

БУРОВ I өрөмдсөн, өрөмдлийн; *~ая скважина* өрөмдсөн цоонго; *~ая вышка* өрөмдлийн гүшүүрэг.

БУРОЗУБКА атаахай.

БУРУНДУК жирх.

БУРЧАТЬ 1. гурчгнах; *у меня в животе бурчит* мний гэдэс гурчгнаж байна; 2. гүвтнэх, бөвтнөх.

БУРЦЫЙ хүрэн, хар хүрэн; *~ уголь* хүрэн нүүрс; *~ая почва* хар хүрэн хөрс.

БУРЬЯН шарилж, лууль.

БУРЯ хар салхи, нх салхн; * *~ в стакане воды* аяга усны айхтар долгион, дэмнй юманд дэндүү маргах. аяга усанд далай шуурга.

БУРЯТ бурнад.

БУРЯТКА буриад эмэгтэй.

БУСИНКА сувс, өлбөн.

БУССОЛЬ өнцгийн дуран, бусоль (*соронзны туйлтай харьцуулж зөвхнсыг олох хэмжүүр*).

БУСЫ хүзүүний чимэг, сувс, сондор.

БУТ барилгын чулуу.

БУТАН бутан хнй.

БУТАФОР засалч, чнмэгч.

БУТАФОРИЯ 1. засал чнмгийн зүйл; 2. хиймэл, дууриамал юм, хуурамч юм.

БУТАФОРСКИЙ 1. засал чимгийн; 2. дууриамал, хуурамч.

БУТЕРБРОД тостой талх, хачиртай талх.

БУТИТЬ чулуугаар суурь тавих.

БУТОН цэцгийн цоморлог, цэцгийн сор, бундуу.

БУТСЫ бутс, бутс гутал, өшиглүүр гутал.

БУТУЗ мариатай хүүхэд.

БУТЫЛКА лонх, шил.

БУТЫЛЬ лонх, том шил.

БУФЕР бамбай, буфер, завсрын зөөлөвч.

БУФЕРН|ЫЙ бамбайн, буферын, завсрын; ~ое государство буфер улс, завсрын улс.
БУФЕТ 1. аяга савны шүүгээ, эргэнэг; 2. лангуу; 3. зуушны газар.
БУФЕТНАЯ зуушны газар.
БУФЕТЧИК зуушны худалдагч.
БУФЕТЧИЦА зуушны худалдагч.
БУФОНАДА алиа жүжиг.
БУХГАЛТЕР нягтлан бодох, ня-бо.
БУХГАЛТЕР|ИЯ нягтлан бодох газар, санхүүгийн газар; ~ская прибыль нягтлан бодохын ашнг.
БУХНУТЬ I хөвсийх, бэлхийх, бамбайх, тэлэх; дверь бухнут от сырости хаалга чнйгнээс хөвсийнө.
БУХНУТЬ II 1. цохичнх; 2. үг алдах.
БУХТА далайн тохой, тэнгисийн булан.
БУХТЫ-БАРАХТЫ с ~ хамаа намаагүй.
БУЧА цуугиан.
БУЧИТЬ дэвтгээх, шүлтлэх.
БУШЕВАТЬ 1. оргилох, бургилах; река бушует мөрөн бургилж байна; 2. цуугиан гаргах.
БУЯН агсагнагч, түйвүүлэгч.
БУЯНИТЬ агсагнах, түйвүүлэх.
БЫ сан, сэн, - маар, - мээр, - моор, - мөөр; я ~ охотно почтнал книгу би ном дуртай уншихсан, би ном уншмаар л байна; 2. - гүй юу?, - гаач дээ; вы ~ приселн та суухгүй юу, та суугаач дээ.
БЫВАЛО урьд □ сан, сэн; я, ~, охотился на волков урьд би чоид авладаг сан; * как ни в чём не ~ огт хэнэггүй байлаа.
БЫВАЛЫЙ хашир, догь, долорсон; он — человек ~ тэр чинь хашир хүн.
БЫВА|ТЬ I байх; но вечером я ~ю дома оройдоо би гэртээ байдаг; 2. тохнолдох, дайралдах; ~ет, что шукн весят 70кг 70 кг жинтэй цурхай тохнолддог; 3. очих, орох; он часто ~ет в клубе тэр клубт олон очдог; ~ у друзей нөхднийдөө орох; * с ним это ~ет тэр ч тэгдэг юм.
БЫВШИЙ агсан, байсан, хуучин, урьдын; ~ министр сайд байсан.
БЫК I бух, шар.
БЫК II гүүрийн тулгуур, аргил багана.
БЫЛИНА хууч, тууль, үлгэр.
БЫЛИНКА ногооны шилбэ.
БЫЛО 1. гэж байгаад, байсан; пошёл ~, да остановился явах гэж байгаад болилоо; 2. арай л, шахлаа; я чуть ~ не сказал би арай л хэлсэнгүй, би хэлэх шахлаа.
БЫЛОЕ өнгөрсөн явдал, урьдын хэрэг.
БЫЛ|ОЙ урьдын, өнгөрсөн; в ~ое время урьдын цагт.
БЫЛЬ, үнэн явдал; это не сказка, а ~ энэ үлгэр домог биш, үнэн явдал юм.

БЫЛЬЕ ~м поросло таг мартчихжээ.
БЫСТРЕЕ бушуу! хурдан! түргэн! шалавхан!
БЫСТРИНА харгил, даргил.
БЫСТРО хурдан, түргэн, шамдуу.
БЫСТРОТ|А хурд, хурдан, түргэн; с ~ой молнии сахилгаан шнг хурдан.
БЫСТРОХОДНЫЙ хурдан явдалтай.
БЫСТРЫЙ хурдан, түргэн, бушуу, шамдуу.
БЫТ аж байдал, ахуй.
БЫТИЕ ахуй; «не сознание людей определяет их ~, а наоборот, их общественное ~ определяет их сознание» (Маркс) «хүмүүсийн ухамсар нь ахуйг шийдвэрлэдэггүй, харин нийгмийн ахуй нь тэдний ухамсрыг шийдвэрлэдэг юм» (Маркс).
БЫТНОСТЬ в ~ байхад, байх үед; в ~ мою студентом намайг оюутан байхад.
БЫТОВАТЬ байх, орших, үзэгдэх.
БЫТОВ|ОЙ аж байдлын, ахуйн; ~ые условни аж байдлын нөхцөл; ~ое явление аж байдлын үзэгдэл, ерийн үзэгдэл.
БЫТЬ 1. байх; ~ рабочим ажилчин байх; ~ на лицо бэлхэн байх; ~ не причём огт хамаагүй байх; 2. болох; будет выборы сонгууль болно; у него будет сын тэр хүүтэй болно; будь, что будет юу л болбол болог; будет снег цас орно; ~ может магад, магадгүй; так н ~ тэгэхээсбнш! за тэгье!; как ~? ях вэ?; была не была аз мэдэг! явал яаг! дүүрсэн хэрэг; будь здоров! бурхан өршөө, дарь эх өршөө.
БЫТЬЕ аж байдал, ахуй байдал; житье~ аж төрөл.
БЫЧАЧИЙ үхрийн, бухын.
БЫЧИЙ үхрийн, бухын.
БЫЧОК 1. бухандай, гуна; 2. эр шүдлэнгийн шир; 3. бүвэр загас.
БЮДЖЕТ төсөв, орлого зарлага; государственный ~ улсын төсөв.
БЮДЖЕТН|ЫЙ төсвийн; ~ые ассигнования төсвийн зориулалт.
БЮЛЛЕТЕНЬ 1. мэдээ; 2. хуудас; информационный ~ мэдээллийн хуудас; избирательный ~ сонгуулийн хуудас; 3. албан сэтгүүл; 4. эмчийн магадлагаа.
БЮРО товчоо; ~ нартийной ячейки намын үүрийн товчоо; 2. бичгийн ширээ.
БЮРОКРАТ хүнд сурталтан, ноёнч, сарнгач.
БЮРОКРАТИЗМ хүнд суртал.
БЮРОКРАТИЧЕСКИЙ хүнд суртлын, хүнд сурталтай.
БЮРОКРАТИЯ түшмэд, хүнд сурталтан.
БЮСТ 1. баримал цээж, снийлмэл цээж; 2. цээж, хөх
БЮСТГАЛЬТЕР хөхний даруулга, хөхөвч.
БЯЗЬ цагаан ямбуу, цуу ямбуу.
БЯЗЕВЫЙ цуу ямбуу, ямбуу.

В

В 1. (*хааш*) - д, - т; **зайтн** ~ дом отца аавынд очих; **ехать** ~ Москву Москвад очих; 2. (*юунд*) - д, - т; **положить** ~ сундук авдранд хийх; **войти** ~ юрту гэрт орох; 3. (*хаана*) - д, - т; **живу** ~ городе хотод сууж байна; **находится** ~ яшкне хайрцагт бий; 4. (*хэдийд*) - д, - т; ~ январе нэгдүгээр сард; **два раза** ~ день өдөрт хоёр удаа; 5. дотор; **я это сделаю** ~ две недели би үүнийг хоёр долоо хоногийн дотор хийнэ; 6. - тай, - тэй, - той; **он был** ~ летней одежде тэр зуны хувцастай байв; **комната** ~ десять квадратных метров арван метр квадрат өрөө; 7. - аар, - өөр, - ээр, - оор; **выбросить** ~ окно цонхоор хаях; **слово** ~ слово яг үгээр нь; 8. (*заримдаа орчуулагдахгүй орхигдоно*) **книги** ~ **трех** экземплярах гурван шнрхэг ном; **разница** ~ двух годах хоёр жилийн зөрүүтэй; 9. болох, болгох; **руки** ~ чернилка гар нь бэх болсон; **произвести** ~ полковники хурандаа болгох; * **стена** ~ трещинна ан гарсан туурга, цавтсан хана; **ехать** ~ город хот орох; ~ этом месте энд, энэ газар; ~ **дождь** бороон дундуур; ~ **честь** вашего приезда таны ирсэнд зориулан; он ~ **отпуске** тэр хүн амралтаа авсан.

ВАГОН вагон; **мягкий** ~ зөөлөн вагон; **жесткий** ~ яндгай вагон, хатуу вагон.

ВАГОНЁТКА вагонцар, бэсрэг вагон.

ВАГОННЫЙ вагоны, вагон.

ВАГОНОВОЖАТЫЙ вагоны жолооч, вагоны хөтөч.

ВАГНОСТРОИТЕЛЬНЫЙ вагон хийх, вагон үйлдэх.

ВАЖНИЧАТЬ 1. их зан гаргах, ихэрхэх; 2. таахалзах.

ВАЖНО 1. чухал; 2. ихэрхэг.

ВАЖНОСТЬ 1. чухал, эрхэм; 2. ихэрхэг, их зан; * **эка** ~! велика ~! юу базаадаг юм! тэр яадаг юм!

ВАЖНИЦЫЙ 1. чухал; ~ое открытие чухал нээлт; 2. дээд, их, өндөр, эрхэм; ~ая персона өндөр тушаалтан; 3. ихэрхэг, их, дээгүүр; ~ая шинжа их амьтан, дээгүүр хүн.

ВАЗА ваар, бумба, багвар.

ВАЗЕЛИН вазелин, түрхэх тослог.

ВАКАНСИЯ сул орон тоо, онгорхой суурь.

ВАКАНТИЦЫЙ сул байгаа, орон гарсан, онгорхой; ~ая должность сул байгаа орон тоо.

ВАКСА гутлын хар тос, өнгөлөгч.

ВАКСИТЬ гутал тослох.

ВАКУУМ вакуум, сийрэг хийтэй хөндий, хоосон.

ВАКХАНАЛИЯ 1. Вахх тэнгэрийн тахилга; 2. учиргүй наргих, замбараагаа алдах.

ВАКЦИНА вакцин, халдварыг сэргийлэх тарилга.

ВАЛ I давалгаа, долгио; * **огнево** ~ их бууны хүчит галлалт.

ВАЛ II далан, гэвөн, шороон далан.

ВАЛ III тэнгэлэг, гол, бул; **коленчатый** ~ тахир гол; **вторичный** ~ хоёрдогч гол; **переходный** ~ дамжлагын бул.

ВАЛАНДАТЬСЯ 1. сэлгүүцэх, хэсүүчлэх; 2. хийгчээн болох, оронцоглох, зууралдах.

ВАЛЕЖНИК дархн, хохиур, нүүл.

ВАЛЕНКИ эсгий гутал.

ВАЛЕРЬЯНА валернана, бамбай.

ВАЛЕРЬЯНОВЦЫЙ валернаны, бамбайт, бамбайн; ~ые капил бамбайн дусаалга.

ВАЛЕТ хэзрийн боол, барлаг.

ВАЛЕК 1. нухлуур, цохнур; 2. жижиг бул; 3. гулууз.

ВАЛИК буланцар, жижиг гол, тэнгэлэг.

ВАЛИТЬ I 1. унагах; **буря валит** деревья салхи модыг унагаж; байна; 2. тохох; ~ **вину** на других гэмээ бусдад тохох; 3. хянуулах, олноор үхүүлэх; 4. овоолох, хураах; ~ **книги** в кучу номыг овоолж хураах.

ВАЛИТЬ II цувалдах, шавалдах, чихэлдэх; ~ **валом** зай завсаргүй цувалдах; * **дым** валит из трубы яндангаас утаа баагнна; **вали!** талий! тонил! бушуул!

ВАЛИТЬСЯ унах, ойчих, нурах.

ВАЛКА I мод унагах, унагаалт.

ВАЛКА II булдах, хийх, нягтруулах, агшаах.

ВАЛКИЙ ганхалзуур, тогтвор муутай.

ВАЛОВОЙ бүх, нийт, бөөн.

ВАЛОВЫЙ бүх, нийт, бөөн; ~ **доход** бүх орлого; ~ **внутренний** продукт дотоодын нийт бүтээгдэхүүн.

ВАЛТОРНА мушгна бүрээ, угалз бүрээ.

ВАЛУН бул чулуу.

ВАЛЬДШНЕП ойн сараалж, шаншмаа (*шувуу*), хомноот.

ВАЛЬС вальс бүжиг, эргэнцэх бүжиг.

ВАЛЬСИРОВАТЬ вальс хийх, вальс бүжиглэх.

ВАЛЬЦЕВАТЬ булдах, хавтгайлах.

ВАЛЬЦОВКА булдах, нитгэрэх, зулах.

ВАЛЮТА, 1. мөнгөн дэвсгэр, валют; 2. гадаадын мөнгө.

ВАЛЮТНЫЙ валютын, мөнгөнний.

ВАЛЯЛЬНИЦЫЙ элдэх, хийх; ~ая машина эсгий хний машин.

ВАЛЯЛЬНЯ эсгий хний газар.

ВАЛЯЛЬЩИК эсгий хийгч, нухагч, элдэгч.

ВАЛЯТЬ 1. өнхрүүлэх, хөлбөрүүлэх, бөмбөрүүлэх; ~ **по** полу шал дээгүүр өнхрүүлэх; 2. элдэх; ~ **войлок** эсгий хийх; * **дурака** ~ марзганах, дэмий донгосох; **валяй!** тални! тонил! бушуул!

ВАЛЯТЬСЯ хэвтэх, өнхрөх, хөлбөрөх, хөрвөх.

ВАМ танд, та нарт.

ВАМП эмэгтэй ороолон.

ВАМПИР 1. буг, ороолон, махчин; 2. сарьсан багваахай.

ВАНДАЛ соёлыг баллагч, булай амьтан.

ВАНДАЛИЗМ соёлыг сүйтгэх, соёлыг баллах.

ВАНИЛИН ванилин, ариг үнэрт зүйл.

ВАНИЛЬ ваниль (*халуун орны үнэрт ургамал*).

ВАННА 1. тэвш, угаалгын сав, бие угаах онгоц, цур; 2. угаал, нарлах, шарах, шавших; **солнечная** ~ наранд шарах; 3. тэвш; **химическая** ~ химийн тэвш.

ВАННАЯ угаах газар, онгоцны өрөө.

ВАНТУЗ ус дамжуулах хоолойг цэвэрлэх төхөөрөмж.

ВАНЬКА-ВСТАВКА босдог хүүхэлдэй.

ВАР чанамал давирхай, хар лав.

ВАРВАР зэрлэг хүн, зандалчин.

ВАРВАРИЗМ, харь үг, гадаад үг.

ВАРВАРСКИЙ бүдүүлэг, хэргийн.

ВАРВАРСТВО 1. бүдүүлэг ёс; 2. хэргийн явдал.

ВАРЕВО шөл, бантан.

ВАРЕЖКА ноосон бээлийн.

ВАРЕНЕЦ аарц, тараг.

ВАРЕНИКИ идмэг боорцог, хачиртай боов.

ВАРЁНЫЙ чанасан, болгосон.

ВАРЁНЬЕ чанамал жимс, варень.

ВАРИАНТ хувилбар, өөр янз, янз; **проект в двух** ~ах хоёр өөр янзын төсөл.

ВАРИАЦИЯ хувилбар, гажилт, өөр янз.

ВАРИТЬ 1. чанах, болгох; ~ мясо мах чанах; 2. жигнэх; ~ на пару уураар жигнэх; 3. нэрэх; ~ пиво пиво нэрэх; 4. шингээх; желудок **варит** хорошо ходоод сайн шингээнэ, хоол сайн шингээнэ.

ВАРИТЬСЯ чанах, болох; * ~ в собственном соку шүүсэндээ чанагдах, явцуу хүрээндээ эргэлдэх.

ВАРКА чанах, болгох.

ВАРНИЦА давс нэрэх газар.

ВАРЬИРОВАТЬ хувиргах, өөрчлөх.

ВАС таныг, та нарыг, таны, танаас.

ВАСИЛЁК зэс цэцэг, хонгорзул; ~ шереховатый арзгар баг цэцэг.

ВАССАЛ хараат, харьяат.

ВАССАЛЬНЫЙ хараат, харьяат, харьяалагдсан.

ВАТА хөвөн.

ВАТАГА бүлэг цүлэг, бөөн; ~ ребятишек бөөн хүүхэд.

ВАТЕРЛИНИЯ усны шугам, түвшин.

ВАТЕРПАС тэгшлүүр.

ВАТЕРПОЛО усан поло.

ВАТИКАН ватикан, ромын пап ламын орд буюу захиргаа.

ВАТИН цаваг.

ВАТНИЦЫЙ хөвөнтэй, хөвөн; ~ое одеяло хөвөнтэй хөнжил.

ВАТРУШКА цагаан идээтэй боов, аарцтай боов.

ВАУЧЕР 1. үнэт цаас; 2. аяллын бичиг баримт.

ВАФЛЯ өрмөнцөр, уураг боорцог.

ВАХТ|А 1. манаа, ээлж, жасаа; **стоять на ~е** манаанд зогсох; 2. золбоот ээлж; ~ мира энх тайвны золбоот ээлж.

ВАХТЁР ахлах манаач.

ВАШ таны, таных, та нарын; по~ему таныхаар.

ВАШИ таны, танайхан.

ВАЯНИЕ сийлэх, дүрс хийх.

ВАЯТЬ сийлэх, дүрс хийх.

ВБЕГАТЬ гүйж орох.

ВБЕЖАТЬ гүйж орох.

ВБИВАТЬ зоох, шаах, хадах.

ВБИРАТЬ сорох, балгах, шингээх.

ВБИТЬ зоох, шаах, хадах; ~ гвоздь хадаас хадах; * ~ себе в голову тархиндаа шингээх.

ВБЛИЗИ ойр, дэргэд.

ВБРОД олмоор; **переходить реку** ~ голыг олмоор гатлах.

ВВАЛИВАТЬСЯ 1. ойчнх, унах; 2. хонхойх.

ВВАЛИТЬСЯ 1. ойчнх, унах; ~ в яму нүхэнд ойчих; 2. хонхойх; твон шёкн ~лись хацар чинь хонхойжээ.

ВВЕДЕНИЕ 1. удиртгал, оршил; ~ к книге номын удиртгал; 2. орох, явуулах; ~ всеобщего обучения нийтийг сургах ажлыг явуулах.

ВВЕЗТИ нэвтрүүлэн оруулах, аваачнх, авчрах.

ВВЕК бүх насаараа, хэзээд; ~ я этого не забуду би үүнийг хэзээд мартаггүй.

ВВЕРГАТЬ хавчиж оруулах, эрсдүүлэх.

ВВЕРГНУТЬ хавчиж оруулах, эрсдүүлэх.

ВВЕРЕНИЦЫЙ хариуцсан, хариуцуулсан; ~ое мне учреждение над хариуцуулсан албан газар.

ВВЕРИТЬ найдах, даалгах.

ВВЕРНУТЬ эрэгдэх, эрэгдэж оруулах.

ВВЕРТЫВАТЬ эрэгдэх, мушгих.

ВВЕРХ 1. өөд, дээш; ~ по реке усан өөд, голын эх өөд; **поднять** ~ дээш өргөх; 2. өргөх; **руки** ~! гараа өргө! * ~ дном хөмрөх.

ВВЕРХУ дээр нь, дээд талд нь.

ВВЕРЯТЬ нтгэмжлэх, даалгах.

ВВЕСТИ 1. оруулах; ~ в эксплуатацию ашиглалтад оруулах; 2. танилцуулах; ~ в курс дела хэргний байдалтай танилцуулах; 3. тогтоох, гаргах; ~ закон хууль тогтоох.

ВВИДУ 1. учраас, улмаас; ~ вашего отсутствия та эзгүй байсан учраас; 2. тул, нймд, иймний тул; ~ этого иймийн тул.

ВВИНТИТЬ эрэгдэх, эрэгдэж оруулах.

ВВИНЧИВАТЬ эрэгдэх, эрэгдэж оруулах.

ВВИТЬ нийтгэх, нийлүүлж гөрөх.

ВВОД оруулах, нэвтрүүлэх, оруулга.

ВВОДИТЬ оруулах, хүчинтэй болгох.

ВВОДНИЦЫЙ 1. удиртгал; 2. оруулга; ~ые предложения оруулга өгүүлбэр.

ВВОЗ 1. оруулах зүйл, импорт; 2. авчрах, аваачих.

ВВОЗИТЬ нэвтрүүлэн оруулах, авчрах.

ВВОЛЮ ханатал, зөндөө, дураараа; **нагуляться** ~ ханатал зугаалах.

ВВОСЬМЕРОМ наймуул.

ВВЫСЬ дээшээ, өөдөө.

ВВЯЗАТЬ 1. нэхэх, сүлжнх; 2. орооцолдуулах, холбогдуулах.

ВВЯЗАТЬСЯ оролцох, холбогдох; ~ в разговор ярианд оролцох.

ВВЯЗЫВАТЬ 1. нэхэх, сүлжнх; 2. орооцолдуулах, холбогдуулах.

ВВЯЗЫВАТЬСЯ оролцох, холбогдох.

ВГИБАТЬ нугалах, тахийлгах, хонхойлгох.

ВГЛУБЬ гүнд, гүнгэй, ёроол руу; **измерить озеро** ~ нуурын гүнгэйг хэмжнх.

ВГЛЯДЕТЬСЯ ажиглан харах, ширтэн үзэх, ажнх.

ВГЛЯДЫВАТЬСЯ ажиглан харах, ширтэн үзэх, ажнх.

ВГОНЯТЬ шаах, оруулах, чнхэх.

ВДАВАТЬ 1. гүн орох, гүнгэйг нэвтрэх; 2. нарийвчлан, тодорхойлох; ~ в подробности нарийвчлан тодорхойлох.

ВДАВИТЬ дарж оруулах, шургуулах; ~ пробку в бутылку лонхонд бөглөө дарж оруулах.

ВДАВИТЬСЯ дарагдаж орох, чихэгдэх, хонхойх.

ВДАВЛИВАТЬСЯ дарагдаж орох, чнхэгдэх, хонхойх.

ВДАЛБЛИВАТЬ улиглах, чүү чамай ойлгуулах.

ВДАЛЕКЕ алс, хол зайтай.

ВДАЛИ алс, хол зайтай.

ВДАЛЬ алс, хол, холоур.

ВДАТЬСЯ гүн орох, гүнгэйг нэвтрэх.

ВДВИГАТЬ түлхэж оруулах, шургуулах.

ВДВИГАТЬСЯ түлхэгдэж орох, шургаж орох, хаагдах.

ВДВИНУТЬ түлхэж оруулах, шургуулах.

ВДВОЕ хувь илүү, хоёр дахин, нугалах; **заплатить** ~ хувь илүү төлөх, нугалж төлөх; **сложить** ~ нугалан эвхэх.

ВДВОЕМ хоёул, хоёулаа.

ВДВОЙНЕ давхар, хоёр дахин хувь илүү.

ВДЕВАТЬ 1. сүвлэх, нэвт гаргах; 2. дөрөөлөх, цүүлэх.

ВДЕВАТЬСЯ сүвлэх, оруулах; **нитка** вдевается в иголку зүүнд утас сүвлэж байна.

ВДЕВЯТЕРО ес дахин.

ВДЕВЯТЕРОМ есүүл.

ВДЕЛАТЬ шигтгэх.

ВДЕЛЫВАТЬ шигтгэх.

ВДЕРГИВАТЬ угзран оруулах, сүвлэх, дөрлөх.

ВДЕРНУТЬ угзран оруулах, сүвлэх, дөрлөх.

ВДЕСЯТЕРО арав дахин.

ВДЕСЯТЕРОМ арвуул.

ВДЕТЬ 1. сүвлэх, нэвт гаргах; ~ нитку в иголку зүү сүвлэх; 2. дөрөөлөх, цүүлэх; ~ замок в колечко цүүлэх, цоожлох.

ВДОВАВОК дээрээс нь, бас л, үл барам.

ВДОВА бэлэвсэн эхнэр.

ВДОВЕТЬ бэлэвсрэх.

ВДОВЕЦ бэлэвсэн эр, эхнэр нь нас барсан хүн.

ВДОВОЛЬ элбэг дэлбэг, ханатал, элбэг хүртээмжтэй; у нас всего ~ манайд бүх юм элбэг дэлбэг байна.

ВДОВСТВО бэлэвсрэх.

ВДОГОНКУ хойноос нь нэхэж; **побежать** ~ хойноос нь нэхэж гүйх.

ВДОЛБИТЬ улиглах, чүү чамай ойлгуулах, хүчээр цээжлүүлэх.

ВДОЛЬ дагуу, уртааш нь, : улд.

ВДОСТАЛЬ ханатал, цадгал.

ВДОХ амьсгаа авах, амьсгаалах.

ВДОХНОВЕНИЕ зориг орох, урамшл.

ВДОХНОВЕННЫЙ бадрангуй, урамшсан, зорнг бадарсан.

ВДОХНОВИТЕЛЬ бадруулагч, урамшуулагч, өдөөгч.

ВДОХНОВИТЬ зориг оруулах, урамшуулах, хөхүүлэх, өдөөх.

ВДОХНОВИТЬСЯ зорнг орох, урамших, өдөх.

ВДОХНОВЛЯТЬ зориг оруулах, урамшуулах, хөхүүлэх, өдөөх.

ВДОХНОВЛЯТЬСЯ зориг орох, урамших, өдөх.

ВДОХНУТЬ 1. амьсгаалах, дотогш амьсгаалах; 2. урамшуулах, зоригжуулах.

ВДРЭБЕЗГИ 1. бут, бяц, хэмх; **разбить** ~ бут цохнх; 2. шал; ~ **пьяный** шал согтуу.

ВДРУГ 1. гэнэт, гэнэтхэн; ~ **раздался звонок** гэнэт хонх дуугарав; 2. цөмөөрөө, нэгмөсөн; **все** ~ цөм хамтаар, цөм нэг зэрэг.

ВДРЫЗГ няц, хэмх, шал.

ВДУВАНИЕ үлээх, үлээжбүлхийлгэх.

ВДУВАТЬ үлээх, үлээжбүлхийлгэх.

ВДУМАТЬСЯ хянанбодох, бодох, хэрсүүлэх.

ВДУМЧИВОСТЬ хянанбодох, хэрсүү.

ВДУМЧИВЫЙ бодлогот, хянуур, хэрсүү.

ВДУМЫВАТЬСЯ хянанбодох, хэрсүүлэх.

ВДУНУТЬ, ВДУТЬ үлээх, үлээж оруулах.

ВДЫХАНИЕ амьсгаалах, амьсгаа авах.

ВДЫХАТЕЛЬНЫЙ амьсгаалах, амьсгалын.

ВДЫХАТЬ амьсгаалах, амьсгаа авах.

ВЕГЕТЕРИАНЕЦ ургамал идээтэй, мацагтан, цагаан хоолтон.

ВЕГЕТАРИАНСКИЙ ургамал идээтний; ~ **ая** **пища** цагаан хоол.

ВЕГЕТЕРИАНСТВО ургамал идээтний ёс, цагаан хоол хэрэглэх ёс.

ВЕГЕТАТИВНЫЙ вегетатив, ургал, ургацын.

ВЕГЕТАЦИОННЫЙ ургах, ургацын; ~ **период** ургах үе.

ВЕГЕТАЦИЯ ургалт, ургах үе.

ВЕДАТЬ 1. мэдэх; 2. эрхлэх, захнрах.

ВЕДЕНИЕ явуулах, эрхлэх, хөтлөх, удирдах; ~ **бухгалтерских книг** нягтлан бодох, данс хөтлөх; ~ **заседания** хурал удирдах; ~ **дела** хэрэг хөтлөх, хэргэ явуулах.

ВЕДЕНИ|Е мэдэл; **это не в моём** ~и энэ миний мэдлээр биш.

ВЕДОМ|Ю без вашего ~а таны зөвшөөрөлгүй; **с** ~а **всех** олны зөвшөөрлөөр.

ВЕДОМОСТЬ хүснэгт, бүртгэл, цэс.

ВЕДОМСТВЕННЫЙ албан газрын, албаны.

ВЕДОМСТВО албан газар, албан захиргаа.

ВЕДОМЫЙ нлэрхний, мэдээж.

ВЕДОМЫЙ хөтлөгдсөн, түрэгдэх, дагалдах.

ВЕДР|Ю хувин, хөнгө, суулга; **дождь льёт как из** ~а бороо хувингаар асгах мэт орно, бороо шаагж орно, аадар цутгах.

ВЕДУЩИЙ 1. хөтлөгч, дагуулагч, удирдах; ~ **самолёт** дагуулагч нисэх онгоц; 2. голлох, манлайлах; ~ **ая** роль манлайлах роль; 3. түрэх, татуурга; ~ **ая ось** түрэх тэнгэлэг.

ВЕДЫ (ремн.) бэд.

ВЕДЬ бишүү, шүү; ~ **это правда!** энэ үнэн бишүү! ~ **я же ему** **сказал!** би түүнд хэлсэн шүү! **бн** түүнд эс хэллүү! **а** ~ **я** **знал**

это **давно** **бн** үүнийг хэдийн мэдсэн юм шүү дээ; ~ **я** **не** **ребёнок** **би** хүүхэд биш шүү дээ.

ВЕДЬМА ягчнс, эм шулам, айский эм.

ВЕДРО цэлмэг дулаан.

ВЕЕР дэвүүр.

ВЕЖЛИВОСТЬ эелдэг, эелдэг зөөлөн.

ВЕЖЛИВЫЙ эелдэг, найрсаг.

ВЕЗДЕ хааяагүй, энд тэндгүй, газар сайгүй.

ВЕЗДЕСУЩИЙ явахгүй газаргүй, юм бүрээс хожнгддоггүй.

ВЕЗДЕХОДНЫЙ хаана ч явдаг, бартаач.

ВЕЗЁТ тебе ~ чиний аз дайрч; **мне** **ие** ~ миний аз харьжээ.

ВЕЗТЙ тээх, тээж явах, зөөх, чирж явах, аваачих; **он** **вез** **уголь** тэр нүүрс тээж явна; ~ **вещи** **на** **дачу** юмаа зусланд аваачих.

ВЕЙНИК **бот.** сорвоо; ~ **наземный** явган сорвоо.

ВЕК 1. зуун, зуун жил, зууны үе; **двадцать первый** ~ хорнн нэгдүгээр зуун; **в** **пятом** ~е тавдугаар зууны үед; 2. үе; **каменный** ~ чулууи зэвсгийн үе; **средние** ~а дундад зууны үе, дундад эртний үе; 3. нас; **на** **моём** ~у миний насанд; **весь свой** ~ бүх насандаа; 4. үүрд, мөнх, нх удах, зөндөө; **на** ~и **вечные** үүрд мөнх; **целый** ~ **мы** **не** **встречались** **бид** уулзаагүй болсоор их удлаа.

ВЕКИ аньсага, зовхи.

ВЕКОВЕЧНЫЙ өнө үеийн, үүрдийн, мөнхийн.

ВЕКОВОЙ он удсан, эрт урьдын.

ВЕКСЕЛЬ вексель; **переводной** ~ с оплатой по предъявлении шаардахад төлдөг шилжүүлгийн вексель; ~ **коммерческий** арилжааны вексель.

ВЕКТОР зүг чиг, уртын хэмжээ.

ВЕЛЕТЬ 1. хний, тушаах, зарлнг болох; 2. - уулах, - үүлэх, гэх; ~ **принтн** нрүүлэх; ~ **читать** уншуулах, унш гэх.

ВЕЛИКАН үлэмж биетэн, аварга амьтан.

ВЕЛИКИЙ|ИЙ нх, агуу их, асар нх; ~ **не** **державы** асар нх гүрнүүд; ~ **князь** чнн ван; * **от** **мала** **до** ~а их багагүй; **к** ~о **мою** **счастью** миний их аз болоход.

ВЕЛИКОВАТЫЙ ихэвтэр, арай нхэдсэн, томдсон.

ВЕЛИКОВОЗРАСТНЫЙ нас хэтэрсэн, ахнамаг насны, насаа идсэн.

ВЕЛИКОДЕРЖАВНЫЙ их гүрний, их үндэстний, дээрэлхэг.

ВЕЛИКОДУШИЕ уудам сэтгэл, өршөөл.

ВЕЛИКОДУШНИЧАТЬ дэндүү уучлах, уучлагчаан болох, хэтэрхий өршөөх.

ВЕЛИКОДУШНЫЙ уужим санаатай, арнун сэтгэлтэй, өршөөлтэй.

ВЕЛИКОЛЕПИЕ эрхэмсэг, тансаг, гойд сайхан.

ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ тансаг, эрхэм сайхан, гойд сайн.

ВЕЛИКОРУССКИЙ нх оросын.

ВЕЛИКОСВЕТСКИЙ дээд язгууртны, ихэс ноёдын.

ВЕЛИЧАВЫЙ нхэмсэг, сүрлэг.

ВЕЛИЧАТЬ 1. алдар, алдраар нь нэрлэх; **как** **вас** ~? таны алдар хэн бэ; 2. ерөөх, цоллох.

ВЕЛИЧЕСТВЕННЫЙ сүр жавхлантай, цогтой, сүрлэг.

ВЕЛИЧЕСТВО өндөр дээд төрөлт, дээдийн гэгээн.

ВЕЛИЧИ|Е сүр жавхлан, цог заль; **магия** ~я биеэ өргөмжлөх хийтэй, нхэмсэглэх өвчтэй.

ВЕЛИЧИН|А 1. хэмжээ, хэмжигдэхүүн, их бага, чинээ; ~ **комнаты** тасалгааны хэмжээ; ~ **ою** **с** **горошнн**у бууригний чинээ; 2. их хүн, том хүн, нэртэй хүн; **литературная** ~ утга зохиолын том хүн.

ВЕЛОДРОМ дугуйн уралдаан зохиох байгууламж.

ВЕЛОСИПЕД унадаг дугуй; **трёхколёсный** ~ гурван дугуйт.

ВЕЛОСИПЕДИСТ дугуй унадаг хүн, дугуйтай хүн, дугуйчин.

ВЕЛЬВЕТ тансран, тансар хилэн.

ВЕЛЬМОЖА амбан, ихэс.
ВЕЛЮР велюр, үслэг цэмбэ.
ВЕНЦА вена, цус хураагч судас; **расширение** ~ судас бүдүүрэх.
ВЕНГР унгар хүн, мажар хүн.
ВЕНГЕРКА 1. унгар эмэгтэй, мажар эмэгтэй; 2. мажар бүжиг.
ВЕНЕРА 1. цолмон, сугар, баасан; 2. Алтан од.
ВЕНЕРИЧЕСКИЙ өнгөнний өвчний, арьс өнгөнний.
ВЕНЕРКА *разг.* арьс өнгөний өвчн.
ВЕНЕРОЛОГ арьс өнгөний эмч.
ВЕНЕЦ титэм, цагираг, хүрээ; ~ **шестерин** углаа араа.
ВЕНЗЕЛЬ нэрийн эвхмэл толгой үсэг.
ВЕНИК 1. шүүр, туужуу; 2. түмлэн толгойтой; * **прикннуться** ~ом тэизг царйлах.
ВЕНОЗНЫЙ вена судасны, цус хураагч судасны.
ВЕНОК цэцэг титэм, гөрсөн цэцэг.
ВЕНСКИЙ Вена хотын; * ~ **стул** матмал сандал.
ВЕНТИЛИРОВАТЬ 1. сэнсээр салхн оруулах, сэнсээр агаар сэлбэх, салхилуулах; 2. *разг.* юм хум тодруулах.
ВЕНТИЛЬ эргүүлгэн хаалт, таглаа.
ВЕНТИЛЯТОР агаар сэлбүүр, сэнс, салхивч.
ВЕНТИЛЯЦИЯ агаар сэлгэгч, салхивчийн хэрэгсэл, агааржуулалт.
ВЕНЧАТЬ 1. тнтэм өмсгөх, тнтэмлэх; 2. ёсолж ураг болох; 3. амжилттай төгсгөх.
ВЕНЧИК цэцгийн туурцаг, дэлбэ, тнтэм.
ВЕНЧУРНЫЙ эрсдэл, эрсдэлтэй.
ВЕПРЬ бодон гахай.
ВЕРА 1. нтгэл, итгэх, үнэмшил, найдлага; ~ **в победу** ялалтад нтгэх; 2. шүтлэг, шажин, сүжиг.
ВЕРАНДА сэрүүн тавцан, жнгүүрийн асар.
ВЕРБА бургаас, хонни бургас.
ВЕРБАЛЬНЫЙ амаар уламжилсан, бнчгийн хуулбарын.
ВЕРБЛЮД 1. тэмээ; ~ **самец** буур; 2. хэнээд, тэнэг.
ВЕРБЛЮДИЦА ингэ.
ВЕРБЛЮДКА *бот.* хамхуул; ~ **перекатн-поле** бөөнөг хамхуул.
ВЕРБЛЮЖАТИНА тэмээний мах.
ВЕРБЛЮЖИЙ тэмээний; ~**я** **колючка** *бот.* жантаг.
ВЕРБЛЮЖОНОК ботго.
ВЕРБОВАТЬ элсүүлэх.
ВЕРБОВКА элсэлт, элсүүлэх.
ВЕРБОВОЧНЫЙ элсүүлэх, элсэлтийн.
ВЕРБОВЩИК элсүүлэгч.
ВЕРДИКТ шийдвэр; **судебный** ~ шүүхийн шийдвэр, шийдвэр.
ВЕРЕБЕЙНИК *бот.* тэрэм.
ВЕРЕВКА дээс, татлага, аргамж.
ВЕРЕВОЧКА шидмэс, оосор.
ВЕРЕВОЧНЫЙ дээсэн, шидмэсэн.
ВЕРЕНИЦА цуваа, зэллэх; ~ **уток** нугас зэллэн ннсэх; * ~ **мысле**й олон юм санагдах, олон санаа төрөх.
ВЕРЕСК хонин арц, даль.
ВЕРЕТЕНО 1. зэрүүл, иг; 2. эргэдэг гол, тэнгэлэг.
ВЕРЗЛА *разг.* даихгар хүн, янхгар хүн.
ВЕРИТЕЛЬНЫЙ итгэмжлэх; **верительная грамота** итгэмжлэх жуух.
ВЕРИТЬ итгэх; ~ **на слово** үгэнд нтгэх.
ВЕРИТЬСЯ итгэх, итгэгдэх, үнэмших; **не верится, что это правда** үүнийг үнэн гэж итгэмээргүй байна.
ВЕРМИШЕЛЬ гоймон, нарний гоймон.
ВЕРНЁЕ 1. илүү зөв, бүр зөв; **это решение задачи** ~ зорилгыг ннгэж шийдвэрлэх нь илүү зөв; 2. нарйивчлбал, чухамдаа; **доклад или, ~, тезисы к докладу** илтгэл буюу чухамдаа илтгэлийн товчоо.

ВЕРНО 1. зөв, үнэн; 2. магад, нээрээ.
ВЕРНОПОДДАННЫЙ дуулгавартай, харъяат, шударга албат.
ВЕРНОСТЬ 1. үнэн, зөв; ~ **перевода** зөв орчуулга; 2. үнэнч, шударга, чнн бат; ~ **своему слову** үгэндээ үнэнч, үгэндээ хүрдэг.
ВЕРНУТЬ эргүүлэх, буцаах.
ВЕРНУТЬСЯ буцах, эгэх, харих; ~ **домой** гэртээ харих; ~ **к вопросу** асуудалдаа буцаж орох.
ВЕРНИЦЫЙ 1. зөв, зүйтэй; ~ **ое решение** зөв шийдвэр; ~ **ая мысль** зүйтэй санаа; 2. үнэнч шударга; ~ **друг үнэнч нөхөр**, шударга найз; 3. найдвартай, бат; ~ **ая опора** найдвартай түшиг; 4. лав, магад, гарцаагүй; ~ **пронгрыш** гарцаагүй хожигдох.
ВЕРОВАНИЕ шүтлэг, сүсэглэл.
ВЕРОВАТЬ сүсэглэх, шүтэх.
ВЕРОИСПОВЕДАНИЕ шажин шүтлэг.
ВЕРОЛОМНЫЙ тангараг эвдэгч, итгэлийг эвдэх, урвагч.
ВЕРОЛОМСТВО тангараг эвдэх, итгэлийг эвдэх, урвах.
ВЕРОНИКА *бот.* ганд бадраа.
ВЕРОТЕРПИМОСТЬ аль ч шажныг хүлцэх.
ВЕРОУЧЕНИЕ шажны сургааль.
ВЕРОЯТНО байх, байхаа, бнз, бололтой; **в шесть часов я, ~, буду дома** зургаан цагт би гэртээ байна байх; ~, **сегодня будет дождь** өнөөдөр бороо орох нь бололтой.
ВЕРОЯТНОСТЬ 1. магадлал, магадгүйн чанар; ~ **доверительная** үнэмшлийн магадлал; ~ **расчётная** тооцооны магадлал; ~ **условная** болзолт магадлал, томъёолсон магадлал; 2. магадгүй, байж болмоор, тийм бололтой.
ВЕРОЯТНЫЙ магад, магадгүй, байж болмоор, үнэмшмээр.
ВЕРСИЯ хувилбар, өөр эх, өөр янз, ялгаа.
ВЕРСТА мод газар (*километр илүү газар*), бээр.
ВЕРСТАК дархны шнрээ, вандан.
ВЕРСТАТЬ боох, өрсөн үсэг боох.
ВЕРСТКА үсэг боох, хуудаслах, боолт.
ВЕРТАНУТЬ *разг.* луйвардах.
ВЕРТЕЛ шор.
ВЕРТЕП 1. хүүхэлдэй, наадах авдар; 2. орогнох газар.
ВЕРТЕТЬ эргүүлэх, эргүүлдэх, өнхрүүлэх.
ВЕРТЕТЬСЯ 1. эргэлдэх; **колесо вертится** дугуй эргэлдэж байна; 2. ороолдох; ~ **под ногами** хөлөөр оролдох; 3. буулзааруулах, бултах; **не вертись, говори правду** битгий буулзааруул, хэнээ эхлэ; * ~, **как белка в колесе** ааг амьсгаагүй ажиллах.
ВЕРТИКАЛЬ 1. босоо, эгц, чанх дээшээ; 2. *разг.* эр хүний бэлэг эрхтэн.
ВЕРТИКАЛЬНЫЙ босоо, эгц; ~ **ая линия** босоо шугам; ~ **ая ось** босоо тэнхлэг.
ВЕРТКИЙ шаламгай, овлог.
ВЕРТЛЮЖИЦЫЙ ~ **ая** **владина** түнх.
ВЕРТЛЯВЫЙ годгонуур, холборхой.
ВЕРТОПРАХ дэгдэгнүүр, салхин хормойтой.
ВЕРТУНЯЯ сээтэгнүүр хүүхэн.
ВЕРТУШКА 1. хүрд, сэнс, эргэлдүүр, ннсдэг тэрэг; 2. *разг.* төрийн тусгай холбооны утас.
ВЕРТУХАЙ *разг.* цагдаа, замын цагдаа.
ВЕРУЮЩИЙ сүжигтэн, шажинд итгэдэг.
ВЕРФЬ усан онгоц хийх, засах газар.
ВЕРХ 1. орой, дээд тал; ~ **горы** уулын орой; 2. өнгө, гадар; **где ~, где** изнанка өнгө дотор нь аль вэ; 3. дээд хязгаар, туйл; ~ **счастья** жаргалын туйл; 4. манлай, охь; **он на ~у славы** тэр алдрын манлайд хүрлээ; * **взять ~** дийлэх.
ВЕРХИЙ 1. төрийн эрх баригчид, толгойлогчид; 2. шингэн хоолой, цангинуур дуу; 3. өнгөцхөн, өнгө, дээгүүр; **скользить по ~ам** өнгөн дээгүүр гулгах;

ВЕРХНИЙ 1. дээд, дээрхн; ~се веко дээд зовхи; ~этаж дээд давхар; ~моляр дээд том араа; 2. гадуур; ~ая рубашка гадуур царгал; 3. эхний, эх орчмын; ~се течение реки голын эхний урсгал.

ВЕРХОВНЫЙ дээд, ерөнхий; ~совет Дээд Зөвлөл; ~главнокомандующий ерөнхий жанжин; ~святой богд гэгээн.

ВЕРХОВ ахлагч, ах зах.

ВЕРХОВДИТЬ толгойлох, зонхилох.

ВЕРХОВОДКА өнгөний ус (*шанд*).

ВЕРХОВ 1. унах, уналгын; ~ая лошадь унах морь; 2. морьтой хүн; ~ослать ~ого морьтой хүн илгээх.

ВЕРХОВЬ ||Е эх; с ~я эхнээс; ~Волги Ижил мөрний эх.

ВЕРХОГЛЯД хуумгай хүн, үүлгэр хүн.

ВЕРХОГЛЯДНИЧАТЬ хуумгайдах.

ВЕРХОМ 1. дээгүүр, эхээр; 2. бялтал, хальтал; налить ~ хальтал хийх

ВЕРХОМ унах, унаатай; *ездить* ~ унаатай явах..

ВЕРХУШКА 1. үзүүр, орой, толгой; ~дерева модны үзүүр;

2. толгойлогчид; *правящая* ~ захирах толгойлогчид.

ВЕРЧЕНИЕ эргүүлэх, эргэлдүүлэх.

ВЕРША сүлжмэл гувчуур, гүр (*загас барих сарг*).

ВЕРШИНА орой, оргил.

ВЕРШИТЕЛЬ шийдвэрлэгч.

ВЕРШИТЬ эрхлэх, шийдвэрлэх, гүйцэтгэх; ~ всеи деламн бүх хэргийг эрхлэх.

ВЕРШОК цун, ямх (*4,4 сантиметр орчим*).

ВЕС 1. жин; удельный ~ өөрийн жин; ~ удельный хувийн жин; абсолютный ~ туйлын жин, үнэмлэхүй жин; ~ животных амьтны жин; 2. нөлөөтэй, хүндтэй; человек с ~ом нөлөөтэй хүн, хүндтэй хүн; * на ~ золота алт шнг чухаг юм; *прибавить в ~е* мариалах.

ВЕСЕЛИТЬ цэнгүүлэх, зугаацуулах, баясах.

ВЕСЕЛИТЬСЯ цэнгэх.

ВЕСЕЛЮ цэнгэлтэйгээр, цэнгэлдэж.

ВЕСЕЛОСТЬ зугаатай, наргиантай, цэнгэлтэй.

ВЕСЕЛЫЙ цэнгэлтэй, зугаатай.

ВЕСЕЛЬЕ зугаа, цэнгэл, наргиан.

ВЕСЕЛЬЧАК зугаатай хүн, алиа хүн.

ВЕСЕННИЙ хаврын; ~се боловодье хаврын шар усны үер; ~се стойбище скота хаваржаа.

ВЕСИ ||ТЬ 1. татах, хүнд байх; рыба ~т три килограмма загас гурван килограмм хүнд байна; 2. жигнэх, дэнслэх.

ВЕСК ||ИЙ 1. хүнд жинтэй, чамбай; ~не товары хүнд жинтэй таваар; 2. ноцтой, чансаатай, үнэмшмээр; ~не слова чансаатай үг.

ВЕСЛО сэлбүүр, сэлүүр, хаяур; суши *веса!* баларлаа, дууслаа.

ВЕСНА хавар; ~жизни аагтай залуу нас.

ВЕСНУШКИ сэвх, бөрт, бүдэн.

ВЕСНУШЧАТЫЙ сэвхтэй, бөрт.

ВЕСОВ ||ОЙ жингийн; ~ая гири жингийн туухай; ~ая категория жингийн зэрэг.

ВЕСОВЩИК жигнэгч, чнгнэгч, пүүлэгч.

ВЕСОМОСТЬ жин чанар, чансаа.

ВЕСОМЫЙ жинтэй, чансаатай.

ВЕСТИ 1. хөтлөх, дагуулах; ~ лошадь морь хөтлөх; ~ книги данс хөтлөх; 2. удирдах, жолоодох; ~ кружок дугуйлан удирдах; 3. хийх, үйлдэх; ~ переговоры хэлэлцээ хийх; 4. аваачих, очих, хүргэх; *эта дорога ведёт в лес энэ зам ойд хүргэнэ;* * ~ *переписку* захидлаар харилцах; ~ *кочевой образ жизни* нүүж аж төрөх; ~ себя бнээ авч явах; ~ своё начало эх авах, үүсэж гарах, үүсгэлтэй.

ВЕСТИБУЛИТ вестибулит, тэнцвэрний эрхтний өвчин, үрвэсэл.

ВЕСТИБЮЛЬ үүдэн танхнм, үүдний өрөө, үүдэвч.

ВЕСТНИК зарч, мэдээч.

ВЕСТОВОЙ 1. дохноны, мэдээлэх; 2. тахар, мэдээ хүргэгч, зарлага.

ВЕСТОЧКА зурвас мэдээ, сураг.

ВЕСТЬ мэдээ, сураг, чнмээ; *без вести пропасть* сураггүй алга болох; ~ о победе ялалтын мэдээ; *бог* ~ кто хэнийг чөтгөр бүү мэд.

ВЕСЫ чнгнүүр, жинлүүр, пүү, дэнс; *десятичные* ~ аравтын чнгнүүр.

ВЕСЬ (ВСЯ, ВСЁ, ВСЕ) 1. бүх, бүхий, хамаг, даяар, хотол; *вся сумма* бүх дүн; *всеи силами* хамаг хүчээр; *вся Москва* Москва даяар; 2. бүгд, бүгдээр, цөм; *прочёл* *вся* цөмийг уншсан; *все* *приехали* бүгдээрээ ирсэн; 3. бүрмөсөн, бүр; я ~ *измучился* бид бүр ядарчихлаа; * *лучше всего* хамгийн дээр, алинаас нь ч дээр; *при всём том* тэгэхдээ бас; *от всего сердца* үнэн зүрхнээсээ; *всего понемногу* юм бүрээс яльгүй; *прежде всего* юуны өмнө; *всё равно* өөрцгүй, ялгаагүй, хамаагүй; *всё равно где* хаана ч яах вэ; *всё равно не дам* яасан ч өгөхгүй; *во* ~ *голос* өндөр дуугаар.

ВЕСЬМА маш, тун, их, үлэмж; ~ *ряд* их баярлав.

ВЕТВИСТЫЙ мөчирлөг, салаалаг.

ВЕТВИТЬСЯ салаалах, мөчирлөх.

ВЕТВЬ 1. салаа, мөчир, найлзуур, гишүү; ~ *шовная* заадасны салаа; ~ *копытной кости* туурайн ясны салаа; 2. салбар анги.

ВЕТЕР салхи, жавар; *мягкий* ~ эсөлөн салхи; *холодный* ~ хүйтэн салхи, жавар; *свежий* ~ сэвэлзүүр салхи; ~ *преобладающий* зонхилох салхи; * *держатъ нос по ветру* салхины аясыг дагах; *бросать слова на* ~ хамаагүй бурах, үгэндээ эзэн болохгүй.

ВETERAN ахмад дайчин, хуучин зүтгэлтэн.

ВETERИНАР малын эмч.

ВETERИНАРИЯ мал эмнэлгийн ухаан, мал эмнэлэг.

ВETERИНАРНИЙ мал эмнэлгийн, малын; ~ая *дезинфекция* мал эмнэлгийн шавьж устгалт; ~о-*санитарная* *экспертиза* мал эмнэлэг ариун цэврийн магадлан шинжилгээ; ~ые *лечебницы* мал эмчлэх байр; ~ *карантин* мал эмнэлгийн хорно цээр.

ВETEROK бяцхан салхи, сэвшээ салхи.

ВЕТКА 1. найлзуур, мөчир; 2. салаа, салбар; *железнодорожная* ~ төмөр замын салаа.

ВЕТЛА өшөөс, туйван, цагаан уд.

ВЕТО вето, хориг, хорнглох; *право* ~ хорнглох эрх.

ВЕТОШЬ 1. хагд; 2. хуучин хувцас, навтас; 3. түмпэн толгойтой.

ВЕТРЕНИК дэгдэгнүүр, салхин хормойт.

ВЕТРЕНИЦА *бот.* яргуйжин; ~ *вильчатая* ацан яргуйжин.

ВЕТРЕН ||ИЙ 1. салхнтай; *сегодня* ~ая *погода* өнөөдөр салхнтай байна; 2. хийсвэр, дэгдэгнүүр; ~ человек хийсвэр хүн.

ВЕТРОВА нимгэн хүрэм.

ВЕТРОЗАЩИТА салхин хаах.

ВЕТРЯК салхин тээрэм, салхин хөдөлгүүр.

ВЕТРЯНИЙ салхин; ~ая *мельница* салхин тээрэм; ~ая *оспа* салхин цэцэг, чочын хөрвөш.

ВЕТХИЙ 1. хуучин, өгөрсөн, тамтарсан; 2. өвгөрсөн, эрүү өвдгөө тулсан.

ВЕТХОЗАВЕТНЫЙ эрт балрын, дивангарын үеийн.

ВЕТХОСТЬ өмхрөх, өгөр, тамтаг, хүүршнх.

ВЕТЧИНА гахайн шорвог мах.

ВЕТШАТЬ хуучрах, өмхрөх, тамтрах.
ВЁХ||А 1. шавга, шав, шон; **ставить** ~ шавга тавих; 2. чиглэл, шат; **смена вех** чиглэлнийг солх; **основные** ~н историн түүхний гол шатиууд.
ВЁЧЕ хотынхны хуралдаан.
ВЁЧЕР 1. үдэш, орой; **сегодня** ~ом энэ үдэш, энэ орой; 2. үдэшлэг; ~ **воспоминаний** дурсгалын үдэш; **устроить литературный** ~ утга зохиолын үдэшлэг, зохнох.
ВЕЧЕРЁТЬ үдэш болох.
ВЕЧЕРЙНКА үдшийн наадам, үдэшлэг.
ВЕЧЕРКОМ үдэш, орой; **я зайду** ~ би үдэш очно.
ВЕЧЁРН||ИЙ үдшийн, оройн; ~**ая школа** оройн сургууль.
ВЕЧЕРНИЦА *бот.* үдшийн нил.
ВЁЧЕРОМ үдэш, орой; **поздно** ~ үдэш орой.
ВЁЧНО 1. мөнх, ашид, үүрд; 2. үргэлж, ямагт; он ~ **занят** тэр үргэлж завгүй байдаг.
ВЕЧНОЗЕЛЁНЫЙ мөих ногоон.
ВЁЧНОСТЬ мөнх, үүрд, өнө удаан; * **каиуть** в ~ бүр мартагдах, сураггүй алга болох.
ВЁЧН||ИЙ мөнх, үүрд, бүх насны; ~ **огонь** мөнхний гал; ~**ая мерзлота** мөнх цэвдэг, олон жилийн цэвдэг чулуулаг; * ~**ое перо** энгэрийн үзэг, бэхт үзэг; **заснуть** ~ым сном амьсгал.
ВЁШАЛКА 1. өлгүүр, өлгөц; 2. өлгөх гогцоо, түдүүл.
ВЁШАТЬ 1. өлгөх, дүүжлэх; 2. жигнэх, чигнэх; ~ **голову** толгойгоо ганзагалах; ~ **лапшу на уши** худлаа ярх.
ВЁШАТЬСЯ 1. дүүжлэгдэх, боож үхэх; 2. чигнүүлэх, биеэ чигнэх; ~ **на шею** салахаа болих, үлхээцэлдэх, хүзүү сээрээ холбох, аальгүйтэх.
ВЁШНИЙ хаврын.
ВЕЩАНИЕ нэвтрүүлэг, дамжуулга.
ВЕЩАТЬ 1. нэвтрүүлэх, дамжуулах; 2. зөгнөх, лүндэн буулгах.
ВЕЩДОК (*вещественное доказательство*) эд мөрийн баримт.
ВЕЩЕВОЙ юмны, юм хний; ~ **мешок** юмны тулам, юм хний шуудай.
ВЕЩЕСТВЕНН||ИЙ боднтой, боднт, эд мөрийн; ~**ое доказательство** эд мөрийн баримт.
ВЕЩЕСТВО эд, бодис, юм; **взрывчатое** ~ тэсрэх бодис; **адсорбирующее** ~ шингээх бодис; ~ **белковое** уурагт бодис; ~ **дезодорирующее** үнэр дарах бодис; **жидкое** ~ шингэн бодис; ~ **межклеточное** эс хоорондын бодис; **ядерное** ~ бөөмийн бодис.
ВЁЩИЙ зөн бнлэгт, мэргэн.
ВЁЩИЦА аар саар юм, юм.
ВЕЩЬ юм, юм хум, эд, хогшил; **сколько у вас вещей** таны юм хэднй вэ; **домашние вещи** гэрийн хогшил.
ВЁЯЛКА гарнаны хийсгүүр, шингүүр машин.
ВЁЯНИЕ 1. үлээх, салхилах; ~ **ветра** салхи үлээх; 2. хийсгэх, шигших; 3. амьсгал орох; ~ **весны** хаврын амьсгал орох; 4. амьсгал, чиглэл; **новое** ~ в искусстве урлагийн доторхи шинэ чиглэл.
ВЁЯТЬ 1. тариа хийсгэх, цэвэрлэх; 2. үлээх, сэнгэнэх, салхилах; **ветер** вест салхи сэнгэнэж байна; 3. хийсэх, намирах; **ветот знамена** тугууд намирч байна; 4. амьсгалах, амьсгал орох; **вест** **весной** хаврын амьсгал орж байна.
ВЖИВАТЬСЯ дадах, эзэмших, гүнзгнй танилцах;
ВЗАД гэдэргээ, сөөргөө, хойш; ~ **н вперёд** хойш урагш, өөдөө сөөргөө; **ни** ~, **ни вперёд** хойш ч гүй, урагш ч гүй, цааш ч гүй, иааш ч гүй.
ВЗАЙМНОС||ТЬ 1. харилцан, бие биедээ; 2. угтац, тосолт; **любить без** ~ти угтацгүй янаглах.
ВЗАЙМН||ИЙ харилцан, бие биедээ; ~**ая любовь** харилцан дурлалцах.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ харилцан үйлдэх, харилцан ажиллах.
ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ харилцан тохирох, бие биедээ дулдуйдах, харилцан шалтгаалах.
ВЗАИМОЗАЧЁТ харилцан тооцох; **прекращение обязательств** ва по ~у шаардлага бүхий үүргийг харилцан тооцож дуусгавар болгох.
ВЗАИМООТНОШЕНИ||Е харилцаа, хоорондын харилцаа; **нормальные** ~я хэвний харилцаа.
ВЗАИМОПОМОЩ||Ь харилцан туслалцах; **общество** ~н харилцан туслалцах нийгэмлэг.
ВЗАИМОПОНИМАНИЕ харилцан ойлголцох, үгээ ололцох, учраа мэдэлцэх.
ВЗАЙМЫ зээл, зээлдэх, урьдчилгаа; **брать** ~ зээл авах, зээлдэх; **давать** ~ зээлдүүлэх, зээл өгөх.
ВЗАМЁН оронд, төлөөнөө; **что вы дадите** ~ этого үүний оронд та юу өгөх вэ.
ВЗАПЕРТ||И түгжээтэй, хаалттай, бнтүү.
ВЗАПУСКИ уралдаж, хөөцөлдөж; **бежать** ~ уралдаж гүйх.
ВЗАСОС озох; **целоваться** ~ озож үнсэх.
ВЗАШЕЙ түлхэх, нудрах; **прогнать** ~ нударч хөөх.
ВЗБАЛАМУТИТЬ үймүүлэх, балмалдах, булингартуулах.
ВЗБАЛМОШН||ИЙ овилгогуй.
ВЗБАЛТЫВАТЬ зайлах, бүлэх, хутгах.
ВЗБЕГАТЬ дээш гүйх, гүйж аврах.
ВЗБЕЛЕНИТЬСЯ уур хилэн бушлах, уур унтуу бушлах.
ВЗБЕСИТЬ уурыг хүргэх, ганруулах.
ВЗБЕСИТЬСЯ 1. уур хүрэх, хилэгнэх; 2. хийрхэх, галзуурах.
ВЗБИВАТЬ 1. бүлэх, хутгах, хөөсрүүлэх; 2. гөвөх, сэвсийлгэх.
ВЗБИРАТЬСЯ аврч гарах.
ВЗБОЛТАТЬ зайлах, бүлэх, хутгах.
ВЗБРЕСТ||И 1. аврах, мацаж гарах; ~ **на гору** ууланд авирч гарах; 2. орох, санагдах; ~ **в голову** санаанд орох.
ВЗБУДОРАЖИВАТЬ бужигнуулах, үймүүлэх, хөл болгох.
ВЗБУНТОВАТЬ үймүүлэх, хөдөлгөх.
ВЗБУНТОВАТЬСЯ үймэх, хөдлөх.
ВЗБУЧК||А загнах, нанчих, хашраах; **давать** ~у загнах.
ВЗВАЛИВАТЬ 1. үүрэх, ачнх; 2. тохох, түлхэх.
ВЗВАЛИТЬ 1. үүрэх, ачнх; ~ **мешок на спину** шуудай үүрэх; 2. тохох, түлхэх; ~ **вину на другого** гэмээ бусдад тохох.
ВЗВЕСИТЬ 1. чигнэх, дэнслэх; ~ **багаж** ачаа чигнэх; 2. эрэгцүүлж бодох, харьцуулж бодох; ~ **все за н против** болох болохгүй бүгдийг харьцуулж бодох.
ВЗВЕСИТЬСЯ биеэ чигнэх.
ВЗВЕСТИ||И 1. өргөх, татах; ~ **курок** гох татах; 2. оногдуулах, тохох; ~ **обвинение** ээмлэл оногдуулах, өө сэв эрэх.
ВЗВЁШИВАНИЕ 1. чигнэх; **контрольное** ~ магадлан чигнэх; 2. тэнсэн бодох, эргэцүүлэн бодох.
ВЗВИВАТЬСЯ дэгдэх, дэгдэн нисэх, хуйлран дэгдэх.
ВЗВИЗНУТЬ чарлах, гангинах.
ВЗВИНТИТЬ 1. дэндүүлэх, дэвэргэх; ~ **цены** үнийг дэвэргэх; 2. шавхан дайчлах, чармайх.
ВЗВИНЧИВАТЬ 1. дэндүүлэх, дэвэргэх; 2. шавхан дайчлах, чармайх.
ВЗВОД 1. цэргийн салаа; 2. сөхөх, татах, сойх; **при** ~е **курка** чавх татмагц, гох сойх үед; 3. сэтгэл санааны хувьд тогтворгүй байх; * **быть на** ~е **нервтах**.
ВЗВОДИТЬ 1. ял тохох; 2. чавх татах.
ВЗВОДН||ИЙ 1. салааны; 2. салааны дарга.
ВЗВОЛНОВАНН||ИЙ 1. долгилсон; 2. мэгдсэн, сандарсан, сэтгэл хөдөлсөн.
ВЗВОЛНОВАТЬ 1. долгилуулах; 2. сэтгэл хөдөлгөх, санаа зовоох.

ВЗВОЛНОВАТЬСЯ 1. долгилох; 2. сандрах, сэтгэл зовох.
ВЗВЫТЬ улих, гиншнх.
ВЗГЛЯД 1. харц, харах, үзэх; суровый ~ ширүүн харц; с первого ~а эхлээд үзэхэд, харангуут, анхны харцаар; бросить ~ хальт харах; 2. санал, ойлголт, бодох; высказать свой ~ саналаа хэлэх; научный ~ шинжлэх ухааны ойлгоц; у меня другой ~ би өөрөөр бодож байна; на мой ~ миний бодоход.
ВЗГЛЯДЫВАТЬ харах, үзэх.
ВЗГЛЯН|УТЬ харах, хальт харах, үзэх, хальт үзчнх; ~и сюда наашаа хар.
ВЗГОРЬЕ довтог, сэргэн.
ВЗГРЕТЬ 1. зандрах, донгодох; 2. тонших, дэлдэх.
ВЗГРОМОЖДАТЬ овоолох, овооруулах.
ВЗГРОМОЖДАТЬСЯ овоололдох, овооролдох, мацаж авирах.
ВЗГРУСНУ|ТЬСЯ гунхн, уйдах; мне ~лось би уйдаж байна.
ВЗДАИВАТЬ давхар эгнэх, хоёр эгнээ болох.
ВЗДЕРГИВАТЬ 1. өргөх, дээш нь татах; 2. шантайх, агсах;
ВЗДЕРНУТЬ ~ нос хамраа шантайлгах, нх зантай болох.
ВЗДОР дэмнй балай; молоть ~ дэмий балай чалчих, шаан паан гэх.
ВЗДОРИТЬ тар түр кнйх, үг хаялцах, муудалцах.
ВЗДОРНЫЙ 1. дэмий, балай; 2. яншаа, хэрүүлч.
ВЗДОРОЖАНИЕ үнэ нэмэгдэх, үнэтэй болох.
ВЗДОРОЖАТЬ үнэ нэмэгдэх, үнэтэй болох.
ВЗДОХ гүнзгнй амьсгалах, сүүрс алдах, санаа алдах; испустить носледний ~ амьсгал тасрах.
ВЗДОХНУТЬ амьсгаа авах, амьсгаалах; ~ свободно чөлөөтэй амьсгаалах.
ВЗДРАГИВАТЬ 1. сочнх, чацвалзах, татвалзах; 2. разг. архи уух.
ВЗДРЕМНУТЬ үүрэглэх, дуг хийх.
ВЗДУВАТЬ 1. үлээх, хийсгэх; 2. хавдах, сэлхийх; 3. даврлуулах, гааруулах.
ВЗДУМАТЬ санаанд орох, гэнэт санах.
ВЗДУМА|ТЬСЯ санаа төрөх, санаанд орох; что тебе ~лось? юу санаанд чинь оров?
ВЗДУТЫЙ хий дүүрсэн, ёлхойсон.
ВЗДУ|ТЬ 1. үлээх, хийсгэх; ветер ~л песок салхи элс хийсгэв; 2. хавдах, сэлхнйх; у меня ~ло шёку миний хацар хавдлаа; 3. даврлуулах, гааруулах, ахдуулах; ~ цены үнэ даврлуулах.
ВЗДУТЬСЯ 1. хавдах, хөөх, булцайх, овойх; почки на деревьях вздулись модны найлзуур булцайв; 2. даврах, хэтрэх; * река вздулась гол үерлэв.
ВЗДЫБИТЬ цоройлгох, цовхруулах.
ВЗДЫМАТЬ өргөх, бургиулах; ~ пыль тоос бургиулах.
ВЗДЫХАТЬ 1. амьсгаа авах; 2. шүүрс алдах, санаа алдах, санаашрах.
ВЗИМАНИЕ хураах, татах; ~ налогов татвар хураах.
ВЗИМАТЬ хураах, төлүүлэх, татах, авах; ~ штраф торгууль төлүүлэх.
ВЗИРА|ТЬ харах, үзэх, ширтэх; критиковать, не ~я на лица нүүр харгалзахгүй шүүмжлэх; * не ~я ни на что ялаа ч гэсэн; не ~я на это тэглээ ч гэсэн.
ВЗЛАМЫВАТЬ эвдэх, хэмхчих.
ВЗЛЕЗАТЬ авирах, асах; ~ на дерево мод өөд авирах.
ВЗЛЕЛЁЯТЬ 1. торниулах, энхрнйлэх; 2. - саар явах, - сээр явах; ~ надежду найдсаар явах.
ВЗЛЁТ ннсэх, дэгдэх, хөөрөх.
ВЗЛЁТАТЬ ннсэх, хнйсэх, харайх; * ~ на воздух тэс үсрэх.
ВЗЛОМ эвдэх, хамхлах; кража со ~ом эвдэж хулгайлах.
ВЗЛОМАТЬ эвдэх, хамхлах; ~ дверь хаалга эвдэх.

ВЗЛОМЩИК эвдэж хулгайлагч.
ВЗЛОХМАТИТЬ өрвийлгөх, сэгсийлгэх.
ВЗЛОХМАТИТЬСЯ өрвнйх, сэгснйх.
ВЗЛОХМАЧЕННЫЙ өрвийсэн, сэгсийсэн.
ВЗМАХ дэвэх, самрах, далайх.
ВЗМАХИВАТЬ дэвэх, далайх, даллах.
ВЗМЁТ атар хагалах.
ВЗМЕТАТЬ 1. хнйсгэх; 2. дэвэх, далайсхийх.
ВЗМЕТНУТЬСЯ дээш үсрэх, зурсхнйх.
ВЗМОЛ|ИТЬСЯ гуйж гувших, мөргөн гуйх.
ВЗМОРЬЕ далайн хаяа, далайн хөвөө.
ВЗМЫВАТЬ хөөрөн ннсэх, дэгдэн ннсэх.
ВЗМЫЛЕННЫЙ 1. хөөсөрсөн; 2. хөлсөө гоожуулсан.
ВЗМЫЛИТЬ 1. хөөсрүүлэх; 2. хөлөргөх; ~ коня морио хөлөргөх.
ВЗМЫТЬ хөөрөн ннсэх, дэгдэн ннсэх.
ВЗНОС татвар, төлбөр; членский ~ гишүүннй татвар; ~ квартирной платы байрын хөлс төлөх.
ВЗНУДАТЬ хазаарлах.
ВЗОБРАТЬСЯ авирч гарах, мацаж авирах.
ВЗОЙТИ 1. гарах, дээр гарах; ~ на трибуну индэр дээр гарах; 2. гарах, маидах; солнце взошло иар мандав; 3. ургах, бултайх; пшеница хорошо взошла буудай сайн ургалаа.
ВЗОР харц, анхаарал; задумчивый ~ санааширсан харц; ~ы всей публики олон нийтийн анхаарал; * вперить ~ шнртэх, гөлнйх.
ВЗОРВА|ТЬ 1. тэслэх, дэлбэлэх; 2. цухалдуулах, уур нх хүргэх; его слова ~ли меня түүний үг мнний уурыг хүргэв.
ВЗОРВАТЬСЯ тэсрэх, дэлбэрэх.
ВЗРАСТИТЬ 1. ургуулах; 2. бойжуулах, торнуулах.
ВЗРЕВЕТЬ чарлах, бархнрах.
ВЗРЕЗАТЬ хага зүсэх, тас хэрчих.
ВЗРОСЛ|ЫЙ насанд хүрсэн, том, цээнд хүрсэн, өөлнй; ~ человек иасанд хүрсэн хүн; ~ые и дети томчууд ба багачууд.
ВЗРЫВ дэлбэрэх, тэслэгээ, тэсрэх; * ~ смеха инээд алдах; ~ аплодисментов нижигнэгэл алга таших; ~ на макаронной фабрике босоо, замбараагүй үгтэй байх.
ВЗРЫВАТЬ 1. дэлбэлэх, тэслэх; 2. ухах, малтах.
ВЗРЫВАТЬСЯ дэлбэрэх, тэсрэх.
ВЗРЫВН|ОЙ дэлбэрэх, тэслэх, тэсрэлтийн; ~ая волна тэсрэлтийн долгино; взрывные работы тэслэгээний ажил.
ВЗРЫВЧАТ|ЫЙ тэсрэмтгий, дэлбэрэх, тэсрэх; ~ые вещества тэсрэх эд.
ВЗРЫТЬ ухах, малтах, онгилох.
ВЗРЫХЛИТЬ хөвснйлгөх, снйчнх, зөөлрүүлэх; ~ почву хөрс снйчнх.
ВЗЪЕРЕПЕНИТЬСЯ адрах, шазрах.
ВЗЪЕРОШИТЬ сэгснйлгэх, өрвийлгөх.
ВЗЪЕРОШИТЬСЯ сэгснйх, өрвийх.
ВЗЪЁСТЬСЯ занах, зүхэх, зэмлэх.
ВЗЫВАТЬ дуудах, гуйж хүсэх.
ВЗЫСКАНИЕ 1. шийтгэл, зэмлэл, цээрлэл үзүүлэх; дисциплинарное ~ сахилга батын зэмлэл; 2. албадан төлүүлэх, нэхэлт.
ВЗЫСКАТЕЛЬНЫЙ чанга, шаардлагатай.
ВЗЫСКАТЬ, 1. хураах, нэхэж авах, төлүүлэх; ~ налоги татвар хураах; ~ недоимки дутууг нэхэж авах; 2. гэгсгэх, цээрлүүлэх, шийтгэх; * не взыщите өршөөж хайрла.
ВЗЯИ|Е 1. олзлох; ~ в плен олзлон авах; 2. эзлэн авах; при ~н крепости хэрмнйг эзлэн авахад; 3. авах; ~ пробы сорьц авах.
ВЗЯТК|А 1. хээл, хахууль, идэш, авлига; 2. идэх, цохих; остался без ~ок нэг ч идэлгүй хоцорлоо (хөзрөөр тоглоход).
ВЗЯТОЧНИК авлигач, хахууль авагч.

ВЗЯТОЧНИЧЕСТВО хээл хахууль авах явдал.

ВЗЯТЬ 1. авах; ~ **займы** зээл авах; 2. барих; ~ **за руку** гараас барих; 3. давах, дийлэх, ялах; ~ **препятствие** саадыг давах; ~ **под страх** хорих; **возьмн** н скажн заа, хэлж орхн; ~ **на мушку** буу тулгах; ~ **страх** айдас хүрэх; ~ **в оборот** ажиллуулах, хэрэглэх; ~ **слово** хурал дээр үг хэлэх.

ВЗЯТЬСЯ 1. барих, барилдах; 2. эхлэх, орох; ~ **за работу** ажилдаа орох; 3. бий болох, олох; **откуда у тебя** **взялась** **эта книга?** чн энэ номыг хаанаас олов? 4. авах, болох, гэх; ~ **написать** **статью** үгүүдэл бичих гэх; * **откуда** **ни** **возьмись** хаанаас ирснийг бүү мэд.

ВИАДУК гүүрэг, дам гүүр.

ВИБАТОР 1. цацаргуур; 2. чичиргүүр; 3. доргилуур.

ВИБРАЦИЯ чичрэх, чичигнэх, доргилох, долгнон.

ВИБРИРОВАТЬ чичрэх, чичигнэх, доргилох.

ВИВАРИЙ амьтны жүцээ, амьтан агуулах газар.

ВИГВАМ Хойт Америкийн индианчуудын сууц, урц, байшин сав, орох орон.

ВИД I 1. байдал, дүр, хэлбэр, янз; **внешний** ~ гаднах байдал; **потерять** ~ янзаа алдах; 2. харах, харагдах, үзэгдэх, үзэмж; **самолёт** **скрылся** **из** ~у **инсэх** онгоц харагдахаа болилоо; 3. шнг, мэт; **камень** **в** ~е **яйца** өндөг шиг чулуу; 4. анхаарах, хараандаа авах, мартаггүй, бодох, мэдэх; **иметь** **в** ~у **анхааралдаа** авч байх; 5. санаатай байх, хэлэх; **кого** **имеете** **в** ~у? хэнийг та хэлж байна? * **под** ~ом **друга** **найзын** нэрндлээр; **дли** ~а **үзэмжийн** **төдний**, ёсын төдий; **видавшие** ~ы **хал** үзсэн, догь.

ВИД II 1. зүйл, төрөл; **деревно** — ~ **растения** мод бол нэг зүйл ургамал; 2. байдал; **совершенный** ~ глагола төгс байдалт үйл үг; **несовершенный** ~ глагола төгс бус байдалт үйл үг.

ВИДА|ТЬ I 1. харах, үзэх; 2. харагдах, үзэгдэх; ~л? **харав уу?** **поезда** **не** ~ **галт** тэрэгхарагдахгүй байна.

ВИДАТЬ II 1. байх бололтой, шиг байх; он, ~, **дома** гэр гэртээ байгаа байх.

ВИДЕНИЕ 1. үзэгдэл, харагдах, хараа; **ясное** ~ **иредметов** юм тодорхой харагдах; 2. хий үзэгдэл, сүүдэгнэх.

ВИДЕО дүрс бичлэгийн.

ВИДЕОЗАПИСЬ дүрс бичлэг.

ВИДЕОКАМЕРА дүрс бичлэгийн камер, видеокамер.

ВИДЕОКАССЕТА хуурцаг.

ВИДЕОМАГНИТОФОН видеомагнитофон, приставк.

ВИДЕОТЕЛЕФОН дүрс дамжуулагчтай утас.

ВИДЕ|ТЬ 1. харах, үзэх; **слепые** **не** **видят** **сохор** хүн юм хардаггүй; 2. уулзах, учрах, дайралдах; **рад** **вас** ~ **тантай** уулзсаидаа **баярлалаа**; 3. мэдэх, ойлгох; **вижу** **свою** **ошибку** алдаагаа мэдлээ; **вижу**, **что** **он** **прав** түүний зөвийг ойлголоо; **только** **н** ~л **хальт** хараад алдсан; **он**, **видите** **ли**, **много** **читаает** гэр ч нээрээ их уншдаг хүн; **видит** **око**, **да** **зуб** **неймет** харахад ойрхон ч хазахад хол, санаа байвч сачий хүрэхгүй.

ВИДЕТЬСЯ учрах, уулзах.

ВИДИМО бололтой, биз, байх, бараглахад; он, ~, **задержитса** **ещё** **на** **час** гэр дахиад нэг цаг саатах нь бололтой.

ВИДИМО-НЕВИДИМО нүд алдам, учир нажиргүй олон.

ВИДИМОСТЬ 1. үзэгдэх, бараа, харагдах; **в** **ясный** **день** ~ **лучше** тунгалаг өдөр үзэгдэх нь сайн; 2. үзэгдэхийн төдний, нүд хуурах, хуурмаг; **одна** ~ **нүд** хуурах төдий.

ВИДИМ|ЬИЙ 1. харагдах, үзэгдэх; ~ **мир** үзэгдэх ертөнц; 2. илэрхий, үзэгдэхүйц; **для** **этого** **нет** **никакой** ~ой **иричины** ингэнэ гэхэд ямар ч үзэгдэхүйц шалтгаан байхгүй; 3. хуурмаг, өнгөцхөн, үзэгдлийн төдий; **этот** **успех** **только** ~ энэ амжилт нь үзэгдлийн төдний юм.

ВИДНЕТЬСЯ харагдах, үзэгдэх, сүүмэлзэх; **вдалн** **виднелнсь** **горы** **нүдний** үзүүрт уул сүүмэлзэж байв.

ВИДНО 1. харагдах, үзэгдэх; **ни** **зги** **не** ~ **бүр** юу ч харагдахгүй байна; **из** **этого** ~ үүнээс үзэхэд; 2. бололтой, юм шиг; ~, **что** **ты** **устал** **чи** **ядарсан** **бололтой**.

ВИДН|ЬИЙ 1. ил, үзэгдэх, харагдах; **на** ~ом **месте** **ил** **газарт**; 2. чухал, томоохон, нэртэй; **занимать** ~ **ност** **чухал** **тушаалд** **томилгодох**; ~ **учёный** нэртэй эрдэмтэн; 3. биелэг, том; ~ **мужнина** **гом** эр.

ВИДОИЗМЕНЕНИЕ хувиргах, оидооших, өөрчлөгдөх.

ВИДОИЗМЕНИТЬ хувиргах, ондоо болгох, өөрчлөх.

ВИДОИЗМЕНИТЬСЯ хувирах, ондоошнх, өөрчлөгдөх.

ВИДОИСКАТЕЛЬ хараа, шагайвар.

ВИДЫВАТЬ харсаар байх, үзсээр байх.

ВИЗА **внз**, цохлол, хил нэвтрэх зөвшөөрөл.

ВИЗГ чарлах, орлох.

ВИЗГЛ|ВЫЙ чарладаг, орилдог, чарлаа.

ВИЗЖАТЬ гангинах, чарлах.

ВИЗИРОВАТЬ 1. виз олгох; 2. хараа чнглүүлэх, шагайх.

ВИЗИРЬ их сайд, чинсан.

ВИЗИТ уулзах, уулзалт хийх, золгох.

ВИЗИТКА нэрийн хуудас.

ВИЗИТН|ЬИЙ уулзалтын, золголын, нэрийн; ~ая **карточка** нэрийн хуудас.

ВИЗУАЛН|ЬИЙ ~ое **наблюдение** нүдээр ажиглах; ~ое **обследованне** харж судлах, нүдэн баримжаагаар судлах; ~ **способ** нүдээр баримжаалах арга.

ВИКА **бот** гиш өвс, хүсий.

ВИКТОРИНА асуултын наадам.

ВИЛКА сэрээ, ац.

ВИЛЛА сэрүүн лавран, сэрүүн ордон.

ВИЛОК монцгор байцай.

ВИЛЬНУТЬ шарвах, булгах.

ВИЛЯ|ТЬ 1. шарвах; ~ **хвостом** сүүлээ шарвах; 2. булгах; **не** ~й, **а** **прямо** **говорн** **булталгүй** шууд хэл.

ВИН|А ял, гэм, осол, алдал; **вменять** **в** ~у **ял** **тулгах**, **буруушаах**; **сваливать** ~у **на** **других** гэмээ бусдад тохох; **не** **по** **моей** ~е **миний** **буруугаас** болоогүй.

ВИНЕГРЕТ 1. холимцог, ногоотой хярамцаг; 2. холио бантан.

ВИНИЛ винил.

ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ заахын тийн ялгал.

ВИНИТЬ буруушаах, буруутгах, зэмлэх.

ВИНИТЬСЯ буруугаа хүлээх, гэмшнх.

ВИНН|ЬИЙ архны, дарсны; ~ **погреб** **дарсны** **зоорь**; * ~ **камень** 1. дарсны чулуу, дарсны тунадас; 2. шүдний хөгц; ~ая **агода** **нжир**.

ВИНО дарс, сархад; **виноградное** ~ үзмийн дарс; **белое** ~ цагаан дарс.

ВИНОВАТ|ЬИЙ 1. буруу, буруутай; **он** **не** ~ **түүний** **буруу** **биш**; 2. гэмших, буруугаа мэдэх; ~ **внд** **гэмшсэн** **байдалтай**; * ~! **өршөө!**; **без** **вины** ~ гэмгүй мөртлөө зэмтэй.

ВИНОВНИК 1. гэмт этгээд; 2. өдүүлэгч, үүсгэгч; ~ **торжество** **хуримын** **эзэн**, **баярын** **шалтгаан** **бологч**.

ВИНОВНОС|ТЬ буруу, буруутай, зэмтэй; ~ **его** **установлена** **түүний** **буруутай** **нь** **нотлогдсон** **юм**; **степень** ~ти **хэр** **зэрэг** **буруутай** **нь**.

ВИНОВН|ЬИЙ буруутай, буруут, гэмт этгээд, зэмт хүн; **чувствовать** **себя** ~ым **буруугаа** **мэдэх**.

ВИНОГРАД үзэм, усан үзэм.

ВИНОГРАДАРЬ үзэмчин.

ВИНОГРАДНИК үзмийн тариалан.

ВИНОГРАДН|ЬИЙ үзмийн; ~ая **лоза** **үзмийн** **залаа**.

ВИНОДЁЛ дарсч, сархад нэрэгч.
ВИНОКУР архи спирт нэрэгч.
ВИНОКУРЁНИЕ архи нэрэх, спирт үйлдэх.
ВИНОКУРЕННЫЙ архи нэрэх.
ВИНТ 1. шүрэв, шураг, эрэг; 2. сэнс.
ВИНТИК жижиг шүрэв, эрэгтэй хадаас; у него ~а ие хвтаает ухаанд нь согог оржээ.
ВИНТИТЬ эрэгдэх, шүрэвдэх.
ВИНТОВКА винтоов буу.
ВИНТОВ|ОЙ 1. шураг, эрэгтэй, эргийн шүрэвтэй, шүрвийн; ~ая шлянса шүрвийн тав; 2. мушгиа, эргүүлгэн; ~ая лестница эргүүлгэн шат.
ВИНТОВОЧНЫЙ винтоов бууны.
ВИНТООБРАЗНЫЙ эрэг шиг мушгиа.
ВИНЬЁТКА бирга, номын чимэг.
ВИОЛОНЧЁЛЪ эхил хуур, хийл хуур, мори хийл.
ВИРАЖ 1. тодруулга зай; 2. ташуу эргэлт, хэлтийж эргэх.
ВИРТУОЗ 1. дадамгай жүжигчин, гарамгай жүжигчин; 2. мэргэжсэи ажилтгаи.
ВИРТУОЗНЫЙ дадамгай мэргэжсэи.
ВИРУС, вирус, хоруу (*халдварт өвчний нян*).
ВИСЕЛИЦА цаазын дүүжлүүр.
ВИСЕТЬ 1. өлгөөтэй байх, дүүлжлээтэй байх, зүүлтэй байх, уижих; картина висит зураг өлгөөтэй байна; лампа висит над етолом ламп ширээн дээр уижих байна; 2. элбэгдэх, хэлхийх; платье висит на ней тэрлэг нь элбэгдэж байна; 3. өнгийх; скала висит над дорогой зам дээгүүр хад өнгийж байна; 4. тусах, учрах, тулгарах; над нийм висит опасность тэдэнд аюул учрах гэж байна; * ~ на волоске дээсэн дөрөөтэй; ~ в воздухе тэнгэрт хөвөх, яаж ч мэдэхээр; висит на шее тээр болох.
ВИСКОЗА 1. вискоз, зуурмаг; 2. дууриамал торго, торгонцор.
ВИСЛОУХИЙ дэлдэн чихтэй, дэлдэн.
ВИСМУТ висмут, ягаанил.
ВИСНУТЬ унжих, орооцолдох.
ВИСОК чамархай, саичиг.
ВИСОКОСНЫЙ ~ год өндөр жил (*хоёрдугаар сар нь хорин сөи хоногтой*).
ВИСОЧ|НЫЙ чамархайн, санчгийн; ~ая доля чамархайн хээс; ~ая кость чамархайн яс.
ВИСОЛЬКА молцог, унжлага.
ВИСЯЧИЙ өлгөх, өлгүүр, дүүжин; ~ замок өлгүүр цоож; ~ мост дүүжин гүүр.
ВИТАЛИЗМ амьдралын ёс.
ВИТАМИН аминдэм (*амьдралын чухал бодис*).
ВИТАМИН|НЫЙ аминдэмийн; ~ая недостаточность витамини дутагдал; ~ые корма витаминт тэжээл.
ВИТАТЬ хөвөлзөх, саиаархах; ~ в облаках санашгүй юманд саиаархах, хоосон бодолд автагдах.
ВИТНЕВАТО гоёмсоглож, хөвөлдүүлэи, ээдрэнгэ.
ВИТНЕВАТЫЙ гоёмсоглон, орооцолдсон, хөвөлдсөн; ~ стиль хөвөлдсөн найруулга.
ВИТ|ОЙ мушгимал, томсон, эрчилсэн; ~ая колонна мушгимал багаиа.
ВИТОК эргүүлэг, мушгирал, эргэн.
ВИТРИНА үзмэрийн цонх, дэлгэц, дэлгээс.
ВИТЬ 1. томох, гөрөх; ~ верёвку дээс томох; 2. засах, хийх; ~ гнездо үр засах.
ВИТЬСЯ 1. буржих; иолосы вьются үс буржйна; 2. хуйлрах, мушгирах, эргэлдэх; пыль вьётся тоос хуйларч байна.
ВИТЯЗЬ баатар, хөлөг баатар.
ВИХЛЯТЬ майжигнах, яйжигнах.

ВИХОР хөхөл, өрвөлгө, өрвийсэн үс.
ВИХРЕМ хуйлран, мушгиран.
ВИХРЬ хуй салхи, шуурга.
ВИЦЕ- ... дэд; ~президент дэд ерөнхийлөгч.
ВИЧ (*вирус иммунодефицита человека*) дархлал хомсдолын нян.
ВИШНЁВЫЙ нинтоорын.
ВИШНЯ нинтоор.
ВИШЬ! хараач гэм! ээ! ~ты какой! ээ чи ийм бий.
ВКАПЫВАНИЕ зоох.
ВКАПЫВАТЬ зоох, суулгах.
ВКАТИТЬ өнхрүүлэн оруулах; ~ бочку в погреб торхыг зоорьт өнхрүүлэн оруулах.
ВКАТИТЬСЯ өнхрөи орох, бөмбөрөн орох.
ВКАТЫВАТЬ өнхрүүлэн оруулах.
ВКЛАД 1. хадгалуулсан мөнгө; сделать ~ в сберкассе хадгаламжийн гассад мөнгө хадгалуулах; 2. нэмэр, нэмэр хандив; сделать ~ в науку шинжлэх ухаанд нэмэр оруулах.
ВКЛАДКА хавчуулга.
ВКЛАДЧИК-ДОНОР хандивлагч.
ВКЛАДЫВАНИЕ хавчуулах, хадгалах, нийлүүлэх.
ВКЛАДЫВАТЬ хадгалах, хавчуулах, нийлүүлэх.
ВКЛАДЫШ 1. хавчуулга, хавчуулсан хуудас; 2. жан.
ВКЛЕИВАТЬ наах, наалдуулах, хавчуулж наах.
ВКЛЕЙКА наалт хавсаргах, наалт.
ВКЛИНИВАТЬ шаантаглан шаах, шааж оруулах.
ВКЛИНИТЬСЯ 1. шаантаглан орох, хавчуулагдан орох; 2. цөмрөн орох, хушууран орох.
ВКЛЮЧАТЬ 1. багтаах, оруулах; 2. асаах, ноцоох, залгах.
ВКЛЮЧАТЬСЯ 1. багтах, оролцох, орох; 2. асах, ноцох, залгагдах.
ВКЛЮЧАЯ оролцуулаад, багтаан.
ВКЛЮЧЕНИЕ 1. оруулах, багтаах; 2. залгах, ноцоох.
ВКЛЮЧИТЕЛЬНО оролцуулаад, тоололцоод; по десятою число ~ аравны өдрийг оролцуулаад.
ВКЛЮЧИТЬ 1. багтаах, оруулах; ~ в список цэсэнд оруулах; 2. асаах, ноцоох, залгах; ~ свет цахилгаан гэрэл залгах.
ВКЛЮЧИТЬСЯ 1. багтах, оролцох, орох; ~ в соревнование уралдаанд оролцох; 2. асах, ноцох, залгагдах.
ВКОЛАЧИВАНИЕ хадах, шаах.
ВКОЛАЧИВАТЬ хадах, шаах, зоох.
ВКОЛОТИТЬ хадах, шаах, зоох; ~ в стену гвоздь туурганд хадаас шаах.
ВКОЛОТЬ хатгах, сүлбэх.
ВКОНЕЦ дуустал, бүрмөсөн, бүүр; ~ измучился бүүр ядарчлаа.
ВКОПАННЫЙ зоомол, зоогдсон, хадагдсан; он стоит как ~ тэр зоомол ком шиг зогсож байна.
ВКОПАТЬ зоох, шаах, суулгах.
ВКОРЕНИТЬ шингээх, заншуулах, бэхжүүлэх.
ВКОРЕНИТЬСЯ шингэх, занших.
ВКОСЬ буруу, ташаа, сөөлжүү, муруй; ~ и кривь буруу зөрүү, эндүү ташаа.
ВКРАДЧИВОСТЬ 1. зулгуй; 2. гэтэх.
ВКРАДЧИВЫЙ 1. зулгуй; 2. гэтүүр.
ВКРАДЫВАТЬСЯ 1. зулгуйдах; 2. гэтэж орох, сэм орох, мэдэгдэлгүй орох.
ВКРАСТЬСЯ 1. зулгуйдах; 2. гэтэж орох, сэм орох, мэдэгдэлгүй орох; вкрался в доверие зулгуйдан итгэгдэх; 2. гэтэж орох, сэм орох, мэдэгдэлгүй орох; вкралась ошибка алдаа мэдэгдэлгүй оржээ.
ВКРАТЦЕ товч, товчхон; ~ изложить содержание книги номын агуулгыг товчлон хэлэх.

ВКРИВЬ ташаа, мушгиу, муруй, сарий; буквы шли ~ и вкось үсгүүд нь муруй сарий байлаа.

ВКРУГ эргэн тойрон.

ВКРУТЮУ аргатал, аргуухан; **сварить яйцо** ~ өндөг аргатал чанах.

ВКУПЕ цугтаа, хамт.

ВКУС амт, амтших; **принтний на** ~ аятайхан амттай; **войти во** ~ амтших, амтанд орох; ~ **воды усны амт**; **вижуший** ~ ахуун амт, хөхүүн амт; **кислый** ~ эсгэлэн амт; **сладкий** ~ чихэрлэг амт; **солёный** ~ шорвог амт; * **одеваться со** ~ ом аятайхан хувцаслах; **тонкий** ~ юмыг нарийн мэддэг.

ВКУСИТЬ амтлах, амтших.

ВКУСНЫЙ амттай, амтлаг.

ВКУСОВ||ОЙ ааг амтны, амтлаг, амт; ~ **ая адаптация** амтанд дасах; ~ **ое качество** нишч хүнсний амтлаг чанар; ~ **ое восприятие** амт мэдрэхүй; ~ **анализатор** амт задлуур.

ВКУШАТЬ амтлах, амтших.

ВЛАГА чийг, нойт; ~ **грунтовая** хөрсний чийг.

ВЛАГАЛИЩЕ үтрээ, умсаг.

ВЛАГАЛИЩНИ||ЫЙ үтрээний; ~ **ая полость** үтрээний хөндий; ~ **ое зеркало** үтрээний толь; **влагалищное исследование** үтрээний үзлэг.

ВЛАГОМЕР чийг хэмжүүр.

ВЛАГООБМЕН чийг солилцоо.

ВЛАДЕЛЕЦ эзэн, юмны эзэн; ~ **счёта** харилцагч.

ВЛАДЕНИЕ 1. эзэмшнхүүн, эзлүүр, эзэмших газар, харьяат газар; 2. өмч хөрөнгө.

ВЛАДЕТЕЛЬ эзэн, засаг ноён.

ВЛАДЕТЕЛЬНЫЙ засаг, харьяат бүхний.

ВЛАДЕТЬ 1. эзэмших, эрхлэх; 2. эзэмшиж чадах, хэрэглэж сурах; ~ **инструментом** багаж хэрэглэж сурах; 3. мэдэх, сайн мэдэх; ~ **русским языком** орос хэл сайн мэдэх.

ВЛАДЫКА эзэн; ~ **солица фольк.** арван хоёрын эзэн.

ВЛАДЫЧЕСТВО эзэрхэх, эрхшээл.

ВЛАДЫЧЕСТВОВАТЬ эзэрхэх, захирнах.

ВЛАЖНОСТЬ чийг, нойтон, чийгшил; ~ **воздуха** агаарын чийг; ~ **зерна** үр тарнаны чийг; ~ **почвы** хөрсний чийгшил.

ВЛАЖНИ||ЫЙ чийгтэй, нойтон; ~ **ая повязка** чийгтэй боолт.

ВЛАМЫВАТЬСЯ дайран орох, түрж орох; ~ **в амбицию** шаралхах.

ВЛАСТВОВАТЬ захирах, ноёлох.

ВЛАСТНЫЙ 1. эзэрхэг, ноёрхог, захирамтгай; 2. эрх мэдэл; **я не властен это сделать** би үүнийг хний эрх мэдэлгүй билээ.

ВЛАСТЬ 1. засаг, засаг захиргаа; **Советская** ~ Зөвлөлт засаг; 2. эрх мэдэл, мэдэл; **превышение власти** эрх мэдлийг хэтрүүлэх; **это вне его власти** энэ түүний мэдлээс хэтэрсэн хэрэг; **употребить** ~ эрх хүчийг хэрэглэх.

ВЛАЧИТЬ 1. ядах, зүдэх; 2. чнрэх; ~ **жалкое существование** амь улжнх, ядаж аж төрөх, амь зогоох, өлөн живэр аж төрөх.

ВЛЕВО зүүн тийш, зүүн гар тийш.

ВЛЕЗАТЬ 1. авнах, асах, дээр нь гарах; ~ **на дерево** модонд авнах; 2. багтаж орох, шургах; ~ **в окно** цонхоор шургах.

ВЛЕПИТЬ шигтгэх, тусгах; * ~ **пошечнику** алганы амт үзүүлэх.

ВЛЕТАТЬ 1. нисэж орох, гүйж орох; 2. өртөгдөх, аашлуулах; **шалуно** влетело дүрсгүй жаал аашлуулав.

ВЛЕЧЕНИЕ хүсэл, дур.

ВЛЕЧ||Ь 1. чирэх, чангаах; 2. дуртай болох, татагдах; **его -ёт к искусству** түүний сэтгэл урлагт татагдана; 3. уршиг гаргах.

ВЛИВАНИЕ юүлэх, тарнх, хийх; **подкожное** ~ арьс махны завсраар тарнх.

ВЛИВАТЬ 1. цутгах, юүлэх, дүүргэх; 2. нэмж оруулах; 3. оруулах, нэмэгдүүлэх.

ВЛИВАТЬСЯ 1. цутган урсах, юүлэх, дүүрэх; 2. нэмэгдэх, нэмэх.

ВЛИТЬ 1. цутгах, юүлэх, дүүргэх; 2. нэмж оруулах.

ВЛИТЬСЯ 1. цутган урсах, юүлэх, дүүрэх; **вода влилась в канал** ус сувагт цутган урсах; 2. нэмэгдэх, нэмэх.

ВЛИЯНИ||Е нөлөө, эрхшээл; **под -ем этого үүний нөлөөгөөр**, үүнээс болж.

ВЛИЯТЕЛЬНЫЙ нөлөөтэй.

ВЛИЯТЬ нөлөөлөх.

ВЛКСМ (*Всесоюзный Ленинский Коммунистический Союз Молодёжи*) Бүх Холбоотын Ленниний Коммунист Залуучуудын Эвлэл.

ВЛОЖЕНИ||Е оруулалт, оруулах, хавсралт; **капитальное** ~ **в строительство** барилгад хөрөнгө оруулалт; **письмо с -ем** хавсралттай захна.

ВЛОЖИТЬ 1. агуулах, хийх; ~ **письмо в конверт** захна дугтуйд хнийх; 2. зориулах, оруулах, зарцуулах; 3. хандуулах; ~ **всю душу в любимое дело** бүх сэтгэлээ дуртай хэрэгтээ хандуулах.

ВЛОМИТЬСЯ түрж орох, давшлан орох.

ВЛЮБИТЬ дурлуулах, биедээ татах.

ВЛЮБИТЬСЯ дурлах, янаг болох, сэтгэлтэй болох.

ВЛЮБЛЁННОСТЬ дурлал, янаг, амраг.

ВЛЮБЛЁННЫЙ янаг амраг, дурласан, дуртай.

ВЛЮБЛЯТЬ дурлуулах.

ВЛЮБЛЯТЬСЯ дурлах, янаглах, сэтгэлтэй болох.

ВМАЗАТЬ шигтгэж шавах, шигтгэж наах.

ВМЕНИТЬ гэж үзэх, тооцох, оноох.

ВМЕИЯЕМОСТЬ эрүүл эсэн, мэдрэл эрүүл, эрүүл ухаантай.

ВМЕНЯЕМЫЙ эрүүл эсэн, мэдрэл бүтэн, хэргийн харнуцлага хүлээх чадвартай.

ВМЕНЯТЬСЯ даалгагдах, тооцогдох; **это вменяется ему в заслугу** түүний гавьяа гэж энэ тооцогдоно.

ВМЕРУ тааруу, хирний дотор.

ВМЕСТЕ 1. хамт, цуг; **жить** ~ хамт амьдрах; 2. хамт, зэрэгцээгээр; ~ **с тем түүний зэрэгцээгээр**.

ВМЕСТИЛИЩЕ сав, багтаах газар.

ВМЕСТИМОСТЬ багтац, багтаамж, зай.

ВМЕСТИТЕЛЬНЫЙ багтаамжтай, зайтай; ~ **зал** багтаамжтай танхим.

ВМЕСТИ||ТЬ 1. багтаах, багтах; **зал не ~л всех слушателей** бүх сонсогчид танхимд багтсангүй; 2. хний, багтаах; ~ **все книги в шкаф** шүүгэнд бүх номыг хнийх.

ВМЕСТИТЬСЯ багтах.

ВМЕСТО оронд, төлөөнөө; **взять одну книгу ~ другой** нэг номыг оронд нөгөөг авах.

ВМЕТАТЬ шидэх, шидэж оёх; ~ **рукав ханцуй** тааруулж шидэх.

ВМЕШАТЕЛЬСТВО оролцох, оролцлогоо; **хирургическое** ~ мэс заслын оролцлогоо.

ВМЕШАТЬ 1. холих; 2. оролцуулах, холбогдуулах.

ВМЕШАТЬСЯ 1. холилдох; 2. оролцох, хамаарах.

ВМЕЩАТЬ багтаах.

ВМЕЩАТЬСЯ багтах.

ВМИГ нүд ирмэхний завсар, агшин зуур, хоромхон зуур.

ВМЯТИНА хонхорхой.

ВМЯТЬ хонхойлох.

ВНАЁМ хөлсөөр, хөлсөлж; **сдавать** ~ хөлслөх; **взять** ~ хөлсөөр авах.

ВНАКЙДКУ эгэлдрэх, нөмрөх, хэдрэх; **носить куртку** ~ хүрмээ эгэлдрэх.

ВНАКЛАДКУ саахартай; **пить чай** ~ саахартай цай уух.

ВНАЧАЛЕ эхэнд, анханд, түрүүнд.

ВНЕ 1. гадна, гадуур; ~ города хотын гадна; ~ плана төлөвлөгөөнөөс гадуур; 2. гүй; ~ очереди дугааргүй, очиргүй; ~ сомнения эргэлзээгүй; * ~ закона хуулинд харш, хуулинд хамаагүй; быть ~ себя байж ядах, тачаадах.

ВНЕБРАЧНЫЙ бутач, хоноцын, гэр бүлээс гадуур олсон; ~ ребёнок бутач хүүхэд.

ВНЕДРЕНИЕ нэвтрэх, нэвтрүүлэх.

ВНЕДРИТЬ нэвтрүүлэх; ~ в практику достижения науки шинжлэх ухааны ололтыг амьдралд нэвтрүүлэх.

ВНЕДРИТЬСЯ нэвтрэх.

ВНЕЗАПНО гэнэт, гэнэт, цочмог.

ВНЕЗАПНОСТЬ гэнэт, цочмог.

ВНЕЗАПНЫЙ гэнэт, цочмог.

ВНЕКЛАССНЫЙ хичээлээс гадуур, сургуулиас гадуур.

ВНЕКЛАССОВЫЙ ангийн гаднах, ангигүй; ~ая точка зрения ангиас гаднах үзэл.

ВНЕКЛЕТочный эсийн гаднах.

ВНЕМАТОЧНЫЙ умайн гаднах, савны гадуур; ~ая беременность савны гадуур хүүхэд олох.

ВНЕОЧЕРЕДНОЙ ээлжгүй, ээлжит бус, онцын.

ВНЕПАРТИЙНЫЙ намын гаднах.

ВНЕПЛАНОВЫЙ төлөвлөгөөнөөс гадуур.

ВНЕСЕНИЕ 1. оруулах, тэмдэглэх; ~ в протокол тогтоолд оруулах; ~ в список дансанд оруулах; 2. хураалгах; ~ платы төлбөрийг хураалгах.

ВНЕСЛУЖЕБНЫЙ албан бус, албанаас гадуур.

ВНЕСТИ 1. оруулах; ~ вещи в дом юм гэртээ оруулах; 2. төлөх, хураалгах, тушаах; ~ деньги в кассу мөнгө кассад хураалгах; 3. гаргах, оруулах, илэрхийлэх; ~ предложение санал гаргах, санал оруулах; 4. нэмэх, нэмж оруулах; ~ в список жагсаалтад нэмж оруулах.

ВНЕУТРОБНЫЙ хэвлийн гадна.

ВНЕСКОЛЬНЫЙ сургуулиас гадуур.

ВНЁШНЕ гаднаа, өнгөндөө.

ВНЁШНЕПОЛИТИЧЕСКИЙ гадаад бодлогын.

ВНЁШНЕТОРГОВЫЙ гадаад худалдааны.

ВНЁШНИЙ 1. гадаад; ~ая среда гадаад орчин; ~ая торговля гадаад худалдаа; Внешняя Монголия Гадаад Монгол; 2. гаднах; 3. өнгөндөө, наагуураа; ~се спокойствие өнгөндөө амгалан.

ВНЁШНОСТЬ гадаад байдал, царайтай; красивая ~ сайхан царайтай.

ВНЁШТАТНЫЙ орон тооноос гадуур, орон тооны бус.

ВНИЗ доош, доошоо, уруу, уруудаж; ~ по течению гол уруудаж.

ВНИЗУ 1. дор; ~ у подножия горы видны дома дор, уулын бэлд байшингууд харагдана; 2. доод талд, адагт; ~ письма стояла дата захидлын доод талд өдөрлөл байлаа.

ВНИКАТЬ нарнйвчлан хянах, нягтлах, сайтар мэдэх.

ВНИМАНИЕ анхаарах, анхаарал; обращать ~ анхаарал тавих; достойный ~ая анхаарвал зохих; привлекать ~ анхаарал татах.

ВНИМАТЕЛЬНО анхааралтай.

ВНИМАТЕЛЬНОСТЬ анхаарал, болгоомж.

ВНИМАТЕЛЬНЫЙ 1. анхааралтай, хичээлтэй; 2. халамжтай, хайхрамжтай.

ВНИМАТЬ анхаарах, сонсох, хайхрах; слушай и ~й! аан гээд уун гэж бай!

ВНИЧЬЮ хайнцах, тэнцэх, хожилгүй болох.

ВНОВЬ 1. дахиж, дахин; увидеться ~ дахнн уулзах; 2. шинээр, саяхан; ~ прибывший саяхан ирсэн.

ВНОСИТЬ оруулах, хураалгах; ~ в протокол тогтоолд оруулах; ~ свой членский взнос гишүүнийхээ татварыг хураалгах.

ВНОСИТЬСЯ орох, оруулагдах.

ВНУК ач хүү, зээ хүү; сын сына ач хүү; сын дочери зээ хүү.

ВНУТРЕННИЙ 1. доторх; ~ая обстановка дома гэрийн доторхи хогшил; ~се повреждение доторх гэмтэд; 2. дотоод; ~ая торговля дотоод худалдаа; ~ая политика дотоод бодлого; 3. дотрын, дотор; ~ая болезнь дотрын өвчин.

ВНУТРЕННОСТИ гэдэс дотор.

ВНУТРЕННОСТЬ доторх байдал, доторх хогшил, дотор байгаа юм.

ВНУТРИ дотор, доторх, дотоод, дунд; ~ города хотын дотор.

ВНУТРИМАТОЧНЫЙ савны доторхи, савны; ~ое вливание саванд юүлэх.

ВНУТРИПАРТИЙНЫЙ намын дотоод.

ВНУТРИСОСУДИСТЫЙ судас доторхи.

ВНУТРИУТРОБНЫЙ эх доторхи, савны доторхи; ~ая асфиксия эх дотроо бүтэх.

ВНУТРИЧЕРЕПНОЙ гавлын доторхи; ~ое давление гавлын даралт.

ВНУТРИ дотор, дотогш нь, уруу; войти ~ дома байшингийн дотор орох; * принять лекарство ~ эм уух.

ВНУЧАТА ач нар, зээ нар.

ВНУЧКА ач охин, зээ охин; дочь сына ач охин; дочь дочери зээ охин.

ВНУШАТЬ ятгах, ойлгуулах, итгүүлэх.

ВНУШЕНИЕ ятгах, ойлгуулах, итгүүлэх.

ВНУШИТЕЛЬНЫЙ бншрэм, сүрлэг, их, бараа сүрээ ихтэй; ~ вид сүрлэг байдал; ~ых размеров их хэмжээний.

ВНУШИТЬ ятгах, ойлгуулах, итгүүлэх.

ВНЯТНОСТЬ тод, ойлгомжтой.

ВНЯТНЫЙ тод, ойлгомжтой.

ВНЯТЬ дуулах, сонсох, хайхрах.

ВО ~ время цаг тухайд; ~ весь рост бүх хэмжээгээрээ, бүхэл бүтэн биеэрээ; ~ имя төлөө, тусын тул; ~ главе тэргүүнтэй, толгойлуулан.

ВОБЛА башинга загас.

ВОБРАТЬ сорох, балгах, шингээж авах.

ВОБЕК үүрд, ашнд, хэзээд.

ВОБЕКИ үүрд, ашнд, хэзээд; во веки веков үүрд мөнх.

ВОВЛЕКАТЬ элсүүлэх, хамааруулах, татан оруулах.

ВОВЛЕЧЕНИЕ элсүүлэх, хамаруулах, татан оруулах.

ВОВРЕМЯ цаг тухайд, зохих цагт нь, цагаа олж, яг цагтаа.

ВОВСЕ ердөө, бүрмөсөн, огт; ~ нет огтгүй; ~ не нужно ердөө хэрэггүй.

ВОВСЮ хамаг чадлаараа; жатва идёт ~ хамаг чадлаараа хадаж байна.

ВО-ВТОРЫХ хоёрдугаарт.

ВОГНАТЬ 1. тууж оруулах, хөөж оруулах; 2. оруулах, шаах, хатгах; ~ под ноготь занозу хумсны завсраар өргөс шаачхах; * ~ в гроб үхтэл нь зовоох, тарчилгах; ~ в краску улайлгах, ичээх.

ВОГНУТЫЙ хотойсон, хотгор, хүнхэр, матгар; ~ое зеркало хотгор толь, хүнхэр толь; ~ая лизия хүнхэр мэшил.

ВОД ус; проточная ~ урсгал ус; стоячая ~ тогтмол ус; питьевая ~ амны ус, ундны ус; ~ пресная цэнгэг ус; ~ речная голын ус; ~ солёная давсал ус; ~ сточная хаягдал ус; морская ~ далайн шорвог ус; минеральная ~ рашаан ус; ~ горячая халуун ус; ~ грунтовая ул хөрсний чөлөөт гадаргатай ус; ~ неочищенная цэвэрлэгдээгүй ус; ~ в порох сүв дэх ус; ~ околоплодная ургийн ус; * много ~ы утекло их

удлаа; **толочь** ~у в ступе, **черпать воду** решетом, **носить** ~у в решете ёроолгүй хувингаар ус зөөх мэт, ёроолгүй хувингаар ус авах; **концы** в ~у сумаа харваад нумаа нуух; **их** ~ой не **разольёшь** салшгүй найз, сааршгүй зангилаа; **как** в ~у **кануть** далайд хаясан чулуу шиг, сураггүй алга болох; **чувствовать себя как рыба** в ~е усанд байгаа загас шиг дураараа байх; **вывести на чистую** ~у хар цагааныг ялгах; **выйти сухим из** ~ы уснаас хуурай гарах мэт, гэмээ хийгээд зэмээ хүлээхгүй; **быть тише** ~ы, **ниже травы** хониноос иомхон, өвснөөс намхан явах; **как две капли** ~ы усны хоёр дусал шиг, ав адил, ив ижил; **пройти сквозь огонь** и ~у хал үзэж халуун чулуу долоох.

ВОДВОРЕНИЕ 1. байрлуулах, төвхнүүлэх, тогтоох; 2. тогтох, болгох.

ВОДВОРИТЬ 1. байрлуулах, төвхнүүлэх; 2. тогтоох, болгох.

ВОДВОРИТЬСЯ 1. байрлах, төвхнөх; 2. тогтох.

ВОДЕВИЛЬ 1. алиа дуурь, инээдтэй ший; 2. дууны наадал.

ВОДИЛА жолооч, машинны эзэн, таксины жолооч.

ВОДИТЕЛЬ жолооч.

ВОДИТЕЛЬСТВО жолоодлого.

ВОДИТЬ 1. дагуулах, хөтлөх; ~ **детей гулять** хүүхэд дагуулан зугаалах; 2. жолоодох; ~ **трамвай** трамвай жолоодох; 3. удирдах; 4. заах; ~ **карандашом по карте** зураг дээгүүр харандаагаар заах; 5. харьцаа тогтоох; ~ **знакомство** танилын харьцаа тогтоох; * ~ **за нос** толгой эргүүлэх, залилах.

ВОДИТЬСЯ 1. байх, бий; и лесах **водятся** медведи ойд баавгай байдаг; 2. нөхөрлөх, явах, явалцах; **скажи мне, с кем ты водишься** хэнтэй явдгаа хэл; * **как водится** заншлаараа.

ВОДКА крепкая ~ хатуу архи; ~ **молочная двойной** перегонки арз; ~ **молочная тройной** перегонки хорз.

ВОДН|ЫЙ усан, устай; ~ **транспорт** усан тээвэр; ~**ая** **растительность** усны ургамал; ~**ое** **законодательство** усны хууль тогтоомж; ~**ое** **хозяйство** усны аж ахуй; ~**ые** **ресурсы** усны нөөц; ~**о-солевой** обмен ус эрдсийн солилцоо; ~ **режим** усны горим.

ВОДОБОЯЗНЬ уснаас айх өвчин.

ВОДОВОД ус дамжуулагч.

ВОДОВОЗ усчин, ус зөөгч.

ВОДОВОЗН|ЫЙ усчны, ус зөөх; ~**ая** **бочка** ус зөөх ган.

ВОДОВОРОТ усны эргүүлэг, усны ойл, эргэл.

ВОДОЁМ усны сав газар, усны уурхай, усан сан.

ВОДОИЗМЕРИТЕЛЬНЫЙ ус хэмжих.

ВОДОИЗМЕЩЕНИ|Е усан түрц; **пароход** ~ем в тысячу тонн мянган тонн усан түрцтэй галт онгоц.

ВОДОЗАБОР ус татаж хураах байгууламж.

ВОДОКАЧКА усан бүлүүр, өндөр худаг, бүлүүртэй худаг.

ВОДОЛАЗ шумбагч.

ВОДОЛАЗНЫЙ шумбах, шумбалтын.

ВОДОЛЁЙ хумх

ВОДОЛЕЧЕНИЕ усан засал, рашаан эмнэлэг.

ВОДОЛЕЧЕБНИЦА рашаан эмнэлэг, рашаан эмнэлгийн газар.

ВОДОМЁР усны хэмжүүр, тоолуур.

ВОДОМЁРНЫЙ ус хэмжүүрийн; ~ **пост** усны харуул.

ВОДОНАПОРН|ЫЙ бүлүүрийн, бүлүүрт худгийн, ус түрэх; ~**ая** **башня** ус түрэх цамхаг.

ВОДОНЕПРОНИЦАЕМОСТЬ ус үл нэвтрүүлэх чанар.

ВОДОНЕПРОНИЦАЕМЫЙ нэвтрэхгүй, ус даах.

ВОДОНОСНОСТЬ ус агууламж, усжилт.

ВОДОНОСНЫЙ устай, усархаг, усан судалтай; ~ **слой** земли газрын усан судалтай давхарга.

ВОДООБЕСПЕЧЕНИЕ ус хангалт.

ВОДООБЕСПЕЧЕННОСТЬ усаар хангасан байдал.

ВОДОТВОД ус зайлуулагт.

ВОДОТВОДН|ЫЙ зайлуулал; ~**ая** **линия** ус зайлуулах шугам.

ВОДООХРАНН|ЫЙ ус хамгаалалт; ~**ая** **зона** ус хамгаалалтын бүс.

ВОДООЧИСТИТЕЛЬНЫЙ ус цэвэрлэх, ус цэвэрлүүрийн.

ВОДООЧИСТКА ус цэвэрлэх.

ВОДОПÁД усан хүрхрээ, хөрхрөө.

ВОДОПЛАВАЮЩИЙ усанд самардаг, усны; ~**ие** **птицы** усны шувууд.

ВОДОПОТРЕБЛЕНИЕ усны хэрэглээ.

ВОДОПОТРЕБНОСТЬ усны хэрэгцээ.

ВОДОПÓЙ уснуур, мал услах газар.

ВОДОПРОВОД ус түгээгүүр, усан хоолой.

ВОДОПРОВОДЧИК усан түгээлийн ажилтан.

ВОДОПРОНИЦАЕМЫЙ ус нэвтрэх.

ВОДОРАЗДЕЛ усны хагалбар.

ВОДОРÓД устөрөгч, гндроген.

ВОДОРÓДН|ЫЙ устөрөгчийн; ~ **показатель** устөрөгчийн илтгэгч.

ВОДОСЛИ|Ь замаг, хиг, хигдэр; **зелёные** ~и ногоон замаг; ~и **кораллиновые** үрэн замаг.

ВОДОСБОР 1. ус цуглуулах сав газар; 2. **бот.** удвал.

ВОДОСБОРНЫЙ ус цуглуулах; ~ **бассейн** ус хураах сав газар.

ВОДОСНАБЖЕНИЕ усаар хангах, усан хангамж.

ВОДОСПУСК гоожуур, цорго.

ВОДОСТОЙКИЙ усанд тэсвэртэй.

ВОДОСТОК ус урсгуур.

ВОДОСТОЧН|ЫЙ усны, ус урсгуурын; ~**ая** **труба** ус урсгуурын хоолой.

ВОДОСЧЁТЧИК ус хэмжүүр.

ВОДОУПÓР ус үл нэвтрүүлэгч чулуулаг.

ВОДОУПÓРНЫЙ ус даах, ус нэвтрэхгүй.

ВОДОХРАНИЛИЩЕ хиймэл усан сан, ус хураах газар, цөөрөм, цүнхээл.

ВОДОЧНЫЙ архны.

ВОДРУЖАТЬ мандуулах, хатгах, босгох.

ВОДРУЖЕНИЕ босгох, хатгах, зоох, мандуулах.

ВОДЫ 1. рашаан ус; 2. тунадас; ~ **атмосферные** хур тунадас; 3. ус; ~ **бытовые сточные** ахуйн хаягдал ус; ~ **грунтовые** ул хөрсний ус.

ВОДЯНИСТЫЙ усавхи, услаг, усархаг.

ВОДЯНКА усан хаван; ~ **беременных** жнрэмсний усан хаван.

ВОДЯНИК ямаан арц.

ВОДЯН|ОЙ 1. лус; 2. усан, усны; ~**ое** **растение** усны ургамал; * ~ **знак** далд хээ.

ВОЕВАТЬ 1. дайтах, байлдах; 2. тулалдах, маргалдах.

ВОЕВОДА мужийн цэргийн ноён, мужийн ноён.

ВОЕВОДСТВО 1. мужийн ноёны хэргэм; 2. муж.

ВОЕДИНО хамт, цуг, иэг дор; **собрать всех** ~ булты нь нэг дор цуглуулах.

ВОЕНАЧАЛЬНИК цэргийн тэргүүн, жанжин.

ВОЕНИЗАЦИЯ цэрэгжих, цэрэгжүүлэх.

ВОЕНИЗИРОВАТЬ цэрэгжүүлэх.

ВОЕНИЗИРОВАТЬСЯ цэрэгжих.

ВОЕНКОМ цэргийн комиссар; **военно-политический** комиссар цэргийн улс төрийн комиссар.

ВОЕНКОМАТ цэргийн комиссариат, цэргийн яам.

ВОЕНКОР цэргийн сурвалжлагч.

ВОЕННО-ВОЗДУШН|ЫЙ, агаарын цэргийн; ~**ые** **силы** цэргийн нисэх хүчин.

ВОЁННО-МОРСКОЙ усан цэргийн.
ВОЕННООБЯЗАННЫЙ цэргийн албааны, цэргийн бүртгэлтэй, цэргийн насны.
ВОЕННОПЛЁННЫЙ олзлогдсон цэрэг.
ВОЕННО-ПОЛЕВ|ОЙ цэргийн, хээрийн; ~ суд цэргийн хээрийн шүүх; ~ая хирургия цэргийн хээрийн мэс засал.
ВОЁННО-РЕВОЛЮЦИОННЫЙ хувьсгалт цэргийн.
ВОЕННОСЛУЖАЩИЙ цэргийн албааны хүн.
ВОЕННОУЧЁБН|ЫЙ цэргийн сургуулийн; ~ое заведение цэргийн сургууль.
ВОЁН|ЫЙ 1. цэргийн, дайны; ~ое время дайны цаг; ~ая служба цэргийн алба; 2. цэрэг, цэргийн хүн.
ВОЁНЩИНА дайнчид.
ВОЖАК 1. хушууч, удирдагч; 2. хөтлөгч, газарч; ~ слепого сохор хүний хөтлөгч; 3. түрүүч, дагуулагч; ~ стада сүргийн түрүүч.
ВОЖАТЫЙ 1. удирдагч; ~ пионеров пионериин удирдагч; 2. жолоодогч; ~ слова зааны жолоодогч; 3. газарч.
ВОЖДЕЛЕНИЕ шунахайрал, хурьцал.
ВОЖДЕНИЕ жолоодох, жолоодлого.
ВОЖДЬ удирдагч, жолоодогч; ~ партия намын удирдагч.
ВОЖЖИ жолоо; **отпустить** ~ жолоо сулруулах, сахилга сулрах; **натянуть** ~ жолоо татах, сахилга чангалах; * **вожжа** под хвост инопала адгаж алдах.
ВОЗ тэрэг, тээвэр, ачаа; ~ дров тэрэг түлээ; * **что с ~у упало, то пропало** гэсэн юм гэдгээг ирэхгүй.
ВОЗБРАНИТЬ цээрлэх, хориглох.
ВОЗБРАНЯТЬСЯ цэртэй, хориотой; **не возбраняется** цээргүй, хориогүй.
ВОЗБУДИМОСТЬ хөөрөх, сэргэх, өдөгдөх.
ВОЗБУДИМЫЙ хөөрүү, өдөгдөх.
ВОЗБУДИТЕЛЬ сэргээгүүр, өдөөгүүр, үүсгүүр; ~ болезни өвчин өдөөгүүр.
ВОЗБУДИТЬ сэргээх, өдөөх, төрүүлэх.
ВОЗБУДИТЬСЯ хөөрөх, өдөгдөх.
ВОЗБУЖДАТЬ сэргээх, өдөөх, төрүүлэх; ~ вопрос асуудал тавих; ~ внимание анхаарлыг татах; ~ иск зарга мэдүүлэх.
ВОЗБУЖДАЮЩИЙ өдөөх, сэргээх; ~ее средство сэргээх эм.
ВОЗБУЖДЕНИЕ 1. хөөрөл, өдөгдөх, сэргэх, сэргээх, сэрэл; ~ деятельности сердца зүрхний үйл ажиллагааг сэргээх; 2. цочрох, цочрол.
ВОЗБУЖДЁННОСТЬ хөөрөх, өдөгдөх, сэргэх.
ВОЗБУЖДЁННЫЙ хөөрсөн, өдөгдсөн, хөхүүн.
ВОЗВЕДЕНИЕ 1. босгох, барих, байгуулах; ~ здания барилга барих; 2. дэвшүүлэх, оруулах; ~ в степень зэрэгт дэвшүүлэх; 3. өргөмдөх, өргөмжлөгдөх.
ВОЗВЕЛ|ЧИВАТЬ өргөмжлөх, магтан мандуулах.
ВОЗВЕСТИ 1. босгох, байгуулах, барих; ~ здание барилга барих; 2. дэвшүүлэх; ~ в степень зэрэгт дэвшүүлэх; 3. өргөмжлөх; ~ в графское достоинство гүнгийн хэргэм өргөмжлөх; * ~ в принцип зарчим болгож өргөмжлөх.
ВОЗВЕСТИТЬ мэдэгдэх, зарлах, тунхаглах.
ВОЗВЕЩАТЬСЯ зарлагдах, сонсдох.
ВОЗВОДИТЬ 1. босгох, барих; 2. эхэлж бий болох, үүссэн гэж үзэх, үүсэх; **возникновение валунов возводят к ледниковому периоду** адуун чулууны гарал нь мөсөн галбын үеэс үүссэн ажээ.
ВОЗВОДИТЬСЯ босгогдох, дэвшигдэх, өргөмжлөгдөх.
ВОЗВРАТ 1. буцаж, буцаах, гэдрэг, сөөрөг нь; 2. дахих; ~ болезни өвчин дахих.
ВОЗВРАТИТЬ 1. буцааж, эгүүлэх, буцааж өгөх; ~ книгу номыг буцааж өгөх; 2. сэргээх, дахих; ~ здоровье дахих эрүүл болох.

ВОЗВРАТИТЬСЯ 1. буцаж ирэх, буцаж очих, харих, гэдрэг буцах; 2. сэргэх дахих, дахин тэнхрэх.
ВОЗВРАТН|ЫЙ дахих, дахисан, буцах; ~ тиф дахих хижиг; ~ая локтевая артерия тохойн буцсан артерн.
ВОЗВРАЩЕНИЕ 1. буцаж ирэх, харьж ирэх; ~ из командировки албан томилолтоос буцаж ирэх; 2. буцааж өгөх; ~ денег мөнгөйг буцааж өгөх; 3. тэнхрэх, дахих.
ВОЗВЫСИТЬ 1. өргөмжлөх; 2. чангаруулах; ~ голос дуугаа чангаруулах.
ВОЗВЫСИТЬСЯ 1. товойх, гэвийх, сүндэрлэх; 2. дэвших, дээшлэх, хүндтэй болох.
ВОЗВЫШАТЬСЯ 1. товойх, гэвийх, сүндэрлэх; 2. дэвших, дээшлэх, хүндтэй болох.
ВОЗВЫШЕНИЕ 1. дэвших, дээшлэх, дэвшилт; 2. өндөрлөг газар.
ВОЗВЫШЕННОСТЬ 1. өндөр газар, өндөрлөг, гүдгэр газар; 2. эрхэм дээд, арнун санаа.
ВОЗВЫШЕНН|ЫЙ 1. өндөр, тэгш өндөрлөг; ~ая местность өндөрлөг газар; 2. эрхэм дээд, арнун сайхан; ~ая цель эрхэм дээд зорилго.
ВОЗГЛАВИТЬ толгойлох, тэргүүлэх, манлайлах.
ВОЗГЛАС чанга авиа, дуун аялгуу, уухай; ~ радости баярын уухай.
ВОЗГЛАСИТЬ өндөр дуугаар зарлах.
ВОЗГОРАТЬСЯ 1. ноцох, асах, бадрах; 2. дүрэлзэх, оргилох.
ВОЗГОРДИТЬСЯ бардамнах.
ВОЗГОРЕТЬСЯ 1. ноцох, асах, бадрах; из искры возгорится пламя очноос дөл бадарна; 2. дүрэлзэх, оргилох; ~ желанием учиться сурах хүсэл нь дүрэлзэх.
ВОЗДАВАТЬ ачлах, ач хариулах, хариулах, үнэлэх.
ВОЗДАТЬ ачлах, ач харуулах, хариулах, үнэлэх; ~ но заслугам зүтгэлий нь үнэлэх; ~ добром за зло хорыг тусаар хариулах.
ВОЗДВИГАТЬ босгох.
ВОЗДВИГАТЬСЯ байгуулагдах, босох.
ВОЗДВИГНУТЬ босгох; ~ памятник дурсгалын хөшөө босгох.
ВОЗДВИГНУТЬСЯ байгуулагдах, босох.
ВОЗДЕВАТЬ намаичлах, зангах.
ВОЗДЕЙСТВИЕ үйлдэл үзүүлэх, нөлөөлөх, үйлчлэл.
ВОЗДЕЙСТВОВАТЬ нөлөөлөх, үйлдэл үзүүлэх.
ВОЗДЕЛАТЬ газар эллэх, тариалах, тариалан үйлдэх.
ВОЗДЕЛЫВАТЬСЯ эдлэгдэх, тариалагдах.
ВОЗДЕРЖАВ|ЩИЙСЯ татгалзсан, түдгэлзсэн; **при голосовании ~хся не было** санал хураахад түдгэлзсэн хүнгүй байв.
ВОЗДЕРЖАНИЕ цээрлэх, тэвчих, түдгэлзэх.
ВОЗДЕРЖАННОСТЬ тэвчээр, биеэ барих, хирээ мэдэх.
ВОЗДЕРЖАННЫЙ тэвчилтэй, биеэ барьсан, даруу.
ВОЗДЕРЖА|ТЬСЯ цээрлэх, цааргалах, түдгэлзэх, биеэ барих; ~ от курения тамхи татахыг цээрлэх; **десять голосовало за, пятеро против, двое ~лось** арван хүн зөвшөөрч, таван хүн татгалзаж, хоёр хүн түдгэлзэв.
ВОЗДУХ агаар, агаарын хий; **свежий** ~ цэвэр агаар; * **выйти на ~ салкинд** гарах; **парить в ~е** агаарт халин нисэх.
ВОЗДУХООБМЁН агаар солилцоо.
ВОЗДУХОПЛАВАННЕ агаарт дэгдэх, агаарт хөөрөх.
ВОЗДУХОПЛАВАТЕЛЬНЫЙ агаараар дэгдэх.
ВОЗДУШН|ЫЙ 1. агаарын; ~ шар агаарын бөмбөрцөг; ~ое сообщение агаарын харилцаа; 2. сиймхий, сэмбэгэр; ~ое платье сиймхий даашинз; * ~ые замки тэнгэрийн харш, гандирсын балгас, хоосон санаа.
ВОЗВАНЦЕ уриа, тунхаг.
ВОЗВРЕНИЕ үзэл.
ВОЗИТЬ зөөх, тээх, чирэх.

ВОЗИ||ТЬСЯ 1. нооллодох; дети ~лись на полу хүүхэд шалан дээр нооллодож байв; 2. зууралдах, мунгинах, нооролдох; ~ со сборами төхөөрөх ажлаар зууралдах.

ВОЗКА, зөөх, тээх.

ВОЗЛАГАТЬ 1. тавих, өргөх; 2. даалгах, үүрүүлэх; ~ тяжёлоу ответственность хүнд хариуцлагыг даалгах.

ВОЗЛАГАТЬСЯ даалгагдах, үүрэх, тохогдох.

ВОЗЛЕ дэргэд, хажууд; стоять ~ дэргэд зогсох.

ВОЗЛИКОВАТЬ баясах, бахдах.

ВОЗЛОЖИТЬ 1. тавих, өргөх; ~ венок на могилу шарилд цэцэг тавих; 2. даалгах үүрүүлэх, оногдуулах; ~ вину гэмийг оногдуулах.

ВОЗЛЮБЛЕННЫЙ янаг хайртай, хайртай хүн.

ВОЗМЁЗДИЕ хариулал, ланчиг, хохь нь болох, өр төлөөс; справедливое ~ зохих хариулал, хохь нь болж таарах; ~ за грехи тийн боловсрох гэсгээл.

ВОЗМЕСТИТЬ төлж өгөх, нөхөн төлөх, нөхөн олгох.

ВОЗМЕЩАТЬ төлж өгөх, нөхөн төлөх, нөхөн олгох; ~ расходы зардлыг нөхөн төлөх.

ВОЗМЕЩЕНИЕ нөхөж төлөх, төлбөр; получить ~ за убытки хохирлын төлбөрийг авах.

ВОЗМОЖНО магадгүй, мэднэ; ~ ирдёт ирж магадгүй, ирж мэднэ.

ВОЗМОЖНОСТЬ|Ь болмоор, боломж, бололцоо, бололцох, болох арга; ~ такого исхода сомнительна тэгж болмоор байгаа нь эргэлзээтэй байна; тут имеются разные ~и үүнд элдэв бололцоо байна; производственные ~и үйлдвэрлэлийн боломж; * по мере ~и бололцоо хнрээр, чадах чинээгээр.

ВОЗМОЖНЫЙ|Й болмоор, боломжтой; сделать всё ~ое болмоор бүгдийг хний.

ВОЗМУЖАЛЫЙ идэрших, бялдар суух, чийрэг эр болох.

ВОЗМУТИТЕЛЬНО жигшүүртэй, зэвүү хүрмээр, эгдүүтэй.

ВОЗМУТИТЕЛЬНЫЙ жигшүүртэй, эгдүү хөдөлмөөр, зэвүү хүрэх.

ВОЗМУТИТЬ эгдүү хөдөлгөх, зэвүү хүргэх.

ВОЗМУТИТЬСЯ эгдүү хөдлөх, зэвүү хүрэх, жигших.

ВОЗМУЩЕНИЕ 1. жигшил, эгдүү хөдөлгөх, зэвүү хүргэх; 2. долгисол; магнитное ~ соронзонгийн долгисол.

ВОЗМУЩЕННО эгдүүцэн, зэвүүцэн.

ВОЗМУЩЕННЫЙ|Й эгдүүцсэн, зэвүүцсэн.

ВОЗНАГРАДИТЬ шагнах, ач хариулах; ~ за доблестный труд гавъяат хөдөлмөрийн төлөө шагнах.

ВОЗНАГРАЖДЕНИЕ шагнах, ач хариулах.

ВОЗНЕГОДОВАТЬ хорсох, зэвүүцэх.

ВОЗНЕНАВИДЕТЬ үзэн ядах, жигших.

ВОЗНЕСТИ өргөмжлөх, магтах; ~ до небес тэнгэрт тулгал магтах.

ВОЗНИКАТЬ төрөх, үүсэх, бий болох; возникла мысль санаа төрлөө.

ВОЗНИКНОВЕНИЕ үүсэх, бий болох; ~ жизни на земле дэлхнй дээр амьдрал үүссэн нь.

ВОЗНИЦА улаач.

ВОЗНОСИТЬСЯ 1. өргөмжлөгдөх, магтагдах; 2. дээрэлхэх.

ВОЗН|Я 1. шуугилдах, бужигнах; дети подняли ~ю хүүхэд шуугилдаж байв; 2. төвөг, чирэгдэл, уршиг, яршиг.

ВОЗОБЛАДАТЬ дийлэх, булх.

ВОЗОБНОВИТЬ дахин сэргээх, дахин үргэлжлүүлэх, дахин хийх; ~ занятие хичээлээдахин хийх.

ВОЗОБНОВИТЬСЯ дахин хийгдэх, сэлбэгдэх, сэргээгдэх, дахин эхлэх.

ВОЗОБНОВЛЕНИЕ сэлбэх, сэргээх, дахин хийх, үргэлжлүүлэх.

ВОЗОБНОВЛЯТЬ дахих, сэлбэх, сэргээх, үргэлжлүүлэх.

ВОЗОМНИТЬ биеэ тоох.

ВОЗРАЖА|ТЬ татгалзах; вы не ~ете та татгалзахгүй биз.

ВОЗРАЖЕНИЕ татгалзал.

ВОЗРАСТ нас; школьный ~ сургуулийн нас; я одного ~а с ним би түүнтэй нас чаауу; выйти из ~а нас хэтрэх; абсолютный геологический ~ геологийн үнэмлэхүй нас.

ВОЗРАСТАНИЕ өсөх, нэмэгдэх, олшрох.

ВОЗРАСТАТЬ өсөх, нэмэгдэх, олшрох.

ВОЗРАСТАЮЩИЙ өсөх, нэмэгдэх.

ВОЗРАСТНОЙ насны, насаар нь ялгах.

ВОЗРОДИТЬ, 1. сэргээн мандуулах, сэргээн хөгжүүлэх, сэргээн босгох; ~ промышленность үйлдвэрийг сэргээн босгох; 2. оруулах; ~ к жизни амь оруулах.

ВОЗРОДИТЬСЯ 1. сэргэн мандах, дахин хөгжих, сэргэж босох; 2. зорнг орох, хүч орох.

ВОЗРОЖДЕНИ|Е 1. мандал, хөгжил, сэргэлт; эпоха ~я сэргэлтний үе; 2. төлжиж ургах; ~ органов эрхтэн төлжиж ургах.

ВОЗЧИК жинчин, хөтөч, тэрэг хөтлөгч.

ВОЗЫМЕТЬ хүрэх, орох, төрөх; ~ желание хүсэл төрөх дур хүрэх; ~ силу хүч орох.

ВОИН цэрэг, дайчин цэрэг, цэргийн хүн.

ВОИНСКИЙ цэргийн; ~ поед цэргийн галт тэрэг.

ВОЙНСТВЕННЫЙ дайч, дайчин.

ВОЙНСТВУЮЩИЙ дайчин.

ВОЙСТИНУ үнэхээр, чухамхан, нээрээ.

ВОЙ 1. улих; 2. ухилах, уйлаан, майлаан; 3. сүнгэнэх; ~ ветров салхи сүнгэнэх.

ВОЙЛОК эсгий.

ВОЙЛОЧНЫЙ эсгий, эсгийгээр.

ВОЙНА дайн, байлдаан; гражданская ~ иргэний дайн.

ВОЙСКО цэрэг, цэргүүд.

ВОЙСКОВОЙ цэргийн.

ВОЙТИ 1. орох; ~ в комнату тасалгаанд орох; 2. багтах; бельё вошло в чехмодан дотуур хувцас чехмоданд багтав; 3. оролцох; ~ в состав комиссии комиссын бүрэлдэхүүн доролцох; 4. дадах; актёр вошёл в роль жүжигчин дүрдээ дадав; 5. оруулах, хнийх, олох; ~ с предложением санал оруулах; ~ в доверие итгэлнийг олох.

ВОКАЛЬНЫЙ дуулалт, дууны, дуулаачны; ~ вечер дуулалт үдэшлэг.

ВОКАЛИЗМ эгшиг авна.

ВОКЗАЛ төмөр замын буудал, төмөр замын өртөө.

ВОКРУГ эргэн тойрон, орчин, ойр хавь; * ~ да около хальт хавьтуулаад.

ВОЛ шар, эр үхэр.

ВОЛАН салбан, хуниас, санжуурга.

ВОЛДЫРЬ цэврүү, бэлцрүү.

ВОЛЕВОЙ чин зоригтой, зориг төгөлдөр, туйлбартай.

ВОЛЕИЗЪЯВЛЕНИЕ саналаа илэрхийлэх.

ВОЛЕЙБОЛ гар бөмбөг, волейбол.

ВОЛЕЙ-НЕВОЛЕЙ дуртай дургүй ч гэсэн, аргагүй.

ВОЛК чоно; ~ в очесый шауре хонны арьс нөмөрсөн чоно; ~ гривистый дэлт чоно; * ~а бояться — в лес не ходять чононоос айвал ойд битгнй яв, айвал бүү хнй, хнйвэл бүү ай; и ~и сыты, и овпы целы чоно ч цатгалан, хонь ч бүтэн; 2. устар. араанга.

ВОЛКОДАВ гарз нохой, хасар нохой.

ВОЛНА долгион, давалгаа; морская ~ далайн долгино; ~ сейсмическая газар хөдлөлийн долгион.

ВОЛНЕНИЕ 1. долгио, долгилоо, долгилох, давалгаа; морское ~ далайн давалгаа; 2. санаа зовох, сэтгэл түгших, догдлох; 3. үймээн, хөдөлгөөн; народное ~ ардын хөдөлгөөн.

ВОЛНИСТЫЙ долгиотсон, буржгар, гөвөөтэй, атиралдсан, эвхрэлдсэн; **~ые волосы** буржгар үс; **~ая степь** гөвөөтэй тал.

ВОЛНОВАТЬ 1. долгилуулах, долгиусуулах; 2. санаа зовоох, сэтгэл түгшүүлэх, тэвдүүлэх.

ВОЛНОВАТЬСЯ 1. долгилох, долгисох; 2. санаа зовох, сэтгэл түгших, тэвдэх.

ВОЛНОВАТЬ долгионы; **~ое движение** долгионы хөдөлгөөн.

ВОЛНОБРАЗНЫЙ долгион шиг, долгион хэлбэртэй; **~ая лихорадка** халуурал.

ВОЛНУШКА хагархай сархиаг мөөг.

ВОЛÓВИЙ үхрийн, шарын.

ВОЛОДУШКА бот. бэриш.

ВОЛОКИТА унжруулах, яршиг, нуршуудал, чирэгдэл.

ВОЛОКИТЧИК нуршигч, чирэгдүүлэгч, ярвиг татагч.

ВОЛОКНИСТЫЙ ширхэгт, сэмэрхий, цуултархаг; **~ая ткань** ширхэгт эд; **~ межпозвоночный хрящ** нугалмын хоорондох ширхэгт мөгөөрс.

ВОЛОКНО ширхэг, сэмэрдэс, цуулт; **шёлконое** ~ торгон цуулт.

ВОЛОКОМ чирэх; **тащить** ~ газар дээгүүр чирэх.

ВОЛОКУША аралт чиргүүл.

ВОЛОНТЕР сайн дураар элсэгч, элссэн цэрэг.

ВОЛОС үс, хялгас; **расчесать** ~ы үс самнах; **конские** ~ы хялгас; * **краснеть до корней волос** нчнж час улаан болох; **ин** **на** ~ бүр юу ч байхгүй; **~ы встают дыбом** үс арвайж босох.

ВОЛОСАТЫЙ үсэрхэг, үслэг.

ВОЛОСН|ОЙ хялгасан, цуултан, маш нарийхан; **~ые сосуды** хялгасан судас.

ВОЛОСОК 1. жаахан үс, үсхэн, өчүүхэн хялгас; 2. утас; * **быть на** ~ **от смерти** үхлийн амсар дээр гарах, арай л үхсэнгүй; **держаться на волоске** дээсэн дөрөөтэй дөнгөж явах, хялгасанд торж байх, амь алдаагийн даваан дээр.

ВОЛОСТНОЙ хушууны, аймгийн.

ВОЛОСТЬ хушуу, отог.

ВОЛОСЯНОЙ хялгасан, үсэн; **~ матрац** хялгасан дэвсгэр.

ВОЛОЧИТЬ чичрэх.

ВОЛОЧИТЬСЯ 1. чирэгдэх, чиргүүлдэх; 2. хүүхэн эргүүлэх.

ВОЛХВ шндтэн, арш.

ВОЛЧАНКА чонын хөрөвдөс, чоно яр.

ВОЛЧАРА 1. чоно, боохой; 2. амна бодсон, өлөн ховдог, идэж ашиглах дуртай хүн.

ВОЛЧИЙ чонын, чонон; **волчья** доха чонон дах; * **волчья ягода** чөтгөрийн идээ.

ВОЛЧИХА өлөгчин чоно, гичий чоно.

ВОЛЧКОМ эрчигнүүр шиг.

ВОЛЧНИКОВЫЕ бот. далан түрүүтэн.

ВОЛЧОК 1. эрчигнүүр, удган; 2. зэрүүл, газрын сам хорхой.

ВОЛЧОНОК бэлтрэг, чонын гөлөг.

ВОЛШЕБНИК илбэчин.

ВОЛШЕБНИЦА илбэч эмэгтэй.

ВОЛШЕБНИЦЫЙ 1. илбийн, автай, шидэт; **~ая сказка** шидэт үлгэр; 2. хачин сайхан, жигтэй сайхан; **~ая музыка** хачин сайхан хөгжим.

ВОЛШЕБСТВО илбэ, шнд.

ВОЛЫНИТЬ, унжруулах, нурших, ужаах.

ВОЛЫНКА 1. хөөрөгт цуур; 2. нурших, нуршил.

ВОЛЬГÓТНО эрх дураараа, талбиун, санаа амар.

ВОЛЬГÓТН|ЫЙ эрх дураар, талбиун; **~ая жизнь** талбиун амьдрал.

ВОЛЬНАЯ чөлөөлөх бичиг, хамжлагаас гаргах баримт.

ВОЛЬНИЧАТЬ зоргоор аашлах, дур мэдэх.

ВОЛЬНО 1. дураараа, дуртай; **~ или невольно** дуртай ч дургүй ч гэсэн; 2. сул, сул зогс; **~!** сул зогс!

ВОЛЬНОДУМЕЦ чөлөөт санаатан.

ВОЛЬНОДУМНЫЙ чөлөөт санааны.

ВОЛЬНОДУМСТВО чөлөөт санаа, чөлөөтэй сэтгэх явдал.

ВОЛЬНОЛЮБИВЫЙ эрх чөлөөнд дуртай.

ВОЛЬНОНАЁМНЫЙ хөлсний, хөлсөлсөн.

ВОЛЬНООТПУЩЕННИК суллагдсан боол, чөлөөлөгдсөн хамжлага.

ВОЛЬНОСЛУШАТЕЛЬ лекци сонсогч, сайн дурын оюутан.

ВОЛЬНОСТЬ 1. эрх чөлөө, чөлөөтэй; 2. задгай, сул, зоргондоо орох.

ВОЛЬН|ЫЙ сул, эрх чөлөөт, дархан, зоргоороо; **~ город** дархан хот; **~ перевод** чөлөөтэй орчуулга, найруулан орчуулах; **~ые движения** чөлөөт хөдөлгөөн; **~ая птпиа** зоргоороо хүн.

ВОЛЬТ 1. вольт (**цахилгааны урсгалын хүчдэлнийг хэмжих нэгж**); 2. эргэлт, тойруулга.

ВОЛЬТОВА ДУГА вольтын нум, вольтын дугуй, цахилгаан гэрэлтүүр.

ВОЛЬФРАМ вольфрам, гянт (**амархан хайлдаггүй төмөрлөг**).

ВОЛЬФРАМОВЫЙ вольфрамын, вольфрамт.

ВОЛ|Я 1. чөлөө, эрх чөлөө; 2. зориг, дур хүсэл, таалал; **человек железный** ~и хатан зоригтой хүн; **отдаться на** ~ю **победителей** ялагсдын дур зоргонд автах; **это в** **вашей** ~е **та дураараа** бол та л мэднэ; 3. суллах, тавих; **отпустить на** ~ю **суллаж** гаргах; * **~сю** **судеб** **заяаны** эрхээр; **~ неба** тэнгэрийн бошго.

ВОН I 1. тоннил, зайл, талий, гар; **~ отсюда!** эндээс зайл! талий! **пошел** ~! тоннил! **выгнать** ~ хөөж гаргах; 2. хэтрүү, гаргуун; **из ряда** ~ **выходящий** хирээс хэтрүү давсан; * **из рук** ~ **плохо** авах танаггүй муу.

ВОН II тээ тэр, тээр; **~ он идет** тээ тэр айсуй; **~ там** тээр тэнд.

ВОНЗАТЬ бүлэх, шаах, хатгах, шигтгэх.

ВОНЗАТЬСЯ бүлэгдэх, шаагдах, хатгагдах, шигдэх.

ВОНЗИТЬ бүлэх, шаах, хатгах, шигтгэх; **~ книжал** чинжаал хутга шаах.

ВОНЬ өмхий үнэр, үнэр танар.

ВОНЮЧИЙ өмхий, муухай үнэртэй, өмхний самхай.

ВОНЯТЬ өмхийрөх, өмхний үнэр гаргах, унгах.

ВООБРАЖАЕМЫЙ сэтгэлдээ бодсон, ухаанд ургасан, санаанд дүрсэлсэн.

ВООБРАЖАТЬ 1. сэтгэх, санаандаа дүрслэх; 2. биеэ тоох, сайрхах.

ВООБРАЖЕНИЕ 1. дүрслэн бодох, тухайлах; 2. хоосоо санаа, санаархал.

ВООБРАЗИМЫЙ бодож болом, сэтгэж болом.

ВООБРАЗИТЬ 1. санах, сэтгэх; 2. биеэ тоох, сайрхах.

ВООБЩЕ ер, ер нь, ердөө; **~, это верно** ер нь энэ зөв; **я** **~ сегодня** **никуда не пойду** би өнөөдөр ердөө хаашаа ч гарахгүй.

ВООДУШЕВИТЬ урам оруулах, урамшуулах, зоригжуулах.

ВООДУШЕВИТЬСЯ урам орох, урамших, зоригжих.

ВООДУШЕВЛЕНИЕ урам хөгжих, урамшил, зоригжил.

ВООДУШЕВЛЕННЫЙ урам хөгжсөн, урам орсон, зоригжсон.

ВООДУШЕВЛЯТЬ урам оруулах, зоригжуулах.

ВООДУШЕВЛЯТЬСЯ урам орох, зоригжих.

ВООРУЖАТЬ зэвсэглэх, зэвсэгжүүлэх.

ВООРУЖАТЬСЯ зэвсэглэх.

ВООРУЖЕНИЕ зэр зэвсэг, зэвсэглэх.

ВООРУЖЕННОСТЬ зэвсэглэл, зэвсэглэх.

ВООРУЖЕНН|ЫЙ зэвсэгт, зэвсэглэсэн; **~ые силы** зэвсэгт хүчин; **~ техникой** техникээр зэвсэглэсэн.

ВООРУЖИТЬ зэвсэглэх, зэвсэгжүүлэх; **~ армию** цэргийг зэвсэглэх.

ВООРУЖИТЬСЯ зэвсэглэх, зэвсэглүүлэх; * ~ терпением тэсэж үзэх, тэсвэржих
ВООЧИЮ нүдний өмнө, илт, ив илхэн, нүдээрээ харж.
ВО-ПЕРВЫХ нэгдүгээрт, нэгд.
ВОПИТЬ орилох, бархирах, чарлах.
ВОПИЮЩИЙ хачин жигтэйхэн, жигшмээр, зэвүү хүрмээр;
 * глас ~его в нустыне хоосон цөлд гуугалах мэт.
ВОПЛОТИТЬ биелүүлэх, хэрэгжүүлэх; ~ замысел в произведе-
 нии санасиаа сайхан зохиол болгон биелүүлэх.
ВОПЛОТИТЬСЯ биелэх, биелэгдэх, гүйцэтгэгдэх.
ВОПЛОЩАТЬ биелүүлэх, хэрэгжүүлэх.
ВОПЛОЩАТЬСЯ биелэх, биелэгдэх.
ВОПЛОЩЕНИЕ 1. биелэх, биелэгдэх; 2. хувилгаан.
ВОПЛОЩЕННЫЙ 1. биелсэн; проект, ~ и жизнь амьдралд
 биелсэн төсөл; 2. эрхэм жишээ, оргил; человек этот — ая
 справедливост энэ хүн үнэн шударгын эрхэм жишээ болно.
ВОПЛЬ орилоон, чарлаан.
ВОПРЕКЪ зөрүү, сөрөх, гадуур; ~ здравому смыслу зүйг сөрж;
 ~ желанию дур хүслээсээ гадуур.
ВОПРОС, 1. асуулт; задать ~ асуулт тавих; осаждать ~ами
 асуултаар ноцох, асууж шалах; 2. асуудал; аграрный ~ газар
 тариалангийн асуудал; оставить ~ открытым асуудлыг
 шийдэлгүй орхих; 3. хэрэг, учир зүйл; весь ~ в том, что...
 бүхүчир нь юу вэ гэхэд; это ~ времени энэ байзнаж байтал
 болох зүйл; по личному ~у хувийн хэргээр; * ~ жизни и
 смерти амь өрөх асуудал, амь насны хэрэг; что за ~? ямар
 асуулт байх вэ? хэлэлцсэн юу байх вэ?; ставить под ~ асуудал
 болгох.
ВОПРОСИТЕЛЬНЫЙ асуух, асуусан; ~ знак асуух тэмдэг.
ВОПРОСНИК асуултын хуудас, асуулга.
ВОПРОШАТЬ лавлах, сураглах.
ВОР хулгайч; карманный ~ өвөр суйлах хулгайч.
ВОРВАТЬСЯ 1. нэвтрэх, орох, цөмрөн орох; 2. нэвт үлээх.
ВОРИШКА явган хулгайч, шалихгүй хулгайч.
ВОРКОВАТЬ 1. гөвтнөлдөх, шивэр авир хийх; 2. түдэглэх,
 донгодох.
ВОРКОТНЯ 1. гөвтнөх, түдэгнэх; 2. түдэглэх, донгодох.
ВОРОБЕЙ бор шувуу, богширго, гятруу, бялзуухай;
 * стреляный ~ долорсон амьтан, хашир гайхал.
ВОРОБЬИНЫЙ бор шувууны.
ВОРОВАННЫЙ хулгайлсан, хулгайн.
ВОРОВАТЫЙ хулгай, нохойрхог, гөнтэй; ~ взгляд хулгай
 харц.
ВОРОВАТЬ хулгайлах, хулгуух, хулгай хнийх.
ВОРОВКА хулгайч хүүхэн.
ВОРОВСКИЙ хулгайгаар.
ВОРОВСКОЙ хулгайн, хулгайчийн.
ВОРОВСТВО хулгай, хулгайлах, хулгуух; ~ скота разг. толгой
 салгах.
ВОРОЖБА 1. дом, домнох, гүрэм; 2. мэрэглэх, төлөг үзэх.
ВОРОЖЕЯ домч эхнэр, төлөгч эхнэр, удган.
ВОРОЖИТЬ домнох, мэрэглэх, төлөг үзэх.
ВОРОН хон хэрээ, хэрээ.
ВОРОНА турлааг, хар торуу; * пуганая ~ и куста бонтса сүүнд
 халаад тараг үлээх; ворон считать ангайх, ангалзах.
ВОРОНЕЦ бог. ховолгоно; ~ красноплодный улаан
 ховолгоно.
ВОРОНЕНЬИЙ хав хар, бараан, хар будагтай.
ВОРОНИЙ хэрээний, турлаагийн; ~ глаз бог. чандган чнх.
ВОРОНИТЬ өнгөлөх, хараар будах.
ВОРОНКА 1. гоожуур, юлдүүр, юүлдүүр лууз, хүнхнй; ~ ушная
 чихний лууз; 2. өрх, шувтан нүх.

ВОРОНОЙ хар, хөө хар.
ВОРОНЬЕ сэгний хэрээ, шунахайчууд.
ВОРОТ 1. зах, заам, энгэр; 2. эргүүлэг өргөх хөшүүр.
ВОРОТА хаалга, их хаалга; триумфальные ~ ёслолын хаалга.
ВОРОТЯЛА мундагчууд, толгойлогчнд.
ВОРОТИТЬ буцаах, эргүүлэх.
ВОРОТИТЬСЯ буцах, эргэх.
ВОРОТНИК зах заам, зах.
ВОРОТНИЧОК зах, бяцхан зах; стоячий ~ босоо зах;
 отложной ~ эвхээ зах, сөхдөг зах.
ВОРОХ бөөм, овоо.
ВОРОЧАТЬ 1. мухруулах, хөлбөрүүлэх, эргүүлэх, өнхрүүлэх;
 ~ брeвня мод өнхрүүлэх; 2. захирах, даамалдах; ~ всеми
 делами бүх хэргийг даамалдах.
ВОРОЧАТЬСЯ эргэлдэх, өнхрөх, хөрвөх, хөлбөрөх.
ВОРОШИТЬ урвуулах, сийчих; ~ сено өвс сийчих.
ВОРС илбэргэ, илбэрээс.
ВОРСИНКА цэлмэн, илбэрхнй.
ВОРСИСТЫЙ илбэргэтэй, илбэрхий.
ВОРСЯНКОВЫЕ бог. бааварын овог.
ВОРЧАНИЕ 1. архирах; 2. янших, донгосох.
ВОРЧАТЬ 1. архирах; 2. янших, донгосох.
ВОРЧЛИВОСТЬ яншаа, уймаа.
ВОРЧЛИВЫЙ яншаа, уймаа.
ВОРЧУН яншаа хүн, уймаа хүн.
ВОРЧУНЯ яншаа эхнэр, уймаа эхнэр.
ВОСВОЙСИ гэр тийшээ гэлдрэх, орон нутгаа тэмцэх.
ВОСЕМНАДЦАТЫЙ арван наймдугаар, арван найм; ~
 параграф арван наймдугаар зүйл; ~ое число арван наймны
 өдөр.
ВОСЕМНАДЦАТЬ арван найм.
ВОСЕМЬ найм.
ВОСЕМЬДЕСЯТ наяд.
ВОСЕМЬСОТ найман зуу.
ВОСЕМЬЮ найман, найм дахин; ~ восемь — шестьдесят
 четыре найман найм — жаран дөрөв.
ВОСК лав, цагаан лав, балуус, шааг; ~ зубоvрачебный шүдний
 хэв авах зориулалтын бэлдмэл.
ВОСКЛИКНУТЬ халаглан хэлэх, бахдан хашгирах.
ВОСКЛИЦАНИЕ дуудал, халаглан хашгирах, бахдан
 бархирах.
ВОСКЛИЦАТЕЛЬНЫЙ дуудах, анхааруулах, халаглах; ~ знак
 дуудах тэмдэг.
ВОСКЛИЦАТЬ халаглан хэлэх, бахдан хашгирах.
ВОСКОВ|ОЙ лавын; ~ая свеча лавын лаа; * ~ое лицо
 цонхигор царай.
ВОСКРЕСАТЬ амь орох, амьдрах, сэхэх.
ВОСКРЕСЕНИЕ 1. амь орох, дахин амьдрах; 2. сэргэх, сэхэх,
 тамир орох.
ВОСКРЕСЕНЬЕ ням гариг, адьяа, сайн өдөр, бүтэн сайн өдөр.
ВОСКРЕСИТЬ амь оруулах, амьдруулах, сэхээх.
ВОСКРЕСНИК сайн өдрийн хамтын ажил.
ВОСКРЕСНУТЬ 1. амь орох, үхээд амилах, дахин амьдрах,
 сүнс орох; 2. сэргэх, сэхэх.
ВОСКРЕСН|ИЙ сайн өдрийн, ням гаригийн; ~ая прогулка
 сайн өдрийн зугаалалт.
ВОСКРЕШАТЬ 1. амь оруулах, амьдруулах; ~ из мёртвых
 үхсэнийг амилуулах; 2. сэргээх, сэхээх.
ВОСПАЛЕНИЕ үрэвсэл, үрэвсэх; ~ лёгких уушиг үрэвсэх;
 ~ крупозное сахуулайт үрэвсэл.
ВОСПАЛИТЕЛЬНЫЙ үрэвсэх.
ВОСПАЛИТЬСЯ үрэвсэх, үрэвсчих, улайх.

ВОСПЕВАТЬ магтан дуулах, сайшаах, дуурсгах.
ВОСПЕВАТЬСЯ магтагдах, алдарших, дуурсган дуулах.
ВОСПЕТЬ магтан дуулах, алдрыг дуурсгах, цолыг дуудах.
ВОСПИТАНИЕ хүмүүжил, хүмүүжүүлэх, хүмүүжих, бойжуулах.
ВОСПИТАННИК хүмүүжигч, тэжээлгэгч, суралцагч.
ВОСПИТАННИЦА хүмүүжигч охин, суралцагч хүүхэн.
ВОСПИТАННОСТЬ хүмүүжил, боловсон, ургамж, учир мэдэх.
ВОСПИТАННЫЙ хүмүүжүүлсэн, боловсорсон, сургамжтай, томоожсон.
ВОСПИТАТЕЛЬ хүмүүжүүлэгч, асрагч багш, сургамжлагч.
ВОСПИТАТЕЛЬНИЦА хүмүүжүүлэгч эмэгтэй, асрагч эх, эмэгтэй багш.
ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ хүмүүжүүлэх.
ВОСПИТАТЬ хүмүүжүүлэх, сургамжлах; ~ в детях привычку к труду хүүхдийг хөдөлмөрийн дадлагатай болгон хүмүүжүүлэх.
ВОСПИТЫВАТЬ хүмүүжүүлэх, хүмүүжүүлсээр байх.
ВОСПИТЫВАТЬСЯ хүмүүжих, сургамжлагдах.
ВОСПЛАМЕНЕНИЕ ноцох, шатах, асах, гал авалцах.
ВОСПЛАМЕНИТЬ 1. ноцоох, шатаах, асах, гал авалцуулах; 2. бадруулах.
ВОСПЛАМЕНИТЬСЯ 1. ноцох, шатах, гал авалцах, асах; 2. бадрах.
ВОСПЛАМЕНЯЕМОСТЬ шатах чанар, шатамгай, гал авалцмтгай.
ВОСПЛАМЕНЯТЬ 1. ноцоох, шатаах, асах, гал авалцуулах; 2. бадруулах.
ВОСПЛАМЕНЯТЬСЯ 1. ноцоох, шатах, гал авалцах; 2. бадрах.
ВОСПОЛНИТЬ нөхөж гүйцээх, нөхөх.
ВОСПОЛНИТЬСЯ нөхөгдөх, нөхөгдөж гүйцэх.
ВОСПОЛНЯТЬ нөхөж гүйцээх, дутууг нөхөх.
ВОСПОЛНЯТЬСЯ нөхөгдөх, гүйцэлдэх.
ВОСПОЛЬЗОВАТЬСЯ ашиглах, самбаачлах, завших; ~ случаем завшааныг ашиглах.
ВОСПОМИНАНИЕ дурсах, дурсан санах, дурсамж.
ВОСПРЕЯТСТВОВАТЬ саад хийх, түйтгэрлэх.
ВОСПРИИМЧИВОСТЬ 1. авхаалж, ухамтгай; 2. халдамтгай, эмзэг, өвчлөмтгий, эмзэг чанар.
ВОСПРИИМЧИВЫЙ 1. авхаалжтай, ухамтгай, ойлгомжтой; 2. халдамтгай, өргөмхий эмзэг.
ВОСПРИНИМАТЬ ухах, ойлгох.
ВОСПРИНЯТЬ ойлгогчид, ухамсарлах, шүүрч авах.
ВОСПРИЯТИЕ ойлгоц, ойлгох, ухах.
ВОСПРОИЗВЕДЕНИЕ 1. нөхөн үйлдвэрлэх, ахиж үйлдэх; 2. буулгавар, хуулбар.
ВОСПРОИЗВЕСТИ 1. нөхөн үйлдвэрлэх, ахиж үйлдэх; 2. буулгах, хуулбарлах; 3. сэргээж санах.
ВОСПРОИЗВОДИТЬ 1. нөхөн үйлдвэрлэх, ахиж үйлдэх; 2. буулгах, хуулбарлах 3. сэргээж санах.
ВОСПРОИЗВОДСТВО 1. нөхөн үйлдвэрлэл, ахиж үйлдэх; простое ~ энгийн нөхөх үйлдвэрлэл.
ВОСПРОТИВИТЬСЯ эсэргүүцэх, татгалзах, цааргалах.
ВОСПРЯНУТЬ сэргэх, сэхэх, орох; ~ духом зориг орох, сэтгэл сэргэх.
ВОСПЫЛАТЬ буцлах, оргилох; ~ гневом уур буцлах; ~ любовью янаг сэтгэл оргилох, хурьцах.
ВОССЕДАТЬ морилж суух, ажааран суух, залран суух.
ВОССЕСТЬ морилж суух, ажааран суух, суух; ~ на престол хаан ширээнд суух.
ВОССОЕДИНЕНИЕ сөөргө нь нийлүүлэх.
ВОССОЕДИНИТЬ сөөргө нь нийлүүлэх, ахиж нийлүүлэх.

ВОССОЕДИНИТЬСЯ сөөргөө нийлэх, ахиж нийлэх.
ВОССОЗДАВАТЬ сөөргө нь босгох, ахиж үүдэх, дахин сэргээх.
ВОССОЗДАВАТЬСЯ сөөргөө байгуулагдах, ахиж хийгдэх, дахин сэргэх.
ВОССОЗДАНИЕ сэргээн байгуулах, ахиж босгох, дахин сэргээх, сэлбэх.
ВОССОЗДАТЬ дахин босгох, сөөргө нь байгуулах, ахиж сэргээх.
ВОССОЗДАТЬСЯ сөөргөө байгуулагдах, дахин сэргэх, сэлбэгдэх.
ВОССТАВАТЬ эсэргүүцэх, эсэргүүцэн босох.
ВОССТАНАВЛИВАТЬ 1. сэргээн босгох, сэргээн тогтоох, сэлбэн засах, тэнхрүүлэх; ~ разрушенный город эвдэрсэн хотыг сэлбэн засах; 2. сэргээн санах; 3. хэвээр болгох, эгүүдэн олгох; ~ в правах эрхийг эгүүдэн олгох.
ВОССТАНАВЛИВАТЬСЯ 1. сэргэн босох, сэргэн тогтох, сэлбэгдэх, тэнхрэх; 2. сэргэж санагдах; 3. хэвээр болох, эгж орох.
ВОССТАНИЕ бослого; вооруженное ~ зэвсэгт бослого.
ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫЙ 1. сэргээн босгох, сэргээн тогтоох, сэлбэн засах тэнхрүүлэх; 2. сэргээн санах.
ВОССТАНОВИТЬ 1. сэргээн босгох, сэргээн тогтоох, тэнхрүүлэх; ~ своё здоровье биеэ тэнхрүүлэх; 2. сэргээн санах; ~ в памяти сэтгэлдээ сэргээн санах; 3. хэвээр болгох, эгүүдэн оруулах; ~ в должности албан тушаалд эргүүдэн оруулах; 4. хандуулах, болгох; ~ всех против себя бүгдийг өөрийн эсрэг хандуулах.
ВОССТАНОВИТЬСЯ 1. сэргэн босох, сэргэх, тэнхрэх; 2. буцаж орох, олж авах ~ в правах эрхээ олж авах.
ВОССТАНОВЛЕНИЕ 1. сэргээн босгох, сэргээх, сэлбэн засах; ~ репутации сайн нэрээ сэргээх; 2. тэнхрүүлэх; 3. хэвээр болгох, эгж орох.
ВОССТАТЬ босох, эсэргүүцэн босох.
ВОСТОК дорно, дорно зүг, дорнод, зүүн, зүүн зүг; идги на ~ зүүн тийшээ явах Дальний ~ Алс Дориод; Ближний ~ Ойрхи Дорнод.
ВОСТОКОВЕД дорно дахиныг судлагч.
ВОСТОКОВЕДЕНИЕ дорно дахины судлал.
ВОСТОКОВЕДЧЕСКИЙ дорно дахины судлалын.
ВОСТОРОГ сэтгэл хөгжих, хөөрөх, бахдах; приходит в ~ сэтгэлгүй хөгжөөн бахдуулах; я в восторге от этого би үүнд бахдана.
ВОСТОРГАТЬСЯ бахдах.
ВОСТОРЖЕННО бахдан, бахархан; ~ отзываться бахдан хэлэх.
ВОСТОРЖЕННОСТЬ бахдах, бахархан.
ВОСТОРЖЕННЫЙ бахдах; ~ поклонник бахдан шүтэгч.
ВОСТОРЖЕСТВОВАТЬ ялах, дийлэх.
ВОСТОЧНИЦЫЙ дорнод, дорно дахины, зүүн, зүүн зүгийн; ~ая граница дорнод хил; ~ ветер зүүн зүгийн салхи.
ВОСТРЕБОВАНИЕ нэхэх, нэхэж авах, шаардах; письмо до ~я өөрөө хүлээн авах захиан.
ВОСТРЕБОВАТЬ нэхэх, шаардах.
ВОСТРЕЦ хиаг, түнх; ~ пушнестоголосый унгариль түрүүт түнх.
ВОСТРО держать ухо ~ чихээ сонор байлгах сэрэмжтэй байх
ВОСХВАЛЕНИЕ магтах, магтаал.
ВОСХВАЛИТЬ магтах, их магтах.
ВОСХВАЛЯТЬСЯ магтуулах, их магтагдах.
ВОСХИТИТЕЛЬНО гайхамшигтай, гайхалтай, дур булаам.
ВОСХИТИТЕЛЬНЫЙ дур булаамаар, гайхалтай.
ВОСХИТИТЬ гайхуулах, дур булаах.
ВОСХИТИТЬСЯ дур булаагдах, шагшин гайхах.
ВОСХИЩАТЬ гайхуулах, дур булаах.
ВОСХИЩАТЬСЯ шагшин гайхах, дур булаагдах.

ВОСХИЩЕНИЕ шагшин гайхах, дур булаах.
ВОСХОД мандах, ургах; на ~е солнца нар мандах үед.
ВОСХОДИ|ТЬ 1. мандах, ургах, гарах; солнце ~т нар ургах байна; 2. авирах, авиран гарах, мацаж гарах; ~ на вершину горы уулын оргилд авиран гарах; 3. үүсвэр, үүсвэрлэх, гарал; миогне обьчан ~ят к глубокой древности олон заншил эрт урьдын гаралтай юм.
ВОСХОДЯЩ|ИЙ мандах, ургах, гарах; ~ее солнце мандаж байгаа нар; рождениик по ~ей линии дээд үений садан; ~ая звезда алдаршиж яваа хүн, гнйж яваа од.
ВОСХОЖДЕНИЕ мандах, авиран гарах.
ВОСШЕСТВИЕ ~ на престол хаан ширээнд суух, хаан ширээнд залрах.
ВОСЬМЁРКА найм, найман, наймт, найман тоот.
ВОСЬМИДЕСЯТИЛЁТНИЙ наян наст.
ВОСЬМИДЕСЯТЫЙ наядугаар.
ВОСЬМИКЛАССНИК наймдугаар ангийн сурагч.
ВОСЬМИКЛАССНИЦА наймдугаар ангийн эмэгтэй сурагч.
ВОСЬМИЛЁТНИЙ найман наст, найман жилийн.
ВОСЬМИСОТЫЙ найман зуудугаар.
ВОСЬМИЧАСОВОЙ найман цагийн.
ВОСЬМ|ОЙ найман, наймдугаар, найм дахь; ~ое ноября арван нэгдүгээр сарын найман; ~ час найм дахь цаг, долоо өнгөрч байна.
ВОСЬМУШКА наймны нэг, наймт; * ~ чаю хоёр шар цай.
ВОТ 1. энэ, уухай; ~ такой нймэрхүү; ~ наказание-то нйм лай байх гэж; ~ и зима настала за өвөл болжээ, тэгээд өвөл боллоо.
ВОТ|РОВАТЬ санал өгөх, санал хураах.
ВОТКНУТЬ шаах, хатгах, зоох, чичих; ~ кол в землю гадас газарт шаах.
ВОТКНУТЬСЯ шаагдах, хатгагдах.
ВОТУМ санал илэрхнйлэх, олонхийн санал; ~ недоверия үл итгэх саналыг илэрхнйлэх.
ВОТЧИНА ноёны харьяат газар, эзэмшлийн нутаг, өв газар.
ВОЦАРЕНИЕ 1. хаан суух; 2. чив чнмээгүй болох, иам гүм болох, намхрах.
ВОЦАРЯ|ТЬСЯ 1. хаан суух; 2. чнв чимээгүй болох; ~лась тншина чив чимээгүй болов.
ВОШЬ 1. бөөс; 2. ширх; 3. бүүрэг.
ВОЩЁНЫЙ лавдсан, лав шингээсэн.
ВОЩ|ТЬ лавдах, лав шингээх, цардах.
ВОЮЮЩИЙ байлдагч, байлдаж байгаа.
ВОЙКА хэцүү цэрэг, хэцүүдсэн цэрэг, үхэнц баатар.
ВПАДА|ТЬ 1. урсаж орох, цутгаж орох; Волга ~ет в Каспийское море Ижил Мөрөн Каспийн тэнгист цутган ордог; 2. орох; ~ в бедность ядуу байдалд орох; ~ в противоречие зөрчилд орох; 3. хонхойх, хотойх; щёки впали хацар нь хонхойжээ.
ВПАДИНА 1. ухархай; глазная ~ нүдний ухархай; 2. хонхорхой, хонхор газар, хотгор.
ВПАИВАТЬ гагнах, ширээх.
ВПАЙКА гагнаас, гагнуур, гагнах.
ВПАЛ|ЬИЙ хонхор, хөнхөр; ~ые глаза хөнхөр нүд.
ВПАСТЬ 1. хонхойх, хотойх; после болезни глаза и щёки впадают өвдсөнөөс хойш нүд хацар нь хонхойжээ; 2. орох, доройтох шиг болох; ~ в отчаяние цөхрөлд орох, цөхрөх; ~ в крайность хэтрэлд орох, бүр хэтрэх; ~ в детство хүүхэд шиг болох.
ВПАЯТЬ гагнах, ширээх, гагнаж суулгах.
ВПЕРВЫЕ анх, анх удаа.
ВПЕРЕВАЛКУ гуйвалзан, дайвалзан, майжигнан.

ВПЕРЕГ|ИБ тонгойн, бөгтийн, бөхийн.
ВПЕРЕГОНК|И уралдан; бежать ~ уралдан гүйх.
ВПЕРЕГОНКУ уралдан, хойно урдаа, оролцон, хөөцөлдөн.
ВПЕРЕД 1. урагшаа, урагш давших, урагш; сделать два шага ~ хоёр алхам урагш давших; 2. хойшдоо, цаашдаа; ~ будь осторожен хойшдоо болгоомжтой бай; 3. урьдаас, урьдчилан; заплатить ~ урьдчилан төлөх.
ВПЕРЕД|И 1. өмнө, урьд, түрүүнд, түрүүлэн; идти ~ өмнө явах, түрүүлэн явах; 2. өмнө нь, урьд нь, ирээдүйд; у него вся жизнь ~ түүний бүх насны явдал өмнө нь (ирээдүйд) байна; 3. урьд нь, түрүүнд нь; он ехал ~ всех тэр бүгдийн түрүүнд нь явж байлаа.
ВПЕРЕМЁЖКУ сольцолдон, сэлгэлдэн.
ВПЕРЕМЁШКУ хольцолдон, хутгалдан.
ВПЕЧАТЛЕНИЕ сэтгэгдэл, хошигнол, хадаашрал; произвести сильное ~ гүн сэтгэгдэл төрүүлэх.
ВПЕЧАТЛИТЕЛЬНОСТЬ сэтгэгдэлтэй, авхаалж, хоногшил, хадаашрал.
ВПЕЧАТЛИТЕЛЬНЫЙ сэтгэгдэлт, авхаалжтай, соргог, мэдрэлтэй.
ВПИВАТЬ сорох, уух, уусгах.
ВПИВАТЬСЯ шигтгэх, зуух; ~ зубами шүдээр зуух.
ВП|ИКУ хорлох гэж, зориуд санаатайгаар.
ВПИСАТЬ 1. оруулж бичих, оруулга хийх, нэмэх; 2. дотор нь зурах, оруулж зурах, багтааж зурах; ~ треугольник в окружность тойргийн дотор гурвалжныг багтааж зурах.
ВПИСЫВАТЬ оруулах, оруулж бичих, багтааж бичих.
ВПИТАТЬ 1. шингээх; 2. ойлгож авах.
ВПИТА|ТЬСЯ шингэх, нэвтрэх, орох; вода ~лась в землю ус газарт шингэв.
ВП|ИТЬВАНИЕ шингэх, нэвтрэх.
ВП|ИТЬСЯ зуух, зуурчих, шигдэх; ~ в когти хумсаараа зуурчих.
ВП|ИХИВАТЬ чнхэх, чнхэж оруулах.
ВПЛАВ|Ь самран, усчлан.
ВПЛЕСТИ залгаж гөрөх, сүлжих; ~ ленту в косу гээгэнд бүч залгаж гөрөх.
ВПЛЕТАТЬ залгаж гөрөх.
ВПЛОТНУЮ тулж, ойртож очих, шахцалдаж.
ВПЛОТЬ хүртэл, болтол; ~ до вечера үдэш хүртэл, орой болтол.
ВПОВАЛКУ хавьдахуйц хэвтээд, ундуй сундуй хэвтэж; спать ~ ундуй сундуй хэвтэн унтах.
ВПОЛ|ОЛЮСА нам дуугаар, авир шивэр.
ВПОЛЗАТЬ мөлхөж орох, мөлхөж гарах, гулгах.
ВПОЛНЁ бүрэн, бардаагаар; я ~ удовлестворён би бүрэн ханав.
ВПОЛОБОРОТА хагас эргээд, эргэсгээд..
ВПОЛОВ|ИНУ 1. хагас; 2. хоёр дахин; ~ меньше хоёр дахин бага.
ВПОПЫХАХ тэвдүү, тэвдээд, яаран, санд мэнд, адгаад; ~ я забыл книгу дома тэвдээд би номоо гэртээ мартжээ.
ВП|ОРУ 1. цаг нь болох; ~ над этим подумать үүнийг бодох цаг нь болов; 2. таарах, яг тааруу; эти botники мне ~ энэ гутал над яг таарав.
ВПОРХНУТЬ иисэж орох, дүрхийн орох, сэвэлзэн орох.
ВПОСЛЁДСТВИИ эцэсдээ, хойно, хожим, байн байсаар; ~ не повтория хожим битгий тэгээрэй.
ВПОТЬМАХ харанхуйгаар, харанхуйд.
ВПРАВДУ үнэхээр, нээрээ; я и ~ этого не знал би үүнийг нээрээ мэдээгүй.
ВПРАВЕ эрхтэй; он ~ требовать тэр шаардах эрхтэй.
ВПРАВИТЬ барих, барьж засах; ~ вывихнутую руку булгарсан гарыг барих.

ВПРАВО баруун тийш, баруун гар тийш, баруунш; повернуть ~ баруун тийш эргүүлэх.

ВПРЕДЬ үүнээс хойш, цаашдаа, хойшдоо; ~ будь внимательней үүнээс хойш анхааралтай бай.

ВПРИКУСКУ саахар үмхэж; пить чай ~ саахар үмхэж цай уух.

ВПРИПРЫЖКУ харайн гүйх, дэвхцэн гүйх, догонцон гүйх.

ВПРИСЯДКУ суун босон, цовхчин.

ВПРОГОЛОДЬ өл залгаж, өлөн зэлмүүр, арайхан амь улжиж; жить ~ өлөн зэлмүүр амь зуух.

ВПРОК 1. нөөц, үүц; заготовить ~ нөөц бэлтгэх; 2. тус; ему ничто ~ не идёт түүнд юу ч тус болохгүй.

ВПРОСАК попасть ~ бачлагдах, гэнэдэх.

ВПРОЧЕМ гэвч, үгүй, тэгээд.

ВПРЫГИВАТЬ үсрэн орох, харайн орох.

ВПРЫСКИВАНИЕ тарих; подкожное ~ арьс махны завсар тарих.

ВПРЯГАТЬ хөллөх.

ВПРЯГАТЬСЯ хөллөх, хөллүүлэх.

ВПРЯМЬ нээрээ, үнэхээр.

ВПРЯЧЬ хөллөх; ~ лошадь в повозку морь тэргэнд хөллөх.

ВПУСКА|ТЬ оруулах, нэвтрүүлэх; не ~йте его сюда түүнийг нааш нь битгий оруулаарай.

ВПУСКАТЬСЯ орох, оруулах, тавигдах.

ВПУСТУЮ талаар, шал хэрэггүй, мийн.

ВПУТАТЬ ороолдуулах, холбогдуулах, оролцуулах.

ВПУТАТЬСЯ ороолдох, холбогдох, оролцох.

ВПУХ бүрмөсөн, яйртал, ягтаа тулгал; * ~ и нпрах үнсэн товрог болтол.

ВПЯТЕРО тав дахин.

ВПЯТЕРОМ тавуул, тавуулаа.

ВРАГ дайсан, өшөөтөн.

ВРАЖДА дайсагнах, өшөө хонзон.

ВРАЖДБНО дайсагнан, өшөөрхөн.

ВРАЖДБНОСТЬ дайсагнал, өшөөрхөл.

ВРАЖДБНЫЙ дайсагнасан, өшөөтэй, хонзонтой.

ВРАЖДОВАТЬ дайсагнах, өшөөрхөх, хонзогнох.

ВРАЖЕСКИЙ дайсны.

ВРАЖИЙ 1. дайсны; 2. шумнасын; ~ья сила шумнасын хүч.

ВРАЗБИВКУ энд тэндээс, салаавчлан, сөөлжүүлэн; спрашивать ~ таблицу умножения үржүүлэх хүснэгтийг энд тэндээс асуух.

ВРАЗБРОД 1. тархай, саланги; 2. чиг, чигээрээ.

ВРАЗВАЛКУ найгалзан, хэлтэлээн, дайвалзан.

ВРАЗНОБОЙ чиг чигээрээ, тус тусдаа.

ВРАЗРЁЗ тас зөрүү, огт ондоо, бүр сөрүү.

ВРАЗУМИТЕЛЬНО ойлгомжтой, мэдэгдэхүйц.

ВРАЗУМИТЕЛЬНЫЙ ойлгомжтой, мэдэгдэхүйц.

ВРАЗУМИТЬ ойлгуулах, ухамсарлуулах.

ВРАКИ дэмий балай юм.

ВРАЛЬ худалч.

ВРАНЬЁ худал үг.

ВРАСПЛЮХ гэнэдүүлэх, гэнэдүүлэн, цочмог.

ВРАССЫПНУЮ таран, бутран, бут үсрэн.

ВРАСТАНИЕ шнгдэн ургах, дотогш ургах, лавшран суух, тааралдан орох.

ВРАСТАТЬ 1. шнгдэн ургах, дотогшоо ургах, авалцан ургах; 2. тааралдан орох, зохицон нийлэх.

ВРАСТЯЖКУ сунаж, сунгаж; лежать ~ сунаж хэвтэх.

ВРАТА хаалга.

ВРАТАРЬ хаалгач, үүдэч.

ВРАТЬ худал хэлэх; * часы врут цаг буруу явж байна; ~ как сныый мерин худал галлах.

ВРАЧ эмч, их эмч.

ВРАЧЕБНЫЙ эмнэлгийн.

ВРАЩАТЕЛЬ|Н|ЫЙ эргэх, орчих, эргэлдэх; ~ое движение эргэх хөдөлгөөн.

ВРАЩАТЬ эргүүлэх, эргэлдүүлэх, өнхрүүлэх.

ВРАЩАТЬСЯ эргэх, эргэлдэх, өнхрөх; * ~ среди молодёжи залуучуудын дунд явах, залуучуудтай нийлж авах.

ВРАЩЕНИЕ эргэх, эргэлдэх, орчих, өнхрөх.

ВРЕД хор, хөнөөл, хохирол; причинить ~ хор хүргэх; юрид. возмещение неимущественного вреда эдийн бус гэм хорыг арнгах.

ВРЕДИТЕЛЬ хорлогч, сүйтгэгч, хорлон сүйтгэгч.

ВРЕДИТЕЛЬСКИЙ хорлох, хорлон сүйтгэх.

ВРЕДИТЕЛЬСТВО хорлон сүйтгэх.

ВРЕДИТЬ хорлох, хорлон сүйтгэх, хор хүргэх, гэмтээх.

ВРЕДНО хортой, хөнөөлтэй, гэмтэй; курение ~ для здоровья тамхи татах нь эрүүл мэндэд хортой.

ВРЕДНОСТЬ хор хөнөөл.

ВРЕДНЫЙ хортой, хөнөөлтэй.

ВРЕДОНОСНЫЙ их хортой, хор хүргэх, хөнөөлтэй.

ВРЕЗАТЬ суулгах, шигтгэх, шааж оруулах, зүсэж оруулах.

ВРЕЗА|ТЬСЯ 1. шааж орох, хатган орох; лодка ~лась в берег завь эрэг рүү шааж орох; 2. зүсэж орох, нэвтрэх орох, дайран орох; 3. хадаж орох, хадагдах; ~ в память санаанд хадагдах.

ВРЕМЕНАМИ заримдаа, хааяа хааяа.

ВРЕМЕННО түр, түр зуур, цаг зуур.

ВРЕМЕНИ|ОЙ цагийн; ~ая связь между двумя событиями хоёр явдлын хоорондох цагийн холбогдол.

ВРЕМЕНИ|Й|ЫЙ түр, түр зуурын, цаг зуурын; ~ое правительств-во түр засгийн газар; ~ поверенный в делах хэргийг түр хамаарагч.

ВРЕМЕНИЦ|К түр ноёрхсон сайд, өргөмжийн ноён.

ВРЕМ|Я 1. цаг, хугацаа; вне ~и и пространства движение материи невозможно цаг зай хоёроос гадна материйн хөдөлгөөн байж болохгүй; в назначенное ~ болзсон цагт; в рабочее ~ ажлын цагт; в нерабочее ~ ажлын бус цагаар; в свободное ~ чөлөөт цагт; всему своё ~ аливаа юм өөрийн цаг хугацаатай байдаг; в прежние ~еиа эрт цагт, урьд цагт; в змние ~ өвлийн цагт; сколько ~ени? хэдэн цаг болж байна? ~ истекло цаг өнгөрлөө, цаг дууслаа; прошедшее ~ өнгөрсөн цаг, настоящее ~ одоо цаг; будущее ~ ирээдүй цаг; 2. үе; во ~ Петра Первого нэгдүгээр Петр хааны үед; в последнее ~ сүүлийн үед; во ~ революции хувьсгалын үед; в то ~ мөн тэр үед; 3. зав, зав чөлөө; у меня нет ~ени би завгүй; * в любое ~ хэзээ ч, хэзээ ч хамаагүй; в скором ~ени мөд, удахгүй; в короткое ~ богно хугацаанд; ~ от ~ени үе үе, хааяа хааяа; в своё ~ цаг тухайдаа; до сего ~ени одоо хүртэл, одоо болтол; до поры, до ~ени одоохондоо байзнаж байгаад; четыре ~ени года жилийн дөрвөн улирал, жилийн дөрвөн цаг; всё ~ цаг үргэлж, дандаа; на ~ түр зуур; ~ не ждёт бушуухан, яарах хэрэгтэй; тем ~еним тэр сацуугаар, тэгж байтал; в данное ~ одоо үед.

ВРЕМЯИСЧИСЛЕНИЕ цаг тоолох, лэт зохнох.

ВРЕМЯНКА ортог, зөөдөг зуух.

ВРЕМЯПРЕПРОВОЖДЕНИЕ цаг өнгөрөөх, цаг нөгчөөх.

ВРОВЕНЬ чацуу, чацуу тэгш.

ВРОДЕ шиг, шүү, мэт; он, ~ тебя, увлекастси футболом тэр чам шнг хөл бөмбөг сонирхдог.

ВРОЖДЕН|Н|ЫЙ төрөлхний; ~ талант төрөлхний билэг; ~ая аномалия төрөлхийн гажиг; ~ инстинкт төрөлхний зөн билэг.

ВРОЗНИЦ|У жижиглэн, ширхгээр; продажа оптом н ~ бөөнөөр ба жижиглэн худалдах.

ВРОЗЬ саланги, тус тусдаа, хувь хувьдаа.
ВРУБАТЬ ухаж суулгах, төнхөж суулгах.
ВРУБАТЬСЯ 1. ухаж орох, төнхөж засвар гаргах; 2. цөмрөн орох.
ВРУБИТЬСЯ 1. ухаж орох, төнхөж завсар гаргах; ~ в каменную породу хад төнхөж завсар гаргах; 2. цөмрөн орох; ~ в ряды врага дайсны эгнээнд цөмрөн орох.
ВРУБОВЫЙ өрөмдөх, төнхөх; ~ая машина өрөмдөх машин.
ВРУКОПАШНУЮ гардан, гараараа, улаан гараараа; **драться** ~ гардан ноцолдох.
ВРУН худалч.
ВРУНЯ худалч эмэгтэй.
ВРУЧАТЬ гардуулах, бариулах, шилжүүлэх, олгох.
ВРУЧАТЬСЯ олгогдох, өгөгдөх.
ВРУЧЕНИЕ гардуулах, гардуулан өгөх, барнулах, шилжүүлэх, олгох; ~ послем верительных грамот элчин сайд итгэмжлэх бичгээ гардуулан өгөх.
ВРУЧЕННЫЙ олгогдсон, өгөгдсөн.
ВРУЧИТЕЛЬ гардуулан өгөгч, бариулагч, олгогч.
ВРУЧИТЬ 1. гардуулах, гардуулан өгөх, барнулах, олгох; ~ письмо захна гардуулан өгөх; 2. даатгах, даалгах, мэдэлд өгөх; ~ свою судьбу хувь заягаа даалгах.
ВРУЧНУЮ гараар.
ВРЫВАТЬ зоох, булах, ухаж суулгах.
ВРЫВАТЬСЯ 1. нэвтрэн орох, цөмрөн орох; 2. ухаж орох, малтаж орох.
ВРЫТЬ зоох, малтан суулгах; ~ столбы в землю газарт багана зоох.
ВРЫТЬСЯ малтан орох, ухаж орох.
ВРЯД ЛИ юу л бол, ямар бол даа, үгүй байхаа; ~ он придёт тэр нрэхгүй байхаа.
ВСАДИТЬ шаах, хадаах, хоноох; ~ топор в бревно сүх шургаагт хадаах.
ВСАДНИК морьтой хүн.
ВСАДНИЦА морьтой эмэгтэй, морь унасан эмэгтэй.
ВСАЖИВАТЬ шаах, хадаах, хоноох.
ВСАСЫВАНИЕ сорох, соролт, хөхөх, шингээх.
ВСАСЫВАТЬ сорох, хөхөх.
ВСАСЫВАТЬСЯ 1. сорогдох, хөхөгдөх; 2. шингэх.
ВСЁ 1. ямагт, үргэлж, хэзээд, дандаа; он ~ в разьездах тэр үргэлж нийш тнийш явсаар байна; 2. одоо болтол, - саар л; **дождь** ~ ещё идёт бороо орсоор л байна; 3. улам бүр; ~ дальше улам цаашаа; ~ более н более улам улам, улам бүр; 4. ч, гэсэн, гэвч; **как ни старается**, ~ не выходит хичнээн оролдлоо ч гэсэн бүтэхгүй байна; * ~ же ямар ч гэсэн; ~ такн мужчина ямар ч гэсэн эр хүн; н ~ из-за тебя цөм чамаас боллоо; ~ равно ялгаагүй, хамаагүй, яасан ч яах вэ.
ВСЁ бүгд, бүх, цөм, булт, бултаараа.
ВСЕВÉДУЩИЙ 1. хамгнийг айлдагч, бүхнийг мэдэгч; 2. мэдэмгнй.
ВСЕВОЗМОЖНЫЙ янз янзын, элдэв янзын, янз бүрийн.
ВСЕГДА үргэлж, байнга, хэзээд, ямагт; ~ готов хэзээд бэлхэн.
ВСЕГДАШНИЙ үргэлжнийн, байнгын.
ВСЕГО 1. дүн, бүгд, нийлсэн тоо; **израсходовано ~ сто рублей** бүгд зуун төгрөг зарцуулагдав; 2. - хан, - хэн, - хон, - хөн; **работа началась ~ два месяца назад** ажил хоёрхон сарын өмнө эхэлсэн; * ~ иавсего зөвхөн, төдийхөн; **только н ~ ердөө л энэ, энэхэн л байна**; ~ хорошего за баяртай.
ВСЕЗНАЙКА мэдэмгнй хүн, нх мэдэх.
ВСЕЗНАЙСТВО мэдэмгнй, мэдэмгнйлэх.
ВСЕЛЕНИЕ оруулан суулгах, байрлуулах, нүүлгэн оруулах.
ВСЕЛЕННАЯ орчлон ертөнц, ертөнц.

ВСЕЛИТЬ 1. оруулж суулгах, нүүлгэж оруулах; в квартиру ~ли нового жильца байранд шинэ хүннийг оруулж суулгав; 2. оруулах, төрүүлэх; **его слова ~ли в нас уверенность** түүний үг нь бидэнд итгэл найдвар төрүүлэв; ~ тревогу в сердце зүрхэндтүгшүүр төрүүлэх.
ВСЕЛИТЬСЯ 1. нүүж орох; 2. орох, төрөх.
ВСЕМЕРНО аль болохуйц, аль болохоор, бүх аргаар.
ВСЕМИРНО-ИСТОРИЧЕСКИЙ бүх дэлхийн түүхт, даян дэлхийн түүхт, дэлхий дахнын түүхт.
ВСЕМИРНЫЙ бүх дэлхийн, даян дэлхийн, дэлхий дахнын, ертөнцийн; ~ое тяготение ертөнцийн таталцахуй; ~ банк дэлхийн банк; **Всемирная торговая организация** Дэлхийн худалдааны байгууллага.
ВСЕМОГУЩЕСТВО төгс хүч, хамгийг чадах.
ВСЕМОГУЩИЙ хамгийг чадагч, төгс хүчит.
ВСЕНАРОДНЫЙ бүх ардын, хамаг ардын.
ВСЕОБЩИЙ нийтнийн, нийтээр, нийгмийн, хотол олны; ~ее избирательное право нийтээр сонгох эрх.
ВСЕОБШНОСТЬ нийт, нэлэнхий, даяар.
ВСЕОБЪЕМЛЮЩИЙ хамарсан, цөмийг багтаасан, бүхнийг мэдэх.
ВСЕОРУЖИЕ во ~и бүрэн зэвсэглээд, төгс эзэмшин; во ~и знаний мэдлэгээр бүрэн зэвсэглээд.
ВСЕПОБЕЖДАЮЩИЙ бүхнийг ялах, хамгнийг дийлэх.
ВСЕПОГЛОЩАЮЩИЙ сэтгэлийг бүрэн хамарсан, дур сэтгэлийг цөм булаасан.
ВСЕРДЦАХ цухалдаж, уурлаад.
ВСЕРОССИЙСКИЙ бүх оросын.
ВСЕРЬЕЗ 1. үнэн гэж, нээрээ гэж, үнэнээсээ; **принимать** ~ үнэн гэж бодох; 2. лавдуун, чармайж; **довольно гулять, нора** ~ **приняться за учение** зугаалахаа бользноод сурах ажилдаа лавдуун орох цаг боллоо.
ВСЕСИЛИЕ хамгийг чадах, эрх хүч, төгс хүч.
ВСЕСИЛЬНЫЙ хамгийг чадагч, төгс хүчит.
ВСЕСОЮЗНЫЙ Бүх Холбоот Улсын, Бүх Холбоотын.
ВСЕСТОРОННИЙ нарнийвчлан, аль ч талаар, бүх талаар, тал бүрээс.
ВСЕСТОРОННЕ бүх талаар, тал бүрээс нь; ~ **обсудить вопрос** асуудлыг тал бүрээс нь авч хэлэлцэх.
ВСЁ-ТАКИ бас л, тэгсэн ч, хэдий тнйм боловч, ийгээс.
ВСЕУСЛЫШАНИЕ во ~ өндөр дуугаар, олонд дуудлахаар; **говорить во** ~ өндөр дуугаар өгүүлэх, олны сонорт хүргэх.
ВСЕЦЕЛО бүрнээр, бүрмөсөн; **это зависит ~ от вас энэ танаас** бүрмөсөн шалтгаална.
ВСЕЯДНЫЙ холимог тэжээлтэн, юуг ч иддэг; ~ое животное холимог тэжээлт адуус.
ВСКАКИВАНИЕ босон харайх, үсрэн гарах.
ВСКАКИВАТЬ босон харайх, үсрэн гарах.
ВСКАРАБКАТЬСЯ авирах, авиран гарах.
ВСКАРМЛИВАНИЕ тэжээх, бордох; * **искусственное ~ ребёнка** хүүхэд угжнх.
ВСКАРМЛИВАТЬ хөхүүлэх тэжээх.
ВСКАЧЬ хар хурдаар харайлган, давхин.
ВСКИДЫВАТЬ, ВСКИНУТЬ, 1. хаях, шидэх; ~ мешок на плечи мөрөн дээрээ шуудай хаях; 2. өлсхний; ~ голову толгойгоо өлсхийх.
ВСКИПАНИЕ буцлах.
ВСКИПАТЬ 1. буцлах; 2. их уурлах.
ВСКИПЯТИТЬ буцалгах.
ВСКЛОКОЧЕННЫЙ сагсайсан, өрвийсөн.
ВСКОЛЫХНУТЬ намилзуулах, долгнлуулах.
ВСКОЛЫХНУТЬСЯ намилзах, долгнлох.

ВСКОЛЬЗЬ халт мөлт, өнгөцхөн, зэрвэсхэн.
ВСКОПАННЫЙ онгилсон, сэвсийлгэсэн, хөвсийлгөсөн.
ВСКОПАТЬ онгилох, хөвсийлгөх, сэвсийлгэх.
ВСКОРЕ удалгүй, даруйхан.
ВСКОРМИТЬ гэжээж өсгөх, бойжуулах.
ВСКОЧИТЬ 1. харайж орох, үсэрч мордох; ~ на лошади мориод үсэрч мордох; 2. харайж босох; ~ с постели хөнжлөөс харайн босох; 3. гэнэт гарах; прыщ ~л на лбу батга магнайд гэнэт гарав.
ВСКРЯКИВАТЬ дуу тавих, бархирах, чарлах.
ВСКРИЧАТЬ хашгнрах, бархирах.
ВСКРУЖИТЬ, эргүүлэх; ~ голову толгой эргүүлэх.
ВСКРЫВАТЬ 1. нээх, задлах, уудлах; 2. хагалах; 3. илрүүлэх, олох.
ВСКРЫВАТЬСЯ 1. хагарах, задрах; 2. урсах, ханзрах; 3. илрэх.
ВСКРЫТИЕ хагалах, задлах, ханзрах, илрэл, нээх, илрүүлэх.
ВСКРЫТЬ 1. нээх, задлах; ~ письмо захидал нээх; 2. хагалах, эвдэх; ~ труп хүүр задлах; 3. илрүүлэх, олох; ~ недостатки дутагдлыг илрүүлэх.
ВСКРЫТЬСЯ 1. хагарах; **нарыв** ~лса буглаа хагарлаа; 2. ханзрах; **река** ~лса гол ханзрав; 3. илрэх, олдох, тодрох; **недостатки в работе** ~лнсь критикой ажлын дутагдал шүүмжлэлээр илэрлээ.
ВСЛАСТЬ ханатал, бахаа ханатал, цадтал.
ВСЛЕД хойноос, араас нь; **послать** ~ хойноос нь явуулах.
ВСЛЕДСТВИЕ учир, учраас, тул; ~ болезни өвчний учраас.
ВСЛЕПУЮ харалгүй, мухар сохор, нүд балай.
ВСЛУХ дуудлахаар, дуудаж; **читать** ~ дуудаж унших.
ВСЛУШАТЬСЯ чагнах, чнх тавих, анхаарч сонсох.
ВСМАТРИВАТЬСЯ ажнглах, ширтэн үзэх.
ВСМЯТКУ яшо ~ шүүрхий болгосон өндөг, нялцгай өндөг.
ВСОБЫВАТЬ шургуулах, чнхэх, хийх.
ВСОСАТЬ хөхөх, сорох, шингээх; * ~ с молоком матерн хар нялхаасаа сурсан юм.
ВСОСАТЬСЯ 1. шингэх, нэвтрэх; **вода** ~лса в землю ус шороонд шингэв; 2. сорогдох; 3. хөхөж сурах,
ВСПАИВАТЬ уулгах, тэжээх.
ВСПАРИВАТЬ ханз татах, хага татах.
ВСПАХАННЫЙ хагалсан.
ВСПАХАТЬ хагалах; ~ шелину атар газар хагалах.
ВСПАШКА хагалах; **зиблевая** ~ намар паар хагалах.
ВСПЕНИВАТЬ 1. хөөсрүүлэх, хөөс сагуулах; 2. их хөлөргөх.
ВСПЕНИВАТЬСЯ хөөсрөх, хөөс сагах.
ВСПЕНИТЬ 1. хөөсрүүлэх, хөөс сагуулах; 2. их хөлөргөх; ~ коня морно их хөлөргөх.
ВСПЕНИТЬСЯ хөөсрөх, хөөс сагах.
ВСПЛЕСК цалгиа, цалгих.
ВСПЛЕСКИВАТЬ 1. цалгнулах, цалгилуулах; 2. шагшрах, шогшрох.
ВСПЛЕСНУТЬ 1. цалгиулах, цалгилуулах; 2. шагшрах, шогшрох; ~ руками зүхэн шагшрах.
ВСПЛОШНУЮ туж, үргэлж, нэлэнхүйдээ.
ВСПЛЫВАТЬ 1. хөвөх, хөөрөн гарах; 2. илрэх, илрэн гарах.
ВСПЛЫТЬ 1. хөвөх, хөөрөн гарах; 2. илрэх, илрэн гарах; ~лн наружу недочёты дутагдал илрэн гарав.
ВСПОЙТЬ уулгаж идүүлэх, угжиж өсгөх, торниулах.
ВСПОЛАСКИВАТЬ зайлах.
ВСПОЛЗАТЬ авчрч гарах, мөлхөж гарах.
ВСПОЛОШИТЬ сандруулах, сандаргах, бахардуулах.
ВСПОЛОШИТЬСЯ сандрах, бахардах.
ВСПОМИНАТЬ дурьдах, дурсах.
ВСПОМИНАТЬСЯ санагдах, дурсагдах, дурьдагдах.

ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ туслах, дэмжих; ~ глагол туслах үйл үг; ~ая дорога туслах зам.
ВСПОРОТЬ ханз татах, хага татах, задчих.
ВСПОРХНУТЬ дэгдэх, давхийх, дэрхнийх; **птычка** ~ла и улетела шувуу дэрхнийн нисэв.
ВСПОТЁТЬ хөлрөх.
ВСПРЫГИВАТЬ харайж гарах, үсэрч гарах.
ВСПРЫСКИВАТЬ 1. цацах, шурших, үсэргэх; 2. мялаах; 3. тарих.
ВСПРЫСНУТЬ 1. цацах, шурших, үсэргэх; ~ цветы водой цэцэгт ус шурших; 2. мялаах; ~ новую квартиру шинэ байраа мялаах; 3. тарих.
ВСПУГИВАТЬ үргээх, цочоох, айдас хүргэх, айлгах.
ВСПУХАТЬ хавагнах, хөвсийх, хөөх.
ВСПУЧИВАНИЕ хөвсийлт.
ВСПУЧИВАТЬ овойлгох, хөвсийлгөх, цүрдийлгэх.
ВСПЫЛИТЬ унтууцах, цухалдах; ~ из-за пустяков яльгүй юманд цухалдах.
ВСПЫЛЬЧИВОСТЬ унтуу цухал, түргэн уур.
ВСПЫЛЬЧИВЫЙ цочмог ууртай, түргэн ууртай, цухалдуу.
ВСПЫХИВАТЬ 1. гялс хийх, гал авалцах, дүрд хийх; 2. дэгдэх, гэнэт гарах, **вспыхнула война** дайн дэгдлээ.
ВСПЫШКА 1. гялс хийх, гал авалцах, дүрд хийх; 2. улайх; ~ гнева уурлаж улайх.
ВСПЯТЬ гэдрэгээ, сөөргөө ухарч.
ВСТАВАНИЕ босох, босоо зогсох.
ВСТАВАТЬ босох, өнднх, босоо зогсох.
ВСТАВИТЬ 1. суулгах, хийх, углах; ~ стекло в раму жаазанд шил суулгах; 2. хавчуулах, оруулах; ~ слово в разговор ярианд үг хавчуулах.
ВСТАВКА оруулга, нөхөөс.
ВСТАВЛЯТЬ 1. суулгах, хийх, углах; 2. хавчуулах, оруулах.
ВСТАВЛЯТЬСЯ суух, хийгдэх, тавигдах.
ВСТАВН|ОЙ хиймэл, шургуулдаг; ~ые зубы хиймэл шүд; ~ шип хиймэл углуурга.
ВСТАРЬ хуучин цагт, эрт урьд цагт.
ВСТА|ТЬ 1. босох, зогсох, босоо зогсох, өнднх; ~ с места суудлаас босох; ~ на ковёр хнвсэн дээр зогсох; 2. гишгэх, зогсох; ~ на стул сандал дээр зогсох; 3. багтах; **стол** ~нет между окнами хоёр цонхны хооронд ширээ багтана; 4. гарах, ургах; **солнце** ~ет нар гарч байна; 5. тохнолдох, учрах; ~лн препятствия саад тохиолдов; 6. мордох, жагсах; ~ на защиту родины эх орноо хамгаалахаар мордох; 7. тулгарах; **перед ними** ~лн вопрос тэдний өмнө асуудал тулгарав.
ВСТРЕВОЖИТЬ мэгдүүлэх, үймүүлэх, сэтгэл зовоох.
ВСТРЕВОЖИТЬСЯ мэгдэх, цочих, түгших.
ВСТРЕПАННЫЙ бөрзнийсөн, үнгэгдсэн, салмарсан.
ВСТРЕПЕНУТЬСЯ зог тусах, сэрвэд хийх, догдолс хийх.
ВСТРЕТИ|ТЬ 1. уулзах, учрах, дайралдах, харгах; ~ знакомого танилтайгаа уулзах; 2. угтах, тосох; ~ гостей на вокзале төмөр замын буудал дээр зочдыг угтах; 3. хүлээн авах, угтаж авах; ego ~лн хорошо түүнийг сайнаар хүлээн авлаа.
ВСТРЕТИТЬСЯ уулзалдах, дайралдах.
ВСТРЕЧА 1. учрах, уулзах, золгох; 2. угтлага, уулзалт, угтах; ~ нового года шинэ жилийг угтах.
ВСТРЕЧАТЬ 1. уулзах, учрах, дайралдах; 2. угтах, тосох; 3. хүлээж авах.
ВСТРЕЧАТЬСЯ уулзах, дайралдах, тохиолдох, учрах.
ВСТРЕЧНЫЙ 1. сөрүү, эсрэг, зөрөлцөх; ~ ветер сөрүү салхи; ~ поезд зөрөлцөх галт тэрэг; 2. угтан, дайралдсан; ~ бой угтан байлдах; **первый** ~ аль дайралдсан хүн; ~ н поперечный аль уулзсан, дайралдсан хүн.

ВСТРЯСКА 1. сэгрэх, гөвөх; 2. гэгж гинших; 3. гөвдөх.
ВСТРЯХИВАТЬ сэгрэх, сэгсчнх, гөвөх, донслох.
ВСТРЯХИВАТЬСЯ 1. шилгээх, гөвөгдөх; 2. сэргэх, хөхих, цэнгэх.
ВСТРЯХНУТЬ сэгрэх, сэгсчнх, гөвөх, донслох; ~ **шубу** дээл сэгрэх
ВСТРЯХНУТЬСЯ 1. шилгээх, гөвөгдөх; **птнчка** ~**лась после дождя** шубуу борооны дараа шилгээв; 2. сэргэх, хөхнх, цэнгэх.
ВСТУПАТЬ элсэх, орох; ~ **на военную службу** цэргийн албанд орох; ~ **в партию** намд элсэх; * ~ **в брак** эр эм боллоцох, гэрлэх.
ВСТУПАТЬСЯ өмгөөлөх, өмөөрөх; ~ **за кого-либо** ямар нэгэн хүнийг өмгөөлөх.
ВСТУПИТЕЛЬНЫЙ оролтын, элсэлтийн, эхлэлтийн удиртгал; ~ **взнос** элсэлтийн татвар; ~**ое слово** эхлэлтийн үг.
ВСТУПИТЬ 1. орох; **войска** ~**ли в город** цэрэг хотод оров; 2. элсэх; ~ **в партию** намд элсэх; 3. оролцох; ~ **в разговор** ярианд оролцох; 4. эхлэх; ~ **в переговоры** хэлэлцээ хийж эхлэх; ~ **в спор** маргаж эхлэх; 5. болох; ~ **в силу** хүчин төгөлдөр болох; ~ **во владение** эзэн болох; ~ **в брак** эр эм болох, гэр бүл болох; **весна** ~**ла в свои права** гүйцэд хавар боллоо, ёстой хавар боллоо.
ВСТУПИТЬСЯ өмөглөх, өмөөрөх.
ВСТУПЛЕНИЕ оролт, элсэлт, удиртгал.
ВСУНУИТЬ хийх, дүрэх, шургуулах; ~**л записную книжку в карман** тэмдэглэлний дэвтрийг хармаандаа хийв.
ВСУХОМЯТКУ хуурайгаар.
ВСУЧИВАТЬ 1. томох, гөрөх; 2. атгуулах; 3. шааж өгөх.
ВСХЛЫПЫВАНИЕ мэгшин уйлах, сугшран ухнлах, эхрэх.
ВСХОДИТЬ гарах, авирах; ~ **на трибуну** индэр дээр гарах; 2. ургах, мандах; **солнце** ~**т нар** мандаж байна; 3. хөөх, хөөрөх, бүлхнх; 4. цухуйх, соёолох.
ВСХОДЫ соёололт, цухуйц, ургалт.
ВСХОЖЕСТЬ ургах чанар, ургахуйц, ургамтгай.
ВСХОЖИЙ ургах, ургамтгай, ургахуйц.
ВСЫПАТЬ хийх, юүлэх; ~ **муку в мешок** гурил шуудайд хийх.
ВСЮДУ газар бүр, хааяагүй, газар сайгүй.
ВСЯЧИЙ 1. бүр, бүх, ямар ч, аль ч; **во** ~**ое время** ямар ч цагт; ~**ими путями** бүх аргаар; 2. аливаа хүн, ямар ч хүн, хэн ч; ~ **может это сделать** үүнийг хэн ч хийж чадна; * **во в-ом случае** юу ч гэсэн, ямар ч болсон; **на** ~ **случай** хэрэг болж магадгүй гээд, юу ч болтугай; ~**ое бывает** элдвийн юм дайралдана; ~**ой тварн по паре** аавын хүү алагтай доогтой, агтны унага алагтай булагтай.
ВСЯЧЕСКИ элдэв аргаар, янз бүрээр.
ВСЯЧЕСКИЙ элдэв, элдэв янзын, янз бүрийн.
ВСЯЧИНА всякая ~ элдвийн юм, элдэв шалдвын юм.
ВТАЙНЕ нууцгай, далдуур, битүү, дотроо.
ВТАЛКИВАТЬ чихэх, түлхэн оруулах.
ВТАПТЫВАТЬ гишгэчих, нухчих.
ВТАСКИВАТЬ чирж оруулах, зөөж оруулах.
ВТАЧАТЬ хавчаас, барьж оёх, хавчааслах.
ВТАЩИТЬ чирж оруулах, зөөж оруулах.
ВТЕКАТЬ цутгах, урсаж орох.
ВТЕМНУЮ харалгүй, нүд балай, таамгаар,
ВТЕМЯШИТЬ арай гэж ойлгуулах.
ВТЕМЯШИТЬСЯ хадаж орох; ~**лось ему в голову** сэтгэлд нь хадаж орлоо.
ВТЕРЕТЬ түрхэх, үрдэж шингээх; * ~ **очки** нүд алдуулах залилах.
ВТЕРЕТЬСЯ 1. нэвтрэн шингэх; 2. чихэлдэн орох; ~ **в толпу** олны дотор чихэлдэн орох; 3. шургалж орох, нүүр тал олох.

ВТЕЧЬ гоожин орох, урсаж орох.
ВТИРАНИЕ 1. түрхэж шингээх; 2. түрхлэг.
ВТИРАТЬ түрхэх, үрдэж шингээх; * ~ **очки** нүд алдуулах, залилах.
ВТИРАТЬСЯ 1. нэвтрэн шингэх; 2. чихэлдэн орох; 3. шургалж орох, нүүр тал олох.
ВТЯСКИВАТЬ чихэж оруулах, шааж оруулах, хавчуулах.
ВТЯСКИВАТЬСЯ чихэлдэн орох, шахалдан орох.
ВТИХОМОЛКУ сэмхэн, далдуур, чимээгүйхэн.
ВТОЛКНУТЬ түлхэж оруулах, чигчих.
ВТОЛКОВАТЬ тайлбарлан таниулах, сэнхрүүлэх.
ВТОПТАТЬ гишгэчих, далдартал гишгэчих; * ~ **кого-либо в грязь** хэн нэгнийг шаварт суулгах, хэн нэгнийг нухчин дарлах.
ВТОРГАТЬСЯ халдан орох, цөмрөн орох.
ВТОРЖЕНИЕ халдан орох, цөмрөн орох; ~ **в чужую область** хүний газар халдан орох.
ВТОРИТЬ дахнх, давтах, дуурнан дугарах, дагалдан хэлэх.
ВТОРИЧНО 1. дахин, дахинж; ~ **просить** дахин гуйх; 2. хоёрдох.
ВТОРНИК ангараг, мягмар, хоёрдох өдөр.
ВТОРОГОДНИК жил улирсан сурагч, анги дэвшээгүй сурагч.
ВТОРЮЙ 1. хоёрдугаар, дэд; 2. хоёрон, хоёрны өдөр; ~**ое число мая** тавдугаар сарын хоёрны өдөр.
ВТОРОКЛАССНИК хоёрдугаар ангийн сурагч.
ВТОРОКЛАССНИЦА хоёрдугаар ангийн бүсгүй сурагч охин.
ВТОРОЯХ яараад, яарч сандрахдаа, яарахдаа.
ВТОРОРАЗЯДНЫЙ хоёрдугаар зэргийн.
ВТОРОСОРТНЫЙ хоёрдугаар зэргийн, зэхнхэн, барагтайхан.
ВТОРОСТЕПЕННЫЙ хоёрдугаар зэргийн, дунд хирнийн.
В-ТРЕТЬИХ гуравдугаарт, гуравд.
ВТРИДОРОГА учиргүй үнэтэй, гурван давхар үнэтэй.
ВТРОЕ гурван давхар, гурав дахин; **увеличить** ~ **гурав** дахин өсгөх.
ВТРОЕМ гурвуул.
ВТРОЙНЕ гурав дахин нх.
ВТУЗ, (*Высшее техническое учебное заведение*) техникийн дээд сургууль.
ВТУЛКА 1. холхивч, цөн; 2. бөглөө, таглаа.
ВТЫКАТЬ хатгах, чигчих, шаах.
ВТЫКАТЬСЯ хатгагдах, шаагдах, чигчигдэх.
ВТЯГИВАТЬ татах, татан оруулах, сорох, хураах.
ВТЯГИВАТЬСЯ 1. татагдан орох; 2. хонхойх; 3. дадах, дадал олгох.
ВТЯНУТЬСЯ 1. татагдан орох; 2. хонхойх; **у больного** шөки ~**лись** өвчтэй хүний хацар нь хонхойжээ; 3. дадах, дадал олох; ~ **работу** ажилд дадах.
ВУАЛИРОВАТЬ бүрхэгдүүлэх.
ВУАЛЬ 1. гнвлүүр, торон бүрхэвч; 2. торон шаа; 3. зэвхий толбо.
ВУДСИЯ *бот.* барагжаа.
ВУЗ (*Высшее учебное заведение*) дээд сургууль.
ВУЗОВСКИЙ дээд сургуулийн.
ВУЛКАН галт уул; **потухший** ~ сөнөсөн галт уул.
ВУЛКАНИЗАЦИЯ халааж нөхөх, халааж боловсруулах.
ВУЛКАНИЗИРОВАТЬ хүхэрдүүлэх, резин халааж боловсруулах.
ВУЛКАНИЧЕСКИЙ галт уулын, дэлхийн дотоод хүчний; ~**ие породы** галт уулын чулуулаг.
ВУЛЬГАРИЗАТОР хазайлгагч, гуйвуулагч.
ВУЛЬГАРИЗАЦИЯ хазайлгах, гуйвуулах.

ВУЛЬГАРИЗИРОВАТЬСЯ хазайх, гуйвах.

ВУЛЬГАРИЗМ баазхан үг, бүдүүлэг үг, балиар үг.

ВУЛЬГАРНО бүдүүлэг, балиар, булай.

ВУЛЬГАРНОСТЬ бүдүүлэг, балиар, бузар булай.

ВУЛЬГАРНЫЙ балнар, бүдүүлэг, булай.

ВХОД 1. орох газар, хаалга үүд; **главный** ~ гол хаалга; 2. орох; ~ **воспрещён** орж болохгүй; **плата за** ~ орохын төлбөр, орох билетийн үнэ.

ВХОДИТЬ 1. орох; ~ в дом гэрт орох; 2. оролцох; он сам ~т во все дела тэр өөрөө бүх хэрэгт оролцдог; 3. багтах; в бочонок ~т одно ведро торхонд ганц хувин багтана; 4. эхлэх, болох; ~т в употребленне хэрэглэгдэж эхлэх; * ~т в долги ерөнд баригдах; ~ в лета насжих; ~ в доверие нтгэгдэх; ~ в силу хүчин төгөлдөр болох.

ВХОДИТЬ орох, орохын; ~ая дверь орох үүд.

ВХОДЯЩИЙ 1. орох, оролцох; 2. орсон, ирсэн; ~ая бумага ирсэн бичиг; ~ журнал ирсэн бичгийн данс; 3. дотор; ~ угол дотор өнцөг.

ВХОЖДЕНИЕ орох, оролт.

ВХОЖИЙ оромтгой, явamtгай, ордог; он вхож в этот дом энэ гэрт тэр хүн ордог юм.

ВХОЛОСТУЮ бүтэцгүй, ашингүй, урагшгүй; **работать** ~ бүтэцгүй ажиллах.

ВЦЕПЯТЬСЯ асах, ноцох, зууралдах.

ВЦСПС (*Всесоюзный Центральный Совет профессиональных союзов*) БХУЭТЗ (Бүх Холбоотын Үйлдвэрчний Эвлэлийн Төв Зөвлөл).

ВЧЕРА өчигдөр.

ВЧЕРАШНИЙ өчигдрийн.

ВЧЕРТЯТЬ зурах, багтааж зурах.

ВЧЕТВЕРО дөрвөн давхар, дөрвөн дахин, дөрөв; **увеличить** ~ дөрөв дахин өсгөх; **сложить** ~ дөрөв нугалах.

ВЧЕТВЕРОМ дөрвүүл.

В-ЧЕТВЕРТЫХ дөрөвдүгээрт, дөрөвд.

ВЧИТАТЬСЯ хянаж унших, сайн унших, уншиж ойлгох.

ВЧУЖЕ хөндлөнгөөс, хажуу талаас; мне его ~ жалъ би түүнийг хөндлөнгөөс өрөвдөх юм.

ВШЕСТЕРО зургаан давхар, зургаа дахин.

ВШИВАТЬ зүйх, оёх, үдэх.

ВШИВАТЬСЯ зүйх, оёх, үдэгдэх.

ВШИВНОЙ зүйдэлтэй, залгаастай.

ВШИВЫЙ бөөстэй, бөөсөндөө баригдсан.

ВШИРЬ хөндлөөшөө, өргөөшөө, өргөн тийшээ; **раздаться** ~ өргөөшөө сунах.

ВШИТЬ 1. зүйх, залгаж оёх; ~ рукав в рубаху цамцанд ханцуй залгаж оёх; 2. үдэх; ~ бумагу в папку хавтсанд бичиг үдэх.

ВЪЕДАТЬСЯ шингэх, идэж сурах.

ВЪЕЗД орох, нэвтрэн орох, орох газар.

ВЪЕЗЖАТЬ орох, орж ирэх, орж суух.

ВЪЕХАТЬ 1. орох, нэвтрэн орох, орж ирэх; ~ во двор хашаанд орох; 2. орж суух, нүүж орох; ~ в квартиру байранд орж суух.

ВЫ, та, та нар; что с вами? та яагаа вэ? благодарю вас танд баярлалаа.

ВЫБАЛТЫВАТЬ задруулан чалчх, задруулах; ~ секрет нууцыг задруулан чалчх.

ВЫБЕГАТЬ гуйж гарах.

ВЫБЕЛИТЬ дайруулах, цагаанаар будах, цагаан болгох.

ВЫБИВАТЬ ховх цохих, цохих, гөвөх, арнлгах.

ВЫБИВАТЬСЯ арай чамай гарах, арай гэж мултрах.

ВЫБИРАТЬ шилэх, шилж авах, шигших, сонгох.

ВЫБИРАТЬСЯ арай гэж гарах, чуу чамай гарах, мултрах.

ВЫБИТЬ 1. ховх цохих, мулт цохих, цөм цохих; ~ из седла эмээлээс ховх цохих; ~ стекло шил цөм цохих; 2. гөвөх, сэгсрэх; ~ ковер хивс гөвөх; 3. дэлдэх, цутгах; ~ монету зоос дэлдэх; * ~ из колен замыг алдуулах, барилыг алдуулах.

ВЫБИТЬСЯ 1. арай гэж гарах, арайхан мултрах; ~ из толпы олны дундуур арай гэж гарах; 2. барах, алдах; ~ из сил хүчээ барах; 3. цухуйх, бултайх; **волосы выбились** нз-под шляпы малгай доогуур үс нь цухуйв.

ВЫБОИНА хонхор, цөмөрхний газар, сэв гарах.

ВЫБОЛТАТЬ үг алдах, үг залруулах, чалчих.

ВЫБОР 1. шилэх, шилэлт; **брать на** ~ шилж авах; **остановить свой** ~ шилж авах; 2. сонгох сонголт; ~ы в совет зөвлөлийн гишүүдийг сонгох; **собрание избирателей для** ~ов сонголт хийх сонгогчдын хурал; ~ **проектного решения** зураг төслийн шийдэл, сонголт.

ВЫБОРКА түүвэрлэх, түүвэр; **делать** ~и түүвэрлэн авах, түүвэр хийх.

ВЫБОРНОСТЬ сонгуульт ёс, сонгож байгуулах, сонгуулиар томилох.

ВЫБОРНЫЙ 1. сонгуулийн, сонголтын; 2. сонгогдсон хүн.

ВЫБОРОЧНЫЙ түүвэр, түүвэрлэсэн; ~ое обследование түүвэрлэсэн шинжилгээ.

ВЫБОРЩИК сонгогч, сонголтын төлөөлөгч.

ВЫБОРЫ сонгууль, сонголт; **всеобщие, равные и прямые** ~ при тайном голосовании нууц санал зураах журмаар явуулах бүх нийтийн тэгш шууд сонгууль.

ВЫБРАНИТЬ хараах.

ВЫБРАСЫВАТЬ хаях, гаргах.

ВЫБРАСЫВАТЬСЯ харайж буух, үсэрч буух.

ВЫБРАТЬ 1. шилэх, шилж авах; ~ профессию мэргэшил шилж авах; 2. сонгох; 3. ялгах, түүвэрлэх; ~ ягоды жимс ялгах; 4. уудлах, уудалж гаргах; ~ всё из коробки хайрцаас бүгдийг уудалж гаргах.

ВЫБРАТЬСЯ 1. арай гэж олж гарах, олж гарах; ~ из леса на дорогу ой дотроос замаа арай гэж олж гарах; 2. мултрах, ангижрах; ~ из затруднения бэрхшээлээс ангижрах; 3. зав олох; **найти время** ~ в театр театрт очих зав олох.

ВЫБРИТЬ хусах, авах; ~ голову үс хусах, үс авах.

ВЫБРИТЬСЯ үсээ хусуулах, үсээ авахуулах, хусах.

ВЫБРОСИТЬ 1. хаях, гадагш хаях; ~ из окна цонхоор гаргаж хаях; 2. гаргах; ~ товар на рынок зах зээлд бараа гаргах.

ВЫБРОСИТЬСЯ харайж буух, үсэрч буух.

ВЫБЫВАТЬ мордох, гарах, зайлах, огцрох.

ВЫБИТИ за ~ем очсон дээрээс, явчсан учраас.

ВЫБИТЬ мордох, гарах, зайлах, огцрох; ~ из города хотоос мордох; ~ из строя жагсаалаас гарах.

ВЫВАЛИВАТЬ унагаах, өнхрүүлэх, алдах.

ВЫВАЛИВАТЬСЯ унаах, ойчих.

ВЫВАЛЯТЬ өнхрүүлэх, хөрвүүлэх, хөлбөрүүлэх.

ВЫВАЛЯТЬСЯ өнхрөх, хөлбөрөх, хөрвөх.

ВЫВАРИВАТЬ чанах, чанаж бэлтгэх, болгох.

ВЫВАРИВАТЬСЯ чанагдах.

ВЫВАРКА чанах, үлтэртэл чанах.

ВЫВАРОЧНЫЙ чанасан, чанах.

ВЫВЕДАТЬ суралгах, сурвалжлах, лавлах, заншлах.

ВЫВЕДЕНИЕ 1. арилгах, гаргах; 2. ургуулах, бойжуулж гаргах; ~ новых сортов пшеницы шинэ зүйлийн буудайг бойжуулж гаргах.

ВЫВЕЗИТИ 1. гадагш гаргах, зөөх; 2. авчрах; 3. нэвтрүүлэн гаргах.

ВЫВЕСТИ шалгах, тааруулах; ~ часы цаг тааруулах.

ВЫВЕРНУТЬ сугалж авах, мушгиж авах, эргэгдэж авах; ~ лампочку лампа эргэгдэж авах; 2. булгалах; 3. урвуулах,

гадагш эргүүлэх; ~ **карманы** хавтгаа урвуулах, хармаанаа эргүүлэх.

ВЫВЕРНУТЬСЯ 1. сугарах, эргэж мултрах; 2. булгарах; 3. урвах, гадагш эргэх.

ВЫВЕРТ 1. нахилзах, годгонох, огдгонох; **отплясывать с ~ами** нахилзан бүжиглэх; 2. орооцолдсон үг.

ВЫВЕРТЫВАТЬ урвуулах, сугалах, булгалах.

ВЫВЕРТЫВАТЬСЯ 1. мултрах, сугарах; 2. булгарах; 3. гадагш эргэх.

ВЫВЕРЯТЬ шалгах, тааруулах.

ВЫВЕСИТЬ 1. өлгөх, наах; ~ **флаги** далбаа өлгөх; ~ **объявление** зарлал наах; 2. жигнэж үзэх, чигнэж үзэх, дэнсэлж шалгах.

ВЫВЕСКА 1. илэрхнийлэл, өлгөөс, хаяг; 2. халхавч; 3. жинлэх, дэнслэх.

ВЫВЕСТИ 1. гаргах; ~ **лошадь из конюшни** саравчнаас морь гаргах; ~ **из состава президиума** тэргүүлэгчдийн бүрэлдэхүүнээс гаргах; 2. арилгах; ~ **пятна** толбыг арилгах; 3. бойжуулах; ~ **цыплят** дэгдээхий бойжуулах; 4. барих, босгох; ~ **стену** туурга босгох; 5. дүрслэн үзүүлэх; **писатель вывел в повести тин рабочего** зохиолч туужиндаа ажилчдын нийтлэг дүрийг дүрслэн үзүүлэв; * ~ **из терпения** тэсвэрлэх аргагүй болгох; ~ **на чистую воду** гэмнийг илрүүлэх; ~ **на широкую дорогу** цагаан замд оруулах, зөв замд оруулах.

ВЫВЕСТИСЯ 1. алга болох, үгүй болох, устах; 2. гарах, бойжих.

ВЫВЕТРИВАНИЕ салхинд элэгдэх, өгөрших, өгөршил.

ВЫВЕТРИВАТЬ 1. салхи оруулах, салхинд гарах; 2. элэгдэх, өгөрших; 3. мартуулах.

ВЫВЕТРИВАТЬСЯ 1. салхинд цэвэрших; 2. өгөрших, элэгдэх; 3. мартагдах.

ВЫВЕШИВАТЬ 1. өлгөх, наах; 2. дэнсэлж үзэх, чигнэж шалгах.

ВЫВЕШИВАТЬСЯ 1. өлгөгдөх, наагдах; 2. дэнслэгдэх, чигнэгдэх.

ВЫВИНТИТЬ шураг сугалах, шураг мултлах, мушгиж авах.

ВЫВИНТИТЬСЯ мултрах, шураг мултрах.

ВЫВИХ үе мултрах, булгалах, булгарах.

ВЫВИХНУТЬ үе мултрах, булгалах; ~ **ногу** хөлөө булгалах.

ВЫВОД 1. дүгнэлт, гаргалт; **ложный** ~ ташаа дүгнэлт; 2. гаргах; ~ **информации** машинаас мэдээллийг гаргах.

ВЫВОДИТЬ 1. гаргах; 2. арилгах, үгүй болгох; 3. бойжуулах; 4. барих, босгох; 5. дүрслэн үзүүлэх.

ВЫВОДИТЬСЯ 1. алга болох, үгүй болох; 2. гарах, бойжих.

ВЫВОДОК нялх зулзага, улаан цурав, ангаахай.

ВЫВОЗ 1. гадаадад гаргах зүйл, экспорт; 2. зөөж гаргах.

ВЫВОЗИТЬ 1. гадагш гаргах, гадагш нэвтрүүлэх; 2. зөөж гаргах.

ВЫВОЗИТЬСЯ 1. гадагш гаргах, гадаадад нэвтрэх, авчрах; 2. зөөж гаргах.

ВЫВОЗКА зөөж гаргах, гаргах, аваачих.

ВЫВОЗН|ОЙ 1. гадагш гаргах; ~**ая** пошлина гадагш гаргахын цүүвэн; 2. зөөж гаргах.

ВЫВОЛАКИВАТЬ чирж гаргах.

ВЫВОРАЧИВАТЬ урвуулах, гадагш эргүүлэх.

ВЫВОРАЧИВАТЬСЯ гадагш эргэх.

ВЫВОРОТ шиворот **на** ~ урвуу.

ВЫВОРОТИТЬ малтаж гаргах, онгилон гаргах, оглоруулах; ~ **камень из земли** газраас чулуу онгилон гаргах; 2. урвуулж гаргах, гадагш эргүүлэх, онгичих.

ВЫВИХ мултрах; ~ **челюсти** эрүү мултрах.

ВЫГАДАТЬ ашиг олох, хонжих, арвилах.

ВЫГИБ матгар, тахнгар, нугалаас.

ВЫГИБАНИЕ нугалах, тахнилгах, матах.

ВЫГИБАТЬ матах, нугалах, гүдийх.

ВЫГИБАТЬСЯ матгийх, хотойх, нугарах.

ВЫГЛАДИТЬ тэнийлгэх, нндүүдэх, илүүрдэх.

ВЫГЛЯД|ЕТЬ үзэгдэх, харагдах, царайтай байх; она ~**ит** моложе своих лет тэр овор багатай; **вы** хорошо ~**ите** таны царай сайхан байна.

ВЫГЛЯДЫВАТЬ 1. шагайх; 2. бултайх, цухуйх.

ВЫГЛЯНУ|ТЬ 1. шагайх; ~ **из окна** цонхоор шагайх; 2. бултайх, цухуйх; **из-за туч** ~**ла** луна үүлний цаанаас сар цухуйв.

ВЫГНАТЬ 1. хөөж гаргах; ~ **из дому** гэрээс хөөж гаргах; 2. туух, залах; ~ **скот на пастбище** бэлчээрт мал туух; 3. нэрэх, нэрж гаргах; ~ **деготь** давирхай нэрэх.

ВЫГНУТЫЙ матгар, матмал, нугархай.

ВЫГНУТЬ матах, нугалах.

ВЫГНУТЬСЯ матайх, нугарах, бөгцийх.

ВЫГОВАРИВАТЬ 1. дуудах, үгүүлэх; 2. донгодох, зэмлэх; 3. хэлэлцэж тохирох.

ВЫГОВОР 1. аялга, хэллэг; **чистый** ~ цэвэрхэн аялга; 2. донгодох, зэмлэх; **строгий** ~ хатуу донгодох.

ВЫГОДА ашиг, завшаан, хонжоо.

ВЫГОДНО ашигтай, завшаантай.

ВЫГОДНЫЙ дөхөмтэй, ашигтай.

ВЫГОН билчээр, билчээх.

ВЫГОНЯТЬ 1. хөөж гаргах; 2. билчээх; 3. нэрэх.

ВЫГОРАЖИВАТЬ 1. хаших, хороолох; 2. хаацайлах, өмгөөлөх; ~ **приятеля** найзыгаа хаацайлах.

ВЫГОРА|ТЬ 1. бүр шатах, хуу шатах; 2. онгох, гандах; **одежда** ~**ет** на солнце хувцас наранд гандана.

ВЫГОРОДИТЬ 1. хороолох, хүрээлэх, хаших; 2. хаацайлах, өмгөөлөх.

ВЫГРАВИРОВАТЬ снийлбэрлэх.

ВЫГРЕБАТЬ 1. утгаж гаргах, малтаж авах; 2. сэлэх, самран явах.

ВЫГРЕБН|ОЙ асгах, арилгах, бохирын; ~**ая** яма бохирын нүх, муу усны нүх.

ВЫГРУЖАТЬ ачаа буулгах.

ВЫГРУЖАТЬСЯ ачаа буух, ачаа буулгагдах.

ВЫГРУЗКА ачаа буулгах..

ВЫГРЫЗАТЬ хнмлэх, цоо мэрэх.

ВЫДАВАТЬ 1. өгөх, олгох; 2. барьж өгөх, зааж өгөх; 3. мэдэмгийрэх, мэргэмших.

ВЫДАВАТЬСЯ 1. цухуйх, хушууран орох; 2. өгтөх, олгогдох, өгөх, олгох; 3. ялгаран гарах.

ВЫДАВИТЬ 1. шахах, шахаж гаргах; ~ **сок из моркови** луувангийн шүүсийг шахаж гаргах; 2. хэмх дарах, цөм дарах; ~ **стекло** шил хэмх дарах; 3. дарах, хэв гаргах; ~ **знак на металле** төмөрлөг дээр тэмдэг дарах; * ~ **слезы** хүчээр уйлах; ~ **улыбку** хүчээр ннээмсэглэх.

ВЫДАИВАТЬ саах, сүү саах.

ВЫДАЛБИВАТЬ 1. төнхөх, нухах; 2. цээжлэх.

ВЫДАТЬ 1. өгөх, олгох; ~ **удостоверение** үнэмлэх олгох; 2. илчлэх; ~ **себя** өөрийгөө илчлэх; 3. мэт болох, шинг дүр үзүүлэх, гэж мэдээрхэх; ~ **себя за знатока** юм мэдэх хүний дүр үзүүлэх.

ВЫДА|ТЬСЯ 1. цухуйж гарах; **дом** ~**лся** углом на площадь байшин өнцгөөрөө талбай дээр цухуйн гарчээ; 2. болох, тохиолдох, олдох; ~**лся** солнечный день нартай өдөр боллоо; ~**лся** удобный случай аятайхан учир тохиолдлоо.

ВЫДАЧА 1. түүгээх, олгох; ~ **информации** машинаас мэдээллийг гаргах; 2. олгосон юм; 3. шилжүүлж өгөх.

ВЫДАЮЩИЙСЯ гарамгай сод, товойн гарсан; ~ учёный гарамгай эрдэмтэн.

ВЫДВИГАТЬСЯ 1. тавих, түрэгдэх, түрж тавих; 2. дэвшнх, нэр цохогдох; 3. сугарах, хөдлөх, холжих.

ВЫДВИЖЕНЕЦ дэвшсэн хүн.

ВЫДВИЖЕНИЕ дэвшүүлэх, дэвшнх.

ВЫДВИЖН|ОЙ сугардаг, шургуулга, автах; **шкаф** с ~ыми яшиками шургуулгатай шүүгээ.

ВЫДВИНУТЬ 1. түлхэж тавих, урагш тавих, урагш түлхэх; ~ стол на середине комнаты тасалгааны дунд шнрээг түлхэж тавих; 2. дэвшүүлэх, нэр гаргах; ~ на должность албан тушаалд дэвшүүлэх; 3. тавих, гаргах; ~ доказательства нотолгоо гаргах; 4. сугалах, татах; ~ ишик шургуулга татах.

ВЫДВИНУТЬСЯ 1. дэвшнх, урагш ахих; 2. сугарах, татах; 3. тодрон гарах, давшин гарах.

ВЫДВОРИТЬ байраас нь албадан гаргах, албадаж нүүлгэх.

ВЫДЕЛ өмч олгох, оногдсон хувь.

ВЫДЕЛАТЬ 1. элдэх, боловсруулах; 2. урлах.

ВЫДЕЛЕНИЕ 1. ялгаруулах, ялгаж өгөх, тасалж өгөх, өмчийг олгох, тусгаарлах; 2. гарах, гоожих, гоождос, ялгадас; ~ пота хөлс гарах.

ВЫДЕЛИТЬ 1. хууварилж өгөх, гаргаж өгөх; ~ участок для строительства барилга барих газар гаргаж өгөх; 2. ялгаж бичих, оншгойлох; ~ особым шрифтом тусгай үсгээр ялгаж бичих; 3. гаргах, гоожуулах; ~ пот хөлс гаргах; 4. онцлон тэмдэглэх.

ВЫДЕЛИТЬСЯ 1. салах, тусгаарлах; 2. ялгаран гарах, товойх; 3. гарах, гоожих, тусах.

ВЫДЕЛКА элдүүр.

ВЫДЕЛЫВАТЬ 1. элдэх, боловсруулах; 2. хийх, үйлдвэрлэх.

ВЫДЕЛЫВАТЬСЯ 1. элдэх, элдэгдэх; 2. хийх, хийгдэх.

ВЫДЕЛЯТЬ 1. хууварилж өгөх, гаргаж өгөх; ~ часть имущества юмны хэсгийг хууварилж өгөх; 2. ялгаж тэмдэглэх; 3. гаргах, гоожуулах.

ВЫДЕЛЯТЬ сугалах, суга татах, зулгаах, сэмлэх; ~ все сорняки бүх хог ургамлыг зулгаах.

ВЫДЕРГИВАТЬСЯ сугарах, мултрах, сэмлэх.

ВЫДЕРЖАННОСТЬ тэвчээр, тэсвэртэй; ~ характера тэсвэртэй зан.

ВЫДЕРЖАНН|ЫЙ 1. тэсвэртэй, тэвчээртэй; 2. дарагшмал, удсан, хадгалсан; ~ое вино удсан дарс.

ВЫДЕРЖ|АТЬ 1. даах; лёд ~ит машину мөс машиныг даана; 2. тэсэж өнгөрөөх, тэсвэрлэх; ~ операцию мэс заслыг даах; 3. давж гарах, давах; ~ экзамен шалгалтыг давах; 4. хуршуулах, удаан дарах, дарагшуулах; ~ вино архи дарагшуулах; 5. байлгах; ~ больного в постели өвчтэй хүнийг хэвтүүж байлгах; * не ~ивает критику шүүмжлэл даахгүй юм; ~ несколько изданий хэд дахин хэвлэгдэх.

ВЫДЕРЖ|А 1. иш татах; привести ~у из книги Ленина Лениний номоос иш татах; 2. тэсвэр, бнээ барьж чадах, тогтвор; 2. барилт, хугацуур; **фотографировать** с большой ~ой удаан барилттай зураг авах.

ВЫДЕРНУТЬ суга татах, мулт татах.

ВЫДЕРНУТЬСЯ сугарах, мулт үсрэх.

ВЫДИРАТЬ хуу татах, урж авах.

ВЫДОЛБИТЬ 1. төнхөх, цоолох, ухах, хонхойлгох; 2. цээжлэх.

ВЫДОХ амьсгаа гаргах, гадагш амьсгаалах.

ВЫДОХНУТЬСЯ сулрах, улбайх.

ВЫДРА халиу.

ВЫДРАТЬ 1. хуу татах, урж авах; ~ лист из тетради дэвтрээс хуудас урж авах; 2. чангаах, мушгих; ~ за уши чнхийг мушгих.

ВЫДРЕССИРОВАТЬ сургах, адгуус сургах, дадлагажуулах.

ВЫДУБИТЬ арьс идээлэх, шүүлэх, идээлж элдэх.

ВЫДУВАНИЕ үлээх.

ВЫДУВАТЬ үлээх, хийлэх.

ВЫДУВАТЬСЯ үлээгдэх.

ВЫДУМАНН|ЫЙ санаанаас авсан, санаагаараа зохиосон, хуурмаг; ~ая история санаагаараа зохиосон явдал.

ВЫДУМАТЬ 1. санаачлах, санаагаар зохиох; 2. худал хэлэх.

ВЫДУМКА 1. санаагаараа зохиох; 2. санаанаас авсан зүйл, хуурмаг юм.

ВЫДУМЩИК 1. санаачлагч, овжин хүн; 2. худалч хүн.

ВЫДУМЫВАТЬ 1. санаачлах, бодож олох; 2. худалч хүн.

ВЫДУТЬ 1. үлээх, үлээж арилгах, үлээж гаргах; ~ пепел из трубки гаанснаас үнс үлээх; 2. үлээж хний, хийлэх; ~ стекло шил үлээж хний.

ВЫДЫХАНИЕ амьсгал гаргах.

ВЫДЫХАТЬ амьсгал гаргах.

ВЫДЫХАТЬСЯ сулрах, улбайх.

ВЫЕДАТЬ 1. идэх, цөлмөх; 2. хүүршүүлэх, хорсгох.

ВЫЕЗД 1. гарах, мордох; 2. мордох газар; 3. морин тэрэг, хөсөг.

ВЫЕЗДН|ОЙ 1. мордохын, мордож гарахын; 2. нүүдлийн; ~ая сессия суда шүүхийн нүүдлийн хурал.

ВЫЕЗЖАТЬ 1. гарах, мордох, одох; 2. зайдагнаж явах, унаж явах, дулдуйдаж явах; ~ на своём помощнике туслахаа дулдуйдаж явах; 3. эмнэг сургах.

ВЫЕМКА 1. авах, гаргаж авах; 2. ухаадас, сэтэрхий, ухмай; ~ для рукава ханцуйн ухаадас.

ВЫЕСТЬ 1. ухаж идэх, цөмөх мэрэх; ~ начинку доторхи нь ухаж идэх, цөмгийг ухаж идэх; 2. хорсгох; глаза **выело** дымом утаанд нүд хорсов.

ВЫЕХАТЬ мордох, гарч явах, одох.

ВЫЖАТЬ 1. шахах, шүүсийг шахах; ~ лимон нимбэг шахах; 2. шавхах, шавхруулах, мушгих; ~ бельё дотуур хувцсыг мушгих; 3. шүүсийг сорох, мөлжих; ~ левой рукой 50 кг солгой гараараа 50 килограмм өргөх; 4. даах, өргөх 5. хадах; ~ сто гектаров зуун га хадах; **превратиться** в **выжатый** лимон аарц болох.

ВЫЖДАТЬ хүлээх, анах; ~ удобный случай таарамжтай цагийг хүлээх.

ВЫЖЕЧЬ 1. түлэх шатаах, төөнөх, гандаах; 2. дарах; ~ клеймо тамга дарах.

ВЫЖЖЕНН|ЫЙ шатсан, түлэгдсэн; ~ая солнцем степь наранд түлэгдсэн тал.

ВЫЖИВАТЬ 1. амьд үлдээх, амь мэнд гарах; 2. хавчиг гаргах; 3. зөнөх; * ~ из ума аргнатах.

ВЫЖИГАННИЕ шатаах, түлэх, төөнөх.

ВЫЖИГАТЬ түлэх, шатаах, түлэгдэх; * ~ по дереву мод төөнөж хээлэх.

ВЫЖИГАТЬСЯ шатах, түлэгдэх.

ВЫЖИДАТЕЛЬН|ЫЙ хүлгэлзсэн, азнасан, цагийг хүлээсэн.

ВЫЖИДАТЬ цагийг хүлээх, хүргэлзэх, азнах.

ВЫЖИМАНИЕ 1. шахах, шавхруулах, мушгих; 2. өргөх, дааж өргөх.

ВЫЖИМКИ шавхдас, шнмэгдэл.

ВЫЖИНАТЬ хадах.

ВЫЖИТЬ 1. амьд үлдэх, амь мэнд гарах; 2. хавчиг гаргах; 3. зөнөх; ~ из ума зөнөх.

ВЫЖРАТЬ *разг.* архи, хоол унд гудрах, цуслах.

ВЫЗВАТЬ 1. дуудах, нрүүлэх, урнх; ~ в суд шүүхэд дуудах; 2. урналах; ~ на соревнование уралдаанд урналах; ~ аплодисментами алга ташиж урнх; 3. дуудуулах, нрүүлэх.

урнулах; ~ на откровенность үнэнийг шууд хэлүүлэх; ~ подозрения сэжиг төрүүлэх; ~ слёзы нулимс асгаруулах.

ВЫЗВАТЬСЯ өөрөө хийс гэх, өөрөө явъя гэх, өөрөө тусалъя гэх; ~ вести кружок өөрөө дугуйлан удирдъя гэх.

ВЫЗВОЛИТЬ мултлах, гаргах, тэнхлүүлэх.

ВЫЗДОРАВЛИВАТЬ эдгэх, эдгэрэх, бие зүгээр болох, эрүүл болох.

ВЫЗДОРОВЛЕНИЕ эдгэрэх, эрүүл болох.

ВЫЗОВ 1. дуудах, дуудлага; ~ врача на дом гэртээ эмч дуудах; ~ по телефону утсаар дуудах; 2. уриалах; ~ на соревнование уралдаанд уриалах; 3. эсэргүүцэн өдөх, дайрч өдөөх; ~ всему обществу бүх нийгмийг дайрч өдөх.

ВЫЗОЛОТИТЬ алтлах, алтдах.

ВЫЗРЕВАНИЕ үр боловсрох.

ВЫЗРЕВАТЬ үр боловсрох.

ВЫЗУБРИВАТЬ цээжлэх, үзэглэн цээжлэх.

ВЫЗЫВАТЬ 1. дуудах, нрүүлэх, урих; 2. уриалах; 3. хүргэх, төрүүлэх, гаргах; ~ ног у больного өвчтөний хөлснийг гаргах; ~ гнев уур хүргэх.

ВЫЗЫВАТЬСЯ өөрөө хийс гэх.

ВЫЗЫВАЮЩИЙ өдөөх сөргөөх; ~ее поведение сөргөх авир гаргах.

ВЫИГРАТЬ 1. хожих, хонжих, шүүх; ~ одну партию в шахматы шатар тавьж нэг өрөг хожих; ~ в лотерею ручку сугалаанд үзэг хожих; ~ время цаг хожих; 2. ялах, дийлэх; ~ битву тулалдаанд дийлэх.

ВЫИГРЫШ хонжвор, хожоо, хожилт.

ВЫИГРЫШНЫЙ хонжвортой, хожмоор, давуу; ~ заём хонжвортой эзэллэгээ; ~ое положение давуу байдал.

ВЫЙСКАТЬ эрж олох; ~ редкую книгу ховор номыг эрж олох.

ВЫЙСКАТЬСЯ олодох.

ВЫЙТИ 1. гарах; ~ из комнаты тасалгаанаас гарах; ~ в свет нийтлэгдэж гарах; ~ на сцену тайзан дээр гарах; 2. очих; ~ на работу аажилдаа очих; 3. барагдах, дуусах; у меня вышли все деньги миний мөнгө дууслаа; 4. болох; доклад вышел слишком длинным илтгэл хэтэрхий урт боллоо; * не вышло болсонгүй, бүтсэнгүй; ~ из терпения тэсэх аргагүй болох; ~ за пределы даврах, хэтрэх; * ~ в люди гар нь ганзаганд, хөл нь дөрөөнд хүрэх.

ВЫКАЗАТЬ харуулах, үзүүлэх; ~ храбрость зоргоо үзүүлэх.

ВЫКАЛЫВАТЬ хатгах, цоо хатгах.

ВЫКАПЫВАТЬ малтах, ухах, малтаж гаргах.

ВЫКАРАБКАТЬСЯ 1. авирч гарах; 2. мултарч гарах.

ВЫКАРМИВАТЬ тэжээх, тэжээн өсгөх.

ВЫКАТАТЬ 1. тэнийлгэх, гөлгөр болгох, хавтгайлах; 2. өнхрүүлэх.

ВЫКАТИТЬ өнхрүүлж гаргах; * ~ глаза нүдээ бүлтийлгэх.

ВЫКАТИТЬСЯ өнхөрч ойчнх; яблоки выкатились из корзины арагнаас алим өнхөрч уналаа.

ВЫКАЧАТЬ 1. хөөрөгдөн гаргах, бүлж гаргах; ~ воду насосом ус бүлүүрээр бүлж гаргах; 2. сорж авах; ~ желудочный сок ходоодны шүүсийг сорж авах; 3. хамж авах, шавхаж авах.

ВЫКАШИВАТЬ хуу хадах, хадаж цэвэрлэх.

ВЫКИДЫВАТЬ 1. гаргаж хаях, хаях, шидэх; 2. хасах, гаргах, хөөх; ~ прогульщика с фабрики ажил таслагчийг фабрикаас хөөх; 3. зулбах, хээл хаях.

ВЫКИДЫШ зулбадас, зулбах, дутуу төрөх.

ВЫКИНУТЬ 1. гаргаж хаях, хаях, шидэх; 2. хасах, гаргах, хөөх; редактор ~л главу из книги редактор номоос нэг бүлгийг хасав; ~ прогульщика с фабрики ажил таслагчийг фабрикаас хөөх; 3. зулбах, хээл хаях; * ~ из головы тэгж санахаа болих; ~ флаг далбаагаа өргөх.

ВЫКИПАТЬ ширгэх, буцалж ширгэх.

ВЫКИПЯТИТЬ буцалгах, буцалгаж ширгээх.

ВЫКИСАТЬ эсэх, гашлах.

ВЫКЛАДКА 1. өрөх, дэлгэх, гаргаж дэлгэх; 2. хээ тавих; 3. бодрол, тоолж бодох.

ВЫКЛАДЫВАТЬ 1. өрөх, дэлгэх, гаргаж тавих; 2. илэн далангүй ярих, бүгднийг хэлэх; 3. дэвсэх, бүрхэх.

ВЫКЛЕВАТЬ тонших.

ВЫКЛИКАТЬ дуудах, нэрээр дуудах.

ВЫКЛЮЧАТЕЛЬ унтраалга, салгуур.

ВЫКЛЮЧАТЬ унтраах, сугалах; ~ электрический свет цахилгаан гэрэл унтраах; 2. гаргах, хасах; ~ из списка нэрийн данснаас хасах.

ВЫКЛЯНЧИВАТЬ гуйж, гувших.

ВЫКОВАТЬ 1. давтах, давтаж хийх; 2. хатуужуулах, хүмүүжүүлэх.

ВЫКОВАТЬСЯ 1. давтагдах; 2. хатуужих, хүмүүжих.

ВЫКОВЫРИВАТЬ ухчлан гаргах, этгэж гаргах, төнхөх.

ВЫКОЛАЧИВАТЬ 1. суга татах, мулт цохих; выколотить клин шаантаг суга татах; 2. гөвөх; ~ ковёр хивс гөвөх.

ВЫКОРМИТЬ тэжээх, бойжуулах.

ВЫКОРЧЕВАТЬ 1. үндснийг сугалах, үндсээр нь урвуулах; 2. бүрмөсөн арилгах, үндсээр нь устгах.

ВЫКОСИТЬ хуу хадах, хадаж цэвэрлэх.

ВЫКРАДЫВАТЬ хулгайлах, хулуух.

ВЫКРАИВАТЬ 1. эсгэх; 2. илүүчлэх, аргацаах.

ВЫКРАСИТЬ будах, шнрдэх.

ВЫКРАСИТЬСЯ будагдах, будуулах.

ВЫКРАСТЬ хулгайлах, хулуух.

ВЫКРАШИВАТЬ будах, шнрдэх.

ВЫКРАШИВАТЬСЯ эмтрэх, үйрэх.

ВЫКРИК хашгирал, цуугнан.

ВЫКРИКИВАТЬ 1. хашгирах, цуугних; 2. ооголои дуудах, хүүе хаая гэх.

ВЫКРИСТАЛЛИЗОВАТЬСЯ талсдах, хэлбэрийг олох, кристаллажих.

ВЫКРОИТЬ 1. эсгэх; ~ брюки өмд эсгэх; 2. зав гаргах; ~ времени зав гаргах.

ВЫКРОЙКА загвар, үлгэр; ~ рукава ханцуйн загвар.

ВЫКРОШИТЬСЯ үйрэх, эмтрэх.

ВЫКРУТАСЫ 1. нахилзах, намбаганах; 2. хачин үг, ээдрээтэй үг; дипломатические ~ элчин ёсны ээдрээтэй үг.

ВЫКРУТИТЬ 1. эрчлэх, томох; 2. эргүүлдэж авах, мушгиж авах; ~ лампу лампа эргүүлдэж авах.

ВЫКРУТИТЬСЯ 1. эргэлдэн сугарах, мултран гарах; 2. цагаадан гарах.

ВЫКУП золно, золнодос, төлөөс.

ВЫКУПАТЬ угаах, шумбуулах.

ВЫКУПАТЬ зольж авах, төлж авах.

ВЫКУПАТЬСЯ биеэ угаах, шумбах, уймах.

ВЫКУПАТЬСЯ золносоор гарах, төлөөсөөр автах.

ВЫКУРИВАТЬ 1. дуустал татах; ~ сигарету янжуур дуустал татах; 2. нэрэх, нэрж авах; 3. угах, угаж гаргах; ~ лису из норы үнэг нүхэнд утах; 4. хөөж гаргах, зайлуулах.

ВЫЛАВЛИВАТЬ 1. барих, шүүж барих, барьж авах; 2. барьж дуусах.

ВЫЛАЗКА 1. цөм дайрах, гэнэт халдах; 2. аялах, явах; лыжная ~ цанаар аялах.

ВЫЛАКАТЬ шавхан долоох, долоож орчих.

ВЫЛАМЫВАТЬ эвдэх, хэмхлэх.

ВЫЛЕЖАТЬ хэвтэж байх, нилээд хэвтэх.

ВЫЛЕЖАТЬСЯ хэвтэж амрах, хэвтэж байх.

ВЫЛЕЗАТЬ 1. гарч нрэх, сугарч гарах; 2. унах, халцрах, гуужих, зулгарах.
ВЫЛЕЗ|ТЬ 1. гарч нрэх, сугарч гарах; ~ из ямы нүхнээс гарч нрэх; 2. унах, халцрах, гуужих, зулгарах; волосы ~ли үс уналаа.
ВЫЛЕПИТЬ барималлах, шавж хийх, шавааслах, шавж наах.
ВЫЛЕТ нисэлт; пуля иа~ нэвт шархдуулах.
ВЫЛЕТ|АТЬ нисэх, нисэн гарах.
ВЫЛЕТ|ЕТЬ нисэх, нисэн гарах; * ~ из головы таг мартах.
ВЫЛ|ЧИВАТЬ эдгээх, анагаах, эдгэрүүлэх.
ВЫЛ|ЧИВАТЬСЯ эдгэх, эдгэрэх.
ВЫЛИВАТЬ 1. асгах, цутгах; 2. хэвд цутгах.
ВЫЛИВАТЬСЯ 1. асгарах, бялхах; 2. цутгагдах.
ВЫЛИЗАТЬ долоох.
ВЫЛИНЯТЬ 1. гандах, онгох; 2. гуужих.
ВЫЛИТЬ 1. цутгамал; 2. их дууриасан, тун адилхан; он ~ отец тэр эцгээ өвчсөн юм шиг дуурнажээ.
ВЫЛИТЬ 1. асгах, цутгах; 2. хэвд цутгах.
ВЫЛИ|ТЬСЯ 1. асгарах, гарах; вода ~лась из бочки ус торхноос асгарав; 2. болох, юу болох; неизвестно, во что выльются эти события энэ явдал цаашаа юу болох нь мэдэгдээгүй байна.
ВЫЛОВИТЬ 1. барих, барьж авах; 2. барьж дуусах.
ВЫЛОЖИТЬ 1. гаргаж тавих, дэлгэх; 2. илэн далангүй ярих, цөмийг хэлэх; 3. дэвсэх, хучих, бүрхэх; ~ мостовую бульжником гудамжинд чулуу дэвсэх; 4. хөнгөлөх, агтлах; ~ жеребца азарга агтлах; 5. тових, чимэглэх, нмжих.
ВЫЛОМАТЬ эвдэх, хэмхлэх.
ВЫЛОЩЕНН|ЙЙ 1. өнгөлсөн, зүлгэсэн, гялгар; ~ая бумага гялгар цаас; 2. ганган, дэгжин; ~ молодой человек ганган залуу.
ВЫЛУДИТЬ тугалгаар зайлах, тугалга гүйлгэх, тугалгаар доторлох.
ВЫЛУПИТЬ 1. цөмөх; 2. бүлтийлгэх; ~ глаза нүдээ бүлтийлгэх.
ВЫЛУПИТЬСЯ өндөг дэлбэрэх, өндөг нэвчих.
ВЫЛУ|ЩИВАТЬ цөмөх, хальсыг арилгах.
ВЫМАЗАТЬ 1. будах, түрхэх; 2. болох, болгох; ~ маслом тос болгох, тосдох; ~ дегтем давнрхай болгох, давнрхайдах; ~ грязью хир болгох, буртаг болох.
ВЫМАЗАТЬСЯ будагдах, түрхэгдэх, хир болох.
ВЫМАЛИВАТЬ гуйх, гуйж гувших.
ВЫМАНИВАТЬ 1. мэхлэн авах; 2. мэхлэн гаргах, хуурч гаргах.
ВЫМАНИТЬ 1. мэхлэн авах; ~ деньги мөнгө мэхлэн авах; 2. мэхлэн гаргах, хуурч гаргах; ~ противника из засады дайсныг хоргодсон газраас нь мэхлэн гаргах.
ВЫМАРАТЬ 1. хир буртаг болгох; 2. баллах.
ВЫМАТЫВАТЬ 1. ороолт задлах, ээрч барах; 2. тамир тэнхээ барах, ядраах, ягт нь хүргэх.
ВЫМАЧИВАТЬ дэвтээх, норгох.
ВЫМЕНИВАТЬ арилжих, андалдах, солнх.
ВЫМЕРЕТЬ үхэж дуусах, үхэж сөнөх.
ВЫМЕРЗАТЬ тас хөлдөх, хөлдөж үхэх.
ВЫМЕРИТЬ хэмжиж олох.
ВЫМЕСИТЬ зуурах, зуурч бэлтгэх.
ВЫМЕСТИ шүүрдэх, шүүрдэж цэвэрлэх, хамж хаях.
ВЫМЕСТИТЬ 1. өшөө авах, өшөөлөх; 2. хонзогнох.
ВЫМ|ЕТАТЬ хөвөрдөх.
ВЫМ|ЕТАТЬ шүүрдэх, туужуудах.
ВЫМ|ЕЩ|АТЬ өшөөлөх, өшөөрлөх.
ВЫМИРАТЬ үхэж дуусах, сөнөх.

ВЫМОГ|АТЕЛЬ авлигач, шахаж авагч.
ВЫМОГ|АТЕЛЬНИЦА авлигач эмэгтэй.
ВЫМОГ|АТЕЛЬСТВО авлигалах, шахаж авах явдал.
ВЫМОГАТЬ авлигалах, шахаж авах, шалах.
ВЫМОКАТЬ хорох, дэвтэх, нэвтрэх.
ВЫМОКНУТЬ хорох, дэвтэх, нэвтрэх; * ~ до нитки шал ус болох.
ВЫМОЛВИТЬ хэлэх, дуу гарах.
ВЫМОЛИТЬ гуйж гувших, мөргөж гуйх.
ВЫМОРАЖИВАТЬ хөлдөөх, царцаах, хөргөх.
ВЫМОРИТЬ хордуулж хядах, өлсгөж үхүүлэх.
ВЫМОРОЧН|ЙЙ эзэнгүй болсон; ~ое имущество эзэнгүй болсон хөрөнгө.
ВЫМОСТИТЬ чулуу дэвсэх, шаллах; ~ дорогу замд чулуу дэвсэх.
ВЫМОТАТЬ 1. ороолт задлах, ээрч барах; 2. тамир тэнхээ барах, ядраах, ягт нь тулгах; ~ душу ягт нь тулгах.
ВЫМОТАТЬСЯ 1. ороолт задрах, ээрч барагдах; 2. тамирдах, чадлаа барах.
ВЫМОЧИТЬ дэвтээх, норгох, усаар нэвтлэх
ВЫМ|П|ЕЛ дадар, дарцаг, хнур.
ВЫМЫСЕЛ зохногдохуун, зохномол зүйл, санаанаасаа авсан зүйл.
ВЫМЫТЬ угаах.
ВЫМЫТЬСЯ биеэ угаах, өөрийгөө угаах.
ВЫМЫШЛЕННЫЙ зохномол, санаанаас авсан.
ВЫМ|Я дэлэн.
ВЫНАШИВАТЬ 1. гэдсэндээ тээх; 2. сайтар бодох, бодож боловсруулах, бодсоор байх.
ВЫНЕСЕНИЕ гаргах, гадна гаргах; ~ числа за скобки тоог хаалтын гадна гаргах; ~ приговора шийтгэх тогтоол гаргах, шийдвэр гаргах.
ВЫНЕС|ТИ 1. гаргах, аваад гарах, гаргаж хаях; **волией** ~ло лодку на берег долгонг онгоцыг эрэг дээр гаргаж хаяв; ~ решение шийдвэр гаргах; 2. тавих, хэлэлцүүлэх; ~ вопрос на собрание асуудлыг хурал дээр тавих; 3. - тай гарах, төрөх; ~ хорошее впечатление сайн сэтгэгдэл төрөх; 4. хатамжих, тээх, тэсвэрлэх, давж гарах; ~ сильную боль их өвдөхийг хатамжих; 5. хүлцэх, үзэж чадах, тэвчээрлэх; * не выношу лодырей залхуу хүнийг би үзэж чадаггүй; ~ ~ на своих плечах дангаар бүгднийг дааж давж гарах.
ВЫНЕСТИСЯ гүйлгэн гарч нрэх, давхнн гарах.
ВЫНИМАТЬ авах, гаргах, уудалж авах, сугалах.
ВЫНОС 1. гаргах, гаргаж хаях; 2. хөдөөлүүлэх.
ВЫНОСИТЬ 1. гэдсэндээ тээх; 2. сайтар бодох, бодож боловсруулах.
ВЫНОСИТЬ 1. гаргах, аваах; 2. хүлцэх, тэсвэрлэх, хатамжлах; хорошо ~ жару халуунд сайн тэсвэрлэх.
ВЫНОСИТЬСЯ давхих, гүйлгэн гарч нрэх.
ВЫНОСКА 1. зөөж гаргах; 2. зүүлт.
ВЫНОСЛИВОСТЬ даамгай, тэсвэртэй, хатуужил.
ВЫНОСЛИВЫЙ даамгай, тэсвэртэй, хатуужилтай, өлчир.
ВЫНУДИТЬ албадах, тулгах, аргагүй болгох, - уулах, - үүлэх; ~ противника отступить дайсныг аргагүй ухруулах.
ВЫНУЖДЕНН|ЙЙ тулгагдах, аргагүйдсэн, аргагүй болох, шаагдах; ~ое согласие тулгагдаж зөвшөөрөх.
ВЫНУТЬ гаргах, авах, уудалж авах, сугалах; ~ деньги из кошелька хэтгэвчнээс мөнгө авах.
ВЫНЫРНУТЬ шумбах гаргах, гарч нрэх.
ВЫНЮХИВАТЬ үнэрлэх, шиншлэх.
ВЫНЯНЧИТЬ бойжуулах, өөлэй болгох, өрлөг эх болох.
ВЫПАД дайралт, дайрах; **остроумный** ~ ончтой үгээр дайрах; **резкий** ~ хатуугаар дайрах.

ВЫПАДАТЬ 1. унах, ойчих, зулгарах, гуужих; 2. орох; 3. оногдох.
ВЫПАДЕНИЕ 1. унах, зулгаран унах, гуужих, сугарах; 2. орох; ~ снега цас орох.
ВЫПАИВАТЬ 1. уулгах, ундлах; 2. гагнах.
ВЫПАЛИВАТЬ 1. буудах; 2. дуржигнуулан ярих.
ВЫПАЛЫВАТЬ зулгааж засах, түүж тэгшлэх.
ВЫПАРИВАНИЕ ширгээх, жигнэх.
ВЫПАРИВАТЬ 1. жигнэх, буцалгах; 2. ширгээх, чанах, нэрэх.
ВЫПАРИВАТЬСЯ ширгэх, буцлах, уур болох.
ВЫПАРИТЬ 1. жигнэх, буцалгах; 2. ширгээх, чанах, нэрэх; ~ соль давс чанах.
ВЫПАРИТЬСЯ ширгэх, буцлах, уур болох.
ВЫПАС билчээр.
ВЫПА|СТЬ 1. унах, ойчих; 2. орох; ~л снег цас оров; 3. оногдох, тохнолдох; на мою долю ~ла честь мнний хувьд аз тохнолдов.
ВЫПАЧКАТЬ хир болгох, хар болгох.
ВЫПАЧКАТЬСЯ будагдах, хир болох, хар болох.
ВЫПЕКАТЬ жигнэх, болгох, барих.
ВЫПЕКАТЬСЯ гүйцэд болох, жигнэгдэх.
ВЫПЕНДРИВАТЬСЯ томрох, пээдийх.
ВЫПЕРЕТЬ 1. түрэх, шахах; 2. ёрдойх, түнхийх.
ВЫПЕСТОВАТЬ тэтгэж бойжуулах, хүмүүжүүлэх.
ВЫПЕЧКА талх барих, ээдмэг жигнэх.
ВЫПЕЧЬ болгох, барих; ~ сто килограммов хлеба зуун кило талх барих.
ВЫПЕЧЬСЯ болох, бэлэн болох, жигнэгдэх.
ВЫПИВАТЬ уух, архи балгах.
ВЫПИВКА 1. архидаан, ууж согтуурах; 2. архи дарс.
ВЫПИВШИ уусан, ам халсан, халамцуу.
ВЫПИЛИВАНИЕ хөрөөдөх.
ВЫПИЛИВАТЬ хөрөөдөх, хөрөөдөж хнийх.
ВЫПИРАТЬ 1. түрэн гарах, түлхэж гаргах; 2. урагш овойх, цүрдийх.
ВЫПИСАТЬ 1. хуулах, хуулж бичих, бичиж авах; ~ точное заглавие книги номын жинхэнэ нэрийг хуулж бичих; 2. түүвэрлэх, түүж хуулах; ~ цитату из книги номноос иш татах зүйлийг түүж хуулах; 3. тод бичих, сайн зурах; красно ~ все буквы бүх үсгийг тод сайн бичих; 4. захиалах, захиалж авах; ~ газету сонни захиалах; 5. захидлаар дуудах, дуудаж авчрах; 6. хасах, гаргах.
ВЫПИСАТЬСЯ гаргах, хасагдах.
ВЫПИСКА 1. хуулбар, хуулга; 2. хуулж авах, түүвэрлэж хуулах; 3. захиалга, захиалж авах; 4. гаргах, хасах.
ВЫПИСЫВАТЬ 1. хуулж бичих, бичиж авах; 2. түүж хуулах; 3. тод бичих; 4. захиалж авах, захиалах; 5. дуудаж авчрах; 6. хасах, гаргах.
ВЫПИСЫВАТЬСЯ 1. гарах, хасагдах; 2. хуулагдах, захиалагдах.
ВЫПИТЬ уух, ууж орхих, шавхах; ~ до дна дуустал ууж орхих, шавхах.
ВЫПИХИВАТЬ ёворч гаргах, түлхэж гаргах.
ВЫПЛАВИТЬ хайлах, хайлуулах.
ВЫПЛАВКА 1. хайлах, хайлуулах; ~ стали болд хайлах; 2. хайлсан зүйл, хайлсан төмөрлөг.
ВЫПЛАКАТЬ 1. уйлж унжих; 2. улиглан гуйх; * ~ все глаза нүдээ улчайтал уйлах.
ВЫПЛАКАТЬСЯ уйлж тайтгарах, уйлж сэтгэлээ онгойлгох.
ВЫПЛАТА төлөх, төлбөр, олгох; ~ в рассрочку цувуулан төлөх.
ВЫПЛАТИТЬ төлөх, төлж дуусах, олгох; ~ долг өр төлөх; ~ зарплату цалин олгох.
ВЫПЛАЧИВАТЬСЯ төлөгдөх, олгогдох.

ВЫПЛЕВЫВАТЬ нулнмах.
ВЫПЛЕСКАТЬ цалгиах, цалгнаж асгах.
ВЫПЛЕСКИВАТЬСЯ цалгиах, цалгилж асгарах.
ВЫПЛЕСНУТЬ асгах, цалгих.
ВЫПЛЕСТИ гөрлөө задлах, задалж авах; ~ ленту из косы гэзэгний гөрлөө задалж бүч авах.
ВЫПЛЫВАТЬ 1. хөвж гарах, самарч гарах; 2. гарч ирэх.
ВЫПЛЫ|ТЬ 1. хөвж гарах, самарч гарах; 2. гарч ирэх; ~л ряд вопросов нилээд асуудал гарч ирэв.
ВЫПОИТЬ уулгах, ундлах.
ВЫПОЛАСКИВАТЬ зайлах, угаах.
ВЫПОЛЗАТЬ 1. мөлхөж гарах, гулган гарч ирэх; змея вынозла из травы хад өвснөөс могой гулган гарч ирэв.
ВЫПОЛНЕНИЕ гүйцэтгэл, бнелэлт; ~ плана төлөвлөгөөний гүйцэтгэл.
ВЫПОЛНИМЫЙ гүйцэтгэж болмоор, бнелүүлж болохуйц.
ВЫПОЛНИТЬ гүйцэтгэх, биелүүлэх, бүтээх; ~ пятилетку в четыре года таван жилийн төлөвлөгөөг дөрвөн жилд бнелүүлэх.
ВЫПОЛОСКАТЬ усаар зайлах, усанд зайлах; ~ рот амаа усаар зайлах; ~ белье дотуур хувцас усанд зайлах.
ВЫПОЛОТЬ зулгааж засах, түүж тэгшлэх.
ВЫПОРОТЬ 1. ханзалж авах; 2. ороолгох, зодох.
ВЫПОРХНУТЬ 1. дүрд хний ннсэх; 2. гүйж гарах.
ВЫПОТРОШИТЬ гэдэс дотры нь гаргах, гэдэс арилгах.
ВЫПРАВИТЬ 1. шулуутгах, тэгшлэх; 2. засах, залруулах; ~ рукопись эх нооргийг засах.
ВЫПРАВИТЬСЯ 1. шулуун болох, шулууудах, тэгшрэх; 2. засрах, засагдах.
ВЫПРАВКА 1. засах, залруулах; 2. нрлэх, билүүдэх; 3. шаламгай байдал, цовоо чнийрэг, цэмцгэр; военная ~ цэргийн шаламгай байдал.
ВЫПРАВЛЯТЬ 1. шулуутгах, тэгшлэх; 2. засах, залруулах.
ВЫПРАВЛЯТЬСЯ 1. шулууудах, тэгшрэх; 2. засагдах.
ВЫПРАШИВАТЬ гуйх, гуйж авах.
ВЫПРОВАЖИВАТЬ тонилгох, хөөн зайлуулах.
ВЫПРОСИТЬ гуйж авах.
ВЫПРЫГИВАТЬ харайж гарах, үсрэн гарах.
ВЫПРЯМИТЬ тэннийлгэх, шулуутгах, тэгшлэх.
ВЫПРЯМИТЬСЯ тэннийх, шулууудах, тэгшрэх.
ВЫПРЯМЛЕНИЕ тэннийлгэх, шулуутгах, тэгшлэх.
ВЫПРЯМЛЯТЬ тэннийлгэх, шулуутгах, тэгшлэх.
ВЫПРЯМЛЯТЬСЯ тэннийх, шулуун болох, тэгшрэх.
ВЫПРЯЧЬ хөллөгөө буулгах, буулгах.
ВЫПУКЛО гүдгэр, товойж, тодоор.
ВЫПУКЛОСТЬ 1. гөвгөр, гүдгэр; 2. тодорхой, томруун.
ВЫПУКЛЫЙ 1. бүлтгэр, гүдгэр, товгор; 2. тод томруун.
ВЫПУСК 1. гаргах; ~ продукции үйлдэхүүн гаргах; ~ займа эзэллэгэе гаргах; 2. төгсгөлт, төгсгөх; в этом году большой ~ энэ жилийн (*сургуулийн*) төгсөлт олон хүнтэй; 3. дугаар гарах, гаралт, хэсэг; **вышло пять ~ов** таван дугаар гарав; второй ~ хоёрдугаар гаралт; 4. тоачлох, хасах; **песу давали с большими ~ами** жүжгийг их товчилж тавив.
ВЫПУСКАТЬ 1. гаргах, тавих; 2. алдах; 3. хасах, хаях.
ВЫПУСКАТЬСЯ гарах, төгсөх.
ВЫПУСКНИК төгсөх ангийн сурагч, төгсөх ангийн оюутан.
ВЫПУСКНИЦА төгсөх ангийн эмэгтэй сурагч, төгсөх ангийн эмэгтэй оюутан
ВЫПУСКНОЙ 1. гаралтын; 2. төгсгөлийн; ~ экзамен төгсгөлийн шалгалт.
ВЫПУСТИТЬ 1. гаргах; ~ корову из хлева үнээг хашаанаас гаргах; ~ заём эзэллэгэе гаргах; 2. гаргаж тавих, тавих,

суллах; ~ **птиц** из клетки шувуу торноос гаргаж тавих; 3. хний гаргах, үйлдэж гаргах; ~ **товары** **высокого качества** сайн чанарын таварыг үйлдэж гаргах; 4. хэвлэж гаргах, зохиож гаргах, сургаж гаргах, бэлтгэж гаргах; 5. асгах; ~ **воду** из **ванны** онгоцны усыг асгах; 6. хасах, товчлох; ~ **вторую главу** хоёрдугаар бүлгийг хасах; * ~ **из виду** хараанаасгаргах, маргах; ~ **рукав** ханцуй урт болгох, ханцуй унжуулах; ~ **книжки** из **кого-либо** голы нь гогодох.

ВЫПУТАТЬ ээдрээг гаргах, зангилааг тайлах, сугалах, мултлах.

ВЫПУТАТЬСЯ 1. тайлагдах, алдуурах; 2. мултрах, ангижрах; ~ **из беды** гай зовлонгоос мултрах.

ВЫПУЧИВАТЬ овойх, цүрднийх, цүлхийх, бүлтнийлгэх.

ВЫПУЧИТЬ овойх, цүрднийх, цүлхийх, бүлтнийлгэх; ~ **глаза** нүдээ бүлтнийлгэх.

ВЫПУШКА хназ.

ВЫПЫТАТЬ байцаах, мөшгөх, шахаж хэлүүлэх; ~ **секрет** нууцыг шахаж хэлүүлэх.

ВЫПЬ бух шувуу, бухандай, цудран, чойрон.

ВЫПЯТИТЬ түрэх, ханайлгах, цорвойлгох; ~ **губы** уруулаа цорвойлгох.

ВЫРАБАТЫВАТЬ 1. үйлдвэрлэх, үйлдэх, хнийж гаргах; 2. боловсруулах, зохиох; 3. болгох, хүмүүжүүлэх, хатуужуулах; 4. олох, ажиллаж олох.

ВЫРАБАТЫВАТЬСЯ 1. бүтээгдэх, бүтэж гарах; 2. зохиогдох, боловсрох; 3. хүмүүжнх.

ВЫРАБОТАТЬ 1. үйлдвэрлэх, үйлдэх, хнийж гаргах; 2. боловсруулах, зохиох; 3. болгох, хүмүүжүүлэх, хатуужуулах; **жизнь** ~ла из **него стойкого борца** амьдрал түүнийг хатамжтай тэмцэгч болгов. 4. олох, ажиллаж олох.

ВЫРАБОТКА 1. үйлдэх, хнийж гаргах, бүтээмж, гаргалт; 2. боловсруулах, зохиох; ~ **законопроекта** хуулний төсөл боловсруулах; 3. үйлдэхүүн, бүтээсэн зүйл; 4. хний ажил, бүтээц; **норма** ~и бүтээцийн норм; 5. олох, олгох; ~ **навыков** к **труду** хөдөлмөрт дадал олох.

ВЫРАВНИВАНИЕ тэгшлэх, тэгшитгэх, жигдрүүлэх.

ВЫРАВНИВАТЬ тэгшлэх, тэгшитгэх.

ВЫРАВНИВАТЬСЯ тэгшрэх, зэрэгцэх.

ВЫРАЖАТЬ хэлэх, илэрхийлэх.

ВЫРАЖАТЬСЯ хэлэх, илэрхийлэх, тодруулах; * **мягко** **выражаясь** зөөлнөөр хэлэхэд.

ВЫРОВНЯТЬ тэгшлэх, шулуутгах.

ВЫРОВНЯТЬСЯ тэгшрэх, шулуудах, томоожих.

ВЫРОДИТЬСЯ 1. үүлдэр доройтох, муудах, ээхийрэх; 2. доройтож хуврах.

ВЫРОДОК шааран, адгийн шааран; **он** ~ **в нашей семье** манай гэр бүлийн доторхн шааран нь тэр.

ВЫРОЖДЕНИЕ 1. үүлдэр доройтох, ээхийрэх, буурах, доройтох.

ВЫРОНИТЬ унагах, алдах; ~ **газету** из **рук** соннныг гараас унагаах.

ВЫРУБАТЬ 1. огтолж дуусгах; 2. тас цавчих, цавчиж цоолох.

ВЫРУБКА 1. мод огтлох; 2. ойн цоорхой, мод тайрсан талмай; **на** ~е **растёт земляника** ойн цоорхойд гүзээлзгэнэ ургана.

ВЫРУГАТЬ хараах, загнах.

ВЫРУГАТЬСЯ хараал тавих.

ВЫРУЧАТЬ 1. аврах, ач тус хүргэх, тус болох; 2. өртгийг олох, үнийг авах, олз оруулах.

ВЫРУЧИТЬ 1. аврах, ач тус хүргэх, тус болох; ~ **из беды** гачигдлаас аврах; 2. өртгийг олох, үнийг авах, олз оруулах; ~ **деньги** за **товар** барааны үнэ мөнгийг оруулах.

ВЫРУЧКА 1. аврах, тус хүргэх; **прийти на** ~у тус хүргэхээр нрэх; 2. орлого; **дневная** ~ өдрийн орлого.

ВЫРЫВАТЬ 1. зулгаах, зулгааж авах, урж авах; 2. суга татах, булааж авах; 3. хүчээр тулгах, хүлээлгэх; 4. ухах, онгилох, малтаж гаргах.

ВЫРЫВАТЬСЯ 1. тасрах, тасарч унах; 2. мултрах, ангижрах; 3. цоргилон гарах, үсрэн гарах; 4. гарч орхнх, гэнэт гарах.

ВЫРЫТЬ 1. ухах, малтах; ~ **колодец** худаг ухах; 2. ухаж гаргах, уудалж олох; ~ **камень** чулуу ухаж гаргах.

ВЫРЯДИТЬ гоёх, гоё хувцас өмсгөх.

ВЫРЯДИТЬСЯ гоёх, гангалах.

ВЫСАДИТЬ 1. буулгах; ~ **из повозки** тэрэгнээс буулгах; 2. шилжүүлж суулгах, гаргаж суулгах; ~ **помидоры** из **парников** улаан лоолныг дулаавчаас гаргаж суулгах.

ВЫСАДИТЬСЯ буух, гарах; ~ **из поезда** галт тэрэгнээс буух.

ВЫСАДКА 1. буулгах, буулгах явдал; ~ **с судна** галт онгоцноос буулгах; 2. шилжүүлэн суулгах; ~ **растения** ургамлыг шилжүүлэн суулгах; 3. суулгасан ургамал; **семенные** ~и үр авахаар шилжүүлэн суулгасан ургамал.

ВЫСАЖИВАТЬ буулгах.

ВЫСАЖИВАТЬСЯ буух.

ВЫСАСЫВАТЬ шинэх, сорох, хөхөх.

ВЫСВЕРЛИВАТЬ ерөмдөх, ерөмдөж нүхлэх.

ВЫСВОБОДИТЬ 1. сугалах, мулталж авах; ~ **ногу** из **стремени** хөлөө дөрөөнөөс мулталж авах; 2. чөлөөлөх, гаргаж авах; ~ **часть оборотных средств** гүйлгээний хөрөнгөний заримыг гаргаж авах.

ВЫСВОБОДИТЬСЯ 1. сугарах, мултрах; 2. чөлөө гарах.

ВЫСВОБОЖДЕНИЕ 1. сугалах, мултлах; 2. чөлөөлөх.

ВЫСЕВ тарилга тарна.

ВЫСЕВАТЬ тарих, тарналах.

ВЫСЕВКИ хэвэг, хомхруу.

ВЫСЕКАТЬ 1. сийлэх; 2. цахих.

ВЫСЕЛЕНИЕ нүүлгэх, байраас гаргах.

ВЫСЕЛИТЬ нүүлгэх, байраас гаргах.

ВЫСЕЛИТЬСЯ нүүх, байраас гарах.

ВЫСЕЧЬ 1. сийлэх, ухаж сийлэх; 2. цахих; ~ **огонь** хэт цахих; 3. зодох, жанчих.

ВЫСЕЯТЬ тарих, тариалах.

ВЫСИДЕТЬ 1. өндгөө дарах; 2. суусаар байх, сууж л байх; ~ **до конца представления** тоглолтыг дуустал сууж л байх.

ВЫСИЖИВАНИЕ суусаар байх, сууж л байх.

ВЫСИИТЬСЯ сүндэрлэх; **вдали** ~лась **башни** алсад цамхаг сүндэрлэв.

ВЫСКАБЛИВАНИЕ хусах, арилгах.

ВЫСКАБЛИВАТЬ хусах, хусаж арилгах.

ВЫСКАЗАТЬ хэлэх, илэрхийлэх; ~ **свое** **мнение** саналаа илэрхийлэх.

ВЫСКАЗАТЬСЯ саналаа хэлэх, санаснаа хэлэх; ~ **за** **сайшаах**, **дэмжих**, **зөвшөөрөх**; ~ **против** **татгалзах**, **буруушаах**.

ВЫСКАЗЫВАНИЕ 1. саналаа хэлэх, ярих; 2. хэлсэн үгс, хэлсэн зүйл.

ВЫСКАЗЫВАТЬ хэлэх, саналаа хэлэх.

ВЫСКАЗЫВАТЬСЯ хэлэх, саналаа хэлэх.

ВЫСКАКИВАТЬ 1. үсэрч гарах; 2. мултгарч ойчнх.

ВЫСКАЛЬЗЫВАТЬ 1. гулгаж ойчих; **тарелка** **выскользнула** из **рук** гараас **таваг** гулгаж ойчлоо; 2. сэмхэн гарах, сэм гараад явчих.

ВЫСКОБИТЬ хусах, хусаж арилгах.

ВЫСКОЧИТЬ мултрах, үсэрч гарах; ~л **винтик** эрэгтэй хадаас мултрав.

ВЫСКОЧКА шургалан орогч хүн.

ВЫСКРЕБАТЬ хусах, хусаж арилгах, маажнж малтах.
ВЫСЛАТЬ илгээх, явуулах.
ВЫСЛЕДИТЬ мөрдөх, мөшгих, гэтэх; ~ лисицу үнэг мөрдөх.
ВЫСЛУДИТЬ ои удсан, удтал албан хаасан; за ~у лет он удтал алба хаасан тул.
ВЫСЛУЖИВАТЬ 1. алба хааж... авах болох; 2. албан хаах, алба хийх.
ВЫСЛУЖИВАТЬСЯ зулгуудах.
ВЫСЛУЖИТЬ 1. алба хааж □ авах болох; ~ пенсию алба хааж тэтгэвэр авах болох; 2. албан хаах, алба хийх.
ВЫСЛУЖИТЬСЯ зулгуудах.
ВЫСЛУШАТЬ сонсох, чагнах.
ВЫСМАТРИВАТЬ ажиглах, ажнж харах, сайн үзэх.
ВЫСМЁИВАТЬ элэглэх, шоолох, инээдэм болгох.
ВЫСМОРКАТЬ нийх, нусаа нийх.
ВЫСМОРКАТЬСЯ нийх, нусаа нийх.
ВЫСМОТРЕТЬ 1. сайн үзэх, ажиглах, ажнж харах; 2. олж харах; ~ в толпе знакомого олны дотроос танилаа олж харах.
ВЫСОБЫВАТЬ гаргах, цухуйлгах.
ВЫСОБЫВАТЬСЯ цухуйх, бултайх, гарах.
ВЫСОК[ИЙ] 1. өндөр; ~ дом өндөр байшин; ~ие цены өндөр үнэ; 2. дээд, эрхэм; ~ан награда дээд шагнал; 3. их; ток ~ого напряжения их хүчдэлтэй гүйдэл; ~ое давление крови цусны даралт их болох; 4. сайн; работа ~ого качества сайн чанарын ажил; 5. нарйн, шингэн; ~теор нарийн цээл хоолой; * ~люб уужин магнай; быть ~ого мнения дээгүүр бодож байх.
ВЫСОКО өндөр, дээр, дээгүүр; ~ держать знамя тугаа өндөр өргөж явах.
ВЫСОКОГОРНЫЙ өндөр уулын, өндөр зооны.
ВЫСОКОИДЕЙНЫЙ өндөр үзэл сурталтай, дээд үзэл сурталтай.
ВЫСОКОКАЧЕСТВЕННЫЙ сайн чанарын, маш сайн.
ВЫСОКОКВАЛИФИЦИРОВАННЫЙ мэргэшил ихтэй, маш чадвартай.
ВЫСОКОМЕРИЕ их зан, дээрэлхүү зан, ихэрхэг зан.
ВЫСОКОМЕРНЫЙ ихэрхэг, их зантай.
ВЫСОКООБРАЗОВАННЫЙ их боловсролтой, ихэрдэмтэй.
ВЫСОКООПЛАЧИВАЕМЫЙ их цалинтай; ~ труд их цалинтай хөдөлмөр.
ВЫСОКОПАРНО хачнн маягаар, дэндүү гоёор; ~ говорить дэндүү гоёор ярнх.
ВЫСОКОПАРНЫЙ хачнн маягийн, дэндүү гоё; ~ стиль дэндүү гоё найруулга.
ВЫСОКОПОСТАВЛЕННЫЙ дээд тушаалын, өндөр тушаалын.
ВЫСОКОПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВО өндөр дээд ноён, их ноён, чинсан.
ВЫСОКОПРОДУКТИВНЫЙ ашиг шим ихтэй; ~ скот ашиг шим ихтэй мал.
ВЫСОКОПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫЙ бүтээц ихтэй.
ВЫСОКОСОРТ[ИЙ] сайн чанартай, дээд зэргийн; ~ие семена сайн чанарын үр тариа.
ВЫСОКОТОВАРНЫЙ үйлдэхүүн ихтэй, таваар их бүтээдэг.
ВЫСОКОУРОЖАЙНЫЙ их ургацтай, ургац сайтай.
ВЫСОСАТЬ хөхөх, сорох, шнмэх; ~ все соки хамаг шим шүүсий нь сорох; * ~ из пальца хамаа намаагүй хэлэх, барьнтгүй ярнх.
ВЫСОТ[А] 1. өндөр; подыять на большую ~у их өндөрт гарах; ~ треугольника гурвалжны өндөр; 2. өндөрлөг; занятя ~у өндөрлөгийг эзлэх; 3. нарйн, шингэн; ~ голоса нарйн хоолой; быть на ~е положения шаардлагыг хангаж сайн чадах, албан тушаалаа сайн харнуцах.

ВЫСОТН[ИЙ] өндөрлөг; ~ полёт өндөрлөгийн нисэлт; ~ое здание өндөрлөг барилга.
ВЫСОХ[НУТЬ] 1. хатах, хагсах, ширгэх; бельё ~ло дотоож хатлаа; 2. гандах; цветы ~ли цэцэг гандав; 3. туранхилах, хатаж хоцрох, арьс яс болох.
ВЫСОХЩИЙ 1. хуурай, хув хуурай, хатсан, ширгэсэн; ~ая земля хув хуурай газар; ~ источник ширгэсэн шанд; 2. гандсан; 3. туранхилсан, хатангир, арьс яс болсон.
ВЫСОЧАЙШИЙ 1. маш өндөр; 2. дээдийн гэгээн.
ВЫСОЧЕСТВО дээдийн гэгээн.
ВЫСПАТЬСЯ унтаж амрах, хантал унтах, нойр ханах.
ВЫСПРАШИВАТЬ асууж мэдэх, асууж авах, асууж сурах.
ВЫСТАВИТЬ 1. гаргаж тавих, тавих; ~ стол на середину ширээ тэг дунд тавих; 2. үзэсгэлэнд тавих; ~ картины художника уран зураачийн зургийг үзэсгэлэнд тавих; 3. авах, гаргаж авах, сугалж авах; ~ рамы жааз гаргаж авах; 4. дэвшүүлэх; ~ кандидатуру нэр дэвшүүлэх; 5. гаргах, илгээх, явуулах; 6. үзүүлэх, харуулах; ~ в дуриом свете муу талаар нь харуулах; 7. хөөж гаргах.
ВЫСТАВКА 1. үзэсгэлэн; 2. гаргаж тавих, тавих.
ВЫСТАВЛЕНИЕ тавих, дэвшүүлэх; ~ кандидата нэр цохож дэвшүүлэх.
ВЫСТАВЛЯТЬСЯ тавнуулах, үзүүлэх, цухуйх, бултайх.
ВЫСТАВОЧНЫЙ үзэсгэлэнгийн.
ВЫСТАИВАТЬ зогсож байх, тэсэж байх.
ВЫСТАИВАТЬСЯ дарагших, ааг орох.
ВЫСТЕГАТЬ 1. хавах; ~ одеяло хөнжил хавах; 2. гуядах, шавхуурдах.
ВЫСТИЛАТЬ дэвсэх, хучих.
ВЫСТИЛАТЬСЯ дэвсэх, хучигдах.
ВЫСТИРАТЬ угаах.
ВЫСТОЯТЬ 1. яг зогсох, зогсож байх; 2. тэсэх, тэсэж гарах; ~ против врага дайсныг эсэргүүцэн тэсэж гарах.
ВЫСТОЯТЬСЯ дарагших, ааг орох.
ВЫСТРАДАТЬ зовлон үзэх, хал үзэх.
ВЫСТРАИВАТЬ 1. барих, барилга барих; 2. жагсаах, өрөх.
ВЫСТРАИВАТЬСЯ жагсах; ~ в боевом порядке байлдааны журмаар жагсах.
ВЫСТРЕЛ буудах, харвах, буу дуугарах, бууны дуу; раздался ~ бууны дуу гарав, буу дуугарлаа; иа ~ сум хүрэх газар.
ВЫСТРЕЛИТЬ буудах, харвах.
ВЫСТРИГАТЬ хайчлах, хяргах.
ВЫСТРИЧЬ хайчлах, хяргах; ~ волосы үс хяргах.
ВЫСТРОГАТЬ харуулдах, зорох.
ВЫСТРОИТЬ 1. барьж дуусгах, босгох; 2. жагсаах, өрөх.
ВЫСТРОИТЬСЯ жагсах.
ВЫСТУДИТЬ хөргөх, хүйтрүүлэх; ~ помещение байр хөргөх.
ВЫСТУКАТЬ 1. тоншиж үзэх, тогшиж үзэх; 2. тогшиж мэдээлэх.
ВЫСТУП 1. хушуу, хамар; ~ скалы хадан хушуу; 2. урагшаа илүү гарсан, төвнийсөн, хэрдэг; ~ стены урагшаа илүү гарсан хана.
ВЫСТУПА[ТЬ] 1. үг илтгэх, унших, тоглох, юм бичих, ажиллах (зэрэг өгүүлэгдэхүүний мэргэжлийн үйл үгээр орчуулагдана); ~ с речью үг илтгэх; 2. урагш гарах, гарч ирэх; 3. урагш давших, урагшаа хөдлөх, мордох; 4. хушууран орох, илүү гарах, урагш ёрдойх; здание ~ет орлом в переулоч байшингийн өнцөг гудамж руу хушууран орно; 5. халих, давах, үерлэх; 6. гарах, бурзайх.
ВЫСТУПИ[ТЬ] 1. үг илтгэх, унших, тоглох, юм бичих, ажиллах; ~ в печати хэвлэлд юм бичих; 2. урагш гарах, гарч ирэх; 3. урагш давших, урагшаа хөдлөх, мордох; 4. хушууран орох, илүү гарах, урагш ёрдойх; 5. халих, давах,

үерлэх; **река** ~ла из берегов гол эргээ даван урсаг; 6. гарах, бурзайх; на лбу ~ли капли пота магнай дээр нь хөл сний дусал бурзайв.

ВЫСТУПЛЕНИЕ 1. гарах, мордох; 2. хөдлөх, давших; 3. үг илтгэх, тоглох.

ВЫСУНУТЬ гаргах, цухуйлгах; ~ язык хэлээ гаргах; нельзя носу ~ из дому гэрээсээ гарах аргагүй.

ВЫСУНУТЬСЯ гарах, цухуйх, бултайх.

ВЫСУШИВАНИЕ хатаах.

ВЫСУШИВАТЬ хатаах, хуурайлах, хагсаах.

ВЫСУШИВАТЬСЯ хатаах, хуурай болох, хагсах.

ВЫСЧИТАТЬ бодож гаргах, тоолж тодорхойлох; ~ размер расходов зарлагын хэмжээг бодож гаргах.

ВЫСЦИЛИЙ дээд, эрхэм; ~ая власть дээд эрх баригчид, дээд газар; ~ая награда дээд шагнал; ~ая школа дээд сургууль; ~ая мера дээд хэмжээ; * в ~ей степени маш, тун их.

ВЫСЫЛАТЬ 1. илгээх, явуулах; 2. зайлуулах.

ВЫСЫЛАТЬСЯ 1. илгээгдэх, явах; 2. зайлуулагдах.

ВЫСЫЛКА 1. илгээх, явуулах; 2. албадан зайлуулах.

ВЫСЫШАТЬ 1. асгах, хнийх; ~ соль и миску давс плянд хнийх; 2. гарах, туурах; ~ала сыпь эсэргэнэ туурав; 3. бужигнан гаргаах; на улице ~али из школы ребяташки гудамжинд сургуулнаас хүүхэд бужигнан гарцаав.

ВЫСЫПАТЬСЯ асгарах; ~лась вся мука из мешка гурил цөм шуудайнаас асгарчээ.

ВЫСЫХАТЬ хатаах, ширгэх, хагсах.

ВЫСЬ өндөр, дээд.

ВЫТАЛКИВАТЬ түлхэн гаргах, түлхэх, ёврох.

ВЫТАПЛИВАТЬ хайлах, хайлуулах, шахах.

ВЫТАПТЫВАТЬ чийрлах, гишгэчих, дэвслэх.

ВЫТАРАЩИТЬ бүлтгийлгэх, их болгох; ~ глаза нүдээ бүлтгийлгэх, нүд нь орой дээрээ гарах.

ВЫТАСКИВАТЬ 1. авах, аваачих; 2. чирж гаргах, татаж гаргах; 3. суйлах.

ВЫТАЧИВАТЬ зорох, билүүдэх;

ВЫТАЩИТЬ 1. авах, аваачих; ~ занозу өргөс авах; 2. чирж гаргах, татаж гаргах; 3. суйлах.

ВЫТВОРЯТЬ хөг гарих, хөглүүлэх, маяг гаргах.

ВЫТЕКАЮТЪ 1. гоожих, дуслэх; вода ~ет из бочки торхноос ус гоожих байна; 2. урсах гарах, эх авч урсах; эта река ~ет из озера энэ гол нуураас урсаж гардаг; 3. үүгээр болбол, үүсэн гарах; этот вывод ~ет из ранее сказанного энэ дүгнэлт бол түрүүн хэлсэн зүйлээс үүсэн гарч байна.

ВЫТЕРЕТЪ 1. арчих; ~ руки гараа арчих; 2. элээх, элэгдэх, сэмрүүлэх; ~ локти на рубашке цамцны тохой элэгдэх.

ВЫТЕРЕТЬСЯ 1. арчигдах; 2. элэх, сэмрэх.

ВЫТЕРПЕ||ТЬ тэсэх, тэсвэрлэх; ~ боль өвдөхнийг тэсвэрлэх; я не ~л и сказал бн тэсэлгүй хэлчихсэн.

ВЫТЕСНЕНИЕ шахаж гаргах, зайлуулах, түрэн зайлуулах; ~ пара электричеством уурын хүчнийг цахилгааны хүч түрэн зайлуулах.

ВЫТЕСНИ||ТЬ түрэх, түрж гаргах, шахаж зайлуулах; ~ли его из толпы түүнийг олны дундаас түрж гаргав.

ВЫТЕСНЯТЬСЯ түрэгдэн гарах, шахагдан зайлах.

ВЫТЕ||ЧЬ 1. гоожих; вода ~кла из бочки ус торхноос гоожив; 2. үндэслэн гарах, шалтгаалан гарах; это решение ~кает из предыдущего энэ шийдвэр түрүүчийн шийдвэрээс үндэслэн гарч байна.

ВЫТИРАТЬ арчих.

ВЫТИРАТЬСЯ 1. арчих; 2. элэгдэх, урагдах.

ВЫТКАТЬ нэхэх, шаглах; ~ узор на скатерти ширээний бүтээлэг дээр угалз шаглах.

ВЫТОЛКАТЬ түлхэн гаргах.

ВЫТОПИТЬ 1. түлэх, гал түлэх, халаах; 2. хайлах; ~ сало өөх хайлах, шахах.

ВЫТОПИТЬСЯ 1. түлэх, гал түлэх, халаах; 2. хайлах.

ВЫТОПТАТЬ гишгэчих, дэвслэх, чийрлах; ~ траву өвс ногоо гишгэчих.

ВЫТОРГОВАТЬ наймаалж олох, хонжих, бага төлөх, наймаацалдан хямдруулах.

ВЫТОЧЕННЫЙ билүүдсэн, зорж хийсэн, өөлж хийсэн, өөлөгдсөн; * словно ~ өөгүй тэгшхэн, жирвнйсэн.

ВЫТОЧИТЬ билүүдэх, ирлэх, зорох, точилдох; ~ иголки хутга ирлэх.

ВЫТРАВИТЬ 1. хордуулах, арилгах; ~ мышей оготно хордуулах; ~ пятно толбо арилгах; 2. хордуулж хээ гаргах, хороор сийлбэр гаргах; 3. чийрлах, гишгэчих; 4. өдөөж гаргах, үргээж гаргах.

ВЫТРЕБОВАТЬ 1. нэхэмжлэх; 2. ирүүлэх, нэхэж авах.

ВЫТРСАТЬ сэгсрэх, дугтрах, гөвөх.

ВЫТРСЯТИ сэгсрэх, дугтрах, гөвөх; ~ муку гурил сэгсрэх; ~ ковёр хивс гөвөх.

ВЫТРСЯХИВАТЬ сэгсрэх, дугтрах.

ВЫТЬ 1. улхн, гангинах; нолик вост чоно улж байна; 2. сүнгэнэх, шуугих, сүүгэх; в трубе вост ветер салхи янданд сүнгэнэж байна.

ВЫТЯГИВАТЬ 1. сунгах, тэлэх; 2. татаж гаргах; 3. хөхөх.

ВЫТЯГИВАТЬСЯ 1. сунах, тэнийх; 2. өндөр болох, өсөх.

ВЫТЯЖК||А сунац, татац; стоять на ~у номхон зогсох.

ВЫТЯЖК||ОЙ сорох, хөхөх; ~ая труба сорох яндан; ~ пластырь хөхөх гоюу.

ВЫТЯНУ||ТЬ 1. сунгах, сунаах; ~ кожу арьс сунгах; 2. хөхөх, сорох; пластырь ~л весь гной гоюу бүх идээрийг хөхөв; 3. татаж гаргах, татагдаж гарах; весь дым ~ло в трубу бүх утаа яндангаар татагдаж гарав.

ВЫТЯНУ||ТЬСЯ 1. сунах, тэлэгдэх; вязаная кофта очень ~лась сүлжмэл цамц их суначихлаа; 2. өндөр болох; мальчик за лето ~лся тэр хүү зундаа өндөр болжээ; 3. татагдан гарах, сорогдох, хөхөгдөх; дым из комнаты ~лся утаа байшингаас татагдан гарав; 4. тэрийн хэвтэх, суннах; ~ на постели орон дээр тэрийн хэвтэх; 5. номхон зогсох; ~лся перед командиром даргынхаа өмнө номхон зогсов; * липо ~лось царай нь барс хнийв.

ВЫУДИТЬ 1. хөхидөх, дэгээгээр барних; ~ шуку цурхай загасыг дэгээгээр барних; 2. гогодох, олоод авчих.

ВЫУТЮЖИТЬ нидүүдэх, илүүрдэх.

ВЫУЧИВАТЬ 1. цээжлэх, тогтоох; 2. сургах, зааж өгөх.

ВЫУЧИВАТЬСЯ сурах, дадах, чадмаг болох.

ВЫУЧИТЬ 1. цээжлэх, тогтоох; ~ стихотворение шүлэг цээжлэх; 2. сургах, зааж өгөх; ~ игре в шахматы шатар тавьж сургах.

ВЫУЧИТЬСЯ сурах, дадах, чадмаг болох; ~ читать уншиж сурах; ~ плавать сэлж чаддаг болох.

ВЫУЧК||А 1. сургах; отдасть на ~у сургахаар өгөх; 2. сурлага чадвар; хорошая ~ сурлага чадвар сайтай.

ВЫХАЖИВАТЬ сувилах, бойжуулах.

ВЫХВАТИТЬ шүүрэн авах; ~ книгу из рук гараас нь ном шүүрэн авах; ~ горящую головню из костра гал дотроос ноцож байгаа цуцлыг шүүрэн авах.

ВЫХЛОПОТАТЬ чармайж олох, дөнгөж олох; ~ себе хорошее местечко аятайхан ажил чармайж олох.

ВЫХОД 1. гарах; ~ книги в свет ном хэвлэгдэж гарах; 2. гарах газар, хаалга; стоять у ~а гарах газарт нь зогсож байх; 3. гарах арга; найти ~ из трудного положения бэрхшээлээс

гарах арга олох; 4. гарц; ~ зерна с гектара гектар газраас авах үр тарианы гарц; * зياتь все ходы и ~ы нүх сүвий нь бүрэн мэдэх; в доме два ~а байшин хоёр үүдтэй.

ВЫХОДЕЦ гаралтай хүн; ~ из народа ард гаралтай хүн; ~ из крестьян тариачин гаралтай хүн.

ВЫХОДИТ тэгвэл... шив дээ; ~, что я был не прав тэгвэл би буруудаа шив дээ; вывод этот, ~, был правилен энэ дүгнэлт чинь, тэгвэл, зөв байгаа шив дээ; это, ~, не так ново энэ чинь тэгвэл тийм шинэ юм биш шив дээ.

ВЫХОДИТЬ 1. сувилах, асрах; ~ больного өвчтэй хүннийг асрах; 2. бойжуулах, торнуулах, арчлж ургуулах.

ВЫХОДИТЬ 1. гарах; ~ из юрты гэрээс гарах; ~ из затруднения бэрхшээлээс гарах, төвгөөс мултрах; ~ замуж нөхөрт гарах; 2. буух; ~ из вагона вагоноос буух; 3. болох; ~ из терпения тэсэхгүй болох; ~ из употребления хэрэглэгдэхгүй болох; 4. гарах; окно выходит в сад цэцэрлэг рүү харсан цонх; 5. очих; ~ на работу ажилдаа очих.

ВЫХОДКА төрхгүй аашлах, муу авир гаргах.

ВЫХОДН|ОЙ 1. гарах, гардаг; ~ая дверь гарах үүд; 2. гоёлын; ~ая одежда гоёлын хувцас; 3. амралтын; ~ день амралтын өдөр; 4. амралттай; у него сегодня ~ тэр хүн өнөөдөр амралттай.

ВЫХОЛЕННЫЙ энхрий, танхил, тордмол.

ВЫХОЛИТЬ энхрийлэх, арчлах, бөөцийлөх; ~ коня морно арчлах; ~ ребенка хүүхэд бөөцийлөх.

ВЫХОЛОСТИТЬ 1. агтлах, хөнгөлөх; 2. муудуулах, доройтуулах; ~ содержание книги номын агуулгыг муудуулах.

ВЫХУХОЛЬ үхэр халну, хүжлэг хулгана.

ВЫЦАРАПАТЬ 1. холтчих, холтчин сийлэх; ~ надпись на камне чулуун дээр бичиг холтчин сийлэх; 2. самардах, савардах, маажлах; 3. арай гэж авах.

ВЫЦВЕСТИ гандах, өнгө алдах, хувхайрах, онгох.

ВЫЦЕДИТЬ шүүх, шүүж юүлэх; ~ вино из бочки торхноос дарс шүүж юүлэх.

ВЫЧЕКАНИТЬ цутгах, хэвд цутгах; ~ монету зоос цутгах.

ВЫЧЕРКИВАНИЕ баллах.

ВЫЧЕРКИВАТЬ баллах, хасах.

ВЫЧЕРКИВАТЬСЯ баллагдах.

ВЫЧЕРКУНУТЬ баллах, хасах; ~ слово үг баллах; * ~ из своей жизни өөрийн амьдралаас бүрэн арчиж хаях.

ВЫЧЕРПАТЬ шавхан авах; утгаж авах; ~ всю воду из ведра хувингаас бүх усыг шавхаж авах.

ВЫЧЕРТИТЬ зурах, зурчих; ~ план дома байшингийн төлөвлөгөөг зурах.

ВЫЧЕСАТЬ самнах, шүүрдэх.

ВЫЧЕСТЬ 1. хасах, хасаж бодох, хороох; ~ два из пяти таваас хоёрыг хасах; 2. суутгах, суулгаж авах; ~ задолженность өр суутгах.

ВЫЧЕТ суутгах, суутгал хасах; за ~ом накладных расходов нэмэгдэл зардлыг хасаад.

ВЫЧИСЛЕНИЕ бодох, бодож гаргах.

ВЫЧИСЛИТЬ бодох, бодож гаргах, тооцон бодох.

ВЫЧИСЛЯТЬСЯ бодуулах, тоолуулах.

ВЫЧИСТИТЬ цэвэрлэх.

ВЫЧИСТИТЬСЯ цэвэрлэгдэх, цэвэрших.

ВЫЧИТАЕМОЕ хасагдагч.

ВЫЧИТАНИЕ хасах.

ВЫЧИТАТЬ 1. уншиж мэдэх; 2. уншиж засах.

ВЫЧИТАТЬ 1. хасах, тайрах; 2. суутгах.

ВЫЧИТАТЬСЯ хасагдах, суутах.

ВЫЧИТЫВАТЬ уншиж мэдэх, уншиж засах, уншиж өгөх.

ВЫЧИЩАТЬ цэвэрлэх.

ВЫЧИЩАТЬСЯ цэвэрлэгдэх, цэвэрших.

ВЫЧУРНО дэндүү гоёмсог, марзганан.

ВЫЧУРНОСТЬ дэндүү гоёмсог, марзан.

ВЫЧУРНЫЙ дэндүү чимсэн, марзан; ~ фасон платья марзан янзын даашинз.

ВЫШВЫРИВАТЬ гаргах, шидэх, гадагш чулуулах.

ВЫШЕ өндөр, дээр, дээш; эта скамейка ~ той энэ бандан түүнээс өндөр; как говорилось ~ дээр хэлсэн ёсоор; дети семи лет и ~ долоо ба түүнээс дээш насны хүүхэд; ~ колена өвдөгнөөс дээш.

ВЫШЕОЗНАЧЕННЫЙ дээр дурьдсан.

ВЫШЕСКАЗАННЫЙ дээр хэлсэн.

ВЫШЕСТОЯЩ|ИЙ дээд, дээр байгаа; ~ие органы дээд газрууд.

ВЫШИБАЛА разг. бар, ресторан, үйлчилгээний газрын хамгаалагч, зохицуулагч.

ВЫШИБАТЬ 1. ховх цохих, хэмх цохих; 2. хөөж гаргах.

ВЫШИБИТЬ 1. ховх цохих, хэмх цохих; ~ дверь үүд хэмх цохих; 2. хөөж гаргах.

ВЫШИВА|ЛЬЩИЦА шаглаач эмэгтэй, харгам хатгах эмэгтэй.

ВЫШИВАНИЕ харгам хатгах, хээ оёх.

ВЫШИВАТЬ харгам хатгах, хээ оёх.

ВЫШИВАТЬСЯ харгам хатгагдах.

ВЫШИВКА харгам хатгах, угалз хээ хатгах.

ВЫШИН|А 1. өндөр; ~ой в двадцать метров хорин метр өндөр; 2. их, дээгүүр; орёл парил в ~е бүргэд их дээгүүр ннэж байлаа.

ВЫШКА 1. цамхаг; 2. ялын дээд хэмжээ, алах ял, цаазаар авах, дээд тоо; 3. ~ нефтяная газрын тосны аранга.

ВЫШКОЛИТЬ сахилгажуулах, томоожуулах, сургах.

ВЫЩИПАТЬ зулгах, зумлах; ~ траву ногоо зулгах; ~ перья өд зумлах.

ВЫЩИПЫВАТЬ зулгах, зумлах.

ВЫЯВИТЬ илрүүлэх, тодруулах; ~ недостатки в работе ажлын дутагдлыг илрүүлэх.

ВЫЯВИТЬСЯ илрэх, илрэн гарах, тодрох.

ВЫЯВЛЕНИЕ илрүүлэх, илрүүлэн гаргах, тодруулах.

ВЫЯВЛЯТЬ илрүүлэх, тодруулах.

ВЫЯВЛЯТЬСЯ илрэх, илрэн гарах, тодрох.

ВЫЯСНЕНИЕ магадлах, учрыг олох.

ВЫЯСНИТЬ магадлах, учрыг олох.

ВЫЯСНИ|ТЬСЯ илрэх, тодрох, мэдэгдэх; ~лось, что он не виноват тэр буруугүй нь мэдэгдэв.

ВЫЯСНЯТЬ магадлах, учрыг олох.

ВЫЯСНЯТЬСЯ илрэх, тодрох, мэдэгдэх.

ВЫЮГА шуурга, цасан шуурга.

ВЫЮК тэгнээ, ачаа.

ВЫЮН могой жараахай, ховх.

ВЫЮНОК бол. алтан агь, сэдэргэнз; ~ полевой чөдөр сэдэргэнэ.

ВЫЮЧИТЬ ачих, тэгнэх; ~ верблюда тэмээ тэгнэх.

ВЫЮЧН|ИЙ ачааны; ~ое животное ачааны мал.

ВЫЮШКА яндангийн хаалт.

ВЫЮЩИЙСЯ 1. ороонго; ~ющеея растение ороонго ургамал; 2. буржгар, бужгар; ~ющиеся волосы буржгар үс.

ВЯЖУЩИЙ 1. сүлжигч; 2. аргуун, наалдангн, зууралдуулах.

ВЯЗ хайлаас.

ВЯЗА|ЛЬНЫЙ нэхэх, сүлжих.

ВЯЗА|ЛЬЩИК нэхмэлч, сүлжигч.

ВЯЗА|ЛЬЩИЦА нэхмэлч эмэгтэй, сүлжигч эмэгтэй.

ВЯЗАНИЕ боох, сүлжих.

ВЯЗАНКА тэвэр, баглаа; ~ дров тэвэр түлээ.

ВЯЗАН|ЬИЙ нэхмэл, сүлжмэл; ~ые рукавицы сүлжмэл бээлний.
ВЯЗАТЬ I 1. боох, хүлэх; ~ руки гарыг хүлэх; 2. сүлжих, нэхэх;
 ~ чулки оймс сүлжих.
ВЯЗАТЬ II аргах, наалдагдах.
ВЯЗАТЬСЯ 1. хүлэгдэх, уягдах; 2. таарах, тааралдах; * дело не
 вяжется бүтэж өгөхгүй байна, болж өгөхгүй байна.
ВЯЗКА сүлжих, хүлэх, боох.
ВЯЗКИЙ унжралдсан, наалданги, аргуун.
ВЯЗКОСТЬ наалдамхай чанар, наалданги зуурамтгай чанар.
ВЯЗНУ|ТЬ шавардах, шнгдэх; колёса ~т в грязи дугуй шаварт
 шнгдэнэ.

ВЯЗЬ эвхмэл үсэг.
ВЯЛЕН|ЬИЙ борцолсон; ~ое мясо борцолсон мах.
ВЯЛИТЬ борцлох, хатаах.
ВЯЛИТЬСЯ борцлогдох, хатах.
ВЯЛОСТЬ номой, үлбэгэр.
ВЯЛ|ЬИЙ сул, сул дорой; ~ое животное сул дорой мал.
ВЯНУ|ТЬ хатах, гутах, муудах; цветы ~т без воды цэцэг
 усгүйдээд хатаж байна; * уши ~т чнхэн чнйр болох,
 дуулахаас дур гутах.
ВЯЩ|ИЙ улам, ихэд; для ~ей убедительности улам
 итгүүлэхний төлөө.

ГА га, гаа; (гект ар — 10000 дөрвөлжин метр кв. талбай).
ГАБАРДИН габардин (хувцас хийдэг ноосон бөс).
ГАБАРИТ овор, овор хэмжээ.
ГАБАРИТНЫЙ ~ ые огнн оврын гэрэл.
ГАВАНЬ далайн боомт, онгоцны зогсоол.
ГАВКАТЬ хуцах.
ГАГАРА ахууна.
ГАД 1. хэвлээр явагч, могой; 2. зэвүүцмээр амьтан, муухай золнг.
ГАДАЛКА мэргэч эхнэр, төлөгч авгай.
ГАДАНИЕ мэргэлэх, төлөгдөх, төлөг үзэх.
ГАДАТЕЛЬНЫЙ 1. таамаг; 2. төлөг үзэх, мэргэлэх, төлгийн, мэргийн.
ГАДАТЬ 1. мэргэлэх, төлөг үзэх; 2. таах, тухайлах.
ГАДИНА бузар золиг, зэвүүцмээр амьтан.
ГАДИТЬ буртаглах, хорлох, бузарлах.
ГАДКИЙ муухай, нүдэнд хүйтэн, зэвүүцмээр; ~ человек зэвүүцмээр амьтан.
ГАДЛИВОСТЬ дур гутах, ой гутах, жнгшүүртэй муухай.
ГАДЛИВЫЙ дур гутам, ой гутам, бөөлжнс хутгам, жигшим.
ГАДОСТЬ бузар явдал, муухай юм.
ГАДЮКА загалмайт могой, хорт могой.
ГАЕЧНЫЙ эм эргийн, углаа эргийн.
ГАЗ I гааз, хий; гремучий ~ тэсрэмхий хий; удушливый ~ бүтэм хий; ядовитый ~ хорт хий.
ГАЗ II шаа, торгон шаа.
ГАЗЕЛЬ (самка) сүүлтэй гөрөөс, шаргачин, (самец) ооно.
ГАЗЕТА сонин; ежедневная ~ өдөр тутмын сонин; стенная ~ ханын сонин.
ГАЗЕТНИ|ЬИЙ сонин; ~ая статья сонины өгүүлэл.
ГАЗЕТЧИК 1. сонин худалдагч, сонин тараагч; 2. сонны ажилтан.
ГАЗИК газ машин.
ГАЗИРОВАНИ|ЬИЙ гаазтай, хийлсэн; ~ая вода хийжүүлсэн ус.
ГАЗИФИКАЦИЯ гааз хэрэглэх, гааз болгох, хийжүүлэх.
ГАЗИФИЦИРОВАТЬ гааз хэрэглэх, хийжүүлэх.
ГАЗОАНАЛИЗАТОР хийн задлуур.
ГАЗОВ|ЬИЙ 1. гаазын, гааз, хийн, хийт; ~ая промышленность хийн үйлдвэр; ~ая плита хийн зуух; 2. шаа, сиймхнй.
ГАЗОГЕНЕРАТОР газогенератор, гааз үүсгүүр, хий үүсгүүр.
ГАЗОЛИН газолнн, (шингэн шатахуун).
ГАЗОМЕТР гаазметр, хийн хэмжүүр.
ГАЗОН тарнмал шнрэг, засмал зүлэг.
ГАЗООБМЁН хийн солилцоо.
ГАЗООБРАЗН|ЬИЙ хий шнг, хий байдалт, гааз шнг; ~ое тело хий шнг бодис.
ГАЗООБРАЗОВАНИЕ гааз тогтох, хий буй болгох.
ГАЗОПРОВОД хийн хоолой, хийн түгээгүүр.
ГАЗОУБЕЖИЩЕ хийгээс хоргодох газар.
ГАЙКА эрэг, эм эрэг, углаа эрэг.
ГАЙМОРИТ нармайн салст бүрхүүлийн үрэвсэл.
ГАЛАКТИКА галактик, огторгуй.
ГАЛЛАКТОРРЕЯ (мед) сүү гоожих.
ГАЛАНТЕРЕЙНЫЙ жижиг барааны.
ГАЛАНТЕРЕЯ жижгг бараа.
ГАЛАНТНЫЙ элдэг наалнхай, дэгжин.
ГАЛДЕЖ шуугиан, хашгиралдах, шуугилдах.

ГАЛДЕТЬ шуугилдах, хашгиралдах.
ГАЛЕРЕЯ 1. галерей, гудамлаг; 2. үзэсгэлэи; картинная ~ зургийн үзэсгэлэн; 3. дээрх эгнээ, дээд давхар; 4. зэллээс.
ГАЛЁТА хайрмаг, хатаамал ээдмэг.
ГАЛЁРКА дээд давхар, дээд эгнээ, арын суудал.
ГАЛЁТ жамц давс.
ГАЛИМАТЬЯ чалчнх, солнорох, дэмийрэх.
ГАЛИФЁ галнфе, цэрэг өмд.
ГАЛЛИЦИЗМ галлнцизм, францилах, франц хэллэг.
ГАЛКА алаг туу, жунгаа (улаан хошуут), чогнуун.
ГАЛЛОН галлон. (3-4 литрийн хэмжээ)
ГАЛЛЮЦИНАЦИЯ хоосон үзэгдэл, хнй хоосон юм үзэх, сонсох.
ГАЛОИД галоид. (химийн нэгдэл)
ГАЛОП давхна, цогно.
ГАЛОПИРОВАТЬ цогнх, цогнулах.
ГАЛОПОМ цогих, давхнх; скачка ~ цогин давхих.
ГАЛОШИ галош.
ГАЛСТУК галстук, бүч зангиа.
ГАЛУН тууз, хиаз.
ГАЛУШКА таслуур гурил, хэтүүр, пнартан.
ГАЛЧОНОК алаг тууны дэгдээхэй.
ГАЛЬВАНИЗАЦИЯ гальваннзаци, шахилгаан эмчилгээ.
ГАЛЬКА хайр чулуу, хайрга.
ГАМ шуугиан, дуу чнмээ.
ГАМАК гамак, дүүжин ор.
ГАМАРТИН эрдснийн хямрал.
ГАМАРТОМА согогт бундуу.
ГАМАША түрий, түрий оймс.
ГАММА 1. гамма, зохиром эрэмбэ, дараалсан аяс; 2. алагласан; ~ красок алагласан өнгө.
ГАМЕТА бэлэг эс.
ГАНГРЕНА үхшил, гал хавдар, илжрэл.
ГАНГСТЕР дээрэмчнн.
ГАНГЛИЙ зангилаа.
ГАРАЖ гарааш, машинны агуулах.
ГАРАНТИЙНЫЙ даалт, баталгаа, даасан, баталсан.
ГАРАНТИРОВАТЬ даах; батлах.
ГАРАНТИ|Я даалт, баталгаа; давать ~ю баталгаа өгөх.
ГАРДЕРОБ 1. хувцасны шүүгээ; 2. хувцасны өлгүүр, хувцас өлгөх газар; 3. хувцас хунар; у него большой ~ тэр хувцас хунар ихтэй.
ГАРДЕРОБЩИК хувцас өлгөгч, хувцас хадгалагч.
ГАРДИНА цонхны хөшиг.
ГАРЁМ 1. гарем (лалын шажннтий эхнэрүүдийн байр); 2. нэг хүний олон эхнэр, татвар эмс.
ГАРКАНЬЕ хашгиралдах, хашгнчнх.
ГАРКАТЬ хашгирах, хашгнчнх, зандран хашгнчнх.
ГАРКНУТЬ хашгнрчнх, зандран хашгнрчнх.
ГАРМОНИКА гармонн хөгжнм, дуурьсаахай хуур, дуурьсхуур.
ГАРМОНИРОВАТЬ зохнцох, найралдах, тааралдах.
ГАРМОНИЧЕСКИЙ дуурьсалт, яруу найралт.
ГАРМОНИЧНЫЙ дуурьсалт, яруу найралт.
ГАРМОНИЯ дуурьсал, ннйцэх, зохнцох, хөг; ~ красок өнгө нийцэх.
ГАРНИЗОН гарнизон, хот хамгаалах цэрэг, хот сахиx цэрэг.

ГАРНИР хачир, хольц; **котлета** с ~ом хачиртай котлет.
ГАНИТУР бүрэн хэрэгсэл, өвч, иж; ~ **мебели** гэрийн бүрэн хэрэгсэл.
ГАРНИЙ шатаах, дэнгийн; ~**о** **масло** шатаах тос, дэнгийн тос.
ГАРПУН жалаа, гийжнт жад, гинжит сум, арам.
ГАРУС ноосон утас.
ГАРЦЕВАНИЕ гунхалзах, даналзах.
ГАРЦЕВАТЬ гунхалзах, даналзах.
ГАРЬ 1. шатсан газар; 2. хиншүү хярвас; **пахнет** ~ю хярвас үйртэнэ.
ГАСИТЬ 1. унтраах, бөхөөх; ~ **электричество** цахилгаан унтрах, гэрэл унтраах; 2. дарах; ~ **долги** өр дарах; ~ **известь** шохой буцалгах.
ГАСН||УТЬ 1. унтрах, бөхөх, сөнөх; **огонь** ~ет гал унтрах; 2. сулрах, буурах, доройтох; **силы** ~ут хүч доройтох.
ГАСТРИТ, **ходоодны үрэвсэл**; **острый** ~ **ходоодны цочмог үрэвсэл**.
ГАСТРОЛЁР нүүдлийн жүжигч, айлчлах жүжигчин.
ГАСТРОЛИРОВАТЬ 1. айлчлан жүжиглэх; 2. хэсэж ажиллах.
ГАСТРОЛЬНИЙ ~**а** **ноездка** нүүдлийн жүжгээр явах, айлчилж жүжиг гаргах, айлчлан тоглох, аялан тоглох.
ГАСТРОНОМ 1. идээний мэдлэгтэн, нарнийн хоолны зүйч; 2. хүнсний дэлгүүр.
ГАСТРОНОМИЯ нарнийн хоолны зүй, идээ зууш.
ГАТИТЬ мод дэвсэх, намагт мод дэвсэх, зам засах.
ГАТЬ дэвсмэл зам, модон харгуй, намгийн гатлуур.
ГАУБИЦА гаубиц буу, охор их буу.
ГАУПВАХТА 1. цэргийн шорон; 2. харуулын байр.
ГАШЕНИЕ 1. унтраах, сөнөөх, хүчннгүй болгох; 2. болгох, буцалгах; ~ **извести** шохой болгох, шохой буцалгах.
ГАШЕНИЙ буцалгасан, болгосон, номгорсон, зуурсан; ~**ая** **известь** болгосон шохой, зуурсан шохой.
ГАШИШ хар тамхн.
ГВАЛТ шуугиан, бархиралдаан; **поднять** ~ шуугих бархиралдах.
ГВАРДЕЕЦ гвардич, ардын цэрэг, торгон цэрэг.
ГВАРДЕЙСКИЙ ардын торгон цэргийн.
ГВАРДИЯ гварди, торгон цэрэг.
ГВОЗДИК жижиг хадаас.
ГВОЗДИКА лнш цэцэг, хадаасан цэцэг, башир цэцэг.
ГВОЗДЬ 1. хадаас; 2. дээж, охь; ~ **вечера** үдшний дээж; ~ **сезона** улрлын охь.
ГДЕ 1. хаа, хаана; ~ **вы работаете?** Та хаана ажллаж байна? ~ **ты был?** чн хаа байв?; 2. хаа ч, хаана ч, газар, газарт; ~ **бы то ни было** хаа ч болсон, аль тохиолдсон газар; **безразлично** ~ хаана ч хамаагүй.
ГДЕ-ЛИБО, ГДЕ-НИБУДЬ, аль нэг газар, ямар нэг газар, аль иэгтээ.
ГДЕ-ТО, нэг газарт, нэгтээ, хаана; ~ **он живёт** тэр нэг газарт амьдардаг.
ГЕГЕМОНИЯ иоёрхол, манлайлал.
ГЕЙ хөөс! өөс!
ГЕЙЗЕР оргилмол булаг, халуун булаг.
ГЕЙША дууч эм.
ГЕКТАР гектар (*түмэн дөрвөлжин метр талбай*), гаа, га.
ГЕКТОГРАФ гектограф, бичиг хуулах багаж, хуулах машин.
ГЕЛИЙ гели.
ГЕЛИОТРОП нарлаг цэцэг, наран чнглүүр.
ГЕМАТОМА цусан бундуу.
ГЕМОГЛОБИН гемоглобин, цусан бөөмлүүр.
ГЕММОРОЙ шамбарам, гортиг гөвдрүү.
ГЕНЕАЛОГИЯ 1. гэрийн үеийн бичиг, угийн бичиг; 2. уг гарал, уг гарлын судлал.

ГЕНЕЗИС гарал, уг, гарваль.
ГЕНЕРАЛ генерал, жанжин; ~ **армии** армийн генерал, армийн жанжин; ~ **майор** хушууч генерал; ~ **лейтенант** дэслэгч генерал; ~ **полковник** хурандаа генерал.
ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОР хязгаарын сайд, амбан захирагч.
ГЕНЕРАЛИССИМУС генералиссимус, их өрлөг жанжин.
ГЕНЕРАЛИТЕТ цэргийн дээд ноён, жанжин нар.
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ерөнхий, жайжин; ~ **штаб** ерөнхий штаб, жанжин штаб. **ГЕНЕРАЛЬСКИЙ** генералын, жанжны.
ГЕНЕРАЛЬША генералын авгай, жанжны эхнэр.
ГЕНЕРАТОР генератор, үүсгүүр, цахилгаан үүсгүүр.
ГЕНЕРАТОРНЫЙ генераторын үүсгүүрний.
ГЕНЕТИКА генетик, төрөл зүй.
ГЕНИАЛЬНОСТЬ суу биллэг.
ГЕНИАЛЬНИЙ суут; ~**ая** **мысль** суут сэлгэлгээ; ~**о** **произведение** суут зохиол.
ГЕНИЙ 1. суут ухаан, суу зал; 2. суут хүн.
ГЕНШТАБ жанжин штаб.
ГЕОГРАФ газар зүйн мэргэжилтэн, газар зүйч.
ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ газар зүйн, ~**ая** **карта** газар зүйн зураг; ~**ая** **широта** газар зүйн өргөрөг.
ГЕОГРАФИЯ газар зүй, газрын зүй, географн; **экономическая** ~ эдийн засгийн газар зүй.
ГЕОДЕЗИСТ газар хэмжээсч, газрын хэлбэр судлагч.
ГЕОДЕЗИЯ геодези, газар хэмжээс, газар хэмжих.
ГЕОЛОГ геологч, газар судлагч.
ГЕОЛОГИЧЕСКИЙ газар судлалын, газар тогтцын; ~**ая** **разведка** газар судлалын хайгуул.
ГЕОЛОГИЯ геологи, газар судлал.
ГЕОМЕТРИЧЕСКИЙ геометрийн, хэмжих ухааны, ~**ая** **задача** хэмжих ухааны бодлого.
ГЕОМЕТРИЯ геометр, хэмжих ухаан.
ГЕОРГИН даль, мандарваа цэцэг.
ГЕОФИЗИКА геофизик, газар бодис зүй.
ГЕОФИЗИЧЕСКИЙ геофизикний, газар бодис зүйн.
ГЕОХИМИЯ геохимн, газар хувилахуйн ухаан.
ГЕРАТЬ шимтэглэй; тарлан цэцэг; туух цэцэг.
ГЕРБ сүлд; тэмдэг; **государственный** ~ төрний сүлд.
ГЕРБАРИЙ ургамлын түүвэр; хатаадаас.
ГЕРБОВЫЙ тэмдэгт; сүлдэт; ~**ая** **бумага** тэмдэгт цаас; ~ **сбор** тэмдэгтийн татаар.
ГЕРБИЦЫ гербнид.
ГЕРКУЛЕС 1. аварга, баатар; 2. хэмхдэс, овьёос.
ГЕРМАНЕЦ герман хүн.
ГЕРМАНИЗАЦИЯ германчлах.
ГЕРМАНИЗМ германизм, герман хэллэг.
ГЕРМАФРОДИТ хносгон, саармаг хүн амьтан, манийн хүн.
ГЕРМЕТИЧЕСКИЙ бин битүү.
ГЕРМЕТИЗАЦИЯ бин битүүлэх.
ГЕРОИЗМ баатарлаг, баатар зүтгэл.
ГЕРОИКА баатар явдал, чин зоригт явдал.
ГЕРОИНЯ баатар, эмэгтэй баатар.
ГЕРОНТОЛОГИЯ бие махбодийн өглөлт, хөгшрөлтийг судлах ухаан.
ГЕРОИЧЕСКИЙ баатарлаг, баатар зоригт, чин зоригт, хийморьтой, ~**ая** **борьба** баатарлаг тэмцэл; ~ **дух** хий морьтой байдал.
ГЕРОЙ баатар, чин зоригт; ~ **Труда** хөдөлмөрийн баатар; ~ **повести** туужийн баатар.
ГЕРОЙСКИЙ баатарлаг, эр зоригт; ~ **поступок** баатарлаг явдал.
ГЕРОЙСТВО баатар зориг, баатар явдал.

ГЕРОЛЬД зарч.
ГЕРЦОГ герцог, бэйс.
ГЕРЦОГСТВО 1. герцогийн хэргэм; 2. герцогийн нутаг.
ГЕТМАН гетман дарга.
ГЕТРЫ түрний, шагайвч.
ГЕТТО хорих газар.
ГИАЦИНТ хэлгий цэцэг.
ГИБЕЛЬ 1. сөнөх, үхэл, сүйрэл; 2. үй түм, тоо томшгүй.
ГИБЕЛЬНИЙ аюултай, сөнөхөд хүргэх, аминд хүрэх; ~ие последствия аюултай уршиг.
ГИБКНИЙ 1. иалархай, уян, уяхан; 2. эв зүйг олох, уян хатан; ~ая политика уян хатан бодлого.
ГИБКОСТЬ 1. иалархай; 2. эв зүйг олох, эвтэй уяхан.
ГИБЛНИЙ баларсан, сүйрсэн; ~ое дело баларсан хэрэг.
ГИБНУТЬ мөхөх, үхэх, үрэгдэх.
ГИБРИД гнбрид, эрлийз.
ГИГАНТ 1. үлэмж биетэн; 2. аварга том, мундаг.
ГИГАНТСКНИЙ аврага их, үлэмж их; ~ие успехи үлэмж их амжилт.
ГИГИЕНА эрүүл ахуй, арнун цэвэр; ~ труда хөдөлмөрийн эрүүл ахуй; соблюдать ~у ариун цэврийг сахих; ~ питания хүнсний эрүүл ахуй.
ГИГИЕНИЧЕСКИЙ ~ душ эрүүл ахуйн шүршүүр.
ГИГИЕНИЧНИЙ эрүүл ахуйн ариг цэвэр; ~ая одежда эрүүл ахуйн хувцас.
ГИГРОСКОП чийг шалгуур.
ГИГРОСКОПИЧЕСКИЙ чийг шингээх; чийг шалгуурин; ~ая вата чийг татах, шингээх хөвөн.
ГИД 1. газарч, үйлчлэгч, тайлбарч; 2. танилцуулга.
ГИДРА 1. домгийн аврага могой; 2. цэнгэг усны амьтан, хөндий хэвэлтэн.
ГИДРОГРАФИЯ гидрографи, ус зүй, усны зүй.
ГИДРОЛИЗ гидролиз, усжин задрах.
ГИДРОЛОГ гидрологич, ус судлаач.
ГИДРОЛОГИЯ гидрологи, ус судлал.
ГИДРОПЛАН усны нисэх онгоц.
ГИДРОСТАНЦИЯ гидростанци, усан станци, усан цахилгаан станци.
ГИДРОСТАТИКА усан тэнцэллэг.
ГИДРОТЕРАПИЯ усан засал, усан эмнэлэг.
ГИДРОТЕХНИК ус техникч.
ГИДРОТЕХНИКА ус техник, ус ашиглах техник.
ГИДРОТЕХНИЧЕСКИЙ ус техник, ус ашиглах техникний.
ГИДРОУЗЕЛ гидроузел, усны зангилгаа.
ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИЯ усан цахилгаан станци.
ГИЕНА гнена, чононцор.
ГИКАНЬЕ гуугалах, хашгнрах, гийнгоолох.
ГИКАТЬ гуугалах, хашгнрах.
ГИЛЬДИЯ зэрэг, зиндаа.
ГИЛЬЗА бортого, хонгио.
ГИЛЬОТИНА цаазын заауур.
ГИМН дуулах; государственный ~ төрийн дуулал.
ГИМНАЗИСТ дунд сургуулийн сурагч.
ГИМНАЗИСТКА дунд сургуулийн эмэгтэй сурагч.
ГИМНАЗИЯ дунд сургууль.
ГИМНАСТ тамирч, дасгалч, чадамгай тамирч, гимнастикч.
ГИМНАСТЕРКА гимнастёрк, цэрэг цамц.
ГИМНАСТИКА тамир дасгал, гимнастик, суниалт; врачебная ~ эмнэлгийн тамир дасгал.
ГИМНАСТИЧЕСКИЙ тамир дасгалын, гимнастикний; ~ зал тамир дасгалын танхим.
ГИНЕКОЛОГ эмэгтэйчүүдийн эмч.

ГИНЕКОЛОГИЧЕСКИЙ эмэгтэйчүүдийг анагаах, эмэгтэйчүүдийн өвчний.
ГИНЕКОЛОГИЯ эмэгтэйчүүдийг анагаах ухаан, эмэгтэйчүүдийн судлал.
ГИПЕРБОЛА хэтэрхийлэл, хэтрүүлэг, даврлуулах.
ГИПЕРБОЛИЧЕСКИЙ хэтрүүлсэн, даврлуулсан.
ГИПЕРТОНИЯ даралт ихдэх(өвчин); цусны даралт ихдэх; ~ острая цочмог даралт ихдэх.
ГИПЕРТРОФИРОВАННЫЙ хэт томорсон.
ГИПЕРТРОФИРОВАТЬСЯ хэт томрох.
ГИПЕРТРОФИЯ хэт томрох.
ГИПНОЗ гипноз, ховс; лечить ~ом гипнозоор эмнэх.
ГИПНОТИЗЁР гипнозоч, ховсч.
ГИПНОТИЗИРОВАТЬ ховслох.
ГИПНОТИЗМ гипнотизм, ховс ухаан, ховс арга.
ГИПОТЕЗА таамнал, тухайламж; научная ~ шинжлэгээний таамнал.
ГИПОТЕНУЗА гипотенуз, бэл (гурвалжны бэл).
ГИПОТЕТИЧЕСКИЙ таамаг; таамналын.
ГИПОЦЕНТР дэнсэлгийн төв.
ГИПОПОТАМ армаана.
ГИПС гипс, гөлтгөнө, шохой.
ГИРЛЯНДА цэцгийн хэлхээ; хэлхээ цэцэг.
ГИРЯ туухай; ~ для весов жинлүүрийн туухай.
ГИСТОЛОГ гистологич, нэхдэс судлалч.
ГИСТОЛОГИЯ гистологи, нэхдэс судлал.
ГИТАРА гитар.
ГИТАРИСТ гитарчин.
ГЛАВА I 1. тэргүүн, тэргүүлэгч; ~ правительства засгийн газрын тэргүүн; ~ семьи өрхний тэргүүн; 2. орой; ~ церкви шашины тэргүүн; ставить во ~у угла хамгийн чухал гэж үзэх.
ГЛАВА II бүлэг; третья ~ романа романы гуравдугаар бүлэг.
ГЛАВАРЬ толгойлогч, овгор; ~ шайки дээрэмчний толгойлогч.
ГЛАВЕНСТВО толгойлох, манлайлах.
ГЛАВЕНСТВОВАТЬ толгойлох, тэргүүлэх, манлайлах.
ГЛАВК ерөнхий хороо.
ГЛАВНОКОМАНДУЮЩИЙ ерөнхий жанжин, ерөнхий командлагч.
ГЛАВНИЙ 1. гол, чухал, ерөнхий; ~ые силы гол хүч; самое ~ое хамгийн чухал; 2. ерөнхий, ахлагч; ~ врач ерөнхий эмч; ~ бухгалтер ерөнхий нягтлан бодох; ~ым образом нх төлөв, гол төлөв, голцуу, голдуу; ~ые члены предложения өгүүлбэрийн гол гишүүд.
ГЛАГОЛ үйл үг.
ГЛАГОЛЬНЫЙ үйл үгний.
ГЛАДИАТОР мэсчин.
ГЛАДИЛЬНЫЙ зүлгэх, нндүүдэх.
ГЛАДИЛЬЩИЦА илүүрч, индүүч.
ГЛАДИТЬ 1. нндүүдэх, илүүрдэх, толийлгох; ~ воротнички зах индүүдэх; 2. илэх; ~ волосы үс илэх.
ГЛАДКИЙ 1. тэгшхэн, өө сэвгүй, цагаан; ~ая дорога тэгшхэн зам; цагаан зам; ~ая кожа гөлгөр илэг; 2. жнгдхэн гөлгөр, түгдрэлгүй; ~ая речь түгдрэлгүй ярих, урсган ярих; 3. булцгар, голицгор.
ГЛАДКЮ 1. тэгш, гөлгөр; 2. жнгд, өө сэвгүй; с него взятки ~и тэр хүнээс олж авна гэдэг өнгөрсөн.
ГЛАДОСТВОЛЬНИЙ цулгай, гөлгөр; ~ое оружие цулгай буу.
ГЛАДЬ I усны мандал, мандал; морская ~ далайн мандал; тишь да ~ нам гүм, тайван сайхан.
ГЛАДЬ II шаглаа оёдол.

ГЛАЗЕН||ЫЙ нндүүдсэн, илүүрдсэн; ~ое бельё нндүүдсэн дотуур хувцас, илүүрдсэн дотоож.

ГЛАЗ|А 1. нүд; левый ~ зүүн нүд; 2. харц, хараа, хараа нүд; хорошие ~ сайн хараатай; на ~ах нүдний өмнө, харсаар байтал; с ~у на ~ хоёулхан байгаад; хоть ~ выколи юу ч харагдахгүй, таг харанхуй; ради прекрасных глаз нүүр шагнах; бросится в ~ нүдэнд тусах, содон харагдах; куда ~ глядят харсан тийшээ явах, хаашаа ч хамаагүй явах; за ~ говорить эзгүйд нь хэлэх, далдуур ярих; в ~ говорить өөрт нь хэлэх; 3. мэлмий.

ГЛАЗАСТЫЙ 1. бүлтгэр нүдтэй; 2. хурц нүдтэй.

ГЛАЗЕТ нолом (хоргой).

ГЛАЗЕТЬ сонирхон харах, алмайрах; ~ по сторонам ийш тийш харж алмайрах.

ГЛАЗИРОВАТЬ 1. паалан гүйлгэх, пааландах; 2. чихээр гүйлгэх, гялайлгах, гялгар.

ГЛАЗНИК нүдний эмч.

ГЛАЗН|ОЙ нүдний; ~ врач нүдний эмч; ~ая впадина нүдний ухархай.

ГЛАЗОК I жаахан нүд; на ~ багцаалахад, тухайлахад; взглянуть одним глазом хальт харах, жирвэс харах.

ГЛАЗОК II ургамлын гөлөг, нахиа.

ГЛАЗОК III шагайвар.

ГЛАЗОМЁР барагцаа, нүдэн барнмжаа, нүдээр хол ойрыг барагцаалах, нүдээр хэмжих, хэмжих.

ГЛАЗОМЁРН|ЫЙ барагцаалах, нүдээр хэмжих, ~ая съёмка барагцаалж зураг авах.

ГЛАЗУНЯ хайрсан өндөг.

ГЛАЗУРЬ 1. паалан, гялгануур; 2. гүйлгэсэн чнхэр, чнхэр түрхэц, өнгөлгөө.

ГЛАНДА найлзуурхай.

ГЛАСИ|ТЬ хэлэх, бичих, гэх, гэсэн байна, гэж хэлсэн байна, гэж бичсэн байна; закон ~т, что... хуульд □ гэсэн байна.

ГЛАСНО илэрхий, олны өмнө, ил тод.

ГЛАСНОС|ТЬ ил тод байдал, илэрхий, олонд, олон нийтний өмнө, олны өмнө; предать ~ти олонд сонсох.

ГЛАСНЫЙ I, 1. эгшиг; 2. илэрхий, нээлттэй; ~ суд нээлттэй шүүх.

ГЛАСНЫЙ II нутгийн захиргааны гншүүн буюу төлөөлөгч, зангн.

ГЛАСАТАЙ зарч, тунхагч.

ГЛЕТЧЕР мөсөн гол.

ГЛИН|А шавар, наанги, шороо; мазать ~ой шавар түрхэх, шавардах.

ГЛИНИСТ|ЫЙ шаварт, наанги, шороот, шавартай; ~ая почва шавартай хөрс.

ГЛИНОБИТН|ЫЙ шавар цогцолсон, шавар, шавраар хийсэн; ~ая стена шавар хана.

ГЛИНОЗЁМ наанги шороо, хөнгөн цагаант шороо.

ГЛИНЯН|ЫЙ шавар; ~ая посуда шавар ваар.

ГЛИССЕР гулгуур завь.

ГЛИСТ цагаан хорхой, буцаш хорхой, уш.

ГЛИСТОГОНН|ЫЙ цагаан хорхой туух, хорхой туулгах; ~ое средство хорхой туулгах эм.

ГЛИЦЕРИН амтлаг тос, глицерин.

ГЛИЦЕРИНОВ|ЫЙ амтлаг тосны, глицериний; ~ое мыло глицеринийн саван.

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ даяаршил, даяарчлал.

ГЛОБАЛЬНЫЙ дэлхий дахины, бүх дэлхийн.

ГЛОБУС глобус, бөмбөрцөг, бөмбөрцгийн дүрс.

ГЛОДАТЬ 1. мөлжих, мэрэх; ~ кость яс мөлжих, яс мэрэх; 2. зовоох; дарагдах; тоска гложет уйтгар зовооно.

ГЛОТАНИЕ залгих.

ГЛОТАТЬ залгих.

ГЛОТК|А багалзуур, залгиур, хоолой; кричать во всю ~у хоолой мэдэн бархнах; заткнуть ~у амыг таглах, амаа хамжих.

ГЛОТ|ОК балга, оочих; одним ~ком ганц балгах, ганцхан оочих.

ГЛӨХН|УТЬ 1. дүлнйрэх; 2. унтрах, дарагдах, намдах; шум постепенно ~ет чимээ улмаар намдана; 3. дарагдах, хагдрах; сад без ухода ~ет цэцэрлэг арчилгаагүй хагдарч байна.

ГЛУБИН|А 1. гүн, гүнзгий; морские ~ы далайн гүн; 2. гүн дотор; в ~е леса ойн гүн дотор; 3. гүн; ~ мысли гүн бодол; 4. уг; в ~е души сэтгэлийн угт.

ГЛУБИННЫЙ гүний, усны гүн, гүн; ~ лов рыбы усны гүнээс загас барих.

ГЛУБОК|ИЙ 1. гүн, гүнзгий; ~ая река гүн мөрөн; ~ая вспашка гүнзгий хагалалт; 2. маш их; ~ая тайна их нууц; 3. гүн, гүнзгий, их; ~ ум гүнзгий ухаан; их ухаан; 4. орой, бүр орой; ~ая осень намар орой; ~ой ночи шөнө орой болтол.

ГЛУБОКО 1. гүнзгий, гүнд; ~ зарыть гүнд булах; 2. ихээр, гүнээ; ~ уважать гүнээ хүндэтгэх.

ГЛУБОКОВОДН|ЫЙ гүн устай, гүн усны; ~ые рыбы гүн усны загас.

ГЛУБОКОМЫСЛЕНН|ЫЙ гүн бодлын, гүн сэтгэлийн, гүнзгий утгатай, их юм бодсон; ~ взгляд гүн бодлын харц; с ~ым видом их юм бодсон байдалтай.

ГЛУБОКОМЫСЛИЕ гүн санаа, сэтгэлэг гүн, гүн бодол.

ГЛУБОКОУВАЖАЕМЫЙ эрхэм хүндэт.

ГЛУБЬ гүн, гүнзгий.

ГЛУМЛЁНИЕ доромжлох, элэг доог хийх.

ГЛУМИТЬСЯ доромжлох, элэг доог хийх.

ГЛУПЕТЬ тэнэг болох, мангуу болох, ухаан муудах, зөнөх.

ГЛУПЕЦ тэнэг хүн, мунхаг, мангуу, ухаангүй.

ГЛУПИТЬ тэнэглэх, мунхаглах, тэнэг юм хийх, дэмий юм хийх.

ГЛУПО 1. тэнэгээр, тэнэг янзаар; ~ улыбаться тэнэг янзаар нээмсэглэх; 2. тэнэг явдал, бүр дэмий; ~ так волноваться из-за пустяка шальгүй юманд нигэж сэтгэлээ зовоох бүр дэмий.

ГЛУПОВАТЫЙ тэнэгдүү, тэнэгэвтэр, тэнэг шинг.

ГЛУПОСТ|Ь тэнэг юм, тэнэг явдал; говорить ~н тэнэг юм хэлэх; делать ~ тэнэг юм хийх.

ГЛУП|ЫЙ тэнэг, мунхаг, мангуу; ~ человек тэнэг хүн; ~ поступок тэнэг явдал; глуп, как пробка шал тэнэг, уушгин тэнэг; глуп, как осёл үхэр шинг тэнэг, тэнэг мал; это ~о энэ тусгүй дээ, тэр тусгүй дээ, энэ дэмий хэрэг.

ГЛУХАРЬ сойр(шувуу), хөх ногтруу.

ГЛУХО битүү, бүдэг.

ГЛУХ|ОЙ 1. дүлнй, чих хатуу; ~ старик дүлнй өвгөн; 2. дүлнй хүн; азбука для ~их дүлнй хүмүүсийн үсэг; 3. дүлнй хайхрамжгүй; ~ ко всем просьбам хамаг гуйлтгыг хайхрахгүй; 4. бүдэг, хүнгэнэх; ~ шум бүдэг чимээ. 5. бөглүү, буйд, зэлүүд; ~ое место буйд газар, ~ая улица бөглүү гудамж; 6. битүү, үүд хаалгагүй, үүд цонхгүй; ~ая стена битүү хана, үүд цонхгүй хэрэм; 7. далдуур, цаагуураа, битүүлгээр; ~ое недовольство битүүлгээр дургүйцэх; ~ согласный дуугүй гийгүүлэгч.

ГЛУХОНЕМОЙ дүлнй, хэлгүй; ~ ребёнок дүлнй хэлгүй хүүхэд.

ГЛУХОТА дүлнй, чих хатуу.

ГЛУШИТЕЛЬ 1. чимээ намхруулагч, чимээ дарагч; 2. хавчигч; ~ крыткн шүүмжлэл хавчигч.

ГЛУШИТЬ 1. дүлнйрүүлэх, балмагдуулах, бахардуулах; ~ рыбу тэслэж загас барих; 2. дарах, дарагдах; 3. хавчих, |

хяхах; ~ критику шүүмжлэлийг хяхах; ~ водку архны лүү оргих.

ГЛУШЬ бөглүү, буйд, зэдүүд, шнрэнгэ; *лесная* ~ бөглүү ой, ойн шнрэнгэ.

ГЛЫБА бөөнцөг, бөөн, бул, том; *каменная* ~ бул чулуу; ~ *льда* бөөн мөс.

ГЛЮКОЗА глюкоз, үзмийн чнхэр, үзэмлэг.

ГЛЯДЁТЬ 1. харах, үзэх, шагайх; ~ в *окно* цонхоор харах; 2. харах, асрах, бөөцийлөх; ~ за *ребёнком* хүүхэд харах, хүүхэд асрах; 3. харах, хандах; *окна глядят на юг* цонх нь урагшаа харсан; ~ в *оба* сэрэмжтэй байх; ~ *косо* хялайх; *того и глядя* харж байхгүй бол; ~ *сквозь пальцы* хараагүй юм шиг байх, үл мэдэгч болох.

ГЛЯДЁТСЯ үзэх, харах, харагдах, тусах; ~ в *зеркало* бнээ толнд харах.

ГЛЯДЬ -тал (гэл), тэгэхнээ, нэг мэдэхнээ; ~, *он идёт* хартал тэр явж байна.

ГЛЯНЕЦ гялгар, гилгэр; *известия* ~ гялгар болгох, гялайлгах.

ГЛЯНУТЬ ширвэн харах, нүдний өнцгөөр харах, хялам хнйж харах, харсхнйх.

ГЛЯНЦЕВ|ЫЙ гялгар, гилгэр; ~*ая бумага* гялгар цаас.

ГМ| км, ээ дээ! (эргэлзсэн санаа).

ГНАТЬ I 1. хөөх, үлдэх; ~ *из дому* гэрээс хөөх; 2. туух; ~ *стадо* мал туух; 3. шамдах, гарах, давхнх, гүйлгэх; ~ *лошадей во весь опор* морнны хар хурдаар давхнх.

ГНАТЬ II нэрэх; ~ *спирт* спирт нэрэх, архн нэрэх.

ГНАТЬСЯ 1. хөөх, нэхэх, мөрдөх; ~ по *пнтам* мөрдөн хөөх; 2. хөөцөлдөх; ~ за *славой* алдар нэр хөөцөлдөх.

ГНЕВ хилэн, уур, унтуу; *приступ* ~а хилэн хүрэх, уур хүрэх, уур шатах.

ГНЕВАТЬСЯ хилэгнэх, уурлах, цухалдах.

ГНЕВНЫЙ хилэнт, ууртай, ~ *взгляд* ууртай харц.

ГНЕД|ОЙ хээр, халтар; ~*ая лодка* хээр морь.

ГНЕЗДИТЬСЯ 1. үүрлэх; *ласточка гнездится под крышей* хараацай дээвэр дор үүрлэж байна; 2. орогнох; үүрлэх; *тараканы гнездятся в щелях* жоом завсар заалхайгаар нь үүрлэж байна; 3. орших, хоногших; в *голове* гнездились *назойливые мысли* толгойд өнөөх л санаа хоногшоод байна.

ГНЕЗД|ОЙ 1. үүр; *вить* ~ үүр засах, үүрлэх; *волчьи* ~а чонын үүр; 2. үүр, бут; ~ *грузей* сархнаны үүр, мөөгийн бут; 3. үүр, уурхай; ~ *заразы* халдварын уурхай; 4. суурь, хаацай.

ГНЕЗДОВАНИЕ үүрлэх, үүрлэн орших.

ГНЕЗДОВОЙ үүрлэх, үүрэн, үүрлүүлсэн; ~ *посев* үүрэн тарилга.

ГНЕТ 1. дарлал, дарлагдал, дарлах, дарамт; *колонияльный* ~ колонийн дарлал; *избавить от* ~а дарлалаас ангжруулах; 2. шахах, дарах; *творог под* ~ом тараг шахах, аарц шүүх.

ГНЕТУЩИЙ зовлонтой, зовнилтой, сэтгэлд эвгүй; ~*ые мысли* зовнилтой бодол.

ГНИДА хуурс, хуус.

ГНИЕНИЕ ялзрах, үжих, өмхрөх.

ГНИЛ|ОЙ 1. өмх, ялзархай, үжсэн; ~*ое дерево* өмх мод; 2. нойтлог, чийглэг; ~*ая погода* нойтлог цаг уур.

ГНИЛОСТН|ЫЙ 1. үжээх, бээлгэх, өмхийрүүлэх, өмхрөх; ~*ые бактерии* үжээх нян; 2. өмхнй, үжмэл; ~ *запах болота* балчгийн өмхий үнэр.

ГНИЛУШКА өмх мод, өмх юм.

ГНИЛЬ өмх, ялзархай; ~ *древеснины* модны өмх.

ГНИЛЬЕ ялзарсан юм, ялзарсан хог, өмхнй хог.

ГНИТЬ ялзрах, өмхийрөх, өмхрөх; *сено гниёт* өвс ялзарч байна.

ГНОЕНИЕ идээлэх, бээрлэх.

ГНОИТЬ өмхийрүүлэх, ялзуулах, үжээх.

ГНОИТЬСЯ 1. өмхийрөх, ялзрах, идээлэх, бээрлэх; *рана ешё гноится* шарх бээрлэж л байна; 2. нуухдах; *глаза гноятся* нүд нуухдах байна.

ГНО|ИЙ 1. идээр, бээр; *из нарыва* *вышло много* ~*я* идээрлэсэн газраас нх бээр гарлаа; 2. нуух; ~ в *глазах* нүдний нуух.

ГНОИНИК 1. буглаа, бээрлэсэн газар; *вскрыть* ~ буглааг хагалах; 2. архаг бузрын голомт.

ГНОИН|ЫЙ идээртэй, бээрлэсэн, бугласан; ~*ая рана* бээрлэсэн шарх.

ГНОМ анахай, үлгэрийн одой хүн.

ГНОСЕОЛОГИЯ гносологи, мэдлэгийн онол.

ГНУСАВИТЬ гуншнх.

ГНУСАВОСТЬ гуншаа.

ГНУСНОСТЬ шившиг, бузар явдал, булай хэрэг; *совершить* ~ шившгээ тарнх; бузар явдал гаргах.

ГНУСНЫЙ жнгшүүртэй, швшгннй муу; ~ *поступок* жнгшүүртэй явдал.

ГНУТ|ЫЙ матмал, махийсан; ~*ая мебель* матмал шнрээ сандал.

ГНУТЬ 1. матах, бөхнйх, бөхийлгөх; ~ *проводаку* төмөрлөг утсыг матах; ~ *спишу* нуруу бөхнйх, бөхөлзөх; 2. тахнйлгах, нахилзуулах, бөхөлзүүлэх; *бура гийт* *дерева* шуурга модыг бөхөлзүүлж байна.

ГНУТЬСЯ матагдах, маталзах, матайх, хотойх, хотолзох, гулзайх; ~ *под тяжестью* хүнд юманд дарагдан хотойх; *дерево гийтса от ветра* мод салхннд гулзайж байна.

ГНУШАТЬСЯ жнгших, дур гутах, тоохгүй, тоож үзэхгүй; ~ *лжи* худлаас жнгшнх, худал үгэнд дур гутах.

ГОБЕЛЕН гобелен хнвс, уран хээтэй хнвс, хнвсэн аравч.

ГОБОЙ жнмбүүр.

ГОВЕТЬ мацаг барих, мацаг барьж мөргөл хнйх.

ГОВОР 1. аман аялгуу; *местный* ~ нутгийн аман аялгуу; 2. дуудлага, аялгуу, с *нерусским* ~ом орос биш аялгуутай; 3. ярнх, хөөрөх, ярих үг; *тихий* ~ аяархан ярих.

ГОВОРИЛЬНЯ чалчих газар, сул үгний танхнм.

ГОВОРИТЬ 1. хэлэх, ярнх, хэл мэдэх, хэлд орох; ~ по-*русски* оросоор ярнх; *ребёнок уже говорит* хүүхэд хэлд орж байна; 2. хэлэх, ярнх, гэх; ~ *правду* үнэнийг хэлэх; ~ *быстро* түргэн ярих; *иначе* *говори* өөрөөр хэлбэл; 3. ярилцах, хэлэлцэх, хөөрөлдөх; ~ с *приятелем* найзтайгаа ярилцах; 4. харуулах, үзүүлэх, гэрчлэх; *этот факт* *говорит о многом* энэ баримт олон юмыг харуулна; *ничего* ~, *что н* ~ ярнагүй, ойлгомжтой; *это говорит не в вашу пользу* энэ бол танд тусгүй юм болж байна; *как* *говорят* олны хэлэлцдэг ёсоор.

ГОВОРИВОСТЬ яримтгай, ярианд дуртай, хэлэмтгий.

ГОВОРИВЫЙ 1. яримтгай, ярианд дуртай; 2. дуу чнмээтэй, хорчнгисон; ~ *ручек* хоржнгисон булаг.

ГОВОРУН яримгай хүн, хэлэмгий хүн, ярна хүн.

ГОВОРУНЯ яримгай эхнэр, хэлэмгийн эхнэр, ярна эмэгтэй.

ГОВЯДИНА үхрийн мах.

ГОВЯЖИЙ үхрийн, үхрийн махан; ~ *жир* үхрийн өөх.

ГОГОЛ|Ь нугас, шунгаач алаг; *ходить* ~*ем* ганган амьтан, айхтар гоё юм явах.

ГОГОЛЬ-МОГОЛЬ өндгөн бантан.

ГОГОТАНЬЕ 1. ганганах, гангар гунгар хнйх; 2. тачнгнатал инээх.

ГОД 1. жил; в *будущем* ~у нрэх жил, хойт жил; в *прошлом* ~у ноднин жил; ~ *тому назад* нэг жилийн өмнө; *круглый* ~ бүтэн жил; ~ *от* ~у жил тутам, жил нрэх тутам; 2. он; *80-ые* ~*ы* *прошлого столетия* өнгөрсөн зууны наяд он; ~ *издания*

хэвлэсэн он; 3. нас; **который ~ ему?** нас нь хэд вэ? хэдэн настай вэ? **молодые ~ы** залуу нас; **он уже в ~ах** тэр настай болж байгаа, нас нь ахнж байгаа; **без ~у** неделт тун сахан.

ГОДИН||А цаг, үе жилүүд; **в тяжёлоу ~у** бэрх цагт.

ГОДИТЬСЯ зохих, зохилдох, таарах, хэрэг болох; **саногт** не годится гутал таарахгүй байна; **это никуда не годится** энэ юм юунд ч хэрэг болохгүй; **так поступать не годится** тэгж болохгүй.

ГОДИЧНЫЙ нэг жилийн; **~ доход** жилийн орлого; **~ срок** нэг жилийн хугацаа.

ГОДНОСТЬ хэрэглэж болох эсэх, тохиромж, таарамж.

ГОДНЫЙ 1. тохирох, таарах, хэрэглэж болох, болох; **~ к военной службе** цэргийн албанд тохирох; **~ для питья** ууж болох; **~ в пищу** хоолонд хэрэглэж болох; 2. хүчин төгөлдөр, хүчинтэй, хугацаатай.

ГОДОВАЛЬИЙ нэг настай, ойндoo хүрсэн; **~ ребёнок** ойндoo хүрсэн хүүхэд; **~ вгнёнок** төлөг.

ГОДОВОЙ 1. жилийн, жил тутмын; **~ план** жилийн төлөвлөгөө; **~ отчёт** жилийн тайлан.

ГОДОВЩИН||А ой, ойн өдөр; **ирзидивать ~у** ойн баярыг тэмдэглэх; **~ свадьбу** хуримын ой, гэрлэсний ой.

ГОЗНАК мөнгөн тэмдэгт гаргах улсын удирдах газар.

ГОЛ гол, байны хаалга; **забить гол** байны хаалганд оруулах, гол цохих (**бөмбөгөөр**).

ГОЛЕНИЦ||Е түрий; **головки** износилась, а **~я** совсем пелье зулаг нь урагдаад түрний нь бүтэн үлдээ.

ГОЛЕНЬ шилбэ, шаант.

ГОЛЁЦ 1. сардиг, ян уул; 2. толбот малма загас.

ГОЛЛАНДЕЦ холланд хүн, нидерланд хүн.

ГОЛЛАНДКА I 1. холланд эмэгтэй, нидерланд эмэгтэй.

ГОЛЛАНДКА II 1. холланд үнээ; 2. холланд пийшн.

ГОЛЛАНДСКИЙ холланд, нидерланд; **~ язык** холланд хэл.

ГОЛОВ||А 1. толгой; **поиурить ~у** толгойгоо унжуулах, уруу царайлах; **надеть на ~у** толгойд өмсөх; 2. толгой (**мхэндээ орчуулахгүй**) сто **голов** крупного рогатого скота зуун үхэр; 3. толгой, тархн, ухаан; **светлая ~** сэргэлэн толгой; **человек с ~ой** ухаантай хүн; 4. тэргүүн, дарга; **он всему делу ~** тэр бүх хэргийн тэргүүн; **вбить в ~у** толгойд нь шингээх; **терять ~у** сандрах, самгардах; **как снег на ~у** гэв гэнэт; **ломать ~у** ойлгол ядах; **уйти с ~ой** в работу шургуу, нөр ажиллах; **валить с большой ~ы** на здоровую өөрийн гэмийг бусдад тохох; **не выходит из ~ы** мартах аргагүй, санаанаас гарахгүй; **~ садовая** алмай амьтан.

ГОЛОВАСТИК 1. шанаган хөрхой; 2. том толгойт.

ГОЛОВЕШКА цуцал.

ГОЛОВКА 1. бяцхан толгой; 2. шнрхэг; **~ чесиока** нэг шнрхэг сармсаг; 3. тав; **~ гвоздя** хадаасны тав; **~ полового члена** чивээ, сэлдийн толгой.

ГОЛОВН||ОЙ 1. толгойн; **~аи** боль толгойн өвчин; 2. түрүү; **~ отряд** түрүү отряд; **~ убор** малгай.

ГОЛОВНЯ 1. цуцал; 2. харуу, харуугах, хар түрүү, харанцаг (**тарианы өвчин**).

ГОЛОВОКРУЖЕНИЕ толгой эргэх, ташуурах; **~ от успехов** амжилтаас толгой эргэх, амжилтандаа ташуурах.

ГОЛОВОКРУЖИТЕЛЬНЫЙ толгой эргэм, толгой эргэмээр, ташуурмаар.

ГОЛОВОЛÓМКА зулай атируулах юм, түвэгтэй бодлого, ухааны сорилт.

ГОЛОВОМОЙКА сургаж загнах, загнах.

ГОЛОВОРÉЗ 1. танхай этгээд, төрхгүй амьтан; 2. яргачин.

ГОЛОВУШКА буйаяа ~ хэцүү эр, горьгүй хүн; **бедная моя ~!** хөөрхий болсон би!

ГОЛОГРАФИЯ гурван хэмжээст зураг.

ГОЛОД 1. өлсөх, өлбөрөх; **умирать с ~у** өлсөж үхэх; 2. өлсгөлөн.

ГОЛОДАТЬ өлсөх, өлбөрөх; **целый день ~** өдөр турш өлсөх.

ГОЛОДАЮЩИЙ өлсөж байгаа, өлсгөлөн хүн, өлсгөлөнд нэрвэгдэгсэд.

ГОЛОДН||ЫЙ 1. өлөн, өлссөн, өлсөх; **быть ~ым** өлсөж байх; **~ желудок** өлөн ходоод; 2. өлсгөлөн, турах, өлбөрөх, гурнхилах; **~ав** смерть өлбөрч үхэх, турж үхэх; **~ волк** өлөн чоно, гурнхилсан чоно; 3. өл залгах, өлөн, ховор хомс; **~ая** степь өлөн хээр; **~ обед** өл залгах хоол.

ГОЛОДОВК||А өлсгөлөн; **объявить ~у** өлсгөлөн зарлах.

ГОЛОЛÉДИЦА төмөр зуд, зуд турхан, халтгргаа.

ГОЛОС 1. дуу; **кричать во весь ~** чанга дуугаар хашгирах; **возвышать ~** дуугаа чангатгах; **в один ~** нэг дуугаар; 2. хоолой; **высокий ~** нарнын хоолой; **низкий ~** будуун хоолой; 3. эрх; **решающий ~** таслах эрх; **лишить права ~я** сонгох эрхийг хасах; 4. санал; **большинством ~ов** олонхийн саналаар; **поднять ~** саналаа шууд гаргах; **голос избирателей** сонгогчдын санал.

ГОЛОСИСТЫЙ сүрхний дуутай, чанга дуутай.

ГОЛОСИТЬ уйлах, орилох, гиншин гашуудах.

ГОЛОСЛÓВНО баримтгүй, үндэсгүй, оргүй; **утверждать ~** баримтгүй нотлох, үндэсгүй хэлэх.

ГОЛОСЛÓВНОСТЬ баримтгүй, үндэсгүй, оргүй үг.

ГОЛОСЛÓВН||ЫЙ баримтгүй, үндэсгүй, оргүй; **~ое обвинение** баримтгүй зэмлэх.

ГОЛОСОВАНИЕ санал авах, санал өгөх, санал хураах, гар өргөх; **всеобщее ~** нийтийн санал авах; **открытое ~** илээр санал хураах, гар өргөж таслах; **поставить на ~** гар өргүүлэх, санал хураах.

ГОЛОСОВАТЬ 1. санал өгөх, санал хураах; **~ подвигем** руки гар өргөж санал өгөх, гар өргүүлж санал хураах; 2. гар өргөх, гар өргөж таслах; **~ предложение** саналыг гар өргөж таслах.

ГОЛОСОВ||ОЙ дууны, хоолойн; **~ые свзки** дууны хөвч.

ГОЛУБÉ||ТЬ цэнхэрлэн харагдах, хөхрөх; **море г-ет** тэнгис цэнхэрлэн харагдана.

ГОЛУБИЗНА хөх өнгө, цэнхэр; **~ глаз** цэнхэр нүд.

ГОЛУБИКА нэрс.

ГОЛУБИН||ЫЙ 1. тагтаан, тагтааны; **~ая** почта тагтаан шуудан; 2. номхон, тагтаа шиг; **~ая** кротость тагтаа шиг номхон.

ГОЛУБИТЬ энхрнийлэх, эрхлүүлэх.

ГОЛУБКА 1. эм тагтаа; 2. хүүхэн хонгор, хайртай хонгор.

ГОЛУБОВАТЫЙ хөхөвтөр, хөхөмдөг, цэнхэр, цэгээн.

ГОЛУБОГЛАЗЫЙ цэнхэр нүдтэй.

ГОЛУБ||ОЙ цэнхэр, хөх; **~аи** лента цэнхэр тууз; **~ая** кровь язгууртан; 2. гомо.

ГОЛУБОК 1. тагтаа, хүүрэгэнэ; 2. хайртай хонгор.

ГОЛУБЦЫ байцаанд ороосон шанз.

ГОЛУБЧИК хонгор минь, чи мннь.

ГОЛУБЬ тагтаа, хүүрэгэнэ; **почтовый ~** шуудангийн тагтаа; **дикий ~** хүүрэгэнэ, зэрлэг тагтаа; **домашний ~** тэжээмэл тагтаа; **~ мира** энх тайвны тагтаа.

ГОЛУБЯТНИК тагтаа тэжээгч.

ГОЛУБЯТНЯ тагтааны байр.

ГОЛ||ЫЙ 1. нүцгэн; **~ые** иоги нүцгэн хөл; **~ое** дерево нүцгэн мод; **совершенно ~** человек чармаа нүцгэн хүн; 2. хоосон, нүцгэн, цулгай; **~аи** степь нүцгэн тал, цагаан тал; **~ая** стена цулгай хана; 3. ганц л, ганцхан л, дан; **~ая** соль дан давс; **~ая** истина ганцхан л үнэн; **~ые** цвфры дан ганц тоо; ***брать**

~ыми руками улаан гараар барих; гол как сокол гон бие
гозон толгой, юу ч үгүй хоосон.

ГОЛЫТЬБА ядуучууд, гуйлгачид.

ГОЛЫШ 1. нүцгэн хүн; 2. голын чулуу.

ГОЛБЕ 1. шийр цувдай; 2. сармай.

ГОМЕОПАТ гомеопат эмч, ижил зүйлээр эмнэгч.

ГОМЕОПАТИЧЕСКИЙ гомеопатийн, ижил зүйлээр эмнэх;
~ая доза гомеопатийн тун.

ГОМЕОПАТИЯ гомеопати, ижил зүйлээр эмнэх арга (*эрүүл
хүнд ихээр уулгавал нэг зүйл өвчин үүсгэдэг эмийг бага
багаар уулгаж мөн төрлийн өвчнийг анагаах арга*).

ГОМЕРИЧЕСКИЙ 1. хомерийн; 2. элэг хөштөл, тачигнатал; ~
смех элэг хөштөл инээх, тачигнатал инээх.

ГОМОН шуугиан, дуу чимээ, шулганах, шулганаан; птичий ~
шувуу шулганах.

ГОМОСЕКСУАЛИЗМ ижил хүйстэнтэйгээ явалдах гаж
үзэгдэл.

ГОНГ харанга; ударить в ~ харанга цохих.

ГОНДОЛА 1. гондол завь; 2. дүүжин сагс, өлгөө хайрцаг
(*агаарын бөмбөрцөгт дүүжилдэг суул*).

ГОНЕНИ||Е хавчих, хяхах; ~ на свободу печати хэвлэлийн эрх
чөлөөг хавчнх; подвергнуться ~ям хавчигдах, хяхагдах.

ГОНЕЦ элч, буухиа.

ГОНК||А 1. хөөх, хөөцөлдөх, адгах; ~ вооружения зэвсгээр
хөөцөлдөх; 2. уралдаан; задать ~у уралдуулах, шавдуулах.

ГОНКН 1. уралдаан; ~ на короткую дистанцию ойрын зайны
уралдаан, ойрын уралдаан; ~ на длинную дистанцию урт
хөлийн уралдаан, холын зайны уралдаан.

ГОНОР их зан, ихэмсэг, нэрэлхүү; человек с ~ом их зантай хүн.

ГОНОРАР шан, шагил, харамж; авторский ~ зохиогчийн
шагнал.

ГОНОРРЯ хүйтэн өвчин, заг.

ГОНОЧНЫЙ уралдааны; ~ автомобиль уралдааны машин,
уралдааны чийчээ.

ГОНЧАР ваарч.

ГОНЧАРН||ЫЙ ваар үйлдэх, ваарын; ~ое искусство ваар
үйлдэх урлаг; ~ые изделия ваарын үйлдэхүүн.

ГОНЧИЙ тайга нохой.

ГОНЯТЬ 1. хөөх, хөөж байх, үлдэх; 2. гүйлгэх, байн байн явуулах.

ГОНЯТЬСЯ хөөцөлдөх, хөөх.

ГОПАК гопак бүжиг, дэвхрэх бүжиг.

ГОР||А 1. уул; жить в ~ах ууланд суух, ууланд нутаглах;
взбираться на ~у уул өөд авирах; по ~ам и по полям уул
талаар; 2. овоо, овоолготой; ~ кинг овоолготой ном; ~
камией овоо чулуу; слово ~ свалилась с илеч санаа
амарлаа, дотор онгойлоо; стоять горой бүх чадлаар
өмөглөх, өмөг түшиг болох; не за ~ами удахгүй, ойрхон;
идти в ~у шууд дэвших, өөдлөх; сулить золотые ~ы их
олзтой гэж горьдуулах; пир ~ой далай их хурим, идээн уул,
архн далай.

ГОРАЗД сүрхий, чадамгай; он ~ спать унтахдаа сүрхий.

ГОРАЗДО нэн, улам, бүр илүү, жишээгүй, хавьгүй ойр; ~
важисе илүү чухал; в Крыму ~ теплее, чем в Москве Крымд
Москвагаас илүү дулаахан; ~ лучше хавьгүй дээр.

ГОРБ, бөх; *на своём ~у испытать өөрийн биеэр амсах; своим
~ом жить өөрийн хөдөлмөрөөр амьдрах.

ГОРБАТЫЙ 1. бөгтөр, нуруугүй; ~ мост бөгтөр гүүр;
2. моихор; ~ нос моихор хамар.

ГОРБИНК||А моихор; нос с ~ой моихор хамар.

ГОРБИТЬ бөгцийлгөх, бөгцийх.

ГОРБИТЬСЯ бөгтнйх, бөгцийх; он горбится ири ходьбе тэр
бөгтийж явдаг.

ГОРБУН бөгтөр хүн, нуруугүй, нуруу муутай хүн.

ГОРБУНЯ бөгтөр эмэгтэй.

ГОРБУШКА талхны булан, булан талх.

ГОРБЫЛЬ зах банз.

ГОРДЕЛИВ||ЫЙ омогтой, бардам, ихэмсэг, дээрэлхэг; ~ая
осаика бардам янзтай, ихэмсэг байдалтай.

ГОРДЕЦ ихэмсэг бардам, их зантай хүн.

ГОРДИТЬСЯ 1. бахархах; ~ своими успехами амжилтандаа
бахархах; 2. бардах, бардамнах, сайрхах; что ты гордишься?
держись попроще чи яагаад бардамнав? зүгээр энгийн бай.

ГОРДОСТЬ 1. бахархал, бахдал, урдаа барих юм; национальная
~ үндэсний бахархал; 2. бардам, омог; обвинять кого-нибудь в
гордости хэн нэгийг бардам гэж зэмлэх.

ГОРДОЙ бардан сайрхаг, омогтой; ~ человек бардан хүн.

ГОР||Е гаслан, зовлон, гай; случилось большое ~ их гаслан
тохнолдов; ему и ~я мало огт ажиггүй; горе-учёный
гавихгүй эрдэмтэн, асман эрдэмтэн.

ГОРЕВАТЬ гаслах, гашуудах, зовних, шаналах.

ГОРЕЛКА дэнгийн толгой, дэнгийн гол, галуур.

ГОРЕЛ||ЫЙ хиншүү ханхалсан, шатанги, шатанхай, түлэнхий;
пахит ~ым хиншүү ханхална; ~ая доска түлэнхий банз.

ГОРЕМЫКА зовлонт хүн, зол заяагүй амьтан, зовсон,
хөөрхий амьтан.

ГОРЕМЫЧНЫЙ зовлонт.

ГОРЕНИЕ шатах, ноцох, асах.

ГОРЕСТНЫЙ гашуудалтай, гаслантай.

ГОРЕСТ||Ь эмгэнэл, гаслан, зовлон; пережить много ~ей их
зовлон амсах.

ГОРЕТЬ 1. шатах; дрова хорошо горят түлээ сайн шатаж
байна; 2. ноцох; свеча не горит лаа ноцохгүй байна;
3. гялалзах; глаза горят от радости баярлаад нүд нь
гялалзаж байна; 4. улайх; щёки горят от мороза хацар нь
даараад улайж байна; лицо горит нүүр улайж байна;
5. халуурах, төөнөрөх; гореть в жару халуурах; гореть
желанием их хүсэх; земли горит вод ногами байх суух
аргагүй болох; не горит яаралтай биш.

ГОРЕЦ 1. уулын хүн, уулынхан; 2. (бот) мэхээр, тариа; ~
тонкий туяхан тарна.

ГОРЕЧЬ 1. гашуу, хорсох; ~ во рту ам гашуу оргих; 2. уйтгар,
гаслан; ~ разлуки хагашлын гаслан; ~ воспоминания
гашуудалтай дурсамж.

ГОРИЗОНТ 1. тэнгэрийн хаяа, тэнгэрийн хормой, хаяалбар;
скрытьсв за ~ом тэнгэрийн хаяанд далдрах; солнце ва ~е нар
тэнгэрийн хаяанд очих; видимый ~ харагдах хаяалбар;
2. уудам газар, харааны газар, нүдний үзүүр; с горы открыл-
св широкий ~ уулан дээрээс уудам газар харагдав; 3. харц,
хараа, мэдлэг; 4. далайц; большие ~ы өргөн далайц.

ГОРИЗОНТАЛ||Ь хэвтээ шугам, хэвтээ хямцаа, хөндлөн,
хаяалбар; по ~и хөндлөн.

ГОРИЗОНТАЛЬНОСТЬ хөндлөн чиг, хэвтээ чиг.

ГОРИЗОНТАЛЬН||ЫЙ хэвтээ, хөндлөн, хаяалбар; ~ая линия
хэвтээ шугам; ~ав поверхность хөндлөн гадарга.

ГОРИЛЛА горил мич (хүн төстэй сармагчин).

ГОРИСПОЛКОМ (городской исполнительный комитет)
хотын гүйцэтгэх хороо.

ГОРИСТЫЙ уулархаг, уултай; гористав местность уулархаг
нутаг.

ГОРКА толгой, болдог, дов.

ГОРКН||УТЬ гашуун болох, эхүүн болох, хуршнх; масло ~ет в
тепле тос дулаан газарт эхүүн болно.

ГОРКОМ (городской комитет) хотын хороо; ~ партии хотын
намын хороо.

ГОРЛАН их дуутай хүн, бархнараа эр.
ГОРЛАНИТЬ орилох, бархирах; ~ на всю улицу гудамжаар нэг бархирах.
ГОРЛАСТЫЙ чанга дуутай, их дуутай, бархираа; ~ парень чанга дуутай хүн.
ГОРЛИЦА хүүрэгэнэ, хүтгээ, түүтэй.
ГОРЛО 1. хоолой; дыхательное ~ мөгөөрсөн хоолой; 2. хоолой; ~ Белого моря Цагаан тэнгисийн хоолой; кричать во всё ~ өндөр дуугаар хашгирах, тэнхээ мэдэн бархирах; быть занятым но ~ амьсгаа авах ч завгүй байх; хватать за ~ багалзуурдах; я сыг по ~ би айхтар цадлаа.
ГОРЛОВ|ОЙ хоолойн; ~ая чакотка хоолойн сүрьеэ; ~ое пение хөөмийлөх.
ГОРЛЫШКО хоолой, амсар, хүзүү, цорго; ~ бутылки лонхны хоолой; ~ сепаратора сүүний машинын цорго.
ГОРМОН даавар.
ГОРН I хясаа, хяс.
ГОРН II бүрээ; играть на ~е бүрээ татах.
ГОРНИЦА гал дөл, ааг; в ~е войны дайны гал дөл дотор.
ГОРНИСТ бүрээч.
ГОРНИЦА зочлох тасалгаа.
ГОРНИЧНАЯ үйлчлэгч эмэгтэй.
ГОРНОЗАВОДСК|ОЙ уурхайн, уул уурхайн; ~ая промышленность уурхайн үйлдвэр.
ГОРНОЛЫЖНЫЙ уулын цанын.
ГОРНОПРОМЫШЛЕННЫЙ уурхайн үйлдвэрийн.
ГОРНОРАБОЧИЙ уурхайн ажилчин.
ГОРНОСТАЙ усн.
ГОРН|ЫЙ 1. уулын; ~ воздух уулын агаар; ~ое ушелье уулын хавцал; ~ые породы уулын чулуулаг; 2. уулархаг; ~ав страна уулархаг орон; 3. уурхайн; уул уурхайн; ~ институт уул уурхайн дээд сургууль; уурхайн институт; ~ое дело уурхайн ажил; ~ хрусталь усан болор.
ГОРНЯК уурхайч; уурхайн ажилчин.
ГОРНЯЦКИЙ уурхайчны.
ГОРОД хот, балгас; главный ~ төв хот; поехать за ~ хотын гадна гарах.
ГОРОДИТЬ 1. хаших, хороолох, хашаа барих; ~ поле талбайг хаших; талбайд хашаа барих; 2. донгосох; ~ чепуху дэмний донгосох.
ГОРОДИШКО хотын оронцог, хотонцор, тур.
ГОРОДИЩЕ туурь, эвдэрхий балгас, балгас.
ГОРОДНИЧИЙ хотын дарга.
ГОРОДОВОЙ түрүүч цагдаа.
ГОРОДСК|ОЙ хотын; ~ое население хотын хүн ард; ~ житель хотын хүн; ~ совет хотын зөвлөл.
ГОРОЖАНИН хотын хүн.
ГОРОЖАНКА хотын эмэгтэй.
ГОРООБРАЗОВАНИЕ уул тогтох.
ГОРОХ буурцаг, вандуй; как об стену ~ хананд будаа цацах шиг, юу ч хэлээд нэмэргүй.
ГОРОХОВЫЙ буурцгийн, вандуйн; шут ~ али салбадай.
ГОРОШЕК буурцаг, вандуй, хорхиног; душистый ~ үнэрт хорхиног; зелёный ~ ногоон буурцаг.
ГОРОШИНА бяцхан буурцаг.
ГОРСК|ИЙ уулын, уулынхан, уулынхны; ~ие племена уулын аймгууд.
ГОРСОВЕТ хотын зөвлөл.
ГОРСТОЧКА 1. атга, атгын чинээ; 2. хэдхэн, цөөхөн.
ГОРСТЬ атга; ~ муки атга гурил, бага, цөөн, хэдхэн, цөөхөн тоотой.
ГОРТАННЫЙ төвөнгийн, төвөнгөөр; ~звук төвөнгийн авиа.

ГОРТАНЬ төвөн, төвөнх.
ГОРЧАК I (бот) ягаан түрүү.
ГОРЧАК II рыб.цэнхэр жараахай; хатгуурт жараахай.
ГОРЧИ|Г гашуун, гашуун амттай, хуршсан амттай; масло ~т тос гашуун болжээ; во рту ~т аманд гашуун оргино.
ГОРЧИЦА гич.
ГОРЧИЧНИК гичийн гоюу; ставить ~ гоюу тавах.
ГОРЧИЧНИЦА гичийн сав.
ГОРЧИЧНЫЙ гичийн.
ГОРШОК 1. ваар, бутан, ховоон; цветочный ~ цэцгийн ваар; 2. хөтөвч; ночной ~ шөнийн хөтөвч.
ГОРЬКА|АЯ 1. гашуун; 2. архи, хар архи; пить ~кую архи уух.
ГОРЬК|ИЙ 1. гашуун; ~ вкус гашуун амт; ~ое лекарство гашуун эм; 2. гашуун; гашуудал; газлант; уйтгар; ~ие слёзы гашуудлын нулмс; ~ смех газлант инээд; 3. аягүй; хэцүүдсэн; зовлонг; ~ая участь зовлонг тавилан; ~ая истина аягүй үнэн; ~ пьяница арчаагүй архичин; ~ опыт гашуун туршлага, хал үзэх, хашрах.
ГОРЬКО 1. гашуун; это лекарство очень ~ энэ эм их гашуун байна; 2. гашуудалтай; ~ думать об этом энэ тухай бодоход гашуудалтай; 3. зовлонтой, уйтгартай; ~ на душе сэтгэл зовлонтой байна; 4. хуримын үед зочид, залуу хосоо үнсэлцэхийг шаардах үг, уриа.
ГОРЮЧЕЕ шатахуун; жидкое ~ шингэн шатахуун.
ГОРЮЧ|ИЙ 1. шатамхай, шатдаг, шатах; ~ материал шатдаг юм; ~ газ шатах хий; 2. шатахуун; ~его не хватило шатахуун дутав; ~ие слёзы гашуун нулмс.
ГОРЯНКА уулын эмэгтэй.
ГОРЯЧ|ИЙ 1. халуун; ~ие и холодные напитки халуун хүйтэн унд; ~аи пища халуун хоол; 2. халуун, чин сэтгэлийн; ~ привет халуун баярыг хүргэе; 3. түргэн, түргэн ууртай, аагтай, догшин; у него ~ характер тэр түргэн ууртай; 4. агсам; ~ая пора ид ажлын үе, толгой өндний завгүй цаг; попать кому-либо под ~ую руку болдоггүй үеэр нь тааралдах; ууртай байхад нь орох; по ~им следам халуун мөрөөр нь.
ГОРЯЧИТЬ 1. агсамнуулах, шавдах, ташуурдан шавдах; ~ лошадь морно агсамнуулах; 2. халамцуулах.
ГОРЯЧИТЬСЯ хөөрөх, уурлах, түргэдэх, унтууцах; инапрасно ~ дэмний уурлах.
ГОРЯЧКА 1. халуурах, чичрэг; 2. сандрах, сандруу цаг; ~ перед отъездом явахын өмнө сандрах; экзаменационная ~ шалгалтын сандруу цаг; белая ~ архины галзуу.
ГОРЯЧНОСТЬ 1. түргэдүү, түргэн; ~ характера түргэдүү зан; 2. чармайлт; шавдуу.
ГОРЯЧО халуун, халуунаар, чин санаанаас.
ГОСБАНК (государственный банк) улсын банк.
ГОСБЕЗОПАСНОСТЬ улсыг аюулаас хамгаалах байгууллага.
ГОСБЮДЖЕТ (государственный бюджет) улсын төсөв, улсын орлого зарлага.
ГОСИЗДАТ (государственное издательство) улсын хэвлэлийн газар.
ГОСПИТАЛИЗИРОВАТЬ эмнэлгэд хэвтүүлэх, хэвтүүлэн эмчлэх.
ГОСПИТАЛЬ цэргийн эмнэлгийн газар, полевоy ~ цэргийн хээрийн эмнэлгийн газар.
ГОСПЛАН (государственный плановый комитет) улсын төлөвлөгөөний газар.
ГОСПОДА ноёд; дамы и ~! ноёд хатагтай нараа!
ГОСПОДИН эзэн, ноён, эрхэм; ~ председатель! Ноён даргаа! Сам себе ~ өөрөө өөртөө эзэн, бор гэртээ богд, хар гэртээ хаан.

ГОСПОДСКИЙ ноён, эний.

ГОСПОДСТВО ноёрхол, ноёрхох, ноёлох, зонхилох; ~ на море далай дээр ноёрхох; **политическое** ~ улс төрийн ноёрхол.

ГОСПОДСТВОВАТЬ ноёрхох, ноёлох, зонхилох; ~ в воздухе агаарт ноёрхох.

ГОСПОДСТВУЮЩИЙ ноёрхох, ноёлох, зонхилох; ~ класс ноёрхогч анги; ~ав **высота** ноёлох өндөрлөг.

ГОСПОЖА 1. хатан, хатагтай, ноёгтой; 2. авгай.

ГОСПРЕДПРИЯТИЕ (государственное предприятие) улсын худалдаа үйлдвэрийн газар.

ГОСТ стандартын хороо, тогтсон стандарт хэв хэмжээ.

ГОСТРАХ (государственное страхование) улсын даатгалын газар.

ГОСТЕПРИИМНИЙ найрсаг, элэгсэг, зочломтгой; ~ые люди зочломтгой хүмүүс.

ГОСТЕПРИИМСТВО зочлох хүндлэх, зочлох, зочлол.

ГОСТИНАЯ зочлох тасалгаа, зочлох өрөө, зочлох танхим.

ГОСТИНЕЦ бэлэг, ёсны юм, гарын бэлэг.

ГОСТИНИЦА зочид буудал; **останавливаться в** ~е зочид буудалд байрлах.

ГОСТИТЬ айлчлах, зочин болох, гийчлэх.

ГОСТЬ айлчин, гийчин, зочин, айлчлах; **быть в** ~ях зочин болж байх; **незваный** ~ урилгагүй зочин; **принимать** ~ей зочдыг хүлээн авах; **в** ~ях **хорошо, а дома лучше** айлд аятай боловч гэртээ бүр аятай.

ГОСТЬЯ эмэгтэй гийчин, зочин эмэгтэй.

ГОСУДАРСТВЕННОСТЬ засаг төр, төр.

ГОСУДАРСТВЕННИЙ улсын, төрийн, гүрний; ~ **строй** төрийн байгуулал; ~ые **органы** төрийн байгууллага; ~ая **власть** улсын засаг; ~ав **независимость** улсын тусгаар тогтнол; ~ **флаг** төрийн далбаа; ~ая **граница** улсын хил.

ГОСУДАРСТВО улс, гүрэн, засаг төр, төр; **граница** ~ улсын хил; ~ и **революция** төр ба хувьсгал; **миогосударственное** ~ олон үндэстнээр бүрэлдсэн улс.

ГОСУДАРЫНЯ хатан; хатагтай; **милостивая** ~ хүндэт хатагтай.

ГОСУДАРЬ 1. хаан; 2. ноён; **милостивый** ~ хүндэт ноён.

ГОТИКА готик (Баруун Европын хуучин цагийн шовх уран барилгын маяг).

ГОТИЧЕСКИЙ готик, гот(шовх хэлбэртэй).

ГОТОВАЛЬНЯ гортиг хэрэгсэл.

ГОТОВИТЬ 1. бэлтгэх, бэлдэх, эзэх; ~ **кадры** боловсон хүчнийг бэлтгэх; 2. бэлдэх, хийх; ~ **уроки** хичээл бэлдэх, хичээлээ хийх; ~ **обед** хоол хийх; 3. бэлтгэл хийх, бэлтгэх; ~ **встречу** гостям зочдыг угтах бэлтгэл хийх.

ГОТОВИТЬСЯ бэлтгэх, бэлдэх, бэлтгэгдэх, эзэх, хийх, төхөөрөх; **книга** **готовится к изданию** ном хэвлэлд бэлтгэгдэж байна.

ГОТОВНОСТЬ бэлэн, бэлхэн, эххээстэй; **выразить** ~ **ежы** явахад бэлнээ хэлэх.

ГОТОВЫЙ бэлэн, бэлхэн, бэлэн зэлэн; **обед** **готов** хоол бэлэн; **мы** ~ы **к экзамену** бид шалгалтанд бэлэн; **будь** **готов** бэлэн бай; **готов** **на всём** яахад ч бэлэн.

ГОФРИРОВАННИЙ атрнатай, нугачмал, долгионтой; ~ое **железо** атрнатай төмөр.

ГОФРИРОВАТЬ атриа гаргах, нугачаа гаргах, нугачмал болгох, хуниас гаргах.

ГРАБЕЖ тонуул, дээрэм; **вооружённый** ~ зэвсэгт дээрэм.

ГРАБИТЕЛЬ дээрэмчин, тонуулч.

ГРАБИТЬ дээрэмдэх, тонох.

ГРАБЛИ тармуур, коные ~ морин тармуур.

ГРАВЕР сийлбэрч.

ГРАВЕРНИЙ сийлбэрийн, сийлэх; ~ое **искусство** сийлбэрийн урлаг.

ГРАВИЙ хайрга, хайрын чулуу.

ГРАВИРОВАТЬ сийлэх; ~ на **медь** зэсэн дээр сийлэх.

ГРАВИРОВКА сийлэх, сийллэг.

ГРАВИРОВЩИК сийлбэрч.

ГРАВИТАЦИЯ дэлхийн таталт.

ГРАВИЮРА сийлбэр.

ГРАД I 1. мөндөр; **выпал** **сильный** ~ их мөндөр орлоо; 2. гоожих, ус шиг урсах, үргэлжлэн цувах; **пот льётся** ~ом хөлс гоожих, хөлс ус шиг урсах.

ГРАД II балгас, хот.

ГРАДАЦИЯ шатлал, зиндаа.

ГРАДОначАльНИК хотын дарга, хотын тэргүүлэгч.

ГРАДУИРОВАТЬ шатлах, шатлан эмжээслэх.

ГРАДУС градус (дугуй ба өнцгийг хэмжих нэгж); **угол в** **шестьдесят** ~ов жаран градусын өнцөг.

ГРАДУСНИК халууны хэмжүүр, халууны шил.

ГРАДУСНИЙ градус, хуваарьт, градусын; ~ое **измерение** градусын хэмжил.

ГРАЖДАН I 1. иргэн, харьяат; 2. хүн, нөхөр, эрхэм; **неизвестный** ~ **пришёл** нэг танхгүй хүн ирсэн; ~! **постойте!** ай нөхөөр! зогсоорой!

ГРАЖДАНКА 1. эмэгтэй иргэн, харьяат эмэгтэй; 2. авгай.

ГРАЖДАНСКИЙ иргэний, ард иргэний; ~ **долг** иргэний үүрэг; ~ие **права** иргэний эрх; ~ **кодекс** иргэний хууль; ~ая **война** иргэний дайн.

ГРАЖДАНСТВО 1. харьяат, иргэн; 2. сайшаагдах, зөвшөөрөгдөх, нийтэд дэлгэрэх; **получить** **права** ~а олонд сайшаагдах, нийтэд дэлгэрэх.

ГРАММ грамм(хэмжээс); **сто** ~ов зуун грамм.

ГРАММАТИКА хэл зүй, хэлний зүй; **морфология** и **синтаксис** **являются** **частями** ~и хэлбэр зүй, өгүүлбэр зүй бол хэл зүйн хэсэг болно.

ГРАММАТИЧЕСКИЙ хэл зүйн; ~ие **ошибки** хэл зүйн алдаа; ~ **строй** хэл зүйн байгуулал.

ГРАММОФОН эгшингт хайрцаг, граммофон.

ГРАМОТ 1. бичиг, бичиг үсэг, ном; **обучаться** ~е бичиг заалгах; **ном** заалгах, бичиг үсэг сурах; 2. жуух, үнэмлэх; **почётная** ~ хүндэт жуух; **верительная** ~ нгтэмжлэх жуух бичиг.

ГРАМОТНО зүгээр, эвтэйхэн, учир мэдэх байдалтай.

ГРАМОТНОСТЬ 1. бичиг мэдэх, бичиг мэдэх явдал; **всеобщая** ~ нийтээр бичиг мэдэх болох; 2. алдаагүй, зөв зүйтэй, мэдлэг, чадмаг; **политическая** ~ төрийн бодлогын мэдлэг.

ГРАМОТНИЙ 1. бичиг мэдэх, бичиг үсэг мэдэх; ~ **человек** бичиг мэдэх хүн; 2. алдаагүй, алдаа мадаагүй, зөв; ~ое **письмо** алдаагүй бичиг; 3. чадмаг, мэдэц сайтай, мэдлэгтэй; 4. зөв сайн, сайн хийгдсэн; **вполне** ~ав **работа** нилээд сайн хийгдсэн ажлал.

ГРАНАТ анар, сэмбэрүү.

ГРАНАТА гранат, бөмбөг; **ручная** ~ гар бөмбөг.

ГРАНДИОЗНИЙ агуу, лут, их, асар их; ~ое **здание** лут барилга; ~ые **замыслы** асар их санаархал.

ГРАНЁНЫЙ засмал, талстай, цамцаалтай; ~ **стакан** талст шилэн аяга.

ГРАНИТ боржин, **набережная** **облицованная** ~ом голын эрэг боржингоор хөвөөлөгджээ.

ГРАНИТНИЙ боржин; ~ая **глыба** бөөм боржин; **гүнтгэр** боржин.

ГРАНИТЬ талс гаргах, цамцаал гаргах, цамцааллах; ~ алмаз алмаз цамцааллах.

ГРАНИЦА 1. хил; государственная ~ улсын хил; 2. хязгаар, хэмжээ; *иашей радости не было границ* бидний баярласан нь хязгааргүй байлаа; *за ~ей* хилийн цаана, гадаадад.

ГРАНИЧИТЬ 1. хил залгах, зах нийлэх; 2. нийлэх, адилсах, ойртох, хүрэх; *его мастерство ~т с искусством* түүний чадвар урлагт ойртоно.

ГРАНКА өрдөс.

ГРАНЬ 1. талс, цамцаал; *у куба шесть ~ей* шоо дөрвөлжинд зургаан талс бий; 2. зааг, хязгаар, ирмэг, даваа; *на ~и смерти* үхэхийн даваан дээр.

ГРАТИС үнэгүй, үнэ төлбөргүй.

ГРАФ гүн.

ГРАФА хүснэг.

ГРАФИК 1. хуваарь; ~ *движения поездов* галт тэрэг явах хуваарь; 2. зурмаг, хүснэгт; *производственный ~* үйлдвэрлэлийн зурмаг.

ГРАФИКА 1. зураас (будаггүй шугам зураг); 2. үсгийн дүрс; *русская ~* орос үсгийн дүрс.

ГРАФИН галуун хүзүүт лонх, бутан.

ГРАФИНЧИК жижиг лонх.

ГРАФИНЯ гүнгийн хатан, хатан.

ГРАФИТ бал чулуу.

ГРАФИТЬ хүснэгдэх, хүснэг татах.

ГРАФИЧЕСКИЙ зурмал, зураасан зургийн; *~ое искусство* зураасан зургийн урлаг.

ГРАФОЛОГИЯ бичгийн хэвээр хүний зан байдлыг шинжих ухаан.

ГРАФЛЕНИЕ хүснэг татах, шугам татах.

ГРАФЛЕННЫЙ хүснэг татсан, шугамтай, шугам татсан; *~ая бумага* шугамтай цаас.

ГРАФСКИЙ гүнгийн.

ГРАФСТВО 1. гүнгийн хэргэм; 2. гүнгийн харьяат газар, гүнлэг.

ГРАЦИОЗНО, ГРАЦИОЗНЫЙ гунхсан, гунхалзуур, гунхалзах; *~ая девушка* гунхсан хүүхэн; *~ талец* гунхалзах бүжиг.

ГРАЦИЯ гунхах, гуихалзах.

ГРАЧ хар туруу (тороо), хар хэрээ, турлааг.

ГРЕБЁНК 1. сам; *расчесать волосы ~ой* самаар үс самнах; 2. дэргигнүүр (зам); *стричь все под одну ~у* тэгшлэн засах; бүгдийг нэг загвартай болгох.

ГРЕБЕНЬ 1. сам; *частый ~* шигүү сам; 2. хяр, хянга; *~ горы* уулын хяр; 3. залаа, цацаг; *петушиный ~* тахианы залаа; 4. цохю; сэвэн; нуруу; *~ волны* долгионы нуруу.

ГРЕБЁЦ сэлүүрч, сэлбүүрч.

ГРЕБЕШОК 1. бяцхан сам; 2. залаа, цацаг; *петушиный ~* тахианы залаа.

ГРЕБЛЯ сэлүүрдэх, сэлбүүрдэх; *парная ~* хосоор сэлүүрдэх.

ГРЕБНОЙ сэлүүрийн, сэлүүр, сэлэх; *~ая лодка* сэлүүрт завь.

ГРЕЗА сэтгэл зүүдний бодол, мөрөөдөл, хүсэл.

ГРЕЗИТЬ санагалзах, сэтгэл зүүдэндээ бодох, мөрөөдөх.

ГРЕЗИТЬСЯ сэтгэлд ургах, зүүдэнд орох.

ГРЕК грек, эллин хүн.

ГРЕЛКА хөлчлөг, халуун жин.

ГРЕМЕТЬ 1. нижигнэх, нир хийх, хангинах, дуугарах; *гром гремит* тэнгэр дуугарч байна; 2. алдарших, дуурсах, цууриатах.

ГРЕМУЧИЙ 1. тэсрэмтгий; *~ газ* тэсрэмтгий хий; 2. хоржигнуурт; *~ая змея* хоржигнуурт могой.

ГРЕНА хүр хорхой.

ГРЕНАДЁР гренадёр, өндөр биетэй цэрэг.

ГРЕНКИ хайрсан хатаамал (талх).

ГРЕСТЬ I сэлүүрдэх; сэлбүүрдэх.

ГРЕСТЬ II тармах, хамах, овоолох.

ГРЕТЬ 1. шарах, дулаацуулах; *солице ~ет* нар шарж байна; 2. ээх; хөлчих; дулаацуулах; *~ руки* гар хөлчих, гараа ээх; 3. халаах; *~ воду* ус халаах; *~ пишу* хоол халаах; *~ рука* гар дүрэх, завшнх.

ГРЕТЬСЯ дулаацах, ээх; *~ на соллице* наранд ээх; *~ у огня* галд дулаацах.

ГРЕХ нүгэл, хилэнц; *с ~ом* пополам чуу чамай гэж, арай чүү гэж; **как на ~* гай болоход, гай болж; *ничего ~а* тавьт зэмээ нуулгүй; нүглээ нуулгүй; *водится за ним один ~* түүнд нэг гэм бий; *отпустить ~и* нүглий нь арилгах.

ГРЕХОВНЫЙ нүгэлт, нүгэлтэй, хилэнцтэй.

ГРЕЦКИЙ ~ *орех* хушга.

ГРЕЧАНКА грек эмэгтэй, грек хүүхэн.

ГРЕЧЕСКИЙ грек; *~ язык* грек хэл.

ГРЕЧИХА сага, сагадай.

ГРЕЧИШНЫЙ сагагний, сагагайн.

ГРЕЧНЕВЫЙ сагагайн; *~ая крупа* сагагайн будаа; *гурвалжин будаа; ~ая каша* сагагайн зутан; сагагайн аглаамал.

ГРЕШИТЬ 1. хилэнц үйлдэх, нүгэл хийх; 2. зөрчих, алдаа гаргах, эндүүрэх, будлих; *~ против логики* логикийн эсрэг будлих.

ГРЕШНИК нүгэлтэй хүн, нүгэлтэн.

ГРЕШНЫЙ нүгэлтэй, хилэнцтэй; *~ым делом* гэмээ хэлэхэд; нуулгүй хэлэхэд.

ГРЕШОК бяцхан нүгэл, нүгэлхэн; гэм.

ГРИБ мөөг; *белый ~* цагаан мөөг; *~ масленок* шар хусандай мөөг; *~ подберёзовик* барзгар хусандай мөөг; *~ подосиновик* салбан хусандай мөөг; *собрать ~ы* мөөг түүх; *расти как ~ы* мөөг шиг хурдан ургачхах.

ГРИБКОВЫЙ мөөгөнцрийн.

ГРИБНОЙ мөөгтэй, мөөгний; *~ суп* мөөгний шөл; *~ое место* мөөгтэй газар; *~ дождь* зүс бороо; зөөлөн хур.

ГРИБОК 1. бяцхан мөөг; 2. мөөгөнцөр.

ГРИВА дэл, зогдор; *коиская ~* адууны дэл; *львиная ~* арслангийн зогдор.

ГРИВЕННИК арван мөнгө.

ГРИМ иүүр будах, нүүрний будаг, энгэсэг.

ГРИМАСА ярвайх, ярвалзах, урвалзах, нүүрээ татгануулах.

ГРИМАСНИЧАТЬ урваганах, яравганах.

ГРИМЁР нүүр будагч, нүүр хувирагч, нүүр будах.

ГРИМИРОВАТЬСЯ нүүрээ будах.

ГРИМИРОВКА нүүрээ будах.

ГРИПП томуу, ханиад; *болеть ~ом* ханиад хүрэх.

ГРИПОЗНЫЙ томууны, ханиадны.

ГРИФ I тас, нөмрөг тас; 2. гардилаг.

ГРИФ II 1. сийлбэр үсэг; 2. гарын тнийз; 3. чавхдас хөгжмийн барнул.

ГРИФЕЛЬ чулуун үзэг.

ГРИФЕЛЬНЫЙ занар, чулуун; *~ая доска* чулуун самбар.

ГРОБ 1. авс; 2. үхлүүд, үхэх; *свести в ~* үхэхэд хүргэх; *верность до ~а* үхтэл үнэнч; *по ~* төрөл арилжих.

ГРОБНИЦА бунхан.

ГРОБОВ авсны; *до ~* доскн үхтлээ; *~ое молчание* дув дуугай болцгоох; *~ая тишина* чнв чимээгүй болцгоох.

ГРОБОВЩИК авсчин.

ГРОЗА 1. аадар, ширүүн бороо, аянгатай бороо; *разразилась ~* ширүүн бороо оров; 2. айтгар юм, аянга, аюулт амьтан; *он был ~ою нашего района* тэр бол манай нутгийн аюулт амьтан нь байлаа.

ГРОЗДЬ хонгорцог; *~ винограда* үзмийн хонгорцог.

ГРОЗИТЬ 1. занах, заналхийлэх, сүрдүүлэх, далайлгах; *~ разрывом* сална гэж далайлгах; 2. аюул тулгарах, аюул

учрах, магадгүй, гэж байх, аюултай болж мэдэх; *ему* ~ла *гибель* түүнд үхлийн аюул тулгарч байв.

ГРОЗИТЬСЯ занаж зүхэх, сүрдүүлэн занх.

ГРОЗНО айтгар, догшин, сүртэй, ууртайгаар.

ГРОЗН|ЫЙ 1. айтхар, аюултай, аймшигтай; ~ *час* аюултай цаг; ~*ав* *сила* аймшигт хүч; ~ *взгляд* айтхар харц; 2. догшин, сүртэй, ширүүн; ~ *человек* ширүүн хүн; ~ *правитель* догшин захирагч.

ГРОЗОВ|ОЙ аянгатай борооны, азарган борооны, аюултай; ~*ая* *туча* аянгатай борооны үүл.

ГРОМ аянгын дуу, тэнгэрийн дуу, аянга; *послышались раскаты* ~а тэнгэрийн дуу нижигнэж байв; *удар* ~а аянга буух; **метать* ~ы и *молинии* ганирах, сүйд майд болох, догшин сахиусаа буулгах; *пока* ~ *не* *гринет* айтхар юм болохоос наана; *как* ~ *среди* *ясного* *неба* цэлмэг тэнгэрээс цахилгаан буух шиг, *ав* ажиггүй байтал аюул болох.

ГРОМАДА аварга, их том, мундаг их; ~ *гор* мундаг их уулс.

ГРОМАДИНА лут мундаг; аварга том.

ГРОМАДНЫЙ маш том, маш их, маш олон.

ГРОМ|ЛА тонуулчин, бусинулагч.

ГРОМИТЬ 1. сүтгэх, буснуулах; ниргэх; 2. бут цохих; үнсэн товrog болгох; ~ *врата* дайсныг бут цохих.

ГРОМ|К|ИЙ 1. чанга дуугаар; ~ *разговор* чанга дуугаар ярих; 2. алдарт, цуутай, цуу; ~*ос* *имя* цуутай нэр; ~*ая* *слава* алдар цуу.

ГРОМКО чанга, чимээтэй, сүртэй.

ГРОМКОГОВОРИТЕЛЬ дуу чангатгагч.

ГРОМОВ|ОЙ 1. аянгын, тэнгэрийн; ~*ые* *раскаты* аянгын дуу; 2. луугийн, ууртай, нижигнэсэн; ~*ым* *голосом* луугийн дуугаар, ууртай дуугаар.

ГРОМОГЛАСНО өндөр дуугаар; ~ *заявить* өндөр дуугаар зарлах, луугийн дуугаар лужигнаж, барын дуугаар бажигнаж хэлэх.

ГРОМОГЛАСНЫЙ нижигнэсэн дуутай, өндөр дуугаар, луугийн дуугаар.

ГРОМОЗДИТЬ 1. овоолох; ~ *визки* хайрцаг овоолох; 2. овооруулах; шавалдуулах; ~ *цитаты* шавалдуулан иш татах.

ГРОМОЗДИТЬСЯ овоорох, овооролдох; *вдали* *громоздятся* *прибрежные* *скалы* эргийн хаднууд алсад овоорон харагдав.

ГРОМОЗД|К|ИЙ нүсэр, тойвтой, авсаархан бус; ~*ав* *мебель* гэрийн нүсэр тавилга.

ГРОМООТВОД аянгын сарниул, аянгын хориг; аянгын хорилт.

ГРОМОПОДОБНЫЙ аянга мэт, аянга шиг, лууны; ~ *голос* аянга мэт дуу, лууны дуу.

ГРОМ|ХАТЬ 1. нижигнэх, нирхийх; 2. түжигнэх, тэржигнэх.

ГРОССМЕЙСТЕР 1. шатрын их мастер; 2. их багш.

ГРОТ агуй, засмал агуй.

ГРОТ|ЕСК хачин маягтай урлаг, хөгийн зохиол.

ГРОХНУТЬ 1. нирхийх, нижигнэх; 2. тар няр хийтэл хаях.

ГРОХНУТЬСЯ нирхийж унах, пидхийтэл ойчих.

ГРОХОТ нжигнэх, тажигнах, тар няр хийх, тус тас хийх; ~ *пушек* их буу нижигнэх.

ГРОХОТАНЬЕ иижигнэх чимээ, тачигнах чимээ.

ГРОХОТАТЬ иижигнэх, тачигнах.

ГРОШ 1. зэс зоос; 2. сохор зоос, улаан мөнгө; *не* *иметь* *ни* ~а *сохор* *зоос* ч үгүй; *~а *ломаного* *не* *стоит* улаан мөнгөний ч үнэгүй юм; *купить* *за* ~и *хямдхан* үнээр авах, зүгээр шахуу авах.

ГРОШОВ|ЫЙ шалихгүй, яльгүй; ~*ые* *расходы* яльгүй зардал; ~*ав* *цена* шалихгүй үнэ.

ГРУБЕ|ТЬ 1. дарсайх, саарьтах; *кожа* ~ет *арьс* дарсайна; 2. болхн болох, эв хавгүй болох; дүй муутай болох; *голос* ~ет хоолой эв хавгүй болж байна.

ГРУБИТЬ ширүүн үг хэлэх; авирлах; аашлах; муухай загнах; зүй бус үг хэлэх; *не* *груби* *старшим* ах хүнд бнтгнй ширүүн үг хэл.

ГРУБИЯН хэрцгнй хүн, ааш муутай хүн.

ГРУБО 1. зүй бус, ширүүн; 2. болхи хийцтэй, бүдүүлэг.

ГРУБОСТ|Ь бүдүүлэг, хэрцгнй, ширүүн; *говорить* ~и ширүүн үг хэлэх.

ГРУБ|ЫЙ 1. бүдүүн, бүдүүн хийцтэй; ~*ос* *сукио* бүдүүн цэмбэ; 2. бүдүүлэг, ширүүн, догшин, муухай ааштай; ~*ос* *обращение* ширүүн авирлах; 3. багцаалах, бараглах; ~*о* *говорв* бараглаж хэлэхэд; ~*ая* *сила* хар хүч; ~*ав* *ошибка* муухай алдаа; *их* алдаа; ~ *голос* бүдүүн хоолой.

ГРУД|А овоо, бөөн; ~*ы* *фруктов* *жимсний* овоо; *превращать* *в* ~у *развалин* үнсэн товrog болгох; эвдэрхнй туурь болгох.

ГРУДИНКА өвчүү, хэрсэн; *колочёная* ~ утсан хэрсэн.

ГРУДН|ИЦА хөхннй хавдар.

ГРУДН|ОЙ 1. хөхүүл; ~ *ребёнок* хөхүүл хүүхэд; 2. цээжний; ~*ав* *жаба* цээжний бах; ~*ав* *клетка* цээжний яс, хэнхэрцэг; ~*ая* *железа* хөх, дэлэн.

ГРУДОБР|ЮШН|ЫЙ цээж хэвлийн; ~*ав* *преграда* өрц.

ГРУДЬ 1. цээж, хэнхдэг; *дышать* *всей* ~ю *бүх* цээжээр амьсгалах; *широкая* ~ өргөн цээж; *прикрыть* ~ю цээжээр халхлах; 2. хөх; *кормить* *ребёнка* ~ю хүүхдийг хөхөөр тэжээх; *встать* ~ю *на* *защиту* *родины* амь бнээр эх орноо хамгаалах.

ГРУЖЁНЫЙ ачсан, ачаатай.

ГРУЗ ачаа, тээш; *взваливать* ~ *на* *чужие* *плечи* үүргээ бусдад үүрүүлэх.

ГРУЗДЬ дөрдгөр сархиаг, мөөг.

ГРУЗ|ЛО живүүр, чивүүр.

ГРУЗИН гүрж хүн.

ГРУЗИНКА гүрж эмэгтэй.

ГРУЗИНСКИЙ гүрж, гүржийн.

ГРУЗИТЬ 1. ачих, тээх; ~ *дрова* түлээ ачих; ~ *на* *машину* машинд ачих; 2. зовоох; ядраах.

ГРУЗИТЬСЯ ачаагаа тээх, юмаа ачих.

ГРУЗН|ЫЙ нүсэр лантгар, тойвтой; ~*ая* *фигура* нүсэр бие.

ГРУЗОВИК ачааны машин, ачааны тэрэг.

ГРУЗОВОЙ ачааны, тээврийн; ~ *автомобиль* ачааны тэрэг.

ГРУЗОБОРОТ ачааны эргэлт.

ГРУЗОП|РАВИТЕЛЬ ачаа явуулагч, ачаа илгээгч.

ГРУЗОПОД|ЪЕМНИК ачаа өргөгч.

ГРУЗОПОД|ЪЕМНОСТЬ даац, ачаа даац.

ГРУЗОПОД|ЪЕМНЫЙ ачаа өргөдөг, өргөгч; ~ *краи* ачаа өргөдөг кран, өргөгч цамхаг.

ГРУЗОПОЛУЧАТЕЛЬ ачаа хүлээн авагч, ачааны эзэн.

ГРУЗОПОТОК ачааны цуваа, ачааны гүйлгээ.

ГРУЗЧИК ачгч, ачаа зөөгч.

ГРУНТ 1. хөрс; *каменистый* ~ чулуурхаг хөрс; *песчаный* ~ элсэрхэг хөрс; 2. дэвсгэр.

ГРУНТОВАТЬ зургийн дэвсгэр засах.

ГРУНТОВ|ОЙ хөрсний, хөрсөн; ~*ая* *вода* хөрсний ус, хөрсөн доорх ус; ~*ая* *дорога* хөрсөн зам, засаагүй зам.

ГРУППА хэсэг, бүлэг; ~ *крови* цусны бүлэг.

ГРУППИРОВАТЬ бүлэг болгох, бүлгээр хуваах, бүлэглэн хуваах, хэсэг хэсэг болгох, ангилах.

ГРУППИРОВАТЬСЯ 1. цугларах; бөөгнөрөх; 2. бүлэглэн хуваагдах, бүлэглэх, бүлэглэн хуваах.

ГРУППИРОВАКА 1. бүлэглэл; *южная* ~ *войск* цэргнйн өмнөд бүлэглэл; 2. бүлэглэн хуваах; ангилах; ~ *документов* баримт бичгнйг ангилах; 3. багцлал.

ГРУППОВОЙ бүлгийн, бүлгээр, бөөнөөр ангийн; ~ *снимок* бөөнөөр авхуулсан зураг; бүлгээр авахуулсан зураг.

ГРУСТИТЬ гуних, гиоурэх.
ГРУСТНЫЙ гунигт, гиоурсэн; ~ *взгляд* гунигт харц.
ГРУСТЬ гуниг, гансрал, гиоурэх.
ГРУША лийр, хэдиэн; ~ *китайская* алмарад.
ГРУШЕВИДНЫЙ лийр мэт, хэдмэн шиг.
ГРУШЕВЫЙ лийрийн.
ГРЫЖА ивэрхий.
ГРЫЗНЯ 1. мэрэлцэх, зулгаалцах, химлэлдэх; 2. хэрэлдэх, муудалцах; хавиралдах; химлэлдэх.
ГРЫЗТЬ мэрэх, хэмлэх, цөмөх; ~ *орехи* самар цөмөх.
ГРЫЗТЬСЯ мэрэлцэх, химлэлдэх, химхэлдэх; *собаки* грызутса нохой химлэлдэж байна.
ГРЫЗУН мэрэгч, оготно хулгана.
ГРЯД||А 1. далан, үелээ, шан; *засеять три ~ы* огурцов гурван үелээ өргөст хэмх тарих; 2. үргэлж нуруу, урт сэрвэн, хэлхээ уул.
ГРЯДКА далан, үелээ.
ГРЯДУШ||ИЙ ирэх, ирээдүй, айсуй; ~*ие* события ирээдүйн явдлууд; *на сон* ~ унтахын өмнө.
ГРЯЗЕВ||ОЙ шавар, шаврын, шаварт; ~*ая ванна* шавар ванна; шавар угаал.
ГРЯЗЕЛЕЧЕНИЕ шавар эмнэлэг.
ГРЯЗИ эмнэлгийн шавар; шавар эмнэлэг; *посхать на* ~ шавар эмнэлэгт явах.
ГРЯЗНИТЬ 1. буртаглах, бохир болгох, хир буртаг болгох, хиртээх; ~ *помещение* байр буртаглах; байшин бохир болгох; 2. гутаах; бузарлах.
ГРЯЗНИТЬСЯ буртаг болгох, бохир болох, хиртэй болох, хиртэх.
ГРЯЗНУХА бохир амьтан, бохир хүн.
ГРЯЗН||ЫЙ 1. шавартай, хиртэй, өнгөртэй, булингартай, бохир, буртаг; ~*ая рука* хиртэй гар; ~*ая вода* булингартай ус, бохир ус; 2. бүдэг; саарал; ~ *цвет* бүдэг өнгө; 3. бузар, муухай, өөдгүй; ~*ая история* муухай явдал.
ГРЯЗЬ 1. шавар, шавхай, балчиг, бохир, хир; *на дворе* ~ хашаанд шавхайтай; *порываться ~ю* хирэнд даргдах; 2. бузар явдал, муухай хэрэг; *ие ударить лицом в* ~ нэрээ гутаахгүй.
ГРЯНУ||ТЬ 1. тас хнийх, пнр хийх; ~*л гром* аянга тас хийв; ~*ла музыка* хөгжим пир хийв; 2. гэнэт хөдлөх; гэнэт болох; ~*ла буря* шуурга гэнэт хөдлөх.
ГУБ||А I уруул; *сжать ~ы* уруулаа жимийх; *зачья* ~ сэтэрхий уруул; *кусать ~ы* уруулаа хазах; хөмхнийгөө зуух; *~ *не дура* шилээд долоох.
ГУБА II булан; *Онежская* ~ Онег нуурын булан.
ГУБАСТЫЙ зузаан уруултай, даравгар уруултай.
ГУБЕРНАТОР мужийн сайд, хязгаарын амбан, амбан захирагч.
ГУБЕРНИЯ муж.
ГУБЕРНСКИЙ мужийн.
ГУБИТЕЛЬ хөнөөгч, үхүүлэгч.
ГУБИТЕЛЬНЫЙ хөнөөлтэй, хөнөөлт, хорт; ~ *климат* хөнөөлтэй уур амьсгал.
ГУБИТЬ хөнөөх, үхүүлэх.
ГУБКА губк; далайн хөвөн, сархинцаг.
ГУБИ||ОЙ уруулын; ~*ые звуки* уруулын авиа; ~*ая помада* уруулын будаг.
ГУБЧАТЫЙ нүхтсэн, сархиатсан.
ГУВЕРНЕР хүмүүжүүлэгч.
ГУ-ГУ дув дуугай, таг дуугай; *сидит и весь вечер ни* ~ үдшний турш дув дуугай суугаад л байв; *смотри, об этом никому ни* ~ хөөе, энэ тухай хэнд ч таг дуугай байна шүү.

ГУДЕНЬЕ хүнгэнэх, дүнгэнэх.
ГУДЕТЬ дүнгэнэх, сүнгэнэх, дугарах; *гудит в ушах* чих дүнгэнэнэ.
ГУДОК яндан, яндангийн дуу; *пароходный* ~ онгодны яндангийн дуу.
ГУЖ хомын чих; **взялся за ~, не говори, что не дюж* эхэлбэл эцсий нь үз, захалбал заагий нь үз.
ГУЖЕВОЙ ~ *транспорт* ердийн хөсөг.
ГУЛ аннр, олны чимээ, дуу чимээ, хүнгэнэх чимээ.
ГУЛКИЙ хүнгэнэсэн, дүнгэнэсэн, пижигнэсэн.
ГУЛЬБА наргих, найрлах.
ГУЛЯКА наргиач.
ГУЛЯНЬЕ 1. зугаацалга, зугаацах; 2. найр цэнгэл, зугаалга; *народное* ~ ардын найр цэнгэл.
ГУЛЯТЬ 1. зугаалах, зугаалж явах; ~ *с детьми* хүүхэдтэйгээ уугаалж явах; 2. наргих, зугаацах.
ГУЛЯШ төмстэй махан хуурга, гулнаш.
ГУМАНИЗМ хүнлэг ёс, энэрэнгүйн ёс, энэрэл, нигүүлсэл.
ГУМАНИСТ энэрэлт хүн, энэрэнгүй сэтгэлтэн, нигүүлсэгч.
ГУМАНИСТИЧЕСКИЙ энэрэхүй сэтгэлийн, энэрэлт, в ~*их* *целих* энэрэлт зорилгоор, энэрэнгүй сэтгэлийн үүднээс.
ГУМАНИТАР||ИЙ хүмүүнлэгийн ухааны, нийгмийн ухааны, соёл түүхийн; ~*ые науки* соёл түүхийн шинжлэх ухаан.
ГУМАННО энэрэнгүй, энэрэлтэй.
ГУМАННОСТЬ энэрэнгүй сэтгэл, хүнлэг ёс, энэрэнгүй чанар, нигүүлсэл.
ГУМАННЫЙ энэрэлт, энэрэнгүй, нигүүлсэлт, хүнлэг; *гуманное отношение* энэрэлт харьцаа.
ГУМНО үтрэм.
ГУННЫ хүннү.
ГУРМАН тансаг идэштэн.
ГУРТ сүрэг, тууврын сүрэг, суурь, тууврын суурь; ~ *овец* тууврын хонин сүрэг, суурь хонь.
ГУРТОВЩИК суурьчин, сүрэгчин, мал туугч, тууварчин.
ГУРТОМ сүргээр, бөөнөөр; *продал все* ~ бүгдийг бөөнөөр худалдсан.
ГУРЬБ||А, бөөн; *идти ~ой* бөөнөөр явах; ~ *ребят* бөөн хүүхэд.
ГУСАК эр галуу.
ГУСЕНИЦА 1. төөлүүр хорхой, төөч хорхой, эрвээхэйн авгалдай; 2. тракторын гинж.
ГУСЕНИЧНЫЙ мөлхдөг, гинжит; ~ *трактор* гинжит трактор.
ГУСЕНОК галууны ангаахай, галууны дэгдээхэй.
ГУСИН||ЫЙ галууны; ~*ая кожа* бэржгэр арьс; ~ *лук* (*бот.*) хаврын шар.
ГУСЛИ ятга.
ГУСЛЯР ятгач.
ГУСТЕ||ТЬ өтгөрөх, өсгөрөх; *клей* ~*ет* цавуу өтгөрнө.
ГУСТ||ОЙ өтгөн, нягт, чнгжүү; ~ *лес* өтгөн ой; шигүү ой; ~*ан смета* өтгөн зөөхий; ~ *туман* битүү манан.
ГУСТОЛ||ИСТВЕННЫЙ өтгөн навчтай.
ГУСТОТА нягт сийрэг, өтгөн шингэн.
ГУСЫНЯ эм галуу.
ГУСЬ галуу; *кореш* ~! сүрхний гайхал.
ГУСЬКОМ цувж, цувалдан; *идти* ~ цувалдан явах.
ГУСЯТИНА галууны мах.
ГУТАЛИН гутлын тос.
ГУШ||А 1. шаар, нитгэл, тунадас; *кофейная* ~ кофейн шаар; 2. ширэнгэ; *забраться в* ~у *леса* ойн ширэнгэд орох; 3. тэг дунд, дунд; в ~*е* *толпы* олны тэг дунд.
ГУЩЕ өтгөн шиг, арай өтгөн.

ДА I за, тиймээ, тэглээ, зөв; ~ *конечно* за, тэглэгүй яах вэ; 2. *все пришло?* — ~ *цөм ирсэн үү?* — ирсэн; 3. *өө тийм үү?* он *ухал*, ~ ? **A** в и не *знал* тэр *явчихсан* — өө, тийм үү, бн мэдээгүй шүү; 4. өө; ~; *ещё одна новость!* өө, бас нэг сонин юм!

ДА II -тугай, -түгэй, болтугай.

ДА III даанч, л; ~ *не может быть?* даанч үгүй байгаадаа? *это что нибудь* ~ *значит энэ ч нэг ойшоогдмоор л юм даа;* ~ *скажите же!* хэл л дээ!

ДА IV 1. хоёр, гурав; он ~ в тэр бид хоёр; *однажды лебедь, рак ~ шука везти с поклажей воз* *взялись* нэг цагт хун шувуу, хавч хорхой, цурхай загас гурав ачаатай тэрэг чирэх болжээ; 2. тэгээд бүр; *шёл в ночью один*, ~ *ещё лесом* би гандаараа шөнө, тэгээд бүр ой догуур явж байлаа; 3. гэтэл, гэвч; она *охотно выучила* би *впоскии*, ~ у *неё* *нет времени* тэр япон хэл дуртай сурах байсан, гэвч тэр завгүй байна; думал, думал, ~ и *надумал* бодож бодож, бодчихсон нь; *смеётся*, ~ и *только* *ниэхээс л өөр юмгүй*.

ДАБЫ тул, тулд, төлөө.

ДАВА||ТЫ. өгөх; 2. *алий, тэгье; давайте* *алий, тэгье;* ~*ите, я вам помогу* *алий, би та нарт тусалъя.*

ДАВАТЬСЯ ойлгогдох, баригдах, чадах болох.

ДАВЕЧА саяхан, тугаар.

ДАВЕШНИЙ саяын.

ДАВИЛЬНЯ шахуур.

ДАВИ||ТЬ 1. дарах; снег ~т на *крышу* *цас дээрний* *дарна;* 2. шахах; ~ *виноград* *үзэм шахах;* 3. барих; 4. хавчих; *саиог ~т* *иогу гутал хөл хавчиж байна;* 5. дарлах.

ДАВИТЬСЯ 1. хахах, бүгших, бүгтрэх; ~ *костью* *ясанд хахах;* ~ *от смеха* *бүгтэртлээ* *инээх;* 2. учиргүй залгилах, яаран ндэх.

ДАВКА шахалдаан, чихэлдээн; у *входа* *образовалась* ~ *үүдэнд* *шахалдаан* *болж байна.*

ДАВЛЕНИЕ||Е 1. даралт, түрэлт; *атмосферное* ~ *агаарын* *даралт;* ~ *льдов* *мөсний* *түрэлт;* *котёл* *высокого* ~*я* *өндөр* *даралт* *даах* *тогоо;* *кровиное* ~ *цусны* *даралт;* 2. хавчих, шахалт; *оказывать* ~ *на кого-либо* *аливаа* *хүнийг* *хавчж* *нөлөөлөх,* *шахалт* *үзүүлэх;* *под ~ем* *обстоятельств* *нөхцлийн* *эрхэнд* *шахагдах.*

ДАВНЕНЬКО нилээд эртний.

ДАВН||ИЙ эртний, аль хэдийний; с ~*их* *пор* *аль* *хэдийнээс.*

ДАВНИШНИЙ хуучин, хэдийний эртний; ~ *приятель* *хуучин* *найз.*

ДАВНО 1. аль хэдийн, эрт, өнө; *это было* ~ *энэ бол* *аль* *хэдийний* *явдал* *билээ;* он ~ *приехал* *тэр аль* *хэдийн* *нрсэн* *юм;* *дело* ~ *прошедшее* *аль* *хэдийн* *өнгөрсөн* *хэрэг;* 2. хэдийн, удах; я ~ *не* *видел* *Заяо* *бн* *Заяатай* *уулзаагүй* *удаж* *байна;* ~ *пора* *явах* *цаг* *хэдийн* *болжээ.*

ДАВНОС||ТЬ 1. он удах, эрт өнгөрөх; ~ *событий* *явдал* *өнгөрөөд* *он* *удах;* *дело* *большой* ~*ти* *их* *удсан* *хэрэг,* *эрт* *өнгөрсөн* *явдал;* 2. удах, хугацаа улирах, он удах; *срок* ~*ти* *хөөн* *хэлэлцэх* *хугацаа;* *утервть* *право* *за ~тью* *он* *удсан* *учнр* *эрхээ* *алдах.*

ДАВНЫМ-ДАВНО эрт урьд, аль хэдийн, өнө, диван галвын үед.

ДАГЕСТАНСКИЙ дагестаны, дагестан аймгийн.

ДАЖЕ хүртэл; я ~ *представить* *себе* *этого* *не* *мог* *би* *ч* *ингэнэ* *гэж* *санаагүй* *дээ;* ~ и *подумать* *не* *могу* *об* *этом* *энэ* *чинь* *санаанд* *ч* *ормооргүй* *юм;* ~ и *теперь* *одоо* *ч* *хүртэл;* ~ *если* *тэглээ* *ч* *гэсэн;* ~ я *не* *знаю* *бн* *ч* *мэдэхгүй* *байна.*

ДАКТИЛОЛОГИЯ хэлгий хүний дохио (*дулий хэлгий хүмүүсийн дохногоор ярих арга*).

ДИКТИЛОСКОПИЯ хуруу шинжүүр, хурууны хээгээр танх.

ДАКТИЛЬ (*эхэндээ өргөлттэй гурван үетэй шүлгийн өлмий*).

ДАЛЕЕ 1. хол, илүү; *до города* *не* ~ *версты* *хот* *хүртэл* *нэг* *модноос* *холгүй;* 2. тэгээд, цааш нь; ~ *мы* *приступим* *к* *изучению* *вопроса* *тэгээд* *бнд* *асуултыг* *судлах* *ажилд* *орно;* и *так* ~ *гэх* *мэт.*

ДАЛЕК||ИЙ 1. алсын, холын; ~*не* *страны* *холын* *орнууд;* 2. урт хол; ~ *путь* *урт* *зам;* 3. алсын, холын; ~*ое* *будущее* *алсын* *ирээдүй;* 4. хавьдахгүй өөр, хол ондоо; *оин* ~*ие* *друг* *другу* *люди* *тэд* *нар* *хоорондоо* *хавьдахгүйн* *өөр* *хүмүүс;* 5. сэргэлэн, ухаалаг; *не* *очень* ~ *человек* *их* *сэргэлэн* *хүн* *биш;* и *далёк* *от* *предположений* *бн* *тэгж* *ердөө* *бодоогүй.*

ДАЛЕКО хол, хол зайтай, гүн; *зайти* ~ *в* *лес* *ойд* *гүн* *орох;* я *живу* ~ *от* *вас* *би* *танайхаас* *хол* *зайтай* *суудаг;* *отсюда* *до* *дома* ~ *эндээс* *байшин* *хүртэл* *хол;* ~ *за* *полиночь* *шөнө* *дунд* *их* *өнгөрсөн;* *ему* ~ *за* *сорок* *дөч* *нилээд* *гарсан* *хүн;* он ~ *не* *глуп* *тэр* *тэнэг* *ч* *хүн* *бишээ;* *мие* ~ *до* *него* *мний* *түүнд* *хүрэх* *ч* *хол* *байна;* он ~ *пойдёт* *тэр* *их* *ахих* *хүн.*

ДАЛЬ 1. алс газар, дайд; *голубав* ~ *цэнхэрлэн* *харагдах* *алс,* *цэнхэр* *дайд;* 2. хол газар; *идти* *в* *такую* ~! *тийм* *хол* *газар* *явах* *гэж!*

ДАЛЬНЕВОСТОЧН||ИЙ алс дорнодын; ~*ая* *республика* *алс* *дорнодын* *БНУ.*

ДАЛЬНЕЙШ||ИЙ цаашдын, хойшдын, хожмын, яваандаа; ~*ие* *события* *цаашдын* *явдлууд;* *отказаться* *от ~их* *переговоров* *цаашдаа* *хэлэлцээ* *нхийээс* *татгалзах;* в ~*ем* *сүүлдээ,* *хожимдоо,* *яваандаа.*

ДАЛЬН||ИЙ 1. холын, алсын, хол, алс; ~*ее* *плавание* *алсын* *далайн* *аян;* ~*ее* *расстояние* *хол* *газар;* *поезд* ~*его* *следования* *алс* *явах* *галт* *тэрэг;* 2. холын; ~ *родственник* *холын* *садан.*

ДАЛЬНОБОЙН||ИЙ, хол тусдаг, хол тусгалын; ~*ое* *орудие* *хол* *тусгалын* *их* *буу.*

ДАЛЬНОВИДНОСТЬ холын бодлого, алсын хараа.

ДАЛЬНОВИДНЫЙ холын бодлоготой, алсын хараатай; ~ *человек* *холын* *бодлоготой* *хүн.*

ДАЛЬНОЗОРКИЙ холын хараатай, хараа нарнйссан, ойрын харалган.

ДАЛЬНОЗОРКОС||ТЬ холын хараа, харалган; *страдать* ~*тью;* *холын* *хараа* *сайжирч* *ойрын* *хараа* *муудах,* *ойрын* *харалган* *болох.*

ДАЛЬНОМЕР холын хэмжүүр (*газрын хол ойрыг хэмжих багаж*).

ДАЛЬНОСТЬ хол; ~*расстояние* *газрын* *хол* *нь;* ~ *полёта* *снаряда* *их* *бууны* *сумны* *тусгалын* *хол* *нь.*

ДАЛЬТОНИЗМ өнгөнний харалган (*зарим өнгийг ялгаж харж чадахгүй болох*)

ДАЛЬШЕ 1. хол, цаана; я *живу* ~ *вас* *от* *центра* *би* *төвөөс* *танаас* *хол* *суудаг;* 2. цааш нь; ~ *что* *было?* *цааш* *нь* *юу* *бай?*

ДАМА 1. авгай, хатагтай, эхнэр; 2. учраа; 3. хатан; *пиковая* ~ *гилбэрийн* *хатан.*

ДАМБА далан (*усны хаалт далан*).

ДАМК||А даам; *проходит* в ~*и* *даам* *гаргах.*

ДАМСКИЙ эмэгтэй хүний, эхнэр хүний, эмэгтэй; ~ *портной* *эмэгтэй* *хувцас* *оёх* *хүн.*

ДАННИК албат.

ДА́НН||ЫЕ 1. мэдээ, баримт; **цифровые** ~ тоо мэдээ, тоо баримт; по исполн^иям ~ым бүрэн биш мэдээгээр; 2. төрөлхийн, заяаны, учрал бүрдсэн; **хорошие голосовые** ~ заяаны овоо сайхан хоолой.

ДА́НН||ЫЙ өнөө, одоо, энэ, тус, өгсөн, өгөгдсөн, тухайн; в ~ момент өнөө цагт, одоо хир; в ~ом случае энэ тухайд; ~ая величина өгөгдсөн хэмжигдэхүүн; при ~ых условиях тухайн нөхцөл ийм байхад.

ДА́НТИСТ шүдний эмч.

ДА́НЬ 1. алба, гувчуур; **взять** ~ алба татварлах; 2. өргөмжлөх, хүндлэх; ~ **уважения** эрхэмлэж хүндлэх; **отдать** ~ **чему-либо, кому-либо** ямарваа юм буюу хүнийг хүндэтгэж үзэх.

ДА́Р 1. бэлэг, бэлэглэх; **принести что-либо** в ~ ямар нэг юм бэлэг өгөх; 2. авьяас, чадвар; ~ **красноречия** уран ярих авьяас; **обладать ~ом речью** үг хэлэхдээ чадвартай.

ДА́РВИНИЗМ дарвинны онол (*байгалийн шалгарлаар амьтан ба ургамлын зүйл үүсэх хөгжихийн тухай сургаал*).

ДА́РВИНИСТ Дарвины үзлийг баримтлагч, Дарвины сурталтан, дарвинист.

ДА́РЕНИЕ бэлэглэх.

ДА́РЕН||ЫЙ бэлэглэсэн, бэлгний; ~ав вещь бэлэглэсэн юм.

ДА́РИТЬ 1. бэлэглэх, бэлэг өгөх; 2. өршөөх, багтаах; ~ **вниманием** амхаарч өршөөх.

ДА́РМОЁД хоолны тулам, зүгээр сууж химлэгч.

ДА́РОВАНИЕ билэг, авьяас; **природное** ~ төрөлхийн авьяас.

ДА́РОВАТЬ өршөөх, соёрхох, хайрлах; ~ **свободу** чөлөөлж соёргох; ~ **жизнь** амь өршөөх.

ДА́РОВИТОСТЬ авьяастай, билэг.

ДА́РОВИТЫЙ авьяастай, билэгтэй; ~ **юноша** авьяастай залуу.

ДА́РОВОЙ үнэгүй, өртөггүй.

ДА́РОВЩИ́Н||А үнэгүй, зүгээр; **на ~у** үнэгүй, зүгээр авах, бэлэн юман дээр.

ДА́РОМ 1. үнэгүй, төлөөсгүй, зүгээр; **получить** ~ үнэгүй авах; и ~ **не нужно** зүгээр ч өгсөн хэрэггүй; 2. зүгээр шахуу их хямдхан; 3. дэмий, зүгээр; **весь день пропал** ~ бүхэл өдөр дэмий өнгөрлөө; ~ **что** боловч, болсон ч; **это ~ не пройдёт** энэ зүгээр өнгөрөхгүй.

ДА́РСТВЕНН||ЫЙ бэлэглэсэн, соёрхлын; ~ая запись бэлэглэсэн баримт бичиг, соёрхлын бичиг.

ДА́Т||А он, сар, өдөр, огноо; **историческая** ~ түүхт өдөр; **поставить ~у** он сарыг тавих, огноо тавих.

ДА́ТЕЛЬНЫЙ ~ **падеж** өгөхийн тийн ялгал.

ДА́ТИ́РОВАННЫЙ он сартай, өдөрлөсөн, бичигдсэн; ~ документ өдөрлөсөн бичиг баримт.

ДА́ТИ́РОВАТЬ өдөрлөх, он цагийг тогтоох; ~ **сегодняшним** числом өнөөдрөөр өдөрлөх; ~ **события** явдлын он цагийг олох.

ДА́ТСКИЙ Даннийн, дани; ~ **язык** данн хэл.

ДА́ТЧА́НЕ дани хүмүүс.

ДА́ТЧАНИ́Н дани хүн.

ДА́ТЧА́НКА дани эмэгтэй.

ДАТЬ 1. өгөх олгох; ~ **взаимы** зээл олгох; ~ **телеграмму** цахилгаан мэдээ өгөх; ~ **лекарство** эм өгөх; 2. аль; **дайте я** вам помощи аль би чамд тусаль; ~ **дорогу** зам зайлах, зай тавих; ~ **согласие** зөвшөөрөл өгөх, зөвшөөрөх; ~ **показание** өчиг өгөх; ~ **повод к чему-либо** ямар нэг юманд шалтаг одгох; ~ **отчёт** ухамсарлах, ойлгох; ~ **ход делу** хэрэгт явц олгох, хэргийг урагш ахуулах; ~ **волю** зоргонд нь тавих, дураар нь тавих; ~ **знать** мэдээ өгөх, мэдэгдэх; ~ **разрешение** зөвшөөрөл өгөх; ~ **слово** үг хэлэхийг зөвшөөрөх, үгээ өгөх, амлах; ~ **клятву** тангараг өгөх, тангараглах; ~ **течь** гоожих,

гоождог болгох; ~ **трещину** ан гаргах, хагарах; ~ **залп** буудах; ~ **отпор врагу** дайсанд хариу цохилт өгөх, дайсныг няцаах; ~ **начало** эхлэх, үүсгэх; ~ **понятие** ойлгуулах; ***не ~ в обиду** гомдоохгүй, доромжлуулахгүй; ии ~, ии **взять** ав адилхан, ив нжилхэн; ~ **задний ход** ар хударгаар сугарч хоцрох.

ДА́ТЬСЯ өгөх, орох, ойлгогдох, баригдах, автагдах; **не ~ в обман** мэхлэгдэж өгөхгүй; **далась тебе эта студентка** энэ окутан эмэгтэй хэрэг алга.

ДА́ЧА I 1. өгөх, мэдүүлэх; ~ **показаний** өчиг мэдүүлэх, өчиг өгөх; 2. хувь өгц.

ДА́ЧА II зуны байр, зуслан, лагерь.

ДА́ЧНИК зуслангийн хүн; ~и зуслангийнхан.

ДА́ЧНЫЙ зуслангийн; ~ **поезд** зуслангийн галт тэрэг.

ДВА хоёр; ***в двух словах** товчхон хэлэхэд, хэдхэн үгээр; **в двух шагах** хоёрхон алхам газар, дэргэд нь, ойрхон; **в ~ счёт** төдхөн, дорхон нь, хормонхон зуур; ии ~, ии **полтора** хоёрын хооронд, гурвын дунд, аль ч биш, алцан туухай.

ДВА́ДЦАТИЛЕТНИЕ 1. хорин жил, хорин он; 2. хорин жилийн ой.

ДВА́ДЦАТИЛЕТНИЙ 1. хорин настай, хорьтой; ~ **юбилей** хорин жилийн ой.

ДВА́ДЦАТ||ЫЙ 1. хорьдугаар; 2. хорины; ~ая доля хорины нэг хувьд; 3. хорин; ~ое **феврала** хоёрдугаар сарын хорин; 4. хориод; ~ые **годы** хориод оны үес.

ДВА́ДЦАТЬ, хорь, хорин; ~ **один** хорин нэг.

ДВА́ЖДЫ 1. хоёр удаа, хоёр дахин; ~ **два** — **четыре** хоёрон хоёр — дөрөв, хоёрыг хоёроор үржүүлэхэд дөрөв; ~ **сказал** хоёр удаа хэлсэн; 2. хошой; ~ **герой** хошой баатар.

ДВЕ хоёр.

ДВЕНА́ДЦАТИПЕ́РСТН||ЫЙ ~ая **кишка** арван хоёр нугалаа гэдэс.

ДВЕНА́ДЦАТЫЙ 1. арван хоёрдугаар; ~ **год** арван хоёрдугаар он; 2. арван хоёр.

ДВЕНА́ДЦАТЬ арван хоёр.

ДВЕРН||ОЙ үүдний, хаалганы; ~ая **ручка** хаалганы бариул.

ДВЕРЦ||А үүд, хаалга, хаавар, ам; ~ **печки** зуухны ам; ~ы **автомобиля** машинны хаалга.

ДВЕР||Ь үүд, хаалга, хатавч; **входная** ~ орох үүд; **стоять в ~ях** үүдэнд зогсох; **показать** иа ~ хөөх, гар гэх; **при закрытых ~ях** хаалттай, нууц, ондоо хүнгүйгээр; **ломиться в открытую** ~ онгорхой үүдийг онгойлгох *«эргэлзээгүй юмыг дэмий нотлох»*.

ДВЁ́СТИ хоёр зуу.

ДВÍГАТЕЛЬ 1. хөдөлгүүр, мотор; ~ **внутреннего сгорания** дотоод шаталтын хөдөлгүүр; **двухтактный** ~ хоёр цохилт хөдөлгүүр; 2. хөдөлгүүр, хөтлүүр, түлхэц; ~ **прогресса** давшилтын хөтлүүр.

ДВÍГАТЕЛЬНЫЙ хөдөлгөх; ~ **нерв** хөдөлгөх мэдрэл, хөдөлгөх нерв.

ДВÍГАТЬ I, хөдөлгөх, түлхэх; ~ **пальцами** хуруугаа хөдөлгөх; 2. хөдөлгөх, явуулах, мордуулах; 3. ахиулах, давшуулах, хөгжүүлэх; ~ **науку** шинжлэх ухааныг ахуулах; 4. хөтлөгдөх, өдөгдөх, татагдах; **им движет чувство жалости** өрөвдөх сэтгэлдээ татагдана

ДВÍГАТЬСЯ 1. хөдлөх, явах, давших; ~ **вперёд** урагш давших; 2. хөдлөх; **ие ~!** бүү хөдөл!

ДВÍЖЕНИ||Е 1. хөдлөх, хөдөлгөөн, хөдлөл; ~ **руки** гарын хөдлөл; **лежать без ~я** хөдлөхгүй хэвтэх; **привести в ~** хөдөлгөх, явуулах; **вольное** ~ чөлөөтэй хөдлөл; 2. хөдөлгөөн; **революционное** ~ хувьсгалт хөдөлгөөн; **национально-освободительное** ~ үндэсний эрх чөлөөний хөдөлгөөн;

3. хөдөлгөөн, явдал, хөдлөл; **правила уличиого** ~я гудамжны хөдөлгөөний дүрэм; **служба** ~и хөдөлгөөний алба, хөдөлгөх хэлтэс; ~ **вперед** урагш ахих.

ДВИЖИМОСТЬ хөдлөх хөрөнгө, эд хогшил, зөөр.

ДВИЖИМЫЙ 1. хөтлөгдөх, зоригжих; ~ **чувством сострадания** эмгэнэх сэтгэлээр хөтлөгдөн; 2. хөдлөх; ~**ое имущество** хөдлөх хөрөнгө.

ДВИЖУЩИЙ, хөдөлгөх, дэвшүүлэх; ~**ие силы революции** хувьсгалын хөдөлгөх хүч; ~**ие силы исторического развития** түүхэн хөгжлийн хөдөлгөх хүч.

ДВИНУТЬ 1. хөдөлгөчих, хөдөлгөх, түлхчих; ~ **рукой** гараар түлхчих; 2. явуулах, ахиулах, давшуулах.

ДВИНУТЬСЯ 1. хөдлөх, мордох, явах; ~ **в путь** замд хөдлөх, аянд явах; ~ **в поход** байлдаанд мордох, аянд мордох; 2. хөдлөх, шилжих; **он** **ие** **двинулся с места** тэр суурнаасаа хөдөлсөнгүй.

ДВО||Е хоёр, хоёул; ~ **суток** хоёр хоног; **нас было** ~ бнд хоёул байлаа; **на своих** ~**их** хоёр хөлөөрөө, явган.

ДВОЕВЛАСТИЕ хоёр засаг, хоёр мэдэл.

ДВОЕДУШИЕ хоёр нүүр, хоёр ааш, хуурамч.

ДВОЕДУШНЫЙ хоёр нүүртэй, хоёр ааштай, хуурамч.

ДВОЕЖЕНСТВО хоёр эхнэртэй байх, давхар гэрлэх, татвар эм авах.

ДВОЕТОЧИЕ давхар цэг, хоёр цэг.

ДВОИТЬСЯ хоёргож харагдах, хоёр болж харагдах, эрээлжлэх; **у него** ~ **в глазах** нүд нь эрээлжилж байна, нүдэнд нь хоёрдож харагдана.

ДВОЙКА 1. хоёр, хоёрын тоо; 2. хоёр, хангалтгүй дүн, муу дүн; **он** **получил** ~**у** тэр муу дүн авчээ; 3. туг, хоёр нүд; ~ **червей** бундангийн туг; 4. хоёр хүний завь, хос юм.

ДВОЙНИК ав адил хүн, ижлийн өрөөсөн, ижил хүн.

ДВОЙНО|Й 1. хоёр, давхар, хоёр дахин их; ~ **расход** давхар зардал, хоёр дахин их зардал; 2. давхар, хос; ~**ые** **рамы** давхар жааз; ~**ое** **дио** давхар ёроол; ~**ая** **тяга** хос зүтгүүр; ~**ая бухгалтерия** давхар данс, хуурамч явдал; **вести** ~**ую** **игру** хоёр нүүр гаргаж аашлах, хоёр тийшээ ажиллах.

ДВОЙНЯ ихэр хүүхэд, ихэр.

ДВОЙСТВЕННОСТЬ хоёрдмол явдал, гуйвалт, ацан.

ДВОЙСТВЕНН|ЫЙ хоёр, хоёрдмол, гуйвамтгай; хоёр нүүртэй, ацантай; ~**ое** **решение** хоёрдмол шийдвэр; ~**ое** **число** хошоод тоо.

ДВОР 1. хашаа, хот; **скотный** ~ малын хашаа; 2. айл, өрх, аж ахуй; 3. орд, өргөө, шадар; **быть при** ~**е** шадар бараа болох, ордонд шадар байх; 4. гадаа; **весна** **иа** ~**е** хавар гадаа нрлээ, хавар боллоо; **иа** ~**е** **мороз** гадаа хүйтэн байна; 5. дэн, буудал; **постоялый** ~ дэн буудал; **гостиный** ~ худалдаачны буудал, худалдааны эгнээ; ***прийтись** **ни** **ко** ~**у** таарамжгүй байх; **ни** **кола**, **ни** ~**а** орох гэргүй, ойчих аягагүй.

ДВОРЕЦ ордон, орд, харш; ~ **культуры** соёлын орд.

ДВОРЕЦКИЙ хафан, бойдаа, гэрийн дарга.

ДВОРНИК хашаа цэвэрлэгч, хашаач.

ДВОРНЯ гэрийн зарц нар, гэрийн хамжлага.

ДВОРНЯГА хоточ нохой.

ДВОРОВ|ЫЙ 1. хашаан дахь, гэрийн хавнийн; ~**ые** **постройки** хашаан дахь барилгууд; 2. гэрийн зарц нарын; хамжлагын; **музыканты** **из** ~**ых** хамжлагын хөгжимчид.

ДВОРЦОВЫЙ 1. ордны; ~ **парк** ордны цэцэрлэг; ~ **переворот** ордны хувьсгал, ордны урвалт, хаан ширээ солигдох.

ДВОРЯНИН тайж, язгууртан.

ДВОРЯНКА хатагтай, авгай, авхай, бэйж.

ДВОРЯНСК|ИЙ тайж нарын, язгууртны; ~**ое** **сословие** тайж нарын давхраа, язгууртны давхрага.

ДВОРЯНСТВО тайж нар, язгууртан, ноёд.

ДВОЮРОДН|ЫЙ үеэл, бөл; ~**ая** **сестра** **по** **отцу** үеэл эгч, үеэл дүү; ~**ая** **сестра** **по** **матери** бөл эгч бөл дүү.

ДВОЯК|ИЙ хоёр, хоёр янз, давхар, хоёр талдаа; ~**ое** **значение** хоёр утгатай; ~**ав** **польза** хоёр давхар ашигтай.

ДВОЯКО хоёр янзаар, хоёр зүйлээр.

ДВОЯКОВО|ГНУТЫЙ хоёр талаасаа хотгор, хоёр талдаа гүдгэр.

ДВОЯКОДЫШАЩИЕ хоёр амьсгалтан, хоёр янзын амьсгалтан «**заламгай** **уушиг** **хоёроор** **амьсгалах** **загасын** **төрлийн** **амьтан**».

ДВУБОРТНЫЙ хоёр энгэртэй; ~ **пиджак** хоёр энгэртэй цамц.

ДВУГЛАВЫЙ хоёр толгойтой.

ДВУГЛАСНЫЙ хос эгшиг, давхар эгшиг.

ДВУГОРБЫЙ хоёр бөхтэй; ~ **верблюду** хоёр бөхтэй тэмээ.

ДВУГРИВЕННЫЙ хорин мөнгө, хорин мөнгөний зоос.

ДВУДОЛЬН|ЫЙ хоёр хуваарьт, хоёр талт; ~**ое** **растение** хоёр талт ургамал.

ДВУДОМНЫЙ хоёр гэрт *Эр эмийн цэцгий нь тус тус ургацанд байдаг ургамал*.

ДВУЖИЛЬНЫЙ бөх шөрмөстэй, долоон голтой, амь бөхтэй

ДВУЗНАЧ|ИЙ хоёр оронтой; ~**ое** **число** хоёр оронтой тоо.

ДВУКОЛКА хоёр дугуйтай тэрэг, хасаг тэрэг.

ДВУКРАТН|ЫЕ хоёр дахин, хоёр давхар; **в** ~**ом** **размере** хоёр давхар хэмжээгээр, хоёр нугалж.

ДВУКРЬЛЫЕ хоёрхон дальтай, хоёрхон жигүүртэй амьтан «**ганцан** **хос** **далавчтай** **ялаа** **батгана** **зэрэг** **жижиг** **амьтад**».

ДВУЛИЧНИЕ хоёр нүүр гаргах, хуурмаг зан, хуурмаг царай.

ДВУЛИЧНЫЕ хоёр нүүртэй, хуурамч зантай.

ДВУНОГИЙ хоёр хөлтэй.

ДВУОКИСЬ давхар эсэл.

ДВУПАЛУБН|ЫЙ хоёр давхарлагт; ~**ое** **судно** хоёр давхарлагт онгоц.

ДВУПОЛЫЙ 1. эрс, саармаг; 2. эрс «**нэг хонгорцогт** **дэлбэ** **дохнуур** **хоёр** **нь** **хамт** **төрдөг** **ургамал**».

ДВУРУШНИК хоёр нүүртэн, хоёр санаатан.

ДВУРУШНИЧАТЬ хоёр нүүр гаргах, хоёр санаа хадгалах.

ДВУСКАТН|ЫЙ хоёр ташуутай; ~**ая** **крыша** хоёр ташуутай дээвэр.

ДВУСЛОЖН|ЫЙ хоёр үетэй; ~**ое** **слово** хоёр үетэй үг.

ДВУСМЁННЫЙ хоёр халаатай, хоёр ээлжтэй.

ДВУСМЫСЛЕННО хоёр утгатай, давхар утгатай, ёжтой ац утгатай; ~ **усмехнуться** ёжтой ннээмсэглэх.

ДВУСМЫСЛЕННОСТЬ хоёр утга, давхар утга, ёж, ац утга.

ДВУСМЫСЛЕННЫЙ хоёр утгатай, ацмалжин, ац утгатай, ацан, зайламтгай; ~ **разговор** ац утгатай хриа; ~ **ответ** ацан хариу.

ДВУСМЫСЛИЦА хоёр утгатай үг, ац утгатай үг.

ДВУСПАЛЬН|ЫЙ хоёр хүний, хоёр хүний унтах; ~**ая** **кровать** хоёр хүний ор.

ДВУСТВОЛКА хоёр амтай буу.

ДВУСТВОЛЬН|ЫЙ хоёр амтай; ~**ое** **ружье** хоёр амтай буу.

ДВУСТВОРЧАТ|ЫЙ хоёр далавчтай, хоёр самбартай; ~**ая** **дверь** хоёр далавчтай хаалга.

ДВУСТОРОНН|ИЙ 1. хоёр талтай, хоёр өнгөтэй; 2. хоёр талын, хоёр этгээдийн, хоёр талаас баталсан; ~**ее** **соглашение** хоёр этгээдийн хэлэлцээр; 3. хоёр чиглэлийн, хоёр талаас; ~**ее** **движение** хоёр чиглэлийн хөдөлгөөн; ~**ее** **торможение** хавчжиг тоормослох.

ДВУХГОДИЧН|ЫЙ хоёр жилийн; ~**ые** **курсы** хоёр жилийн дамжаа.

ДВУХГОДОВАЛЫЙ 1. хоёр настай, хоёртой; ~ **ребёнок** хоёр настай хүүхэд, хоёртой хүүхэд; 2. шүдлэн; ~ **конь** шүдлэн үрээ.

ДВУХДНЕВНЫЙ хоёр хоногийн, хоёр өдрийн; ~ **срок** хоёр хоногийн хугацаа; ~ **занас** хоёр өдрийн нөөц.

ДВУХКОЛЕЙНЫЙ хоёр ховхилтой, хоёр царгитай, хоёр харгуйтай; ~ **ая железная дорога** хоёр ховхилтой төмөр зам.

ДВУХЛЕТНИЙ 1. хоёр жилийн; ~ **труд** хоёр жилийн хөдөлмөр; 2. хоёр настай, хоёртой, хоёр наст; ~ **сын** хоёр настай хүү; ~ **се растение** хоёр наст ургамал; 3. шүдлэн; ~ **конь** шүдлэн үрээ.

ДВУХМЕСТНЫЙ хоёр суудалтай; ~ **оё купе** хоёр суудалтай купе.

ДВУХМЕСЯЧНЫЙ хоёр сарын.

ДВУХНЕДЕЛЬНЫЙ 1. хоёр долоо хоногийн; ~ **отпуск** хоёр долоо хоногийн амралтын чөлөө; 2. хоёр долоо хоногийн, хоёр долоо хоног тутмын; ~ **журнал** хоёр долоо хоног тутмын сэтгүүл.

ДВУХСОТЛЕТНИЕ 1. хоёр зуун жил; 2. хоёр зуун жилийн ой; ~ **основания города** хотыг байгуулсны хоёр зуун жилийн ой.

ДВУХСОТЛЕТНИЙ хоёр зуун жилийн; ~ **юбилей** хоёр зуун жилийн ой.

ДВУХСОТЫЙ, хоёр зуудугаар, хоёр зуу дахь.

ДВУХТАКТНЫЙ хоёр айзамтай.

ДВУХЦВЕТНЫЙ хоёр өнгөтэй, хоёр өнгийн; ~ **флаг** хоёр өнгөтэй далбаа.

ДВУХЭТАЖНЫЙ хоёр давхар; ~ **дом** хоёр давхар байшин.

ДВУЧЛЕН хоёр гишүүнт.

ДВУЯЗЫЧНЫЙ 1. хоёр хэлтэй; ~ **оё население** хоёр хэлтэй ард иргэн; 2. хоёр хэлний; ~ **словарь** хоёр хэлний толь.

ДЕ гэнэ, гэж хэлнэ, гэж байна; **он** ~ **не может принити** тэр ирж чадахгүй гэж байна.

ДЕБАТИРОВАТЬ шүүмжлэн хэлэлцэх; ~ **вопрос** асуудлыг шүүмжлэн хэлэлцэх.

ДЕБАТИРОВАТЬСЯ шүүмжлэн хэлэлцэгдэх.

ДЕБАТЫ шүүмжлэл, санал шүүмжлэл, маргалдаан.

ДЕБЕТ дебет, орлого.

ДЕБИТ ундрага.

ДЕБИТОР өртөн, өртэй хүн.

ДЕБОШ хэрүүл шуугиан, хэрүүл зодоон, агсамнах; **устранить** ~ хэрүүл зодоон гаргах.

ДЕБОШЬИР зодооч, шуугиан тарнгч.

ДЕБОШЬИРИТЬ шуугилдах агсамнах, зодолдох.

ДЕБРИ шугуй, шнрэнг; **непроходимые** ~ нэвтэрч гаршгүй шугуй.

ДЕБЮТ эхэлж гарах, анх тоглох, гараа; ~ **в оперном театре** дуурийн театрт анх тоглох.

ДЕБЮТАНТ эхлэн гарагч, анх гарагч.

ДЕБЮТИРОВАТЬ гарах анх удаа гарах.

ДЕВА охин, хүүхэн; **старая** ~ гэртээ хөгширсөн хүүхэн.

ДЕВАЛЬВАЦИЯ ханш буурах.

ДЕВАТЬ хийх, яах, тавих, байлгах; **куда** ~ **книгу** номыг хаана хийх вэ? **не помню, куда девал перчатки?** бэзлийгээ хаана хийснээ «яаснаа» мэдэхгүй байна.

ДЕВАТЬСЯ яах, хийх, алга болох; **куда** **книги** со стола **деваются?** ширээн дээрх ном хаашаа алга болов? ***не зная**, **куда** ~ орох нүхээ олохгүй, орох газраа олохгүй.

ДЕВЕРЬ хадам ах, хадам дүү.

ДЕВИЗ урна, товч уриа.

ДЕВИЦА хүүхэн, охин; ~ **красавица** сайхан хүүхэн.

ДЕВИЧЕСКИЙ хүүхний, охины, басганы.

ДЕВКА хүүхэн, хүүхэнцэр.

ДЕВОЧКА жаахан охин, жаахан бүсгүй.

ДЕВСТВЕННИЦА онгон охин.

ДЕВСТВЕННОСТЬ онгон бүтэн, хурьцал эдлээгүй.

ДЕВСТВЕННЫЙ 1. онгон, бүтэн; 2. аглаг, арун; ~ **лес** аглаг ой

ДЕВУШКА хүүхэн, охин, бүсгүй.

ДЕВЧАТА хүүхнүүд, охид, басгад.

ДЕВЧОНКА хүүхэнцэр, жаахан охин.

ДЕВЯНОСТО ер; ~ **один** ерэн нэг.

ДЕВЯНОСТОЛЕТНИЙ ерэн настай, ертэй.

ДЕВЯНОСТЫЙ ердүгээр.

ДЕВЯТИСОТЫЙ есөн зуудугаар.

ДЕВЯТКА ес, ест.

ДЕВЯТНАДЦАТЫЙ арван есдүгээр.

ДЕВЯТНАДЦАТЬ арван ес.

ДЕВЯТЫЙ есдүгээр.

ДЕВЯТЬ ес, есөн.

ДЕВЯТЬСОТ есөн зуу, есөн зуун.

ДЕВЯТЬЮ есөн; ~ **девять** — **восемьдесят** **один** есөн ес — **наян** нэг.

ДЕГАЗАЦИЯ газгүй болгох, хорт хийг арилгах; ~ **местности** нутгийн хорт хийг арилгах.

ДЕГЕНЕРАТ доожоогүй амьтан, доожоогүй хүн, зэрэмдэг хүн.

ДЕГЕНЕРАЦИЯ 1. доожоогүй болох, зэрэмдэг болох, угсаа доройтох; 2. ондоо болох, сөнөх.

ДЕГОТЬ давирхай; ***ложка дёгтя в бочке мёда** халбага давирхай торх бальг гутаах.

ДЕГРАДАЦИЯ алдрах, доройтох, буурч мөхөх.

ДЕГТЯРННЫЙ давирхайн, давирхайтай; ~ **завод** давирхайн завод; ~ **оё мыло** давирхайтай саван.

ДЕГУСТАТОР амтлагч, амт соригч, амт шалгагч.

ДЕГУСТАЦИЯ амтлах, амт сорих, амт шалгах.

ДЕД өвөг эцэг, өвөг, өвгөн аав, нагац өвөг; ~ **но отцу** өвөг эцэг; ~ **по матери** нагац өвөг; ~ **Мороз** өвлийн өвгөн, хүйтний өвгөн.

ДЕДОВСКИЙ өвөг эцгийн, өвгөн аавын, өвгөдний, өвгөдийн үеийн.

ДЕДОВЩИНА дэг

ДЕДУКТИВНЫЙ дедукцийн, ерөнхийгөөс тасархайг нотлох.

ДЕДУКЦИЯ дедукци, нотлох, ерөнхийд тулгуурлаж тасархайг нотлох.

ДЕДУШКА өвөг, өвгөн аав; **дедушка по матери** нагац өвөг.

ДЕЕПРИЧАСТИЕ нөхцөл үйл үг, нөхцөл үг.

ДЕЕСПОСОБНЫЙ 1. ажиллагаатай, чадалтай; ~ **организм** ажиллагаатай махбод; 2. хуулийн харнуцлагатай, үйлдэх эрхтэй; ~ **гражданин** хуулийн харнуцлагатай иргэн.

ДЕЕСПОСОБНОСТЬ эрх зүйн чадамж; **полная** ~ эрх зүйн бүрэн чадамж; **неполная** ~ эрх зүйн бүрэн бус чадамж; **частичная** ~ эрх зүйн зарим чадамж.

ДЕЖУРИТЬ жижүүрлэх, жижүүр хийх, ээлжний алба хаах.

ДЕЖУРНЫЙ жижүүр, ээлжний; ~ **офипер** жижүүрийн офцнер; ~ **врач** жижүүр эмч, ээлжний эмч; ~ **по станции** өртөөний жижүүр.

ДЕЖУРСТВО жижүүр, ээлж; **назначать на** ~ жижүүрийг томилгох; **ночное** ~ шөннийн жижүүр, шөннийн ээлж.

ДЕЗЕРТИР оргодол цэрэг, босгуул.

ДЕЗЕРТИРОВАТЬ оргох, босох, зайсхний.

ДЕЗЕРТИРСТВО оргох, босох, зайсхний.

ДЕЗИНФЕКЦИОННЫЙ халдваргүй болгох, ариутгах; ~ **ая камера** халдваргүй болгох өрөө, ариутгах камер.

ДЕЗИНФЕКЦИЯ ариутгал, ариутгах, халдваргүй болгох; ~ **помещения** байр ариутгах.

ДЕЗИНФИЦИРОВАТЬ ариутгах, халдваргүй болгох.
ДЕЗИНФОРМАЦИЯ хуурмаг мэдээлэх, хуурч төөрөлдүүлэх.
ДЕЗОРГАНИЗАТОР түйвээгч, хутган үймүүлэгч.
ДЕЗОРГАНИЗАЦИЯ эмхгүй болгох, хутган үймүүлэх, түйвээх.
ДЕЗОРИЕНТАЦИЯ төөрөлдөх, буруу чиглэлд орох, чиг алдах.
ДЕЗОРИЕНТИРОВАТЬ төөрөлдүүлэх, буруу чиглэлд оруулах, чигийг алдуулах.

ДЕЙЗМ дензм, «тэнгэр, ертөнцийг тогтоогоод орхсон гэдэг шашны сургаал».

ДЕЙСТ денст, «деизм шашны үзэлтэн».

ДЕЙСТВЕННОСТЬ үйлдэл, хүч чадал.

ДЕЙСТВЕННЫЙ үйлдэлтэй, хүчтэй; ~ое средство үйлдэлтэй хэрэглүүр, хүчтэй юм.

ДЕЙСТВИЕ 1. үйлдэл, үйл, үйл явдал, хөдлөх, ажиллах; машина в ~н машин хөдөлж байна; приводить в ~ үйлдэлд оруулах, хөдөлгөх, ажиллуулах; самовольное ~ дур зоргоор ажиллах, нөлөө, тус; лекарство оказало свое ~ эм тус хүргэв; 3. хүчин төгөлдөр байх, хугацаа; продлвть ~ договора гэрээний хугацааг сунгах; 4. болох явдал, гарах хэрэг; ~ происходит в Париже Парисад болж байгаа явдал; 5. тулалдаан; военные ~я цэргийн тулалдаан, 6. бүлэг; пьеса в четырёх ~ях дөрвөн бүлэгтэй жүжиг.

ДЕЙСТВИТЕЛЬНО үнэхээр, нээрээ, чухамхан; это ~ так нээрээ тийм **ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТЬ** 1. чухам байдал, үнэн байдал, бодит байдал; современная ~ одоогийн үнэн байдал; превратить возможность в ~ боломжийг бодит байдал болгох; 2. хүчинтэй байх, хүчин төгөлдөр; ~ документа баримт бичгийн хүчинтэй байх; 3. чухамдаа, үнэндээ; в ~н чухамдаа.

ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫЙ 1. бодит, чухам болсон; ~ое событие чухам болсон явдал; ~ факт бодит баримт; 2. үнэн, үнэхээр, жинхэнэ; это его ~ое слово энэ түүний үнэхээр хэлсэн үг; ~ член жинхэнэ гишүүн; 3. хүчинтэй, хүчин төгөлдөр; билет действителен на трое суток билет гурав хоног хүчинтэй; 4. үйлдэх; ~ое причастие үйлдэх үйлт нэр; ~ залог үйлдэх хэв.

ДЕЙСТВОВАТЬ 1. хийх, үйлдэх; ~сообразно закону хуулийн ёсоор хийх; 2. ажиллах; телефон не действует утас ажиллахгүй байна; эта машина действует хорошо энэ машин сайн ажиллаж байна; 3. нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх; лекарство уже действует эм одоо нөлөөлж байна; ~ на нервы мэдрэлд нөлөөлөх, уур хүргэх; 4. хөдлөх, ажиллах, хийх; ~ одной рукой өрөөсөн гараараа хөдлөх; он действует осторожно тэр болгоомжтой хөдөлж байна; 5. хүчинтэй байх, хүчин төгөлдөр болох, хэрэглэгдэж байх; закон действует со дня его опубликования хууль нийтлэгдсэн өдрөөсөө хүчин төгөлдөр болно.

ДЕЙСТВУЮЩИЙ 1. ажиллаж байгаа; ~ая электростанция ажиллаж байгаа цахилгаан станци; 2. хөдөлгөх, үйлчлэх; ~ее напряжение переменного тока хувьсах гүйдлийн үйлчлэх хүчдэл; ~ее лицо жүжиглэх хүн, гарах хүн; ~не законы хүчин төгөлдөр байгаа хуулиуд, хүчинтэй байгаа хуулиуд.

ДЕКАБРИСТЫ декабристууд, декабрийнхан 1825 оны бослогод оролцогсад.

ДЕКАБРЬ арван хоёрдугаар сар.

ДЕКАБРЬСКИЙ арван хоёрдугаар сарын.

ДЕКАДА арван хоног.

ДЕКАДЕНТ декадент, соёлын буурал гэгчид, урлагийн цөхрөлтөн, унанги үзэлтэн.

ДЕКАДЕНТСТВО декадент үзэл, соёлын буурал гэх, урлагийн цөхрөл, унанги үзэл «19 зууны эцэс 20 зууны эхээр гарсан өрнөдийн хөрөнгөтний зохиол урлагийн унанги цөхрөлийн үзэл чиглэл»

ДЕКА́Н декан, дээд сургуулийн факультетийн эрхлэгч.

ДЕКАНА́Т деканат, факультетийн захиргаа, дээд сургуулийн факультетийн захиргаа.

ДЕКАТИРОВА́КА декатировать уурдах, уураар ноосон эдийг засах.

ДЕКВАЛИФИЦИ́РОВАТЬСЯ мэргэшлээ алдах, мэргэшлээ мартаг.

ДЕКЛАМА́ТОР уран уншигч, яруу уншигч.

ДЕКЛАМА́ЦИЯ уран унших, яруу унших.

ДЕКЛАМИ́РОВАТЬ уран унших, яруу унших.

ДЕКЛАРАТИ́ВНЫЙ тунхгийн, тунхаглалын, зарлалын; ~ое заявление тунхаглалын нлэрхийлэл; это заявление носит ~ характер энэ нлэрхийлэл зарлалын шинжтэй байна.

ДЕКЛАРА́ЦИЯ тунхаг, тунхаглал; ~ прав народов России Орос орны ард түмний эрхийн тунхаг.

ДЕКЛАРИ́РОВАТЬ тунхаглах, зарлах; буржуазная конституция только декларирует права трудящихся хөрөнгөтний үндсэн хууль бол хөдөлмөрчдийн эрхийг зөвхөн л тунхаглаж байдаг.

ДЕКЛАССИ́РОВАННЫЙ ангасаа тасарсан, ангиа алдсан, ангийн чанарыг алдсан; ~ элемент ангиасаа тасарсан этгээд.

ДЕКОЛЬТЕ́ задгай даашинз.

ДЕКОРАТИ́ВНЫЙ гоёлын, чимэглэлийн; ~ые растения чимэглэлийн ургамал.

ДЕКОРА́ТОР чимэгч, тайзны зураач.

ДЕКОРА́ЦИЯ чимэг, засал, тайзны чимэглэл.

ДЕКОРИ́РОВАТЬ чимэглэх, засах.

ДЕКРЕ́Т тогтоол, засгийн хууль.

ДЕКРЕТИ́РОВАТЬ хууль зарлах, тогтоол гаргах.

ДЕКРЕ́ТНЫЙ хуулийн; ~ отпуск жирэмсний чөлөө.

ДЕЛА́ННЫЙ хуурамч, хиймэл; ~ая скромность хуурамч даруу зан; ~ая улыбка хуурмаг нээмсэглэх.

ДЕ́ЛА|ТЫ 1. хийх, үйлдэх; ничего не ~ юу ч хийхгүй; 2. хийх, бүтээх, үйлдэх, үйлдвэрлэх, гаргах; ~ станки суурь машин үйлдвэрлэх; ~ стол ширээ хийх; ~ очки алдаа гаргах; 3. явах, өнгөрөх; поезд ~ет семьдесят километров в час галт тэрэг цагт далан километр явдаг; 4. болгох; ~ номошником туслагч болгох; что ~? яах билээ? от нечего ~ хийх ажнлгүйгээс; *~ из мухи слона туулайн чинээ юмыг уулын чинээ болгох; ~ вид маяг үзүүлэх; ~й, что хочешь явал яа, хийх дуртайгаа хий; ~ исключение ялгаж үзэх, онцлох үзэх; что с ним ~? үүнийг яах билээ; так ~ можно тэгж болно?

ДЕ́ЛА|ТЬСЯ 1. болох; погода ~ется лучше тэнгэр сайхан болж байна; ~ется темно харанхуй болно; что у вас ~ется? танайд юу болж байна? 2. бий болох, гарах.

ДЕЛЕГА́Т төлөөлөгч, төлөөний хүн.

ДЕЛЕГА́ТСКИЙ төлөөлөгчийн, төлөөлөгчдийн.

ДЕЛЕГА́ЦИЯ төлөөлөгчид.

ДЕЛЕГИ́РОВАТЬ төлөөлөгч томилох, төлөөлөгч илгээх.

ДЕЛЕ́Ж хуваах, хуваарь.

ДЕЛЕ́НИЕ 1. хуваах, хуваалт, хуваарилалт; ~ на части хэсэглэн хуваах; 2. хуваагдал; ~ клетки эсийн хуваагдал; 3. хуваарь; ~ термометра халууны хэмжүүрийн хуваарь.

ДЕЛЕ́Ц завшаан эрэгч, завшаанч, муу овтой хүн.

ДЕЛИКА́ТЕС нарний хоол, тансаг идээ.

ДЕЛИКА́ТНИЧАТЬ хэтэрхий эелдэг, дэндүү хүндлэх, зулгуйдаг.

ДЕЛИКА́ТНО эетэй, эелдэг.

ДЕЛИКА́ТНОСТЬ эелдэг зантай, эетэй.

ДЕЛИКА́ТНЫЙ 1. эетэй, эелдэг, аятайхан зантай, зулгуй; ~ человек эелдэг хүн; 2. болгоомжилмоор, төвөгтэй, ээдрээтэй; ~ое дело төвөгтэй хэрэг; ~ вопрос ээдрээтэй асуудал.

ДЕЛѢМОЕ хуваагдах тоо, хуваагдагч.

ДЕЛѢМОСТЬ хуваагдах чанар.

ДЕЛѢМЫЙ хуваагдагч, хуваагдах.

ДЕЛѢТЕЛЬ хуваагч тоо, хуваагдагч.

ДЕЛѢТЬ 1. хуваах; ~ хлеб талх хуваах; ~ поровну адил хуваах; ~ число тоо хуваах; 2. хуваах, хуваалцах, хамт эдлэх, амсалцах; ~ горе н радость зовлон жаргалаа хуваах, зовлон жаргалыг хамт эдлэх.

ДЕЛѢТЬСЯ 1. хуваагдах; дети делятся на группы хүүхдүүд хэдэн хэсэгт хуваагдана; 2. хуваах, хуваалцах, хувааж хэрэглэх; ~ деньгами мөнгөө хуваалцах, мөнгөө хувааж хэрэглэх; 3. хэлэх, ярилцах, мэдэгдэх; ~ впечатлениям сэтгэгдлээ ярилцах.

ДЕЛѢЮ 1. хэрэг, ажил; общественные ~а нийгмийн хэрэг, нийтийн албан ажил; быть без ~а ажилгүй байх; поить яа ~ хулгай дээрэм хийхээр байх; делу — время, потехе — час ажлаа амжуул, цэнгэлээ цэглүүл; 2. үйл, явдал, юм; сделать добро ~ сайн үйл хийх, буянт үйл үйлдэх; 3. үүрэг, хамаатай юм; это не его ~ энэ түүний хэрэг биш, энэ түүнд хамаагүй юм; 4. мэргэжил; горное ~ уурхайн мэргэжил; 5. хэрэг, зарга; уголовное ~ эрүүгийн хэрэг; защищать ~ в суде шүүхэд хэрэг өмгөөлөх; возбудить ~ зарга мэдүүлэх; 6. ажил, явдал; как ваши ~а? таны ажил юу болж байна? 7. хэрэг, албаны хэрэг, бичиг, данс бичиг; ~а хранятся в папках албан хэргүүд хавтсанд хадгалагдана; 8. хэрэг явдал ~а минувших дней өнө өнгөрсөн хэрэг, эрт урьдын явдал; это ~ им создано энэ түүний үүсгэсэн хэрэг; ~ в шляне хэрэг бүтжээ, айдаггүйгээ авдрандаа хийжээ; то н ~ байсгээд, байн байн; на ~е хэрэг дээрээ; на самом ~е чухамдаа, үнэндээ; первым ~ом хамгийн түрүүнд, эхлээд; теперь ~ за вами одоо таны ээлж боллоо, одоо таны мэдэх хэрэг боллоо; в чём ~? юу болоо в? ~ в том, что юу болов гэхэд, нйм л байна; за ~а ажилдаа, ажилдаа орё; ближе к ~у ажил хэрэгтээ ойртё, гол асуудлаа хэлэлцэе; ~ мастера божитса чадах хүнд хний амархан; между ~ом зав чөлөөндөө; не у дел албаанаас чөлөөтэй, сул байгаа; ~ десятое аар саар хэрэг, яльгүй хэрэг.

ДЕЛОВИТО деловитость, ажилсаг, оролдлого, ажилч чанар, хичээнгүй.

ДЕЛОВИТѢЙ нягт, нямбай, ажилсаг, оролдлоготой, хичээнгүй; с ~ым видом ажилсаг янзаар.

ДЕЛОВѢЮ 1. албаны, ажил хэргийн; ~ разговор ажил хэргийн яриа; ~ое письмо албаны захна; 2. ажилсаг, хичээнгүй, ажил, оролдлоготой; ~ человек ажилсаг хүн; ~ подход ажилсаг хандах.

ДЕЛОПРОИЗВОДИТЕЛЬ хэрэг хөтлөгч, бичиг хэргийн эрхлэгч.

ДЕЛОПРОИЗВОДСТВО хэрэг хөтлөх, бичиг хэрэг эрхлэх.

ДЕЛѢНѢЙ 1. нягт, ажилсаг, оролдлоготой; ~ человек нягт хүн; 2. чухал, хэрэгтэй; ~ое предложение хэрэгтэй санал.

ДЕЛѢТА садраа адаг, ац адаг, мөрний бэлчир; ~ Волги Ижил мөрний бэлчир.

ДЕЛѢФИН дельфин, далайн гахай.

ДЕЛѢГА явцуу албархаг хүн, явцуу албархагч.

ДЕЛѢНКА мод огтлох газар, хуваарьт талбай.

ДЕМАГОГ хуурмаглагч, сүржин яригч.

ДЕМАГОГИЧЕСКИЙ хуурмаглах.

ДЕМАГОГИЯ хуурмаг яриа.

ДЕМАРКАЦИОННѢЙ зааг, цэрэггүй зурвас; ~ая линия заагийн шугам, цэрэггүй зурвасын шугам.

ДЕМАРКАЦИЯ зааг, зааглал, цэрэггүй зурвас, хилийг тогтоох.

ДЕМАСКІРОВАТЬ 1. далдын цэргийг илрүүлэх, далдаас гаргах, далдлахгүй болох; 2. илчлэх, нлрүүлэх.

ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЯ, демилитаризовать, цэрэгжилгүй болгох, цэрэг зэвсэггүй болгох.

ДЕМИЛИТАРИЗОВАННѢЙ цэрэгжилгүй, цэрэг зэвсэггүй, зэвсэглэлгүй; ~ая зона цэрэгжилгүй бүслүүр.

ДЕМИСЕЗОННѢЙ хавар намрын; ~ое нальто хавар намрын пальто.

ДЕМОБИЛИЗАЦИЯ 1. цэрэг халах, цэрэг халагдах, цэрэг буулгах; 2. цэрэгжлийн бус болгох, амгалан болгох; ~ промышленности үйлдвэрийг цэргийн бус болгох.

ДЕМОБИЛИЗОВАННѢЙ 1. халагдсан, цэргээс халагдсан; 2. халагдсан цэрэг.

ДЕМОБИЛИЗОВАТЬ цэрэг халах, цэргээс халах.

ДЕМОБИЛИЗОВАТЬСЯ цэргээс халагдах.

ДЕМОКРАТ 1. демократ, ардчилсан үзэлтэн, ард үзэлтэн; 2. демократ намын гишүүн.

ДЕМОКРАТИЗАЦИЯ ардчилал, ардчилах явдал.

ДЕМОКРАТИЗИРОВАТЬ ардчилах, ардчилан байгуулах.

ДЕМОКРАТИЗМ демократизм, ардчилсан ёс.

ДЕМОКРАТИЧЕСКИЙ ардчилсан; ~ строй ардчилсан байгуулал.

ДЕМОКРАТИЧНѢЙ ардчиллын, ардчилсан, энгийн; его образ жнзин очень демократичен түүний амьдрал их ардчилсан байдалтай.

ДЕМОКРАТИЯ ардчилах, ардчилал, ардын эрх, демократи; социалистическая ~ социалист ардчилал; буржуазная ~ хөрөнгөтний ардчилал.

ДЕМОН адын тэнгэр.

ДЕМОНѢЧЕСКѢЙ адын тэнгэрийн; ~ая натура шулам шнг хүн; ~ая женщина шулам эхнэр.

ДЕМОНСТРАНТ жагсагч.

ДЕМОНСТРАТИВНѢЙ 1. эсэргүүцэн, зорнигоор, сүрдүүлэн; ~ отказ эсэргүүцэн тэтгэлзэх; ~о покинуть собрание хурал сүрдүүлэн хаяж гарах; 2. үзүүлэн таниулах; ~ метод үзүүлэн тануулах арга.

ДЕМОНСТРАЦИЯ 1. сүрт жагсаал, жагсаал; первомайская ~ тавдугаар сарын нэгний жагсаал; 2. үзүүлэх, харуулах; ~ научног фильма шинжлэх ухааны кино үзүүлэх.

ДЕМОНСТРИРОВАТЬ 1. жагсаал хийх, жагсах; ~ по улицам города хотын гудамжаар жагсах; 2. үзүүлэх, үзүүлэн таниулах; ~ новый фильм шинэ кино зураг үзүүлэх; ~ волю к победе ялалтад хүрэх зорилгоо үзүүлэх.

ДЕМОНТАЖ задлах, задалж буулгах, задлал.

ДЕМОРАЛИЗАЦИЯ 1. суртахуун буурах, ёс доройтох, журам алдагдах; 2. завхайрах, доройтох, эх захаа алдах.

ДЕМОРАЛИЗОВАТЬ шантруулах, сахилга бууруулах, зорнг алдуулах, завхай задгай болгох.

ДЕМПИНГ гадаадад үнэ алдаж худалдах, үнэ буулган худалдах, зорнуд хямд худалдах.

ДЕНАТУРАТ денатурат хувилгасан спирт, хортой архи.

ДЕНАТУРИРОВАТЬ спирт хувилгах, архнид хор холих.

ДЕНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ хураасан хөрөнгийг эгүүлэн олгох, хураасан хөрөнгийг гараах.

ДЕНАЦИФИКАЦИЯ фашизмын үлдэгдлийг арилгах.

ДЕНЕЖНѢЙ мөнгөний, мөнгөн; ~ое обращение мөнгөний гүйлгээ; ~ перевод мөнгө гуйвуулах, гуйвуулсан мөнгө; ~ая помощь мөнгөн тусламж; ~ знак мөнгөн тэмдэгт; ~ое пособие мөнгөн тэтгэвэр; ~ые сбережения мөнгөн хуримтлал.

ДЕННИЦА үүрийн туяа.

ДЕННО өдөр, өдөржин; ~ н ночью өдөр шөнөгүй, өдөржин шөнөжин.

ДЕНОНСАЦИЯ цуцлах, хүчингүй болгох; ~ договора гэрээг цуцлах.

ДЕНТИН шүдний яс, тугалмай.

ДЕНЩИК хөтөч, зангийн хөтөч, цэргийн даргын дагалт, даргын үйлчлэгч.

ДЕНЬ 1. өдөр; **солнечный** ~ нартай өдөр; **рабочий** ~ ажлын өдөр; ~ **рождения** төрсөн өдөр; **в час дня** өдрийн нэг цагт; ~ **за днём** өдөр дараалан; **каждый** ~ өдөр бүр; **с каждым днём** өдөр нрэх бүр; ~ **ото дня** өдрөөс өдөрт; **середь бела дня** гэгээн цагаан өдөр; **целый** ~ бүхэл өдөр; 2. үе, нас; **в наши дни** манай үед; **в дни молодости** залуу насанд, залуу байхдаа; **дни сочтены** үхэх нас ойртжээ, цөөн нас үлджээ; **на другой** ~ маргааш нь, дараа өдөр нь; **на днях** ойрын өдрүүдэд, удалгүй; **он со дня на** ~ приедет тэр удалгүй ирнэ; **добрый** ~ сайн уу; **третьего дня** уржний цаад өдөр; ~ **деньской** бүхэл өдөртөө; ~ **н ночь** өдөр шөнөгүй.

ДЕНЬГИ мөнгө, цаас; **бумажные** ~ цаасан мөнгө, цаас; **мелкие** ~ жижиг мөнгө, бутархай мөнгө; **наличными** ~ амн бэлэн мөнгөөр; **быть без денег** мөнгөгүй болох; **ни за какие** ~ **не даст ямар ч үнээр** өгөхгүй.

ДЕПАРТАМЕНТ 1. департамент, хэлтэс, яам; **государственный** ~ «Америкийн Нэгдсэн Улсын гадаад яам», улсын департамент, төрний яам, гадаад яам; 2. муж.

ДЕПЕША яаралтай мэдээ, яаралтай цахилгаан мэдээ, буухиа, мэдээ.

ДЕПО депо, төмөр замын засварын газар.

ДЕПОЗИТ депозит, хадгаламж, хадгаламжийн мөнгө, нөөцийн мөнгө.

ДЕПРЕССИВНЫЙ 1. зогсонги байдал, уналт; 2. доройтол, гуниг гутрал; ~ **ое состояние больного** өвчтөний гуниг гутрал.

ДЕПРЕССИЯ 1. зогсонги байдал 2. уналт, бууралт, гуниг гутрал.

ДЕПУТАТ депутат «ардын төлөөлөгч»

ДЕПУТАТСКИЙ депутатын; ~ **мандат** депутатын үнэмлэх.

ДЕРБЫ хязгаалан морины уралдаан.

ДЕРВИШ бадарчин «шалын шашны»

ДЕРГА|ТЬ 1. угзрах, татах; ~ **за рукав** ханцуйгаас татах; 2. сугалах, суга татах; 3. зулгаах, ноолох, зууралдах; 4. таталдах, татвалзах, татганах; **его всего** ~ **ег** бүх бие нь татгана.

ДЕРГАТЬСЯ татганах, татвалзах; ~ **всем телом** бүх бие нь татганах

ДЕРЕВЕНЕ|ТЬ хөших, бадайрах, мэнэрэх, чилэх, мэдээгүй болох; **нога от холода** ~ **ют** хөл даараад мэдээгүй болж байна.

ДЕРЕВЕНСКИЙ хөдөөний, тосгоны; ~ **житель** хөдөөний хүн, тосгоны хүн.

ДЕРЕВЕНЩИНА хөдөөх болхи.

ДЕРЕВН|Я тосгон, айл, хөдөө; **лицом к** ~ **е** хөдөө тнийш нүүрээ хандуулах, хөдөөг анхаарах; **жить в** ~ **е** тосгонд суух.

ДЕРЕВ|О мод; **хвойное** ~ шилмүүст мод; **лиственное** ~ навчит мод; **резьба по** ~ **у** модон дээр сийлэх, овог төрлийн цэс.

ДЕРЕВООБДЕЛОЧ|НЫЙ модны дархны, мод дархлах, модон эдлэлийн; ~ **ая мастерская** мод дархлах газар; ~ **цех** модон эдлэлийн цех.

ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩ|ИЙ мод боловсруулах, мод дархлах; ~ **ая промышленность** мод боловсруулах үйлдвэр.

ДЕРЕВУШКА бяцхан тосгон, гацаа.

ДЕРЕВЦЕ, деревцо бяцхан мод, жаахан мод.

ДЕРЕВЯНИСТ|ЫЙ 1. модорхог; ~ **ое строение вещества** бодисын модорхог бүтэц; 2. мод шиг, модорхуу; ~ **ое яблоко** модорхуу алм.

ДЕРЕВЯНН|ЫЙ модон, модоор, модны; ~ **дом** модон байшин; ~ **ая облицовка** модоор өнгөлөх, модоор гадарлах.

ДЕРЕВЯШКА модны тайрдас.

ДЕРЖАВА гүрэн улс.

ДЕРЖАВНЫЙ 1. гүрний; 2. сүрлэг, ихэмсэг.

ДЕРЖАТЕЛЬ 1. хадгалагч, баригч; ~ **займа** зээллэг баригч; 2. хавчуур; ~ **для бумага** шаасны хавчуур.

ДЕРЖАТЬ 1. барих; ~ **за руку** гараас барих; 2. байлгах, тавих; ~ **молоко в холодном месте** сүү сэрүүн газарт байлгах; 3. тэжээх, үнээ авч байх; 4. байх, байлгах; ~ **деньги в сберкассе** хадгаламжийн кассад мөнгөтэй байх; ~ **в руках** чанга барьж байх; ~ **слово** үгэндээ хүрэх; ~ **в тайне** нууц байлгах; ~ **язык за зубами** дуугай байх, амаа хавчих; ~ **ухо востро** чихээ сонор байлгах; ~ **речь** үг хэлэх; ~ **парн мөрийцөх**, бооцоо тавих; ~ **путь** чиглэн явах.

ДЕРЖАТЬСЯ 1. барих, барилцах, барьж явах; ~ **руками за дерево** модноос гараараа барих; 2. бнээ авч явах, итгэж явах, байх; ~ **уверенно** итгэлтэй байх, биедээ итгэж явах; 3. тогтох; **крышка не держится** хавхаг тогтохгүй байна; 4. баримтлах, дагах; ~ **своего мнения** саналаа баримтлах; 5. тэсвэрлэх, тогтох, тэсч байх; ~ **до прибытия** подкрепления туслах хүчнийг иртэл тэсч байх; 6. тэсэх, тогтож байх; **привычки могут** ~ **долго** хэвшмэл зан удтал тэсч байна; 7. дагаж явах, барьж явах, баримжаа болгож явах; ~ **правого берега** баруун эргийг дагаж явах; ~ **на ногах** зогсож чадах, босоо явах; ~ **в воздухе** агаарт тогтож байх; ~ **прямо** биеэ шулуун байлгах, чигээрээ явах; ~ **вместе** хамт байцгаах, цуг байх; ~ **в стороне** хөндий байх, холхон байх; **только держись** тэснэ шүү, тэсээд байгаарай.

ДЕРЗАНИЕ зүрхлэл, зориглол; **юношеские** ~ **я** ндэрчүүдийн зүрхлэл.

ДЕРЗА|ТЬ, зүрхлэх, зориглох, халдах, чадах; **враги не** ~ **и приблизиться к крепости** дайсан бэхлэлтэд ойртож зүрхэлсэнгүй.

ДЕРЗИТЬ шазруун, үг хэлэх, хэгжүүрхэх.

ДЕРЗКИЙ 1. шазруун, ширүүн; ~ **ответ** шазруун хариу; ~ **юноша** шазруун залуу; 3. сортоотой, зоримог, зоригтой; ~ **поступок** зоримог явдал.

ДЕРЗКО 1. шазруун, ширүүн; 2. зоримгоор.

ДЕРЗНОВЕНИЕ зүрхлэл, зориг гаргах.

ДЕРЗНОВЕННЫЙ зүрхтэй, зоригтой.

ДЕРЗНУТЬ зүрхлэх, зориг гаргах.

ДЕРЗОСТЬ ширүүн үг, шазруун зан, хэрцгий авир, сөс нх.

ДЕРМАТИН дерматин, хиймэл илэг.

ДЕРН ширэг, ширэгтэй хөрс, жмн.

ДЕРНОВЫЙ ширэг, ширэгтэй, ширгийн.

ДЕРНУ|ТЬ угзрах, татах, суг а татах, дав хний; **лошадн** ~ **ли морьд** дав хийв.

ДЕРЮГА таар, тампуу, өрмөг.

ДЕСАНТ десант, байлдааны үед дайсны газар дээр буулгах цэрэг.

ДЕСАНТНЫЙ десантын, дайсны газарт буулгасан цэргийн.

ДЕСЕРТ амтат зууш, төгсгөлний зууш.

ДЕСЕРТНЫЙ амтат зуушны.

ДЕСКАТЬ гэж, гэдэг; **ты, ~, сам** виноват өөрний чинь бууру гэдэг.

ДЕСНА буйл.

ДЕСПОТ 1. дарангуйлагч, даргач, дангаар ноёрхогч; 2. зоргоороо айлдагч, дураар туйлагч, дураар туйлдаг хүн; ~ **в семье** гэр бүлдээ дураар туйлдаг хүн.

ДЕСПОТИЗМ 1. дарангуйлах, даргачлах, дангаар ноёрхогч; 2. зоргоор айлдах, дураар туйлах.

ДЕСПОТИЧЕСК|ИЙ 1. ганцаар эзэрхэх, дангаар ноёрхогч; ~ **образ правления** ганцаар эзэрхэн захирах байдал;

2. зоргоороо айлдах, дураараа туйлах; ~ая натура дураараа туйлдаг хүн.

ДЕСПОТИЧНЫЙ зоргоороо айлдах, дураараа туйлах.

ДЕСПОТИЯ ганц эзэрхэгчтэй улс, дан ноёрхогчтой гүрэн.

ДЕСЯТИДНЁВКА арван хоног.

ДЕСЯТИДНЁВНЫЙ арван хоногийн, арван өдрийн; ~ срок арван хоногийн хугацаа, арван өдрийн болзоо.

ДЕСЯТИКРАТН|ЫЙ арван давхар, арав дахин үржүүлсэн, в ~ом размере арван давхар хэмжээгээр, арав нугалж.

ДЕСЯТИЛЕТНИЕ 1. арван жил, 2. арван жилийн ой.

ДЕСЯТИЛЕТКА арван жилийн дунд сургууль, арван жилийн сургууль.

ДЕСЯТИЛЕТНИЙ 1. арван жилийн; ~ труд арван жилийн хөдөлмөр; 2. арван настай, аравтай; ~ сын арван настай хүү.

ДЕСЯТИНА десятин «1,09 га газрын хэмжээ».

ДЕСЯТИЧН|ЫЙ аравтын; ~ая система хэмжүүрийн аравтын систем; ~ые дробь аравтын бутархай тоо.

ДЕСЯТКА арван, арав, аравт, аравдугаар

ДЕСЯТНИК аравны дарга.

ДЕСЯТОК арван; ~яиц арван өндөг; не робкого десятка айдаг нь биш, авалцдаг нь, айдаг аавын хүү биш.

ДЕСЯТ|ЫЙ 1. аравдугаар; ~ая страница аравдугаар тал; 2. аравны; одна ~ая аравны нэг; 3. арван; ~ого октября аравдугаар сарын арван; 4. арваад; ~ые годы XX века хорьдугаар зууны арваад оны үе.

ДЕСЯТЬ арав, арван; ~ рублей арван рубль.

ДЕСЯТЬЮ арав, арав дахь; ~десять — сто арван арав — зуу.

ДЕТАЛИЗИРОВАТЬ нарийвчлах, нарийвчлан боловсруулах; смету необходимо ~ төсвийг нарийвчлан боловсруулах хэрэгтэй.

ДЕТАЛ|Ь 1. нарийвч, бүрдэх, зүйл, жижиг хэсэг, хэсэг; ~ машины машинны жижиг хэсгүүд; ~ бритвы тонгоргийн хэсгүүд; 2. нарийвчлах, тодорхойлох; вдаваться в ~и нарийвчилж үзэх.

ДЕТАЛЬНО нарийвчлан, нарийвчилсан, тодорхой; ~е онисанне нарийвчилсан бичлэг хийх, нарийвчлан тодорхойлох.

ДЕТВОРА багачууд, хүүхдүүд.

ДЕТДОМ хүүхдийн гэр, хүүхдийн асрах газар.

ДЕТЕКТИВНЫЙ тагнуулын, цагдаагийн, эрүүлчийн; ~ роман тагнуулын роман.

ДЕТЁНЫШ зулзага, гөлөг, бэлтрэг; ~ волка чонын бэлтрэг.

ДЕТЕРМИНИЗМ учир ухааныг баримтлах ухаан.

ДЕТИ багачууд, хүүхэд, хүүхдүүд.

ДЕТИНА хүдэр хүү, чийрэг залуу.

ДЕТИЩЕ 1. үр хүүхэд; 2. үр бүтээл, үр; авнация — любимое ~ россиянского народа нисэх хүчин бол Оросын ард түмний хайрт үр мөн.

ДЕТКА хүүхээ, жаал.

ДЕТОНАТОР детонатор, тэслуур, бялт.

ДЕТОНАЦИЯ тэсрэл, дэлбэрэх, дэлбэ үсрэх.

ДЕТОНИРОВАТЬ 1. дэлбэлэх, тэслэх; 2. хөг алдаж дуулах.

ДЕТОРОЖДЕНИЕ хүүхэд төрөх, нярайлах

ДЕТСАД хүүхдийн цэцэрлэг.

ДЕТСКАЯ хүүхдийн тасалгаа, хүүхдийн өрөө.

ДЕТСК|ИЙ 1. хүүхдийн; ~ сад хүүхдийн цэцэрлэг; ~ая комната хүүхдийн тасалгаа; ~ая площадка хүүхдийн талбай; ~ая болезнь хүүхдийн өвчин; 2. нялхсын, хүүхэд шиг; ~ое расщепление хүүхэд шиг бодох, нялхсын бодол;

ДЕТСТВО|О бага нас; с самого ~а хар бага наснаас; друг ~а бага насны найз; власть в ~ хүүхэд шиг болох, зөнөх; счастливое ~ алдрай бага нас.

ДЕТЬ 1. хийх, тавих; куда ты дел книгу? чи ном хаана хийв? 2. яах, яаж зарцуулах; он не знает, куда ~ свои деньги тэр хүн мөнгөө яахыг мэдэхгүй байна; 3. байх, байлгах; куда я дему свою семью на лето? зун би гэр бүлээ хаана байлгах билээ?

ДЕТЬСЯ орох, очих, байх; куда он делся? тэр хаа оров? куда он теперь денется? Тэр одоо хаа очих вэ?

ДЕФАКТО үнэн хэрэг дээр, чухамдаа, чухам байгаа; признать ~ чухам байгааг нь зөвшөөрөх.

ДЕФЕКТ согог, дутагдал, гэм; товар с ~ом согогтой бараа; крупный ~ проект төслийн нх дутагдал.

ДЕФЕКТИВНЫЙ гэмтэлтэй, согогтой, гэмтсэн, дутагдалтай, эрэмдэг.

ДЕФЕКТНЫЙ согогтой, гэмтсэн; ~ экземпляр согогтой хувь.

ДЕФЕЛИРОВАТЬ цувах, жагсаалаар цувах.

ДЕФИС богино зураас, зураасхан.

ДЕФИЦИТ 1. дутагдах, гарз, гарлаа «орлогоос зарлага үлэмж болох»; 2. ховордох, хомсдох, ховор; ~ товаров бараа ховордох.

ДЕФИЦИТНОСТЬ дутагдал, гарздал, ховордол.

ДЕФИЦИТН|ЫЙ 1. гарзтай; 2. ховордсон, ховор; ~ые товары ховор бараа.

ДЕФОРМАЦИЯ хэв гажил, өөрчлөгдөх.

ДЕФОРМИРОВАТЬ хэвийг гажуудуулах, хэлбэр өөрчлөх.

ДЕФОРМИРОВАТЬСЯ хэв гажих, хэлбэрээ алдах, хэлбэр өөрчлөгдөх.

ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ децентрализовать, төвлөрөх явдлыг багасгах, төвлөн захирах явдлыг хомсгох.

ДЕЦИМЕТР дециметр, арван сантиметр.

ДЕШЕВЁТЬ хямдрах.

ДЕШЕВИЗНА хямд, хямд үнэ.

ДЕШЁВКА|А хямдхан, тун хямдхан; купить по ~е тун хямдхан авах.

ДЕШЕВО 1. хямд, хямд үнээр; ~ заплатить хямд төлөх; 2. хялбар, амархан; ~ отделаться хялбар салах.

ДЕШЁВ|ЫЙ 1. хямд, хямдхан, татаг үнэ; работать за ~ую цену хямд үнээр ажил хийх; ~ые ткани хямдхан бөс, татаг үнэтэй даавуу; 2. базаахгүй, завхай; ~ успех базаахгүй амжилт; ~ые шуточкн завхай шог ярна.

ДЕ-ЮРЕ хууль ёсоор; признать державу ~ гүрнийг хууль ёсоор зөвшөөрөх.

ДЕЯНИЕ үйлс; великое ~ их үйлс.

ДЕЯТЕЛЬ зүтгэлтэн, зүтгэгч; государственный ~ төрнийн зүтгэлтэн; ~ науки шинжилгээний зүтгэлтэн; заслуженный ~ гавьяат зүтгэлтэн.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ажиллагаа, үйл ажил; научная ~ шинжилгээний үйл ажил.

ДЕЯТЕЛЬН|ЫЙ оролдлоготой, хичээлтэй, хөдөлгөөнтэй, идэвхтэй; принимать ~ое участие идэвхитэй оролцох; ~ человек оролдлоготой хүн, хөдөлгөөнтэй хүн.

ДЖАЗ джаз, жаз «үлээвэр, цохнвор, шуугиант зэвсгийн найрал хөгжмн»

ДЖАЗОВЫЙ жаз хөгжмний.

ДЖЕМПЕР жемпер, сүлжмэл хантааз, цээжнвч, цэгдэг.

ДЖЕНТЛЬМЕН боловсон хүн, ёсорхог хүн; ~ское соглашение аман хэлэлцээр.

ДЖИГИТ жигит, гавшгай морьтон, моринд чадамгай хүн.

ДЖУЗГ|УН азар(улаан түлээ)

ДЖУНГЛИ ширэнгэ, ой, битүү шугуй.

ДЗОТ зот, буудлагын хорго, буудлагын бэхэлсэн газар «мод шороогоор бэхэлсэн буудлагын газар».

ДИАБЕТ шинжин өвчин; сахарный ~ чихрийн шижин.

ДИАГНОЗ онош; устанавливать ~ онош тавих.

ДИАГНОСТИКА онош зүй, оношгийн зүй, өвчнийг танних ухаан.

ДИАГОНАЛЪ ташууч, ташуу шугам, хушуулдах шугам; располагать но ~и ташуучлан жагсаах, хушуулдан жагсах.

ДИАГОНАЛЬНЪЙЙ диагональ, ташууч, хушуулдах, сөөлжүү; в ~ом направленин ташууч чнглэлээр.

ДИАГРАММА диаграмм, жишнг зураг, харьцангуй жншнг.

ДИАДЕМА титэм, овоодой.

ДИАКРИТИЧЕСКИЙ ялгах, үсгийн дуудлагыг ялгах нэмэлт; ~ знак ялгах тэмдэг.

ДИАЛЭКТ аялгуу, аман аялгуу; местные ~ы нутгийн аман аялгуу.

ДИАЛЕКТИК диалектикч.

ДИАЛЭКТИКА диалектик «байгаль ба хүний нийгмийн хөгжил, хөдөлгөөний нийт хуулнудын тухай шинжлэх ухаан».

ДИАЛЕКТИЧЕСКИЙ диалектик, ~ материализм диалектик материализм; ~ метод диалектик арга «харш зүйлүүдийн зөрчлөөс хөгжил хөдлөл үүснэ гэдэг марксист шинжлэх ухааны арга».

ДИАЛЕКТОЛОГИЯ аялгууны судлал, аман аялгууны судлал.

ДИАЛОГ харилцан яриа.

ДИАЛОГИЧЕСКИЙ харилцан ярианы.

ДИАМАТ диалектик материализм.

ДИАМЕТР диаметр тэнгэлэг, голч.

ДИАМЕТРАЛЬНЪЙЙ 1. голч шугамын хоёр үзүүрийн; 2. тэс, огт; ~ая противоположность тэс өөр.

ДИАПАЗОН 1. диалазон, цар, чинээ, хөгжим дууны цар; 2. хэмжээ, багтаамж, мэдэц.

ДИАПОЗИТИВ зурагт шил, зурагт хальс.

ДИАФРАГМА 1. өрц; 2. диафрагм, өрцөн сөхүүр.

ДИВАН диван, урт зөөлөн сандал, буйдан.

ДИВЕРСАНТ хорлон сүйтгэгч.

ДИВЕРСИОННЫЙ хорлон сүйтгэх; ~ акт хорлон сүйтгэх явдал.

ДИВЕРСИЯ хорлон сүйтгэх.

ДИВЕРТИСМЕНТ зугаа наадам, нэмсэн тоглолт.

ДИВИДЕНД ногдол ашиг.

ДИВИЗИОН дивизион; кавалерийский ~ морьт цэргийн дивизион.

ДИВИЗИОННЫЙ дивизионы.

ДИВИЗИЯ дивизн «хэдэн хороо цэрэг»; пехотная ~ явган цэргийн дивизн; стрелковая ~ буудлагын дивизн.

ДИВИТЬ хачирхуулах, гайхуулах.

ДИВИТЬСЯ хачирхах, гайхах; я дивился его успехам би түүний амжилтыг хачирхаж байлаа.

ДИВНО хачирхалтай, хачин, гайхалтай.

ДИВНЪЙЙ хачин, хачирхалтай, хачин сайхан, гайхамшнг; ~ые дела хачин хэрэг; ~ый голос хачин сайхан хоолой.

ДИВ[О] хачин, хачин сайхан, гайхалтай; что за ~? ясан хачин юм бэ? ~у даваться гайхах, хачирхах; на ~! хачин сайхан!

ДИДАКТИЧЕСКИЙ сургаалын сургамжийн.

ДИЕТ[А] цагаан хоол, сувиллын хоол, эмнэлгийн хөнгөн хоол; посадить на ~у цагаан хоол ндуулах.

ДИЕТИЧЕСК[ИЙ] цагаан хоолны, сувиллын, эмнэлгийн хөнгөн хоолны; ~ая столовая цагаан хоолны гуанз; ~ое питание сувиллын хоол.

ДИЗЕЛЬ дизель дотоод шаталтын хөдөлгүүр.

ДИЗЕНТЕРИЯ дизентери, цусан балнад өвчин.

ДИКАРЬ зэрлэг хүн.

ДИК[ИЙ] 1. зэрлэг, бүдүүлэг; ~ое животное зэрлэг амьтан; ~ие племена зэрлэг аймгууд, бүдүүлэг аймгууд; 2. зэрлэг, хээрийн; ~ая яблоня зэрлэг алм, өрөл; ~ая утка хээрийн нугас; 3. аглаг, хээр, зэлүүд, буйд, зэгүй; ~ая местность аглаг

газар, зэлүүд нутаг; 4. нчимхий, зожнг, бншүүрхүү; ~ ребёнок нчимхий хүүхэд; 5. догшин, зэрлэг; ~ие нравы догшин зан, зэрлэг араншин; 6. зэрлэг, эмнэг; ~ая лошадь эмнэг морь, тахь; ~ баран хонин гөрөөс, аргаль угалз; ~ зверь араатан.

ДИКОБРАЗ үхэр зараа.

ДИКОВИН[А] хачин, жнгтэй; что за ~? ямар хачин юм бэ? в ~у жнгтэй юм.

ДИКОВИННЫЙ хачин, жнгтэй, ер бусын; ~ случай жнгтэй явдал, ер бусын тогнол.

ДИКОРАСТУЩИЙ зэрлэг, зэрлэг ургадаг, хээрийн, таримал бус.

ДИКОСТЬ 1. зэрлэг; 2. дэмний юм, шал дэмний.

ДИКТАНТ цээж бичиг, цээжээр бичих, сонсож бичих; писать ~ цээжээр бичих.

ДИКТАТ шахаж хүлээлгэх; тулгаж хүлээлгэх.

ДИКТАТОР диктатор, дарангуйлан захирагч.

ДИКТАТОРСК[ИЙ] ганцаараа захирах, диктаторын, дарангуйлан захирах; ~ая власть дарангуйлан захирах засаг.

ДИКТАТОРСТВО дарангуйлан захирах, ганцаараа захирах, диктаторлох.

ДИКТАТУРА диктатур, дарангуйлан захирах засаг ~ пролетариата пролетарийн диктатур, ажилчин ангийн дарангуйлан захирах засаг.

ДИКТОВАТЬ 1. цээжээр бичүүлэх, хэлж бичүүлэх; ~ ученикам сурагчдад цээжээр бичүүлэх; ~ инсано машинистке машинны бичээчэд захидал хэлж бичүүлэх; 2. тулгаж хэлүүлэх, тушаах, албадан хүлээлгэх; ~ условия албадан тулгах; ~ свою волю победённому ялагдсан этгээдэд өөрийн саналыг тушааж хүлээлгэх.

ДИКТОВК[А] 1. цээжээр бичүүлэх; 2. шахаж бичүүлэх, тулгаж бичүүлэх, тушаалаар бичих; под ~у хэлснийг дагаж бичих.

ДИКТОР диктор, уншигч, радио нэвтрүүлэгч.

ДИКЦИ[Я] үгний дуудлага, дуудлага, үг хэлэх; речь было трудно понимать вследствие плохой ~и оратора илтгэгчийн үгний дуудлага муу учраас ойлгоход хэцүү байлаа.

ДИЛЕММА хоёрын нэгийг шилэх; перед ним стоит ~ хоёрын нэгийг шилэх явдал түүнд оногдов.

ДИЛЕТАНТ зөвхөн шохоорхогч, өнгөц сонирхогч, гүехэн мэдлэгтэн.

ДИЛЕТАНТСКИЙ зөвхөн шохоорхох, өнгөц сонирхох, гүехэн мэдлэгтэй.

ДИЛЕТАНТСТВО зөвхөн шохоорхох, өнгөц сонирхох, гүехэн мэдлэг.

ДИНАМИК[А] 1. динамик, хүчлэг, бодисын хөдлөлний ухаан; 2. хөдлөл, явц; ~ общественного развития нийгмийн хөгжлийн явц; 3. хөдлөл, эрчимтэй хөдлөл, их хөдлөл; в этой пьесе много ~и энэ жүжигт эрчимтэй хөдлөл их байна.

ДИНАМИТ динамит, «тэсрэх бодис».

ДИНАМИТНЫЙ динамитын, динамиттай.

ДИНАМИЧЕСК[ИЙ] динамикний, эрчтэй, хөдлөлтэй; ~ая теория динамикний онол; ~ое движение эрчтэй хөдөлгөөн.

ДИНАМИЧНЫЙ хөдлөнгө, эрчимтэй, эрч хүчтэй; ~ ганец эрчимтэй бүжиг.

ДИНАМО динам, цахилгаан гаргах машин.

ДИНАСТИЯ 1. овгийн хаад, нэг угсааны хаад; ~ Романовых Романов овгийн хаад; 2. улс, гүрэн; юаньская ~ юань улс.

ДИНОЗАВР динозавр, аварга гүрвэл, үлэг гүрвэл.

ДИНЬ днь, жин-жин «хонхны дуу».

ДИПКУРЬЕР элчин яамны буухна, дипломат элч.

ДИПЛОМ 1. диплом үнэмлэх, сургууль төгссөний үнэмлэх; 2. үзэсгэлэнд шалгарсан үнэмлэх.

ДИПЛОМА́НТ уралдаанд шалгарч дипломоор шагнуулагч.

ДИПЛОМА́Т 1. гадаад харилцааны ажилтан; 2. ухаан зальтай хүн, зальжин хүн.

ДИПЛОМАТИЧЕСКИЙ, дипломатично, харьцахдаа чадамгай, зальжин, догь, ухаан зальтай; ~ ответ ухаан зальтай хариу.

ДИПЛОМАТИЧЕСК||ЙЙ. дипломат, элчин; ~ое отношение дипломат харилцаа, элчин харилцаа; ~ая миссия дипломат элчин яам, дипломат даалгавар; 2. дипломат, харьцахдаа чадамгай, зальжин, догь, ухаан зальтай; ~ подход к делу хэрэг ажилд ухаан зальтай хандах.

ДИПЛОМА́ТИ|Я 1. дипломатн, дипломат явдал, гадаад харилцааны ажил; 2. ухаан заль; пустить в ход ~ю ухаан заль гаргах.

ДИПЛОМА́РОВА́ННЫЙ дипломат, дипломтай, дээд сургууль төгссөн үнэмлэхтэй.

ДИПЛО́МНИК дипломч, шалгалтын зохиол бичигч окутан.

ДИПЛО́МН||ЬЙЙ дипломын, сургууль төгсөх шалгалтын; ~ая работа студента окутны дипломын ажил.

ДИРЕКТИ́В|А удирдамж, захирамж; давать ~у удирдамж өгөх. **ДИРЕКТИ́ВН||ЬЙЙ** удирдамжийн, захирамжийн; ~ое указание удирдамжийн заавар.

ДИРЕ́КТОР захирал, дарга, эрхлэгч; ~ школы сургуулийн захирал. **ДИРЕКТО́РИЯ** директори, дээд захиргаа.

ДИРЕ́КТОРСКИЙ захирлын, даргын; ~ кабинет захирлын өрөө.

ДИРЕ́КЦИЯ захиргаа; ~ театра театрын захиргаа.

ДИРИЖА́БЛЬ дирижабль, агаарын хөнгөн онгоц.

ДИРИЖЁ́Р удирдаач, хөгжмийн удирдаач, хөг зохицуулагч; ~ оркестра найрал хөгжмийн удирдаач.

ДИРИЖЁ́РСК||ЙЙЙ удирдаачийн; ~ая палочка удирдаачийн дохнур.

ДИРИЖИ́РОВАТЬ хөгжим удирдах, хөг зохицуулах; ~ оркестром найрал хөгжим удирдах.

ДИСГА́РМОНИ́РОВАТЬ дуурсгалангүй болгох, дуурсалгүй болгох, зөрөлдүүлэх, зохицолгүй болгох.

ДИСГА́РМОНИЯ дуурсгалангүй, дуурсгалгүй, зөрөлдөх, зохицолгүй.

ДИСК 1. диск, зээрэнхний, зээрэнцэг, хавтгай дугариг; ~ для метания шидэх зээрэнхний; 2. дүгрэг; диск луны сарны дүгрэг.

ДИСКА́НТ нарнын дуу, хангинам шингэн хоолой, цангингах дуу.

ДИСКВА́ЛИФИЦИ́РОВАТЬ 1. гүйцэтгэх эрхийг хасах, мэргэжлийн эрхийг хасах; 2. мэргэжилгүй болгох, мэргэжилгүй гэж үзэх, чадваргүй гэж үзэх.

ДИСКРЕДИТА́ЦИЯ нэрнийг гутаах, олны өмнө нэрнийг гутаах, нэр хугалах, нэр хүндийг бууруулах.

ДИСКРЕДИТИ́РОВАТЬСЯ нэр гутаах, нэр хугарах, нэр хүнд буурах.

ДИСКРИМИНА́ЦИЯ гадуурхах, алагчлах, ялгаварлан хяхах; расовая ~ в капиталистических странах хөрөнгөтөн орнуудад арьс өнгөөр ялгаварлан хяхах явдал.

ДИСКУССИО́НН||ЬЙЙ шүүмжлэн хэлэлцэх, маргаантай; в ~ом порядке шүүмжлэн хэлэлцэхээр; ~ вопрос маргаантай асуудал.

ДИСКУССИ́РОВАТЬ шүүмжлэн хэлэлцэх, маргах, шүүмжлэлцэх.

ДИСКУ́ССИЯ өргөн шүүмжлэл, шүүмжлэн мэтгэлзэх, шүүмжлэлцээн, маргаан; свободная ~ чөлөөт шүүмжлэлцээн.

ДИСЛОКА́ЦИЯ 1. шилжээс, шилжих, зөрөлдөх; ~ костей яс шилжих, бэртсэн яс зөрөлдөх; 2. байрлуулах ~ армни армний байрлуулах.

ДИСПАНСЁ́Р эмчлэн сэргийлэх газар.

ДИСПАНСЁ́РНЫЙ диспансерын, эмчлэн сэргийлэх газрын, эмчлэн сэргийлэх.

ДИСПЕ́ТЧЕР мэдээч; ~ ноезда галт тэрэгний мэдээч.

ДИСПЕ́ТЧЕРСК||ЙЙЙ диспетчерийн, мэдээчний; ~ая вышка мэдээчний цамхаг.

ДИСПОЗИ́ЦИЯ диспозици, байлдаанд бэлэн байрлах, бэлэн жагсах.

ДИСПРОПОР́ЦИЯ диспропорци, пропорцигүй болох, тэнцвэргүй болох, хэмжээ таарцгүй болох.

ДИСПУ́Т эрдмийн маргаан; ~ теологов ном хаялцах.

ДИСПУ́ТИРОВАТЬ эрдмийн маргаан хийх, диспут хийх, ном хаялцах.

ДИССЕРТА́НТ диссертаци хамгаалагч, эрдмийн зэрэг хамгаалагч, эрдмийн зэрэг горилогч.

ДИССЕРТА́ЦИ|Я диссертаци, эрдмийн зэрэг горилох зохиол; защищать ~ю диссертаци хамгаалах; кандидатская ~ дэд эрдэмтний диссертаци.

ДИССИДЕН́Т тэрсүүд, тэрс үзэлтэн, өөрөөр сэтгэгчнд.

ДИССИМИ́ЛЯЦИЯ ондооших.

ДИССОНА́НС дууны харшлал, ая сөөлжих; 2. харшлал, дэг алдуулах; внести ~ в работу ажлын дэг алдуулах.

ДИССОНИ́РОВАТЬ дуу харшлах, ая сөөлжих, дэг алдах.

ДИСТА́НЦИ|Я 1. зай, завсар, зайтай газар; соблюдать ~ю зайг барих; на большой ~и хол зайтай газарт; 2. анги; ~ пути замын анги.

ДИСТИ́ЛИРОВА́НН||ЬЙЙ нэрсэн; ~ая вода нэрмэл ус.

ДИСТИ́ЛИРОВАТЬ нэрэх.

ДИСЦИ́ПЛ|Н|А I 1. сахилга; трудовая ~ хөдөлмөрийн сахилга; поднять ~у сахилгыг дээшлүүлэх.

ДИСЦИ́ПЛИНА II салбар ухаан, шинжилгээний тусгай ухаан, ухааны зүй; историческая ~ түүхний салбар ухаан.

ДИСЦИ́ПЛИНА́РН||ЬЙЙ сахилгын; ~ое вскрытие сахилгын шийтгэл; ~ устав сахилгын дүрэм.

ДИСЦИ́ПЛИНИ́РОВА́ННОСТЬ, дисциплинированный, сахилга баттай, журамтай, сахилга сайтай.

ДИСЦИ́ПЛИНИ́РОВАТЬ сахилга журмыг бататгах, сахилгатай болгох.

ДИТЯ́ нялх хүүхэд, балчир хүүхэд.

ДИФИРА́МБ хэтэрхий магтах, магтаал; петя ~ы хэтэрхий магтан дуурсгах.

ДИФТЕ́РИТН||ЬЙЙ дифтеритний, сахууны; ~ая сыворотка сахууны шар ус; ~ая прививка сахууны тарилга.

ДИФТЕ́РИТ, дифтерия, сахуу, хоолойн сахуу.

ДИФТО́НГ хос эгшиг.

ДИФФЕ́РЕНЦИА́Л ялгал.

ДИФФЕ́РЕНЦИА́ЛЬН||ЬЙЙ 1. дифференциал, дифференциаллын; ~ое исчисление дифференциал тоолол; 2. ялгаварт; ~ая среда ялгаварт орчин.

ДИФФЕ́РЕНЦИА́ЦИЯ ялгарал, ялгаралт, ялгавар; классовая ~ ангийн ялгаралт.

ДИФФЕ́РЕНЦИ́РОВАТЬ ялгах, ялгаллах.

ДИФФУ́ЗИЯ диффузи, нэвчнх, нэвчээслэх, халдан шингэх.

ДИФФУ́ЗНЫЙ нэвчсэн, халдан шингэх, нэвчээ.

ДИЧА́ТЬ I. зэрлэгших, эмнэгших, ардагших.

ДИЧИ́ТЬСЯ бишүүрхэх; ~ посторонних бусдаас бишүүрхэх.

ДИЧО́К 1. жинсний зэрлэг мод; 2. бишүүрхэг хүүхэд.

ДИЧЬ 1. ангийн шувуу; 2. шувууны мах; 3. дэмий үг.

ДЛИ́Н|А урт, уртаараа, уртаашаа; ~ой в два метра урт нь хоёр метр, хоёр метр урт; в ~у уртаараа; меры ~ы уртын хэмжээ.

ДЛИ́ННОНО́ГИЙ урт хөлтэй, урт чацтай.

ДЛИ́ННОНО́СЫЙ урт хамартай, унжуу хамартай.

ДЛИННЫЙ 1. урт; ~ путь урт зам; 2. удаан:~ перерыв удаан завсарлал; у него ~ язык задгай амтай хүн, урт хушуутай хүн.

ДЛИТЕЛЬНОСТЬ удаан түргэн, урт богино; ~ рабочего дня ажлын өдрийн урт богино; ~ звука авианы урт богино.

ДЛИТЕЛЬНЫЙ удаан, удаан хугацааны, өнө удаан, урт; ~ отпуск удаан хугацааны амралтын чөлөө.

ДЛИТЬСЯ удах, үргэлжлэх; *недолго длилась наша беседа* бидний яриа их удсангүй; *собрание длилось два часа* хурал хоёр цаг үргэлжлэв.

ДЛЯ 1. тул, тулд; тусын тулд, төлөө, төлөө зорнулах; *всё ~ победы* ялалтын тул цөмнийг, бүгднийг ялалтын төлөө зорнулах; *он приехал сюда ~ отдыха* тэр хүн энд амрахын тул ирсэн; ~ того, чтобы тэгэхийн тул, ннэгэхийн төлөө; 2. -д, -т, вредно ~ здоровью эрүүл мэндэд хортой, биенд хортой; *эта книга необходима ~ него* энэ ном түүнд заавал хэрэгтэй; *готовить обед ~ вас* танд хоол хийх; 3. зорнулах; *книга ~ детей* хүүхдэд зорнулсан ном; ~ юности идоэрчүүдэд зорнулан; 4. *кувшин ~ воды* усны домбо; *папка ~ бумаг* бичгийн хавтас; 5. *он приехал ~ учёбы* тэр хүн сурахаар иржээ, тэр хүн сурах гэж иржээ.

ДНЕВАЛЬНЫЙ өдрийн жижүүр.

ДНЕВАТЬ өдөржин байх; ~ и ночевать өнжих, хонох, хонон өнжин.

ДНЕВНИК өдрийн тэмдэглэл, өврийн дэвтэр; *вести ~* өдрийн тэмдэглэл хийх; *школьный ~* сурагчийн өдрийн тэмдэглэл.

ДНЕВНОЙ өдрийн, өдөрчийн; ~ свет өдрийн гэрэл; ~ *заработок* өдрийн хөлс, өдрийн цални; ~ *переход* өдрийн газар; өдөрчийн газар.

ДНЁМ өдөр, өдөртөө; ~ и ночью өдөр шөнөгүй.

ДНИЩЕ ёроол.

ДНО 1. ёроол, оёор; ~ моря далайн ёроол; *на дне ёроолд*; *достать до дна ёроолд* хүрэх; *идти ко дну ёроолд* орох, живэх; 2. ёроолд, живүүлэх; *пускать ко дну ёроолд* оруулах, живүүлэх; 3. шавхах, дуусгах *пить до дна* шавхан уух, дуустал уух; *использовать ресурсы до дна* нөөц бэлтгэлийг шавхан ашиглах; *перевернуть вверх дном* хөмрөх, хөмрүүлэх, онгичиж урвуулах; *золотое ~* алтны сан, олзтой газар.

ДО 1. хүртэл, болтол, -тал, тэл; ~ города *осталось* *пять километров* хот хүртэл таван километр үлджээ; *ждать ~ вечера* үдэш болтол хүлээх; *отложить ~ его* *возвращения* түүний буцаж иртэл хойшлуулах; ~ *рассвета* үүр цайтал; *промокнуть ~ костей* ясандаа хүртэл норох, шал нойтон болох; ~ *особого распоряжения* тусгай тушаал гартал; *весом ~ двух килограммов* хоёр килограмм хүртэл жинтэй; 2. хүрэх, очих, тулах, тулж очих; *мы дошли ~ леса* бид ойд хүрэв, бид ойд тулж очив; 3. өмнө, урьд; ~ *революции* хувьсгалын өмнө; ~ *наступления* *холодов* хүйтэн болохоос урьд; ~ *и после* урьд хожид; 4. шахам, хүрэх, -аад, эзд; *зал вмещает ~ тысячу человек* танхимд мянга шахам хүн багтана; *мороз доходит ~ сорока градусов* хүйтэн дөчөөд градус болж байна, хүйтэн дөчин градус хүрч байна; 5. доош, хүртэл; *дети ~ десяти лет* арваас доош насны хүүхэд, арав хүртэл насны хүүхэд; *ему не ~ вас* таны тухай бодох ч аргагүй байна, таныг бодох байтугай өөрийгөө ая гэж байна; *мне не ~ шутка* над тоглох шоглох ч арга алга; *он так занят, что ему не ~ прогулюк* тэр зугаалах ч завгүй нх ажилтай байна; *что ~ меня, то я согласен* миний хувьд гэвэл би зөвшөөрч байна; ~ *свидания* баяртай! баяртай учирья; ~ *чего* *интересная* *книга* яасан сонин ном бэ! ~ *снх* пор одоо хүртэл.

ДОБАВИТЬ, **ДОБАВЛЯТЬ**, нэмэх.

ДОБАВКА нэмэр.

ДОБАВЛЕНИЕ нэмэлт, нэмэх; *примечания и ~я* тайлбар нэмэлт; *в ~ к сказанному* хэлсэн үгэндээ нэмэлт болгон.

ДОБАВОЧНЫЙ нэмэлтийн, нэмсэн, нэмэгдэл; ~ая *прибыль* нэмэгдэл ашиг.

ДОБЕГАТЬ гүйж хүрэх.

ДОБЕЖАТЬ гүйж хүрэх; ~ *до дома* гэртээ гүйж хүрэх.

ДОБЕГАТЬСЯ гүйн гүйсээр, ~ *до простуды* гүйн гүйсээр ханнад хүрэх.

ДОБЕЛА 1. цайтал, гялайтал; *отмыть ~* цайтал угаах, гялайтал угаах; 2. улайстал, улайсгах; *раскалить* *железо* ~ төмөр улайстал халаах, төмөр улайсгах.

ДОБИВАТЬ нэрмэх, дуустал цохих, эвдэж дуусах.

ДОБИВАТЬСЯ оролдох, уулахыг оролдох, гэж оролдох, хүрэх, чармайх, -уулж чадах; ~ *решения* тогтоол гаргуулахыг оролдох; ~ *успеха* амжилтад хүрэхийг оролдох; *от него слова не добьёшься* түүгээр үг хэлүүлж чадахгүй.

ДОБИРАТЬСЯ хүрэх.

ДОБРАТЬСЯ 1. хүрэх; ~ *до дома* гэртээ хүрэх; 2. учрыг олох; ~ *до сути* *дела* хэргийн голд хүрэх, хэргийн учрыг олох.

ДОБИТЬ нэрмэх, дуустал цохих, хэмхчиж дуусах; ~ *врага* *дайсныг* дуустал цохих.

ДОБИТЬСЯ олох, оролдох, хүрэх, чармайх; *наша страна добилась больших успехов* манай орон нх амжилт олов; ~ *своего* *санасандаа* хүрэхийг чармайх.

ДОБЛЕСТНЫЙ гавьяат, баатарлаг, чин зоригт; ~ *труд* гавьяат хөдөлмөр; ~ые *защитники* *родины* эх орны баатарлаг хамгаалагчид.

ДОБЛЕСТЬ гавьяа, гавьяат явдал, баатарлаг зүтгэл; *проявить ~* гавьяа байгуулах; *трудовая ~* хөдөлмөрийн гавьяа.

ДОБРАТЬСЯ хүрэх, учрыг олох.

ДОБРО 1. сайн, сайн юм, тус; *он желает вам ~а* тэр хүн танд сайныг хүсч байна; *сделать много ~а* *людям* олонд их тус хүргэх; 2. юм, баялаг, эд зөөр, хөрөнгө; *чужое ~* бусдын хөрөнгө, хүний юм.

ДОБРО II за, сайн, болно, тэгье; ~! *сделаем так* болно, за тегье; ~ *пожаловать* *морилон* орно уу, тавтай морилно уу, тавтай ажаамуу, орох ажаамуу.

ДОБРОВОЛ||**ЕЦ** сайн дураар элсэгч, элсэгч, сайн дурын цэрэг, элссэн цэрэг, *пойти в армию* ~ьцем цэрэгт сайн дураар орох, цэрэгт элсэх.

ДОБРОВОЛЬНО сайн дураар, хүслээрээ.

ДОБРОВОЛЬНЫЙ сайн дурын; ~ое *общество* сайн дурын нийгэмлэг; *на ~ых* *началах* сайн дураараа, өөрсдийн хүслээр.

ДОБРОВОЛЬЧЕСКИЙ сайн дурын, сайн дуртны.

ДОБРОДЕТЕЛЬ буян, буянт үйл, ач тус, сайн үйл.

ДОБРОДЕТЕЛЬНЫЙ буянтай, буяны, ач тустай, сайн үйлийн; ~ *человек* буянтай хүн.

ДОБРОДУШИЕ сайн сэтгэл, цагаан сэтгэл, бодь.

ДОБРОДУШНЫЙ сайн сэтгэлтэй, цагаан сэтгэлтэй, бодь сэтгэлтэй.

ДОБРОЖЕЛАТЕЛЬ сайныг хүсэгч, сайныг ерөөгч.

ДОБРОЖЕЛАТЕЛЬНЫЙ сайныг хүсэх, сайныг ерөөх, сайн санаатай.

ДОБРОЖЕЛАТЕЛЬСТВО сайн санаа, сайн ерөөл, сайныг хүсэх явдал.

ДОБРОКАЧЕСТВЕННОСТЬ сайн чанар, сайн аястай; ~ *продуктов* хүнсний сайн чанар.

ДОБРОКАЧЕСТВЕННЫЙ 1. сайн аястай, сайн чанартай, чансаатай; ~ *товар* сайн чанартай товар; 2. хоргүй; ~ая *опухоль* хоргүй хавдар.

ДОБРОМ сайн дураар, хүслээрээ, саналаараа; **лучше** ~ отдай сайн дураар өгчихвэл дээр.

ДОБРОСЕРДЕЧИЕ, добросердечность, сайн сэтгэл, эелдэг найр.

ДОБРОСЕРДЕЧНЫЙ сайн сэтгэлтэй, эелдэг найртай.

ДОБРОСИТЬ хүртэл шидэх, хүртэл хаях; ~ мяч до сетки бөмбөгийг торонд хүртэл шидэх.

ДОБРОСОВЕСТНО шудрагаар, үнэнчээр, шудрага, сайнаар; ~ относиться к своим обязанностям оногдсон үүргээ шудрагаар гүйцэтгэж байх.

ДОБРОСОВЕСТНЫЙ шудрага сайн үнэнч, нягт нямбай; ~ работник шудрага сайн ажилтан; ~ владелец шударга эзэмшигч.

ДОБРОСОСÉДСК||ИЙ сайн хөршийн, нөхөр ёсны; ~не отношение сайн хөршийн хариллаа.

ДОБРОТА сайн зан, сайн сэтгэл, буянт сэтгэл.

ДОБРОТНОСТЬ яс чанар, чансаа.

ДОБРОТН||ИЙ сайн чанартай, яс чанар сайтай, чансаатай; ~ое сукно сайн чанартай цэмбэ.

ДОБР||ИЙ сайн, сайн чанартай, цагаан санаатай; ~ человек сайн хүн; ~ молодец сайн эр; ~ое имя сайн нэр; будьте ~ы! тэгж өгөөч, ингэж өгөөч; по ~ой воле сайн дураараа; всего ~ого баяртай, сайн суугаарай; ~ день сайн уу; чего доброго яаж ч магад; ~ых три часа бүхэл гурван цаг.

ДОБРЯК сайн сэтгэлт хүн, сайн хүн.

ДОБУД||ИТЬСЯ арайхнийж сэрээх, арай чамай сэрээх; с трудом ~лса арай чамай сэрээх.

ДОБЫВАНИЕ 1. олох; 2. малтах, гаргах, ухах, уудлах; ~ средств к жизни амь зуух хөрөнгө олох; ~ каменного угля чулуун нүүрс малтаж гаргах.

ДОБЫВАТЬ, **ДОБЫТЬ**, 1. олох; ~ нужную сумму денег хэрэгцээтэй мөнгийг олох; 2. малтах, гаргах, ухах, уудлах, малтаж гаргах, ашнглах; ~ нефть нефть гаргах, газрын тос гаргаж авах.

ДОБЫВАТЬСЯ малтагдах, гарах.

ДОБЫВАЮЩИЙ малтах, гаргах, уурхайн, уудлах, олборлох; ~ая промышленность олборлох үйлдвэр.

ДОБЫЧА 1. олсон юм, олз; охотники вернулись с богатой ~ей ачид их олзтой будаж ирээ; военная ~ цэргийн олз; 2. малтаж авах, ухах, уудлах; ~ каменного угля чулуун нүүрс малтаж авах; 3. автах, идэгдэх; дом стал ~ей огня байшин түймэрт автах.

ДОВАРИВАТЬ, доварить, болтол чанах, гүйцэд чанах.

ДОВАРИВАТЬСЯ, довариться гүйцэд болох, сайн чанагдах; мяско ешь не доварилось мах гүйцэд болоогүй л байна.

ДОВЕЗТИ хүргэх, аваачих; ~ до дому гэрт нь хүргэх.

ДОВЕРЕННОСТ||Ь итгэмжлэл, итгэмжлэх бичиг, итгэмж бичиг; получить деньги по ~и итгэмжлэлээр мөнгө авах.

ДОВЕРЕНН||ИЙ төлөөлөгч, итгэмжит, төлөөний найдлагатай; ~ое лицо итгэмжит хүн, төлөөний хүн.

ДОВЕРИЕ итгэх, итгэл, итгэмж; обличённый ~м итгэл хүлээсэн; питать ~ итгэж болох; оправдать ~ итгэл биелүүлэх; потерять ~ итгэл алдах.

ДОВЕРИТЕЛЬ итгэмжлэгч, итгэгч; даалгавар өгөгч.

ДОВЕРИТЬ итгэх, найдах, итгэмжил өгөх, даалгах; ~ получить деньги мөнгө авах итгэмжил өгөх; ~ тайну нууцаа даалгах.

ДОВЕРИТЬСЯ итгэх, найдах, итгэжлэх.

ДОВЕРХУ дүүргэл, бялхтал, амсарт нь хүртэл, оройд нь тултал; наполнить ведро ~ хувниг амсарт нь хүртэл дүүргэх.

ДОВЕРЧИВОСТЬ итгэмтгний, амархан итгэдэг.

ДОВЕРШАТЬ гүйцээх, дуусгах, төгсгөх, эцэст нь хүргэх.

ДОВЕРШЕНИЕ гүйцээх, төгсгөл, дуусвар, эцэст нь хүргэх; ~ всего түүний дээр, тэгээд бас; в ~ всех бед гай дээр гамшиг нэмж, хаксан дээр нударч.

ДОВЕРШИТЬ гүйцээх, дуусгах, төгсгөх, эцэст нь хүргэх; ~ начатое дело эхэлсэн хэргээ эцэст нь хүргэх.

ДОВЕРЯ||ТЬ итгэх, найдах, итгэмжлэх; он мне ~ет во всём тэр хүн над бүх талаар итгэдэг.

ДОВЕРЯТЬСЯ итгэх, найдах.

ДОВЭСИТЬ зохих жинд хүргэх, гүйцээж жингнэх.

ДОВЕСОК зохих жинд хүргэх нэмэлт, жингийн нэмэлт.

ДОВЕСТИ 1. хүргэх; ~ до дома гэрт нь хүргэх; ~ дело до конца хэрэг ажлыг эцэст нь хүргэх; ~ железную дорогу до города төмөр замыг хот хүргэх; 2. хүргэх, -уулах, -үүлэх; ~ до слёз уйлахад хүргэх уйлуулах; ~ до сознания сонорт хүргэх, мэдэгдэх.

ДОВЕСТИСЬ тохнолдох, тохнох, тохнол болгох; довелось встретиться уулзах тохнол боллоо.

ДОВЛЕТЬ I биеэ дааж байх, хангалуун байх.

ДОВЛЕТЬ II давуу байх, давуутай байх.

ДОВОД учир, баримт, учир баримт; все ~ы за и против болох эсэхийн учир баримт; веский ~ ночью баримт; неоспоримый ~ маргашгүй баримт.

ДОВОДИТЬ 1. хүргэх, хүргүүлэх; ~ до нужды гачигдалд хүргэх; ~ до отчаяния цөхөхөд хүргэх; 2. хүргэх, -уулах, -үүлэх; ~ до слёз уйлахад хүргэх, уйлуулах.

ДОВОДИТЬСЯ I тохнолдох, тохнох, тохнол болох; довелось побывать там тэнд очих завшаан тохнолдов; 2. хүргэх; доводится до всеобщего сведения нийтийн сонорт хүргэнэ; 3. болох, юм; он доводится ему братом тэр хүн түүний ах нь болно.

ДОВОЁНН||ИЙ дайны өмнөх, дайны урьдах; ~ое время дайны өмнөх үе.

ДОВОЗИТЬ хүргэх, аваачих; довожу его ежедневно до завода и еду дальше би түүнийг өдөр бүр заводад хүргээд цааш явдаг.

ДОВОЛЬНО I болно, боллоо, хүрнэ, хүрлээ; с меня и этого ~ над энэ ч боллоо; 2. ханамжтай, хангалттай; ~ улыбался ханамжтай ннээмсэглээ; 3. нилээд, нилээн, -втар; ~ хорошо нилээд сайн байна; он ~ молод тэр хүн нилээд залуу, тэр залуувтар хүн; прошло уже ~ много времени нилээд олон цаг өнгөрлөө; 4. больё, зогсьё, цэглээ; ~ спорить маргаанаа зогсьё, маргахаа больё.

ДОВОЛЬН||ИЙ ханамжтай, сэтгэл дүүрэн, урамтай; ~ вид ханамжтай янз; быть ~ым ханамжтай байх, урамтай байх.

ДОВОЛЬСТВИ||Е хэрэглэл, хангалт, хүнс хувцас; снабжение ~ем хэрэглэлийг нийлүүлэх; снятъ с ~я хангалтаас хасах.

ДОВОЛЬСТВ||О I чинээлэг, элбэг дэлбэг; жить в ~е чинээлэг амьдрах; 2. хангалуун байдал, ханамжтай байдал; лицо выражало ~ царай нь хангалуун байдлыг нлэрхнийлэв.

ДОВОЛЬСТВОВАТЬСЯ сэтгэл ханах, ханамжтай байх, бололцох; ~ малым бага юмаар сэтгэл ханах; ~ скромным заработком бага цалингаар бололцож байх; 2. хэрэглэх, хангагдах

ДОВЫБОРЫ нэмж сонгох, нөхөж сонгох

ДОГАДАТЬСЯ таах, тааварлах, тааж мэдэх, тухайлах, гадарлах.

ДОГАДКА таавар, таамнал, таамаглал; теряться в ~х таамаглаж ядах.

ДОГАДЛИВОСТЬ ухамсартай, овсоргон, таамттай, тааж мэдэхдээ сайн.

ДОГАДЫВАТЬСЯ таах, тааварлах, таамаглах, гадарлах.

ДОГЛЯДЕТЬ I ажнглах, сайн харах; 2. дуустал үзэх; ~ пьесу жүжгийг дуустал үзэх.

ДОГМА догма, тогтсон-таалал, ягшмал номлол.
ДОГМАТ догмат, шашны номлол, тогтсон таалал ягшмал номлол, улиг номлол.
ДОГМАТИЗМ догматизм, тогтсон таалын суртал, ягшмал номлолын суртал.
ДОГМАТИК догмач, тогтсон таалалч, ягшмал номлолч, ягшмал номлолтон.
ДОГМАТИЧЕСКИЙ 1. догматик, тогтсон тааллын, ягшмал номлолын; 2. яг шийдсэн, ягшуулсан.
ДОГНАТЬ гүйцэх, нэхэн очих; ~ и **перегнать** гүйцээд түрүүлэх.
ДОГОВАРИВАТЬ, договорить, гүйцээж хэлэх, цөмнийг хэлэх, хэлэх; не ~ дутуу хэлэх, хагас хугас хэлэх.
ДОГОВАРИВАТЬСЯ, договариваться; 1. хэлэлцэн тогтох; ~ о **поездке** явах тухай хэлэлцэн тогтох; 2. чалчих, дэндүү чалчих; **договариваться** до нелепостей дэмий юм чалчих.
ДОГОВАРИВАЮЩИЙСЯ хэлэлцэгч, хэлэлцэн тогтогч; ~ **еся** **стороны** хэлэлцэн тогтогч этгээд.
ДОГОВОР гэрээ; **заключать** ~ о **ненападении** үл довтолзох гэрээ байгуулах; ~ о **взаимной помощи** харилцан туслалцах гэрээ; **подписывать** ~ гэрээнд гарын үсэг зурах; **сенаратный** ~ дангаар байгуулсан гэрээ; ~ **займа** зээлийн гэрээ; ~ о **наиме нмушества** эд хөрөнгө хөлслэх гэрээ; ~ **доверения** нмушества хөрөнгө итгэмжлэх гэрээ; **стандартные условия** ~а гэрээний стандарт нөхцөл; ~ **поручения** даалгаврын гэрээ; ~ **в пользу третьего лица** гуравдагч этгээдэд ашигтай гэрээ; ~ **купли-продажи** худалдах худалдан авах гэрээ; ~ **дарения** бэлэглэлийн гэрээ; ~ **подрида** ажил гүйцэтгэх гэрээ..
ДОГОВОРЕННОСТЬ|Ь хэлэлцээ, хэлэлцэн тогтох; **действовать** на **основе** ~и хэлэлцээний ёсоор хнийх, хэлэлцэн тогтсон ёсоор үйлдэх.
ДОГОВОРИТЬ гүйцээж хэлэх, цөмнийг хэлэх, хэлж гүйцэх, хэлэх; **не ~ дутуу хэлэх; дать** ~ гүйцэд хэлүүлэх.
ДОГОВОРИТЬСЯ 1. хэлэлцэн тогтох; ~ о **встрече** уулзах тухай хэлэлцэн тогтох; **нам надо с вами** ~ тантай хэлэлцэж тогтох хэрэгтэй байна; 2. чалчих.
ДОГОВОРН|ЬИЙ гэрээний, гэрээнд дурьдсан, хэлэлцэн тогтсон, хэлэлцсэн; ~ **ое** **обязательство** гэрээнд дурьдсан үүрэг; **на ~ых** **началах** эрээний ёсоор; ~ **ое** **право** гэрээний эрх зүй.
ДОГОЛА шалдан болтол, нүцгэртэл, чармаа нүцгэртэл, нүцгэлэх; **раздеться** ~ хувцсаа тайлж нүцгэлэх.
ДОГОНЯТЬ 1. гүйцэх, нэхэн очих, гүйцэж очих; 2. разг. ойлгох, ухаарах.
ДОГОРАТЬ,
ДОГОРЕТЬ ноож дүүрэх, шатаж гүйцэх.
ДОДАТЬ гүйцээж өгөх; ~ **оставшиеся** **десять** **рублей** үлдсэн арван рублнийг гүйцээж өгөх.
ДОДЕЛАТЬ, доделывать, гүйцэх, гүйцээж хнийх, хнийх дуусгах.
ДОДЕЛКА дуусварын ажил, гүйцэх ажил.
ДОДУМАТЬСЯ, додумываться, бодож олох, бодолхнийлэх.
ДОЕДАТЬ, доесть, ндэж дуусах, дуустал идэх, идэж барах.
ДОЕЗЖАТЬ, доехать, явж хүрэх, хүрэх; ~ до места **назначения** очих газартаа хүрэх.
ДОЁНИЕ саах, саалга; ~ **коров** үнээ саах.
ДОЖАРИВАТЬ болтол шарах, гүйцэд шарах.
ДОЖАРИВАТЬСЯ болтол шарагдах, гүйцэд шарагдах.
ДОЖАТЬ хадаж дуусгах, гүйцэд хадах; ~ **нищенцу** буудай хадаж дуусгах
ДОЖДА|ТЬСЯ хүлээх, -тал хүлээх; **я его ~лся** би түүнийг иртэл хүлээв; **ждём** **не дождемся** хүлээж ядаж байна.
ДОЖДЕВАЛ|ЬИЙ усалгааны ~ая **машина** усалгааны машин.

ДОЖДЕВ|ОЙ борооны, хурын; ~ая **вода** борооны ус; ~ **червь** чнийгйн улаан хорхой.
ДОЖДЕМ бороо шинг, мөндөр шинг; **пули сыпалнсь** ~ бууны сум мөндөр шинг асарч байв.
ДОЖДИК жаахан бороо, зөөлөн бороо.
ДОЖЛИВ|ИЙ хуртай, бороотой, хураархаг, бороорхог; ~ **ое** **лето** бороотой зун.
ДОЖДЬ бороо хур; ~ **моросит** бороо шивэрнэ; **идёт** ~ бороо орно; **мелкий холодный** ~ хүйтэн шивэрэ бороо; **проливной** ~ усархаг бороо.
ДОЖЕЧЬ шатааж дуусгах, дуустал шатаах.
ДОЖИВАТЬ 1. **наслах, хүртэл амьд байх, -тал амьд байх; ~ до глубокой старости** их өвгөртөл **наслах; 2. хүртэл суух, хүртэл байх, болтол суух; доживём** **здесь до лета, а потом удем** энд зун болтол суугаад явна.
ДОЖИДАТЬСЯ хүлээх, болтол хүлээх; ~ **ноезда** галт тэрэг нрэх болтол хүлээх.
ДОЖИНАТЬ хадаж дуусгах, дуустал хадах.
ДОЖИТЬ 1. **наслах, хүртэл наслах, болтол амьд байх; 2. хүртэл суух, болтол суух.**
ДОЗА тун, хэмжээ; ~ **лекарства** тун эм.
ДОЗВАТЬСЯ дуудах, дуудаж нрүүлэх; **никого не дозовёмся** дуудахад хэн ч нрэхгүй.
ДОЗВОЛЕННЫЙ зөвшөөрөгдсөн, соёрхогдсон, хорногүй; ~ **приём** **борьбы** барилдааны зөвшөөрөгдсөн аргууд, бөхнийн хорногүй мэх.
ДОЗВОЛИТЬ зөвшөөрөх, зөвших, соёрхох; ~ **отъезд** **явахыг** зөвшөөрөх.
ДОЗВОНИТЬСЯ 1. **утасдаж хариу авах, утасдаж ярилцах; 2. конх дугарах; не ~ в квартиру** байрын конхыг дугаргавч харнугүй.
ДОЗИРОВАТЬ тугнах; ~ **лекарство** эм тугнах.
ДОЗИРОВКА тугнал, хэмжээ.
ДОЗНАВАТЬСЯ мэдэхийг хүсэх, лавлах, сураглах; **я не мог дознаться, кто он такой** ямар хүн болохыг сураглаад мэдэж чадсангүй.
ДОЗНАНИЕ байцаалт, мөшгөлт; **произвести** ~ байцаалт явуулах, мөшгөлт хнийх.
ДОЗОР харуул манаа, хайгуул цэрэг; **выслать** ~ хайгуул цэрэг явуулах. **ДОЗОРН|ЬИЙ** 1. харуулын цэрэг, манааны цэрэг, хайгуулын цэрэг, хайгуул цэрэг; 2. харуулын, манаа, хайгуул; ~ **ое** **судно** харуулын онгон.
ДОЗРЕВАТЬ боловсрох, болох; **винограду** **нужно ещё** ~ үзэм арай боловсроогүй байна; **яблоки** **уже** **дозрели** **алим** боловсорсон байна.
ДОИГРАТЬ тоглож дуусгах, дуустал тоглох; ~ **пьеу** жүжгийг тоглож дуусгах; ~ **партию** **в шахматы** шатрын өргийг тоглож дуусгах.
ДОИГРАТЬСЯ тоглоом шоглоом болох.
ДОЙЛ|ЬИЙ, саах, саалийн; ~ая **машина** саах машин.
ДОИСКАТЬСЯ уудлах, байцаах, эрж олох, мэдэж авах; ~ **правды** үнэнийг мэдэж авах.
ДОИСТОРИЧЕСКИЙ балар эртний; ~ **человек** балар эртний хүн
ДОИТЬ саах; ~ **корову** үнээ саах.
ДОИТЬСЯ саалгах; ~ **хорошо** ивлэх
ДОЙКА саах, саалт; ~ **коров** үнээ саах.
ДОЙНОСТЬ саам, жилбэ; ~ **коров** үнээний жилбэ.
ДОЙН|ЬИЙ саалийн, саах; ~ая **корова** саалийн үнээ.
ДОЙТИ 1. хүрэх, очих, явж хүрэх, тулах; ~ **до станции** станцид хүрэх; **письмо** **дошло** **быстро** захидал түргэн хүрлээ; **вода** **дошла** **до края** ус эрэгтээ хүрлээ; ус хөвөөндөө туллаа; **звук**

не дошёл дуу хүрсэнгүй; счёт дошёл до тысячи рублей тоо нь мянган рубльд хүрлээ; 2. ухаж мэдэх, ойлгох, ойлгогдох; смысл реча не дошёл до него үгийн утга түүнд ойлгогдсонгүй; ~ своим умом ухаанаараа бодож ойлгох; 3. болох, боловсрох; яомядоры дошли на солнце улаан лооль наранд боловсров; тесто дошло зуурсан талх бэлэн боллоо.

ДОК док, онгоцны засварын газар; плаучай ~ хөвөгч док.

ДОКА догь хүн; в этом он ~ үүнд тэр догь шүү.

ДОКАЗАТЕЛЬНЫЙ нотолгоотой, баримттай.

ДОКАЗАТЕЛЬСТВО нотолгоо, нотлол, нотлох, баримт; служить ~ом нотолгоо болох; неестественное ~ эд юмын нотолгоо, эд мөрийн баримт; в ~ нотолгоо болгож, баримт болгож.

ДОКАЗАТЬ нотлох; ~ свою являемость гэмгүйгээ нотлох; ~ теорему теорем нотлох, магадлах үнэнийг нотлох.

ДОКАЗУЕМЫЙ нотлогдмоор, нотолж болмоор; легко ~ амархан нотлогдмоор.

ДОКАНЧИВАТЬ, докончить, дуусах, гүйцээх, эцэст нь хүргэх, төгсгөх.

ДОКАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ капиталист ёсны өмнөх, хөрөнгөт ёсны өмнөх, капитализмын урьдах.

ДОКАПЫВАТЬ малтаж дуусгах, хүртэл малтах.

ДОКАПЫВАТЬСЯ 1. хүртэл малтах, тултал ухах; ~ до воды усанд хүртэл малтах; 2. удалж олох, учрыг олох, ёзоорыг олох; ~ до сути дела хэргийн сүнсийг уудалж гаргах.

ДОКАТИТЬ, докатывать, өнхрүүлж хүргэ, хүртэл өнхрүүлэх; ~ли бочку до сараа торхыг пинд хүртэл өнхрүүлэв.

ДОКАТЫТЬСЯ, докатываться; 1. хүртэл өнхрөх, хүртэл, гулгах, өнхөрч хүрэх; мяч докатился до забора бөмбөг хашаа хүртэл өнхрөв; 2. орох, хэцүү байдалд орох, арчаагүй болох; ~ до преступления ялт хэрэгт орох; вот до чего он докатился тэр ннгэж арчаагүй болоод байна.

ДОКЕР докч, докийн ажилчин, галт онгоцныг засах газрын ажилчин.

ДОКИНУТЬ хүртэл шидэх.

ДОКЛАД 1. илтгэл; отчётный ~ тайлан илтгэл; делать ~ илтгэл хийх; 2. илтгэх, хэлэх; ~ директору захиралд илтгэх; без ~а не входит зөвшөөрөлгүй орж болохгүй.

ДОКЛАДНИЙ итгэлийн, илтгэх; ~ая записка илтгэх хуудас.

ДОКЛАДЧИК илтгэл; илтгэгч.

ДОКЛАДЫВАТЬ, доложить; 1. илтгэл хийх; 2. илтгэх, хэлэх, уламжлан мэдэгдэх.

ДОКЛАССОВЫЙ анги гарахаас өмнөх, анги ялгарахаас урьдах, эртний ангигүй; ~ое общество анги гарахаас өмнөх нийгэм.

ДОКОНАТЬ алах, эцэс болгох.

ДОКОНЧИТЬ дуусах, төгсгөх, гүйцээх, эцэст нь хүргэх.

ДОКОПАТЬ 1. малтаж дуусгах, ухаж дуусгах; ~ яму до середины нүхнийг дунд нь хүртэл малтах.

ДОКОПАТЬСЯ 1. хүртэл малтах, тултал ухах; ~ до слоя глины шаврын давхаргад хүртэл малтах; 2. удалж олох, учрыг олох, ёзоорыг олох; ~ до ястын үнэн учрыг олох.

ДОКРАСНА улайтал, ув улаан болтол; якалить ~ ув улаан болтол халаах.

ДОКРИЧАТЬСЯ 1. сонстол хашгарах, дуултал бархирах, дуулгах; якожея я вас ~лся арай гэж бархирч танд дуулгав; 2. -тал хашгарах; ~лся до хрипоты сөөтөл хашгирав.

ДОКТОР 1. доктор; ~ медицинаский наук анагаах ухааны доктор; 2. доктор, эмч, их эмч; позвать ~а к больному өвчтэй хүнд эмч дуудах.

ДОКТОРАНТ докторант, докторын зэрэг горилогч.

ДОКТОРСКИЙ 1. докторын; ~ая степень докторын зэрэг; защищать ~ую диссертацию докторын зэрэг горилох зохиол хамгаалах; 2. докторын, эмчийн.

ДОКТРИНА номлол, сургаал.

ДОКТРИНЕР хоосон номлогч, хоосон онолыг баримтлагч, онолыг яг дагагч.

ДОКТРИНЕРСКИЙ хоосон номлолын, хоосон онолыг баримтлах, онолыг яг дагах.

ДОКТРИНЕРСТВО хоосон номлол, хоосон онолыг баримтлах явдал, онолыг яг дагах явдал.

ДОКУДА хаа хүртэл, аль хүртэл, хэдий болтол; ~ читать рассказ? өгүүллэгийг аль хүртэл унших вэ?

ДОКУМЕНТ үнэмлэх, баримт, баримт бичиг; предъявить свой ~ үнэмлэхээ үзүүлэх; расходяые ~ы зарлагын баримтууд.

ДОКУМЕНТАЛЬНО баримтаар; ~ доказать баримтаар нотлох

ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ баримттай, баримтат; ~ые данные баримттай мэдээ; ~ фильм баримтат кино зураг; ~ая точность баримттай яг нарийн, баримт шиг яг нарийн. **ДОКУМЕНТАЦИЯ** 1. баримттай болгох, баримтжуулах; подробная ~ тодорхой баримттай болгох; 2. баримт бичиг; техническая ~ техникийн баримт бичиг.

ДОКУМЕНТИРОВАТЬ баримттай болгох, баримтжуулах.

ДОКУПАТЬ, докупить нэмж авах, нэмж худалдан авах.

ДОКУРИВАТЬ, докурить, тамхи татаж дуусах, тамхи дуустал татах.

ДОКУЧАТЬ залхаах, заллуу хүргэх, нурших, янших.

ДОКУЧЛИВОСТЬ заллуу хүргэх, нурших, янших.

ДОКУЧЛИВЫЙ залхуутай, заллуу хүрэм, нуршаа үгтэй, яншаа; ~ человек нуршаа үгтэй хүн.

ДОЛ хөндий, по горам я ~ам уул ба хөнднйгөөр.

ДОЛБИТЬ 1. ухах, төнхөх, цоолох, тогших; ~ долотом цүүцээр ухах; 2. нурших, давтах, давтан хэлэх.

ДОЛГ, үүрэг, уялга; по ~у службы албаны үүргээр; выполнять свой ~ үүргээ биелүүлэх; 2. өмнө, урьд; первым ~ом юуны урьд, юуны өмнө; 3. өр, өр шнр, өгцөө, зээл; право ареста всего имущества в случае неуплаты ~а өр төлөөгүй тохиолдолд бүх эд хөрөнгийг нь битүүмжлэх эрх; давать в ~ зээл өгөх; погашать ~и өрөө дарах, отдать последний ~ сүүлчийнхээ хүндэтгэлийг хийх; не остаться в ~у өртэй үлдэхгүй, ач хариулах; давншший ~ амбасын үеийн өр.

ДОЛГ үий урт, удаан; ~ путь урт зам; ~ гласный урт эгшиг; ~ое молчанье удаан дугай байх; откладывать в ~ яшик удаашруулах, койш тавих.

ДОЛГО удаан, удтал, өнө; пряшлось ~ ждаты удтал хүлээж байлаа; ~ ля, коротко ля удсан ч юм уу, удаагүй ч юм уу; ~ ли до беды гай учрах хол бнш.

ДОЛГОВЕЧНЫЙ 1. урт настай, урт удаан; ~ая дружба урт удаан найрамдал; 2. бэх, бат, бэх сайн, эвдэршгүй; ~ая кровля бэх сайн дээвэр.

ДОЛГОВ ОЙ өрийн, өр төлөх; ~ое обязательство өр төлөх баталгаа.

ДОЛГОВРЕМЕННЫЙ, удаан хугацааны, удаан байх, удтал; ~ое урпление удаан байх бэхлэлт; ~ое отсутствие удтал эзгүй байх, удтал байхгүй байх.

ДОЛГОВЯЗЫЙ разг. нарийхан өндөр, гонжгор; ~ юноша нарийхан өндөр залуу.

ДОЛГОЖДАНЫЙ удтал хүлээсэн; ~ая встреча удтал хүлээсэн уулзалт.

ДОЛГОЛЕНИЕ урт нас, урт наслах, урт насал.

ДОЛГОЛЕТНИЙ олон жилийн, өнө удааны; ~ая дружба олон жилийн найрамдал; ~ее сотрудничество өнө удааны хамтын ажиллагаа.

ДОЛГОСРОЧНЫЙ удаан хугацаатай, удаан хугацааны; ~ кредит удаан хугацааны зээл.

ДОЛГОТА 1. урт, урт богино; ~ дня өдрийн урт, өдрийн урт богино; 2. уртраг; *географическая* ~ газарзүйн уртраг; 3. урт дуудлага, уртатгал; ~ *звук* авианы уртатгал.

ДОЛГУНЕЦ зарам, маалинга.

ДОЛЕВ|ОЙ 1. уртаашаа, уртааш гулд; ~ *разрез дерева* модыг уртааш нь зүсэх; *разрезать в -ом направлении* уртааш нь зүсэх; 2. хувийн, хэсгийн, хувь; ~*ое* *отчясление* хувийн ногдол; ~*ое* *участие* хувиар оролцох.

ДОЛЕЕ удаан, илүү, цаашаа; ~ *так продолжаться не может* цаашаа ингэж байж чадахгүй.

ДОЛЕЗАТЬ хүртэл авирах, авиран гарах авиран хүрэх; ~ *до крыша* дээвэр дээр авиран гарах.

ДОЛЕТАТЬ хүрэх, нисч хүрэх; *снаряд долетел до реки* их бууны сум мөрөнд хүрэв; *орёл долетел до облаков* бүргэд үүлэнд нисч хүрэв.

ДОЛЖАТЬ *разг.* өрөнд орох, өр тавих, өрөнд унах.

ДОЛЖ|ЕН 1. өртэй, өгцөөтэй; 2. ёстой, хэрэгтэй, байвал зохино; *мы -ны преодолеть все трудности* бид бүх бэрхшээлийг давах ёстой; *ты ~ быгьт здесь в два часа* чи хоёр цагт энд байх хэрэгтэй.

ДОЛЖЕНСТВОВАТЬ зохих, байвал зохих, байх ёстой.

ДОЛЖНИК 1. өртөн, өртэй хүн; 2. үүрэг гүйцэтгэгч.

ДОЛЖНО хэрэгтэй, ёстой, байвал зохино.

ДОЛЖНО ~ *быть* байхаа, байх ёстой; ~, *так* тийм байх ёстой; ~, *он не придёт* тэр ирэхгүй байхаа; ~, *пойдёт* *дождь* бороо орох байхаа, бороо орох нь дээ.

ДОЛЖНОСТН|ОЙ албаны, албан үүргийн; ~*ое* *лицо* албаны хүн.

ДОЛЖНОСТ|Ь албан, албан тушаал, үүрэг, хариуцлага; *выгодная* ~ ашигтай тушаал; *занямасть высокою* ~дээд тушаалд орох, их тушаалд орох; *исполнять ~ секретаря* нарийн бичгийн даргын үүргийг гүйцэтгэх; *освобождать от ~и* албан тушаалаа чөлөөлөх.

ДОЛЖН|ЬИ 1. зохих; *на -ом уровне* зохих хэмжээнд; ~*ое* *внимание* зохих анхаарал; ~*ым* *образом* зохих ёсоор; 2. зохих зүйл, зохистой; *воздавать -ое по заслугам* гавьяанд нь зохих хэмжээний анхаарал хүндэтгэл хүртээх *отдаёт -ое* зохих ёсоор үнэлэх хэрэгтэй.

ДОЛИВАТЬ дүүргэх, нэмж дүүргэх.

ДОЛИТЬ дүүргэх, нэмж дүүргэх, дүүртэл хийх; ~ *молоко в стакан* шилэн аяганд сүү дүүргэх.

ДОЛИНА хөндий, хоолой; ~ *реки* голын хөндий.

ДОЛЛАР доллар.

ДОЛОЖИТЬ I 1. илтгэх, айлтгах, мэдүүлэх; 2. хэлэх, мэдэгдэх.

ДОЛОЖИТЬ II нэмэх, нэмж тавих.

ДОЛОЙ сөнөтүгэй, тонил; ~ *войну!* Дайн сөнөтүгэй! *уйли с глаз -!* нүдэнд харагдахгүй газар тонил!

ДОЛОТО цүүц.

ДОЛЬКА 1. саланхай, салбархай, жаахан хэрэг; *апельсиновая* ~ зүржийн саланхай; 2. *разг.* тэнэг, маанаг.

ДОЛЬШЕ хол, илүү удаан, удаан; *этот путь ~ того* энэ зам түүнээс хол; *я ~ вас* *живу в этом доме* би энэ байшинд танаас удаан сууж байна.

ДОЛ|Я 1. хувь, хэсэг; *делить на равные* ~я адил хувиар хуваах, адил хэсэгт хуваах; *львиная* ~ ихэнх хувь; *на мою -ю* над оногдсон хувь; 2. хувь заяа, тавилан; *горькая* ~ зовлонт хувь заяа.

ДОМ 1. байшин; *деревянный* ~ модон байшин; *шестиэтажный* ~ зургаан давхар байшин; 2. гэр; *работать на -у* гэртээ ажиллах, гэртээ ажил хийх; *быть дома* гэртээ байх; *ндти -ой*

гэртээ харих; 3. газар, байшин, ордон; ~ *отдыха* амралтын газар; ~ *культуры* соёлын ордон; *детский* ~ хүүхдийн асрах газар; 4. газар, пүүс, байшин; *торговый* ~ худалдааны пүүс; 5. гэр бүл, гэрийнхэн; *мы знакомы* ~амн манай гэртхэн танил; 6. овгийн хаад, овгийн хүмүүс; 7. *разг.* толгой.

ДОМА гэртээ; *его нет* ~ тэр гэртээ алга; *в гостях хорошо, а ~ лучше* айлд аятайхан боловч гэртээ бүр аятайхан; *как ~ гэртээ* байгаа шиг; *у него не все* ~ тэр согогтой хүн.

ДОМАРКСИСТСКИЙ Марксын өмнөх, Марксын урьдах үеийн.

ДОМАШН|ИЙ 1. гэрийн; ~*ие* *задания* гэрийн даалгавар; ~*ая* *утварь* гэрийн хогшил; ~*ая* *хозяйка* гэрийн авгай, гэрийн ажилтай эхнэр; 2. тэжээмэл, мал; ~*ая* *птица* тэжээмэл шувуу; ~*ее* *животное* мал; 3. гэрийнхэн, гэр бүл; *мон -ие* манай гэрийнхэн, гэр бүл; ~*ая* *работница* зарц хүүхэн; ~ *хлеб* гэртээ хийсэн талх, өөрсдийн барьсан талх.

ДОМБРА доомбор.

ДОМЕННЫЙ домнын, ширэм хайлах зуухны, өндөр зуухны.

ДОМЕНЩИК ширэм хайлагч, ширэм хайлах зуухны ажилчин.

ДОМИК жаахан байшин, жижиг байшин.

ДОМИНИОН доминион, өөрөөн засах улс: түшээт улс.

ДОМИНИРОВАТЬ 1. товойж харагдах, сүндэрлэж харагдах; *гора доминирует над городом* хот дээгүүр уул сүндэрлэж харагдана; 2. зонхилох.

ДОМИНО I багт наадмын дээл.

ДОМИНО II домино, нүх шахах тоглоом, даалуу.

ДОМКРАТ хөшүүр, өргүүл домкрат.

ДОМНА домна, ширэм хайлах зуух, өндөр зуух.

ДОМОВИТОСТЬ аж ахуй, аж ахуйдаа хичээлтэй.

ДОМОВЛАДЕЛЕЦ орон сууцны эзэн: байшингийн эзэн.

ДОМОВНИЧАТЬ гэрээ сахих.

ДОМОВОЙ гэрийн буг, онгон

ДОМОВ|ЫЙ байшингийн, гэр байрын, орон сууцны; ~*ая* *книга* орон сууцны дэвтэр, орон сууцны бүртгэл, байшингийн данс; ~*ая* *контора* орон сууцны захиргаа.

ДОМОГАТЕЛЬСТВО улиглал; *его ~ не увенчалось успехом* түүний улиглал амжилтад хүрсэнгүй.

ДОМОГАТЬСЯ улиглах, улиглан хүсэх.

ДОМОНОПОЛИСТИЧЕСКИЙ монополист ёсны өмнөх.

ДОМОРОЩЕННЫЙ I гэртэй байгуулсан, гардаж байгуулсан; 2. энгийн баазхан; ~ *пост* баазхан шүлэгч.

ДОМОСЁД гэрээс гардаггүй хүн, гэртээ суумтгай хүн, гэрийн буг.

ДОМОСЁДКА гэртээ суумтгай эхнэр, гэрээс гардаггүй эхнэр.

ДОМОСТРОЕНИЕ байшин барилга.

ДОМОТКАНН|ЫЙ гар нэхмэл, гараар нэхсэн; ~*ое* *полотно* гараар нэхсэн бөс.

ДОМОУПРАВЛЕНИЕ байшингийн захиргаа.

ДОМОХОЗЯИН гэрийн эзэн.

ДОМОХОЗЯЙКА гэрийн эзэгтэй, гэрийн эзэн эхнэр, гэрийн ажилтай эхнэр.

ДОМОЧАД|Ы гэртхэн, гэрийнхэн, гэр бүл; *со всеми чадани* и ~ами бүх хүүхэд шуухадтайгаа, гэрийнхэнтэйгээ.

ДОМРАБОТНИЦА гэрийн зарц хүүхэн, зарц хүүхэн, тогооч.

ДОМЫС|ЕЛ таамаглал, таамнал, таам бодол; *пустые* ~лы хоосон таамнал.

ДОНАШИВАТЬ 1. элээх, элтэл өмсөх; ~ *платье* платийг элтэл өмсөх; 2. нярайлах дөхөх.

ДОНГ донг, «Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улсын мөнгөн тэмдэгт».

ДОНЕЛЬЗЯ туйлдаа хүртэл, дэндүү; *он ~ устал* тэр хүн туйлдаа хүртэл ядарчээ.

ДОНЕСЕНИЕ мэдээ, мэдээлэл, айлтгал; **сделать** ~ мэдээ явуулах.

ДОНЕСТИ I 1. хүргэх, хүргэж өгөх, аваачих; ~ **вещи до дома** юмыг гэрт нь хүргэх.

ДОНЕСТИ II мэдээлэх, мэдээ хүргэх, айлтгах.

ДОНЕСТИСЬ сонсдох, дуулах; **издалека донеслась песня** холоос дуу дуулах сонсдов; **донесся слух** шуу үг дуулдлаа.

ДОНЖУАН донжуан, дурламтгай эр.

ДОНИЗУ доод талдаа хүртэл, дор хүртэл, ёроолд хүртэл; **сверху** ~ дээрээс дор хүртэл, оройгоос ёроолд хүртэл.

ДОНИМАТЬ хашраах, тарчлаах, улиглах.

ДОНИЯТЬ хашраах, тарчлаах, улиглах.

ДОНКИХОТ донкихот «Испанийн уран зохиолын баатар, болшгүй юманд мохошгүй зүтгэгч».

ДОНОР донор, цусаараа тэтгэгч цусаа өгөгч «өвчтэй буюу шархтай хүнд цусаа өгдөг хүн».

ДОНОРСКИЙ цус өгөх; ~ **пункт цус өгөх газар**.

ДОНОС хов мэдээ, нууц мэдээ, нууц ховлох.

ДОНОСИТЬ 1. элээх, элтэл өмсөх, дуустал эдлэх.

ДОНЕСТИ 1. элээх, элтэл өмсөх, дуустал эдлэх; ~ **старые сапоги** хуучин гутлаа элтэл өмсөх, хүргэх, аваачих; ~ **вещи до склада** агуулахад юм хүргэх; 3. мэдээлэх, айлтгах; ~ **о приближении противника** дайсан ойртсон тухай мэдээлэх; 4. хов хүргэх, хов мэдээ хүргэх, далдуур ховлох; 5. хугацааг хүргэж нярайлах, сарыг гүйцээж төрөх.

ДОНОР хандивлагч.

ДОНОСИТЬСЯ сонсдох, дуулдах.

ДОНЕСТИСЬ сонсдох, дуулдах; **до меня доносились слухи**, **что** Шгэж над шуу үг сонсдлоо.

ДОНОСЧИК ховч, мэдээлэгч хов хүргэгч.

ДОНОСЧИЦА хов хүргэгч эхнэр.

ДОНЬИНЕ одоо хүртэл.

ДОНИЯТЬ хашраах, тарчлаах, улиглах; ~ **просьбамя** улиглаж гуйх.

ДООКТЯБРЬСКИЙ Октябрийн өмнөх, Октябрийн хувьсгалын урьдах.

ДОПАХАТЬ хагалж дуусгах, хүртэл хагалах; ~ **поле тариалангийн газрыг хагалж дуусгах**.

ДОПЕКАТЬ болгох, гүйцэд жигнэх.

ДОПЕЧЬ болгох, гүйцэд жигнэх.

ДОПЕЧЬСЯ болох, гүйцэд жигнэгдэх; **хлеб допёкся** талх гүйцэд жигнэгдэв, талх боллоо.

ДОПИВАТЬ ууж дуусгах, дуустал уух.

ДОПИНГ сэргээш.

ДОПИТЬ ууж дуусгах, дуустал уух, уучхах; ~ **стакан чаю** аягатай цай ууж дуусгах.

ДОПЛАТ|А нөхөх төлбөр, нэмэлт төлбөр; **письмо с -ой** нэмэлт төлбөртэй захидал.

ДОПЛАТИТЬ нөхөж төлөх.

ДОПЛАЧИВАТЬ нөхөж төлөх, нэмж төлөх; ~ **сто рублей** зуун рубль нэмж төлөх.

ДОПЛАТНОЙ нөхөж төлөх, дутууг төлөх.

ДОПЛАТН|ЫЙ нэмэлт төлбөртэй, нөхөж төлөх, дутууг төлөх; ~**ое письмо** нэмэлт төлбөртэй захидал.

ДОПЛЫВАТЬ хүрэх, хөвсөөр хүрэх, самарч хүрэх.

ДОПЛЫТЬ хүрэх, хөвсөөр хүрэх, самарч хүрэх; ~ **до берега** эргэнд хөвж хүрэх; ~ **до середины реки** мөрний дунд самарч хүрэх.

ДОПОДЛИННО яг үнэнээр, нв, тов чухам; ~ **известно** ив илэрхий, тов тодорхой.

ДОПОДЛИНН|ЫЙ жинхэнэ, бодит, яг үнэн; ~**ые сведения** жинхэнэ мэдээ, яг үнэн мэдээ.

ДОПОЗДНА орой болтол; **засиделись** ~ орой болтол суучихав.

ДОПОЛЗАТЬ мөлхөж хүрэх, гулгаж хүрэх.

ДОПОЛНЕНИЕ 1. нэмэлт, нэмэр; ~ **к резолюции** тогтоолын нэмэлт, тогтоолд нэмэлт хийх; 2. тусагдахуун; **прямое** ~ **предложения** өгүүлбэрийн шууд тусагдахуун; **косвенное** ~ шууд бус тусагдахуун.

ДОПОЛНЕНН|ЫЙ нэмсэн, нэмэлт хийсэн; **ясправленное** и ~**ое издание** зассан нэмсэн хэзэлэл, засалт нэмэлт хийсэн хэвлэл.

ДОПОЛНИТЕЛЬНО нэмж, нэмэлт болгож; **ему дали** ~ **десять дней отпуска** түүнд арван өдрийн амралт нэмж олгов.

ДОПОЛНИТЕЛЬН|ЫЙ нэмэх, нэмэлт, нэмэгдэл; ~**ая подписка на газеты** сонин нэмж захиалах; ~**ые расходы** нэмэгдэл зардал.

ДОПОЛНИТЬ гүйцээх, нэмэх, нэмэлт хийх, нэмэр болох; ~ **статья** **примечаниями** өгүүлэлд тайлбар нэмэх; ~ **сказанное** **одним замечанием** хэлсэн зүйлд нэг юм нэмэх; **дополнять друг друга** бие биедээ нэмэр болох.

ДОПОТОПН|ЫЙ 1. усан галбын өмиөх; 2. дивангарын үеийн, эрт урьдын, хуучин цагийн; ~**ые взгляды** хуучин цагийн үзэл.

ДОПРАШИВАТЬ байцаах, байцаан асуух, өчиг авах.

ДОПРИЗЫВНИК цэрэгт орох бэлтгэл сургууль хийгч, цэрэгт орохоор бэлтгэгч.

ДОПРИЗЫВН|ЫЙ цэрэгт татагдахаас өмнөх, цэрэгт орохоос өмнөх; ~ **возраст** цэрэгт орохоос өмнөх насны.

ДОПРОС байцаах, байцаалт, мөрдөн байцаах, мөрдөлт; **перекрестный** ~ ээлжлэн байцаах; **подвергнуть** ~у байцаалт хийх.

ДОПРОСИТЬ байцаах, байцаан асуух, өчиг авах; ~ **обвиняемого** хэрэгтнийг байцаах.

ДОПРОСИТЬСЯ гуйж гувших, гуйж асуух, гуйсаар байх; **не могли** ~, **кто он такой** түүний хэн болохыг гуйж асуугаад мэдэж чадсангүй.

ДОПРЫГИВАТЬ хүртэл харайх, харайж хүрэх, үсэрч хүрэх.

ДОПУСК орох эрх, орох арга; **иметь** ~ **к больным** өвчтөнд орох эрхтэй байх.

ДОПУСКАТЬ 1. оруулах, орохыг зөвшөөрөх, орох эрх олгох.

ДОПУСТИТЬ 1. оруулах, орохыг зөвшөөрөх, орох эрх олгох; ~ **до экзаменов** шалгалтад оруулах; 2. гэж бодох, гэж санах, гэх; **допустим, что это будет так** үүнийг тийм болно гэж бодъё; **не допускаю этой мысли** ингэж би бодохгүй байна, ийм санаа над төрөхгүй байна; 3. гаргах; ~ **ошибку** алдаа гаргах.

ДОПУСКАТЬСЯ зөвшөөрөгдөх, зөвшөөрөх.

ДОПУСТИМ|ЫЙ болмоор, болохуйц; ~**ое предложение** болмоор санал; **это вполне** ~**о** ийм байж болохуйц юм.

ДОПУСТИТЬ 1. оруулах, орохыг зөвшөөрөх, орох эрх олгох; 2. гэж бодох, гэж санах, гэх; 3. гаргах.

ДОПЫТАТЬСЯ мэдэхийг оролдох; **я допытался, где вы были** таны хаана байгааг би мэдэхнийг оролдов.

ДОПЬЯНА согтууртал, шал согтгол; **напиться** ~ шал согтгол уух.

ДОРАБАТЫВАТЬ ажиллаж гүйцээх, хийж гүйцээх, нарийвчлан боловсруулах.

ДОРАБОТАТЬСЯ -тал ажллах; **доработался до повышения** по службе албан тушаалаа дээшилгэл ажиллав; **доработался до чашотки** сүрье өвчтэй болтлоо ажиллав.

ДОРАБОТКА ажиллаж гүйцээх, хийж гүйцээх, нарийвчлан боловсруулах.

ДОРАСТАТЬ чацуу болтол, хүртэл ургах; **дерево** доросло до **самой крыши** мод дээвэр хүртэл ургав; 2. насанд хүрэх, нас болох; **ты ещё не дорос, чтобы ходить в кино** чи кинонд очих насанд хүрээгүй байна.

ДОРВАТЬСЯ 1. дайрч орох, шунаж орох; ~ до еды хоол руу дайрч орох; 2. дайрагдах, учрах; шалуны дорвалньс до бедь дүрсгүй хүүхдүүд гайтай юмаид дайрагдав.

ДОРЕВОЛЮЦИОННЫЙ хувьсгалын өмнөх

ДОРЕФОРМЕННЫЙ, реформын өмнөх, өөрчлөлтийн өмнөх; ~ая Россия реформын өмнөх Орос орон.

ДОРИСОВАТЬ зурж дуусах.

ДОРИСОВЫВАТЬ зурж дуусгах.

ДОРОГ |А 1. зам, харгуй; **большая** ~ их зам, дардан зам; **железная** ~ төмөр зам; **сбиться с ~и** зам төөрөх, зам алдах; **по ~е** зам зуур, зам гудас; 2. аян, зам; **дальняя** ~ холын зам, алсын аян; **отправиться в ~у** аянд мордох; **я пробыл в ~е** три дня би замд гурав хоног; ***скатертью** ~ дуртай тийшээ яв; **стать поперёк ~я** зам хөндөлдөх, саад хийх.

ДОРОГО үнэтэй; **очень** ~ их үнэтэй, өндөр үнэтэй; ~ **купить** үнэтэй авах, худалдаж авахад их үнэтэй; **любо~аятай** гээч нь; ~ **бы я дал, чтобы** тэгэхийн төлөө би юугаа ч өгөх байсан.

ДОРОГОВИЗНА үнэ өндөр, үнэд орох, үнэ нэмэгдэх.

ДОРОГОЙ замд, замдаа, поговорим ~ замдаа ярилцъя.

ДОРОГОЙ | **хайрт**, эрхэм хүндэт; ~ **друг** ! хүндэт нөхөр, хайрт найз.

ДОРОГОЙ | **II** 1. үнэтэй, үнэ ихтэй; ~**не вещи** үнэтэй юм; 2. эрхэм үнэтэй, чухал үнэтэй; **ваши советы для меня** ~и таны зөвлөлгөө над чухал үнэтэй байна.

ДОРОДНЫЙ тариатай, бадриун.

ДОРОЖАТЬ үнэтэй болох, үнэд орох.

ДОРОЖЕ илүү үнэтэй.

ДОРОЖИТЬ хайрлах, их үнэлэх, эрхэмлэх; ~ **временем** цагаа хайрлах; ~ **своим именем** нэрээ хайрлах; ~ **хорошим работником** сайн ажилтныг эрхэмлэх.

ДОРОЖИТЬСЯ үнэрхэх.

ДОРОЖКА 1. нарийн зам, жим, зөрөг, улбаа; 2. гудаслаг хивс.

ДОРОЖНИ | **Б** 1. замын, зам; ~**ое строительство** зам барилга; ~**ая нить** замын тоос; 2. аяны, замын; ~ **костюм** замын хувцас; **одеться по~ому** аяны байдлаар хувцаслах; ~**ые люди** аяны хүмүүс.

ДОСААФ армь авнаци флотод туслах сайн дурын нийгэмлэг, газар агаар усан замын цэрэгт туслах сайн дурын нийгэмлэг.

ДОСАД | **А** харамсалтай, гомдох, ай халаг, ай чааваас, халаглалтай; **плакаты от ~ы** гомдож уйлах; **какая ~, он уже** уехал ай халаг, тэр явчихжээ, ямар харамсалтай юм тэр явчихжээ.

ДОСАДИТЬ хашрал болгох, гомдоох; ~ **постоянными просьбами** үргэлж гуйж залхаах..

ДОСАДНО чааваас, ай халаг; **мне ~ ай** халаг минь, над харамсалтай байна; ~, **что опоздал на поезд** чааваас, галт тэрэгнээс хожигдлоо.

ДОСАДН | **Б** харамсалтай, гомдолтой; ~**ая ошибка** харамсалтай алдаа.

ДОСАДОВАТЬ харамсах, гомдох, халаг хоохой болох; ~ **на свою судьбу** заяандаа гомдох; **ничего ~ на других**, когда сам виноват өөрөө буруутай байж хүнд гомдоод яах вэ.

ДОСАЖДАТЬ хашрал болгох, гомдоох.

ДОСЕЛЕ одоо хүртэл, энд хүртэл.

ДОСЕЯТЬ тарьж дуусгах.

ДОСИДЕТЬ дуустал суух, хүртэл суух ~ **до конца заседания** хурлыг дуусах хүртэл суух.

ДОСК | **А** 1. банз, хавтгай мод, зүсмэл мод; **сосновая ~, нарсан** банз; 2. самбар; **классная ~** сургуулийн самбар; ~ **ночта** хүндэт самбар; 3. хавтгай цээжтэй эмэгтэй; **шахматная ~** шатрын хөлөг; **от ~и до ~и** эхнээс эцэст хүртэл; **ставить на одну ~у** адилаар үзэх, адилтгах.

ДОСКАЗАТЬ хэлж дуусгах, дуустал ярих гүйцэд ярих, эцэст нь хүртэл хэлэх; ~ **рассказ** өгүүллэгийг дуустал ярих.

ДОСКАКАТЬ давхиж хүрэх, гүйж хүрэх.

ДОСКОНАЛЬНО тов тодорхой, нарийн, лавтай, сайтар; ~ **всё** известно цөм тов тодорхой мэдэгдэж байна; ~ **рассмотреть** сайтар үзэх.

ДОСКОНАЛЬН | **Б** тов тодорхой, нарийн, лавтай, магадтай; ~**ое изучение** нарийн судалгаа.

ДОСЛАТЬ 1. нэмж илгээх, нэмж явуулах; 2. нэмж гуйвуулах; ~ **деньги** мөнгө нэмж гуйвуулах.

ДОСЛОВНО үгчилбэл, үг үсэгчлэн, яг үгээр нь; **передавать ~** яг үгээр нь дамжуулах, үг үсэгчлэн дамжуулах.

ДОСЛОВН | **Б** 1. үгчилсэн; ~ **перевод** үгчилсэн орчуулга; 2. яг хэлсэн, яг үг нь; **это ~ое его выражение** энэ яг түүний хэлсэн үг.

ДОСЛУЖИТЬ, болтол алба хаах, хүртэл алба хаах; ~ **до пенсии** тэтгэвэр авах хүртэл алба хаах; ~ **до старости** лет нас өтөлтөл алба хаах.

ДОСЛУЖИТЬСЯ болтол алба хаах, хүртэл алба хаах, алба хааж ахнх.

ДОСЛУШАТЬ дуустал сонсох, хүртэл сонсох, гүйцэд сонсох, гүйцэд чагнах; ~ **до конца лекции** лекцийг дуустал сонсох.

ДОСМАТРИВАТЬ 1. дуустал үзэх; **досмотреть** ньесу жүжгийг дуустал үзэх; 2. ажих, харах; **я не досмотрел** би харсангүй.

ДОСМОТР үзэх, шалган үзэх, үзэлт, үзлэг; **таможенный ~** гаалийн үзлэг.

ДОСОЛИТЬ гүйцэд давслах, давс нэмэх.

ДОСОХНУТЬ гүйцэд хатах.

ДОСПА | **Т** 1. хүртэл унтах, болтол унтах; ~ **до обеда** өдрийн хоол хүртэл унтах; 2. турш унтах; 3. нойр ханах; **он не ~л** түүний нойр ханаагүй байна.

ДОСПЕХИ хуяг дуулга, зэр зэмсэг, цэргийн өвч хэрэгсэл, лувч.

ДОСРОЧНО хугацаанаас урьд.

ДОСРОЧН | **Б** хугацаанаас урьд, болзооноос өмнө; ~**ая** уплата хугацаанаас урьд төлөх; ~**ое выполнение** плана төлөвлөгөөг болзооноос өмнө биелүүлэх.

ДОСТАВА | **Т** 1. авах; ~ **книгу с полки** тавиураас ном авах; 2. олж авах; ~ **билет в театр** театрын билет олж авах; 3. хүрэх; ~ **рукой до потолка** таазанд гар хүрэх; **этого только** нь ~**ло** ингэх нь дутуу байжээ, энэ л дутаад байжээ.

ДОСТАВАТЬСЯ оногдох, хүртэх; **ему досталась трудная работа** түүнд хэцүү ажил оногджээ.

ДОСТАВ | **И** **Т** 1. хүргэх, хүргэж өгөх, аваачиж өгөх; **я на автомобиле ~лю** вас дома би таныг машинаар гэрт чинь хүргэж өгье; ~ **в целости товар** в магазин барааг дэлгүүрт бүрэн бүтэн аваачиж өгөх; 2. учруулах, хангах, олгох; ~ **возможности**е бахыг хангах; ~ **возможность** учнтъя сурах бололцоог олгох.

ДОСТАВК | **А** хүргэх, хүргэж өгөх; ~ **писем** захидлыг хүргэх; **с ~ой** на дом гэрт нь хүргэж өгдөг.

ДОСТАТ | **О** **К** хүрэлцээтэй, чинээлэг, хангалуун, **жить в ~ке** хүрэлцээтэй амьдрах.

ДОСТАТОЧНО 1. хүрэлцэнэ; **вполне ~** элбэг хүрэлцэнэ; 2. хүрэлцээтэй; **у него ~** кинг для занятия түүнд хичээл хийхэд хүрэлцээтэй ном бий; 3. нилээд; ~ **сильный** нилээд хүчтэй; 4. боль, зогс, болиоч, зогсооч, хангалттай боллоо; ~, **замолчите** за боль дуугуй байгаач.

ДОСТАТОЧН | **Б** хүрэлцээтэй, хүрэлцэхүйц; **здесь имеется ~ое** количество продуктов энд хүнсний зүйл хүрэлцээтэй бий; ~ **срок** хүрэлцэхүйц хугацаа.

ДОСТА | **Т** 1. авах, гаргах; ~ **платок из кармана** өврөөс алчуур авах; 2. олж авах, олох; ~ **материал** для постройкин барилгын

материалыг олж авах; 3. хүрэх; здесь на веслом не ~ энд усны ёроолд сэлбүүр хүрэхгүй байна; 4. разг ядаргаатай байх, залхаах; он меня ~л! тэр ёстой ядаргаа.

ДОСТАТЬСЯ оногдох, хүртэх.

ДОСТИГАТЬ хүрэх; ~ берега эрэгт хүрэх; ~ своей цели зорьсондоо хүрэх; ~ больших размеров их хэмжээнд хүрэх; достигнуть успеха амжилтад хүрэх.

ДОСТИЖЕНИ||Е 1. хүрэх; ~ своей цели зорилгодоо хүрэх, амжилт, амжилт ололт; большие ~я советской науки зөвлөлтийн шинжлэх ухааны их амжилт.

ДОСТИЖИМОСТЬ хүрч болох, бүтээж болох, гүйцэтгэж болох.

ДОСТИЧЬ хүрэх.

ДОСТОВЕРНОСТЬ үнэн магад нь, лав нь, чухам үнэн нь; ~ сведенный мэдээний үнэн магад нь.

ДОСТОВЕРНЫЙ лавтай, магадтай; из ~ых источников лавтай эх сурвалжаас, магадтай мэдэх газраас.

ДОСТОИНСТВО||О 1. эрхэм зэрэг, чанар чансаа, дориун; чувство собственного ~а эрхэм зэргээ ойлгох, чанар чансаагаа мэдэх; держаться с ~ом эрхэм зэрэгтэй байх, чанар чансаатай байх; 2. сайн тал; ~ этой книги энэ номын сайн тал нь; 3. өртөг, үнэ; облигация ~ом в сто рублей зуун рублийн өртөгтэй облигаци; оценить по ~у зохих ёсоор үнэлэх; ~ мужское эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.

ДОСТОЙНЫЙ 1. зохих, зохистой, зохинмоор, -ууштай, үүштэй; ~ внимания анхаарвал зохих, анхаарууштай; ~ сожаления харамсвал зохих, харамсууштай; 2. хүндэт, эрхэмсэг; ~ человек хүндэт хүн; 3. таарах, тэнцэх; ~ое наказание таарах шийтгэл; ~ая оценка тэнцэх үнэлэлт.

ДОСТОПРИМЕЧАТЕЛЬНОСТЬ цуутай юмнууд, дурсгалт зүйлүүд; ~ города хотын дурсгалт зүйлүүд.

ДОСТОПРИМЕЧАТЕЛЬНЫЙ дурсгалтай, алдар цуутай.

ДОСТОЯНИ||Е 1. хөрөнгө, зөөр; всенародное ~ ард нийтийн хөрөнгө; общественное ~ нийгмийн хөрөнгө; 2. хүртээл, хүртээмж; делать ~ем народа ард түмний хүртээмж болгох.

ДОСТРАИВАТЬ барьж дуусах, барьж гүйцэх.

ДОСТРОИТЬ барьж дуусах, барьж гүйцэх.

ДОСТУП 1. орох зам, орох боломж; к крепости нет ~а цайзад орох боломж алга; ~ свежего воздуха в помещении гэрт цэвэр агаар орох боломж; 2. оруулах; ~ посетителю прегражден хүн оруулахаа болив; 3. орох, үзэх, ашиглах зөвшөөрөл, үзэж хэрэглэх; разрешить ~ в архив архивт орохыг зөвшөөрөх; получить ~ ашиглах зөвшөөрөл авах.

ДОСТУПНЫЙ 1. хүрч болмоор; местность, ~ая для танков танк явж болмоор газар; 2. хялбар, амархан, ойлгомжтой; ~ое изложение ойлгомжтой найруулга; 3. хямд, хялбар; ~ая цена хямд үнэ; 4. орох бололцоотой; театры, ~ые для всех нийтээр орох бололцоотой театрууд.

ДОСТУЧАТЬСЯ сонстол тогших, дуултал тогших.

ДОСУГ зав чөлөө; на ~е завандаа; в часы ~а завтай цагтаа, чөлөөтэй үедээ.

ДОСУЖИЙ завтай, чөлөөтэй; ~ее время завтай цаг; ~ые толки хов жив, цуу үг.

ДОСУХА хатгал, хуурай болтол; выгнать ~ хатгал арчих.

ДОСЧИТАТЬ хүртэл тоолох; ~ до ста зуу хүртэл тоолох.

ДОСЧИТАТЬСЯ дутах, дутагдах

ДОСЫЛАТЬ нэмж илгээх, нэмж явуулах, нэмж гуйвуулах.

ДОСЫПАТЬ дүүртэл хийх, нэмж хийх; ~ в мешок шуудайг дүүртэл хийх

ДОСЫПАТЬ ханатал унтах, нойр ханах; не ~ до рассвета үүр цайтал нойр ханахгүй.

ДОСЫТА цатгал, ханатал; накормить ~ цатгал идүүлэх; наговориться ~ ханатал ярих.

ДОСЫХАТЬ гүйцэд хатах, хатаж гүйцэх.

ДОСЮДА энд хүртэл, энэ хүртэл.

ДОСЯГАЕМОСТЬ||Ь хүрч болмоор, хүрэх арга; быть вне пределов ~и хүрэх аргагүй газарт байх.

ДОТ (долговременная огневая точка) дот, бэхэлсэн буудлагын газар.

ДОТАЦИЯ тэтгэлэг, дотаци, татаас, улсаас нэмж олгосон мөнгө.

ДОТАЩИТЬ хүртэл татах, хүртэл аваачих.

ДОТЛА үнсэн товrog болох, хов хоосрох; сгореть ~ үнсэн товrog болтол шатах.

ДОТОЛЕ тэр хүртэл, тэгэх хүртэл.

ДОТОШНЫЙ шохoorхог, сонуч; ~ человек шохoorхог хүн.

ДОТРАГИВАТЬСЯ хүрэх, гар хүрэх, барьж үзэх.

ДОТЯГИВАТЬ 1. татаж гаргах; 2. татаж хүргэх.

ДОТЯГИВАТЬСЯ хүрэх; ~ до верхней полки дээд тавиурт хүрэх.

ДОУЧИВАТЬСЯ 1. сурч төгсөх, төгсгөл сурах; 2. хүртэл суралцах; ~ до восьмого класса наймдугаар анги хүртэл суралцах.

ДОХ||А дах; ямщик наш был одет в собачью ~у манай улаач нохой дах өмссөн байв.

ДОХЛ||ЬИЙ 1. үхсэн; ~аямышь үхсэн хулгана; 2. дорой, үхэнц; ~нарень үхэнц залуу; 3. ~ номер бүтэхгүй зүйл, үхсэн баас; * от ~ого осла уша разг. юдэн малгай.

ДОХЛЯТИНА зовлого, турсага.

ДОХН||УТЬ үхэх; скот от бескормнцы ~ет мал зудад турж үхнэ; * мухи ~ут уйдаж үхмээр.

ДОХНУ||ТЬ 1. амьсгалах, амьсгаа авах; ~ некогда амьсгаа авах ч завгүй; 2. үлэх; ~л слабый ветер зөөлөн салхи үлээв.

ДОХОД орлого; годовой ~ жилийн орлого; чистый ~ цэвэр орлого. **ДОХОДИТЬ** 1. хүрэх, очих, тулах, тулж очих; дойти до станции станцид хүрэх; вода дошла до берегов ус эрэгтэй туллаа; 2. мэдэх, ойлгох; смысл речи не дошел до него үгийн утга түүнд ойлгогдсонгүй; 3. болох, боловсрох; руки не доходят завдахгүй байна, барьж чадаагүй байна; дойти до ручки үхтлээ ядрах, мөнгөгүйтэх.

ДОХОДНЫЙ ашигтай, орлоготой, олзтой.

ДОХОДЧИВ||ЬИЙ, ойлгомжтой; ~ая цыса ойлгомжтой жүжиг.

ДОЦЕСТИ цэцэглэж дуусах.

ДОЦЕНТ доцент, «дээд сургуулийн багшийн цол».

ДОЧЕРНИЙ 1. хүүхний, охины; 2. зээ салбар.

ДОЧИСТА 1. цэвэр болтол, цэвэршгэл; вымыты ~ цэвэр болтол угаах; 2. цөмийг, үлдээлгүй, цөлмөх; съест ~ цөмийг идэх.

ДОЧИТЫВАТЬ уншиж дуусах, хүртэл унших; ~ письмо захидлыг уншиж дуусах; ~ книгу до середины номыг дунд нь хүртэл унших.

ДОЧИТАТЬ уншиж дуусах, хүртэл унших.

ДОЧКА охин, хүүхэн.

ДОЧУРКА охин хүүхэн.

ДОЧЬ охин, хүүхэн.

ДОШИВАТЬ оёж дуусах, хүртэл оёх.

ДОШКОЛЬНИК сургуулийн өмнөх, сургуулийн насны өмнөх.

ДОЩАНИК хавтгай ёроолтой онгоц, хавтгай завь.

ДОЩАТЫЙ банзан; ~ забор банзан хашаа.

ДОЩЕЧКА 1. жижиг самбар; 2. модон пайз.

ДОЯРКА саальчин.

ДРАГОЦЕННОСТЬ эрдэнэ, чухаг үнэтэй.

ДРАГОЦЕННЫЙ 1. үнэтэй, эрдэнийн, эрдэнэ; ~ые вещь үнэтэй эд; ~ое время үнэтэй цаг; ~ камень эрдэний чулуу; 2. хайртай, үнэтэй; ~ друг хайртай найз.

ДРАЗНИТЬ 1. гоочлох, хорыг малтах, даажигнах; ~ собаку нохойг гоочлох; 2. хорхой хөдөлгөх, хорхойтуулах; ~ аппетит идэх юманд хорхойтуулах.

ДРАК|А зодолдоон, зодоон; **затаять** ~у зодоон өдөх.

ДРАКОН луу.

ДРАКО́НОВ харгис хатуу, догшин ширүүн; ~ские законы харгис хатуу хууль.

ДРА́М|А 1. драм; «яриатай жүжгийн зохиол». 2. зовуур, зовлон, хэцүүдэл, хэцүү явдал; **семейная** ~ гэр бүлийн хэцүүдэл; **пережить** ~у зовлон амсах, хэцүү явдлыг давах.

ДРАМАТИЗИ́РОВАТЬ драмчлах, жүжиг болгон найруулах.

ДРАМАТИ́ЗМ 1. шаргуу үйл, эрчимтэй явдал; **пьеса, полная** ~а эрчимтэй явдлаар дүүрэн жүжиг; 2. түгшүүр, хэцүү; ~ **положения** түгшүүртэй байдал, хэцүү байдал.

ДРАМАТИ́ЧЕСК|ИЙ 1. драмын, драм жүжгийн, жүжгийн; ~ое **произведение** жүжгийн зохиол; ~ **театр** драмын театр; 2. шаргуу явдалтай, эрчим хөдөлгөөнтэй, хүчлэлтэй; 3. түгшүүртэй хэцүү.

ДРАМАТИ́ЧНЫЙ түгшүүртэй, хэцүү.

ДРАМАТУ́РГ драмын зохиолч, хөгжмийн зохиолч.

ДРАМАТУ́РГИЧЕСКИЙ драм зохиолын, жүжгийн зохиолын.

ДРАМАТУ́РГИЯ 1. драматурги, драмын ухаан, драмын онол, драм жүжгийн зүй, 2. драмын зохиолууд, жүжгүүд; **русская классическая** ~ оросын сонгодог жүжгүүд.

ДРАМКРУЖО́К жүжгийн дугуйлан.

ДРА́НКА цуудас банз, савх банз.

ДРА́Н|ЫЙ уранхай; ~ые сапоги уранхай гутал.

ДРАП драп, цэмбэ, цэлэм, цэгэм.

ДРАПИРОВА́ТЬ нэхмэлээр бүрэх, бүрэх, чимэх; ~ стены коврами хивсээр туургыг бүрэх.

ДРАПИРОВА́ТЬСЯ 1. нэхмэлээр бүрэгдэх 2. нөмрөх, хэдрэх; 3. янз гаргах, маяглах.

ДРАПИРÓВКА нэхмэлээр бүрэх, чимэх.

ДРАПИРÓВЩИК бүрэгч, чимэгч, янзлагч.

ДРА́ПОВ|ЫЙ драп, драпан, цэмбэн, цэлмэн; ~ое пальто цэмбэн дээл, драпан пальто.

ДРАПРЭЙ хөшиг, бүрээс.

ДРА́ТВА олсон утас, томсон олс, гутал уллах утас.

ДРА́Г|ТЬ 1. урах, тасдах, урж хаях; ~ **обувь** гутлаа урах; 2. хуулах, өвчих; ~ **шкуру** арьсыг өвчих; ~ **лыко** дол хуулах; 3. зодох, мушгих, угзрах; ~ **за уши** чихийг мушгих; 4. хорсгох; **перец дерёт** горло чинжүү хоолой хорсоно; 5. шулах, мөлжих; **купцы** ~ли **втридорога** за товары худалдаачнд бараагаа их үнээр өгч шулав; **дерёт** горло хоолой мэдэн хашгирах; 6. хүүхэн ноцоох.

ДРА́ТЬСЯ 1. зодолдох, ноцолдох; **мальчишки дерутся** хөвгүүд ноцолдож байна; 2. тулалдах, тулах; ~ с **врагами** дайсантай тулалдах; 3. тэмцэх.

ДРАЧ|ИВЫЙ зодолдооч, зодооч.

ДРАЧУ́Н зодооч, зодолдооч.

ДРАЧУ́НЯ зодолдооч хүүхэн.

ДРЕБЕДЭ́НЬ дэмий юм, шал дэмий юм.

ДРЕ́БЕЗГИ 1. няр хийх, хангинах; **разбиться** в ~ няр хийж хага үсрэх; 2. жижиг хэлтэрхий болгох, үйрэх; **разбить** в ~ юүртэл цохих; **мелькие** ~ жижиг хэлтэрхий.

ДРЕ́БЕЗЖА́||НИЕ доргих, тарчигнах; **стекла** ~т шил доргиж байна.

ДРЕ́ВЕСИ́Н|А модлог, мод; **заготовка** ~ы мод бэлтгэх.

ДРЕ́ВЕШН|ЫЙ, модны, модон; ~ые **опилки** модны үртэс; ~ уголь модны нүүрс.

ДРЕ́ВКО иш, ~ **знамен** тугийн иш.

ДРЕ́ВН|ИЙ 1. эртний, эрт үеийн; ~ая **история** эртний түүх; ~ **обычай** эрт үеийн заншил; 2. их настай, өндөр настай; ~ **старик** өндөр настай өвгөн.

ДРЕ́ВНОСТ|Ь 1. эртний үе, эрт үе, эрт цаг; в **глубокой** ~и эрт урьд цагт, эрт балар цагт; 2. эрт цагийн юм.

ДРЕ́ВО мод.

ДРЕ́ВОВИ́ДНЫЙ мод шиг, мод мэт, модорхог; ~ **папоротник** модорхог тагнай, сал мод, мод шиг ойм.

ДРЕ́ВОНАСАЖДЕ́НИЕ мод тарих, мод суулгах.

ДРЕ́ДНОУТ дредноут онгоц, хуягт хөлөг онгоц.

ДРЕ́ЗИНА дрезин, төмөр замын гүймэл тэрэг.

ДРЕЙ́Ф хөвөлт, салхиар хөвөх, урсгалаар хөвөх; **лечь** в ~ онгоцыг тогтоох.

ДРЕЙ́ФОВА́ТЬ хөвөх, хөвөн урсах.

ДРЕ́МА 1. нойр хүрэх, үүрэглэх; 2. **бот.** шөнөжимэл цэцэг; ~ **ароматная** жүж шөнөжимэл цэцэг.

ДРЕМА́ТЬ үүрэглэх, зүүрмэглэх; ~ в **кресле** сандал дээр зүүрмэглэх.

ДРЕМО́ТА үүрэглэх, зүүрмэглэх.

ДРЕМО́ТН|ЫЙ нойрмог, ~ое **состояние** нойрмог байдал.

ДРЕМУ́ЧИЙ балар, битүү, хөвч; ~ **лес** битүү ой, ой хөвч.

ДРЕСВА́ үйрмэг, хайрга элс.

ДРЕССИРОВА́Н|ЫЙ сургагдсан, дуулгаржсан; ~ые **животные** сургагдсан амьтан, соёлтой, боловсон.

ДРЕССИРОВА́ТЬ сургах, амьтныг сургах; ~ **зверей** араатныг сургах.

ДРЕССИРÓВК|А сургах, амьтныг сургах; **не поддаваться** **никакой** ~е хэт согтуу байх.

ДРЕССИРÓВЩИК амьтныг сургагч.

ДРОБИ́ЛКА бутлуур, хэмхлүүр; **молотковая** ~ алхат бутлуур.

ДРОБИ́НА үрэл сум.

ДРОБИ́НКА үрэл сум, хоргол сум, шааз.

ДРОБИ́ТЬ бутлах, бутаргах, хэмхлэх; ~ **камень** чулуу бутлах.

ДРОБИ́ТЬСЯ бутрах, хэмхлэх, юүрэх, цацрах; **камень** **дробится** в **щебень** чулуу жижигрэн хэмхэрч байна.

ДРО́БН|ЫЙ бутархай, жижиг; ~ое **число** бутархай тоо; ~ шаг жижиг алхаа.

ДРО́БОВИ́К шувууны буу, үрлэн сумтай буу.

ДРО́Б|Ь 1. бутархай, бутархай тоо; **десятичная** ~ аравтын бутархай тоо; 2. шааз, бутархай сум, үрэл сум; 3. дэлдэх, нижэгнүүлэх; **барабанная** ~ хөнгэрэг нижэгнүүлэх. 4. **знаменатель** ~и бутархай тооны хуваарь.

ДРОВА́ түлээ; **сырые** ~ нойтон түлээ; **колоть** ~ түлээ хагалах; **кто в лес, кто по** ~ эмх замбараагүй, чиг чигээ харсан, разг. хөл; разг. тамхи.

ДРÓВНИ чарга.

ДРОВОЗАГОТÓВКИ түлээ бэлтгэл.

ДРОВОСÉК түлээчнн, түлээ огтлогч.

ДРОВЯНО́Й түлээ, түлээний; ~ **склад** түлээ агуулах газар, түлээний саравч.

ДРО́ГИ дөрвөн дугуйтай тэрэг.

ДРО́ГНУТЬ I даарах, бээрэх.

ДРО́ГНУ|ТЬ II 1. чичрэх, дагжнх, салганах, доголдох; **рука** не **дрогнет** гар салганахгүй; **голос** ~л хоолой чичрэв; 2. сандрах, мэгдэх, самгардах, цочирдох, ухрах; **не один мускул** не ~л на **его** **лице** түүний царайд мэдэгдсэн байдал гарсангүй; 3. архи уух.

ДРОЖА́НИЕ чичрэх, дагжих, салганах; ~ **света**, гэрэл чичрэх; ~ **звука** дуу чичрэх; ~ **рук** гар салганах.

ДРОЖА́ТЬ 1. чичрэх, даржигнах, салганах, дагжих; **стекла** **дрожат** шил даржигнана; ~ **от холода** хүйтэнд дагжнх; **колени** **дрожат** өвдөг чичирнэ; **руки** **дрожат** гар салганана;

2. хайрлах, гамнах, харамлах; ~ за своего ребёнка хүүхдээ хайрлах; ~ над каждой копеекой мөнгө зоос бүрээ харамлах.

ДРОЖЖИ эсгэх хөрөнгө, хөрөнгө, эсгүүр, эсгэл; **пивные** ~ пивний хөрөнгө, пивний эсгүүр; **кефирные** ~ хоормогийн хөрөнгө.

ДРОЖКИ хөнгөн тэрэг, унадаг тэрэг.

ДРОЖЬ чичрэх, чичрэл; **лихорадочная** ~ халуурч чичрэх; ~ в голосе хоолойн чичрэл; **его бросает в** ~ при одной мысли санаанд ормогц түүний бие чичэрнэ.

ДРОЗД хөөндэй; **белозобый** ~ цагаан гүеэт хөөндэй; **пегий** ~ эрэн хөөндэй.

ДРОТИК хануур жад, шндэх жад, арам.

ДРОФА тоодог.

ДРУГ найз, нөхөр; **близкий** ~ дотнын найз; **старый** ~ хуучин нөхөр, эртний найз; ~ детства бага насны найз; ~ мой нөхөр минь; ~ а бие биеэ; ~ за -ом бие биеэ дагаж, хойно хойноосоо, цувж; ~ против -а урд урдаасаа хараад; ~ с -ом бие биетэйгээ; ~ у бие биедээ; **выручать** ~ а бие биедээ туслах; **заботиться** ~ о -е бие биеэ халамжлах.

ДРУГ|ОЙ 1. өөр, ондоо, жич; ~ человек өөр хүн, ондоо хүн; это -ое дело ингэвэл өөр хэрэг, тэгвэл жич хэрэг; ~ими словами өөрөөр хэлбэл; 2. нөгөө, өөр; с ~ стороны нөгөө талаас; 3. биш; ни тот, ни ~ тэр нь биш, энэ нь ч биш, аль нь биш; 4. бусад; **заботиться** о ~их бусдын төлөө оролдох, бусдыг халамжлах; 5. дараа, маргааш; **на** ~ день дараа өдөр нь, маргааш нь; 6. сүүлд, хожим; **в** ~ раз поговорим сүүлд ярилцъя.

ДРУЖБ|А найрамдал нөхөрлөл; **быть в** -е найрамдалтай байх, нөхөрлөх; **тесная** ~ нягт найрамдал; ~ народов ард түмнүүдийн найрамдал; **не в службу, а в** ~у албан журмаар бус нөхрийн журмаар.

ДРУЖЕЛЮБИЕ нөхөрсөг дотно, элэгсэг сэтгэл, нөхөр ёс; **проявить** ~ элэгсэг сэтгэлээ илэрхийлэх.

ДРУЖЕЛЮБН|ЫЙ нөхөрсөг дотнын, элэгсэг сэтгэлийн, нөхөр ёсны; -ое отношение нөхөрсөг дотнын харилцаа.

ДРУЖЕСК|ИЙ нөхөр ёсны, нөхөрсөг, нөхрийн; ~ая помощь нөхөр ёсны тусламж; ~ привет нөхөр ёсоор мэндэлж; ~ совет нөхөр ёсны сануулга.

ДРУЖЕСТВЕНН|ЫЙ, нөхөрсөг, элэгсэг, найрамдалтай, нөхөр ёсны; ~ая держава найрамдалтай гүрэн; ~ тон нөхөрсөг янз.

ДРУЖИНА 1. бүлгэм, бүлэг цэрэг, отряд; **боевая** ~ дайчин бүлгэм, хөдөлмөрдийн бүлэг цэрэг; **пожарная** ~ түймэртэй тэмцэх отряд, **пионерская** ~ пионерий бүлгэм; 2. дайчин нөхөд, дайчин цэрэг, нөхөрлөгчид.

ДРУЖИННИК отрядын гишүүн, бүлгэмийн гишүүн.

ДРУЖИТЬ, найзлах, нөхөрлөх, үерхэх; **они давно дружат** тэд хэдийн найзалдаг юм.

ДРУЖИЩЕ нөхөр, найз.

ДРУЖНО 1. эвтэй, зетэй, найртай, найрамдалтай; **жить** ~ эвтэй суух; 2. нэг зэрэг, хамт элбэж, нэг амиар; ~ **взяться за работу** ажилдаа нэг зэрэг орох, ажлаа элбээд хийх.

ДРУЖН|ЫЙ 1. эвтэй, эв нийлсэн, эв санаа нийлсэн, найрсаг, нөхөрсөг; ~ая работа эв санаа нийлсэн ажил; ~ые усилия эв нийлж зүтгэх; ~ая семья эвтэй гэр бүл; 2. бүгдээр зэрэг, цугаар; ~ хохот цугаар инээлдэх; ~ая работа бүгдээр зэрэг ажиллах.

ДРУЖОК эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.

ДРЫГАТЬ тийчлэх, тэлчлэх.

ДРЫН разг. эрэгтэй хүний том хэмжээний бэлэг эрхтэн.

ДРЫХНУТЬ разг. удсан, бат унтах.

ДРЯБЛОСТЬ улцгар, үлбэгэр, шалхагар, улбагар, улбайсан.

ДРЯЗГИ хэл ам, будлиан; **домашние** ~ гэр зуурын хэл ам; **заводять** ~ будлнан тарих.

ДРЯНН|ОЙ муусайн, ягир муу, өөдгүй; ~ая обувь ягир муу гутал.

ДРЯНЬ 1. өөдгүй, ягир; **дело** — ~ хэрэг өөдгүй байна; 2. өөдгүй амьтан, ягир амьтан; **человек он** — ~ тэр хүн ягир амьтан; 3. разг. хар тамхи.

ДРЯХЛЕТЬ өтөлж ядрах, тэнхээ доройтох.

ДРЯХЛОСТЬ өтөлж ядрах, хөгширч сулбайх, тэнхээ доройтох.

ДРЯХЛЫЙ өтөлж ядарсан, хөгширч сулбайсан, тэнхээ доройтсон.

ДУАЛИЗМ дуализм, хоёрдмол үзэл (*бодис оюун хоёр харилцан дулдуйдаж хамаг юмны үндэс болно гэдэг идеалист үзэл*).

ДУАЛИСТИЧЕСКИЙ дуализмын, хоёрдмол үзлийн.

ДУБ 1. царс; 2. маанаг.

ДУБАСИТЬ балбах, нанчих.

ДУБЕТЬ разг. тэнгэлэх, маанагдах.

ДУБИЛЬН|ЫЙ арьс идээлэх, шир шүүлэх; ~ая кора идээлэх холтос; ~ чан идээлэх ган.

ДУБИЛЬНЯ 1. ган; 2. шир идээлэх байшин, арьс шүүлэх газар.

ДУБИЛЬЩИК шир идээлэгч, арьс шүүлэгч.

ДУБИНА шийдэм, бороохой, манчуурга.

ДУБИНКА шийдэм, бороохой, манчуурга.

ДУБИТЬ шир идээлэх, арьс шүүлэх.

ДУБЛЕНИЕ шир идээлэх, арьс шүүлэх.

ДУБЛЁР орлон тоглогч, ээлжийн жүжигчин, хослуур.

ДУБЛЁТ ижлийн өрөөсөн, эгээ ижл, ижил хувь, ижл хуулбар; ~ рукописи хар бичмэлийн ижил хуулбар.

ДУБЛИКАТ бичгийн хуулбар, хоёр дахь хувь.

ДУБЛИРОВАТЬ зэрэгцүүлэн хийх, хоёр зэрэг хийх; ~ работу ажлыг хоёр зэрэг хийх; 2. орлон тоглох, ээлжээр жүжиглэх; ~ роль ролийг орлон тоглох; 3. хөрвүүлэх; ~ фильм кино зургийг хөрвүүлэх, киноны үгний орчуулах.

ДУБНЯК царсан ой.

ДУГА 1. нум, хагас дугараг; 2. хөлбөрөг, төгий.

ДУГООБРАЗН|ЫЙ нуман, нуман хэлбэртэй, нум шиг, дугуй хэлбэртэй; ~ая линия нуман шугам.

ДУДЕТЬ цуур үлээх, үлээвэр үлээх, жимбүүрдэх.

ДУДК|А үлээвэр цуур, жимбүүр; * **плясать под чью-либо** -у хүний үг дагаж самбаганах, салхины аяар сагсалзах.

ДУДКИ больё, горьгүй; **нет**, ~, не дам! үгүй, больё, өгөхгүй!

ДУЖКА сэнж бариул, товчлуур; **ведёрная** ~ хувингийн барнул.

ДУДНИК бот. цооргоно.

ДУЛЬНЫЙ бууны ам.

ДУМ|А бодол, сэтгэл, санаа; **думать** ~у бодол болох, санаа санах; **государственная** ~ улсын дум, улсын хурал.

ДУМА|ТЬ бодох, санах; ~о работе ажлын тухай бодох; ~ю, что он прав түүнийхийг зөв гэж би бодож байна; **как вы -ете?** та юу гэж санаж байна? я ~аю завтра закончить работу би маргааш ажлаа дуусгах санаатай байна; **недолго** ~ая юм бодолгүй, олон таван үггүй.

ДУМАТЬСЯ санагдах, бодогдох; **мне думается, так будет** лучше тэгвэл дээр гэж над санагдаж байна.

ДУНДУК разг. мангуу.

ДУНОВЕНИЕ үлээх, сэвэгнэх; ~ ветра салхи сэвэгнэх.

ДУНУТЬ үлээх, үлээчхэх.

ДУНЬКА разг. хөдөөнний соёлгүй хүүхэн, ялангуяа гадаадад анх явж буй орос эмэгтэйчүүдийг хэлдэг.

ДУПЛИСТ|ЫЙ хонгилтой, хөндий; ~ое дерево хонгилтой мод.

ДУПЛО 1. хонгил, хөндий, нүх; ~ зуба шүдний нүх; 2. разг. үтрээ; 3. разг. тэнэг.

ДУРА тэнэг хүүхэн, эрваа хүүхэн.

ДУРАК тэнэг, мангуу, эрваа хүн; **набитый** ~ шал тэнэг; **остаться в ~ах** залилагдах, молигодуулах; **~а** ваяльд марзганах, өвчигнөх; ***~ам закон не писан** ёс мэдэхгүй хүнд ёр халдахгүй.

ДУРАЛЭЙ тэнэг мангуу.

ДУРАЦКИЙ тэнэг мангуу; ~ **разговор** тэнэг яриа.

ДУРАЧЕСТВ|О тэнэглэх, тэнэг ааш; **бросить свои ~а** тэнэглэхээ боль.

ДУРАЧИТЬ *разг.* бачлах, залилах, мангууруулах.

ДУРАЧИТЬСЯ *разг.* марзганах, дүрсгүйтэх, аальгүйтэх, аашаа завхах.

ДУРАЧ|ОК тэнэг, тэнэг хүн, мангуу амьтан; **прикниуться ~ком** тэнэг юм шиг маяглах.

ДУРАШЛИВЫЙ *разг.* 1. тэнэг дүү; 2. дүрсгүй онгируу.

ДУРДОМ *разг.* галзуугийн больниц, шархад.

ДҮРЕНЬ тэнэг, эргүү, эрваа.

ДУРЕТЬ *разг.* ~ от кого-либо хэн нэгний фен болох.

ДУРИТЬ *разг.* дүрсгүйтэх, аальгүйтэх, марзганах.

ДУРМАН 1. согтуу өвс; 2. мунхруулах суртал, мунхруулал; **религиозный** ~ шашины мунхруулах суртал.

ДУРМАНИТЬ манаруулах, согтоох, мунхруулах.

ДУРНЕТЬ муухай болох, царай алдах.

ДУРНИШНИК *бол.* ноцоогоно.

ДҮРН|О 1. аягүй болох, дотор муухай болох; **мне ~ миний** дотор аягүй байна; **почувствовать себя ~ дотор** муухай болох; 2. аягүй, муухай; ~ **пахнет** муухай үнэртэнэ.

ДУРН|ОЙ 1. муу; **быть на ~ом счету** муу нэртэй болох; **~ые** привычки муу заншил; **~ая слава** муу нэр; 2. мсуухай; **она ~а** собой тэр муухай хүүхэн; ~ **запах** муухай үнэр; ~ **характер** муухай ааш; **~ое дело** муухай хэрэг, хөөтэй хэрэг.

ДУРНОТА дотор муухай болох, толгой манарах.

ДУРНУШКА муухай хүүхэн, муухай бүсгүй.

ДҮРОСТ|Ь тэнэглэх; **по ~и сделать что-нибудь** ямар нэг юмыг тэнэгдэж хийх.

ДУРЦ|А *разг.* **человек с ~ой «но»** — той хүн, ёо-ёотой хүн.

ДУРШЛАГ савираа шанага, шанаган шүүр.

ДУРЬ тэнэг явдал, гаж буруу ааш; **выкниь** ~ из головы тэнэг явдлаа орхи.

ДУТ|ЫЙ 1. хөндий, үлээсэн, хийлсэн; **~ые** стеклянные шары хөндий шилэн бөмбөг; **~ые** шини хийлсэн дугуйн бүрээс; 2. хөөргөсөн, давруулсан, хуурмаг; **~ые** цифры хөөргөсөн тоо; **~ая слава** хуурмаг алдар; **~ые** цены давруулсан үнэ.

ДУТЬ үлээх, салхилах, сэнгэнэх; **~ на свечу** лаа үлээх; **ветер дует** салхи салхилна; **здесь дует** энд сэнгэнэнэ; ~ **чай** цай залгилах.

ДУТЬСЯ гонсойх, гоморхох, дүнсхийх.

ДУХ 1. ухаан, оюун санаа, сэтгэл; ~ **есть** лишь **высший продукт** матери ухаан бол бодисын дээд үйлдэхүүн төднй болно; **в здоровом теле здоровый** ~ эрүүл биед саруул ухаан оршино; 2. зориг, урам зориг, урам; **падать ~ом** урам хугарах, зориг мохох; **присутствие ~а** зоригтой байх; **воспрянуть ~ом** зориг орох; 3. санаа, байдал, янз; ~ **закона** хуулийн санаа; **в ~е времени** цагийн байдалд тохируулан; **делать в этом ~е** энэ янзаар хийх, ингэж хийх; 4. амьсгал, амьсгаа, амь; **переводить ~** амьсгаа авах; **одним ~ом** нэг амьсгаагаар, нэг амиар; **захватило ~** амьсгал давчдах; **испустить ~** амьсгалын тоо гүйцэх; 5. гааар, үнэр; **тяжёлый ~** муухай үнэр; **лесной ~** ойн агаар; 6. сүнс, сүлд; **святой ~** богд сүлд; **быть не в ~е** цухалдуу байх, муухай ааштай байх; **бежать во вес** ~ хар хурдаараа гүйх; ~ **вон**: талийх; ~ **у не хватает** амьсгалж чадахгүй, зориг хүрэхгүй, сачий хүрэхгүй; **ни слуху, ни ~у** таг чиг болох, чив чимээгүй болох; **чтобы ~у**

его не было тэр хүн эндээс тонилог; **~и предков** онгод, цалиг; 7. «гоожуур» цэрэг.

ДУХИ үнэртэй ус, сүрчиг.

ДУХОВЕНСТВО лам нар, хуваргууд, санваартан.

ДУХОВКА 1. пийшингийн жигүүр, зуухны хөвх; 2. *разг.* хошноого, үтрээ.

ДУХОВН|ЫЙ 1. оюуны, оюун ухааны; **~ые** интересы оюуны сонирхол; 2. шажны, санваартан; **~ое** звание шажны цол; **~ое** лицо санваартай хүн, хувраг.

ДУХОВ|ОЙ үлээвэр; ~ **инструмент** үлээвэр хөгжим; **~ая** печь жигүүртэй зуух.

ДУХОТА бүгчим; **в комнате** ~ тасалгаанд бүгчим байна.

ДУШ шүршүүр; **принимать ~** шүршүүрт орох, шүршүүрт биеэ угаах.

ДУШ|А 1. сэтгэл, зүрх, санаа, амин сүнс; **добрая** ~ сайхан сэтгэл; **в глубине ~и** сэтгэлийн угт; **от всей ~и** үнэн сэтгэлээс, үнэн зүрхнээс; ~ **и тело** бие сэтгэл; **тяжело** **на ~е** сэтгэл зовлонтой байна; **отвести ~у** санаснаа хэлж амрах; **говорить по ~ам** үнэн сэтгэлээр ярилцах; **болеть ~ой** за төлөө санаа зовох; 2. амьтан хүн; **на ~у** населении хүн нэг бүрт; **на улице** **ни ~и** гудамжинд нэг ч хүнгүй байна; **нет** **ни ~и** живой нэг ч амьтан алга; 3. урамшуулагч, гол зүрх; ~ **общества** нийтийг урамшуулагч, нийгмийн гол зүрх; **сколько ~е** уголно хэдий ч бол хэдий, хичнээн ч бол хичнээн; **кривить ~ой** мэхлэх, хуурах; **жить ~ в ~у** эвтэй амьдрах; ~ **и не чает** нх хайрлах, төлөө амиа тавих; ~ **в пятки** ушла ухаан алдтал айв; **не имеет** **ни гроша за ~ой** мөнгөгүй хов хоосон байх; **в чём ~ держится** яаж амьд яваа юм; ~ **не лежит** дурамжхан байна; ~ **не принимает** хүсэл төрөхгүй юм; **стоять над ~ой** гуйгаад салахгүй; **за ~у** берёт сэтгэл булаах юм; **в ~е он** **не был согласен** тэр хүн дотроо зөвшөөрөхгүй байсан; **для ~и** өөртөө, аминдаа; ~ **моя** хайрт минь, хонгор минь; ~ **человек** их сайн хүн.

ДУШЕВНО үнэн сэтгэлээсээ, үнэн зүрхнээсээ.

ДУШЕВНОБОЛЬНОЙ мэдрэлийн өвчтэй, сэтгэл мэдрэлийн өвчтөн.

ДУШЕВН|ЫЙ 1. сэтгэл, сэтгэлийн, сэтгэл мэдрэлийн; **~ое** спокойствие сэтгэл амар байх; **~ая** болезнь сэтгэл мэдрэлийн өвчин; 2. үнэн зүрхний, элэгсэг, дотнын; **~ая** беседа дотнын яриа; **~ое** отношение элэгсэг харьцаа; ~ **человек** элэгсэг хүн.

ДУШЕГУБ алаач, зандалчин, амь таслагч.

ДУШЕНЬКА зүрхний, хайртай, хонгор минь.

ДУШЕРАЗДИРАЮЩИЙ зүрх өвдмөөр, аймаар их; ~ **крик** зүрх өвдмөөр хаш'гиралдаан.

ДУШИСТ|ЫЙ анхилмал үнэртэй, сайхан үнэртэй; **~ые** цветы сайхан үнэртэй цэцэг.

ДУШИТЕЛЬ 1. багалзуурдагч; 2. хяхагч; ~ **снободы** эрх чөлөөг хяхагч; ~ **просвещения** гэгээрлийг хяхагч.

ДУШИТЬ I 1. багалзуурдаж алах, боож алах; ~ **верёвкой** шидмээсээр боож алах; 2. бүгших; ~ **кашель** ханиалгаж бүгших; 3. хяхах; ~ **снободу** эрх чөлөөг хяхах.

ДУШИТЬ II үнэртэй ус сүрчих, үнэртэй ус түрхэх.

ДУШИТЬСЯ сүрчиг цацах, үнэртэй ус шүрших, үнэртэй ус түрхэх.

ДУШИЦА *бол.* хахуун.

ДУШМАН афганы «дайсан» эсэргүү цэрэг.

ДУШНО бүгчим, амьсгал бүгчимдэх; **в комнате** ~ тасалгаанд бүгчим байна; **мне ~ миний** амьсгал бүгчимдэж байна.

ДУШН|ЫЙ бүгчим; ~ **вечер** бүгчим үдэш; **~ое** помещение бүгчим тасалгаа.

ДУШОК үнэр, бээсэн үнэр; **мясо с душком** үнэр орсон мах.

ДУШОНКА муу санаа, яс муутай; **у него подлая** ~ тэр тун яс муутай хүн.

ДУЭЛЬ дуэль, халз тулалцах, амь мэлзэх; **вызвать на** ~ халз тулалцъя гэх.

ДУЭТ хослон дуулах, хослон хөгжимдөх.

ДЫБОМ сагсайх, арвайх, арзайх; у него волосы ~ встали үс нь сагсайн босов.

ДЫБЫ цоройх, цовхрох; **встать на** ~ цоройж зогсоод; 2. адрах; я наставал на этом, а он на ~ би ингэе гэхэд тэр адраад байв.

ДЫК разг. харин.

ДЫЛДА яхир хүн, яхигар хүн.

ДЫМ утаа; **клубы** ~а оргилсон утаа; **густой дым** өтгөн утаа; **нет** ~а без огня галгүй бол утаа байхгүй, овоо босгоогүй бол шаазгай хаанаас суух вэ; ~ **коромыелом** цуугиан, замбараа алдах; **поруgetься в** ~ бүрмөсөн муудалцах.

ДЫМЙ|ТЬ баагих, баагиулах : уугих, уугиулах, утаа савсах, утаа гарах, утаа манаруулах; **печка** ~т зуухнаас утаа баагиж байна, зуух утаа хаяж байна; ~ **папирсой** тамхнар утаа баагиулах.

ДЫМИТЬСЯ 1. утаа баагих, утаа савсах, утаа манарах; 2. униартах; **дымится туман манан униартаж** байна.

ДЫМК|А униар, хүдэн, будан; ~ **тумана манан будан**; **подёрнутый** ~ой униартсан, униар татсан.

ДЫМН|ЬИЙ утаат, утаатай; ~а **головешка** утаатай цуцал; ~ **порох** утаат дарь.

ДЫМОВ|ОЙ утаат, утаан, утааны; ~а **труба** утааны яндан, яндан; ~а **завеса** утаан хөшиг; ~а **коробка** утааны хүхээ, яндангийн хүхээ.

ДЫМОК бөөн утаа.

ДЫМОХОД яндан, хулан, тооно.

ДЫМЧАТ|ЬИЙ утаат, утааны өнгөтэй, саарал, бүрхэг; ~ **кварц** утаат болор; ~ **топаз** утаат молор; ~ые **стекла** саарал шил, бүрхэг шил.

ДЫНЯ амтлаг гуа, амттайхан гуа.

ДЫР|А 1. цоорхой, онгорхой, нүх; **зашигь** ~у на рукаве ханцуйн цоорхойг нөхөх; в ~ах онгорхой цоорхой; 2. бөглүү нутаг.

ДЫРКА цоорхой, онгорхой.

ДЫРЯВ|ЬИЙ цоорхой, гоожирхой, нүхтэй; ~ **мешок** цоорхой шуудай; ~а **голова** мартамхай толгой.

ДЫХАНИЕ амьсгаа, амьсгал; **затанв** ~ амьсгаа авалгүй; **искусственное** ~ хиймэл амьсгал; ~ **весны** хаврын амьсгал; **обрести** ~ амьсгаа хүрэх.

ДЫХАТЕЛЬН|ЬИЙ амьсгах, амьсгалын; ~ое **горло** цагаан хоолой.

ДЫША|ТЬ амьсгалах, амьсгаалах, амьсгаа авах; **рыбы** ~т **кислородом, растворённым в воде** усанд шингэсэн хүчилтөрөгчөөр загас амьсгалдаг; **тяжело** ~ амьсгалахад бэрхтэй, уухилах.

ДЫШАТЬСЯ амьсгалах, амьсгаа авах; **здесь легче дышится** энд амьсгалахад хөнгөн байна.

ДЫШЛО ганц арал, чиргүүл арал, арш.

ДЬЯВОЛ ад чөтгөр.

ДЬЯВОЛЬСК|ИЙ 1. ад чөтгөрийн; ~ое **наваждение** ад чөтгөрийн хорлол; 2. айхтар, хортой; ~ое **терпение** айхтар хүлцэл; ~ **климат** хортой уур амьсгал.

ДЬЯВОЛЬЩИНА разг. хачнн, будлиан; **что за** ~? ямар хачин будлиан бэ?

ДЬЯК эрхэлсэн түшмэл, даамал.

ДЮЖИЙ чийрэг, хүдэр, аргил(эр); ~**парень** чийрэг хүү.

ДЮЖИНА толгой, багц, арван хоёр, дунд зэргийн.

ДЮЙМ ямх, ямх хэмжээтэй (*25 миллиметр орчим*).

ДЮЙМОВЫЙ ямх, ямх хэмжээтэй.

ДЮНА манх, сэвхүүл, орвон.

ДЮРАЛПОМИНИЙ дюралкомин (*хөнгөн цагаан, зэс, мөнгөний хайлш*).

ДЯГИЛЬ ар хангил.

ДЯДЕНЬКА авга ах, амбаа.

ДЯДЬКА авга ах.

ЕВАНГЕЛИЕ евангели, христосын шажны судар.

ЕВНУХ тайган, засмал хүн.

ЕВНУХОИДИЗМ бэлгийн дутуу хөгжил.

ЕВРЕЙ еврей хүн, жүүд.

ЕВРЕЙКА еврей эмэгтэй.

ЕВРЕЙСКИЙ еврейн, еврей, жүүд.

ЕВРОПЕЕЦ европ хүн, европын хүн; **европейцы** европ хүмүүс, европчууд, европ дахин.

ЕВРОПЕИЗИРОВАТЬ европчилох, европ янзтай болгох.

ЕВРОПЕЙСКИЙ европын.

ЕГИПЕТСКИЙ египет, египетийн, мисир, мисирийн.

ЕГИПТЯНИН египет хүн, мисир хүн.

ЕГИПТЯНКА египет эмэгтэй, мисир эмэгтэй.

ЕГО 1. түүний, үүний, тэрний, энэний, нь; ~ **книга здесь** түүний ном нь энд байна; 2. түүнийг, үүнийг; **я вижу** ~ би түүнийг харж байна; 3. тэр, энэ; ~ **нет дома** тэр эзгүй байна.

ЕД||А 1. хоол, идээ; **вкусная** ~ амттай хоол; 2. хоол идэх, хооллох; **во время** ~ы хоол идэж байх үед.

ЕДВА 1. арай гэж, арай чамай, арайхан; ~ **дошёл до дому** арай гэж гэртээ хүрлээ; ~ **жив арайхан** амьд байна; ~ **успел на поезд** арай чамай галт тэргэнд сууж амжив; 2. **ему** ~ **десять лет исполнилось** тэр дөнгөж арван нас хүрлээ; ~ **освещенная комната** дөнгөж гэрэлтсэн тасалгаа, бүдэг гэрэлтэй тасалгаа; 3. алдах, шахах, эгээ л; **я** ~ **не упал** би унан алдав, би унах шахлаа, би эгээ л ойчсонгүй; 4. мөртөө, -тайгаа зэрэг, -магц; ~ **вошёл** ~ **начал говорить** орох мөртөө ярьж эхлэв; 5. арайхан, арай, жаахан; **кран засорился**, ~ **течёт** цорго бөглөрөөд арайхан дусалж байна; **он** ~ **хромает** тэр жаахан доголж явна; 6. үгүй байхаа, шахуу байх аа; ~ **ли он придёт скоро** тэр мөд ирэхгүй байх аа.

ЕДИНЕНИЕ нягтрал, нэгдлэг.

ЕДИНИЦА 1. нэг, нэгний тоо; 2. нэгж; ~ **веса** жингийн нэгж; **денежная** ~ мөнгөний нэгж; ~ **платежа** төлбөрийн нэгж; ~ **силы тока** цахилгааны гүйдлийн хүчний нэгж; ~ **измерения** хэмжилтийн нэгж; 3. нэгж, хэсэг.

ЕДИНИЦЫ зарим нэг нь, ганц нэг нь.

ЕДИНИЧНЫЙ ганц нэг; ~ **случай** ганц нэг тохиолдол; ~ **пример** ганц нэг жишээ.

ЕДИНИБОРСТВО ганц ганцаар тулалдах, ганцаар халз тулалдах, гоцлон байлдах.

ЕДИНОБРАЧИЕ ганц эхнэртэй байх, ганц нөхөртэй байх.

ЕДИНОВЛАСТИЕ ганцаараа захрах.

ЕДИНОВРЕМЕННО нэг удаа, ганц удаа.

ЕДИНОВРЕМЕННЫЙ нэг удаагийн, ганц удаагийн; ~ **описание** нэг удаагийн тэтгэвэр.

ЕДИНОГЛАСИЕ нэг санал, нэг дуу.

ЕДИНОГЛАСНО санал нэгтэй, нэг дуугаар.

ЕДИНОГЛАСНЫЙ нэг дуугаар, санал нэгтэй, нэг саналтай; ~ **описание** нэг дуугаар сонгох, санал нэгтэй сонгох.

ЕДИНОДУШИЕ санал нэгдэх, нэг санал, нэгдсэн санал; **полное** ~ санал бүрэн нэгдэх.

ЕДИНОДУШНО санал нэгдэж, нэг саналаар; ~ **согласиться** санал нэгдэж зөвшөөрөх, нэг саналаар зөвшөөрөх.

ЕДИНОДУШНЫЙ нэг саналаар, нэг саналтай, санал нэгтэй, санал нэгдэж; ~ **описание** нэг саналаар хүсэх зүйл.

ЕДИНОКРОВНЫЙ эцэг нэгтэй, нэг эцгийн; ~ **ые братья** эцэг нэгтэй ах дүү нар.

ЕДИНОЛИЧНИК хувийн аж ахуйтан, хувийн өмчтөн.

ЕДИНОЛИЧНО ганцаар, ганц хүний; ~ **решать** ганцаар шийдэх.

ЕДИНОЛИЧНЫЙ 1. хувийн; 2. ганцаараа, нэг хүний; ~ **описание** ганцаараа шийдсэн шийдвэр.

ЕДИНОМЫСЛИЕ нэг санал, адил сэтгэлэг; **между ними наблюдалось** ~ тэдний санал нэг байгаа нь ажиглагдав.

ЕДИНОМЫШЛЕННИК нэг саналтан, нэг санаатан, адил сэтгэлтэн.

ЕДИНОНАЧАЛИЕ нэг удирдлага, нэгдмэл удирдлага, ганц удирдлага; **принцип** ~я ганц удирдлагын зарчим.

ЕДИНООБРАЗИЕ нэгдмэл маяг, нэгдмэл янз.

ЕДИНООБРАЗНЫЙ нэг маягийн, нэгдмэл маягийн, нэг янзын; ~ **ые формы учёта** бүртгэлийн хэлбэрийн нэгдмэл маяг.

ЕДИНОУТРОБНЫЙ нэг эхтэй, эх нэгтэй; ~ **ые братья** эх нэгтэй ах дүү нар.

ЕДИНСТВЕННО ганц, ганцхан; ~ **возможный способ** ганц боломжний арга.

ЕДИНСТВЕННЫЙ ганц, гав ганц, цорын ганц, ганцхан; ~ **ребёнок** гав ганц хүүхэд; **это** ~ **описание для меня** развлечение энэ бол миний ганц цэнгэл; ~ **описание** ганц тоо.

ЕДИНСТВО нэгдэл; ~ **взглядов** үзэл саналын нэгдэл; ~ **теория и практики** онол туршлагын нэгдэл.

ЕДИН||ЫЙ 1. нэгдсэн, нэгдмэл; ~ **фронт** нэгдсэн фронт; ~ **хозяйственный план** аж ахуйн нэгдсэн төлөвлөгөө; 2. нэг, ганц, ганцхан; ~ **описание** нэг бүхэл; **он не произнёс** **ин** ~ **описание** тэр ганц ч үг дуугарсангүй; **всё до** ~ **описание** нэгд нэггүй, бултаараа.

ЕДК||ИЙ 1. эхүүн, гашуун; ~ **запах** эхүүн үнэр; ~ **описание** кислота хахуун хүчил; ~ **натрий** хахуун натри; ~ **дым** гашуун утаа; 2. ёжтой; ~ **описание** замчлан ёжтой зэмлэл.

ЕДОК 1. ам бүл, идэх хүн; **в этой семье** **пять** ~ **описание** энэ айл таван ам бүлтэй; 2. долгонцог хүн, хоолонцор хүн.

ЕДРЁНОЙ ядаргаа, залхаасан зүйл.

ЕЁ 1. түүний, үүний; ~ **дети** түүний хүүхэд; 2. түүнийг, үүнийг; ~ **приглашали** түүнийг урьж байв; 3. тэр эмэгтэй, энэ хүүхэн; ~ **нет дома** тэр эмэгтэй гэртээ эзгүй байна.

ЕЖ зараа.

ЕЖЕ бүрийн, бүр.

ЕЖЕВИКА үхэр бөлжиргөнө, бөөрөлзгөнө.

ЕЖЕВИЧНЫЙ үхэр бөлжиргөнийн.

ЕЖЕГОДНИК жил бүр нэг удаа гардаг хэвлэл, жил тутмын хэвлэл.

ЕЖЕГОДНО жил тутам, жил бүр;

ЕЖЕГОДНЫЙ жил тутмын, жил бүрийн.

ЕЖЕДНЕВНО өдөр тутам, өдөр бүр.

ЕЖЕДНЕВНЫЙ өдөр тутмын, өдөр бүрийн; ~ **описание** газета өдөр тутмын сонин.

ЕЖЕКВАРТАЛЬНО улирал тутам, улирал бүр, гурван сар тутам.

ЕЖЕЛИ хэрвээ.

ЕЖЕМЕСЯЧНИК сар тутмын, сар бүрийн.

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ сар тутмын, сар бүрийн; ~ **описание** журнал сар тутмын сэтгүүл.

ЕЖЕМИНУТНО минут тутам, минут бүр.

ЕЖЕМИНУТНЫЙ минут тутмын, минут бүрийн; ~ **описание** напоминание минут тутмын сануулга.

ЕЖЕНЕДЕЛЬНИК, долоо хоног тутмын сэтгүүл, долоо хоног бүр гардаг сонин.

ЕЖЕНЕДЁЛЬНО долоо хоног тутам, долоо хоног бүр.
ЕЖЕНЕДЁЛЬНЫЙ долоо хоног тутмын, долоо хоног бүрийн.
ЕЖЕЧАСНО цаг тутам, цаг бүр.
ЕЖЕЧАСНЫЙ цаг тутмын, цаг бүрийн, цаг тутам, цаг бүр.
ЕЖИТЬСЯ бэгцийх, бөгцийх, агдайх; ~ от холода даарч бэгцнйх.
ЕЖИХА эм зараа.
ЕЖОВНИК баглуур.
ЕЖОВЫЙ зарааны, зараа, **держать в ~ых рукавицах** зарааны арьсан бзэлнйгээр атгах, хэргийлэх.
ЕЗД|А унах, явах, унаж явах; **верховав** ~ мориор явах, морь унаж явах; ~ на велосипед дугуйгаар явах, дугуй унах; 2. явах газар, явж хүрэх газар; в трёх часах ~ы от города хотоос гурван цаг явж хүрэх газар.
ЕЗДИ|ТЬ 1. явах, явж байх, унах, унаж байх, унаж явах; люблю ~ верхом би морь унаж явах дуртай; 2. унадаг, явдаг, унаж чаддаг, явж байдаг; вы ~те верхом? та морь унадаг уу? он хорошо ~ит на велосипед тэр хүн дугуйгаар сайн явдаг, тэр хүн дугуй унаж сайн чаддаг; 3. шаах, залхаах, цохих.
ЕЗДОВ|ОЙ 1. уналгын, унааны; ~ая лошадь уналгын морь; 2. хөллөгөөний, хөллөдөг; ~ая собака хөллөдөг нохой; 3. морин тэрэг жоолодох цэрэг.
ЕЗДОК унагч, унаач, сайн унадаг хүн; ~ верхом морь унагч.
ЕЙ 1. түүнд, үүнд; ~ ещё много надо учиться түүнд цааш нь сурах хэрэгтэй юм үлэмж байна; 2. түүгээр, түүнээр, үүгээр, энүүгээр.
ЕЙ-БОГУ, ~ нээрээ, нээрээ шүү, үнэхээр; ~, много на свете хороших людей нээрээ, дэлхий дээр сайн хүн олон шүү.
ЁКАТЪ 1. зогсох шиг чимээ гаргах, эхэр татах; 2. түг хийх, лүг хийх; сердце ёкинуло зүрх түг хийв.
ЁЛЕ 1. арай, дөнгөж, үл мэдэг; ~ жив арай амьд; ~ дошёл дөнгөж хүрвэ; ~ заметный үл мэдэг харагдах; 2. арай гэж, арай чарай, чуу чамай; лошадь плетётся ~ морь чүү чамай явж байна.
ЁЛКА 1. гачуур; 2. сүлд мод, сүлд модны наадам; иноводия ~ шинэ жилийн сүлд модны наадам.
ЁЛОВЫЙ гачуурын.
ЁЛОЧ|НЫЙ сүлд модны, шинэ жилийн сүлд модны; ~ые украшения сүлд модны чимэглэл.
ЕЛЬ гачуур.
ЁЛЬНИК 1. гачуур модон ой; 2. гачуурын мөчир.
ЕМК|ИЙ багтамжтай, багтаамжтай, их зайтай; ~ая посуда багтаамжтай сав суулга.
ЁМКОСТЬ багтаамж, багтамж, зээлхүүн.
ЕМУ түүнд, үүнд; ~ нужно учиться түүнд сурлага хэрэгтэй.
ЕНОТ элбэнх.
ЕНОТОВ|ЫЙ элбэнхэн, элбэнхийн; ~ая шуба элбэнхэн дээл.
ЕП|СКОП епископ, хамба.
ЕРАЛАШ эмх замбараагүй, эмх журамгүй; устройть ~ эмх замбараагүй болгох, эмх замбарааг алдуулах.
ЕРЕСЬ 1. тэрс үзэл, тэрс ном; 2. дэмий юм; нести ~ дэмий юм ярих.
ЕРЕТИК тэрс үзэлтэн, буруу номтон.
ЕРЗАТЬ холбилзох, дайвганах.
ЕРМОЛКА тоорцог.
ЕРОШИТЬ өрвийлгэх, сэгсийлгэх.
ЕРОШИТЬСЯ өрвийх, сэгсийх.
ЕРУНД|А дэмий юм, амархан, гайгүй; болтаты ~у дэмий юм чалчих.
ЕРУНДИТЬ дэмий юм чалчих, дэмий балай чалчих.
ЁРШ 1. багахай, шөрөг загас; 2. шил угаах сойз.

ЕРШОМ өрвийгөөд, сэгсийгээд; волосы стояли ~ үс өрвийгөөд байв.
ЁСЛИ хэрэв, хэрвээ, болбол, бол, -бал, -бэл; ~ цветы не поливать, то они засохнут хэрэв цэцгийг услахгүй бол хатдаг; ~ б не дождь, мы бы погуляли хэрвээ бороо ороогүй сан бол бид зугаалах байсан; ~ бы да кабы ингэвэл яах бол, тэгвэл яах бол; ~ на то пошло тэгэх дээр хүрвэл.
ЕСТЕСТВЕННО 1. мэдээж, мэдээжийн хэрэг, л, байх, байлгүй дээ; ~, он согласилсв мэдээжийн хэрэг тэр зөвшөөрчээ; 2. зүй ёсоороо, жам ёсоороо; это получилось у него вполне ~ түүний энэ явдал зүй ёсоороо бүтжээ.
ЕСТЕСТВЕННОСТЬ зүй ёс, жам ёс.
ЕСТЕСТВЕНН|ЫЙ 1. байгалийн; ~ые богатства байгалийн баялаг; ~ые науки байгалийн шинжлэх ухаан; ~ отбор байгалийн шилэлт; 2. зүй ёсны, жам ёсны; ~ путь развития хөгжлийн зүй ёсны зам; ~ вывод зүй ёсны дүгнэлт; ~ым обрлом жам ёсооро, зүй ёсны дагуу; 3. төрөлх, төрөлхийн; ~ цвет кожи арьсны төрөлх өнгө; 4. ерийн, хэвийн; ~ое выражение лица царайны ерийн байдал; ~ая смерть ерийн үхэл; ~ жест хэвийн дохио.
ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ байгалийн шинжлэл, түмэн бодисын шинжлэл.
ЕСТЕСТВОИСПЫТАТЕЛЬ байгалийн судлагч.
ЕСТЬ 1. идэх, хоол идэх, хооллох; ~ яблоко алим идэх; 2. идэгдэх, идэх, гутах, хорсгох; ржавчина ест железэ төмөр зэвэнд идэгддэг; кислота ест ткаин хүчил нэхмэлийг иддэг; дым ест глаза утаа нүд хорсодог, утаанд нүд хорсож байна; 3. шнргэх; ест глазами доо ширтэх.
ЕСТЬ I мөн юм, байна, бий; это ~ истина энэ бол үнэн юм; ~ надежда найдвар байна; ~ новое решение шинэ шийдвэр байна; что ~ силы бүх хүчээрээ; ~ такое дело за тэгье, болно.
ЕСТЬ II за, за-за.
ЕФРЭЙТОР ахлагч цэрэг.
ЁХАТЬ явах, явж байх, орох; ~ верхом морь унаж явах; ~ на машине машинаар явах; 2. гулгах, хэлтийх; ноги на льду едут в стороны мөсөн дээр хөл хажуу тийш гулгана; шапка едет на бок малгай хэлтийж байна.
ЕХИДНИЧАТЬ ёжлох, ёжтой үг хэлэх, дамшиглах, ннүүхэн үг хэлэх;
ЕХИДНЫЙ ёжтой, нождтой; ~ человек ёжтой хүн.
ЕХИДСТВ|О ёж, ёжлол, дамшиглал; без всякого ~а ямар ч ёжлолгүй, ямар ч дамшиглалгүй.
ЕХИДСТВОВАТЬ ёжлох, дамшиглах.
ЕЩЁ 1. дахиад, дахин; прочитай ~ раз дахиад нэг унш; налей ~ стакан дахин нэг аяга хийчих; 2. бас, он мало способен, да ~ ленив тэр хүн авьяас багатай, тэгээд бас залуу; это ~ ничего энэ ч бас гайгүй; ~ и ~ бас дахиад, дахиад бас; 3. бүүр, бүр; уехал ~ неделю назад бүүр долоо хоногийн өмнө явчихсан; ~ в прошлом году бүр ноднин жил; 4. л, нет ~ үгүй л байна; он не женат ~ гэрлэж амжаагүй л явна; я ~ не устал бн ядраагүй л байна; он ~ молод тэ залуу л байна; ~ успею на поезд галт тэргэнд сууж амжихаар л байна; она стала ~ красивее тэр хүүхэн улам л сайхан болжээ; он всё ~ не уехал тэр бас яваагүй л байна; ты уже готов? — нет ~ чи бэлэн болов уу? — болоогүй л байна; он всё ~ ждёт тэр одоо хүртэл хүлээж л байна; времени ~ много цаг яагаа ч үгүй; 5. л, шиг, -доо л, бас; какой ~ подарок ему! түүнд бас бэлэг өгөх! яасан ийсний чинь бэлэг! ~ бы 1. байлгүй яахав, тэгэлгүй яахав; ты любишь читать? — ~ бы! чи ном унших дуртай юу? дуртай байлгүй яах вэ! 2. дэндүү юм.
ЕЮНИТ өлөн гэдэсний өрөвсөл.

Ж

Ж I 1. харии, гэтэл: орчуулахгүй ч газар тохиолдоно: 2. тэгээд: **все же** тийм боловч, тэгсэн ч.

Ж II 1. л, л даа(дээ, доо, дөө) даа (дээ, доо, дөө), тэгээд: **пойдем же** явья л даа: **говори же** хэлээч дээ: 2. л, мөн: **такой же как он** эгээ л тэр

ЖАБА I бах мэлхий.

ЖАБА II бах (өвчин); **груднан** ~ цээжний бах.

ЖАБЕРН|ЫЙ заламгайт; ~**ые животныее** заламгайт амьтад

ЖАБРЫ заламгайт.

ЖАВОРОНОК болжмор.

ЖАДНИЧАТЬ 1. хомхойрох, ховдоглох, шунахайрах; 2. харамлах, хэрэглэх, нарийлах.

ЖАДНО 1. хомхой, ховдог, шунахай; ~ **есть** ховдог идэх; 2. шамдуу, шамдгай, шамдалтай, шуналтай, шунамгай; ~ **набрасываться на книги** ном шамдуу унших, шамдан унших.

ЖАДНОСТЬ ховдог (байх), хомхой (байх), хомхойрох, шунаг (байх); 2. шунахай сэтгэл, харамч санаа, хэрэг зан, долгонцог (байх); 3. шамдал, шунал.

ЖАДНЫЙ 1. ховдог, хомхой, шунаг; ~ **до еды** хоолонд ховдог; 2. шунахай, харамч, хэрэг, долгонцог ~ **человек** шунахай хүн; 3. шуналтай шунамгай; ~ **взор** шуналтай харц.

ЖАЖДА 1. цангаа, ангаа, амны цангаа, амны ангаа, ундаасах, цангах, ангах **утолит** ~у цангаагаа гаргах **силая** ~ их ундаасах; 2. шунал эгээрэл, эгээрэл хүсэл.

ЖАЖДАТЬ 1. ундаасах, (ам) цангах, (ам) ангэх; 2. шунал, шунал болох, хүслэн болох, эгээрэл хүсэл болох, эрмэлзэх.

ЖАКЕТ цээживч

ЖАКЕТКА цээживч.

ЖАЛЕТЬ 1. өрөвдөх, хайрлах; ~ **сирот** өнчин хүүхдийг өрөвдөх; 2. харамсах хар буух, хайран санагдах, ~ **о прошедшей молодости** залуу насаа харамсах; 3. хайрлах, гамиах, харам хүрэх; **трудиться, не жалея сил** хүч хайрлахгүй хөдөлмөрлөх ~ **деньги** мөнгөө хайрлах.

ЖАЛИТЬ хатгах, пчёлы **жалит** зөгий хатгадаг.

ЖАЛКИ|ЙЙ 1. өрөвдөм, өрөвдөлтэй, хөөрхийлмөөр, хайрлам; **иметь** ~ **вид** өрөвдмөөр харагдах; ~**им голосом** өрөвдөм дуугаар; 2. доожоогүй дорой, донгио; ~**ая фигура** доожоогүй амьтан; 3. өчүүхэн, өөдгүй, олиггүй; **играть ~ую** роль өчүүхэн үүрэг гүйцэтгэх, олиггүй үүрэг гүйцэтгэх,

ЖАЛКО 1. хайрлаж өрөвдөлтэй, өрөвдөм, хөөрхийлмөөр; **он ~** **выглядел** тэр (хүн) өрөвдмөөр харагдав; 2. хайран (байх), харамсалтай (байх), өрөвдөлтэй (байх), хайрлалтай (байх), хөөрхийлөлтэй (байх); ~ **денег** хайран мөнгө.

ЖАЛО хатгуур, хэл; **нчелиное** ~ зөгийн хатгуур.

ЖАЛОБ|А 1. гомдол, үглэх, зовиур; ~**ы** **больного** өвчтөний зовиур; 2. гомдол, зарга; **подавать ~у** гомдол мэдүүлэх, зарга мэдүүлэх.

ЖАЛОБНО гашуудалтай, гаслантай, гунигтай, өрөвдмөөр, гомдолтой

ЖАЛОБН|ЫЙ 1. гомдлын заргын; ~**ая** **книга** гомдлын дэвтэр; 2. гашуудалтай, гаслантай, гунигтай, өрөвдмөөр, гомдолтой, хөөрхийлмөөр; ~ **вой** гунигтай улих; ~ **писк** хөөрхийлмөөр гангинах.

ЖАЛОБЩИК гомдол гаргагч, гомдол мэдүүлэгч, гомдогч.

ЖАЛОВАНЬЕ цалин, пүнлүү

ЖАЛОВАТЬ 1. хайрлах, хайр хүртээх, шан хүртээх, хишиг хүртээх; 2. хайхрах, үнэлэх, хүндлэх; **его там не очень**

жалуют түүнийг тэнд төдийл хайхардаггүй юм; 3. морилж саатах, заларч ирэх.

ЖАЛОВАТЬСЯ 1. гомдох, үглэх (өвдөж байна) гэх; ~ **на нездоровье** бие муу гэх, бие муу гэж үглэх; 2. гомдол, мэдүүлэх, заалдах, зарга барих; ~ **в суд** шүүхэд заалдах.

ЖАЛОСТЛИВ|ЫЙ өр нимгэн, энэрэнгүй, зөөлөн сэтгэлтэй; ~**ая** **женщина** зөөлөн сэтгэлтэй эмэгтэй.

ЖАЛОСТН|ЫЙ 1. өрөвч, өрөвдсөн (янзтай), хөөрхийлсөн (маягтай); ~**ое** **выражение** **лица** өрөвдсөн янзтай царай; 2. гашуудалтай, гаслантай, өрөвдөм, хөөрхийлмөөр; ~**ая** **песня** гашуудалтай дуу.

ЖАЛОСТЬ, 1. өрөвдөх сэтгэл, хөөрхийлөх хайр; **вызывать** ~ өрөвдөх сэтгэл төрүүлэх; 2. харамсалтай (байх) харамсах, хайрлах; **какан** ~! югтай харамсалтай вэ!

ЖАЛЬ 1. хайрлалтай (байх), өрөвдөлтэй (байх), хөөрхийлөлтэй (байх); ~ **смотреть на него** түүнийг харахад өрөвдөлтэй; 2. хар буух, хайран (байх); ~ **понапрасну** **расходовать** **деньги** мөнгө дэмий зарцуулах хайран байна; 3. харамсалтай (байх); ~, **если дело не удастся** хэрэг бүтэхгүй бол харамсалтай байна; 4. харамсалтай нь, харамсах нь;

ЖАЛЮЗИ туузан хөшиг.

ЖАНДАРМ европын зарим орнуудын цагдаа

ЖАНДАРМЕРИЯ 1. европын зарим орнуудын цагдаа; 2. харгис цагдаагийн анги, харгис цагдан сэргийлэх

ЖАНР 1. төрөл зүйл; **лирический** ~ уянгын төрөл зүйл; 2. ахуй байдлын зураг; 3. маяг, янз, зан, төрх; **в новом** ~**е** шинэ маягийн, шинэ янзаар;

ЖАР 1. халуун; **обдаться** ~**ом** халуу оргих; **идти в самый** ~ ид халуунд явах; 2. цог, улаан цог, улаан нурам; 3. халуун, бүлээн; **у ребёнка** ~ хүүхэд бүлээнтэй байна; 4. хөөрөх, нүүр халуу оргих, царай улайх; **его бросило в** ~ нүүр нь халуу оргив; 5. омог, хав, ид; * **чужими** **руками** ~ **загреть** хүний гараар гал шилээх, хүний гараар могой барих.

ЖАРА халуун, ид халуун, пүү халуун.

ЖАРГОН этгээд хэл;

ЖАРЕНЬЕ шарах, шаралт.

ЖАРЕННЫЙ шарсан, хуурсан, хайрсан.

ЖАРИТЬ 1. шарах, хуурах, хайрах; ~ **курицу** тахиа шарах; ~ **семечки** үр хуурах; 2. цоргих, шарах; **солнце жарит** нар цоргнж байна; 3. цоргитол халаах, улайсгах.

ЖАРИТЬСЯ 1. шарагдах, хуурагдах, хайрагдах; 2. ээх, шарагдах; ~ **на солнце** наранд шарагдах, наранд ээх.

ЖАРИЩА аагим халуун, цоргисон халуун.

ЖАРК|ИЙ 1. халуун, аагим халуун, цоргисон халуун; ~ **день** халуун өдөр; 2. халуун, тачаалтай, ширүүн; ~ **спор** ширүүн маргалдаан; 3. халуун, халуун орны; ~**ие** **страны** халуун орон.

ЖАРКО 1. халуун, халуунаар, халтал; 2. ширүүн; ~ **обсуждать** ширүүн хэлэлцэх; 3. халуун байх.

ЖАРКОЕ шарсан мах.

ЖАРОВНЯ хоовон.

ЖАРОПОНИЖАЮЩ|ИЙ халуун дарах; ~**ее** **средство** халуун дарах эм.

ЖАР-П|ТЯЦА, гэрэлт шувуу, (орос үлгэрт гардаг шувуу), хангарьд.

ЖАСМИН мэлрэг, малига; ~ **крупноцветный** айун заарт цэцэг..

ЖАТВА 1. тариа хадах, тариа хадалт; 2. тариа хадах цаг, тариа хадалт; 3. арвин олз.

ЖАТВЕННИЙ тариа хадах; **~ая машина** тариа хадах машин
ЖАТКА хадуур машин
ЖАТЬ I 1. хавчих, атгах; **~ руку гарыг** атгах; 2. шахах; түрэх; 3. барих, хавчих; **саног жмёт ногу гутал хөл барьж** байна; 4. шахах, дарах; **~ виноград усан үзэм шахах**
ЖАТЬ II хадах; **~ пшеницу** улаан буудай хадах
ЖАТЬСЯ I бөгцийх, бээцийх, атирах; 2. наалдах, шахалдах; **~ к матери** эхдээ иаалдах; 3. нарийлах, нарийндаа хатах; **жмётся, да деньги копит** нарийндаа хатсаар мөнгө хуримтлуулна.
ЖБАН хуу.
ЖВАЧКА хивдэс, хивэг, сэвс.
ЖГУТ чангалуур, эрээс, мушгимал, гөрмөл, томмол; **соломенный жгут мушгимал сүрэл;** **~ кровоостанавливающий** цус тогтоогч чангалуур.
ЖГУТИК шилбүүр.
ЖГУЧИЙ жгуч. 1. шатам халуун, цоргисон халуун; **~ воздух цоргисон халуун агаар;** 2. төөнөрсөн, хоргосон, хайрган; **~ холод хайрган хүйтэн;** 3. тэсгэлгүй, халуун, хорсолтой; **~ стыд тэсгэлгүй ичи;** **~ вопрос өнөөдрийн чухал асуудал;** **~ бронет** тас хар үстэй хүн.
ЖДАТЬ I. хүлээх; **~ друзей нөхдөө хүлээх;** 2. горьдох, найдах, санах; **~ награды шагнал горьдох;** 3. бодох, санах, харах; того и жди юу юугүй; **~ не дожидаться хүлээж ядах;** *~ у моря погоды гараа эвхэн суух.
ЖЕ I 1. харин, гэтэл, **орчуулахгүй ч газар тохиолдоно** 2. тэгээд.
ЖЕ II 1. л, л даа, (дээ, доо, дөө), даа (дээ, доо, дөө), тэгээд; 2. л, мөн.
ЖЕВАТЕЛЬНИЙ зажлах, жажилдаг, жажлуурын; **~ая резинка** бохь; **~ табак** зажлах тамхи.
ЖЕВАТЬ зажлах, хивэх, бувар бувар хийх, бувганах.
ЖЕЗЛ I очир, очирт таяг, дохиур; **маршальский** ~ маршалын очир, өрлөгийн очир.
ЖЕЛАНИИ Хүсэл, дур, хүслэн, таалал; **исполнение** ~й хүслээ хангах; **гореть** ~ем хүслэн болох; **по** ~ю хүслээрээ, дураараа.
ЖЕЛАННИЙ 1. хүссэн, хүсч байсан, хүсэл болсон; **~ гость хүсч байсан зочин;** 2. хүсэх мэт; **~ друг хүссэн нөхөр.**
ЖЕЛАТЕЛЬНО 1. хүсэх, зохих, хэрэгтэй (байх); **деньги** ~ получить до отъезда мөнгийг явахын урьд авахыг хүснэ; 2. зүгээр асан, сайн асан, аятай юм асан, таатай юм асан.
ЖЕЛАТЕЛЬНИЙ 1. хүссэн, хүсэлд нийлсэн, тохиромжтой, хүсэмээр, таалалд зохисон, таалалтай; **~ое решение** хүссэн шийдвэр, таалалд зохисон шийдвэр; 2. хүсэх; **~ое наклонение** хүсэх төлөв.
ЖЕЛАТИН царцаг.
ЖЕЛАТЬ хүсэх, ерөөх, таалах, хүсэл болох, эрмэлзэх; **~ счастья кому-либо** хүнд жаргалтай байхыг ерөөх.
ЖЕЛАЮЩИЙ хүсэгч, хүсэлтэй хүн, дуртай хүн, эрмэлзэгч; **нашлись только один** ~ хүсэлтэй хүн ганцхан байв.
ЖЕЛВАК булуу, овгор, товгор, ур.
ЖЕЛЁ царцал, цэлэгниүүр.
ЖЕЛЕЗА булчирхай; **миндальная** ~ бүйлсэн булчирхай; **поджелудочная** ~ нойр булчирхай.
ЖЕЛЕЗИСТЫЙ I төмөрт, төмөртэй, төмрийн; **~ая руда** төмрийн хүдэр; **~ая вода** төмөртэй ус.
ЖЕЛЕЗИСТЫЙ II булчирхайт; **~ая ткань** булчирхайт нэхдэс.
ЖЕЛЁЗКА төмрийн өөдөс, хугархай төмөр.
ЖЕЛЁЗКА найлзуурхай, булчирхай, шүүсэвч.
ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНИК төмөр замчин.
ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНИЙ төмөр замын; **~ая станция** төмөр замын өртөө.

ЖЕЛЁЗНИЙ 1. төмөр, төмрийн; **~ лом а)** төмөр царил б) эвдэрхий төмөр; **~ая дорога** төмөр зам; 2. хатан, ган болд, ган төмөр, ган; **~ая воля** хатан зорнг, ган зориг; 3. бөх, төмөр шиг; **~ое здоровье** бөх бие; **~ кулак** төмөр шиг нударга.
ЖЕЛЕЗНЯК гүр; төмрийн хүдэр; **магнитный** ~ соронзон гүр; **красный** ~ улаан гүр.
ЖЕЛЁЗО 1. төмөр; **листовое** ~ гөлмөн төмөр, **прокатное** ~ цувимал төмөр; 2. төмөр эдлэл; 3. төмөртэй эм; **куй** ~, **пока горячо** төмрийг халууи дээр нь давт, хазайсан дээр нь түлхэж унагах.
ЖЕЛЕЗОБЕТОН төмөр бетон.
ЖЕЛЕЗОБЕТОННИЙ төмөр бетон, төмөр бетоны; **~ая конструкция** төмөр бетон барилга.
ЖЕЛЕЗОПРОКАТНЫЙ төмөр цувих; **~ завод** төмөр цувих үйлдвэр.
ЖЕЛОБ ховил, онгоц; **водосточный** ~ усны ховил; **~ запальный** түр үүсэх ховил.
ЖЕЛТЁТЬ 1. шарлах, шар болох; **трава** ~ет өвс шарлаж байна; 2. шарлаж харагдах, шарлах, шаргалтан харагдах, шаргалтах;
ЖЕЛТИЗНА шар, шар өнгө, шар толбо.
ЖЕЛТОК өндөгний шар.
ЖЕЛТОПЁР хар хайга.
ЖЕЛТОРОТЫЙ 1. шар амтай, шар хошуутай; 2. жулдрай, гэнэн бага; **~ юнец** жулдрай хүү.
ЖЕЛТУШНИК бот. гонтог.
ЖЕЛТУХА шар өвчин, шарлах, шарлалт, **~ гемолитическая** цус задран шарлах.
ЖЕЛТЫЙ 1. шар; **~ая краска** шар будаг; 2. бөөрөнхий, эвлэрэгч.
ЖЕЛТУШНОСТЬ арьс шарлах.
ЖЕЛУДОК ходоод; **растройство желудка** гүйлгэх.
ЖЕЛУДОЧЕК ховдол.
ЖЕЛУДОЧНЫЙ ходоодны; **~ сок** ходоодны шүүс.
ЖЕЛУДЬ царсны боргоцой.
ЖЕЛЧНИЙ 1. цөсний; **~ пузырь** цөсний гэр; **~ая колика** цөсний хаттуулах; 2. шартай, хор шартай; **~ человек** шартай хүн
ЖЕЛЧЬ 1. цөс; 2. шар, хор шар, уур; **подавить** ~ шараа дарах.
ЖЕМАНИТЬСЯ маяглах, цэмцэгнэх аашлах, аальгүйтэх.
ЖЕМАНИЦА маягтай эмэгтэй, цэмцэгнүүр эхнэр, аальгүй, ангалзуур хүүхэн.
ЖЕМАНИЧАТЬ маяглах, цэмцэгнэх, цэмцэгнүүр загнах, нэрэлхэх.
ЖЕМАНИИЙ маягтай, маягласан, цэмцэгнүүр, цэмцэгнэсэн; **~ое поведение** цэмцэгнүүр зан.
ЖЕМАНСТВО цэмцэгнэх, маяглах, цэмцэгнүүр зан.
ЖЕМЧУГ сувд.
ЖЕМЧУЖИНА 1. сувд; 2. эрдэнэ, чимэг.
ЖЕМЧУЖНИЙ 1. сувдан, сувдын; **~ое ожерелье** сувдан эрх; 2. дун цагаан.
ЖЕНА эхнэр, авгай, гэргнй
ЖЕНАТИК саяхан эхнэр авсан нөхөр.
ЖЕНАТЫЙ гэргийтэй, эхнэртэй, авгайтай, гэрлэсэн.
ЖЕНИТЬ гэрлүүлэх, эхнэр авч өгөх, гэргий авахуулах, бэр буулгах.
ЖЕНИТЬБА гэрлэх, эхнэр авах.
ЖЕНИТЬСЯ гэрлэх, эхнэр авах, гэргийтэй болох, авгай авах.
ЖЕНИХ хүргэн болох хүн, гэрлэх хүн.
ЖЕНИХАТЬСЯ амраглах, янаглах.
ЖЕНОЛЮБ хүүхэмсэг.

ЖЕНОНАВИСТНИК эмэгтэй хүнийг үзэн ядагч.
ЖЕНСК|ИЙ эмэгтэй хүний, эмэгтэйчүүдийн, бүсгүй хүний, эхнэр хүний, эм хүний, эхийн, эхнэр, эм; ~ая *обувь* эмэгтэй хүний гутал; *родство по -ой линии* эхийн талын хамаатан; ~род эм хүйс.
ЖЕНСТВЕННОСТЬ хүүхэмсэг байх, эмсэг байх, эелэг зөөлөн.
ЖЕНЩИН|А эмэгтэй, бүсгүй, эхнэр, эм хүн; ~врач эмэгтэй эмч; ~ы *обращают внимание не на красивых мужчин, а на мужчин с красивыми* ~ами хүүхнүүд сайхан эрчүүдийг биш сайхан хүүхэн дагуулсан эрчүүдийг анхаарч хардаг.
ЖЕНЬШЕНЬ (*хүн*) орхоодой.
ЖЕРДОЧКА 1. нарийн сургааг, унь; 2. хөндлөвч.
ЖЕРДЬ сургааг.
ЖЕРЕБЕНОК унага, даага.
ЖЕРЕБЕЦ азарга.
ЖЕРЕБИТЬСЯ унагалах.
ЖЕРЕБЬЕВКА шавга сугалах, шавга татах, шавга орхих.
ЖЕРЕХ улаан сэврээт.
ЖЕРЛО ам, амсар, өрх; ~пушки их бууны ам; ~вулкана галт уулын өрх.
ЖЕРНОВ ин, тээрмийн чулуу.
ЖЕРТВ|А 1. тахил, тавиг, тавилга, тавилга, тахилга; 2. өргөл, барьц, өглөг; *принести в -у* өргөл болгон барих, өргөх; 3. биеэ өгөх, амиа өгөх, хохирох; *идти на -ы* биеэ өргөх, амиа өгөх; 4. амь үрэгдэгч, хохирогч, сүйрэгч.
ЖЕРТВЕНН|ЫЙ тахилгын; ~ое *мясо* тахилгын шүүс.
ЖЕРТВОВАТЬ 1. барих, өргөх, өглөг өгөх; 2. биеэ өргөх, амиа өгөх, хохирох; ~собой амь биеэ өргөх.
ЖЕРТВОПРИНОШЕНИЕ тахил өргөх, өргөл барих, тахих.
ЖЕРУШНИК *бот.*сэрвэв.
ЖЕСТ 1. дохио дохих, зангах; *решительный* ~ шийдэмгий дохих; 2. үйл хийсэн дүр, өнгөний хэрэг; *сделать благородный* ~ сайн үйл хийсэн дүр үзүүлэх.
ЖЕСТЕР *бот.* яшил.
ЖЕСТИКУЛИРОВАТЬ дохих, дохивчлох, зангах.
ЖЕСТИКУЛЯЦИЯ дохих, дохивчлох, зангах, дохио, дохивчлолт, зангалт.
ЖЕСТК|ИЙ 1. ширүүн, хатуу, гордойсон; ~диван хатуу диван; ~ое *мясо* хатуу мах, гордойсон мах; 2. ширүүн, хатуу, догшин; ~характер ширүүн зан; 3. хатуу, чанга, хөдлөшгүй; ~ие *сроки* хатуу хугацаа; ~условия чанга болзол; ~вагон хатуу вагон; ~ая *вода* хатуулагатай ус.
ЖЕСТКОСТЬ хатуулаг; ~воды усны хатуулаг.
ЖЕСТКО хатуу, ширүүн.
ЖЕСТОК|ИЙ 1. харгис, хэрцгий, догшин, хатуу; ~ое *обращение* с людьми хүнтэй хэрцгий харилцах; 2. хатуу, шнрүүн, айхавтар, хахир; ~ая *ошибка* айхавтар алдаа; ~мороз хахнр хүйтэн.
ЖЕСТОКОСТЬ харгис хэрцгий, хэрцгий явдал, харгис догшин хэрэг, ширүүн, зан.
ЖЕСТЬ нимгэн төмөр, цагаан төмөр; *кровельная* ~ дээврийн нимгэн төмөр.
ЖЕСТЯНОЙ нимгэн төмөр, цагаан төмөр; ~чайник төмөр данх.
ЖЕСТЯНЩИК нимгэн, төмөрчин, нимгэн төмрийн дархан.
ЖЕТОН 1. энгэрийн тэмдэг; 2. дугариг тэмдэг
ЖЕЧЬ 1. галдах, түймэрдэх, шатаах, түлэх; 2. шатаах, түлэх, хуурах; ~электричество цахилгаан шатаах; ~дрова түлээ түлэх. 3. халаах, түлэх, хорсох, хайрах; *солице жжёт спину* нар нуруу халааж байна.
ЖЕЧЬСЯ 1. түлэх, хайрах; *крапива жжется* халгай түлдэг; 2. түлэгдэх.

ЖЖЕНИЕ хорсох, халуу оргих.
ЖЖЕНЫЙ болгосон, болсон, түлмэл, хуурсан; ~кирпич болсон туйпуу.
ЖИВИТЕЛЬ|ЫЙ сэргээх, бие сэргэдэг, сэргэлэн, мөнхийн; ~воздух сэргэлэн агаар; ~ая *влага* мөнхийн рашаан.
ЖИВНОСТЬ гэрийн шувуу, тэжээвэр шувуу.
ЖИВО 1. тодорхой, илхэн, дурайн; 2. ихэд, тод; 3. хөгжөөнтэй, хөгжилтэй, урамтай; 4. бушуу, шалавхан, даруйхан; он ~сбегал тэр (хүн) шалавхан гүйж очоод ирэх.
ЖИВ|ОЙ 1. амьд, мэнд, амьтай, голтой; ~ая *рыба* амьд загас; *застать кого-либо в -ых* мэнд байхад нь учрах; 2. амьд, амьтай; ~ая *природа* амьд байгаль; ~ое *существо* амьтан; 3. жинхэнэ, ёстой, одтой, үнэн, амьд; ~ая *действительность* үнэн бодит байдал; 4. цовоо, сэргэлэн, хөнгөн, гавшгай, хөгжөөнтэй, хөгжилтэй, урамтай; ~ребенок цовоо хүүхэд; ~ое *начинание* чухал эхлэлт; 7. гүн, халуун; ~вес амьдын жин; ~ые *цветы* амьд цэцэг; ~ого *места нет* бүтэн газаргүй байна; ~портрет *кого-либо* хүнтэй цугтсан юм шиг адил; ~язык амьд хэл; *за -ое* *задеть* эмзэг газрыг нь хөндөх, сэтгэлийн нь хөдөлгөх; *ни жив, ни мерт* үхсэн амьдын хооронд; *остаться в -ых* амьд үлдэх.
ЖИВОП|ИС|ЕЦ уран зурагч, зураач..
ЖИВОП|ИС|ИЙ үзэсгэлэнт, зурсан юм шиг сайхан, зураг шиг гоё; ~ая *природа* үзэсгэлэнт байгаль.
ЖИВОП|ИС|Ь 1. уран зураг; урок ~и уран зургийн хичээл; 2. зураг; *стенная* ~ туурганы зураг.
ЖИВОСТЬ цовоо сэргэлэн.
ЖИВОТ 1. гэдэс, хэвлий 2. гэдэс дотор, дотор ходоод.
ЖИВОТВОРН|ЫЙ амьдруулах, тэнхрүүлэх, зориг бадруулах, амьдруулан үйлдэгч; ~ое *действие* *сна* нойрын тэнхрүүлэх чадвар.
ЖИВОТНОВОД малчин, мал аж ахуйн мэргэжилтэн.
ЖИВОТНОВОДСТВО мал аж ахуй.
ЖИВОТНОВОДЧЕСКИЙ мал аж ахуйн, мал өсгөх, малын.
ЖИВОТНОЕ 1. амьтан, адгуус, мал; *домашнее* ~ гэрийн тэжээмэл амьтан, мал; *хищное* ~ махчин амьтан, араатан; 2. адгуус, адгуусан амьтан; 3. адгуус, адгуус шиг хүн.
ЖИВОТНЫЙ 1. амьтны, адгуусны, адгуусан, малын; ~мир амьтны аймаг.
ЖИВОТРЕПЕЩУЩИЙ хойшшуулшгүй чухал, туйлын чухал; ~вопрос туйлын чухал асуудал.
ЖИВУЧЕСТЬ 1. бөх голтой (байх); долоон голтой (байх); урт нас.
ЖИВУЧ|ИЙ 1. бөх голтой, долоон голтой (байх); урт настай; ~ее *растение* урт настай ургамал; ~человек бөх голтой хүн; 2. удаан хадгалагддаг, удаан настай, бөх; ~обычай бөх заншил.
ЖИВЧИК 1. сэргэлэн, шуурхай хүн; 2. үрийн эс.
ЖИВЬЕМ амьдаар; *захватить* ~ в плен амьдаар нь олзлох.
ЖИДК|ИЙ 1. шингэн; ~ие *тела* шингэн бодис; 2. шингэн, шийрэг, армаг тармаг, тачир; ~лес шийрэг ой; ~ие *волосы* шингэн үс; 3. шингэн, усан; ~чай шингэн цай; ~суп усан шөл; 4. суд, улбагар, улхгар, дорой; ~ие *мускулы* улхгар булчин.
ЖИДКОСТЬ шингэн бодис, шингэн зүйл; ~брюшной *полости* хэвлийн хөндийн шингэн.
ЖИЖА нялцгай шавар, нялгар шивх.
ЖИЖЕ бүр шингэн, улам шингэн.
ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНЫЙ ажиллагаа сайтай, идэвхитэй.
ЖИЗНЕННОСТЬ амьдрах чадвар.
ЖИЗНЕНН|ЫЙ 1. амьдралын, аж амьдралын; ~ые *потребности* амьдралын хэрэгцээ; ~опыт амьдралын туршлага;

2. амин чухал, амьдралын чухал; ~ое предложение амин чухал санал.

ЖИЗНЕОПИСАНИЕ намтар, цагид.

ЖИЗНЕРАДОСТНОСТЬ баясгалан, цог хөхүүн, цовоо байх.

ЖИЗНЕРАДОСТНЫЙ баясгалантай, цогтой, хөхүүн, цовоо; ~ человек баясгалантай хүн.

ЖИЗНЕСПОСОБНОСТЬ амьдрах чадвар, амьдрах чадал, амьдралд таарах, амьдралд зохицох.

ЖИЗНЕСПОСОБНЫЙ амьдрах чадвартай, амьдрах чадалтай, амьдралд таарсан, амьдралд зохицсон.

ЖИЗНЕУТВЕРЖДАЮЩИЙ амьдралыг бататгах.

ЖИЗНЬ 1. амьдрал, ертөнц; возникновение ~и на земле дэлхийд амьдрал үүссэн нь, закон ~и ертөнцийн жам; 2. амьдрал, амь, амь бие, амь нас, нас; ~ человека хүний амьдрал, хүний нас, хүний амь; рисковать ~ью амь өрсөх; спасти кому-либо ~ хүний амь аврах; лишить ~и алах; 3. амьдрал, аж амьдрал, аж байдал, байдал, явдал суудал; общественная ~ нийгмийн амьдрал; семейная ~ гэр бүлийн аж амьдрал; 4. ажил хэрэг, хэрэг; 5. нас, амьд байх, амьд явах, хүн болох; в течение всей ~и бүх насны турш; при ~и амьд явахдаа; раз в ~и хүн болсоор нэг удаа; 6. хөл, хөдөлгөөн, цог, жавхаа; вопрос ~и и смерти амин гол асуудал, амин сууц; между ~ью и смертью ухлийн даваан дээр; как ~? ямар ая зантай байна? амьдрал ямар байна вэ? *по гроб ~и энэ насандаа, үхтлээ.

ЖИЛА 1. судас; 2. шөрмөс, шандас, бүлх; 3. судал; золотая ~ алтны судал.

ЖИЛЕЦ суугч, байрлагч, суудаг хүн, хүн; жильцы дома байшинд суугчид; слять комнату жильцу тасалгаа хүнд хөлслүүлэх.

ЖИЛИСТЫЙ 1. шөрмөстэй, шандастай, бүлхэрхэг; ~ое мясо бүлхэрхэг мах; 2. шандсархаг, шөрмөслөг, шандастай, шөрмөстэй; ~ые руки шандсархаг гар.

ЖИЛИЦА суугч эмэгтэй, байр хөлслөгч эмэгтэй, суудаг эмэгтэй.

ЖИЛИЩЕ орон сууц, орон гэр, орон байр, сууц; благоустройство жилищ орон сууц барих.

ЖИЛКА I 1. судас; 2. шөрмөс, шандас, бүлх; 3. (чулуулгийн) судал; 4. судал, зураас, мрамор с красными ~ами улаан судалтай гантг.

ЖИЛКА II авьяас чадвар; артистическая ~ жүжигчний авьяас; организаторская ~ зохион байгуулах авьяас.

ЖИЛОЙ сууцны, хүн суух, хүн суудаг; ~ дом хүн суудаг байшин.

ЖИЛЛОЩАДЬ сууцны талбай, орон сууц.

ЖИЛЬЕ I. хүн оршдог газар; 2. орох оромж, орох газар, хоргодох байр, сууц.

ЖИМОЛОСТЬ далан хальс

ЖИР өөх, тос; животные ~ы өөх; растительные ~ы ургамлын тос; рыбий ~ загасны тос.

ЖИРАФ анааш.

ЖИРЁТЬ өөхлөх, таргалах, бүдүүрэх, махлах.

ЖИРНЦЫЙ I. тарган, өөхтэй, тостой, тослог, хурц; ~ое мясо тарган мах; ~ суп тостой шөл; 2. тарган, бүдүүн, махлаг; ~ кот тарган муур; 3. тостой, тос болсон, тосон; ~ые руки тостой гар; ~ое пятно тосон толбо; 4. үржилтэй, шимтэй; ~ая земля шимтэй газар; ~ шриффт тарган үсэг, тод үсэг.

ЖИРОВИК өөхөн хавдар.

ЖИРОВ|ОЙ I. өөхөн, тосон, өөхтэй, тостой, тослог; ~ая клетка өөхний эс. ~ая ткань өөхөн нэхдэс; 2. өөх тосны.

ЖИТЕЙСКИЙ ертөнцийн, орчлонгийн, өдөр тутмын, ердийн; ~ие дела ертөнцийн хэрэг, ердийн хэрэг; ~ая мудрость амь зуух ухаан, амь аргалах ухаан.

ЖИТЕЛЬ оршин суугч, хүн; городской ~ хотын хүн; деревенский ~ хөдөөгийн хүн; коренной ~ уул нутгийн хүн.

ЖИТЕЛЬСТВО|О нутаглах, оршин суух, суурьших; место ~а оршин суух газар.

ЖИТНИЦА 1. сан, хадгалах газар; 2. тарианы сан, тарианы орон.

ЖИТНЫЙ тарианы, үр тарианы.

ЖИТО тариа, үр тариа.

ЖИТЬ 1. амьдрах, наслах; ~ долго урт наслах; 2. оршин суух, суух, байх; ~ в Москве Москвад суух; 3. амьдрах, амь зуух, амь тэжээх; ~ своим трудом хөдөлмөрөөрөө амь зуух; ~ на литературный заработок зохиолын хөлсөөр амь тэжээх; 4. амьдрах, суух, байх; ~ отшельником зожиглон суух; 5. байх, харилцах; ~ дружно с братьями ах дүүтэйгээ эвтэй байх; жил-был, жили были байжээ; 6. ~ кем-либо, чем-либо хэн нэгний ямар нэгэн зүйлийг шүтэн амьдрах.

ЖИТЬ|Ё амьдрал, байдал, амьдрах, аж төрөх, суух, байх; дом пригодный для ~я сууж болмоор байшин; ~бытье аж амьжиргаа.

ЖИТЬСЯ амьжрах, суух, байх; нам живётся хорошо бид сайн амьжирч байна; ему не живётся на одном месте тэр (хүн) нэг газар байж чаддаггүй.

ЖМУРИТЬ анийлгах, онийлгох; ~ глаза нүдээ анийлгах, нүдээ онийлгох.

ЖМУРИТЬСЯ анийх, онийх.

ЖМУРКИ нүд боож наадах.

ЖМЫХИ шахдас, подсоличные ~ наран цэцгийн үрийн шахдас.

ЖНЁЙКА хадах машин, хадуур машин.

ЖНЕЦ тариа хадагч.

ЖНЕЯ тариа хадагч эхнэр.

ЖНОВО 1. тариа хадсан талбай; 2. тарианы ёзоор; 3. тариа хадах цаг.

ЖНОВЬЕ 1. тариа хадсан талбай; 2. тарнаны ёзоор; 3. тариа хадах цаг.

ЖНИЦА тарна хадагч эмэгтэй.

ЖОМ 1. шахуур; 2. шахдас.

ЖОНГЛЁР жонглёр, саваачлагч.

ЖОНГЛІРОВАТЬ 1. жонглёр тоглох; 2. мэхлэх, хуурах.

ЖРАТЬ чихэх, идэх, гудрах.

ЖРЁБИЙ 1. шавга; бросать ~ шавга орхих, шавга хаях; 2. хувь, тавилан, үйл.

ЖРЕЦ 1. тайлагч, бөө; 2. шүтэгч хүн; ~ науки шинжлэх ухааныг шүтэгч хүн.

ЖРІЦА тайлагч чавганц, удган.

ЖУЖЖАНИЕ шунгинах, дүнгэнэх, шүнгэнэлэг, хүнгэнэлэг.

ЖУЖЖА|ТЪ шунгинах, шүнгэнэх, дүнгэнэх, хүнгэнэх; ~т комары шумуул шунгинах.

ЖУК цох, цох хорхой.

ЖУЛИК луйварчин.

ЖУЛИКОВАТЫЙ луйварчин, луйвардаг, луйвар хийдэг; ~ человек луйвар хийдэг хүн.

ЖУЛЬНИЧАТЬ луйвардах, луйвар хийх, булхайтах, булхай хийх.

ЖУЛЬНИЧЕСТВО луйвар, луйвардах, булхай, булхайтах.

ЖУПЕЛ (хадны) мангаа.

ЖУРАВЛИНЫЙ тогорууны, тогоруун.

ЖУРАВЛЬ I тогоруу, цэн.

ЖУРАВЛЬ II худгийн цах.

ЖУРИТЬ зэмлэх, аяглах.

ЖУРНАЛ I сэтгүүл; литературный ~ утга зохиолын сэтгүүл; 2. тэмдэглэлийн дэвтэр; ~ заседания хурлын тэмдэглэлийн

дэвтэр; 3. бүртгэлийн дэвтэр; **классный** ~ ангийн бүртгэлийн дэвтэр.

ЖУРНАЛИСТ сэтгүүлч, сурвалжлагч.

ЖУРНАЛИСТИКА 1. сэтгүүлчийн ажил; 2. тогтмол хэвлэл, сонин сэтгүүл.

ЖУРНАЛИСТКА сэтгүүлч эмэгтэй, сурвалжлагч эмэгтэй.

ЖУРНАЛЬНИЙ сэтгүүлийн; ~ая **статья** сэтгүүлийн өгүүлэл.

ЖУРЧАНИЕ хоржигноо, шоржигноо, шорчигноо.

ЖУРЧАТЬ хоржигнох, шоржигнох, шорчигнох, хор хор хийх, шор шор гэх, жир жир урсах.

ЖУТК|ИЙ 1. аймшигтай, айдас хүрмээр, зэвүүн, аягүй; ~ое **зрелище** айдас хүрмээр үзэгдэл; 2. аюултай, зэвүүн; ~ **холод** аюултай хүйтэн, зэвүүн хүйтэн.

ЖУТКО аймшигтай, аймаар, айдас хүрмээр; **мне что-то** ~ миний нэг л айдас хүрээд байна.

ЖУТЬ айдас, зэвүүн.

ЖУЧОК 1. бяцхан цох; 2. разг. нууц чагнах авсаархан төхөөрөмж.

ЖЭК (*сокращение: жилищно-эксплуатационная контора*)

ОСАК орон сууц ашиглалтын контор.

ЖЮРИ шалгаруулах комисс.

ЗА 1. цаана, цаад талд, тэртээ; ~ **рекой** голын цаад талд, голын тэртээ; ~ **горой** уулын цаана; ~ **домом** байшингийн цаана; 2. дэргэд, гадаа, гадна; ~ **столом** ширээний дэргэд; **стоять** ~ **станком** суурь машины дэргэд зогсох; **жить** ~ **городом** хотын гадна амьдрах; 3. урьд, өмнө; ~ **два дия** до праздника баяраас хоёр хоногийн өмнө; ~ **час до отхода поезда** галт тэрэг хөдлөхөөс нэг цагийн өмнө; 4. дотор, турш; **эту работу можно сделать** ~ **два дия** энэ ажлыг хоёр өдрийн дотор хийж болно; **многое сделано** ~ **неделю** долоо хоногийн дотор их юм хийжээ; 5. учраас, учир, тул; ~ **неименнем времени** завгүй учраас; ~ **молодостью** лет залуу настай учраас; ~ **ненадобностью** хэрэггүй байсан учир; 6. төлөө, тулд, тул, гэж; ~ **мир во всем мире** дэлхий дахины энх тайвны төлөө; ~ **родину** эх орны төлөө; **пришёл** ~ **книгой** ном авах гэж ирсэн, ном авахын тулд ирсэн; **я рад** ~ **вас** таны төлөө би баярлана; **беспокоиться** ~ **детей** хүүхдүүдийн төлөө сэтгэл зовох; 7. гэж; **обратиться** ~ **советом** зөвөлгөө авах гэж очих; **ценить** ~ **ум** ухаантай гэж үнэлэх, ухааныг нь үнэлэх; **принять** ~ **образец** үлгэр жишээ гэж үзэх, жишээ болгох; **принять кого-нибудь** ~ **своего знакомого** ямар нэгэн хүнийг танилаа гэж андуурах; **в погоне** ~ **удачей** амжилт олох гэж хөөцөлдөх; 8. хойноос один ~ **другим** хойно хойноос; **бегать** ~ **кем-либо** хүний хойноос гүйх; 9. хойно, дараа, дараалан; ~ **дождями** настуйлаа жара борооны дараа халуун болов; **читать книгу** ~ **книгой** номуудыг дараалуулан унших; **идет месяц** ~ **месяцем** сарын дараа сар ирэх юм, сар дараалан өнгөрч байна; 10. гарах, өнгөрөх, гаруй; **ему далеко** ~ **сорок** тэр хүн дөч нилээд гарчээ; **уже** ~ **полночь** шөнө дунд өнгөрлөө; 11. оронд, төлөө; **работать** ~ **двоих** хоёр хүний оронд ажиллах; 12. зөвшөөрөх; ~ **и против** зөвшөөрөх эсэх; 13. -аас, -ээс; **взять** ~ **руку** гараас барих; **держаться** ~ **перила** хайснаас барих; ~ **исключением** одного нэгээс бусдыг нь; 14. —аар, ээр; **выбросить** ~ **окио** цонхоор хаях; 15. -д, -т; **пойти** ~ **водой** усанд явах; **пойти** ~ **ягодами** жимсэнд явах; **камень** ~ **пазухой** муу санах, өс санах; ~ **последние** время сүүлчийн үед; **записать** ~ **мною** над оноогоод бич; **выйти замуж** хадамд очих; **молчать** ~ **едой** хоол идэхдээ дуугай байх; **поговорить** ~ **обедом** хоолны үед ярилцах; 16. -ын, -ийн; **заработок** ~ **одни** месяц нэг сарын цалин; 17. -ыг, -ийг; **смотреть** ~ **детьми** хүүхэд харах; **приняться** ~ **еду** хоолоо идэх; 18. —тай, -тэй; **дело** ~ **номером** таким-то тийм дугаартай хэрэг; **письмо** ~ **подписью** директора захирлын гарын үсэгтэй бичиг; ~ **инм** водится **эта** дурная привычка тэр ийм муу зантай юм; **ни** ~ **что** яасан ч.

ЗААЛЁТЬ улайх, улайж эхлэх.

ЗААПЛОДЯРОВАТЬ алга гаших, алга ташиж эхлэх.

ЗААРКАНИТЬ 1. уургалах, бугуйлдах, ~ **лошадь** морь бугуйлдах; 2. хэн нэгээр юм хийлгэх.

ЗААРТАЧИТЬСЯ ярдаглах, хэдэрлэх, яхирлах, ядрах.

ЗААХАТЬ ай яая гэх, халаглах, ай чааваас гэх.

ЗАБАВ||А зугаа, зугаацал; **детские** игры и ~ы хүүхдийн тоглоом зугаа; **пустая** ~ хоосон зугаа.

ЗАБАВИТЬ зугаацуулах, «не мысля гордый свет забавить» (А.С.Пушкин «Евгений Онегин») «ихэмсэг ноёдыг зугаацуулах гэсэн биш»

ЗАБАВЛЯТЬ зугаацуулах; ~ **детей** играми хүүхдийг тоглоомор зугаацуулах.

ЗАБАВЛЯТЬСЯ зугаацах, наадах; ~ **играми** тоглоомор зугаацах.

ЗАБАВНИК *ряг* зугаач, зугаатай хүн, алиа салбадай.

ЗАБАВНО инээдтэй, наргианы, хөгийн.

ЗАБАВН||ЫЙ инээдтэй, наргианы, хөгийн; ~ **ребенок** инээдтэй хүүхэд; ~ **случай** хөгийн тохиолдол; ~ **ая картина** инээдтэй зураг.

ЗАБАЙКА||ЛЬЕ Байгалийн өмнөх, Байгалийн. урд бие

ЗАБА||ЛТЫВАТЬ хутгах, зайлах.

ЗАБАРАБА||НИ||ТЬ нижигнүүлж эхлэх, балбаж эхлэх, тачигнуулж эхлэх; **дождь** ~л по крыше бороо дээврийг тачигнуулан орж эхлэв.

ЗАБАРРИКАД||ЯРОВАТЬ гудамж хааж бэхлэлт хийх.

ЗАБАРРИКАД||ЯГОВАТЬСЯ шивээ босгох, гудамж хаагдаж шивээ байгуулагдах.

ЗАБАСТОВАТЬ ажил хаях.

ЗАБАСТОВК||А ажил хаях, ажлаа хаях, **всеобщая** ~ нийтээр ажил хаях, **объявить** ~у ажлаа хаяхыг илэрхийлэх.

ЗАБАСТОВОЧН||ЫЙ ажил хаягчдын, ажил хаялтын, ажил хаях; ~ **ое** движение ажил хаях хөдөлгөөн.

ЗАБАСТОВЩИК ажил хаягч, ажлаа хаягч.

ЗАБВЕН||ИЕ мартах, мартагдах; ~ **своих** обязанностей үүргээ мартах, **предать** ~ю мартаж орхих.

ЗАБЕГ, уралдаан, гүйлт.

ЗАБЕГАТЬ 1. үймэлдэх, гүйлдэх, хөл үймээн болох; 2. бүлтгэлзэх, бүлтэгнэх.

ЗАБЕГАТЬ 1. орох, орж гарах, орж байх; ~ **далеко** в лес ойн гүнд орох; 2. дайраад гарах, ороод гарах; ~ **по пути** замдаа ороод гарах; ~ **вперед** урьдчилан хэлэх.

ЗАБЕГАТЬСЯ гүйгээд ядрах, эцгэлээ гүйх.

ЗАБЕЖАТЬ 1. гүйж орох, ~ **во двор** хашаанд гүйж орох; 2. ороод гарах, дайрч гарах, ~ **к знакомым** танилындаа ороод гарах; 3. хэтэрхий гүйх; 4. урьдчилан хийж эхлэх.

ЗАБЕЛИТЬ 1. цайлгах, цагаанаар будах; ~ **стены** ханыг цагаанаар будах; 2. сүүлэх, сүлэх, цайлгах; ~ **чай** цай сүлэх, ~ **чи** ногоотой шөл цайлгах.

ЗАБЕРЕМЕНЕТЬ жирэмсэн болох, бие давхар болох, хөл хүнд болох, хүүхэд олох.

ЗАБЕСПОКОИТЬСЯ санаа зовних, сэтгэл зовних, санаа зовох.

ЗАБИВАТЬ 1. шаах, хадах; ~ **клин** шаантаг шаах; ~ **гвоздь** хадаас хадах; 2. таглах, бөглөх, чигжих; ~ **щели** ангархайг бөглөх; 3. дүүргэх; **трубу** ~ **песком** төмөр хоолойг элсээр дүүргэх; 4. алах, иядлах; ~ **двадцать** голов скота хорин мал нядлах; 5. цохиж оруулах; ~ **гол** хаалганд бөмбөг оруулах; ~ **голову кем-либо** ямар нэг юмыг үхширтэл бодох, санаашрах.

ЗАБИВАТЬСЯ 1. шургах, шигдэх, нуугдах; ~ **в угол** буланд нуугдах; 2. бүтэх таглах; 3. цохилж эхлэх.

ЗАБИНТОВА||ННЫЙ боосон, ороосон.

ЗАБИНТОВАТЬ боох, ороох; ~ **рану** шарх боох.

ЗАБИРАТЬ, ЗАБРАТЬ 1. авах, авч очих; ~ **с собой** книги номнуудыг авч очих; 2. авах, эзлэн авах, булааж авах; ~ **власть** засгийг эзлэн авах, ~ **в плен** ололон авах; 3. барих, хорих; 4. хуних, танах; ~ **шов** оёдлыг танах.

ЗАБИРАТЬСЯ, ЗАБРАТЬСЯ 1. нэвтрэн орох, шургаж орох; ~ **в самую** глубь леса ойн гүнд нэвтрэн орох; 2. өгсөх, авнран гарах; ~ **на дерево** модонд авиран гарах.

ЗАБИТОСТЬ мохтол нухлагдах.

ЗАБИТЫЙ 1. шаагдсан, хадагдсан, хадсан; ~ гвоздь хадсан хадаас; 2. мохтол нухлагдсан, мохоо болсон, түгжмэл хоорсон; ~ человек нухлагдсан хүн.

ЗАБИТЬ 1. цохиж эхлэх; ~ в барабаны хэнгэрэг цохиж эхлэх; 2. шаах хадах; ~ клин шаантаг шаах; 3. таглах, бөглөх, чигжих; ~ шели ангархайг бөглөх; 4. цохиж оруулах; ~ мяч в ворота хаалганд бөмбөг оруулах; 5. дүүргэх, чихэх; ~ сарай дровами пинг түлзэгээр дүүргэх; 6. оргилох, оргилон гарах; во время визита президента П. Очирбаты из скважины ~ла нефть Ерөнхийлөгч П. Очирбатын айлчлалын үеэр цооноогоос газрын тос оргилон гарав. 7. алах, нядлах; ~ десять голов скота арван толгой мал нядлав; 8. дарах; сорняк ~л цветы хогийн ургамал цэцгийг дарав; ~ голову кому-либо хэн нэгний толгойг эргүүлэх; ~ себе голову үхширтлээ санах, толгойгоо гашилгал бодох; ~ трусугоу түгшүүр зарлах.

ЗАБИТЬСЯ 1. цохиж эхлэх; сердце забилося зүрх цохилж эхлэв; 2. нуугдах, хоргодох, шигдэх; ~ в угол буланд хоргодох; 3. тагдарах, бөглөрөх, битүүрэх; труба забилась грязью яндан хогоор битүүрэв.

ЗАБИЯКА ярдаг үи, хэрүүл өдөгч, зодоон өдөөгч.

ЗАБЛАГОВРЕМЕННО урьдаас, эртхэн, хэдийний; известить ~ эртхэн мэдэгдэх; готовиться к чему-либо ~ ямар нэгэн юманд эртхэн бэлтгэх.

ЗАБЛЕСТЕ 1. гялалзаж эхлэх, гялалзах; на небе ~ли звёзды огторгуйд одод гялалзав; 2. мэлмэрэх; на глазах ~ли слёзы нүдэнд нь нулимс мэлмэрэв.

ЗАБЛЯТЬ майлах.

ЗАБЛУДИТЬСЯ төөрөх; ~ в лесу ойд төөрөх, ~ в трех соснах харагдаж байхад хажуугаар нь төөрөх.

ЗАБЛУЖДАТЬСЯ 1. төөрөлдөх; 2. эндүүрэх.

ЗАБЛУЖДЕНИЕ эндүүрэх, эндүүрэл, төөрөх, төөрөгдөх; вводить ~ эндүүрүүлэх; впасть в ~ төөрөгдөлд орох.

ЗАБОДА 1. мөргөх, мөргөж орхих, олих; 2. залхаах, ядаргаа болох; он меня ~л тэр намайг залхааж байна.

ЗАБОЙ I уурхайн хонгил, уурхайн мөргөцөг.

ЗАБОЙ II нядлах, нядлал; ~ скота мал нядалгаа.

ЗАБОЙЩИК мөргөцөг малтагч, уурхайчин.

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ намагших, балчиг болох.

ЗАБОЛАЧИВАТЬСЯ намагших, намагтай болох, балчиг болох.

ЗАБОЛЕВАНИЕ өвдөх, өвчин тусах, өвчтөн; число ~й өвчлөлтийн тоо.

ЗАБОЛЕВАТЬ өвдөх, өвчлөх; ~ ангиной сахуугаар өвдөх.

ЗАБОЛЕ 1. өвдөж эхлэх; у меня ~ла голова миний толгой өвдөж эхлэв.

ЗАБОЛОНЬ зулам налхи.

ЗАБОЛОЧЕННЫЙ намаг болсон, намагшсан, намагтай; ~ луг намагтай нуга.

ЗАБОЛТАТЬ 1. унжгануулах, санжгануулах, займчуулах, хөдөлгөх; ~ ногами хөлөө санжгануулах; 2. холих, хутгах; ~ в сун яйцо шөлөйд өндөг хутгах.

ЗАБОЛТАТЬСЯ I чалчих, бурах, үгэндээ согтох, дэмий юм ярих; она заболталась со знакомыми, потому и опоздала тэр хүүхэн танилуудтайгаа дэмий ярьсаар байгаад хожимджээ.

ЗАБОЛТАТЬСЯ II унжилзах, холчих, дайвалзах.

ЗАБОР хашаа, хороо, хайс; сад был обнесён высоким ~ом цэцэрлэг өндөр хашаагаар хашигдсан байв.

ЗАБОРИСТЫЙ хатуу, чанга, арзгар; ~ табак хатуу тамхи.

ЗАБОТ 1. зовнил, сэтгэл зовнил, санаа зовох; ~ о своём будущем ирээдүйнхээ төлөө санаа зовних; 2. халамж,

элбэрэл, арчлал, санаа тавих; ~ о благосостоянии народа ард түмний чинээлэг амьдралын тухай санаа тавих; окружать кого-нибудь ~ами хүнд халамж үзүүлэх; отеческая ~ эцэг ёсны халамж; 3. аж явдал; домашние ~ы гэрийн аж явдал; без забот хайхрамжгүй; ему и ~ы мало тэр, бүр хайхрахгүй.

ЗАБОТИ 1. санаа зовох; его сильно ~т болезнь ребёнка хүүхэд нь өвдөөд санаа нь их зовж байна.

ЗАБОТИТЬСЯ 1. халамжлах, санаа тавих, элбэрэх, арчлах; ~ о детях хүүхдээ элбэрэх; ~ о благе народа ард түмний тусын тулд санаа тавих; 2. сэтгэл зовох, санаа зовох; ему ии о чём не придётся ~түүнд санаа зовох юм огт байхгүй.

ЗАБОТЛИВО арчилж, элбэрч, халамжилж.

ЗАБОТЛИВОСТЬ арчлал, элбэрэл, халамж, санаа тавих.

ЗАБРАКОВАТЬ голох, шаарлах, заазлах.

ЗАБРАЛ 1. нүүрийн халхавч, дуулгын унжлага; выступить с открытым ~ом эрс шулуун хэлэх, ил шууд хийх.

ЗАБРАСЫВАТЬ 1. чулуулах, шндэх; ~ мяч бөмбөг шидэх; 2. булах, хаяж дүүргэх, дарах; ~ землей шороогоор булах; ~ вопросами асуултаар дарах, нэгэн зэрэг асууцгаах; 3. хаях, орхих, болих; 4. илгээх, явуулах; ~ товары бараа явуулах.

ЗАБРАСЫВАТЬСЯ хаягдах, шидэгдэх.

ЗАБРАТЬ 1. авах, авч явах; ~ собой деньги мөнгө биедээ авч явах; 2. авах, эзлэн авах, булааж авах; ~ в плен олзлон авах; 3. барих, хорих; 4. хуних, танах; 5. хаах, таглах; ~ окно досками цонхыг банзаар таглах; ~ голову ямар нэгэн бодолд автагдах; ~ силу хүчтэй болох, нөлөөтэй болох;

ЗАБРАТЬСЯ 1. авирч гарах; ~ на верхушку дерева модны үзүүрт авирч гарах; 2. шургаж орох, дайрч орох, нэвтэрч орох; ~ под одеяло хөнжилдөө шургаж орох; ~ в самую глубь леса ойн гүнд нэвтэрч орох;

ЗАБРЕЗЖИТЬ 1. цайх, хаяарах, гэгээрэх; ~ал рассвет үүр гэгээрлээ; 2. сүүмэлзэх, улсхийх, гялсхийх; в темноте ~ил огонь харанхуйд гал улсхийв.

ЗАБРЕСТИ 1. хэсгээр орох, зайж орох, зайж явсаар орох; ~ далеко в лес зайж явсаар ойн гүнд орох; 2. ороод гарах, дайраад гарах; изредка забредёт случайный посетитель хааяа тохиолдсон хүн ороод гарна.

ЗАБРОНИРОВАТЬ 1. захиалах, захиалгаар үлдээх; ~ место в поезде галт тэргэнд суудал захиалгаар үлдээх; 2. хуяглах.

ЗАБРОСАТЬ 1. булах, булагдтал дарах; ~ яму землей нүхийг шороогоор булах; 2. шидэх, хаях; 3. дарах; ~ вопросами асуултаар булах.

ЗАБРОСИТЬ 1. шидэх, чулуулах; ~ мяч в сад бөмбөгийг цэцэрлэгт шидэх; 2. хаях, орхих, болих; ~ хозяйство аж ахуйгаа хаях; Алтанчимэг совсем ~ла себя Алтанчимэг өөрийгөө гаргуунд хаяжээ.

ЗАБРОШЕННОСТЬ 1. хаягдал, орхигдол, эзэнгүйдэх; 2. алслагдах, зэлүүд бөглүү.

ЗАБРОШЕННЫЙ 1. хаясан, шидсэн, шидэгдсэн; ~ мяч шидсэн бөмбөг; 2. хаягдсан, орхигдсон; ~ сад орхигдсон цэцэрлэг, арчилгаагүй цэцэрлэг.

ЗАБРЫГА 1. үсэргэх, цацах; ~ грязью шавхай үсэргэх; 2. үсэргэж эхлэх, дусалж эхлэх; ~л дождь бороо дусалж эхлэв.

ЗАБРЫЗГИВАТЬ 1. үсэргэх, цацах; 2. үсэргэж эхлэх, дусалж эхлэх.

ЗАБУГОРНЫЙ гадаадын, гадаадад үйлдвэрлэсэн.

ЗАБУЛДЫГА танхай архичин.

ЗАБУЛДЫЖНИК архичин баагий.

ЗАБУРЕТЬ разг. томрох, хамартаа баас наасан мэт явах.

ЗАБУРЛИ 1. долгиж эхлэх; ~ло море далай долгиж эхлэв.

ЗАБУХАТЬ бамбайх, бэлхийх, бэмбийх, дэвтэх.

ЗАБУХНУТЬ бамбайх, бэлхийх, бэмбнийх, дэвтэх; **бочка забухла** торх дэвтлээ.

ЗАБУШЕВА||ТЬ шуугих, шуурах, бургिलाх; **ветер снова ~л шуурга** дахиад л шуурав.

ЗАБЫВАТЬ 1. мартах; **быстро ~ хурдан мартаха**; ~ о поручении өгсөн даалгаварыг мартаха; 2. орхих, болих, мартаха; **забудь думать об этом энэ тухай бодохоо боль**.

ЗАБЫВАТЬСЯ 1. мартаха, мартагдах; 2. зүүрмэглэх; 3. ухаан алдах, муужрах; 4. хэтрэх, биеэ барихгүй.

ЗАБЫВЧИВОС||ТЬ мартамхай; по ~ти мартамхай учраас; **страдать ~тью мартамхай болох**.

ЗАБЫВЧИВЫЙ мартамхай; ~ человек мартамхай хүн.

ЗАБЫГЫЙ мартагдсан, мартсан; ~ монголовед мартагдсан монгол судлаач.

ЗАБЫГЬ 1. мартаха, мартагдах; ~ номер дома байшингийн дугаарыг мартаха; ~ книгу дома номоо гэртээ мартаха; 2. орхих, болих; и думать забудь санахаа ч боль.

ЗАБЫГЬЕ 1. мэдээ алдах, ухаан алдах, манарч ойчих; **больной выал в ~ өвчтэй хүн ухаан алдав**; 2. зүүрмэглэх.

ЗАБЫГЬСЯ 1. мартагдах; 2. ухаан алдах, манарч унах; **больной забылся өвчтэй хүн манарч унав**; 3. үгширтэл бодох, санаашрах; ~ в мечтах мөрөөдлөөр санаашрах; 4. зүүрмэглэх; 5. хэтрэх, дэндэх; **так забылся, что стал грубить старшим тэгж дэндээд ахмад хүнийг аашлах болов**.

ЗАВ разг. эрхлэгч.

ЗАВАЖНИЧАТЬ ихэрхэх, ихэрхэж эхлэх, биеэ тоох.

ЗАВАЛ саад, овоорсон юм, хунгар; **снежный ~** цасан хунгар; 2. разг. дээд зэргийн, онцгой юм.

ЗАВАЛЕННЫЙ дарагдсан; ~ работой ажилд дарагдсан.

ЗАВАЛИТЬ 1. бөглөх, дүүргэх; ~ яму песком нүхийг элсээр бөглөх; 2. овоолох; ~ проход мешками гудамд шуудай овоолох; 3. нураах; ~ стену туургыг нураах; 4. дарах; ~ двор мусором хашааг хогоор дарах; ~ срочной работой яаралтай ажлаар дарах, яаралтай ажилд дарагдах.

ЗАВАЛИТЬСЯ 1. цаагуур унах, завсраар ойчих; 2. хэвтэх; ~ спать унтах гэж хэвтэх; 3. нурах; **стена завалилась хана нурав**.

ЗАВАЛИНКА байшингийн хаяавч, байшингийн хашаас.

ЗАВАЛЬ дарагдсан бараа, новш.

ЗАВАЛЬ||ТЬСЯ 1. дарагдах; **письмо ~лось на почте захидал шуудан дээр дарагдав**; 2. гүйлгээгүй хэвтэх.

ЗАВАРИВАТЬ 1. идээшүүлэх, хандлах, чанах, үйх; ~ чай цай үйх, цай чанах; 2. хутгах, будиан хутгах; ~ дело хэргэ будиантуулах; ~ кашу бантан хутгах, холион бантан хийх.

ЗАВАРКА||А үйх идээших, чанах; **чаю осталось на одну ~у нэг цай чанах үлджээ**.

ЗАВАРНОЙ 1. юм чанах, чаналт; ~ котел юм чанах тогоо; 2. халуун усаар зуурч хийсэн, зуурч хийсэн.

ЗАВЕДЕНИЕ газар, сургууль; **высшее учебное ~** дээд сургуулийн газар, дээд сургууль.

ЗАВЕДОВАНИЕ эрхлэх, захирах; ~ хозяйством аж ахуйг эрхлэх; ~ учреждением албан газрыг захирах.

ЗАВЕДОМО мэдсээр, мэдээжийн; ~ ложное показание мэдээжийн худал өчиг.

ЗАВЕДОМ||ЫЙ мэдээжийн, илт; ~ая ложь мэдээжийн худал.

ЗАВЕДУЮЩАЯ эрхлэгч эмэгтэй.

ЗАВЕДУЮЩИЙ эрхлэгч; ~ хозяйством аж ахуйн эрхлэгч.

ЗАВЕДЫВАНИЕ, ЗАВЕДЫВАТЬ эрхлэх, захирах; ~ финансами санхүүг эрхлэх.

ЗАВЕСТИ 1. далимаар хүргэх; 2. аваачиж хүргэх.

ЗАВЕРБОВАТЬ элсүүлэх, татан оролцуулах.

ЗАВЕРЕНИЕ баталгаа; **давать ~** баталгаа өгөх.

ЗАВЕРИТЕЛЬ баталгаа гаргагч, батлагч, баталгаа өгөгч.

ЗАВЕРИТЬ 1. батлах, батлан хэлэх; ~ и своей преданности үндэн байгаагаа батлан хэлэх; 2. батлах, үнэн гэж батлах; ~ пописи гарын үсэг батлах; ~ копию хуулбарыг үнэн гэж батлах.

ЗАВЕРНУТЬ 1. боох, ороох, хуйлах; ~ книгу в бумагу номыг цаасаар ороох, номыг цаасаар боох; 2. мушгих, эргүүлэх, эргэж хаах, хаах; ~ край цоргыг хаах; 3. шамлах, шуух; ~ рукава ханцуй шамлах; 4. тойрох, тойроод далдрах ~ за угол буланг тойроод далдрах; 5. ороод гарах, далимд орох; ~ к приятно найзындаа ороод гарах; 6. орох, болох; ~ ребенка в одеяло хүүхэд манцуйлах, хүүхдийг хөнжилд ороох.

ЗАВЕРНУ||ТЬСЯ 1. биеэ ороох, ороогдох; ~ в одеяло хөнжлөөр биеэ ороох; 2. шамрах; ~ лась пола шуба дээлийн хормой шамрав.

ЗАВЕРНУТЬ||ТЬ 1. эргүүлэх, эргэлдүүлэх, эргэлдүүлж эхлэх; **ямщик ~л кнутом улаач ташуураа эргэлдүүлж эхлэв**; 2. автагдах, толгойг эргүүлэх, аванхайлах.

ЗАВЕРТЁ||ТЬСЯ 1. эргэлдэх, эргэлдэж эхлэх; **колесо ~лось дугуй эргэлдэж эхлэв**; 2. мунгинах; ~ с детьми хүүхдүүдтэй мунгинах.

ЗАВЕРНУТЫЙ 1. ороолттой, ороосон, хуйлсан, боолттой; 2. мушгисан; 3. шуусан шамласан.

ЗАВЕРТЫВАТЬ 1. боох, хуйлах, ороох; 2. мушгих, эргүүлэх, эргэж хаах, хаах; ~ гайку эрэг мушгих; 3. Эргээд далдрах, эргээд явах; **автомобиль завернул направо машин баруун тийш эргээд явав**. 4. шамлах, шуух; 5. ороод гарах, далимаар орох.

ЗАВЕРТЫВАТЬСЯ 1. ороох, хучих; 2. ороогдох, хучигдах; 3. шамрах.

ЗАВЕРШАТЬ төгсгөх, дуусгах, шувтлах; ~ начатое дело эхэлсэн хэргийг дуусгах.

ЗАВЕРШАТЬСЯ төгсөх, дуусах, шувтрах; **строительство завершилось барилга дуусав**.

ЗАВЕРШЕНИЕ төгсгөл, төгсөх, дуусгавар, дуусах.

ЗАВЕРЯТЬ 1. батлах, батлан хэлэх; ~ в своей дружбе найрамдалтайгаа батлах; 2. үнэн гэж батлах, баталгаа өгөх; ~ копию хуулбар үнэн болохыг батлах.

ЗАВЕРЯТЬСЯ батлагдах, итгэгдэх.

ЗАВЕСА хөшиг, халхавч; **дымовая ~** утаан хөшиг.

ЗАВЕСИТЬ 1. хөшиг татах; 2. өлгөх.

ЗАВЕСТИ 1. хүргэх, аваачих, авчрах; ~ детей в школу хүүхдүүдийг сургульд хүргэх; **куда ты завел нас? чи бидийг хаана авчрав?** 2. оруулах, аваачиж оруулах; ~ в болото намагт аваачиж оруулах; 3. -тай болох, ~ молочное хозяйство сүүний аж ахуйтай болох; 4. эхлэх; ~ разговор ярьж эхлэх; ~ знакомство танилцаж эхлэх, танилтай болох; 5. түлэх, ~ часы цагаа түлэх; 6. галлах, хөдөлгөх, явуулах; ~ мотор мотор асаах.

ЗАВЕСТИСЬ 1. бий болох, -тай болох; **у него завелись друзья түүнд найз нар бий болжээ; завелись деньги мөнгөтэй боллоо**; 2. хөдлөх, явах; **часы не завелись цаг явахгүй байв**.

ЗАВЕТ гэрээс.

ЗАВЕТН||ЫЙ нандин, ариун; ~ые мечты нандин мөрөөдөл; ~ое кольцо нандин бэлзэг.

ЗАВЕТЕНН||ЫЙ салхигүй, нөмөр; ~ая сторона салхигүй тал, нөмөр газар.

ЗАВЕШАТЬ хөшиг татах, халхлах, дүүрэн өлгөх; ~ все стены картинами бүх ханаараа дүүрэн зургуудыг өлгөх.

ЗАВЕЩАНИЕ гэрээс; **делать ~** гэрээс хийх; ~ учителя своим ученикам шавь нартаа өгсөн багшийн гэрээс.

ЗАВЕЩАТЕЛЬ гэрээслэгч.

ЗАВЕЩАТЕЛЬНЫЙ гэрээсийн.

ЗАВЕЩАТЬ гэрээслэх; ~ имущество сыну өв хөрөнгөө хүүдээ гэрээслэх;

ЗАВЗЯТЫЙ шуналтай, хорхойтой, гаажтай; ~ охотник анд шуналтай хүн, хорхойтой анчин; ~ сцлетник гаажтай ховч.

ЗАВИВАТЬ буржийлгах; ~ волосы үсээ буржийлгах.

ЗАВИВАТЬСЯ буржийлгах, үсээ буржийлгах, буржийх.

ЗАВИВКА 1. буржгар болгох, буржийлгах; 2. буржгар үс, буржгар шанх.

ЗАВИДН|ЫЙ атаархам, атаархмаар; ~ое здоровье атаархмаар эрүүл бие.

ЗАВИДОВАТЬ атаархах; я завидую его успехом би түүний амжилтанд атаархана.

ЗАВИЗИРОВАТЬ виз олгох, цохолт хийх.

ЗАВИНТИТЬ шурагдах, эрэгдэх; ~ гайку эрэг эргэдэх.

ЗАВИРАТЬСЯ дэгсдүүлэх, ам хадуурах.

ЗАВИС|ЕТЬ болох, шалтгаалах; все ~ит от этого бүх юм үүнээс шалтгаална; это от нас не ~ит энэ биднээс шалтгаалахгүй.

ЗАВИСИМОСТ|Ь 1. харьяалагдал, хараат байдал, хамаарагдал; колоннальная ~ колонийн харьяалагдал; 2. шалтгаалах, шүтэлцэх; харгалзах; взаимная ~ харилцан шалтгаалах, харилцан шүтэлцэх; в ~и от обстоятельств учир байдлаас шалтгаалах; в ~и от местных условий орон нутгийн байдлаас шалтгаалан; 3. хамаарах чанар; хамаарагдах.

ЗАВИСИМ|ЫЙ харьяалагдлын, хараат, харьяалагдах, бие даасан бус; ~ое положение харьяалагдлын байдал.

ЗАВИСТЛИВО атаархах, атаархан.

ЗАВИСТЛИВ|ЫЙ атаархаг, жөтөөрхөг; ~ые взгляды атаархаг харц; ~ человек атаархуу хүн, жөтөөрхүү хүн.

ЗАВИСТНИК атаач, жөтөөч.

ЗАВИСТНИЦА атаач эмэгтэй, жөтөөрхүү хүүхэн.

ЗАВИСТЬ атаа, атаархах, атаархал, жөтөө; возбуждать ~ атаа хүргэх, атаархуулах; смотреть с ~ю атаархаж харах.

ЗАВИТ|ЫЙ буржгар, буржийлгасан; ~ые волосы буржийлгасан үс.

ЗАВИТОК буржгар, мушгиа, мушгимал, гөрлөө, сариу; ~ волос гөрлөө үс, мушгиа үс.

ЗАВИТЬ буржийлгах, мушгих; ~ волосы үс буржийлгах.

ЗАВИТЬСЯ буржгар болох, буржийлгуулах; ~ у парикмахера үсчнээр үсээ буржийлгуулах.

ЗАВЛАДЕТЬ 1. эзлэх, эзлэн авах, эзэмдэх; ~ чужим имуществом бусдын юмыг эзлэн авах; 2. татах, булаах; ~ чьим либо вниманием хүний анхаарлыг татах.

ЗАВЛЕКАТЬ татаж оруулах, дур татах, өдөөх, өдөөж оруулах.

ЗАВОД I үйлдвэр; кожевенный ~ булигаарын үйлдвэр; мыловаренный ~ савангийн үйлдвэр; конный ~ морин завод.

ЗАВОД II түлхэх, түлхэц, мушгих; ~ часов цагийн түлхэц; игрушка с ~ом түлхэцтэй тоглоом.

ЗАВОДИТЬ 1. хүргэх, авчрах, аваачих; куда ты нас завёл? чи биднийг хаана авчрав?; 2. оруулах, авчирч оруулах; ~ в лес ойд оруулах; 3. —тай болох, —тай болгох; ~ привычку зуршилтай болгох. ~ собаку нохойтой болгох; 4. түлхэх, асаах, галлах; ~ часы цаг түлхэх; ~ мотор хөдөлгүүр асаах; 5. эхлэх, үүсгэх, өдөөх; ~ разговор яриа үүсгэх; ~ ссору хэрүүл маргаан өдөөх.

ЗАВОДИТЬСЯ 1. бий болох, —тай болох; завелись знакомые танилудтай болох, танилтай болох; 2. түлхэгдэх, асах.

ЗАВОДН|ОЙ онистой, баадуутай; ~ая игрушка онистой тоглоом.

ЗАВОДОУПРАВЛЕНИЕ үйлдвэрийн захиргаа.

ЗАВОДСК|ОЙ үйлдвэрийн, үйлдвэрчний эвлэлийн; ~ комитет үйлдвэрчний эвлэлийн хороо; ~ое оборудование үйлдвэрийн тоноглол.

ЗАВОДЬ усны булан тохой, татуур.

ЗАВОЕВАНИЕ 1. эзлэн авах, байлдан дагуулах; ~ власти засгийн эрхийг байлдан авах; 2. ололт.

ЗАВОЕВАТЕЛЬ байлдан дагуулагч, байлдан эзлэгч.

ЗАВОЕВАТЬ 1. байлдан дагуулах, байлдан эзлэх, эзлэн авах; ~ город хотыг байлдан эзлэх; 2. олох, тэмцэж олох, хүлээх; ~ авторитет нэр хүндийг олох; ~ свободу эрх чөлөөг тэмцэж олох; ~ доверие итгэл олох.

ЗАВОЗ хүргэх, аваачих, авчрах, зөөх; ~ товаров таваар зээх.

ЗАВОЗИТЬ, ЗАВЕСТИ 1. хүргэж өгөх, аваачиж өгөх; ~ детей в школу хүүхдүүдийг сургууль руу хүргэж өгөх; ~ товар в магазин барааг дэлгүүрт аваачиж өгөх; 2. бохир болгох, хиртэй болгох.

ЗАВОЗИ|ТЬСЯ 1. хүргэгдэх, авчрагдах; 2. бий болох; под полом мыши ~лись шалан доор хулгана бий болжээ; 3. ноололдож эхлэх.

ЗАВОЛАКИВАТЬ бүрхэх, дүүрэх.

ЗАВОЛО|ЧЬ бүрхэх, дүүрэх; небо ~кло тучамн тэнгэрийг үүл бүрхлээ; глаза ~кло слезами нүдийг нулимс бүрхлээ.

ЗАВОЛАКИВАТЬСЯ бүрхэх, бүрхэгдэх; небо заволоклось тучами тэнгэр үүлдэр бүрхэгдэв.

ЗАВОЛНОВА|ТЬСЯ 1. долгиж эхлэх; море ~лось далай долгиж эхлэв; 2. сэтгэл хөдлөх, санаа зовних.

ЗАВОПИТЬ хашгирах, орилох, чарлах.

ЗАВОРАЖИВАТЬ дур булаах, сэтгэл татах.

ЗАВОРАЧИВАТЬ 1. ороох, боох хуйлах; ~ пакет в бумагу боодолтой юмыг цаасаар ороох; 2. мушгих, эргүүлэх, эргэж хаах, хаах; ~ край цоргыг хаах; 3. шамлах, шуух; ~рукава ханцуй шамлах; 4. тойрох, тойроод далдрах, эргэх; ~ за угол буланг тойрох; 5. ороод гарах, далимд орох; 6. орох, болох.

ЗАВОРАЧИВАТЬСЯ 1. биеэ ороох, ороогдох; 2. шамрах.

ЗАВОРКОВА|ТЬ хүхтнэх, хүхтнэлдэх, гунганах; голуби ~ли тагтаанууд хүхтнэлдэв.

ЗАВОРОЖИТЬ дур булаах, сэтгэл татах.

ЗАВОРОТ 1. мушгирах, эвэрэх, зангирах; ~ книжок гэдэс зангирах; 2. соронзон.

ЗАВОРОЧАТЬСЯ эргэлдэх, эргэлдэж эхлэх; эргэх.

ЗАВРАТЬСЯ худлаа ярих, худлаа шаах.

ЗАВСЕГДА|ТАЙ үргэлж явах хүн, байнга очдог хүн; театраль-ный ~ театрт үргэлж очдог хүн.

ЗАВТРА маргааш, маргаадар; ~ утром маргааш өглөө; ~ вечером маргааш орой; до ~ маргааш хүртэл.

ЗАВТРАК өглөөний хоол, өглөөний унд, өглөөний зоог; лёгкий ~ өглөөний хөнгөн хоол.

ЗАВТРАКАТЬ өглөөний зоог барих, өглөө хооллох.

ЗАВТРАШН|ИЙ маргаашийн; ~ день маргааш өдөр; не думать о ~ем дне маргаашийн өдрийг бодохгүй байх.

ЗАВУАЛИРОВАТЬ бүрхэгдүүлэх, балартуулах, далдлах.

ЗАВУЧ хичээлийн эрхлэгч.

ЗАВХОЗ аж ахуйн эрхлэгч.

ЗАВЫВАНИЕ улих, сүнгэнэх, шуугих, сүүгэх; ~ бури шуурга сүнгэнэх.

ЗАВЫВАТЬ улих, сүүгэх, сүнгэнэх, сүүгэх.

ЗАВЫСИТЬ хэтрүүлэх, дээгүүрдүүлэх; ~ расценки үнийг хэтрүүлэх; ~ отметку на экзамене шалгалт дээр үнэлгээг дээгүүрдүүлэх.

ЗАВЫ|ТЬ 1. улих; ~ла собака нохой улив; 2. сүнгэнэх, сүүгэх, шуурах; ~л ветер салхи сүнгэнэв.

ЗАВЫШЕНИЕ дээгүүрдүүлэх, хэтрүүлэх.

ЗАВЯДШИЙ гандсан; ~ **цветок** гандсан цэцэг.

ЗАВЯЗАТЬ 1. уях, зангилах, боох; ~ **узел** зангилаа уях; ~ **галстук** зангиа зангидах. 2. тогтоох, болох, үүсгэх, эхлэх; ~ **отношения** харилцаа тогтоох; ~ **дружбу** найрамдалтай болох; ~ **беседу** яриа үүсгэх; ~ **бой** тулалдаж эхлэх; ~ **знакомство** танилцаж эхлэх.

ЗАВЯЗНУТЬ 1. шавардах, шигдэх; ~ **в болоте** намагт шигдэх; 2. баригдах, бэрхшээлд орох; ~ **в долггах** өрөнд баригдах.

ЗАВЯЗА|ТЬСЯ 1. уягдах, зангирах, зангилагдах, боогдох; **галстук** плохо ~**лся** зангиа тааруухан зангилагджээ; 2. эхлэх, үүсэх; 3. боловсрох, бойжих, бий болох; **плод** ~**лся** үр боловсров.

ЗАВЯЗКА 1. уяа, бүч, зангилаа; 2. эх үүсвэр, эхлэлт, ~ **драмы** жүжгийн эхлэлт.

ЗАВЯЗЬ үрэвч, цэцгийн товчирхой.

ЗАВЯЛЫЙ хатсан, гандсан.

ЗАВЯНУТЬ хатах, гандах, хагдрах.

ЗАГАДАТЬ 1. таах, тааварлах; ~ **загадку** оньсого таах; ~ **число** тоо таах; 2. мэргэлэх; ~ **на карта** хээрээр мэргэлэх.

ЗАГАДИТЬ буртаглах, бохиртуулах.

ЗАГАДК|А оньсого, таавар; **отгадать** ~у оньсого таах.

ЗАГАДОЧНОСТЬ жигтэй, хачин, битүүлэг.

ЗАГАДОЧН|ЫЙ жигтэй, хачин, битүүлэг; ~**ое явление** хачин үзэгдэл.

ЗАГАДЫВАТЬ таах, тааварлах.

ЗАГАЖИВАТЬ буртаглах, бохиртуулах.

ЗАГАР наранд түлэгдэх.

ЗАГАСИТЬ бүхээх, унтраах; ~ **костёр** түүдэг унтраах.

ЗАГАСНУТЬ унтраах, бүхэх.

ЗАГВОЗДКА саад, төвөг, оньс; **вот** **н чём** ~ оньс нь энд байжээ.

ЗАГИБ нугалаа; ~ **листа** хуудасны нугалаа; **левый** ~ зүүний нугалаа.

ЗАГИБАТЬ нугалах; ~ **страницу** хуудас нугалах.

ЗАГИБАТЬСЯ нугарах; **страница** загнудас хуудас нугарчээ; ~ **вверх** зэтийх.

ЗАГИПНОТИЗИРОВАТЬ ховслох, ховсдох.

ЗАГЛАВ|ИЕ гарчиг, зохиолын нэр; ~ **книги** номын гарчиг.

ЗАГЛАВН|ЫЙ эхний, гарчгийн; ~**ан буква** эхний үсэг, том үсэг.

ЗАГЛАДИТЬ 1. илүүрдэх, индүүдэх, толийлгох; ~ **складки** утгоом индүүгээр үрчлээг толийлгох; 2. засах, цагаатгах, наминчлах; ~ **вино** гэмээ засах.

ЗАГЛАЖИВАТЬ 1. илүүрдэх, индүүдэх, толийлгох; ~ **складки** утгоом индүүгээр үрчлээг толийлгох; 2. засах, цагаатгах, наминчлах; ~ **вино** гэмээ засах.

ЗАГЛАЗА 1. далдуур, очнөр, үзэлгүй; **купить что-нибудь** ~ юмыг үзэлгүйгээр авах; **ругать** ~ далдуур хараах; 2. бардаагаар, элбэг; **этого** ~ **достаточно** энэ бардаагаар хүрэлцэнэ.

ЗАГЛОХ|НУТЬ 1. намхрах, унтрах; **звуки** ~ли чнмээ намхрав; 2. Балрах, харах, хувхайрах; **сад** заглох цэцэрлэг хувхайрлаа.

ЗАГЛУША|ТЬ дарах; **сорные** **траны** ~**ют онё** шарилж овёёсыг дарж байна; 2. дарах, намдуулах; **оркестр** заглушил **голос** **нестца** найрал хөгжим дуучийн дууг дарж байна.

ЗАГЛУШАТЬСЯ чимээ дарагдах, дуу намсах.

ЗАГЛЯДЕНЬЕ хараад л баймаар, хараад ханашгүй; **эти ребята** **шкни** **нримо** ~! Хараад л баймаар хүүхдүүд байна!; **конь** — **одно** ~ **харж** ханашгүй адуу байна.

ЗАГЛЯДЕТЬСЯ, **ЗАГЛЯДЫВАТЬСЯ** ширтэх, ширтэж харах; ~ **на витрину** **магазина** дэлгүүрийн цонхны үзмэрийг ширтэж харах.

ЗАГЛЯДЫВАТЬ, **ЗАГЛЯНУТЬ** шагайх; ~ **в окно** цонхоор шагайх; ~ **в дверь** хаалгаар шагайх; 2. сөхөх, сөхөж үзэх; ~ **в**

книгу номоо шагайж харах; 3. ороод гарах; ~ **к приятелю** найзындаа ороод гарах; ~ **нперёд** урагшаа харах.

ЗАГНАИВАТЬСЯ ялзрах, бээх.

ЗАГНАТЬ, **ЗАГОНЯТЬ** 1. тууж оруулах, хөөж оруулах; ~ **скот** **во двор** мал хашаанд хөөж оруулах; 2. цонхж оруулах, өшиглөж оруулах; ~ **мяч** **н ворота** бөмбөгийг хаалгаар өшиглөж оруулах; 3. шаах; **глубоко** ~ **гноздь** **в доску** банзанд хадаас гүнзгий шаах; 4. зүдрээх, эцээх, сульдуулах; ~ **лошадь** морь эцээх.

ЗАГНИВАНИЕ ялзрал, өмхрөх, үжих.

ЗАГНИВАТЬ ялзрах, өмхрөх, үжих.

ЗАГН|И|ТЬ ялзрах, өмхрөх, үжих; **капуста** ~ла байцаа ялзрав; **рыба** ~**вает** **с головы** загас толгойноосоо ялзардаг.

ЗАГНОИ|ТЬСЯ 1. ялзрах, үжих, идээлэх, өмхрөх; **рана** ~**лась** шарх идээлэв; 2. нуухдах; **н глазах** ~**лось** нүд нуухдах.

ЗАГНУТЬ нугалах, дарах; ~ **страницу** хуудас нугалах; ~ **палец** хуруу дарах; хуруу нугалах.

ЗАГНУ|ТЬСЯ нугарах, шамрах; **угол** **страницы** ~**лси** хуудасны сэжүүр нугарлаа.

ЗАГОВАРИВАТЬ ярьж эхлэх, үг хэлж эхлэх.

ЗАГОВОРИ|ТЬ, 1. ярьж эхлэх, үг хэлж эхлэх, хэлд орох; **ребенок** **скоро** ~**т хүүхэд** удахгүй хэлд орно; **все** ~**эни** **сразу** бүгд зэрэг ярьж эхлэв; 2. үгээр согтоох, дүүртэл ярих; ~ **собеседника** ярилцаж байгаа хүнийг үгээр согтоох; ~ **зубы** үгээр дүйрүүлэх; 3. гэмшиж эхлэх; **в нём** ~ла **совесть** тэр хүн гэмшиж эхлэв.

ЗАГОВАРИВАТЬСЯ 1. донгосох, дэмийрэх; 2. далан хэлээ дэлгэх, үгэндээ согтох.

ЗАГОВОР 1. хуйвалдаан; **раскрыть** ~ хуйвалдааныг илрүүлэх; 2. шившлэг; ~ **от болезни** өвчинд шившлэг хийх.

ЗАГОВОРИ|ТЬСЯ далан хэлээ дэлгэх, үгэндээ согтох; **он** ~**лсв** **н забыл, что** **пора** **домой** тэр хүн үгэндээ согтоод харихаа мартжээ.

ЗАГОВОРИЩ|ИК хуйвалдагч.

ЗАГОВОРИЩ|ИЦКИЙ хуйвалдааны, хуйвалдагчийн.

ЗАГОЛОВ|ОК гарчиг, нэр; ~ **книги** номын нэр.

ЗАГОН 1. малын хашаа; 2. хөөлт, туулт; **быть** **в** ~**е** гадуурхагдах, шоовдорлогдох.

ЗАГОН|ЩИК туугч.

ЗАГОРАЖИВАТЬ 1. хашаа барих; шивээлэх, хороолох; 2. хаах, боох, халхлах; ~ **дорогу** зам хаах.

ЗАГОРАЖИВАТЬСЯ 1. хашигдах, хаагдах; 2. халхлагдах, халхлах.

ЗАГОРАТЬ, **ЗАГОРЕТЬ** түлэгдэх борлох, гандах; ~ **на солнце** наранд бордох.

ЗАГОРА|ТЬСЯ, **ЗАГОРЕТЬСЯ** 1. асах, ноцох; **лампы** ~**ютси** **дэн** асаж байна; 2. шатах; **здание** ~**етсв** байшин шатаж байна; 3. гялалзах, гялбалзах; **глаза** **загорелись** **радостью** баярлан нүд нь гялалзав. 4. их хүсэх; **загорелось** **ему** **ехать** явахсан гэж их хүсдэг байв; 5. үүсэх гэрэх; **загорелся** спор маргаан гарав.

ЗАГОРД|ТЬСЯ ихэрхэх, их зантай болох.

ЗАГОРЕ|ЛЬ|ИЙ наранд борлох, наранд борлосон.

ЗАГОРОДИТЬ 1. хашаа барих, шивээлэх, хороолох; ~ **двор** **забором** гэрийн гадуур хашаа барих; 2. хаах, боох, халхлах; ~ **свет** гэрэл халхлах, ~ **кому-либо** **дорогу** хүний зам хаах.

ЗАГОРОДИТЬСЯ 1. хашигдах, хаагдах; 2. халхлах, халхлагдах; ~ **рукой** **от солнца** гараар нарыг халхлах.

ЗАГОРОДКА хашаа, шивээ, шөрөг.

ЗАГОРОДН|ЫЙ хотын гаднах, хотын захын; ~ **рабочий** **поселок** ажилчны хотын гаднах гацаа; ~**ан** **прогулка** хотын гаднах зугаалга.

ЗАГОСТИТЬСЯ удаан айлчлах, айлчилсаар байх.
ЗАГОТОВИТЕЛЬ бэлтгэгч.
ЗАГОТОВИТЕЛЬН|ЫЙ бэлтгэх, бэлтгэлийн; ~ пункт бэлтгэх газар; ~ая цена бэлтгэл үнэ.
ЗАГОТОВИТЬ бэлтгэх, зэхэх; ~ справки лавлах бичиг бэлтгэх; ~ дров на зиму өвлийн түлээ бэлтгэх.
ЗАГОТОВЛЯТЬ бэлтгэх, зэхэх; ~ справки лавлах бичиг бэлтгэх; ~ дров на зиму өвлийн түлээ бэлтгэх; мы заготовим для отъезда мордоход хэрэгтэй бүх зүйлийг бнд бэлдэнэ.
ЗАГОТОВКА 1. бэлтгэл; ~ шерсти ноос бэлтгэл; 2. зэхсэн, хагас бүтээгдэхүүн.
ЗАГОТОВЛЯТЬСЯ бэлтгэгдэх.
ЗАГОТПУНКТ бэлтгэх газар, бэлтгэлийн газар.
ЗАГРАДИТЕЛЬНЫЙ хаах, хориглох, шөргөн; ~ огонь шөргөн гал.
ЗАГРАДИТЬ, ЗАГРАЖДАТЬ хаах, хориглох; ~ путь зам хаах.
ЗАГРАЖДЕНИЕ хаалт, хориг, саад; проволочное ~ торон хаалт.
ЗАГРАНИЦ|А гадаад, гадаад улс, хилийн гадна; торговля с ~ей гадаад улстай хний худалдаа.
ЗАГРАНИЧНЫЙ гадаадын, гадаад, хилийн гаднах; ~ паспорт гадаадын паспорт, гадаад явах паспорт; ~ товар гадаад бараа.
ЗАГРЕБАТЬ 1. хамах, хураах, тармах; ~ сею өвс тармах; сосчитав деньги, продавец загреб их рукой с прилавка мөнгөө тоолоод худалдагч түүнийг лангуун дээрээс гараар хамж авав; 2. сэлэх, сэлбүүрдэх; ~ веслом сэлүүрээр сэлэх; *чужими руками жар ~ хүний гараар могой барих.
ЗАГРЕМ|Е|ТЬ 1. дуугарах, ннжигнэх, нажигнуулах; хангинуулах; гром ~л тэнгэр дуугарав; ~ посудой сав суулгаа хангинуулах; 2. унах, хэрэгт орох; ~ под фанфары будлиант хэрэгт орооцолдох.
ЗАГРЕСТИ 1. цуглуулж авах, хамж авах, тармах; ~ деньги со стола ширээн дээрээс мөнгийг цуглуулж авах; 2. сэлэх, сэлүүрдэх; 3. (разг.) хүрч ирэх; загребай к нам манайд гялс хүрээд ир.
ЗАГР|И|ВОК 1. шилэн хүзүү; 2. онгон дэл, мундааны дэл, хур дэл; всякийван на лошадь, схватиться за ~ моринд харайж мордоод хур дэлнээс шүүрэн барих.
ЗАГРИМИРОВАТЬ нүүр будах..
ЗАГРИМИРОВАТЬСЯ нүүр будах.
ЗАГРОБН|ЫЙ хойт төрлийн, хойт насны; ~ая жизнь хойт нас.
ЗАГРОМОЖДАТЬ овоорох, овоолох, дүүргэх.
ЗАГРОМОЗДИТЬ овоорох, овоолох, дүүргэх; ~ выход вещами гудамд юм овоолох; ~ рассказ подробностями өгүүллэгийг нуршаа үгээр дүүргэх.
ЗАГРОМОЖДЕНИЕ овоолол, овоорол, дүүргэх.
ЗАГРОХОТАТЬ ннжигнэх; загрохотал гром аянга ннжигнэв.
ЗАГРУБЕЛ|ЫЙ хатуурсан, бархайсан; ~ая кожа хатуурсан арьс; ~ые руки бархайсан гар.
ЗАГРУБЕТЬ хатуурах, бархайх.
ЗАГРУЖАТЬ тээх, ачнх.
ЗАГРУЗИТЬ 1. тээх, ачнх; 2. дүүртэл хийх, багтахуйц ачнх; ~ все подвалы картошкой бүх зоорниг дүүртэл төмс хний; 3. дүүрэн ажиллуулах, ажил давхцуулах; ~ рабочий день ажлын өдөр дүүрэн ажиллуулах; ~ преподавателей багш нарыг дүүрэн ажиллуулах; 4. нээнтэглэх.
ЗАГРУЖЕНОСТЬ дүүрэн ажилтай байх.
ЗАГРУЖЕННОСТЬ 1. дүүрэн ажилтай байх, чөлөөгүй байх; ~ железных дорог төмөр зам дүүрэн ажилтай байх; 2. давхцах, дарагдах; ~ работой ажил давхцах, ажилд дарагдах.
ЗАГРУЗК|А 1. дүүрэн хний, тасралтгүй хангах; ~ руды в плавильную печь хайлуулах зууханд хүдрийг дүүрэн хийх;

хайлуулах зуухыг хүдрээр хангах; 2. бүрэн хангах, бүрэн хангагдах, гүйцэд ашнглах; завод имеет полную ~у завод ажлаар бүрэн хангагдаж байна.
ЗАГРУСТИТЬ гуних, гуниглах, уйтгарлаж эхлэх.
ЗАГРЫЗАТЬ барих, барьж хийт.
ЗАГРЫЗ|ИТЬ 1. барнх, барьж идэх; кошка ~ла мышь муур оготныг барьж идэв; 2. мэрэх, химлэх; 3. автагдах, дарагдах; тоска ~ла уйтгарт дарагдав.
ЗАГРЯЗНЕНИЕ бохир болгох, хир оруулах, буртаг болох, буртаглах; ~ раны шарханд хир оруулах.
ЗАГРЯЗНИТЬ, ЗАГРЯЗНЯТЬ бохир болгох, хир болгох, халтартуулах; ~ помещение байрыг бохир болгох.
ЗАГРЯЗНИТЬСЯ, ЗАГРЯЗНЯТЬСЯ бохир болох, хир болох, хиртэх, халтартгах.
ЗАГС (отдел записей актов гражданского состояния) нргэний гэр бүлийн байдлыг бүртгэх товчоо.
ЗАГУБИТЬ 1. үрэх, сүйтгэх; 2. амь бусниулах, үгүй хийх.
ЗАГУД|Е|ТЬ дуугарч эхлэх, дүнгэнэж эхлэх, хангинаж эхлэх; гудок на заводе ~л заводын яндан дуугарч эхлэв; колокола ~ли хонх хангинаж эхлэв.
ЗАГУЛЯТЬ наргиж зугаацуулах, халамцаж наргих.
ЗАГУСТЕТЬ өтгөрөх.
ЗАД 1. ар, ар тал; ~ автомобили машины ар тал; 2. бөгс, хондлой
ЗАДАБРИВАТЬ аргадах.
ЗАДАБРИВАНИЕ аргадал.
ЗАДАВАТЬ, ЗАДАТЬ 1. даалгах, даалгавар өгөх; ~ работу ажил даалгах; ~ урок хичээлийн даалгавар өгөх; 2. тавих; ~ вопрос асуулт тавнх; 3. өгөх; ~ лошади овса моринд овьёос өгөх; 4. хийх, зохнох; ~ бал бүжигт үдэшлэг хийх; 5. удах, татах, гаргах; ~ хлопот төвөг удах.
ЗАДАВАТЬСЯ тавнх; ~ целью изучать языки хэл сурах зорилго тавнх.
ЗАДАВИ|ИТЬ 1. няц дарах, дарж алах; трамвай ~л собаку гудамжны галт тэрэг нохойг няц дарав; 2. багалзуурдаж алах, барьчнхах; собака ~ла лисицу нохой үиэгийг барьчнхав.
ЗАДАНИЕ даалгавар, үүрэг; домашнее ~ гэрийн даалгавар; боевое ~ дайчин үүрэг; выполненн ~ даалгаварыг бнелүүлэх.
ЗАДАРИВАТЬ их бэлэг сэлт өгөх.
ЗАДАРИТЬ 1. их бэлэг сэлт өгөх, бэлгээр цагтах; 2. хээл цугтах.
ЗАДАРОМ -мийн, бараг зүгээр, сул, бараг үнэгүй; кунил ~ бараг зүгээр л авлаа; работать ~ -мийн ажиллах.
ЗАДАТКИ төрөлх авьяас, юм сурмаар; у ребёнка хорошие ~ их юм сурмаар хүүхэд.
ЗАДАТОК дэчин, бариа, дая ~ дэнчин өгөх, бариа бариулах.
ЗАДАТЬСЯ өөртөө тавих, өөрөө тавих; ~ целью изучить языки хэл сурах зорилгыг өөртөө тавнх.
ЗАДАЧ|А 1. зорилт, зорилго, үүрэг; боевая ~ дайчин зорилт; очередные ~и ээлжит зорилго; 2. бодлого; шахматная ~ шатрын бодлого; арифметическая ~ тооны даалгавар.
ЗАДАЧНИК бодлого, даалгавар, дасгал, дасгалын эмхэтгэл; арифметический ~ тооны бодлого.
ЗАДВИГАТЬ 1. хөдөлгөх, түлэх; ~ вагоны хөлөө хөдөлгөх; 2. шургуулах, хнийх; ~ чемодан под кровать чемоданыг орон доогуур хнийх; ~ шпик стола шнрээний хайргнийг шургуулах; 3. түгжих, оньслох; ~ дверь на засов үүднийг оньсоор түгжих.
ЗАДВИГА|ТЬСЯ 1. хөдлөх, хөдөлж эхлэх; толпа ~лась цугларгасад хөдлөв; 2. шургах, орох, шургаж орох, багтаж орох; шпик стола не ~ется шнрээний хайрцаг багтаж орохгүй байна.

ЗАДВИЖКА дэгээ, оньс, чагт; *дверная* ~ үүдний оньс.

ЗАДВИЖН|ОЙ гүйдэг, сугардаг; ~ая рама автдаг жааз; ~ая дверь гүйдэг хаалга.

ЗАДВИНУТЬ 1. шургуулах, хийх; ~ чемодан под кровать чемоданыг орон доогуур хийх; ~ ящик стола ширээний хайрцгийг шургуулах; 2. түгжих, оньслох; ~ дверь на засов үүдийг оньсоор түгжих.

ЗАДВИНУ|ТЬСЯ 1. шургаж орох, багтаж орох; ящик в столе ~лся хайрцаг ширээндээ хаагдав; 2. түгжигдэх, оньслогдох; *дверцы* ~лись үүд түгжигдэв.

ЗАДВОРК|И ар хашаа, арын хашаа; *быть на* ~ах хаяанд, адаг сүүлд.

ЗАДЕВАТЬ 1. дайрах, шүргэх, тээглэх, төрөх; *ласточка задела его крылом* хараацай түүнийг далавчаар шүргэв; *задел за гвоздь* хадаасанд тээглэх; 2. халдах, хөндөх; ~ чьи-либо интересы хүний эрх ашгийг хөндөх; ~ за живое хор шары нь малтах; даарий нь маажнх.

ЗАДЕВАТЬСЯ үгүй болох, алга болох; куда вы задевались? та хаашаа алга болов?

ЗАДЕЛАТЬ битүүлэх, бөглөх, битүүмжлэх.

ЗАДЕЛЫВАТЬ битүүлэх, бөглөх, битүүмжлэх; ~ щели в полу шалны ангархайг бөглөх.

ЗАДЕРЖАНИЕ 1. хорнгдох, хаагдах; 2. баривчлах, хорих; ~ преступника ялтныг баривчлах.

ЗАДЕРЖА|ТЬ 1. саатуулах, барих, хорих, зогсоох; меня ~ли дела ажил хэрэг намайг саатуулав; *дожди* ~ли сев бороо тарилгыг саатуулав; ~ противника дайсныг зогсоох; дайсныг хориглох; 2. удаашруулах, хойшлуулах, саатуулах; ~ уплату долга на месяц өр төлөхийг нэг сараар саатуулах; ~ шаги алхааг удаашруулах; 3. баривчлах, хорих; ~ преступника ялтанг баривчлах.

ЗАДЕРЖИВАТЬ 1. саатуулах, барих, хорих, зогсоох; 2. удаашруулах, хойшлуулах, саатуулах; 3. баривчлах, хорих.

ЗАДЕРЖАТЬСЯ саатах, түдэх.

ЗАДЕРЖИВАТЬСЯ 1. саатах, түдэх; ~ в дороге замдаа саатах; 2. тасалдах, удаашрах; *выполнение плана задерживается* төлөвлөгөөний биелэлт удаашрч байна; *дыхание задержалось* амьсгал тасалдав.

ЗАДЕРЖК|А 1. саад, саад учрах, саатах, түдэх; ~ движения поездов галт тэрэгний хөдөлгөөн саатах; 2. удаашрал, удаашруулал, хойшлогдох, без ~и удаашруулалгүй; 3. хожимдох; ~ почты шуудан хожимдох.

ЗАДЁ|ТЬ 1. дайрах, шүргэх, торох; *пуля* ~ла кость сум ясыг шүргэжээ; 2. халдах, хөндөх; ~ чьё-либо самолюбие хүний биеэ тоомсорлох сэтгэлийг хөндөх; *~ за живое хор шары нь малтах, даарий нь тоншиж;

ЗАДЁРГАТЬ 1. угзарч эхлэх, угзрах, татах; ~ вожжамн жолоог угзрах; 2. үргэлж зэмлэх, улиглан зэмлэх; ~ детей хүүхдүүдийг улиглан зэмлэх.

ЗАДЁРГА|ТЬСЯ татганах, таталдах, татах; *губы* ~лись от обиды гомдоод уруул нь татганалаа.

ЗАДЕРГИВАТЬ татах, угзрах, чангаах; ~ занавес хөшиг татах.

ЗАДЕРГИВА|ТЬСЯ татагдах; эти занавески не ~ются, а поднимаются энэ хөшиг татагдахгүй, дээш эвхэгддэг юм.

ЗАДЕРНУТЬ татах, угзрах, хаах; ~ занавеску хөшиг татах.

ЗАДЕРНУ|ТЬСЯ татагдах, хаагдах; занавес ~лся хөшиг хаагдав.

ЗАДИРА хэрүүлч, ярдаг, шартай хүн.

ЗАДИРАТЬ, ЗАДРАТЬ 1. өлийх, өлийлгөх, гэдийлгэх, шантайлгах; ~ голову толгойгоо гэдийлгэх; ~ нос хамраа шантайлгах; 2. хэгз татах, шулгалах; ~ кожу на пальце хурууны арсыг шулгалах.

ЗАДН|ИЙ 1. арын, хойтох, хойд; ~ ряд арын эгнээ; ~е колесо хойт дугуй; 2. хойшоо, арагшаа, гэдэрэгээ; ~ ход гэдэрэгээ явах; 3. хожим, сүүлд; *помечать* ~им числом сүүлд өдөрлөх; хожим урагшуулан өдөрлөх; ~ая мысль муу санаа, далд санаа; без ~их ног учиргүй их ядрах; ~им умом крепко өнгөрсөн хойно мэргэн болдог; ~ проход хошног.

ЗАДНИК гутлын зуузаг.

ЗАДНИЦА 1. бөгс; 2. (*разг.*) баагний.

ЗАДОБРИТЬ аргадах, ая тал засах.

ЗАДОК ар тал, хойт тал, түшлэг.

ЗАДОЛГО нилээд өмнө, бүр урьд; ~ до осени намраас бүр урьд.

ЗАДОЛЖАТЬ өр тавих, өртэй болох, өрөнд орох, өрөнд баригдах.

ЗАДОЛЖЕННОСТЬ өр, өр шир; *погасить* ~ өр төлөх, өрөө дарах.

ЗАДОМ гэдэрэг, гэдэргээ, араар нь, буруу харуулж; *пятиться* ~ гэдэргээ ухрах; *надеть* ~ наперед буруу харуулж өмсөх.

ЗАДОР жавхаа, сортоо, золбоо; со всем ~ом молодости залуугийн бүх жавхаагаар; *юношеский* ~ идрийн золбоо.

ЗАДОРИНК|А өө сэв, өө мөө, ни сучка, ни ~н өргөсгүй, өө сэвгүй.

ЗАДОРНЫЙ 1. жавхаатай, сортоотой, золбоотой; ~ взгляд сортоотой харц; 2. түргэдүү, гаажтай; ~ мальчик гаажтай жаал.

ЗАДОХНУТЬСЯ 1. бүтэж, багтрах, амьсгаадах, амьсгаа давчдах; ~ от бега гүйж амьсгаа давчдах; 2. бүтэж үхэх, багтарч үхэх.

ЗАДРАПИРОВАТЬ 1. нөмөргөх; 2. нэхмэлээр бүрхүүлэх.

ЗАДРАПИРОВАТЬ 1. нөмөргөх; 2. нэхмэлээр бүрхүүлэх; ~ окна и двери үүд цонхыг, нэхмэлээр бүрхүүлэх.

ЗАДРАПИРОВАТЬСЯ нөмрөх.

ЗАДРАПИРОВАТЬСЯ 1. нөмрөх; ~ в илаш цув нөмрөх; 2. нэхмэлээр бүрхэгдэх.

ЗАДРА|ТЬСЯ шамрах, огшинх; *кожица* ~лась у ногтя хумсны арьс шамрах; *платье* ~лось даашинз шамрах.

ЗАДРЕМАТЬ үүрэглэх, саажнх.

ЗАДРОЖАТЬ чичирч эхлэх, дагжинж эхлэх, салганаж эхлэх, доргиж эхлэх.

ЗАДУ|ВАТЬ, ЗАДУТЬ 1. үлээж эхлэх, салхилж эхлэх, салхилах; ~л северный ветер хойноос салхн салхилж эхлэв; 2. унтраах, үлээж унтраах; ~ сиечу лаа унтраах; 3. үлээж ноцоох, асаах; ~ дому өндөр зуухыг үлээж асаах.

ЗАДУВКА үлээж ноцоох, ноцоолго.

ЗАДУМАТЬ гэж бодох, гэж санах.

ЗАДУМЫВАТЬ 1. гэж бодох, гэж санах; ~еянтся гэрлэх гэж бодох; ~ поездку в горы ууланд явъя гэж төлөвлөх; 2. Дотроо санах; ~ число тоог дотроо санах.

ЗАДУМАТЬСЯ, ЗАДУМЫВАТЬСЯ эрэгцүүлэн бодох, бодолхийлэх, хянаж бодох, санагалзах, тээнгэлзэх; ~ над вопросом асуудлыг эргэцүүлэн бодох; ~ о будущем ирээдүйн тухай бодолхийлэх;

ЗАДУМЧИВОСТЬ бодлого болох, санаашрах;

ЗАДУМЧИВЫЙ бодол болсон, санааширсан; ~ вид санааширсан байдал.

ЗАДУШЕВНЫЙ үнэн зүрхний, үнэн сэтгэлийн, дотнын; ~ друг үнэн зүрхний найз; ~ разговор үнэн сэтгэлийн яриа.

ЗАДУШИТЬ боож алах, боомилж алах, багалзуурдаж алах; ~ в объятиях амьсгалж ядал тэврэх.

ЗАДЫМ|ТЬ 1. угаа баагиж эхлэх, угаа гарч эхлэх; *печь* ~ла зуухнаас угаа баагиж эхлэв; 2. тортог болох, тортогтох; *весь потолок* ~ли бүх тааз тортог болов; 3. *разг.* төөрөгдүүлэх, цаасан малгай өмсгөх.

ЗАДЫМИ|ТЬСЯ 1. утаа баагиж эхлэх, утаа савсаж эхлэх, утаа манарч эхлэх; **трубы** ~лись яндангуудаас утаа савсаж эхлэв; 2. тортоглох, тортог болох, истэх.

ЗАДЫХАТЬСЯ 1. бүгтрэх, багтрах, амьсгаадах, амьсгаа давчдах; ~ от жары халууцаж амьсгаа давчдах; ~ от бега амьсгаадталаа гүйх; 2. бүтэж үхэх, багтарч үхэх.

ЗАДЫША|ТЬ амьсгалах, амьсгалж эхлэх; **больной** тяжело ~л өвчтэй хүн арайхан амьсгалж байв.

ЗАЕДАТЬ 1. барьчихах, барьж идэх; 2. тээглэх, юманд ороолдох, гацах; 3. даруулж идэх.

ЗАЕЗД 1. замдаа орох, дайрах; 2. уралдаан; **первый** ~ нэгдүгээр уралдаан.

ЗАЕЗДИТЬ эцээх, цуцаах, дагих; ~ лошадь морь дагих.

ЗАЕЗДОМ дайрах, замдаа орох, далмаар; он бывал в этом городе ~ тэр хүн энэ хотоор дайраад гарч байгаа.

ЗАЕЗЖАТЬ 1. дайраад гарах, ороод гарах; 2. тойрч орох; 3. авахаар ирэх; 4. орох, орчихох.

ЗАЕЗЖЕНН|ЫЙ эцсэн, дагигдсан; ~ая лошадь дагигдсан морь.

ЗАЕЗЖ|ИЙ ирүүл, явуулын; ~ие актёры явуулын жүжигчид.

ЗАЁСТЬ 1. барьж идэх; **волк** заел овцу чоно хонийг барьчихав; 2. тээглэх, гацах; **засло веревку** шидмэс юманд тээглэв. 3. даруулж уух; ~ лекарство сладким эмийг амттай юмаар даруулж уух;

ЗАЕХАТЬ 1. дайраад гарах, ороод гарах; ~ к знакомым таниландаа ороод гарах; 2. тойрч орох; ~ со стороны сада цэцэрлэгийн талаас тойрч орох; 3. авахаар очих, авахаар ирэх; ~ за детьми хүүхэд авахаар очих; 4. орох; ~ в канаву шуудуу руу орох.

ЗАЁМ зээл, зээллэгээ; **государственный** ~ улсын зээллэгээ.

ЗАЁМЩИК зээлдэн авагч, зээлдэгч.

ЗАЖАРИВАТЬ, ЗАЖАРИТЬ шарах, хайрах; ~ рыбу загас шарах.

ЗАЖАРИВАТЬСЯ, ЗАЖАРИТЬСЯ шарагдах, хайрагдах, гүйцэд болох.

ЗАЖАТЬ, ЗАЖИМАТЬ 1. хавчих, атгах, базах; ~ в тиски өрөлбөөр хавчих; 2. таглах, бөглөх; ~ рот рукой гараар амыг таглах; ~ уши чихээ бөглөх; 3. хавчих, хяхах, дарах; ~ инициативу санаачлагыг хавчих;

ЗАЖДА|ТЬСЯ хүлээж ядах, удаан хүлээх; **домашние его** ~льсь гэрийнхэн нь түүнийг хүлээж ядав.

ЗАЖЕЛТЁ|ТЬ 1. шарлах, цайх, эзвхийрэх; **рожь** ~ла хөх тарна шарлав. 2. шарлаж харагдах.

ЗАЖЕЧЬ 1. асаах, ноцоох; ~ спичку чүдэнз ноцоох; 2. урам оруулах, оргилуулах; ~ уверенность в сердцах людей хүмүүсийн зүрхэн дэх итгэлийг оргилуулах.

ЗАЖЕЧЬСЯ 1. ноцох, асах; **зажглись** огни гал ноцов; 2. урам орох, сэтгэл оргилох; ~ неавистью к врагу дайсныг занах сэтгэл оргилох.

ЗАЖЖЕНН|ЫЙ ноцсон, ассан; ~ан свеча асаасан лаа.

ЗАЖИВА|ТЬ эдгэрэх, аних; **рана** постепенно ~ет шарх улмаар эдгэрч байна.

ЗАЖИВЛЕНИЕ эдгэрэлт; ~ раны шархны эдгэрэлт.

ЗАЖИВО амьдаар; ~ похоронить амьдаар нь оршуулах.

ЗАЖИГАЛКА ноцоогуур, асаагуур, оньстой хэт.

ЗАЖИГАНИЕ ноцоох, асаах.

ЗАЖИГАТЕЛЬн|ЫЙ 1. ноцоох, шатаах, галт; ~ая бомба шатаах бөмбөг; 2. сэтгэл оргилуулах, урам оруулах, зориг балдуулах; ~ая речь сэтгэл оргилуулах үг.

ЗАЖИГАТЬ 1. асаах, ноцоох; ~ электричество цахилгаан гэрэл ноцоох; 2. урам оруулах, сэтгэлийг оргилуулах; **речь агитатора** **зажгла слушателей** ухуулагчийн үг сонсогчдын сэтгэлийн оргилуулах.

ЗАЖИГАТЬСЯ 1. ноцох, асах; 2. урам орох, сэтгэл оргилох.

ЗАЖИМ 1. хавчуур хавчаар; ~ для резиновых трубок резин хоолойн хавчуур; 2. хавчих, хавчлага, хяхалт; **бороться с попытками** ~а, критики и самокритики шүүмжлэл ба өөрийн шүүмжлэлийг хавчих бродлоготой тэмцэх.

ЗАЖИМЩИК хавчигч; ~ критики шүүмжлэлийг хавчигч.

ЗАЖИТОЧНО чинээлэг.

ЗАЖИТОЧНОСТЬ чинээлэг амьдрах.

ЗАЖИТОЧН|ЫЙ чинээлэг; **жвьт** ~ чинээлэг амьдрах, ~ая жизнь чинээлэг амьдрал.

ЗАЖИ|ТЬ, 1. эдгэрэх; **рана** ~ла шарх эдгэрэв; 2. аж төрж эхлэх, амьдарч эхлэх; ~ по новому шинээр аж төрж эхлэх; ~ трудовой жизнью хөдөлмөрөөр амьдарч эхлэх.

ЗАЖМУРИВАТЬ, ЗАЖМУРИТЬ аннийлгах, аних, аивчих.

ЗАЖМУРИВАТЬСЯ, ЗАЖМУРИТЬСЯ, нүд анийх, аивчих, аних; ~ от яркого света хурц гэрэлд нүд аивчих.

ЗАЖУРЧА|ТЬ хорчигнох; ~ли ручки горни хорчигнож эхлэв.

ЗАЗВАТЬ урьж авчирах, дуудаж ирүүлэх, даллах; ~ в гости зочноор урьж авчрах.

ЗАЗВЕНЁ|ТЬ жингэнэх, хангинах, сонсдох; ~л колокольчик хонх жингэнэв; ~ло в ушах чнх хангинав; ~л детский смех хүүхдийн инээлдэх сонсдов.

ЗАЗВОН|ТЬ дуугарах, дуугаргах, хангинах; ~л мобильник гар утас хангинав.

ЗАЗВУЧА|ТЬ дуудаж эхлэх, дуугарах, дуугарч эхлэх; **за стеной** ~ли голоса проснувшихся **ребит** туургын цаана нойроос сэрсеи хүүхдийн дуу дуудаж эхлэв.

ЗАЗДРАВН|ЫЙ энх мэндийн, ерөөлийн; ~ая чара ерөөлийн хундага; ~ая песня энх мэндийн дуу; ~ тост ерөөлийн үг, энх мэндийн дугараа.

ЗАЗЕВА|ТЬСЯ алмайрах; **переходя** **улицу**, **смотри** **не** ~йся гудамж хөндлөн гарахдаа харж яв, бүү алмайр.

ЗАЗЕЛЕНЁ|ТЬ 1. ногоорох, хөхрөх; **поля** ~ли тал ногооров; 2. иогоорон харагдах.

ЗАЗЕМЛЕНИЕ газардуулах, газартай авалцуулах, газартай холбох.

ЗАЗЕМЛИТЬ, ЗАЗЕМЛЯТЬ газардуулах, газартай авалцуулах, газартай холбох; ~ антенны антенг газартай холбох.

ЗАЗИМОВАТЬ өвөлжих, өвөлжихөөр үлдэх; ~ на северном полюсе хойт туйл дээр өвөлжих;

ЗАЗНАВАТЬСЯ, ЗАЗНАТЬСЯ, эрэмших, бардамнах, биеэ тоох.

ЗАЗНАЙСТВ|О эрэмших явдал, бардамнах явдал, биеэ тоох явдал; **дать отпор** ~у бардамнах явдлыг няцаах.

ЗАЗНОБА 1. янаг хайр; 2. хонгорхон, жаахан хонгор, хонгор бүсгүй.

ЗАЗОР завсар, зай.

ЗАЗОРНЫЙ нчгүүртэй, гутамшигтай, ичмээр; ~ поступок ичгүүртэй явдал.

ЗАЗРЕНИ|Е ичих нүүр, ичгүүр, сонжуур; **без** ~я совести ичнх нүүргүй, ичгүүр сонжуургүй.

ЗАЗУБРЕННЫЙ шүд гарсан, эмтэрсэн, иртэй, эмтэрхий; ~ нож эмтэрхий иртэй хутга.

ЗАЗУБРИВАТЬ цээжлэх, хоосон цээжлэх

ЗАЗУБРИВАТЬСЯ цээжлэгдэх, цээжилсээр дүйрчнхэх.

ЗАЗУБРИТЬ шүд гаргах, ирнийг эмтлэх, эмтэрхий иртэй болгох; ~ нож хутганы ирнийг эмтлэх; 2. цээжлэх, хоосон цээжлэх.

ЗАЗУБРИТЬСЯ шүд гарах, эмтрэх, эмтэрхий иртэй болох; 2. цээжлэгдэх, цээжилсээр дүйрчихэх.

ЗАЗУБРИН|А эмтэрхий, эмтгий; **нож** с ~ами эмтэрхий хутга.

ЗАЗЫВАТЬ урьж авчнрах, дуудаж ирүүлэх, даллах.

ЗАЙГРАНН|ЫЙ 1. элэгдсэн, тоглож хуучруулсан; *старые* ~ые *карты* тоглож хуучруулсан хөзөр; 2. эл дол болсон, улнг болсон; ~ая *мелодия* улнг болсон ая.

ЗАЙГРА|ТЬ 1. эгшиглэж эхлэх, тоглож эхлэх, хөгжимдөж эхлэх; *оркестр* ~л *марш* найрал хөгжим *марш* эгшиглүүлэв; 2. элэх, элэгдүүлэх, хуучраах; ~ *карты* хөзрийг хуучраах; 3. эл дол болгох, улнг болгох; ~ *песю* жүжгийг улнг болгох; 4. туяарах, гялалзах, гялсхийх; *румянец* ~л *на щеках* хацар дээр нь улбар өнгө гялалзав; 5. хүний юмыг зориуд үлдээх, гуйсныг өгөхгүй байх.

ЗАЙГРАТЬСЯ тоглосоор байх.

ЗАЙГРывАНИЕ алиатах, сэртэнтэх, зулгуйдах.

ЗАЙГРывАТЬСЯ тоглоомдоо согтох, дүйртэл наадах, тоглосоор байх; *дети* *заигралсь* хүүхдүүд дүйртэл тоглов.

ЗАЙГРывАТЬ алиатах, сэртэнтэх, зулгуйдах.

ЗАЙКА ээрүү, ээрүү хүн.

ЗАЙКАНИЕ ээрэх явдал.

ЗАЙКАТЬСЯ ээрэх, ээрүү болох; *после болезни ребёнок* стал ~ өвдсөнөөс хойш хүүхэд ээрэх болсон.

ЗАЙКНУ|ТЬСЯ хальт мөлт дурдах, цухуйлгах; *он и не ~лся* об этом тэр хүн энэ тухай цухуйлгасан ч үгүй.

ЗАЙМООбРА́ЗНО зээлдэж, зээлүүлж, зээл, зээлээр.

ЗАЙМООбРА́ЗН|ЫЙ зээлдэж, зээлүүлж, зээл, зээлээр; ~ая *выдача* зээлүүлж өгөх.

ЗАЙМСтвоВАНИ|Е зээлдэх, автах, бусдаас авах, дууриан авах; *иноязычные* ~я ондоо хэлнээс автсан үгс.

ЗАЙМСтвоВАТЬ зээлдэх, автах, бусдаас авах, дууриан авах; ~ *слова* үг зээлдэх.

ЗАЙМСтвоВАНН|ЫЙ зээлдсэн, автсан; ~ые *слова* зээлдсэн үгс.

ЗАИНДЕВé|ЛЫЙ цантсан, хяруутсан.

ЗАИНДЕВé|ТЬ цангах, хяруутах; *усы* ~ли сахал цангав.

ЗАИНТЕРесóВАННОСтЬ ашиг сонирхол, ашиг холбогдол, сонирхол; *материальная* ~ эд ашгийн сонирхол; *хозяйствен-ная* ~ аж ахуйн сонирхол.

ЗАИНТЕРесóВАНН|ЫЙ 1. сонирхол бүхий, холбогдол бүхий; ~ые *стороны* сонирхогч талууд; 2. сонирхох, сонирхлоо тавих; *я был этим заинтересован* бн үүнийг сонирхов; 3. хүсэх, чухалчлах.

ЗАИНТЕРесóВАТЬ сонирхуулах, сонирхлыг татах.

ЗАИНТЕРесóВывАТЬ 1. сонирхуулах, сонирхлыг татах; ~ *слушателей* *рассказами* үг ярнагаар сонсогчдын сонирхлыг татах; 2. ашгаар сонирхуулах, сонирхлыг татах.

ЗАИНТЕРесóВАТЬСЯ улам их сонирхох, сонирхогдох, сонирхол татагдах.

ЗАИНТЕРесóВывАТЬСЯ улам их сонирхох, сонирхогдох, сонирхол татагдах; ~ *книгой* номонд сонирхол татагдах.

ЗАИНТриГОВАТЬ шохоорхуулах, шохооруулах, сэтгэл гижигдэх.

ЗАЙСКИВАНИЕ зулгуйдал, царайчлал, долдгонол.

ЗАЙСКИВАТЬ зулгуйдах, царайчлах, долдгонох; ~ *перед начальником* даргын өмнө долдгонох.

ЗАЙСКИВАЮЩ|ИЙ зулгуйдсан, царайчилсан, долдгоносон; ~ая *улыбка* зулгуйдан ннээмсэглэх.

ЗАЙСКР|ИТЬСЯ гялалзах, гялбалзах; *глаза* ~лись нүд нь гялалзав.

ЗАЙМиЩЕ нуга, усанд автагдах нуга.

ЗАЙМОВЫЙ зээллэгийн.

ЗАЙМОДЕРЖАТЕЛЬ зээллэг баригч, зээллэгийн облгаги худалдагч.

ЗАЙТ|Й 1. орох, ~ *в магазин* дэлгүүр орох; ~ *к знакомым* танилындаа орох; 2. цаана орох, цаагуур орох; ~ *за угол*

булан тойрч орох; 3. хол явчихах; ~ *в глубь леса* ойн гүнд хол явчихах; 4. орох, жаргах, шингэх; *солнце* зашло нар жаргав; 5. эхлэх; *разговор* зашёл *о нём* түүний тухай ярьж эхлэв; ~ *слишком далеко* дэндэх, хэтрэх.

ЗАЙЧИК 1. туулай, бүжнн, жаахан мөлтогчин; 2. гэрлийн тусгал, гэрлийн туяа; ~и *на стене* ханан дахь гэрлийн тусгал.

ЗАЙЧИХА эмэгчин туулай, охин туулай.

ЗАЙЧóНОК бүжнн.

ЗАКАБАЛéНИЕ боолчлол, боолчлох, талхигдал.

ЗАКАБАЛ|ИТЬ, ЗАКАБАЛ|ЯТЬ боолчлох, талхиж дарлах.

ЗАКАБАЛ|ЯТЬСЯ, ЗАКАБАЛ|ИТЬСЯ боолчлогдох, талхигдах, дарлагдах.

ЗАКАВКАЗСКИЙ кавказын өмнөх.

ЗАКАДЫЧНЫЙ халуун дотно, итгэлт; ~ *друг* итгэлт найз.

ЗАКАЗ захиалга; по ~у захиалгаар; *брать* ~ захиалга авах; ~ *готов* захиалга бэлэн; *на* ~ тусгай захиалгаар.

ЗАКАЗАТЬ, ЗАКАЗЫВАТЬ захнх, захиалах; ~ *билет* билет захиалах; ~ *обед* хоол захиалах.

ЗАКАЗН|ОЙ 1. захналсан, захналгаар хнийсэн; ~ые *туфли* захналгаар хнийсэн гутал; 2. баталгаатай; ~ое *письмо* баталгаатай захидал.

ЗАКАЗЧИК захиалагч, захиалга хийгч.

ЗАКАЛ 1. хат, хатаалт, хатаах; ~ *стали* ган хатаалт; 2. хатуужил, тэсвэр; *человек старого* ~а хуучин хатуужлын хүн; *люди одного* ~а хамт хатуужсан хүн.

ЗАКАЛéНН|ЫЙ 1. хатаасан, хатан; ~ая *сталь* хатаасан ган, хатан болд; 2. хатуужсан, хатуужилтай, тэсвэртэй; ~ *в боях* байдлаанд хатуужсан.

ЗАКАЛивАНИЕ хатуужуулах, тэсвэртэй болгох; ~ *организма* бие мах бодний тэсвэртэй болгох.

ЗАКАЛивАТЬ, ЗАКАЛ|ИТЬ хатаах, хатан болгох, хаттай болгох.

ЗАКАЛ|ЯТЬ 1. хатаах, хатан болгох, хаттай болгох; ~ *сталь* болд хатаах; 2. хатуужуулах; хатуужилтай болгох, тэсвэржүүлэх, тэсвэртэй болгох, чийрэгжүүлэх; ~ *волю* зорнгоо хатуужуулах; ~ *здоровье* биез чийрэгжүүлэх.

ЗАКАЛивАТЬСЯ, ЗАКАЛ|ИТЬСЯ хатуужих, хатуужилтай болох, тэсвэртэй болох, чийрэгжих.

ЗАКАЛКА 1. хат, хатаалт, хатаах, хатан болгох; ~ *стали* ган хатаалт; 2. хатуужил, тэсвэр.

ЗАКАЛывАТЬ 1. хатгаж алах, хатгаж цоолох, бүлэх; ~ *штыком* жадаар хатгаж цоолох; ~ *свинью* гахай бүлж алах; 2. хатгах, хатгаж зүүх; ~ *галстук* булавкой зангианд зүү хатгах; 3. хатгалах; *заколело в боку* сүвээ рүү хатгалах.

ЗАКАЛывАТЬСЯ хатгагдах, биез хатгах.

ЗАКАНЧИВАТЬ төгсгөх, дуусгах, шувтлах; ~ *работу* ажлыг дуусгах.

ЗАКАНЧИВА|ТЬСЯ төгсгөж байх, дуусаж байх, шувтрах; *совещание* ~лось зөвлөгөөн төгсөж байв.

ЗАКАПА|ТЬ 1. дусалж эхлэх; *дождь* ~л бороо дусалж эхлэв; 2. халгар болгох, халгартуулах; ~ *себе* *платье* даашинзаа халгартуулах.

ЗАКАПывАТЬ булах; ~ *яму* нүх булах.

ЗАКАПывАТЬСЯ булагдах, биез булах.

ЗАКАРКАТЬ 1. гаагалах; 2. муу ёрлох, муу ёрын юм хэлэх.

ЗАКАРМлиВАТЬ дэндүү тэжээх, хэтэрхий тэжээх.

ЗАКАСП|ЙСКИЙ Каспийн өмнөх.

ЗАКАТ 1. нар орох, нар шингэх, нар жаргах; *на* ~е нар шингэх үеэр; 2. буурах, доройтох, нас хөгшрөх.

ЗАКАТАТЬ эвхэх, ороох, хуйлах.

ЗАКАТЫВАТЬ 1. эвхэх, ороох, хуйлах; ~ *в полотенце* алчуурт ороох; 2. тэгшлэх, жигдлэх, өнхрүүлж тэгшлэх; ~ *дорожку* зам тэгшлэх.

ЗАКАТИТЬ, ЗАКАТЫВАТЬ 1. өнхрүүлэх, өнхрүүлж оруулах, бөмбөрүүлэх; ~ мяч бөмбөг өнхрүүлэх; 2. орхих, тавьж орхих; ~ *пощечину* хацрыг нь алгадаж орхих; ~ *глаза* үндний цагаанаар харах.

ЗАКАТИТЬСЯ өнхөрч орох, бөмбөрч орох; мяч ~лса в угол бөмбөг буланд өнхөрч оров; 2. шингэх, жаргах; *солнце* ~лось нар шингэв; 3. буурах, доройтох; *слава* ~лась алдар нь буурав.

ЗАКАТЫВАТЬСЯ 1. өнхөрч орох, бөмбөрч орох; мяч *закатился* в угол бөмбөг буланд өнхөрч оров; 2. шингэх, жаргах; *солнце* *закатилось* нар шингэв; 3. буурах, доройтох; *слава* *закатилась* алдар нь буурав.

ЗАКАЧАТЬ 1. найгуулах, ганхуулах, хөдөлгөх, сэгсрэх, займчуулах; *ветер* ~л *деревья* салхн модыг ганхуулав; ~ *головой* толгой сэгсрэх; 2. толгой эргэх, дотор муухайрах, бөөлжис хутгах; ~ло на *пароходе* хөлөг онгоцоор явахад дотор муухайрав.

ЗАКАЧАТЬСЯ найгаж эхлэх, ганхах, хөдлөх, займрах, хэлбэлзэж эхлэх; *лодка* ~лась завь хэлбэлзэж эхлэв; он ~лса и упал тэр хүн найгаж байгаад унав.

ЗАКАШЛЯТЬ ханиалгах, ханиалгаж эхлэх.

ЗАКАШЛЯТЬСЯ ханиалгах, ханиааж бүгших, бүгшиж ханиах; ~ от дыма утаанд бүгшиж ханиалгах.

ЗАКВАСИТЬ эсгэх.

ЗАКВАСИВАТЬ ~ тесто бэмбийг эсгэх.

ЗАКВАСКА 1. эсгэх, хөрөнгө; *положить* ~у в тесто эсгэх хөрөнгийг бэмбид хнийх; 2. хүмүүжил, зан чанар, удамшил; он из *рабочей* семьи, *хорошей* ~и тэр, ажилчин гэр бүлээс гарсан, сайн удамшилтай хүн.

ЗАКИВАТЬ дохих, дохиж эхлэх, дохилзох; ~ *головой* толгой дохих.

ЗАКИДАТЬ шидэж эхлэх, шидлэх.

ЗАКИДЫВАТЬ I 1. шидэж эхлэх, шидлэх; его *закидали* камнями түүнийг чулуугаар шидлэв; 2. хаялах, булах; ~ *песком* яму нүхэнд элс хаялах.

ЗАКИДЫВАТЬ II шидэх, хаях, чулуудах.

ЗАКИНУТЬ 1. шидэх, хаях, чулуудах; ~ мяч бөмбөг шидэх; ~ *ивод* гувчуур хаях; ~ *удочку* хахуул хаях; 2. гэднийсхийх, солбиулах, мөрөвчлөх; ~ *иззад* *голову* гэднийх; ~ *ногу* на *ногу* хөлөө солбиулах; ~ *ружьё* за *спиной* буугаа ардаа мөрөвчлөх; ~ *словечко* туршиж хэлэх, дурсаад авах; *~ *удочку* туршиж мэдэх.

ЗАКИПАТЬ, ЗАКИПЕТЬ буцалж эхлэх, буцлах, оргнлох; вода *закипела* ус буцлав; *работа* *закипела* ажил оргилов.

ЗАКИСАТЬ гашлах, эздэх.

ЗАКИСНУТЬ 1. гашлах, эздэх; тесто ~ло зуурсан гурил гашлав; 2. дүйрэн болох, зожиг болох; ~ в *одиночестве* ганцаар суусаар зожиг болох.

ЗАКИСЬ эмзэг, дутуу исэл.

ЗАКЛАД 1. барьцаа, дэнчин; *взять сто рублей под* ~ зуун рубль барьцаанд авах; ~ *нмущества* зөөрөөр дэнчин тавих; 2. мөрий, бооцоо; битъся об ~ мөрий тавих.

ЗАКЛАДКА 1. суурь тавих, довжоо тавих; ~ *здания* байшнгийн суурь тавих; 2. хавчуурга, номын хавчуурга.

ЗАКЛАДЫВАНИЕ 1. суурь тавилт, довжоо тавилт; 2. барьцаанд өгөх, дэнчин өгөх.

ЗАКЛАДЫВАТЬ 1. тавих; ~ *подушку* за *спиной* нуруундаа дэр тавих; 2. дүүргэх, чихэх; ~ *стол* *книгами* ширээг номоор дүүргэх; 3. бөглөх, битүүлэх; 4. суурь тавих; ~ *дом* байшнгийн суурь тавих; 5. хөллөх; ~ *тройку* гурван морь хөллөх; 6. тэмдэглэх, хавчуурга хнийх; 7. дэнчин тавих, мөрий тавих.

ЗАКЛЕВАТЬ 1. тонших, тоншж идэх; *ястреб* ~л *цыплёнка* харцага тахианы дэгдээхэйг тоншчнхов; 2. залгиж эхлэх, илбээс залгих; *к вечеру* *рыба* ~ла үдэш болоход загас илбээс залгиж эхлэв.

ЗАКЛЕИВАТЬ, ЗАКЛЕИТЬ наах, битүүлж наах; ~ *конверт* дугтуй наах; ~ *рамы* *бумагой* жаазыг цаасаар битүүлж наах.

ЗАКЛЕЙКА 1. наалт, наах; 2. цавуу, жонхуу.

ЗАКЛЕЙМИТЬ 1. тамгалах, имнэх; ~ *скот* мал тамгалах; 2. хараах, жигшиж хараах; ~ *позором* хараалын муугаар хараах.

ЗАКЛЕПАТЬ тавлах, тавлаас гаргах

ЗАКЛЕПЫВАТЬ тавлах, тавлаас гаргах; ~ *гвоздь* хадаас тавлах.

ЗАКЛЕПКА тавлаас, тавлах; ~ *котла* тогоо тавлах.

ЗАКЛИНАНИЕ 1. шнвшлэг хийх, тарнидах, тарни унших; 2. хараал хийх.

ЗАКЛИНАТЕЛЬ тарнич, сангасваа, хараалч.

ЗАКЛИНАТЬ 1. шнвшлэг хийх, тарнидах, тарни унших; 2. хараал хийх; 3. мөргөж гуйх.

ЗАКЛИНИВАТЬ шаантаг шаах, шаантаглах.

ЗАКЛИНИТЬ шаантаг шаах, шаантаглах; ~ *бревно* гуалинд шаантаг шаах.

ЗАКЛУБИТЬСЯ манарах, манарч эхлэх, бургиж эхлэх, бургнлах; *пыль* ~лась по *дороге* замаар тоос манарч эхлэв.

ЗАКЛЮЧАТЬ 1. ннгэж бодох, тэгж бодох, гэж бодох, гэж үзэх, дүгнэх; *из чего вы ~ете?* Юун дээрээс та тэгж бодов; 2. хорих, баривчлах; ~ в *тюрьму* шоронд хийх; ~ *под стражу* баривчлж хорих; 3. авах, бичих, хаах; ~ в *скобки* хаалтанд бичих; 4. байгуулах, тогтоох; ~ *договор* о *ненападении* харилцан довтлохгүйн гэрээ байгуулах; 5. байх, багтах, агуулсан байх; ~ себе дотроо багтах.

ЗАКЛЮЧАТЬСЯ 1. орших, учир; в *чём ~ется* это *недоразумение*? энэ будлианы учир нь юу вэ?; в *чём ~ется* *ваша* *задача*? Таны зорилт юунд оршиж байна?; 2. байх, бий; в *этом* *пакете* ~ются *важные* *документы* энэ дугтуйд чухал баримт бичгүүд бий; 3. төгсөх, дуусах; *письмо* ~лось *искренними* *пожеланиями* захидал чин зүрний ерөөлөөр төгсжээ; 4. байгуулагдах, тогтох; *договоры* ~ются гэрээ байгуулагдаж байна; 5. хоригдох, баривчлагдах; *преступники* ~ются в *тюрьму* ялтан шоронд хоригдож байна.

ЗАКЛЮЧЕНИИ 1. байгуулах, тогтоох; ~ *договора* гэрээ байгуулах; 2. дүгнэх, дүгнэлт, санал, гэж бодох, гэж санах; *принят* к *важному* ~ю чухал дүгнэлтэд хүрэх; *давать* *свое* ~ дүгнэлтээ өгөх, саналаа гаргах; *обвинительное* ~ яллах дүгнэлт; 3. хорих, хорилт, баривчлах; *быть* в ~и хорилтод байх; 4. төгсгөл, дүгнэлт; *нигересное* ~ *романа* романы сонирхолтой төгсгөл; *сказать* в ~ төгсгөлд нь хэлэх; ~ *экспертизы* мэргэжилтний дүгнэлт.

ЗАКЛЮЧЕННЫЙ 1. байгуулагдсан, байгуулсан; *договор*, ~ в *прошлом* *году* ноднин жил байгуулсан гэрээ; 2. багтсан, орсон, байгаа; *смысл*, ~ в *этих* *словах* эдгээр үгэнд багтсан утга.

ЗАКЛЮЧЕННЫЙ II хоригдол, хорнгдогч.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ 1. төгсгөлийн, сүүлчийн; ~ое *слово* төгсгөлийн үг; ~ая *сцена* сүүлчийн үзэгдэл.

ЗАКЛЮЧИТЬ 1. ннгэж бодох, тэгж бодох, гэж бодох, гэж үзэх, гэж дүгнэх; я ~л, *что* он *прав* би түүнийг зөв гэж бодож байна; 2. хорих, баривчлах; ~ в *тюрьму* шоронд хорих; 3. авах, бичих, хаах; ~ в *кавычки* хашилтад бичих; 4. байгуулах, тогтоох; ~ *договор* гэрээ байгуулах; 5. байх, багтах, агуулсан байх; *пакет* *заклучал* в *себе* *письмо* дугтуй дотор захидал байв.

ЗАКЛЯТЫЙ андгайт, эвлэрэшгүй, ~ враг андгайт дайсан.

ЗАКОВА||ТЬ, ЗАКОВЫВАТЬ 1. гинжлэх, гав гинж зүүх; ~ преступника ялтныг гинжлэх; 2. хөлдөөх, хөлдөх, баригдах; мороз ~л реску хүйтэнд голын ус хөлдөв.

ЗАКОЛЧИВАТЬ хадах, шаах, таглаж хадах.

ЗАКОЛДОВАНН||ЙЙ, мухар, мухардмал, удвистай, илбийн, илбэтэй; ~ое место удвистай газар; **попасть в ~ круг** мухар эргүүлгэнд ойчих.

ЗАКОЛДОВАТЬ, ЗАКОЛДОВЫВАТЬ, илбэлэх, удвислах.

ЗАКОЛЕБАТЬСЯ 1. найгах, ганхах, гуйвах; 2. эргэлзэх, шийдэж ядах, гуйвалзах.

ЗАКОЛОСИ||ТЬСЯ толгойлох, түрүүлэх, боловсрох, түрүү боловсрох; **рожь ~лась** хөх тарнаны түрүү боловсров.

ЗАКОЛОТИТЬ 1. хадах, таглаж хадах; ~ ящик гвоздями хайрцгийг хадаасаар хадах; 2. хадах, шаах; ~ гвоздь в стену хананд хадаас хадах;

ЗАКОЛО||ТЬ 1. хатгаж алах, хатгаж цоолох, бүлэх, алах; ~ поросёнка торойг бүлж алах; 2. хатгах, хатгаж зүүх; ~ волосы шпильками үсэнд хавчуур хатгах; 3. хатгалах; ~ло в спине ууц руу хатгалав.

ЗАКОЛОТЬСЯ хатгагдах, бүлэгдэх, биеэ хатгах.

ЗАКОЛЫХА||ТЬСЯ намрах, намилзах; ~лись знамена тугууд намрвав.

ЗАКОМПОСТИРОВАТЬ тэмдэглүүлэх, тнийз тэмдэглүүлэх.

ЗАКОН хууль, цааз, ёс; ~ы природы байгалийн хууль; ~ы общественного развития нийгмийн хөгжлийн хууль; **нарушить ~ хууль** зөрчнх; **по ~у хууль ёсоор**, вне ~а хуулийн гадуурх; **свод ~ов** бүгд хууль, хуулийн эмхэтгэл.

ЗАКОННО хууль ёсоор, хууль ёсны.

ЗАКОННОСТ||Ь хууль ёс, хууль, хуульшил; **отсутствие ~и** хууль ёс алдагдах.

ЗАКОНН||ЙЙ хууль ёсны; ~ое право хуулийн эрх; **на ~ом основании** хууль ёсны үндсэн дээр; ~ое требование хууль ёсны шаардлага.

ЗАКОНОВЕД хууль судлагч.

ЗАКОНОДАТЕЛЬ 1. хууль тогтоогч; 2. журам гаргагч; ~ мод хувцасны журам гаргагч.

ЗАКОНОДАТЕЛЬН||ЙЙ хууль тогтоох, хууль гаргах; ~ орган хууль тогтоох байгууллага; ~ое собрание хууль тогтоох хурал.

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВ||Ю 1. хууль тогтоох, хууль гаргах явдал; **вопросы ~а** хууль тогтоох асуудал; 2. хуулиуд, хууль зүйл, хууль дүрэм; **гражданское ~** иргэний хууль дүрэм.

ЗАКОНОМЕРНО хууль зүйгээр, хууль ёсоор.

ЗАКОНОМЕРНОСТЬ зүй ёс, зүй тогтол, ёс зүй; ~ развития хөгжлийн зүй тогтол.

ЗАКОНОМЕРН||ЙЙ зүй тогтолт, ёс зүйн; ~ое развитие природы байгалийн зүй тогтолт хөгжил; ~ое явление зүй тогтолын үзэгдэл.

ЗАКОНООБОСНОВАНН||ЙЙ ~ые требование хуулийн хүчн төгөлдөр шаардлага.

ЗАКОНОПАТИТЬ,

ЗАКОНОПАЧИВАТЬ, чигжих, чихэх, бөглөх; ~ щели в стене хананы ангархайг чигжих.

ЗАКОНПОЛОЖЕНИЕ хууль дүрэм, хууль тогтоол.

ЗАКОНПРОЕКТ хуулийн төсөл.

ЗАКОНСОВЕЩАТЕЛЬН||ЙЙ хууль хэлэлцэх, хуулийн төсөл хэлэлцэх.

ЗАКОНСЕРВИРОВАТЬ 1. нөөш болгох, нөөш хийх; ~ рыбу загасаар нөөш хийх; 2. зогсоох, хаах, байзнуулах; ~ предприятие үйлдвэрийг байзнуулах.

ЗАКОНСПЕКТИРОВАТЬ конспектлох, товчилж бичих, товчлоос бичих, хураагуйлж бичих, гуулах.

ЗАКОНСПИРИРОВАТЬ нууц ажиллах, нууцлах, нууц далдлах.

ЗАКОНТРАКТОВАТЬ,

ЗАКОНТРАКТОВЫВАТЬ, гэрээлэх, гэрээлж авах; ~ рабочнх ажилчдыг гэрээлж авах.

ЗАКОНЧЕННОСТ||Ь бүрэн төгс байдал, төгс байдал, төгссөн байдал; **в картине нет ~н** зурагт төгссөн байдал дутна; ~ поэтического образа яруу найргийн дүрийн бүрэн төгс байдал.

ЗАКОНЧЕНН||ЙЙ төгс, бүрэн төгс, бүрэн гүйцэд мэргэжсэн, төгссөн, дууссан; ~ая мысль төгс санаа; ~ое высшее образование бүрэн дээд боловсрол; ~ образ бүрэн төгс дүр; ~ художник гүйцэд мэргэжсэн зураач; ~ая писателем книга зохиолчийн бичиж дууссан ном.

ЗАКОНЧИТЬ төгсгөх, дуусгах, шувтлах; ~ работу ажлаа дуусгах.

ЗАКОНЧИ||ТЬСЯ төгсөх, дуусах, шувтрах; **рабочий день ~лся** ажлын өдөр дууслаа.

ЗАКОПАТЬ булах; ~ в землю газарт булах.

ЗАКОПАТЬСЯ булагдах, биеэ булах..

ЗАКОПТЕЛЬИЙ утаатсан, тортог болсон, утаа суусан, ис болсон.

ЗАКОПТЕ||ТЬ тортог болох, тортогтох, тортог суух; **потолок ~л** тааз тортог болох; ~ло стекло шил тортогтох; 2. утаж, утаж болгох; ~ рыбу загас утаж.

ЗАКОПТИ||ТЬСЯ 1. ис суух, тортог суух, тортог болох, тортогтох; **стекла ~лись** шил тортог болов; 2. утагдах, цонгох.

ЗАКОПЧЕНН||ЙЙ 1. утаатсан, утагдсан; 2. тортог болсон, тортогтсон.

ЗАКОРЕНЕЛОСТЬ үгширмэл, угийн заншил, ужиг байдал.

ЗАКОРЕНЕЛ||ЙЙ 1. угийн, үгширмэл, ужиг; ~ые привычки угийн заншил; ~ая болезнь ужиг өвчин; 2. засрашгүй ялтан.

ЗАКОРЕНЕТЬ үгширтэл баримтлах, үгширтэл баригдах; ~ в прерассудках мухар сүсэгт үгширтэл барнгдах.

ЗАКОСНЁЛ||ЙЙ тогтонги, царцанги, урагшгүй хоцорсон, ~ человек урагшгүй хоцорсон хүн.

ЗАКОСНЕТЬ тогтонгжих, урагшгүй хоцрох; ~ в невежество бүдүүлгээр урагшгүй хоцрох.

ЗАКОСНЕНЕЛ||ЙЙ хөшсөн, хөшилдсөн, ёрдойсон, модорхог болсон; ~ые руки хөшсөн гар.

ЗАКОСТЕНЕ||ТЬ, хөшнх, ёрдойх, модорхог болох; **пальцы ~ли** хуруу хөшив.

ЗАКОУЛОК 1. бөглүү гудамж, догол гудамж; 2. мухар булан, догол; **обискать все углы н закоулки** булан догол бүрийг нэгжих.

ЗАКОЧЕНЕТЬ бээрэх, осгох.

ЗАКРАДЫВА||ТЬСЯ 1. гэтэх, мяраах, гэтэж орох; 2. төрөх, бий болох; ~лось подозрение сэжиг төрөв.

ЗАКРАСИТЬ, ЗАКРАШИВАТЬ; 1. будах, будаж цэвэрлэх; ~ пятно толбыг будаж цэвэрлэх; 2. будаж эхлэх.

ЗАКРАТСЯ 1. гэтэх, мяраах, гэтэж орох; 2. төрөх, үүсэх бий болох.

ЗАКРЕПИТЕЛЬН||ЙЙ 1. бэхлэх, бэхжүүлэх, бататгах; 2. тогтоох, гүйлгээ тогтоох.

ЗАКРЕПИТЬ, ЗАКРЕПЛЯТЬ 1. бөхлөх, бэхлэх, бэхэлж уях, торгоох; ~ верёвку шидмэсийг бэхэлж уях; ~ гвоздём доску банзиг хадаасаар тогтоох; 2. бататгах, бэхжүүлэх; ~ достижение амжилтаа бататгах; 3. харьяалуулах; ~ дом за учреждением байшинг албан газарт харьяалуулах; 4. олгох, оногдуулах, даалгах; 5. тогтоох, сайжруулах, гүйлгээ өвчнийг дарах; ~ желудок ходоодны гүйлгээг сайжруулах.

ЗАКРЕПИТЬСЯ, ЗАКРЕПЛЯТЬСЯ, 1. бэхлэгдэх, бэхэлж уягдах; **верёвка** ~лась шидмэс бэхэлж уягдав; 2. бэхжих, батжих; ~ на позиции байр сууриндаа батжих; 3. тогтох, сайжрах.

ЗАКРЕПЛЕНИЕ 1. бөхлөх, бэхлэх, бөхөлж уях, тогтоох; ~ подвижных песков нүүх элсийг тогтоох; 2. батжуулах, бэхжүүлэх; ~ знаний мэдлэгээ батжуулах; 3. харьяалуулах, олгох, мэдэлд олгох, харьяандаа авах; ~ за нами этого дома энэ байшинг бидэнд харьяалуулах; 4. тогтоох, сайжруулах; ~ железа холоод сайжруулах.

ЗАКРЕПОСТИТЬ, ЗАКРЕПОЩАТЬ, боолчлох, хамжлага болгох.

ЗАКРИЧАТЬ бархирах, хашгирах, орилох; ~ от боли өвдөж орилов; ~ли ура ура хашгирав.

ЗАКРОЙНЫЙ эсгэх, хувцас эсгэх; ~ цех эсгүүрийн тасаг.

ЗАКРОЙЩИК эсгүүрчин, эсгэгч.

ЗАКРОЙЩИЦА эсгүүрчин эмэгтэй.

ЗАКРОМ хөмрөг, тариа агуулах, хашлага.

ЗАКРУГЛЕНИИ 1. дугринг, тохойрол, тохой; на ~и пути замын тохой дээр; 2. төгсгөл.

ЗАКРУГЛЕННЫЙ 1. дугринг, тохойрсон; ~ан фраза найруулга сайтай өгүүлбэрүүд.

ЗАКРУГЛИТЬ дүгрэг болгох, бөөрөнхийлөх.

ЗАКРУГЛЯТЬ 1. дүгрэглэх, дүгрэг болгох, бөөрөнхийлөх; ~ угол буланг дүгрэг болгох; 2. төгсгөх, дуусгах; ~ фразу үгээ төгсгөх.

ЗАКРУГЛИТЬСЯ, ЗАКРУГЛЯТЬСЯ дүгрэг болох, бөөрөнхий болох; **камень** ~лся чулуу мөлийв.

ЗАКРУЖИТЬ 1. эргүүлэх, эргэлдүүлэх, эргэлдэж эхлэх; 2. хуйлрах, хуйларч эхлэх.

ЗАКРУЖИТЬСЯ 1. эргэх, эргэлдэх; у него ~лась голова от радости баарласандаа толгой нь эргэв; 2. манарах, хуйлрах, хуйларч эхлэх.

ЗАКРУТИТЬ, ЗАКРУЧИВАТЬ, 1. мушгих; ~ руки гар мушгих; 2. эрчлэх, томох, нмрэх; ~ усы сахлаа нмрэх; 3. ороох; ~ шарф вокруг шеи ороолтоор хүзүүгээ ороох; 4. манаргах, хуйлруулах; **ветер** ~л пыль салхн тоосыг манаргав.

ЗАКРУТИТЬСЯ мушгирах, зангирах, ороолдох, эрчлэгдэх.

ЗАКРУЧИВАТЬСЯ 1. мушгирах, зангирах, ороолдох, эрчлэгдэх; 2. эргэлдэх, хуйлрах, манарах.

ЗАКРУЧИНИТЬСЯ гуниглах, уйтгарлах.

ЗАКРЫВАТЬ, ЗАКРЫТЬ 1. хаах; ~ дверь үүд хаах; 2. халхлах; ~ лицо руками нүүрээ гараараа халхлах; 3. хориглох, хаах; ~ вход орохыг хориглох; 4. хаах, төгсгөх; ~ собрание хурлыг хаах; 5. бүрхэх; тучи ~ли небо үүл тэнгэрийг бүрхэв; 6. зогсоох, болхн; ~ воду у егөхийг болхн; 7. таглах, хамжих; ~ рот амыг хамжих, амыг таглах; 8. аних, үл мэдэгч болох; ~ глаза нүд аних, үл мэдэгч болох.

ЗАКРЫВАТЬСЯ, ЗАКРЫТЬСЯ 1. хаагдах; магазин ~лся дэлгүүр хаагдав; 2. халхлагдах, халхлах; ~ рукой гараар халлах; 3. тарах, төгсөх, хаагдах; собрание ~лось хурал тарав; 4. аних; глаза ~лись нүдээ аннв; 5. бүрхэгдэх, хучигдах.

ЗАКРЫТИЕ хаалт, хаах, төгсгөл, төгсгөх, тарах; ~ собрание хурлын хаалт.

ЗАКРЫТЫЙ 1. хаалттай, хаагдсан; ~ое заседание хаалттай хурал; 2. битүү; ~ая рана битүү шарх; 3. нууц; ~ое письмо нууц захидал; ~ое голосование нууцаар санал хураах; 4. аних, аньсан; слушать музыку с ~ыми глазами нүдээ аниад хөгжим чагнах.

ЗАКРЯХТЁТЬ янцглах, аахилах.

ЗАКУКОВАТЬ донгодох, донгодож эхлэх; ~ла кукушка хөхөө донгодов.

ЗАКУЛЫСНИЙ 1. тайзны цаагуурх; ~ая жизнь театра театрын тайзны цаадах амьдрал; 2. далдуур, далдын; ~ые переговоры далдуур хэлэлцээ.

ЗАКУПАТЬ,

ЗАКУПИТЬ 1. бөөнөөр худалдаж авах; ~ всю продукцию завода үйлдвэрийн бүх бүтээгдэхүүнийг бөөнөөр худалдаж авах; 2. худалдан авч бэлтгэх, бэлтгэж авах; ~ дров на зиму өвлийн түлээг худалдан авч бэлтгэх.

ЗАКУПКА худалдан авах; ~ провизии хоол хүнс худалдан авах.

ЗАКУПОРИВАТЬ таглах, бөглөх, тагжих.

ЗАКУПОРИТЬ таглах, бөглөх, тагжих; ~ бутылку лонх бөглөх.

ЗАКУПОРИТЬСЯ таглаарх, бөглөрөх, тагжрах; бутылка ~лась лонх бөглөрөв.

ЗАКУПОЧНИЙ худалдан авах; ~ая операция худалдан авах ажиллагаа.

ЗАКУПЩИК худалдан авагч.

ЗАКУРИВАТЬ,

ЗАКУРИТЬ тамхи татах, тамхн асаах.

ЗАКУРИТЬСЯ ноцох, асах, уугнх.

ЗАКУСАТЬ казах; ндэх **комары** ~ли шумуул идчнхлээ.

ЗАКУСИТЬ,

ЗАКУСЫВАТЬ I 1. казах, зуух; ~ губы уруулаа казах; ~ удила амтайгаа зуух; ~ язык хэлээ татах, амаа хамхнх.

ЗАКУСИТЬ,

ЗАКУСЫВАТЬ II яарч ндэх, зуушлах.

ЗАКУСКА зууш; холодная ~ хүйтэн зууш.

ЗАКУСОЧНАЯ зуушны газар.

ЗАКУТАТЬ,

ЗАКУТЫВАТЬ, ороох, бигнэх, дулаалах; ~ ребёнка в одеяло хүүхдийг хөнжилд ороох.

ЗАКУТАТЬСЯ,

ЗАКУТЫВАТЬСЯ, биеэ ороох, ороогдох, битүүлж дулаалах; ~ в плащ дээлээр биеэ ороох.

ЗАЛ танхнм; **читальный** ~ уншлагын танхнм; ~ ожидания хүлээх танхим.

ЗАЛА тасалгаа, уужим тасалгаа.

ЗАЛАДИТЬ давтах, дахин давтах; ~ одно и то же нэг юмыг давтах.

ЗАЛАЯТЬ хуцаж эхлэх, хуцах.

ЗАЛЕГАНИЕ байрлалт, оршилт; **глубокое** ~ каменного угля чулуун нүүрсний гүнзгий байрлалт.

ЗАЛЕГАТЬ 1. хэвтэх, хэвтэшлэх, ичих; медведь осенью ~ет в берлогу баавгай ичээндээ намар хэвтдэг, баавгай оорхойдоо намар нчдэг; 2. ичэрлэх; руда залегла здесь неглубоко хүдэр энд хол биш оршино.

ЗАЛЕДЕНЕЛЫЙ 1. мөстсөн, мөс бүрхсэн; 2. цэв хүйтэн; ~ые руки цэв хүйтэн гар.

ЗАЛЕДЕНЕТЬ 1. мөстөх, мөс бүрхэх, мөс хөрөх; 2. цэв хүйтэн болох, хөлдөх шахах.

ЗАЛЕЖАЛЬНЫЙ дарагдаж хэвтсэн, гүйлгээгүй хэвтсэн; ~ товар гүйлгээгүй хэвтсэн бараа.

ЗАЛЕЖАТЬСЯ,

ЗАЛЕЖИВАТЬСЯ, 1. дарагдаж хэвтэх, дарагдах, гүйлгээгүй хэвтэх, удаан хэвтэх; **такой товар не залежится** тийм бараа гүйлгээгүй хэвтэхгүй. 2. гутах, дарагших, муудах; **мясо залежалось** мах дарагшжээ.

ЗАЛЕЖНИЙ, атаржсан; ~ые земли атаржсан газар.

ЗАЛЕЖЬ 1. хэвтэш, оршдос; ~ каменного угля чулуун нүүрсний оршдос; 2. атаржсан газар; 2. удсан, удаан хэвтсэн; ~и товаров удаан хэвтсэн бараа; 4. хөр, ~и снега хөр цас.

ЗАЛЕЗАТЬ, ЗАЛЕЗТЬ 1. авирах, авирч гарах; ~ на дерево модон дээр авирч гарах; ~ на крышу дээвэр дээр авиран гарах; 2. шургах, орох; ~ под стол ширээн доогуур шургах; ~ в воду ус руу орох.

ЗАЛЕПИТЬ, ЗАЛЕПЛЯТЬ 1. шавах, битүүлж шавах; шавж наах; ~ дыру глиной онгорхойг шавраар шавах; 2. алгадах; ~ но щеке хачрыг алгадах.

ЗАЛЕТАТЬ, ЗАЛЕТЕТЬ 1. нисч орох; ~ за линию гор уулын цаагуур нисэн орох; ~ в окно цонхоор нисч орох; 2. буугаад нисэх; ~ на полутный аэродром за горючим шатахуун авахаар замын буудалд буугаад нисэх.

ЗАЛЕЧИВАТЬ,

ЗАЛЕЧИТЬ эдгээх, анагаах; ~ рану шарх эдгээх.

ЗАЛЕЧИВАТЬСЯ,

ЗАЛЕЧИТЬСЯ эдгэрэх, зүгээр болох; рана ~лась шарх эдгэрэв.

ЗАЛЕЧЬ 1. хэвтэх, хэвтэшилэх, ичих; медведь залёг в берлогу баавгай оорхойдоо нчив; ~ спать унтахаар хэвтэх; 2. нууж хэвтэх, бүгж хэвтэх; ~ в засаду хориглолд бүгж хэвтэх; 3. байрлах, байх, орших; руда залегла на глубине двух метров хүдэр хоёр метрийн дор оршино.

ЗАЛЁВ тохой, булан, ханх; морской ~ далайн булан.

ЗАЛИВА|ТЬ,

ЗАЛИТЬ 1. бялхах, халих, үерлэх, үер авах, усанд автах; река ~ла луга нугаар голын ус бялхав; 2. асгах; ~ скатерть вином ширээний бүтээлэг дээр архи асгах; 3. ус цутгах, усаар унтраах; ~ огонь гал руу ус цутгах; 4. гийгүүлэх, дүүргэх; солнце ~ло ярким светом всю комнату нар хурц гэрлээр бүх тасалгааг гийгүүлэв.

ЗАЛИВАТЬСЯ 1. үерт автах; 2. усанд унтрах, ус цутгагдах; 3. хангинатал дуулах, улин хуцах, донгодох; 4. тажигнатал инээх, хангинатал уйлах.

ЗАЛИВКА цутгуурдах, бүрхүүлж цутгах, цутгах.

ЗАЛИВН|ОЙ 1. усанд автдаг, үерт автдаг; заливной луг үерт автдаг нуга; 2. шүүс бүрхсэн, цутгамалтай; ~ая рыба цутгамалтай загас.

ЗАЛИЗАТЬ,

ЗАЛИЗЫВАТЬ долоох; собака зализала рану нохой шархаа долоож эдгээв.

ЗАЛИТЬСЯ 1. орох, цутгарах, гоожиж орох; вода ~лась в воротник зах руу ус орлоо; 2. усанд автах, үерт автах; луга ~лись водой нуга усанд автав; ~ румянцем нүүр улайх; ~ смехом тажигнатал инээх; ~ песней хангинатал дуулах; ~ ласем улин хуцах.

ЗАЛИХВАТСК|ИЙ онгиороо, ойворгон, хөхүү, цовоо; ~ая манера онгиороо маяг.

ЗАЛОГ I 1. дэнчин, барьцаа; отбирать ~ барьцааг авах; брать в ~ дэнчинд авах; отдавать в ~ барьцаанд өгөх; 2. баталгаа нөхцөл; ~ победы ялалтын баталгаа.

ЗАЛОГ II хэв; побудительный ~ глагола үйл үгийн үйлдүүлэх хэв; действительный ~ үйлдэх хэв; страдательный ~ үйлдэгдэх хэв.

ЗАЛОГОВ|ЫЙ I барьцааны, барьцаалсан юмны, дэнчингийн; ~ая квитанция барьцаалсан юмны баримт.

ЗАЛОГОВЫЙ II хэвийн; ~ые различия в глаголе үйл үгийн хэвийн ялгавар.

ЗАЛОГОДАТЕЛЬ барьцаалуулагч.

ЗАЛОГОДЕРЖАТЕЛЬ барьцаалагч, үүрэг гүйцэтгүүлэгч.

ЗАЛОЖИ|ТЬ 1. тавих; ~ фундамент дома байшингийн суурь тавих; ~ подушку за спину ардаа дэр тавих; ~ основы үндсийг тавих; 2. хийх; ~ руки в карманы гараа карманд хийх; 3. дүүргэх, дүүртэл хийх; ~ стол книгами шнрээг

номоор дүүргэх; 4. бөглөх, чнгжих; ~ щель камнем ангархайг чулуугаар бөглөх; 5. хаах; ~ дорогу брёвнами замыг гуалингаар хаах; 6. хөллөх; ~ тройку гурван морь хөллөх; 7. бариулах, барьцаанд өгөх; ~ часы цагаа барьцаанд өгөх; 8. тагжрах, бөглөрөх, давчдах; уши ~ло чих бөглөрөв; нос ~ло хамар тагжрав.

ЗАЛОЖНИК барьцааны хүн, золионы хүн.

ЗАЛОЖНИЦА барьцааны эмэгтэй, золионы хүүхэн.

ЗАЛОСН|ИТЬСЯ гялайх, элж гялайх, гялайчхах; рукава ~лись ханцуй гялайчихжээ.

ЗАЛП галлах, олон буугаар зэрэг буудах; дать ~ по врагу дайсныг олон буугаар зэрэг буудах.

ЗАЛПОМ 1. зэрэг буудах, зэрэг галлах; выстрелить ~ олон буугаар зэрэг галлах; 2. нэгмөсөн, хөнтрөх, нэг амнар; выпить ~ стакан воды аяга усыг нэг амиар уух.

ЗАЛЮБОВАТЬСЯ гайхан сонирхох, сонирхож харах, шохоорхох; ~ закатом нар шингэхийг сонирхож харах.

ЗАМАЗАТЬ,

ЗАМАЗЫВАТЬ, 1. түрхэх, будах; ~ тушью бэх түрхэх; 2. халтаргуулах, халтар болгох, цоохорлох; ~ платье хувцас халтар болгох; 3. нялах, шавах; 4. далдлах, бүрхэгдүүлэх; ~ недостатки в работе ажлын дутагдлыг бүрхэгдүүлэх.

ЗАМАЗАТЬСЯ түрхэгдэх, будагдах.

ЗАМАЗЫВАТЬСЯ түрхэгдэх, шавагдах, халтаргах.

ЗАМАЗКА шаваас, түрхдэс; ~ для окна цонхны шаваас.

ЗАМАЗЫВАНИЕ 1. шавалт, түрхэлт; 2. далдлах, бүрхэгдүүлэх.

ЗАМАЛЧИВАНИЕ,

ЗАМАЛЧИВАТЬ дуугүй байх, дуугүй болох, дуугүй өнгөрүүлэх, хэлэхгүй орхих.

ЗАМАЛЧИВАТЬСЯ дуугүй байх, дуугүй болох, дуугүй өнгөрүүлэх, хэлэлгүй орхигдох.

ЗАМАНИВАТЬ мэхэлж оруулах.

ЗАМАНИТЬ өдөөж оруулах, мэхэлж оруулах; ~ лисицу в капкан үнэгийг хуурч хавханд оруулах.

ЗАМАНИВАТЬСЯ өдөгдөж орох, мэхлэгдэж орох.

ЗАМАНЧИВО горьдлоготой, дур булаам, сэтгэл татмаар.

ЗАМАНЧИВ|ЫЙ горьдлоготой, дур булаам, сэтгэл татмаар; ~ое предложение сэтгэл татмаар санал; ~ая перспектива горьдлоготой ирээдүй.

ЗАМАРАТЬ 1. хиртүүлэх, халтарлах; 2. гутаах, бууруулах; замарать репутацию нэр алдрыг гутаах.

ЗАМАРАШКА халтан баахай, халтар ухна.

ЗАМАСКИРОВАННЫЙ 1. баг өмссөн; 2. далд, битүүлэг; замаскированный выпад битүүлэг дайралт.

ЗАМАСКИРОВАТЬ 1. баг өмсгөх; 2. далдлах, бүрхүүлж далдлах, нуух; ~ оружие их бууг далдлах; ~ свои намерения санал хүслээ далдлах; ~ окна цонхыг бүрхүүлж далдлах.

ЗАМАСКИРОВАТЬСЯ,

ЗАМАСКИРОВАТЬСЯ, 1. баг өмсөх; 2. биеэ далдлах; 3. янз үзүүлэх, юм шиг байх.

ЗАМАТЫВАТЬ 1. эвхэх; 2. ороох; ~ шею шарфом хүзүүгээ ороолтоор ороох.

ЗАМАТЫВАТЬСЯ 1. эвхэгдэх, ороогдох; 2. зүдрэх, туйлдах.

ЗАМАХА|ТЬ даллах, зангах, дэвэх; ~ руками гараар даллах; птица ~ла крыльями шувуу далавчаа дэвэв.

ЗАМАХИВАТЬСЯ,

ЗАМАХНУТЬСЯ, далайх, далайчхах; ~ палкой мод далайх, саваагаар далайх.

ЗАМАЧИВАТЬ норгох, дэвтээх; ~ бельё дотуур хувцас дэвтээх.

ЗАМАШК|А зан, авир; барские ~и ноёлог авир.

ЗАМАЩИВАТЬ дэвсэх, дэвсгэрлэх; ~ улицу щетнем гудамжинд хайр чулуу дэвсэх.

ЗАМЕДЛЕНИИ удаашруулал, удаашруулах; без ~я удаашруулалгүй; ~ движения хөдөлгөөнийг удаашруулах.

ЗАМЕДЛИТЬ, удаа, удаашруулах, удаан болгох, аажим болгох; ~ шаг алхааг аажим болгох.

ЗАМЕДЛИТЬСЯ, удаан болох, аажим болох, удаашрах, аажимсах; движение поездов замедлилось галт тэрэгний явдал аажим болов.

ЗАМЕЛЬКА||ТЬ жирэлзэх, жирэлзэн харагдах, гялганах; ~ли столбы шонгууд жирэлзэн харагдав; ~ли огни гал гялалзав.

ЗАМЁН||А 1. солих, халах; ~ одного слова другим нэг үгийг нөгөө үгээр солих; 2. солио, халаа, найтн себе ~у халааны хүнээ олох.

ЗАМЕНИМЫЙ сольж болмоор, орлууж болмоор.

ЗАМЕНИТЕЛЬ орлуур, ороцог, орлоос; ~ кожи арьсны орлуур.

ЗАМЕНИТЬ, **ЗАМЕНИТЬ** 1. солих, халах, орлуулах; ~ металл деревом төмөрлөгийг модоор солих; 2. орлох, төлөөлөх; ~ ребёнку мать хүүхдэд эхнй нь төлөөлөх; кто заменяет директора? Захирлыг хэн орлож байна?

ЗАМЕНИТЬСЯ, **ЗАМЕНИТЬСЯ** солигдох, орлох, оронд нь хэрэглэх; надо бы отдохнуть, да ~ некем амрахсан гэхэд орлох хүн олдохгүй юм.

ЗАМЕРЁТЬ, 1. пал хний, сүнс зайлах шиг болох, амьсгал тасалдах, шимшрэх; ~ от ужаса айж амьсгал тасалдах; сердце замерло зүрх шимшрэв, дотор пал хний; 2. чив чимээгүй болох, таг чиг болох, нам гүм болох; звуки замерли дуу чимээ таг чиг боллоо; к ночи движение на улице замерло шөнө болоход гудамжны хөдөлгөөн нам гүм болов.

ЗАМЕРЗАНИИ||Е хөлдөх; точка ~я хөлдөх хэм, хөлдөх цэг; на точке ~я нэг газарт яг зогсчихох.

ЗАМЕРЗАТЬ 1. хөлдөх; река ~ла гол хөлдөв; 2. даарах, бээрэх, осгох; у меня руки ~ли мнний гар бээрчихлээ; 3. осгож үхэх.

ЗАМЕРТВО ухаангүй, мэдээ алдаж, үхэдхний; упасть ~ үхэдхний ойчнх.

ЗАМЕРТЬ 1. зуурах, хутгах; ~ тесто гурил зуурах; ~ известь шохой зуурах; 2. разг ямар нэгэн ажил эрхэлж явуулах.

ЗАМЕСТИ 1. шүүрдэх, шүүрдэж цуглуулах, хамах, хамж овоолох; ~ сор в угол хогнийг шүүрдэж буланд цуглуулах; 2. булах, дарах; всю дорогу замело снегом бүх замыг цас дарчихлаа; ~ следы мөрөө баллах.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ орлогч; ~ председателя орлогч дарга.

ЗАМЕСТИТЕЛЬСТВО орлох, хамаарах.

ЗАМЕСТИТЬ 1. орлох, хамаарах; 2. томнлох; ~ должность секретаря нарний бичгийн даргын тушаалд томнлох.

ЗАМЕТАТЬ I шидэх, хавах; ~ складку на платье дээлд хуниас шидэх, хувцсанд нугалаас шидэх.

ЗАМЕТАТЬ II 1. шүүрдэх, шүүрдэж цуглуулах, хамах, хамж овоолох; 2. булчихах, дарчихах; ~ следы мөрөө баллах.

ЗАМЕТАТЬСЯ I бачимдах, бачимдаж гүйх, сандрах, мэгдэх, байж ядах; ~ в волнении сэтгэл догдлоод байж ядах.

ЗАМЕТАТЬСЯ II шүүрдэгдэх, хамагдах.

ЗАМЕТИТЬ, **ЗАМЕЧАТЬ** 1. ажнх, ажнглах, ажнж мэдэх; ~ дымом на горизонте тэнгэрийн хаяанд утаа уугихыг ажнж харах; ~, что слушатели устали сонсогчнд ядарсныг ажнж мэдэх; 2. ажнглаж авах; анхаарч авах; ~ лицу гудамжийг ажнглаж авах; 3. тэмдэглэж хэлэх, гэж хэлэх; — Верно, — заметил он «зөв» гэж тэр хүн хэлэв.

ЗАМЁТКА||А 1. тэмдэглэл; нутевые ~и замын тэмдэглэл; газетная ~ соннын тэмдэглэл; 2. тэмдэг, тэмдэглэх; ~ на полях книги номын хөвөөгөөр тэмдэглэх; делать ~и на деревьях модонд тэмдэг хийх; братъ на ~у тэмдэглэж авах.

ЗАМЁТНО мэдэгдмээр, мэдэгдэхээр, мэдэгдэхүйц, илэрхий; он ~ поправился тэр хүн мэдэгдэхүйц засарчээ.

ЗАМЁТНЫЙ 1. мэдэгдэм, мэдэгдэхүйц мэдэгдэхээр, мэдэгдэх; ~ след ранения шархны мэдэгдэм сорви; 2. товойж гарсан, гарамгай; он человек ~ тэр гарамгай хүн.

ЗАМЁТЫВАТЬ шидэх, шидэж оёх, хавах; ~ складку на платье дээлд нугалаас шидэх.

ЗАМЁТАНО разг. яг шүү, таг шүү.

ЗАМЕЧАНИЕ 1. ажиглал, ажиглалт; верное ~ зөв ажиглалт; 2. сануулга, сургамж өгөх, сургаж хэлэх; сделать ~ ученику сурагчид сануулга өгөх, сурагчийг сургаж хэлэх.

ЗАМЕЧАТЕЛЬНО гайхамшиг, гайхамшиг сайхан, тун сайхан, хавтай; он ~ поёт тэр гайхамшиг сайхан дуулдаг юм; ~, нечего сказать! гайхамшиг байна, хэлэх юм алга.

ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫЙ гайхамшиг, гайхамшигтай, содон; ~ талант гайхамшиг билэг; ~ успех гайхамшигтай амжилт; ~ писатель содон зохиолч.

ЗАМЕЧАТЬСЯ ажиглагдах, мэдэгдэх; замечаются признаки утомления ядарсны тэмдэг мэдэгдэж байна.

ЗАМЕЧАТЬСЯ санаашрах, санаашран бодох, мөрөөдөж бодох; ~ о будущем ирээдүйн тухай мөрөөдөж бодох.

ЗАМЕШАТЕЛЬСТВО сандрах, сандаргах, бахардах, бахардуулах, бажгадуулах; быть и ~е сандрах, бахардах; приводит в ~ сандаргах, бахардуулах; вносить ~ в ряды врага дайсны эгнээг сандаргах, дайсны эгнээг бажгадуулах.

ЗАМЁШИВАТЬ 1. холбогдуулах, оролцуулах, орооцолдуулах; ~ в неприятную историю муухай хэрэгт холбогдуулах; 2. хутгах, зуурах; ~ тесто гурил зуурах.

ЗАМЁШАТЬСЯ 1. холбогдох, оролцох, орооцолдох; ~ в неприятную историю муухай хэрэгт холбогдох; 2. далдрах, хутгалдаж орох; ~ в толпе олны дунд далдрах.

ЗАМЁШКАТЬСЯ саатах, удах; ~ у приятеля найзындаа саатах.

ЗАМЁЩАТЬ орлох, нөхөх; ~ директора захирлыг орлох.

ЗАМЁЩЕНИЕ орлох, нөхөх.

ЗАМИНАТЬ 1. дарчихах, булзааруулах; 2. орхих, таслах.

ЗАМИНИРОВАТЬ минна тавих, тэсрэх минна зоох.

ЗАМИНКА||А 1. саад, саатал; в деле вышла маленькая ~ ажилд жаахан саад учрав; 2. түгдрэх; говорнтъ без ~и түгдрэлгүй ярнх.

ЗАМИРАНИИ||Е 1. замхрах, чнв чимээгүй болох; ~ звуков дуу чимээ замхрав; 2. шимшрэх; с ~ем сердца зүрхээ шимшрүүлэн, зүрх шимширч.

ЗАМИРАТЬ 1. пал хний, сүнс зайлах шиг болох, амьсгал тасалдах, шимшрэх; сердце замерло зүрх шимшрэв, дотор пал хийлээ; ~ от ужаса айж амьсгал тасалдах; 2. чив чимээгүй болох, таг чиг болох, нам гүм болох; к ночи движение на улице замерло шөнө болоход гудамжны хөдөлгөөн нам гүм боллоо.

ЗАМКНУТО олноос тасархай, явцуу, бөглүү; жить ~ олноос тасархай амьдрах; держаться ~ явцуу амиа бодох.

ЗАМКНУТЬ||ЫЙ, 1. явцуу бөглүү; ~ кружок явцуу дугуйлан; ~ая среда бөглүү орчин; ~ человек зожин хүн.

ЗАМКНУТЬ 1. цоожлох, цуургалах; ~ дверь үүд цоожлох; 2. бүслэх, үзүүрийг холбох, бүслүүрийн үзүүрийг холбох; ~ круг дүргэгийн бүслүүрийн үзүүрийг холбох.

ЗАМКНУТЬСЯ 1. цоожлогдох, цуургалагдах, түгжигдэх; ~ на замок цоож цоожлогдох; 2. бүслэгдэх, үзүүр холбогдох; цепь

з-лась гинжийн үзүүр холболдов; 3. тасрах, хар амиа хаацайлах, явцуурах; ~ в свою скорлупу оорхойдоо хар амиа хаацайлах, хар амиа бодож явцуурах.

ЗАМОК шилтгээн, цайз, хэрэм; **владелец замка** шилтгээний эзэн; **воздушные замки** гандирсын балгас, хоосон санаархал.

ЗАМОК 1. цоож, цуурга; **двервой** ~ үүдний цоож; **запереть на** ~ хааж цоожлох; **отпереть** ~ цоож тайлах; **всячий** ~ өлгөх цоож; **держатъ под замком** цоожтой байлгах; 2. цоож, замаг; **пулемётный** ~ пулемётын замаг; **за семью замками** хав дарах.

ЗАМОЛВИ|ТЬ төлөө гуйх, сануулах, дурсаад өгөх; **так вот прв случае** ~ те о вѣм словечко тэгээд бололцоо олдвол түүний тухай дурсаад өгөөч.

ЗАМОЛК|АТЬ,
ЗАМОЛК|НУТЬ, дуугүй болох, дуугаа хураах, зогсох, дуу тасрах; **ребѣнок замолк** н заснул хүүхэд дуугүй болоод унтчихлаа; **птицы** ~ли шувууны дуу тасрав; **разговор замолк** яриа зогсов; **рассказчик замолк** өгүүлэгч дуугүй болов.

ЗАМОЛЧА|ТЬ 1. дуугүй болох, ярихаа болих, бичихээ болих; **то писал часто, а то вдруг ва целый год** ~л захидал олон бичдэг байсан, гэнэт бүхэл жил дуугүй болчихлоо; 2. дуугүй өнгөрүүлэх, зорнод дуугүй байх.

ЗАМОРАЖИВАНИЕ,
ЗАМОРАЖИВАТЬ 1. хөлдөөх, хөргөх, царцаах; ~ **грунта** газрыг хөлдөөх, ~ **фрукты** жимс хөргөх; 2. гүйлгээгүй; болгох, хөдөлгөөгүй болгох; ~ **средств** хөрөнгийг гүйлгээгүй болгох.

ЗАМОРАЖИВАТЬСЯ 1. хөлдөх, хөрөх, царцах; 2. гүйлгээгүй болох, хөдөлгөөгүй болох.

ЗАМОРА|ТЬ анивхний, анивчих; ~ **глазами** нүдээ анивчих.

ЗАМОРИТЬ өлсгөх, зовоох; ~ **голодом** өлсгөж зовоох; ~ **червячка** хорхойгоо дарах, өл залгах.

ЗАМОРОЖЕН|ЫЙ хөлдөөсөн, хөлдүү; ~ **ые фрукты** хөлдөөсөн жимс.

ЗАМОРОЗИТЬ хөлдөөх, хөргөх, царцаах; ~ **рыбу** загас хөлдөөх; ~ **вино** дарс хөргөх.

ЗАМОРОЗКИ өглөөний жавар, хавар намрын өглөөний жавар.

ЗАМОРОСИ|ТЬ шнврэх; **дождь опыт** ~л бороо дахиад шивэрлээ.

ЗАМОРСК|ИЙ гадаадын, далайн цаадах, далайн чанаадын; ~ **не страны** гадаад орнууд; ~ **не гости** далайн чанаадын зочид.

ЗАМОРЫШ хатангир, давжаа, зутруу амьтан.

ЗАМОСТИТЬ дэвсэх, дэвсгэрлэх; ~ **улицу шебвем** гудамжинд хайрга чулуу дэвсэх.

ЗАМОТ|А 1. эвхэх, ороох; ~ **шею шарфом** хүзүүгээ ороолтоор ороох; 2. сэгсрэх, сэжих; ~ **головую** толгой сэгсрэх.

ЗАМОТАТЬСЯ 1. ороолдох, ээдрэх; 2. зүдрэх, туйлдах.

ЗАМОЧИТЬ норгох, дэвтгэх.

ЗАМОЧН|ЫЙ цоожны, цуурганы; ~ **ая скважина** цоожны нүх.

ЗАМУЖ выходить ~ хадамд очих, нөхөртэй болох, эрд гарах; **выдать** ~ хадамд гаргах.

ЗАМУЖЕМ хадамд очсон, нөхөртэй болсон, хүний эхнэр болсон, эхнэр; **она** ~ **за момн приятелем** тэр хүүхэн, манай найзын эхнэр болсон юм; **она давно** ~ тэр хүүхэн, хэдний нөхөртэй болсон юм.

ЗАМУЖЕСТВО нөхөртэй болох, эхнэр болох, гэргий болох, хадамд гарах, гэрлэх.

ЗАМУЖНЯЯ ~ **женщина** гэргий, нөхөртэй эхнэр.

ЗАМУРОВАТЬ хэрэмлэх, хийж шавах, зоож хадах.

ЗАМУРОВАТЬ хэрэмлэх, хийж шавах, зоож хадах; ~ **цельность в стеве** хананд үнэт юмыг хийж шавах.

ЗАМУТИТЬ булннгиртуулах, булннгар болгох.

ЗАМУТИТЬСЯ булннгиртах.

ЗАМУХРЫШКА царай муут.

ЗАМУЧИ|ТЬ тарчиглах, тамлах, хашраах, наждыг эдлүүлэх; **головная боль совсем** ~ла толгой өвдөж нх тарчиглалаа; ~ **постояннымв жалобами** байнгын гомдол гаслангаар хашраах.

ЗАМУЧИТЬСЯ тарчлах, тамлагдах, хашрах, наждаа эдлэх.

ЗАМША торгон илэг, үслэг илэг, илэг.

ЗАМШЕВ|ЫЙ илгэн, үслэг илгэн; ~ **ые туфлв** илгэн туфли, илгэн шаахай.

ЗАМЫВАТЬ угаах, угааж арилгах; ~ **нятно** толбыг угааж арилгах.

ЗАМЫКАНИЕ авцал, авцалдаас; **короткое** ~ богино холболт.

ЗАМЫКАТЬ 1. цоожлох, цуургалах, түгжих; 2. бүслэх, бүслүүрийн үзүүрийг холбох; 3. сүүл дарах, сүүлд явах; ~ **шестые** цувааны сүүлд явах.

ЗАМЫКАТЬСЯ 1. цоожлогдох, цуургалагдах, түгжигдэх; 2. бүслэгдэх, үзүүр нийлэлдэх; 3. сүүлд явах.

ЗАМЫСЕЛ 1. сэдлэг, санаархал; **преступный** ~ **имперналствов** эзэрхэг түрэмгийчүүдийн ялт сэдлэг; **осуществить свой** ~ санаархлаа биелүүлэх; 2. утга санаа, зорьсон санаа; ~ **пьесы** жүжгийн зорьсон санаа.

ЗАМЫСЛИТЬ сэдэх; ~ **нобег** зугтаахыг сэдэх.

ЗАМЫСЛОВАТО адармаатай.

ЗАМЫСЛОВАТОСТЬ адармаатай зүйл.

ЗАМЫСЛОВАТ|ЫЙ адармаатай; ~ **ая игрушка** адармаатай тоглоом; ~ **ая статья** адармаатай өгүүлэл.

ЗАМЫТЬ угаах, угааж арилгах; ~ **пятно** толбыг угааж арилгах.

ЗАМЫЧА|ТЬ мөөрч эхлэх; ~ **ла корова** үнээ мөөрч эхлэв.

ЗАМЫШЛЯТЬ сэдэх; ~ **нобег** оргохыг сэдэх.

ЗАМЯТЬ 1. дарчхах, булзааруулах; ~ **дело** хэрэг дарчхах; 2. орхих, таслах; ~ **разговор** яриагаа орхих, яриаг таслах.

ЗАМЯТЬСЯ түгдрэх, мэгдэх.

ЗАНАВЕС хөшиг; **опустить** ~ хөшиг буулгах; **железвый** ~ төмөр хөшиг.

ЗАНАВЕСИТЬ,

ЗАНАВЕШИВАТЬ, хөшиг өлгөх, хөшиглөх, хөшиг татах; ~ **окно** цонхонд хөшиг татах.

ЗАНАВЕС|КА хөшиг, бага хөшиг; **опустить** ~у на **окна** цонхны хөшиг буулгах.

ЗАНАШИВАТЬ элтэл өмсөх, өмсөж элзэх, элзэх.

ЗАНЕМОЧЬ өвчлөх, эвэршээх, бие муудах.

ЗАНЕСЕНИЕ оруулга, оруулж тэмдэглэх, оруулж бичих; ~ в **список** бүртгэлд оруулж бичих; ~ в **протокол** тогтоолд оруулж тэмдэглэх.

ЗАНЕС|ТИ 1. авчрах, ачаачих; ~ **книгу** ном авчрах; 2. оруулах, оруулж бичих; ~ в **протокол** тогтоолд оруулах; 3. дарчхах, булчхах; **весь берег** ~ло **песком** бүх эргийг элс дарчихлаа; **свегом** ~ло **дорогу** замыг цас дарчихлаа; 4. далайх, өргөх; ~ **ногу** для **удара** цохих гэж гар далайх; ~ **ногу** в **стремя** дөрөөлөх гэж хөлөө өргөх; 5. өргөж түлхэх, өргөж зайлуулах; ~ **конец бревна** гуалнгийн үзүүрийг өргөж түлхэх.

ЗАНИЖАТЬ,

ЗАНИЗИТЬ, багадуулах, багатгах, доогуурдуулах; ~ **требования** шаардлагыг багадуулах; ~ **вормы** **выработкн** бүтээх ажлын нормыг доогуурдуулах.

ЗАНИЖЕНИЕ багадуулах, багатгах, доогуурдуулах; ~ **ворм** нормыг доогуурдуулах.

ЗАНИМАТЕЛЬНО сонирхолтой, зугаатай.

ЗАНИМАТЕЛЬНОСТЬ сонирхол, зугаа.
ЗАНИМАТЕЛЬНЫЙ сонирхолтой, зугаатай; ~ рассказ сонирхолтой өгүүллэ; ~ ребёнок зугаатай хүүхэд.
ЗАНИМАТЬ, ЗАНЯТЬ I урьдчилах, эзэлэх; ~ сто рублей зууи рубль урьдчилах; **Остричь н** ~ деньги надо внезапно (Г.Гейне) Балэн цэцэн үг хэлэх, мөнгө эзэлэхийн аль альныг гэнэт хийх хэрэгтэй.
ЗАНИМА|ТЬ, ЗАНЯ|ТЬ II 1. эзлэх; ~ большое помещенне их байр эзлэх; ~ крепость цайзыг эзлэх; эта работа ~ла весь день энэ ажил бүхэл өдрийг эзэллээ; 2. эзлэх, дүүрэн тавих, дүүргэх; книжные полки ~ют всю стену номын тавнуур бүхэл ханыг эзлэх; ~ весь стол книгами бүхэл ширээг номоор дүүргэх; номыг бүхэл ширээ дүүртэл тавих; 3. эзлэх, хариуцах; ~ место председателя даргын суурийг эзлэх, даргын тушаалыг хариуцах; 4. зугаацуулах, аргацах; ~ гостей зочдыг зугаацуулах; ~ детей хүүхэд аргацах; 5. сонирхох; меня ~ет этот вопрос энэ асуудлыг би сонирхож байна; ~ положение нэр хүндтэй байх, дээгүүр жаалах.
ЗАНИМАТЬСЯ I 1. эрхлэх, хийх; ~ земледелием тарналангийн ажил эрхлэх; ~ охотой ан хийх; 2. суралцах, хичээл хийх; ~ в университете их сургуульд суралцах, их сургуульд хичээл хийх; ~ музыкой хөгжимд суралцах, хөгжмийн хичээл хийх; ~ с учениками сурагчидтай хичээл хийх; 3. судлах, ажиллах; ~ историей средних веков дундад эртний түүхийг судлах; ~ математикой тооны ухааныг судлах; ~ но ночам шөнөдөө ажиллах.
ЗАНИМА|ТЬСЯ II туяарах, гэгээрэх, улалзах, ноцох, шатах; заря ~ется үүр туяарч байна; ножар ~ется түймэр улалзаж байна.
ЗАНОВО шинээр, дахиж шинээр, дахин; написать ~ шинээр бичих; сделать работу ~ ажил дахиж шинээр хийх.
ЗАНОЗ|А өргөс; нгыгачить ~у из пальца хуруунаас өргөс авах.
ЗАНОЗИТЬ өргөс орох, өргөс оруулах, өргөс шаах; ~ палец хуруунд өргөс орох.
ЗАНУГ хунгар, хунгар дарах; снежные ~ы цасан хунгар; борьба с ~ами хунгар дарах явдалтай тэмцэх.
ЗАНОСИТЬ I элээх, элтэл өмсөх, өмсөж элээх; ~ пальто цувцааг өмсөж элээх.
ЗАНОСИТЬ II 1. авчрах, аваачих; ~ книгу ном авчрах; 2. оруулах, оруулж бичих; ~ в протокол тогтоолд оруулж бичих; 3. дарчихах, булчихах; всё занесло снегом бүгдийг цас дарчихлаа; 4. далайх, өргөх; ~ руку для удара цохих гэж гар далайх; ~ ногу в стремя дөрөөлөх гэж хөлөө өргөх; 5. өргөж гүлхэх, өргөж зайлуулах; ~ конец бревна гуалингийн үзүүрийг өргөж зайлуулах.
ЗАНОСИТЬСЯ I бичигдэх, орох, орж бичигдэх; имена отличившихся заносится на доску почёта шалгаргагсдын нэрс хүндэт самбарт бичигдэнэ.
ЗАНОСИТЬСЯ II элэгдэх, тамтрах, урагдах.
ЗАНОСИТЬСЯ III омогших, ихэмсгэлэх.
ЗАНОСЧИВО дээрэлхгээр, шазарган, шазруун; ответить ~ шазруун хариулах.
ЗАНОСЧИВОСТЬ дээрэлхүү байдал, шазруун зан.
ЗАНОСЧИВЫЙ дээрэлхүү, дээрэлхэг, шазарган, шазруун; ~ характер шазруун зан.
ЗАНОЧЕВАТЬ хонох; ~ в гостях зочноор хонох.
ЗАНЫГТЬ улиглаж эхлэх, гоморхож эхлэх.
ЗАНЯТИЕ I эзлэх, эзлэж авах; ~ крепости цайзыг эзлэх.
ЗАНЯТИ|Е II 1. эрхэлсэн ажил, мэргэжил, ажил; род ~й эрхэлсэн ажил төрөл; выбрать себе ~ по вкусу санаандаа таарсан мэргэжлийг сонгож авах; ~ по хозяйству аж ахуйн ажил; 2. хичээл, сургууль; вести ~я хичээл заах; с утра

вечались ~и өглөөнөөс хичээл эхлэв; часы ~й хичээлийн цаг, сургуулийн цаг.
ЗАНЯТНЫЙ сонирхолтой, зугаатай.
ЗАНЯТОЙ завгүй, завдалгүй, чөлөөгүй; очень ~ человек тун завгүй хүн.
ЗАНЯТОСТЬ|Ь чөлөөгүй, завгүй, ажилтай; ввиду моей ~в би завгүй учраас; большав ~ их ажилтай байх.
ЗАНЯТЫЙ I завгүй, чөлөөгүй, ажилтай; ов очень занят тэр нх ажилтай байна; я сейчас занят би одоо завгүй; я занят целый день би бүхэл өдөртөө завгүй; 2. ажиллаж байх; на предприятии занято 300 рабочих үйлдвэрт 300 ажилчин ажиллаж байна; 3. эзэнтэй, хүнтэй, эзлэх, эзэмших; стул занят сандал эзэнтэй; место занято суурь хүнтэй; квартира занята новыми жильцами шинэ хүмүүс байрыг эзэлсэн; 4. эзлэгдсэн; в занятом городе эзлэгдсэн хотод; телефон занят утсаар хүн ярьж байна; быть занятым только собою зөвхөн өөрийгөө бодох, зөвхөн өөрийгөө арчлах.
ЗАНЯТЬСЯ I 1. эрхлэх, оролдох, хийх; ~ хозяйством аж ахуйгаар оролдох; ~ работой ажлаа хийх; 2. суралцах, хичээл хийх; ~ музыкой хөгжим суралцах; 3. аихаарлаа тавих, ажиллах; этим учеником надо серьёзно ~ энэ сурагчид сайн анхаарал тавих хэрэгтэй; ~ собою өөртөө анхаарал тавих.
ЗАНЯТЬСЯ II туяарах, гэгээрэх, улалзах; заря занялась үүр туяарав; костёр занялся түүдгийн гал улалзав.
ЗАОБЛАЧ|НЫЙ I үүлний цаадах, үүлний тэртээх; ~ая высь үүлний цаадах өндөр тэнгэр; 2. тэнгэрийн цаадах, биелшгүй; *~ые мечты биелшгүй мөрөөдөл.
ЗАОДНО I санаа нэгтэй, нэг санаагаар; действовать ~ санаа нэгтэй ажиллах; 2. далимд нь, дашрамд, нэг хамт; купите ~ и сигарет далимд нь тамхн авчихаарай; сделать ~ дашрамд хийх.
ЗАОКЕА|НСКИЙ гадаад далайн цаадах; гадаад далайн тэртээх.
ЗАОРАТЬ хашгнрах, тэнхээ мэдэн бархирах, хашгирч эхлэх.
ЗАОСТР|ЕННЫЙ хурцалсан, үзүүрлэсэн, шовхолсон.
ЗАОСТРИТЬ, ЗАОСТРЯТЬ I хурцлах, үзүүрлэх, шовхлох; ~ карандаш харандаа үзүүрлэх 2. хурцатгах, хандуулах, чухалчлах; ~ вопрос асуултыг хурцатгах; ~ внимание анхаарлыг хандуулах.
ЗАОСТРИТЬСЯ I хурцдах, хурц болох, шоихойх, шөвийх; у больного ~лся нос өвчтэй хүний хамар нь шонхойжээ; 2. хурцаар тавигдах, чухалчлагдах; внимание ~лось анхаарал хурцаар тавигдав.
ЗАОХАТЬ ёлох, гинших.
ЗАОЧНИК гэрээр суралцагч, эчнээр суралцагч.
ЗАОЧНИЦА гэрээр суралцагч эмэгтэй, эчнээр суралцагч хүүхэн.
ЗАОЧНО өөрийн нь эзгүйд, нүд далдуур, эчнээ; решить ~ өөрийн нь эзгүйд шийдэх.
ЗАОЧН|ЫЙ I өөрийн нь эзгүйд, өөрийн нь байлгалгүй, нүд далдуур, эчнээр, эчнийн; ~ое решение өөрий нь байлгалгүй шийдвэрлэх; 2. эчнээр, эчнийн, гэрээр; ~ое обучение эчнээр сургах, гэрээр сурлуулах.
ЗАПАД I өрнө, баруун, нар шингэх зүг; 2. өрнөдний орнууд, өрнө зүгийн орнууд, өрнө орон.
ЗАПАДАТЬ хадагдах, шингэх.
ЗАПАДНИК өрнөдөч.
ЗАПАДНИЧЕСТВО өрнөдөч урсгал.
ЗАПАДН|ЫЙ баруун, өрнөдийн, баруун зүгийн; ~ая Европа өрнөд Европ.
ЗАПАДН|ЙЯ I занга, урхи; 2. мэх, арга, урхи; попасть в ~ю а)урхинд орох; б)арганд автах.

ЗАПАЗДЫВАНИЕ хожимдох, оройтох.
ЗАПАИВАТЬ гагнах.
ЗАПАЙКА 1. гагнах, гагналт; 2. гагнаас.
ЗАПАКОВАТЬ боох, ваадагнах, баглах; ~ вещи юмаа баглах.
ЗАПАКОВАТЬСЯ ваадагнагдах, боогдох, баглагдах, боох, ваадагнах, баглах.
ЗАПАКОВЫВАТЬ боох, ваадагнах, баглах.
ЗАПАКОВЫВАТЬСЯ боогдох, ваадагнагдах, баглагдах, боох, ваадагнах, баглах.
ЗАПАЛ асаагуур.
ЗАПАЛЬЧИВО түргэн ууртай, уур бадран.
ЗАПАЛЬЧИВОСТЬ түргэн уур, түргэн зан, хэнтэг; **ответить с ~ю** хэнтэглэн хариулах.
ЗАПАЛЬЧИВ||ЫЙ 1. түргэн ууртай, түргэн зантай, хэнтэгтэй; ~ человек хэнтэгтэй хүн; 2. хэнтэглээд хэлсэн, хилэн бадарсан; ~ая речь хилэн бадарсан үг.
ЗАПАМЯТОВАТЬ мартах.
ЗАПАС, 1. бэлтгэл, нөөц; ~топлива түлшний нөөц, бэлтгэл түлш; продовольственные ~ы хүнсний нөөц; бэлтгэл хүнс; 2. хэмжээ, баялаг; ~знаний мэдлэгийн хэмжээ; 3. илүү тавих, нөөц; рукава с ~ом илүү тавьж оёсон ханцуй; 4. бэлтгэл (цэрэг); призвать ~ бэлтгэл цэрэг татах; иро ~ нөөц болгож.
ЗАПАСАТЬ бэлтгэх, нөөцлөх, бэлдэх, нөөх, эзэх, базаах.
ЗАПАСАТЬСЯ 1. нөөцтэй болох, өөртөө бэлдэх, эзэх; 2. цуглуулж авах, олж авах.
ЗАПАСЛИВ||ЫЙ юм нөөдөг, нөөцтэй байдаг; ~ая хозяйка нөөцтэй байдаг эзэгтэй.
ЗАПАСН||ОЙ 1. бэлтгэл, нөөсөн, илүү; ~выход бэлтгэл хаалга; ~эксемпляр илүү хувь; 2. бэлтгэл, бэлтгэлийн; ~ые войска бэлтгэл цэрэг; 3. бэлтгэл цэрэг.
ЗАПАСНЫЙ бэлтгэл, нөөсөн, илүү; **поставить поезд на ~ путь** галт тэргийг бэлтгэл замд оруулах.
ЗАПАСТИ бэлтгэх, нөөцлөх, бэлдэх, нөөх, эзэх, базаах; ~и дрова на зиму өвлийн түлээ бэлтгэх.
ЗАПАСТИСЬ 1. нөөцтэй болох, өөртөө бэлтгэх, эзэх, байх; ~теплой одеждой дулаан хувцас эзэх; ~терпением тэсвэртэй байхаар эзэх; 2. цуглуулж авах, олж авах; ~необходимыми сведениями чухал мэдээ олж авах.
ЗАПАСТЬ хадагдах, шингэх; его слова глубоко запали мне в душу түүний үг сэтгэлд минь гүнээ хадагдав.
ЗАПАХ үнэр, үнэр танар, хиншүү; ~цветов цэцгийн үнэр; приятный запах сайхан үнэр.
ЗАПАХАТЬ хагалах.
ЗАПАХИВАТЬ I хамхих, хумхих.
ЗАПАХИВАТЬ II хагалах.
ЗАПАХИВАТЬСЯ бнээ ороох, нөмрөх.
ЗАПАХ||НУТЬ үнэртэж эхлэх, анхилах, ханхлах; ~по гарью хярвас үнэртэв.
ЗАПАХНУТЬ хамхих, хумхих; ~шубу дээлийнхээ хормойг хамхих.
ЗАПАХНУТЬСЯ бнээ ороох, нөмрөх.
ЗАПАЧКАТЬ 1. муухай болгох, бохир болгох, будах; 2. бузарлах, гутаах.
ЗАПАЧКАТЬСЯ муухай болох, бохир болох, будагдах.
ЗАПАШКА 1. хагалах; 2. хагалсан газрын хэмжээ.
ЗАПАЯТЬ гагнах; ~кастрию тогоо гагнах.
ЗАПЕВ дууны эх, эхлэл.
ЗАПЕВАЛА эхлэн дуулагч, эхлэгч, умзад.
ЗАПЕВАТЬ эхлэн дуулах.
ЗАПЕКАНКА 1. идээшүүлсэн архи; вишневая ~ интоор идээшүүлсэн архи; 2. хайрмал; картофельная ~ хайрмал

ЗАПЕКАТЬ хайрах, шарах.
ЗАПЕКАТЬСЯ 1. бүлэгнэх; 2. омголтох, хатах.
ЗАПЕКШИЙСЯ 1. бүлэгнэх, тавласан, хатсан; 2. омголтсон, хатсан; ~губы омголтсон уруул.
ЗАПЕЛЕНАТЬ өлгөндөх, манцуйлах; ~ребёнка хүүхэд манцуйлах.
ЗАПЕНИТЬСЯ хөөсөрч эхлэх, хөөсөрөх; **вино запенилось** дарс хөөсрөв.
ЗАПЕРЕТЬ хаах, түгжих, оньслох, цуургалах, цоожлох; ~дверь на ключ хаалга цоожлох.
ЗАПЕРЕТЬСЯ дотроос нь хаах, түгжих, цоожлох; ~в комнате тасалгаагаа дотроос нь түгжих.
ЗАПЕСТРЁ||ТЬ эрээлж эхлэх, эрээлж харагдах, эрээлэх; **на полях весной ~ли цветы** хавар хөдөө газар цэцэг эрээлж харагдав.
ЗАПЕТЬ дуулж эхлэх, дуулах; ~песню дуу дуулж эхлэх.
ЗАПЕЧАТАТЬ 1. битүүмжлэх, /дугтуйлж/ наах; ~письмо захидал битүүмжлэх; 2. битүүмжлэх, тийздэх, лацдах; ~помещение байр лацдах.
ЗАПЕЧАТЛЕВАТЬ 1. дүрслэх, зурах, үзүүлэх; 2. хадах, тогтоох, хоногшуулах.
ЗАПЕЧАТЛЕВАТЬСЯ харагдах, хоногших, тогтох.
ЗАПЕЧАТЛЕТЬ 1. дүрслэх, зурах, үзүүлэх; ~что-либо на картине юмыг зурж үзүүлэх; 2. хадах, тогтоох, хоногшуулах; ~в памяти цээжиндээ хадах.
ЗАПЕЧАТЛЕТЬСЯ хадагдах, хоногших, тогтох; ~в душе сэтгэлд хоногших.
ЗАПЕЧАТЫВАТЬ 1. битүүмжлэх, дугтуйлан наах; 2. битүүмжлэх, тийздэх, лацдах.
ЗАПЕЧЬ хайрах, шарах.
ЗАПЕЧЬСЯ 1. бүлэгнэх; 2. омголтох, хатах.
ЗАПИВАТЬ I даруулах, даруулан уух.
ЗАПИВАТЬ II архндаж эхлэх, архндах.
ЗАПИНАТЬСЯ дүгдрэх, торох, тулгардах, ээдрэх.
ЗАПИН||А түгдрэл, торох; без ~и түгдрэлгүй, торохгүй.
ЗАПИРАТЕЛЬСТВО мэлзэх.
ЗАПИРАТЬ хаах, түгжих, оньслох, цуургалах, цоожлох.
ЗАПИРАТЬСЯ дотроос нь хаах, түгжих, цоожлох.
ЗАПИСАТЬ 1. тэмдэглэж авах, бичиж авах, тэмдэглэх; ~лекцию лекци тэмдэглэх; 2. бичих, бүртгэх, данслах; ~кого-либо добровольцем хүнний сайн дураар нь бүртгэх.
ЗАПИСАТЬСЯ тэмдэглүүлэх, /нэрээ/ бичүүлэх, бүртгүүлэх, данслуулах, элсэх; ~в библиотеку номын санд бүртгүүлэх.
ЗАПИС||КА 1. зурвас; 2. хуудас; докладная ~ илтгэх хуудас.
ЗАПИС||И 1. тэмдэглэл; **читать лекции по ~ам** тэмдэглэлээ харж лекц унших; **путевые ~** замын тэмдэглэл; 2. бичиг; **ученые ~** университетта сургуулийн эрдэм шинжилгээний бичиг.
ЗАПИСН||ОЙ I тэмдэглэлийн; ~ая книжка тэмдэглэлийн дэвтэр.
ЗАПИСНО||Й II ёстой данстай; ~театрал ёстой театрчин.
ЗАПИСЫВАТЬ 1. тэмдэглэж авах, бичиж авах, тэмдэглэх; 2. бичих, бүртгэх, данслах.
ЗАПИСЫВАТЬСЯ тэмдэглүүлэх, /нэрээ/ бичүүлэх, бүртгүүлэх, данслуулах, элсэх.
ЗАПИС||Ь 1. бичих; ~на пластинку хальсан дээр бичих; 2. тэмдэглэл; тетрадь с ~ями тэмдэглэл хийсэн дэвтэр.
ЗАП||ИТЬ I даруулах, даруулан уух; ~пилюлю водой үрэл усаар даруулах.
ЗАП||ИТЬ II архндаж эхлэх, архндах; ~на целую неделю бүтэн долоо хоног архндах.
ЗАПИХАТЬ чнхэх, гудрах; ~бумаги в стол ширээнд цаас

ЗАПЯХИВАТЬ чихэх, гудрах.
ЗАПИХНУТЬ чихчихэх, гударчихах.
ЗАПЛАКАНН|ЫЙ уйлсан, уйлж улайсан; ~**ое** лицо уйлсан царай.
ЗАПЛАКАТЬ уйлж эхлэх, уйлах, ухилах, орилох; ~ **от** обиды гомдож уйлах.
ЗАПЛАНИРОВАТЬ төлөвлөх; ~ **стронтельство** новых предприятий шинэ үйлдвэр барныхг төлөвлөх.
ЗАПЛАТ|А нөхөөс; **положить** ~у нөхөөс тавих.
ЗАПЛАТИТЬ 1. төлөх; ~ **за** квартиру байрын хөлс төлөх; 2. өргөх, үрэх; ~ **жизнью за свободу и независимость** Родины Эх орныхоо эрх чөлөө, тусгаар тогтнолын төлөө амь биеэ өргөх.
ЗАПЛЕВАТЬ,
ЗАПЛЁВЫВАТЬ нулмах, нулимдас болгох; ~ **пол** шал нулимдас болгох.
ЗАПЛЁСНЕВЕЛЫЙ хөгцөрсөн, ногоорсон, гуарсан, буриваа болсон.
ЗАПЛЁСНЕВЕТЬ хөгцрөх, ногоорох, гуарах, бурнваа болох.
ЗАПЛЕСТИ,
ЗАПЛЕТАТЬ, гөрөх, сүлжих; ~ **косу** гэзэг гөрөх.
ЗАПЛЕТА|ТЬСЯ 1. ээдрэх, хөших, хөшилдөх; **ноги** ~ются от усталости ядарч хөл хөшилдөнө; 2. гөрөгдөх, сүлжингдэх.
ЗАПЛЁЧНЫЙ үүрдэг; ~ **мешок** үүрдэг шуудай.
ЗАПЛОМБИРОВАТЬ 1. ломбо тавих, гагнах; ~ **зуб** шүдэнд ломбо тавих; 2. ломбодох; ~ **товарный вагон** таваарын вагон ломбодох.
ЗАПЛЫВ сэлэх, самрах; ~ **на короткую дистанцию** ойрын зайд сэлэх.
ЗАПЛЫВАТЬ, ЗАПЛЫТЬ I сэлж одох, усчлан очих; ~ **на середине** реки голын дунд усчлан очих.
ЗАПЛЫ|ВАТЬ, ЗАПЛЫ|ТЬ II 1. урсах, хайлах; **свеча** ~ла лаа урса; 2. бөлцний, бэлцний; **глаза** ~ли нүд бөлцийв.
ЗАПЛЯСАТЬ бүжиглэж эхлэх, бүжиглэх.
ЗАПНУТЬСЯ түгдрэх, торох, тулгарах, ээдрэх; ~ **на первом же слове** эхлэнгүүтээ түгдрэх.
ЗАПОВЕДНИК дархан газар, цаазтай газар.
ЗАПОВЕДНЫЙ дархан, цаазтай; ~ **лес** дархан ой.
ЗАПОВЕДЬ 1. гэрээс, цааз; 2. сургаал, номлол.
ЗАПОДОЗРИТЬ сэжиглэх, хардах; ~ **кого-либо и краже** хүнний хулгайд сэжиглэх.
ЗАПОЕМ 1. угсруулан, үргэлжлүүлэн; **пить** ~ угсруулан уух; 2. толгой өндийлгүй; **читать** ~ толгой өндийлгүй унших.
ЗАПОЗДА|Л|ЫЙ хожимдсон, оройтсон; ~**ая** помощь оройтсон тусламж.
ЗАПОЗДАНИ|Е хожимдох, оройтох, хожимдол, оройтол; **принти** с большим ~ем их хожимдож нрэх.
ЗАПОЗДАТЬ хожимдох, оройтох; ~ **с** уялтай хожимдож төлөх.
ЗАПО|Й архины ин, архидах өвчин; **страдать** ~ем архины ин хөдлөх.
ЗАПОЛЗА|ТЬ мөлхөж эхлэх, мөлхөх, явах, гүйх; **муравьи** ~ли шоргоолж гүйлдэв.
ЗАПОЛЗТИ мөлхөн орох, шурган орох; ~ **под диван** диван дор орох.
ЗАПОЛНЕНИЕ бөглөх, нөхөн бичих; ~ **анкеты** анкет бөглөх.
ЗАПОЛНИТЬ 1. дүргэх, дүүрэх, дүүрэн ашиглах, бөглөх, таглах; 2. бөглөх, таглах, нөхөн бичих.
ЗАПОЛНИТЬСЯ дүүрэх, дүүрэн болох.
ЗАПОЛНОЧЬ шөнө дундаас хойш, шөнө дөл өнгөртөл; **далеко** ~ шөнө дөл бүр өнгөртөл.
ЗАПОЛНЯТЬ 1. дүүргэх, дүүрэх, дүүрэн ашиглах, бөглөх, таглах; 2. бөглөх, таглах, нөхөн бичих.
ЗАПОЛНЯТЬСЯ дүүрэх, дүүрэн болох.

ЗАПОЛЯРНЫЙ туйлын хүрээний чанад дахь.
ЗАПОМИНАНИЕ цээжлэх, тогтоох.
ЗАПОМИНАТЬ цээжлэх, тогтоох, таньж авах.
ЗАПОМИНАТЬСЯ цээжинд хадагдах, сэтгэлд тогтох.
ЗАПОМН|ИТЬ 1. цээжлэх, тогтоох, таньж авах; ~ **стихи** шүлэг цээжлэх; 2. санах, мэдэх; **такого дождливого лета** не ~ят нийм бороотой зуныг хүмүүс санахгүй байна.
ЗАПОМНИТЬСЯ цээжинд хадагдах, сэтгэлд тогтох; **мне** запомнилось одно место из его романа түүний романаас нэг газар миний цээжинд хадагдав.
ЗАПОНКА чагтан товч, сэлүүр товч.
ЗАПОР I түгжээ, оньс; **дверь** без ~а түгжээгүй хаалга.
ЗАПОР II өтгөн хаагдах, баас хаагдах.
ЗАПОРОШИТЬ 1. хярмаглах, хярмаглан бүрхэх; 2. хярмаглаж эхлэх.
ЗАПОТЁЛ|ЫЙ хөлөрсөн, уур болсон; ~**ые** стекла уур болсон шил.
ЗАПОТЁ|ТЬ хөлрөх, уур болох, **окно** ~ло цонх уур болжээ.
ЗАПРАВИЛА жанжлагч.
ЗАПРАВИТЬ 1. хнийх, дусаах, амтлах, найруулах; 2. хийх, бэлэн болгох; 3. хийх, углах.
ЗАПРАВИТЬСЯ авах, машиндаа хнийх.
ЗАПРАВКА 1. шатахуун хнийх, шатахуун авах; 2. амтлах зүйл.
ЗАПРАВЛЯТЬ 1. хийх, дусаах, амтлах, найруулах; 2. (шатахуун) хнийх; бэлэн болгох; 3. хийх, углах.
ЗАПРАВЛЯТЬСЯ авах, машиндаа хнийх.
ЗАПРАВочный шатахуун олгох; **заправочная** шатахууны газар.
ЗАПРАШИВАТЬ 1. лавлах, лавлан асуух, асуух; 2. үнэ дуудах.
ЗАПРЕТ хорно, хориул, цааз, цээр; **наложить** ~ хорно хийх, хорих.
ЗАПРЕТИТЕЛЬН|ЫЙ цаазлах, хорих; ~**ые** меры хорих арга хэмжээ.
ЗАПРЕТИТЬ хорих, хориглох, цаазлах, цээрлэх.
ЗАПРЕТН|ЫЙ хориотой, хориултай, цаазтай, цээртэй; ~**ая** зона цаазтай бүслүүр.
ЗАПРЕЩАТЬ хорих, хориглох, цаазлах, цээрлэх.
ЗАПРЕЩА|ТЬСЯ хоригдох, цаазлагдах, хорнотой байх, цаазтай байх, үл болох; **курить** ~ется тамхн татаж болохгүй.
ЗАПРЕЩЕНИЕ хорих, цаазлах, хорнул, цааз.
ЗАПРОЕКТИРОВАТЬ төсөл хийх, төлөвлөх.
ЗАПРОКИДЫВАТЬ гэднийлгэх.
ЗАПРОКИДЫВАТЬСЯ гэднийх.
ЗАПРОКИНУТЬ гэднийлгэх, гэдэсхийлгэх; ~ **голову** толгойгоо гэдийлгэх.
ЗАПРОКИНУТЬСЯ гэдийх, гэдэсгэх.
ЗАПРОС 1. лавлан асуух, асуух, лавлан асуулт; ~ **правительству** засгийн газраас лавлан асуух; 2. үнэ дуудах, дуудсан үнэ; **цены** без ~а шулуухан үнэ; 3. эрэлт хүсэлт, эрэлт шаардлага.
ЗАПРОСИТЬ 1. лавлах, лавлан асуух, асуух; ~ **в письменной форме** бичгээр лавлах; 2. үнэ дуудах; ~ **слишком высокою** цену хэтэрхий өндөр үнэ дуудах.
ЗАПРОСТО ёсорхолгүй, эрээгүй; **бывать** у кого-либо ~ айлд ёсорхолгүй ордог байх.
ЗАПРОСЫ эрэлт хүсэлт, эрэлт шаардлага.
ЗАПРОТЕСТОВАТЬ эсэргүүцэж эхлэх.
ЗАПРОТОКОЛИРОВАТЬ тогтоолд тэмдэглэх.
ЗАПРУДА 1. хаалт, далан; 2. хашлагатай ус.
ЗАПРУДИТЬ I хаах, хаалт хийх; **запрудить** реку голын ус хаах.
ЗАПРУДИТЬ II битүү бүрхэх.
ЗАПРУЖИВАТЬ I хаах, хаалт хийх.
ЗАПРУЖИВАТЬ II битүү бүрхэх.
ЗАПРЫГАТЬ дэвхэрч эхлэх, харайх.

ЗАПРЯГАТЬ оруулах, хөллөх, тэрэглэх, чаргалах.
ЗАПРЯЖКА 1. хөллөх, тэрэглэх, чаргалах; 2. морь тэрэг, морь чарга.
ЗАПРЯТАТЬ,
ЗАПРЯТЫВАТЬ, нуух, далдлах.
ЗАПРЯЧЬ оруулах, тэрэглэх, чаргалах; ~ лошадь в телегу морь тэргэнд оруулах, морь тэрэглэх.
ЗАПУГАТЬ айлгах, айлган сүрдүүлэх, аймтгай болгох.
ЗАПУГИВАНИЕ айлгах, айлган сүрдүүлэх, айлгалт, айлган сүрдүүлэлт.
ЗАПУГИВАТЬ айлгах, айлган сүрдүүлэх, аймтгай болгох.
ЗАПУДРИТЬ оо тавих, ~ мозги мангартуулах.
ЗАПУСКАТЬ I 1. шидэх, чулууудах; 2. тавих, дэгдээх, хөөргөх, ннсгэх, харвах; 3. (халаасанд) хийх; 4. шигтгэх; 5. асаах, ажиллуулах.
ЗАПУСКАТЬ II 1. хайхрахгүй орхих; 2. ужаах, хайхралгүй хүндрүүлэх.
ЗАПУСТЕЛЫЙ хоосорсон, орхигдсон, хаягдсан.
ЗАПУСТЕНИИ E эзэнгүй болох, хайхрах хүнгүй болох; дом в ~и хайхрах хүнгүй болсон байшин.
ЗАПУСТЕТЬ хоосрох, орхигдох, хаягдах, эзэнгүй болох.
ЗАПУСТИТЬ I 1. шидэх, чулууудах; 2. тавих, дэгдээх, хөөргөх, ннсгэх, харвах; 3. хийх; ~ руку в карман гараа халаасанд хийх; 4. шигтгэх; ~ ногти во что-либо савраа юманд шигтгэх; 5. асаах, ажиллуулах; ~ мотор мотор ажиллуулах.
ЗАПУСТИТЬ II 1. хайхрахгүй орхих; ~ хозяйство аж ахуйгаа хайхрахгүй орхих; 2. ужаах, хайхралгүй хүндрүүлэх; ~ болезнь өвчнөө хайхралгүй хүндрүүлэх.
ЗАПУТАННОСТЬ будлиан, самуурал.
ЗАПУТАННЫЙ будлиантай, ээдрээтэй, будлиантсан, хутгасан; ~ вопрос будлиантай асуудал.
ЗАПУТАТЬ 1. ороолдуулах, ээдрүүлэх, ~ верёвку татлага ороолдуулах; 2. будлиантуулах, хутгах; ~ дело хэрэг будлиантуулах; 3. орооцолдуулах, оруулах.
ЗАПУТА|ТЬСЯ 1. ороолдох, орооцолдох, ээдрэх, ширэлдэх; нитки ~лись утас орооцолдов; волосы ~лись үс ширэлдчихжээ; 2. будлиантах, будлиантай болох; 3. төөрөх; 4. баригдах; ~ в долги өрөнд баригдах; 5. будлих, хутгах; свидетель ~лся в показаниях гэрч мэдүүлэхдээ будлив.
ЗАПУТЫВАТЬ 1. ороолдуулах, ээдрүүлэх; 2. будлиантуулах, самууруулах, хутгах; 3. орооцолдуулах, оруулах.
ЗАПУТЫВАТЬСЯ 1. ороолдох, орооцолдох, ээдрэх, ширэлдэх; 2. будлиантах, будлиантай болох; 3. төөрөх; 4. будлих, самуурах, хутгах; 5. (өрөнд) баригдах.
ЗАПУЩЕННОСТЬ хайхрахгүй орхих, ужаах, хайхралгүй хүндрүүлэх.
ЗАПУЩЕННЫЙ 1. хайхрамжгүй орхисон, хайхрах хүнгүй болсон, эзэнгүй болсон; ~ сад хайхрамжгүй орхисон цэцэрлэг; 2. замбараагий нь алдуулсан, эмх замхгүй болсон; ~ые дела замбараагий нь алдуулсан хэрэг; 3. ужаасан, хайхралгүй хүндрүүлсэн; ~ая болезнь ужаасан өвчин.
ЗАПЫЛА|ТЬ улалзах, бадрах; ~л костёр түүдэг гал улалзав.
ЗАПЫЛИТЬ тоос болгох; тоос даруулах, тоосруулах.
ЗАПЫЛИТЬСЯ тоос болох; тоос дарах, тоосрох.
ЗАПЫХАТЬСЯ амьсгаадах, аахилах, сүйлхлэх.
ЗАПЯСТЬЕ бугуй.
ЗАПЯТ|АЯ таслага, таслуур; постанить ~ую таслага тавих.
ЗАПЯТНАТЬ 1. халтар болгох, голбо болгох; 2. гутаах, хугалах, муудуулах; ~ свое имя нэрээ хугалах.
ЗАРАБАТЫВАТЬ,
ЗАРАБОТА|ТЬ 1. юм олох, ажиллаж олох; 2. ажиллаж эхлэх; машина ~ла машин ажиллаж эхлэв.

ЗАРАБОТАТЬСЯ 1. ядартлаа ажиллах, ажнлаж цуцах; 2. ажилдаа халах, ажилдаа шунах; ~ до полиочи ажилдаа шунаад шөнө дунд болгох.
ЗАРАБОТН|ЫЙ ~ая плата цалин, цалин хөлс, ажлын хөлс.
ЗАРАБОТОК хөлс; большой ~ их хөлс.
ЗАРАВНИВАТЬ тэгшлэх, тэгшитгэх, булж тэгшлэх.
ЗАРАЖАТЬ 1. (хүнд) халдаах; 2. татах, татаж оруулах, дагуулах.
ЗАРАЖАТЬСЯ 1. (өөртөө) халдаах, халдах, халдварлах; 2. автах, татагдах, татагдан орох, дагах.
ЗАРАЖЕНИЕ халдаах, халдах, халдварлах; ~ какой-либо болезнью өвчин халдах.
ЗАРАЗ нэгмөсөн.
ЗАРАЗ|А 1. халдвар; источник ~ы халдварын эх булаг; 2. тахал; чумная ~ тарваган тахал.
ЗАРАЗИТЕЛЬНО 1. халдвартай; 2. дууриамаар, дагаж баясмаар; ~ смеяться дууриамаар инээх.
ЗАРАЗИТЕЛЬН|ЫЙ 1. халдварламаар; 2. дуурнамаар, дууриалтай, татагдан дагамаар, даган баясмаар; ~ пример дуурналтай жншээ.
ЗАРАЗИТЬ 1. (хүнд) халдаах; ~ гриппом хүнд томуу халдаах; 2. татах, татан оруулах, дагуулах; ~ всех своим весельем бүгдийг хөгжөөндөө татан оруулах.
ЗАРАЗИТЬСЯ 1. (өөртөө) халдаах, халдах, халдварлах; 2. автах, татагдах, татагдан орох, дагах; ~ весельем хөгжөөн наргианд татагдах.
ЗАРАЗН|ЫЙ халдварт, халдвартай; ~ая болезнь халдварт өвчин.
ЗАРАНЕЕ урьдаас, эртнээс; радоваться ~ урьдаас баясах.
ЗАРАПОРТОВАТЬСЯ дэгсдүүлэх, дэгс ярих.
ЗАРАСТАТЬ өвс ногоонд дарагдах, хучигдах, битүүрэх, эдгэрэх.
ЗАРВАТЬСЯ даврах, хэтрэх, хэт загнах, гоодрох; ~ в своих требованиях шаард шаардсаар гоодрох.
ЗАРДЕ|ТЬСЯ улайх; улалзах, час улаан болох; девушка ~лась хүүхний нүүр улайв.
ЗАРЕВЕТЬ 1. урхирч эхлэх, орлж эхлэх, урамдаж эхлэх, урхнах, урамдах, орилох; 2. орилох, орилоон болох, бархирах.
ЗАРЕВО туяа, гэгээ; ~ заката шингэх нарны туяа.
ЗАРЕГИСТРИРОВАТЬ бүртгэх, тэмдэглэх, данслах.
ЗАРЕГИСТРИРОВАТЬСЯ 1. бүртгүүлэх, тэмдэглүүлэх, данслуулах; 2. бүртгэгдэх, тэмдэглэгдэх, данслагдах.
ЗАРЁЗ яах ч аргагүй, хэцүүдэх; до ~у яах ч аргагүй; до ~у нужно яах ч аргагүй хэрэгтэй.
ЗАРЁЗА|ТЬ 1. алах, төхөөрөх, гаргах; ~ овцу хонь гаргах; 2. барих; волк ~л телёнка чоно тугал барьчихжээ; без ножа ~ хутгагүй алах, сүйд хийх.
ЗАРЁЗАТЬСЯ хоолойгоо огтолж үхэх.
ЗАРЕКАТЬСЯ ам алдах, амлах, ам өчиг өгөх.
ЗАРЕКОМЕНДОВАТЬ ~ себя үзүүлэх; ~ себя честным человеком шударгаа үзүүлэх.
ЗАРЁЧЬЕ голын цаад тал, голын цаад бие.
ЗАРЁЧЬСЯ ам алдах, амлах, ам өчиг өгөх; ~ пить вино архи уухгүй гэж амлах.
ЗАРЖАВЕТЬ зэврэх, зэв болох, зэвд идэгдэх.
ЗАРЖАВЛЕННЫЙ зэвэрсэн, зэв болсон, зэвд идэгдсэн; ~ нож зэвэрсэн хутга.
ЗАРЖА|ТЬ янцгааж эхлэх, янцгаах; лошадь ~ла морь янцгаалаа.
ЗАРИСОВАТЬ зурж авах, зурах; ~ что-либо с натуры биеийг нь харж зурах.

ЗАРИСОВКА 1. зурах; 2. зураг.
ЗАРИТЬСЯ шунах, хорхойтох; ~ на чужое добро хүний юманд шунах.
ЗАРНИЦА гялбаа.
ЗАРОВНЯТЬ тэгшлэх, тэгшитгэх, булж тэгшлэх.
ЗАРОДИТЬ төрүүлэх, үүсгэх, гаргах; ~ подозренье сэжиг төрүүлэх.
ЗАРОДИТЬСЯ 1. амьдарч эхлэх; 2. үүсэх, төрөх; ~лась идея санаа төрөв.
ЗАРОДЫШ 1. үр, хөврөл, үр хөрөнгө; 2. эх, эх үүсвэр.
ЗАРОЖДАТЬ төрүүлэх, үүсгэх, гаргах.
ЗАРОЖДАТЬСЯ 1. амьдарч эхлэх; 2. үүсэх, төрөх.
ЗАРОЖДЕНИЕ 1. төрөх; 2. үүсэх, төрөх, үүсэл.
ЗАРОК ам өчиг; дая ~ ам өчиг өгөх; взять ~ с кого-либо хүнээс ам өчгий нь авах.
ЗАРОНИТЬ 1. унагаах, алдах; ~ искру и сено өвсөнд гал алдах; 2. төрүүлэх, үүсгэх; ~ сомнения тээнгэлзэл төрүүлэх.
ЗАРОСЛ ширэнгэ, шугуй, төгөл; ~и тростника хулсан ширэнгэ; ~ няняка бургасны шугуй; камышовые ~и шагшурга.
ЗАРПЛАТА (заработная плата) цалин, ажлын хөлс.
ЗАРУБАТЬ 1. цавчиж алах; 2. хэрчлээ гаргах, хэрчлэх.
ЗАРУБЕЖНЫЙ хилийн чанадахь, гадаадын, гадаад.
ЗАРУБИТЬ 1. цавчиж алах; ~ топором сүхээр цавчиж алах; 2. хэрчлээс гаргах, хэрчлээслэх, хэрчлэх; *~ себе на иосу цээжнндээ хадаж ойндоо тогтоох.
ЗАРУБКА 1. хэрчлээ гаргах; 2. хэрчлээс, хэрчлээ.
ЗАРУБЦЕВА|ТЬСЯ аних, сорвитож эдгэх, сорвитох; рана ~лась шарх анив.
ЗАРУМЯНИТЬ улайлгах.
ЗАРУМЯНИТЬСЯ 1. улайх; ~ от стыда нчиж улайх; 2. хайрагдах.
ЗАРУЧАТЬСЯ,
ЗАРУЧИТЬСЯ лавлаж авах, мэдэж авах, олж авах; ~ чьм-либо согласиём зөвшөөрөхийг лавлаж авах.
ЗАРЫВАТЬ булах, зоох.
ЗАРЫВАТЬСЯ I даврах, хэтрэх, Хэт загнах, гоодрох.
ЗАРЫВАТЬСЯ II 1. булагдах; 2. шургах, нүүрээ буруулах.
ЗАРЫДАТЬ цухиран ухилж эхлэх, цурхиран ухилах.
ЗАРЫТЬ булах, зоох; ~ в землю газар булах; ~ талант в землю авьяас билгээ үхүүлэх.
ЗАРЫТЬСЯ 1. булагдах; 2. шургах, нүүрээ буруулах; ~ в одеяло хөнжилдөө шургах; ~ в книгах номоос салахгүй байх.
ЗАРЫЧАТЬ архирч эхлэх, хүрхэрч эхлэх, архирах, хүрхрэх.
ЗАР|Я 1. үүр, үүр гийх, үүр цайх, үүрийн туяа, гэгээ; утрення ~ үүрийн туяа; ~ занимается үүр гэгээрч байна, үүр хяраалж байна; встать на ~е үүрээр босох, үүрийн хяраагаар босох; ни свет ни ~ хар үүрээр, үүрийн харанхуйгаар; 2. үүр гийх үе, эхлэх үе, буй болох үе, эх; на ~е свободы эрх чөлөөний үүр гийх үед; 3. бүрээ; бить ~ю, играть ~ю бүрээ татах.
ЗАРЯБИ|ТЬ эрээлжилж эхлэх, эрээлжлэх; у меня ~ло в глазах нүд эрээлжлэв.
ЗАРЯД цэнэг, сум; ружейный ~ бууны сум; 2. цэнэг, цахилгаан; положительный ~ ээрэг цэнэг, ээрэг цахилгаан; отрицательный ~ сөрөг цэнэг, сөрөг цахилгаан.
ЗАРЯДИТЬ I 1. цэнэглэх, сумлах; ~ винтовку винтов сумлах; 2. цэнэглэх, зай хураалгах; ~ батарею батарей цэнэглэх.
ЗАРЯДИТЬ|ТЬ II 1. дандайлах, давтдаг болох, болох; ~л одно и то же нэг юм давтдаг болох; 2. зүсрэх; дождь ~л бороо зүсрэв.
ЗАРЯДИТЬСЯ 1. цэнэглэгдэх; сумлагдах; 2. цэнэглэгдэх, зай хураах; 3. хүч авах, хүч хураах.

ЗАРЯДКА 1. цэнэглэх; ~ аккумулятора аккумулятор цэнэглэх; 2. бнейн тамир; утрення ~ өглөөний бнейн тамир.
ЗАРЯДНЫЙ сумны; ~ щик сумны хайрцаг.
ЗАРЯЖАТЬ 1. цэнэглэх, сумлах, 2. цэнэглэх, зай хураалгах.
ЗАРЯЖАТЬСЯ 1. цэнэглэгдэх, сумлагдах; 2. цэнэглэгдэх, зай хураах, 3. хүч авах, хүч хураах.
ЗАРЯЖЕННЫЙ цэиэгтэй, сумтай.
ЗАСА|Д|А бүгэх, бүгсэн газар, бүгэгсэд, бүгүүд, устроить ~у (хүн) бүгүүлэх, бүгэх; попасть в ~у бүгэгсэд дээр орчих.
ЗАСАДИТЬ суулгах, тарих.
ЗАСАЖИВАТЬ 1. суулгах, тарих; 2. шингтэх, зоох, хатгах, шаах; 3. суулгах, суулгаж хийлгэх; ~ за работу суулгаж ажил хийлгэх.
ЗАСАЖИВАТЬСЯ I 1. удтал суух, удтал сууж хийх, оролдож суух; 2. удаан суух, удаан байх.
ЗАСАЖИВАТЬСЯ II суулгагдах.
ЗАСАЛЕННЫЙ тос болгосон, тосодсон, даг болсон, дагтсан, хиртсэн.
ЗАСАЛИВАТЬ I тос болгох, тосдох, даг болгох, дагтуулах, хиртүүлэх.
ЗАСАЛИВАТЬ II давсанд дарах, давслах.
ЗАСАЛИВАТЬСЯ I тос болох, даг болох, дагтах, хиртэх.
ЗАСАЛИВАТЬСЯ II давсанд дарагдах, давслагдах.
ЗАСАЛИТЬ тос болгох, тосдох, даг болгох, дагтуулах, хиртүүлэх; ~ рукав пиджака пиджакийнхаа ханцуйг тос болгох.
ЗАСАЛИТЬСЯ тос болох, даг болох, дагтах, хиртэх.
ЗАСАСЫВАТЬ 1. хөхөж эхлэх, хөхөх; 2. сорох, татах; шингээх, шигдүүлэх; 3. үлгэж хагаах, үлгэсээр тэнхэлдүүлэх.
ЗАСАХАРИВАТЬ,
ЗАСАХАРИТЬ чихэрлэх.
ЗАСАХАРИВАТЬСЯ чихэртэх, чихэрлэг болох.
ЗАСАХАРИ|ТЬСЯ чнхэртэх, чихэрлэг болох; мёд ~лся бал чихэртжээ.
ЗАСВЕРКАТЬ гялалзаж эхлэх, гялалзах, гялтганах, яралзах.
ЗАСВЕТИ|ТЬСЯ гэрэл гаргах, гэрэлтэх, гялалзах; глаза ~лись радостью баярлаж нүд нь гялалзав.
ЗАСВЕТЛО гэгээтэйд, гэрэлтэй байхад; выехать ~ гэрэлтэй байхад явах.
ЗАСВИДЕТЕЛЬСТВОВАТЬ 1. батлах, нутлах, гэрчлэх, батлагдах, нутлагдах, гэрчлэгдэх; я могу ~, что ... гэдгийг би батална; 2. батлах; ~ подпись гарын үсгийг батлах.
ЗАСВИСТАТЬ,
ЗАСВИСТЕТЬ, нсгэрч эхлэх, нсгэрэх.
ЗАСЕВ 1. тарих, тарилга; 2. тарьсан үр тариа; 3. тарьсан газар.
ЗАСЕВАТЬ тарих, тариалах.
ЗАСЕВАТЬСЯ таригдах.
ЗАСЕДАНИЕ хурал; закрыть ~ хурал хаах; открыть ~ хурал нээх; научное ~ эрдэм шинжилгээний хурал.
ЗАСЕДАТЕЛЬ төлөөлөгч; народный ~ ардын төлөөлөгч.
ЗАСЕДАТЬ хуралдах, хуралд суух, хурал хийх.
ЗАСЕИВАТЬ тарих, тариалах.
ЗАСЕИВАТЬСЯ таригдах.
ЗАСЕКА 1. моды нь огтолсон газар, 2. мод унагасан хаалт.
ЗАСЕКАТЬ 1. үхтэл гуядах, жанчиж алах; 2. хэрчлээслэх, хэрчлээслэн тэмдэглэх; 3. тэмдэглэх, тэмдэглэж авах.
ЗАСЕКРЕТИТЬ 1. нууцлах, нууц болгох; ~ документ баримт бичгийг нууцлах; 2. нууцыг үзэхийг зөвшөөрөх, нууц ажилд оруулах.
ЗАСЕЛЕНИЕ хүнтэй болгох, хүн амтай болох.
ЗАСЕЛЕННОСТЬ хүнтэй байх, хүн амтай байх.
ЗАСЕЛЕННЫЙ 1. хүнтэй хүн амтай; густо ~ край олон хүн суусан нутаг; 2. хүн суудаг, хүнтэй, айл орсон.

ЗАСЕЛИТЬ,

ЗАСЕЛЯТЬ 1. оруулах, нүүлгэж суулгах, хүнтэй болгох, хүн амтай болгох, нутаглуулах; ~ **новый дом рабочими** шинэ байшинд ажилчид оруулах; 2. орох, нүүж суух, эзэн суух, нутаглах.

ЗАСЕСТЬ 1. удтал суух, удтал сууж хийх, оролдож суух; ~ **за работу** ажил оролдож суух, удтал сууж ажил хийх; 2. удаан суух, удаан байх; ~ **дома гэртээ** удаан суух; 3. үлдэх, зоогдох, тээглэх; ~ **в голове сэтгэлд** нь хадагдах.

ЗАСЕЧКА 1. хэрчлээслэсэн тэмдэг; 2. тэмдэглэх; ~ **времени цаг** тэмдэглэх; 3. морины хөлөөр өшиглөсөн шарх.

ЗАСЕЧЬ 1. үхтэл гуядах, жанчиж алах; ~ **розгами** туйвангаар үхтэл гуядах; 2. хэрчлээслэх, хэрчлээслэн тэмдэглэх; 3. тэмдэглэх, тэмдэглэж авах; ~ **время цаг** тэмдэглэх.

ЗАСЕЯТЬ тарих, тарналах.

ЗАСИДЁ||ТЬ баас болгох, муухай болгох; **мухи** ~ли **стекла** ялаа цонхны шил муухай болгочижээ.

ЗАСИДЁТЬСЯ,

ЗАСИЖИВАТЬСЯ удтал суучих, удчих; ~ **в гостях** зочилж удаан суучих; ~ **за работой** ажил хийсээр удчих.

ЗАСИЛЬЕ түрэмгий нөлөө.

ЗАСИНЕТЬ хөхөрч эхлэх, хөхрөн харагдах, хөхрөх.

ЗАСИЯТЬ 1. туяарч эхлэх, гялалзаж эхлэх, туяарах, гялалзах; 2. гийх, туяаран мандах, гялалзан харагдах.

ЗАСКАКАТЬ дэвхцэж эхлэх, дэвхцэх; ~ **от радости** баярлан дэвхцэх.

ЗАСКОК солно, ~и **в рассуждениях** зүгээр ярьж байгаад солиотой юм хэлчих.

ЗАСКОРУЗ||ЬИЙ ширүүн болсон, сайртсан, бархгар болсон; ~**ая кожа** ширүүн болсон арьс.

ЗАСКОРУЗНУТЬ ширүүн болох, сайртах.

ЗАСКРЕЖЕТАТЬ хавирч эхлэх, хавирах; ~ **зубами** шүдээ хавирах.

ЗАСКРЕСТИСЬ торжигнуулж эхлэх, шаржигнуулж эхлэх, хоржигнуулж эхлэх, торжигнуулах, таржигнуулах, хоржигнуулах; **заскреблась мышь** хулгана юм торжигнуулав.

ЗАСКРИПЕ||ТЬ чохарч эхлэх, чохнаж эхлэх шахинаж эхлэх, чохрах, чохнах, шахинах; ~**ла дверь** хаалга чохрав.

ЗАСЛАТЬ 1. явуулах, илгээх; 2. явуулах, тавих; ~ **шпона** тагнуул тавих.

ЗАСЛЕЗИ||ТЬСЯ нулимстаж эхлэх, нулимстах; **глаза** ~лись нүд нулимстав.

ЗАСЛОН халхавч цэрэг.

ЗАСЛОНИТЬ 1. халхлах, таглах, харанхуйлах; 2. халхлах, таглах, хаах; ~ **лицо от удара** цохихоос нүүрээ халхлах.

ЗАСЛОНИТЬСЯ 1. халхлагдах, таглагдах, цаагуур орох; 2. (өөрийгөө) халхлах, таглах, хаах.

ЗАСЛОНК||А хаалга; **закрывать печь** ~ой пийшингийн хаалга хаах.

ЗАСЛОНЯТЬ 1. халхлах, таглах, харанхуйлах; 2. халхлах, таглах, хаах.

ЗАСЛОНЯТЬСЯ 1. халхлагдах, таглагдах, цаагуур орох; 2. (өөрийгөө) халхлах, таглах, хаах.

ЗАСЛУГ||А гавъяа, гавъяа зүтгэл, ач гавъяа; **великая** ~ их гавъяа, үлэмж гавъяа; **ставить себе в** ~у өөрийн гавъяа болгох; **иметь больше** ~и **перед отечеством** эх орондоо их гавъяа байгуулах.

ЗАСЛУЖЕН||А гавъяагаараа, гавъяа зүтгэлээрээ, зүй ёсоор; ~ **наказан** зүй ёсоор шийтгүүлэв.

ЗАСЛУЖЕН||ЬИЙ 1. гавъяат; ~ **деятель науки** шинжлэх ухааны гавъяат зүтгэлтэн; ~ **артист** гавъяат жүжигчнi; 2. зүй ёсны; ~**ая** нохвала зүй ёсны магтаал.

ЗАСЛУЖИВАТЬ,

ЗАСЛУЖИТЬ, хүртэж чадах, хүртэх, олж чадах, олох; ~**награду** шагнал хүртэх; ~ **доверие** итгэл олж чадах.

ЗАСЛУШАТЬ сонсох; ~ **отчёт** тайлан сонсох.

ЗАСЛУШАТЬСЯ бахдан чагнах, сонирхон сонсох; ~ **музыкай** хөгжим бахдан чагнах.

ЗАСЛУШИВАТЬ сонсох.

ЗАСЛУШИВАТЬСЯ бахдан чагнах, сонирхон сонсох.

ЗАСЛЫШАТЬ 1. сонсох, дуулах; ~ **чей-либо** **голос** хүний дуу сонсох; 2. авах; ~ **запах** үнэр авах.

ЗАСМАЛИВАТЬ 1. давирхайдах, давирхай түрхэх; 2. давирхайдах, давирхай болгох.

ЗАСМАТРИВАТЬСЯ нүд шилжилгүй харах, сонирхон харах.

ЗАСМЕЯТЬ элэглэх, шоолох.

ЗАСМЕЯТЬСЯ инээж эхлэх, инээчих.

ЗАСМОЛИТЬ 1. давирхайдах, давирхай, түрхэх; 2. давирхайдах; давирхай болгох.

ЗАСМОТРЕТЬСЯ нүд шилжилгүй харах, сонирхон харах.

ЗАСНУТЬ унтах, унтчих; ~ **вечным сном** мөнх нойрсох.

ЗАСНЯТЬ (зураг) авах.

ЗАСОВ оньс, хөшүүр, түгжээ; **завдвннуть** ~ оньс оньслох; **запирать** на ~ түгжих.

ЗАСОВЫВАТЬ хийх, гудрах, шургуулах, хавчуулах.

ЗАСОЛ 1. давслах; 2. давсалсан юм.

ЗАСОЛЕНИЕ ~ **почвы** газрын хөрс хужиртах.

ЗАСОЛИТЬ давсанд дарах, давслах; ~ **огурцы** өргөст хэмх давслах.

ЗАСОЛКА давслах, давслалт.

ЗАСОРЕНИЕ бөглөрөх, таглагах, тагжрах, бохиртох.

ЗАСОРИТЬ 1. хог болгох, хог тарих, хог буртаг болгох; 2. юм оруулах, бохиртуулах; 3. бузарлах, дүүргэх.

ЗАСОРИТЬСЯ бөглөрөх, таглагах, тагжрах, бохиртох.

ЗАСОСАТЬ 1. хөхөж эхлэх; 2. сорох, татах, шингээх, шигдүүлэх; 3. үлгэж хатаах, үлгэсээр тэнхэлдүүлэх.

ЗАСОХНУТЬ хатах, гандах; цветы **засохли** цэцэг гандав.

ЗАСОХШИЙ хатсан, гандсан.

ЗАСПАННЫЙ нойрмог; **заспанный** вид нойрмог байдал.

ЗАСПАТЬСЯ унтаж унтчих, ногоортлоо унтах.

ЗАСПИРОВАТЬ спирэтэд хийх.

ЗАСПОРИТЬ маргаж эхлэх, маргах.

ЗАСТАВА 1. боомт; 2. харуулын цэрэг.

ЗАСТАВАТЬ дайралдах, тохиолдох, уулзах, дээр нь орох.

ЗАСТАВИТЬ I 1. дүүрэн тавих, дүүргэх; ~ **комнату мебелью** тасалгаагаар тавилгаар дүүргэх; 2. халхлан тавих, халхлах.

ЗАСТАВИТЬ II уулах(-үүлэх), -лгах (-лгэх, -лгох, -лгөх), гах (-гэх, -гох, -гөх), албадан—уулах, албадах; ~ **отвечать** албадан хариу хэлүүлэх, харнулуулах; **не ~ себя** **ждать** хүлээлгэхгүй, дор нь хийх, санаагаараа хийх; **не ~ просить себя** гуйлгалгүй хийх, хэлэнгүүт хийгээд өгөх.

ЗАСТАВКА чимэг зураг, угалз.

ЗАСТАВЛЯТЬ I 1. дүүрэн тавих, дүүргэх; 2. халхлан тавих, халхлах.

ЗАСТАВЛЯТЬ II -уулах, (-үүлэх), -лгах (-лгэх, -лгох, -лгөх), -гах (-гэх, -гох, -гөх), -аах (-ээх, -оох, -өөх), албадан—уулах, албадах.

ЗАСТАИВАТЬСЯ 1. бохимдох, чилэх; 2. муудах, гутах, гашлах; 3. удаан зогсох.

ЗАСТАРЕЛ||ЬИЙ архаг, хуучин; ~ **ревматизм** архаг шархираа, хуучин хэрэх өвчин.

ЗАСТАТЬ дайралдах, тохиолдох, уулзах, дээр нь орох; **не ~ дома** гэрт нь эс дайралдах.

ЗАСТЕГИВАТЬ товчлох, дэгээдэх, чагтлах.

ЗАСТЕГИВАТЬСЯ товчлох.
ЗАСТЕГНУТЬ товчлох, дэгээдэх, чагтлах; ~ пальто пальто товчлох.
ЗАСТЕГНУТЬСЯ товчлох; ~ на все пуговицы бүх товчоо товчлох.
ЗАСТЕЖКА шилбэ, бүч, гох.
ЗАСТЕКЛИТЬ,
ЗАСТЕКЛЯТЬ, шиллэх, шил хнийх; ~ окна цоих шиллэх.
ЗАСТЕЛИТЬ дэвсэх, дэлгэх, бүтээх, хучих.
ЗАСТЕНОК эрүүгийн газар.
ЗАСТЕНЧИВОСТЬ нчимтгий (байх), нчимхий зан.
ЗАСТЕНЧИВЫЙ нчимтгий, нчимхий.
ЗАСТИГАТЬ гэнэт барих, дайрах, цохнуулах.
ЗАСТИГНУТЬ гэнэт барих, дайрах, цохнуулах; застигла гроза ширүүн бороо дайрав, ширүүн бороонд цохиулав.
ЗАСТИЛАТЬ 1. дэвсэх, дэлгэх, бүтээх, бүрэх, хучих; 2. бүрхэх, таглах, халхлах.
ЗАСТИРАНЫЙ 1. угаасан, угаагч арилгасан; 2. угаагч муудуулсан, үжиртэл нь угаасан.
ЗАСТИРАТЬ 1. угаах, угаагч арилгах; ~ пятно на платье хувцасны толбо угаагч арилгах; 2. угаагч муудуулах, үжиртэл нь угаах.
ЗАСТИЧЬ,
ЗАСТИГНУТЬ, гэнэт барих, дээр нь орох, дайрах; ~ на месте преступления хэрэг өдүүлсэн газар нь гэнэт барих.
ЗАСТЛАТЬ 1. дэвсэх, дэлгэх, бүтээх, хучих; 2. бүрхэх, таглах, халхлах; дым ~л небо угаа тэнгэр бүрхэв; слёзы ~ли глаза нулимс нүд бүрхлээ.
ЗАСТЕЛИТЬ 1. дэвсэх, дэлгэх, бүтээх, хучих; ~ пол ковром шал дээр хивс дэвсэх; 2. бүрхэх, таглах, халхлах.
ЗАСТОЙ зогсонги байх, тогтонги байдал; ~ в делах ажл зогсонги байх; ~ промышленности аж үйлдвэрийн зогсонги байдал.
ЗАСТОЙНЫЙ зогсонги, тогтонги; ~ое состояние зогсонги байдал.
ЗАСТОЛЬНЫЙ дайллаганы, зоогийн, сархдын; ~ая песня найрын дуу.
ЗАСТОНАТЬ ёолж эхлэх, ёолох; ~ от боли өвдөж ёолох.
ЗАСТОПОРИВАТЬ,
ЗАСТОПОРИТЬ зогсоох, ажлллахыг нь болиулах.
ЗАСТОПОРИВАТЬСЯ, ЗАСТОПОРИТЬСЯ зогсох, ажиллахаа болих.
ЗАСТОЯТЬСЯ 1. бохиндох, чилэх; 2. муудах, гутах, гашлах; вода ~лась ус гутжээ; 3. удаан зогсох.
ЗАСТРАИВАТЬ дүүрэн барих, барилга барих.
ЗАСТРАИВАТЬСЯ дүүрэн барилга болох, баригдах.
ЗАСТРАХОВАНИЙ даатгасаг; ~ое имущество даатгасан хөрөнгө.
ЗАСТРАХОВАТЬ 1. даатгах; ~ свой дом гэрээ даатгах; ~ жизнь биеэ даатгах; 2. хамгаалах, хаацайлах, сэргийлэх.
ЗАСТРАХОВАТЬСЯ 1. биеэ даатгах; 2. өөрийгөө хамгаалах, хаацайлах, сэргийлэх.
ЗАСТРЕВАТЬ суух, гацах, тээглэх, хөндөлдөх, хадуух, хавчуулдах.
ЗАСТРЕЛИТЬ буудан алах, буудчих.
ЗАСТРЕЛИТЬСЯ биеэ буудаж алах, өөрийгөө буудах.
ЗАСТРЕЛЬЩИК үүсгэгч, эхлэгч, өдөөгч.
ЗАСТРЕЛЬЩИЦА үүсгэгч эмэгтэй, эхлэгч эмэгтэй, өдөөгч эмэгтэй.
ЗАСТРОИТЬ дүүрэн барих, барилга барих; ~ пустырь сул газар барилга барих.
ЗАСТРОИТЬСЯ дүүрэн барилга болох, баригдах; город ~лся хот дүүрэн барилга болов.

ЗАСТРОЙЩИК барилга бариулагч.
ЗАСТРОЙЩИЦА барилга бариулагч эмэгтэй, барилга бариулагч эхнэр.
ЗАСТРОЧИТЬ I 1. нарийсган оёх; 2. татлан эхлэх, хурдан бичих, таталгах.
ЗАСТРОЧИТЬ II тачигнаж эхлэх, тачигнатал буудах, тачигнах.
ЗАСТРУИТЬСЯ гожгодож эхлэх, гожгонож эхлэх, гожгодох, гожгонох, годхний урсах.
ЗАСТРЯТЬ гацах, тээглэх, хөндөлдөх, суух, хавчуулдах; ~ в грязь шаварт суух; ~ в горле хоолойд тээглэх, горойх.
ЗАСТУП төмөр хүрээ.
ЗАСТУПАТЬ I орлох, болох.
ЗАСТУПАТЬ II халан авах, хүлээн авах.
ЗАСТУПАТЬСЯ, өмгөөлөх, өмөөрөх, хаацайлах.
ЗАСТУПИТЬ халан авах, хүлээн авах.
ЗАСТУПИТЬСЯ өмгөөлөх, өмөөрөх, хаацайлах; ~ за кого-либо хүнийг өмгөөлөх.
ЗАСТУПНИК өмгөөлөгч, өмөөрөгч, хаацайлагч.
ЗАСТУПНИЦА өмгөөлөгч эмэгтэй, өмөөрөгч эмэгтэй, хаацайлагч эмэгтэй.
ЗАСТУПНИЧЕСТВО өмгөөлөл, өмөөрөл, хаацайлал.
ЗАСТЫВАТЬ I. царцах, хөрж өтгөрөх; 2. бээрэх, даарч хөших, хөрөх; 3. хөдлөхгүй болох, мэлрэх, бэгтрэх; 4. зогсонги болох, зогсох, унтрах.
ЗАСТЫДИТЬ нчээх.
ЗАСТЫДИТЬСЯ нчих.
ЗАСТЫНУТЬ I. царцах, хөрч өтгөрөх, хөрөх; жир застыл өөх царцав; 2. бээрэх, даарч хөших, хөрөх; 3. хөдлөхгүй болох, мэлрэх, бэгтрэх; ~ от удивления гайхан мэлрэх; 4. зогсонги болох, зогсох, унтрах.
ЗАСТЫТЬ, хөдлөхгүй болох, мэлрэх, бэгтрэх.
ЗАСУЕТИТЬСЯ үймцэж эхлэх, үймэлдэж эхлэх, үймцэх, үймэлдэх.
ЗАСУНУТЬ хнийх, гудрах, хавчуулах, шургуулах; ~ руку в карман гараа халаасандаа хнийх.
ЗАСУХА ган, ган гачиг.
ЗАСУХОУСТОЙЧИВ|ОСТЬ ган тэсвэрлэх, ганд тэсвэртэй, ганд тэсдэг; ~ое растение ганд тэсвэртэй ургамал.
ЗАСУЧИВАТЬ,
ЗАСУЧИТЬ, шамлах, шуух, сөхөх; ~ рукава ханцуй шамлах.
ЗАСУШИВАТЬ хатаах.
ЗАСУШИВАТЬСЯ хатах, хагдрах, можих.
ЗАСУШИТЬ хатаах, ~ цветок в книге номын завсар цэцэг хатаах.
ЗАСУШИТЬСЯ хатах, хагдрах, можих.
ЗАСУШЛИВ|ИЙ ган, гантай, гандуу, ганддаг; ~ое лето гантай зун; ~ая местность ганддаг газар.
ЗАСЧИТАТЬ тоолох, тооцох, тооцон авах, суулгах.
ЗАСЧИТЫВАТЬ тоолох, тооцох, тооцон авах, суулгах; ~ полгода за год хагас жилийг жилд тоолох.
ЗАСЧИТЫВАТЬСЯ тоологдох, тооцогдох.
ЗАСЫЛАТЬ 1. явуулах, нлгээх; 2. явуулах, тавих.
ЗАСЫПАТЬ I. булах, асгаж дүүргэх; ~ яму нүх булах; 2. асгах, тарааж асгах, үрэх; 3. дарах, булах, дээр дээрээс нь өгөх, дээр дээрээс нь хаях; ~ цветами цэцэг дээр дээрээс нь өгөх, цэцгээр булах; ~ вопросами дээр дээрээс нь асуух; 4. үйх, орхих, хнийх; 5. хнийг өгөх, өгөх.
ЗАСЫПАТЬ I унтах.
ЗАСЫПАТЬ II 1. булах, асгаж дүүргэх; 2. асгах, тарааж асгах, үрэх; 3. дарах булах, дээр дээрээс нь өгөх, дээр дээрээс нь хаях; 4. үйх, орхих, хнийх; 5. хнийг өгөх, өгөх.

ЗАСЫПАТЬСЯ бүрхэгдэх.
ЗАСЫПАТЬСЯ 1. орох, шигэх; 2. хучигдах, бүрхэгдэх, тараан асгах, дүүрэх.
ЗАСЫПКА булах, асгах.
ЗАСЫХАТЬ хатах, гандах.
ЗАТАЁНН||ЫЙ 1. нууц, нуусан, нууцгай хадгалсан, дарсан; 2. нууц, далдын, нууц далдын; ~ые мечты далдын хүсэл; 3. нам намжаасан, дарсан, барьсан, татсан; с ~ым дыханием амьсгалаа намжааж, барьж.
ЗАТАЙТЬ 1. нуух, нууж хаах, далдлах, зангидах, өвөрлөх; ~ злобу өшөөгөө далдлах, өшөө өвөрлөх; 2. намжаах, дарах, барих, татах; ~ дыхание амьсгалаа намжаах, амьсгаагаа барих.
ЗАТАИВАТЬ 1. нуух, нууж хаах, далдлах, заигдах, өвөрлөх; 2. намжаах, дарах, барих, татах.
ЗАТАЛКОВАТЬ шахалдах, түлхэлдэх, шахалдаж гэмтээх, түлхэлдэж зовоох.
ЗАТАПЛИВАТЬ 1. галлах, түлэх; 2. галлаж эхлэх, түлж эхлэх.
ЗАТАПТЫВАТЬ 1. гншгэх, гншгэж алга болгох, гншгэлж баллах; 2. бяц гншгэлэх, гншгэлж алах; 3. гншгэлэх, шавхай болгох, чийрлах.
ЗАТАСКАНН||ЫЙ 1. өмсч өмсчихсөн, чирч чирчсэн; 2. элгэдсэн, хуучирсан; 3. олон ам дамжсан, дөжин болсон; ~ая мелодия дөжин болсон ая.
ЗАТАСКАТЬ 1. өмсч өмсчих, элээчих, чирч чирчихэх; ~ пальто пальто өмсч өмсчих; 2. олон ам дамжуулах, дөжинртөл болтол давтах; 3. чирч явах, дамжуулан явуулах.
ЗАТАСКИВАТЬ I 1. чирч аваачих, чирч оруулах; 2. чирч авчрах, салахгүй байж оруулах.
ЗАТАСКИВАТЬ II 1. өмсч өмсчих, элээчих, чирч чирчихэх; 2. олон ам дамжуулах, дөжин болтол давтах; 3. чирч явах, дамжуулан явуулах.
ЗАТАЧИВАТЬ хурцлах, ирлэх, гуранздах.
ЗАТАЩИТЬ 1. чирч аваачих, чирч оруулах; ~ в лес ойд чирч аваачих; 2. чирч авчрах, салахгүй байж оруулах; ~ в гости зочныг салахгүй байж оруулах.
ЗАТВЕРДЕВАТЬ хатуурах, хатуу болох, нягтарших, дагтарших.
ЗАТВЕРДЕЛОСТЬ хатуу болох, хатуурал, нягтаршил.
ЗАТВЕРДЕЛ||ЫЙ хатуу болсон, хатуурсан, нягтаршсан, дагтаршсан; ~ая опухоль хатуурсан хавдар.
ЗАТВЕРДЕНИЕ хатуу болох, хатуурах; 2. хавдар.
ЗАТВЕРДЕТЬ 1. хатуу болох, хатуурах; нягтарших, дагтарших.
ЗАТВЕРДИТЬ 1. цээжлэх; 2. давтаж эхлэх, цээжилж эхлэх, дахин дахин давтах.
ЗАТВОР 1. замаг; ~ винтовки винтовын замаг; 2. түгжээ, хөшүүр.
ЗАТВОРИТЬ хаах, түгжих; ~ дверь хаалга түгжих.
ЗАТВОРИТЬСЯ 1. хаагдах; 2. дотроос нь хаагаад суух, түгжээд суух; ~ в комнате өрөөгөө дотроос нь түгжээд суух.
ЗАТВОРНИК 1. даяанч, бүтээлч, аглагч; 2. зожиглогч, зожиглон суугч; жнгь ~ом зожиглон суух.
ЗАТВОРНИЧЕСКИЙ жожиг, жожигч, даяанч шиг, даяанчийн.
ЗАТВОРЯТЬ хаах, түгжих.
ЗАТВОРЯТЬСЯ 1. хаагдах; 2. дотроос нь хаагаад суух, түгжээд суух.
ЗАТЕВАТЬ 1. сэдэх, сэдэвлэх; 2. үүсгэх, өдөөх.
ЗАТЕЙЛИВЫЙ 1. янзтай, маягтай, төвөгтэй гоё; 2. зугаатай, сонирхолтой, сонни.
ЗАТЕЙНИК 1. зугаатай хүн; 2. олон нийтийн эрхлэгч.
ЗАТЕКАТЬ 1. урсан орох, орох 2. чилэх, бадайрах; 3. хавагнах, бөлцийх.

ЗАТЕМ 1. тэгээд, дараа нь, дараагаар нь, сүүлд нь, сүүлээр нь, чингээд; 2. тул, гулд, гэж.
ЗАТЕМНЕНИЕ 1. харанхуй болох, бүрнй болох; 2. харанхуйлах, харанхуй болгох; 3. харлах; ~ в легкнх уушнг харлах.
ЗАТЕМНЁ||ТЬ бараантаж эхлэх, бараантах, бараалан харагдах; **вдали** ~л лес алсад ой бараантаж харагдав.
ЗАТЕМНИТЬ 1. бараан болгох, бараалах, сүүдэрлэх, хар болгох, харлуулах; 2. харанхуй болгох, харанхуйлах, халхлах; ~ город хотыг харанхуйлах; 3. балартуулах, балархай болгох; ~ смьел утгыг нь балархай болгох.
ЗАТЕМНО харанхуйгаар, харанхуй байхад; **уехать** ~харанхуйгаар явах.
ЗАТЕМНЯТЬ 1. бараан болгох, бараалах, сүүдэрлэх, хар болгох, харлуулах; 2. харанхуй болгох, харанхуйлах, халхлах; 3. балартуулах, балархай болгох.
ЗАТЕРЕТЬ 1. баллах, баллаж арилгах, арилгах, будаж арилгах; ~ подпись гарын үсэг баллах; 2. хавчнх, шахах; 3. хавчих, шахан гаргах.
ЗАТЕРЯ||ТЬСЯ 1. алга болох, гээгдэх, хаягдах, алдагдах; **моё письмо** ~лось миний захидал алга болжээ; 2. харагдахгүй болох, алга болох, байхын бараагүй болох, мартагдах; ~ в толпе олон хүн дотор харагдахгүй болох.
ЗАТЕСАТЬ хийх, цавчиж хийх; ~ кол гадас хийх.
ЗАТЕСАТЬСЯ шурган орох, шургах.
ЗАТЭСЫВАТЬ хийх, цавчиж хийх.
ЗАТЕЧЬ 1. урсан орох, орох; 2. чилэх, бадайрах; **ноги затекли** хөл чилчихлээ; 3. хавагнах, бөлцнийх; **глаз затёк** өрөөсөн нүд нь бөлцнийжээ.
ЗАТЁ||Я 1. үүсгэл, сэдлэг, санаачилга, хэрэг; **неудачная** ~ бүтэмжгүй үүсгэл, бүтэмжгүй хэрэг; 2. наадам, зугаа; **ребячьи** ~и хүүхдийн зугаа; 3. гоёл, чимэглэл, маяг.
ЗАТЯТЬ 1. сэдэх, сэдэвлэх; ~ **рискованное дело** бүтэжтэй, бүтэхгүй хэрэг сэдэх; 2. үүсгэх, өдөөх; ~ **драку** зодоон өдөөх.
ЗАТИРАТЬ 1. баллах, баллаж арилгах, арилгах, будаж арилгах; 2. хавчнх, шахах; 3. /хүнийг/ хавчнх, шахан гаргах.
ЗАТИСКИВАТЬ чихчихэх, гударчихах, хавчуулчихах.
ЗАТИСНУТЬ чихчихэх, гударчихах, хавчуулчихах.
ЗАТИХАТЬ намжих, намхрах, чнмээгүй болох, замхрах.
ЗАТИХНУТЬ 1. намжих, намхрах, чнмээгүй болох, замхрах; 2. намжих, тогтох; **дождь затих** бороо намжив; 3. амсхийх, тайвшрах, дуугүй болох, номхрох; **больной затих** өвчтөн амсхийв.
ЗАТИШЬЕ нам гүм байх, сэгснийх; ~ **перед грозой** ширүүн борооны өмнө нам гүм болох.
ЗАТКАТЬ нэхэх, угалз тавих; ~ **ковёр** цвстами цэцэгтэй хнвс нэхэх.
ЗАТКНУТЬ 1. бөглөх, таглах; ~ **бутылку пробкой** лонх бөглөх; 2. хавчуулах, шургуулах; ~ **топор за пояс** сүх бүсэндээ хавчуулах; ~ **за пояс кого-либо** хүнийг давах, гаргуулах.
ЗАТМЕВАТЬ 1. харанхуйлах, халхлах бүрхэх; 2. давах, дарах.
ЗАТМЕНИЕ 1. хиртэх, баригдах; ~ **солнца** нар хиртэх; **луноое** ~ сар баригдах; 2. дотор харанхуйлах, ухаан балартах; **на меня** нашло ~ миний ухаан балартлаа.
ЗАТМ||И||ТЬ 1. харанхуйлах, халхлах, бүрхэх; **тучи** ~ли солнце үүл нар харанхуйлав; 2. давах, дарах; ~ **всех своей красотой** гуа сайхнаараа бүгдээс давах.
ЗАТО боловч, гэвч, тэгсэн дээ.
ЗАТОВАРИВАНИЕ бараа хэт хуримтлуулах, бараа хэт хуримтлуулалт.
ЗАТОВАРИВАТЬ бараа хэт хуримтлуулах.
ЗАТОВАРИВАТЬСЯ, ЗАТОВАРИТЬСЯ бараа хэт хуримтлах.

ЗАТОВАРИТЬ бараа хэт хуримтлуулах.

ЗАТОЛКАТЬ шахалдах, түлхэлдэх, шахалдан гэмтээх, түлхэлдэн зовоох.

ЗАТОН 1. тохой, булан; 2. загас барнх хашлага, 3. онгоцны буудал.

ЗАТОНУТЬ жнвэх, шингэх.

ЗАТОПАТЬ дэвсэж эхлэх, дэвсэж гарах; ~ ногами хөлөөрөө дэвсэж гарав.

ЗАТОПИТЬ I 1. галлах, түлэх; ~ печь зуух галлах; 2. галлаж эхлэх, түлж эхлэх.

ЗАТОПИТЬ II 1. хальж ус авах, үерлэж ус авах; 2. живүүлэх, шингээх; ~ суда хөлөг ойгоц живүүлэх.

ЗАТОПИТЬСЯ I галлагдаж эхлэх, галлагдах, гал ноцож эхлэх, гал ноцох.

ЗАТОПИТЬСЯ II усанд автах.

ЗАТОПЛЕНИЕ усанд автах, усанд авталт.

ЗАТОПЛЯТЬ I хальж ус авах, үерлэж ус авах; 2. живүүлэх, шингээх.

ЗАТОПАТЬ 1. гишгэх, гишгэж алга болгох, гишгэн баллах; ~ следы мөрний нь гишгэж баллах; 2. бяц гишгэх, гишгэж алах; 3. гишгэлэх, шавхай болгох, чийрлах; ~ кого-либо в грязь олны өмнө хүний нэрийг гутаах.

ЗАТОР хахалдах, шавааралдах, чихэлдэх, хахалдан зогсох, шавааралдан тогтох, чихэлдэн зогсох; ~ льда мөс шавааралдан тогтох.

ЗАТОРМОЗИТЬ 1. тоормослож эхлэх, тооромсоглон эхлэх; 2. тоормослон зогсоох, тооромсоглох; 3. саатуулах, саад учруулах; ~ дело ажил саатуулах.

ЗАТОРОПИТЬСЯ яарч эхлэх, яарах.

ЗАТОСКОВАТЬ уйтгарлаж эхлэх, гуниж эхлэх, уйтгарлах, гунх.

ЗАТОЧЕНИЕ хорих, гянданд хорих.

ЗАТОЧИТЬ I хуршлах, нрлэх, гуранздах.

ЗАТОЧИТЬ II хорих; ~ в тюрьму гянданд хорих.

ЗАТОШНИТЬ бөөлжис хутгаж эхлэх, бөөлжис хүрэх.

ЗАТРАВИТЬ 1. нохойгоор барнулах, нохой турхирч бариулах; ~ зайца нохойгоор туулай барнулах; 2. мөрдөх, мөрдөж хавчих, шахаж хяхах, хяхаж хясах.

ЗАТРАГИВАТЬ 1. шүргэх, хүрэх; 2. хүрэх; хөндөх, халдах; 3. цухас дурдах, цухуйлгах, хөндөх.

ЗАТРАПЕЗНЫЙ өдөр тугтмын, гэрийн, гэр зуурын.

ЗАТРАТА үрэгдүүлэх, сүйтгэх, гарздах, гарлага, зарлага, үрэгдэл, сүйтгэл; *непроизводительная* ~ үргүй гарлага.

ЗАТРАТИТЬ гаргах, зарах, үрэх, үрэгдүүлэх, сүйтгэх.

ЗАТРАЧИВАТЬ гаргах, зарах, үрэх, үрэгдүүлэх, сүйтгэх; ~ много усилий их чармайлт гаргах.

ЗАТРАЧИВАТЬСЯ зарцуулах, зарагдах, гарах.

ЗАТРЕБОВАТЬ шаардах, нэхэх, эрэх; ~ документ баримт бичиг нэхэх, үнэмлэх шаардах.

ЗАТРЕПЕТАТЬ айж чичирч эхлэх, салганаж эхлэх, чнчрэглэх, чичрэгнэх, салганах.

ЗАТРЕЩАТЬ 1. тас няс хийж эхлэх, тачигнах, тачигнан цав гарах; лёд затреши́т мөс тас няс хийнэ; 2. тарчигнаж эхлэх, тарчигнаж эхлэх, парчигнах, тарчигнах; *вот барабаны* ~ ли заа, бөмбөр парчигнаж эхэллээ; 3. тор тор гэж эхлэх, чор чор гэж эхлэх, тор тор гэх, чор чор гэх.

ЗАТРЕЩИН||А алган боов; *дать* ~у алган боов идүүлэх, алгдах.

ЗАТРОНУТЬ 1. шүргэх, хүрэх; 2. хүрэх, хөндөх, халдах; ~ чьи-либо интересы хүний эрх ашигт халдах; 3. цухас дурдах, цухуйлгах, хөндөх; ~ вопрос асуудлыг цухуйлгах; асуудлыг хөндөх.

ЗАТРУБИТЬ бүрээ татаж эхлэх, бүрээ татах.

ЗАТРУДНЕНИИ||Е 1. бэрхшээл, түвэг, саад, тотгор; *устранить* ~ саадыг зайлуулах; 2. бэрхшээл, гачигдал; *быть в -и* бэрхшээл учрах, гачигдалтай байх.

ЗАТРУДНИТЕЛЬНОСТЬ бэрхшээлтэй байх.

ЗАТРУДНИТЕЛЬНЫЙ бэрхтэй, бэрхшээлтэй, гачигдалтай; ~ое положение бэрхшээлтэй байдал.

ЗАТРУДНИТЬ 1. түвэг удах, бэрхшээл учруулах, саад болох; ~ кого-либо поручением даалгавар өгч түвэг удах; 2. түвэгтэй болгох, бэрхтэй болгох, бэрхшээлтэй болгох; ~ куда-либо доступ орохыг бэрхшээлтэй болгох.

ЗАТРУДНИТЬСЯ бэрхтэй байх, бэрхшээлтэй байх, түвэгтэй байх, бэрхшээх, түвэгшээх; ~ ответом харнулах бэрхтэй байх, харнулахыг түвэгшээх.

ЗАТРУДНЯТЬ 1. түвэг удах, бэрхшээл учруулах, саад болох; 2. түвэгтэй болгох, бэрхтэй болгох, бэрхшээлтэй болгох.

ЗАТРУДНЯТЬСЯ бэрхтэй байх, бэрхшээлтэй байх, түвэгтэй байх, бэрхшээх, түвэгшээх.

ЗАТРЯСТИ сэгсэрч эхлэх, гүвж эхлэх, сэгсрэх, гүвэх.

ЗАТРЯСТИСЬ салганаж эхлэх, чичирч эхлэх, салганах, чичрэх.

ЗАТУМАНИВАТЬ 1. манантуулах, будантуулах, униартуулах, манаруулах; 2. бүрхэх, бүргэлзүүлэх; 3. бүрхэгтүүлэх, бүрхэг болгох, балархай болгох.

ЗАТУМАНИВАТЬСЯ 1. манантах будантах, уннартах, манарах; 2. нулимстах, бүрхэх, барайх, баргар болох; 3. бүрхэгтэх, бүрхэг болох, балархай болох.

ЗАТУМАНИТЬ||ТЬ 1. манантуулах, будантуулах, униартуулах, манаруулах; 2. бүрхэх, бүргэлзүүлэх; *слёзы* ~ли глаза нулимс нүд бүрхлээ; 3. бүрхэгтүүлэх, бүрхэг болгох, балархай болгох; ~ смысл утгы нь бүрхэгдүүлэх.

ЗАТУМАНИТЬСЯ 1. манантах, будантах, униартах, манарах; 2. нулимстах, бүрхэх, барайх, баргар болох; *затуманились* глаза нүд нулимстав; 3. бүрхэгтэх, бүрхэг болох, балархай болох.

ЗАТУПИТЬ, ЗАТУПИТЬ мохоох, мохоо болгох, толжих; ~ нож хутга мохоох.

ЗАТУПИТЬСЯ мохоох, мохоо болгох, толжих.

ЗАТУПЛЯТЬСЯ мохоох, мохоо болох, толхигдох.

ЗАТУХАНИЕ унтрах, сөнөх, бөхөх.

ЗАТУХАТЬ сөнөх, бөхөх, намжнж үгүй болох.

ЗАТУХНУТЬ 1. унтрах, сөнөх; *костёр затух* түүдэг гал унтрах; 2. сөнөх, бөхөх, намжнж үгүй болох.

ЗАТУШЕВАТЬ бэхдэх, бэхээр будах.

ЗАТУШЕВЫВАТЬ 1. бэхдэх, бэхээр будах; 2. баллах, далдлах; ~ своё участие в деле хэрэгт оролцсоноо далдлах.

ЗАТУШИТЬ унтраах, бөхөөх, бүрхэгдүүлэх; ~ свечу лаа унтраах, лаа бөхөөх.

ЗАТХЛЫЙ 1. хөгц үнэртэй, үнэр гутсан, ваал үнэртэй, хөгцөрсөн, ваалсан; ~ая мука үнэр гутсан гурил; 2. ялзарсан, ялзармал; ~ая среда ялзармал орчин.

ЗАТЫКАТЬ 1. бөглөх, таглах; 2. хавчуулах, шургуулах.

ЗАТЫЛОК дагз, шил, шилэн хүзүү; *становиться н* ~ шил шилээ харан зогсох, цувран зогсох.

ЗАТЫЛОЧНЫЙ ~ая кость шилэн хүзүү, дагзны яс.

ЗАТЫЧКА, бөглөө, таглаа; ~ из трипочки даавуу бөглөө.

ЗАТЯГИВАТЬ 1. зангидах, татаж уях, бүслэх; 2. чанга татах; 3. сорох, шигдүүлэх; 4. бүрхэх, халхлах; 5. аних, битүүрэх; 6. сунжруулах, унжруулах, удаашруулах; 7. дуулж эхлэх, татаж эхлэх, уянгалуулж эхлэх, гаргах.

ЗАТЯГИВАТЬСЯ 1. чанга татах, татаж уях, зангидах, чангалах, чангарах; 2. бүрхэгдэх, хучигдах, татах; 3. аних,

битүүрэх; 4. сунжрах, унжрах, удаашрах, ужих; 5. залгих, сорох дотогш татах.

ЗАТЯЖКА 1. сунжрах, унжрах, удаашрах, сунжрал, унжрал, удаашрал; 2. залгих, сорох, дотогш татах.

ЗАТЯЖН||ОЙ ужсан, унжирсан, сунжирсан, удааширсан; ~ая **болезнь** ужсан өвчин, удааширсан өвчин.

ЗАТЯНУ||ТЬ 1. зангидах, татаж уях, бүслэх; зятянуть үзэл зангилаа зангидах; 2. чанга татах; ~ **поводья** жолоогоо чанга татах; 3. сорох, шигдүүлэх; 4. бүрхэх, халхлах; **небо** ~ло тучамп үүл тэнгэр бүрхжээ; 5. анхнх, битүүрэх; **раиу** ~ло шарх анхнв; 6. сунжруулах, унжруулах, удаашруулах; 7. дуулж эхлэх, татаж эхлэх, уянгалуулж эхлэх, гаргах; ~ **песню** дуу гаргах, дуу уянгалуулж эхлэх.

ЗАТЯНУ||ТЬСЯ 1. чанга татах, татаж уях, зангидах, чангалах, чангаруулах; үзэл ~лсь зангилаа зангирав; 2. бүрхэгдэх, татах, замагтах, хучигдах; **пруд** ~лсь типий цөөрөм замагтав; 3. анхнх, битүүрэх; **раиа** ~лсь шарх битүүрвэ; 4. сунжрах, унжрах, удаашрах, ужих; 5. залгих, сорох, дотогш татах; ~ **сигаретой** тамхины утаа залгих.

ЗАУНЫВНО гуннглалтай, гуннтай, гуннлтай.

ЗАУНЫВН||ЫЙ гуннтай, гуннглалтай, гуннгламаар, гуннглуулсан; ~ая **песня** гуннтай дуу.

ЗАУПРЯМИТЬСЯ зөрүүдэлж эхлэх, зөрж эхлэх, зөрүүд нь хөдлөх.

ЗАУРЯДНЫЙ энгийн, жирнийн, дунд зэргийн.

ЗАУТЮЖИВАТЬ нндүүдэх.

ЗАУЧЕННЫЙ цээжилсэн, тогтоосон.

ЗАУЧИВАТЬ цээжлэх, тогтоох.

ЗАУЧИВАТЬСЯ цээжлэгдэх, тогтоогдох.

ЗАУЧИТЬ цээжлэх, тогтоох; ~ **правило** дүрэм цээжлэх.

ЗАУЧИТЬСЯ ном үзэж ядарчих, ядартлаа хичээллэх.

ЗАУШАТЕЛЬСКИЙ 1. дайрсан, муучилсан. 2. тэмдэглэх, тэмдэглэн бичих; 3. бүрмөсөн тогтоох, яг тодорхойлох.

ЗАХАЖИВА||ТЬ орох, явах; ~**ите почаще!** орж байгаарай, орж гарч байгаарай.

ЗАХВАЛИВАТЬ хэт магтах, өнгөрүү магтах.

ЗАХВАЛИТЬ хэт магтах, өнгөрүү магтах.

ЗАХВАТ байлдан авах, булаан авах, эзэрхэн авах, эзлэн авах; ~ **власти** засгийн эрхийг байлдан авах.

ЗАХВАТ||ИТЬ 1. авах, атган авах; ~ **горсть орехов** атга самар авах; 2. байлдан авах, булаан авах, эзэрхэн авах, эзлэн авах, түрэмгийлж эзлэх; 3. аваад явах, хамт очих; 4. дайралдах, тохнолдох, уулзах, барнад авах; 5. анхаарал татах, сонирхол татах, сэтгэл эзлэх; **работа** ~ла его целиком ажил нь түүний бүх анхаарлыг татжээ; **дух** ~ло, **дыхание** ~ло амьсгал бачимдлаа.

ЗАХВАТНИЧЕСКИЙ түрэмгийлэн эзлэх, эзэрхэн түрэмгийлэх, түрэмгий, эзэрхэг.

ЗАХВАТЧИК түрэмгийлэн эзлэгч, эзэрхэн түрэмгийлэгч.

ЗАХВАТЫВАТЬ 1. авах, атган авах; 2. байлдан авах, булаан авах, эзэрхэн авах, эзэлж авах, түрэмгийлэн эзлэх; 3. аваад явах, хамт очих; 4. дайралдах, тохнолдох, уулзах, барнад авах; 5. анхаарал татах, сонирхол татах, сэтгэл эзлэх.

ЗАХВАТЫВАЮЩИЙ сонирхол татсан, сэтгэл догдлуулсан, дур булаасан; ~ **роман** сэтгэл догдлуулсан роман.

ЗАХВОРАТЬ өвдөх, өвчин хүрэх.

ЗАХИРЁТЬ 1. үлбийх, үлбэгэр болох, шармийх; 2. шалчийх, шалчгар болох, шал буух, жол болох.

ЗАХИХИКАТЬ тав нь ханаж инээх, хий хий гэх, хээ хээ гэх.

ЗАХЛЕБНУТЬСЯ 1. ус залгих, цацах, хахаж цацах; 2. хахаж цацах.

ЗАХЛЕБЫВАТЬСЯ 1. ус залгих, цацах, хахаж цацах; 2. хахаж цацах, эгших, гэгэх; ~ **от смеха** хахаж цацан инээх.

ЗАХЛЕСТНУТЬ 1. бугуйлдан татах, бугуйлдах; ~ **петлей** бугуйлдан татах; 2. давлан цохих, эвхрэн гуядах, цалгин орох; 3. татан оруулах, дагуулан авах.

ЗАХЛЕСТНУТЬСЯ ороочих, ороон чангарах.

ЗАХЛЁСТЫВАТЬ 1. бугуйлдан татах, бугуйлдах; 2. давлан цохих, эвхрэн гуядах, цалгин орох; 3. татан оруулах, дагуулан авах.

ЗАХЛЁСТЫВАТЬСЯ ороочих, ороон чангарах.

ЗАХЛОПАТЬ ташиж эхлэх, таших; ~ **в ладоши** алга ташиж эхлэх.

ЗАХЛОПНУТЬ хав хийтэл хаах, тас /гэтэл/ хаах; ~ **дверь** хаалга тас хаах.

ЗАХЛОПНУ||ТЬСЯ хав хийтэл хаагдах, тас /гэтэл/ хаагдах, хав хийх; **дверь** ~лсь хаалга хав хийтэл хаагдав.

ЗАХЛОПОТАТЬСЯ оролдож ядрах, ~ **по хозяйству** ажл оролдож ядрах.

ЗАХЛОПЫВАТЬ хав хийтэл хаах, тас /гэтэл/ хаагдах, тав хийх.

ЗАХМЕЛЕТЬ согтох, хөлчүүрэх.

ЗАХОД 1. шингэх, жаргах, орох; ~ **солица** нар шингэх; 2. орох, орж очих; ~ **в порт** боомтод орох.

ЗАХОДИТЬ I 1. орох; 2. цаана орох, цаагуур орох; 3. хол явчихах; 4. орох, жаргах, шингэх; 5. эхлэх.

ЗАХОДИТЬ II явж эхлэх, хөлхөх, давлаж эхлэх, долгиулж эхлэх.

ЗАХОДЯЩ||ИЙ 1. орогч; 2. шингэгч, орж байгаа, жаргаж байсан; ~**её солнце** шингэж байгаа нар.

ЗАХОЛУСТНЫЙ бөглүү буйд, бөглүү, буйд, алсалсан, хол хөдөөгийн; ~ **городок** буйд өчүүхэн хот.

ЗАХОЛУСТЬЕ бөглүү газар, буйд газар.

ЗАХОРОНЕНИЕ оршуулах, хөдөөлүүлэх, оршуулалт, хөдөөлүүлэлт; ~ **уриы** бумба оршуулах.

ЗАХОРОНИТЬ оршуулах, хөдөөлүүлэх.

ЗАХОТЕТЬ хүсэх, дур хүрэх, бодох, гэх.

ЗАХОТЕ||ТЬСЯ хүсч эхлэх, дур хүрэх, санагдах, гэх, хүрэх; ~**лось пить** юм уумаар санагдав, юм уух дур хүрвэ; ~**лось спать** нойр хүрлээ.

ЗАХОХОТАТЬ гачигнатал ннээх, хөхрөх.

ЗАХРАПЁТЬ хурхирч эхлэх, хурхирч гарах.

ЗАХРИПЁТЬ хяхтнаж эхлэх, хэрчигнэж эхлэх.

ЗАХРОМАТЬ доголж эхлэх, хазганаж эхлэх, доголох, хазганах.

ЗАХРУСТЁТЬ харжигнаж эхлэх, шарчигнаж эхлэх, харжиг харжиг гэх, шарчиг шарчиг гэх, шар шар гэх, нудхийх, түсхийх.

ЗАЦВЕСТИ цэцэглэж эхлэх, цэцэглэх, дэлгэрэх.

ЗАЦЕПИТЬ 1. дэгээдэх, гогдох, өлгөх, тээглүүлэх; ~ **багром** дэгээгээр дэгээдэх; 2. дайрах, шүргэх, тээглэх, бүдрэх; ~ **погой** за порог босгонд бүдрэх.

ЗАЦЕПИТЬСЯ тээглэх, тээгэлдэх, өлгөгдөх, торох, дэгээдэгдэх.

ЗАЦЁПКА дэгээ, гох.

ЗАЦЕПЛЯТЬ 1. дэгээдэх, гогдох, өлгөх, тээглүүлэх; 2. дайрах, шүргэх, тээглэх, бүдрэх.

ЗАЦЕПЛЯТЬСЯ тээглэх, тээгэлдэх, өлгөгдөх, торох, дэгээдэгдэх.

ЗАЧАРОВАННЫЙ сэтгэл булаагдсан, дур татагдсан, өөрийн эрхгүй болсон.

ЗАЧАРОВАТЬ сэтгэл булаах, дур татах.

ЗАЧАРОВЫВАТЬ сэтгэл булаах, дур татах.

ЗАЧАСТИТЬ байнга ордог болох, үргэлж явдаг болох; ~ **в гости** байнга зочлон ордог болох.

ЗАЧАСТУЮ олонтоо, байн байн; **так** ~ **бывает** ингэх олонтоо байдаг.

ЗАЧАТИЕ үр тогтох, хээл олох, хүүхэд олох.
ЗАЧАТОК үүсвэр, эх үүсвэр,
ЗАЧАТОЧНЫЙ эх үүсвэрийн, үүсвэрийн; в -ом состоянии үүсвэрийн байдалтай.
ЗАЧАХНУТЬ хатах, тачир болох, хатангирах, хатангир болох.
ЗАЧЁМ юунд, яагаад, юу гэж; ~ ты пришёл? чи юунд ирэв?
ЗАЧЁМ-ТО юу гээд ч юм, яах ч гэсэн юм.
ЗАЧЕРВИВЕТЬ өгөх, хорхойтох.
ЗАЧЕРКИВАТЬ баллах, дарах.
ЗАЧЕРКНУТЬ баллах, дарах; ~ слово үг дарах, үг баллах.
ЗАЧЕРНЁТЬ харлаж эхлэх, харлах, харлан харагдах, бараалан харагдах.
ЗАЧЕРНЁТЬСЯ харлан харагдаж эхлэх, бараалан харагдах.
ЗАЧЕРПНУТЬ утгах, утгаж авах; ~ воды ус утгаж авах.
ЗАЧЕРСТВЕЛ[Ь]ЫЙ 1. хатсан, хатуу болсон; ~ хлеб хатсан талх; 2. өр зузаан болсон, хатуурсан, шинжгүй болсон; ~ое сердце хатуурсан сэтгэл.
ЗАЧЕРСТВЕТЬ 1. хатах, хатуу болох; 2. өр зузаан болох, хатуурах.
ЗАЧЕСАТЬ самнах; ~ волосы назад үсээ гэдрэг самнах.
ЗАЧЕСАТЬСЯ 1. загатнаж эхлэх, загатнах; 2. үсээ самнах.
ЗАЧЁСТЬ 1. тоололцох, тооцох, тоолох, тооцож авах; 2. шүүлэгсэнд тооцох.
ЗАЧЁСЫВАТЬ самнах.
ЗАЧЁСЫВАТЬСЯ үсээ самнах.
ЗАЧЕТ 1. тооцох, тоололцох, тоолох, тооцож авах; 2. шүүлэг; **сдать** ~ шүүлэг өгөх, шүүлгэх.
ЗАЧЕТНЫЙ шүүлгийн, сурлагын; ~ая книжка сурлагын дэвтэр.
ЗАЧИН эх; ~ былпы дуулийн эх.
ЗАЧИНАТЕЛЬ үүсгэгч, үүсгэгч, эхлээч.
ЗАЧИНИТЬ 1. нөхөх, нөхөөс хадах; ~ брюки өмд нөхөх; 2. үзүүлэх; ~ карандаш харандаа үзүүлэх.
ЗАЧИНЩИК өдөөгч; ~ мятежа самуун өдөөгч.
ЗАЧИСЛЕНИЕ оруулах, элсүүлэх, оруулалт элсүүлэлт; ~ в штат орон тоонд оруулах.
ЗАЧИСЛИТЬ 1. оруулах, элсүүлэх, авах; ~ в университет их сургуульд элсүүлэх; ~ на службу албанд авах; 2. оруулах, хийх, бичих; ~ на текущий счёт харилцах дансанд хийх.
ЗАЧИСЛИТЬСЯ орох, элсэх, тоонд орох; ~ в институт дээд сургуульд орох.
ЗАЧИСЛЯТЬ 1. оруулах, элсүүлэх, авах; 2. оруулах, хийх, бичих.
ЗАЧИСЛЯТЬСЯ орох, элсэх, тоонд орох.
ЗАЧИТАТЬ 1. уншин сонгох, уншин толилуулах; ~ протокол тогтоол уншин сонгох; 2. уншихаар аваад эргүүлж өгөхгүй байх.
ЗАЧИТАТЬСЯ их сонирхон унших, их шуналтай унших; ~ романиом роман их шуналтай унших.
ЗАЧИТЫВАТЬ I 1. тооцох тоололцох, тоолох, тооцож авах; 2. шүүлэгсэнд тооцох.
ЗАЧИТЫВАТЬ II 1. уншин сонгох, уншин толилуулах; 2. ном уншихаар аваад буцааж өгөхгүй байх.
ЗАЧИТЫВАТЬСЯ 1. их сонирхон унших, их шуналтай унших; 2. уншин сонгох; уншин толилуулах.
ЗАШАГАТЬ алхалж эхлэх, алхалж гарах, алхлах.
ЗАШАТАТЬСЯ найгаж эхлэх, гуйвж эхлэх, ганхаж эхлэх, холхиж эхлэх, найгах, гуйвах, ганхах, холхих.
ЗАШЕВЕЛИТЬ хөдөлгөж эхлэх, хөдөлгөх.
ЗАШЕВЕЛИТЬСЯ хөдөлж эхлэх, хөдлөх.
ЗАШЕЛЕСТЕТЬ шаржигнаж эхлэх, шаржигнах, сэржигнэж эхлэх, сэржигнэх.

ЗАШЕПТАТЬ шивнэж эхлэх, шивнэх; ~ на ухо чихэнд нь шивнэж эхлэх.
ЗАШЕПТАТЬСЯ шивнэлдэж эхлэх, шивнэлдэж гарах, шивнэлдэх; зашептались в углу буланд шивнэлдэв.
ЗАШИВАТЬ 1. оёх, хадах, шидэх; 2. боож оёх.
ЗАШИКАТЬ 1. дуу гэх, дуугүй гэх; 2. (ул ойшоон) нш гэж хэлэх, иш гэх.
ЗАШИПЕТЬ нсгэрч эхлэх, нсгэрэх, шаржигнаж эхлэх, шаржигнах, шар шар гэх, ширжигнэж эхлэх, ширжигнэх, шир шир гэх.
ЗАШИТЬ 1. оёх, хадах, шидэх; 2. боож оёх.
ЗАШИФОВАННЫЙ 1. нууц түлхүүртэй, нууц түлхүүр бичсэн, нууц түлхүүр бичээстэй; 2. нууц түлхүүртэй, нууц түлхүүрээр бичсэн; нууц түлхүүрээр дамжуулсан.
ЗАШИФОВАТЬ нууц түлхүүрээр бичих, нууц түлхүүртэй бичих.
ЗАШИФОВЫВАТЬ нууц түлхүүрээр бичих, нууц түлхүүртэй бичих.
ЗАШИФОВЫВАТЬСЯ нууц түлхүүрээр бичигдэх, нууц түлхүүртэй бичигдэх.
ЗАШНУРОВАТЬ уях, үдэх.
ЗАШНУРОВАТЬ уях, үдэх; ~ ботики ботинк гуталд оосор уях.
ЗАШПАКЛЕВАТЬ шавах, чигжих; ~ щели завсры нь чигжих.
ЗАШПИЛИВАТЬ холбож хатгах, сүлбэх, хатгуур хатгах
ЗАШПИЛИТЬ холбож хатгах, сүлбэх, хатгуур хатгах; ~ волосы үсний хатгуур хатгах.
ЗАШТОПАННЫЙ сүлжмэл нөхөөстэй, сүлжин нөхсөн, торлож нөхсөн, нөхөөс тавьсан; ~ые чулки торлож нөхсөн оймс.
ЗАШТОПАТЬ сүлжин нөхөх, торлож нөхөх, нөхөх, нөхөөс тавих.
ЗАШТРИХОВАТЬ зураадас татах, зураадаслах.
ЗАШТУКАТУРИВАТЬ шавааслах, шавах.
ЗАШТУКАТУРИТЬ шавааслах, шавах; ~ стену туурга шавах.
ЗАШУМЕТЬ шуугиж эхлэх, шуугиан дэгдээх, шуугих.
ЗАШУРША[ТЬ] сарчигнаж эхлэх, сарчигнах, сэрчигнэж эхлэх, сэрчигнэх; **камышы** -ли зэгс сэрчигнэж эхлэв.
ЗАЩЕБЕТА[ТЬ] жиргэж эхлэх, шулганаж эхлэх, жиргэх, шулганах; ~ли птицы шувуу жиргэж эхлэв.
ЗАЩЕКОВАТЬ гнжигдэх, гижигдэж зовоох.
ЗАЩЁЛКА 1. оньс, түгжээ; 2. цоожны оньс.
ЗАЩЁЛКАТЬ 1. шогширч эхлэх, шогшрох; 2. шогшрох, тасхийлгэх, тас няс хийлгэх; ~ языком шогшрох; ~ кнутом ташуур тасхийлгэх; 3. няслаад авах, няслах.
ЗАЩЁЛКИВАТЬ тас хийтэл хаах, тас няс хийтэл түгжих
ЗАЩЁЛКНУТЬ тас хийтэл хаах, тас няс хийтэл түгжих; ~ дверь хаалга тас хийтэл түгжих.
ЗАЩЁЛКНУТЬСЯ тас хийтэл хаагдах, тас няс хийж түгжигдэх.
ЗАЩЕМ[Ь]ИТЬ I хавчих, чимхэх, хавчуулах; ~ клешами бахиар хавчих; 2. шимшрэх; ~ло сердце зүрх шимшрэх.
ЗАЩЕМЛЯТЬ хавчих, чимхэх, хавчуулах.
ЗАЩИТ[Ь]А 1. хамгаалах, хамгаалал, хамгаалалт; 2. өмгөөлөх, өмгөөлөл, өмгөөлөлт; ~ подсудимого хэрэгтнийг өмгөөлөх; 3. өмгөөлөгчид, өмгөөлөгч тал; **свидетель** ~ы өмгөөлөгчдийн гэрч; 4. хамгаалах, хамгаалалт; ~ диссертации (эрдмийн) зэрэг хамгаалах; 5. (хаалга) хамгаалалчид; 6. халх, халхавч; в ~у хамгаалж, өмгөөлөн; под ~ой хамгаалуулан, өмгөөлүүлэн; **взять под свою** ~у хамгаалалтандаа авах, өмгөөлөлдөө авах; өмөг болох.
ЗАЩИТЕЛ[Ь]НЫЙ өмгөөлөх; ~ая речь өмгөөлөх үг.

ЗАЩИТИТЬ 1. хамгаалах, халхлах; ~ себя от дождя борооноос биеэ халхлах; 2. хамгаалах, өмгөөлөх, өмөөрөх; ~ диссерта-
цию (*эрдмийн*) зэрэг хамгаалах.

ЗАЩИТНИК 1. хамгаалагч; ~и мира эх тайвныг хамгаалагчид;
2. өмгөөлөгч.

ЗАЩИТНИЦА хамгаалагч эмэгтэй, хамгаалагч эхнэр.

ЗАЩИТНИЦЫЙ хамгаалах, халхлах, далдлах; ~ые лесные
полосы хамгаалах ойн зурвас; ~ цвет далдлах өнгө, бор
ногоон өнгө.

ЗАЩИЩАТЬ 1. хамгаалах, халхлах; ~ отечество эх орноо
хамгаалах; 2. өмгөөлөх; ~ подсудимого хэрэгтнийг
өмгөөлөх; 3. хамгаалах, өмгөөлөн хамгаалах, өмгөөлөх,
өмөөрөх; ~ свои взгляды өөрийнхөө үзлийг хамгаалах;
4. хамгаалах; ~ ворота хаалга хамгаалах.

ЗАЩИЩАТЬСЯ 1. өөрийгөө хамгаалах; 2. хамгаалагдах,
халхлагдах.

ЗАЯВИТЬ мэдүүлэх, мэдэгдэх, зарлах, тунхаглах; ~ о своём
согласии зөвшөөрснөө мэдэгдэх; ~ протест эсэргүүцэл
мэдүүлэх.

ЗАЯВКА захиалга; сделать ~у захиалга хийх.

ЗАЯВЛЕНИЕ 1. мэдэгдэл; сделать ~ мэдэгдэл гаргах, мэдэгдэл
хийх; совместное ~ өргөдөл өгөх, өргөдөл гаргах, өргөдөл
өргөх.

ЗАЯВЛЯТЬ мэдэгдэх, мэдүүлэх, зарлах, тунхаглах.

ЗАЯДЛИВЫЙ шуалтай хорхойтой, шуналт, заналт; ~ игрок
шуалтай тоглоомч.

ЗАЯЦ туулай, чандага; **схаты зайцем** билетгүй явах; **за двумя
зайцами** погонийшья, пи одного не поймашья нэг сумаар
хоёр туулай үл онох.

ЗАЯЧИЙ туулайн, туулай, чандаганы, чандаган; ~мех туулайн
арьс; **заячья губа** сэтэрхний уруул.

ЗВАНИ||Е 1. цол; ~ героя баатар цол; присвоить ~ цол олгох;
воинское ~ цэргийн цол; ~ заслуженного артиста гавьяат
жүжигчин цол; 2. язгуур, хэргэм; люди всякого ~я янз
бүрийн хэргэмтэй хүмүүс.

ЗВАНЫЙ 1. урилгатай, уригдсан; ~ гость уригдсан зочин;
2. зочинд зориулсан; ~ обед зочинд зориулсан зоог.

ЗВАТЬ 1. дуудах; ~ на помощь туслаач гэж дуудах, туслаарай
гэж дуудах; 2. урих, урин дуудах, дуудах; ~ в театр театрт
урих; ~ врач эмч урих, эмч дуудах; 3. гэх, гэж нэрлэх,
(*гэдэг*)иэртэй(байх) его зовут **Ивалом** түүнийг Иван гэдэг,
тэр Иван гэдэг нэртэй; **как тебя зовут?** чамайг хэн гэдэг вэ?
чиний нэр хэн бэ? **помилай как звали** хайх мөр, харах
бараагүй болох.

ЗВАТЬСЯ гэх, нэрлэгдэх, (*гэдэг*)нэртэй (*байх*).

ЗВЕЗДА 1. од; Полярная ~ Алтан гадас од; 2. таван хошуу, од;
пятиконечная ~ таван хошуу тэмдэг; орден Красной Звезды
Улаан таван хошуу одон; морская ~ далайн од; 3. цуутай
жүжигчин; **звезд с неба не хватает** гайхамшиг юм ч
хнийгээгүй байна.

ЗВЕНО 1. үе; звенья цепи гинжийн үе; 2. салаа, хэсэг;
пионерское ~ пионерийн салаа; основное ~ производствa
үйлдвэрлэлийн үндсэн хэсэг.

ЗВЕЗДНИЦЫЙ 1. одны, од мичдийн; ~ая система одны аймаг,
одны тогтолцоо; 2. одтой, од түгсэн; ~ое небо одтой тэнгэр.

ЗВЕЗДОПАД од харвах үе.

ЗВЕЗДОЧКА 1. бяцхан од; 2. бяцхан таван хошуу; 3. цэцэг
тэмдэг.

ЗВЕНЁТЬ дуугарах, хангинах, жингэнэх, цангинах; колоколь-
чик звенит хонх жингэнэнэ, хонх дуугарна; у меня в ушах
звенит мний чнх хангинаж байна.

ЗВЕНЬЕВОЙ хэсгийн дарга.

ЗВЕРЁК жижиг ан, бяцхан ан.

ЗВЕРЁНЫШ зулзага.

ЗВЕРЁТЬ хэрцгийлэх, хэрцгий аашлах, зэрлэг загнах.

ЗВЕРЬНЕЦ амьтны хүрээлэн.

ЗВЕРЬН|ЫЙ 1. ангийн, араатны; ~ые следы ангийн мөр;
2. араатны, араатан; ~ые инстинкты араатны зөн.

ЗВЕРОВОЙНЫЙ агнуурын, ан агнах; ~ промысел агнуур, ан
агнах ажил.

ЗВЕРОВОД ангийн аж ахуйн мэргэжилтэн, ангийн
мэргэжилтэй.

ЗВЕРОВОДСТВО ангийн аж ахуй, ангийн ажил.

ЗВЕРОВОДЧЕСКИЙ ан өсгөх; ~ совхоз ан өсгөх сангийн аж
ахуй.

ЗВЕРОЛОВ анчин, гөрөөчин.

ЗВЕРОЛОВНЫЙ агнуурын, ан барих; ~ промысел агнуур, ан
барих ажил.

ЗВЕРОЛОВСТВО ан барих, ан агнах, агнуур.

ЗВЕРОСОВХОЗ ан өсгөх саигийн аж ахуй.

ЗВЁРСКИЙ 1. хэрцгий, зэрлэг, харгис, догшин; ~ поступок
хэрцгий явдал; 2. ханаж цадашгүй; ~ аппетит ханаж
цадашгүй ховдог.

ЗВЁРСТВО хэрцгий явдал, зэрлэг хэрэг, араатан зан; харгис
ааш.

ЗВЁРСТВОВАТЬ хэрцгий загнах, араатан шиг аашлах, зэрлэг
явдал үйлдэх, харгислах.

ЗВЕР|Ь 1. араатан, ан; **хпщный** ~ араатан; 2. хэрцгий хүн,
догшин хэрцгий хүн; араатан **смотреть** ~ем догшин хэрцгий
байх, араатан шнг байх.

ЗВЕРЬЁ ан, ан араатан, ан гөрөөс.

ЗВОН дуугарах, хангиах, жингэнэх, цангинах, дуу, хангиннах
чимээ, жингэнэх авиа, цангиах дуу; ~ колокола хонх
дуугарах, хонхны дуу; **звон монет** зоос хангиннах, зоосны
хаигнах чимээ.

ЗВОНАРЬ хоихоч.

ЗВОНИТЬ 1. дуугаргах; цохих, хангиуулах, жингэнүүлэх,
цангиуулах; ~ в колокола хонх цохих; 2. дуугарах,
хангинах, жингэнэх, цангинах; **телефон звонит** утас дуугарч
байна; 3. утасдах; ~ по телефону утасдах.

ЗВОНКО хангинатал, дунгинатал, дунгинан, жингэнэтэл,
цангинан, чанга; ~ **рассмеяться** хангинатал инээх.

ЗВОНОК 1. хонх; **электрический** ~ цахилгаан хонх; 2. хонх,
хонхны дуу; **дать** ~ хонх дуугаргах; **раздался** ~ хонхны дуу
сонсдов.

ЗВУК 1. дуу, авиа чимээ, аиир; ~ **выстрела** бууны дуу; **издавать**
~и дуугаргах, чимээ гаргах, авиа гаргах; 2. авиа; **гласный** ~
эгшиг авиа; ни звука дуу дуугүй байна, огт чимээгүй байна;
пустой ~ хоосон үг, утгагүй үг.

ЗВУКОВ|ОЙ 1. дуутай; 2. авиан, авнагаар бүтсэн; ~ сигнал
авиан дохио; 3. авианы, авиан; ~ые волны авианы долгио;
~ые изменения авианы хувьсалт, авиа хувьсах.

ЗВУКОЗАПИСЬ дуу хураах (*соронзон хальс, дискэнд дуу
оруулах*).

ЗВУКООПЕРАТОР дуу хураагч (*киноны хальсанд дуу оруулах
мэргэжилтэн*).

ЗВУКОПОДРАЖАНИЕ авиа дууриах.

ЗВУКОПОДРАЖАТЕЛЬ|ЫЙ авиа дууриасан; ~ые слова
авиа дууриасан үг.

ЗВУКОПРОВОДНОСТЬ авиа дамжуулах чанар, авиа
дамжуулц, авиа дамжуулах.

ЗВУКОУЛАВЛИВАТЕЛЬ авиа тосуур (*нисэх онгоц, шумбадаг
онгоц мэтийн чимээг тосон авдаг багаж*).

ЗВУЧАНИЕ дуу гаргах, дуугарах, авиа гаргах.

увидели на горизонте ~ю далайчид тэнгэрний хаяанд газар харав; 3. хөрс, газар; плодородная ~ шимтэй хөрс; 4. шороо, газар; ~ с песком и глиной элс шавартай шороо; 5. газар, хөсөр; бросить па ~ю хөсөр хаях; 6. орон, газар, нутаг; чужие ~и хүний газар, харийн нутаг; за тридцать земель туурайт морь давхиж хүрдэггүй, тураг шувуу нисч хүрдэггүй газар; 7. газар, нутаг дэвсгэр; колхозная ~ хамтралын нутаг; 8. газар, хэсэг газар, талбай; арендовать ~ю газар түрээслэх; *сравнить с ~ей голомт дээр нь бор шарилж ургуулах, голомтыг баллах.

ЗЕМЛЯК нутгийн хүн.

ЗЕМЛЯНИКА гүзээлзгэнэ.

ЗЕМЛЯНИЧ||ЫЙ гүзээлзгэнийн; ~ое варенье гүзээлзгэнийн чанамал.

ЗЕМЛЯНКА нүхэн гэр, газар гэр.

ЗЕМЛЯН||ОЙ шорооны, газар шорооны, газрын; ~ые работы газар шорооны ажил; ~ая плотина шороон далан.

ЗЕМЛЯЧКА нутгийн эмэгтэй.

ЗЕМНОВОДНЫЕ (земноводное) хоёр нутагтан.

ЗЕМНОВОДН||ЫЙ хоёр нутагт; ~ое животное хоёр нутагт амьтан.

ЗЕМНОЙ дэлхийн, газрын; ~ шар дэлхийн бөмбөрцөг.

ЗЕМСКИЙ нутгийн захиргааиы.

ЗЕМСТВО (хаант оросын) нутгийн захиргаа.

ЗЕНИТ 1. (тэнгэрийн) орой, оргил, чанх дээр; солище в нодепль находится в ~е үдийн нар чанх дээр байдаг; 2. оргил, орой, туйл; в ~е славы алдрынхаа оргилд байхад.

ЗЕНИТКА агаарын их буу.

ЗЕНИТН||ЫЙ 1. тэнгэрийн оргилын, оройн; 2. агаарын, дээш бууддаг; ~ое орудие агаарын их буу.

ЗЕНИЦ||А (нүдний)цөгций; беречь как ~у ока нүдний цөгций мэт хамгаалах.

ЗЁРКАЛО 1. толь; кривое ~ нөлөөтэй толь; 2. толь мэт гилгэр; ~озера толь мэт гилгэр нуур.

ЗЕРКАЛЬН||ЫЙ 1. толины, толин, тольтой; ~ое производство толины үйлдвэр; ~ шкаф тольтой шүүгээ; 2. зузаан; ~ое стекло зузаан шил; 3. толигор, гилгэр, гял цал болсон, гялгар.

ЗЁРКАЛЬЦЕ бяцхан толь.

ЗЕРНИСТ||ЫЙ мөхлөгт; ~ая икра бэрчгэр түрс.

ЗЕРН||О 1. үр, мөхлөг; ~и пшеницы буудайн үр; 2. тариан үр тариа; хлеб в ~е үрээрээ байгаа тариа, үр тариа; торговать ~ом үр тариа худалдах; 3. үрэл, мөхлөг; жемчужное ~ мөхлөг сувд; 4. үр, хувь; ~и истины үнэний хувь.

ЗЕРНОВ||ОЙ, үр тарианы; ~ые культуры үр тарианы ургамал; ~ое хозяйство үр тарианы аж ахуй.

ЗЕРНОВЫ||Е үр тарна, амуу тарна, тарна; сбор ~х тариа хураах.

ЗЕРНООЧИСТИТЕЛЬН||ЫЙ, тариа цэвэрлэх; ~ая машина тариа цэвэрлэх машин.

ЗЕРНОПОСТАВКИ тариа бэлтгэх, тариа бэлтгэл.

ЗЕРНОСУШИЛКА тариа хатаагуур.

ЗЕРНОФУРАЖН||ЫЙ ~ые культуры тэжээлний үр тарианы ургамал.

ЗЕРНОХРАНИЛИЩЕ тариа агуулах, тариа хадгалах газар, амуу тарианы сан.

ЗЁРНЫШКО үр, мөхлөг, яс; яблочное ~ алимны үр.

ЗЕФЫР I найртай салхи, сэвшээ салхи.

ЗЕФЫР II хөөслөг боов.

ЗЕФЫР III сэвшээ даавуу, зефир.

ЗИГЗАГООБРАЗН||ЫЙ мухир, муриганасан; ~ое движение муриганан явах.

ЗИЖДЕТСЯ түшиглэнэ, тулгуурлана, суцрвалжтай байна.

ЗИМА өвөл; суровая ~ хатуу өвөл; наступила ~ өвөл боллоо; сколько лет, сколько зим! уулзалгүй яасан их удаж вэ!

ЗИМН||ИЙ өвлийн; ~е солиcestояние өвлийн туйл.

ЗИМОВАТЬ өвөлжих.

ЗИМОВКА 1. өвөлжих; 2. өвөлжөө.

ЗИМОЙ өвөлдөө.

ЗИПУН зэвхүүн дээл.

ЗИЯНИЕ ангайх, онгойх, хүхихйх.

ЗИЯ||ТЬ онгойх, ангайн харагдах, ангайх, онгойн харагдах, хүнхийх, хүнхийн харагдах; ~ет бездиза ёроолгүй нүх ангайн харагдана.

ЗИЯЮЩИЙ 1. ангайсан, онгойсон, хүнхийсэн, ангайн харагдагч, онгойн харагдагч; 2. ангархай, оигорхой.

ЗЛАКИ залаат ургамал, амуу тариа; хлебные ~ амуу тариа.

ЗЛАКОВ||ЫЙ, залаат; ~ые растение залаат ургамал.

ЗЛАТО алт.

ЗЛАТОГЛАВНЫЙ алтан тэргүүнт, алтан оройт.

ЗЛАЧН||ЫЙ ~ое место наргиан самууны газар.

ЗЛÉЙШИЙ нэн хорт, хамгийн өшөөт.

ЗЛИТЬ хорыг нь маажих, шарыг нь буцалгах, уурлуулах.

ЗЛИТЬСЯ хор нь хүрэх, шар нь буцлах, уурлах.

ЗЛО I 1. хор, хорлол, муу юм; желать зла кому-либо хүнд муу санах; 2. гай, аюул; из двух зол выбрать меньшее аюулын багад нь өртөх; 3. хор, хорсол, шар, уур; сделать что-либо со зла хорондоо үйлдэх.

ЗЛО II хортой, хортонтой.

ЗЛОБ||А хорсол, өс, өшөө, хонзон, хорссон (сэтгэл), хорт санаа; питать ~у против кого-либо хүнд хонзон санаж явах, хүнд хонзогдох; ~диза өнөөдрийн чухал зүйл.

ЗЛОБНО хорсолтой, өшөөрхсөн, хорон санаатай, хортонтой; взглянуть ~ хорсолтой харах.

ЗЛОБНЫЙ хорсолт, өшөөтөг, хортон, хорон санаатай, хорссон, өшсөн; ~враг хорсолт дайсаи.

ЗЛОБОДНЕВНОСТЬ өнөөдөр чухал болсон зүйл; ~ темы өнөөдөр чухал болсон сэдэв.

ЗЛОБОДНЕВНЫЙ өнөөдөр чухал болсон; ~вопрос өнөөдөр чухал болсон асуудал.

ЗЛОБСТВОВАТЬ хорсох, хор буцлах, шар хөөрөх, хорсон уурлах.

ЗЛОВЕЩ||ИЙ ёрлосон, муу ёртой, муу юм зөгнөсөн, нэг л биш; ~признак муу ёртой шинж тэмдэг; ~ая тишина нэг л биш нам гүм.

ЗЛОБОНИЕ өмхнй үнэр, өмхнй самхай.

ЗЛОВОННЫЙ өмхий, өмхий самхай.

ЗЛОВЕДНО хортой, хор санаж, муу санаа агуулсан.

ЗЛОВЕДНЫЙ хортой, хөнөөл ихтэй, хорлогчин дотортой.

ЗЛОДЕЙ хорлогч, хорлогчин, хортон, муу шинжийн хүн.

ЗЛОДЕЙСКИЙ хорлогчин, хортонтой, муу шинжийн; ~поступок хорлогчин хэрэг, муу шинжийн явдал.

ЗЛОДЕЙСТВО хорлогчин явдал, хорлол, хар үйл

ЗЛОДЕЯНИЕ хорлогчин явдал, хорлол, хар үйл; совершить ~ хар үйл үйлдэх.

ЗЛОЙ хорт хорон, муу, хар санаатай, хэрцгий, ууртай; ~умысел хорон санаа; ~человек ууртай хүн, хэрцгнй хүн.

ЗЛОКАЧЕСТВЕННЫЙ хорт, хортой; ~ая опухоль хорт хавдар.

ЗЛОКЛОЧЕНИЕ золгүй явдал, завшаангүй хэрэг, гай зовлон.

ЗЛОНАМЕРЕННОСТЬ хорт санаа, хар санаа, муу санаа.

ЗЛОНАМЕРЕННЫЙ хорт санаатай, хар санаатай, муу санаатай; ~поступок хар санаатай хэрэг.

ЗЛОНРАВИЕ муу зан, муу ааш, авир муу.

ЗЛОУРАВНЫЙ муу зантай, муу ааштай, авир муутай.
ЗЛОПАМЯТНОСТЬ есөрхөг байх, хонзорхог байх.
ЗЛОПАМЯТНЫЙ есөрхөг, хонзорхог; ~ человек хонзорхог хүн.
ЗЛОПАМЯТСТВО есөрхөг зан, хонзорхог явдал.
ЗЛОПОЛУЧНИИ зол муутай, хувьгүй, заяагүй, өөдгүй; ~ая судьба өөдгүй хувь.
ЗЛОПЫХАТЕЛЬ хорон санаатай хүн, хорлолтой хүн.
ЗЛОПЫХАТЕЛЬСКИЙ хорон санаатай, хорлолтой.
ЗЛОПЫХАТЕЛЬСТВО хорон санаа, хорлол.
ЗЛОРАДНО тавлан, тавласан янзтай, бах нь ханаа; ~ улыбнуться тавлан мишэлзэх.
ЗЛОРАДНИИ тавладаг, тавлах дуртай, бах нь ханаадаг; ~ое чувство тавлах сэтгэл.
ЗЛОРАДСТВО тавлах, бах ханах, тавлах сэтгэл.
ЗЛОРАДСТВОВАТЬ тавлах, бах ханах.
ЗЛОСЛОВИЕ муу хэлэх, хов үг, хов жнв.
ЗЛОСЛОВИТЬ муу хэлэх, хов жив зөөх.
ЗЛОСТНО хортой, хоргонтой, хорон санаагаар, санаатай, санаатайгаар.
ЗЛОСТНОСТЬ хортой (байх), хорон санаатай (байх).
ЗЛОСТНИИ 1. хортой, хар санаатай, хорон санаатай; ~ая клевета хортой гүтгэлэг; 2. санаатай, зориуд, хорлох гэсэн; ~ пенлательщик санаатайгаар үл төлөгч; 3. муудаа ташуурсан гаарсан; ~ преступник гаарсан гэмт хэрэгтэн.
ЗЛОСТЬ хорсол, хор шар, уур; говорить со ~ю хорсон өгүүлэх, хорсолтой хэлэх.
ЗЛОУЧАСТНИИ азгүй, хншиггүй, тавилан муутай; ~ая любовь азгүй дурлал.
ЗЛОУМЫШЛЕННЫЙ хорон санаатай хийсэн, хор санаж үйлдсэн, хорлох гэсэн.
ЗЛОУМЫШЛЯТЬ хорлох гэх, хорлохыг завдах.
ЗЛОУПОТРЕБИТЬ хортой ашиглах, зүй бус ашиглах, ёсон бус эдлэх, хэтрүүлэн эдлэх, буруу ашиглах; ~ властью эрх мэдлээ зүй бус ашиглах; ~ доверием итгэлийг хортой ашиглах, итгэлийг хөсөрдүүлэх.
ЗЛОУПОТРЕБЛЕНИЕ 1. хортой ашиглах, зүй бусаар ашиглах, хэтрүүлэн эдлэх; 2. хорт хэрэг; раскрыть ~я хорт хэрэг илчлэх.
ЗЛОУПОТРЕБЛЯТЬ хортой ашиглах, зүй бус ашиглах, хэтрүүлэн эдлэх, буруу ашиглах.
ЗЛОЯЗЫЧИЕ хорон үг, хорон ам, ёжтой үг.
ЗЛОЯЗЫЧНЫЙ хорон үгтэй, хорон амтай, ёжтой үгтэй, ~ человек хорон амтай хүн.
ЗЛОКА, ЗЛОЧКА уурт, муу зант, муухай зантай хүн.
ЗМЕЕВИДНЫЙ могой шнг, могой хэлбэртэй.
ЗМЕЕВИК нугархай гуурс.
ЗМЕЕНЫШ могойн зулзага.
ЗМЕЙНИИ 1. могой; ~ая кожа могойн арьс; 2. хорон санаатай, хар санаатай, хоргон, зальхай; ~ая улыбка зальхай инээмсэглэх.
ЗМЕЙ 1. могой; 2. луу; 3. цаасан шувуу, дэгдүүр; бумажный ~ цаасан шувуу.
ЗМЕЙКА бяцхан могой; бежать ~ой могой шиг мурилзан урсах, мурилзах, муриганах.
ЗМЕЯ 1. могой; гремучая ~ хорчигнуурт могой; 2. хорон санаатай хүн, зальхай хүн.
ЗНАВАТЬ мэдэх.
ЗНАК 1. тамга, тэмдэг; таможенный ~ гаалийн тэмдэг; 2. ул мөр, мөр; 3. тэмдэг, шинж; ~и внимания анхаарсан тэмдэг; в ~ дружбы найз болсоны тэмдэг болгон; молчание — ~ согласие дуугүй байх нь зөвшөөрсний тэмдэг; 4. ёр, бэлэг;

добрый ~ сайны бэлэг; дурной ~ муу ёр; 5. дохио; подавать ~и руками гараараа дохио өгөх; 6. тэмдэг бэлэг тэмдэг; ~и отличия шалгарсны тэмдэг; 7. тэмдэг, цэг тэмдэг; 8. тэмдэг, үсэг; печатный ~ хэвлэлийн тэмдэг; дежурный ~ мөнгөн тэмдэгт.

ЗНАКОМИТЬ танилцуулах.

ЗНАКОМИТЬСЯ 1. танилцах; 2. мэдэж авах; ~ с зачатками языкознания хэлний шинжлэлийн анхны мэдэгдэхүүнийг мэдэж авах.

ЗНАКОМСТВО 1. танилцах, танилтай болох; поддержать ~ с кем-либо хүнтэй танил байх; 2. танил хүмүүс, танил тал, танил; большое ~ олон танил, танил тал их; 3. мэдэх, мэдлэг.

ЗНАКОМЫИ 1. мэддэг, тандаг; быть ~ым с кем-либо хүн тандаг байх; 2. мэддэг, мэдэх; 3. танил; встретил ~ого танилтайгаа дайралдав.

ЗНАМЕНАТЕЛЬ хуваарь.
ЗНАМЕНАТЕЛЬНОСТЬ чухал учир, чухал утга.

ЗНАМЕНАТЕЛЬНИИ 1. чухал учиртай, чухал утгатай, гайхамшигтай, гайхамшиг; ~ые события гайхамшигтай үйл явдал; 2. бие даасан утгатай; ~ые слова бие даасан утгатай үгс.

ЗНАМЕНИЕ бэлэг тэмдэг, төлөг, ёр, үзэгдэл шинж; ~ времени цагт нийлсэн үзэгдэл.

ЗНАМЕНИТОСТЬ алдарт хүн цуут хүн, статья ~ю алдарт хүн болох.

ЗНАМЕНИТЫЙ алдартай, цуутай, алдар цуутай; ~ артист алдартай жүжигчин.

ЗНАМЕНОВАТЬ гэрчлэх, тэмдэг болох.

ЗНАМЕНОСЕЦ тугч, туг баригч.

ЗНАМЯ туг; склонять ~яна туг бөхийлгөх; под ~енем тугийн дор.

ЗНАНИЕ 1. эрдэм, эрдэм ухаан, шинжлэх ухаан; 2. мэдэх, мэдлэг.

ЗНАТНОСТЬ язгуур сурвалж, угсаа.

ЗНАТНЫЙ, 1. алдартай, иэртэй, алдарт, нэрт; 2. язгууртай, сурвалжтай, угсаатай, язгуурт, сурвалжит, угсаат.

ЗНАТОК мэргэшсэн хүн, сайн мэдэх хүн; ~ музыки хөгжимд мэргэшсэн хүн.

ЗНАТЬ I 1. мэдэх; ~ о поездке явахыгаа мэдэх; 2. мэдэх, ойлгох, төсөөлөх; ~ урок хичээлээл мэдэх; я знаю, что он прав түүний зөв болохыг би мэднэ; 3. мэдэх, чадах; 4. таних, мэдэх; ~ кого-либо с детства хүнийг багаас нь таних; 5. үзэх, мэдэх; не ~ покоя амар заяа үзэхгүй байх; дать ~ кому-либо хүнд мэдэгдэх, мэдээлэх; дать ~ о себе өөрийнхөө тухай мэдэгдэх, сануулах; кто его знает бүү мэд.

ЗНАТЬ II язгууртай, сурвалжтан, угсаатай.

ЗНАТЬ III байх, боллолтой.

ЗНАТЬСЯ танилцах, танил байх, харилцах, харилцаатай байх; ни с кем не желает ~ хэнтэй ч харилцахыг хүсэхгүй байна.

ЗНАХАРКА домч эхнэр.

ЗНАХАРСТВО дом, домнох.

ЗНАХАРЬ домч.

ЗНАЧАЩИЙ ач холбогдолтой, учир холбогдолтой, утга бүхий; мало ~ ялнмгүй ач холбогдолтой, учир холбогдол багатай; ничего не ~ ямар ч ач холбогдолгүй.

ЗНАЧЕНИЕ 1. утга, утга учир, учир; определить ~ слова үгний утгыг тодорхойлох; ~ взгляда учиртай харц; 2. ач холбогдол, учир холбогдол, утга чанаа; политическое ~ улс төрийн ач холбогдол; придавать чему-либо большое ~ юмыг их учир холбогдолтой гэж үзэх; не иметь ~я ач холбогдолгүй байх.

ЗНАЧИМОСТЬ ач холбогдол, учир холбогдол.

ЗНАЧИМЫЙ, утга бүхий, утгатай, учиртай, учир утгатай, утга чанартай, учир холбогдолтой, ач холбогдолтой; ~ые **части слова** үгийн утга бүхний хэсэг.

ЗНАЧИТ тэгвэл, тэгэхлээр; ~ **пора ехать** тэгвэл явах болов уу.

ЗНАЧИТЕЛЬНО 1. нилээд, нилээдгүй, ихээхэн, үлэмж, үлэмжхэн; ~ **больше** нилээд их, үлэмжхэн их; 2. учиртай, янзтай; ~ **посмотреть** учиртай харах, янзтай харах.

ЗНАЧИТЕЛЬНОСТЬ 1. нилээд их байх; 2. нилээд чухал байх.

ЗНАЧИТЕЛЬНЫЙ 1. нилээд их, ихээхэн, үлэмжхэн, үлэмж; ~ая **сумма** иилээд их мөнгө; 2. нилээд чухал, чухал; ~ые **события** нилээд чухал үйл явдал; 3. учиртай, утга учиртай, утга төгөлдөр; ~ **взгляд** учиртай харц; ~ые **слова** учир утгатай үг, утга төгөлдөр үг.

ЗНАЧИТЬ утгатай (байх), учир (байх); **что это ~т?** Ингэхэд, ямар учир байна?; **это что-нибудь да ~т** үүнд нэг л учир байна; **это много ~т** үүнд их учир байна.

ЗНАЧИТЬСЯ байх, бичээстэй байх, тооцогдох; ~ **в списке** нэрсийн цэст байх; ~ **в отпуск** амралтгайд тооцогдох.

ЗНАЧОК тэмдэг.

ЗНАЮЩИЙ мэддэг, эрдэмтэй; ~ **врач юм** мэддэг эмч.

ЗНОБИТЬ агзайх, чичрэглэх, дагжих.

ЗНОЙ аагим халуун, пүү халуун; **летний** ~ зуны аагим халуун.

ЗНОЙНЫЙ аагим халуун бүгчим халуун; ~ **день** бүгчим халуун өдөр.

ЗОБ 1. хөөс; 2. бахлуур.

ЗОВ 1. дуудах авиа, дуудлага, уриа; 2. дуудах, урих; **прийти по первому ~у** дуудмагц ирэх.

ЗОДЧЕСТВО уран барилга.

ЗОДЧИЙ уран барилгач.

ЗОЛА үнс нурам.

ЗОЛИТЬ үндсэж зулмуулах.

ЗОЛОВКА хадам эгч, нөхрийн дүү.

ЗОЛОТАРНИК алтгана, алтаргана.

ЗОЛОТИСТЫЙ алтлаг, алтан өнгөтөй, алтан шар; ~ые **волосы** алтан шар үс.

ЗОЛОТИТЬ 1. алтдах, алтлах, алт шарах; ~ **ложки** халбага алтдах; 2. алтан шар болгох, шаргалтуулах.

ЗОЛОТЫ|ТЬСЯ 1. алтан шар болох, шаргалтах; **рожь ~тсья** хөх тариа шаргалтаж байна; 2. шаргалтан харагдах, гялалзан харагдах; **вадали золотятсья** пескн алст элс шаргалтан харагдана.

ЗОЛОТНИК I мал ~, да **дорог** өчүүхэн боловч үнэ ихтэй.

ЗОЛОТНИК II сэлгүүр.

ЗОЛОТ|Ю 1. алт; **червонное** ~ шижнр алт, сааз алт, зэсийн хольцтой, монетон алт; **самородок** ~а цул, тунгаамал алт; ~ **в слитках** алтан ембүү; 2. алт, алтан эдлэл; 3. алтан утас; **шитый** ~ом алтан утас ороосон, алтан утсаар хийсэн; 4. олдшгүйхүн, эрдэнэ; **не все то ~, что блестит** гялалзсан юм бүхэн алт биш.

ЗОЛОТОИСКАТЕЛЬ алт хайгч.

ЗОЛОТ|ОЙ I 1. алтны, алттай; ~ **песок** алттай элс; 2. алтан, алтны; ~ое **кольцо** алтан бөгж; ~ая **монета** алтан зоос; ~ **запас** алтны нөөц; ~ **фонд** а) алтны хөмрөг; б) эрдэнэсийн сан; 3. алтан, алтан шар; ~ая **осень** алтан намар; 4. бадралын, мандлын жаргалтай, жаргалант; ~ **век** бадралын үе; ~ая **пора** жаргалант үе; 5. олдшгүй, эрдэнэ мэт; алт шиг, үг; ~ые **слова** алт шиг үн; ~ая **середина** алтан дундаж, дундыг баримтлах.

ЗОЛОТ|ОЙ II алтан зоос.

ЗОЛОТОНОСН|ЫЙ алттай; ~ая **жила** алттай судал.

ЗОЛОТОПРОМЫШЛЕННЫЙ алт малтах үйлдвэрийн; ~ **район** алт малтах үйлдвэрийн нутаг.

ЗОЛОТУХА булаг өвчин, түүхий.

ЗОЛОЧЁНЫЙ алтадсан, алталсан, алт шарсан.

ЗОНА 1. бүслүүр, бүс, газар; **водоохранная** ~ ус хамгаалалтын бүс; ~ **вытегивания** өгөршлийн бүс; **геологическая** ~ газар зүйн бүс; ~ **сейсмическая** газар хөдлөлтний бүс; 2. бүс, зоон, хорих газар.

ЗОНАЛЬНЫЙ бүслүүрийн.

ЗОНД 1. хаймсуур, зонд; 2. өрөм; 3. (**цаг уурын**) бөмбөрцөг.

ЗОНДИРОВАТЬ 1. хаймсуураар шинжлэх, зондоор шинжлэх, хаймсуурдах, зондлох; 2. турших, шалгаж мэдэх, тэмтэрч үзэх; ~ **почву** байдлы нь туршиж үзэх.

ЗОНТ,

ЗОНТИК, шүхэр, халх.

ЗОНТИЧН|ЫЙ шүхэрт, шүхрэлхүү; ~ые **растения** шүхэрт ургамал.

ЗООТЕРИНАРНЫЙ зоо мал эмнэлгийн.

ЗООЛОГ амьтан судлагч, зоологич.

ЗООЛОГИЧЕСКИЙ 1. амьтан судлалын, зоологийн; 2. амьтны, адгуусан амьтны; ~ **сад** амьтны цэцэрлэг.

ЗООЛОГИЯ амьтны судлал, зоологи.

ЗООПАРК амьтны хүрээлэн.

ЗООСАД амьтны цэцэрлэг.

ЗООТЕХНИК зоотехникч.

ЗООТЕХНИКА зоотехник.

ЗООТЕХНИЧЕСКИЙ зоотехникийн, зоотехник.

ЗОРК|ИЙ 1. хурц, гярхай; ~ие **глаза** хурц нүд; 2. хурц, ажигламтгай.

ЗОРКО ширтэн, ажиглан, аихааралтай; ~ **следить** сайтар ажиглан харах.

ЗОРКОСТЬ 1. хурц (байх), гярхай (байх); ~ **взгляда** хурц, хурц байх; 2. хурц (байх), ажигламтгай (байх), сэргэг (байх).

ЗРАЧОК цэцгий, хүүхэн хараа, хүүхэн нүд.

ЗРЕЛИЩЕ 1. үзэгдэл; **пеобыкновенное** ~ ер бусын үзэгдэл, хачин үзэгдэл; 2. үзвэр.

ЗРЕЛИЩНЫЙ үзвэрийн.

ЗРЕЛОСТ|Ь 1. насанд хүрэх, бие гүйцэх, бие боловсрох, (эрийн) цээнд хүрэх; **достигнуть** ~и насанд хүрэх, эрийн цээнд хүрэх; 2. боловсорсон (байх), гүйцсэн байх, нээгдсэн байх; **аттестат** ~и боловсролын үнэмлэх.

ЗРЕЛ|ЫЙ 1. болсон, боловсорсон; 2. насанд хүрсэн, бие гүйцсэн, бие боловсорсон, (эрийн) цээнд хүрсэн; ~ **возраст** насанд хүрсэн үе, бие боловсорсон нас, (эрийн) цээнд хүрсэн нас; 3. нээгдсэн, гүйцсэн, боловсорсон; ~ **ум** нээгдсэн оюун ухаан; 4. эргэцүүлэн бодсон, сайтар боловсруулсан; ~ое **решение** сайтар боловсруулсан шийдвэр.

ЗРЕНИ|Е 1. хараа, нүд; **иметь хорошие** ~ хараа сайн байх; **слабое** ~ муу хараа; **точка** ~я үзэл бодол, үз санаа; **с точки** ~я үүднээс; **поле** ~я а) хараа, хараа хүрэх, газар; б) үзэл онол.

ЗРЕ|ТЬ болох, боловсрох, гүйцэх; **яблоки** ~ют **алим** болж байна.

ЗРИМЫЙ 1. нүдэнд харагдах, нүдэнд үзэгдэх; 2. үзэгдэхүйц, мэдэгдэхүйц.

ЗРИТЕЛЬ үзэгч.

ЗРИТЕЛЬН|ЫЙ 1. нүдлэх; ~ая **память** нүдлэх; 2. харааны; ~ **нерв** харааны мэдрүүл; 3. үзэгчдийн; ~ **зал** үзэгчдийн танхим.

ЗРЯЧИЙ иүдтэй хараатай.

ЗУБ 1. (зубы) шүд, араа; **коренные** зубы агт араа; ~ **мудрости** агт араа; **молочные** ~ы сүүн шүд; **передние** ~ы үүдэн шүд; **скрежетать** ~ами шүдээ хавирах; **удалить** ~ шүдээ авахуулах; 2. (~ья) шүд, араа; ~ья **бороны** тагнуурын шүд; ~ **на** ~ **не** **падает** чичрэн дагжих; **сквозь** ~ы **говорить** шүд зуун хэлэх, дуугарч ядах; ~ы **точить** **на кого-либо** хорон санаа

агуулах; **пметь** ~ против кого-либо хонзон санаж явах; **не по-ам эн нь** хүрэхгүй.

ЗУБАСТ|ЫЙ, 1. шүдэрхэг; ~ая **шука** шүдэрхэг цурхай; 2. хэлэнцэр, аманцар, хэлэмгий.

ЗУБЁЦ 1. шүд, араа; **зубцы у граблей** гармуугрын шүд; 2. шүд; **стены с зубцами** шүдтэй хэрэм; 3. уулсын шовх орой.

ЗУБЙЛО цавчуур.

ЗУБНОЙ шүдний; ~ **врач** шүдний эмч.

ЗУБОВРАЧЁБНЫЙ шүдний эмчийн.

ЗУБОК бяцхан шүд; **на** ~ **поласть кому-либо** хүний ниеэдэм болох.

ЗУБОРЁЗНЫЙ шүд гаргах; ~ **станок** шүд гаргах суурь машин.

ЗУБОСКАЛ *разг.* шооч хүн.

ЗУБОСКАЛИТЬ шоолох, дооглох, доог хийх, элэг доог болгох.

ЗУБОСКАЛЬСТВО шоо, доог, элэг доог.

ЗУБОЧ|ИСТКА чигчлүүр.

ЗУБР бух гөрөөс.

ЗУБРЁЖКА цээжлэх.

ЗУБРИТЬ I эмтгийлгэх; ~ **топор** сүх эмтгийлгэх.

ЗУБРИТЬ II цээжлэх; ~ **урок** хичээлээ цээжлэх.

ЗУБЧАТ|ЫЙ шүдтэй, араатай; ~ **лист** шүдтэй навч; ~ **оё колесо** шүдтэй дугуй; ~ **ая передача** араатай дамжуулга.

ЗУБЧИК бяцхан шүд, бяцхан араа.

ЗУД загатнаа.

ЗУДЁТЬ загатнах; **тело зудит** бие загатнана.

ЗЫБК|ИЙ 1. хэлбэлэсэн, хэлбэ хэлбэс хийсэн, намгалзсан, намс намс хийсэн, бамбалзсан, бамбас бамбас хийсэн; ~ **мост** намгалзсан гүүр; 2. тогтворгүй, итгэлгүй; ~ **оё положение** тогтворгүй байдал.

ЗЫБУЧ|ИЙ нуранги, нураихай, намгалзсан; ~ **ие пески** нуранги элс.

ЗЫБЬ ирэлж; ~ **на озере** нуурын усны ирэлж; **мёртвая** ~ тогтуун ирэлж.

ЗЫЧНЫЙ чанга өндөр; ~ **голос** өндөр дуу.

ЗЯБКИЙ бээрэг, даараг.

ЗЯБЛЕВ|ЫЙ ~ **ая вспашка** намар газар хагалах.

И I 1. ба, хийгээд, болон, бөгөөд, болоод, хоёр гурав: **ты п я чи** бид хоёр; **догнать и перегиать** гүйцэж түүрүүлэх; 2. ч, гүй, ч тэр; **п тот и другой** энэ нь ч...тэр нь ч, аль аль нь; **п стар и млад** хөгшин залуугүй; 3. тэгээд, ийнхүү; **п настало утро** тэгээд өглөө болов; 4. (*ерөнхийлөн хамаатуулахын*) -аа (-ээ, -оо, -өө)е-л; -ч; **п сделаю хийхээ л хийнэ.**

И II ч, л; не могу и подумать об этом; үүнийг бодож ч чадахгүй байна.

И III за; и полно! за больдоо!

ИБО юу гэвэл, учир нь.

ИВА плакучая ~ унжгар уд.

ИВНЯК бургас, удын шугуй, бургаасан шугуй.

ИВОВЫЙ удын, бургаасны, бургаасан; **~ая корзина** бургаасан сагс.

ИВОЛГА гургалдай.

ИГЛ||А 1. зүү, тэвнэ; **вязальная** ~ гох тэвнэ, сүүлжүүр тэвнэ; 2. шилмүүс; 3. өргөс; **~ы ежа** зарааны өргөс; 4. шөвгөр, шөвгөр үзүүр; 5. **сестя па** ~у хар тамхинд орох.

ИГЛЙСТЫЙ өргөсөрхөг, хатгууртай.

ИГНОРИРОВАТЬ үл хэрэгсэх, эс хайхрах, үл тоох, эс ойшоох.

ЙГО дарлал, талхи, талхидах.

ИГОЛКА зүү, тэвнэ; **сидеть, как па** ~х цог дээр суусан мэт суух, дэндэлзэх.

ИГОЛОЧК||А баяхан зүү; **одет с ~и** дэгжин хувцастай.

ИГОЛЬН||ЫЙ зүүний, тэвний; **~ое** ушко зүүний сүвэгч.

ИГРА 1. наадам, тоглоом, наадах, тоглох; **~ в мяч** бөмбөгөөр наадах; 2. дарах, хуурдах, хийлдэх, хийл дарах; **~ воображения** хоосон санаа; **~ слов** үгээр наадах; 3. хар тамхи.

ИГРАТЬ 1. наадах, тоглох; 2. дарах, хуурдах, хийлдэх; **~ на баяне** баян хуур дарах.

ИГРАЮЧИ тоглох мэт; **~ решить трудную задачу** хэцүү бодлогыг тоглох мэт бодох.

ИГРЕНЕВЫЙ цавьдар, цавьдагч.

ИГРЙВ||ЫЙ алиа, томоогүй; **~ое** пастроение алиа зан.

ИГРЙСТ||ЫЙ хөөсөрдөг, шуугидаг; **~ое** вино хөөсөрдөг дарс.

ИГРОК наадагч, тоглогч, тоглоомч.

ИГРУН дүрсгүй амьтан, наадамтгай амьтан.

ИГРУНЬЯ аальгүй хүүхэн, наадамтгай эмэгтэй.

ИГРУШЕЧНЫЙ тоглоомын.

ИГРУШК||А тоглоом; **детские ~и** хүүхдийн тоглоом; **быть ~ой в чьл-либо руках** хүний гар хөл болох.

ИГУМЕН ширээт лам.

ИГУМЕНЬЯ ширээт чавганц, ширээт гэлэнмаа.

ИДЕАЛ 1. хүслэн, туйлын зорилго, өв тэгш зүйл; 2. туйл; **~ красоты** сайн сайхны туйл.

ИДЕАЛИЗАЦИЯ хэт сайшаах, туйлын сайн болох.

ИДЕАЛИЗМ идеализм, идеалист үзэл.

ИДЕАЛИСТ 1. идеалист, идеализмыг баримтлагч; 2. бодит байдлыг хэт сайшаагч.

ИДЕАЛИСТИЧЕСК||ИЙ идеалист; **~ое** мировоззрение идеалист үзэл.

ИДЕАЛЬНО туйлын сайнаар, маш зохистойгоор, өв тэгш.

ИДЕАЛЬН||ЫЙ туйлын сайн, маш зохистой, өв тэгш; **~ работник** туйлын сайн ажилтан; **~ые условия** маш зохистой нөхцөл байдал.

ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ үзэл суртал, улс төрний.

ИДЕЙНЫЙ 1. үзэл санаа илтгэсэн, үзэл сурталтай; **~ человек** үзэл сурталтай хүн; 2. үзэл санааны, үзэл суртлын.

ИДЕНТИЧНОСТЬ ав адил, ив ижил.

ИДЕНТИЧНЫЙ ав адил, ив нжил.

ИДЕОГРАММА утга үсэг.

ИДЕОГРАФИЯ утга бичиг.

ИДЕОЛОГ сурталч, суртлын удирдагч.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ үзэл суртлын талаар

ИДЕОЛОГИЧЕСК||ИЙ үзэл суртлын; **~ая борьба** үзэл суртлын тэмцэл.

ИДЕОЛОГИЯ үзэл суртал, суртал.

ИДЕТ болно, тэгье; **пойдём сегодня в театр?** — **~!** өнөөдөр театрт хамт очих уу? — **тэгье!**

ИДЕ||Я 1. санаа, үзэл санаа; **политическпе ~и** улс төрний үзэл санаа; 2. гол санаа; **~ романа** романы гол санаа; 3. санал, бодол, хүсэл; **в голову пришла прекрасная** ~ цээжинд сайхан бодол төрөв.

ИДИЛИЧЕСКИЙ амар жимэр, энх тунх.

ИДИЛИЯ 1. амар жимрийн өгүүллэг; 2. амар жимэр байдал, энх тунх амьдрал.

ИДИОМА өвөрмөц хэллэг;

ИДИОМАТИКА 1. өвөрмөц хэллэгийн зүй; 2. өвөрмөц хэллэгийн зүйл, өвөрмөц хэллэг.

ИДИОМАТИЧЕСКИЙ өвөрмөц хэллэгийн, өвөрмөц.

ИДИОТ дүйрэн маангуу хүн, хэнээт.

ИДИОТИЗМ эргүү тэнэг, дүйрэн.

ИДИОТСКИЙ дүйрэн мангуу; **~ смех** дүйрэн хүний инээд; **~ поступок** мангуу явдал.

ИДОЛ онгод, онгон.

ИДОЛОПОКЛОННИК онгод тахигч, онгон тахигч.

ИДОЛОПОКЛОНСТВО онгод тахиx, онгон тахиx.

ИДТ 1. явах; **~ пешком** явган явах; **~ вперёд** урагшаа явах; 2. очих хөдлөх; **поезд идет через час** галт тэрэг цаг болоод хөдлөнө; 3. ирэх ойртох; **он идёт сюда** тэрэг цаг наашаа ирж байна; **весна идёт** хавар ойртож байна; 4. хүрэх гэж явах **~ к намеченой цели** тавьсан зорилгодоо хүрэх гэж явах; 5. хойноос нь явах, дагах, мөрөөр нь явах, замнах; **~ за своим учителем** багшийнхаа мөрөөр замнах; 6. явах ажиллах; **часы идёт** правильно цаг зөв явж байна; 7. унах орох; **дождь идёт** бороо орж байна; **снег идёт** цас унаж байна; 8. живэх, чивэх; **лодка идёт** ко диу завь живж байна; 9. гоожих, вода идёт из крана ус цоргоноос гоожиж байна; 10. орох, багтах; **пробка не идёт в горлышко** бутылки бөглөө лонхиы амсарт багтахгүй байна; 11. нэвт гарах, шувт өнгөрөх; **эта улица идёт через весь город** энэ гудамж хот дундуур шувт өнгөрнө; 12. гарах, баагнх; **пар идёт** нзо рта амнаас уур арна; 13. гарах, анхилах, гутах; **от цветов идёт запах** цэцэгнээс үнэр анхилна; 14. гарах, тархах; **идут слухи** цуурхал арна тархаж байна; 15. явах, гарах; **~ копём** мориор явах (шатрын); **~ с туза** тамгаар гарах (хөзөрт); 16. орох, хэрэглэгдэх; **на костюм идёт три метра** костюмд гурван метр даавуу орно; 17. таарах, тохирох, зохих; **это шляпа ей идёт** энэ малгай түүнд зохиж байна; 18. гарах, үзүүлэх; **сегодня в театре идёт новая опера** өнөөдөр театрт шинэ дуурь гарна; 19. бүтэх; **дела идут успешно** хэрэг бүтэж байна; 20. хийх, болох; **идут переговоры** хэлэлцээ хийж байна; 21. орох, элсэх, явах; **~ в университет** нх сургуульд орох; **~ на военную службу** цэргийн албанд явах; 22. гүйлгээтэй байх, гүйх, **этот товар хорошо идёт** энэ бараа сайн гүйж байна; 23. өнгөрөх; **идут года он жил** өнгөрнө; **не идти па ум** санаанд эс орох;

сон не идёт нойр хүрэхгүй байна; ~ в ногу с современностью цагийн байдлаас үл хоцрох; дело идёт к концу нохойн дуу ойртож байна; ~ своей дорогой өөрийнхөөрөө хийх; разг. ~ ёжков стричь хүнийг залхаахаа болих; ~ в баню зайлах.

ИЕЗУЙТ 1. иезунт; 2. хар мэхтэй хүн, хоёр иүүртэн.

ИЕЗУЙТСКИЙ 1. иезунтийн; 2. хар мэхтэй.

ИЕРАРХ дээд санваартан, дээд знддантаан.

ИЕРАРХИЯ шатлан захирах ёс, дамжуулан захирах ёс, зиндаа.

ИЕРАРХИЧЕСКИЙ шатлан захирах ёсны, дамжуулан захирах ёсны, знддааны; ~ая лестница дамжуулан захирах шат.

ИЕРОГЛИФ дүрс үсэг, богд үсэг, ханз.

ИЕРОГЛИФИЧЕСКИЙ дүрс үсгийн, богд үсгийн, ханз.

ИЖДИВЕНЕЦ тэжээвэр хүн.

ИЖДИВЕНИ||Е тэжээх; быть на чьём -либо ~и хүнээр тэжээлгэх.

ИЖДИВЕНКА тэжээвэр эмэгтэй.

ИЖДИВЕНЧЕСКИЙ тэжээврийн.

ИЗ (ИЗО) 1. выйти из дому гэрээс гарах; 2. некоторые из товарищей нөхдийн зарим нь; 3. пить из чашки аягаар уух; стрелять из ружья буугаар буудах; 4. из уважения к вам таныг хүндлэх учир; 5. из маленького посёлка возник большой город өчүүхэн тосгоноос том хот босов, өчүүхэн тосгон том хот болов.

ИЗБА байшин.

ИЗБАВИТЕЛЬ аврагч.

ИЗБАВИТЬ аврах ангижруулах салгах; ~ от смерти үхлээс аврах; ~ от мучения зовлонгоос ангижрах.

ИЗБАВИТЬСЯ ангижрах, хагацах, мултрах; ~ от опасности аюулаас ангижрах.

ИЗБАВЛЕНИЕ аврах, гэтэлгэх, ангижрах, зайлах.

ИЗБАВЛЯТЬ аврах, гэтэлгэх, ангижруулах

ИЗБАВЛЯТЬСЯ ангижрах, хагацах, мултрах

ИЗБАЛОВАННЫЙ танхи, танхил; ~ ребёнок эрх хүүхэд

ИЗБАЛОВАТЬ эрхлүүлэх, танхилуулах; ~ ребёнка хүүхэд эрхлүүлэх.

ИЗБАЛОВАТЬСЯ танхилах, эрх болох, эрх танхн болох

ИЗБЕГАТЬ энд тэндгүй гүйх, гүйж гүйж ирэх

ИЗБЕГАТЬ 1. зайлах, мултрах, гэлтрэх 2. зайлсхийх, тэвчнх; ~ втречи уулзахаас зайлсхийх; ~ праздных слов сул үгийг тэвчих

ИЗБЕГНУТЬ зайлах, мултрах; ~ наказания ялаас мултрах

ИЗБЕЖАНИЕ во ~ зайлсхийхийн тулд; во ~ ошпбок алдаанаас зайлсхийхийн тул.

ИЗБЕЖАТЬ зайлах, гэтлэх; ~ смерти үхлээс гэтлэх

ИЗБИВАТЬ ианчих, жанчих, зодох

ИЗБИЕНИЕ 1. нанчих, жанчих, зодох; 2. алаан, хядаан.

ИЗБИРАТЕЛЬ сонгогч.

ИЗБИРАТЕЛЬНИЦА сонгогч эмэгтэй.

ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ сонгуулийн; ~ закон сонгуулийн хууль; ~ бюллетень сонгуулийн хуудас.

ИЗБИРАТЬ сонгох, шилэх.

ИЗБИРАТЬСЯ сонгогдох.

ИЗБИТЬ||ЫЙ 1. зодуулсан, жанчуулсан; 2. улнг болсон; ~ое выражение улиг болсон үг.

ИЗБИТЬ зодчих, жанчих, нанчих.

ИЗБОРОЗДИТЬ 1. шан гаргах; 2. хээлэх, хээ гаргах; үрчлээ гаргах.

ИЗБРАНИЕ сонгох, шилэх, сонголт, шилэлт.

ИЗБРАННИК сонгомол, сонгодог, сонгосон.

ИЗБРАННИЦА сонгомол эмэгтэй, сонгодог эмэгтэй, сонгосон эмэгтэй.

ИЗБРАНН||ЫЙ 1. сонгосон, сонгогдсон; 2. сонгомол шилдэг; ~ые произведения сонгомол зохиол; 3. избранные шилдэг хүмүүс, гоц хүмүүс.

ИЗБРАТЬ сонгох, шилэх; ~ специальность мэргэжил шилж сонгох.

ИЗБУШКА өчүүхэн байшин.

ИЗБЫТОК 1. илүү, илүүдэл, илүү гарсан.

ИЗБЫТОЧНЫЙ илүү, илүүдсэн.

ИЗВАЛЯТЬ хутгачихах.

ИЗВАЛЯТЬСЯ хутгачих, хутгалдчих.

ИЗВАЯНИЕ баримал.

ИЗВЕДАТЬ үзэх, амсах, хашир, таних; ~ горе зовлон үзэх.

ИЗВЕРГ догшин ширүүн хүн, тамлагч

ИЗВЕРГА||ТЬ шидлэх, хаялах; вулкан ~ет лаву и пепел галт уул лав үнс хаялж байна

ИЗВЕРГАТЬСЯ шидэгдэх, бялхан гарах, оргилон гарах.

ИЗВЕРГНУТЬ шидэх, хаях

ИЗВЕРГНУТЬСЯ шидэгдэх, бялхан гарах, оргилон гарах.

ИЗВЕРЖЕНИЕ дэлбэрэх, оргилох

ИЗВЕРНУТЬСЯ булгах, бултан зайлах, аргацаан гарах.

ИЗВЕРГЕТЬСЯ дэгдэгийх, болчимгүйтэх салаи болох.

ИЗВЕСТИ 1. үрэх, сүйтгэх; ~ много денег их мөнгө үрэх; 2. устгах, үгүй хийх, арилгах; 3. тарчилгах, зовоох, тамлах; ~ кого-либо шутками наадам хийж зовоох.

ИЗВЕСТИ||Е 1. мэдээ, мэдээ чимээ, сураг; последние ~я сүүлийн үеийн мэдээ

ИЗВЕСТИСЬ тэнхээгээ барах, тамирдах, тамаа цайх; ~ от горя зовж тамаа цайх.

ИЗВЕСТИЙ мэдэгдэх, дуулгах, зарлах; ~ о дне заседания хурлын өдрийг зарлах.

ИЗВЕСТКА шохой, зуурсан шохой.

ИЗВЕСТКОВАНИЕ шохойгоор бордох, шохойгоор бордолт.

ИЗВЕСТКОВАТЬ шохойгоор бордох.

ИЗВЕСТКОВЫЙ шохойн; ~ раствор шохойн уусмал.

ИЗВЕСТНО мэдээж, мэдээжээр, мэдээжийн, дуулснаар; всем ~ бүгдийн мэдээжээр юм; насколько мне ~ миний дуулснаар.

ИЗВЕСТНОСТЬ нэр, алдар, цуу, нэр алдар; пользоваться ~ю нэртэй байх, алдарших.

ИЗВЕСТН||ЫЙ 1. мэдээжийн мэдээжээр, мэдээж; ~ое всем происшествие бүгдийн мэдээжийн хэрэг; 2. нэрт, алдарт, цуут; ~ учёный нэрт эрдэмтэн; 3. тогтмол, тодорхой, тусгай.

ИЗВЕСТНЯК шохойн чулуу.

ИЗВЕСТЬ шохой; негашёная ~ түүхий шохой.

ИЗВЕЩАТЬ мэдэгдэх дуулгах, зарлах

ИЗВЕЩЕНИЕ 1. мэдэгдэх, дуулгах, зарлах; 2. мэдэгдэл, зар зарлал.

ИЗВИВ тохой, нугалаа; ~ы реки голын тохой.

ИЗВИВА||ТЬСЯ 1. гүрэлзэх, мурнлзах, мушгирах; змея ~лась могой мушгирч байв; 2. тохойрох, мурилзах; дорога ~ется между гор зам уулсын хоорондуур мурилзана.

ИЗВИЛИН||А 1. тохой, муруй сарий, матирхай; ~ реки голын тохой; 2. хунираа, нугачаа, далан; ~ мозга тархины хунираа; ~ы гор уулын нугачаа.

ИЗВИЛИСТЫЙ 1. байн байн тохойрсон, муруй сарий, хотринхой, мурилзсан; 2. хунираа, нугачаа, даланлаг; извилистая гора нугачаа уул.

ИЗВИНЕНИ||Е 1. уучлал, уучлах, хүлцэл, хүлцэх; прошу у вас ~я уучлахыг гуйя; 2. уучлах шалтаг, хүлцэх шалтаг.

ИЗВИНИТЕЛЬН||ЫЙ 1. уучлалттай, хүлцмээр, уучлуштай; 2. уучлал гуйсан, хүлцэл горьдсон; ~ое письмо уучлал гуйсан захидал.

ИЗВИНИ||ТЬ уучлах, хүлцэх; ~те, я вас заставил долго ждать удаан хүлээлгэснийг минь уучилна уу.

ИЗВИНИТЬСЯ уучлал гуйх, хүлцэхийг гуйх
ИЗВИНЯТЬ уучлах, хүлцэх
ИЗВИНЯТЬСЯ уучлахыг гуйх, хүлцэл өчих.
ИЗВЛЕКАТЬ гаргах, сугалан гаргах, гаргаж авах, олох.
ИЗВЛЕЧЕНИЕ 1. гаргах, гаргаж авах; ~ **корня** язгуур гаргах;
 2. иш татах.
ИЗВЛЕЧЬ гаргах, сугалан авах, гарган авах, олох; ~ **пулю** из
 раны шархнаас сумы нь сугалан авах; ~ **пользу** ашиг олох
ИЗВНЁ гаднаас, гаднын; **помощь** ~ гаднын тусламж.
ИЗВОДИТЬ 1. үрэх, сүйтгэх; 2. устгах, үгүй хийх, арилгах;
 3. тамлах, тарчилгах, зовоох.
ИЗВОДИТЬСЯ тэнхээгээ барах, тамирдах, тамаа цайх.
ИЗВѢЗ жин; **заниматься** ~ом жин тээх.
ИЗВѢЗНЫЙ жингийн; ~ **промысел** жин тээх, жингийн ажил.
ИЗВѢЗЧИК жинчин, тэрэг туугч, хөлсний тэрэгч
ИЗВѢЛ||ИТЬ хайрлах, айдах, болгоох; ~**те** самн судить
 өөрсдөө айдаж хайрла; ~**ите** лн **видеть** болгоож айлд.
ИЗВОРАЧИВАТЬСЯ бултах, бултан зайлах, мултрах,
 аргацаан гарах; ~ **всеми средствами** яаж ийгээд бултаж
 зайлах.
ИЗВОРОТЛИВЫЙ ов живтэй, арга бачтай, арга сүвтэй,
 авхаалжтай.
ИЗВРАТИТЬ гуйвуулах, гажуулах, мушгих, завхруулах; ~
 истину үнэнийг гуйвуулах.
ИЗВРАЩАТЬ гуйвуулах гажуу болгох, мушгих, мушгих
 буруутуулах.
ИЗВРАЩАТЬСЯ гуйвуулагдах, мушгигдах, гажуу болох.
ИЗВРАЩЕНИЕ 1. гуйвуулах, гажуу болгох, мушгих,
 завхруулах; ~ **действительности** бодит байдлыг гуйвуулах;
 2. завхайрах, завхруулах, завхайрал, завхрал, алдах,
 алдагдуулах.
ИЗВРАЩЕННЫЙ 1. гуйвуулсан, завхруулсан, гажуу болгосон;
 2. завхай, завхайрсан, алдагдсан
ИЗГЛАДИТЬ бузарлах, гутаах.
ИЗГИБ тохой, тохойрол, нугалаа; ~ **дороги** замын тохойрсон
 газар
ИЗГИБАТЬ нугалах, матах, бөхийлгөх, хотойлгох.
ИЗГИБАТЬСЯ нугарах, матрах, бөхийх, хотойх
ИЗГЛАДИТЬ 1. арилгах, баллачихах; 2. үгүй болгочих,
 мартуулчихах, ~ **из памяти** оргүй мартуулчихах
ИЗГЛАДИТЬСЯ 1. арилчих, баларчих; 2. үгүй болчихох,
 мартагдчихах.
ИЗГЛАЖИВАТЬ 1. арилгах, баллах; 2. үгүй болгох, мартуулах.
ИЗГЛАЖИВАТЬСЯ арилах, балрах; 2. үгүй болох, мартагдах.
ИЗГНАНИ||Е 1. хөөх, үлдэх, үлдэн хөөх; 2. цөллөг; **жить** в ~н
 цөллөгөнд байх
ИЗГНАНИК хөөгдсөн хүн, цөллөгдсөн хүн.
ИЗГНАНИЦА хөөгдсөн эмэгтэй, цөллөгдсөн эмэгтэй.
ИЗГНАТЬ 1. хөөх, үлдэх, үлдэн хөөх; ~ **из своей среды**
 өөрсдийнхөө дундаас үлдэн хөөх; 2. хасах, үгүй болох,
 үндсийг нь таслах; ~ **из употребления** хэрэгцээнээс хасах, огт
 хэрэглэхгүй болох.
ИЗГОЛОВЬЕ дэр.
ИЗГОЛОДАТЬСЯ 1. их өлсөх, харангадах; ~ **в пути** зам зуур
 харангадах; 2. санаж энэлэх, хүсэж зовох.
ИЗГОНЯТЬ хөөх, үлдэх, үлдэн хөөх, хасах.
ИЗГОНЯТЬСЯ хөөгдөх, цөллөгдөх.
ИЗГОРОДЬ хашаа, хонин хашаа.
ИЗГОТОВИТЬ хийх, бүтээх, үйлдэх.
ИЗГОТОВЛЕНИЕ хийх, бүтээх, үйлдэх.
ИЗГОТОВЛЯТЬ хийх, бүтээх, үйлдэх.
ИЗГОТОВЛЯТЬСЯ хийгдэх, бүтээгдэх.

ИЗГРЫЗТЬ мэрчихэх, химэлчихэх.
ИЗДАВАТЬ 1. хэвлэх, хэвлэн гаргах; 2. гаргах, нийтлэх,
 тунхаглах.
ИЗДАВАТЬСЯ хэвлэгдэх, хэвлэгдэн гарах.
ИЗДАВНА эртнээс, хэзээний.
ИЗДАЛЕКА 1. холоос, хол газраас; **цепь гор видна** ~ уулын
 шил холоос харагдана; 2. холуур, тойруу
ИЗДАЛИ 1. холоос, хол газраас; **цепь гор видна** ~ уулын шил
 холоос харагдана; 2. холуур, тойруу
ИЗДАНИЕ 1. хэвлэх, хэвлэлт, нийтлэх, нийтлэлт; ~ **закон**
 хууль нийтлэх; 2. хэвлэл, хэвлэсэн зохиол; **пернодическое** ~
 тогтмол хэвлэл
ИЗДАТЕЛЬ хэвлэгч, нийтлэгч.
ИЗДАТЕЛЬСК||ИЙ 1. хэвлэлийн; ~**ое дело** хэвлэлийн ажил;
 2. хэвлэгчийн.
ИЗДАТЕЛЬСТВО хэвлэл, хэвлэлийн газар.
ИЗДАТЬ I 1. хэвлэх, хэвлэн гаргах; ~ **книгу** ном хэвлэх;
 2. гаргах нийтлэх, тунхаглах; ~ **приказ** тушаал гаргах.
ИЗДАТЬ II гарах; ~ **звук дуу** гаргах; ~ **запах** үнэр гаргах.
ИЗДЕВАТЕЛЬСКИЙ доромжилсон, элэг барьсан, шоолсон.
ИЗДЕВАТЕЛЬСТВО доромжлол, элэглэл, элэг барих, шоолох.
ИЗДЕВАТЬСЯ доромжлох, элэг барих, басамжлан шоолох.
ИЗДѢВКА шоолол, элэг доог.
ИЗДѢЛИ||Е 1. хийвэр, үйлдвэр; 2. эдлэл, эд бараа, зүйл;
промышленное ~ үйлдвэрийн эд бараа; **деревянные** ~я
 модон эдлэл; **виноводочные** ~я архи дарсны зүйл.
ИЗДѢРГАТЬ 1. зулгаан сэмлэх; 2. уцаар болгох, уцаарлах
 болгох.
ИЗДѢРГАТЬСЯ 1. зулгаагдан сэмрэх, уцаар болох, уцаарлахуу
 болох.
ИЗДЕРЖАТЬ үрчих зарцуулчих, үрэн таран хийчих.
ИЗДЕРЖАТЬСЯ 1. мөнгөө үрчих, зарцуулчих; ~ **в дороге** замд
 мөнгөө үрчих; 2. үрэгдчихээ, зарцуулагдчихах.
ИЗДѢРЖКИ зардал, шимтгэл; ~ **производства** үйлдвэрийн
 зардал
ИЗДОХНУТЬ мажийх, үхэх.
ИЗДРЕВЛЕ эрт урьдаас, эртнээс нааш, эрт урьдын.
ИЗДЫХАНИ||Е амьсгал; **при последнем** ~н амьсгалаа хураахад
ИЗДЫХАТЬ мажийх, үхэх.
ИЗЖАРИТЬ хуурах, хайрах, шарах.
ИЗЖАРИТЬСЯ хуурагдах, хайрагдах, шарагдах.
ИЗЖЕЛТА шаравтар, шарвар; ~ **красный** шаравтар улаан.
ИЗЖИВАНИЕ устгах, үндсээр нь арилгах.
ИЗЖИВАТЬ устгах, үндсээр нь арилгах, үгүй хийх.
ИЗЖИВАТЬСЯ 1. устгах, үндсээр арилах, үгүй болох;
 2. устгагдах, үндсээрээ арилгагдах.
ИЗЖИТЬ устгах, үндсээр нь арилгах, үгүй хийчих; ~
 недостаток дутагдлыг үндсээр нь арилгах.
ИЗЖОГ||А 1. шар; **страдать** ~ой шар хөдлөх, шар хөөрөх, шар
 хусах; 2. шардаага.
ИЗ-ЗА 1. цаанаас; ~ **моря** далайн цаанаас; ~ **стола** ширээний
 цаанаас 2. болж, дээрээс, тулд, төлөө, ~ **тебя** чамаас болж,
 чам дээрээс; ~ **этого** мы опоздали үүнээс болж бид хождов.
ИЗЛАГАТЬ 1. илтгэх, өгүүлэх, хэлж өгөх; 2. илтгэн бичих,
 бичгээр өгүүлэх, бичгээр өргөх.
ИЗЛЕЧЕНИЕ||Е 1. эмнэх, эмнэлэг; **быть на** ~н эмнүүлэх;
 2. эдгээх; зүгээр болгох, эрүүл болгох; 3. эдгэрэх, илаарь
 болох; **полное** ~ бүрмөсөн эдгэрэх.
ИЗЛЕЧИВАТЬ эдгээх, анагаах, эдгэрүүлэх.
ИЗЛЕЧИВАТЬСЯ эдгэх, эдгэрэх, илаарь болох.
ИЗЛЕЧИМ||ЫЙ анагаагдах, эмнэлэг авах, эдгэмээр,
 эдгүүштэй; ~ **ав болезнь** эмнэлэг авах өвчин, эдгэх өвчин.

ИЗЛЕЧИТЬ эдгээх, анагаах, эдгэрүүлэх, зүгээр болгох.
ИЗЛЕЧИТЬСЯ эдгэх, эдгэрэх.
ИЗЛИВАТЬ 1. асгах, асгаруулах; 2. гаргах, тайлах.
ИЗЛИВАТЬСЯ өчих, илэрхийлэх.
ИЗЛИТЬ 1. асгах, асгаруулах; ~ **потокн слёз** нулимс асгаруулах; 2. гаргах, тайлах; ~ **свой гнев на кого либо** уураа хүнд гаргах; ~ **жёлчь** хорсол тайлах.
ИЗЛИТЬСЯ илэрхийлэх.
ИЗЛЫШ||ЕК илүүдэл: с ~**ком** илүүтэй, илүүдэлтэй, бардаагаар; **этого хватит с ~ком энэ бардаагаар** хүрнэ.
ИЗЛЫШЕСТВО хэтрэл, хэтрэх, хэтрүүлэх: ~ **в еде и питье** хоол унд хэтрүүлэх.
ИЗЛЫШН||ИЙ илүү, илүүц; ~**ая осторожность** илүүц болгоомжлол.
ИЗЛЫНИ||Е тоочин хэлэх, ний нуугуй өгүүлэх; **дружеские ~я** нөхөр ёсоор ний нуугуй өгүүлэх.
ИЗЛОВИТЬ барих.
ИЗЛОВЧИ||ТЬСЯ дэмий нь олох, аяы нь олох, дүйгий нь олох; ~**лся и ударил его дэмий нь олоод түүнийг** чохиод авав
ИЗЛОЖЕНИЕ илтгэх, өгүүлэх, найруулан бичих, найруулах; **краткое ~ товч өгүүлэх; изъясное ~ уран найруулах**
ИЗЛОЖИТЬ 1. илтгэх, өгүүлэх, хэлж өгөх; ~ **в немногих словах своё мнение** саналаа цөөхөн үгээр илтгэх; 2. илтгэн бичих, найруулан бичих, бичгээр өгүүлэх, бичгээр өргөх; ~ **на бумаге** цаасан дээр илтгэн бичих.
ИЗЛОМ 1. хугарсан газар, хугархай, хугарал; 2. тохойрол, тохойрсон газар.
ИЗЛОМАН||ИЙ 1. эвдэрхний, эвдэрсэн; 2. мурилсан, муруй сарий; ~**ая линия муруй сарий шугам.**
ИЗЛОМАТЬ хуга татах, хугалах, эвдлэх; ~ **игрушки** тоглоом эвдлэх
ИЗЛОМАТЬСЯ 1. хугарах, эвдрэх; 2. зангаа хувилгах, маягтай болох.
ИЗЛУЧАТЬСЯ цацрах, цацраг гарах, туяарах.
ИЗЛУЧЕНИЕ цацрах, цацаргах, цацрал, туяарал.
ИЗЛУЧИНА тохой, тохойрол.
ИЗЛОБЛЕН||ИЙ дуртайшиг, хамгийн тааламжтай; 2. ~**ое занятие** хамгийн тааламжтай ажил.
ИЗМАЗАТЬ 1. бялчих, будчихах, хиртүүлчих; 2. дуустал түрхчих, барагдтал будчих; ~ **весь дёготь** давирхайгаа бүгдийг нь дуустал түрхчихэх
ИЗМАЗА||ТЬСЯ будагдчихах, будаг болчих, хиртчихэх, хир болчихох; **пальто ~лось пальто** хир болчихов
ИЗМАЗЫВАТЬ 1. бялах, будах, хиртүүлэх; 2. барагдтал будах, дуустал түрхэх.
ИЗМАЗЫВАТЬСЯ 1. будагдах, будаг болох, хиртэх, хир болох.
ИЗМАРАТЬ будчих, хиртүүлчихэх, муухай болгочих; ~ **рубашку** цамцаа муухай болгочих.
ИЗМАРАТЬСЯ будагдчихах, хиртчихэх муухай болчих.
ИЗМАТЫВАТЬ туйлдуулах, тэнхээдүүлэх.
ИЗМАТЫВАТЬСЯ туйлдах, тэнхээдэх.
ИЗМЕЛЬЧАНИЕ 1. татрал, татрах, гүехэн болох; ~ **ручьа** горхи татрах; 2. жижигрэх, доройтол, доройтох; ~ **породы скота** малын үүлдэр жижигрэх.
ИЗМЕЛЬЧА||ТЬ I 1. жижигрэх, бутрах; 2. татрах, гүехэн болох; **река ~ла** гол татрав; 3. жижигрэх, доройтох.
ИЗМЕЛЬЧАТЬ II бутлах, жижиг болгох, үйрүүлэх.
ИЗМЕЛЬЧЕНИЕ бутлал, бутлах, жижиг болгох.
ИЗМЕЛЬЧИТЬ бутаргах, жижигрүүлэх, үйрүүлэх.
ИЗМЕНА урвалт
ИЗМЕНЕНИЕ өөрчлөлт, хувирал, хувьсал; ~**природы** байгалын хувирал

ИЗМЕНИТЬ I өөрчлөх, хувиргах, хувьсгах; ~ **прежнее решение** урьдын шийдвэрийг өөрчлөх; ~ **характер** зангаа хувиргах.
ИЗМЕНИ||ТЬ II 1. урвах; ~ **родные эх орноосоо** урвах; 2. буцах, үл хүрэх, эвдэх; 3. барагдах, орхи, үгүй болох; **силы ему ~ли** хүч нь барагдав: **счастье ~ло** ему хийморь нь үгүй болов, аз нь дутаа.
ИЗМЕНИТЬСЯ хувирах, хувьсах; ~ **к лучшему** сайжран өөрчлөгдөх; ~ **в лице** царай нь хувьсах, хувьсхийх
ИЗМЕННИК урвагч
ИЗМЕННИЦА урвагч эмэгтэй.
ИЗМЕНИЧЕСКИЙ урвасан, урвах; ~ **поступок** урвасан явдал
ИЗМЕНЧИВОСТЬ хувирамтгай чанар, хувьсамтгай чанар; ~ **характера** хувирамтгай зан, олон зан.
ИЗМЕНЧИВЫЙ хувирамтгай, тогтворгүй, урвамхай.
ИЗМЕНЯЕМОСТЬ хувириц, хувирах чадал, хувьсац, хувьсах чанар.
ИЗМЕНЯЕМ||ИЙ хувирдаг, өөрчлөгддөг; ~**ая величина** өөрчлөгддөг хэмжигдэхүүн
ИЗМЕНЯТЬ I өөрчлөх, хувиргах, хувьсгах.
ИЗМЕНЯТЬ II 1. урвах; 2. буцах, няцах, үл хүрэх, эвдэх.
ИЗМЕНЯТЬСЯ хувирах, хувьсах, өөрчлөгдөх
ИЗМЕРЕНИЕ 1. хэмжих, хэмжилт; ~ **глубины** гүнзгийгий нь хэмжилт; 2. хэмжигдэхүүн
ИЗМЕРИМЫЙ хэмжигдэх, хэмжигддэг, хэмжиж болох.
ИЗМЕРИТЕЛЬ 1. хэмжүүр, хэмнүүр; ~ **давления** воздуха агаарын даралтын хэмжүүр. 2. хэмжээ
ИЗМЕРИТЕЛЬ||ИЙ хэмжих, хэмждэг; ~**ые приборы** хэмжих хэрэгсэл
ИЗМЕРИТЬ хэмжих, хэмжээлэх; ~ **температуру** халуун хүйтнийг нь хэмжих.
ИЗМЕРЯТЬ хэмжих, хэмжээлэх.
ИЗМЕРЯТЬСЯ хэмжигдэх
ИЗМОЖДЕН||ИЙ хатангир, зүдэрсэн; ~**ое** лицо хатангир царай
ИЗМОКНУТЬ шолбойх, шолбо норох; ~ **под дождём** бороонд шолбойх.
ИЗМОЛОТ цайлгасан тарианы хэмжээ, цохсон тариа.
ИЗМОЛОТИТЬ цайлгаж дуусах, дуустал түгших, цохчихох
ИЗМОР 1. туйлдуулан дийлэх; 2. уйгагүй шалсаар зөвшөөрүүлэх.
ИЗМОРОЗЬ цан, цагаан хяруу; **покрытый ~ю** цагаан хяруу дарсан, цантсан.
ИЗМОРОСЬ шиврээ бороо, нарийн хур.
ИЗМОТАТЬ тэнхээдүүлэх, тамирдуулах тамир тэнхээгүй болгох, хүч чадлын барах.
ИЗМОТАТЬСЯ тэнхээдэх, тамирдах, хүч чадлаа барах.
ИЗМУЧЕННЫЙ зовсон, тарчилсан, ядарсан, зүдэрсэн; ~ **вид** зүдэрсэн байдал.
ИЗМУЧИТЬ зовоох, тарчилгах: ядраах, зүдрээх; ~ **непосильной работой** хүч хүрэхгүй хүнд ажлаар ядраах.
ИЗМУЧИ||ТЬСЯ зовох, тарчлах, ядрах, зүдрэх; **она ~лась** от **постоянных тревог** тэр эмэгтэй санаа зовсоор зүдрэв.
ИЗМЫВАТЬСЯ доромжлох, элэг барих.
ИЗМЫЛИВАТЬ савандаж дуусах, дуустал савандах.
ИЗМЫЛИТЬ савандаж дуусчихах, дуустал савандчихах.
ИЗМЫСЛИТЬ санаанаасаа авч хэлэх, гүжир үг зохиох, гүжирдэх.
ИЗМЫШЛЕНИЕ 1. санаасаа авч хэлэх, гүжир үг зохиох; 2. гүжир үг, гөрдлөг.
ИЗМЫШЛЯТЬ санаанаасаа авч хэлэх, гүжир үг зохиох, гөрдөх.
ИЗМЯТЫЙ үрчийсэн, үнгэгдсэн, элдчихсэн.

ИЗМЯТЬ 1. үрчийлгэх, үнгэх; 2. элдэх; 3. нухах; ~ глинну шавар нухах.

ИЗМЯТЬСЯ үрчийх, үнгэгдэх.

ИЗНАНКА 1. дотор, дотор тал, буруу өнгө; **вывернуть** ~ой **вверх** дотрыг нь гадагш эргүүлэх; 2. дотоод тал, дотоод шалтгаан; ~ **событий** хэрэг явдлын дотоод шалтгаан.

ИЗНАСЛОВАНИЕ хүчирхэх, хүчиндэх хүчирхийлэх.

ИЗНАСЛОВАТЬ хүчирхэх, хүчирхийлэх.

ИЗНАШИВАЕМОСТЬ элц, элэгдэл; ~ **машин** машины элэгдэл.

ИЗНАШИВАНИЕ 1. элэх, элэгдэх, элэгдэл; **предохранить механизм от** ~я оньсыг элэхээс хамгаалах; 2. тэнхэл барагдах.

ИЗНАШИВАТЬ элэх, элэгдүүлэх, хуучруулах

ИЗНАШИВАТЬСЯ элэх, элэгдэх, хуучрах.

ИЗНЕЖЕННОСТЬ танхил, танхилган, эрхи танхи, булбарай.

ИЗНЕЖЕННЫЙ тахил, танхилган, эрхи танхи, булбарай;

~**о**е тело тахил бие; ~**ая** кожа булбарай арьс

ИЗНЕЖИВАТЬ танхилдуулах, булбарай болгох,

ИЗНЕЖИВАТЬСЯ тахилах, тахилган болох, булбарай болох.

ИЗНЕЖИТЬ танхилуулчих, булбарай болох.

ИЗНЕЖИТЬСЯ танхилчих, тахилган болчихох, булбарай болчих.

ИЗНЕМОГАТЬ тамирдах, тэнхээдэх, ядрах; ~ **от жары** халууцаж ядрах.

ИЗНЕМОЖЕНИЕ тамирдах, тэнхээдэх, тэнхээдэх, ядрах, тамирдал, тэнхээдэл, ядрал; **до** ~я тамирдал, тамир алдартал.

ИЗНЕМОЧЬ тамирдчих, тэнхээдчих, ядарчих; ~ **от тяжелой работы** хүнд ажил хийж ядарчих.

ИЗНЕРВНИЧАТЬСЯ ихэд цухалдах.

ИЗНИЧТОЖИТЬ устгах, баллах, хүйс тэмтрэх.

ИЗНОС элэгдэл, элц, элэх, элэгдэх, хуучрах; **этой матери н** **нет** ~а энэ даавуу элэгдэх гэж байхгүй; **не зная** ~а элэгдэхийг мэдэхгүй; **до** ~у элэгдэтэл нь, хуучиртал нь; ~у **нет** онцгой амь бөхтэй.

ИЗНОСИТЬ элээчих, элэгдүүлчих, хуучруулчихах.

ИЗНОСИТЬСЯ 1. элчих, элэгдчих, хуучирчихах; **сапоги** ~лись гутал хуучирчихав; 2. тэнхэл барагдчихах.

ИЗНОШЕННЫЙ элсэн, элэгдсэн, хуучирсан; ~**о**е **оборудование** хуучирсан төхөөрөмж.

ИЗНУРЕНИЕ зүдрэх, зүдрэл, туйлдах, эцэх.

ИЗНУРЕННЫЙ зүдрэнгэ, зүдэрсэн, зүдрүү, эцэж туйлдсан; ~**о**е **лицо** зүдэрсэн царай.

ИЗНУРИТЕЛЬНЫЙ зүдэргээтэй, их ядаргаатай, эцээж туйлдуулах, тамир тэнхэл бардаг; ~**ая** **работа** зүдэргээтэй ажил; ~**ая** **болезнь** тамир тэнхээл бардаг өвчин.

ИЗНУРИТЬ зүдрээчих, эцээж туйлдуулчихах, тэнхээл тамир барчихах.

ИЗНУРИТЬСЯ зүдэрчихэх, эцээж туйлдчихах, тэнхээл тамираа алдчихах.

ИЗНУРИТЬ зүдрэх, эцээж туйлдуулах, тэнхээл тамир барах.

ИЗНУРИТЬСЯ зүдрэх, эцэж туйлдах, тэнхээл тамир алдах.

ИЗНУРИТЬ 1. дотроос, дотор талаас; **дверь** **заперта** ~ хаалга дотроос түгжээтэй байна; 2. дотроос, дундаас, голоос, дотроо, голдоо, дундаа.

ИЗНЫВАТЬ 1. зовох, зүдрэх, энэлэх, тарчлах; 2. хатах, дарагдах, баригдах; ~ **от тоски** гуниглан хатах

ИЗНЫТЬ 1. зовох, зүдрэх, энэлэх, тарчлах; 2. хатах, дарагдах, баригдах.

ИЗО ~ **всех** снл хамаг хүчээрээ, байдаг чадлаараа; ~ **рта** амнаас.

ИЗОБИЛИЕ элбэг дэлбэг, элбэг.

ИЗОБИЛОВАТЬ элбэг дэлбэг байх, элбэг байх, элбэгтэй, элбэгжих; **это озеро** **изобилует** **рыбой** энэ нуур загас элбэгтэй.

ИЗОБИЛЬНЫЙ элбэг, элбэг дэлбэг, элбэгтэй; ~**ая** **растительность** элбэг өвс ногоо, элбэг ургамал.

ИЗОБЛИЧАТЬ илрүүлэх, илчлэх, уудлан гаргах.

ИЗОБЛИЧЕНИЕ уудлан гаргах, илрүүлэх, илчлэх; ~ **во** **лжи** худлы нь илрүүлэх.

ИЗОБЛИЧИТЕЛЬ илрүүлэгч.

ИЗОБЛИЧИТЕЛЬНЫЙ илрүүлэх, гэмий нь илчлэх, илрүүлсэн, гэмий нь илчилсэн.

ИЗОБЛИЧИТЬ илрүүлдчих, илчилчих, уудлан гаргачихах; ~ **в** **воровстве** хулгайгий нь илрүүлэх.

ИЗОБРАЖАТЬ 1. дүрслэх, дүрслэн үзүүлэх; 2. тэмдэг харагдах, янз үзэгдэх, дүр үзүүлэх.

ИЗОБРАЖАТЬСЯ тэмдэг харагдах, янз үзэгдэх.

ИЗОБРАЖЕНИЕ 1. дүрслэл, дүрслэх, дүрслэн үзүүлэх; 2. хөрөг дүрс: **каменное** ~ чулуун дүрс, **монета** с ~м **герба** сүлдтэй зоос.

ИЗОБРАЗИТЕЛЬНЫЙ дүрслэх; ~**о**е **искусство** дүрслэх урлаг.

ИЗОБРАЗИТЬ 1. дүрслэх, дүрслэн үзүүлэх; 2. тэмдэг харагдах, янз үзэгдэх; **лицо** **его** ~**ло** **тревогу** түүний нүүрт сэтгэл түгшэсний тэмдэг харагдав; 3. дүр үзүүлэх; ~ **из** **себя** **героя** баатар хүний дүр үзүүлэх.

ИЗОБРАЗИТЬСЯ 1. тэмдэг харагдах, янз үзэгдэх; 2. дүрслэгдэх.

ИЗОБРЕСТИ зохион бүтээх; ~ **способ** арга олох, ухаалах.

ИЗОБРЕТАТЕЛЬ бүтээгч, зохион бүтээгч

ИЗОБРЕТАТЕЛЬНОВАЯ зохион бүтээх чадвар; **проявить** ~ зохион бүтээх чадвар гаргах.

ИЗОБРЕТАТЕЛЬСКИЙ зохион бүтээх, зохион бүтээгчийн; ~**не** **способности** зохион бүтээх авьяас.

ИЗОБРЕТАТЕЛЬСТВО зохион бүтээх ажил.

ИЗОБРЕТАТЬ зохион бүтээх.

ИЗОБРЕТЕНИЕ 1. зохион бүтээлт, зохион бүтээх; 2. зохион бүтээх зүйл.

ИЗОГНУТЬ 1. нугалаатай, матсан, хотойлгосон; 2. матигар, матал, ~**ая** **спинка** стула матигар түшлэгтэй сандал.

ИЗОГНУТЬ нугалах, матах, бөхийлгөх, хотойлгох; ~ **спинну** нуруугаа хотойлгох.

ИЗОДРАТЬ хүү татах, зад ураг, тасар татах, урчихах; ~ **в** **ключья** тас татах.

ИЗОДРАТЬСЯ зад урагдах, урагдчих.

ИЗОЙТИ тамирдах, тэнхээ алдрах; ~ **слезами** уйлсандаа тамир алдрах.

ИЗОЛГАТЬСЯ далан худалч болох, далан худал хэлэх.

ИЗОЛИРОВАНИЕ тусгаарласан, ганцаарласан, саланги; ~**ая** **комната** тусгаар тасалгаа.

ИЗОЛИРОВАТЬ 1. тусгаарлах, тусгай байлгах, салгах, хөндийрүүлэх, ганцаардуулах; ~ **больного** өвчтөнийг тусгай байлгах; 2. бүрээслэх, бүрэх; ~ **электрический** провод цахилгааны утас бүрэх.

ИЗОЛИРОВАТЬСЯ 1. хөндийрөх, ганцаардах, тасрах; ~ **от** **жизни** амьдралаас тасрах; 2. бүрээслэгдэх, бүрэгдэх.

ИЗОЛИРОВОЧНЫЙ бүрээсний, бүрээс хийх; ~ **материал** бүрээсний эд.

ИЗОЛЯТОР I тусгаарлуур, хөндийрүүл.

ИЗОЛЯТОР II тусгай, тусгайлах газар.

ИЗОЛЯЦИОННЫЙ 1. тусгаарлах, тусгайлах; ~**ая** **камера** **для** **больных** өвчтөнийг тусгаарлах тасалгаа; 2. бүрээслэх, бүрэх;

3. хөндийрүүлэх; ~**ая** **лента** бүрээслэх тууз, тусгаарлах тууз.

ИЗОЛЯЦИЯ 1. тусгаарлах, тусгайлах, хөндийрүүлэх; 2. бүрээслэх, бүрэх; 3. хөндийрүүл.

ИЗОРВАННЫЙ уранхай, тасархай, хуу татсан, уранхай, цуурхай.

ИЗОРВАТЬ урж тасадчих, урж цуулчих.

ИЗОРВАТЬСЯ урагдаж тасарчих, урагдаж цуурчих, зад үсэрчих.

ИЗОЩРЕНИЕ соргог болох, хурц болох, нарийн болох.

ИЗОЩРЕННОСТЬ соргог, хурц (байх), нарийн (байх); ~ ума соргог ухаан.

ИЗОЩРЕННЫЙ соргог хурц, нарийн, ~ слух соргог чих.

ИЗОЩРЯТЬ соргог болох, хурц болгох, нарийн болгох, мэргэшүүлэх.

ИЗОЩРЯТЬСЯ соргог болох, соргоглох, хурц болох, нарийн болох, мэргэших; ~ лезя ум ухаан хурц болов.

ИЗОЩРЯТЬ соргог болгох, хурц болгох, мэргэшүүлэх.

ИЗОЩРЯТЬСЯ соргог болох, соргоглох, хурц болох, нарийн болох, мэргэших.

ИЗ-ПОД 1. дороос; **вылезти** ~ **стола** ширээн дороос мөлхөн гарч ирэх; 2. дэргэдээс, орчмоос, хавиас; 3. ~ **вливания** нөлөөнөөс, захиргаанаас, мэдлээс; 4. хийж байсан, **ящик** ~ **конфет** чихрийн хайрцаг; ~ **палки** албадан, албан хүчээр; ~ **носа** нүдэн дээрээс нь, хажуухнаас нь.

ИЗРАЗЕЦ паалантай тоосго.

ИЗРАЗЦОВЫЙ паалантай тоосгон, паалантай тоосгоор; ~ **ая** печь паалантай тоосгон пийшин.

ИЗРАНИТЬ олон шархдуулах, шарх болгох; ~ **всё** тело бүх бие нь шарх болгох.

ИЗРАСХОДОВАТЬ зарчих, зарцуулчих, хэрэглэх; ~ **все** деньги байдаг мөнгөө зарчих.

ИЗРАСХОДОВАТЬСЯ 1. мөнгө барчих, мөнгөө зарчих; 2. зарагдчих, зарцуулагдчихах.

ИЗРЕДКА заримдаа, хааяа, ганц нэг; он ~ **заходит к нам** тэр хааяа манайхаар ордог.

ИЗРЕЗАННЫЙ булан тохой олонтой, муруй сарий; ~ **берег** булан тохой олонтой эрэг.

ИЗРЕЗАТЬ 1. хэрчих, огтолчих; ~ **бумагу на клочки** цаас хэсэг хэсэг болгон хэрчих; 2. эсгэх, зуралчихах, хээлчихэх; ~ **руку** гараа эсгэх, 3. муруй сарий болгочих; **залвыи и бухты** ~ **ли** **берег** булан тохой нь эргийг муруй сарий болгочихжээ.

ИЗРЕЗАТЬСЯ эсгэх

ИЗРЕЗЫВАТЬ 1. хэрчих, огтчих; 2. хээлэх, эсгэх, зурлах; 3. муруй сарий болгох.

ИЗРЕЗЫВАТЬСЯ эсгэх.

ИЗРЕКАТЬ айлдах, зарлиг болгох; он не **говорит просто**, а ~ **ет** тэр энгүүн ярьдаггүй, айлддаг хүн.

ИЗРЕЧЕНИЕ товч сургаал, мэргэн үг.

ИЗРЕЧЬ айлдах, зарлиг болох.

ИЗРЕШЕТИТЬ сархиаг болгох, элхэг болгох; ~ **пулями** буудаж сархиаг болгох.

ИЗРУБАТЬ 1. хярах, хэрчих, тас тас цавчих; 2. цавчиж алах, хяргаж алах.

ИЗРУБАТЬ 1. хярчихах, хэрчилчих, тас тас цавчих; ~ **мясо** мах хярах; 2. цавчиж алах, хяргаж алах.

ИЗРУГАТЬ зад загнах, загнаж алдах.

ИЗРЫГАТЬ, ИЗРЫГНУТЬ 1. бөөлжих, гулгих; 2. хаях, гаргах; 3. хэлэх, тавих; ~ **проклятия** хараал тавих

ИЗРЫТЬ газар сайгүд онгилчих, нүх болгочихох.

ИЗРЯДНО 1. нилээд, нилээн их; 2. ашгүй.

ИЗРЯДНЫЙ 1. нилээд их, нилээн; 2. ашгүй зүгээр сайн.

ИЗУВЕР догшин хэрцгий хүн, зэрлэг балмад хүн, тарчлаагч; **фашистские** ~ **ы** зэрлэг балмад фашистууд

ИЗУВЕРСКИЙ зэрлэг балмад: догшин хэрцгий.

ИЗУВЕРСТВО зэрлэг балмад явдал, догшин хэрцгий хэрэг.

ИЗУВЕРСТВОВАТЬ зэрлэг балмад явдал гаргах, догшин хэрцгий загнах.

ИЗУВЕЧЕННЫЙ зэрэмдэг болсон, бэртсэн, бэртэнгэ.

ИЗУВЕЧИВАТЬ зэрэмдэглэх, бэртээх.

ИЗУВЕЧИВАТЬСЯ зэрэмдэг болох, бэртэх.

ИЗУВЕЧИТЬ зэрэмдэглэх, бэртээх.

ИЗУВЕЧИТЬСЯ зэрэмдэг болчих, бэртчих.

ИЗУКРАСИТЬ чимэглэх, чимэх; ~ **зданне флагами** барилгыг далбаагаар чимэх.

ИЗУМИТЕЛЬНО гайхалтай, гайхамшиг, гайхамшигтай.

ИЗУМИТЕЛЬНЫЙ гайхамшиг, гайхамшигтай, гайхалтай, гайхмаар.

ИЗУМИТЬ гайхуулах.

ИЗУМИТЬСЯ гайхах.

ИЗУМУР маргал.

ИЗУМУРДНИЙ 1. маргадын; ~ **ые** **копи** маргадын уурхай, 2. маргадтай, маргад шигтгэсэн; ~ **ое** **кольцо** маргадтай бөгж. 3. маргадын өнгөт; ~ **ая** **вода** маргадын өнгөт ус.

ИЗУРОДОВАННЫЙ 1. үзэшгүй, муухай, үзэмжгүй; 2. эрэмдэг болсон, эрэмдэг зэрэмдэг болсон, эрхтэн дутуу.

ИЗУРОДОВАТЬ 1. үзэшгүй болгох, муухай болгох, үзэмжгүй болгох; 2. эрэмдэг болгох, эрэмдэг зэрэмдэг болгох.

ИЗУРОДОВАТЬСЯ 1. үзэшгүй болох, үзэмжгүй болох; 2. эрэмдэг болох, эрэмдэг зэрэмдэг болох, эрхтэн дутуу болох.

ИЗУЧАТЬ 1. сурах, судлах; 2. судлах, шинжлэх; 3. судлах, судлан мэдэх, судлан ойлгох.

ИЗУЧАТЬСЯ судлагдах, шинжлэгдэх.

ИЗУЧЕНИЕ судлах, судлал.

ИЗУЧИТЬ 1. сурах; ~ **русский язык** орос хэл сурах; 2. судлах, шинжлэх; 3. судлах, судлан мэдэх, судлан ойлгох.

ИЗЪЕДЕННЫЙ 1. идэгдсэн; 2. түлэгдсэн; ~ **кислотой** хүчилд түлэгдсэн.

ИЗЪЕДИТЬ хэрэх, энд тэндгүй явж үзэх; ~ **всю страну** орон даяар хэрэх.

ИЗЪЁСТЬ 1. идчихэх; **моль** **изъела** **мех** хүйр ангийн арьс идчихжээ; 2. түлчих; **кислота** **изъела** **ткань** хүчил нэхмэлийг түлчихэв.

ИЗЪЯВИТЕЛЬНЫЙ ~ **ое** **наклонение** цагийг заах төлөв.

ИЗЪЯВИТЬ илтгэх, илэрхийлчих, мэдүүлчих; ~ **свое** **согласие** зөвшөөрлөө илтгэх.

ИЗЪЯВЛЕНИЕ илтгэх, илэрхийлэх, мэдүүлэх.

ИЗЪЯВЛЯТЬ илтгэх, илэрхийлэх, мэдүүлэх.

ИЗЪЯН гэм, гэмтэл, **причинить** ~ гэмтэл учруулах.

ИЗЪЯТИЕ 1. хуурах, хорих, хасах; ~ **из употребления** хэрэглэхийг нь хорих; 2. гадуур зүйл, хамаарахгүй зүйл; ~ **из общего правила** ерөнхий дүрмээс гадуур зүйл.

ИЗЪЯТЫЙ хураагдсан, хоригдсон, хасагдсан.

ИЗЫМАТЬ хураах, хорих, хасах.

ИЗЫМАТЬСЯ хураагдах, хоригдох, хасагдах.

ИЗЫСКАНИИ 1. эрэл, хайх, эрж олох; ~ **возможностей** боломж эрэх; 2. хайн шинжлэх, хайгуулын шинжилгээ; **геологические** ~ **я** газар судлалын хайгуул шинжилгээ; **производить** ~ шинжилгээ хийх.

ИЗЫСКАННОСТЬ тансаг нарийн, гуалиг.

ИЗЫСКАННЫЙ тансаг нарийн, гуалиг; ~ **ые** **блюда** тансаг идээ.

ИЗЫКАТЕЛЬ хайн шинжлэгч; **инженер** ~ хайн шинжлэгч инженер.

ИЗЫКАТЕЛЬСКИЙ хайн шинжлэх, хайгуул шинжилгээний; ~ **ая** **партия** хайн шинжлэх бүлэг, хайгуул шинжилгээний бүлэг.

ИЗЫСКАТЬ хайх, эрж олох, эрж сурвалжлах; ~ средства хөрөнгө мөнгө эрж олох.

ИЗЫСКИВАТЬ хайх, эрж олох, эрж сурвалжлах.

ИЗЮБР буга.

ИЗЮМИНА,
ИЗЮМИНКА ширхэг үзэм.

ИЗЯЩЕСТВО гуалиг, уран нарийн, сайхан.

ИЗЯЩН|ЫЙ гуалиг, уран, яруу, нарийн сайхан, уран зөлдөг; ~ая фигура гуалиг бие; ~ые искусства яруу урлаг (уран зураг, баримал, уран барилга, хөгжим г.м.); ~ая словесность яруу найруулга, уран зохиол.

ИКАТЬ зогсох.

ИКНУТЬ зогсох.

ИКОНА бурхны хөрөг, зураг.

ИКОТА зогьсло, зогьсох.

ИКР|А, 1. түрс; зернистая ~ бажгир түрс; метать ~у түрс орхих; 2. таташ.

ИКРЫ хөлийн булчин.

ИКС икс (тооны ухааны латинны «х» үсгээр тэмдэглэгддэг үл мэдэгдэх хэмжигдэхүүн).

ИЛ лаг, лай.

ИЛИ (ИЛЬ) 1. буюу, эсэхүл, буюу эсэхүл уу... үү: эсэхүл... уу; завтра ~ после завтра маргааш буюу нөгөөдөр; 2. гэж; ~ ты знаешь об этом? чи үүний тухай мэдэхгүй гэж үү? 3. буюу, өөрөөр хэлбэл; аэроплан ~ самолёт нисдэг тэрэг буюу нисэх онгоц.

ИЛИСТ|ЫЙ лагтай, лайтай; ~ое дно лагтай ёроол; ~ая почва лаг шороо.

ИЛЛЮЗИ|Я 1. хуурмаг үзэгдэл, хоосон юм; оптическая ~ хуурмаг үзэгдэл, 2. бүтэшгүй санаа, бүтэхгүй юм; создавать себе ~и бүтэхгүй юм бодох, биеэ хуурах.

ИЛЛЮЗОРН|ЫЙ бүтэхгүй, хуурмаг, хоосон; ~ые надежды хоосон горьдлого.

ИЛЛЮМИНАТОР онгоцны гэгээвч.

ИЛЛЮМИНАЦИЯ гэрэл чимэглэл; праздничная ~ баярын гэрэл чимэглэл.

ИЛЛОСТРАТИВН|ЫЙ үлгэр үзүүлэх, жишээ бүхий, үзүүлэн таниулах, тодотгох; ~метод үзүүлэн таниулах арга.

ИЛЛОСТРАЦИЯ 1. зураг хавсаргах, тайлбар зураг хийх; ~ книги номд тайлбар зураг хийх; 2. зураг, тайлбар зураг; 3. жишээ, тодотгох жишээ.

ИЛЛОСТРИРОВАНН|ЫЙ зурагт, тайлбар зурагт; ~ журнал зурагт сэтгүүл.

ИЛЛОСТРИРОВАТЬ 1. зураг хавсаргах, тайлбар зураг хийх; ~ книгу номд тайлбар зураг хийх; 2. жишээгээр тодотгох, үлгэрлэн үзүүлэх.

ИЛЛОСТРИРОВАТЬСЯ зургаар чимэглэх.

ИМ 1. түүгээр, түүний, тэр; письмо написано ~ самим түүний өөрийнх нь бичсэн захидал; 2. тэднээ, тэдэнд тэдгээрт; я ~ внасал би тэдэнд бичсэн.

ИМБ|ИРЬ сүрээв гаа; ~ белый цагаан гаа, гажаа

ИМЕН|ИЕ эдлэн.

ИМЕН|ИНИК нэр өдөр орсон хүн; выгледеть ~ом баяртай, сэтгэл дүүрэн суух.

ИМЕН|ИНЫ нэр өдөр, нэр өдрийн баяр.

ИМЕН|ИТЕЛЬН|ЫЙ нэрлэхийн; ~ падеж нэрлэхийн тийн ялгал.

ИМЕН|ИТ|ЫЙ нэртэй төртэй, нэр хүндтэй, нэртэй; ~ гость нэртэй төртэй гийчин.

ИМ|ЕННО 1. чухамхүү, яг л; ~ он чухамхүү тэр; ~ красный яг л улаан; 2. тухайлбал, гэвэл; лиственные деревья, а ~: дуб, берёза, осина, липа и т.д. навчит моднууд, тухайлбал, царс, хус, улиас, далдуу гэх зэрэг.

ИМЕНН|ОЙ 1. нэрийн, нэрсийн; ~ список нэрсийн цэс; 2. нэртэй, нэр тавьсан, ~ое кольцо нэр тавьсан бөгж; 3. нэр үгийн, нэр үгээс бүтсэн; ~ое сказуемое нэр өгүүлэхүүн.

ИМЕНОВАТЬ гэж нэрлэх, гэх, нэр өгөх.

ИМЕНОВАТЬСЯ нэрлэгдэх, нэрших.

ИМЕНУЕМ|ЫЙ гэж нэртэй, гэж нэрлэдэг, алдартай, цолтой; царь Иван, ~ Грозным Догшин гэж цолтой Иван хаан.

ИМ|Ё|ТЬ байх; ~ деньги мөнгөтэй байх; ~ целью зорилготой байх; ~ женщину эмэгтэй хүнтэй унтах; ~ место болох, тохиолдох; это событие ~ло место много лет тому назад энэ явдал олон жилийн өмнө болов; ~ в виду санаж байх, гэж санах; ~ что-либо против эсрэг саналтай байх; ~ применение хэрэглэгдэх.

ИМ|ЁТЬСЯ байх, бий, -тай (-тэй, той); препятств|ий не имеется саад байхгүй.

ИМ|ИД|Ж дүр төрх

ИМ|ИД|ЖМ|ЕЙКЕР дүр төрхийг цогцлоогч.

ИМ|ИТ|АТОР элэглэгч, дууриалагч.

ИМ|ИТ|АЦИЯ 1. элэглэх, дууриах; 2. дууриамал, хуурамч юм; ~ жемчуга хуурамч сувд.

ИМ|ИТ|ИРОВАТЬ 1. элэглэх, дууриах; ~ голоса животных амьтны дуу дууриах, 2. дууриалгах, дууриалган хийх; ~ мрамор гантиг дууриалган хийх.

ИМ|МАН|ЕНТН|И|Й дотоод, дотоод чанарын; ~ая причина дотоод шалтгаан.

ИМ|МИГ|РАНТ цагаач (гадаадаас орсон)

ИМ|МИГ|РАЦИЯ цагаачлах, цагаачлал.

ИМ|МИГ|РИРОВАТЬ цагаачлан ирэх.

ИМ|МУН|ИТ|ЁТ 1. үл халдах, халдашгүй; ~ к оспе цэцэг өвчин үл халдах. 2. үл халдах эрх, халдашгүй эрх; дипломатич|еский ~ дипломат халдашгүй эрх.

ИМ|ПЕРАТОР хуандий, эзэн хаан.

ИМ|ПЕРАТРИЦА хатан хаан.

ИМ|ПЕРИАЛ|ИСТ эзэрхэг түрэмгий, империалист,

ИМ|ПЕРИАЛ|ИСТИЧ|ЕСКИЙ эзэрхэг түрэмгий, империалист.

ИМ|П|ЕР|ИЯ эзэнт улс.

ИМ|П|ЕР|СКИ(И) эзэнт улсын.

ИМ|ПОЗ|АНТН|И|Й сүрлэг, жавхлантай, биширмээр; у него ~ая фигура сүрлэг биетэй хүн.

ИМ|П|ОНИ|РОВАТЬ бишрүүлэх, биширмээр байх, его твердость мне импонирует түүний хатан зоригтойд би биширнэ.

ИМ|П|ОРТ импорт, гадаадаас оруулах.

ИМ|П|ОРТ|ЁР гадаадаас бараа оруулагч, импортлогч.

ИМ|П|ОРТ|ИРОВАТЬ гадаадаас оруулах.

ИМ|П|ОРТН|И|Й импортын, гадаадаас оруулах; ~ые пошлины гадаадаас оруулах гааль.

ИМ|ПОТ|ЕН|ЦИЯ хурьцал буурах.

ИМ|ПРЕССИОНИЗМ импрессионист, сэтгэгдлийн урлагийг баримтлагч.

ИМ|ПРЕССИОНИСТСКИЙ импрессионист, сэтгэгдлийн урлагийг баримталсан.

ИМ|П|РОВИЗ|АТОР цээжээр зохиогч, авд зохиогч.

ИМ|П|РОВИЗ|АТОРСКИЙ цээжээр зохиогчийн, авд зохиогчийн, цээжээр зохиох, авд зохиох.

ИМ|П|РОВИЗ|АЦИЯ 1. цээжээр зохиох, авд зохиох; ~ ст|ихов шүлэг авд зохиох, 2. цээжээр зохиосон зохиол, авд зохиол.

ИМ|П|РОВИЗ|ИРОВАНН|И|Й цээжээр зохиосон, гэнэт төхөөрсөн; ~ое ст|ихотворен|ие цээжээр зохиосон шүлэг.

ИМ|П|РОВИЗ|ИРОВАТЬ цээжээр зохиож хэлэх, авд зохиох.

ИМ|П|УЛ|ЬС 1. түлхэц; ~ к творчеству уран бүтээлийн түлхэц; 2. түлхээс, өөрийн мэдэлгүй хөдлөх.

ИМПУЛЬСИВН||ЫЙ өөрийн мэдэлгүй; **~ое** движение өөрийн мэдэлгүй хөдлөх; 2. дав дув гэсэн, тэсвэргүй; **~ая натура** дав дув гэсэн хүн.

ИМУЩЕСТВЕНН||ЫЙ хөрөнгийн; **~ое** положение хөрөнгийн байдал.

ИМУЩЕСТВ||О хөрөнгө, хөрөнгө хогшил, эд агуурс, юм; **государственное** ~ улсын хөрөнгө; **недвижимое** ~ үл хөдлөх хөрөнгө; **он всё свое** ~ хамаг юмаа аваад явсан; **приобретение** **~а** в виде основного капитала үндсэн капиталд тооцож эд хөрөнгө худалдаж авах.

ИМПРЕССИОНИЗМ сэтгэл, дүрслэх арга.

ИМПЕРИАЛ 18-р зууны Орос улсын 10 рублийн зоос.

ИМПЛИЦИТНЫЙ, далд, нууцлагдмал.

ИМПОЗАНТНЫЙ, дэгжин, ганган.

ИМУЩ||ИЙ, юмтай, хөрөнгөтэй; **~не** люди юмтай хүмүүс, * **власть** **~нх** эрхтэн, дархтан.

ИМЯ 1. нэр; **дать кому-нибудь** ~ нэр өгөх; **как его зовут по имени?** түүний нэр хэн бэ? ~ **и фамилия** нэр овог; 2. нэр алдар; **приобрести** ~ сайн нэр, 3. нэртэй хүн, алдартай хүн; **крупное имя** том нэртэй хүмүүс; 4. нэр, нэр үг; **~ существительное** жинхэнэ нэр; **~ собственное** оноосон нэр; 5. имени нэрэмжит; 6. именем нэрийн өмнөөс, нэрээр; **действовать именем закона** хуулийн нэрээр үйлдэх; **во имя дружбы** нөхрийн сэтгэлээр; **от имени** нэрийн өмнөөс; **на ~ нэрээр**, нэр дээр; **письмо посылайте на мое** ~ захидал миний нэр дээр явуулаарай; **называть вещи своим именем** нялуунаас шулуун нэр дээр.

ИНАЧЕ 1. өөрөөр, ондоогоор; **~ говоря** өөрөөр хэлбэл; 2. үгүй бол, эсвэл; **перестаньте, ~ я уйду** та боль, эсвэл би явна; **так или ~** алин боловч, юу боловч; **так или ~ я приду** юу боловч би ирнэ.

ИНВАЛИД тахир дутуу, эрэмдэг зэрэмдэг хөдөлмөрийн чадвараа алдсан хүн.

ИНВАЛИДНОСТ||Ь тахир дутуу, эрэмдэг зэрэмдэг, хөдөлмөрийн чадвараа алдах; **перейти на ~** хөдөлмөрийн чадвараа алдах; **группа** **~и** тахир дутуугийн бүлэг.

ИНВАЛИДНЫЙ тахир дутуу, хөдөлмөрийн чадвараа алдагсдын; **~ дом** тахир дутуугийн тэтгэврийн газар.

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ данслах, цэслэх.

ИНВЕНТАРИЗОВАТЬ данслах, цэслэх.

ИНВЕНТАРЬ 1. эд хогшил, багаж зэвсэг, эд хөрөнгө; **живой** ~ амьтай хөрөнгө, **мертвый** ~ амьгүй хөрөнгө; 2. данс, цэс; **составить** ~ эд хогшилын данс хийх, **занести в ~** дансанд оруулах

ИНВЕРСИЯ тонгороо (*өгүүлбэр буюу холбоо үгийн дэс дарааг тонгоруулан хэлэх*)

ИНДЕЕЦ индиан хүн.

ИНДЕЙКА цацагт хяруул: **горная** ~ хойлог.

ИНДЕЙСКИЙ индиан, ~ **костюм** индиан хувцас

ИНДЕКС нэрс, хэлхээс, товъёог; ~ **выходящих книг** хэвлэн гаргаж байгаа номын хэлхээс; ~ **цен** үнийн товъёог.

ИНДЕТЕРМИНИЗМ индетерминизм (*нийгэмлэг ба байгальд ерөнхий зүй тогтол, харилцан шалтгаалан уялдах ёс байдаггүй гэж үздэг, гүн ухааны харгис чиглэл*)

ИНДИАНКА индиан эмэгтэй, индиан эхнэр.

ИНДИВИД бодьгал.

ИНДИВИДУУМ бодгаль

ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЯ бодьгалчлах, хүн тус бүрийн онцлогийг харгалзан үзэх, хүн тус бүрд оноон хийх.

ИНВЕНЦИЯ санааны зохиомж.

ИНДАУ гүнжид.

ИНГАЛЯЦИЯ угаах.

ИНВЕКТИВА доромжилж хэлсэн үг.

ИНВЕСТИРОВАТЬ хөрөнгө оруулах

ИНВЕСТОР хөрөнгө оруулагч.

ИНДИВИДУАЛИЗИРОВАТЬ бодьгалчлах, индивидуальчлах, хүн тус бүрийн онцлогийг харгалзан үзэх, хүн тус бүрд оноон хийх

ИНДИВИДУАЛИЗМ бодьгалч үзэл, хувьчлах үзэл.

ИНДИВИДУАЛИСТ бодьгалч үзэлтэн, хувиа бодогч.

ИНДИВИДУАЛИСТКА хувиа бодогч эмэгтэй.

ИНДИВИДУАЛИСТСКИЙ бодьгалч, хувиа бодсон.

ИНДИВИДУАЛЬНОСТЬ 1. хувийн онцлог, өөрийн онцлог, тус бүрийн онцлог; **потерять свою** ~ өөрийн онцлогоо алдах; 2. салангид хүн, бодьгал.

ИНДИВИДУАЛЬН||ЫЙ 1. бодьгалийн, тухайн хүний, тус бүрийн; **~ые** особенности учеников сурагч бүрийн онцлог; 2. амины, хувийн; 3. хүн тус бүрийн, тус тусд нь; **~ое** обслуживание тус тусд нь үйлчлэх; 4. салангид, ганц.

ИНДИВИДУУМ бодьгал(салангид амьтан, ургамал)

ИНДИЕЦ энэтхэг хүн.

ИНДИЙСКИЙ энэтхэг, энэтхэгийн.

ИНДИФФЕРЕНТН||ЫЙ хайхрамжгүй, хамаагүй; **~ое** отношение хайхрамжгүй хандах.

ИНДОССАМЕНТ шилжүүлэх гарын үсэгтэй баримт.

ИНДОНЕЗИЕЦ индонез хүн.

ИНДОНЕЗИЙКА индонез эмэгтэй, индонез эхнэр.

ИНДОНЕЗИЙСКИЙ индонез, индонезийн.

ИНДУКТИВН||ЫЙ 1. индуктив, нэгтгэн дүгнэх; ~ **метод** нэгтгэн дүгнэх арга; 2. индуктив; **~ое** сопротивление индуктив эсэргүүцэл.

ИНДУКТОР нөлөөлүүр, индуктор.

ИНДУКЦИЯ 1. индукци, нэгтгэн дүгнэх; 2. индукци (*цахилгаан соронзон энергийн ойр байгаа бодист нөлөөлөл*)

ИНДУС 1. энэтхэг хүн, 2. гүн ухаантан хүн.

ИНДУСКА энэтхэг эмэгтэй.

ИНДУССКИЙ энэтхэг, энэтхэгийн, энэтхэг хүний.

ИНДУСТИАЛИЗАЦИЯ үйлдвэржүүлэлт, үйлдвэржүүлэх; ~ **страны** улс орныг үйлдвэржүүлэх.

ИНДУСТИАЛИЗИРОВАТЬ үйлдвэржүүлэх.

ИНДУСТРИАЛЬНЫЙ үйлдвэржсэн, үйлдвэрийн.

ИНДУСТРИЯ (аж) үйлдвэр; **лёгкая** ~ хөнгөн үйлдвэр; **тяжелая** ~ хүнд үйлдвэр.

ИНДЮК цацагт хяруул.

ИНДЮШКА эм цацагт хяруул.

ИНЖЕНЮ /театрт/ онгон, юм үзээгүй охины дүр.

ИНЕЙ хяруу, цан; **деревья покрылись инеем** мод цантжээ.

ИНЕРТНЫЙ 1. бусдын эрчээр, идэвхигүй, зөндөө, эрч онц; 2. тогтонги байдал, хөдлөшгүй, сул, үлбэгэр.

ИНЖЕНЕР инженер; **горный** ~ уурхайн инженер; **военный** ~ цэргийн инженер.

ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСК||ИЙ инженер-техникийн; **~не** работники инженер техникийн ажилтан.

ИНЖЕНЕРН||ЫЙ инженер, инженерийн; **~ое** дело инженерийн ажил

ИНЖИР инжир (дулаан орны мод, түүний шүүсэрхэг амттай жимс)

ИНИЦИАЛЫ эхний үсэг, толгой үсэг.

ИНИЦИАТИВ||А 1. санаачилга, үүсгэл; **по своей** ~ санаачилгаараа, **проявлять** ~у санаачлага гаргах, санаачлах; 2. идэвх санаачилга, зонхилох үүрэг; **взять** ~у в свои руки идэвх санаачилгыг гартаа авах.

ИНИЦИАТИВНЫЙ 1. санаачилгатай, идэвхтэй; ~ **человек** санаачилгатай хүн; 2. санаачилдаг, санаачилга гаргадаг,

санаачилсан, санаачилга гаргасан; **-ая группа** санаачилдаг бүлэг.

ИНИЦИАТОР санаачлагч, үүсгэгч.

ИНКАССАТОР итгэмжилсэн нярав.

ИНКВИЗИТОР 1. инквизицийн гишүүн, шүүр; 2. тамлагч, тарчилгагч.

ИНКВИЗИТОРСКИЙ харгис, хэрцгий, догшин; ~ **взгляд** догшин харц.

ИНКВИЗИЦИЯ инквизици (католик шашны залхаан цээрлүүлэх, эрүүдэн шүүх газар) 2. харгис хэрцгий явдал, эрүүдэн шүүлт, тарчилгах.

ИНКОГНИТО 1. нууц нэрээр, нууцгай: **путешествовать** ~ нууц нэрээр аялах.

ИНКРИМИНИРОВАТЬ ял тулгах, хэрэг тохих; ~ **кому-либо** убийство хүн алсан хэрэг тохих.

ИНКУСТАЦИЯ шигтгээ; **шкатулка с перламутровой** -ей танан шигтгээтэй хайрцаг.

ИНКРУСТИРОВАТЬ шигтгээ, шигтгэх, шигтгээ хийх.

ИНКУБАТОР өндөг даруул.

ИНКУБАЦИЯ I далд үе (өвчний)

ИНКУБАЦИЯ II өндөг дарах.

ИНКУБАЦИОННЫЙ далд; ~ **период болезни** өвчний далд үе.

ИНОГДА заримдаа, хааяа, үе үе.

ИНОГОРОДНИЙ өөр хотын; ~ **житель** өөр хотын хүн.

ИНОЗЕМЕЦ харийн хүн, харь газрын хүн.

ИНОЗЕМНЫЙ харь, харийн, харь газрын; ~ **обычай** харь заншил.

ИНОЙ I өөр, ондоо, бус; **нная форма** өөр хэлбэр, **по нному** өөрөөр; **он смотрит на это по-нному** тэр үүнийг өөрөөр үзэж байна; **быть иного мнения** өөр саналтай байх; **никто** ~, **как он** түүнээс өөр хэн байхав; 2. зарим, зарим нэг; **нному человеку жарко, нному человеку холодно** зарим хүн халуун гэх, зарим хүн хүйтэн гэнэ; 3. зарим хүн; **нному это может не понравиться** зарим хүнд энэ зохисгүй, таалагдахгүй байж болно.

ИНОРОДНИЙ өөр төрлийн, хөндлөнгийн, харш; **-ое тело** өөр төрлийн юм, харш юм.

ИНОСКАЗАНИЕ ёгт үг; **говорить** ~ямн ёгт үг ярих.

ИНОСКАЗАТЕЛЬНИЙ **-ое выражение** ёгт үг, ёгт хэллэг.

ИНОСТРАНЕЦ гадаадын хүн.

ИНОСТРАНКА гадаад эмэгтэй.

ИНОСТРАННИЙ гадаад, гадаадын; ~ **язык** гадаад хэл; **министерство** ~ых дел гадаад хэргийн яам.

ИНОСТРАНЦИН харийн юм, элэг буруу юм; **переклоненне веред** ~ой харийн юманд шүтэх, элэг буруу юмыг шүтэх.

ИНОХОДЕЦ жороо морь.

ИНОХОДЬ жороо; **чистая** ~ тэлмэн жороо, усан тэлмэн жороо; **иловая** ~ өндгөн жороо.

ИНОЯЗЫЧНИЙ 1. өөр хэлтэй, харь хэлтэй; **-ое население** өөр хэлтэй хүн ам; 2. өөр хэлний, харь хэлний; **-ое слово** харь хэлний үг.

ИНСАЙДЕРСКАЯ санхүүгийн нууц, санхүүгийн нууц мэдээлэл.

ИНСИНУАЦИЯ гүжир үг, гүтгэлэг.

ИНСИНУИРОВАТЬ гүжирдэх, гүтгэх

ИНСПЕКТИРОВАТЬ байцаан зааварлах, байцаах, шалгах, хянах; ~ **школу** сургууль шалгах, сургууль байцаах.

ИНСПЕКТОР байцаагч; **финансовый** ~ санхүүгийн байцаагч, **ИНСПЕКТОРСКИЙ** байцаалтын, шалгалтын, байцаагчийн, **ИНСПЕКЦИЈА** 1. байцаан зааварлах, байцаан зааварлалт, шалгалт хяналт; **производить** ~ю шалгалт хийх, байцаах; 2. байцаан зааварлах газар.

ИНСПИРАЦИЯ хатгалга, өдөөн хатгалга, ятган өдөөлгө.

ИННОВАЦИЯ шинэчлэл.

ИНОМАРКА гадаад үйлдвэрлэсэн машин.

ИНГЪЯЗОВЕЦ гадаад хэлний анги дүүргэсэн хүн.

ИНСПИРИРОВАТЬ ятган өдөөх, хатгах, хатган өдөөх, өдөөн хатгах; ~ **общественное мнение** олон нийтийн саналыг ятган өдөөх.

ИНСТАНЦИЯ шат, шатиы байгууллага; **высшая** ~ дээд шатны байгууллага, **низшая** ~ доод шатны байгууллага, **последняя** ~ бүүр дээд шатны байгууллага.

ИНСТИНКТ зан, төрөлх авъяас, араншин; ~ **самосохранения** биеэ хамгаалах төрөлх авъяас.

ИНСТИНКТИВНИЙ зөнгийн, зөнгөөрөө, зөндөө; **-ое движение** зөнгөөрөө хөдлөх.

ИНСТИТУТ I 1. дээд сургууль; **сельскохозяйственный** ~ хөдөө аж ахуйн дээд сургууль. 2. хүрээлэн; **научно-исследовательский** ~ эрдэм шинжилгээний хүрээлэн.

ИНСТИТУТ II ёс журам, хууль журам; ~ **брака** гэрлэхийн ёс журам.

ИНСТИТУТСКИЙ 1. дээд сургуулийн; 2. хүрээлэнгийн.

ИНСТРУКТАЖ заавар, зааварлах.

ИНСТРУКТИВНИЙ зааврын, зааварлах; **-ое письмо** зааварлах бичиг.

ИНСТРУКТИРОВАНИЕ зааварлах, зааварлалт, заавар.

ИНСТРУКТИРОВАТЬ зааварлах, заавар өгөх; ~ **командирского** томилогдсон хүнд заавар өгөх.

ИНСТРУКТИРОВАТЬСЯ заавар авах, заалгах.

ИНСТРУКТОР зааварлагч.

ИНСТРУКТОРСКИЙ зааварлагчийн, зааварлах; ~ **курс** зааварлагчийн түр курс, дамжаа.

ИНСТРУКЦИЈА заавар; **согласно** ~н заавар ёсоор; **получить** ~ю заавар авах.

ИНСТРУМЕНТ 1. зэвсэг, багаж; **хирургические** ~ы мэс засалын багаж, 2. **музыкальный** ~ хөгжмийн зэмсэг.

ИНСТРУМЕНТАЛЬНЫЙ 1. багаж зэвсэг хийдэг; 2. хөгжимдөх.

ИНСТРУМЕНТАЛЬЩИК багаж зэвсэг хийдэг хүн.

ИНСТРУМЕНТОВАТЬ хөгжимд тохируулан найруулах, хөгжимд нийлүүлэх.

ИНСТРУМЕНТОВКА хөгжмийн зэмсгийн зүй, хөгжмийн зэмсгийн судлал, хөгжим нийлүүлэх.

ИНСЦЕНИРОВАТЬ 1. жүжиг болгох; ~ **повесть** туужийг жүжиг болгох; 2. байдал үзүүлэх; ~ **обморок** муурч унасан байдал үзүүлэх, худал муурч унах.

ИНСУЛЬТ цус харвах.

ИНТЕГРАЛЬНИЙ цомтгогч; **-ое нечисленне** цомтгогч тоо.

ИНТЕГРАЦИЯ цомтгох.

ИНТЕГРИРОВАТЬ цомтгох.

ИНТЕЛЛЕКТ сэхээ, оюун ухаан.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНИЙ оюун ухааны; **-ые запросы** оюун ухааны эрэлт.

ИНТЕЛЛИГЕНТ сэхээтэн.

ИНТЕЛЛИГЕНТНЫЙ боловсон, боловсонгуй; ~ **человек** боловсон хүн.

ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ сэхээтэн, оюутан сэхээтэн; **передовая** ~ тэргүүний сэхээтэн.

ИНТЕНДАНТ бэлтгэгч

ИНТЕНДАНТСКИЙ бэлтгэгчийн, бэлтгэлийн; **-ая служба** бэлтгэлийн алба.

ИНТЕНДАНТСТВО бэлтгэлийн газар.

ИНТЕНСИВНОСТЬ эрчим; **работать с большой** ~ю их эрчимтэй ажиллах.

ИНТЕНСИВНЫЙ эрчимтэй; ~ труд-эрчимтэй хөдөлмөр.
ИНТЕНСИФИКАЦИЯ эрчимлэл.
ИНТЕРВАЛ 1. зай завсар, завсарлага; с ~ом в пять минут таван минутын завсарлага; 2. ялгац.
ИНТЕРВЕНТ дотоодод халдан орогч, интервент.
ИНТЕРВЕНЦИЯ дотоодод халдан орох; **вооружённая** ~ зэвсэгийн хүчээр дотоодод халдан орох.
ИНТЕРВЬЮ сурвалжлал, сурвалжлагчтай ярих; **дать** ~ сурвалжлагчтай ярих
ИНТЕРВЬЮЁР сурвалжлагч.
ИНТЕРВЬЮИРОВАТЬ сурвалжлах; ~ известного писателя нэрт зохиолчийг сурвалжлах.
ИНТЕРЕС 1. сонирхол; **проявлять большой** ~ к работе ажилдаа их сонирхол тавих; **слушать с большим** ~ом их сонирхолтой сонсох; 2. ашиг тус, эрх ашиг, тус; **защита государственных** ~ов улсын эрх ашгийг хамгаалах; 3. эрэлт, эрмэлзэл, хэрэгцээ.
ИНТЕРЕСН||ЫЙ 1. сонин, сонирхолтой; ~ рассказ сонин өгүүллэг; ~ая работа сонирхолтой ажил; 2. сайхан, үзэмжтэй; ~ая внешность сайхан царай; ~ая женщина сайхан бүсгүй.
ИНТЕРЕСОВАТЬ сонирхол татах
ИНТЕРЕСОВАТЬСЯ сонирхох; ~ народным творчеством ардын аман зохиол сонирхох.
ИНТЕРМЕДИЯ завсархи хөгжим.
ИНТЕРНАТ сурагчдын байр.
ИНТЕРНАЦИОНАЛ интернационал, олон улсын нэгдэл, интернационал дуу.
ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ интернационализм.
ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНЫЙ олон улсын, улс хоорондын; ~ конгресс олон улсын их хурал.
ИНТЕРНИРОВАНИЕ эрх чөлөөгий нь хасах, интерчлэх.
ИНТЕРНИРОВАТЬ эрх чөлөөгий нь хасах
ИНТЕРПРЕТАЦИЯ тайлбар, тайлбарлах.
ИНТЕРПРЕТИРОВАТЬ тайлбарлах, утгы нь ойлгуулах.
ИНТИМНОСТЬ янаг амраг, янаг харилцаа, дотно сэтгэл.
ИНТИМНЫЙ дотно сэтгэлийн, халуун зүрхний, янаг; ~ друг сэтгэлийн нөхөр; ~ разговор дотно яриа.
ИНТОНАЦИЯ аялга; **вопросительная** ~ асуух аялга.
ИНТОНИРОВАТЬ аялах, аялан дуулах.
ИНТРИГ||А 1. далд хөнөөл, далдуур үймүүлэх, нууцгай явууллага; **вести** ~у против кого-либо хүний эсрэг нууцгай явууллага хийх, далдуур хөнөөх; 2. гол үйл явдал, зангилаа.
ИНТРИГАН далдуур хөнөөгч, далдуур үймүүлэгч.
ИНТРИГОВАТЬ 1. далдуур хөнөөх; далдуур үймүүлэх, нууцгай явуулга хийх; 2. сонирхол төрүүлэх, сонирхуулах.
ИНТУИТИВНЫЙ 1. зөн билгийн, зөгнөсөн. 2. зөн билгийн онолыг баримталсан.
ИНТУИЦИЯ 1. зөн билэг, зөгнөл; 2. зөн билгийн онол.
ИНФАРКТ зүрхний шигдээс.
ИНФЕКЦИОН||ЫЙ, 1. халдварт; ~ое заболевание халдварт өвчин; 2. халдварын; ~ психоз халдварын хий өвчин.
ИНФЕКЦИЯ халдвар.
ИНФИНИТИВ тодорхойгүй төлөв: тодорхойгүй хэлбэр; ~ глагола үйл үгийн тодорхойгүй төлөв.
ИНФЛЯЦИЯ цаасан мөнгө олширч үнэ буурах.
ИНФОРМАТОР мэдээлэгч.
ИНФОРМАЦИОН||ЫЙ мэдээллийн, мэдээлэх; ~ое бюро мэдээлэх товчоо.
ИНФОРМАЦИЯ мэдээ, мэдээлэл; **газетная** ~ сонин мэдээ
ИНФОРМБЮРО мэдээлэх товчоо.
ИНФОРМИРОВАТЬ мэдээлэх, мэдээ өгөх.
ИНФУЗОРИЯ шаахай хорхой.

ИНЦИДЕНТ будлиан, мөргөлдөөн; **пограничный** ~ хилийн будлиан.
ИНЪЕКЦИЯ тарилга, тариа.
ИОН цахилгаан цэнэгтэй атом.
ИПОХОНДРИЯ санаагаараа өвдөх.
ИППОДРОМ морин тойруулга.
ИПРИТ иприт, идээшүүлэх хий.
ИРАНЕЦ иран хүн.
ИРАНКА иран эмэгтэй.
ИРАНСКИЙ иран, ираны.
ИРИС цахилдаг.
ИРИС сүүтэй чихэр.
ИРЛАНДЕЦ ирланд хүн.
ИРЛАНДКА ирланд эмэгтэй.
ИРЛАНДСКИЙ ирланд, ирландын.
ИРОНИЗИРОВАТЬ егөх, егөөдөх.
ИРОНИЧЕСК||ИЙ егөөдэй, егөөдсэн; ~ая улыбка егөөтэй инээмсэглэл, ~ ответ егөөдсөн хариу.
ИРОНИ||Я егөө; **сказать что-либо с** ~ей егөөтэй хэлэх; ~ судьбы хачин тохиол.
ИРРАЦИОНАЛЬНЫЙ иррационал, ухаан хүршгүй, оновчгүй; ~ое число оновчгүй тоо.
ИРРЕГУЛЯРНЫЙ тогтмол бус, байнгын бус.
ИРРИГАТОР усжуулагч мэргэжилтэн.
ИРРИГАЦИОН||ЫЙ усжуулах; ~ая система усжуулах тогтолцоо.
ИРРИГАЦИЯ усжуулах, усжуулалт.
ИСК зарга; **предъявить** ~ зарга мэдүүлэх, **отказаться в** ~е заргыг хэрэгсэхгүй болгох.
ИСКАЖАТЬ 1. гажуудуулах, хазгай болгох; 2. үрчийлгэх, ярзайлгах.
ИСКАЖАТЬСЯ 1. гажуудуулах, хазгай болгох; 2. үрчийлгэх, ярзайлгах.
ИСКАЖЕНИ||Е 1. гажуудуулах, хазгай болгох; ~ плана төлөвлөгөөг гажуудуулах; 2. гажуу зүйл, буруу юм; **в книге обнаружено много** ~й уул номонд буруу зүйл олон байгаа нь илэрчээ.
ИСКАЗИТЬ гажуудуулчихах, хазгай болгочихох; ~ смысл утгыг гажуудуулах.
ИСКАЗИТЬСЯ гажуудуулчихах, хазгай болгочихох, ярзайчих
ИСКАЛЁЧЕННЫЙ гэмтсэн, бэртсэн, зэрэмдэг болсон.
ИСКАЛЁЧИТЬ гэмтэх, бэртэх, зэрэмдэг болгох.
ИСКАЛЁЧИТЬСЯ гэмтэх, бэртэх, зэрэмдэг болох.
ИСКАНИЕ 1. эрэх, бэдрэх; 2. шинжлэн эрэх.
ИСКАТЕЛЬ эрэгч
ИСКАТЬ эрэх, бэдрэх
ИСКЛЕВАТЬ 1. тоншин шархдуулах; 2. тоншин идчих.
ИСКЛЮЧАТЬ 1. гаргах, зайлуулах; 2. эс гаргах,
ИСКЛЮЧЕНИ||Е 1. гаргах, хасах, хөөх; ~ из списка цэсээс хасах; 2. гадуур зүйл, хамаарахгүй зүйл; **нет правила без** ~я хамаарахгүй зүйл гардаггүй дүрэм байдаггүй; **в виде** ~я онц зүйлд тоолон.
ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО 1. гагцхүү, зөвхөн; **премню получили** ~ отличники гагцхүү онц сайн хүмүүс шагнал авав;
ИСКЛЮЧИТЕЛЬНОСТЬ гойд зүйл, гарамгай зүйл, чухал зүйл.
ИСКЛЮЧИТЕЛЬ||ЫЙ 1. гойд; тусгай; ~ые права гойд эрх; 2. чухал; онцгой; ~ случай чухал тохиолдол.
ИСКЛЮЧИТЬ 1. гаргах, хасах, хөөх; ~ из кружка дугуйлангаас гаргах; ~ из школы сургуулиас хөөх; 2. эс гаргах, зайлуулах үгүй болгох.

ИСКОВЁРКАТЬ 1. хэмхлэх; эвдлэх; янзгүй болдох; 2. зангий нь эвдэх, муу зан сургах; 3. буруу дуудах; хазгай хэлэх, мушгин өгүүлэх.

ИСКОВ|ОЙ заргын; **~ое** заявление заргын өргөдөл.

ИСКОЛЕСИТЬ хэрэх хэсэх; хэрэн хэсэх.

ИСКОЛОТЬ хатгах.

ИСКОЛОТЬСЯ хатгуулах.

ИСКОМ|ЬИЙ олох; **~ая** величина олох хэмжигдэхүүн, олох тоо; 2. эрсэн; бэдэрсэн.

ИСКОНИЙ балар эртиээс, язгуураасаа, анхнаасаа.

ИСКОННЫЙ язгуурин; анхны угийн; **~ житель** язгуурын тэр нутгийн хүн.

ИСКОПАЕМ|ЬИЙ малтмал; **полезные ~ые** ашигт малтмал; **~ые** минералы малтмал эрдэс; **~ое** животное малтмал амьтан.

ИСКОПАТЬ малтах, онгилох.

ИСКОРЕНЕНИЕ үндсийг таслах, үндсээр нь устгах, **~ предриисудков** мухар сүсгийн үндсийг таслах.

ИСКОРЕНИТЬ үндсийг таслах, хүйс тэмтрэх, бүрмөсөн үгүй хийх; **~ недостатки** дутагдлыг үндсээр нь устгах.

ИСКОРЕНЯТЬ үндэс нь тасрах, үндсээрээ устгах, бүрмөсөн үгүй болох.

ИСКОРЕНЯТЬСЯ үндэс нь тасрах, үндсээрээ устгах, бүрмөсөн үгүй болох.

ИСКОСА хялайн; хулгай нүдээр. **~ поглядывать** хулгай нүдээр харах.

ИСКР|А оч; **заронить ~у** оч үсэргэх; **~ы** из глаз посыпались нүднээс гал гарав; нүднээс оч үсрэв.

ИСКРЕННЕ үнэнээсээ, үнэн голоосоо, чин зүрхнээсээ; үнэн сэтгэлээсээ.

ИСКРЕНН|ИЙ үнэн зүрхний, үнэн сэтгэлийн; чин сэтгэлээсээ ярьдаг; цагаан сэтгэлтэй; **~ая** благодарность үнэн сэтгэлийн талархал; **~ий** человек цагаан сэтгэлтэй хүн; чин сэтгэлээсээ ярьдаг хүн.

ИСКРЕННО үнэнээсээ; үнэн голоосоо, чин сэтгэлээсээ; үнэн зүрхнээсээ.

ИСКРЕННОСТЬ үнэн сэтгэл; цагаан сэтгэл; **говорить с ~ю** үнэн сэтгэлээсээ ярих.

ИСКРИВИТЬ муруйлах, гулзайлгах, хэлтийлдэх, гажаа, **~ вилку** сэрээ гулзайлгах; сэрээ муруйлгах.

ИСКРИВИ|ТЬСЯ муруйх, гулзайх, хэлтийх, гажих, гвоздь **~лся** хадаас гулзайв.

ИСКРИВЛЕНИЕ, 1. муруйлгах; тахийлгах, гажаах; 2. муруй, тахир; 3. гажуудуулах; гажуудуулалт; **~ линии** партин намын шугамыг гажуудуулах.

ИСКРИВЛЯТЬ муруйлгах, гулзайлгах, тахийлгах, хэлтийлгэх, гажаах.

ИСКРИВЛЯТЬСЯ гулзайх, тахийх, гажих.

ИСКРИСТ|ЫЙ хөөсөрдөг; шуугидаг; **~ое** вино хөөсөрдөг дарс.

ИСКРИ|ТЬСЯ 1. оч харвах; снег **~лся** на солнце цас наранд гялалзав; 2. хөөсрөх, шуугих; вино **~тся** дарс хөөсөрнө.

ИСКРОМСАТЬ тамтаглах, огтчих, хайчлан эвдэх, эв хавгүй зүсэх; **~ всю** матерню хамаг бес тамтаглаад хаях.

ИСКРОШИТЬ хэрчих, татах, бутлах, үйрүүлэх; **~ хлеб** талх хэрчих, талх үйрүүлэх; **~ мясо** мах татах.

ИСКРОШИТЬСЯ бутрах; үйрэх.

ИСКУПАТЬ угаах усанд оруулах; **~ ребёнка** хуухэд угаах.

ИСКУПАТЬСЯ, усанд орох, биеэ угаах; **~ в речке** голын усанд орох.

ИСПАРЯЕМОСТЬ ор мөргүй болох; уурших чанар.

ИСПАРЯТЬСЯ 1. уур болох; уурсах; ширгэх; 2. ор мөргүй болох.

ИСПАЧКАТЬ будах; балиартуулах; **~ одежду** краской хувцсаа будах; **~ руки** чернилами гараа бэхээр будах; гараа бэхтэх.

ИСПАЧКАТЬСЯ будаг болох, балиар болох, будагдах, балиартах, **~ чернилами** бэх болох.

ИСПЕЧЁННЫЙ болгомол, жигнэж болгосон; **вновь** **~ шинэ** болсон; **вновь** **~ председатель** шинэ дарга.

ИСПЕЧЬ жигнэж болгох, барих; **~ хлеб** талх барих.

ИСПЕЧЬСЯ, жигнэгдэн болох; **пирог** хорошо испёлся бялуу сайн болжээ.

ИСПИСАТЬ 1. дүүрэн бичих; **~ лист** хуудас дүүрэн бичих; 2. дуустал бичих; **~ карандаш** харандаагаа дуустал бичих.

ИСПИСА|ТЬСЯ 1. бичсээр... дуусах барагдтал бичих; **карандаш ~лся** бичсээр харандаа дуусав; 2. билиг нь мохох, авьяас нь мохох; **писатель ~лся** зохиолчийн билиг нь можжээ.

ИСПИСЫВАТЬ 1. дүүрэн бичих; 2. дуустал бичих.

ИСПИСЫВАТЬСЯ 1. бичсээр... дуусгах; барагдтал бичих; 2. бичиг нь мохох; авьяас нь мохох; авьяас мохох.

ИСПИТ|ОЙ эцэнхий, эцэнгэр, тэнхээ доройтсон; **~ое** лицо эцэнхий нүүр.

ИСПИТЬ 1. амсах, оочих, балгах; **~ молоко** сүү амсах; 2. амсах; үзэх; **~ горькую чашу** страданий гашуун зовлон амсах.

ИСПОВЕДАНИЕ шүтлэг; шашин шүтлэг.

ИСПОВЕДАТЬ 1. шүтэх, баримтлах; 3. нүглийн нь наманчлуулах, ний нуугүй хэлүүлэх, үнэний нь хэлүүлэх.

ИСПОВЕДАТЬСЯ нүглээ наманчлах; ний нуугүй хэлэх.

ИСПОВЕДОВАТЬ 1. шүтэх, баримтлах; **~ мусульманство** лалын шашин шүтэх; 2. нүглээ наманчлах, ний нуугүй хэлэх, үнэнээ хэлэх, **~ другу** свои задушевные мысли сэтгэл зүрхнийхээ бодлыг нөхөртөө ний нуугүй хэлэх; 3. нүглийн нь наманчлуулах; ний нуугүй хэлүүлэх.

ИСПОВЕДЬ нүглээ наманчлал; нүглээ наманчлах, ний нүүгүй хэлэх; үнэнээ хэлэх.

ИСПОДВОЛЬ алгуурхан, аажимхан, бага багаар; **~ заниматься** сь пригтовлением к отъезду явахад алгуурхан бэлтгэх.

ИСПОДЛЮБЬЯ лүнхий, хялайн; **глядеть ~** лүнхийн харах, хялайн харах; муухай харах.

ИСПОДТИШКА сэм; чимээгүй, битүү, нууц; **дразнить ~** сэм дооглох; **смеяться ~** битүү инээх; сэм дохуу хийх.

ИСПОКОН хэзээний; хэзээ язаанаас; үеийн үед.

ИСПОЛИН аварга; **~ы** науки шинжлэх ухааны аваргууд

ИСПОЛИНСК|ИЙ аварга, аварга том, асар их; **человек ~ого** роста аварга том биетэй хүн.

ИСПОЛКОМ гүйцэтгэх хороо.

ИСПОЛНЕНИ|Е 1. гүйцэтгэл, гүйцэтгэх, биелүүлэх; **проверка ~я** гүйцэтгэлийн шалгалт; **привести в ~е** гүйцэтгэх; 2. биелэх, биелэл бүтэх гүйцэл дэх; **~е** желаний хүсэл биелэх; 3. тоглох, тоглолт, дуулах.

ИСПОЛНИМ|ИЙ гүйцэтгэх, гүйцэтгэж болмоор, биелэм, бүтүүштэй; **~ое** желанне биелэм хүсэл.

ИСПОЛНИТЕЛЬ 1. гүйцэтгэгч, биелүүлэгч; **судебный** **~** шүүхийн гүйцэтгэгч; 2. тоглогч, дуулагч, хөгжимдөгч; **~ главной** роли гол роль тоглогч; **~ народных** песен ардын дуу дуулагч.

ИСПОЛНИТЕЛЬНИЦА тоглогч эмэгтэй, дуулагч эмэгтэй, хөгжимдөгч эмэгтэй.

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ 1. гүйцэтгэх, гүйцэтгэгч; **~ комитет** гүйцэтгэх хороо; 2. хичээнгүй, зүтгэлтэй, оролдлоготой; **~ работник** зүтгэлтэй ажилтан; **~ лист** гүйцэтгүүлэх хуудас.

ИСПОЛНИТЬ 1. гүйцэтгэх, биелүүлэх, бүтээх; **~ приказ** тушаал биелүүлэх; 2. тоглох, дуулах, хөгжимдөх, бүжиглэх; **~ романс** уялгал дуу дуулах.

ИСПОЛНИТЬСЯ 1. биелэх, бүтэх, гүйцэлдэх, гүйцэх; желанне мое ~лось хүсэл минь биелэв, санасан минь гүйцэлдэв; 2. хүрэх, болох; ему ~лось сорок лет тэр хүн дөч хүрсэн.

ИСПОЛНЯТЬ 1. гүйцэтгэх, биелүүлэх, бүтээх; 2. тоглох, дуулах, хөгжимдөх; бүжиглэх.

ИСПОЛНЯТЬСЯ 1. биелэх, бүтэх, гүйцэлдэх, гүйцэх; 2. хүрэх

ИСПОЛНЯЮЩИЙ гүйцэтгэгч; ~ обязанности үүргийг гүйцэтгэгч.

ИСПОЛОСОВАТЬ 1. зүсэх; 2. тас ороолгох; шалба гуядах, шавхрах.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ашиглах, хэрэглэх; ашиглалт; хэрэглэлт;

ИСПОЛЬЗОВАТЬ ашиглах; хэрэглэх; ~ специалиста мэрэгжилтнийг ашиглах; ~ удобный случай завшааныг ашиглах; ~ максимально ~ технику техникийг чинээнд нь тултал ашиглах.

ИСПОЛЬЗОВАТЬСЯ ашиглагдах, хэрэглэгдэх; производственные возможности полностью не используются үйлдвэрлэлийн бололцоо дүүрэн ашиглагдахгүй байна.

ИСПОРТИТЬ 1. эвдэх, гэмтээх, муудуулах; ~ механизм часов цагийн оныс гэмтээх; 2. гутаах, өмхийрүүлэх гашилгах; ~ молоко сүү гашилгах; 3. муу зан сурах, завхруулах, завхайруулах, ёс суртахууны нь алдуулах.

ИСПОРТИТЬСЯ 1. эвдрэх, гэмтэх, муудах; 2. гутаах, өмхийрөх, гашлах; мясо ~лось быстро мах түргэн өмхийрөв; 3. муухай загнах, муухай болох; погода ~лась тэнтэр муухай болов; 4. муу зан сурах, завхрах, завхайрах, ёс суртахуун алдах.

ИСПОРЧЕННОСТЬ муу зан; завхарсан явдал; завхайрал; ёс суртахуун алдах.

ИСПОРЧЕННЫЙ 1. эвдэрсэн, гэмтсэн, муудсан; ~ замок эвдэрсэн цоож; ~ые отношения муудсан харьцаа; 2. гутсан, өмхийрсөн, гашилсан; 3. муу зан сурсан, завхарсан, завхай, ёс суртахуунаа алдсан.

ИСПРАВИМЫЙ засаж; засаж болмоор, залруулж болох; ~ая ошибка залруулж болох алдаа.

ИСПРАВИТЕЛЬНЫЙ засах, залруулах, засан сайжруулах, засан хүмүүжүүлэх; ~ые меры засан хүмүүжүүлэх арга хэмжээ.

ИСПРАВИТЬ 1. засах, сэлбэх, залруулах; ~ водопровод усан хоолой засах; ~ ошибку алдааг залруулах; 2. засан хүмүүжүүлэх, засан сайжруулах, засруулах, засаж авах, ~ ворнику хулгайчийг засан хүмүүжүүлэх; ~ характер зангаа засаж авах.

ИСПРАВИТЬСЯ засрах, залрах, сайжрах; он совсем ~лся тэр бүр засрав.

ИСПРАВЛЕНИЕ засах, сэлбэх, залруулах, засварлах.

ИСПРАВЛЯТЬ 1. засах, сэлбэх, залруулах; 2. засах хүмүүжүүлэх, засах сайжруулах, засаж авах.

ИСПРАВИТЬСЯ 1. засрах, залрах, сайжрах; 2. засагдах.

ИСПРАВНИК цагдаагийн дарга.

ИСПРАВНО сайн, нямбай.

ИСПРАВНОСТЬ гэмтэлгүй; бүтэн байдал; в полной ~и бүрэн бүтэн.

ИСПРАВНЫЙ 1. гэмтэлгүй, бүтэн, боломжтой; ~ прибор бүтэн багаж; 2. нямбай, нягт хичээнгүй; ~ работник нягт хичээнгүй ажилтан.

ИСПРАЖЕНИЕ 1. өтгөнөө гаргах, өтгөнөөр гадаалах; 2. ~я өтгөн, өтгөн мөр.

ИСПРАЖНИТЬСЯ өтгөнөө гаргах, өтгөнөөр гадаалах, өтгөн мөр гаргах.

ИСПРОБОВАТЬ турших, туршиж үзэх, үзэх; ~ эту лошадь в езде энэ морийг унаж үзэх; ~ на вкус амталж үзэх.

ИСПУГ айдас, цочоо, бослого, үргэлэг; в ~е, с ~а айдас хүрч; айсандаа; үргэсэндээ.

ИСПУГАННО айсан; цочсон; айсан нүдээр; цочсон байдалтай.

ИСПУГАННЫЙ айсан, цочсон; ~ые люди айсан хүмүүс; ~ вид айсан байдал.

ИСПУГАТЬ айлгах, цочоох, үргээх, босгуулах.

ИСПУГАТЬСЯ айх, аюул, цочих, үргэх, босгох.

ИСПУСКАТЬ алдах, гаргах, тавих, хадаах, ~ вздох сүүрс алдах, санаа алдах; ~ запах үнэр гаргах; ~ крик дуу тавих, дуу хадаах; ~ дух амь тавих.

ИСПЫТАНИЕ 1. шалгах, турших, сорих, шалгалга, туршлага, сорилго, ~ двигателя хөдөлгүүр шалгах; 2. шалгалт; приёмные ~я элсүүлэх шалгалт; 3. амсах, үзэх, туулах; тяжёлые ~я хүнд бэрхийг амсах.

ИСПЫТАННЫЙ шалгарсан, шалгамал, туршиж үзсэн, сорьж үзсэн; ~ приём шалгарсан арга.

ИСПЫТАТЕЛЬНЫЙ шалгах, турших, сорих, шалгалтын, туршлагын, сорилгын, ~ полёт на самолёте нисэх онгоц шалгах нислэг.

ИСПЫТАТЬ 1. шалгах, турших, сорих, янзы нь үзэх; ~ мотор туршиж үзэх; 2. амсах, үзэх, туулах, ~ горе зовлон амсах; ~ нужду гачигдал үзэх; ~ на опыте биеэрээ туулах; туршиж үзэх.

ИСПЫТУЕМЫЙ туршиж; шалгаж байгаа; ~ материал туршиж бүхий хэрэглэгдэхүүн.

ИСПЫТЫВАТЬ 1. шалгах, турших, сорих, янзы нь үзэх; 2. амсах, үзэх, туулах.

ИСПЫТЫВАТЬСЯ шалгагдах; туршигдах; соригдох.

ИССИНЯ- хөхөвтөр туяатай; ~чёрный хөхөвтөр туяатай хар.

ИССЛЕДОВАНИЕ 1. шинжилгээ, шинжлэл; судалгаа; судлах; ~ крови цус шинжилгээ.

ИССЛЕДОВАТЕЛЬ шинжлэгч; ~ Арктики Хойт туйлыг шинжлэгч.

ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ шинжилгээний, судалгааны; ~ая работа шинжилгээний ажил.

ИССЛЕДОВАТЬ 1. шинжлэх, судлах; ~ законы природы байгалийн хууль шинжлэх; 2. шинжих; нарийвчлан үзэх; ~ местность газар нутаг шинжих; ~ больного өвчтөнийг нарийвчлан үзэх.

ИССОХНУТЬ хатах, хатангирах; ~ от болезни өвчинд хатах.

ИССТАРИ хуучин цагийн, эртнээс, урьдын; так ~ ведётся хуучин цагийн ийм байсан юм.

ИССТЕГАТЬ гүядах; шавхрах.

ИССТРАДАТЬСЯ зүдрэлийн туйлд хүрэх, тарчлан зовох, энэлэн шаналах, нэрвэгдэх; ~ от болезни өвдөж тарчлан зовох.

ИССТУПЛЕНИЕ улангасах, улайрах, тэсгэл алдах; прийти в ~ от гнева хилэгнэн тэсгэл алдах, тэсгэлгүй уурлах; ~ от страсти тачаан улайрах, тэсгэлгүй тачаах.

ИССТУПЛЕННОСТЬ улангассан, улайрсан, сэтгэл алдсан.

ИССУШИТЬ 1. хатаах, ширгээх, эврээх; ~олото намаг хатаах; 2. хатаан бэлтгэх, хатаах; 3. хатаах, атингаруулах, яс арьс болгох; лихорадка ~ла его халуун хижиг түүнийг хатингируулав.

ИССЫХАТЬ хатах, хатангирах.

ИССЯКАТЬ барагдах, дуусах, шингэх; вода в источнике несякла булгийн ус ширгэв, силы врага несякли дайсны хүч барагдав.

ИСТАКАННЫЙ 1. хуучирсан, элэгдсэн, ноорсон, ноорхой; ~ые брюки хуучирсан өмд; 2. өтөлсөн, зүдэрсэн; ~ое лицо зүдэрсэн царай.

ИСТАЧИВАТЬ 1. элтэл билүүдэх, билүүдэж элээх; 2. идэх, хивэх.

ИСТЕКАТЬ дуусах, гүйцэх, өнгөрөх.
ИСТЕКШИЙ өнгөрсөн, өнгөрөгч, в ~ем году өнгөрөгч онд.
ИСТЕРЁТЬ 1. үйрүүлэх, үрэх, баллах; 2. үрсээр дуусгах, балласаар дүүргэх, элэх, элэгдэх; ~ резинку балласаар дүүргэх.
ИСТЕРЗАННЫЙ 1. урагдсан, хүү татуулсан, хүүрсэн, ноорсон; 2. зовсон, зүдэрсэн, тарчилсан.
ИСТЕРЗАТЬ зовоох, зүдрээх, тарчлаах.
ИСТЕРЗАТЬСЯ зовох, зүдрэх, тарчлах.
ИСТЕРИХ хийтэй хүн, хийрхүү хүн, хөөрдөг хүн, багтруу хүн.
ИСТЕРИКА хий хөдлөх, хийрхэх, хийрхүү хүн, бахардах, багтрах.
ИСТЕРИЧЕСКИЙ 1. хий хөдөлсөн, хөөрсөн, бахардсан; ~ врывадож хөөрч унах, бахардан унах, багтран унах; 2. хийтэй хөөрдөг, багтардаг; ~ая женщина голын хийтэй эмэгтэй.
ИСТЕРИЧКА голын хийтэй эмэгтэй, хийрхүү эмэгтэй, бахарддаг эмэгтэй голын хийтэй эхнэр.
ИСТЕРИЧНОСТЬ хий хөдлөх, хийрхэх, хөөрөх, бахардах.
ИСТЕРИЧНЫЙ 1. хий хөдөлсөн, хөөрсөн, бахардсан; 2. голын хийтэй, хөөрдөг, багтардаг.
ИСТЕРИЯ хий өвчин, хийрхэл, бахардал, багтрал, хөөрүү; военнав ~ дайны хийрхэл.
ИСТЕРТЫЙ элсэн, элэгдсэн, хуучирсан.
ИСТЕЦ заалдагч этгээд, зарга мэдүүлэгч.
ИСТЕЧЕНИИ Е дуусах, гүйцэх, өнгөрөх; по ~и срока хугацаа дуусахад.
ИСТЕЧЬ дуусах, гүйцэх, өнгөрөх.
ИСТИН|А үнэн; стремление к ~е үнэнийг эрмэлзэх; относительная ~ харьцангуй үнэн; абстрактная ~ хийсвэр үнэн; соответствовать ~е үнэнд нийцэх.
ИСТИННО, үнэхээр, үнээр, нээрээ, чухам; истинно великий человек үнэхээр агуу хүн.
ИСТИНН|ЫЙ, 1. үнэн; ~ое сообщение үнэн мэдээ; ~ый смысл үнэн утга, үнэн, үнэхээр болсон, ёстой; ~ое происшествие үнэхээр болсон явдал, үнэн хэрэг; ~ друг ёстой анд; 3. үнэн, бодит, бодитой; ~ое время үнэн бодитой цаг.
ИСТИЦА заалдагч эмэгтэй, зарга мэдүүлэгч эмэгтэй, заалдагч эмэгтэй.
ИСТЛЕВАТЬ 1. өмхрөх, товрог болох, өгөрших, өгрөх; 2. чандруу болох.
ИСТОК 1. эх, от ~а до устья эхнээс нь адаг хүртэл; 2. эх, эх үүсвэр, эх булаг; ~и науки шинжлэх ухааны эх булаг.
ИСТОЛКОВАНИЕ, 1. тайлбарлах, тайлбарлал; 2. тайлбар.
ИСТОЛКОВАТЬ, тайла; правильно ~ закон хуулийг зөв тайлбарлах.
ИСТОЛКОВЫВАТЬ тайлах;.
ИСТОЛОЧЬ нүдэх, талхлах, нухах, няцлах, бутлах; ~ в порошок талхлах, талх болтол нүдэх.
ИСТОЛОЧЬСЯ нүдэгдэх, талх болох, нухагдах, няцрах, бутрах.
ИСТОМА чннээ алдрах, бие алдрах, бие тавигдах, сладкая ~ бие тавигдаж сайхан болох.
ИСТОМИТЬ бие алдраах, чнлээх, ядраах, шаналаах, зовоох; ~ ожиданием хүлээлгэж чилээх.
ИСТОМИТЬСЯ бие алдрах, чилэх, ядрах, шаналах, зовох; ~ на работе ажилд ядрах.
ИСТОМЛЕННЫЙ бие алдарсан, чилсэн, ядарсан, шаналсан, зовсон; ~ болезнью өвдөж шаналсан.
ИСТОМЛЯТЬ бие алдраах, чилээх, ядрах, шаналаах, зовоох.
ИСТОПИТЬ I 1. галлах, галлаж халаах, халаах; ~ печь пийшин галлаж халаах; 2. түлэх, түлж барах; ~ кубометр дров шоо метр түлээ түлэх.

ИСТОПИТЬ II хайлуулах, халааж хайлуулах; ~ воск лав хайлуулах.
ИСТОПИ|ТЬСЯ I халах; печь ~лась пийшин халав.
ИСТОПИ|ТЬСЯ II хайлах; свинец весь ~лся тугалга бүрмөсөн хайлав.
ИСТОПНИК галч.
ИСТОПАТЬ 1. гишгэлэх; ~ траву ногоо гишгэлэх; 2. гутлынхаа улаар муухай болгох, мөр гаргах; ~ пол гутлынхаа улаар шал муухай болгох, 3. элээх, хуучраах; ~ сапоги гутал элээх.
ИСТОПАТЬСЯ 1. гишгэлэгдэх; 2. элэх, хуучрах.
ИСТОРГАТЬ 1. хөөх, зайлуулах; 2. хаях, шидэх; 3. суга татах.
ИСТОРГНУТЬ 1. хөөх, зайлуулах; ~ из своей среды өөрсдийн дотроос хөөх; 2. хаях, шидэх; ~ лаву лаав хаях; 3. суга татах.
ИСТОРИЗМ түүхчлэх, түүхчлэн үзэх, түүхний үүднээс үзэх.
ИСТОРИК түүхч.
ИСТОРИОГРАФ түүх зүйч.
ИСТОРИОГРАФИЯ түүх зүй.
ИСТОРИЧЕСК|ИЙ түүхэн, түүхийн, түүхт; ~ материализм түүхэн материализм; ~ документ түүхийн баримт; ~ роман түүхэн роман; ~ое лицо түүхт хүн.
ИСТОРИ|Я 1. түүх, законы ~н түүхийн хууль; ~ Монголия Монголын түүх; ~ языка хэлний түүх; 2. түүх, домог, тууж; рассказывать разные ~и элдэв түүх ярих; 3. хэрэг явдал, юм; попасть в неприятную ~ю эвгүй хэрэгт холбогдох; вечная ~ үргэлж ийм хэрэг болж байдаг юм, дандаа ингэдэг юм.
ИСТОСКОВАТЬСЯ гуниглах, уйтгарлах.
ИСТОЧА|ТЬ анхилах, анхилуулах; цветок ~ет аромат цэцэг сайхан үнэр ханхалуулж байна.
ИСТОЧИ|ТЬ 1. элтэл билүүдэх, билүүдэж элээх, билүүдэх, хурцлах; ~ ножик хутга билүүдэх, хутга элтэл билүүдэх; 2. идэвх, хивэх; черв ~л дерево мод хорхой идчихжээ.
ИСТОЧИ|ТЬСЯ элэх, элэгдэх; нож ~лся хутга элэгдэв.
ИСТОЧНИК 1. булаг, шанд; минеральный ~, ~ минеральной воды рашаан булаг, рашаан; 2. булаг, эх үүсвэр, үүсгүүр; 3. тулгуур бичиг; исторические ~и түүхийн тулгуур бичгүүд.
ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЕ тулгуур бичиг судлал, тулгуур бичгийн зүй.
ИСТОШН|ЫЙ цөхөрсөн, цөхлөө барсан, янгиасан.
ИСТОЩАТЬ 1. тураах, эцээх, тамир барах, тэнхээгүй болгох, зүдрээх; 2. барах, барагдуулах, дуусах, алдах, хоосруулах. 3. шимгүй болгох.
ИСТОЩАТЬСЯ 1. тураах, эцээх, тамир барах, тэнхээгүй болох зүдрэх; 2. барагдах, дуусах, хоосрох. 3. шимгүй болох.
ИСТОЩЕНИЕ 1. турах, эцэх, тамираа барах, тэнхээгүй болох, зүдрэх; полное ~ снл огт тамир тэнхээгүй болох; 2. барах, дуусах, барагдах; ~ средств хөрөнгө мөнгө барагдах.
ИСТОЩЕН|ИЙ 1. турсан, эцэж тамирдсан, тамир тэнхээгүй болсон, зүдэрсэн; ~ вид зүдэрсэн байдал, эцэж ядарсан байдал; 2. барагдсан, дууссан, хоосорсон, ~ая казна хоосорсон сан, 3. шимгүй болсон; ~ая земля шимгүй болсон газар.
ИСТОЩ|ИТЬ 1. тураах, эцээж тамирдуулах, тэнхээ тамир барах, зүдрээх; болезнь ~ля его өвчин тамир тэнхээгий нь барав, тэр өвдөөд эцэж тамирдав; 2. барах, барагдуулах, алдах, хоосруулах.
ИСТОЩ|ИТЬСЯ 1. турах, эцэж тамирдах, тэнхээ, тамираа барах, зүдрэх, 2. барагдах, дуусах, алдах, хоосрох; запасы ~лись нөөц барагдав, 3. шимгүй болох, үржилгүй болох; почва ~лась хөрс шимгүй болох.
ИСТРАТИТЬ гарздах, гарлага болох, үрэх, зарах, барах.

ИСТРАТИТЬСЯ 1. мөнгөө зарах, мөнгөө үрэх, мөнгөө сүйтгэх; 2. гарздах, гарлага болох, үрэгдэх, зарагдах, барагдах.

ИСТРАЧИВАТЬ гарздах, гарлага хийх, үрэх зарцуулах, барах.

ИСТРЕБИТЕЛЬ 1. устгагч, сөнөөгч, 2. сөнөөгч онгоц; **реактивный** ~ тийрэлтэт сөнөөгч онгоц.

ИСТРЕБИТЕЛЬН|ЫЙ сөнөөгч; ~ая авиация сөнөөгч нисэх хүчин, ~ отряд сөнөөгч отряд.

ИСТРЕБИТЬ сөнөөх, устгах, хядах.

ИСТРЕБЛЕНИЕ сөнөөх, устгах, хядах, хядлага.

ИСТРЕБЛЯТЬ сөнөөх, устгах, хядах.

ИСТРЕПАТЬ урах, ноолох, үнгэх, элэх.

ИСТРЕПАТЬСЯ урагдах, ноорох, үнгэгдэх, элэх.

ИСТРЕСКАТЬСЯ сэвтэх, антах, хага хага тусах.

ИСТУКАН хэрэг, онго; **стоять** ~ом, **стоять как** ~ юу ч ойлгохгүй зогсох.

ИСТУПИТЬ мохоох; ~ нож хутга мохоох.

ИСТУПИ|ТЬСЯ мохох; **бритва** ~лась тонгорог мохов.

ИСТЫЙ жинхэнэ; ~ учёный жинхэнэ эрдэмтэн.

ИСТЫКАТЬ шивэх, чнчлэх, хатгалах, шаах, цоо цоо хатгах.

ИСТЯЗАНИ|Е тамлах, тарчилгах; **подвергнуть** ~ю тарчилгах.

ИСТЯЗАТЕЛЬ тамлагч, тарчилгагч.

ИСТЯЗАТЬ тамлах, тарчилгах; ~ **животно** амьтан тамлах.

ИСХАЖИВАТЬ хэрэх, олон газар хэсэх, энд тэндгүй явах.

ИСХЛЕСТАТЬ тас ороолгох, шавхуурдах, шавхрах, ташуурдах

ИСХЛЁСТЫВАТЬ тас ороолгох, шавхуурдах, шавхрах, ташуурдах.

ИСХОД эцэс, сүүл, төгсгөл, дуусгал, барагдах; **на** ~е дуусгал, дуусгал болох, дуусгах; ~ **дела** хэргийн төгсгөл, хэргийн үр дүн.

ИСХОДИТЬ I 1. хэрэх, олон газар хэсэх, энд тэндгүй явах; ~ **окрестные леса** орчны ойг хэрэх.

ИСХОДИТЬ II 1. үүсэх, гарах, авах, гаргах; **эти сведения** ~ят из **верных источников** энэ мэдээг лавтай газраас авсан байна; 2. үндэслэх, үндэс болгох; ~ из **предположения** таамаглалаас үндэслэх, таамаглалыг үндэс болгох.

ИСХОДИТЬ III тамирдах, тэнхээ алдах.

ИСХОДН|ЫЙ анхан, эхлэх; ~ое **положение** уг байдал; ~ав **точка** гарах газар, эхлэх газар; ~ая **позиция** анхны байр.

ИСКУДАЛЫЙ эцэнхий, бүр турчихсан.

ИСКУДАНИЕ ихэд турах, эцэнхий болох.

ИСКУДАТЬ ихэд турах, эцэнхий болох.

ИЩАРАПАТЬ маажчих, зурчих, урчих.

ИЩАРАПАТЬСЯ маажуулчих, зуруулчих, уруулчих.

ИЩАРАПЫВАТЬ маажих, зурчих, урах.

ИЩЕЛЕНИЕ эдгээх, анагаах, эдгэх, эдгэрэх, анах.

ИЩЕЛИМЫЙ эдгэм, эдгэмээр.

ИЩЕЛИТЬ эдгээх, анагаах, эдгэрүүлэх.

ИЩЕЛИТЬСЯ эдгэх, эдгэрэх, анах.

ИЩЕЛЯТЬ эдгээх, анагаах, эдгэрүүлэх.

ИЩЕЛЯТЬСЯ эдгэх, эдгэрэх, анах.

ИСЧЕЗАТЬ алга болох, үгүй болох.

ИСЧЕЗНОВЕНИЕ алга болох, үгүй болох.

ИСЧЕЗНУТЬ алга болох, үгүй болох, далд орох; ~ из **виду** алга болох, далд орох, харагдахаа болчих.

ИЩЕРКАТЬ 1. баллаж муухай болгох, баллах, сохлох; 2. эрээчих, зурчих.

ИЩЕРКАТЬ 1. баллаж муухай болгох, баллах, сохлох; 2. эрээчих, зурчих.

ИЩЕРПАТЬ шавхах, барах, дуусах; ~ **все силы** бүх хүчээ шавхах; ~ **все запасы** нөөцөө шавхах; ~ **повестку** собрания хурлын хэлэлцэх асуудлыг дуусах.

ИЩЕРПЫВАТЬ шавхах, барах, дуусах.

ИЩЕРПЫВА|ТЬСЯ дуусах, дүүрэх, барагдах; **этим дело не** ~ется үүгээр уг хэрэг дуусахгүй, үүгээр дуусахгүй.

ИЩЕРПЫВАЮЩ|ИЙ бүрэн төгс, бүрэн төгөлдөр, төгс төгөлдөр; ~ **ответ** бүрэн төгс хариу; ~ей **полнотой** бүрэн дүүрэн.

ИЩЕРТИТЬ 1. зурчих, эрээчих, дүүрэн зурчих; ~ **лист** бумаги хуудас дүүрэн зурчих; 2. зурж дуусах, бичсээр барах; ~ **мел** бичсээр цэрдээ дуусах.

ИЩИСЛЕНИЕ тоолол, тоолох, бодох, бодож гаргах.

ИЩИСЛИТЬ тоолох, бодож гаргах; ~ **стоимость** ремонта **засварын үнийг** бодож гаргах.

ИЩИСЛЯТЬ тоолох, бодож гаргах.

ИЩИСЛЯ|ТЬСЯ тоологдох, бодох, бодож гаргах; **пени** ~ется **кассном при** **уплате** **взноса** татвар төлөх анзы нь нярав бодож гаргана; 2. тоологдох, байх, болох **запасы** **хлеба** ~ются **миллионами** **пудов** тарианы нөөц сая сая пүү болно.

ИЩИПАТЬ чимхэх, чимхлэх, чимхчих.

ИТАК за тэгэхэд, тэгээд, тэгэхлээр; ~ **вопрос** **решен** за асуудал шийдлээ; ~, **теперь** **всё** **всено** за одоо цөм тодорхой боллоо.

ИТАЛЬЯНЕЦ итали хүн.

ИТАЛЬЯНКА итали эмэгтэй, италн эхнэр.

ИТАЛЬЯНСКИЙ итали, италийн; ~ **язык** итали хэл.

ИТОГ дүн; **подвести** ~ дүнгийн гаргах; **общий** ~ бүх дүн; **в** ~е дүндээ; ~ **сравнования** уралдааны дүн; **в** **конечном** ~е эцсийн дүнд, эцсийн эцэст.

ИТОГО бүх дүн, бүгд, нийт; ~ **в** **сумме** **сто** **рублей** бүгд зуун рубль.

ИТОГОВ|ЫЙ дүнгийн, дүн; ~ые **цифры** дүн тоо.

ИХ 1. тэдний, тэдгээрийн, тэд, тэдгээр; **около** **них** тэдний дэргэд; **у** **них** тэдэнд; ~ **ист** **дома** тэд гэртээ байхгүй; 2. тэднийг, тэдгээрийг, тэд, тэдгээр **я** ~ **давно** **знаю** **би** тэднийг хэдийн танина; 3. тэдний, тэдгээрийн, нь ~ **дом** тэдний гэр, гэр нь.

ИХТИОЛОГИЯ загасны судлал, загасны зүй.

ИШАК илжиг.

ИШЬ хээ, хээ ер; ~ **как** **быстро** **идёт!** хээ, яасан түргэн явна вэ.

ИЩЕЙКА 1. эрүүлч нохой 2. тагнуул.

ИЮЛЬСКИЙ долдугаар сарын, долоон сарын.

ИЮЛЬ долдугаар сар, долоон сар.

ИЮНЬ зургадугаар сар, зургаан сар.

ИЮНЬСКИЙ зургадугаар сарын, зургаан сарын.

Й

ЙОГ ёго.		ЙОДНЫЙ йодын; ~ раствор йодны уусмал.
ЙОД йод.		ЙОТ йот (хэлний дундуурх шүргэх гийгүүлэгчийг тэмдэглэх үсгийн нэр)
ЙОДИСТЫЙ йодорхог, йодтой, йодорхуу; ~ калий йодтой калий.		ЙОТ А йота; ни на ~у өчүүхэн ч, бяцхан ч.

К 1. -д, -т, -руу, -рүү, тийш; он **пришёл** ~ нам тэр манайд ирсэн; **подъехать** ~ станци эртөөнд ойртон очих; **плыть** ~ берегу эрэг тийш сэлэх; 2. үед, хүртэл, даа, -таа; **приходи** ~ двенадцати часам арван хоёр цагийн үед ирээрэй; ~ **вечеру** **пошёл** **дождь** оройдоо бороо оров; 3. төлөө; 4. дээр; ~ **трём** **привычь** **два** гурав дээр хоёрыг нэмэх; **приклеить** ~ стене туурганд наах; 5. -д, -т; (*заримдаа орчуулагдахгүй*); **быть** ~ лицу царайнд зохих; **подходить** ~ масти өнгө таарах; 6. - т, - д, (*зориулах*); ~ **вопросу** -ын асуудалд; 7. болж; ~ **счастью** зол болж; ~ **сожалению** харамсалтай нь.

КАБАК архины мухлаг.

КАБАЛА боолчлого, талхидлага.

КАБАЛЬНЫЙ боолчилгын, талхидлагын; ~ **договор** боолчилгын гэрээ.

КАБАН 1. бодон, зэрлэг гахай; 2. *разг.* хүдэр эр.

КАБАНИХА мэгж.

КАБАРГ||А хүдэр; **самец** ~и гэрээ.

КАБАЧОК 1. хурган гуа; 2. бяцхан гуанз.

КАБЕЛЬ кабель (*утас*).

КАБИНА тасалгаа, шовгор; **телефонная** ~ утасны шовгор.

КАБИНЕТ 1. өрөө, тасалгаа, танхим; ~ **начальника** даргын өрөө; 2. танхим, засгийн газар; ~ **министров** сайд нарын танхим.

КАБИНЕТНЫЙ 1. өрөөний, танхимын, тасалгааны; 2. аж байдлаас тасархай; ~ **учёный** аж байдлаас тасархай эрдэмтэн.

КАБИНКА бяцхан тасалгаа, бяцхан шовгор.

КАБЛУК гутлын өсгий; * **быть** **нод** ~ом у кого-либо хүний мэдэлд байх.

КАБЫ хэрэв... бол; ~ **я** **знал**, **не** **пошёл** **бы** хэрэв би мэдсэн бол очихгүй байсан юм.

КАВАЛЕР 1. одонт; ~ **золотой** **звезды** алтан таван хошуу одонт; 2. хос хосоор бүжиглэгчдийн эрэгтэй нь; 3. найз залуу.

КАВАЛЕРИЙСКИЙ морин цэргийн; ~ **полк** морьт хороо.

КАВАЛЕРИСТ морин цэрэг.

КАВАЛЕРИЯ морин цэрэг; **лёгкая** ~ хөнгөн морин цэрэг.

КАВАЛЬКАДА морьтон, морьтой хүмүүс.

КАВАРДАК эмхгүй байдал, замбараагүй явдал, эх захгүй хэрэг; **устроить** ~ замбараагүй явдал гаргах.

КАВАТИНА муз. эргэцүүлэх дуу.

КАВЕРЗ||А уршиг, будлиан, тохуу; **устранять** ~ы будлиан үүсгэх, уршиг тарих.

КАВЕРЗНИК элдэвтэй хүн, будлиантай хүн, уршигтай хүн.

КАВЕРЗНЫЙ 1. будлиантай, уршигтай; ~ **вопрос** будлиантай асуулт; 2. уршиг тарьдаг, будлиан хутгадаг; ~ **человек** уршиг тарьдаг хүн.

КАВЕРНА нүх, хөндий, агуй, сиймхий.

КАВЫЧК||И хашилт; * **в** ~ах... нэр хэмээсэн; **учёный** **в** ~ах эрдэмтэн нэр хэмээсэн.

КАГЕБЕШНИК 1. *разг.* УАХХ -ны ажилтан, тагнуулч; 2. хэрэгт дурлаж, тагнаж явдаг хүн.

КАГОР кагор (*дарс*).

КАДАНС муз. нугалбар.

КАДЕТ 1. кадет (*хувьсгалын өмнөх Оросын цэргийн дунд сургуулийн сурагч*). 2. кадет (*Оросын хөрөнгөтний үндсэн хуулийн ардчилсан намын гишүүн*).

КАДИЛО бойпор.

КАДИТЬ утах, сан тавих.

КАДКА 1. торх; 2. алмат.

КАДР 1. кадр; 2. *разг.* амраг, нууц амраг.

КАДРИТЬ *разг.* хүүхэн эргүүлэх, эрэгтэй хүнийг панаалдах.

КАДРОВИК боловсон хүчин.

КАДРОВЫЙ боловсон хүчиний.

КАДРЫ 1. боловсон хүчин; 2. цэргийн байнгын бүрэлдэхүүн.

КАДУШКА багахан торх.

КАДЫК төвөн.

КАЁМКА хөвөө, хиаз, эмжээр.

КАЖДОНЕВНЫЙ өдөр бүрийн, өдөр бүхний, өдөр тутмын.

КАЖДЫЙ 1. бүр, бүхэн, тутам; ~ **день** өдөр бүр; 2. хүн бүр, хүн бүхэн; ~ **должен** **знать** **это** хүн бүр үүнийг мэдэх ёстой.

КАЖЕТСЯ бодвол, бодоход, байх; **мне** ~ миний бодоход, миний санахад; **она**, ~, **уехала** бодвол тэр эмэгтэй явсан байх.

КАЗАК казак; **Донской** ~ Донын хасаг.

КАЗАРМА хуаран; **размещение** **по** ~м хуарагнах.

КАЗАРМЕНИ||ИЙ хуарангийн; **быть** **на** ~ом **положении** хуарангийн байдалтай байх.

КАЗАТЬ **не** ~ **носа** (*глаз*) үзэгдэж харагдахгүй байх.

КАЗАТЬСЯ 1. шиг үзэгдэх, мэт харагдах; ~ **моложе** **своих** **лет** наснаасаа залуу мэт харагдах; 2. **кажется**, **казалось** мэт санагдах; 3. **кажется**, **казалось** мэт, бололтой; **он**, ~, **согласен** тэр хүн зөвшөөрч байгаа бололтой.

КАЗАХ казах хүн.

КАЗАХСКИЙ казахын; ~ **язык** казах хэл.

КАЗАЦКИЙ хасгийн.

КАЗАЧЕСТВО хасгууд.

КАЗАЧИЙ хасгийн, хасаг цэргийн.

КАЗАЧКА хасаг эмэгтэй.

КАЗАШКА казах эмэгтэй.

КАЗЕЙН ээдэмцэр.

КАЗЕМАТ 1. бетон халхавч, каземат; 2. хорих газар, шорон.

КАЗЕННЫЙ 1. сангийн, албаны; ~**ая** **квартира** сангийн байр, албаны байр; ~**ые** **харчи** сангийн амуу; 2. хүнд суртлын, ёс төдий.

КАЗИНО казино.

КАЗНА сан, сан хөрөнгө, мөнгөн сан.

КАЗНАЧЕЙ нярав.

КАЗНАЧЕЙСКИЙ няравын.

КАЗНИТЬ 1. цаазлах, цаазаар аваачих; 2. зовоох, залхаах.

КАЗНИТЬСЯ зовлонгоо эдлэх.

КАЗНОКРАД сангийн хөрөнгө хулгайлагч, сан тоногч.

КАЗНОКРАДСТВО сангийн хөрөнгө хулгайлах, сан тонох.

КАЗНЬ алах ял, цаазлах, цаазаар аваачих.

КАЙФ *разг.* кайф, баяр баясгалан, ханамж, таашаал авах; **ловить** ~ кайфдах.

КАЙФАНУТЬ *разг.* кайф авах.

КАК 1. яаж, ямар маягаар; 2. *асуулт тавихдаа* ~ **вас** **зовут?** таны нэр хэн бэ? 3. адил, мэт, шиг; **он** **поступил** ~ **мужчнна** тэр эр хүн шиг байсан; 4. юутай, яасан, ямар, юу гэж; ~ **она** **красива!** юутай сайхан эмэгтэй вэ! 5. гэнэт; **он** ~ **закричит** тэр хүн гэнэт хашгирав; 6. хувьд; 6. хойш, бүр; *~ **никак** юу ч гэсэн; ~**будто** мэт, шиг бололтой; **вот** ~! уухай! тийм бий, тэгээ бий; ~ **бы** **то** **ни** **было** юу ч болтугай; ~ **же** тэгэлгүй яахав; ~ **же** **так?** яагаад тэгэх юм? ~ **нельзя** **лучше** болохуйц сайнаар; ~ **вдруг** гэв гэнэт.

КАКАЛИЯ *бот.* игүүшин.

КАКАО какао.

КАК-ЛИБО 1. аргацаан, яаж ийгээд; 2. хайш яйш, ингэс тэгэс.

КАК-НИБУДЬ 1. аргацаан, яаж ийгээд; **надо ~ помочь ему** яаж ийгээд түүнд туулах хэрэгтэй; 2. хааш хэрэг, хайш яйш, тэгэс ингэс гээд; **он всё делает ~ тэр юм бүхнийг хайш хийдэг.**

КАКОВ 1. ямар, хэр; **~ он собой?** тэр чинь ямар хүн бэ? 2. юутай, яасан, ямар.

КАКОВО ямар вэ дээ?

КАК|ЮЙ 1. ямар; **~ав сегодня погода?** өнөөдөр тэнгэр ямар байна? 2. хэдний; 3. юутай, яасан, ямар; **~ая радость!** юутай их баяр вэ! **~ негодяй!** ямар муухай амьтан бэ! 4. ямар нэг; * **~ое! огт үгүй! согласен он? — какое! н слышать не хочет** тэр зөвшөөрч байна уу? юун зөвшөөрөх, тэр сонсох ч дургүй байна.

КАКОЙ-ЛИБО ямар нэг, аль нэг.

КАКОЙ-НИБУДЬ 1. ямар нэг, аль нэг; 2. орчим, хэтрэхгүй.

КАКОЙ-ТО 1. нэгэн, нэг; 2. шиг, рхаг; **это не ветер, а ~ ураган** салхи биш, шуурга шиг юм.

КАКОФОНИЯ бархираа авиа, муухай дуу.

КАК-ТО 1. яагаад ч юм; **он ~ сумел уладить дело** тэр хүн яагаад ч юм хэргээ бүтэх болгож чаджээ; 2. баахан, төдий л; **он говорит ~ непонятно** тэр хүн баахан ойлгомж муутай ярина; 3. нэг өдөр; **и ~ встретил его на улице** би нэг өдөр түүнтэй гудамжинд тааралдсан; 4. тухайлбал, эдгээр.

КАКТУС 1. кактус (*цэцэг*); 2. *разг.* халзан хүн.

КАЛ 1. баас, өтгөн; 2. өтгөн мөр.

КАЛАМБУР ээдрээтэй хошин үг.

КАЛАНЧА 1. харах, ажиг асар; 2. *разг.* өндөр хүн.

КАЛАЧ мушгиа боов; * **тёртый** ~ хашир хүн.

КАЛАЧИКОМ свернуться ~ атираад хэвтэх, цагариглан хэвтэх.

КАЛАШ *разг.* калашниковын буу.

КАЛАШНИКОВ *разг.* калашниковын буу.

КАЛЕЙДОСКОП 1. шагаавар; 2. давхацсан; ~ **событий** давхацсан явдал.

КАЛЕКА ээрэмдэг хүн.

КАЛЕНДАРНЫЙ цаг тооны бичгийн, хуанлийн.

КАЛЕНДАРЬ 1. цаг тооны бичиг, хуанли; **европейский** ~ аргын тоолол; **буддийский** ~ билгийн тоолол; 2. цагийн хуваарь.

КАЛЕНИ|Е улайсгах, улайсгалт; * **доходнтъ до белого ~я** тэсгэлгүй уурлах.

КАЛЕН|ЫЙ 1. улайсгасан, халуун; **~ое железо** улайсгасан төмөр; 2. шарсан, хуурсан; **~ые орехи** хуурсан самар.

КАЛЕЧИТЬ бэртээх, тахир дутуу болгох, зэрэмдэг болгох.

КАЛИБР 1. калибр (*бууны амны диаметр*); 2. калибр, нарийн хэмжүүр.

КАЛИЕВ|ЫЙ калийн; **~ые соли** калийн давс.

КАЛИЙ кали (*химийн махбод*).

КАЛИЙН|ЫЙ калийн, кали; **~ое удобрение** калийн бордоо.

КАЛИЛЬН|ЫЙ улайсгах, улайсгадаг; **~ая печь** улайсгах зуух.

КАЛИНА морин улаагана.

КАЛИПСО *бот.* гүдэн хаав.

КАЛИТКА явган хаалга.

КАЛИТЬ 1. улайсгах; ~ **железо** төмөр улайсгах; 2. шарах, хуурах; ~ **орехи** самар хуурах.

КАЛЛИГРАФИЧЕСКИЙ хичээнгүй үсгийн; ~ **почерк** хичээнгүй бичиг.

КАЛЛИГРАФИЯ хичээнгүй үсэг бичих.

КАЛМЫК халимаг хүн.

КАЛМЫЧКА халимаг эмэгтэй.

КАЛОРИЙНОСТЬ илчлэг чанар.

КАЛОРИМЕТР калориметр, калори хэмжүүр.

КАЛОРИФЕР калорифер, халаагуур.

КАЛОРИЯ калорн (*илчийн нэгж*).

КАЛОШИ 1. голоош; 2. тэнэг, тэнэг найз.

КАЛУЖНИЦА *бот.* бальви.

КАЛЫМ богтлох, сүй, инж.

КАЛЫМИТЬ машинаар халтуур хийх.

КАЛЫМЩИК *разг.* хувийн машинаар халтуур хийдэг хүн.

КАЛЫК|А 1. гэрэлтүүлэх цаас, гэрэлтүүлэх даавуу; **снимать** на ~у гэрэлтүүлэн буулгах; 2. хуулбар, буулгавар; 3. хуулбар үг, үгчилсэн орчуулга.

КАЛЬКИРОВАТЬ 1. буулгах, хуулах; 2. хуулан орчуулах, хуулбарлах.

КАЛЬКУЛИРОВАТЬ үнэ зохиох.

КАЛЬКУЛЯТОР тооны машин.

КАЛЬКУЛЯЦИЯ үнэ зохиох, үнэ зохиолт, үнэ зохиолго.

КАЛЬСОНЫ дотуур өмд, дотоож.

КАЛЬЦИЕВЫЙ кальцийн.

КАЛЬЦИЙ кальци (*химийн махбод*).

КАЛЯКАТЬ ярилцах, үг солнх, чалчнх.

КАМБАЛА чулуун дэгдэв, халпинь загас, тамаа.

КАМВОЛЬН|ЫЙ самнасан, ноосон; **~ые изделия** самнасан ноосон эд.

КАМЕНЁТЬ 1. чулуужих, чулуу шиг хатуурах; 2. хатуурах, чулуун зүрхтэй болох.

КАМЕНИСТ|ЫЙ чулуурхаг, чулуурхуу, чулуутай; **~ая почва** чулуурхаг хөрс; ~ **берег** чулуутай эрэг.

КАМЕННОУГОЛЬНЫЙ чулуун нүүрсний; **~ые копи** чулуун нүүрсний уурхай.

КАМЕНН|ЫЙ 1. чулуун, чулууны; ~ **дом** чулуун байшин; 2. хөрхгөр, хөрхийсөн; **~ое лицо** хөрхгөр нүүр; 3. чулуун, хатуу, ширүүн; **~ое сердце** чулуун зүрх; ~ **век** чулуун зэвсгийн үе; ~ **уголь** чулуун нүүрс; **~ая соль** молор давс; 4. **~ая кунья** суусар.

КАМЕНОЛОМ чулуу хэмхлэгч.

КАМЕНОЛОМНЯ чулуу авах газар.

КАМЕНОТЁС чулууч, чулуу өнгөлөгч, чулуу засагч.

КАМЕНЩИК чулуучин, тоосго өрөгч, чулуу өрөгч.

КАМЕНЬ 1. чулуу; **драгоценный** ~ эрдэнийн чулуу; ~ **могильный** хучдагын чулуу; * **не оставит камня на камне** тэр гэх тэмдэггүй болгох; **бросать камнем в кого-либо** буруушаах; **держатъ ~ за назухой** хорон санаа өвөрлөх.

КАМЕРА I 1. өрөө, тасалгаа; ~ **хранения** хадгалах өрөө; **тюремная** ~ гяндангийн өрөө.

КАМЕРА II 1. өрөө, хорго; **фотографическая** ~ гэрэл зургийн аппаратын өрөө; ~ **сгорания** асаах хорго; 2. бичлэг хийх хэрэгсэл, камер; 3. эрзээн олгой, хаймар.

КАМЕРН|ЫЙ I цөөхүүл; **~ая музыка** цөөхүүл хөгжим.

КАМЕРНЫЙ II 1. хаймар, эрзээн олгойтой; 2. өрөөтэй.

КАМЕРТОН хөглүүр (*хөгжмийн зэмсэг хөглөхөд хэрэглэдэг болд сэрээ*).

КАМЕШЕК бяцхан чулуу.

КАМЗОЛ хантааз.

КАМЙН задгай зуух, камин зуух.

КАМЛАННЕ бөө буух.

КАМНЕДРОБЬЛКА чулуу, бутлуур.

КАМНЕЛОМКА *бот.* сэрдэг.

КАМОРКА бяцхан тасалгаа, лтн.

КАМПАНИЯ кампани, явууллага; **избирательная** ~ сонгуулийн кампани.

КАМПУЧ|ЕЦ кампучи, кхмер хүн.

КАМСА далайн жараахай.

КАМУФЛЯЖ 1. өнгөлөн далдлах хувцас хэрэгсэл; 2. косметик, оо энгэсэг.

КАМФАР|А гавар; **пересыпать ~ой** гавар хийх.

КАМФАРНЫЙ гаврын, гавартай.

КАМФОРА 1. гавар; 2. амь тарис.

КАМЧАДАЛ камчат нутгийн хүн.

КАМЫШ зэгс.

КАМЫШЕВЫЙ зэгсэн, зэгсийн.

КАНАВА суваг.

КАНАВКА бяцхан суваг.

КАНАЛ 1. суваг; **оросительный** ~ услах суваг; 2. хоолой; 3. суваг; **моченспускательный** ~ шээсний сүв

КАНАЛИЗАЦИОНН|ЫЙ ариутгалын хоолой, бохирын хоолой; ~ая **труба** бохир усны суваг.

КАНАЛИЗАЦИЯ ариутгах татуур, бохир усны хоолой.

КАНАЛЬЯ монди, хухай.

КАНАРЁЕЧН|ЫЙ 1. канар бялзуухайн; ~ая **клетка** канар бялзуухайн тор; 2. шав шар; ~ **цвет** шав шар өнгө.

КАНАРЁЙКА 1. канар бялзуухай; 2. замын цагдаагийн дохио бүхий гэрэлтэй машин.

КАНАТ татлага, олъ; **прикрепить ~ом** татлагаар бэхлэх.

КАНАТН|ЫЙ татлагат, татлагын; ~ая **железная дорога** татлагат төмөр зам.

КАНАТЬ *разг.* 1. явж өгөх; 2. хэн нэгийг дуурналгах; ~ **под умного ухаантай юм шиг** харагдах.

КАНВА 1. сарзгай даавуу; 2. дэвсгэр.

КАНДАЛЫ гав, гинж, дөнгө (*ножиче*); **надевать ручиче** ~ гав зүүх.

КАНДЕЛЯБР лааны баг тавиур.

КАНДИДАТ 1. орлогч, нэр дэвшсэн хүн; 2. дэд эрдэмтэн; ~ **филологических наук** хэл бичгийн ухааны дэд эрдэмтэн.

КАНДИДАТСКИЙ орлогч гишүүний, орлогчийн.

КАНДИДАТУР|А нэр дэвшүүлэх; **выставлять свою ~у** нэрээ дэвшүүлэх.

КАНДЫБА *разг.* хөл муутай, доголон.

КАНИКУЛЫ амралт, сурагчдын амралт; **летние** ~ зуны амралт.

КАНИКУЛЯРН|ЫЙ амралтын; ~ое **время** амралтын үе.

КАНИСТРА канистр.

КАНИТЕЛИТЬ яршиг удах, новшруулах, удаашруулах.

КАНИТЕЛИТЬСЯ новшрох, удаашрах.

КАНИТЕЛЬ **тнцуть** ~ яршиг удах, новшруулах, удаашруулах.

КАНИТЕЛЬН|ЫЙ новширсон, удааширсан, хөвөөрөлдсөн; ~ое **дело** новширсон хэрэг.

КАНИТЕЛЬЩИК яршиг удагч, удаашруулагч.

КАНИФӨЛЬ жилий.

КАННИБАЛ 1. махчин; 2. зэрлэг хэрцгий хүн.

КАННИБАЛИЗМ зэрлэг хэрцгий зан.

КАНОН 1. дүрэм, горим, жаяг; 2. канон.

КАНОНАДА их бууны буудлага.

КАНОНИЧЕСКИЙ горимын, дэг журмын шашны ёсны.

КАНТ 1. эмжээр, хавчаар; 2. хүрээ, хөвөө, зах.

КАНТАТА 1. магтуу дуу; 2. магтуу шүлэг.

КАНТОВАТЬ 1. эмжих, хавчаарлах; 2. хүрээлэх, хөвөөлөх, захлах; 3. ачих, зөөх.

КАНТОВАТЬСЯ *разг.* дэмий цагаа өнгөрөөх.

КАНТОН аймаг, муж.

КАНУН 1. урьдахь өдөр, битүүн; ~ **нового года** цагаан сарын битүүн, шинэ жилийн битүүн; 2. өмнөх үе, урьдахь үе.

КАНУТЬ шунгах, чивэх, үгүй болох; ~ **в прошлое** улиран үгүй болох; **как в воду** ~ сураг танаггүй болох.

КАНЦЕЛЯРИЯ бичиг хэрэг, зургаан.

КАНЦЕЛЯРСК|ИЙ 1. бичиг хэргийн, бичгийн; ~ие **привадежности** бичгийн хэрэгсэл; 2. албан бичгийн, түшмэлийн.

КАНЦЕРОГЕННЫЙ хавдар үүсгэх.

КАНЦЛЕР дээд түшмэл, ерөнхий сайд.

КАНЬОН хавцал, ангал.

КАНЮЧИТЬ шалах, гуйж гувших, гонгиноод байх.

КАОЛИН нарийн цагаан шавар.

КАПАТЬ 1. дуслах, дусах; 2. дусаах, дуслуулах.

КАПАНЬЕ дусах, дуслал, дуслах.

КАПЕЛЛА найрал дуу.

КАПЕЛЬ дусаал.

КАПЕЛЬК|А 1. дусал; ~ **вина** дусал архи; 2. дусал, хумхи, өчүүхэн; **нет ни ~и табаку** хумхийн төдий ч тамхи алга.

КАПЕЛЬМЕЙСТЕР найрал дууны багш.

КАПЕЛЬНЫЙ хумсын чинээ, дуслын төдий.

КАПИЛЯР 1. хялгасан хоолой; 2. хялгасан судас.

КАПИЛЯРН|ЫЙ хялгасан; ~ые **сосуды** хялгасан судас.

КАПИТАЛ 1. хөрөнгө, капитал; **основной** ~ үндсэн хөрөнгө; **оборотный** ~ гүйлгээний хөрөнгө; 2. мөнгө, алт мөнгө, мөнгөн хөрөнгө.

КАПИТАЛИЗАЦИЯ хөрөнгөжүүлэх, капиталжуулах, хөрөнгөжих, хөрөнгөжүүлэлт, хөрөнгөжилт.

КАПИТАЛИЗИРОВАТЬ хөрөнгөжүүлэх, капиталжуулах.

КАПИТАЛИЗИРОВАТЬСЯ хөрөнгөжих, капиталжих.

КАПИТАЛИЗМ хөрөнгөт ёс, капитализм.

КАПИТАЛИСТ хөрөнгөтөн, капиталист.

КАПИТАЛИСТИЧЕСК|ИЙ хөрөнгөт, капиталист, хөрөнгөтний; ~ое **государство** хөрөнгөт улс.

КАПИТАЛОВЛОЖЕНИЕ хөрөнгө оруулах, хөрөнгө оруулалт.

КАПИТАЛЬНЫЙ үндсэн, суурьтай, лут, их; ~ **ремонт** их засвар.

КАПИТАН ахмад; ~ **первого ранга** тэргүүн зэргийн ахмад, хурандаа (*усан цэргийн*).

КАПИТАНСКИЙ ахмад, ахмадын; ~ **мостик** ахмадын индэр.

КАПИТУЛИРОВАТЬ 1. бууж өгөх, дагаар орох; 2. бууж өгөх, найр тавих, халшрах, харих; ~ **перед трудностямн** бэрхшээлээс халшрах.

КАПИТУЛЯНТ бууж өгөгч.

КАПИТУЛЯНТСК|ИЙ бууж өгөх, бууж өгөгч; ~ая **политика** бууж өгөх бодлого.

КАПИТУЛЯЦИЯ 1. бууж өгөх, дагаж орох; **безоговорочная** ~ үг дуугүй бууж өгөх; 2. бууж өгөх, найр тавих, халшрах, харих.

КАПКАН хавх.

КАПЕЛЬНИЦА дуслын систем.

КАПЛИ дусаал, эм; **сердечные** ~ зүрхний дусаал эм.

КАПЛУН агталсан тахиа.

КАПЛ|Я 1. дусал; **крупными** ~ями том том дулаар; **по ~е** дусал дулаар, нэг нэг дулаар; 2. дусал, хумсын чинээ; **я ни ~и не устал** би хумсын төдий ч ядарсангүй; * **как две ~и воды** ав адил, усны дусал шиг адил.

КАПНУТЬ 1. дусах, дусаах; 2. дохио мэдээ өгөх, матах.

КАПОР туузтай малгай.

КАПОТ I бүтээлэг, кулер;

КАПОТ II богино тэрлэг.

КАПРАЛ бага дарга.

КАПРИЗ эрхэмсүү зан, эрхлэх, янагархаг зан, олон ааш.

КАПРИЗНИЧАТЬ эрхэмсүү зан гаргах, эрхлэх, янагархах, олон зан гаргах, тунирхах.

КАПРИЗН|ЫЙ 1. эрх, эрхэмсүү, эрхэмсэг, янагархаг, олон ааштай; ~ **ребёнок** эрх хүүхэд; ~ **человек** олон зантай хүн; 2. тогтворгүй, хувнрамтгай; ~ая **погода** тогтворгүй тэнгэр.

КАПРОН капрон.
КАПСЮЛЬ бялт, гал.
КАПТЕНАРМУС түгээгч.
КАПТЕРКА хуарангийн жижиг агуулах.
КАПУСТ |А 1. байцаа, цагаавар ногоо; **беляя** ~ цагаан ногоо; **кочанная** ~ бөөрөнхий байцаа; **цветная** ~ цэцэгт байцаа; 2. *разг.* цаасан мөнгө; * **рубить** ~у мөнгө цохих.
КАПУСТНИК шог нийтлэл, уулзалт.
КАПУСТНИЦА байцааны цагаан эрвээхэй.
КАПУСТНИЦЫЙ байцааны; ~**ая** тли байцааны бөөс.
КАПУТ 1. төгсгөл, эцэс, үхэл; 2. *разг.* «будаа» болох; **ему пришёл** ~ үхэл нь иржээ.
КАПОШОН юүдэн; **плащ с ~ом** юүдэнтэй цув.
КАР |А ял, шийтгэл, залхаалт; **подвергнуть строгой ~е** хатуу ял шийтгэх, чанга шийтгэх.
КАРАБИН карабин буу.
КАРАБКАТЬСЯ авирах, авирч гарах, мөлхөж гарах; ~ **на гору** уул өөд авирч гарах.
КАРАВАЙ том дугариг талх; * **на чужой** ~ рга **не разевай** бусдын юманд бүү шуна.
КАРАВАН 1. жин; 2. зэл; ~ **журалей** тогоруун зэл.
КАРАВАННЫЙ жингийн; ~**ая** дорога жингийн зам.
КАРАГАНА *бот.* харгана; ~ **колючая** тэмээн харгана.
КАРАКОВЫЙ хар хээр; ~ **жеребец** хар хээр азарга.
КАРАКУЛЕВЫЙ хар хөлийн, хар хөл, хар хөлийн арьсан; ~ **воротник** хар хөл зах.
КАРАКУЛЬ каракул.
КАРАКУЛ |Я шувууны мөр шиг бичиг, мурий сарий бичиг, тогтоогүй бичиг; **нисать ~ями** шувууны мөр шиг бичих; **детские ~и** хүүхдийн тогтоогүй бичиг.
КАРАМЕЛЬ хатуу чихэр.
КАРАНДАШ 1. харандаа; **цветной** ~ будгийн харандаа; 2. *разг.* эрэгтэй хүний нарийхан бэлэг эрхтэн.
КАРАНДАШНЫЙ 1. харандааны; 2. харандаагаар зурсан; ~ **рисуюк** харандаагаар зурсан зураг.
КАРАНТИН 1. хорио, хөл цээр, карантин; 2. карантинч газар.
КАРАНТИННЫЙ хорионы, карантины, хөл цээрлэх; ~ **срок** хориулын хугацаа.
КАРАПУЗ бундуй, мөндөл.
КАРАСЬ 1. хэлтэг (*загас*), хөөлөнтэй; 2. *разг.* гоожуур, бацаан.
КАРАТ караат (*эрдэнийн чулууны хэмжүүр, 0,2 грамм*).
КАРАТЕЛЬ залхаан цээрлүүлэгч.
КАРАТЕЛЬНЫЙ залхаан цээрлүүлэх; ~**ая** экспедиция залхаан цээрлүүлэх анги.
КАРАТЬ залхаан цээрлүүлэх; ~ **преступника** ялтныг залхаан цээрлүүлэх.
КАРАТЬСЯ залхаан цээрлүүлэгдэх, залхаах, цээрлүүлэх.
КАРАУЛ 1. харуул; **почётный** ~ хүндэт харуул; **нести** ~ харуулын алба гүйцэтгэх; 2. **амь авар!** аврагтун! **крнчать** ~ амь авар гэж дуудах; 3. хэт гоё зүйл; **просто** ~ жигтэйхэн сайхан.
КАРАУЛИ |ТЬ 1. харах, манах, сахих; 2. харуулах, отох; **кошка ~т** мышь муур хулгана отоож байна.
КАРАУЛЬН |ЫЙ 1. харуулын; ~**ое** помещенне харуулын байр; ~ **солдат** харуулын цэрэг; 2. харуул.
КАРАУЛЬНЯ манааны газар, харуулын газар.
КАРАЧК |И **иа** ~, **на ~ах** дөрвөн хөллөн; **стать на ~ах** дөрвөн хөллөх **ползаты на ~ах** дөрвөн хөллөн мөлхөх.
КАРБАС том завь.
КАРБОЛКА карбол хүчил.
КАРБОЛОВ |ЫЙ карболын; ~**ая** кислота карбол хүчил.
КАРБУНКУЛ шоргоолжин хатиг, мундас.

КАРБЮРАТОР карбюратор (*агаар шингэн түлш хоёрыг хольж шатахуун болгох багаж*).
КАРГА хөгшин шулмас, хөгшин алмас.
КАРДА самнуур.
КАРДАН *разг.* 1. цэргийн жолооч; 2. эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.
КАРДИНАЛ (*католик шажны*) их хамба лам.
КАРДИНАЛЬНЫЙ амин чухал, нэн чухал; ~ **вопрос** амин чухал асуудал.
КАРДИОГРАММА зүрхний цохилтын зураг.
КАРДИОЛОГ зүрхний нарийн мэргэжлийн эмч.
КАРДИОХИРУРГИЯ зүрхний мэс заслын эмчилгээ.
КАРЁ дөрвөлжин жагсаал (*дөрвөн зүгийн дайсны довтолгоо няцаахын тул жагсаах явган цэргийн жагсаал*).
КАРЁТА сүйх тэрэг.
КАРЁТНИК сүйх тэрэгч.
КАРЁТНЫЙ сүйх тэрэгний.
КАРИЕС 1. шүд цооролт; 2. эвгүй муухай юм.
КАРЙИЙ 1. хар хээр, хүрэн; 2. хүрэн; ~**ие** глаза хүрэн бор нүд
КАРИКАТУРА 1. шог зураг; 2. оронцог.
КАРИКАТУРИСТ шог зурагч.
КАРИКАТУРН |ЫЙ инээдтэй; ~**ая** внешность инээдтэй дүр.
КАРКАНЬЕ гуаглах, гуаглалт.
КАРКАС 1. хэлхээ яс, хэлхээ тушаа, сараалж; 2. *разг.* цээжний даруулга.
КАРКАТЬ 1. хэрээ гуаглах; 2. ёрлох, муу юм зөгнөж дугарах, гуаглах.
КАРКАНУТЬ 1. хэрээ гуаглах; 2. ёрлох, муу юм зөгнөж дугарах, гуаглах.
КАРЛИК одой, оодой.
КАРЛИКОВЫЙ оодой, оодгор.
КАРЛИЦА одой эмэгтэй, оодой эмэгтэй.
КАРЛСОН *разг.* эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.
КАРМА хувь төөрөг, хувь тавилан.
КАРМАН өвөр, халаас; * **он за словом в ~ не полезет** улаан хэлтнийг урдаа оруулахгүй, үг олж яддаггүй хүн.
КАРМАННИК захын хулгайч, халаасны хулгайч, өвөр суйлагч.
КАРМАНН |ЫЙ 1. халаасны, өврийн, энгэрийн; ~**ые** часы энгэрийн цаг; 2. аар саар, жижиг сажиг, гарын; ~**ые** расходы гарын зардал; * ~ **вор** халаасны хулгайч, захын хулгайч.
КАРМЕН *разг.* холын аяны жолооч.
КАРНАВАЛ ший, янгуу, карнавал, багт наадам.
КАРНИЗ 1. мөг (*байшингийн дээвэр доор төвийлгөн хийсэн хөвөө, цонх хаалганы дээр хийсэнчимэг*); 2. хэрдэг (*цонх, үүдний дээр хадсан хөшиг татах хөндлөвч*).
КАРП мөрөг загас.
КАРТ |А 1. газрын зураг; *экономическая* ~ *мира* дэлхийн эдийн засгийн газрын зураг; 2. хөзөр; **нграть в ~ы** хөзөрөөр тоглох; **тасовать ~ы** хөзөр холих; * **раскрыть свои ~ы** санаагаа илэрхийлэх; **ставить на ~у** заяа мэдэг гэж туршаад үзэх; **ваша ~ бита** таны хэрэг буруутав, та ялагдав.
КАРТАВИТЬ ялгай дуудах.
КАРТАВ |ЫЙ ялгай; ~**ое** произношенне ялгай дуудлага.
КАРТЕЖНИК хөзөрч.
КАРТЕЖНИЧАТЬ хөзөрдөх.
КАРТЕЛЬ картел (*том хөрөнгөтний нэгдэл*).
КАРТЕЧЬ 1. галт сум; 2. хоргол сум.
КАРТЫН |А 1. зураг, хөрөг; **не дом, а ~** зураг шиг сайхан байшин; 2. дүр, байдал, дүр байдал; **вспомнились ~ы** детства багын байдал санагдав; 3. үзэгдэл; 4. кино зураг.
КАРТЫНКА зураг.

КАРТИНН|ЫЙ 1. зургийн; ~ая галерея зургийн үзэсгэлэн; 2. зураг хөрөг мэт, гоё сайхан, гангархаг, маягтай; ~ав поза гангархаг байдал.

КАРТОГРАФ газрын зургийн мэргэжилтэн.

КАРТОГРАФ|ИРОВАТЬ газрын зураг дээр тэмдэглэх.

КАРТОГРАФ|ИЧЕСКИЙ газрын зургийн зүйн, газрын зураг хийх.

КАРТОГРА|ФИЯ газрын зураг хийх, газрын зургийн зүй.

КАРТОН хатуу цаас, картон.

КАРТОН|АЖ хатуу цаасан хайрцаг.

КАРТОН|АЖН|ЫЙ хатуу цаасан; ~ые нздeлня хатуу цаасан эдлэл.

КАРТОНКА хатуу цаасан хайрцаг наамал банзан хайрцаг.

КАРТОНН|ЫЙ хатуу цаасан, картон; ~ая коробка хатуу цаасан хайрцаг.

КАРТОТ|ЕКА картын сан.

КАРТОФЕЛЕУБО|РОЧНЫЙ төмс хураах; ~ комбайн төмс хураах комбайн

КАРТОФЕЛЕХРАНИ|ЛИЩЕ төмс хадгалах газар.

КАРТОФЕЛИНА ширхэг төмс.

КАРТОФЕЛЬ төмс.

КАРТОФЕЛ|Н|ЫЙ төмсний, төмстэй; ~ая мука төмсний гурил, дуут гурил.

КАРТОЧКА 1. зураг, хөрөг; *фотографическая* ~ гэрэл зургийн хөрөг; 2. тасалбар, хуудас; *продовольственная* ~ хүнсний тасалбар; *визитная* ~ нэрийн хуудас; 3. карт, зүсвэр.

КАРТОЧН|ЫЙ 1. тасалбарын, тасалбартай, картын; 2. хөзрийн; ~ая игра хөзөр тоглох; * ~ домик дэрсэн хөлтэй юм, найдваргүй юм; ~ая система бараа идээний зүйлийг хэмжээлэн тасалбараар олгох.

КАРТОШКА төмс.

КАРТУЗ I хатуу саравчтай малгай. .

КАРТУЗ II цаасан сав.

КАРУС|ЕЛЬ модон морин тойруулга.

КАРЦЕР тусгай хорих газар; *носаднтъ в* ~ тусгайд хорих; 2. *разг.* даргын өрөө.

КАРЬ|ЕР 1. хар гүйх; *пустить лошадь -ом, пустить лошадь в* ~ хар гүйхээрээ давхнх; 2. задгай уурхай, ил уурхай.

КАРЬ|ЕР|А тушаал дэвших, дэвшил; *сделать -у* тушаал дэвших.

КАРЬ|ЕРИЗМ дээгүүр тушаал хөөцөлдөх, эрх тушаал хөөцөлдөх.

КАРЬ|ЕРИСТ дээгүүр тушаал хөөцөлдөгч, эрх тушаал хөөцөлдөгч.

КАСАНИ|Е хүрэх, шахах; *точка -я* шахахын цэг.

КАСАТЕЛЬНАЯ шахагч.

КАСАТЕЛЬНО тухай; ~ нашего дела манай ажлын тухайд.

КАСАТИК *бот.* цахилдаг.

КАСАТ|ИЛЕЯ *бот.* цэгээлзгэнэ.

КАСАТКА үхэр хараацай.

КАСАТЬ|СЯ 1. хүрэх; ~ *земли ногами* хөлөөрөө газар хүрэх; 2. дурдах, дурдасхийх, халти дурдах; 3. хамаарах, хамаатай байх; *это мeнв не касается* энэ над хамаагүй; *что касается кого- чего-либо, то.....* тухайд гэвэл.

КАСКА төмөр малгай, дуулга.

КАСКА|Д 1. хүрхрээ; 2. бэлэн зэлэн, элбэг дэлбэг.

КАСС|А 1. касса, мөнгөний газар; *сберегательная* ~ хадгаламжийн касс; 2. бэлэн мөнгө; *проверить -у* бэлэн мөнгийг шалгах; 3. үсгийн хайрцаг.

КАССАЦИОНН|ЫЙ 1. давж заалдах; ~ая жалоба давж заалдах өргөдөл; 2. цуцлах, цуцлах эрхтэй; ~ суд цуцлах эрхтэй шүүх.

КАССАЦИЯ 1. шийтгэснийг цуцлах; 2. давж заалдах, гомдол эрэх.

КАССЕТА кассет, хуурцаг, гэрэл зургийн хальс, ялтасны хайрцаг.

КАСС|ИР мөнгөний нярав.

КАСС|ИРОВАТЬ цуцлах.

КАСС|ИРША мөнгөний нярав эмэгтэй.

КАСТА явцуу хүрээ; ~ *брахманов* бярманы явцуу хүрээ.

КАСТАН|ЬЕТЫ индүүр.

КАСТЕЛ|ЯНША цагаан хэрэглэлийн нярав.

КАСТОВ|ЫЙ явцуу хүрээний; ~ые *предрасудки* явцуу хүрээний мухар үзэл.

КАСТОРКА тосон туулга.

КАСТО|РОВ|ЫЙ ~ое *масло* тосон туулга, эрэндийн тос.

КАСТРАТ тайган, агталсан хүн.

КАСТРАЦИЯ засах, агтлах.

КАСТР|ИРОВАТЬ засах, агтлах.

КАСТР|ЮЛКА бяцхан хайс, бяцхан тогоо.

КАСТР|ЮЛЯ 1. хайс, тогоо; 2. *разг.* толгой.

КАТАВАСИЯ эмх замбараагүй үймэлдээн, хөл хөөрцөг.

КАТАКЛ|ИЗМ эрс эргэлт.

КАТАКОМ|БЫ сүлжээ, агуй.

КАТАЛА *разг.* луйварчин, хөзрийн луйварчин.

КАТАЛИЗАТОР химийн урвалыг идэвхжүүлэгч, ямар нэгэн үйл ажиллагааг идэвхжүүлэгч.

КАТАЛОГ гарчиг, цэс, жагсаалт; *составлять* ~ гарчиг хийх; ~ экспонатов үзмэрийн цэс; *алфавитный* ~ үсэг дараалсан гарчиг.

КАТАЛОЖН|ЫЙ гарчгийн, цэсийн, жагсаалтын.

КАТАНИЕ 1. өнхрүүлэн толийлгох, тэнийлгэх; 2. гулгах; 3. зугаадах, зугаацан явах; ~ *верхом* мориор зугаацаж явах.

КАТАР салстах өвчин, катар.

КАТАСТРО|ФА аюул, сүйдэл, сүйрэл, сүйд, аюул болох, сүйдэх, сүйрэх, сүйд болох; *железнодорожная* ~ галт тэрэг сүйдэх.

КАТАСТРОФ|ИЧЕСК|ИЙ сүйдтэй, аюултай, сүйтгэлтэй; ~ое *положение* аюултай байдал.

КАТАТЬ 1. өнхрүүлэх, гулгуулах; ~ *мяч* бөмбөг өнхрүүлэх; 2. зугаацуулах, явуулж зугаацуулах; 3. бөөрөнхийлөх, элдэх; ~ *тесто* гурил элдэх; 4. өнхрүүлэн толийлгох, тэнийлгэх.

КАТАТЬ|СЯ 1. зугаацах, зугаацан явах; 2. гулгах; ~ *на коньках* тэшүүрээр гулгах; 3. өнхрөх, хөлбөрөх, тарчлах; ~ *на траве* ногоон дээр өнхрөх; *~ *со смеху* элгээ хөштөл инээх.

КАТАФАЛК 1. авсны тавиур; 2. хөдөөлүүлэх тэрэг; 3. *разг.* салга амбан, хуучирсан машин.

КАТЕГОРИ|ЧЕСКИ эрс, шууд; ~ *отказаться* шууд үгүй гэх, эрс татгалзах.

КАТЕГОРИ|ЧЕСКИЙ эрс, эрс тас, шууд, эрс хатуу; ~ *ответ* эрс тас хариу; ~ *приказ* эрс хатуу тушаал.

КАТЕГОРИ|ЧНОСТЬ эрс байх, шууд байх; ~ *суждений* эрс саналтай байх.

КАТЕГОРИ|ЧН|ЫЙ эрс, эрс хатуу, шууд.

КАТЕГОРИЯ 1. ай; ~ *качества и количества* чанар тоо хэмжээний ай; *грамматическая* ~ хэл зүйн ай; 2. ай, бүлэг, зэрэг, шат.

КАТЕР хөнгөн онгоц.

КАТЕТЕР 1. *мед.* гуурс; 2. *разг.* баагний; 3. бургуй.

КАТЕХИЗИС товч сургаал.

КАТИТЬ 1. өнхрүүлэх; 2. хурдан давхих; 3. *разг.* хэн нэгийг зовоох, залхаах; ~ *бочку на кого-либо* айлгах, айлган сүрдүүлэх.

КАТИТЬ|СЯ 1. өнхрөх, гулгах, явах, давхих; 2. бөмбөрөх, бөмбөрөн урсах; *слёзы* катягтса из *глаз* нүдний нулимс

бөмбөрнө; 3. өнгөрөх; день катитси за дйём өдөр хойно хойноосоо өнгөрнө; * катись! катитесь! тони! зайл! катись отсюда! эндээс зайл!

КАТОД катод (*сөрөг цэизгтэй электрод*).

КАТОДН|ЫЙ ~аи трубка цацрагт хоолой.

КАТОК 1. мөсөн гулгуур; 2. булуу; **дорожный** ~ зам засах булуу.

КАТОЛИК католик шажинтан.

КАТОЛИЦИЗМ католик шажин (*Ромын пап лам тэргүүнтэй христосын шажны нэг салбар*).

КАТОЛИЧЕСКИЙ католик, католик шажны; ~ епископ католик шажны хамба лам.

КАТОЛИЧЕСТВО католик шажин.

КАТОРГА 1. цөлөг; 2. гашуун зовлон; **это истоящая** ~ энэ чинь ёстой зовлон байна даа.

КАТОРЖАНИН цөлөгдсөн хүн.

КАТОРЖНИК цөлөгдсөн хүн, цөлөгдсөн ялтан.

КАТОРЖНЫЙ 1. цөлөгийн; 2. хүнд, хүчир, гашуун, зовлонт.

КАТУШКА сүлжээ, ороомог, дамар.

КАТЫШЕК бөөрөнхий, бөөрөнхийлсөн; ~ хлеба бөөрөнхийлсэн талх.

КАТЮША *разг.* зуун рубль.

КАУР|ЫЙ ухаа; ~ая лошады ухаа морь.

КАУЧУК каучук (*зарим ургамлын сүүрхүү шүүс*), хаймар; **вронпывать** ~ом каучук шингээх.

КАУЧУКОВЫЙ каучук, каучукийн.

КАУЧУКОНОС каучукт ургамал, каучукийн ургамал.

КАФЕ кафе.

КАФЕДР|А 1. ширээ, индэр; **говорить с ~ы** индэр дээрээс ярих; 2. тэнхим; **заведовать ~ой** тэнхим эрхлэх.

КАФЕДРАЛЬН|ЫЙ тэнхмийн; ~ое собрание тэнхмийн хурал.

КАФЕЛЬ ваар.

КАФЕЛЬН|ЫЙ ваарласан, ваартай; ~ая печь ваарласан пийшии.

КАФТАН кафтан тэрлэг.

КАЦАП *разг.* орос хүн (*украинуудын хэллэг*).

КАЧАЛКА 1. өлгий сандал; 2. *разг.* хүнд атлетикийн спортын танхим.

КАЧАНИЕ гуйвалзах, хэлбэлзэх, найгалзах; ~ маятинка дүүжмэг найгалзах.

КАЧАТЬ 1. гуйвгануулах, хэлбэлзүүлэх, найгалзуулах, дайвалзуулах; ~ лодку завь хэлбэлзүүлэх; 2. бүүвэйлэх; ~ ребёнка хүүхэд бүүвэйлэх; 3. сэгсрэх, ганхуулах; ~ головой толгой сэгсрэх; 4. хүнийг дээш хаяж тосон авах; 5. хөөрөгдөх; ~ воду ус хөөрөгдөх.

КАЧАТЬСЯ 1. найгах, ганхах, хэлбэлзэх, савлах, найгалзах; ~ на качелях дүүжингээр савлах; лодка качается завь хэлбэлзэнэ; 2. гуйвах, гуйвганах, найгалзах; 3. *разг.* хүнд атлетикийн төрлийн тамир хийх.

КАЧЕЛИ дүүжин.

КАЧЕСТВЕННОСТЬ чанар, сайн чанар; ~ продукция бүтээгдэхүүний чанар.

КАЧЕСТВЕНН|ЫЙ 1. чанарын; ~ые изменения чанарын хувирал; ~ые различия чанарын ялгаа; 2. чанартай, ястай, чанарлаг; сайн чанарын; ~ая сталь сайн чанарын болд; ~ ремонт чанартай засвар.

КАЧЕСТВ|О 1. чанар; **переход количественных изменений в качественные** тоо хэмжээний хувирал чанарын хувиралд шилжих нь; 2. чанар, яс; * в ~е родственника төрөл хамаатны хувиар.

КАЧИМ *бол.* тайр.

КАЧКА хэлбэлзэх, дайвалзах.

КАЧНУТЬ хөдөлгөх.

КАЧНУТЬСЯ найгас гэх, хэлбэгэс хийх.

КАЧОК *разг.* хүдэр пр.

КАШ|А будаа, амс, агшаамал; молочная ~ сүүнд чанасан будаа, сүүтэй будаа; **гречневая** ~ гурвалжин будаа; * мало ~и ел олон оймс элээгээгүй; сапоги ~н просят гутал урагдаж байна; **заварить** ~у бантагнуулах, холион бантан хийх.

КАШГАРИЯ *бол.* бор сазаг.

КАШЕВАР тогооч.

КАШЕЛЬ ханиалга, ханиад; сухой ~ хуурай ханиалга.

КАШЕМИР кашемир даавуу, ноолуур.

КАШЕМИРОВ|ЫЙ ноолууран; ~ое одеяло ноолууран хөнжил.

КАШИЦА шингэн будаа.

КАШЛЯНУТЬ ханиах, ханиалгах.

КАШЛЯТЬ ханиах, ханиалгах; ~ сухим кашлем хуурай ханиах; ~ кровью цусаар ханиалгах.

КАШНЁ хүзүүний алчуур.

КАШТАН 1. туулайн бөөр; 2. туулайн бөөрний мод.

КАШТАНОВ|ЫЙ 1. туулайн бөөрний; ~ая роша туулайн бөөрний төгөл; 2. элгэн хүрэн, хүрэн, туулайн бөөрний өнгөтэй.

КАШТАНЫ туулайн бөөр модны самар.

КАЩЁЙ 1. кашей (*үхэхгүй мөнх, үгүйрэхгүй баян, хорон санаат өвгөн*); 2. туранхай хүн, эцэнхий өвгөн.

КАЮК будаа болох; ему пришёл ~ үхэл нь ирлээ.

КАЮТА кают өрөө; капитанская ~ ахмадын өрөө.

КАЮТ-КОМПАНИЯ кают-компани, зорчигчдын амралтын өрөө, офнцерын амралтын өрөө.

КАЯТЬСЯ гэмших, гэмээ наминчлах.

КВАДРАТ 1. дөрвөлжин, тэг дөрвөлжин; 2. квадрат (*тоог өөрөөр нь үржүүлсэн үржвэр*); 3. шорон.

КВАДРАТН|ЫЙ 1. квадрат; ~ое уравнение квадрат тэгшитгэл; 2. дөрвөлжин, тэвхгэр, тэвхэр; ~ стол дөрвөлжин ширээ; ~ые скобки дунд хаалт.

КВАДРАТУРА дөрвөлжлөөс, квадратур.

КВАЗИМОРДА *разг.* муухай царайтай хүн.

КВАКАНЬЕ уаглах, уа уа гэх.

КВАКАТЬ уаглах, уаг уаг дуугарах.

КВАЛИФИКАЦИ|Я 1. мэргэших, мэргэшилт; 2. мэргэшил; повышение ~и мэргэшил дээшлүүлэх.

КВАЛИФИЦРОВАНН|ЫЙ, 1. мэргэшилтэй, мэргэшсэн; ~ работник мэргэшилтэй ажилтан; 2. нарийн мэргэшил хэрэглэгдэх.

КВАЛИФИЦИРОВАТЬ 1. тогтоох; 2. тодорхойлох, үнэлэх, үзэх; как ~ такой поступок? ийм явдлыг юу гэж үзэх вэ?

КВАРТА *муз.* дөрвөц.

КВАРТАЛ 1. хороолол; 2. улирал.

КВАРТАЛЬН|ЫЙ 1. хорооллын; 2. улирлын; ~ отчёт улирлын тайлан.

КВАРТЕТ дөрвөл, дөрвөн хөгжимчний хөгжимдөх, дөрвөн дуучны дуулах зохиол, хамт тоглох дөрвөн хөгжимчин.

КВАРТИР|А байр; ~ в три комнаты гурван өрөөтэй байр; платить за ~у байрын хөлс төлөх; главная ~ жанжин штаб.

КВАРТИРАНТ 1. байрлагч, байр хөлслөгч; 2. *разг.* нөхөр; 3. *разг.* хоёр жилийн хүртэлх хоригдол.

КВАРТИРАНТКА байрлагч эмэгтэй, байр хөлслөгч эмэгтэй.

КВАРТИРН|ЫЙ байрын; ~ая плата байрын хөлс.

КВАРТИРОВАТЬ байрлах; я квартиру у приятеля би нэг нөхрйнхөө байранд байна.

КВАРТИЛАТА квартирная плата байрын хөлс.

КВАРЦ өөхөн чулуу.

КВАРЦЕВ|ЫЙ өөхөн чулуун, өөхөн чулууны, өөхөн чулуутай; ~ая лампа өөхөн чулуун дэн.

КВАС квас, эсгэс; **хлебный** ~ талхны квас.
КВАСИТЬ 1. эсгэх, гашилгах; ~ **тесто** зуурсан гурил эсгэх;
 2. архи уух.
КВАСНОЙ квасын, эсгэсийн.
КВАСЦОВЫЙ цөрийн, цөртэй, цөрлөг; ~ **раствор** цөрийн уусгамал.
КВАСЦЫ цөр.
КВАШЕНИЕ эсгэх, гашилгах.
КВАШЕННЫЙ эсгэсэн, гашилгасан; ~**ая капуста** эсгэсэн байцаа.
КВАШНЯ эсгэх сав, эсгүүр.
КВЕРХУ өөд, дээш; **подняться** ~ өөдөө гарах.
КВИНТА муз. тавц.
КВИНТЭССЕНЦИЯ дээж, мөн чанар.
КВИТАНЦИОННЫЙ падааны, тасалбарын; ~**ая книга** падааны дэвтэр.
КВИТАНЦИЯ падаан, тасалбар; **багажная** ~ тээшийн тасалбар.
КВИТЫ өр ширгүй болох, өглөг авлагагүй болох; **мы с тобою теперь** ~ чи бид хоёр одоо хэн хэндээ өглөг авлагагүй болов.
КВОРУМ хүчивх, хүчинтэй болох, хүчин төгөлдөр; **проверить** ~ хүчинтэй эсэхийг шалгах.
КВОТА хувь хэмжээ.
КЕДР хуш.
КЕДРОВЫЙ хушин, хушийн; ~**ые орехи** хушийн самар.
КЕДЫ кээт, пүүз; **разг.** ~ **надуть** мажийх.
КЕКС үзэмтэй талх.
КЕЛЕЙНОСТЬ далд явдал, нууц хэрэг.
КЕЛЕЙНЫЙ далд нууц.
КЕЛЬЯ хош, ритод.
КЕМ хэнээр, хэний, хэн; ~ **построен этот дом?** энэ байшинг хэн барьсан бэ?
КЕНГУРУ 1. имж; 2. хүүхэд зөөх цээжний цүнх.
КЕНИГИЯ бот. сагадай.
КЕПИ, кепка саравчтай малгай, кепи малгай.
КЕРАМИКА 1. ваар эдлэл; 2. ваарын үйлдвэр; 3. ваарын урлал.
КЕРМЕК бот. бэрмэг.
КЕРОГАЗ керогаз, нэг янз дуугүй примус.
КЕРОСИН 1. керосин, гаршийн тос; 2. **разг.** архи.
КЕРОСИНКА керосин дэн, гаршийн дэн.
КЕРОСИНОВЫЙ керосинэн, гаршийн; ~**ая лампа** гаршийн дэн.
КЕСАРЕВО ~ **сечение** хийсвэр хагалгаа.
КЕТА шаврын хулд (**загас**).
КЕТОВЫЙ шаврын, хулдын; ~**ая икра** шаврын хулдын түрс.
КЕФАЛЬ ул загас.
КЕФЫР тослог хоормог, тараг.
КИБИТКА 1. мухлагтай тэрэг; 2. гэр.
КИВАТЬ дохих, гэхэх; ~ **головой в знак согласия** зөвшөөн гэхэх.
КИВОК гэхэх, гэхэлт, гэхлэг.
КИДАЛА **разг.** гол гаргагч, луйварчин.
КИДАТЬ 1. шидэх, чулуулах, хаях; 2. **разг.** гол гаргах.
КИДАТЬСЯ 1. шидэлдэх, чулуудалдах; 2. ухасхийх.
КИЗЙЛ яргай.
КИЗЬЛЬНИК бот. чаргай.
КИЗЛЯК бот. хонин хором.
КИЗЯК аргал, хавтгай аргал.
КИЙ бильярдын мод, цохиур, кий.
КИК-БОКСИНГ кик-бокс.
КИКМОРА боохолдой.

КИЛЛЕР хөлсний алуурчин.
КИЛО кило, хийл.
КИЛОВАТТ киловатт.
КИЛОГРАММ килограмм, кило хийл.
КИЛОГРАММОВЫЙ килограммын; ~**ая гири** килограммын годил.
КИЛОМЕТР километр.
КИЛОМЕТРОВЫЙ километрийн; ~**ое расстояние** километрийн зай.
КИЛЬ хэрсэн онгоцны их биеийн доод талын уртаашаа мод.
КИЛЬКА хар хайган загас.
КИЛЬВАТЕР онгоцны хэрсэнгийн долгио.
КИМОНО япон дээл.
КИНДЕР СЮРПРИЗ **разг.** ерөнхий сайд асан С.Кириенког хэлдэг.
КИНЕМАТОГРАФИЧЕСКИЙ кино урлагийн, киноны.
КИНЕМАТОГРАФИЯ кино урлаг, кино; **мнинстерство** ~и киноны яам.
КИНЖАЛ чинжаал хутга.
КИНО 1. кино, ший; **звуковое** ~ дуутай кино; 2. кино, кинотеатр; **что сегодня идёт в ~?** кинотеатрт юу гарч байна?
КИНОАКТЁР кино жүжигчин.
КИНОАКТРИСА кино жүжигчин эмэгтэй.
КИНОАППАРАТ кино аппарат.
КИНОВАРЬ шунх.
КИНОВЕДЕНИЕ кино зүй, кино судлал.
КИНОВЕДЧЕСКИЙ кино зүйн, кино судлалын.
КИНОЖУРНАЛ кино сэтгүүл.
КИНОИСКУССТВО кино урлаг.
КИНОКАРТИНА кино зураг, кино.
КИНОЛЕНТА кино хальс.
КИНОМЕХАНИК кино механикч, кино гаргагч.
КИНООПЕРАТОР кино оператор, кино зураг авагч, зураглаач.
КИНОПЕРЕДВИЖКА нүүдлийн кино.
КИНОПЛЕНКА кино хальс.
КИНОРЕЖИССЁР кино найруулагч.
КИНОСТУДИЯ кино үйлдвэр.
КИНОСЦЕНАРИЙ кинозохиол.
КИНОСЪЁМКА кино авах.
КИНОТЕАТР кинотеатр, кино.
КИНОУСТАНОВКА кино төхөөрөмж.
КИНОФАБРИКА кино үйлдвэр.
КИНОФЕСТИВАЛЬ кино наадам.
КИНОФЬЛЬМ кино зураг; **цветной** ~ өнгөт кино зураг.
КИНОФИЦТРОВАТЬ киножуулах.
КИНОХРОНИКА кино мэдээ.
КИНУТЬ 1. шидэх, чулуулах, хаях; 2. луйвардах, гол гаргах.
КИНУТЬСЯ 1. шидэлдэх, чулуудалдах; 2. ухас хийх.
КИОСК мухлаг; **кижжный** ~ номын мухлаг.
КИПА 1. баглаа, боодол, багц; ~ **книг** боодол ном, овоолоотой ном; 2. тоорцог.
КИПАРИС агар мод, майльс.
КИПЕНИЕ 1. буцлах, даргилах, хөөрөх, дөвийх; 2. оргилох; **работа кипит** ажил оргилж байна. 3. буцлах, бадрах; **кипеть гневом** уур буцлах, хилэн бадрах.
КИПРЁЙ бот. хөвөнт.
КИПРЁЙНИК бот. хөвөнцөр.
КИПУЧНЫЙ 1. бургилам, даргилам, бургилсан, даргилсан; ~ **поток** бургилсан урсгал; 2. оргилом, оргилсон; ~**ая деятельность** оргисон хөдөлгөөн, оргилсон ажиллагаа; ~**ая энергия** оргимол энерги.

КИПЯТИЛЬНИК буцалгуур.
КИПЯТИТЬ 1. буцалгах, даргилуулах, хөөргөх, дөвийлгөх; ~ молоко сүү дөвийлгөх; 2. чанах; ~ **белье** дотуур хувцсыг усанд чааих.
КИПЯТИТЬСЯ 1. чанагдах; 2. дүрэлзэх, улас хийх, уурлах; ~ **из-за пустяков** шалихгүй юманд уурлах.
КИПЯТОК буцалгасан ус.
КИПЯЧЕНИЕ буцалгах, буцалгалт.
КИПЯЧЕН|ЫЙ 1. буцалгасан, буцалсан; ~ **ая вода** буцалсан ус; 2. *разг.* нервдэснй.
КИРГИЗ киргиз хүн.
КИРГИЗКА киргиз эмэгтэй, киргиз эхнэр.
КИРГИЗСКИЙ киргиз, киргизийн; ~ **язык** киргиз хэл.
КИРДЫК *разг.* будаа болох.
КИРЗА цэргийн гутал.
КИРКА зээтүү.
КИРПИЧ 1. тоосго, туйпуу; **обожжённый** ~ тоосго, болсон туйпуу; **необожжённый** ~ түүхий туйпуу; 2. *разг.* том сонирхолгүй ном.
КИРПИЧНЫЙ 1. тоосгоны, туйпууны; ~ **завод** тоосгоны үйлдвэр; 2. шахмал; ~ **чай** шахмал цай, зузаан цай.
КИРЯТЬ *разг.* архи уух.
КИСА *разг.* хонгор минь.
КИСЕЙН|ЫЙ сиймгэр, сиймхий, шаагаар хийсэн; ~ **ая занавеска** сиймгэр хөшиг.
КИСЕЛЬ 1. кисель, жимсний идээ; 2. болдоггүй хүн.
КИСЕТ хавтага, хүүдий.
КИСЕЯ шаа.
КИСЛИНК|А с ~ **ой** эсгэлэнхэн; **яблоко** с ~ **ой** эсгэлэнхэн алим.
КИСЛИТЬ эсгэлэн амттай байх; **яблоко** **немного** **кислит** энэ алим жаахан исгэлэн амттай байна.
КИСЛИЦА *бот.* айргана.
КИСЛОВАТЫЙ эсгэлэвтэр, эсгэлэрхүү.
КИСЛОРОД хүчилтөрөгч.
КИСЛОРОДН|ЫЙ хүчил төрөгчийн, хүчил төрөгчтэй; ~ **ая подушка** хүчилтөрөгчтэй уут.
КИСЛОСЛАДКИЙ эсгэлэн амттай, час хийсэн амттай.
КИСЛОТА 1. хүчил; **азотная** ~ азотын хүчил; **серная** ~ хүхрийн хүчил; 2. архи дарс; 3. хар тамхи.
КИСЛОТНОСТЬ эсгэлэн чанар, эсгэлэн, эсгэлэнлэг; ~ **желудочного сока** ходоодны шүүсний эсгэлэн.
КИСЛОТНИК *разг.* хар тамхичин.
КИСЛОТНЫЙ хүчлийн, хүчилт.
КИСЛ|ЫЙ 1. эсгэлэн; 2. эссэн, гашилсан, эдсэн; 3. уравгар, урвайсан, ярвагар, ярвайсан; ~ **о обойтись** с кем-либо ярвагар байх, ярвагар царай гаргах.
КИСЛЯТИНА эсгэлэн юм, хүчтэй юм.
КИСНУТЬ 1. гашлах, эздэх; 2. урвайх, уруу царай гаргах; **вечно он киснет** тэр дандаа урвайж байдаг.
КИСТА уйланхайт хөндий, хавдар, бэлчрүү.
КИСТОЧКА 1. бийр; 2. цацаг, молцог, залаа.
КИСТЬ I царвуу.
КИСТЬ II 1. бийр, багс; 2. хонгорцог; 3. цацаг, молцог залаа.
КИТ халим.
КИТАЕЦ 1. хятад хүн, нангиад хүн; 2. зальтай хүн; **хитрый, как его китаец** маш зальтай.
КИТАЙСКИЙ хятад, нангиад, дундад улсын, хятадын, нангиадын; ~ **язык** хятад хэл; ~ **ая грамота** хятадын бичиг.
КИТАЙНКА хятад эмэгтэй, нангиад эмэгтэй.
КИТЕЛЬ босоо захтай цамц, китель.
КИТОБОЙ халимч онгоц.

КИТОБОЙН|ЫЙ халим агнах, халимч; ~ **ое судно** халимч онгоц.
КИТОВЫЙ халимын; ~ **жир** халимын өөх; ~ **ус** халимын сахал.
КИТОЛОВ халимч.
КИТОЛОВНЫЙ халимч, халим агнах.
КИЧИТЬСЯ бардамнах, оморхох, сагсуурах.
КИЧЛИВОСТЬ бардам зан, оморхол, сагсуурал.
КИЧЛИВЫЙ бардам, оморхог, сагсуу.
КИШЕТЬ язганах, оволзох, арвалзах.
КИШЕЧНИК гэдэс дотор.
КИШЕЧН|ЫЙ гэдэсний, дотрын; ~ **ое заболевание** гэдэсний өвчин.
КИШКА 1. гэдэс; **слепая** ~ мухар олгой; **прямая** ~ хошноого; 2. хоолой; 3. өндөр туранхай хүн; * ~ **тонка** сачий нь хүрэхгүй байх.
КИШЛАК тосгон, айл.
КИШМЙШ үзэм, кишимиш үзэм.
КИШМЯ ~ **кишеть** язганагдах.
КЛАВИАТУРА нийт даруул.
КЛАВИР *муз.* дарамж.
КЛАВИША даруул.
КЛАВИШНИК даруултат хөгжимчин.
КЛАВИШНЫЙ даруултай; ~ **инструмент** даруултай хөгжмийн зэмсэг.
КЛАД 1. дармал мөнгө, алт, дармал эд эрдэнэс; 2. эрдэнэ; **это не работник, а ~ эр биш** эрдэнэ.
КЛАДБИЩЕ оршуулах газар, оршил, чимээгүй хот, амарлингуйн орон.
КЛАДБИЩЕНСКИЙ оршуулах газрын, оршлын; ~ **сторож** оршуулах газрын манаач.
КЛАДК|А 1. өрөх, тавих; **производить ~у стен** туурга өрж босгох; 2. барилга, өрмөл.
КЛАДОВАЯ агуулах (*газар*), амбаар.
КЛАДОВКА, агуулах (*газар*), амбаар.
КЛАДОВЩИК агуулахын нярав.
КЛАДОВЩИЦА агуулахын нярав эмэгтэй.
КЛАДЬ ачаа, тээш; **ручная** ~ гар тээш.
КЛАН отог, омог.
КЛАНЯ|ТЬСЯ 1. мэхийх, мэхэсхийх, мэхийн ёслох; 2. амрыг эрэх, мэнд хүргэх; ~ **Итеть** **вашим** гэрийнхэндээ мэнд хүргээрэй; 3. сөгдөх, мөргөх, сөгдөн гуйх, мөргөн гуйх.
КЛАПАН хавхлага; **предохранительный** ~ хамгаалагч хавхлага; ~ **ы сердца** зүрхний хавхлага.
КЛАРНЕТ бялар модон бишгүүр.
КЛАСС I 1. анги; **рабочий** ~ ажилчин анги.
КЛАСС II 1. анги; **ученик первого** ~ **а** нэгдүгээр ангийн сурагч; 2. анги, танхим; 3. зэрэг; **каюта первого** ~ **а** нэгдүгээр зэргийн өрөө; 4. анги; ~ **млскупитающих** хөхтөний анги.
КЛАССИК 1. сонгодог зохиолч; **изучать ~ов** сонгодог зохиолчдыг судлах; 2. *разг.* аман секс хийдэг хүн.
КЛАССИКА сонгодог зохиол.
КЛАССИФИКАЦИЯ ангилах, ангилал; ~ **частей речн** үгсийн аймгийг ангилах.
КЛАССИФИЦИРОВАТЬ ~ **понятия** ухагдахууныг ангилах; ~ **растения** ургамлыг ангилах.
КЛАССИЦИЗМ 1. сонгодог чиглэл; 2. *разг.* аман секс.
КЛАССИЧЕСК|ИЙ 1. сонгодог; ~ **ая музыка** сонгодог хөгжим; ~ **не языки** сонгодог хэл (*эртний грек, латин хэл*); 2. ил бодитой, ил тод; ~ **пример расseyяности** мартагхайн ил бодитой жишээ, ил бодтой мартагхай хүн.
КЛАССН|ЫЙ 1. хичээлийн, танхимын, ангийн; ~ **ая комната** хичээлийн танхим, анги; ~ **руководитель** анги удирдсан багш; 2. *разг.* дээд зэргийн, маш сайн.

КЛАССОВЫЙ ангийн, ангит; **-ая борьба** ангийн тэмцэл; **-ое общество** ангит нийгэмлэг; **-ые противоречия** ангийн зөрчил.

КЛАСТЬ 1. хийх. тавих; **~ в банк** банкинд хадгалуулах; **~ в карман** халаасанд хийх; **~ фундамент** суурь тавих; 2. хэвтүүлэх; **~ в больницу** эмнэлэгт хэвтүүлэх; 3. зориулах, гаргах; 4. өрөх, барих, босгох; **~ яйца** өндөглөх.

КЛЕВАТЬ 1. тонших; 2. татах, орох, баригдах; **рыба хорошо клюёт утром** загас өглөөгүүр дэгээнд сайн орно.

КЛЕВАТЬСЯ тонших, тоншилдох.

КЛЕВЕР гэрийн хошингор (*ургамал*), хошоонгор.

КЛЕВЕРНЫЙ гэрийн хошингорын; **-ое поле** гэрийн хошингорын талбай.

КЛЕВЕТА гүжир үг, гүгтэх, гүжирдэх.

КЛЕВЕТАТЬ гүжирдэх, гүгтэх, гөрдөх, гөрлөх.

КЛЕВЕТНИК 1. гүжирдэгч, гүгтэгч; 2. улаан амт.

КЛЕВЕТНИЧЕСКИЙ гүжир, гүгтэлгийн, гүжирдсэн, гүгтсэн, гөрдсөн; **-ие слухи** гүжир цуурхал.

КЛЕВЕЩИНА *бот.* эрэнд.

КЛЕВРЁТ гарын хүн.

КЛЕЕВЫЙ цавууны, цавуутай; **~ запах** цавууны үнэр; **-ая краска** цавуутай будаг.

КЛЕЁНКА хулдаас.

КЛЕЁНЧАТЫЙ хулдаасан, хулдаасаар хийсэн; **-ая куртка** хулдаасан хүрэм.

КЛЕИТЬ 1. наах, цавуудах; 2. яриагаа өдөөх.

КЛЕИТЬСЯ 1. наалдах; 2. бүтэх, тохирох, нийлэх; **это дело не клеится** энэ хэрэг бүтэхгүй байна; **разговор не клеится** яриа нийлэхгүй байна, хэл амаа ололцохгүй байна.

КЛЕЙ цавуу; **столярный** ~ модны цавуу.

КЛЕЙКА цавуудах, цавуудалт.

КЛЕЙКИЙ наалданги, наалдангир, наалдамхай; **-ая бумага** для мух ялаа наалддаг цаас.

КЛЕЙКОВИНА наалдаас.

КЛЕЙКОСТЬ наалдац.

КЛЕЙМЕННЫЙ имтэй, имнэсэн, тамгатай, тамгалсан, тэмдэгтэй; **~ скот** имтэй мал.

КЛЕЙМИТЬ 1. тамгалах, имнэх, тэмдэглэх; 2. хараан зүхэх.

КЛЕЙМЛЕНИЕ тамгалах, имнэх, тэмдэглэх.

КЛЕЙМО тамга, им тэмдэг; **фабричное** ~ үйлдвэрийн тэмдэг.

КЛЕЙСТЕР жонхуу.

КЛЕКОТАТЬ янцгаах, унгалдах.

КЛЕНОВЫЙ агч модон, агч модны; **~ лист** агч модны навч.

КЛЕПАЛО тавлуур.

КЛЕПАЛЬЩИК тавлагч.

КЛЕПАТЬ 1. гүгтэх, гөрдөх, гөрлөх; 2. тавлах, малгайлах, тавлан хадах.

КЛЕПТОМАН хулгайн интэй хүн.

КЛЕПТОМАНИЯ хулгайн ии.

КЛЕРИКАЛ, клерикал.

КЛЕРИКАЛИЗМ клерикализм (*шажны улс төр, соёлын нөлөөг бататгах*г эрмэлздэг явууллага).

КЛЕРИКАЛЬНЫЙ клерикал.

КЛЕРК конторын албан хаагч.

КЛЕТКА I 1. тор, чингэлэг; **сажать в ~у** чингэлэгт суулгах; 2. иүд, дөрвөлжин хээ, ханан хээ.

КЛЕТКА II **грудная* ~ цээжийн хэнхэрцэг.

КЛЕТЧНЫЙ эсийн.

КЛЕТЧАТКА эслэг ургамлын эсийн хальсны эд.

КЛЕТЧАТЫЙ I 1. дөрвөлжин хээтэй, ханан хээтэй; **~ платок** дөрвөлжин хээтэй алчуур.

КЛЕТЧАТЫЙ II эстэй, эсээр бүтсэн; **-ое строение** тканн эсээр бүтсэн нэхмэл.

КЛЕШНЯ 1. хавчуур; 2. *разг.* гар.

КЛЕЩ хачиг, хувалз.

КЛЕЩЕВИНА эрэнд (*ургамал*).

КЛЕЩИ бахь, өрөлбө.

КЛЁВ загас дэгээнд орох, баригдах; **сегодня хороший ~** өнөөдөр загас их баригдаж байна.

КЛЁВО *разг.* онц, мундаг, маш сайн, гоё, янзтай.

КЛЁВЫЙ *разг.* онц, сайн, маш гоё; **-ая девочка** гоё охин.

КЛЁКОТ гангаих, гунганах, янцгаах; **~ коршуна** элээ янцгаах.

КЛЁН агч мод; **окружённая ~ами** церковь агчаар хүрээлэгдсэн сүм.

КЛЁПАНЫЙ тавлан хадсан, тавласан; **~ котёл** тавлан хадсан тогоо.

КЛЁПКА 1. тавлах, тавлалт; 2. тав.

КЛЁЦКА тосон гурил.

КЛЁШ өргөн хормойтой; **юбка** ~ өргөн хормойтой банзал.

КЛИЁНТ 1. түнш, үйлчлүүлэгч; 2. хэн ч гэсэн; **не суетись под ~ом** *разг.* битгий санаа зов.

КЛИЁНТКА түнш эмэгтэй, түнш эхнэр.

КЛИЁНТУРА түнш нар.

КЛИЗМ||A 1. бургуй; 2. бургуйдах; **ставить ~у** бургуйдах.

КЛИК дуу, уухай; **радостный** ~ баярын дуу.

КЛЙКА бүлэг, сүрэг; **~ поджигателей войны** дайн өдөөгчдийн бүлэг.

КЛИКАТЬ 1. дуудах, хашгиран дуудах; 2. нэрлэх; 3. гангинах, гунганах, янцгаах.

КЛИКУНТЬ 1. дуудах, хашгиран дуудах; 2. гангинах, гунганах, янцгаах.

КЛИКУХА нэр, хоч.

КЛИКУША унадаг өвчтэй эмэгтэй.

КЛИМ *разг.* эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.

КЛИМАКС цэвэрших үе.

КЛИМАТ уур амьсгал, улирал; **морской** ~ далайн уур амьсгал; **континентальный** ~ эх газрын улирал.

КЛИМАТИЧЕСКИЙ уур амьсгалын, улирлын; **-ие условия** улирлын байдал.

КЛИН 1. шаантаг, шанцаг; **вбить ~** шаантаг шаах; 2. ташаа; **вшить ~** ташаа оруулах; 3. тариа **озимый** ~ иамрын тариа; **борода** -ом ямаан сахал; * **свет не ~ом** сошёлса алтан дэлхий уужим, арга нь олодох вий; **-ом вышибают** хорыг хороор иь дардаг.

КЛИНИК *разг.* архичин.

КЛИНИКА 1. клиник эмнэлгийн газар; 2. ёс бус, шал тэнэг.

КЛИНИЧЕСКИЙ эмнэлгийн газрын, клиникийн; **-ое здание** эмнэлгийн газрын барилга.

КЛИНОК сэлэм.

КЛИРИНГ төлбөр тооцоо (*харилцан тавих шаардлага, үүргийн үндсэн дээр* бараа, үйрт цаас болон үйлчилгээгээр хийгдэх бэлэн бус төлбөр тооцооны **тогтолцоо**).

КЛИЧ уриа, уухай; **победный** ~ ялалтын уухай.

КЛИЧКА 1. нэр; 2. хоч, цол, нууц нэр.

КЛИШЕ бар.

КЛОАКА нэгэн сүвтний сүв.

КЛОЗЁТ жорлон.

КЛОК 1. атга, туг, багц; **~ сена** атга өвс; **~ волос** туг үс; 2. тасархай, ураихай; **разорвать в клочья** тас тас татах.

КЛОКОТАНИЕ пор пор хийх, поржигнох, хүржигнэх.

КЛОНИТЬ 1. тонгойлгох, хазайлгах, хэлгийлгэх; 2. хүрэх, хүргэх; **~ ко сну** нойр хүргэх; 3. хандуулах, чиглүүлэх.

КЛОНИТЬСЯ тонгойх, хазайх, хэлбийх; 2. ойртох, тийш болох, хандах; **солнце клонится к закату** нар шингэх ойртож байна.

КЛОП бясаа (*хорхой*).
КЛОПЫ́НЬИЙ бясааны.
КЛОПОВНИК бот. цангуу.
КЛОПОГО́Н разг. жавай.
КЛОУН алиа хошин, жүжигч, алиалагч.
КЛОУНСКИЙ алиа хошин, хошин жүжигчний; ~ колнак хошин жүжигчний шовгор малгай.
КЛОХТА́НЬЕ хооглох.
КЛОХТА́ТЬ хооглох.
КЛОЧО́К I. атга, туг, багц, алгын чинээ; ~ землн алгын чинээ газар, тохмын чинээ газар; 2. уранхай, тасархай.
КЛУБ I клуб; рабочий ~ ажилчны клуб.
КЛУБ II бөөн, бөөм, баглагар, суунагласан; ~ы дыма суунагласан утаа; ~ы пара бөөи уур.
КЛУБЕ́НЬ төмс, болцуу.
КЛУБИ́ТЬСЯ уугих, багах, баглагах, сууиаглах, бургих.
КЛУБНЕВО́Й төмсний, булцууны.
КЛУБНЕПЛО́Д төмст ургамал.
КЛУБНИ́КА гүзээлзгэиэ.
КЛУБНИ́ЧНЫЙ гүзээлзгэний.
КЛУ́БНЫЙ клубын.
КЛУБО́К I. бөөрөхий; ~ итток бөөрөнхий утас; 2. цагариглах; свернуться клубком, свернуться в ~ цагариглах.
КЛУМБА цэцгийн овоо, цэцгийн мандал, цэцгийн хэвтэш.
КЛЫ́К соёо; слоновый ~ зааиы соёо.
КЛЫ́КАСТЫЙ соёорхох, соёо ихтэй, соёорхуу.
КЛЮВ I. шуууны, хошуу; 2. разг. ам.
КЛЮКА́ I. шилээвэр; 2. махир толгойтой таяг, алмуур.
КЛЮ́КВА I. цаигис жимс; 2. хиймэл, хуурамч юм; 3. разг. гуйлгачи эмгэн.
КЛЮ́КВЕННИК разг. сүм хийдэд хулгай хийдэг хүн.
КЛЮ́КВЕННЫЙ цаигисын, цаигисан; ~ сок цаигисын шүүс.
КЛЮ́НУТЬ I. тонших; 2. татах, орох, баригдах.
КЛЮ́Ч I булаг; битъ ~ом бургилах, оргилох.
КЛЮ́Ч II I. түлхүүр; ~ для часов цагийн түлхүүр; гасчний ~ эрэгдэх түлхүүр; 2. арга, тайлбар, түлхүүр; ~ к решению задачи а) зорилтыг биелүүлэх арга; б) бодлогыг бодох арга; ~ к шифру нууц түлхүүр; *~ местности ноёлох газар.
КЛЮ́Ч III түлхүүр; скриничный ~ хийлийн түлхүүр.
КЛЮ́ЧЕВ|ОЙ I I. булгийн; ~ая вода булгийн ус.
КЛЮ́ЧЕВ|ОЙ II I. түлхүүрийн; часы с ~ым заводом түлхүүрээр түлхдэг цаг; 2. ноёлох; *~ая позиция ноёлох байр.
КЛЮ́ЧИЦА эгэм, товчлуур, омруу.
КЛЮ́ЧИЧ|ЫЙ эгэмийн, товчлуурын, омрууны; ~ая кость эгэмийн яс.
КЛЮ́ЧНИК иярав, түлхүүрчин.
КЛЮ́ЧНИЦА нярав эмэгтэй, түлхүүрчин эмэгтэй.
КЛЮ́ШКА I. махир үзүүртэй мод; 2. разг. хөгшин найз.
КЛЯ́КС|А бэхний дусал; посадить ~у бэхээ дусаах.
КЛЯ́НЧИТЬ шалах, салахгүй гуйх; ~ деньги мөнгө шалах.
КЛЯ́П бөглөө, таглаа, борх хамагч.
КЛЯ́СТЬ хараах, зүхэх.
КЛЯ́СТЬСЯ таигараглах, андгайлах, ам алдах.
КЛЯ́ТВА тангараг, андгай.
КЛЯ́ТВЕНН|ЫЙ таигарагт, андгайт, тангарагласан, андгайлсан; дать ~ое обещание тангараглан ам өгөх.
КЛЯ́УЗА хов, хов жив, жижиг зарга.
КЛЯ́УЗНИК ховч, хов жив хөөцөлдөгч, заргач.
КЛЯ́УЗНИЧАТЬ ховлох, хов зөөх, заргалдах.
КЛЯ́УЗНИЧЕСТВО ховч зан, заргач зан.

КЛЯ́ЧА I. адсага (*морь*); 2. разг. хөгшин эмэгтэй.
КНИ́ГА I. ном, бичиг; настольная ~ үргэлж хэрэглэдэг иом, өврийн ном; подержанная ~ хуучирсан ном; 2. дэвтэр; ~ жалоб и предложений санал гомдлын дэвтэр; 3. хахууль.
КНИГОИЗДА́ТЕЛЬ ном хэвлэгч.
КНИГОИЗДА́ТЕЛЬСТВО иом хэвлэх, хэвлэл, хэвлэлийн газар.
КНИГОПЕЧА́ТАНИЕ ном дарамлах, ном хэвлэх.
КНИГОПЕЧА́ТНЫЙ ном дарамлах, хэвлэлийн.
КНИГОПРОДА́ВЕЦ ном худалдагч.
КНИГОТОРГОВЛЯ́ ном худалдах.
КНИГОТОРГУ́ЮЩИЙ ном худалдах, ном худалдагч.
КНИГОХРА́НИЛИЩЕ I. номын сан; 2. ном агуулах.
КНІ́ЖЕЧКА бялхан дэвтэр, бялхан ном.
КНІ́ЖКА I I. дэвтэр, ном; записная ~ тэмдэглэлийн дэвтэр; 2. үнэмлэх, батлах, дэвтэр; сберегательная ~ хадгаламжийн дэвтэр; членская ~ гишүүний батлах.
КНІ́ЖКА II сархинаг.
КНІ́ЖНИК номч, ном цуглуулагч.
КНІ́ЖНЫЙ I. номын; ~ переплёт иомын хавтас; ~ шкаф номын шүүгээ; 2. номын, судрын; ~ стиль номын найруулга, судрын найруулга; ~ язык номын хэл, судрын хэл.
КНИ́ЗУ уруу, доош; опустить ~ голову уруу харах.
КНО́ПКА I. дардаг хадаас; 2. товруу; ~ электрического звонка цахилгаан хонхны товруу; 3. дардаг товч.
КНУ́Т ташуур; битъ ~ом ташуурдах.
КНУ́ТОВИЩЕ ташуурын иш, үүсгэр.
КНЯ́ГИНЯ хатан, ноёны хатан, вангийн хатан.
КНЯ́ЖЕСК|ИЙ ноёны, вангийн, ноён, ван; ~ое достоинство вангийн хэргэм.
КНЯ́ЖЕСТВО вант улс, ванлиг, хошуу.
КНЯ́ЖИК бот. чөдөр өвс.
КНЯ́ЖИТЬ ноён байх, ван суух, засаглах, эзэрхэх.
КНЯ́ЖИЧ вангийн агь.
КНЯ́ЖНА́ ноёны авхай, вангийн гүнж.
КНЯ́ЗЬ ван, хошуу иоён, засаг.
КОАЛИЦИО́НН|ЫЙ эвслийн; ~ое правительство эвслийн засгийн газар.
КОАЛІ́ЦИЯ эвсэл.
КОБЕ́ЛЬ I. эр нохой; 2. хүүхэмсэг эр.
КОБЕ́НИТЬСЯ зөрүүд зан гаргах, томордох.
КО́БЗА украин ховис.
КО́БЗАРЬ украин ховсч, хуурч.
КО́БРА I. могой; 2. разг. авгай.
КОБРЕ́ЗИЯ бот. бүшилз.
КОБУРА́ I. буугийн гэр; 2. богц.
КО́БЧИК хар нүдэн торомдой; ~ - самец хонин торомдой; ~ - самка морин торомдой (*шувуу*).
КОБЫ́ЛИЦА гүү.
КОВА́НЫЙ I. давтмал, давтаж хийсэн; ~ меч давтмал сэлэм; 2. төмөр бүстэй, төмөрлөсөн; ~ сундук төмөр бүстэй авдар.
КОВА́РНЫЙ муу санаатай, хар санаатай, хартай; ~ человек хар санаатай хүн.
КОВА́РСТВО муу санаа, хар санаа, хар.
КОВА́ТЬ I. давтах, давтаж хийх; 2. тахлах; ~ коня морь тахлах; 3. бүтээх; куй железо, пока горячо төмрийг халуун дээр нь давт.
КОВЕ́Р хивс.
КОВЕ́РКАНЬЕ I. эвдэх, гутаах; 2. хазгай хэлэх, хазгай дуудах, гажуу болох, гажуудуулах.
КОВЕ́РКАТЬ I. хэмхлэх, эвдэх, яизгүй болгох; ~ машинну машин хэмхлэх; 2. зангий нь эвдэх, муу зан сургах; 3. буруу

КОКАИН кокаин (*өвчин бууруулах, унтуулах эм*).
КОКАИНИСТ кокаинд орсон хүн, кокаинч.
КОКАРДА 1. (*албаны малгайд хаддаг*) төмөр тэмдэг; 2. *разг.* цагдаа.
КОКЕТКА сээтэгнүүр, сээтэн эмэгтэй, аальгүй хүүхэн.
КОКЕТЛИВ||ЫЙ сээтэгнүүр, сээтэн зантай; *~ая девушка* сээтэгнүүр хүүхэн.
КОКЕТНИЧАТЬ сээтэгнэх, аальгүйтэх.
КОКЕТСТВО сээтэгнэх, сээтэгнэл.
КОКЛЮШ бүгшүүлдэг ханиад, хоолой татдаг ханиад, зуу хоногийн ханиад.
КОКНАР *разг.* хар тамхи опиум.
КОКОН хүр хорхойн үүр.
КОКОС 1. наргил; 2. наргил мод, хялгаст мод.
КОКОСОВ||ЫЙ наргилын, наргил; *~ые орехи* наргил, наргил модны самар; *~ое масло* наргилын тос.
КОКС кокс, шатанги нүүрс, шатанги хүлэр.
КОКСОВАНИЕ кокслох, кокслолт, шатангижих, шатангжилт, шатангижуулах, шатангижуулалт.
КОКСОВАТЬ кокслох, шатангижуулах.
КОКСОВАТЬСЯ коксжих, шатангижих.
КОКСОВ||ЫЙ коксын, шатанги, нүүрсний шатанги, хүлрийн; *~ое производство* коксын үйлдвэр.
КОЛ гадас; * *не имеет ни ~а, ни двора* гахай явган, нохой нүцгэи.
КОЛБА колб, урт шулуут, шил сав.
КОЛБАСА 1. хиам; 2. эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.
КОЛБАСН||ЫЙ хиамын; *~ые изделия* хиаман зүйл.
КОЛБАСНЯ *разг.* утга учиргүй заваан явдал.
КОЛДОВАТЬ илбэдэх, удвислах.
КОЛДОВСТВО илбэ, удвис.
КОЛДУН 1. илбэч, удвисч; 2. хар тамхи.
КОЛДУНЯ илбэч эхнэр, удвисч эм.
КОЛДЫРЬ *разг.* архичин.
КОЛЕБАНИ||Е 1. хэлбэлзэх, найгалзах, доргих, долгих; 2. хөөрч буурах, дээш доош болох; *~ цен үнэ* дээш доош болох; 3. тээнэгэлзэх, тээнэгэлзэл, сэжиглэх, сэжиглэл; *без ~я* тээнэгэлзэлгүй.
КОЛЕБАТЕЛЬН||ЫЙ хэлбэлзэх, найгалзах, доргих, долгих; *~ые движения* хэлбэлзэх хөдөлгөөн.
КОЛЕБАТЬ хэлбэлзүүлэх, найгалзуулах, доргиулах, донслуулах.
КОЛЕБАТЬСЯ 1. хэлбэлзэх, найгалзах, доргих, долгих; 2. хөөрч буурах, дээш доош болох; 3. тээнэгэлзэх, сэжиглэх.
КОЛЕНВАЛ *разг.* чанар муутай архи.
КОЛЕНКА 1. өвдөг; 2. халзан хүн.
КОЛЕНКОР коленкор (*даавуу*), гөлөнгөр.
КОЛЕНКОРОВЫЙ коленкор; *~ переплёт книги* номын коленкор хавтас.
КОЛЕНН||ЫЙ өвдгийн; *~ая чашечка* тойг.
КОЛЕН||Ю 1. өвдөг; 2. үе; *~ья бамбука* хулсны үе; 3. тохой; 4. үе; *до седьмого ~а* долоон үе хүртэл.
КОЛЕНЧАТЫЙ үетэй, үелсэн, тохойрсон, тахир; *~ вал* тахир гол.
КОЛЕСИКО бяцхан дугуй.
КОЛЕСИТЬ 1. тойруу замаар явах; 2. тойрон явах, хэсэн явах; *~ по свету* нарт ертөнцийг тойрон явах.
КОЛЕСНИЦА их тэрэг, дайны тэрэг.
КОЛЕСН||ЫЙ 1. дугуйны, тэрэгний; *~ая мазь* тэрэгний тос; 2. дугуйтай; *~ трактор* дугуйтай трактор.
КОЛЕСО 1. дугуй, хүрд; 2. *разг.* колёса нүд; 3. *разг.* хар тамхи; *глотать колёса* хар тамхи залгих; 4. *грудь ~м* бантгар

цээжтэй; *ноги ~м* дугуй хөлтэй, майга хөлтэй; *вставлять палки в колёса* чөдөр болох, саад болох.5. *~ обозрения* алсыг харагч
КОЛЕСОВАТЬ хүрдлэн алах.
КОЛЕ||Я 1. мөр, ховхил, харгуй; 2. цариг; *широкая ~* өргөн цариг; 3. ерийн байдал, хэвийн байдал; *выбитый нз ~и* хэвийн байдлаа алдсан.
КОЛИ юм бол; *~ так, я не пойду* тийм юм бол би очихгүй.
КОЛИБРИ эрээн далт (*маш бяцхан шувуухай*).
КОЛИКИ хатгах, хатгалга; *~ в боку* хавиргаар хатгах.
КОЛИТ бүдүүн гэдэс үрвэсэх.
КОЛИЧЕСТВЕН||ЫЙ тооны, тоо хэмжээний, олон цөөний; *их багын; переход ~ых изменений в ~ые* тоо хэмжээний хувирлаас чанарын хувиралд шилжих.
КОЛИЧЕСТВ||Ю 1. тоо, тоо хэмжээ; *изменение ~а* тоо хэмжээний хувирал; 2. тоо, тоо хэмжээ, олон цөөи, их бага; *большое ~* народу олон тооны хүмүүс, олон хүн.
КОЛКА хагалах, хагалалт.
КОЛК||ИЙ I хагалахад хялбар; *~не дрова* хагалахад хялбар түлээ.
КОЛК||ИЙ II. өргөстэй хатгадаг; 2. ёжтой, хортой; *~не слова* ёжтой үг.
КОЛКОСТЬ ёжтой үг.
КОЛЛАБОРАЦИОНИСТ коллаборационист (*дэлхийн хоёрдугаар дайны үед фашистад зэлэгдсэн эх орноосоо урваж түрэмгийлэгчтэй нөхөрлөгч*).
КОЛЛЕГА хамт ажиллагч, хамт сурагч, ажлын нөхөр.
КОЛЛЕГИАЛЬНОСТЬ хамтран шийдвэрлэх журам.
КОЛЛЕГИАЛЬН||ЫЙ хамтын, хамт олны; *~ое решение* хамтын шийдвэр.
КОЛЛЕГИЯ 1. коллеги; *~ защитников* өмгөөлөгчийн коллеги; 2. коллеги, яам (*XVIII зууны Оросын захиргааны төв байгууллага*).
КОЛЛЕКТИВ хамт олон.
КОЛЛЕКТИВИЗАЦИЯ хамтралжих, хамтралжуулах; *сплошная ~* нийтээрээ хамтралжих.
КОЛЛЕКТИВИЗИРОВАТЬ хамтралжуулах; *сельское хозяйство* хөдөө аж ахуйг хамтралжуулах.
КОЛЛЕКТИВИЗИРОВАТЬСЯ хамтралжих.
КОЛЛЕКТИВИЗМ хамтралын зарчим, хамтын зарчим.
КОЛЛЕКТИВИСТ хамтралын зарчмыг баримтлагч, хамтын зарчмыг баримтлагч.
КОЛЛЕКТИВИСТСКИЙ хамтралын зарчмын, хамтын зарчмын.
КОЛЛЕКТИВНОСТЬ хамтралын ёс, хамтын зарчим.
КОЛЛЕКТИВН||ЫЙ 1. хамтын; *~ые* иачала хамтралын ёс; *~ принцип* хамтын зарчим; 2. хамтын; *~ая собственность* хамтын өмч; *~ труд* хамтын хөдөлмөр; *~ое хозяйство* хамтын аж ахуй, хамтрал; *~ договор* хамтын гэрээ; 3. нийтийн; *~ое снабжение* нийтийг хангах.
КОЛЛЕКТОР I түгээх газар; *библиотечный ~* иом түгээх газар.
КОЛЛЕКТОР II 1. гаргуул (*ариутгах татуурын хий, шингэн зүйлийг татаж гаргах бүдүүн хоолой буюу өргөн суваг*); 2. (*динам машины*) хувьсгуур, коллектор.
КОЛЛЕКЦИОНЕР цуглуулагч.
КОЛЛЕКЦИОНИРОВАТЬ цуглуулах; *~ старые книги* хуучин ном цуглуулах.
КОЛЛЕКЦИЯ цуглуулга; *~ минералов* эрдсийн цуглуулга.
КОЛЛИЗИЯ зөрчилдөөн.
КОЛЛОКВИУМ ном ярих, сорих яриа.
КОЛОБОК бөөрөнхий талх.

КОЛОБРОДИТЬ тэнэх, хэсүүчлэх.

КОЛОВОРÓТ 1. өрөм; 2. *разг.* эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.

КОЛОДА I 1. гуалингийн тайрдас; 2. (*мал услах*) онгоц.

КОЛОДА II 1. толгой хөзөр, багц хөзөр; 2. *разг.* хүмүүсийн хэсэг, «сүрэг».

КОЛОДЕЗН|ЫЙ худгийн; *~ая вода* худгийн ус.

КОЛОДЕЦ худаг; **шахтний** ~ малтмал худаг; **артезнанский** ~ оргил худаг.

КОЛОДКА 1. суурь мод; 2. иитгүүрийн мод, хэв; 3. зөвлөлтийн үеийн гутал.

КОЛОК гадас, чих; **скрипичные колки** хийлийн чих.

КОЛОКОЛ хонх.

КОЛОКОЛЬНЫЙ хонхны; ~ *эрон* хонхны дуу.

КОЛОКОЛЬНЯ гонхон.

КОЛОКОЛЬЧИК I. бяцхан хонх; 2. хонхон цэцэг.

КОЛОНИАЛЬ|ЫЙ 1. колонийн, колони; 2. колонит; *~ая держава* колони гүрэн.

КОЛОНИЗАТОР колоничлогч.

КОЛОНИЗАТОРСКИЙ колоничлогчийн, колоничлогч, колоничлох.

КОЛОНИЗАЦИОННЫЙ колоничлох, колончлолын.

КОЛОНИЗАЦИЯ 1. колоницлох, колоничлол; 2. нүүлгэн суурьшуулах.

КОЛОНИЗИРОВАТЬ 1. колоницлох; 2. нүүлгэн суурьшуулах.

КОЛОНИСТ нүүн суурьшигч.

КОЛОНИЯ I 1. колони (*орон*).

КОЛОНИЯ II 1. гадны хүмүүсийн суурин, колони; 2. нэг нутгийн хүмүүсийн бүлгэм, колони; 3. нийтийн байр, колони; 4. бүлэг, сүрэг.

КОЛОНКА I 1. домбогор зуух; 2. гудамж дахь усны цорго; 3. шатахуун олгох газар, колоик.

КОЛОНКА|А II үе, зурвас; *нисать в две ~и хоёр үе зэрэгцүүлэн бичих.*

КОЛОННА I багана.

КОЛОННА II цуваа, жагсаал; **тракториан** ~ тракторын цуваа; *пятая* ~ тавдугаар цуваа.

КОЛОНИАДА баганас.

КОЛОННЫЙ баганат; ~ *зал* баганат танхим.

КОЛОНОК солоиго (*амьтан*).

КОЛОРИТ 1. өнгө, өнгө нийлүүлэх; **яркий** ~ хурц өнгө; 2. нүүр царай, байдал төрх; ~ *эпохи* эрин үеийн иүүр царай.

КОЛОРИТНЫЙ 1. өнгөлөг, гял цал болсон, гялгар, хурц; 2. онцгой маягтай, хурц, тод.

КОЛОС тарианы түрүү.

КОЛОСИСТЫЙ түрүү олонтой, түрүүлхэг.

КОЛОСИТЬСЯ түрүүлэх; *рожь колосится* хөх тариа түрүүлж байна.

КОЛОСНИК пийшингийн сараалж, үнсний сам.

КОЛОСНЯК *бол.* цагаан суль.

КОЛОСОВЫЕ түрүүт тариа.

КОЛОСС I. үлэмж, том хөшөө, асар том багана; 2. үлэмж, их юм, аварга амьтан.

КОЛОССАЛЬНЫЙ аварга, үлэмж их, асар том, лут.

КОЛОТИТЬ 1. нүдэх, цохих; ~ *в дверь* хаалга нүдэх; 2. зодох, жанчих; 3. хага цохих.

КОЛОТИТЬСЯ 1. цохих, дэлдэх, мөргөх; 2. цохилох; *сердце колотится* зүрх цохилно.

КОЛОТУШКА 1. муна, түгшүүр; 2. тогшуур; 3. нударгалах.

КОЛОТЫЙ I буталсан, хагалсан; ~ *сахар* буталсан чихэр.

КОЛОТ|ЫЙ II, хатгасан; *~ая рана* хатгасан шарх.

КОЛОТЬ I 1. хагалах, бутлах; ~ *дрова* түлээ хагалах; ~ *грецкие орехи* хушга хагалах.

КОЛОТЬ II хатгах, сүлбэх; ~ *булавкой* хатгадаг зүүгээр хатгах; ~ *в боку* хавиргаар хатгах; 2. хатган алах, бүлэн алах, дүрэн алах, төхөөрөх; 3. *ёжлох*, үг хаях; ~ *кого-либо замечаниями* үг хаях; **правда глаза* колет үнэн үг хэлсэн хүнд хүн өшөөтэй, үхэр унасан хүнд нохой өшөөтэй.

КОЛОТЬЕ хатгалга.

КОЛОТЬСЯ I 1. хагарах, бутрах; 2. хар тамхи хэрэглэх, зүүгээр тарих.

КОЛОТЬСЯ II хатгах; *ёж колется* зараа хатгана; * *и хочется, и колется* хүсэхэд хясна.

КОЛОШЕНИЕ түрүүлэх, түрүүжих.

КОЛПАК 1. шовгор малгай; 2. бүрхүүл; **стеклянный** ~ шилэн бүрхүүл.

КОЛУМБАРИЙ чандар хадгалах газар.

КОЛУН түлээний сүх.

КОЛХОЗ 1. коллективное хозяйство хамтрал; 2. *разг.* бүдүүлэг байдал.

КОЛХОЗНИК хамтралч.

КОЛХОЗНИЦА хамтралч эмэгтэй.

КОЛХОЗН|ЫЙ хамтралын; *~ое крестьянство* хамтралын тариачид; ~ *рынок* хамтралын зах зээл.

КОЛЧАН саадаг; *лук и ~* нум саадаг.

КОЛЧЕДАН пирид (*эрдэс*).

КОЛЫБЕЛЬ 1. өлгий; 2. өлгий, голомт; ~ *свободы* эрх чөлөөний голомт.

КОЛЫБЕЛЬН|ЫЙ өлгийн, бүүвэй; *~ая песня* өлгийн дуу, бүүвэйн дуу.

КОЛЫХАНИЕ найгалзах, найгалзал, намилзах, дайвалзах, дайвалзал.

КОЛЫХАТЬ найгалзуулах, намилзуулах, дайвалзуулах; *вода колышет лодку* ус завь дайвалзуулна.

КОЛЫХАТЬСЯ 1. найгалзах, намилзах, дайвалзах; *трава колышется от ветра* өвс салхинд найгалзана; 2. *разг.* амь зуух, хэцүү амьдрах.

КОЛЫХАТЬСЯ 1. найгалзах, намилзах, дайвалзах; 2. *разг.* амь зуух, хэцүү амьдрах.

КОЛЫШЕК бяцхан гадас.

КОЛЬ юм бол; ~ *скоро* хэрэв, -магц, -мэгц.

КОЛЬНУТЬ 1. хатгах, сүлбэх; 2. хатган алах, бүлэн алах, дүрэн алах, төхөөрөх; 3. *ёжлох*, үг хаях.

КОЛЬЦЕВ|ОЙ цагариг, тойрог; *~ое движение* цагариг хөдөлгөөн.

КОЛЬЦЕОБРАЗНЫЙ цагариг хэлбэртэй, тойрог хэлбэртэй.

КОЛЬЦ|О 1. цагариг, гархи, цүү; ~ *для ключей* түлхүүр хэлхдэг гархи; 2. бэлзэг, бөгж; *обручальное* ~ ёслон холбох бэлзэг; 3. цагариг, тойрог; *пускать дым* ~амн утаа цагариглуулан гаргах; *свернутьсся* ~ом цагариглах; 4. бүслүүр, хүрээ; *вырваться из ~а окружения* бүслэлтийн хүрэнээс мултран гарах.

КОЛЬЧАТ|ЫЙ цагариг, гархин, цагаригт, гархит; *~ая ценочка* гархин оосор.

КОЛЬЧУГА гархин хуяг.

КОЛЮЧ|ИЙ 1. өргөстэй, сундуутай; ~ *куст* өргөстэй бут; *~ая проволока* өргөстэй төмөр утас; 2. хатгадаг, ширүүн; *~ая борода* ширүүн сахал; 3. *ёжтой*; ~ *язык* *ёжтой* үг.

КОЛЮЧКА өргөс, сундуу.

КОЛЯСКА 1. сүйх тэрэг; 2. хүүхдийн тэрэг.

КОМ бөөн, бөөм; ~ *в горле* хоолой зангирах.

КОМАНД|А 1. команда, тушаал; *работать по ~е* командаар ажиллах; 2. захирах, захиргаа; 3. баг, хүмүүсийн бүрэлдэхүүн; ~ *парохода* галт онгоцны баг, хүмүүсийн бүрэлдэхүүн; 4. баг, команд; *футбольная* ~ жөл бөмбөгийн баг.

КОМАНДАРМ командующий армией армийн жанжин.
КОМАНДИР 1. дарга, захирагч; ~ дивизион дивизийн дарга, дивиз захирагч; 2. разг. жолоочид хандах үг.
КОМАНДИРОВАНИЕ томилох, томилон одуулах, илгээх.
КОМАНДИРОВАТЬ томилох, томилон одуулах, илгээх.
КОМАНДИРОВАТЬСЯ томилогдох, томилогдон очих.
КОМАНДИРОВАТЬ 1. томилох одуулах, томилох, томилолт; 2. томилогдон одох, томилогдох, томилолт; **возвратиться из** ~и томилогдон очоод буцаж ирэх, томилолтоос буцаж ирэх; 3. томилолтын үнэмлэх.
КОМАНДИРОВОЧНЫЙ 1. томилолтын; ~ое удостоверение томилолтын бичиг; 2. ~ые томилолтын зардал, томилолтын мөнгө.
КОМАНДИРСКИЙ даргын, захирагчийн; ~ вид даргын байртай, даргын буурь заах.
КОМАНДИР 1. командлах, захирах; ~ состав цэргийн дарга иар; 2. ноёлох, зохилох; ~ое иоложенне ноёлох байдал.
КОМАНДОВАНИЕ 1. командлах, захирах, командлалт, захиралт; **принять** ~ командлахаар хүдээн авах; 2. командлал, захиргаа; **верховное** ~ дээд командлал.
КОМАНДОВАТЬ 1. командлах, командлан захирах, захирах; ~ полком хороо захирах; 2. ноёлох; **не дам тебе над собой** ~ би чамд ноёлуулахгүй; 3. ноёлох, өндөр байх.
КОМАНДУЮЩИЙ жанжин, командлагч, захирагч; ~ армией армийн жанжин.
КОМАР шумуул; *~ нося не подточит өө сэвгүй.
КОМАРИНЫЙ шумуулын.
КОМБАЙН комбайн; **зерновой** ~ тарианы.
КОМБАЙНЕР комбайнч, комбайн жолоодогч.
КОМБИКОРМ багсармал тэжээл.
КОМБИНАТ 1. комбинат, үйлдвэр; **швейный** ~ оёдлын хам үйлдвэр; 2. хам сургууль; **учебный** ~ хам сургууль.
КОМБИНАТОР арга мэхтэй хүн, мэхтэй.
КОМБИНАЦИЯ 1. зохицол, таарал; ~ звуков авианы зохицол; 2. арга мэх, арга сүв, ухаан сүв; **хитрая** ~ нарийн арга мэх; 3. эмэгтэй хүний дотуур нимгэн цамц.
КОМБИНЕЗОН бадай (**үргэлж оёсон өмд цамц**).
КОМБИНИРОВАНИЕ хам болгох, зохицуулан нийлүүлэх, хослуулах, зохицуулах, тааруулах.
КОМБИНИРОВАНИЙ хам болгосон, зохицуулан нийлүүлсэн, хослуулсан, зохицуулсан, тааруулсан; ~ое **платье** ондоо юм зүйж хийсэн хувцас.
КОМБИНИРОВАТЬ 1. хам болгох, зохицуулан нийлүүлэх, хослуулах, зохицуулах, тааруулах; ~ **шёлк и шерсть** торго, ноосон даавуу хослуулан зүйх; 2. арга мэх хийх, арга сүв олох, арга сүвэгчлэх, ухаан сүвэгчлэх.
КОМБРИГ бригадын захирагч.
КОМДИВ дивизийн захирагч.
КОМЕДИАНТ 1. хошин жүжигч; 2. баашлагч, гоёч.
КОМЕДИАНТЫЙ хошин жүжгийн.
КОМЕДИЯ хошин жүжиг.
КОМЕНДАНТ 1. комендант, хаминдаа (**хот бэхлэлтийн бүх цэргийг захирагч**); 2. эрхлэгч; ~ **общежития** нийтийн байрны эрхлэгч.
КОМЕНДАНТСКИЙ комендантын, хаминдаагийн; ~ **приказ** комендантын тушаал; ~ **натруль** комендантын эргүүл.
КОМЕНДАТУРА комендантын газар.
КОМЕТА сүүлт од, утаат од.
КОМЁЗМ илээдтэй зүйл; ~ **положения** илээдтэй байдал.
КОМИК 1. хошин жүжигч; 2. алия хүн.
КОМИКС зургийн тайлбартай ном.

КОМИНТЕРН коминтерн, эв хамтын интернационал.
КОМИССАР комиссар; **военный** ~ цэргийн комиссар.
КОМИССАРИАТ комиссарын яам, комиссарын газар.
КОМИССАРСКИЙ комиссарын; ~ **ие обязанности** комиссарын үүрэг.
КОМИССИОНЕР худалдааны зууч, зуучлагч.
КОМИССИОННЫЙ 1. комиссын; ~ **магазин** комиссын дэлгүүр; 2. ~ **ые** комиссын хураамж.
КОМИССИЯ I 1. комисс; **государственная плановая** ~ улсын төлөвлөгөөний комисс.
КОМИССИЯ II комисс (**харамж авч гүйцэтгэх даалгавар**); **сдавать товар на** ~ю бараа комиссид өгөх.
КОМИССОВАТЬ цэргийн албанаас чөлөөлөх.
КОМИТЕТ хороо; **центральный** ~ төв хороо.
КОМИТЕТСКИЙ хорооны; ~ **ое заседание** хорооны хурал.
КОМИТЕТЧИК разг. УАХХ - ны ажилтан.
КОМИЧЕСКИЙ 1. хошин жүжгийн; ~ **ая роль** хошин роль; 2. илээдтэй, илээд хүрмээр; ~ **ая история** илээдтэй явдал.
КОМИЧНЫЙ илээдтэй, илээд хүрмээр.
КОМКАТЬ 1. хумхих, хумих; ~ **бумагу** цаас хумхих; 2. санд мэнд товчлох; ~ **лекцию** лекцээ санд мэнд товчлох.
КОММЕНТАРИЙ тайлбар, тодорхойлолт.
КОММЕНТАТОР тайлбарлагч.
КОММЕНТИРОВАТЬ тайлбарлах.
КОММЕРСАНТ наймаачин, худалдаачин.
КОММЕРЦИЯ худалдаа, наймаа.
КОММЕРЧЕСКИЙ арилжааны, наймааны, худалдааны; ~ **ая корреспонденция** наймааны захиа, харилцаа; **поставить на** ~ую ногу худалдааны журамтай болгох.
КОММУНА 1. коммуна; 2. нийтийн байр.
КОММУНАЛЬНЫЙ нийтийн, хот нийтийн; ~ **ое хозяйство** хот нийтийн аж ахуй.
КОММУНАР Парисын коммуны гишүүн.
КОММУНИЗМ эв хамт ёс, коммунизм; **принцип** ~а: **от каждого — по его способностям, каждому — по его потребностям** хүн бүр чадварынхаа хирээр ажиллаж, хэрэгцээнийхээ хирээр авна гэсэн эв хамтын зарчим.
КОММУНИКАбельность холбоо харилцаа тогтоох чадвар.
КОММУНИКАЦИОННЫЙ зам харилцааны; ~ **ая линия** зам харилцааны шугам.
КОММУНИКАЦИЯ 1. зам харилцаа; 2. харилцаа; **предложение, как средство** ~и өгүүлбэр харилцааны хэрэглүүрийн хувьд.
КОММУНИСТ коммунист.
КОММУНИСТИЧЕСКИЙ эв хамт, коммунист; ~ **ая партия** эв хамт нам, коммунист нам.
КОММУНИСТКА коммунист эмэгтэй.
КОММУТАТОР 1. сэлгүүр (**цахилгаан гүйдлийг сэлгүүлэн явуулах багаж**); 2. залгуур (**утас залгах хэрэгсэл**).
КОММОНИКЕ албан ёсны мэдээ.
КОМНАТА тасалгаа, өрөө; ~ **отдыха** амрах тасалгаа, амралтын өрөө.
КОМНАТНЫЙ тасалгааны, өрөөний, гэрийн; ~ **ая температура** гэрийн халуун хүйтэн.
КОМОД шургуул, шүүгээ.
КОМОК 1. бөөм, бөөн; ~ **грязи** бөөн шавар; 2. **разг.** комиссын дэлгүүр.
КОМОЛ мухар, түнжгэр, түнжин; ~ **ая корова** мухар үнээ, түнжин үнээ.
КОМОЧЕК бөөхөн, бөөмхөн, бяцхан бөөн.
КОМПАКТНОСТЬ нягт, зай завсаргүй, чигжүү, авсаархан.

КОМПАКТН|ЙИЙ нягт, зай завсаргүй, чигжүү, өтгөн; ~ая масса нягт юм.

КОМПАНЕЙСК|ИЙ 1. эвлэл; человек ~ эвлэг хүн; 2. хамжсан, тэгш, адил; на ~их *началах* хамжиж.

КОМПАНИ|Я 1. хамжаа, хамтаараа юм хийх; гулять ~ей хамтаараа зугаалах; 2. нэгдэл.

КОМПАНЫ|ОН хоршоо, хоршоо нөхөр.

КОМПАРТИЯ, коммунистическая партия коммунист нам.

КОМПАС луужин, компас.

КОМПАСН|ЙИЙ луужингийн, компасын; ~ая стрелка луужингийн зүү.

КОМПЕНСАЦИОНН|ЙИЙ нөхөх, төлөөслөх; ~ая сумма төлөөслөх мөнгө.

КОМПЕНСАЦИЯ 1. нөхөлт, төлөөс нөхөх, төлөөслөх; денежная ~ мөнгөн төлөөс; 2. эзнэгшил, эзнэгших; ~ порока сердца зүрхний гэм зэнэгших.

КОМПЕНСИ|РОВАТЬ нөхөх, төлөөслөх; ~ убытки хохирлыг нөхөх.

КОМПЕТЕНТНОСТЬ 1. сайн мэдэх, нэр хүндтэй байх; 2. эрх мэдэл, бүрэн эрх.

КОМПЕТЕНТН|ЙИЙ 1. сайн мэдэх, нэр хүндтэй, анхаарууштай, хүндэтгүүштэй; ~ врач мэдлэг сайтай эмч; ~ое мнение хүндэтгүүштэй санал; 2. эрх мэдэл бүхий, бүрэн эрхт.

КОМПЕТЕНЦИЯ 1. мэдлэг, мэдлэгийн хүрээ, сайн мэдэх зүйл; 2. эрх хэмжээ, эрх мэдэл, мэдлэгийн хэмжээ; ~ суда шүүхийн эрх хэмжээ.

КОМПИЛИ|РОВАТЬ зүйвэрлэн зохиох; ~ неизвестных авторов нэргүй зохиолоос зүйвэрлэн бичих.

КОМПИЛЯТИВН|ЙИЙ зүйвэрлэн зохиосон.

КОМПИЛЯТОР зүйвэрлэн зохиогч.

КОМПИЛЯЦИЯ нийлбэр зохиол, зүйвэрлэн бичсэн зохиол.

КОМПЛЕКС 1. цогцолбор, бүрдэл, нэгдэл; ~ мероприятий нэгдсэн арга хэмжээ; 2. хачин зан, дон, ин.

КОМПЛЕКСН|ЙИЙ нэгдсэн, бүрэн; ~ая бригада нэгдсэн бригад.

КОМПЛЕКСОВАТЬ донтой байх, хачин зан гаргах.

КОМПЛЕКТ иж, бүрэн, иж бүрэн; ~ белья бүрэн дотуур хувцас.

КОМПЛЕКТОВАНИЕ бүрдүүлэх, бүрдүүлэлт.

КОМПЛЕКТОВАТЬ бүрдүүлэх, иж болгох, бүрэн иж болгох.

КОМПЛЕКЦИЯ биеийн цогц.

КОМПЛИМЕНТ найрсаг үг, тааламжтай үг; говорить ~ы кому-либо хүнд найрсаг үг хэлэх.

КОМПОЗИТОР хөгжмийн зохиолч.

КОМПОЗИТОРСКИЙ хөгжмийн зохиолчийн.

КОМПОЗИЦИОНН|ЙИЙ зохиомжийн; ~ое строение зохиомжийн бүтэц.

КОМПОЗИЦИ|Я 1. зохиомж; ~ романа романы зохиомж; ~ картины зургийн зохиомж; 2. зохиомж, хөгжмийн зохионол; класс ~и зохиомжийн анги.

КОМПОНЕНТ гишүүн; ~ы словосочетания холбоо үгийн гишүүд.

КОМПОНОВАТЬ бүрэлдүүлэх, эвлүүлэх, эвлүүлэн бичих.

КОМПОНОВКА 1. бүрэлдүүлэх, эвлүүлэх; 2. эвлүүлэх; 3. эвлүүлэх арга, бүрэлдүүлэх арга.

КОМПОСТЕР шалгуур, тасалбар, ломбо зэрэгт шалгасны тэмдэг хийх багаж.

КОМПОСТИ|РОВАТЬ 1. шалгуур дарах, шалгуураар цоолох; 2. залхаах, ядраах; ~ мозги тархий нь залхаах.

КОМПОТ 1. компот, жимстэй унд; 2. тод биш, хоёрдмол утгатай.

КОМПРЕСС бигнүүр, жин.

КОМПРЕССН|ЙИЙ бигнүүрийн, жингийн; ~ая клеёнка жингийн хулдаа.

КОМПРЕССОР 1. шахуурга; 2. хавчуурга.

КОМПРЕССОРН|ЙИЙ 1. шахуургын, шахуургатай; 2. хавчуургын, хавчуургатай.

КОМПРОМАТ илчлэх баримт, хар данс.

КОМПРОМЕТИ|РОВАТЬ нэр гутаах, нэр хугалах; ~ себя нэрээ гутаах.

КОМПРОМИСС буулцан, тохиролцоо буух, буулт; идти на ~ буулт хийх, буулцан тохиролцоо.

КОМПРОМИССН|ЙИЙ буулцан, тохиролцсон, буулт хийсэн; ~ое решение буулт хийсэн шийдвэр.

КОМПЬЮТЕР цахим тооцооны машин, компьютер.

КОМСОМОЛ (коммунистический союз молодёжи) коммунист залуучуудын эвлэл.

КОМСОМОЛЕЦ коммунист залуучуудын эвлэлийн гишүүн.

КОМСОМОЛКА коммунист эвлэлийн гишүүн эмэгтэй.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ~ билет коммунист залуучуудын эвлэлийн батлах.

КОМСОРГ (комсомольский организатор) залуучуудын эвлэлийн үүрийн дарга.

КОМСОСТАВ дарга нар, дарга нарын бүрэлдэхүүн.

КОМУ хэнд.

КОМФОРТ тохилог байдал, таарамжтай байдал.

КОМФОРТАБЕЛЬН|ЙИЙ тохилог, таарамжтай.

КОН 1. мөрий тавих газар, бай; 2. дугараа, ээлж дугараа.

КОНВЕЙЕР цувуур, конвейер.

КОНВЕЙЕРН|ЙИЙ цувуурын, конвейерийн, цувуурт, конвейерт; ~ая система цувуурт тогтолцоо.

КОНВЕНЦИОНН|ЙИЙ хоорондын гэрээний, хоорондын гэрээт; ~ые пошлны хоорондын гэрээний гааль.

КОНВЕНЦИЯ хоорондын гэрээ; железнодорожная ~ төмөр замын хоорондын гэрээ.

КОНВЕРСИЯ зээллэгийн ба үйлдвэрлэлийн болзол өөрчлөгдөх; ~ долга өрийн шилжүүлэг; ~ валюты по паритету валютыг харьцаагаар нь дахин тооцох; ~ займа зээлийн өөрчлөлт; ~ золота алтны солилцоо.

КОНВЕРТ 1. дугтуй; запечатать ~ дугтуй битүүмжлэх; 2. манцуй.

КОНВЕРТИ|РОВАТЬ зээллэгийн болзол өөрчлөх.

КОНВЕРТИРУЕМОСТЬ хөрвөх чадвар (валютын).

КОНВОЙР харуул, хуяг.

КОНВОЙРОВАТЬ харгалзан хүргэх, хамгаалан хүргэх, хуяг болон дагах.

КОНВОЙ харуул, хуяг, харгалзан хүргэгчид, хамгаалан хүргэгчид.

КОНВОЙН|ЙИЙ 1. харуулын, хуягийн; 2. харуул, хуяг.

КОНВУЛЬСИЯ татвалзах өвчин.

КОНВУЛЬСИВН|ЙИЙ татвалзах, татвалздаг.

КОНГЛОМЕРАТ эрээвэр, хураавар; ~ мнений эрээвэр, хураавар санал.

КОНГРЕСС их хурал; международный ~ олон улсын их хурал.

КОНДЕНСАТОР агшаагуур (хий, уурыг агшаан шингэн болгох, шингэн юмыг агшаан өтгөрүүлэх, цахилгаан цэнэг зэргийг агшаан хураах багаж).

КОНДЕНСАЦИОНН|ЙИЙ агшаасан, агшаан гаргасан; ~ая вода агшаан гаргасан ус.

КОНДЕНСАЦИЯ агшаах, агших, агшаалт, агшилт.

КОНДЕНСИ|РОВАТЬ агшаах (хий, уурыг агшаан шингэн болгох, шингэн юмыг агшаан өтгөрүүлэх цахилгаан цэнэг зэргийг агшаан хураах).

КОНДИТЕР амттан үйлдвэрлэгч, амттаны худалдаачин.
КОНДИТЕРСКАЯ амттаны дэлгүүр.
КОНДИТЕРСКИЙ 1. амттаны; ~ие изделия амттаны зүйл, амттан; 2. амттаны дэлгүүрийн; ~ пирог амттаны дэлгүүрийн бялуу.
КОНДИЦИОНЕР агааржуулагч.
КОНДИЦИОННЫЙ кондицийн, болзол журамд тохирсон; ~ые условия кондицийн болзол, болзол журам.
КОНДИЦИЯ кондици, болзол журам.
КОНДОВЫЙ чийрэг; ~ лес чийрэг мод.
КОНДРАТИЙ разг. өвчин, биеийн байдал хүнд байх.
КОНДУКТОР кондуктор.
КОНДУКТОРША кондуктор эмэгтэй, улаач эмэгтэй.
КОНЕВОДСТВО адуу өсгөх; техника ~а адуу өсгөх арга.
КОНЕВОДЧЕСКИЙ адуу өсгөх, адууны; ~ госхоз адууны сангийн аж ахуй.
КОНЁК 1. баяхан морь, морьхон; 2. дээврийн нуруу мод; 3. дуртай юм; *у каждого свой ~ хүн болгонд нэг дуртай юм бий.
КОНЁЦ 1. төгсгөл, эцэс, сүүл, туйл, зах, хязгаар; нет конца зах хязгааргүй; до конца төгсгөл болтол, дуустал; 2. үзүүр; ~ верёвки таллагын үзүүр; 3. онгоцны дөр; отдать концы онгоцны дөр тайлах; 4. бурхан болох, насны эцэс; 5. разг. эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн; *концы сушить сексийн дараа амрах; на худой ~ ядахдаа, адаглавал; в конце концов эцэстээ, эцсийн эцэст; сводить концы с концами дөнгөн данган аргаахах; положить ~ чему-либо төгсгөл болгох, эцэс болгох; ирнхондт к концу төгсгөлдөө хүрэх, мөхөлдөө хүрэх; со всех концов газар газраас, зүг зүгээс; из конца в ~ хааш хаашаа, нэг захаас нөгөө зах хүртэл; без конца хэмжээ хнрээгүй, үзүүр хязгааргүй, үзүүр ёзооргүй.
КОНЕЧНОСТЬ чца, мөч, хөл; передние ~и урд хөл; задние ~и хойт хөл.
КОНЕЧНЫЙ 1. эцсийн, төгсгөлийн, сүүлийн; ~ая станция сүүлийн өртөө; 2. эцсийн, хэтийн, уг; ~ая цель эцсийн зорилго, уг зорилго; * в ~ом итоге бүр сүүлдээ, эцэстээ.
КОНИНА адууны мах.
КОНИЧЕСКИЙ шовгор, зүрх (*хэлбэртэй*), конус (*хэлбэртэй*); ~ая форма шовгор хэлбэр, конус хэлбэр.
КОНКРЕТИЗАЦИЯ тодорхой болгох, бодитой болгох.
КОНКРЕТИЗИРОВАТЬ тодорхой болгох, бодитой болгох; ~ общую мысль ерөнхий санааг тодорхой болгох.
КОНКРЕТНО 1. тод, ил; 2. сайн, зохих ёсоор.
КОНКРЕТНЫЙ тодорхой; бодитой; ~ пример тодорхой жишээ; ~ факт бодитой баримт.
КОНКУРЕНТ өрсөлдөгч.
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ өрсөлдөх чадвар.
КОНКУРЕНЦИЯ өрсөлдөх, өрсөлдөл, өрсөлдөөн.
КОНКУРИРОВАТЬ өрсөлдөх.
КОНКУРС сонгон шалгах, уралдаан; вне ~а сонгож шалгахад хамаагүй.
КОНКУРСНЫЙ сонгон шалгах, уралдааны; ~ экзамен уралдаант шалгалт.
КОННИК морин цэрэг.
КОННИЦА морин цэрэг.
КОННОЗАВОДСКИЙ морин заводын; ~ое хозяйство морин заводын аж ахуй.
КОННОЗАОДСТВО 1. үүлдэр сайтай адуу өсгөх; 2. морин завод.
КОННОСПОРТИВНЫЙ морин спортын; ~ые состязания морин спортын тэмцээн.
КОННЫЙ 1. адууны, морины, морин; ~ двор адууны хүрээ; 2. морьт; ~ отряд морьт отряд.

КОНОВАЛ малын домч.
КОНОВОД I адууч.
КОНОВОД II хэргийн эзэн, «овгор».
КОНОВЯЗЬ морины уяа..
КОНОКРАД морины хулгайч.
КОНОПАТИТЬ чигжих, чиглэх.
КОНОПАТНЫЙ сэвхтэй, цоохор; ~ое лицо сэвхтэй нүүр.
КОНОПЛЯ олс; ~ сорная зэрлэг олс.
КОНОПЛЯНИК олсны тариалан.
КОНОПЛЯНЫЙ 1. олсны; ~ое семя сумранз; 2. сумранзын; ~ое масло сумранзын тос.
КОНСАЛТИНГ бизнесийн зөвлөлгөө өгөх газар.
КОНСЕНСУС зөвшилцөх.
КОНСЕРВАТИВНОСТЬ хуучныг баримтлах, хуучинсаг байх.
КОНСЕРВАТИВНЫЙ хуучныг баримталсан, хуучинсаг, консерватив.
КОНСЕРВАТИЗМ уламжлалыг баримталсан үзэл, хуучинсаг үзэл, консерватизм.
КОНСЕРВАТОР хуучинсаг үзэлтэн, консерватор.
КОНСЕРВАТОРИЯ дуу хөгжмийн дээд сургууль.
КОНСЕРВАТОРСКИЙ дуу хөгжмийн дээд сургуулийн; ~ое здание дуу хөгжмийн дээд сургуулийн байшин.
КОНСЕРВАЦИЯ 1. гэмтэхээс хамгаалан хадгалах; 2. түр зогсоох.
КОНСЕРВИРОВАНИЕ дарах, консервлох; ~ рыбы загас консервлох.
КОНСЕРВИРОВАННЫЙ дарсан, консервлосон, лаазалсан; ~ые фрукты консервлосон жимс.
КОНСЕРВИРОВАТЬ 1. дарах, консервлох; ~ грибы мөөг консервлох; 2. гэмтэхээс хамгаалан хадгалах, лаазлан хадгалах; 3. түр зогсоох; ~ предприятие үйлдвэрийг түр зогсоох.
КОНСЕРВНЫЙ консервын.
КОНСЕРВЫ консерв; мясные ~ махан консерв.
КОНСИГНАЦИЯ гаалийн баталгаат агуулахад бараа хадгалах, борлуулах.
КОНСИЛИУМ эмч нарын зөвлөлгөөн, отчийн зөвлөлгөөн.
КОНСКИЙ морины, адууны; ~ волос дэл сүүл.
КОНСОЛИДАЦИЯ 1. нягтрал, бэхжил, батжил; 2. хугацаа сунгах, хугацаа сунгалт; ~ займов зээллэгээний хугацаа сунгах.
КОНСОЛИДИРОВАТЬ 1. нягтруулах, бэхжүүлэх, батжуулах; 2. хугацаа сунгах.
КОНСПЕКТ конспект, хураангуй; ~ лекций лекцийн хураангуй.
КОНСПЕКТИВНЫЙ хураангуй, хураангуйлсан; ~ое изложение хураангуйлан бичих.
КОНСПЕКТИРОВАТЬ хураангуйлан бичих, товчлон бичих, конспектилох; ~ книгу ном хураангуйлан бичих.
КОНСПИРАТИВНОСТЬ нууц хадгалах, нууц (*байх*).
КОНСПИРАТИВНЫЙ нууц; ~ое собрание нууц хурал.
КОНСПИРАТОР нууц ажил явуулагч.
КОНСПИРАЦИЯ 1. нууц ажил явуулах; 2. нууц хадгалах, нууц.
КОНСПИРИРОВАТЬ 1. нууц ажил явуулах; 2. нууц хадгалах, нууц.
КОНСТАТАЦИЯ магадлах, магадлан тэмдэглэх, тэмдэглэх.
КОНСТИТУЦИОННЫЙ үндсэн хуулийн, үндсэн хуульд, хэмжээт эрхт; ~ая монархия хэмжээт эрхт хаант засаг.
КОНСТИТУЦИЯ I 1. үндсэн хууль.
КОНСТИТУЦИЯ II бүтэц, бие бялдар, бие цогцос.
КОНСТРУИРОВАТЬ 1. зохион бүтээх; ~ машину машин зохион бүтээх; 2. эмхлэн байгуулах.

КОНСТРУКТИВН|ЫЙ 1. бүтээцийн, барилгын; ~ые недос-
таткн бүтээцийн дутагдал; 2. баримтлууштай, үр бүтээлтэй;
~ое предложение баримтлууштай санал.

КОНСТРУКТОР зохион бүтээгч.

КОНСТРУКТОРСКИ|Й зохион бүтээгчийн; ~ое бюро зохион
бүтээгчийн товчоо.

КОНСТРУКЦИ|Я 1. бүтээц (*барилга, машин зэргийн
тогтоцоо, бүрэлдэхүүн*); машина сложной ~и нарийн
төвөгтэй бүтээцтэй машин; 2. барилга, машин; железобетон-
ная ~ төмөр бетон барилга.

КОНСУЛ консул, элчин; генеральный ~ ерөнхий консул.

КОНСУЛЬСКИ|Й консулын; ~ое право консулын эрх.

КОНСУЛЬСТВО 1. консулын газар; 2. консулын тушаал.

КОНСУЛЬТАНТ зөвлөгч; врач~ зөвлөх эмч.

КОНСУЛЬТАТИВН|ЫЙ зөвлөлдөх, зөвлөх, зөвлөх эрхтэй.

КОНСУЛЬТАЦИОНН|ЫЙ зөвлөлдөөний, зөвлөх, зөвлөлдгөө
өгөх; ~ое бюро зөвлөх товчоо.

КОНСУЛЬТАЦИ|Я 1. зөвлөлдгөө, заавар; дать ~ю зөвлөлдгөө
өгөх; 2. зөвлөлдгөө өгдөг газар, зөвлүүр.

КОНСУЛЬТИРОВАТЬ 1. зөвлөх; зөвлөлдгөө авах, заавар авах;
~ся со специалистом мэргэжилтнээс зөвлөлдгөө авах,
мэргэжилтэнтэй зөвлөх; 2. зөвлөх, зөвлөлдгөө өгөх, заавар
өгөх.

КОНТАКТ 1. авалцаа, хүрэлцээ, холбоо; 2. холбоо, холбоо
хэлхээ; работать в тесном ~е иягт холбоотой ажиллах.

КОНТЕЙНЕР чингэлэг.

КОНТЕКСТ 1. контекст, тухайн эх үг, тухайн уул үг, тухайн
уул бичиг; 2. урьдах, хойтох үг.

КОНТИНГЕНТ 1. бүгд тоо, тогтоосон тоо; 2. хэм тоо.

КОНТИНЕНТ тив, эх газар.

КОТИНЕНТАЛЬН|ЫЙ газрын, тивийн; ~ климат эх газрын
улирал.

КОНТОРА 1. албан тасалгаа, хонтоор; 2. разг.цагдаагийн
газар, мөрдөн байцаах газар.

КОНТОРКА өндөр ширээ.

КОНТОРСКИ|Й албан тасалгааны, хонтоорын; ~ служащий
хонтоорын албан хаагч.

КОНТРАБАНДА контрбанд, контрбандын бараа, нууцаар хил
давуулсан бараа.

КОНТРАБАНДИСТ контрабандач, хориотой бараа тээвэрлэгч.

КОНТРАБАНДН|ЫЙ контрабандын; ~ товар контрабандын
бараа.

КОНТРАБАС ахмад хийл (*чавхдаст хөгжим*).

КОНТРАГЕНТ гэрээ бүхий этгэд.

КОНТР-АДМИРАЛ хошууч адмирал (*усан цэргийн цол зэрэг,
хошууч генералтай тэнцэнэ*).

КОНТРАКТ гэрээ бичиг; заключать ~ гэрээ бичиг байгуулах.

КОНТРАКТАЦИ|Я гэрээлэн бэлтгэх, гэрээлэн хөлслөх,
гэрээлэн авах; ~ зерна тариа гэрээлэн бэлтгэх.

КОНТРАКТН|ЫЙ гэрээ бичгийн; ~ые условия гэрээ бичгийн
болзоо.

КОНТРАКТОВАТЬ гэрээлэн бэлтгэх, гэрээлэн хөлслөх,
гэрээлэн авах; ~ рабочих ажилчин гэрээлэн хөлслөх.

КОНТРАЛЬТО 1. цөлх хоолой, эрдүү хоолой (*эмэгтэй хүний
хамгийн будуун хоолой*); 2. цөлх хоолойтой дуучин, эрдүү
хоолойтой дуучин.

КОНТРАМАРКА орох тасалбар.

КОНТРАСТ эсрэг тэсрэг; хоёр шал ондоо, тэс өөр, эрс ялгаа,
ялгарамж; ~ высококого и низкого өндөр намаараа эсрэг
тэсрэг, өндөр намын эрс ялгаа.

КОНТРАСТИРОВАТЬ эсрэг тэсрэг байх, онд ондоо байх, тэс
өөр байх, эрс ялгаатай байх.

КОНТРАСТН|ЫЙ эсрэг тэсрэг, хоёр шал ондоо, тэс өөр, эрс
ялгаатай.

КОНТРАТАКА эсрэг дайралт, сөрөг довтолгоо.

КОНТРАТАКОВАТЬ эсрэг дайрах, сөрөн довтлох.

КОНТРИБУЦИОНН|ЫЙ дайны төлбөрийн.

КОНТРИБУЦИ|Я дайны төлбөр; наложить ~ю дайны төлбөр
оюогдуулах.

КОНТРАСТУПЛЕНИЕ эсрэг давшилт, сөрөг давшилт.

КОНТРОЛЁР шалгагч.

КОНТРОЛЁРСКИ|Й шалгагчийн.

КОНТРОЛИРОВАТЬ хянан шалгах, хянах; ~ чью-либо работу
хүний ажил хянан шалгах.

КОНТРОЛЬ 1. хяналт, шалгалт, хянан шалгалт; 2. хянан
шалгах газар; государственный ~ улсын хянан шалгах газар;
3. шалгагчид.

КОНТРОЛЬН|ЫЙ хяналтын, шалгалтын, хянан шалгах; ~ые
цифры хяналтын тоо; ~ая комиссия хянаи шалгах комисс.

КОНТРАЗВЁДКА сөрөг тагнуулын газар, эсэргүүцэн тагнах
газар.

КОНТРЕВОЛЮЦИОНЁР хувьсгалын эсэргүү (*этгээд*).

КОНТРЕВОЛЮЦИОНН|ЫЙ хувьсгалын эсэргүү.

КОНТРЕВОЛЮЦИ|Я хувьсгалын эсрэг тэмцэл.

КОНТРУДАР эсрэг цохилт, сөрөг цохилт.

КОНТРУЖЕНН|ЫЙ битүү няцарсан, битүү бэртсэн.

КОНТРУЗИТЬ битүү няцрах, битүү бэртэх.

КОНТРУЗИЯ битүү ияцах, битүү ияцрал, битүү бэртэх, битүү
бэртэл.

КОНТУР дүрс, бараа; нарисовать ~ головы толгойн дүрс зурах.

КОНТУРН|ЫЙ дүрсийн, барааны.

КОНУРА нохойн хэвтэр, нохойн хонуур.

КОНУС шовгор, коиус.

КОНУСООБРАЗН|ЫЙ шовгор хэлбэртэй, коиус хэлбэртэй.

КОНФЕДЕРАЦИ|Я холбоо, эвлэл.

КОНФЕРАНСЬЕ зарлагч, конференсье.

КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛ хурлын танхим.

КОНФЕРЕНЦИЯ бага хурал; партийная ~ намын бага хурал.

КОНФЕТА чихэр.

КОНФЕТН|ЫЙ чихрийн; ~ая бумага чихрийн цаас.

КОНФИДЕНЦИАЛЬН|ЫЙ нууц; ~ разговор нууц яриа.

КОНФИСКАЦИ|Я хураах; ~ имущества хөрөнгийг хураах.

КОНФИСКОВАТЬ хураах, улсын болгох.

КОНФЛИКТ арцалдаан, зөрөлдөөн, мөргөлдөөн, будлиан;
вступить в ~ арцалдах, зөрөлдөх; вооружённый ~ зэвсэгт
мөргөлдөөн; пограничный ~ хилийн будлиан.

КОНФЛИКТН|ЫЙ арцалдааны, зөрөлдөөний, мөргөлдөөний,
будлианы.

КОНФОРКА 1. хоовонгийн хүзүүвч; 2. нийшигийн дугуй ширэм.

КОНФРОНТАЦИ|Я сөргөлдөх.

КОНФУЗ аягүйрхэл, ичир.

КОНФУЗИТЬ аягүй байдал оруулах, аягүйрхүүлэх, ичээх.

КОНФУЗИТЬСЯ аягүйрхэх, ичих.

КОНФУЗЛИВ|ЫЙ ичимгтий.

КОНФУЦИАНСТВО күизын сургааль.

КОНЦЕВ|ОЙ сүүлийн, адгийн; ~ая строка адгийн мөр.

КОНЦЕНТРАТ 1. бөөмнөрүүлсэн идэш, шахмал идэш;
2. бөөмнөрүүлсэн тэжээл, өөг тэжээл; 3. баяжмал,
баяжуулсан.

КОНЦЕНТРАЦИОНН|ЫЙ бөөмнөрүүлэх, бөөмнөрүүлсэн; ~
лагерь бөөмнөрүүлэн хорих лагерь.

КОНЦЕНТРАЦИ|Я 1. бөөмнөрүүлэх, бөөмнөрөх; ~ капитала
хөрөнгө бөөмнөрөх; 2. өтгөрүүлэх, өтгөрөх; ~ раствора
уусмал өтгөрөх.

КОНЦЕНТРИРОВАНН||ЫЙ 1. өтгөрүүлсэн; ~ раствор өтгөрүүлсэн уусгамал; 2. бөөгнөрүүлсэн, өөг; ~ корм өөг тэжээл; 3. нарийн цэвэрлэсэн; ~ая руда иарийн цэвэрлэсэн хүдэр.

КОНЦЕНТРИРОВАТЬ 1. бөөмнөрүүлэх; ~ войска цэрэг бөөмнөрүүлэх; 2. хандуулах, тавих; ~ всё ввмываве иа чём-либо юманд бүх анхаарлаа хандуулах; 3. өтгөрүүлэх; ~ раствор уусмал өтгөрүүлэх; 4. нарийн цэвэрлэх; ~ руду хүдэр нарийн цэвэрлэх.

КОНЦЕНТРИРОВАТЬСЯ 1. бөөмнөрөх; 2. өтгөрөх.

КОНЦЕПЦИЯ тогтолцоот үзэл, гол санаа, үзэл баримтлал.

КОНЦЕРН концерн.

КОНЦЕРТ 1. концерт; быть на ~е концерт үзэх; 2. концерт, тодруулалт хөгжим.

КОНЦЕРТАНТ концертлогч.

КОНЦЕРТМЕЙСТЕР 1. тэргүүн, концертын; 2. төгөлдөр хуурч.

КОНЦЕРТН||ЫЙ концертын; ~ав программа концертын хөтөлбөр; ~ зал концертын танхим.

КОНЦЕССИОНЁР концессич.

КОНЦЕССИОННЫЙ концессийн; ~ договор концессийн гэрээ.

КОНЦЕССИЯ 1. концесси; ~ иа постройку железной дороги төмөр зам барих концесси; 2. концессит үйлдвэр.

КОНЦЛАГЕРЬ (*концентрационный лагерь*) бөөмнөрүүлэн хорих лагерь.

КОНЦОВКА 1. төгсөрийн тэмдэг (*ном, бүлгийн эцэст тавих чимэг*); 2. (*зохиолын*) сүүл.

КОНЧАТЬ 1. төгсгөх, дуусах, дүүргэх; 2. дуусах, барах, төгсөх.

КОНЧАТЬСЯ 1. төгсөх, дүүрэх, дуусах; 2. нас эцэслэх, нас нөгчих.

КОНЧЕНО 1. дүүрсэн хэрэг, шийдсэн хэрэг, шийдлээ; 2. дууссан; между нами всё ~ чи бид хоёрын хоорондын явдал дууссан.

КОНЧЕН||ЫЙ дүүрсэн, шийдсэн; дело ~ое шийдсэн хэрэг; * ~ человек дүүрсэн хүн, хөг нь өнгөрсөн амьтан.

КОНЧИК үзүүр; * вертеться на ~е языка хэлэн алдаад болих.

КОНЧИНА нас эцэслэх, нөгчих; безвременная ~ зуурдаар нас нөгчих.

КОНЧИТЬ 1. төгсгөх, дуусах, дүүргэх; ~ речь приветствием үгээ баяр хүргэн төгсгөх; 2. дуусах, барах, төгсөх; ~ универсitet их сургууль төгсөх; 3. *разг.* хурьцал үйлдээд дур ханах, дур тавих (*эр эмийн ажилд*), «кончил в тело — гуляй смело» дотор нь тавиад сайн зугаал; * *кончил дело — гуляй смело* ажил хийвэл дуустал, давс хийвэл уустал.

КОНЧИТЬСЯ, 1. төгсгөх, дүүрэх, дуусах; урок ~лсв хичээл дуусав; 2. нас эцэслэх, нас нөгчих.

КОНЪЮНКТИВ||Т нүдний салстын үрэвсэл.

КОНЪЮНКТУРА учир байдал; междуароидиав ~ олон улсын нөхцөл байдал.

КОН||Ь 1. морь; 2. (*шатрын*) морь; ход ~ём морио нүүх; 3. өндөр хүүхэн; * ~ не вылился *разг.* харьцуулж ч болохгүй; ~ю понятию *разг.* хэнд ч ойлгомжтой; ~ о чегырёх вогах, и тот спотыкается хоёр хөлтэй хүн байтугай, дөрвөн хөлтэй адгуус ч бүдэрдэг; *резвый* ~ *рысью* ве бегает агсам морь арилжаагүй.

КОНЬК||И 1. тэшүүр; 2. *разг.* хөл.

КОНЬКОБЕЖЕЦ тэшүүрчин.

КОНЬКОБЕЖН||ЫЙ тэшүүрийн; ~ые состязавья тэшүүрийн уралдаан.

КОНЬЯК шарз, коньяк.

КОНЮХ адууч, аггач.

КОНЮШНЯ морины хашаа, адууны хүрээ, жүчээ.

КООПЕРАТИВ хоршоо; жилищный ~ орон сууцны хоршоо.

КООПЕРАТИВН||ЫЙ хоршооны, хоршсон; ~ая торговля хоршооны худалдаа.

КООПЕРАТОР хоршооч, хоршооны ажилтан, хоршооны зүтгэлтэн.

КООПЕРАЦИЯ хоршоо; потребительская ~ эд хэрэглэгчдийн хоршоо; производственная ~ үйлдвэрлэх хоршоо.

КООПЕРИРОВАНИЕ хоршоолох, хоршоолол.

КООПЕРИРОВАТЬ 1. хоршоолуулах; 2. хоршоонд элсүүлэх; хоршоолуулах.

КООПЕРИРОВАТЬСЯ хоршоолох, хоршоонд орох.

КООПТАЦИЯ өөрснөө нэмэн авах эрх, кооптаци.

КООПТИРОВАТЬ өөрснөө нэмэн авах, кооптаци хийх.

КООРДИНАТА 1. солбицол (*ямар нэгэн цэгийн байдлыг тодорхойлох хэмжигдэхүүн*); 2. хаяг.

КООРДИНАЦИЯ зохицуулах, зохицууллага.

КООРДИНИРОВАТЬ зохицуулах; ~ усмлив оролдлогоо зохицуулах.

КОПАНИЕ малтах, эрэх, ухах; ~ колодца худаг ухах.

КОПАТЬ малтах, эрэх, ухах; ~ яму нүх ухах; ~ картофель төмс малтах.

КОПАТЬСЯ 1. уудлах, онгилох; ~ в чужих вещах хүний юм уудлах; 2. уудлан үзэх; ~ в своих переживаниях амссан зовлонгоо уудлан үзэх; 3. мунгнах, новшрох.

КОПЕЕЧК||А нэг мөнгө; * в ~у стать, в ~у вскоичить, обойтись в ~у, влететь в ~у их зарлага болох.

КОПЕЕЧНИК *бот.* шимэрс.

КОПЕЕЧНЫЙ 1. нэг мөнгөний; 2. маш өчүүхэн; 3. харамч, хэрэг.

КОПЕЙК||А мөнгө; * не иметь ви ~и сохор зоосгүй байх; ~ в ~у сохор зоосны зөрөөгүй таарах.

КОПЕНГАГЕН *разг.* мэдлэгтэй хүн, юм мэддэг хүн.

КОПИ уурхай; каменноуголь-ные ~ чулуун нүүрсийн уурхай.

КОПИЛКА мөнгө хураагуур.

КОПИРК||А хортой цаас; писать яод ~у хортой цаас тавьж бичих.

КОПИРОВАЛЬН||ЫЙ хуулах, буулгадаг, хордуулах, хортой; ~ав бумага хортой цаас.

КОПИРОВАНИЕ 1. хуулах, буулгах, хуулалт, буулгалт; 2. дууриах, дууриалт.

КОПИРОВАТЬ 1. хуулах, буулгах; 2. дууриах; 3. канондох.

КОПИРОВКА хуулах, буулгах, хуулалт, буулгалт.

КОПИРОВЩИК хуулагч, буулгагч.

КОПИТЬ нөөх, дарах, цуглуулах, хураах; ~ девьги мөнгө хураах, мөнгө дарах.

КОПИЯ 1. хуулбар, буулгавар, канон; ~ картины зургийн хуулбар; 2. дууриасан, цутгасан юм шиг адил, биеэрээ; он точная ~ своего отца эцэгтэйгээ цутгасан юм шиг адил.

КОПНА 1. бухал; ~ сеиа бухал өвс; 2. бөөн, овоо; ~ волос бөөн үс, даахирсан үс.

КОПНИТЕЛЬ бухалдуур (*машин*).

КОПНИТЬ бухалдах.

КОПОТЛИВ||ЫЙ 1. удаан, назгай; ~ человек назгай хүн; 2. яршигтай, төвөгтэй; ~ое дело яршигтай хэрэг.

КОПОТЬ нс, торгог.

КОПОШИТЬСЯ 1. язганах, овгонох; муравьи копошатся в муравейнике шоргоолж үүрэн дээрээ язганана; 2. уймруулах, овгоноулах; в душе копошится сомнение сэжиг төрж сэтгэл уймруулна.

КОПТЕТЬ тортогдох, нс болох; лампа коптит дэн тортогдоно.

КОПТИЛКА шилгүй дэн.

КОПТИЛЬНЫЙ утах; ~ завод утах үйлдвэр.
КОПТИЛЬНЯ утах газар, утуур.
КОПТИТЬ 1. утах, утаадах; 2. торгоглох, ис болгох.
КОПЧЕННЫЙ утсан, утаадсан; ~ая селеджа утсан май загас.
КОПЧИК ахар сүүл.
КОПЫТНЫЙ туурайтан.
КОПЫТ|О 1. туурай, туруу, туур; 2. *разг.* хөл; *протягивать* ~а мажнийх.
КОПЬЕ жад.
КОРА 1. холтос; 2. царцас, гадар; *земная* ~ дэлхийн царцас, газар; 3. гадар, хальс; ~ *головного мозга* тархины хальс.
КОРАБЕЛЬНЫЙ онгоцны; ~ лес онгоцны мод.
КОРАБЛЕКРУШЕНИЕ онгоц сүйдэх, онгоц эвдрэх.
КОРАБЛЕСТРОЕНИЕ онгоц барих, онгоц үйлдэх.
КОРАБЛЕСТРОИТЕЛЬ|Н|ЫЙ онгоц барих, онгоц үйлдэх; ~ое искусство (*хөлөг*) онгоц барих эрдэм, онгоц барих оньсон арга.
КОРАБЛИК 1. бяцхан онгоц; 2. тоглоомын онгоц.
КОРАБЛ|Ь (*хөлөг*) онгоц; *военный* ~ цэргийн хөлөг онгоц; **сечь свов* ~и буцалтгүй болох.
КОРАЛЛ шүр.
КОРАЛЛОВ|ЫЙ 1. шүрэн; ~ остров шүрэн арал; 2. шүрэн улаан; ~ые губы шүрэн улаан уруул.
КОРАН кураан, коран (*лалын шашны сургаалын ном*).
КОРД|А урт цулбуур; *гонуть на* ~е цулбуур барин тойруулах.
КОРДОН харуулын баг цэрэг, хязгаарын отряд.
КОРЕВ|ОЙ улаан бурхны, улаан цэцгийн; ~ая сыпь улаан бурхны эсэргэнэ.
КОРЕЕЦ солонгос хүн.
КОРЕЖИТЬ 1. гажаах, хорчийлгох, үрчийлгэх, атируулах, гажих, хорчийх, үрчийх, атираах; 2. атиралдах, бие арганах; 3. дургүй хүргэх, зэвүү хүргэх, ой гутах, дур гутах.
КОРЕЙКА гахайн өвчүү, тугалын өвчүү.
КОРЕЙСКИЙ солонгос, солонгосын; ~ язык солонгос хэл.
КОРЕНАСТЫЙ 1. загэгар, тагдгар; 2. үндсэрхэг, бүдүүн үндэстэй.
КОРЕНИТЬСЯ 1. эх авах, үндэслэх, үүсэх; 2. байх, үүрлэх.
КОРЕННИК дундах морь.
КОРЕНН|ОЙ 1. уг, угийн; угаас; ~ *москвич* Москвагийн угийн хүн; 2. үндсэн, гол; *взменить* ~ым образом үндсээр өөрчлөх; ~ *вопрос* гол асуудал; * ~ *зуб* араа.
КОРЕНЬ 1. үндэс; 2. уг сурвалж, ёзоор; ~ *волос* үсний уг; ~ *зубов* шүдний сурвалж; 3. уг, язгуур, уг үндэс, уг гарал; ~ *зла хорын* уг; 4. язгуур; ~ *слова* үгийн язгуур; 5. язгуур; *квадратный* ~ квадрат язгуур; 6. найдвартай найз; 7. *разг.* эр хүний бэлэг эрхтэн; * *вырвать с корнем* үндсээр нь устгах.
КОРЕШ *разг.* хам, анд.
КОРЕШОК 1. бяцхан үндэс; 2. номын шил; 3. уг, сурвалж, ёзоор.
КОРЕЯНКА солонгос эмэгтэй.
КОРЭЙНА араг, шээзгий, сагс.
КОРИАНДР *Бот.* үсүү, гинз.
КОРИДОР гудам, хонгил.
КОРИДОРНЫЙ 1. гудмын, хонгилын; 2. үйлчлэгч (*зочид буудлын*).
КОРИТЬ зэмлэх.
КОРИФЕЙ манлай, манлайлагч, манлай эрдэмтэн.
КОРИЦА шанц (*халуун орны лаврын язгуурын зарим модны хятсан холтос, халуун амттан*).
КОРИЧНЕВЫЙ хүрэн; ~ *цвет* хүрэн өнгө.
КОРК|А 1. холтос; 2. хальс; 3. хөрс, тав; 4. *разг.* баримт бичиг, хавтас; * *разругать на все* ~и эргэтэл загнах; *прочитать от* ~в до ~в үсэг дараалан унших.

КОРМ 1. тэжээл, идэш, хоол; *силованке* ~ов тэжээл даршлах; *скот на подножном* ~у бэлчээрний мал; 2. тэжээх, хооллуулах.
КОРМА онгоцны хитэг.
КОРМЕЖКА тэжээх, идээшлүүлэх.
КОРМЯЛЕЦ 1. тэжээгч; 2. *разг.* гадаад пүүсийн ажил олгогч.
КОРМЯЛИЦА өрлөг эх, хөхүүлт эх.
КОРМЯЛ|О залуур, жолоо; * *быть у* ~а власти төрийн жолоо барих, төр барих.
КОРМИТЬ 1. тэжээх, идээшлүүлэх; 2. хооллуулах, идээлүүлэх; 3. хөхүүлэх, хөхөөр тэжээх; 4. тэжээх; ~ *всю семью* гэр бүлээ тэжээх.
КОРМИТЬСЯ 1. идэшлэх, идэх; 2. амь зуух, амьдрах; ~ *своим трудом* ажил хийж амь зуух.
КОРМЛЕНИЕ тэжээх, идэшлүүлэх, идүүлэх.
КОРМОВ|ОЙ I 1. тэжээлийн; ~ая база тэжээлийн бааз; 2. *кормовые* хоолны мөнгө.
КОРМОВОЙ II онгоцны хитгийн.
КОРМУШКА 1. идүүр, онгоц; 2. тусгай хангамж.
КОРМЧИЙ 1. онгоцны жолооч; 2. жолоо баригч хүн, жолоодогч, сартваахь.
КОРНЕВИЩЕ 1. иш үндэс; 2. салаалах үндэс, гол үндэс.
КОРНЕВ|ОЙ 1. үндэсний; ~ое *ответвление* үндэсний салаа; 2. язгуурын, язгуур; ~ая *часть слова* үгийн язгуурын хэсэг; *~ые *язык* залгаваргүй хэл.
КОРНЕТ I *корнет* (*хаант Оросын морин цэргийн дунд тушаалын даргын доод зэрэг*).
КОРНЕТ II бүлүүрт бүрээ.
КОРНОУХИЙ хулгар, хууман.
КОРОБ үйсэн сав, түйс, матмал банзан сав; **обещать с трв* ~а хоосон амлах.
КОРОБЕЙНИК явган наймаачин, хэсүүр наймаачин.
КОРОБИТЬ 1. гажаах, гажих; 2. дургүй хүргэх, зэвүү хүргэх, ой гутах, дур гутах.
КОРОБИТЬСЯ гажих, хумирах, матийх.
КОРОБКА хайрцаг; **черепная* ~ гавал.
КОРОБОК 1. бяцхан хайрцаг; 2. толгой.
КОРОВА 1. үнээ; *дойная* ~ саалийн үнээ; 2. *разг.* том биетэй эмэгтэй.
КОРОВ|ИЙ үнээний; ~ые *молоко* үнээний сүү.
КОРОВКА *божья* ~ нүүнээ хорхой.
КОРОВНИК үхрийн хашаа, жүчээ.
КОРОЕД *разг.* хүүхэд, бацаан.
КОРОЛЕВА хатан, хааны хатан, вангийн хатан, хатан хаан, хатан ван.
КОРОЛЕВИЧ хааны агь, вангийн агь.
КОРОЛЕВНА хааны гүнж, вангийн гүнж.
КОРОЛЕВСК|ИЙ хааны, вангийн, хан, ван; ~ая *власть* вангийн засаг; ~ *сын* хан хүү.
КОРОЛЕВСТВО хант улс, вант улс, ванлиг.
КОРОЛЕК 1. жүржийн төрөл; 2. төмөр гулууз.
КОРОЛ|Ь 1. хан, ван; 2. ноён; *бубновый* ~ дөрвөлжингийн ноён; 3. ноён; *ход* ~ём ноёноо нүүх.
КОРОМЫСЛ|О 1. дамнуурга; 2. тэгнүүр; **дым* ~ом үймээн, шуугиан.
КОРОН|А 1. титэм; 2. хаан ширээ; *борьба за* ~у хаан ширээнд суухын төлөө тэмцэх; 3. титэм; *солнечная* ~ нарны титэм.
КОРОНАЦИЯ хаан суух ёслол.
КОРОНКА 1. шүдний орой; 2. шүдний бүрээс; 3. *разг.* сайн хийдэг, гоё юм.
КОРОНОВАНИЕ хаан суух ёслол хийх.
КОРОНОВАТЬ хаан суух ёслол хийх.

КОРО́ННЫЙ онц, маш-сайн номер, хамгийн сайн хийдэг зүйл.
КОРО́СТА хомхруу, товч.
КОРОТА́ТЬ нөгчөөх, цаг өнгөрүүлэх; ~ *вечер в разговорах* хөөрөлдөж үдшийг өнгөрүүлэх.
КОРО́ТК|ИЙ 1. богино, охор; ~ *не волосы* богино үс; 2. богино, түргэн, түр зуурын; ~ *срок* богино хугацаа; 3. ойр, дотно; ~ *ое* знакомство дотно танил; 4. товч; ~ *ая речь* товч үг; * *быть с кем-либо ва ~ой ноге* хүнтэй дотно байх; ~ *ая память* мартамхай; ~ *ое замыкание* богино холболт.
КОРО́ТКО 1. ойр, дотно; *быть* ~ знакомым с кем-либо хүнтэй дотно танил байх; 2. товч, товчоор; ~ *говоря* товчоор хэлэхэд.
КОРОТКОВОЛНÓВ|ЫЙ богино долгионы; ~ *ая передача* богино долгионы нэвтрүүлэг.
КОРОТКОМЕТРА́ЖНЫЙ богино хэмжээний; ~ *фильм* богино хэмжээний зураг.
КОРОТКОНО́ГИЙ богино хөлтэй.
КОРОТКОШЕ́ИЙ нагжгар, богино хүзүүтэй.
КОРОТКОШЕ́РСТНЫЙ тажгар үстэй, богино ноостой, халшгай.
КОРОТЫ́ШКА оготор хүн, тажгар хүн.
КОРО́ЧЕ богино, дотно, товч, тэгээд; * ~ *говоря* товчхон хэлбэл.
КО́РОЧКА тав, хальс, холгос.
КО́РОЧКИ *разг.* үнэмлэх, үнэмлэхний бүрээс.
КОРПЕ́ТЬ оролдох, хичээн оролдох.
КО́РПИЯ шархны даавуу.
КОРПОРАТИ́ВН|ЫЙ нэгдлийн, эвлэлийн; ~ *ые* интересы нэгдсэн сонирхол.
КОРПОРА́ЦИЯ эвлэл, нэгдэл.
КО́РПУС I 1. бие; *крупный* ~ том бие; 2. их бие; ~ судна онгоцны их бие; 3. гэр, хуураг; ~ *часов* цагийн гэр.
КО́РПУС II байшин, барилга.
КО́РПУС III 1. корпус; *танковый* ~ танкийн корпус; 2. корпус; *дипломатический* ~ дипломат корпус.
КО́РПУСНЫЙ корпусын; ~ *командир* корпусын дарга.
КОРРЕКТИ́РОВАНИЕ дардас унших, хянах, засвар оруулах.
КОРРЕКТИ́РОВАТЬ 1. засах, засварлах; 2. дардас унших, хянах, засвар оруулах; ~ *статью* өгүүлэл хянах.
КОРРЕ́КТНЫЙ түвшин, зөлдэг, боловсон.
КОРРЕ́КТОР хянагч.
КОРРЕ́КТОРСК|ИЙ хянагчийн; ~ *ая комита* хянагчийн өрөө.
КОРРЕКТУ́РА 1. засвар, засварлах; 2. дардас.
КОРРЕКТУ́РНЫЙ засварын, хяналтын, засварлах, хянах; ~ *оттиск* хянах дардас.
КОРРЕСПОНДЭ́НТ 1. сурвалжлагч; 2. харилцагч; * *член* ~ сурвалжлагч гишүүн.
КОРРЕСПОНДЭ́НТСК|ИЙ сурвалжлагчийн; ~ *ая* заметка сурвалжлагчийн тэмдэглэл.
КОРРЕСПОНДЭ́НЦИ|Я 1. мэдээ; 2. захидал бичиг, захидал утас; *доставка* ~н захидал бичиг хүргэх; 3. захиа харилцаа.
КО́РРОЗИЯ идэгдэх, идэгдэлт, зэврэлт; ~ *металлов* төмөрлөг идэгдэх, зэврэх.
КОРРУ́ПЦИЯ хахууль идэх.
КОРСА́Ж цээживч.
КОРСА́Р далайн дээрэмчин.
КОРСЕ́Т бэлхүүсэвч.
КО́РТ теннисний талбар.
КО́РТЕЖ 1. баярын жагсаал; 2. ёслолын цуваа.
КО́РТИК чичлүүр хутга.
КО́РТОЧК|И сидеть на ~ах явган суух.
КО́РТУ́ЗА *бол.* ул буудай.

КОРЧЕВА́НИЕ үндсээр нь суга татах.
КОРЧЕВА́ТЬ үндсээр нь суга татах. үндэстэй нь сугалах; ~ *пин* хожуул үндэстэй нь суга татах.
КО́РЧИ таталдах, татганах.
КО́РЧИТЬ 1. таталдах, үрчийх, атиралдах, таталдуулах, үрчийлгэх, атиралдуулах, шөрвөс татах; 2. дүр үзүүлэх, байдал харуулах; ~ *из себя* знатока юм мэддэг хүний дүр үзүүлэх.
КО́РЧИТЬСЯ таталдах, гарчлах.
КО́РЧМА́ дян, дин.
КО́РШУН элээ.
КО́РЫСТН|ЫЙ 1. шунахай, хомхой; с ~ *ой целью* шунахай зорилготой; 2. шунахай сэтгэлтэй, хомхой зантай; ~ *человек* хомхой зантай хүн.
КОРЫСТОЛЮ́БИВ|ЫЙ хомхой зантай, шунахай сэтгэлтэй.
КОРЫСТОЛЮ́БИЕ шунал, хомхойрол, хомхой сэтгэл.
КО́РЫСТЬ 1. ашиг, олз; *какая ему в нём* ~? тэр үүеэс ямар ашиг олох вэ? 2. хомхой сэтгэл, шунал.
КО́РЫТО 1. тэвш, онгоц; 2. *разг.* хуучин машин.
КО́РЫТЦЕ бяцхан тэвш, онгоц.
КО́РЬ улаан бурхан, улаан цэцэг.
КО́РЯВЫЙ 1. муруй, мужгар; 2. баржгар, барзгар, биржгэр, цоохор; 3. мурий, сарий, муухай; ~ *почерк* муухай бичиг; 4. бүдүүн.
КО́РЯГА дархи.
КО́РЯЧИТЬСЯ *разг.* ямар нэгэн бэрхшээлийг давж туулах, ядаргаатай ажил хийх.
КОС|А I хадуур; *точней* ~у хадуур ирлэх.
КОС|А II, гэзэг; *заплести* ~у гэзэг гөрөх, гэзгээ сүлжих.
КОСА́ III хошуурсан газар, хошуурсан элс.
КОСА́Р I хадуурчин, өвсчин.
КОСА́Р II балиус.
КОСА́Ч *разг.* цахилгаантай савхин хүрэм (*куртка*).
КО́СВЕНН|ЫЙ 1. ташуу, ташуу туссан; ~ *ые* лучи солнца ташуу туссан нарны гэрэл; 2. тойруулан хэлсэн, шууд бус, хажуугийн; ~ *намёк* тойруулан хэлсэн сануулга; * ~ *надеж* шууд бус тийн ялгал; ~ *ая* *речь* хөндлөнгийн үг; ~ *ое* *дополнение* шууд бус тусгагдахуун; ~ *иалог* дамжуулан хураах албан татвар.
КОСИ́ЛКА өвсний машин, хадуур машин.
КОСИ́ТЬ I 1. хадах; ~ *сено* өвс хадах; 2. хяргах, хиартал устгах.
КОСИ́ТЬ II 1. хазайлгах, мурийлгах; 2. хялайлгах; ~ *глаза* нүдээ хялайлгах; 3. хялар харах, хялар байх; 4. сариу байх, муруй байх, хазгай байх; 5. *разг.* ажлаас мултрах.
КОСИ́ТЬСЯ 1. хялайх, хялар харах; 2. хялайх, хялайн харах, нүд үзүүлэх; 3. муруй байх, хазайх, хэлтийх.
КОСИ́ЧКА бяцхан гэзэг.
КОСМА́ТЫЙ сагсар үстэй.
КОСМЕ́ТИК|А 1. косметик; 2. гоо зүйл; *отдел* ~и в магазине дэлгүүр дахь гоо сайхны тасаг.
КОСМЕТИ́ЧЕСК|ИЙ гоо зүйлийн, гоодох, гоо сайхны; ~ *ое* *мыло* гоо сайхны саван.
КОСМЫ́ЧЕСК|ИЙ сансрын, огторгуйн; ~ *ие* *лучи* огторгуйн туяа, цацраг; ~ *корабль* огторгуйн хөлөг онгоц.
КОСМОГО́НИЧЕСК|ИЙ ертөнцийн, үүслийн; ~ *ая* гипотеза ертөнцийн, үүслийн таамаглал.
КОСМОГО́НИЯ ертөнцийн, үүслийн сургаал, ертөнцийн үүсэл.
КОСМОГРА́ФИЯ ертөнцийн зүйл.
КОСМОНА́ВТ сансрын нисэгч, огторгуйн нисэгч.
КОСМОПО́ЛИТ ертөнцийн иргэн, космополит.
КОСМОПОЛИ́ТИЗМ ертөнцийн, иргэний үзэл, эзэигүйдүүлэх үзэл; космополитизм.

КОСМОС сансар, ертөнц.

КОСМЫ туг үс.

КОСНЕ|ТЬ 1. тогтонгирох, тогтонгижих, хэвээрээ үлдэх; ~ в *вечестве* мухага хараихуй хэвээрээ үлдэх; 2. ээдрэх, хөших, зууралдах; **язык** ~ет хэл хөшнө.

КОСНОСТЬ хөшүүн, тогтонги байдал, царцанги байдал.

КОСНОЯЗЫЧИЕ хэлгий, тальтираа хэл.

КОСНОЯЗЫЧНЫЙ хэлгий, талтираа хэлтэй.

КОСНУТЬСЯ 1. хүрэх; 2. дурдасхийх; халги дурдах; 3. хамаарах, хамаатай байх.

КОСНЫЙ хөшүүн, тогтонги, царцанги, мохос, мулгуу.

КОСО 1. хазгай, хэлтгий, муруй; 2. хялар, хялайн; **смотреть** на кого-либо ~ хүнийг хялайг харах, нүд үзүүрлэх.

КОСОБОКИЙ хавирга татанхай.

КОСОВИЦА хадлан, хадлангийн үе.

КОСОВОРОТКА жишүү захтай цамц.

КОСОГЛАЗИЕ хялар харц, хялар.

КОСОГЛАЗЫЙ 1. хялар, хялар нүдтэй; 2. онигурууд, ази хүн.

КОСОГОР хэц, хажуу газар; на ~е хэц дээр, хэц газарт.

КОС|ЮЙ 1. ташуу, ташуу туссан; ~ые лучи солнца ташуу туссан нары туяа; 2. муруй, хазгай, далиу; 3. хялар; 4. хялайсан, нүд үзүүрлэсэн; **бросать** ~ые взгляды хялайн харах; 5. *разг.* согтуу; *~ая сажень в плечах ханхгар цээжтэй.

КОСОЛАПЫЙ 1. майга; ~ медведь майга баавгай; 2. эв хавгүй, болхи.

КОСТЁЛ польш католик сүм, костёл.

КОСТЕНЕТЬ бээрэх, хөших; ~ от холода хүйтэнд бээрэх.

КОСТЕНЕЦ *бот.* оймхон.

КОСТЁР 1. түүдэг, задгай гал; 2. *бот.* согоовор.

КОСТИСТ|ЫЙ ясархаг, яслаг; ~ые руки яслаг гар.

КОСТИТЬ аашлах, загнах.

КОСТЛЯВ|ЫЙ эцэнхий, хэрзгэр, ёрдгор, яслаг; ~ая фигура хэрзгэр бие.

КОСТНЫЙ ясны, ясан; ~ мозг чөмөг.

КОСТОЁДА яс идэгдэх.

КОСТОПРАВ бариац.

КОСТОЧКА|А 1. жимсний яс; 2. сампингийн эрхи; *перемывать ~и хов хэлэх, муу хэлэх.

КОСТРЕЦ 1. охор сүүл; 2. сүүжний мах.

КОСТЫЛ|Ь 1. алмуур, суга таяг; **ходить** на ~ях алмуур тулж явах; 2. догол, хадаас; 3. *разг.* хөл.

КОСТЫЛЯТЬ *разг.* цохих, зодох.

КОСТ|Ь 1. яс, хагадас; 2. шоо; *игральная* ~ шоо шагай; *промокнуть до ~ей шулба норох; до ~ей цус махандаа хүртэл.

КОСПОМ 1. хувцас; *выходной* ~ гоёлын хувцас; *вашиональный* ~ үндэсний хувцас, костюм; *~е Адама аав ээжийн хайрласан махан бодоор.

КОСПОМЁРНАЯ хувцас хадгалах газар.

КОСПОМИРОВАННЫЙ өнгийн хувцастай; ~ вечер багт үдэшлэг.

КОСПОМИРОВАТЬ баг, хувцас өмсгөх.

КОСТЯК 1. хэлхээ, яс; **крупный** ~ том хэлхээ яс; 2. үндсэн хэсэг, гол хүч; ~ армии цэргийн гол хүч.

КОСТЯНИКА газрын улаагана, ойн улаагана.

КОСТЯН|ЮЙ ясан, ясны; ~ав ручка ясан иш, ясан бариул.

КОСТЯШКА 1. ясны хэлтэрхий; 2. сампингийн эрхи.

КОСУЛЯ бор гөрөөс (*самец*) гур; (*самка*) зүр.

КОСЫНКА гурвалжин алчуур.

КОСЯК I тогто, энэх.

КОСЯК II 1. азарга адуу; 2. сүрэг; ~ сельди сүрэг май загас; 3. *разг.* хар тамхи.

КОСЯКОМ *разг.* олиоороо, их ихээр.

КОТ 1. мигуй, муур, мий; 2. *разг.* хүүхэмсэг эр; *мартовский ~ ороо нь орсон муур; ~, который гуляет сам по себе эрх дураараа амьтан.

КОТЁЛ 1. тогоо; *паровой* ~ уурын тогоо; 2. толгой; * **общий** ~ а) нэг тогооноос хоол идэх; б) хамтран амьдрах; * **а у него** ~ **неплохо** **варит** түүний толгой гайгүй ажилладаг юм билээ.

КОТЕЛОК I бяцхан тогоо.

КОТЕЛОК II өндөр бүрх малгай.

КОТЕЛЬНАЯ уурын тогооны газар.

КОТЕЛЬЩИК тогооны дархан.

КОТЁНОК муурын зулзага.

КОТИК 1. далайн мигуй; 2. далайн мигуйн арьс.

КОТИКОВ|ЫЙ далайн мигуй, далайн мигуйн арьсан; ~ая **шуба** далайн мигуйн арьсан дээл.

КОТИРОВАТЬ ханшлах, үнэлэх.

КОТИРОВАТЬСЯ ханшлагдах, үнэлэгдэх.

КОТИРОВКА ханшлах, үнэлэх; **биржевая** ~ биржийн ханш тогтоолт; **валютная** ~ валютын ханш тогтоолт; **дополнительная** ~ иэмэгдэл ханш тогтоолт; ~ **облигаций** эзэлийн ханш тогтоолт; **рыночная** ~ зах зээлийн ханш тогтоолт.

КОТИТЬСЯ зулзагалах, ишиглэх, хургалах.

КОТЛЁТ|А 1. котлет; **мясные** ~ые махан котлет; 2. *разг.* самарканд мөнгө.

КОТЛОВАН суурийн нүх, ухмал.

КОТЛОВИНА хотгор.

КОТОВНИК *бот.* мийн хумс.

КОТОМКА үүрэг, үүргэвчтэй юм.

КОТОР|ЫЙ 1. хэдий, хэддүгээр, аль, хэдэн; ~ **час?** хэдэн цаг болж байна? 2. *үгчлэн орчуулагдахгүй, тот,* ~ **это сделал** үүнийг хийсэн хүн; **город**, в ~ом мы жили бидний сууж байсан хот; 3. хэдий, хэд, хичнээн, олон; 4. зарим.

КОТЯРА *разг.* ажил хийхгүй мөртлөө тансаг амьдарч буй эр хүн.

КОФЕ ~ с молоком сүүтэй кофе; ~ в зёрнах кофены үр.

КОФЕЙН кофейн.

КОФЕЙНИК кофены гүц.

КОФЕЙН|ЫЙ 1. кофены; ~ая гуша нитгэл; 2. хар хүрэн.

КОФЕЙНЯ кафе, жижиг гуанз.

КОФТА эмэгтэй хүний гадуур цамц.

КОЧАН 1. толгой, байцаа толгойт; 2. бөөрөнхий; ~ **капусты** нэг бөөрөнхий байцаа.

КОЧАНН|ЫЙ бөөрөнхий; ~ая капуста бөөрөнхий байцаа.

КОЧЕВАТЬ нүүх, нүүж суух, нүүдэл хийх, нүүдэллэх.

КОЧЁВКА 1. нүүдэл; 2. бууц.

КОЧЁВНИК нүүдэлчин.

КОЧЕВОЙ нүүдлийн; ~ **образ жизни** нүүдлийн байдал.

КОЧЁВЬЕ 1. бууц; 2. нутаг.

КОЧЕГАР галч.

КОЧЕГАРКА зуухын газар.

КОЧЕНЕТЬ бээрэх, даарах, хөших.

КОЧЕРГА шилээвэр, шилээгүүр.

КОЧЕРЫЖКА 1. байцааны гол; 2. *разг.* эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.

КОЧКА сондуул, дов сондуул, дэгнүүл.

КОЧКОВАТЫЙ сондуултай, дов сондуултай, дэгнүүлтэй.

КОШАРА *разг.* янхан хүүхэн.

КОШАЧ|ИЙ муурын, мигуйн; ~ья **порода** муурын үүлдэр; ~ын **повадки** муур шиг ааш гаргах; ~ **ковцерт** чихэнд чийртэй шуугиан.

КОШАЧЬЯ ~ **лапка** *бот.* булган таваг.

КОШЕЛЁК түрийвч, хэтгэвч.

КОШЁЛКА *разг.* эмэгтэй найз.

КОШЁЛКА уут, цуих.

КОШКА муур, мнгуй, мий; * между ними чёрная ~ пробежала туйжин хагарас; как ~ с собакой хонь чоно хоёр шиг.

КОШМА эсгий.

КОШМАР 1. хар дарах; 2. аймшиг, зовиур.

КОШМАРНЫЙ аймшигтай, зовиуртай.

КОШЕЙ 1. кошей (үгүйрэхгүй баян, үхэхгүй мөнх, хорон санаат өвгөн); 2. эцэнхий, тураихай өвгөн.

КОШУНСТВЕННЫЙ шүтээнийг доромжилсон, хүндэтгэдэг юмыг дайрсан.

КОШУНСТВО шүтээнийг доромжлох, хүндэтгэдэг юмыг дайрах.

КОШУНСТВОВАТЬ доромжлох, дайрах.

КОЭФФИЦИЕНТ илтгэлцүүр, коэффициент, үржүүлэгч тоо; ~ *нагрузки* ачааллын илтгэлцүүр.

КПСС ЗХУКН (*Зөвлөлт Холбоот Улсын Коммунист Нам*).

КРАБ наймалж.

КРАГИ 1. саланги түрий; 2. бээлийний бугуй; 3. *разг.* гутал.

КРАДЕНый хулгайн, хулгайлсан.

КРАЕВЁД орон нутаг судлагч.

КРАЕВЁДЕНИЕ орон нутгийн судлал.

КРАЕВЁДЧЕСКИЙ орон нутгийн судлалын; ~ музей орон нутгийн судлалын музей.

КРАЕВОЙ хязгаарын.

КРАЕУГОЛЬНЫЙ амин, чухал; ~ *вопрос* амин чухал асуудал; ~ *камень* амин сүнс, амин гол, амин зүрх.

КРАЕШЕК ирмэг, өнцөг, үзүүр; *сесть на* ~ *стула* сандлын ирмэг дээр суух.

КРАЖА хулгай, хулгайлах, хулгай хийх, хулгай орох.

КРАЙ 1. зах, хязгаар, хөвөө, ирмэг, хаяа, амсар; *лечься через* ~ *амсар* бялах; *на краю бездны* ёроолгүй нүхий амсар дээр; 2. нутаг, орон, орон нутаг; *родной* ~ төрсөн нутаг; *тёплые края* дулаан орон; 3. хязгаар; * *конца края нет* зах хязгааргүй; *на краю гибели* үхдэгийн даваан дээр; *на краю света* замбативнийн захад, газрын мухарт.

КРАЙНЕ маш, туйлын, туйлгүй; ~ *удивлён* туйлгүй гайхав.

КРАЙНИЙ 1. захын; 2. алс; *на ~ем севере* алс хойт зүгт; 3. сүүлийн, эцсийн, туйлын; ~ *срок эцсийн* болзол; 4. туйлын, туйлгүй, туйлын их, туйлын чанга; * *не меры туйлын чанга* арга хэмжээ; 5. хэтэрхий; ~ *не правые* хэт баруунтан; *по ~ей мере* адагтаа, ядахдаа; *в ~ем случае* ядахдаа; 6. ~*ая* *плоть* хөвч.

КРАЙНОСТЬ туйл, хэтрэл, хэтэрсэн явдал; *до ~и хэт*, хэтэрхий.

КРАЛЯ *разг.* хүүхэн, сэвгэр.

КРАМОЛА хуйвалдаан, хямрал.

КРАМОЛЬНИК хуйвалдаанч, хямрал гаргагч.

КРАН 1. цорго, краи, гоожуур; **водопроводный** ~ усан хоолойн цорго; 2. *разг.* эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн; 3. өргүүр кран.

КРАНТЫ *разг.* мие ~ би баларлаа, будаа болсон.

КРАП бидэр, од, толбо; **серый мрамор с синим** ~ом хөх бидэртэй бор гаитиг.

КРАПА||ТЬ шивэрэх; *дождь ~ет* бороо шивэрэн.

КРАПив||А халгай; *ожечься ~ой* халгайгаар түлчих.

КРАПивНИЦА I халгайн эрвээхий.

КРАПивНИЦА I чонын хөрвөш.

КРАПивНИЦЫЙ халгайн; ~*ая лихорадка* чонын хөрвөш.

КРАПинК||А од, бндэр, цоохор; **галстук с ~ами** одтой зангиа.

КРАПЛЁн||ЫЙ бидэрлэсэн, тэмдэгтэй, тэмдэг тавьсан; ~*ые карты* тэмдэгтэй хөзөр.

КРАСА 1. гуа, үзэсгэлэн; 2. чимэг, оройн чимэг; ~ *и гордость вауки* шинжлэх ухааны чимэг бахархал.

КРАСАВЕЦ гуа хүн, цэвэр хүн, сайхан эр.

КРАСАВИЦА гуа эмэгтэй, сайхан эхнэр, цэвэр бүсгүй.

КРАСАВЧИК гуа хүн, сайхан эр.

КРАСИВЫЙ сайхан, гуа, гуа сайхан, цэвэр; *как это ~о энэ* юутай сайхан юм бэ; ~*ав девушка* сайхан хүүхэн, цэвэр охин; 2. ариун; ~ *поступок* ариун явдал; 3. гоё, ганган, сайхай; ~*ые слова* гоё үг.

КРАСИЛЬНЫЙ будгийн, будах цех, будах тасаг.

КРАСИЛЬНЯ будах газар.

КРАСИЛЬЩИК будагчин.

КРАСИТЕЛЬ будаг, шир.

КРАСИТЬ I будах; ~ *ткань* нэхмэлийг будах; ~ *крышу* дээвэр будах.

КРАСИТЬ II чимэх, чимэг болох; *труд красит человека* хөдөлмөр хүний чимэг.

КРАСИТЬСЯ 1. будаг халдах, будаг нойтон байх, будагтай байх; *эта материя сильно красится* энэ бөс даавуу их будагтай; 2. будаг орох, будагдах; 3. (*уруул, нүүр, үс*) будах.

КРАСК||А 1. будаг; **масляные** ~и тосон будаг; **ящик с ~ами** хайрцагтай будаг; 2. будах; *отдать в ~у* будуулах, будуулахаар өгөх; 3. өнгө; **весёлые** ~и пейзажа хурц сайхан өнгөтэй газар нутаг; 4. улаан; ~ *стыда* ичиж улаан болох, ичиж улайх; 5. чимэг; *рассказывать в ярких ~ах* чимэг оруулж ярих; *сгущать ~и* дөвийлгөх, хэтрүүлэх.

КРАСНЁ||ТЬ 1. улайх, улаан болох; **вишвя уже ~ет** интоор улаан болж байна; 2. улайх, час хийх; ~ *от стыда* ичсэндээ царай нь час хийх; 3. улайран харагдах, улайрах.

КРАСНЁТЬСЯ улайран харагдах, улайрах.

КРАСНОАРМЕЕЦ улаан цэрэг.

КРАСНОАРМЕЙСКИЙ улаан цэргийн.

КРАСНОБАЙ гоё үгтэй хүн, сайхан үгтэй хүн.

КРАСНОБАЙСТВО гоё үг, сайхан үг.

КРАСНОВАТЫЙ улаавтар, улаавар.

КРАСНОГВАРДЕЕЦ улаан торгон цэрэг, улаан гвардич.

КРАСНОГВАРДЕЙСКИЙ улаан торгон цэргийн, улаан гвардич.

КРАСНОДЕРЕВЕЦ нарийн мужаан.

КРАСНОДНЁВ *бот.* алтан зул, хумхаал.

КРАСНОЗНАМЕННЫЙ улаан тугийн одонт; ~ *полк* улаан тугийн одонт хороо.

КРАСНОКОЖИЙ 1. улаан арьстай; 2. улаан арьстан.

КРАСНОЛЕСЬЕ нарсан ой, шилмүүст ой.

КРАСНОРЕЧИВЫЙ 1. уран үгтэй; 2. бодол санаагаа илтгэсэн, утга нь илэрхий; ~ *взгляд* бодол санаагаа илтгэсэн харц.

КРАСНОРЕЧИЕ уран үг.

КРАСНОТА 1. улаан; ~ *лица* царайны улаан; 2. улайх; ~ *в горле* хоолой улайх.

КРАСНОФЛОТЕЦ улаан усан цэрэг.

КРАСНОФЛОТСКИЙ улаан усан цэргийн.

КРАСНОЩЁК||ИЙ улаан хацартай; ~*ая девушка* улаан хацартай охин.

КРАСНУХА улаан туурах, улаан бурхан өвчин.

КРАСн||ЫЙ улаан; ~ *флаг* улаан далбаа; 2. улаантан; ~ *уголок* улаан булан; **Красная Армия** улаан арми; ~*ое дерево* улаан заңдан; ~*ое слово* хошин үг; ~*ая рыба* (*хилэм зэрэг*) сайн загас; ~*ая строка* тэтгэсэн мөр, шинэ мөр; ~*ая цева* дээд үнэ; ~*ая доска* улаан самбар; *пустить ~ого петуха* галдах; *проходить ~ой чертой а*) тодорхой ялгаран гарах; *б/гол* утга нь болох; **долг платежом красен* авах өгөхөө шувтлав.

КРАСОВА||ТЬСЯ жавхлантай харагдах, сүндэрлэн харагдах; *вдали ~лись* *вершины* гор алсад уулын оргил сүндэрлэн харагдана; 2. сайрхах.

КРАСОТА 1. сайхан, гуа, цэвэр, үзэсгэлэн; *отличаться* ~ой гоц үзэсгэлэнтэй байх; 2. **красоты** сайхан (*газар*); үзэсгэлэнтэй газар; ~ *природы* байгалийн сайхан.

КРАСОЧНОСТЬ гойд сайхан, хурц сайхан.

КРАСОЧНЫЙ 1. будгийн; ~ая *промышленность* будгийн үйлдвэр; 2. гойд сайхан, хурц сайхан; ~ *стиль* гойд сайхан найруулга.

КРАСТЬ хулгайлах, хулуух.

КРАСТЬСЯ гэтэх, мяраах, сэмээрхэн явах.

КРАСЯЩИЙ будгийн, будагтай, будах; ~ие *вещества* будгийн бодис, будагтай бодис.

КРАТ во сто ~ зуу дахин.

КРАТЕР (*галт уулын*) цар, өрх.

КРАТКИЙ 1. богино, түр зуурын; 2. ойр, дөт; ~ *путь* ойр зам; 3. хураангуй, товч, цөөн үгтэй; ~ *слов* цөөн үгтэй найруулга; 4. богино; ~ *гласный* богино эгшиг.

КРАТКОВРЕМЕННОСТЬ түр зуурын; ~ *отпуск* түр зуурын амралт.

КРАТКОСРОЧНЫЙ богино хугацааны; ~ая *суда* богино хугацааны зээллэг.

КРАТКОСТЬ хураангуй богино байх, товч байх, хураангуй байх.

КРАТНЬ хуваагдах; *общее* ианменьшее ~ое бүгдийн хуваагдах хамгийн бага тоо.

КРАТЧАЙШИЙ хамгийн ойрын, дөгийн; ~ *путь* дөт зам.

КРАХ сөнөл, сүйдэл, сүйрэл, сөнөх, сүйдэх, сүйрэх; ~ *банка* банк сүйрэх, дампуурах.

КРАХМАЛ цардас, цардуул.

КРАХМАЛИСТЫЙ цардаслаг, цардуул ихтэй.

КРАХМАЛИТЬ цардах.

КРАХМАЛЬНЫЙ 1. цардуулын, цардсын; 2. цардмал.

КРАШЕ илүү сайхан, улам сайхан, илүү гуа, улам гуа.

КРАШЕНИЕ будах, будлага.

КРАШЕНЫЙ будмал, будагтай, будсан; ~ *пол* будагтай шал.

КРАЮХА булан талх.

КРЕВЕТКА сам хорхой.

КРЕДИТ 1. зээл; *коммерческий* ~ наймааны зээл; 2. олгох мөнгө, олгосон мөнгө; 3. итгэл хүнд, нэр хүнд; *политический* ~ улс төрийн итгэл хүнд.

КРЕДИТНЫЙ зээлийн; ~ая *бумажка* мөнгөн тэмдэгт, цаасан мөнгө.

КРЕДИТОВАТЬ зээл олгох, мөнгө олгох; ~ *стронтельство* барилга барих мөнгө олгох.

КРЕДИТОВАТЬСЯ зээл авах, зээлдэх, зээлэх.

КРЕДИТОР зээлдүүлэгч, зээл олгогч.

КРЕДИТОРСКИЙ зээлдүүлэгчийн, зээлийн.

КРЕДИТОСПОСОБНОСТЬ зээлснээ төлөх чадвар.

КРЕДИТОСПОСОБНЫЙ зээлснээ төлөх чадвартай.

КРЕДО итгэл, үзэл онол; *изложить своё* ~ итгэлээ найруулан хэлэх; *научное* ~ шинжлэх ухааны үзэл онол.

КРЕЗÁ *разг.* шизо, маанга.

КРЕЙЗИ *разг.* шизо, маанга.

КРЕЙСЕР хэрэх онгоц.

КРЕЙСИРОВАТЬ хэрэх.

КРЕМ I цөцгий, хутгамцаг (*цөцгийг шоколад жимсний шүүс зэрэгтэй хутгаж хийсэн амтат идээ*).

КРЕМ II 1. гутлын тос, крем; 2. нүүрний тос, крем.

КРЕМАТОРИЙ хайлах газар, хайлуур, хүүр шатаах газар.

КРЕМАЦИОННЫЙ хайлах; ~ая *печь* хайлах зуух, хүүр шатаах зуух.

КРЕМАЦИЯ хайлах, хүүр шатаах.

КРЕМЁНЬ цахиур.

КРЕМЛЁВСКИЙ хэрмийн, кремлийн; ~ие *куранты* кремлийн жүн цаг.

КРЕМЛЬ хэрэм, кремль; *Московский* ~ Москвагийн Кремль, Москвагийн Хэрэм.

КРЕМНЁВЫЙ цахиур, цахиурын; ~ое *ружье* цахиур буу; ~ая *кислота* цахиурын хүчил.

КРЕМНЕЗЁМ цахиур шороо.

КРЕМНИСТЫЙ I чулуурхаг, чулуутай; ~ *путь* чулуутай зам.

КРЕМНИСТЫЙ II цахиур шороон.

КРЕМОВЫЙ I цайвар шар.

КРЕМОВЫЙ II цөцгий хутгамцагтай.

КРЕН хэлтийх, хэлтийлт; *дать* ~ хэлтийх.

КРЕНДЕЛЬ мушгиа боов.

КРЕНИТЬ хэлтийлгэх, хазайлгах; *сильный ветер* *кренил* лодку хүчтэй салхи завийг хэлтийлгэнэ.

КРЕНИТЬСЯ хэлтийх, хазайх.

КРЕП хив, креп.

КРЕПДЕШЫН хятад хив.

КРЕПДЕШИНОВЫЙ хятад хив, хятад хивээр хийсэн.

КРЕПЁЖНЫЙ бэхлээний мод.

КРЕПЬЛЬЩИК бэхлээчин.

КРЕПЬТЕЛЬНЫЙ бэхлэх, тогтоох.

КРЕПЬТЬ 1. бэхлэх, уяж бөхлөх; 2. бэхжүүлэх, батжуулах; ~ *дружбу народов* ард түмний найрамдлыг бэхжүүлэх; 3. бэхлэх, эвхэж уях; ~ *паруса* далбаа эвхэж уях; 4. тогтоох, баас хатаах.

КРЕПИТЬСЯ биеэ барих, тэсэх, тэсвэрлэх; *крепиться!* хатуужигтун! тэсвэрлэгтүн!

КРЕПКИЙ 1. бөх, бэх, хатуу; ~ая *ткань* бөх нэхмэл; 2. чийрэг, бөх; ~ *сон* бөх нойр; ~ *организм* чийрэг бие; 3. чанга, хатуу зоригтой; ~ *человек* хатуу зоригтой хүн; 4. чанга; ~ *ветер* чанга салхи; 5. хатуу, чанга, өтгөн; ~ое *вино* хатуу дарс, чанга дарс; ~ *чай* өтгөн цай; ~ое *словно* хатуу үг.

КРЕПКО чанга, бөх, бат; ~ *вакренко* чанга гэгчээр, бөх гэгчийн.

КРЕПКОЛОБЫЙ дүүлгэр, мангуу, бат бэх.

КРЕПЛЕНИЕ бэхлэх, бэхлэлт; *рудничное* ~ уурхайн бэхлэлт.

КРЕПНУТЬ 1. тэнхрэх; *большой быстро* *крепнет* өвчтөн түргэн тэнхэрч байна; 2. бэхжих, батжих.

КРЕПОСТНИК хамжлагатан, хамжлагат ёсыг баримтлагч.

КРЕПОСТНИЧЕСКИЙ хамжлагат, хамжлагат ёсны, хамжлагат ёсыг баримталсан.

КРЕПОСТНИЧЕСТВО хамжлагат ёс.

КРЕПОСТНОЙ 1. хамжлагат, хамжлагын; ~ое *состояние* хамжлагат байдал; 2. хамжлага; 3. хэрмийн, цайзын; ~ые *стены* хэрмийн туурга, хэрэм.

КРЕПОСТЬ I хэрэм, цайз; *осада* ~н хэрэм бүслэх.

КРЕПОСТЬ II бөх байх, хатуу байх; 3. хатуу байх, чанга байх; ~ *духа* зориг нь хатуу байх; 4. хатуу байх, чанга байх, өтгөн байх; ~ *вина* дарсны хатуу нь.

КРЕПЧАТЬ чангарах; ~ет *мороз* хүйтэн чангарч байна.

КРЕПЫШ бөх биетэй хүн (*голдуу хүүхдийн тухай*).

КРЕСЛО түшлэгтэй сандал.

КРЕСТ 1. загалмай; 2. аливаа нэгэн юмыг дуусгавар болгох; ~ *накрест* тоонолжлон; *красный* ~ улаан загалмай; *поставить* ~ *на ком-чём-либо* хүнийг дүүрсэнд тоолох.

КРЕСТЕЦ ууц, олон яс нийлэх, асуух нуруу; *праздничный* ~ найрын ширээний ууц.

КРЕСТИТЬ 1. загалмай зүүлгэх, загалмайтны шашинд оруулах; 2. загалмайлах, загалмайлан адислах.

КРЕСТИТЬСЯ 1. загалмай зүүх, загалмайтны номд орох; 2. загалмайлах, загалмайлан мөргөх.

КРЕ́СТНЫЙ загалмай.
КРЕ́СТН|ЫЙ загалмай зүүлгэсэн; ~ **отец** загалмай зүүлгэсэн эцэг; загалмайсай эцэг, ~**ая мать** загалмай зүүлгэсэн эх.
КРЕСТОВИ́К загалмайг аалз.
КРЕСТОВИ́ДНЫЙ загалмай хэлбэртэй.
КРЕСТОВЫ́Й загалмай; ~ **поход** загалмайтны аян дайн.
КРЕСТОВНИ́К *бот.* зохимон.
КРЕСТОНО́СЕЦ загалмайтан (*загалмайтны аян дайнд оролцсон хүн*).
КРЕСТЦО́В|ЫЙ ууцны; ~**ая кость** ууцны яс.
КРЕСТЬЯ́НИН тариачин, тариачин эр.
КРЕСТЬЯ́НКА тариачин эхнэр, тариачин эм, тариачин эмэгтэй.
КРЕСТЬЯ́НСКИЙ тариачны, тариачин; ~ **двор** тариачин айл.
КРЕСТЬЯ́НСТВО 1. тариачид, тариачин; 2. тарианы ажил.
КРЕТ|ИН мангуу, эргүү, дүйрэн.
КРЕТИ́НИЗМ мангуу өвчин, дүйрэн өвчин.
КРЕ́ЧЕТ шонхор.
КРЕЩЕ́НИЕ 1. загалмай зүүлгэх, загалмайтны номд орох; 2. загалмайтны баяр; **боевое** ~ анх тулалдаанд орох; 3. ариун угаал. угаах ёслол.
КРИВА́Я муруй шугам.
КРИВИ́ЗНА матирхай, муруй, далиу, гажуу.
КРИВИ́ТЬ матах, матийлгах, сарийлгах, муруйлгах; * ~ **душой** худал хэлэх, сэтгэл алгасах.
КРИВ|ЯКА маяглагч.
КРИВ|ЯНЬЕ маяглах, маяглал.
КРИВ|ЯТЬСЯ маяглах.
КРИ́ВО муруй, муруй, сарий, далиу.
КРИВОБО́КИЙ хавирга татанхай.
КРИВ|ОЙ 1. муруй, муруй, сарий, далиу, гажуу, хазгар; 2. өрөөсөн нүдтэй, өрөөсөн нүд сохор; *~**ое зеркало** саатай толь, нөлөөтэй толь; ~**ая улыбка** хүйтэн инээмсэглэх.
КРИВОНО́ГИЙ хазгай хөлтэй, майга хөлтэй.
КРИВОТО́ЛКИ цуу үг, эндүү яриа.
КРИВОЦЕ́Т *бот.* ташилгана.
КРИ́ЗИС 1. хямрал; **экономический** ~ эдийн засгийн хямрал; 2. гэнэт буурах, гэнэт буух; ~ **болезни** өвчин нь гэнэт буух, өвчний шийдвэрлэх үе.
КРИК хашгарах дуун, хашгараан.
КРИК|ИВЫ́Й 1. хашгирамтгай, бахирамтгай, ярдаг; 2. ялгарах гэсэн, гяланцаг болсон; ~ **нарид** ялгарах гэсэн гоёл.
КРИК|НУТЬ хашгирах, дуу тавих;
КРИК|УН 1. хашгираа, орилоо; 2. чалчаа.
КРИМИНА́Л|ИСТИКА криминалистик.
КРИМИНА́Л|Н|ЫЙ эрүүгийн; ~**ое дело** эрүүгийн хэрэг.
КРИПТОГРА́ММА, 1. нууцалсан кодын бичиг; 2. *бот.* оймонзор.
КРИСТА́ЛЛ талст.
КРИСТАЛЛИ́ЗАЦИЯ талстжих, талстуулах.
КРИСТАЛЛИ́ЗОВА́ННЫЙ талстсан.
КРИСТАЛЛИ́ЗОВА́ТЬ талстуулах.
КРИСТАЛЛИ́ЗОВА́ТЬСЯ талстах.
КРИСТАЛЛИ́ЧЕСК|ИЙ талст; ~**ая структура** талст бүтэц.
КРИСТА́ЛН|ЫЙ 1. талст, талстын; ~**ая форма** талст хэлбэр; 2. тунгалаг; ~**ав вода** тунгалаг ус.
КРИТЭ́РИЙ шалгуур, хэмжүүр; **верный** ~ зөв хэмжүүр.
КРИ́ТИК шүүмжлэгч; **литературный** ~ утга зохиолын шүүмжлэгч.
КРИ́ТИК|А шүүмжлэл; ~ **н самокритика** шүүмжлэл, өөрийн шүүмжлэл; **литературная** ~ утга зохиолын шүүмжлэл;

подвергнуть что-либо ~**е шүүмжлэх**; **не выдерживает** ~**н шүүмжлэл даахгүй**; **ниже всякой** ~**н шүүмжлэхээр ч юм үгүй**.
КРИТИКА́Н шүүмжлэхийн интэй хүн, шүүмжлээч.
КРИТИКОВА́ТЬ шүүмжлэх.
КРИТИЦИ́ЗМ шүүмжлэлтэй хандах, шүүмжлэн үзэх, шүүмжлэлтэй хандлага.
КРИТИ́ЧЕСКИ шүүмжлэлтэй, шүүмжлэн; **отнестись к чему-либо** ~ юмыг шүүмжлэн үзэх.
КРИТИ́ЧЕСКИЙ I 1. шүүмжлэлтэй, шүүмжлэлийн; ~ **журнал** шүүмжлэлийн сэтгүүл; 2. шүүмжлэх, шүүмжлэн үзэх, эрэгцүүлэн бодох; ~ **ум а)** эрэгцүүлэн бодох ухаан; б) эрэгцүүлэн бодох ухаантай хүн.
КРИТИ́ЧЕСК|ИЙ II 1. туйлдаа хүрсэн; ~ **момент боя** тулалдааны туйлдаа хүрсэн үе; 2. аюултай, бэрх; ~**ое положение** аюултай байдал.
КРИТИ́ЧНО шүүмжлэлтэй, шүүмжлэн.
КРИТИ́ЧНОСТЬ шүүмжлэн үзэх, шүүмжлэлтэй хандах.
КРИТИ́ЧНЫЙ аюултай, бэрх.
КРИЧА́ТЬ 1. хашгирах, бархирах; ~ **от боли** өвдсөндөө хашгирах, хашгиран ёлох; 2. хашгирах, чанга чанга ярих; 3. (*хашгараан*) загнах, шуугих; 4. шуугиан болох, шуугих; ~ **о чьих-либо неудачах** хүний урагшгүй явдлын тухай шуугих.
КРИЧА́ЩИЙ содон ялгарах гэсэн, анхаарал хандуулах гэсэн, гяланцаг болсон; ~ **наряд** гяланцаг болсон гоёл.
КРОВ орон сууц, орох орон.
КРОВА́В|ЫЙ 1. цусан, цус болсон, цустай, цус шүүрсэн, шүүрхий; ~ **бифштеке** шүүрхий хайрсан мах; 2. цуст; ~**ая война** цуст дайн.
КРОВА́ТЬ ор; **походная** ~ аяны ор; **складная** ~ эвхмэл ор.
КРОВА́ЕЛН|ЫЙ дээврийн; ~**ое железо** гөлөм төмөр.
КРОВА́ЕЛЬЩИК дээвэрч.
КРОВЕНО́СН|ЫЙ цусны; ~**ые сосуды** цусны судас.
КРОВИ́НК|А дусал цус; ***ви** ~**и в лине** иүүр нь цонхигор цагаан.
КРОВА́Я дээвэр; **железная** ~ төмөр дээвэр.
КРОВА́НИК өшөө авагч.
КРОВА́Н|ЫЙ 1. мах цусны, махан, элгэн; ~**ое родство** махан төрөл, элгэн төрөл; 2. амин чухал; 3. сайн үүлдрийн; ~**ая борзая** сайн үүлдрийн тайга; 4. гүн, эвлэршгүй; ~**ая обида** гүн хорсол; ~**ая месья** цусан өшөө авалт.
КРОВОЖА́ДНЫЙ цусанд дуртай, алах талах дуртай, махлагч, хэрцгий, харгис.
КРОВОЗЭ́ЛИЯ́НИЕ цус харвах; ~ **в мозг** тархид цус харвах.
КРОВООБРА́ЩЕНИЕ цусны эргэлт.
КРОВООСТА́НАВЛИВАЮЩ|ИЙ цус тогтоох; ~**ее средство** цус тогтоох эм.
КРОВОП|ИЙЦА цус сорогч, харгис.
КРОВОПОДТЭК цус хөөрөх, хөх няц.
КРОВОПРОЛ|ИТИЕ аалдаан, хядалдаан.
КРОВОПРОЛ|ИТНЫЙ цуст, цус урсгасан; ~ **бой** цус урсгасан тулалдаан.
КРОВОПУСКА́НИЕ цус ханах, цус авах.
КРОВОСМЕЩЕ́НИЕ цус нийлүүлэх.
КРОВОСО́С цус сорогч, харгис этгээд.
КРОВОТЕЧЕ́НИЕ цус алдуулах, цус гоожих, цус урсгах.
КРОВОТОЧИ́В|ЫЙ цус дааварласан, цус цувсан, цус гоожсон; ~**ая рана** цус дааварласан шарх.
КРОВОТОЧИ́|ТЬ цус дааварлах, цус цувах, цус гоожих; **рана** ~**т шархнаас** цус цувж байна.
КРОВОХА́РКАНЬЕ цусаар ханиах, цусаар хахирах, цустай цэр гарах.
КРОВОХ|ЛЁБКА *бот.* сөд; **альпийская** ~ тагийн сөд.

КРОВЬ цус; **истекать** ~ю цусаар урсах; **остановить** ~ цус тогтоох; * **портить себе** ~ уурлах, унтууцах, биеэ зовоох; **у меня сердце** ~ю **обливается** элэг минь эмгэрнэ; **это моя плоть и** ~ миний мах цусны тасархай; **в крови** мах цусанд нь шингэсэн; **разбить в** ~ цуслах; **пролить** ~ цусаа урсгах; ~ **играет** аагаа багтааж ядах.

КРОВЯНИСТ||ЫЙ цустай, цус ихтэй; ~**ое** **мясо** цусархаг мах.

КРОВЯН||ОЙ 1. цусны; ~**ое** **давление** цусны даралт; ~**ые** **тельца** цусны бодис; 2. цустай, цусан; ~ **след** цуст мөр, цусан мөр; ~**ая** **колбаса** цусан хиам; 3. цусан өнгөтэй.

КРОЙТЬ эсгэх; ~ **сапоги** гутал эсгэх.

КРОЙКА эсгэх.

КРОКЕТ модон бөөрөнцөг; **играть в** ~ бөөрөнцөг тоглох.

КРОКОДИЛ 1. матар, матар зөгий; 2. *разг.* муухай царайтай хүн.

КРОКОДИЛОВЫЙ матрын, матар зөгийн.

КРОЛИК 1. молтогчин туулай; 2. молтогчин туулайн арьс.

КРОЛИЧИЙ молтогчин туулайн, молтогчин туулайн арьсан.

КРОМЕ 1. өөр, ондоо, бус; ~ **него я никого не знаю** түүнээс өөр хүн танихгүй; 2. гадна; ~ **того** түүнээс гадна; * ~ **шуток** тоглоомгүй.

КРОМЁШН||ЫЙ ад ~ аюулт там; **тьма** ~**ая** пад харанхуй.

КРОМКА хөвөө, зах.

КРОМСАТЬ тамтаглах, огтчих.

КРОНА I модны тэргүүн.

КРОНА II *Европын зарим улсын мөнгөний нэгж.*

КРОПИТЬ сүрших, цавдах.

КРОПОТЛИВО уйгагүй, зугаагүй, оролдлоготой.

КРОПОТЛИВ||ЫЙ 1. уйгагүй, зугаагүй, оролддог; 2. чимхүүр, чимхлүүр; ~**ая** **работа** чимхүүр ажил.

КРОСС саадтай уралдаан.

КРОССВОРД үгийн сүлжээ.

КРОТ 1. номин, сохор номин; 2. номины арьс; 3. дайсны талд ажиллаж байгаа тагнуулч.

КРОТКИЙ номхон даруу.

КРОТОВЫЙ номон, номоны арьсан; ~ **воротник** номоны арьсан зах.

КРОТОСТЬ номхон зан, даруу зан.

КРОХ||А үйрмэг, үйрдэс, үртэс; ~**и** **хлеба** талхны үйрдэс.

КРОХОБОР хэрэг харуу хүн, жижиг зантай хүн.

КРОХОБОРСТВО хэрэг харуу зан, жижиг зан.

КРОХОБОРСТВОВАТЬ хэрэг харуу зан гаргах, жижиг зан гаргах.

КРОХОТНЫЙ маш өчүүхэн, бяцхан.

КРОШЕЧКА 1. өчүүхэн; 2. үйрмэг, цөвдөл; 3. бяцхан охин, бяцхан хүү.

КРОШЕЧНЫЙ маш өчүүхэн, бяцхан; ~ **ребёнок** бяцхан хүүхэд.

КРОШИТЬ 1. үйрүүлэх, бутлах, хэрчих, хөшиглөх; ~ **хлеб** талх үйрүүлэх; ~ **мясо** мах хөшиглөх; 2. үйрдэс хаях, цөвдөл уяагах.

КРОШИТЬСЯ үйрэх, бутрах, хэрчигдэх, хөшиглөгдөх.

КРОШКА 1. үйрмэг, үртэс, үйрдэс, цөвдөл; 2. бяцхан хүү, бяцхан охин.

КРУГ 1. цагариг, хүрээ, тойрог, дугуй; **площадь** ~**а** тойргийн талбай; 2. цагариг, хүрд; **спасательный** ~ аврах цагариг; 3. хүрээ, хэдэн, нууд; ~ **деятельности** ажиллагааны хүрээ; 4. хүрээ, бүлэг,..... дунд; **руководящие** ~**и** эрх баригчдын хүрээ; **в** ~**у** **знакомых** танилын дунд; * **встать в** ~ хүрээлэн зогсох; ~**и** **под** **глазамн** гархи.

КРУГЛОСУТОЧН||ЫЙ өдөр шөнөгүй үргэлжлэх, өдөр шөнөгүй, хорин дөрвөн цагийн, бүтэн хоногийн; ~**ая** **работа** өдөр шөнөгүй үргэлжлэх ажил.

КРУГЛОЛИЦЫЙ дүгрэг царайтай, дугуй нүүртэй.

КРУГЛ||ЫЙ 1. дугариг, дугуй, дүгрэг; 2. бүр, шал; ~ **дурак** шал тэнэг; ~**ая** **сирота** бүтэн өнчин, өв өнчин; 3. нх; ~**ая** **сумма** **денег** их мөнгө; 4. бүхэл, бүтэн, туж, тойрон; ~ год жил туж, жил тойрон; ~**ые** **сутки** өдөр шөнөгүй.

КРУГОВ||ОЙ тойрсон, тойруулсан, дүгрэглэсэн; ~**ая** **порука** амь нэгтэй байх, аминчлах.

КРУГОВОРОТ эргэлт, орчлон; ~ **времен года** дөрвөн цагийн эргэлт.

КРУГОВРАЩАТЕЛЬНЫЙ эргэх, орчих.

КРУГОВРАЩЕНИЕ эргэх, орчих, эргэлт, орчил.

КРУГОЗОР мэдэц, юм мэддэг; **человек с широким** ~**ом** их юм мэддэг хүн.

КРУГОМ **голова** идэт ~ тархи эргэчихэв.

КРУГОМ 1. эргэд; **повернуться** ~ эргэх марш, эргээд марш; 2. эргэн тойрон, орчин тойрон; **всё тихо** ~ орчин тойрон чив чимээгүй; 3. тун, огт, бүр; ~ **виноват** тун буруу; 4. тойроод, хүрээлээд.

КРУГООБОРОТ орчих, эргэх, орчил, эргэлт; ~ **капитала** хөрөнгө эргэлт.

КРУГООБРАЗНЫЙ дүгрэг хэлбэртэй.

КРУГОСВЕТН||ЫЙ дэлхийг тойрох; ~**ое** **путешествие** дэлхийг тойрон жуулчлах.

КРУЖАЛО 1. ваарчны дугуй; 2. гулдангийн модон сав.

КРУЖЕВА 1. сүлжээсэн хөвөө; 2. *разг.* худлаа, худлаа ярих.

КРУЖЕВНИЦА сүлжээсэн, хөвөөч.

КРУЖЕВНОЙ 1. сүлжээсэн, сүлжээстэй; ~ **воротник** сүлжээсэн зах; 2. сүлжээсний.

КРУЖЕНИЕ эргэх, эргэлдэх.

КРУЖИТЬ 1. эргүүлэх, эргэлдүүлэх; 2. эргэх, тойрох; **коршун** **кружит** элээ эргэнэ; 3. төөрөх, төөрөн тэнэх; * ~ **кому-либo** **голове** тархий нь эргүүлэх.

КРУЖИТЬСЯ 1. эргэх, эргэлдэх, тойрох; 2. хуйлрах; **летья** **кружатся в воздухе** навч агаарт хуйларна; **у меня кружатся** **голова** миний толгой эргэж байна.

КРУЖКА 1. сэнжтэй аяга; 2. бадрын сав, бадар аяга.

КРУЖКОВ||ОЙ дугуйлангийн, бүлгэмийн; ~**ые** **занятн** дугуйлангийн хичээл.

КРУЖНЫЙ ~ **путь** тойруу зам.

КРУЖОК 1. бяцхан цагариг, гархи, бинт; 2. дугуйлан, бүлгэм.

КРУП 1. сахуулай; 2. морины ууц, хондлой.

КРУПА 1. будаа, хэмхдэг амуу; **манная** ~ буудайн амуу, хүүхдийн будаа; **гречневая** ~ сагагийн хэмхдэг амуу; **ячменевая** ~ арвайн амуу; 2. туйлдас.

КРУПИНКА үртэс, өөдөс.

КРУПИТЧАТ||ЫЙ ~**ая** **мука** нарийн гурил.

КРУПИЦА ~ өөдөс, өчүүхэн юм.

КРУПКА *бот.* хамбил.

КРУПНО том томоор; **писать** ~ том бичих.

КРУПНОКАЛИБЕРНЫЙ калибр, их урт, калибрын, том амтай.

КРУПН||ЫЙ 1. бүдүүн, том, малигар, бод; ~**ые** **черты** лица малигар иүүр; ~ **скот** бод мал; 2. мантгар, тэнтгэр; ~ **ребёнок** мантгар хүүхэд; 3. их том; ~ **успех** их амжилт.

КРУПНЯК *разг.* их хэмжээ, их тоо, бөөи.

КРУПОЗН||ЫЙ сахуулайт; ~**ое** **воспаление** лөгких уушигны сахуулайт үрэвсэл.

КРУПОРУШКА будааны машин.

КРУПЧАТКА нарийн гурил.

КРУТИЗНА 1. эгц, огцом; ~ **берега** эгц эрэг; 2. эрэг, хясаа; 3. овгордуу.

КРУТИТЬ 1. эргүүлэх, орчуулах; 2. томох, эрчлэх; 3. ороох; ~ **напаросу** тамхи ороох; 4. мушгих, имрэх; ~ **усы** сахлаа

имрэх; 5. хуйлруулах, бужигнуулах; ветер крутит пыль по дороге салхи замын тоос хуйлруулна; 6. мушгин хүлэх, эргүүлэн хүлэх.

КРУТИТЬСЯ 1. мушгиралдах, эргэлдэх; 2. маш идэвхтэй амьдрах, ажиллах.

КРУТО 1. эгц, огцом; дорога ~ поднималась в гору зам уул өөд эгц гарав; 2. эрс, огцом; лошадь ~ повернула вправо морь буруу тийш огцом эргэв; 3. ширүүн, хатуу; ~ расправиться с кем-либо хүнийг хатуу гэсгээн цээрлүүлэх; 4. хатуу, өтгөн; ~ замесить тесто гурил хатуу зуурах; ~ посолить шорвог болгох.

КРУТОЙ 1. эгц, огцом, цавчим; ~ берег огцом эрэг; 2. эрс, огцом; ~ поворот дороги зам огцом эргэх; 3. ширүүн, огцом, хатуу; ~ врав огцом зан; ~ые меры хатуу арга хэмжээ; 4. хатуу, өтгөн, аргуун; **крутое тесто** хатуу зуурсан гурил; 5. атаман, огвор; * ~ киняток бучалмай халуун ус; ~ прикид разг. маш гоё хувцастай, гангаи.

КРУЧА хясаа, огцом эрэг, эгц ганга.

КРУЧЕНИЕ мушгих, томох, эрчлэх.

КРУЧЁНЫЙ томсон, эрчилсэн.

КРУЧИНА гуниг, уйтгар.

КРУЧИНИТЬСЯ гуниглах, уйтгарлах.

КРУШЕНИЕ 1. сүйдэх, сүйрэх, сүйдэл, сүйрэл; потерпеть ~ сүйдэх, сүйрэх; 2. тасрах, сөнөх; ~ надежд горьдлого тасрах.

КРУШИТЬ хэмхлэх, хэмх хамх цохих.

КРЫЖОВНИК морин хад, тошлой.

КРЫЛАТЫЙ жигүүртэй, далавчтай; * ~ые слова мэргэн үг.

КРЫЛО 1. далавч, жигүүр; 2. далавч, далбаа; ~ самолёта онгоцны далавч; ~ автомашины автомашины далбаа; 3. жигүүр, гуя; левое ~ дома байшингийн зүүн жигүүр; 4. жигүүр.

КРЫЛЬШКО бяцхан далавч, жигүүр.

КРЫЛЬЦО үүдэн шат.

КРЫНКА ваар сав.

КРЫСА 1. үхэр хулгана, харх; 2. ааш муутай эмэгтэй.

КРЫСЁНОК үхэр хулганын зулзага.

КРЫСИН үхэр хулганын; ~ая нора үхэр хулганын нүх.

КРЫСОЛÓВКА занга.

КРЫТАЯ разг. шорон, хорих газар.

КРЫТЫЙ 1. хучлагатай, хучаастай, бүрхээстэй; 2. саравчтай, дээвэртэй; ~ая повозка мухлаг тэрэг.

КРЫТЬ 1. хучих, бүрэх, дээвэрлэх; ~ крышу железом төмрөөр дээвэрлэх; 2. дарах, идэх; ~ матом сүрхий загнах.

КРЫТЬСЯ орших; причина этого кроется в том, что үүний шалтгаан... - нд оршино.

КРЫШЦА 1. дээвэр; 2. арын хаалга, ивээл, хамгаалалт; * жить вод одной ~ей нэг гэрт суух; 3. разг. у тебя поехала ~ чи солиорчээ.

КРЫШКА таг, хавхал.

КРЮК 1. гох дэгээ; 2. хажуунаас цохих.

КРЮКОВАТЫЙ махир дэгээ шиг, гох шиг; ~ нос дэгээ хамар.

КРЮКОТВОР элдэв ов гаргагч.

КРЮКОТВОРСТВО элдэв ов гаргах.

КРЮЧОК дэгээ, чагт; ~ у одежды хувцасны дэгээ.

КРЯДУ дараалаад, турш, тасралтгүй; десять дней ~ шёл дождь арван өдөр тасралтгүй бороо оров.

КРЯЖ гүдэн, гүвээ.

КРЯЖИСТЫЙ чийрэг, бадриун, яс томтой.

КРЯКАНЬЕ нугас шувууны дуу, гангар гунгар гэх, ганганах.

КРЯКАТЬ нугас шувуу дугарах, гангар гунгар гэх, ганганах.

КРЯКВА цоно нугас.

КРЯКНУТЬ 1. нугас шувуу нэгэнтээ дугарах; 2. разг. дуу алдах.

КРЯХТЁТЬ янцглах, аахилах.

КСЕРИТЬ хувилж авах, канондох.

КСЕРОКОПИРОВАТЬ канондох, хувилах.

КСЕРОКОПИЯ канон, олшруулалт.

КСИВА разг. баримт бичиг үнэмлэх.

КСТАТИ 1. цагий нь олж; сказать что-либо ~ цагий нь олж юм хэлэх; 2. далимд нь, дашрамд нь; ~ зайтв н за книгамн далимд нь ном авахаар орох; 3. харин, үгүй, ингэхэд; а я, ~ сказать, этого н не знал харин би үүнийг чинь мэдээгүй.

КТО 1. хэн; ~ там? хэн бэ? 2. хэн, хүн, хэн... хүн; всякий, ~ может чадах хүн бүр; 3. зарим; 4. хүн; еслн ~ придёт, скажи хүн ирвэл хэл; ~ бы нн хэн ч гэсэн.

КТО-ЛИБО хэн хүн, ямар нэгэн хүн, хүн.

КТО-НИБУДЬ хэн хүн, хэн нэгэн хүн, хүн.

КТО-ТО нэг хүн; ~ заходыл к вам танаид нэг хүн ороод гарсан.

КУБ 1. шоо дөрвөлжин, куб; 2. куб, гүүц; ~ дров гүүц түлээ; 3. тогоо; перегонный ~ нэрэх тогоо.

КУБАНКА 1. кубан малгай; 2. кубан буудай.

КУБАРЕМ өнхрөн; скатиться с горы ~ уул уруу өнхрөн унах.

КУБАТУРА кубатур, шоо дөрвөлжин хэмжээ.

КУБИК разг. шоо

КУБИЧЕСКИЙ куб, шоо дөрвөлжин метр, куб метр, шоо дөрвөлжин метр.

КУБОВЫЙ хөв хөх; ~ цвет хөв хөх өнгө.

КУБОК цом; ~ вина цом дарс; переходящий ~ шилжин явах цом.

КУБОМЕТР кубметр, шоо дөрвөлжин метр.

КУБРИК галт онгоцны командын байр.

КУБЫШКА мөнгөний бутан; набивать ~у авдар саваа мөнгөөр дүүргэх.

КУВАЛДА лантуу.

КУВШИН домбо.

КУВШИНКА удвал цэцэг.

КУВЫРКАНИЕ тонгорцоглох.

КУВЫРКАТЬСЯ тонгорцоглох, хөрвөх.

КУВЫРКНУТЬСЯ тонгорцоглох, хөрвөх.

КУВЫРКОМ тонгорцоглон; полететь ~ тонгорцоглон унах.

КУДА 1. хаана, хааш; ~ вы меня ведёте? та хааш нь намайг аваачиж байна вэ? 2. ийш тийш юманд; ~ бы нн хааш ч; ~ нн кннн хаашаа ч харсан.

КУДА-ЛИБО нэг газар, нэгтээ.

КУДА-НИБУДЬ нэг газар, нэгтээ, нэг тийшээ.

КУДА-ТО нэгтээ, хаашаа ч.

КУДАХТАНЬЕ эм тахна дугарах.

КУДАХТАТЬ эм тахна дугарах.

КУДЕСНИК бөө, увдистан.

КУДЛАТЫЙ сэгсгэр үстэй.

КУДРИ буржгар үс.

КУДРЯВЫЙ 1. буржгар үстэй; 2. саглагар; ~ые листьв саглагар навч.

КУЗИНА 1. үзэл эгч, дүү; 2. нууц амраг.

КУЗИНИЯ бот. арзгана.

КУЗНЕЦ төмрийн дархан, төмөрч, балтач.

КУЗНЕЧИК дэвхрэг.

КУЗНЕЧНЫЙ төмөрчний, төмрийн дархны.

КУЗНИЦА төмрийн дархны газар, төмөрчний газар.

КУЗОВ I гэвш, хашлага.

КУЗОВ II сагс, гермөл сав.

КУКАРЕКАТЬ тахиа донгодох.

КУКИШ 1. салаавч; показать кому-либо ~ салаавч тавих; 2. амбан явахгүй.

КУКЛА 1. хүүхэлдэй, наадгай; 2. хүүхэн; 3. *разг.* мөнгө шиг боосон хоосон цаас.

КУКОВАТЬ хөхөө донгодох, гүг гүүг гэх.

КУКОЛКА I бяцхан хүүхэлдэй.

КУКОЛКА II авгалдай.

КУКОЛЬНЫЙ хүүхэлдэйн; ~ театр хүүхэлдэйн театр.

КУКСИТЬСЯ ярдаглах, уурлах, шантрах.

КУ-КУ гүг гүү.

КУКУРУЗА 1. эрдэнэ шиш; 2. *разг.* эр эрхтэн.

КУКУРУЗНЫЙ эрдэнэ шишийн.

КУКУШКА 1. хөхөө; 2. хүүхдээ хүнд өргүүлсэн эх.

КУЛАК I нударга, зангидсан гар.

КУЛАК II нударган (*баян*).

КУЛАЦК|ИЙ нударганы, нударган баяны; ~ое хозяйство нударганы аж ахуй.

КУЛАЧЕСТВО нударган баячууд.

КУЛАЧК|ИЙ на ~, на ~ах нударгаараа.

КУЛАЧНЫЙ ~ бой нударгаар зодолдох.

КУЛЕБЯКА гонзгой бялуу (*дотор нь мах, загас зэргийг хийсэн бялуу*).

КУЛЕК хүүдий, шуудай.

КУЛИБИН зохион бүтээгч, санаачлагч.

КУЛИК цууцаль; *всякий ~ своё болото хвалит хүн бүхэн нутгаа магтдаг.

КУЛИНАРИЯ тогоочийн мэргэжил.

КУЛИНАРН|ЫЙ тогоочийн; ~ые курсы тогоочийн түр сургууль.

КУЛИС|А халхавч; *за ~амв 1)гайзны ард, тайзны халхавчийн цаана 2)далдуур, нууцаар.

КУЛИЧ бортого хэлбэртэй нарийн талх.

КУЛИЧК|ИЙ у чёрта на ~ах, к чёрту на ~ ергөнцийн хязгаарт.

КУЛОН 1. чулуун шигтгээ, эрдэнийн чулуу, шүр; 2. кулон (*цахилгаан хэмжих нэгж*).

КУЛУАРН|ЫЙ албан бус, сул; ~ые разговоры албан бус яриа, сул яриа.

КУЛУАРЫ кулуар, гадаад өрөө (*хурлын тасалгааны гадаад өрөө, гудам*).

КУЛЬ том хүүдий, шуудай.

КУЛЬМИНАЦИОНН|ЫЙ дээд туйлын; ~ая точка дээд туйлын цэг.

КУЛЬМИНАЦИЯ 1. уртрагийг од хөндлөн огтлох; 2. дээд туйл, оргил.

КУЛЬТ 1. шүтээн, шүтлэг, тахил; ~овая музыка тахилгын хөгжим; 2. тахин шүтэх, шүтлэг; ~ личности нэг хүнийг тахин шүтэх.

КУЛЬТИВАТОР сийрүүлүүр (*газар сийрүүлдэг зэвсэг*).

КУЛЬТИВАЦИЯ сийрүүлэх.

КУЛЬТИВИРОВАНИЕ 1. тарих, өсгөх; 2. дэлгэрүүлэх, заншуулах.

КУЛЬТИВИРОВАТЬ 1. тарих, өсгөх; 2. дэлгэрүүлэх, заншуулах.

КУЛЬТОВАРЫ соёлын бараа.

КУЛЬТУР|А 1. соёл, соёл боловсрол; 2. боловсрол, соёл; человек высокой ~ы их боловсролтой хүн; 3. тарих, өсгөх; 4. өсгөвөр, ургамал, нян; технические ~ы техник өсгөвөр; физическая ~ биеийн тамир.

КУЛЬТУРНОСТЬ соёлын хэмжээ.

КУЛЬТУРН|ЫЙ 1. боловсон, боловсронгуй, соёлын, соёл боловсролын; 2. соёл боловсролын, гэгээрэл боловсролын; 3. таримал, өсгөмөл; ~ые растения таримал ургамал.

КУЛЬТЯ мухар гар, мухар хөл.

КУЛЬТЯПКА мухар гар, мухар хөл.

КУМ загалмай зүүсэн эцэг.

КУМА загалмай зүүлгэсэн эх, найз авгай.

КУМАРИТЬ *разг.* бензин үнэртэж кайф авдаг.

КУМАРЧИК *бот.* цулхур.

КУМАЧ улаан даавуу.

КУМАЧОВЫЙ улаан даавуун.

КУМЕКАЛКА толгой, ухаан тархи.

КУМИР 1. бурхны хөрөг; 2. шүтээн.

КУМОВСТВО худ ургийн харьцаа, тал тохой татах.

КУМПОЛ *разг.* толгой.

КУМУШКА 1. найз ахай; 2. ховч эхнэр.

КУМЫС айраг.

КУМЫСОЛЕЧЕБНИЦА айргийн эмнэлэг.

КУМЫСОЛЕЧЕБНЫЙ айргийн эмнэлгийн.

КУМЫСОЛЕЧЕНИЕ айргаар эмнэх.

КУНЖУТ гүнжд (*ургамал*).

КУНЖУТН|ЫЙ гүнждийн; ~ое масло гүнждийн тос.

КУНИЦА 1. суусар; 2. суусрын арьс.

КУПА зуун мод.

КУПАЛЬНЫЙ усанд ордог; ~ костюм усанд ордог хувцас.

КУПАЛЬНЯ усанд орох газар.

КУПАНИ|Е усанд орох; здесь хорошее место для ~я энд усанд ороход сайхан газар.

КУПАТЬ усанд оруулах, угаах.

КУПАТЬСЯ усанд орох, биеэ угаах.

КУПЕ тасалгаа.

КУПЕНА *бот.* мухар цагаан, аримба.

КУПЕЦ наймаачин, худалдаачин.

КУПЕЧЕСКИЙ наймаачны, худалдаачны.

КУПЕЧЕСТВО наймаачид, худалдаачид.

КУПИРОВАННЫЙ тасалгаатай.

КУПИТЬ худалдан авах, авах.

КУПЛЕТ бадаг.

КУПЛЯ худалдан авах.

КУПОЛ бөмбөгөр орой, пөмбөгөр орой.

КУПОН 1. купон, тасалбар; 2. лоожийн билет, купон; 3. эсгүүр, купон.

КУПОРОС байван; цинковый ~ цагаан байван.

КУПОРОСНЫЙ байвангийн.

КУПЧАЯ худалдан авсан бичиг.

КУПЧИХА 1. наймаачин эхнэр; 2. наймаачны эхнэр.

КУПЫРЬ *бот.* хашилж.

КУПЮРА 1. товчлол; статья печатается без купюр уул өгүүдлийг товчлолгүй хэвлэв; 2. дэвсгэр; крупная ~ займа зээллэгийн том дэвсгэр.

КУРАЖИТЬСЯ омгорхох, агсамнах.

КУРАНТЫ жүн, баян хуурт цаг; кремлёвские ~ кремлийн жүн цаг.

КУРВА *разг.* янхан, гичий.

КУРГАН булш, овоо, дов.

КУРГУЗЫЙ 1. оодон, мухар сүүлтэй; 2. тоодгор, оодон.

КУРДЮК хонины сүүл.

КУРДЮЧН|ЫЙ 1. (*хонины*) сүүдний; 2. (*ууцан*) сүүлтэй; ~ая овна ууцан сүүлтэй хонь.

КУРЕВО ганц хоёр сорох юм, утаа гаргах юм.

КУРЕНИЕ 1. тамхи татах; 2. үнэртэн, утлага.

КУРЕНЬ 1. байшин; 2. хүрээ; 3. Запорожийн казак цэргийн нэг анги.

КУРЬЛКА тамхины өрөө.

КУРЬЛЬСКИЙ ~ чай боролзгоно.

КУРЬЛЬЩИК тамхич.

КУРЬЛЬЩИЦА тамхич эмэгтэй.

КУРЙН|ЙЙ тахианы; **~ые перья** тахианы өд.
КУРЙТЕЛЬНЫЙ ~ табак амны тамхи.
КУРЙТЬ 1. татах; ~ трубку гаанс тамхн татах, тамхи нэрэх;
 2. нэрэх; ~ смолу давирхай нэрэх; 3. утах.
КУРЙТЬСЯ 1. ноцох, асах; **сырой табак не курится** нойтон тамхи ноцохгүй байна; 2. утаа гарах, баагих, уугих, манантах, уннартах; **вулкан курится** галт уулнаас утаа гарч байна.
КУРИЦА тахиа; * **мокрая** ~ усанд орсон хулгана.
КУРИЯ сонгогчийн зэрэг.
КУРКУЛЬ *разг.* харамч баян хүн.
КУРКУМА гүргэм.
КУРЛЫКАТЬ тогоруу, гуруу гуруу гэх.
КУРНОСАЯ *разг.* үхэх, мажйх.
КУРНОСЫЙ шантгар, шагнагар хамартай.
КУРОК 1. бууны гох, чавх; 2. *разг.* хэлүү.
КУРОЛЕСИТЬ дүрсгүйгэх.
КУРОПАТКА ятуу.
КУРОРТ рашаан эмнэлэг.
КУРОРТНИК рашаан эмнэлэгт сувилуулагч.
КУРОРТНЫЙ рашаан эмнэлгийн.
КУРС I 1. чиг, чиглэл; **взять ~ на юг** урд чиг барих;
 2. мөнгөний ханш; **биржевой** ~ биржийн ханш; * **быть в ~е** мэдэх.
КУРС II дамжаа; **студент третьего ~а** гуравдугаар дамжааны оюутан.
КУРСАНТ 1. түр сургуулийн сурагч; 2. цэргийн сургуулийн сурагч.
КУРСАНТКА түр сургуулийн сурагч эмэгтэй.
КУРСАНТСКИЙ цэргийн сургуулийн сурагчийн.
КУРСИВ бичмэл үсэг.
КУРСИВН|ЙЙ бичмэл (*үсгийн*); **~ая строка** бичмэл үсгийн мөр.
КУРСИРОВАТЬ тогтмол явах, явж байх.
КУРСИСТКА оюутан эмэгтэй.
КУРСОВ|ОЙ ангийн, курсын; **~ая работа** курсын ажил.
КУРСЫ түр сургууль, дамжаа.
КУРТКА хүрэм, куртк.
КУРЧАВИТЬСЯ буржийх.
КУРЧАВКА *бол.* эмгэн шилбэ.
КУРЧАВЫЙ бужгар, буржгар.
КУРЬЕЗ хачин юм, сонин юм, инээдтэй юм.
КУРЬЕЗНЫЙ хачин, сонин, инээдтэй; ~ **случай** хачин тохиол;
 ~ **рассказ** сонин өгүүллэг.
КУРЬЕР зарлага, элч.
КУРЬЕРСКИЙ яаруу; ~ **поезд** түргэн галт тэрэг.
КУРЬЕРША зарлага эмэгтэй.
КУРЯГА нэвширсэн тамхичин, улаан тамхичин.
КУРЯТИНА тахианы мах.

КУРЯТНИК тахианы чингэлэг, тахнаны байр.
КУРЯШ|ИЙ тамхн татдаг хүн, тамхичин; **вагон для ~их** тамхи татагчдын суух тасалгаа.
КУСА|ГТЬ 1. хазах, зуух; 2. хатгах; **змея ~ет** могой хатгана;
 3. түлэх; **кранива ~ет** халгай түлнэ.
КУСАТЬСЯ хазах, зуух.
КУСКОВОЙ хагалсан, хэсэг хэсэг, бөөн; ~ **сахар бөөн бөөн** чихэрт ётон.
КУСОК хэсэг, зүсэм, хэрчим, толгой; ~ **шелка толгой торго**; ~ **хлеба аяга хоол, үмх мах.**
КУСОЧЕК хэсэгхэн, зүсэмхэн.
КУСТ бут сөөг.
КУСТАРНИК бутас, сөөг; **заросший ~ом** бутас ургасан.
КУСТАРНИКОВ|ЙЙ бутлаг, сөөг; **~ые растение** бутлаг ургамал.
КУСТАРНИЧАТЬ 1. гараар хийх, гараар үйлдвэрлэх;
 2. бүдүүлэг ажиллах, бааз борог ажиллах.
КУСТАРНИЧЕСТВО бүдүүлэг ажиллагаа, бааз борог ажил.
КУСТАРН|ЙЙ 1. гар гараар хийсэн; **~ая промышленность** гар үйлдвэр; **~ое изделие** гараар хийсэн; 2. бүдүүлэг, бааз борог.
КУСТАРЬ гар үйлдвэрч.
КУСТИК 1. жижиг бут, сөөг; 2. *разг.* жорлон.
КУСТИСТ|ЙЙ өтгөн, сахлаг; **~ая пшеница** сахлаг буудай.
КУТАТЬ боох, ороох, дулаалах.
КУТАТЬСЯ биеэ ороох, дулаалах.
КУТЁЖ архидаан, наргиан.
КУТЙЛА архич, наргигч.
КУТИТЬ архидах, наргих.
КУТРОВЫЕ *бол.* чонын хорны овог.
КУТЬЯ бэрээсий.
КУХАРКА тогооч эхнэр.
КУХНЯ тогооны байшин, тогооны гэр, гал тогоо.
КУХОННЫЙ гал тогооны; ~ **газ** гал тогооны хиншүү.
КУЦЫЙ оготор, тоодон сүүлтэй.
КУЧА 1. овоо, бөөн, бөөм; ~ **снега** цасан овоо; 2. бөөн, олон; ~ **народа** бөөн хүн, олон хүн; ~ **детей** бөөн хүүхэд, олон хүүхэд; ~ **неприятностей** бөөн гай.
КУЧЕВ|ОЙ ~**ые** облака бөөн үүл.
КУЧЕР 1. дэлбэг, жолооч, улаач; 2. *разг.* жолооч, танил.
КУЧК|А 1. овоо, бөөм; 2. бүдэгхэн, хэсэгхэн; **собираться ~ами** хэсэгхэн, хэсэгхэнээрээ цуглах.
КУЧНЫЙ бөөн, шавааралдсан.
КУШ бөөн мөнгө, бүс мөнгө, бүс юм.
КУШАК бүс.
КУШАНЬЕ хоол, идээ.
КУШАТЬ идэх, зооглох.
КУШЕТКА 1. вандал ор; 2. дэртэй диваан.
КУЩЕНИЕ сахлаг ургах, өтгөн ургах.

ЛАБАЗНИК *бот.* туулайн тагнай.

ЛАБА́З 1. гурилын дэлгүүр; 2. бүхээг.

ЛАБИРИ́НТ хавис, онги, лабиринт.

ЛАБИ́ЛЬНЫЙ тогтворгүй.

ЛАБОРА́НТ лабораторич,

ЛАБОРА́НТКА лабораторич эмэгтэй.

ЛАБОРА́НТСКИЙ лабораторичийн,

ЛАБОРАТО́РИЯ лаборатори. ~ *бактериологическая* нян судлалын лаборатори; ~ *сернологическая* ийлдэс судлалын лаборатори;

ЛАБОРАТО́РНЫЙ лабораторийн;

ЛА́В||А I лав, хайлмаг, нурма; *потоки* ~ы хайлмагийн урсгал.

ЛА́ВА II морин цэргийн дайралт.

ЛАВИА́НА 1. цасан уруй, бөөн цас, цасан нураг; 2. тоо тоймгүй олон, харанхуй олон.

ЛАВЯ́РОВАНИЕ 1. салхи өөд, самрах; 2. булгах, бултан зайлах, зайлах.

ЛАВЯ́РОВАТЬ 1. (*онгоц*) салхи өөд самрах; 2. булгах, бултан зайлах, зайлах.

ЛА́ВКА I вандан, тууш сандал.

ЛА́ВКА II мухлаг, дэлгүүр.

ЛА́ВОЧКА I бяцхан бандан, бяцхан тууш саидал.

ЛА́ВОЧКА II бяцхан мухлаг, бяцхан дэлгүүр.

ЛА́ВОЧНИК дэлгүүрч, мухлагч, дэлгүүрийн эзэн, мухлагийн эзэн.

ЛАВР 1. лавр, лаавар; 2. лаавар тнтэм, лаавар чимэг; *почить на ~ах* амжилтандаа санаа амрах; ололгондоо ташуурах; *пожннать ~ы* амжилтынхаа үр шимийг эдлэх, ялсан буянаа эдлэх.

ЛАВРОВА́Й лаврын, лааврын; ~ *венец* лаавар тнтэм.

ЛА́ГЕРНЫЙ лагерийн, лаагарын; ~ *период* лагерийн үе.

ЛА́ГЕРЬ||Ь 1. лагерь, лаагар, хүрээ; *укреплённый* ~ бэхэлсэн лагерь, хүрээ; *учебный* ~ сургуулийн лагерь; *расположиться ~ем* лагерьлах; 2. лагерь, тал.

ЛАГУ́НА далайгаас тасарсан булан.

ЛАГО́ТЪС *бот.* хонлин.

ЛАГО́ПСИС *бот.* туулайн уруул.

ЛАД I 1. эв, эв нийц, таарамж, нийлэмж; *жить с кем-либо в ~ах* эв нийцтэй байх; *быть не в ~ах* эв нийцгүй байх; 2. янз, маяг; *на новый* ~ шинэ янзаар; *на свой* ~ өөрийнхөө маягаар, өөрийнхөөрөө; *дело идёт на ~ хэрэг* бүтэх тийшээ хандаж байна.

ЛАД II 1. цомнол; 2. үелээс.

ЛА́ДАН хөхөн, гүгээл; *дышать на ~* амьсгалын тоо хариугүй барагддаг дээрээ, дөнгөж амьтай голтой байх; *бежать как че́рт от ~а* үхтлээ айж зугтаах.

ЛА́ДАНКА сахиус.

ЛА́ДИТЬ 1. засах, эвлүүлэх; 2. хөглөх, хөг нийлүүлэх; 3. янших, чихний чийр болох.

ЛА́ДИТЬСЯ бүтээх, бүтэмжтэй байх, урагштай байх.

ЛА́ДНО за, болно; за яах вэ; ~, *будь по-твоему* за яах вэ, чинийхээр болог.

ЛА́ДН||ЬИЙ болохтой, зүгээр, сайн; ~а *жизнь* болохтой амьдрал.

ЛА́ДОН||Ь алга; *быть видным, как на ~н* алгаи дээр байгаа юм шиг ил харагдах.

ЛА́ДОШИ алга; *бить в ~* алгаа ташн.

ЛАДЬЕ́М *бот.* шүрэн үндэс.

ЛАДЬЯ́ I том завь.

ЛАДЬЯ́ II тэрэг.

ЛАЗАРЕ́Т цэргийн эмнэлгийн газар.

ЛАЗЕ́ЙК||А 1. завсар, нүх сүв; ~ *в заборе* хашааны шурган орох завсар; 2. арга сүв, нүх сүв; *ийтн ~у* арга сүв олох, нүх сүв олох; 3. арга мөр.

ЛАЗЕ́Р лазер.

ЛАЗИ́ТЬ 1. авирах, асах; 2. шургах, шурган орох.

ЛАЗОРЕВА́Й хөх цэнхэр, номнн хөх.

ЛАЗУ́РН||ЬИЙ хөх цэнхэр, номнн хөх; ~о *небо* номин хөх тэнгэр; ~о *море* хөх цэнхэр тэнгис.

ЛАЗУ́РЬ 1. хөх цэнхэр өнгө, номнн өнгө; 2. хөх цэнхэр будаг.

ЛАЗУ́ТЧИК туршуул, тагнуул.

ЛА́Й хуцах, хуцалдах.

ЛА́ЙКА I илэг.

ЛА́ЙКА II ангууч нохой.

ЛА́ЙКОВ||ЬИЙ илгэн; ~ые *перчаткн* илгэн бээлий.

ЛА́ЙМОВА́Й далдуу.

ЛА́К чий; *покрыть ~ом* чийдэх.

ЛАКА́НИЕ долоох, долоон идэх.

ЛАКА́ТЬ долоох, долоон идэх; ~ *молоко* сүү долоох.

ЛАКЕ́Й 1. зарц; 2. зарц, боол.

ЛАКЕ́ЙСК||ИЙ зарцын, боолын; ~а *натура* боолын шинж.

ЛАКЕ́ЙСТВО бялдуучлал, долдогнох.

ЛАКЕ́ЙСТВОВАТЬ бялдуучлах, долдогнох.

ЛАКИРОВА́НН||ЬИЙ чийтэй, чийдсэн; ~ые *ботинки* чийтэй ботинк гутал.

ЛАКИРОВА́ТЬ чийдэх, чий түрхэх, гоёчлох.

ЛАКИРОВА́КА 1. чийдэх, чийдлэх; 2. чий; *тусклая* ~ бүдэх чий.

ЛАКИРОВА́ЩИК чийдэгч.

ЛА́КОВ||ЬИЙ 1. чийний, чийтэй; ~ *раствор* чийний уусмал; 2. чийтэй, чийдсэн; ~а *обувь* чийтэй гутал.

ЛА́КОМИТЬСЯ амттай юм идэх, амтархан идэх, хужирлах; ~ *вареньем* чанамал жимс амтархан идэх.

ЛА́КОМКА амттай юманд дуртай хүн.

ЛА́КОМСТВО амттай идээ.

ЛА́КОМЫЙ амттай, хорхой хүрэм, арааны шүлс асгармаар; ~ *кусок* хорхой хүрэм юм.

ЛАКО́НИЗМ товч тодорхой.

ЛАКО́НИЧЕСКИЙ товч тодорхой, товч, цөөн үгтэй.

ЛАКО́НИЧНОСТЬ товч тодорхой байх, цөөн үгтэй байх.

ЛАКО́НИЧНЫЙ товч тодорхой, товч, цөөн үгтэй; ~ *стиль* товч тодорхой найруулга.

ЛАКТА́ЦИЯ сүү шимжих, сүүжих

ЛА́МА I тэмээн гөрөөс.

ЛА́МА II лам, Далай~ далай лам.

ЛАМА́ЙЗМ шарын шашин.

ЛА́МПА дэн, лаампа, чийдэн; *электрическая* ~ цахилгаан чийдэн; ~ *газоразрядная* цахилгаан чийдэн; ~ *дуговая* нуман цахилгаан чийдэн; ~ *кварца* хөх гэрлийн лаамп.

ЛАМПА́ДА,

ЛАМПА́ДКА, зул.

ЛАМПА́ДН||ЬИЙ зулын; ~о *масло* зулын тос.

ЛАМПА́С хавчаар, хажлага.

ЛА́МПОВ||ЬИЙ 1. дэнгийн; ~о *стекло* дэнгийн шил; 2. лаампын, лаампатай.

ЛА́МПОЧКА 1. бяцхан дэн, бяцхан лаампа; 2. чийдэнгийн шил; *электрическая* ~ чийдэнгийн шил.

ЛАНГУСТ лангуст.
ЛАНДСКНЕХТ хөлсний цэрэг, хөлсний хүн.
ЛАНДШАФТ төрх байдал, газар, ландшафт; горный ~ уулархаг газар; живописный ~ үзэсгэлэнтэй газар; ~ антропо-географический зохиомол ландшафт.
ЛАНДЫШ май цэцэг, хонхлой цэцэг.
ЛАНДЫШЕВЫЙ май цэцгийн, хонхлой цэцгийн.
ЛАНЦЕТ хоёр иртэй хутга.
ЛАНЦЕТНЫЙ хоёр иртэй хутгын.
ЛАНЬ марал гөрөөс.
ЛАПА 1. савар, гад; медвежья ~ баавгайн савар; ~ якоря бархагийн савар, зангууны савар; 2. шилмүүс; ~ы ели гачуурын шилмүүс.
ЛАПАРОСКОПИЯ хэвлий дурандах.
ЛАПИДАРНЫЙ товч; товч тодорхой.
ЛАПКА бяцхан савар.
ЛАПОТЬ долон маахай, дурсан маахай.
ЛАПТА лаптуу, бөмбөг цохих.
ЛАПЧАТКА хүрэн шарилж.
ЛАПЧАТНЫЙ 1. савар мэт, савралхуу; 2. сарьслаг савартай.
ЛАПША мянтууз, гурилтай шөл.
ЛАРЕК бүхээг; табачный ~ тамхины мухлаг.
ЛАРЕЦ гоё хайрцаг.
ЛАРЧИК бяцхан хайрцаг; ~ просто открывался цэцэрхэх хэрэггүй юм байжээ.
ЛАРИНГИТ төвөх үрэвсэх.
ЛАРИНГОТОМИЯ төвөхийг зүсэх.
ЛАРЬ авдар, хүнгэрцэг.
ЛАСКА I энхрийлэх.
ЛАСКА II оготныи чоно.
ЛАСКАТЕЛЬНЫЙ энхрийлсэн, эрхлүүлсэн, эрх; ~ое нмя энхрийлсэн нэр, эрх йэр;
ЛАСКАТЬ 1. энхрийлэх, эрхлүүлэх, таалах; 2. аятай байх, /нүдэнд/ дулаан байх, /чихий/ чимэг болох; ~ взор нүдэнд дулаан байх; ~ слух чихний чимэг болох; 3. санаа засах, сэтгэл тэжээх, биез хураах; ~ себя надеждой горилж сэтгэлээ тэжээх.
ЛАСКАТЬСЯ эрхлэх; ~ к матери эхдээ эрхлэх.
ЛАСКОВЫЙ энхрий, наалинхай, энхрэг, урин зөөлөн, эелдэг зөөлөн; ~ взгляд эелдэг зөөлөн харц, дулаан харц.
ЛАСТ хавтаг, хав загас мэтийн далайн амьтаны сэлүүр, хөл.
ЛАСТИК 1. ластик даавуу; 2. баллуур.
ЛАСТИТЬСЯ эрхлэх, наалдах.
ЛАСТОЧКА хараацай; деревенская ~ алтан хараацай; первая ~ түрүүчийн тэмдэг.
ЛАСТОЧКИН хараацайн; ~о гнездо хараацайн үүр.
ЛАТАТЬ нөхөөс тавих, нөхөх.
ЛАТВИЙСКИЙ латви, латвийн.
ЛАТЕКС латекс.
ЛАТЕНТНЫЙ далд.
ЛАТИНИСТ латинч, латин хэлний мэргэжилтэн.
ЛАТИНИЦА латин үсэг.
ЛАТИНСКИЙ латин; ~ язык латин хэл.
ЛАТИФУНДИЯ том эдлэн.
ЛАТКА нөхөөс.
ЛАТУК бот. зираа.
ЛАТУННЫЙ гуулин.
ЛАТУНЬ гууль.
ЛАТЫ хуяг.
ЛАТЫНЬ латин хэл.
ЛАТЫШ латыш хүн.
ЛАТЫШСКИЙ латышийн, латвийн; ~ язык латыш хэл.

ЛАУРЕАТ шагналтан; ~ Нобелевской премии Нобелийн шагналтан.
ЛАФЕТ их буугийн суурь, үхэр буугийн суурь.
ЛАЦКАН энгэр.
ЛАЧУГА муу байшин, овоохой, урц; бедная ~ ядуу муу байшин, хар овоохой.
ЛЯТЬ хуцах; собака лает нохой хуцаж байна.
ЛГАТЬ 1. худал хэлэх; лжет не краснеет жишим ч үгүй худал хэлнэ; барин тавин худал хэлнэ; 2. гөрдөх, гүжирдэх.
ЛГУН худалч хүн.
ЛГУНЯ худалч эмэгтэй.
ЛЕБЕДА шорной, загалмай өвс, луйл өвс.
ЛЕБЕДИНЫЙ хунгийн, хун шувууны; ~ая песня сүүлдчийн үйл, сүүлдчийн зохиол.
ЛЕБЕДЬ хун (шувуу).
ЛЕБЕЗИТЬ нялганах, шарвалзах.
ЛЕБЕДКА I эм хун.
ЛЕБЕДКА II эргүүлэг, дамарт эргүүлэг.
ЛЕБЯЖИЙ хун шувууны; ~ пух хун шувууны хээлүүр.
ЛЕВ I арслан; морской ~ далайн арслан.
ЛЕВ II лев (Болгарын мөнгөний нэгж).
ЛЕВАК зүүнтэн.
ЛЕВАЦКИЙ зүүний загиг зүүний нугалаа.
ЛЕВАЧЕСТВО зүүний үзэл, явуулга.
ЛЕВЕТЬ зүүн болох, зүүнтэн болох, зүүний үзэлтэн болох.
ЛЕВИЗНА зүүн, зүүний үзэл.
ЛЕВИТАЦИЯ жингүйдэх, жингүйдэж нисэх.
ЛЕВКОЙ манжуу цэцэг.
ЛЕВОБЕРЕЖНЫЙ зүүн биеийн, зүүн эргийн, голын буруу талын, голын урсгалын зүүн гар талын; ~ая сторона зүүн бие, голын урсгалын зүүн гар тал.
ЛЕВША солгой хүн.
ЛЕВЫЙ 1. зүүн, зүүн талын, буруу, буруу талын; ~ая рука буруу гар, солгой гар; ~ая сторона а) буруу тал; б) морь малын зөв тал; в) зүүний; ~ уклон зүүний хэлбэрэл.
ЛЕГАВЫЙ ~ая собака анч нохой.
ЛЕГАЛИЗАЦИЯ ил байдалтай болох, хуулиар зөвшөөрсөн байдалтай болох, хуульчдах.
ЛЕГАЛИЗОВАТЬ ил байдалтай болох, хуулиар зөвшөөрсөн байдалд оруулах, хуульчлах.
ЛЕГАЛИЗОВАТЬСЯ ил байдалтай болох, хуулиар зөвшөөрсөн байдалд орох.
ЛЕГАЛЬНО ил, хуулийн зөвшөөрөлтэйгөөр.
ЛЕГАЛЬНОСТЬ ил байдал, хуулиар зөвшөөрсөн байдал.
ЛЕГАЛЬНЫЙ хуулиар зөвшөөрсөн.
ЛЕГЕНДА 1. домог, түүх домог; 2. домог, үлгэр домог, үлгэр түүх; о нём рассказывают ~ы түүний тухай үлгэр домог хэлдэг болж; 3. таних тэмдэг.
ЛЕГЕНДАРНЫЙ 1. домгийн, үлгэр домог болсон, үлгэр түүхэнд гардаг; 2. гайхамшигт; ~ герой гайхамшигт баатар.
ЛЕГИОН 1. легион (зарим орны тусгай цэргийн ангийн нэр); 2. үй түм, тоо томшгүй.
ЛЕГИОНЕР легионч.
ЛЕГКО 1. хөнгөн, хялбар; ~ стунать хөнгөн гишгэх; 2. хөнгөн байх, хялбар байх; ~ понять его түүнийг ухахад хялбар; ~ сказать хэлэхэд амархан, хийхэд хэцүү.
ЛЕГКОАТЛЕТ хөнгөн атлетикч.
ЛЕГКОВЕРИЕ гэнэн зан, итгэмтгүй зан.
ЛЕГКОВЕРНЫЙ гэнэн, итгэмтгүй.
ЛЕГКОВЕСНЫЙ 1. хөнгөхөн, хөнгөн; 2. хөнгөмсөг, өнгөцхөн.
ЛЕГКОВОЙ хөнгөн, суудлын; ~ автомобиль суудлын машин.

ЛЕГКОМЫСЛЕННОСТЬ хөнгөмсөг зан, бодолгүй явдал, хөнгөн сэтгэл.

ЛЕГКОМЫСЛЕННЫЙ наагуур, хуумгай, өнгөцхөн, бодолгүй.

ЛЕГКОМЫСЛИЕ хөнгөмсөг зан, бодолгүй явдал, хөнгөн сэтгэл.

ЛЕГКОПЛАВКИЙ амархан хайлах, хайламтгай, хайлц сайтай.

ЛЕГОНЬКО аяархан, сэмээрхэн; ~ ударить аяархан цохих; ~ поднять сэмээрхэн өргөх.

ЛЕГЧА||ТЬ 1. багасах, сулрах, зөөлрөх; мороз ~ет хүйтэн зөөлөрч байна; 2. сайжрах, наашлах, хөнгөрөх; больному не ~ет өвчтөний бие хөнгөрөхгүй байна.

ЛЕГЧЕ, хөнгөн; хялбар; дерево ~ металла мод төмөрлөгөөс хөнгөн; час от часу не ~ цаашлах тусам дордоно.

ЛЕГК||ИЙ 1. хөнгөн; ~ая ноша хөнгөн үүрэг; 2. хөнгөн, хялбар; ~ способ хөнгөн арга; 3. хөнгөн, зөөлөн; ~ое наказание хөнгөн шийтгэл; ~ ветерок зөөлөн салхи; 4. өнгөцхөн, хөнгөмсөг, хуудам; ~ое поведение хөнгөмсөг зан; 5. нийцтэй; ~ характер нийцтэй хүн; 6. хөнгөн, хөл хөнгөн; ~ая промышленность хөнгөн үйлдвэр; ~ое вино зөөлөн дарс; девушка ~ого поведения янхан, банзал; лёгок ва помине сайн хүн санаагаар.

ЛЕГКОЕ уушиг; воспаление лёгких уушигны хатгалгаа.

ЛЕГКОСТЬ хөнгөн (*чапар*); ~ движения хөнгөн хөдөлгөөн; ~ в мыслях хөнгөмсөг бодол; хуудам явдал.

ЛЕГОЧН||ИЙ уушигны; ~ое заболевание уушигны өвчин; ~ая доля уушигны хэлтэр.

ЛЕД мөс; вечные льды мөнх мөс; толстый слой льда зузаан мөс; руки холодные, как ~ мөс шиг хүйтэн гар; ~ разбит, ~ сломан мөр гаргах, шав тавих; ~ тронулся ажил урагшиллаа, байдал тодорхой боллоо.

ЛЕДЕНЕ||ТЬ 1. мөсрөх, мөхөөлтөх, мөстөх; вода начинает ~ ус мөхөөлтөж байна; 2. даарах, бээрэх; руки ~ют гар бээрч байна; кровь ~ет оройны үс орвойно.

ЛЕДЕНЕЦ мөсөн чихэр.

ЛЕДЕНИ||ТЬ хөргөх, хүйт даалгах, хайрах; ветер ~т лицо жавар нүүр хайрна.

ЛЕДНИК I мөсөн гол, мөсөн оргил, уулын оройн мөс.

ЛЕДНИК II мөсөн зoorь.

ЛЕДНИКОВЫЙ мөсөн; ~ период мөсөн галав.

ЛЕДОВИТЫЙ мөсөн; Северный ~ океан Хойд мөсөн далай.

ЛЕДОВ||ОЙ ~ое плавание мөстэй усанд хөвөн явах.

ЛЕДОВЫЙ мөсөн дээр, мөстэй усанд.

ЛЕДОКОЛ мөс хагалагч онгоц.

ЛЕДОСТАВ гол мөрөн хөлдөх.

ЛЕДОХОД цөн.

ЛЕДЫШКА хэсэгхэн мөс

ЛЕДЯН||ОЙ 1. мөсөн; ~ая гора мөсөн уул; 2. мөсөн, мөст; ~ая вершина мөст оргил; 3. хүв хүйтэн, цэв хүйтэн, мөхөөлдсөн; ~ая вода цэв хүйтэн ус; 4. даарчсан, бээрчсэн; ~ые пальцы бээрсэн хуруу; 5. хүйтэн; ~ взгляд хүйтэн харц.

ЛЕЖАЛЫЙ хуучирсан, хуучиртлаа хэвтсэн; ~ товар хуучирсан бараа.

ЛЕЖАНИЕ хэвтэх.

ЛЕЖАНКА хаиз, халуун хэвтэр.

ЛЕЖАТЬ 1. хэвтэх; ~ на боку хажуудан хэвтэх; 2. хэвтэх, өвдөн хэвтэх; 3. байх; книга лежит на столе ном шнрзэн дээр байна; 4. орших, байх; город лежит на берегу реки хот голын эрэгт оршино; 5. хүлээх, үүрэх; ответственность за это лежит на правительстве үүний хариуцлагыг засгийн газар үүрнэ; все дело лежит на нём хамаг хэргийг тэр үүрч байна; 6. (*санаа*) зовох; ~ на душе санаа зовоох; ~ на совести сэтгэлд

цэв оруулах; ~ в основе суурь болох; душа не лежит дур хүрэхгүй, таалагдахгүй.

ЛЕЖАЧ||ИЙ хэвтээ, хэвтэгч, хэвтэж байгаа; ~ие деревья хэвтээ мод; ~ камень хэвтээ чулуу.

ЛЕЖЕБОКА залхуу хүн, залхууран хэвтэгч.

ЛЕЖК||А 1. хэвтэр, хэвтэш; 2. удаан хэвтэх; лежать в ~у өвдөж удаан хэвтэх.

ЛЕЗВИЕ ир; ~ ножа хутганы ир.

ЛЕЗТЬ 1. авирах, асах, гарах; ~ на гору ууланд гарах; 2. орох, түрэн орох, шурган орох; ~ в воду усанд орох; 3. уудлах, уудлан авах; ~ в карман за табаком тамхи авахаар халаасаа уудлах; 4. оролцох; ~ не в свое дело хөндлөнгийн хэрэгт оролцох; 5. багтах, таарах; сапог не лезет на ногу гутал хөлд багтахгүй байна; 6. ноцох, төвөглөх; ~ с пустяками дэмий хэргээр төвөгдөх; 7. унах, сэмрэх; волосы лезут үс унана; материя лезет бес эмэрнэ; ~ из кожи вои махран зүтгэх; ~ в карман за словом үг олж ядах.

ЛЕЙБОРИСТСКИИ лейборист; ~ая партия лейборист нам.

ЛЕЙБОРИСТ лейборист.

ЛЕЙБЛ шошго.

ЛЕЙКА цутгуур, услуу.

ЛЕЙКОЦИТ цусны цагаан бөөм, цусны цагаан бөмбөлөг.

ЛЕЙКОЗ цагаан эсийн хавдар.

ЛЕЙКОПЕНИЯ цагаан эс цөөрөх.

ЛЕЙКОПЛАСТЫРЬ шархны лент.

ЛЕЙТЕНАНТ дэслэгч; старший ~ ахлагч дэслэгч; младший ~ бага дэслэгч.

ЛЕЙТМОТ|В 1. товойлгох аялга (*хөгжмийн зохиолд байн байн давтдаг гол аялга*); 2. гол утга, үндсэн баримт.

ЛЕКАЛО 1. угалзан шугам, муруй шугам, татахад хэрэглэх шугам; 2. хэв.

ЛЕКАРСТВЕНН||ИЙ эмийн; ~ые растения эмийн ургамал; ~ая аллергия эмийн харшил.

ЛЕКАРСТВО эм; прописывать ~ эм бичиж өгөх; принять ~ эм уух; сильно действующее ~ хатуу эм.

ЛЕКАРЬ эмч, оточ.

ЛЕКСИКА үгийн сан; үг (аливаа хэлний буюу зохиолчийн зохиолд гардаг бүх үгс) ~ монгольского языка монгол хэлний үгийн сан.

ЛЕКСИКОГРАФ толийн зүйч; толь зохиогч.

ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКИИ толийн зүйн; толь зохиох; ~ая работа толь зохиох ажил.

ЛЕКСИКОГРАФИЯ толийн зүй (толь зохиох онол практик).

ЛЕКСИКОЛОГИЯ үгийн сангийн зүй (хэлний үгсийн бүрэлдэхүүнийг судлах ухаан).

ЛЕКСИКОН 1. толь бичиг; 2. хэл үг; у него богатый ~ баялаг хэлтэй хүн.

ЛЕКСИЧЕСКИЙ үгсийн; үгийн сангийн; ~ состав языка хэлний үгсийн бүрэлдэхүүн.

ЛЕКТОР лектор; лекц уншигч.

ЛЕКТОРИЙ 1. лекций газар; 2. лекций тасалгаа.

ЛЕКТОРСКИЙ лекторын.

ЛЕКЦИОННЫЙ лекцийн; ~ зал лекцийн танхм.

ЛЕКЦИЯ лекци; публичная ~ нийтийн лекци.

ЛЕЛЕЯТЬ 1. бөмбийлөх, энхрийлэх; 2. санагалзах; ~ надежду найдан санагалзах.

ЛЕНИВЕЦ залхуу хүн; залхуу хойрго хүн.

ЛЕНИВ||ИЙ залхуу, хойрго, хашнн; ~ человек залхуу хүн; ~ая лошадь хашин морь.

ЛЕНИНЕЦ ленинч, лениний сурталтан.

ЛЕНИНИЗМ ленинизм, лениний сургаал.

ЛЕНИТЬСЯ залхуурах, хойргоших, хашгнгах.

ЛЕНОК зэвэг (загас).

ЛЕНОСТЬ залхуурал, хойрго явдал, залхуу зан.

ЛЕНТА 1. тууз; *шёлковая* ~ торгон тууз; *клейкая* ~ наадламхай тууз; 2. тасам; лент; *телеграфная* ~ цахилгаан мэдээний лент.

ЛЕНТОЧНИ|ЫЙ туузын; ~**ое** производство туузын үйлдвэрлэл.

ЛЕНТЯЙ залхуу хүн, хойрго хүн, хашин хойрго хүн.

ЛЕНТЯЙКА хойрго эмэгтэй.

ЛЕНТЯЙНИЧАТЬ залхуурах, хойргоших, хашигнах.

ЛЕНЦ|А с ~ой залхуувтар; залхуухан; **человек** с ~ой залхуувтар хүн.

ЛЕНЧИК эмээлийн мод.

ЛЕНЬ 1. залхуу, залхуу хүрэх; **меня обуяла** ~ залхуу хүрээд болдоггүй; **побороть в себе** ~ залхуугаа дийлэх; 2. залхуутай байх; ~ **пойти** явах залхуутай байна; **все, кому не** ~ дуртай хүн бүхэн.

ЛЕНЕЦ бот. майлингар.

ЛЕОПАРД ирвэс.

ЛЕПЕСТОК (цэцгийн) дэлбээ, хэлтэс; ~ **розы** цэцгийн дэлбээ.

ЛЕПЕТ шулганаан, шулганах; **детский** ~ хүүхэд шулганах; ~ **ручья** горхины шулганах.

ЛЕПЕТАНИЕ шулганах, шулганалт.

ЛЕПЕТАТЬ шулганах; **ребенок лепечет** хүүхэд шулганана.

ЛЕПЕШКА 1. бин; 2. хавтгай үрэл.

ЛЕПИТЬ 1. шавах, шавраар хийх; 2. барих; ~ **гнездо** үүр барих; 3. наах; ~ **марки на конверт** дугтуйд марк наах.

ЛЕПИТЬСЯ шавах, шавааралдах, наалдах.

ЛЕПКА|А шавах, шавраар хийх; **заниматься** ~ой шавраар юм хийх; шавраар юм хийж сурах..

ЛЕПН|ОЙ 1. шавсан, шавж хийсэн; ~**ые украшения** шавж хийсэн чимэглэл; 2. баримал чимэгтэй, барималтай; ~ **потолок** баримал чимэгтэй адар.

ЛЕПТ|А нэмэр, хандив; **внести свою** ~у нэмэр хандиваа өргөх

ЛЕС 1. ой, ой мод; **дремучий** ~ харанхуй ой; 2. мод; **строеной** ~ барилгын мод; **сплавлять** ~ мод урсгах; ~ **рубят** — **щепки** летят далайд дусаал гарз болохгүй; их хэрэгт бага хэрэг үрэгдэнэ.

ЛЕС|А I (*барилгын*) шат; **здание** в ~ах эргэн тойрон шат тавьсан барилга.

ЛЕСА II загасны дэгээний утас.

ЛЕСЕНКА бяцхан шат.

ЛЕСИСТ|ЫЙ ойрхог, ойлог, ой модтой; ~**ая местность** ойрхог нутаг.

ЛЕСКА загасны дэгээний утас.

ЛЕСНИК ойн цагдаа,

ЛЕСНИЧЕСТВО ойн хэлтэс.

ЛЕСНИЧИЙ ойн хэлтсийн ажилтан.

ЛЕСН|ОЙ ойн, ойн модны; ~**ое хозяйство** ойн аж ахуй; ~ **пожар** ойн түймэр; ~ **ниститут** ойн дээд сургууль, ой судлах хүрээлэн

ЛЕСОВОД модны мэргэжилтэн.

ЛЕСОВОДСТВО ой модны судлал.

ЛЕСОЗАГОТОВИТЕЛЬНЫЙ мод бэлтгэлийн.

ЛЕСОЗАГОТОВКИ мод бэлтгэл.

ЛЕСОЗАЩИТА ой хамгаалалт.

ЛЕСОМАТЕРИАЛЫ юм хийх мод, хэрэглэгдэхүүн мод.

ЛЕСОНАСАЖДЕНИЕ 1. мод тарих; 2. таримал мод

ЛЕСОП|ЛКА модны завод, мод хөрөөдөх завод.

ЛЕСОП|ЛЬНЫЙ мод хөрөөдөх; ~ **завод** мод хөрөөдөх үйлдвэр.

ЛЕСОПОЛОСА зурвас ой мод.

ЛЕСОПРОМ|ШЛЕННОСТЬ модны үйлдвэр.

ЛЕСОРУБ мод огтлогч.

ЛЕСОСЁКА мод огтлох газар.

ЛЕСОСЦ|АВ мод урсгах.

ЛЕСОСТЕПНОЙ ойтой хээрийн; ~ **район** ойтой хээр газар.

ЛЕСОСТЕПЬ ойтой хээр.

ЛЕСОТУНДРА ойт тундра.

ЛЁСС алтан хиймэрлэг.

ЛЁСТНИЦ|А шат; **приставная** ~ түшүүлдэг шат; **чёрная** ~ арын шат; **подниматься** по ~е шатаар гарах; **спускаться** по ~е шатаар буух.

ЛЁСТНИЧН|ЫЙ шатны; ~**ая ступенька** шатны гишгүүр.

ЛЁСТН|ЫЙ тааламжтай, бахдалтай; ~**ая оценка** тааламжтай үнэлэлт.

ЛЕСТ|Ь зусар; **говорить без всякой** ~н огт гоёлчлохгүй хэлэх.

ЛЕСХОЗ (*лесное хозяйство*), ойн аж ахуй.

ЛЕТА 1. нас; **сколько вам лет?** та хэдэн настай вэ? **во цвете лет** идэр насандаа; **ид дунд насандаа**; **средних** ~ дунд насны; **на старости лет** өтөлсөн хойноо; **развитой** не по ~м нас бага боловч ухаан нээсэн; **с самых детских лет** хар бага наснаасаа; 2. жил, он жил; **пять лет** таван жил; **прошло много лет** олон жил өнгөрөв, он жил удав

ЛЕТАЛЬНЫЙ үхэлд хүргэх, үхлийн.

ЛЕТАРГ|ЧЕСКИЙ үхширэх өвчний, үхширсэн, үхширэх; ~ **сон**, үхширсэн нойр.

ЛЕТАРГ|Я үхширэх өвчин, үхширэл.

ЛЕТАТЕЛЬНЫЙ нисэх, нисдэг; ~ **аппарат** нисэх аппарат

ЛЕТЕТЬ 1. нисэх, нисэж байх; 2. давхих, гүйх, харайх; ~, **сломя** голову нүүр нүдгүй гүйх; 3. үсрэн унах; ойчих; ~ **со стула** сандлаас ойчих; 4. нисэх мэт өнгөрөх; **время летит** цаг нисэх мэт өнгөрнө.

ЛЕТН|ИЙ зуны, зун цагийн; ~**яи** пора зуны цаг; ~ **костюм** зуны хувцас; ~ **отдых** зуны амралт; ~**ая** **жара** зуны халуун

ЛЕТН|ЫЙ 1. нисч болох, нисэхэд тохиромжтой, нислэгийн; ~**ая** **погода** нисч болох цаг уур; 2. нисэх онгоцны; ~**ая** **школа** нисэх онгоцны сургууль

ЛЕТО зун, зун цаг; **бабье** ~ намрын шар нар.

ЛЕТОК зөгийн үүрийн үүд.

ЛЕТОМ зун, зундаа, зун цагт.

ЛЕТОП|СЕЦ он дараалсан бичиг зохиогч.

ЛЕТОП|СНЫЙ он дараалсан бичгийн; ~ **свод** он дараалсан бичгийн цуглуулбар.

ЛЕТОПИСЬ 1. он дараалсан бичиг; *древнерусская* ~ эртний оросын он дараалсан бичиг; 2. түүх; ~ **военной славы** цэргийн ялалтын түүх.

ЛЕТОСЧИСЛЕНИЕ он тоолол; *христианское* ~ христосын он тоолол, аргын тоолол.

ЛЕТУН 1. нисэгч; 2. ажил солх дуртай хүн.

ЛЕТУЧ|ИЙ 1. нисэгч, нисдэг; 2. түргэн ширгэдэг; ~**ие** **эфирные** масла түргэн ширгэдэг эфирийн тос; 3. түр зуурын, ~**ее** **собрание** түр зуурын хурал; ~**ая** **мышь** сарьсан багваахай

ЛЕТУЧКА 1. товч мэдээтэй хуудас; 2. түр зуурын хурал.

ЛЕТЧИК нисэгч, нисдэг; **школа** ~ов нисэгчийн сургууль.

ЛЕЧЕБНИК эмийн судар.

ЛЕЧЕБНИЦА эмнэлгийн газар; *детская* ~ хүүхдийн эмнэлгийн газар

ЛЕЧЕБН|ЫЙ эмнэлгийн, эмнэх; ~**ое** **учреждение** эмнэлгийн байгууллага; ~**ые** **воды** эмчилгээний ус; ~**ое** **свойство** эмчилгээний чанар.

ЛЕЧЕНИЕ эмнэлэг, эмчлэг, анагаах; ~ **электричеством** цахилгаанаар эмчлэх; ~ **гормональное** даавраар эмчлэх.

ЛЕЧИТЬ эмчлэх, анагаах, эмнэх; ~ **лекарствами**; эмээр анагаах; ~ **туберкулёз** сүрьеэ анагаах

ЛЕЧИТЬСЯ эмчлүүлэх, эмнүүлэх, анагаагдах, эмнэх, аргалах; ~ у **кого-либо** хүнээр эмнүүлэх; ~ **чем-либо** нэг юмаар аргалах

ЛЕЧЬ 1. хэвтэх; 2. бүрхэх; 3. оногдох, тусах, дарах; **ответственности ляжет на него** хариуцлага нь түүнд оногдоно; 4. орж явах, барьж явах; ~ **на новый курс** өөр чиг барьж явах.

ЛЁШИЙ ойн эзэн, ойн савдаг.

ЛЕЩ зоодой загас, хайга.

ЛЁН I маалинга.

ЛЁН II ~ **горный шөрмөсөн чулуу**.

ЛЁСС (*геол*) химэрлэг.

ЛЁТ нисэх; **на лету** 1. нисэж байхад нь; 2. явуут дунд нь.

ЛЁТЧИЦА нисэгч эмэгтэй.

ЛЖЕНАУКА хуурамч шинжлэх ухаан.

ЛЖЕНАУЧНЫЙ хуурамч шинжлэх ухааны.

ЛЖЕСВИДЕТЕЛЬ хуурамч гэрч.

ЛЖЕСВИДЕТЕЛЬСТВО хуурамч гэрчлэх.

ЛЖЕУЧЕНИЕ хуурамч сургаал.

ЛЖЕЦ худалч.

ЛЖИВОСТЬ хуурамч, худал.

ЛЖИВЫЙ худал, хуурмаг, худал хуурмаг; ~**ое** **заявление** худал хуурмаг мэдэгдэл.

ЛИ (ЛЬ) I уу, юу; **вряд** ~ хай даа; **едва** ~ юу бол доо; **едва** ~ не бараг; **арай л**; **мало** ~ бага гэж үү

ЛИ (ЛЬ) II уу, алин боловч, уу, эсэхүл, уу; **рано** ~, **поздно**, **но приду эрт**, **орой алин боловч ирнэ**; **видел** ~ **он это алин не видел** — **неизвестно** тэр үүнийг харсан уу, үгүй юу, мэдэхгүй; **сегодня** ~, **завтра ли** өнөө юу, маргааш уу.

ЛИАНА ороонго, чөдөр ургамал.

ЛИБЕРАЛ I либерал, либерализмыг баримтлагч; 2. либерал намын гишүүн; 3. эвлэрэнгүй үзэлтэн

ЛИБЕРАЛЬНИЧАТЬ эвлэрэнгүй үзэл гаргах, хэт хүлцэх.

ЛИБЕРАЛЬНЫЙ I либерал; ~**ая партия** либерал нам; ~ **взгляд** либерал үзэл; 2. эвлэрэнгүй, хүлцэнгүй; ~**ые речн** хүлцэнгүй үг.

ЛИБО нэг бол, эсэхүүд, уу, үү; ~ **ухать**, ~ **остаться** нэг бол явах, нэг бол үлдэх; ~ **тот** — **другой** энэ нь үү, нөгөөдөх нь үү.

ЛИБРЕТТО цомог зохиол, сэдэв зохиол (*дуурь, хөгжмийн зохиолын үг*).

ЛИВЕНЬ ширүүн бороо, аадар бороо.

ЛИВЕР хярамцаг, гэдэс дотор; **телячий** ~ тугалын хярамцаг.

ЛИВЕРНЫЙ хярамцгийн, гэдэс дотроор хийсэн.

ЛИВРЁЯ зарцын хувцас, хаалгачийн хувцас.

ЛИГА холбоо, нэгдэл; ~ **Наций Олон Үндэстний Холбоо**.

ЛИГАТУРА I холио, хайлш, холиотой металл.

ЛИГАТУРА II нийлмэл үсэг.

ЛИГНИТ хүрэн нүүрс.

ЛИДЕР I удирдагч; ~ **партии** намын удирдагч; 2. магнай; ~ **турнира** тэмцээний магнай.

ЛИДЕРСТВО I удирдах, удирдагч болох; 2. магнайлах; магнайлах.

ЛИДИРОВАТЬ магнайлах.

ЛИЗАТЬ долоох, нахилзах, долдгонох.

ЛИЗИНГ санхүүгийн түрээс, лизинг.

ЛИЗИНГОДАТЕЛЬ түрээслүүлэгч.

ЛИЗИНГОПОЛУЧАТЕЛЬ түрээслэгч.

ЛИЗНУТЬ долоогоод авах, долоочлох.

ЛИЗОБЛЮД улы нь долоогч, зусарч, долигонуур.

ЛИЗОБЛЮДНИЧАТЬ улы нь долоох, зусардах, долигонох.

ЛИК нигуур, гэгээ, царай, дүр.

ЛИКВИДАТОР ликвидатор, устгагч.

ЛИКВИДАЦИОННЫЙ устгах, татан буулгах; ~**ая комиссия** татан буулгах комисс

ЛИКВИДАЦИЯ 1. устгах, устгалт; ~ **безграмотности** бичиг үсэг үл мэдэх явдлыг устгах; 2. татан буулгах, дуусган буулгах; ~ **треста** трестийг татан буулгах; ~ **дел** хэргийг дуусган буулгах.

ЛИКВИДНОСТЬ хөрвөх чадвар.

ЛИКВИДИРОВАТЬ 1. устгах, үгүй хийх; 2. татан буулгах, дуусган татах, ~ **свои дела** хэргээ дуусгах.

ЛИКЁР ликёр дарс.

ЛИКЁРНЫЙ ликёрийн; ~**ая рюмка** ликёрийн жүнэ.

ЛИКОВАНИЕ хөхөх, хөөрөх.

ЛИКОВАТЬ хөхөх, хөөрөх; **народ ликует** ард түмэн хөөрнө; **сердце ликует** сэтгэл хөөрнө.

ЛИЛИПУТ одой хүн.

ЛИЛИЯ сараана, сараанын цэцэг.

ЛИЛОВЫЙ хөх ягаан.

ЛИМАН мөрний адгийн булан.

ЛИМИТ хэмжээ хязгаар; ~ **импорта** гадаадаас бараа оруулах хэмжээ хязгаар; **максимальный** ~ хамгийн их хэмжээ хязгаар.

ЛИМИТИРОВАТЬ хэмжээ хязгаар тогтоох.

ЛИМИТНЫЙ хэмжээ хязгаар болох, хэмжээ хязгаартай; ~**ые цены** хэмжээ хязгаар болох үнэ.

ЛИМОН нимбэг.

ЛИМОНАД нимбэгийн ундаа.

ЛИМОННЫЙ нимбэгийн; ~ **сок** нимбэгийн шүүс; ~**ая кислота** нимбэгийн хүчил.

ЛИМУЗИН лимузин тэрэг, тансаг машин.

ЛИМФА тунгалаг (хүн амьтны бүхий биед тарж байдаг шингэн зүйл).

ЛИМФАТИЧЕСКИЙ тунгалагийн; ~ **проток** шар усны урсуур.

ЛИНГВИСТ хэлний шинжлэлч.

ЛИНГВИСТИКА хэлний шинжлэл; **общая** ~ ерөнхий хэлний шинжлэл.

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ I хэлний шинжлэлийн; ~**ое исследование** хэлний шинжлэлийн шинжилгээ; 2. хэлний; ~**ие явления** хэлний үзэгдэл.

ЛИНЕЙКА шугам; **тетрадь в косую** ~у ташуу шугамтай дэвтэр; **логарифмическая** ~ **логарифмын** шугам.

ЛИНЕЙНЫЙ I уртын, шугамын, зураасан; ~ **поток** шугаман урсгал; ~**ые меры** уртын хэмжүүр; 2. жагсаалын; ~**ые войска** жагсаалын цэрэг; ~ **корабль** жагсаалын онгоц.

ЛИНЗА I галт шил; 2. линз.

ЛИНИЯ I шугам зураас; **прямая** ~ шулуун шугам; ~ **горизонтальная** хэвтээ шугам; 2. чиг, чиглэл, хил, зааг; ~ **горизонта** газар тэнгэрийн зааг; ~ **прицела** шагайх чиг; 3. шугам, эгнээ; ~ **укрепления** бэхлэлтийн шугам; 4. зам, шугам; **пароходная** ~ галт, хөлөг онгоцны зам; ~ **электропередачи** цахилгаан дамжуулах шугам; 5. тал, шугам, зүг; **по профсоюзной** ~и үйлдвэрчний эвлэлийн шугамаар; 6. зураа; ~ **лонаточная** далны зураа.

ЛИНКОР жагсаалын онгоц.

ЛИНОВАЛЬНЫЙ шугамдах; ~**ая машина** шугамдах машин.

ЛИНОВАННЫЙ шугамтай; шугамдсан; ~**ая бумага** шугамтай цаас.

ЛИНОВАТЬ шугамдах,

ЛИНОЛЕУМ зузаан хулдаас, линолеум.

ЛИНОТИП линотип (*үсэг мөр мөрөөр нь цутгадаг машин*).

ЛИНОТИПНЫЙ линотипын; ~ **набор** линотипын өрлөг.

ЛИНТ хөөвөр; ~ **хлопковый** хөвөнгийн хөөвөр.

ЛИНЧ суд ~а линчийн шүүх.
ЛИНЬКА гуужих, зулмаа, хөөвөр.
ЛИНОЧИЙ онгодог, гандга, будаг нь гардаг.
ЛИНЯЛЬИЙ өнгө алдсан, онгосон, гандсан.
ЛИНЯНИЕ гуужих, зулмаа.
ЛИНЯТЬ 1. өнгө алдах, онгох, гандах; 2. хөөвөрлөх, гуужих, зулмаа.
ЛИПА I далдуу мод, зөөлөн цагаан мод.
ЛИПА II хуурамч юм.
ЛИПАРИТ минер. аралж.
ЛИПИДЫ өөх, липид.
ЛИПКИЙ наалданги, наалдангир; ~ая грязь наалданги шавар.
ЛИПНУТЬ 1. наалдах; платье, насквозь промокнуло от дождя, липло к телу бороонд нэвтэрсэн хувцас биенд наалдав; 2. наалдах; наалдаад салахгүй байх, салахгүй хоргоох.
ЛИПОВЫЙ I далдуугийн, зөөлөн цагаан; ~ цвет далдуугийн цэцэг.
ЛИПОВЫЙ II хуурамч; ~ая работа хуурамч ажил.
ЛИПУЧКА бот. ноцоргоно.
ЛИРА I 1. лир хөгжим (эртний грекийн чавхдаст хөгжим); 2. яруу найргийн сүлд.
ЛИРА II лир зоос (Италийн мөнгөний нэгж).
ЛИРИЗМ 1. уянга, уянгат чанар; 2. уялалт сэтгэл, уярал.
ЛИРИК утга уянгач.
ЛИРИКА 1. утга уянга; 2. утга уянгын зохиол; 3. уялалт сэтгэл, уярал.
ЛИРИЧЕСКИЙ 1. утга уянгат, уянгат, утга уянгын; ~ое стихотворение утга уянгын шүлэг; 2. утга уянгын, уянгат, уянгат хоолойтой; ~ тенор уянгат цээл хоолой; 3. уялалт, уяралтай; ~ое отступление а) утга уянгын гажилт; гажих уянгалан өгүүлэх; б) яриандаа болж шал ондоо юм хэлэх.
ЛИС|А үнэг; ~ой прихидываться үнэг шиг шарваганах; үнэгэн заль гаргах; хитрый как ~ үнэг шиг зальтай
ЛИСЁНОК гавар (үнэгний зулзага).
ЛИС|ИЙ үнэгний; үнэгэн; ~ья шапка үнэгэн малгай; ~ мех үнэгний арьс.
ЛИС|ИЦА үнэг; эм үнэг; чёрно-бурая ~ халтар үнэг.
ЛИС|ИЧКА үнэгхэн, бяцхан үнэг.
ЛИС|ИЧКИ үнэгэн мөөг.
ЛИСТ I навч; зелёные ~ья ногоон навчис; дрожать как осинный ~ улиасны навч шиг чичрэгнэх.
ЛИСТ II 1. хуудас, гөлөм; ~ из тетради дэвтрийн хуудас; ~ железа гөлөм төмөр; ~ гофрированный долгионтой хуудас; 2. хуудас; авторский ~ зохиогчийн хуудас; 3. бичиг баримт; хуудас; опросный ~ байцаах хуудас. 4. ~ ожидания хүлээлгэнд.
ЛИСТАЖ хэвлэлийн хуудасны тоо.
ЛИСТАТЬ хуудас эргүүлэх; ~ страницы хуудас эргүүлэх.
ЛИСТВА навчис, навч намаа, навч нахиа; молодая ~ шинэ навчис; залуу навчис.
ЛИСТВЕННИЦА шинэс.
ЛИСТВЕННЫЙ навчит; ~ лес навчит мод, навчит ой.
ЛИСТОВКА агитационная ~ ухуулах хуудас.
ЛИСТОВ|ОЙ нимгэн хавтгай, навчин гөлөм, хуудсан; ~ табак навчин тамхи; ~ое железо гөлөм төмөр.
ЛИСТОК I бяцхан навч.
ЛИСТОК II хуудас; контрольный ~ шалгах хуудас.
ЛИСТОПАД навч унах; навч зулгарах.
ЛИТАВРЫ яруу хэнгэрэг.
ЛИТЕЙНАЯ цутгах газар.
ЛИТЕЙН|ЫЙ цутгах, цутгадаг; ~ завод цутгах завод; ~ая форма цутгах хэв; ~ые поддоны хэвийн суурь

ЛИТЕЙЩИК цутгагч, цутгуурч.
ЛИТЕР үнэ төлбөргүй буюу хөнгөлөлттэй явах үнэмлэх.
ЛИТЕРА үсэг, үсгийн хэв.
ЛИТЕРАТОР зохиолч, бичгийн хүн.
ЛИТЕРАТОРСКИЙ зохиолчийн, бичгийн хүний.
ЛИТЕРАТУР|А утга зохиол, зохиол; художественная ~ уран зохиол; теория ~ы утга зохиолын онол; политическая ~ улс төрийн зохиол.
ЛИТЕРАТУРН|ЫЙ 1. утга зохиолын, зохиолын, бичгийн; ~ язык бичгийн хэл; 2. бичгийн хэлний; ~ стиль бичгийн хэлний найруулга; ~ое выражение хэлний хэллэг, бичгийн хэлний үг; 3. зохиолчийн, бичгийн хүмүүсийн; ~ые круг зохиолчдын хүрээ; бичгийн хүмүүс.
ЛИТЕРАТУРОВЕД утга зохиолч, утга зохиол судлагч.
ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ утга зохиолын судлал.
ЛИТЕРН|ЫЙ, үсэгтэй; ~ая лежанка үсгээр тэмдэглэсэн лоож.
ЛИТОВЕЦ литв хүн.
ЛИТОВКА 1. литв эмэгтэй; 2. гар хадуур.
ЛИТОВСКИЙ литв, литвийн; ~ язык литва хэл.
ЛИТОГЕНЕЗ чулуулаг үүсэх үйл явцын цогц.
ЛИТОГРАФ чулуун барч.
ЛИТОГРАФИРОВАТЬ барлах, чулуун бараар хэвлэх.
ЛИТОГРАФИЯ 1. чулуун хэв, чулуун бар; 2. чулуун барт үйлдвэр; 3. чулуун барын зураг.
ЛИТОГРАФСКИЙ чулуун барын.
ЛИТОЙ цутгамал, цутгасан; ~ые изделя цутгамал эдлэл.
ЛИТР литр (ээлхүүний хэмжүүр).
ЛИТРОВ|ЫЙ литрийн; ~ая бутылка литрийн шил.
ЛИТЬ I 1. асгах, цутгах, хийх; ~ воду ус асгах; 2. асгарах, цутгарах; гоожих; дождь льёт бороо цутгаж байна; 3. анхилах, цацрах; лампа льёт свет дэнгийн гэрэл цацарна.
ЛИТЬ II цутгах, ~ пушки их буу цутгах.
ЛИТЬЕ I цутгах; 2. цутгамал (эдлэл); чугунное ~ ширмэн цутгамал
ЛИТЬСЯ 1. асгарах, гоожих; кровь льётся из раны шархнаас цус гоожно; 2. цацрах, хангинан жингэнэх; песня лилась дуу хангинан жингэнэнэ.
ЛИФТ өргүүр; лифт; өргөдөг шат.
ЛИФТЕР өргүүрч; лифтч.
ЛИФЧИК хөхөвч, хүүхдийн мөрөвч; цээжний даруулга.
ЛИХАЧ идэрхэгч, хавархагч.
ЛИХАЧЕСТВО идэрхэгч зан; хавархсан явдал.
ЛИХВ|А с ~ой бардаагаар, илүүдэлтэйгээр; хватит с ~ой бардаагаар хүрнэ.
ЛИХО I муу; не номинал меня ~м намайг битгий муу хэлээрэй.
ЛИХО II идэрхэг, хавархаг.
ЛИХОДЕЙ хорлогч.
ЛИХОЙМСТВО хахууль авах; хүү үржүүлэх; мөнгө хүүлэх.
ЛИХ|ОЙ I муу, хорон; ~а беда начало эхлэх л хэцүү байдаг.
ЛИХОЙ II идэрхэг, хавархаг, эрдүү; ~ вид идэрхэг байдал.
ЛИХОРАДИТЬ халуурах, чичрэглэх.
ЛИХОРАДК|А чичрэг; перемежающаяся ~ улирах чичрэг, хумхаа, догонцог халуурал; приступ ~и чичрэг хөдлөх.
ЛИХОРАДОЧН|ЫЙ 1. халууны, чичрэгийн, халуунтай; ~ озноб халуурч жихүүцэх; 2. тэвчээдсан; ~ое нетерпение тэвчээдэн хүлээх.
ЛИХОСТЬ идэрхэг явдал, хавархаг зан, эрдүү.
ЛИЦЕВАТЬ эргүүлэн оёх, дотры нь гадагш гарган оёх,
ЛИЦЕВ|ОЙ I нүүрний; ~ нерва нүүрний нерв; 2. гадна, гадар, өнгөн, зөв; ~ая сторона матери бөсийн зөв тал; 3. урд, нүүр; ~ая сторона здания барилгын нүүр тал.
ЛИЦЕЗРЕТЬ нүүр учрах, нүүр тулах.

ЛИЦЕЙСТ лицейн сурагч.

ЛИЦЕЙ лицей.

ЛИЦЕЙСКИЙ лицейн, лицейн үеийн.

ЛИЦЕМЁР бялангач, гоёч хүн, засдаг хүн.

ЛИЦЕМЁРИЕ бялангач зан, гоёч явдал, засдаг зан.

ЛИЦЕМЁРИТЬ бялангачлах, гоёчлох, засдаглах.

ЛИЦЕМЁРНЫЙ гоёч, засдаг.

ЛИЦЕНЗИЯ тусгай зөвшөөрөл, бараа нэвтрүүлэх зөвшөөрөл, лицензи.

ЛИЦ|О лица, лиц, лицам 1. нүүр, царай, зүс; **-ом к -у** нүүр нүүрээрээ; улаан нүүрээрээ; 2. хүн; **должностное** ~ албаны хүн; 3. нүүр, нүүр царай, өнгө зүс; 4. гадар; нүүр, өвөр тал; өнгөн тал; зөв тал; **показать товар** **-ом юмны** сайн талыг харуулах; **-ом к чему-либо** анхаарлаа хандуулах; **от -а кого-либо** хүний нэрийн өмнөөс; **перед** **-ом кого-либо** хүний өмнө; **стереть с -а** землн газрын хөрснөөс арилган устгах.

ЛИЧИКО бяцхан нүүр, бяцхан царай; **миловидное** ~ хөөрхөн царай, цэвэрхэн нүүр; **открой** ~, **Гульчатай!** царайгаа харуулаач Гульчатай!

ЛИЧИН|А хуурамч царай, хуурамч нүүр; **под -ой** хуурамч царай гаргаж.

ЛИЧИНКА авгалдай, өт; ~ **моли** хүрд.

ЛИЧИНОЧНЫЙ авгалдай, өтний.

ЛИЧНО нүүрээрээ, биеэрээ, өөрөө; **явиться** ~ биеэрээ ирэх, өөрөө ирэх.

ЛИЧНОСТ|Ь бие, хүн; **удостоверенне** **-и** биеийн үнэмлэх; **известная** ~ нэрд гарсан хүн

ЛИЧН|ЫЙ 1. амины; хувийн; өөрийн; **-ое дело** амины хэрэг; хувийн хэрэг; 2. биенийн, **-ое место** биенийн төлөөний үг.

ЛИШАЙ I хаг өвс.

ЛИШАЙ II үлд; ~ **блестящий** гялгар үлд.

ЛИШАЙНИК хаг өвс.

ЛИШАТЬ хасах, салгах, үгүй болгох.

ЛИШАТЬСЯ үгүй болох, алдах, хагацах, хасагдах.

ЛИШЕК илүү, гаран; **отдать** ~ **назад** илүүгийн нь буцааж өгөх; **два часа с лишком** хоёр цаг гаран.

ЛИШЕНИЕ 1. хасах; хасагдах; хасалт; ~ **прав** эрхээ хасагдах, эрхий нь хасах; 2. гачигдал, гачигдал дутагдал; **терпеть** ~ гачигдаж дутагдах.

ЛИШИТЬ хасах, салгах, үгүй хийх; ~ **куска хлеба** аяга хоолноос нь салгах; ~ **кого-либо прав** эрхий нь хасах; ~ **себя** жинни амиа хорлох.

ЛИШИТЬСЯ үгүй болох, алдах, хагацах, хасагдах; ~ **сна н аппетита** нойр хоолноос гарах, нойр хоол алдах; ~ **места** албан ажлаас хасагдах; ~ **чувств** муужрах, үхтгэн унах.

ЛИШН|ИЙ 1. илүү; **-ие** **деньгн** илүү мөнгө; 2. илүү, илүүц; хэрэггүй; **-не расходы** илүү зардал; **кто покупает -ее**, **в конце концов** **продает** **необходимое** илүүц юм худалдан авдаг хүн эцсийн эцэст хэрэгтэй юмаа худалдахад хүрдэг; 3. бас; **взглянуть** ~ **раз** бас дахин харах.

ЛИШЬ 1. дөнгөж л; **одного человека** ~ **нет** нэг л хүн үгүй байна; 2. ~ **только** **солнце** **взошло**, **мы** **отправились** **в** **путь** **нар** гармагц бид хөдлөв.

ЛОБ магнай, дух; **высокий** ~ өргөн магнай; **в** ~ халз; **семи** **нядей** **во** **лбу** **их** ухаантай; **на** **лбу** **написано** царайгий нь харахад илхэн духан дээр нь бичээстэй.

ЛОББИ улс төр эдийн засгийн шийдвэр гаргахаар нөлөөлөх зуучлагчид.

ЛОБЗАНИЕ одох.

ЛОБЗАТЬ одох.

ЛОБН|ЫЙ магнайн, духны; **-ая** **кость** магнайн яс; **-ая** **доля** магнайн хэлтэрхий; **-ое** **место** цаазын индэр.

ЛОБОВ|ОЙ халз, чанх урдаас; **-ая** **атака** чанх урдаас нь дайрах, халз дайрах.

ЛОБОГРЕЙКА хадуур машин.

ЛОБОК умдаг.

ЛОБОТРЯС занхгар амьтан, хоосон цээж, ханхалзуур.

ЛОБЫЗАТЬ одох.

ЛОВ, барих, агнах, гөрөөлөх.

ЛОВЕЛАС эмсэг хүн, охидын эрлэг.

ЛОВЕЦ загасчин, анчин, гөрөөчин; **на ловца и зверь** **бежит** сайн хүн санаагаараа.

ЛОВИТЬ ~ **рыбу** **в** **мутной** **воде** сайн эр самбаанд, саарал чоно бороонд; ~ **момент** самбаачлах; ~ **кого-либо** **на** **слове** ам алдуулах.

ЛОВКАЧ арга баширтай хүн, арга мэхтэй хүн.

ЛОВКИЙ 1. дүйтэй, шаламгай, ончтой; 2. арга баширтай, арга мэхтэй.

ЛОВКОСТЬ дүй, онч, шаламгай, арга, башир, ид.

ЛОВЛЯ барих, агнах, гөрөөлөх; **рыбная** ~ загас барих.

ЛОВУШК|А занга, хавх, урхн, анаа; **попасть** **в** **-у** урхинд орох; хавханд орох.

ЛОГ жалга, судаг.

ЛОГАРИФМ логарифм; **таблица** **-ов** логарифмын хүснэгт.

ЛОГАРИФИЧЕСК|ИЙ логарифмын; **-ая** **линейка** логарифмын шугам.

ЛОГИКА 1. учир зүй; учир шалтгааны ухаан; логик; 2. дотоод зүй тогтоол; ~ **вещей** юмсын дотоод зүй тогтоол

ЛОГИЧЕСК|ИЙ 1. учир зүй; логикийн; **-ая** **категория** учир зүйн ай; логикийн ай; 2. зүй тогтоолтой; зүйд нийлсэн; эрэмбэ дараатай; ~ **вывод** зүй тогтоолтой дүгнэлт.

ЛОГИЧНОСТЬ зүй тогтоолтой юм, зүйд нийлсэн явдал, эрэмбэ дараатай юм; ~ **поступка** зүй тогтоолтой явдал.

ЛОГИЧНЫЙ зүй тогтоолтой, зүйд нийлсэн, эрэмбэ дараатай.

ЛОГОВИЩЕ,

ЛОГОВО нчээ, хэвтэш, ноохой, үүр; ~ **врага** дайсны үүр.

ЛОДК|А завь, суман онгоц; **спасательная** ~ аврах завь; **кататься** **на** **-е** завиар зугаацах.

ЛОДОЧКА бяцхан завь.

ЛОДОЧНИК завьч.

ЛОДОЧНЫЙ завийн; ~ спорт завийн спорт.

ЛОДЫЖКА шагай.

ЛОДЫРНИЧАТЬ дэмий сэлгүүцэх, залхуурах.

ЛОДЫРЬ дэмий сэлгүүцэгч, залхууч, анхаг, залхуу.

ЛОЖА I хуй мод (**буны**).

ЛОЖА II лоож.

ЛОЖБИНА нарийн судаг.

ЛОЖЕ 1. хэвтэр, хэвтэш; 2. гулдрил.

ЛОЖЕЧКА I бяцхан халбага.

ЛОЖЕЧК|А II болнт под **-ой** аюулхай өвдөж байна.

ЛОЖИТЬСЯ 1. хэвтэх; 2. бүрхэх, хучих; 3. оногдох, тусах, дарах; 4. орж явах, барьж явах.

ЛОЖК|А халбага; **чайная** ~ цайны халбага; **жижиг** халбага; **столовая** ~ хоолны халбага; **том** халбага; **в** **час** **то** **чайной** **-е** их удаан.

ЛОЖНОСТЬ хуурмаг юм, худал юм; ~ **свидетель** худал мэдээ.

ЛОЖН|ЫЙ 1. хуурмаг; худал, буруу; **-ые** **слухи** худал цуурхал; 2. хуурамч, өнгөний; **-ая** **скромность** хуурамч даруу зан.

ЛОЖЬ худал хуурмаг юм; **склошная** ~ далан худал; **явная** ~ илэрхий худал; илт худал.

ЛОЗА лоз, лозам, ороонго; **виноградная** ~ үзмийн ороонго.

ЛОЗНЯК удын бут, уд.

ЛОЗУНГ уриа, лоозон.

ЛОКАЛИЗАЦИЯ байршуулах, нэг газар тогтоох, хязгаарлах; ~ *болезненных процессов* өвчний явцын байршил.

ЛОКАЛИЗОВАТЬ байршуулах, нэг газар тогтоох, хязгаарлах.

ЛОКАЛИЗОВАТЬСЯ байрших, нэг газар тогтох.

ЛОКАЛЬНЫЙ нутгийн, тус газрын.

ЛОКОМОБИЛЬ уурын хөдөлгүүр, локомотив.

ЛОКОМОТИВ бух тэрэг, локомотив (*галт тэрэгний толгой*); зүтгүүр.

ЛОКОМОТИВНЫЙ бух тэрэгний, локомотивын; зүтгүүрийн.

ЛОКОН туг үс, мушгиа үс

ЛОКОТЬ тохой; с *продранными локтями* тохой нь цоорсон; *близок ~, да не укусишь* хазъя гэхэд алга хол, харъя гэхэд чих хол.

ЛОКТЕВ||ОЙ тохойн, царвууны; ~*ая кость* царвууны яс, богтос; ~ *отросток* залаа яс, тохойн сэртэн.

ЛОМ 1. царил; 2. эвдэрхий төмөр; хаягдал, ~ *рельсов* хаягдал зам төмөр.

ЛОМАКА маягтай хүн; тунирхуу хүн.

ЛОМАН||ЫЙ 1. эвдэрхий; хугархай; ~*ые* *вещи* эвдэрхий юм; 2. хазгай; *говорить на ~ом русском языке* орос хэлээр хазгай ярих; *это ~ого гроша не стоит* сохор зоосны үнэгүй юм.

ЛОМАНЬЕ маяглах, тунирхах.

ЛОМАТЬ 1. эвдэх; хугалах; хагалах; ~ *лед* мөс хагалах; 2. эвдэх; нуга дарах; эрс өөрчлөх; ~ *старые порядки* хуучин журам эвдэх; ~ *сопротивление врага* дайсны эсэргүүцлийг дарах; 3. янгинах; шархирах; *меня всего ломает* миний хамаг бие янгинаж байна; ~ *голову над чем-либо* юмыг ойлгож ядах.

ЛОМАТЬСЯ I 1. эвдрэх; хагарах; хугарах; 2. хувилах; бүдүүн болох; у *мальчика ломается* *голос* энэ хүүгийн хоолой нь бүдүүн болж байна.

ЛОМАТЬСЯ II маяглах, тунирхах; *не ломайся!* битгий маягла!

ЛОМБАРД ломбард, барьцаалан зээлдүүлэх газар; *заложить в ~* ломбардад юм барьцаалуулах.

ЛОМБАРДНЫЙ ломбардын.

ЛОМБЕРНЫЙ ~ *етол* хөзрийн ширээ

ЛОМИТЬ I нахийлгах; хотойлгох; нугалах; *спелые яблоки* *ломят* *сучья* болсон алим мөчрөө нахийлгана; 2. түрэн орох; ~ *напролом* шууд түрэн орох; 3. ярхирах; жингэнэн өвдөх; *ломит поясницу* зоо нуруугаар ярхиран өвдөнө.

ЛОМИТЬСЯ 1. хотойх; нахийх; *попки* *ломятся* *от книги* *ном* дарж тавиур хотойж байна; 2. (*хүчээр*) түрэн орох гэх ~ *в дверь* хаалгаар түрэн орох гэх.

ЛОМКА эвдэх, хугалах, хагалах.

ЛОМКИЙ хэврэг, эвдрэмтгий, хугарамтгай.

ЛОМКОВИЙ хэврэг байх, эвдрэмтгий байх, хугарамтгай байх.

ЛОМОВ||ОЙ ачааны, тээврийн; ~*ая* *лошадь* тээврийн морьт.

ЛОМОНОС *бог*. зөдгөр өвс.

ЛОМОТА яс ярхирах, янгинах.

ЛОМОТЬ зүсэм, хэрчим; *отрезанный* ~ толгойгоо даасан хүн, амиа тээхтэй болох.

ЛОМТИК зүсэм, хэрчим; ~ *лимона* зүсэм ннмбэг.

ЛОМЖЕРОН тэрэгний арлын гуя.

ЛОН||О өвөр, хормой; *на ~е природы* эрүүл салхинд.

ЛОНШАК нас хүрээгүй бамбарууш.

ЛОПАСТН||ЫЙ далавчтай, хүрэтэй, сэлүүртэй; ~*ое* *колесо* сэлүүртэй дугуй.

ЛОПАСТЬ далавч, хүрз, сэлүүр; ~ *внота* сэнсний далавч.

ЛОПАТА хүрз.

ЛОПАТКА I бяцхан хүрз.

ЛОПАТКА II дал; *положить кого-либо на обе* ~и хоёр далы нь шороодох; * *бежать во все ~я* тэйхээ мэдэн гүйх; хар гүйхээрээ дутаах.

ЛОПАТЬСЯ дэлбэрэх, тэсрэх, хагарах.

ЛОПАТОЧНЫЙ далны; ~*бугор* далны товгор.

ЛОПНУ||ТЬ 1. хагарах; тэсрэх; дэлбэрэх, тасрах; *струна* ~ла чавхдас тас үсрэх; 2. балрах; сүйрэх; *все дело* ~ло бүх хэрэг балрав; 3. үгүй болох; тасрах; *терпение* ~ло тэсэх арга тасрав.

ЛОПОТАТЬ шулганах, тол тол гэх.

ЛОПОУХИЙ дэлдэн, дэлбэгэр чихтэй.

ЛОПУХ далнвс өвс.

ЛОРД лорд; *палата* ~ов лордын танхим.

ЛОРНЕТ лорнет; бариултай нүдний шил.

ЛОСЁНОК ходол (*хандгайн зулзага*).

ЛОСИНА хандгайн арьс.

ЛОСИН||ЫЙ хандгайн; ~*ые рога* хандгайн эвэр.

ЛОСИХА сүндэс (*эм хандгай*).

ЛОСК 1. гялгар; гөлгөр; *наводить* ~ гялгар болгох; 2. гялгар цалгар; *внешний* ~ өнгөний гялгар цалгар.

ЛОСКУТ өөдөс, үртэс.

ЛОСКУТН||ЫЙ өөдсөөр хийсэн; ~*ое одеяло* өөдсөөр хийсэн хөнжил.

ЛОСНИТЬСЯ гялалзах, гөлийх.

ЛОСОСЬ яргай загас, хулд загас.

ЛОСЬ хандгай, ~ *самец* манж.

ЛОТ далайн гүний хэмжүүр.

ЛОТЕРЕЙНЫЙ сугалааны; ~ *билет* сугалааны билет

ЛОТЕРЕ||Я сугалаа; *разыгрывать* ~ю сугалаа сугалах.

ЛОТО лотоо тоглоом.

ЛОТОК 1. хайрцаг; 2. ховоо, хошуу.

ЛОТОС бадам лянхуа.

ЛОТОЧНИК хайрцгийн худалдаачин.

ЛОХ 1. *бог*. жигд; 2. түмпэн толгой, маанаг; ~*ов* *разводнтъ* түмпэн толгойт хүмүүсийг панаалдах.

ЛОХАНКА торх, модон онгоц; *почечная* ~ бөөрийн тэвш.

ЛОХАНК торх, модон онгоц.

ЛОХМАТИТЬ бүрзийлгэх, сэглийлгэх, сэгсийлгэх; ~ *волосы* үс сэгсийлгэх; ~ *бабушку* (*разг*) дэмий ярих, цаасан малгай өмсгөх.

ЛОХМАТИТЬСЯ бүрзийх, сэглийх, сэгсийх.

ЛОХМАТЫЙ 1. сахлаг үстэй, бавгар; 2. бүрзгэр, сэглэгэр, сэгсгэр.

ЛОХМОТЪЯ ноорхой, уранхай, навтархай; *в ~х* навтархай болсон хувцастай.

ЛОХОТРОН *разг.* тэнэг хүмүүсээс мөнгө сэгсрэх.

ЛОЦМАН лоцман, усан онгоцны замчин.

ЛОШАДИН||ЫЙ морины, адууны; ~*ая доза* их тун эм.

ЛОШАДКА морьхон, морь.

ЛОШАД||Ь морь, адуу; *упряжная* ~ тэрэгний морь; *скаковая* ~ хурдан морь; *ехать на ~и* морнор явах; ~ *разуздывать* морь амгайвчлах.

ЛОШАК хөдий луус (*азарга, гүү илжиг хоёроос гарна*).

ЛОЩЕНЫЙ гөлгөр, гялгар, зүлгэсэн.

ЛОЩИНА хотгор, хөндий.

ЛОЩИТЬ гялайлгах, гөлийлгэх, зүлгэх.

ЛОЯЛЬНОСТЬ зүйг баримтлах, төвийг сахих.

ЛОЯЛЬНЫЙ зүйг баримталсан, төвийг сахисан.

ЛУБ лубья, дол, дурс.

ЛУБОК 1. дол, дурс; 2. чиг; *накладывать лубки* чиг барьж уях; 3. модон барын бүдүүн зураг; ардын зурагт хуудас

ЛУГ нуга; хадлан; *зелёный* ~ ногоон нуга; *альпийские* *луга* уулын нуга; *заливные* ~а усанд автдаг хадлан.

ЛУГОВОДСТВО нуга ашиглах, нуга ашиглалт.

ЛУГОВ||ОЙ нугын, хадлангийн; ~*ая* *трава* нугын өвс.

ЛУДИЛЬЩИК тугалга зайлагч.
ЛУДИТЬ тугалга зайлах.
ЛУЖА шалбаа, шалбааг.
ЛУЖАЙКА ойн цоорхой, ойн захын нуга.
ЛУЖЕНИЕ тугалга гүйлгэх, тугалга зайлах.
ЛУЖЕНЬИЙ тугалга зайлсан; **~ая посуда** тугалга зайлсан сав.
ЛУЗА бильярдын ширээний нүх.
ЛУЗГА хальс.
ЛУЗГАТЬ цөмөх; **~ орехи самар** цөмөх.
ЛУЗЕР разг баартаг.
ЛУК I нум; **стрелять из ~а** нум сум харвах; **~ н стрела** нум сум хоёр
ЛУК II сонгино; **головка ~а** сонгинын толгой; **алтайскнй ~** зэрлэг сонгино; **~ многокорешковый** таана; **~порей** гогод; **~ монгольский хөмөл**; **~ репчатый** бөөрөнхий сонгино; **~ шалот** ногоон сонгино.
ЛУКА I тохой голын.
ЛУКА II эмээлийн бүүрэг.
ЛУКАВЕЦ бачтай хүн, бааштай хүн.
ЛУКАВИТЬ бачлах, баашлах.
ЛУКАВОСТЬ бач, бааш, бачтай (байх), бааштай (байх).
ЛУКАВСТВО бач, бааш, бачлах, баашлах.
ЛУКАВЫЙ 1. муу зальтай, мэхтэй; 2. бачтай, бааштай.
ЛУКОВИЦА 1. төмс; булцуу; **~ тюльпана** алтан зул цэцгийн төмс; **~ волоса** үсний булцуу; 2. (**сонгино, саримсийн**) толгой.
ЛУКОВИЧНИИЙ төмст; булцуут; **~ые растения** булцуут ургамал
ЛУКОМОРЬЕ тэнгисийн булан.
ЛУКОШКО дурсан сагс, шээзгий.
ЛУН|А сар; **полная ~** тэргэл сар; **ущерб ~ы** дордын хагас; **при свете ~ы** сарны гэрэлд; **фазы ~ы** шинэ хуучин сар; **серп ~ы** хавирган сар.
ЛУНАТИЗМ зүүдэн өвчин.
ЛУНАТИК зүүдэн өвчтэй хүн.
ЛУНКА хонхорхой, нүх; углуурга.
ЛУННИЙ сарны, сартай, билгийн; **~ свет** сарны гэрэл; **~ая ночь** сартай шөнө; **~ месяц** билгийн сар
ЛУНЬ сар (**шувуу**); **седой как ~, белый как ~** сар шувуу шиг буурал; цал буурал.
ЛУПА томрууддаг шил, галт шил; **~ бинокляриая** хоёр нүдний томрулагч шил..
ЛУПИТЬ I хальсы нь арилгах, хуулах, аагалах.
ЛУПИТЬ II жанчих, балбах, арьсы нь хуулах; **~ лошадь кнутом** морио ташуураар балбах.
ЛУПИТЬ III (разг) **~ деньги с кого-либо** хэн нэгнээс мөнгө салгах, саах.
ЛУПИТЬСЯ 1. хогжрох; хуурах; **кожа ~ арьс** нь хогжирч байна; 2. ховхрох; холтрох; **штукатурка лупится (ханын)** шаваас холгорч байна.
ЛУПОГЛАЗЫЙ бүлтэн, бүлтэр нүдтэй.
ЛУЧ туяа, гэрэл, цацраг; **~и солнца** нарны гэрэл, нарны туяа; **рентгеновские ~и** рентген цацраг; **ультрафиолетовые ~и** хэт ягаан цацраг.
ЛУЧЕВ|ОЙ 1. туяаны, гэрлийн, цацрагийн, туяатай, гэрэлтэй, цацрагтай; **~ая болезнь** цацрагийн өвчин; 2. туяарсан; **~ая кость** богт чөмөг; 3. **~ нерв** шууны нерв.
ЛУЧЕЗАРНЫЙ туяатай, гэрэлтэй, туяаран гэрэлтсэн.
ЛУЧИНА гэрээ, зомгол.
ЛУЧИНКА бяцхан гэрээ, зомгол.
ЛУЧИСТ|ЫЙ 1. гэрэлтэй, цогтой; **~ взгляд** цогтой харц; 2. цацралын, туяарлын; **~ая теплота** цацралын илч; **~ венец** цацрагт титэм.

ЛУЧИТЬ гэрээдэх; **~ рыбу** загас гэрээдэх.
ЛУЧИТЬСЯ цацрах, туяарах, гэрэлтэх.
ЛУЧШЕ 1. сайн; дээр; **старый друг ~ двух новых** нэг хуучин найз хоёр шинэ найзаас дээр; нөхрийн хуучин нь дээр; эдийн шинэ нь дээр; **как можно ~ болохуйц** сайн; 2. дээр (байх), сайн (байх); **~ меньше, да ~ бага** боловч чанартай нь дээр; **тем ~ тэгэх** тусмаа сайн; 3. дээр; **пойдем-ка ~ домой** гэртээ харивал дээр байгаа.
ЛУЧШ|ИЙ 1. сайн; дээр; илүү сайн; **всё к ~ему** цөм сайн тийшээ хандаж байна; 2. нэн сайн, эрхэм; **самый ~ ученик** гоц сайн сурагч; **~ из всех** хамгийн эрхэм; **~ сорт** эрхэм зэрэг; **в ~ем случае** сайндаа.
ЛУЩЕНИЕ 1. хальсыг нь арилгах; 2. тарианы газар самнуурдах, дагнуурдах.
ЛУЩЕНЫЙ аагалсан, хальсалсан, хальсы нь арилгасан.
ЛУЩИЛЬ|ИЙ хальслах, хальсы нь арилгах; **~ая машина** хальслах машин.
ЛУЩИТЬ 1. хальслах, хальсы нь арилгах, аагалах; 2. цөмөх; 3. тарианы газар самнуурдах, дагнуурдах
ЛЫЖ|И цана; **ходить на ~ах** цанаар гулгах; **крепление для лыж** цаныг тогтоогч; **наострить ~ (зугтаахын тул)** хормойгоо шуух
ЛЫЖНИК цаначин.
ЛЫЖН|ИЙ цанын; **~ая станция** цанын өртөө.
ЛЫЖНЯ цанын зам мөр.
ЛЫК|Ю дурс; **лапти из ~а** дурсан маахай; **он ~а не вяжет** шал согтуу.
ЛЫСЕТЬ халзрах, халзан болох.
ЛЫСИНА халзан.
ЛЫС|ИЙ 1. халзан, **~ старик** халзан өвгөн; 2. нүцгэн; өвс ургамалгүй; **~ые горы** нүцгэн уулс.
ЛЫВЕНОК гүег.
ЛЫВ|И|ИЙ арсланы; **~ая грива** арсланы зогдор; ***~ая доля** хамгийн их хувь, дээж.
ЛЫВ|ИЦА эм арслан.
ЛЫГОТ|А хөнгөлөлт; **предоставить ~у** хөнгөлөлт олгох.
ЛЫГОТ|ИЙ хөнгөлөлттэй; **на ~ых условиях** хөнгөлөлттэйгээр.
ЛЫДИНА бөөн мөс.
ЛЫНЯНКА бол. хонин жажуур.
ЛЫНОВОД маалинга таригч.
ЛЫНОВОДСТВО маалинга тарих.
ЛЫНОТРЕП|АЛКА маалинга савах машин.
ЛЫНУТЬ 1. наалдах; **~ к матери** эхдээ наалдах; 2. дотно болохыг хүсэх; шадарлахыг хүсэх.
ЛЫНЯН|ОЙ маалингын; **~ое семя** маалингын үр.
ЛЫСТЕЦ зулгуйч, бялангач, бялдууч.
ЛЫСТ|ИВЫЙ зулгуйч, бялангач, бялдууч.
ЛЫСТИТЬ 1. бялангачлах; бялдуулах; 2. бахы нь ханаах; бах нь ханах; 3. горьдох; **~ себя надеждой на успех** бүтэх бол уу гэж горьдох.
ЛЫСТИТЬСЯ хорхой хүрэх, өнгөлзөх.
ЛЮБ дур булаах, сэтгэл татах; **Юра мне ~ Юра** миний сэтгэлийг татиа.
ЛЮБВЕОБ|ИЛЬНЫЙ янагламтгай, амрагламтгай, дурламтгай, амрагийн сэтгэл төгс.
ЛЮБЕЗНИЧАТЬ эелдэг аашлах, найрсаг загнах, хошуу холбох.
ЛЮБЕЗНОСТ|Ь 1. эелдэг ааш; найрсаг зан; 2. эелдэг үг; найрсаг үг; **говорить ~и** эелдэг үг хэлэх; **оказать ~түс** хүргэх
ЛЮБЕЗН|ИЙ 1. эелдэг; найртай; ялдам; **~ человек** эелдэг хүн; 2. хайрт эрхэм; **~ друг** эрхэм нөхөр; **будьте ~ы** ажаамуу.

ЛЮБИМЕЦ хайртай хүн.

ЛЮБИМИЦА хайртай эмэгтэй.

ЛЮБИМЧИК эрх хүн.

ЛЮБИМЦЫЙ амраг, янаг, хайртай, дуртай; ~ая жеиа янаг эхнэр.

ЛЮБИТЕЛЬ 1. сонирхогч; дуртай хүн; ~ музыки хөгжимд дуртай хүн; 2. сайн дураараа оролдогч; садовод~ сайн дурын цэцэрлэгч; цэцэрлэг сонирхогч.

ЛЮБИТЕЛЬНИЦА 1. сонирхогч эмэгтэй, дуртай эмэгтэй; 2. сайн дураараа оролдогч эмэгтэй.

ЛЮБИТЕЛЬСКИЙ сайн дурынхны; ~ спектакль сайн дурынхны тавьсан жүжиг.

ЛЮБИТЬ 1. янаглах; амраглах; дурлах; хайрлах; 2. дуртай (*байх*); он любит охотиться тэр хүн ан агнах дуртай; 3. хэрэгтэй (*байх*); цветы любит воду цэцэгт ус хэрэгтэй.

ЛЮБО таатай, бахтай, аятай; ~ смотреть харахад бахтай.

ЛЮБОВАТЬСЯ бахдах, бахдан харах, бахдан сайшаах; ~ природой байгаль дэлхийг бахдан харах.

ЛЮБОВНИК амраг, амрагийн холбоотой хүн.

ЛЮБОВНИЦА амраг эмэгтэй; французы ревиуют к своим ~м, а в к своим женам францууд авгайтайгаа биш амрагтайгаа харлдаг.

ЛЮБОВНИЦЫЙ янагийн, амрагийн, янаг амрагийн, дуртай; ~ые песни янаг амрагийн дуу.

ЛЮБОВЬ 1. амраг, янаг амраг, хайр, амрагийн сэтгэл; по любви сэтгэл зохин; ~ — это то, что случается с мужчинами и женщинами, которые не знают друг друга (С. Мюм) дурлал-бие биеэ мэдэхгүй эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн хооронд болдог зүйл; ~ к родие эх орноо хайрлах; 2. авъяас, дур.

ЛЮБОЗНАТЕЛЬНОСТЬ сонирхдог зан..

ЛЮБОЗНАТЕЛЬНЫЙ хэрэгт дуртай хүн, сонирхдог.

ЛЮБЦЫЙ 1. ямар ч, хэдий ч, аль ч; ~ ценой ямар ч үнээр; ~ым сяособом ямар ч аргаар; 2. хэн ч, юу ч, аль ч, юу ч, аль ч; ~ из вас та нарын хэн (та) нь ч.

ЛЮБОПЫТНЫЙ 1. соньч, сониуч; 2. сонин, сонирхолтой; ~ случай сонин явдал.

ЛЮБОПЫТСТВО соньч зан, сониуч зан, сонирхох, шохоорхох; удовлетворить чье-либо ~ хүний сонирхсоныг үзүүлэх (хэлэх).

ЛЮБОПЫТСТВОВАТЬ сониучирхах, сонирхох, шохоорхох.

ЛЮБЯЩИЙ дурлагч, дуртай, хайртай, энхрийлэгч; ~ая мать энхрийлэгч эх.

ЛЮД хүмүүс, улс, олон; рабочий ~ ажилчин олон.

ЛЮДИ 1. хүн, хүмүүс, улс; молодые ~ залуу хүмүүс, залуу хүн; старые ~ хөгшин хүн, настан; 2. зарц нар; выйти в ~ хүн болох; вывести в ~ хүн болгох.

ЛЮДНО хүн олонтой, хөл ихтэй.

ЛЮДНИЦЫЙ олон хүнтэй, хөлтэй; ~ая улица хөл ихтэй гудамж.

ЛЮДОЕД махчин.

ЛЮДОЕДСТВО махчин байх; хүн идэх..

ЛЮДСКАЯ зарц нарын байр.

ЛЮДСКОЙ хүний, хүмүүсийн; ~ род хүн төрөлхтөн.

ЛЮК онгоцны тагтай үүд, нүх, нээлхий.

ЛЮЛЬКА I өлгий.

ЛЮЛЬКА II богино гаанс.

ЛЮСТРА цэцэг дэи.

ЛЮТЕРАНИН лютерийн сурталтан.

ЛЮТЕРАНСТВО лютерийн суртлын, лютерийн шажны, лютерийн сурталтны.

ЛЮТИК холтсон цэцэг.

ЛЮТНЯ пийпаа (*хөгжмийн зэвсэг*).

ЛЮТЫЙ 1. хэрцгий; догшин; ~ зверь догшин араатан; 2. тасхийм; ~ мороз тасхийм хүйтэн.

ЛЮЦЕРНА царгас (*буурцагт ургамал*).

ЛЯГАНЕ өшиглөх, тийрэх, хайрах.

ЛЯГАТЬ өшиглөх, тийрэх, хайрах.

ЛЯГАТЬСЯ өшиглөх, тийрэх, тангарах.

ЛЯГНУТЬ өшиглөх тийрэх, хайрах.

ЛЯГУШКА мэлхий; лягушачьи лапки мэлхийн сарвуу.

ЛЯГУШОНОК мэлхийн зулзага, зулзаган мэлхий.

ЛЯДВИНЕЦ (*бот*) хошоонцор.

ЛЯЖКА гуя.

ЛЯЗГ 1. хангир, жингэр гэх; хангинах; ~ цепи гинж хангир жингэр гэх; 2. шүд хавирах.

ЛЯЗАТЬ 1. хангир, жингэр гэх; хангинах; ~ цепями гинж хангир жингэр гэх; 2. шүд хавирах.

ЛЯМКА мөрөвч; тинуть ~у үйлээ үзэх.

ЛЯПАТЬ 1. үг алдах санамсаргүй хэлэх; 2. гадилах, хааш хэрэг хийх.

ЛЯПСУС эндүүрэл, андуурал, алдаа.

ЛЯСЫ точить ~ чалчаа үг дэлгэх.

МАВЗОЛЁЙ бунхан.

МАВР мавр эрэгтэй.

МАВРИТАНКА мавр эмэгтэй.

МАВРИТАНСКИЙ мавр, маврын, ~ стиль мавр загвар (Испанид 7-8р зууны үеэс мавр нар ноёрхож байхад гарсан барилгын загвар).

МАВРСКИЙ мавр, маврын.

МАГ шидтэн, идтэн.

МАГАЗИН 1. дэлгүүр; универсальный ~ их дэлгүүр, продовольственный ~ идэш уушны дэлгүүр; оптовый ~ бөөнөөр худалдаалах дэлгүүр; розничный ~ жижиглэн худалдаалах дэлгүүр; парфюмерный ~ үиэртний дэлгүүр; 2. (бууны) хүхээ; 3. агуулах (газар); артиллерийский ~ их бууны сум агуулах газар.

МАГАЗИННЫЙ 1. дэлгүүрийн; 2. (бууны), хүхээт, хүхээний; ~ое ружьё хүхээт буу.

МАГАРАДЖА махранз (энэтхэгийн засаг ноёдын дээд зэрэг цол).

МАГАРЬЧ (ямар нэгэн юмны шан болгон тавьсан) архи; **поставить** ~ (ямар нэгэн юмны шан болгон) архи тавих, сөн тавих.

МАГИСТР магистр.

МАГИСТРСКИЙ магистрийн, ~ экзамен магистрийн шалгалт.

МАГИСТРАЛЬ гол шугам, гол зам, гол хоолой; железнодорожный ~ төмөр замын гол шугам, гол төмөр зам; водная ~ усан замын гол шугам, гол усан зам; водопроводная ~ усны хоолойн гол шугам, усны гол хоолой.

МАГИСТРАЛЬНЫЙ гол; ~ путь гол зам.

МАГИСТРАТ (зарим орны) хотын захиргаа.

МАГИСТРАТУРА 1. (зарим орны) шүүх таслах газар; 2. шүүгчид.

МАГИЧЕСКИЙ 1. шидийн, идийн, шившлэгийн; 2. шидтэй мэт, ид шидтэй мэт, арвис тарни.

МАГИЯ шид, ид, ид шид, арвис тарни.

МАГМА магма, (дэлхийн хайлмал бодис).

МАГМАТИЧЕСКИЙ 1. магма, магмаар бүтсэн, ~ие породы магма чулуулгууд; 2. халуун хайлмал; ~ое состояние породы чулуулгын халуун хайлмал байдал.

МАГНАТ 1. том газрын эзэн; 2. том хөрөнгөтөн; финансовый ~ санхүүгийн том хөрөнгөтөн.

МАГНЕЗИТ магнезит (нүүрс хүчилт магни).

МАГНЕЗИЯ магнийн эсэл, магнийн давс; жённая ~ магнийн эсэл; беляя ~ магнийн давс.

МАГНЕТИЗМ 1. соронзон, соронзон чанар; земной ~ газрын соронзон; 2. соронзонгүй, (соронзон үзэгдлийн сургаал).

МАГНЕТИТ соронзон гүр.

МАГНЕТИЧЕСКИЙ соронзон, соронзны, соронзонт, соронзонтой; ~ие явления соронзон үзэгдэл.

МАГНЕТО спец. магнето, (цахилгаан соронзон машин).

МАГЕТРОН (электрон лампа).

МАГНИЕВЫЙ магнийн, магнитай.

МАГНИЙ магни, (нүд гялбам цагаан дөл гарган шатдаг зөөлөн, мөнгө шиг цагаан металл).

МАГНИТ соронзон; естественный ~ байгалийн соронзон.

МАГНИТИТЬ соронзлох, соронзтой болгох.

МАГНИТНЫЙ соронзон, соронзны, соронзонт, соронзтой; ~ое поле соронзон орон; ~ железник соронзон гүр; ~ полюс соронзон туйл, ~ая аномалия соронзны гаж.

МАГНИТОЛОГ соронзон зүйч.

МАГНИТОМЕТР соронзон хэмжүүр.

МАГНИТО-ЭЛЕКТРИЧЕСКИЙ соронзон цахилгаан; ~ая машина соронзон цахилгаан машин.

МАГНОЛИЕВЫЙ замбага, замбагын; ~ые цветы замбагын цэцэг.

МАГНОЛИЯ замбага, мовь.

МАГОМЕТАНИН лалын шажинтан эрэгтэй.

МАГОМЕТАНКА лалын шажинтан эмэгтэй.

МАГОМЕТАНСТВО лалын шажин.

МАДАМ (Франц зэрэг улсад нөхөртэй эмэгтэйд хандах үг.), хатагтай.

МАДОННА (католк), эх дагина, тэнгэрийн эх.

МАДРИГАЛ 1. алия дуу, өхөөрдөх дуу, мадригал шүлэг; 2. энхрийлэх үг.

МАДЬЯР мажар эрэгтэй.

МАДЬЯРКА мажар эмэгтэй, мажар эхнэр.

МАДЬЯРСКИЙ мажар, мажарын.

МАЁВКА хувьсгалын өмнөх оросын ажилчны майн нэгний нууц хурал.

МАЖОР арга эгшиг.

МАЖОРИТАРНЫЙ дийлэнхийг үндэслэсэн, дийлэнхийн саналаар болдог.

МАЖОРНЫЙ 1. арга эгшгийн; ~ тон арга эгшгийн хөг; 2. сэргэлэн, зугаатай.

МАЗАНКА шавар байшин.

МАЗАННЫЙ 1. шавар, шавраар шавсан, шавардмал, шавардсан; ~ая хата шавар байшин; 2. шавартай, хиртэй, балиар.

МАЗАТЬ 1. түрхэх, нялах, нийвийдэх, шавах, будах; 2. балиартуулах, хиртүүлэх; 3. зурагчаан болох, эрээчих; 4. дэгс буудах, дэгслэх; ~ из ружья дэгс буудах.

МАЗАТЬСЯ 1. нүүрээ будах, нүүртээ түрхэх; 2. будах, будаг болгох.

МАЗНЯ хааш яаш зурсан зураг.

МАЗОК 1. түрхэц, зурц; 2. түрхэц, өнгөр.

МАЗУРКА мазур, (бужиг, хөгжнм).

МАЗУТ мазут тос.

МАЗУТНЫЙ мазут тосны, мазутын, мазуттай.

МАЗЫ 1. тосон эм, түрхэц; цинковая ~ цайртай тосон эм; 2. түрхэх тос.

МАЙС эрдэнэ шиш.

МАЙСОВЫЙ эрдэнэ шишийн.

МАЙ май, тавдугаар сар.

МАЙДАН зах, зээл, зах зээлийн талбай.

МАЙКА майк, ханцуйгүй цамц.

МАЙОЛИКА 1. паалантай ваар; 2. паалантай ваар, сав суулга.

МАЙОЛИКОВЫЙ паалантай ваар, паалантай ваараар хийсэн; ~ое блюдо паалантай ваар таваг.

МАЙОНЕЗ 1. майонез, сүмс, (өндөгний шар, гич, самрын тос, цуугаар хийсэн сүмс); 2. майонез хоол (ногоо хачиртай, майонез, сүмс дусаасан загас буюу зэрлэг шувууны махан хүйтэн хоол).

МАЙОР хошууч; ~ вихрь хошууч хуй.

МАЙОРСКИЙ хошууч, хошуучийн, ~ое звание хошууч цол.

МАЙСКИЙ 1. майн, тавдугаар сарын; ~ая демонстрация майн жагсаал; 2. хаврын, урин, дулаан; ~ воздух хаврын агаар, дулаан агаар; ~ жук хаврын цох.

МАК 1. намуу цэцэг; **дикий** ~ шар цэцэг; **альпийский** ~ хурган засаа, хуцын хуух; 2. намуу цэгшгийн үр.

МАКАКА макак, нохой сармагчин.

МАКАРОННИЙ хөндий гоймонгийн.

МАКАРОНЫ хөндий гоймон.

МАКАТЬ дүрэх; ~ **перо в чернилах** үзэг бэхэнд дүрэх.

МАКЕТ загвар; ~ **здания** барилгын үлгэр.

МАКЕТН|ЫЙ үлгэрийн, загварын; ~**ая мастерская** загвар урлах газар.

МАКИНТОШ эрээндсэн даавуун цув.

МАКЛАК (жижиг худалдааны) зууч, дамжуулагч.

МАКЛЕР (том худалдаа, биржийн) зуучлагч, дамжуулагч.

МАКЛЕРСТВО (том худалдаа, биржид) зуучлах, дамжуулах.

МАКЛЕРСТВОВАТЬ (том худалдаа, биржид) зуучлах, дамжуулах.

МАКНУТЬ дүрээд авах; ~ **перо в чернилах** үзэг бэхэнд дүрээд авах.

МАКОВ ~ цвет, улаан ягаан (царай зүс).

МАКОВКА 1. намуу цэцгийн үр жимс; 2. барилгын пүмбэгэр орой; 3. зулай, орой; 4. намуу цэцгийн үрт чихэр.

МАКОВ|ЫЙ 1. намуу цэцгийн; **величиной с** ~**ое зэрнышко** намуу цэцгийн үрийн чинээ; 2. намуу цэцгийн үрээр хийсэн, намуу цэцгийн үртэй, ~**ое молоко** намуу цэцгийн үрийн сүү; **у меня** ~**ой росинки во рту не было** би хэлэн дээрээ юу ч тавиагүй.

МАКРЕЛЬ балмад загас, амар загас.

МАКРОКОСМ одон орон, ертөнц.

МАКРОКОПИЧЕСКИЙ (энгийн нүдэнд) үзэгдэх.

МАКСИМАЛЬНО туйлын их, туйлын сайн.

МАКСИМАЛЬН|ЫЙ туйлын (их), эн их; ~**ая стоимость** туйлын өртөг.

МАКСИМУМ 1. хамгийн их (хэмжээ), туйлын их (тоо), эн их; 2. хамгийн ихдээ, хамгийн сайндаа, ихдээ л; 3. туйлын (их), эн их, максимум; **программа** — ~ максимум программ.

МАКУЛАТУРА 1. хэвлэлийн гологдол, хаягдал цаас; 2. гологдмол зохиол, хэрэггүй зохиол.

МАКУЛАТУРНЫЙ гологдсон, хэрэггүй,

МАКУШКА|А 1. (модны) орой, (уул хадны) орой, оргил, хяр; 2. зулай орой; **ушки на** ~**е у кого-либо** чих тавин сонсох.

МАЛАГА малага дарс.

МАЛАЕЦ малай эрэгтэй.

МАЛАЙКА малай эмэгтэй.

МАЛАХАЙ том, үстэй малгай.

МАЛАХИТ ногоолин.

МАЛАХИТОВ|ЫЙ 1. ногоолин; ~**ые колонии** ногоолин багана; ~**ая шкатулка** ногоолин хайрцаг; 2. цэл ногоон, ногоолин (шиг) өнгөт (эй); ~**ое море** ногоолин өнгөт тэнгис.

МАЛЕВАТЬ 1. алаглан будах, алаглан зурах; 2. зурагчаа болох, эрээчих, сараачих; ***не так страшен черт, как его малюют** айхаасаа арзайх нь.

МАЛЕЙШ|ИЙ хамгийн бага, тун өчүүхэн; ~**ее затруднение** өчүүхэн төдий бэрхшээл төвөг.

МАЛЕК жижиг жараахай.

МАЛЕНЬК|ИЙ 1. бага, өчүүхэн, жаахан; ~ **домик** өчүүхэн байшин; 2. өчүүхэн, цөөн, цөөн тооны; 3. өчүүхэн, жаахан, бага зэргийн; ~**ая неприятность** жаахан аягүй явдал; 4. бага, балчир, жижиг, бяцхан, бага насны; ~**ие дети** бага хүүхдүүд; 5. бяцхан хөвгүүн, бяцхан охин, хүүхэд, багачууд; **вести себя, как** ~ хүүхэд шиг аашлах; **моё дело** ~**ое** би өчүүхэн хүн, над хамаагүй.

МАЛЕНЬКО бага зэрэг, өчүүхэн, жаахан; **подожди** ~ жаахан хүлээ.

МАЛЕЦ жаал, жаал хүү, банди.

МАЛИНА I 1. бөөрөлзгөнө, бөөрөлзгөнийн бут;

2. бөөрөлзгөнө, бөөрөлзгөнийн жимс.

МАЛИНА II хэсэг бүлгээрээ нийлж дарвидаг газар.

МАЛИННИК бөөрөлзгөний ширэнгэ.

МАЛИННЫЙ бөөрөлзгөнийн; ~ **сок** бөөрөлзгөний шүүс.

МАЛИНОВКА I тогойлон бялзуухай.

МАЛИНОВКА II бөөрөлзгөнийн архи.

МАЛИНОВ|ЫЙ 1. бөөрөлзгөнийн; ~**ая иаливка** бөөрөлзгөнийн идээшмэл архи; 2. хөх ягаан; ~**ое сукно** хөх ягаан цэмбэ.

МАЛО 1. бага, өчүүхэн, жаахан, бага сага, цөөн; **слишком** ~ хэтэрхий бага; 2. бага байна, муу байна, цөөн байна, багатай байна, муутай байна, цөөнтэй байна; **у меня** ~ **свободного времени** би зав чөлөө муутай байна; *~ **ли у нас людей манай хүмүүс** цөөн гэж үү; ~ **ли что бывает на свете** хорвоо дээр юу ч байж болно; ~**мальски** багахан ч, бага зэрэг ч, өчүүхэн төдий ч, ~**помалу** бага багаар, байн байсаар; ~ **того** түүнээс гадна, бас; **ня** ~, **ия** много их ч үгүй, бага ч үгүй, илүү ч үгүй, дутуу ч үгүй;

МАЛОБЛАГОПРИЯТНЫЙ ивээлгүй, зохиц муутай, аягүй, таарамж муутай, тохиромжгүй.

МАЛОВАЖН|ЫЙ ялихгүй, шалихгүй; ~**ая причина** ялихгүй шалтаг.

МАЛОВАТ багавтар байна, жижгэвтэр байна, арай л багадаж байна.

МАЛОВАТО 1. багавтар, багашиг, багахан; **делать** ~ багавтар хийх; 2. багавтар байх, багашиг байх, арай л багадах.

МАЛОВЕР үл үнэмшигч, үл итгэгч.

МАЛОВЕРНЫЙ үл үнэмших, үл итгэдэг.

МАЛОВЕРОЯТН|ЫЙ үнэмших аргагүй, үнэмшихэд бэрх, итгэхэд хэцүү, эргэлзээтэй; ~**ые служу** итгэхэд хэцүү цуурхал.

МАЛОВЕСНЫЙ дутуу жинтэй хөнгөн; ~ **груз** хөнгөн ачаа.

МАЛОВОДН|ЫЙ 1. бага устай, ус багатай, гүехэн; ~**ые реки** ус багатай голууд; 2. чийг багатай, ус багатай; ~**ая местность** чийг багатай газар.

МАЛОВОДЬЕ 1. ус татрах, ус татах, татаал; 2. чийг дутах, ус чийг дутах, ус дутах.

МАЛОВРАЗУМИТЕЛЬНЫЙ тодорхой бус, ойлгомж муутай.

МАЛОВЫГОДН|ЫЙ ашиг багатай, ашиг муутай; ~**ая работа** ашиг муутай ажил.

МАЛОГОВОРЯЩИЙ утга тодорхойгүй, ойлгоц муутай.

МАЛОГРАМОТНОСТЬ бичиг үсэг муу мэдэх, бичиг муу мэдэх.

МАЛОГРАМОТН|ЫЙ 1. бичиг үсэг муутай, бичиг үсэгт муу, бичиг муутай, бичигт муу; 2. бичиг үсэг муу мэдэгч; **школа для** ~**ых** бичиг үсэг муу мэдэгчийн сургууль; 3. алдаатай, дутагдалтай, дүрэм гажуу (хийсэн)

МАЛОДОЙКА сүү багатай үнээ.

МАЛОДОЙНЫЙ сүү багатай, сүү муутай; ~ **скот** сүү муутай мал.

МАЛОДОСТОВЕРНЫЙ арай л магадтай бус, магадтай магадгүй.

МАЛОДОСТУПН|ЫЙ 1. бараг олдошгүй, бараг оногдошгүй, бараг хүртэшгүй 2. бараг хүчрэшгүй, бараг чадашгүй; ~**ые цены** бараг хүчрэшгүй үнэ, бараг төлж чадашгүй үнэ.

МАЛОДОХОДН|ЫЙ ашиг орлого багатай; ~**ое предприятие** ашиг орлого багатай үйлдвэр.

МАЛОДУШЕСТВОВАТЬ зүрх алдах, зориг мохох, худчийх; **нельзя** ~ **при неудачах** хэрэг бүтэхгүй зориг мохож болохгүй.

МАЛОДУШИЕ зүрх алдах, зориг мохох, худчийх.

МАЛОДУШНЫЙ 1. зүрхгүй, зориг муутай хулчгар; ~ человек зүрхгүй хүн, зориг муутай хүн, хулчгар хүн.

МАЛОЕЗЖЕННЫЙ 1. цагаашаагүй, (морь), муу сургасан, амаа мэдэхгүй (морь); ~ жеребец цагаашаагүй азарга, амаа мэдэхгүй азарга; 2. (хүн амьтан) бага явсан, балархай (зам).

МАЛОЕЗЖИЙ (хүн амьтан) бага явдаг (зам); **схали** ~ей дорогой хүн амьтан бага явдаг замаар явж байв.

МАЛОЗАМЕТНЫЙ 1. мэдэгдэх төдий, харагдах төдий, үзэгдэх төдий; 2. эгэл жирийн, ердийн, энгийн; ~ случай ердийн тохиолдол.

МАЛОЗАСЕЛЕННЫЙ хүн ам цөөнтэй, хүн ам сийрэг (нутаг); ~ край хүн ам цөөтэй нутаг.

МАЛОЗЕМЕЛЬЕ (тариалангийн) газар багатай байх, (тариалангийн) газар дутах.

МАЛОЗЕМЕЛЬНЫЙ (тариалангийн) газар багатай, (тариалангийн) газраар дутмаг.

МАЛОЗНАКОМЫЙ таних төдий, сайн танихгүй, муу таньдаг; ~ые люди таних төдий хүмүүс.

МАЛОЗНАЧАЩИЙ ач холбогдол багатай, утга учир багатай, ялиггүй; ~ разговор ач холбогдол багатай яриа.

МАЛОЗНАЧИТЕЛЬНЫЙ ач холбогдол багатай, учир утга багатай, чухал бус, нөлөө багатай; ~ое событие ач холбогдол багатай явдал, ач холбогдол багатай хэрэг.

МАЛОЗНАЮЩИЙ мэдэц багатай, мэдэц муутай.

МАЛОИЗВЕСТНЫЙ нэрд төдийлөн гараагүй, төдийлэн алдаршаагүй; ~ писатель нэрд төдийлэн гараагүй зохиолч.

МАЛОИМУЩИЙ хөрөнгө багатай, хөрөнгө нимгэн, ядуу.

МАЛОИНТЕРЕСНЫЙ сонирхол багатай; ~ очерк сонирхол багатай найруулал.

МАЛОКРОВИЕ цус багадах, цус багадах-өвчин; **страдать** ~м цус багадалт.

МАЛОКРОВНЫЙ цус багатай, ~ человек цус багатай хүн.

МАЛОКУЛЬТУРНЫЙ соёл багатай, төдий л боловсон бус; ~ человек боловсрол багатай хүн.

МАЛОЛЁТКА хүүхэд, жаал.

МАЛОЛЁТНИЙ 1. бага настай, нас багатай, бага насны; ~ие дети бага хүүхдүүд; ~ возраст бага нас; 2. бага хүүхэд.

МАЛОЛЁТСТВО О бага нас; с ~ бага наснаас, багаасаа; в ~е бага насаид, багадаа.

МАЛОЛИТРАЖНЫЙ шатахуун бага хэрэглэдэг, шатахуун бага зардаг, шатахуун бага ордог.

МАЛОЛЮДНОСТЬ хүн ам цөөн, хүн цөөн, хөл (үймээн) бага.

МАЛОЛЮДНИЙ хүн ам цөөтэй, хүн цөөнтэй, цөөн хүнтэй, хөл багатай, ~ая улица хөл багатай гудамж.

МАЛО-МАЛЬСКИ өчүүхэн ч, өчүүхэн төдий ч, багахан ч, бага зэрэг ч.

МАЛОМОЧНЫЙ чадал чинээ муутай, хөрөнгө чинээ багатай.

МАЛОМОЩНЫЙ чадал багатай, хүч муутай, чадал чинээ муутай, хүч чадал багатай.

МАЛОНАДЕЖНЫЙ найдвар багатай, горьдлого муутай, итгэлгүй.

МАЛОНАСЕЛЕННЫЙ хүн ам цөөнтэй, хүн цөөнтэй; ~ край хүн ам цөөнтэй нутаг.

МАЛООБРАЗОВАННЫЙ боловсрол муутай, мэдлэг багатай; ~ человек боловсрол багатай хүн.

МАЛООБЩИТЕЛЬНЫЙ (хүнтэй) нийцгүй, зожиг; ~ человек хүнтэй нийц муутай хүн.

МАЛООПЫТНЫЙ туршлага багатай, дадлага муутай.

МАЛООСНОВАТЕЛЬНЫЙ үндэс багатай, баримт муутай, үндэс баримтаар дутмаг; 2. томоогүйтэр.

МАЛОПИТАТЕЛЬНЫЙ шим муутай, шим тэжээл багатай, өл муутай, өөг бус.

МАЛОПЛОДОРÓДНЫЙ шим муутай, үржил багатай, ургац муутай; ~ая почва шим муутай хөрс.

МАЛОПОВИЖНЫЙ 1. хөдөлгөөн багатай, хөдлөц муутай, хөдлөхдөө ~е; ~ сустав хөдлөц муутай үе; 2. хөдлөхдөө муу, явдал багатай; ~ образ жизни явдал багатай байх.

МАЛОПОДГОТОВЛЕННЫЙ бэлтгэл муутай, бэлтгэл багатай.

МАЛОПОДЁРЖАННЫЙ бага өмссөн, төдий л хуучраагүй, элэгдээгүй шахуу; ~ костюм бага өмссөн хувцас.

МАЛО-ПОМАЛУ бага багаар, байн байсаар.

МАЛОПОНЯТЛИВЫЙ ухвар муутай, ой муутай.

МАЛОПОНЯТНЫЙ ойлгомж муутай; ~ая фраза ойлгомж муутай үг.

МАЛОПРИБЫЛЬНЫЙ ашиг муутай, олз багатай, орлого муутай.

МАЛОПРИГОДНЫЙ хэрэг багатай, тохиромж муутай, тэнцэхгүй; ~ая для посева земля тариаланд тохиромж муутай газар.

МАЛОПРОДУКТИВНЫЙ үр багатай, үр бүтээл муутай, үр шим багатай; ~ скот үр шим муутай мал.

МАЛОРАЗВИТЫЙ 1. бие гүйцээгүй, дутуу гүйцсэн; 2. ухаан гүйцээгүй, ухаан нээгдээгүй.

МАЛОРОСЛЫЙ бие багатай, бие бялдар бага, нуруугаар давжаа, бага навтгар; ~ скот бие багатай мал.

МАЛОСВЕДУЩИЙ мэдлэг багатай, мэдэхээр бага.

МАЛОСЕМЕЙНЫЙ гэр бүл багатай, (ам) бүл цөөнтэй; ~ые люди ам бүл цөөнтэй хүмүүс.

МАЛОСИЛЬНЫЙ хүч багатай, чадал муутай ~ двигатель хүч муутай хөдөлгүүр.

МАЛОСОЗНАТЕЛЬНЫЙ ухамсар муутай, ухамсар багатай.

МАЛОСОЛЬНЫЙ давс багатай; ~ые огурцы давс багатай өргөст хэмх.

МАЛОСОСТОЯТЕЛЬНЫЙ 1. хөрөнгө багатай, чинээ муутай, чадал муутай, ~ человек чинээ муутай хүн; 2. нотолгоо муутай, үндэс багатай, ~ые доводы үндэс муутай баримт.

МАЛОСПОСОБНЫЙ авьяас багатай, билэг муутай.

МАЛОСТЬ 1. жижиг сажиг юм, аар саар юм, ялиггүй юм, шалиггүй юм; 2. ялиггүй, шалиггүй, жаахан; ~ие издоровитсы бие жаахан эвгүй байна.

МАЛОУЩЕСТВЕННЫЙ төдий л чухал биш; ~ довод төдий л чухал бус баримт.

МАЛОТИРАЖНЫЙ хувь цөөнтэй; ~ая газета хувь цөөнтэй сонин.

МАЛОУБЕДИТЕЛЬНЫЙ төдий л үнэмшмээр бус, төдий л итгэмээр бус; ~ое доказательство төдий л итгэмээр бус баталгаа.

МАЛОУДОЙНЫЙ сүү багатай, сүү муутай.

МАЛОУПОТРЕБИТЕЛЬНЫЙ хэрэгцээ багатай, бага (цөөн) хэрэглэгддэг; ~ое выражение цөөн хэрэглэгддэг хэллэг.

МАЛОУРОЖАЙНЫЙ ургац муутай, газрын гарц багатай; ~ год ургац муутай жил.

МАЛОЧИСЛЕННОСТЬ цөөн тоо.

МАЛОЧИСЛЕННЫЙ цөөн тоотой, цөөн, цөөхөн, цөөн хүнтэй; ~ отряд цөөн хүнтэй отряд.

МАЛОШЕРСТНЫЙ ноос багатай, үс нимгэн, тачир үстэй; ~ые овцы ноос багатай хонь.

МАЛЫЙ I 1. бага жаахан, жижиг; ~ рост нуруу бага; 2. бага байх, багадаа эти сапоги мне малы энэ гутал над багадаж байна; 3. бусад үгтэй нийлж юмны нэр бүтээнэ. **Малая Медведица** Алтан Мөнгөн Шаргууд, ~ театр Бага театр; без ~ого, без малы шахам, шахуу; **самое** ~ое доод зах нь, багадаа; за ~ым делом стало ялиггүй юмнаас хэрэг саатав; **мал** **мала**

меньше нэг нэгнээсээ бага; от ~а до велика их багагүй; стар и млад хөгшин залуугүй; с ~ых лет бага наснаасаа.

МА́ЛЫЙ II 1. хүү жаал, залуу; 2. эр хүн; он славный ~ тэр (хүн) овоо хүн.

МАЛЫ́Ш бяцхан хүүхэд, хүү.

МАЛЫ́ВА замба цэцэг, жамба цэцэг.

МАЛЫ́ЧИК хөвгүүн, хүү, нуган; я ис ~ бн хүүхэд биш; ~ с пальчик эрхийн чинээ хүү, чихэн төдий хүү.

МАЛЫ́ЧИКОВЫЙ хөвгүүн, хүү, хөвгүүний, эрэгтэй хүүхдийн.

МАЛЫ́ЧЬШЕСК|ЙЙ 1. эрэгтэй хүүхдийн, хөвгүүний, хөвгүүн; пробор придает ей ~ вид үсний нь заадас түүнийг хөвгүүн дүртэй болгож байна; 2. хөнгөмсөг, томоогүй, дүрсгүй; ~ие поступи томоогүй явдал.

МАЛЫ́ЧЬШЕСТВО хөвгүүн зан, томоогүй явдал; испростительное ~ уучлашгүй томоогүй явдал.

МАЛЫ́ЧЬШКА хүүхэд, балчир хүүхэд; вести себя как ~ хүүхэд шиг зан гаргах.

МАЛЫ́ЧУГАН, бяцхан хүү, өчүүхэн хөвгүүн.

МАЛЮСЕНЬКИЙ жижигхэн, бяцхан, өчүүхэн.

МАЛЮ́ТКА бичилхэн, нялх хүүхэд.

МАЛЯ́ВКА жараахай.

МАЛЯ́Р будагчин.

МАЛЯ́РИЙНЫЙ хумхаагийн, хумхаатай; ~ комар хумхаагийн шумуул; ~ больно́й хумхаатай хүн.

МАЛЯ́РИЯ хумхаа, (чичирдэг өвчин); тропическая ~ халуун орны хумхаа.

МАЛЯ́РН|ЙЙ, будгийн; ~ые работы будгийн ажил.

МА́МА ээж, эжий.

МА́МЕНЬКИН ~ сынок ээжийн эрх хүүгүүн.

МА́МКА 1. сувилагч ээж; 2. эжий.

МА́МОНТ арслан заан.

МА́МОНТОВ|ЫЙ арслан зааны; ~ая кость арслан зааны яс.

МА́МОЧКА ээж.

МА́НГО амра, (жимс, мод), амраагийн жимс.

МА́НДАРИН I хятадын түшмэл, сайд.

МА́НДАРИН II бэрсүүт жүрж.

МА́НДАТ 1. мандат, эрхийн үнэмлэх; депутатский ~ депутатын эрхийн үнэмлэх; 2. мандат, захирах эрх.

МА́НДАТН|ЙЙ 1. мандатын, эрхийн үнэмлэхний; ~ая комиссия эрхийн үнэмлэхийн комисс; ~ая система голосования мандатын системтэй сонгууль; 2. мандаттай, захирах, эрхтэй.

МА́НДОЛ|ИНА мандолин (хөгжим).

МА́НДРА́Ж айх, сандрах.

МА́НЕВР 1. манёвр; тактический ~ тактикийн манёвр; 2. арга мэх, арга заль, арга; это был только ~ энэ нь зөвхөн арга мэх байв.

МА́НЕВРЕННОСТЬ манёврлах чадвар; высокая ~ войск цэргийн сайн манёврлах чадвар.

МА́НЕВРЕН|ЫЙ маневрын; ~ая война маневрын дайн.

МА́НЕВРИРОВАНИЕ манёврлах.

МА́НЕВРИРОВАТЬ 1. манёврлах, манёвр хийх; 2. зайчлан явах, бултан явах; 3. арга мэх гаргах, арга заль хийх; 4. эвий нь олох, аятайхан ашиглах.

МА́НЕВРЫ байлдааны сургууль, манёвр; военные ~ байлдааны сургууль.

МА́НЕЖ морин сургуулийн газар, сургуулийн талбай.

МА́НЕК|ЕН 1. хувцас тааруулан оёхын тул хүний биеийн хэмжээгээр хийсэн модон загвар; 2. уульхай хүн.

МА́НЁР ня ~ шиг, мэт, янзаар, маягаар; на новый ~ шинэ янзаар, шинэ маягаар; ня ~ кого, чего шиг мэт, адил, зангаар, авираар; таким ~ом тэгж тийм маягаар, тийм янзаар.

МА́НЁР|А ааш маяг, ааш байдал, маяг заншил; ~ держать себя өөрийн нь ааш байдал; ~ говорить ярих маяг; дуриые ~ы муу маяг, муу заншил.

МА́НЁРКА бяцхан дашмаг.

МА́НЁРНИЧАТЬ маяглах, цэмцэгнэх.

МА́НЁРНОСТЬ маяглах, цэмцэгнэх, маяглал, цэмцэгнүүр зан.

МА́НЁРНЫЙ маягтай цэмцэгнүүр; ~ стиль маягтай найруулга.

МА́НЖЕТА 1. (цамцны) нударга ханцуй; 2. давхарга

МА́НИАКАЛЬНЫЙ хөөрөх, ин хөдлөх; ~ психоз хөөрөх хий өвчин.

МА́НИКЮР хумс засал; сделать ~ хумс засал хийх, хумс засах.

МА́НИКЮРША хумс засагч эмэгтэй.

МА́Н|ЛОВЩИНА маниловын хоосон бодол, (Гоголийн «Амьгүй албат» гэдэг зохиолын нэг баатрын нэрээс үүссэн үг.)

МА́НИПУЛ|РОВАТЬ 1. нарийн төвөгтэй арга хийх, нарийн төвөгтэй үйл хийх; 2. арга заль хийх.

МА́НИПУЛ|ЯЦИЯ 1. нарийн төвөгтэй арга, нарийн төвөгтэй үйл ажиллагаа; 2. арга заль.

МА́НИТЬ 1. даллах, дохих; ~ к себе даллах; 2. татах, дур татах, хорхой хүргэх.

МА́НИФЕ́СТ тунхаг, тунхаглал.

МА́НИФЕ́СТАЦИЯ сүрт жагсаал.

МА́НИФЕ́СТИРОВАТЬ сүрт жагсаал хийх.

МА́НИЯ 1. ин; ~ преследования мөрдлөгийн ин; ~ величия ихсийн ин; 2. шунал.

МА́НК|ИРОВАТЬ үл тоомсорлох хааш хэрэг хандах; ~ своими обязанностями үүрэгтэй хааш хэрэг хандах.

МА́НН|ЫЙ ~ая крупа талхалсан буудай, хүүхдийн будаа.

МА́НОВЕ́НИ|Е даллах, дохих; ~ем руки гараар даллан; как по ~ю илбээр бүтээсэн мэт.

МА́НОК шовшуур.

МА́НОМЕТР манометр, даралт хэмжүүр.

МА́НОМЕТРИЧЕСК|ЙЙ манометрийн, даралт хэмжүүрийн; ~ая трубка манометрийн гуурс.

МА́НТИЯ жанч, нөмрөг.

МА́НТО манто (эмэгтэй хүний халхгар пальто).

МА́НУСКРИПТ эртний (гар) бичмэл.

МА́НУФАК|ТУРА, мануфактур, хөдөлмөрийн хуваарьтай гар үйлдвэр; 2. бөс даавуу.

МА́НУФАК|ТУРНЫЙ 1. мануфактурын; 2. бөс даавууны.

МА́НЬЧЖУ́Р манж хүн.

МА́НЬЧЖУ́РСКИЙ манж, манжийн; ~ язык манж хэл.

МА́НЬЯК инт, интэй хүн.

МА́НЯЦ|ИЙ дур татам, сэтгэл татам, хорхой хүрэм, шунамаар; ~ая красота дур татам сайхан; ~ая цель сэтгэл татам зорилго.

МА́РА́ЗМ 1. зөнөг; старческий ~ зөнөг; 2. өмхрөл.

МА́РАЛ (самец) буга, (самка) согоо.

МА́РАНЬЕ 1. хнр болгох, муухай болгох, бузарлах; 2. эрээцээс, сараачаас.

МА́РАТЬ бялах, будах, хнр болгох, муухай болгох; ~ платье хувцсаа муухай болгох; 2. нэр хугалах, гутаах, бузарлах; ~ честное имя сайн нэр хугалах, 3. эрээчих, цоохорлох, сараачих; ~ стихи шүлэг сараачих; ~ бумагу цаас эрээчих.

МА́РАТЬСЯ 1. хнр болох, муухай (хар) болох, бузарлагдах; 2. нэр хугарах, гутаах, нэрээ хугалах, гутаах, бузарлах; не стоит ~ тэгж нэрээ хугалах хэрэггүй.

МА́РАФОНСКИЙ ~ бег холын явган уралдаан (42 км. 95м. газар)

МА́РГАНЕЦ манган, марганец, хүрэнз (хар хүрэн өнгийн төмөрлөг).

МАРГАНЦЕВ||ЫЙ манганы, марганцын, мангантай, марганцтай, ~ая соль манганы давс.

МАРГАРИН хиймэл тос, маргарин.

МАРГАРИНОВЫЙ маргарин, хиймэл тосны.

МАРГАРИТКА хонин нүдэн цэцэг.

МАРЕВО 1. зэргэлгээ; 2. униар, будан.

МАРИ 1. мари нар; 2. мари хүн.

МАРИНА далайн зураг.

МАРИНАД 1. халуун амтгантай цуу; сельдь в ~е (халуун амтгантай) цуунд дарсан май загас; 2. цуунд дарсан идэшний зүйл, дармал идэшний зүйл.

МАРИНИСТ далай зурдаг зураач.

МАРИНОВАНИЕ дарах.

МАРИНОВАНН||ЫЙ дарсан; ~ые грибы дарсан мөөг.

МАРИНОВАТЬ 1. дарах; ~ грибы мөөг дарах; 2. дарах, хойш татах; ~ дело хэрэг хойш татах.

МАРИОНЕТКА 1. оньст хүүхэдэй; 2. бусдын гар хөл бологч, тоглоомын этгээд.

МАРИОНЕТОЧН||ЫЙ 1. оньст хүүхэдэйн 2. ~ театр оньст хүүхэдэйн театр; 2. тоглоомын; ~ое правительство тоглоомын засгийн газар

МАРК||А 1. марк; почтовая ~ шуудангийн марк 2. тэмдэг; фабричная ~ үйлдвэрийн тэмдэг; 3. шошго; 4. марк (Герман, Финляндийн мөнгөний нэгж); 5. нэр, нэр төр; держать ~у нэр төрөө бодож явах.

МАРЕВИЕ бот. луулийн овог.

МАРКЕТИНГ маркетинг, зохион байгуулах иж бүрэн тогтолцоо; сетевой ~ сүлжээний худалдаа.

МАРКЁР I бильярд тоглогчдыг үйлчлэгч.

МАРКЁР II шан татах зэвсэг.

МАРЖА худалдаа, бирж, банкны салбар дахь хоёр үзүүлэлтийн хоорондын зөрүү, ялгаа.

МАРКИЗ маркиз (Франц, Англи, Итали, Исландийн дээд зэрэг тайж).

МАРКИЗА I маркизын хатан, маркизын гүнж, гүнж маркиз.

МАРКИЗА II цонхны саравч.

МАРКИЗЕТ маркизет даавуу.

МАРКИЗЕТОВЫЙ маркизет даавуун.

МАРКИЙ хир халдамтгай.

МАРКИРОВАТЬ 1. (бараанд) тэмдэг дарах; 2. (тариалангийн) шан татах.

МАРКИРОВКА тэмдэг дарах.

МАРКИРОВЩИК 1. (бараанд) тэмдэг дарагч; 2. (тариалангийн) шан татагч.

МАРС Ангараг.

МАРСИАНИН ангарагийн иргэн.

МАРКСИЗМ марксизм, Марксын суртал.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ марксизм-ленинизм

МАРКСИСТ марксист, Марксын сурталтан.

МАРКСИСТСКИЙ марксист.

МАРЛЕВЫЙ марли, самбай, марлийн, самбайн; ~ бинт марли боолт. *

МАРЛЯ марли, самбай.

МАРМЕЛАД бүржмэл чихэр.

МАРОДЁР 1. тонуулчин цэрэг; 2. шунахай худалдаачин, шулаачин, адгийн шаар.

МАРОДЁРСТВОВАТЬ 1. тонох; 2. шулах, мөлжих.

МАРОЧН||ЫЙ дээгүүр зэргийн, дугаар зэрэгт; ~ое вино дээгүүр зэргийн дарс.

МАРТ гуравдугаар сар, гурван сар.

МАРТЕН 1. мартен болд; 2. мартен зуух.

МАРТЕНОВСК||ИЙ мартен, мартены, ~ая сталь мартен болд, ~ая печь мартен зуух.

МАРТОВСКИЙ гуравдугаар сарын, гурван сарын, мартын.

МАРТЫШКА сармагчин.

МАРЦИПАН бүйслний гурилаар хийсэн боов, бүйслсэн боов.

МАРШ I 1. алхаа, марш; форсированный ~ хурдалсан алхаа; церемониальный ~ ёслолын алхаа; 2. аялал, аян; трёхдневный ~ гурван өдрийн аян; на ~е аялалд; 3. марш, жагсаалын хөгжим.

МАРШ II 1. марш; шагом ~! алхаад марш! 2, зайл, тонил, яв; ~ отсюда! зайл эндэс!.

МАРШ III шат, шатны хэсэг.

МАРШАЛ маршал, өрлөг; ~ Советского Союза Зөвлөлт Холбоот Улсын маршал.

МАРШАЛЬСК||ИЙ маршалын, өрлөгийн, маршал, өрлөг; ~ое звание маршал цол.

МАРШЕВ||ЫЙ 1. маршийн, аяны, аяллын; ~ порядок аяны журам; 2. маршийн (бэлтгэл цэргээс байлдаж байгаа цэрэгт илгээх); ~ая рота маршийн суман.

МАРШИРОВАТЬ (цэрэг ёсоор) алхлах, маршлах.

МАРШИРОВКА алхлах, алхлалт, маршлах,

МАРШИРОВОЧНЫЙ алхлах, маршлах.

МАРШРУТ зам; ~ перелёта нисэх зам; ~ путешествия жуулчлах зам.

МАРШРУТНЫЙ тууш замын, тууш явах.

МАСК||А 1. баг; надеть ~у баг өмсөх; человек в ~е багтай хүн 2. (үхсэн хүний нүүрээ буулган авсан) нүүрний хэв; 3. баг; противогазовая ~ хорт утааны баг; сбросить с себя ~у багаа авч хаях, үнэн царайгаа үзүүлэх; ~ защитная хамгаалах баг.

МАСКАРАД 1. багт наадам; 2. хуурамч дүр.

МАСКАРАДНЫЙ багт наадмын; ~ костюм багт наадмын хувцас.

МАСКИРОВАННЫЙ 1. баг өмссөн, багт наадмын хувцас өмссөн; 2. далдалсан, нуусан.

МАСКИРОВАТЬ 1. баг өмсөх, багт наадмын хувцас өмсөх; 2. нуух, далдлах; ~ свои намерения санаагаа нуух; 3. далдлах, нуух, өнгөлөн далдлах, битүүлэх.

МАСКИРОВАТЬСЯ баг өмсөх, багт наадмын хувцас өмсөх; 2. хуурамч дүр үзүүлэх, үнэн дүрээ нуух, янз үзүүлэх; 3. (биеэ) далдлах, (биеэ) нуух, (биеэ) өнгөлөн далдлах; 4. далдлагдах, нуугдах.

МАСКИРОВКА 1. баг өмсөх, зүсээ хувиргах, үнэн дүрээ нуух; 2. өнгөлөн далдлах арга.

МАСКИРОВОЧНЫЙ далдлах, өнгөлөн далдлах; 2. нуух, далдлах.

МАСЛЕНИЦА шар тосны баяр, (өвлийг үдэх баяр)

МАСЛЕНИЧНЫЙ шар тосны баярын.

МАСЛЕНКА тосны сав, тослуур.

МАСЛЕНОК шар сархиаг.

МАСЛЕННЫЙ тослогдсон.

МАСЛЕН||ЫЙ 1. тостой, тосдосон, тос түрхсэн, тосонд шарсан; ~ блин тосонд шарсан шүүрмэг бин; 2. нялуун, нялганасан нялга нялга гэсэн; ~ голос нялуун дуу; 3. тачаангуй, хуялтай; ~ые глаза тачаангуй харц, хуялтай нүд.

МАСЛ|ИНА 1. тослог мод; 2. тослог жимсгэнэ, чидун жимс.

МАСЛИТЬСЯ тосдох, тос болгох.

МАСЛИЧН||ЫЙ тост; ~ое дерево тослог мод; ~ая ягода тослог жимсгэнэ.

МАСЛ|О 1. тос; сливочное ~ цөцгийн тос; топленое ~ шар тос; сбивать ~ тос бүлэх; намазывать хлеб ~м талханд тос түрхэх; подсолнечное ~ наран цэцгийн тос; касторовое ~ тосон

туулга; ореховое ~ самрын тос; 2. тосон будаг; писать ~м тосон будгаар зурах; подлить ~а в огонь дайран дээр нь давс хийх, улам гааруулах; *идёт как по ~у сэтгэлчлэн бүтэж байна, саад тогтооргүй явж байна.

МАСЛОБОЙНЫЙ тосны, тос бүлдэг; ~ завод тосны завод.

МАСЛОДЕЛ тосны мэргэжилтэн, тосчин.

МАСЛОДЕЛИЕ тос үйлдвэрлэх.

МАСЛОЗАВОД тосны завод.

МАСЛОТОННЫЙ тос хайлуулдаг, тос хайлуулах, тос шахдаг.

МАСЛЯНИСТЫЙ тослог, тосовхи; ~ сыр тослог бяслаг.

МАСЛЯН|ЫЙ 1. тосон тосны, ~ое пятио тосон толбо;

2. тосон, тосон будгаар зурсан; ~ая краска тосон будаг; писать ~ыми красками тосон будгаар зурах.

МАСОН масон, (масонлигийг баримтлагч, масоны байгууллагын гишүүн)

МАСОНСК|ИЙ масоны; ~ая ложа масоны бүлгэм; ~ знак масоны тэмдэг.

МАСС|А I 1. масс, цул; единица ~ы массын нэгж; 2. лаагалдсан эд; фарфоровая ~ шаазангийн лаагалдсан эд; древесная ~ модны лаагалдсан эд (цаас хийдэг хагас бүтээгдэхүүн) 3. дүнгэр, лүглэгэр, сүидэр.

МАСС|А II 1. үй олон, учиргүй их, учиргүй олон; ~ пыли учиргүй их тоос; тратить ~у сил учиргүй их хүч гаргах; 2. олон түмэн, өргөн олон, өргөн түмэн; в ~е ихэнх нь, олонхидоо, ерөнхийдөө, бүхэлдээ.

МАССАЖ барихуй, илбэхүй; лечение ~ем илбэн эмчлэх.

МАССАЖИСТ бариац, илбэн эмчлэгч.

МАССАЖИСТКА бариац эмэгтэй, илбэн эмчлэгч эмэгтэй.

МАССИВ 1. хөвч, шил; горный ~ хөвч уулын шил; 2, хөвч хүлх; лесные ~ы ой хөвч, хүлх ой.

МАССИВНОСТЬ хүдэр том (байх), мантгар (байх), цул (байх), бараатай (байх)

МАССИВН|ЫЙ хүдэр том, мантгар, цул, бараатай; ~ая дверь хүдэр том хаалга; ~ая фигура хүдэр том бие.

МАССИРОВАНИЕ цуглуулах, хуримтлуулах, бөөгнөрүүлэх.

МАССИРОВАННЫЙ хуримталсан, бөөгнөрсөн.

МАССИРОВАТЬ I барих, илбэх, засах; ~ место ушиба няцарсан газрыг барих.

МАССИРОВАТЬ II цуглуулах, хуримтлуулах, бөөгнөрүүлэх.

МАССОВИК олон нийтийн зохион байгуулагч.

МАССОВКА 1. өчүүхэн цуглаан, 2. кинонд туслах тоглогчид.

МАССОВОСТЬ нийтийн чанар, өргөн олныг хамарсан (байх); ~ спорта өргөн олныг хамарсан спорт.

МАССОВ|ЫЙ 1. олон түмний, өргөн олны, өргөн түмний, олон нийтийн; в ~ом масштабе өргөн олноороо; 2. олон түмний, өргөн олны, нийтийн, өргөн олон; 3. олон түмний, олон түмний дунд явуулдаг, өргөн олны; 4. өргөн олон, нийт олон; ~ читатель өргөн олон уншигч.

МАССЫ олон түмэн, өргөн олон, өргөн түмэн, олон.

МАСТАК чадмаг хүн.

МАСТЕР 1. мастер чадварчин; сениный ~ ээлжийн мастер; 2. дархан, -чин; золотых дел ~ алт мөнгөний дархан; сапож-ный ~ гуталчин, часовой ~ цагчин; 3. мастер; ~ спорта спортын мастер; 4. уран мэргэн, чадамгай хүн; он ~ рассказывать ярих хөөрөхдөө чадамгай; * на все руки ~ гартаа дүйтэй хүн, арван хуруу тэгш.

МАСТЕРИТЬ урлах, дархлах.

МАСТЕРИЦА 1. оёдолчин (эмэгтэй); 2. уран эмэгтэй; она ~ вышивать хатгамаллахдаа уран эмэгтэй.

МАСТЕРОВОЙ үйлдвэрийн ажилчин.

МАСТЕРСКАЯ 1. дархны газар, засварын газар; столярная ~ мужааны газар, модны дарханы газар; часовая ~ цагчны

газар, цаг засварын газар; 2. тасаг; инструментальная ~ багаж зэвсгийн тасаг.

МАСТЕРСКИЙ уран чадамгай, чадварлаг; он ~ рисует тэр (хүн) уран зурна.

МАСТЕРСК|ИЙ уран чадамгай чадварлаг; ~ое исполнение симфонии симфони чадамгай хөгжимдөх.

МАСТЕРСТВО 1. дарх; 2. чадвар, уран чадвар; педагогическое ~ багшийн чадвар, сурган хүмүүжүүлэх чадвар.

МАСТИКА 1. давирхайлаг шаваас; 2. (шалны) лавтай тос; 3. гүгэл.

МАСТИТЫЙ алдар гавьяат, хүндэт гавьяат; ~ учёный хүндэт гавьяат эрдэмтэн.

МАСТ|Б 1. зүс, зүсэм; лошадь вороной ~и хар зүсмийн морь; 2. (хөзрийн) өнгө; бубновая ~ дөрвөлжний өнгө; ходить в ~ өнгө тааруулан гарах.

МАСТИТ хөхний үрэвсэл.

МАСШТАБ, 1. хураангуй хэмжээ, хураангуйлсан хэмжээ, масштаб; 2. далайц хэмжээ; в городском ~е хотын хэмжээн дээр; в маленьком ~е бага хэмжээгээр.

МАТ I мад; объявить ~ мад тавих, мадлах; сделать ~ в три хода гурав нүүгээд мадлах (шатарт).

МАТ II сүлжмэл; ~ соломенный сүлжмэл сүрэл.

МАТ III бүдэх, биржгэр.

МАТ IV кричать благим ~ом чадал мэдэн хашгирах.

МАТЕМАТИК 1. тооны ухааны эрдэмтэн, (мэргэжилтэн), математикч; 2. тооны ухааны багш, тооны багш.

МАТЕМАТИКА тооны ухаан, математик; высшая ~ дээд тооны ухаан.

МАТЕМАТИЧЕСК|ИЙ 1. тооны ухааны, математикийн; ~ая задача тооны ухааны бодлого; ~ анализ тооны ухааны задлаг; 2. нарийн нягт; определить что-либо с ~ой точностью юмыг нарийн нягт тодорхойлох.

МАТЕРИАЛ хэрэглэгдэхүүн, (түүхий эд), материал; строительные ~ы барилгын хэрэглэгдэхүүн; 2. хэрэглэгдэхүүн материал, мэдээ; 3. даавуу эд материал.

МАТЕРИАЛИЗМ материализм; исторический ~ түүхэн материализм.

МАТЕРИАЛИСТ I материалист.

МАТЕРИАЛИСТ II ашиг харагч, олз харагч.

МАТЕРИАЛИСТИЧЕСКИЙ материалист.

МАТЕРИАЛИСТИЧНЫЙ ашиг харсан, олз хардаг.

МАТЕРИАЛЬНО эд мөнгөний талаар, эд мөнгөөр; обеспечить ~ эд мөнгөний талаар хангах, эд мөнгөөр хангах.

МАТЕРИАЛН|ЫЙ 1. эд хэрэглэгдэхүүний, эд материалын; ~ые склады эд хэрэглэгдэхүүний агуулах; 2. эд хөрөнгийн, эд мөнгөний.

МАТЕРИК тив эх газар; Африканский ~ Африк тив, Үхэр эдлэгч тив.

МАТЕРИКОВ|ЫЙ тивийн эх газрын; ~ые острова эх газраас тасарсан арлууд; ~ое обледенение эх газрын мөстлөг.

МАТЕРИНСК|ИЙ эхийн; ~ая ласка эхийн энхрийлэл; ~ая любовь эхийн хайр.

МАТЕРИНСТВ|О 1. эх болох; охрана ~а и младенчества эх нялхсыг хамгаалах явдал; 2. эхийн сэтгэл; чувство ~а эхийн сэтгэл.

МАТЕРИ|Я I 1. матери, бод; 2. бодис, матери; строение ~и бодисын бүтэц.

МАТЕРИЯ II бөс даавуу, бөс бараа; шерстяная ~ иоосон даавуу.

МАТЕРЧАТЫЙ бөс, даавуун.

МАТЕРЬ|ЫЙ 1. азарган, мундаг, лут; ~ волк азарган чоно, хашир чоно; ~ дуб мундаг царс мод; 2. дүүрсэн, догбырсон, хашир; ~ бюрократ дүүрсэн хүнд сурталтан.

МАТИЦА дам нуруу.
МАТКА 1. умай сав, хэвтэш; 2. эм охин, эх мал, хээлтэгч мал; *пчелиная* ~ эм зөгий, хатан зөгий.
МАТОВЫЙ 1. бүдэх, бүдэг, цайвгар; *~ая кожа лица* цайвгар арьстай нүүр; 2. бүүдгэр бүдэх; *~ое стекло* бүдэх шил.
МАТОЧНИК 1. хатан зөгийн үүр, эх мал маллагч.
МАТОЧНЫЙ 1. умайн савны, хэвтшийн; 2. эм малын, эх малын, хээлтэгч малын; 3. эх; *~ куст* эх бут; *~ая порода* эх чулуулаг; *~ раствор* эх уусгамал.
МАТРАС дэвсгэр; *пружинный* ~ пүрштэй дэвсгэр.
МАТРАСНЫЙ дэвсгэрийн; *~ая ткань* дэвсгэрийн даавуу, дэвсгэр бүрэх даавуу.
МАТРИАРХАЛЬНЫЙ эхийн эрхт (ёсны); *~ые отношения* эхийн эрхт харьцаа.
МАТРИАРХАТ эхийн эрхт ёс.
МАТРИМОНИАЛЬНЫЙ гэрлэхийн, гэрлэх.
МАТРИЦА үсгийн хэв, матриц.
МАТРИЦИРОВАТЬ үсгийн хэв хийх, матриц хийх.
МАТРОС усан цэрэг.
МАТРОСКА усан цэрэг цамц.
МАТРОССКИЙ усан цэргийн; *~ танец* усан цэргийн бүжиг.
МАТУШКА 1. эх, ээж, 2. авгай, эмээ.
МАТЧ тэмцээн; *шахматный* ~ шахрын тэмцээн.
МАТЬ эх.
МАУЗЕР маузер буу, сэлээдий.
МАХ (дугуй, сонсний) иэг эргэлт, далайлт; * *дать ~у алдаа* хийх, гэнэдэх; *одним ~ом* иэг амьсгаагаар; *с ~у* гэнэт.
МАХАЛОВКА *разг.* зодоон, цохин.
МАХАТЬ 1. даллах, дэвэх, сэвэх, шарвалзуулах; *~ платком* алчуураар даллах; *~ крыльями* жигүүрээ дэвэх; 2. даллах, даллан дохио өгөх; *маши им рукой, чтобы шлн сюда* тэднийг наашаа ир гэж далал.
МАХИНА данхгар юм, лут юм, лужгар юм.
МАХИНАЦИЯ ов, заль мэх, бааш.
МАХНУТЬ 1. даллах, дэвэх; 2. даллан дохио өгөх; 3. харайн гарах, үсрэн гарах; *~ рукой на кого, что* зөнгөө мэдэг гээд орхих, зөнгөөрөө болог гээд орхих.
МАХОВИК эрчлүүр, ээрцэг дугуй.
МАХОВИОЙ *~ое колесо* эрчлүүр ээрцэг дугуй; *~ые перья* урт өд; *~ая сажня* алд.
МАХОМ тэр дорхоно, тэр даруй, агшин зуур.
МАХОРКА мохоор тамхи.
МАХОРОЧНЫЙ мохоорын.
МАХРОВАЯ 1. саглагар, хэлтсэрхэг; *~ая астра* саглагар гэсэр цэцэг; 2. хэтэрхий.
МАХРЫ сэмэрхий.
МАЧЕХА хойт эх.
МАЧТА (онгоцны) сураг, шураг.
МАЧТОВЫЙ сургийн, сураг хийх, *~ лес* сургийн мод.
МАШИНА 1. машин; *паровая* ~ уурын машин; *швейная* ~ оёдлын машин; *~ электронно-вычислительная* цахим тооцон бодох машин 2. машин; *личная* ~ хувийн машин; 3. байгуулалт, зохион байгуулалт.
МАШИНАЛЬНО санамсаргүй, өөрөө мэдэлгүй, аяндаа.
МАШИНАЛЬНЫЙ санамсаргүй (өгсөн), санаанд үгүй (хийсэн), өөрөө мэдэлгүй (хийсэн), аяндаа (болсон); *~ ответ* санамсаргүй өгсөн хариу.
МАШИНИСТ машинч.
МАШИНИСТКА бичээч эмэгтэй.
МАШИНК|А 1. машин; 2. (бичгийн) машин; *печатать на ~е* машинаар цохих.
МАШИННЫЙ машинын, машинаар; *~ое масло* машинын тос.

МАШИНОПИСНЫЙ машиндсан, цохисон, машиндах, машинаар цохих.
МАШИНОПИСЬ машиндах, машинаар цохих.
МАШИНОСТРОЕНИЕ машин бүтээх.
МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫЙ машин бүтээх.
МАЯК гэрэлт цамхаг.
МАЯТНИК дүүжмэг; *часовой* ~ цагийн дүүжмэг.
МАЯТЬСЯ зовох, энэлэх.
МАЯЧИТЬ бөртөлзөх, бөргийх, сүүдийх, сүүдэлзэх.
МГЛА 1. униар, будан, 2. бүрэнхий харанхуй.
МГЛИСТЫЙ униартай, будантай, униар татсан, будан татсан.
МГНОВЕНИЕ агшин зуур; *в одно* ~ агшин зуур; *в ~ ока* нүд ирмэх зуур, нүд цавчих зуур.
МГНОВЕННО агшин зуур, дорхноо, төдхөн гэнэт.
МГНОВЕННЫЙ агшин зуурын, гэнтийн, дорхноо (хийсэн); *~ое состояние* агшин зуур ноцох, дорхноо асах.
МЕБЕЛЬ (гэрийн) тавил, гэрийн хэрэгсэл; *мягкая* ~ (гэрийн) зөөлөн тавил.
МЕБЕЛЬНЫЙ (гэрийн) тавилын, гэрийн хэрэгслийн; *~ магазин* (гэрийн) тавилгын дэлгүүр.
МЕБЕЛЬЩИК (гэрийн) тавилын дархан, (гэрийн) тавилч.
МЕБЛИРОВАННЫЙ (гэрийн) тавилтай, (гэрийн) тавил тавьсан; *~ая квартира* (гэрийн) тавилтай байр.
МЕБЛИРОВАТЬ (гэрийн) тавил тавих.
МЕБЛИРОВКА 1. (гэрийн) тавил тавих; 2. гэрийн тавил.
МЕД 1. бал; *пчелиный* ~ зөгийн бал; *липовый* ~ далдуу модны бал; 2. балын архи; * *твоими бы устами да ~ пить* хэлсэн чинь ерөөл болтугай.
МЕДАЛИСТ медальтан, (дунд сургууль онцсайн төгсөж медаль авсан хүн).
МЕДАЛЬ медаль; * *оборотная сторона* ~и юмны буруу тал, юмны нөгөө тал.
МЕДАЛЬОН хүзүүний гуу.
МЕДВЕДИЦА эм баавгай, охин баавгай, эм хар гөрөөс; *Большая* ~ Долоон өвгөн, Долоон бурхан; *Малая* ~ Алтан мөнгөн шаргууд.
МЕДВЕДЬ 1. баавгай, хар гөрөөс; *бурый* ~ хүрэн баавгай, *белый* ~ цагаан баавгай; 2. баавгай шиг болхи хүн.
МЕДВЕЖАТИНА баавгайн мах.
МЕДВЕЖАТНИК *разг.* сейф ухдаг хулгайч.
МЕДВЕЖИЙ баавгайн, баавгайн арьсан; *~ья лапа* баавгайн савар; *~и берлога* баавгайн ичээ; *~ья шапка* баавгайн арьсан малгай; * *оказать ~ью услугу* тус болох гээд тушаа болох.
МЕДВЕЖОНОК бамбарууш.
МЕДВЯНЫЙ балын үнэртэй, сайхан үнэртэй.
МЕДЕПЛАВИЛЬНЫЙ зэс хайлуулах; *~ая печь* зэс хайлуулах зуух.
МЕДЖИЛИС межлис (Турк, Ираны их хурал).
МЕДИАНА дундаж шугам, медиан.
МЕДИК 1. эмч, 2. эмнэлгийн оюутан.
МЕДИКО-ХИРУРГИЧЕСКИЙ эмнэлэг, мэс заслын.
МЕДИЦИНА анагаах ухаан, (хүн) эмнэлэг; *судебная* ~ шүүхийн эмнэлэг, *экспериментальная* ~ туршлагын эмнэлэг.
МЕДИЦИНСКИЙ анагаах ухааны, эмнэлгийн; *~ факультет* анагаах ухааны факультет; *~ая помощь* эмнэлгийн тусламж; *~ая сестра* эмнэлгийн сувиллагч.
МЕДЛЕННО удаан, алгуур, аажим, аяар, ааль; *писать* ~ удаан бичих; *идти* ~ аяар явах.
МЕДЛЕННОСТЬ удаан (байх), алгуур (байх), аажим (байх).
МЕДЛЕННЫЙ удаан, алгуур, аажим, аяар; *идти ~ым шагом* удаан алхах.

МЕДЛИТЕЛЬНО удаан аажуу, яаралгүй; он ~ **соображает** тэр (хүн) удаан ухаарна.

МЕДЛИТЕЛЬНОСТЬ удаан (хөдлөц), аажуу (явдал), яаралгүй (зан).

МЕДЛИТЕЛЬНЫЙ удаан, аажуу, яаралгүй, хашин хойрго; он **очень** ~ человек тэр их удаан хүн.

МЕДЛИ|ТЬ удах, удаах, удаашрах, удаашруулах, алгуурлах; он ~ л с **ответом** тэр (хүн) хариу өгөлгүй удаав.

МЕДН|ЙЙ зэсийн; ~ая руда зэсийн хүдэр; ~ые деньги зэс мөнгө; зэс зоос; ~ лоб тэиэг толгой (хүн); ~ **век** зэс зэвсгийн үе; ~ **купорос** зэсийн байван.

МЕДОВЫЙ 1. бал, балын, 2. балтай; ~ **прияик** балтай боов; ~ **месяц** бурман сар (гэрлэсэн сар).

МЕДОНОСН|ЙЙ балтай; ~ые **цветы** балтай цэцэг.

МЕДОСМОТР эмчийн үзлэг.

МЕДПОМОЩЬ эмнэлгийн тусламж.

МЕДПУНКТ эмнэлгийн тасаг.

МЕДСЕСТРА эмнэлгийн сувилагч.

МЕДУЗА далайн мөгөөрс, далайн залхаг.

МЕДЬ 1. зэс; **красная** ~ зэс; **жёлтая** ~ гууль; 2. зэс мөнгө, зэс зоос, улаан мөнгө.

МЕДЯК *разг.* зэс мөнгө, зэс зоос, улаан мөнгө.

МЕДЯНИЦА могой гүрвэл.

МЕЖ 1. дундуур, хоорондуур; 2. дунд хооронд; ~ **нами** **возник спор** бидний дунд маргаан гарав; ~ **тем как** тэгэх завсар, тэгэх зуур, тэр хооронд.

МЕЖ|А зааг, хил; **пройти по** ~е заагаар явах; **уничтожить** ~и заагийг устгах.

МЕЖВИДОВ|ОЙ зүйл хоорондын; ~ое **скрещивание** зүйл хоорондоо эвцэлцэх.

МЕЖДОМЕТИЕ аялга үг.

МЕЖДОУСОБИЦА хямралдаан, дотоодын тэмцэл, хоорондын эвдрэл, хямралдах, дотооддоо тэмцэлдэх, хоорондоо эвдрэх.

МЕЖДОУСОБН|ЙЙ хоорондын тэмцлийн; ~ые **войны** хоорондын тэмцэлээс гарсан дайн.

МЕЖДУ 1. дунд, хооронд, завсар; ~ **небом и землей** тэнгэр газрын хооронд; 2. хооронд, завсар хоорондох үе, завсрын үе; 3. хоорондоо; **договориться** ~ **собой** өвөр хоорондоо хэлэлцэн тохиролцох; ~ **нами** **говоря** эиүүхэйдээ хэлэхэд, эндээ гэж хэлэхэд; ~ **прочим а)** юмны далимд, юмны далимаар; б) дашрамд хэлэхэд, далимд хэлэхэд; ~ **тем** тэгэх завсар, тэгэх зуур, тэр үед, гэтэл, тэгж байхад нь; ~ **делом** ажлын завсар; **читать** ~ **строку** бичгийн далд утгыг тааж мэдэх.

МЕЖДУГОРОДНЫЙ хот хоорондын, олон хот хоорондын; ~ **телефон** хот хоорондын телефон утас.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ олон улсын (хоорондын), улс түмний; ~ **женский день** олон улсын эмэгтэйчүүдийн баярын өдөр.

МЕЖДУРЕЧЬЕ хоёр мөрний хоорондох газар.

МЕЖДУРЯДЬЕ далангийн хоорондох зай.

МЕЖДУЦАРСТВИЕ хоёр хааны хоорондох.

МЕЖЕВАНИЕ зааг тавих, зааглах.

МЕЖЕВАТЬ зааг тавих, зааглах; ~ **поля** тариалангийн талбай зааглах.

МЕЖЕВ|ОЙ заагийн; ~ые **столбы** заагийн овоо, шон.

МЕЖЗУБНЫЙ дээд доод шүдний хоорондох авна.

МЕЖНАЦИОНАЛЬНЫЙ олон үндэстний (хоорондын); үндэстэн хоорондын.

МЕЖПЛАНЕТН|ЙЙ олон ертөнцийн хоорондын, ертөнц хоорондох; ~ое **пространство** олон ертөнцийн хоорондох зай, огторгуйн уудам.

МЕЖРЁБЕРНЫЙ хавирган завсрын.

МЕЗДРА 1. шар хальс; 2. арьсын хөрс.

МЕЗОЗОЙСК|ЙЙ мезозойн; ~ая **эра** мезозойн эрин.

МЕКСИКАНЕЦ мексик хүн.

МЕКСИКАНКА мексик эмэгтэй.

МЕКСИКАНСКИЙ мексик, мексикийн.

МЕЛАНХОЛИК 1. гуниг аашт; 2. ноомой хүн.

МЕЛАНХОЛИЧЕСКИЙ уйтгарт (ай), гунигт (ай), бухимдалт (ай).

МЕЛАНХОЛИЯ 1. гуниг ааш; 2. дүнсгэр ааш, гуниг, уйтгар, бухимдал.

МЕЛЁ|ТЬ гүехэн болох, татрах; **во время жары реки** ~ют халуунд гол гүехэн болно.

МЕЛИОРАТИВН|ЙЙ хөрс сайжруулах; ~ые **работы** хөрс сайжруулах ажил.

МЕЛИОРАТОР хөрс сайжруулагч.

МЕЛИОРАЦИОННЫЙ хөрс сайжруулахын.

МЕЛИОРАЦИЯ хөрс сайжруулах, хөрс сайжруулалт.

МЕЛИТЬ цэрдэх, шохойдох.

МЕЛК|ЙЙ 1. жижиг, жижигхэн; ~ие **деньги** жижиг мөнгө, задгай мөнгө; ~ **скот** жижиг мал, бог мал; ~ **песок** нарийн элс; 2. гүехэн; ~ан **река** гүехэн гол; 3. гүехэн, өнгөцхөн; ~ая **пахота** гүехэн хагалах; 4. жижиг; ~ **собственник** жижиг өмчтөн; 5. жижиг сажиг, аар саар; ~ие **интересы** өчүүхэн ашиг сонирхол.

МЕЛКО жижиг; ~ **колоть сахар** ёотон жижиг хагалах; 2. гүе байх, гүехэн байх; **в этом месте реки очень** ~ голын энүүгээр нь их гүехэн; 3. гоён, гүехэн байх.

МЕЛКОБУРЖУАЗНЫЙ жижиг хөрөнгөтний.

МЕЛКОВОДН|ЙЙ гүехэн устай, ус багатай; ~ая **река** гүехэн гол.

МЕЛКОВОДЬЕ ус татрах.

МЕЛКОКАЛИБРЕННЫЙ бага амтай, бага калибертай.

МЕЛКОКРЕСТЬЯНСКИЙ жижиг тариачны.

МЕЛКОЛЕСЬЕ явган ой, тачир ой.

МЕЛКОПОМЕСТН|ЙЙ газар багатай; ~ое **дворянство** газар багатай тайж нар.

МЕЛКОСОБСТВЕННИЧЕСКИЙ жижиг өмчтөний.

МЕЛКОСОПОЧНИК толгод газар.

МЕЛКОТА багачуул, жижиг сажиг юм.

МЕЛКОТОВАРНЫЙ жижиг таваарын.

МЕЛКОШЕРСТНЫЙ ахар үстэй, ноос багатай.

МЕЛОВОЙ цэрд, цэрдийн, цэрдэдсэн, цэрдтэй; ~ **период** цэрдийн галав.

МЕЛОДИКА 1. ая судлал; 2. ая, ая найруулга, яруу ая; ~ **стиха** шүлгийн ая найруулга.

МЕЛОДИЧЕСКИЙ яруу аятай, уянгатай, эгшигтэй.

МЕЛОДИЧНОСТЬ яруу аятай (байх), уянга; ~ **песни** дууны уянга.

МЕЛОДИЧНЫЙ аятай, уянгатай, эгшигт; ~ **голос** яруу хоолой.

МЕЛОДИЯ ая.

МЕЛОДРАМА дуутай жүжиг, эмгэнэл уянгатай жүжиг.

МЕЛОДРАМАТИЧЕСКИЙ дуутай жүжгийн.

МЕЛОДРАМАТИЧНЫЙ дуутай жүжиг шиг, шийний баатар шиг.

МЕЛОМАНИЯ хөгжим шохоорхох, хөгжмийн ин.

МЕЛОЧН|ОЙ I жижиг сажиг юмны, аар саар юмны; ~ая **торговля** жижиг сажиг юмны худалдаа.

МЕЛОЧНОЙ II 1. шалигүй зантай, олхиогүй зантай; 2. шалигүй, ялигүй, өөдгүй.

МЕЛОЧНОСТЬ шалигүй зан, олхиогүй зан, өөдгүй зан.

МЕЛОЧН|ЫЙ 1. шалигүй зантай, базаахгүй зантай, олхиогүй зантай; 2. шалигүй, ялигүй, өөдгүй; ~ые интересы ялигүй эрмэлзэл.

МЕЛОЧ|Ь 1. жижиг сажиг юм, аар саар юм; 2. задгай мөнгө, бутархай мөнгө, жижиг мөнгө; 3. ялимгүй зүйл, ялихгүй юм; не следует размениваться на ~и ялихгүй юмаар хөөцөлдөх хэрэггүй.

МЕЛ|Ь харгиа, хайр, усны гөөхөн.

МЕЛЬКАНИЕ жирс жирс хийх, бүргэлзэх, сүүтэгнэх, гялс гялс хийх.

МЕЛЬКАТЬ 1. жирэв жирэв хийх, жирэгнэх, жирэлзэх, бүргэлзэх, сүүтэгнэх, гялалзах; 2. бүүр түүр санагдах, санаанд орон гарах, бүүр түүр тааварлах.

МЕЛЬКНУ|ТЬ 1. бүүр түүр санагдаад авах, санаанд ороод гарах; эта мысль ~ла у меня в голове энэ бодол миний санаад бүүр түүр ороод гарав.

МЕЛЬКОМ 1. агшин зуур, түр зуур; 2. халти, халти мөлт; взглянуть ~ халти хараад авах; я об этом слышал только ~ би үүний тухай зөвхөн хальт мөлт сонссон.

МЕЛЬНИК тээрэмчин.

МЕЛЬНИЦА тээрэм; водяная ~ усан тээрэм; ветряная ~ салхин тээрэм.

МЕЛЬНИЧНИЙ тээрмийн; ~ жёрнов тээрмийн чулуу.

МЕЛЬХИО|Р пойлоос.

МЕЛЬХИО|РОВЫЙ пойлоосон; ~ нож пойлоосон хутга.

МЕЛЬЧАЙШ|ИЙ хамгийн жижиг, маш жижиг, тун жижиг, маш нарийн; до ~их подробностей маш нарийн юм хүртэл, маш нарийн дэлгэрэнгүй.

МЕЛЬЧАТЬ 1. жижигрэх, жижиг болох; 2. чанараа алдах, яс муудах.

МЕЛЬЧЕ 1. бүр жижиг, бүр нарийн, бүр гөөхөн; 2. бүр геен, гөөхөн.

МЕЛЬЧИТЬ жижиглэх, жижиг болгох, бутлах, бутаргах, үйрүүлэх.

МЕЛЮЗ|Г|А зааз амьтан, гоожуур.

МЕМБРАНА мембран; покровная ~ бүрхүүл мембрана.

МЕМОРАНДУМ меморандум, санамж бичиг.

МЕМОРИАЛ|Н|ЫЙ дурсгалын; ~ая доска дурсгалын самбар.

МЕМУА|Р|Н|ЫЙ дурсгал бичгийн.

МЕМУА|РЫ дурсгал бичиг.

МЕН|А арилжаа, андалдаа, солио; произвести ~у арилжаа хийх, арилжих.

МЕНЕЕ -аас(-ээс, -оос, -өөс) бага, доош, илүүгүй, хүрэхгүй; ие ~ важно бага бус чухал; тем не ~ тэгэвч, юу ч гэсэн; более или ~ их бага аль нэг хэмжээгээр, нх ч бага ч не более, не ~ как их ч бус, бага ч бус яг л.

МЕНЕДЖЕР менежер, захирагч, эрхлэгч, удирдагч.

МЕНЗУ|РКА хэмжүүрт домбо.

МЕНИНГ|ИТ мэнэн өвчин, мэнэнтэх, менингит.

МЕНОВ|Ю|Й арилжааны, андалдааны; ~ая стоимость арилжааны өртөг; ~ая торговля арилжаа, наймаа.

МЕНСТРУАЛ|Н|ЫЙ сарын юмны, биеийн юмны, сарын тэмдгийн; ~ период биеийн юмны үе.

МЕНСТРУАЦИЯ биеийн юм, сарын юм, сарын тэмдэг.

МЕНСТРУИ|РОВАТЬ биеийн юм ирэх, сарын юм үзэгдэх, сарын тэмдэг мэдэгдэх.

МЕНТОВКА разг цагдаагийн машин.

МЕНТОЛ батрашийн тос.

МЕНТОЛОВ|ЫЙ батрашийн тостой; ~ая мазь батрашийн тостой түрхэц.

МЕНЬШЕ 1. -аас(-ээс, -оос, -өөс) бага, 2. бага; в два раза ~ хоёр дахин бага.

МЕНЬШЕВИЗМ меньшевизм,

МЕНЬШЕВИК меньшевик, меньшевизмийг баримтлагч.

МЕНЬШ|ИЙ 1. бага; ~ая часть бага хэсэг нь; 2. бага, отгон; ~ сын отгон хүү.

МЕНЬШ|И|Н|СТВ|О цөөнх; ~ голосов цөөнхийн санал; национальные ~а цөөнх үндэстэн.

МЕНЮ хоолны нэрс, хоолын цэс.

МЕНЯ 1. мний, би, над; ~ не было дома би гэртээ байхгүй байв. 2. намайг; ~ никто не спрашивал? намайг хэн ч асуугаагүй юу?

МЕНЯ|Л|А мөнгө задлагч, мөнгө солигч, ченж.

МЕНЯТЬ 1. арилжих, андалах, солих; ~ книги в библиотеке номын санд ном солих; 2. сэлэх, солих, халах сэлгэх; ~ квартиру байр солих; 3. өөрчлөх, хувилгах, хувьсгах, хувиргах; ~ убеждения үзлээ өөрчлөх, 4. задлах, бутлах, жижиглэх; ~ деньги мөнгө задлах; * ~ кукушку на ястреба морь унаж явснаа илжиг унах, хуцаа ухнаар арилжих.

МЕНЯТЬСЯ 1. арилжих, андалдах, солих; ~ квартирами с кем-либо хүнтэй орон байраа солих; 2. өөрчлөгдөх, хувилах хувьсах, хувирах; погода меняется цаг агаар хувирч байна; ~ в лице царай нь хувьсах; 3. арилжигдах, солигдох, сэлгэгдэх; 4. задлагдах, бутлагдах, жижиглэгдэх.

МЕР|А 1. хэмжүүр; ~ длины уртын хэмжүүр; 2. хэмжээ, хим, хир; чувство ~ы хэмжээ мэдэх; знать ~у хирээ мэдэх; 3. арга хэмжээ, арга явуулага, арга; сверх ~ы, через ~у, ие в ~у хир хэмжээнээс илүү, хирээс хэт, хэтэрхий, дэндүү.

МЕРГЕЛЬ сэвх чулуу, шохойнор, барилт.

МЕРЕЖКА сэмлэн оёх, арьсны ар хээ.

МЕРЕТЬ 1. хиартал үхэх; мрут как мухи батгана шиг хиартал үхнэ; 2. дотор пал хийх; сердце мрет дотор пал пал хийнэ.

МЕРЕЩИТЬСЯ нүдэнд үзэгдэх, харагдах шиг болох.

МЕРЗАВЕЦ шинжгүй хүн, өөдгүй амьтан.

МЕРЗКИЙ бузар булай, бузар муухай, жигшүүртэй, өөдгүй, олиггүй; ~ поступок бузар явдал.

МЕРЗЛОТА цэвдэг; вечная ~ мөнх цэвдэг.

МЕРЗЛ|ЫЙ 1. хөлдүү цэвдэг; ~ая земля хөлдүү газар; 2. хөлдсөн.

МЕРЗНУТЬ 1. даарах, бээрэх, осгох; 2. хөлдөх; вода мерзнет ус хөлдөнө.

МЕРЗОСТ|Ь 1. бузар булай, жигшүүр, шнвшиг; 2. бузар юм, булай юм жигшүүртэй хэрэг; говорить ~н бузар булай юм ярих.

МЕРИДИА|Н уртраг.

МЕРИЛО хэмжүүр.

МЕРИН морь, агт; ~ врёт как сивый ~ хэнэггүй худал хэлэх.

МЕРИНГ|Я бог ойн цагдаа.

МЕРИНОС мирноос хонь.

МЕРИНОСОВ|ЫЙ мирноос, мирноосын; ~ая шерсть мирноосын ноос.

МЕРИТЬ 1. хэмжих, хэмжээ авах; 2. хэмжиж үзэх, тааруулж үзэх, өмсөж үзэх; ~ костюм костюм тааруулж үзэх.

МЕРИТЬСЯ 1. (чадлаа) үзэлцэх; ~ силами с кем-либо хүнтэй хүчээ үзэлцэх; 2. хэмжигдэх.

МЕРК|А 1. хэмжих, хэмжилт; 2. хэмжээ; снить по ~е хэмжээгээр нь оёх; снять ~у хэмжээ авах.

МЕРКАНТИЛ|ИЗМ 1. меркантилизм; 2. хонжоо харах, олзонд шунах.

МЕРКАНТИЛ|Н|ЫЙ 1. меркантилист; 2. хэрэг чавдаг.

МЕРКНУТЬ бүдгэрэх, бүрийх, звёзды меркнул и гаснут од мичид сийрэн сөнөнө.

МЕРКУРИЙ Лхагва, Буд.

МЕРЛУШКА хурганы арьс.

МЕРЛУШКОВ|ЫЙ хурганы арьсан; ~ая шапка хурганы арьсан малгай.

МЕРН|ЫЙ жигд, нэг янзын хэмнэлтэй; идти ~ым шагом жигд алхаагаар алхах; ~ бой часов цагний жнгд цохилт; ~ая речь алгуур яриа.

МЕРОПРИЯТИЕ арга хэмжээ.

МЕРТВЕНН|ЫЙ үхэнгэ, амигүй, зэвхий, үнсэн хөх; ~ая бледность зэвхий цагаан царайтай.

МЕРТВЕ|ГТЬ 1. мэдээгүй болох, бадайрах, хөших; руки ~ют от холода хүйтэнд гар бээрч мэдээгүй болно; 2. бэгтрэх, зөвхйрэх; ~ от страха айж бэгтрэх.

МЕРТВЕЦ үхсэн хүн, үхдэл, хүүр.

МЕРТВЕЦКИ ~ пьян ухаан алдтал согтсон, шал согтуу, тас компанийн захирал.

МЕРТВЕЧИНА 1. зовлого, үхдэл, үхсэн малын мах; 2. үхээнц юм.

МЕРТВО амигүй, элэн хулин.

МЕРТВОРОЖДЕННЫЙ амьгүй төрсөн.

МЕРТВ|ЫЙ 1. үхсэн, нас нөгчсөн; 2. анир чимээгүй, элин хулин, хөл татарсан, хөл үймээнгүй; ~ые уллицы города эль хуль гудамж; ~ сезон хөл татарсан үе, хөл үймээнгүй үе; 3. бүтэхгүй, биелэгдэхгүй; ~ое дело бүтэхгүй хэрэг; ~ая тишина чив чимээгүй; ~ая природа амьгүй байгаль; ~ час амралтын цаг; ~ инвентарь үл хөдлөх эд хогшил; ~ капитал үхмэл хөрөнгө; ~ язык мөхсөн хэл; ~ая точка а) сөнөмөл цэг; (механизмын бүх хэсгүүдийн агшин зуур тэнцүүртэй болох үе); б) хөдөлгөөнгүй байдал; ~ая петля годройтох; ~ая зыбь дөлгөөн долгио; спать ~ым сном үхсэн мэт унтах; ~ волос ямаан үс.

МЕРЦАНИЕ сүүмэлзэх, гялбалзах.

МЕРЦА|ГТЬ сүүмэлзэх, мяралзах, гялбалзах гялан гялан гэх; **вдали** ~л огонёк алсад гал гялан гялан гэв; **звёзды м**~ют од мяралзана.

МЕСИВО 1. зуурмаг; 2. холио бантан.

МЕСЯЛКА холиур, зууруул.

МЕСЯЛЬНЫЙ зуурах, зуурдаг, хутгах, хутгадаг, холих, хольдог; ~ чан зуурах ган.

МЕСИТЬ зуурах, хутгах, холих; ~ тесто гурил зуурах; ~ грязь шавар дундуур туучих.

МЕСТАМИ зарим газар, энд тэнд, ов тов, заримдаа, хаяа.

МЕСТЕЧКО I байр суурь, газар; **тёплое** ~ аятайхан ажил.

МЕСТЕЧКО II орон газар, суурин (газар)

МЕСТЯ 1. шүүрдэх, туужуудах, хамах; 2. хийсгэх, бужигнуулах, бургиулах, дэгдээх; **ветер метёт пыль** салхи тоос бужигнуулна; 3. шуурах, шуургалах.

МЕСТКОМ (*местный комитет профсоюзной организаций*) албан байгууллагын үйлдвэрчний хороо.

МЕСТНИЧЕСТВО 1. зэрэг хэргэмийг харгалзан алба хаах; 2. явцуу нутгийнхаа ашгийг хамгаалах.

МЕСТНОСТЬ 1. газар орон; **пересечённая** ~ бартаатай газар; 2. нутаг, газар; **дачная** ~ зуслангийн газар.

МЕСТН|ЫЙ 1. нутгийн, орон нутгийн; ~ **уроженец** нутгийн хүн; ~ая порода скота нутгийн үүлдрийн мал; 2. нэг газрын, хэсэгхэн газрын, нэг газар гарсан, хэсэгхэн газар хийсэн; ~ **наркоз** хэсэг газрыг мэдээ алдуулах; ~ое **воспаление** нэг газрын үрэвсэл.

МЕСТ|Ю 1. газар байр, суурь, суудал; **занять своё** ~ байраа эзлэх; **рабочее** ~ ажлын газар; **положить на** ~ байранд нь тавих; **но** ~ам байр байрандаа; 2. газар нутаг; ~ **рождения** төрсөн газар, төрсөн нутаг; **глухое** ~ бөглүү газар; 3. зай завсар, чөлөө газар; **здесь много** ~а энд зай их байна; **нет** ~а зайгүй байна; 4. хөдөө, хөдөө нутаг, орон нутаг, нутаг;

власть на ~ах (орон) нутгийн захиргаа; 5. газар, хэсэг; **это самое сильное** ~ **в пьесе** энэ бол уул жүжгийн хамгийн сайн газар нь юм; 6. хэсэг юм, ширхэг юм; **в багаже два** ~а хоёр хэсэг тээш; 7. алба, албан тушаал, орон тоо; **доходное** ~ ашигтай алба, олзтой албан тушаал; **больвое** ~ эмзэг тал, эмзэг асуудал; **иметь** ~ болох, гарах, тохиолдох; * **общее** ~ улиг болсон зүйл; ~ **заключеннв** хорих газар, шорон; ~а **не находить себе орох** газраа олж ядах; **на** ~е **преступления** (поймать, заставить) халуун мөр дээр нь барих; **ни с** ~а! та бүү хөдөл!; **поставить на** ~ хирий нь мэдүүлэх, тамиры нь таниулах, хнрээ мэд гэх; **знать своё** ~ хнр хэмжээгээ мэдэх; **до** ~а хүрэх газар хүртэл, очих газар хүртэл; **к** ~у зол болж, завшаан болж, таарч, зохиж; **на** ~е **кого-либо** хүний оронд; **не должно быть** ~а зохихгүй, таарахгүй; **узкое** ~, **слабое** ~ сул тал.

МЕСТОЖИТЕЛЬСТВО оршин суух газар, суудаг газар, суурин нутаг.

МЕСТОИМЕНИЕ төлөөний үг; **личное** ~ биеийн төлөөний үг; **указательное** ~ заах төлөөний үг; **вопросительное** ~ асуух төлөөний үг; **относительное** ~ харьцангуй төлөөний үг.

МЕСТОИМЕННЫЙ төлөөний үгийн, төлөөний үгийн шинжит, ~ **афикс** төлөөний үгийн шинжит залгавар.

МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ орших газар, байрласан газар, байр.

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ байгаа газар.

МЕСТОПРЕБЫВАНИЕ орших газар, суудаг газар, байран нутаг.

МЕСТОРОЖДЕНИЕ 1. төрсөн газар; 2. орд; ~ **нефти** нефтийн орд.

МЕСТЬ өшөө хонзон.

МЕСЯЦ 1. сар; ~ **тому назад** нэг сарын өмнө; 2. сар; **молодой** ~ шинэ сар, шинийн сар, сарын шинэ.

МЕСЯЧНИК сар.

МЕСЯЧНЫЙ 1. сарын, нэг сарын, сартай, нэг сартай; ~ **отпуск** нэг сарын амралт; 2. сарын юм, сарын тэмдэг.

МЕТАБОЛИЗМ бодисын солилцоо.

МЕТАЛЛ төмөрлөг; **чёрные** ~ы хар төмөрлөг; **цветные** ~ы өнгөт төмөрлөг; **благородные** (драгоценные) ~ы эрдэнийн (үнэт) төмөрлөг; **лёгкие** ~ы хөнгөн төмөрлөг; **тяжёлые** ~ы хүнд төмөрлөг.

МЕТАЛЛИСТ 1. төмөрлөгч; 2. металл рок шүтэн бишрэгч.

МЕТАЛЛИЧЕСКИЙ 1. төмөрлөг, төмөрлөгөөр хийсэн; 2. төмөрлөгийн ~ **звон** төмөрлөгийн дуу; 3. хахир; ~ **голос** хахир хоолой.

МЕТАЛЛОВИДНЫЙ төмөрлөг шиг, төмөрлөгөрхүү, төмөрлөгөрхөг.

МЕТАЛЛОГРАФИЯ төмөрлөгийн зүй, төмөрлөгийн судлал.

МЕТАЛЛОИД төмөрлөг бус.

МЕТАЛЛОНОСНЫЙ төмөрлөгтэй; ~ **пласт** төмөрлөгтэй давхрага.

МЕТАЛЛООБРАБАТЫВАЮЩИЙ төмөрлөг боловсруулах, төмөрлөг боловсруулдаг, ~ая **промышленность** төмөрлөг боловсруулах үйлдвэр.

МЕТАЛЛОЦАВильный төмөрлөг хайлуулах, төмөрлөг хайлуулдаг; ~ **завод** төмөрлөг хайлуулах завод.

МЕТАЛЛОПРОКАТНЫЙ төмөрлөг цувих, цувимал төмөрлөгийн; ~ **завод** төмөрлөг цувих завод.

МЕТАЛЛОПРОМЫШЛЕННОСТЬ төмөрлөгийн үйлдвэр.

МЕТАЛЛОПРОМЫШЛЕННЫЙ төмөрлөгийн үйлдвэрийн, төмөрлөгийн үйлдвэртэй, ~ **район** төмөрлөгийн үйлдвэртэй газар.

МЕТАЛЛОРЕЖУЩИЙ төмөрлөг зүсдэг, төмөрлөг огтолдог.

МЕТАЛЛОХИМИЯ төмөрлөгийн хими.

МЕТАЛЛУРГ төмөрлөгийн мэргэжилтэн, металлургич.

МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИЙ төмөрлөг боловсруулах, төмөрлөг боловсруулдаг, металлургийн; ~ **заяод** төмөрлөг боловсруулах үйлдвэр.

МЕТАЛЛУРГИЯ төмөрлөг боловсруулах үйлдвэр, металлурги; **чёрная** ~ хар төмөрлөг боловсруулах үйлдвэр.

МЕТАМОРФОЗА метаморфоз, хувирлах.

МЕТАН намгийн хий.

МЕТАНИЕ 1. шидэх, чулууудах, харвах, хаях, орхих; ~ **копья** жад шидэх; 2. хаях орхих; ~ **икры рыба**н загас түрс орхих.

МЕТАПЛАЗИЯ хувирал.

МЕТАСТАЯ үсэрхийлэх

МЕТАТЕЛЬ шидэгч, харвагч.

МЕТАТЕЛЬНЫЙ шидэх, чулууудах, харвах; ~**ое** **оружие** харвадаг зэвсэг, шидэх зэвсэг.

МЕТАТЬ I 1. шидэх, чулууудах, харвах, хаях, орхих; ~ **копья** жад шидэх; ~ **жребий** шавга орхих; 2. хуваах; ~ **сено** өвс хураах, цомоглох.

МЕТАТЬ II хаях, орхих; **рыба мечет** **икру** загас түрс хаях байна.

МЕТАТЬ III шидэх, ~ **петли** а) товчны нүх хэрэх; б) булгах.

МЕТАТЬСЯ 1. хөрвөх, эргэж хөрвөх; **всю ночь** **больной** **метался** в бреду өвчтөн шөнө гуж дэмийрэн эргэж хөрвөх; 2. ийш тийш гүйх; 3. самгардах, бачимдах, ~ **как угорелый** ухаан алдан самгардах.

МЕТАФИЗИК метафизикч.

МЕТАФИЗИКА метафизик.

МЕТАФИЗИЧЕСКИЙ метафизик, метафизикийн.

МЕТАФОРА зүйрлэл.

МЕТАФОРЫЧЕСКИЙ 1. зүйрлэсэн, зүйрлэн хэлсэн, зүйрлэлийн; 2. зүйрлэл ихтэй.

МЕТАФОРЫЧНЫЙ зүйрлэл ихтэй, зүйрлэл олонтой; ~ **стиль** зүйрлэл ихтэй, найруулга.

МЕТЕЛИЦА шуурга, цасан шуурга.

МЕТЕЛКА 1. шүүр, туужуу, хамуур, гүвүүр, (цэцгийн) шүхэр.

МЕТЕЛЬ цасан шуурга.

МЕТЕОР 1. солир, од харвах; 2. хоромхон зуурын юм, гялс гээд өнгөрөх юм, солир мэт өнгөрөх юм.

МЕТЕОРИТ солир.

МЕТЕОРИТНЫЙ солирын.

МЕТЕОРОЛОГ цаг уур судлагч, цаг уурын мэргэжилтэн.

МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИЙ цаг уурын; ~ **прибор** цаг уурын багаж.

МЕТЕОРОЛОГИЯ цаг уурын судлал.

МЕТЕОРИЗМ хий дүүрэх, унгах өвчин.

МЕТИС эрлийз, балдир.

МЕТИТЬ I тэмдэглэх, тэмдэг тавих.

МЕТИТЬ II 1. шагаах; 2. санаа тавих, санаархах, эрмэлзэх.

МЕТИТЬСЯ шагаах.

МЕТКА тэмдэг, тамга.

МЕТК[И]Й 1. мэргэн; ~ **стрелок** мэргэн бууч; 2. мэргэн, оновчтой, хурц ~**ое** **название** оновчтой нэр.

МЕТКОСТЬ 1. мэргэн (тусай); ~ **выстрела** мэргэн буудах; 2. мэргэн (үг), оновчтой (хэллэг), хурц (үг); ~ **сравнения** мэргэн харшуулах, оновчтой зүйрлэх.

МЕТЛА шүүр, туужуу, хамуур.

МЕТНУТЬ шидээд авах, чулууудаж орхих, харавчихах.

МЕТОД арга, арга барил; **передовой** ~ тэргүүний арга; ~ **антисептический** үржил эсэргүүцэх арга; ~ **диагностическая** оношлох арга.

МЕТОДИКА арга зүй, сургах арга, заах арга, бнелүүлэх арга; ~ **исследования** шинжлэлийн арга зүй.

МЕТОДИСТ заах аргын мэргэжилтэн, заах арга зүйч.

МЕТОДИЧЕСКИЙ 1. арга зүйн; ~ **приём** арга барил; 2. хатуу эрэмбэтэй; ~**ое** **исследование** **явления** олон үзэгдлийг хатуу эрэмбэтэй судлах.

МЕТОДИЧНОСТЬ хатуу эрэмбэтэй (хийх); ~ **работы** хатуу эрэмбэтэй ажиллах.

МЕТОДИЧНЫЙ хатуу эрэмбэтэй.

МЕТОДОЛОГ арга судлалч.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ арга судлалын.

МЕТОДОЛОГИЯ арга судлал.

МЕТОНИМИЯ төлөөлөл.

МЕТР I метр.

МЕТР II метр хэмжээ; ~ **стиха** шүлгийн метр хэмжээ.

МЕТРАЖ хэмжээ; ~ **комнаты** тасалгааны хэмжээ.

МЕТРИКА I метр хэмнэл, метрик.

МЕТРИКА II төрсний гэрчилгээ.

МЕТРИЧЕСКИЙ I метр хэмнэл, метрик; ~**ая** **система** метрийн тогтолцоо.

МЕТРИЧЕСКИЙ II метр хэмнэлийн, метрик, метр хэмнэлтэй.

МЕТРИЧЕСКИЙ III төрөгсдийн; ~**ое** **свидетельство** төрөгсдийн гэрчилгээ; ~**ая** **княга** төрөгсдийн бүртгэл.

МЕТРО метро.

МЕТРОЛОГ (жин) хэмжүүрийн мэргэжилтэн.

МЕТРОЛОГИЯ (жин) хэмжүүрийн ухаан, (жин) хэмжүүрийн судлал.

МЕТРОНОМ хурд хэмжүүр.

МЕТРОПОЛИТЕН метрополитен.

МЕТРОПОЛИЯ эзэн улс, колоннт улс, метрополн.

МЕТРОСКОПИЯ сав дурандах.

МЕХ I 1. арьс, ангийн арьс, ангийн үс, нэхий; **лясий** ~ үнэгний арьс; **на** ~у үстэй, арьсан дотортой; 2. ангийн арьсан хувцас, ангийн үсээр хийсэн хувцас; **в дорогах** ~**ах** үнэтэй ангийн үсээр хийсэн хувцастай; **на рыбьем** ~у дулаан барихгүй.

МЕХ II хөөрөг; **кузнечный** ~ төмөрчний хөөрөг; 2. тулам; ~ **для вина** дарсны тулам.

МЕХАНИЗАТОР механикжуулагч, оньсжуулагч.

МЕХАНИЗАТОРСКИЙ механикжуулагчийн, оньсжуулагчийн.

МЕХАНИЗАЦИЯ механикжуулах, механикжуулалт; ~ **сельского хозяйства** хөдөө аж ахуйг механикжуулах.

МЕХАНИЗИРОВАННЫЙ механикжсан, механикжуулагдсан.

МЕХАНИЗИРОВАТЬ механикжуулах, оньсжуулах.

МЕХАНИЗМ 1. механизм, оньс; ~ **часов** цагийн оньс; ~ **высшей нервной деятельности** мэдрэлийн дээд үйлийн механизм; ~ **защитный** хамгаалах механизм; **подъемный** ~ өргөх механизм; 2. тогтолцоо, байгууламж; **государственный** ~ төрийн тогтолцоо.

МЕХАНИК механикч.

МЕХАНИКА 1. механик; **теоретическая** ~ онолын механик; 2. оньс; **хитрая** ~ ухаан гаргаж хийсэн оньс.

МЕХАНИСТИЧЕСКИЙ механик суртлын, механик үзэлт.

МЕХАНИЧЕСКИ утгы нь ойлголгүй, аяндаа, зөндөө; ~ **запомнить что-либо** юмыг утгы нь ойлголгүй тогтоох.

МЕХАНИЧЕСКИЙ 1. механизмын, оньсны, механизмтай, оньстой; 2. механик, механикийн; ~**не** **законы** механикийн хууль; 3. аяндаа (болдог), зөндөө (болдог), утгыг нь ойлголгүй; ~**ое** **движение** механик хөдөлгөөн.

МЕХАНИЧНЫЙ аяндаа (болдог), утгыг ойлголгүй.

МЕХАНОРЕЦЕПТНОЕ механик авуур.

МЕХОВОЙ 1. арьсан, ангийн үсээр хийсэн, үстэй нэхий, хөдсөн; ~ **воротник** үстэй зах; 2. ангийн үсний, арьс үсний; ~ **магазин** ангийн үсний дэлгүүр.

МЕХОВЩИК 1. арьс үсний мэргэжилтэн; 2. арьс үсний худалдаачин, ангийн үсний наймаачин.

МЕЦЕНАТ шинжлэх ухаан урлагийн ивээгч, меценат.
МЕЦЕНАТСТВО шинжлэх ухаан урлагийг ивээх, меценатчилах.
МЕЦЦО-СОПРАНО цөлдөн хоолой.
МЕЧ илд, сэлэм; **обнажить** ~ илдээ сугалах; **предать огню** н ~ у гал мэсний аюул учруулах; **поднять** ~ дайн зарлах.
МЕЧЕНОСЕЦ 1. илдэт цэрэг; 2. илдтэн.
МЕЧЕНЫЙ тэмдэгтэй, тамгатай.
МЕЧЕТЬ лалын сүм, масчид.
МЕЧТА санал хүсэл, санаа мөрөөдөл, хүслэн; **сокровенная** ~ дотроо хадгалж явсан хүсэл; **осуществлённая** ~ биелсэн хүсэл; **стать голубой мечтой** арилсан хорвоо болох.
МЕЧТАНИЕ 1. бодол болох, санаа болох, хүслэн болох; 2. хүслэн **предаваться** ~ м хүслэн болох.
МЕЧТАТЕЛЬ бодол бологч, бодолхийлэгч.
МЕЧТАТЕЛЬНОСТЬ бодол болох явдал, хүслэн болох явдал.
МЕЧТАТЕЛЬНЫЙ бодол болсон, хүслэн болсон, хүслэн бологч; ~ **взгляд** бодол болсон харц.
МЕЧТАТЬ хүслэн болох, бодол болох.
МЕШАЛКА хутгуур, бүлүүр.
МЕШАНИКА холион бантан.
МЕША|ТЬ I саад болох, үймүүлэх, тойв болох; **не ~йте мне, работайте!** ажилд минь бүү саад хий!; **не ~ет, не ~ло** бы зүгээрсэн, гэмгүйсэн.
МЕШАТЬ II 1. хутгах; ~ **чай ложечкой** цай халбагаар хутгах; 2. хольж хутгах, холих, хийж зуурах; ~ **глину с песком** шаварт элс хийж зуурах; 3. ялгахгүй хутгах, андуурах.
МЕША|ТЬСЯ I саад болох, бөртөгнөх; **не ~йся под** ногам хөл доогуур битгий бөртөгнөөд бай; 2. оролцох, хутгалдах; **в~ в чужие дела** хүний (бусдын) хэрэгт оролцох.
МЕШКА|ТЬ новшрох, мунгинах, удаацрах; **он ~л с отъездом** явах гээд мунгинаж байв.
МЕШКОВАТЫЙ хэлхгэр, халхгар, хүлхгэр; ~ **костюм** хэлхгэр хувцас.
МЕШКОВИНА шуудайн эд.
МЕШКОТНЫЙ новшруу, мунгинуу, удаан.
МЕШОК шуудай, хүүдий гаар, уут; ~ **мукн** шуудай гурил; ~ **грыневой** ивэрхийний уут; **костюм сидит на нём** мешком костюм нь халхгар байна.
МЕШОЧЕК бяцхан хүүдий, бяцхан уут.
МЕЩАНИН бэртэгчин.
МЕЩАНКА бэртэгчин эмэгтэй.
МЕЩАНСКИЙ бэртэгчин, бэртэгчний.
МЕЩАНСТВО бэртэгчин үзэл, явцуу үзэл.
МЗДА 1. төлөөс, шан; 2. хээл хахууль.
МИАЗМЫ бугшсан үнэр, хортой уур.
МИАЛЬГИЯ булчин өвдөх.
МИГ в один ~, на один ~ агшин зуур.
МИГАНЕ 1. цавчих, ирмэх, анивалзах, цавчганах; ~ **глаз** нүд цавчих; 2. гялав, гялав хийх, гялбалзах, сүүмэлзэх; ~ **звёзд** од гялбалзах.
МИГ|ТЬ 1. цавчлах, цавчрах, ирмэх, цавчганах, анивалзах; 2. ирмэх; 3. гялав гялав гэх, гялбалзах, сүүмэлзэх; **свеча ~ет** лаа сүүмэлзэнэ.
МИГНУ|ТЬ 1. ирмэх, нүд цавчих, анив гэх; ~ **глазом** нүд анив гэх; 2. ирмэх; 3. гялав хийх, гялс хийх, анивс гэх, сүүмс гэх; **свеча ~ла и погасла** лаа анивс гээд унтарчихав.
МИГОМ агшин зуур, хоромхон зуур, агшнаа, агшинд; ~ **вернись** агшин зуур эргэж ирнэ.
МИГРАЦИОНН|ЙЙ нүүдлийн нүүх; ~**ое движение** нүүх хөдөлгөөн.

МИГРАЦИЯ 1. нүүдэл, нүүх; **внутренняя** ~ улс дотроо нүүх; ~ **птиц** шувууны нүүдэл; 2. шилжил, шилжих; ~ **капитала** хөрөнгийн шилжил, хөдөлгөөн.
МИГРЕНЬ тал толгой өвдөх, толгой таллан өвдөх.
МИГРИРОВАТЬ нүүх шилжих.
МИЕЛОМ чөмөгний бундуу, чөмөгчөр.
МИЗАНТРОП хүнийг үзэн ядагч, зожиг хүн.
МИЗАНТРОПИЧЕСКИЙ хүнийг үзэн ядах, зожиг хүн.
МИЗАНТРОПИЯ хүнийг үзэн ядах, зожиг явдал.
МИЗГИРЬ тэмээн аалз.
МИЗЕРНО шалиггүй, ялиггүй, маш өчүүхэн, тон жаахан.
МИЗЕРНОСТЬ шалиггүй (байх), ялиггүй (байх), маш жаахан (байх).
МИЗЕРНЫЙ шалиггүй, ялиггүй, маш өчүүхэн, тон жаахан.
МИЗИНЕЦ чигчий (хуруу).
МИКАДО японий хуандий, микадо.
МИКОЛОГИЯ мөөг судлал, мөөгний зүй.
МИКРОБ нян, бичил биетэн, микроб, ~ **аэробный** агаартан нян.
МИКРОБИОЛОГ бичил амь судлалч, микробиологи.
МИКРОКОСМ хумхи ертөнц, бичил ертөнц.
МИКРОМЕТР микрометр, бичил хэмжүүр.
МИКРОН микрометр, (метрийг сая хуваасны нэг).
МИКРООРГАНИЗМ бичил биетэн, микроорганизм.
МИКРОСКОП микроскоп, бичил дуранбай.
МИКРОСКОПИЧЕСК|ЙЙ 1. микроскопоор хийх, микроскопын, бичил дуранбайгаар хийх, бичил, дуранбайн; ~**ое исследование** микроскопоор хийсэн шинжилгээ; 2. гагцхүү, микроскопт үзэгдэх, гагцхүү бичил дуранбайгаар харах; 3. бичил, хумхийн тоос шиг өчүүхэн, галт шилээр хармаар жаахан ~ **рост** галт шилээр хармаар жаахан өсөлт.
МИКРОСКОПИЧНЫЙ 1. гагцхүү микроскопт үзэгдэх, гагцхүү бичил дуранбайгаар харах; 2. бичил, хумхийн тоос шиг өчүүхэн, галт шилээр хармаар жаахан.
МИКРОСКОПН|ЙЙ микроскопын; ~**ое стекло** микроскопын шил.
МИКРОФИБР|ЛТЫ бичил ширхэгэнцэр.
МИКРОФОН микрофон.
МИКСТУРА шингэн эм, усан эм.
МИЛИТАРИЗАЦИЯ 1. милитарист бодлого явуулах, цэрэгжүүлэх, 2. цэрэгжүүлэл, цэрэгжүүлэх.
МИЛИТАРИЗМ милитаризм.
МИЛИТАРИЗОВАТЬ цэрэгжүүлэх.
МИЛИТАРИСТ милитарист, цэрэгжүүлэх үзэлтэн.
МИЛИТАРИСТИЧЕСКИЙ милитарист.
МИЛИЦЕЙСКИЙ цагдан сэргийлэхийн, цагдаагийн.
МИЛИЦИОНЕР цагдаа, сэргийлэгч.
МИЛИЦИЯ цагдан сэргийлэх (газар), цагдаагийн газар.
МИЛЛИАРД тэрбум, миллиард, арван дүнгүүр.
МИЛЛИАРДЕР тэрбумтан.
МИЛЛИГРАММ миллиграмм.
МИЛЛИМЕТР миллиметр.
МИЛЛИМЕТРОВКА миллиметрийн шугамтай цаас.
МИЛЛИОН 1. сая 2. үй түм, тоо томшгүй.
МИЛЛИОНЕР саятан.
МИЛЛИОННЫЙ олон сая, сая сая, сая төгрөгний; ~ **оборот** сая төгрөгийн гүйлгээ.
МИЛО ялдамхан, аятайхан, хөөрхөн; ~ **улыбнуться** ялдамхан инээмсэглэх.
МИЛОВАТЬ өршөөх, өршөөл үзүүлэх, хайрлах, хайр хүртээх.
МИЛОВАТЬ энхрийлэх, таалах.
МИЛОВАТЬСЯ энхрийлэлдэх, энхрийлэлцэх, таалалдах, таалалцах.

МИЛОВИДНОСТЬ хөөрхөн (байх), аятайхан царай.

МИЛОВИДН||ЫЙ хөөрхөн, аятайхан; ~**ое** личико хөөрхөн царай.

МИЛОСЕРДИЕ нигүүлсэл, энэрэл, нигүүлсэх энэрэх.

МИЛОСЕРДНЫЙ нигүүлсэнгүй энэрэнгүй; ~ поступок нигүүлсэнгүй явдал.

МИЛОСТИВО өршөөнгүй, энэрэнгүй.

МИЛОСТИВ||ЫЙ өршөөлт, энэрэлт, өршөөлтэй, энэрэлтэй, өршөөнгүй, энэрэнгүй; ~ **государь** өршөөлт ноён; ~**ая** государыня энэрэлт хатан.

МИЛОСТЫНЯ өглөг, просить милостыню юм гуйх, гуйланчлах.

МИЛОСТ||Ь 1. өршөөл, энэрэл, хайр; сдаться на ~ победителя ялагчийн өршөөлд шүтэж бууж өгөх; из ~и өршөөн, энэрэл үзүүлэн, 2. хишиг, хайр; 3. хайр, энэрэл; **быть в ~и у кого-либо** хүнд хайрлагдан байх, хүний ивээлд байх; **милости просим** морилон орно уу, орж хайрлагтун; **скажите на ~ хэлж** хайрламуу, тийм үү? тийм гэж үү?

МИЛ||ЫЙ 1. ялдамхан, аятайхан, хөөрхөн; ~ человек ялдамхан хүн; 2. амраг, янаг, хайрт хонгор; **мой ~ друг** амраг нөхөр минь, хайрт найз минь; ~**ые бранятся** — только тешатся ам дордойвч, элэг дордойлгүй.

МИЛЯ бээр; морская ~ далайн миль (1852 метр); географическая ~ газрын миль (7420 метр).

МИМИЧЕСКИЙ нүүрийн хөдөлгөөний, мимикийн.

МИМО 1. дэргэдүүр хажуугаар; поезд проехал мимо станции галт тэрэг өртөөний хажуугаар өнгөрөв. 2. хажуугаар гадуур; **лечь ~ ведра** хувингийн гадуур хийх.

МИМОЗА сийрсэн мод, гамба цэцэг.

МИМОЛЁТН||ЫЙ 1. хурдан түргэн, хальт; ~ взгляд хальт харах; 2. түргэн зуурын, зуурдын батгүй, найдваргүй; ~**ая** радость түргэн зуурын баяр.

МИМОХОДОМ явуут, зууртаа, далимд, ялдамд ялдар; ~ упомянуть далимд дурдах.

МИН||А I 1. мина; подводная ~ усан дорх мина; 2. харвадаг мина; 3. шунгадаг мина; **подвести ~у, подложить ~у** далдуур хорлох.

МИН||А II царай; **сделать кислою ~у** яравгар царай гаргах, ярвайх.

МИНАРЕТ минарет, лалын сүмийн цамхаг.

МИНДАЛЕВИДН||ЫЙ бүйлс хэлбэртэй, бүйлсэн; ~**ые** глаза бүйлс хэлбэртэй нүд.

МИНДАЛЕВЫЙ бүйлсний.

МИНДАЛИНА 1. бүйлсний цөм, 2. бүйлсэн; ~ **гортанная** төвөнхийн бүйлс.

МИНДАЛЬ 1. бүйлс(мод); ~ **цветёт ранней весной** бүйлс хавар эрт цэцэглэнэ. 2. бүйлс, бүйлсний жимс.

МИНДАЛЬНИЧАТЬ 1. нялганах, нялуун загнах, 2. нялганах, эвлэрэх, толгой илэх.

МИНДАЛЬН||ЫЙ бүйлсэн, бүйлсний, бүйлстэй; ~**ое** масло бүйлсний тос.

МИНЁР минач, мина тавигч.

МИНЕРАЛ эрдэс.

МИНЕРАЛОГ эрдэс судлагч, эрдсийн зүйч.

МИНЕРАЛОГИЧЕСК||ИЙ эрдсийн зүйн, эрдэс судлалын, ~ кабинет эрдсийн зүйн кабинет; ~**ая** корреляция эрдсийн харьцуулга.

МИНЕРАЛОГИЯ эрдсийн зүй, эрдэс судлал, минералог.

МИНЕРАЛЬН||ЫЙ эрдэс, эрдсийн, эрдэстэй; ~**ые** удобрения эрдэс бордоо.

МИНИАТЮР||А 1. миниатюр; 2. бяцхан өгүүллэг, бяцхан найруулга, бяхан жүжиг; ~ **в ~е** бяцхан хэмжээний.

МИНИАТЮРН||ЫЙ 1. миниатюр, миниатюрын; ~**ая** живопись миниатюр зураг; 2. маш бяцхан; ~ **столик** маш бяцхан ширээ.

МИНИМАЛЬНО хамгийн бага, хамгийн богино, хамгийн багадаа, доод зах нь, үгүй дээ;

МИНИМАЛЬН||ЫЙ хамгийн бага, хамгийн богино хугацаа; ~**ое** количество хамгийн бага тоо.

МИНИМУМ 1. туйлын бага (хэмжээ), хамгийн бага (тоо), нэн бага; ~ **атмосферного давления** агаарын даралтын хамгийн бага хэмжээ; 2. хамгийн багадаа, доод зах нь, багадаа л; **эта работа требует ~ два дня** энэ ажилд багадаа л хоёр өдөр хэрэгтэй; 3. туйлын (бага) хамгийн бага, нэн бага, минимум; **программа ~ минимум программ**; **прожиточный ~ амьжиргааны доод түвшин**; **технический ~ техникийн минимум, техникийн хамгийн чухал мэдлэг.**

МИНИРОВАНИЕ мина тавих, миналах.

МИНИРОВАТЬ мина тавих, миналах.

МИНИСТЕРСКИЙ 1. сайдын; ~ **пост** сайдын тушаал; 2. засгийн газрын.

МИНИСТЕРСТВО яам; ~ **иностранных дел** Гадаад явдлын яам.

МИНИСТР сайд; ~ **иностранных дел** Гадаад явдлын Яамны сайд; **заместитель ~а** орлогч сайд; **премьер ~** ерөнхий сайд; ~ **без портфеля** яамгүй сайд; **товарищ ~а** шадар сайд.

МИНН||ЫЙ мнын, минатай, мина тавьсан; ~**ое** поле мнын талбай, мина тавьсан газар.

МИНОВА||ТЬ 1. (дэргэдүүр) өнгөрөх, хажуугаар гарах; 2. зайлах, ангижрах, хагацах; ~ **смертя** үхлээс ангижрах; 3. өнгөрөх; **опасность ~ла** аюул өнгөрөв; **минуя подробности** нарийны нь дурдалгүй.

МИНОГА нүд загас.

МИНОИСКАТЕЛЬ 1. мина олуур; 2. мина ологч.

МИНОМЁТ мина харвуул.

МИНОМЁТНЫЙ мина харвуулын.

МИНОМЁТЧИК мина харвуулч.

МИНОНОСЕЦ минат онгоц.

МИНОР 1. билиг эгшиг; 2. уйтгар гуниг.

МИНОРН||ЫЙ 1. билиг эгшгийн; ~**ая** гамма билиг эгшгийн зохиол эрэмбэ; 2. уйтгартай, гунигтай.

МИНУВШЕЕ өнгөрсөн цаг, нөгчисөн үе, улирсан юм.

МИНУВШИЙ өнгөрсөн, нөгчсөн, улирсан, өнгөрөгч; ~ **год** өнгөрсөн жил.

МИНУС 1. хасах тэмдэг; 2. хасахад, хасвал, хасах нь; **семь ~ два** — **пять** долоогоос хоёрыг хасахад тав үлдэнэ; 3. дутагдал; **в этом проекте были ~ы** энэ төсөлд дутагдал байсан.

МИНУТ||А 1. минут; **десять минут** первого арван хоёр цаг арван минут; 2. түр зуур; **зайти куда-либо** иа ~у нэг газар түр зуур ороод гарах; **сно ~у** мөдхөн; **в свободную ~у** чөлөөтэй цагтаа; **одну ~у, одна ~!** жаахан хүлээнэ үү! ~у **внимаяна!** түр анхаарна уу!

МИНУТН||ЫЙ 1. минутын; ~**ая** стрелка часов минутын зүү; 2. нэг минутын; ~ **перерыв** нэг минутын завсарлага; 3. түр зуурын; ~**ая** радость түр зуурын баяр.

МИНУ||ТЬ 1. өнгөрөх; ~**ло** ещё два дня бас хоёр өдөр өнгөрлөө; 2. хүрэх, гарах; **ему ~ло** десять лет тэр арван нас хүрсэн.

МИОЛОГИЧЕСК||ИЙ булчин судлалын, булчин зүйн; ~**ое** исследование булчин зүйн шинжилгээ.

МИОЛОГИЯ булчин судлал, булчин зүй.

МИОМА булчин хавдах.

МИР I 1. ертөнц, орчлон, хорвоо, замбуулин, замба тив; **происхождение ~а** ертөнцийн үүсэл, 2. дэлхий, дэлхийн

бөмбөрцөг; известие облетело весь ~ энэ мэдээ бүхий дэлхийд тарав; 3. ертөнц дахин, дэлхий дахин; 4. ертөнц; 5. хүмүүс; научный ~ шинжлэх ухааны хүмүүс; в литературе -е бичгийн хүмүүсийн дотор; 6. аймаг, ертөнц; ~ животных амьтны аймаг; ~ растений ургамлын аймаг; звёздный ~ одны аймаг; органический ~ шим ертөнц.

МИР II 1. эв эе найрамдал; жить в -е эвтэй амьдрах, найрамдалтай суух; 2. энх тайван; Всемирный совет -а Бүх дэлхийн энх тайвны зөвлөл; 3. найрамдал, найрамдлын гэрээ заключить ~ найрамдал байгуулах.

МИР III хүй нэгдэл; всем ~ом бүгдээрээ нэгдэн.

МИРАЖ 1. зэргэлгээ; ~ в пустыне цөл говийн зэргэлгээ; 2. хуурмаг үзэгдэл, зүүд зэргэлгээ шиг үзэгдэл.

МИРИАДЫ түмэн, үй түмэн, тоймгүй олон, хэмжээлшгүй олон; ~ звёзд үй түмэн од мичид.

МИРИТЬ эвлэрүүлэх, найрамдуулах, хүлцүүлэх.

МИРИТЬСЯ 1. эвлэх, эвлэрэх, найрамдах; они ~лись тэд найрамдав. 2. хүлцэх, эвлэрэх.

МИРНО 1. эвтэй, эетэй найрамдалтай; ~ беседовать эвтэй ярилцах 2. амар амгалан, тайван энх; ~ спать амгалан унтах.

МИРН|ЫЙ 1. энх тайвны, энх тайвныг сахигч, энх тайванч; ~ая политика энх тайвны бодлого; 2. энх амгалан, энх тайван, энх амгалан, тайван; ~ое время тайван цаг; 3. найрамдлын гэрээ; 4. амгалан, номхон, түвшин; ~ характер номхон зан.

МИРОВ|АЯ сайн дураараа эвлэх, эвлэрэх; пойтн на ~ую сайн дураараа эвлэх, эвлэрэх.

МИРОВОЗРЕНИЕ ертөнцийг үзэх үзэл, үзэл.

МИРОВ|ОЙ I 1. ертөнцийн, орчлонгийн; 2. дэлхийн, дэлхий дахины, дэлхийд түгээмэл; ~ая война дэлхийн дайн.

МИРОВ|ОЙ II эвлэсэн, эвлэрсэн, эвлэх, эвлэрэх, найрамдах, эвлэрүүлэх, найрамдуулах; ~ая сделка эвлэрэх хэлэлцээ; ~ судья найрамдуулах шүүгч (Хаант Оросын жижиг хэрэг шүүх шүүгч).

МИРОЕД нударган баян.

МИРОЗДАНИЕ ертөнц, орчлон.

МИРОЛЮБИВО эвтэй эетэй, эв эетэй.

МИРОЛЮБИВОСТЬ энх тайвныг эрхэмлэх явдал, эв зөийг хичээх явдал, амгалан тайван зан.

МИРОЛЮБИВ|ЫЙ энх тайвныг эрхэмлэгч, энх тайвныг эрхэмлэх, эв зөийг хичээгч, найрамдлыг эрхэмлэгч; ~ая политика энх тайвныг эрхэмлэх бодлого.

МИРОЛЮБИЕ энх тайвныг эрхэмлэх, эв зөийг хичээх.

МИРООЩУЩЕНИЕ орчин тойронд хандах хандлага.

МИРОПОНИМАНИЕ ертөнцийн ойлголт, бодит байдлын ойлголт.

МИРОСОЗЕРЦАНИЕ ертөнцийг үзэх үзэл, үзэл.

МИРОСОЗЕРЦАТЕЛЬНЫЙ ертөнцийг үзэх үзлийн, үзлийн.

МИРОТВОРЧЕСК|ИЙ энхийг сахиулах; ~ие силы энхийг сахиулах хүчин.

МИРСКОЙ I хар төрийн.

МИРСКОЙ II хүй нэгдлийн.

МИРЯНИН төрийн хар хүн, харц.

МИСКА жижиг төмпөн, пял; деревянная ~ модон пял.

МИССИОНЕР шажин номлогч.

МИССИЯ 1. даалгавар; 2. үүрэг, тавилан; ~ поэта шүлэгчийн үүрэг; 3. элчний газар; 4. төлөөлөгчид; военная ~ цэргийн төлөөлөгчид; 5. шажин номлох газар.

МИСТЕРИЯ шажны сүжиг, цам.

МИСТИК агний ёсыг баримтлагч, сангасваа.

МИСТИКА 1. агний ёс; 2. шид, тарни.

МИСТИФИКАТОР мэхлэн төөрүүлэгч.

МИСТИФИКАЦИЯ мэхлэн төөрүүлэх.

МИСТИФИЦИРОВАТЬ мэхлэн төөрүүлэх.

МИСТИЦИЗМ агний ёс.

МИСТИЧЕСКИЙ 1. агний ёсны; 2. мэхлэн төөрүүлэх, нууц далд; тарни шиг.

МИТИНГ цуглаан.

МИТИНГОВАТЬ цуглаан хийх.

МИТИНГОВЫЙ цуглаанын.

МИТКАЛЬ гөлөнгөр, шанхай даавуу.

МИТРА митр (үнэн алдартны шажны шнрээт ламы малгай.)

МИТРОПОЛИТ хамба, митрополит, (үнэн алдартны шажны шнрээт ламын их цол)

МИФ 1. домог; 2. далан худал.

МИФИЧЕСК|ИЙ 1. домгийн; ~ сюжет домгийн өгүүлэгдэхүүн; 2. үлгэр домгийн, үлгэр домогт орсон; ~ая личность үлгэр домгийн хүн, үлгэр домогт орсон хүн; 3. далан худал.

МИФОЛОГ домог судлаач, домгийн зүйч.

МИФОЛОГИЧЕСК|ИЙ үлгэр домгийн, домгийн зүйн, домог судлалын ~ое сказание домог үлгэр.

МИФОЛОГИЯ домог үлгэр, домгийн зүйн, домог судлал.

МИЧМАН 1. мичман (Оросын Армийн улирсан усан цэргийн ахлагчийн цол).

МИЧМАНСКИЙ мичманын.

МИЧУРИНЕЦ мичуринч.

МИШЕН|Ь бай; стрельба по ~ям бай буудах; 2. бай хүн; служить ~ью для насмешек инээдэм наадмын хүн болох, тоглоом шоглоомын бай болгох.

МИШУРА 1. алтан мөнгөн утас; 2. гяланцаг, гялгар цалгар юм, бахар.

МИШУРН|ЫЙ 1. утасны, хоргойн, алтан мөнгөн утасны; 2. ~ое золото хоргойн алт; 3. гяланцаг болсон, гялгар, цалгар болсон.

МИЕЛИТ нугас үрэвсэх.

МЛАДЕНЕЦ цах, цахаа, балчир хүүхэд; грудной ~ хөхүүл цах.

МЛАДЕНЧЕСКИЙ нялх балчир, цах ахуй; ~ возраст балчир нас.

МЛАДЕНЧЕСТВ|О нялх үе, балчир нас, цах ахуй, нялхас; охрана материнства и ~а эх нялхсыг хамгаалах.

МЛАДОЙ идэр залуу, и стар и млад хөгшин залуугүй.

МЛАДОСТЬ идэр залуу нас.

МЛАДШ|ИЙ 1. дүү, отгон, залуу хойт; мой ~ брат миний дүү; ~е поколение залуу үе, хойт үе; 2. бага, дэд, дорд, доод; ~ научный сотрудник эрдэм шинжилгээний дэд ажилтан; ~ лейтенант бага дэслэгч.

МЛЕКОПИТАЮЩЕЕ хөхтөн; хищные ~ махчин хөхтөн.

МЛЕТЬ 1. бээрэх, даарч мэдээ алдах; 2. гөлрөх, бахардах.

МЛЁЧНЫЙ сүүн, сүү шиг; ~ сок сүү шиг шүүс; ~ путь тэнгэрийн оёдол, тэнгэрийн заадас.

МНЕ 1. над; 2. миний, над; обо ~ миний тухай.

МНЕМНИКА цээжлэх арга дөр, цээжлүүлэх арга дөр.

МНЕМНИЧЕСК|ИЙ цээжлэх, цээжлүүлэх; ~ие приёмы цээжлүүлэх арга дөр.

МНЕНИ|Е санал бодол; общественное ~ олон нийтийн санал; обменяться ~ями саналаа солилдох.

МНИМОСТЬ хуурмаг (байх), худал (байх), ~ болезни худал өвчин.

МНИМ|ЫЙ 1. сэтгэлдээ бодсон, санаа дагасан; 2. хуурмаг худал; ~ больной хуурмаг өвчтөн; 3. хуурмаг; ~ые числа хуурмаг тоо.

МНИТЕЛЬНОСТЬ сэжиг, биеэ чагнах; страдать ~ю сэжиглэн зовох.

МНИТЕЛЬНЫЙ сэжигч биеэ чагнагч; ~ больной биеэ чагнагч өвчтөн.

МНИТЬ тооцох, өргөмжлөх; ~ себя учёным биеэ эрдэмтэн гэж өргөмжлөх.

МНИТЬСЯ санагдах, бодогдох, үзэгдэх.

МНОГ|ИЕ 1. олон; во ~их отношених олон талаар; 2. олон хүн; ~ так думают олон хүн ингэж боддог.

МНОГО 1. их, их юм; он ~ знает тэр (хүн) их юм мэднэ; 2. олон, их; ~ лет прошло олон жил өнгөрлөө; ~ шума нэ нинчего шалигүй юмнаас их шуугиан гарна; 3. олон байх, их байх; как ~ ясан олон юм; 4. их, хавигүй, нилээд; ~ лучше их дээр; ~ меньше хавигүй бага; ~ выше их өндөр; ~ ~ ихдээ л, олондоо л; ни ~ ни мало их ч үгүй бага ч үгүй, илүү ч үгүй, дутуу ч үгүй.

МНОГОБРАЧИЕ олон эхнэртэй (буюу олон нөхөртэй) байх ёс.

МНОГОВАТО оловтор, олхон, иххэн, ихэвтэр.

МНОГОВЕКОВ|ОЙ олон зуун жилийн, олон үеийн; ~ая история человечества хүн төрөлхтөний олон зуун жилийн түүх.

МНОГОВАСТНИЕ олон засаг.

МНОГОВОДН|ЫЙ ус ихтэй; ~ая река ус ихтэй гол.

МНОГОГОВАРЯЩИЙ их юм ухааруулах, чухал мэдээ бүхий, гүн утгатай.

МНОГОГОЛОВЫЙ олон толгойтой.

МНОГОГРАННИК олон цамцаалт, олон талт.

МНОГОГРАННЫЙ 1. олон цамцаалттай, олон талтай; ~ камень олон талтай чулуу; 2. олон цамцаалт, олон талт; ~ угол олон талт өнцөг; 3. юм юмны, төрөл бүрийн; ~ талант юм юмны авъяас.

МНОГОДЕТН|ЫЙ олон хүүхэдтэй, өнөр; ~ая семья өнөр гэр бүл; ~ая мать олон хүүхэдтэй эх.

МНОГОЕ олон юм, олон зүйл.

МНОГОЖЕНЕЦ олон эхнэртэй хүн.

МНОГОЖЕНСТВО олон эхнэртэй (байх).

МНОГОЗЕМЕЛЬНЫЙ газар ихтэй.

МНОГОЗНАЧИТЕЛЬНО учиртай, учир утгатай; ~ взглянуть учиртай харах.

МНОГОЗНАЧИТЕЛЬН|ЫЙ 1. учиртай, учир утгатай; ~ взгляд учиртай харц; 2. утга төгөлдөр, ач холбогдол ихтэй; ~ая встреча ач холбогдол ихтэй уулзалт.

МНОГОЗНАЧНОСТЬ 1. олон оронтой (байх), 2. олон утгатай (байх); ~ слова үг олон утгатай байх.

МНОГОЗНАЧН|ЫЙ 1. олон оронтой; ~ые числа олон оронтой тоо; 2. олон утгатай; многозначное слово олон утгатай үг.

МНОГОКВАРТИРНЫЙ олон байртай; ~ дом олон (айлын) байртай байшин.

МНОГОКРАТНО олонтоо, олон удаа, олон дахин, удаа дараа.

МНОГОКРАТН|ЫЙ олон удаагийн, удаа дараагийн; ~ые напоминания удаа дараагийн сануулга.

МНОГОЛЕТН|ИЙ олон жилийн, олон настай, их настай; ~ труд олон жилийн хөдөлмөр, олон жилийн бүтээл; 2. олон настай; ~е растение олон настай ургамал.

МНОГОЛЕТНИК олон настай өвс.

МНОГОЛЮДНОСТЬ олон хүнтэй (байх), хөл ихтэй (байх).

МНОГОЛЮДН|ЫЙ олон хүнтэй, хүн ам ихтэй, хөл ихтэй; ~ая улица хөл ихтэй гудамж.

МНОГОМИЛИОННЫЙ олон сая.

МНОГОНАЦИОНАЛЬНЫЙ олон үндэстний, олон үндэстэнтэй.

МНОГОНАЧАЛИЕ олон даргатай байх, олон ноёнтонтой байх.

МНОГООБЕЩАЮЩИЙ хол явах, их ирээдүйтэй; ~ молодой человек их ирээдүйтэй залуу.

МНОГООБРАЗИЕ олон янз, олон зүйл; ~ явлений олон янз үзэгдэл.

МНОГООБРАЗН|ЫЙ олон янзын, олон зүйлийн, олон янз болох; ~ые формы олон янз хэлбэр.

МНОГООТРАСЛЕВОЙ олон салбартай.

МНОГОПÓЛЬЕ олон талбай сэлгэн тарих.

МНОГОПÓЛЬНЫЙ олон талбай сэлгэн тарих.

МНОГОРЕЧИВЫЙ үг олонтой, олон үгтэй.

МНОГОСЕМЕЙНЫЙ өнөр, ам бүл олонтой, бүл ихтэй.

МНОГОСЛÓВИЕ олон үг, ярна (байх).

МНОГОСЛÓВНЫЙ олон үгтэй, яриа; ~ человек олон үгтэй хүн.

МНОГОСЛÓЖН|ЫЙ I олон үетэй; ~ое слово олон үетэй үг.

МНОГОСЛÓЖНЫЙ II ярвигтай, их төвөгтэй.

МНОГОСТАНОЧНИК олон суурь машинаар ажиллагч.

МНОГОСТЕПЕНН|ЫЙ олон шаттай; ~ые выборы олон шаттай сонгууль.

МНОГОСТОРОННИЙ олон талтай, олон цамцаалтай; 2. олон этгээдийн; ~ договор олон этгээдийн гэрээ; 3. юм юм тэгш; он человек ~ юм юм тэгш хүн.

МНОГОСТРАДАЛЬНЫЙ зовлон их амссан.

МНОГОТИРАЖКА албан газрын олон хувьтай сонин.

МНОГОТИРАЖН|ЫЙ олон хувьтай; ~ая газета олон хувьтай сонин.

МНОГОТÓЧИЕ гурван цэг, олон цэг, цувраа цэг.

МНОГОУВАЖАЕМЫЙ эрхэм хүндэт.

МНОГОУГÓЛЬНИК олон өнцөгт, ололжин.

МНОГОУГÓЛЬНЫЙ олон өнцөгтэй, ололжин.

МНОГОЧИСЛЕНН|ЫЙ олон тооны, олон тоотой, олон; ~ое потомство олон тооны үр ач.

МНОГОЧЛЁН олон гишүүнт.

МНОГОЧЛЁНН|ЫЙ олон гишүүнтэй, олон гишүүнт; ~ая формула олон гишүүнтэй томъёолол.

МНОГОЭТАЖНЫЙ олон давхар; ~ дом олон давхар байшин.

МНОГОЯЗЫЧНЫЙ олон хэлний, олон хэлтэй.

МНОЖЕСТВЕНН|ЫЙ олон, их олон; ~ое число олон тоо.

МНОЖЕСТВО олон, их олон, хэмгүй олон.

МНОЖИТЕЛЬ үржүүлэгч, үржүүлдэгдэхүүн.

МНОЖИТЕЛЬНЫЙ ~ аппарат олшруулах аппарат, олон хувь болгох аппарат.

МНОЖИТЬ 1. үржүүлэх; 2. өсгөх, олшруулах.

МНОЖИТЬСЯ 1. үржигдэх; 2. олшрох, өсөх.

МНОЙ надаар, надтай, миний.

МНР (*Монгольская Народная Республика*) БНМАУ (Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс)

МНРП (*Монгольская Народно-революционная партия*) МАХН (Монгол Ардын Хувьсгалт Нам)

МОБИЛИЗАЦИОННЫЙ дайны байдалд оруулах, дайчлах, дайчлагын; ~ план дайчлагын төлөвлөгөө.

МОБИЛИЗАЦИЯ 1. байлдааны байдалтай болгох, дайны байдалд оруулах, дайчлага; 2. дайчлах, элсүүлэх, татах, дайчлага, элсүүлэг, татлага; 3. дайчлах, шавхан дайчлах, зориулах, дайчлага.

МОБИЛИЗОВАННЫЙ 1. дайчлагдсан, зориулагдсан; 2. дайны байдалд орсон; 3. (цэрэгт) дайчлагдсан хүн, цэрэгт татагдсан хүн, цэрэгт элссэн хүн.

МОБИЛИЗОВАТЬ 1. байлдааны байдалтай болгох, дайны байдалд оруулах, дайчлах; 2. дайчлах, шавхан дайчлах, зориулах.

МОБИЛИЗОВАТЬСЯ 1. байлдааны байдалтай болох, дайчлагдах, татагдах; 2. дайчлагдах, зориулагдах.

МОБИЛЬНИК гар утас.

МОГИКАНЕ последний из могикан сүүлчийн могикан (аливаа мөхөж байгаа нийгмийн үзэгдлийн сүүлчийн төлөөлөгч).

МОГЬЛ|А булш, булшийн нүх; **братская** ~ нийтийн булш; **рыть** ~у 1) булш ухах; 2) мөхөл бэлдэх; **свести в** ~у үхүүлэх; **сойти в** ~у үхэх; **найти свою в** ~у үхлээ олох; на краю ~ы үхэхийн даваан дээр.

МОГЬЛЬНИК хиргэсүүр (хиргис хүүр).

МОГЬЛЬНЫЙ булшийн; ~ холм булшийн дов.

МОГЬЛЬЩИК 1. булшчин, булшийн нүх малтагч; 2. булшлагч.

МОГОЛЬСКИЙ афганистаны монгол, афганистаны монголын, могол.

МОГУЧ|ИЙ 1. хүчирхэг, хүч ихтэй; ~ая держава хүчирхэг гүрэн; ~ая армия хүчирхэг цэрэг; 2. чийрэг; ~ее здоровье чийрэг бие; 3. бат бэх, мод суурьтай; ~ дуб бат бэх царсан мод, асар том царсан мод.

МОГУЩЕСТВЕННЫЙ аугаа хүчирхэг, сүр хүчин төгөлдөр.

МОГУЩЕСТВО аугаа хүч, сүр хүч, сүр жавхлан.

МОД|А 1. шинэ маяг, дэгжин, моод; **ввести в** ~у шинэ маяг гаргах; **выйти из** ~ы моодноос гарах, хуучрах; по моде, по последней ~е шинэ маягаар; **быть в** ~е дэгжин байх; 2. шинэ маягийн гоёлын зүйлс, мод; **женская** ~ эмэгтэйчүүдийн шинэ маягийн гоёлын зүйлс, эмэгтэйчүүдийн мод, журнал мод шинэ маягийн гоёлын зүйлсийн сэтгүүл, моодны сэтгүүл.

МОДЕЛИЗМ загвар хийх, үлгэр хийх.

МОДЕЛЬ 1. үлгэр, загвар; ~ платья хувцасны үлгэр; 2. үлгэр, загвар; 3. Загвар бологч; 4. бүдүүвчилсэн зураг; ~ строения атома атомын бүтцийн бүдүүвчилсэн зураг.

МОДЕЛЬНЫЙ 1. загварын, үлгэрийн, хэвийн; ~ цех загварын тасаг; 2. гоё сайн; модельная обувь гоё сайн гутал.

МОДЕЛЬЩИК загварч, үлгэрч, хэвч.

МОДЕЛЬЩИЦА загварч эмэгтэй, үлгэрч эмэгтэй.

МОДЕРН модерн

МОДЕРНИЗАТОР шинэтгэгч.

МОДЕРНИЗАЦИЯ шинэтгэл.

МОДЕРНИЗИРОВАТЬ шинэтгэх; ~ самолёт нисэх онгоцыг шинэтгэх.

МОДЕРНИЗИРОВАТЬСЯ шинэтгэгдэх.

МОДЕРНИЗМ модернизм.

МОДЕРНИСТ модернист, модернизмыг баримтлагч.

МОДЕРНИСТСКИЙ модернист.

МОДИФИКАЦИЯ хувилал, өөрчлөл.

МОДИФИЦИРОВАТЬ хувилгах, өөрчлөх.

МОДНИК дэгжин хүн, ганган хүн.

МОДНИЦА дэгжин эмэгтэй, ганган эмэгтэй.

МОДНИЧАТЬ дэгжихэх, гангархах.

МОДН|ЫЙ дэгжин, ганган, хээнцэр маягийн, модын; ~ое платье дэгжин хувцас.

МОДУЛИРОВАТЬ солигдох (нэг дэвсгэр хөгөөс нөгөөд шилжих)

МОДУЛЯЦИЯ солигдол (нэг дэвсгэр хөгөөс нөгөөд шилжих)

МОДУС төрөл, зүйл, арга

МОЖЖЕВЁЛОВЫЙ арц; ~ куст арцны бут.

МОЖЖЕВЁЛЬНИК арц.

МОЖЕТЬ БЫТЬ (разг.) магад, магадгүй, юуны магад, болох уу; ~, я не прав миний буруу байж магадгүй; вы, ~, зайдёте та ороод гарахгүй юу; ~, быть может магад, магадгүй, юуны магад, болзошгүй; не ~ үгүй байлгүй дээ, хаанаас тийм байх вэ.

МОЖНО сказ. 1. болох; это ~ сделать в два дня хоёр өдрийн дотор хийчиж болно; 2. болох; ~ мне закурить? тамхи татаж болох уу?; 3. болохуйц; как ~ лучше аль болохуйц сайн.

МОЗАИКА шигтгэмэл, шигтгэмэлийн, шигтгэх.

МОЗГ 1. (уураг) тархи; **головный** ~ (уураг) тархи; ~ — мой второй любимый орган (Вуди Аллен) тархи бол миний хоёрдахь хайртай эрхтэн (Вуди Аллен); 2. нугас; **спинной** ~ нугас; ~ продолговатый уртавтар тархи; 3. чөмөг; **костный** ~ чөмөг; 4. тархин хуурга, тархи до ~а костей цус махандаа шингэтэл.

МОЗГОВ|ОЙ 1. тархины; ~ придаток өнчин тархи; ~ая оболочка тархны бүрхүүл; 2. оюуны; ~ая работа оюуны ажил.

МОЗЖЕЧ|ОК хүүхэн тархи, бага тархи.

МОЗЖИТЬ шархирах, янгинах.

МОЗОЛИСТ|ЫЙ эвэр ургасан, эвэртэй, холгуутай, эвэрлэг; ~ые руки холгуутай гар.

МОЗОЛИТЬ ~ глаза ад болох, ад үзэгдэх.

МОЗОЛЬ эвэр холгодос, холгуу, бороо; **натереть себе** ~ на ноги хөлөө холгох.

МОЗОЛЬНЫЙ эврийн.

МОЙ 1. миний, минь; ~ друг миний найз, миний анд; 2. минийх, миний; **поживите-ка с моё** миний насанд хүрээд үзээрэй; 3. манайхан; **мон скоро приедут** манайхан удахгүй ирнэ; это моё дело миний хэрэг бусдад хамаагүй.

МОЙКА 1. угаалга, угаах; 2. угаах машин, угаагуур.

МОКАСИНЫ гутал, шаахай.

МОКНУТЬ норох, нэвтрэх, дэвтэх; ~ под дождём бороонд норох.

МОКРИЦА чийгч хорхой.

МОКРО нойтон байх, чийгтэй байх.

МОКРОТ|А цэр, идээт цэр; **отхаркивать** ~у цэр гаргах.

МОКРОТА нойтон чийг; на улице ~ и слякоть гадаа нойтон, шавхайтай байна.

МОКРОТНЫЙ цэрийн.

МОКРУХА разг цуст хэрэг.

МОКР|ЫЙ нойтон, норсон, нэвтэрсэн, чийгтэй, чийг авсан; ~ платок нойтон алчуур; глаза на ~ом меее усан нүд болсон; ~ая курица усанд норсон хулгана, дорой амьтан.

МОЛ I боомтын далан.

МОЛ II гэнэ; он, ~, этого не знал тэр (хүн) үүнийг мэдээгүй гэнэ.

МОЛВА цуу сураг, цуурхал, хов яриа; **людская** ~ хүмүүсийн хов яриа.

МОЛВИТЬ өгүүлэх, дуугарах үг солих; не с кем слова ~ ганц үг солих хүн алга.

МОЛДАВАНИН молдави хүн.

МОЛДАВАНКА молдави эмэгтэй.

МОЛЁБЕН уншлага, хурал, мөргөл.

МОЛЕВОЙ задгай сул; ~ сплав мод усаар сул урсгах.

МОЛЕКУЛА молекул.

МОЛЕКУЛЯРНЫЙ молекулын; ~ вес молекулын жин.

МОЛЁЛЬНЯ мөргөлийн дуган.

МОЛЕНИЕ 1. мөргөх, залбирах; 2. сөгдөн гуйх, мөргөн гуйх.

МОЛИБДЕН молибден (химийн махбод).

МОЛИТВА 1. залбирал, мөргөл 2. амны уншлага.

МОЛИТВЕННИК уншлагын ном.

МОЛИТВЕННЫЙ мөргөлийн, залбирлын, мөргөх, залбирах.

МОЛИТЬ мөргөн гуйх, сөгдөн гуйх; ~ о пощаде өршөөхийг мөргөн гуйх, өршөөл гуйх.

МОЛИТЬСЯ 1. залбирах, мөргөх 2. бурхан шиг тахих, хөлд нь мөргөх.

МОЛКНУТЬ тасрах, тасалдах, дугай болох.

МОЛЮСК нальхан хорхой, нялаахай.

МОЛНИЕОСНО цахилгаан мэт түргэн, агшин зуур.

МОЛНИЕНОСН|ЫЙ цахилгаан мэт түргэн, агшин зуурин; с ~ой **быстрой** цахилгаан мэт түргэн.

МОЛНИРОВАТЬ маш яаралтай цахилгаан мэдээ явуулах.

МОЛНИ|Я 1. цахилгаан, аянга; **сверкнула** ~ цахилгаан цахив; ~ **ударила** аянга буув. тэнгэр ниргэв; 2. цахилгаан товч; **телеграмма** ~ маш яаралтай цахилгаан мэдээ; **метать громы** и ~и ганирах, сүйд болох, газар тэнгэр нийлүүлэх.

МОЛОДЕЖН|ЫЙ залуучуудын; ~ая **вечеринка** залуучуудын үдэшлэг.

МОЛОДЕЖ|Ь залуучууд, залуус **Революционный союз** ~и Хувьсгалт Залуучуудын Эвлэл.

МОЛОДЕНЬКИЙ залуухан.

МОЛОДЕТЬ залуужих, залуу болох.

МОЛОДЕЦ сайн эр; **добрый** ~ сайн эр.

МОЛОД|ЕЦ 1. сүрхий хөвгүүн, сайн эр, биерхэг залуу, хүндэт залуу 2. сүрхий хувгүүн байх, сайн эр байх, биерхэг залуу байх, хүдэр залуу байх; **вести себя** ~цом сайн эрийн ёсоор байх, эр хүн шиг байх.

МОЛОДЕЦ|ИЙ эрийн, сайн эрийн, эрэмгий, эрдүү; **удаль** ~ая эрийн зориг, эрэмгий зориг.

МОЛОДИТЬ залуужуулах, залуу болгох; **эта причёска вас** **молодит** энэ шанх таныг залуу болгож байна.

МОЛОДИТЬСЯ залуурхах, залуу болохыг оролдох.

МОЛОДИЦА залуу эхнэр, сэвгэр.

МОЛОДКА 1. залуу эхнэр; 2. залуу (эм) тахиа.

МОЛОДНЯК 1. төл (мал) зулзага; 2. зулзаган мод; 3. багачуул, залуучуул.

МОЛОДО залуу; **выглядеть** ~ залуу царайтай байх.

МОЛОДОЖЕНЫ шинэ гэрлэгсэд.

МОЛОД|ОЙ 1. залуу, идэр залуу идэр насны; ~ **человек** залуу хүн; 2. залуу, шинэ; ~ **месяц** шинэ сар; 3. шинэ; **молодое вино** шинэ дарс; 4. залуугийн; ~ **задор** залуугийн ид; 5. ~, ~ая сая гэрлэсэн хүн, шинэ гэрлэсэн эмэгтэй.

МОЛОДОСТ|Ь, залуу нас, идэр нас; **в днн** ~и залуу насандаа; **вторая** ~ дахин залуу болох; **дахин идэрхэг** болох; **по** ~и **лет** залуугийн хараагаар, залуудаад; **не первой** ~и их залуу бус.

МОЛОДУХА хүүхэн.

МОЛОДЦЕВАТЫЙ эрдүү, эрэмгий, эрмэг; ~ **вид** эрэмгий байдал.

МОЛОДЧИК луйварчин, шийдсэн этгээд.

МОЛОДЧИНА сайн эр байх, хүдэр залуу байх; **ну и** ~ты! ай чи сайн эр байна!

МОЛОДЬ жараахай.

МОЛОЖАВО ~ **выглядеть** овор багатай байх.

МОЛОЖАВОСТЬ овор багатай (байх), залуувтар (байх).

МОЛОЖАВ|ЫЙ овор багатай, залуувтар; ~ое **лицо** овор багатай царай.

МОЛОЗИВО уураг (сүү) жилбэ.

МОЛОКИ цагаан, нялга, эр.

МОЛОК|О **снятое** ~ цөцгийгий нь авсан сүү, өрмий нь авсан сүү, болсон сүү; **цельное** ~ сүү, цөцгийгий нь аваагүй сүү; **кислое** ~ ээдсэн сүү, гашилсан сүү; **сгущённое** ~ өтгөрүүлсэн сүү; **сухое** ~ хуурай сүү; **обжёгшись на** ~е, **дуешь на воду** сүүнд халсан хүн тараг үлээх.

МОЛОКОСОС нусгай жур, амны салай арилаагүй хүүхэд, гоожуур, амны саалиа нь арилаагүй.

МОЛОТ балт, лантуу, том алх; **паровой** ~ уурын лантуу; **быть между** ~ом **и наковальной** алх дөш хоёрын хооронд, хоёр аюулын хооронд байх.

МОЛОТ|ЛКА цайлгуур машин.

МОЛОТ|ЛЬНЫЙ тариа цохих, цайлгах.

МОЛОТИТЬ тариа цохих, түгших.

МОЛОТОК алх; **сапожный** ~ гуталчны алх; **продавать имущество с молотка** эд хөрөнгийг үнэ хаялцуулан худалдах.

МОЛОТ|ЧЕК 1. алх, бяцхан алх; 2. дохиур, цохиур, алх; ~ **в рояле** роялнийн дохиур; 3. (чихний) алх мөгөөрс.

МОЛОТЬ 1. тээрэмдэх, талхлах, татах, нунтаглах нүдэх; ~ **рожь** хөх тариа тээрэмдэх; 2. дэмий чалчих, донгосох; **не мелн чепухи дэмий бүү чалч.**

МОЛОТЬБА 1. тариа цохих, түгших; 2. тариа цохих (цаг), **наступила** ~ тариа цохих цаг болов.

МОЛОТЬСЯ тээрэмдэгдэх, талхлагдах, нунтаглагдах, татагдах.

МОЛОЧАЙ сүүт өвс.

МОЛОЧКО сүүхэн.

МОЛОЧНАЯ сүүний дэлгүүр; ~ **кислота** сүүн хүчил.

МОЛОЧНИК 1. сүүний сав; 2. сүү худалдагч.

МОЛОЧНИЦА 1. сүү худалдагч эмэгтэй; 2. ам гэмтэх.

МОЛОЧНОСТЬ сүүтэй байх, сүүрхэг чанар.

МОЛОЧНОК|ИСЛ|ЫЙ сүүний хүчил гаргах; ~ые **бактерии** сүүний хүчил гаргах нян.

МОЛОЧН|ЫЙ 1. сүүний; 2. сүүтэй, сүүн цагаан; ~ая **каша** сүүтэй агшаамал; ~ые **продукты** цагаан идээ; 3. сүүний, сүү хийдэг; ~ая **посуда** сүүний сав; 4. сүүтэй, сүүний; ~ая **корова** сүүтэй үнээ; 5. сүүний, сүүнд байдаг; ~ая **кислота** сүүний хүчил; ~ые **зубы** сүүн шүд; ~ое **стекло** цэгээн шил, бүдэх шил.

МОЛЧА дугаралгүй, дуугай, дугай.

МОЛЧАЛ|ИВОСТЬ дугай (зан); дуугүй (байх).

МОЛЧАЛ|ИВ|ЫЙ 1. дугай, дуугүй, үг цөөнтэй; ~ **человек** дугай хүн; 2. дугай, дуугуй, үг дугаралгүй; ~ое **одобрение** дугай сайшаах.

МОЛЧАНИЕ 1. дугай байх, дуугүй байх; **хранить** ~ дугай байх; **иарушить** ~ дугай байхад эхлэн ярих; ~ — **знак согласия** дугай байх нь зөвшөөрсний тэмдэг 2. **анир чимээгүй**, **нам гүм** байх; ~ **ночи** шөнийн нам гүм.

МОЛЧАТЬ 1. дугай байх, дуугай байх; **упорно** ~ таг дугай байх; дугай! Дуу!; 2. **нам гүм** байх, **анир чимээгүй** байх; **лес молчит** ой мод **анир чимээгүй** байна; 3. дугай байх, чимээгүй байх, (хүнд) хэлэхгүй байх; **об этом надо** ~ үүний тухай дугай байх хэрэгтэй; 4. чимээгүй байх, хариу өгөхгүй байх; **он молчит целый месяц** тэр хүн бүтэн сар чимээгүй байна.

МОЛЧКОМ дугаралгүй, дуугуй, дугай.

МОЛЧОК об этом ~! үүний тухай нэг ч үг бүү дугар!

МОЛЬ I хүйр, (хнүр хорхой) хив, хивэн хорхой; **нзьедеинный** ~ю хүйр идсэн, хүйрт идэгдсэн.

МОЛЬ II сул; **сплав леса** **модем** мод усаар сул урсах.

МОЛЬБА гуйлт, гуйх; **внять** ~м гуйсныг болгоох.

МОЛЬБЕРТ (зураачны) тавиур.

МОЛЯРЫ ~ **на нижней челюсти** доод араа; ~ **ва верхней челюсти** дээд араа.

МОМЕНТ 1. агшин, хором, хоромхон; **в один** ~ хоромхон зуур; 2. үе, цаг (заримдаа дагавар үгээр орчуулагдана). **в** ~ **отъезда** мордох үед, мордохын даваан дээр, мордох дээр; 3. үе; **текущий** ~ энэ үе, одоо үе; 4. нөхцөл зүйл, тал.

МОМЕНТАЛЬНО агшин зуур, хоромхон зуур, дорхноо, гэнэт; **смерть последовала** ~ дорхноо үхэв.

МОМЕНТАЛЬНЫЙ агшин зуурын, хоромхон зуур, гэнтийн; ~ **фотоснимок** агшин зуурын гэрэл зураг.

МОНАРХ хаан; **самодержавный** ~ хэмжээгүй эрхт хаан; **конституционный** ~ хэмжээт эрх хаан.

МОНАРХИЗМ хаан засгийн ёс.

МОНАРХИСТ хаан засгийн үзэлтэн.
МОНАРХИСТСКИЙ хаан засгийн үзэлтний, хаан засгийн үзэлт, хаан засгийн ёсны; ~ **заговор** хаан засгийн үзэлтний хуйвалдаан.
МОНАРХИЧЕСКИЙ 1. хаан засгийн үзэлтний, хаан засгийн үзэлт 2. хаант, хаант засгийн; ~**ая власть** хаант засаг.
МОНАРХИЯ 1. хаант засаг; **абсолютная** ~ хэмжээгүй эрхт хаант засаг; 2. хаант засаг.
МОНАРШИЙ хааны.
МОНАСТЫРСКИЙ хийдийн; ~**ая жизнь** хийдийн амьдрал.
МОНАСТЫРЬ хийд хүрээ.
МОНАХ гэлэн, лам; **постричься в -н** гэлэн болох, гэлэн сахил авах.
МОНАХИНЯ гэлэнмаа.
МОНАШЕНКА чавганц, эмэгтэй лам, бумба.
МОНАШЕСТВО гэлэн явах, гэлэн байх.
МОНАШКА чавганц.
МОНГОЛ монгол хүн.
МОНГОЛИСТ монголч эрдэмтэн.
МОНГОЛИСТИКА монгол судлал.
МОНГОЛКА монгол эмэгтэй.
МОНГОЛОВЕД монголч (эрдэмтэн.)
МОНГОЛОВЕДЕНИЕ монголын судлал.
МОНГОЛЬСКИЙ монгол, монголын; ~ **язык монгол хэл**; ~**ая письменность** монгол бичиг; ~**ая раса монгол арьстан**.
МОНГОРСКИЙ цагаан монгол; ~ **язык цагаан монгол хэл**.
МОНЕТА 1. зоос, мөнгө; **медная** ~ зэс зоос, зэс мөнгө, улаан мөнгө; **серебряная** ~ мөнгөн зоос, цагаан мөнгө; 2. мөнгө; **звонкая** ~ дуутай мөнгө, хангинах мөнгө; **разменная** ~ задгай мөнгө, жижиг мөнгө **платить кому-либо той же -ой** ланд нь лан, цэнд нь цэнгийн хариу өгөх, ачийг ачаар, бачнийг бачаар; **принимать за чистую** ~ үнэмших.
МОНЕТАРНЫЙ 1. зоос, зоос мөнгөний; ~**ая ценность** зоосны үнэ; 2. зоос цутгах, мөнгө цутгадаг; ~ **двор мөнгө цутгадаг газар**.
МОНИЗМ монизм.
МОНИСТИЧЕСКИЙ монист, моннзмыг баримталсан; ~ **взгляд на мир ертенцийг үзэх монист үзэл**, ертенцийг монист ёсоор үзэх.
МОНИСТО хүзүүний чимэг.
МОНОАРТРИТ үеийн үрвэсэл.
МОНОБЛАСТ дан үүсвэр.
МОНОГАМИЯ ганц эхнэртэй байх, ганц эртэй байх.
МОНОГРАММА сүлжмэл үсэг, нийлмэл үсэгганц зурлага.
МОНОГРАФИЧЕСКИЙ ганц сэдэвт; ~**ое исследование** ганц сэдэвт шинжилгээ.
МОНОГРАФИЯ ганц сэдэвт зохиол.
МОНОКЛЬ ерөөсөн нүдний шил.
МОНОЛИТ бүхэл чулуу, бүхэл чулуун юм.
МОНОЛИТНОСТЬ бүхэл бүтэн (байх), бат нягт (байх.)
МОНОЛИТНЫЙ 1. бүхэл чулуун; 2. бүхэл, цул, нягт, бат бөх.
МОНОЛОГ ганцхан үг, ганцаараа ярих.
МОНОПЛАН дан далавчтай онгоц.
МОНОПОЛИЗАЦИЯ онц эрхтэй болох, онц эрхтэй болгох, төвлөрүүлэх, монополичлох.
МОНОПОЛИЗИРОВАТЬ онц эрхэндээ авах, монополчлах.
МОНОПОЛИСТ 1. онц эрхтэн, монополист; 2. онц эрхт хөрөнгөтөн, том хөрөнгөтөн, монополист.
МОНОПОЛИСТИЧЕСКИЙ онц эрхт, монополист.
МОНОПОЛИСТСКИЙ онц эрхт хөрөнгөтний, том хөрөнгөтний, монополист.

МОНОПОЛИЯ 1. онц эрх, монополн (ямар иэгэн юм үйлдвэрлэх буюу худалдах онц эрх); 2. хөрөнгөтний нэгдэл, монополи нэгдэл.
МОНОПОЛЬНИЙ онц эрхт, монополийн; ~**ое право** онц эрх, дангаараа, ганцаараа эрхэмлэх эрх.
МОНОТИП монотип, ганц ганц үсгээр өрөгч машин.
МОНОТИПИСТ монотипч, ганц ганц үсгээр өрөгч машинч.
МОНОТИПНЫЙ монотипын, ганц ганц үсгээр өрөгч машины.
МОНОТОННОСТЬ нэг хөг, нэг аялгуутай, нэг янзын (дуутай).
МОНПАНСЬЕ шилэн чихэр.
МОНСТР аймшигт амьтан, ахиад, алимад.
МОНТАЖ 1. угсрах, эвлүүлэх, эвлүүлэн зохиох, угсарлагын, эвлүүлгийн; ~**ная мастерская** угсрах газар.
МОНТАЖИСТ фильм эвлүүлэгч.
МОНТАЖНИЙ угсрах, эвлүүлэх, эвлүүлэн зохиох, эвлүүлгийн; ~**ая мастерская** угсрах газар.
МОНТЕР 1. (машин) угсрагч; 2. монтер угсрагч.
МОНТИРОВАТЬ угсрах эвлүүлэх, нийлүүлэх, эвлүүлэн зохиох; ~ **машину** машин угсрах.
МОНТИРОВАТЬСЯ угсрагдах, эвлүүлэгдэх.
МОНТИРОВКА угсарлага, эвлүүлэг.
МОНУМЕНТ том хөшөө.
МОНУМЕНТАЛЬНОСТЬ аугаа том (байх), асар том (байх), сүрлэг (байх); ~ **сооружения** асар том барилга.
МОНУМЕНТАЛЬНИЙ 1. аугаа том, асар том, сүрлэг жавхлантай; ~**ое здание** асар том байшин; 2. аугаа том, асар том, бат бэх, цул; ~ **труд** аугаа том зохиол.
МОПС бээжин хав.
МОР үхэл тахал.
МОРАЛИЗИРОВАТЬ сургамж өгөх, сургамжлах, ёс журам номлох.
МОРАЛИСТ сургамжлагч, ёс журам номлогч.
МОРАЛЬ 1. ёс суртахуун, зан суртахуун, ёс журам, ёс; 2. сургаал, сургамж; **читать** ~ сургамж өгөх; 3. сургамж; ~ **басни** ёгт үлгэрийн сургамж.
МОРАЛЬНИЙ 1. ёс суртахууны, зан суртахууны, ёс суртлын; ~**ые устон** ёс суртахууны үндсэн суурь; ~**ые качества** зан суртахууны чанар, ёс журам; 2. ёс суртахуунтай, ёс журамтай; ~ **человек** ёс журамтай хүн; 3. санаа сэтгэлийн; **получить** ~**ое удовлетворение** санаа сэтгэл ханах.
МОРГ хүүрийн байшин, моорог.
МОРГАНИЕ нүд цавчлах, ирмэх, анавхийлэх.
МОРГАТЬ (нүд) цавчрах, аннвчих, анивхийлэх, ирмэх; ~ **глазами** нүд цавчрах.
МОРГНУТЬ анив хийх, ирмэх, аннвчих; **глазом** ие ~ нүд дальдрахгүй, нүд хальтрахгүй.
МОРДА хоншоор, хошуу.
МОРДАСТЫЙ хоншоорхлог.
МОРДВИН мордва хүн.
МОРДВИНКА мордва эмэгтэй, мордва эхнэр.
МОРДОБИТИЕ зодоон.
МОРДОБОЙ зодоон.
МОР|Е 1. тэнгис; **выйти в** ~ тэнгист орох; у ~**н** тэнгисийн эрэгт; на ~ тэнгис дээр, далай дээр; за ~**ем** тэнгисийн цаана, далайн цаана; 2. далай, далай мэт их; ~ **кровн** цусан далай; **житейское** ~**е** амьдралын далай; **капля в** ~ далайд дусаал.
МОРЕНА (уулын мөнх цасанд түрэгдэн үүсэн) чулуулгын хурдас.
МОРЁНЫЙ харлуулсан; ~ **дуб** харлуулсан царс.
МОРЕПЛАВАНИЕ далайн аялал, далайн жуулчлал.
МОРЕПЛАВАТЕЛЬ далайн жуулчин.

МОРЕХОДСТВО далайн аялал, далайн жуулчлал.
МОРЖ далайн морь (амьтан).
МОРЖИХА далайн гүү.
МОРЖОВЫЙ далайн морины, ~ **клык** далайн морины соёо.
МОРИЛКА (мод) харлуулах эхүүн бодис.
МОРИТЬ I 1. хордуулан устгах, өлсгөж алах, устгах; 2. тамирдуулах, тэнхэлдүүлэх, гурилтуулах эцээх; ~ **голодом** өлсгөн тэнхэрүүлэх.
МОРИТЬ II харлуулах; ~ **дуб** царс харлуулах.
МОРКОВКА шар луван.
МОРКОВНЫЙ шар лувангийн; ~ **сок** шар лувангийн шүүс.
МОРКОВЬ шар луван.
МОРОЖЕНОЕ зайрмаг, хөлдмөл, мөхөөлдөс; **молочное** ~ сүүн зайрмаг.
МОРОЗ хүйтэн; **ударил** ~ гэнэт хүйтэн болов.
МОРОЗЕЦ хүйтхэн.
МОРОЗИ||ТЬ 1. хөлдөөх, хөлдөөж үхүүлэх, осгоох, осгоож алах, элэгдэх, элэгдээж үхүүлэх; 2. хөлдөөх; 3. хүйтрэх, хүйтэн болох, хүйтэн байх; **сегодня** ~т өнөөдөр хүйтэн байна.
МОРОЗНО хүйтэн байх, хүйтэн болох.
МОРОЗНЫЙ хүйтэн; ~ **день** хүйтэн өдөр.
МОРОЗОСТОЙКИЙ хүйтэн даамгай, хүйтэнд тэсвэртэй.
МОРОЗОУСТОЙЧИВЫЙ хүйтэн даамгай, хүйтэнд тэсвэртэй.
МОРОСИ||ТЬ шиврэх, шивэр шивэр орох; **на дворе** ~т гадаа бороо шивэрч байна.
МОРОЧИ||ТЬ толгой эргүүлэх, самууруулах, бодлы нь төөрүүлэх, бачлах; **он** ~т **меня** тэр (хүн) намайг самууруулж байна.
МОРС сэрүүн унд; **клюквенный** ~ цангисын шүүсэн сэрүүн унд.
МОРСК||ОЙ 1. тэнгисийн, далайн; ~ **берег** тэнгисийн эрэг; ~ **флот** тэнгисийн флот; 2. тэнгисийн, далайн, тэнгисийн цэргийн, далайн цэргийн, усан цэргийн; ~**ая пехота** тэнгисийн явган цэрэг; ~ **волок** ашир усан цэрэг.
МОРТИРА мортир, богино голтой их буу.
МОРФЕМА бүтээвэр, морфем (үгийн утга бүхий хэсэг, язгуур, утгвар, дагавар, сүүл)
МОРФИЙ морфи, мэнэрүүлэх эм.
МОРФИНИЗМ морфид орох.
МОРФИНИСТ морфид орсон хүн, морфич.
МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ үг зүйн; ~ **строй языка** хэлний үгзүйн байгуулал.
МОРФОЛОГИЯ 1. хэлбэр бүтцийн зүй; 2. үг зүй.
МОРЩИ||Н||А үрчлээ, атираа; **глубокие** ~ы том том атираа; **покрытый** ~амн үрчлээ болсон.
МОРЩИНИСТ||ЫЙ үрчлээтэй, үрчлээ болсон, үрчгэр, атираатай; ~**ое** **лицо** үрчгэр нүүр.
МОРЩИ||НКА бяцхан үрчлээ.
МОРЩИТЬ I атируулах, үрчийлгэх; 2. үрчийлгэх, үрчигнэх; 3. үрчийх, атираах.
МОРЩИ||ТЬ үрчийх, үрчлээтэх, атираах; **платье** ~т хувцас үрчийнэ.
МОРЩИТЬСЯ I магнайгаа атриулах үрчийлгэх; 2. үрчилээх, үрчгэнэх; 3. үрчийх, атираах.
МОРИЯК тэнгисчин.
МОСКИТ мухар шумуул.
МОСТ I гүүр; **подъёмный** ~ өргөдөг гүүр; **перебросить** ~, **навести** ~ гүүр тавих; 2. (хиймэл шүдний) бэхлүүр; **перебросить** ~ **между кем-либо** хүмүүсийн зууч болох, эвлэрүүлэх.
МОСТИК I гүүрэнцэр, бяцхан гүүр; 2. (онгоцны) давцан, **капитанский** ~ ахмадын давцан.

МОСТИТЬ I 1. дэвсэх, дэвсгэрлэх, шаллах; ~ **улицу** гудамж шаллах; 2. мод дэвсэх, модоор дэвсгэр хний, шал тавих; ~ **пол** модоор шал тавих.
МОСТКИ I дамжуур, гүүрэнцэг; 2. дамжуурга, тавиур.
МОСТОВАЯ гудамжны гол; гудамжны засмал зам.
МОСЬКА хав нохой.
МОТ үрэгч, үрэмтгий.
МОТАЛЬНЫЙ ороох;
МОТАТЬ I 1. ороох; ~ **нити** утас ороох; 2. сэгсрэх, хаялах, сэжлэх; ~ **головой** толгой сэгсрэх; ~ **что-либо** на ус санаандаа хадах, тогтоох.
МОТАТЬ II үрэх, үрэн таран хийх.
МОТАТЬСЯ ганхах, найгах, санжганах, дэрвэх.
МОТИВ I шалтгаан, шалтаг; **по личным** ~ам хувийн шалтгаанаар; 2. учир, шалтгаан, баримт; **привести** ~ы **в своё оправдание** өөрийгөө цагаатгах, шалтгаан тоочих; 3. сэдэв; 4. ая, аяг; **напевать** ~ы **из оперетты** инээдэмт дуурийн ая аялах.
МОТИВИРОВАТЬ учирлах, шалтгаан, тоочих, үндэслэх; ~ **своё предложение** саналаа үндэслэх.
МОТИВИРОВАКА 1. учирлал, үндэслэл; 2. учир, шалтгаан, үндэс баримт.
МОТНУТЬ сэгсрэх, дохих, сэжих.
МОТОВКА үрэгч эмэгтэй, үрэмтгий эмэгтэй.
МОТОВСТВО үрлэг, үрэх.
МОТОГОНКИ мотоциклийн уралдаан, хоёр дугуйтны уралдаан.
МОТОК ~ **ниток** ороолт утас.
МОТОР хөдөлгүүр, мотор.
МОТОРИЗАЦИЯ моторжуулах, машинжуулах, моторжих, машинжих.
МОТОРИЗОВАННЫЙ моторжуулсан, моторжсон, машинажсан.
МОТОРИЗОВАТЬ моторжуулах.
МОТОРИСТ моторч.
МОТОРН||ЫЙ мотортой; ~**ая лодка** мотортой завь.
МОТОЦИКЛ мотоцикл, мотоциклет, хоёр дугуйт.
МОТОЦИКЛИСТ хоёр дугуйт унагч, мотоцикльч.
МОТЫГА зээтүү.
МОТЫЖЕНИЕ зээтүүдэх.
МОТЫЖИТЬ зээтүүдэх, зээтүүгээр малтах.
МОТЫЛЕК удган эрвээхэй.
МОХ хөвд, хөвх; **камень порос** ~ом (мхом) чулуунд хөвд ургажээ.
МОХНАТ||ЫЙ сэгсгэр, сэрлэгэр, саглагар; ~ **медведь** сэгсгэр үстэй баавгай; ~**ое полотенце** бүржгэр алчуур.
МОЦИОН зугаалга; **делать** ~ **по утрам** өглөө бүр зугаалах.
МОЧА шээс, ~ **мутная** булингартай шээс.
МОЧАЛКА үрүүл.
МОЧАЛО далдуу модны хальс.
МОЧАЛЬНЫЙ далдуу модны хальсны.
МОЧЕВ||ОЙ шээсний; ~ **пузырь** давсаг, давсан; ~**ая кислота** шээсний хүчил.
МОЧЕГО||Н||ЫЙ шээлгэх, шээс хүргэх; ~**ое средство** шээс хүргэх эм.
МОЧЕИЗ||НУРЕНИЕ шээсэн болох.
МОЧЕИСПУСКАТЕЛЬНЫЙ шээсний; ~ **канал** шээсний сүв.
МОЧЕ||Н||ЫЙ дэвтээсэн, норгосон; ~**ые яблоки** дэвтээсэн алим.
МОЧЕПОЛОВ||ОЙ шээс дуслын; ~ **тракт** шээс бэлгийн зам, ~**ые органы** шээс дуслын эрхтэн.
МОЧИТЬ дэвтээх, норгох; ~ **семена** үр дэвтээх.
МОЧИТЬСЯ шээх, шингэн мөр гаргах.

МОЧКА I дэвтээлэг, норголго, дэвтээх, норгох; ~ льна маалинга норгох.

МОЧКА II чхний унжлага, чхний гэдэс.

МОЧЬ I чадах, болох; могу ли я вас попросить би танаас нэг юм гуйж болох уу; он может сделать эту работу тэр (хүн) энэ ажлыг хийчэж чадна.

МОЧЬ II чадал, тэнхээ, тэнхэл; ~н нет, так устал ядраад тэнхэл алга; кричать изо всей ~н, что есть ~н тэнхээгээрээ хашгирах.

МОШЭННИК луйварчин.

МОШЭННИЧАТЬ луйвардах.

МОШЭННИЧЕСКИЙ луйврын, луйварчны, луйвардсан; ~ая сделка луйврын хэлцээ.

МОШЭННИЧЕСТВО луйвар; совершить ~ луйвар хийх.

МОШКА дэлэнч (ялаа)

МОШКАРА ялаа, шумуул.

МОШН||А 1. мөнгөний сав, хэтэвч, түрийвч; 2. мөнгө хөрөнгө; яабить ~у мөнгөн хөрөнгө их хураах; тряхнуть ~ой өгөөмөрч болох; тугая ~ их мөнгө, хэтэвч дүүрэн мөнгө.

МОШОНКА хуух, хуужнаг.

МОЩЕНИЕ дэвсэх, шаллах.

МОЩЕНЫЙ чулуу дэвссэн, шалласан; мощёная улица чулуу дэвссэн гудамж.

МОЩИ шарил; живые ~ яс арьс болсон хүн.

МОЩНОСТЬ||Б 1. хүч чадал, чадал, хүч; машина ~ью в сто лошадиных сил зуун морины чадалтай машин; 2. зузаан; власть большой ~и их зузаан давхраас.

МОЩНЫЙ I. хүч чадалтай, чадалтай, хүчтэй, хүчирхэг; ~ удар хүчтэй цохилт; 2. зузаан ~ пласт каменного угля чулуун нүүрсний зузаан давхраас. 3. хүчтэй; ~ двигатель хүчтэй хөдөлгүүр.

МОШЬ чадал, хүч, хүч чадал; крепить оборонительную ~ государства улсын батлан хамгаалах хүч чадлыг бэхжүүлэх.

МРАЗЬ муу сайн юмнууд, өөдгүй амьтан

МРАК I. харанхуй; во ~е ночи шөнийн харанхуйд; 2. харанхуй, харанхуй манан; покрыто ~ом неизвестности үл мэдэхийн харанхуй мананд бүрхэгджээ; ~ невежества харанхуй бүдүүлэг.

МРАКОБЕС мунхруулагч, хар харгис этгээд.

МРАКОБЕСИС мунхруулах явдал, харгис хар үзэл.

МРАМОР гангиг, цасан дусал чулуу.

МРАМОРНЫЙ I. гантигийн, гангиг, гангигаар хийсэн; ~ая колонна гангиг багана; 2. гөлчгөр цагаан, гөлчгөр гангиг шиг (цагаан); ~ая шея гөлчгөр цагаан хүзүү.

МРАЧНЕ|ТЬ I. харанхуйлах, бүрхэн харанхуйлах; погода ~ет тэнгэр харанхуйлан бүрхэнэ; 2. барайх, барайлгах, баргар болгох; ~ лицом царай барайх, царайгаа барайлгах.

МРАЧНОСТЬ харанхуй (байх), баргар царай.

МРАЧНЫЙ I. харанхуй, харанхуйлан бүрхсэн, бүрхэг; ~ое небо харанхуйлан бүрхсэн тэнгэр, бүрхэг тэнгэр; 2. баргар, уйтгартай, гунигтай; ~ вид баргар царай.

МСТИТЕЛЬ өшөө авагч.

МСТИТЕЛЬНЫЙ өшөө хонзонч, өшөө өвөрлөдөг, хонзон санадаг, өшөөрхөг, өшөөрхүү, хонзорхог, хонзорхуу; ~ характер өшөөч зан.

МСТИТЬ өшөө авах, хонзон авах, өшөөрхөх, хонзогнох; ~ врагу дайснаас өшөө авах.

МУДРЕНЬЙ I. хачин жигтэй,(хэн) янзын; ~ человек янзын хүн, хачин хүн; 2. хэцүү бэрх, төвөгтэй; ~ узор хэцүү угалз, бэрх хээ; 3. хэцүү байх, бэрх байх; не мудрено, что.. тодорхой байна, □□. гайхах юмгүй; утро вечера мудренее оройгоос өглөө нь дээр, саруул тархиар бодох нь дээр.

МУДРЕЦ цэцэн хүн, мэргэн хүн; на всякого ~а довольно простоты мэргэн хүн ч алдаа хийж болно.

МУДРЫ|ТЬ цэцэрхэх, мэргэрхэх, төвөг удах; вы слишком ~те та хэтэрхий цэцэрхэж байна.

МУДРО цэцэн мэргэн; поступить ~ мэргэн үйлдэх.

МУДРОСТ|Ь цэцэн мэргэн, цэцэн ухаан мэргэн бодол; ~ решения мэргэн шийдвэр; зуб ~и агт араа.

МУДРСТВОВАТЬ төвөг үүсгэх, цэцэрхэх, мэргэрхэх, не мудрствуя лукаво цэцэрхэлгүй.

МУДРЫЙ мэргэн, цэцэн.

МУЖ 1. нөхөр, хар хүн, эр нөхөр 2. эр хүн; учёный ~ эрдэмтэн хүн; государственный ~ төрийн хүн, төрийн эр.

МУЖАТЬ эрийн цээнд хүрэх, эр болох, биежих.

МУЖАТЬСЯ зориг орох, зүрхлэх, хатуужих.

МУЖЕПОДОБНЫЙ эрмэг, эр хүн шиг, эрэлхүү.

МУЖЕСТВЕННЫЙ эрэлхэг, баатарлаг, зоригтой, зүрхтэй, хатуужилтай; ~ человек эрэлхэг хүн.

МУЖЕСТВО эрэлхэг зориг, эр зориг, зүрх зориг; проявлять ~ в бою тулалдаанд эрэлхэг зориг үзүүлэх.

МУЖИК I. тариачин, тариачи эр; 2. эр, эр хүн; дельный ~ ажилсаг эр.

МУЖИЦКИЙ тариачны.

МУЖНИН нөхрийн, хар хүний, эрийн; ~а родня нөхрийн төрөл садан.

МУЖСКОЙ эрэгтэй хүний, эр хүний, эрэгтэйчүүдийн, эр; ~ половой гормон эр бэлгийн даавар.

МУЖЧИНА эрэгтэй (хүн), эр хүн, эр.

МУЗА I. муз, урлаг шинжлэх ухааныг тэтгэгч тэнгэр. 2. шүлэгчийн авьяас уран бүтээл.

МУЗЕЕВЕДЕНИЕ музейн судлал, музейн зүй.

МУЗЕЕВЕДЧЕСКИЙ музейн зүйн, музей судлалын.

МУЗЕЙ музей.

МУЗЕЙНЫЙ музейн; музейное здание музейн байшин.

МУЗЫКА I. хөгжим, хөгжмийн зохиол; 2. ая аялга, яруу ая, яруу аялга, уялга; ~ стиха шүлгийн ая.

МУЗЫКАЛЬНОСТЬ I. яруу ая; ~ оперы дуурийн яруу ая; 2. хөгжмийн авьяас, хөгжимд сонор; у него большая ~ слуха тэр (хүн) хөгжимд их сонор чихтэй, сонсгол сайтай.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ I. хөгжмийн; ~ инструмент хөгжмийн зэвсэг; 2. хөгжимд авьяастай, хөгжимд сонор; ~ ребеинок хөгжимд авьяастай хүүхэд; 3. яруу, уянгат, эгшигт; ~ голос яруу хоолой.

МУЗЫКАНТ хөгжимчин.

МУК|А зоалон, зүүдүүр; ~н голода өлсөхийн зовлон; хождение по ~ам гал усны гашуун зовлон.

МУКА, I. гурил; пшеиничная ~ буудайн гурил; 2. гурил, талх, нунтаг; детская ~ хүүхдийн гурил.

МУКОМОЛ гурил татагч, тээрэмч.

МУКОМОЛЬНЫЙ гурил татах, гурил тээрэмдэх.

МУЛ луус.

МУЛАТ (цагаан хар хоёр арьстны) эрлийз.

МУЛЛ лалын лам, мулла.

МУЛЬТИПЛИКАЦИОННЫЙ зурмал; ~ фильм зурмал фильм.

МУЛЬТИПЛИКАЦИЯ I. зурмал кино авах; 2. зурмал кино.

МУМИЯ I 1. шарил; 2. хатингар хүн.

МУМИЯ II улаан зос.

МУНД|ИР ёслолын хувцас, мундир; сварить картофель в ~е томс хальстай нь чанах.

МУНДШТ|УК I. соруул; 2. тамхины иш; 3. бурзан; 4. амгай, амгайвч.

МУНИЦИПАЛИЗАЦИЯ муниципалчлах.

МУНИЦИПАЛИТ|ЕТ хотын захиргаа, нутгийн захиргаа.

МУНИЦИПАЛЬНЫЙ хотын захиргааны, нутгийн захиргааны.
МУРАВА I зүлэг.
МУРАВА II паалан.
МУРАВЕЙ шоргоолж
МУРАВЕЙНИК I шоргоолжны бут (үүр); 2. шоргоолж шиг (олон хүн) хөл үймээн; 3. шоргоолжны баавгай.
МУРАВИТЬ пааландах, паалан гүйлгэх.
МУРАВЛЕННЫЙ паалантай, пааландсан.
МУРАВЬИН||ЫЙ шоргоолжны; ~ая кислота шоргоолжны хүчил.
МУРАШКИ ~ бегают то телу бие зарс хнийнэ, хүйт эргино.
МУРЛЫКАНЬЕ хүржигнэх, хүржигнэлт, хүржигнээн.
МУРЛЫКАТЬ I (муурын тухай) хүржигнэх; 2. гүнгэнэх, гүнгэр гүнгэр хийх.
МУРОВАТЬ бөхлөн өрөх, босгох; ~ стену дома байшингийн хана босгох.
МУСКАТН||ЫЙ задийн, задит; ~ое маело задийн тос; ~ орех заль.
МУСКУЛ булчин, булчин мах; ни один ~ не дрогнул сэтгэл хөдөлсний шинж огт алга байв.
МУСКУЛАТУРА булчин шөрмөс; ~ гладкая гөлгөр булчин.
МУСКУЛИСТ||ЫЙ булчирхаг, чанга булчинтай; ~ые руки булчирхаг гар.
МУСКУЛЬН||ЫЙ булчингийн; ~ая сила булчингийн хүч.
МУСКУС хүдрийн заар.
МУСЛИН мосул даавуу.
МУСОР хог, хог буртаг, хог новш, новш, хог саг.
МУСОРИТЬ хог тарих, хог новш болгох.
МУСОРН||ЫЙ хогийн; ~ ящик хогийн хайрцаг; ~ая куча овоолоостой хог.
МУСОРЩИК хог цэвэрлэгч.
МУСС цэлцэн.
МУССИРОВАТЬ дэгдээх, өрнүүлэн тараах; ~ слухи цуурхал дэгдээх.
МУССИРОВАТЬСЯ дэгдээх, өрнүүлэн тараагдах, дэгдэх, тарах.
МУССОН улирлын салхн.
МУСУЛЬМАНИН лал, лалын шажинтан.
МУСУЛЬМАНКА, лал эмэгтэй, лалын шажинтан эмэгтэй, лал эхнэр.
МУСУЛЬМАНСК||ИЙ лалын; ~ая религия лалын шажинтан.
МУСУЛЬМАНСТВО I лалын шажинтан; 2. лалын шажинтан нар.
МУТАТОР таслуур (цахилгаан унтраалга)
МУТАЦИЯ хувьсамж.
МУТИТЬ I булингартуулах, булингар болох, тооргийг нь хөдөлгөх; ~ воду ус булингартуулах; 2. хатгах, хатган өдөөх, хутган үймүүлэх; 3. ой гутах, бөөлжис хүрэх; меня мутит от этого запаха энэ үнэрээс миний ой гутаж байна.
МУТИТЬСЯ I булингартах, булингар нь хөдлөх, тоорог болох; 2. ухаан баларах, эдийн буудай болох, дотор харанхуйлах, бүдэг болох бүдэгрэх; ум мутится ухаан балартах, 3. толгой эргэх нүд эрээлжлэх; у меня в голове мутится миний толгой эргэж байна.
МУТНЕТЬ булингартах, тоорог болох, бүрэг болох.
МУТН||ЫЙ I булингартай, тоорогтой; ~ая вода булингартай ус; 2. сүүмгэр, бүүдгэр, бүдэх; ~ взор сүүмгэр харц; в ~ой воде рыбу ловить зуд болоход нохой таргална, болоход болоход лам таргална.
МУТОВКА хутгуур, бүлүүр.
МУТОВЧАТКА бот хумбага.
МУТЬ булингар.

МУФТА I гарын дугтуй, углуурга; 2. (эрэгтэй) бөгж углуурга.
МУХ||А ялаа, батгана; он и ~и не обидит хорхойд ч хоргүй хүн.
МУХОМОР цоохор мөөг.
МУЧЕНИЕ зовлон, зовлон зүдүүр, там; испытывать ~ зовлон эдлэх, тамаа үзэх, үйлээ эдлэх.
МУЧЕНИК зовлон эдлэгч, зовогч, тамлуулагч.
МУЧЕНИЦА зовлон эдлэгч эмэгтэй, зовогч эмэгтэй, тамлуулагч эмэгтэй.
МУЧЕНИЧЕСК||ИЙ зовлонт, зовлон үзсэн, тамлуулсан; ~ая смерть зовлонт үхэл.
МУЧЕНИЧЕСТВО зовлон эдлэх, тамлагдах, тарчлах.
МУЧИТЕЛЬ зовогч, тамлагч, тарчилгагч.
МУЧИТЕЛЬН||ЫЙ зовлонтой, зовууртай, зүдүүртэй; ~ кашель зовлонтой ханиад; ~ое сомнение сэтгэл зовон эргэлзэх.
МУЧИТЬ зовоох, тамлах, тарчилгах.
МУЧИ||ТЬСЯ зовох, тамлагдах, шаналах, тарчлах, зүдэх, ядах; ~ над разрешением вопроса нэг асуудал шийдвэрлэж ядах; больной долго ~лся өвчтөн улаан шаналав.
МУЧНИСТЫЙ гурилархаг, гурилтай, цардуултай; мучнистые зерна гурилархаг үр.
МУЧНОЕ гурил идээ, гурилаар хийсэн хоол, гурил орсон хоол.
МУЧНОЙ I гурилын; ~ мешок гурилын шуудай; 2. гурилаар хийсэн; гурил орсон.
МУШИННЫЙ ялааны, батганын; ~ укус ялааны хазах, ялааны хатгах.
МУШКА I 1. бяцхан ялаа, бяцхан батгана, 2. ингэсэг, хиймэл мэнгэ.
МУШКА II (бууны) овоо.
МУШКЕТ бялгат буу.
МУШТРА хатуу ширүүн сургууль.
МУШТРОВАТЬ хатуу ширүүн сургах.
МУШТРОВКА хатуу ширүүн сургах, хатуу ширүүн сургалт.
МЧАТЬ авч давхих, харайлгах, хөөх; ветер мчит облака салхи үүлийг хөөнө.
МЧАТЬСЯ I давхих, хурдлан явах, жийлгэх, харайлгах, хурдан гүйх; куда ты мчишься? чи хаашаа гүйж явна? 2. хурдан өнгөрөх, түргэн явах; время быстро мчится цаг их хурдан өнгөрнө.
МШИСТЫЙ хөвдөрхөг, хөвдөрхүү, хөвд ихтэй.
МЩЕНИЕ I өшөө авах, өс хариулах, хонзон авах; 2. өс, өшөө хонзон.
МЫ бид; ~ с тобой чи бид хоёр.
МЫКАТЬ горе ~ гачигдал зовлон үзэх.
МЫКАТЬСЯ хэрэх, бадарчлах, цагаачлах.
МЫЛИТЬ I савандах; ~ руки гараа савандах; 2. саван уусгах; ~ воду усанд саван уусгах.
МЫЛИТЬСЯ I биеэ савандах, 2. хөөсрөх; это мыло хорошо мылится энэ саван сайн хөөсөрнө.
МЫЛКИЙ сайн хөөсөрдөг.
МЫЛО I саван; хозяйственное ~ бараан саван; туалетное ~ нүүр гарын саван; жидкое ~ шингэн саван; 2. морины хөлс, хөөс.
МЫЛОВАР саванч, саван чанагч.
МЫЛОВАРЕНИЕ саван үйлдвэрлэх, саван чанах.
МЫЛОВАРЕННЫЙ саван үйлдвэрлэх, савангийн; ~ завод савангийн үйлдвэр.
МЫЛЬНИЦА савангийн хайрцаг, савангийн гэр.
МЫЛЬНЫЙ I савангийн; 2. ~ порошок нунтаг саван; 3. савантай ~ спирт савантай спирт; ~ пузырь а) савангийн хөөс; б) хэврэг юм, хоосон санаа.

МЫМРА царай муутай.

МЫС 1. хадан хошуу; 2. хошуу, булан өнцөг.

МЫСЛЕННО дотроо, санаандаа, сэтгэлдээ, ухаандаа; ~ *представить* другой путь өөрийн замыг дотроо бодож үзэх.

МЫСЛЕНН|ЫЙ санааны, сэтгэлийн, дотроо бодсон, бодож байсан; ~ *образ* сэтгэлдээ бодсон дүр; ~*ое пожелание* бодож байсан хүсэл.

МЫСЛИМ|ЫЙ болохтой, боломжтой, болмоор; ~*ое ли это дело?*, ~*о ли это?* болохтой хэрэг үү энэ?, арай ч дээ?.

МЫСЛИТЕЛЬ сэтгэгч.

МЫСЛИТЕЛЬН|ЫЙ сэтгэх; ~*ая способность человека* хүний сэтгэх чадвар.

МЫСЛИ|ТЬ 1. сэтгэх, бодох; ~ *логически* эрэмбэтэй сэтгэх; 2. санах, бодох, сэтгэх; *как вы это себе ~те?* та үүнийг юу гэж санаж байна?

МЫСЛ|Ь 1. сэтгэл, сэтгэлэг; *сила человеческой* ~н хүний сэтгэлийн хүч; ~ *сверлит голову* (ийм) бодол санаанаас гарахгүй байна; *не было в ~ях* санаанд үгүй байв; *подать* ~ *кому-либо* хүнд бодол төрүүлэх, *задняя* ~ далд санаа, цаадах бодол, битүү санаа; *быть поглощённым* ~*ями* бодол болох; *предвзятая* ~ урьдаас баримталсан санал; 3. санаа; *основная* ~ *произведения* зохиолын гол санаа; 4. үзэл санаа.

МЫТ сахуу.

МЫТАРИТЬ зовоож элээх.

МЫТАРИТЬСЯ зовж элэх, тамаа цайх.

МЫТНИК *бот.* хувиланги.

МЫТ|ЫЙ угаасан, угаагдсан; ~*ые фрукты* угаасан жимс.

МЫТЬ угаах, ~ *в воде* усанд угаах.

МЫТЬЕ угаалга угаах.

МЫТЬСЯ 1. (биеэ) угаах; ~ *в ванне* онгоцонд биеэ угаах; 2. угаагдах.

МЫЧАНИЕ мөөрөх, мөөрөн урамдах.

МЫЧА|ТЬ мөөрөх, мөөрөлдөх, урамдах; ~*ли коровы* үхэр мөөрөлдөв.

МЫШАСТЫЙ хөх саарал.

МЫШЕЛОВКА хулганын занга, хулганын хавх.

МЫЩЕЧН|ЫЙ булчингийн; ~*ые ткани* эд; ~*ая клетка* булчингийн эс; ~*ая атрофия* булчингийн хатинхайрал.

МЫШИН|ЫЙ хулганын; ~*ая норка* хулганын нүх.

МЫШК|А I 1. суга; под ~*ой* нестн сугандаа хавчуулаад явах, сугавчлан явах; под ~*у*, под ~*и* (*взять*) сугадах, сугавчлах, сугадан өргөх; под ~*ами* суганд.

МЫШКА II бяцхан хулгана, хулганахан.

МЫШЛЕНИЕ сэтгэхүй.

МЫШОНОК хулганын зулзага, зулзаган хулгана.

МЫШЦА булчин; ~ *межреберная* хавирга завсрын булчин.

МЫШЬ хулгана, оготно; *полевая* ~ оготно; *летучая* ~ сарьсан баавгай.

МЫШЬЯК хүнцэл.

МЭР хотын (захиргааны) дарга, нутгийн захиргааны дарга.

МЯГК|ИЙ 1. зөөлөн, зөөлхөн; ~ *хлеб* зөөлөн талх; 2. зөөлөн; ~*ая вода* зөөлөн ус; 3. нүдэнд таатай, урин; ~ *свет* нүдэнд таатай гэрэл; ~ *голос* урин хоолой; 4. уян зөөлөн; ~ *характер* зөөлөн зан; 5. зөөлөн; ~*не согласные* зөөлөн гийгүүлэгчид; ~ *знак* зөөлний тэмдэг.

МЯГКО зөөлөн, зөөлхөн; ~ *сделать замечание* зөөлөн зэмлэх; ~ *выражаясь* зөөлнөөр хэлэхэд.

МЯГКОСЕРДЕЧИЕ зөөлөн сэтгэл, өр нимгэн.

МЯГКОСЕРДЕЧНЫЙ зөөлөн сэтгэлтэй, өр, нимгэн.

МЯГКОТЁЛЫЙ 1. зориггүй (байх), хүний ая дагамтгай (байх), зөөлөн биетэй.

МЯГКОШЕРСТН|ЫЙ зөөлөн ноостой, зөөлөн унгастай; ~*ые овцы* зөөлөн ноостой хонь.

МЯГЧЕ бүр зөөлөн.

МЯГЧИТЬ зөөлрүүлэх.

МЯКИНА хэвэг.

МЯКИННЫЙ хэвэг, хэвгийн; ~ *корм* хэвэг гэжээл, хэвэг борлоо.

МЯКИШ талхны зөөлөн, талхны доторх.

МЯКНУТЬ зөөлрөх, зөөлөн болох, дэвтэх.

МЯКОТЬ 1. ясгүй мах, 2. (жимс, ногооны) доторхи идээ.

МЯЛКА талхи, хэдрэг.

МЯМЛИТЬ 1. тал тул гэх, тал пал гэх; 2. маймганах, маймгалзах.

МЯМЛЯ 1. тал тул гэдэг хүн, шал пал гэдэг хүн; 2. маймганадаг хүн, маймгалздаг хүн.

МЯСИСТЫЙ махлаг, махархуу, махтай.

МЯСНАЯ махны дэлгүүр.

МЯСНИК махны худалдаачин, махны худалдагч, яргачин.

МЯСН|ОЙ 1. махны; ~*ая туша* гулууз; 2. махтай; ~ *пирог* махтай бялуу; 3. махны, мах зардаг, мах худалддаг; 4. махан, махан үйлдэхүүн гаргадаг; ~*ая промышленность* махны үйлдвэр; 5. махны ~*ые овцы* махны хонь; 6. ~*ая* махны дэлгүүр; 7. ~*ое* махтай хоол, (чанасан мах).

МЯСО мах; *вырвать пуговицу с ~м* товчийг хэсэг эдтэй угз татах; *нн рыба, нн ~* өөх ч биш, булчирхай ч биш; *пушечное* ~ *их* бууны зууш.

МЯСОЗАГОТОВКИ мах бэлтгэл, мах бэлтгэх.

МЯСОКОМБИНАТ махкомбинат.

МЯСО-МОЛОЧН|ЫЙ мах сүүний; ~*ые продукты* мах цагаан идээ.

МЯСОПРОДУКТЫ махан бүтээгдэхүүн.

МЯСОРУБКА махны машин.

МЯТА батраш гаа.

МЯТЕЖ үймээн, үймээн самуун; *контрреволюционный* ~ *хувьсгалын* эсэргүү, үймээн.

МЯТЕЖНИК үймээнд оролцогч, үймээн гаргагч.

МЯТЕЖН|ЫЙ 1. үймээн гаргасан; ~*ые войска* үймээн гаргасан цэрэг; 2. үймсэн; ~*ая душа* үймсэн сэтгэл.

МЯТЛИК, *бот* бнелэг өвс.

МЯТН|ЫЙ батраштай, гаатай, батрашийн; ~*ое масло* батрашийн тос, ~*ые конфеты* гаатай чихэр.

МЯТ|ЫЙ үрчийсэн, үнгэсэн, хорчийсон, үрчгэр, хорчгор, гишиглэсэн; ~*ое платье* үнгэгдсэн хувцас; ~*ая трава* гишиглэгдсэн өвс.

МЯТЬ 1. үнгэх, элдэх, базах, нитгэрэх, нухах, няшлах; ~ *глину* шавар нухах, 2. гишиглэх, үрчийлгэх, хорчийлгох; *не мните травы* ногоо бүү гишиглэ.

МЯТЬСЯ I 1. үнгэгдэх, элдэгдэх, ноорох, сэмрэх; 2. үрчийх, хорчийх; *эта материя мнётся* энэ даавуу амархан үрчийнэ.

МЯТЬСЯ II тээнгэлзэх, түгдрэх; *он мялся при ответе* тэр хүн түгдэрч байж хариулав.

МЯУКАНЬЕ миа миа гэх дуу.

МЯУКАТЬ (муур) миа миа гэх.

МЯЧ бөмбөг, футбольный ~ хөл бөмбөг.

МЯЧИК бяцхан бөмбөг.

НА I 1, дээр, -д, -т; **писать** ~ бумаге цаасан дээр бичих; **положить** ~ стол ширээн дээр тавих; ~ крыше дээвэр дээр; 2. -д, -т, -руу, рүү, өөд, тийш; **посхать** ~ Кавказ Кавказ руу явах; 3. -аар, (-ээр, өөр, оор); ~ лошади мориор; **нграть** ~ скрипке хийлээр хөгжимдөх; 4. -ын, -ийн, -ы, -ий, -н, -д, -т; **отпуск** ~ один месяц нэг сарын амралт; **со дня** ~ день өнөө маргаашиггүй; 5. -ын, -ийн; **обед** ~ пять человек таван хүний хоол; **средства** ~ стронтельство барилга барих мөнгө, барилгын мөнгө; 6. болгон; **разделить** ~ несколько частей хэдэн хэсэг болгон хуваах; 7. -тай, (тэй, той); **вагон** ~ рессорах нумтай галт тэрэг; 8. -аар, (-ээр, -оор, өөр), -д, -т; 9. дээ, -д, -т ~ голодный желудок өлөн элгэн дээрээ; ~ свежую голову толгойнохноо сэргэлэн дээр; 10. өмнө, дунд; **у меня** ~ глазах нүдний өмнө; 11. дунд; ~ бегу гүйдэл дунд нь, гүйж байхдаа; ~ лету 1. нисч байхдаа; 2. явуут; 12. -ыг (-ийг), -ы (-ий), -г; **отвечать** ~ вопрос асуулт (-ыг) хариулах, **хромой** ~ одну ногу ерөөсөн хөл доголон; **глух** ~ одно ухо ерөөсөн чих дүлий, ~ диях хэзээ хэзээгүй, саявтар.

НА, II май; ~ возьми май, ав; **вот тебе н** ~! хараач тэр!

НА III какой ни ~ есть ямар ч гэсэн.

НАБАВИТЬ нэмэх, нэмэгдүүлэх ~ цену на товар барааны үнэ нэмэгдүүлэх.

НАБАВКА нэмэгдэл.

НАБАВЛЯТЬ нэмэх, нэмэгдүүлэх.

НАБАЛДАШНИК балдаг, бариул.

НАБАЛЬЗАМИРОВАТЬ шарил хатаах, занданшуулах.

НАБАТ хонх, хэнгэрэг, аюулын дохио; **бить в** ~ аюулын дохио хонх цохих, хэнгэрэг дэлдэх.

НАБЕГ довтлого.

НАБЕГА||ТЬ 1. мөргөх, цалгих; 2. бөөмнөрөх, цугларах; 3. үрчийх; **н талин** ~ет бэлхүүсээр үрчийж байна.

НАБЕГАТЬСЯ эцгэлээ гүйх, цуцталаа гүйж ханах.

НАБЕДОКУРИТЬ хэрэг гаргах, хэрэг тарих.

НАБЕЖА||ТЬ 1. мөргөх, цалгих; **волна** ~ла на берег долгио эрэг мөргөв 2. гүйдлэн ирж бөөмнөрөх, цугларах ~ли люди со всех сторон хүмүүс зүг зүгээс цугларав.

НАБЕКРЕНЬ хазгай, хэлтгий; **надеть шапку** ~ малгай хэлтгий өмсөх.

НАБЕЛО сийрүүлэн; **переписать** ~ сийрүүлэн бичих.

НАБЕРЕЖНАЯ 1. (засмал) эрэг; **гранитная** ~ гангиг эрэг; 2. эргийн гудамж.

НАБАВИТЬ 1. чихэх, дүүргэх; 2. шахааж оруулах, углаж оруулах; 3. эрээн болгох, хээ гаргах; 4. агнах; 5. шаах; 6. эвдчих, хэмхчих, хагачих.

НАБИВАТЬСЯ чихэх, дүүрэх.

НАБИВКА 1. чихэж дүүргэх; 2. шаах; 3. шааж оруулах, углаж оруулах; 4. чихдэс.

НАБИВН||Й 1. эрээн хээтэй; ~ ситец эрээн даавуу; 2. чихмэл; ~ые папиросы чихмэл тамхи.

НАБИРАТЬ 1. авах, дүүргэн авах, түүх, цуглуулах; 2. элсүүлэх, дайчлах; 3. өрөх; 4. —ынхаа (-ийнхээ) туйлд хүрэх.

НАБИРАТЬСЯ 1. цуглуулах, бөөмнөрөх; 2. орох, -тай (той, тэй) болох.

НАБИТЫЙ дүүрэн, чихээстэй, чигжээстэй; **битком** ~ пиг дүүрэн; ~ дурак усан тэнэг.

НАБИТЬ 1. чихэх, дүүргэх; ~ чучело чихмэл чихэх; 2. шааж оруулах, углаж оруулах; ~ обруч на бочку гангийн бүслүүрийг шааж оруулах; 3. эрээн болгох, хээ гаргах;

4. агнах буудаж алах; 5. шаах; ~ гвоздей хадаас шаах; 6. эвдчих, хэмхчих, хагачих; ~ руку на чѐм-либо дүйтэй болох; ~ цену үнэ ихсэгэх; ~ карман хагартал баяжих.

НАБИТЬСЯ чихэх, дүүрэх.

НАБЛЮДАТЕЛЬ ажиглагч.

НАБЛЮДАТЕЛЬНОСТЬ ажигч байх.

НАБЛЮДАТЕЛЬНЫЙ 1. ажигч; ~ человек ажигч хүн; 2. хянах, ажиглах; ~ пункт хянах байр.

НАБЛЮДАТЬ 1. ажиглах, ажиглан харах; 2. ажиглан шинжих, ажиглан шинжлэх; ~ больного өвчтөнийг ажиглан шинжлэх; 3. хянах, харгалзах, хянан харах.

НАБЛЮДА||ТЬСЯ үзэгдэх, харагдах, тохиолдох; ~ются ошибки алдаа тохиолдох.

НАБЛЮДЕНИЕ 1. ажиглал, ажиглалт, хяналт; 2. ажиглан шинжих, ажиглан шинжлэх, шинжлэл.

НАБОЖНОСТЬ сүсэг, сүсэгч байх.

НАБОЖНЫЙ сүсэгтэй, сүсэгч.

НАБОК хажуу тийш.

НАБОЛѐВШИЙ 1. тулгарсан, чухал болсон; ~ вопрос тулгарсан асуудал; 2. хөндүүр.

НАБОЛѐТЬ хөндүүр болох, хөндүүрлэх, өвдөх.

НАБОЛТАТЬ илүү үг хэлэх, дэмий ярих, донгосох.

НАБОЛТАТЬСЯ ярьж ханах, ханатлаа дэмий ярих.

НАБОР 1. элсүүлэлт, элсэлт, элсүүлэх, элсэх; ~ в училище сургуульд элсүүлэх; 2. цуглуулбар; ~ инструментов багажны цуглуулбар; 3. өрсөн үсэг; **рассыпать** ~ өрсөн үсэг тараах; 4. үсэг өрөх; **начать** ~ үсэг өрж эхлэх; ~ слов хоосон үг.

НАБОРН||Й өрөх; ~ая работа өрөх ажил; ~ цех өрөх тасаг.

НАБОРЩИК үсэг өрөгч.

НАБРА́СЫВАТЬ I хаях, нөмрөх.

НАБРА́СЫВАТЬ II 1. хаялах, тарааж хаях; 2. товчлон бичих, хураангуй бичих, тоймы нь зурах.

НАБРА́СЫВАТЬСЯ 1. үсрэн буух, дайрах, ухас хийх; 2. идэж гарах, уншиж гарах, асууж гаргах, загнаж гарах.

НАБРА́||ТЬ 1. авах, дүүргэн авах, түүх, цуглуулах; ~ягод жимс түүх; 2. элсүүлэх, дайчлах; 3. өрөх; ~ кингу ном өрөх; 4. авах, хүрэх самолѐт ~л высоту нисэх онгоц өндөртөө хүрэх; ~ номер (по телефону) утас залгах.

НАБРА́||ТЬСЯ I 1. цугларах, бөөмнөрөх; ~лось немногo народу цөөн хүн цугларав; 2. орох; -тай (-тэй, -той) болох; ~ храбро-сти зурх орох.

НАБРАТЬСЯ II разг. архи хэтрүүлэн уух.

НАБРЕДАТЬ учрах, дайралдах, дээрээс нь орох, мөргөх, гэнэт орох.

НАБРЕСТИ учрах, дайралдах, дээрээс нь орох, мөргөх, гэнэт орох.

НАБРОСАТЬ 1. хаялах, тарааж хаях; ~ окурков тамхины иш хаялах; 2. товчлон бичих, хураангуй бичих, тоймы нь зурах; ~ план тоймы нь төлөвлөх.

НАБРОСИТЬ хаях, нөмрөх; ~ платок на плечи алчуур мөрөн дээгүүрээ нөмрөх.

НАБРОСИ||ТЬСЯ 1. үсрэн буух, дайрах, ухас хийх; кошка ~лась на мышь муур хулгана руу дайрав; 2. идэж гарах, уншиж гарах, асууж гарах, загнаж гарах; ~ на новую книгу шинэ ном уншиж гарах.

НАБРОСОК ноорог, тойм; ~ речи хэлэх үгийн ноорог.

НАБРЫЗГАТЬ шүрших, цацах, гоожуулах.

НАБРЮШНИК бэлхэвч.

НАБУХАТЬ, НАБУХНУТЬ 1. хөөх, цулцайх, булцайх; на деревьях набухли почки модны гөлөг булцайжээ; 2. тэлэх, тэсгийх, хавдах; дверь от сырости набухла хаалга ноороод тэлжээ.

НАБУХАТЬСЯ *разг.* архи хэтрүүлж уух.

НАВАЖДЕНИЕ хий үзэгдэл.

НАВАЛИВАТЬ 1. ачих, тавих; 2. овоолох; 3. их орох, их унах; 4. цуглах.

НАВАЛИВАТЬСЯ 1. налах, түших, түлхэх; 2. дайрах, довтлон орох.

НАВАЛИТЬ 1. ачих, тавих; ~ один мешок на другой шуудай дээр дээр нь тавих; 2. овоолох; 3. их орох, их унах ~ло снегу цас их оров; 4. цуглах.

НАВАЛИТЬСЯ 1. иалах, түшнх, түлхэх ~ грудью элгээрээ налах; 2. дайрах, довтлон орох.

НАВАЛОМ сул асгаж, овоолж.

НАВАЛОЧНЫЙ ачих, агаж ачдаг, овоолж ачдаг; ~ая погрузка юм асгаж сул ачих.

НАВАЛЯТЬ хийх; ~ валенок эсгий гутал хийх.

НАВАР I ааг, хурц; шн с ~ом хурц шөл.

НАВАР II *разг.* ашиг орлого.

НАВАРИВАТЬ залгаж гагнах, тавьж гагнах.

НАВАРИСТЫЙ аагтай, хурц, шаз хийсэн, шөлтэй; ~ суп хурц шөл, шаз хийсэн шөл.

НАВАРИТЬ I 1. болгох, чанах; ~ варенье жимс чанах.

НАВАРИТЬ II залгаж гагнах, тавьж гагнах.

НАВАРИТЬ III *разг.* мөнгө цохих.

НАВАРКА гагнах, гагналт.

НАВАРНОЙ залгаж гагнасан, тавьж гагнасан.

НАВАЩИВАТЬ лаваар өнгөлөх, лав түрхэж гялайлгах, лав шингээх, лавдах.

НАВЕВАТЬ 1. татуулах, сэнгэнэх; 2. хүргэх

НАВЕДАТЬСЯ,

НАВЕДЫВАТЬСЯ эргээд гарах, ороод гарах; ~ к другу нөхрөө эргээд гарах.

НАВЕЗТИ авчрах, хүргэж ирэх; ~ товару бараа авчрах.

НАВЕИВАТЬ хийсгэх.

НАВЕК,

НАВЕКИ үүрд, мөнхөд, хэзээд.

НАВЕРНО 1. биз, магад (гүй); ~, так и будет тэгэх биз 2. магад (тай), лав (тай).

НАВЕРНОЕ биз, магад (гүй).

НАВЕРНУТЬ 1. эрэгдэх; ~ гайку эм эрэг эрэгдэх 2. ороох.

НАВЕРНУТЬСЯ гарах, гүйлгэнэх; на глаза ~лись слезы нулимс гүйлгэв.

НАВЕРНЯКА 1. лав, заавал; 2. лавтай, гарцаагүй; держать пари ~ гарцаагүй юманд мөрий тавих.

НАВЕРСТАТЬ нөхөх, гүйцэх, гүйцээх.

НАВЕРСТЫВАТЬ нөхөн гүйцэх, гүйцээх; ~ потерянное время хожимдсоноо иөхөх.

НАВЕРТЁТЬ 1. ороох, эргүүлж ороох; 2. эрэгдэж хийх, шурагдаж цоолох, эргүүлэх.

НАВЕРТЫВАТЬ ороох, эргүүлж ороох.

НАВЕРТЫВАТЬСЯ гарах, гүйлгэнэх.

НАВЕРХ 1. дээш, дээр; подняться ~ дээш гарах 2. өөдөө, дээшээ; взглянуть ~ өөдөө харах.

НАВЕРХУ дээр; он живёт ~ тэр (хүй) дээр суудаг.

НАВЭС саравч, асар; ~ над крыльцом (хаалганы) довжооны асар

НАВЕСЕЛЁ халанги, халамцуу.

НАВЕСИТЬ өлгөх, углах, чагтгалах.

НАВЕСНОЙ өлгөмөл, угладаг, чагтгалдаг.

НАВЕСНЫЙ ~ огонь орой руу нь буудах.

НАВЕСТИ 1. мөргүүлэх, дайралдуулах, хүргэж өгөх, замчилж өгөх, зааж өгөх; (*мөрөөр*) оруулах; ~ на след мөр зааж өгөх; 2. хандуулах, хөтлөх; 3. төрүүлэх; ~ на мысль санаа төрүүлэх; 4. чиглүүлэх, шагаах, шагаалгах; ~ телескоп на луну оргилын дуран сар руу чиглүүлэх; 5. (*өнгө*) оруулах, (*сайхан*) болгох; ~ красоте сайхан болгох; 6. тавих, түрхэх, будах; ~ узоры угалз тавих; 7. хийх, тавих, барих; ~ мост гүүр тавих; 8. тогтоох, -тай болгох; ~ порядок эмх журам тогтоох, эмхтэй болгох; 9. (*цуг хэрэглэгдсэн нэр үгийг нь үйл үг болгон орчуулна*); ~ справку лавлах; ~ страх айлгах; 10. авчрах; ~ целый дом гостей гэр дүүрэн гийчид авчрах.

НАВЕСТИТЬ ороод гарах, уулзаад ирэх, очоод ирэх, эргэх; ~ больного өвчтөн эргэх.

НАВЕСУ өлгөөтэй, дүүжлээстэй, чагтгалаатай.

НАВЁТ гүтгэлэг, гүжир.

НАВЕТРЕННЫЙ салхин талын, салхи өөд харсан.

НАВЕЧНО үүрд, мөнхөд.

НАВЕШАТЬ 1. өлгөх, зүүх; ~ белья угаасан юм өлгөх; 2. чигнэх, жигнэх.

НАВЕШИВАТЬ 1. өлгөх, углах, чагтгалах; 2. *разг.* зодох.

НАВЕЩАТЬ уулзах, орох, очих, эргэх.

НАВЕЯТЬ 1. сэвшээлэх, сэнгэнэх; ветер ~л прохладу сэрүүн салхи сэвшээлэв; 2. хүргэх; ~ сон нойр хүргэх; 3. хийсгэх; ~ пшеницы буудай хийсгэх.

НАВЗНИЧЬ гэдрэг (*харан*), өөдөө харан; унасть ~ гэдрэг унах; лежать ~ өөдөө харан хэвтэх; падать ~ ар гэдрэгээ савж унах.

НАВЗРЫД плакать ~ цурхиран ухилах.

НАВИВАТЬ 1. ороох; 2. томох.

НАВИГАТОР усан замч, усан замын явдлын мэргэжилтэн.

НАВИГАЦИОННЫЙ усан замын; ~ период усан замын цаг.

НАВИГАЦИЯ 1. усан замын явдал, усан зам; открыть ~ю усан зам нээх; 2. хөлөг онгоц жолоодох ухаан.

НАВИДАТЬСЯ юм үзэх, их үзэх.

НАВИНТИТЬ шурагдах, эрэгдэх.

НАВИНЧИВАТЬ шурагдах, эрэгдэх.

НАВИСАТЬ 1. өнгийх, унжих, буух; 2. өнгийх, заналхийлэх, тулгарх.

НАВИСНУТЬ 1. өнгийх, унжих, буух; скалы нависли над морем хад тэнгис рүү өнгийжээ; 2. өнгийх, тулгарах, заналхийлах; нависла опасность аюул өнгийв, аюул тулгарав.

НАВИСШИЙ 1. өнгийсэн, унжсан, унжуу, буумал; 2. өнгийсэн, заналхийлсэн, тулгарсан; ~ая опасность тулгарсан аюул.

НАВИТЬ 1. ороох, 2. томох.

НАВЛЕКАТЬ 1. төрүүлэх, хүргэх; ~ на себя чье-либо недовольство өөрөө хүний дургүйцэл хүргэх; 2. тарих, удах; навлечь на себя беду өөрөө өөртөө гай удах.

НАВЛЕЧЬ 1. төрүүлэх, хүргэх; ~ на себя чье-либо недовольство өөрөө хүний дургүйцэл хүргэх; 2. тарих, удах; ~ на себя беду өөрөө өөртөө гай удах.

НАВОДИТЬ 1. мөргүүлэх, дайралдуулах, хүргэж өгөх, замчилж өгөх, зааж өгөх (*мөрөөр*) оруулах; 2. хандуулах, хөтлөх; 3. төрүүлэх; 4. чиглүүлэх; шагаах, шагаалгах; 5. (*өнгө*) оруулах, (*сайхан*) болгох; 6. тавих, түрхэх, будах; 7. хийх, тавих, барих; 8. тогтоох; -тай болгох; 9. *цуг хэрэглэгдсэн нэр үгийг нь үйл үг болгон орчуулна*; 10. авчрах.

НАВОДКА 1. чиглүүлэх, шагаах; 2. хийх, тавих, барих; ~ моста гүүр тавих.

НАВОДНЕНИЕ үер, үерлэх, ус авах.
НАВОДНИТЬ дүүргэх, дарах, дүүрэх.
НАВОДНОЙ авч тавьдаг, түр зуурин; ~ мост авч тавьдаг гүүр, түр зуурин гүүр.
НАВОДНЯТЬ дүүргэх, дарах, дүүрэх.
НАВОДНЯТЬСЯ дүүрэх, дарагдах.
НАВОДЧИК 1. шагаагч, чиглүүлэгч; 2. өнгөлөгч, түрхэгч, будагч; 3. гүлхээс хулгай.
НАВОДЯЩИЙ санаа авахуулах, хөтлөх; ~ вопрос санаа авахуулах асуудал.
НАВОЗ шивх, өтөг; **конский** ~ адууны шивх; **овечий** ~ өтөг.
НАВОЗИТЬ шивхдэх, өтөгжүүлэх, шивхээр бордох.
НАВОЗИТЬ авчрах, хүргэж ирэх.
НАВОЗНИК баасны хорхой.
НАВОЗНИЙ шивхийн, өтгийн; ~ая куча овоолостой шивх; ~ая яма шивхийн нүх.
НАВОЙ гогцовч.
НАВОЛОЧКА дэрний гэр, дэрний бүрхүүл, дэрний уут.
НАВОНЯТЬ үнэр, гутах, ханхлах, ханхлуулах, үнэр танар болгох.
НАВОРАЧИВАТЬ 1. эрэгдэх; 2. ороох.
НАВОРОВАТЬ хулгайлах, хулгай их хийх.
НАВОРОТ разг. хэцүү ээдрээтэй байдал.
НАВОСТРИТЬ ~ ушн чих тавих; ~ лыжи зугтахад бэлдэх, зугтахыг ээхэх.
НАВОСТРИТЬСЯ чадамгай болох, сурамгай болох.
НАВОЩИТЬ лавдах, лав түрхэж арчих, лав шингээх; ~ пол шал лавдах.
НАВРА|ТЬ 1. худал хэлэх; он ~л с три короба дэмий юм их чалчнв; 2. гүжирдэх; 3. ташаарах, алдаа гаргах.
НАВРЕДИТЬ хорлох, гэмтээх.
НАВРЯД болов уу даа; ~ ли он придет сегодня тэр (хүл) өнөөдөр ирэх болов уу даа.
НАВСЕГДА үүрд, мөнхөд, бүрмөсөн; **расстались** ~ үүрд хагацав; **раз и ~** бүрмөсөн, мөнхөд.
НАВСТРЕЧУ угтаж, тосон, өөдөөс, өмнөөс, урдаас; **пойти** ~ кому-либо хүнд тус хийх, дэмжлэг үзүүлэх.
НАВЫВОРОТ тэс зөрүү, шал ондоо, тэс өөр; **делать что-либо** ~ юмыг тэс зөрүү хийх.
НАВЫК дадлага, дадал, дүй; ~ в работе ажлын дадлага; **приобрести** ~ к чему-либо юмны дүйтэй болох.
НАВЫКАТ,
НАВЫКАТЕ бүлтгэр; **глаза** ~ бүлтгэр нүд, бүлтэн.
НАВЫЛЕТ нэвт, шувт; **он ранен пулей** ~ нэвт буудуулав.
НАВЫПУСК тавьдаг; **брюки** ~ тавьдаг өмд.
НАВЫРЕЗ зүсэж үзээд; **купить арбуз** ~ тарвас зүсэж үзээд худалдан авах.
НАВЫТЯЖКУ номхон; **стоять** ~ номхон зогсох.
НАВЬЮЧИВАТЬ тэгнэх, ачих, ачаалах.
НАВЬЮЧИТЬ, тэгнэх, ачих, ачаалах; ~ **верблюды** тэмээнд тэгнэх.
НАВЯЗАТЬ 1. уях, ороож уях, ороох; 2. нэхэх, сүлжих; 3. тулган үлээлгэх, шахаж авуулах, -уулах (-үүлэх); ~ **свою мысль** өөрийн саналыг тулган хүлээлгэх; ~ **ненужную вещь** хэрэггүй юм шахаж авуулах.
НАВЯЗАТЬСЯ салахгүй байх, залхаах, хашраах, улиг болох, улиглах; ~ в знакомые танилцаад салахгүй байх, танл гэж хашраах.
НАВЯЗНУТЬ торох, хураах; ~ в зубах улиг болох.
НАВЯЗЧИВОСТЬ хаширгаа, залхаар зан, улнг.
НАВЯЗЧИВЫЙ 1. хаширгаатай, залхаадаг, салахгүй; ~ человек хаширгаатай хүн; 2. улиг болсон, улигт; навязчивая мысль улигт бодол.

НАВЯЗЫВАТЬ 1. уях, ороож уях, ороох; 2. нэхэх, сүлжих; 3. тулган хүлээлгэх, шахаж авуулах; -уулах (-үүлэх).
НАВЯЗЫВАТЬСЯ салахгүй байх, залхаах, хашраах, улиг болох, улиглах.
НАВЯЛИТЬ боршлох, хатаах; ~ **рыбы** загас боршлох.
НАГАДАТЬ мэрэглэх, төлөгдөх, төлөглөх, төлөг тавих.
НАГАДИТЬ 1. баас шээс болгох, бузартуулах; 2. далдуур хорлох, хөө болох.
НАГАЙКА ташуур, малиа.
НАГАН наган буу.
НАГАР тортог, бад, бадам; ~ **на свечке** лааны бад.
НАГИБАТЬ бөхийлгэх, тонгойлгох, нахийлгах, хотойлгох, тахийлгах.
НАГИБАТЬСЯ бөхийх, тонгойх, нахийх, хотойх, тахийх.
НАГИШОМ нүшгэн, шалдан.
НАГЛАЖИВАТЬ индлүүдэх, толийлгох.
НАГЛАЗНИК нүдний саравч, нүдэвч.
НАГЛЕТЬ ичгүүрийг гээх, ичгүүрээ алдах, ичгүүргүй, загнасаар хэтрэх.
НАГЛЕЦ ичгүүргүй хүн, ичгүүрээ алдсан этгээд.
НАГЛО ичгүүргүй, улайн цайм.
НАГЛОСТЬ ичгүүргүй юм, хэт нүүрэмгий зан, ичгүүрээ алдсан явдал; **говорить** ~ ичгүүргүй юм ярих.
НАГЛОТАТЬСЯ 1. том балгах, том үнхэж залгих; ~ **воды** ус том балгах; 2. **разг.** хар тамхи татах.
НАГЛУХО 1. ягштал, завсаргүй; 2. битүү өвч; ~ **застегнуться** өвч товчлох.
НАГЛУШИТЬ муужруулан барих; ~ **много рыбы** олон загас муужруулан барих.
НАГЛЫЙ увайгүй, жаламгар, ичгүүргүй, ичгүүрээ алдсан, хэт нүүрэмгий.
НАГЛЯДЕТЬСЯ ханатал харах, харж ханах, үзэж цадах, цадтал үзэх
НАГЛЯДНО ил тод, нүдэнд үзэгдэм, ойлд ортол, дотор ургатал
НАГЛЯДНОСТЬ ил тод байх, нүдэнд үзэгдэм байх, ойлд орохоор байх, дотор ургамаар байх.
НАГЛЯДНЫЙ 1. ил тод нүдэнд үзэгдэм, ойлд ором, дотор ургамаар; ~ **пример** ил тод жишээ; 2. үзүүлэн таниулах; ~ **метод** үзүүлэн таниулах арга.
НАГНАИВАТЬСЯ идээрлэх, идээлэх, бээрлэх.
НАГНАТЬ 1. гүйцэх, хөөн гүйцэх; ~ **беглеца** оргодлыг хөөн гүйцэх; 2. гүйцэх, гүйцээх, нөхөх; ~ **товаршей** в работе ажлаараа нөхдийгөө гүйцэх; ~ **пропущенное** тасалдуулснаа нөхөх; 3. хураах, тууж авчрах, хөөж ирэх; **на базар** ~ли много скота зах дээр олон мал тууж авчиржээ; 4. төрүүлэх, хүргэх; ~ **тоску** гунигтгөрүүлэх; ~ **сон** нойр хүргэх, ~ **страх** айдастөрүүлэх; 5. нэрэх; ~ **смолы** давирхай нэрэх.
НАГНЕСТИ шахах, шахаж оруулах.
НАГНЕТАТЬ шахах, шахаж оруулах; ~ **воздух** хий шахаж оруулах.
НАГНОЕНИЕ идээрлэх, идээлэх, бээрлэх.
НАГНОИТЬСЯ идээрлэх, идээлэх, бээрлэх; **рана** ~ **лась** шарх идээлжээ.
НАГНУТЬ бөхийлгэх, тонгойлгох, тахийлгах, нахийлгах, хотойлгох; ~ **голову** толгойгоо тонгойлгох; ~ **голову** набок толгойгоо хазайлгах; ~ **ветку** мөчир тахийлгах.
НАГНУТЬСЯ тонгойх, нахийх, хотойх, тахийх.
НАГОВАРИВАТЬ 1. ярьж ярьчихах, хэлж хэлчэх; 2. гүжирдэх, гүтгэх, гөрдөх.
НАГОВОРО гүжир үг, гүтгэлэг.
НАГОВОРИТЬ 1. ярьж ярьчихах, хэлж хэлчэх; 2. гүжирдэх, гүтгэх, гөрдөх.

НАГОВОРІТЬСЯ ханатал ярих, цадтал ярих, цадтал хөөрөлдөх, ~ с другом андтайгаа ханатал үг хөөрөх.

НАГОЙ нүцгэн, шалдан; **совсем** ~ чармаа нүцгэн.

НАГОЛО 1. сугалаад, сугалж аваад; с **шашками** ~ сэлмээ сугалаад; 2. нүцгэн болтол, мөлчийгөл, мөнчийгөл, түнжийгөл; **остричь голову** ~ толгойгоо мөнчийгөл хусуулах.

НАГОЛОВУ **разбить** ~ хиартал цохих, бут ниргэх.

НАГООВАТКА **бот** чоногоно.

НАГОЛОДАТЬСЯ өлсөж зовох, өлсгөлөнгийн зовлон эдлэх.

НАГОЛЬНИЙ ~ **ая шуба** өнгө нэхий дээл.

НАГОНІЙ **дать** ~ кому-либо донгодох, сүүлнйг нь мушгих; **получить** ~ от кого-нибудь донго авах, донгодуулах.

НАГОНІЯТЬ 1. гүйцэх, хөөн гүйцэх; 2. гүйцэх, гүйцээх, нөхөх; 3. хураах, тууж авчрах, хөөж ирэх; 4. төрүүлэх, хүргэх; 5. нэрэх.

НАГОРАТЬ 1. бадлах, бадамлах; **свеча нагорела** лаа бадлав; 2. шатах, шатаах.

НАГОРЁ|ТЬ шийтгэл хүртэх, донго хүртэх; **тебе здорово** ~ло чи сүрхий донго хүртэв.

НАГОРН|ЙЙ өндөрлөг, уулын, уулархаг; ~ **берег** өндөрлөг эрэг; ~ **ая страна** уулархаг орон.

НАГОРОДИТЬ 1. хашаалах, хороолох; 2. овоолох; ~ **кучу всякого** **клама** элдвийн новш овоолох; 3. бол шол юм ярих, донгосох; ~ **чепуху** дэмий донгосох.

НАГОРЬЕ өндөрлөг, өндөр газар, уулт өндөрлөг.

НАГОТ|А нүцгэн шалдан, нүцгэн бие, шалдан бие; **прикрыть** ~у нүцгэн биеэ таглах.

НАГОТАВЛИВАТЬ бэлдэх, бэлтгэх.

НАГОТОВЕ бэлэн, бэлхэн; **быть** ~ бэлэн байх.

НАГОТОВИТЬ бэлдэх, бэлтгэх; ~ **дров на зиму** өвлийн түлээ бэлдэх.

НАГОТОВИТЬСЯ бэлдэх, хүрэлцэхүйц бэлтгэх, цатгахаар бэлдэх.

НАГРАБИТЬ дээрэмдэх, тонох.

НАГРАД|А шагнал, шан; **высокая правительственная** ~ засгийн газрын хүндэт шагнал; **получить** ~у шагнал хүртэх.

НАГРАДИТЬ шагнах, шагнал хүртээх, шан өгөх, ~ **орденом** одонгоор шагнах.

НАГРАДНОЙ шагналын; ~ **снисок** шагналын цэс.

НАГРАЖДАТЬ шагнах, шагнал хүртээх, шан авах.

НАГРАЖДЕНИЕ шагнах, шагналт.

НАГРЁВ 1. халаах, халаалт; 2. халсан газар, халсан гадарга; **поверхность** ~а **печи** пийшингийн халсан гадарга.

НАГРЕВАНИЕ халаах, халаалт, дулаацуулах, дулаацуулалт.

НАГРЕВАТЕЛЬ халаагуур.

НАГРЕВАТЕЛЬНЫЙ халаах, дулаацуулах; ~ **прибор** халаах хэрэгсэл.

НАГРЕВАТЬ халаах, бүлээсгэх, дулаацуулах.

НАГРЕВАТЬСЯ халах, бүлээсэх, дулаацах.

НАГРЁТЬ 1. халаах, бүлээсгэх, дулаацуулах, бүлээцүүлэх; ~ **воду** **ус** халаах, **ус** бүлээсгэх; 2. **разг.** гол гаргах.

НАГРЁ|ТЬСЯ халах, бүлээсэх, дулаацах, бүлээцэх; **вода** ~ **лась** **ус** халав, **ус** бүлээсэв.

НАГРОМОЖДАТЬ 1. овоолох, дээр дээрээс нь тавих, бархайлган сэрхийлгэх; 2. дүүргэх.

НАГРОМОЖДАТЬСЯ бархайж сэрхийх, овоологдох.

НАГРОМОЖДЕНИЕ 1. овоолох, дээр дээрээс нь тавих; 2. овоо, дээр дээрээс нь тавьсан юм, бархайж сэрхийсэн юм.

НАГРОМОЗДИТЬ 1. овоолох, дээр дээрээс нь тавих, бархайлган сэрхийлгэх; 2. дүүргэх.

НАГРУБИТЬ бүдүүлэг үг хэлэх, ширүүн зан гаргах, бүдүүлэг аашлах.

НАГРУДНИК шүлсэвч, хөг, энгэрэвч.

НАГРУДНЫЙ энгэрийн; ~ **знак** энгэрийн тэмдэг.

НАГРУЖАТЬ 1. ачих, ачаалах, тэгнэх, хүндрүүлэх; 2. нэмэлт үүрэг өгөх; даалгавар өгөх.

НАГРУЖЕННЫЙ ачсан, ачаалсан, тэгнэсэн.

НАГРУЗИТЬ 1. ачих, ачаалах, тэгнэх; ~ **верблюда** **кладью** тэмээнд ачаа тэгнэх; 2. нэмэлт үүрэг өгөх, даалгавар өгөх.

НАГРУЗКА 1. ачих, ачаалах, тэгнэх, ачилт, ачаалалт, тэгнэлт; 2. ачаа, тээш; 3. үүрэг, даалгавар, үүрэгт ажил; 4. даралт, ачаалалт, үүрэг; **индуктивная** ~ нөлөөлөх даралт, нөлөөлөх, ачаалалт; ~ **критическая** цухалдах ачаалалт; ~ **пиковая** оргил ачаалалт.

НАГРЫЗТЬ цөмөх, мэрэх; ~ **орехов** **самар** цөмөх.

НАГРЯЗНИТЬ муухай болгох, шавхай болгох, хог шороо болгох, балиартуулах, хиртээх.

НАГРУЯНУ|ТЬ гэнэт ирэх, гэнэт орох, гэнэт дайрах, гэнэт довтлох, ~ **ли гости** зочид гэнэт ирэв; ~ **ла беда** гэнэт гай дайрав.

НАГУЛ (*билчээрийн*) тарга.

НАГУЛИВАТЬ билчээрээр таргалах, тарга авах, өөх суух; **овцы** **иагуляли** **жиру** **хонь** билчээрээр таргалав.

НАГУЛЯТЬ -тай (*-тэй, -той*) болох, өнгө орох; ~ **брюшко** гэдэстэй болох, гэдэс суух; ~ **румянец** өнгө орж улаан хацартай болох.

НАГУЛЯ|ТЬСЯ цэнгэх, ханатал зугаалах; ~ **лись, теперь** **пора** **домой** ханатал зугааллаа, олоо харья.

НАД (**НАДО**) 1. дээгүүр, дээр; **работать** ~ **собой** өөрийгөө боловсруулах; **смеяться** ~ кем-нибудь хүнийг наадам болгох.

НАДАВАТЬ их өгөх, дахин дахин өгөх, олонтгоо өгөх; ~ **подарков** бэлэг их өгөх; ~ **обещаний** ам өчиг олонтгоо өгөх.

НАДАВИТЬ 1. дарах, шахах; ~ **кнопку** **звонка** **хонхны** **товрууг** дарах 2. шахах, шахаж гаргах; ~ **соку** **шүүс** шахаж гаргах; 3. няц дарах, дарж алах; ~ **мух** **ялаа** дарж алах.

НАДАВЛИВАТЬ 1. дарах, шахах; 2. шахах, шахаж гаргах.

НАДАИВАТЬ саах.

НАДАРИТЬ их (*олон*) бэлэглэх, бэлэг их өгөх, олонтгоо бэлэглэх; ~ **кинг** **ном** **олийг** бэлэглэх.

НАДБАВИТЬ нэмэрлэх, нэмэгдүүлэх, нэмэх.

НАДБАВКА нэмэгдэл, нэмэлт.

НАДБАВЛЯТЬ нэмэрлэх, нэмэгдүүлэх, нэмэх; ~ **цены** үнэ нэмэх.

НАДБИВАТЬ эмтлэх, сэв оруулах, цав гаргах.

НАДБИТЬ эмтлэх, сэв оруулах, цав гаргах; ~ **чашку** **аяга** эмтлэх.

НАДБРОВН|ЙЙ хөмсгийн; ~ **ые** **дуги** хөмсгийн яс.

НАДВИГАТЬ дарж өмсөх, буулгах.

НАДВИГАТЬСЯ ойртох, ойртон ирэх.

НАДВИНУТЬ дарж өмсөх, буулгах; ~ **шапку** **на уши** малгайгаа буулгах.

НАДВИНУТЬСЯ ойртох, ойртон ирэх.

НАДВОДН|ЙЙ усан дээрх, хөвдөг, живдэггүй, шунгадаггүй; ~ **ая часть** **корабля** **онгоцны** **усан** дээрх хэсэг.

НАДВОЕ хоёр болгож, хагаслан; **разрезать** ~ хагаслан огтлох, хагаслах.

НАДВОРН|ЙЙ гадаах, гэр орчмын; ~ **ые** **постройки** гэр орчмын барилгууд.

НАДВЯЗАТЬ 1. залгаж сүлжих, залгах; 2. залгаж уях, залгах.

НАДВЯЗЫВАТЬ 1. залгаж сүлжих, залгах; 2. залгаж уях, залгах.

НАДГРОБН|ЙЙ 1. хүүрийн, булшны, булшин дээрх; ~ **ая** **надпись** булшны бичиг; 2. оршуулахад хэлсэн; ~ **ое** **слово** оршуулахад хэлсэн үг.

НАДГРЫЗАТЬ,

НАДГРЫЗТЬ мэрэх, хазах; ~ сыр бяслаг мэрэх.

НАДДАВАТЬ изэмх, нэмж өгөх.

НАДДАТЬ нэмэх, нэмж өгөх.

НАДЕБОШИРИТЬ зодоон цохлон болох, хэрүүл цуугиан тарих.

НАДЕВАННИЙ өмссөн, хуучин; ~ая обувь өмссөн гутал, хуучин гутал.

НАДЕВАТЬ 1. өмсгөх, өмсүүлэх; 2. углах; 3. зүүх; 4. өмсөх.

НАДЕЖДА найдвар, найдлага, найдал, горьдлого, горьдол, итгэл; возлагать ~у на кого-либо хүнд найдах; в ~е горьдож; есть ~ на выздоровление эвдгэрх горьдлого байна.

НАДЕЖНОСТЬ найдвар, итгэл найдвар; ~ предприятия найдвартай хэрэг.

НАДЕЖНЫЙ найдвартай, найдлагатай, итгэлтэй; ~ое средство найдвартай арга; ~ человек итгэлтэй хүн.

НАДЕЛ ногдол газар; земельный ~ ногдол газар.

НАДЕЛАТЬ 1. хийх, хийж хийчхэх; ~ нгрушек тоглоом хийж хийчхэх; 2. удах, тарих, татах; ~ хлопот уршиг удах; 3. разг. айн сандрах.

НАДЕЛИТЬ ноогдуулах, түгээх, хүртээх.

НАДЕЛЯТЬ 1. ноогдуулах, түгээх, хүртээх; ~ подарками бэлэг түгээх; 2. төгөлдөр,-тай (-тэй,-той) байх; природа наделила его талантами төрөлхийн авъяас төгөлдөр хүн.

НАДЕРГАТЬ 1. зулгаах, сугалан авах, угэчих; ~ льну маалинга зулгаах; 2. тохнолдсон болгоныг авах; ~ примеров тохиолдсон болгоныг авч жишээ болгох.

НАДЕРЗИТЬ ярзганах, ярдаглах.

НАДЕТЬ 1. өмсгөх, өмсүүлэх; ~ шапку на ребёнка хүүхдэд малгай өмсгөх; 2. углах; 3. зүүх; ~ кольцо на палец хуруунд бөгж зүүх; 4. өмсөх; ~ шубу дээл өмсөх.

НАДЕЯТЬСЯ 1. найдах, горьдох, санах; я не ~лся увидеть вас би тантай уулзана гэж санасангүй; ~ на помощь тусламж горьдох; 2. найдах, итгэх; ~ на друга нөхөртөө найдах.

НАДЕЖНЫЙ газар дээрх; ~ые сооружения газар дээрх барилга.

НАДЗИРАТЕЛЬ харгалзагч, хуяг.

НАДЗИРАТЬ харах, харгалзах, цагдах, сэргийлэх.

НАДЗОР 1. хяналт; авторский ~ зохиогчийн хяналт; быть под ~ом хяналтанд байх; 2. хянах газар, хянагчнд; технический ~ техникийн хянах газар.

НАДИВИТЬСЯ харж ханах, гайхан харах, сонсч ханах.

НАДКАЛЫВАТЬ салбалах, салба цохих, цуу цохих.

НАДКЛАССОВЫЙ ангийн бус, ангид хамаагүй.

НАДКЛЕИВАТЬ,

НАДКЛЕИТЬ залгаж наах.

НАДКОЛ 1. салбалах, салба цохих, цуу цохих; 2. салбарсан газар, салбархай, цуурсан газар, цуурхай.

НАДКОЛЕННЫЙ ~ая чашка тойг.

НАДКОЛОТЬ салбалах, салба цохих, цуу цохих; ~ полено хэрчим цуу цохих.

НАДКОСТНИЦА ясны хальс, ясны хуудас; воспаленне ~ы ясны хальс үрвэсэх.

НАДКРЫЛЬЯ далавчны хуяг.

НАДКРЫЛЬЕ далавчны хуяг.

НАДКУС 1. хазах; 2. хазсан газар.

НАДКУСИТЬ хазах; ~ яблоко алим хазах.

НАДЛАМЫВАТЬ 1. цав гаргах, дутуу хугалах, хуга дарах, эвдэх; 2. хугалах, мохоох, шантлах, доройтуулах.

НАДЛАМЫВАТЬСЯ 1. цав гарах, дутуу хугарах, хуга даруулах; 2. хугарах, мохох, шантрах, доройтох.

НАДЛЕЖАТЬ зохих, ёстой байх; надлежит зохино ёстой; ~ло бы это сделать үүнийг хийвэл зохих билээ.

НАДЛЕЖАЩИЙ зохих, зүй ёсны; ~не меры зохих арга хэмжээ; ~им образом зүй ёсоор, дүрмийн ёсоор.

НАДЛЕЖИТ зохинно, ёстой; ~ явиться в указанный срок дурдсан цагт ирвэл зохино; ~ быть правдивым үнэнч байх ёстой.

НАДЛОМ 1. цав гарах, дутуу хугалах; 2. цав, хугарсан газар, хугархай; 3. уйтгар, шантрал, доройтол; душевный ~ сэтгэл зүрхийн уйтгар, уйтгарласан сэтгэл.

НАДЛОМИТЬ 1. цав гаргах, дутуу хугалах, хуга дарах, эвдэх; 2. хугалах, мохоох, шантлах, доройтуулах.

НАДЛОМИТЬСЯ 1. цав гарах, дутуу хугарах, хуга даруулах; 2. хугарах, мохох, шантрах, доройтох; силы ~лись хүч мохов; здоровье ~лось бие доройтов.

НАДЛОМЛЕННЫЙ доройтсон, шантарсан, бэрхийг үзсэн.

НАДМЕННО их зантай, ихэрхэг, омогрохог, бардам.

НАДМЕННОСТЬ их зан, ихэрхэг зан, омог,бардам; проявлять ~ их зан гаргах, ихэрхэх.

НАДМЕННОЙ ихэрхэг, их зантай, омогрохог, бардам, басамжилсан; ~ая осанка ихэрхэг байдал.

НАДО I хэрэгтэй, ёстой, хэрэглэх, зохих; что вам ~? Таид юу хэрэгтэй вэ? та юу гэж вэ? так ему и ~ хохь нь; ~ же, ведь ~ же гэж дээ; ведь ~ же было ему сделать такую глупость! Ийм тэнэг юм хийх гэж дээ!

НАДО II 1. дээгүүр, дээр; 2. -ыг (ийг),-г; смеяться ~ мною намайг наадам болгох.

НАДОБНО хэрэгтэй, ёстой, зохино.

НАДОБНОСТЬ хэрэг болох, хэрэгцээ, хэрэглэмж; в случае ~и хэрэг болбол, хэрэгцээ тохиолдвол.

НАДОЕДАТЬ залхуу хүргэх, залхаах, хашраах, улиг болох, улиглах, саад болох.

НАДОЕДЛИВОСТЬ хашрал, хаширтай зан, залхуутай байх.

НАДОЕДЛИВЫЙ залхуутай, хаширтай, улигт; какой ~ человек! ямар хаширмаар хүн бэ?

НАДОЁСТЬ залхуу хүргэх, залхаах, хашраах, улиг болох, улиглах; безделье ~ло ажилгүй залхав; ~ лишним просьба-ми хэрэггүй юм гуйж улиг болох, хашраах.

НАДОЙТЬ саах.

НАДОЙ саам.

НАДОЛБА шон, бэхлэлтийн шон.

НАДОЛГО удтал, өнө удаан.

НАДОРВАТЬ 1. сэтлэх, сэт татах, цууласных, урах; 2. гэмтээх, бэртээх, няцлах, (бие тэнхээ) муудуулах; ~ голос хоолой гэмтээх; ~ здоровье бие тэнхээ муудуулах.

НАДОРВАТЬСЯ 1. сэтрэх, цуурах, урагдах; 2. гэмтэх, бэртэх, няцрах, (бие тэнхээ) муудах; ~, поднимая тяжесть хүнд юм өргөж гэмтэх.

НАДОУМИТЬ ухаан заах, арга заах, арга сүвэгчлүүлэх.

НАДПАРЫВАТЬ ханзласхийх, хагзласхийх, багахан ханзлах.

НАДПЛИВАТЬ хөрөөдөсхийх, дутуу хөрөөдөх.

НАДПИЛИТЬ хөрөөдөсхийх, дутуу хөрөөдөх; ~ доску банз дутуу хөрөөдөх.

НАДПИСАТЬ,

НАДПИСЫВАТЬ, бичих, гарчиг тавих; ~ адрес на конверте дугтуйн (нуур) дээр хаяг бичих; ~ банки с вареньем лаазтай чанамал жимст гарчиг тавих.

НАДПИСЬ бичээс, гарчиг; передаточная ~ шилжүүлэх үсэг; надгробная ~ хүүрийн оршлын бичээс; древние ~и на камне эртний чулууны бичээс.

НАДПОРОТЬ ханзласхийх, хагзласхийх, багахан ханзлах.

НАДПОЧЕЧНИК бөөрийн булчирхай.

НАДРАИВАТЬ гялалзтал арчих, цэвэрлэх.

НАДРАИТЬ гялалзтал арчих, цэвэрлэх.

НАДРАТЬ хуулах; ~ кому-либо ушн чих мушгих.

НАДРЁЗ 1. хэрчлээ, хэрчлээс, сэтэрхий, огтолсон газар, эсгэдэс, ирийн ор, зураас; **глубокий** ~ гүнзгий хэрчлээс, гүн эсгэх; 2. эсгэх, огтлох, хэрчлээ гаргах, сэтлэх.

НАДРЕЗАТЬ эсгэх, зурчих, хэрчлээ гаргах, сэтлэх.

НАДРЕЗЫВАТЬ эсгэх, зурчих, хэрчлээ гаргах, сэтлэх.

НАДРУБАТЬ,
НАДРУБИТЬ сэтлэх, сэт цавчих, сэт цохих, хэрчлээ гаргах.

НАДРУГАТЕЛЬСТВО доромжлон элэг барих, элэг доог хийх.

НАДРУГАТЬСЯ доромжлон элэг барих, элэг доог хийх; ~ над седнями буурлыг доромжлон элэг барих.

НАДРЫВ 1. сэтлэх, сэт татах, цууласхийх; 2. сэтэрхий, огтолсон газар; 3. эгдүүцэл.

НАДРЫВАТЬ 1. сэтлэх, сэт татах, цууласхийх, урах; 2. гэмтээх, бэртээх, няшлах, (*бие тэнхээ*) муудуулах.

НАДРЫВАТЬСЯ 1. сэтрэх, цуурах, урагдах; 2. гэмтэх, бэртэх, няцрах, (*бие тэнхээ*) муудах; 3. байдаг хүчээрээ ажиллах, тэнхээ мэдэн ажиллах.

НАДРЫВНЫЙ эгдүүцэлтэй; ~ смех эгдүүцэлтэй инээд, эгдүүцэн инээх.

НАДСАДНЫЙ хүчидсэн; ~ кашель хүчдэн ханиалгах.

НАДСМАТРИВАТЬ харгалзах, цагдах.

НАДСМОТР харгалзал, харгалзах, цагдлага, цагдах.

НАДСМОТРИК харгалзагч.

НАДСМОТРИЦА харгалзагч эмэгтэй.

НАДСТАВИТЬ залгах, нэмж уртасгах, зүйж уртасгах; ~ рукава ханцуйд юм залгах.

НАДСТАВКА 1. залгах, нэмж уртасгах, зүйж уртасгах; 2. залгаа, залгавар, залгалт.

НАДСТАВЛЯТЬ залгах, нэмж уртасгах, зүйж уртасгах.

НАДСТАВНОЙ залгамал; ~ ворот залгамал зах.

НАДСТРАИВАТЬ давхарлах, давхарлан барих, (*давхар*) нэмж барих.

НАДСТРОЕЧНЫЙ давхарлагийн; ~ые явления давхарлагын үзэгдэл.

НАДСТРОИТЬ давхарлах, давхарлан барих, (*давхар*) нэмж барих; ~ дом байшин давхарлан барих.

НАДСТРОЙКА I 1. давхарлаг; *деревянная* ~ здания байшингийн модон давхарлаг; 2. давхарлах, давхарлан барих.

НАДСТРОЙКА II давхарлаг; *всякий бизнес имеет свою* ~у суурь бүхэн өөрийн давхарлагтай байдаг.

НАДСТРОЧНЫЙ мөрийн дээрх, үсгийн дээрх; ~ знак мөрийн дээрх тэмдэг, үсгийн дээрх тэмдэг.

НАДТРЕСНУТЫЙ 1. сөвтэй, гавтай, ан гарсан, хагархай; 2. хахир, харжганасан; ~ голос хахир хоолой, харжганасан дуу.

НАДУВАНИЕ үлээх, хий оруулах, үлээлт, хий оруулалт.

НАДУВАТЕЛЬСКИЙ, хууран мэхэлсэн, хууран мэхлэх; ~ приём хууран мэхлэх арга.

НАДУВАТЕЛЬСТВО хууран мэхлэх.

НАДУВАТЬ I 1. үлээх, хий оруулах, хийлэх, үлээж хүнхийлгэх; 2. хийсгэн авчрах, хийсгэх, хөдөлгөх; 3. салхи авах, салхинд цохиулах; 4. хүйт орох, хүйт оруулах.

НАДУВАТЬ II хууран мэхлэх.

НАДУВАТЬСЯ 1. үлээгдэн хүнхийх, хийсэн хүнхийх, салхи дүүрэх, хий дүүрэх; 2. гонсойх, гомдож гонсойх; 3. үлээгдэх, хийсэх.

НАДУВН|ОЙ хий оруулсан, хийлдэг, үлээмэл; ~ая резиновая лодка хийлдэг эрзэн завь; ~ые изделия хийлдэг зүйлс.

НАДУМАННЫЙ санаанаас авч хийсэн, зохиомол; ~ образ санаанаас авч бичсэн дүр.

НАДУМА|ТЬ шийдэх, санаа шулуудах; ~л уехать явахаар санаа шулуудах.

НАДУТ|ЬИЙ 1. яравгар, хөрхгөр, ихэрхэг; ~ человек яравгар хүн; 2. гоёмсоглосон; ~ые выражения гоёмсоглосон хэллэг, гоёмсоглосон үг; 3. гонсойсон, гомдож гонсойсон.

НАДУ|ТЬ I 1. үлээх, хий оруулах, хийлэх, үлээж хүнхийлгэх; 2. хийсгэн авчрах, хийсгэх, хөдөлгөх; *ветром* ~ло пыли салхи тоос хөдөлгөв; 3. салхи авах, салхинд цохуулах; ~ло в ухо чих салхи авав; 4. хүйт орох, хүйт оруулах; ~ губы хошуугаа цорвойлгох, гомдож гонсойх.

НАДУТЬ II хууран мэхлэх.

НАДУТЬСЯ 1. үлээгдэн хүнхийх, хийсэн хүнхийх, салхи дүүрэх, хий дүүрэх; 2. гонсойх, гомдож гонсойх; *он на меня* надулса н ие разговоривает со мной тэр гомдож гонсойгоод надтай дуугарахгүй байна.

НАДУШИТЬ сүрших, түрхэх.

НАДУШИТЬСЯ сүрших, түрхэх.

НАДЫБАТЬ *разг.* цуглуулах, хулгайлах.

НАДЫМИТЬ утаа униар болгох, утаа дүүргэх.

НАДЫШАТЬСЯ амьсгалж ханах, ханатал амьсгалах; ~ лесным воздухом ойн агаар амьсгалж ханах.

НАЕДАТЬСЯ идэж ханах, цадтал идэх, цадах.

НАЕДИНЕ хоёулхнаа, хүнгүйд, хоёр биеэрээ; *поговорить* ~ хоёулхнаа ярих, хүнгүйд ярих.

НАЕЗД 1. олноор ирэх, цуглах, хурах; ~ посетителей хүн цуглах, хүн олноор ирэх; 2. морин довтлого.

НАЕЗДИТЬ 1. явах; 2. нягтруулах, дагтаршуулах, гаргах; ~ дорогу зам дагтаршуулах, зам гаргах; 3. сургах; ~ рысаката хатир сургах.

НАЕЗДИТЬСЯ явж ханах, ханатал явах.

НАЕЗДНИК I морьтой хүн, мориуд сайн хүн, морьч хүн, морь сургагч; *цирковой* ~ циркийн морьч жүжигчин.

НАЕЗДНИК II шонхор зөгий.

НАЕЗДНИК III *разг.* нууц амраг (эр).

НАЕЗДНИЦА, морьтой эмэгтэй, мориуд сайн эмэгтэй, морьч эмэгтэй.

НАЕЗДНИЧЕСКИЙ морь сургах, морины.

НАЕЗДОМ явуут, зууртаа, хааяа хааяа; *бывать* ~ явуут ирж очих, зууртаа орж гарах.

НАЕЗЖАТЬ 1. мөргөх, дайрах, мөргүүлэх; 2. олноор ирэх, цуглах, хурах; 3. явуут ирж очих, зууртаа орж гарах, хааяа хааяа ирэх.

НАЕМ хөлслөх, хөлсөөр авах; ~ квартиры орон сууц хөлслөх; *плата за* ~ хөлс төлөх; *сдавать в* ~ хөлслөх, хөлслөн өгөх.

НАЕМНИК 1. хөлсний цэрэг; 2. хөлсний зарц.

НАЕМН|ЬИЙ 1. хөлсний; ~ рабочий хөлсний ажилчин; ~ труд хөлсний хөдөлмөр; 2. хөлсөөр авсан, хөлсөлсөн, хөлсний; ~ая дача хөлсөөр авсан зуслангийн байр.

НАЕСТЬСЯ идэж ханах, цадтал идэх, идэж цадах, цадах; ~ сладкого амтан идэж ханах; ~ хлебом талх идэж цадах.

НАЕХА|ТЬ 1. мөргөх, дайрах, мөргүүлэх; 2. олноор ирэх, цуглах, хурах; ~ло много гостей олон зочин цуглав; 3. *разг.* зодолдох.

НАЖАЛОВАТЬСЯ гомдол гаргах, гомдол мэдүүлэх, гомдол эрэх.

НАЖАРИТЬ 1. хайрах, хуурах, шарах; ~ картошки төмс хуурах; 2. улайстал халаах, улайстал түлэх.

НАЖАРИТЬСЯ шарах, ээх, түлэх, халууцах; ~ на солнце наранд шарах.

НАЖАТЬ I 1. дарах, түлэх; ~ на дверь хаалга түлэх; 2. шахах; ~ соку шүүс шахах; 3. хавчих, шахах; ~ на лентяев залхуучуудыг хавчих; 4. чангалах, шахах.

НАЖАТЬ II хадах; ~ *сотно* снопон зуун юуж хадах.
НАЖДАК I. зүлгүүр; 2. *разг.* гуранзан чулуу.
НАЖДАЧНИ|ЫЙ зүлгүүр; ~ *ая бумага* зүлгүүр цаас.
НАЖЕЧЬ шатаах, шатааж бэлтгэх, шатааж хийх; ~ *древесного* угля мод шатааж нүүрс болгох.
НАЖИВ|А хялбар олз; *погоня за -ой* хялбар олз хайх, хялбар олз хөөцөлдөх.
НАЖИВАТЬ I. олох, хуримтлуулах; 2. болох.
НАЖИВАТЬСЯ хөрөнгөжих, баяжих, юмтай болох.
НАЖИВИТЬ илбээслэх, өсөлөх, (*хавх*) улавчлах.
НАЖИВКА илбээс, өсө, (*хавхны*) улавч.
НАЖИВЛЯТЬ илбээслэх, өсөлөх, (*хавх*) улавчлах.
НАЖИВНОЙ I олддог, олж болдог; *знания* — дело *наживное* эрдэм гэдэг бол олддоггүй зүйл биш.
НАЖИВНОЙ II илбээсний, өсөөний, (*хавхны*) улавчны.
НАЖИМ I. даралт, шахалт; *писать с -ом* дарж бичих; 2. хавчилт, шахалт, хавчлага.
НАЖИМАТЬ I. дарах, түлхэх; 2. шахах; 3. хавчих, шахах; 4. чангалах, шахах.
НАЖИНАТЬ хадах.
НАЖИТЬ I. олох, хуримтлуулах, хураах; ~ *всё своим трудом* бүх юмаа хөдөлмөрөөрөө олох; 2. -тай (*-тэй, -той*) болох, олох; ~ *реинатизм* хэрэх өвчинтэй болох; ~ *себе врагов* дайсантай болох.
НАЖИТЬСЯ хөрөнгөжих, баяжих, юмтай болох.
НАЗАВТРА маргааш нь, маргаадар.
НАЗАД I. гэдрэг, сөөрөг, хойш, буцаж, буцаан; *пятиться* ~ гэдрэг ухирах; *шаг* ~ алхам хойшоо; 2. буцааж, гэдрэг, сөөрөг; *поставить* ~ *что-нибудь* буцааж тавих; *отдать* ~ *что-нибудь* буцааж өгөх, сөөрөг нь өгөх; 3. урьд, өмнө, цаана, цаад тээ; год ~, год тому ~ нэг жилийн урьд.
НАЗВАНИВАТЬ дахин дахин утасдах; ~ *по телефону* олонтоо утасдах.
НАЗВАНИЕ I. нэр, гарчиг; ~ *растения* ургамлын нэр; ~ *книги* номын гарчиг; 2. нэр төрлийн ном.
НАЗВАН|ЫЙ хуурай, хүж барьсан, өргөмөл; ~ *ая сестра* хуурай эгч, хуурай дүү, ~ *сын* өргөмөл хүү.
НАЗВАТЬ I.1. нэрлэх, нэр өгөх, цол өгөх, хоч өгөх; 2. гэх, хэмээх гэж хэлэх, үзэх, ~ *что-нибудь* поведению образцовым үлгэр жишээ зан байдалтай гэх; 3. нэрлэх нэрийг хэлэх, тоочих, дуудах; ~ *кандидатов* в комиссию комисс нэр дэвшигчдийг тоочих.
НАЗВАТЬ II урих, залах, урьж ирүүлэх; ~ *полный дом гостей* гэр дүүрэн зочин урьж ирүүлэх.
НАЗВАТЬСЯ I өөрийгөө гэх, хэмээх, гэж хэлэх, нэрлэх.
НАЗВАТЬСЯ II уриулах, өгье гэх, гэж хүсэх; ~ *в гости* урнулах, уриулах гэх; ~ *приводить* хүргэж өгье гэх, үдье гэж хүсэх.
НАЗЕМ өтөг, шивх.
НАЗЕМН|ЫЙ I. газар дээрх; ~ *ая железная дорога* газар дээрх төмөр зам; 2. хуурай замын; ~ *ые войска* хуурай замын цэрэг.
НАЗЕМЬ газар, хөсөр; *упасть* ~ газар унах.
НАЗИДАНИЕ сургамж; *в* ~ *потомству* ач үрдээ сургамж болгон.
НАЗИДАТЕЛЬНЫЙ сургамжтай, сургамж болох.
НАЗЛО хорондоо, тэгэхээс тэгэх гэж, зориуд; *сделать* ~ хорондоо хийх.
НАЗНАЧАТЬ I. тогтох, болзох; 2. томилох, тавих, тохоон талбих.
НАЗНАЧЕНИ|Е I. тогтох, тогтоох, болзох; 2. тогтоож өгөх, зааж өгөх, хэлж өгөх, бичиж өгөх; ~ *лекарства* эм бичиж өгөх; 3. томилох, илгээх; *место* ~ *томилогдсон* газар; 4. томилолт, зорилт, зорилго; *использовать по прямому* ~ *ю* уг зорилт ёсоор ашиглах.

НАЗНАЧИТЬ I. тогтох, тогтоох, болзох; ~ *цену* үнэ тогтоох; ~ *день встречи* уулзах өдөр болзох; 2. тогтоож өгөх, зааж өгөх, хэлж өгөх, бичиж өгөх; ~ *пенсню* сул цалин тогтоож өгөх; 3. томилох, тавих, тохоон талбих.
НАЗОЙЛИВО улиглан, салж өгөхгүй, наалдан; ~ *просить* улиглан гуйх.
НАЗОЙЛИВОСТЬ улиг болсон юм, наалдамтгай зан.
НАЗОЙЛИВ|ЫЙ улиг болсон, салж өгдөггүй, наалдамтгай; ~ *человек* салж өгдөггүй хүн; ~ *ые мысли* улиг болсон бодол.
НАЗРЕ|ТЬ,
НАЗРЕ|ВАТЬ I. боловсрох, болох; *почка на деревьях* ~ *ли* модны гөлөг боловсрох; 2. идээлэх, идээрлэх, бээрлэх; *нарьв* ~ *л* хавдар идээлэх; 3. тулгарах, тулгарч ирэх; *кризис* ~ *л* хямрал тулгарч ирэх.
НАЗУБОК хуруу даран, цээжээр, ягштал; *знать* ~ хуруу даран мэдэх, цээжээр мэдэх.
НАЗЫВАЕМЫЙ нэртэй гэдэг, гэгч, хэмээгч.
НАЗЫВАТЬ II. нэрлэх, нэр өгөх, цол өгөх, хоч өгөх; 2. гэх, хэмээх, гэж хэлэх, үзэх; 3. нэрлэх, нэрийг хэлэх, тоочих, дуудах.
НАЗЫВАТЬ II урих, залах, урьж ирүүлэх.
НАЗЫВА|ТЬСЯ I. өөрийгөө □ гэх, хэмээх, гэж хэлэх, нэрлэх; 2. нэртэй байх, нэр □ гэх, нэр □ хэмээх; 3. нэрлэгдэх, гэгдэх, хэмээгдэх; *что !ется* хүмүүсийн хэлдгээр, хэлээр, гэдэг.
НАИБОЛЕЕ нэн, эн, үлэмж; ~ *удачный способ* нэн сайн арга.
НАИБОЛЬШ|ИЙ нэн том, эн их, маш том, үлэмж их, хамгийн том; ~ *ая выгода* нэн их ашиг.
НАЙВНИЧАТЬ гэнэн байх, гэнэн зан гаргах, гэнэдэх.
НАЙВНОСТЬ гэнэн зан; *детская* ~ хүүхдийн гэнэн зан.
НАЙВНЫЙ гэнэн, гэнэн хонгор; ~ *вопрос* гэнэн асуулт.
НАИВЫСШИЙ нэн дээд, эн дээд, туйлын дээд, хамгийн дээд, үлэмж сайн, маш сайн; ~ *сорт* нэн дээд зэрэг.
НАЙГРАННЫЙ хуурмаг, хуурамч, өнгөнч, наагуур.
НАИГРАТЬ I. тоглож хожих, наадаж хожих; ~ *деньги* тоглож мөнгө хожих; 2. тоглож холгох, наадаж холгох; ~ *мозоли на пальцах* тоглож хуруугаа холгох; 3. тоглох, наадах, хөгжимдөх; ~ *на роле* *новый мотив* төгөлдөр хуураар шинэ ая наадах; 4. бичүүлэх, тэмдэглүүлэх; ~ *пластинку* пянзанд бичүүлэх.
НАИГРА|ТЬСЯ ханатал тоглох, наадаж ханах; *дети* ~ *лись* хүүхдүүд ханатал тоглох.
НАИГРОВАТЬ I. тоглож хожих, наадаж хожих; 2. тоглож холгох, наадаж холгох; 3. тоглох, наадах, хөгжимдөх; 4. бичүүлэх, тэмдэглүүлэх.
НАИГРЫШ ая.
НАИЗНАНКУ урвуулж, эргүүлж; *вывернуть* *платье* ~ хувцсаа эргүүлэх.
НАИЗУСТЬ цээжээр; *читать стихи* ~ шүлэг цээжээр унших.
НАИКРАТЧАЙШИЙ хамгийн богино, туйлын богино, нэн дөт; ~ *путь* нэн дөт зам.
НАИЛУЧШИЙ нэн сайн, туйлын сайн, хамгийн сайн, эрхэм; ~ *результат* нэн сайн дүн.
НАИМЕНЕ нэн бага, туйлын бага, хамгийн бага, нэн муу, туйлын муу, хамгийн муу; ~ *выгодно* нэн бага ашигтай.
НАИМЕНОВАНИЕ нэр, нэрлэх, гарчиг; *официальное* ~ албан нэр.
НАИМЕНОВАТЬ нэрлэх, гарчиглах.
НАИМЕНЬШИЙ бага, туйлын бага, хамгийн бага; ~ *вынгрыш* нэн бага хонжвор.
НАИСКОСОК сөөлжүү.
НАИСКОСЬ жишүү, ташуу; *идти* ~ ташуу явах; *расположить* ~ сөөлжүү тавих, сөөлжүү байруулах.

НАИХҮДШИЙ нэн муу, туйлын муу, хамгийн адаг; ~ результат туйлын муу дүн.

НАЙДЭНЬШ бутац, олзлов.

НАЙМИТ хөлсний этгээд, хөлсний зарц.

НАЙТИ I 1. олох; ~ *потерянную вещь* гэсэн юмаа олох; 2. (*зугаа*) болгох, (*сэтгэл*) ханах, тайвшруулах; 3. үзэх, санах, тоолох, тооцох; ~ *правильным что-либо* юмыг зөв гэж үзэх; ~ *себе* могоилу; ~ *себе смерть* үхлээ олох.

НАЙТИ II 1. дайрах, дайралдах, мөргөх, тулах, уулзах, ~ *кого-либо в тяжелом состоянии* хүнийг хүнд байдалд байхад дайралдах; 2. халхлах, таглах, хаах; 3. хүрэх; *нашла грусть* гуниг хүрвэ; 4. цугларах, бөөгнөрөх, дүүрэх.

НАЙТИСЬ I 1. олдох, байх; *пропажа нашлась* үгүй болсон юм олдов; *нашлись желающие* хүсэгчид байв; 2. олох, санах; *не нашёлся, что ответить* юу харуулахаа эс олов.

НАКАЗ I 1. захиа, даалгавар; 2. захиас; *отцовский* ~ эцгийн захиас.

НАКАЗАНИ || **Е** шийтгэл; *подвергнуть кого-либо* ~ю хүнийг шийтгэх; *тяжелое* ~ хүнд ял; *сушее* ~ мие с ним түүнтэй байх нь над ёстой зовлон байна.

НАКАЗАТЬ I шийтгэх, гэгсгээх; ~ *виновных* буруутныг шийтгэх, гэмтнийг шийтгэх.

НАКАЗАТЬ II захих, даалгах.

НАКАЗУЕМОСТЬ шийтгэлтэй байх, гэгсгээлтэй байх.

НАКАЗУЕМЫЙ шийтгэлтэй, гэгсгээлтэй, шийтгэх ёстой; ~ *поступок* шийтгэлтэй явдал.

НАКАЗЫВАТЬ I шийтгэх, гэгсгээх.

НАКАЗЫВАТЬ II захих, даалгах.

НАКАЛ гэрэл, улайсамж; *лампочка горит полным* ~ом чийдэн сайн гэрэлтэй ноцож байна.

НАКАЛЕННЫЙ улайсгасан, халаасан.

НАКАЛИВАНИ || **Е** улайсгалт, улайсгах, халаалт, халаах; *температура* ~я улайсгах халуун хүйтэн.

НАКАЛИВАТЬ,

НАКАЛИТЬ улайсгах, халаах; ~ металл *докрасна* төмөрлөг улайсгах, улайсгах, халаах.

НАКАЛИТЬСЯ халах, улайсах; *утюг* ~лся индүү халав; *атмосфера* ~лась цаг үе ширүүсэв.

НАКАЛЫВАТЬ I хагалах.

НАКАЛЫВАТЬ II 1. хатгах, хатгаж торгох; 2. хатгах, хатах; 3. хатгах, хатгаж хийх, шивэх; 4. хатгах, хатгаж гэмтэх; 5. яргалах, төхөөрөх.

НАКАЛЫВАТЬСЯ I хатгах; 2. *разг.* луйвардуулах.

НАКАЛЯТЬ улайсгах, улайлгах, халаах.

НАКАЛЯТЬСЯ халах, улайсах.

НАКАНУНЕ I урд өдөр, өчигдөр; *он приехал* ~ тэр (*хүн*) өчигдөр ирвэ; 2. урд, өмнө, урдхан, өмнөхөн; ~ *нового года* шинэ жилийн өмнөхөн, шинэ жилийн битүүнд.

НАКАПАТЬ дусаах; ~ *лекарства* эм дусаах.

НАКАПЛИВАТЬ хуримтлуулах, хураах, цуглуулах, нөөцлөх, иөөх, даах, -тай (-*тэй, -той*) бодох.

НАКАПЛИВАТЬСЯ хуримтлах, цугларах.

НАКАПЫВАТЬ I дусаах.

НАКАПЫВАТЬ II I 1. малтах, малтаж авах; 2. ухах, малтах.

НАКАТ хучилт; *блиндаж с двойным* ~ом давхар хучилттай хамгаалах байр.

НАКАТАТЬ I өнхрүүлэх, бөмбөрүүлдэх, өнхрүүлэн авчрах, бөмбөрүүлэн ирэх; ~ *брёвен* гуалин өнхрүүлэх; 2. өнхрүүлэх, бөөрөнхийлөх, бөмбийлгөх; ~ *шариков* нз *глины* шарвар бөөрөнхийлөх; 3. дагтаршуулах; ~ *дорогу* зам дагтаршуулах; 4. эрээцээд хаях, татлаад хаях; ~ *письмо* захидал татлаад орших.

НАКАТАТЬСЯ ханатал гулгах, ханатал давхих; ~ *на коньках* тэшүүрээр ханатлаа гулгах; ~ *на велосипеде* дугуйгаар ханатлаа давхих.

НАКАТИТЬ өнхрүүлэх, бөмбөрүүлэх, өнхрүүлж авчрах, бөмбөрүүлэн гаргах; ~ *бочку на платформу* торх өнхрүүлэн тавцан дээр гаргах.

НАКАТИТЬСЯ өнхрөн дайрах, бөмбөрөн мөргөх, давхин ирж цохих.

НАКАТОМ өнхрүүлж, бөмбөрүүлэн; ~ *грузить бочки* торх өнхрүүлэн ачих.

НАКАТЫВАТЬ I өнхрүүлэх, бөмбөрүүлэх, өнхрүүлэн авчрах, бөмбөрүүлэн ирэх; 2. өнхрүүлэх, бөөрөнхийлөх, бөмбийлгөх; 3. дагтаршуулах.

НАКАЧАТЬ хөөрөгдөж гаргах, хөөрөгдөж авах.

НАКАЧИВАТЬ I хөөрөгдөж гаргах, хөөрөгдөж авах; 2. хөөрөгдөн оруулах, хөөрөгдөж хийх; ~ *автомобильную шину* машинын дугуйд хий хөөрөгдөж оруулах.

НАКАШИВАТЬ хадаж авах, хадаж хураах.

НАКВАСИТЬ эсгэх, гашилгах.

НАКВАШИВАТЬ эсгэх, гашилгах.

НАКИДАТЬ хаялах.

НАКИДКА I нэмэр, нэмэлт; 2. нөмрөг, нэмнээ; 3. (*дэрний*) бүтээлэг.

НАКИДЫВАТЬ I хаялах; 2. нөмрөх; 3. нэмнэх.

НАКИДЫВАТЬСЯ үсрэн дайрах, үсрэн буух.

НАКИНУТЬ I нөмрөх, нэмнэх; ~ *платок на плечи* алчуур мөрөндөө нөмрөх; 2. нэмэх, ахиулах; ~ *рубль* нэг рубль нэмэх.

НАКИНУТЬСЯ үсрэн дайрах, үсрэн буух.

НАКИПАТЬ хөөстөх, хагтах, өрөмтөх, нитгэлдэх, хусамтах, өнгөртөх.

НАКИПЕ||ТЬ I хөөстөх, хагтах, өрөмтөх, нитгэлдэх, хусамтах, өнгөртөх, ээрмэгтэх; 2. багтахаа байх, буцлах; ~ *ло на душе* дотор буцлав.

НАКИПЬ хөөс, цээр, өрөм, нитгэл, хаг, хусам, өнгөр, ээрмэг.

НАКЛАД хохирол, гарз; *остаться в* ~е хохирох.

НАКЛАДНАЯ падаан, дагавар хуудас.

НАКЛАДНО гарзтай, хохиролтой; *выйдет слишком* ~ их хохиролтой болно.

НАКЛАДН||ЮЙ I түрхсэн, бүрсэн; *ложка* ~ого *серебра* мөнгө түрхсэн халбага; 2. наамал, хиймэл, хуурамч; ~ *ан борода* наамал сахал, хиймэл сахал; ~ *расход* нэмэгдэл зарлага.

НАКЛАДЫВАТЬ I тавих; 2. тавих, овоолох, дүүргэх, хийх; 3. тавих, хийх, дарах; 4. тавих, ноогдуулах, хүлээлгэх; (*хамт хэрэглэсэн нэр үгий нь үг болгоно.*)

НАКЛЕВАТЬ гөрдөх, гүжирдэх, гүтгэх.

НАКЛЕИВАТЬ I наалдах, цавуудагдах; 2. наах.

НАКЛЕИТЬ I 1. наах, цавуудах; ~ *марку на конверт* дугтуйд марк наах; 2. нааж хийх; ~ *много игрушек* олон тоглоом нааж хийх.

НАКЛЕИТЬСЯ наалдах, цавуудагдах.

НАКЛЕЙКА I наалт, наах; 2. наалт цаас.

НАКЛЕПАТЬ тавлах, тав гаргах.

НАКЛЕПКА I тавлах; 2. тав.

НАКЛИКАТЬ даллах, удах, ёрлох; ~ *беду* аюул даллах, аюул ёрлох.

НАКЛОН ташуу, налуу (*газар*), хэвгий.

НАКЛОНЕНИЕ I хэлбийх, хазайх, хэлтийх, бөхийх, тонгойх, хэлбийлгэх, хэлтийлгэх, хазайлгах, бөхийлгэх, тонгойлгох.

НАКЛОНЕНИЕ II төлөв; *условное* ~ болзох төлөв.

НАКЛОНИТЬ хэлбийлгэх, хэлтийлгэх, хазайлгах, бөхийлгэх, тонгойлгох, доош нь дарах; ~ *голову* толгой тонгойлгох.

НАКЛОНИТЬСЯ хэлбийх, хэлтийх, хазайх, бөхийх, тонгойх.
НАКЛОННОСТЬ 1. дур, авьяас; ~ к музыке хөгжмийн авьяас, 2. авьяас, зан; дурные ~и муу авьяас.
НАКЛОННИЙ ташуу, налуу, хэлбэгий, хэлбэгэр, хэлтгий, хазгай, нахи; катиться по ~ой плоскости уруудахдаа улам уруудах.
НАКЛОНЯТЬ хэлбийлгэх, хэлтийлгэх, хазайлгах, бөхийлгэх, тонгойлгох, доош нь дарах.
НАКЛОНЯТЬСЯ хэлбийх, хэлтийх, хазайх, бөхийх, тонгойх.
НАКЛОКАТЬСЯ эсгэж, сүүлд, цүхийтлээ архидах.
НАКОВАЛЬНЯ дөш.
НАКОВАТЬ,
НАКОВЫВАТЬ давтах, давтаж хийх.
НАКОЖНИЙ арьсны; ~ан болезнь арьсны өвчин.
НАКОЛАЧИВАТЬ 1. шааж оруулах, цохиж оруулах; 2. шааж, хадах; 3. хагачих, бут бут цохих.
НАКОЛЕННИК өвдгөвч, өвдөгний боолт.
НАКОЛКА 1. хатгах; 2. үсний хатгалга; 3. разг. тоглоом тохуу хийх.
НАКОЛОТИТЬ 1. шааж оруулах, цохиж оруулах; ~ обруч на бочку торхны цагираг шааж оруулах; 2. хагачих, бут цохих.
НАКОЛОТЬ I хагалах; ~ дров түлээ хагалах, мод хагалах.
НАКОЛОТЬ II 1. хатгах, хатгаж торгох; ~ выкройку (хувцасны) үлгэр хатгаж торгох; 2. хатгах, хадах; ~ украшение на грудь энгэрийн чимэг хатгах; 3. хатгах, хатгаж хийх, шивэх; ~ узор угалз шивэх; 4. хатгах, хатгаж гэмтээх; ~ руку гараа хатгах; 5. яргалах, төхөөрөх; ~ свиней гахай төхөөрөх.
НАКОЛОТЬСЯ хатгах, адах; ~ об иглу зүүнд хатгах.
НАКОНЕЦ 1. эцэст, сүүлд, төгсгөлд, төгсвөрт, эцэс сүүлд, эцсийн эцэст, сүүлийн сүүлд; он догадалси ~ тэр (хүн) эцсийн эцэст тааж мэдэв; 2. бас, тэгээд; длн отдыха можно было, ~, съездишь за город амрахаар бас хотоос гадагшаа явж болох байв; ~то! уухай даа! Айдаа! ~то я вас вижу! Уухай даа, та дайралдлаа!
НАКОНЕЧНИК үзүүр, хошуу, малгай, зэв; ~ для карандаша харандааны малгай хошуу.
НАКОПАТЬ 1. малгах, малтаж авах; ~ картофели төмс малтаж авах; 2. ухах, малгах; ~ иму нүх ухах.
НАКОПИТЬ хуримтлуулах, хураах, цуглуулах, нөөцлөх, нөөх, дарах, -тай (-тэй, -той) болох; ~ большой опыт их туршлагатай болох.
НАКОПИТЬСЯ хуримтлах, цугларах; ~лось много дел олон хэрэг хуримтлав.
НАКОПЛЕНИЕ 1. хуримтлал, нөөцлөлт, хуримтлуулах, цуглуулах, нөөцлөх; первоначальное ~ капитала капиталын анхны хуримтлал; 2. хуримтлал, нөөц; сверхплановые ~я төлөвлөгөө давсан хуримтлал.
НАКОПЛЯТЬ хуримтлуулах, хураах, цуглуулах, нөөцлөх, нөөх, дарах, -тай (-тэй, -той) болох.
НАКОПЛЯТЬСЯ 1. хуримтлах, цугларах; 2. хуримтлагдах, хураагдах.
НАКОПИТЬ 1. тортоглох, ис тортог гаргах; 2. дөлөнд шарах, утаж болгох; ~ колбас хиам утаж болгох.
НАКОРМИТЬ 1. идэшлүүлэх, тэжээл өгөх; 2. хооллуулах, идүүлэх, хөхүүлэх; 3. цадтал идэшлүүлэх, цадтал идүүлэх, цатгах.
НАКОСИТЬ хадах, хадаж авах, хадаж хураах; ~ травы өвс хадах.
НАКОСТНИЦА хөлийн бороо.
НАКОСТНЫЙ ясны.
НАКРАИВАТЬ эсгэх.

НАКРАПЫВА||ТЬ шивэрэх, шивэрч орох; дождь ~ет бороо шивэрч байна.
НАКРАСИТЬ будах, будаг түрхэх, ширдэх, шир түрхэх; ~ губы уруул будах, уруулд будаг түрхэх.
НАКРАСИТЬСЯ нүүр амаа будах, нүүр амандаа будаг түрхэх.
НАКРАСТЬ хулгайлах, хулуух.
НАКРАХМАЛИТЬ цардах, цардуул түрхэх.
НАКРАШИВАТЬ будах, будаг түрхэх, ширдэх.
НАКРАШИВАТЬСЯ нүүр амаа будах, нүүр амандаа будаг түрхэх.
НАКРЕНИТЬ 1. хазайлгах, хэлтийлгэх, хэлбийх, хажуулдуулах; 2. хазайх, хэлтийх, хэлбийх, хажуулдах.
НАКРЕНИТЬСЯ хазайх, хэлтийх, хэлбийх, хажуулдах.
НАКРЕНЯТЬ 1. хазайлгах, хэлбийлгэх, хажуулдуулах; 2. хазайх, хэлтийх, хэлбийх, хажуулдах.
НАКРЕНЯТЬСЯ хазайх, хэлтийх, хэлбийх, хажуулдах.
НАКРЕПКО бат бэх, бат бөх, их бөх, хав хийтэл, ягштал; ~ закрыть хав хийтэл хаах, сайн хаах.
НАКРЕСТ тоонолжлон, загалмайлан, хэрж; перевязать корзинку ~ верёвками сагс олоор тооноглон баглах.
НАКРИЧАТЬ 1. аашлах, харааж загнах; ~ на шалуна дүрсгүй хүүхдийг аашлах; 2. хашгарах, бархирах, чанга ярих.
НАКРИЧАТЬСЯ цадтал хашгарах, ханиатал бархирах, загнаж ханах; ~ до хрипоты хоолойгоо сөөтөл хашгарах.
НАКРОИТЬ эсгэх; ~ сорочек цамц эсгэх.
НАКРОШИТЬ 1. бутлах, хэрчих, үйрүүлэх, хөшиглөх; ~ хлеба птицам шувуунд талх үйрүүлж өгөх; 2. үйрүүлж хаях, хэрчиж хаях; ~ на столе ширээн дээр юм үйрүүлж хаях.
НАКРУТИТЬ ороох, томох.
НАКРУЧИВАТЬ 1. ороох; ~ шпагат на палку нарийн олс модонд ороох; 2. томох; ~ верёвку татлага томох.
НАКРОВАТЬ 1. хучих, бүтээх, нөмөргөх, таглах; 2. барих.
НАКРОВАТЬСЯ өөрийгөө хучих, нөмрөх.
НАКРЫТЬ 1. хучих, бүтээх, нөмөргөх, таглах; ~ стол скатертью ширээ бүтээлгээр бүтээх; ~ тюки брезентом баглаатай барааг бэрээнтээр бүтээх; 2. барих; ~ вора на месте преступления хулгайчийг хулгай хийсэн газар дээр нь барих; ~ на стол, ~ стол ширээ засах.
НАКРЫТЬСЯ өөрийгөө хучих, нөмрөх; ~ плащом цуваараа хучих, цув нөмрөх.
НАКУПАТЬ худалдан авах, (их) авах.
НАКУПАТЬСЯ ханатал умбах, усанд орж ханах.
НАКУПИТЬ худалдан авах, (их) авах; ~ книг олон ном авах.
НАКУРЕННИЙ тамхины утаа дүүрсэн; ~ая комната тамхины утаа дүүрсэн тасалгаа.
НАКУРЕНО тамхины утаа дүүрэн байна; здесь очень ~ энд тамхины утаа дүүрэн байна.
НАКУРИТЬ 1. утах, утаа дүүргэх; ~ табаком тамхиар утах, тамхины утаа дүүргэх; 2. нэрэх; ~ смолы давирхай нэрэх.
НАКУРОЛЕСИТЬ холион бантангий нь хутгах, сүйд майд болгох.
НАКУСА||ТЬ хазах, хатгах, идэх; комары ~ли руки хоёр гарыг шумуул идэчхэв.
НАКУТАТЬ дулаалах, ороох, өмсгөх.
НАКУТЫВАТЬ дулаалах, (олон юм) ороох, өмсгөх; много ~ на ребёнка хүүхдэд олон юм өмсгөх.
НАЛАВЛИВАТЬ барих.
НАЛАГАТЬ оногдуулах, хүлээлгэх, тавих.
НАЛАДИТЬ 1. засах, засварлах, сайжруулах; ~ станки суурь машинаа засварлах; 2. зохион байгуулах, эмхлэх; ~ новое производство шинэ үйлдвэрлэлийг эмхлэн байгуулах.

НАЛАДИ|ТЬСЯ засрах, сайжрах, эмхрэх, эмхтэй болох, бүтэх, болох; **занятия** ~лись хичээл эмхтэй болов; **дело** ~лось хэрэг бүтэв.

НАЛАДЧИК засварлагч.

НАЛАЖИВАТЬ 1. засах, засварлах, сайжруулах; 2. зохион байгуулах, эмхлэн байгуулах, эмхлэх.

НАЛАЖИВАТЬСЯ засрах, сайжрах, эмхрэх, эмхтэй болгох, бүтэх, болох.

НАЛАКАТЬСЯ цадтал долоох; ~ **молока** сүү цадтал долоох.

НАЛАТАТЬ 1. худал хэлэх; 2. гүжирдэх, буримдах, гөрдөх.

НАЛЕВО зүүн тийш, зүүнш, зүүлж; ~ **от входа** хаалганаас зүүн тийш.

НАЛЕГАТЬ 1. дарах, түлхэх; 2. хүчлэх, хүчлэн оролдуулах, хичээлгэх, чармайгах; 3. тунах, үетэх, үе (**болон**)тогтох.

НАЛЕГКЕ 1. ачаагүй, юмгүй, сул; **путешествовать** ~ ачаагүй жуулчлах; 2. хөнгөн хувцастай, иимгэн хувцастай; **выйти погулять** ~ нимгэн хувцастай зугаалахаар гарах.

НАЛЕДЬ тошин, халиа.

НАЛЕЖАТЬ хэвтэх; ~ **пролежни** сүүжээ цоортол хэвтэх.

НАЛЕЗАТЬ шавах, шаваралдах, багшрах

НАЛЕЗТЬ 1. шавах, шаваралдах, багшрах; 2. багтах; **сапог с трудом налез** савхи арай гэж багтав.

НАЛЕПИТЬ наах, залгах.

НАЛЕПЛЯТЬ 1. наах, залгах; ~ **объявление на стену** туурганд зарлал наах; 2. шавах, шавж хийх; **мальчик налепил** из глины **птичек** хөвгүүн шавраар бяцхан шувуунууд хийв.

НАЛЕТ I 1. нисэн ирэх, хийсэн ирэх; 2. дайралт, довтлого; **кавалерийский** ~ мориин цэргийн дайралт; 3. дээрмийн довтлого, уулга; **бандитский** ~ дээрмийн довтлого; с ~а нисэнгүүтээ, явуугаа, морин дэл дээрээс; **сокол бьет** с ~а начин иисэнгүүтээ нудардаг; **ответить** с ~а морин дэл дээрээс хариулах.

НАЛЕТ II 1. хаг, өнгөр; ~ **в горле** хоолойн өнгөр, хоолойн идээ; 2. с ~ом тэмдэгрэсэн; **статья с ~ом юмора** хошигнох санаатай өгүүлэл.

НАЛЕТАТЬ I 1. дайрах, буух; 2. багшрах; 3. дайрах, мөргөх; 4. дайрах, довтлох, уулгалах; 5. харааж гарах, загнаж гарах.

НАЛЕТАТЬ II хучих, буух, орох.

НАЛЕТА|ТЬ III нисэх; **лётчик** ~л сто тысяч километров нисгэгч буман километр нисэв; ~ **тысячу часов** мянган цаг нисэх.

НАЛЕТЕ|ТЬ I 1. дайрах, буух; ~л ураган хар салхи буув; 2. багшрах; ~лн мухи ялаа багшрав; 3. дайрах, мөргөх; ~ **на воздушное загрязнение** агаарын хаалт ирж мөргөх; ~ **на столб** шон мөргөх; 4. дайрах, довтлох, уулгалах; **конница** ~ла с **фланга** морин цэрэг жигүүрээс дайрав; 5. харааж гарах, загнаж гарах.

НАЛЕТЕ|ТЬ II хучих, буух, орох; ~ла **пыль** тоос хучив, тоос оров.

НАЛЕТЧИК уулгалагч, довтлогч.

НАЛЕЧЬ 1. дарах, түлхэх; ~ **плечом на дверь** мөрөөрөө хаалга түлхэх; 2. хүчлэх, хүчлэн оролдох; 3. хүчлэн оролдуулах; ~ **на своих помощников** туслагчдыгаа хүчлэн оролдуулах, туслагчдыгаа чангалах; 4. тунах, үетэх, үе (**болон**)тогтох; **пласты угля** налегли **на песчанник** элсэн чулуун дээр нүүрсний үе тогтов.

НАЛИВ 1. цутгах, хийх, аягалах; 2. цөмтөх, идээлэх, болох; **яблоки хорошего** ~а сайн болсон алим; 3. боривны усан бороо; **у лошадей сделались** ~ы адууны борив усан бороолов.

НАЛИВАТЬ 1. цутгах, хийх, аягалах, савлах; 2. асгах.

НАЛИВАТЬСЯ 1. орох, цутгах, гоожих; 2. цөмтөх, идээлэх, болох.

НАЛИВКА идээшмэл дарс; **вишнёвая** ~ интоорын идээшмэл дарс.

НАЛИВН|ОЙ I цөмтсөн, идээлсэн, болсон; ~**ое яблоко** болсон алим.

НАЛИВН|ОЙ II 1. цутгуур, цутгадаг; ~**ые суда** цутгуур онгоц; 2. цутгуулдаг; ~**ое мельничное колесо** тээрмийн цутгуулдаг мөөр.

НАЛИМ гутаар загас.

НАЛИМ|ИЙ гутаарын; ~**ья уха** гутаарын шөл.

НАЛИПАТЬ наалдах.

НАЛИПНУТЬ наалдах; **грязь налипла на сапоги** гуталд шавар наалдав.

НАЛИТ|ОЙ дүүрэн цөмтэй, дүүрэн идээтэй, шүүстэй, гүйцэд болсон; ~**ое яблоко** гүйцэд болсон алим.

НАЛИТЬ 1. цутгах, хийх, аягалах, савлах; ~ **чашку молока** сүү аягалах; 2. асгах; ~ **воды на пол шалан** дээр ус асгах.

НАЛИ|ТЬСЯ 1. орох, цутгах, гоожих; **вода** ~лась в лодку **завинд** ус оров; 2. цөмтөх, идээлэх, болох; **грушн** ~лись **лйир** болов; **глаза** ~лись **кровью** нүд нь улайв, цусан улаан болов.

НАЛИЦО бэлхэн, алган дээр байх; **быть** ~ бэлхэн байх.

НАЛИЧЕСТВОВАТЬ бэлхэн байх, алган дээр байх.

НАЛИЧИ|Е бэлхэн, гар дээр; **быть в ~и** бэлхэн байх, гар дээр байх.

НАЛИЧНИК, хүрээ мод; ~ **окна** цонхны хүрээ мод.

НАЛИЧНОС|ТЬ 1. бэлхэн байх, гар дээр байх, бий; **все машины в ~ти** бүх машин бий; 2. бэлэн мөнгө, гар дээрх мөнгө, бий мөнгө; **кассовая** ~ кассын бэлэн мөнгө.

НАЛИЧНЫЕ бэлэн мөнгө, гар дээрх мөнгө, бий мөнгө; **продавать за ~** бэлэн мөнгөөр худалдах.

НАЛИЧН|ЫЙ бэлэц (**мөнгөн**), гар дээрх, бий; ~ **расчёт** бэлэн мөнгөн тооцоо; ~**ая сумма** гар дээрх мөнгө.

НАЛОВИТЬ барих, барих; ~ **карасей** хэлтэг барих.

НАЛОВИТЬСЯ аргыг олох, дэмийг олох, ончийг олох, дүйтэй болох.

НАЛОГ албан татвар, алба, татвар; **прямой** ~ шууд татвар; **косвенный** ~ дам татвар, дамжуулан хураах татвар; **подходный** ~ ашгийн татвар; **облагать** ~ом албан татвар ноогдуулах; **уменьшать** ~и албан татвар хорогдуулах.

НАЛОГОВ|ЫЙ албан татварын, татварын, албын; ~**ая система** албан татварын тогтолцоо.

НАЛОГОПЛАТЭЛЬЩИК алба татвар төлөгч.

НАЛОЖЕНИЕ тавих, оногдуулах, хүлээлгэх, дарах; ~ **взыскания** зэмлэл хүлээлгэх.

НАЛОЖИТЬ 1. тавих; ~ **выкройку на матерю** бөс бараа дээр үлгэр тавих; ~ **компресс** жин тавих; ~ **лак** чий тавих, чийдэх; 2. тавих, овоолох, дүүргэх, хийх; ~ **книг на стол** ширээнд дээр ном тавих; ~ **белья в чемодан** дотуур хувцас чемоданд овоолох; 3. дарах, тавих, хийх; ~ **печать** тамга дарах; ~ **резолуцию** цохолт хийх, цохох; 4. тавих, оногдуулан хүлээлгэх; (**хамт хэрэглэсэн нэр үгний нь үйл үг болгоно**); ~ **запрет** хориг тавих, хорих; ~ **налог** татвар оногдуулах; ~ **штраф** торгууль оногдуулах, торгох; ~ **наказание** шийтгэл оногдуулах, шийтгэх; ~ **на себя** ружн амиа хорлох.

НАЛОМАТЬ хугалах, хуга татах, хугалж авах; ~ **черемухи** монос хугалах; ~ **бока кому-нибудь** хүн зодох.

НАЛУЩИТЬ цөмөх, арилгах; ~ **семечек** подсолнуха наран цэцгийн үр цөмөх; ~ **гороху** буурцаг арилгах.

НАЛЮБОВАТЬСЯ ханатал харах.

НАМ бидэнд, манд.

НАМАГНИТИТЬ,

НАМАГНИЧИВАТЬ соронзонтой болгох, соронзонжуулах; ~ **железо** төмрийг соронзонтой болгох.

НАМАЗ намааз (*лалын шашинтны, курааны шүлэгтэй мөргөлний уншлага*); **утренний** ~ өглөөний намааз, өглөөний мөргөл; **вечерний** ~ оройн намааз, оройн мөргөл.

НАМАЗАТЬ 1. түрхэх, нялах, бялах; ~ **стены краской** туурганд будаг түрхэх; ~ **кусок хлеба маслом** талханд тос нялах; 2. зурагчаа болох, эрээчих.

НАМАЗАТЬСЯ биедээ түрхэх, нүүртээ түрхэх, нүүрээ будах, биеэ будах; ~ **вазелином от ожога** түлэнхийдээ вазелин түрхэх.

НАМАЗЫВАТЬ 1. түрхэх, нялах, бялах; 2. зурагчаа болох, эрээчих.

НАМАЗЫВАТЬСЯ биедээ түрхэх, нүүртээ түрхэх, биеэ будах, нүүрээ будах.

НАМАЛЕВАТЬ алаглан эрээлэн будах, арзайж сарсайлган зурах.

НАМАЛЫВАТЬ тээрэмдэх, талхлах, татах.

НАМАРИНОВАТЬ дарах.

НАМАРИНОВЫВАТЬ дарах; ~ **грибов** мөөг дарах.

НАМАСЛИВАТЬ, **НАМАСЛИТЬ** түрхэх, тослох, тосдох.

НАМАТЫВАТЬ ороох.

НАМАТЫВАТЬСЯ ороогдох, ороолдох.

НАМАЧИВАТЬ норгох, дэвтээх, чийглэх.

НАМАЯТЬСЯ ихэд ядрах, зүдрэх туйлдах.

НАМЁК битүү дохио, ёгт сануулга; **тонкий** ~ нарийн ёгт сануулга; **говорить ~и** битүү дохиогоор ярих, битүү ярих; **понять** ~ битүү дохиог ойлгох, ёгт сануулгыг ухах.

НАМЕКАТЬ битүү дохио өгөх, ёгт сануулах, битүү хэлэх, битүү заах.

НАМЕКНУТЬ битүү дохио өгөх, ёгт сануулах, битүү хэлэх, битүү заах.

НАМЕНИВАТЬ задалж авах, буталж авах, задлах, бутлах

НАМЕНЯТЬ 1. задалж авах, буталж авах, задлах, бутлах; ~ **мелочи** буталж задгай мөнгө авах; 2. сольж авах; ~ **марки** марк сольж авах.

НАМЕРЕВА|ТЬСЯ завдах, санаатай байх, зорих; **он ~лся к вечеру вернуться домой** тэр (*хүн*)оройхондоо гэртээ буцаж ирэхийг зорьж байв.

НАМЕРЕН санаатай (*байх*), зорилготой (*байх*); **я ~ поехать в Улан-Батор** би Улаанбаатар орох санаатай байна; **что вы ~ы делать?** Та юу хийх зорилготой байна?

НАМЕРЕНИ|Е санаа, санаа зорилго, зорилго; **с добрым ~ем** сайн санааны үүднээс; **без всякого ~я** ямар ч зорилгогүй.

НАМЕРЕННО санаатай, зориуд; **делать что-либо** ~ юм зориуд хийх.

НАМЕРЕНН|ЫЙ санаатай, зориуд; ~ **ое оскорбление** зориуд доромжлох.

НАМЕРЗАТЬ тогтох.

НАМЕРЗНУТЬ тогтох; **на стёклах окна** намёрз лёд цонхны шил дээр мөс тогтжээ, цонхны шил мөстжээ.

НАМЕРЗНУТЬСЯ ихэд даарах, бээрэх; ~ **в пути** замд ихэд даарах.

НАМЕСИТЬ зурах, зуурч бэлдэх, хутгах, багсрах; ~ **теста** гурил зурах.

НАМЕСТИ хаман овоолох, хунгарлуулах; **ветром** намело снегу салхи цас хунгарлуулав.

НАМЕСТНИК жанжин сайд, амбан.

НАМЕСТНИЧЕСТВО жанжин сайдын муж.

НАМЁТ I (*загаснь*) торон хүүдий.

НАМЁТ II давхилт.

НАМЕТА|ТЬ I 1. хураах, хаман овоолох, бухалдах; ~ **пять стогов сена** таван бухал өвс хураах; 2. орхих; **рыбы** ~ли

нкры загас түрсээ орхив; 3. ухааныг олдог болох, ончийг олдог болох, дадлагатай болох; ~ **глаз** хараад ухааны нь олдог болох.

НАМЕТАТЬ II шидэх, шидэж оёх; ~ **рукав** ханцуй шидэх.

НАМЁТИТЬ I 1. тэмдэглэх, тэмдэг тавих, зурах, зураас тавих; ~ **на плане** **направленне** дороги төлөвлөгөө зураг дээр замын чигийг тэмдэглэх.

НАМЁТИТЬ II, 1. төлөвлөх; ~ **кого-либо председателем собрания** нэг хүнийг хурлын дарга болгохоор төлөвлөх; 2. төлөвлөх санаатай байх, бодолтой байх; ~ **ремонт на лето** засвар зун хийхээр төлөвлөх; 3. тухайлах, томилох, багцаалж хийх, төсөөлж хийх; ~ **план работы** ажлын төлөвлөгөө тухайлах.

НАМЁТИТЬСЯ I шагаах, овоо хараа тааруулах.

НАМЁТИТЬСЯ II тодрох, илрэх, тодрон гарах, илрэн гарах; **наметилось два течения** хоёр урсгал тодрон гарав.

НАМЁТКА I 1. шидэх, шидэлт; 2. шидэмс.

НАМЁТКА II багцаа, тойм, төсөөлөл; **это пока только** ~ **плана** энэ бол одоохондоо зөвхөн төлөвлөгөөний тойм юм.

НАМЁТЫВАТЬ 1. төлөвлөх; 2. төлөвлөх, санаатай байх, бодолтой байх; 3. тухайлах, тоймлох, багцаалж хийх, төсөөлж хийх.

НАМЕЧАТЬ I тэмдэг тавих, зурах, зураас тавих.

НАМЕЧАТЬ II 1. төлөвлөх; 2. төлөвлөх, санаатай байх, бодолтой байх; 3. тухайлах, тоймлох, багцаалж хийх, төсөөлж хийх.

НАМЕЧАТЬСЯ тодрох, илрэх.

НАМЕШАТЬ холих, хутгах; ~ **изюма в тесто** зуурсан гурилд үзэм холих.

НАМЕШИВАТЬ I зуурах, зуурч бэлдэх, хутгах, багсрах.

НАМЕШИВАТЬ II холих, хутгах.

НАМИ биднаар, манаар.

НАМИНАТЬ 1. элдэх; 2. нухах; 3. гишиглэх; 4. нухах, үрэх, холгох.

НАМИНКА адууны дайр.

НАМОГИЛЬНЫЙ булшны, булш дээрх; ~ **памятник** булш дээрх хөшөө.

НАМОЗОЛИТЬ холгох, эвэр ургуулах; ~ **глаза** нүдний өмнө үргэлж бөртөгнөх, хашраах.

НАМОКАТЬ норох, нэвтрэх, дэвтэх, чийгтэх.

НАМОКНУТЬ норох, нэвтрэх, дэвтэх, чийгтэх; **одежда** **намокла под дождём** хувцас бороонд нэвтрэв.

НАМОЛАЧИВАТЬ цайлгах, цохих, нүдэх, булдах, гишгүүлэх.

НАМОЛОТИТЬ цайлгах, цохих, нүдэх, булдах, гишгүүлэх; ~ **ржи** хөх тариа цайлгах.

НАМОЛЮТЬ I тээрэмдэх, талхлах, татах; ~ **муки** гурил тээрэмдэх.

НАМОЛОТЬ II чалчих, донгосох; ~ **челухи** дэмий донгосох.

НАМОРДНИК хамагч, хошуувч, хоншоовч; **надевать** ~ хамагч зүүх, хошуувч углах.

НАМОРЩИТЬ үрчийлгэх, атируулах; ~ **лоб** духаа атируулах.

НАМОРЩИТЬСЯ 1. духаа атируулах, үрчийх; ~ **от боли** өвдсөндөө үрчийх, 2. үрчийх, хорчийх.

НАМОГАТЬ ороох; ~ **ниток** утас ороох; ~ **на ус** ойндoo хадаж авах.

НАМОТАТЬСЯ I ороогдох, ороолдох.

НАМОТАТЬСЯ II эцэх, цуцах, ядрах.

НАМОТКА 1. ороох; 2. ороосон юм.

НАМОЧИТЬ норгох, дэвтээх, чийглэх.

НАМУДР|ИТЬ цэцэрхэх; **он так ~л, что трудно разобраться** хүн ухааныг нь олоход бэрх болтол цэцэрхчихжээ.

НАМУСОРИТЬ хог болгох, хог буртаг тарих; ~ **в комнате** тасалгаанд хог тарих.

НАМУТИТЬ 1. булингартуулах, булингарт хөдөлгөх; ~ в колодие худаг булингартуулах; 2. үймээн шуугиан гаргах.

НАМУЧИТЬСЯ ихэд зовох, зүдрэх, зовлон эдлэх.

НАМУЫВ элс, усанд угаагдсан газар.

НАМУВАТЬ 1. угаах; 2. шүүх; 3. овоолох, авчрах, угаагдах.

НАМУВКА 1. шүүх; 2. усанд угаагдах, идэгдэх; ~ **плотны** далан усанд идэгдэх.

НАМУВНОЙ усны авчирсан, овоолсон; ~ **слой** усны авчирсан шороо.

НАМУЛИВАТЬ савандах.

НАМУЛИВАТЬСЯ 1. савандах; 2. хөөсрөх.

НАМУЛИТЬ савандах, саван уусгах; ~ **руки** гараа савандах.

НАМУЛИТЬСЯ 1. савандах; 2. хөөсрөх.

НАМУ||ТЬ 1. угаах; ~ **посуды** сав угаах; 2. шүүх, шүүж авах; ~ **золото**го **неску** элс шүүж алт авах; 3. овоолох, авчрах, угаагдах; **река** ~ла **мель** голын ус хайр овоолов.

НАМА||ТЬ 1. элдэх; ~ **кожа** арньс элдэх; 2. нухах; ~ **глины** шавар нухах; 3. гишиглэх; **дети** ~ли **много** **травы** в саду хүүхдүүд цэцэрлэгт зөндөө ногоо гишиглэжээ; ~ **бока** кому-либо хүн зодох алхих.

НАНАЕЦ наиай хүн.

НАНАЙКА нанай эмэгтэй, нанай эхнэр.

НАНАЙСКИЙ нанай, нанайн; ~ **язык** нанай хэл.

НАНЕСЕНИЕ 1. тэмдэглэх, тавих; ~ **на карту** **опознавательных** **знаков** зураг дээр ялгах тэмдэг тавих; 2. учруулах, хүргэх, үзүүлэх; ~ **материального** **ущерба** эд хэрэглэгдэхүүний хохирол учруулах.

НАНЕСИ||ТЬ 1. авчрах; ~ **подарков** бэлэг авчрах; 2. авчирж овоолох, хунгарлуулах; ~ **снегу** цас хунгарлуулах; 3. урсган авчрах, урсган гаргах; **лодку** ~ло **на мель** завийг урсган хайр дээр гаргав; 4. тэмдэглэх, (тэмдэг) тавих; ~ **на карту** **важнейшие** **дороги** зураг дээр хамгийн чухал замуудыг тэмдэглэх; 5. учруулах, хүргэх, үзүүлэх (**хамт хэрэглэсэн нэр үгий нь үйл үг болгоно**); ~ **ущерб** хохирол учруулах; ~ **поражение** ялах; ~ **оскорбление** доромжлох.

НАНЕСТИ II өндөглөх.

НАНИЗАТЬ,

НАНИЗЫВАТЬ хэлхэх; ~ **жемчуг** на **нить** сувд хэлхэх.

НАНИМАТЕЛЬ хөлслөгч, хөлслөн авагч.

НАНИМАТЬ хөлслөх, хөлслөн авах.

НАНИМАТЬСЯ биеэ хөлслөх, хөлслөгдөх, хөлсөөр орох.

НАНОС хагшаас.

НАНОСИТЬ 1. авчрах; 2. авчирж овоолох, хунгарлуулах; 3. урсган авчрах, урсган гаргах; 4. тэмдэглэх, тавих; 5. учруулах, хүргэх, үзүүлэх (**хамт хэрэглэсэн нэр үгий нь үйл үг болгоно**).

НАНОС||НЫЙ хунгарласан, хагшаасан; ~**ая** **земля** хагшаасан шороо.

НАНОХАТЬСЯ ханатал үнэртэх, үнэрийг авч ханах; ~ **цветов** цэцгийн үнэрийг авч ханах.

НАНЯТЬ хөлслөх, хөлслөн авах.

НАНЯТЬСЯ биеэ хөлслөх, хөлслөгдөх, хөлсөөр орох.

НАОБЕЩАТЬ амлах, үг өгөх, их горьдлого төрүүлэх; ~ **целую** **гору** **подарков** уулын чинээ бэлэг амлах.

НАОБОРОТ 1. нөгөө талаас нь, сөөрөг нь, гэдрэг нь; **прочесть** **слово** ~ үг сөөрөг нь унших; 2. тас зөрүү, шал ондоо, бүр өөр; **делать** **все** ~ цөмийг шал ондоо хийх; 3. харин; **он** **не рассердился**, **а** ~, **рассмеялся** тэр (**хүн**) уурласангүй, харин инээд алдав.

НАОБУМ таамгаар; **отвечать** ~ таамгаар хариулах; **делать** ~ таамгаар хийх.

НАОРАТЬ харааж загнах.

НАОТМАШЬ далайж далайж, хүчтэй далайгаад; **ударить** ~ далайж далайж цохих.

НАОТРЕЗ эрс, тас, огт, эрс тэс; **отказаться** ~ тас үгүй гэх эрс татгалзах.

НАОШУПЬ тэмтрэн, барьж; **определить** **матерню** ~ здийг барьж таних.

НАПАДАТЬ унах, орох; **напало** **много** **снега** цас их оров.

НАПАДАТЬ I 1. довтлох, дайрах, халдах; 2. олох, дайралдах; 3. хүрэх.

НАПАДАТЬ II унах, орох.

НАПАДАЮЩИЙ довтлогч.

НАПАДЕНИ||Е 1. довтлох, дайрах, халдах, довтлого, халдлага; **внезапное** ~ гэнэтийн довтлого; **вооруженное** ~ зэвсэгт халдлага; 2. довтлогчид; **центр** ~я гол довтлогчид.

НАПАДК||И зэмлэл, өө сэв эрэх, дайрлага, давшлага; **подвергаться** ~ам дайрлага давшилганд өртөх.

НАПАИВАТЬ I 1. уулгах, услах; 2. шингэх, анхилах.

НАПАИВАТЬ II гагнах.

НАПАЙКА 1. гагнах, гагналт; 2. гагнасан юм.

НАПАКОСТИТЬ 1. балиартуулах, бузарлах, буртаглах; 2. хор хүртэх.

НАПАЛМ өтгөрүүлсэн бензин.

НАПАЛМОВ||ЫЙ өтгөрүүлсэн бензиний, өтгөрүүлсэн бензинт; ~**ые** **бомбы** өтгөрүүлсэн бензинт бөмбөг, шатаах бөмбөг.

НАПАРИТЬ 1. жигнэх 2. (**хөлс гаргахын тул**) ууранд биеэ халаах.

НАПАРНИК хамтрагч; **машинисты** ~и хос машинч.

НАПАРЫВАТЬ адах, урах.

НАПА||СТЬ I 1. довтлох, дайрах, халдах; ~ **на врага** **дайсныг** довтлох; 2. олох, дайралдах; ~ **на след** мөр олох; 2. хүрэх; **на него** ~л **страх** түүний айдас хүрэв.

НАПАСТЬ II унах, орох.

НАПАСТЬ III гай, лай, тотгор, гай тотгор, уршиг.

НАПАХАТЬ,

НАПАХИВАТЬ тагалах.

НАПАЧКАТЬ хиртүүлэх, хир болгох, муухай болгох.

НАПАЯТЬ гагнах.

НАПЕВ **народные** ~ы ардын ая; ~ **песни** дууны ая.

НАПЕВАТЬ 1. дуулах, дуулж өгөх; 2. дуу бичүүлэх; 3. аман дотроо дуулах, гингэнэн дуулах; ~ **песенку** аман дотроо дуу дуулах.

НАПЕВ||НЫЙ яруу, эгшиг сайтай, эгшигт; ~**ые** **стихи** эгшиг сайтай шүлэг.

НАПЕКАТЬ 1. болгох, жигнэх, барих; 2. шарах, халах.

НАПЕРЕБОЙ өрсөлдөн, уралдан; **все** **заговорили** ~ цөм бие биеэсээ өрсөлдөн дугарав.

НАПЕРЕВЕС урагш чиглүүлэн; **держать** **ружьё** ~ буугаа урагш чиглүүлэн барих, буугаа дайсанд авах.

НАПЕРЕГОНК||И уралдан; **пуститься** ~ уралдах.

НАПЕРЕД урьд, урьдаар, урьдаас; **задом** ~ буруу харж, буруу харуулж.

НАПЕРЕКОР 1. зөрж, тэрсэлж; **он** **всегда** **действует** ~ тэр дандаа зөрж байдаг; 2. эсрэг, харш, тэрс; ~ **желаниям** хүслийн эсрэг, хүсэлд харш; ~ **здоровому** **смыслу** эрүүл ухаанд тэрс.

НАПЕРЕРЁЗ өмнүүр, хөндлөн, тосч, амдаж; **побежать** ~ кому-либо хүний өмнүүр гүйх, хүн амдаж гүйх.

НАПЕРЕЧЁТ 1. нэгд нэгэнгүй, ширхэг дараалан, толгой тоолон, хуруу даран; **знать** **всех** ~ цөмийг толгой тоолон мэдэх; 2. тоотой, олонгүй, хуруу дарам; **также** **люди** ~ тийм хүн хуруу дарам.

НАПЁРСТОК хуруувч; **шить с напёрстком** хуруувчтай оёх; с **напёрсток** хуруувчин чинээ.

НАПЕРЧИТЬ поваари хийх; ~ суп шөлөнд поваари хийх.

НАПЕТЬ 1. дуулах, дуулж өгөх; ~ **арно** үглэл дуу дуулж өгөх; 2. дуу бичүүлэх; ~ **пластинку** пьанзанд дуу бичүүлэх.

НАПЕЧАТАТЬ хэвлэх, дарамлах, барлах, нийтлэх.

НАПЕЧАТАТЬСЯ хэвлэгдэх, дарамлагдах, барлагдах, нийтлэгдэх; **рисунки** ~ **лись очень отчётливо** зураг их тод хэвлэгджээ.

НАПЕЧЬ 1. болгох, жигнэх, барих; ~ **хлеба** талх барих; 2. халах, шарагдах; **мне напекло голову на солнце** миний толгой наранд их халав.

НАПИВАТЬСЯ 1. цаигаагаа гаргах, ханатал уух; 2. согтох, согттол уух, ууж согтуурах.

НАПИЛИТЬ хөрөөдөх; ~ **дров на зиму** өвлийн түлээ хөрөөдөх.

НАПИЛЬНИК хуурай; **трёхгранный** ~ гурвалжин хуурай; **круглый** ~ бөөрөнхий хуурай.

НАПИРАТЬ 1. шахах, түрэх; **противник** ~ **л с фланга** дайсан жигүүрээс шахаж байв; 2. шахах, шаардах; **особенно он** ~ **л на необходимость поездки** ялангуяа тэр (*хүн*) явах чухал гэж шаардаж байв.

НАПИСАНИЕ 1. бичих, бичлэг; **двойное** ~ **буквы** «д» «д» үсгийн хоёр янз бичлэг, «д» үсгийг хоёр янз бичих; 2. бичих; **правильное** ~ **слова** үг зөв бичих.

НАПИСАТЬ бичих.

НАПИТАТЬ 1. шингээх, уулгах, чийг татуулах, чийгтүүлэх; 2. идүүлэх, цатгах.

НАПИТАТЬСЯ I 1. шингээх, уух, чийг татах, чийгтэх; **бумага** ~ **лась водой** чайс ус уужээ; 2. **разг.** ~ **до чёртиков** гулдайтлаа архихдаа.

НАПИТАТЬСЯ II гэдэс гарах, цадах.

НАПИТЬ ОЖ унд, ундаа; **прохладительные** ~ **ки** сэрүүн унд; **крепкие** ~ **ки** хатуу унд, архи; **спиртные** ~ **ки** охийн унд, спиртэн унд, архи.

НАПИТЬСЯ I. цаигаагаа гаргах, ханатал уух; 2. согтох, согттол уух, ууж согтох.

НАПИХАТЬ чихэх, гудрах.

НАПИХИВАТЬ чихэх, гудрах.

НАПИЧКАТЬ ангайтал идүүлэх, их идүүлэх.

НАПЛАВАТЬСЯ ханатал самрах, сэлж ханах.

НАПЛАВИТЬ хайлуулах.

НАПЛАВЛЯТЬ хайлуулах.

НАПЛАВНОЙ хөвүүр; ~ **мост** хөвүүр гүүр.

НАПЛАВУ хөвж явахдаа, самарч явахдаа, явуут; **ремонтровать паром** ~ **галт онгоцоо явуут засах.**

НАПЛАКАТЬСЯ 1. ихэд уйлах, ханатал уйлах; ~ **при прощании** хагацахдаа ихэд ухилах; 2. үйлээ үзэх; **наплачется она с ним** тэр (*эмэгтэй*) түүнтэй үйлээ үзнэ.

НАПЛАСТОВАНИЕ 1. давхраастах, үетэх, үетэн тогтох; 2. давхраас; **песчаное** ~ элсэн давхраас.

НАПЛАСТОВАТЬ 1. давхрааслан тавих, давхрааслах, үелэн тавих; 2. үелэх, үе үеэр болгох.

НАПЛАСТОВАТЬСЯ давхраастах, давхрааслан тунах, үетэх, үетэн тогтох.

НАПЛЕВАТЕЛЬСКИЙ тоомсоргүй, доорд үзэх; ~ **о отношение** тоомсоргүй хандах, доорд үзэх хандлага.

НАПЛЕВАТЬ 1. нулимах; 2. эс тоох, үл тоомсорлох; **мне на это** ~ **би үүнийг эс тоолжээ.**

НАПЛЕСКАТЬ цалгиулах, цалгиулан асгах, цацах; ~ **воды** на пол шал дээр ус цацах.

НАПЛЕСКАТЬСЯ цалгих, цалгин асгарах, цацран асгарах.

НАПЛЕСКИВАТЬ цалгиулах, цалгиулан асгах, цацах.

НАПЛЕСТИ 1. гөрөх, сүлжих; ~ **корзинку** сагс сүлжих; 2. худал чалчих.

НАПЛЁЧНЫЙ мөрний, мөр дээрх; ~ **ремень** мөрөвч.

НАПЛОДИТЬ өсгөх, үржүүлэх.

НАПЛОДИТЬСЯ өсөх, үржих.

НАПЛЫВ 1. хаг; ~ **в котле** тогооны хаг; 2. ур; 3. илүү туурай; 4. олноор ирэх, олноор цугларах; ~ **гостей** зочин олноор ирэх.

НАПЛЫВАТЬ,

НАПЛЫТЬ 1. хөвсөөр мөргөх, дайрах; ~ **на камень** хөвсөөр чулуу мөргөх, 2. олноор ирэх, олноор цугларах.

НАПОВАЛ **убить** ~ **дор нь** алах, зогсоогоор алах.

НАПОДОБИЕ адил, мэт, шиг, шуу (*шуу*); **скала** ~ **стены** хэрэм мэт хад.

НАПОЙТЬ 1. уулгах, услах; ~ **ребёнка** молоком хүүхдэд сүү уулгах; 2. шингэх, анхилах, дүүрэн байх; **воздух напоён запахом цветов** агаарт цэцгийн үнэр анхилна.

НАПОКАЗ олны нүдэн дээр, хүнд үзүүлэхээр, олны нүд хуурах гэж; **делать что-либо** ~ **юмыг** нүд хуурах гэж хийх.

НАПОЛЗТЬ 1. мөлхсөөр мөргөх, мөлхсөөр дайрах; ~ **на пень** мөлхсөөр хожуул мөргөх; 2. орох, мөлхөж орох; ~ **ли тараканы** олон жоом оржээ.

НАПОЛНЕНИЕ дүүрэх, дүүргэх.

НАПОЛНИТЬ дүүргэх, дүүртэл хийх, дүүрэх; ~ **комнату** дымом тасалгаанд утаа дүүрэх.

НАПОЛНИТЕЛЬ дүүргүүр.

НАПОЛНИТЬСЯ дүүрэх; **аудитория** ~ **лась** студентами оюутан танхим дүүрвэ.

НАПОЛНЯТЬ дүүргэх, дүүрэн хийх.

НАПОЛНЯТЬСЯ дүүрэх.

НАПОЛОВИНУ хагас, хагасыг; **дом** ~ **пуст** гэрийн хагас хоосон байна; **делать дело** ~ **хэргийнхээ** хагасыг бүтээх.

НАПОМИНАНИЕ сануулах, дурдах, сануулга, дуртгал.

НАПОМНИТЬ 1. сануулах, дурдах; ~ **обещание** амласныг нь сануулах; 2. санагдуулах; он ~ **л мне** **старого товарища** тэр (*хүн*) хуучин нөхрийг минь санагдуулав.

НАПОР 1. түрц, түлхэц, түрэлт, даралт, шахалт; ~ **воды** усны түрц; ~ **подземных вод** газар доорхи усны даралт; 2. эрс зориг; **действовать с** ~ **ом** эрс зоригтой үйлдэх.

НАПОРИСТОСТЬ шургуу байх, даамай зан.

НАПОРИСТЫЙ шургуу, даамай; ~ **человек** шургуу хүн.

НАПОРОТЬ адах, урах; ~ **руку на гвоздь** хадаасанд гараа адах.

НАПОРОТЬСЯ 1. адах, урах; ~ **на гвоздь** хадаасанд адах; 2. гэнэт учрах, дайралдах, орох; ~ **на неприятность** аягүй байдалд гэнэт орох.

НАПОРОШИТЬ бургих, бургиж орох; ~ **ло снегу** цас бургив.

НАПОРТИТЬ 1. эвдэх, муудуулах, гутаах; 2. хор хүргэх, хорлох.

НАПОСЛЕДОК, сүүлд нь, эцэст нь, хожим нь, чингэсээр.

НАПРАВИТЬ 1. чиглүүлэх, зүглүүлэх, хандуулах, залах, харуулах; ~ **основной удар** гол цохилтыг чиглүүлэх; ~ **внимание** анхаарлаа хандуулах; 2. илгээх, явуулах, томилох; ~ **заявление** в суд шүүхэд өргөдөл илгээх; ~ **больного к врачу** өвчтөнийг эмчид явуулах; ~ **на работу** ажилд томилох; 3. хурцлах, билүүдэх, ирлэх, таллах; ~ **бритву** тонгорог ирлэх; 4. залах, эмхлэх; ~ **работу** ажлыг эмхлэх.

НАПРАВИТЬСЯ 1. чиглэх, зүглэх, мордох, одох; ~ **на юг** өмнө зүг одох; 2. эмхрэх, бүтэх.

НАПРАВКА хурцлах, билүүдэх, ирлэх; ~ **бритвы** тонгорог хурцлах.

НАПРАВЛЕНИЕ E 1. чиглэх, зүглэх, одох; 2. зүг, чиг; **во всех** ~ **ях** зүг бүрд, зүг бүхэнд; 3. чиглэл, зам; 4. фронтын хэсэг,

чиглэл; 5. чиглэл, бүлэглэл; **литературные** -я утга зохиолын чиглэл; 6. томилолтын бичиг; **вручить** ~ томилолтын бичиг гардуулах.

НАПРАВЛЕННОСТЬ зорилгын чиглэл; **идейная** ~ үзэл саанааны зорилгын чиглэл.

НАПРАВЛЯТЬ 1. чиглүүлэх, зүглүүлэх, хандуулах, залах, харуулах; 2. илгээх, явуулах, томилох; 3. хурцлах, билүүдэх, ирлэх, таллах; 4. залах, эмхлэх.

НАПРАВЛЯТЬСЯ 1. чиглэх, зүглэх, одох, мордох; 2. эмхрэх, бүтэх.

НАПРАВО баруун тийш, баруунш, өрнө тийш, баруунтаа; **вернуть** ~ баруун тийш эргэх; ~ **от дома** байшингийн баруунтаа, гэрийн баруунтаа.

НАПРАКТИКОВАТЬСЯ туршлага олох, дадлага олох.

НАПРАСЛИН||А гүтгэх, гүжирдэх, гөрдөх; **известн** ~у на кого-либо хүнийг гүтгэх.

НАПРАСНО хий, дэмий, хоосон, талаар.

НАПРАСНИЙ 1. дэмий, хоосон, үргүй; ~**ые усилия** хоосон зүтгэл; ~ **труд** дэмий ажил, үргүй ажил; ~**ые хлопоты** дэмий төвөг; 2. дэмий, хоосон, үндэсгүй, хэрэггүй; ~ **страх** дэмий айх.

НАПРАШИВА|ТЬСЯ 1. эрэх, сануулах, гэх, гэсэн байдалтай байх; 2. гарах, мэдэгдэх; **выводы** ~ются самн собой дүгнэлт нь өөрөө гарч байна.

НАПРИМЕР жишээлбэл, үлгэрлэвэл; **был**, ~, **такой случай** жишээлбэл, ийм явдал болсон юм.

НАПРОКАЗИТЬ,

НАПРОКАЗНИЧАТЬ дүрсгүйтэх, томоогүйтэх.

НАПРОКАТ түр хөлсөөр; **брать пнанино** ~ төгөлдөр хуур хөгжим түр хөлсөөр авах.

НАПРОЛЁТ турш, туж, тужжин; **он и не спал всю ночь** ~ тэр хоёр шөнөжин унтаагүй.

НАПРОЛЮМ 1. шууд дайран, шууд цохин, шууд татан; 2. зориг мэдэн, зол мэдэг гээд; **действовать** ~ зориг мэдэн үйлдэх.

НАПРОПАЛЮ ухаан жоолоогүй, сэхээ намаагүй; **веселиться** ~ сэхээ намаагүй цэнгэх.

НАПРОРОЧИТЬ зөгнөх, совин татах, ёрлох; ~ **гибель кому-либо** хүний үхэхийг ёрлох.

НАПРОСИТЬСЯ 1. эрэх, сануулах, гэх, гэсэн байдал үзүүлэх; ~ **в гости** зочлохыг сануулах, зочлох гэх; ~ **на комплмент** магтуулах гэсэн байдал үзүүлэх.

НАПРОТИВ I 1. урд, эсрэг харж, өмнө талд, нөгөөтээ; **сидеть** ~ урд нь суух, урдаас харж суух; **он живёт** ~ тэр (*хүн*) эсрэг талд суудаг; 2. эсрэг, огт өөр, шал ондоо, урвуу, 3. үгүй, харин, байтугай, харин; **здесь плохо?** — **напротив**, **хорошо** энд барагтайхан уу? — үгүй харин зүгээр.

НАПРОТИВ II урд, өмнө; ~ **дома** байшингийн урд.

НАПРУЖИТЬ чангалах, хүчлэх, зангируулах; ~ **мускулы** булчин чаигалах, зангируулах.

НАПРУЖИТЬСЯ чангарах, зангирах; **мускулы** **напружились** булчин чангарав.

НАПРЯГ *разг.* хүнд байдал ядаргаа.

НАПРЯГАТЬ 1. чангаруулах, зангидах; ~ **мышцы** булчин зангидах; 2. шавхах, хүчирлэх, хурцатгах, сонор болгох, ширтэх; ~ **все силы** бүх хүчээ шавхах; ~ **зрение** ширтэн харах; ~ **слух** чихээ сонор болгох.

НАПРЯГАТЬСЯ 1. чангарах, зангирах; 2. хүчирлэх, хүчээ зангидах, чадал гаргах.

НАПРЯЖЕНИ|Е 1. хүчирлэх, хүч гаргах; 2. сонор болгох, хурцатгах, их анхаарах; **елушать с** ~ем их анхааралтай соисох; 3. бэрхтэй байх, түгшүүртэй байх; 4. хүчдэл; **ток высокого -я** өндөр хүчдэлийн гүйдэл; ~ **переменное** хувьсах хүчдэл; ~ **уеловное** томьёолсон хүчдэл.

НАПРЯЖЁННО хүчирлэн, хүч гарган; ~ **работать** хүчирлэн ажиллах.

НАПРЯЖЁННОСТЬ чангарах, бэрх болох, төвөгтэй болох, түгшүүртэй болох; ~ **положения** байдал түгшүүртэй байх, түгшүүртэй байдал.

НАПРЯЖЁН|ИЙ 1. чадал гаргах, хүч гаргах, хүчирлэх, хүч зангидах; ~**ая работа** хүч гаргах ажил; 2. хүчилсэн, хүчээр гаргасан; ~ **смех** хүчээр инээх; 3. бэрхтэй, төвөгтэй, түгшүүртэй, муудалцах; ~**ые взаимоотношения** хоорондоо муудалцах.

НАПРЯМ|ИК 1. эгц, шууд, шулуун, цэх явах; 2. шулуун, шууд; **сказать** ~ шулуун хэлэх.

НАПРЯСТЬ ээрэх; ~ **льну** маалинга ээрэх.

НАПРЯЧЬ 1. чангаруулах, зангидах; 2. шавхах, хүчирлэх, хурцатгах, сонор болгох, ширтэх.

НАПРЯЧЬСЯ 1. чангарах, зангирах; 2. хүчирлэх, хүчээ зангидах, чадлаа гаргах.

НАПУГАТЬ айлгах, цочоох, үргээх.

НАПУГАТЬСЯ айх, цочих, үргэх.

НАПУДРИТЬ оодох, оо тавих, оо түрхэх.

НАПУДРИТЬСЯ нүүрээ оодох, нүүртээ оо тавих, нүүртээ оо түрхэх.

НАПУСКАТЬ 1. тавих, хийх, оруулах, дүүргэх; 2. дүр үзүүлэх, байдал гаргах; 3. тухирах, тавих.

НАПУСКАТЬСЯ зандрах, хараах, дайрах.

НАПУСКН|ЮЙ нүд хуурсан, дүр үзүүлсэн, хуурамч; ~**ая важность** ихэмсэг дүр үзүүлэх.

НАПУСТИТЬ, 1. тавих, хийх, оруулах, дүүргэх; ~ **воды в ванну** онгоцонд ус хийх, ус тавих; ~ **дым в комнату** тасалгаанд утаа оруулах; 2. дүр үзүүлэх, байдал гаргах; ~ **на себя важность** ихэмсэг дүр үзүүлэх; 3. турхирах, тавих; ~ **собак на зверя** анд нохой тухирах; ~ **страху на кого-либо** хүнийг ихэд айлгах.

НАПУСТИТЬСЯ зандрах, харааж дайрах.

НАПУТАТЬ 1. ээдрээх, орооцолдуулах; 2. хутгах, будлиантуулах; ~ **в подчётках** тоолохдоо будлиантуулах.

НАПУТСТВЕН|ИЙ мордоход захисан, явахад нь ерөөсөн, үдсэн; ~**ое слово** мордоход захисан үг.

НАПУТСТВИЕ үдэх ерөөл, үдэх захиа.

НАПУТСТВОВАТЬ мордоход захих, үдэх ерөөл хэлэх.

НАПУХАТЬ хавдах, хөөх.

НАПЫЖИТЬСЯ 1. хүчирлэх; 2. маадайх, маадгар байх.

НАПЫЛИТЬ 1. тоос бужигнуулах, тоос дэгдээх; 2. тоос болгох.

НАПЫЩЕННОСТЬ 1. маадгар зан, подгор байдал, маадайх, подоих; 2. гоёмсоглосон үг.

НАПЫЩЕННЫЙ 1. маадгар, подгор; ~ **вид** маадгар байдал; 2. гоёмсоглосон, гоёмсоглосон үгтэй; ~ **стиль** гоёмсоглосон найруулга.

НАПЯЛИВАТЬ,

НАПЯЛИТЬ, 1. чихэж өмсөх, чуу гэж багтаах; ~ **сапогн** гутлаа чуу гэж багтаах; 2. эвгүй хувцас өмсөх, таараагүй хувцаслах.

НАРАБОТАТЬ 1. хийх; 2. ажиллаж олох.

НАРАВНЁ 1. чацуу, тэнцүү, адил; ~ **с крышей** дома байшингийн дээвэртэй чацуу; 2. адил, тэгш.

НАРАДОВАТЬСЯ баясаж ханах, баярлаж ханах; **не могу** ~ **на детей** хүүхдээ харан баясаж ханахгүй байна.

НАРАСПАШКУ энгэр задгай, заам задгай, энгэр заам задгай; **идти в пальто** ~ пальтоныхоо энгэр заам задгай явах; **душа** ~ цагаан санаа, юмаа нуудаггүй.

НАРАСПЕВ гиншин, гингэнэн; **читать** ~ гингэнэн унших.

НАРАСТАНИЕ 1. өрнөлт, өрнөх; 2. өсөх, нэмэх, үржих; 3. ургах.

НАРАСТАТЬ ургах.

НАРАСТИ 1. ургах; **мох нарос на камнях** чулуун дээр хөвд ургажээ; 2. өсөж, нэмэх; **наросли проценты хүү өсөв**; 3. өрнөх; **волнение наросло үймээн өрнөв**.

НАРАСТИТЬ 1. ургуулах; **~ новую кожу шинэ арьс ургуулах**; 2. залгах, нэмэх; **~ канат татлага залгах**.

НАРАСХВАТ булаалдан, өрсөлдөн; **покупают ~ булаалдан авч байна**.

НАРАЩЕНИЕ, **НАРАЩИВАНИЕ** улам их болгох, улам нэмэгдүүлэх; **~ сил хүчээ улам нэмэгдүүлэх**.

НАРАЩИВАТЬ 1. ургуулах; 2. залгах, нэмэх.

НАРВАЛ далайн хирс.

НАРВАТЬ I 1. түүх, зулгаах; **~ циегов цэцэг түүх**; 2. урах, тасдах; **~ бумага цаас урж хаях**.

НАРВАТЬ II хувилах, буглах, идээлэх; **~ло палец хуруу идээлэв**.

НАРВАТЬСЯ аргагүй дайралдчих, мөргөлдчих, дээр орчих; **~ на исприятность эвгүй юмтай аргагүй дайралдчих**.

НАРЕЗ гурви, ховил, хэрчлээ; **винтовой ~ шургийн ховил, шургийн эрэг**.

НАРЕЗАТЬ I огтлох, зүсэх, хэрчих, хөшиглөх; **~ хлеба талх зүсэх**; **~ сало ломтиками өөх хөшиглөх**; 2. гурви гаргах, ховил гаргах, хэрчлээ хийх, эрэг гаргах; **~ винт эрэг гаргах**; 3. тасалж өгөх, хувааж өгөх.

НАРЕЗКА I тасалж өгөх, хувааж өгөх; 2. эрэг шургийн говил; **~ винта стерлась шургийн эрэг элчихжээ**.

НАРЕЗНОЙ гурвитай, ховилтой, хэрчээтэй, эрэгтэй; **~ ствол ховилтой гол төмөр**.

НАРЕЗЫВАТЬ I огтлох, зүсэх, хэрчих, хөшиглөх; 2. гурви гаргах, ховил гаргах, хэрчлээ хийх, эрэг гаргах; 3. тасалж өгөх, хувааж өгөх.

НАРЕКАНИЕ ээмлэл, донгодлого; **вызвать ~я донгодуулах**.

НАРЕЧЕННЫЙ ёст, хувьт, тавилант, болзорт.

НАРЕЧИЕ I аялгуу; **северновеликорусское ~ хойт орос аялгуу**.

НАРЕЧИЕ II дайвар үг.

НАРЕЧНЫЙ дайвар үгийн, дайвар үгт.

НАРЗАН нарзан (*рашаан*).

НАРЗАННЫЙ нарзаны, нарзант; **~ источник нарзаны булаг**.

НАРИСОВАТЬ I зурах; 2. дүрслэн үзүүлэх, дүрийг харуулах.

НАРИСОВАТЬСЯ разг. харагдах хүрч ирэх.

НАРИЦАТЕЛЬНЫЙ нэрийтгэл; **~ое имя нэрийтгэл нэр**; **~ая стоимость нэрийтгэл өртөг, заасан өртөг**.

НАРКОЗ наркоз, бадайруулах, мэдээ алдуулах.

НАРКОМ (*народный комиссар*) ардын комиссар.

НАРКОМАН мансуурагч.

НАРКОМАТ (*народный комиссариат*) ардын комиссарын яам.

НАРКОТИК I наркотик (*мэдээ алдуулах, унтуулах бодис*), 2. хар тамхи.

НАРКОТИЧЕСКИЙ наркотик, наркотиктай; **~ое вещество наркотик бодис**; **~ие растения наркотиктай ургамал**.

НАРОД I ард, ард түмэн; 2. үндэстэн, ард түмэн; **великий русский ~ их оросын ард түмэн, их орос үндэстэн**; **выходцы из ~а ардын дундаас гарагсад**; 3. хүн, улс; **на собрании было много ~у хүрэлд олон хүн байв**.

НАРОДИТЬ төрүүлэх, гаргах; **~ много детей олон хүүхэд төрүүлэх**.

НАРОДИТЬСЯ I төрөх, гарах; **сын ~лся хүү төрөв**; 2. бий болох; **~лись новые отрасли промышленности үйлдвэрийн шинэ салбар бий болов**.

НАРОДНИК народник (*народник үзэлтэн; народник хөдөлгөөнд оролцогч*).

НАРОДНИЧЕСТВО народник үзэл, народник хөдөлгөөн (*тариачны хүй нэгдлийг сайшаан магтаж ажилчнн ангийн*

удирдах үүргийг үгүйсгэдэг байсан 19 дүгээр зууны хоёрдугаар хагасын оросын жижиг хөрөнгөтний сэхээтний нийгэм улс төрийн хөдөлгөөн).

НАРОДНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКИЙ ардын ардчилсаи; **~ строй ардын ардчилсан байгуулал**.

НАРОДНОСТЬ 1. ястан; **~и Востока дорно зүгийн ястнууд**; 2. ардач чанар; **~ советской литературы Зөвлөлтийн утга зохиолын ардач чанар**.

НАРОДНОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ улс ардын аж ахуйн; **~ план улс ардын аж ахуйн төлөвлөгөө**.

НАРОДНЫЙ I ардын, ард түмний; **~ое хозяйство ардын аж ахуй**; **~ое имущество ардын хөрөнгө**; **~ая республика бүгд найрамдах ард улс**; **~ая демократия ардын ардчилал**; **~ учитель ардын багш**; **~ые массы өргөн олон ард түмэн**; 2. улс ардын, ардын; 3. ардын чанартай; **поэзия Пушкина ~а Пушкины яруу найраг ардын чанартай**.

НАРОДОВЕДЕНИЕ угсаатны зүй.

НАРОДОВОЛЕЦ «Ардын зориг» гэдэг нууц народник байгууллагын гишүүн.

НАРОДОНАСЕЛЕНИЕ хүн ам; **увеличение ~я хүн ам өсөх**.

НАРОЖДАТЬСЯ I төрөх, гарах; 2. бий болох.

НАРОЖДЕНИЕ төрөх, бий болох, төрөлт; **~ нового шинэ юм бий болох**.

НАРОСТ I ур, ашиг, булуу; **~ на стволе дерева модны ур**; 2. хаг, өнгөр, ээрмэг; **образовался ~ на стенках котла тогоо хагтав**.

НАРОЧИТ 1. санаатай, зориуд; **~ая невнимательность зориуд хайхрахгүй байв**.

НАРОЧНО I зориуд, зориогоор, санаатайгаар, хэрэг болгож; **я ~ пришёл, чтобы предупредить вас танд мэдэгдэх гэж би зориуд ирлээ**; 2. тоглож, тоглоом болгон; **~ это сказал, вы не сердитесь та бүү уурла, би тоглож хэлсэн юм**.

НАРОЧНЫЙ зарлага, элч.

НАРСУД ардын шүүх (*народный суд*).

НАРТЫ наарт чарга.

НАРУБАТЬ, **НАРУБИТЬ** хагалах, цавчих, огтлох, хэрчих, хөшиглөх; **~ дров түлээ хагалах**; **~ капусту байцаа хэрчих, байцаа хөшиглөх**.

НАРУЖНО гаднаас, гаднаа, гадаад талаараа, гадаад байдлаараа, царайгаараа, царай зүс нь.

НАРУЖНОСТЬ царай, зүс, гадаад үзэгдэл, өнгө зүс, царай зүс; **приятная ~ аятай царай**; **обманчивая ~ хуурамч царай, хуурамч дүр**.

НАРУЖНЫЙ I 1. гадаад, гаднахь, гадаа, гадар, гадар өнгөний; **~ вид дома байшингийн гадаад байдал**; **~ое лекарство гадар өнгөний эм**; 2. өнгөний, гаднын, өнгөндөө, гаднаа; **~ое спокойствие өнгөндөө амгалан байх**.

НАРУЖУ гадагш, гадаа; **выйти ~ гадаа гарах**; **шуба мехом ~ үсийг нь урвуулсан дээл**.

НАРУКАВНИК ханцуйвч.

НАРУКАВНЫЙ ханцуйн, ханцуй дээрх; **~ знак ханцуй дээрх тэмдэг**.

НАРУКУ ашигтай, дөхөмтэй, тустай, хэрэгтэй; **это мне ~ энэ над ашигтай**.

НАРУМЯНИВАТЬ улайлгах.

НАРУМЯНИТЬ I улайлгах; 2. улаанаар будах, энгэсэг тавих.

НАРУМЯНИТЬСЯ хацраа будах, нүүртээ энгэсэг тавих, энгэсэгдэх.

НАРУЧНИКИ гав.

НАРУШАТЬ I алдуулах, алдагдуулах, таслах; 2. зөрчих, тэрслэх, гажих, давах, няцах, буцах.

НАРУШАТЬСЯ алдагдах, тасрах.

НАРУШЕНИЕ зөрчих, зөрчилт; ~ **договора** гэрээ зөрчих.

НАРУШИТЕЛЬ зөрчигч, эвдэгч, давагч; ~ **общественного порядка** нийтийн дэглэм эвдэгч; ~ **границы** хил зөрчигч.

НАРУШИТЬ I. алдуулах, алдагдуулах, таслах; ~ **покой** амгаланг алдагдуулах; ~ **сон** иойр таслах; 2. зөрчих, тэрслэх, гажих, давах, няцах, буцах; ~ **общественный порядок** нийтийн дэглэм тэрслэх, нийтийн дэглэм эвдэх; ~ **закон** хууль зөрчих; ~ **границу** хил давах; ~ **обещание** амласнаа няцах.

НАРУШИТЬСЯ алдагдах, тасрах; **сон** **нарушился** ноёр тасрав.

НАРЫ ханз,спать на нарах ханзан дээр унтах.

НАРЫВ идээрлэсэн газар, бугшсан хавдар, хувилдас.

НАРЫВАТЬ I 1. түүх, зулгаах; 2. урах, таслах.

НАРЫВАТЬ II хувилах, буглах, идээрлэх.

НАРЫВНОЙ идээр хөхүүлэх; ~ **пластырь** гоюу.

НАРЫТЬ ухах, малтах; ~ **канав** суваг ухах; ~ **картофеля** төмс малтах.

НАРЯД I гоёл, гоёлын хувцас; **смешной** ~ ннээдэмтэй хувцас.

НАРЯД II 1. цохдос, нариад; ~ **на уголь** нүүрс авах цохдос; 2. жижүүр, нариад, жижүүрлэх, нариадлах; **внутренний** ~ дотор жижүүр.

НАРЯДИТЬ I гоёх, чимэх, гоюулах, гоё хувцаслах, өмсүүлэх.

НАРЯДИТЬ II илгээх, томилох, томилон явуулах; ~ **в караул** харуулд томилох; ~ **подводы за лесом** хөсөг модонд илгээх.

НАРЯДИТЬСЯ гоёх, гангалах, гоё хувцаслах, өмсөх; ~, **как на бал** наадамд очих мэт гоёх; ~ **в маскарадный костюм** багт иаадмын хувцас өмсөх.

НАРЯДНО гоё, ганган, гоёмсог; ~ **одеваться** гоё хувцаслах.

НАРЯДНИЙ I. гоё, ганган, гоёмсог; ~**ая** **девушка** гоё хүүхэн; 2. гоёмсог, гоё, сайхан, ганган; ~**ое** **платье** гоёмсог хувцас.

НАРЯДУ зэрэгцээгээр, хажуугаар, хамт; ~ **со** **взрослыми** томчуудын зэрэгцээгээр, насанд хүрэгсдийн хамт.

НАРЯДЧИК даамал.

НАРЯЖАТЬ I гоёх, чимэх, гоюулах, гоё хувцаслуулах, өмсөх.

НАРЯЖАТЬ II илгээх, томилох, томилон явуулах.

НАРЯЖАТЬСЯ гоёх, гангалах, гоё хувцаслах, өмсөх.

НАС бидний, биднийг, мань, маньг; **у** ~ бидэнд, манд, биднээс; **у** ~ **нет** **квартиры** бид гэргүй, бид байргүй; **он говорит о** ~ тэр бидний тухай ярьж байна, тэр биднийг хэлж байна.

НАСАДИТЬ I хатгах, углах, суулгах; ~ **червяка на крючок** дэгээд хорхой хатгах; ~ **топор на топорнице** сүхэнд иш углах, сүх ишлэх.

НАСАДИТЬ II 1. суулгах, оруулах; ~ **людей в вагон** вагонд хүн суулгах; 2. суулгах, тарих; ~ **топoley** улнангар тарих; ~ **смородины** үхрийн нүд суулгах.

НАСАДКА 1. суулгах; 2. илбээс.

НАСАЖАТЬ 1. суулгах, оруулах; 2. суулгах, тарих.

НАСАЖДАТЬ дэлгэрүүлэх, нэвтрүүлэх, заншуулах; ~ **грамотность** бичиг үсэг дэлгэрүүлэх; ~ **новую технику** шинэ техник нэвтрүүлэх.

НАСАЖДЕНИЕ I. дэлгэрүүлэх, нэвтрүүлэх, заншуулах; ~ **просвещения** гэгээрэл дэлгэрүүлэх.

НАСАЖДЕНИИ II 1. суулгах, тарих, тарилга; 2. таримал мод, ургамал; **зеленые** ~**я** ногоон таримал мод.

НАСАЖИВАТЬ I 1. суулгах, оруулах; 2. суулгах, тарих.

НАСАЖИВАТЬ II хатгах, углах, суулгах.

НАСВИСТЫВАТЬ исгэрэх.

НАСЕВАТЬ 1. тарих; 2. шигших.

НАСЕДАТЬ 1. суух, гунах, дарах, тогтох; 2. түрэх, хаших.

НАСЕДКА өндөг дарсан тахиа.

НАСЕКАТЬ 1. хэрчээс гаргах, сийлэх; 2. ир гаргах; 3. хөшиглөх, хэрчих.

НАСЕКОМОЕ шавьж, хорхой, хорхой шавьж.

НАСЕКОМОЯДНИЙ шавьж тэжээлт; ~**ое** **животное** шавьж тэжээлт амьтан.

НАСЕЛЕНИЕ 1. хүн ам; **городское** ~ хотын хүн ам; **сельское** ~ хөдөө тосгоны хүн ам; **самостоятельное** ~ ажлын чадвар бүхий хүн ам; 2. хүн амтай болгох, хүнтэй болгох, хүн суулгах.

НАСЕЛЕННОСТЬ хүн амын тоо, хүн амын олон цөөн, хүн амын нягт сийрэг.

НАСЕЛЕННИЙ хүн олонтой; ~**ая** **квартира** хүн олонтой байр; ~ **пункт** суурин газар.

НАСЕЛИТЬ хүн амтай болгох, хүнтэй болгох, хүн суулгах, нутагшуулах; ~ **край** орон нутагт хүн суулгах.

НАСЕЛЯТЬ 1. хүн амтай болгох, хүнтэй болгох, хүн суулгах, нутагшуулах; 2. нутаглах, суух, оршин суух; **Среднюю Азию** ~**ют** **многие народы** Дундат Азид олон үндэстэн оршин сууна.

НАСЕСТ хонуур (*тахианы сууж хонодог хөндлөвч мод*).

НАСЕСТЬ I суух, багтан орох.

НАСЕ|СТЬ II 1. суух, гунах, дарах, тогтох; ~**ла** **пыль** тоос дарав; 2. түрэх, хаших; ~ **на противника** дайсныг түрэх.

НАСЕЧ|А 1. хэрчлээс гаргах, сийлэх, хээлэх; 2. хээ, сийлбэр; **ружьё** с золотой ~**ой** алтан сийлбэртэй буу.

НАСЕЧЬ 1. хэрчлээс гаргах, сийлэх; ~ **метки на бревнах** гуалинд тэмдэг сийлэх; 2. ир гаргах; ~ **напильник** хуурай ирлэх; 3. хөшиглөх, хэрчих; ~ **капусты** байцаа хөшиглөх.

НАСЕЯТЬ 1. тарих; ~ **пшеницу** буудай тарих; 2. шигших; ~ **муки** гурил шигших.

НАСИДЕТЬ өндөг дарах.

НАСИЛИ|Е 1. хүч хэрэглэх, хар хүчээр хийх, хүчирхэх; **следы** ~**я** **на теле** биед нь хүч хэрэглэсний ор мөр; 2. хүчирхэх, хүчирхийлэх, хүчлэх, хүч хэрэглэх, албадах; **применить** ~ хүч хэрэглэх, хүчирхэх.

НАСИЛОВАТЬ 1. хүчирхэх, хүчирхнйлэх, хүчлэх, албадах; ~ **чью-либо** **волю** дургүй хүнийг албадах; 2. хүчирхэх, хүчирхийлэх, хүчирхэн явалдах.

НАСИЛУ арай хийж, чуу гэж, арай мурий, арай чамай; ~ **его** **добудился** арай чарай сэрээв; ~ **поднял** арай гэж өргөв.

НАСИЛЬНИК хүчирхэгч, түрэмгийлэгч; **фашистские** **насильники** фашист түрэмгийлэгчид.

НАСИЛЬНО хүчээр, албаар, баалж; ~ **увезли** хүчээр аваачив.

НАСИЛЬСТВЕННИ|ЙИ хүчээр хийсэн, хүчээр гүйцэтгэсэн, албадан явуулсан; ~**ая** **смерть** цаг бусын үхэл.

НАСКАКАТЬ 1. харайн дайрах, мөргөх; 2. давхих, давхин ирэх.

НАСКАКИВАТЬ харайн дайрах, мөргөх.

НАСКВОЗЬ 1. нэвт, шувт, цоо; **валенки** **промокли** ~ эсгий гутал нэвт иоров; 2. огт, бүрмөсөн; ~ **лживое** **заявление** бүрмөсөн худал мэдэгдэл; **видеть кого-либо** ~ нэвт харах, дотор нь орсон шиг мэдэх.

НАСКОК гэнэтийн дайралт, уулга; **с** ~**а** **делать что-либо** явуут хийх, морин дэл дээрээс хийх.

НАСКОЛКО 1. хир, хир зэрэг, хичнээн, хэдий чинээ; ~ **это** **верно?** Энэ хир зөв вэ?; 2. хичнээн, ямар, (*заримдаа үгчлэн орчуулагдахгүй*); ~ **здесь** **лучше!** энд ямар сайхан юм бэ?

НАСКОРО яаран, санд мэнд, яаруу; ~ **написанная** **статья** санд мэнд бичсэн өгүүлэл; ~ **пообедать** яаран хооллоод гарах.

НАСКОЧИТЬ харайн дайрах, мөргөх.

НАСКРЕСТИ 1. савардан цуглуулах; 2. арай чамай цуглуулах.

НАСКУЧИ|ТЬ залхуутай болгох, залхуу хүргэх, хашраах, залхаах, хашрах, залхуурах; **дождь** **всем** ~**л** бороо бүгдийг залхаав.

НАСЛАДИТЬСЯ цэнгэх, жаргах, цэнгэл хийх, жаргал эдлэх, бах ханах, бахдах.

НАСЛАЖДАТЬСЯ цэнгэх, жаргах, цэнгэл хийх, жаргал эдлэх, бах ханах, бахдах; ~ **музыкой** хөгжим чагнаж цэигэх.

НАСЛАЖДЕНИЕ жаргалан, жаргал, цэнгэл, жаргах, цэнгэх, бах ханах, бахдах; **слушать с** ~м бахдан сонсох.

НАСЛАИВАТЬ 1. давхарлан тавих, давхарлах, үелэн тавих, давхарлан наах; 2. үетүүлэх, үетүүлэн хийх, давхарлан хийх, далан давхар болгох; 3. үелэх, үе үеэр болгох, үелэн салгах, хуулах.

НАСЛАИВАТЬСЯ давхраатах, үетэх.

НАСЛЕДИЕ культурное ~ соёлын өв; **литературное** ~ утга зохиолын өв; **идейное** ~ революционных демократов хувьсгалч ардчилсан үзэлтнүүдийн үлдээсэн үзэл суртлын өв.

НАСЛЕДИТЬ мөр үлдээх, мөр гаргах, гишгэлж муухай болгох; ~ **на полу** шал дээр мөр үлдээх.

НАСЛЕДНИК 1. голомт залгамжлагч, өв залгамжлагч, угсаа залгагч; 2. залгамжлагч; ~и революционных традиций хувьсгалт уламжлалыг залгамжлагчид.

НАСЛЕДНЫЙ угсаа залгамжлах, ширээ залгамжлах; ~ **принц** хун тайж, ширээ залгамжлах агь, жонон.

НАСЛЕДОВАНИЕ залгамжлах, өв залгамжлах, угсаа залгамжлах; **право** ~я өв залгамжлах эрх.

НАСЛЕДОВАТЬ 1. залгамжлах, өвлөх; ~ **имуществу** хөрөнгө өвлөх, өв залгамжлах; ~ **лучшие традиции** эрхэм уламжлалыг залгамжлах; 2. өв залгамжлах, өвлөх эрхтэй байх; **сын наследует отцу** хүү нь эцгийн өвийг залгамжилна.

НАСЛЕДСТВЕННОСТЬ удамшил, удам; **Мичуринское учение** о ~и удамшлын тухай Мичурины сургаал.

НАСЛЕДСТВЕННЫЙ 1. өв, өвийн, өвлөх, өв залгамжлах; ~ое **имущество** өв хөрөнгө; 2. удмын, удам дагах, удамшлын, удамшсан; ~ые **болезни** удмын өвчин, удам дагасан өвчин.

НАСЛЕДСТВО 1. өв, өв хөрөнгө; **культурное** ~ соёлын өв; 3. өвлөх, өв залгамжлах; **право наследствия** өвлөх эрх.

НАСЛОЕНИЕ 1. давхарлах, үетэх; 2. давхраа; **песчаное** ~ давхраа элс; 3. хожмын зүйл, хөндлөнгийн юм, хожмын шинж.

НАСЛОИТЬ 1. давхарлан тавих, давхарлах, үелэн тавих, давхарлан наах; ~ **резину** эрзээн давхарлан наах; 2. үетүүлэх, үетүүлэн хийх, давхарлан хийх, далан давхар болгох; ~ **тесто** зуурсан гурил үеэр болгох, үелэн салгах, хуулах; ~ **слиудо** гялтгануур үелэн хуулах.

НАСЛОИТЬСЯ давхраатах, үетэх.

НАСЛУШАТЬСЯ сонсож ханах, цадтал дуулах, чагнаж ханах; ~ **разных новостей** элдэв сонин сонсож ханах.

НАСЛЫШАТЬСЯ олон юм сонсох, их дуулах.

НАСАМРКУ илти ~, **пойти** ~ балрах; **всё пошло** ~ бүр балрав.

НАСМЕРТЬ үхтэл, алан; **разбиться** ~ үхтлээ бэртэх; **сразить пулей** ~ буудаж алах; **испугать** ~ үхтэл нь айлгах, сүнсний нь зайтгал айлгах; **стоять** ~ нэг нэгийгээ үзэх; **амь өрсөн** тулалдах.

НАСМЕХ инээдэм, тоглоом, наадам; **поднять кого-либо** ~ хүнийг инээдэм болгох; **сказать** ~ тоглоом болгон хэлэх.

НАСМЕХАТЬСЯ шоолох, элэглэх, инээдэм болгох, дооглох, элэг барих.

НАСМЕШИТЬ инээлгэх, инээд хүргэх.

НАСМЕШКА элэг доог, тоглоом тохуу, шоо; **сказать что-либо в** ~у дооглож юм хэлэх; **подвергаться** ~ам элэг доог болох, дооглуулах.

НАСМЕШЛИВОСТЬ шооч зан, шог зан.

НАСМЕШЛИВЫЙ 1. доогтой, элэглэсэн, элэг барьсан, элэг доог хийсэн, инээд шоодтой, ~ая **улыбка** доогтой инээд; 2. шооч, шогч; ~ **человек** шогч хүн.

НАСМЁШНИК шооч хүн, шогч хүн.

НАСМЕЯТЬСЯ 1. хаятал инээх, инээж ханан; 2. элэглэх, дооглох, наадам болгох, доог хийх; ~ **над чьими-либо чувствами** хүний сэтгэлийг наадам болгох.

НАСМОЛИТЬ давирхайдах; ~ **веревку** татлага давирхайдах.

НАСМОРК шуухинаа, хамрын ханиад, хамар тагжрах, хамар битүүрэх; **хронический** ~ архаг хамрын ханиад; **получить** ~ хамрын шуухинаа хүрэх.

НАСМОТРЕТЬСЯ 1. олон үзэх, үзэж үзчихэх; ~ **новых картин** шинэ кинонуудыг үзэж үзчихэх; 2. харж ханах, ханатал харах; **смотреть, не посмотрюся** хараад хараад ханахгүй байна.

НАСОЛИТЬ 1. давслах, давсанд дарах; ~ **огурцов** өргөст хэмх давслах; 2. давс их хийх, их давслах, давс ихдүүлэх; ~ **суп** шөлөнд давс их хийх; 3. гэм хийх, хорлох, төвөг удах.

НАСОРИТЬ хог тарих, хог шороо татах.

НАСОС I хөөрөг, хагшаа; **нагнетательный** ~ шахах хөөрөг; **поршневой** ~ бүлэх хөөрөг; **пожарный** ~ түймрийн хөөрөг.

НАСОС II тагнайтах, тагнайн хавдар.

НАСОСАТЬСЯ, **цадтал** хөхөх, хөхөж ханах; **ребёнок насосался** молока хүүхэд сүүгээ хөхөж ханав.

НАСОСН|ЫЙ хөөргийн, сордог; ~ая **машина** сордог машина.

НАСОХ|НУТЬ барилдан хатах, наалдан хатах; **на колёсах** ~ля **грязь** мөөрт шавар наалдан хатжээ.

НАСПЕХ яруу, шамдуу, бачим; **делать что-либо** ~ юмыг бачим хийх.

НАСПЛЁТНИЧАТЬ ховлох, хов хэлэх, хов жив зөөх.

НАСТ цар, цой, царцанги цас.

НАСТАВАТЬ ирэх.

НАСТАВИТЕЛЬНЫЙ сургасан, заасан, зааварласан; ~ **тон** сургасан янзаар хэлэх.

НАСТАВИТЬ I 1. тавих, олныг тавих, өрөх; ~ **стульев** олон сандал тавих, сандал өрөх; 2. залгах; 3. тулгах, чиглүүлэх, залгах; ~ **дуло револьвера** гар буу тулгах, гар бууны ам чиглүүлэх.

НАСТАВИТЬ II сургах, заах, зааварлах, багшлах, номлох, сургаал тавих, зааж өгөх, оруулах; ~ **на ум** ухаан зааж өгөх, ухааруулах; ~ **на путь истины** зөв зам зааж өгөх, зөв замд оруулах.

НАСТАВКА залгаа.

НАСТАВЛЕНИЕ 1. сургамж, сургаал; **отцовское** ~ эшгийн сургаал; 2. заавар; ~ **по противоздушной обороне** агаарын хамгаалалтын заавар.

НАСТАВЛЯТЬ I 1. тавих, олныг тавих, өрөх; 2. залгах; 3. тулгах, чиглүүлэх, залгах.

НАСТАВЛЯТЬ II сургах, заах, зааварлах, багшлах, номлох, сургаал тавих, зааж өгөх, оруулах.

НАСТАВНИК 1. багш, сургагч; 2. халамжлан хүмүүжүүлэгч.

НАСТАВНИЧЕСКИЙ сурганги, сургасан зааварланги, зааварласан; ~ **тон** сурганги янз.

НАСТАВН|ОЙ 1. залгамал, залгаатай; ~ые **рукава** залгаатай хандуй; 2. залгах; ~ая **труба** залгах хоолой.

НАСТАИВАТЬ I зүтгэх, шахах, зүтгэж биелүүлэх, шахах болгох.

НАСТАИВАТЬ II буйлуулах, хандлах, идээшүүлэх.

НАСТАИВАТЬСЯ идээшлэх, ханд болгох.

НАСТА|ИТЬ болох, ирэх; ~ло **утро** өглөө болов; ~ла **весна** хавар болов.

НАСТЕГАТЬ хавах, хөших; ~ **ватное одеяло** хөвөнтэй хөнжил хавах.

НАСТЕЖЬ цэлийтэл; **отворить дверь** ~ хаалга цэлийтэл нээх.

НАСТЕЛИТЬ дэвсэх.

НАСТЁННЫЙ ханын, туурганы; ~ календарь ханын хуанли.

НАСТИГАТЬ,

НАСТИГНУТЬ гүйцэх, гүйцэн очих.

НАСТИЛ 1. дэвсэх, хучих; 2. дэвсгэр, хучлага; дощатый ~ банзан дэвсгэр, дэвсгэр банз.

НАСТИЛАТЬ дэвсэх.

НАСТИЛАТЬСЯ дэвсэгдэх.

НАСТИЛКА 1. дэвсэх, хучих; ~ пола шал дэвсэх; 2. дэвсгэр, хучлага.

НАСТИЛЬНЫЙ цэх, хэвтээ; ~ огомь цэх гал, хэвтээ гал.

НАСТИРАТЬ олныг угаах; ~ рубах цамц олныг угаах.

НАСТИРЫВАТЬ олныг угаах.

НАСТИЧЬ гүйцэх, гүйцэн очих; ~ беглецов оргодлуудыг гүйцэх.

НАСТИТЬ дэвсэх, хучих; ~ досок банз дэвсэх.

НАСТОВЫЙ царын, цойн, царцанги цасны.

НАСТОЙ ханд, буйлуулмал, идээшмэл, хандалсан, идээшүүлсэн, буйлуулсан; ~ крепкого чая өтгөн цайны ханд.

НАСТОЙКА 1. ханд, идээшмэл, хандалсан, идээшүүлсэн; ~ йода ва спирту спиртэд хандалсан иод; 2. буйлуулмал, буйлуулсан; вишневая ~ ннтоорын буйлуулмал архи, ннтоор буйлуулсан архи.

НАСТОЙЧИВО шургуу, цөхрөлтгүй.

НАСТОЙЧИВОСТЬ шургуу зан, цөхрөлтгүй оролдлого, няцашгүй зориг; проявлять ~ шургуу зангаа үзүүлэх, цөхрөлтгүй оролдох.

НАСТОЙЧИВЫЙ шургуу, цөхрөлтгүй, цөхөрдөггүй; ~ характер шургуу зан; ~ человек цөхөрдөггүй хүн; ~ое требование шургуу шаардах.

НАСТОЛЬКО өчнөөн, өдийчинээ, төчнөөн, төднийчинээ, -тлаа (-тлээ, -тлоо, -тлөө); он не ~ умен, чтобы сразу понять все это тэр, энэ бүгдийг дор нь ойлгохоор ухаантай хүн биш.

НАСТОЛЬНЫЙ 1. ширээний; ~ая лампа ширээний дэн; 2. өврийн, байнга хэрэглэдэг; ~ая книга өврийн ном.

НАСТОРАЖИВАТЬ ~ уши чихээ сэргийлгэх, чих тавих.

НАСТОРАЖИВАТЬСЯ, сонор болох, сонор сэрэмжтэй болох, чихээ сэргийлгэх.

НАСТОРОЖЕ сонор соргог, сонор сэрэмжтэй; быть ~ сонор соргог байх, сэрэмжлэх.

НАСТОРОЖЕННОСТЬ сонор сэргэг байх, сэрэмж.

НАСТОРОЖЕННЫЙ сонор сэргэг, сэрэмжтэй сэргэг; ~ взгляд сэрэмжтэй харц.

НАСТОРОЖИТЬ ~ уши чихээ сэргийлгэх, чих тавих, чихээ соотойлгох.

НАСТОРОЖИТЬСЯ соргог болох сонор сэрэмжтэй болох, чихээ сэргийлгэх; волк ~лся чоно чихээ сэргийлгэв.

НАСТОЯНИ||Е шаргаах, шалах, шалж шаардах; по его ~ю түүний шаардаснаар

НАСТОЯТЕЛЬ ширээт лам, даа лам.

НАСТОЯТЕЛЬНИЦА ширээт гэлэнмаа, даа гэлэнмаа.

НАСТОЯТЕЛЬНО гүнээ ихэд, шургуу.

НАСТОЯТЕЛЬНЫЙ 1. гүн, ихэд чанга, шаргуу; ~ая просьба шаргуу хүсэлт, гүнээ хүсэх нь; 2. хойшлуулшгүй амин чухал; ~ая нужда амин чухал хэрэгцээ.

НАСТОЯТЬ I зүтгэх, шахах, зүтгэж биелүүлэх шахаж болгох; ~ на своём өөрийнхөөрөө зүтгэх, шахаж өөрийнхөөрөө болгох.

НАСТОЯТЬ II буйлуулах, хандлах, идээшлүүлэх; ~ водку на вьяше ннтоор хийж архи буйлуулах.

НАСТОЯТЬСЯ I идээших, ханд болох; чай хорошо ~лся цай сайн идээшжээ.

НАСТОЯТЬСЯ II удах, удаан зогсох; ~ в ожидании кого-либо хүн хүлээж удах.

НАСТОЯЩЕЕ одоо үе, эдүүгээ цаг, өнөө үе.

НАСТОЯЩИЙ 1. одоо, эдүүгээ, өнөө, эдүүгээ үеийн, одоо цагийн, өнөө үеийн; в ~ее время эдүүгээ, одоо цагт; 2. энэ, энэхүү, тус; в ~ем году энэ жил; в ~ей статье речь идет о ... тус өгүүлэлд тухай өгүүлнэ; 3. жинхэнэ, ёстой, үнэн, мөн; ~ая фамилия жинхэнэ овог, мөн овог; ~ друг үнэн нөхөр, ёстой анд; ~ее время глагола үйл үгийн одоо цаг; по-~ему үнэхээр, зохих ёсоор.

НАСТРАДАТЬСЯ ихэд зовох, зовж зүдрэх.

НАСТРАИВАТЬ I барих, босгох.

НАСТРАИВАТЬ II 1. хөглөх, хөг нийлүүлэх, хөг тааруулах; 2. тохируулах; захируулах; 3. засах, засварлах; 4. санаатай болгох, тухирах, хандуулах.

НАСТРАИВАТЬСЯ 1. завдах, зэхэх, завдаад байх; 2. уур хүрэх, хор буцлах.

НАСТРЕЛЯТЬ буудах, буудаж алах; ~ уток нугас буудаж алах.

НАСТРИГ хайчилсан ноос, ноосны хэмжээ.

НАСТРИЧЬ хайчлах, хяргах; ~ килограмм шерсти кило ноос хяргах.

НАСТРОГАТЬ I харуулдах, зорох; ~ досок банз харуулдах.

НАСТРОГАТЬ II разг. олон хүүхэд хнийх.

НАСТРОГО чангад, чанд, чандлан; ~ запретить чангад хорих; строго ~ чанд гэгчийн, чангаас чанга, хатуугийн хатуу.

НАСТРОЕНИИ||Е 1. сэтгэл, санаа, ааш зан; быть в дурном ~и муухай ааштай байх, муу зан хөдлөх; хороше ~ сайхан ааш, сайхан зан, урамтай байх; 2. дур хүсэл, урам; нет ~а играть тоглох хүсэл алга.

НАСТРОЕННОСТЬ сэтгэл, санаа, ааш зан, урам.

НАСТРОИТЬ 1. хөглөх, хөг нийлүүлэх, хөг тааруулах; ~ пианино төгөлдөр хуур хөглөх; 2. тохируулах, зохируулах; ~ приёмник на короткую волну хүлээн авагчийг богино долгионд тохруулах; 3. засах, засварлах; 4. санаатай болгох, тухирах, хандуулах; ~ против кого-либо хүний эсрэг хандуулах.

НАСТРОИТЬСЯ 1. завдах, зэхэх, завдаад байх, зэхээд байх; я ~лся пойти в кино би кинонд явахаар зэхээд байв; 2. уур хүрэх, хор буцлах.

НАСТРОЙКА хөглөх, хөг нийлүүлэх, хөг тааруулах; ~ музыкальных инструментов хөгжим хөглөх.

НАСТРОЙЩИК хөглөгч; ~ роялей рояль хөглөгч; төгөлдөр хуур хөглөгч.

НАСТРОЧИТЬ 1. шаглах, шаглан оёх; ~ складок хуинас шаглах; 2. татлах, татлан бичих, татлаад орхих; ~ письмо бичиг татлаад орхих.

НАСТРУГАТЬ харуулдах, зорох.

НАСТРЯПАТЬ хийх, тогоо барих; ~ пельменей банш хийх.

НАСТУДИТЬ хөргөх, хүйт оруулах.

НАСТУПАТЕЛЬНЫЙ давших, давшилтын; ~ бой дэвших тулалдаан.

НАСТУПАТЬ I 1. гишгэх; 2. давших; войска ~ют цэрэг давшиж байна; 3. хавчих, шахах, халдах.

НАСТУПАТЬ II болох, нрэх.

НАСТУПИТЬ I ~ кому-либо на ногу хүний хөл гишгэх.

НАСТУПИТЬ II болох, нрэх; ~ло утро өглөө болов.

НАСТУПЛЕНИЕ I давшилт; перейти в ~давшни орох.

НАСТУПЛЕНИЕ II болох; при ~и иочи шөнө болоход.

НАСТУРЦИЯ алтан лицэх цээг.

НАСУЛИТЬ амлах, их сануулах, их горьдуулах; ~ с три короба уулын чинээ амлах, их санасан газар хоосон байх.

НАСУПИТЬ ~ брови хөмсөг зангидах, хөмсөг атируулах.

НАСУПИТЬСЯ хөмсөг зангидх, хөмсөг атируулах, царайгаа барайлгах.

НАСУПЛИВАТЬ ~ брови хөмсөг заигнах, хөмсөг атируулах.
НАСУПЛИВАТЬСЯ хөмсөгөө зангидах, хөмсөгөө атируулах, царайгаа барайлгах.
НАСУХО хаттал, хуурай болтол; **вытереть руки** ~ гараа хаттал арчих; **сухо**~ хув хуурай болтол.
НАСУЧИТЬ нийтгэх, томох, зрчлэх, имрэх; ~ **ниток** утас нийтгэх.
НАСУШИВАТЬ,
НАСУШИТЬ хатаах; ~ **грибов** мөөг хатаах.
НАСУЩНОСТЬ амин чухал чанар, амин гол болох.
НАСУЩНИ|ЫЙ амин чухал, амин гол; ~**ая потребности** амин чухал хэрэгцээ; ~**ые задачи** амин чухал зорилт; **хлеб** ~ амин тэжээл.
НАСЧЁТ тухай; **говорить** ~ работы ажлын тухай ярих.
НАСЧИТАТЬ тоолох, тоогий нь авах, тоолон мэдэх.
НАСЧИТЫВА|ТЬ 1. тоолох, тоогий нь авах, тоолон мэдэх; 2. -тай (-*тэй*, -*той*); **этот город ~ет свыше миллиона жителей** энэ хот сая гаруй хүн амтай.
НАСЧИТЫВА|ТЬСЯ бий, хүрэх; в области ~ются сотни школ тус мужийн сургууль хэдэн зуу хүрнэ.
НАСЫПАТЬ 1. хийх, юүлэх; ~ **ячмень в мешок** арвай шуудайд хийх; 2. дүүргэх; ~ **мешок крупной** шуудайнд будаа дүүргэх; 3. асгах; ~ **песка на дорожку** зам дээр элс асгах; 4. овоолох, босгох; ~ **курган овоо** босгох.
НАСЫПАТЬСЯ гоожих, асгарах.
НАСЫПНОЙ овоолсон, шороо овоолж хийсэн; ~ **холм** шороо овоолж хийсэн дов.
НАСЫПЬ 1. овоолсон шороо, овоо, далан, овоолго; **железнодорожная** ~ төмөр замын далан; 2. сул асгасан, сул овоолсон; **песок перевозят ~ю** элс сул асгаж зөөдөг.
НАСЫТИТЬ 1. цатгах, ханаах, цадтал ндүүлэх; 2. шингэх, дүүрэх, анхилах; **воздух насыщен парами** агаарт уур дүүрэн байна.
НАСЫТИ|ТЬСЯ 1. цадах, ханах, ндэж ханах; 2. шингээх, уусгах, дүүрэх; **вода ~лась солью** ус давс уусгав.
НАСЫХАТЬ барилдан хатах, наалдан хатах.
НАСЫЩАТЬ 1. цатгах, ханаах, ханатал ндүүлэх; 2. шингэх, дүүрэх, анхилах.
НАСЫЩАТЬСЯ 1. цадах, ханах, ндэж цадах; 2. шингээх, уусгах, дүүрэх.
НАСЫЩЕНИ|Е 1. цадах, ханах, цатгах, хангах; **наестся до полного ~я** цадталаа ндэх; 2. шингээх, уусгах.
НАСЫЩЕННОСТЬ 1. ханах, ханалт, ханац; ~ **раствора** ханасан уусгамал; 2. төгс байх, төгөлдөр байх; **идейная** ~ **романа** романы утга төгөлдөр байх, утга төгс роман.
НАСЫЩЕНН|ЫЙ 1. ханасан; ~ **раствор** ханасан уусгамал; 2. төгс, утга төгөлдөр; **идейно ~ая музыка** утга төгс хөгжим.
НАТАЛКИВАТЬ 1. түлэх, чихэх; 2. төрүүлэх, оруулах, олуулах.
НАТАЛКИВАТЬСЯ 1. мөргөх, дайрах, мөргөлдөх, дайралдах; 2. тохиолдох, гэнэт олох.
НАТАПЛИВАТЬ I түлэх, галлах, халаах, дулаацуулах.
НАТАПЛИВАТЬ II 1. хайлуулах, шахах; 2. хөөрүүлэх.
НАТАПЫВАТЬ гишгэлэх, мөр үлдээх.
НАТАСКАТЬ,
НАТАСКИВАТЬ 1. авчрах, оруулах, зөөх; ~ **дров** түлээ зөөх; 2. хуулах, хуулан авах; 3. анд сургах, сургуулнуулах; ~ **собаку** нохой анд сургах; 4. бэлдүүлэгчээ болох, бэлдүүлэгч аялах; ~ **учеников к экзамену** сурагчдыг шалгалтанд бэлдүүлэгчн аялах.
НАТАЧИВАТЬ билүүдэх, гуранздах, ирлэх, хурцлах.
НАТАЩИТЬ 1. татаж хучих; ~ **на себя одеяло** хөнжил татаж хучих; 2. авчрах, чирч авчрах, зөөж авчрах, авчрах, зөөх, оруулах; ~ **хворосту** гишүү авчрах, гишүү чирч авчрах.

НАТАЯ|ТЬ 1. хайлах; ~**ло много снега в погреб** зөөрөнд зөндөө цас хайлжээ; 2. хайлуулах; ~ **льду** мөс хайлуулах.
НАТВОРИ|ТЬ өдөөх, тарих, хнийх; **что ты ~л?** чн ямар хэрэг өдөөв?
НАТЕ май, май, та ав; ~ **книгу** ном май; ~ **вам ваш билет** май, та билетээ ав.
НАТЕЛЬН|ЫЙ дотуур; ~**ая рубаха** дотуур цамц.
НАТЕРЕБИТЬ сэмлэх, үлтлэх; ~ **льву** маалинга үлтлэх.
НАТЕРЕТЬ 1. түрхэх; ~ **руки вазелином** гартаа вазелин түрхэх; 2. арчих, толийтол арчих, арчиж өнгөлөх; ~ **пол** шал арчих; 3. холгох, үрэх; ~ **себе ноги** хөлөө холгох; 4. үрэх, үрүүлдэх; ~ **редьки** цагаан лууван үрэх.
НАТЕРПЕТЬСЯ ихэд зовох, ихэд зүдрэх, зовлон эдлэх.
НАТЕСАТЬ,
НАТЭСЫВАТЬ хангинуурдах, хангинуурдан засах.
НАТЁЧЬ нэлийгээл гоожих, нэвтэрч нэлийх, дусаж урсах.
НАТЁШИТЬСЯ бах ханах, ханатал цэнгэх; ~ **игрой** тоглож бах ханах.
НАТИРАНИЕ түрхэх, арчих, холгох, үрэх.
НАТИРАТЬ 1. түрхэх, арчих, толийтол арчих, арчиж өнгөлөх; 2. холгох, үрэх; 3. үрэх, үрүүлдэх.
НАТИРКА толийтол арчих, арчиж өнгөлөх.
НАТИСК шахах, түрэх, шахалт, түрэлт; ~ **превосходящих сил** противника давуу хүчтэй дайсныг түрэх.
НАТКАТЬ нэхэх; ~ **полотна** бес нэхэх.
НАТКНУТЬСЯ 1. адах, урах; ~ **на гвоздь** хадаасанд адах; 2. мөргөх, дайрах, торох, мөргөлдөх, дайралдах; ~ **на телеграфный столб** утасны мод мөргөх; ~ **на засаду** бүгүүлтэй дайралдах; 3. тохиолдох, гэнэт олох; ~ **на интересную мысль** в книге номд сонирхолтой санал тохиолдох.
НАТОЛКНУТЬ 1. түлэх, чихэх; ~ **кого-либо** на стол хүнийг ширээ рүү түлэх; 2. төрүүлэх, оруулах, олуулах; ~ **на правильное решение** зөв шийдвэр олуулах.
НАТОЛКНУТЬСЯ 1. мөргөх, дайрах; 2. мөргөлдөх, дайралдах.
НАТОЛОЧЬ нүдэх, талхлах, нунтаглах, нухах; ~ **соли** давс нунтаглах.
НАТОПИТЬ I түлэх, галлах, халаах, дулаацуулах; ~ **квартиру** гэртээ галлах, байраа дулаацуулах.
НАТОПИТЬ II 1. хайлуулах, шахах; ~ **воск** лав хайлуулах; 2. хөөрүүлэх; ~ **молоко** сүү хөөрүүлэх.
НАТОПТАТЬ гишгэлэх, мөр гаргах, гишгэлж муухай болгох, мөр үлдээх; ~ **на полу** шал гишгэлэх.
НАТОЧИТЬ билүүдэх, гуранздах, ирлэх, хурцлах; ~ **нож** хутга хурцлах.
НАТОЩАК өлөн элгэн дээр, өлөн бие дээр, өлөн; **принимать лекарство** ~ өлөн элгэн дээр эм уух.
НАТР натр, натрийн эсэл.
НАТРАВИТЬ I тухирах, туу гэх, тухиран тавих; ~ **собак** на зверя нохой анд тухирах.
НАТРАВИТЬ II хороор ндүүлж хээ гаргах; ~ **узоров** хороор идүүлж угалз гаргах.
НАТРАВЛИВАТЬ I,
НАТРАВЛЯТЬ I тухирах, туу! гэх, тухиран тавих.
НАТРАВЛИВАТЬ II,
НАТРАВЛЯТЬ II хороор идүүлж хээ гаргах.
НАТРЕНИРОВАНН|ЫЙ дадсан, дадлагатай; ~ **спортсмен** дадлагатай бнейин тамирчин.
НАТРЕНИРОВАТЬ дасгал хийлгэх.
НАТРЕНИРОВАТЬСЯ дасгал хийх.
НАТРИЕВ|ЫЙ натрийн, натритай.
НАТРИЙ натри (*химийн махбод*); **хлористый** ~ хлорт натри.

НАТРОЕ гурван хэсэг, гурав; **разрезать** ~ гурван хэсэг огтлох.

НАТРУДИТЬСЯ ихэд хөдөлмөрлөх, ханатал хөдөлмөрлөх; ~ за день өдөртөө ханатал хөдөлмөрлөх.

НАТРАСТЯ сэгсрэх, сэгсэрч унагах; ~ **опилко** на пол шал дээр модны үртэс сэгсрэх.

НАТРАСТИСЬ сэгсрэгдэх, донсолгоонд сэгсрэгдэх; ~ в грузовике ачааны машиннын донсолгоонд сэгсрэгдэх.

НАТУГ||А хүчдэх, хүчлэх; от ~я ихэд хүчилсэндээ.

НАТУГО их чанга, чанга татаж; **затянуть** ~ **ремень** бүсээ чанга татаж бүслэх.

НАТУЖИВАТЬ чаигаруулах, чангатгах, хүчдэх, хүчлэх, дүлүүлэх.

НАТУЖИВАТЬСЯ, **НАТУЖИТЬСЯ** хүчдэх, дүлэх.

НАТУЖИТЬ чаигаруулах, чангатгах, хүчдэх, хүчлэх, дүлүүлэх.

НАТУР||А 1. зан, ааш зан, зан авир, зантай хүн; **пылькая** ~ түргэи зантай хүн; 2. эд агуурс, бүтээгдэхүүн, бие (*тэй*)юм, эдлэхүүн; **платить** ~ой бүтээгдэхүүнээр төлөх, бие (*тэй*)юмаар төлөх, эдлэхүүнээр төлөх; **рисовать** с ~ы бодит байдлаас нь зурах.

НАТУРАЛ *разг.* эр эмийн ажилд үнэич эх хүн.

НАТУРАЛИЗАЦИЯ өөрийн харьяат болгох.

НАТУРАЛИЗМ натурализм (*нийгмийн хөгжлийн хуулийг байгалийн хуультай адил гэж үздэг, бодит байдлын гадаад талыг яг хуулан дүрслээд, утга чанарын нь хайхардаггүй, урлаг утга зохиолын чиглэл*).

НАТУРАЛИЗОВАТЬ өөрийн харьяат болгох.

НАТУРАЛИЗОВАТЬСЯ харьяат болох.

НАТУРАЛИСТ 1. байгальч; **юный** ~ залуу байгальч; 2. натуралист, натурализмыг баримтлагч.

НАТУРАЛИСТИЧЕСКИ натуралист ёсоор, натуралист маягаар, натуралист янзаар; **описать что-либо** ~ юмыг натуралист ёсоор бичих.

НАТУРАЛИСТИЧЕСКИЙ натуралист.

НАТУРАЛЬН||ЫЙ 1. эдлэхүүний; ~ое хозяйство эдлэхүүний аж ахуй; 2. бодит; ~ая величина бодит хэмжээ; 3. жинхэнэ, ёстой, үнэн; ~ шёлк жинхэнэ торго.

НАТУРНЫЙ байгалиас буулган зурдаг, байгалиас буулгах.

НАТУРОПЛАТА бие төлбөр, бүтээгдэхүүн төлбөр, эд агуурсын төлбөр, эдлэхүүн төлбөр.

НАТУРЩИК биеэ зуруулагч.

НАТУРЩИЦА биеэ зуруулагч эмэгтэй.

НАТЫКАТЬ хатгах, шаах, хатгаж, хатгачлах; ~ булавок тавтай зүү хатгах.

НАТЫКАТЬСЯ 1. урах; 2. мөргөх, дайрах, торох, мөргөлдөх, дайралдах; 3. тохиолдох, гэнэт очих.

НАТЯГИВАТЬ 1. татах, чангаах, тэлэх, татаж чангалах; 2. арай чамай углах, арай хийж багтаах, татаж нөмрөх, татаж хучих.

НАТЯГИВАТЬСЯ татагдах, чангарах.

НАТЯЖЕНИЕ татах, чангаах, тэлэх, сунах.

НАТЯЖК||А 1. татах, чангаах, тэлэх, сунаах, татаж чангалах; ~ струн чавхдас татаж чангалах; 2. яхав гэх, ямай гэх, тэгс ингэс хийх; **допустить с большой** ~ой ямай даа л гэж зөвшөөрөх.

НАТЯНУТОСТЬ хөндндрөх, хүйтрэх; ~ в отношениях харилцаа хүйтрэх, хүйтэн харилцаа.

НАТЯНУТЫЙ хүйтэн, хүйтэрсэн, хөндний, хөндийрсөн; ~ вид хүйтэрсэн байдал, хүйтэн царай; ~ смех хүйтэн ииеэд, худал инээд.

НАТЯНУТЬ 1. татах, чангаах, тэлэх, сунаах, татаж чангалах; ~ струны чавхдас татаж чангалах; 2. арай чамай углах; ~ на себя оденло хөнжлөө татаж нөмрөх.

НАТЯНУТЬСЯ татагдах, чангарах.

НАУГАД таамгаар, таагаад, таамаглан; **идти** ~ таамгаар явах; **сказать** ~ таамаглан хэлэх.

НАУДАЛЮ зориг мэдэн, зөнгөө мэдэг гээд; **ринуться** ~ зориг мэдэн давхн орох.

НАУДАЧУ нүдэн балай, чихэн дүлий, аз мэдэн, заяа мэдэг гэж; **идти** ~ нүдэн балай, чихэн дүлий явах.

НАУДИТЬ гөхийдөх, хахуулдах.

НАУК||А 1. шинжлэх ухаан, эрдэм, ухаан; **Академия Наук** Шинжлэх Ухааны Академи; **общественные** ~и нийгмийн ухаан; 2. сургамж; **вперёд тебе** ~а хойшид чамд сургамж болог.

НАУСЬКАТЬ тухирах, туу! гэх; ~ **собак** нохой тухирах.

НАУСЬКИВАТЬ тухирах, туу! гэх.

НАУТЁК хар хурдаар; **пуститься** ~ хар хурдаар зугтах.

НАУТРО маргааш өглөө нь, өглөө нь.

НАУЧИТЬ сургах, заах, багшлах; ~ **ездить** верхом морь унаж сургах.

НАУЧИТЬСЯ сурах, дасах; ~ русскому языку орос хэл сурах.

НАУЧНО шинжлэх ухааны ёсоор.

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ эрдэм шинжилгээний; ~кая работа эрдэм шинжилгээний ажил; ~ институт эрдэм шинжилгээний хүрээлэн.

НАУЧНОСТЬ шинжлэх ухааны чанар; ~ **преполования** шинжлэх ухааны чанартай заах, шинжлэх ухааны ёсоор багшлах.

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЙ шинжлэх ухаан техникний; ~ая конференция шинжлэх ухаан техникний бага хурал.

НАУЧН||ЫЙ 1. эрдэм шинжилгээний, шинжлэх ухааны; ~ работник эрдэм шинжилгээний ажилтан; ~ое учреждение шинжлэх ухааны, байгууллага; 2. шинжлэх ухааны; ~ая теория шинжлэх ухааны онол; ~социализм шинжлэх ухааны социализм.

НАУШНИК I 1. чихэвч, чих; шапка с ~ами чихтэй малгай; 2. чихэвч; **надеть** ~и чихэвч углах.

НАУШНИК II ховч.

НАУШНИЧАТЬ ховлох, хов хэлэх, хов зөөх.

НАУШНИЧЕСТВ||О ховлох, хов хэлэх, хов жив; **уличить кого-либо** в ~с ховчийг нь илрүүлэх, хов зөөдгийг нь барих.

НАУШЦАТЬ хатгах, өдөөх, тухирах.

НАУЩЕНИЕ хатгах, өдөх тухирах.

НАФТАЛИН нафталин.

НАХАЛ увайгүй хүн, ичгүүргүй хүн.

НАХАЛКА увайгүй эмэгтэй, ичгүүргүй эхээр.

НАХАЛЬНИЧАТЬ увайгүй, ичгүүргүй аашлах.

НАХАЛЬНО увайгүй, ичгүүргүй.

НАХАЛЬНЫЙ увайгүй, ичгүүргүй, ичгүүр сонжуургүй; ~ человек увайгүй хүн.

НАХАЛЬСТВО увайгүй зан, ичгүүргүй ааш, ичгүүр сонжуургүй явдал.

НАХВАЛИВАТЬ, **НАХВАЛИТЬ** хэт магтах.

НАХВАЛИТЬСЯ 1. биеэ ихэд магтах, хэт сайрхах; 2. магтаж ханах.

НАХВАТАТЬ шүүрэн авах, хамах.

НАХВАТАТЬСЯ зах сэжүүрээс нь мэдэж авах, сонсчих.

НАХИМОВЕЦ нахимовч (*Нахимовын нэрэмжит усан цэргийн сургуулийн сурагч*).

НАХИМОВСКИЙ Нахимовын, Нахимовское военно-морское училище Нахимовын (*нэрэмжит*) усан цэргийн сургууль.

НАХЛЁБНИК 1. айлд мөнгөөр хооллуулагч; 2. тэжээвэр хүн.

НАХЛЕСТАТЬ гуядах, ташуурдах.

НАХЛОБУЧИВАТЬ,

НАХЛОБУЧИТЬ дорогш дарж өмсөх, дарж өмсөх; ~ шапку на глаза малгайгаа нүд рүүгээ дарж өмсөх.

НАХЛОБУЧКА хатуу зэмлэл, донго; **получить** ~ хатуу зэмлүүлэх, донгодуулах.

НАХЛЫНУ|ТЬ 1. цутган ирэх, нөмрөн ирэх, эргэлдэн ирэх; волины ~ли на берег долгио эрэг тийш эргэлдэн ирэв; 2. гэнэт санаанд орох, гэнэт бодогдох; ~ли воспоминания өнгөрсөн явдал гизэт бодогдов.

НАХМУРИВАТЬ,

НАХМУРИТЬ атируулах, зангидах, царай барайлгах; ~ брови хөмсөг зангидах.

НАХМУРИВАТЬСЯ,

НАХМУРИТЬСЯ хөмсөг зангндах, царай барайх, царайгаа барайлгах.

НАХОДИТЬ I 1. олох; 2. (зугаа) болгох, (сэтгэл) ханах, тайвшруулах; 3. үзэх, санах, тоолох, тооцох.

НАХОДИТЬ II 1. дайрах, дайралдах, мөргөх, тулах, уулзах; 2. халхлах, таглах, хаах; 3. хүрэх; 4. цугларах, бөөгнөрөх, дүүрэх.

НАХОДИТЬСЯ I 1. олдох, байх; 2. олох, санах; 3. орших, байх; дача находилась недалеко от станицы зуслан өртөөнөөс холгүй оршиж байв.

НАХОДИТЬСЯ II явж ханах, явж эцэх; ~ по городу хотоор явж эцэх.

НАХОДК|А 1. олз, олбор, олдвор; археологические ~и эртний судлалын олдвор; 2. олодогшгүй хүн, олзуурхмаар хүн.

НАХОДЧИВОСТЬ аргатай байх, овлог байх, сэхээ.

НАХОДЧИВЫЙ аргатай, овтой, сэхээтэй; ~ человек сэхээтэй хүн; ~ ответ овтой хариу.

НАХОЖДЕНИЕ|Е 1. олох; ~ общего делителя ерөнхийлөн хуваагчийг олох; 2. орших, байх, суух; **установить место** ~и байсан газры нь нотлох.

НАХОХЛИТЬ сэврийлгэх, өрвийлгөх, үрзийлгэх.

НАХОХЛИТЬСЯ 1. (өдөө) сэврийлгэх, өрвийх, үрзийх; 2. гонсойх, үрчийх.

НАХРАПОМ почмог, далайлган, загнаж; **действовать** ~ загнаж гарах, далайлгах.

НАЦАРАПАТЬ маажих, савардах, зураас гаргах.

НАЦЕДИТЬ шүүх, шүүж хийх, шүүж гоожуулах

НАЦЕЖИВАТЬ шүүх, шүүж хийх, шүүж гоожуулах; ~ квас квас шүүх, квас шүүж хийх.

НАЦЕЛИВАТЬ 1. шагаах, чиглүүлэх; 2. чиглүүлэх, хандуулах, зориулах.

НАЦЕЛИТЬСЯ шагаах, чиглүүлэх.

НАЦЕЛО цөмөөрөө, бүхэлдээ, булгаараа, үлдэгдэлгүй; это число делится ~ энэ тоо үлдэгдэлгүй хуваагдана.

НАЦЕНИВАТЬ,

НАЦЕНИТЬ үнэ нэмэгдүүлэх, үнэ нэмэх.

НАЦЕНК|А 1. үнэ нэмэгдүүлэх, үнэ нэмэх; произвести ~у үнэ нэмэгдүүлэх; 2. нэмэгдэл үнэ; **снижение наценки на товары** барааны нэмэгдэл үнийг бууруулах.

НАЦЕПИТЬ, 1. өлгөх, чагтлах; ~ ведра на коромысло хувин дамнуурганд өлгөх; 2. зүүх; ~ значок тэмдэг зүүх.

НАЦЕПЛЯТЬ 1. өлгөх, чагтлах; 2. зүүх.

НАЦИЗМ иацизм.

НАЦИОНАЛИЗАЦИЯ улсад хураах, улсын мэдэлд авах; ~ промышленности үйлдвэрнийг улсад хураах.

НАЦИОНАЛИЗИРОВАТЬ улсад хураах, улсын мэдэлд авах; ~ землю газрыг улсын мэдэлд авах.

НАЦИОНАЛИЗИРОВАТЬСЯ улсад хураагдах, улсад хураалгах, улсын мэдэлд орох.

НАЦИОНАЛИЗМ үндсэрхэх үзэл; буржуазный ~ хөрөнгөтний үндсэрхэх үзэл.

НАЦИОНАЛИЗОВАТЬ улсад хураах, улсын мэдэлд авах.

НАЦИОНАЛИЗОВАТЬСЯ улсад хураагдах, улсад хураалгах, улсын мэдэлд орох.

НАЦИОНАЛИСТ үндсэрхэх үзэлтэн.

НАЦИОНАЛИСТИЧЕСК|ИЙ үндсэрхэх үзлийн, үндсэрхэх үзэлт, үндсэрхэх үзэлтний, үндсэрхэх; буржуазная ~ая политика хөрөнгөтний үндсэрхэх бодлого.

НАЦИОНАЛ-СОЦИАЛИСТ национал социалист (*Гитлерийн фашист намын гишүүн*).

НАЦИОНАЛЬНО-ОСВОБОДИТЕЛЬН|ЫЙ үндэсний эрх чөлөөний; ~ое движение иародов колониальных и зависимых стран колони хараат орны ард түмний үндэсний эрх чөлөөний хөдөлгөөн.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬ|Ь 1. ястан, угсаатан, үндэстэн; 2. угсаатай (*байх*), ясны хүн (*байх*); монгол по ~и монгол угсаатай, монгол ясны хүн.

НАЦИОНАЛЬН|ЫЙ 1. үндэсний; ~ое движение үндэсний хөдөлгөөн; ~ вопрос үндэсний асуудал; культура ~ая по форме, социалистическая по содержанию үндэсний хэлбэртэй социалист агуулгатай соёл; ~ язык үндэсний хэл; ~ костюм үндэсний хувцас; 2. улсын, төрийн; ~ флаг төрийн далбаа; 3. бага үндэстний; ~ район бага үндэстний район; ~ое меньшинство бага үндэстэн.

НАЦИСТ нацист (*герман фашист*).

НАЦИСТСКИЙ нацист.

НАЦИ|Я үндэстэн; социалистические ~и социалист үндэстэн; буржуазные ~и хөрөнгөтөн үндэстэн; Организация Объединённых Наций Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага.

НАЧ разг. бэлэн мөнгө.

НАЧАДИТЬ үнэртгүүлэх, хиншүү оргиулах, утаа баагиулах.

НАЧАЛ|О 1. эх, анх, түрүү, түрүүж, эхлэлт; ~ учебного года хичээлийн жилийн эх; от ~а до конца эхнээс эцэс хүртэл; **положить** ~ чему-либо, **дать** ~ чему-либо юм эхлэх; ~ грозы аадрын түрүү; с самого ~а анхнаасаа, эхнээсээ; ~ спектакля жүжгийн эхлэлт; 2. эх; ~ улицы гудамжны эх; 3. үүсэл, эх булаг, уг сурвалж; **искультурность** — ~миогих недостатков боловсронгуй бус байх нь олон дутагдлын эх булаг мөн; 4. **начала** үндэс, үндсэн зүйл; ~ химии хувилгахуй ухааны үндэс; 5. **начала** ёс, журам, үндэс, арга; **на коллективных** ~ах хамтын журмаар, хамтран; **на добровольных** ~ах сайн дурын үндсэн дээр, сайн дурыг үндэслэн; **организовать дело на новых** ~ах ажлыг шинэ журмаар зохион байгуулах.

НАЧАЛЬНИК дарга.

НАЧАЛЬНИЦА дарга эмэгтэй.

НАЧАЛЬНИЧЕСК|ИЙ 1. даргын; ~ие обязанности даргын үүрэг; 2. дарга маягийн, дарга янзтай, даргалхаг, даргалхуу; ~ тон даргалхаг дугарах.

НАЧАЛЬН|ЫЙ 1. эхэн, анхан, түрүү, эхний, анхны, түрүүний; ~ период анхны үе; ~ая глава книги номын эхний бүлэг; 2. бага, анхны, анхан шатны; ~ая школа бага сургууль; ~ое образование анхны боловсрол.

НАЧАЛЬСТВЕННЫЙ дарга янзын, дарга маягтай, даргалхаг, даргалхуу.

НАЧАЛЬСТВ|О 1. дарга нар; по распоряжению ~а дарга нарын тушаалаар, захирмажаар; 2. даргын тушаал, захиргаа; **служить под чьим-либо** ~ом хүний захиргаанд алба хаах.

НАЧАЛЬСТВОВАТЬ ахлах, даргалах, захирах.

НАЧАЛЬСТВУЮЩИЙ даргалагч, захирагч; ~ состав армии цэргийн захирагч бүрэлдэхүүн.

НАЧАТКИ анхны мэдэгдэхүүн; ~ **зианий** эрдмийн анхны мэдэгдэхүүн.

НАЧАТЬ 1. эхлэх; ~ **постройку** барилга барьж эхлэх, барилга эхлэх; ~ **сенокос** хадлан эхлэх, өвс хадаж эхлэх; 2. хэрэглэж эхлэх, задлах; ~ **новую бочку** пива өөр торхтой пивээс ууж эхлэх.

НАЧА|ТЬСЯ эхлэх, үүсэх, гарах; ~ **лся новый год** шинэ он гарав.

НАЧЕКАНИТЬ цутгах, цутган хийх, хээ цохих; ~ **серебряные монеты** мөнгөн зоос цутгах.

НАЧЕКУ бэлхэн, сонор, соргог, сэргэг; **быть** ~ бэлхэн байх, сэргэг байх.

НАЧЕРКАТЬ зурах, зурж зурчихах.

НАЧЕРНО ноороглож, бүдүүн төлвнийг нь; **нанисать письмо** ~ бичиг ноороглох.

НАЧЕРПАТЬ утгах, утгаж авах; ~ **воды** ус утгаж авах.

НАЧЕРТАНИЕ зураг, дүрс, зурлага, бичлэг; ~ **бука** үсгийн дүрс.

НАЧЕРТАТЬ 1. бичих, зурах, дүрслэх; 2. зөгнөн хэлэх, заах, заан өгүүлэх;.

НАЧЕРТИТЬ 1. зураас татах, зурах; ~ **карту** Азин Азийн газрын зураг зурах; 2. зурах, зурж зурчихах; ~ **много карт** газрын зураг олныг зурах.

НАЧЕРЧИВАТЬ зурах, зурж зурчихах.

НАЧЁС 1. самнаж бэлтгэх, самнан авах; 2. даавууны үс, цэцмэн; **густой** ~ өтгөн цэлмэн; 3. гөхөл, цагариглуулсан үс.

НАЧЕСАТЬ 1. самнаж бэлтгэх, самнаж авах; ~ **льну** маалнинга самнаж бэлтгэх; 2. маажих, маажчих; ~ **руку до крови** гараа цус гартал маажих.

НАЧЕСТЬ дутагдал төлүүлэх, дутагдалд тоолох.

НАЧЁТ батлагдаагүй зарлага, дутагдал; **сделать** ~ **на кого-либо** хүнээр дутагдал төлүүлэх.

НАЧЁТНИЧЕСТВО хоосон цээжлэх.

НАЧЁТЧИК хоосон цээжлэгч.

НАЧИНАНИЕ эхлэлт, санаачлага.

НАЧИНАТЕЛЬ эхлэгч, санаачлагч.

НАЧИНАТЬ 1. эхлэх; 2. хэрэглэж эхлэх, задлах.

НАЧИНАТЬСЯ эхлэх, үүсэх, гарах.

НАЧИНАЮЩ|ИЙ эхлэгч; ~ **нисатель** эхлэн бичигч; ~ **художник** эхлэн зурагч; **книга для** ~ **их** эхлэн сурагчдын ном.

НАЧИНОВАТЬ I дотор хийх, дүүргэх, чихэх.

НАЧИНОВАТЬ II нөхөж хадах, оёж хадах, нөхөж оёх, нөхөх, нөхөөслөх.

НАЧИНИТЬ I дотор хийх, дүүргэх, чихэх; ~ **пирог капустой** бялууны дотор байцаа хийх.

НАЧИНИТЬ II нөхөж хадах, оёж хадах, нөхөж оёх, нөхөх, нөхөөслөх; ~ **много белья** олон дотуур хувцас нөхөж хадах.

НАЧИНИТЬ III үзүүлэх; ~ **крандашей** харандаа үзүүлэх.

НАЧИНК|А 1. дотор хийх, дүүргэх, чихэх; 2. ндээ, доторхн юм; **пирог с мясией** ~ **ой** дотроо махтай бялуу; 3. **разг.** чөмөг.

НАЧИНЯТЬ дотор хийх, дүүргэх, чихэх.

НАЧИНЯТЬСЯ дүүрэх, чихэгдэх, чихүүлэх.

НАЧИСЛЕНИЕ 1. нэмэх, нэмэгдүүлэх, оногдуулах; 2. нэмэлт, оногдол.

НАЧИСЛИТЬ нэмэх, нэмэгдүүлэх, оногдуулах.

НАЧИСЛЯТЬ нэмэх, нэмэгдүүлэх, оногдуулах; ~ **проценты** на **капитал** хөрөнгөнд хүү оногдуулах.

НАЧИСТИТЬ 1. арилгах, хальслах; ~ **овошей** ногоо арилгах; ~ **картофеля** төмс хальслах; 2. арчих, өнгөлөх, цэвэрлэх, арилгах; ~ **сапоги** гутал арчих, гутал арилгах; 3. **разг.** ~ **морду, лицо** зодох.

НАЧИСТО сийрүүлэх; **переписать** ~ сийрүүлэн бичих.

НАЧИСТОТУ ний нуугүй, нуух хаахгүй; **объясниться** ~ нуух хаахгүй хэлэх.

НАЧИТАННОСТЬ уншиж олсон мэдлэг, ном их уншсан (**байх**); **обладать большою** ~ **ю** ном их уншсан, ном их үзсэн.

НАЧИТАННЫЙ ном их уншсан, их ном үзсэн, эрдэмтэй; ~ **человек** ном их үзсэн хүн.

НАЧИТАТЬСЯ их унших, уншиж ханах; ~ **романов роман** их унших.

НАЧИТЫВАТЬ дутагдал төлүүлэх, дутагдалд тоолох.

НАЧИЩАТЬ 1. арилгах, хальслах; 2. арчих, өнгөлөх, арилгах, цэвэрлэх.

НАЧСОСТАВ дарга нарын бүрэлдэхүүн.

НАЧУДИТЬ хачин загнах, жигтэйхэн аашлах, хачирхуулах.

НАШ 1. манай бидний, мань; ~ **долг** мань үүрэг; ~ **я родина** манай эх орон; 2. ~ **и** манайхан, өөрийнхэн, өөрсдийнхэн; **живём** у ~ **их** өөрсдийнхэндээ байна; 3. манай юм, манайх, өөрийн юм, өөрсдийн юм, өөрсдийнх, өөрийнх; ~ **его** **ие** **дадим** **никому** өөрсдийнхөөгөө хэнд ч өгөхгүй, өөрийнхийгөө хэнд ч өгөхгүй; **по** ~ **ему** маньхаар, биднийхээр мань бодлоор, бидний санаахад; **и** ~ **им** **и** **вашим** манай танайгүй, аль аль талыг, хоёр талын аль алныг (**бляду** **члах, үйлчлэх**); **знай** ~ **их!** өөрсдийнхнийгөө мэдэж ав!; ~ **я** **взяла** манайхан дийлэв.

НАШАТЫРНЫЙ жацын, навшийн; **спирт** навшийн шүвтэр жацын спирт.

НАШАТЫРЬ жац, навш, уусгамал шүвтэр.

НАШВЫРЯТЬ хаялах, шидлэх, шндэж хаях, чулуулах; ~ **поленев** хэрчмн хаялах.

НАШЕЛУШИТЬ хальслах, хальсыг нь арилгах.

НАШЕПТАТЬ шивэгнэх, чихэнд нь хэлэх.

НАШЕПТЫВАТЬ шивэгнэх, чихэнд нь хэлэх.

НАШЕСТ хонуур (**тахнаны сууж хонодог хөндлөвч мод**).

НАШЕСТВИЕ байлдан довтлох, халдан орох; ~ **вражеских** орд дайсны сүрэг халдан орох.

НАШИВАТЬ 1. хадах; 2. оёх.

НАШИВКА хадмал тэмдэг; ~ **на рукавах** ханцуйн тэмдэг.

НАШИВН|ОЙ хадмал, хадсан, хадаатай; ~ **ые** **карманы** хадмал халаас.

НАШИНКОВАТЬ хэрчих; ~ **капусты** байцай хэрчих.

НАШИТЬ 1. хадах; ~ **карман** халаас хадах; 2. оёх; ~ **платьев** хувцас оёх.

НАШЛЕПАТЬ алгадах.

НАШПИГОВАТЬ,

НАШПИГОВЫВАТЬ, өөх хавчуулах; ~ **дичь** **салом** шувууны маханд өөх хавчуулах.

НАШГУКАТУРИТЬСЯ **разг.** хэт их хнийх.

НАШУМЭВШ|ИЙ цуу гаргасан, цууд гарсан, шуугиан болсон; ~ **ее** **дело** шуугиан болсон хэрэг.

НАШУМЕТЬ 1. шуугиан гаргах, шуугнах; ~ **в квартире** байрандаа шуугиан гаргах; 2. цуу гаргах, цууд гарах, шуугиан болох.

НАЩЁЛКАТЬ цөмөх.

НАЩИПАТЬ 1. зулгаах, чимхлэх; ~ **травы** өвс зулгаах, өвс чимхлэх; 2. чимхэх; ~ **руки** гар чимхэх.

НАЩУПАТЬ тэмтрэх, тэмтрэн олох.

НАЩУПЫВАТЬ 1. тэмтрэх, тэмтрэн олох; ~ **опухоль** хавдрыг тэмтрэн олох; 2. тэнсэж мэдэх, хайж олох; ~ **почву** для **переговоров** хэлэлцээ хнийх үндэс хайж олох.

НАЭЛЕКТРИЗОВАТЬ 1. цахилгаанчлах, цахилгаан оруулах; 2. сэтгэл хөдөлгөх, сэтгэл булаах; ~ **слушателей** сонсогчдын сэтгэлийг хөдөлгөх.

НАЭЛЕКТРИЗОВАТЬСЯ**НАЭЛЕКТРИЗОВЫВАТЬСЯ**

1. цахилгаанчлагдах, цахилгаанчлуулах, цахилгаан орох; 2. сэтгэл санаагаа булаагдах.

НАЭЛЕКТРИЗОВЫВАТЬ

1. цахилгаанчлах, цахилгаан оруулах; 2. сэтгэл хөдөлгөх, сэтгэл булаах.

НАЯБЕДНИЧАТЬ ховлох, хов хүргэх, хов жив зөөх.

НАЯВУ үнэхээр, сэрүүндээ, сэрүүн байхдаа; **не во сне, а ~** зүүдэндээ биш, сэрүүндээ.

НЕ 1. -гүй, үгүй, биш, үл, эс, бүү, битгий; я ~ **пойду домой** би гэртээ харихгүй; ~ **уходи битгий** яв; **он ~ любитель гулять** тэр (хүн) зугаалах дуртай хүн биш; 2. аргагүй, болохгүй — шгүй; **он так изменился, что его ~ узнать** тэр (хүн) таних аргагүй хувирчээ; **мне больше его ~ увидеть** би түүний иүүрийг дахин харшгүй болов; 3. биш, гэхэд биш; гэхэд □-гүй; **человек ~ человек, дерево ~ дерево** хүн гэхэд хүн биш, мод гэхэд мод биш; **работает, ~ работает** ажиллана гэхэд ажиллахгүй; 4. -гүй □-гүй, -гүй биш, -гүй □ биш, *заримдаа орчуулахгүй*; **нельзя ~ согласиться** зөвшөөрөхгүй байж болохгүй; **уходи, ~ то прогонят** зайл, зайлахгүй бол хөөнө; ~ **то ехать, ~ то нет** явах уу, эсхүл болих уу; ~ **знаете ли** □ та мэдэхгүй юу?

НЕАККУРАТН|ЫЙ 1. нямбай бус (*хийсэн*), салан (*хийсэн*), замбараагүй; **~ая работа нямбай** бус хийсэн ажил; 2. нямбай бус, салан, салан задгай, цалгар назгай; ~ **человек салан** хүн.

НЕАНТАГОНИСТИЧЕСК|ИЙ эсрэг тэсрэг бус; харш бус; эвлэршгүй бус; **~не противоречия** харш бус зөрчил; **~не классы рабочих и крестьян** ажилчин тариачны харш бус хоёр анги.

НЕБЕЗОПАСНЫЙ аюултай, гэмтэй, аюулгүй бус гэмгүй биш.

НЕБЕЗОСНОВАТЕЛЬНЫЙ дэмий биш, үндэсгүй бус, нилээд үндэстэй.

НЕБЕЗРАЗЛИЧНЫЙ хайхармаар, хайхралтай, анхаармааргүй биш.

НЕБЕЗУПРЕЧНЫЙ өөгүй биш, өө сэвгүй биш.

НЕБЕЗЫЗВЕСТНЫЙ нилээд нэртэй, нэлээд нэрд гарсан; ~ **писатель** нилээд нэрд гарсан зохиолч.

НЕБЕЗИНТЕРЕСНЫЙ сонирхолгүй биш, нилээд сонирхолтой.

НЕБЕЛЁН|ЫЙ цайруулаагүй; ~ **домашний холст** гэрт нэхсэн цайруулаагүй ёрог; **~ая бумага** цайруулаагүй цаас.

НЕБЕРЕЖЛИВЫЙ гамгүй, хэмилтгүй.

НЕБЕСА тэнгэр, огторгуй.

НЕБЕСКОРЫСТНЫЙ ашиг бодоогүй биш, ашиг боддог, шуналтай.

НЕБЕСНО-ГОЛУБОЙ хөх цэнхэр.

НЕБЕСН|ЫЙ 1. тэнгэрийн, огторгуйн; ~ **свод** тэнгэр, огторгуй; **~ые светила** тэнгэрийн одон гариг; 2. хөх тэнгэрийн өнгө, хөх цэнхэр.

НЕБЕСПРИСТРАСТН|ЫЙ нүүр хараагүй биш, ерөөсгөл, хэлтгий; **~ое суждение** хэлтгий санал.

НЕБЛАГОВИДНЫЙ аягүй, зохисгүй; ~ **поступок** зохисгүй явдал.

НЕБЛАГОВОСПИТАННЫЙ хүмүүжил муутай;

НЕБЛАГОДАРННОСТЬ ач хариулахгүй байх, тусч бус зан.

НЕБЛАГОДАРНЫЙ 1. ач хариулдаггүй, тусч зангүй, ач тус мэдэхгүй; ~ **ученик** ач тус мэдэхгүй сурагч; 2. ашиггүй, үнэлэгддэггүй, тоогддоггүй; ~ **труд** ашиггүй хөдөлмөр; үнэлэгддэггүй бүтээл; 3. тохирохгүй, таарахгүй;

НЕБЛАГОЖЕЛАТЕЛЬН|ЫЙ эс ойшоох, найртай бус; **~ое отношение** эс ойшоон хандах.

НЕБЛАГОЗВУЧН|ЫЙ яруу бус, эвгүй дуутай, харш дуутай, хөг нийлэмжгүй; **~ая музыка** яруу бус хөгжим.

НЕБЛАГОНАДЕЖНЫЙ итгэлгүй, итгэлийг барсан, найдваргүй.

НЕБЛАГОПОЛУЧНО 1. урагшгүй, барагтайхан, муу; 2. урагшгүй байх; барагтайхан болох, муу байх; **дела у них обстоят ~ хэрэг нь урагшгүй** байна.

НЕБЛАГОПОЛУЧНЫЙ урагшгүй, бүтэлгүй, барагтайхан, муу; ~ **исход дела** хэрэг бүтэлгүй төгсөх.

НЕБЛАГОПРИЯТНЫЙ тааламжгүй, таагүй; тохиромжгүй; ~ **результат** тааламжгүй дүн.

НЕБЛАГОРАЗУМНЫЙ ухаангүй, бодолгүй, болгоомжгүй.

НЕБЛАГОРОДН|ЫЙ муухай, зохимжгүй, эигийн, доод төрлийн, язгуур муутай; ~ **поступок** муухай явдал; **~ые металлы** (*эрдэнэ бус төмөр ээс зэргийн*) энгийн төмөрлөг.

НЕБЛАГОУСТРОЕНН|ЫЙ тохигүй, тавгүй, төвхнүүн биш, төхөөрөмж муутай; **~ая квартира** тохигүй байр.

НЕБН|ЫЙ тагнай; **~ые согласные** тагнайн гнийгүүлэгч.

НЕБ|О тэнгэр, огторгуй; **синее ~ хөх** тэнгэр; **превозносить до ~е** тэнгэр тулгал магтах; **быть на седьмом ~е** тэсгэлгүй баярлах, дэвхцэн баярлах; **это — ~ и земля** тэнгэр газар хоёр шиг юм, тэмээ ямаа хоёр шиг юм; **под открытым ~ом** гадаа; **нопасть пальцем в ~э** онож буудах, огт зөрүү хэлэх; (**жить, находиться**) **между ~ом и землей** тэнгэр газар хоёрын хооронд, орох оронгүй (*байх*); **коптить ~** дэмий цаг нөгчөөх.

НЕБО тагнай; **мягкое ~** нармай; **твёрдое ~** тагнай.

НЕБОГАТЫЙ 1. баян биш, ядуу, үгээгүй, үгүйтэй; 2. ховор, хомс, бага, цөөн; ~ **выбор товаров** цөөн төрлийн бараа.

НЕБОЕСПОСОБНЫЙ байлдах чадваргүй, дайтах хүчгүй.

НЕБОЛЫШ|ОЙ 1. жаахан, бага, их биш, цөөн; **~ая комната** жаахан тасалгаа; **~ая сумма** жаахан мөнгө, цөөн төгрөг; 2. сулхан; с **~им** илүүхэн, жаахан илүү, гаруй, гаран; **килограмм с ~им кило** гаран; **дело стало за ~им** өчүүхэн зүйлээс хэрэг саатав.

НЕБОСВОД тэнгэр, огторгуй.

НЕБОСКЛОН тэнгэрийн хаяа, тэнгэрийн хормой.

НЕБОСКРЁБ тэнгэр баганадсан байшин.

НЕБОСЬ хай, биз, байх; ~ **устали в дороге** замд ядраа биз.

НЕБРЕЖНО салан, хааш яаш, тэгс ингэс.

НЕБРЕЖНОСТЬ осол, хааш яаш ажил, цалгар байдал, салан явдал; **непростительная ~** хүлцэшгүй салан явдал.

НЕБРЕЖН|ЫЙ 1. салан, хааш яаш, цалгар, назгай; ~ **работник** цалгар назгай ажилтан; ~ **кивок головы** толгойгоо хааш хэрэг дохих; 2. хааш яаш хийсэн, цалгар хийсэн, салан хийсэн; **~ые записи** салан хийсэн тэмдэглэл.

НЕБР|ТЫЙ сахлаа хусаагүй, сахлаа ургуулсан.

НЕБЫВАЛ|ЫЙ үзэгдээгүй, үзэгдэж харагдаагүй, урьд хожид байгаагүй, ер бусын; **~ое происшествие** үзэгдээгүй хэрэг.

НЕБЫЛИЦ|А далан худал, худал; **рассказывать ~ы** далай худал хэлэх.

НЕБЫТИЕ хоосон ахуй.

НЕБЬЮЩ|ИЙСЯ эвдэрдэггүй, хагардаггүй, бутардаггүй; **~еся** стекло хагардаггүй шил.

НЕВАЖНО 1. барагтай, тааруухан, өөдгүй, сулхан, муухан; я себя чувствую ~ **бие барагтай** байна; 2. чухал бус, хамаагүй; **это ~ энэ чухал** бус.

НЕВАЖН|ЫЙ 1. чухал бус, шалигүй, ялихгүй, өчүүхэн; ~ **вопрос** чухал бус асуудал, өчүүхэн асуудал; 2. барагтай, тааруухан, сулхан, муухан, олиггүй; **~ое здоровье** сулхан биетэй, бие муутай.

НЕВДАЛЕКЕ хол бус, ойрхон, дөт; **он живёт ~** тэр ойрхон суудаг, тэднийх ойрхон байдаг.

НЕВДОМЁК ухаарахгүй, ойлгохгүй, ухахгүй, тааж ядах; **ему н ~** тэгээд тэр хүн ухаарч ядна.

НЕВЕДЕНИ||Е мэдэхгүй, балай байх; **быть в ~и** мэдэхгүй байх; **сделать по ~ю** мэдэхгүйн харгайгаар үйлдэх; **пресбывать в блаженном ~и** гэнэн хонгор байх.

НЕВЕДОМО мэдэгдэхгүй, бүү мэд; **явился ~ откуда** хаанаас ирсэн нь бүү мэд орж ирвэ.

НЕВЕДОМЫЙ үл мэдэх, үл таних; ~ **край** үл мэдэх хязгаар.

НЕВЕЖА бүдүүлэг хүн, ёс мэдэхгүй хүн.

НЕВЕЖДА худлэг хүн, харанхуй мунхаг хүн, юм мэдэхгүй хүн, «а, э» —гүй хүн; **полиый ~ в музыке** хөгжмийн «а, э» — гүй хүн.

НЕВЕЖЕСТВЕННОСТЬ мунхаг харанхуй, мунхаг явдал, харанхуй байдал, бүдүүлэг зан.

НЕВЕЖЕСТВЕННЫЙ мунхаг харанхуй, юм мэдэхгүй, харанхуй бүдүүлэг; ~ **человек** муухаг харанхуй хүн.

НЕВЕЖЕСТВО 1. юм мэдэхгүй байх, харанхуй бүдүүлэг; **обнаружить свое ~** харанхуй бүдүүлгээ гаргах; 2. бүдүүлэг зан, ёсгүй байдал.

НЕВЕЖЛИВЫЙ бүдүүлэг, ёс мэдэхгүй, эелдэг бус, зөгүй; ~ **ответ** эвгүй харну.

НЕВЕЗЕНИЕ азгүй байх, хийморь доройтох, урагшгүй явдал, бүтэлгүй байдал.

НЕВЕЛІЧКА өчүүхэн юм, бяцхан юм; **ростом ~** бяцхан биетэй хүн, оодгор хүн; **птичка ~** бяцхан шувуухай.

НЕВЕРІЕ үл итгэх, үнэмшихгүй байх; ~ **в собственные силы** хүчиндээ үл итгэх.

НЕВЕРНОСТЬ 1. буруу байх, ташаа юм, алдаатай байх; 2. итгэл эвдэх, урвалт, буруу санаа; ~ **друга** итгэл эвдсэн нөхөр.

НЕВЕРН|ЫЙ 1. буруу, ташаа, алдаатай; ташаа мэдээ; 2. үлгэн салган, гуйвганасан; ~ **ая походка** гуйвганасан алхаа; 3. батгүй, итгэлийг тэсэлсэн, буруу санаатай, уравсан; ~ **ая жения** итгэл алдсан эхнэр.

НЕВЕРОЯТНОСТ|Ь байж болшгүй юм, итгэшгүй зүйл, ер бусын юм; **до ~и ёсон** бус, ер бусын.

НЕВЕРОЯТН|ЫЙ 1. байж болшгүй, итгэмээргүй, бүтэшгүй; ~ **ые елухи** итгэмээргүй цуу үг; 2. ер бусын, гайхалтай; ~ **успех новой пьесы** шинэ жүжгийн ер бусын амжилт.

НЕВЕРУЮЩИЙ 1. сүсэггүй, шүтлэггүй, шашингүй; 2. сүсэггүй хүн, шүтлэггүй хүн, шашингүй хүн.

НЕВЕСЕЛЫЙ уйтгартай, цэнгэлгүй.

НЕВЕСОМ|ЫЙ 1. жингүй, хөнгөн чанартай; 2. итгэл муутай, үндэс муутай; ~ **ые аргументы** итгэл муутай баримт.

НЕВЕСОМОСТЬ жингүйдэх.

НЕВЕСТА сүйлсэн хүүхэн, хадамтай хүүхэн.

НЕВЕСТКА бэр, бэргэн, дүү бэр, авьсан.

НЕВЕСТЬ мэдэхгүй, хэн мэдэх вэ; **наговорил ~ чего** мэдэхгүй юу юу ярьчнхав.

НЕВЕЩЕСТВЕННЫЙ биегүй, бодгүй, хий хоосон.

НЕВЗГОД|А гай, зовлон, гамшиг; **душевные ~ы** сэтгэлийн зовлон.

НЕВЗИРАЯ харалгүй, хайхралгүй; ~ **на лица нүүр** харалгүй; ~ **на непогоду** тэнгэр муухайг хайхралгүй.

НЕВЗНАЧАЙ санамсаргүй, бодолгүй, мэдэлгүй; **мы встретились ~ бид** санамсаргүй уулзав.

НЕВЗРАЧН|ЫЙ үзэмж муу, урвагар, дорой; ~ **ая фигура** үзэмжгүй бие.

НЕВЫСКАТЕЛЬНОСТЬ шаардлага муутай, эрэлт хүсэлт багатай, эрээгүй зан.

НЕВЫСКАТЕЛЬНЫЙ шаардлага муутай, эрэлт хүсэлт багатай, шилэмтгий биш, эрээгүй, ямбагүй; ~ **человек** эрээгүй хүн.

НЕВИДАЛЬ үзэгдэж харагдаагүй юм, гайхмаар юм, гайхал; **вот ~!** Гайхуулах юм аа мөн олов оо!

НЕВИДАННЫЙ үзэгдээгүй, үзэгдэж харагдаагүй, гайхалтай; ~ **урожай** үзэгдээгүй их ургац; ~ **успех** үзэгдээгүй их амжилт.

НЕВИДИМКА үл үзэгдэгч, үл харагдах юм; **человек ~** үл үзэгдэгч хүн; **шапка ~** далдын хар малгай.

НЕВИДИМО үзэгдэхгүй; харагдашгүй; **видимо ~** нүд алдам, зах хязгааргүй, зах үзүүргүй.

НЕВИДИМЫЙ үзэгдэшгүй, харагдашгүй; ~ **шов** нүдэнд харагдашгүй оёдол.

НЕВИДЯШ|ИЙ ажиггүй, алмай; **смотреть ~им взором** алмай нүдээр харах.

НЕВИННОСТЬ 1. гэмгүй байх, буруугүй явдал, гэм хоргүй байх; 2. гэнэн зан, гэнэн хонгор зан; 3. хурьцал үзээгүй байх.

НЕВИНН|ЫЙ 1. гэмгүй, буруугүй; ~ **ая жертва** гэмгүй хэрэгт орсон хүн; хилсдэсэн хүн; 2. гэнэн, гэнэн хонгор; ~ **ребенок** гэнэи хүүхэд; 3. хоргүй, хөнөөлгүй; ~ **ые шалости** хоргүй дүрсгүйдэх; 4. хурьцал үзээгүй; ~ **ая девушка** хурьцал үзээгүй хүүхэн.

НЕВИННОСТЬ гэмгүй явдал, ялт хэрэг хийгээгүй.

НЕВИНОВНЫЙ гэмгүй, ялт хэрэг хийгээгүй.

НЕВКУСНЫЙ амтгүй, заваан.

НЕВМЕНЯЕМОСТЬ мэдээгүй байх, ухаан солиу байх.

НЕВМЕНЯЕМ|ЫЙ 1. мэдээгүй, мэдээ алдсан, ухаан солиу; ~ **ое состояние** ухаан солиу байх; 2. биеэ барихаа больсон.

НЕВМШАТЕЛЬСТВ|О (*хөндлөнгөөс*) үл оролцох, хөндлөнгийн оролцоогүй; **политика ~а во внутренние дела других государств** бусад улсын дотоод хэрэгт үл оролцох бодлого.

НЕВМОГОТУ тэсхүйеэ бэрх, тэсвэрлэхийн аргагүй, хүлцэшгүй; **стало ~** хүлцэшгүй болов, тэсэшгүй болов.

НЕВМОЧЬ тэсэшгүй, яах ч аргагүй.

НЕВНИМАНИЕ анхааралгүй байх, анхаарамжгүй байдал, **НЕВНИМАТЕЛЬНОСТ|Ь** 1. анхааралгүй байх, анхаарамжгүй байдал, хүндэтгэхгүй байх; ~ **к интересам покупателя** худалдан авагчийн эрх ашгийг эс анхаарах, худалдан авагчийн эрх ашгийг эс тоох, худалдан авагчийн эрх ашгийг эс хүндлэх; 2. хайхрамжгүй байх, болгоомжгүй байх, эс хайхрах; **сделать ошибку по ~и** хайхрамжгүйгээс алдаа гаргах.

НЕВНИМАТЕЛЬН|ЫЙ 1. анхааралгүй, анхаарамжгүй, мартамхай, хичээдэггүй; ~ **слушатель** анхааралгүй сонсогч; ~ **ученик** хичээдэггүй сурагч; 2. зөгүй, найргүй; ~ **ая хозяйка** зөгүй эзэгтэй; 3. хайхрамжгүй болгоомжгүй, халамжгүй; ~ **ое отношение к больному** өвчтөнд халамжгүй байх.

НЕВНЯТНО тод бус, тод сонсдохгүй, мэдэгдэхгүй, ойлгогдохгүй; ~ **говорить** тод бус өгүүлэх, мэдэгдэхгүй ярих.

НЕВНЯТН|ЫЙ тод бус, тод бус сонсдох, мэдэгдэхгүй, ойлгогдохгүй; ~ **ое произношение** тод бус дуудлага.

НЕВОД гувчуур, өөш, загасны тор.

НЕВОЗВРАТИМ|ЫЙ буцалтгүй, эргэшгүй, нөхөшгүй; ~ **ое время** эргэшгүй цаг

НЕВОЗВРАТН|ЫЙ буцалтгүй, эргэшгүй, нөхөшгүй; **невозвратная потеря** нөхөшгүй гарз.

НЕВОЗВРАЩЕНЕЦ *разг.* гадаадаас буцаж ирээгүй хүн.

НЕВОЗДЕРЖАННОСТЬ биеэ барихгүй байх, задгай байдал.

НЕВОЗДЕРЖАННЫЙ 1. биеэ барьдаггүй, сэтгэлээ барьж чадаагүй, хэтрүүлдэг; ~ **в пише** хоол хэтрүүлдэг, хоол хэт иддэг; 2. задгай; болгоомжгүй; ~ **на язык** задгай амтай.

НЕВОЗДЕРЖАНОСТЬ биеэ барихгүй байх, задгай байдал.

НЕВОЗДЕРЖАНЫЙ 1. биеэ барьдаггүй, сэтгэлээ барьж чадаагүй, хэтрүүлдэг; 2. задгай, болгоомжгүй.

НЕВОЗМОЖНО болохгүй, бүтэхгүй, болшгүй, бүтэшгүй; **это ~ ингэж** болохгүй; 2. тэсэшгүй, яахын аргагүй, нөхцөлгүй; ~ **жарко** тэсэшгүй халуун.

НЕВОЗМОЖНОСТЬ боломжгүй байдал, аргагүй учир, болшгүй болох; в случае ~и аргагүй учир гарвал, аргагүй болбол; до ~и хэтэрхий, яахын ч аргагүй.

НЕВОЗМОЖНОСТИЙ 1. бүтээж болохгүй, бүтэшгүй, болохгүй; нет ничего не ~ого бүтээж болохгүй юм гэж байхгүй; ~ое стало возможным бүтэшгүй юм бүтэв; 2. тэсэшгүй, тэсвэрлэшгүй, яахын аргагүй, тэсгэлгүй; ~ая жара тэсвэрлэшгүй халуун; ~ая боль тэсгэлгүй өвдөх.

НЕВОЗМУТИМОСТЬ тайвуу зан, амгалан байдал, тайвуу байх, санаа зовиургүй байх.

НЕВОЗМУТИМЫЙ тайвуу, амгалан, санаа зовуургүй; ~ человек тайвуу хүн.

НЕВОЗНАГРАДИМЫЙ нөхөшгүй, зүйрлэшгүй.

НЕВОЛЕЙ волей~ өөрийн эрхгүй, дуртай ч дургүй ч.

НЕВОЛИТЬ албадах, албадан хаших, хаших.

НЕВОЛЬНИК боол, олзны хүн.

НЕВОЛЬНИЦА боол шивэгчини.

НЕВОЛЬНИЧЕСТВО боолчлол, боолын байдал.

НЕВОЛЬНИЧИЙ боолын, бусдын эрхний; ~ труд боолын хөдөлмөр.

НЕВОЛЬНО өөрийн эрхгүй, аяндаа, мэдэлгүй, зөндөө, яригаараа; ~ улыбнуться өөрийн эрхгүй инээмсэглэх.

НЕВОЛЬНИЙ өөрийн эрхгүй (*хийсэн*), санамсаргүй (*тохиолдсон*), аяндаа (*болсон*), өөрийн мэдэлгүй (*хийсэн*), зөндөө (*болсон*), яригаараа (*болсон*), ~ые слезы аяндаа асарсан нулимс; ~ свидетель санамсаргүй тохиолдсон гэрч.

НЕВОЛНЯ 1. боолчлол, олзонд, байх бусдын эрхэнд байх; жить в ~е бусдын эрхэнд байх; 2. зайлшгүй юм, гарцаагүй тохиол; охота пуше ~и хүсэл зайлшгүй юмаас хүчтэй, хүсэл үхлээс хүчтэй.

НЕВООБРАЗЫМЫЙ 1. ухаанд оршгүй, сэргэмжгүй, санашгүй; 2. санаанд оромгүй их, туйлын их; ~ шум туйлын их шуугиан.

НЕВООРУЖЕННЫЙ зэр зэвсэггүй, зэвсэггүй, гар хоосон; ~ыми глазами энгийн нүдээр, дурангүй.

НЕВОСПИТАННОСТЬ сургаалгүй байх, хүмүүжилгүй байдал, бүдүүлэг зан.

НЕВОСПИТАННЫЙ сургаал муутай, хүмүүжилгүй, бүдүүлэг.

НЕВОСПЛАМЕНЯЕМЫЙ ноцдоггүй, шатдаггүй, түлэгддэггүй; ~ое вещество шатдаггүй бодис.

НЕВОСПРИИМЧИВОСТЬ 1. тогтооц муу байх, ойлгоцгүй байх; 2. халддаггүй байх.

НЕВОСПРИИМЧИВЫЙ 1. тогтооц муутай, ойлгоцгүй; ~ребенок ойлгоц муутай хүүхэд; 2. халдаггүй; ~к scarlatine организм улаан эсэргэнэ халддаггүй бие махбод.

НЕВОСТРЕБОВАННЫЙ нэхэгдээгүй; нэхэж аваагүй; ~багаж ихэгдээгүй тээш.

НЕВПОПАД эс онож, солиу гажуу; отвечать ~ эс онож хариулах; говорить ~ солиу гажуу ярих.

НЕВПРОТЫК разг. хэт их, олон.

НЕВРАЗУМИТЕЛЬНЫЙ ухаарагдахгүй, ойлгошгүй, учир нь олодохгүй; ~ ответ учир нь олодохгүй хариу.

НЕВРАЛГИЧЕСКИЙ мэдрэлийн судасны, хуянгийн; ~ие боли мэдрэлний судасны өвчин.

НЕВРАЛГИЯ мэдрэлийн судас өвдөх, хуян.

НЕВРАСТЕНИК мэдрэл муудсан хүн, хийрхүү хүн.

НЕВРАСТЕНИЧЕСКИЙ мэдрэл муудсан, хийрхүү.

НЕВРАСТЕНИЧКА мэдрэл муутай эмэгтэй, хийрхүү эхнэр.

НЕВРАСТЕНИЯ мэдрэл муудах; хийрхэх.

НЕВРЕДИМЫЙ гэмтээгүй, гэмгүй, бүтэн; цел и невредим гэмтээгүй, мэнд сайн; эсэн мэнд.

НЕВРОЗ мэдрэлний өвчин.

НЕВРОПАТОЛОГ мэдрэлийн эмгэг судлагч.

НЕВРОПАТОЛОГИЯ мэдрэлийн эмгэг судлал.

НЕВТЕРПЕЖ хүлцэшгүй, тэсхүйеэ бэрх, тэсвэрлэхийн аргагүй; стало ~ тэсвэрлэхийн аргагүй болов.

НЕВЫГОДНИЙ 1. ашиггүй, тусгүй, гарзтай, алдагдалтай; ~ая сделка ашиггүй хэлэлцээ; 2. тохиромжгүй, зохимжгүй; ~ые климатические условия тохиромжгүй цаг уур; 3. таагүй, эвгүй; ~ое впечатление таагүй сэтгэгдэл.

НЕВЫДЕЛАННЫЙ элдээгүй.

НЕВЫДЕРЖАННЫЙ 1. гүйцэд болоогүй, гүйцэд эсээгүй, бүрэн боловсроогүй, бэлэн болоогүй; ~ое вино гүйцэд эсээгүй дарс; 2. биеэ барьдаггүй, тэсгэлгүй, олон зантай; ~ человек биеэ барьдаггүй хүн; 3. жигдгүй, тууштай биш, туйлбаргүй; ~ стиль жигдгүй найруулга.

НЕВЫЕЗД нэг нутгаас гарахгүй; дать подписку о ~е нэг нутгаас гарахгүй гэж ам өгөх, гарын үсэг зурах.

НЕВЫЕЗДНОЙ разг. гадаад явж болохгүй хүн.

НЕВЫЛАЗНИЙ гарахын аргагүй, явах нөхцөлгүй; ~ая грязь явахын аргагүй шавар шавхай.

НЕВЫНОСИМЫЙ тэсэшгүй, тэсүйеэ бэрх; тэсэхийн нөхцөлгүй; ~ая боль тэсхүйеэ бэрх өвдөх.

НЕВЫПОЛНЕНИЕ гүйцэтгэхгүй, биелүүлээгүй; ~ своего обязательства үүргээ гүйцэтгээгүй; ~ плана төлөвлөгөө биелүүлээгүй.

НЕВЫПОЛНИМЫЙ гүйцэтгэшгүй, биелүүлшгүй; биелшгүй; гүйцэтгэхийн аргагүй, бүтэшгүй.

НЕВЫРАЗИМЫЙ өгүүлшгүй, хэлэхийн аргагүй, амлашгүй; ~ая красота өгүүлшгүй гоо үзэсгэлэн.

НЕВЫСОКИЙ 1. балтгар, навтгар, намхан, нам; человек ~ого роста намхан нуруутай хүн; 2. өөдгүй, барагтайхан, муухан; товар ~ого качества барагтайхан чанартай бараа; я ~ого мнения о нем би түүнийг өөдгүй хүн гэж боддог.

НЕВЫХОД гарахгүй байх; ~ на работу ажилдаа гарахгүй байх.

НЕГА 1. энхрийлэх, эрхлүүлэх, бөмбийлгөх; 2. эрх дураараа байх, жаргалан.

НЕГАДАННО нежданно~ санамсаргүй байтал, гэв гэнэт.

НЕГАДАННЫЙ санамсаргүй, санагдаагүй, гэнэтнийн.

НЕГАТИВ 1. негатив, сөргүү; 2. разг. негр.

НЕГАТИВНЫЙ I үгүйсгэсэн, арцсан, буруушаасан, мэлзсэн.

НЕГАТИВНЫЙ II негатив, сөргүү, сөрөг; ~ процесс сөрөг процесс.

НЕГАШЕННЫЙ ~ая известь түүхийн шохой.

НЕГДЕ 1. зайгүй, газаргүй, завсаргүй; ~ сесть суух зайгүй; 2. газар алга, хаанаас ч... —гүй; ~ достать олох газар алга, хаанаас ч олохгүй.

НЕГИБКИЙ уян бус, уян хатан бус.

НЕГЛАСНЫЙ нууц, далд; ~ надзор нууц хяналт.

НЕГЛУБОКИЙ 1. гүнзгий биш, гүехэн, нимгэн; ~ ров гүехэн нүх; 2. мөчнд, өнгөцхөн, гүн биш, утга нимгэн; ~ доклад утга нимгэн илтгэл.

НЕГЛУПЫЙ овоо ухаантай, гайгүй сэргэлэн.

НЕГОДНИК олитгүй хүн.

НЕГОДНОСТЬ хэрэггүй (*байх*), хэргээ алдах, таарахгүй (*байх*), тохирохгүй (*болох*).

НЕГОДНИЙ 1. хэрэггүй, хэргээ алдсан, тэнцэхгүй, таарахгүй, зохисгүй, болохгүй; ~к военной службе цэргийн албанд тэнцэхгүй; ~ая для питья вода ундаанд таарахгүй ус; 2. хэрэггүй, олитгүй, үл бүтэх; ~ человек олитгүй хүн.

НЕГОДОВАНИЕ эгдүү, зэвүү; прийти в ~ эгдүү хүрэх, тэчъяадах, тачаадах.

НЕГОДОВАТЬ зэвүү хүрэх, эгдүүнэх, зэвүүрхэх, эгдүү хөдлөх, зэвүүцэх.

НЕГОДУЮЩИЙ эгдүүсэн, зэвүүрхэси, зэвүүсэн.
НЕГОДАЙ үл бүтэх этгээд, шившигт этгээд.
НЕГОДАЙКА шившигт эмэгтэй, бузар эхнэр.
НЕГР негр.
НЕГРАМОТНО үсгийн алдаатай.
НЕГРАМОТНОСТЬ бичиг (үсэл) үл мэдэх (явдал), мэдлэг багатай (байх); ликвидация -и бичиг үл мэдэх явдлыг устгах.
НЕГРАМОТНЫЙ 1. бичиг (үсэл) үл мэдэх, бичиг мэдэхгүй; ~ человек бичиг мэдэхгүй хүн; 2. эрдэмгүй, боловсролгүй, чадвар муутай, мэдлэг багатай, юм мэдэхгүй; ~ техник мэдлэг багатай техник; 3. алдаатай (хийсэн) муу; ~ая рукопись алдаатай гар бичмэл.
НЕГРИТЁНОК бяцхан негр, негр хүүхэд.
НЕГРИТЯНКА негр эмэгтэй, негр эхнэр.
НЕГРИТЯНСКИЙ негр, негрин.
НЕГРОМКИЙ чанга бус, аяархан; сказать что-либо ~им голосом аяархан дуугаар юм хэлэх.
НЕДАВНИЙ саяын, саяхны, сая ойры, сая болсон; с -их пор саяхнаас.
НЕДАВНО сая, саяхан.
НЕДАЛЕКИЙ 1. ойр, дөт, дөтийн, ойрхны, ойрын; на ~ом расстоянии ойр газарт; 2. сая, ойр, саяын, ойрын, саяхны, ойрхны; в ~ом прошлом сая өнгөрсөн цаг, саяхан; в ~ом будущем ойрын ирээдүйд; 3. холыг бодоогүй, ухвар муутай; ~ человек ухвар муутай хүн.
НЕДАЛЕКО 1. ойр, дөт, ойрхон, энүүхэнд, холгүй; он живёт ~тэр (хүн) энүүхэнд суудаг; 2. ойр болох, ойрхон болох; ~ то время, когда... х цаг ойрхон болоод байна.
НЕДАЛЕКО, 1. ойр, дөт, ойрхон, энүүхэнд, холгүй; он живёт ~тэр (хүн) энүүхэнд суудаг; 2. ойр болох, ойрхон болох; ~ то время, когда... х цаг ойрхон болоод байна.
НЕДАЛЬНОВИДНОСТЬ холч бодлогогүй байх, холыг харахгүй байх, бодлого мөчид байх.
НЕДАЛЬНОВИДНЫЙ холч бодлогогүй, холыг хардаггүй, бодлого мөчид; ~ человек бодлого мөчид хүн.
НЕДАРОМ талаар... бус, дэмий... биш, учиртай; он пришёл ~тэр (хүн) дэмий ирсэн биш.
НЕДВИЖИМОСТЬ үл хөдлөх хөрөнгө.
НЕДВИЖИМЫЙ үл хөдлөх; ~ое имущество үл хөдлөх хөрөнгө.
НЕДВУСМЫСЛЕННЫЙ хоёрдмол утгагүй, хоёрдмол ойлголтгүй; ~ ответ хоёрдмол ойлголтгүй харну.
НЕДЕЕСПОСОБНЫЙ 1. хариуцлага хүлээж чадахгүй; 2. юм бүтээх чадалгүй, хөдөлмөрлөх чадалгүй.
НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫЙ хүчингүй, хүчин төгөлдөр бус; ~ документ хүчин төгөлдөр бус баримт бичиг.
НЕДЕЛИМЫЙ хуваагдахгүй, хуваагдашгүй.
НЕДЕЛЬНЫЙ долоо хоногийн; ~ срок долоо хоногийн хугацаа.
НЕДЕЛЯ долоо хоног; через ~ю долоо хоноод.
НЕДЕНАТУРИРОВАННЫЙ ~ этиловый спирт, бот этилийн хувилгагүй спирт.
НЕДЕРЖАНИЕ ~ мочи шээс алдрах.
НЕДЕШЕВО 1. хямд биш үнэтэй; 2. арай ядаж, чуу чамай; это досталось мне ~ би үүнийг арай ядаж олж авав.
НЕДИСЦИПЛИНИРОВАННОСТЬ сахилга батгүй явдал, сахилгагүй байдал.
НЕДИСЦИПЛИНИРОВАННЫЙ сахилга батгүй, сахилгагүй; ~ ученик сахилгагүй сурагч.
НЕДОБИРАТЬ,
НЕДОБРАТЬ дутуу авах, дутуу түүх, дутуу хураах, дутуу элсүүлэх.

НЕДОБОР дутуу хураалт, дутуу элсүүлэлт.
НЕДОБРОЕ замышлять ~, задумать ~ муу юм санах, муу санаа агуулах.
НЕДОБРОЖЕЛАТЕЛЬ муу санагч, хар санаат хүн.
НЕДОБРОЖЕЛАТЕЛЬНИЦА муу санагч эмэгтэй, хар санаат эхнэр.
НЕДОБРОЖЕЛАТЕЛЬНЫЙ муу санаатай, хар санаатай; ~ое отношение хар санаатай хандах.
НЕДОБРОКАЧЕСТВЕННОСТЬ чанар муу, яс муу.
НЕДОБРОКАЧЕСТВЕННЫЙ чанар муутай, яс муутай; ~ товар яс муутай бараа; ~ая работа чанар муутай ажил.
НЕДОБРОСОВЕСТНОСТЬ шударгагүй явдал, сэтгэлгүй байх, нүүргүй зан, (хүний) мөс муу.
НЕДОБРОСОВЕСТНЫЙ 1. шударгагүй, сэтгэлгүй, нүүргүй, мөс муутай; ~ человек мөс муутай хүн; 2. шударга бус (хийсэн), сэтгэлгүй (хийсэн); ~ая работа шударга бус хийсэн ажил.
НЕДОБРЫЙ 1. муу санаатай, найгүй, хялайн харсан; ~ человек муу санаатай хүн; 2. муу, олнггүй; ~ая вещь муу мэдээ, олнггүй мэдээ.
НЕДОВАРИТЬ дутуу чанах, дутуу болгох.
НЕДОВЕРИЕ 1. итгэхгүй (байх), итгэлгүй (явдал), найдлагагүй (байх); отместись с ~ем итгэлгүй хандах, итгэхгүй байх; 2. үл итгэх; вотум ~я үл итгэх шийдвэр.
НЕДОВЕРЧИВОСТЬ итгэхгүй (явдал), итгэлгүй (байх), найдлагагүй (байх).
НЕДОВЕРЧИВЫЙ 1. итгэдэггүй, муу санаатай, сэжигч; ~ человек итгэдэггүй хүн; 2. итгэлгүй, сэжиг төрсөн, сэжиглэсэн; ~ взгляд сэжиглэсэн харц.
НЕДОВЕС дутуу жигнэх, жин дутуу байх.
НЕДОВЕСОК дутуу жинтэй юм.
НЕДОВЕШИВАТЬ дутуу жигнэх.
НЕДОВОЛЬНЫЙ сэтгэл ханаагүй, дургүйцсэн, чамласан, дур гутанги; ~ вид дургүйцсэн янз, чамласан янз.
НЕДОВОЛЬСТВО дургүйцэл, сэтгэл эс ханах, дур гутах, чамлах, голох; выразить ~ сэтгэл эс ханаснаа илтгэх; ~ самим собою өөрөө өөрийгөө чамлах, өөрөө өөрийгөө голох.
НЕДОВЫПОЛНЕНИЕ дутуу гүйцэтгэх, дутуу биелүүлэх.
НЕДОВЫПОЛНИТЬ,
НЕДОВЫПОЛНЯТЬ дутуу гүйцэтгэх, дутуу биелүүлэх.
НЕДОГАДЛИВОСТЬ авхаалж муу байх, ухваргүй (байх).
НЕДОГАДЛИВЫЙ авхаалж муутай, ухваргүй.
НЕДОГЛЯДЕТЬ дутуу ажиглах, эс ажих, харахгүй өнгөрөх, харахгүй байж алдах; ~ ошибки алдаа харахгүй өнгөрөх.
НЕДОГВАРИВАТЬ дутуу хэлэх, гүйцэд эс өгүүлэх, (юм) орхиж ярих, иг маг гэх.
НЕДОГОВОРЕННОСТЬ 1. дутуу хэлэх, гүйцэд эс өгүүлэх, (юм) орхиж ярих, иг маг гэх; 2. хэлэлцэн тогтоогүй (байх), хэлэлцээгүй (байх), дутуу хэлэлцэх; нз-за ~и хэлэлцээргүйгээс, дутуу хэлэлцсэнээс.
НЕДОДЕЛКА дутуу хийх, дуусаагүй ажил, дутуу хийсэн юм.
НЕДОДЕЛАННЫЙ разг. тэнэг, маанаг.
НЕДОЕДАНИЕ цадахгүй байх, цадтал идэхгүй байх, дутуу хоолтой байх; истощение организма от ~я дутуу ядуу хоолтой байснаас бие тамирдах.
НЕДОЕДАТЬ цадахгүй байх, цадтал ндэхгүй байх, идэш хоол дутмаг байх.
НЕДОЕСТЬ цадтал эс ндэх, дутуу ндэх; ~ за обедом үдийн хоолноор цадтал эс ндэх.
НЕДОЗВОЛЕННЫЙ цаазтай, хориултай, хорiotой, хоригтой.
НЕДОЗРЕЛЫЙ гүйцэд болоогүй, дутуу боловсорсон.

НЕДОЙМКА албан татварын дутуу.
НЕДОЛГА (вот) и вся недолга (разг.) ингээд л боллоо.
НЕДОЛГИЙ удаан биш, өнө биш, түргэн, урт биш, жаахан.
НЕДОЛГО 1. удаан биш, жаахан, удаангүй...гүй; ~ думая жаахан бодоод, удаан бодолгүй; 2. хол биш, амархан; в такой реке утонуть ~ ийм усанд живж үхэх хол байна даа.
НЕДОЛГОВЕЧН||ЫЙ 1. богино настай, насгүй; ~ое растение богино настай ургамал; 2. өнө биш, түр зуурын; ~ое счастье түр зуурын жаргал.
НЕДОЛЁТ эс хүрэх, хүрэхгүй байх; ~ пули сум эс хүрэх.
НЕДОЛЮБИВАТЬ хялайн үзэх, таалахгүй байх.
НЕДОМЕРИВАТЬ,
НЕДОМЕРИТЬ, дутуу хэмжих.
НЕДОМЁРОК дутуу хэмжээтэй юм, багадсан хувцас.
НЕДОМОГАНЬЕ бие эвгүйрхэх, эмгэглэх, бие тавгүй болох, чилээрхэх; лёгкое ~ бие жаахан эвгүйрхэх.
НЕДОМОГАТЬ бие эвгүйрхэх, эмгэглэх, бие тавгүй болох, чилээрхэх.
НЕДОМОЛВКА дутуу зуурмаг хэлэх, зуурмаглан өгүүлэх; говорить ~ми дутуу зуурмаг ярих, эг маг гээд байх.
НЕДОМЫСЛИ||Е мөчид бодол, мөчнд бодох; сделать что-либо по ~ю мөчид бодож юм хийх.
НЕДОНОСОК дутуу хүүхэд, зулбадас.
НЕДОНОШЕННЫЙ дутуу сартай (гарсан), дутуу төрсөн; ~ребёнок дутуу сартай хүүхэд.
НЕДООЦЕНИВАТЬ,
НЕДООЦЕНИТЬ дор үзэх, дутуу үнэлэх.
НЕДООЦЕНКА дор үзэх, дутуу үнэлэх, дутуу үнэлэлт.
НЕДОПИВАТЬ,
НЕДОПИТЬ дутуу уух, уугаад үлдэх.
НЕДОПЛАТА дутуу төлөх, гүйцэд эс төлөх.
НЕДОПЛАТИТЬ,
НЕДОПЛАЧИВАТЬ дутуу төлөх, гүйцэд эс төлөх.
НЕДОПОЛУЧАТЬ,
НЕДОПОЛУЧИТЬ, дутуу авах, гүйцэд эс авах.
НЕДОПРОИЗВОДСТВО дутуу үйлдвэрлэл, дутуу үйлдвэрлэх.
НЕДОПУСТИМЫЙ тэсвэрлэшгүй, байлгаж болшгүй, зөвшөөршгүй; ~ поступок тэсвэрлэшгүй явдал, гаргаж болшгүй хэрэг.
НЕДОРАЗВИТОСТЬ гүйцэд боловсроогүй, дутуу боловсрох, гүйцэд өсөөгүй, дутуу өсөлт; ~ мозга тархи дутуу боловсрох.
НЕДОРАЗВИТЫЙ гүйцэд боловсроогүй, дутуу боловсорсон, гүйцэд өсөөгүй, дутуу өссөн; ~ организм дутуу өссөн бие махбодь.
НЕДОРАЗУМЕНИ||Е 1. эндүүрэл, учрыг ойлголцохгүй явдал; по ~ю учрыг ойлгоогүйгээс, эндүүрснээс; 2. арцалдаан, маргаан; крупное ~ том маргаан.
НЕДОРОГО хямд, хямдхан, хямд үнээр; купить ~ хямд авах.
НЕДОРОГОЙ хямд, хямдхан, хямд үнэтэй, үнэтэй биш.
НЕДОРОСЛЬ 1. эрдэмгүй залуу тайж; 2. эрдэмгүй хүн, дүйнгэ хүн.
НЕДОСЁВ дутуу тарих.
НЕДОСЛЫШАТЬ дутуу сонсох, мөчид сонсох, дуулахгүй өнгөрөх.
НЕДОСМОТР дутуу харах, ажиглахгүй өнгөрөх, цалгар байх; по ~у дутуу харснаас, цалгар байснаас.
НЕДОСМОТРЕТЬ дутуу харах, ажиглахгүй өнгөрөх.
НЕДОСОЛ дутуу давслах.
НЕДОСПАТЬ дутуу унтах, нойр алдах, нойр эс ханах.
НЕДОСПЕЛЫЙ дутуу болсон, гүйцэд боловсроогүй.
НЕДОСТАВА||ТЬ дутах, хүрэхгүй, хүрэлцэхгүй; ~эт опыта туршлага дутаж байна; этого ещё только ~ло бас ингэх л дутаа юу.

НЕДОСТАТ||ОК 1. дутуу, дутмаг, хүрэхгүй, хүрэлцэхгүй, дутагдал; за ~ком чего-либо юм дутагдалтайгаас; ~ в квалифицированных рабочих мэргэжилтэй ажилтан дутмаг; 2. дутагдал, алдаа дутагдал; ~ки в работе ажлын дутагдал; 3. гэм; ~ зренья нүдний харааны гэм.
НЕДОСТАТОЧНОСТЬ дутмаг байх, хүрэлцэхгүй байх, дутуу ядуу.
НЕДОСТАТОЧН||ЫЙ 1. дутмаг, хүрэлцээ багатай, хүрэхгүй, дутуу ядуу; ~ая сумма хүрэлцээ багатай мөнгө; 2. хаигалтгүй, дутагдалтай; ~ответ дутагдалтай харну.
НЕДОСТАЧА дутагдал, дутагдах, дутах; ~ в кассе кассад мөнгө дутах.
НЕДОСТАЮЩ||ИЙ дутуу, дутагдаж байгаа, дутсан; ~не страниц дутуу хуудсууд.
НЕДОСТИЖИМЫЙ хүршгүй, гүйцэтгэшгүй, биелүүлэхийн аргагүй, бүтэшгүй.
НЕДОСТОВЕРНОСТЬ лавтай биш байх, нуттай биш байх, нутгүй байх.
НЕДОСТОВЕРНЫЙ лавгүй, нуттай биш, магадгүй.
НЕДОСТОЙН||ЫЙ 1. зохисгүй, даахгүй, хүнддэх, хэрэггүй, -уушгүй (-үүшгүй); ~внимания анхаарах зохисгүй, анхааруушгүй; 2. ёс журамгүй, шударга бус, зүй бус; ~ая личность ёс журамгүй этгээд.
НЕДОСТУПНОСТЬ 1. ойртоход бэрх (байх), хүршгүй (байх), халдашгүй (байх); 2. ойлгогдохгүй (байх), ухахад хэцүү (байх).
НЕДОСТУПН||ЫЙ 1. ойртох аргагүй, хүршгүй, давшгүй, халдашгүй; ~ая скала давшгүй хад; 2. ойртоход бэрх, чанга хэцүү; ~человек ойртоход бэрх хүн; 3. ойлгогдохгүй, ухахад хэцүү; 4. хүрч, хүршгүй үнэтэй, дийлшгүй үнэтэй.
НЕДОСУГ 1. чөлөөгүй, завгүй, зав зайгүй, зав чөлөөгүй; 2. чөлөөгүй байх, завгүй байх, зав зайгүй байх, зав чөлөөгүй байх; мне ~би завгүй байна.
НЕДОСЧИТАТЬСЯ,
НЕДОСЧИТЫВАТЬСЯ, тоолоход дутах, хүрэхгүй байх, дутуу байх, алга байх.
НЕДОСЫПАНИЕ дутуу унтах, нойр дутуу байх.
НЕДОСЫПАТЬ дутуу унтах, нойр алдах, нойр эс ханах.
НЕДОСЯГАЕМ||ЫЙ хүртэшгүй, хүртээлгүй, хүртээл болохгүй, хувь хүрэхгүй; на ~ой высоте хүртээл болохгүй дээр, хүршгүй дээр.
НЕДОТЁПА болхи хүн.
НЕДОТРОГА 1. эмзэг хүн, маягтай хүн; 2. хумсан будаг (ургамал).
НЕДОУЗДОК ногт.
НЕДОУМЕВАТЬ эргэлзэх, тээнэгэлзэх.
НЕДОУМЕНИ||Е эргэлзэл, тээнэгэлзэл; быть в ~и эргэлзэл төрөх, тээнэгэлзэх.
НЕДОУМЁННЫЙ эргэлсэн, тээнэгэлсэн; ~взгляд тээнэгэлсэн харц.
НЕДОУЧКА дутуу сурсан хүн, эрдэм багатай хүн.
НЕДОЧЁТ 1. алдаа, алдагдал, дутуу дутагдал; ~суммы мөнгөний алдагдал, мөнгөний дутагдал; 2. алдаа дутагдал, алдаа ташаарал; исправить ~ы в работе ажлын алдаа дутагдлыг засах.
НЕДРА газрын хэвэл, газрын баялаг; в недрах земли газрын хэвэлд, газар дор; разработка недр газрын баялгийг ашиглах.
НЕДРЁМЛЮЩ||ИЙ соргог, сонор, сэргэлэн, сэрэмжтэй; ~ее око соргог нүд.
НЕДРУГ муу хүн, хартан, дайсан.
НЕДРУЖЕЛЮБН||ЫЙ найгүй, хүйтэн, дайсагнасан; ~ое отношение найгүй, хүйтэн харьцаа.

НЕДУГ эмгэг, өвчин; **тяжкий** ~ хүнд өвчин.
НЕДУРНО гайгүй, гэмгүй, нуруутай, голтой.
НЕДУРНОЙ 1. гайгүй, гэмгүй, нуруутай, голтой; 2. гайгүй цэвэр, овоо аятайхан.
НЕДОЖЕННЫЙ гоц, товойн гарсан; ~ ум гоц ухаан; ~ человек товойн гарсан хүн.
НЕЕСТЕСТВЕННО 1. хуурамч, худал, хуурмаг, хиймэл; ~ **улыбаться** хуурамч инээмсэглэх; 2. ер бусын, ердийн бус; ~ **большая голова** ер бусын том толгой.
НЕЕСТЕСТВЕННОСТЬ 1. хуурамч (*байх*), хуурмаг (*байх*), хиймэл (*байх*); 2. ер бусын (*байх*), ердийн бус (*байх*) ёсон бус (*байх*).
НЕЕСТЕСТВЕННЫЙ 1. хуурамч, худал, хуурмаг, хиймэл; ~ **смех** худал инээд; 2. ер бусын, ердийн бус, ёсон бус; ~ **ая величина** ер бусын их юм.
НЕЖДАННО ~негадино санаамсаргүй байтал, гэв гэнэт.
НЕЖДАННЫЙ ирнэ гэж бодоогүй, санаамсаргүй, гэнэтийн; ~ **гость** ирнэ гэж бодоогүй хүн, гэнэтийн зочин.
НЕЖЕЛАНИЕ дургүй (*байх*), хүсэхгүй (*байх*).
НЕЖЕЛАТЕЛЬНЫЙ хүсмээргүй, санаанд таарахгүй, таалалд нийцэхгүй, хэрэггүй, зохисгүй; ~ **расход** хэрэггүй зарлага.
НЕЖЕЛИ илүү; он умнее, ~ **кажется** сначала анх сансууаас илүү ухаантай хүн.
НЕЖЕНАТЫЙ эхиэргүй, гэрлээгүй, эхнэр аваагүй.
НЕЖЕНКА танхилган хүн, танхил хүн, эрх танхи хүн.
НЕЖИВОЙ 1. үхсэн; **младенец** родился ~ үхсэн хүүхэд төрөв; 2. амьгүй, амьд бус; ~ **ая природа** амьгүй байгаль; 3. хийморьгүй, цогтгүй; ~ **взгляд** хийморьгүй харц.
НЕЖИЗНЕННЫЙ хэрэглэж болохгүй, биелэхгүй, хэрэгцээгүй, чухал биш, хоосон; ~ **ое предложение** хэрэглэж болохгүй санал, хоосон санал.
НЕЖИЗНЕСПОСОБНОСТЬ амьдрах чадваргүй (*байх*), насгүй (*байх*).
НЕЖИЗНЕСПОСОБНЫЙ амьдрах чадваргүй, насгүй.
НЕЖИЛОЙ хүн суудаггүй, эзэнгүй, хоосон, хөндий; ~ **дом** хүн суудаггүй байшин, эзэнгүй байшин.
НЕЖИТЬ эрхлүүлэх, энхрийлэх, таихилуулах.
НЕЖИТЬСЯ эрхлэх, тахилах, биеэ бөмбийлөх; ~ **на солнышке** наранд танхилах.
НЕЖНИЧАТЬ наалинхайтах, танхитах.
НЕЖНОСТЬ 1. энхрийлэл, эрхлүүлэх; ~ **матери** эхийн энхрийлэл; 2. хэврэг (*байх*), булбарай (*байх*); ~ **кожи** булбарай арьс; 3. нялуун үг, наалинхай зан, эрх байдал; **говорить** ~и нялуун үг ярих.
НЕЖН||ЫЙ 1. наалинхай, энхрий, эрх, танхи, нүд талимаарам; ~ **ые чувства** энхрий сэтгэл; ~ **взгляд** нүд талимаарам; 2. ялгуун, ялдам, ээлдэг зөөлөн; ~ **голос** ялгуум дуу; 3. булбарай, зөөлөн; ~ **ая кожа** булбарай арьс; 4. эмзэг, хэврэг; ~ **цветок** эмзэгхэн цэцэг.
НЕЗАБВЕННЫЙ үл мартагдах, мартагдашгүй үе; ~ **друг** үл мартагдах анд; ~ **ая пора** мартагдашгүй үе.
НЕЗАБУДКА хонин зангуу (*цэцэг*), дурсгал цэцэг.
НЕЗАБУДОЧНИК бог батга.
НЕЗАБЫВАЕМ||ЫЙ марташгүй, мартагдашгүй; ~ **ая встреча** марташгүй уулзалт.
НЕЗАВИДН||ЫЙ атаархмааргүй, хүсэмгүй; ~ **ое положение** атаархмааргүй байдал.
НЕЗАВИСИМО биеэ дааж, өөрийн эрхээр, бусадтай эн чацуу; **держат себя** ~ бусадтай эн чацуу байх.
НЕЗАВИСИМОСТЬ тусгаар тогтнол, биеэ даасан байдал; **национальная** ~ үндэсний тусгаар тогтнол; ~ **взглядов** биеэ даасан үзэл.

НЕЗАВИСИМ||ЫЙ тусгаар тогтносон, биеэ даасан, толгойгоо даасан, бусадтай эн чацуу, хүний мэдэлд ордоггүй, өөрийн эрхтэй; ~ **ая страна** тусгаар тогтносон орон; ~ **человек** өөрийн эрхтэй хүн, биеэ даасан хүн; ~ **характер** хүний мэдэлд ордоггүй зан.
НЕЗАВИСЯЩИЙ хамаарахгүй, шалтгаалахгүй, болохгүй; **по ~им от кого-либо обстоятельствам** хүнээс болоогүй учир шалтгаанаар.
НЕЗАДАЧА азгүй явдал, урагшгүй хэрэг.
НЕЗАДАЧИВЫЙ 1. азгүй, хувьгүй, заяа муутай; ~ **день** азгүй өдөр; 2. урагшгүй; ~ **парень** урагшгүй хүү.
НЕЗАДОЛГО өмнөхөн, урьдхан, өмнөтээ, урьдтаа; ~ **до праздника** баярын өмнөхөн, баярын урьдтаа.
НЕЗАКОННОРОЖДЕННЫЙ бутач.
НЕЗАКОНН||ЫЙ хууль бус, ёс бус; ~ **ые действия** хууль бус үйл ажиллагаа.
НЕЗАКОНЧЕННЫЙ дуусаагүй, төгсөөгүй, гүйцээгүй, дүүрээгүй.
НЕЗАМЕДЛИТЕЛЬНО үтэр түргэн, нэн даруй; ~ **явиться** үтэр түргэн ирэх.
НЕЗАМЕДЛИТЕЛЬНЫЙ үтэр түргэн, нэн даруй; ~ **ответ** үтэр түргэн өгсөн хариу.
НЕЗАМЕНИМЫЙ олодошгүй, сольшгүй, сольж болшгүй; ~ **работник** олодошгүй ажилтан.
НЕЗАМЕТНО үзэгдэхгүй, мэдэгдэхгүй, чимээгүй; ~ **уйти** чимээгүй гарч одох.
НЕЗАМЕТН||ЫЙ 1. үзэгдэхгүй, мэдэгдэхгүй, үл мэдэг, балархай; ~ **ая тропника** үл мэдэг зөрөг; 2. бий үгүй нь мэдэгдэхгүй, хүний анхааралд өртдөггүй, өчүүхэн; ~ **человек** бий үгүй нь мэдэгддэггүй хүн.
НЕЗАМУЖНЯЯ нөхөргүй, эргүй, хадамд гараагүй, хүнд очоогүй.
НЕЗАМЫСЛОВАТЫЙ бааз, бүдүүн; ~ **узор** бааз угалз.
НЕЗАПАМЯТН||ЫЙ балар, балархай, эрт, эрт урьдын; **с ~ых времен** балар цагаас, балар эрт цагаас.
НЕЗАПЯТНАН||ЫЙ хиргүй, сэвгүй, өөгүй, ариун; ~ **ое нмя** хиргүй нэр, ариун нэр.
НЕЗАРАЗН||ЫЙ халдваргүй; ~ **ая болезнь** халдваргүй өвчин.
НЕЗАСЛУЖЕННО хилс, зүгээр байтал нь, хий, дэмий.
НЕЗАСЛУЖЕНН||ЫЙ хилс, зүгээр байтал нь (*хийсэн*), хий дэмий; ~ **ое оскорбление** хий доромжлох, зүгээр байтал нь доромжлох.
НЕЗАТЕЙЛИВ||ЫЙ түвэг багатай, бааз; ~ **ые украшения** түвэг багатай чимэг.
НЕЗАТОПЛЯЕМЫЙ усанд живээгүй.
НЕЗАУРЯДН||ЫЙ жирийн бус; ~ **ые способности** жирийн бус авъяас.
НЕЗАЧЕМ хэрэггүй, дэмий; ~ **ходить** туда тиишээ очих хэрэггүй.
НЕЗВАН||ЫЙ эс уригдсан, уригдаагүй; ~ **гость** уригдаагүй зочин.
НЕЗДЕШНИЙ эндхийн биш, энэ нутгийн биш; ~ **человек** эндхийн хүн биш.
НЕЗДОРОВИТЬСЯ бие эвгүйрхэх, бие тавгүйдэх, бие муу байх, чилээрхэх; **мие нездоровится** миний бие эвгүйрхэж байна.
НЕЗДОРОВ||ЫЙ 1. эрүүл бус, өвчтэй, бие муутай; ~ **вид** эрүүл бус царай, царай муу; 2. эрүүл мэндэд харш, эрүүл мэндэд муу; ~ **климат** эрүүл мэндэд харш уур амьсгал; 3. буруу, зохисгүй, үл зохилдох; ~ **ая обстановка** үл зохилдох байдал.
НЕЗДОРОВЬЕ бие эвгүйрхэх, бие тавгүйдэх, бие муудах, чилээрхэх.

НЕЗЛОБИВЫЙ хоргүй, сайхан сэтгэлтэй, номхон; ~ человек сайхан сэтгэлтэй хүн.

НЕЗЛОПАМЯТНЫЙ өшөө санадаггүй, өшөө өвөрлөдөггүй; ~ человек өшөө санадаггүй хүн.

НЕЗНАКОМЕЦ танихгүй хүн, танил биш хүн.

НЕЗНАКОМКА үл таних эмэгтэй, танил биш эмэгтэй.

НЕЗНАКОМСТВО танихгүй байх, мэдэхгүй байх; ~ с географией газарзүй мэдэхгүй байх.

НЕЗНАКОМЫЙ үл таних, мэдэхгүй.

НЕЗНАНИИЕ мэдэхгүй (*байх*), танихгүй (*байх*); по ~ю мэдэхгүйгээс.

НЕЗНАЧАЩИЙ утгагүй, дэмий, хоосон; ~ разговор хоосон яриа.

НЕЗНАЧИТЕЛЬНЫЙ өчүүхэн, ялихгүй, шалихгүй; ~ая сумма яльгүй мөнгө.

НЕЗРЕЛЫЙ 1. болоогүй, боловсроогүй, түүхий; ~ое яблоко түүхий алим 2. гүйцэд боловсруулаагүй, түүхий, нээгдээгүй; ~ое произведение гүйцэд боловсруулаагүй зохиол, түүхий бүтээл; ~ ум нээгдээгүй ухаан.

НЕЗРЫМЫЙ үл харагдах, үл үзэгдэх.

НЕЗЫБЛЕМО хөдөлбөргүй бат.

НЕЗЫБЛЕМОСТЬ хөдөлбөргүй бат (*байх*).

НЕЗЫБЛЕМИЙ хөдөлбөргүй (*бат*), гайхашгүй; ~ая основа хөдөлбөргүй бат суурь.

НЕИЗБЕЖНО зайлшгүй.

НЕИЗБЕЖНОСТЬ зайлшгүй (*байх*), хойшлуулшгүй (*байх*); ~ краха капитализма капитализм сүйрэх нь зайлшгүй.

НЕИЗБЕЖНЫЙ зайлшгүй, хойшлошгүй.

НЕИЗВЕДАННЫЙ 1. судлаагүй, шинжлээгүй; ~ край судлаагүй хязгаар; 2. танигдаж мэдэгдээгүй, урьд үзээгүй, урьд мэдээгүй, урьд урьдаас өөр; ~ое чувство урьд урьдаас өөр сэтгэл.

НЕИЗВЕСТНО мэдэгдээгүй, танигдаагүй; ~ кто хэн болох нь мэдэгдээгүй; место жительства его ~ түүний хаана суудаг нь мэдэгдээгүй.

НЕИЗВЕСТНОСТЬ мэдэгдээгүй (*байх*), мэдэхгүй (*байх*); быть а ~и мэдэгдээгүй байх, нэрд гараагүй байх.

НЕИЗВЕСТНЫЙ 1. мэдэгдээгүй, мэдэхгүй, судлагдаагүй; ~ остров судлагдаагүй арал; 2. нэрд гараагүй, алдаршаагүй, нэршээгүй, нэр үл мэдэгдэх; ~ художник нэрд гараагүй зураач. нэр үл мэдэгдэх зураач; 3. танихгүй, үл таних, танигдаагүй, үл мэдэх; какой-то ~ человек нэг үл таних хүн, нэг үл мэдэх хүн.

НЕИЗГЛАДИМЫЙ баларшгүй, арилшгүй, марташгүй; ~ое впечатление мартагдашгүй сэтгэгдэл.

НЕИЗДАНИЙ нийтлээгүй, хэвлэгдээгүй.

НЕИЗЛЕЧИМЫЙ эдгэршгүй, эдгэршгүй, анагаашгүй, арилшгүй.

НЕИЗМЕННО үргэлж, хувиршгүй.

НЕИЗМЕННЫЙ 1. хувиршгүй, хувирдаггүй, тогтмол, байнгын, үргэлжийн; ~ые привычки тогтмол заншил; 2. үнэнч, шударга журамт; ~ друг үнэнч найз.

НЕИЗМЕРИМО хэмжээлшгүй, хэмжээгүй; наша жизнь стала ~лучше прежней манай аж амьдрал урьдынхаас хэмжээлшгүй дээр болов.

НЕИЗМЕРИМЫЙ хэмжээлшгүй, хэмжээгүй, хязгааргүй, өргөн уудам, өргөн дэлгэр; ~ые пространства өргөн уудам зай.

НЕИЗЪЯСНИМЫЙ тайлбарлашгүй, тайлшгүй, ойлгогдохгүй, учир нь үл мэдэгдэх.

НЕЙЛОН нейлон.

НЕИМЕНИЕ, үгүй (*байх*), -гүй (*байх*); за ~и лучшего өөр сайн юмгүйн тулд.

НЕИМОВЕРНО итгэмээргүй, гайхалтай их, маш их; ~ жарко гайхалтай их халуун.

НЕИМОВЕРНЫЙ итгэмээргүй, гайхалтай их, маш их; ~ холод маш их хүйтэн, гасхийм хүйтэн.

НЕИМУЩИЙ үгийгүй хоосон, үгүйтэй, ядуу, юмгүй.

НЕИСКРЕНИМЫЙ арилгашгүй, устгашгүй.

НЕИСКРЕННИЙ хуурмаг, гоёч, өнгө үзүүлсэн, үнэнч биш; ~ смех хуурмаг инээд.

НЕИСКРЕННО хуурмаг, өнгө үзүүлэн, гоёчлон.

НЕИСКРЕННОСТЬ хуурмаг зан, өнгө үзүүлэх, гоёчлох.

НЕИСКУСНЫЙ болхи, толхи, борог, ургүй.

НЕИСКУШЕННОСТЬ юм мэдэхгүй байх, хаширгүй байх.

НЕИСКУШЕННЫЙ юм үзээгүй, юм мэдэхгүй, хашир суугаагүй, догшроогүй; ~ в политике улс төрийн талаар хашир суугаагүй.

НЕИСПОЛНЕНИЕ гүйцэтгээгүй явдал, дагахгүй байх.

НЕИСПОЛНИМЫЙ гүйцэтгэшгүй, дагаж болшгүй, биелүүлэх аргагүй, хангаж болшгүй; ~ое требование биелүүлэх аргагүй шаардлага; ~ое желание хангаж болшгүй хүсэл.

НЕИСПОЛЬЗОВАННЫЙ хэрэглээгүй, ашиглаагүй, аваагүй; ~отпуск аваагүй амралт.

НЕИСПРАВИМЫЙ засаршгүй, засрахаа больсон, дүүрсэн.

НЕИСПРАВНОСТЬ эвдэрхий байх; ~ радиоприёмника эвдэрхий радио хүлээн авагч.

НЕИСПРАВНЫЙ 1. эвдэрхий, засвартай; ~ая машина засвартай машин; 2. нямбай биш, оролдлогогүй, хааш хэрэг, замбараа муутай; ~ работник оролдлогогүй ажилтан.

НЕИССЯКАЕМЫЙ барагдашгүй, дуусахгүй, дүүршгүй, ширгэшгүй; ~ источник барагдашгүй эх булаг.

НЕИСТОВСТВО, 1. галзуурах, догшрох; приходит в ~ галзуурах, догшрох; 2. зэрлэг догшин явдал, галзуу ширүүн зан.

НЕИСТОВСТВОВАТЬ ганирах, галзуурах, догшрох, галзуу ширүүн загнах.

НЕИСТОВЫЙ 1. догшин ширүүн, зэрлэг догшин, галзуу ширүүн; ~ая буря догшин шуурга; 2. галзуу юм шиг, ганирсан; ~ые аплодисменты ганиран алга таших.

НЕИСТОЩИМЫЙ барагдашгүй, бууршгүй; ~ая энергия бууршгүй эрчим хүч.

НЕИСЦЕЛИМЫЙ анагаашгүй, эдгэршгүй, эдгэшгүй.

НЕИСЧЕРПАЕМЫЙ баршгүй, шавхашгүй, ундарч байдаг; ~ родник народной инициативы ард түмний санаачилгын ундрал.

НЕИСЧИСЛИМЫЙ тоолшгүй, тоо томшгүй, тоймгүй их.

НЕЙТРАЛИЗОВАТЬ 1. төвийг сахиулах; 2. саармаглуулах.

НЕЙТРАЛИТЁТ төвийг сахиу (*явдал*), (*бусад гүрний дайнд үл оролцох*); соблюдать ~ төвийг сахиу; нарушить ~ төвийг сахиу явдлыг зөрчих, төвийг сахихаа болих.

НЕЙТРАЛЬНОСТЬ төвийг сахиу.

НЕЙТРАЛЬНЫЙ 1. төвийг сахьсан, төвийг сахигч; ~ое государство төвийг сахьсан улс 2. эрс, саармаг; ~ые гласные саармаг эгшиг; 3. саармаг; ~ раствор саармаг уусмал; ~ая реакция саармаг урвал.

НЕЙТРОН нейтрон (*атомын цөмийн цахилгаан цэнэггүй өчүүхэн хэсэг*).

НЕКАЗИСТЫЙ сүлдгүй, сүр сүлдгүй, хийморьгүй.

НЕКВАЛИФИЦИРОВАННЫЙ мэргэшилгүй, мэргэшил багатай, мэргэшээгүй, хар; ~ рабочий мэргэшилгүй ажилчин.

НЕКИЙ нэгэн, нэг хүн, ямар нэгэн, аль нэгэн.

НЕКОГДА I завгүй (*байх*), чөлөөгүй (*байх*); ~ гулять зугаалах завгүй; мис сегодня ~ би өнөөдөр чөлөөгүй; өнөөдөр би завгүй.

НЕКОГДА II урьд, урьд нэгэн цагт, эрт урьд, эрт нэгэн цагт; ~ *здесь было озеро* урьд нэгэн цагт энд нуур байжээ.

НЕКОГО хүн үгүй, хүн байхгүй, хүн хэн ч үгүй; ~ *послать* илгээх хүн үгүй; *мне не о ком вспомнить* миний дурсмаар хүн хэн ч үгүй; *надад дурсах* хүн байхгүй.

НЕПОКОЛЕБИМЫЙ хэлбэршгүй.

НЕКОМПЕТЕНТНОСТЬ мэдэцгүй (*байх*), мэдлэггүй (*байх*).

НЕКОМПЕТЕНТНЫЙ мэдэцшгүй, мэдлэггүй.

НЕКОМПЛЕКТНЫЙ иж бүрэн биш, иж дутуу.

НЕКОНДИЦИОННЫЙ болзолт чанаргүй, болзолд тохироогүй; ~*ые семена* болзолт чанаргүй үр, болзолд тохироогүй үр.

НЕКОРРЕКТНЫЙ эвлэг биш, эвч биш, ёсноос гажуу, журамгүй.

НЕКОТОРЫЙ 1. нилээд, нэг хэдэн, хэдэн; с ~*ого времени* нилээд хэдийнээс; ~*ое количество* хэдэн (*тоо*); 2. ~*ые зарим*, зарим хүн; ~*ые деревья* зарим мод; ~*ые любят чинтат* лежа зарим хүн хэвтээгээрээ ном унших дуртай.

НЕКРАСИВО 1. муухай; ~ *написать* муухай бичих; 2. муухай, зохисгүй, эвгүй, шударга биш; *так поступать* ~ ингэх эвгүй байна.

НЕКРАСИВЫЙ 1. муухай, царай муутай; ~ *почерк* муухай хэлбэртэй үсэг; ~ *человек* царай муутай хүн; 2. муухай, зохисгүй, эвгүй, шударга биш; ~ *поступок* эвгүй явдал.

НЕКРИТИЧЕСКИЙ шүүмжлэлгүй.

НЕКРОЛОГ эмгэнэл, гашуудлын өгүүлэл.

НЕКСТАТИ цагийг ололгүй, зохимжгүй цагт, тохиромжгүй үед; *пришёл* ~ тохиромжгүй цагт ирэв; *сказаты что-нибудь* ~ цагийг ололгүй юм хэлэх.

НЕКТАР (*цэцгийн*) шүүс, рашаан.

НЕКТО нэгэн хүн, гэдэг нэг хүн; *подошёл* ~ в *чёрной шляпе* хар малгайтай нэгэн хүн ойртов; ~ *Иванов Иванов* гэдэг нэг хүн.

НЕКУДА газар байхгүй, газар үгүй, хаашаа ч... аргагүй; *идти* ~ явах газар байхгүй, хаашаа ч явах аргагүй; *отступать* ~ ухрах газар үгүй.

НЕКУЛЬТУРНО боловсон бус.

НЕКУЛЬТУРНОСТЬ боловсон бус (*байх*), соёл боловсролгүй (*байх*), соёлгүй байх, бүдүүлэг зан.

НЕКУЛЬТУРНЫЙ 1. боловсон бус, соёлгүй, соёл боловсролгүй, бүдүүлэг; ~ *человек* боловсон бус хүн, бүдүүлэг хүн; ~*ое отношение* боловсон бус харьцаа, бүдүүлэг харьцаа; 2. ээрлэг; ~*ые растения* зэрлэг ургамал.

НЕКУРЯЩИЙ 1. тамхи татдаггүй; ~ *человек* тамхи татдаггүй хүн; 2. тамхи татдаггүй хүн; *вагон для* ~*их* тамхи татдаггүй хүмүүсийн вагон.

НЕЛАДН|ЫЙ барагтай, тусгүй, эвгүй; *у него и~о со здоровьем* түүний бие барагтай байна; *здесь что-то ~о үүнд* нэг эвгүй юм байна, үүнд нэг учир бий.

НЕЛАДЫ эвгүй болох, эвдрэл, хэрүүл; *семейные* ~ гэр бүлийн хэрүүл.

НЕЛАСКОВЫЙ наалинхай биш, эелдэг биш, энхрийлдэггүй, эрхэлдэггүй; ~ *ребёнок* эрхэлдэггүй хүүхэд.

НЕЛЕГАЛЬНО ил биш, нууц, цаазтай.

НЕЛЕГАЛЬНЫЙ ил биш, нууц, цаазтай; ~*ое положение* нууц байдал; ~*ав литература* хорьтой зохиол.

НЕЛЕГКАЯ ~ *принесла* (*занесла, дерила и т.п.*) (*кого разг. неодобр*) гай, чөтгөр, гай газар доороос гэж; *куда его ~ занесла* түүнийг чөтгөр хаашаа аваад явчихав; *вот ~ его принесла* гай газар доороос гэж тэр (*хүн*) орж ирлээ.

НЕЛЕГК|ИЙ хөнгөн биш, хүндэвтэр, нилээд хүнд; ~*ая задача* нилээд хүнд зорилт.

НЕЛЕПОСТ|Ь утгагүй юм, дэмий юм, янзын үг, тэнэг явдал; ~ *обвинения* утгагүй яллах; *издевать ~ей* утгагүй юм хийх; *говорить ~и* янзын үг хэлэх, тэнэг үг хэлэх.

НЕЛЕРИЙ 1. утгагүй, дэмий, тэнэг; ~ *ответ* утгагүй хариу; 2. янзын, эв хавгүй; ~ *костюм* эв хавгүй хувцас.

НЕЛЕСТН|ЫЙ таашаагаагүй, ойшоогоогүй; ~*ые слова* таашаагаагүй үг.

НЕЛ|ШНЕ илүүц биш; ~ *заметить что.....* гэж тэмдэглэх нь илүүц биш.

НЕЛОВК|ИЙ 1. шаламгай биш, дүйгүй, будлиу, бойдго, эв хавгүй; ~*ие движения* бойдго хөдөлгөөн; *Одно неловкое движение* — и *вы отец.* (М.Жванецкий) Эв хавгүй нэг хөдөлгөөн хийхэд л та эцэг болно. (М.Жванецкий); 2. эвгүй, тавгүй; *лежать в ~ом положении* эвгүй хэвтэх; 3. аягүй, эвгүй; *попасть в ~ое положение* эвгүй байдалд орох; 4. ганзага татуу, ганзага муутай.

НЕЛОВКО 1. шаламгай бус, дүйгүй, эвгүй, бойдго; ~ *прыгнуть с лошади* мориноос эвгүй харайж буух; 2. эвгүй байх, тавгүй байх; ~ *писать лежа* хэвтээгээрээ бичих эвгүй байдаг; 3. аягүй байх, эвгүй байх, ичгэвтэр байх; *мне стало ~ би* баахан ичлээ.

НЕЛОВКОСТЬ 1. шаламгай биш (*байх*), дүйгүй (*байх*), бойдго байдал; 2. эвгүй байх, аягүй болох, ичгүүр; *чувствовать* ~ аягүй болох, ичих.

НЕЛОГИЧНЫЙ авцалдаагүй, зөрөлдөөнтэй.

НЕЛЬЗЯ 1. болохгүй, горьгүй; *об этом ~ и подумать* үүний тухай бодож ч болохгүй; 2. үл болно, хорьтой; *здесь курить* ~ энд тамхи татаж үл болно; *как ~ нэн*; *как ~ лучше* нэн сайн; ~ *не -гүй* гэх аргагүй; ~ *не согласиться* зөвшөөрөхгүй гэх аргагүй; ~ *ли* болохгүй юу; ~ *сказать, чтобы..* гэх аргагүй, гэж болохгүй; ~ *сказать, чтобы он был прав* түүний зөв гэж болохгүй.

НЕЛЮБЕЗНЫЙ хүйтэн, эсгүй; ~ *приём* хүйтэн хүлээн авах, хүйтэн угтах.

НЕЛЮБИМ|ЫЙ хайргүй, дургүй, сэтгэлд зохисгүй, шоовдор; ~*ое дитя* шоовдор хүүхэд.

НЕЛЮБОВЬ дургүй (*байх*).

НЕЛЮДИМЫЙ зожиг; ~ *человек* зожиг хүн.

НЕМАЛО багагүй, цөөн бус, олон.

НЕМАЛОВАЖН|ЫЙ нилээдгүй чухал, ~*ые события* нилээдгүй чухал үйл явдал.

НЕМАЛЫЙ багагүй, бага бус, нилээд их.

НЕМАРК|ИЙ хир болдоггүй, хир халддаггүй; ~*ая материя* хир болдоггүй бес.

НЕМЕДЛЕННО үтэр, даруй, яаралтай; ~ *принять соответствующие меры* зохих арга хэмжээг даруй авах.

НЕМЕДЛЕННЫЙ үтэр, даруй, яаралтай; ~ *ответ* яаралтай хариу.

НЕМЕДЛЯ үтэр, даруй, яаралтай.

НЕМЕРКНУЩ|ИЙ бууршгүй, унтаршгүй, бадрангүй; ~ *свет* унтаршгүй гэрэл; ~*ая слава* бууршгүй алдар.

НЕМЕРЕНО *разг.* их, арвин.

НЕМЕ|ТЬ 1. хэлгий болох, дуугүй болох, чимээгүй, болох; ~ *от восторга* баярласандаа дуугүй болох; 2. хөших, мэдээ алдах; *пальцы ~ют* от холода хүйтэнд хуруу хөшнө, бээрнэ.

НЕМЕЦ герман хүн.

НЕМЕЦКИЙ герман, германы; ~ *язык* герман хэл.

НЕМИЛОСЕРДНО 1. өрөвдөх сэтгэлгүй, өрөвсөлгүй, хайргүй; 2. аймшигтай, сүрхий; *врать* ~ аймшигтай худал хэлэх.

НЕМИЛОСЕРДНЫЙ 1. өрөвдөх сэтгэлгүй, өрөвсөлгүй, хайргүй; ~ *поступок* өрөвдөх сэтгэлгүй хэрэг; 2. аймшигтай, сүрхий; ~ *мороз* аймшигтай хүйтэн.

HEMИЛОСТЬ өршөөлгүй болох, хайр хүртээлгүй болох, хайр хишгийг алдах; **впасть** в ~ хайр хишгийг алдах.

HEMИЛЫЙ хайргүй, үзэн ядах.

HEMИНУЕМ|O тойршгүй, алгасашгүй, зайлшгүй; **победа сторонников мира** ~а энх тайвны талынхан ялах нь зайлшгүй.

HEMИНУЕМ|ЫЙ алгасашгүй, тойршгүй, зайлшгүй; ~а **встреча** зайлах аргагүй уулзалт.

HEMКА герман эмэгтэй, герман эхнэр.

HEMНОГ|ИЙ цөөхөн, цөөн тооны; в ~их **словах** цөөхөн үгээр; за ~им **дело** стало ялимгүй зүйлээс хэрэг саатав.

HEMНОГО 1. бага зэрэг, бага сага, жаахан; **голова** ~ болнт толгой жаахан өвдөж байна; 2. бага, жаахан, жаал зугуй; **выпить** ~ **воды** жаахан ус уух; **времени** ~ **осталось** хугацаа бага үлдэв; 3. бага байх, жаахан байх; **это совсем** ~ энэ тун жаахан байна.

HEMНОГОСЛОВНЫЙ 1. үг цөөнтэй, цөөн үгтэй; 2. цөөн үгтэй, товчхон; ~ **ответ** цөөн үгтэй хариу.

HEMНОГОЧИСЛЕННЫЙ цөөн тооны, цөөн.

HEMНОЖЕЧКО,

HEMНОЖКО 1. бага зэрэг, бага сага, жаалхан; 2. бага, жаахан, жаал зугуй; 3. бага байх, жаахан байх.

HEM|OЙ 1. хэлгүй; ~ **от рождения** төрөлхийн хэлгүй; 2. анир чимээгүй, нам гүм; ~а **тишина** нам гүм байдал; 3. хэлгүй хүн; ~ое **кино** дуугүй кино; ~а **карта** сохор зураг.

HEMОЛОДОЙ залуу биш, дунд насны.

HEMОЛОТ|ЫЙ иунтаг биш, нунтаглаагүй; ~ый **кофе** нунтаглаагүй кофе.

HEMОТА хэлгүй (*байх*).

HEMОЩНЫЙ сул, буурай, тэнхэл дорой.

HEМУДРЕНО гайхалтай биш, гайхмаар биш; ~, **что он этого не нашёл** үүнийг тэр олоогүй нь гайхмаар биш.

HEМУДРЕН|ЫЙ нарийн биш, ярвигтай биш; ~а **машина** нарийн биш машин.

HEМУЗЫКАЛЬНЫЙ хөгжмийн авьяасгүй, соноргүй, хөгжмийн аягүй, яруу бус.

HEMЦЫ герман хүмүүс, германууд.

HEMЫСЛИМ|ЫЙ сэтгэшгүй, санаанд оршгүй, болшгүй; ~ые **условия** сэтгэшгүй нөхцөл.

HEНАВИДЕТЬ үзэн ядах.

HEНАВИСТНИК үзэн ядагч.

HEНАВИСТНИЦА үзэн ядагч эмэгтэй, үзэн ядагч эхнэр.

HEНАВИСТНЫЙ үзэн яддаг; ~ **враг** үзэн яддаг дайсан.

HEНАВИСТЬ үзэн ядах; **питать кому-либо** ~ хүнийг үзэн ядах.

HEНАГЛЯДНЫЙ энхрий хайрт, хараад хараад ханашгүй.

HEНАДЕВАННЫЙ өмсөөгүй, шинэ.

HEНАДЕЖНОСТЬ найдваргүй (*байх*), итгэлгүй (*байх*), батгүй (*байх*), лавгүй (*байх*).

HEНАДЕЖНИ|ЫЙ найдваргүй, итгэлгүй, батгүй, лавгүй; ~ **человек** итгэлгүй хүн; ~ые **сведения** лавгүй мэдээ.

HEНАДОБНОСТЬ хэрэггүй (*байх*); за ~ю хэрэггүй гэж.

HEНАДОЛГО түр зуур, өнөө зуур, удаан биш; **уйти** ~ түүр зуур гарч одох.

HEНАПАДЕНИ|E үл довтолцох; **пакт о-и** үл довтолцох гэрээ.

HEНАРОКОМ мэдэлгүй, санамсаргүй.

HEНАСТНЫЙ бүрхэг, муухай; ~ **день** задтай өдөр.

HEНАСТОЯЩИЙ хуурамч, хуурмаг, хиймэл, ёстой... биш; ~е **золото** хуурамч алт, ёстой алт биш.

HEНАСТЬЕ зад, бүрхэг тэнгэр, тэнгэр муухай загнах; **есение** ~ шувууны зад.

HEНАСЫТНОСТЬ 1. цадахгүй байх, ханахгүй байх, ховдог байх; 2. хомхой санаа, шунахай сэтгэл.

HEНАСЫТН|ЫЙ 1. цадахгүй, ханахгүй, ховдог, хомхой; ~ **зверь** цадахаа мэдэхгүй араатан; 2. хомхой, ховдог, шунахай; ~ое **честолюбие** нэр алдарт шунахайрах.

HEНАТУРАЛЬНЫЙ байгалийн бус, ёстой биш, хиймэл; ~ **щёлк** хиймэл торго.

HEНАУЧН|ЫЙ шинжлэх ухааны бус, шинжлэх ухаанаас зөрүү, шинжлэх ухааны харш; ~а **теория** шинжлэх ухаанд харш онол.

HEНЕЦ нен хүн.

HEНЕЦКИЙ нен, нений.

HEНКА неи эмэгтэй, нен эхнэр.

HEНОРМАЛЬНОСТЬ 1. хэвийн бус (*байх*), журам гажих, дэг эвдэх, гаж буруу (*байх*); ~ **развития** гаж буруу хөгжил; 2. буруу үзэгдэл, гажуу явдал.

HEНОРМАЛЬН|ЫЙ 1. хэвийн бус, журмаас гажсан, дэг эвдсэн, гажуу, буруу, дэндүү; ~а **толщина** дэндүү зузаан; 2. солиотой, галзуу, өвчтэй.

HEНУЖНЫЙ хэрэггүй, дэмий.

HEОБДЕЛАНН|ЫЙ засаагүй, элдээгүй; ~а **кожа** элдээгүй арьс.

HEОБДУМАНН|ЫЙ бодолгүй, бодлогогүй, санамсаргүй; ~ **шаг** бодолгүй алхам; ~ое **решение** бодлогогүй шийдвэр.

HEОБЕСПЕЧЕННОСТЬ амин тэжээл муутай, амин тэжээлгүй (*байх*).

HEОБЕСПЕЧЕННЫЙ амин тэжээлгүй, амин тэжээл муутай; ~ **человек** амин тэжээлгүй хүн.

HEОБЖИТ|OЙ,

HEОБЖИТ|ЫЙ хүн суугаагүй, хүн байгаагүй; ~а **квартира** хүн суугаагүй байр.

HEОБИТАЕМЫЙ хүн амьтангүй, хүнгүй, эзгүй; ~ **остров** эзгүй арал, хүнгүй арал.

HEОБЛАГАЕМ|ЫЙ татвар оногддоггүй; ~ые **доходы** татвар оногддоггүй орлого.

HEОБОЗРИМОСТЬ нүд алдам (*өргөн*) (*байх*), зах хязгааргүй (*байх*).

HEОБОЗРИМЫЙ нүд алдам (*уудам*), зах хязгааргүй; ~ **оксан** нүд алдам өргөн далай.

HEОБОСНОВАННОСТЬ үндэсгүй (*байх*), үндэслэлгүй (*байх*).

HEОБОСНОВАННЫЙ үндэсгүй, үндэслэлгүй; ~ **вывод** үндэсгүй дүгнэлт.

HEОБРАБОТАННЫЙ боловсруулаагүй, засаагүй, элдээгүй, түүхий; ~ **материал** боловсруулаагүй хэрэглэгдэхүүн.

HEОБРАЗОВАННЫЙ боловсролгүй, эрдэм багатай, эрдэм боловсролгүй; ~ **человек** боловсролгүй хүн.

HEОБРЕМЕНИТЕЛЬН|ЫЙ яршиггүй, төвөгтэй; ~ое **поручение** яршиггүй даалгавар.

HEОБУЗДАННОСТЬ номхотгошгүй (*байх*), жолоогүй (*байх*).

HEОБУЗДАННЫЙ номхотгошгүй, жолоогүй, хязгааргүй.

HEОБХОДИМО эрхбиш хэрэгтэй, чухал хэрэгтэй; ~ **выступать** үг хэлэх хэрэгтэй.

HEОБХОДИМОСТ|Ь 1. зайлшгүй юм, зайлшгүй зүйл; **диалектическое единство случайности** н ~и зайлшгүй ба санамсаргүйн диалектик нэгдэл; 2. эрхбиш хэрэгтэй (*юм*), гарцаагүй хэрэгтэй (*байх*), чухал хэрэгтэй (*байх*); **предмет первой** ~и дав дээр чухал хэрэгтэй юм.

HEОБХОДИМ|ЫЙ 1. чухал, хэрэгтэй, чухал хэрэгтэй; ~ **инструмент** хэрэгтэй багаж; 2. эрхбиш хэрэгтэй, зайлшгүй чухал, гарцаагүй хэрэгтэй; **сделать** ~ые **выводы** зайлшгүй чухал дүгнэлт хийх.

HEОБЩИТЕЛЬНОСТЬ хажиг зан, нийцгүй зан.

HEОБЩИТЕЛЬНЫЙ хажиг, хүнтэй нийцгүй; ~ **человек** хажиг хүн.

HEОБЪЕЗЖЕНН|ЫЙ эмнэг, сургаагүй; ~а **лошадь** эмнэг морь.

НЕОБЪЯСНИМЫЙ тайлбарлашгүй, тайлшгүй, жигтэй; ~ *случай* жигтэй тохиолдол.

НЕОБЪЯТНИЦЫЙ хязгааргүй, уудам; ~*ая равнина* уудам тал.

НЕОБЫКНОВЕННО ер бусын, эгэл бус; ~ *одарённый* ер бусын билигтэй.

НЕОБЫКНОВЕННЫЙ 1. ер бусын, эгэл бус; ~*ое происшествие* ер бусын хэрэг; 2. жигтэй, ер бусын, гайхамшигтай; ~ *успех* гайхамшигтай амжилт.

НЕОБЫЧАЙНО гайхалтай, хачин; ~ *интересно!* хачин сонирхолтой.

НЕОБЫЧАЙНЫЙ гайхалтай, хачин; ~*ое явление* гайхалтай үзэгдэл.

НЕОБЫЧНЫЙ энгийн бус, жирийн бус, ер бус, зуршил болоогүй.

НЕОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ албан журмын бус, сайн дурын; ~*ая работа* сайн дурын ажил.

НЕОГРАНИЧЕННЫЙ хязгааргүй, хэмжээгүй, төгс.

НЕОДИНАКОВЫЙ адил биш, ижил биш.

НЕОДНОКРАТНО олонтоо, дахин дахин, дахин давтан, нэг бус удаа.

НЕОДНОКРАТНЫЙ олонтоо хийсэн, дахин дахин үйлдсэн, дахин давтан хийсэн, нэг бус удаа үйлдсэн; ~*ые напоминания* олонтоо сануулах.

НЕОДНОРОДНЫЙ өөр өөр, олон төрлийн, холимог бүрэлдэхүүнтэй; ~*ые явления* олон төрлийн үзэгдэл.

НЕОДОБРИЕНИЕ үл сайшаах, ойшоохгүй байх; *всеобщее* ~ бүгдээрээ үл ойшоох.

НЕОДОБИТЕЛЬНЫЙ сайшаагаагүй, үл ойшоосон; ~*ая оценка* үл ойшоосон үнэлэлт.

НЕОДОЛИМО дийлдэшгүй, давшгүй, даршгүй.

НЕОДОЛИМЫЙ дийлдэшгүй, давшгүй, даршгүй, туулшгүй; ~*ая сила* дийлдэшгүй хүч.

НЕОДУШЕВЛЕННОСТЬ амьд бус (*байх*), амьгүй юм.

НЕОДУШЕВЛЕННЫЙ амьгүй, амьд бус; ~*ая природа* амьгүй байгаль.

НЕОЖИДАННО санамсаргүй, гэнэт; ~ *набежала туча, и пошёл дождь* гэнэт үүл хурж, бороо оров.

НЕОЖИДАННОСТЬ санамсаргүй тохиолдол, гэнэтийн үзэгдэл; *это для нас не было* ~*ю* энэ бол бидэнд санамсаргүй тохиолдол биш байв.

НЕОЖИДАННЫЙ санамсаргүй, гэнэтийн, гэнэт болсон; ~ *приезд* гэнэт ирэх.

НЕОКОНЧЕННЫЙ төгсөөгүй, дуусаагүй, дүүргээгүй; ~ *разговор* дуусаагүй яриа.

НЕОЛИТ шинэ чулуун зэвсгийн үе.

НЕОЛИТИЧЕСКИЙ шинэ чулуун зэвсгийн; ~*ая эпоха* шинэ чулуун зэвсгийн үе.

НЕОЛИГИЗМ шинэ үг хэллэг.

НЕОПАСНЫЙ аюулгүй, гэмгүй, хоргүй.

НЕОПЕРИВШИЙСЯ 1. өдлөөгүй, өд ургаагүй; ~ *птенец* өд ургаагүй аигаахай; 2. нүдээ изэгээгүй, борвио тэнийлгээгүй; ~ *юнец* борвио тэнийлгээгүй хөвүүн.

НЕОПИСУЕМЫЙ 1. өгүүллгүй, хэлж болшгүй; ~*ая красота* өгүүллгүй гоо сайхан; 2. тэсгэлгүй; ~*ая радость* тэсгэлгүй баяр хөөр.

НЕОПЛАТНЫЙ төлж баршгүй, төлшгүй; ~ *долг* төлж баршгүй өр.

НЕОПЛАЧЕННЫЙ хөлсийг нь өгөөгүй, төлөөгүй; ~ *труд* хөлсийг нь өгөөгүй хөдөлмөр.

НЕОПРАВДАНЫЙ 1. үндэсгүй, баримтгүй, зөвтгөшгүй; ~ *вывод* үндэсгүй дүгнэлт; 2. гарзанд гарсан, нөхөгдөхгүй; ~ *расход* гарзанд гарсан зардал.

НЕОПРЕДЕЛЁННОСТЬ тодорхойгүй байдал, тод бус (*байх*); ~ *ответа* тодорхойгүй хариу.

НЕОПРЕДЕЛЁННЫЙ 1. тодорхойгүй, тогтоогоогүй; в ~*ом направлении* тодорхойгүй чиг барьж; 2. тодорхойгүй, тод бус; ~ *ответ* тодорхойгүй хариу; ~ *цвет* тод бус өнгө; ~*ое* *наклоение*, ~*ая форма глагола* үйл үгийн тодорхойгүй төлөв, тодорхойгүй хэлбэр.

НЕОПРОЗЕРЖИМОСТЬ сөхөөшгүй зүйл, маргашгүй (*байх*); ~ *доказательства* маргашгүй нотолгоо.

НЕОПРОВЕРЖИМЫЙ сөхөөшгүй, няцаашгүй, маргашгүй; ~ *довод* сөхөөшгүй баримт.

НЕОПРЯТНОСТЬ бохир байдал, цэвэрч бус байх; ~ *ношение* бохир байр.

НЕОПРЯТНЫЙ бохир, цэвэрч бус, ариг бус; ~ *человек* цэвэрч бус хүн.

НЕОПУБЛИКОВАННЫЙ нийтлэгдээгүй, хэвлэгдээгүй.

НЕОПЫТНОСТЬ туршлагагүй (*байх*), дадлагагүй (*байх*), юм үзээгүй (*байх*); *допустить ошибку по* ~*и* туршлагагүйгээс алдаа хийх.

НЕОПЫТНЫЙ туршлагагүй, дадлагагүй, юм үзээгүй; ~ *работник* туршлагагүй ажилтан.

НЕОРГАНИЗОВАННО зохион байгуулалтгүй.

НЕОРГАНИЗОВАННОСТЬ зохион байгуулалтгүй (*байх*), эмх журамгүй явдал.

НЕОРГАНИЗОВАННЫЙ 1. зохион байгуулалтгүй, эмх журамгүй, эмх цэгцгүй; 2. олон нийтийн байгууллагад багтаагүй, гишүүн бус.

НЕОРГАНИЧЕСКИЙ амьгүй, сав, органик бус; ~*ая природа* амьгүй байгаль; ~ *мидр* сав ертөнц; ~*ая химия* органик бус хими.

НЕОСВЕДОМЛЁННОСТЬ I дуулаагүй байх, мэдэхгүй байх.

НЕОСВЕДОМЛЁННОСТЬ II мэдэхгүй, дуулаагүй.

НЕОСЁДЛЫЙ суурьшаагүй, нүүдлийн.

НЕОСМОТРИТЕЛЬНО сэрэмжгүй, болгоомжгүй; *поступать* ~ сэрэмжгүй хэрэг хийх.

НЕОСМОТРИТЕЛЬНЫЙ сэрэмжгүй, болгоомжгүй; ~ *человек* сэрэмжгүй хүн.

НЕОСНОВАТЕЛЬНО буурь муутай, буурь суурьгүй, суурьгүй; *рассуждать* ~ буурь суурьгүй бодох.

НЕОСНОВАТЕЛЬНЫЙ буурь муутай (*байх*), буурь суурьгүй (*байх*), суурьгүй (*байх*).

НЕОСНОВАТЕЛЬНЫЙ буурь муутай, буурь суурьгүй, суурьгүй; ~*ое заключение* буурь муутай дүгнэлт.

НЕОСПОРИМЫЙ гарцаагүй, маргаангүй; ~ *факт* гарцаагүй баримт.

НЕОСТОРОЖНО болгоомжгүй, цалгай, сэргэмжгүй; *поступать* ~ болгоомжгүй хэрэг гаргах.

НЕОСТОРОЖНОСТЬ болгоомжгүй явдал, сэргэмжгүй хэрэг, цалгай байх.

НЕОСТОРОЖНЫЙ болгоомжгүй, сэргэмжгүй, цалгай, осолтой; ~*ое движение* болгоомжгүй хөдөлгөөн.

НЕОСУЩЕСТВИМОСТЬ биелүүлшгүй (*байх*), бүтэшгүй (*байх*).

НЕОСУЩЕСТВИМЫЙ биелүүлшгүй, бүтэшгүй; ~*ое желание* бүтэшгүй хүсэл.

НЕОСЯЗАЕМЫЙ 1. мэдрэшгүй, мэдрэх аргагүй, гар хуруунд өртөхгүй; 2. нүдэнд өртөхгүй, үл мэдэг; ~*ые результаты* нүдэнд өртөхгүй үр дүн.

НЕОТВРАТИМО тойрох аргагүй, зайлшгүй, яах ч аргагүй.

НЕОТВРАТИМЫЙ тойрох аргагүй, зайлшгүй, яах ч аргагүй, хариулшгүй; ~*ая опасность* тойрох аргагүй аюул.

НЕОТВЯЗНО салшгүй.

НЕОТВЯЗН||ЫЙ салшгүй, салдаггүй, зайлж өгдөггүй, орхидоггүй; ~ие мысли салж өгдөггүй бодол.

НЕОТВЯЗЧИВЫЙ салж өгдөггүй, залкуутай; какой ты ~! Чи ямар залкуутай амьтан бэ!

НЕОТДЕЛИМЫЙ салгашгүй, салшгүй, хагацуулж болохгүй.

НЕОТЪСАННЫЙ молхи бүдүүлэг.

НЕОТЪЫВЧИВЫЙ уриалга бус, өр зузаан, жудаггүй, ханш муутай; ~ человек өр зузаан хүн, жудаггүй хүн.

НЕОТКУДА 1. газаргүй, хаанаас... вэ, газар үгүй; на это средств взять ~ үүнд зарах мөнгө хаанаас олох вэ; 2. ёсгүй, үндэсгүй, аргагүй; ~ ему быть опытным тэр туршлагатай байх ёсгүй.

НЕОТЛОЖНОСТЬ хойшлуулшгүй (*байх*); хойш таташгүй (*байх*), хойш тавьшгүй (*байх*); ~ дела хойшлуулшгүй хэрэг.

НЕОТЛОЖИ||ЫЙ хойшлуулшгүй; хойш таташгүй, хойш тавьшгүй; яралтай; ~ая задача хойш тавьшгүй зорилт; ~ая помощь яралтай тусламж.

НЕОТЛУЧНО хагацалгүй; холдолгүй; салалгүй.

НЕОТЛУЧН||ЫЙ 1. хагацашгүй, холдошгүй, салшгүй, ~ друг хагацашгүй найз, 2. дэргэдийн, холдохгүй; ~ое дежурство холдохгүй жижүүрлэх.

НЕОТРАЗИМОСТЬ 1. няцаашгүй зүйл, эсэргүүцэшгүй (*байх*), 2. дур булаам (*байх*), сэтгэл татах.

НЕОТРАЗИМ||ЫЙ 1. няцаашгүй, эсэргүүцэшгүй, хариу тавьшгүй; ~ая атака няцаашгүй дайралт; 2. дур булаасан, сэтгэл татам сайхан; ~ голос сэтгэл татам сайхан хоолой.

НЕОТСТУПНО цөхрөлтгүй, зогсоо зайгүй.

НЕОТСТУПНИЙ цөхрөлтгүй, зогсоо зайгүй, хагацаж салдаггүй.

НЕОТЧЁТЛИВО тод биш, балархай; ~ писать балархай бичих.

НЕОТЧЁТЛИВ||ЫЙ тод бус, балархай; ~ое произношение тод бус дуудлага.

НЕОТЧУЖДАЕМ||ЫЙ ангижруулшгүй, хурааж болохгүй; ~ые доходы хурааж болохгүй орлого.

НЕОТЪЕМЛЕМ||ЫЙ хасашгүй, салшгүй; ~ое право хасашгүй эрх.

НЕОФИЦИАЛЬНО албан бус ёсоор, хувийн журмаар, энгийндээ; ~ заявление албан бус ёсоор мэдэгдэх.

НЕОФИЦИАЛЬН||ЫЙ албан бус ёсны, албан бус, энгийн; ~ое заявление албан бус ёсны мэдэгдэл.

НЕОХОТ||А дургүй (*байх*), дурамжхан (*байх*), дуртай дургүй (*байх*); пошёл с ~ой дурамжхан явав.

НЕОХОТНО дургүй, дурамжхан, дуртай дургүй, урамгүй.

НЕОЦЕНИМОСТЬ үнэлшгүй чанар, үнэлж баршгүй (*байх*), хариулж баршгүй (*байх*).

НЕОЦЕНИМ||ЫЙ үнэлшгүй, үнэлж баршгүй, хариулж баршгүй; ~ые заслуги үнэлж баршгүй гавьяа; ~ая услуга хариулж баршгүй ач.

НЕПАРНОКОПЫТНЫЕ битүү туурайтан.

НЕПАРНЫЙ өрөөсөн, ижил буруу.

НЕПАРТНЫЙ 1. намын гишүүн бус, нам бус; 2. намд харш, намын гишүүнд үл зохилдох; ~ поступок намд харш явдал.

НЕПЕРЕВОДИМ||ЫЙ орчуулж болдоггүй, орчуулагдахгүй, хөрвүүлж болохгүй; ~ое слово орчуулж болдоггүй үг.

НЕПЕРЕДАВАЕМ||ЫЙ уламжилж болшгүй, үгээр хэлшгүй, өгүүлшгүй; ~ое впечатление үгээр хэлшгүй сэтгэгдэл.

НЕПЕРЕХОДН||ЫЙ ~ые глаголы эс тусах үйл үг.

НЕПИСАН||ЫЙ заншил болсон, зуршил болсон; действовать по ~ым правилам зуршил болсон дүрмийг баримтлан хийх.

НЕПИТАТЕЛЬН||ЫЙ өлгүй, шимгүй, өег бус, хоолгүй; ~ая пища өлгүй хоол.

НЕПЛАВК||ИЙ хайлц муутай, хайлахгүй; ~ие металлы хайлц муутай төмөрлөг.

НЕПЛАТЁЖ үл төлөх.

НЕПЛАТЁЖЕСПОСОБНОСТЬ төлөх чадваргүй, төлөх аргагүй, төлж чадахгүй.

НЕПЛАТЁЖЕСПОСОБНЫЙ төлөх чадваргүй, төлөх аргагүй, төлж чадахгүй.

НЕПЛАТЕЛЬЩИК үл төлөгч.

НЕПЛОДОРОДНЫЙ үржилгүй, шимгүй.

НЕПЛОДОТВОРН||ЫЙ үргүй; ~ав трата времени үргүй цаг үрэгдүүлэх.

НЕПЛОХ||ОЙ овоо, зүгээр, гэмгүй; ~ урожай овоо ургац; ~ая мысль зүгээр бодол.

НЕПОБЕДИМОСТЬ ялагдашгүй байх.

НЕПОБЕДИМ||ЫЙ 1. ялагдашгүй, дийлдэшгүй, дарагдашгүй; ~ая Советская армия Зөвлөлтийн ялагдашгүй арми; 2. даршгүй, оргилсон; ~ое желание оргилсон хүсэл.

НЕПОВАДНО эвгүй, аягүй, дур алдрах; чтобы ~ было дурыг нь алдартал.

НЕПОВИННЫЙ гэмгүй, гэм зэмгүй, зэмгүй, буруугүй.

НЕПОВИНОВЕНИЕ дагахгүй байх, эс хүлээх, үг дуулахгүй байх.

НЕПОВОРОТЛИВОСТЬ гөжүүн хөдлөл, хөшүүн хөдөлгөөн, болхи байдал.

НЕПОВОРОТЛИВЫЙ гөжүүн, хөшүүн, болхи.

НЕПОВТОРИМЫЙ хосгүй, ижилгүй, давтагдашгүй.

НЕПОГОДА тэнгэр муухай загнах.

НЕПОГРЕШИМЫЙ 1. алдас болдоггүй, ташаардаггүй, алддаггүй, эндэл болдоггүй; 2. алдаа эндээгүй, алдал эндэлгүй; ~ вывод алдаа, эндээгүй дүгнэлт.

НЕПОДАЛЕКУ ойролцоо, хавьцаа; ~ от дома был лес гэрийн хавьцаа ой байв; он живёт ~ тэр (*хүн*) ойролцоо суудаг.

НЕПОДАТЛИВЫЙ 1. хөшүүн, хүнд найр тавьдаггүй; ~ человек хөшүүн хүн; 2. хэцүү, хатуу, хүнд; ~ материал хэцүү материал, хэцүү хэрэглэгдэхүүн.

НЕПОДВЕДОМСТВЕННЫЙ харьяаны бус, харьяа бус.

НЕПОДВИЖНО хөдлөлгүй, хөдөлгөөнгүй; лежать ~ хөдлөлгүй хэвтэх.

НЕПОДВИЖНОСТЬ үл хөдлөх, хөдлөхгүй (*байх*); хөдөлгөөнгүй (*байх*).

НЕПОДВИЖНЫЙ 1. үл хөдлөх, хөдлөхгүй; хөдөлгөөнгүй; 2. хойрго, хашин хойрго; ~ человек хойрго хүн; 3. мэлгэр, мэлэн; ~ взгляд мэлгэр харц.

НЕПОДДЕЛЬН||ЫЙ 1. ёстой, жинхэнэ, үнэн; ~ документ үнэн баримт бичиг; 2. үнэн сэтгэлийн, хуурамч биш, хуурмаггүй; ~ая радость үнэн сэтгэлийн баяр; ~ое удивление үнэн сэтгэлээс гайхах.

НЕПОДКÚПНОСТЬ хахуульд орохгүй (*байх*), идэмхий биш (*байх*), шударга (*байх*).

НЕПОДКÚПНЫЙ хахуульд орохгүй, идэмхий биш, шударга.

НЕПОДОБАЮЩИЙ нийлэмжгүй, зохимжгүй, таарамжгүй; говорить ~ие вещи нийлэмжгүй юм ярих.

НЕПОДРАЖАЕМО зүйрлэшгүй, үлгэрлэшгүй, ижилгүй.

НЕПОДРАЖАЕМЫЙ зүйрлэшгүй, үлгэрлэшгүй, адилтгашгүй, ижилгүй; ~ артист ижилгүй жүжигчин.

НЕПОДСÚДН||ЫЙ шүүгдэхгүй; это дело ~о гражданскому суду энэ хэрэг иргэний шүүхэд шүүгдэхгүй.

НЕПОДХОДЯЩИЙ зохисгүй, тохирохгүй, таарамжгүй; ~ климат тохирохгүй уур амьсгал.

НЕПОДЧИНЕНИЕ дагахгүй (*байх*), эс захирагдах.

НЕПОЗВОЛИТЕЛЬНО тэвчишгүй, үл бүтэх болшгүй; вести себя ~ тэвчишгүй ааш гаргах.

НЕПОЗВОЛИТЕЛЬНЫЙ гэвчишгүй, үл бүтэх болшгүй.
НЕПОЗНАВАЕМЫЙ мэдэж болшгүй, мэдэх аргагүй.
НЕПОКОЛЕБИМО гуйвалтгүй; *наша страна твёрдо и ~ стоит на своих мирных позициях манай орон энх тайвныг хамгаалах үзлээ гуйвалтгүй хатуу баримталдаг.*
НЕПОКОЛЕБИМОСТЬ гуйвалтгүй (*байх*).
НЕПОКОЛЕБИМЫЙ гуйвалтгүй, хоёргүй; *~ая уверенность хоёргүй итгэл.*
НЕПОКОРНОСТЬ дагахгүй (*байх*), мэдэлд орохгүй (*байх*), дагаар орохгүй (*байх*).
НЕПОКОРНЫЙ дагахгүй, мэдэлд орохгүй, дагаар орохгүй; *~ характер хүний мэдэлд орохгүй зан.*
НЕПОКРЫТЫЙ 1. таггүй, таглаагүй, хавхаггүй; *~ кувшин таглаагүй домбо; 2. дээвэргүй, дээвэрлээгүй; ~ая избя дээвэргүй гэр; 3. нүцгэн; с ~ой головой толгой нүцгэн.*
НЕПОЛАДКА 1. эвдрэл, гэмтэл; *~ в машине машины гэмтэл; 2. дутагдал; организационные ~ зохион байгуулалтын дутагдал.*
НЕПОЛНОПРАВНЫЙ бүрэн эрхгүй, төгс эрхгүй.
НЕПОЛНОТА дутуу, хагас дутуу, заримдаг; *~ сведения хагас дутуу мэдээ.*
НЕПОЛНОЦЕННЫЙ яс муутай, чанар муутай, үнэ багатай; *~ товар чанар муутай бараа.*
НЕПОЛНЫЙ 1. дунд, дундуур, дүүрэн биш, дутуу; *~ая корзина сагс дундуур; ~ая иригоршня атга дундуур; 2. бүрэн бус; ~ая средняя школа бүрэн бус дунд сургууль; 3. бүдүүн биш, тарган биш.*
НЕПОМЕРНЫЙ хэтэрхий, хэмгүй; *~ая толщина хэмгүй бүдүүн; ~ые требования хэтэрхий шаардлага.*
НЕПОНИМАНИЕ ойлгохгүй байх, үл ухах, сэнхрэхгүй байх.
НЕПОНИЯТЛИВОСТЬ ойлгоц муутай (*байх*), ухамжгүй (*байх*).
НЕПОНИЯТЛИВЫЙ ойлгоц муутай, ухамжгүй.
НЕПОНЯТНО 1. ойлгомжгүй, ойлгоц муутай, ухагдахгүй; *говорить ~ ойлгомжгүй ярих; 2. ойлгогдохгүй байх, ухагдахгүй байх, сэнхрэх аргагүй байх; ~, что он хотел сказать түүний юу хэлэх гэсэн нь ойлгогдохгүй байна.*
НЕПОНЯТНЫЙ 1. ойлгомжгүй, ойлгоц муутай, ухагдахгүй, сэнхрэх аргагүй; *~ое слово ойлгомжгүй үг; ~ язык ойлгохгүй хэл, мэдэхгүй хэл; 2. хачин, жигтэй; ~ая история жигтэй явдал.*
НЕПОПАДАНИЕ онохгүй байх, эс онох тусгах.
НЕПОПРАВИМОСТЬ засрашгүй (*байх*), засрамжгүй (*байх*).
НЕПОПРАВИМЫЙ засрашгүй, засрамжгүй; засах бэрх; гэтлэшгүй; *~ая ошибка засахад бэрх алдаа; ~ая беда гэтлэшгүй зовлон.*
НЕПОПУЛЯРНЫЙ олонд хүндгүй, нэргүй, дэлгэрээгүй, заншил болоогүй.
НЕПОРЯДОК журамгүй (*байх*), эмх цэгцгүй (*байх*), эх толгойгүй (*байх*); *~ в работе эмх цэгцгүй ажил.*
НЕПОРЯДОЧНОСТЬ шударга журамгүй (*байх*).
НЕПОРЯДОЧНЫЙ шударга журамгүй; *~ человек шударга журамгүй хүн; ~ поступок шударга журамгүй явдал.*
НЕПОСЕДА тогтворгүй хүн, хөл хөнгөн хүн, бөөрөнхий бөгстэй хүн.
НЕПОСЕДИВЫЙ тогтворгүй, хөнгөн хөлтэй, хөдөлгөөнтэй; *~ ребёнок хөдөлгөөнтэй хүүхэд.*
НЕПОСЕЩАЕМОСТЬ ирэхгүй байх, очихгүй байх.
НЕПОСИЛЬНЫЙ хүч хүрэхгүй, хэт хүнд, давагдашгүй; *~ труд хүнд хөдөлмөр.*
НЕПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОСТЬ 1. дараалалдаагүй (*байх*), дэс дараагүй (*байх*), авцалдаагүй (*байх*), цэх шулуун биш (*байх*); 2. авцалдаагүй явдал, авцалдаагүй бодол.

НЕПОСЛЕДОВАТЕЛЬНЫЙ дараалалдаагүй, дэс дараагүй, авцалдаагүй, цэх шулуун биш; *~ые действия авцалдаагүй үйл явдал; ~ человек цэх шулуун биш хүн.*
НЕПОСЛУШАНИЕ дуулгаваргүй (*байх*), үг дуулахгүй (*байх*), үг дагахгүй (*байх*).
НЕПОСЛУШНЫЙ дуулгаваргүй, үг дуулахгүй, үг дагахгүй; *~ые дети дуулгаваргүй хүүхдүүд.*
НЕПОСРЕДСТВЕННО 1. шууд, дам бус; *~ соприкоснуться с кем-либо на работе ажлын талаар хэн нэгэнтэй шууд холбоотой байх; 2. шулуун цэх, шулуун шударга.*
НЕПОСРЕДСТВЕННОСТЬ шулуун цэх зан, шулуун шударга байх, шулуун хонгор сэтгэл; *дети отличаются ~ю хүүхэд шулуун хонгор сэтгэлтэй байдаг.*
НЕПОСРЕДСТВЕННЫЙ 1. шулуун, шууд, дам бус; 2. шулуун цэх, шулуун шударга; *~ая натура шулуун шударга хүн.*
НЕПОСТИЖИМЫЙ ухааршгүй, ойлгошгүй; *уму не ~о ухаарах аргагүй юм.*
НЕПОСТОЯННЫЙ тогтворгүй, хувирамтгай, холиворхой, олон ааштай; *~ая натура тогтворгүй хүн*
НЕПОСТОЯНСТВО тогтворгүй байдал, хувирамтгай зан, олон ааш.
НЕПОЧАТЫЙ гар хүрээгүй, эхлээгүй, дүүрэн; *~ край чего-либо элбэг дүүрэн юм.*
НЕПОЧТИТЕЛЬНОСТЬ хүндэтгэхгүй (*байх*), тахимдуу бус (*байх*).
НЕПОЧТИТЕЛЬНЫЙ хүндэтгэхгүй, тахимдуу, хүндэт биш.
НЕПРАВДА худал, хуурмаг, үнэн бус юм; *сказать ~у худал хэлэх; всеми ~ами и неправдами бүхий л аргаар, элдэв аргаар.*
НЕПРАВДОПОДОБНЫЙ үнэмшмээргүй, итгэмээргүй; *~ слух үнэмшмээргүй цуурхал.*
НЕПРАВИЛЬНО буруу, ташаа, хазгай, зөв биш; *поступить ~ буруу хэрэг хийх; говорить ~ хазгай хэлэх.*
НЕПРАВИЛЬНОСТЬ буруу (*юм*), ташаа (*зүйл*); *~ выражения буруу хэлэх, ташаа илэрхийлэх.*
НЕПРАВИЛЬНЫЙ 1. буруу, ташаа, хазгай; *~ое развитие организма бие буруу хөгжих; 2. буруу, алдаатай, ташаа; ~ое решение задачи а) бодлого буруу бодох; б) зорилтоо буруу шийдэх.*
НЕПРАВОМЕРНЫЙ хууль бус; *~ поступок хууль бус байдал.*
НЕПРАВОМОЧНОСТЬ хуулийн эрхгүй (*байх*).
НЕПРАВОМОЧНЫЙ хуулийн эрхгүй; *он ~еи подписать документ тэр (хүн) баримт бичигт гарын үсэг (үзэлгэх) зурах эрхгүй.*
НЕПРАВОСПОСОБНОСТЬ иргэний эрхгүй (*байх*), эрх эдэлж чадахгүй (*байх*).
НЕПРАВОСПОСОБНЫЙ иргэний эрхгүй, эрх эдэлж чадахгүй.
НЕПРАВОТА буруу, ташаарал, төөрөл; *сознаться в своей ~е буруугаа ухамсарлах.*
НЕПРАВЫЙ буруу, буруутай, ташаарсан.
НЕПРЕВОЙДЕННЫЙ 1. гарцаагүй, ижилгүй, хосгүй, нэн сайхан; *~ образец хосгүй үлгэр жишээ; 2. туйлын нэт; ~ое равнодушье нэт санаа амар байх.*
НЕПРЕДВЗЯТЫЙ хэрхэхийг урьдаас шийдээгүй, урьдчилан тогтоогүй; *~ое отношение к кому-либо хүнтэй хэрхэхийг урьдаас шийдэлгүй харьцах.*
НЕПРЕДВИДЕННЫЙ магадлашгүй, урьд мэдэгдээгүй, урьдаас тааж болоогүй; *~ расход магадлашгүй зардал.*
НЕПРЕДНАМЕРЕННЫЙ санаатай хийгээгүй, зориуд бус хийсэн.
НЕПРЕДУСМОТРЕННЫЙ магадлашгүй, урьдаас мэдээгүй.

НЕПРЕДУСМОТРИТЕЛЬНЫЙ урьдаас хянаагүй, болгоомжлоогүй, холуур боддоггүй; ~ человек холуур боддоггүй хүн.

НЕПРЕКЛОННОСТЬ мохошгүй зоригтой байх, хатуу чанга (*байх*).

НЕПРЕКЛОННЫЙ мохошгүй, хатуу чанга, гуйвалтгүй; ~ая воля мохошгүй зориг; ~ое решение гуйвалтгүй шийдвэр.

НЕПРЕЛОЖИМЫЙ 1. зөрчишгүй, өөрчлөшгүй, дархан; равенство граждан — ~ закон России иргэний тэгш эрх бол Орос улсын дархан хууль мөн; 2. маргашгүй, булаацалдашгүй, арцашгүй; ~ая истина арцашгүй үнэн.

НЕПРЕМЕННО заавал, гарцаагүй, эрхгүй, заавалгүй.

НЕПРЕМЕННОЙ заавал хэрэгтэй, заавалгүй гарах, гарцаагүй, эрхгүй; ~ое следствие заавалгүй гарах үр.

НЕПРЕОБОРИМЫЙ дийлдэшгүй, давагдашгүй; ~ая сила дийлдэшгүй хүч.

НЕПРЕОДОЛИМЫЙ давшгүй, туулшгүй; ~ое препятствие давшгүй саад.

НЕПЕРЕКАЕМЫЙ маргашгүй, зөрөлдөшгүй, өөлшгүй, дамжиггүй; ~ая истина дамжиггүй үнэн.

НЕПЕРЕРЫВНО үргэлж, тасралтгүй, завсарлагагүй, сэгтүй, завсардлагагүй; телеграф работает ~ круглые сутки цахилгаан мэдээний газар өдөр шөнгүй үргэлж ажиллана.

НЕПЕРЕРЫВНОСТЬ тасралтгүй (*байх*), завсаргүй (*байх*); ~ всякого развития аливаа хөгжлийн тасралтгүй байх нь.

НЕПЕРЕРЫВНЫЙ тасралтгүй, сэгтүй, үргэлжилсэн, завсаргүй; ~ые дожди үргэлжилсэн бороо.

НЕПРЕСТАННО зогсолтгүй, зогсоо зайгүй, байнга.

НЕПРЕСТАННЫЙ зогсолтгүй, зогсоо зайгүй, байнгын

НЕПРИВЕТЛИВО элэгсэг бус, эелдэг бус, мэндгүй, хүйтэн; ~ встретить кого-либо хүнийг хүйтэн угтах.

НЕПРИВЕТЛИВОСТЬ элэгсэг бус байх, эелдэг бус байх, хүйтэн хандах.

НЕПРИВЕТЛИВЫЙ элэгсэг бус, эелдэг бус, мэндгүй, хүйтэн; ~ человек эелдэг бус хүн.

НЕПРИВЛЕКАТЕЛЬНЫЙ үзэмж муутай, дур татмааргүй.

НЕПРИВЫЧКА дадаагүй (*байх*), дасаагүй (*байх*), заншаагүй (*байх*), сураагүй (*байх*); с ~и мне было трудно дадаагүй учир надад хэцүү байв.

НЕПРИВЫЧНЫЙ дадаагүй, дасаагүй, заншаагүй, сураагүй; ~ая обстановка дадаагүй байдал.

НЕПРИГЛЯДНОСТЬ үзэмжгүй царай, дур гутмаар юм.

НЕПРИГЛЯДНЫЙ үзэмжгүй, дур гутмаар.

НЕПРИГОДНЫЙ тэнцэхгүй, тохирохгүй, хэрэггүй; им к чему ~ юнд ч хэрэггүй.

НЕПРИЕМЛЕМОСТЬ хүлээн авшгүй (*байх*), хүлээхэд бэрх (*байх*), зөвшөөршгүй (*байх*).

НЕПРИЕМЛЕМЫЙ хүлээн авшгүй, хүлээх бэрх, зөвшөөршгүй, хүлээшгүй; ~ые условия зөвшөөршгүй болзол.

НЕПРИЗНАННЫЙ нэрд гараагүй, олонд үнэлэгдээгүй; ~ талант олонд үнэлэгдээгүй авьяастан.

НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ үл халдах, халдашгүй (*байх*), дархан байдал; ~ личности хүний дархан байдал.

НЕПРИКОСНОВЕННЫЙ үл халдах, халдашгүй, дархан, төмөр; ~ запас дархан нөөц, төмөр нөөц.

НЕПРИКРАШЕННЫЙ гоёж чимээгүй, гоёогүй, чимээгүй; ~ая истина гоёж чимээгүй үнэн.

НЕПРИКРЫТЫЙ нууж хаагаагүй; ~ая ложь нууж хаагаагүй худал үг.

НЕПРИЛІЧНЫЙ зохимжгүй, аягүй, зайгүй, ёозгүй, тохь муутай; ~ое выражение тохь муутай үг, зохимжгүй хэллэг.

НЕПРИМЕНИМЫЙ хэрэглэж болохгүй.

НЕПРИМЕТНЫЙ үл мэдэгдэм, шалиагүй; ~ая разница үл мэдэгдэм ялгаа; ~ человек шалиагүй хүн.

НЕПРИМИРИМОСТЬ эвлэршгүй байдал.

НЕПРИМИРИМЫЙ эвлэршгүй; ~ая классовая борьба эвлэршгүй ангийн тэмцэл.

НЕПРИНУЖДЕННО албадлагагүй, хавчигдалгүй, чөлөөтэй, эрээгүй, нүүрэмгий; ~ вести себя эрээгүй зан гаргах, эрээгүй байх, нүүрэмгий байх.

НЕПРИНУЖДЕННОСТЬ албадлагагүй (*байх*), хавчигдалгүй (*байх*), чөлөөтэй (*байх*), нүүрэмгий зан.

НЕПРИНУЖДЕННЫЙ албадлагагүй, хавчигдалгүй, чөлөөтэй, эрээгүй, нүүрэмгий; ~ые манеры нүүрэмгий зан.

НЕПРИСПОСОБЛЕННОСТЬ зохилдож чадахгүй (*байх*), аясыг дагахгүй (*байх*), аялдан гагалдахгүй (*байх*).

НЕПРИСПОСОБЛЕННЫЙ зохилдож чадахгүй, аясыг дагахгүй, аялдан гагалдахгүй.

НЕПРИСТОЙНЫЙ зохимжгүй, нийлэмжгүй, зүйгүй, ёсгүй; ~ое поведение ёсгүй ааш.

НЕПРИСТУПНОСТЬ 1. авиршгүй (*байх*), давшгүй (*байх*), халдашгүй (*байх*); 2. халж очих аргагүй (*байх*); ихэмсэг (*байх*).

НЕПРИСТУПНЫЙ 1. авиршгүй, давшгүй, халдашгүй; ~ая крепость халдашгүй цайз; 2. халж очих аргагүй, ойртоход бэрх, ихэмсэг; ~ человек халж очих аргагүй хүн.

НЕПРИТВОРНЫЙ хуурамч биш, үнэн, чин үнэн; ~ое удивление үнэн гайхах, үнэн голоос гайхах.

НЕПРИТЯЗАТЕЛЬНЫЙ эрэлт багатай, голомтгой биш, чамламхай биш.

НЕПРИХОТЛИВЫЙ 1. голомтгой биш, чамламхай биш; ~ вкус голомтгой биш зан; 2. бүдүүн, бааз, бор; ~ узор бааз угалз.

НЕПРИЧАСТНОСТЬ хамаагүй (*байх*), холбогдолгүй (*байх*).

НЕПРИЧАСТНЫЙ хамаагүй, холбогдолгүй, хөндлөнгийн; лица, совершенно ~ые к делу хэрэгт огт холбогдолгүй хүмүүс.

НЕПРИЯЗНЕННО найгүй, ханшгүй.

НЕПРИЯЗНЕННЫЙ найгүй, ханшгүй.

НЕПРИЯЗНЬ найгүй байдал, ханшгүй явдал.

НЕПРИЯТЕЛЬ дайсан; атаковать ~и дайсныг дайрах.

НЕПРИЯТЕЛЬСКИЙ дайсны; ~ие войска дайсны цэрэг.

НЕПРИЯТНО 1. аягүй, тааламжгүй, зохисгүй; ~ пахнет аягүй үнэр гутна; 2. аягүй байх, тааламжгүй байх, зохисгүй байх; ему было ~ тэр (*хүн*) аягүй байв.

НЕПРИЯТНОСТЬ аягүй юм, тааламжгүй хэрэг, зохисгүй явдал, гай, уршиг; навлечь на себя ~и биедээ гай тарих.

НЕПРИЯТНЫЙ аягүй, тааламжгүй, зохисгүй, уршигтай, гайтай; ~ запах аягүй үнэр; ~ разговор тааламжгүй яриа.

НЕПРОБУДНЫЙ сэршгүй, бөх; ~ сон сэршгүй нойр.

НЕПРОГЛЯДНЫЙ хав харанхуй, балар харанхуй, битүү; ~ая ночь балар харанхуй шөнө.

НЕПРОДОЛЖИТЕЛЬНЫЙ түр зуурын, богино хугацааны, ойр зуурын, түргэн, богино, ойрын; в ~ом времени түргэн хугацаанд.

НЕПРОДУКТИВНО бүтээшгүй, үргүй, ашиггүй, бүтээлгүй; ~ тратить время цаг ашиггүй үрэгдүүлэх.

НЕПРОДУКТИВНОСТЬ бүтээшгүй (*байх*), үргүй хэрэг, ашиггүй явдал, бүтээлгүй (ажил).

НЕПРОДУКТИВНЫЙ 1. бүтээшгүй, үргүй, ашиггүй, бүтээлгүй; ~ые занятия үргүй хичээл; 2. бүтээшгүй, шинэ үг бүтээхгүй болсон; ~ые аффиксы бүтээшгүй залгар.

НЕПРОЕЗЖИЙ явшгүй, явдаггүй, явж боломгүй; ~ая дорога явж боломгүй зам.

НЕПРОЗРАЧНЫЙ тунгалаг биш.

НЕПРОИЗВОДИТЕЛЬНО бүтээлгүй, үргүй, ашиггүй.
НЕПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬ бүтээмжгүй (*байх*), бүтээмж муутай (*байх*), бүтээлгүй (*байх*), үргүй (*байх*).
НЕПРОИЗВОДИТЕЛЬНОЙ бүтээмжгүй, бүтээмж муутай, бүтээлгүй, үргүй; ~ труд үргүй хөдөлмөр; ~ая трата времени цаг үргүй үрэгдүүлэх.
НЕПРОИЗВОЛЬНО санамсаргүй, өөрийн эрхгүй, аяндаа; ~ засмеяться санамсаргүй инээх.
НЕПРОИЗВОЛЬНОСТЬ санамсаргүй (хийх) өөрийн эрхгүй (хийх), аяндаа болох
НЕПРОИЗВОЛЬНЫЙ санам, саргүй, өөрийн эрхгүй, аяндаа болох; ~ые движения санамсаргүй хөдлөх.
НЕПРОЛАЗНЫЙ туулах аргагүй, туучимгүй, гарах ихцөлгүй; ~ая грязь туулах аргагүй шавхай.
НЕПРОМОКАЕМЫЙ үл нэвтрэх; ~ плащ үл нэвтрэх цув
НЕПРОНИЦАЕМОСТЬ үл нэвтрэх.
НЕПРОНИЦАЕМЫЙ 1. үл нэвтрэх, нэвт дуулддаггүй, битүү; ~ая негородка дуу үл нэвтрэх ташаалавч; 2. балар, таг; ~ая темнота таг харанхуй; 3. тайлах аргагүй нууц далд; ~ая тайна тайдах аргагүй нууц.
НЕПРОПЯТЯНЫЕ нэвчээгүй.
НЕПРОПОРЦИОНАЛЬНО тэгш бус хэмжээтэй, тэгш бус зайтай, тэгш бус.
НЕПРОПОРЦИОНАЛЬНОСТЬ хэмнэг бус (*байх*), тэгш бус хэмжээ, тэгш бус зай, тэгш бус (*байх*).
НЕПРОПОРЦИОНАЛЬНЫЙ хэмнэг бус, тэнцвэргүй, тэгш бус хэмжээтэй, тэгш бус зайтай, тэгш бус.
НЕПРОСТАТЕЛЬНЫЙ уучлашгүй, хэлтрүүлшгүй, хүлцэшгүй; ~ый проступок уучлашгүй буруу хэрэг.
НЕПРОТОРЕННЫЙ ~ая дорога 1. хүн яваагүй зам; 2. мэдэгдээгүй арга, шинэ зам.
НЕПРОХОДИМЫЙ 1. нэвтрэшгүй, туулшгүй, гаталшгүй, явах аргагүй; дороги стали ~ы зам явах аргагүй болжээ; 2. шал, усан; ~ дурак усан тэнэг.
НЕПРОХОДНОЙ найдваргүй, бүтэхгүй зүйл.
НЕПРОЧНО 1. бэх бус, бөх биш, хэврэг; ~ склепная вещь бөх биш наасаа юм; 2. бат бус, бэх бат бус.
НЕПРОЧНОСТЬ бэх бус (*байх*), бат бус (*байх*), хэврэг (*байх*).
НЕПРОЧНЫЙ 1. хэврэг, бөх биш; ~ стул хэврэг сандал. 2. бат бус, бэх бус, бат бэх бус, холворхой; ~ые отношения бат бус харилцаа.
НЕПРОЧЬ үл татгалзах, үгүй гэхгүй, бэлэн; я ~ съездить в город би хот ороод ирэхэд бэлэн.
НЕПРОШЕННЫЙ уриалгүй, урилгагүй, уригдаагүй; ~ гость уригдаагүй зочин.
НЕПРЯМОЙ 1. шулуун биш, цэх биш, шууд бус, муруй, тойруу; ~ая дорога тойруу зам; 2. шулуун бус, цэх биш, шууд хэлээгүй, тойруу хэлсэн; ~ ответ тойруу хэлсэн хариу.
НЕПУТЕВЫЙ завхарсан, замаа алдсан, ёс алдсан.
НЕПЬЮЩИЙ архи уудаггүй.
НЕРАБОТОСПОСОБНОСТЬ ажлын чадваргүй (*байх*), ажил хийх чадалгүй (*байх*), временная ~ түр ажлын чадваргүй болох.
НЕРАБОТОСПОСОБНЫЙ ажлын чадваргүй, ажил хийх чадалгүй, ажилч бус.
НЕРАБОЧИЙ 1. ажлын бус; ажилд хэрэггүй; ~ скот ажлын бус мал; 2. ажлын бус; ажил хийдэггүй; ~ день ажлын бус өдөр; 3. ажиллах дургүй; ажлын бус; ажилч бус.
НЕРАВЕНСТВО тэгш бус байдал.
НЕРАВНО харин гэнэт вий дээ.
НЕРАВНОДУШНЫЙ талтай; элэгтэй, сэтгэлтэй; дуртай гэхээс сэтгэлээ барьж чаддаггүй; он ~си к сладкому тэр (хүн) амттай гэхээс сэтгэлээ барьж чаддаггүй.

НЕРАВНОМЕРНО жигд бус; тэгш бус; адил бус.
НЕРАВНОМЕРНОСТЬ жигд бус байдал; тэгш бус (*байх*) адил бус (*байх*).
НЕРАВНОМЕРНЫЙ жигд бус; тэгш бус; адил бус
НЕРАВНОПРАВИЕ тэгш бус эрх.
НЕРАВНОПРАВНОСТЬ тэгш бус эрх.
НЕРАВНОПРАВНЫЙ тэгш эрхгүй, тэгш бус эрхтэй.
НЕРАВНЫЙ, 1. тэгш бус, тэнцүү бус, адил биш, жигд бус; ~ые силы тэнцүү бус хүч; 2. тэнцүүгүй хүчтэний.
НЕРАДИВОСТЬ хичээнгүй бус байдал, цалгай назгай.
НЕРАДИВЫЙ хичээнгүй бус, оролдлогогүй, цалгай, назгай.
НЕРАЗБЕРИХА замбараагүй байдал, эх толгойгүй явдал, эмх замхгүй байдал.
НЕРАЗБОРЧИВОСТЬ 1. гаргагдахгүй (*байх*), тодорхой биш (*байх*); 2. хээ шилээгүй (*байх*), шилэмтгий биш (*байх*), голдоггүй (*байх*), хамаагүй (*байх*).
НЕРАЗБОРЧИВЫЙ 1. гаргагдахгүй, тодорхой биш; ~ почерк гаргагдахгүй бичиг; 2. шилэмтгий биш, голдоггүй, хамаагүй; он неразборчив в еде хоол голдоггүй хүн; ~ в средствах арга шилдэггүй; ямар хамаагүй арга хэрэглэдэг.
НЕРАЗВЁДАННЫЙ шинжлэгдээгүй, судлаагүй, хайгуул хийгээгүй; ~ые медрa шинжилгээгүй газрын баялаг.
НЕРАЗВИТОЙ 1. боловсроогүй; 2. дэлгэрүүлээгүй, тодруулаагүй; ~ая тема тодруулаагүй сэдэв.
НЕРАЗВИТОСТЬ 1. боловсроогүй байдал, хөгжөөгүй (*байх*), хоцрогдсон байдал; 2. дэлгэрэнгүй бус (*байх*), тодорхой бус (*байх*).
НЕРАЗГОВОРЧИВЫЙ дуусгүй, үгэнд дургүй, үг цөөнтэй, цөөн үгтэй.
НЕРАЗДЕЛИМЫЙ хуваашгүй, хуваагдашгүй, тасрашгүй, салшгүй
НЕРАЗДЕЛЬНОСТЬ хувааж болохгүй, тасалж болохгүй.
НЕРАЗДЕЛЬНЫЙ салгашгүй, таслашгүй, хуваашгүй, салгаж болохгүй, хувааж болохгүй.
НЕРАЗЛИЧИМЫЙ ялгаашгүй, ялгалгүй; ~ые цвета ялгалгүй олон өнгө.
НЕРАЗЛУЧНЫЙ салшгүй, хагацашгүй; ~ые друзья хагацашгүй найз нар.
НЕРАЗМЁННЫЙ задалж болохгүй, буталж болохгүй; ~ая монета задалж болохгүй мөнгө.
НЕРАЗРЕШЁННЫЙ 1. шийдвэрлэгдээгүй, шийдээгүй, таслаагүй, нэгэн тийш болгоогүй; ~ вопрос шийдээгүй асуудал; 2. зөвшөөрөөгүй, зөвшөөрөлгүй, цаазтай.
НЕРАЗРЕШИМЫЙ шийдэх аргагүй, шийдвэрлэшгүй.
НЕРАЗРЫВНО салшгүй, тасаршгүй.
НЕРАЗРЫВНЫЙ салшгүй, салгашгүй, тасаршгүй; ~ая связь теория и практики онол, практикийн салшгүй холбоо.
НЕРАЗУМНО 1. бодлогогүй, ухаангүй; ноступить ~ ухаангүй хэрэг хийх; 2. бодлогогүй хэрэг, ухаангүй явдал.
НЕРАЗУМНЫЙ бодлогогүй, ухаангүй; ~ человек бодлогогүй хүн
НЕРАСПОЛОЖЕНИЕ таалалгүй байх, муу үзэх.
НЕРАСПОРЯДИТЕЛЬНОСТЬ зохион байгуулах чадваргүй (*байх*), санаачилгагүй (*байх*).
НЕРАСПОРЯДИТЕЛЬНЫЙ зохион байгуулах чадваргүй, санаачилгагүй.
НЕРАСТОРОЖИМЫЙ эвдэршгүй, цуцлашгүй; ~ договор цуцлашгүй гэрээ.
НЕРАСТОРОПНОСТЬ мунгинуу зан, назгай явдал.
НЕРАСЧЁТЛИВЫЙ эрэгцүүлдэггүй, эрэгцүүлэн боддоггүй, цаадыг боддоггүй, хэмнэдэггүй, нарийн бус; ~ человек юмыг хэмнэдэггүй хүн.

НЕРВ нерв, мэдрэл, хий судас; зрительный ~ нүдний мэдрэл; **действовать кому-либо на** ~ы цухалдуулах, унтууцуулах.

НЕРВИРОВАТЬ бохиндуулах, унтуурхуулах, хийрхүүлэх.

НЕРВНИЧАТЬ хийрхэх, хий хөдлөх, унтууцах, унтуурхах.

НЕРВНОБОЛЬНО́Й мэдрэлийн өвчтэй хүн.

НЕРВНО-ПСИХИЧЕСКО́Й сэтгэл мэдрэлийн; ~ие заболева-
ния сэтгэл мэдрэлийн өвчин.

НЕРВНИ́Й 1. нервийн, мэдрэлийн; ~ая клетка мэдрэлийн эс; ~ая система мэдрэлийн тогтолцоо, мэдрэл; 2. бохиндуу, унтуурхуу, хийрхүү; ~ан женщина хийрхүү эмэгтэй; 3. татвалзан; татгануур, чичгэнэж татганасан; ~ жест татвалзан зангах.

НЕРВО́ЗНОСТЬ хийрхэл, хийрхэг байх, унтуурхаг байх.

НЕРВО́ЗНЫЙ хийрхэг, унтуурхаг

НЕРЕА́ЛЬНЫЙ бодьгүй, хоосон; ~ проект бодьгүй төсөл.

НЕРЕДЌЙ цөөнгүй; ~ое явление нилээдгүй тохиолддог үзэгдэл.

НЕРЕДКО цөөнгүй, нилээдгүй, байн байн; ~ среди зимы наступает оттепель өвөл байн байн дулаардаг.

НЕРЕНТА́БЕЛЬНЫЙ ашиггүй, ашиг тусгүй, ашиг орлогогүй.

НЕРЕСТ (загасны) түрс орхих.

НЕРЕШИ́ТЕЛЬНЫЙ шийдвэргүй (байх), тээнэгэлздэг (байх), зориггүй (байх), хулчгар (байх); **быть в** ~и шийдвэргүй (байх); тээнэгэлзэх.

НЕРЕШИ́ТЕЛЬНЫЙ шийдэмгий бус, шийдвэргүй, тээнэгэлздэг, зориггүй, хулчгар; ~ ответ шийдвэргүй хариу.

НЕРЖАВЕ́ЮЩИЙ зэвэрдэггүй; ~ая сталь зэвэрдэггүй ган.

НЕРО́ЖЌЙ зоригтой, зүрхтэй, халирхай биш; ~ого десятка зурхгүйн өрөөсөн дугуй биш.

НЕРОВНО 1. тэгш бус, жигд бус, муруй, хазгай; ~ обрезать края захыг нь муруй сариу огтлох; 2. сайтай муутай, эрээнтэй, бараантай, жигд бус, яяз янз; ~ учиться сайтай, муутай сурах, нэг жигд сурахгүй.

НЕРОВНИ́Й 1. тэгш бус, жигд бус, муруй, хазгай; ~ан линия муруй зураас; 2. сайтай муутай, эрээнтэй бараантай; ~ талант сайтай муутай авьяастан; 3. олон зантай, тогтворгүй; человек с ~ым характером зан нь олдохгүй хүн.

НЕРПА хав загас

НЕРУШИ́МОСТЬ эвдэршгүй байх.

НЕРУШИ́МЫЙ эвдэршгүй

НЕРЯ́ХА салан хүн, бохир хүн.

НЕРЯ́ШЕСТВО салан (байх), бохир (байх).

НЕРЯ́ШЛИВОСТЬ салаң явдал

НЕРЯ́ШЛИВЫ́Й 1. салан, балиар; ~ человек салан хүн; 2. хааш яаш хийсэн, салан; ~ая работа хааш яаш хийсэн ажил.

НЕСАМОСТОЯ́ТЕЛЬНОСТЬ биеэ даагаагүй байдал, биеэ дааж чадахгүй (байх)

НЕСАМОСТОЯ́ТЕЛЬНЫ́Й биеэ даагаагүй, биеэ дааж чадахгүй; ~ человек биеэ дааж чадахгүй хүн; ~ое мнение биеэ даасан биш санал, өөрийн биш санал.

НЕСБЫ́ТОЧНОСТЬ бүтэхгүй юм, бүтэшгүй юм, хоосон юм.

НЕСБЫ́ТОЧНЫ́Й бүтэхгүй, бүтэшгүй, хоосон, хий; ~ая мечта хоосон хүслэн.

НЕСВАРЕ́НИЕ ~ желудка ходоод муудах, ходоод хоол шингээхгүй болох.

НЕСВЕ́ДУЩИЙ юм мэдэхгүй, мэдлэг багатай.

НЕСВЕ́ЖИ́Й 1. царай муутай, жавхаагүй; ~ее лицо жавхаагүй царай; 2. муудсан, үнэр орсон, өмхийрсөн, гашилсан; ~ее мясо муудсан мах.

НЕСВОЕВРЕ́МЕННО́Й тухайн цагт тохироогүй, цагийг нь олоогүй; ~ое предложение тухайн цагт тохироогүй санал.

НЕСВЯ́ЗНЫЙ ээдрээтэй, холбоо муутай; ~ рассказ утга ээдрээтэй яриа, утгын холбоогүй өгүүллэг.

НЕСГИБА́ЕМЫ́Й мохошгүй, няцашгүй; ~ая воля мохошгүй зориг.

НЕСГОВО́РЧИВОСТЬ уг дагахгүй, үг авахгүй, зөрүүд, зөрүүд зан.

НЕСГОВО́РЧИВЫ́Й үг авахгүй, үг дагахгүй, зөрүүд; ~ человек үг авахгүй хүн.

НЕСГОРА́ЕМЫ́Й түлэгдэхгүй, шатахгүй; ~ шкаф шатахгүй шүүгээ.

НЕСДЕРЖА́ННЫЙ биеэ барьдаггүй, хүлцэнгүй бус; ~ человек биеэ барьдаггүй хүн.

НЕСЕ́НИЕ ~ обязанности үүрэг хариуцах; ~ службы алба хаах.

НЕСЕРЬЕ́ЗНОСТЬ хөнгөмсөг явдал, наагуур хандах.

НЕСЕРЬЕ́ЗНЫ́Й 1. хөнгөмсөг, наагуур; ~ое отношение к делу ажилд наагуур хандах; 2. чухал биш, ноцтой бус, сүрхий биш; ~ое дело ноцтой бус хэрэг.

НЕСКА́ЗАННО өгүүлшгүй (их), хэлж баршгүй; я ~ этому обрадовался би үүнд өгүүлшгүй их баярлав.

НЕСКА́ЗАННЫЙ өгүүлшгүй (их), хэлж баршгүй; ~ успех өгүүлшгүй их амжилт.

НЕСКЛА́ДНЫЙ 1. эв хавгүй, найруулга муутай; ~ рассказ найруулга муутай өгүүллэг, 2. хэлхийж халхайсан, эв хавгүй; ~ костюм хэлхийж халхайсан хувцас.

НЕСКЛОНЯ́ЕМЫ́Й ялгалагдахгүй.

НЕСКО́ЛЬКО I хэд, хэд хэдэн, хэдхэн; ~ лет хэдэн жил; ~ минут до отхода поезда галт тэрэг хөдлөхөөс хэдэн минутын өмнө.

НЕСКО́ЛЬКО II арай, жаахан; **сделать** ~ больше, чем намечали төлөвлөгөөнөөс арай илүү хийх.

НЕСКОНЧА́ЕМЫ́Й барагдашгүй, дуусашгүй; ~ые споры дуусашгүй маргаан.

НЕСКРО́МНО даруу биш, зохисгүй, хээгүй, ичгүүргүй.

НЕСКРО́МНОСТЬ 1. даруу биш зан, даруу зангүй; ~ человек даруу биш зантай хүн, 2. эвгүй, зохисгүй, хээгүй; ~ вопроса эвгүй асуулт, 3. ичгүүргүй.

НЕСЛИ́Я бот. бөмбөгөнө.

НЕСЛО́ЖНЫ́Й төвөггүй, нарийн биш, бэрх биш, эгэл, хялбар; ~ая натура бэрх биш хүн, эгэл хүн; ~ механизм нарийн биш онго; ~ вопрос бэрх биш асуудал, хялбар асуулт.

НЕСЛЫ́ХАННО сонсогдоогүй, дуулаагүй, их, үзэгдээгүй, үзэгдэж харагдаагүй.

НЕСЛЫ́ХАННЫЙ сонсоогүй, дуудлаагүй, үзэгдээгүй, үзэгдэж харагдаагүй.

НЕСЛЫ́ШНЫ́Й аяархан, сонсогдохгүй, чимээ гаргалгүй; подойти ~ыми шагамн чимээ гаргалгүй хүрч очих.

НЕСМЕ́ТНЫ́Й тоо тоймшгүй, хэмжээгүй их; ~ые богатства хэмжээгүй их баялаг; ~ые силы тоо тоймшгүй хүч.

НЕСМОЛКА́ЕМЫ́Й замхрахгүй, тасрахгүй, тасралтгүй удаан; ~ шум моря шуугиан замхрахгүй тэнгис.

НЕСМОТРА́ боловч, -вч, ч; ~ ни на что юу боловч; ~ на дождь бороо оровч, бороотой ч.

НЕСМЫ́ВАЕМЫ́Й 1. угаашгүй, угааж арилгашгүй; 2. арилгашгүй, ариутгах аргагүй; ~ позор ариутгах аргагүй булай явдал.

НЕСМЫ́ШЛЕННЫЙ ухаан суугаагүй.

НЕСНО́СНЫЙ тэсвэрлэшгүй, тэсэх аргагүй, ~ характер тэсвэрлэшгүй зан.

НЕСОБЛЮ́ДЕНИЕ сахихгүй, дагахгүй, гажуудуулах, зөрчих; ~ правил дүрэм дагахгүй, зөрчих.

НЕСОВЕРШЕННОЛÉТИЕ насанд хүрээгүй, нас гүйцээгүй, эрийн цээнд хүрээгүй.

НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИЙ насанд хүрээгүй, нас гүйцээгүй, эрийн цээнд хүрээгүй

НЕСОВЕРШЕНН|ЫЙ I төгс болоогүй, гүйцэд болосруулаагүй; **~ая картяна** төгс болоогүй зураг.

НЕСОВЕРШЕННЫЙ II эс төгс; **~ вид** эс төгс байдал.

НЕСОВМЕСТИМОСТЬ нийцэхгүй (байх), харш (байх), хавсаршгүй (байх).

НЕСОВМЕСТИМЫЙ нийлшгүй, нийцэхгүй, харш.

НЕСОВМЕСТН|ЫЙ нийлшгүй, нийцэхгүй, харш, **~ые повяття** харш ухагдахуун.

НЕСОВПАДЕНИЕ тохирохгүй (байх), дүйхгүй (байх)

НЕСОГЛАСИЕ 1. санал эс нийлэх, зөрөө, зөрөлдөөн, эс эвдрэл; **~ во взглядах** үзлийн зөрөө, үзлээрээ зөрөх; 2. эс зөвшөөрөх, татгалзах; **подтвердить свое** ~ татгалзсанаа дахин батлах.

НЕСОГЛАСОВАННОСТЬ санал нийлэхгүй (байх), зөвшөөрөлцөөгүй (байх).

НЕСОГЛАСОВАНН|ЫЙ санал нийлэлцээгүй, зөвшөөрөлцөөгүй, зөвшөөрөл аваагүй; **~ые действия** зөвшөөрөлцөөгүй явууллага.

НЕСОЗНАТЕЛЬНО учир мэдэхгүй, санаатайгаар биш.

НЕСОЗНАТЕЛЬНОСТЬ ухамсаргүй (байх), ухвар мөчид явдал, учир үл мэдэх.

НЕСОЗНАТЕЛЬН|ЫЙ ухамсаргүй, ухвар мөчид, учир мэдэхгүй, **~ое отношение к своим обязанностям** үүрэгт ажилдаа ухамсаргүй хандах.

НЕСОИЗМЕРИМ|ЫЙ 1. адилтгасан хэмжээгүй; **~ые величины** адилтгасан хэмжээгүй хэмжигдэхүүн; 2. зүйрлэшгүй, жишээлшгүй, үлгэрлэшгүй; **~ые понятия** жишиж үзмээргүй ухагдахуун.

НЕСОКРУШИМОСТЬ дарагдашгүй (байх), эвдэршгүй бат (байх)

НЕСОКРУШИМЫЙ дарагдашгүй, бут цохигдошгүй, эвдрэшгүй, шантрашгүй.

НЕСОЛОНО ***~ хлебавши** их санасан газар есөн шөнө хоосон; **уйти** ~ **хлебавши** их санасан газар хоосон хонож буцах.

НЕСОМНЕННО дамжиггүй, эргэлзээгүй, сэжиггүй магад; это, **~ вравильно** энэ дамжнгүй зөв, үүний зөв нь эргэлзээгүй.

НЕСОМНЕНН|ЫЙ дамжнгүй, эргэлзээгүй, сэжиггүй, магад; **~ая правда** магад үнэн; **~ успех** дамжиггүй амжилт.

НЕСООБРАЗИТЕЛЬНЫЙ ухвар муутай, ухваргүй.

НЕСООБРАЗНЫЙ нийцэхгүй, зохнхгүй, таарахгүй.

НЕСООТВЕТСТВИЕ үл таарах, эс тохирох, зохицохгүй.

НЕСОРАЗМЕРНОСТЬ (хэмжээ) зохицоогүй (байх), тэнцээргүй (байх); **~ширины длине** урт өргөн нь зохнцоогүй (байх)

НЕСОРАЗМЕРНЫЙ хэмжээ зохнцоогүй, тэнцвээргүй.

НЕСОСТОЯТЕЛЬНОСТЬ 1. төлөх чадалгүй, хөрөнгө чинээгүй байх, 2. үндэсгүй (байх), нотолгоогүй (байх); **~ доводов** үндэсгүй баримт.

НЕСОСТОЯТЕЛЬН|ЫЙ 1. төлөх чадалгүй, хөрөнгө чинээгүй; **~ должник** ерөө төлөх чадалгүй хүн, 2. үндэсгүй, нотолгоогүй; **~ая теория** нотолгоогүй онол.

НЕСПЕЛ|ЫЙ болоогүй, боловсроогүй, түүхий; **~ые ягоды** түүхий жимсгэнэ.

НЕСПЕШН|ЫЙ яаралтай бус, яаралгүй; **~ая работа** яаралгүй ажил, **~ шаг** яаралгүй алхаа.

НЕСПОКОЙНО санаа зовон, сэтгэл тавгүй, амгалан бус, түгшүүртэй; **спать** ~ амгалан бус унтах.

НЕСПОКОЙН|ЫЙ санаа зовсон, сэтгэл тавгүй, түгшүүртэй, амгалан бус; **~ое состояние** түгшүүртэй байдал.

НЕСПОСОБНОСТЬ авьяасгүй (байх), билиг муутай (байх), чадвар муутай (байх), чадахгүй (байх)

НЕСПОСОБНЫЙ авьяасгүй, (оюун) билнг муутай, чадвар муутай, чадахгүй; **~ ученик** билнг муутай сурагч

НЕСПРАВЕДЛИВОСТЬ|Ь үиэн шударга бус явдал, үнэн зөв биш (байх); **не терпеть** **~ей** үнэн шударга бус явдлыг үл хүлцэх

НЕСПРАВЕДЛИВ|ЫЙ 1. шударга бус; **~ человек** шударга бус хүн; 2. зөв биш, буруу; **~ое мнение** зөв биш санал, буруу санал.

НЕСПРАСТА нэг л ухаантай, нэг л учиртай, нэг л жигтэй.

НЕСРАБОТАННОСТЬ ажилдаа тааралцахгүй (байх), эвтэй ажиллахгүй (байх).

НЕСРАВНЕННО 1. зүйргүй сайн, хосгүй сайхан; 2. зүйргүй, зүйрлэшгүй; гойд; **~ краснее** зүйрлэшгүй сайхан.

НЕСРАВНЕННЫЙ адилтгашгүй, зүйрлэшгүй, энгүй, гойд сайн; **~ талант** зүйрлэшгүй авьяас.

НЕСРАВНИМ|ЫЙ 1. үлшгүй, үлгэрлэшгүй; энгүй; **~ое впечатление** үлгэрлэшгүй сэтгэгдэл; 2. харьцуулшгүй, жишншгүй; **~ые величины** харьцуулашгүй хэмжигдэхүүн.

НЕСТЕРПИМ|ЫЙ тэсэшгүй, тэсгэлгүй, тэсхүйеэ бэрх; **~ая боль** тэсхүйеэ бэрх өвчин.

НЕСТИ I авч явах, өргөж явах; аваачих, авчрах; **~ кладь на спине** юм үүрч явах; **~ ребёнка на руках** хүүхэд гар дээрээ өргөж явах; 2. туух, туун явах, хнйсгэх, хнйсгэн явах; **ветер несет тучи салхи** үүлнийг туун явна; 3. авч нисэх; **конь несет меня** морь намайг авч давхина; 4. үзэх, хүлээх; **~ потери** хохирол үзэх; **~ наказание** шийтгэл хүлээх; 5. хүлээх, даах, харнуцах; **~ ответственность** хариуцлага даах; 6. үлээх, хөөрөгдөх; **из-под полу** несет шал дороос хөөрөгдөнө; 7. үнэртэх, үнэр гарах; **от него** несёт луком түүнээс сонгино үнэртэнэ; 8. донгосох, чалчнх; **~ чепуху** дэмий юм донгосох; 9. хүргэх, учруулах, авчрах; 10. гүйлгэх, суулгах.

НЕСТИ II гаргах, төрөх; **куры несут яйца** тахиа өндөг гаргана.

НЕСТИСЬ I 1. нисэх, нисэх мэт хурдлах, хар хурдаар явах, давхих; **~ вскачь** хар хурдаараа давхих; 2. нижгэнэх, цуурайтах; **несутся песни** дуу нижгэнэнэ.

НЕСТИСЬ II өндөглөх; **куры несутся** тахиа өндөглөдөг.

НЕСТОЙКИЙ тогтворгүй, холбирхой, амархан арлдаг; **~ запах** амархан арлдаг үнэр.

НЕСТРОЕВОЙ I жагсаалын бус

НЕСТРОЕВОЙ II барилгын бус, барилгад хэрэглэгдэхгүй.

НЕСТРОЙН|ЫЙ 1. хөг алдсан, ая нийлээгүй, хоолой нийлээгүй; **~ое** песне хоолой нийлээгүй дуулах; 2. самуурсан, эмхгүй болсон, эгнээгээ алдсан; **~ые ряды** эгнээгээ алдсан жагсаал, эмхгүй болсон эгнээ.

НЕСУРАЗН|ЫЙ хамаагүй, дэмий, утгагүй; **~ое** решение утгагүй шийдвэр.

НЕСУСВЕТН|ЫЙ амнаас гаршгүй; **~ая** чепуха амнаас гаршгүй дэмий үг.

НЕСУШКА өндөглөдөг тахиа, өндөглөдөг шувуу

НЕСУЩЕСТВЕННЫЙ чухал бус; **~ признак** чухал бус шинж тэмдэг

НЕСХОДН|ЫЙ 1. төсгүй, адилгүй, ойролцоо бус; **~ые** повития төсгүй, ухагдахуун; 2. хавьтахгүй, төсөр биш; **~ая** цена хавьтахгүй үнэ, хавь төсөр биш үнэ.

НЕСЧАСТЛИВЫЙ жаргалгүй, жаргалангүй, золгүй, азгүй; **~ человек** жаргалгүй хүн, золгүй хүн.

НЕСЧАСТНЫЙ хувьгүй, заяа муутай, азгүй; **~ случай** гай.

НЕСЧАСТЬ|Е гай, зовлон, үйл, тогтор, осол, аюул; **~ —** заразная болезнь. Несчастливым и бедным сторониться друг друга, чтобы ещё больше не заразиться. (Ф. Достоевский)

Зовлон гэдэг өвчин юм. Зовсон хүн, адуу хүн хоёр бие биедээ

өвчнөө халдаахгүйн тулд цэрвүү байвал зохино. (Ф. Достоевский); **к** ~ю гай газар дороос гэж, гай болж

НЕСЧЕТНИЙ тоолшгүй тоо томшгүй, тоогүй олон; ~ие силы тоо томшгүй их хүч.

НЕСЪЕДОБНЫЙ иддэггүй, идэж болохгүй

НЕСЫТНЫЙ өл муутай, өөг биш, шимгүй, өл шимгүй

НЕСЫТЫЙ цагталан биш, гүйцэд чадаагүй

НЕТ 1. үгүй (байх), байхгүй (байх), алга (байх); **никого дома** ~ гэрт хэн ч байхгүй байна; 2. үгүй, биш; ~, **ие согласен үгүй**, зөвшөөрөхгүй; **пойдешь или ~?** явах уу, үгүй юу? ~ и ~, ~ да ~, ~ **как** ~ үгүй л байх, алга л байх, байхгүй л байх; ~ да в ...-гүй байж байж, заримдаа, гэнт; **а (то) ~?** үгүй юу? тийм биш үү?; **на ~ и суда** ~ үгүй бол яахав дээ; **на ~ сойти** 1. үгүй болох, алга болох; 2. утгаа алдах, утга учиргүй болох.

НЕТАКТИЧНОСТЬ ая дангүй явдал, дан мэдэхгүй байх.

НЕТАКТИЧНЫЙ ая дангүй, дан мэдэхгүй; ~ **человек** ая дангүй хүн, харилцааны соёлгүй хүн.

НЕТАЛАНТЛИВЫЙ авьяасгүй, билиггүй.

НЕТБЭРДНИЙ 1. хатуу бус, зөөлөн; ~**ая почва** зөөлөн хөрс; 2. салтирганасан, сульдсан; ~ **шаг** салтирганасан алхаа; 3. тогтоогүй; ~ **почерк** тогтоогүй бичиг; 4. барагтайхан, сайн мэдэхгүй.

НЕТЕРПЕЛИВЫЙ гэсвэргүй, тэвчээргүй сэтгэлгүй (байх).

НЕТЕРПИМОСТЬ хүлцдэггүй (байх), эвлэрдэггүй зан.

НЕТЕРПИМЫЙ 1. тэсвэрлэшгүй, эвлэрч болохгүй; ~**ое поведение** тэсвэрлэшгүй ааш, 2. хүлцэлгүй, эвлэрдэггүй; ~ **человек** хүлцэлгүй хүн.

НЕТОВАРИЩЕСКИЙ нөхөрлөг бус, нөхрийн сэтгэлгүй; ~**ое отношение** нөхрийн сэтгэлгүй харилцаа.

НЕТОПЫРЬ турсаахай, сармаахай

НЕТОРОПЛИВЫЙ аажуу, яаралгүй; ~**ан походка** аажуу алхаа.

НЕТОЧНОСТЬ нарийн бус зүйл, нарийн зөв биш юм; в **работе имеются ~и** энэ ажилд нарийн бус зүйл байна.

НЕТОЧНЫЙ нарийн бус, нарийн зөв биш, нарийн нямбай бус, яв цав дүйдэггүй; ~ **иодичёт** нарийн бус тоолол.

НЕТРЕБОВАТЕЛЬНОСТЬ шаарддаггүй (байх), шаардлага муутай (байх), эрэлт хүсэлт багатай.

НЕТРЕБОВАТЕЛЬНЫЙ шаардлагагүй, шаардлага муутай, эрэлт хүсэлт багатай; ~ **человек** шаардлага багатай хүн, эрэлт хүсэлт багатай хүн.

НЕТРЕЗВЫЙ согтуу, хөлчүү; в ~**ом виде** согтуугаараа.

НЕТРОНУТЫЙ гар хүрээгүй, тэр хэвээр, бүтэн; **обед остался ~ым** хоол гар хүрээгүй үлдэв.

НЕТРУДОВОЙ 1. ажил хийдэггүй, хөдөлмөрлөдөггүй; 2. хөдөлмөрийн бус, хөдөлмөрлөж олоогүй; ~ **доход** хөдөлмөрийн бус орлого.

НЕТРУДОСПОСОБНОСТЬ хөдөлмөрийн чадваргүй (байх), хөдөлмөрлөх чадаагүй (болох); **временная** ~ түр хөдөлмөрийн чадваргүй болох, түр хөдөлмөрлөх чадвараа алдах.

НЕТРУДОСПОСОБНЫЙ хөдөлмөрийн чадваргүй, хөдөлмөрлөх чадалгүй, хөдөлмөрлөх чадвараа алдсан.

НЕТРУДЯЩИЙСЯ хөдөлмөрч бус

НЕТТО савгүй, цэвэр жин.

НЕТУ үгүй, байхгүй, алга; **денег** ~ мөнгө байхгүй.

НЕУБЕДИТЕЛЬНОСТЬ үнэмшмээргүй (байх), үнэмшүүлэхгүй (байх)

НЕУБЕДИТЕЛЬНЫЙ үнэмшмээргүй, үнэмшүүлэхгүй; ~ **довод** үнэмшмээргүй баримт.

НЕУВАЖЕНИЕ үл хүндэтгэх, эс хүндлэх явдал

НЕУВАЖИТЕЛЬНЫЙ хүндгүй, хүндэтгүүшгүй, хүндтэй бус, чухал бус; **по ~ой причине** хүндэтгүүшгүй шалтгаанаар.

НЕУБЕРЕННОСТЬ итгэхгүй байдал, итгэлгүй (байх); ~ в **своих силах** хүчиндээ итгэхгүй (байх)

НЕУБЕРЕНЩИЙ 1. итгэхгүй, итгэмжгүй, итгэлгүй; ~ в себе өөртөө итгэлгүй; 2. салтирганасан, маймарсан, туяганасан, гуйвганасан; ~**ан** **инокда** гуйвганасан алхаа.

НЕУВЯДАЕМЫЙ гандан бууршгүй.

НЕУВЯДАЮЩИЙ гундашгүй, мартагдашгүй, марташгүй; ~**ая слава** мартагдашгүй алдар.

НЕУВЯЗКА эмхгүй явдал, нийцэхгүй зүйл; **устранить ~и** в **работе** ажилд гарсан эмхгүй явдлыг засах.

НЕУГАСАЕМЫЙ,

НЕУГАСИМЫЙ, унтрашгүй, үхэшгүй, мөнх.

НЕУГОМОННИЙ 1. саатдаггүй, хөдөлгөөнтэй, зүгээр байдаггүй; ~ **ребёнок** зүгээр байдаггүй хүүхэд; 2. зүгээр суудаггүй, эцэхийг мэддэггүй, хөл шуугиантай; ~**ая** **молодёжь** эцэхийг мэддэггүй залуучууд, үймээн шуугиантай залуучууд.

НЕУДАЧ А азгүй явдал, бүтэмжгүй хэрэг, хохь, амжилтгүй болох; **потерпеть ~у** азгүй явдал болох, аз муудах, аз харих.

НЕУДАЧЛИВЫЙ азгүй, бүтэлгүй, урагшгүй, золгүй.

НЕУДАЧНИК азгүй хүн, бүтэлгүй хүн, урагшгүй амьтан.

НЕУДАЧНИЦА азгүй эмэгтэй, бүтэлгүй эхнэр, урагшгүй эм

НЕУДАЧНИЙ 1. азгүй, урагшгүй, амжилтгүй, заяагүй; ~**ая** **охота** урагшгүй агнуур; 2. оновчгүй, ончийг нь олоогүй; ~**ое выражение** оновчгүй хэллэг.

НЕУДЕРЖИМЫЙ барьшгүй, тогтоогүй; ~ **смех** барьшгүй инээд.

НЕУДОБНО 1. эвгүй, аягүй, таагүй, тавгүй, тохигүй; **сидеть ~** эвгүй суух; 2. аягүй (байх); **мис** ~ **его беспокоить** түүнд саад хийх бн аягүй байна.

НЕУДОБНИЙ 1. тавгүй, тохигүй, тохиромжгүй; ~**ан** **квартира** тавгүй байр; 2. таагүй, аягүй, бэрхтэй, ярвигтай; **попасть в ~ое положение** аягүй байдал орох; 3. эвгүй, зохисгүй, тохиромжгүй; ~**ое выражение** тохиромжгүй хэллэг.

НЕУДОБОВАРИМЫЙ 1. шингэхгүй, шингэн муутай; ~**ая** **пшца** шингэн муутай хоол; 2. ойлгомжгүй, ухагдахгүй; ~ **доклад** ойлгомж муутай илтгэл.

НЕУДОБСТВО таагүй байдал, аягүй байдал, тавгүй байдал, тохигүй байдал.

НЕУДОВЛЕТВОРЕННОСТЬ (сэтгэл) ханамжгүй (байх); **чувство ~н** сэтгэл ханамжгүй байдал; ~ **желанвя** хүсэл ханамжгүй байх.

НЕУДОВЛЕТВОРЕННЫЙ (сэтгэл) ханамжгүй, ханаагүй, хангагдаагүй.

НЕУДОВЛЕТВОРИТЕЛЬНО 1. хангалтгүй, муу; 2. хангалтгүй дүн, муу дүн; **получить ~ на экзамене** шалгалтанд хангалтгүй дүн авах.

НЕУДОВЛЕТВОРЕННОСТЬ хангалтгүй (байх), муу (байх), ~ **ответом** хангалтгүй харну; ~ **объяснениям** в тайлбар хангалтгүй байх.

НЕУДОВЛЕТВОРИТЕЛЬНЫЙ хангалтгүй, муу.

НЕУЖЕЛИ үнэхээр үү, үнээр үү, нээрээ юу, гэж үү; ~ **он согласился** тэр үнэхээр зөвшөөрсөн үү?

НЕУЖИВЧИВЫЙ зожиг (зантай), хүнтэй нийцгүй; ~ **человек** зожиг хүн.

НЕУЗНАВАЕМОСТЬ таннх аргагүй (байх), танигдашгүй (болох); **измениться до ~и** таннх аргагүй хувирах.

НЕУЗНАВАЕМЫЙ танишгүй, танигдашгүй, таннх аргагүй.

НЕУКЛОННО хэлбэршгүй, хэлбэрэлтгүй; ~**ая** **решимость** хэлбэрэлтгүй шийдвэр.

НЕУКЛЮЖИЙ болхн, будлун, нүсэр; ~ **медвежовок** болхи бамбарууш

НЕУКОРЪЗНЕННЫЙ өө сэвгүй.
НЕУКРОТИМЫЙ номхотгошгүй, номхрошгүй, догшин, мохошгүй; ~ **характер** догшин аввр.
НЕУЛОВИМЫЙ 1. баригдашгүй; 2. мэдэгдэмгүй, үл мэдэг; ~**ос движение** үл мэдэгдэм хөдөлгөөн
НЕУМЕЛЫЙ 1. чадваргүй, дадлагагүй; ~ **работник** дадлагагүй ажилтан; 2. бүдүүн хийсэн, хийж чадаагүй; **неумелая работа** хийж чадаагүй ажил.
НЕУМЕНИ||Е чадахгүй (байх); по ~ю чадахгүйн харгаагаар.
НЕУМЕРЕННО хэт, хэтэрхий, хэмгүй.
НЕУМЕРЕННОСТЬ хэм мэдэхгүй (байх), хэт байх; ~ в еде идэх хэмээ мэдэхгүй байх.
НЕУМЕРЕННЫЙ хэт, хэтэрхий, хэмгүй, хэм мэдэхгүй.
НЕУМЕСТНЫЙ таарахгүй, нийлэлцэхгүй; ~ **вопрос** таарахгүй асуулт.
НЕУМНЫЙ ухаангүй, тэнэг
НЕУМОЛМО сэтгэлийг нь зөөлрүүлшгүй.
НЕУМОЛМОСТЬ 1. зөөлрөшгүй сэтгэлтэй (байх); 2. гажигшгүй (байх), гарцаагүй (байх)
НЕУМОЛМЫЙ 1. зөөлрөшгүй сэтгэлтэй, хатуу; ~ **человек** зөөлрөшгүй сэтгэлтэй хүн; 2. гажигшгүй, гарцаагүй; ~**ые законы природы** байгалийн гажигшгүй хууль.
НЕУМОЛЧНЫЙ замхрашгүй, зам хардаггүй, тасалдашгүй, тасралтгүй.
НЕУМЫШЛЕННЫЙ зорнуд бус, санамсаргүй, муу санаагүй.
НЕУПЛАТА үл төлөх
НЕУПОТРЕБИТЕЛЬНЫЙ хэрэглэгддэггүй, хэрэглэдэггүй, үл хэрэглэгдэх.
НЕУРАВНОВЕШЕННОСТЬ тогтворгүй сэтгэл, холбирхой зан.
НЕУРАВНОВЕШЕННЫЙ сэтгэл тогтворгүй, холбирхой; ~ **характер** холбирхой зан.
НЕУРОЖАЙ ургацгүй (байх), ургац тарчиг, ургац муу.
НЕУРОЖАЙНЫЙ ургацгүй, тарчиг ургацтай, ургац муу; ~ год ургац муу жил.
НЕУРОЧНИЙ болзоллоос гадуур, тогтоосиос гадуур; ~**ая работа** болзоллоос гадуур ажил; ~**ое время** тогтоосон цагаас гадуур.
НЕУРЯДИЦА 1. эмх замбараагүй явдал, замбараагүй байдал; 2. будлиан, хэрүүл баруул.
НЕУСИДЧИВОСТЬ тэсвэр хичээлгүй.
НЕУСИДЧИВЫЙ тэсвэр хичээлгүй; ~ **человек** тэсвэр хичээлгүй хүн.
НЕУСПЕВАЕМОСТЬ муу сурах, амжилтгүй сурах.
НЕУСПЕВАЮЩИЙ муу сурдаг, амжилтгүй сурдаг, хичээлдээ муу сурагч, номдоо муу сурагч; в этой школе нет ~х энэ сургуульд хичээлдээ муу сурагч байхгүй.
НЕУСТАННО эцэшгүй, цуцалтгүй, эцэх цуцахаа мэдэхгүй.
НЕУСТАННИЙ эцэшгүй, цуцдаггүй, эцэж цуцдаггүй, эцэлтгүй, цуцалтгүй, эцэлт цуцалтгүй; ~**ая борьба** цуцалтгүй тэмцэл.
НЕУСТОЙКА||А торгууль; уплатить ~у торгууль төлөх.
НЕУСТОЙЧИВОСТЬ тогтворгүй явдал.
НЕУСТОЙЧИВЫЙ 1. хэлбэлздэг, гаихалздаг; ~**ан лодка** хэлбэлздэг завь; 2. тогтворгүй, хувирамтгай; ~ **характер** тогтворгүй зан.
НЕУСТРАНИМЫЙ зайлуулшгүй устгашгүй, давшгүй; нет ~ых препятствий давшгүй бэрхшээл байдаггүй.
НЕУСТРАШИМОСТЬ аймшиггүй (байх), их зүрхтэй (байх).
НЕУСТРАШИМЫЙ аймшиггүй, айхыг мэддэггүй, их зүрхтэй.
НЕУСТРОЕННОСТЬ төвхнөөгүй (байх), бүтээгүй (байх).
НЕУСТРОЕННЫЙ төвхнөөгүй, бүтээгүй.

НЕУСТРОЙСТВО эмх журамгүй байдал, төвхнөөгүй байх, бүтээгүй байх.
НЕУСТУПЧИВОСТЬ найр тавьдаггүй зан, буулт хийдэггүй байх.
НЕУСТУПЧИВЫЙ найр тавьдаггүй, буулт хийдэггүй; ~ **человек** найр тавьдаггүй хүн.
НЕУСЫПНО анхаарал сэрэмжтэй.
НЕУСЫПНЫЙ анхаарал сэрэмжтэй, сэргэг; ~ **надзор** анхаарал сэрэмжтэй хяналт.
НЕУТЕШИТЕЛЬНЫЙ сэтгэлд зохисгүй, сэтгэл тайтгаруулахгүй.
НЕУТЕШНИЙ тайтгаршгүй, төхөрсөн; ~**ая печаль** тайтгаршгүй уйтгар.
НЕУТОЛИМЫЙ ханашгүй, цадашгүй, гаршгүй; ~**ан жажда** гаршгүй цангаа, тэсгэлгүй цангах.
НЕУТОМИМО ядрашгүй, эцэшгүй, цуцашгүй.
НЕУТОМИМОСТЬ ядрашгүй (байх), цуцашгүй (байх)
НЕУТОМИМЫЙ ядрашгүй, эцэшгүй, цуцашгүй; ~ **путешественник** цуцашгүй жуулчин, ядрахыг мэддэггүй жуулчин.
НЕУЧ боловсролгүй хүн, хүдлэг хүн
НЕУЧТИВОСТЬ найралхаг бус (байх), найрамдуу бус явдал.
НЕУЧТИВЫЙ найралхаг бус, найрамдуу бус.
НЕУЮТНЫЙ тавгүй, тохигүй.
НЕУЯЗВИМЫЙ 1. ажирдаггүй, жишимгүй, үгээр дайрахыг тоодоггүй; ~ **характер** ажирдаггүй зан; 2. оногдошгүй, буруудахгүй; ~**ое место** оногдошгүй газар.
НЕФТЕБАЗА нефтьбааз.
НЕФТЕДОБЫВАЮЩИЙ нефтийн, нефть гаргах; ~**ая промышленность** нефтийн үйлдвэр, нефть гаргах үйлдвэр.
НЕФТЕНОСНЫЙ нефтьтэй, газрын тостой; ~ **пласт** нефтьтэй давхраас.
НЕФТЕПЕРЕГОННЫЙ нефть нэрэх; ~ **завод** нефть нэрэх завод; нефть нэрэх үйлдвэр.
НЕФТЕПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИЙ нефть боловсруулах.
НЕФТЕПРОВОД нефтийн хоолой.
НЕФТЕПРОДУКТЫ нефтийн бүтээгдэхүүн
НЕФТЕПРОМЫШЛЕННОСТЬ нефтийн үйлдвэр
НЕФТЕПРОМЫШЛЕННЫЙ нефтийн үйлдвэрнийн; ~ **район** нефтийн үйлдвэрний район.
НЕФТЕСКВАЖИНА нефтийн өрөмдмөл цооног.
НЕФТЕХРАНИЛИЩЕ нефть агуулах газар.
НЕФТЬ нефть; газрын тос
НЕФТЯНИ||ОЙ нефтийн; ~**ая промышленность** нефтийн үйлдвэр.
НЕХВАТКА дутагдах, эс хүрэх; ~ **рабочей силы** ажилчны хүч дутагдах.
НЕХИЛЫЙ сайн, чанартай, ганган
НЕХИТРЫЙ 1. залнгүй, мэхгүй; 2. хялбар, явнг багатай; ~**ое дело** явнг багатай ажил.
НЕХОДОВОЙ гүйлгээгүй, гүйлгээ муутай; ~ **товар** гүйлгээгүй бараа.
НЕХОРОШИЙ сайн бус, муу
НЕХОТЯ дургүй, дуртай дургүй; ~ **что-нибудь** делать дуртай дургүй юм хийх.
НЕЦЕЛЕСООБРАЗНИЙ оновчгүй, тусгүй, дэмий; ~**ан трата времени** цаг дэмий үрэх.
НЕЦЕНЗУРНИЙ зүйгүй, бузар; ~**ое выражение** зүйгүй үг хэллэг.
НЕЧАЯННО санамсаргүй, зориуд бус, гэнэдэж.
НЕЧАЯННИЙ 1. санамсаргүй, зориуд бус, гэндсэн; ~ **выстрел** гэндэж буудах; 2. гэнэтийн; ~**ан встреча** гэнэтийн уулзалт.

НЁЧЕГО I. юм үгүй, (юм) юу ч үгүй, юм байхгүй, (юм) юу ч байхгүй, юм алга(юм) юу ч үгүй, (юм) юу ч алга; *дальше ~ рассказывать* цааш яриаар юм юу ч алга(юм) юу ч үгүй; *от ~ делать* дэмий суухаас гэж(юм) юу ч үгүй; *~ сказать* хэлээд яах вэ(юм) юу ч үгүй.

НЁЧЕГО II 1. хэрэггүй, юм үгүй, бололцоо алга; *~ вам здесь оставаться* энд таны үлдэх хэрэггүй, битгий, бүр, бүү, дэмий.

НЕЧЕЛОВЕЧЕСК|ИЙ хүн хүчрэхгүй, хүний энгээс хэт, туйлгүй; *~ие усилия* хүний энгээс хэт зүтгэх; *~ восторг туйлын их баяр* баясгалан.

НЕЧЕЛОВЕЧНЫЙ хүний ёсгүй, хүний үнэргүй, нинжин сэтгэлгүй; *~ поступок* хүний ёсгүй хэрэг.

НЕЧЕСТНО шударга бус, үнэнч бус, (хүний) мөсгүй; *неступить ~ (хүний) мөсгүй загнах.*

НЕЧЕСТНОСТЬ шударга бус явдал, хүний мөсгүй хэрэг

НЕЧЕСТНЫЙ шударга бус, үнэнч бус, цэхч бус, шударга шулуун бус, хүний мөсгүй; *~ человек* шударга бус хүн; *~ поступок* хүний мөсгүй хэрэг.

НЕЧЕТ сондгой тоо; *чет и ~* тэгш ба сондгой тоо

НЕЧЁТКИЙ гаргагдахгүй, таннигдахгүй, тод бус

НЕЧЁТН|ЫЙ сондгой; *~ое число* сондгой тоо

НЕЧИСТОПЛОТНОСТЬ 1. цэвэрч бус (байх), бохир (байх), 2. ариун бус (байх), шударга бус (байх),

НЕЧИСТОПЛОТНЫЙ 1. цэвэрч бус, бохир, балиар; *~ человек* цэвэрч бус хүн; 2. ариун бус, шударга бус, бузар; *~ поступок* ариун бус явдал, бузар хэрэг

НЕЧИСТОТА буртаг, бузар

НЕЧИСТОТЫ хог, угаадас

НЕЧ|ИСТ|ЫЙ 1. хнртэй, цэвэр бнш, угаагаагүй; *~ая посуда* угаагаагүй сав; 2. хольцоотой, холиотой, холимог; *~ое золото* холиотой алт; 3. ариун бус, шударга бус, заль мэхтэй, булхайтай, луйварддаг; *~ая игра* булхайтай тоглоом; 4. цэвэр бус, гажигтай, буруу; *~ое произношение* цэвэр бус дуудлага; 5. чөтгөр; *быть ~ым на руку* юм хумсалдаг байх.

НЕЧИСТЬ 1. чөтгөр шулмас; 2. хар харгнс

НЕЧЛЕНОРАЗДЕЛЬН|ЫЙ тодорхой бус, тод бус; *~ые звуки* тодорхой бус авиа

НЕЧТО нэгэн юм; *~ странное* хачин юм.

НЕЧУВСТВ|ИТЕЛЬНОСТЬ мэдрэлгүй (байх), мэдрэхгүй (байх), мэдээ (алдах), мэнэрэх

НЕЧУВСТВ|ИТЕЛЬНЫЙ мэдрэлгүй, мэдрэхгүй, мэдээгүй, мэнэрсэн.

НЕШИРОК|ИЙ өргөн бус, нарийн; *~ая дорога* өргөн бус зам.

НЕС|УТОЧН|ЫЙ тоглоомын биш, наадмын бус, тоглоом бус, наадам бус; *~ое дело* тоглоомын хэрэг бнш.

НЕС|АДНО хайр гамгүй, энэрэлгүй, цоргитол, нэвт; *с утра ~ пекло* солие өглөөний нар цоргитол шарлаа.

НЕС|АДНЫЙ хайр гамгүй энэрэлгүй, нэт; *~ зной* энэрэлгүй халуун, нэт халуун.

НЕЯВКА ирэхгүй байх, эс очих; *~ на занятия* хнчээлд ирэхгүй байх.

НЕЯСНО тод бус, тодорхой бус, илэрхий бус; *~ говорить* тод бус ярих.

НЕЯСНОСТЬ тод бус юм, тодорхой бус зүйл, илэрхий бус юм.

НЕЯСН|ЫЙ тодгүй, тодорхой бус, илэрхий бус, бүдэг, бүрхэх; *~ые очертания* гор уулсын бүдэг бараа; *~ые мысли* бүрхэг санаа.

НИ 1. ч гүй, ч алга, нэг ч үгүй, нэг ч алга, ч; *на небе ~ облачка* тэнгэрт нэг ч үүл алга; *~ шаг* *дальше* цаашаа нэг ч алхам алхаж болохгүй; 2. ч, л; *кто ~ увидит* — удивится хэн ч үзсэн гайхиа; 3. ч, ч тэр, ч бнш, ч аргагүй, ч үгүй; *~ взад*, *~ вперед* урагшаа ч үгүй, хойшоо ч үгүй; *~ рыба*, *~ мясо* өөх ч биш,

булчнрхай ч биш, хамарт ч үгүй, аманд ч үгүй; *~ себе*, *~ людям* өөрт ч үгүй, хүнд ч үгүй; *~ ~ үгүй*, *бүр ч үгүй*.

НИБУДЬ нэг; *кто ~ хэн* нэг хүн, нэг хүн; *что ~ нэг юм*; *когда ~ хэзээ* нэгэн цаг; *где ~ хаа* нэг газар, нэг газар; *как ~ нэг аргаар*; *чей ~ хэн* нэгний, нэг хүний, нэгний.

НИВА 1. тариалан, тариалангийн газар; 2. талбар.

НИВЕЛИРОВАТЬ тэгшитгэх, тэгшитгэн устгах, тэгшитгэн арилгах; *~ особенности* оншлогийг тэгшитгэн арилгах.

НИВЕЛИРОВАТЬСЯ тэгшрэх, тэгшрэн арилгах.

НИВЕЛИР|ОВКА тэгшитгэх, тэгшитгэн устгах, тэгшрэх, тэгшрэн арилгах.

НИГДЕ хаа ч, хаана ч; *~ его нет* тэр хаана ч байхгүй байна.

НИГИЛИЗМ үгүйсгэх үзэл.

НИГИЛИСТ үгүйсгэх үзэлтэн.

НИЖЕ I нам, дор; *он ~ брата* тэр ахаасаа нам.

НИЖЕ II доогуур, доргош, доош; *три градуса ~ вуля* тэгээс доргош гурван градус, сахах гурван градус; *от тридцати лет и ~ гуч*, түүнээс доош нас.

НИЖЕ III доогуур, доргош, доош, хойно, дараа; *спускаться ~ доргош* буух; *смотреть ~ об этом* үүн тухай хойно үз.

НИЖЕИЗЛОЖЕНН|ЫЙ дор дурдсан, дор бичсэн; *~ые пункты договора* гэрээний дор дурдсан зүйвэр.

НИЖЕПОДПИС|АВШИЙСЯ дор гарын үсэг зурсан; *я, ниже ~...* дор гарын үсэг зурсан миний бие.

НИЖЕПОИМЕН|ОВАННЫЙ дор нэрлэсэн, хойно (нэр) дурдсан, цааш нэр гарах.

НИЖЕСКАЗАНН|ЫЙ дор өгүүлсэн, хойно дурдсан, цааш өгүүлсэн; *согласно ~ому* хойно өгүүлсэн ёсоор.

НИЖЕСЛ|ЕДУЮЩ|ИЙ хойно гарах, дараах, дор дурдсан; *~ие факты* дараахь баримт.

НИЖН|ИЙ 1. доод, дорд; *~ая ступенька* доод гишгүүр; *~ее течение* реки голын адаг; 2. догуур; *~ее бельё* дотуур хувцас.

НИЗ 1. дорд тал, доод этгээд, дорд хэсэг, ёзоор, ёроол; *~ колонны* баганын ёзоор; 2. доод давхар, дорд давхар; *~ дома* занягт магазином байшингийн доод давхрыг дэлгүүр эзэлжээ; 3. низы харцас, дорд хүмүүс; 4. низы бүдүүн дуу.

НИЗ|АТЬ хэлхэх; *~ ожерелье* из жемчугов сувдан хүзүүний чнмэг хэлхэх.

НИЗВЕР|АТЬ 1. унагах, унагаах; 2. түлхэн унагаах.

НИЗВЕР|АТЬСЯ унах, унаагдах.

НИЗВ|ЕР|НУТЬ 1. унагах, унагаах; *~ с вершины* оргилоос унагаах; 2. түлхэн унагаах.

НИЗВ|ЕР|НУТЬСЯ унах, унаагдах.

НИЗВЕР|ЖЕНИЕ түлхэн унагаах.

НИЗЕНЬ|КИЙ намхан, навтгархан, налчгар, тагжгар.

НИЗ|ИН|А дор газар, хотгор газар; *село* *расположено в ~е* суурин хотгор газар оршино

НИЗК|ИЙ 1. нам, намхан, навтгар, тагдгар; *~ого роста* нам нуруутай; *~ая комната* намхан тасалгаа; 2. нам, дор, дор байгаа, доогуур; *~ое место* дор газар; 3. бага, гөехөн, сул, хүйтэн, хямд; *~ая вода* ус бага, гөехөн ус, *~ое давление* даралт бага, сул даралт; *~ая температура* хүйтэн; 4. дорой, бага; *~ уровень* развития дорой хөгжил; *~ая квалификация* мэргэшил дорой; *~ уровень* знаний мэдлэг бага; 5. муу, сул; *~ое качество* чанар муу; 6. олиггүй, өөдгүй; *~ поступок* олиггүй явдал; 7. бүдүүн; *~ая нота* бүдүүн нот; *~ лоб* нарний магнай; *~ поклон* мэхийн ёслол.

НИЗКОПОКЛ|ОННИК зусарч, бялдууч, залбирагч.

НИЗКОПОКЛ|ОННИЧАТЬ зусардах, бялдуулах, залбирх

НИЗКОПОКЛ|ОНСТВО зусардлага, бялдуучлал, залбирал.

НИЗКОП|ОБН|ЫЙ 1. хольцоо ихтэй; *~ое золото* хольцоо ихтэй алт; 2. чанаргүй, яс муутай, өөдгүй; *~ое вино* чанаргүй

дарс; 3. завхай; **~ая буржуазиян литература** хөрөнгөтний завхай утга зохиол

НИЗКОРОСЛ||ЙЙ навтгар, намхан нуруутай, охор биетэй, тагдгар, тагжгар, **~ий кустарник** тагжгар бут.

НИЗКОСОРТНЫЙ яс муутай, чанар муутай; **~ товар** чанар муутай бараа.

НИЗЛАГАТЬ унагах, авч хаях, түлхэн унагах.

НИЗЛОЖЕНИЕ түлхэн унагах, авч хаях; **~ царя** хааныг авч хаях.

НИЗЛОЖИТЬ унагах, түлхэн унагах, авч хаях.

НИЗМЕННОСТЬ 1. нам газар, 2. өөдгүй явдал, олиггүй бодол.

НИЗМЕН||ЙЙ 1. нам дор, өчүүхэн, 2. өөдгүй, бузар, жигшүүртэй; **~ые побуждени** бузар санаа.

НИЗОВОЙ I мөрний адаг дахь, голын адгийн, доод биеийн, низовой город мөрний адгийн хот.

НИЗОВ||ОЙ II дорд, доод шатны; **~ые партийные организации** намын доод байгууллага.

НИЗОВЬЕ адаг; **~ реки** голын адаг.

НИЗОМ уулын бэлээр, ёроолоор, доогуур; **ехать** ~ уулын бэлээр явах.

НИЗОСТЬ жигшүүртэй явдал, бузар хэрэг.

НИЗШ||ЙЙ 1. доод зэргийн, адгийн, муу; **~ сорт табака** чанар муутай тамхи; 2. дорд, доод, бүдүүлэг; **~ тип животных** бүдүүлэг амьтан; 3. бага, доод зэргийн; **~ее знание** доод цол; 4. анхан шатны; **~ее образование** анхан шатны боловсрол.

НИЗЫ I харцас, дорд хүмүүс, 2. бүдүүн дуу.

НИКАК I огт, яасан ч, яагаад ч; **~ нельзя** огт болохгүй; **я ~ не мог разобраться** би ойлгож яагаад ч чадсангүй.

НИКАК II биш үү; **~, это он пришёл!** энэ чинь тэр ирсэн юм биш үү!

НИКАК||ОЙ I ямар ч; **~их книг не купил** ямар ч ном худалдаж аваагүй; 2. огт; **~ он мне не дядя** тэр миний авга огт биш; 3. ямар байх вэ дээр, юун байх билүү дээ; **шахматист он ~ тэр ямар ч шатарчин байх вэ дээ.**

НИКЕЛЕВЫЙ диц, дицийн, дицээр хийсэн; **никелевая руда** дицийн хүдэр.

НИКЕЛИРОВАНН||ЙЙ дицэдсэн, дицтэй; **~ая посуда** дицтэй сав, дицэдсэн сав.

НИКЕЛИРОВАТЬ дицдэх, диц гүйлгэх, диц түрхэх.

НИКЕЛИРОВАК||А I дицдэх, диц гүйлгэх; **отдать чайник в ~у** данх дицдүүлэх; 2. диц; **~ чайника** потускиела данхны диц өнгө алдав.

НИКЕЛИРОВОЧН||ЙЙ дицдэх; **~ая мастерская** дицдэх газар.

НИКЕЛЬ диц (**химийн махбод, хайлц муутай мөнгөлөг цагаан төмөрлөг**)

НИКНУТЬ гулжийх, налах, хэлбийх, хэвтэх, унах; **трава никнет** өвс нална.

НИКОГДА хэзээ ч, хэднйд ч, огт; **лучше поздно, чем ~ огт** үгүйгээс оройтсон нь дээр; **как ~ урьд урьдынхаасаа.**

НИКОЙ никоним образом, **ни в коем случае** хэрхэвч, яасан ч.

НИКОТИН I бохь

НИКОТИН II никотин

НИКТО хэн ч, нэг ч хүн, хүн; **~ не узнает** хүн мэдэхгүй; **никого нет** нэг ч хүн алга; **~ из них** тэдгээрийн хэн нь ч; **~ иной, ~ другой** өөр хэн ч, өөр нэг ч хүн.

НИКУДА I хаа ч, хаашаа ч; **я ~ не пойду** би хаашаа ч явахгүй; 2. огт, юунд ч, ямар ч; **это ~ не годится** энэ ямар ч хэрэггүй.

НИКУДЫШНЫЙ арчаагаа алдсан, авах танаггүй; **~ работник** арчаагаа алдсан ажилтан.

НИКЧЕМН||ЙЙ хэргээ алдсан, ямар ч хэрэггүй, огт тусгүй, өөдгүй; **~ое слово** ямар ч хэрэггүй үг.

НИМАЛО өчүүхэн ч, огтхон ч; **одно другому ~ не мешает** нэг нь нөгөөдөө огтхон ч саад болохгүй байна.

НИМФА (**грекийн домогт гардаг байгалийн элдэв хүчний эзэн**) лус савдаг.

НИ-НИ разг. үгүй, үгүй, үгүй, үгүй, бүр ч үгүй.

НИОТКУДА хаанаас ч; **~ нет писем** хаанаас ч захидал ирээгүй байна.

НИПОЧЁМ 1. санаайдгүй, дажгүй; **ему ~ поднять большую тяжесть** хүнд юм дажгүй өргөнө, 2. ажрахгүй, юманд бодохгүй; **мороз и жара** ему ~ тэр (хүнд) хүйтэн халууныг юманд бодохгүй; 3. яасан ч, яагаад ч, яалаа ч гэсэн; **~ не прошу** яасан ч уучлахгүй.

НИРВАНА нярваан

НИСКÓЛЬКО өчүүхэн ч, огтхон ч, ганц ч; **денег нет ~ өчүүхэн ч мөнгө** байхгүй.

НИСПРОВЕРГАТЬ хөмрүүлэх, өнхрүүлэх, унагаах.

НИСПРОВЕРГНУТЬ 1. хөмрүүлэх, өнхрүүлэх, унагаах; 2. түлхэн унагах, устгах; **~ самодержавие** хаант засгийг түлхэн унагах.

НИСХОДЯЩ||ЙЙ уруудах, уруудсан; **~ее ударение** уруудах өргөлт

НИТК||А I 1. утас; **шелковые ~и** торгон утас; 2. хэлхээ; **~ жемчуга** хэлхээ сувд; **это шито белыми ~ами** зэс нь цухуйж байна; **обобрать до ~и** сэтгэхий зүүгийн нь хүртэл авах, хамаг юмы нь авах; **промокнуть до ~и** шолбо норох.

НИТКА II для чистки зубов шүдний мяндсан чингчлүүрэн утас.

НИТОЧК||А нарийхан утас; **по ~е** разобрать ширхэг дараалан үзэх; **висеть на ~е** хялгасанд торж үлдэх.

НИТЬ I утас; **~ основы** суурь утас; 2. холбоо, авцалдаа; **~ воспоминаний** дурдагталын авцалдаа; 3. утас, судал; **~ лампы накаливания** цахилгаан дэнгийн утас.

НИТЯН||ЙЙ утсан, утсаар хийсэн; **~ые перчатки** утсан бээлий.

НИЦ түрүүлгээ, элгээрээ, нүүрээрээ газарт; **пасть ~ элгээрээ** газарт унах.

НИЧЕГО 1. зүгээр (сайн), гайгүй, гэмгүй, овоо; **чувствует себя ~ бие** нь гайгүй; 2. гайгүй, яах вэ, хамаагүй, зүгээр; **это всё ~ энэ бүгд** гайгүй; **пусть придёт, ~ яах вэ, ирэг;** 3. юу ч, огт; **я ~ не вижу** би юу ч харгахгүй байна.

НИЧЕЙ I хэний ч биш, эзэнгүй; **~ вещи** эзэнгүй юм; 2. хэний ч гэсэн, бусдын, хүний; **ничьих вещей не трогай** хэний ч гэсэн юманд бүү хүр, хүний юманд бүү хүр; 3. хайнцах, тэнцэх.

НИЧКОМ түрүүлгээ, элгээрээ; **лежать ~ түрүүлгээ** хэвтэх.

НИЧТО 1. юу ч, нэг ч юм, ямар ч юм; **его ~ не интересует** тэр (хүн) юу ч сонирхдоггүй; 2. юу ч биш, хэн ч биш; **превратиться в ~ юу ч биш** болох.

НИЧТОЖЕСТВО өчүүхэн юм, ялигүй юм, ялихгүй юм, өчүүхэн мьтан, шалиагүй хүн, шалхгүй амьтан.

НИЧТОЖНОСТЬ өчүүхэн юм, ялигүй зүйл, шалихгүй юм.

НИЧТОЖН||ЙЙ 1. өчүүхэн, ялигүй, ялихгүй, ничтожная часть ялигүй хэсэг; 2. өчүүхэн, шалиагүй, шалихгүй; **~ая личность** шалиагүй амьтан; 3. сделка признана **~ой** хуулийн үндэслэлгүй, хэлцэн хуульчлах боломжгүй.

НИЧУТЬ огт, ер өчүүхэн ч; **~ не обиделся** огт гомдоогүй.

НИША хөндний, цүнхэл

НИШТЯК разг. они, мундаг

НИШАТЬ үгүйрэх, хоосрох, ядуурах, гуйлинчрах, хувхайрах.

НИЩЕНКА гуйлгачин эмэгтэй, гуйлинч эхнэр, гуйранч эмэгтэй.

НИЩЕНСК||ЙЙ 1. гуйлгачны, гуйранчны, гуйлгачин, гуйранч, гуйлинч; **~ое состояние** гуйранч байдал; **~ая сума** гуйлгачны хүүдний; 2. өчүүхэн, шалигүй, ялихгүй.

НИЩЕНСТВО 1. гуйлгачлал, гуйранчлал, гуйлинчлал; **заниматься ~и** гуйланчлах; 2. гуйранч байдал, үгийгүү хоосон байдал.

НИЦЕНСТВОВАТЬ гуиланчлах, гуйранчлах, гуйлгачлах, гуылга гуйх.

НИЦЕТ||**А** 1. гуйлинч байдал, ядуу зүдүү байдал; **впасть** в ~у гуйлинч байдалд орох; 2. доройтол, дорой буурай (байх); **духовная** ~ оюун ухааны дорой буурай; 3. гуйлгачин, үгээгүү хоосон хүмүүс.

НИШ||**ИЙ** 1. хоосон, гуйлинч, үгийгүү, гуйлгачин; **~ая старуха** гуйлгачин хөгшин; 2. гуйлчин, гуйранч; **подать** ~ему гуйлгачинд юм өгөх.

НО Г 1. харин, гэтэл, гэвч, боловч, үл барам, байтугай; **хоть и занят**, ~ не устает кэдий чөлөөгүй боловч ядрахгүй байна; **мы не только видели их**, ~ даже говорили с ними бид тэдэнтэй дайралдсанаар үл барам ярилцсан; 2. тотгор, саад; **есть маленькое** ~ өчүүхэн тотгор байна.

НО Н чөх

НОВАТОР шинийг санаачлагч, шинэтгэгч.

НОВАТОРС||**ИЙ** шинийг санаачлагчийн, шинэтгэгч, шинэтгэн сайжруулах; **~ое отношение** хөдөлмөрт шинийг санаачлагч ёсоор хандах

НОВАТОРСТВО шинэ санаачилга, шинэтгэл; **~** в технике техникийн шинэтгэлт.

НОВЁШИЙ хамгийн шинэ, хамгийн сүүлчийн, бүр шинэ.

НОВЁЛЛА туурь

НОВЕНЬ||**ИЙ** 1. шинэхэн; 2. шинэ хүн, шинэ сурагч; в **классе** **есть** ~ие энэ ангид шинэ сурагчид бий.

НОВИЗНА шинэ (байх), шинэ юм.

НОВИНКА шинэ юм, шинэ бараа.

НОВИЧОК 1. шинэ сурагч; 2. шинэ хүн, юм мэдэхгүй хүн; ~ в военном деле цэргийн хэрэгт шинэ хүн.

НОВОБРАНЕЦ шинэ цэрэг

НОВОБРАЧНАЯ шинэ гэрлэсэн эмэгтэй.

НОВОБРАЧНЫЕ гэрлэгсэд

НОВОБРАЧНЫЙ шинэ гэрлэсэн эрэгтэй.

НОВОВВЕДЕНИЕ шинэ эхлэлт, шинэ журам; **важное** ~ чухал шинэ эхлэлт.

НОВОГОДНИЙ шинэ жилийн, цагаан сарын; ~ подарок шинэ жилийн бэлэг.

НОВОИСПЕЧЁННЫЙ сая болсон, сая цол олсон, сая хийсэн; ~ студент сая болсон оюутан;

НОВОЛУНИЕ шинэ сар, сарын шинэ.

НОВООБРАЗОВАНИЕ шинэ зүйл, шинэ хэлбэр, шинэ үүссэн зүйл.

НОВОРОЖДЁННЫЙ сая төрсөн, нялх, улаан цах, нялх хүүхэд.

НОВОСЁЛ шинэ нутаглагч, шинэ байранд орогч, шинэ гэрт орогч

НОВОСЁЛЪЕ 1. шинэ байр, шинэ гэр; 2. шинэ байрын найр, шинэ гэр мялаах; **праздновать** ~ шинэ гэр мялаах.

НОВОСТРОЙК||**А** 1. шинэ барилга; **работать на** ~е шинэ барилга дээр ажиллах; 2. шинэ байшин, шинэ суурин, шинэ барилга.

НОВОСТ||**Ь** 1. шинэ зүйл, шинэ нээлт, шинэ бүтээл, шинэ бараа; **~и в технике** техникийн шинэ зүйл, шинэ техник; **кижнье** ~и шинэ ном; 2. сонин; **последние** ~и сүүлчийн мэдээ.

НОВШЕСТВО шинэ журам, шинэтгэлт, шинэ зүйл.

НОВЫЙ 1. шинэ; **новый год** шинэ жил, цагаан сар; ~ **костюм** шинэ хувцас; 2. шинэ (үгийн); **~ая литература** шинэ үеийн утга зохиол.

НОВЬ шинэ газар, атар газар; **подинмать** ~ шинэ газар хагалах.

НОГ||**А** хөл; **сидеть** ~ на ~у хөл ачин суух; на ~ах не стоит хөл дээрээ зогсож чадахгүй байна; **перенести болезнь на** ~ах

хэвтэлгүй явсаар эдгэрэх; **идти в** ~у хөл нийлүүлэн явах, хөлөө олон явах; **идти в** ~у с современностью орчин үетэй хөл нийлүүлэн алхлах; **сбиться с ног** хөл алдах, хөлөө олохгүй байх; **стать на ноги** 1) эдгэрч босох, хөл дээрээ босох; 2) гар ганзаганд, хөл дөрөөнд хүрэх; хүний зэрэгт хүрэх; **поставить на** ~и кого-либо 1) эдгээж босгох, хөл дээр нь босгох; 2) хөл дээр нь гаргах, хөлийг нь дөрөөнд гарыг нь ганзаганд хүргэх, хүний зэрэгт хүргэх; **быть одной** ~ой в могиле үхдэгийн даваан дээр байх; **кляняться в** ~и хөлд нь мөргөх; **без ног, без задних ног** хөлөө хөдөлгөх, сөлтгүй; **поднять на** ~и кого-либо хөл болгох, хөл үймээн болгох, хөл дээр нь босгох, дэвжгэнүүлэх; **ни** ~ой к нему, **ни ногой** туда тэднийд шагайхгүй, тийшээ зүглэхгүй; **ног мод собой** не слышать от радости баярлаад хөл нь газар хүрэхгүй байх; **моси** ~и не будет там тэнд би шагайхгүй; **бежать со всех ног** хөл мэдэн гүйх, хар хурдаараа давхих; **хромать на обе** ~и аль аль талаараа доголох; **быть с кем-либо на короткой** (дружеской) ~с хүнтэй дотно байх; **еле** ~и унести арай гэж амь гарах; **протянуть** ~и мажйих, үхэх; **~и делать** зугтах, оргох.

НОГАЕЦ ногай хүн

НОГАЙКА ногай эмэгтэй, ногай эхнэр

НОГОТОК бяцхан хумс, хумсхан, с ноготок хумсынхан төдий, чнхэн төдий.

НОГОТЬ хумс

НОЖ хутга; **нерочинный** ~ тонгорог; **быть на** ~ах с кем-либо дайсагнах.

НОЖЕВ||**ОЙ** хутганы; ~ черенок хутганы нш; **~ая раиа** хутгалсан шарх.

НОЖИК хутга, бяцхан хутга

НОЖКА 1. бяцхан хөл, 2. хөл; ~ стула сандлын хөл; 3. иш.

НОЖНИЦЫ хайч

НОЖИ||**ОЙ** хөлийн; **~ая ваина** хөлийн угаал.

НОЖНЫ хуй, гэр

НОЗДРЕВАТЫЙ нүхэрхүү, нүхлэг

НОЗДРЯ хамрын нүх

НУЛЕВ||**ОЙ** тэг, тэгтэй тэнцүү; **~ая степень** тэг зэрэг

НОЛЬ тэг

НОМЕНКЛАТУРА нэрийн цогцос, нэр төрөл, удирдах тушаалтнууд.

НОМЕНКЛАТУРНЫЙ нэрийн цогцсын

НОМЕР 1. дугаар, номер; **последний** ~ журнала сэтгүүлийн сүүлчийн дугаар; 2. номер, хэмжээ; ~ перчаток бээлийний хэмжээ; 3. өрөө, тасалгаа.

НОМЕРНОЙ дугаарын, дугаартай; ~ **знак** дугаартай тэмдэг.

НОМИНАЛ нэрийдсэн үнэ, дурдсан үнэ, дуудсан үнэ; **продажа по** ~у дуудсан үнээр худалдах.

НОМИНАЛЬНО нэр төдий, нэр хэмээн; **числиться где-нибудь** ~ нэг газар нэр төдий данслагдах.

НОМИНАЛЬН||**ЫЙ** 1. нэрийдсэн, дурдсан, дуудсан; **~ая стоимость** нэрийдсэн өртөг; 2. нэр төдий, нэр хэмээсэн.

НОНА муз. есц

НОНЕТ муз. есүүл

НОРА 1. нүх, 2. байр

НОРВЕЖЕЦ норвег хүн

НОРВЕЖКА норвег эмэгтэй, норвег эх

НОРВЕЖСКИЙ норвег, норвегийн; ~ **язык** норвег хэл.

НОРИЧНИК бол. нршимбэ

НОРКА I бяцхан нүх

НОРКА II усны булга

НОРКОВ||**ЫЙ** усны булган; **~ан шуба** усны булган дээл

НОРМ||**А** 1. (хэв) журам; **~ы литературного языка** бичгийн хэлний хэв журам; ~ **поведения** биеэ авч явах журам; 2. (хэв)

хэмжээ, тогтсон хэмжээ, норм; ~ **выработки** үйлдвэрлэх хэмжээ; **сверх** ~ы тогтсон хэмжээнээс давуулан; **средняя** ~ **выпадения осадков** тундсын дунд хэмжээ.

НОРМАЛИЗАЦИЯ (хэв) журамтай болгох, журамшуулах, (хэв) хэмжээтэй болгох, хэвийн байдал; ~ **орфографич** үсгийн дүрмийг журамшуулах.

НОРМАЛИЗИРОВАТЬ (хэв) журамтай болгох, журамшуулах.

НОРМАЛИЗОВАТЬ (хэв) журамтай болгох, журамшуулах, (хэв) хэмжээтэй болгох; ~ **литературное произношение** бичгийн хэлийн дуудлагыг журамшуулах.

НОРМАЛЬНЫЙ 1. хэвийн, ердийн; ~ **вес** ердийн жин; **нормальная обстановка** хэвийн байдал; 2. эрүүл.

НОРМАТИВ хэв хэмжээ; ~ **производительности труда** хөдөлмөрийн бүтээмжийн хэм хэмжээ.

НОРМАТИВН|ЫЙ 1. хэм хэмжээтэй; ~ **расход материалов** хэрэглэгдэхүүний хэв хэмжээтэй зарлага; 2. журамлах; ~**ая грамматика** журамлах хэл зүй.

НОРМИРОВАНИЕ (хэв) хэмжээ тогтоох, нормлох.

НОРМИРОВАННЫЙ хэв хэмжээтэй болгосон, хэв хэмжээ тогтоосон, нормлосон.

НОРМИРОВАТЬ хэмжээтэй болгох, (хэв) хэмжээ тогтоох, нормлох; ~ **работу** ажлын хэв хэмжээг тогтоох.

НОРМИРÓВКА (хэв) хэмжээтэй болгох, (хэв) хэмжээ тогтоох, нормлох.

НОРМИРÓВочный (хэв) хэмжээ тогтоох, нормлох.

НОРМИРÓвщик (хэв) хэмжээ тогтоогч, нормлогч

НОРМИРÓвщица (хэв) хэмжээ тогтоогч эмэгтэй, нормлогч эмэгтэй.

НОРÓВ зөрүүд зан, муу зан; **человек с ~ом** зөрүүд зантай хүн.

НОРÓвист|ый зөрүүд, муу зантай; ~**ая лошадь** муу зантай морь.

НОРÓвИть чармайх, тэмүүлэх

НОС 1. хамар; **прямой** ~ цэх хамар, шулуун хамар; ~ **с горбинкой** монхор хамар; **вздрынутый** ~ шонтгор хамар; 2. хошуу; ~ **лодки** завийн хамар; 3. шувууны хушуу; **встретиться** ~ом к ~у нүүр нүүрээрээ уулзах; **говорить в ~** гуншганах; * **водить за ~** кого-либо араар нь тавих, хууран мэхлэх; **не видеть дальше своего ~а** алган дээрхээсээ бусад юм харахгүй; **повесить ~** уруу царайлах; **поднять ~, задрать ~** дээгүүр зан гаргах; **совать ~** куда-либо хөндлөнгөөс хөлөө; хөндлөнгөөс оролцох; ~ **воротить от кого-либо** буруу харах; **под ~ом** хаяанд, дэргэд; **взять из-под (самого) ~а** дэргэдээс нь авчих, нүдэн дээрээс нь авчих; **на ~у** хаяанд ирээд байх, гадаа ирээд байх; **зима на ~у** өвөл хаяанд ирээд байна; **остаться с ~ом** хоосон хоцрох, молнгодуулах; **оставить кого-либо с ~ом** молнгодох, хуурах; **клевать ~ом** үүрэглэх; **утереть ~** гартуулах, давах; **уткнуться ~ом** ширтэн харах.

НОСАСТЫЙ,

НОСАТЫЙ том хамартай, мандгай хамартан.

НОСИК 1. бяцхан хамар, хамархан; 2. бяцхан хошуу; 3. (данхны) цорго.

НОСИЛКИ 1. дамнуурга; **санитарные** ~ эмнэлгийн дамнуурга; 2. жууз.

НОСИЛЬН|ЫЙ өмсөх; ~**ое белье** өмсөх дотуур хувцас.

НОСИЛЬЩИК зөөгч, дамнуурч

НОСИТЕЛЬ 1. зээмэгч; 2. агуулагч, дэлгэрүүлэгч; ~ **дифтерии** хоолойн сахуу дэлгэрүүлэгч.

НОСИТЬ 1. авч явах, өргөж явах, үүрч явах, аваачих, авчрах; 2. туух, тууж явах, хийсгэх, хийсгэн явах; 3. авч давчих, авч нисэх; 4. өмсөж явах; ~ **военную форму** цэрэг хувцас өмсөж явах; 5. зүүх; ~ **очки** шил зүүх, шил хийх; ~ **в кармане иерочиний** иож халаасандаа тонгорог авч явах; 6. -тай (-тэй,

-той) байх; ~ **бороду** сахалтай байх; **спор** ~л **принципиальный характер** маргаан зарчмын чанартай байх; 7. хэвэлдээ тээх, жнрэмсэн байх; ~ **на руках** кого-либо алган дээрээ бөмбнйлөх, эрхлүүлэх.

НОСИТЬСЯ 1. ийш тийш гүйх, гүйдэх, дэвжгэнэх, хөлхөх, өөдөө сөөргөө нисэх; **дети носятся по двору** хүүхдүүд хашаан дотуур гүйдэнэ; 2. сонниучирхан гүйх, гайхуулан гүйх; ~ **с новым проектом** шинэ төсөл барьж сонниучирхан гүйх.

НОСК|ИЙ I бөх, эдлэмжтэй; ~**ая ткань** бөх нэхмэл

НОСК|ИЙ II өндөглөмтгий, сайн өндөглөдөг; ~**ие куры** өндөглөмтгий тахиа.

НОСОВОЙ I нусны; ~ **платок** нусны алчуур, өврийн алчуур

НОСОВОЙ II хамрын; ~ **согласный** хамрын гийгүүлэгч.

НОСОГЛОТКА төвөнхийн дээрх хөндий, хамар багалзуур

НОСОК I (гутлын) хоншоор, хошуу

НОСОК II богнно оймс

НОСОРОГ хирс, бамнн.

НОТ|А I 1. ноот; **положить текст на ~ы** дууны үг ноотлох; 2. ноты ноотлосон хөгжнм, ноот; **играть по ~ам** нотоор наадах; **говорить, как по ~ам** уншиж байгаа юм шиг ярих, бэлэн ярих.

НОТ|А II нот, нот бичиг; **обмен ~ами** нот бичиг солилцох.

НОТАРИАЛЬН|ЫЙ 1. нотариусын; ~**ая контора** нотариусын контор; 2. нотариусын баталгаатай; ~**ая копия** нотариусын баталгаатай хуулбар.

НОТАРИУС нотариус (хууль ёсны баримт бичиг батлагч)

НОТАЦИЯ I сургамж, донгодлого, зэмлэл

НОТАЦИЯ II томъёолсон бичиг; **шахматная** ~ шатрын томъёолсон бичиг.

НОТН|ЫЙ ноотын

НОТЫ ноотолсон хөгжнм, ноот.

НОЧЕВАТЬ хонох; ~ **на сеновале** өвсний саравчиид хонох.

НОЧЕВК|А хонох, хоног; **остановиться для ~и** хонохоор буух.

НОЧЛЁГ 1. хонох, хоног; 2. хонох газар.

НОЧЛЁЖКА хоног төөрүүлэх газар.

НОЧЛЁЖН|ЫЙ хонох, хоног өнгөрүүлэх; ~**ый дом** хоног төөрүүлэх газар.

НОЧНИК шөнийн дэн.

НОЧНОЕ адуу манах.

НОЧН|ОЙ шөнийн; ~ **мрак** шөнийн харанхуй; ~**ое время** шөнийн цаг; ~**ая сорочка** шөний унтлагын цамц; ~**ое дежурство** шөнийн жижүүр; ~**ая смена** шөнийн ээлж.

НОЧЬ шөнө; **на дворе** ~ шөнө болов, харанхуй болов; **глухая** ~ андр чимээгүй шөнө; **целую ~** **напролёт** бүхэл шөнө; **спокойной вочи!** сайхан нойрсоорой!

НОЧЬЮ шөнө, шөнөдөө, шөнөөр; **днём и ~** өдөр шөнөгүй, өдөржин шөнөжин.

НОШ|А үүрэг, ачаа; **взвалить ~у на себя** үүргээ үүрэх.

НОШЕН|ЫЙ өмссөн, өмсөж байсан; ~**ое белье** өмсөж байсан дотуур хувцас.

НОЮШ|ИЙ янгнгах, шархирах, чимчигнэх; ~**ая боль** янгинаж өвдөх.

НОЯБРЬ арван нэгдүгээр сар

ПРАВ 1. ааш, авир, зан; **крутой** ~ огцом зан; 2. ёс заншил, хэвшил; **старинные** ~ы хуучин ёс заншил

ПРАВ|ИТЬСЯ сэтгэлд зохих, сэтгэлд таарах, сэтгэлд таатай байх, аятайхан санагдах; **ему правится** эздитг **верхом** морь унах түүний сэтгэлд таатай байна.

ПРАВОУЧЕНИЕ сургамж, сургаал.

ПРАВОУЧИТЕЛЬНЫЙ сургамжтай, сургаалын.

ПРАВ|СТВЕННОСТЬ ёс суртахуун, ёс журам, зан суртахуун.

НРАВСТВЕННЫЙ 1. ёс суртахууны, ёс журмын, зан суртахууны; 2. ёс суртахуунтай, ёс журамтай; ~ человек ёс журамтай хүн; 3. сэтгэлийн, сэтгэл санааны; ~ подъем сэтгэл санааны өрнөлт.

НУ 1. заа; ~, **скорей!** заа түргэл! 2. уухай, ай, уухай даа, ай даа, заа (мөн); ~ и молодец! уухай мөн сайн эр байна; 3. аа, тнийм үү? и сегодня уезжаю — ~? би өнөөдөр явна — аа, тийм үү? 4. л, даа (*дээ, доо, дөө*); ~ хорошо сайн л байна; ~ нет үгүй дээ; ~ так что же? за тэгээд юу гэж? 5. заа боль доо, орхн, тонил, тонилог; ~ тебя заа чи боль доо; 6. эхлэв, гарав; ~ на него кидаться түүн өөд үсчиж гарав; 7. гэж бодъё; ты пойдёшь гулять? — ~ пойду чн зугаалахаар явах уу? — явъя гэж бодъё; ~ка заа.

НУДНЫЙ залхуутай, хаширтай, уйтгар хүргэх; ~ разговор уйтгар хүргэх яриа.

НУЖДА 1. гачигдал, гачаал, хоосон, ядуу байдал, үгнийгүү байдал; **вырос** в ~е ядуу хоосон байдалд өссөн; 2. хэрэгцээ, хэрэг; ~ы городского населения хотын хүн амын хэрэгцээ.

НУЖДАТЬСЯ 1. гачигдах, ядуу зүдүү байх, **сильно** ~ их ядуу зүдүү байх; 2. хэрэгтэй байх, дутагдах; ин в чём не ~ юугаар ч дутагда, хүгй байх.

НУЖНО хэрэгтэй, таарна, зохино; **мие** ~ пять рублей над таван рубль хэрэгтэй; ~ **торопиться** шамдах хэрэгтэй; ~, **чтобы все явились** бүгд ирвэл зохино.

НУЖНИК *разг.* 1. жорлон; 2. бүгдэд хэрэгтэй хүн

НУЖНИЦЫЙ хэрэгтэй; **выдать** ~ую сумму хэрэгтэй мөнгийг олгох; **дать** ~ые указания хэрэгтэй зааврыг өгөх; ~ человек хэрэгтэй хүн.

НУ-КА ~ **подойди!** заа хүрээд нр!

НУЛЕВОЙ тэг, тэгтэй тэнцүү.

НУЛЬ тэг

НУМЕРАЦИЯ 1. дугаарлах, дугаар тавих; 2. дугаар; **нечётная** ~ домов сондгой дугаартай байшингууд

НУМЕРОВАТЬ дугаарлах, дугаар тавих

НУМИЗМАТИКА зоос зүй (*эртний зоос, медалийг шинжлэх ухааны үүднээс тодорхойлон бичнх*)

НУ-НУ заа, заа; ~ **вставай** заа заа бос; ~ **не сердись** заа, заа битгий уурла.

НУТ *бол.* хонин вандуй.

НУТРО 1. дотор, гэдэс дотор; 2. дотор, дотор зүрх, санаа, сэтгэл; **здоровое** ~ эрүүл дотор.

НУТРИЯ||**ОЙ** дотрын; дотор; ~**е сало** дотор өөх.

НЫКАТЬ *разг.* нуух, хулгайлах

НЫНЕ өнөө, өнөө цаг; ~ **вышедший из употребления** өнөө хэрэгцээнээс гарсан, өнөө хэрэглэгдэхээ больсон.

НЫНЕСНЦИЙ 1. өнөө жилийн, өнөө; 2. ~ **урожай** өнөө жилийн ургац; ~**е лето** өнөө зун; 3. өнөөгийн, өнөө цагийн; ~**ия молодежь** өнөөгийн залуус.

НЫНЧЕ 1. өнөөдөр, өнөө; **не** ~ — **завтра** өнөө маргаашгүй; ~ **морозно** өнөөдөр хүйтэн байна; 2. өнөө, өнөө үе, өнөө цаг; ~ **жить весело** өнөө үед амьдрах баясгалантай.

НЫРНУТЬ шумбах, шунгах

НЫРОК шуигадаг нугас

НЫРЯТЬ шумбах, шунгах

НЫТИК янгууч, гоншгонуур, гоншгонож байдаг хүн.

НЫТЬ 1. янгнах, шархирах, чимчнгэх; **зуб ноет** шүд янгинана; 2. гонгинох; гоншгонох.

НЫТЬЁ гоншгонох, гоиггнох; **надоедливое** ~ хаширтай гоншгонох.

НЭП (*новая экономическая политика*), ЭЗШБ (эдийн засгийн шинэ бодлого).

НЭПМАН шинэ баян

НЭПМАНСКИЙ шинэ баяны, шинэ баячуудын.

НЮАНС нарийн ялгавар, нарийн ялгаа; ~**ы произношения** дуудлагын нарийн ялгавар.

НЮНИ **распустить** ~ нус нулимс болох

НЮХ үнэртэх, шинших; **у собаки хороший** ~ үнэртэхдээ сайн нохой, үнэр сайн мэддэг нохой.

НЮХАТЕЛЬНЫЙ хамрын; ~ **табак** хамрын тамхн.

НЮХАТЬ 1. үнэрлэх, үнэртэх, шинших; 2. үнэртэх, татах; ~ **табак** хамрын тамхи татах; **пороху** **не** ~л дайны утаа үнэрлээгүй.

НЯНЧИТЬ сувиллах, асрах, харах.

НЯНЧИТЬСЯ 1. сувилах, асрах, харах; ~ **ребенком** хүүхэд асрах; 2. аргадах, бөмбийлөх; **довольно с ним** ~ түүнийг аргадах хэрэггүй.

НЯНЧИТЬ сувилах, асрах, харах.

НЯНЬКА 1. сувилагч эх; 2. сувилагч, асрагч.

НЯНЯ 1. сувилагч эх; 2. сувилагч, сургуулийн цэвэрлэгч, асрагч.

О споткнуться ~ камень чулуунд бүдрэх; 2. тухай, -ний -ын, -ы, -ий, -н, -г төлөө **бок** ~ бок хаяалдан, зэрэгцэн; плечо ~ плечо мөр зэрэгцэн.

О, I. аяа, ай, ээ; 2. -аа, -ай, -өө, -ээ, -даа; ~ да! тийм ээ! ~ нет! үгүй ээ!

ОАЗИС баян бүрд.

ОБ, ОБО эгшгээр эхэлсэн үгийн өмнө о-гийн оронд хэрэглэгдэнэ.

ОБА хоёулаа, хоёр; ~ брата ах дүү хоёулаа; глядеть в ~, смотреть в ~ хоёр нүдээрээ ширтэн харах, сонор соргог байх.

ОБАГРИТЬ хүрэн улаан болгох, улайлгах; ~ руки кровью гараа улаан цус болгох, алуурчин болох.

ОБАГРИТЬСЯ хүрэн улаан болох, уйлах.

ОБАГРЯТЬ хүрэн улаан болгох, улайлгах.

ОБАГРЯТЬСЯ хүрэн улаан болох, улайх.

ОБАЛДЕВАТЬ мангуурах, тэнэгтэх, эргүүтэх.

ОБАЛДЕТЬ мангуурах, тэнэгтэх, эргүүтэх.

ОБАНКРОТИТЬСЯ 1. дампуурах, наймаа алдах, бэл алдах; 2. дампуурах, нурах, балрах.

ОБАЯНИЕ сэтгэл татах чадал, дур булаах хүч; находится под ~м кого-либо хүний сэтгэл татах чадалд автах.

ОБАЯТЕЛЬНОСТЬ сэтгэл татах чанар, дур булаах хүч, сэтгэл татах чадал; ~ музыки хөгжмийн сэтгэл татах чадал.

ОБАЯТЕЛЬНЫЙ сэтгэл татагч, дур булаадаг; ~ человек сэтгэл татдаг хүн.

ОБВАЛ нуранги, нурах, нуран унах; снежный ~ цасны нур.

ОБВАЛИВАТЬ I нураах, нурааж унагах.

ОБВАЛИВАТЬ II өнхрүүлэх.

ОБВАЛИВАТЬСЯ нурж унах.

ОБВАЛИТЬ хураах, нурааж унагах; ~ поленницу дров хураасан түлээ нураах.

ОБВАЛИТЬСЯ нурах, нуран унах.

ОБВАЛЯТЬ өнхрүүлэх.

ОБВАРИТЬ зумлах, шазлах; ~ ногу хөлөө шазлах, шнр зумлах.

ОБВАРИТЬСЯ зумрах, шазрах.

ОБВЕВАТЬ цоргих, үлээх, оргих.

ОБВЕНЧАТЬ шашны ёсоор гэрлүүлэх, сүмд мөргүүлж гэрлүүлэх.

ОБВЕНЧАТЬСЯ шашны ёсоор гэрлэх, сүмд мөргөж гэрлэх.

ОБВЕРНУТЬ 1. ороох, боох; 2. боох, ваадагнах, гадарлах.

ОБВЕРТЫВАТЬ 1. ороох, боох; 2. боох, ваадагнах, гадарлах.

ОБВЭСИТЬ дутуу жигнэх.

ОБВЕСТИ 1. тойруулах, эргэн тойруулах; 2. эргүүлэн харах, эргэн тойрон харах; ~ глазами вокруг эргэн тойрон харах; 3. хүрээлэх, тойруулах; 4. хүрээлэх, хөвөөлөх, эмжих; 5. мэхлэх, тойруулах; ~ вокруг пальца хөөрхөн мэхлэх.

ОБВЕТРЕННЫЙ 1. салхинд идэгдсэн, өгөршсөн; 2. борлосон, осгорсон, сайртсан; ~ое лицо борлосон нүүр.

ОБВЕТРЕТЬ борлох, осгортох; лицо ~ло нүүр осгортов.

ОБВЕТРИТЬ борлуулах, осгартуулах, сайртуулах, борлох, осгортох, сайртах; мне ~ло губы мний уруул осгортов.

ОБВЕТРИТЬСЯ борлох, осгортох, сайртах; лицо ~лось нүүр осгортов.

ОБВЕШАЛЫЙ өгөр, өгөршсөн, өмхөрсөн, хуучирсан.

ОБВЕШАТЬ өгөрших, өмхрөх, хуучрах.

ОБВЕШАТЬСЯ дүүрэн өлгөх, энд тэндгүй өлгөх.

ОБВЕШАТЬСЯ биеэрээ дүүрэн өлгөх, энд тэндгүй өлгөх.

ОБВЕШИВАТЬ I дутуу жинлэх.

ОБВЕШИВАТЬ II дүүрэн өлгөх, энд тэндгүй өлгөх.

ОБВЕШИВАТЬСЯ биеэрээ дүүрэн өлгөх, энд тэндгүй өлгөх.

ОБВЕЯТЬ цоргих, үлээх, оргих; ~ло холодом хүйтэн оргив.

ОБВИВАТЬ 1. ороох; 2. ороож бүрхэх, бүрхэх, татах; 3. тэврэх.

ОБВИВАТЬСЯ ороох, ороолдох, тэврэх.

ОБВИНЕНИЕ 1. зэмлэл, буруушаал; 2. ял; вынести ~ ял ноогдуулах, ял шийтгэл; 3. ялагч этгээд, ялагчид.

ОБВИНИТЕЛЬ ялагч; государственный ~ улсын ялагч.

ОБВИНИТЕЛЬНЫЙ ялын, яллах; ~ое заключение ялын төлөвлөгөө; ~ая речь яллах үг.

ОБВИНЯТЬ 1. зэмлэх, буруушаах; 2. яллах, гэмнэх, шийтгэх; ~ в преступлении гэмт хэрэг хийсэн гэж яллах.

ОБВИНЯЕМЫЙ, хэрэгтэн.

ОБВИНЯТЬ 1. зэмлэх, буруушаах; 2. яллах, гэмнэх, шийтгэх.

ОБВИНЯТЬСЯ яллагдах, гэмнэгдэх, шийтгэгдэх.

ОБВИСАТЬ унжих, санжих.

ОБВИСЛЫЙ унжуу, унжгай, унжсан, санжсан; ~ая кожа на щеках унжуу хацар.

ОБВИСНУТЬ унжих, санжих.

ОБВИТЬ 1. ороох; ~ косы вокруг головы гэгээрээ толгойгоо ороох; 2. ороож, бүрхэх, бүрхэх, татах; 3. тэврэх; ~ шее руками хүзүүгээ тэврэх.

ОБВИТЬСЯ ороох, ороолдох, тэврэх.

ОБВОДИТЬ 1. тойруулах, эргэн тойруулах; 2. эргүүлэн харах, тойруулан харах; 3. хүрээлэх, тойруулах; 4. хүрээлэх, хөвөөлөх, эмжих; 5. мэхлэх, тойруулах.

ОБВОДКА хүрээ, хярхаг.

ОБВОДНЕНИЕ усжуулах, устай болох, усжууллага; ~ засушливых районов ганддаг нутгийг усжуулах.

ОБВОДНЫЙ тойрох; ~ канал тойрох суваг.

ОБВОДНЯТЬ усжуулах, устай болгох.

ОБВОДНЯТЬСЯ усжих, устай болох.

ОБВОЗИТЬ тойрон гарах, тойруу замаар явах.

ОБВОЛАКИВАТЬ бүрхэх, татах.

ОБВОЛАКИВАТЬСЯ бүрхэх, татах, манантах, уннартах, манарах.

ОБВОЛОЧЬ бүрхэх, татах; тучи ~кли небо үүл тэнгэр бүрхэв.

ОБВОРОВАТЬ хулгайлах, хулуух, хулгайлж дуусгах.

ОБВОРОВАТЬСЯ хулгайлах, хулуух, хулгайлж дуусгах.

ОБВОРОЖИТЕЛЬНЫЙ бахархал төрүүлэх, бахдам хөөрхөн, сэтгэл татам; ~ребенок бахдам хөөрхөн хүүхэд.

ОБВОРОЖИТЬ бахдал төрүүлэх, бахархал төрүүлэх, сэтгэл татах; он умел ~ всех своим обращением тэр эелдэг харилцаагаараа хүн бүхний сэтгэлийг татдаг байв.

ОБВЯЗАТЬ 1. ороох, боох, баглах; ~ голову шарфом толгойгоо алчуураар ороох; 2. хөвөөлөх, эмжих.

ОБВЯЗКА 1. ороох, боох, баглах; 2. холбоос.

ОБВЯЗЫВАТЬ 1. ороох, боох, баглах; 2. хөвөөлөх, эмжих.

ОБГЛАДЫВАТЬ мөлжих, мэрэх, хэмлэх.

ОБГЛОДАТЬ мөлжих, мэрэх, хэмлэх.

ОБГОНЯТЬ түрүүлэх, гүйцэж гүрүүлэх.

ОБГОРАТЬ түлэгдэх, ноцох, хуйхлах.

ОБГОРЕЛЫЙ түлэнхий, түлэгдсэн, ноцсон, хуйхалсан.

ОБГОРЕТЬ түлэгдэх, ноцох, нонох, хуйхлах.

ОБГРЫЗАТЬ мэрэх, химлэх.

ОБГРЫЗТЬ мэрэх, химлэх.

ОБДАВАТЬ 1. асгах, цугтах, цацах; 2. оргих, даах

ОБДАТЬ 1. асгах, цутгах, цацах; ~ *холодной водой* хүйтэн ус цутгах; 2. оргих, даах; ~ *холодом* хүйтэн оргих; ~ *презрением* жигшин үзэх.

ОБДЕЛАН 1. боловсруулах, өнгөлөх, элдэх; ~ *кожу* арьс элдэх; 2. хаших; 3. засах, шигтгэн суулгах, цамхаглах; ~ *драгоценный камень* в золото эрдэнийн чулуу алтанд шигтгэх, эрдэнийн чулуу алтаар цамхаглах; 4. бүтээх, дуусгах; ~ *все свои дела* бүх хэргээ дуусгах мэхлэх, овлох.

ОБДЕЛИТЬ хувь дутуу өгөх, эс хүртээх, ялгах.

ОБДЕЛКА засах, боловсруулах, өнгөлөх.

ОБДЕЛЫВАТЬ боловсруулах, элдэх, өнгөлөх; 2. хаших; 3. хасах, шигтгэх, суулгах, цамхаглах; 4. бүтээх, дуусгах; 5. мэхлэх, овлох.

ОБДЕЛЯТЬ хувь дутуу олгох эс хүртээх.

ОБДЕРНУТЬ доош нь татах, доош нь татаж засах.

ОБДИРАТЬ өвчих, хуулах, хуу татах, хага татах.

ОБДУВАТЬ үлээх.

ОБДУМАННЫЙ бодолтой, нарийн бодсон, бодож боловсруулсан; ~ *ответ* бодолтой харну; ~ *решение* бодож боловсруулсан шийдвэр.

ОБДУМАТЬ бодож боловсруулах, бодож үзэх, шүүж үзэх, бодох; ~ *свой ответ* хариугаа бодож боловсруулах.

ОБДУМЫВАТЬ бодож боловсруулах, бодож үзэх, шүүж үзэх, бодох.

ОБДУРИТЬ мэхлэх, овлох.

ОБДУТЬ үлээх; ~ *пыль с чего-либо* юмны тоос үлээх.

ОБЕ хоёулаа.

ОБЕГАТЬ тойрон гүйх, энд тэндгүй гүйх; ~ *всех знакомых* бүх танилаараа тойрон гүйх.

ОБЕГАТЬ 1. тойрон гүйх, энд тэндгүй гүйх; 2. тойрон гүйх, гүйж тойрох.

ОБЕД 1. үдийн хоол, зоог; *остаться без -я* хоолгүй хоцрох; *торжественный* ~ ёслолын зоог; *званный* ~ урилгатай зоог; 2. үдийн хоолны цаг, үд; *присесть в самый* ~ яг үдэд нрэх.

ОБЕДАТЬ хооллох, үдийн хоол идэх.

ОБЕДЕННЫЙ хоолны, зоогийн; ~ *час* хоолны цаг; ~ *стол* хоолны ширээ, зоогийн ширээ.

ОБЕДНЁЛЫЙ (*разг.*) үгүйрсэн, хоосорсон.

ОБЕДНЕНИЕ ядуурал, хоосрол, үгүйрэл.

ОБЕДНЕТЬ ядуурах, ядангирах, хоосрох, үгүйрэх.

ОБЕДНИТЬ ядууруулах, ядар болгох, доройтуулах.

ОБЕДНЯ өглөөний мөргөл, үдийн мөргөл.

ОБЕДНЯТЬ ядууруулах, ядар болгох, доройтуулах.

ОБЕЖАТЬ 1. тойрон гүйх, энд тэндгүй гүйх; 2. тойрон гүйх, гүйж тойрох; ~ *двор* хашаа тойрон гүйх.

ОБЕЗБОЛИВАНИЕ өвчингүй болгох.

ОБЕЗБОЛИВАТЬ өвдөхгүй болгох, өвчингүй болгох.

ОБЕЗБОЛИВАЮЩИЙ өвчингүй бол-гох, өвдөхгүй болгодог; ~ *не средства* өвдөхгүй болдог арга, өвчингүй болгох эм.

ОБЕЗБОЛИТЬ өвдөхгүй болгох, өвчингүй болгох; ~ *роды* төрөхийг өвдөхгүй болгох, нярайлахыг өвчингүй болгох.

ОБЕЗВОЖИВАНИЕ усгүй болгох, чийггүй болгох.

ОБЕЗВРЕДИТЬ хөнөөлгүй болгох, хоргүй болгох, аюулгүй болгох.

ОБЕЗВРЕЖИВАНИЕ хөнөөлгүй болгох, хоргүй болгох, аюулгүй болгох.

ОБЕЗВРЕЖИВАТЬ хөнөөл-гүй болгох, хоргүй болгох, аюулгүй болгох. **ОБЕЗГЛАВИТЬ** толгой авах.

ОБЕЗГЛАВЛИВАТЬ 1. толгой авах; 2. толгойгүй болгох; толгойлогчидгүй болгох;

ОБЕЗДОЛЕННЫЙ хувигүй, тавилан муутай, заяа нь орхсон.

ОБЕЗДОЛИВАТЬ ху-вигүй болгох.

ОБЕЗДОЛИТЬ ху-вигүй болгох, хувь заяагүй болгох, заяагийг нь орхиулах.

ОБЕЗЖИРИВАНИЕ тосыг нь гаргах, өөхгүй болгох.

ОБЕЗЖИРИВАТЬ тосыг нь гаргах, өөхгүй болгох.

ОБЕЗЖИРИТЬ тосыг нь гаргах, өөхгүй болгох.

ОБЕЗЗАРАЖИВАНИЕ халдваргүй болгох, хоргүй болгох, ариутгах, гэмтэхгүй болгох.

ОБЕЗЗАРАЖИВАТЬ халдваргүй болгох, хоргүй болгох, ариутгах, гэмтэхгүй болгох.

ОБЕЗЗАРАЗИТЬ халдваргүй болгох, хоргүй болгох, ариутгах, гэмтэхгүй болгох.

ОБЕЗЛИЧЕНН|ЫИ эзэнгүй (болсон) хариуцах хүнгүй (болсон); ~ *ая работа* хариу-цах хүнгүй ажил.

ОБЕЗЛИЧИВАТЬ,

ОБЕЗЛИЧИТЬ 1. сүргүй болгох, сүр сүлдгүй болох, золбоогүй болгох; 2. эзэнгүй болгох, хариуцах хүнгүй болгох.

ОБЕЗЛИЧИВАТЬСЯ,

ОБЕЗЛИЧИТЬСЯ, сүргүй болох, сүр сүлдгүй болох, золбоогүй болох.

ОБЕЗЛЮДЕТЬ хүнгүй болох.

ОБЕЗОБРАЖИВАТЬ муухай болгох, үзэмжгүй болгох.

ОБЕЗОБРАЗИТЬ муухай болгох, үзэмжгүй болгох.

ОБЕЗОПАСИТЬ аюулгүй болгох.

ОБЕЗОРУЖИВАТЬ зэвсэг хураах.

ОБЕЗОРУЖИТЬ 1. зэвсэг хураах; 2. (эсэргүүцэх) боллоцоогүй болгох, (татгалзах) аргагүй болгох.

ОБЕЗУМЕТЬ ухаан алдах, галзуурах.

ОБЕЗЬЯНА сармагчин, бич.

ОБЕЗЬЯНИЙ сармагчны, бичний.

ОБЕЗЬЯННИЧАТЬ сармагчлах, бич мэт дуурнах.

ОБЕЛИСК багана хөшөө; *воздвигнуть* ~ багана хөшөө босгох.

ОБЕЛИТЬ цагаатгах.

ОБЕЛЯТЬ цагаатгах.

ОБЕРЕГАТЬ хамгаалах, сэргийлэх, сахиу.

ОБЕРЕГАТЬСЯ өөрийгөө хамгаалах, сэргийлэх.

ОБЕРЕЧЬ хамгаалах, сэргийлэх, сахиу; ~ *детей от заболеваний* хүүхдүүдийг өвчнөөс сэргийлэх.

ОБЕРНУТЬ 1. ороох, боох; 2. боох, ваадагнах, гадарлах; ~ *книгу бумагой* ном цаасаар гадарлах; 3. хандуулах, эргүүлэх; ~ *лицо к соседу* нүүрээ зэрэгцээ хүн рүүгээ хандуулах; ~ *дело в свою пользу* хэргийг өөртөө ашигтай эргүүлэх; 4. хөмрүүлэх, унагаах; ~ *лодку* завь хөмрүүлэх; 5. эргүүлэх; *трижды* ~ *капитал* хөрөнгийг гурвантаа эргүүлэх, капиталыг гурвантаа эргүүлэх.

ОБЕРНУТЬСЯ 1. эргэх, эргэж харах, гэдэрг харах; ~ *лицом к окну* цонх руу эргэж харах, цонх руу нүүрээ хандуулах; 2. хандах, эргэх; *дело* ~ *лось* хорошо хэрэг зөв тийш хандав; 3. эргэх, эргэлт хийх; *капитал* ~ *лось* за один год хөрөнгө нэг жилд эргэлт хийв; 4. очоод нрэх, буцаж нрэх; *за сутки* *не* ~ *до станции* хоногт өртөөнд ирж амжихгүй; 5. хувилах ~ *лисой* үнэг болж хувилах.

ОБЁРТК|А ороолт, боолт, ваадан, бүрээс *тетрадь в желтой* ~ *е* шар цаасаар гадарласан дэвтэр.

ОБЁРТОЧН|ЫИ ороох, боох; ~ *ая бумага* юм боох цаас.

ОБЁРТЫВАТЬ 1. ороох, боох; 2. ваадагнах; 3. хандуулах, хөмрүүлэх; 4. хөмрүүлэх, унагаах, эргүүлэх.

ОБЁРТЫВАТЬСЯ 1. эргэх, эргэж харах; 2. хандах, эргэх; 3. эргэлт хийх; 4. очоод нрэх; 5. хувилах.

ОБЕСКРОВИТЬ 1. цусгүй болгох; 2. тамирдуулах, хүч чадлыг барах ~ *врага* дайсны хүч чадлыг барах.

ОБЕСКРОВЛИВАНИЕ 1. цусгүй болгох; 2. тамирыг нь таслах

ОБЕСКРОВЛИВАТЬ 1. цусгүй болгох; 2. тэнхэлгүй болгох.

ОБЕСКУРАЖИВАТЬ тээнгэлзүүлэх, мэгдүүлэх, гайхаш тасруулах.

ОБЕСКУРАЖИТЬ тээнгэлзүүлэх, мэгдүүлэх, гайхаш тасруулах ~ **неожиданным вопросом** гэнэт асууж мэгдүүлэх.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ 1. хаагдах; 2. хаагдаж, хагалт **социальное** ~ нийгмийн хаагдаж; **материальное** ~ хэрэглэгдэхүүний хаагдаж.

ОБЕСПЕЧЕННОСТЬ 1. хаагалттай байдал, хаагагдсан байх; 2. хаагдаж, хаагдах.

ОБЕСПЕЧЕННЫЙ хаагагдсан, хаагалттай; ~**ая** **жизнь** хаагдамжтай амьдрал.

ОБЕСПЕЧИВАТЬ 1. хаагдах, амьдралтай болгох; 2. нийлүүлэх, хүрэлцэхүйц болгөх; 3. батлах, баттай болгох.

ОБЕСПЕЧИВАТЬСЯ хаагдагдах.

ОБЕСПЕЧИТЬ 1. хаагдах; 2. нийлүүлэх; 3. батлах, баттай болгох.

ОБЕСПЕЧИТЬСЯ өөрийгөө хаагдах, өөртөө нийлүүлэх.

ОБЕСПОКОИТЬ (санаа) зовних.

ОБЕССИЛЕТЬ хүч чадалгүй болох.

ОБЕССИЛИВАТЬ, **ОБЕССИЛИТЬ**, хүч чадалгүй болгох, тэихэлдэх; ~ **врага** дайсныг тэихэлдүүлэх.

ОБЕССЛАВИТЬ нэр алдаргүй болгох.

ОБЕССМЕРТИТЬ мөхлөх, мөхжүүлэх.

ОБЕССУДИТЬ битгий юм санаарай.

ОБЕСЦВЕТИТЬ 1. өнгөгүй болгох, өнгө алдах; 2. золбоогүй болгох. **ОБЕСЦВЕТИТЬСЯ** 1. өнгөгүй болгох, өнгө алдуулах; 2. золбоогүй болох.

ОБЕСЦВЕЧИВАТЬ 1. өнгөгүй болох, өнгө алдуулах; 2. хурц биш болох.

ОБЕСЦВЕЧИВАТЬСЯ 1. өнгөгүй болох, өнгө алдах; 2. золбоогүй болох, хурц биш болох.

ОБЕСЦЕНИВАТЬ үнэгүй болгох, үнэ бууруулах.

ОБЕСЦЕНИВАТЬСЯ үнэгүй болох, үнэ буурах.

ОБЕСЦЕНИТЬ үнэгүй болгох, үнэ бууруулах.

ОБЕСЦЕНИТЬСЯ үнэгүй болох, үнэ буурах, үнэ алдах.

ОБЕСЧЕСТИТЬ нэр төргүй болгох, нэр төрийг гутаах

ОБЁТ сахил, саиваар.

ОБЕТОВАННЫЙ зорьсон, хүссэн, тэмүүлсэн; ~**ая** **земля** зорьсон газар.

ОБЕЩАНИЕ амлалт, ам өгөх; **дать** ~ ам өгөх, амлах; **нарушить** ~ амласандаа эс хүрэх; **сдержать** ~ хэлсэн амандаа хүрэх.

ОБЕЩАТЬ 1. амлах, ам өгөх; ~**л, что** **придёт** ирнэ гэж амласан; 2. болох төлөвтэй байх, болох аятай байх; **день** ~**л** **быть** **теплым** дулаан өдөр болох төлөвтэй байв.

ОБЖАЛОВАНИЕ давж заалдах; **приговор окончательный и ~ю** **не подлежит** энэхүү тогтоол эцсийн шийдвэр бөгөөд давж заалдаж үл болно.

ОБЖАЛОВАТЬ давж заалдах, гомдол мэдүүлэх

ОБЖАРИВАТЬ шарсхийгээд авах, шарах, хайрах.

ОБЖАРИТЬ шарсхийгээд авах, шарах, хайрах; ~ **мво** **мах** шарсхийгээд авах.

ОБЖЕЧЬ 1. түлэх, хайрах ~ **утюгом** **руку** гараа индүүнд хайрах; 2. шатаах, түлэх ~ **кирпич** тоосго шатаах.

ОБЖЕЧЬСЯ түлэх, түлэгдэх, халах.

ОБЖИГ шатаах, түлэх.

ОБЖИГАТЬ 1. түлэх, хайрах; 2. шатаах, түлэх.

ОБЖИГАТЬСЯ түлэгдэх, халах.

ОБЖИМ хавчих, базах, шахах.

ОБЖИТЬ төвхнүүлэх, нутагшуулах.

ОБЖИТЬСЯ төвхиөх, нутагших.

ОБЖОРА чихүүр, идэмхий хүн.

ОБЖОРЛИВЫЙ идэмхий, ховдог; ~ **поросёнок** ховдог гахайн торой.

ОБЖОРСТВО идэмхий (байх), ховдог зан.

ОБЗАВЕДЕНИЕ -тай (-тэй, -той) болох, төхөөрөх; **обзавестись** **хозяйством** гэр бараа төхөөрөх, аж ахуйтай болох.

ОБЗОР тойм байдал, тойм; **международный** ~ дэлхий дахины (байдлын) тойм; **библиографический** ~ иом зүйн тойм.

ОБЗОРНИЦЫЙ тойм, тоймлосон; ~**ая** **лекция** тойм лекци.

ОБЗЫВАТЬ хочлох, хоч өгөх, нэр өгөх.

ОБИВАТЬ 1. бүрэх, бүрээслэх, барьж хадах, битүү дэвсэх; 2. цохиж унагах, түгших; 3. ховхлох, ховх; 4. сэмлэх, элээх.

ОБИВКА 1. бүрэх, бүрээслэх; 2. бүрээс, бүслүүр.

ОБИД||А 1. гомдол, доромжлол; **быть в ~е на кого-либо** хүнд гомдолтой байх, гомдол; **терпеть ~ю** доромжлолыг тэсвэрлэх; **кровная** ~ сэтгэл зурхний гомдол; 2. харамсал; **опоздал в театр, какая** ~ театр хожидном харамсалтай байна; **не давать себя в ~ю** биеэ өмгөөлж чадах.

ОБИДЕТЬ 1. гомдоох, доромжлох, доромж үзэх; ~ **замечанием** зэмлэн гомдоох; 2. хохирол учруулах.

ОБИДЕТЬСЯ гомдох, доромжлогдох.

ОБИДНО гомдолтой байх, гомдмоор байх, өөнтөглөмөөр байх ~, **что он не пришел** түүний ирээгүйд гомдмоор байна.

ОБИДН||ЫЙ 1. гомдолтой, гомдмоор өөнтөглөм, доромжилсон; ~**ое** **замечание** доромж үзсэн зэмлэл; 2. хайраи.

ОБИДЧИВОСТЬ гомдолтой зан, өөч зан.

ОБИДЧИВЫЙ янгууч; гомдомтгой ~ **человек** гомдомтгой хүн.

ОБИДЧИК гомдоогч, доромжлогч.

ОБИЖАТЬ 1. гомдоох, доромжлох, доромж үзэх; 2. хохирол учруулах, хохироох, дутаах.

ОБИЖАТЬСЯ гомдох, өөнтөглөх.

ОБИЖЕННО гомдолтой, өөнтөглөн, янгуучирхан.

ОБИЖЕННЫЙ гомдолтой, өөнтөглөсөн, доромжлогдсон, янгуучирхан; ~ **вид** гомдсон байдал.

ОБИЛИ||Е 1. элбэг, арвин; ~ **дичи** ангийн шувуу элбэг; 2. элбэг, дэлбэг, баян; **жить в ~и** элбэг дэлбэг амьдрах.

ОБИЛЬНО элбэг, элбэг дэлбэг, арвин.

ОБИЛЬНЫЙ 1. элбэг, элбэг дэлбэг, арвин; ~ **урожай** арвин ургац; 2. элбэг, элбэг дэлбэг, баян.

ОБИНЯК||ИЙ **говорить ~ами** ёгт үгээр ярих, цаагуур тойруулж ярих; **говорить без ~ов** ёгтлолгүй ярих.

ОБИРАТЬ 1. цөлмөх, хамж авах, түүж авах; 2. тонох, цөлмөх, цөлмөн авах.

ОБИТАЕМЫЙ эзэнтэй, хүнтэй, хүн амьтантай; ~ **дом** эзэнтэй байшин.

ОБИТАТЕ||ЛЬ оршин суугч хүн; ~**и** **города** хотод оршин суугчид.

ОБИТАТЬ оршин суух.

ОБИТЕЛЬ 1. хийд; 2. нутаг, орон байр.

ОБИТЬ 1. бүрэх, бүрээслэх, барьж хадах; ~ **входные** **двери** сукном орох хаалганд цэмбэ барьж хадах; 2. цохиж унагах, түгших; ~ **яблоня** алимын мод түнших; 3. ховхлох, ховх цохих; ~ **штукатурку** шаваас ховхлох; 4. сэмлэх, элээх; ~ **подол** **платья** хувцасны хормой хэгз татах.

ОБИТЬСЯ 1. ховхрох, ховхрон ойчих, хуурах; **штукатурка обилась** шаваас ховхров; 2. сэмлэх, элээх; **кремни обились** цахиур элэв.

ОБИХОД 1. хэрэгсэл; **предметы домашнего ~а** гэрийн хэрэгсэл; 2. хэвшил; **войти в ~** хэвшил болох, хэвших; **выйти из ~а** хэрэглэгдэхээ болих.

ОБИХОДИ||ЫЙ хэвшсэн, ердийн, гэр зуурын; ~**ые** **слова** **и выражения** ердийн үг хэллэг.

ОБКАЛЫВАТЬ хагалах, ховхлох.

ОБКАПЫВАТЬ тойруулан газрыг хөвсййлгөх, малтах.

ОБКАТАТЬ 1. өнхрүүлэх; ~котлету в муке котлет гурилд өнхрүүлэх; 2. дагтаршуулах; ~ дорогу зам дагтаршуулах; 3. туршиж үзэх; ~ новую машину шинэ машиныг туршиж үзэх.

ОБКАТКА 1. дагтаршуулах; 2. туршиж үзэх; ~ новых тракторов шинэ тракторуудыг туршиж үзэх.

ОБКАТЫВАТЬ 1. өнхрүүлэх; 2. дагтаршуулах; 3. турши үзэх.

ОБКЛАДКА 1. хүрээлэх, хаших, хучих; 2. хүрээ, хашлага, хучлага.

ОБКЛАДЫВАТЬ 1. хүрээлэх, тойруулж тавих, хаших, өнгөлөх, хучих; 2. бүрхэх; 3. өнгөртөх; 4. хомроглох, бүслэх; 5. оногдуулах, хүлээлгэх.

ОБКОЛОТЬ хагалах, ховхлох; ~ лёд со ступенек үүдний шатны мөс ховхлох.

ОБКÓМ мужийн хороо; ~ картин мужийн намын хороо.

ОБКÓМОВСКИЙ мужийн намын хорооны; ~ работник мужийн намын хорооны ажилтан.

ОБКОПАТЬ тойруулан газрыг хөвсййлгөх, малтах.

ОБКРАДЫВАТЬ юм хулгайлах, хулуу, хулгай хийх.

ОБКУСАТЬ хазах, мэрэх.

ОБКУСЫВАТЬ хазах, мэрэх.

ОБЛАВ|А 1. ав, хомрого; **устроить** ~у авлах; 2. хомрого, хомроглон баривчлах, бүслэн баривчлах.

ОБЛАГАЕМЫЙ оногдуулах; ~ налогом доход татвар оногдуулах орлого.

ОБЛАГАТЬ 1. хүрээлэн, тойруулж тавих, хаших, хучих; 2. бүрхэх; 3. өнгөртөх; 4. хомроглох, бүслэх; 5. оногдуулах, хүлээлгэх, татах.

ОБЛАГАТЬСЯ оногдох, хүлээх.

ОБЛАГОДЕТЕЛЬСТВОВАТЬ хайр хүртээх, хишиг хайрлах, өмөг болох.

ОБЛАГОРАЖИВАТЬ 1. өөд татах, сайн сайхан болгох; 2. чанарыг дээшлүүлэх, үүлдрийг сайжруулах.

ОБЛАГОРОДИТЬ 1. өөд татах, сайн сайхан болгох; **задача искусства- воспитать н ~ человека** урлагийн зорилго бол хүнийг хүмүүжүүлэн сайн сайхан болгох явдал мөн; 2. чанарыг дээшлүүлэх, үүлдрийг сайжруулах.

ОБЛАДАНИЕ эзлэх, эзэмших, мэдэх; ~ источникнами сырья түүхий эдийн уурхайг эзэмших.

ОБЛАДАТЕЛЬ эзэмшигч, эзэн, хүн; ~ приятного голоса аятайхан хоолойтой хүн.

ОБЛАДАТЕЛЬНИЦА эзэмшигч эмэгтэй, эзэгтэй.

ОБЛАДАТЬ эзлэх, эзэмших, мэдэх; ~ хорошим голосом сайхан хоолойтой байх.

ОБЛАЗИТЬ нэлэнхийд нь явах, энд тэндгүй явах; ~ весь лес ойд нэлэнхийд нь явж үзэх.

ОБЛАК|О 1. үүл; **перистые** ~а сэмжин үүл, өдөн үүл; **под** ~ами үүлэн доогуур; 2. маанан, татсан тоос, манарсан утаа; ~ пылин татсан тоос, тоосон маанан, **до облаков** тэнгэр тултал; **упасть с ~ов, свалиться с ~ов** тэнгэрээс ойчсои юм шиг байх.

ОБЛАМЫВАТЬ хугалах, хугачих, хуга татах.

ОБЛАМЫВАТЬСЯ хугарах, хуга үсрэх, тас буух, бүтэхгүй болох.

ОБЛАПИТЬ тэврэх, ноцох.

ОБЛАСКАТЬ эрхлүүлэх, энхрийлэх; ~спириту өнчи хүүхдийг эрхлүүлэх.

ОБЛАСТНОЙ 1. мужийн; 2. нутгийн, орон нутгийн.

ОБЛАСТ|Ь 1. нутаг, орон, орой нутаг; **северные** ~и Европы Европын умард нутаг; 2. муж; 3. бүслүүр; ~ **вечнозелёных растений** мөнх ногоон ургамлын бүслүүр; 4. хавь; орчим;

тал; **болн в ~и печени** элэгний хавьд өвдөх; **в грудной ~и** цээжинд; 5. салбар, тал; **развитие всех ~ей техники** техникийн бүх салбарын хөгжил; **в ~и сельского хозяйства** хөдөө аж ахуйн талаар.

ОБЛАЧК|О 1. бяцхан үүл; **на небе ни ~а** тэнгэрт бяцхан үүл ч алга; 2. шинж, ~ **грусти на лице** царай нь гунигласаи шинж.

ОБЛАЧНОСТЬ үүлтэй байх, үүлэрхэг байх; **переменная** ~ солигдмол үүлтэй.

ОБЛАЧНЫЙ үүлтэй, үүлэрхэг, бүрхэг; ~**день** бүрхэг өдөр.

ОБЛЕГАТЬ 1, бүрхэх; 2. баруу таарах.

ОБЛЕГЧАТЬ 1. хөнгөн болгох, хөнгөрүүлэх, хөнгөлөх, хөнгөтгөх; 2. хөнгөн болгох, амархан болгох, хялбарчлах; 3. хөнгөрүүлэх, хөнгөлөх, хөнгөтгөх, хөнгөвчлөх; 4. хөнгөтөх, хөнгөрүүлэх, тайвшруулах, уужруулах.

ОБЛЕГЧЕНИЕ 1. хөнгөрүүлэх, хөнгөтгөх, хөнгөлөх, хөнгөвчлөх; 2. дотор хөнгөрөх, сэтгэл уужрах, тайвшрах; **почувствовать** ~ сэтгэл уужрах.

ОБЛЕГЧИТЬ 1. хөнгөн болгох, хөнгөлөх, хөнгөрүүлэх, хөнгөтгөх; ~ **груз повозки** тэрэгний ачааг хөнгөрүүлэх; 2. хөнгөн болгох, амархан болгох, хялбарчлах; ~ **конструкцию самолёта** нисэх онгоцны хийцийг хялбарчлах; 3. хөнгөрүүлэх, хөнгөлөх, хөнгөтгөх, хөнгөвчлөх; ~ **труд** хөдөлмөрийг хөнгөвчлөх; 4. хөнгөрүүлэх, хөнгөтгөх, тайвшруулах, уужруулах; ~ **боль** өвчин хөнгөрүүлэх; ~ **душу** сэтгэл тайвшруулах.

ОБЛЕГЧИ|ТЬСЯ 1. хөнгөн болгох, хөнгөрөх, халбар болох амархан болох; **труд** ~лси хөдөлмөр хөнгөрөв; 2. дотор хөнгөрөх, сэтгэл уужрах, тайвшрах; **душа** ~лась сэтгэл уужрав.

ОБЛЕДЕНЁЛЫЙ мөстсөн, мөс болсон; ~ **борт корабля** хөлөг онгоцны мөстсөн хяргах.

ОБЛЕДЕНЕНИЕ мөстөх.

ОБЛЕДЕНЁ|ТЬ мөстөх, мөс болох; **самолет** ~л нисэх онгоц мөстөв.

ОБЛЕЗАТЬ гуужих, халцрах, зулгарах, зулмаах.

ОБЛЁЗЛЫЙ халцархай, гуужсан, зулгарсан, зулмасаи; ~ **кот** үс нь зулгарсан муур.

ОБЛЁЗ|ТЬ гуужих, халцрах, зулгарах, зулмаах; **волосы** ~ли үс зулгарав.

ОБЛЕКАТЬ 1. өмсгөх; 2. хүрээлэх, бүрхэх; 3. олгох, хүлээлгэх.

ОБЛЕКАТЬСЯ хувцас өмсөх, хувцаслах, өмсөх.

ОБЛЕНИТЬСЯ залхуу болох, хойрго болох.

ОБЛЕП|ИТЬ 1. наалдах; **грязь** ~ла сапоги гуталд шавар наалдав; 2. овоорох, багшрах, шавах; 3. наах; ~ **стены объявленями** туурганд зарлал наах.

ОБЛЕП|ИХА чацаргана.

ОБЛЕПЛЯТЬ 1. наалдах; 2. овоорох, багшрах, шавах; 3. наах.

ОБЛЕТАТЬ I 1. тойрон нисэх; ~ **всё побережье** бүх эрэг хавийг тойрон нисэх; 2. нисгэж үзэх, нисгэж турших; ~ **самолёт** нисэх онгоц нисгэж турших.

ОБЛЕТАТЬ II унах.

ОБЛЕТЕТЬ I 1. тойрон нисэх; 2. түргэн тархах.

ОБЛЕТЕТЬ II, унах; **листья** облетели навч унав.

ОБЛЁЧЬ 1. өмсгөх; ~ **в одежды** хувцас өмсгөх; 2. хүрээлэх, бүрхэх; ~ **славой** алдараар хүрээлэх; 3. хүлээлгэх, олгох; ~ **полномочиями** бүрэн эрх олгох; ~ **доверием** итгэл хүлээлгэх.

ОБЛЁЧЬ II 1. бүрхэх; **туни** облегли **небо** үүл тэнгэрийг бүрхэв, тэнгэр бүрхэв; 2. баруу таарах; **платье** **плотно** облегло **фигуру** хувцас биенд бариу таарав.

ОБЛЁЧЬСЯ хувцас өмсөх, хувцаслах, өмсөх; ~ **в траур** гашуудлын хувцас өмсөх.

ОБЛИВАНИЕ асгах, гүйлгэх.

ОБЛИВАТЬ 1. асгах, хийх, асгаруулах; 2. гүйлгэх, -дах, (-дэх, -дох; -дөх).

ОБЛИВАТЬСЯ бие рүүгээ асгах, бие рүүгээ... хийх, бие рүүгээ цацах.

ОБЛИГАЦИЯ облигаци, өрийн бичиг, ~ государственного займа улсын зээллэгийн өрийн бичиг.

ОБЛИЗАТЬ долоох, ~ губы уруулаа долоох; пальчики оближешь шүлс асгармаар.

ОБЛИЗАТЬСЯ 1. уруулаа долоох; 2. биеэ долоох, өөрийгөө долоох.

ОБЛИЗНУТЬ долоогоод авах, долоогоод орхих.

ОБЛИЗНУТЬСЯ уруу-лаа долоогоод авах, уруулаа долоогоод орхих.

ОБЛИЗЫВАТЬ долоох.

ОБЛИЗЫВАТЬСЯ 1. уруулаа долоох; 2. биеэ долоох.

ОБЛИК 1. дүр төрх, царай, (зүс), төлөв, дүрс, приятный ~ тааламжтай дүр; 2. зан чанар, төлөв.

ОБЛИНЯТЬ 1. зөвхнйрэх, гандах; 2. гуужих, даахна хаях, хөөврөө гээх, зулгарах, зулмаах.

ОБЛИПАТЬ илэнхийд нь наалдах, цул... болох.

ОБЛИПНУТЬ нэлэнхийд нь наалдах, цул... болох; колеса облипли глиной дугуй цул шавар болжээ.

ОБЛИСПОЛКОМ (областной исполнительный комитет) мужийн гүйцэтгэх хороо.

ОБЛИТЬ 1. асгах, хийх, асгаруулах; ~ водой голову толгой руу ус хийх; 2. гүйлгэх, -дах (-дэх, -дох, -дөх); ~ кувшины глазурию домбо пааландах; ~ грязью бузар муухай гүтгэх.

ОБЛИТЬСЯ бие рүүгээ асгах, бие рүүгээ... хийх, бие рүүгээ цацах; ~ холодной водой бие рүүгээ хүйтэн ус хийх.

ОБЛИЦЕВАТЬ өнгөлөх, гадарлах, доторлох; станции Московского метро облицованы мрамором Москвагийн метроны өргөөнүүдийг гантигаар доторложээ.

ОБЛИЦОВАННЫЙ өнгөлсөн, гадарласан, доторлосон.

ОБЛИЦОВКА 1. өнгөлөх, гадарлах, доторлох; 2. өнгө, гадар, дотор; мраморная ~ гантиг гадар, гантиг дотор.

ОБЛИЦОВОЧНЫЙ өнгөнний, гадрын, дотрын; ~ материал өнгөнний хэрэглэгдэхүүн.

ОБЛИЦОВЩИК өнгөлөгч.

ОБЛИЦОВЫВАТЬ өнгөлөх, гадарлах, доторлох.

ОБЛИЧАТЬ 1. илрүүлэх, уудлан илрүүлэх; 2. илчлэх, ил болгох, үзүүлэх.

ОБЛИЧЕНИЕ илрүүлэх, уудлан илрүүлэх, илчлэх.

ОБЛИЧИТЕЛЬ илрүүлэгч, илчлэгч.

ОБЛИЧИТЕЛЬНИЦА илрүүлэгч эмэгтэй, илчлэгч эмэгтэй.

ОБЛИЧИТЕЛЬНЫЙ илрүүлсэн, уудлан илрүүлсэн, илчилсэн; ~ речь илрүүлсэн үг.

ОБЛИЧИТЬ 1. илрүүлэх, уудлан илрүүлэх; 2. илчлэх, ил болгох, үзүүлэх.

ОБЛИЧЬЕ 1. зүс, нүүр, царай; но облицью узнать зүсээр нь таних; 2. дүр, төлөв, зүс.

ОБЛОБЫЗАТЬ озох, үнсэж үнгэх.

ОБЛОБЫЗАТЬСЯ (разг, шутол.) озох, үнсэж үнгэлдэх.

ОБЛОЖЕНИЕ 1. оногдуулах, хүлээлгэх, татах; ~ налогом татвар оногдуулах; 2. бүслэх.

ОБЛОЖЕННЫЙ ~ язык өнгөртсөн хэл, өнгөртэй хэл.

ОБЛОЖИ||ТЬ 1. хүрээлэх, тойруулж тавих, хаших, өнгөлөх, хучих, ~ больного подушками өвчтөнийг тойруулж дэр тавих; 2. бүрхэх; тучи ~ли небо тэнгэр бүрхэв; 3. өнгөртөх; горло ~ло хоолой өнгөртөв; 4. хомроглох, бүслэх; 5. оногдуулах, хүлээлгэх, татах; ~ неподходящим налогом ашиг орлогыг ноогдуулах.

ОБЛОЖИ||ТЬСЯ хүрээлүүлэх, тойруулах; ~лся книгами и засел за работу олон ном тойруулчихаад ажиллаж гарав.

ОБЛОЖКА хавтас; книги в твердой ~е хатуу хавтастай ном.

ОБЛОЖНОИ ~ дождь зүсэр бороо.

ОБЛОКАЧИВАТЬ тохойгоороо тулах, тохойлдох.

ОБЛОКАЧИВАТЬСЯ тохойлдох.

ОБЛОКОТИТЬ тохойгоороо тулах, тохойлдох; ~ руки на стол тохойгоороо ширээ тулах.

ОБЛОКОТИТЬСЯ тохойлдох; ~ о недоконник цонхны тавцан тохойлдох.

ОБЛОМАТЬ хугалах, хугачих, хуга татах; ~ сучья гишүү хугалах.

ОБЛОМА||ТЬСЯ хугарах, хуга үсрэх, тас буух; ветки ~лись мечир хуга үсрэв,

ОБЛОМИТЬ хуга дарах, тас буулгах; ~ сук гишүү хуга дарах.

ОБЛОМИ||ТЬСЯ хуга үсрэх, тас буух; перила ~лись шатны хашлага хуга үсрэв.

ОБЛОМОВЩИНА (Гончаровын романы баатар Обломовын нэрээ үүссэн зорнг шийдвэргүй, ажл үйлгүй залхуу хойрго гэсэн үг)

ОБЛОМОК 1. хэмхэрхий, хэлтэрхий, түүрхий, түгдэрхий, хагархай, хугархай, эвдэрхий; 2. үлдэгдэл, хэмхэрхий, эвдэрхий.

ОБЛУПИТЬ хуулах, арилгах, хальслах.

ОБЛУПИ||ТЬСЯ хуурах, арилах, ховхрох, холтрох; краска ~лась будаг холтров.

ОБЛУПЛИВАТЬ хуулах, арилгах, хальслах.

ОБЛУЧАТЬ шарах, цацраг тусгах.

ОБЛУЧЕНИЕ шарлага, цацраг тусгах.

ОБЛУЧИТЬ шарах, цацраг тусгах; ~ рентгеном рентгений цацраг тусгах.

ОБЛУЧОК дэлбэгчийн суудал.

ОБЛЫСЕТЬ халзрах, халзан болох.

ОБЛЮБОВАТЬ,

ОБЛЮБОВЫВАТЬ шилж авах, сонгож авах.

ОБМАЗАТЬ түрхэх, шавих; ~ нечь глиной шавраар пийшин шавих.

ОБМАЗКА 1. түрхэх, шавих; 2. шавих хэрэглэгдэхүүн

ОБМАЗЫВАТЬ шавих.

ОБМАКИВАТЬ дүрэх.

ОБМАКНУТЬ дүрэх, дүрээд авах; ~ перо в чернила үзэг бэхэнд дүрэх.

ОБМАН 1. мэх, заль, хууран мэхлэх; ввести в ~ залилах, мэхэнд оруулах; ~ покупателя худалдан авагчийг хууран мэхлэх; 2. эндүүрэл; ~ чувств мэдрэлийн эндүүрэл.

ОБМАН||ИЙ мэхийн, залийн; получить что-либо ~ым путем залийн аргаар юм авах.

ОБМАНУ||ТЬ 1. мэхлэх, залилах, овлох, хуурах; обещал жениться и ~л гэрлэнэ гээд хуурав; 2. хөсөрдүүлэх, талаар болгох; ~ чье-либо доверие хүний итгэлийг хөсөрдүүлэх.

ОБМАНУТЬСЯ хууртах, хуурагдах; ~ в ожиданиях найдаж хууртах, дэмий горьдох.

ОБМАНЧИВ||ИЙ хуурмаг, хоосон; ~ая наружность хуурмаг царай; ~ые надежды хоосон найдвар, дэмий горьдлого.

ОБМАНЩИК хууран мэхлэгч, хуурамч хүн, мэхч.

ОБМАНЩИЦА хуурамч эмэгтэй, мэхч эхнэр.

ОБМАНЫВАТЬ 1. мэхлэх, залилах, овлох, хуурах; 2. хөсөрдүүлэх талаар болгох.

ОБМАНЫВАТЬСЯ хууртах, хуурагдах.

ОБМАТЫВАТЬ ороох, боох, тавих.

ОБМАТЫВАТЬСЯ 1. ороох, боох, зангидах; 2. ороогдох.

ОБМАХИВАТЬ дэвэх.

ОБМАХНУТЬ 1. дэвэх, сэвэх; ~ лицо всером дэвүүрээр нүүрээ дэвэх; 2. гүвэх; ~ ниль со стола ширээний тоос гүвэх.

ОБМАЧИВАТЬ норгох.

ОБМЕЛЕНИЕ татрах, гүехэн болох; ~ реки гол татрах.

ОБМЕЛЁ||ТЬ татрах, гүехэн болох; река ~ла гол гүехэн болов.

ОБМЁН 1. солилцоо, солилцох; ~ мнениям саиал солилцох; 2. солио, арилжаа, солих, арилжих; ~ веществ эдийн солилцоо, бодисы солилцоо.

ОБМЕНИВАТЬ солих, солио хийх, арилгах.

ОБМЕНИВАТЬСЯ солилцох, андалдах.

ОБМЕНИТЬСЯ солилдох, солилцох.

ОБМЕННИЦЫЙ солилцооны, арилжааны, солих, арилжих, солилцох, сэлгэх; ~ые экземпляры книги солих ном.

ОБМЕНЯТЬ солих, солио хийх, арилжих.

ОБМЕНЯТЬСЯ 1. солилцох, андалдах; ~ книгами ном солилцох; 2. солилцох, авалцах; ~ опытом, туршлага солилцох.

ОБМЁР хэмжих, хэмжилт; ~ площади талбай хэмжих.

ОБМЕРЁТЬ (разг.) үхэтгэх, ухаан алдах; я обмер от страха би айж ухааи алдав.

ОБМЕРЗАТЬ даарах.

ОБМЕРЗНУТЬ зайрмагтах, мөстөх; усы обмерзли сахал мөстөв.

ОБМЕРИВАТЬ хэмжих.

ОБМЕРИТЬ,

ОБМЕРЯТЬ 1. хэмжих; ~ комнату тасалгаа хэмжих; 2. хатуу хэмжих өгөх, гүйлгэн хэмжих өгөх; ~ покупателя худалдан авагчид хэмжих өгөх.

ОБМЕСТИ хамах, шүүрдэх, арилгах.

ОБМЕТАТЬ I,

ОБМЕТЫВАТЬ I хөвөрдөх эмхэрдэх, эмхрэх ~ петли товчлох, нүх эмхэрдэх.

ОБМЕТАТЬ II,

ОБМЕТЫВАТЬ II хамах, туужуудах, арилгах.

ОБМЕТА||ТЬ III (разг.) биржийх, хомхруутах, омголтох; губы ~лю уруул омголтов.

ОБМИНАТЬ үнгэх, үнгэж засах, гишгэх.

ОБМОЛАЧИВАТЬ тариа цохих, түгших, цайлгах.

ОБМОЛВИТЬСЯ (разг.) 1. алдаж хэлэх, буруу хэлэх; 2. үг алдах; 3. дурдах, хэлэх, дугарах; словом не ~ үг эс дугарах.

ОБМОЛВКА буруу үг, алдаж хэлсэн үг, үг алдах; случайная ~ санамсаргүй үг алдах.

ОБМОЛОТЬ 1. тариа цохих, түгших, цайлгах; закончить ~ в срок хугацаанд нь тариа цохиж дуусгах; 2. цайлгасан тариа; большой ~ их цайлгасаи тариа,

ОБМОЛОТЫТЬ тариа цохих, түгших, цайлгах.

ОБМОРАЖИВАНИЕ хөлдөөх, хөлдөлт.

ОБМОРАЖИВАТЬ хөлдөөх.

ОБМОРОЗИТЬ хөлдөөх.

ОБМОРОК муужрах, муурах; упасть в ~ муурч уиах.

ОБМОРОЧНИЦЫЙ муужирсан, муурсан; ~ое состояние муужран уиад байх

ОБМОТАТЬ ороох, боох, тавих; ~ полотенце вокруг головы толгой дээрээ алчуур тавих.

ОБМОТАТЬСЯ ороох, боох, зангидах; ~ полотенцем алчуур зангидах.

ОБМОТК||А 1. ороомж, боолт, ороох, боох; 2. ороогуур, ороомог; провод без ~и ороогуургүй утас.

ОБМОТКИ шилбэний ороолт.

ОБМОТОЧНИЦЫЙ ороох, боодог, юм ороодог; ~ая лента юм ороодог тууз.

ОБМОЧИТЬ норгох, ~ рукава ханцуйгаа норгох.

ОБМУНДИРОВАНИЕ 1. албаны хувцас өгөх, хувцаслах; 2. албаны хувцас.

ОБМУНДИРОВАТЬ албаны хувцас олгох, хувцаслах; ~ призывников шинэ цэрэг, албаны хувцас олгох.

ОБМУНДИРОВАТЬСЯ албаны хувцас авах, хувцаслах.

ОБМУНДИРОВКА 1. албаны хувцас өгөх, хувцаслах; 2. албаны хувцас.

ОБМУНДИРОВАВАТЬ албаны хувцас олгох, хувцаслах.

ОБМУНДИРОВАВАТЬСЯ 1. албаны хувцас авах, хувцаслах; 2. албаны хувцсаар хайгагдах, хувцаслагдах.

ОБМУРОВАТЬ тойруулан өрөх, хаших; ~ железную печь кирпичом төмөр пийшии тойруулан туйпуу өрөх.

ОБМУРОВКА өрөх, хаших; 2. өрлөг, хашлага; кирпичная ~ туйпуу хашлага.

ОБМУРОВАВАТЬ тойруулан өрөх, хаших.

ОБМЫВАНИЕ угаалга, угаах.

ОБМЫВАТЬ угаах,

ОБМЫВАТЬСЯ 1. биеэ угаах; 2. угаагдах.

ОБМЫЛОК савангийн үлдэгдэл, савангийн өөдөс.

ОБМЫТЬ угаах.

ОБМЫТЬСЯ 1. биеэ угаах; 2. угаагдах.

ОБМЯКАТЬ зөөлрөх, хөвсийх, дэвтэх, нялцайх.

ОБМЯКНУТЬ 1. зөөлрөх, хөвсийх, дэвтэх, нялцайх; глина под дождём обмякла бороонд шавар иялцайжээ; 2. зөөлрөх, уярах, шал бүүх.

ОБМЯТЬ үнгэх, үнгэж засах, гишгэх; ~ сено өвс гишгэх.

ОБМЯТЬСЯ үнгэгдэх, гишгэгдэх.

ОБНАГЛЁТЬ ичгүүр алдах, увайгүй болох.

ОБНАДЕЖИВАНИЕ найдвар төрүүлэх, горьдлоготой болгох.

ОБНАДЕЖИВАТЬ,

ОБНАДЕЖИТЬ найдвар төрүүлэх, горьдлоготой болгох, найдуулах, горьдоох; ~ тяжелобольного хүнд өвчтөнийг горьдлоготой болгох.

ОБНАЖАТЬ 1. нүцгэлэх, шалдлах, ил гаргах; 2. нүцгэн болгох, шулах, хуулах, өвчиж гаргах, гаргах; 3. сугалах; 4. илрүүлэх, илчлэх, ил гаргах.

ОБНАЖАТЬСЯ 1. биеэ нүцгэлэх, шалдагнах, нүцгэрэх; 2. нүцгэн болох, шулагдах, хуурах, ил гарах; 3. илрэх, ил болох.

ОБНАЖИТЬ 1. нүцгэлэх, шалдлах, ил гаргах ~ девушку хүүхэн нүцгэлэх он ~л н показал колено тэр (хүн) өвдгөө гаргаж үзүүлэв; ~голову хар тэргүүнээ ил гаргах, малгайгаа авах; 2. нүцгэн болох, шулах, хуулах, өвчиж гаргах; ~ десны буйлаа гаргах; 3. сугалах; ~ саблю сэлэм сугалах; 4. илрүүлэх, илчлэх, ил гаргах.

ОБНАЖИТЬСЯ 1. биеэ нүцгэлэх, шалдагнах; 2. нүцгэрэх, спинна ~лась нуруугаа нүцгэлэв; 2. нүцгэн болгох, шулагдах, хуурах, ил гаргах лес ~лся ой нүцгэн болов; 3. илрэх, ил болох.

ОБНАРОДОВАНИЕ тунхаглах, иийтлэх, ~ закона хууль иийтлэх.

ОБНАРОДОВАТЬ тунхаглах, иийтлэх, ~ указ зарлиг тунхаглах.

ОБНАРУЖИВАТЬ,

ОБНАРУЖИТЬ, 1. харуулах, үзүүлэх, (ил) гаргах, анзаарах; ~ свою радость баярласнаа харуулах; 2. олох; ~ пропавшую вещь алга болсои юмыг олох; 3. илчлэх, илрүүлэх, мэдэх; ~ преступление гэмт хэрг илрүүлэх.

ОБНАРУЖИ||ВАТЬСЯ,

ОБНАРУЖИ||ТЬСЯ 1. илрэх, тодрох, ил гарах, илэрхий болох; ~лись некоторые интересные подробности биографии певичы Сарантуяа дуучин Сарантуяагийн намтрын зарим

сонин нарийн ширийн зүйл илрэх; 2. ил болох, байх, мэдэгдэх; ~лось, что деньги пропали мөнгө алга болсон байв; 3. олодох, гарч ирэх; пропавшая книга ~лась алга болсон ном гарч ирэх.

ОБНЕСТИ I хаших, хийх; ~ сад изгородью цэцэрлэг хашаалах, цэцэрлэгт хүрээ хийх.

ОБНЕСТИ II 1. түгээх, бүрт барих; ~ гостей вином зочин бүрт дарс барих; 2. алгасч барих, түгээхдээ алгасах; ~ кого-либо внимом дарс барихдаа хүй алгасах.

ОБНИМАТЬ I хүзүүдэх; тэврэх; 2. багтаах, хамрах; 3. ухааныг нь олох, ухах.

ОБНИМАТЬСЯ тэврэлдэх.

ОБНИМК||A в -у тэврэлдэн; идги в -у тэврэлдэн явах.

ОБНИЩАЛЫЙ гуйланчирсан, үгүйрсэн, ядуурсан.

ОБНИЩАНИЕ гуйланчирал, үгүйрэл, ядуурал.

ОБНИЩАТЬ гуйланчлах, үгүйрэх, ядуурах.

ОБНОВА,

ОБНОВКА шинэ юм.

ОБНОВИТЬ I шинэчлэх, шинэтгэх шинэлэх; ~ методы работы ажлын аргыг шинэчлэх; 2. сэлбэх, засах, засварлах; ~ мебель гэрийн тавилга сэлбэх; 3. сэргээх, зузаатгах; ~ свои знания мэдлэгээ зузаатгах; 4. анх өмсөх, мялаах, анх эдлэх.

ОБНОВИ||ТЬСЯ шинэчлэгдэх, шинэтгэх, сэргэх; состав группы артистов ~лся жүжигчдийн бүрэлдэхүүн шинэчлэгдэв.

ОБНОВЛЕНИЕ I шинэчлэл, шинэтгэл; шинэчлэх, шинэтгэх, шинэчлэгдэх; 2. сэлбэг, засалт, сэлбэх, засах; 3. сэргээлт, зузаатгал, сэргэлт.

ОБНОВЛЯТЬ I шинэчлэх, шинэтгэх; 2. сэлбэх, засах, засварлах; 3. сэргээх, зузаатгах; 4. анх өмсөх, анх эдлэх, мялаах.

ОБНОВЛЯТЬСЯ шинэчлэгдэх, шинэтгэх, сэргэх

ОБНОСИТЬ I хаших, хийх.

ОБНОСИТЬ II 1. түгээх, бүрт барих; 2. алгасч барих, түгээхдээ алгасах.

ОБНОСИТЬ III өмсч хэвшүүлэх; ~ новые туфли шинэ туфли өмсч хэвшүүлэх.

ОБНОСИ||ТЬСЯ I хувцсаа урж дуусгах, өмсөх юмгүй болох; я весь ~лся би бүх хувцсаа урж дуусгав; 2. хэвших, валенки ~лись эсгий гутал хэвших; 3. хуучрах, элэх, урагдах; ~ платье ~лось хувцас урагдав.

ОБНОСКИ хуучин хувцас, ураихай хувцас, ноорхой хувцас.

ОБНОХА||ТЬ,

ОБНОХИВА||ТЬ, үнэртэх, шиншлэх; собака ~ла незнакомца нохой танихгүй хүнийг шиншлэв.

ОБНЯ||ТЬ I тэврэх, хүзүүдэх; ~ за шею хүзүүдэх, хүзүүгээр тэврэх; 2. багтаах, хамрах; сборник ~л всё написанное за десять лет уг түүвэр арван жилд бичсэн бүх зүйлийг багтаажээ; 3. ухааныг нь олох, ухах; ~ умом ухааныг нь олох.

ОБНЯТЬСЯ тэврэлдэх; мы встретились и по-братски обнялись бид ах дүү ёсоор тэврэлдэж золгов.

ОБО гийгүүлэгчээр эхэлсэн зарим үгийн өмнө о, об -ын оронд хэрэглэгдэнэ, ~ мне миний тухай.

ОБОБРАТЬ I цөлмөх, хамаи авах, түүж авах; ~ плоды с яблони алимын модны жимсийг түүж авах; 2. тонох, цөлмөх, цөлмөн авах.

ОБОБРАТЬСЯ не ~ тоо тоймшгүй байх, барагдахгүй байх, ангижрахгүй байх; хлопот не оберётся уршиг нь барагдахгүй; сраму не оберётся шившгээ хутгана.

ОБОБЩАТЬ ерөнхийлөн дүгнэх, ерөнхийлөх.

ОБОБЩАТЬСЯ ерөнхийлөн дүгнэгдэх.

ОБОБЩЕНИ||Е I ерөнхийлөн дүгнэх; ~ опыта работы ажлын туршлагыг ерөнхийлөн дүгнэх; 2. ерөнхийлөн дүгнэлт; широкие ~я их ерөнхийлсөн дүгнэлт.

ОБОБЩЕВИТЬ,

ОБОБЩЕСТВЛЯТЬ нийгэмчлэх, ийтийн (өмч) болгох.

ОБОБЩЕСТВЛЕНИЕ нийгэмчлэл, нийгэмчлэх; ~ средств производства үйлдвэрлэлийн хэрэгслэлийг нийгэмчлэх.

ОБОБЩЕСТВЛЕННЫЙ нийгэмчилсэн, нийгэмчлэгдсэн, ийтийн (өмч) болсон, ийтийн (өмч) болгосон.

ОБОБЩИТЬ ерөнхийлөн дүгнэх; ~ свои наблюдения ажиглалтаа ерөнхийлөн дүгнэх.

ОБОГАТИТЬ,

ОБОГАЩАТЬ I баяжуулах, улам баян болгох; ~ свою страну өөрийн орныг баяжуулах; 2. нэмэгдүүлэх, ихэсгэх, дээшлүүлэх, ~ свой опыт туршлагаа нэмэгдүүлэх.

ОБОГАТИТЬСЯ,

ОБОГАЩАТЬСЯ I баяжих, улам баян болгох, юмжих; 2. олж авах, нэмэгдэх; ~ новыми знаниями мэдлэг нэмэгдэх, шинэ юм сурч авах.

ОБОГАЩЕНИЕ I баяжих, юмжих, олж авах, нэмэгдэх; 2. баяжуулах, нэмэгдүүлэх, ихэсгэх, дээшлүүлэх.

ОБОГНАТЬ түрүүлэх, гүйцэж түрүүлэх; ~ велосипедиста дугуйтай хүнээс түрүүлэх.

ОБОГНУТЬ тойрох, тойрч гарах; ~ мыс хошуу тойрч гарах.

ОБОГРЕВ халаалт, халалт, халц.

ОБОГРЕВАНИЕ халаах, дулаацуулах, бүлээцүүлэх; равномерное ~ жигд халаах, жигд дулаацуулах.

ОБОГРЕВАТЬ,

ОБОГРЕТЬ халаах, дулаацуулах, бүлээцүүлэх; ~ квартиру байр дулаацуулах.

ОБОГРЕВАТЬСЯ дулаацах, бүлээцэх.

ОБОГРЕТЬСЯ дулаацах, бүлээцэх; ~ у костра түүдэг галд дулаацах.

ОБОД I мөөр; 2. дугуй, цагариг, хүрээ; ~ решета шигшүүрийн хүрээ.

ОБОДОК I бяцхан мөөр; 2. дугуй, цагариг, хүрээ; 3. эмжээр, хөвөө; золотой ~я блюдо дийний алтан эмжээр.

ОБОДРАТЬ өвчих, хуулах, хуу татах, хүүлэх, хэгэ татах; ~ кого-либо как липу хамаг юмыг нь цөлмөн авах.

ОБОДРАТЬСЯ хуурах, хуу татагдах, хүүрэх, хэгзрэх.

ОБОДРЕНИ||Е урам, урамшуулах, сэтгэл засах; слова ~я сэтгэл засах үг.

ОБОДРИТЬ урамшуулах, урам оруулах, сэтгэл засах; ~ людей хүмүүсийг урам оруулах.

ОБОДРИТЬСЯ урам орох, урамших.

ОБОДРЯТЬ урамшуулах, урам оруулах, сэтгэл засах.

ОБОДРЯТЬСЯ урам орох, урамших.

ОБОДРЯЮЩИЙ урам оруулсан, урамшуулсан, сэтгэл зассан; ~ взгляд сэтгэл зассан харц.

ОБОЕПÓЛЫЙ манин, хос бэлэгт.

ОБОЖАНИЕ эрхэмлэх, эрхэмлэн, хайрлах, тахиx.

ОБОЖАТЬ эрхэмлэх, эрхэмлэн хайрлах, тахиx; ~ сына хүүгээ эрхэмлэн хайрлах; 2. ухаангүй дуртай байх; ~ фрукты жимсэнд ухаангүй дуртай байх.

ОБОЖЕСТВИ||ТЬ шүтэх, тахиx; суевские древних людей ~лю сплы природы мухар сүсэгтэй эртний хүмүүс байгалийн хүчнийг шүтэж байв.

ОБОЖЕСТВЛЕНИЕ шүтэлт, тахилга, шүтэх, тахиx.

ОБОЖЕСТВЛЯТЬ шүтэх, тахиx.

ОБОЗ I ачаа хөсөг, жин; 2. хөсөг.

ОБОЗВАТЬ хочлох, нэр өгөх, гэж хараах; ~ дураком тэнэг гэж хараах.

ОБОЗЛИТЬ уурлуулах, хорыг хөдөлгөх.
ОБОЗНАВАТЬСЯ эндүүрэх, андуурах.
ОБОЗНАТЬСЯ тэмдэглэх, илтгэх, илэрхийлэх.
ОБОЗНАЧА|ТЬ I тэмдэглэх, илтгэх, илэрхийлэх; **буква х в математике** ~гт неизвестною величину тооны ухаанд х үсгээр үл мэдэгдэх хэмжигдэхүүнийг тэмдэглэнэ.
ОБОЗНАЧАТЬ II 1. тэмдэг хийх, тэмдэглэл; 2. ил гаргах, тодорхой болгох.
ОБОЗНАЧА|ТЬСЯ тэмдэглэх, илтгэгдэх, илрэх; **температура выше нуля** ~гтса знаком плюса тэгээс дээш халуун хүйтнийг нэмэх тэмдгээр тэмдэглэнэ.
ОБОЗНАЧЕНИ|Е 1. тэмдэглэх; 2. тэмдэг; **условные** ~я томьёолсон тэмдэг.
ОБОЗНАЧИ|ТЬ I тэмдэг хийх, тэмдэглэх; ~ **на карте границу** зураг дээр хилийг тэмдэглэх; 2. ил гаргах, тодорхой болгох; **увеличивающаяся худоба резко** ~ла скулы турж байгаа нь шанааны ясыг улам ил гаргав.
ОБОЗНАЧИ|ТЬСЯ харагдах, дуурайх, ил гарах, тодорхой болох; **вдали** ~лись очертания гор алст уулсын бараа харагдав.
ОБОЗНЫЙ ачаа хөсгийн, жингийн, хөсгийн.
ОБОЗРЕВАТЕЛЬ тоймч; **военный** ~ цэргийн тоймч.
ОБОЗРЕНИЕ 1. харах, үзэх; 2. тойм; **международное** ~ олон улсын байдлын тойм; **литературное** ~ утга зохиолын тойм.
ОБОЗРЁТЬ 1. харах, үзэх; ~ **окрестность** орчныг харах; 2. шинжлэн үзэх, байцаан үзэх, хянан үзэх; ~ **факты** баримтыг байцаан үзэх.
ОБОЗРИМ|ЬИЙ нүдний хараа хүрэх, харагдах, харагдахаар; ~ **ое пространство** нүдний хараа хүрэх зай.
ОБОИ туургааны цаас.
ОБОЙМА хамбуур.
ОБОЙТИ 1. ~ **болото** намгийг тойрон гарах; 2. зайлсхийх, тойрох, өнгөрөх, орхих; ~ **прямой ответ на вопрос** асуултыг шууд хариулахаас зайлсхийх; ~ **что-нибудь молчанием** дугай өнгөрөх; 3. тойрох, эргэх, эргэн тойрон явах, яваад ирэх.
ОБОЙТИСЯ 1. харьцах, хандах; **плохо** ~ с кем-либо хүнтэй олингүй харьцах; 2. болох, байх; **пальто обошлось недорого** дээл хямдхан байв; 3. болох, хүрэх; ~ **одной бутылкой молока** нэг шил сүү хүрэх; 4. болох, бүтэх, өнгөрөх; **обошлось без тебя** чамгүй болов
ОБОКРАСТЬ юм хулгайлах, хулгай хийх.
ОБОЛГАТЬ гүжирдэх, гүтгэх
ОБОЛОЧКА хальс, бүрхэвч; ~ **зерна** үрийн хальс, будааны хальс; **слизистая** ~ салст бүрхэвч.
ОБОЛТУС тэиэг эргүү амьтан.
ОБОЛЬСТИТЬ толгой эргүүлэх, дагуулах, дагуулан татах, уруу татах; ~ **себя надеждой** горьдож сэтгэлээ хуурах.
ОБОЛЬСТИТЬСЯ толгой эргэх, хууртах, дагуулан татагдах, уруу татагдах.
ОБОЛЬЩАТЬ толгой эргүүлэх, хуурах, дагуулан татах, уруу татах.
ОБОЛЬЩАТЬСЯ толгой эргэх, хууртах, дагуулан татагдах, уруу татагдах.
ОБОЛЬЩЕНИЕ 1. толгой эргүүлэх, хуурах, дагуулан татах, уруу татах; 2. толгой эргэх, сэтгэлээ хуурах.
ОБОМЛЁ|ТЬ гөлрөх; **я** ~л от удивления би гайхан гөлрөв.
ОБОМШЕЛЫЙ хөвд ургачихсан; ~ **пень** хөвд ургачихсан хожуул.
ОБОНЯНИ|Е үнэрлэх, үнэр татах, үнэрлэж мэдэх; **органы** ~я үнэрлэх эрхтэн; **тонкое** ~ үнэр нарийн таних.
ОБОНЯТЬ үнэрлэх, үнэр таних, үнэрлэж мэдэх, үнэртэх
ОБОРАЧИВАЕМОСТЬ эргэц; ~ **вагонов вагоны** эргэц; ~ **средств** мөнгөн хөрөнгийн эргэц.

ОБОРАЧИВАТЬ 1. ороох, боох; 2. боох, ваадагнах, гадарлах; 3. хандуулах эргүүлэх; 4. хөмрүүлэх, хөнтрүүлэх, унагаах; 5. эргүүлэх.
ОБОРАЧИВАТЬСЯ эргэн харах, гэдрэг харах; 2. хандах, эргэх; 3. эргэх, эргэлт хийх; 4. очоод ирэх, буцаж ирэх; 5. хувилгах
ОБОРВАНЕЦ навсар дээлтэй хүн, ураихай хувцастай хүн
ОБОРВАННЫЙ навсарсан, ураихай
ОБОРВАТЬ 1. тасдах, тас татах; ~ **лестки у цветка** цэцгийн дэлбээ тасдах; 2. таслах, тас татах, цуу татах; ~ **верёвку** аргамжаа таслах; 3. таслах, зогсоох; ~ **речь** хэлж байгаа үгийг нь таслах; 4. дугай болгох; ~ **спорщика** маргагчийг дуугай болгох.
ОБОРВА|ТЬСЯ 1. тасрах, тас үсрэх; **канат** ~лся татлага тас үсрөв; 2. халтиран унах; ~ **со скалы** хадан дээрээс хальтиран унах; 3. гэнэт зогсох, гэнэт тасрах; **разговор** ~лся яриа гэнэт зогсов.
ОБОРВЫШ нооронхой хүү.
ОБОРЗЕТЬ зориг орох, дүвчигнэх, галзуу юм шиг загнах.
ОБОРКА хуниас; **платье с** ~ми хуниастай хувцас; **косая** ~ ташуу хуниас
ОБОРО|А 1. хамгаалалт, батлан хамгаалах, хориглол; **перейти от** ~ы к наступлению хамгаалж байгаад давших, хориглож байгаад давших; 2. батлан хамгаалах хүч; **крепить** ~у страны улсынхаа батлан хамгаалах хүчийг зузаатгах; 3. бэхлэлт; **прорвать** ~у противника дайсны бэхлэлтийг сэтлэх
ОБОРОНИТЕЛЬНЫЙ хориглох, хамгаалах, хориглолтын, хамгаалалтын; ~ **бой** хориглох тулалдаан.
ОБОРОНОСПОСОБНОСТ|Ь батлан хамгаалах чадал; **укрепление** ~и страны улсыг батлан хамгаалах чадлыг бэхжүүлэх.
ОБОРОНОСПОСОБНЫЙ батлан хамгаалах чадалтай, батлан хамгаалахад бэлхэн.
ОБОРОНЯТЬ батлан хамгаалах, сахин хамгаалах
ОБОРОНЯТЬСЯ хориглон хамгаалах, хориглох, өөрийгөө хамгаалах
ОБОРОТ 1. эргэлт, эргэх; ~ **колеса** дугуй эргэх, хүрдий эргэлт; 2. хэрэгцээ, хэрэглэх; **пустить в** ~ хэрэглэж эхлэх; 3. эргэц; ~ **полевых культур** тарьгад ургамлын эргэц; 4. эргэх, эргэж ирэх; ~ **вагонов** галт тэрэг эргэж ирэх; 5. эргэлт, гүйлгээ; ~ **капитала** хөрөнгө эргэлт; **торговый** ~ худалдааны эргэлт; 6. ар тал, буруу тал, дотор тал; ~ **медали** медалийн буруу тал; 7. үе, нугалаа; **в трубе** **четыре** ~а хоолой дөрвөн нугалаатай; 8. эргэх чиглэл, чиглэл; **дурвой** ~ **болезни** өвчин буруугаар эргэх; 9. хэллэг; **неправильный** ~ **речи** хатуу доиго өгөх, сүүлий нь мушгих.
ОБОРОТЕНЬ хувилгаант хүн, хувилсан хүн
ОБОРОТЛИВОСТЬ зальжин байх, овжин зан
ОБОРОТЛИВЫЙ зальжин, овжин; ~ **человек** зальтай хүн.
ОБОРОТН|ЫЙ 1. эргэлтийн, гүйлгээний; ~ **средства** эргэлтийн мөнгөн хөрөнгө; 2. ар, буруу, дотор талын; ~ **ая** **сторона** **листа** хуудасны ар тал; ~ **ая** **сторона** **медали** медалийн буруу тал, хар тал, муу тал
ОБОРУДОВАНИЕ 1. тоноглох, төхөөрөх; 2. тоноглол, төхөөрөмж; **лабораторное** ~ лабораторийн төхөөрөмж
ОБОРУДОВАТЬ тоноглох, төхөөрөх; ~ **физический кабинет** физикийн танхим тоноглох.
ОБОСНОВАНИЕ 1. үндэслэлтэй болгох, үндэс баримттай болгох, иш үндэстэй болгох; 2. үндэслэл, үндэс баримт, иш үндэс; **научное** ~ эрдэм шинжилгээний үндэслэл.
ОБОСНОВАННОСТЬ үндэслэлтэй, үндэс баримттай, иш үндэстэй болгох

ОБОСНОВАННЫЙ үндэслэлтэй, үндэс баримттай, иш үндэстэй; ~ вывод иш үндэстэй дүгнэлт.

ОБОСНОВАТЬ үндэслэлтэй болгох, үндэс баримттай болгох.

ОБОСНОВАТЬСЯ суурьших, байрших; ~ на новом месте шинэ газар байрших.

ОБОСНОВЫВАТЬ үндэстэй болгох, үндэс баримттай болгох, иш үндэстэй болгох.

ОБОСНОВЫВАТЬСЯ суурьших байрлах.

ОБОСОБИТЬ тусгаарлах, онцгойлох, ялгах.

ОБОСОБИТЬСЯ тусгаар болох, тусгайлах, онцгойрох, ялгарах.

ОБОСОБЛЕНИЕ тусгаарлах, тусгаарлал, тусгайлал.

ОБОСОБЛЕННОСТЬ тусгаар байлгах, тусгай байлгах, онцгой байлгах.

ОБОСОБЛЕННЫЙ тусгаарлагдсан, онцгой, тусгай, ялгагдсан.

ОБОСОБЛЯТЬ тусгаарлах, тусгайлах, онцгойлох, ялгах.

ОБОСОБЛЯТЬСЯ тусгаар болох, тусгайрах, онцгойрох, ялгарах.

ОБОСТРЕНИЕ хурцдах, ширүүсэх, хүндрэх, хурцдал, ширүүсэл, хүндрэл; ~ отношени харилцаа хурцдах; ~ противоречий зөрчил ширүүсэх; ~ болезни өвчин хүндрэх.

ОБОСТРЕННОСТЬ 1. хурцдах, соноржсон; 2. түгшүүртэй, хурцдах; ~ положения түгшүүртэй байдал.

ОБОСТРЕННЫЙ 1. хурцдсан, соноржсон; ~ слух хурцдсан сонор; 2. түгшүүртэй, хурцдсан, ширүүссэн; ~ые отношени хурцдсан харилцаа.

ОБОСТРАИТЬ 1. хурцатгах, сонор болгох, ширтэх; ~ зрение хараагаа хурцатгах, ширтэн харах; 2. хурцатгах, хүндрүүлэх, ширүүсгэх, дэврүүлэх, ~ ссоры хэрүүлийг дэврүүлэх.

ОБОСТРИТЬСЯ 1. шөвийх, нарийн болох; лицо ~лось нүүр шөвийх; 2. хурцдах, сонор болох; хурц болох; зрение ~лось хараа нь хурц болов; 3. хурцтах, хүндрэх, ширүүсэх; положение ~лось до крайности байдал бүр хүндрэв.

ОБОСТРЯТЬ 1. хурцатгах, сонор болгох, ширтэх; 2. хурцатгах, хүндрүүлэх, дэврүүлэх.

ОБОСТРЯТЬСЯ 1. шөвийх, нарийн болох; 2. хурцдах, сонор болох, хурц болох; 3. хурцдах, ширүүсэх, хүндрэх.

ОБОЧИН||А хажуу, хажуу тал, зах; **ехать** ~ой дороги замын хажуугаар явах; идти ~ой лса ойн захаар явах.

ОБОЮДНЫЙ хоёр талын, аль алийн, харилцан; но ~ому соглашению харилцан зөвшөөрөлцсөнөөр.

ОБОЮДОВЫГОДНЫЙ хоёр талд ашигтай, харилцан ашигтай; ~ое условие харилцан ашигтай болзол.

ОБОЮДООСТРЫЙ хоёр иртэй, хоёр талдаа иртэй; ~ меч хоёр иртэй илд.

ОБРАБАТЫВАТЬ 1. боловсруулах, элдэх; 2. цэвэрлэх, ариутгах; 3. талдаа оруулах, өөртөө татах, нөлөөлөх.

ОБРАБАТЫВАЮЩИЙ боловсруулах, боловсруулдаг; ~ая промышленность боловсруулах үйлдвэр.

ОБРАБОТАТЬ 1. боловсруулах, элдэх; ~ землю газар боловсруулах; 2. цэвэрлэх, ариутгах; ~ рану шарх цэвэрлэх; 3. талдаа оруулах, өөртөө татах, нөлөөндөө оруулах.

ОБРАБОТКА 1. боловсруулах, элдэх, боловсруулалт хийх, элдэлт; 2. боловсруулсан зүйл, элдсэн юм.

ОБРАДОВАТЬ баярлуулах, баясуулах.

ОБРАДОВАТЬСЯ баярлах, баясах.

ОБРАЗ I 1. дүр, дүрс; **потерять человеческий** ~ хүний дүрсээ алдах; 2. художественный ~ уран сайхны дүр; төлөв, шинж төлөв, ёс, арга маяг; ~ жизни ахуйн байдлын төлөв; **главным** ~ом гол төлөв, их төлөв; **решительным** ~ом эрс тэс, эрс шууд; по ~у пешего хождения зөөж тавин зэрүүлж гишгээд.

ОБРАЗ II зурмал бурхан, бурхан хөрөг.

ОБРАЗЕЦ 1. дээж, маяг, загвар, үлгэр; **образцы бумаги** цаасны маяг, цаасны дээж; **образцы ткани** бүс барааны дээж; **принять за** ~ загвар болгох; 2. үлгэр, дуурнал, үлгэр жишээ; 3. маяг, янз; **винтовка нового образца** шинэ маягийн винтов буу.

ОБРАЗНО уран дүрслэн, **говорить** ~урай дүрслэн хэлэх.

ОБРАЗНОСТЬ уран дүрслэл; ~ **народной речи** ардын үг ярианы уран дүрслэл.

ОБРАЗНЫЙ дүрслэлтэй, уран; ~ое **воображение** уран дүрслэлт хэллэг.

ОБРАЗОВАНИЕ I 1. тогтох, бий болох; ~ **горных пород** уулын чулуулаг тогтох; 2. байгуулах, бий болгох, байгуулагдах, бий болох; ~ **единного национального фронта** үндэсний нэгдмэл фронт байгуулах; 3. тогтсон юм, бүрэлдсэн зүйл, бий болсон юм; **жировые** ~ бүрэлдсэн өөх.

ОБРАЗОВАНИЕ II боловсрол, тэгээрэл, эрдэм сурах, сурах, боловсрох; **дать** ~ кому-нибудь хүнийг эрдэмд сургах; 2. боловсрол, эрдэм; **высшее** ~ дээд боловсрол, дээд сургууль.

ОБРАЗОВАННОСТЬ эрдэм боловсрол, эрдэм соёл, боловсролтой байх, эрдэмтэй байх.

ОБРАЗОВАННЫЙ боловсролтой, эрдэмтэй; ~ **человек** боловсролтой хүн, сургуультай хүн.

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ боловсруулах, эрдэм сургах; ~ая **беседа** эрдэм сургах яриа.

ОБРАЗОВАТЬ 1. болох, бүтээх, бий болгох; 2. байгуулах, бий болгох; ~ **комиссию** комисс байгуулах.

ОБРАЗОВАТЬСЯ гарах, үүсэх, тогтох, бий болгох, бүрэлдэх; на лбу ~лась морщина магнайд атираа гарав.

ОБРАЗОВЫВАТЬ 1. болох, бүтээх, бий болгох; 2. байгуулах, бий болгох.

ОБРАЗОВЫВАТЬСЯ гарах, үүсэх, тогтох, бий болох, бүрэлдэх.

ОБРАЗУМИТЬ сэхээ оруулах, сэхээрүүлэх, сэнхрүүлэх; ~ **шалуна** томоогүй хүүхдийг сэхээ оруулах.

ОБРАЗУМИТЬСЯ сэхээ орох, сэхээрэх, сэнхрэх, ухаан суух; ~ с **возрастом** есөх тутмаа ухаан суух.

ОБРАЗЦОВО үлгэр жишээ; ~ **работать** үлгэр жишээ ажиллах.

ОБРАЗЦОВЫЙ үлгэр жишээ; ~ая **школа** үлгэр жишээ сургууль; ~ое **хозяйство** үлгэр жишээ аж ахуй.

ОБРАЗЧИК дээж, маяг; ~ **шелка** торгоны дээж.

ОБРАМЛЕНИЕ жааз.

ОБРАМЛЯТЬ 1. хүрээлэх, хөвөөлөх; 2. жаазлах, гуулах.

ОБРАСТАНИЕ бүрхэн ургах, баригдах, дарагдах.

ОБРАСТАТЬ 1. бүрхэн ургах, баригдах, дарагдах, ургах.

ОБРАСТИ **пень оброс** мхом хөвд хожуулыг бүрхэн ургажээ; ~ **грязью** хирэнд баригдах; 2. болох, өргөжих, дүүрэн байх; ~ **хозяйством** аж ахуйтай болох.

ОБРАТ шингэн сүү.

ОБРАТИМОСТЬ хуучин байдалдаа орох, харих чанар; ~ **химических реакций** химийн урвалын харих чанар.

ОБРАТИМЫЙ харих, хуучин байдалдаа эргэж ордог; ~ые **реакции** харих урвал.

ОБРАТИТЬ 1. эргүүлэх, чиглүүлэх, хандуулах, харуулах; ~ **орудия на неприятеля** их буугаа дайсан руу чиглүүлэх; 2. тавих, хандуулах; ~ **внимание** на что-либо юманд анхаарал тавих; 3. болгох, болгон хувиргах, болгон хувилгах; ~ **пустыню** в цветущий край цөл газрыг цэцэглэсэн нутаг болгох; ~ **дело в шутку** хэргийг тоглоом болгох, тоглоом болгон өнгөрөөх; 4. хэрэглэх, ашиглах; ~ **в свою пользу** ошбики **других** бусдын алдааг өөртөө ашиглах;

5. болгох, оруулах; ~ в свонх сторонников өөрийн талын хүн болгох, гадаа оруулах; ~ в бегство зугтуулах.

ОБРАТІ||ТЬСЯ эргэх, хандах, харах; ~ лицом к окну цонх руу нүүрээрээ хандах, цонх руу харах; 2. болох, болон хувирах, болон хувилах; вода ~лась в пар ус уур болов; 3. хандах; ~ с речью к собравшимся цугларагсад хандаж үг хэлэх; ~ с просьбой гуйх; ~ в бегство зугтах.

ОБРАТНО 1. гэдрэг, сөөргөө, эргэж, буцаж, эргүүлж, буцааж; пойти ~ эргэж явах, буцах цэг, получать ~ деньги мөнгөө буцааж авах; 2. урвуу, эсрэг, сөргөж; ~ действующий сөргөж илөөлдөг; туда н ~ наашаа цаашаа, урагшаа хойшоо; билет туда н ~ ирэх очихын тасалбар.

ОБРАТН||Й 1. эргэх, буцах, харих, сөрөх; ~ путь буцах зам; 2. ар, буруу; ~ая сторона монеты зоосны нөгөө тал; ~ая сила закона хууль тогтоомжийг буцаан хэрэглэх; 3. урвуу; ~ смысл урвуу утга.

ОБРАЩАЕМОСТЬ эргэц, эргэлт, гүйлгээ.

ОБРАЩАТЬ 1. эргүүлэх, чиглүүлэх, хандуулах, харуулах; 2. тавих, хандуулах; 3. болгон, болгон хувиргах; 4. хэрэглэх, ашиглах; 5. болгох, оруулах.

ОБРАЩА||ТЬСЯ 1. эргэх, хандах, харах; 2. болох, болон хувирах, болон хувилах; 3. хандах; 4. эргэх; кровь ~ется по кровеносной системе цусны системээр цус эргэнэ; 5. эргэх, эргэлт хийх; 6. хандах, харилцах, авирлах; хорошо ~ со свонми подчинёнными захиргаандаа байгаа хүмүүстэйгээ эвтэйхэн харилцах; 7. ашиглах, хэрэглэх, эдлэх; ~ осторожно с приборами багаж болгоомжтой ашиглах.

ОБРАЩЕНИЕ 1. болгох; ~ простой дробн в десятичную энгийн бутархайг аравтын бутархай болгох; 2. оруулах; ~ в новую веру шинэ номд оруулах; 3. уриалга, тунхаг, хандлага; ~ к народу ард түмнийг уриалсан тунхаг; 4. ашиглах, хэрэглэх, эдлэх; научиться ~ю с фружнем зэвсэг хэрэглэж сурах; 5. эргэлт, гүйлгээ; пустить в ~ гүйлгээнд оруулах; 6. харилцаа, хандлага; вежливое ~ эелдэг харилцаа; 7. хандсан үг; выделить ~ запятым хандсан үгийг таслалаар ялгах.

ОБРЕВИЗОВАТЬ шалган байцаах, хянан үзэх.

ОБРЁЗ 1. зах; книги с золотым ~ом алгадсан захтай ном; 2. тайрсан буу; в ~яг, илүү ч үгүй, дутуу ч үгүй; денег у меня в ~ над илүү дутуу мөнгө хаа.

ОБРЕЗАТЬ 1. тайрах, танах, хяргах, хайчлах, огтлох; ~ волосы үсээ тайрах, үсээ танах; ~ ногти хумсаа хайчлах, хумсаа авах; 2. эсгэх, огтлох; ~ палец хуруугаа эсгэх; 3. таслах; ~ на первом слове үг хэлэнгүүт таслах; ~ крылья кому-либо хүний замыг хаах.

ОБРЕЗАТЬСЯ эсгэх, огтлох.

ОБРЕЗОК тайрдас; огтлодос, өөдөс, цөвдөл; обрезки материи даавууны өөдөс.

ОБРЕЗЫВАТЬ тайрах, танах, хяргах, хайчлах, огтлох.

ОБРЕЗЫВАТЬСЯ эсгэх, огтлох.

ОБРЕКАТЬ учруулах, авчрах.

ОБРЕКАТЬСЯ учрах, иэрвэгдэх.

ОБРЕМЕНЕНИЕ дараа болох, яришг болох, дарамт болох.

ОБРЕМЕНЁННЫЙ дарагдсан, даруулсан, иэрвэгдсэн.

ОБРЕМЕНИТЕЛЬНОСТЬ дараатай байх, яришгтай байх, дарамт болох.

ОБРЕМЕНИТЕЛЬН||Й яришгтай, дараатай, төвөгтэй, дарамт болсои; ~ое поручение яришгтай даалгавар.

ОБРЕМЕНИТЬ дараа болох; ~ просьбой юм гуйж дараа болох.

ОБРЕМЕНЯТЬ яришг болох, төвөг удах, дарамт болох;

ОБРЕСТИ олох, болох; ~ верных друзей үнэнч нөхөдтэй болох.

ОБРЕСТИСЬ олох.

ОБРЕТАТЬ олох, олж авах, болох.

ОБРЕТАТЬСЯ саатах, морилох, байх; где ты теперь обретаешься? чи одоо хаана байна?

ОБРЕЧЕНИЕ үйл нь ирэх, балрах, сүйрэх.

ОБРЕЧЁННОСТЬ балрах үйл, сүйрэх хувь, сөнөх тавилан.

ОБРЕЧЁННЫЙ балрах үйлтэй, сүйрэх хувьтай, сөнөх тавилантай, үйл нь ирсэн; ~ человек үйл нь ирсэн хүн.

ОБРЕЧЬ хүргэх, учруулах, авчрах; ~ врага на гибель дайсныг мөхөлд учруулах.

ОБРИСОВАТЬ 1. зурах, тойруулан зурах; ~ контур чернилами бэхээр дүрслэн зурах; 2. тодорхойлон ярих, тодорхойлон бичих, ярьж өгөх; ~ положение байдлыг тодорхойлон ярих.

ОБРИСОВА||ТЬСЯ 1. харагдах, үзэгдэх; в темноте смутно ~лся контур дома харанхуйд байшингийн бараа бүүр түүр харгадав; 2. мэдэгдэх, харагдах, илрэх; достоинства и недостатки его характера ~лись достаточно түүний зангийн сайн муу тал нь мэдэгдэв.

ОБРИСОВКА 1. зурах, тойруулан зурах; 2. тодорхойлох, харуулах; верная ~ деятельности үйл ажиллагааг зөв тодорхойлох.

ОБРИСОВЫВАТЬ 1. зурах, тойруулан зурах; 2. тодорхойлон ярих, тодорхойлон бичих, ярьж өгөх.

ОБРИСОВЫВАТЬСЯ 1. гарах, үзэгдэх; 2. мэдэгдэх, харагдах, илрэх.

ОБРИТЬ авах, хусах; ~ голову үсийг нь авах.

ОБРИТЬСЯ авахуулах, хусуулах.

ОБРЮК гувчуур.

ОБРОНИТЬ гээх, хаях; ~ ключ түлхүүрээ гээх; ~ слово дуртай дургүй нэг үг хэлэх.

ОБРОСШИЙ ургачсан, дарагдсан, баригдсан; ~ мхом хөвд ургачсан; ~ волосами үс нь ургачсан, үсэндээ баригдсан.

ОБРОЧНЫЙ гувчуур өгдөг, гувчуур төлдөг; ~ крестьянин гувчуур өгдөг тариачин.

ОБРУБАТЬ,

ОБРУБИТЬ 1. тайрах, огтлох, богиносгох; ~ жердь сургааг тайрах; 2. мөчирлөх, мөчрийг нь огтлох; ~ сучья мөчирлөх.

ОБРУБОК тайрдас хэрчим.

ОБРУГАТЬ хараах, загнах.

ОБРУСЕТЬ оросжих.

ОБРУЧ цагариг, боолт, бүслүүр; набивать ~и на бочку торхонд бүслүүр углах.

ОБРУЧАЛЬН||Й шашны ёсоор холбосон, ёс төртэй холбох, гэрлэсний тэмдэг болох; ~ое кольцо хуримын бөгж.

ОБРУЧАТЬ шашны ёсоор холбох, ёс төртэй холбох.

ОБРУЧАТЬСЯ шашны ёсоор холбуулах, ёс төртэй-холбуулах.

ОБРУЧЕНИЕ гэрлэх ёслол.

ОБРУЧИТЬ шашны ёсоор холбох, ёс төртэй холбох.

ОБРУШИВАТЬ,

ОБРУШИТЬ 1. нураах, эвдлэн унагах; ~ поленищу дров хураасан түлээ нураах; 2. хаях, асгах; ~ бомбовой груз на врага дайсн дээр ачсан бөмбөгөө асгах.

ОБРУШИВАТЬСЯ 1. нурах, эвдрэн унах; 2. дайран орох, довтлон орох; 3. дайрах, харааж довтлох, харааж загнах.

ОБРУШИ||ТЬСЯ 1. нурах, эвдрэн унах; старая стена ~лась хуучин туурга нурав; 2. дайран орох, довтлон орох; ~ на врага дайсныг довтлон орох; 3. дайрах, харааж довтлох, харааж загнах; ~ на кого-либо с угрозами хүнийг харааж загнах.

ОБРЫВ 1. тасрах, тас үсрэх, эрэг; 2. эрэг, ганга; 3. тасарсан газар; ~ в проводе утасны тасарсан газар.

ОБРЫВАТЬ 1. таслах, тас татах; 2. таслах, тас татах, цуу татах; 3. таслах, зогсоох; 4. дугуй болгох.

ОБРЫВАТЬСЯ 1. тасрах, тас үсрэх; 2. халтиран унах; 3. гэнэт зогсох, гэизт тасрах, гэнэт тасалдах.

ОБРЫВИСТЫЙ огцом эгц; ~ берег огцом эрэг.

ОБРЫВ||ОК 1. тасархай, уранхай; ~ бумага цаасны тасархай; 2. хэсэг бусаг; ~ жн воспоминаний хэсэг бусаг дургтал.

ОБРЫЗГАТЬ цацах, үсэргэх, түсэргэх, шүрших; ~ одеколоном үизэртэй ус шүрших.

ОБРЫЗГАТЬСЯ,
ОБРЫЗГИВАТЬСЯ бие рүүгээ цацах, биедээ үсэргэх, өөрийгөө шүрших.

ОБРЫЗГИВАТЬ цацах, үсэргэх, шүрших.

ОБРЫЗНУТЬ цацчихах, шүршээд авах, үсэргэхчлэх.

ОБРЫСКАТЬ хэсэх, хэрэх, зайх, холчих; ~ весь свет даян дэлхийг хэрэх.

ОБРЮЗГЛ||ЫЙ шалхагар, шолхогор; ~ое лицо шалхагар нүүр.

ОБРЮЗГНУТЬ шалхайх, шолхойх; ~ к старости өвгөрөхдөө шалхайх.

ОБРЮЗГШИЙ шалхайсан, шолхойсон.

ОБРЯД зан үйл, ёс, ёслол; свадебные ~ы хурнын ёслол.

ОБРЯДОВ||ЫЙ зан үйлийн, ёслолын, ёсны; ~ые песни зан үйлийн дуу.

ОБСАДИТЬ тойруулан тарих, хажуугаар суулгах; ~ дорогу деревьями замын хажуугаар мод суулгах.

ОБСАЖИВАТЬ тойруулан тарих, хажуугаар суулгах.

ОБСАСЫВАТЬ хүлхэх, шимэх, хөхөх.

ОБСЕКАТЬ 1. цавчиж авах, тас цавчих; 2. огтолж богиносгох.

ОБСЕМЕНЕНИЕ 1. үр тарилга, үр цацлага, үр тарих, үр цацах; 2. үр нийлүүлэх, хээлтүүлэх, үр нийлүүлэх.

ОБСЕМИТЬ 1. үр тарих, үр цацах; 2. үр нийлүүлэх, хээлтүүлэх.

ОБСЕМИЯТЬ 1. үр тарих, үр цацах; 2. үр нийлүүлэх, хээлтүүлэх.

ОБСЕМИЯТЬСЯ үрлэх, үр гаргах.

ОБСЕРВАТОРИЯ одон орны оргил.

ОБСКАКАТЬ давхин түрүүлэх, давхиж өмнө нь гарах.

ОБСКАКИВАТЬ давхин түрүүлэх, давхиж өмнө нь гарах.

ОБСКУРАНТ харанхуй үзэлтэн.

ОБСЛЕДОВАНИЕ шалган үзэх, шалган үзэлт; провести ~ шалган үзэх.

ОБСЛЕДОВАТЕЛЬС||К||ИЙ шалган үзэх; ~ая комиссия шалган үзэх комисс.

ОБСЛЕДОВАТЬ шалган үзэх.

ОБСЛУЖИВАНИ||Е үйлчлэх, үйлчилгээ; бригада отличного ~я онц үйлчлэх бригад.

ОБСЛУЖИВАТЬ 1. үйлчлэх, хийх; 2. ажиллах; ~ много станков олон суурь машинаар ажиллах.

ОБСЛУЖИВАЮЩИЙ үйлчлэгч, үйлчилдэг, үйлчлэх; ~ персонал үйлчлэгч ажилтан, ажилтан, үйлчилдэг хүмүүс.

ОБСЛУЖИТЬ үйлчлэх, хийх; хорошо ~ покупателя худалдан авагчийг сайн үйлчлэх.

ОБСЛОНЯВИТЬ үнсэж үлгэх, шүлсдэх, иялуурч залхаах.

ОБСОСАТЬ хүлхэх, шимэх, хөхөх; ~ конфетку чихэр хүлхэх.

ОБСОХ||НУТЬ хатах, эврэх, эгших; платье ~ло хувцас эврэх; молоко на губах не ~ло борвно тэннилгээгүй, уруулын нь уураг хатаагүй.

ОБСТАВИТЬ тойруулан тавих, өрөх.

ОБСТАВЛЯТЬ 1. тойруулан тавих, өрөх; 2. тавил, төхөөрөх.

ОБСТАНОВКА I тавил, засал, хогшил, хэрэгсэл, ~ квартиры гэрийн тавил.

ОБСТАНОВКА II байдал, международная ~ олон улсын байдал.

ОБСТИРАТЬ,
ОБСТИРОВАТЬ хувцас угаах.

ОБСТОЯТЕЛЬНО дэлгэрэнгүй, нарийн нягт, тодорхой, ~ рассказать дэлгэрэнгүй өгүүлэх.

ОБСТОЯТЕЛЬНОСТЬ 1. дэлгэрэнгүй байх, тодорхой байх, нарийн нягт байх, бодлоготой байх, нарийн нямбай байх, ~ в характере нарийн нямбай зан.

ОБСТОЯТЕЛЬН||ЫЙ 1. дэлгэрэнгүй, тодорхой, нарийн нягт, ~ое описание дэлгэрэнгүй бичих; 2. бодлоготой, нарийн нямбай, ~ человек бодлоготой хүн.

ОБСТОЯТЕЛЬСТВЕНН||ЫЙ ~ое придаточное предложение хавсарсан байц өгүүлбэр.

ОБСТОЯТЕЛЬСТВ||О I 1. учир, нөхцөл, шалтгаан, все ~а дела хэргийн бүх учир, ~, смягчающее вину ялыг хөнгөтгөх шалтгаан, гэмийг хөнгөрүүлэх учир; 2. обстоятельство байдал, нөхцөл байдал, учир байдал, учир шалтгаан, трудные ~ бэрх нөхцөл байдал, по семейным ~ ар гэрийн байдалаас болж, ар гэрийн гачигдлын учир, по независящим от меня ~ам надаас үл хамаарах учир шалтгаанаас болж.

ОБСТОЯТЕЛЬСТВО II ~ цели зорилгын байц.

ОБСТОЯТЬ байх; дело обстоит хорошо хэрэг бүтэмжтэй байна.

ОБСТРАГИВАТЬ зорох, харуулдах.

ОБСТРАИВАТЬ барих, босгох.

ОБСТРЕЛ буудах, буудлага, бууны гал, артиллерийский ~ их буугаар буудах, их бууны гал.

ОБСТРЕЛИВАТЬ буудах.

ОБСТРЕЛЯТЬ буудах.

ОБСТРИГАТЬ хайчлах, хяргах, хайчаар тайрах, засах, авах.

ОБСТРИГОН үс засалт, пинтүү.

ОБСТРИЧЬ хайчлах, хяргах, хайчаар тайрах, засах, авах.

ОБСТРИЧЬСЯ хайчлуулах, хяргуулах, хайчаар тайруулах, засуулах, авуулах.

ОБСТРОГАТЬ зорох, харуулдах, ~ доску банз харуулдах.

ОБСТРОИТЬ барих, босгох.

ОБСТРУГАТЬ зорох, харуулдах.

ОБСТРУКЦИ||Я саатуулга, саад, хаалт, устроить кому-либо ~ю хүнд саад хийх.

ОБСТУПАТЬ,
ОБСТУПИТЬ хүрээлэх, тойрох, бүслэх.

ОБСУДИТЬ,
ОБСУЖДАТЬ зөвших, хэлэлцэх, зөвлөн хэлэлцэх, шүүмжлэн хэлэлцэх, ~ новый проект шинэ төсөл хэлэлцэх.

ОБСУЖДАТЬСЯ хэлэлцэгдэх, зөвши хэлэлцэгдэх.

ОБСУЖДЕНИЕ зөвшин хэлэлцэх, зөвлөн хэлэлцэх, шүүмжлэн хэлэлцэх, хэлэлцэх, ~ доклада илтгэлийг шүүмжлэн хэлэлцэх.

ОБСУЖИВАТЬ шүүмжилж үнэлэх.

ОБСУСОЛИТЬ шүлсдэх, халгаргуулах.

ОБСУШИВАТЬ эврэх, эгшэх.

ОБСУШИВАТЬСЯ хувцсаа хатаах, эврэх, эгшэх.

ОБСУШИТЬ хатаах, эврэх, эгшэх.

ОБСУШИТЬСЯ хувцсаа хатаах, эврэх, эгшэх, ~ у костра түүдэг галд хувцсаа хатаах.

ОБСЧИТАТЬ дутуу тоолж өгөх, даран тоолж өгөх, дутуу өгөх, дутуу хариулах, ~ покупателя худалдан авагчид дутуу өгөх.

ОБСЧИТАТЬСЯ дутуу тоолох, алдаж тоолох.

ОБСЧИТЫВАТЬ дутуу тоолж өгөх, даран тоолж өгөх, дутуу өгөх, дутуу хариулах.

ОБСЧИТЫВАТЬСЯ дутуу тоолох, алдаж тоолох.

ОБСЫПАТЬ үрэвнүүлэх, үрэх, түрхэх, тавих.

ОБСЫПАТЬ үрэвнүүлэх, үрэх, түрхэх, тавих, ~ мукой гурил үрэх, гурил түрхэх, гурилдах.

ОБСЫПАТЬСЯ бутран унах, тарах, тарай унах, унах.

ОБСЫПАТЬСЯ 1. бутран унах, тарах, таран унах; 2. түрхэгдэх, тавигдах.
ОБСЫХАТЬ хатах, эврэх, эгших.
ОБТАЧАТЬ нэвтгэлээ, шаглах.
ОБТАЧИВАТЬ I зорох, өөлөх.
ОБТАЧИВАТЬ II нэвтгэлээх, шаглах.
ОБТЕКАЕМЫЙ шувтан хэлбэртэй, загасан хэлбэртэй, мөлчгөр, ~ ая форма шувтан хэлбэр, загасан хэлбэр.
ОБТЕРЕТЬ 1. арчих; 2. түрхэх, арчих.
ОБТЕРЕТЬСЯ, биеэ арчих, ~ полотенцем алчуураар биеэ арчих.
ОБТЕСАТЬ хангинуурдаж засах, өөлөх.
ОБТЭСЫВАТЬ хангинуурдаж засах, өөлөх.
ОБТИРАНИЕ 1. арчих; 2. түрхэх, арчих, түрхлэг, арчлага, холодное ~ хүйтэн усаар арчих.
ОБТИРАТЬ I арчих, түрхэх; 2. арчих.
ОБТИРАТЬСЯ биеэ арчих.
ОБТОЧИТЬ зорох, өөлөх.
ОБТОЧКА зорох, өөлөх, зоролт, өөлөлт.
ОБТРЕПАТЬ элэх, ноортол өмсөх, өмсч урах, ~ подол платья хувцасныхаа хормойг ноортол өмсөх.
ОБТРЕПАТЬСЯ элэх, цоорох, урагдах.
ОБТЯГИВАТЬ 1. бүрэх, гадарлах, бүтээх; 2. бариулах, татуулах.
ОБТЯГИВАТЬСЯ 1. бүрэгдэх, гадарлагдах, бүтээгдэх; 2. бие бариулах, татуулах.
ОБТЯЖКА 1. бариулах, татуулах; 2. бүрэх, гадарлах, бүтээх; в ~ у бариу.
ОБТЯНУТЬ 1. бүрэх, гадарлах, бүтээх; 2. бариулах, татуулах.
ОБУВАТЬ 1. гутал өмсөх, гутал өмсгөх; 2. гуталтай болгох.
ОБУВАТЬСЯ гутал өмсөх.
ОБУВНОЙ гутлын, ~ магазин гутлын дэлгүүр.
ОБУВЬ гутал, валяная ~ эсгий гутал, кожаная ~ савхин гутал, спортивная ~ биений тамирын гутал.
ОБУГЛИВАТЬ нүүрстүүлэх, нүүрсшүүлэх.
ОБУГЛИВАТЬСЯ нүүрстэх, нүүрсшэх.
ОБУГЛИТЬ нүүрстүүлэх, нүүрсшүүлэх, ~ полею залтас нүүрстүүлэх.
ОБУГЛИТЬСЯ нүүрстэх, нүүрсших, дрова ~ лись түлээ нүүрстжээ.
ОБУЖИВАТЬ нарийсгах, давч болгох, уйтан болгох, уйтатгах.
ОБУЗ 1. дараас, дараа, үүрэг, быть для кого-либо ~ ой хүнд дараас болох, взвалить на кого-нибудь новую ~ у хүнд үүрэг измж оногдуулах.
ОБУЗДАНИЕ хазаарлах, номхотгох, дарах.
ОБУЗДАТЬ 1. хазаарлах, ~ лошадь морь хазаарлах; 2. номхотгох, номхоруулах, дарах, хазаарлах, ~ страсти шуналыг дарах, шуналыг барих.
ОБУЗДЫВАТЬ 1. хазаарлах; 2. номхотгох, номхоруулах, дарах, хазаарлах.
ОБУЗИТЬ нарийсгах, давч болгох, уйтан болгох, уйтатгах.
ОБУРЕВАТЬ донослог, догдлуулах, автах, страсти ~ ют душу шунал сэтгэлийг донослогоно.
ОБУСЛОВИТЬ болзол тавих, болзох.
ОБУСЛОВИВАТЬ 1. болзол тавих, болзох, ~ дополнительную оплату хөлс нэмүүлэхээр болзох; 2. нөхцөлдүүлэх, нөхцөл болох.
ОБУТЬ 1. гутал өмсөх, гутал өмсгөх, ~ сапоги гутал өмсөх; 2. гуталтай болгох; 3. худал хэлэх, цаасан малгай өмсгөх.
ОБУТЬСЯ гутал өмсөх, ~ в валенки эсгий гутал өмсөх.
ОБУХ сүхий өнцөг, онги тал, как ~ ом по голове цэлмэг өдөр аяга буусан мэт, бажига алдуулах.

ОБУЧАТЬ сургах.
ОБУЧАТЬСЯ сурах.
ОБУЧЕНИЕ сурах; сургах, суралт, сургалт, заочное ~ эчнээ сурах, эчнээ сургах.
ОБУЧИТЬ сургах, ~ иностранным языкам гадаад хэл сургах.
ОБУЧИТЬСЯ сурах, ~ шить юм оёж сурах.
ОБУЯ 1. хүрэх, автах, меня ~ л страх миний айдаас хүрэх, его ~ ла страсть к деньгам тэр хүн мөнгөний шуналд автжээ.
ОБХВАТ эргэн тойрон, тэвэр бүдүүн, дуб в три ~ а бүдүүн нарийн гурван алд царс, дерево в один ~ тэвэр бүдүүн мод.
ОБХВАТЫВА 1. ГТ,
ОБХВАТИ 1. ГТ тэврэх, ~ л его руками и подиал түүнийг тэврэн өргөв.
ОБХОД 1. эргэх, эргэж үзэх, эргүүд, ночной ~ участка хэсгийн шөнийн эргүүд; 2. тойрох зам, тойруу зам, удобный ~ тохиромжтой тойрох зам; 3. тойрон орох, тойруулан оруулах.
ОБХОДИТЕЛЬНОСТЬ эелдэг зан, ялдам ааш.
ОБХОДИТЕЛЬНЫЙ эелдэг, ялдам, найраг, ~ человек эелдэг хүн.
ОБХОДИТЬ I 1. тойрон гарах, тойрох; 2. зайлсхийх, тойрох, өнгөрөөх, орхих; 3. тойрох, эргэн тойрон явах, яваад ирэх.
ОБХОДИТЬ II энд тэндгүй явах, хөндлөн гулд явах, ~ весь город хотоор энд тэндгүй явах.
ОБХОДИТЬСЯ 1. харьцах, хандах; 2. байх, болох; 3. болох, хүрэх; 4. болох, бүтэх, өнгөрөх.
ОБХОДНЫЙ тойрох, тойруу; ~ путь тойрох зам, тойруу зам.
ОБХОЖДЕНИЕ харьцах, хандах, авир гаргах, вежливое ~ эелдэг харьцах.
ОБЧИСТИТЬ 1. цэвэрлэх, арилгах; 2. хоослох, мулзлах, тонох.
ОБЧИСТИТЬСЯ хувцсаа цэвэрлэх, хувцасныхаа тоосыг арилгах.
ОБЧИЩАТЬ 1. цэвэрлэх, арилгах; 2. хоослох, мулзлах, тонох.
ОБЧИЩАТЬСЯ 1. хувцсаа цэвэрлэх, хувцасныхаа тоосыг арилгах; 2. цэвэрлэгдэх, арилгагдах.
ОБШАРИВАТЬ,
ОБШАРИТЬ тэмтрэн үзэх, уудлах, онхилох.
ОБШИВАТЬ 1. эмжих, хөвөөлөх, хошмоглох; 2. бүрэх; 3. өнгөлөх, гадарлах, туургалах; 4. өвч хувцас оёж өгөх.
ОБШИВКА 1. эмжих, хөвөөлөх, хошмоглох; 2. өнгөлөх, гадарлах, туургалах, бүрэх; 3. эмжээр хөвөө, хошмого, кружевная ~ сүлжмэг, хошмого; 4. өнгө, гадар, туурга, бүрээс, деревянная ~ судна хөлөг онгоцны модон туурга.
ОБШИРНОСТЬ 1, уудам байх, уужим байх, өргөн уудам байх, ~ пространства өргөн уудам зай; 2. их том байх, гүн их байх, их олон байх, ~ задач их том зорилт.
ОБШИРНИЙ 1. уудам, уужим, өргөн уудам, ~ ая площадь уудам талбай; 2. их том, гүн их, их олон, ~ ая знания гүн их мэдлэг, ~ ая знакомство их олон танил.
ОБШИТЬ 1. эмжих, хөвөөлөх, хошмоглох, ~ подол юбки тесёмкой банзлын хормойг тасмаар хошмоглох; 2. бүрэх, ~ посылку холстом ёргоор илгээлт бүрэх; 3. өнгөлөх гадарлах, туургалах, ~ тесом нимгэн банзаар гадарлах; 4. хувцас оёж өгөх.
ОБШЛАГ нударга.
ОБЩАТЬСЯ харилцах, харилцаатай байх, ирж очих, ~ с друзьями нөхөдтэйгээ харилцаатай байх.
ОБЩЕГОРОДСКОЙ нийт хотын, хот нийтийн; бүх хотын.
ОБЩЕГОСУДАРСТВЕННЫЙ нийт улсын, улс нийтийн, улс нийгмийн, бүх улсын.
ОБЩЕДЕМОКРАТИЧЕСКИЙ нийтийн ардчилсан, нийтийн.
ОБЩЕДОСТУПНОСТЬ хүн бүхний хүч хүрмээр, хямд байх; 2. хүн бүхний ойлгомоор, хялбар.

ОБЩЕДОСТУПНЫЙ 1. хүн бүхний хүч хүрмээр, хямд; ~ые цены хүн бүхий хүч хүрмээр үнэ; 2. хүн бүхий ойлгомоор; хялбар.

ОБЩЕЖИТИЕ 1. иийтийн байр, студенческое ~ оюутны иийтийн байр; 2. иийтийн аж байдал.

ОБЩЕИЗВЕСТНО хэний ч мэдээжийн, хүн бүхний мэдэж байгаа.

ОБЩЕИЗВЕСТНЫЙ хэний ч мэдээжийн, хүн бүхний мэдэх, нийтээр мэдэх, ~ факт хэн бүхний мэдэх хэрэг.

ОБЩЕНАРОДНЫЙ ард нийтийн, нийтийн ардын, бүх ардын, ~язык ард нийтийн хэл.

ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНЫЙ нийт үндэстний, үндэстэн нийтийн, бүх үндэстний, иийт улсын.

ОБЩЕНИЕ харилцаа, харилцах.

ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ерөнхий боловсролын; ~ая школа ерөнхий боловсролын сургууль.

ОБЩЕОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ нийтийн заавал дагах, нийтийн заавал сахиx, ~ые правила нийтийн заавал сахиx дүрэм.

ОБЩЕПОНЯТНЫЙ иийтэд ойлгомжтой, хүн ойлгомоор, ~ое выражение иийтэд ойлгомжтой хэллэг.

ОБЩЕПРИЗНАННЫЙ иийтээр тоодог, нийтийн сайшаасан, иийтээр зөвшөөрөн хүлээсэ, ~ талант иийтийн сайшаасан авьяастан.

ОБЩЕПРИЗНАННО 1. нийтээр тоож, нийтээр сайшаасан; 2. нийтээр тоох, иийтээр сайшаах, нийтээр зөвшөөрөн хүлээх.

ОБЩЕПРИНЯТЫЙ иийтээр заншсан, нийтийн сахиx, ~ порядок нийтээр заншсан дүрэм.

ОБЩЕРАСПРОСТРАНЁННЫЙ иийтэд тархсан, нийтэд дэлгэрсэ.

ОБЩЕРЕСПУБЛИКАНСКИЙ нийт бүгд найрамдах улсын хэмжээний, улс иийтийн.

ОБЩЕСОЮЗНЫЙ бүх холбоотын.

ОБЩЕСТВЕННИК олои нийтэч, олон нийтийн ажилтан.

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛЕЗНЫЙ нийгэмд тустай, олонд ашигтай, ~ труд нийгэмд тустай хөдөлмөр.

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ нийгэм-улс төрийн, ~ая деятельность нийгэм-улс төрийн үйл хэрэг.

ОБЩЕСТВЕННО-ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ нийгэм үйлдвэрийн, ~ые отношения нийгэм үйлдвэрлэлийн харилцаа.

ОБЩЕСТВЕННОСТЬ 1. олон нийт; научная ~ шинжлэх ухааны олон нийт; 2. олон нийтийн байгууллага; 3. олон нийтэч авьяас.

ОБЩЕСТВЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ нийгэм эдийн засгийн, ~ая формация нийгэм эдийн засгийн хэлбэршил.

ОБЩЕСТВЕННЫЙ нийгмийн, олон нийтийн, ~ строй иийгмийн байгуулал, ~ое мнение олои нийтийн санал; 2. олои нийтийн, олон иийтийн байгууллагын, ~ые организация олон иийтийн байгууллага, ~ая работа олои иийтийн ажил; 3. нийгмийн, нийтийн, ~ая собственность нийгмийн өмч.

ОБЩЕСТВУ 1. нийгэм, социалистическое ~ социалист иийгэм; 2. нийгэмлэг, ~ монголо-российской дружбы монгол оросын найрамдлын нийгэмлэг; 3. хүмүүс, бүлэг хүн, понасть и дурное ~ муу хүмүүстэй нийлэх; 4. хамт байх, иийлэх, не любить чьего-нибудь ~а хүнтэй нийлэх дургүй байх; 5. (язгууртны) хүрээ, столичное ~ нийслэлийн язгууртны хүрээ.

ОБЩЕУПОТРЕБИТЕЛЬНЫЙ олны хэрэглэдэг, нийтийн хэрэглэдэг, ердийн, ~ способ нийтийн хэрэглэдэг арга, ердийн арга.

ОБЩЕУСТАНОВЛЕННЫЙ нийтний тогтсои, нийтээр сахидаг, ~ порядок иийтийн тогтсои журам.

ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ бүх хүн төрөлхтний, хүн иийгмийн, хүн нийтийн, ~ая культура бүх хүн төрөлхтний соёл.

ОБШЧИЙ, 1. нийтийн бүх, ~ язык нийтийн хэл, ~ее собрание членов Академии наук Шинжлэх Ухааны Академийн бүх гишүүдийн хурал; 2. адил, ижлэ, ~ между ними миого ~его тэдэнд адил юм их бий, нийти ~ язык үгээ ижилсгэх, нэг саналтай болох; 3. бүх, бүгд; ~ая сумма нийт дүн; ~ее поголовье скота малын бүх тоо толгой; 4. ерөнхий, ~ие вопросы науки шинжлэх ухааны ерөнхий асуудал; 5. гол, ерөнхий, изложить что-нибудь в ~их чертах юмны ерөнхий төлөвийг өгүүлэх, и ~ем, все кончилось хорошо ерөнхийдөө цөм сайн төгсөв, в ~ем и в целом ерөнхийдөө, бүхэлдээ, иийгдээ; ~ее место улиг болсон юм, мэдээжийн юм.

ОБШЧИНА 1. хүй нэгдэл; городская ~ хотын хүй нэгдэл; 2. нийгэмлэг, религиозная ~ шашины нийгэмлэг.

ОБШЧИННЫЙ хүй нэгдлийн, ~ые земли хүй нэгдлийн газар.

ОБШЧИПАТЬ, **ОБШЧИПЫВАТЬ** зулгааж, зулгааж авах; ~ перья курицы тахианы өд зулгаах.

ОБШЧИТЕЛЬНОСТЬ нийц, харилцаамж.

ОБШЧИТЕЛЬНЫЙ хүнтэй иийцтэй, харилцаамж сайтай, ~ человек хүнтэй нийцтэй хүн.

ОБШЧНОСТЬ нэг байх, адил байх нэгдмэл, нэгдмэл чанар, ерөнхий чанар, ~ взглядов нэг үзэлтэй байх, ~ языка нэг хэлтэй байх.

ОБЪЕДАТЬ тас идэх, өмөртөл идэх, хэвэх, мөлжих.

ОБЪЕДАТЬСЯ цадтал идэх, хэт идэх.

ОБЪЕДЕНИЕ ханашгүй сайхан юм, ханаж цадашгүй юм, шашлык прямо ~ ханашгүй сайхан шорлог байна.

ОБЪЕДИНЕНИЕ 1. нэгдэх, иэгтгэх; 2. нэгдэл, аратское ~ ардын нэгдэл.

ОБЪЕДИНЕННЫЙ нэгдсэн, нэгдмэл; Организация Объединенных Наций Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага.

ОБЪЕДИНИТЕЛЬНЫЙ нэгтгэх; ~ съезд нэгтгэх их хурал.

ОБЪЕДИНИТЬ нэгтгэх.

ОБЪЕДИНИТЬСЯ нэгдэх, хамтрах.

ОБЪЕДИНЯТЬ нэгтгэх.

ОБЪЕДИНЯТЬСЯ нэгдэх, хамтрах.

ОБЪЕДКИ шавхруу, үлдэц.

ОБЪЕЗД 1. эргэх, тойрон явах; 2. тойрох зам, тойруу зам; 3. морь сургах.

ОБЪЕЗДИТЬ 1. морь сургах, эмизг сургах; 2. тойрон яваад ирэх, эргэх.

ОБЪЕЗДЧИК 1. эмнэг сургагч, эмнэгч; 2. цагдаа, харуул.

ОБЪЕЗЖАТЬ I 1. морь сургах, эмнэг сургах; 2. тойрон яваад ирэх, хэсч яваад ирэх, эргэх.

ОБЪЕЗЖАТЬ II 1. тойрон гарах, тойрох; 2. гүйцэж түрүүлэх, түрүүнд орох; 3. энд тэндгүй явах.

ОБЪЕЗЖЕННЫЙ сургасан; ~ая лошадь сургасан морь.

ОБЪЕКТ 1. объект, тусгагдахуун; 2. зүйл, юм, судлахуун, ~ изучения судлах зүйл, судлахуун; 3. газар, үйлдвэр, работать на новом ~е шинэ үйлдвэрт ажиллах.

ОБЪЕКТИВ объектив (гэрэл зүйн багажийн урьдахь шил).

ОБЪЕКТИВИЗМ 1. объективизм (түүхэн үйл явдал, нийгмийн амьдралын үзэгдлийг зайлшгүй тохиолдох зүйл хэмээн үзэж, хянан шүүмжлэхгүй бүртгээд, оршин тогтнож буй юм бүхнийг зөвтгөхөд хүрдэг идеалист арга) 2. бодитой хандах.

ОБЪЕКТИВИСТСКИЙ объективист, объективизмийг баримталсан.

ОБЪЕКТИВНО үнэн зөв, ~ отнестись к делу ажил хэрэгт бодитой хандах.

ОБЪЕКТИВНОСТЬ бодитой хандах, үнэн зөв үзэх.

ОБЪЕКТИВН||ЫЙ 1. объектив, бодит, бодитой, ~ан действительность объектив бодит байдал; 2. бодитой, үнэн зөв, алагчлалгүй, алаггүй, ~ая оценка бодитой үнэлэлт, үнэн зөв үнэлэлт.

ОБЪЕМ 1. эзлэхүүн, ~здании байшнигий эзлэхүүн; 2. хэмжээ, ~знаний мэдлэгийн хэмжээ, книга небольшого ~а багахан ном, ~камеры сгорания шаталтын хөндийн эзлэхүүн.

ОБЪЕМИСТ||ЫЙ (разг.) их том, зузаан, ~ая книга зузаан ном.

ОБЪЕСТЬ тас идэх, өмөргөл идэх, хэвэх, мөлжих; ~мясо на кости яс мөлжих.

ОБЪЕСТЬСЯ цадтал идэх, хэт идэх, ~сладким амттай юм цадтал идэх.

ОБЪЕХАТЬ 1. тойрон гарах, тойрох; 2. гүйцэж түрүүлэх, түрүүнд орох; меня на этой лошади никто не объедет миний энэ морины түрүүнд хэн ч орохгүй; 3. энд тэндгүй явах, ~всю страну орон даяар энд тэндгүй явах.

ОБЪЯВИТЬ сонсох, мэдэгдэх, зарлах, тунхаглах, ~о своём несогласии зөвшөөрөхгүйгээ мэдэгдэх, ~конкурсе уралдаан зарлах, ~войну дайн зарлах, ~собрание закрытым хурал хаасныг мэдэгдэх.

ОБЪЯВЛЕНИЕ сонсох, мэдэгдэх, зарлах, зар, тунхаглах, сонголт, тунхаг газетное ~сошины зарлал, повесить ~зарлал өлгөх, зарлал иаах, зарлал хадах.

ОБЪЯВЛЯТЬ сонсох, мэдэгдэх, зарлах, зар тараах, тунхаглах.

ОБЪЯСНЕНИЕ 1. тайлбар, тайлбарлах, материалистическое ~явлений действительности бодит байдлын олон үзэгдлийг материалист ёсоор тайлбарлах; 2. тайлбарлах, учраа гаргах, представитъ свои ~учраа гаргаж хэлэх; 3. хэлэх, ~в любви дурласанаа хэлэх, хайртай болсоноо хэлэх.

ОБЪЯСНИМ||ЫЙ тайлбарлаж болмоор, ойлгож болмоор, это вполне ~ое желание энэ ч ойлгож болмоор хүсэл байна.

ОБЪЯСНИТЕЛЬН||ЫЙ тайлбар, тайлбарлах, учраа гаргасан; ~ая заниска тайлбар хуудас, тайлбар бичиг.

ОБЪЯСНИТЬ тайлбарлах, тайлбарлаж өгөх, нэвтрүүлэх, ~свою мысль бодлоо тайлбарлах.

ОБЪЯСНИ||ТЬСЯ 1. учраа хэлэх, хэлэх, ~н любви дурласааа хэлэх, я желал бы ~с вами би танд учраа хэлье гэсэн юм; 2. учраа ололцох, ярилцах; 3. тайлбарлагдах, ойлгогдох, тодорхой болох, темер все ~лось цөм тодорхой болов.

ОБЪЯСНЯТЬ тайлбарлах, тайлбарлан ярих, нэвтрүүлэх.

ОБЪЯСНЯ||ТЬСЯ 1. учраа хэлэх, хэлэх; 2. учраа ололцох, ярилцах; 3. тайлбарлагдах, ойлгогдох, тодорхой болох; 4. ярилцах, нэвтрэлцэх, глухонемые ~ются жестами дүлий хэлгүй хүмүүс дохиогоор иэвтрэлцдэг; 5. тайлбарлагдах, шалтгаалах, орших.

ОБЪЯТИ||Е тэврэх, тэврэлт, заключить н ~тэврэх, встретить с распростёртыми ~ями халуунаар угтах.

ОБЪЯТЬ автах, дом объят пламенем гэр түймэрт автав.

ОБЫВАТЕЛ||Ь 1. эгэл хүн, суурин хүн, городские ~и хотын борчуул; 2. бэртэгчин, превратиться н ~я бэртэгчин болох.

ОБЫВАТЕЛЬЩИНА бэртэгчин үзэл, бэртэгчин зан, бэртэгчин байдал.

ОБЫГРАТЬ,

ОБЫГР||ВАТЬ хожих, шүүх, ~кого-либо в шахматы хүнийг шатраар хожих.

ОБЫДЕННОСТЬ ерийн байдал, өдөр тутмын явдал, эгэл (байх).

ОБЫДЕННЫЙ ерийн, өдөр тутмын, ~случай ерийн хэрэг.

ОБЫДЕНЩИНА өдөр тутмын явдал, ерийн өчүүхэн хэрэг.

ОБЫКНОВЕНИ||Е сурсан зан, зан ерийн зуршил, заншил; по сносу ~ю ердийн зуршлаараа, против ~я сурсан зангаа

орхих, ердийн заншлаасаа гадуур; у него такое ~е тэр тийм зуршилтай хүн.

ОБЫКНОВЕННО ердөө, эгүүндээ, жирдээ; ~о я возвращаетс я издню тэр ердөө гэртээ орой харьдаг.

ОБЫКНОВЕНН||ЫЙ 1. ерийн, жирийн, энгүүн, хэвийн; ~ое явление ерийн үзэгдэл; 2. жирийн, эгэл; ~человек жирийн хүн.

ОБЫСК нэгжлэг, изгжилт; произвести ~нэгжилт хийх.

ОБЫСКАТЬ 1. нэгжих, нэгжиж үзэх; ~квартиру байрыг нэгжих; 2. эрэх, эрж үзэх; ~все карманы бүх халаасандаа эрэх.

ОБЫЧАЙ заншил, зуршил, ёс, горим, зан суртал, хэв суртал; старинный ~урьдын заншил.

ОБЫЧНО ер, энгүүндээ.

ОБЫЧН||ЫЙ ердийн, хэвийн, жирийн; ~ая обстановка хэвийн байдал; ~случай ердийн тохиол; ~костюм жирийн хувцас.

ОБЮРОКРАТИТЬ,

ОБЮРОКРАТИТЬСЯ,

ОБЮРОКРАЧИВАТЬ,

ОБЮРОКРАЧИВАТЬСЯ, хүнд сурталтай болох.

ОБЯЗАННОСТ||Ь үүрэг, алба, үүрэгт ажил, албан үүрэг; считать своей ~ью өөрийн үүрэг гэж үзэх; права и ~и граждан иргэдийн эрх үүрэг; служебные ~и албаи үүрэг; освободить от ~ей үүрэгт ажлаас чөлөөлөх.

ОБЯЗАННЫЙ 1. үүрэгтэй, ёстой; я обязан помочь ему би түүнд туслалх ёстой; 2. ачийг саиах ёстой; человек, ~всем своему учителю багшийнхаа ачаар хүн болсон хүн; я вам очень обязан би таий ачийг саиаж явн.

ОБЯЗАТЕЛЬНО заавал, эрхбиш, сааргүй; сегодня он ~придёт тэр өнөөдөр заавал ирнэ; ~исполнится саадгүй бүтнэ.

ОБЯЗАТЕЛЬНОСТЬ үүрэгтэй; ~явки ирэх үүрэгтэй байх.

ОБЯЗАТЕЛЬН||ЫЙ заавал үүрэгт, албан журмын; всеобщее ~ое изучение нийтийг албан журмаар сургах; ~ое постановление заавал биелүүлэх шийдвэр.

ОБЯЗАТЕЛЬСТВ||О үүрэг; брать ~ үүрэг авах, үүрэг хүлээх; исполнение обязательств третьим лицом гуравдагч этгээдээр үүрэг гүйцэтгүүлэх; основания возникновения ~я үүрэг үүсэх үндэслэл; кредитно-расчётные ~я эзэл тооцооны үүрэг.

ОБЯЗАТЬ үүрэг болгох, үүрэг хүлээлгэх; ~выполнять в срок хугацаанд нь биелүүлэхийг үүрэг болгох; ты меня очень обяжешь тэгвэл чи над их тус хүргэнэ.

ОБЯЗА||ТЬСЯ үүрэг авах, үүрэг хүлээх, амлах; он ~лся приехать тэр ирнэ гэж амлав.

ОБЯЗЫВАТЬ үүрэг болгох, үүрэг хүлээлгэх.

ОБЯЗЫВАТЬСЯ үүрэг авах, үүрэг хүлээлгэх, амлах.

ОВАЛ зууван, зуувгар, гоизгой; ~лица зууван царай.

ОВАЛЬНЫЙ зууван, зуувгар, гоизгой; ~стол зууван ширээ.

ОВАЦИЯ алга иижигнүүлэн таших.

ОВДОВЕТЬ бэлбэсрэх.

ОВЁС овъёос.

ОВЕЧИЙ хонины; овечья шерсть хонины унгас, хонины иоос; ~сыр хонины бяслаг.

ОВЕЩЕСТВИТЬ бодит юм болгох.

ОВЕЩЕСТВИТЬСЯ бодит юм болох, бодитой болох, биежих.

ОВЕЩЕСТВЛЕНИЕ бодит юм болгох.

ОВЕЩЕСТВЛЕННЫЙ бодит юм болгосон; ~труд бодит юм болгосон хөдөлмөр.

ОВЕЩЕСТВЛЯТЬ бодит юм болгох.

ОВЕЩЕСТВЛЯТЬСЯ бодит юм болох, бодитой болох.

ОВЕЯННЫЙ мандуулсан, бадруулсан; ~славой алдраа мандуулсан.

ОВЕЯТЬ цоргих, үлээх, оргих.
ОВИН галд тариа хатаах газар.
ОВЛАДЕВАТЬ 1. эзлэх, эзлэн авах, булаан авах; 2. эзэмших, судлах, -тай болох; 3. болох, татах.
ОВЛАДЕНИЕ эзэмших, судлах; ~ **техникой** техник эзэмших.
ОВЛАДЕ|ТЬ 1. эзлэх, эзлэн авах, булаан авах; ~ **крепостью** хэрэм эзлэн авах; 2. эзэмших, судлах, -тай болох; ~ **новой профессией** шинэ мэргэжил эзэмших; ~ **знаниями** эрдэмтэй болох; 3. болох, татах; **им ~ла радость** тэр баяр хөөр болов.
ОВОД соно, иогоон толгойт.
ОВОЦ өвчтэй хэвтэрт орсоо хөдлөх чадваргүй хүн, ямар иэгэи эмизлгийн аппаратанд залгагдсан хүн, хүй-ургамал.
ОВОЩЕВОДСТВО иогооны аж ахуй.
ОВОЩЕВОДЧЕСКИЙ иогоо тарих.
ОВОЩЕХРАНИЛИЩЕ ногоо агуулах.
ОВОЩ|И иогоо; **свежие** ~ шинэ ногоо; **всякому ~у своё время** цаг цагаараа, цахилдаг хөхөөрөө.
ОВОЩН|ОЙ ногооны, ногоотой, ногоогоор хийсэн; ~**ая торговля** иогооны худалдаа; ~ **суп** ногоотой шөл; ~ **стол** иогоогоор хийсэн хоол.
ОВРАГ жалга, гуу, гуу жалга.
ОВРАЖИСТ|ЫЙ жалгархаг, гуу жалга нхтэй; ~**ая местность** жалгархаг газар.
ОВСЯНКА I 1. овъёос будаа; 2. агшаамал овъёос, чанамал овъёос.
ОВСЯНКА II шар хөмрөг.
ОВСЯН|ЫЙ овъёосны, овъёосон; ~**ое поле** овъёосны талбай.
ОВЦА хонь **тонкорунная** ~ нарийн ноостой хонь; **стрижка** овец хонь хяргах; **заблудшая** ~ замаа алдсан хүн.
ОВЦЕВОД хоньч, хонины мэргэжилтэн.
ОВЦЕВОДСТВО хонь өсгөх.
ОВЦЕВОДЧЕСКИЙ хонь өсгөх, хонь өсгөдөг.
ОВЦЕМАТКА эм хонь.
ОВЧАР хоньчи.
ОВЧАРКА хоньч иохой.
ОВЧАРНЯ хонины хашаа, хонины байр.
ОВЧ|ИНА хонины арьс, нэхий.
ОВЧ|ИНКА бяцхан нэхий; ~ **выделки не стоит** зовлонгийн нэмэр, илүү явдал.
ОВЧ|ИННЫЙ хөдсөн, нэхий, хонины арьсан; ~ **тулуп** нэхий дээл.
ОГАРОК лааны хугархай, лааны үлдэгдэл.
ОГИБАТЬ тойрох, тойрч гарах.
ОГЛАВЛЕНИЕ гарчиг, товъёог; **найти нужную статью в журнале** но ~ю сэтгүүлийн гарчиг үзэж хэрэгтэй өгүүллэгээ олох.
ОГЛАС|И|ТЬ 1. сонсгох, уншин сонсгох; ~ **проект резолюции** тогтоолын төсөл уншин сонсгох; 2. задлах, тархаах, зарлах; 3. цууриатах, нирхийх, хангинах, жингэнэх; **дети ~ли комнату смежом** тасалгаанд хүүхдүүд нирхийтэл ииээлдэв.
ОГЛАС|ИТЬСЯ 1. цууриатах, нирхийх, хангинах, жингэнэх; **до ~лся** нением птнц олои шувуу ойд хангинан жингэнэи доогодов; 2. задрах, тарах, зар тарах; **тайна ~лась** нууц задрав.
ОГЛАСКА задлах, тархаах, зарлах, тунхаглах, задрах, тарах; ~ **секрета** нууц задлах.
ОГЛАСАТЬ 1. сонсгох, уншин сонсгох; 2. задлах, тараах, зарлах, тунхаглах; 3. цууриатах, нирхийх, хангинах, жингэнэх.
ОГЛАСАТЬСЯ цууриатах, нирхийх, хангинах, жингэнэх; 2. задрах, тарах, зар тарах, тунхаглагдах.
ОГЛАСЕНИЕ 1. сонсгох; ~ **постановления** тогтоол сонсгох; 2. тунхаглах, тараах, нууцыг задлах; **не подлежащие ~ю**

документы нууцыг нь задлаж үл болох баримт бичиг, тунхаглаж үл болох баримт бичиг.
ОГЛОБЛ|Я арал; **повернуть ~и** хоосон буцах.
ОГЛОХНУТЬ дүлийрэх, дүлий болох, чих дөжрөх.
ОГЛУШАТЬ 1. дүлийрүүлэх, чих дөжрүүлэх, дүлий болгох; 2. цохиж унагах, муужруулах.
ОГЛУШИТЕЛЬНО чих дөжиртөл, дүлийртэл; ~ **кричать** чих дөжиртөл хашгирах.
ОГЛУШИТЕЛЬНЫЙ чих дөжирмөөр, дүлийрэм; ~ **взрыв** чих дөжирмөөр тэсрэлт.
ОГЛУШ|И|ТЬ 1. дүлийрүүлэх, чих дөжрүүлэх, дүлий болгох; **гром ~л меня** тэнгэрийн дуу чихийг минь дөжрүүлэв; 2. цохиж унагах, муужруулах.
ОГЛЯДЕТЬ харах, ажиглан харах; ~ **горизонты** тэнгэрийн хормой ажиглан харах.
ОГЛЯДЕТЬСЯ 1. эргэн тойрон харах, ийш тийш харах; ~ **по сторонам** зүг зүг харах; 2. дасах ~ **в темноте** харахуйд дасах; **я ещё не успел ~ на новой работе** ажилд шинээр ороод дасч амжаагүй л байна.
ОГЛЯДК|А эргэн харах, гэдрэг харах, ийш тийш харах; **делать что-либо с ~ой** ийш тийш харан хараи юм хийх; **без ~и** 1. эргэж харах чөлөөгүй гүйх; 2. эргэцүүлэн үзэлгүй.
ОГЛЯДЫВАТЬ харах, ажиглан харах.
ОГЛЯДЫВАТЬСЯ 1. эргэн тойрои харах, ийш тийш харах; 2. эргэн эргэн харах, гэдрэг байн байн харах; 3. болгоомжлон харах, эргэцүүлэн үзэх.
ОГЛЯНУТЬСЯ эргэн харах, гэдрэг харах; **не успеешь ~ раж ч** амжаагүй байтал.
ОГНЕВ|ОЙ галын, галт, гал; ~**ая точка** галын цэг; ~**ая завеса** гал халхавч.
ОГНЕМЕТ гал шндүүр.
ОГНЕНН|ЫЙ 1. галын, галт, гал; ~**ые языки** галын дөл; 2. цогтой, гялалзсан; ~**ые очи** цогтой мэлмий.
ОГНЕОПАСН|ЫЙ аюултай, амархан шатдаг; ~**ая жндкость** амархан шатдаг шингэн бодис.
ОГНЕПОКЛОННИК гал тахигч, гал шүтэгч.
ОГНЕПРИПАСЫ галт хэрэгсэл, галын нөөц сум.
ОГНЕСТОЙКИЙ галд тэсвэртэй, шатдаггүй; ~ **материал** галд тэсвэртэй хэрэглэгдэхүүн.
ОГНЕСТРЕЛН|ЫЙ 1. галт; ~**ое оружие** галт зэвсэг; 2. бууны, сумны; ~**ая рана** сумны шарх, царга.
ОГНЕТУШИТЕЛЬ гал унтраагуур, гал сөнөөгүүр.
ОГНЕУПОРНЫЙ галд ажирдаггүй, галд тэсдэг; ~ **кирпич** галд ажирдаггүй тоосго.
ОГН|ИВО хэт.
ОГО хөөе, ~, **как ты вырос?** хөөе, чи яасан том болчихоо вэ?
ОГОВАРИВАТЬ 1. гүтгэх, гүжирдэх; 2. урьдаас хэлэлцэх, урдчилан болзох, урдаас хэлэлцэн тохирох; 3. тайлбарлан өгүүлэх, дурдах.
ОГОВАРИВАТЬСЯ 1. тайлбарлан өгүүлэх, дурдах, сануулах; 2. андуурах, үг алдах.
ОГОВОРИТЬ 1. гүтгэх, гүжирдэх; 2. урьдаас хэлэлцэх, урдчилан болзох, урьдаас хэлэлцэн тохирох; ~ **условия в договоре** гэрээний болзлыг урьдаас хэлэлцэх; 3. тайлбарлан өгүүлэх, дурдах; ~ **в предисловии** оршилд дурдах.
ОГОВОРИТЬСЯ 1. тайлбарлан өгүүлэх, дурдах, сануулах; **я должен ~, что ... гэдгийг** би дурьдах ёстой; 2. андуурах, үг алдах.
ОГОВО|РК|А 1. тайлбар, нэмж хэлэх; **согласиться, с некоторыми ~ями** зарим зүйл нэмж хэлээд зөвшөөрөх; 2. андуурах, үг алдах, эндүүрэл.

ОГОЛЁННЫЙ 1. иүцгэн, шалдан; ~ое тело нүцгэн бие; 2. иүцгэн, иавч нь унасан; ~ые деревья иүцгэн мод, навч нь унасан мод.

ОГОЛЙ|ТЬ 1. нүцгэлэх, нүцгэн болгох, шалдлах; 2. нүцгэлэх, иүцгэрүүлэх, иавчийг нь унагах, ветер ~л деревья салхи модны иавчийг унагав; 3. сугалах; ~ шапку сэлэм сугалах; 4. нүцгэрүүлэх, нүцгэн болгох, хоослох.

ОГОЛЙ|ТЬСЯ 1. иүцгэрэх, нүцгэн болгох, шалдагнах; 2. нүцгэрэх, нүцгэн болох, навч нь унах; деревья ~лись мод иүцгэрэв; 3. нүцгэрэх, нүцгэн болох, хоосон болох, сул болох; она ~ла свою красную грудь эрүүл сайхан цээжин биеэ ил гаргаж гайхуулсан.

ОГОЛТЁЛЫЙ галзуурсан; ~ враг галзуурсан дайсан.

ОГОЛЯТЬ 1. иүцгэлэх, нүцгэн болгох, шалдлах; 2. нүцгэлэх, иүцгэрүүлэх, иавчийг нь унагах; 3. сугалах; 4. нүцгэрүүлэх, иүцгэн болгох, хоослох.

ОГОЛЯТЬСЯ 1. нүцгэрэх, иүцгэн болох; 2. нүцгэрэх, нүцгэн болох, навч нь унах; 3. нүцгэрэх, нүцгэн болох, хоосон болох, сул болох.

ОГОНЁК 1. бяцхан гал; 2. өчүүхэй гэрэл; 3. цог, ид, хав; ид хав работник с огнёмком цогтой ажилтан.

ОГОНЬ 1. гал, гал хөс; ~ галлад; ~ в нечи зуухны гал; сгореть в огне галд шатах; 2. гэрэл; работать при огне гэрэл барьж ажиллах; между двух огней гал усны хооронд, хоёр бэрхийн хооронд; бояться кого-либо, как огня хүнээс үхтлээ айх; днём с огнём не найдёшь гэгээни цагаан өдөр дэи бариад ч олохгүй; ирйти ~, и воду, и медные трубы хал үээж хашир таних.

ОГОРАЖИВАТЬ хашаа хийх, хаших, хашаалах, хайслах.

ОГОРАЖИВАТЬСЯ 1. хашаа хийлгэх, хашуулах, хашаалуулах; 2. биеэсээ зайлуулах, амиа бодох.

ОГОРОД иогооны газар.

ОГОРОДИТЬ хашаа хийх, хаших, хашаалах, хайслах; ~ сад забором цэцэрлэг хашаалах.

ОГОРОДИТЬСЯ 1. хашаа хийлгэх, хашуулах; 2. биеэсээ зайлуулах, амиа бодох.

ОГОРОДНИК иогооч.

ОГОРОДНИЧЕСТВО ногооны ажил, ногоо тарих.

ОГОРОДНЫЙ ногооны газрын, иогооны газар тарьдаг; ~ые растения ногооны газар тарьдаг ургамал, иогоо.

ОГОРОШИТЬ цочоох, гайхуулах, тэвдүүлэх, самгардуулах, сандаргах, мухардуулах; ~ неожиданным вопросом саиамсаргүй юм асууж тэвдүүлэх.

ОГОРЧАТЬ урам алдруулах, гашуудуулах, гутраах, сэтгэл зовоох.

ОГОРЧАТЬСЯ гомдох, урам алдрах, гашуудах, гутрах, сэтгэл зовох.

ОГОРЧЕНИ|Е гомдол, гутрал, сэтгэлийн зовлон; пережить много ~и сэтгэлийн зовлон их эдлэх.

ОГОРЧИТЬ гомдоох, урам алдруулах, гашуудуулах, гутраах, сэтгэл зовоох.

ОГОРЧИТЬСЯ гомдох, урам алдрах, гашуудах, гутрах, сэтгэл зовох.

ОГРАБИТЬ дээрэмдэх, тонох.

ОГРАБЛЕНИЕ дээрэмдэх, тонох, дээрэм, тонуул.

ОГРАДА хашаа, хүрээ, хороо, хайс; каменная ~ чулуун хороо; обнести оградой хашаалах.

ОГРАДИТЬ хаацайлах, халхлах, хамгаалах, зайлуулах, болгоомжлох; ~ себя от лишних волнений дэмий сэтгэлээ хөдөлгөхөөс зайлсхийх.

ОГРАНИЧЕНИ|Е хязгаарлах, хэмжээлэх, хязгаарлалт, хэмжээлэлт; отменить ~ хязгаарлахыг зогсоох; без ~и хязгаарлалтгүй.

ОГРАНИЧЕННОСТЬ 1. хомс, бага байх, хэмжээтэй байх; 2. явцуу үзэл, богино бодол.

ОГРАНИЧЕННЫЙ 1. хомс, бага хэмжээтэй; 2. явцуу, богино, хомс; ~ ум хомс ухаан; 3. явцуу үзэлтэй, богино бодолтой, хомс ухаантай; ~ человек явцуу үзэлтэй хүн.

ОГРАНИЧИВАТЬ хязгаарлах, хэмжээлэх; боох.

ОГРАНИЧИВАТЬСЯ 1. хязгаарлах; 2. хязгаарлах, зогсоох, хязгаарлагдах.

ОГРАНИЧИТЬ хязгаарлах, хэмжээлэх, боох.

ОГРАНИЧИ|ТЬСЯ 1. хязгаарлах; ~ только устным приветствием амаар баяр хүргэх төдийгөөр хязгаарлах; 2. хязгаарлах, зогсоох, хязгаарлагдах; мы этим не ~мся биз үүгээр зогсохгүй.

ОГРЕБАТЬ огрести снег вокруг дома гэрээ тойрон цас малтах.

ОГРЕТЬ дэлсээд авах.

ОГРЁХ муу хагалсан газар, толбо.

ОГРОМНЫЙ аварга том, асар их, лут, мундаг, лундаг, лужир; ~ талант лут авъяас; ~ дом аварга том байшин; ~ая задача асар их зорилт.

ОГРУБЕВАТЬ ширүүн болох, дарсайх, холцруутах, бүдүүлэг болох, муухай зантай болох.

ОГРУБЕЛ|ЬНЫЙ ширүүн, дарсайсан, холцруутсан, хөрслөг; ~ые руки хөрслөг гар.

ОГРУБЕТЬ ширүүн болох, дарсайх, холцруутах, бүдүүлэг болох.

ОГРЫЗАТЬСЯ 1. архирах, арзайн архирах; 2. ярганах, ярзага ярзага гэх.

ОГРЫЗЭК хагархай, үлдэгдэл, хэлтэрхий; ~ карандаша харандааны хугархай; ~ сахара ёотонгийн хэлтэрхий.

ОГУЛОМ нэгмөсөн, бүхэлд нь, хавтгайд нь нельзя вникать ~, не разобрав дела хэргийн учрыг ололгүй хүн бүгдийг хавтгайд нь буруушааж болохгүй.

ОГУЛЬНО учир зүгтгүй, иш үндэсгүй; хавтгайруулан; ~ обвинить кого-либо хүнийг учир зүгтгүй ялах.

ОГУЛЬНЫЙ учир зүгтгүй, иш үндэсгүй, хавтгайруулсан.

ОГУРЕЦ өргөст хэмх, хэмх.

ОГУРЧИК бяцхан өргөст хэмх, бяцхан хэмх; как ~ сэргэлэн цовоо.

ОДА магтаал; торжественная ~ баярын магтаал.

ОДАЛЖИВАТЬ зээлүүлэх, зээлдүүлэх, зээл өгөх.

ОДАРЕННОСТЬ авъяаслаг байх.

ОДАРЕННЫЙ авъяаслаг залуу.

ОДАРИ|ТЬ бэлэглэх, бэлэг түгээх; ~ всех друзей нөхдөдөө цөмд нь бэлэг түгээх; 2. заяах, авъяас билиг хайрлах природа ~ла его умом байгаль түүнд ухаан заяажээ.

ОДАРЕМЫЙ бэлэг хүлээн авагч.

ОДЕВАНИЕ өмсгөх, өмсөх, хувцаслах.

ОДЕВАТЬ 1. өмсгөх, хувцаслах; 2. хучих, бүрхэх; 3. хувцаслах, хувцас хийлгэж өгөх.

ОДЕВАТЬСЯ 1. өмсгөх, хучих; 2. хувцаслах, хувцас хийлгэж өгөх; 3. өмсөх, хувцаслах; уметь ~ хувцаслаж чадах; 4. хувцас хийлгэх, хувцас оёулах хувцас оёулах.

ОДЕЖДА хувцас, хувцас хунар; верхняя ~ гадуур хувцас; рабочая ~ ажлын хувцас.

ОДЕКОЛОН үнэртэй ус.

ОДЕЛИТЬ түгээх, түгээж өгөх.

ОДЕРГИВАТЬ доош нь татах, угзрах, доош нь татаж засах.

ОДЕРЕВЕНЕЛ|ЬНЫЙ хөшсөн, бадайрсан, бээрсэн; ~ые от холода пальцы хүйтэнд бээрсэн хуруу.

ОДЕРЕВЕНЕТЬ хөших, бадайрах, бээрэх.

ОДЕРЖАТЬ ~ победу ялах; ~ верх на кем-либо; дийлэх.

ОДЕРЖИМЫЙ 1. үрсэн, туссан; ~ **страхом** айдас хүрсэи, ухаан алдтал айсан; 2. гаирсан, галзуурсан.

ОДЕРНУТЬ 1. доош нь татах, угзрах, доош нь татаж засах; 2. хирийг нь мэдүүлэх, зогсоох.

ОДЕТЬ 1. өмсөх, хувцаслах; ~ **ребёнка в пальто** хүүхдэд пальто өмсгөх; 2. хучих, бүрэх; 3. хувцаслах, хувцас хийлгэж өгөх.

ОДЕТЬСЯ 1. хувцаслах, өмсөх; **тепло** ~ дулаан хувцаслах; ~ **во все новое** өвч шинэ хувцас өмсөх; 2. хувцас хийлгэх, хувцастай болох; 3. хучигдах, бүрхэгдэх; **деревья оделись листвою** мод навч нахианд хучигдав.

ОДЕЯЛО хөнжил, хучлага; **стеганое** ~ хаваастай хөнжил; **ватное** ~ хөвөнтэй хөнжил.

ОДИН 1. нэг; **собрание сочинений в одном томе** нэг боть түүвэр зохиол; 2. ганцаараа, ганц, гагц; **я живу** ~ би ганцаараа амьдардаг; **одному не сிரавиться** ганцаараа хүчрэхгүй, ганц хүн хүчрэхгүй; ~ **единственный** цорын ганц; ~ **единственный** гав ганцаархнаа, ор ганцаараа; 3. нэг; **в ~ прекрасныи день** нэг өдөр; ~ **из присутствующих** тэнд байгчдийн нэг нь; 4. нэг, нэг адил; **жить с кем-либо в одном доме** хүнтэй нэг байшинд суух; **одного возраста** нэг адил настай; 5. дан, дан ганц; 6. нэг; **одно дело работать, другое гулять** ажиллах гэдэг изг хэрэг, зугаалах гэдэг өөр явдал; **одно другому не мешают** нэг нь нөгөөдөө саад болохгүй; 7. өрөөсөн; **одна рука** өрөөсөн гар; ~ **в поле не воин** ганц мод гал болохгүй; **все до одного** цөмөөрөө, нэгд нэгэнгүй, хоцролгүй, толгой тоолон; **все как ~** ганц хүн мэт; ~ **за другим** дараа дараагаараа, дэс дараалан, удаа дараагаараа; ~ **на ~** халз тулан; **в ~ миг** агшин зуур; **в ~ голос** нэгэн саналтай; нэг дуугаар; **одним словом** нэг үгээр хэлэхэд; **одним духом** нэгэн амьсгалаар.

ОДИНАКОВО адил, ижил, чацуу, тэнцүү.

ОДИНАКОВЫЙ адил, ижил, чацуу, тэнцүү, адилхай, тэн чацуу; **они ~ого роста** тэд нуруугаар чацуу.

ОДИННАДЦАТЫЙ арван нэгдүгээр.

ОДИННАДЦАТЬ арван изг.

ОДИНОК|ИЙ 1. ганц; ~ **домик** ганц байшин, ганц гэр; 2. ганц, ганц бие; ~ **человек** ганц хүн, ганц бие хүн; 3. гань хүн, ганц бие хүн; ~ **ая девушка** ганц бие эмэгтэй.

ОДИНОКО ганцаараа; **жить ~** ганцаараа суух.

ОДИНОЧЕСТВ|О ганцаараа байх, ганцаардах; **томиться в ~е** ганцаардаи зовох.

ОДИНОЧК|А 1. гань, хар амиа хөөсөи хүн; **кустарь** ~ хар амиа хөөсөн дархан; 2. тусгай (ганцаар хорих тасалгаа); **в ~у** ганцаараа; **по ~е** нэг нэгээр нь.

ОДИНОЧНЫ|Й 1. ганцаар, ганцаараа; ~ **полёт** ганцаараа нисэх; 2. ганц хүний, ганцаар; ~ **ая камера** ганцаар хорих өрөө; 3. ганц нэг; ~ **ые выстрелы** ганц нэг буудах;

ОДИОЗНОСТЬ ёозгүй хэрэг, үл бүтэх явдал.

ОДИОЗН|ЫЙ ёозгүй, үл бүтэх; ~ **ая личность** үл бүтэх этгээд.

ОДИЧАЛ|ЫЙ зэрлэгшсэн, зэрлэг болсон; ~ **ая кошка** зэрлэгшсэн муур.

ОДИЧАНИЕ зэрлэгшил, зэрлэгших.

ОДИЧАТЬ зэрлэгших, зэрлэг болох, эмнэгших.

ОДНАЖДЫ 1. нэгэнт, нэгэн удаа, нэг; **только ~ слышал** нэг л сонссон; 2. нэгэнт, нэг өдөр, нэг; ~ **летом** нэг зун.

ОДНАКО 1. боловч, гэтэл, харин; **он очень торопился, ~ опоздал** тэр (хүн) нх яарсан боловч хождов; 2. тэгээд, юу ч гэсэн, юу боловч; **вы, ~не забудьте** обещаниого юу ч гэсэн та амласнаа бүү мартаарай.

ОДНО нэг, ~ **в тоже** нэгэн адил, адилхан.

ОДНОАКТН|ЫЙ нэг бүлэгт ~ **ая пьеса** нэг бүлэгт жүжиг.

ОДНОБОК|ИЙ өрөөсгөл, ганц талыг баримталсан, явцуу; ~ **ое решение** өрөөсгөл шийдвэр.

ОДНОБОРТН|ЫЙ нэг энгэртээ товчтой, товчилдог; ~ **пиджак** нэг энгэртээ товчтой пиджак.

ОДНОВРЕМЕННО нэгэи зэрэг, зэрэг зэрэг, изг дор, нэг үед; **все заговорили** ~ цөм зэрэг зэрэг ярьж гарав.

ОДНОВРЕМЕННОСТЬ нэгэи зэрэг болох, изг үед болох; ~ **событий** нэг үед болсон хэрэг явдал.

ОДНОВРЕМЕНН|ЫЙ, нэг зэрэг болсон, зэрэг зэрэг гарсан, изг дор болсон, нэг үед гарсан; **два ~ых явления** нэг үед болсон хоёр үзэгдэл.

ОДНОГЛАЗЫЙ өрөөсөн нүдтэй.

ОДНОГОДИЧН|ЫЙ нэг жилийн ~ **ые курсы** нэг жилийн (түр) сургалт.

ОДНОГОД|ОК чацуу хүн, үеийн хүн **они ~ки** нэг үеийн хүмүүс.

ОДНОГОРБЫЙ ганц бөхтэй, ганц бөхтэй тэмээ, наран тэмээ.

ОДНОДНЕВН|ЫЙ нэг өдрийн; ~ **дом отдыха** нэг өдрийн амралтын газар.

ОДНОЗНАЧАЩИЙ 1. нэг утгатай, адил утгатай; 2. ганц утгатай.

ОДНОЗНАЧН|ЫЙ 1. нэг утгатай, адил утгатай; ~ **ые выражения** адил утгатай хэллэг; 2. ганц утгатай; ~ **ое число** нэг оронтой тоо.

ОДНОИМЕНН|ЫЙ изг иэртэй, адил нэртэй.

ОДНОКЛÁССНИК нэг ангийн сурагч.

ОДНОКЛÁССНИЦА нэг ангийн эмэгтэй сурагч.

ОДНОКЛÉТОЧН|ЫЙ нэг эст; ~ **организм** нэг эст бие.

ОДНОКОЛÉЙКА изг царигтай төмөр зам.

ОДНОКОЛÉЙН|ЫЙ, нэг царигтай; ~ **ая железная дорога** нэг царигтай төмөр зам.

ОДНОКОЛКА хасаг тэрэг.

ОДНОКОНН|ЫЙ изг морины, ганц морины, дан морины; ~ **плуг** дан морины аижис.

ОДНОКОПЫТН|ЫЕ битүү туурайтай.

ОДНОКОПЫТН|ЫЙ битүү туурайт; **лошадь** — ~ **ое животное** адуу бол битүү туурайт амьтай мөн.

ОДНОКРАТН|ЫЙ изг удаагийн, нэг удаа болсон.

ОДНОКÚРСНИК нэг ангийн оюутан.

ОДНОКÚРСНИЦА нэг ангийн оюутан эмэгтэй, изг ангид сурдаг эмэгтэй оюутан.

ОДНОЛÉТН|ИЙ 1. нэг жилийн; 2. нэг настай; ~ **не растения** нэг иастай ургамал.

ОДНОЛÉТОК үеийн хүн, чацуу хүн.

ОДНОМÉСТН|ЫЙ нэг суудалтай, ганц хүний; ~ **самолёт** ганц хүний онгоц.

ОДНОМОТÓРН|ЫЙ нэг хөдөлгүүртэй; ~ **самолёт** нэг хөдөлгүүрт онгоц.

ОДНОНОГИЙ өрөөсөн хөлтэй, өрөөсөн хөлтгүй.

ОДНООБРАЗИЕ нэг янз байх, нэг маягтай байх, нэг хэвийн байх.

ОДНООБРАЗНО нэг янзаар, нэг маягаар, нэг хэвээр, нэг янз, нэг маяг, нэг хэв.

ОДНООБРАЗНОСТЬ нэг янз байх, нэг маяг байх, нэг хэв байх.

ОДНООБРАЗН|ЫЙ нэг янзын, нэг маягийн, нэг хэвийн, нэг янз, нэг маяг, нэг хэв; ~ **ые занятия** нэг хэвийн хичээл, сонирхолгүй ажил.

ОДНОПАЛАТН|ЫЙ нэг танхимын, нэг танхимт; ~ **ая система** нэг танхимын систем.

ОДНОПОЛЧÁНИН нэг цэргийн хорооны нөхөр.

ОДНОПÓЛЫЙ нэг бэлэгт.

ОДНОРОДНОСТЬ нэг төрөл байх, нэг адил байх, дан байх, хольцоогүй байх; ~ **вещества** дан бодис, хольцоогүй.

ОДНОРОДН|ЫЙ нэг төрлийн, адил, дан, хольцоогүй; ~ые явления нэг төрлийн үзэгдэл; ~ые учреждения нэг төрлийн байгууллага, адил байгууллага; ~металл дан төмөрлөг, хольцоогүй төмөрлөг.

ОДНОРУКИЙ ерөөсөн гартай, ерөөсөн гаргуй.

ОДНОСЕЛЬЧАНИН нэг суурины хүн, нэг нутгийн хүн.

ОДНОСЛОЖНО нэг үгээр, товч; *отвечать* ~ нэг үгээр хариулах.

ОДНОСЛОЖН|ЫЙ 1. нэгэн үет; ~ое слово нэг үет үг; 2. нэг үгээр хэлсэн, товч; ~ответ нэг үгээр хэлсэн хариу, товч хариу.

ОДНОСПАЛЬН|ЫЙ нэг хүний, нэг хүний унтах; ~ая кровать нэг хүний ор.

ОДНОСТВОЛЬН|ЫЙ нэг амтай; ~ое ружьё нэг амтай буу.

ОДНОСТОРОННЕ нэг талыг баримтлан, ерөөсгөл, явцуу; ~ответить на вопрос асуултыг явцуу хариулах.

ОДНОСТОРОНН|ИЙ 1. нэг өнгөтэй, тал өнгөтэй, тал, нэг талын; ~ая ткань нэг өнгөтэй нэхмэл; 2. нэг талын, ерөөсөн талын; ~ее воспаление лёгких уушигны ерөөсөн талын өрөвсөл; 3. нэг зүгийн, ерөөсөн талын; ~ее движение транспорта по шоссе засмал замаар хөсөг нэг зүгт хөдлөх; 4. ганц талыг баримталан, ерөөсгөл, явцуу; ~ее воспитание ерөөсгөл хүмүүжил.

ОДНОТЯПН|ЫЙ нэг маягийн, нэг хэвийн; ~ые постройки нэг маягийн барилга.

ОДНОТОМНИК нэг боть.

ОДНОТОМН|ЫЙ нэг боть; ~ словарь нэг боть толь.

ОДНОФАМИЛЕЦ адил овогтой хүн, *разг.* амидай.

ОДНОЦВЕТН|ЫЙ нэг өнгөтэй, ижил өнгөтэй; ~ая ткань нэг өнгөтэй нэхмэл.

ОДНОЧЛЕН нэгэн гишүүнт.

ОДНОЭТАЖН|ЫЙ дан, нэг давхар; ~ дом дан байшин.

ОДОБРЕНИЕ сайшаах, зөвшөөх, сайшаал, зөвшөөл; *выслушать чье-нибудь* ~ хүнд сайшаалгах.

ОДОБРИТЕЛЬНО сайшаан, зөвшөөж, өөгшүүлэн; ~ кивнуть головой өөгшүүлэн толгой дохих.

ОДОБРИТЕЛЬН|ЫЙ сайшаасан, зөвшөөсөн, өөгшүүлсэн; ~ая оценка сайшаасан үнэлэлт.

ОДОБРИТЬ,

ОДОБРЯТЬ сайшаах, зөвшөөх, сайшаан батлах; ~ просят резолюции тогтоолын төслийг сайшаан батлах.

ОДОБРЯТЬСЯ сайшаагдах, зөвшөөгдөх.

ОДОЛЕВА|ИТЬ 1. дийлэх, дарах, ялах; 2. дарагдах, дийлдэх, хүрэх; *меня ~ет сон* би нойронд дарагдлаа, миний нойр хүрч байна; 3. зовоох, гасалгах; 4. чадан ядан давах, чүү чамай дуусах.

ОДОЛЕ|ИТЬ 1. дийлэх, дарах, ялах; ~ противника дайсныг дийлэх; 2. дарагдах, дийлэх; *его ~ла скупость* тэр хүн харам сэтгэлдээ дийлдэв; 3. зовоох, гасалгах; *кашель ~л* ханиалга зовоов; 4. чадан ядан давах, чуу чамай дуусах.

ОДОЛЖАТЬ зээлүүлэх, зээлүүлэх, зээлээр өгөх.

ОДОЛЖАТЬСЯ туслуулах, тус хүргүүлэх, ачлуулах.

ОДОЛЖЕНИЕ тус, ач, туслуулах, ачлуулах; *сделать ~ ач хүргэх, тус хүргэх; сделайте ~ 1. -ж хайрал, тус хүргэнэ үү; 2 -ж айлд; можно у вас эту книгу взять почитать? — сделайте ~ — таны энэ номыг авч уншиж болох уу? — болгоож айлд.*

ОДОЛЖИТЬ зээлдүүлэх, зээл өгөх; ~ кому-нибудь деньги хүнд мөнгө зээлүүлэх.

ОДР хэвтэр; *лежать на смертном ~е* бүр хэвтрэйн болох, өдрөө хүлээн хэвтэх.

ОДРЯХ|ЕТЬ зөнөглөх, өтлөх.

ОДУВАНЧИК багваахай цэцэг.

ОДУМАТЬСЯ санаа орох, санаа авах, ухаан төрөх; ~ в последнюю минуту бүр сүүлд нь ухаан төрөх.

ОДУРАЧИВАТЬ толгойгий нь эргүүлэх; мэхлэх.

ОДУРЕНИ|Е мангуурах, мангуурал; *дойти до полиго ~я* бүр мангуурах.

ОДУРЕТЬ мангуурах, дүйнгэрэх.

ОДУРМАНИВАТЬ төөрөгдүүлэх, мунхруулах, мансууруулах.

ОДУР|Ь мангуурах, мансуурах, толгой дүйрэх; *спорить до ~и* мангууртлаа маргалдах; *сонная ~* унтаж мансуурах.

ОДУРЯТЬ мангууруулах, мансууруулах, толгойгий нь дүйрүүлэх.

ОДУРЯЮЩИЙ мангууруулдаг, мансууруулдаг, толгой дүйрүүлдэг; ~ запах мансууруулдаг үнэр.

ОДУТЛОВАТОСТЬ сэлхрээ, сэлхрэх, манхайх; *болезненная ~* лица өвдөж нүүр сэлхрэх.

ОДУТЛОВАТЫЙ сэлхэрсэн, манхгар.

ОДУХОТВОРЕННОСТЬ цог заль.

ОДУХОТВОРЕНН|ЫЙ цог заль төгөлдөр; ~ое лицо цог заль төгөлдөр нүүр; ~ая речь цог заль төгөлдөр үг.

ОДУХОТВОРИТЬ 1. цог заль төгөлдөр болгох, урам зориг төгөлдөр болгох; 2. сүнстэй гэж үзэх, шүтэх, тахнах.

ОДУШЕВИТЬ 1. зоригжуулах, урамшуулах 2. амьтай гэж санах, шүтэх; ~ природу байгалийг амьтай гэж санах.

ОДУШЕВИТЬСЯ зориг орох, зоригжих, урамших, урам орох, сэтгэл хөөрөх.

ОДУШЕВЛЕНИЕ 1. зоригжих, зориг орох, урамших, урам орох; 2. сэтгэл хөгжих, сэтгэл хөөрөх; *говорить с ~м* сэтгэл хөгжин ярих.

ОДУШЕВЛЕННЫЙ сэтгэл хөгжсөн, сэтгэл хөөрсөн, зоригжсон, урамшсан; ~ голос урамшсан дуу; 2. амьд; ~ предмет амьд бодис.

ОДУШЕВЛЯТЬ 1. зоригжуулах, урамшуулах; 2. амьтай гэж бодох, шүтэх.

ОДУШЕВЛЯТЬСЯ зоригжих, зориг орох, урамших, урам орох, сэтгэл хөгжих.

ОДЫШК|А амьсгал давхцах, амьсгаа давхарлах, амьсгаадах; *страдать ~ой* амьсгаа давхарлах.

ОЖЕРЕБИТЬСЯ унагалах.

ОЖЕРЕЛЬЕ сондор, хүзүүний чимэг, хоолойвч.

ОЖЕСТОЧАТЬ догшруулах, хэргийрүүлэх, хэрцгий болгох, ширүүтэх, ширүүн болгох.

ОЖЕСТОЧЕНИЕ 1. догшрох, хэрцгийрэх, ширүүтэх; 2. догшин байх, хэрцгий байх; ширүүн байх; *говорить с ~м* ширүүн хэлэх.

ОЖЕСТОЧЕННОСТЬ догшин байх, ширүүн байх, догшин хатуу байх.

ОЖЕСТОЧЕННЫЙ догшин, ширүүн, догшин хатуу, ширүүн, догшин ширүүн; ~ бой ширүүн тулалдаан.

ОЖЕСТОЧИТЬ догшруулах, хэргийрүүлэх, хэрцгий болгох, ширүүтэх, ширүүн болгох.

ОЖЕСТОЧИТЬСЯ догшрох, хэрцгийрэх, хэрцгий болох, ширүүтэх, ширүүн болох.

ОЖЕЧЬ 1. түлэх, шалзлах; 2. шатаах, түлэх.

ОЖЕЧЬСЯ түлэгдэх, шалзрах, түлэх, халах.

ОЖИВАТЬ 1. амьдрах, амь орох; 2. сэргэх, сэхэх.

ОЖИВИТЬ 1. амьдруулах, амь оруулах; 2. сэргээх, идэвх оруулах.

ОЖИВИ|ИТЬСЯ 1. сэргэх, идэвх орох, хөгжөөнтэй болох; *торговля ~лась* худалдаа сэргэв; *разговор ~лся* яриа хөгжөөнтэй болов; 2. хөл хөдөлгөөнтэй болох.

ОЖИВЛЕНИЕ 1. амьдруулах, амь оруулах, амьдрах, амь орох; 2. сэргэх, гялалзах; 3. сэргээх, идэвх оруулах; 4. хөгжөөн болох, хөл хөөрцөг, хөл хөдөлгөөн болох.

ОЖИВЛЁННО хөгжүүн, сэргэлэн, урамтай; ~ **разговаривать** урамтай хөөрөлдөх.

ОЖИВЛЁННОСТЬ хөгжүүн байх, сэргэлэн байх, урамтай байх.

ОЖИВЛЁНН|ЫЙ 1. хөгжүүн, сэргэлэн, урамтай; **-ая беседа** хөгжүүн яриа; 2. гүйцтэй, гүйлгээ сайтай; **-ая торговля** гүйцтэй худалдаа; 3. хөл хөдөлгөөнтэй; **-ое время на улицах** гудамж зээлийн хөл хөдөлгөөнтэй үе.

ОЖИВЛЯТЬ 1. амьдруулах, амь оруулах; 2. сэргээх, идэвх оруулах.

ОЖИВЛЯТЬСЯ 1. сэргэх, идэвх орох; 2. хөл хөдөлгөөнтэй болох.

ОЖИДАНИ|Е 1. хүлээх; зал **-и** хүлээх танхим; 2. горьдлого, найдлага, горьдох, найдах, санах; **наши -я оправдались** бидний санасан зөв болов; **сверх -я** санаснаас илүү.

ОЖИДА|ТЬ 1. хүлээх, сахиж, харах; ~ **поезда** галт тэрэг хүлээх; ~ **с минуты на минуту** хэзээ хэзээгүй ирнэ гэж харах; 2. горьдох, найдах; 3. санах, санаанд орох; **я так и -л** бн тэгнэ ч байх гэж санасан юм.

ОЖИДА|ТЬСЯ 1. хүлээж байх, харж байх, санаж байх; 2. шинжтэй байх; **-ется похолодание** хүйтрэх шинжтэй байх.

ОЖИРЁНИЕ өөхлөх, таргалах; ~ **сердца** зурх өөхлөх.

ОЖИРЁТЬ өөхлөх, таргалах.

ОЖИТЬ 1. амьдрах, амь орох; **мёртвые** ~ **не могут** үхсэн хүн амь орохгүй; 2. сэргэх; сэхэх.

ОЖОГ 1. түлэгдэх, хайрагдах, шалзрах; 2. шалзархай, халайхай, түлэгдсэн газар.

ОЗАБОТИТЬ санаа зовох, сэтгэл түгшүүлэх.

ОЗАБОТИТЬСЯ санаа тавих, сэтгэл зовох, санаашрах.

ОЗАБОЧЕННО санаа зовонги, сэтгэл түгшсэн байртай, санаашранги.

ОЗАБОЧЕННОСТЬ санаа зовох, сэтгэл түгших, санаашрах.

ОЗАБОЧЕННЫЙ санаа зовонги, сэтгэл түгшсэн, санаашранги; **сексуально** ~ мунаш.

ОЗАБОЧИВАТЬ санаашруулах, санааширхуулах, сэтгэл зовниулах.

ОЗАГЛАВИТЬ,
ОЗАГЛАВЛИВАТЬ гарчиглах, гарчиг тавих.

ОЗАДАЧИВАТЬ ~ мэгдүүлэх, тэвдүүлэх, эргэлзүүлэх; ~ **кого-либо неосозданным вопросом** санамсаргүй юм асууж мэгдүүлэх.

ОЗАРИ|ТЬ 1. гийгүүлэх, гэрэлтүүлэх; 2. гийгүүлэх, баясгах, магнай тэнийлгэх; **улыбка -ла её** **лицо** инээмсэглэж магнай нь тэнийв.

ОЗАРИТЬСЯ 1. гэрэлтэх, гийх; 2. баяр тодрох, магнай тэнийх, гийх.

ОЗВЕРЁЛЫЙ улангассан, зэрлэг догшин, хэрцгий; ~ **враг** улангассан дайсан.

ОЗВЕРЁНИ|Е улангасах, зэрлэг аашлах, хэрцгийлэх; **дойти до -я** зэрлэг аашилдаг болох, улангасах.

ОЗВЕРЕТЬ улангасах, зэрлэг аашлах, хэрцгийлэх, догшин харгис болох.

ОЗВУЧИВАТЬ дуу оруулах, дуутай болгох; ~ **фильм** кинонд дуу оруулах.

ОЗДОРОВИТЕЛЬН|ЫЙ эрүүлжүүлэх; **-ые мероприятия** эрүүлжүүлэх арга хэмжээ.

ОЗДОРОВИТЬ 1. эрүүлжүүлэх, эрүүл болгох; 2. сайжруулах, тохиромжтой болгох, хэвийн байдалд оруулах; ~ **финансы** санхүүг хэвийн байдалд оруулах.

ОЗДОРОВЛЕНИЕ 1. эрүүлжүүлэх, эрүүлжүүлэлт; 2. сайжруулах, хэвийн байдалд оруулах, сайжруулага.

ОЗДОРОВЛЯТЬ 1. эрүүлжүүлэх, эрүүл болгох; 2. сайжруулах, тохиромжтой болгох; хэвийн байдалд оруулах.

ОЗДОРОВЛЯТЬСЯ эрүүлжих, сайжрах.

ОЗЕЛЕНЕНИЕ ногооруулах, мод ногооруулалт, мод тарилга; ~ **городов** хот орныг ногооруулах.

ОЗЕЛЕНИТЕЛЬН|ЫЙ ногооруулах, мод тарих;

ОЗЕЛЕНИТЬ ногооруулах, мод тарих.

ОЗЕЛЕНИТЬСЯ ногооруулагдах, ногоорох.

ОЗЕМЬ газар хөсөр; **грохнуть** ~ газар мөргөн унах.

ОЗЁРКА манжуурын нүцгэн жараахай.

ОЗЁРНЫЙ нуурын, нууртай, нууралхаг; ~ **берег** нуурын эрсг; ~ **край** нууралхаг газар.

ОЗЕРО нуур; **солёное** ~ давстай нуур.

ОЗЫМЫЕ өвөлжих тариа.

ОЗИМ|ЫЙ өвөлжих; **-ая пшеница** өвөлжих буудай.

ОЗИРАТЬ ийш тийш харах, эргэн тойрон харах; ~ **местность** газрыг эргэн тойрон харах.

ОЗИРАТЬСЯ эргүүцлэн харах, эргэн тойрон харах; ~ **по сторонам** зүг зүг тийш харах.

ОЗЛОБИТЬ хорсол төрүүлэх, уурлуулах, хилэгнүүлэх.

ОЗЛОБИТЬСЯ хорсол төрөх, уур хүрэх, хилэгнэх.

ОЗЛОБЛЕНИЕ хорсол буцлах, уурлах, хилэгнэх; **сказать с -м** хорсол буцлан хэлэх.

ОЗЛОБЛЕННЫЙ хорссон, уурссан, хилэгнэсэн.

ОЗЛОБЛЯТЬ хорсол буцалгах, уур хүргэх, хилэн төрүүлэх.

ОЗЛОБЛЯТЬСЯ хорсол буцлах, уур хүрэх, хилэн төрөх.

ОЗНАКОМИТЬ танилцуулах, таниулах.

ОЗНАКОМИТЬСЯ танилцах, мэдэж авах, таньж авах; ~ **с делами** хэрэг ажлыг мэдэж авах.

ОЗНАКОМЛЕНИЕ танилцуулах, таниулах, танилцах, мэдэж авах, таньж авах; ~ **с планом работы** ажлын төлөвлөгөөг таниулах.

ОЗНАКОМЛЯТЬ танилцуулах, таниулах.

ОЗНАКОМЛЯТЬСЯ танилцах, мэдэж авах, таньж авах.

ОЗНАМЕНОВАНИЕ тэмдэглэх; ~ **памяти** дурсгалыг тэмдэглэх; **в -** тэмдэглэхийн тул, тэмдэглэн.

ОЗНАМЕНОВАТЬ 1. эзлэх, болох; 2. тэмдэглэх, тэмдэглэн өнгөрүүлэх.

ОЗНАМЕНОВАТЬСЯ,
ОЗНАМЕНОВЫВАТЬСЯ тэмдэглэх, төгс болох, дуурьсгагдах.

ОЗНАМЕНОВЫВАТЬ тэмдэглэх, тэмдэглэн өнгөрүүлэх.

ОЗНАЧА|ТЬ гэсэн учиртай байх, гэсэн утгатай байх, гэсэн үг байх; **что -ет ваше молчание?** таны дуугай байдаг ямар учиртай байна?.

ОЗНОБ чичрэглэх, дагжих, даардас; **чувствовать** ~ даардас хүрэх, чичрэглэх.

ОЗОЛОТИТЬ 1. баяжуулах, их бэлэг барих, их юм бэлэглэх; 2. алтлах, алтдах.

ОЗОН озон (хүчилтөрөгчийн гурван атомаас тогтсон хий).

ОЗОРНИК төрхгүй хүн, дүрсгүй хүүхэд, томоогүй хүн.

ОЗОРНИЧАТЬ төрхгүйдэх, дүрсгүйтэх, томоогүйтэх.

ОЗОРНОЙ төрхгүй, дүрсгүй, томоогүй; ~ **мальчик** дүрсгүй хүүхэд.

ОЗОРСТВ|О төрхгүй зан, дүрсгүй хэрэг, томоогүй явдал, төрхгүйтэх, дүрсгүйтэх, томоогүйтэх; **сделать что-либо из -я** төрхгүйтэж хэрэг тарих.

ОЗЯБНУТЬ даарах, бээрэх, осгох; **у меня озябли руки** мнний гар бээрчнхлээ.

ОЙ 1. ай, ээ, хөөс; 2. ёо ёо; ~ **больно!** ёо ёо, өвдөж байна!
ОЙ-ЛИ ай даа, ай мэдэхгүй, хай мэдэхгүй.

ОЙРАТ ойрд хүн.

ОЙРАТКА ойрд эмэгтэй, ойрд эхнэр.

ОЙРАТСКИЙ ойрд, ойрдын; ~ **язык** ойрд хэл.

ОКАЗАНИЕ хүргэх, үзүүлэх; ~ **помощи** тусламж үзүүлэх.

ОКАЗАТЬ үзүүлэх, өгөх, хүргэх, (хамт байгаа нэр үгийг нь үйл үг болгоно); ~ **помощь** тусламж өгөх, туслах; ~ **явление** нөлөө үзүүлэх, нөлөөлөх; ~ **сопротивление** эсэргүүцэл үзүүлэх, эсэргүүцэх; ~ **медвежью** услугу нуухыг нь авах гээд нүдийг нь сохлох.

ОКАЗАТЬСЯ байж байх, илрэх, байж байх, орох; он ~ **леса** дома тэр хүн гэртээ сууж байлаа; ~ **в затруднительном положении** бэрхтэй байдалд орчихоод байх.

ОКАЗИЙ 1. завшаан, далим, аян тал; **послать письмо с -ей** юмны далимд захидал явуулах, илгээх; 2. хачин юм; **что за ~?** ямар сонин юм?

ОКАЗЫВАТЬ үзүүлэх, өгөх, хүргэх.

ОКАЗЫВАТЬСЯ 1. байх, илрэх; 2. байх, орох.

ОКАЙМИТЬ хөвөөлөх, эмжээрлэх; ~ **платок** нусны алчуур хөвөөлөх.

ОКАЙМЛЯТЬ 1. хөвөөлөх, эмжээрлэх; 2. хүрээлэн байх, тойрон байх.

ОКАЛИНА хаг, оч; **железная** ~ төмрийн хаг.

ОКАМЕНЁЛОСТЬ 1. царцанги байдал, мэлрэх, мэнэрэх, амьдын шинжгүй байх; ~ **взгляда** нүд мэлрэх; 2. чулуужсан юм, чулуужилга, чулуужвар, чулуужилт; **собрание -ей** чулуужсан юмны цуглуулга, чулуужварын цуглуулга.

ОКАМЕНЁЛЪЙ 1. чулуужсан, чулуу болсон; ~ **ые** остатки **древних животных** эртний амьтдын чулуужсан үлдвэр; 2. мэлэрсэн, мэнэрсэн, амьтдын шинжгүй, царцанги; ~ **взгляд** мэлэрсэн харц.

ОКАМЕНЁТЬ 1. чулуужих, чулуу шиг болох, чулуурхуу болох, чулуурхаг болох; 2. хатуу сэтгэлтэй болох, өрөвдөх сэтгэлгүй болох.

ОКАНТОВАТЬ эмжих, хөвөөлөх, хүрээлэх.

ОКАНТОВКА 1. эмжих, хөвөөлөх, хүрээлэх; 2. эмжээр, хөвөө, хүрээ.

ОКАНЧИВАТЬ төгсгөх, дуусах, дүүрэх, гүйцэх.

ОКАТИТЬ цутгах; ~ **кого-либо** холодной **водой** хүн дээр хүйтэн ус цутгах.

ОКАЧИВАТЬ цутгах.

ОКАТЬ оолох, о-гоор дуудах, о-гоор хэлэх.

ОКАЯННЫЙ гайтай, гүйтэй.

ОКЕАН Тихий ~ Номхон далай.

ОКЕАНОГРАФИЯ далайн зүй, далай судлал.

ОКЕАНСКИЙ далайн; ~ **ис** **волны** далайн давалгаа.

ОКИДЫВАТЬ ~ **взглядом** эрэгцүүлэн харах, хялам хялам хнйж харах.

ОКИНУТЬ ~ **взором** хялам хийж харах.

ОКИСЕЛ эсмэг.

ОКИСЛЕНИИ **Е** нсэлдэх; **реакция** ~ **я** нсэлдэх урвал.

ОКИСЛИТЬ эсэлдүүлэх.

ОКИСЛИТЬСЯ эсэлдэх.

ОКИСЛЯТЬ эсэлдүүлэх.

ОКИСЛЯТЬСЯ эсэлдэх.

ОКИСЬ эсэл ~ **углерода** нүүрстөрөгчийн эсэл.

ОККУПАНТ түрэмгийлэн эзэмшигч.

ОККУПАЦИОННЫЙ түрэмгийлэн эзэмших.

ОККУПИРОВАННЫЙ эзэмшигдсэн; ~ **район** эзлэгдсэн нутаг.

ОККУПИРОВАТЬ түрэмгийлэн эзэмших.

ОКЛАД цалин, хөлс; **месячный** ~ сарын цалин.

ОКЛАДИСТЫЙ ~ **ая борода** хууз, битүү сахал.

ОКЛЕВЕТАТЬ гүжирдэх, гүтгэх, гөрдөх.

ОКЛЕИВАТЬ наах.

ОКЛЕИТЬ наах, ~ **обойми** цаас наах, цааслах.

ОКЛЕЙКА наах, наалт.

ОКЛИК дуудах, дуудах дуу, дуудах аялга.

ОКЛИКАТЬ.

ОКЛИКНУТЬ дуудах.

ОКНО 1. цонх, гэгээвч; **выбросить что-нибудь за** ~ цонхоор юм шидэх; 2. өрх; ~ **в болоте** намгийн өрх; 3. сул цаг, онгорхой цаг, цонх; ~ **между уроками** хичээлийн онгорхой цаг, хичээлийн цонх.

ОКО мэлмий; **в мгновение ока** нүд ирмэх зуур; **беречь как зеницу ока** нүдний цөцгий мэт хамгаалах.

ОКОВАТЬ төмөрлөх, төмрөөр бүслэх, бөгжлөх; ~ **суддук** авдар төмөрлөх.

ОКОВЫ 1. гинж, гав, тушаа, гав гинж; 2. талхи, гинж; **разбить** ~ **рабства** боолчлолын гинжийг тасар татах.

ОКОВЫВАТЬ төмөрлөх, төмрөөр бүслэх, бөгжлөх.

ОКОЛАЧИВАТЬСЯ тэнүүчлэх, дэмий суух; ~ **без дела** ажилгүй тэнүүчлэх, ажилгүй дэмий суух.

ОКОЛДОВАТЬ ид гаргах, шид үзүүлэх, ирд хувилгаан гаргах, илбэдэх.

ОКОЛЁСИЦА дэмий юм, чалчаа үг; **нести** ~ **у** дэмий юм чалчих.

ОКОЛИЦА 1. тосгоны хашаа; 2. тосгоны зах; 3. тойруу зам.

ОКОЛИЧНОСТЬ тойруу үг, тойруулах; **говорить без -ей** тойруулалгүй хэлэх, шууд хэлэх.

ОКОЛО 1. дэргэд, хажууд, орчин, ойролцоо, шадар; **сад** ~ **меня** миний хажууд суу; 2. шахам, шахуу, бараг, орчим, хир, хнртэй, -аад; **шли** ~ **часа** цаг орчим явлаа; ~ **десяти километров** арваад километр.

ОКОЛОСЕРДЧЕННЫЙ ~ **ая** сумка үнхэлцэг.

ОКОЛЫШ тойруулга, хүрээ.

ОКОЛЬНЫЙ 1. тойруу; ~ **ая** дорога тойруу зам; 2. тойруу, далдуур; 3. ойр орчмын.

ОКОНЕЧНОСТЬ 1. үзүүр, зах; ~ **мыса** хошууны үзүүр; 2. мөч.

ОКОННЫЙ цонхны, гэгээвчийн; ~ **ое** **стекло** цонхны шил.

ОКОНФУЗИТЬ ихэд ичээх, нүүрийг нь улайлгах.

ОКОНФУЗИТЬСЯ ихэд ичих, нүүр улайх.

ОКОНЧАНИИ **Е** 1. төгсгөл, эцэс, сүүл, дуусвар; **нервное** ~ **нервийн** төгсгөл; 2. сүүл **падежные** ~ **я** тийн ялгалын сүүл.

ОКОНЧАТЕЛЬНО гүйцэд, төгс, бүрэн, бүрмөсөн; **решить что-либо** ~ юмыг бүрмөсөн шийдэх.

ОКОНЧАТЕЛЬНЫЙ эцсийн, бүрмөсөн шийдсэн; ~ **ое** **решение** эцсийн шийдвэр.

ОКОНЧИТЬ төгсгөх, дүүргэх, дуусгах, дуусах, гүйцэх, дүүрэх; ~ **работу** ажлаа дуусгах; ~ **школа** сургууль төгсгөх.

ОКОНЧИТЬСЯ төгсөх, дуусах, дүүрэх, гүйцэх; **заседание** **окончилось** **поздно** хурал орой дууслаа, хурал орой тарлаа.

ОКОП нуувч, окоп; **рыть** ~ **ы** нуувч малтах.

ОКОПАТЬ тойруулан газар хөвсийлгөх, тойруулан малтах.

ОКОПАТЬСЯ 1. гуу малтаж бүгэх, нуувчлах; 2. орогнох, хоргодох.

ОКОРМИТЬ 1. хэт идүүлэх, хэмгүй идүүлэх; 2. хортой юм идүүлэх; 3. ~ **паству** сүсэгтэн хүмүүст ном уншуулах.

ОКОРОК гуяны мах; **копченный** ~ утсан гуя.

ОКОРОГИТЬ богиносгох, тайрах, танах.

ОКОСТЕНЕЛЫЙ 1. яасан, ясархуу болсон, хатуурсан; 2. хөшсөн, агзайсан; 3. тогтонгнжсон, хөшүүн.

ОКОСТЕНЕТЬ 1. яасжих, ясархуу болох, хатуурах; 2. хөших, агзайх, бээрэх; 3. тогтонгнжих, хөшүүн болох.

ОКОСТЕНЕНИЕ яасжих.

ОКОТ зулзагалах, гөлөглөх, хургалах, ишнглэх.

ОКОЧЕНЕТИТЬ бээрэх, бэрвийх, осгох, хөших; **пальцы** ~ **ли** хуруу бээрчихлээ.

ОКОШКО гэгээвч, бяцхан цонх.

ОКРАИН **А** 1. зах, хотын зах; **на самой** ~ **е** **деревни** тосгоны бүр захад; 2. хязгаар, зах хязгаар.

ОКРАИННЫЙ захын, зах хязгаарын, хязгаарын.

ОКРАСИТЬ 1. будах, ширдэх; 2. үнэр анхилуулах, өнгө оруулах, ялгаа гаргах.

ОКРАСИТЬСЯ 1. будагдах, будаг орох; 2. будаг болох.

ОКРАСКА 1. будах; 2. будаг, өнгө; 3. үнэр, өнгө, ялгараа.

ОКРАШИВАТЬ 1. будах, ширдэх; 2. үнэр анхилуулах, өнгө оруулах.

ОКРАШИВАТЬСЯ 1. будагдах, будаг орох; 2. будаг болох.

ОКРЕПНУТЬ 1. бэхжих, батжих, бөхжих; 2. тамиржих, тэнхээжих, чийрэгжих, чангарах.

ОКРЕПШИЙ 1. бэхжсэн, батжисан, бөхжисэн; 2. тэнхэрсэн, тамиржсан, чийрэгжсэн, чангарсан; ~ организм тэнхэрсэн бие, бие чангарсан.

ОКРЕСТИТЬ 1. загалмай зүүлгэх; 2. нэр өгөх, хочлох.

ОКРЕСТНОСТЬ орчин, орчин тойрон, хавь, ойр хавь.

ОКРЕСТНЫЙ орчин тойрны, орчны, хавийн, ойр хавийн.

ОКРИВЕТЬ өрөөсөн нүд сохор болох, хялар болох.

ОКРИК 1. дуудах, дуудах дуу, дуудах аялга; 2. зандрах, тайд гэх, зандаллага, зандрах дуу; **грубый** ~ ширүүн зандрах.

ОКРИКНУТЬ хашгирах, хашгиран дуудах, чаига дуудах.

ОКРОВАВИТЬ цусдах, цус болгох.

ОКРОВАВИТЬСЯ цус болох, биеэ цусдах.

ОКРОВАВЛЕННЫЙ цус болох; ~ **бнит** цус болсон боолт.

ОКРОПИТЬ цавдах, түсэргэх, үсэргэх.

ОКРОШЛЯТЬ цавдах, түсэргэх, үсэргэх.

ОКРОШКА хүйтэн квас шөл.

ОКРУГ дүүрэг, тойрог; **избирательный** ~ сонгуулийн тойрог.

ОКРУГЛИТЬ 1. дүгрэглэх, дугариглах, дүгэргийлэх, дугаргийлах, бөөрөнхийлөх; 2. тэгшлэх, тэгшитгэх; ~ **счёт** тоо тэгшлэх.

ОКРУГЛИТЬСЯ 1. дүгрэг болох, дугариг болох, дүгэргий болох, дугаргий болох, бөөрөнхий болох; 2. тэгшрэх.

ОКРУГЛОСТЬ дугуйвтар дүгэргий, дугаргий.

ОКРУГЛ|ЫЙ дугуйвтар, дүгэргий, дугаргий; ~**ое** **лицо** дугуйвтар царай.

ОКРУГЛЯТЬ 1. дүгрэглэх, дугариглах, дүгэргийлэх, дугаргийлах, бөөрөнхийлөх; 2. тэгшлэх, тэгшитгэх.

ОКРУГЛЯТЬСЯ 1. дүгрэг болох, дугариг болох, дүгэргий болох, дугаргий болох, бөөрөнхий болох; 2. тэгшрэх.

ОКРУЖАТЬ 1. хүрээлэх, тойрох, бүслэх; 2. тавих, үзүүлэх, хүрээлэх.

ОКРУЖАЮЩЕЕ орчин тойрон, орчин.

ОКРУЖАЮЩИЕ тойрон байгаа хүмүүс, тойрогчид, ойр орчмын хүмүүс, тойрон хүрээлэгчид, хүрээлэгсэд.

ОКРУЖАЮЩИЙ 1. орчин тойрны, ойр орчмын, тойрон байгаа, хүрээлж байгаа; ~**ая** **обстановка** орчин тойрны байдал; ~**ие** **люди** хүрээлж байгаа хүмүүс; 2. ~**ие** ойр орчмын хүмүүс, хүрээлэгчид.

ОКРУЖЕНИЕ 1. хүрээлэх, тойрох; 2. бүслэх, бүслэлт; **попасть в** ~ бүслэгдэх; 3. хүрээлэх, хүрээлэл, хүрээ; 4. орчин тойрон, орчин, тойрч байгаа хүмүүс; **литературное** ~ хүрээлж байгаа бичгийн хүмүүс.

ОКРУЖИТЬ 1. хүрээлэх, тойрох, бүслэх; ~ **рассказчика** өгүүлэгчийг хүрээлэх, халамжлах, 2. тавих, үзүүлэх.

ОКРУЖКОМ тойргийн намын хороо.

ОКРУЖН|ОЙ, 1. тойргийн; ~**ая** **избирательная комиссия** сонгуулийн тойргийн комисс; 2. тойрог, тойрсон; ~**ая** **железная дорога** тойрог төмөр зам.

ОКРУЖНОСТЬ 1. тойрог, дугариг; 2. орчин тойрон, ойр хавь.

ОКРУТИТЬ ороох, тойруулж ороох.

ОКРУЧИВАТЬ ороох, тойруулж ороох.

ОКРЫЛИТЬ,

ОКРЫЛЯТ урам зориг төрүүлэх.

ОКРЫЛЯТЬСЯ урам зориг сэргээх.

ОКРЫСИТЬСЯ ярзгас гэх, ярзалзах.

ОКТАБРЬ аравдугаар сар.

ОКТАБРЬСКИЙ октябрийн; **Великая Октябрьская социалистическая революция** Агуу их Октябрийн социалист хувьсгал.

ОКУЛИСТ нүдний эмч.

ОКУЛЯР нүдлүүр.

ОКУНАТЬ,

ОКУНУТЬ дүрэх, шумбуулах, шунгуулах; ~ **палец в воду** усанд хуруу дүрэх.

ОКУНАТЬСЯ,

ОКУНУТЬСЯ, шумбах, шунгах, шумбан орох; ~ **с головой в воду** усанд шумбан орох.

ОКУНЬ алгана.

ОКУПАТЬ нөхөх, нөхөн олгох, нөхөж чадах.

ОКУПАТЬСЯ 1. нөхөгдөх, зардлаа нөхөх, зарцуулснаа нөхөх; 2. ач гарах, үр гарах.

ОКУПИТЬ нөхөх, нөхөж олох, нөхөж чадах; ~ **расходы** зардлыг нөхөх.

ОКУПИ|ТЬСЯ 1. нөхөгдөх, зардлаа нөхөх, зарцуулснаа нөхөх; **расходы** ~**лись** зардлаа нөхлөө; 2. ач гарах, үр гарах; **труд** ~**лся** хөдөлмөрийн ач гарлаа.

ОКУРИВАТЬ утах.

ОКУРИТЬ утах; ~ **растения** ургамал утах.

ОКУРОК тамхны нш, тамхины шилбэ, тамхины үлдэгдэл.

ОКУТА|ТЬ 1. ороох, боох, хучих; 2. бүрхэх, нөмрөх, татах; **туман** ~**л** **рошу** зуун модонд манан татжээ.

ОКУТАТЬСЯ 1. ороох, боох, хучих; 2. бүрхэгдэх, татах.

ОКУТЫВАТЬ 1. ороох, боох, хучих; 2. бүрхэх, нөмрөх, татах.

ОКУТЫВАТЬСЯ 1. ороох, боох, хучих; 2. бүрхэгдэх, татах.

ОКУЧИВАНИЕ,

ОКУЧИВАТЬ,

ОКУЧИТЬ манах.

ОЛАДЫ сам боорцог.

ОЛЕАНДР *бол.* хулслаг улаан цэгцүүхий.

ОЛЕДЕНЕ|ЫЙ 1. мөстсөн, мөс болсон, цэвдэг; ~**ая** **дорога** мөс болсон зам; 2. хөшсөн, агзайсан.

ОЛЕДЕНЕ|ТЬ мөстөх; **река** ~**ла** гол мөстжээ.

ОЛЕДЕНЕНИЕ мөстөл.

ОЛЕНЕВОД 1. бугын мэргэжилтэн, бугач; 2. цаатан, бугачин.

ОЛЕНЕВОДСТВО бугын аж ахуй, буга өсгөх.

ОЛЕНЕНОК ил, бугын тугал, илий.

ОЛЕН|ИЙ бугын, цаагийн, орын; ~**ьи** **рога** бугын эвэр; ~ **камень** бугын чулуу.

ОЛЕНИНА бугын мах, цаа бугын мах.

ОЛЕНЬ буга, цаа, ор; **северный** ~ цаа, цаа буга.

ОЛИВА 1. чидун жимсний мод; 2. чндун жимс.

ОЛИВКОВ|ЫЙ 1. чидун жимсийн; ~**ое** **масло** чидун жимсний тос; 2. шар ногоон; ~ **цвет** шар ногоон өнгө; ~**ая** **ветка** чидун жимсийн мөчир.

ОЛИГАРХ толгой хөрөнгөтөн, толгой улс төрч; **финансовые** ~**и** санхүүгийн чинээтнүүд, аваргууд.

ОЛИГАРХИЯ олигархи, цөөнхийн эзэрхэл, улс төр, эдийн засгийн ноёрхол, нөлөө бүхий бүлэг; **политическая** ~ улс төрийн ноёрхол, ноёрхогчид..

ОЛИГЕМИЯ цус багадах.

ОЛИМП олимп, бурхны орон.

ОЛИМПИАДА олимпиад, наадам.

ОЛИМПИЙСК|ИЙ ~**ие** **игры** наадам, олимпийн наадам; ~**ое** **спокойствие** жавхлантай, амарлингуй.

ОЛИФА маалингын чанамал тос, маажин.

ОЛИЦЕТВОРЕНИЕ 1. бнээр дүрслэх, хүнчлэн үзүүлэх; 2. биелсэн, бнээрээ байгаа.

ОЛИЦЕТВОРИТЬ, **ОЛИЦЕТВОРИТЬ** дүрслэх, дүрслэн үзүүлэх, хүнчлэн үзүүлэх.

ОЛОВО цагаан тугалга.

ОЛОВЯНН[ЫЙ] цагаан тугалган; **-ая ложка** цагаан тугалган халбага.

ОЛУХ дүйнгэ хүн, дүйрэн.

ОЛЬХА бол. нигүрс мод, нүргэс.

ОЛЬХОВЫЙ нигүрсэн, нигүрсний, нүргэсэн; ~ лес нигүрсэн ой; ~ лист нигүрсний навч.

ОЛЬШАНИК нигүрсэн ширэнгэ, нүргэсэн ширэнгэ.

ОМ ом (цахилгаан гүйдэл аливаа бнгийн саад хийх хүчийг хэмжих нэгж).

ОМАР далайн хавч.

ОМЕГА омега (грек цагаан толгойн хамгийн сүүлийн үсгийн нэр).

ОМЕРЗЕНИЕ ой гутах, жигших, жигшүүр; **чувствовать** ~ ой гутах ой гутах, жигшүүр төрөх.

ОМЕРЗИТЕЛЬНО ой гутмаар, жигшмээр, зэвүүцмээр.

ОМЕРЗИТЕЛЬНОСТЬ жигшүүртэй (байх), жигшилтэй (байх), ой гутах.

ОМЕРЗИТЕЛЬНЫЙ жигшүүртэй, жигшилтэй, жигшим, ой гутмаар, зэвүүн; ~ **поступок** жигшүүртэй явдал.

ОМЕРТВЕЛЫЙ мэдээ алдсан, мэдрэлгүй болсон, мэдрэхгүй болсон, үхсэн.

ОМЕРТВЕНИЕ мэдээ алдах, мэдээ алдалт.

ОМЕРТВЕТЬ алдах, мэдрэлгүй болох, мэдрэхгүй болох.

ОМЕРТВИТЬ 1. мэдээ алдуулах, мэдрэлгүй болгох, үхүүлэх; ~ **ткань** бнгийн нэхмэлийг үхүүлэх; 2. эргэлтээс гаргах, үхүүлэх; ~ **капитал** хөрөнгө эргэлтээс гаргах, хөрөнгө үхүүлэх.

ОМЕРТВЛЯТЬ мэдээ алдуулах, мэдрэлгүй болгох, үхүүлэх

ОМЁТ овоолсон сүрэл.

ОМЛЁТ өндгөн жаврай.

ОМОЛАЖИВАТЬ 1. залуу болгох, залууруулах; 2. залуужуулах, залуус олонтой болгох.

ОМОЛАЖИВАТЬСЯ 1. залуу болох, залуурах; 2. залуужих, залуус олонтой болох.

ОМОЛОДИТЬ 1. залуу болгох, залууруулах; ~ **организм** хүний биенийг залуу болгох, амьтны биенийг залуу болгох; 2. залуужуулах, залуус олонтой болгох.

ОМОЛОДИТЬСЯ 1. залуу болох, залуурах; 2. залуужих, залуус олонтой болох.

ОМОЛОЖЕНИЕ 1. залуу болгох, залуурах, залуужих, залуус олонтой болох; 2. залуу болгох, залууруулах, залуужуулах, залуус олонтой болгох.

ОМОНИМ адил дуудлагатай үг.

ОМОНИМИКА адил дуудлагатай үгсийн зүй.

ОМОНИМИЧЕСКИЙ адил дуудлагатай үгсийн.

ОМОЛОВЕЦ тусгай хорооны цагдаа.

ОМОЧИТЬ норгох; ~ **слезами** нулимсаараа норгох.

ОМРАЧАТЬ харлуулах, гутаах, гутраах.

ОМРАЧАТЬСЯ харлах, гутах, гутрах.

ОМРАЧИТЬ харлуулах, гутаах, гутраах.

ОМРАЧИТЬСЯ харлах, гутах, гутрах.

ОМУЛЬ оморь загас.

ОМУТ 1. эргүүлэг, уйл; 2. цээл, цүнхэл; в **тихом** ~е **черти** водятся дуугүй хүний доодох нь нойтон.

ОМЫВАТЬ 1. угаах, угаал хийх, ариулах; 2. хүрээлэх, тойрон байх.

ОМЫВАТЬСЯ 1. бнээ угаах, биедээ угаал хийх; 2. хүрээлэгдэх, дунд байх.

ОМЫТЬ 1. угаах, угаал хийх, ариулах, тахих

ОМЫТЬСЯ 1. бнээ угаах, биедээ угаал хийх; 2. хүрээлэгдэх, дунд байх.

ОН гуравдугаар биеийн төлөөний үг, эр хүйс, тэр эрэгтэй.

ОНА гуравдугаар биеийн төлөөний үг, эм хүйс, тэр эмэгтэй.

ОНАНИЗМ гар хангалга.

ОНДАТРА заарт харх, үүдэн түрүү.

ОНЕМЕЛ[ЫЙ] чилсэн, хөшсөн, бадайрсан, чинэсэн; ~е **ноги** чилсэн хөл.

ОНЕМЕНИЕ 1. хэлгий болох; 2. чилэх, хөших, бадайрах, чинэх, чилэлт, хөшилт, бадайрал, чинэлт.

ОНЕМЕ[ТЬ] 1. хэлгий болох, дуугарч чадахаа болих; ~л **от удивления** и **ужаса** айх гайхах зэрэгцэн дугарч чадсангүй; 2. чилэх, хөших, бадайрах, чинэх; **рука** ~ла гар чилчихлээ.

ОНИ гуравдугаар биеийн төлөөний үг, тэд, тэдгээр, эд, эдгээр.

ОНКОЛОГ хавдар судлагч.

ОНКОЛОГИЯ хавдар судлал.

ОНО, 1. гуравдугаар биеийн төлөөний үг, эрс хүйс тэр; 2. энэ; ~ и **понятно** энэ ч ойлгомжтой байна; 3. л.

ОНУЧА хөлийн ороолт.

ООН (*Организация Объединенных Наций*) НҮБ (Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага).

ОПАДАТЬ 1. унах, гүвэгдэх; 2. харих, буурах, шуугдах.

ОПАЗДЫВАТЬ хождох, хожимдох, оройтох.

ОПАЗДЫВАНИЕ хождох, хожимдох, оройтох.

ОПАИВАТЬ хэт уулгах, шахаж уулгах.

ОПАЛ|А өршөөлгүй, ивгээлгүй; **наложить** ~у на кого-нибудь хүнд өршөөлгүй болох.

ОПАЛИВАТЬ 1. хуйхлах, хярваслах; 2. хуйхлах, түлэх.

ОПАЛИТЬ 1. хуйхлах, хярваслах; ~ **тушу** гулууз хуйхлах; 2. хуйхлах, түлэх; ~ **себе брови** хөмсгөө хуйхлах.

ОПАЛИТЬСЯ хуйхлагдах, түлэгдэх, биеэ түлэх, хувцсаа түлэх.

ОПАЛЬНЫЙ өршөөлгүй болсон, ивгээл алдсан.

ОПАРА хөрөнгө, эсэг.

ОПАРНИК хөрөнгөний сав, эсэг хийх сав.

ОПАРШИВЕТЬ түүхийрэх, хамуурах.

ОПАСАТЬСЯ болгоомжлох, айх, төвөгшөөх.

ОПАСЕНИЕ айх, болгоомжлох, төвөгшөөх, айлт, болгоомжлол, төвөгшөөл; **вызвать** ~ болгоомжлол төрүүлэх, болгоомжлуулах.

ОПАСК|А болгоомж; **действовать с** ~ой болгоомжтой хийх.

ОПАСЛИВО айн, эмээн, болгоомжлон.

ОПАСЛИВЫЙ болгоомжтой, айсан янзтай, эмээсэн байртай.

ОПАСНО 1. аюултай, осолтой; он ~ заболел тэр хүн аюултай өвчилжээ; 2. аюултай байх, осолтой байх, аймшигтай байх.

ОПАСНОСТ|Ь аюул, осол; **подвергаться** ~и аюулд учрах; **предупредить** ~ ослоос болгоомжлуулах; с ~ью **для жизни** аминдаа аюултай, амь өрж.

ОПАСН|ЫЙ аюултай, осолтой; ~ое место аюултай газар; ~ человек осолтой хүн.

ОПАСТЬ 1. унах, гүвэгдэх; **лестья** опали навчис унажээ; 2. харнх, буурах, шуугдах; **опухоль** опала хавдар нь харьжээ; ~ **телом** бие шуугдах.

ОПАХАЛО дэвлүүр.

ОПАХАТЬ тойруулан хагалах; ~ **участок** хэсэг газрыг тойруулан хагалах.

ОПАХИВАТЬ тойруулан хагалах.

ОПЕК|А 1. асрамж; **взять** кого-либо под ~у хүнийг асрамжинд авах, асрамжлахаар авах; 2. асрамжлагч; 3. халамж, хамгаалал; **выйти из-под родительской** ~и эцэг эхийн хамгаалал хэрэггүй болох, эцэг эхийн халамж хэрэггүй болох.

ОПЕКАТЬ 1. асрамжлах; ~ сироту өнчин хүүхдийг асрамжлах; 2. халамжлах, хамгаалах; ~ младших дүү нараа халамжлах.

ОПЕКУН асрамжлагч, асран хамгаалагч.

ОПЕКУНСКИЙ асрамжлагчийн, асрамжийн.

ОПЕКУНСТВО асрамжлах, үүрэг, асрамжлагчийн үүрэг; возложить ~ на кого-нибудь асрамжлах үүргийг хүнд үүрүүлэх.

ОПЕКУНША асрамжлагч эмэгтэй, асрамжлагч эхнэр.

ОПЕР||А 1. дуурь; русская классическая ~ оросын сонгодог дуурь; 2. дуурийн театр; артист ~ы дуурийн театрын жүжигчин.

ОПЕРАТИВНОСТЬ шаламгай байх; ~ н работе ажилд шаламгай байх.

ОПЕРАТИВНЫЙ I хагалгааны, хагалгаа хийх.

ОПЕРАТИВНЫЙ II 1. шууд гүйцэтгэх, гардан биелүүлэх; ~ая работа гардан биелүүлэх ажил; 2. байлдааны ажиллагааны; ~ая сводка байлдааны ажиллагааны мэдээ; 3. шаламгай, шуурхай.

ОПЕРАТОР зураглаач.

ОПЕРАЦИОН||ЫЙ 1. хагалгааны, хагалгаа хийх; ~ стол хагалгааны ширээ; 2. ~ая хагалгааны өрөө.

ОПЕРАЦИЯ I 1. хагалгаа, хагалгаа хийх, хагалах; сделать ~ю хагалгаа хийх, хагалах, подвергнуться ~и хагалгаа хийлгэх, хагалуулах; ~ косметическая гоёлын ажилбар.

ОПЕРАЦИЯ II 1. байлдааны ажиллагаа, явууллага; наступательная ~ давших байлдааны ажиллагаа; 2. ажиллавар; банковская ~ банкний ажиллагаа.

ОПЕРЕДИТЬ 1. түрүүлэх, түрүү гаргах, урьтах; ~ н беге гүйж түрүүлэх; 2. түрүүлэх, тэргүүлэх, илүү гаргах, ахих; ~ в техническом развитии техникний хөгжлөөрөө түрүүлэх.

ОПЕРЕНИЕ пёстрое ~ алаг өд.

ОПЕРЕТТА дуурьцаг, хошин дуурь.

ОПЕРЕТЬ түшүүлэх, тулгах; ~ что-либо о стену юм туурга түшүүлэх.

ОПЕРЕТЬСЯ 1. тулах, түших; ~ на руку щекой шанаагаа тулах; 2. түшиглэх, түших; ~ на поддержку товарищей нөхдийн дэмжлэгийг түшиглэх, нөхдөөрөө дэмжүүлэх.

ОПЕРИРОВАТЬ I хагалгаа хийх, хагалах.

ОПЕРИРОВАТЬ II 1. байлдааны ажиллагаа явуулах, явуулга хийх, байлдах, ажиллах; 2. баримтлах, ашиглах; ~ точными сведениями яг зөв мэдээ баримтлах.

ОПЕРИТЬ өдлөх, өд хатгах; ~ стрелку сум өдлөх.

ОПЕРИТЬСЯ өд ургах, өдлөх.

ОПЕРНЫЙ дуурийн; ~ театр дуурийн театр.

ОПЕРЯТЬ өдлөх, өд хатгах.

ОПЕРЯТЬСЯ өд ургах, өдлөх.

ОПЕЧАЛИТЬ гуниглуулах, гунихруулах, гашуудуулах.

ОПЕЧАЛИТЬСЯ гуних, гуниглах, гунихрах, гашуудах.

ОПЕЧАТАТЬ тийздэх, битүүмжлэх; ~ квартиру байрыг нь битүүмжлэх.

ОПЕЧАТ||КА алдаа, ташаарал; синсок ~ок хэвлэлийн алдааны цэс.

ОПЕЧАТЫВАТЬ тийздэх, битүүмжлэх.

ОПЕШИТЬ мэгдэх, сандрах, тэвдэх; ~ от неожиданности санаандгүй байснаас тэвдэх.

ОПИЙ хар тамхи.

ОПИЛКИ үрэвтэс, үртэс; древесные ~ модны үрэвтэс; металлические ~ төмрийн үртэс.

ОПИРАТЬ түшүүлэх, тулгах.

ОПИРАТЬСЯ 1. тулах, түших; 2. түшиглэх, түших.

ОПИСАНИЕ||Е тодорхойлон бичих, бичлэг это не поддается ~ю үүнийг тодорхойлон бичих аргагүй байна; ~ путешествиен жуулчилснаа тодорхойлон бичих.

ОПИСАТЕЛЬНЫЙ 1. тодорхойлон бичсэн, тодорхойлон бичих; 2. утгачилсан; ~ перевод утгачилсан орчуулга.

ОПИСАТЬ тодорхойлон бичих, тодорхойлон өгүүлэх; ~ события болсон явдлыг тодорхойлон бичих; ~ местный говор нутгийн аман аялгууг тодорхойлон бичих; ~ окружность вокруг квадрата дөрвөлжинийг тойруулан тойрог зурах.

ОПИСАТЬСЯ алдаж бичих, ташаарч бичих.

ОПИСКА үсгийн алдаа, ташаарал.

ОПИСЫВАТЬ 1. тодорхойлон бичих, тодорхойлон өгүүлэх; 2. данслах, цэслэх, тойруулан зурах.

ОПИСЫВАТЬСЯ 1. алдаж бичих, ташаарч бичих; 2. тодорхойлон бичигдэх, тодорхойлон өгүүлэх.

ОПИСЬ 1. данслах, цэслэх произвести ~ имущества эд хөгшлэг данслах; 2. данс, цэс; составить ~ всех дел бүх хэргийн цэс хийх.

ОПИУМ 1. хар тамхи; 2. мунхруулагч хар тамхи; релгия ~ для народа шашин бол ардыг мунхруулагч хар тамхи мөн.

ОПЛАКАТЬ гашуудан уйлах; ~ смерть отца эгтийнхээ үхсэнд гашуудан уйлах.

ОПЛАКИВАТЬ уй гашуу болох.

ОПЛАТА 1. төлөх, хөлс олгох, төлөөс өгөх; ~ труда хөдөлмөрийн хөлс; часован ~ хөдөлмөрийн цагаар олгох хөлс; высокан ~ их хөлс.

ОПЛАТИТЬ төлөх, хөлс олгох; ~ расходы по командировке томилдолтын зардлыг олгох.

ОПЛАЧИВАТЬ төлөх, хөлс олгох.

ОПЛАЧИВАТЬСЯ төлөгдөх.

ОПЛЕВАТЬ 1. нулимах; 2. хилс доромжлох.

ОПЛЕСТИ сүлжин бүрэх; ~ бутель соломои шил савыг сүрлээр бүрэх.

ОПЛЕТАТЬ сүлжин бүрэх.

ОПЛЕУХА алгадах.

ОПЛЕШИВЕТЬ халзрах, халзан болох, мэлзэх, мэлзэн болох.

ОПЛОДОТВОРЕНИЕ 1. үр тогтоох, үр нийлүүлэх; 2. үр бүрэлдэх, үр тогтох.

ОПЛОДОТВОРИТЬ 1. үр тогтоох, үр нийлүүлэх; 2. үр шимтэй болгох; 3. үр бүтээлтэй болгох, бүтээлч болгох.

ОПЛОДОТВОРИТЬСЯ үр нийлүүлэх, үр бүрэлдэх, үр тогтох.

ОПЛОДОТВОРИТЬСЯ 1. үр тогтоох, үр нийлүүлэх; 2. үр шимтэй болгох, үр ашигтай болгох; 3. үр бүтээлтэй болгох, бүтээлч болгох.

ОПЛОДОТВОРИТЬСЯ үр нийлүүлэх, үр бүрэлдэх, үр тогтох.

ОПЛОМБИРОВАТЬ ломбодох.

ОПЛОМБИРОВАТЬ ломбо тавих; ~ склад агуулах ломбодох.

ОПЛОТ түшиг, түшиг тулгуур.

ОПЛОШАТЬ гэндэх, осолдох.

ОПЛОШНОСТЬ гэнэ, гэндэл, осол; допустить ~ осол алдах, осол гаргах.

ОПЛЫ||ТЬ I 1. хавагнах, бүлцийх, шалхайх; лицо его ~ло нүүр нь хавагнажээ; 2. урсах; свеча ~ла и едва освещала урсан лаа чуу чай гэрэлтүүлж байв; 3. нурах, нурж унах берег ~л эрэг нуржээ.

ОПЛЫТЬ II тойрон сэлэх, самран тойрох.

ОПОВЕСТИТЬ мэдэгдэх, сонсгох.

ОПОВЕЩАТЬ мэдэгдэх, сонсгох, зарлах, тунхаглах, тунхаглан зарлах.

ОПОВЕЩАТЬСЯ зарлагдах, тунхаглагдах.

ОПОВЕЩЕНИЕ мэдэгдэл, зарлал, тунхаг.

ОПОЗДАНИЕ||Е хождоо, хожимдоо, оройтоо; поезд пришел без ~я галт тэрэг хожимдолгүй нрэв.

ОПОЗДАТЬ хожигдох ~ на заседание хуралд хожигдох; ~ с отчетом оройтож тайлагнах.

ОПОЗНАВАТЕЛЬН||Й таних; ~ые знаки таних тэмдэг.

ОПОЗНАВАТЬ таних.

ОПОЗНАНИЕ таних, танилга.

ОПОЗНАТЬ таних, таньж авах; ~ сном вещь юмаа таних.

ОПОЗОРИТЬ гутаах, шившиг болгох, гутамшиг болгох, бузарлах.

ОПОЗОРИТЬСЯ шившгээ үзэх, гутамшгаа үзэх, нэрээ бузарлах, нэрээ гутаах.

ОПОЙТЬ хэт уулгах, шажаж уулгах.

ОПОЛАСКИВАТЬ зайлах, усанд юм зайлах.

ОПОЛЗАТЬ I доош суух, гулган буух.

ОПОЛЗАТЬ II тойрон мөлхөх.

ОПОЛЗЕНЬ газар доош суух, нуралт, гулгалт.

ОПОЛЗТЙ I доош суух.

ОПОЛЗТЙ II тойрон мөлхөх.

ОПОЛОСНУТЬ зайлах; ~ чашку водой усаар аяга зайлах.

ОПОЛЧАТЬ I зэвсэглэх; 2. дайсагнуулах.

ОПОЛЧАТЬСЯ I зэвсэглэх; 2. дайсагнан үзэх.

ОПОЛЧЕНЕЦ журамт цэргийн хүн.

ОПОЛЧЕНИЕ журамт цэрэг; народнос ~ ардын журамт цэрэг.

ОПОЛЧИТЬ I зэвсэглэх; 2. дайсагнуулах.

ОПОЛЧИТЬСЯ I зэвсэглэх, дайтахаар бэлдэх; ~ на врага дайсныг дайлаар бэлдэх; 2. дайсагнан үзэх.

ОПОМНИТЬСЯ I мэдээ орох; ухаан орох; ~ после обморока муурч унаад ухаан орох; 2. сэхээ орох, санаа авах, бодож үзэх; ойлгож авах; опомнись, пока не поздно эртхэн бодож үз.

ОПОР во несь ~ хар хурдаар, хар гүйхээр скакать во весь ~ хар хурдаараа давхих.

ОПОР||А I тулгуур; ~ы моста гүүрний тулгуур; 2. түшиг, түшиг тулгуур; надёжная ~ найдвартай түшиг; точка ~ы тулах цэг.

ОПОРАЖНИВАТЬ суллах, хоослох.

ОПОРАЖНИВАТЬСЯ сулрах, хоосрох.

ОПОРКИ урагдсан гутал, гутлын оронцог, шархн.

ОПОРН||Й тулгуурын; ~ая балка тулгуурын яс мод; ~ пункт түшиц газар.

ОПОРОЖНИТЬ суллах, хоослох; ~ бутылку шил хоослох.

ОПОРОЖНИ||ТЬСЯ сулрах, хоосрох; бочка ~лась торх суларлаа.

ОПОРОЖНЯТЬ суллах, хоослох.

ОПОРОЖНЯТЬСЯ сулрах, хоосрох.

ОПОРОС зулзагалах, торойлох гахай, зулзагалах.

ОПОРОСИТЬСЯ гахай зулзагалах, торойлох.

ОПОРОЧИВАТЬ муучлах, муу хэлэх, элдвээр хэлэх, гутаах.

ОПОРОЧИТЬ муучлах, муу хэлэх, элдвээр хэлэх, гутаах.

ОПОСРЕДСТВОВАННЫЙ дам илгээсэн, дамжуулсан.

ОПОХМЕЛИТЬСЯ разг. шараа тайлах, дотор засах.

ОПОХМЕЛЯТЬСЯ шараа тайлах, дотор засах.

ОПОШЛЕНИЕ гутамшиг болгох, гутаах, бузарлах, гутаалт, бузарлалт.

ОПОШЛИТЬ гутамшиг болгох, гутаах, бузарлах.

ОПОШЛИТЬСЯ гутамшиг болох, гутаах, бузартах.

ОПОШЛЯТЬ гутамшиг болгох, гутаах, бузарлах.

ОПОШЛЯТЬСЯ гутамшиг болох, гутаах, бузартах.

ОПОЯСАТЬ бүслэх, бүсэлж өгөх; ~ кушаком бүс бүслэх; 2. бүснээс зүүх, зүүж өгөх; 3. бүслэх, хүрээлэх, тойрох.

ОПОЯСАТЬСЯ I бүслэх; 2. бүснээсээ зүүх.

ОПОЯСЫВАТЬ I бүслэх, бүсэлж өгөх; 2. бүснээсээ зүүх, зүүж өгөх; 3. бүслэх, хүрээлэх, тойрох.

ОПОЯСЫВАТЬСЯ I бүслэх; 2. бүснээс зүүх.

ОППОЗИЦИОНЕР эсэргүүцэгч, этгээд.

ОППОЗИЦИОНН||Й эсэргүүцэл, эсэргүү бодлоготой; ~ блок эсэргүүцэл этгээдийн эвсэл, ~ая самокритика эсэргүү бодлоготой өөрийн шүүмжлэл.

ОППОЗИЦИЯ I, эсэргүүцэл, эсэргүү ажиллагаа, эсэргүүцэх, эсэргүү ажллагаа хийх; 2. оппозици, эсрэг бүлэг, эсэргүү бүлэг, эсэргүүцэл этгээд; парламентская ~ парламентын оппозици, парламентын эсэргүүцэл этгээд.

ОППОНЕНТ оппонент, арцалдагч, шүүмжлэгч; официальный ~ албан оппонент.

ОППОНИРОВАТЬ эсэргүүцэн хэлэлцэх, шүүмжлэн хэлэлцэх.

ОППОРТУНИЗМ оппортунизм, бөөрөнхий үзэл.

ОППОРТУНИСТ оппортунист, бөөрөнхий үзэлтэн.

ОППОРТУНИСТИЧЕСК||Й оппортунист, бөөрөнхий үзэлт; ~ан политика оппортунист бодлого, бөөрөнхий үзэл бодлого.

ОППОРТУНИСТСКИЙ оппортунист, бөөрөнхий үзэлтний.

ОПРАВА гуу, цамхаг, хавчаар, хүрээ; ~ для очков нүдний шилний хүрээ.

ОПРАВДАНИЕ I цагаатгах, зөвтгөх; 2. зөвтгөх шалтаг, цагаатгах шалтгаан; найти ~ зөвтгөх шалтаг олох.

ОПРАВДАТЕЛЬНЫЙ цагаатгасан, цагаатгах, зөвтгөсөн, зөвтгөх; ~ приговор цагаатгах тогтоол.

ОПРАВДАТЬ I цагаатгах; ~ подсудимого хэрэгтнийг цагаатгах; 2. зөвтгөх; 3. хадгалж чадах, хариулах, бүтээх биелүүлэх; 4. нөхөж чадах, ~ расходы зардлыг нөхөх.

ОПРАВДА||ТЬСЯ I цагаатах, зөвтгөх, зөвөө олох; 2. зөв болох, зөвтөх; подозрения ~лись сэжиглэсэн нь зөв боллоо; 3. нөхөгдөх; затраты ~лись зардал нөхөгдөв.

ОПРАВДЫВАТЬ I цагаатгах; 2. зөвтгөх; 3. хадгалж чадах, хариулах, бүтээх, биелүүлэх; 4. нөхөж чадах.

ОПРАВДЫВАТЬСЯ I цагаатах, зөвтгөх, зөвөө олох; 2. зөв болох, зөвтөх; 3. нөхөгдөх.

ОПРАВИТЬ I засах, ~ прическу шанхаа засах.

ОПРАВИТЬ II суулгах, шигтгэх, суулгах, хийх; ~ очки нүдний шилд хүрээ хийх.

ОПРАВИТЬСЯ I засах; 2. тэнхрэх, засрах; 3. дотор онгойх, уужрах, сэхээ орох.

ОПРАВЛЯТЬ I засах.

ОПРАВЛЯТЬ II суулгах, хийх

ОПРАВЛЯТЬСЯ I засах; 2. дотор онгойх, сэхээ орох.

ОПРАШИВАТЬ санал асуух, асуулт тавих; 2. байцаах, байцаан асуух.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ I I тодорхойлох, магадлах; 2. тодорхойлолт; дать правильное ~ значении слова үгийн утгыг зөв тодорхойлох; 3. магадлагаа; ~ суда шүүхийн магадлагаа.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ II тодотгол.

ОПРЕДЕЛЕННО I тодорхой; ~ высказаться саналаа тодорхой хэлэх; 2. магад.

ОПРЕДЕЛЕННОСТЬ, тодорхой байх; ~ выводов тодорхой дүгнэлт.

ОПРЕДЕЛЕНН||Й, 1. тогтсон, тодорхой; существует ~порядок тогтсон журам бий; 2. тодорхой ~ ответ тодорхой харну; 3. зарим; в ~ых случаях заримдаа; 4. магадтай, лавтай.

ОПРЕДЕЛИМЫЙ тодорхойлж болом, магадлаж болом.

ОПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЙ тодотгогч.

ОПРЕДЕЛИТЬ I тодорхойлох, тогтоох, магадлах; 2. тодорхойлох; 3. бодож олох, бодох; 4. тогтоох, заах, заранее ~ урьдаас тогтоох; 5. зориулах; 6. гаргах, нөхцөлдүүлэх; 7. тохоон тавих, ~ на службу албанд томилох.

ОПРЕДЕЛИТЬСЯ 1. тодорхой болох, тогтох; наши отноше-
нии вполне ~лись бидний харилцаа бүрэн тодорхой болов;
2. байгаа газраа тодорхойлох.

ОПРЕДЕЛЯТЬ 1. тодорхойлох, тогтоох; 2. бодож олох, бодож
гаргах; 3. тогтоох, заах; 4. зориулах, зориулан гаргах; 5. гаргах,
шалтгаалах, нөхцөлдүүлэх; 6. тохоон тавих, томилох.

ОПРЕДЕЛЯТЬСЯ 1. тодорхой болох; 2. байгаа газраа
тодорхойлох; 3. томилогдох; 4. тодорхойлогдох.

ОПРОБОВАТЬ туршиж үзэх; ~ новый самолёт шинэ онгоц
туршиж

ОПРОВЕРГАТЬ няцаах.

ОПРОВЕРГНУТЬ няцаах.

ОПРОВЕРЖЕНИЕ 1. няцаалт; 2. няцаахаар; напечатать ~
няцаалт хэвлэх, хэвлэлээр няцаах.

ОПРОКИДЫВАТЬ 1, хөмрүүлэх, онхолдуулах; 2. унагаах,
хаях.

ОПРОКИДЫВАТЬСЯ 1. уруугаа харж унах, онхолдох;
2. тарайн унах, годройтон ойчих; 3. ойчих.

ОПРОКИНУТЬ 1. онхолдуулах; ~ чашку аяга хөмрүүлэх;
2. унагаах, хаях; ~ стул сандал унагах; 3. хаях, цохих;
4. эвдэх, няцаах ~ планы прага дайсны төлөвлөгөөг эвдэх.

ОПРОКИНУТЬСЯ 1. хөмрөх, уруугаа унах, онхолдох;
повозка ~лась тэрэг онхолдов; 2. тарайн унах, годройтон
ойчих; 3. сугаран унах, ойчих.

ОПРОМЕТЧИВОСТЬ хуумгай явдал.

ОПРОМЕТЧИВЫЙ хуумгай, хөнгөмсөг; ~ поступок хуумгай
явдал.

ОПРОМЕТЬЮ яаран, санд мэнд, ухаан жолоогүй; бежать ~
ухаан жолоогүй гүйх.

ОПРОС асуулт, байцаалт санал асуух, багцаалан асуух;
всенародный ~ бүх ардын санал асуулга.

ОПРОСИТЬ санал асуух, асуулт тавих; ~ неех
присутствующих байсан бүх хүмүүсээс асуух; ~ население
хүн амын саналыг асуух.

ОПРОСНЫЙ санал асуултын байцаалтын, санал асуух,
байцаан асуух; ~ лист асуултын хуудас.

ОПРОТЕСТОВАТЬ эсэргүүцэх, эсэргүүцэл хийх, эсэргүүцэх
бичиг

ОПРОТЕСТОВЫВАТЬ эсэргүүцэх, эсэргүүцэл хийх,
эсэргүүцэх бичиг, буруушаах.

ОПРОТИВЕТЬ дур гутаах, жигшүүлэх, залгах.

ОПРЫСКАТЬ шүршилт, цацах; ~ волосы духами Исэнд
үнэртэй ус шүрших.

ОПРЫСКАТЬСЯ шүрших, цацах.

ОПРЫСКИВАТЕЛЬ шүршүүр.

ОПРЫСКИВАТЬ шүрших.

ОПРЫСКИВАТЬСЯ шүрших, цацах.

ОПРЯТНО цэвэр; одеваться ~ цэвэр хувцаслах.

ОПРЯТНОСТЬ цэвэр байх.

ОПРЯТНЫЙ цэвэрч, цэвэр, ариун, цэмцгэр; ~ человек цэвэрч
хүн, цэмцгэр хүн.

ОПТИКА 1. хараа зүй (гэрлийн үзэгдэл, шинж чанарыг судлах,
физикийн салбар ухаан); 2. хараа зүйн багаж хэрэгсэл.

ОПТИМИЗМ өөдрөг үзэл (нрээдүйдээ, ажил хэргээ бүтнэ
гэдэгт итгэж, урам зоригтой байх); здоровый ~ эрүүл өөдрөг
үзэл, зөв өөдрөг үзэл.

ОПТИМИСТ өөдрөг үзэлтэн.

ОПТИМИСТИЧЕСКИЙ өөдрөг үзлийн, өөдрөг үзэлт,
өөдрөг; ~ая философия өөдрөг гүн ухаан.

ОПТИРОВАТЬ улсын харьяаллыг сонгуулах.

ОПТИЧЕСКИЙ 1 хараа зүйн; ~ прибор хараа зүйн багаж;
2. харааны; ~ обман харааны эндүүрэл, эндүү харах.

ОПТОВЫЙ ~ая торговля бөөнөөр худалдах.

ОПТОМ бөөнөөр; покупать ~ бөөнөөр худалдан авах.

ОПУБЛИКОВАНИИ нийтлэх, хэвлэн нийтлэх, зарлан
нийтлэх, нийтлэлт; со дня ~я хэвлэн нийтэлсэн өдрөөс.

ОПУБЛИКОВАТЬ хэвлэн нийтлэх

ОПУБЛИКОВЫВАТЬ хэвлэн нийтлэх, нийтлэх, зарлан
нийтлэх; ~ сообщение мэдээ нийтлэх.

ОПУБЛИКОВЫВАТЬСЯ нийтлэгдэх, хэвлэн нийтлэгдэх,
зарлан нийтлэгдэх.

ОПУСКАТЬ 1. буулгах, доош тавих; 2. бөхийлгөх, гудайлгах,
дорогш харах; 3. хийх, дүрэх; 4. буулгах, дорөгш дарах;
5. орхих, алгасах.

ОПУСКАТЬСЯ 1. буух, доош болох, доош орох; 2. суух;
3. гундах, доройтох.

ОПУСКНИ|ОЙ буулгадаг; ~ые окна поезда галт тэрэгний
буулгадаг цонх.

ОПУСТЕЛЫЙ ханхайсан, хоосорсон, эзгүй болсон; ~ дом
хоосорсон байшин.

ОПУСТЕНИЕ хоосрох, эзгүй болох,

ОПУСТЕТЬ 1, ханхайх, хоосрох; 2. эзгүй болох.

ОПУСТИТЬ 1. буулгах, доош тавих; ~ занавес хөшиг буулгах;
2. бөхөсхийлгөх, бөхнийлгөх, гудайлгах, доош харах; ~ голову
1. толгойгоо гудайлгах; 2. ноомой болох; 3. хийх, дүрэх ~
руку в воду гараа усанд дүрэх; 4. буулгах, дотогш дарах; ~
воротник зах буулгах; 5. орхих, алгасах; как в воду опушен-
ный зорнг шантарсан.

ОПУСТИТЬСЯ 1, буух, доош болох, дотогш орох, ~ на
морское дно далайн ёроолд орох; 2. суух; устало ~ на стул
ядарсан байртай сандал дээр суух; 3. гундах, доройтох;
~внийся человек гундсан хүн; руки ~лись урам хугарав.

ОПУСТОШАТЬ 1. хоослох, хоосруулах, цөлмөх, баллах,
сүйтгэх, бүрэлгэх; 2. идэвх сонирхолгүй болгох, зэврээх.

ОПУСТОШАТЬСЯ 1. цөлмөгдөх, баллуулах, сүйтгэгдэх,
хоослогдох; 2. идэвх сонирхлоо алдах, сэтгэлээ зэврүүлэх,

ОПУСТОШЕНИЕ 1. хоослох, цөлмөх; 2. баллах, сүйтгэх.

ОПУСТОШИТЕЛЬНОСТЬ сүйтгэх аюул, бүрэлгэн сүйтгэх.

ОПУСТОШИТЕЛЬНЫЙ|ЫЙ сүйтгэх, бүрэлгэн сүйтгэгч; ~ые
войны бүрэлгэн сүйтгэгч дайн.

ОПУСТОШИТЬ 1. хоослох, хоосруулах, цөлмөх, бүрэлгэх,
баллах, сүйтгэх; 2. идэвх сонирхолгүй болгох, зэврээх; ~
душу сэтгэлийг зэврээх.

ОПУТАТЬ хүлэх, уях, туших, ороох.

ОПУТЫВАТЬ 1. хүлэх, уях, туших, ороох; 2. эрхэндээ оруулах,
дагуулах; 3. төөрөлдүүлэх, мэхлэх.

ОПУХАТЬ хавдах, хавагнах, хаван гүйх, цочих.

ОПУХЛЫЙ хавдсан, хавагнасан; ~ое лицо хавагнасан нүүр.

ОПУХ|НУТЬ хавдах, хавагнах, хаван гүйх, цочих; шека ~ла от
флюса шүд өвдөж хацар хавдав.

ОПУХОЛЬ хавдар, хаван; злокачественная ~ хорт хавдар.

ОПУШИТЬ хөвөөлөх, хназлах, хошмоглох.

ОПУШКА I хөвөөлөх, хназлах, хошмоглох; 2. хөвөө, хназ,
хошмог.

ОПУШКА II зах; ~ леса ойн зах.

ОПЫЛЕНИЕ үр тогтоох, үр тогтох, тоос хүртээх, тоос хүртэх.

ОПЫЛИВАНИЕ хор цацах, хор цацалт.

ОПЫЛИВАТЬ хор цацах.

ОПЫЛИТЬ 1. үр тогтоох, тоос хүртээх; ~ цветок цэцгийн үр
тогтоох; 2. хор цацах, ~ виноградники усан үзмийн
хүрээлэнд хор цацах.

ОПЫЛИТЬСЯ үр тогтох, тоос хүртэх.

ОПЫЛЯТЬ 1. үр тогтоох, тоос хүртээх; 2. хор цацах.

ОПЫЛЯТЬСЯ үр тогтох, тоос хүртэх.

ОПЫТ 1. туршлага; 2. туршлага, дадлага; **жизненный** ~ амьдралын туршлага; **чувственный** ~ мэдрэх туршлага; **химические** ~ы химийн туршлага; 3. оролдлого, туршлага; **первый** ~ молодого писателя залуу зохиолчийн анхны оролдлого.

ОПЫТНОСТЬ туршлагатай, дадлагатай, туршлага, дадлага.

ОПЫТНИЦЫЙ 1. туршлагын; ~ая станция туршлагын станци; 2. туршлагатай, дадлагатай; **хашир**; ~ **врач** туршлагатай эмч ~ **скотенод** хашир малчин.

ОПЦИОН ирээдүйд эд хөрөнгө худалдах, худалдаж авах.

ОПЬЯНЕНИЕ согтох, согтолт.

ОПЬЯНЕТЬ согтох, халах, улаан, зээрд болох; **елегка** ~ ам халах.

ОПЬЯНИТЬ согтоох.

ОПЬЯНИТЬ 1. согтоох; 2. хуурах, толгойг нь эргүүлэх, ташууруулах.

ОПЯТЬ бас, дахин, дахиад; ~ **приехал** дахин ирээ; ~ **же**, ~ **таки** бас л, дахиад л.

ОРАВА бөөн, бөөн олон, сүрэг; ~ **ребят** бөөн хүүхэд, сүрэг хүүхэд.

ОРАНЖЕВЫЙ улбар шар; ~ **цвет** улбар шар өнгө.

ОРАЛЬНЫЙ аман; ~ **секс** аман секс.

ОРАНЖЕРЕЙ ургамлын хүлэмж.

ОРАТОР хэлэгч, илтгэгч, уран үгтэй хүн, уран илтгэгч.

ОРАТОРСКИЙ уран үгийн, уран хэлэх, уран үгтэй хүний, уран илтгэгчийн, ~ **приём** уран хэлэх арга.

ОРАТОРСТВОВАТЬ олон үг хэлэх, нурших.

ОРАТЬ бахирах, хашгарах, чарлах.

ОРБИТА тойрог зам; **земная** ~ дэлхийн тойрог зам; 2. ухархай; **глаза вышли из орбит** 1. нүдээ бүлтийлгэв; 2. нүд бүлтрэв.

ОРГАЗМ дур тавихуй, дур ханамж.

ОРГАН 1. эрхтэн; ~ **слуха** сонорын эрхтэн; 2. зэвсэг; 3. байгууллага; **газар**; **местные** ~ы **государственной власти** орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага; 4. хэвлэл, сонин; сэтгүүл.

ОРГАН бадралт баг бишгүүр.

ОРГАНИЗАТОР зохион байгуулагч; **выдающийся** ~ гарамгай зохион байгуулагч.

ОРГАНИЗАТОРСКИЙ зохион байгуулагчийн, зохион байгуулах; ~ **талант** зохион байгуулагчийн авьяас.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ТЕХНИЧЕСКИЙ, **техник** зохион байгуулалтын.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ, аж ахуй зохион байгуулалтын.

ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ зохион байгуулалтын, зохион байгуулах; ~ая **работа** зохион байгуулах ажил.

ОРГАНИЗАЦИЯ 1. зохион байгуулах, зохион байгуулалт; **правильная** ~ **труда** хөдөлмөрийг зөв зохион байгуулах; 2. байгууллага; **общественные** ~и олон нийтийн байгууллага; **хозяйственная** ~ аж ахуйн байгууллага.

ОРГАНИЗМ бие, бие махбод, организм; **развитие** ~ов организмын хөгжил; **крепкий** ~ чийрэг бие.

ОРГАНИЗОВАННО зохион байгуулалттай, эмхтэй.

ОРГАНИЗОВАННОСТЬ зохион байгуулалттай байх, эмх цэгцтэй байх, эмхтэй байх, цэгцтэй байх. ~ **работы** эмх цэгцтэй ажил.

ОРГАНИЗОВАННЫЙ 1. зохион байгуулалттай, эмх цэгцтэй, эмхтэй, цэгцтэй; 2. зохион байгуулагдсан, зохион байгуулсан.

ОРГАНИЗОВАТЬ 1. зохион байгуулах, эмхлэн байгуулах, байгуулах; ~ **литературный кружок** утга зохиолын дугуйлан байгуулах; 2. зохион байгуулах, эмхлэх, явуулах, үзүүлэх,

хамт хэрэглэх нэр үгийг нь үйл үгийн үйлдүүлэх хэв болгоно; ~ **научную экспедицию на Северный Полюс** Хойт туйлд шинжилгээний анги явуулах; 3. зохнон байгуулах.

ОРГАНИЗОВАТЬСЯ 1. байгуулагдах, бий болох; 2. нэгдэх; ~ **для участия** в научной экспедиции шинжилгээний ангид оролцохоор нэгдэх.

ОРГАНИЗОВЫВАТЬ 1. зохион байгуулах, эмхлэх байгуулах; 2. зохион байгуулах, эмхлэх, явуулах, үзүүлэх, хамт хэрэглэх нэр үгийг үйл үгийн үйлдүүлэх хэв болгоно; 3. зохион байгуулах, нэгтгэх; 4. эмхлэх, цэгцлэх, эмх журамтай болгох.

ОРГАНИЗОВЫВАТЬСЯ 1. байгуулагдах, бий болох; 2. нэгдэх.

ОРГАНИЧЕСКИ амьд, амин чухал, үнэн голоос; ~ **не выносятся** үнэн голоос үл тэсэх.

ОРГАНИЧЕСКИЙ 1. эрхтний; ~ие **заболевания** эрхтний өвчлөх; 2. органик, шим; ~ **мир** шим ертөнц; ~ая **химия** органик хими, шим хувилгахуй ухаан; 3. амин гол, үнэн гол, үндсэн гол; ~ **недостаток** үндсэн дутагдал, ~ая **потребность** амин гол хэрэгцээ.

ОРГАНИЧНЫЙ амин гол, үндсэн, гол.

ОРГИЯ садар наргиа.

ОРДА 1. орд; **Золотая** ~ Алтан Орд; 2. бүлэг дээрэмчид.

ОРДЕН I ~ **полярной звезды** алтан гадас одон, наградит ~ом одонгоор шагнах.

ОРДЕН II бүлэглэн.

ОРДЕНОНОСЕЦ одонт.

ОРДЕНОНОСНЫЙ одонт, одонтой.

ОРДЕНСКИЙ I одонгийн; ~ая **лента** одонгийн тууз.

ОРДЕНСКИЙ II бүлэглэлийн.

ОРДЕР, ордер, олгох хуудас, зөвшөөрлийн бичиг.

ОРДИНАРЕЦ дагуул.

ОРДИНАТОР тасаг эрхэлсэн эмч.

ОРДИНАТУРА ординатур; тасаг эрхэлсэн эмчийн тушаал, анагаах ухааны практик аспирантур.

ОРЁЛ бүргэд.

ОРЕОЛ 1. туяа, гэрэл, туяарал; 2. алдар, хүнд; в ~е **героя** баатрын алдартай.

ОРЕХ 1. самар; **кедровые** ~и хушийн самар; 2. **грецкий** ~ хушга; 3. **мускатный** ~ **заль**; 4. **лещиновый** ~ шид; 5. **кокосовый** ~ **бэт**, **наргил**; 6. **самрын мод**; **стол** из ~а **самрын** модоор хийсэн ширээ; **разделить под** ~ а) ягштал хнйх; б) тас загнах.

ОРЕХОВЫЙ 1. самрын, самартай; ~ое **дерево** самрын мод; 2. самрын модон, самрын модоор хийсэн.

ОРЕШЕК бяцхан самар.

ОРЕШНИК шнд мод.

ОРИГИНАЛ I эх бичиг, уг эх, ~ **статья** өгүүллний эх.

ОРИГИНАЛ II хачин хүн, этгээд хүн.

ОРИГИНАЛЬНИЧАТЬ хачин загнах, этгээд аашлах, гажууд загнах.

ОРИГИНАЛЬНО янзтай, сонин, аятайхан.

ОРИГИНАЛЬНОСТЬ I өвөрмөц бичиг.

ОРИГИНАЛЬНОСТЬ II янзтай, өвөрмөц; ~ **костюма** янзтай хувцас.

ОРИГИНАЛЬНЫЙ I, 1, өвөрмөц, жинхэнэ эх; ~ое **сочинение** өвөрмөц зохиол, жинхэнэ эх зохиол.

ОРИГИНАЛЬНЫЙ II өвөрмөц, янзтай, сонин; ~ **проект** өвөрмөц төсөл.

ОРИЕНТАЦИЯ 1. тоймлох, тоймыг мэдэх, танилцсан байх, тоймлол; 2. хандах, тааруулсан чиг барих, чиг барих, чиг баримжаа, тал баримтлах хандлага.

ОРИЕНТИР чиг, чиглүүр; **сетовой** ~ гэрэл чиглүүр; **правильный** ~ зөв чиг.

ОРИЕНТИРОВАТЬ 1. танилцуулах, тоймыг нь хэлж өгөх, чигийг нь олгох; 2. хандуулах, тааруулсан чиг бариулах, чиг бариулах, тал баримтлуулах.

ОРИЕНТИРОВАТЬСЯ 1. зүг чигээ олох; он хорошо ориентуруется в темноте хараихуйд зүг чигээ олохдоо сайн хүн; 2. чигээ олох, тоймлох, тоймыг мэдэх; ~ н ноной обстановке шинэ байдалд чигээ олох; 3. чиг хийж явах, чиглүүр болгож явах; ~ на манк гэрэлт цамхагаар чиг хийж явах; 4. хандах, тааруулсан чиг барих, чиг барих, тал баримтлах.

ОРИЕНТИРОВКА 1. тоймлох, танилцсан байх, тоймлол; 2. таарсан чиг барих, тал баримталсан хандлага.

ОРИЕНТИРОВОЧНО барагцаалан, багцаагаар, барагцаалбал.

ОРИЕНТИРОВОЧНЫЙ 1. чиг заах, чиглүүлэх; ~ знак чиг заах тэмдэг; 2. барагцаалсан, багцаалсан, бүдүүвчилсэн; ~ план багцаалсан төлөөлөгөө, бүдүүвчилсэн төлөөлөгөө.

ОРКЕСТР найрал хөгжим; струнный ~ чавхдаст найрал хөгжим.

ОРКЕСТРАНТ найрал хөгжимчин.

ОРКЕСТРОВАТЬ найрал хөгжимд оруулах; ~ народную песню ардын дууг найрал хөгжимд оруулах.

ОРКЕСТРОВКА найрал хөгжимд оруулах, найрал хөгжимд оруулалт.

ОРКЕСТРОВЫЙ найрал хөгжимний.

ОРЛАН далайн бүргэд.

ОРЛЕНОК бүргэдний ангаахай, бүргэдний дэгдээхэй.

ОРЛЫНЬ бүргэд, бүргэдийн; ~ клюв бүргэдний хошуу; ~ взгляд бүргэд харц; ~ нос бүргэд хамар, моихор хамар.

ОРЛИЦА эм бүргэд.

ОРНАМЕНТ угалз, хээ, хээ угалз.

ОРНАМЕНТИРОВАТЬ угалзлах, хээлэх, хээ угалз гаргах.

ОРНИТОЛОГИЯ шувуу судлал.

ОРОБЕТЬ зүрхших, зүрх алдах, халшрах, айх.

ОРОГОВЕНИЕ эвэрших, саартах.

ОРОГРАФИЯ уулс судлал.

ОРОСИТЕЛЬНЫЙ услах, усжуулах, ~ канал услах суваг.

ОРОСИТЬ 1. услах, норгох, чийглэх; дождь ~л землю бороо газар чийглэлээ; 2. услах, усжуулах; ~ степные районы тал нутгийг усжуулах.

ОРОСИТЬСЯ норох, услагдах; поля ~лись дождем газар бороонд норов.

ОРОШАЕМЫЙ усалдаг; ~ое земледелие усалдаг тариалан.

ОРОШАТЬ 1. услах, норгох, чийглэх; 2. услах, усжуулах.

ОРОШАТЬСЯ норох, услагдах.

ОРОШЕНИЕ усжуулах, усалт, усжуулалт.

ОРТОДОКС тууштай үзэлтэн.

ОРТОДОКСАЛЬНОСТЬ тууштай байх.

ОРТОДОКСАЛЬНЫЙ тууштай; ~ые взгляды тууштай үзэл.

ОРТОДОКСИЯ тууштай баримтлах, тууштай дагах.

ОРТОПЕДИЯ гажиг засал.

ОРУДИЕ 1. багаж, багаж зэвсэг; ~я производства үйлдвэрний багаж зэвсэг; ~ труда хөдөлмөрийн багаж зэвсэг; 2. зэвсэг, хэрэглүүр; 3. их буу, үхэр буу, артиллерийское ~ их буу.

ОРУДИЙНЫЙ их бууны; ~ огонь их бууны гал.

ОРУДНЫЙ ~ падеж үйлдэхний тгйн ялгал.

ОРУДОВАТЬ 1. үйлдэх, ажиллах, юм хийх; ~ топором сүхээр юм хийх; 2. захрах; 3. явууллага хийх.

ОРУЖЕЙНИК бууны дархан, зэвсэгчин.

ОРУЖЕЙНЫЙ зэвсгийн; ~ завод зэвсгийн үйлдвэр.

ОРУЖЕНОСЕЦ 1. зэвсэг үүрэгч хиа; 2. дагалдагч, дагагч.

ОРУЖИЕ 1. зэвсэг, зэр зэвсэг, буу зэвсэг, эмсэг, буу; холоднос ~ хүйтэн зэвсэг; огнестрельное ~ галт зэвсэг буу, артилле-

рийское ~ их буу; 2. цэрэг; зэвсэгт хүч, цэрэг зэвсэг; 3. зэвсэг; сложить ~ зэвсгээ хураалгах; поднять ~ зэвсэг барин босох.

ОРФОГРАФИЧЕСКИЙ зөв бичих дүрмийн, үсгийн дүрмийн; ~ая ошябка үсгийн дүрмийн алдаа.

ОРФОГРАФИЯ зөв бичих дүрэм, үсгийн дүрэм.

ОРФОЭПИЧЕСКИЙ зөв дуудах дүрмийн, дуудлагын дүрмийн; ~ словарь зөв дуудлагын толь.

ОРФОЭПИЯ зөв дуудах дүрэм, дуудлагын дүрэм.

ОРХИДЕЯ бот. цахирмаа цэцэг.

ОРХИТ төмсөгний үрэвсэл.

ОСА шар зөгий.

ОСАДА бүслэн хаах, бүслэх, бүслэлт.

ОСАДИТЬ I 1 бүслэх, бүслэн хаах; ~ город хотыг бүслэх; 2. ад болох, азад болох, төвөг болох; ~ нросьбамн юм гуйсаар ад болох.

ОСАДИТЬ II тунах, тунгаах; ~ муть булинггар тунах.

ОСАДИТЬ III 1. угз татах, цовхруулах, угзран зогсоох, ухартал татах; ~ лошадь мориныхоо жолоог угзран зогсоох; 2. амыг таглах, амыг татах; ~ нахала ичгүүргүй хүний амыг таглах.

ОСАДКА 1. дорогш суух; ~ почвы газрын хөрс дорогш суух; 2. онгоцны усанд суух; небольшая ~ парохода усанд бага суудаг галт онгоц.

ОСАДКИ тундас, хур.

ОСАДНИЦЫЙ бүслэлтийн; ~ое положение бүслэлтийн байдал.

ОСАДОК 1. тунадас, шаар; ~ в вине дарсны тундас; 2 сзв; в дше осталс неприятный ~ от разговора тэр ярнаана сэтгэлд муухай сзв суув.

ОСАДОЧНЫЙ I тунадасны, хурын.

ОСАДОЧНЫЙ II тунамал, ~ые горные породы тунамал чулуулаг.

ОСАЖДАТЬ I 1. бүслэх, бүслэн хаах; 2. ад болох, азад болох, төвөг болох.

ОСАЖДАТЬ II тунаах, тунгаах.

ОСАЖДАТЬСЯ 1. тунах; 2. тундасжих, хур орох.

ОСАЖДЕНИЕ тунах, туналт.

ОСАЖИВАТЬ 1, угз татах, цовхруулах, угзран зогсох, ухартал татах; 2. амыг, таглах, амыг татах.

ОСАНИСТЫЙ байргашуу, сүрлэг, ~ мужчины байргашуу хүн, сүрлэг хүн.

ОСАНКА байрга, байр, бие цогц; гордая ~ оморхог байр.

ОСВАИВАНИЕ эзэмших.

ОСВАИВАТЬ эзэмших, сурах, мэдэж авах, -даг (-дэг, -дог, -дөг) болох.

ОСВАИВАТЬСЯ эзэмших, дасах.

ОСВЕДОМИТЕЛЬ мэдээлэгч.

ОСВЕДОМИТЕЛЬНЫЙ мэдээлэх, мэдээллийн.

ОСВЕДОМИТЬ мэдээлэх, мэдэгдэх, хэлж өгөх, ~ собравшихся в случившемся цугларэгсдад болсон явдлыг мэдэгдэх.

ОСВЕДОМИТЬСЯ лавлах, сурах, сураглах, мэдэх, мэдэж авах.

ОСВЕДОМЛЕНИЕ мэдээлэх, мэдээлэлт.

ОСВЕДОМЛЕННОСТЬ мэдсэн байх, мэдээлэлтэй байх.

ОСВЕДОМЛЕННЫЙ юм мэдсэн.

ОСВЕДОМЛЯТЬ мэдээлэх, мэдэгдэх, хэлж өгөх.

ОСВЕДОМЛЯТЬСЯ лавлах, сурах, сураглах, мэдэх, мэдэж авах.

ОСВЕЖАТЬ 1. сэрүүцүүлэх, сэрүүн болгох, салхи оруулах, ариутгах; 2. шинэтгэх, сэргээх; 3. сэргээх, тэнхрүүлэх; 4. сэлбэх, сэргээх.

ОСВЕЖАТЬСЯ 1. сэрүүцэх, сэрүүн болох, ариун болох, сэргэх; 2. сэргэх, тэнхрэх.

ОСВЕЖЕВАТЬ өвчнх, арьсыг нь хуулах, гэдсний нь гаргах; ~ тушу мал өвчих.

ОСВЕЖИТЕЛЬНЫЙ сэрүүн, сэрүүцүүлэх; ~ ветерок сэрүүн салхи.

ОСВЕЖИТЬ 1 сэрүүцүүлэх, сэрүүн болгох, салхи оруулах арнутгах; ~ воздух в комнатах тасалгаанд салхи оруулах, гроза ~ла воздух аадар орж сэрүүн болов; 2 шинэтгэх, сэргээх; 3. сэргээх, тэнхрүүлэх, огдых ~л меня амралт намайг тэнхрүүлэв, би амраад тэнхрэв; 4. сэлбэх, сэргээх.

ОСВЕЖИТЬСЯ 1. сэрүүцэх, сэрүүн болох, ариун болох; 2. сэлбэгдэх, сэргэх, знания ~лись мэдлэгээ сэргээлээ; 3. сэргэх, тэнхрэх, ~ за время отпуска амралтын үед тэнхрэх.

ОСВЕТИТЕЛЬНЫЙ гэрлийн, гэрэл гаргах, гэрэлтүүлэх; ~ые приборы гэрэлтүүлэх хэрэгсэл.

ОСВЕТИТЬ 1. гэрэлтүүлэх, гэрэл тусгах, гийгүүлэх, луна ~ла поляну сар гийгүүлээ; 2. тайлбарлах, таниулах, өгүүлэх; ~ноljenje дел хэргийн байдлыг таниулах.

ОСВЕТИТЬСЯ гэрэл тусах, гийгүүлэгдэх; спена ярко ~лась тайзанд хурц гэрэл туслаа.

ОСВЕЩАТЬ 1. гэрэлтүүлэх, гэрэл тусгах, гийгүүлэх; 2. таниулах, тайлбарлах, өгүүлэх.

ОСВЕЩАТЬСЯ гэрэл тусах, гийгүүлэгдэх.

ОСВЕЩЕНИЕ 1. гэрэлтүүлэх; 2. гэрэл, электрическое ~ цахилгаан гэрэл; 3. тайлбарлах, тайлбарлан таниулах.

ОСВЕЩЕННОСТЬ гэрэлтүүлэх хэмжээ.

ОСВИДЕТЕЛЬСТВОВАНИЕ үзэх, магадлах, үзлэг, магадлагаа.

ОСВИДЕТЕЛЬСТВОВАТЬ үзэх магадлах, үзэж магадлах; ~ больного өвчтөнийг үзэх.

ОСВИСТАТЬ шоолж исгэрэх, голж исгэрэх.

ОСВИСТЫВАТЬ шоолж исгэрэх, голж исгэрэх, голох; ~ плохого артиста муу жүжигчнийг шоолж исгэрэх.

ОСВОБОДИТЕЛЬ чөлөөлөгч, эрх чөлөө олгогч.

ОСВОБОДИТЕЛЬНИЦА армия ~ чөлөөлөгч цэрэг.

ОСВОБОДИТЕЛЬНЫЙ эрх чөлөөний, чөлөөлөгч, чөлөөлөх, национальное ~ое движение үндэсний эрх чөлөөний хөдөлгөөн.

ОСВОБОДИТЬ 1 суллах, тавих; ~ заключенных хоригдлуудыг суллах; 2. чөлөөлөх; ~ от врага родную землю дайснаас төрсөн нутгаа чөлөөлөх; 3. чөлөө олгох, ангижруулах, чөлөөлөх, хэлтрүүлэх, суллах, тавих; ~ от военной службы цэргийн албанаас чөлөөлөх, ~ от налогов татвараас хэлтрүүлэх; 4. чөлөөлөх, чөлөө олгох, халах; 5. суллах, орхих зайлах; ~ квартиру байр суллах; ~ место суудлаас зайлах.

ОСВОБОДИТЬСЯ 1. суллагдах, тавигдах; 2. чөлөөлөгдөх, эрх чөлөө олох; 3. ангижрах; гэтлэх; ~ от предрасудком мухар үлээс ангижрах; 4. чөлөөлөгдөх, чөлөө авах; халагдах; 5. суллах, сул болох; квартира ~лась байр сулрав.

ОСВОБОЖДАТЬ 1. суллах, тавих; 2. чөлөөлөх; 3. чөлөө олгох; суллах; тавих; 4. чөлөөлөх, чөлөө олгох, халах; 5. суллах, орхих, зайлах.

ОСВОБОЖДАТЬСЯ 1. суллагдах, тавигдах; 2. чөлөөлөгдөх, эрх чөлөө олох; 3. ангижрах, гэтлэх; 4. чөлөөлөгдөх; 5. суллах, сул болох.

ОСВОБОЖДЕНИЕ чөлөөлөх, чөлөөлөгдөх; ~ от рабства боолчлолоос чөлөөлөгдөх.

ОСВОЁНИЕ эзэмших ~ новой техники шинэ техник эзэмших;

ОСВОИТЬ ~ новые земли шинэ газар эзэмших; ~ новый сорт иннограда шинэ зүйл усан үзэм гаргадаг болох.

ОСВОИТЬСЯ дасах.

ОСВЯТИТЬ арнутгах.

ОСВЯЩАТЬ арнутгах.

ОСЕВОЙ тэнхлэгийн голын.

ОСЕДАНИЕ суурьших.

ОСЕДАТЬ I 1. доош суух, суурьших.

ОСЕДАТЬ II буух, суух.

ОСЕДЛАТЬ эмээлтэй, эмээл тохох.

ОСЕДЛОСТЬ суурьшил, суурин байдал.

ОСЕДЛЫЙ суурин, суурин хүмүүс.

ОСЕКАТЬСЯ 1. баарах, аарах; 2. эздрэх, тасалдах.

ОСЁЛ илжиг,

ОСЕЛОК билүү.

ОСЕМЕНЕНИЕ үр нийлүүлэх, хээлтүүлэг, үр нийлүүлэх, хээлтүүлэх.

ОСЕМЕНИТЬ үр нийлүүлэх, хээлтүүлэх.

ОСЕНИТЬ 1. бүрхэх, халхлах, халх болох, халхавч болох, халхавчлах, өмөг болох; 2. санаанд орох; бодол төрөх, ургах, меня ~ла блестящая идея санаанд минь гайхамшигт бодол ургав.

ОСЕННИЙ намрын, ~ дождь намрын бороо,

ОСЕНЬ намар; наступила ~ намар боллоо.

ОСЕНЬЮ намартаа, намраар

ОСЕНЯТЬ 1. бурхэх, халхлах, халхавч болох; 2. санаанд орох, бодол төрөх, ургах.

ОСЁРДИЕ зүлд.

ОСЕРЧАТЬ уурлах, хилэгнэх.

ОСЁСТЬ I 1. доош суух; дом осел байшин дорогш суув; 2. суурьших, суурьшил олох.

ОСЁСТЬ II тунах, буух, суух; гуша осела савны ёроолд өтөг тунаа; пыль осела тоос буув.

ОСЕТИН осетин хүн.

ОСЕТИНКА осетин эмэгтэй.

ОСЕТИНСКИЙ осетинны.

ОСЁТР хилэм.

ОСЕТРИНА хилмийн мах.

ОСЕТРОВЫЙ хилмийн, хилэм.

ОСЁЧКА 1. баарах ружье дало ~у буу баарав; 2. алдаа; дая ~у алдах.

ОСЁЧЬСЯ 1. баарах, авалцахгүй байх; 2. тасалдах.

ОСИЛИВАТЬ давах.

ОСИЛИТЬ 1. давах, дийлэх, дарах; врагу нас не ~ дайсан биднийг дийлэхгүй; 2. давах, туулах

ОСИНА улиас.

ОСИНИК улиаст ой.

ОСИНОВИК улиасны малгайт мөөг.

ОСИНОВЫЙ улиасны, ~ лист улиасны навч.

ОСИНИЙ ~ое гнездо шар зөгийн үүр

ОСИПЛЬ ~ голос сөөнгө хоолой.

ОСИПНУТЬ сөөнгөтөх.

ОСИРОТЕЛЬ өнчирсэн, өнчин болсон; ~ ребёнок өнчирсэн хүүхэд,

ОСИРОТЕТЬ өнчин болох.

ОСКАЛ шүдээ арзайлгах.

ОСКАЛИВАТЬ арзалзуулах.

ОСКАЛИВАТЬСЯ ярзайх, ярзалзах, ярзганах.

ОСКАЛИТЬ ярзайлгах, ярзас хийлгэх; ~ зубы шүдээ ярзайлгах

ОСКАЛИТЬСЯ ярзайх, ярзас хийх.

ОСКАНДАЛИТЬСЯ шившгээ тарх.

ОСКВЕРНЕНИЕ бузарлах, бузарлал.

ОСКВЕРНИТЕЛЬ бузарлагч, гутаагч.

ОСКВЕРНИТЬ бузарлах, бузарлал.

ОСКВЕРНЯТЬ бузарлах, гутаах; ~ душу сэтгэлнийг бузарлах.

ОСКОЛОК хэлтэрхий, түгдэрхий, хугархай, ~ стекла шилний хэлтэрхий; ~ снаряда их бууны сумны хэлтэрхий.

ОСКОЛОЧН-ЫЙ 1. бутардаг; ~ая бомба бутардаг бөмбөг; 2. сумны хэлтэрхий тусах, ~ан рана сумны хэлтэрхий туссаны шарх.

ОСКМИН|А набить ~у 1. ам зууралдах; 2. чих дөжрөх, залхаах; 3. хавалга, хавах.

ОСКОПИТЬ хөнгөлөх, засах, агтлах.

ОСКОПЛЯТЬ хөнгөлөх, засах, агтлах.

ОСКОРБИТЕЛЬ доромжлогч.

ОСКОРБИТЕЛЬНИЦА доромжлогч эмэгтэй, доромжлогч эхнэр.

ОСКОРБИТЕЛЬНЫЙ доромжилсон, басамжилсан, дор үзсэн, дээрэнгүйлсэн, ~ тон доромжилсон байр.

ОСКОРБИТЬ доромжлох, дайрах, дор үзэх, басамжлах, дээрэнгүйлэх, гомдоох, ~ чье-либо чувствно хүнийг гомдоох.

ОСКОРБИТЬСЯ доромжлуулах, доромжиллоо гэж үзэх, гомдох.

ОСКОРБЛЕНИЕ доромжлох, дайрах, дор үзэх, басамжлах; 2. доромжлол, дайрсан хэрэг, басамжилсан үг.

ОСКОРБЛЯТЬСЯ 1. доромжлуулах, доромжиллоо гэж үзэх, гомдох; 2. доромжлогдох, дайрагдах, басамжлагдах.

ОСКУДЕВАТЬ хөнгөлөх, засах, агтлах, хомсдох, ховордох, ховоршнх.

ОСЛАБЕВАТЬ сулдах, доройтох, тамирдах, тэнхээдэх, харангадах

ОСЛАБЕТЬ сульдах, доройтох, тамирдах, тэнхээдэх, харангадах.

ОСЛАБИТЬ сулруулах, доройтуулах, тамирдуулах, тэнхээдүүлэх, харангадуулах ~ внимание к чему-либо юманд анхаарлаа сулруулах, сул анхаарах; ~ пояс бүсээ сулруулах; 3. хөнгөтгөх, хөнгөлөх, зөөдрүүлэх, ~ наказание шийтгэлийг хөнгөлөх.

ОСЛАБЛЯТЬ 1. сулруулах, доройтуулах, тамирдуулах, тэнхээдүүлэх, харангадуулах; 2. сулруулах, султгах, сул болгох.

ОСЛАБНУТЬ сулдах, доройтох, тамирдах, тэнхээдэх, харангадах.

ОСЛАВИТЬ нэр гутаах, элдвээр хэлэх, зар тараах.

ОСЛЕПИТЕЛЬ|ЫЙ 1. нүд гялбам; ~ свет солнца нарны гялбам гэрэл; 2. харж ханашгүй, гялбаж унамаар, ~ая красота харж ханашгүй сайхан.

ОСЛЕПИ|ТЬ 1. сохлох, сохор болгох; 2. нүд гялбуулах; свет ~л меня гэрэл нүднийг минь гялбуулав; 3. гайхуулах; ~ своей красотой гуа үзэсгэлэнгээрээ гайхуулах.

ОСЛЕПЛЕНИЕ|Е 1. сохлох, сохор болгох; 2. гайхаж балайрах; действовать в ~и гайхаж балайран үйлдэх.

ОСЛЕПЛЯТЬ 1. сохлох, сохор болгох; 2. нүд гялбуулах; 3. гайхуулах.

ОСЛЕПНУТЬ сохрох, сохор болох.

ОСЛИН|ЫЙ илжигний, илжгэн, илжиг шнг; ~ое упрямство нлжнг шнг зөрүүд загнах.

ОСЛИЦА эм илжиг.

ОСЛОЖНЕНИЕ|Е 1. ярвигтай болгох, нарийн төвөгтэй болгох; 2. саад тотгор; встретиться с новыми ~ями шинэ саад тотгор учрах; 3. хүндрэх, үгдрэх, сэдрэх, хүндрэл, үгдрэл, сэдрэл.

ОСЛОЖНИТЬ ярвигтай болгох, нарийн төвөгтэй болгох; ~ положение байдлыг ярвигтай болгох.

ОСЛОЖНИ|ТЬСЯ 1. ярвигтай болох, нарийн төвөгтэй болох; дело ~лось хэрэг нарийн төвөгтэй боллоо; 2. хүнд-рэх, үгдрэх; грипп ~лся носпалением уха ханнад үгдрэх чих үрэвсэв.

ОСЛОЖНЯТЬ ярвигтай болгох, нарийн төвөгтэй болгох.

ОСЛОЖНЯТЬСЯ 1. ярвигтай болох, нарийн төвөгтэй болох; 2. хүндрэх, үгдрэх, сэдрэх.

ОСЛУШАТЬСЯ үг эс дуулах, үгнээс зөрөх, үгэнд орохгүй байх.

ОСЛЫШАТЬСЯ ташаа сонсох, буруу дуулах.

ОСМАТРИВАТЬ үзэх, харах.

ОСМАТРИВАТЬСЯ 1. эргэн тойрон харах, эрэгцүүлэн харах; 2. дасах.

ОСМЕИВАТЬ шоолох, элэглэх.

ОСМЕЛЁТЬ зүрх орох, зоринмог болох.

ОСМЕЛИВАТЬСЯ зүрхлэх, зориглох

ОСМЕЛИТЬСЯ зүрхлэх, зориглох, ~ возражать зүрхэлж зөрөх.

ОСМЕЯНИЕ шоолох, элэглэх, шоглол, элэглэл.

ОСМЕЯТЬ шоолох, элэглэх.

ОСМОЛИТЬ давирхайдах, давирхай түрхэх.

ОСМОТР үзэх, үзлэг; таможенный ~ гаалийн үзлэг, гааль үзэх; технический ~ техникийн үзлэг.

ОСМОТРЕТЬ үзэх, харах; ~ выставку үзэсгэлэн үзэх; ~ больного өвчтөнийг үзэх.

ОСМОТРЕ|ТЬСЯ 1. эргэн тойрон харах, эрэгцүүлэн харах; войдя в комнату, ~лся өрөөнд ороод эрэгцүүлэн харав; 2. дасах; ~ в новом городе шинэ хотод дасах.

ОСМОТРИТЕЛЬНО болгоомжтой, хянамжтай, сэрэмжтэй.

ОСМОТРИТЕЛЬНОСТЬ болгоомж, хянамж, сэрэмж, болгоомжтой байх, хянамжтай байх, сэрэмжтэй байх; проявить ~ болгоомжтой байх, болгоомжлох.

ОСМОТРИТЕЛЬНЫЙ болгоомжтой, хянамжтай, сэрэмжтэй, ~ человек хянамжтай хүн.

ОСМОТРИЩИК шалган үзэгч, шалгагч.

ОСМЫСЛЕННО ухамсартай, юм ойлгодог янзтай.

ОСМЫСЛЕННОСТЬ ухамсартай болох, юм ойлгодог янзтай байх.

ОСМЫСЛЕННЫЙ ухамсартай, юм ойлгодог янзтай, бодолтой, утгатай; ~ ответ утгатай хариу.

ОСМЫСЛИВАТЬ,

ОСМЫСЛИТЬ,

ОСМЫСЛЯТЬ утга оруулах, утгыг мэдэх, учрыг ойлгох.

ОСНАСТИТЬ 1. тоноглох, төхөөрөмжлөх, ~ судно онгоц төхөөрөмжлөх; 2. тоноглох, зэвсэглэх, хангах, нийлүүлэх.

ОСНАСТКА 1. тоноглох, төхөөрөмжлөх, тоноглолт, төхөөрөмжлөл; 2. тоног, төхөөрөмж, корабельная ~ онгоцны төхөөрөмж.

ОСНАЩАТЬ 1. тоноглох, төхөөрөмжлөх; 2. тоноглох, зэвсэглэх, хангах, нийлүүлэх.

ОСНАЩАТЬСЯ тоноглогдох, зэвсэглэгдэх, хангагдах.

ОСНАЩЕНИЕ 1. тоноглох, зэвсэглэх, хангах; 2. төхөөрөг, тоноглол, зэр зэвсэг, новое ~ армий цэргийн шинэ зэр зэвсэг.

ОСНАЩЕННОСТЬ тоноглол, тоноглосон байдал, зэвсэглэл, зэвсэглэсэн байдал, техническая ~ шахт уурхайн техник тоноглол.

ОСНОВА|А 1. суурь, деревянная ~ двана диваны суурь мод; 2. үндэс, суурь; 3. үндэс; 4. үндэс, ~ слова үгийн үндэс, на ~е чего... үндэс болгон; ~ успеха амжилтын гол гогцоо.

ОСНОВАНИЕ|Е 1. үндэс тавих, суурь тавих, байгуулах, үндэслэн байгуулах; 2. суурь, довжоо, ёроол, ёзоор, оёор; 3. суурь, үндэс, политические учреждения являются надстройкой над экономическим ~ем улс төрийн байгууллага нь эдийн засгийн суурь дээрх давхарга мөн; 4. үндэс, ~я алгебры томьёоны ухааны үндэс; 5. суурь, ~ треугольника гурвалжны суурь; 6. үндсэн шинж, гол шинж, едине ~ делении хуваах нэгдмэл үндсэн шинж; 7. үндэс, учир, үндэс, баримт, учир шалтгаан, законнос ~ хуулийн үндэс, без всякого ~я ямар ч үндэс баримтгүй, заявить о чём-либо с

полюным ~ем юмны тухай бүрэн үндэстэй хэлэх, до ~я оргүй болтол нь, бүр мөсөн.

ОСНОВАТЕЛЬ байгуулагч, үндэслэн байгуулагч, үүсгэн байгуулагч.

ОСНОВАТЕЛЬНО 1. сайтар, үндэстэй, ~ изучать вопрос асуудлыг сайтар судлах; 2. бат бөх.

ОСНОВАТЕЛЬНОСТЬ үндэс баримттай байх.

ОСНОВАТЕЛЬНЫЙ 1. үндэстэй, суурьтай, ~ая причина үндэстэй шалтгаан; 2. суурьтай, буурьтай; ~ человек бууртай хүн; 3. бат, бөх, ~ое сооружение бөх барилга; 4. их, хүнд, ~ груз хүнд ачаа.

ОСНОВАТЬ 1. үндэс тавих, суурь тавих, байгуулах, үүсгэн байгуулах; ~ музей музей байгуулах; ~ город хот байгуулах; 2. үндэслэн, хийх, үндэс болгох; ~ свой вывод на фактах баримтыг үндэслэн дүгнэлтэй хийх.

ОСНОВАТЬСЯ суурьших, буух; ~ на новом месте шинэ газар суурьших, шинэ нутагт буух.

ОСНОВНОЙ 1. үндсэн, гол, уг; ~ закон үндсэн хууль; ~ закон гол хууль; ~ принцип гол зарчим, ~ая причина уг шалтгаан; 2. гол зүйл; нельзя упускать из виду ~ого гол зүйлийг орхигдуулж үл болно; в ~ом үндсэндээ, гол төлөв.

ОСНОВОПОЛОЖАЮЩИЙ гол үндэс болох, суурь болох.

ОСНОВОПОЛОЖНИК үндсийг тавигч, үүсгэн байгуулагч.

ОСНОВЫВАТЬ 1. үндэс тавих, суурь тавих, байгуулах, үүсгэн байгуулах; 2. үндэслэн хийх, үндэс болгох.

ОСНОВЫВАТЬСЯ 1. суурьших, буух; 2. үндэслэх, үндэс болгох, баримтлах; ~ на последних выводах науки шинжлэх ухааны сүүлийн дүгнэлтийг үндэс болгох; 3. байгуулагдах.

ОСОБА бие хүн; видная ~ нэр цуутай хүн.

ОСОБЕННО 1. гоц, гойд, их, ~ важный гоц чухал; 2. ялангуяа; ~ приятно нидеть старых друзей ялангуяа хуучин нөхөдтэйгөө уулзах тааламжтай байна; не ~ гоц биш, гойд биш; не ~ жарко гойд халуун биш.

ОСОБЕННОСТЬ онцлог, онц ялгаа; специфические ~и өвөрмөц онцлог; и ~и ялангуяа.

ОСОБЕННЫЙ онцгой, гоц, гойд; отличаться ~ой добротой гоц сайн зантай байх; ничего ~ого гойд юмгүй.

ОСОБНЯК харш; старинный ~ хуучны харш.

ОСОБНЯКОМ тусгаар, ганцаар, онцгой, амиараа; жить ~ амиараа буух, онцгой суух.

ОСОБО жич, тусгай, ангид; рассмотреть вопрос ~ асуудлыг жич авч үзэх.

ОСОБЫЙ 1. онцгой, гоц, гойд; возникло ~ое затруднение гойд бэрхшээл гарлаа; 2. жич, тусгай, анги, ондоо; ~ое постановление тусгай тогтоол; ~ое мнение ондоо санал.

ОСОБЬ нэг амьтан, нэг хүн, нэг нь.

ОСОЗНАВАТЬ ойлгох, ухаарах.

ОСОЗНАНИЕ ойлгох, ухаарах, ойлголт, ухааралт.

ОСОЗНАТЬ ойлгох, ухаарах; ~ свои классовые интересы ангийнхаа эрх ашгийг ухаарах.

ОСОКА өлөн өвс, хагд ожирс.

ОСОТ дэгд.

ОСПИА цэцэг өвчин, бодоо, цагаан бурхан; прививать от ~ы цэцгийн тариа тарих, бодос тарих, ветряная ~ чонын хөрвөө, салхин цэцэг.

ОСПАРИВАТЬ 1. маргах, арцах, маргалдах, маргаантай, маргаантай гэж үзэх; 2. булаалдах, тэмцэлдэх, тэмцэх; ~ звание чемпиона аварга цол булаалдах, аварга болох гэж тэмцэх.

ОСПЕННЫЙ 1. цэцэг өвчний, цэцгийн, бодоогын, цэцэг өвчинтэй ~ больно цэцэг өвчинтэй хүн; 2. болсон, цагаан бурхантай, нөрөөтэй, доохор; ~ое лицо цагаан бурхантай хүн, доохор нүүр.

ОСПИНА лино в ~х доохор нүүр.

ОСПОРИТЬ маргах, арцах, маргалдах, маргаантай гэж, маргаантай гэж үзэх; ~ что-нибудь мнение хүний саналыг маргаантай гэж үзэх.

ОСРАМИТЬ шившиг болгох, нэр гутаах, ичээх.

ОСРАМИТЬСЯ шившигээ тарих, нэрээ гутаах.

ОСТАВАТЬСЯ 1. үлдэх, үлэх, хоцрох, улирах; 2. хадгалагдан үлдэх; 3. хэвээр байх; 4. болох, байх, үлдэх; 5. үлдэх, хоцрох; 6. аргагүй байх, домгүй байх.

ОСТАВИТЬ орхих, үлдээх.

ОСТАВЛЯТЬ 1. орхих, үлдээх; ~ книгу дома гэртээ номоо орхих; ~ след в науке шинжлэх ухаанд ул мөр үлдээх; 2. үлдээх, тавих; ~ хлеба на ужин талхнаасаа оройн хоолонд үлдээх; 3. хэвээр үлдээх, байлгах, орхих, улируулах; оставь меня в покое намайг амар байлгаач; ~ закон в силе хуулийг хүчин төгөлдөр байлгах; ~ ученика на второй год сурагчийг анги улируулах; 4. -уулах (-үүлэх), байлгах, үлдээх, тавих; ~ гостей ночевать гийчдийг хонуулах; 5. орхих, хаях, зайлах, барагдах, ~ семью гэр бүлээ хаях; оставь меня! зайл; силы оставили его тамир нэр барагдав; 6. болох, байх, зогсох, орхих; оставь, это не твоё дело боль, энэ чамд хамаагүй; 7. эс олгох, эс өгөх, хасах, байх, орхих; ~ без обеда хоол эс өгөх, хоолгүй байлгах; ~ просьбу без внимания хүссэнийг анхаарахгүй байх.

ОСТАЛЬНЫЙ үлдсэн, бус; взять ~ые книги үлдсэн номыг авах; 2. бусад, үлдсэн; где ~ые? бусад нь хаа байна? возьми сколько надо, а ~ое уберн хэд хэрэгтэйгээ аваад үлдсэнийг нь хураа.

ОСТАНАВЛИВАТЬ 1. зогсоох, байлгах, тогтоох; 2. болиулах, хорих; 3. чиглүүлэх, анхаарах, хамт хэрэглэгдсэн нэр үгийг үйл үг болгоно.

ОСТАНАВЛИВАТЬСЯ 1. зогсох, байх, тогтох, саатах; не ~ на перед какими трудностями ямар ч бэрхшээлд саатахгүй; 2. буух; 3. дэлгэрэнгүй өгүүлэх, голлон анхаарах.

ОСТАНКИ шарил, чандар, яс.

ОСТАНОВИТЬ зогсоох, байлгах, тогтоох; ~ поезд галт тэрэг зогсоох; ~ работу завода йлдвэрний ажил зогсоох; 2. болиулах; хорих; ~ шалуна томоогүй хүүхдийн дүрсгүйтэхийг хорих; 3. чиглүүлэх анхаарах, (хамт хэрэглэгдсэн нэр үгийг үйл үг болгоно); ~ взор на чем-либо юмыг анхааран харах.

ОСТАНОВИТЬСЯ 1. зогсох, байх, тогтох, саатах; ~ на перекрестке (гудамж, замын) бэлчир дээр зогсох; 2. буух; ~ в гостинице зочид буудалд буух; 3. дэлгэрэнгүй өгүүлэх; голлон анхаарах; ~ на описании подробностей нарний учрыг өгүүлэхийг голлон анхаарах.

ОСТАНОВКА 1. зогсох, байх, зогсолт; 2. буудал, зогсоол; трамвайная ~ трамвайны буудал.

ОСТАТОК 1. үлдэгдэл, шавхруу, шавхрага, үлдэл, үлдэл, үлдэгдэл; ~ беда хоолны үлдэл, хоолны шавхруу; 2. эвдэрхий, үлдэгдэл; остатки крепостной стены эвдэрхий хэрэм; 3. орхнос, хаягдал, шаар, хог; 4. үлдсэн хэсэг, сүүдлийн хэсэг; ~ жизни амьдралын үлдсэн хэсэг; ~ времени үлдсэн цаг; 5. үлдвэр; сто делится на двадцать без остатка зуу хорьд үлдэгүй хуваагдана.

ОСТАТОЧНЫЙ үлдсэн; ~ые суммы үлдсэн мөнгө.

ОСТАТЬСЯ 1. үлдэх, үлэх, хоцрох, улирах; ~ на зиму в деревне өвөлжихөөр тосгонд үлдэх; ~ на второй год в классе анги улирах; 2. хадгалагдан үлдэх; это навсегда останется в моей памяти цээжинд минь мөнхөд хадгалагдан үлдэнэ; 3. хэвээр байх; ~ при прежнем мнении хуучин санала баримталсан хэвээр үлдэх; 4. болох, байх үлдэх, ~ в долгу өртэй болох;

5. үлдэх, хоцрох; 6. аргагүй байх, домгүй байх, ему осталось только согласиться тэр зөвшөөрөхөөс өөр аргагүй байлаа.

ОСТЕКЛИТЬ,
ОСТЕКЛЯТЬ шиллэх, шил тавих, шил суулгах, шил хийх.
ОСТЕПЕНИТЬСЯ төлөвжих, томоожих.
ОСТЕРВЕНЁЛЫЙ галзуурсан, улангассан, ганнрсан; ~ враг галзуурсан дайсан.
ОСТЕРВЕНЕНИЕ галзуурах, улангасах, ганнрах, галзуурал, улангасалт, ганнрал.
ОСТЕРВЕНЁТЬ галзуурах, улангасах, ганирах.
ОСТЕРЕГАТЬ болгоомжлон хэлэх, сэргэмжлүүлэх.
ОСТЕРЕГАТЬСЯ болгоомжлох, сэргэмжлэх, анах, ~ простуды салхинд цохнулахаас болгоомжлох.
ОСТЕРЁЧЬ болгоомжлон хэлэх, сэргэмжлүүлэх; ~ друга найзыгаа сэргэмжлүүлэх.
ОСТЕРЁЧЬСЯ болгоомжлох, сэргэмжлэх, анах.
ОСТИСТЫЙ сортой, сор ихтэй, соролхог; ~ колос соролхог түүрүү.
ОСТОВ яс, яс бие, араг бие; ~ корабля хөлөг ошгоцны араг бие.
ОСТОЛБЕНЁТЬ бэгтрэх, зог тусах, зог хийх.
ОСТОЛОП мангуу амьтан, тэнэг хүн.
ОСТОРОЖНО 1. болгоомжтой, болгоомжлон, хянуур; действовать ~ болгоомжтой хнийх; 2. болгоон, хянамжлан, анаж; ~ выразить хянамжлан өгүүлэх; 3. аяархан, зөөлөн, болгоомжтой; ~ нервязать рану шархыг аяархан боох.
ОСТОРОЖНОСТЬ болгоомж, сэргэмж, хянамж, проявить ~ болгоомж гаргах, хянамжлах.
ОСТОРОЖНИЦЫЙ 1. болгоомжтой, хянамгай, хянуур; он человек очень ~ их хянуур хүн; 2. зөөлөн, болгоомжтой, хянуур; ~ые выражения хянуур үг, зөөлөн үг.
ОСТРИГАТЬ хайчлах, хяргах, танах, тайрах, авах.
ОСТРИГАТЬСЯ үсээ засуулах, авуулах.
ОСТРИЁ 1. үзүүр, ир; ~ иголки зүүний үзүүр; ~ саблин сэлэмний ир; 2. үзүүр, гол; ~ критики шүүмжлэлний үзүүр, шүүмжлэлийн гол.
ОСТРИТЬ I үзүүрлэх, ирлэх, хурцлах, билүүдэх.
ОСТРИТЬ II хошинчлох, хошигнох, хошин үг хэлэх.
ОСТРИЧЬ хайчлах, хяргах, танах, тайрах, авах засах; ~ овцу хонь хайчлах; ~ когти хумс авах; ~ волосы үс авах, үс засах.
ОСТРИЧЬСЯ үсээ засуулах, авуулах.
ОСТРОВ арал.
ОСТРОВИТАНИН арлын хүн.
ОСТРОВНИЦЫЙ арлын; ~ая растительность арлын ургамал; ~ город арлын хот.
ОСТРОВОК бяцхан арал.
ОСТРОГ 1. шивээ, шивээлсэн хот; 2. гяндан.
ОСТРОГА сэрээ; бить рыбу ~ой загас сэрээдэх.
ОСТРОГАТЬ зорох.
ОСТРОГЛАЗЫЙ хурц нүдтэй, өлөн нүдтэй.
ОСТРОКОНЕЧНИЦЫЙ хурц үзүүртэй, шовх, шовгор, шовхгор, шентгөр, шөмбөгөр; ~ан башни шовгор оройтой цамхаг.
ОСТРОНОСЫЙ шентгөр хамартай.
ОСТРОТА I 1. хурц, сонор; ~ зрения хурц нүд; ~ слуха сонор чих; 2. хэцүү, бэрх, ~ положенни хэцүү байдал.
ОСТРОТА II шог үг, хошин үг.
ОСТРОУМИЕ цэцэи ухаан, хурц ухаан; шеголять ~м цэцнээ гайхуулах; проянить ~ в решении вопроса хурц ухаан зарж асуудал шийдэх.
ОСТРОУМНО цэцэн, ухаан сийлэн, уран ухаантай, аргыг нь олж, аятайхан; ~ ответить цэцэн хариулах.
ОСТРОУМНИЦЫЙ цэцэн, уран ухаантай, ухаан сийлсэн, аргыг нь олсон, аятайхан, ~ человек цэцэн хүн; ~ое решение ухаан сийлж шийдэх.

ОСТРЫЙ 1. хурц, иртэй; ~ нож хурц хутга, иртэй хутга; 2. шовх, шовхгор, шентгөр, шөмбөгөр; ~ угол шовх өнцөг; 3. хурц, хурдан; ~ глаз хурц нүд; ~ умом мальчик хурц ухаантай хүү, авхаалж сайтай хүү; 4. хошин, хорон, ёжтой, хурц; ~ая шутка хошин шог; у него ~ язык хорон үгтэй хүн; 5. хурц, дарвигнуулсан, хатуу, халуун ногоотой; ~ вкус дарвигнуулсан амт, халуун амт; ~ое блюдо халуун ногоотой хоол; ~ запах хурц үнэр; 6. цочмог; ~ое воспаление цочмог үрэвсэх, цочмог үрэвсэл; 7. хурц, ширүүн, хэцүү, бэрх; ~ недостаток чего-либо юм бэрх дутагдах; ~ая борьба хурц тэмцэл.

ОСТРЯК разг. шогч, хошин.

ОСТУДИТЬ,
ОСТУЖАТЬ хөргөх, сэвлэх, зөөгшрүүлэх.
ОСТУПАТЬСЯ,
ОСТУПИТЬСЯ хий гишгэх, бүдрэх.
ОСТЫ||ВАТЬ,
ОСТЫ||ТЬ, 1. хөрөх, хүйтэн болох, зөөсгөрөх, сэрүүн болох; чай ~л цай зөөсгөрлөө; 2. гарах, намхрах; гнев его ~л уур нь гарчээ.
ОСТЬ ургамлын сор.
ОСУДИТЬ шийтгэх, шийтгэл үзүүлэх, залхаан цээрлүүлэх.
ОСУЖДАТЬ 1. шийтгэх, шийтгэл үзүүлэх, залхаан цээрлүүлэх; ~ военных преступников цэргийн гэмт хэрэгтнийг залхаан цээрлүүлэх; 2. буруушаах, зэмлэх; 3. тавилантай байх, цондонтой байх.
ОСУЖДЕНИЕ 1. буруушаах, буруушаалт, буруушаал; 2. шийтгэх, шийтгэл.
ОСУЖДЕННЫЙ шийтгэгдсэн, ялтан.
ОСУНУТЬСЯ царай алдах, цонхийх.
ОСУШАТЬ,
ОСУШИТЬ 1. ширгээх, хатаах; ~ болото намаг ширгээх; 2. хуурайлах, хуурайлан уух, шавхах, шавхан уух; ~ стакан шил аягатай юм шавхан уух, аяга хуурайлах; ~ глаза уйлахаа болнх; ~ слезы кому-нибудь хүнийг тайтгаруулах.
ОСУШЕНИЕ ширгээх, хатаах, ширгээлт, хатаалга; ~ болот намаг ширгээх.
ОСУШИТЕЛЬНИЦЫЙ ширгээх, хатаах, ширгээлтийн, хатаалгын; ~ые работы ширгээх ажил.
ОСУШКА ширгээх, хатаах, ширгэлэг, хатаалга.
ОСУЩЕСТВИМОСТЬ биелмээр байх, биелүүлштэй байх.
ОСУЩЕСТВИМЫЙ биелмээр, гүйцэтгэж болом, биелүүлштэй; ~ проект биелж болох төсөл.
ОСУЩЕСТВИТЬ биелүүлэх, гүйцэтгэх, хэрэгжүүлэх, хнийх; ~ что-либо на практике юмыг хэрэгжүүлэн биелүүлэх.
ОСУЩЕСТВИТЬСЯ биелэх, биелэгдэх, хэрэгжих, гүйцэлдэх, бүтэх; мечта о счастливой жизни ~лась жаргалтай амьдралын хүслэн биелэв.
ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ биелүүлэх, гүйцэтгэх, биелүүлэлт, гүйцэтгэлт, биелэх, бүтэх, биелэлт, бүтэмж; ~ плана төлөвлөгөө биелүүлэх; ~ желаний хүсэл биелэх.
ОСУЩЕСТВЛЯТЬ биелүүлэх, гүйцэтгэх, хэрэгжүүлэх, хийх.
ОСУЩЕСТВЛЯТЬСЯ 1. биелэх, биелэгдэх, хэрэгжих, гүйцэлдэх, бүтэх; 2. гүйцэтгэгдэх, биелүүлэгдэх.
ОСЧАСТЛИВИТЬ гийгүүлэх, гялайлгах, жаргаах.
ОСЫПАНИЕ унах, сарних.
ОСЫПА||ТЬ 1. асгах, үрэх, цацах; ~ мукой гурил үрэх; 2. шавах, хучих; 3. чимэх, шигтгэх; 4. унагах, гээх, нүцгэрэх; яблоня ~ла листья алимнын мод навчаа гэв; 5. тараах, сарниулах.
ОСЫПАТЬСЯ унах, сарних унах, сарних, тарах.
ОСЬ тэнхлэг, гол; задняя ~ хойт тэнхлэг, хойт гол; ~ вращения эргэлтийн тэнхлэг; ~ рычага хөшүүргийн гол, ~ захвата түгжих гол.

ОСЬМИНОГ нядмар.

ОСЯЗАЕМ|ЫЙ мэдэгдэхүйц, товойгосон, бариа тавиа; ~ые результаты товойсон үр дүн.

ОСЯЗАНИЕ хүртэхүй, тэмтрэхүй.

ОСЯЗАТЕЛЬНЫЙ 1. хүртэх, тэмтрэн мэдрэх; ~ орган хүртэх эрхтэн; 2. овойж товойсон, илэрхий, мэдэгдэхүйц; ~ результат овойж товойсон үр.

ОСЯЗАТЬ хүртэх, тэмтрэх, тэмтрэн мэдрэх.

ОТ... ДО 1. -аас (-ээс, -оос, -өөс); ~ начала ~ конца эхнээсээ адаг хүртэл; ~ Москвы ~ Улан-Батора Москвагаас Улаанбаатар хүртэл; **узнать что-нибудь** ~ друга найзаасаа юм дуулах; **избавиться ~ опасности** аюулаас гэтлэх; 2. -ын (-ийн), -ы (ний); -н; **люди ~ науки** шинжлэх ухааны хүмүүс; **пуговица ~ шубы** дээлийн товч; 3. -аас (-ээс, -оос, -өөс), -даа (-дээ, -доо, -дөө), учраас, -ж; -н; **дрожать ~ страха** айснаас чичрэх, айж чичрэх; ~ нечего делить хний юмгүй учраас, хний юмгүйдээ; **страдать ~ голода** өлсч зовох; **плакать ~ радости** баярлан уярах; 4. -аас (-ээс, -оос, -өөс), (орчуулахгүй ч байж болно); **отличить добро ~ злу** муу сайныг ялгах, хар цагааныг ялгах; **отделить нужные книги ~ ненужных** хэрэггүй номоос хэрэгтэй номыг тусгаарлах; 5. -ын (-ийн), -ы (-ий); -д гарсан; -аас (-ээс; -оос, өөс); **время ~ времени** үе үе.

ОТАВА хэнз ногоо.

ОТАПЛИВАТЬ галлах, гал түлэх, галлаж дулаацуулах.

ОТАПЛИВАТЬСЯ дулаацуулагдах, галлах, галлаж дулаацуулах.

ОТАРА хоийн сүрэг.

ОТБАВИТЬ дундуулах, хорогдуулах, хасах.

ОТБАВЛЯ|ТЬ дундуулах, хорогдуулах, хасах; **хоть ~и** хоршгүй их.

ОТБЕГАТЬ,

ОТБЕЖАТЬ гүйж зайлах, гүйн холдох, гүйж одох, гүйх.

ОТБЕЛИТЬ цайлгах, цагаан болгох, цагаанаар будах.

ОТБИВАТЬ 1. цохих, хариулан цохих, цохиж буцаах, няцаах; 2. булаах, булаан авах, булаан эзлэх; 3. зайлуулах, холдуулах, хөндийрүүлэх, таслах; 4. эмх цохих, хуга цохих, булгалах, мулт цохих; 5. дарах, даруулах, арилгах; 6. давтах, давтаж тэгшлэх; 7. тогших, тонших.

ОТБИВАТЬСЯ 1. няцаах, хориглон тулалдах, мултран тарах, зайлах; 2. хоцрох, тасрах, гээгдэх; 3. хэлтрэх, хуга үсрэх, булгарах.

ОТБИВКА давтах, давтаж тэгшлэх, давталт.

ОТБИРАТЬ 1. булаах, булаан авах, хураах; 2. хураан авах, эргүүлэн авах, буцаан авах; 3. сонгож авах, шилж авах, ялгах; 4. байцаан авах.

ОТБИТЬ 1. цохих, харнулан цохих, цохиж буцаах, няцаах; ~ мяч рукой бөмбөг цохих; 2. булаах, булаан авах, булаан эзлэх; ~ орудие их буу булаан авах; 3. зайлуулах, холдуулах, хөндийрүүлэх таслах; ~ носик у чайника гүцний цорго булгалах; 4. дарах, даруулах, арилгах; ~ запах үнэр дарах; 5. давтах, давтаж тэгшлэх; ~ косу хадуур давтах; 6. тогших, тонших; ~ такт рукой гараар айзам тогших.

ОТБИВАТЬСЯ 1. няцаах, хориглон тулалдах, мултран гарах, зайлах; ~ от врага дайсныг няцаах, дайснаас мултран гарах; 2. хоцрох, тасрах, гээгдэх; ~ от своих ижлээсээ тасрах, нөхдөөсөө тасрах; 3. хэлтрэх, хуга үсрэх, булгарах; **ручка у чайника отбилась** гүцний барнул булгарав; ~ от рук үг дагахаа болих.

ОТБЛАГОДАРИТЬ ачийг харнулах, талархах.

ОТБЛЕСК туяа; ~и пламени галын туяа.

ОТБОЙ 1. дууссаны дохио, төгсгөлийн дохио, төгсгөлийн бүрээ; **бить ~ 1)** төгсгөлийн дохио өгөх, төгсгөлийн, хэнгэрцэг цохих, төгсгөлийн бүрээ татах; 2) үгээ буцах.

ОТБОЙКА хэмх цохих, хэмхлэх; **механическая ~ каменного угля** механизмын хүчээр нүүрс хэмхлэх.

ОТБОЙНЫЙ давтах, хэмх цохих, нураах; ~ **молоток** нураах алх, доргиот алх.

ОТБОР 1. шилэх, сонгох, ялгах; 2. шилэлт, шигшил, шилэх, шигших, шалгарал, ялгарал, шалгарах, ялгарах; **естественный ~ байгалийн** шалгарал.

ОТБОРН|ЫЙ шилмэл, шилдэг, шигшээ, сонгомол, сонгодог, шалгарсан, шалгармал; ~ые яблоки шилмэл алим; ~ые войска шилдэг цэрэг.

ОТБОРОЧН|ЫЙ, шалгаруулах; ~ая комиссия шалгаруулах комисс.

ОТБРАСЫВАТЬ 1. шидэж хаях, таягдан хаях, шидэх, чулуулах; 2. ухруулах, цохнж хөөх; 3. болих, орхих, таягдан хаях; 4. тусгах.

ОТБРОСИ|ТЬ 1. шидэж хаях, таягдан хаях, шидэх, чулуулах; ~ ненужную вещь хэрэггүй юмыг чулуулах; 2. ухруулах, цохнж хөөх; 3. болих, орхих, таягдан хаях; ~ сомнения тээнгэлзэхээ болих; 4. тусгах; **дерево ~ло длинную тень** модны урт сүүдэр тусав.

ОТБРОС|ЬИ хаягдал, шаар, хог, орхидос; **яма для ~ов** хогийн нүх; ~ общества нийгмийн орхидос.

ОТБЫВАТЬ одох, мордох, явах

ОТБЫ|ТЬ 1. одох, мордох, явах; делегаты ~ли в Москву төлөөлөгчид Москва руу мордов; 2. хаах, дуусгах, өнгөрүүлэх; ~ военную службу цэргийн алба хааж дуусгах; хаах.

ОТВА|Г А чин зориг, аймшиггүй зориг, зүрх, зориг; **наградить за ~у** чин зориг гаргасан тул шагнах.

ОТВАДИТЬ гаргах, болнулах; ~ от курения тамхинаас гаргах.

ОТВАЖИВАТЬ гаргах, болиулах.

ОТВАЖИВАТЬСЯ,

ОТВАЖИТЬСЯ, зүрхлэх, зориглох, зориг гаргах, зүрх хүрэх; **не отважился спросить** асуух зүрх хүрсэнгүй.

ОТВАЖНО аймшиггүй, зоригтой, зүрхтэй.

ОТВАЖНОСТЬ чин зориг, аймшиггүй зориг.

ОТВАЖНЫЙ аймшиггүй, зоригтой, зүрхтэй; ~ **мореплаватель** аймшиггүй далайчин.

ОТВА|Л I 1. зайлуулах; 2. анжисны хомбого; 3. хаягдал; **наестся до ~а** хагартлаа идэх.

ОТВА|Л сэлж холдох.

ОТВАЛИВАТЬ I 1. зайлуулах, өнхрүүлэн зайлуулах, авч хаях; 2. пад хийтэл барнх, пад хийтэл өгөх.

ОТВАЛИВАТЬ II зайлах, сэлж холдох, цааш самрах.

ОТВАЛИВАТЬСЯ ховхорч унах, хэмхэрч унах, ойчих.

ОТВАЛИТЬ I 1. зайлуулах, өнхрүүлэн зайлуулах, авч хаях; ~ **камень от входа** хаалганаас чулуу зайлуулах; 2. пад хийтэл барьчих, пад хийтэл өгчих.

ОТВАЛИТЬ II зайлах, сэлж холдох, цааш самрах.

ОТВАЛИ|ТЬСЯ ховхорч унах, хэмхэрч унах, ойчих; **штука-турка ~лась** туурганы шаваас ховхорч унав.

ОТВА|Р ханд, хорхог шөл, мясной ~ махны хорхог шөл.

ОТВАРИВАТЬ чанах, буцалгах, болгох.

ОТВАРИВАТЬСЯ болох, буцлах, чанагдах.

ОТВАРИТЬ чанах, буцалгах, болгох; ~ **грибы** мөөг чанах.

ОТВАРИ|ТЬСЯ болох, буцлах, чанагдах, овощи ~лись ногоо болжээ.

ОТВАРН|ОЙ чанасан, буцалсан, буцалгасан; ~ая говядина чанасан үхрийн мах, үхрийн бүхэл мах.

ОТВЕДАТЬ 1. амсах; ~ **пирого** бялуунаас амсах; 2. амсах, эдлэх, үзэх.

ОТВЕДЫВАТЬ 1. амсах, эдлэх, үзэх.

ОТВЕЗТИ 1. аваачих, хүргэх; ~ **письма на почту** захидал шууданд хүргэх; 2. зөөж зайлуулах, зөөж холдуулах; ~ **камень в сторону от дороги** замын чулууг зөөж зайлуулах.

ОТВЕРГАТЬ голох, хэрэгсэхгүй байх, хүлээж авахгүй байх.

ОТВЕРГАТЬСЯ гологдох, хэрэгсэгдэхгүй байх.

ОТВЕРГНУТЬ голох, хэрэгсэхгүй байх, хүлээж авахгүй байх; ~ **проект** төслийг хэрэгсэхгүй байх;

ОТВЕРДЕЛ||ЫЙ хатуурсан, хатуу болсон; ~**ая опухоль** хатуурсан хавдар.

ОТВЕРДЕНИЕ хатуурах, хатуурал.

ОТВЕРДЕТЬ хатуурах, хатуу болох, горзойх.

ОТВЕРЖЕННЫЙ орхигдсон, хүний хүрээнээс хасагдсан.

ОТВЕРНУТЬ 1. буруулах, буруу харуулах, цааш харуулах; ~ **лицо** нүүрээ буруулах; 2. эргүүлэх, шуух, сөхөх; ~ **полу шубы** дээлийн хормой эргүүлэх; 3. эргүүлэх, эргүүлэн онгойлгох; ~ **кран** гоожуур онгойлгох; 4. эргүүлж судруулах, эргүүлж авах; ~ **винт** эрэг сулруулах, эрэг эргүүлэн авах; 5. тас мушгих, мулт татах; ~ **кукле ногу** хүүхэдэйн хөл тас мушгих.

ОТВЕРНУ||ТЬСЯ 1. буруу харах, цааш харах, нүүрээ буруулах; ~, **чтобы не видеть** харахгүйн тул буруу харах; 2. шуугдах, эргэх, сөхөгдөх; 3. онгойх; **кран** ~**ля** гоожуур онгойлгох; 4. эргэж сулрах, гарах, мултрах; 5. харилцаа тасрах.

ОТВЕРСТИ||Е нүх, амсар, сүв; **заделать** ~**я** нүх битүүлэх.

ОТВЕРТЁТЬ 1. эргүүлж сулруулах, эргүүлэн авах; 2. тас мушгих, мулт татах.

ОТВЕРТЁТЬСЯ I эргэж сулрах, мултрах.

ОТВЕРТЁТЬСЯ II мултрах, салах, хагацах; ~ **от поручения** даалгавраас мултрах.

ОТВЕРТКА халив.

ОТВЕРТЫВАТЬ 1. буруулах, буруу харуулах, цааш харуулах; 2. шуух, эргүүлэх, сөхөх; 3. эргүүлэх; эргүүлэн онгойлгох; 4. эргүүлж сулруулах, эргүүлэн авах; 5. тас мушгих, мулт татах.

ОТВЕРТЫВАТЬСЯ 1. буруу харах, цааш харах, нүүрээ буруулах; 2. шуугдах, эргэх, сөхөгдөх; 3. онгойх; 4. эргэж сулрах, гарах, мултрах; 5. харилцаа тасрах.

ОТВЕС эгц хажуу; **по** ~**у** эгц хажуугаар.

ОТВЕСИТЬ жигнэж өгөх, чигнэж олгох; ~ **кило мукн** килограм гурил жинлэж өгөх.

ОТВЕСНО эгц, чанх уруугаа, цэх доошоо.

ОТВЕСН||ЫЙ эгц, чанх уруу харсан, цэх доош малтсан; ~**ая скала** эгц хад; ~**ая черта** цэх доош татсан зураас.

ОТВЕСТИ 1. хүргэж өгөх, аваачих; 2. аваачих, хөтөлж очих; ~ **собеседника к окну** ярилцагчийгаа цонх руу хөтөлж очих; 3. зайлуулах, хажуу тийш нь болгох, өөр тийш нь татах; ~ **удар** цохих гэснийг зайлуулах; ~ **реку** голын урсгалыг өөр тийш болгох; 4. няцаах, хэрэгсэхгүй бол-гох, хасах; ~ **чью-либо кандидатуру** хүнийг нэр дэвшигсдийн жагсаалтаас хасах; 5. олгох, гаргаж өгөх, тасалж өгөх; ~ **участок под опытную станцию** туршлагын өртөөнд газар олгох; ~ **душу санаагаа** хэлж амрах; ~ **гльза** нүд хуурах, анхаарлыг өөр тийш татах.

ОТВЁТ 1. хариу; **получить** ~ **на письмо** захидлын хариу авах; **сказать что-нибудь** в ~ хариуд нь нэг юм хэлэх; 2. хариуцлага; **привзвать кого-либо к** ~у хүнийг хариуцлагад татах.

ОТВЕТВИТЬ салаатуулах, салбарлуулах, салаалж гаргах.

ОТВЕТВИТЬСЯ салаатах, салбарлах, салаалж таргах.

ОТВЕТВЛЕНИ||Е I. салаа; **тополь даёт много** ~**я** улиангар олон салаа болж ургадаг; 2. салаа, татуур; ~ **канала** сувгийн татуур; 3. замын салаа, салбар зам; ~ **железной дороги** төмөр замын салаа; 4. салбар.

ОТВЕТВЛЯТЬ салаатуулах, салбарлуулах, салаалж гаргах.

ОТВЁТИТЬ 1. хариулах, хариу өгөх, хариу хэлэх; ~ **на вопрос** асуултанд хариулах; 2. хариуцах, хариуцлага хүлээх, хариуг даах; ~ **за свой постунок** хийсэн хэргээ хариуцах, хийсэн хэргийнхээ хариуцлагыг хүлээх.

ОТВЁТН||ЫЙ хариу, хариу болгох; ~**ое** **письмо** хариу захидал.

ОТВЁТСТВЕННО хариуцлагатай.

ОТВЁТСТВЕННОСТЬ||Ь 1. хариуцлагатай байх, хариуцлага; **нести** ~ хариуцлага хүлээх, хариуцах; **привлечь кого-либо к** ~н хүнийг хариуцлагад татах; **возложить на кого-либо** ~ хариуцлага хүлээлгэх, хариуцуулах; **уклониться от** ~н хариуцлагаас зайлсхийх; 2. хариуцлагатай зүйл, чухал зүйл.

ОТВЁТСТВЕНН||ЫЙ 1. хариуцлагатай; ~ **редактор** хариуцлагатай эрхлэгч; 2. хариуцлагатай, чухал; ~**ая работа** хариуцлагатай ажил; ~**ое** **решение** чухал шийдвэр.

ОТВЁТЧИК 1. хариуцагч, хэрэгтэн; 2. хариуцлага хүлээсэн хүн, хариуцагч.

ОТВЕЧАТЬ 1. хариулах, хариу өгөх, хариу хэлэх; 2. хариуцах хариуцлага, хүлээх, хариуг даах; 3. хариуцах; ~ **за порученное дело** даалгасан хэргийг хариуцах; 4. таарах, тохирох, нийлэх, ~ **чынм-либо интересам** хүний эрх ашигтай нийлэх.

ОТВЕШИВАТЬ жигнэж өгөх, жигнэж олгох.

ОТВИЛИВАТЬ зайлсхийх, мултрахыг оролдох.

ОТВИЛЬНУТЬ зайлсхийх, мултрахыг оролдох; ~ **от ответа** хариу өгөхөөс зайлсхийх.

ОТВИНТИТЬ эргүүлж авах, эргүүлж гаргах; ~ **винт** эрэг эргүүлж гаргах.

ОТВИНТИТЬСЯ мултрах, эргэж гарах.

ОТВИНЧИВАТЬ эргүүлж авах, эргүүлж гаргах.

ОТВИНЧИВАТЬСЯ мултрах, эргэж гарах.

ОТВИСАТЬ унжих, санжих, холхойх.

ОТВИСЛ||ЫЙ унжуу, санжуу, холхгор, унжсан, санжсан, холхойсон; ~**ые губы** унжуу уруул.

ОТВИСНУТЬ унжих, санжих, холхойх; **щекн отвисли** хацар нь унжсан.

ОТВЛЕКАТЬ I самууруулах, алмайруулах, саатуулах, алгасуулах.

ОТВЛЕКАТЬ II хийсвэрлэх, хийсвэрлэн үзэх.

ОТВЛЕКАТЬСЯ самуурах, алмайрах, саатах, алгасх.

ОТВЛЕЧЕНИЕ I 1. самууруулах, алмайруулах, саатуулах; 2. самууруулалт, алмайруулалт, саатуулалт.

ОТВЛЕЧЕНИЕ II хийсвэрлэх, хийсвэрлэл.

ОТВЛЕЧЁННО хийсвэрлэн, хийсвэр, хийсвэрээр; **рассуждать** ~ хийсвэр ярих.

ОТВЛЕЧЁННОСТЬ хийсвэр байх, хийсвэр, чаиар.

ОТВЛЕЧЁНН||ЫЙ 1. хийсвэр; ~**ое** **понятие** хийсвэр ухагдахуун; 2. хийсвэр, бодит байдлаас тасархай; ~ **разговор** хийсвэр яриа; ~**ое** **число** хийсвэр тоо.

ОТВЛЁЧЬ I самууруулах, алмайруулах, саатуулах, алгасуулах; ~ **вниманне** анхаарал самууруулах, алмайруулах.

ОТВЛЁЧЬ II хийсвэрлэх, хийсвэрлэн үзэх.

ОТВЛЁЧЬСЯ самуурах, алмайрах, саатах, алгасх; ~ **на минуту от работы** ажиллаж байгаад түр саатах.

ОТВОД 1. олгох; ~ **земель** газар олгох; 2. (урсгал) өөр тийш болгох, өөр тийш татах; 3. зайлуулах, хасах, татгалзах, эсэргүүцэх; **заявить** ~ **против кого-либо** хүнийг эсэргүүцэн мэдүүлэх; **для** ~**я** **глаз** анхаарлыг нь зайлуулах гэж нүд хуурахын тул.

ОТВОДИТЬ 1. хүргэж өгөх, аваачих; 2. хөтөлж очих, аваачих; 3. зайлуулах, хажуу тийш болгох, өөр тийш татах; 4. няцаах, хэрэгсэхгүй болгох, хасах; 5. олгох, гаргаж өгөх, тасалж өгөх.

ОТВОДНО́Й ~ канал татах суваг.
ОТВОДЯ́ЩИЙ гарах; ~ **патрубок** гарах бүдүүн хоолой.
ОТВОЕВА́ТЬ 1. байлдан авах, дайтан эргүүлэх; ~ **свою землю** у **захватчиков** эзлэгдсэн газраа байлдан авах; 2. дайснаа дарах, дайтаж дуусах.
ОТВОЕВА́ТЬСЯ дайснаа дарах, байлдаж дуусах.
ОТВОЕВЫВА́ТЬ 1. байлдан авах, дайтан эргүүлэх; 2. дайснаа дарах, дайтаж дуусах.
ОТВОЗИ́ТЬ 1. аваачих, хүргэх; 2. зөөж зайлуулах, зөөж холдуулах.
ОТВОРАЧИВА́ТЬ 1. буруулах, буруу харуулах, цааш харуулах; 2. шуух, эргүүлэх, сөхөх.
ОТВОРАЧИВА́ТЬСЯ 1. буруу харах, цааш харах, нүүрээ буруулах; 2. шуугдах, эргэх, сөхөгдөх.
ОТВОРИ́ТЬ нээх, тайлах, онгойлгох; ~ **дверь** хаалга тайлах.
ОТВОРИ́|ТЬСЯ нээгдэх, тайлагдах, онгойх; **окио** ~ **лось** цонх онгойв.
ОТВОРО́Т эргэмэл энгэр, эргэмэл түрий, нудрага; **сапоги с ~ами** эргэмэл түрийтэй гутал.
ОТВОРЯ́ТЬ нээх, тайлах, онгойлгох.
ОТВОРЯ́ТЬСЯ нээгдэх, тайлагдах, онгойх.
ОТВРАТИ́ТЕЛЬНО ой гутмаар, зэвүүрхмээр, дур гутам, үзэшгүй муухай.
ОТВРАТИ́ТЕЛЬНЫЙ ой гутмаар зэвүүрхэм, жигшүүртэй, дур гутам, үзэшгүй, муухай, булай; ~ **запах** ой гутмаар үнэр; ~ **постунок** булай явдал.
ОТВРАТИ́ТЬ зайлуулах, хариулах, тойруулах, далдруулах; ~ **беду** гай далдруулах.
ОТВРАЩА́ТЬ зайлуулах, хариулах, тойруулах, далдруулах
ОТВРАЩЕ́НИЕ жигших, зэвүүрхэх, жигшүүр, зэвүүрхэл; **нельзя́ть** ~ **к кому- чему-либо** хүн юмыг жигших, жигшүүр төрөх.
ОТВЫКА́ТЬ хөндийрөх, гарах.
ОТВЫКНУ́ТЬ хөндийрөх, гарах; ~ **от дома** гэр бүлээсээ хөндийрөх; ~ **от курения** тамхинаас гарах.
ОТВЯЗА́ТЬ тайлах, тавих; ~ **лошадь морь** тавих.
ОТВЯЗА́|ТЬСЯ 1. тайлагдах, тайлах, алдуурах; **веревка** ~ **лесь** татлага тайлагдав; 2. салах, мултрах, зайлах; **еле** ~ **лесь** от **назойливого человека** хаширтай хүнээс арай гэж саллаа.
ОТВЯЗЫВА́ТЬ тайлах, тавих.
ОТВЯЗЫВА́ТЬСЯ салах, мултрах, зайлах.
ОТГАДА́ТЬ таах, тайлах, тааварлах; ~ **загадку** оньсого тайлах.
ОТГАДК|А таавар, тайлбар; **найти** ~у тайлбарыг нь олох.
ОТГАДЫВА́ТЬ таах, тайлах, тааварлах.
ОТГАДЫВА́ТЬСЯ таагдах, тайлагдах, тааварлагдах.
ОТГИБА́ТЬ 1. тэнийлгэх; 2. нугалах; 3. шамлах, эргүүлэх.
ОТГИБА́ТЬСЯ тэнийх.
ОТГЛАГО́ЛБН|ЫЙ үйл үгээс үүссэн; ~**ое** существительное үйл үгээс үүссэн жинхэнэ нэр.
ОТГЛАДИ́ТЬ индүүдэх, илүүрдэх.
ОТГЛАЖИВА́ТЬ индүүдэх, илүүрдэх; ~ **швы** оёдлыг нь илүүрдэх, оёдлыг нь индүүдэх.
ОТГНИ́ТЬ өмхөрч унах, ялэран ойчих.
ОТГОВА́РИВА́ТЬ ятган болиулах, хориглох, хорих.
ОТГОВА́РИВА́ТЬСЯ шалтаг заах, шалтаглах.
ОТГОВОРИ́ТЬ ятган болиулах, хориглох, хорих; ~ **кого-либо** от **поездки** хүний явахыг ятган болиулах.
ОТГОВОРИ́ТЬСЯ шалтаг заах, шалтаглах; ~ **нездоровьем** өвчтэй гэж шалтаглах.
ОТГОВО́РКА шалтаг, шалтаг заах; **пустан** ~ хоосон шалтаг.
ОТГОЛО́СОК цуурай, чимээ; ~ **криска** хашгирсны цуурай; ~ **событий** үйл явдлын цуурай.

ОТГО́Н 1. нэрэх, нэрэлт; 2. нэрдэс, нэрсэн юм; 3. билчээрлүүлэх.
ОТГО́НКА 1. нэрэх, нэрлэг; 2. нэрдэс, нэрсэн юм.
ОТГО́НН|ЫЙ билчээрийн, билчээрлүүлэх; ~**ое** **животноводст-во** билчээрийн мал аж ахуй.
ОТГО́НЯТЬ I үргээх, хөөх, үлдэх, хөөн зайлуулах, үлдэн хөөх.
ОТГО́НЯТЬ II нэрэх, нэрж гаргах.
ОТГОРА́ЖИВА́ТЬ хаах, халхлах, хаших.
ОТГОРА́ЖИВА́ТЬСЯ 1. хаах, халхлах, хаших; 2. тасрах, холдох.
ОТГОРА́ТЬ шатаж дуусах, улайхаа болих.
ОТГОРЕ́|ТЬ 1. шатаж дуусах, улайхаа болих; **загат** ~л нар жаргаж тэигэрийн хаяа улайхаа болив; 2. түлэгдэж ойчих; **сучок** ~л гишүү түлэгдэж ойчив.
ОТГОРОДИ́ТЬ хаах, халхлах, хаших.
ОТГОРОДИ́ТЬСЯ 1. хаах, халхлах, хаших; 2. тасрах, холдох; ~ **от своих старых друзей** хуучин нөхдөөсөө тасрах.
ОТГРАНИ́ЧИТЬ, **ялгах**, **ялган салгах**, **зааглах**; ~ **одно понятие** от **другого** нэг ухагдахууныг нөгөөгөөс нь ялган салгах.
ОТГРЕВА́ТЬ I хамах, хаман зайлуулах.
ОТГРЕВА́ТЬ II сэлүүрдэн зайлах, сэлүүрдэн холдох.
ОТГРЕМЕ́|ТЬ **нижигнэхээ** болих, **нижигнэн** дуусах; **гром** ~л тэнгэр **нижигнэхээ** болив; ~лн **бон** тулалдаан **нижигнэж** дуусав.
ОТГРЕСТИ́ I хамах, хамж зайлуулах.
ОТГРЕСТИ́ II сэлүүрдэн зайлах, сэлүүрдэн холдох; ~ **от берега** эргээс сэлүүрдэн холдох.
ОТГРУЖА́ТЬ,
ОТГРУЗИ́ТЬ ачиж илгээх, тээж явуулах; ~ **уголь** нүүрс ачиж илгээх.
ОТГРУ́ЗКА ачиж илгээх, тээж явуулах, ачих, тээх ачилт, тээлт.
ОТГРЫ́ЗАТЬ,
ОТГРЫ́ЗТЬ тас хазгах, тас химлэх, тас мэрэх.
ОТГУ́Л нөхөн амрах, нөхсөн амралт; **получить** ~ нөхөн амрах.
ОТГУ́ЛИВА́ТЬ,
ОТГУ́ЛЯТЬ 1. зугаалж дуусах, амарч дуусах; 2. нөхөн амрах; ~ **день** нэг өдөр нөхөн амрах.
ОТДАВА́ТЬ I 1. үнэртэх, үнэр гарах, амттай байх; 2. маягтай байх, янзтай байх, өнгөтэй байх, үнэртэх, үнэртэй байх; **это** **отдаёт старинной** үүнээс хуучин цаг үнэртэж байна.
ОТДАВА́ТЬ II 1. эргүүлж өгөх, буцааж өгөх, эргүүлэх; 2. өгөх, зориулах; 3. хүнд өгөх, хадамд өгөх; 4. оруулах, шилжүүлэх, өгөх; 5. өгөх, худалдах, зарах; 6. тийрэх; 7. суллах, тайлах, хаях.
ОТДАВА́ТЬСЯ 1. бууж өгөх, биеэ тушаах, эрхэнд орох; 2. биеэ зориулах, шунаг оролдох; 3. цуурайтах, дууриалах, харвах, нөлөөлөх.
ОТДАВИ́ТЬ,
ОТДАВЛИВА́ТЬ хавчих, гншгэх; ~ **кому-либо** **ногу** хүний хөл гишгэх.
ОТДАЛЭ́НИ|Е 1. холдуулах, хол болгох, холдох, хол болох; 2. хол, алс хол газар; **держать в ~я** хол байлгах.
ОТДАЛЭ́ННО 1. алс хол; 2. ялигүй, тун өчүүхэн.
ОТДАЛЭ́ННОСТЬ алс байх, алс хол байх, таслагдсан байх, алслагдах; ~ **от центра** төвөөс алслагдах.
ОТДАЛЭ́НН|ЫЙ 1. алсын, алс холын, алслагдсан, алсалсан; ~ **район** алслагдсан нутаг; 2. өнө, хол, алс; ~**ое** **будущее** алс тэрсэдүй; 3. холын; 4. ялигүй, холын; ~**ое** **сходство** ялигүй төсөө, холын төсөө.
ОТДАЛИ́ТЬ 1. холдуулах, хол болгох, цаашлуулах; ~ **предмет** от **глаз** нүднээс юм холдуулах; 2. хойшлуулах, цаашлуулах, холдуулах; ~ **разлуку** салах цагийг хойшлуулах;

3. хөндийрүүлэх, холдуулах; ~ сына от товарищей хүүгээ нөхдөөс нь холдуулах.

ОТДАЛИТЬСЯ 1. холдох, хол болох, цаашлах; ~ от берега эргээс холдох; 2. хойшлох, цаашлах, холдох; 3. хөндийрөх; холдох; ~ от старых друзей хуучин найз нараасаа хөндийрөх; 4. хазайх; ~ от темы разговора ярианыхаа сэдвээс хазайх.

ОТДАЛЯТЬ 1. холдуулах, хол болгох, цаашлуулах; 2. хойшлуулах, холдуулах, цаашлуулах; 3. хөндийрүүлэх, холдуулах.

ОТДАЛЯТЬСЯ 1. холдох, хол болох, цаашлах; 2. хойшлох, цаашлах, холдох; 3. хөндийрөх, холдох.

ОТДАТЬ 1. эргүүлж өгөх, буцааж өгөх, эргүүлэх; ~ долг өрөө эргүүлж өгөх; 2. өгөх, зориулах; ~ жизнь за свободу и независимость родины эх орныхоо эрх чөлөө тусгаар тогтнолд амь насаа зориулах; ~ все силы науке шинжлэх ухаанд бүх хүчээ зориулах; 3. хүнд өгөх, хадамд өгөх; ~ за старика өвгөн хүнд өгөх; 4. оруулах, шилжүүлэх, өгөх; ~ кингу в переплет хавтас хийлгэхээр ном шилжүүлэх; ~ ребёнка в детский сад хүүхэд цэцэрлэгт оруулах; 5. өгөх, худалдах, зарах; ~ за бесценое зүгээр шахуу өгөх; 6. тийрэх; ~ рубль ~ло в плечо буу мөр лүү тийрэх; 7. суллах, тайлах, хаях; ~ приказ тушаал өгөх; ~ честь ёслох; ~ себе отчет в чем-либо ухаарч авах.

ОТДАТЬСЯ 1. бууж өгөх, биеэ тушаах, эрхэнд орох; ~ врагу дайсанд бууж өгөх, дайсны эрхэнд орох; ~ на волю победителей ялагчдын дур зоргоид автах; 2. биеэ зориулах, шунаг оролдох; ~ музыке хөгжим шунаг оролдох; 3. цуурайтах, харвах, мөлөөлөх.

ОТДАЧА 1. эргүүлж өгөх; 2. тийрэх, тийрэлт; 3. ашигт үйл; 4. өгөмж, өгөөж.

ОТДЕЖУРИТЬ 1. жижүүрлэж дуусах, жижүүр хийж дуусах; 2. жижүүрлэх, жижүүр хийх.

ОТДЕЛ 1. хэлтэс, ~ кадров боловсон хүчний хэлтэс; 2. бүлэг; ~ библиографический ~ в журнале сэтгүүлийн ном зүйн бүлэг.

ОТДЕЛАТЬ 1. янзалж дуусах, засч дуусах, боловсруулж дуусах; ~ квартиру байр янзалж дуусах; 2. янзлах, чимэглэх, чимэх; ~ шляпу бүрх малгайгаа янзлах.

ОТДЕЛАТЬСЯ 1. гарах, салах, мултрах; от него легко не ~ түүнээс амар салахгүй; 2. төдийхнөөр өнгөрөх, ангижрах; ~ испугом айсан төдийхнөөр өнгөрөх.

ОТДЕЛЕНИИ I 1. салгах, тусгаарлах; 2. ялгадас, гоождос, гардас; гнойные ~я идээ ялгадас, гоожсон идээ.

ОТДЕЛЕНИИ II 1. тасаг, хэлтэс, анги, салбар; хирургическое ~ мэс заслын тасаг; ~ милиции цагдаа сэргийлэхийн тасаг; 2. тасаг, командир ~я тасгийн дарга.

ОТДЕЛИТЬ 1. салгах, ялгах; ~ мясо от кости яснаас махыг нь салгах, шулах; 2. тусгаарлах, гаргаж өгөх; ~ заразного больного халдварт өвчтөнийг тусгаарлах; 3. тусгаарлах, тасалж өгөх.

ОТДЕЛИТЬСЯ 1. салах, ялгарах, тасрах; ~ от толпы олноос тасран гарах; 2. тусгаарлах, тусгаар болох.

ОТДЕЛКА 1. янзалж дуусах, засах; 2. засал, янзалал; кружевная ~ на платье хувцасны сүлжмэг засал.

ОТДЕЛЫВАТЬ 1. янзалж дуусах, засч дуусах, боловсруулж дуусах; 2. янзлах, чимэглэх, чимэх.

ОТДЕЛЫВАТЬСЯ 1. гарах, салах, мултрах; 2. төдийхнөөр өнгөрөх, ангижрах; 3. янзлагдах, чимэглэгдэх.

ОТДЕЛЬНО тусгаар, тусгай, амиараа, салангид, ангидаа; он живёт ~ от родных тэр хүн төрөл төрөгсдөөсөө тусдаа амьдардаг.

ОТДЕЛЬНОСТЬ ~ в ~и тус тусдаа, хувь хувьдаа; каждому в ~и тус тусад нь, хүн нэг бүрд.

ОТДЕЛЬНЫЙ 1. тусгаар, тусгай анги, саланги; ~ая квартира тусгаар байр; 2. зарим, ганц нэг, ~ые лица ганц нэг хүн.

ОТДЕЛЯТЬ 1. салгах, ялгах; 2. тусгаарлах, гаргаж өгөх; 3. тусгаарлах, тасалж өгөх; 4. зааг болох, зааг дээр байх, хооронд байх; река ~ет один район от другого тэр гол хоёр нутгийн зааг болно.

ОТДЕЛЯТЬСЯ 1. салах, ялгарах, тасрах; 2. тусгаарлах, тусгаар болох; 3. салгагдах, тусгаарлагдах.

ОТДЕРГИВАТЬ угз татах, угзран нээх.

ОТДЕРНУТЬ угз татах, угзран нээх; ~ руку гараа угз татах; ~ занавеску хөшиг угзран нээх.

ОТДИРАТЬ 1. хуулах, хуу татах, ховхлох, ховх татах, тас татах, таслах; 2. чангаах, тас шавхрах.

ОТДИРАТЬСЯ хуурах, ховхрох.

ОТДОХНУТЬ амрах, амсхийх; ~ после работы ажлын дараа амрах, ажиллаад амсхийх.

ОТДУШИНА хий татах нүх.

ОТДЫХ амрах, амралт; право на ~ амрах эрх; день ~а амралтын өдөр; дом ~а амралтын газар, не зная ~а амрахгүй.

ОТДЫХАТЬ амрах.

ОТДЫШАТЬСЯ амьсгаа авах, амьсгаа дарах.

ОТЁК хаван, хавагнах, сэлхрээ, сэлхрэх, хөөх.

ОТЕКАТЬ 1. хавдах, хавагнах, сэлхрэх, хөөх; 2. урсах, хайлах.

ОТЁЛ тугаллах, тугаллалт.

ОТЕЛИТЬСЯ тугаллах.

ОТЁЛЬ зочид буудал.

ОТЕПЛЕНИЕ дулаалах, дулаалалт.

ОТЕПЛИТЬ дулаалах.

ОТЕПЛЯТЬ дулаалах.

ОТЕСАТЬ хангинуурдан засах, өөлөх.

ОТЁЦ эцэг, аав; родной ~ төрсөн эцэг, названий ~ хуурай эцэг, өргөсөн эцэг; 2. отцы өвөг дээдэс; наши отцы бидний өвөг дээдэс.

ОТЁЧЕСКИ эцэг ёсоор; ~ нежный эцэг ёсоор энхрийлдэг.

ОТЁЧЕСКИЙ эцгийн, эцэг ёсны; ~ая забота эцгийн халамж.

ОТЁЧЕСТВЕННЫЙ эх орны, эцэг орны, өөрийн орны, манай орны, тус орны; ~ая промышленность эх орны үйлдвэр, манай орны үйлдвэр; товары ~ого производства эх орны үйлдвэрийн бараа, өөрийн орны үйлдвэрийн бараа; Великая Отечественная война Агуу Их Эх орны дайн.

ОТЁЧЕСТВО эх орон, эцэг орон; любовь к ~у эх орноо хайрлах.

ОТЁЧЬ 1. хавдах, хавагнах, сэлхрэх, хөөх; ноги отекли хөл хавагнав; 2. урсах, хайлах.

ОТЖАТЬ I 1. мушгих, базах; ~ бельё угааж базах, дотуур хувцас мушгих; 2. шахах.

ОТЖАТЬ II хадаж дуусах.

ОТЖИВАТЬ 1. хөгшрөх, өвгөрөх, өнгөрөх, өнгөрөөх, барах; 2. хуучрах, хэргээс гарах; үеэ өнгөрөөх.

ОТЖИМАТЬ 1. мушгих, базах; 2. шахах.

ОТЖИНАТЬ хадаж дуусах.

ОТЖИТЬ 1. хөгшрөх, өвгөрөх, өнгөрөх, өнгөрөөх, барах; ~ свой век насаа барах, насаа өнгөрөөх; 2. хуучрах, хэргээс гарах, үеэ өнгөрөөх; ~обычай ~л энэ заншил хуучирчээ.

ОТЗВОНИТЬ дугаргаж дуусах.

ОТЗВУК 1. дууриа, цуурай; 2. чимээ, доргио; ~ взрывов дэлбэрэх чимээ; 3. ул мөр, цуурай; ~н прошлого өнгөрсөн үеийн ул мөр, урьдын цагийн цуурай.

ОТЗВУЧАТЬ дуугарахаа болих, цуурай тасрах, чимээгүй болох.

ОТЗЫВ 1. татах; ~ после элчин сайдыг татах; 2. үнэлэлт, санал; ~ о кинге номын үнэлэлт.

ОТЗЫВАТЬ 1. дуудах; 2. татах.

ОТЗЫВАТЬСЯ 1. хариу өгөх, хариулах, чимээ гарах, аа гэх; 2. үнэлэлт өгөх, үнэлэх, саналаа хэлэх, гэх; 3. болох, байх, нөлөөлөх.

ОТЗЫВЧИВОСТЬ уриалагхан зан, өр зөөлөн, ханш.

ОТЗЫВЧИВЫЙ уриалаг, өр нимгэн, ханш сайтай; ~ человек уриалаг хүн.

ОТКАЗ 1. үл зөвшөөрөх, татгалзах, үгүй гэх; **получить** ~ татгалзсан хариу авах; ~ **на просьбу** гуйхад үгүй гэх; 2. зогсолт, эвдрэл; **машинна работет без ~а** машин эвдрэлгүй ажиллаж байна; до ~а пиг дүүрэн, багтаж ядтал, чинээнд нь тултал; **повернуть до ~а** чинээнд нь тултал эргүүлэх.

ОТКАЗА||ТЬ 1. үл зөвшөөрөх, татгалзах, үгүй гэх; ~ **наотрез** эрс татгалзах, огт үл зөвшөөрөх; 2. -гүй гэх, -гүй байх, байх, болих; **ему нельзя ~ в таланте** түүнийг билэггүй гэх аргагүй; 3. халах, хөөх; 4. гэрээслэн өгөх ~ **нмущество** хөрөнгө гэрээслэн өгөх; 5. зогсох, эвдрэх, ажнллахаа байх; **мотор ~л** хөдөлгүүр ажиллахаа байв.

ОТКАЗАТЬСЯ 1. татгалзах, хүлээхгүй байх, цээрлэх, -гүй гэх, байх, болих; ~ **от поездки** явахаас татгалзах; 2. буцах, мэлзэх; ~ **от своей подписи** гарынхаа үсгийг биш гэж мэлзэх.

ОТКАЗЫВАТЬ 1. үл зөвшөөрөх, татгалзах, үгүй гэх; 2. -гүй гэх, -гүй байх, байх, болих; 3. халах, хөөх; 4. гэрээслэн өгөх, өвлүүлэх; 5. зогсох, эвдрэх, ажиллахаа болих.

ОТКАЗЫВАТЬСЯ 1. татгалзах, хүлээхгүй байх, цээрлэх, -гүй гэх, байх, болих; 2. буцах, мэлзэх; 3. арга алга байх, аргаа барах; я ~**юсь** **понимать его слова** түүний үгнийг ойлгох арга алга.

ОТКАЛЫВАТЬ I 1. хэлтлэх, эмтлэх, түгдлэх; 2. салгаж авах, сугалж авах.

ОТКАЛЫВАТЬ II хэлэх, хийх.

ОТКАЛЫВАТЬСЯ 1. хэлтрэх, эмтрэх, түгдрэх; 2. тасрах, салах, тусгаарлах; 2. хэлтлэгдэх, эмтлэгдэх, түгдлэгдэх,

ОТКАПЫВАТЬ I малтаж гаргах, ухаж гаргах, малтаж олох; 2. эрж олох, олж авах.

ОТКАРМЛИВАНИЕ бордох, шахах, таргалуулах, бордолт, шахалт, таргалуулалт.

ОТКАРМЛИВАТЬ бордох, шахах, таргалуулах.

ОТКАРМЛИВАТЬСЯ таргалах, өөхлөх.

ОТКАТ I эргээд өнхрөх; 2. **разг.** хахууль.

ОТКАТИТЬ түлхэж өнхрүүлэх, мухриулан зайлуулах; ~ **колесо** дугуй түлхэж өнхрүүлэх.

ОТКАТИ||ТЬСЯ 1. цаашаа өнхрөх, мухрин зайлах; **бревно ~лось в сторону** гуалин хажуу тийш өнхрөв; 2. бушуу зайлах, бушуу ухирах, сандран ухиран гарах.

ОТКАТКА зөөх; **механическая** ~ **угля** в шахтах уурхайн нүүрсийг механизмын хүчээр зөөх.

ОТКАТЧИК зөөгч, ~ **угля** нүүрс зөөгч.

ОТКАТЫВАТЬ түлхэж, өнхрүүлэх, мухриулан зайлуулах.

ОТКАЗЫВАТЬСЯ 1. цаашаа өнхрөх, мухрин зайлах; 2. бушуу зайлах, бушуу ухирах, сандран ухиран гарах.

ОТКАЧАТЬ I хөөрөгдөж гаргах; ~ **воду** ус хөөрөгдөж гаргах.

ОТКАЧАТЬ II сэхээх; ~ **утопленника** усанд унасан хүнийг сэхээх.

ОТКАЧИВАТЬ I хөөрөгдөж гаргах.

ОТКАЧИВАТЬ II муйхруулан сэхээх.

ОТКАШЛИВАТЬСЯ ханиаж нулимах.

ОТКАШЛЯТЬСЯ I ханиаж нулимах; 2. хоолойгоо засах.

ОТКИДЫВАТЬ 1. авч хаях, цааш чулуулах, шидэх; 2. буулгах, задгай тавих, сөхөх; 3. гэдийлгэх, гэдрэг болгох.

ОТКИДЫВАТЬСЯ 1. гэдрэг налах, налж суух; 2. чулууудагдах, шидэгдэх, сөхөгдөх.

ОТКИНУТЬ 1. авч хаях, цааш нь чулуулах, шндэх; ~ **камень** в сторону чулуу хажуу тийш нь шидэх; 2. буулгах, задгай тавих, сөхөх; ~ **воротник шубы** дээлийнхээ захыг буулгах; 3. гэдийлгэх, гэдрэг болгох; ~ **голову** толгойгоо гэдийлгэх.

ОТКИНУТЬСЯ 1. гэдрэг налах, налж суух; ~ **на спинку стула** сандлын түшлэг налж суух; 2. чулууудагдах, шидэгдэх; сөхөгдөх.

ОТКЛАДЫВАТЬ 1. хажуу тийш нь тавих, хойш нь болгох, тусгай тавих; 2. хадгалах, хуримтлуулах; 3. цацах, хаях, орхих, баах; 4. хойшлуулах, хойш тавих.

ОТКЛАДЫВА||ТЬСЯ хойшлогдох, хойшлох, хойшлуулагдах; **заседание ~ется** хурал хойшлогдов.

ОТКЛАНИВАТЬСЯ,

ОТКАЛАНЯТЬСЯ ёс хийх, мэхэсхийгээд гарах.

ОТКЛЕИВАТЬ хуулах, ховхлох, салгаж авах.

ОТКЛЕИВАТЬСЯ хуурах, ховхрох.

ОТКЛЕИТЬ хуулах, ховхлох, салгаж авах; ~ **марку с конверта** дугтуйнаас марк хуулах.

ОТКЛЕИ||ТЬСЯ хуурах, ховхрох; **марка ~лась** марк хуурав.

ОТКЛЕПАТЬ ховхлох, ховх татах, хуу татах, ~ **заклепку** тав хуу татах.

ОТКЛИК I хариу, аа гэх; 2. талархал; **призыв нашёл горячий** ~ уриа халуун талархал хүлээв, уриаг халуунаар хүлээн авав; 3. үнэлэлт; **благоприятные ~и** тааламжтай үнэлэлт; 4. тусгал, ор мөр; ~**и** **прошлого времени** урьд цагийн ор мөр.

ОТКЛИКАТЬСЯ хариу дугарах, аа гэх, дугарах.

ОТКЛИКНУТЬСЯ 1. хариу дугарах, аа гэх, дугарах; ~ **на зов** дуудахад аа гэх; 2. харнуулах, саналаа хэлэх; ~ **на призы** уриалгыг харнуулах.

ОТКЛОНЕНИЕ 1. гажих, хэлбийх, хазайх, гажилт, хэлбийлт, хазайлт; ~ **стрелки** зүү хэлбийх, хажуу тийш болох; 2. хэрэгсэхгүй болгох, татгалзах; ~ **предложенный** саналыг хэрэгсэхгүй болгох, ~ **средне арифметической величины** арифметикийн дунджаас хазайх..

ОТКЛОНИТЬ I гажаах, хэлбийлгэх, хазайлгах, зайлуулах; 2. хэрэгсэхгүй болгох, татгалзах, эс зөвшөөрөх.

ОТКЛОНИ||ТЬСЯ 1. гажих, хэлбийх, хазайх, зайлах; **стрелка ~лась** зүү хэлбийв; 2. хадуурах, хазайх; ~ **от темы разговора** ярианыхаа сэдвээс хадуурах.

ОТКЛОНИТЬ 1. гажаах, хэлбийлгэх, хазайлгах, зайлуулах; 2. хэрэгсэхгүй болгох, татгалзах, эс зөвшөөрөх.

ОТКЛОНЯТЬСЯ 1. гажих, хэлбийх, хазайх, зайлах; 2. хадуурах, хазайх.

ОТКЛЮЧАТЬ таслах, салгах.

ОТКЛЮЧИТЬ таслах, салгах.

ОТКОВАТЬ 1. тахалж дуусах; 2. давтаж хийх; ~ **подкову** тах давтаж хийх.

ОТКОВЫВАТЬ 1. тахалж дуусах; 2. давтаж хийх.

ОТКОВЫРИВАТЬ,

ОТКОВЫРЯТЬ төнхөж унагах, ухаж гаргах; ~ **штукатурку** шаваас төнхөж унагах.

ОТКОЛАЧИВАТЬ цохиж салгах, ховх цохих.

ОТКОЛОТИТЬ **разг.** 1. цохиж салгах, ховх цохих; 2. зад зодох, хэмх занчих.

ОТКОЛОТЬ I 1. хэлтлэх, эмтлэх, түгдлэх; ~ **глыбу льда** бөөн мөс хэлтэлж авах; 2. салгаж авах, сугалж авах; ~ **булавку** тавтай зүү сугалж авах.

ОТКОЛОТЬ II хэлчих, хийчих; ~ **словцо** хачин үг хэлчих.

ОТКОЛОТЬСЯ 1. хэлтрэх, эмтрэх, түгдрэх; 2. тасрах, салах, тусгаарлах; ~ **от товарней** нөхдөөсөө тасрах.

ОТКОМАНДИРОВАТЬ,

ОТКОМАНДИРОВАТЬ томилон явуулах, томилон илгээх, шилжүүлэх.

ОТКОМАНДИРОВАТЬСЯ томилогдон явах, шилжнх, илгээгдэх.

ОТКОПАТЬ 1. малгаж гаргах, ухаж гаргах, малтаж олох; 2. эрж олох, олж өгөх; ~ интересную книгу сонин ном олж авах.

ОТКОРМ бордох, шахах, таргалуулах, бордолт, шахалт, таргалуулалт; ~ скота мал бордох.

ОТКОРМИТЬ бордох, шахах, таргалуулах; ~ поросёнка гахайн торой бордох.

ОТКОРМЛЕННЫЙ бордсон, шахсан бордмол, шахмал; ~ бык шахмал шар.

ОТКОС хэвгий газар, хажуу, ташлуур; ~ холма болдгийн хажуу; пустить под ~ поезд галт тэрэг замын ташлуур руу унагах.

ОТКОСИТЬ хойш суух, бултах; ~ от армян цэргээс бултах.

ОТКРЕПИТЬ 1. салгах, тайлах, суллах; ~ лодку завийн дөрийг тайлах; 2. бүртгэлээс хасах.

ОТКРЕПИТЬСЯ 1. салах, тайлах, сулрах; 2. бүртгэлээс хасагдах.

ОТКРЕПЛЕНИЕ 1. салгах, тайлах, суллах; 2. бүртгэлээс хасах, бүртгэлээс хасагдах.

ОТКРЕПЛЯТЬ 1. салгах, тайлах, суллах; 2. бүртгэлээс хасах.

ОТКРЕПЛЯТЬСЯ 1. салгах, тайлдах, сулрах; 2. бүртгэлээс хасагдах.

ОТКРОВЕНИЕ далдыг мэдэх, нүдийг нээх; это полное ~ для всех энэ нь бүгдийн нүдийг нээлээ.

ОТКРОВЕННИЧАТЬ ний нуугүй ярилцах, илэн далангүй ярих.

ОТКРОВЕННО ний нуугүй, илэн далангүй, шууд; ~ говоря ний нуугүй хэлэхэд.

ОТКРОВЕННОСТЬ ||**Ь** ний нуугүй байх, илэн далангүй байх; излишние ~и хэт илэн далангүй байх.

ОТКРОВЕННЫЙ 1. ний нуугүй, илэн далангүй; ~ разговор илэн далангүй яриа; 2. илэрхий, ил, нууж хаагаагүй; ~ое бесстыдство илэрхий ичгүүргүй явдал.

ОТКРОМСАТЬ хэрчих, зүсэх, тас огтлох, тас хайчлах.

ОТКРУТИТЬ мушгиж задлах, эргүүлэн тайлах, эргүүлж гаргах, нээх; ~ кран гоожуур эргүүлж нээх.

ОТКРУТИТЬСЯ задрах, эргэж гарах, мултрах.

ОТКРУЧИВАТЬ мушгиж задлах, эргүүлэн тайлах, эргүүлж гаргах, нээх.

ОТКРУЧИВАТЬСЯ, задрах, эргэж гарах, мултрах.

ОТКРЫВАТЬ 1. нээх, онгойлгох, тайлах; 2. нээх, задгай тавих, сул орхих; 3. ярах, задгай тавих, нүцгэлэх; 4. дэлгэх, нээх; 5. тавих, гаргах, нээх; 6. ил хэлэх, илрүүлэх, задруулах; 7. олгох, буй болгох, нээх, эхлэх; 9. олох, нээх; 10. илчлэх, илрүүлэх.

ОТКРЫВАТЬСЯ 1. нээгдэх, онгойх, тайлах; 2. сэдрэх, задрах; 3. харагдах, ил гаргах; 4. илрэх, болох; 5. илэн далангүй хэлэх.

ОТКРЫТИЕ 1. нээх, нээлт, ~ съезда их хурал нээх; 2. нээлт, нээх; научное ~ шинжлэх ухааны нээлт; сделать ~ нээлт хийх, шинэ юм нээх.

ОТКРЫТКА ил захиа.

ОТКРЫТО ил шуудан, иууж хаалгүй; ~ признать свои ошибки алдаагаа шууд хүлээх.

ОТКРЫТЫЙ 1. нээлттэй, онгорхой, задгай, сул, дэлгээстэй; ~ая книга дэлгээстэй ном; 2. уудам, задгай; ~ая степь уудам тал, ~ое море задгай тэнгис; под ~ым небом задгай газар; 3. нээлттэй; 4. ил, илэрхий, шууд нууж хаагаагүй; ~ое голо-сование ил санал хураах; 5. илэн далангүй, шулуун; ~ вопрос шийдээгүй асуудал; ~ое письмо ил захидал; ~ способ разра-ботки дээрээс нь малтаж авах.

ОТКРЫТЬ 1. нээх, онгойлгох, тайлах; ~ сундук авдар нээх; ~ дверь хаалга тайлах; 2. нээх, задгай тавих, сул орхих; ~ путь зам нээх; 3. ярах, задгай тавих, нүцгэлэх; ~ грудь хэнхдэг ярах; 4. дэлгэх, нээх; ~ зонтик шүхэр дэлгэх; ~ глаза нүдээ нээх; 5. тавих, гаргах, нээх; ~ воду ус тавих; 6. ил хэлэх, илрүүлэх, задруулах; ~ правду Үнэийг ил хэлэх, үнэнийг илрүүлэх; ~ свое имя нэрээ хэлэх; 7. олгох, буй болгох; ~ возможность бололцоо олгох; 8. нээх, эхлэх; ~ митинг цуглаан нээх; ~ огонь гал нээх; 9. олох, нээх; ~ залежи руды хүдрийн уурхай олох; 10. илчлэх, илрүүлэх; ~ заговор хуйвалдаан илчлэх; ~ кредит зээлийн эрх олгох.

ОТКРЫТЬСЯ 1. нээгдэх, онгойх, тайлдах; окно ~лось цонх онгойлоо; 2. сэдрэх, задрах; рана ~лась шарх сэдрэв; 3. харагдах, ил гарах; перед нами ~лся красивый вид бидний өмнө үзэсгэлэнтэй газар харагдлаа; 4. илрэх, болох; 5. илэн далангүй хэлэх; он во всём ~лся другу найздаа бүгдий нь илэн далангүй хэлэв.

ОТКУДА, 1. хаанаас; ~ты идёшь? чи хаанаас явж байна?; 2. хаанаас тийшээ, дотроос нь, тийшээ; ~ни возьмись гэцэт хаанаас ч юм бүү мэд.

ОТКУДА-ЛИБО ямар нэг газраас, аль нэгэн зүгээс, хаа нэгэн газраас, хаа нэгтэйгээс; ~достает хаа нэг газраас олно.

ОТКУДА-НИБУДЬ ямар нэг газраас, аль нэгэн зүгээс, хаа нэгэн газраас.

ОТКУДА-ТО үл мэдэх нэг газраас, хаанаас ч юм дээ; ~ доносился мягкий голос матери нэг газраас ээжийн зөөлөн дуу сондов.

ОТКУП түрээслэн авах, түрээслэн авалт.

ОТКУПАТЬ,
ОТКУПИТЬ түрээслэн авах.

ОТКУПИТЬСЯ биеэ золиослох, золиос өгч салах, хахууль өгч гарах.

ОТКУПРИВАТЬ задлах, бөглөө авах.

ОТКУПРИВАТЬСЯ бөглөө сугарах, нээгдэх, задрах.

ОТКУПРИТЬ задлах бөглөө авах; ~бутылку лонхны бөглөө авах.

ОТКУСИТЬ 1. хазах, өм хазах, тас хазах, хазаад авах; ~кусок хлеба талх хазаад авах; 2. тас хавчих; ~конец проволоки утасны үзүүр тас хавчих.

ОТКУСЫВАТЬ хазах, өм хазах, тас хазах, хазаад авах.

ОТЛАГАТЕЛЬСТВО ||**О** хойшлуулах, хойш нь тавих; это дело не терпит ~а энэ хэргийг хойшлуулж болохгүй, хойшлуулшгүй хэрэг мөн.

ОТЛАГАТЬ 1. хажуу тийш нь тавих, хойш нь болгох, тусгай тавих; 2. хадгалах, хуримтлуулах; 3. цацах, хаях, орхих, баах; 4. хойшлуулах, хойш тавих.

ОТЛАМЫВАТЬ хуга татах, хугалах, хэлтлэх, эмтлэх, өмлөх.

ОТЛАМЫВАТЬСЯ хугарах, хуга буух, хэлтрэх, эмтрэх.

ОТЛЕЖАТЬ чилтэл хэвтэх, хөштөл хэвтэх; ~ногу хэвтэж хөлөө хөшөөх.

ОТЛЕЖАТЬСЯ 1. хэвтэж амрах, хэвтэж тэнхээ авах, тамир ортлоо хэвтэх; 2. болтол нь дарах.

ОТЛЕЖИВАТЬ чилтэл хэвтэх, хөштөл хэвтэх.

ОТЛЕЖИВАТЬСЯ 1. хэвтэж амрах, хэвтэж тэнхээ авах, тамир ортлоо хэвтэх; 2. дарж болгох.

ОТЛЕПИТЬ разг. хуулах, ховхлох.

ОТЛЕПИТЬСЯ хуурах, ховхрох.

ОТЛЕПЛЯТЬ хуулах, ховхлох.

ОТЛЕПЛЯТЬСЯ хуурах, ховхрох.

ОТЛЁТ нисч буцах, нисэн одох; время ~а птиц на юг шувуу буцах цаг; быть на ~е явахар эзэх; жить на ~е захад суух.

ОТЛЕТАТЬ I 1. нисэн одох, нисэн холдох; 2. тасрах, тас үсрэх, ойчих; 3. ойх, үсрэн ойчих; 4. арилан одох.

ОТЛЕТАТЬ II 1. нисч дуусах, нисэхээ болих; 2. нисгэгч байх, нисэх.

ОТЛЕТЕ||ТЬ 1. нисэи одох, нисэн холдох; 2. тасрах, тас үсрэх, ойчих; **пуговица** ~ла товч тас үсрэв; 3. ойх, үсрэн ойчих; 4. арилан одох.

ОТЛЕЧЬ сэвхийх, уужрах; **отлегло от сердца** дотор уужирлаа.

ОТЛИВ I 1. дундруулах, дундлах, юүлэх, хийх; 2. татрах, татах, таграл; **начался** ~ ус татарч эхэллээ; 3. буурах, бууралт.

ОТЛИВ II туяа; **чёрный с снним** ~ом хөх туяатай хар өнгө, **серый с серебрнстым** ~ом мөнгөлөг туяатай бор өнгө.

ОТЛИВАТЬ I дундуурлах, дундлах, юүлэх, хийх.

ОТЛИВАТЬ II цутгах, цутгаж хийх.

ОТЛИВА||ТЬ III туяа татах, туяарах; **морская вода** ~ет **зелёным** далайн ус ногоон туяа татна.

ОТЛИВКА 1. цутгах, цутгалт; 2. цутгамал; **чугунная** ~ ширмэн цутгамал.

ОТЛИПАТЬ хуурах, салах.

ОТЛИПНУТЬ хуурах, салах.

ОТЛИТЬ I дундруулах, дундлах, юүлэх, хийх; ~ **немного молока** сүү жаахан юүлэх.

ОТЛИТЬ II цутгах, цутгаж хийх; ~ **статую** хөшөө цутгах.

ОТЛИТЬ III *разг.* шээх.

ОТЛИЧАТЬ 1. ялгах, ялгаварлах, ялгаруулах, ялган мэдэх, ялгаруулан таних; 2. шагнах, сайшаан тэмдэглэх, ялгавартай үзэх.

ОТЛИЧАТЬСЯ 1. шал гарах, товойн гарах; 2. ялгарах, ялгаварлагдах, ялгаатай байх;

ОТЛИЧИ||Е 1. ялгавар, ялгаа, ялгал; **незначительные** ~я ялхгүй ялгавар; 2. гавьяа, шалгарал, шалгарах; **боевое** ~ байлдааны гавьяа; **знаки** ~я гавьяаны тэмдэг; **служить с** ~ем албандаа шалгарах.

ОТЛИЧИТЕЛЬ||ЫЙ ялгах, таних, онцгой; ~ые **знаки** таних тэмдэг; ~ **признак** онцгой шинж тэмдэг.

ОТЛИЧИТЬ 1. ялгах, ялгаварлах, ялгаруулах, ялган мэдэх, ялгаруулан таних; ~ **правду от лжи** үнэн худлыг ялгах; 2. шагнах сайшаан тэмдэглэх, ялгавартай үзэх; ~ **храбреца зоригтныг** шагнах.

ОТЛИЧИТЬСЯ шалгарах, товойх, шалгаран гарах, товойн гарах; ~ **в состязаниях** тэмцээнд шалгарах.

ОТЛИЧНИК 1. онц сайн сурагч, онц сурлагатан; ~и **школы** сургуулийн онцчууд, онц сурлагатан сурагчид; 2. онц сайн ажилтан.

ОТЛИЧН||ЫЙ онц сайн, маш сайн, онц; **продукция** ~ого **качества** маш сайн чанарын бүтээгдэхүүн.

ОТЛОГ||ИЙ налуу, ташуу, хэвгий; ~не **берега** налуу эрэг.

ОТЛОГО ташиж, налуу, хэвгий; **тропинка** ~ **спускается к реке** жим голруу ташиж ордог.

ОТЛОЖИТЬ 1. хажуу тийш нь тавих, хойш нь болгох, тусгай тавих; 2. хадгалах, хуримтлуулах; ~ **деньги на поездку** юманд явах гэж мөнгө хуримтлуулах; 3. цацах, хаях, орхих, баах; ~ **личнику** авгалдай орхих, өт баах; 4. хойшлуулах, хойш тавих; ~ **решение вопроса** асуудал шийдвэрлэхийг хойшлуулах.

ОТЛОЖНОЙ ~ **воротник** сөхдөг зах.

ОТЛОМАТЬ хуга татах, хугалах, хэлтлэх, эмтлэх, өмлөх; ~ **ручку двери** хаалганы бариул хуга татах.

ОТЛОМАТЬСЯ хугарах, хуга үсрэх, хэмхрэх, эмтрэх.

ОТЛОМИТЬ хуга цохих, булга татах, мулт татах, хэлтлэх, эмтлэх, өм татах; ~ **ветку** мөчир хуга цохих, мөчир хуга татах; ~ **кусок хлеба** талх өмлөх.

ОТЛОМИ||ТЬСЯ хуга тусах, хугарах, булга ойчих, хэлтчих, эмтрэх; **ветка** ~**лась** мөчир хуга тусав.

ОТЛУЧАТЬ салгах, хагацуулах, хөөх.

ОТЛУЧАТЬСЯ эзгүй байх, гадагш гарах.

ОТЛУЧИТЬ салгах, хагацуулах, хөөх.

ОТЛУЧИТЬСЯ *разг.* гадагш гарах, эзгүй байх; ~ **на минуту** хоромхон зуур эзгүй байх.

ОТЛУЧКА гадагш гарах, юманд явах, эзгүй байх; **самовольная** ~ дураараа юманд явах.

ОТЛЫНИВАТЬ зайлсхийх; ~ **от занятий** хичээлээс зайлсхийх.

ОТМАЛЧИВАТЬСЯ дугай өнгөрөх, чимээгүй өнгөрөх, хариулахгүй өнгөрөх.

ОТМАТЫВАТЬ задлах, цувах, сунгах.

ОТМАХИВАТЬ ширвэж үргээх, шарваж үргээх.

ОТМАХИВАТЬСЯ 1. гараараа ширвэж үргээх, сүүлээ шарваж үргээх; 2. булгах, биеэсээ түлхэх.

ОТМАХНУТЬ ширвэж үргээх, шарваж үргээх; ~ **мух** ялаа ширвэж үргээх.

ОТМАХНУТЬСЯ 1. гараараа ширвэж үргээх, сүүлээ шарваж үргээх; ~ **от комара** шумуул үргээх; 2. булгах, биеэсээ түлхэх; ~ **от решения вопроса** асуудал шийдвэрлэхээс булгах.

ОТМАЧИВАТЬ 1. дэвтээж хуулах, норгож салгах; 2. норгох, дэвтээх.

ОТМЕЖЕВАТЬ зааглах, зааг тавих, зааглан хуваах; ~ **участок** газар зааглах.

ОТМЕЖЕВАТЬСЯ 1. зааглагдах, зааг тавигдах; 2. холтгох, зайлах, хөндийрөх; ~ **от вредной теории** хөнөөлтэй онолоос хөндийрөх.

ОТМЕЖЕВЫВАТЬ зааг тавих, зааглан хуваах.

ОТМЕЖЕВЫВАТЬСЯ 1. зааглагдах, зааг тавигдах; 2. холдох, зайлах, хөндийрөх.

ОТМЕЛЬ харгиа, гүехэн газар; **песчаная** ~ элсэн харгиа.

ОТМЁНА хүчингүй болгох, халах, устгах, үгүй болгох; ~ **приказание** тушаалыг хүчингүй болгох.

ОТМЕНИТЬ хүчингүй болгох, цуцлах, халах, устгах.

ОТМЕНЯТЬ 1. хүчингүй болгох, цуцлах, халах, устгах; ~ **закон** хууль хүчингүй болгох; 2. болиулах, зогсоох, хорих.

ОТМЕНЯТЬСЯ хүчингүй болох, цуцлагдах, болих.

ОТМЕРЁТЬ 1. хатах, мөхөх, үхэх; **побегн отмерли** модны гөлөг хагав; 2. мөхөх, сөнөх, устгах, арилах; **старые** обичан отмерли хуучин заншил устлаа.

ОТМЕРЗАТЬ хөлдөх.

ОТМЁРЗ||НУТЬ хөлдөх; **молодые побегн** ~эли цурав ногоо хөлдөв.

ОТМЁРИВАТЬ хэмжих, хэмжиж огтлох, хэмжиж өгөх, хэмжиж авах.

ОТМЁТИТЬ хэмжих, хэмжиж өгөх, хэмжиж авах.

ОТМЕРЯТЬ хэмжих, хэмжиж огтлох, хэмжиж өгөх, хэмжиж авах; ~ **три метра** ткан гурван метр даавуу хэмжиж огтлох.

ОТМЕСТИ 1. шүүрдэх, туужуудах, хамах; 2. таягдан хаях, няцаах, ~ **доводы противника** эсэргүүцэл этгээдийн гаргасан баримтыг няцаах.

ОТМЁСТК||А *разг.* хариу өшөө, хариугаа авах, өшөөгөө авах; **сделать что-либо в** ~у хариугаа авах гэж юм хийх.

ОТМЕТАТЬ 1. шүүрдэх, туужуудах, хамах; 2. таягдан хаях, няцаах.

ОТМЁТИН||А халзан, сар, цагаан; **телёнок с** ~ой на **лбу** духандаа цагаантай тугал, халзан тугал.

ОТМЁТИТЬ 1. тэмдэглэх, тэмдэг тавих, тэмдэг хийх; 2. тэмдэглэх, тэмдэглэн өнгөрүүлэх, ~ **праздник** баяр тэмдэглэн өнгөрүүлэх; 3. харах, анхаарах; 4. тэмдэглэх, дурдах; 5. сайшаан тэмдэглэх; 6. бүртгэлээс хасах, тэмдэглэх.

ОТМЕТИТЬСЯ 1. тэмдэглүүлэх, бүртгүүлэх; ~ в ведомости дансанд бүртгүүлэх; 2. бүртгэлээс хасуулах.

ОТМЕТКА 1. тэмдэг; **сделать** ~у тэмдэг тавих; тэмдэглэх; 2. дун; үнэлэлт, тэмдэг; **получить хорошо** ~у на экзамене шалгалтад сайн дүн авах.

ОТМЕЧАТЬ 1. тэмдэглэх, тэмдэг тавих, тэмдэг хийх; 2. тэмдэглэх, тэмдэглэн өнгөрүүлэх; 3. харах, анхаарах; 4. тэмдэглэх, дурдах; 5. сайшаан тэмдэглэх; 6. бүртгэлээс хасах, тэмдэглэх.

ОТМЕЧАТЬСЯ 1. тэмдэглүүлэх, бүртгүүлэх; 2. бүртгэлээс хасуулах; 3. гарах; 4. тэмдэглэгдэх, тэмдэглэх.

ОТМИРАНИЕ мөхөх, сөнөх, мөхөл, сөнөл.

ОТМИРАТЬ 1. хагах, мөхөх, үхэх; 2. мөхөх, сөнөх, устах, арилах.

ОТМОКАТЬ дэвтэх, нурууд хуурах.

ОТМОКНУТЬ дэвтэх, нурууд хуурах.

ОТМОЛЧАТЬСЯ дуугүй өнгөрөх, чимээгүй өнгөрөх, хариулахгүй өнгөрөх.

ОТМОРАЖИВАТЬ хөлдөөх.

ОТМОРОЗИТЬ хөлдөөх; ~ себе нос хамраа хөлдөөх.

ОТМОТАТЬ задлах, цувах, сунгах; ~ моток шерсти ороолттой уугас цувах.

ОТМОЧИТЬ 1. дэвтээж хуулах, норгож самнах; ~ марку от конверта дугтуйны маркийг норгож хуулах; 2. норгох, дэвтээх; ~ кожу арьс дэвтээх.

ОТМЫВАТЬ угаах, угааж арилгах, цэвэрлэх.

ОТМЫВАТЬСЯ угаагдах, угаагдаж арилах, цэвэр болох.

ОТМЫКАТЬ 1. тайлах, түлэх, онгойлгох; 2. мултлах, салгах, мулталж авах, салгаж авах.

ОТМЫКАТЬСЯ 1. тайлдах, тайлагдах, түлхэгдэх, онгойх; 2. мултрах, салах.

ОТМЫТЬ угаах, угааж арилгах, цэвэрлэх; ~ грязь с рук гарынхаа хирийг угаах.

ОТМЫТЬСЯ угаагдах, угаагдаж арилах, цэвэр болох; чернила не отмылась от рук гарын бэх угаагдсангүй.

ОТМЫЧКА дэгээ түлхүүр.

ОТНЕКИВАТЬСЯ разг. мэлзэх, үгүй гэх.

ОТНЕС|ПТИ 1. аваачих, ачаачиж өгөх, хүргэж өгөх; ~ книгу в библиотеку номын санд ном аваачиж өгөх; 2. урсгаж аваачих, урсгаад явчих, хийсгэж аваачих, хийсгээд явчих; лодку ~лю течению винз завийг доош нь урсгаад явжээ; 3. тоонд оруулах, тоолох, тооцох, оногдуулах; ~ событие к числу самых обычных үүнийг эв энгийн хэргийн тоонд оруулах; ~ расход на чей-либо счёт зардлыг хүнд оногдуулах.

ОТНЕСТИ|СЬ харилцах, хандах, байх; ~ с полным доверием итгэл төгс хандах, итгэл төгс байх; ~ высокомерию ихэмсэг зан гаргах.

ОТНИМАТЬ 1. булаах, булаан авах; 2. авах, алдуулах, салгах, барах, дарах; 3. гарздуулах, үрүүлэх, заруулах; 4. гаргах, салгах, зайлуулах; 5. огтлох, тайрах, огтлон авах. тайрч авах; 6. хасах.

ОТНИМАТЬСЯ татах.

ОТНОСИТЕЛЬНО I овоо, зүгээр, нилээд, харьцангуй; **опыт прошёл** ~ удачно туршлага овоо амжилттай болов.

ОТНОСИТЕЛЬНО II тухай, талаар; ~ его возвращения сведения нет түүний буцаж ирэх тухай сураг алга.

ОТНОСИТЕЛЬНОСТЬ |ь харьцангуй чанар; теория ~и харьцангуйн онол.

ОТНОСИТЕЛЬН|ЫЙ 1. харьцангуй; ~ая истина харьцангуй үнэн; 2. төдий л, их биш, бага зэрэг, төдий л ихгүй, овоо, нилээд; он пользовался ~ым влиянием тэр хүн овоо нөлөөтэй байлаа; ~ая удача бага зэрэг амжилт.

ОТНОСИТЬ 1. аваачих, аваачиж өгөх, хүргэж өгөх; 2. урсган аваачих, урсгаж авах; хийсгэн аваачих, хийсгэж явах; 3. тоонд оруулах, тоолох, тооцох, оногдуулах.

ОТНОСИТЬСЯ 1. харилцах, хандах; байх; 2. холбогдох, холбогдолтой байх, хамаарах; **это к делу не относится** энэ холбогдолгүй зүйл.

ОТНОШЕНИ|Е 1. хандах, харьцах, харилцах, хандлага, харьцаа, харилцаа, **внимательное** ~ к делу ажил хэрэгт анхааралтай хандах; **хорошее** ~ к детям хүүхдэд сайн байх; 2. холбогдох, хамаарах, холбогдол, хамаа; **иметь** ~ к какому-либо делу нэг хэрэгт холбогдолтой байх; 3. харьцаа, харилцаа; **производственные** ~я үйлдвэрлэлийн харьцаа; **дипломатические** ~я дипломат харицаа; 4. харьцаа; ~ между двумя величинами хоёр хэмжигдэхүүний харьцаа; 5. тал; в этом ~и согласен с ним энэ тал дээр түүнтэй санал нэгтэй байна; во всех ~ях тал талаараа, бүх талаараа; 6. албан бичиг; в ~и тухай; по ~ю -д; -т; **добр по ~ю к нему** түүнд сайн.

ОТНЮНЕ өнөөгөөс эхлэх, одоогоос хойш.

ОТНЮДЬ огт, хэрхэвч, ер; ~ нет хэрхэвч тийм биш.

ОТНЯТЬ 1. булаах, булаан авах; ~ деньги мөнгий нь булаах; 2. авах, алдуулах, салгах, барах, дарах; ~ жизнь у кого-либо хүний амийг авах, амь алдуулах; 3. гарздуулах, үрүүлэх, заруулах; ~ много времени у кого-либо хүний цагий нь их гарздуулах; 4. гаргах, салгах, зайлуулах; ~ ребенка от груди хүүхдийг хөхнөөс нь салгах; 5. огтлох, тайрах, огтолж авах, тайрч авах; ~ руку гарыг нь огтолж авах; 6. хасах; **от десяти** ~ нять арваас тавыг хасах.

ОТНЯ|ТЬСЯ татах, у него ~лась нога өрөөсөн хөл нь татжээ.

ОТО 1. -аас (-эс- гоос; -вес); 2. -ын (чин); -ы (-ий).

ОТОБЕДАТЬ үдийн хоол идэж дуусах.

ОТОБРАЖАТЬ дүрслэн үзүүлэх, харуулах.

ОТОБРАЖАТЬСЯ дүрслэгдэх.

ОТОБРАЖЕНИЕ дүрслэн үзүүлэх, дүрслэл; **верное** ~ үнэн зөв дүрслэн үзүүлэх.

ОТОБРАЗИТЬ дүрслэн үзүүлэх, харуулах; ~ жизнь в искусстве урлагт амьдралыг дүрслэн үзүүлэх.

ОТОБРАЗИТЬСЯ дүрслэгдэх.

ОТОБРАТЬ 1. булаах, булаан авах, хураах; ~ имущество хөрөнгийг хураах; 2. хураан авах, эргүүлэн авах, буцааж авах; 3. сонгож авах, шилж авах, ялгах; 4. байцаан авах.

ОТОВАРИВАНИЕ бараа нийлүүлэх, бараа нийлүүлэлт.

ОТОВАРИВАТЬ,

ОТОВАРИТЬ бараа нийлүүлэлт, бараа өгөх, бараагаар хангах.

ОТОВЭС|ОДУ газар бүрээс, газар газраас хаа хаанаас, зүг зүгээс.

ОТОГНАТЬ I 1. үргээх, хөөх, үлдэх, хөөн зайлуулах, үлдэн хөөх; ~ собаку нохой хөөн зайлуулах; 2. зориуд болих, орхих; ~ грустные мысли гуниглахаа зориуд болих,

ОТОГНАТЬ II нэрэх, иэрж гаргах.

ОТОГНУТЬ 1. тэнийлгэх; ~ угол страницы номны хуудасны өнцөг тэнийлгэх; 2. нугалах; ~ страницу номын хуудас нугалах; 3. шамлах, эргүүлэх.

ОТОГНУТЬСЯ тэнийх

ОТОГРЕВАТЬ 1. дулаацуулах, бүлээцүүлэх; бүлээсгэх; 2. халамжлах.

ОТОГРЕВАТЬСЯ дулаацах, бүлээцэх, бүлээсэх.

ОТОГРЕТЬ 1. дулаацах, бүлээцүүлэх, бүлээсгэх; ~ озябшие руки бээрсэн гараа дулаацуулах; 2. халамжлах.

ОТОГРЕТЬСЯ дулаацуулах, бүлээцэх, бүлээсэх; ~ у печки зуухны дэргэд дулаацах.

ОТОДВИГАТЬ 1. зайлуулах, хажуу тийш нь болгох, цаашлуулах; 2. хойшлуулах, цаашлуулах, цааш болгох, цаана болгох.

ОТОДВИГАТЬСЯ 1. зайлах, зай тавьж өгөх, тийш болох, цаашлах; 2. хойшлох, цаашлах, цааш болох, цаана болох.

ОТОДВІНУТЬ 1. зайлуулах, хажуу тийш нь болгох, цаашлуулах; ~ стул в сторону сандал хажуу тийш нь болгох; 2. хойшлуулах, цаашлуулах, цааш болгох, цаана болгох; ~ ноездку на месяц явахыг нэг сар хойшлуулах.

ОТОДВІНУТЬСЯ 1. зайлах, зай тавьж, тийш болох, цаашлах; ~ к окну цонх тийш болох, цонх тийш зайлах; 2. хойшлох, цаашлах, цааш болох, цаана болох.

ОТОДРАТЬ 1. хуулах, хуу татах, ховхлох, ховх татах, тас татах, таслах; ~ обон туурганы цаасыг хуу татах; 2. чангаах, тас шавхрах; ~ за уши чихдэн чангаах.

ОТОДРАТЬСЯ хуурах, ховхрох.

ОТОЖДЕСТВІТЬ адилтгах, адилд үзэх; ~ два понятия хоёр ухагдахууныг адилтгах.

ОТОЖДЕСТВЛЕНИЕ адилтгах, адилтгал.

ОТОЖДЕСТВЛЯТЬ,
ОТОЖЕСТВИТЬ,
ОТОЖЕСТВЛЯТЬ адилтгах, адилд үзэх.

ОТОЗВАНІЕ татах, таталт; ~ посла элчин сайдыг татах.

ОТОЗВАТЬ 1. дуудах; ~ в сторону хажуу тийш нь дуудах; 2. татах.

ОТОЗВА||ТЬСЯ хариу өгөх, хариулах, чимээ гарах, аа гэх; ~ иа зов дуудахад аа гэх, дуудахад хариулах; 2. үнэлэлт өгөх, үнэлэх, саналаа хэлэх, гэх; **хорошо ~ о чьей-либо кинге** хүний номыг үнэлэх, хүний номыг сайн гэх; 3. болох, байх, нөлөөлөх; **нереутомленне ~ось на здоровье** ихэд ядарсан нь эрүүл мэндэд нь нөлөөлжээ.

ОТОЙТИ 1. явах, одох, очих, тийш болох, зайлах, холдох; ~ к окну цонх тийш очих; ~ от двери хаалганаас зайлах; 2. хөдлөх, одох; **явах; поезд отошёл ночью** галт тэрэг шөнө хөдлөв; 3. ухрах, буцаж очих; 4. өөр юм хийх, хядуурах холдох, орхих, ~ от темы сэдвээсээ хядуурах, сэдвээсээ өөр хийх; ~ от оригинала уг эхээс холдох; ~ от прежних взглядов урьдынхаа үзлийг орхих, урьдынхаасаа өөр бодолтой болох; 5. салах, хөндийрөх, ховрох, хуурах, **обон отошли от стены** туурганы цаас хөндийрчээ; 6. арилах, үгүй болох, гарах; **пятно отошло** толбо арилав; 7. сэхээ орох, мэдээ орох; **ноги отошли от холода** бээрсэн хөл мэдээ оров; 8. шилжих, өмч болох; 9. ялгарах, гарах, **от творога отошла сыворотка** эзэгийгээс шар ус ялгарав; 10. өнгөрөх, дуусах; 11. өнгөрөх, үгүй болох; ~ в вечность ертөнцийн мөнх бусыг үзүүлэх.

ОТОМКНУТЬ 1. тайлах, түлэх, онгойлгох; ~ замок цоож түлэх; 2. мултлах, салгах, мулталж авах, салгаж авах ~ штык бууны жад салгаж авах.

ОТОМКНУ||ТЬСЯ 1. тайлдах, тайлагдах, түлхэгдэх, онгойх; **дверь ~лась** хаалга тайлагдав; 2. мултрах, салах.

ОТОМСТИТЬ өшөө авах, хариу авах.

ОТОПІТЕЛЬН||ЫЙ дулаацуулах, халаах, дулаацуулгын, халаалтын; ~ая система дулаацуулах систем.

ОТОПІТЬ галлах, галлаж дулаацуулах; ~ дом галлаж гэр дулаацуулах.

ОТОПЛЕНИЕ 1. галлах, гал түлэх, галлаж дулаацуулах; 2. дулаацуулах, халаах, дулаацуулга, халаалт; **паровое ~** уураар дулаацуулах; **дровяное ~** түлээгээр дулаацуулах.

ОТОПЛЯТЬ галлах, гал түлэх, галлаж дулаацуулах.

ОТОРАЧИВАТЬ хажих, хиазлах, хөвөөлөх.

ОТОРВАННО тасрангид, салангид, тасархай, мыслн не существуют ~ от языка хүний ухаан санаа хэлнээс салангид байдаггүй.

ОТОРВАННОСТЬ тасархай байх, тасархай байдал.

ОТОРВАТЬ 1. таслах, тасар татах, тас татах; ~ рукава от платья хувцасны нь хоёр ханцуйг тас татах; 2. саатуулах, салгах; ~ кого-либо от работы хүнийг ажлаас нь саатуулах; ~ глаза от кинги номоос нүд салгах; 3. хагацаах, салгах; ~ от семьи гэр бүлээс нь хагацаах.

ОТОРВА||ТЬСЯ 1. тасрах, тас үсрэх; **пуговница ~лась** товч тасрав; 2. хөөрөх; **самолёт ~лся от земли** нисэх онгоц газраас хөөрөв, 3. тасалдуулах, салах; ~ от занятия хичээл тасалдуулах; **не мог ~ от интересной кинги** сонирхолтой номоос салж чадахгүй байв; 3. тасрах; ~ от массы олон түмнээс тасрах.

ОТОРОПЕЛЫЙ тэвдсэн, бачимдсан, тэвдүү, бачимдуу; ~ взгляд тэвдсэн харц.

ОТОРОПЕТЬ тэвдэх, бачимдах; ~ от неожиданности гэнэт болсноос бачимдах.

ОТОРОПЬ тэвдэх, бачимдах, тэвдэл, бачимдал.

ОТОРОЧИТЬ хажих, хиазлах, хөвөөлөх; ~ пальто мехом хүрэм ангийн үсээр хажих.

ОТОРОЧКА хажлага, хажаас, хиаз, хөвөө меховая ~ ангийн үсэн хажлага.

ОТОСЛАТЬ 1. илгээх, явуулах, хүргүүлэх; ~ письмо почтой шуудангаар захидал илгээх; 2. явуулах, холдуулах, зайлуулах; 3. илгээх, очмуу гэх; ~ посетителя в другой отдел ирсэн хүнийг өөр хэлтэст илгээх; 4. үзмүү гэх.

ОТОСПАТЬСЯ унтаж ханах, ханатал унтах; ~ после дороги аянаас ирээд ханатал унтах.

ОТОЩАТЬ турангилах, турах.

ОТПАДАТЬ 1. салж унах, ховхорч унах; 2. хэрэггүй болох, алга болох, мохох.

ОТПАИВАТЬ I 1. уулгаж дуусах, усалж дуусах; 2. сүүгээр тэжээх, угжиж өсгөх; 3. уулгаж эдгээх.

ОТПАИВАТЬ II гагнаасаар нь салгах, гагнаасыг нь хайлуулах.

ОТПАРИВАТЬ I чийгтэй даавуутай индүүдэх; 2. уураар утаж зөөлрүүлэх.

ОТПАРИВАТЬ II хариулах, няцаах; ~ удар цохихыг хариулах.

ОТПАРИТЬ I чийгтэй даавуутай индүүдэх; ~ брюки өмдөө чийгтэй даавуутай индүүдэх; 2. уураар утаж зөөлрүүлэх.

ОТПАРИВАТЬ II хиазлах.

ОТПА||СТЬ 1. салж унах, ховхорч унах; 2. хэрэггүй болох, алга болох, мохох; **желание ~ло** хүсэл мохов.

ОТПАЯТЬ гагнаасаар нь салгах, гагнаасыг нь хайлуулах; ~ носик чайника данхны цоргыг гагнаасаар нь салгах.

ОТПАЯ||ТЬСЯ гагнаасаараа салах, гагнаас нь хайлах; **ручка чайника ~лась** данхны сэнж нь гагнаасаараа салав.

ОТПЕВАТЬ I дуулж дуусах, дуулахаа байх, донгодож дуусах, донгодохоо болих; 2. буян үйлдэх.

ОТПЕРЕТЬ нээх онгойлгох, тайлах; ~ комнату өрөөгөө нээх; ~ шкаф шүүгээ онгойлгох.

ОТПЕРЕТЬСЯ I нээгдэх, онгойх; **дверь легко отперлась** хаалга амархан тайлдав.

ОТПЕРЕТЬСЯ II хүлээхгүй байх, мэлзэх, буцах, ~ от своих слов мэлзэх, үгээ буцах.

ОТНЕТЫЙ дүүрсэн, больсон, олигоо алдсан; ~ человек дүүрсэн амьтан, олигоо алдсан амьтан.

ОТПЕ||ТЬ 1. дуулж дуусах, дуулахаа байх, донгодож дуусах, донгодохоо болих, донгодчихох; **петухи уже ~ли** тахиа аль зуур донгодчихсон; 2. буян үйлдэх.

ОТПЕЧАТАТЬ I хэвлэж дуусах, хэвлэн гаргах, хэвлэх; ~ весь тираж книги номын бүх хувийг хэвлэж дуусах; 2. оромдох, ором үлдэх, ор гаргах, дарах; ~ пальцы на стекле шил дээр хурууны ором үлдэх; 3. лацыг нь эвдэх, лацыг нь салгах.

ОТПЕЧАТА||ТЬСЯ ором орох, ор гарах, хэв гарах, мөр үлдэх; на песке ~лись чьи-то следы элсэн дээр хүн явсан мөр үлджээ.

ОТПЕЧАТ||ОК 1. ором, ор, хэв; ~ пальцев хурууны ором, хурууны хэв; 2. ор мөр, ул мөр; ~ки пережитых несчастий зовлон үзсэний ул мөр.

ОТПЕЧАТЫВАТЬ 1. хэвлэж дуусах, хэвлэн гаргах, хэвлэх; 2. оромдох, ором үлдэх, ор гаргах, дарах; 3. лацыг нь эвдэх, лацыг нь салгах.

ОТПЕЧАТЫВАТЬСЯ ором орох, ор гарах, хэв гарах, мөр үлдэх.

ОТПИВАТЬ оочих, балгах, уух.

ОТПИЛИВАТЬ хөрөөдөх, тайрах, хөрөөдөөд авах.

ОТПИЛИТЬ хөрөөдөх, тайрах, хөрөөдөөд авах.

ОТПИРАТЕЛЬСТВО мэлзэх, мэлзэлг.

ОТПИРАТЬ нээх, онгойлгох, тайлах.

ОТПИРАТЬСЯ I нээгдэх, тайлдах, тайлагдах.

ОТПИРАТЬСЯ II хүлээхгүй байх, мэлзэх, буцах.

ОТПИСАТЬСЯ бичсэн болж салах.

ОТПИСКА ёс төдий хариу.

ОТПИТЬ оочих, балгах, уух; ~ глоток нэг оочих.

ОТПИХИВАТЬ цааш нь түлхэх.

ОТПИХНУТЬ цааш нь түлхэх; ~ лодку от берега завийг эргээс нь түлхэх.

ОТПИХНУТЬСЯ тулуурдан цаашлах, түлхэж цааш болох; ~ веслом от берега эргийг сэлүүрээр тулуурдан цаашлах.

ОТПЛАТИТЬ хариулах; ~ добром за зло усыг тусаар харнулах.

ОТПЛАЧИВАТЬ хариулах.

ОТПЛЫВАТЬ цааш сэлэх, самарч явах, хөвж одох, хөдлөх.

ОТПЛЫТИ||Е самарч явах, хөдлөх; пароход готов к ~ю галт ойгоц хөдлөхөд бэлэн байна.

ОТПЛЫТЬ цааш сэлэх, самарч явах, хөвж одох, хөдлөх; ~ от берега эргээс цааш сэлэх.

ОТПЛЫСЫВАТЬ урамтай бүжиглэх, чадамгай бүжиглэх.

ОТПОВЕДЬ хатуу хариу, хариу донго.

ОТПОИТЬ 1. уулгаж дуусах, усалж дуусах; 2. сүүгээр тэжээх, угжиж өсгөх; ~ телёнка тугал угжиж өсгөх; 3. уулгаж эдгээх; ~ молоком сүү уулгаж эдгээх.

ОТПОЛАСКИВАТЬ зайлж дуусах.

ОТПОЛЗАТЬ мөлхөн зайлах; ~ с дороги замаас мөлхөж зайлах.

ОТПОЛЗТИ мөлхөн зайлах.

ОТПОЛИРОВАТЬ гөнийлгөх, гилгэр болгох, зүлгэх, өнгөлөх; ~ мебель тавилга гилгэр болгох.

ОТПОЛОСКАТЬ зайлж дуусах.

ОТПОР хариу цохилт, няцаалт; дать ~ агрессорам түрэмгийлэгчдэд хариу цохилт өгөх.

ОТПОРОТЬ ханзлах, ханз татах; ~ воротник зах ханзлах,

ОТПОРО||ТЬСЯ ханзрах; карман ~лся халаа нь ханзрав.

ОТПОЧКОВАТЬСЯ нахиалан гарах, нахиалан салах.

ОТПОЧКОВЫВАТЬСЯ нахиалан гарах, нахиалан салах.

ОТПРАВИТЕЛЬ||Ь илгээгч, явуулагч; адрес ~я илгээгчийн хаяг.

ОТПРАВИТЕЛЬНИЦА илгээгч эмэгтэй, явуулагч эмэгтэй.

ОТПРАВИТЬ илгээх, явуулах; ~ деньги почтой шуудангаар мөнгө илгээх.

ОТПРАВИТЬСЯ явах, одох, мөрдөх, хөдлөх.

ОТПРАВКА илгээх, явуулах; ~ писем захидал илгээх.

ОТПРАВЛЕНИЕ 1. явуулах, хөдөлгөх, явах, хөдлөх; ~ поезд галт тэрэг явуулах, галт тэрэг явах; 2. илгээх юм, илгээсэн юм.

ОТПРАВЛЯТЬ илгээх, явуулах.

ОТПРАВЛЯТЬСЯ явах, одох, мөрдөх, хөдлөх.

ОТПРАВН||ОЙ эхлэх, эх болгосон; ~ая точка эхлэх цэг.

ОТПРАЗДНОВАТЬ баяр хийх, баяр өнгөрөөх, баяр ёслол хийх баярлах; ~ победу ялалтын баяр хийх; 2. баяр хийж дуусах.

ОТПРАШИВАТЬСЯ чөлөө гуйх, зөвшөөрөл гуйх, чөлөө авах.

ОТПРОСИТЬСЯ чөлөө гуйх, зөвшөөрөл гуйх, чөлөө авах, зөвшөөрөл авах; ~ домой гэртээ харих зөвшөөрөл гуйх.

ОТПРЫГИВАТЬ үсрэх, үсрэн зайлах, харайж зайлах.

ОТПРЫГНУТЬ үсрэх, үсрэн зайлах, харайж зайлах.

ОТПРЫСК 1. хажуугийн цурава мөчир; 2. удам.

ОТПРЯГАТЬ мултлах, буулгах.

ОТПРЯНУТЬ ухасхийн зайлах.

ОТПРЯЧЬ мултлах, буулгах; ~ лошадь морь хөллөгөөс мултлах.

ОТПУГИВАТЬ үргээх, айлган зайлуулах.

ОТПУГНУТЬ үргээх, айлган зайлуулах.

ОТПУСК 1. амралт, чөлөө; месячный ~ сарын амралт; очередной ~ ээлжийн амралт; 2. олгох, тавьж олгох; ~ средств мөнгөн хөрөнгө олгох.

ОТПУСКАТЬ 1. явуулах, очуулах, холдуулах; 2. гаргаж тавих, суллах, суллан тавих, чөлөөлөн тавих; 3. сулруулах, султгах, сул болгох; 4. намжих, гайгүй болох; 5. олгох, тавьж өгөх, худалдах; 6. зориулах, зориулан олгох; 7. тавих, ургуулах; 8. хэлж орхих; 9. арилгах, өршөөх.

ОТПУСКНИК амарч байгаа хүн.

ОТПУСКН||ОЙ амралтын, чөлөөний; ~ое время амралтын үе.

ОТПУСТИ||ТЬ 1. явуулах, очуулах, холдуулах; ~ детей на каток хүүхдүүдийг гулгуурт очуулах; 2. суллах, суллан тавих, чөлөөлөх, тавих; ~ птницу из клеткин шувууг тороос гаргаж тавих; 3. сулруулах, султгах, сул болгох; ~ подпругу олом сулруулах; 4. намжих, гайгүй болох; боль ~ло өвчин намжлаа; 5. олгох, тавьж өгөх, худалдах; 6. зориулах, зориулан олгох; 7. тавих, ургуулах; ~ бороду сахал тавих; 8. хэлж орхих, хэлчих; ~ шутку инээдтэй үг хэлчих; 9. арилгах, өршөөх.

ОТРАБАТЫВАТЬ 1. ажиллаж төлөх, төлж ажил хийх, нөхөж ажиллах, ажил хийж нөхөх, хөлсөөр ажиллах; 2. ажиллах, ажил хийх; 3. ажиллаж дуусах.

ОТРАБОТАВШ||ИЙ ажилласан; ~не газы ажилласан хий.

ОТРАБОТАННЫЙ хэрэглэсэн, хэрэглэж дууссан хэрэг нь барагдсан; ~ пар хэрэглэж дууссан уур.

ОТРАБОТАТЬ 1. ажиллаж төлөх, төлж ажил хийх, нөхөн ажиллах, ажил хийж нөхөх, хөлсөөр ажиллах; 2. ажиллах, ажил хийх; 3. ажиллаж дуусах.

ОТРАБОТКА ажиллаж төлөх, нөхөн ажиллах, хөлсөнд ажиллах.

ОТРАВА хор.

ОТРАВИТЕЛЬ хор өгөгч, хорлон алагч.

ОТРАВИТЬ 1. хор өгөх, хор идүүлэх, хордуулж алах; ~мышь хулганад хор өгөх; 2. хордуулах, хор хийх; ~ воду ус хордуулах; 3. хорлох, хор хүргэх, хортой нөлөө үзүүлэх, мунхруулах; 4. гутаах.

ОТРАВИТЬСЯ хор идэх, хор идэж үхэх, хордох, хордож үхэх; ~ грибами мөөгөнд хордох.

ОТРАВЛЕНИЕ хор өгөх, хордуулж алах; 2. хор идэх, хор идэж үхэх, хордох, хордлого, хордож үхэх.

ОТРАВЛЯТЬ 1. хор өгөх, хор идүүлэх, хордуулж алах; 2. хордуулах, хор хийх; 3. хорлох, хор хүргэх, хортой нөлөө үзүүлэх, мунхруулах; 4. гутаах.

ОТРАВЛЯТЬСЯ хор идэх, хор идэж үхэх, хордох, хордож үхэх.

ОТРАВЛЯЮЩ||ИЙ хорт, хортой, хордуулах; ~не вещества хорт бодис.

ОТРАДА баяр баясгалан; *дети — наша* ~ хүүхэд бол бидний баяр баясгалан мөн.

ОТРАДНО баярлаж баясмаар.

ОТРАДН|ЫЙ баяр баясгалантай, баярлаж баясмаар; ~*ое явление* баяр баясгалантай үзэгдэл.

ОТРАЖАТЕЛЬ цойлуур, хариул.

ОТРАЖАТЬ 1. тосч цохих, өөдөөс нь цохих; 2. тусгах, ойлгох; 3. тусгах, тольдон харуулах, харуулах.

ОТРАЖАТЬСЯ 1. тусах, харагдах, тольдох, ойх; 2. нөлөөлөх, илрэх.

ОТРАЖЕНИЕ 1. өөдөөс нь цохих; 2. туссан дүрс, тусах, харагдах, тольдох; *увидеть своё* ~ в зеркале толнд дүрсээ харах; 3. тусгах, тусгалга, ойлгох, ойлго; 4. тусгах, тольдон харуулах, тусгахуй, тусгал; ~ *жизни в искусстве* урлагт амьдралыг тусгах.

ОТРАЗИТЬ 1. тосч цохих, өөдөөс нь цохих; ~ *атаку* дайралтыг өөдөөс нь цохих; 2. тусгах, ойлгох; ~ *свет* гэрэл ойлгох; 3. тусгах, тольдон харуулах, харуулах, ~ *общественное настроение* нийгмийн амьсгалыг тусгах.

ОТРАЗИТЬСЯ 1. тусах, харагдах, тольдох, ойх; в *воде* ~ *лунный свет* усанд сарны гэрэл тусчээ; 2. нөлөөлөх, илрэх; *усленная работа* ~ *лась на его здоровье* эрчимтэй ажилласан нь биенд нь нөлөөлжээ,

ОТРАПОРТОВАТЬ илэрхийлэлт явуулах, илэрхийлэлт өгөх, илэрхийлэх.

ОТРАСЛЕВ|ОЙ салбарын, нарийн мэргэжлийн; ~*ые вузы* иарийн мэргэжлийн дээд сургууль.

ОТРАСЛ|ЫЙ салбар; *важнейшие* ~ *н* *хозяйства* аж ахуйн чухал салбар.

ОТРАСТАТЬ ургах, урт болох.

ОТРАСТИ ургах, урт болох; *ногти* ~ хумс ургажээ.

ОТРАСТИТЬ ургуулах, урт болгох; ~ *бороду* сахлаа ургуулах.

ОТРАЩИВАТЬ ургуулах, урт болгох.

ОТРЕБЬЕ шаар, хог шавхруу, хог новш.

ОТРЕГУЛИРОВАТЬ зохицуулах, тохируулах; ~ *двигатель* хөдөлгүүр тохируулах.

ОТРЕДАКТИРОВАТЬ хянан засах, найруулан засах, тохиолдуулах.

ОТРЕЗ 1. огтлох, огтлолт, огтолсон газар; *линия* ~ *а* огтлох газар; 2. хэсэг бөс;

ОТРЕЗАННОСТЬ тасранги байдал, холбоогүй байх.

ОТРЕЗАТЬ 1. огтлох, тайрах, зүсэх; ~ *кусок хлеба* нэг зүсэм талх зүсэх; 2. тасалж өгөх; ~ *земельный участок* хэсэг газар өгөх; 3. боох, хаах, таслах; ~ *путь к отступлению* ухрах замыг нь боох; 4. эрс, тас хариулах.

ОТРЕЗВЕТЬ согтуу гарах, эрүүл болох, сэхээ орох.

ОТРЕЗВИТЬ согтуу гаргах, эрүүл болгох, сэхээ оруулах; ~ *пьяного* согтуу хүнийг сэхээ оруулах.

ОТРЕЗВИТЬСЯ согтуу гарах, эрүүл болох, сэхээ орох.

ОТРЕЗВЛЕНИЕ согтуу гаргах, эрүүл болгох, сэхээ оруулах, согтуу гарах. **ОТРЕЗВЛЯТЬ** согтуу гаргах, эрүүл болгох, сэхээ оруулах.

ОТРЕЗВЛЯТЬСЯ согтуу гарах, эрүүл болох, сэхээ орох.

ОТРЕЗОК 1. хэсэгхэн бөс, огтлодос; 2. хэсэгхэн, хэсэг, хэрчим; ~ *нути* замын хэсэгхэн, замын хэсэг; ~ *времени* хэсэгхэн зуур, хэсэг зуур.

ОТРЕКАТЬСЯ 1. няцах, орхих; 2. цааргалах, найр тавих.

ОТРЕКОМЕНДОВАТЬ сайшаан хэлэх, үнэлэх, танилцуулах, санал болгох.

ОТРЕКОМЕНДОВАТЬСЯ нэрээ хэлж танилцах.

ОТРЕМОНТИРОВАТЬ засах, засварлах, засвар хийх.

ОТРЕПЬЕ 1. ноорхой хувцас, уранхай хувцас; 2. хог новш.

ОТРЕТУШИРОВАТЬ засах, засч боловсруулах.

ОТРЕЧЕНИЕ буцах, няцах, орхих, хаях, цааргалах, найр тавих.

ОТРЕЧЬСЯ 1. буцах, няцах, орхих, хаях; ~ *от своего прежнего мнения* урьдынхаа бодлогыг орхих; 2. цааргалах, найр тавих; ~ *от престола* хан ширээгээ найр тавих, цааргалах.

ОТРЕШАТЬ зайлуулах, холдуулах, салгах, ангижруулах.

ОТРЕШАТЬСЯ зайлах, холдох, салах, ангижрах.

ОТРЕШИТЬ зайлуулах, холдуулах, салгах, ангижруулах; ~ *от должности* тушаалаас нь зайлуулах.

ОТРЕШИТЬСЯ, зайлах, холдох, салах, ангижрах; ~ *от мысли о чем-либо* нэг юмны тухай бодлоос ангижрах.

ОТРИЦАНИЕ үгүйсгэх, үгүйсгэл.

ОТРИЦАТЕЛЬНО 1. үгүй гэж, татгалзаж, хорьж; *ответить* ~ үгүй гэж хариулах, татгалзах, хорих; 2. муу, муугаар, муушаан, үл ойшоож.

ОТРИЦАТЕЛЬН|ЫЙ 1. үгүй гэсэн, татгалзсан, хорьсон; *получить* ~ *ответ* татгалзсан хариу авах; 2. үгүйсгэсэн, байхгүй гэсэн, болохгүй гэсэн, буруу гэсэн, сөрөг; *опыт дал* ~ *ые результаты* туршлагаас байхгүй гэсэн дүн гарав, сөрөг дүн гарав; 3. тааламжгүй, үл ойшоосон, муушаасан, муу; ~ *отзыв* үл ойшоосон үнэлэлт; 4. муу, муу талын, муу зүгтийн; ~ *поступок* муу явдал; 5. үгүйсгэсэн, үгүйсгэх; ~ *метод доказательства* үгүйсгэн нотлох арга; 6. хасах; ~*ое число* хасах тоо; ~ *наконечник элемента* элементын хасах үзүүр; 7. сөрөг; сөрөх; ~ *заряд* сөрөг цэнэг.

ОТРИЦАТЬ 1. үгүйсгэх; *нельзя* ~ *объективной истины* бодит үнэ цэнийг үгүйсгэж болохгүй; 2. -гүй гэх, мэлзэх; ~ *очевидную истину* илэрхий үнэн зүйлийг мэлзэх.

ОТРОГ салбар уул; ~ *н* *Карпат* Карпатын салбар уул.

ОТРОДУ 1. эхээс төрсөөр, *орчуулахгүй байж болно*; *ребенок лет шести* ~ зургаа орчим насны хүүхэд; 2. насан туршдаа, хүн болсоор, энэ насандаа; ~ *не обманывал* хүн болсоор хуурч үзээгүй.

ОТРОДЬЕ зулбадас, зулзага.

ОТРОСТОК 1. залуу мөчир; 2. сэртэн, олжго; *поперечный* ~ хөндлөвч сэртэн; ~ *слепой* кишкн олгойн олжго.

ОТРОЧЕСК|ИЙ өсөх насны; ~*не года* өсөх нас.

ОТРОЧЕСТВО өсөх нас.

ОТРУБ I хэрчим (1906—1917 оид нударганы аж ахуй бий болгохын тул хаант засаг хүй нэгдлийн газраас тасалж тариачинд өмч болгон өгч байсан хэсэг).

ОТРУБ II тайрхай.

ОТРУБАТЬ тас цавчих, цавчиж таслах.

ОТРУБИ шигшдэс, хэвэг.

ОТРУБИТЬ тас цавчих, цавчиж таслах.

ОТРУБНЫЙ шигшдэсэн, хэвгээр хийсэн; ~ *корм* шигшдэсэн тэжээл.

ОТРУГАТЬ тачигнатал загнах, хараах.

ОТРУВ 1. таслах, тас татах; 2. тасрах, тасалдуулах, гарах, салах.

ОТРУВАТЬ I 1. таслах, тасар татах, тас татах; 2. саатуулах, салгах; 3. хагацаах, салгах.

ОТРУВАТЬ II 1. ухах, өрөх; 2. ухаж гаргах, өрж гаргах.

ОТРУВИСТО тасалдан, огцом, амьсгааданги; *говорить* ~ огцом ярих, амьсгаадан ярих.

ОТРУВИСТОСТЬ тасалдан байх, огцом байх, амьсгааданги байдал.

ОТРУВИСТЫЙ тасалдсан, зангирсан, огцом амьсгааданги; ~ *голос* тасалдсан дуу, зангирсан хоолой.

ОТРУВН|ОЙ тасалбар; ~ *блокнот* тасалбар дэвтэр; ~ *календарь* тасалбар хуанли.

ОТРЫВОК хэсэг; **отрывкв** **вз оперы** дуурийн хэсэг; ~ **вз повести** туужийн хэсэг.
ОТРЫВОЧНИЙ хэсэг бусаг; ~**ые сведенив** хэсэг бусаг мэдээ.
ОТРЫГИВАТЬ гулгих, огих, хэхрэх.
ОТРЫГНУТЬ гулгих, огих, хэхрэх.
ОТРЫЖКА хэхэрдэс, гулгидас.
ОТРЫТЬ 1. ухах, өрөх; ~ **окоп** нуувч ухах; 2. ухаж гаргах, ергөж гаргах.
ОТРЯД I 1. отряд, анги, баг; **разведывательный** ~ тагнуулын анги; 2. анги, бүлэг, хэсэг; **геолого-разведывательный** ~ газар судлалын хайгуулын анги; **пионерский** ~ пионерийн бүлэг.
ОТРЯД II баг; ~ **членистоногих** үе хөлтний баг.
ОТРЯДИТЬ илгээх, явуулах, томилон явуулах ~ **в разведку** тагнуулд явуулах.
ОТРЯДНИЙ отрядын, ангийн, бүлгийн, ~**ое вмущество** ангийн хөрөнгө, бүлгийн эд хогшил.
ОТРЯЖАТЬ илгээх, явуулах, томилон одуулах.
ОТРЯСАТЬ сэгсчих.
ОТРЯСТИ сэгсрэх.
ОТРЯХАТЬ,
ОТРЯХИВАТЬ, сэгсчих, сэгсчнн унагаах, сэгсчин арилгах.
ОТРЯХИВАТЬСЯ хувцсаа сэгсчих, шилгээх.
ОТРЯХНУТЬ сэгсрэх, сэгсрээд унагах, сэгсэрч арилгах.
ОТРЯХНУТЬСЯ хувцсаа сэгсрэх, шилгээх.
ОТСАДИТЬ 1. салган суулгах; ~ **молодые кусты** залуу бутгүй нэг нэгээс нь салган суулгах; 2. ганцаарыг нь суулгах.
ОТСАДКА салган суулгах, салган суулгалт.
ОТСАЖИВАТЬ 1. салган суулгах; 2. ганцааранг нь суулгах.
ОТСАЖИВАТЬСЯ холдон суух, цааш суух.
ОТСАЛОТОВАТЬ ёслол хийх.
ОТСВЕТ туяа, ойлго гэрэл; ~ **луны сарны** туяа.
ОТСВЕЧИВАТЬ туяарах, туяа татуулах, ойлгох, тусгах.
ОТСЕВ 1. шигших, шигшиж авах; 2. шигшдэс; **большой** ~ их шигшдэс; 3. шигшигдэн хоцрох, завсардах.
ОТСЕВАТЬ 1. шигших, шигшиж авах, шигшиж арилгах; 2. шигшиж гаргах, ялгаж зайлуулах.
ОТСЕВАТЬСЯ 1. шигшигдэх; 2. шигшигдэн хоцрох, шигшигдэн гээгдэх; 3. тарьж дуусах.
ОТСЕВКИ шигшдэс.
ОТСЕИВАТЬ 1. шигших, шигшиж авах, шигшиж хаях; 2. шигшиж гаргах, шигшиж зайлуулах.
ОТСЕИВАТЬСЯ 1. шигшигдэн; 2. шигшигдэн хоцрох; 3. тарьж дуусах.
ОТСЕКАТЬ 1. тас цавчих, тас огтлох; 2. таслах, салгах.
ОТСЕСТЬ холдон суух, цааш суух.
ОТСЕЧЬ 1. тас цавчих, тас огтлох; ~ **ветку** гишүү тас цавчих; 2. таслах, салгах.
ОТСЕЯТЬ 1. шигших, шигшиж авах, шигшиж хаях; ~ **шелуху** от мукн гурилаас хэвгий нь шигшиж авах; 2. шигшиж салгах.
ОТСЕЯ|ТЬСЯ 1. шигшигдэн; 2. шигшигдэн хоцрох, шигшигдэн үлдэх; **часть учащихса** ~**лвьс** зарим сурагч шигшигдэн үлдэв; 3. тарьж дуусах.
ОТСИДЕТЬ 1. чилгэл суух, ~ **ногу** хөлөө чилгэл суух; 2. суугаад гарах.
ОТСИЖИВАТЬ чилгэл суух.
ОТСКАБЛИВАТЬ хусах, хусч арилгах, харж арилгах.
ОТСКАБЛИВАТЬСЯ хусагдах.
ОТСКАКИВАТЬ 1. ойх, үсрэх, ухасхийн зайлах, харайлган одох, үсчин холдох; 2. тас үсрэх, тасран ойчих.

ОТСКОБЛИТЬ хусах, хярах, хусч арилгах, харж арилгах; ~ **краску** будгий нь хусах.
ОТСКОБЛИТЬСЯ хусагдах.
ОТСКОЧИ|ТЬ үсрэх, ухасхийн зайлах, харайн одох, үсрэн холдох; **мяч** ~**л от стены** бөмбөг туурганаас ойв; 2. тас үсрэх, ойчих; **пуговица** ~**ла товч** тас үсрэх.
ОТСКРЕБАТЬ хусч арилгах, маажиж арилгах.
ОТСКРЕСТИ **разг.** хусч арилгах, маажиж арилгах.
ОТСЛАИВАТЬ 1. тунах, үелүүлэх; 2. хуулах.
ОТСЛАИВАТЬСЯ 1. хуурах; 2. тунах, үелэх.
ОТСЛОЙТЬ 1. тунах, үелүүлэх; 2. хуулах.
ОТСЛОЙТЬСЯ 1. хуурах; 2. тунах, үелэх.
ОТСЛОЙКА хуурдас.
ОТСЛУЖИ|ТЬ 1. алба хаах, алба хааж дуусах, хугацаа төгсөх; ~**л трв года в армв** цэрэгт гурван жил алба хаав; 2. хуучирч ургах, элэгдэж эвдрэх, хөгширч хэрэггүй болох.
ОТСОВЕТОВА|ТЬ хорих, хориглох, болиулах, байлгах; **врач** ~**л ехать на юг** эмч дулаан оронд явахыг хорив.
ОТСОРТИРОВАТЬ дугаарлаж авах, зэргээр ялгах; ~ **яблоки** алимыг зэргээр ялгах.
ОТСОРТИРОВАТЬ дугаарлаж авах, зэргээр ялгах.
ОТСОХ|И|НУТЬ 1. хатаж унах, можийж ойчих; **ветка** ~**ла мөчир** хатаж унав; 2. хатчих; **рука** ~**ла гар** нь хатжээ.
ОТСРОЧИВАТЬ 1. хойшлуулах, цаашлуулах, хойш болгох; 2. хугацаа сунгах.
ОТСРОЧИВАТЬСЯ 1. хойшлох, хойшлогдох; 2. хугацаа сунгагдах.
ОТСРОЧИТЬ 1. хугацааг хойшлуулах, цаашлуулах, хойш болгох; ~ **платёж** төлбөрийг хойшлуулах, төлбөрийн хугацааг хойшлуулах; 2. хугацаа сунгах; ~ **паспорт** паспортын хугацаа сунгах.
ОТСРОЧКА 1 хойшлуулах, хойшлох, хойшлогдох; ~ **заседания** хурал хойшлуулах, хурал хойшлох; 2. хугацаа сунгах.
ОТСТАВАННИЕ хоцрох, хоцрох явдал, хоцролт; **лнквндвровать** ~ **хоцрох явдлыг** арилгах.
ОТСТАВАТЬ 1. хоцрох, тасрах, гээгдэх; 2. хождох, хожимдох, хоцрох; 3. хоцрох, сүүлдэх, хоцрогдох; 4. хоцрох, хождох, алдах; 5. салах, хагацах; 6. ховхрох, хуурах, хөндийрэх, салах; 7. орчих, зайлах, холдох.
ОТСТАВИТЬ 1. зайлуулж тавих; ~ **стул от печкв** сандал пийшингээс зайлуулж тавих; 2. орхиулах, болиулах; ~**! орхи!**
ОТСТАВК|А огцрох, огцруулах, огцролт, огцруулалт; **вийти** **в** ~**у** огцрох; **даты** ~**у** огцруулах.
ОТСТАВЛЯТЬ зайлуулж тавих, тавих.
ОТСТАВНОЙ огцорсон; ~ **военный** огцорсон цэргийн хүн, огцорсон цэргийн дарга, бэлтгэл дарга.
ОТСТАИВАНИЕ хамгаалах, хамгааллага; ~ **янтересов** **трудяшвхса** хөдөлмөрчдийн эрх ашгийг хамгаалах.
ОТСТАВАТЬ хамгаалах, өмгөөлөн хамгаалах, өмгөөлөх.
ОТСТАИВАТЬСЯ I хамгаалагдах.
ОТСТАИВАТЬСЯ II тунах, тоорог нь тогтох.
ОТСТАЛОСТЬ хоцрогдсон байдал, хоцрогдол, бүдүүлэг байдал, харанхуй байдал; **экономическая** ~ **эдийн засгийн** хоцрогдол.
ОТСТАЛ|ЬИЙ хоцрогдсон, бүдүүлэг, харанхуй; ~**ая страна** хоцрогдсон орон.
ОТСТА|ТЬ 1. хоцрох, тасрах, гээгдэх; ~ **от спутявков** хамт явагдаасаа хоцрох; 2. хождох, хожимдох, хоцрох; ~ **от поезда** галт тэргэнээс хождох; 3. хоцрох, сүүлдэх, хоцрогдох; ~ **от жзнн амьдралаас** хоцрох; ~ **от современности** орчин үеэс хоцрогдох; 4. хоцрох, хождох, алдах; **твов часы** ~**ли ва полчаса** цаг чинь хагас цаг хоцорчээ; 5. салах, хагацах; ~ **от**

старых друзей хуучин нөхдөөсөө хагацах; 6. ховхрох, хуурах, хөндийрэх, салах; **обон** -лн туурганы цаас хуурчээ; 7. орхих, зайлах.

ОТСТАЮЩИЙ I хоцорсон, сүүлдсэн, хоцорч яваа, сүүлдэж байгаа; **помогать** ~нм **ученкам** хоцорч яваа сурагчдад туслах; 2. хоцрогч, сүүлдэгч; **подтянуть** ~нх хоцрогчдыг өөд татах.

ОТСТЕГАТЬ гуядах, шавхрах; ~ **лошадь** **кнотом** морь ташуураар гуядах.

ОТСТЕГИВАТЬ тайлах, мултлах.

ОТСТЕГИВАТЬСЯ, 1. тайлдах, мултрах; 2. тайлагдах, мултлагдах.

ОТСТЕГНУТЬ тайлах, мултлах; ~ **пуговвицу** товч тайлах.

ОТСТЕГНУТЬСЯ таалдах, мултрах; **воротник** ~лсь зах тайлагдав.

ОТСТЕРАТЬ I угаах, угааж арилгах; ~ **все пятна** бүх толбыг нь угааж арилгах; 2. угааж дуусах.

ОТСТИРАТЬСЯ угаагдах, угаагдаж арилах.

ОТСТИРывать угаах, угааж арилгах.

ОТСТИРываться угаагдах, угаагдаж арилах.

ОТСТОЙ I. тунадас, өтөг; 2. **разг.** аймшигтай.

ОТСТОЯТЬ I хамгаалах, өмгөөлөн хамгаалах, өмгөөлөх; ~ **дело мира** энх тайвны үйл хэргийг хамгаалах; ~ **свои права** эрхээ өмгөөлөх.

ОТСТОЯТЬ II дуустал зогсож байгаад гарах.

ОТСТОЯТЬ III газар орших, зайтай байх, хол орших.

ОТСТОЯТЬСЯ тунах, тоорог нь тогтох; **вода** ~лась усны тоорог нь тогтлоо.

ОТСТРАИВАТЬ I барьж дуусах.

ОТСТРАИВАТЬ II зохицуулах, дүйцүүлэх.

ОТСТРАИВАТЬСЯ I барьж авах.

ОТСТРАИВАТЬСЯ II зохицуулан авах, дүйцүүлж авах.

ОТСТРАНЕНИЕ зайлуулах, зайлах.

ОТСТРАНИТЬ I. зайлуулах, түлхэх; ~ **чью-либо** **руку** хүний гарыг зайлуулах; 2. халах, гаргах; ~ **от работы** ажлаас халах.

ОТСТРАНИТЬСЯ I. зайлах, хажуу тийш болох, бултах; ~ **от удара** цохихоос зайлах; 2. биеэ зайлах, хойш суух, зайлсхийх; ~ **от всех хлопот** хамаг ажлаас хойш суух.

ОТСТРАНИТЬ I. зайлуулах, түлхэх; 2. халах, гаргах.

ОТСТРАНИТЬСЯ I. зайлах, хажуу тийш болох, бултах; 2. биеэ зайлах, хойш суух, зайлсхийх.

ОТСТРЕЛИВАТЬСЯ буудаж байж салах, буудаж мултрах.

ОТСТРЕЛЯТЬСЯ I. буудаж байж салах, буудаж мултрах; ~ **от волков** олон чононоос буудаж байж салах; 2. буудаж дуусах.

ОТСТРИГАТЬ хайчлах, тас хяргах.

ОТСТРИЧЬ хайчлах, тас хяргах.

ОТСТРОИТЬ I барьж дуусах; ~ **себе дом** байшингаа барьж дуусах.

ОТСТРОИТЬ II зохицуулах, дүйцүүлэх.

ОТСТРОИТЬСЯ I **разг.** барьж авах.

ОТСТРОИТЬСЯ II зохицуулж авах, дүйцүүлж авах.

ОТСТУП догол, ~ **в начале абзаца** шинэ мөрний эхний догол.

ОТСТУПАТЬ I. ухрах, хойшоо болох, гэдрэгээ болох; 2. буруулах, ухрах; 3. шантрах, зүрх алдах; 4. гажих, зөрчих; 5. ухрах, буцах, няцах; 6. хазайх, зөрөх; 7. догол гаргах, тэтгэх.

ОТСТУПАТЬСЯ I. ухрах, няцах, буцах; 2. орхих, хаях, урвах.

ОТСТУПИТЬ I. ухрах, хойшоо болох, гэдрэгээ болох; ~ **на шаг** иэг алхам ухрах; 2. бууруулах, ухрах; ~ **с боями** тулалдсаар ухрах; 3. шантрах, зүрх алдах; ~ **перед трудно-** **стями** бэрхшээлээс шантрах; 4. гажих, зөрчих; ~ **от приня-** **того обычая** олны заншлаас гажих; 5. ухрах, буцах, няцах; ~ **от**

своих **взглядов** үзлээсээ ухрах; 6. хазайх, зөрөх; ~ **от темы** сэдвээсээ зөрөөд явчих; 7. догол гаргах, тэтгэх.

ОТСТУПИТЬСЯ **разг.** I. ухрах, няцах, буцах; ~ **от своего права** эрхээ элдэжэс няцах; 2. орхих, хаях, урвах.

ОТСТУПЛЕНИЕ I. ухрах, ухралт; ~ **врага** дайсны ухрах; 2. гажих; зөрчих; гажилт, зөрчилт; ~ **от правила** дүрэм гажих; 3. гажих өгүүлэх; **лирическое** ~ гажиж уянгалан өгүүлэх, уянгын гажилт.

ОТСТУПНИК тэрсэлдсэн этгээд.

ОТСУТСТВИЕ үгүй, байхгүй байх, эзгүй байх; в ~ **кого-либо** хүний эзгүй байхад, хүний эзгүй хооронд.

ОТСУТСТВОВАТЬ үгүй байх, байхгүй байх, эзгүй байх.

ОТСУТСТВУЮЩИЙ I. байхгүй байгаа, эзгүй байгаа, үгүй байгаа; 2. **отсутствующие** байхгүй байгсад.

ОТСЧИТАТЬ тоолж ялгах, тоолж өгөх.

ОТСЧИТЫВАТЬ I. тоолж ялгах, тоолж өгөх; 2. тоолох, тоолон хэмжих; ~ **пять шагов от дома** гэрээсээ таван алхам тоолон хэмжих.

ОТСЫЛАТЬ I. илгээх, явуулах, хүргүүлэх; 2. явуулах, холдуулах, зайлуулах; 3. илгээх, очмуу гэх; 4. үзмүү гэх.

ОТСЫЛКА илгээх, явуулах, илгээлт, явуулалт.

ОТСЫПАТЬ,

ОТСЫПАТЬ утгаж хийх, юүлэх, утгаж өгөх, утгаж авах; ~ **муков** в мешочек хүүдйд гурил утгаж хийх.

ОТСЫПАТЬСЯ I асгарах, юүлэгдэх.

ОТСЫПАТЬСЯ II ханатал унтах, унгаж ханах.

ОТСЫРЁЛЬИЙ чийгтсэн, чийг даасан, чийг татах; ~ **табак** чийг даасан тамхи.

ОТСЫРЁТЬ чийгтэх, чийг даах, чийг татах; **мука** ~ла гурил чийгтжээ.

ОТСЫХАТЬ хатаж унах, хатах.

ОТСЮДА I. эндээс; ~ **до реки** **одни километр** эндээс гол хүртэл нэг километр; 2. иймээс, иймд, учир иймээс.

ОТТАИВАТЬ I. хайлах, гэсэх, уярах; 2. хайлуулах, гэсгээх, уяраах.

ОТТАЛКИВАТЬ I. түлхэх, түлхэн зайлуулах, өшиглөн зайлуулах; 2. хөндийрүүлэх, дургүй хүргэх, зэвүү хүргэх.

ОТТАЛКИВАТЬСЯ түлхэж зайлах, түлхэж цаашлах.

ОТТАЛКИВАЮЩИЙ үзэшгүй муухай, жигшмээр, ой гутмаар; ~**ая** **внешности** үзэшгүй муухай царай зүс.

ОТТАЧИВАТЬ хурцлах, ирлэх, билүүдэх, гуранздах, үрэх.

ОТТАЧИВАТЬСЯ I. хурц болох, иртэй болох; 2. хурцлагдах, билүүдэгдэх, ирлэгдэх.

ОТТАЩИТЬ чирч зайлуулах, чирч аваачих.

ОТТАЯТЬ I. хайлах, гэсэх, уярах; **земля** ~ла газар гэслээ; 2. хайлуулах, гэсгээх, уяраах.

ОТТЕНИТЬ I. сүүдэр гаргах, сүүдэртүүлэх, харлуулах; 2. товойлгох, товойлгон өгөх; ~ **свою основную мысль** гол санаагаа товойлгох.

ОТТЕНЬОК I. туяа, ялгаа; **различные** ~кн **красного цвета** улаан өгийг олон янзын ялгаа; 2. нарийн ялгаа ~кн **значения** **слова** үгийн утгын нарийн ялгаа; 3. өнгө, янз; **говорить с** ~ком **пренебрежения** басамжилсан өнгөтэй үг хэлэх.

ОТТЕНЯТЬ I. сүүдэр гаргах, сүүдэртүүлэх, харлуулах; 2. товойлгох, товойлгон өгөх.

ОТТЕПЕЛЬ дулаарах, урь орох, урь ирэх, урь унах.

ОТТЕРЕТЬ I. үрж арилгах, арчих; ~ **пятно** толбо үрж арилгах; 2. үрэх, арчих, арчиж мэдээ оруулах; ~ **снегом** **обмороженное** ухо хөлдсөн чихээ цасаар арчих; 3. түлхэх, түрэх, шахах; 4. шахах, хавчих.

ОТТЕРЕТЬСЯ арчигдах, үрэгдэж арилах; **грязь** **оттёрлась** хир арчигджээ.

ОТГЕСНИТЬ шахах, хавчих; ~ **соперника** өрсөлдөгчийгөө хавчих.

ОТГЕСНЯТЬ түрэх, түрж гаргах, шахаж зайлуулах.

ОТГИРАТЬ 1. үрж арилгах, арчих; 2. үрэх, арчих, арчиж мэдээ оруулах; 3. түлхэх, түрэх.

ОТГИРАТЬСЯ арчигдах, үрэгдэх, арилах.

ОТГИСК дардас; ~ **статын** өгүүллийн дардас.

ОТТОГО учраас, тиймээс, тул, тийм учраас; ~ **что** тийм учраас.

ОТТОЛКНУТЬ 1. түлхэх, түлхэн зайлуулах, өшиглөн зайлуулах; ~ **ногой** стул сандал өшиглөн зайлуулах; 2. хөндийрүүлэх, дургуй хүргэх, эзвүү хүргэх.

ОТТОЛКНУТЬСЯ түлхэн цаашлах, түлхэн зайлах; ~ **веслом от берега** сэлүүрээр эрэгт тулж түлхэн цаашлах.

ОТТОПТАТЬ 1. явширгадуулах, улдуулах; 2. гишгэх, бяц гишгэх; ~ **соседу ноги** хажуугийнхаа хүний хөлийг гишгэх.

ОТПОПЫРИВАТЬСЯ цорвойх, ёрвойх, цүлхийх, ёрдойх, дордойх.

ОТПОПЫРИТЬ цорвойлгох, ёрвойлгох, цүлхийлгэх, ёрдойлгох; ~ **губы** уруулаа цорвойлгох.

ОТПОПЫРИТЬСЯ цорвойх, ёрвойх, цүлхийх, ёрдойх, дордойх; **карманы** ~ **лись** халаасууд нь цүлхийжээ.

ОТТОРГАТЬ тонон авах, хүчээр авах.

ОТТОРГНУТЬ тонон авах, хүчээр авах; ~ **чужие земли** бусдын газрыг дээрэмдэн авах.

ОТПОРЖЕНИЕ тонон авах, дээрэмдэн авах.

ОТПОЧИТЬ хуршлах, ирлэх, билүүдэх, гуранздах, үрэх; ~ **нож на бруске** хутга билүүдэх.

ОТПУЖИТЬСЯ хурц болох, иртэй болох, ирлэгдэх; **топор** ~ **лся** сүх сайн ирлэгдэв.

ОТПУДА тэндээс; **откуда ветер**, ~ **и дождь** салхи хаанаас бол, бороо бас тэндээс.

ОТГЯГИВАТЬ 1. татах, татаж зайлуулах, хажуу тийш нь болгох; 2. татаж аваачих, татах; 3. хойшлуулах, хойш тавих, хойш татах; 4. хөндүүрлэх, хөндүүр болгох, цэрвүүтүүлэх.

ОТГЯЖКА 1. хойшлуулах, хойш тавих; 2. хойш татах, удаашруулах, удаашралт.

ОТГЯНУТЬ 1. татах, татаж зайлуулах, хажуу тийш нь болгох; 2. татаж аваачих, татах; 3. хойшлуулах, хойш тавих, хойш татах ~ **окончательное решение** бүрмөсөн шийдэхийг хойш тавих; 4. хөндүүрлүүлэх, хөндүүр болгох.

ОТУЖИНАТЬ 1. оройн хоол идэж дуусах; 2. оройн хоол идэх.

ОТУМАНИВАТЬ бүргэлзүүлэх, манаруулах, манагалзуулах.

ОТУМАНИТЬСЯ бүргэлзэх, манарах, манагалзах; ~ **лись** глаза нүд бүрэлзэв.

ОТУПЕЛЫЙ дүйргэн, дүйрэнгэ, мэнэрсэн.

ОТУПЕННИЕ дүйрэх, дүйнгэтэх, дүйрэл, дүйнгэтэл, мэнэрэл.

ОТУПЕТЬ дүйрэх, дүйнгэтэх, мэнэрэх.

ОТУЧАТЬ гаргах, байлгах, хашрах, залгах.

ОТХАРКАТЬ хахирах, хахираи нулимах.

ОТХАРКИВАТЬ хахирах, хахиран нулимах.

ОТХЛОПАТЬ өвдтөл таших; ~ **себе ладош** алгаа өвдтөл таших.

ОТХЛЫНУТЬ нүргэн татрах, нүрхийн татах, нүрхийн зайлах, нүргэн ухрах.

ОТХОД 1. хөдлөх, явах, одох; 2. ухрах, ухралт; 3. холдох, зайлах, орхих, буцах; 4. хаягдал, ялгадас; **нефтяные** ~ **и** нефтийн ялгадас.

ОТХОДИТЬ I 1. сувилаи эдгээх, тойвлох; ~ **больного** өвчтэй хүнийг тойвлох.

ОТХОДИТЬ II 1. явах, одох, очих, тийш болох, холдох; 2. хөдлөх, одох, явах; 3. ухрах, буцаж очих; 4. өөр хийх, халуурах, холдох, орхих; 5. салах, хөндийрөх, ховхрох,

хуурах; 6. арилах, үгүй болох, гарах; 7. сэхээ орох, мэдээ орох; 8. шилжих, өмч болох; 9. ялгарах, гарах; 10. өнгөрөх, дуугарах, гарах; 11. өнгөрөх, дуусах; 12. өнгөрөх, үгүй болох.

ОТХОДЧИВЫЙ амархан алдах, дорхноо тайвширдаг, цагаан сэтгэлтэй; **он человек** ~ уур нь амархан гардаг хүн.

ОТХОЖИЙ ~ **промысел** улирлын ажил, түр ажил; ~ **ее место** жорлон.

ОТЦЕСТИ цэцэглэж өнгөрөх, цэцгээ гүвэх.

ОТЦЕТАТЬ цэцэглэж өнгөрөх, цэцгээ гүвэх; **черемуха уже отцвела** монос цэцэглэж өнгөрсөн; 2. өнгө царай алдах, буурах.

ОТЦЕПИТЬ салгах, салгаж авах, мултлах, мулталж авах.

ОТЦЕПИТЬСЯ, **ОТЦЕПЛЯТЬСЯ** салах, мултрах.

ОТЦОВСКИЙ эцгийн, аавын; ~ **о** наследие эцгийн өв.

ОТЦОВСТВО эцэг болох, эцэг байх.

ОТЧАИВАТЬСЯ цөхрөх, цөхөх, цөхрөнгөө барах, гайхаш барах.

ОТЧАЛИВАТЬ, **ОТЧАЛИТЬ** эргээс сэлэн холдох.

ОТЧАСТИ зарим талаар; ~ **он прав** зарим талаар түүний зөв.

ОТЧАЯНИЕ цөхөх, цөхрөлт; **приходить в** ~ цөхрөх.

ОТЧАЯННО 1. галзуу, аймшиггүй зүрхтэй, улайрсан, яхаас ч буцахгүй; 2. улайм цайм, ажиггүй; ~ **врать** улайм цайм худал хэлэх.

ОТЧАЯННИЙ 1. цөхөрсөн, цөхрөнгөө барсан; ~ **взгляд** цөхөрсөн харц; 2. галзуу, аймшиггүй, зүрхтэй, улайрсаи, яхаас ч буцахгүй, шийдсэн; ~ **человек** яхаас ч буцахгүй хүн, шийдсэн хүн; 3. шунал болсои, улайрсан; 4. цөхрөнгөө барсан, хэцүүдсэн; ~ **о** положение цөхрөнгөө барсан байдал.

ОТЧАЯТЬСЯ цөхрөнгөө барах, гайхаш барагдах.

ОТЧЕГО яагаад, юунаас болоод, учир юунаас; ~ **он не пришел?** тэр яагаад ирсэнгүй вэ? **я не знаю**, ~ **он не пришел** тэр яагаад ирээгүйг би мэдэхгүй.

ОТЧЕГО-ЛИБО нэг юмнаас, ямар нэгэн учраас.

ОТЧЕГО-НИБУДЬ нэг юмнаас, ямар нэгэн учраас.

ОТЧЕГО-ТО яагаад ч юм, юунаас болсон юм, ямар ч учраас юм.

ОТЧЕКАНИВАТЬ цутгах, цохих

ОТЧЕКАНИТЬ цутгах, цохих; 2. тов тод хэлэх.

ОТЧЕРКИВАТЬ зурах, зурж тэмдэглэх.

ОТЧЕСТВО, эцгийн нэр.

ОТЧЕТ тайлан, илтгэл, тайлагнах; **годовой** ~ жилийн тайлан; ~ **о заседании** хурлын тухай тайлан; **дать** ~ тайлан гаргах.

ОТЧЕТЛИВО тов тодоор, тодорхой; ~ **пронести** **каждое** слово үг бүрийг тод дуудлах.

ОТЧЕТЛИВЫЙ тод, тодхон.

ОТЧЕТНОСТЬ тайлагнах; **денежная** ~ мөнгөн тооцоог тайлагнах.

ОТЧИЗНА эх орон, эцэг орон.

ОТЧИЙ эцгийн, аавын, эцэг эхийн.

ОТЧИМ хойт эцэг.

ОТЧИСЛЕНИЕ 1. халах, гаргах; 2. шимтгэл, суутгал.

ОТЧИСЛИТЬ 1. суутгах, шимтгэх; 2. халах, гаргах.

ОТЧИСЛИТЬСЯ халагдах, гарах.

ОТЧИСЛЯТЬ 1. суутгах, шимтгэх; 2. халах, гаргах.

ОТЧИСЛЯТЬСЯ халагдах, гарах.

ОТЧИСТИТЬ арилгах, цэвэрлэх.

ОТЧИТАТЬ зэмлэх, загнах.

ОТЧИТАТЬСЯ тайлагнах, тайлан тавих, тайлан гаргах.

ОТЧИТЫВАТЬ зэмлэх, загнах.

ОТЧИТЫВАТЬСЯ тайлагнах, тайлан тавих, тайлан гаргах.
ОТЧИЩАТЬ арилгах, цэвэрлэх.
ОТЧИЩАТЬСЯ 1. арилах, цэвэр болох; 2. арилгагдах, цэвэрлэгдэх.
ОТЧУЖДАТЬ хураах, албадан авах.
ОТЧУЖДЕНИЕ 1. хураах, албадан авах, хүнийгсэх; 2. хураах.
ОТЧУЖДЕННОСТЬ хөндий болох, хүйтнээр үздэг болох, хүйтэн болох.
ОТШАГАТЬ явгай явах.
ОТШАТНУТЬСЯ татвасхийн хойш болох, огзосхийн зайлах.
ОТШАТЫВАТЬСЯ 1. татвасхийн хойш болох, огзосхийн зайлах; 2. эрс хөндийрэх, бууруулах.
ОТШЕЛЬНИК даяанч, аялагч.
ОТШЕЛЬНИЧЕСКИЙ даяанчийн, аялагчийн.
ОТШЫБ на ~е оицгой, тасархай; **жнть на о-е** 1. онцгой суух, тасархай суух; 2. зожиг байх.
ОТШЛЁПАТЬ зад алгадах.
ОТШЛИФОВАТЬ гөлийлгөх, өнгөлөх, зүлгэх.
ОТШЛИФОВАТЬСЯ гөлийх, өнгөлөгдөх, зүлгэгдэх.
ОТШЛИФОВЫВАТЬ гөлийлгөх, өнгөлөх, зүлгэх.
ОТШТАМПОВАТЬ хэвд цутгаж хийх, хэвээр цутгах, хэвлэх.
ОТШУМЕ||ТЬ нижигнэн өнгөрөх, шижигнэж өнгөрөх; ~лн сражения тулалдаан нижигнэж өнгөрөв
ОТЩЕПЕНЕЦ тэрслүү этгээд.
ОТЩИПАТЬ чимхэн авах, чимхээд авах, чимх чимхээр.
ОТЩИПНУТЬ чимхэн авах, чимхээд авах, чимх чимхээр.
ОТШЫПЫВАТЬ чимхэн авах, чимхээд авах, чимх чимхээр.
ОТЪЁЗД явах, мордох, одох; **неожиданный** ~ гэнэт одох.
ОТЪЕЖАТЬ гарч явах, одох, холдох.
ОТЪЕЖАЮЩИЙ аянд мордогч, хол явагч; **проводы** ~их аянд мордогчдыг удэх.
ОТЪЁСТЬСЯ таргалчих, бүдүүрчих.
ОТЪЁХАТЬ гарч явах, холдох; ~от города хотоос гарч явах.
ОТЪЯВЛЕННЫЙ булай, зартай; ~ сплетник зартай ховч.
ОТЫГРАТЬ алдсан юмаа эргүүлж хожих; ~ свои деньги алдсан мөнгөө эргүүлж хожих.
ОТЫГРАТЬСЯ 1. алдсанаа эргүүлж авах; 2. аргалаад гарчих, аргы нь олох.
ОТЫГРОВАТЬ алдсан юмаа эргүүлж хожих.
ОТЫГРОВАТЬСЯ 1. алдсанаа эргүүлэн авах; 2. аргалаад гарах, аргы нь олох.
ОТЫМЁННЫЙ иэрээс бүтсэн, нэрээс үүссэн; ~ глагол нэрээс бүтсэн үйл үг.
ОТЫСКАТЬ олох, эрж олох; ~ нужную книгу хэрэгтэй номоо олох.
ОТЫСКАТЬСЯ олох.
ОТЫСКИВАТЬ олох, эрж олох.
ОТЫСКИВАТЬСЯ олох.
ОТЯГОТИТЬ дарамтлах, дарах, яршиг болох.
ОТЯГОЩАТЬ дарамтлах, дарах, яршиг болох.
ОТЯГОЩЕНИЕ дарамтлах, төвөгтүүлэлт.
ОТЯЖЕЛЁТЬ хүндрэх, бохирох, нүсэр болох.
ОФЁРТА гэрээ байгуулах санал.
ОФИЦЁР офицер.
ОФИЦЁРСКИЙ офицерын; ~ое звание офицерын цол.
ОФИЦЁРСТВО 1. офицерууд, дарга нар; 2. офицерын цол, дарга цол. **ОФИЦИАЛЬНО** 1. албан ёсоор; ~ заявить албан ёсоор мэдүүлэх; 2. ёс дагаж, хүйтэн.
ОФИЦИАЛЬНОСТЬ албан ёс, албан ёсны байх.
ОФИЦИАЛЬНЫЙ 1. албан, албан ёсны, албаны; ~ое опровержение албан ёсны няцаалт, албан няцаалт; ~ое лицо албаны хүмүүс; 2. ёс дагасан, хүйтэн.

ОФИЦИАНТ хоол зөөгч.
ОФИЦИАНТКА хоол зөөгч эмэгтэй.
ОФИЦИОЗНЫЙ битүү албаны, хагас албаны, ~ орган печати битүү албаны хэвлэл, хагас албаны хэвлэл.
ОФОРМИТЕЛЬ хэлбэржүүлэгч, чимэглэгч.
ОФОРМИТЬ 1. хэлбэржүүлэх, албан ёсны болгох, хууль ёсны болгох; ~ договор гэрээг албан ёсны болгох; 2. ёс журмаар оруулах, авах ~ кого-либо на работу хүнийг ажилд ёс журмаар авах; 3. хэлбэржүүлэх, чимэглэх ~ кингу ном чимэглэх.
ОФОРМИТЬСЯ 1. ёс журмаар орох ~ на работе ажилд ёс журмаар орох; 2. хэлбэржих, бүрэлдэх, бүрдэх.
ОФОРМЛЕНИЕ 1. хэлбэржүүлэх, албан ёсны болгох, хууль ёсны болгох; ~ документов баримт бичгийг албан ёсны болгох; 2. чимэглэх, гоёх, гоёлт; художественное ~ уран сайханы чимэглэл.
ОФОРМЛЯТЬ 1. хэлбэржүүлэх, албан ёсны болгох, хууль ёсны болгох; 2. ёс журмаар оруулах, авах; 3. чимэглэх, гоёх.
ОФОРМЛЯТЬСЯ 1. ёс журмаар орох; 2. хэлбэржих, бүрэлдэх.
ОФШОР үндэстнийн зохицуулалтанд хамаарагдахгүй бүс нутаг \санхүүгийн байгууллагын хувьд\; ~ная зона офшор бүс; ~ная компания офшор пүүс, компани.
ОХ ёх, ёо.
ОХАЙВАТЬ муулах, муучлах.
ОХАПК||А тэвэр, хормой; ~ дров тэвэр түлээ; схватить что-либо в ~у юм тэврэн авах.
ОХАТЬ ёолох, ёохолж ёолох, ёолох.
ОХАЯТЬ муулах, муучлах.
ОХВАТ хамрах, хамран оруулах.
ОХВАТИТЬ хамрах, хамран оруулах.
ОХВАТЫВАТЬ 1. тэврэх; ~ ствол дерева мод алдлан тэврэх; 2. бүслүүрдэх, боох, хийх; охватить бочку обручамн торх цагиргаар боох; 3. бүрхэх; 4. багтаах, учрыг олох, ойлгуулах, тойруулан харах; 5. автах, хүрэх, төрөх; 6. хамрах, хамран; 7. тойрон бүслэх.
ОХЛАДЕВАТЬ сонирхол буурах, сонирхол алдах
ОХЛАДЕТЬ сонирхол буурах, сонирхол алдах; ~ к работе ажилдаа сонирхол алдах.
ОХЛАДИТЬ 1. хөргөх, зөөсгөрүүлэх; 2. дарах, бууруулах.
ОХЛАДИТЬСЯ 1. хөргөх, зөөсгөрүүлэх, сэрүүцүүлэх; 2. сонирхол буурах, сонирхол алдах.
ОХЛАЖДАТЬ 1. хөргөх, зөөсгөрүүлэх; 2. дарах, бууруулах, алдуулах.
ОХЛАЖДАТЬСЯ 1. хөргөх, зөөсгөрүүлэх, сэрүүцэх; 2. сонирхол буурах, сонирхол алдах.
ОХЛАЖДЕНИЕ 1. хөргөх, зөөсгөрүүлэх, сэрүүцэх; 2. сонирхол буурах, сонирхол алдах.
ОХЛОПОК туг, бөөн; ~ шерсти бөөн унгас.
ОХМЕЛЁТЬ согтох, хөлчүүрэх.
ОХНУТЬ ёх гэх; ёо гэх.
ОХОТА I агнуур, гөрөө, ан агнах, гөрөөлөх, агнах; **псовая** ~ нохойгоор агнах.
ОХОТА II дур, хүсэл.
ОХОТИТЬСЯ агнах, гөрөөлөх, ангуучлах, ан хийх, агнуур хийх, гөрөө хийх; ~ на медведя баавгай агнах.
ОХОТНИК I анчин, гөрөөчин, ангуучин.
ОХОТНИК II 1. сайн дурын хүн; **нашлось много** ~ов идти в разведку тагнуулд сайн дураараа явах хүн олон гарав; 2. дуртай хүн; 3. хүсэлтэй хүн.
ОХОТНИЦА дуртай эмэгтэй, дуртай эхнэр; ~ до нарядов гангалах дуртай эмэгтэй.
ОХОТНИЧ||ИЙ 1. ангийн, гөрөөний, агнуурын; ~ёе ружьё ангийн буу; 2. анчны, гөрөөчний; ~ рог гөрөөчний бүрээ.

ОХОТНО дуртайяа, дуртай; ~ **согласиться** дуртайяа зөвшөөрөх.
ОХРА шар зос.
ОХРАН|А 1. хамгаалах, сахих хамгаалах, хамгаалал, хамгаалалт; ~ **мира** энх тайвныг хамгаалах; 2. харуул манаа; **поставит** ~у харуул тавих; **вооружённая** ~ зэвсэгт харуул; ~ **труда** хөдөлмөр хамгаалал.
ОХРАНЕНИЕ 1. хамгаалах, сахих, хамгаалалт, сахилт; 2. харуул; **сторожевое** ~ манааны харуул.
ОХРАНИТЬ хамгаалах, сахих, сахин хамгаалах, манах.
ОХРАНИК 1. хамгаалагч, манаа; 2. иууц тагнуул, ховч.
ОХРАНИ|ЫЙ хамгаалах; ~ **ая грамота** хамгаалах жуух бичиг.
ОХРАНЯТЬ хамгаалах, сахих, сахин хамгаалах, манах; ~ **скот** мал маиах.
ОХРАНЯТЬСЯ хамгаалагдах.
ОХРИП|ЛЫЙ сөөнгө; ~ **голос** сөөнгө хоолой.
ОХРИПНУТЬ сөөх; ~ **от простуды** салхинд сохиулж хоолой сөөх.
ОЦАРАПАТЬ маажих, савардах, шалбаллах, урах.
ОЦАРАПАТЬСЯ шалбарах, биеэ шалбалах, биеэ урах.
ОЦЕНИВАТЬ үнэлэх, үнэ өгөх.
ОЦЕНИТЬ 1. үнэлэх, үнэ өгөх, ~ **лошадь** морь үнэлэх; 2. үнэлэх, үнэлэн үзэх; **правильно** ~ **знания студента** оюутны мэдлэгийг зөв үнэлэх.
ОЦЕНКА 1. үнэлэх, үнэлэлт; ~ **нмущества** хөрөнгийг үнэлэх; 2. үнэлэлт дүн, **высокая** ~ дээгүүр үнэлэлт.
ОЦЕНЩИК үнэлэгч.
ОЦЕПЕНЁЛЫЙ бэгтрэсэн, бээрсэн.
ОЦЕПЕНЕНИЕ|Е бэгтрэх, мэгдэх; **выити** нэ ~ **я** мэгдсэн байдлаас гарах.
ОЦЕПЕНЁТЬ бэгтрэх, мэгдэх, бээрэх, хөших.
ОЦЕПИ|ТЬ бүслэх, бүслэн хаах; **войска** ~ **ли город** цэрэг хотыг бүслэн хаав.
ОЦЕПЛЕНИЕ 1. бүслэх, бүслэлт; 2. бүслсэн цэрэг.
ОЦЕПЛЯТЬ бүслэх, бүслэн хаах.
ОЦИНКОВАН|ЫЙ цайрдсан; ~ **ое** **железо** цайрдсан төмөр.
ОЦИНКОВАТЬ цайрдах, цайр гүйлгэх.
ОЦИНКОВКА цайрдах, цайрдлага.
ОЦАГ зуух, тулга; **у** ~ **а** зуухны дэргэд, тулганы захад; 2. голомт; **культурный** ~ соёлын голомт; **домашний** ~ гал голомт.
ОЧАРОВАНИЕ сэтгэл татмаар, дур булаам.
ОЧАРОВАТЕЛЬн|ЫЙ сэтгэл татсан, дур булаамаар, гайхам сайхан, гуа үзэсгэлэн бүрдсэн; ~ **ое** **пенне** дур булаамаар дуулах.
ОЧАРОВАТЬ сэтгэл татах, дур булаах.
ОЧАРОВЫВАТЬ сэтгэл татах, дур булаах.
ОЧЕВИДЕЦ нүдээрээ харсан хүн, нүдээрээ үзсэн хүн.
ОЧЕВИДИЦА нүдээрээ үзсэн эмэгтэй.
ОЧЕВИДНО байх, байлгүй, лав... байх, үэтэл... бололтой; ~ **все уже в сборе** лав цөм цугласан байх.
ОЧЕВИДНОСТЬ илэрхий зүйл, лавтай юм маргаангүй байх.
ОЧЕВИДНЫЙ илэрхий лавтай, маргаангүй; ~ **факт** илэрхий баримт.
ОЧЕНЬ маш, их, тун; ~ **интересная книга** маш сонин ном.
ОЧЕРЕДНОЙ ээлжийн, ээлжит; ~ **отпуск** ээлжийн амралт; ~ **номер** газеты сонини ээлжит дугаар.
ОЧЕРЕДНОСТЬ ээлж, ээлжийн журам, **установить** ~ ээлж тогтоох; **соблюдать** ~ ээлжийн журмыг сахих.
ОЧЕРЕД|Ь 1. ээлж, дараалал; **вставать по** ~ **н** дараалалд зогсох; **в первую** ~ эхний ээлжинд; 2. оочир, ээлж дараа, ээлж дугаар, дугаар, ээлж; **стоять в** ~ **н** ээлж дараагаар зогсох, оочирт зогсох; 3. ээлжийн гал.

ОЧЕРК найруулал; 1. **основный** ~ цэргийн тухай найруулал, тойруулж зурах, хүрээлэн зурах; ~ **рисунок** зургийг хүрээлэн зурах; 2. ерөнхийлөн өгүүлэх, тоймлож өгүүлэх; ~ **ход событий** үйл явдлын тоймлож өгүүлэх.
ОЧЕРНИТЬ нэрийг нь муутгах, муу хэлэх, гүтгэх.
ОЧЕРСТВЕЛЫЙ нинжгүй, шинжгүй, энэрэлгүй.
ОЧЕРСТВЕТЬ нинжээ алдах, **шинжгүй** болох, энэрэлгүй болох.
ОЧЕРТАНИЕ 1. бараа, гадар хөрөг; ~ **гор** уулсын бараа; 2. ерөнхий төлөв. **ОЧЕРТИТЬ** 1. тойруулж зурах, хүрээлэн зурах; ~ **рисунок** зургийг хүрээлэн зурах; 2. ерөнхийлөн өгүүлэх, тоймлож өгүүлэх; ~ **ход событий** үйл явдлын тоймыг өгүүлэх; **очерта голову** иүд анин, нүдэн балай.
ОЧЕРЧИВАТЬ тойруулж зурах, хүрээлэн зурах.
ОЧЕСАТЬ самнах, самнаж цэвэрлэх ~ **лён** маалинга самнах.
ОЧИ элэмий.
ОЧИСТИТЬ 1. цэвэрлэх, арилгах; ~ **двор** хашаа цэвэрлэх; 2. цэвэрлэх, ариутгах: ~ **воду** ус цэвэрлэх; 3. суллах, гаргах, зайлуулах; ~ **помещение** байр суллах, хүмүүсийг гаргах.
ОЧИСТИ|ТЬСЯ цэвэрлэгдэх, ангижрах, салах, цэлмэх; **река** ~ **лась от льда** гол мөснөөсөө салав; **небо** ~ **лось от облаков** тэнгэр цэлмэв.
ОЧИСТК|И хальс, арилгас; **картофельные** ~ төмсний хальс; ~ **а** **семян** үр цэвэрлэх.
ОЧИЩЕНИЕ цэвэрлэх, арилгах, цэвэрлэгээ, арилгалга.
ОЧИЩАТЬ 1. цэвэрлэх, арилгах; 2. цэвэрлэх, ариутгах; 3. суллах, гаргах.
ОЧИЩАТЬСЯ цэвэрлэгдэх, ангижрах, салах, цэлмэх.
ОЧИЩЕНИЕ цэвэрлэх, арилгах, цэвэрлэлт, арилгалт.
ОЧК|И нүдний шил; **носить** ~ нүдний шил зүүх.
ОЧКО 1. нүх, нүд; **счёт** очков нүх тоолох, нүд тоолох; 2. оноо, хожил; **выиграть** **лишнее** ~ илүү хожил авах; 3. нүд, сүвэрхий.
ОЧК|О **П** **втерсть** ~ **н** хүний нүд хуурах.
ОЧКОВТИРАТЕЛЬ иүд хуурагч, мэхлэгч.
ОЧКОВТИРАТЕЛЬСТВО нүд хуурах, мэхлэх.
ОЧКОВ|ЫЙ ~ **ая** **змея** шилт могой.
ОЧНУТЬСЯ 1. сэрэх; ~ **от сна** нойроос сэрэх; 2. сэхээ орох, мэдээ орох; ~ **после обморока** муужран унаад сэхээ орох.
ОЧН|ЫЙ ~ **ое** **обучение** өдрөөр сурах; ~ **ая** **ставка** нүүрдүүлэх, нүүрдэх.
ОЧУТИТЬСЯ байж байх, орчоод байх; ~ **в незнакомом** **месте** үл таних газар байж байх; ~ **в неловком** **положении** эвгүй байдалд орчоод байх.
ОШЕЙНИК хүзүүвч; **телячий** ~ тугалын хүзүүвч.
ОШЕЛОМИТЕЛЬн|ЫЙ хирдхийн цочмоор, цочирдон гайхмаар; ~ **ое** **известие** хирдхийн цочмоор мэдээ.
ОШЕЛОМИТЬ,
ОШЕЛОМЛЯТЬ хирдхийн цочоох, цочирдон гайхуулах; ~ **кого-лво** **неожиданным** **вопросом** гэнэт юм асууж хирдхийн цочоох.
ОШЕЛОМЛЯЮЩИЙ хирдхийн цочирдуулмаар, цочирдон гайхуулсан.
ОШИБАТЬСЯ,
ОШИБИТЬСЯ алдаа гаргах, алдаа алдах, эндэх, андуурах, эндүүрэх, ташаарах; ~ **в вычислениях** тоолохдоо алдах.
ОШИБК|А 1. алдаа, эндэл, андуурал, эндүүрэл, ташаарал; **грамматическая** ~ хэл зүйн алдаа; **исправить** **свою** ~у алдаагаа засах; **допустить** ~у алдаа эндэл гаргах; 2. буруу алжаас.
ОШИБОЧНО алдаж, эндүүрч, ташааран, буруу.
ОШИБОЧНОСТЬ алдаатай байх, эндүү байх, буруу байх.

ОШИБОЧН|ЫЙ алдаатай, эндүү, буруу; ~ое мнение алдаатай санал.
ОШПАРИВАТЬ шалзлах, зумлах.
ОШПАРИТЬ шалзлах, зумлах; ~ курицу тахиа зумлах; ~ кого-либо нечаянно хүнийг санамсаргүй шалзлах.
ОШПАРИТЬСЯ шазлуулах.
ОШТРАФОВАТЬ шавах, шавааслах, торгох.
ОШТУКАТУРИТЬ шавах, шавааслах.
ОЩЕНИТЬСЯ гөлөглөх.
ОЩЕТИНИВАТЬСЯ үсээ сэргийлгэх, орвойлгох, өргийлгөх
ОЩЕТИНИТЬСЯ үсээ сэргийлгэх, орвойлгох, өргийлгөх.
ОЩИПАТЬ зулгаах, зулгааж авах.
ОЩИПЫВАТЬ зулгаах, зулгааж авах.
ОЩУПАТЬ, ОЩУПЫВАТЬ тэмтрэх, барнлах.
ОЩУПЬ барилан, тэмтрэн, тэмтчин; на ~ тэмтрэн; **определить опухоль на** ~ хавдар тэмтрэн үзэх.

ОЩУПЬЮ 1. тэмтрэн, тэмтчин; **пробираться** ~ тэмтчин явах; 2. сохроор; **работать** ~ сохроор ажиллах.
ОЩУТИМОСТЬ мэдэгдэхүйц байх.
ОЩУТИМ|ЫЙ мэдэгдэхүйц, мэдэгдэм; ~ые результаты мэдэгдэхүйц үр дүн.
ОЩУТИТЬ сэрэх, тусган мэдрэх, мэдрэх, мэдэх.
ОЩУЩАТЬ 1. сэрэх, тусган мэдрэх, мэдрэх, мэдэх; ~ холод хүйтнийг мэдрэх, даарснаа мэдэх; 2. мэдрэх, (хамт хэрэглэгдсэн нэрийг нь үйл үг болгоно); ~ обиду гомдох.
ОЩУЩА|ТЬСЯ мэдэгдэх; ~ется потребность отдохнуть амрах хэрэгтэй болсон ий мэдэгдэж байна.
ОЩУЩЕНИ|Е 1. сэрэл, материя — источник ~я матери бол сэрлийн уг сурвалж мөн; 2. мэдрэх, хамт хэрэглэгдсэн нэрийг үйлт нэр болгоно; ~ страха айх.
ОЯГНИТЬСЯ хургалах, ишиглэх.
ОЯЛОВЕТЬ сувайрах, байдасрах.

ПА алхам, дэг, гишгэм.
ПАВА эм тогос.
ПАВИАН нохой мич, нохой сармагчин.
ПАВИЛЬОН 1. сүүдэвч; 2. павильон, танхим; **выставочный** ~ үзэсгэлэнгийн танхим.
ПАВЛИН тогос.
ПАВЛИН|ИЙ тогосын; **ворона в ~ных перьях** тогосын өд зүүсэй хэрээ шиг, тогосын өдөөр чимсэн турлиах шиг.
ПАВОДОК үерлэх, сайрам, үер; **весенний** ~ хаврын үер; ~ **катастрофический** хөнөөлт үер.
ПАВШИЙ амь үрэгдсэн, амь үрэгдсэн хүн; **памятник** ~им в **боях** за **родину** эх орныхоо төлөө тэмцэж амь үрэгдэгсдийн дурсгалын хөшөө.
ПАГАЛЁНОК *разг.* банди, хүү.
ПАГОДА бүддийн сүм, сүм.
ПАГУБНО хортойгоор, хөнөөлтэйгөөр.
ПАГУБНОСТЬ хор, хөнөөл, хор хөнөөл.
ПАГУБН|ИЙ хортой, хөнөөлтэй; ~ые **последствия** хөнөөлтэй уршиг.
ПАДАЛЬ 1. сэг, зовлого, улай; 2. *разг.* новш.
ПАДА|ТЬ 1. унах, ойчих; ~ **навзничь** гэдрэгээ унах, өөдөө харж унах; ~ **с лошади** мориноос ойчих; 2. орох; **снег падает** цас орж байна; 3. мал үхэх; 4. тусах, буух; **тьнь** ~ет на **землю** сүүдэр газарт тусч байна; 5. унжих; **волосы** ~ют на **плечи** мөрөн дээр үс унжиж байна; 6. сэжиглэгдэх, сэжигтэй байх, харагдах; **подозрение** ~ет на.....хүн сэжигтэй байна; 7. иогдох; **все заботы** ~ют на **меня** бүх асрамж ажил бүхэн надад ногдож байна; 8. байх; **ударение** ~ет **ва первый слог** иэгдүгээр үе өргөлттэй байна; 9. татрах, багасах, доошлох; **вода в реке** ~ет голын ус татарч байна; 10. доройтох, муудах; 11. харвах; ~ют **звёзды** од харваж байна; 12. *разг.* ямар нэгэн юмыг гайхах, таашаал авах; ~ **духом** урам хугарах, саиаагаар унах, зориг шантрах; ~ **в обморок** ухаан алдах, мэдээ алдах, муурч унах; ~ **от усталости** үхтлээ ядрах; **температура** ~ет хүйтэрч байна.
ПАДАЮЩ|ИЙ унагч, унах, нисэх, харвах; ~ая **звезда** нисэх од, хараах од, харвах солир.
ПАДЕЖ тийн ялгал; **родительный** ~ харьяалахын тийн ялгал.
ПАДЕЖН|ИЙ тийн ялгалын; ~ое **окончание** тийн ялгалын сүүл.
ПАДЕНИ|Е 1. унах, ойчих; ~ **с лошади** мориноос унах; 2. буурах, доошлох, татрах; ~ **цен** үнэ буурах; ~ **воды в реке** голын устатрах; 3. доройтол; 4. уналт; 5. дарагдах, автах, эзлэгдэх; ~ **вражеской крепости** дайсны цайз эзлэгдсэн нь; 6. ялзрах; **Бат дошел до полного морального** ~я Бат зан суртахууны талаар бүрэн ялзрав.
ПАДЕЖ хорогдол, гарз, малын үхэл.
ПАДИШАХ падишаг, хаан (*палын шашинтай зарим улсын эзэн хаан*).
ПАДКИЙ шунамхай, шуналтай, дуртай, дэнэмгий; **падок до сладкого** амттай юманд дуртай; **падок на женщин** хүүхэмсэг.
ПАДУБ *бот.* баалуу.
ПАДУЧАЯ уиадаг өвчин.
ПАДЧЕРИЦА дагуул охин, дагавар охин, нэхлэй охин.
ПАДЬ хавцал, ам; **Маршалская** ~ Их тэнгэрийн ам.
ПАЕВОЙ хувийн, хувь нийлүүлсэн; ~ **взнос** хувийн татвар; ~ **капитал** хувь нийлүүлсэн капитал.

ПАЁК 1. хувь, ногдол; 2. *разг.* социализмын үеийн дарга нарын хангамж.
ПАЖ 1. хиа (*дундад зууны үед ноёд хатдад зориулагддаг, язгууртны* эрэгтэй хүүхэд).
ПАЖИТНИК чирэг.
ПАЗ 1. завсар; **законопатить** ~ы завсрыг нь чигжих; 2. заадас, ховил, ухмай хоноодос, гурви, иргүүл.
ПАЗНИК *бол.* цэгцээхэй.
ПАЗУХ|А I өвөр, өвөртлөх; **положить что-либо** за ~у юм өвөртөө хийх, юм өвөртлөх; **держать камель** за ~ой өшөө өвөртлөх, хорт санаа агуулах.
ПАЗУХ|А II хонгил, хөндий; **любные** ~и магнайн хөндий.
ПАЙ хувь; **вступительный** ~ элсэлтийн хувь; **на паях** мөнгө нийлүүлэх.
ПАЙКА I гагналт, гагнах.
ПАЙКА II ноогдол хувь, *разг.* шоронгийн хоол.
ПАЙЩИК хувь нийлүүлэгч.
ПАКГАУЗ агуулах газар; **железнодорожный** ~ төмөр замын агуулах газар.
ПАКЕТ 1. багц, боодол, уут; **завернуть вещь** в ~ юмыг уутанд хийх; ~ **данных** өгөгдөхүүний багц; 2. албан бичиг, битүүмж; **вскрыть** ~ битүүмж задлах; **индивидуальный** ~ шархиы боолт.
ПАКЕТН|ИЙ багцалсан; ~ая **сделка** багцалсан гүйлгээ.
ПАКЛ|Я 1. сэвлэг, олс, олсны хивэг, үлтэс; 2. ~и *разг.* үе, замбараагүй үе.
ПАКОВАТЬ баглах, боох, ороож уях; ~ **книги** ном баглах.
ПАКОСТИТЬ 1. балиартуулах, бохиртуулах, бузарлах; 2. гутаах; ~ **работу** ажил гутаах; 3. хорлох.
ПАКОСТНИК 1. хорлогч, хүний муу ухчилдаг хүн; 2. булай амьтан.
ПАКОСТНЫЙ 1. бузар, булай, жигшүүртэй; ~ **поступок** жигшүүртэй үйл явдал; 2. хорлогч; ~ **человек** хорлогч хүн.
ПАКОСТ|Ь 1. бузар, булай, жигшүүртэй юм, муухай юм; **не говорите** ~ей булай юм бүү яриач дээ; 2. хор хүргэх явдал, гутаах хэрэг.
ПАКТ гэрээ, пакт; ~ **мира** энх тайвны гэрээ; ~ **о ненападении** үл довтлолцох тухай гэрээ.
ПАЛАНКИН жууз, жуузан тэрэг.
ПАЛАТА I 1. танхим; 2. танхим, газар; **торговая** ~ худалдааны танхим.
ПАЛАТ|А II 1. ордон; **каменные** ~ы чулуун ордон; 2. тасаг, өрөө; **у него ума** ~ тэр лэцэн хүн.
ПАЛАТК|А 1. майхан, бүрхэл, чачир, цомцог; **разбить** ~у майхан шаах; 2. бүхээг, мухлаг; **хлебная** ~ талхны мухлаг.
ПАЛАТНЫЙ тасгийн; ~ **врач** тасгийн их эмч.
ПАЛАТОЧНЫЙ майхант, бүхээгт.
ПАЛАЧ алуурчин, зандалчин.
ПАЛАШ илд, жад.
ПАЛЕВЫЙ шарга, шаргал, хул.
ПАЛЁНКА *разг.* хуурамчаар үйлдсэн бараа.
ПАЛЁН|ИЙ 1. хуйхалсан, хуйхлагдсан, хиншүү; **пахнет** ~ым хуйхалсан үнэр гарч байна, хиншүү үнэртэж байна; 2. *разг.* найдваргүй, сэжигтэй, аюултай.
ПАЛЕОГРАФ эртний бичиг зүйч.
ПАЛЕОГРАФИЯ эртний бичиг зүй.
ПАЛЕЦ 1. хуруу; **большой** ~ эрхий хуруу; **указательный** ~ долоовор хуруу; **безымянный** ~ ядам хуруу, нэргүй хуруу;

показывать пальцем хуруугаар заах; 2. хуруу; поршневой ~ бүлүүрийн хуруу; 3. *знать, как свои пять пальцев* таван хуруу шигээ мэдэх, сайн мэдэх; *сквозь пальцы* смотреть зориуд тоомсорлохгүй байх, анхаарахгүй өнгөрөөх; ~ *о ~ не ударить ку ч хийхгүй*; ~ *в рот не кладут* өөрөө аманд нь бүү ор (*гэнэдүүзэй*); по пальцам пересчитать можно хуруу даран тоолж болно; пальцем никого не тронет өчүүхэн ч гэмгүй; *обвести вокруг пальца* дов дээр долоо мэхлэх.

ПАЛИСАДНИК үүдний цэцэрлэг.

ПАЛИТРА 1. будгийн нийлүүр; 2. туслах арга; *богатая ~* туслах олон арга.

ПАЛИТЬ I 1. хуйхлах, хярваслах; ~ *гуся* галуу хуйхлах, галуу хярваслах; 2. шарах; *солнце палит нар* шарна; 3. өрдөх, түлэх, шатаах; ~ *дрова* түлээ өрдөх; 4. шарлуулах, түлэх.

ПАЛИТЬ II буудах, галлах; ~ *из пушек* их буугаар галлах.

ПАЛИЦА шийдэм, бороохой.

ПАЛК|А 1. саваа, мод, бэрээ, бялуу, шийдэм; *опираться на ~* мод тулах; 2. *разг.* эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн; *кинуть, бросить, забить ~* у хүүхэн ноцоох; *вставлять ~* н в колеса саад хийх.

ПАЛОМНИК мөргөлчин, бадарчин.

ПАЛОМНИЧЕСТВО 1. мөргөл хийж явах, бадарчлах; 2. олноороо жуулчлах.

ПАЛОЧК|А 1. дохиур, савх, саваа; *барабанные ~* н бөмбөрийн дохиур; *есть ~* амин савхаар идэх; 2. савханцар, нян хорхой; ~ *Коха* Кохын савханцар (*сүрьеэгийн*).

ПАЛОЧКОЯДЕРНЫЙ савхан бөөмт; ~ *базофил* савхан бөөмт суурьсаг эд.

ПАЛОЧН|ЫЙ 1. модон; ~*ая* *изгородь* модон хашлага, модон хашаа; 2. модоор, торлогоор; ~*ые удары* торлогоор цохих; 3. ташуурын, хавчлагын; ~*ая дисциплина* ташуурын сахилга.

ПАЛУБА тавцан (*хөлөг онгоцны*).

ПАЛУБНЫЙ тавцангийн.

ПАЛЫЙ үхсэн; ~ *скот* үхсэн мал.

ПАЛЬБА буудлага, галлах; *пушечная ~* их буугаар галлах.

ПАЛЬМА дал мод, мод; *кокосовая ~* иаргил мод, хялгаст мод; *финиковая ~* хасарвагийн мод; ~ *первенства* тэргүүн суурь.

ПАЛЬМОВ|ЫЙ дал модны; ~*ая вствь* дал модны мөчир.

ПАЛЬПАЦИЯ *бот.* тэмтрүүл, тэмтрэх; ~ *большой* *кривизны* желудка ходоодны том махнаг тэмтрэх.

ПАЛЬТО пальто, хувцас, хүрэм, дулаан дээл.

ПАЛЬЦЕВАТЬ *разг.* дээрэлхүү зан гаргах.

ПАЛЬЦЕВ|ОЙ хурууны; ~ *сустав* хурууны үс; ~*ые подушкн* өндөг.

ПАЛЬЦЫ 1. хуруу, хуруунууд; 2. ~ *веером* *показывать* сагсуу зан гаргах.

ПАЛЬЧИК бяцхан хуруу, хуруухан; ~*н обljижешь* шүлс Гоожмоор амттай; *мальчик с ~* хуруун чинээ хүү.

ПАЛЯЩ|ИЙ цоргим халуун, шарам; ~*не лучн* *солнца* шарам халуун нар, нарны шарам илч.

ПАМПУШКА *разг.* суумай, мантуу.

ПАМФЛЕТ хочлолын бичиг, шог зохиол мэтгэл.

ПАМФЛЕТИСТ хочлолын зохиолч, мэтгэлийн зохиолч.

ПАМФЛЕТНЫЙ хочлолын, мэтгэлийн; ~ *стиль* хочлолын маяг.

ПАМЯТКА сануулга, санамж, дурсгалын тэмдэг; ~ *садового* цэцэрлэгчийн санамж.

ПАМЯТЛИВЫЙ ой сайтай, тогтоомтгой, цээж сайтай.

ПАМЯТНИК 1. дурсгалын хөшөө, хөшөө; *надмогильный ~* шарил дээрх хөшөө; 2. дурсгал; ~*н письменности* үсэг бичгийн дурсгал; 3. *разг.* «память» гэж үндсэрхэх нийгэмлэгийн гишүүн.

ПАМЯТН|ЫЙ 1. дурсгалт, мартагдашгүй; ~*ые события* дурсгалт үйл явдал; 2. тэмдэглэлийн, санамжийн.

ПАМЯТ|Ь 1. ой, цээж, цээжлэх, санаа; *врезаться в ~* ойд орох; *выучить на ~* цээжлэх; *прийти на ~* санаанд орох; 2. дурсах, дурсгах; *хранить ~* о *погибших* *героях* амь үрэгдсэн баатруудаа дурсч байх; *вечная ~* мөнх дурсгал; *подарить на ~* дурсгал болгон бэлэглэх; 3. ухаан, дуртгал; *лежать без ~* н ухаангүй хэвтэх; *любить без ~* н ухаангүй дурлах; *курнная ~* таг мартчихдаг.

ПАН пан, ноён; *либо ~, либо* *пропал* нэг бол дэрийнэ, эсхүл дэлдийнэ, дарайх далдрах хоёрын нэг.

ПАНАМА 1. панам малгай, дэлбэгэр малгай; 2. *разг.* луйвар.

ПАНАРИЦИЙ гөгий.

ПАНБАРХАТ панбархат, нарийн хилэн, хамба хилэн.

ПАНДЕМИЯ цар, тахал; ~ *гриппа* *тоумуугийн* цар.

ПАНЕГИРИК магтаал, хэтэрхий магтаал.

ПАНЕГИРИСТ 1. магтагч; 2. хэтэрхий магтагч.

ПАНЕГИРИЧЕСК|ИЙ 1. магтаал, магтсан; ~*ая* *речь* магтсан үг; 2. хэт магтсан.

ПАНЕЛЬ 1. явган зам; 2. модон хананцар; 3. хавтгайлж.

ПАНИБРАТСК|ИЙ дотгочилсон, эрээгээ алдсан, эрээгүй, тал тохой татсан, нүүр тал харсан, эрээгүй харьцаа; ~*о* *отноше-* *ние* чолх зан.

ПАНИБРАТСТВО дотно, эрээгээ алдах авир, эрээгүй зан, тал тохой татах, нүүр тал харах.

ПАНИК|А их тэвдэх, мэгдэх, үймээн, бажгадах; *впадать в ~* их тэвдэх; *наводит ~* у сандраах, үймүүлэх, тэвдүүлэх.

ПАНИКЕР I сандрагч, мэгдэгч; 2. сандрагач, мэгдүүлэгч.

ПАНИКЕРСТВО сандрах, мэгдэх.

ПАНИКЕРСТВОВАТЬ сандрах, мэгдэх.

ПАНИХИДА хойтын буян үйлдэх; *гражданская ~* салах ёс гүйцэтгэх цуглаан.

ПАНИЧЕСКИЙ сандран, мэгдэн, сандралын; ~ *ужас* сандран айх.

ПАНКРЕАНЕКРОЗ нойр булчирхай үхжих.

ПАНКРЕАТИТ нойр булчирхайн үрэвсэл.

ПАННО 1. панно, том зураг; 2. туурга, таазын чимэглэлт хөрөг.

ПАНОРАМА 1. үзэмж; ~ *города* хотын үзэмж; 2. тойруулган хөрөг, өргөн дэлгэгч; 3. их бууны өнцөг хэмжүүрийн дуран.

ПАНСИОН 1. дотуур байртай дунд сургууль; ~ *для* *бла-* *городных* *девиц* (*хаант оросын*) язгууртаны охидын сурдаг байсан дотуур байртай дунд сургууль; 2. бэлэн хоолтой буудал; 3. хоол унд, үйлчилгээ бүхий хөлсний байр.

ПАНТАЛОНЫ 1. эмэгтэйн өмд; 2. шуумгайтай өмд, шалбуур, хүгд.

ПАНТАЛЫК *сбнть с ~* учрыг нь олохгүй болгох, хэн нэгнийг аванхайлах; *сбнться с ~* у бахардах, самуурах, дэмийрэх.

ПАНТЕИЗМ байгалийг шүтэх үзэл.

ПАНТЕОН 1. гарамгай зүтгэлтний шарилыг оршуулах харш, шарилын харш; 2. нийт бурхны сүм.

ПАНТЕРА ирвэс, цоохондой.

ПАНТОМИМА үггүй жүжиг, цам.

ПАНТЫ цусан эвэр.

ПАИЦЕРИЯ *бот.* нохойн хэл.

ПАИЦИР|Ь хуяг, мэлхийн хавтас; *скрытый ~* бэгтэр хуяг; ~*ные* *рыбы* хуягт загас.

ПАПА I аав.

ПАПА II римский ~ ромын пап (*хутагт хамба*)

ПАПА III *разг.* ~ *Карло* хамаг ажлаа хийдэг хүн.

ПАПАХА папах малгай.

ПАПИК *разг.* залуухан хүүхэнтэй явж буй дунд насны эрэгтэй.

ПАПИЛЛОМА хучуур эдийн хавдар.
ПАПИРОСА папироска, папирос тамхи, папирос.
ПАПИРОСН|ЫЙ папиросны, тамхины; *~ая бумага тамхины цаас, торгон цаас.*
ПАП|РУС 1. халуун орны зэгс; 2. муутуу цаас; 3. зэгсэнд бичсэн дурсгал.
ПА|ПКА 1. хавтас; *~ для дел албан бичгийн хавтас; 2. хатуу хавтас.*
ПА|ПОРОТНИК ойм, тагнай өвс, сал мод; *~овые ойм хэлбэртэй.*
ПА|ПРИКА улаан чинжүү.
ПА|ПУ|АСЫ папуасууд.
ПА|ПУ|ЛА гүвдрүү.
ПА|ПЬ|Е-МА|Ш|Е цаасан наамал, зуурмал цаас.
ПАР I уур; *~ водяной усны уур; превращение жидкости в ~ шингэн бодис уур болон хувирах; на всех ~ах хар хурдаар; быть под ~ами явахад бэлэн, хөдлөхөд бэлэн байх.*
ПАР II пар, хагалсан газар, өнжөөсөн газар; *земля под ~ом хагалсан газар.*
ПАР III разг. тэнхээ.
ПА|Р|А 1. хос; *~ сапог хос гутал; 2. хослох, хосолсон; ездить на ~е лошадей морь хослон хөллөх; 3. хоёр, ижил; влюблённая ~ янаг хоёр; 4. хос өмд цамц, костюм; 5. хэд гурван, хэдхэн, цөөхөн; вызвать на ~у слов хэд гурван үг солих; два сапога — ~ өрөөсөн бөөр, ижил хоёр, тэнцүү хоёр; ~ пустяков амархан, хялбархан, юмгүй.*
ПАРАБЕ|Л|ЛУМ парабеллум (*автомат ажиллагаатай гар буу*).
ПАРА|ГРАФ зүйл.
ПАРА|Д ёслолын жагсаал.
ПАРА|ДИ|ГМА жишээ, үг хувирлын хүснэгт.
ПАРА|ДН|ЫЙ ёслолын, гоёлын; *~ая форма ёслолын хувцас.*
ПАРА|ДО|КС хачин саиал.
ПАРА|ДОК|СА|ЛЬ|НОСТЬ гаж буруу тал, хачин зүйл.
ПАРА|ДОК|СА|ЛЬ|НЫЙ гаж буруу, хачин; *~ вывод гаж буруу дүгнэлт, хачин дүгнэлт.*
ПАРА|ЗИТ 1. шимэгч; 2. бусдын хүчээр амьдрагч, бусдыг мөлжигч.
ПАРА|ЗИТ|А|Р|Н|ЫЙ 1. шимэх; 2. бусдын хүчээр амьдрах, бусдыг мөлжих.
ПАРА|ЗИТ|ИЗМ 1. шимэлт; 2. бусдын хүчийг мөлжих.
ПАРА|ЗИТ|И|ЧЕСКИЙ 1. шимэгч; 2. мөлжигч.
ПАРА|ЗИТ|Н|ЫЙ шимэгч.
ПАРА|ЛИЗ|ОВА|Н|Н|ЫЙ 1. саа дайрсан, мэдээгүй болсон; 2. бууруулсан, тамирдуулсан, хөдлөх чадалгүй болсон.
ПАРА|ЛИЗ|ОВА|Н|ТЬ 1. саа дайрах, мэдээгүй болох; *рука ~на саа өвчин гарт туслаа; 2. тамирдуулах, хөдөлгөөнгүй болгох, хөдлөх чадалгүй болгох.*
ПАРА|ЛИТ|ИК саа өвчтэй хүн.
ПАРА|ЛИТ|И|ЧЕСКИЙ саа өвчтэй.
ПАРА|ЛИЧ саа өвчин, сүүдэр өвчин, гариг өвчин; *~ ноги хөлийн саа; его разбил ~ түүнд саа өвчин тусжээ.*
ПАРА|ЛИЧ|Н|ЫЙ саа өвчтэй.
ПАРА|Л|ЛЕ|ЛЕ|П|И|П|Е|Д параллелепипед (*зэрэгцээ сацуу эсрэг зургаан талст*).
ПАРА|Л|ЛЕ|Л|ИЗМ 1. зэрэгцээ, зэрэгцүүлэг; 2. нэг юмыг хоёр зэрэг хийх, давхардуулах.
ПАРА|Л|ЛЕ|ЛО|ГРАММ параллелограм (*зэрэгцээ сацуу хажуутай дөрвөн өнцөгт*).
ПАРА|Л|Л|Е|Л|Ь 1. параллель, зэрэгцээ, зэргэл; 2. зэрэгцүүлэх, харьцуулах, жиших; *провести ~ зэрэгцүүлэн харуулах.*
ПАРА|Л|Л|Е|Л|Ь|Н|ЫЙ 1. параллель, зэрэгцээ; 2. зэрэгцсэн.
ПАРАМЕТР параметр (*юмны гол шинжийг заасан хэмжээ*).

ПАРАМЕТРИТ вет. параметрит, савны гадрын эсийн үрэвсэл.
ПАРАНДЖА гивлүүр, нүүрний халхавчтай хувцас.
ПАРАНЕКРОЗ вет. орчин үхших.
ПАРАНО|ИЯ дон, гажиг.
ПАРАПРОКТИТ вет. хошногоны амсрын эдийн үрэвсэл, парапроктит.
ПАРАТИФ иж балиад.
ПАРАФИН парафин тос, лааны тос.
ПАРАФ|И|РОВАТЬ урьдчилан үсэг зурах.
ПАРАФ|А|З өөрөөр хэлэх, мөн үгийг өөрөөр хэлэх.
ПАРА|ША разг. 1. жорлои, шоронгийн жорлон; 2. чанар муутай юм, бараа.
ПАРАШЮТ шүхэр; *прыгать с ~ом шүхрээр үсрэх; сбросить с ~ом шүхрээр буулгах.*
ПАРАШЮТИСТ эрэгтэй шүхэрчин.
ПАРАШЮТИСТКА эмэгтэй шүхэрчин.
ПАРАШЮТН|ЫЙ шүхрийн, шүхэрт.
ПАРАЩИТОВИ|ДН|ЫЙ *~ая железа бамбай булчирхай.*
ПАР|ЕЗ дутуу мэдээтэй, тал саа.
ПАРЕН|ЕК банди, жаал хүү.
ПАРЕН|ИЕ 1. халих, элэх, элэн халин иисэх; 2. мөрөөдөлд автах, хөвөлзөх; *~ мысли сэтгэл мөрөөдөлд автах.*
ПАРЕНХИ|МА цуллаг.
ПА|РЕН|И|Й жигнэсэн, шүүсэнд нь болгосон; *~ые овощи жигнэсэн ногоо.*
ПА|РЕН|Ь залуу хүн; *здоровый ~ чийрэг хүү; рубаха ~ цайлгаи хүн, хээгүй залуу.*
ПАР|ЕЗ|ЕЗ|ИЯ вет. 1. бадайрах, чилэх, чинэх; 2. өөрчлөгдөх, чилээрхэх.
ПАРИ мөрий, мэлзээ; *держать ~ мөрийцөх, мөрий тавих, бооцоолдох; вынградь ~ бооцоо хожих; пронградь ~ мөрий алдах.*
ПАРИК хиймэл үс.
ПАРИКМАХЕР үсчин.
ПАРИКМАХЕРСКАЯ үсчний газар, үс засах газар.
ПАРИКМАХЕРША үсчин эмэгтэй.
ПАРИ|ЛКА разг. халуун газар.
ПАРИ|РОВАТЬ 1. хариулах, зайлуулах; 2. няцаах; *~ аргумент баримтыг няцаах.*
ПАРИТ|ЕТ 1. адил, эрх тэгш; 2. харьцаат хэмжээ, тэнцэх үнэ.
ПАРИТ|ЕТН|ЫЙ адил, эрх тэгш.
ПАРИТЬ I 1. жигнэх, шүүсэнд нь болгох; 2. буцалгаж ариутгах; 3. уураар устгах; 4. хөлслөх, хөлс гаргах; 5. бүгчим болох.
ПАРИТЬ II парлах, өнжөөх.
ПАРИТЬ элэх, халин нисэх; *~ в небесах хоосон бодолд автах.*
ПАРИТЬСЯ 1. хөлслөх, халууцуулах, хөлс гаргах; 2. бүгчимдэж зовоох.
ПАРК I цэнгэлдэх хүрээлэн.
ПАРК II 1. буйр, буйрлах газар; *трамвайный ~ трамвайн засварын газар; 2. хөдлөх бүрэлдэхүүн, ерөнхий тоо, бүх парк.*
ПАРК|ЕТ паркет, шалны царс; *настирать ~ паркетан шал дэвсэх.*
ПАРК|ЕТН|ЫЙ царсан, зүсмэл царсан.
ПАРЛ|АМЕНТ парламент, улсын хурал.
ПАРЛАМЕНТАРИЗМ парламентаат ёс, улсын хуралт ёс.
ПАРЛАМЕНТАРИЙ 1. парламентын гишүүн, улсын хурлын гишүүн; 2. парламентын ёс баримтлагч.
ПАРЛАМЕНТАРН|ЫЙ парламентаат, улсын хуралт; *~ строй парламентаат байгуулалт.*
ПАРЛАМЕНТ|ЁР цэргийн элч, цэргийн итгэмжит төлөөлөгч.

ПАРЛАМЕНТСКИЙ парламентын, улсын хурлын.
ПАРНИК хүлэмж.
ПАРНИКОВЫЙ хүлэмжинд ургуулсан.
ПАРНИШКА жаал хүү.
ПАРН|ОЙ 1. сая саасан, шинэхэн, халуунаараа; ~**о**е молоко сая саасан сүү; ~**о**е мясо сая гаргасан мах, загсаагүй мах; ~**в**оздух бүгчим агаар.
ПАРНОКОП|ТНЫЕ туурайтан, салаа туурайтан.
ПАРНОЛ|СТНИК *бол.* чэсэн хотир.
П|АРН|ОЙ 1. хос, хоёр, хосмолжин; ~ **э**кнпаж хос морьтой цэрэг; 2. хосоор; ~**о**е **к**атанье хосоор гулгах.
ПАРОВ|ИК 1. уурын тогоо; 2. бух тэрэг; 3. уурын хөлөг.
ПАРОВО|З уурын тэрэг, паровоз, уурын зүтгүүр.
ПАРОВО|ЗН|ОЙ уурын тэрэгний; ~**о**е депо уурын тэрэгний депо.
ПАРОВО|ЗОРЕМ|ОНТНЫЙ уурын тэрэгний засварын; ~ **з**авод уурын тэрэгний засварын үйлдвэр.
ПАРОВО|ЗОСТРО|ЕНИЕ уурын тэрэгний үйлдвэрлэл, уурын тэрэг үйлдвэрлэх.
ПАРОВ|ОЙ I 1. уурын, уураар; ~**о**е **о**топление уурын халаалт, уураар дулаацуулах; ~ **д**вигатель уурын хөдөлгүүр; 2. жигнэсэн; ~**а** **р**ыба жигнэсэн загас.
ПАРОВ|ОЙ II өнжөөсөн; ~**о**е **п**оле өнжөөсөн газар.
ПАРО|Д|ОЙ элэглэлт, дууриаллын; ~**о**е **п**роизведе^нне элэглэлт дууриаллын зохиол.
ПАРО|Д|И|РОВАТЬ 1. элэглэн дууриах; 2. ннээд хүрмээр харуулах, олиггүй дууриах, бүдүүвч үлгэр.
ПАРО|ДИ|Я 1. элэглэн дуурайх, элэглэлт, дуурайл; ~ **н**а роман романыг элэглэн дуурайх; 2. бүдүүвч үлгэр, дуураймал.
ПАРО|ДО|Н|Т|ИТ шүд тойрны үрэвсэл, шүд сулрах.
ПАРО|КС|И|ЗМ хөдлөх, догдлох, ордос; ~ **с**меха ииээд хөдлөх; ~ **к**ашля ханиадны ордос.
ПАР|О|ЛЬ нууц үг, түлхүүр үг, танилцах үг.
ПАР|ОМ гатлага онгоц, гүнз, бяравааз.
ПАР|ОМ|Н|ОЙ гатлага онгоцоор, гатлагаа онгоцот; ~**а** **п**ереправа гатлага онгоцоор ус гатлах.
ПАР|ОМ|Ш|ИК гаталгагч.
ПАР|ОХ|ОД хөлөг онгоц, галт онгоц; **е**хать **н**а ~**е** хөлөг онгоцоор явах.
ПАР|ОХ|ОД|Н|ОЙ хөлөг онгоцны, галт онгоцны.
ПАР|ОХ|ОД|СТВО 1. хөлөг онгоц эрхлэх газар; **р**ечное ~ гол мөрний хөлөг онгоц эрхлэх газар; 2. хөлөг онгоцны хөдөлгөөн, хөлөг онгоцны тээвэр.
П|А|Р|О|Ч|КА хос, хоёр.
П|А|Р|Т|А парт, сандалт ширээ, кичээлийн ширээ; **с**есть **з**а ~у сандалт ширээн дээр суух.
ПАР|ТАК|Т|ИВ намын ндэвхтэн.
ПАР|Т|Б|И|Л|ЕТ намын бат илэрхийлэх, намын батлах.
ПАР|Т|Б|Ю|Р|О намын товчоо.
ПАР|Т|В|З|Н|О|С|Ы иамын татвар.
ПАР|Т|В|З|Ы|С|К|А|НИЕ намын шийтгэл, намын арга хэмжээ.
ПАР|Т|Г|Р|У|П|ПА намын хэсэг.
ПАР|Т|ЁР гол суудал, голын суудал; **с**идеть **в** ~**е** голын суудалд суух.
ПАР|Т|И|ЕЦ намын гишүүн.
ПАР|Т|И|З|А|Н партизан, журамт цэрэг.
ПАР|Т|И|З|А|Н|ИТ партизаны тэмцэл хийх, партизан явах.
ПАР|Т|И|З|А|Н|СКИЙ партизаны журамт цэргийн; ~ **о**тряд партизаны отряд.
ПАР|Т|И|Й|НО|СТЬ 1. намч чанар; 2. аль намд хамаатай болох, иамын гишүүн мөн эсэх.
ПАР|Т|И|Й|Н|ОЙ I иамын; ~**а** **о**рганизация намын байгууллага.

ПАР|Т|И|Й|Н|ОЙ II намын хүн, намын гишүүн.
ПАР|Т|И|Т|У|РА нэгтгэсэн аялгуу.
П|А|Р|Т|И|Я I Монгольскяя Народно-Революционная ~ (**МНРП**) Монгол Ардын Хувьсгалт Нам.
П|А|Р|Т|И|Я II 1. анги; геологическая изыскательская ~ геологич шинжилгээний анги; 2. хэсэг, бөөм, суурь; ~ **т**оваров бөөм бараа; ~ **о**буви хэсэг гутал; 3. хувимж, ангилга; 4. тавил, өрөг; **с**ыграть ~**ю** **в** шахматы өрөг шатар тавих; 5. тохирох хань; **о**н тебе не ~ **т**эр чамд тохирох хань биш.
ПАР|Т|К|ОМ намын хороо.
ПАР|Т|К|О|Н|Ф|Е|Р|Е|Н|Ц|И|Я намын бага хурал.
ПАР|Т|Н|ЁР хоршоо нөхөр, түнш, хамт тоглогч.
ПАР|Т|Н|ЁР|СТВО түншлэхүй.
ПАР|Т|Н|ЁР|ША хоршоо эмэгтэй, хамт тоглогч эмэгтэй.
ПАР|Т|О|РГ намын зохион байгуулагч.
ПАР|Т|О|РГ|А|Н|И|З|А|Ц|И|Я намын байгууллага.
ПАР|Т|С|ОБ|Р|А|Н|И|Е иамын хурал.
ПАР|Т|С|Ь|Е|З|Д намын их хурал.
ПАР|Т|У|Ч|Ё|Б|А намын сурлага, намын суралцал.
ПАР|Т|Ш|К|О|ЛА намын сургууль.
П|А|Р|У|С дарвуул, далбаа; **п**одобрать ~**а** дарвуулыг хураах, дарвуулгыг хумих; **п**однять ~**а** дарвуулыг дэлгэх; **н**а **в**сех ~**а**х хар хурдаар.
ПАР|У|С|И|НА зотон, таар.
ПАР|У|С|И|Н|О|В|ЫЙ зотонгоор хийсэн, тааран; ~ **п**лаш зотонгоор хийсэн цув.
П|А|Р|У|С|Н|ИК дарвуулт онгоц, далбаат онгоц; ~**р**ыба дорнотын далбаат загас.
П|А|Р|У|С|Н|ОЙ дарвуулт, далбаат; ~**а** **л**одка дарвуулт завь; ~ **с**порт далбаат завийн спорт.
ПАР|Ф|Ю|М|Ё|Р|И|Я үнэртэн.
ПАР|Ф|Ю|М|Ё|Р|Н|ЫЙ үнэртний; ~ **м**агазин үнэртний дэлгүүр.
ПАР|Ч|А хоргой, нулам.
ПАР|Ч|О|В|ЫЙ хоргой.
ПАР|Ш|И|В|Е|Т хожгор яртах, бужуутах.
ПАР|Ш|И|В|ЫЙ 1. хожгор яртай, бужуутай; 2. муухай ягир.
ПАС I 1. (*хөзөрдөхөд*) болих, наадахгүй байх; **о**бъввить ~ болилоо гэх; 2. мэдэхгүй, мэддэггүй, таг; **в** **т**акнх **в**ещах **я** ~ би ийм юм мэдэхгүй, би ийм юманд таг шүү.
ПАС II дамжуулах (*бөмбөг тоглоход*), пас; **т**очный ~ мэргэн дамжуулах.
П|А|С|Е|КА зөгий тэжээх газар.
П|А|С|Е|Ч|Н|ИК зөгийч.
П|А|С|Е|Ч|Н|ОЙ зөгий тэжээх газрын; ~**о**е **х**озяйство зөгийн аж ахуй.
ПАС|К|У|ДА *разг.* новш.
ПАС|ПОР|Т|И|З|А|Ц|И|Я паспортжуулах, паспорттой болгох, паспортын систем тогтоох.
П|А|С|ПОР|Т|Н|ОЙ паспортын; ~ **с**тол паспортны тасаг.
ПАС|С|А|Ж 1. цуваа дэлгүүр, худалдааны дэлгээс; 2. зорчуулга, шудруулга (*хөгжимд*).
ПАС|С|А|Ж|ИР явагсад, зорчигчнд; **з**ал **д**ля ~**о**в зорчигчдын тасалгаа.
ПАС|С|А|Ж|ИР|КА зорчигч эмэгтэй.
ПАС|С|А|Ж|ИР|СКИЙ суудлын; ~ **п**оезд суудлын галт тэрэг.
ПАС|С|А|Т хуурай салхи.
ПАС|С|И|В 1. ндэвхгүй, назгай; 2. пассив, өртэй.
ПАС|С|И|В|НО|СТЬ 1. идэвхгүй байдал, назгай; 2. өртэй байдал.
ПАС|С|И|В|Н|ОЙ 1. ндэвхгүй, назгай; ~ **ч**еловек идэвхгүй хүн; 2. өртэй; ~ **б**аланс өртэй баланс; 3. (*хэл зүйн*) идэвхгүй; ~ **з**алог ндэвхгүй хэв.
П|А|СТА нойтон оо; **з**убная ~ шүдний нойтон оо.

ПАСТБИЩЕ бэлчээр; отгонное ~ отрын бэлчээр.
ПАСТБИЩНИЙ бэлчээрийн; ~ые угодыа бэлчээрийн газар.
ПАСТЕЛЬ өнгийн харандаа, өнгийн цэрд.
ПАСТЕРИЗАЦИЯ хүнсний зүйл халааж ариутгах.
ПАСТЫ 1. хариулах, бэлчээрлүүлэх; ~ скот мал хариулах;
 2. *разг.* маллах гэсэн үг, хэн иэгийг тагнах, мөрдөх, салахгүй байх.
ПАСТИЛА пастила чихэр.
ПАСТЫСЬ 1. бэлчих; 2. *разг.* цагаа өнгөрүүлэх; эти девушки всегда пасутся в Сити-кафе энэ охидууд дандаа Сити-кафед цагаа өнгөрүүлдэг.
ПАСТОР христосын протестантын санваартан, христосын шажны лам.
ПАСТУХ малчин.
ПАСТУШЕСКИЙ малчны.
ПАСТУШИЙ малчны; ~ рожок малчны бэрээ, цуур.
ПАСТУШКА малчин бусгүй.
ПАСТЬ I 1. унах, ойчих; 2. амь үрэгдэх; ~ в бою тулаанд амь үрэгдэх; 3. бууж өгөх; 4. устах; 5. нэрээ хугалах, хүндээ барах; 5. *разг.* ам, уруул; *разн.* ~ гайхан зогсох; *закрой* ~ чалчнхаа боль; ~ духом урам хугарах, сэтгэлээр унах, зориг шантрах.
ПАСТЬ II раскрыть ~ амаа ангайх; *лянная* ~ арслангийн ам.
ПАСТЬБА хариулга, мал хариулах.
ПАСХА улаан өндөгний баяр.
ПАСЫНОК дагуул хүү.
ПАСЬЯНС хүлцээрт тавил.
ПАТЕНТ эрхийн бичиг, зохиогчийн эрхийн бичиг.
ПАТЕНТОВАННЫЙ эрхийн бичигэй, зөвшөөрөлтэй.
ПАТЕНТОВАТЬ тэмдэглүүлэх, бүртгүүлэх.
ПАТЕТИЧЕСКИЙ оргилсон, сэтгэл хөдөлсөн, цогтой.
ПАТЕТИЧНЫЙ оргилсон, сэтгэл хөдөлсөн, цогтой.
ПАТЕФОН эгшигт хайрцаг.
ПАТИ *разг.* үдэшлэг, найз нарын уулзалт.
ПАТОГЕНЕЗ эмгэг жам.
ПАТОКА цардуулын бурам.
ПАТОЛОГИЯ эмгэг судлал, патология.
ПАТОМОРФОЛОГИЯ эмгэг хэлбэрийн судлал.
ПАТОЧНЫЙ цардуулын бурмаар хийсэн, бурмын.
ПАТРИАРХ 1. овгийн өвөг, тайшаа; 2. тэргүүн хамба;
 3. хамгийн ахмад, хүндтэй хүн.
ПАТРИАРХАЛЬНОСТЬ балар бүдүүлэг байдал.
ПАТРИАРХАЛЬНЫЙ 1. патриархаль, эцэг өвгөдийн, уламжлалт; 2. балар бүдүүлэг.
ПАТРИАРХАТ эцгийн эрхт ёс.
ПАТРИАРХИЯ үнэн алдартны жас.
ПАТРИНИЯ бот. сэрхэлэг.
ПАТРИОТ эх орноо хайрлагч, эх оронч.
ПАТРИОТИЗМ эх орноо хайрлах үзэл, эх оронч үзэл.
ПАТРИОТИЧЕСКИЙ,
ПАТРИОТИЧНЫЙ эх оронч; ~ подвиг эх оронч гавьяа.
ПАТРИЦИЙ патрици (*эртний ромын язгууртан*), язгууртан.
ПАТРОН I 1. ивээгч, тэтгэгч; 2. үйлдвэрийн эзэн, аж ахуйн эзэн.
ПАТРОН II 1. сум, хонгиотой сум; боевые ~ы галт сум; 2. бортого, хонгио; 3. патрон, углуурга, толгой; *электрнческий* ~ чийдэнгийн толгой.
ПАТРОН III хэв, загвар.
ПАТРОНАЖ нярайн үзлэг (*гэрээр*).
ПАТРОННИК сумын хэвтэр.
ПАТРОННИЙ сумын; ~ая гильза сумын хонгио.
ПАТРОНТАШ дайз.

ПАТРУЛИРОВАТЬ эргүүл хийх.
ПАТРУЛЬ эргүүл.
ПАТРУЛЬНИЙ эргүүлийн; ~ая служба эргүүлийн алба.
ПАУЗА завсарлагаа, зогсоц, түдлэг, зай.
ПАУК аалз.
ПАУПЕРИЗМ үй олны үгүйрэл, нийтээр хоосрох.
ПАУТИНА 1. аалзны тор; 2. урхи.
ПАУТИННИК арваа.
ПАФОС урамшил, бахдал, бадрангуй хөгжил.
ПАХ цавь, хавьцаг; ~овая *грыжа* цавины эвэрхий.
ПАХАН *разг.* атаман, овгор.
ПАХАРЬ 1. газар хагалагч, тариачин; 2. *разг.* ажилсаг хүн.
ПАХАТЬ 1. хагалах; ~ поле газар хагалах; 2. ажиллах.
ПАХНУТЬ I 1. үнэртэх, анхилах, ханхлах; *пахнет сеном* өвс үнэртэж байна; 2. гарах, болох төлөвтэй, болох даг; *нео пахнет ссорой* хэрэг явсаар хэрүүл болох төлөвтэй, энэ ч хэрүүл болох даг; *пахнет порохом* дайн болж мэдэшгүй.
ПАХНУТЬ II үлээх; ~ло свежестью цэвэр агаар үлээв.
ПАХОВОЙ цавины.
ПАХОТА газар хагалах.
ПАХОТНИЦЫЙ хагалах, тариалангийн; ~ая земля хагалах газар, тариалангийн газар.
ПАХУЧЕСТЬ ханхлах.
ПАХУЧИЙ үнэрт, үнэртэй; ~ие травы үнэрт өвс.
ПАЦАН 1. жулдрай хүү, бацаан, банди; 2. хулгайч.
ПАЦИЕНТ өвчтөн, эмчлүүлэгч.
ПАЦИЕНТКА өвчтөн эмэгтэй, эмчлүүлэгч эмэгтэй.
ПАЦИФИЗМ пацифизм (*ямар ч дайныг эсэргүүцэх үзэл*).
ПАЦИФИСТ пацифист, пацифизмыг баримтлагч, ямар ч дайныг эсэргүүцэгч.
ПАЧЕ улам, тэгэх тусам, бүр тийм, учраас; ~ чаяния санамсаргүй.
ПАЧКА 1. баглаа, хайрцаг, багц, боодол; ~ писем баглаа захидал; ~ папирос хайрцаг тамхи; 2. балетная ~ балетчиний гутал; 3. *разг.* олон тооны.
ПАЧКА|ТЬ 1. муухай болгох, будах, бохирлох, балиартуулах; ~ руки гараа будах; 2. эрээчих; он не рвует, а ~ет тэр зурж байгаа биш эрээчиж байна; ~ доброе имя сайн нэрийг гутаах.
ПАЧКАТЬСЯ 1. муухай болох, будагдах, хиртэх, балиартах; 2. олиггүй юманд оролцох; ~ не хочется олиггүй юманд оролцооргүй байна.
ПАЧКУН эрээчигч, хиртүүлэгч, балиартуулагч.
ПАША паша, их сайд (*хуучин турк, египетийн дээд тушаалтан ба түүний цол*).
ПАШЕННИК бот. гуурсны өвс.
ПАШНЯ хагалсан газар, тариалангийн газар.
ПАШТЕТ татмаг, нухаш, амас.
ПАЮСНИЙ шахмал; ~ая *нкра* шахмал түрс.
ПАЯЛЬНИК 1. гагнуурын алх; 2. төөнүүр.
ПАЯЛЬНЫЙ гагнуурын.
ПАЯЛЬЩИК гагнуурч.
ПАЯНИЕ гагналга, гагнуур.
ПАЯСНИЧАТЬ алиалах, элдвээр аашлах, маяглах.
ПАЯТЬ гагнах.
ПАЯТЬСЯ *разг.* 1. эр эмийн ажил хийх; 2. залхаах.
ПЕВЕЦ дууч, дуулагч.
ПЕВИЦА дууч хүүхэн, дууч эмэгтэй.
ПЕВУЧЕСТЬ яруу, уянгалаг.
ПЕВУЧИЙ яруу, уянгалаг.
ПЕВЧИЙ I донгоддог, дууч, жиргээч; ~ая птица донгоддог шувуу.
ПЕВЧИЙ II дуулагч, дууч; хор ~их дуучдын найрал дуу.

ПЕГ|ИЙ алаг; ~ая лошадь алаг морь.
ПЕДАГОГ багш, сурган хүмүүжүүлэгч.
ПЕДАГОГИКА сурган хүмүүжүүлэх ухаан, сурган хүмүүжүүлэх зүй.
ПЕДАГОГИЧЕСК|ИЙ 1. сурган хүмүүжүүлэхийн, сурган хүмүүжүүлэх; ~ институт сурган хүмүүжүүлэхийн дээд сургууль; 2. багшийн, багш нарын; ~ совет багш нарын зөвлөл; ~ое училище багшийн сургууль.
ПЕДАЛЬ дөрөө, гишгүүр, чангалуур; ~ рояля төгөлдөр хуурийн гишгүүр; ~ велосипеда унадаг дугуйн дөрөө; **нажямат на** ~ дөрөөг жийх, гишгүүр дарах.
ПЕДАНТ ёсорхог хүн, ёсорхогч; **невыносимый** ~ тэсэшгүй ёсорхог хүн.
ПЕДАНТИЗМ ёсорхол, ёсорхог, нарийн ёсорхох үзэл.
ПЕДАНТИЧНЫЙ ёсорхог, дэндүү ёсорхох; ~ человек ёсорхог хүн.
ПЕДИАТР хүүхдийн эмч.
ПЕДИАТРИЯ хүүхдийн эмнэл зүй, хүүхдийн эмчлэх зүй.
ПЕДИКУЛЁЗ бөөстэй, бөөстөх.
ПЕДИКОР хөлний хуруу арчлах арга.
ПЕДИНСТИТУТ сурган хүмүүжүүлэхийн дээд сургууль, багшийн дээд сургууль.
ПЕДОФИЛИЯ хүүхдэд донтох тачаал.
ПЕДТЕХНИКУМ (*педагогический техникум*) сурган хүмүүжүүлэх техникум, багшийн сургууль, багш нарыг бэлтгэх техникум.
ПЕЙДЖЕР пейжер.
ПЕЙЗАЖ 1. газар нутгийн байдал, уул усны байдал, байгаль; 2. газар нутгийн зураг, байгалийн зураг.
ПЕЙЗАЖИСТ байгалийн зураач.
ПЕЙС *разг.* жүүд.
ПЕКАРНЫЙ талх барих, ээдмэг хийх.
ПЕКАРНЯ талх барих газар, талх хийх газар.
ПЕКАРЬ талх баригч.
ПЕКИНЁС Бээжин хав.
ПЕКЛ|Ю аагим халуун, төөнөм халуун; **сидеть на самом** ~е төөнөм халуун газарт суух.
ПЕЛЕНА битүү харанхуй; ~ тумана харанхуй манан; **сплошная** ~ облаков үргэлжилсэн битүү үүл.
ПЕЛЕНАТ манцуйлах, өлгийдөх; ~ младенца хүүхэд өлгийдөх.
ПЕЛЕНГ луужингаар чигийг олох арга (*үзэгдэх юм, сонсогдох дууны чиг ба луужингийн зүүний чигийн хоорондох өнцөг*).
ПЕЛЕНГАТОР пеленгатор, чиглэлийг олох багаж.
ПЕЛЕНГОВАТЬ пеленглэх, пеленг өнцгөөр чигийг олох.
ПЕЛЕРИНА захавч, цээживч, додъёг.
ПЕЛЕНКА манцуй, өлгий, ороолт; * с пелёнок өлгийтэй байхаасаа, хар нялхаасаа.
ПЕЛИКАН хотон шувуу, хорд шувуу.
ПЕЛЛАГРА *вет.* арьс ясжих.
ПЕЛЬМЕНИ банш, хясаа, боорцог.
ПЁМЗА уушгин чулуу.
ПЁН|А хөөс; **морская** ~ далайн хөөс; **мыльная** ~ савангийн хөөс; с ~ой рта **гояорить** амнаасаа хөөс цахруулан ярих.
ПЕНАЛ үзгийн сав, харандааны хайрцаг.
ПЕНАТЫ төрсөн нутаг, эцгийн голомт.
ПЕНЁК жижиг хожуул.
ПЕНИЕ 1. дуулах, дуулал, дуу; **хоровое** ~ найрал дуу; 2. донгодох, жиргэх; ~ птицы шувуу донгодох.
ПЕНИС эрэгтэй үнийн бэлэг эрхтэн.
ПЕНИСТ|ЫЙ хөөстэй, хөөсөрсөн; ~ые волны хөөстэй долгион; ~ое пиво хөөсөрсөн пийв, шар айраг.
ПЕНИТЕНЦИАРНЫЙ засан хүмүүжүүлэх, хорнхын.

ПЕНИТЬ хөөсрүүлэх.
ПЕНИТЬСЯ хөөсрөх, хөөс бурах; **пьяво** пенится в кружке аяган дахь шар айраг хөөсөрч байна.
ПЕНИЦИЛЛИН пенициллин.
ПЕНК|А өрөм; **молоко с ~ами** өрөмтэй сүү; **снимать ~и** өрмийн нь хамах, сайны нь самардах, соры нь цөлбөх.
ПЕННИ пенни (*английн бутархай мөнгө*).
ПЕННЫЙ хөөстэй.
ПЕНСИОНЁР тэтгэвэр авагч, сул цалин авагч.
ПЕНСИОНЁРКА тэтгэвэр авагч эмэгтэй, сул цалинт эмэгтэй.
ПЕНСИОНН|ЫЙ тэтгэврийн, сул цалингийн; ~ая книжка тэтгэврийн дэвтэр.
ПЕНСИ|Я тэтгэвэр, сул цалин; **получить ~ю** тэтгэвэр авах; **быть на ~и** тэтгэвэрт гарах, тэтгэвэрт байх.
ПЕНСНЁ хавчдаг шил, нүдний хавчуурт шил.
ПЕНТЮХ болхи, үхээн хүн, *разг.* баагий.
ПЕНЬ хожуул, төгцөг; **корчевать** лин хожуул арилгах, хожуул булгалах; **через ~ колоду** хааш хэрэг, хааш яаш; **как ~ стоят** модон өмдтэй юм шиг зогсох.
ПЕНЬКА олс, түүхий олс.
ПЕНЬКОВЫЙ олсон, олсны; ~ канат олсон аргамж.
ПЕНЯ анз, торгууль.
ПЕНЯ|ТЬ зэмлэх, гоморхох, гомдох; ~йте самн на себя хар толгойдоо гомд, өөртөө гомд.
ПЁПЕЛ үнс, үнсэн товрог, чандруу; **обращать в ~** үнс болгох, үнсэн товрог болгох.
ПЕПЕЛИЩЕ 1. түймрийн цурам, цурам; 2. төрсөн нутаг.
ПЕПЕЛЬНИЦА үнсний сав, тамхины цохилуур.
ПЕПЕЛЬН|ЫЙ үнсэн, үнсний, зэвхий, зэвхий буурал; ~ые волосы зэвхий буурал үс.
ПЕПСИН хайлгуур, пепсин.
ПЕРВАЧ 1. тэргүүн зэргийн, нэгдүгээр зэргийн, шилдэг; 2. ганц удаа нэрсэн самогон.
ПЕРВЕНЕЦ 1. ууган, түрүүчийн; **сын** - ~ ууган хүү; 2. ууган, анхных.
ПЕРВЕНСТВО тэргүүн суурь, түрүүлэх, аварга; **Баттулга** завсвал ~ мира по вольной борьбе Баттулга чөлөөт бөхөөр дэлхийн аварга болсон.
ПЕРВЕНСТВОВАТЬ түрүүлэх, тэргүүн суурийг эзлэх, аварга болох; ~ в спорте спортдоо түрүүлэх.
ПЕРВИЧНЫЙ 1. анхдагч, анхны; ~ слой анхдагч давхарга; ~ период болезни өвчний анхны үс; 2. анхан шатны.
ПЕРВОБЫТН|ЫЙ балар цагийн, балар эртний; ~ человек балар цагийн хүн; ~ое общество балар эртний нийгэм; ~ая община балар эртний хүй нэгдэл.
ПЕРВОИСТОЧНИК тулгуур бичиг, тулгуур баримт, уг сурвалж; **исследование по ~ам** тулгуур баримтаар судлах.
ПЕРВОКЛАССНИК нэгдүгээр ангийн сурагч.
ПЕРВОКЛАССНИЦА нэгдүгээр ангийн эмэгтэй сурагч.
ПЕРВОМАЙСКИЙ майн нэгний, тавдугаар сарын нэгний.
ПЕРВОНАЧАЛ|ЫЙ 1. анхны, түрүүчийн, эхний; ~ проект анхны төсөл; ~ взнос анхны хураамж; ~ капитал анхны капитал; 2. анхны, хамгийн наад талын, ойр зуурын; ~ое накопление эхний хуримтлал.
ПЕРВООСНОВА анхны суурь, үндэс, суурь; **материя** — ~ всего существующего бодис бол байгаа бүх зүйлийн анх үндэс мөн.
ПЕРВООЧЕРЕДН|ОЙ хамгийн түрүүчийн, нэгдүгээр, чухал, нэн түрүүчийн; ~ая задача хамгийн түрүүчийн зорилго, нэн тэргүүний зорилт.
ПЕРВОПЕЧАТНИК хамгийн түрүүчийн хэвлэгч, анхны хэвлэгч.

ПЕРВОПЕЧАТНЫЙ анхны хэвлэлийн, анх хэвлэгдсэн, анхны дармал; ~ые кинги анх хэвлэгдсэн ном, анхны дармал ном.

ПЕРВОПРЕСТОЛЬНАЯ Москва хот.

ПЕРВОПРИЧИНА анхны шалтгаан, уг шалтгаан, анх түрүүчийн шалтгаан.

ПЕРВОПУТОК шинэ цасны зам, цасан дээгүүрх шинэ харгуй; **ехать по нервопутку** цасан дээрх шинэ харгуйгаар явах.

ПЕРВОРАЗЯДНЫЙ тэргүүн зэргийн, шилдэг сайн.

ПЕРВОРОДНЫЙ ууган, анх төрсөн; ~ сын ууган хүү; ~ грек анхны нүгэл, үүсгэл хилэнц.

ПЕРВОРОДЯЩАЯ тулгар эх, анхны төрлөг.

ПЕРВОСОРТНЫЙ нэгдүгээр зэргийн, эрхэм зэргийн; ~ товар нэгдүгээр зэргийн бараа.

ПЕРВОСТЕПЕННЫЙ эрхэм чухал, онц чухал, нэгдүгээр зэргийн; **вопрос ~ой важности** эрхэм чухал асуудал, онц чухал асуудал.

ПЕРВОЦВЕТ түрүүчийн цэцэг, анхны ногоо, хаварсал.

ПЕРВЫЙ 1. нэгдүгээр, нэгдэх, анхдугаар, тэргүүн; **во~ых** нэгдүгээрт; ~ том нэгдүгээр боть, тэргүүн боть; ~ съезд анхдугаар их хурал; ~ из них нэгдэх нь; 2. нэгэн, шинийн нэгэн; 3. анх, эх, анхны, эхний, түрүүчийн; **в ~ое время** анхны үед; ~ раз **в жизни** насандаа анх удаа; 4. тэргүүн, шилдэг; **выдвинуть на ~ое место** тэргүүн суурьд дэвшүүлэх; ~ым делом юуны өмнө; **не ~ой молодости** их залуу биш; **на ~ых порах** дав дээр; **с ~ого взгляда** хармагц.

ПЕРГАМЕНТ 1. илэг, сарьс, илгэн цаас; 2. пергамент, ус нэвтрэхгүй цаас, тослол цаас.

ПЕРЕАДРЕСОВАТЬ адресийг сольж явуулах, хаягийг солих.

ПЕРЕАТТЕСТОВАТЬ цол мэргэшлийг дахин хянах.

ПЕРЕБАЗИРОВАТЬ өөрчлөн суурилуулах, суурилуулах баазыг шилжүүлэх, өөр баазад шилжүүлэх.

ПЕРЕБАЗИРОВАТЬСЯ өөрчлөн суурилах, өөр баазад шилжих.

ПЕРЕБАРЩИВАТЬ дэндүүлэх, хэтрүүлэх.

ПЕРЕБЕГАТЬ,

ПЕРЕБЕЖАТЬ, 1. хөндлөн гарах, гүйж гарах, огтолж гарах; ~ **через улицу** гудамж хөндлөн гарах; ~ **дорогу** зам хөндлөн гарах; 2. дагаж орох, урвах.

ПЕРЕБЕЖЧИК дагаж орогч, урвагч, оргож очигч.

ПЕРЕБЕЛИВАТЬ 1. дахин шохойдох; 2. цайруулж бичих, дахин хуулах.

ПЕРЕБЕЛИТЬ 1. дахин шохойдох; ~ **потолок** таазыг дахин шохойдох; 2. цайруулж бичих, дахин хуулах; ~ **рукопись** бичмэлийг цайруулж бичих.

ПЕРЕБЕСИТЬСЯ 1. ганирцагах, галзуурцагах; 2. ганирсаар, томоожих.

ПЕРЕБИВАТЫ, 1. хядах, хиартал алах; 2. хэмхчих, эвдэх; 3. хугалах, бэртээх; 4. засаж хадах, сэлбэх.

ПЕРЕБИВАТЬ II 1. хүний яриаг тасалж үг хэлэх; 2. булаах, шүүрч авах, өрсөж авах.

ПЕРЕБИВАТЬСЯ 1. хагарах, хэмхрэх, яйрах; 2. дөнгөж амьдрах, амь улжих.

ПЕРЕБИРАТЬ 1. ялгах, ялган салгах, цэгшлэх, эмхлэх; 2. дурсах, дурсаж бодох; 3. дахин эвлүүлэх, дахиж засах, дахин өрөх; 4. дараалан дарах; 5. авцгаах, аваад л байх; 6. дэндүү авах, илүү авах.

ПЕРЕБИРАТЬСЯ 1. давах, дамжих, гатлах, шилжих; 2. нүүж орох, шилжих, шилжиж орох.

ПЕРЕБИТЬ I 1. хядах, хиаруулах, хиартал алах; ~ **врагов** дайсныг хядах; 2. хэмхчих, эвдчих; ~ **посуду** сав суулга хэмхчих; 3. хугалах, бэртээх; ~ **ногу** хөл хугалах; 4. засах, сэлбэж хадах; ~ **кресло** түшлэгтэй сандлыг сэлбэж хадах.

ПЕРЕБИТЬ II 1. хүний яриаг тасалж үг хэлэх; ~ **оратора** илтгэгчийн үгийг тасалж үг хэлэх; 2. булаах, шүүрч авах, өрсөж авах.

ПЕРЕБИТЬСЯ I хэмхэрцгээх, яйрих, хэмхэрч дуусах.

ПЕРЕБИТЬСЯ II дөнгөх, амь улжих; ~ **до получения денег** мөнгөө автал дөнгөх.

ПЕРЕБОЙ доголдох, тасалдах; ~ **в доставке товаров**, бараа хүргэх явдал доголдох.

ПЕРЕБОЛЕТЬ I 1. өвдөцгөөх; 2. өвчинд ороогдох, өвчинд өртсөөр байх.

ПЕРЕБОЛЕТЬ II өвчин илаарших, зовлон гайгүй болох.

ПЕРЕБОР 1. илүү авах, нэмүү авах; 2. тогших.

ПЕРЕБОРКА 1. ялгах, цэгцлэх; 2. халхавч хана.

ПЕРЕБОРОТЬ 1. давах, дийлэх; ~ **всех соперников** бүх өрсөлдөгчийг дийлэх; 2. дарах, барих; ~ **страх** айснаа дарах; ~ **себя** биеэ барих.

ПЕРЕБОРЩИТЬ хэтрүүлэх, дэндүүлэх; **не переборши в остротах** хурц үгээ битгий дэндүүл.

ПЕРЕБРАНИТЬСЯ хараалдах, хараал тавих, муу үг хаялцах.

ПЕРЕБРАНКА хараалдах, хараал тавилцах, муу үг хаялцаан.

ПЕРЕБРАСЫВАТЬ 1. дээгүүр шидэх, хаях; 2. тавих; 3. хаях, эгэлдрэх, бөгрөх; 4. шилжүүлэх, илгээх, аваачих, явуулах.

ПЕРЕБРАСЫВАТЬСЯ 1. шилжих, дамжих, тарах; 2. хаялцах, шидэлцэх, солилцох.

ПЕРЕБРАТЬ 1. ялгах, цэгшлэх, эмхлэх; ~ **ягоды** жимсгэнэ ялгах; ~ **старые бумаги** хуучин бичиг цаас цэгцлэх; 2. дурсах, дурсаж бодох; ~ **что-нибудь в памяти** юмыг санаандаа дурсаж бодох; 3. дахин эвлүүлэх, дахин засах, дахин өрөх; 4. дараалан дарах, тогших; ~ **струны** чавхдасыг дараалан дарах; 5. авцгаах, аваад л байх; 6. дэндүү авах, илүү авах; ~ **пять очков в игре** тоглоомд 5 оноо илүү авах.

ПЕРЕБРАТЬСЯ 1. давах, дамжих, гатлах, гаталж гарах; ~ **на другой берег** нөгөө эрэгт гаталж гарах; 2. нүүж орох шилжих, шилжиж орох; ~ **на новую квартиру** шинэ байранд шилжин орох.

ПЕРЕБРОДИТЬ их эсэх, эсэж хатуурах; **кумыс ~л айраг** их эсжээ.

ПЕРЕБРОСИТЬ 1. дээгүүр шидэх, хаях; ~ **мяч через забор** хашаан дээгүүр бөмбөг шидэх; 2. тавих; ~ **мост через реку** гол дээгүүр гүүр тавих 3. хаях, эгэлдрэх, бөгрөх, тавьж унжуулах; 4. шилжүүлэх, илгээх, явуулах.

ПЕРЕБРОСИТЬСЯ 1. шилжих, дамжих, тарах; **огонь ~лся в соседний дом** түймэр дэргэдэх байшинд шилжив; 2. хаялцах, шидэлцэх; ~ **мячом** бөмбөг хаялцах; 3. солилцох; ~ **несколькоими словами** хэдэн үг солилцох.

ПЕРЕБРОСКА зөөх, нүүлгэх, шилжүүлэх, шилжүүлж аваачих, илгээх; ~ **войск** цэрэг шилжүүлж илгээх.

ПЕРЕБЫВАТЬ орцгоож байх, хэсэх, явж үзэх; ~ **у всех знакомых** танилуудаараа хэсэх.

ПЕРЕВАЛ даваа.

ПЕРЕВАЛИВАТЬ 1. давах; 2. гарах, өнгөрөх; 3. зөөх, шилжүүлэх, овоолох.

ПЕРЕВАЛИВАТЬСЯ 1. давж ойчих, дээгүүр нь ойчих; 2. салганаж явах.

ПЕРЕВАЛИТЬ 1. давах, давж гарах; ~л **хребет** нурууг давав; 2. гарах, өнгөрөх; ~ло **за полночь** шөнө дунд өнгөрчээ.

ПЕРЕВАЛИТЬСЯ 1. давж ойчих, дээгүүр нь ойчих; ~ **через забор** хашаан дээгүүр давж ойчих; 2. хөлбөрөх, өнгөрөх; ~ **на другой бок** нөгөө хажуугаар хөлбөрөх.

ПЕРЕВАЛОЧНЫЙ дамжуулгын, дамжлагын; ~ **пункт** дамжлагын газар.

ПЕРЕВАЛЯТЬ 1. өнхрүүлэх, хөлбөрүүлэх; 2. дахин өнхрүүлэх.

ПЕРЕВАЛЯТЬСЯ ширэлдэх, өнхрөлдөх.

ПЕРЕВАРИВА|ТЬ 1. дахин чанах; 2. улбас болгох, шалз чанах, үлтэртэл чанах; 3. шингээх, боловсруулах; 4. хүлцэх, тэсвэрлэх; он его не -ет тэр түүнийг хүлцэж чаддаггүй, тэр түүнд дургүй юм.

ПЕРЕВАРИТЬ 1. дахин чанах; ~ засахарившееся варенье өтгөрсөн чанамлыг дахин чанах; 2. улбас болгох, шалз чанах, үлтэртэл чанах; 3. шингээх, боловсруулах; ~ пищу хоол шингээх; 4. хүлцэх, тэсвэрлэх.

ПЕРЕВАРИ|ТЬСЯ 1. улбас болгох, үлтрэх, хэтэрхий чанагдах; **ийцо** ~лось өндөг хэтэрхий чанагджээ; 2. шингэх, боловсрох; **пища** ~лась хоол шингэв.

ПЕРЕВЕЗТИ 1. зөөх, тээвэрлэх, аваачих; 2. гаргах, гаталгах, давуулах.

ПЕРЕВЕРНУТЬ 1. эргүүлэх; ~ страници хуудас эргүүлэх.

ПЕРЕВЕСИ|ТЬ 1. дахин чигнэх, дахин хэмжих; ~ груз ачааг дахин чигнэх; 2. өөр газарт өлгөх; ~ картины зургийг өөр газарт өлгөх; 3. хүнд байх; **одна чашка весов** ~ла другою чигнүүрийн нэг тогоо нь нөгөөгөөс хүнд байв; 4. давуу байх; **наше мвение** ~ло бидний санал давуу байна.

ПЕРЕВЕСИТЬСЯ бөгрөх, өлгөгдөх; ~ через перила шатны хайсан дээр бөгрөх.

ПЕРЕВЕСТИ I 1. гаргаж өгөх; ~ детей через улицу хүүхдийг гудамж гаргаж өгөх; 2. нүүлгэх, оруулах; ~ учреждение в другое здание албан газрыг өөр байшинд нүүлгэх; 3. шилжүүлэх, өөрчлөн томилох; ~ на новую должность шинэ тушаалд өөрчлөн томилох; 4. урагшлуулах, ухруулах, тавих; ~ стрелки часов... цагийн зүүг...тавих; 5. орчуулах, хөрвүүлэх; 6. гуйвуулах; ~ деньги по почте шуудангаар мөнгө гуйвуулах; 7. оруулах, шилжүүлэх; 8. буулгах, хуулах; ~ картину зураг хуулах; ~ дух амскийх.

ПЕРЕВЕСТИ II 1. хиаруулах, хядах; 2. дэмий сүйтгэх, үрэн таран хийх.

ПЕРЕВЕСТИСЯ I нүүх, шилжих; ~ на работу в другой город өөр хотод шилжиж ажиллах.

ПЕРЕВЕСТИСЯ II дуусах, барагдах.

ПЕРЕВÉШАТЬ I дахин чигнэгцгээх, дахин хэмжицгээх.

ПЕРЕВÉШАТЬ II дүүжилж алцгаах, цөмийг дүүжлэх.

ПЕРЕВÉШИВАТЬ дахин чигнэгцгээх, дахин хэмжицгээх.

ПЕРЕВÉШИВАТЬСЯ I дахин чигнэгдэх, дахин хэмжигдэх; 2. өлгөгдөх, дүүжлэгдэх.

ПЕРЕВИВАТЬ томох, гөрөх, сүлжих.

ПЕРЕВИВАТЬСЯ томогдох, гөрөгдөх, ширэлдэх, ээдрэх.

ПЕРЕВИДА|ТЬ олои юм үзэх, юм үзэж хаширжих; **сколько он всего** ~л на своём веку бүх насандаа тэр их юм үзэж өнгөрүүлжээ.

ПЕРЕВИРАТЬ буруу хэлэх.

ПЕРЕВИТЬ 1. гөрөх, томох, нийлүүлж гөрөх; ~ косы лептамы гэзгэнд бүч гөрөх; 2. дахин гөрөх, дахин томох.

ПЕРЕВИТЬСЯ 1. гөрөгдөх, томогдох; 2. ширэлдэх, ээдрэх.

ПЕРЕВОД 1. орчуулах, орчуулга; **хороший** ~ сайн орчуулга; 2. нүүлгэх, шилжүүлэх, шилжүүлж оруулах; 3. гуйвуулах, гуйвуулга, гуйвуулсан.

ПЕРЕВОДИТЬ 1. орчуулах, хөрвүүлэх; 2. нүүлгэх, шилжүүлэх; 3. гуйвуулах; 4. буулгах, хуулах; 5. хиаруулах, хядах; 6. дэмий сүйтгэх, үрэн таран хийх.

ПЕРЕВОДИТЬСЯ I I орчуулагдах; 2. нүүх, шилжих.

ПЕРЕВОДИТЬСЯ II дуусах, барагдах.

ПЕРЕВОДН|ОЙ 1. орчуулгын, орчуулсан; ~ая литература орчуулгын зохиол; ~ роман орчуулгын роман; 2. гуйвуулгын, гуйвуулсан; 3. буулгах, буулгасан, хуулах, хуулсан; ~ая бумага буулгах цаас.

ПЕРЕВОДЧЕСКИЙ орчуулгын, орчуулах; ~ труд Орчуулгын хөдөлмөр.

ПЕРЕВОДЧИК орчуулагч, хэлмэрч; ~ с русского языка на монгольский оросоос монгол хэлэнд орчуулагч.

ПЕРЕВОЗ 1. зөөлт, тээвэр, тээвэрлэх; ~ товаров бараа тээвэрлэх, 2. гатлага, гарц, бярвааз; **остановка у ~а** гатлагын дэргэд буух, гатлагын дэргэд зогсох.

ПЕРЕВОЗБУЖДЕНИЕ хэт хөөрөл.

ПЕРЕВОЗИТЬ 1. зөөх, тээвэрлэх, тээх; ~ товаров бараа тээвэрлэх; 2. гаргах, гаталгах; ~ через реку гол гаталгах.

ПЕРЕВОЗНЫЙ тээвэрлэх, тээврийн, зөөврийн; ~ пункт тээврийн тасаг; 2. гатлага, гатлагын.

ПЕРЕВОЗОЧН|ЫЙ тээврийн, зөөлтийн; ~ые средства тээврийн хэрэгсэл.

ПЕРЕВОЗЧИК бярваазчин, гаталгагч, тээвэрлэгч.

ПЕРЕВОЛНОВАТЬ санаа зовоох, сэтгэл донсолгох.

ПЕРЕВОЛНОВАТЬСЯ санаа зовох, сэтгэл донслох.

ПЕРЕВООРУЖАТЬ 1. шинэчлэн зэвсэглэх, шинээр зэвсэглэх, зэвсэг шинэчлэх; 2. шинэчлэн тоноглох, шинээр тоноглох.

ПЕРЕВООРУЖАТЬСЯ 1. шинэчлэн зэвсэглэх, зэвсэг шинэчлэх; 2. шинэчлэн тоноглох, тоног шинэчлэгдэх.

ПЕРЕВООРУЖЕНИЕ I шинэчлэн зэвсэглэх, зэвсэг шинэчлэх; 2. шинэчлэн тоноглох, тоног шинэчлэх.

ПЕРЕВООРУЖИТЬ 1. шинэчлэн зэвсэглэх, шинээр зэвсэглэх, зэвсэг шинэчлэх; ~ армию цэргийг шинэчлэн зэвсэглэх; 2. шинэчлэн тоноглох, шинээр тоноглох.

ПЕРЕВООРУЖИТЬСЯ 1. шинэчлэн зэвсэглэх, зэвсэг шинэчлэх; 2. шинэчлэн тоноглох, тоног шинэчлэгдэх.

ПЕРЕВОПЛОТИТЬ биелүүлэх, амьжруулах, амилуулах.

ПЕРЕВОПЛОТИТЬСЯ биелэх, биеллээ олох, амьжрах, амиллах, хувиллах.

ПЕРЕВОПЛОЩАТЬ биелүүлэх, амьжруулах, амилуулах.

ПЕРЕВОПЛОЩАТЬСЯ биелэх, амьжрах, амиллах, хувиллах.

ПЕРЕВОПЛОЩЕНИЕ биелэл, амьжрал, амилал.

ПЕРЕВОРАЧИВАТЬ I эргүүлэх; 2. хөмрөх, тонгоруулах, хөнтрөх.

ПЕРЕВОРАЧИВАТЬСЯ эргэх, хөмрөх, хөрвөх.

ПЕРЕВОРОТ эргэлт, гэнэтийн эргэлт, хувьсалт; ~ в науке шинжлэх ухааны эргэлт; **государственный** ~ төрийн эргэлт.

ПЕРЕВОРОШИТЬ онгичих, удруулах; ~ все бумаги хамаг бичиг цаасаа онгичих.

ПЕРЕВОСПИТАНИЕ засаж хүмүүжүүлэх, сургаж хүмүүжүүлэх.

ПЕРЕВОСПИТАТЬ өөрчлөн хүмүүжүүлэх, засаж хүмүүжүүлэх, сурган хүмүүжүүлэх.

ПЕРЕВОСПИТАТЬСЯ өөрчлөгдөн хүмүүжих, засарч хүмүүжих, сурч хүмүүжих.

ПЕРЕВОСПИТЫВАТЬ өөрчлөн хүмүүжүүлэх, засаж хүмүүжүүлэх, сурган хүмүүжүүлэх.

ПЕРЕВОСПИТЫВАТЬСЯ өөрчлөгдөн хүмүүжих, засарч хүмүүжих, сурч хүмүүжих.

ПЕРЕВРАТЬ буруу хэлэх, хазгай хэлэх; ~ фамилию овгийг хазгай хэлэх; ~ все факты бүх баримтыг буруу хэлэх.

ПЕРЕВЫБИРАТЬ дахин сонгох.

ПЕРЕВЫБИРАТЬСЯ дахин сонгогдох.

ПЕРЕВЫБОРН|ЫЙ дахин сонгуулийн, дахин сонголтын; ~ое собрание дахин сонгуулийн хурал.

ПЕРЕВЫБОРЫ дахин сонгох, шинээр сонгох, сонгууль, сонголт.

ПЕРЕВЫБРАТЬ дахин сонгох, шинээр сонгох.

ПЕРЕВЫПОЛНЕНИЕ давуулан биелүүлэх, илүү гүйцэтгэх, хэтрүүлэн гүйцэтгэх.

ПЕРЕВЫПОЛНИТЬ давуулан биелүүлэх, илүү гүйцэтгэх, хэтрүүлж гүйцэтгэх.

ПЕРЕВЫПОЛНЯТЬ давуулан биелүүлэх, илүү гүйцэтгэх, хэтрүүлэн гүйцэтгэх.

ПЕРЕВЫПОЛНЯТЬСЯ давж биелэх, илүү гүйцэтгэх.

ПЕРЕВЯЗАТЬ 1. боох, уях; ~ рану шархыг боох; 2. хүлэх, ногтлон боох, хэрж хүлэх, баглах; ~ пакет верёвкой боодолтой юмыг шндмэсээр баглах; 3. дахин боох, шинээр боох, дахин сүлжих.

ПЕРЕВЯЗАТЬСЯ 1. боох, хүлэх, ороох; 2. боогдох, хүлэгдэх, ороогдох.

ПЕРЕВЯЗКА боох, боолт; сделать ~у раны шархны боолт хийх, шарх боох.

ПЕРЕВЯЗОЧНИЦЫЙ боолтын, боолт хийх, (*шарх*) боох; ~ пункт боох газар, боолтын тасаг; ~ые материалы боох хэрэгсэл, боолтын хэрэглэгдэхүүн, боолт хийх материал.

ПЕРЕВЯЗЫВАТЬ 1. боох, уях; 2. хүлэх, ногтлон боох, хэрж хүлэх; 3. дахин боох, шинээр сүлжих.

ПЕРЕВЯЗЬ мөрөвч, оосор, өлгөж уях, боолт.

ПЕРЕГАР архины үнэр, эхүүн үнэр; несёт ~ом архины үнэр үнэртэж байна.

ПЕРЕГИБ нугалах, нугалаа; на ~е листа хуудасны нугалаан дээр.

ПЕРЕГИБАТЬ бөхийлгөх, нугалах, нуга дарах.

ПЕРЕГИБАТЬСЯ бөхийх, нугарах, нугалагдах.

ПЕРЕГЛАДИТЬ дахин индүүдэх, хуу индүүдэх, цөмийг индүүдэх; ~ всё бельё бүх дотоожийг хуу индүүдэх.

ПЕРЕГЛАЖИВАТЬ дахин индүүдэх, хуу индүүдэх, цөмийг индүүдэх.

ПЕРЕГЛЯДЫВАТЬСЯ харалцах, бие биеэ харалцах.

ПЕРЕГЛЯНУТЬСЯ харалцах, бие биеэ харалцах.

ПЕРЕГНАТЬ 1. түрүүлэх, урд нь орох, гүйцээд түрүүлэх; ~ всадника морьтой хүнийг гүйцэж түрүүлэх; 2. туух, тууж аваачих; 3. нэрэх; ~ нефть нефть нэрэх.

ПЕРЕГНИВАТЬ өмхрөх, үжих, ялзмагших.

ПЕРЕГНОЙ ялзмаг.

ПЕРЕГНУТЬ бөхийлгөх, нугалах; ~ лист бумаги пополам хуудас цаасыг голоор нь нугалах; * ~ палку дэндүүлэх, хэтрүүлэх, нугалаа гаргах.

ПЕРЕГНУТЬСЯ бөхийх, нугарах, нугалагдах; ~ через перила хайсан дээгүүр бөхийх.

ПЕРЕГОВАРИВАТЬ 1. ярилцах, хэлэлцэх, хөөрөлдөх; ~ по телефону телефон утсаар ярилцах; 2. ярьж янших, үглэх, үгээр давах, гартаах.

ПЕРЕГОВАРИВАТЬСЯ ярилцах, үг солилцох, хөөрөлдөх; ~ с соседом хөрштэйгээ ярилцах.

ПЕРЕГОВОРНЫЙ ярилцах, хэлэлцэх, хөөрөлдөх; ~ телефонный пункт телефон утсаар ярилцах тасаг.

ПЕРЕГОВОРЫ 1. хэлэлцээ; мирные ~ энх тайвны хэлэлцээ; вести ~ хэлэлцээ хийх; 2. яриа, ярилцах, хөөрөлдөөн; ~ по телефону телефон утсаар ярилцах.

ПЕРЕГОН 1. хоорондох зай, хоорондын зам; 2. туух, туулт, туулга; ~ скота мал туух.

ПЕРЕГОНКА нэрэх, нэрэлт, нэрлэг; ~ нефти нефть нэрэх.

ПЕРЕГОННЫЙ нэрэх, нэрэлтийн; ~ куб нэрэх тогоо.

ПЕРЕГОНЯТЬ 1. түрүүлэх, урд нь орох, гүйцээд түрүүлэх; 2. туух, тууж аваачих; 3. нэрэх.

ПЕРЕГОРАЖИВАТЬ халхлах, далдавчлах, ханаар өрөөг таслах.

ПЕРЕГОРАЖИВАТЬСЯ халхлагдах, далдавчлагдах, таслагдах.

ПЕРЕГОРАТЬ 1. шатах; 2. ялзмагших, үжих.

ПЕРЕГОРЕТЬ 1. шатах; электрическая лампочка ~ла чийдэн шатав; 2. ялзмагших, үжих; навоз ~л өтөг үжжээ, бууцын ялзмаг халжээ.

ПЕРЕГОРОДИТЬ халхлах, далдавчлах, ханаар өрөөг таслах.

ПЕРЕГОРОДКА ташаалавч, далдавч, гүйлгээ хана, таславч хана, хананцар.

ПЕРЕГРЁВ хэт халах, хэт халаах; ~ котлов тогоо хэт халах.

ПЕРЕГРЕВАТЬ хэт халаах, дэндүү халаах.

ПЕРЕГРЕВАТЬСЯ хэт халах, дэндүү халах.

ПЕРЕГРЕТЬ хэт халаах, дэндүү халаах.

ПЕРЕГРЕТЬСЯ хэт халах, дэндүү халах.

ПЕРЕГРУЗИТЬ 1. хэтэрхий ачих, дэндүү ачих, ачааг ихдүүлэх, ачаа хүнддүүлэх; 2. дарах; ~ работой ажлаар дарах; 3. шилжүүлж ачих, зөөж ачих.

ПЕРЕГРУЖЕННОСТЬ 1. ачаа хүнддэх, ихдэх; 2. дарагдах, дарах.

ПЕРЕГРУЗКА хэт хүндрэх, хэтэрхий ачих; 2. шилжүүлж ачих, зөөж ачих.

ПЕРЕГРУЗОЧНЫЙ шилжүүлж ачих, дамжуулж ачих.

ПЕРЕГРУППИРОВАТЬ өөрчлөн бүлэглэх, өөрчлөн хуваах.

ПЕРЕГРУППИРОВАТЬСЯ өөрчлөн бүлэглэх, өөрчлөн хуваагдах.

ПЕРЕГРУППИРОВКА өөрчлөн бүлэглэх, өөрчлөн хуваах.

ПЕРЕГРУППИРОВАТЬСЯ өөрчлөн бүлэглэх, өөрчлөн хуваагдах.

ПЕРЕГРЫЗАТЬ 1. тас химлэх, тас мэрэх; 2. химлэцгээх, мэригээх, дуустал химлэчхэх, хуу мэригчэх.

ПЕРЕГРЫЗТЬ 1. тас химлэх, тас мэрэх; 2. химлэцгээх, мэригээх, дуустал химлэчхэх, хуу мэригчэх.

ПЕРЕГРЫЗ|ТЬСЯ 1. мэрэлдэх, химлэлдэх; собаки ~лпсь нохой химлэлдэх; 2. хэрэлдэцгээх, хэрүүл зарга болох.

ПЕРЕД 1. өмнө, урд; ~ домом гэрийн өмнө, байшингийн урд; ~ ним өмнө нь; ~о мной миний өмнө, урд нь; 2. өмнө, урьд; мыть руки ~ едой хоолны өмнө гараа угаах; 3. өмнө; отвечать ~ законом хуулийн өмнө харнуцах; я ~ вами виноват би таны өмнө буруутай; 4. дэргэд, жишигдэх.

ПЕРЕДАВАТЬ 1. өгөх, дамжуулах, дамжуулан өгөх; 2. шилжүүлэн өгөх; 3. мэдээлэх, дуулгах, сонгох, уламжлан мэдэгдэх; 4. хүргэх; 5. нэвтрүүлэх, 6. уламжлах, илэрхийлэх, гаргаж үзүүлэх; 7. илүү өгөх.

ПЕРЕДАВАТЬСЯ 1. нэвтрэх, дамжих, уламжлах, дамжигдах; ~ из уст в уста амнаас аманд дамжих; 2. шилжих, шилжин очих; 3. халдах, дамжин халдах.

ПЕРЕДАВИТЬ няц дарах, бяц гишгэх.

ПЕРЕДАТОЧНЫЙ дамжилгын, дамжуулах, дамжуулж өгөх.

ПЕРЕДАТЧИК дамжуулагч, дамжуулга.

ПЕРЕДАТЬ 1. өгөх, дамжуулах, дамжуулж өгөх; 2. шилжүүлэх, шилжүүлэн өгөх; ~ дело в суд шүүхэд хэргийг шилжүүлэх; ~ свои права наследникам өв залгамжлагчдад эрхээ шилжүүлэн өгөх; 3. мэдээлэх, дуулгах, сонгох, уламжлан мэдэгдэх; ~ важную новость чухал сонинг уламжлан мэдэгдэх; 4. хүргэх; ~ привет мэнд хүргэх; 5. нэвтрүүлэх; 6. уламжлах, илэрхийлэх, гаргаж үзүүлэх; 7. илүү өгөх.

ПЕРЕДАТЬСЯ 1. нэвтрүүлэх, нэвтрэх, уламжлах, уламжлагдах, дамжуулах, дамжих; мне передалось его волнение түүнийг хараад би бас зочхов; 2. шилжих, шилжиж очих; 3. халдах, халдварлах, дамжин халдах.

ПЕРЕДАЧА 1. өгөх, дамжуулах, өгөх, шилжүүлж өгөх; ~ имущества эд хөрөнгийг шилжүүлэн өгөх; 2. өгөх юм, эргэлт, дамжуулах юм; 3. нэвтрүүлэг; 4. дамжуулга, араа; ~ управления дамжуулга араа, залгах араа.

ПЕРЕДВИГАТЬ хөдөлгөх, шилжүүлэх, зайлуулах, цааш нь болгох, нааш нь болгох; ~ стол ширээ зайлуулах.

ПЕРЕДВИГАТЬСЯ хөдлөх, явах, зайлах, цааш болох, нааш болох.

ПЕРЕДВИЖЕНИИ явах унаа; средства -я унах унаа, явах хөсөг.

ПЕРЕДВЙЖКА нүүдлийн, нүүлт, нүүдэл, цөн түрэлт; ~ льдов в Арктике умард туйлын цөн түрэлт.

ПЕРЕДВИЖНОЙ 1. нүүдлийн; 2. гүймэг; ~ стол гүймэг ширээ.

ПЕРЕДВЙНУТЬ 1. хөдөлгөх, шилжүүлэх, зайлуулах, цааш нь болгох; 2. хойшлуулах, өөрчлөх.

ПЕРЕДВЙНУТЬСЯ хөдлөх, өөрчлөгдөх, ийш болох, тийш болох.

ПЕРЕДЕЛ дахин хуваах, хуваах.

ПЕРЕДЕЛАТЬ 1. өөрчлөн засах, засаж хийх, дахиж засах; 2. хийх, бүтээх; ~ много дел за день өдөртөө их юм хийх.

ПЕРЕДЕЛИТЬ дахин хуваах.

ПЕРЕДЕЛК А засан сэлбэх, өөрчлөн засах, засаж хийх, дахиж засах, ~ проекта төслийг өөрчлөн засах; попасть в ~у яришиг, төвөгт учрах, хэцүү байдалд орох.

ПЕРЕДЕЛЫВАТЬ 1. өөрчлөн засах, дахиж засах; 2. хийх, бүтээх.

ПЕРЕДЕЛЫВАТЬСЯ засрах, засагдах, хувирах.

ПЕРЕДЕРЖАТЬ дэндүү удаах, хэтэрхий удаан байлгах; ~ сип на плите шөл богших.

ПЕРЕДЕРЖИВАТЬ дэндүү удаах, хэтэрхий удаан байлгах.

ПЕРЕДЕРГИВАТЬ 1. угзран татах; 2. гуйвуулах, урвуулах, гажуудуулах; 3. булхайлах; 4. татвалзах, зарсхийх.

ПЕРЕДЕРГИВАТЬСЯ татвалзах, татвас хийх, зарс хийх.

ПЕРЕДЕРНУТЬ 1. угзран татах; 2. гуйвуулах, урвуулах, гажуудуулах; ~ факты баримтыг гуйвуулах; 3. булхайцах; ~ карту хөзөр булхайцах; 4. татвалзах, зарсхийх.

ПЕРЕДЕРНУТЬСЯ татвалзах, татвас хийх, зарс хийх.

ПЕРЕДНЕЯЗЫЧНЫЙ хэлний урдуурх.

ПЕРЕДНИИ өмнөх, урд, тэргүүн; ~ее колесо урд дугуй; на ~ем плане тэргүүн эгнээнд.

ПЕРЕДНИК хормогч, элгэвч.

ПЕРЕДНИЯЯ үүдний тасалгаа; долго ждаты в ~ей үүдний тасалгаанд удаан хүлээх.

ПЕРЕДО өмнө, урд, урьд, дэргэд; ~ мной миний өмнө.

ПЕРЕДОВЕРИТЬ,

ПЕРЕДОВЕРЯТЬ итгэмжлэн шилжүүлэх, итгэмжийг шилжүүлэх, дам найдах, дам итгэх.

ПЕРЕДОВИК тэргүүн хүн, сайчууд.

ПЕРЕДОВИЦА тэргүүний өгүүлэл.

ПЕРЕДОВОЙ тэргүүний; ~ опыт тэргүүн туршлага.

ПЕРЕДОК 1. тэргэний өмнөх хэсэг, тэргэний дэлбээ (дэлбээлж явахад суух газар); 2. разг. эмэгтэй хүний умдагны хэсэг.

ПЕРЕДОХНУТЬ үхэж барагдах, үхэцгээх.

ПЕРЕДОХНУТЬ амсхийх.

ПЕРЕДРАЗНИВАТЬ,

ПЕРЕДРАЗНИТЬ элэглэх, дуурайж шоолох.

ПЕРЕДРАТЬСЯ ноцолдох, ноцолдоцгоох, зодолдох, зодолдоцгоох.

ПЕРЕДРОГНУТЬ бээрэх, их даарах.

ПЕРЕДРЯГ А яришигтай байдал, хэцүү юм; попасть в ~у яришигтай байдалд орох, хэцүү юманд учрах.

ПЕРЕДУМА ПТЬ 1. байх, болих, санаснаа өөрчлөх; я ~л и завтра не поеду би маргааш явахаа байлаа; 2. бодсоор байх, бодож бодох, олон юм бодох; много ~л за это время энэ хугацаанд олон юм бодлоо.

ПЕРЕДУМЫВАТЬ 1. байх, болих, санаснаа өөрчлөх; 2. бодсоор байх, бодож бодох, олон юм бодох.

ПЕРЕДУШИТЬ бүгдийг боож багалзуурдаж алах.

ПЕРЕДЫШКА А 1. амсхийх, амсхийх зав, амрах зав, зай зав өгөх; гнаться без ~и амсхийхгүй хөөх; не давать ~и амьсгаа авахуулахгүй байх; 2. түр завсарлах, түр зогсох.

ПЕРЕЕДАТЬ бялуурах, шартах, пологтох, хэтэрхий идэх; 2. зэврэх, идэх.

ПЕРЕЕЗД 1. нүүх, гатлах; 2. гатлага, гарам, гарц.

ПЕРЕЕЗЖАТЬ 1. гатлах, хөндлөн гарах; 2. дайрах, дайрч гарах, дээгүүр нь гарах; 3. нүүх, шилжих.

ПЕРЕЕСТЬ 1. бялуурах, шартах, пологтох, хэтэрхий идэх; 2. зэврэх, зэврүүлэх, идэх.

ПЕРЕЕХАТЬ 1. гатлах, хөндлөн гарах; ~ дорогу зам хөндлөн гарах; 2. дайрах, дайрч гарах, дээгүүр нь гарах; 3. нүүх, шилжих; ~ в новый дом шинэ байшинд нүүх.

ПЕРЕЖАРИВАТЬ 1. хэт хайрах, дэндүү шарах, хаттал хуурах; 2. хайрцгаах, шарцгаах, хуурицгаах, цөмийг хайрах, цөмийг шарах.

ПЕРЕЖАРИТЬ 1. хэт хайрах, дэндүү шарах, хаттал хуурах; 2. хайрах, шарах, хуурах, цөмийг хайрах, цөмийг шарах.

ПЕРЕЖАРИТЬСЯ хэтэрхий хайрагдах, дэндүү шарагдах, их хуурагдах; мясо ~лось мах дэндүү хайрагджээ.

ПЕРЕЖДАТЬ тогтохыг хүлээх, өнгөрөхийг хүлээнэх, дуустал хүлээх; ~ грозу цахилгаантай бороо өнгөрөхийг хүлээнэх.

ПЕРЕЖЕВАТЬ зажлах, үлтэртэл зажлах, хивэх; ~ пишу хоол зажлах.

ПЕРЕЖЕНИТЬ гэрлүүлгээх.

ПЕРЕЖЕЧЬ 1. шатаачхах, дэндүү шатаах, түлчэх, хэт түлэх; ~ кирпич туйпуу шатаачхах; 2. түлж дуусах, цөмийг шатаачхах; 3. шатааж болгох; ~ дерево на уголь мод шатааж нүүрс болгох; 4. тас идэх, зэврүүлж таслах, улайсгаж таслах, шатааж таслах.

ПЕРЕЖЕВЫВАТЬ 1. зажлах, хивэх, үлтэртэл зажлах; 2. улиглаж байх, давтан нурших; ~ всем известные истины хэн бүхний мэдэх юмыг улиглаж байх.

ПЕРЕЖИВАНИИ Е сэтгэл хөдлөх, сэтгэл догдлох, гансрал, гаслан; глубокие ~я сэтгэл их догдлох.

ПЕРЕЖИВАТЬ үзэх, амсах, тэсвэрлэх, сэтгэл догдлох, сэтгэл хөдлөх; ~ трудности бэрхшээлийг амсах, хэцүү юмыг үзэх.

ПЕРЕЖИГАТЬ 1. шатаачхах, дэндүү шатаах, түлчэх, хэт түлэх; 2. цөмийг шатаачхах; 3. шатааж болох; 4. тас идэх, зэврүүлж таслах, улайсгаж таслах.

ПЕРЕЖИДАТЬ тогтохыг хүлээх, өнгөрөхийг хүлээнэх, дуустал хүлээх. **ПЕРЕЖИТОЕ** үзсэн юм, өнгөрүүлсэн явдал, амсан зовлон.

ПЕРЕЖИТОК үлдэгдэл; ~ старнны хуучны үлдэгдэл.

ПЕРЕЖИТЬ 1. насыг наслах, амьдрах; 2. илүү наслах, үлдэх; 3. үзэх, амсах, тэсвэрлэх, сэтгэл хөдлөх, сэтгэл догдлох; ~ большою радостью магнайгаа хагартал баярлах; он не смог ~ оскорбления тэр доромжлолыг тэсвэрлэж чадсангүй.

ПЕРЕЖОГ хэт шатаах, хэтэрхий түлэх, их түлэх; ~ угля нүүрс хэтэрхий түлэх.

ПЕРЕЗАКЛАД дахин өгсөн барьцаа.

ПЕРЕЗАКЛАДЫВАТЬ дахин барьцаалуулах, дахин барьцаа өгөх.

ПЕРЕЗАЛОЖИТЬ дахин бариулах, дахин барьцаа өгөх.

ПЕРЕЗАЯДИТЬ дахин цэнэглэх, дахин сумлах; ~ ружье буу дахин цэнэглэх.

ПЕРЕЗАЯЖАТЬ дахин цэнэглэх, дахин сумлах.

ПЕРЕЗВОН хонхны дуу хангиналдах.

ПЕРЕЗИМОВАТЬ өвөлжих, онд орох.

ПЕРЕЗИМОВЫВАТЬ өвөлжих, онд орох.

ПЕРЕЗРЕВАТЬ дэндүү болох, борчийх, хорчийх, агшрах

ПЕРЕЗРЕЛЫЙ хэт болсон, агширсан, хорчийсон; ~ плод хорчийсон жимсгэнэ.

ПЕРЕЗРЕТЬ ПТЬ дэндүү болох, борчийх, хорчийх, агшрах; помидоры ~ли улаан лооль хорчийжээ.

ПЕРЕИГРАТЬ 1. дахин тоглох; ~ **нартиу** в шахматы шатар нэг өрөг дахин тоглох; 2. тоглоцгоох, цөмийг тоглох.

ПЕРЕИГРЫВАТЬ 1. дахин тоглох; 2. тоглоцгоох, цөмийг тоглох.

ПЕРЕИЗБИРАТЬ дахин сонгох.

ПЕРЕИЗБИРАТЬСЯ дахин сонгогдох.

ПЕРЕИЗБРАНИЕ дахин сонгох, шинэ сонголт.

ПЕРЕИЗБРАТЬ дахин сонгох.

ПЕРЕИЗДАВАТЬ дахин хэвлэх.

ПЕРЕИЗДАВАТЬСЯ дахин хэвлэгдэх.

ПЕРЕИЗДАНИЕ 1. дахин хэвлэх; 2. дахин хэвлэгдсэн ном.

ПЕРЕИЗДАТЬ дахин хэвлэх; ~ **учебник** сурах бичгийг дахин хэвлэх.

ПЕРЕИМЕНОВАНИЕ нэрийг өөрчлөх, ондоогоор нэрлэх

ПЕРЕИМЕНОВАТЬ,

ПЕРЕИМЕНОВЫВАТЬ нэрийг солих, нэрийг өөрчлөх, ондоогоор нэрлэх; ~ **улицу** гудамжны нэрийг өөрчлөх.

ПЕРЕИНАЧИТЬ өөрчлөх, өөр болгох, ондоо болгох.

ПЕРЕЙТИ 1. гарах, хөндлөн гарах, гатлах, давах; ~ **гранцу** хил давах, ~ **улицу** гудамж хөндлөн гарах; 2. нүүх, орох, шилжих, давших; ~ **на другую работу** өөр ажилд шилжих; 3. эхлэх, орох, орж эхлэх, шилжих; ~ **к новой теме** шинэ сэдэвт орох; 4. шилжиж орох, шилжих, орох, хувирах; **дружба нерешла в любовь** үерхэл нь хайр дурлал болж хувирах; ~ **на сторону противника** дайсны талд орох; 5. болох, болж өөрчлөгдөх; ~ **гранцу** дэндэх, хэтрэх хэтрүүлэх.

ПЕРЕКАЛÉЧИТЬ эрэмдэг болгох.

ПЕРЕКАЛИВАТЬ,

ПЕРЕКАЛИТЬ хэт улайсгах, дэндүү улайсгах.

ПЕРЕКАЛИТЬСЯ хэт улайсах, дэндүү улайсах.

ПЕРЕКАПЫВАТЬ дахин малтах, ухаж дуусгах.

ПЕРЕКАРМЛИВАТЬ хэтэрхий идүүлэх, дэндүү цатгах, пологтуулах.

ПЕРЕКАТ 1. ниргээн, нижигнээн, доргио; ~ **грома** аянгын дууны нижигнээн; 2. өнхрүүлэх; 3. харгиа, харги.

ПЕРЕКАТИ-ПОЛЕ хамхуул.

ПЕРЕКАТИТЬ өнхрүүлэх, өнхрүүлэн аваачих, бөмбөрүүлэх, түрж аваачих.

ПЕРЕКАТИТЬСЯ өнхрөх, өнхөрч очих, бөмбөрөх, бөмбөрч очих.

ПЕРЕКАТЫВАТЬ өнхрүүлэх, өнхрүүлэн аваачих, бөмбөрүүлэх, түрж аваачих.

ПЕРЕКАЧАТЬ,

ПЕРЕКАЧИВАТЬ хөөрөгдөн гаргах, бүлж гаргах, хөөрөгдөж юүлэх, бүлж юүлэх.

ПЕРЕКАШИВАТЬ I бүр хадах.

ПЕРЕКАШИВАТЬ II муруйлгах, далжийлгах.

ПЕРЕКВАЛИФИЦИРОВАТЬ шинэ мэргэшлийг олох, мэргэшлээ солих, өөр мэргэшилтэй болгох.

ПЕРЕКИДАТЬ 1. дээгүүр шндэх, хаях; 2. эгэлдрэх, бөгтрөх; 3. тавих.

ПЕРЕКИДНО́Й 1. эгэлдрэх, бөгтрөх, сойвдох; 2. дам, дамнал; ~ **мост** дамнал гүүр.

ПЕРЕКИНУТЬ 1. дээгүүр шндэх, хаях; 2. эгэлдрэх, бөгтрөх, тавих.

ПЕРЕКИДЫВАТЬ 1. дээгүүр шндэх, хаях; 2. эгэлдрэх, бөгтрөх; 3. тавих.

ПЕРЕКИДЫВАТЬСЯ 1. шилжих, дамжих; 2. хаялцах, шндэлцэх.

ПЕРЕКИНУТЬСЯ 1. шилжих, дамжих; 2. хаялцах, шндэлцэх.

ПЕРЕКИПАТЬ,

ПЕРЕКИПÉТЬ хэт буцлах.

ПЕРЕКИСАТЬ,

ПЕРЕКИСНУТЬ дэндүү эсэх, гашлах, ээдэх, хахуурах.

ПÉРЕКИСЬ хэт эсэл, шорвог эсэл; ~ **водорода** ус төрөгчийн хэт эсэл.

ПЕРЕКЛАДИНА хөндлөвч; ялуу.

ПЕРЕКЛАДКА 1. дахин хийх, задалж хийх; 2. жийрэглэл.

ПЕРЕКЛАДН|О́Й улаа, ертөө; **ехать на ~ых** улаагаар явах.

ПЕРЕКЛАДЫВАТЬ 1. шилжүүлэх, шилжүүлж тавих, шилжүүлж хийх; 2. жийрэглэх; 3. дахин хийх, задалж хийх, өөрчлөн хийх.

ПЕРЕКЛÉИВАТЬ,

ПЕРЕКЛÉИТЬ дахин иаах, өөрчлөн иаах.

ПЕРЕКЛÉЙКА дахин иаах, өөрчлөн иаах.

ПЕРЕКЛИКАТЬСЯ 1. дуу авалцах, бие биеэ дуудалцах; 2. төстэй байх.

ПЕРЕКЛÍЧ|К|А 1. дуудлага, нэр дуудах; **устронть ~у** нэр дуудах; 2. бие биеэ дуудалцах.

ПЕРЕКЛЮЧАТЕЛЬ сэлгэх залгуур, сэлгүүр; ~ **скоростей** хурдыг сэлгэх залгуур.

ПЕРЕКЛЮЧАТЬ 1. сэлгэж залгах, сэлгүүрлэх; 2. шилжүүлэн оруулах, шилжүүлэх, хандуулах.

ПЕРЕКЛЮЧАТЬСЯ шилжиж орох, шилжих, хандах.

ПЕРЕКЛЮЧИТЬ 1. сэлгэж залгах, сэлгүүрлэх; 2. шилжүүлэн оруулах, шилжүүлэх, хандуулах; ~ **свое внимание на разговор** анхаарлаа ярианд хандуулах.

ПЕРЕКЛЮЧИТЬСЯ шилжиж орох, шилжих, хандах; ~ **на другую работу** ондоо ажилд шилжиж орох.

ПЕРЕКОВАТЬ 1. тахлах, дахин тахлах, тахалцгаах; ~ **коня** морь тахлах 2. давтах, давтацгаах; 3. давтаж хүмүүжүүлэх, засаж хүмүүжүүлэх, хатуужуулах.

ПЕРЕКÓВЫВАТЬ 1. тахлах, дахин тахлах, тахалцгаах; 2. давтах, давтацгаах; 3. давтаж хүмүүжүүлэх, засаж хүмүүжүүлэх, хатуужуулах.

ПЕРЕКОЛÁЧИВАТЬ хамхчих, хэмхчих.

ПЕРЕКОЛОТИТЬ хамхчих, хэмхчих.

ПЕРЕКОЛОТЬ I хагалах, хагачих, хагалж дуусах; ~ **дрова** бүх түлээг хагалж дуусах.

ПЕРЕКОЛОТЬ II 1. хатгах, өөрөөр хатгах; ~ **бант** бүч хатгах; 2. хатгаж дуусах, олон хатгах, шивэх; ~ **пальцы** нголкой хуруугаа зүүгээр олон хатгах; 3. хатгаж алах, бүлж алах, алж дуусах.

ПЕРЕКОПАТЬ дахин малтах, хөндлөн малтах, малтаж дуусгах, дахин ухах, ухаж дуусгах.

ПЕРЕКОРМИТЬ хэт идүүлэх, дэндүү цатгах; ~ **ребёнка** хүүхдийг дэндүү цатгах.

ПЕРЕКО́С гажилт, гажих, хазайлт; ~ **дверей** хаалга гажих.

ПЕРЕКОСИ|ТЬ I гажаах, хазайлгах, далжийлгах; 2. муруйх, гилжийх; **от боли** его ~ло өвчинд эмээглэж царай нь муруйв.

ПЕРЕКОСИТЬ II хадаг дуусгах.

ПЕРЕКОСИ|ТЬСЯ 1. гажих, далжийх, хазайх; **рама ~лась** от сырости чийгнээс болж жааз гажив; 2. муруйх, гилжийх, татаалзах.

ПЕРЕКОЧЕВАТЬ нүүх, нүүж очих; ~ **на новое место** шинэ нутагт очих.

ПЕРЕКОЧÉВКА нүүдэл, нүүх, нүүдэл хийх.

ПЕРЕКОЧÉВЫВАТЬ нүүх, нүүж очих, нүүдэл хийх.

ПЕРЕКОШЕНН|́Й гажсан, далжийсан; ~**ые** рамы гажсан жааз; ~**ое** от страха **лицо** айснаас болж далжийсан царай.

ПЕРЕКРАИВАТЬ 1. дахин эсгэх, дахин огтчих; 2. өөрчлөн байгуулах.

ПЕРЕКРАСИТЬ дахин будах; ~ **забор** хашааг дахин будах.

ПЕРЕКРАСИТЬСЯ дахин будах.

ПЕРЕКРА́СКА шинээр будах, дахин будах.

ПЕРЕКРАШИВАТЬ дахин будах.

ПЕРЕКРАШИВАТЬСЯ 1. үсээ будах; 2. хувилгах.
ПЕРЕКРЕСТИТЬСЯ загалмайлан залбирах.
ПЕРЕКРЕСТНИКИЙ 1. солбицсон, хөндлөн зөрсөн; ~ая дорога хөндлөн зөрсөн зам; 2. солбицсон, салаавчилсан; ~ допрос солбицсон байцаалт; 3. шөргөн, хэдэн талаас; ~ огонь хэдэн талаас буудах.
ПЕРЕКРЕСТЮК уулзвар, бэлчир, зөрөлт; **остановиться на ~ке** дорог замын уулзвар дээр зогсох; * **на всех ~ках** хааяагүй, газар сайгүй.
ПЕРЕКРИЧАТЬ давуу хашгирах, ааглуу бархирах.
ПЕРЕКРОЙТЬ дахин эсгэх, дахин огтчих, дахин хуваах.
ПЕРЕКРУТИТЬ тас мушгих, мушгиж эвдэх, дэндүү мушгих.
ПЕРЕКРУТИТЬСЯ 1. мушгигдаж эвдрэх, тас мушгигдах; 2. эргэлдэх, тойролдох; 3. яаж ийж мултрах.
ПЕРЕКРУЧИВАТЬ тас мушгих, мушгиж эвдэх, дэндүү мушгих; ~ кран гоожуурыг мушгиж эвдэх.
ПЕРЕКРУЧИВАТЬСЯ 1. мушгигдаж эвдрэх, тас мушгигдах; 2. эргэлдэх, тойролдох; 3. яаж ийж мултрах.
ПЕРЕКРЫВАТЬ 1. дахин бүрхүүлэх, хучих; 2. дарах; 3. давуулах, давуулан биелүүлэх, давах; 4. хаах, хаалт тавих, бөглөх.
ПЕРЕКРЫТИЕ 1. дахин хучих, дахин бүрхэх, хучилт, дахин дээвэрлэх; 2. армаг, сараалж; 3. давалт, давж гарах.
ПЕРЕКРЫТЬ 1. дахин бүрхүүлэх; ~ крышу дээврийг дахин хучих; 2. дарах; ~ короля тузом хээрийн ноёныг тамгаар дарах; 3. давуулах, давуулан биелүүлэх, давах; 4. хаах, хаалт тавих, бөглөх; ~ путь зам хаах.
ПЕРЕКУВЫРНУТЬСЯ 1. тонгорцоглох, хөмрөгдөх; 2. өнхөрч ойчих.
ПЕРЕКУПАТЬ,
ПЕРЕКУПИТЬ 1. өрсөн худалдаж авах, өрсөж авах, урьтаж авах; 2. баахан юм худалдаж авах; 3. дам худалдаж авах.
ПЕРЕКУПЩИК наймаачин, дамын наймаачин, дам худалдан авагч.
ПЕРЕКУСАТЬ хазах, хазацгаах, зуух.
ПЕРЕКУСИТЬ хазах, хазацгаах, зуух.
ПЕРЕКУСИВАТЬ 1. тас хазах, хазаж таслах; ~ интку утас тас хазах; 2. өл авах, өл залгах, жаахан юм идэх, ялигүй юм идэх; ~ нерд дорогой замд явахын өмнө ялигүй юм идэх.
ПЕРЕЛАГАТЬ 1. шилжүүлэх, шилжүүлж өгөх, даалгах; 2. хөрвүүлэх, болгох, болгож найруулах.
ПЕРЕЛАМЫВАТЬ хугалах, бэртээх.
ПЕРЕЛАМЫВАТЬСЯ хугарах, бэртэх.
ПЕРЕЛЕЖАТЬ 1. удаан хэвтэх, хэвтсээр байх; ~ на солнце наранд удаан хэвтэх; 2. удаж муудах, хэвтсээр муудах, удаан байсаар муудах.
ПЕРЕЛЕЗАТЬ давах, авирсаар давах, мөлхсөөр давах, авирч давах, мөлхөж давах.
ПЕРЕЛЕЗТЬ давах, авирсаар давах, мөлхсөөр давах, авирч давах, мөлхөж давах; ~ через забор хашаа давах, хашаа авирч давах.
ПЕРЕЛЁСОК хэсэг мод, ойн хоорондох хэсэг мод, зуун мод.
ПЕРЕЛЕТАТЬ,
ПЕРЕЛЕТЕТЬ 1. нисэж явах, нисэн одох; 2. давж гарах, давж ойчих, үсрэн гарах, цаана ойчих; 3. хэт нисэх, дэндүү хол нисэх.
ПЕРЕЛЁЧЬ 1. шилжиж хэвтэх, очиж хэвтэх, өөр газар хэвтэх; 2. эргэж хэвтэх, сэлгэж хэвтэх; ~ с одного бока на другой нөгөө хажуугаар эргэж хэвтэх.
ПЕРЕЛЁТ 1. шувуу буцах, шувуу ирэх, нисэж давах, дээгүүр нисэх; ~ через Северный полюс хойт туйл дээгүүр нисэх; 2. өрөв, өрөвлөх, дэгслэх, давж тусах.

ПЕРЕЛЁТНИКИЙ нүүдлийн, аянч, буцдаг; ~ые птицы нүүдлийн шувуу.
ПЕРЕЛЫВ 1. солонготох, алаглан туяарах; ~ перламутра тана алаглан туяарах; 2. аялгуулах, аясын хувирал.
ПЕРЕЛИВАНИЕ юулэх, хийх, тарих; ~ крови раненому шархадсан хүнд цус хийх.
ПЕРЕЛИВАТЬ 1. юулэх; 2. солонголох, алаглан туяарах; ~ из пустого в порожнее хоосон хэрэг хөөцөлдөх, хоосон үг донгосох.
ПЕРЕЛИВАТЬСЯ 1. юүлэгдэх, бялхах; 2. солонголох, алаглах, туяарах.
ПЕРЕЛИВЧАТЫЙ 1. солонготсон, алаглан туяарсан, гялганасан; 2. аялгуулсан, аяс хувирлын.
ПЕРЕЛИСТАТЬ хуудас эргүүлэх, хуудас сөхөж үзэх.
ПЕРЕЛИСТЫВАТЬ хуудас эргүүлэх, хуудас сөхөж үзэх; ~ кннгу номын хуудас эргүүлэх.
ПЕРЕЛИТЬ 1. юулэх; 2. хийх; ~ кровь раненому шархадсан хүнд цус хийх; 3. бялхуулах, хальж асгаруулах; 4. цутгаж хийх, дахин цутгах.
ПЕРЕЛИТЬСЯ 1. юүлэгдэх; 2. бялхах, бялхаж асгарах.
ПЕРЕЛИЦЕВАТЬ өнгийг эргүүлж хийх, эргүүлж оёх.
ПЕРЕЛИЦОВКА өнгийг эргүүлж хийх, эргүүлж оёх.
ПЕРЕЛОВИТЬ барьцгаах, баривчлах, бултыг барих.
ПЕРЕЛОЖЕНИЕ өөрчлөн найруулах.
ПЕРЕЛОЖИТЬ 1. шилжүүлэх, шилжүүлэн тавих, шилжүүлж хийх; 2. шилжүүлэх, шилжүүлж өгөх; 3. жийрэглэх; ~ стружкам зоргодсоор жийрэглэх; 4. дахин хийх, задалж хийх, өөрчлөн хийх; 5. ихдүүлэх, хэт хийх; 6. хөрвүүлэх, болгох, болгож найруулах.
ПЕРЕЛОМ 1. хугарах, бэртэх, бэртэнгэ; ~ ноги хөл бэртэх; 2. хувиралт, өөрчлөлт; зан суртахууны хувиралт; 3. нугарал; ~ гласных эгшгийн нугарал.
ПЕРЕЛОМАТЬ хугачих, бултыг хугалах, хамчих, хэмчих.
ПЕРЕЛОМАТЬСЯ эвдрэх, эвдэрч дуусах, хэмхэрчихэх.
ПЕРЕЛОМИТЬ 1. хугалах, хуга татах; ~ палку шийдэм хугалах; 2. хувиргах, эрс засах, эрс өөрчлөх; ~ свой характер зан аашаа эрс өөрчлөх.
ПЕРЕЛОМИТЬСЯ хугарах, бэртэх.
ПЕРЕЛОМНЫЙ өөрчлөлтийн, эрс өөрчлөлтийн, эрс хувиралтын, эргэлтийн; ~ момент эрс өөрчлөлтийн цаг.
ПЕРЕМАЗАТЬ 1. дахин будах, дахин ширдэх; 2. буртаг болгох, будаж будачгах; будачгах.
ПЕРЕМАЗАТЬСЯ болох, будагдах; ~ в муке гурил болох.
ПЕРЕМАЛЫВАТЬ тээрэмдэх.
ПЕРЕМАЛЫВАТЬСЯ тээрэмдэгдэх, тээрэмдүүлэх.
ПЕРЕМАНИВАТЬ өөрийн талд оруулах, биедээ татах.
ПЕРЕМАНИТЬ өөрийн талд оруулах, биедээ татах.
ПЕРЕМАТЫВАТЬ дахин ороох, шилжүүлж ороох, сольж ороох.
ПЕРЕМАХИВАТЬ үсэрч гарах, харайж давах.
ПЕРЕМАХНУТЬ үсэрч гарах, харайж давах; ~ через канаву суваг дээгүүр үсэрч гарах.
ПЕРЕМЕЖАТЬ ээлжлэх, ээлжлүүлэх, солилцуулах, сэлгүүлэх; ~ работу с отдыхом ажил амралтыг ээлжлүүлэх, ажил амралтыг зохицуулах.
ПЕРЕМЕЖАТЬСЯ сэлгэх, ээлжлэх, солилцох; снег ~лся с градом цас мөндөр ээлжлэн оров.
ПЕРЕМЁН 1. солилт, солих, өөрчлөлт, өөрчлөх; ~ професний мэргэжлээ солих; от ~ы мест слагаемых сумма не меняется нэмэгдэхүүний байрыг өөрчлөхөд нийлбэрийн чанар өөрчлөгдөхгүй; 2. хувиралт, өөрчлөлт; ~ погоды цаг уурын хувиралт; 3. сэлэх, солих, солих юм; 4. завсарлагаа, завсарлага; **большая** ~ в школе сургуулийн их завсарлагаа.

ПЕРЕМЕНИТЬ өөрчлөх, солих, ондоо болгох; ~ **мнение** саналаа өөрчлөх; ~ **причёску** үзээ ондоо болгож засах.

ПЕРЕМЕНИТЬСЯ өөрчлөгдөх, солигдох, хувирах; **погода** ~ **лась** цаг уур өөрчлөгдөв; **ветер** ~ **лся** салхи солигдов; ~ в **лице** царай хувирах.

ПЕРЕМЕННЫЙ солигдмол, хувьсах, улирах; ~ **ветер** солигдмол салхи; ~ **ая** **величина** хувьсах хэмжигдэхүүн; ~ **ток** хувьсах гүйдэл; ~ **ая** **звезда** улирах од.

ПЕРЕМЕНЧИВЫЙ солигдмол, тогтворгүй; ~ **ая** **погода** солигдмол цаг уур; ~ **характер** тогтворгүй зан.

ПЕРЕМЕНЯТЬ өөрчлөх, солих, ондоо болгох.

ПЕРЕМЕРИТЬ 1. дахин хэмжих; ~ **комнату** тасалгааг дахин хэмжих; 2. хэмжиж үзэх, өмсөж үзэх.

ПЕРЕМЕСТИТЬ шилжүүлж тавих, шилжүүлж оруулах, сольж тавих; ~ **мебель** ширээ сандлыг шилжүүлж тавих; ~ на **другую работу** өөр ажилд шилжүүлж оруулах.

ПЕРЕМЕСТИТЬСЯ шилжих, очих, явчих.

ПЕРЕМЕТАТЬ I дахин нуруулах, дахин цомох, овоолох, дахин овоолох; ~ **стог сена** нуруу өвсийг дахин нуруулах; ~ **всю солому в стог** бүх сүрлийг нуруулан овоолох.

ПЕРЕМЕТАТЬ II хөвөрдөх, дахин хөвөрдөх.

ПЕРЕМЕТИТЬ дахин тэмдэг тавих, шинэ им тавих.

ПЕРЕМЕТНУТЬСЯ урваж орох, урваж хөрвөх; ~ в **лагерь противника** дайсны талд урваж орох.

ПЕРЕМЕШАТЬ холих, хутгах, хутгалдуулах; ~ **серую муку с белой бор** гурилыг цагаан гурилтай холих; ~ **угли в печке** зуухан дахь нүүрс хутгах; ~ **все бумаги** бүх бичиг цаасыг хутгалдуулах.

ПЕРЕМЕШАТЬСЯ холилдох, холигдох, хутгалдах; в **голове** **всё** ~ **лось** ухаан санаанд цөм хутгалдчихав.

ПЕРЕМЕШИВАТЬ холих, хутгах, хутгалдуулах.

ПЕРЕМЕШИВАТЬСЯ холилдох, холигдох, хутгалдах.

ПЕРЕМЕЩАТЬ шилжих, шилжүүлэх, шилжүүлж тавих, шилжүүлж оруулах, сольж тавих.

ПЕРЕМЕЩАТЬСЯ шилжих, очих, явчих.

ПЕРЕМЕЩЕНИЕ шилжилт, шилжүүлэх, шилжих; ~ **пластов земной коры** газрын цардсан давхаргын шилжилт.

ПЕРЕМЕРЗНУТЬ 1. бээрэх, даарах; **я** **перемёрз** в **дороге** би замдаа дарчихлаа; 2. хөлдөх; **все цветы** **перемёрзли** бүх цэцэг хөлдчихлөө.

ПЕРЕМЁТ хөгнөн, гохдуур, зэл дэгээ (**загас барих хэрэгсэл**).

ПЕРЕМЁТНЫЙ ганзагалах, эгэлдрэх; ~ **ые сумки** у **седла** ганзгалах богц.

ПЕРЕМЫГИВАТЬСЯ, **ПЕРЕМЫГНУТЬСЯ** нүдээ ирмэлцэх.

ПЕРЕМИНАТЬСЯ ~ с **ноги** на **ногу** гишгэцээ сэлгэх, гишгэцээ чанга сул болгох, хэлтэлзэх.

ПЕРЕМЫРИЕ түр эвлэрэх, байлдахаа байзнах, дайныг түр зогсоох; **заключить** ~ дайныг түр зогсоох гэрээ байгуулах.

ПЕРЕМНОЖАТЬ үржүүлэх.

ПЕРЕМНОЖИТЬ үржүүлэх.

ПЕРЕМОГАТЬ давах, тэсвэрлэх, булих, даах; ~ **боль** өвдөхийг тэсвэрлэх.

ПЕРЕМОЛ тээрэмдэх, татах.

ПЕРЕМОЛВИТЬ ярих, хэлэлцэх, солих; ~ **слово** үг солих.

ПЕРЕМОЛВИТЬСЯ ярилцах, солих, солилцох; ~ **несколькоими словами с соседом** хөрштэйгөө хэдэн үг солих.

ПЕРЕМОЛОТЬ татах, тээрэмдэх, талхлах; ~ **всю шеницу** бүх улаан буудайг тээрэмдэх.

ПЕРЕМОЛОТЬСЯ тээрэмдэгдэх, тээрэмдүүлэх, татуулах; **все зерно** ~ **лось** бүх үр тариа тээрэмдэгдэв; * **перемелется** — **мука** **будет** бэрхийг дарж бэлэнд хүрнэ.

ПЕРЕМОТАТЬ дахин ороох, сольж ороох; ~ **нитки** утас дахин ороох.

ПЕРЕМОЧЬ давах, тэсвэрлэх, булих, даах.

ПЕРЕМУДРИТЬ цэцэрхэх.

ПЕРЕМЫВАТЬ дахин угаах, угааж дуусгах; ~ **косточки** хүний тухай хов жив ярих.

ПЕРЕМЫТЬ дахин угаах, угааж дуусгах; ~ **всю посуду** бух хувин савыг угааж дуусгах.

ПЕРЕМЫЧКА 1. далан, хаалт; 2. эниг, ээнэг.

ПЕРЕНАПРЯГАТЬ дайчлан хөвчлөх, хэт шавхах, хэт хүчдэх; ~ **силы** хүчээ дайчлан хөвчлөх, хүчээ хэт шавхах.

ПЕРЕНАПРЯГАТЬСЯ хэт хүчлэх, биеэ хэт дайчлах, хүч шавхагдах.

ПЕРЕНАПРЯЖЕНИЕ хэт хүчдэл, хэт шавхалт.

ПЕРЕНАПРЯЧЬ дайчлан хөвчлөх, хэт шавхах, хэт хүчдэх.

ПЕРЕНАПРЯЧЬСЯ хэт хүчлэх, биеэ хэт дайчлах, хүч шавхагдах.

ПЕРЕНАСЕЛЕНИЕ хүн хэт олшрох, хүн ам хэт олшрох.

ПЕРЕНАСЕЛЕННОСТЬ хүн хэт олшрох, хүн ам хэт олшрох, хэт суурьших.

ПЕРЕНАСЕЛЕННЫЙ хүн ам хэт олширсон, хэтэрхий олон хүн байдаг, хүн чигжүү суудаг.

ПЕРЕНАСЕЛИТЬ, **ПЕРЕНАСЕЛЯТЬ** хэтэрхий олон хүнтэй болгох, хүн амыг хэт олшруулах.

ПЕРЕНЕСТИ оруулах, аваачих, авчрах; 2. зөөж гаргах, зөөж оруулах, гаталгах; ~ **через реку** голын цаана зөөж гаргах; 3. нэвтрүүлэх, шилжүүлэх; ~ **опыт работы** ажлын туршлагыг нэвтрүүлэх; ~ **дело** в **суд** хэргийг шүүхэд шилжүүлэх; 4. хойшлуулах, шилжүүлэх; 5. тэсэж гарах, амсаж өнгөрүүлэх, дааж гарах, давж өнгөрүүлэх; ~ **тяжелую болезнь** хүнд өвчнийг тэсвэрлэж гарах.

ПЕРЕНЕСТИСЬ 1. түргэн очих, түргэн шилжих, хурдан хүрэх, давхиж хүрэх; 2. санаанд орох, санагдах, дурсан бодох.

ПЕРЕНИМАТЬ дуурайн авах, хүлээн авах; ~ **полезный опыт** ашигтай туршлагыг хүлээн авах.

ПЕРЕНОС шилжүүлэх; **правило** ~ **а** **слов** үг шилжүүлэх дүрэм, үгийг тасалж мөр шилжүүлэх дүрэм; 2. шилжилт, зөөлт.

ПЕРЕНОСИТЬ 1. оруулах, аваачих, авчрах; 2. зөөж гаргах, зөөж оруулах, гаталгах; 3. нэвтрүүлэх, шилжүүлэх; 4. хойшлуулах; 5. тэсвэрлэх, амсаж өнгөрүүлэх.

ПЕРЕНОСИТЬСЯ 1. түргэн очих, түргэн шилжих, хурдан хүрэх, давхиж хүрэх; 2. санаанд орох, санагдах, дурсан бодох.

ПЕРЕНОСИЦА ханшаар, хамрын уг, хамрын нахиу, хамрын танаа.

ПЕРЕНОСКА зөөх, аваачих, авчрах, шилжүүлэх; ~ **мебели** гэрийн тавилгыг зөөх.

ПЕРЕНОСННЫЙ 1. зөөдөг, зөөвөр; ~ **шит** зөөдөг самбар; 2. шилжүүлсэн, шилжсэн, шилжвэр, зүйрлэсэн; ~ **ое** **значение слова** үгийн шилжсэн утга.

ПЕРЕНОСЧИК дамжуулагч, тархаагч; ~ **инфекции** халдар дамжуулагч.

ПЕРЕНОЧЕВАТЬ хонох.

ПЕРЕНУМЕРОВАТЬ 1. дугаарлах; 2. дахин дугаарлах.

ПЕРЕНУМЕРОВЫВАТЬ 1. дугаарлах; 2. дахин дугаарлах.

ПЕРЕНЯТЬ дуурайх, дуурайж авах, хүлээн авах, авах; ~ **опыт** туршлагыг авах.

ПЕРЕОБОРУДОВАНИЕ дахин тоноглох, шинэ багаж хэрэгсэл тавих, төхөөрөмжийг шинэтгэх.

ПЕРЕОБОРУДОВАТЬ шинээр тоноглох, дахин тоноглох, төхөөрөмжийг шинэчлэх.

ПЕРЕОБУВАТЬ гутлыг сольж өмсгөх, өөр гутал өмсгөх; ~ **ребёнка** хүүхдэд гутал сольж өмсгөх; 2. гутлаа солих, гутал сольж өмсөх, өөр гутал өмсөх.

ПЕРЕОБУВАТЬСЯ гутлаа сольж өмсөх, өөр гутал өмсөх.

ПЕРЕОБУТЬСЯ гутлаа сольж өмсөх, өөр гутал өмсөх.

ПЕРЕОДЕВАНИЕ хувцас сольж өмсөх, хувцас солих, өөр хувцас өмсөх.

ПЕРЕОДЕВАТЬ 1. хувцсыг нь солих, өөр хувцас өмсгөх; 2. хувцас солих, сольж өмсөх, өөр хувцас өмсөх.

ПЕРЕОДЕВАТЬСЯ 1. сольж өмсөх, өөр хувцас өмсөх; 2. хувцаслах, маягаар хувцаслах.

ПЕРЕОДЕТЫЙ хувцсаа сольсон, өөр хувцас өмссөн.

ПЕРЕОДЕТЬ 1. хувцсыг нь солих, өөр хувцас өмсгөх; 2. хувцас солих, сольж өмсөх, өөр хувцас өмсөх.

ПЕРЕОДЕТЬСЯ 1. сольж өмсөх, өөр хувцас өмсөх; 2. хувцаслах, маягаар хувцаслах.

ПЕРЕОСВИДЕТЕЛЬСТВОВАТЬ дахин шалган үзэх, дахин нягтлах.

ПЕРЕОЦЕНИВАТЬ,

ПЕРЕОЦЕНИТЬ 1. дахин үнэлэх; өөрчлөн үнэлэх; ~ **товары** барааг дахин үнэлэх; 2. хэт үнэлэх, хэтэрхий үнэлэх, дээгүүр үнэлэх, хэт тоох; ~ **свои способности** авьяасаа хэт үнэлэх.

ПЕРЕОЦЕНКА 1. дахин үнэлэх, үнэлэлт; 2. хэт үнэлэх, дээгүүр үнэлэх, дэндүү үнэлэх.

ПЕРЕПАД уналт, бууралт.

ПЕРЕПАДАТЬ 1. хааяа орох, хааяа дайралдах; 2. хүртэх, ногдох.

ПЕРЕПАЛКА 1. буудалцах; 2. цуугилдах, цуугнан.

ПЕРЕПАСТЬ 1. хааяа орох, хааяа дайралдах; 2. хүртэх, ногдох.

ПЕРЕПАХАТЬ 1. дахин хагалах; ~ **участок** хэсэг газрыг дахин хагалах; хагалж дуусгах; 3. хөндлөн зурвас хагалах.

ПЕРЕПАХИВАТЬ 1. дахин хагалах; 2. хагалж дуусгах; 3. хөндлөн зурвас хагалах.

ПЕРЕПАЧКАТЬ халтарлах, будачгах, халтаргуулах; ~ **руки в чернила** гараа бэх болгох.

ПЕРЕПАЧКАТЬСЯ халтардах, их будагдах, их хиртэх.

ПЕРЕПАШКА дахин хагалах, давхар хагалалт.

ПЕРЕПЕВ давтах, давтлага; ~ **чи старого** хуучнаа давтах.

ПЕРЕПЕЛ бөднө, эр бөднө, хулжуухай.

ПЕРЕПЕЛЕНАТЬ хуурайлах, дахин өлгийдөх.

ПЕРЕПЕЛИН|ЫЙ бөднийн; ~ **ое гнездо** бөднийн үүр.

ПЕРЕПЕЛЯТНИК 1. бөднө агнадаг анчин; 2. харцага.

ПЕРЕПЕТЬ дуулж дуусах, дахин дуулах, дуулж ялах.

ПЕРЕПЕЧАТАТЬ,

ПЕРЕПЕЧАТЫВАТЬ 1. дахин хэвлэх; 2. машиндах, машинаар цохих.

ПЕРЕПЕЧАТЫВАТЬСЯ дахин хэвлэгдэх.

ПЕРЕПЕЧЬ 1. хэт болгох, дэндүү шарах, хэт жигнэх, хатаачхах; 2. болгож дуусах, жигнэж дуусгах.

ПЕРЕПЕЛКА бөднө, эм бөднө.

ПЕРЕПЕЛИВАТЬ 1. тас хөрөөдөх, тайрчхах; 2. хөрөөдөж дуусах; ~ **все дрова** бүх түлээг хөрөөдөж дуусах.

ПЕРЕПИСАТЬ 1. хуулан бичих, дахин хуулах, цайруулах, сийрүүлэх; ~ **рукопись** гар бичмэлийг сийрүүлэх; 2. данслах, цэст оруулах, бүртгэж бичих; ~ **присутствующих** байгаа хүмүүсийг бүртгэж бичих.

ПЕРЕПИСКА 1. хуулан бичих, дахин хуулах, сийрүүлэх; 2. машиндах, машинаар цохих; 3. харилцах, захидал харилцах, захидал харилцаа, захидал бичилцэх.

ПЕРЕПИСЧИК сийрүүлэгч, хуулан бичигч.

ПЕРЕПИСЫВАТЬСЯ бичилцэх, захидал бичилцэх, захидлаар харилцах; ~ **с друзьями** найз нартайгаа захидал бичилцэх.

ПЕРЕПИСЬ тоо бүртгэл, бүртгэл тооллого; ~ **населения** хүн амын тооллого.

ПЕРЕПЛАВИТЬ 1. хайлах, хайлуулах; 2. урсгах, салдах; ~ **лес** мод урсгах, мод салдах.

ПЕРЕПЛАВИТЬСЯ 1. дахин хайлах, хайлах; 2. урсах, салаар урсах.

ПЕРЕПЛАНИРОВАТЬ дахин төлөвлөх, өөрчлөн төлөвлөх, шинэчлэн төлөвлөх; ~ **улицы** гудамж өөрчлөн төлөвлөх.

ПЕРЕПЛАТИТЬ илүү төлөх; ~ **за покупки** худалдаж авсан юмны үнийг илүү төлөх.

ПЕРЕПЛЕСТИ 1. хавтаслах; ~ **книгу** ном хавтаслах; 2. сүлжих, гөрөх; ~ **прутья** бургас сүлжих; 3. дахин гөрөх.

ПЕРЕПЛЕСТИТЬСЯ 1. сүлжилдэх, гөрөлдөх, орооцолдох; **растения** переплеллись **между собой** ургамлууд хоорондоо орооцолдов; 2. хутгалдах, давхцан санагдах; **мысли** переплеллись **утга санаа** хутгалдав.

ПЕРЕПЛЕТАТЬ 1. хавтаслах; 2. сүлжих, гөрөх; 3. дахин сүлжих, дахин гөрөх.

ПЕРЕПЛЕТАТЬСЯ 1. сүлжилдэх, гөрөлдөх, орооцолдох; 2. хутгалдах, давхцан санагдах.

ПЕРЕПЛЕТЕНИЕ 1. хавтаслах; 2. сүлжилт, гөрөлт; 3. ээдрэх, хутгалдах; ~ **обстоятельств** ахуй байдал ээдрэх.

ПЕРЕПЛЁТ 1. хавтас; **коленкорový** ~ **книги** номын гөлөнгөр хавтас; 2. хавтас хийлгэх, хавтаслуулах; **отдать** **книгу** в ~ **номонд** хавтас хийлгэх; 3. цонхны жааз, хөндөлтэй жааз; 4. яришигтай явдал, төвөгтэй хэрэг.

ПЕРЕПЛЁТН|ЫЙ хавтаслах, хавтасны; ~ **ая бумага** хавтасны цаас.

ПЕРЕПЛЁТЧИК хавтаслагч.

ПЕРЕПЛИВАТЬ сэлж гатлах, самарч гарах, хөвж гарах.

ПЕРЕПЛИТЬ сэлж гатлах, самарч гарах, хөвж гарах; ~ **через реку** гол сэлж гатлах.

ПЕРЕПОДГОТОВКА давтах, давтан бэлтгэх, мэргэшил дээшлүүлэх; ~ **учителей** багш нарын мэргэшил дээшлүүлэх, багш нарыг давтан бэлтгэх.

ПЕРЕПОЛЗАТЬ мөлхөж гарах.

ПЕРЕПОЛЗТИ мөлхөж гарах; ~ **через дорогу** зам хөндлөн мөлхөж гарах.

ПЕРЕПОЛНЕНИЕ 1. дүүрэх, дүүргэх, хэт дүүргэх, бялхуулах; 2. арга барагдах, туйлд хүрэх; ~ **чашни терпения** хүлцэхийн арга барагдах.

ПЕРЕПОЛНЕННЫЙ 1. дүүрсэн, бялхмал, дүүрэн, хальтал дүүрсэн; 2. ханасан, бялхсан сэтгэлээр.

ПЕРЕПОЛНИТЬ 1. хэт дүүргэх, бялхуулах; ~ **сосуд** **водой** хувинг усаар хэт дүүргэх; 2. аргагүй болох, туйлд хүрэх; ~ **чашу терпения** тэсэх аргагүй болох, хүлцэхийн туйлд хүрэх.

ПЕРЕПОЛНИ|ТЬСЯ дүүрэх, бялхах, үлэмж ханах; **сердце** ~ **лось радостью** сэтгэл дүүрэн баярлав.

ПЕРЕПОЛНЯТЬ 1. хэт дүүргэх, бялхуулах; 2. аргагүй болох, туйлд хүрэх.

ПЕРЕПОЛНЯТЬСЯ дүүрэх, бялхах, үлэмж ханах; **сердце** переполнилось **радостью** сэтгэл дүүрэн баярлав.

ПЕРЕПОЛОХ сандрал, бачимдал, бахардал; **произвести** ~ **сандралд оруулах**, бачимдал болгох.

ПЕРЕПОЛОШИТЬ сандаргах, бахарлуулах, бажгадуулах; ~ **спящих** унтсан хүмүүсийг сандаргах.

ПЕРЕПОЛОШИТЬСЯ сандрах, бахардах, бажгадах.

ПЕРЕПОНКА хальс; **барабанная** ~ хэнгэргэн хальс.

ПЕРЕПОНЧАТ|ЫЙ хальст, сарьст, сарьсан; ~ **ая лапа** у гуся галууны сарьст савар.

ПЕРЕПОРОТЬ 1. ханз татах, зад татах, урах; 2. шалав цохих, зодож урах.

ПЕРЕПОРТИТЬ гэмтээх, муудуулах, эвдэх.
ПЕРЕПОРУЧАТЬ,
ПЕРЕПОРУЧИТЬ дам даалгах, шилжүүлэн даалгах.
ПЕРЕПОЯСАТЬСЯ бүслэх, дахин бүслэх.
ПЕРЕПОЯСЫВАТЬСЯ бүслэх, дахин бүслэх.
ПЕРЕПРАВА 1. гатлах, ус гатлах; ~ в брод олмоор гатлах;
 2. гарам, гарц, гатлага, сөндлөг; речвая ~ голын гарам.
ПЕРЕПРАВИТЬ 1. гаталгах, давуулах, гаргаж өгөх, цаана нь гаргах; ~ через реку гол гаталгах; ~ через гору уул давуулах;
 2. илгээх, явуулах, дамжуулах; 3. засах, алдааг засах; ~ ошибочно **вапсаввое** алдаатай бичигдсэний алдааг засах.
ПЕРЕПРАВИТЬСЯ 1. гатлах, давах, цаана нь гарах; ~ через реку гол гатлах; 2. илгээгдэх, дамжигдах, явах.
ПЕРЕПРАВЛЯТЬ 1. гаталгах, давуулах, гаргаж өгөх, цаана нь гаргах; 2. илгээх, явуулах, дамжуулах; 3. засах, алдааг засах.
ПЕРЕПРАВЛЯТЬСЯ 1. гатлах, давах, цаана нь гарах; 2. илгээгдэх, дамжигдах, явах.
ПЕРЕПРАВОЧНИ|ЬИЙ гармын, гатлагын, гатлах; ~ое средство гатлах хэрэгсэл.
ПЕРЕПРЕВАТЬ 1. үжих, нэгших; 2. үлтрэх, үлтгэртэл чанах.
ПЕРЕПРЕ|ТЬ 1. үжих, нэгших; **кожа** ~ла арьс нэгшжээ; 2. үлтрэх, үлтгэртэл чанах; **мисо** ~ло махыг үлтгэртэл чанажээ.
ПЕРЕПРОБОВАТЬ бултыг амсаж үзэх, туршиж үзэх, бултыг сорьж үзэх; ~ все **кушанья** бүх идээг амсаж үзэх.
ПЕРЕПРОДАВАТЬ,
ПЕРЕПРОДАТЬ дамжуулан худалдах, дам худалдах; ~ **вещи** юм дамжуулан худалдах.
ПЕРЕПРОИЗВОДСТВО хэтрүүлэн үйлдвэрлэх, хэт үйлдвэрлэл.
ПЕРЕПРЫГИВАТЬ,
ПЕРЕПРЫГНУТЬ харайж гарах, дээгүүр харайж гарах, үсэрч гарах; ~ **ров** гуу дээгүүр харайж гарах.
ПЕРЕПРЯГАТЬ дахин хөллөх, сольж хөллөх.
ПЕРЕПРЯ|ТЬ дахин хөллөх, сольж хөллөх; **кучер** ~г лошадей улаач морь сольж хөллөв.
ПЕРЕПУГ айчихсан, айгаад; **прибежал** в ~е айчихсан гүйж ирэв.
ПЕРЕПУГАТЬ цочоох, айлгах, айлган цочоох, үргээх.
ПЕРЕПУГАТЬСЯ цочих, айх, айж цочих, үргэх.
ПЕРЕПУТАТЬ 1. орооцолдуулах, ороолдуулах, эздрүүлэх, будлиантуулах; ~ **ватки** утас эздрүүлэх; 2. андуурах, эндүүрэх, холих, самуурах; ~ **имева** нэрсийг андуурах.
ПЕРЕПУТА|ТЬСЯ 1. орооцолдох, ороолдох, эздрэх, будлиантах; **нитки** ~льсь утас эздэрчилжээ; 2. холилдох, хутгалдах, самуурах; в **голове** **все** ~лось ухаан самуурав.
ПЕРЕПУТЫВАТЬ 1. орооцолдуулах, ороолдуулах, эздрүүлэх, будлиантуулах; 2. андуурах, эндүүрэх, холих, самуурах.
ПЕРЕПУТЫВАТЬСЯ 1. орооцолдох, ороолдох, эздрэх, будлиантах; 2. холилдох, хутгалдах, самуурах.
ПЕРЕПУТЬЕ бэлчир, уулзвар.
ПЕРЕРАБАТЫВАТЬ 1. болгож боловсруулах; 2. боловсруулах, шингээх; 3. засах, өөрчилж засах; 4. илүү ажиллах.
ПЕРЕРАБАТЫВАТЬСЯ болж боловсрох, шингэх.
ПЕРЕРАБОТАТЬ 1. болгож боловсруулах; ~ **сырьё** в изделия түүхий эдийг эдлэл болгож боловсруулах; 2. боловсруулах, шингээх; 3. засах, өөрчилж засах; ~ **статью** өгүүллийг засах; 4. илүү ажиллах.
ПЕРЕРАБОТА|ТЬСЯ болж боловсрох, шингэх; **пища** ~лась хоол шингэв.
ПЕРЕРАБОТКА 1. болж боловсрох, боловсруулах; 2. засах, засаж залруулах; ~ **рукопсв** гар бичмэлийг засах.
ПЕРЕРАСПРЕДЕЛЕНИЕ дахин хуваах, дахин түгээх, шинэчлэн хуваах.

ПЕРЕРАСПРЕДЕЛИТЬ дахин хуваах, шинэчлэн хуваах.
ПЕРЕРАСПРЕДЕЛИТЬСЯ дахин хуваагдах, шинэчлэн хуваагдах.
ПЕРЕРАСПРЕДЕЛЯТЬ дахин хуваах, шинэчлэн хуваах.
ПЕРЕРАСПРЕДЕЛЯТЬСЯ дахин хуваагдах, шинэчлэн хуваагдах.
ПЕРЕРАСТАНИЕ болж өрнөх, болж хувирах.
ПЕРЕРАСТАТЬ 1. суга өсөх, өндөр болох, өндөр болж өсөх; 2. илүү болох, давуу болох; 3. өрнөх, болж өрнөх, болж хувирах; 4. ахмад болох, наснаас хэтрэх.
ПЕРЕРАСТ|И 1. суга өсөх, өндөр болох, өндөр болж өсөх; **Агиймаа** переросла маму Агиймаа ээжээсээ өндөр болжээ; 2. илүү болох, давуу болох; ~ **своего** **учителя** багшаасаа илүү болох; 3. өрнөх, болж өрнөх, болж хувирах; 4. ахмад болох, наснаас хэтрэх.
ПЕРЕРАСХОД хэтрүүлэн зарах, илүү зарцуулах; ~ **электрвчества** цахилгаан илүү зарцуулах.
ПЕРЕРАСХОДОВАТЬ хэтрүүлэн зарах, илүү зарцуулах; ~ **деньги** мөнгийг илүү зарцуулах.
ПЕРЕРАСЧЁТ дахин тооцох, дахин тооцоо; **пронести** ~ дахин тооцоо хийх.
ПЕРЕРАВАТЬ 1. тас татах; ~ **верёвку** шидмэсийг тас татах; 2. таслаж дуусгах.
ПЕРЕРЕГИСТРАЦИЯ шинэчлэн бүртгэх; ~ **членских** **кивжек** гишүүний үнэмлэхийг шинэчлэн бүртгэх.
ПЕРЕРЕГИСТРИРОВАТЬ шинэчлэн бүртгэх, дахин бүртгэх; ~ **военнообзвзвнних** цэргийн насны хүмүүсийг шинэчлэн бүртгэх.
ПЕРЕРЕГИСТРИРОВАТЬСЯ шинэчлэн бүртгэгдэх, дахин бүртгэгдэх.
ПЕРЕРЕЗА|ТЬ 1. тас огтлох, хэрчих; ~ **верёвку** дээсийг тас огтлох; 2. алах, хэрчиж алах; ~ **всех** **кур** бүх тахиаг алах; 3. таслах; ~ **путь** **неприятелю** дайсны замыг таслах; 4. зүсэж орох, зүсэж гарах; **горные** **отрогв** ~ли **обшврию** **раввниу** салбар уулнууд өргөн тал руу зүсэн оржээ.
ПЕРЕРЕЗАТЬ 1. тас огтлох, хэрчих; 2. алах, хэрчиж алах; 3. таслах; 4. зүсэж орох, зүсэж гарах.
ПЕРЕРЕЗАТЬСЯ огтлогдох, хэрчигдэх.
ПЕРЕРЕЗАТЬСЯ огтлогдох, хэрчигдэх.
ПЕРЕРЕЗЫВАТЬ 1. тас огтлох, хэрчих; 2. алах, хэрчиж алах; 3. таслах; 4. зүсэж орох, зүсэж гарах.
ПЕРЕРЕШАТЬ бултыг бодох, бодох.
ПЕРЕРЕШИТЬ өөрчлөн бодох, өөрчлөн шийдвэрлэх.
ПЕРЕРЕЖАВЕ|ТЬ зэвэрч тасрах; **провода** ~ла төмөр утас зэвэрч тасрав.
ПЕРЕРОДИ|ТЬСЯ 1. хувирах, ондоо болох; **нравственно** ~ зан суртахууны талаар ондоо болох; 2. хувирч гутах, чанараа алдах; **ткани** **организма** ~льсь бие махбодын нэхдэс хувирч гутжээ; 3. хувилж төрөх.
ПЕРЕРОЖДАТЬСЯ 1. хувирах, ондоо болох; 2. хувирч гутах, чанараа алдах; 3. хувилж төрөх.
ПЕРЕРОЖДЕНИЕ 1. хувирах, өөрчлөгдөх; 2. хувирч гутах, улирч муудах; 3. хувилж төрөх, дахин төрөх, хувилгаан болох.
ПЕРЕРОСТОК нас хэтэрсэн; **ученик** ~ нас хэтэрсэн сурагч.
ПЕ|РУБАТЬ,
ПЕ|РУБИТЬ 1. тас цавчих; ~ **палку** шийдэм тас цавчих; 2. хэр-чих, цавчиж дуусгах; ~ **всю** **капусту** бүх байцааг цавчиж дуусгах.
ПЕ|РУГАТЬСЯ хэрэлдэцгээх.
ПЕ|РУГИВА|ТЬСЯ хэрэлдэцгээх; **пелый** **час** ~лись **из-за** **пустяков** дэмний юмны төлөө бүхэл цаг хэрэлдэцгээв.

ПЕРЕРЫВ завсарлагаа, завсарлах, тасралт, тасалдах; ~ в **занятиях** хичээлийн завсарлагаа; **работать без ~а** завсарлахгүй ажиллах, тасралтгүй ажиллах; ~ **движения** хөдөлгөөн тасалдах.

ПЕРЕРЫВАТЬ I 1. тас татах; 2. таслах, тасалдуулах.

ПЕРЕРЫВАТЬ 1. малгаж дуусгах, дуустал ухах; 2. хөндлөн ухах; 3. онгчих.

ПЕРЕРЫТЬ 1. малгаж дуусгах, дуустал ухах; ~ **весь огород** бүх иогооны газрыг малгаж дуусгах; 2. хөндлөн ухах; 3. онгичих.

ПЕРЕСАДИТЬ 1. ондоо газар суулгах, өөр газар суулгах; ~ **гости в кресло** зочныг түшлэгтэй сандалд шилжүүлэн суулгах; 2. шилжүүлж суулгах; ~ **капусту** байцааг шилжүүлж суулгах; 3. нөхөх, нөхөж суулгах.

ПЕРЕСАДКА дахин суулгах, шилжүүлэн суулгах.

ПЕРЕСАЖИВАТЬ 1. ондоо газар суулгах, өөр газар суулгах; 2. шилжүүлж суулгах; 3. нөхөх, нөхөж суулгах.

ПЕРЕСАЛИВАТЬ 1. хэт давслах, шорвог болгох; 2. дэндүүлэх, хэтрүүлэх.

ПЕРЕСДАВАТЬ 1. дахин хөлслөх, хөлсөөр шилжүүлж өгөх, шилжүүлж хэрэглүүлэх; 2. дахин хуваах, шинээр хуваах; 3. дахин шалгуулах, дахин өгөх; ~ **экзамен по математике** тооны ухааны шалгалтыг дахин өгөх.

ПЕРЕСДАЧА 1. дахин хуваах; ~ **карт** хөзөр дахин хуваах; 2. дахин шалгуулах, шалгалтыг дахин өгөх.

ПЕРЕСЕДЛАТЬ дахин эмээллэх, засаж эмээллэх, эмээл засаж тохох. **ПЕРЕСЕИВАТЬ** 1. дахин тарих; 2. дахин шигших.

ПЕРЕСЕКАТЬ 1. хөндлөн гарах, огтолж гарах; 2. таслах; 3. нэвтрэн гарах, зүсэж гарах.

ПЕРЕСЕКАТЬСЯ 1. хөндлөн зөрөх, солилцох, солилцон гарах; 3. таслагдах.

ПЕРЕСЕЛЕНЕЦ нүүж ирсэн хүн, нүүж очсон хүн, шилжинж суугч. **ПЕРЕСЕЛЕНИЕ** нүүх, шилжиж нутаглах, шилжиж суух.

ПЕРЕСЕЛИТЬ нүүлгэх, шилжүүлж нутаглуулах, шилжүүлж суулгах; ~ **на другую квартиру** өөр байранд нүүлгэх.

ПЕРЕСЕЛИТЬСЯ нүүх, шилжиж нутаглах, нутаг солих, шилжиж суух.

ПЕРЕСЕСТЬ 1. шилжиж суух, очиж суух; ~ **поблже к окву** цонхонд ойр очиж суух; 2. шилжиж суух, сольж суух.

ПЕРЕСЕЧЕНИИ E 1. хөндлөн гарах, огтолж гарах; 2. уулзвар; **ва ~в дороге** замын уулзвар дээр.

ПЕРЕСЕЧЕННЫЙ огтроотой, сархантай, зарагтай, бартаатай; ~ **ая местность** огтроотой газар.

ПЕРЕСЕЧЬ 1. хөндлөн гарах, огтолж гарах; ~ **дорогу** зам хөндлөн гарах; 2. таслах, хаах; ~ **путь противнику** дайсны замыг таслах; 3. нэвтрэн гарах, зүсэж гарах.

ПЕРЕСЕЧЬСЯ 1. зөрөлдөх, хөндлөн зөрөлдөх, солилцох, солилцон зөрөх; **линии пересеклись** шугам солилцов; 2. таслагдах, тасрах; **разговор пересёкся** яриа тасрав.

ПЕРЕСЕЯТЬ 1. дахин тарих, дахин тариалах; ~ **участок** хэсэг газрыг дахин тариалах; 2. дахин шигших; ~ **муку** гурил дахин шигших.

ПЕРЕСИЛИВАТЬ,

ПЕРЕСИЛИТЬ 1. дийлэх, давах, хүч хүрэх; 2. хатамжих, даах, тэсвэрлэх; **он ~л свой страх** тэр айх боловч хатамжив; ~ **боль** өвчнийг тэсвэрлэх.

ПЕРЕСКАЗ 1. утгыг ярих, утгыг цээжээр хэлэх, өөрийн үгээр хэлэх, утгыг өөрийн үгээр ярих; ~ **прочитанного** уншсан зүйлийн утгыг ярих; 2. утгыг өгүүлсэн зүйл, утгыг өөрийн үгээр бичсэн зүйл.

ПЕРЕСКАЗАТЬ 1. утгыг ярих, цээжээр ярих, өөрийн үгээр ярих; ~ **содержание книги** номын агуулгыг цээжээр ярих;

2. тоочиж ярих, тодорхой ярих, дэлгэрэнгүй хэлэх; ~ **все новости** бүх сонинг тодорхой ярих.

ПЕРЕСКАЗЫВАТЬ 1. утгыг ярих, цээжээр ярих, өөрийн үгээр ярих; тоочиж ярих, тодорхой ярих, дэлгэрэнгүй хэлэх.

ПЕРЕСКАКИВАТЬ 1. харайж гарах, үсэрч давах; 2. гэнэт шилжих, харайж орох.

ПЕРЕСКОЧИТЬ 1. харайж гарах, үсэрч давах; ~ **через канаву** суваг дээгүүр харайж гарах; 2. гэнэт шилжих, харайж орох; ~ **с одной темы** **ва другую** нэг сэдвээс нөгөө сэдэв рүү харайж орох.

ПЕРЕСЛАТЬ илгээх, явуулах, гуйвуулах; ~ **письмо** захидал илгээх.

ПЕРЕСМАТРИВАТЬ 1. дахин үзэх, сайтар үзэх, сайн үзэцгээх; 2. хянаж үзэх, шалгаж үзэх.

ПЕРЕСМЕИВАТЬСЯ харилцан инээлдэх, бие биеэ харж инээцгээх, жуумалзан ярилцах.

ПЕРЕСМОТ дахин үзэх, дахин хянах, хянаж үзэх; ~ **судебного дела** шүүхийн хэргийг дахин хянах.

ПЕРЕСМОТРЕТЬ 1. дахин үзэх, сайтар үзэх, сайн үзэцгээх; ~ **все квяги** бүх номыг үзэх; 2. хянаж үзэх, шалгаж үзэх; ~ **приговор** шийтгэлийг хянаж үзэх.

ПЕРЕСНИМАТЬ 1. дахин зураг авах, зургийг дахин авах, дахин авах; 2. шинэ зураг хийх, шинээр зурах, зургийг дахин хийх; 3. дахин хуулга хийх, шинээр хуулах.

ПЕРЕСНИМАТЬСЯ дахин зураг авахуулах, фото зургаа дахин авахуулах.

ПЕРЕСНЯТЬ 1. дахин зураг авах, зургийг дахин авах, дахин авах; ~ **отдельные кадры фильма** киноны зарим хэсгийн зургийг дахин авах; 2. шинэ зураг хийх, шинээр зурах, зургийг дахин хийх; ~ **план участка** хэсэг газрын төлөвлөгөөний шинэ зураг хийх; 3. дахин хуулга хийх, шинээр хуулах; ~ **копию с диплома** дипломоос хуулбар хийх.

ПЕРЕСНЯТЬСЯ дахин зураг авахуулах, фото зургаа дахин авахуулах.

ПЕРЕСОЛИТЬ 1. давсыг ихдүүлэх, хэт давслах, шорвогдуулах; ~ **суп** шөлний давсыг ихдүүлэх; 2. дэндүүлэх, хэтрүүлэх; ~ **в шутках** тоглоомыг шоглоом болгох.

ПЕРЕСОХ||НУТЬ 1. хув хуурай болох, бүр хагачгах; **губы ~ли** уруул бүр хагчихлаа; 2. хагсах; **бочка ~ла** торх хагсээ; 3. ширгэх, ус татрах; **речка ~ла** горхи ширгэжээ.

ПЕРЕСПАТЬ 1. хэт унтах, их унтах; 2. хонох, унтаж өнгөрүүлэх; 3. эр эмийн ажил хийж гүйцэх.

ПЕРЕСПЕЛ||ИЙ хэт боловсорсон, борчийсон, агширсан; ~ **виноград** хэт боловсорсон үзэм; ~ **ые плоды** борчийсон жимс, агширсан жимсгэнэ.

ПЕРЕСПЕТЬ хэт боловсрох, гартаах, үгээр давах.

ПЕРЕСПРАШИВАТЬ дахин асуух, давтан асуух, лавлаж асуух, асууж сурах.

ПЕРЕСПРОСИТЬ дахин асуух, давтан асуух, лавлаж асуух, асууж сурах; **плохо расслышав**, я ~л муу дуулаад би лавлаж асуув.

ПЕРЕСПОРИТЬ маргалдах.

ПЕРЕССОРИТЬ хэрэлдүүлэх, яс шийдэх; ~ **старых друзей** хуучин найз нарыг хэрэлдүүлэх.

ПЕРЕССОРИТЬСЯ хэрэлдэх, муудалцах; **он ~лся со всеми** тэр, хүн бүртэй хэрэлддэг болов.

ПЕРЕСТАВАТЬ болих, байх.

ПЕРЕСТАВИТЬ 1. шилжүүлж тавих, өөр газар тавих; ~ **стулья** сандлыг шилжүүлж тавих; 2. тавих, сэлгэж тавих.

ПЕРЕСТАВЛЯТЬ 1. шилжүүлж тавих, өөр газар тавих; 2. тавих, сэлгэж тавих.

ПЕРЕСТАИВАТЬ удах, байж байсаар гутах.

ПЕРЕСТАНОВКА |А өөрчилж тавих, сэлгэх, сольцол; ~ мебели гэрийн тавилгыг өөрчилж тавих; от ~и слагаемых сумма не меняется нийлэгдэхүүнийг сэлгэхэд дүн нь өөрчлөгдөхгүй.
ПЕРЕСТАРАТЬСЯ хэтэрхий чармайх, дэндүү мэрийх.
ПЕРЕСТАТЬ зогсох, болих, байх.
ПЕРЕСТЕЛІТЬ,
ПЕРЕСТИЛАТЬ 1. засах, засаж бэлдэх; 2. дэвсэх, тавих; ~ пол шал дэвсэх, шал тавих.
ПЕРЕСТІЛКА 1. засах, засаж бэлдэх; 2. дэвсэх, тавих.
ПЕРЕСТИРАТЬ,
ПЕРЕСТІРІВАТЬ 1. дахин угаах; 2. угааж дуусгах, угааж л байх.
ПЕРЕСТОЯТЬ 1. өнгөрүүлэх; ~ бурю в порту далайн боомтод шуургыг өнгөрүүлэх; 2. удаж муудах, байж байсаар гутах.
ПЕРЕСТРАДАТЬ зовлон эдлэх, зовж үзэх, зовлон туулах, эвэршээх.
ПЕРЕСТРАИВАТЬ 1. өөрчлөн засах, засаж шинэтгэх, шинэтгэн байгуулах, сэлбэж шинэтгэх; 2. засаж өөрчлөх; 3. өөрчлөн жагсаах; 4. тааруулах, хөг тааруулах.
ПЕРЕСТРАИВАТЬСЯ 1. өөрчлөгдөх, өөрөөр жагсах; 2. аж явдлаа засах, ажлаа өөрчлөх; 3. тааралдах.
ПЕРЕСТРАХОВАТЬ дахин даатгах; ~ своё имущество эд юмаа дахин даатгах.
ПЕРЕСТРАХОВАТЬСЯ 1. дахин даатгагдах; 2. сэрэмжлэн зайлсхийх.
ПЕРЕСТРАХОВКА 1. дахин даатгалт, шинээр даатгах; ~ имущества эд юмаа шинээр даатгах; 2. сэрэмжлэн зайлсхийх, харшиж зайлсхийх, хэт болгоомжлох.
ПЕРЕСТРАХОВЩИК хэтэрхий сэрэмжлэгч, хаяагаа манагч.
ПЕРЕСТРАХОВЫВАТЬ дахин даатгаж байх.
ПЕРЕСТРАХОВЫВАТЬСЯ 1. дахин даатгагдаж байх; 2. сэрэмжлэн зайлсхийж байх.
ПЕРЕСТРЕЛИВАТЬСЯ буудалцах, буудалдах.
ПЕРЕСТРЕЛКА |А буудалцах, буудалцаан; завязать ~у буудалцаж эхлэх, буудалцаан болох.
ПЕРЕСТРЕЛЯТЬ 1. буудах, буудан авах, бултыг буудаж авах; ~ всю дичь бүх ангийн шувууг буудаж алах; 2. буудаж дуусгах; ~ патроны сумаа буудаж дуусгах.
ПЕРЕСТРОИТЬ 1. өөрчлөн засах, засаж шинэтгэх, шинэтгэн байгуулах, сэлбэж шинэтгэх; ~ дом байшинг өөрчлөн засах; 2. засаж өөрчлөх, өөрчилж засах; ~ программу программыг засаж өөрчлөх; 3. өөрчлөн жагсаах; ~ ряды эгнээг өрчлөн жагсаах; 4. тааруулах, хөглөх, хөг тааруулах; ~ роля төгөлдөр хуурын хөг тааруулах.
ПЕРЕСТРОИТЬСЯ 1. өөрчлөгдөх, өөрөөр жагсах, жигдрэх; 2. аж явдлаа өөрчлөх, ажлаа өөрчлөн сайжруулах; 3. тааралдах.
ПЕРЕСТРОЙКА 1. өөрчлөн байгуулалт, өөрчлөн байгуулах, өөрчлөн засах, сэлбэж шинэтгэх; ~ здания байшинг өөрчлөн засах; 2. өөрчлөн сайжруулах.
ПЕРЕСТУКИВАТЬСЯ 1. тонших, цохих; 2. тонших чимээгээр ярилцах.
ПЕРЕСТУПАТЬ 1. алхаж орох, давж орох; 2. давах, зөрчих; 3. гишгэцийг сэлгэх, сэлгэж гишгэх; ~ с ноги на ногу хөлийн гишгэцийг сэлгэх.
ПЕРЕСТУПИТЬ |алхаж орох, давж орох; ~ через порог босго алхаж орох; 2. зөрчих; ~ закон хууль зөрчих; ~ границы приличия зүй ёсыг зөрчих.
ПЕРЕСУД 1. дахин шүүх, шүүхэд дахин орох; 2. хов хоч, муу хэлэх.
ПЕРЕСУДЫ хов хоч, муу хэлэх.
ПЕРЕСУШИВАТЬ 1. хув хуурай болгох, бүр хатаах, дэндүү хатаах; 3. хатааж дуусгах, цөмийг хатаах.

ПЕРЕСУШИВАТЬСЯ 1. хув хуурай болох, бүр хатачхах, дэндүү хатах, хагсах; 2. цугаараа хатах.
ПЕРЕСУШИТЬ 1. хув хуурай болгох, бүр хатаах, дэндүү хатаах; 3. хатааж дуусгах, цөмийг хатаах.
ПЕРЕСУШИТЬСЯ 1. хув хуурай болох, бүр хатачхах, дэндүү хатах, хагсах; 2. цугаараа хатах.
ПЕРЕСЧИТАТЬ 1. дахин тоолох; ~ для проверки нягталж дахин тоолох; 2. тоолон, тоолох, цөмийг тоолох.
ПЕРЕСЧИТЫВАТЬ 1. дахин тоолох; 2. тоолон, тоолох, цөмийг тоолох.
ПЕРЕСЫЛАТЬ явуулах, илгээх.
ПЕРЕСЫЛАТЬСЯ хүргэгдэх, илгээгдэх.
ПЕРЕСЫЛКА явуулах, илгээх.
ПЕРЕСЫЛОЧНИЙ явуулах, илгээх; ~ые операции илгээх ажиллагаа.
ПЕРЕСЫЛЬНЫЙ цөлөх, цөлөлтийн.
ПЕРЕСЫПАТЬ 1. хийх, шилжүүлж хийх, юүлэх; ~ пшеницу в другой мешок улаан буудайг өөр шуудайд хийх; 2. цацах, үйрүүлэх; 3. дүүргэх; ~ речь цитатами үгээ иш таталтаар дүүргэх.
ПЕРЕСЫХАНИЕ ширгэлт, хаталт, ус татрах; ~ рек летом затрундует судоходство зун гол мөрний ус татарч хөлөг онгоц явахад бэрхшээлтэй болно.
ПЕРЕСЫХАТЬ 1. хув хуурай болох, бүр хатчихах; 2. хагсах; 3. ширгэх, ус татрах.
ПЕРЕТАПЛИВАТЬ 1. түлэх, цөм түлэх; 2. хайлах; 3. цөмийг чивүүлэх.
ПЕРЕТАСКАТЬ зөөж дуусах, зөөсөөр дуусах; ~ все дрова хамаг түлээ зөөж дуусгах.
ПЕРЕТАСКИВАТЬ дуусгах, чирж оруулах.
ПЕРЕТАСОВАТЬ холих; ~ карты хээер холих.
ПЕРЕТАЩИТЬ зөөх, оруулах, чирж оруулах, аваачих, авчрах.
ПЕРЕТЕРЕТЬ 1. элээж таслах; ~ верёвку дээс элээж таслах; 2. үрдэх, нухах; ~ зерно в муку будааг нухаж гурил болгох; 3. арчиж зүлгэх, үрж зүлгэх; ~ посуду сав суулгыг үрж зүлгэх.
ПЕРЕТЕРЕТЬСЯ элж тасрах, үрэгдэж тасрах; верёвка перетёрлась дээс элж тасрав.
ПЕРЕТЕРПЕТЬ тэсэж гарах, тэсвэрлэх.
ПЕРЕТИРАТЬСЯ элж тасрах, үрэгдэж тасрах.
ПЕРЕТÓЛКИ дамын үг, элдвийн яриа, хов хач.
ПЕРЕТОЛКОВАТЬ,
ПЕРЕТОЛКОВЫВАТЬ 1. ташааруулан хэлэх, ташаа ярих; 2. ярилцах.
ПЕРЕТОПИТЬ галлах; ~ все печи бүх пийшинг галлах; 2. хайлах; ~ масло тос хайлах, тос хайлуулах; 3. цөмийг живүүлэх.
ПЕРЕТОПИТЬСЯ хайлах; масло хорошо ~лось тос сайхан хайлж байв.
ПЕРЕТРЕВОЖИТЬ бүгдийг сандраах.
ПЕРЕТРЕВОЖИТЬСЯ сэтгэл зовох.
ПЕРЕТРЕСКАТЬСЯ цавтах, цав гарах.
ПЕРЕТРУСИТЬ зурхших, их сүрдэх, эмээх.
ПЕРЕТРЯСАТЬ гөвөх, сэгсрэх.
ПЕРЕТРЯСТІ гөвөх, сэгсрэх.
ПЕРЕТЯГИВАТЬ,
ПЕРЕТЯНУТЬ 1. татаж аваачих, тийш болгох, чирж аваачих; 2. оруулах, оролцуулах, татах; ~ его на свою сторону түүнийг талдаа татах; 3. дахин углах, дахин хийх; ~ шины на колёсах резин бүрээсийг дугуйд дахин углах; 4. чанга татах; ~ талино поясом бэлхүүсээр бүсийг чанга татах; 5. даах, хүндрэх.
ПЕРЕТЯНУТЬСЯ чанга татах, чанга ороох; ~ поясом бүсээ чанга ороох.

ПЕРЕУБЕДИТЬ үнэмшүүлэх, өөрчлөн итгүүлэх, үгэнд орох, үгэндээ оруулах; **его не ~шь, он упрямый** тэр үгэнд орохгүй зөрүүд хүн.

ПЕРЕУБЕЖДАТЬ үнэмшүүлэх, өөрчлөн итгүүлэх, үгэнд орох, үгэндээ оруулах.

ПЕРЕУЛОК нарийн гудамж, гудмай.

ПЕРЕУСТРАИВАТЬ,
ПЕРЕУСТРОИТЬ өөрчлөн байгуулах, шинэтгэн байгуулах.
ПЕРЕУСТРОЙСТВО өөрчлөн байгуулах, шинэтгэн байгуулах; ~ **общества** нийгмийг өөрчлөн байгуулах.

ПЕРЕУТОМИТЬ их ядраах.
ПЕРЕУТОМИТЬСЯ зүдрэх, их ядрах.
ПЕРЕУТОМЛЕНИЕ их цуцах, их ядрах.
ПЕРЕУТОМЛЯТЬСЯ зүдрэх, их ядрах.
ПЕРЕУЧЁСТЬ дахин бүртгэх, шинээр тоолох.
ПЕРЕУЧЁТ шинэчлэн бүртгэх, дахин бүртгэх, тооллого; ~ **скота** малыг шинэчлэн бүртгэх.

ПЕРЕУЧИВАТЬ 1. өөрчлөн сургах; 2. давтан суралцах, дахин цээжлэх; 3. сургаж гаргах.
ПЕРЕУЧИВАТЬСЯ 1. өөрөөр суралцах; 2. хэт чармайж суралцах.
ПЕРЕУЧИТЫВАТЬ дахин бүртгэх, шинэчлэн тоолох.
ПЕРЕУЧИТЬ 1. өөрчлөн сургах; 2. давтан суралцах, дахин цээжлэх; 3. сургаж гаргах.
ПЕРЕУЧИТЬСЯ 1. өөрөөр суралцах, өөр зүйлд суралцах; 2. хэт чармайж суралцах.
ПЕРЕФОРМИРОВАТЬ өөрчлөн байгуулах, өөрчлөн хэлбэржүүлэх.
ПЕРЕФОРМИРОВАТЬСЯ өөрчлөн байгуулагдах, өөрчлөн хэлбэржих.
ПЕРЕФРАЗИРОВАТЬ жаахан өөрөөр хэлэх.
ПЕРЕФРАЗИРОВКА 1. өөрчилсхийж хэлэх, жаахан өөрөөр хэлэх; 2. өөрчилсөн үг, жаахан өөрөөр хэлсэн үг.
ПЕРЕХВАЛИВАТЬ хэт магтах, өнгөрүү магтах.
ПЕРЕХВАТИТЬ 1. завсраас шүүрэн авах, замаас барих; ~ **письмо** захидлыг замаас шүүрэн авах; 2. хөндлөн боох, ороох, тэврэх; 3. өл залгах, өл авах; 4. дэндүүлэх, хэтрүүлэх; 5. зээлчихэх.
ПЕРЕХИТРИТЬ залилах, мэхлэх.
ПЕРЕХОД 1. давах, давж гарах; 2. шилжилт, шилжих, шилжиж орох; 3. шилжих, шилжиж орох, орох; **оформить** ~ **на другую работу** өөр ажилд шилжихийн албан бичгийг гаргуулах; 4. гарц, хөндлөн гарах газар; 5. хүзүүвч, дамжуур; **крытый** ~ дээвэртэй хүзүүвч; 6. газар, өдөрчийн газар; ~ **количества в качестве** тооноос чанарт шилжих.
ПЕРЕХОДИТЬ 1. гарах, хөндлөн гарах, давах; ~ **границу** хил гарах; ~ **через гору** уул давах; 2. нүүх, орох, шилжих, дэвших; 3. эхлэх, орох, орж эхлэх, шилжих; 4. шилжиж орох, шилжих; 5. болох, болчлох.
ПЕРЕХОДНЫЙ 1. шилжилтийн; 2. тусах; ~ **глагол** тусах үйл үг.
ПЕРЕХОДЯЩИЙ 1. шилжин явах; 2. он шилжих, жил дамнах, дараагийн жилд шилжих; ~ **не суммы** он шилжих мөнгө.
ПЕРЕЦ перец, чинжүү, бурш; **чёрный** ~ хар перец; **красный** ~ улаан перец; **стручковый** ~ чинжүү зидрагаа; **красный коросчатый** ~ хуажуу, ермаа.
ПЕРЕЧЕНЬ цэс, нэрийн жагсаалт, данс бүртгэл; ~ **книг** номын цэс.
ПЕРЕЧЕРКНУТЬ баллах, дарах, дугуйлах, цөм баллах; ~ **странцу** хуудсыг цөм баллах.
ПЕРЕЧЕРТИТЬ дахин зурах; ~ **чёртёж** шугам зургийг дахин зурах.

ПЕРЕЧЁРКИВАТЬ баллах, дарах, дугуйлах, цөм баллах.
ПЕРЕЧЕСАТЬ 1. дахин самнах; 2. самнацгаах.
ПЕРЕЧЁСТЬ I 1. дахин тоолох; 2. тоолцгоох.
ПЕРЕЧЁСТЬ II 1. дахин унших; 2. уншиж дуусгах, цөмийг дуусгах.
ПЕРЕЧИНИТЬ 1. сэлбэх; 2. үзүүрлэх.
ПЕРЕЧИСЛЕНИЕ 1. тоочих; 2. оруулах, шилжүүлэх, гуйвуулах; ~ **денег на текущий счёт** харилцах дансанд мөнгө шилжүүлэх; 3. гуйвуулсан мөнгө, шилжүүлсэн мөнгө.
ПЕРЕЧИСЛИТЬ 1. тоочих, нэрээр нь бүртгэх; ~ **присутствующих** ирсэн хүмүүсийг бүртгэх; 2. оруулах, болгох, шилжүүлэх; 3. шилжүүлэх, гуйвуулах; ~ **деньги на текущий счёт** харилцах дансанд мөнгө шилжүүлэх.
ПЕРЕЧИСТИТЬ 1. дахин цэвэрлэх; 2. хуу цэвэрлэх, бүгдийг цэвэрлэх.
ПЕРЕЧИТАТЬ,
ПЕРЕЧИТЫВАТЬ, дахин унших, давтан унших, хуу унших; ~ **роман** романыг дахин унших.
ПЕРЕЧИТЬ зөрөх, зөрөлдөх, сөргөх, татгалзах.
ПЕРЕЧИЩАТЬ 1. дахин цэвэрлэх; 2. хуу цэвэрлэх, цугийг цэвэрлэх.
ПЕРЕЧИЩА чинжүүний сав; **чёртова** ~ уймар эм, хөгшин шулам.
ПЕРЕЧУВСТВОВАТЬ хал үзэх, сэтгэл зовох.
ПЕРЕШАГИВАТЬ,
ПЕРЕШАГНУТЬ алхаж гарах, алхаж давах; ~ **порог** босго алхах; ~ **через препятствие** саадыг алхаж давах, саад дээгүүр алхах.
ПЕРЕШЁЕК хүзүүвч.
ПЕРЕШЁПТЫВАТЬСЯ шивнэлдэх, шивэр авир хийх.
ПЕРЕШИБАТЬ хуга цохих, тас цохих.
ПЕРЕШИВАТЬ сэлбэж оёх, өөрчилж хийх.
ПЕРЕШТОПАТЬ дахин нөхөх, хөвөрдөх, хөвөрдөж нөхөх, торлож оёх.
ПЕРЕЩЕГОЛЯТЬ давах, гартаах; ~ **кого-либо в остроумии** хүнийг цэцэн үгээр гартаах, хүнийг цэцэн үгээр давах.
ПЕРЕЭКЗАМЕНОВАТЬ шалгах, бултыг шалгах.
ПЕРЁД нүүрэн тал, урд тал, энгэр, өвөр тал; ~ **дома** байшингийн урд тал.
ПЕРИКАРД *вет.* үнхэлцэг.
ПЕРИЛА хайс, хэрсэг, шатны хашлага.
ПЕРИНА шувууны иоолуур дэвсгэр, өдөн олбог.
ПЕРИОД 1. үе, цаг, мөчлөг; 2. галав; **ледниковый** ~ мөсөн галав. **ПЕРИОДИЗАЦИЯ** үелэх, үелэлт.
ПЕРИОДИКА сонин сэтгүүл, хугацаат хэвлэл.
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ 1. үе үе болдог, үе үе давтагдах; ~ **осеяние** үе үе болдог үзэгдэл, давтагдах; 2. хугацаат, тогтмол, дугаарлалт; ~ **ая печать** тогтмол хэвлэл; 3. аравтын; ~ **ая дробь** аравтын бутархай тоо.
ПЕРИОДИЧНОСТЬ үе үе давтагдах явдал, давтагдах явдал, үе дараалалт.
ПЕРИОДИЧНЫЙ үе үе болох, давтагдах, үе дараалан гарах, дараалалт.
ПЕРИПЕТИЯ бэрхшээл, өрнөл, будлиан.
ПЕРИСКОП перископ, яндан дуран, хулан дуран.
ПЕРИСТЫЙ 1. өдтэй, өдлөг; 2. өдөн, сэмжин; **небо** **покрыли** ~ **ые** облака сэмжин үүл тэнгэрийг бүрхэх.
ПЕРИТОНИТ хэвэлтэс, цоройтос.
ПЕРИФЕРИЙНЫЙ хязгаар нутгийн, хөдөө нутгийн, зах газрын, хажуу нутгийн, орон нутгийн.
ПЕРИФЕРИЯ хязгаар нутаг, хөдөө нутаг, орон нутаг, зах газар; **работать на** ~ **и** хөдөө нутагт ажиллах.

ПЕРИФРАЗИРОВАТЬ өөрөөр хэлэх, өөр үгээр хэлэх, тойруулан хэлэх; ~ **пословицу** цэцэн үгийг өөрөөр хэлэх.

ПЕРИЭЗОФАГИТ *вет.*улаан хоолой орчны эдийн үрэвсэл.

ПЕРКУССИЯ тогших, тоиших.

ПЕРЛ 1. тана, сувд; 2. шилдэг жишээ, эрхэм охь, сор дээж; ~ **остроумия** хурц оюуны шилдэг жишээ.

ПЕРЛАМУТ тана, эржин, хясааны хацар.

ПЕРЛАМУТРОВ||ЫЙ 1. танын, танаи, танаар хийсэн, эржин; ~**ая** пуговица танан товч; 2. цав цагаан, дун цагаан.

ПЕРЛОВ||ЫЙ үрлэн арвайн, засмал будаан, хөцийн; ~**ая** крупа үрлэн арвай, засмал будаа.

ПЕРЛОСТРАЦИЯ шуудангаар явуулах захиануудыг нууцаар тагнаж хянах.

ПЕРМАНЕНТ байнга буржийлгах, байнга буржгар.

ПЕРМАНЕНТНЫЙ тогтмол, байнгын.

ПЕРНАТЫЙ жигүүртэн, жигүүртний.

ПЕР||О 1. өд, отго; **павлиние** ~ тогосны өд, тогосын отго; 2. үзэг; **вечное** ~ бэхт үзэг; **ручка** с ~ом иштэй үзэг; 3. үг, найруулга; **у него острое** ~ түүний үг хурц; 4. нахна, мөчир; * **ви пуха, ни ~а** дажгүй, азтай яваарай, амжилт хүсье; 5. *разг.* мээ, хутга.

ПЕРОЧИННЫЙ ~ **ножик** тонгорог, эвхмэл хутга.

ПЕРПЕНДИКУЛЯР перпендикуляр, босоо, эгц шугам, эгцлүүр шугам, эгцлүүр.

ПЕРРОН перрон, давцан, галт тэргэнд орох давцан.

ПЕРС перс хүн.

ПЕРСИДСКИЙ персийн, перс; ~ **язык** перс хэл.

ПЕРСИК тоор, бүглэс, бимба.

ПЕРСИКОВ||ЫЙ тоор, тоорын; ~**ое варенье** тоорын чанамал.

ПЕРСИЯНКА перс эмэгтэй.

ПЕРСОН||А хүн; **важная** ~ их хүн; **обед на десять персон** арван хүний үдийн хоол; **явиться собственной ~ой** өөрийн биеэр морилж ирэх.

ПЕРСОНАЖ зохиолын баатар, гарах хүмүүс; ~ **пьесы** жүжигт гарах хүмүүс.

ПЕРСОНАЛ ажилтан; **медицинский** ~ эмнэлгийн ажилтан; **административно-хозяйственный** ~ захиргаа, аж ахуйн албан хаагчид.

ПЕРСОНАЛЬНО чухам, чухамхан, тухайлан, тус бүрд нь.

ПЕРСОНАЛЬН||ЫЙ тусгай, нэр цохсон; ~**ое приглашение** тусгай урилга.

ПЕРСПЕКТИВ||А 1. алс, алсын хараа, алсаас харах; **законы** ~ы алсын харааны хууль; 2. алсын төлөв, үзэмж; **морская** ~ далайн төлөв; 3. хэт, хэтийн төлөв, ирээдүй, ирээдүйн төлөв, цаашдын байдал; **генеральная** ~ хэтийн ерөнхий төлөв, в ~е цаашдаа, хожмоо, ирээдүйд.

ПЕРСПЕКТИВН||ЫЙ 1. алсын харааны, холоос үзэгдэх; 2. хэтийн, ирээдүйн, ирээдүйтэй; ~**ые предложения** ирээдүйтэй санал.

ПЕРСТ хуруу; **один как ~ орь ганц**, гав ганцаар.

ПЕРСТЕНЬ шигтгээтэй бөгж, шигтгээтэй билжиг.

ПЕРТУРБАЦИЯ будлиан, гай гамшиг, сүйд майд.

ПЕРФОРАТОР 1. шивэх машин, өрөмдөх машин; 2. шивүүр, нүхлүүр, толгойн хаг.

ПЕРФОРМАНС ший, ший үзэгдэл.

ПЕРФУЗИЯ аажим юулэх.

ПЕРХОТЬ хаг, үсний хаг.

ПЕРЧАТК||А хуруутай бээлий, бээлий; **вязаные** ~и сүлжмэл бээлий; * **бросить ~у** нэгийгээ үзэлцэж нэхий дээлээ хуваах.

ПЕРЧИТЬ перец хийх, чинжүү хийх; ~ **суп** шөлөнд чинжүү хийх.

ПЕРШ||И||ТЬ сэрвэгнэх, загатнах; в **горле** ~т хоолой сэрвэгнэж байна.

ПЕРЬЯ 1. өднүүд; 2. үзэгнүүд.

ПЕРЫШКО өд, жаахан өд.

ПЕСЕНКА дуу, жижиг дуу; **его** ~ **спета** эцэс нь нржээ.

ПЕСЕННИК 1. дууны дэвтэр, дууны түүвэр; 2. дуулагч; 3. дуу зохиогч.

ПЕСЕНН||ЫЙ дууны; ~**ое народное творчество** ардын дууны уран бүтээл.

ПЕСЕЦ цагаан үнэг.

ПЕСКАРЬ жараахай, гүрцгий.

ПЕСНЬ дуу, дуулал; ~ **о вешем Олеге** Олег цэцний дуулал; ~ **песней** дээжийн дээж.

ПЕШН||Я дуу, дуулал; **народная** ~ ардын дуу; **петь** ~ю дуу дуулах; * **старая** ~ хуучин дуу, өнөөхийгөө давтах; **тянуть ту же ~ю** өнөөх л дуугаа гинших, улиг болсон юмаа давтах; **лебединная** ~ хунгийн дуу, төгсгөлийн дуулал.

ПЕСОК 1. элс; **золотоносный** ~ алттай элс; **зыбучие пески** нуранги элс; **пески подвижные (барханы)** нүүдэг элс (*манхан*); 2. үйрмэг элсэн; **сахарный** ~ элсэн чихэр; ~ **сыплется** насандаа дарагдсан, эрүү өвдөг нь тулсан; **строить на песке** элсэн дээр байгуулах, суурь муутай юм хийх.

ПЕСОЧНЫЙ 1. элсэн, үйрмэг; 2. элсэн өнгөтэй.

ПЕССИМИЗМ пессимизм, гутрангуй ёс, итгэл мөхөс үзэл; ~ **и оптимизм** итгэл мөхөс үзэл ба итгэл төгс, уруудлаг өөдлөг үзэл.

ПЕССИМИСТ пессимист, гутрангуй үзэлтэн, итгэл мөхөстөн.

ПЕСТ нүдүүр.

ПЕСТИК 1. нүдүүр; 2. үрийн сав, үр жимсэвч.

ПЕСТИЦ|ДЫ хог ургамлыг устгахад зориулсан химийн бэлдмэл.

ПЕСТОВАТЬ бойжуулах, торниулах, асрах, хүмүүжүүлэх.

ПЕСТРЕТЬ эрээнтэх, эрээлэн харагдах, алаглан харагдах.

ПЕСТР|И||ТЬ 1. эрээлэх, эрээчих, эрээн мяраан болгох, алаг булаг болгох; 2. эрээлжлэх, эрээлжлэн харагдах; 3. олон байх, дүүрэн байх; **письмо** ~т **ошибками** захидалд алдаа мадаг дүүрэн байна.

ПЕСТРОТА алаг, алаг булаг, эрээн, эрээн мяраан.

ПЕСЦОВЫЙ цагаан үнэгэн; ~ **воротник** цагаан үнэгэн зах.

ПЕСЧАНИК дарагшмал элс, элсэн чулуу, элсэрхэг чулуу.

ПЕСЧАН||ЫЙ элсэн, элсэрхэг; ~**ая почва** элсэрхэг хөрс.

ПЕСЧИНКА элс, хумхи, элсэн хумхи.

ПЕТАРДА галын наадмын пуужин, бичил фейерверк.

ПЕТИТ наймтын үсэг, хэвлэлийн жижиг үсэг.

ПЕТИЦИЯ гуйх айлтгал, айлтган гуйх бичиг, хүсэх өргөдөл.

ПЕТЛИЦА 1. түдүүл, гогцоо, битүү; 2. петлиц.

ПЕТЛ|Я 1. гогцоо, сэгэлдрэг, хөвөрхий; **завязать ~ю** гогцоо зангилах, гогцоо гаргах; 2. гогцоо, шидэл, түдүүл; 3. углуурга, нугас; **дверь соскочила с петель** хаалганы нугас мултрав; 4. дүүжлүүр, дүүжлэх; 5. годройтох, дугуйраx; **мёртвая** ~ годройтох нисэлт; **хоть в ~ю лезь** яах ийх аргагүй болох.

ПЕТРОГРАФИЯ чулуулгний зүй.

ПЕТРУШКА 1. яншуй; 2. овын хөхдэй; 3. алиа салбадай, алиа хүүхэлдэй.

ПЕТТИНГ хурьцал үйлдэхгүйгээр дур хангах.

ПЕТУХ 1. эр тахиа, эрэгчин тахиа, азарган тахиа; 2. нанчилдагч, зодолдох дуртай хүн; **встать с ~ами** үүр цүүрээр босох; **пустить красного ~а** түймэр тавих.

ПЕТУШИЙ тахианы; ~ **гребень** тахианы залаа.

ПЕТУШ||И||ТЬСЯ хаахалзах, сагалзах, омогдох, таахалзах; **что ты ~шься?** яагаад чи хаахалзаад байна.

ПЕТУШОК эр тахиа, жаахан эр тахиа.

ПЕТЬ 1. дуулах; ~ **песню** дуу дуулах; ~ **теиором** цээл хоолойгоор дуулах; 2. донгодох, жиргэх; **соловей поёт** алтан гургалдай донгодох байна.

ПЕХОТА явган цэрэг.

ПЕХОТИНЕЦ явган цэрэг, явган цэргийн байлдагч.

ПЕХОТНИЙ явган цэргийн; ~**ые части** явган цэргийн ангиуд.

ПЕЧАЛИТЬ гутраах, сэтгэл зовоох, гашуудуулах, гуниглуулах.

ПЕЧАЛИТЬСЯ гутрах, сэтгэл зовох, гашуудах, гуниглах; **что ты печалишься?** юунд чи гутрана вэ?

ПЕЧАЛЪ 1. гутрал, гуниг, гашуудал, уй гашуу; **в глубокой ~и** гүн гашуудал болох, их уй гашуу болох; 2. зовох, гай; **тебе-то какая ~** чамд зовох хэрэг юу байна; **вот не было ~и** газар дороос гай дэгдэж.

ПЕЧАЛЬНО 1. гутрангуй, уй гашуутайгаар, гунигтайгаар; ~ **улыбаться** гунигтайгаар инээмсэглэх; 2. харамсалтай, тоогүй, гунигтай; ~, **надо расставаться** салах болсон маань харамсалтай.

ПЕЧАЛЬНИЙ 1. уйтгартай, гунигтай, уй гашуутай; ~**ая** **песня** гунигтай дуу; 2. гашуудмаар, харамсаар; ~ **случай** харамсаар явдал.

ПЕЧАТАНИЕ хэвлэх, барлах, дармаллах.

ПЕЧАТАТЬ 1. хэвлэх, барлах, дармаллах; ~ **книга** ном хэвлэх; 2. цохих, машиндах; ~ **на пишущей машине** бичгийн машинаар машиндах; 3. ~ **на компьютере** шивэх.

ПЕЧАТАТЬСЯ 1. хэвлэгдэх, барлагдах; **эта книга печатается** энэ ном хэвлэгдэж байна; 2. цохигдох, машиндагдах; 3. хэвлүүлэх, нийтлэх.

ПЕЧАТНИК хэвлэгч, хэвлэлийн ажилтан.

ПЕЧАТНО хэвлэлээр; ~ **заявить** хэвлэлээр илэрхийлэх.

ПЕЧАТНИЙ 1. хэвлэлийн, хэвлэдэг, хэвлэх; ~**ая** **машина** хэвлэх машин; ~ **лист** хэвлэлийн хуудас; 2. хэвлэгдсэн, хэвлэсэн, дармал; **писать ~ыми** **буквами** дармал үсгээр бичих; 3. хэвийн, шахмал; ~ **приник** хэвийн боов.

ПЕЧАТЬ I 1. хэвлэл, хэвлэгдэж, хэвлэх нийтлэх; **свобода ~и** хэвлэн нийтлэх эрх чөлөө; ~ **молчания** хэлэхгүйн тангараг.

ПЕЧАТЬ II 1. тамга тэмдэг, тийз; **удостоверить подпись ~ью** гарын үсгийг тамга дарж батлах; **наложить ~и** тамга дарах; 2. хэв, үсгийн хэв; 3. нөлөө.

ПЕЧЕНЬ I 1. элэг; **воспаление ~и** элэг үрэвсэх; 2. за **печенку** **брать** аазгай нь хөдлөх.

ПЕЧЕНЬЕ хэвийн боов, хайрсан боорцог.

ПЕЧЕНЬИЙ жигнэсэн, болгосон; ~**ая** **картошка** жигнэсэн төмс.

ПЕЧКА зуух, пийшин; **истопить ~у** пийшин галлах; **танцевать от ~и** өнөөхөөсөө эхлэх, тулга тойрох.

ПЕЧНИК зуухч, зуух хийгч, пийшин хийгч.

ПЕЧНО зуухны, зуухаар, пийшингийн; ~**ое** **отопление** пийшин түлдэг, зуухаар халдаг; ~**ая** **заслонка** зуухны ам.

ПЕЧУРКА 1. зуухаицар, жижиг пийшин; 2. зуухны ухмай.

ПЕЧЬ I 1. жигнэх, болгох; 2. шарах, төөнөх; **солнце печёт** **голову** нар толгой төөнөж байна.

ПЕЧЬ II зуух, пийшин; **железная ~** төмөр зуух; **плавильная ~** хайлуулах пийшин.

ПЕЧЬСЯ I жигнэгдэх, болгогдох.

ПЕЧЬСЯ II бөөцийлэх, асрамжлах, санаа зовох; ~ **о** **детях** хүүхдийн төлөө санаа зовох.

ПЕШЕХОД явган хүн, явгачууд; **дорога для ~ов** явган хүний зам, явган зам.

ПЕШЕХОДНИЙ явган, явган хүний; ~**ая** **тропинка** явган зам; ~ **мост** явган хүний гүүр.

ПЕШИЙ явган, явган хүн; ~ **коиному** **ие товарищ** явган хүн морьтой хүнд нөхөр биш.

ПЕШКА I 1. хүү, шатрын хүү; **пойти ~ой** хүүгээр нүүх; 2. аялдан дагалдагч, дагалдаахай.

ПЕШКОМ явган, явгаар; **идти ~** явган явах.

ПЕЩЕРА агуй; **горная ~** уулын агуй.

ПЕЩЕРНЫЙ агуйн, хонгилын; ~ **человек** агуйн хүн.

ПЁС нохой, хав.

ПЁСИЙ нохойн; **пёсья морда** нохойн хоншоор.

ПЁСТРИЙ 1. цоохор, тарлан, эрээн; ~ **ковёр** эрээн хивс; ~**ая** **тканы** цоохор сүлжмэл; 2. цоохор, элдэв янзын, жигд биш.

ПИАЛА аяга, онхор аяга.

ПИАНИНО төгөлдөр хуур; **играть на ~** төгөлдөр хуураар тоглох.

ПИАНИСТ төгөлдөр хуурч.

ПИАНИСТКА төгөлдөр хуурч эмэгтэй.

ПИАНО аяархан.

ПИВНАЯ пивний газар.

ПИВНО пивийн, шар айргийн; ~**ая** **нена** пивний хөөс.

ПИВО пиво, шар айраг.

ПИВОВАР пиво хийгч, пиво эсгэгч, пийвч.

ПИВОВАРЕННЫЙ пиво хийх, пиво чанах; ~ **завод** пивний завод.

ПИГАЛИЦА 1. заараг шувуу; 2. доожгүй хүн, доожоо хүн.

ПИГМЕЙ 1. өөдсөн хүн, алцаахай, атигар хүн; 2. үхээнц хүн, зэхий хүн.

ПИГМЕНТ 1. нөсөө; 2. будаг, бодис, будаг.

ПИДЖАК костюмын цамц, пиджак.

ПИЖАМА пижам, гэрийн костюм, унтлагын хувцас.

ПИЙТ шүлэгч, яруу найрагч.

ПИК 1. оргил, шовх орой; 2. ид, ид цаг, хөл ихтэй үе.

ПИКА I 1. жад; 2. гилбэр.

ПИКА II зориуд, хорон санаагаар; **в ~у** **сделать** хорон санаагаар хийх.

ПИКАТНЫЙ 1. аагтай, хурц, нялуун; ~ **соус** аагтай хольц; 2. хачин сонин, жигтэй сонирхолтой, гайхалтай; ~ **случай** гайхалтай тохиолдол.

ПИКАП пикап, суудлын задгай машин, «аавын цээж».

ПИКЕ 1. сүлжмэл хээтэй бөс; 2. доошоо нисэх.

ПИКЕТ харуул.

ПИКИ гилбэр, гилбэрийн.

ПИКИРОВАНИЕ доошоо нисэх, доош харваж нисэх, шумбан нисэх.

ПИКИРОВАТЬ доошоо нисэх, доош харваж нисэх, шумбан нисэх.

ПИКИРОВАТЬСЯ чичилцэх, үг шөргөөлдөх.

ПИКНИК хөдөө цайлах, хөдөө наргих.

ПИКНУТЬ 1. гинших, гингэнэх, гонгинох; **жалобно ~** хөөрхийлөлтэй гинших; 2. анир гаргах; **он и ~ не смеет** юу ч хэлж зүрхлэхгүй.

ПИКОВЫЙ 1. гилбэрийн; ~**ая** **дама** гилбэрийн хатай; 2. хэцүү, ярвигтай, азгүй; ~**ое** **положение** хэцүү байдал, азгүй байдал.

ПИКТОГРАФИЯ зураг бичээс.

ПИЛА хөрөө; **ленточная ~** гинжин хөрөө.

ПИЛА-РЫБА эдэн загас.

ПИЛЕНЬИЙ хөрөөдсөн зүсмэл; ~ **лес** хөрөөдсөн мод.

ПИЛИГРИМ аянчин, бядан явагч.

ПИЛИКАТЬ хяхатнуулах, чарлуулах.

ПИЛИТЬ 1. хөрөөдөх, хэрчих; ~ **дрова** түлээ хөрөөдөх; 2. талхидах, янших.

ПИЛИТЬСЯ хөрөөдөгдөх, хөрөөн даагдах.

ПЫЛКА 1. хөрөөдөх; ~ **и колка** **дров** түлээ хөрөөдөх, хагалах; 2. гар хөрөөд 3. хуурай; ~ **для** **ногтей** хумсны хуурай.

ПИЛОТ нисэгч, нисэх онгоцны жолооч.
ПИЛОТАЖ нисэх чадвар, нисэх мэргэжил; **высший** ~ дээд зэргийн нисэх чадвар.
ПИЛОТИРОВАНИЕ жолоодох, нисэх онгоц жолоодох; ~ **самолёта** нисэх онгоц жолоодох.
ПИЛОТКА зуны цэрэг малгай, пилотк малгай, нимээхэй малгай.
ПИЛЮЛ|Я үрэл, үрлэн юм, мөхлөг; ~ **от кашля** ханиалганы үрэл; **подсластить** ~ю гэмээ цагаатгахыг оролдох.
ПИНАТЬ өшиглөх.
ПИНГВИН пингви шувуу, оцон шувуу.
ПИНГ-ПОНГ ширээний теннис.
ПИНОК өшиглөх, хөлөөр ёврох; **дать ника** хөлөөр ёврох.
ПИНЦЕТ хямсаа.
ПИОН цээнэ цэцэг.
ПИОНЕР 1. пионер; 2. үүсгэгч, эхлэгч; ~ **естественнаия** байгалийн шинжлэлийг үүсгэгч; 3. анх нутаглагч.
ПИОНЕРВОЖАТЫЙ пионерийн удирдагч.
ПИОНЕРСКИЙ пионерийн.
ПИПЕТКА дусаагуур.
ПИР найр, хурим; ~ **на весь мир** далай их найр, хутга тавилгүй мах идэж, хундага тавилгүй архи уух.
ПИРАМИДА 1. цац, суварга, сүндэр, босоо гурвалжин; **фигура** ~ санхүүгийн суварга; 2. олон шатлалт сүлжээний луйвар.
ПИРАМИДАЛЬНЫЙ цац суварган, шувтан, шовх; ~ **тополь шувтан** улиангар.
ПИРАТ 1. далайн дээрэмчин, дээрэмчин, зандалчин; 2. окуны өмчийн хулгайч.
ПИРАТСКИЙ далайн дээрмийн, дээрэмчний, зандалчны; ~ **ое судно** далайн дээрэмчний онгоц.
ПИРАТСТВО далайн дээрэм, дээрэм, муу хулгай.
ПИРИТ галтмар.
ПИРОВАТЬ найрлах, найр хийх, хуримлах.
ПИРОГ бялуу, пирог; **воздушный** ~ уушгин бялуу.
ПИРОЖНОЕ амттай боорцог.
ПИРОЖОК хуушуур; ~ **с рисом** цагаан будаатай хуушуур.
ПИРУШКА наргиан, найр цэнгээн.
ПІРШЕСТВО их найр, найр хурим.
ПІРШЕСТВОВАТЬ найр хийх, найрлах, найр хурим хийх.
ПИСАКА бичигчсэн бэлгэ, бичмэрлэгч, цаас эрээчигч.
ПИСАНИЕ 1. бичих, зохиох; ~ **под диктовку** цээжээр хэлснийг бичих; 2. бичсэн юм, бичиг, зохиол; **многословное** ~ олон үгтэй бичиг, нуршаа зохиол.
ПИСАНИНА бичгэрхүү юм, бичмэр болсон юм; **безграмотная** ~ алдаатай бичгэрхүү юм.
ПИСАН|ЙЙ бичмэл, бичсэн; **говорить как по** ~ому бичсэн юм шиг ярих, ~ **документ** бичмэл баримт; ~ **ая красота** зураг шиг сайхан; **это не про него** ~о энэ түүнд хамаагүй.
ПИСАТЕЛЬ зохиолч, уран зохиолч.
ПИСАТЕЛЬНИЦА зохиолч, уран зохиолч эмэгтэй.
ПИСАТЕЛЬСКИЙ зохиолчийн, зохиол бичих; ~ **талаит зохиолчийн** билиг, зохиол бичих билиг.
ПИСА|ТЬ 1. бичих; ~ **мелко** жижгээр бичих; 2. бичих, зохнох, бичиж мэдэгдэх, захидал бичих, зурах, дүрслэх; ~ **портрет** хөрөг зурах; ~ **акварелью** усан будгаар зурах; 3. бичих, цохих; ~ **на компьютере** шивэх; ~ **на машинке** машиндах, цохих; **дуракам закон не** ~н тэнэгийн дотор уужуу; **не про нас** ~но бидэнд ойлгогдох юм биш.
ПИСАТЬСЯ бичих, бичигдэх.
ПИСК час гэх, чарлах.
ПИСКЛИВЫЙ гоигинуур, чарлаа, чарламтгай, гангинах; ~ **голос** гонгинуур дуу.

ПІСКНУТЬ час гэх, чарлах, гонгинох.
ПІСКУН гонгинуур, чарлаач.
ПІСТОЛЕТ гар буу, ташуур буу.
ПІСТОЛЕТНЫЙ гар бууны, гар буугаар; ~ **выстрел** гар буугаар буудах.
ПІСТОН бялт, сумны гал, бүлүүр.
ПІСЧЕБУМАЖНЫЙ бичгийн цаасны, цаасны.
ПІСЧ|ЙЙ бичгийн; ~ **ая бумага** бичгийн цаас.
ПІСЬМЕНА үсэг, үсэг бичиг, эртний үсэг.
ПІСЬМЕННОСТЬ 1. бичиг үсэг, бичиг; **древнерусская** ~ эртний оросын бичиг үсэг; 2. бичиг үсэг; **иероглифическая** ~ дүрс бичиг, ханз бичиг; 3. бичиг мэдэх явдал.
ПІСЬМЕНН|ЙЙ 1. бичгийн, бичиж сурах; ~ **ые занятия** бичгийн хичээл, бичиж сурах хичээл; 2. бичгийн; ~ **стол** бичгийн ширээ; ~ **ые принадлежностей** бичгийн хэрэгсэл; 3. бичиг, бичгээр, бичсэн; **изложить просьбу в** ~ом виде хүсэлтээ бичгээр илэрхийлэх.
ПІСЬМ|О 1. захидал, захиа, бичиг; **написать** ~ захидал бичих; **заказное** ~ баталгаатай захидал; **открытое** ~ ил захидал; **поздравительное** ~ баяр хүргэх бичиг; 2. бичиг, бичиг хэрэглэх, бичиж; **учиться** ~у бичиж сурах; 3. бичиг, үсэг; **славянское** ~ славян үсэг; **квадратное** ~ дөрвөлжин үсэг.
ПІСЬМОВОДИТЕЛЬ бичиг хэрэг хөтлөгч, бичиг хэргийн эрхлэгч.
ПІТАНИ|Е 1. тэжээх, хооллох; **искусственное** ~ **больного** өвчтөнийг зохиомол аргаар тэжээх; 2. тэжээл, хоол, идээ, хүнс; **молочное** ~ цагаан идээ; **диетическое** ~ цагаан хоол; **продукты** ~я хүнсний зүйл; 3. хангах, тэжээл; ~ **парового котла** водой уурын тогоог усаар хангах; 4. хүнсний байгууллага, нийлүүлэх явдал.
ПІТАТЕЛЬНОСТЬ өл шим, шим тэжээл, өвс; ~ **молочной пиши** цагаан идээний шим тэжээл.
ПІТАТЕЛЬН|ЙЙ 1. шимтэй, өлтэй, өөг, тэжээлтэй; ~ **ая пиша** өлтэй хоол, өөг хоол; 2. хангах, тэжээгүүр; ~ **насос** тэжээгүүр хөөрцөг; 3. тэжээлт, зохимжтой.
ПІТАТЬ 1. тэжээх, хооллох; ~ **больного** өвчтөнийг хооллох; 2. хангах, өгөх; ~ **надежду** найдах, итгэх, горьдох; ~ **сочувствие** өрөвдөх; ~ **доверне** итгэж байх; ~ **ненависть** жигшнж байх.
ПІТАТЬСЯ 1. хооллох, идэх; ~ **фруктами** жимсээр хооллох; 2. тэжээгдэх, тэжээл хийх; 3. хэрэглэх, хангагдах.
ПІТОМЕЦ хүмүүжигч, хүмүүжсэн хүн; ~ **университета** их сургуулиар хүмүүжсэн хүн.
ПІТОМНИК өсгөх газар, бойжуулах газар, торниулах газар.
ПІТЬ 1. уух, ундаасах; ~ **чай** цай уух; **мне хочется** ~ би юм уумаар байна; 2. уух, дугараа барих; ~ **за здоровье** друзей найз нарын эрүүл мэндийн төлөө уух; 3. уух, балгах, архидах; **как** ~ **дать** заавал.
ПІТЬЕВ|ОЙ уух, ууж болох, унд; ~ **ая вода** уух ус, ундны ус.
ПІТЬ|Е унд, ууж, уух; **годный для** ~я ууж болох; **очень вкусное** ~ их аятайхан ундаа.
ПІХНУТЬ 1. түлэх, ёврох; ~ **кого-нибудь** локтями хүнийг тохойгоор ёврох; 2. чихэх, гудрах.
ПІХТА жодоо, цөөрс, шар харгай.
ПІЦЦА пицца.
ПІЧКАТЬ шахах, шахаж идүүлэх, шахаж сургах, шавдах; ~ **едой** хоолоор шахах.
ПІЧУГА шувуухай.
ПІШУЩИЙ 1. бичигч, бичиж байгаа хүн; ~ **эти строки** үүнийг бичигч, энэ мөрүүдийг бичиж байгаа хүн; 2. бичих, бичгийн.
ПІЩ|А 1. хоол, идээ хүнс; **здоровая** ~ эрүүл хүнс; **лёгкая** ~ хөнгөн хоол 2. тэжээл, сайхан хужир, сэдэв, шалтаг; **духовая**

~ сэтгэлийн тэжээл; ~ для размышления шүүмжлэн бодох сэдэв; дая ~у чему-нибудь юманд шалтаг олгох.

ПИЦАЛЬ үхэр буу, их буу, онгоронз буу.

ПИЦАТЬ час гэх, гонгинох, гангиналдах; птенцы пятац дэгдээхэй гангиналдаж байна.

ПИЩЕВАРЕНИ||**Е** хоол шингээх, хоол боловсруулах; расстройство ~я хоол шингэхгүй болох, хоол шингэхээ болих.

ПИЩЕВАРИТЕЛЬН||**ЫЙ** хоол шингээх, хоол боловсруулах; ~ые процессы хоол шингээх явц.

ПИЩЕВОД улаан хоолой.

ПИЩЕВ||**ОЙ** хүнсний, хоол хүнсний; ~ая промышленность хүнсний үйлдвэр.

ПИЩУХА үхэр огдой.

ПИЯВК||**А** хануур хорхой, цус сорох хорхой; ставить ~и хануур хорхой тавих.

ПЛАВАНИЕ 1. усчлах, сэлэх, самрах, оймох; 2. усаар явах, далайн аян, усан замаар явах, туулах; кругосветное ~ дэлхийг тойрон усаар явах; дальнее ~ алсын далайн аян, алсад усан замаар явах.

ПЛАВАТЕЛЬНЫЙ усчлах самрах хөвөх, шумбах; ~ бассейн шумбах цөөрөм.

ПЛАВА||**ТЬ** 1. самрах, усчлах, оймох, сэлэх; он хорошо ~ет тэр сайн сэлдэг; 2. хөвөх; 3. тээнгэлзэх, таамаглан хариулах; ~ на экзамене шалгалт дээр таамаглан хариулах; мелко ~ хөвөөгөөр нь хөвөх, ялигүй усанд шалигүй хөвөх.

ПЛАВИЛЬНИК хайлуур.

ПЛАВИЛЬН||**ЫЙ** хайлах, хайлуулах; ~ая печь хайлах зуух.

ПЛАВИТЬ хайлуулах, хайлах; ~ металл төмөрлөгийг хайлах.

ПЛАВИТЬСЯ хайлах.

ПЛАВКА 1. хайлуулах, хайлах; ~ чугуна ширэм хайлах; 2. хайлмаг, хайлуулалт; первая ~ чугуна ширмийн түрүүчийн хайлмаг.

ПЛАВКИЙ хайламтгай; ~ металл хайламтгай төмөрлөг.

ПЛАВКОСТЬ хайламтгай чанар.

ПЛАВЛЕНИЕ||**Е** хайлах, хайллага, хайлалт; точка ~я хайлах цэг.

ПЛАВЛЕНый зөөлөн, зөөлхөн; ~ сыр зөөлөн бяслаг.

ПЛАВНИК сэрвээ, загасны сэрвээ, живэр.

ПЛАВНОСТЬ 1. намуухан, жигд зөөлөн; 2. урсах, жигд урсах.

ПЛАВН||**ЫЙ** 1. намуухан, жигд зөөлөн; ~ танец намуухан бүжиг; ~ая походка жигд зөөлөн явах; 2. урсах, жигд урсах.

ПЛАВУЧЕСТЬ хөвөх чанар, хөвш.

ПЛАВУЧ||**ИЙ** хөвдөг, хөвүүр, хөвөх; ~ мост хөвүүр гүүр; ~ая льдина хөвөх мөс, цөн.

ПЛАГИАТ зохиолын, оюуны бүтээлийн хулгай.

ПЛАГИАТОР зохиолын хулгайч.

ПЛАЗМА 1. плазма, цусны шингэн; 2. сийвэн.

ПЛАКАТ плакат, зурагт хуудас, зарлал зураг.

ПЛАКАТНЫЙ зурагт хуудасны, зургийн; ~ рисунок зурагт хуудасны зураг.

ПЛАКА||**ТЬ** уйлах, ухилах; ~ от радости баярлаж уйлах; горько ~ гашуудан ухилах; * ~ли мои десежки мөнгө маань үрэгдлээ; денег кот иаплакал туулай шээсэн мөнгөтэй. «и ~, и смеяться» инээхэд ихдэх, уйлахад багадах хэрэг.

ПЛАКАТЬСЯ уйлах, гоморхох, гомдох; ~ на свою судьбу хувь заяандаа гомдох.

ПЛАКСА уйламтгай, уйлагуур, уйланхай,

ПЛАКСИВый 1. уйламтгай, уйланхай; ~ ребёнок уйламтгай хүүхэд; 2. уйлагуур, уйлагнасан.

ПЛАКУЧ||**ИЙ** унжгар, салбагар; ~ая ява унжгар уд; ~ая берёза салбагар хус.

ПЛАМЕНЕ||**ТЬ** улалзах, улайх, дөл гарах; закат ~ет шингэх нарны туяа улайна.

ПЛАМЕНН||**ЫЙ** 1. хурц туяа, бадрангүй, гиймэл; ~ закат шингэх нарны хурц туяа; 2. цогтой, цогт, халуун, дүрлэсэн; ~ая любовь дүрлэсэн янаг сэтгэл.

ПЛАМ||**Я** дөл улалзах; охваченный ~нем дөлд автагдсан; из яскры возгорится ~ очоос дөл бадарна.

ПЛАН 1. төлөвлөгөө; выполнить ~ төлөвлөгөө биелүүлдэг; 2. дэвсгэр зураг, зураг; ~ города хотын дэвсгэр зураг; 3. тал; передний ~ картины зураг дээрх дүрслэлийн наад тал; 4. зэрэг; выдвинуть на первый ~ тэргүүн зэрэгт дэвшүүлдэг; ва первом ~е хамгийн түрүүнд.

ПЛАНЕРИЗМ планёраар нисэх чадвар.

ПЛАНЕРИСТ планерист, хөдөлгүүргүй онгоцоор нисэгч.

ПЛАНЁР планёр, хөдөлгүүргүй нисэх онгоц, дэгдүүр.

ПЛАНЁРНЫЙ планёрын, хөдөлгүүргүй нисэх онгоцны.

ПЛАНЕТ||**А** гараг, гариг; большая ~ы том гаригууд.

ПЛАНЕТАРИЙ одон гараг үзүүлэх газар, од гараг үзүүлдэг хэрэгсэл, планетари, одны бөмбөгөр.

ПЛАНЕТН||**ЫЙ** гаригийн; ~ая система од гаригийн систем, гаригийн тогтолцоо.

ПЛАНИРОВАНИЕ I төлөвлөлт.

ПЛАНИРОВАНИЕ II халин буух, халин нисэх.

ПЛАНИРОВАТЬ I төлөвлөх, төлөвлөгөө зохиох; ~ здание байшин барих төлөвлөгөө зохиох.

ПЛАНИРОВАТЬ II халин буух, халин нисэх.

ПЛАНИРОВКА 1. төлөвлөлт, төлөвлөмж; ~ участка земли хэсэг газрын төлөвлөмж; 2. тэгшлэх, тэгшлэн засах.

ПЛАНИРОВЩИК төлөвлөгөө гаргагч, төлөвлөн зурагч.

ПЛАНКА 1. самбар, харуулсан банз; 2. хөндлөвч.

ПЛАНОВИК төлөвлөгч, төлөвлөгөөний мэргэжилтэн.

ПЛАНОВОСТЬ төлөвлөгөөтэй байдаг, төлөвлөгөөтэй явдал.

ПЛАНОВ||**ЫЙ** 1. төлөвлөгөөт, төлөвлөгөөтэй; ~ая экономика төлөвлөгөөт эдийн засаг; 2. төлөвлөгөөний; ~ая комиссия төлөвлөгөөний комисс; ~ отдел төлөвлөгөөний хэлтэс.

ПЛАНОМЕРНО тогтсон төлөвлөгөөтэй, төлөвлөгөөтэй жигд.

ПЛАНОМЕРНОСТЬ тогтсон төлөвлөгөөт журам, төлөвлөгөөтэй жигд байдаг нь.

ПЛАНОМЕРН||**ЫЙ** тогтсон төлөвлөгөөт, төлөвлөгөөтэй жигд, жигд журамтай, тогтмол; ~ые занятия төлөвлөгөөтэй жигд хичээл.

ПЛАНТАТОР тариалангийн эзэн.

ПЛАНТАЦИЯ 1. онцгой тариалан, тариалангийн онцгой газар; 2. плантаци, тариалах аж ахуй.

ПЛАНШЕТ планшет, самбар, зураглалын самбар, гэрэлтүүр цүнх.

ПЛАСТ давхарга, давхарлаас; ~ снега цасны давхарга; ~ почвы хөрсний давхарга; лежать ~ом сунаж хэвтэх.

ПЛАСТИКА 1. пластик, дүрслээ, овор дүрслэлэр, оворт урлаг; 2. гунхалзал, нахилзал, уран хөдлөл; 3. сэлбэх, сэлбэх ажилбар.

ПЛАСТИЛ||**ИН** пластилин, тосон шавар, тослог шавар, баримлын шавар.

ПЛАСТИНА ялтас, хавтас; железная ~ төмөр ялтас; замочная ~ цоожлох хавтас.

ПЛАСТИНКА 1. ялтас; цинковая ~ цайран ялтас; 2. пянз; долгонграющая ~ удаан тоглох пянз.

ПЛАСТИНОЧНЫЙ 1. ялтас хэрэглэдэг, ялтаст; 2. пянз хэрэглэдэг, пянзат.

ПЛАСТИНЧАТЫЙ 1. ялтаст, ялтсан, ялтастай; 2. салбант.

ПЛАСТИЧЕСК||**ИЙ** 1. пластик, оворт урлагийн; 2. гунхалзах; ~ое движение гунхалзах хөдлөл; 3. нөхөх, сэлбэх; ~ая операция сэлбэх мэс засал.

ПЛАСТИЧНОСТЬ 1. уран хөдлөл, гунхалзал; 2. харимхай, уянцар, туялзуур.

ПЛАСТИЧНЫЙ 1. уран хөдлөлт, гунхалзсан; 2. уян харимхай, уянцар, туялзуур.

ПЛАСТМАСС||А хуванцар; изделия из ~ы хуванцраар хийсэн эдлэл.

ПЛАСТОВАТЬ давхарлах, үелэн давхарлах, явтах.

ПЛАСТЫРЬ гоюу, наалтуур; липкий ~ наалдангир гоюу.

ПЛАТ||А 1. төлбөр төлөх; производить ~у төлбөрийг төлөх; 2. цалин хөлс, ацаг; заработная ~ ажлын хөлс, цалин; 3. төлбөр, хөлс; квартирная ~ байрын хөлс; арендная ~ түрээсний төлбөр; 4. ачийн хариу, харамж.

ПЛАТЕЛЬЩИК төлөгч; ~ налогов татвар төлөгч.

ПЛАТЁЖ 1. төлбөр, төлөх, тооцоо; ~ налогов татвар төлөх; соглашение о торговле и ~ах худалдаа тооцооны хэлэлцээр; 2. төлбөрийн мөнгө.

ПЛАТЁЖЕСПОСОБНОСТЬ төлөх чадал, өр төлөх чадвар, төлөх бололцоо.

ПЛАТЁЖЕСПОСОБНЫЙ төлөх чадалтай, өр төлөх чадвартай, төлөх бололцоотой.

ПЛАТЁЖН||ЫЙ өр төлөх, төлбөрийн; ~ день төлөх өдөр; ~ое обязательство төлөх үүрэг, төлөх уялга; ~ая ведомость төлбөрийн хүснэгт; ~ баланс төлбөрийн баланс.

ПЛАТИНА цагаан алт, платин.

ПЛАТИНОВ||ЫЙ цагаан алтан, цагаан алтны; ~ые изделия цагаан алтан эдлэл; ~ая руда цагаан алтны хүдэр.

ПЛАТИТЬ 1. төлөх, хураалгах; ~ за покупку авсан юмны үнийг төлөх; ~ наличными бэлэн мөнгөөр төлөх; ~ за квартиру байрын хөлсийг хураалгах; 2. хариулах, ач хариулах; ~ услугой за услугу тусыг тусаар хариулах; ~ той же монетой мөн тийм л янзаар хариулах.

ПЛАТИТЬСЯ хохирох, хохироох.

ПЛАТНЫЙ 1. төлбөртэй, мөнгө төлж; 2. хөлсний.

ПЛАТО бэгэлцэг хавтгай.

ПЛАТОК алчуур; носовой ~ нусны алчуур.

ПЛАТОН|ЧЕСК||ИЙ зөвхөн сэтгэлийн, хийсвэр, хуурай, хоосон; ~ интерес хийсвэр сонирхол; ~ие мечты хоосон мөрөөдөл.

ПЛАТФОРМА 1. тавцан; ~ пассажирская зорчигчдын тавцан; 2. хашлагат вагон; 3. мөрийн хөтөлбөр.

ПЛАТЬЕ 1. хувцас, хувцас хунар; 2. тэрлэг, даашинз.

ПЛАТЯНО|Й хувцасны, хувцасны шүүгээ.

ПЛАФОН таазны зураг, хээтэй тааз; 2. дэнгийн хагас бүрхүүл.

ПЛАХА 1. хэрчим мод, хагас хэрчим мод; 2. цаазаар аваачих тавцан.

ПЛАЦ талбай, дэвжээ; учебный ~ цэрэг сургуулилах талбай.

ПЛАЦДАРМ түшиц газар, байлдааны түшиц газар.

ПЛАЦКАРТНЫЙ суудалтай билетийн; ~ вагон хагас зөөлөн суудалтай вагон.

ПЛАЧ 1. уйлаан, орилоон, уйлах, орилох; 2. гашуудлын дуу.

ПЛАЧЕВН||ЫЙ 1. уйлагнасан, гонгиносон; 2. хөөрхийлөлтэй, харамсалтай, гаслалтай; ~ое положение хөөрхийлөлтэй байдал; ~ результат харамсалтай үр дүн; ~ конец гаслалтай төгсгөл.

ПЛАЧУЩИЙ уйлж байгаа, уйлагнасан; ~ ребёнок уйлж байгаа хүүхэд; ~ голос уйлагнасан хоолой.

ПЛАШНЯ 1. хавтгай, хажуу; 2. гэдэрэг, уруугаа харж; упась ~ гэдэрэг унах, уруугаа харж унах.

ПЛАЩ цув; ~ непромокаемый борооны цув; ~ с капюшоном юүдэнтэй цув.

ПЛАЩ-ПАЛАТКА цуван майхан, борооны майхан.

ПЛЕБЕЙ плебей, борчууд, сумын ард.

ПЛЕБИЦИТ бүх хүн амын санал хураалт.

ПЛЕВА хальс, налхи, онгон хальс.

ПЛЕВАТЕЛЬНИЦА нулимуур.

ПЛЕВАТЬ 1. нулимах, нялмах; 2. хамаагаа алдах, тоохоо болих, хамаагүй болох; ему ~ на всё тэр хамаагаа алдсан хүн, түүнд яасан ч хамаагүй болжээ; ~ на всё өөдөө харж өвчүүндээ нулимж хэвтэх.

ПЛЕВАТЬСЯ нулимах, нулималдах, түй гэж нулимах.

ПЛЕВОК нулимдас, нулимсан шүлс.

ПЛЕВРА цээжний гялтан, хальс; ~ сердечной сорочкн үнхэлцгийн гялтан.

ПЛЕВРИТ плеврит, гялтангас, уушигны хальс үрэвсэх.

ПЛЕД нөмрөх алчуур, том ноосон алчуур.

ПЛЕЕР соронзон хуураг тоглуулагч.

ПЛЕЙБОЙ алия салбадай, хүүхний тэнгэртэй залуу.

ПЛЕКСИГЛАС тунгалаг, өнгөгүй хуванцар.

ПЛЕМЕННО|Й 1. аймгийн, угсааны, аймаг угсааны; ~ быт аймаг угсааны аж байдал; 2. сайн үүлдрийн, үржлийн; ~ скот сайн үүлдрийн мал.

ПЛЕМ|Я 1. аймаг угсаатан, ястан, овогтон; кочевые ~сия нүүдэлчин аймгууд; 2. үеийнхэн.

ПЛЕМЯННИК ач, ач хүү, зээ, зээ хүү.

ПЛЕМЯННИЦА 1. ач охин, зээ охин; 2. разг. нууц амраг.

ПЛЕН 1. олзлох, олзлогдох, бууж өгөх; брать в ~ олзлох; сдаваться в ~ олзлогдох; 2. автагдах, эрхэнд орох; в ~у предрасудков мухар сүсэгт автагдах.

ПЛЕНАРН||ЫЙ бүгд, өргөн; ~ое заседание бүгд хуралдаан.

ПЛЕН|ТЕЛ|Н||ЫЙ дур булаам, сэтгэл татмаар; ~ая красота дур булаам үзэсгэлэн.

ПЛЕНИТЬ I олзлох, олзолж авах, барьж авах.

ПЛЕНИТЬ II дур булаах, сэтгэл татах; ~ своей красотой үзэсгэлэнгээрээ дур булаах; ~ своим умом ухаанаараа хүний сэтгэл татах.

ПЛЕНИТЬСЯ дур булаагдах, сэтгэл татагдах; ~ красотой үзэсгэлэнд сэтгэл татагдах.

ПЛЕННИК олзлогдсон хүн, баригдсан хүн.

ПЛЕННЫЙ олзлогдсон; ~ воин олзлогдсон цэрэг.

ПЛЕНУМ бүгд хурал.

ПЛЕНЯТЬ I олзлох, олзолж авах, барьж авах.

ПЛЕНЯТЬ II дур булаах, сэтгэл татах.

ПЛЕНЯТЬСЯ дур булаагдах, сэтгэл татагдах.

ПЛЕОНА|ЗМ ойролцоо үг давтах.

ПЛЕСЕНЬ хөгц, бурь, буриваа, хинз; покрыться ~ю хөгцөөр бүрхэгдэх, хөгцрөх.

ПЛЕСИТЬ цалгах, цалгиа; ~ моря тэнгисийн цалгиа; ~ весел сэлүүрийн цалгиа.

ПЛЕСКАТЬ 1. цалгих, цалгиж цохих, дэлдэх; волны плещут о берег долгио эргээ дэлдэнэ; 2. сүрших, цацах; 3. цалгиулах, асгах; ~ на пол шал руу цалгиулах; 4. намилзах, таших.

ПЛЕСКАТЬСЯ 1. цалгилах, цалгиж дэлдэх, цохилох; вода плещется о берег ус эргээ дэлдэж цалгилна; 2. сүршилцэх.

ПЛЕСНЕВЕТЬ бурьтах, хөгцрөх.

ПЛЕСНЕВО|Й хөгцийн, бүрийн; ~ грибок хөгцийн мөөгөнцөр.

ПЛЕСНУТЬ 1. цалгих, цалгиж цохих, цалгиж дэлдэх; 2. сүршиж цацах.

ПЛЕСТИ 1. сүлжих, гөрөх; ~ венок титэм гөрөх; ~ кружева сүлжмэл угалз сүлжих; ~ корзини шээзгий сүлжих, сагс сүлжих; 2. хөнөөх, хийх, гаргах; ~ интригу далдуур хөнөөх; ~ козвв хор хөнөөл хийх; 3. дэлгэх, чалчих; ~ чушь дэмий үг дэлгэх.

ПЛЕСТИТЬСЯ гэлдрэх, сажилж явах; ~ в восте сүүлд нь гэлдэрч явах.

ПЛЕТЕ́НИЕ 1. гөрөх, сүлжих; 2. гөрлөөс, сүлжээс, гөрмөл юм.
ПЛЕТЕ́НЬ бургасан хашаа, гөрмөл хашаа.
ПЛЕТЕ́НКА сүлжмэл сав, гөрмөл сагс.
ПЛЕТЕ́ННЫЙ сүлжмэл, гөрмөл; ~ стол сүлжмэл ширээ; ~ая корзина гөрмөл шээзгий.
ПЛЕТЬ 1. гөрмөл ташуур, хөгиөн иш, хөгнүүр, иш зэл; ~ тыквы гуаны зэл.
ПЛЕЧЕВ|ОЙ мөрний, бугалганы, харьтын; ~ сустав мөрний үе, бугалганы үе; ~ая кость бугалга, атгаал.
ПЛЕЧИКИ 1. мөрөвч; 2. өлгөөс, бөгтрөө мод; 3. мөрний цаваг, мөрний зузаалга.
ПЛЕЧИКО мөр, бөгтрөө өлгүүр.
ПЛЕЧИСТЫЙ мөрөлхөг, өргөн мөртэй, өргөн цээжтэй, ханхар; ~ мужчина өргөн цээжтэй эр, ханхар эр.
ПЛЕЧ|Ю 1. мөр, бугалга; **взвалить на** ~ мөрөндөө үүрэх; ~ом к ~у мөр ээрэгцэн; **похлопать по** ~у мөрийг алгадах; **пожимать** ~ами мөрөө хавчих, гав гайхах, ердөө мэдэхгүй байдал үзүүлэх; **как гора с плеч свалилась** айхтар юмнаас салж амрах; **с плеч долой** мултарч санаа амрах; **по** ~у чадал хүрмээр; **выносить на своих** ~ах бүгдийг өөрөө хийх.
ПЛЕШИ́ВЕТЬ халзан болох, халзрах, хожгор болох.
ПЛЕШИ́ВЫЙ халзан, хожгор.
ПЛЕШИ́Н|А халцархай, халцгай; **собака с ~ой на боку** халцархай бөөртэй нохой.
ПЛЕШЬ халзан.
ПЛЕЯ́ДА жавхаатан, цолмонгууд, гялалсан однууд.
ПЛЕЯ́ДЫ мичид, зургаан мичид, хэртгиг.
ПЛЕВЫ́Й өөдлөхгүй, шалихгүй, хялбархан.
ПЛЕ́НК|А 1. хальс, хөрс, өрөм; 2. плёнк, хальс; **проявить** ~у хальс угаах.
ПЛЕ́НОЧНЫЙ хальст, хальстай.
ПЛЕ́С цүхээг.
ПЛЕ́ТКА ташуур, мянаа; **ремённая** ~ суран ташуур.
ПЛЕ́НТУС шалны хөвөө, ханьн хажаас.
ПЛИС хилэн.
ПЛИССЕ́ хуниас, хуниадас.
ПЛИССИ́РОВАНН|ЫЙ хунисан, хуниастай; ~ая юбка хуниастай банзал.
ПЛИССИ́РОВАТЬ хуних, хуниас хийх.
ПЛИТ|А 1. хавтан, хавтгай; **мраморная** ~ хавтан гантгиг, хавтгай гантгиг; 2. зуух; **жарить на** ~е зуухан дээр шарах.
ПЛИ́ТКА 1. хавтанцар, хавтгай, дөрвөлжин, тэвхэр; ~ шоколада хавтгай шоколад; 2. зуух, хоовон; **электрическая** ~ цахилгаан зуух.
ПЛИ́ТОЧНЫЙ хавтан, дөрвөлжин, тэвхэр, шахмал.
ПЛОВ полоов, плов, цагаан будаатай хуурга.
ПЛОВЕ́Ц усч, усчилагч, самрагч, сэлэгч; **искусный** ~ чадамгай усчилагч.
ПЛОД 1. жимс; **съедобные** ~ы иддэг жимс; 2. үр, хүүхэд, ураг, хээл; ~ в **утробе матери** эхийн умай дахь ураг; 3. үр, дүн, ач, арандаг; ~ы **размышлений** эргэцүүлэн бодсоны ач; **пожигать** ~ы своего труда хийсэн ажлынхаа үрийг амсах; ~ **небрежности** анхаарамжгүйн арандаг, **запретный** ~ хоригтой зүйл, цээртэй юм.
ПЛОДИ́ТЬ 1. төрөх, гаргах; 2. үржүүлэх, олшруулах.
ПЛОДИ́ТЬСЯ үржих, өсөх, олшрох; **кролики быстро плодятся** моллогчин туулай хурдан үрждэг.
ПЛО́ДНЫЙ 1. үртэй, үрийн, жимстэй, жимсний; 2. үр өгөх, жимс өгөх.
ПЛОДОВИ́ТОСТЬ 1. үржилт, өсөлт, олшролт; 2. бүтээмж, их юм бичих.
ПЛОДОВИ́ТЫЙ 1. үржих, олшрох; 2. бүтээмжтэй, их юм бичдэг; ~ **учёный** их юм бичдэг эрдэмтэн.

ПЛОДОВО́ДСТВО жимс тарих, жимсний аж ахуй.
ПЛОДОВО́ДЧЕСКИЙ жимс тарих, жимс тариалах, жимс үржүүлэх.
ПЛОДОВО́СИТЬ жимс өгөх, ургац өгөх; **молодая яблоня** **начала** ~ лимын залуу мод жимс өгч эхлэв.
ПЛОДОНО́СН|ЫЙ жимс өгөх, жимстэй; ~ые **растения** жимстэй ургамал.
ПЛОДОРО́ДИЕ ургац сайтай, үржил шим, өн; ~ **почвы** хөрсний шим.
ПЛОДОРО́ДН|ЫЙ үржил шимтэй, ургац сайтай; ~ая **почва** үржил шимтэй хөрс.
ПЛОДОТВО́РННОСТЬ үр бүтээл, ач тус.
ПЛОДОТВО́РНЫЙ үр бүтээлтэй, ач тустай; ~ **труд** үр бүтээлтэй хөдөлмөр.
ПЛО́МБ|А 1. ломбо, плomba, хавчуур, тийз; **наложить** ~у на **дверь** хаалганд ломбо тавих; 2. ломбо, гагнаа, бөглөө; **устанавливать** ~у в **зуб** шүдэнд ломбо тавих, шүдэнд гагнаа тавих.
ПЛОМБИ́РОВАТЬ 1. ломбодох, ломбо тавих, тийздэх; **накладывать плomбу на товар** бараа ломбодох; 2. ломбодох, гагнаа тавих, бөглөх; ~ **зубы** шүдэнд ломбо тавих, шүдэнд гагнаа тавих.
ПЛОМБИ́РОВАНН|ЫЙ 1. ломбодсон, ломботой, ломбо тавьсан, тийздэсэн; ~ **товар** ломбодсон бараа; 2. ломбодсон, ломботой, гагнаа тавьсан, бөглөсөн; ~ые **зубы** ломбо тавьсан шүд, гагнаа тавьсан шүд.
ПЛО́СК|ИЙ 1. хавтгай; ~ая **крыша** хавтгай дээвэр; ~ая **поверхность** хавтгай гадарга; ~ая **тарелка** хавтгай таваг, хавтгай пял; 2. заваан; ~ая **шутка** заваан шог.
ПЛОСКОГО́РЬЕ шил, ухаа, өндөр тэгш газар; **холмистое** ~ дов толгодтой шил.
ПЛОСКОГРУ́ДЫЙ хавчгар цээжтэй.
ПЛОСКОГУ́БЦЫ өрөлбө, бахь.
ПЛОСКОДОНН|ЫЙ хавтгай ёроолтой; ~ая **лодка** хавтгай ёроолтой завь.
ПЛОСКОСТО́ПИЕ хавтгай тавхай, хавтгай өлмий.
ПЛО́СКОСТ|Ь |ь хавтгай, хавтаг, талбай; ~ **поверхности** хавтгай гадарга; **наклонная** ~ налуу хавтгай; **горизонтальная** ~ хэвтээ хавтгай; **линия на** ~и хавтаг дээрх шугам; **спинная** ~ нурууны талбай; 2. тал, талаар, талаас; 3. заваан; **говорить** ~и заваан юм ярих.
ПЛОТ сал, дүнс, **дрова шли по реке** ~ами голын усанд салаар түлээ урсаж явав.
ПЛОТВА улаан нүдэн.
ПЛО́ТИНА далан, хаалт, ус хаах далан.
ПЛО́ТНИК модчин, модоч, модны дархан, мужаан.
ПЛО́ТНИЧАТЬ модны дарх хийх, мод дархлах, мужааны ажил хийх.
ПЛО́ТНИЧ|ИЙ модоч дархны, мужааны, мод дархлах; ~и **инструменты** мужааны багаж.
ПЛО́ТНО 1. нягтаар, шигүү, чанга; 2. тулгаж, яг тулгаж; 3. сайн, чанга; ~ **закрывать дверь** үүд сайн хаах; ~ **сжать зубы** шүдээ чанга зуух; 4. цадтал, сайн; ~ **поесть** цадтал идэх, сайн идэх.
ПЛО́ТНОСТЬ нягт, нягтрал, нягтшил, шигүү; ~ **ткани** нэхмэлийн нягт нь; ~ **населения** хүн амын нягт сийрэг; ~ **снега** цасны нягт.
ПЛО́ТН|ЫЙ 1. нягт; ~ая **ткань** нягт нэхмэл; 2. нягт, шигүү; 3. зузаан, чамбай; 4. шигүү, чихмэл, зузаан; ~ **бумажник** зузаан хэтэвч; 5. бадируун; 6. өөг, цатгалан, сайн; ~ **обед** өөг хоол, үдийн сайн хоол.
ПЛОТОВО́Д салчин.

ПЛОТОВЩИК 1. сал хийдэг ажилчин; 2. юм салаар тэвэрлэдэг хүн.

ПЛОТОЯДН|ЫЙ 1. махчин, махч; ~ **зверь** махчин араант; 2. хурьцангуй, тачаангуй; ~**ая улыбка** хурьцангуй инээмсэглэх.

ПЛОТСК|ИЙ хүсэл, тачаангуй; ~**ое желание** тачаангуй шунал.

ПЛОТ|Ь бие, мах, махбод; ~ **от** ~и мах яснаасаа; **облечь в** ~ и **кровь** бие махбодтой болгох, бодит биеийг олгох; **войти в** ~ и **кровь** мах цусанд шингэх.

ПЛОХО муу, муу юм, муугаар; ~ **поступить с кем-либо** хүнд муу юм хийх; **Лида** ~ **говорит по-монгольски** Лида монголоор муу ярьдаг; **из рук вон** ~ авах танаггүй муу; **ему** ~ тэр муу байна; **кончить** ~ муугаар төгсөх; ~ **лежит** дэл сул юм.

ПЛОХОВАТЫЙ муухан.

ПЛОХ|ОЙ муу, муусайн, муутай; ~**ая репутация** муу нэр; ~ **человек** муу хүн; **больной** **очень** **плох** өвчтэй хүн их муу байна; **на него надежда** ~**ая** найдвар муутай хүн дээ; ~**ие вещи** муусайн новш, муусайн юм.

ПЛОХОНЬКИЙ муухан, муу.

ПЛОШКА цөгц, дийз.

ПЛОШАДКА 1. дэвжээ, талбар, талбай; **спортивная** ~ спортын дэвжээ; **строительная** ~ шатны тавцан.

ПЛОЩАДЬ 1. талбай; **посевная** ~ тариалангийн талбай; 2. талбар; ~ **круга цагригийн** талбар; 3. талбай; **жилая** ~ байрын талбай.

ПЛУГ анжис; **коный** ~ морин анжис.

ПЛУТ мэхчин, зүйгуурч, булхайчин, зальтай гайхал, гөнтэй хүн; **ах ты** ~ **этакий а чи нйм** зальтай гайхал уу.

ПЛУТАТЬ төөрөх, төөрч явах; ~ **по лесу ойд** төөрөх.

ПЛУТНИ мэх гох, булхай, муу заль, гөн, зүйгуур.

ПЛУТОВАТЫЙ мэхтэйхэн, муу зальтайхан, хуурамчхан, гөнтэй; ~ **мальчик** гөнтэйхэн хөвгүүн.

ПЛУТОВАТЬ мэхлэх, залилах, булхай гаргах, зүйгуурлах, гөн гаргах; ~ **в карточной игре** хөзөр тоглоход булхай гаргах.

ПЛУТОВКА мэхтэй хүүхэн, гөнтэй хүүхэн, мэхтэй гайхал.

ПЛУТОВСК|ОЙ мэх гохын, мэхтэй, муу зальтай, гөнтэй; ~**ие манеры** мэхтэй янз.

ПЛУТОВОСТВО мэх гох, булхай гаргах, муу заль, гөн; ~ **в игре** тоглоомд булхай гаргах.

ПЛЫВУЧ|ИЙ шингэн, хөвөлзүүр, бамбалзуур; ~**ая глина** шингэн шавар; ~**ая почва** бамбалзуур хөрс.

ПЛЫТЬ 1. самрах, усчлах, сэлж явах; **по реке голын** усанд сэлэн явах; ~ **против течения** урсгал өөд самрах; 2. явах, хөвөх, хөвж явах; ~ **на параходе** уурын онгоцоор явах; 3. хөвөх, элэн халих; **облака** **плывут по небу** тэнгэрт үүл хөвнө; 4. хэлбэлзэх, хөвөлзөх.

ПЛОГАВЫЙ үхэнц, зутруу, ~ **пярншка** үхэнц хөвүүн, зутруу жаал.

ПЛЮНУТЬ нулимах, нулимчхах.

ПЛЮС 1. нэмэх тэмдэг, нэмэх, тоонолжин тэмдэг; 2. нэмэх, нэмэхэд; **два** ~ **три** **равно** **пяти** хоёр дээр гурвыг нэмэхэд тав болно; 3. сайн тал, давуу зүйл.

ПЛОСНА 1. мэхэрхий, улын яс, өлмийн дөрөөвч; 2. хойт шилбэ.

ПЛОХАТЬСЯ луг хийн суучхах, ёлхос хийтэл суух, паг суух; ~ **на стул** сандал дээр ёлхос хийтэл суух.

ПЛЮШ зузаан хилэн, үстэй хилэн.

ПЛЮШЕВЫЙ хилэн, үстэй хилэн.

ПЛЮЩ ороонго өвс.

ПЛЮЩИТЬ хавтгайлах; ~ **железо** төмөр хавтгайлах.

ПЛЯЖ хаялгана, жалгай, ~ **морской** ~ тэнгисийн хаялгана; **несчаный** ~ элсэн пляж, элсэн жалгай.

ПЛЯС бүжиг, бүжиглэх; **пуститься в** ~ **бужигт** орох, бүжиглэх гарах.

ПЛЯСАТЬ бүжиглэх, биелэх, бүжиг хийх; ~ **русско** орос бүжиг хийх.

ПЛЯСК|А бүжиг бүжиглэх, **весёлые** ~и цэнгэлтэй бүжиг.

ПЛЯСОВАЯ бүжгийн хөгжим.

ПЛЯСУН бүжигч.

ПЛЯСУНЯ эмэгтэй бүжигч.

ПНЕВМАТИКА пневматик, хий шахуурын багаж хэрэгсэл.

ПНЕВМАТИЧЕСКИЙ хийгээр ажиллах, хий шахуурын, шахсан хийт; ~ **насос** хийгээр ажиллах хөөрөг, шахсан хийт хийлүүр.

ПНЕВМОНИЯ уушигны үрэвсэл, уушигны хатгалгаа.

ПНУТЬ өшиглөх, ёврох.

ПО 1. аар; **идти** ~ **дороге** замаар явах; **идти** ~ **улице** гудамжаар явах; **ходить** ~ **театрам** театраар явах; **послать** ~ **ноchte** шуудангаар явуулах; **говорить** ~ **телефону** утсаар ярилцах; **идти** ~ **следу** **зверя** ангийн мөрөөр явах; **хлопотать** ~ **хозяй-** ству аж ахуйгаар оролдох; **отличный** ~ **качеству** чанараар онц; ~ **старинному** **обычаю** хуучин заншлаар; ~ **происхожде-** нию уг гарлаараа; **звать** ~ **имени** нэрээр нь нэрлэх; **старший** ~ **возрасту** насаар ах; 2. ~ **приказанию** тушаал ёсоор; **посту-** пать ~ **закону** хууль ёсоор явуулах; ~ **моей** **просьбе** миний гуйсан ёсоор; ~ **обязанности** үүргийн ёсоор; 3. -ыг, -ийг, г, **гладить** ~ **голове** толгойг илэх; **скучать** ~ **детям** хүүхдээ санах; 4. -ын, -ийн, -ны, -ний, -н, **чемпион** ~ **шахматам** шатрын аварга; **соревнование** ~ **шахматам** шатрын тэмцээн; 5. -д, -т; **товарищ** ~ **оружию** зэвсэг нэгт нөхөр; ~ **моему** **мнению** миний санахад; 6. —тай, той, тэй; **работать** ~ **плану** төлөвлөгөөтэй ажиллах; 7. **учраас**; **он не** **приехал** ~ **болезни** тэр өвчтэй учраас ирсэнгүй; 8. -тул, 9. хүртэл; **прочитать с** **первой** ~ **десятью** **главу** нэгдүгээрээс аравдугаараас бүлэг хүртэл унших; **войти в** **воду** ~ **пояс** усанд бэлхүүсээ хүртэл орох; 10. турш; **работать** ~ **целым** **днем** бүхэл өдөр турш ажиллах; 11. -уур, үүр **ходить** ~ **комнате** тасалгаа дотуур явах; **гулять** ~ **утрам** өглөөгүүр зугаалах, өглөө бүр зугаалах; 12. дагуу, уруу, руу; **плыть** ~ **течению** урсгал дагуу хөвөх; 13. -ч, ж **сделать что-либо** ~ **ошибке** юм эндүүрч хийх, ~ **расseyности** салангаас болж.

ПОБАГРОВЕ|ТЬ улайх, хүрэн болох; **небо** ~ло **от** **зарева** үдшийн гэгээнд тэнгэр улайх; ~ **от** **гнева** урлаж царай улайх.

ПОБАИВАТЬСЯ айсхийх, ширвээтэх, эмээх.

ПОБАЛИВА|ТЬ өвдөх, жаахан өвдөх, хааяа өвдөх; **поясница** ~**ет** зоо нуруугаар жоохон өвдөнө.

ПОБАСЕНКА хошин ярна.

ПОБЕГ найлзуур, мөчир; **яблоня** **дала** ~и **алнмын** **модны** найлзуур ургав.

ПОБЕГАТЬ гүйж явах, гүйлдэх.

ПОБЕД|А ялалт, ялах; **сдержать** ~у ялалт хнийх, ялж гарах, ялалт байгуулах.

ПОБЕДИТЕЛЬ ялагч, дийлэгч, түрүүлэгч, ялсан хүн, дийлсэн хүн.

ПОБЕДИТЬ 1. ялах, днийлэх; ~ **врага** дайсныг ялах; 2. гартаах; 3. давах, болих, дарах; ~ **засуху** ганг давах; ~ **сомнение** эргэлзэхээ болих.

ПОБЕДН|ЫЙ ~**ая** **песня** ялалтын дуу.

ПОБЕДОНОСНЫЙ 1. ялгуусан; 2. давамгай, бардам.

ПОБЕЖА|ТЬ 1. гүйх, гүйлдэх; **все** ~ли **вперёд** бүгдээрээ урагшаа гүйлдэх; 2. зугтаах, дутаах; 3. урсах; с **гор** ~ля **ручыи** уулнаас горхнууд урслаа.

ПОБЕЖДАТЬ 1. ялах, дийлэх; 2. гартаах, 3. давах, дарах.

ПОБЕЖДЕННЫЙ ялагдсан, дийлдсэн, дийлэгдсэн.

ПОБЕЛЁ||ТЬ цайрах, зэвхий даах; от мороза ~ли деревья хүйтэнд мод зэвхий даажээ.

ПОБЕЛ|ТЬ цагаанаар будах, шохойдох; ~ стены туурга шохойдох.

ПОБЕ|ЛКА цагаанаар будах, шохойдох.

ПОБЕРЕ|ЖЬЕ эрэг, эрэг хавийн газар, хөвөө; морское ~ тэнгисийн эрэг хавийн газар.

ПОБЕРЕ|ЧЬ 1. хадгалах, 2. гамнах; ~ своё здоровье биез гамнах; 3. арчлах, асрах; ~ больного отца өвчтэй эцгээ асрах.

ПОБЕРЕ|ЧЬСЯ биез гамнах.

ПОБЕСЕ|ДОВАТЬ ярилцах, хөөрөлдөх; ~ с друзьями найз нартайгаа ярилцах.

ПОБЕСПОКО|ИТЬ жаахан төвөг учруулах, жаахан саад хнйх, жаахан алжаах; разрешите вас ~ танд жаахан саад хийж болох уу, таныг жаахан алжааж болно уу.

ПОБЕСПОКО|ИТЬСЯ зовних, санаа зовох, санаа тавих.

ПОБИРА|ТЬСЯ гуйлга гуйх, гуйланчлах.

ПОБИ|ТЬ зодуулсан, цохнгдсон; он ушёл как ~ тэр, зодуулсан юм шнг болоод явчихлаа.

ПОБИ||ТЬ 1. цохих, зодох, гөвдөх; 2. ялах, дарах; ~ всех врагов бүх дайснаа дарах; 3. днйлэх, түрүүлэх; рысак ~л всех лошадей на скачках хатирч морь уралдаанд бүх морьдоос түрүүлэв; 4 эвдэх, хэмхлэх; ~ посуду хувин сав хэмхлэх.

ПОБИ||ТЬСЯ 1. хэмхрэх, хамхрах, няцрах, хагарах; вся посуда ~лась бүх сав суулга хэмхэрчээ; 2. мөрийцэх, бооц тавих; ~ об заклад бооц тавих.

ПОБЛАГОДА|РИТЬ талархах, баярлалаа гэх.

ПОБЛАЖК|А сул тавих, уучлах, уучлал; не давайте ему ~и түүнийг сул тавьж болохгүй.

ПОБЛЕДНЕ|ТЬ 1. барсхийх, үнсэн хөх болох; ~ от страха айж барсхийх; 2. цонхийх, зэвхийрэх.

ПОБЛЕК|НУТЬ гандах, онгох, өгөрөх; цветы уже ~ли цэцэг нэгэнтээ ганджээ.

ПОБЛИ|ЗОСТИ ойр, хавь, дөт.

ПОБО|ИЙ зодох, зодуулах, зодоон; следы ~ев зодуулсны сорвн.

ПОБО|ИЩЕ тулалдаан; ледовое ~ мөсөн дээрх тулалдаан.

ПОБО|ЛЬШЕ ихээхэн, ихээр, илүүхэн.

ПОБО|РНИК өмгөөлөгч, өмөг түшиг, хамгаалагч, хамгаалан тэмцэгч.

ПОБОРО|ИТЬ 1. идийлэх, давах, унагах; боец легко ~л своего противника нэг бөх нөгөөгөө амархан унагав; 2. дарах; ~ свой страх айдсаа дарах.

ПОБОРО|ТЬСЯ 1. барилдах, 2. үзэлцэх, тулалдах.

ПОБО|РЫ их татвар, хэтэрхий алба, авилга.

ПОБО|ЧН|ИЙ 1. хажуугийн, дагалдсан, дашрамын; ~ вопрос хажуугийн асуудал; 2. нэхлэх, нуудгай, татвар эмээс төрсөн; ~ сын нуудгай хүү; ~ое действие гаж үйлчилгээ.

ПОБОЯ|ИТЬСЯ айх; он ~лся сказать правду тэр, үнэннийг хэлэхээс айж байна.

ПОБРА|НИТЬ зэмлэх.

ПОБРАТА|ТЬСЯ ах дүү болох, анд болох.

ПОБРАТ|ИМ анд.

ПО-БРАТ|СКИ ах дүү мэт, ах дүүгийн ёсоор.

ПОБРЕЗГ|А||ТЬ 1. сэжиглэх; 2. голох; не ~йте битгий голоорой.

ПОБРЕСТ|И гэлдрэх; ~ и сторону хажуу тнийшээ гэлдрэх.

ПОБРИ|ТЬ хусах, авах, засах; ~ бороду сахал хусах.

ПОБРИ|ТЬСЯ сахлаа хусуулах.

ПОБРОДИ|ТЬ хэсэж явах, зайж явах, зугаалах, тэнэх; ~ по лесу ой дотуур хэсэж явах.

ПОБРОСА|ТЬ хаялах; ~ вещи юм хаялах.

ПОБРЫЗГ|АТЬ сүрших, сүрчих, түсэргэх.

ПОБРЯК|УШКА 1. хангинуур, хоржигнуур; 2. нялх, холбого.

ПОБУДИТЕЛЬ почруул.

ПОБУДИТЕЛЬ||ИЙ 1. өдүүлбэр, өдүүлэх; ~ая причина өдүүлбэр шалтгаан; 2. үйлдүүлэх; ~ залог үйлдүүлэх хэв.

ПОБУДИ|ТЬ өдөөх; ~ кого-либо уехать хүнийг өдөж байгаад явуулах.

ПОБУЖД|ЕНИЕ санаа, санал, өгүүлбэр.

ПОБУР|ЕТЬ хүрэн болох, борлох.

ПОБЫВА|ИТЬ 1. явж байх, явж үзэх, яваад ирэх; ~ на юге өмнөд нутагт яваад ирэх; 2. ороод гарах, орчхох; завтра я у вас ~ю би маргааш танайхаар ороод гарна.

ПОБЫВК|А хэд хоногийн чөлөөгөөр, түр хугацаагаар; ирехать домой на ~у гэртээ хэд хоногийн чөлөөгөөр ирэх.

ПОБЫ|ТЬ байзнах, суух, суузнах.

ПОВА|ДИТЬСЯ амтших, байсгээд ирэх, байсгээд очих; ~ к иви ходить байсгээд манайд ирдэг болов.

ПОВАДК|А зан, авир зан; оставь эту ~у энэ зангаа орхи.

ПОВА|ДНО чтобы не было ~ амтшуулахгүйн тул.

ПОВАЛ|И||ТЬ 1. унагах, унагаах; ветер ~л дерево салхн модыг унагав; 2. нөрөн орох, шавалдан орох; ~л снег цас шавалдан оров; 3. шавааралдах, багтан ядах; 4. баагих, басгах; дым ~л из трубы утаа яндангаар басгарав.

ПОВАЛ|И||ТЬСЯ унах, уначхах, ойчих, нурах; забор ~лся хашаа нурав.

ПОВАЛН|И||ИЙ 1. бүгдийг хамарсан, бүгдний; ~ое увлечение бүгдийн сонирхол; 2. хүчир; п-ая болезнь хүчир хижиг, хүчнр тахал.

ПОВАЛ|ЯТЬ хөлбөрүүлэх, хөрвүүлэх, мухруулах; ~ по полу шал дээгүүр хөлбөрүүлэх.

ПОВАР тогооч.

ПОВАРЕНН|ИЙ хоолны, хоолны заавар; ~ая соль хоолны давс; ~ая книга хоолны заавар ном.

ПОВАР|ЕШКА шанага.

ПОВАР|ИТЬ чанах, жаахан чанах.

ПОВАР|ИТЬСЯ чанагдах.

ПОВАРСКО|Й тогоочийн.

ПО-ВА|ШЕМУ таныхаар, таны саналаар, таны санахад; будь ~ таны саналаар болог.

ПОВЕ|ДАТЬ хэлэх, мэдэгдэх; ~ тайну кому-либо хүнд нууцыг хэлэх.

ПОВЕД|ЕНИЕ зан явдал, зан байдал, зан авир, зан; скромное ~ даруу зан.

ПОВЕЗТ|И аваачих; ~ вещи на вокзал юмаа галт тэрэгний буудалд аваачих.

ПОВЕЛЕВА|ТЬ 1. ноёлох, захирах, ноёлон захирах; ~ подданным албат нараа ноёлон захирах; 2. айлдах, зарлиг болох, тушаах, тушаал өгөх.

ПОВЕЛ|ЕНИЕ зарлиг, айлдал, тушаал.

ПОВЕЛ|ЕТЬ айлдах, зарлиг болох, тушаах.

ПОВЕЛ|ИТЕЛЬ дээд эзэн, богд ноён, зарлиг буулгагч, зарлигч.

ПОВЕЛ|ИТЕЛЬНИЦА дээд хатан, айлдагч хатан, зарлигч хатан.

ПОВЕЛ|ИТЕЛЬН|ИЙ захирах, тушаах; говорить ~ым тоном тушаах байдлаар хэлэх; ~ое наклонение захирах хүсэх төлөв.

ПОВЕНЧ|АТЬ сүмд ёсолж гэрлүүлэх.

ПОВЕНЧ|АТЬСЯ сүмд ёсолж гэрлэх.

ПОВЕРГ|АТЬ 1. унагах; буря повергла старый дуб шуурга өтөлсөн царсыг унагав; 2. эрсдүүлэх, хүргэх, учруулах; это вещь повергла его в отчаяние энэ мэдээ түүнийг цөхрөхөд хүргэв; ~ в опасность аюулд учруулах.

ПОВЕ|РЕНН|ИЙ 1. хамаарсан, хамаарагч, төлөөлөгч; ~ в делах төлөөлөгч; 2. итгэсэн хүн, итгэлтэй хүн, найдлагат хүн; язбрать кого-нибудь своим ~ым итгэлтэй хүнээ сонгож

олох; присяжный ~ заргын өмгөөлөгч; временный ~ий в делах хэргийг түр хамаарагч.

ПОВЕРИТЬ 1. үнэмших, итгэх; ~ на слово үгэнд үнэмших, үгэнд нь итгэх; 2. итгэж хэлэх.

ПОВЕРКА 1. шалгах, магадлах, тааруулах; 2. нэр дуудлага, тооллого; на ~у иришли все тооллого дээр бултаараа нрэв; вечерняя ~ в лагере лагерийн үдшийн тооллого; на ~у чухамдаа, жинхэнэ хэрэг дээрээ.

ПОВЕРНУТЬ 1. эргүүлэх, мушгих; ~ ключ в замке цоожин дотор түлхүүр эргүүлэх; ~ кран цорго мушгих; 2. эргэж явах, эргүүлж явуулах; ~ на ириво баруун гар тийш эргэж явах; ~ назад гэдэрг эргэж явах; 3. өөр тийш хандуулах, өөрчлөх; ~ разговор яриаг өөр тийш хандуулах.

ПОВЕРНУТЬСЯ 1. эргэх; ~ на другой бок нөгөө хажуугаар эргэх; ключ ~лся в замке цоожин дотуур түлхүүр эргэв; 2. тийш хандах, өөрчлөгдөх; дело ~лось к лучшему хэрэг сайн тийшээ хандав.

ПОВЕРХ дээгүүр, дээрээс; смотреть ~ очков нүдний шил дээгүүр харах.

ПОВЕРХНОСТНО өнгөцхөн, хуумгай; судить ~ хуумгай бодох.

ПОВЕРХНОСТНЫЙ 1. дээрх, дээд, өнгөн талын, өнгөн; ~ слой почвы хөрсний дээд давхарга; ~ое нагноение өнгөц бээрлэх; 2. өнгөц, өнгөцхөн, хуумгай; ~ое знание өнгөцхөн мэдлэг; ~ человек хуумгай хүн.

ПОВЕРХНОСТЬ гадар, гадаргуу, гадарга; ~ земли газрын гадарга, скользить по ~и өнгөн дээгүүр нь бөмбөрөх.

ПОВЕРХУ дээгүүр нь, дээрээс нь.

ПОВЕРЬЕ домог үг, мухар сүжгийн ярна; старинное ~ хуучин домог үгс.

ПОВЕРЯТЬ 1. магадлах, шалгах; 2. итгэж хэлэх.

ПОВЕСА алиа салбадай, наргианы хүн.

ПОВЕСЕЛИТЬСЯ цэнгэх, хөхих, зугаацах; вдоволь ~ ханатал цэнгэх.

ПОВЕСЕЛЕТЬ цэнгэх, хөхих, зугаацах.

ПО-ВЕСЕННЕМУ хаврын янзаар; солище греет ~ нар хаврын янзаар ээж байна.

ПОВЕСИТЬ 1. өлгөх, дүүжлэх; ~ картину на стену туурганд зураг өлгөх; 2. дүүжлэх, дүүжилж алах; ~ голову толгойгоо унжуулах.

ПОВЕСИТЬСЯ боож үхэх.

ПОВЕСТВОВАНИЕ хүүрнэх, хүүрнэсэн.

ПОВЕСТВОВАТЬ хүүрнэх, илтгэн өгүүлэх.

ПОВЕСТИ 1. аваачих, дагуулж аваачих, оруулах, тавих; ~ гости в сад зочныг цэцэрлэгт дагуулж аваачих; 2. хийх, эхлэх; ~ разговор яриа хийх; 3. хөдөлгөх; ~ бровями хөмсгөө хөдөлгөх; ~ илечами мөрөө хөдөлгөх, гайхах; глазом ие ~ ав ажиггүй байх, огт анхаарахгүй байх.

ПОВЕСТИТЬ 1. тэгдэг болох, ингэдэг болох, заншилтай болох; так повелось истари хэдийннй тэгдэг болсон юм; уж так повелось бүр тэгдэг болчихлоо; 2. нөхөрлөх, ойртох; с кем поведёшься, от того и наберёшься хэнтэй нөхөрлөвөл түүнтэй ижилсэнэ.

ПОВЕСТКА 1. зарлах хуудас, дуудах хуудас; ~ в суд шүүхэд дуудах хуудас; 2. хэлэлцэх асуудал, хэлэлцэх хэргийн жагсаалт; ~ дня хурал хэлэлцэх асуудал.

ПОВЕСТЬ тууж; написать ~ тууж бичнэх.

ПОВЕТРИЕ 1. тахал дэлгэрэх; 2. өвчигнөл, өвчигнөх; модное ~ шинэ маягийн хувцас заслын өвчигнөл.

ПОВЕШЕНИЕ дүүжлэх, дүүжилж алах.

ПОВЕЯТЬ үлээх, амьсгалах, оргих; ~л тёплый ветерок бүлээн салхи үлээв; ~ло прохладой сэрүү амьсгалах, хүйт оргих.

ПОВЗДОРИТЬ тар түр хийлцэх, муудалцах.

ПОВЗРОСЛЕТЬ том болох, их болох, өөлэй болох, өсөж өндийх.

ПОВИВАЛЬНЫЙ эх барих; ~ая бабка эх барих эмгэн.

ПОВИДАТЬ уулзах, учрах.

ПОВИДАТЬСЯ уулзах; ~ с родными садантайгаа уулзах.

ПО-ВИДИМОМУ байх, байхаа, бололтой; весна, ~, будет ранняя хавар эрт болох байхаа; он, ~, был не здоров тэр өвчтэй байсан бололтой.

ПОВИДЛО үрдэс, жимсний үрдэс, повидло.

ПОВИЛИКА чөдөр өвс, орсонго.

ПОВИНИТЬСЯ буруугаа хүлээх, гэмээ мэдэх, гэмших.

ПОВИННОСТЬ алба, албан журмын; отбывать воинскую ~ цэргийн алба хаах.

ПОВИННЫЙ буруу, буруутай, гэмтэй; ни в чём не повинен ямар ч буруу байхгүй; явиться с ~ой биеэ илчлэх, гэмээ илчлэх.

ПОВИНОВАТЬСЯ дагах, захирагдах, дуулгавартай сонсох; ~ родителям эцэг эхдээ захирагдах.

ПОВИНОВЕНИИ дагах, захирагдах, дуулгартай байх; выйти из ~я захирагдахаа болих; быть в ~и дуулгавартай байх, захирагдаж байх.

ПОВИСАТЬ унжих, зүүгдэх; ребёнок повис на шею матери хүүхэд эхийнхээ хүзүүнд зүүгдэв; вопрос повис в воздухе асуудал шийдвэрлэгдсэнгүй орхигдов.

ПОВИСЕТЬ өлгөөтэй байх, дүүжлээстэй байх.

ПОВИТУХА эх баригч авгай.

ПОВЛЕЧЬ 1. татах, чирэх, чнрж аваачих; 2. хүргэх, шалтгаан болох, болох.

ПОВЛИЯТЬ нөлөөлөх, нөлөө үзүүлэх.

ПОВОД 1. шалтаг, шалтгаан; ~ для ссоры хэрүүлийн шалтаг; дая ~ шалтаг олгох; без всякого ~а ямар ч шалтгаангүйгээр; по всякому ~у шалтаг л гарвал, юм л болбол; 2. учир, тухай; разговор шёл по ~у новой книги шинэ номын тухай ярилцаж байв.

ПОВОД 1. жолоо, цулбуур, бурантаг; итнинуть ~ья жолоогоо татах; быть на ~у у кого-либо хүний мэдлээр явах, бусдын эрхэнд байх.

ПОВОДИТЬ хөтөлж явах; ~ лошадь морь хөтөлж явах.

ПОВОДИТЬ 1. хөтлөх, явах, оруулах; 2. хөдөлгөх, заах; ~ указкой по карте зураг дээр саваагаар заах.

ПОВОДОК цулбуур, оосор, хөтлүүр.

ПОВОДЫРЬ хөтөлгөч, хөтөлж явагч, хөтөч; ~ слепого сохор хүний хөтөлгөч.

ПОВОЗИТЬСЯ оролдох, үлхээцэлдэх; ~ над задачей тоо бодох гэж оролдох.

ПОВОЗКА мухлаг тэрэг, тэрэг; парная ~ хос морь хөллөсөн тэрэг.

ПОВОЛЖСКИЙ ижил мөрний хавийн.

ПОВОЛОКА дураал, угсаал.

ПОВОРАЧИВАТЬ 1. эргүүлэх; 2. эргэж явах, эргүүлж явуулах; 3. өөр тийш хандуулах, өөрчлөх.

ПОВОРАЧИВАТЬСЯ 1. эргэх; 2. эргэлдэх; 3. тийш хандах, өөрчлөгдөх.

ПОВОРОТ 1. эргэх, тойрох; ~ кругом тойрон эргэх; 2. эргэлт, муруйх; на ~е дороги замын эргэлт дээр, зам муруйхад; 3. эргэлт, эргэх, новый ~ шинэ эргэлт; ~ дела в нашу пользу хэрэг ажил бидэнд ашигтайгаар эргэх; от ворот ~ үгүйгээс өөр үггүй.

ПОВОРОТИТЬ 1. эргүүлэх, мушгих; 2. эргэж явах, эргүүлж явуулах; 3. өөр тийш хандуулах, өөрчлөх.

ПОВОРОТИТЬСЯ 1. эргэх; 2. тийш хандах, өөрчлөгдөх.

ПОВОРОТЛИВЫЙ шаламгай, шуумгай; он человек ~ тэр шаламгай хүн

ПОВОРОТНЫЙ 1. эргэх, тойрох, эргүүлэх, тойруулах; ~ механизм эргүүлэх механизм; 2. эргэлтийн ~ муникт в развитии хөгжил дэх эргэлтийн цэг.

ПОВРЕДИТЬ 1. хорлох, хор хүргэх; 2. гэмтээх, бэртээх; ~ ногу хөлөө гэмтээх, хөлөө бэртээх.

ПОВРЕЖДЕНИЕ гэмтэх, бэртэх; ~ костей яс бэртэх.

ПОВРЕМЕНИТЬ азнах, хүлгэлзэх, байзнах; ~ несколько дней хэдэн өдөр азнах; ~ с отъездом явахаа байзнах.

ПОВРЕМЁННЫЙ 1. тогтмол, хугацаат; 2. цагаар төлөх, цагаар хэмжих; ~ая оплата цагаар төлөх хөлс.

ПОВСЕДНЕВНО өдөр бүр, өдөр тутам, өдөр болгон.

ПОВСЕДНЕВНЫЙ өдөр бүрнийн, өдөр тутмын; ~ая работа өдөр бүрийн ажил.

ПОВСЕМЕСТНЫЙ газар бүрийн, газар сайгүй, хааяагүй; ~ое явление газар сайгүй болдог үзэгдэл.

ПОВСТАНЕЦ бослого гаргагч, бослогод оролцогч.

ПОВСТРЕЧАТЬ уулзах, учрах.

ПОВСТРЕЧАТЬСЯ дайралдах, харгалдах; ~ на улице гудамжинд дайралдах.

ПОВСЮДУ газар бүрийн, газар сайгүй, хааяагүй.

ПОВТОРЕНИЕ 1. давтах, давтлага; ~ пройденного материала үзсэн зүйлээ давтах; 2. давтсан зүйл, давтсан юм; 3. дахих, дахилт; ~ болезни өвчин дахих.

ПОВТОРИТЬ давтах, дахих, дахнж өгөх, давтаж гаргах; ~ урок хичээлээ давтах; ~ ошибки дутагдлыг дахин гаргах.

ПОВТОРИТЬСЯ давтах, давтагдах, дахих; старое не повторится хуучин юм давтагдахгүй.

ПОВТОРНЫЙ давтах, дахих, давтлагын, дахилтын; ~ое заболевание дахин өвдөх.

ПОВЫСИТЬ 1. нэмэх, нэмэгдүүлэх, дээшлүүлэх; ветер ~л уровень воды салхи усны түвшний дээшлүүлэв; 2. нэмэх, нэмэгдүүлэх, дээшлүүлэх; ~ производительность труда хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэх; ~ требования шаардлагыг дээшлүүлэх; ~ знания мэдлэгээ дээшлүүлэх; 3. дээшлүүлэх, сайжруулах; 4. дэвшүүлэх, ахиулах; ~ по службе албан тушаалд дэвшүүлэх; 5. өндөр болгох, чангаруулах; ~ голос дуугаа чангаруулах.

ПОВЫСИТЬСЯ 1. нэмэгдэх, дээшлэх; уровень воды ~лся усны түвшин дээшлэв; температура ~лась халуун нэмэгдэв; 2. нэмэгдэх, дээшлэх, сайжрах; интерес ~лся сонирхол нэмэгдэв; 3. нэр хүнд нэмэгдэх, хүндтэй болох; ~ в общественном мнении олон нийтийн дотор хүндтэй болох; 4. дэвших, ахих; ~ по службе албан тушаал ахих.

ПОВЫШЕНИЕ 1. нэмэгдэх, дээшлэх, сайжрах; ~ жизненного уровня амьдралын хэмжээ дээшлэх; ~ квалификации мэргэшил сайжрах; 2. дэвших, ахих; ~ по службе албан тушаал дэвших.

ПОВЫШЕННЫЙ үлэмж, нэмүү; ~ая температура их халуурах; ~ интерес их сонирхол.

ПОВЯЗАТЬ ороох, боох; ~ галстук зангаа зүүх.

ПОВЯЗАТЬСЯ ороох, боох, уях; ~ платком алчуураар боох.

ПОВЯЗКА 1. боолт, ороолт, боох, ороох; головная ~ толгойн боолт, наложить ~у на рану шарханд боолт хийх, шарх боох; 2. тасам уях; траурная ~ на рукаве ханцуй дээр гашуудлын тасам уях.

ПОГАДАТЬ 1. мэргэлэх, төлөг үзэх; 2. таах, тааварлах.

ПОГАНКА хортой мөөг, хар мөөг.

ПОГАННЫЙ 1. идэж болохгүй, хортой; ~ гриб хортой мөөг; 2. бохирын, бургтгийн хиртэй; 3. бузар, бөөдий; ~ая пища бузар идээ, бөөдий хоол.

ПОГАСАТЬ 1. унтрах, бөхөх, замхрах; огонь в печке погас зууханд гал унтрав; 2. сөнөх, өнгөрөх.

ПОГАСИТЬ 1. унтраах, бөхөөх; ~ лампу дэн унтраах; 2. төлж дуусгах, дансаа бодох; ~ долги өрийг төлж дуусгах.

ПОГАШАТЬ төлж дуусгах, дансаа бодох.

ПОГАШЕНИЕ төлөх, төлж дуусгах; ~ задолженности өрийг төлж дуусгах, өр дарах.

ПОГИБАТЬ үхэх, мөхөх, сөнөх; цветы ~ют от мороза хүйтэнд цэцэг үхэж байна.

ПОГИБЕЛЬ 1. үхэл, сөнөл.

ПОГИБЕЛЬ II П нуга дарах, нугалах; согиутся в три ~и гурав нугалах, нуга дарах, дарлаж давтах.

ПОГИБНУТЬ үхэх, мөхөх; ~ смертью храбрых зоригтны үхлээр үхэх.

ПОГИБШИЙ 1. нас барсан, амь үрэгдсэн; 2. сүйдсэн, сөнөсөн; ~ корабль сүйдсэн хөлөг онгоц; 3. баларсан, завхарсан.

ПОГЛАДИТЬ 1. илэх, илбэх; ~ голову толгойг илэх; 2. индүүдэх, илүүрдэх, толийлгох; ~ рубашку цамц индүүдэх.

ПОГЛОТИТЬ 1. шингээх, биедээ шингээх, шингэх, шингэж орох; ~ лучи цацрагийг шингээх; 2. анхаарлыг татах, эзлэх, хэрэглэх; новая идея ~ла его целиком шинэ үзэл санаа түүний бүх анхаарлыг татлаа.

ПОГЛОЩЕНИЕ шингээлт, шингэх, шингээх, залгнх.

ПОГЛУПЕТЬ тэнэг болох, мунхрах.

ПОГЛЯДЕТЬ 1. харах, ширтэх, үзэх; ~ на вошедшего орж ирсэн хүнийг харах; 2. харах, харуулах, харгалзах; ~ за ребёнком хүүхэд харуулах, хүүхэд харгалзах.

ПОГЛЯДЫВАТЬ 1. харж байх, ажиглаж байх, шагайж байх; 2. харж байх, харгалзаж байх; ~ за детьми хүүхэд харж байх.

ПОГНАТЬ хөөх, туух, элдэх, давхиулах; ~ лошадь во весь опор морио бүх чадлаар нь давхиулах.

ПОГНАТЬСЯ 1. хөөх; за двумя зайцами погонишься — ия одного ии поймаешь хоёр туулайг хөөвөл нэгийг нь ч гүйцэхгүй; 2. хөөцөлдөх; ~ за славою алдар нэр хөөцөлдөх.

ПОГНУТЬ матийлгах, махилгах, муруйлгах.

ПОГНУТЬСЯ матийх, махийх, муруйх.

ПОГОВАРИВАТЬ 1. ярьдаг, гэдэг; он начал ~ об отъезде тэр явна гэж ярьдаг болов; 2. ярьцгаах, гэцгээх, гэлцэх.

ПОГОВОРИТЬ ярих, ярилцах, хэлэлцэх; ~ по душам зүрхнийхээ үгийг ярилцах; ~ о делах ажил хэргийн тухай хэлэлцэх.

ПОГОВОРИК А хууч үг, хошоо үг, зүйр үг; войти в ~у зүйр үгэнд орох.

ПОГОД А цаг уур, тэнгэр, өдөр; сводка ~ы цаг уурын мэдээ, перемена ~ы цаг уур солигдох; ~ устанавливается тэнгэр цэлмэж байна; хорошая ~ цэлмэг өдөр; это не делает ~ы энэ шийдвэрлэх юм биш, үүнээс шалтгаалахгүй ждаты у моря ~ы заяандаа горьдож суух.

ПОГОДИТЬ азнах, байзнах, хүлгэлзэх, жаахан хүлээх; немного погода жаахан азнаад; погоди, сейчас приду жаахан хүлээ, одоо ирнэ.

ПОГОДОК нэг нас дүү, нэг нас зөрөөтэй; мы с сестрой — погодки эгч бид хоёр нэг насны зөрөөтэй.

ПОГОЖИЙ цэлмэг, сайхан, даяараа.

ПОГОЛОВНО толгой тоолон, булгаараа, даяараа.

ПОГОЛОВНЫЙ толгой дараалан, бүх, бүгдийг хамарсан; ~ая перепись населения бүх хүн амын бүртгэл.

ПОГОЛОВЬ Е тоо толгой, толгой; рост ~я скота малын тоо өсөх; ~ овец хонины тоо.

ПОГОНЩИК туугч, тууварчин; ~ скота мал туугч.

ПОГОН Я 1. мөрдөн хөөх, нэхэн хөөх; 2. нэхүүл, хөөгчид, ~ мчалась следом за ним нэхүүл хойноос нь мөрдөн хөөх;

3. хөөцөлдөх; в -е за славой нэр цол хөөцөлдөж; ~ за при-
былью ашиг хонжоо хөөцөлдөж.

ПОГОНЯ||ТГ 1 шамдан явуулах, давхиулах; ~ коня кнутом
морийг ташуурдан давхиулах; 2. шамдуулах, ярууулах; не ~и
меня, успеоу намайг битгий яруул, амжина.

ПОГОРЁЛЕЦ түймэрт эрсэдсэн хүн, түймэрт дайрагдсан хүн.

ПОГОРЁЛ||БЫЙ шатсан, шатаихай, цурам түнэр; ~ое место
цурам, түнэр газар.

ПОГОРЁ||ТГ 1. гэр хогшил шатах, түймэрт дайрагдах, галын
аюулд автах; 2. шатах; деревня ~ла тосгон шатав; 3. гандах,
хагдрах, ялзрах; 4. дүрэлзэж ноцох, гялсхнийх.

ПОГОРЯЧИТЬСЯ цухалдах, унтууцах, адгах.

ПОГОСТ оршуулах газар, булш, хүүрийн газар.

ПОГОСТИТЬ айлчлах, гийчин болох, зочлуулах.

ПОГРАНИЧНИК хил хамгаалагч, хилчин.

ПОГРАНИЧН||БЫЙ 1. хилийн, хил хязгаарын; ~ая полоса
хилийн зурвас; ~ столб хилийн шон; ~ инцидент хилийн
будлиан; 2. хилийн, хил хамгаалах; ~ые войска хилийн
цэрэг.

ПОГРЕБ зоорь; ~ со льдом мөсөн зоорь; пороховой ~ дарнны
зоорь.

ПОГРЕБАЛЬНЫЙ оршуулах; ~ обряд оршуулах журам ёс.

ПОГРЕБАТЬ оршуулах, хөдөөлүүлэх; ~ с почестями
хүндтэйгээр оршуулах.

ПОГРЕБЕНИЕ оршуулах, хөдөөлүүлэх.

ПОГРЕМУШКА торжигнуур, хорчигнуур, хонхолдой.

ПОГРЁТЬ дулаацуулах, ээх; ~ руки у печки зууханд гараа ээх.

ПОГРЁТЬСЯ дулаацах, ээх.

ПОГРЕШ||АТЬ хазайлгах, гуйвуулах, нүгэл хийх; ~ить против
истины үнэнийг гуйвуулах.

ПОГРЕШНОСТЬ алдаа, мадаг, доголдол; допустить ~ в
правописании зөв бичлэгийн талаар алдаа гаргах.

ПОГРОЗИТЬ зангах.

ПОГРОМ хядлага, бусниулах, түйвээх.

ПОГРОМЩИК хядагч, бусниулагч, түйвээгч.

ПОГРУЖАТЬ 1. живүүлэх; ~ тело в воду усанд том живүүлэх;
2. ачих, зөөх.

ПОГРУЖАТЬСЯ 1. живэх; 2. бүрхэгдэх, хучигдах, шингэх;
3. автах, шурган орох, бясалгах; ~ в размышления бясалгал
бясалгах; 4. ачигдах, тээгдэх, суух.

ПОГРУЗКА ачих, ачаа ачих, тээх, ачаа тээх.

ПОГРУЗОЧН||БЫЙ ачааны, ачлагын ачих; ~ые машины
ачааны машинууд; ~ая работа ачих ажил.

ПОГРУЗЧИК ачлагын машин, ачих буулгах машин.

ПОГРЫЗТЬ мэрж байх, химлэж байх.

ПОГРЯЗ||АТЬ,
ПОГРЯЗ||НУТЬ 1. шавардах, шигдэх; колёса ~ли в глине дугуй
шаварт шигдэв; 2. дарагдах, автах; ~ в невежестве бүдүүлэг
байдалд дарагдах; 3 баригдах; ~ в долгах өрөнд баригдах.

ПОГУБИТЬ үхүүлэх, хөнөөх, сүйтгэх, бусниулах; ~ своё
здоровье биез сүйтгэх.

ПОГУЛЯТЬ зугаалах, зугаацах, салхинд гарах.

ПОД |дор; поставить ~ стол ширээн доор тавих; находится ~
столом ширээн доор байна; ~ руководством удирдлагын
дор, удирдлагаар; ~ охраной закона хуулийн хамгаалалт
дор; 2. -ын, ийн, н. отвести участок ~ сад цэцэрлэгийн газар
болгох; в ночь ~ новый год шинэ жил гарахын шөнө, 3. -д, т;
попасть ~ дождь бороонд дайрагдах; ~ свою защиту
хамгаалалтдаа авах; 4. -тай, петь ~ аккомпанемент рояля
төгөлдөр хуурын найруу хамтдаа дуулах; 5. -аар, писать ~
диктовку хэлж өгснөөр бичих; ~ действием солнечных
лучей нарны цацрагийн үйлдлээр; ~ предложом нэрийдлээр,

~ видом янзаар; ~ влиянием гиева уур хилэнгийн нөлөөгөөр;
6. ойр, дэргэд; жить ~ Москвой Москвагийн ойр суух;
7. шиг, мэт, шигээр, мэтээр; ~ золото алт шиг; 8. шахам,
шахаж байх, болж байх, болох гэж байх; ей ~ сорок тэр авгай
дөч шахам настай, ~ старость настай болж байх; ~ вечер
үдэш болж байхад; ~ утро өглөө болж байхад; 9. -ж, аад;
взять деньги ~ расписку гарын үсэг зурж мөнгө авах;
10. гэдгийг, гэдэгт, гэхдээ; что надо неинимать ~ ошущением
мэдрэхүй гэдэгт юу гэж ойлгох хэрэгтэй вэ; ~ руку сугагдаж
явах; ~ открытым небом гадаа ил.

ПОДАВАТЬ |авч өгөх, авчирч; өгөх; 2. шилжүүлэх; дамжуулан
өгөх; 3. үзүүлэх; ухруулах; ~ надежды найдуулах, найдаж
болмоор.

ПОДАВАТЬСЯ 1. болох, давших, ухрах, хазайх; 2. явах,
хандах; 3. үгэнд орох.

ПОДАВИТЬ 1. дарах, шахах; ~ больное место хөндүүр газрыг
дарах; 2. бяцлах, няцлах, бяц дарах, алж устгах; 3. дарах,
устгах; ~ восстание бослогыг дарах; 4. болнх, булнх, дарах; ~
страх айхаа болих, айдсаа булнх; 5. дарах, сүрдүүлэх.

ПОДАВИТЬСЯ хахах; ~ костью ясанд хахах.

ПОДАВЛЕНИЕ дарах; ~ мятежа үймээн дарах.

ПОДАВЛЕННОСТЬ гутах, уруу царайлах, шантрах, урам
хугарах.

ПОДАВЛЕНН||БЫЙ 1. гутсан, уруу царайтай, шантарсан, урам
хугарсан; ~ое настроение уруу царайтай байх; 2. сүүмгэр,
гинших; ~ стон сүүмгэр дуугаар ёолох, гэж гинших.

ПОДАВЛЯТЬ 1. дарах, сөнөөх; 2. сүрдүүлэх, сүрээр дарах.

ПОДАВЛЯЮЩ||ИЙ дийлэх, олонх; ~ее большинство голосов
зонхилох олонхийн санал; в ~ем числе случаев тохнолдлын
олонх нь.

ПОДАВНО бүр ч, нэн ч; он согласен, а я и ~ тэр зөвшөөрчээ,
би бүр ч зөвшөөрнө, он ума не нажил, смелости и ~ түүнд
ухаан байхгүй, зориг бүр ч байхгүй.

ПОДАГРА тулай өвчин.

ПОДАЛЬШЕ холхон, цаана, цаагуур, цааш; отодвинь стул ~
сандлыг цааш болго.

ПОДАРИТЬ бэлэглэх, бэлэг өгөх; ~ что-либо на память
дурсгал болгож юм бэлэглэх.

ПОДАРОК бэлэг; получить ~ бэлэг авах; преподнести ~ бэлэг
барих, еделать ~ бэлэг өгөх.

ПОДАТЕЛЬ өгөгч, баруулагч, биеэр хүргэгч; ~ письма
захидал өгөгч.

ПОДАТЕЛЬНИЦА өгөгч эмэгтэй, бариулагч эмэгтэй, биеэр
хүргэгч эмэгтэй.

ПОДАТЛИВ||БЫЙ 1. дуулгартай, үгэнд оромтгой; ~ человек
дуулгартай хүн; 2. уян, зөөлөн; ~ая глина зөөлөн шавар.

ПОДАТЬ алба, албан татвар.

ПОДА||ТЬ 1. авч өгөх, авчирч өгөх; ~ пальто дээл авч өгөх; ~
стул сандал авчирч өгөх; ~ обед хоол авчирч өгөх; 2. авчрах,
бэлэн байлгах, бэлэн болгох; ~ экипаж хөсөг бэлэн болгох;
3. бэлдэж өгөх; 4. оруулах, хийх; ~ пар в котёл тогоонд уур
орлуулах; 5. өгөх; ~ заявление өргөдөл өгөх; 6. өгөх,
шилжүүлэх; 7. өгөх, давуулах, дамжуулж өгөх; игрок хорошо
~л мяч тоглогч бөмбөг сайн давууллаа; 8. үзүүлэх; ~ пример
жишээ үзүүлэх; 9. ухруулах; ~ лошадь назад морио гэдэрэг
ухруулах; ~ голос дуугарах, саналаа өгөх; ~ рукой энүүхэнд;
~ урок хашраах.

ПОДАТЬСЯ 1. болох, давших, ухрах, хазайх; ~ вперёд урагшаа
боох, давших; ~ назад гэдэрэг болох, ухрах; 2. явах, хандах; ~
на юг урагшаа явах; 3. үгэнд орох.

ПОДАЧА 1. өгөх, өгөлт; ~ заявления өргөдөл өгөх; ~ сигнала
дожно өгөлт; 2. өгөх, өгөлт, давуулах; ~ мяча бөмбөг өгөх,

бөмбөг давуулах; 3. өгөх, оруулах; ~ пара в котёл тогоонд уур оруулах.

ПОДАЧК|А 1. цөвдөл, амьтанд өгсөн идээ; 2. хишиг, өглөг; выпрашивать ~и хишиг гуйх.

ПОДАЯНИ|Е гуйлга, бадар; жить ~ями гуйлгаар амьдрах.

ПОДБЕГАТЬ гүйж очих, гүйж ирэх; ~ к дому байшнд гүйж очих.

ПОДБЕРЁЗОВИК барзгар хусандай мөөг, хусны сархиаг.

ПОДБИВАТЬ доторлох; ~ пальто мехом арьсаар дээл доторлох; 2. зан тавих, загнах, хадах; ~ подкову тах хадах, морь тахлах; 3. цохиж гэмтээх, няц цохих; ~ глаз нүд цохиж гэмтээх; 4. цохиж унагах, буудаж унагах; 5. тухирах, өдөөх.

ПОДБИРАТЬ 1. түүж авах, цуглуулж авах, хамж авах; ~ рассыпанные вещи асгарсан юмыг хамж авах; 2. засаж залах, шуух, хумих; ~ вожжи жолоо хумих; 3. олж авах, бүрдүүлэх, шилж авах, тааруулах; ~ ключ түлхүүр тааруулах.

ПОДБИРАТЬСЯ 1. цугларах, эмхлэгдэх, бүрдэх; 2. мярааж ойртох, гэтэж очих, сэмхэн дөтлөх; ~ к двери үүдэнд сэмхэн дөтлөх.

ПОДБОДРИТЬ санааг засах, урам сэргээх, урам оруулах; ~ больног өвчтэй хүний урам сэргээх.

ПОДБОЛТАТЬ хийж хутгах; ~ молоко в суп шөлөнд сүү хийж хутгах.

ПОДБОР 1. шилж авах, шилж авсан, тохируулж авах, тааруулж авах, сонгож цуглуулах; 2. цуглуулга, шилмэл цуглуулга; интересный ~ картин зургийн сонин цуглуулга.

ПОДБОРКА шилж тааруулах, тааруулах; ~ материалов хэрэглэгдэхүүнийг шилж тааруулах.

ПОДБОРОДОК үрүү, эрүү, ооч; второй ~ давхар эрүү, бойног.

ПОДБОЧЕНИТЬСЯ ташаа тулах, ташаагаа тулах.

ПОДБРАСЫВАТЬ 1. өөд хаях, өөд шидэх; ~ мяч бөмбөг дээш шидэх; 2. нэмэх, нэмж хийх, хийх; 3. нэмж нлгээх, явуулах, хүргэх өгөх; 4. далдуур илгээх; ~ письмо захидал далдуур илгээх.

ПОДВАЛ 1. зоорь, хонгил; ~ для дров түлээний хонгил; 2. хормой, хаяа, статья на дна ~а сонины хоёр хормойд таарах өгүүлэл.

ПОДВАЛИВАТЬ 1. овоолох, хураах, асгах, гуалин хураах; 2. нэмж хийх, хийх, хаялах; 3. ирэх, хүрч ирэх, хөвж ирэх.

ПОДВАЛЬНЫЙ 1. газар доорх, зоройн; ~ое помещение газар доорх тасалгаа; 2. сонины хормойн, сонины хаяа; ~ая статья сонины хормойн өгүүлэл.

ПОДВЕДЕНИЕ 1. тавих; ~ фундамента суурь тавих; 2. гаргах; ~ итоги дүн гаргах.

ПОДВЕДОМСТВЕННЫЙ харьяа, харьяат; ~ые министерству учреждения яамны харьяа албан газрууд.

ПОДВЕЗТИ хүргэж өгөх.

ПОДВЕРГАТЬ эрсдүүлэх, учруулах; ~ свою жизнь опасности амь насаа аюулд эрсдүүлэх; ~ анализу задлан шинжлэх; ~ испытания туршиж үзэх.

ПОДВЕРГАТЬСЯ учрах, орох, -гдэх, -гдах, -уулах, -үүлэх; ~ опасности аюулд эрсдэх; ~ критике шүүмжлэлд орох, шүүмжлэгдэх; ~ обстрелу буудуулах; ~ наобоям зодуулах.

ПОДВЕРЖЕННЫЙ эмзэг, - мтгай, - мтгэй, үргэлж; ~ болезням өвчинд эмзэг, өвдөмтхний; человек, ~ припадкам үргэлж ухаан алдаж унадаг хүн.

ПОДВЕРНУТЬ 1. шамлах, шуух; ~ рукава ханцуй шамлах; ~ брюки өмд шуух; 2. хумих, хумлайдах, мухлайдах; ~ одеяло хөнжил хумлайдах; 3. эрэгдэх, шөрөвдөх, чангалах; 4. булга гишгэх, тулгаруулах, мөлт гишгэх; ~ иоту хөлөө булга гишгэх.

ПОДВЕРНУТЬСЯ 1. нугарах, шамрах, хумирах; воротник ~лся зах нугарав; 2. мушгигдах, тулгарах; нога ~лась хөл тулгарав; 3. дайралдах; он ~лся очень кстати түүний дайралдсан нь аз боллоо.

ПОДВЕСИТЬ өлгөх, дүүжлэх; ~ лампу под потолком таазнаас ламп дүүжлэх.

ПОДВЕСК|А унжлага, зүүлт, замбалзгуй; люстра с ~ами унжлагатай цэцэг дэн.

ПОДВЕСНОЙ өлгөмөл, дүүжин; ~ мост дүүжин гүүр.

ПОДВЕСТИ 1. авчрах, хөтөлж авчрах, авчирч өгөх, хүргэх; 2. тавих, хийх; ~ фундамент под здание барилгын дор суурь тавих; 3. хүргэж тавих, хүртэл тавих; ~ дорогу к заводу заводад хүртэл зам тавих, оруулах, тооцох; 5. болгох, баримттай болгох; 6. гаргах, хийх; ~ итоги дүн гаргах; 7. будах, жирвйлгэх; ~ брови хөмсгөө будах; 8. хөөдөх, найдлагыг алдагдуулах; он меня едва не подвёл тэр миний найдлагыг алдагдуулах шахлаа; ~ под выговор хөөдөж донгодуулах; 9. эвхийх, тасрах шахах.

ПОДВЕТРЕННЫЙ нөмөр; ~ая сторона дома байшингийн нөмөр тал.

ПОДВЕШИВАТЬ өлгөх; у него хорошо подвешен язык тэр хэлэмгий хүн.

ПОДВИВАТЬ жаахан буржийлгах, буржгархан болгох.

ПОДВИГ гавьяа, гавьяа зүтгэл; трудовой ~ хөдөлмөрийн гавьяа; воинский ~ цэргийн гавьяа.

ПОДВИГАТЬ дохилзуулах, гозолзуулах, ганхалзуулах.

ПОДВИГАТЬ 1. ойртуулах, дөхүүлэх, хөдөлгөх; 2. урагш явуулах, дөхүүлэх.

ПОДВИГАТЬСЯ хөдөлж байх, хөдөлцгөөх.

ПОДВИГАТЬСЯ ойртох, дөтлөх, хөдлөх; ~ к окну цонх руу ойртох.

ПОДВИД салбар зүйл.

ПОДВИЖНИК 1. арш, хутагт; христианские ~и христосын шажны арш нар; 2. зүтгэлтэн, зүтгэгч; ~ науки шинжлэх ухааны зүтгэлтэн.

ПОДВИЖНОЙ 1. хөдлөх, гүйх; ~ блок хөдлөх эргэлдүүр; 2. нүүдлийн, нүүх.

ПОДВИЖНОСТЬ гавшгай хөдлөл, хөдлөмтгэй, түргэн хөдлөц, отличаться ~ю гавшгай хөдлөлөөр ялгарах, хурдан хөдөлгөөнтэй.

ПОДВИЖНЫЙ хөдлөмтгэй, түргэн хөдлөцтэй, дэгдэлзүүр, гавшгай; ~ ребёнок дэгдэлзүүр хүүхэд.

ПОДВИНТИТЬ эрэгдэх, чангалах; ~ гайку эрэг чангалах.

ПОДВИНУТЬ 1. ойртуулах, дөтлүүлэх, хөдөлгөх; ~ стул к столу сандлыг ширээнд ойртуулах; 2. урагш явуулах, дөхүүлэх; ~ свою работу ажлаа дөхүүлэх.

ПОДВИНУТЬСЯ 1. ойртох, дөтлөх, хөдлөх; ~ к окну цонх руу ойртох; 2. ахих, дөхөх.

ПОДВИНЧИВАТЬ эрэгдэх, чангалах.

ПОДВИТЬ жаахан буржийлгах, буржгардуу болгох; ~ волосы үс жаахан буржийлгах.

ПОДВЛАСТНЫЙ эрхшээлд орох, захирагдах.

ПОДВОДА улаа, хөсөг.

ПОДВОДИТЬ 1. авчрах, хөтөлж авчрах, авчирч өгөх, хүргэх; 2. тавих, хийх; ~ фундамент суурь тавих; 3. хүртэл тавих; 4. оруулах, тооцох; 5. болгох, баримттай болгох; 6. гаргах, хийх; ~ итоги дүн гаргах, дүгнэлт хийх; 7. будах, жирвйлгэх; ~ брови хөмсөг будах; 8. гай болох, хөөдөх, найдлагыг алдагдуулах; он его подвёл тэр түүний найдлагыг алдагдуулав.

ПОДВОДНИК шумбадаг онгоцны цэрэг; 2. шумбадаг онгоцны мэргэжилтэн.

ПОДВОДНИЙ 1. усан дорх; ~ камень усны ёролын чулуу; 2. шунгадаг, шунгах, ~ая лодка шумбадаг завь, шумбах онгоц.

ПОВВОЗ авчрах, зөөх; ~ товаров бараа зөөх.

ПОВВОЗИТЬ авчрах, хүргэх, зөөх.

ПОВВОЗКА авчрах, хүргэх, зөөх.

ПОВВОРАЧИВАТЬ шамлах, шуух; 2. булга гншгэх, тулгаруулах; 3. муруйж очих, дайраад гарах.

ПОВВОРАЧИВАТЬСЯ 1. нугарах, шамарах, хумирах; 2. булгарах, тулгарах.

ПОВВОРОТНЯ 1. босгоны завсар; 2. хаалганы босго мод.

ПОВВОХ хөөдөх, муу юм хийх, гай; устронть ~ хөөдөх; **исеожиданный** ~ гэнэтийн гай.

ПОВВОПИТЬ ам халах, жаахан халамцах.

ПОВВОЗЯТЬ уях, зүүж уях, боох, зүүх; ~ ведро под телегу тэргэн дор хувин уях.

ПОВВОЗЯТЬСЯ биеэ ороох, бүслэх; ~ кушаком бүсээр биеэ ороох, бүс бүслэх.

ПОВВОЗКА 1. уях, боох; 2. татуур, оймсны татаас.

ПОВВОДАТЬ тааруулж хийх, амжиж хийх.

ПОВВОДИТЬ хор хүргэх, гай учруулах.

ПОВВОГИБАТЬ дороос нугалах, дороо нугалах; ~ подол хормойг дороос нугалах; ~ иоги под себя хөлөө дороо нугалах.

ПОВВОГИБАТЬСЯ нугарах, дороос нугарах, хумирах.

ПОВВОГЛЯДЕТЬ сэмхэн харах, шагайх, гэтэж харах, мяраах.

ПОВВОГНИВАТЬ доороос өмхрөх, ялзрах.

ПОВВОГОВАРИВАТЬ далдуур ятгах, битүүхэн тухирах, битүүхэн өдөөх.

ПОВВОГОСОК 1. дагах хоолой; 2. аядан дагалдагч, дуурайн жиргэгч.

ПОВВОГОНКА тааруулах, тааруулж суулгах, хоноох; ~ оконных рам цонхны жаазыг тааруулах.

ПОВВОГОНЯТЬ 1. тууж авчрах; 2. хурдасгах, шамдуулах; ~ лошадей морины явдлыг хурдасгах, морьдыг ташуурдах; 3. тааруулах.

ПОВВОГОРЯТЬ түлэгдэх, хайрагдах, дороос шатах; **хлеб** ~ел талх түлэгдэв.

ПОВВОГОРЁЛЫЙ түлэгдсэн, шатсан, түлэнхий, шатанхай; ~ хлеб түлэнхий талх.

ПОВВОГОТАВЛИВАТЬ бэлтгэх, бэлдэх, зэхэх; **подготовить доклад** илтгэл бэлтгэх.

ПОВВОГОТАВЛИВАТЬСЯ бэлтгэх, бэлдэгдэх.

ПОВВОГОТОВИТЕЛЬНЫЙ бэлтгэл, бэлтгэлийн, бэлтгэх; ~ая работа бэлтгэх ажил; ~ курс бэлтгэл анги.

ПОВВОГОТОВКА 1. бэлтгэх, бэлтгэл; ~ кадров боловсон хүчний бэлтгэх; ~ к севу тарилгад бэлтгэх; 2. бэлтгэлтэй, мэдлэгтэй.

ПОВВОГОТОВЛЕННОСТЬ бэлтгэл, мэдлэг; ~ кадров боловсон хүчний мэдлэг.

ПОВВОГРЕБАТЬ I 1. хамах, хамж цуглуулах, шүүрдэх.

ПОВВОГРЕБАТЬ II сэлж очих, сэлүүрдэж ойртох.

ПОВВОГРУППА салбар бүлэг, салбар бүлгэм, бүлгийн хэсэг.

ПОВВОДАВАТЬ 1. өөд нь цохих, дээш нь хаях, хаяж өгөх; 2. өгч идүүлэх; 3. нэмэх, түргэсгэх, оргилуулах, манаргах.

ПОВВОДАВАТЬСЯ 1. түлхэгдэх, нэгдэх, түргэгдэх; 2. автагдах, орох; **ие** ~ описанию тодорхойлон бичнхийн аргагүй.

ПОВВОДАВКЙ идүүлэх, идэгдэх, нүцгэрэх, өгөгдөл, жиргээ буг; **нграть в** ~ идүүлэх даам тоглох, нүцгэрэх даам тоглох.

ПОВВОДАКНИВАТЬ заа заа гэх, аа аа гэх, ам дагах.

ПОВВОДАННЫЙ харьяат, албат.

ПОВВОДАНСТВО харьяалал.

ПОВВОДАТЬ 1. өөд нь цохих, дээш нь хаях, хаяж өгөх, өшнглөх; ~ мяч ногой бөмбөгийг өшнглөж өгөх; 2. нэмэх, түргэсгэх,

оргнулах, манаргах; ~ ходу явцыг түргэсгэх; ~ пару уур манаргах; ~ жару халууныг оргилуулах, эрчийг чангалах.

ПОВВОДАИТЬСЯ 1. түлхэгдэх, нээгдэх, түргэгдэх; **дверь с трудом** ~лась үүд арай гэж нээгдэв; 2. автах, автагдах, орох; ~ на уговоры үгэнд орох; ~ угрозам заналд автагдах; **ие** ~ **искушению** дур шуналд автахгүй.

ПОВВОДЕВАТЬ I дотуур өмсөх.

ПОВВОДЕВАТЬ II 1. өлгөх, гогдох, дэгээдэх, сэмлэх; 2. ёжлох, өөлөх өөнтөгдөж хэлэх.

ПОВВОДЕЛАТЬ дуурайлгаж хнийх, дуурайлгаж бичих, хуурмаг хнийх; ~ **чужую подпись** бусдын гарын үсгийг дуурайлган бичих; ~ **ключ** түлхүүр дуурайлгаж хийх; түлхүүр тааруулах.

ПОВВОДЕЛАТЬСЯ 1. дуурайх, дуурайж дугарах; ~ **под детскую речь** хүүхдийн үгийг дуурайж дугарах; 2. зулгуйдах, аядан дагалдах.

ПОВВОДЕЛКА 1. хуурмаг, хуурамч, хуурмагаар үйлдэх; ~ **подпись на документы** баримт бичиг дээр гарын үсгийг хуурамчаар үйлдэх; 2. хуурамч, дуураймал юм.

ПОВВОДЕЛЬНЫЙ хуурамч, хуурмаг, дуураймал; ~ **документ** хуурамч баримт; ~ **алмаз** дуураймал алмаз.

ПОВВОДЕРГИВАТЬ үзг татах, дээш татах.

ПОВВОДЕРЖАНИИЕ сахнуулах, -тай байлгах, дэмжих; ~ **порядка** журамтай байлгах; **для** ~я **семейства** гэр бүлээ дэмжихийн тул.

ПОВВОДЕРЖАТЬ I түших; ~ **под руку** гараас нь түших, туслан дэмжих, туслах; ~ **друга в минуту опасности** аюултай цагт нь найзыгаа дэмжих; 3. дэмжих, сайшаах; ~ **чьё-нибудь предложение** хүний саналыг дэмжих; 4. үргэлжлүүлэх, таслахгүй байх, -тай байлгах, тордох; ~ **огонь в пеще** зууханд гал таслахгүй байх, зууханд галтай байлгах; ~ **порядок** журамтай байлгах; ~ **разговор** яриаг үргэлжлүүлж байх; ~ **своё здоровье** биеэ тордох.

ПОВВОДЕРЖИВАТЬ 1. үргэлжлүүлэх, таслахгүй байх, -тай байлгах; ~ **приятельские отношения** найз харьцааг үргэлжлүүлэх, найз харьцаагаа таслахгүй байх; 2. тулах, түшнх, тулгуурлах.

ПОВВОДЕРЖКА 1. түшиг, тулгуур; 2. дэмжлэг, тусламж; **материальная** ~ эд юмаар дэмжих; **дружеская** ~ нөхөрсөг тусламж; **оказывать** ~у дэмжлэг үзүүлэх.

ПОВВОДЕТЬ I дотуур өмсөх, дотуур нөмрөх.

ПОВВОДЕТЬ II 1. дэгээдэх, гогдох, өргөх, сэдлэх, 2. ёжлох, өөлж өгөх, өөнтөглөж хэлэх.

ПОВВОДЕВАЛО үнсний хүхээ, үнсний гоожуур, зуухны доод ам, сийгүүр.

ПОВВОДЕВАИТЬ сийгэх, үлээх; **из-под пола** ~ет шалны завсраас сийгэж байна.

ПОВВОДЕСТВОВАИТЬ тус болох, үйлдэл үзүүлэх, нөлөөлөх; **лекарство** ~ло на **больного** өвчтөнд эм тус болов; **мои слова** на **него** **ие** ~ли **мнний** үг түүнд нөлөөлсөнгүй, миний үгэнд ороогүй.

ПОВВОДЕЛАИТЬ хнийх, үйлдэх; **что бы мне ещё** ~ **дахиад** юу хийе дээ; **ничего** **ие** ~**ешь** яах ч аргагүй.

ПОВВОДЕЛИТЬ хуваах.

ПОВВОДЕЛИТЬСЯ хуваах, хуваалдах, хуваалцах, ярьж өгөх, ~ **своим опытом** туршлагаа ярьж өгөх.

ПОВВОДЕЛКА 1. хийх, үйлдэх; 2. хийсэн юм, жижиг сажиг юм хнийх; ~и **из кости** ясаар хийсэн юм.

ПОВВОДЕЛОМ хохь, хийсэн хэрэг; ~ **ему за это** хохь нь тэр; ~ **тебе** хохь чинь.

ПОВВОДЕННЫЙ өдрийн, өдөржийн, өдрөөр тооцох; ~ая **плата** өдрийн хөлс; ~ая **работа** өдрөөр тооцох ажил.

ПОВВОДЕНЩИК өдрийн ажилчин, өдрөөр тооцох ажилчин, өдрөөр тооцогч.

ПОДЁНЩИН||А өдөржин, ажил, өдрөөр тооцох; **работать на** ~е өдрөөр тооцож ажиллах.
ПОДЁРГАТЬ угзчих, татах, татлах; ~ **за руку** гараас угзчих.
ПОДЁРГИВАНИЕ татганах, татвалзах; **иервное** ~ **лица** мэдрэл муудаж царай нь татганах.
ПОДЁРГИВА||ТЬ 1. угзчих, татах, татлах; ~ **свою бородку** сахлаа татлах, 2 татганах, татвалзах; **его всего** ~ло бүх бие нь татвалзав.
ПОДЁРЖАН||ЬИ хуучин, эдэлсэн, хэрэглэгдсэн, хэрэглэж байсан; ~**ая книга** хэрэглэгдсэн ном.
ПОДЕРЖАТЬ байх, байлгах; ~ **ребёнка** хүүхэд барьж байх; ~ **дверь открытой** үүдээ нээлттэй байлгах.
ПОДЁРНУ||ТЬ бүрхэх, бүрхэгдэх; **реку** ~ло льдом голын ус нимгэн мөсөөр бүрхэгдэв.
ПОДЁРНУТЬСЯ бүрхэх, бүрхэгдэх, зайрмагтах.
ПОДЕШЕВЕТЬ хямдрах.
ПОДЖАРЕННЫЙ шарсан, хайрсан, хуурсан.
ПОДЖАРИВАТЬ шарах, хайрах, хуурах.
ПОДЖАРИВАТЬСЯ шарагдах, хайрагдах, хуурагдах.
ПОДЖАРИСТЫЙ сайн шарагдсан, сайн хайрагдсан, жаахан түлэнхий.
ПОДЖАРИТЬ шарах, хайрах, хуурах, жаахан шарах; ~ **мясо** мах хуурах.
ПОДЖАРИ||ТЬСЯ шарагдах, хайрагдах, хуурагдах; **картофель** ~лсь төмс шарагдав.
ПОДЖАРЫЙ хагссан, хагсаасан, хавчгар, мэхгэр; ~ **конь** хагсаасан морь.
ПОДЖА||ТЬ завилах, цомцойх, жимийх, хавчих; ~ **под себя** иоги завилж суух, цомцойж суух; ~ **губы** уруулаа жимийх; **собака** ~ла **хвост** нохой сүүлээ хавчив.
ПОДЖЕЧЬ 1. гал ноцоох, гал асаах; ~ **дрова** түлээнд гал асаах; 2. шатаах, түймэр тавих, түймэрдэх, галдах; ~ **дом** байшин шатаах.
ПОДЖИВАТЬ эдгэрэх, эдгэх.
ПОДЖИГАТЕЛЬ шатаагч, галдан шатаагч, түймэр тавигч.
ПОДЖИГАТЬ 1. гал ноцоох, гал асаах; 2. шатаах, түймэр тавих, түймэрдэх.
ПОДЖИДАТЬ хүлээх; ~ **гости** зочныг хүлээх.
ПОДЖИЛКИ хонгоны шөрмөс, тахнын шөрмөс; ~ **трясутся** өвдөг нь чичирч байна, хормой нь чичирч байна.
ПОДЖИМАТЬ завилах, цомцойх, жимийх, хавчих.
ПОДЖИ||ТЬ эдгэх, эдгэрэх; **рана уже** ~ла **шарх** нэгэнтээ эдгэрчээ.
ПОДЖОГ шатаах, түймэр тавих, түймэрдэх, галдах.
ПОДЗАГОЛОВОК доод гарчиг, давхар гарчиг, дагавар нэр.
ПОДЗАДОРИВАТЬ турхирах, өдөөх, өдөөн хатгах.
ПОДЗАДОРИТЬ турхирах, өдөөх, хатгах.
ПОДЗАТЫЛЬНИК шилэн хүзүү; **даты** ~ шилэн хүзүү рүү нудрах.
ПОДЗАЩИТНЫЙ өмгөөлүүлэгч.
ПОДЗЕМЕЛЬЕ зoorь, агуй.
ПОДЗЕМН||ЬИ газар доорхи; ~**ые воды** газар доорхи ус; ~ **сток** газар доорхи урсац.
ПОДЗЕРКАЛЬНИК толины тавиур, толины ширээ.
ПОДЗОЛ үнсэн саарал хөрс, чандруун хөрс.
ПОДЗОЛИСТ||ЬИ үнсэн саарал; ~**ая почва** үнсэн саарал хөрс.
ПОДЗОР 1. зээг, хиаг; 2. угалзтай хөөөө, хөлтрөг.
ПОДЗОРН||ЬИ ~**ая труба** дуран авай.
ПОДЗЫВАТЬ дуудах, дуудаж ирүүлэх, дуудаж уулзах.
ПОД 1. ир, яв; ~ **сюда** нааш ир; ~ **прочь** цаашаа яв; 2. байгаа, бололтой; 3. даан ч хөө.
ПОДИВИТЬ гайхуулах, хачирхуулах.

ПОДИВИТЬСЯ гайхах, хачирхах.
ПОДКАЛЫВАТЬ хатгаж торгох, хавсаргаж үндэх, хавсаргах.
ПОДКАЛЫВАТЬ доогуур нь малгах, онгилох.
ПОДКАПЫВАТЬСЯ 1. малгаж орох; 2. өө сэв эрэх, улыг шагайх.
ПОДКАРАУЛИВАТЬ,
ПОДКАРАУЛИТЬ отох, отож байх.
ПОДКАРМЛИВАТЬ 1. тэжээлийг сайжруулах, тэжээн тэнхрүүлэх; 2. бордох, нэмж бордох.
ПОДКАРМЛИВАТЬСЯ тэжээгдэх, тэнхрэх.
ПОДКАТИТЬ 1. өнхрүүлж ойртуулах, өнхрүүлж авчирах; 2. хүрч ирэх, хүрч очих.
ПОДКАТИТЬСЯ өнхөрч очих, өнхөрч ойртох, бөмбөрч орох.
ПОДКАЧАТЬ 1. хөөрөгдөх, хөөрөгдөж нэмэх; 2. доголдох.
ПОДКАШИВАТЬ 1. хадуураар хадах, хадах; 2. дайрч унагах, түлхэж унагах, ойчих; 3. тамирдуулах, тэнхээг барах, арчаагүй болгох.
ПОДКАШИВАТЬСЯ чичрэх, нугарах.
ПОДКИДНОЙ хаялуур.
ПОДКИДЫВАТЬ 1. дээш нь хаях, өөд шидэх, 2. нэмж хийх, хийх; 3. хаяж орхих, тавьж орхих.
ПОДКИДЫШ орхигдсон хүүхэд.
ПОДКЛАДКА нвээс, нөхөөс.
ПОДКЛАДНОЙ ивүүр, ивээс, тосгуур; ~ **брус** нвүүр мод.
ПОДКЛАДЫВАТЬ 1. ивэх, тавих; 2. хавсаргах; 3. нэмэх, хийх; 4. сэмхэн тавих, сэмхэн орхих.
ПОДКЛЕИВАТЬ наах, дотроос наах.
ПОДКОВА тах.
ПОДКОВАННЫЙ 1. тахтай, тахалсан; 2. бэлтгэлтэй, мэдлэгтэй.
ПОДКОВАТЬ 1. тахлах; ~ **лошадь** морь тахлах; 2. бэлтгэх, мэдлэгтэй болгох.
ПОДКОВЫВАТЬ 1. тахлах; 2. мэдлэгтэй болгох.
ПОДКОЖНЫЙ арьсан доогуур, арьсан доорхи.
ПОДКОЛОТЬ хатгаж торгох, хавсаргаж үдэх, хавсаргах.
ПОДКОМИССИЯ салбар комисс.
ПОДКОНТРОЛЬНЫЙ хяналт доорхи, хяналтанд байгаа.
ПОДКОП 1. доогуур малгах; 2. нүх малгах; 3. өө сэв эрэх, улыг шагайх.
ПОДКОПАТЬ доогуур малгах, онгилох.
ПОДКОПАТЬСЯ 1. малгаж, орох; 2. өө сэв эрэх, улыг шагайх; ~ **под соперника** өрсөлдөгчийнхөө улыг шагайх.
ПОДКОРМ 1 тэжээх, тэнхрүүлэх, тэжээлийг сайжруулах, сайн бордох; 2. нэмэгдэл тэжээл, нэмэгдэл бордоо.
ПОДКОРМИТЬ 1. тэжээлийг сайжруулах, тэжээж тэнхрүүлэх; 2. бордох, нэмж бордох.
ПОДКОРМИТЬСЯ тэжээгдэж тэнхрэх.
ПОДКОРМКА нэмэгдэл тэжээл, нэмэгдэл бордоо.
ПОДКОСИ||ТЬ 1. хадах, хадуураар хадах; 2. дайрч унагах, түлхэж унагах, ойчих; **пуля его** ~ла түүнд сум тусаж унагах; 3. тамирдуулах, сүльдүүлэх, арчаагүй болгох; **болезнь** ~ла его өвчин түүнийг сүльдүүлжээ.
ПОДКОСИ||ТЬСЯ чнчрэх, нугарах; **иоги** ~лсь **от страха** айж өвдөг чнчрэв; **иоги** ~лсь **от усталости** ядарч хөл нугарав.
ПОДКОШЕННЫЙ хадсан өвс шиг, хярагдсан юм шиг; **унал** как ~ хярагдсан юм шиг унав.
ПОДКРАДЫВАТЬСЯ гэтэх, мяраах, гэтэж очих, мярааж ирэх.
ПОДКРАСИТЬ будах, жаахан будах, өнгө оруулах; ~ **губы** уруулаа жаахан будах.
ПОДКРАСИТЬСЯ жаахан будах, энгээг тавих.
ПОДКРАСТЬСЯ 1. гэтэж очих, мярааж ирэх; 2. ирчлэх, болчихох; **смерть** подкралась **внезапно** үхэл гэнэт ирчлэх;

незаметно подкралась зима мэдэгдэлгүй байгаад өвөл болчихов.

ПОДКРЕП|ИТЬ 1. бэхлэх, бататгах; ~ **забор подпоркой** хашааг тулгуураар бэхлэх; 2. тэнхрүүлэх, тамир оруулах; 3. батлах, нотлох; ~ **решение делом** шийдвэрээ ажил хэргээр батлах; ~ **лясть своё мнение доводами** саналаа учир баримтаар нотлох.

ПОДКРЕПИТЬСЯ өл залгах, өөгшиж авах, зуушилж авах; ~ **перед дорогой** мордохын өмнө өл залгах, замд явахын өмнө зуушилж авах.

ПОДКРЕПЛЕНИ|Е 1. өл залгах, тамир орох; 2. туслах хүч, нэмэгдэл цэрэг; **свежие** ~я шинэ туслах хүч, шинэ нэмэгдэл цэрэг.

ПОДКРУТИТЬ чангалж мушгих, чангалах, эрэгдэх; ~ **гайку** эрээс чангалах.

ПОДКУЗЬМИТЬ молнигодох, молиго үмхүүлэх, дөнгөх.

ПОДКУП авилга, хахууль өгөх.

ПОДКУПАТЬ 1. далдуур эгэх, хахуульдах, авилгадаж авах; ~ **свидетелей** гэрчнийг авилгадаж авах; 2. биедээ татах, дурыг татах, таалагдах; ~ **всех своей добротой** сайн сэтгэлээрээ бүгдийг биедээ татах.

ПОДЛАДИТЬСЯ 1. тааруулах, таарах; 2. аясыг дагалдах, таалалд нийлүүлэх.

ПОДЛАМЫВАТЬСЯ цөмрөх, хугарах.

ПОДЛЕ дэргэд, хажууд, зэргэлдээ.

ПОДЛЕЖ|АТЬ зохих, болох, явдал; **не ~ит оглашению** зарлаж үл болио; **это не ~ит сомнению** үүнд эргэлзэх явдалгүй.

ПОДЛЕЖАЩЕЕ өгүүлэгдэхүүн.

ПОДЛЕЖАЩИЙ зохих ёстой, зохих; **вопрос, ~ рассмотрению** хянаж үзвэл зохих асуудал.

ПОДЛЕЗАТЬ шургаж орох, шургах, мөлхөж орох; ~ **под стол** ширээн доогуур шургаж орох.

ПОДЛЕСОК ширэнгэ, ширэнгэ ой.

ПОДЛЕТ|АТЬ 1. нисэж хүрэх, нисэж ойртох; **самолёт ~ел к лесу** нисэх онгоц ойд нисэж хүрэх; 2. үсрэх, үсэрч хүрэх, үсэрч тулах.

ПОДЛЁН өөдгүй золнг, хүний шаар нь, адгийн амьтан.

ПОДЛЁЧИВАТЬ жаахан эмнэх, бага сага эмнэх, аргалах.

ПОДЛЁЧИВАТЬСЯ жаахан эмнүүлэх, бага сага эмнүүлэх, эмнүүлсхийх; **подлечиться на курорте** рашаан амралтад жаахан эмнүүлэх.

ПОДЛИВАТЬ нэмэх, нэмж хийх.

ПОДЛИВК|А шүүс, сүмс; **мясо с ~ой** сүмстэй мах; шүүс дусаасан мах.

ПОДЛИЗА бялдууч, зусарч.

ПОДЛИЗАТЬ долоож гүйцэх, долоож арилгах.

ПОДЛИЗАТЬСЯ бялдуучлах, зусардах.

ПОДЛИННИК жинхэнэ эх, уг эх, эх бичиг; **Агниймаа** чигтает **Шекспира в ~е** Агниймаа **Шекспирын** зохиолыг жинхэнэ эхээр нь уншиж байна.

ПОДЛИННОСТЬ жинхэнэ эх, мөн, бодитой эх; **заверить ~ подписи** гарын үсгийг мөн гэж батлах.

ПОДЛИНН|ЫЙ жинхэнэ, бодитой, лавтай, ёстой; ~ **текст** жинхэнэ эх бичиг, **это ~ая правда** энэ лавтай үнэн хэрэг.

ПОДЛИТЬ нэмэх, нэмж хийх; ~ **масла в огонь** гал руу тос хийх, улам гааруулах.

ПОДЛОГ хуурамчаар хийх, хуурамч юм үйлдэх; **предать суду за ~ документов** хуурамч баримт үйлдсэн учир шүүхэд өгөх.

ПОДЛОДКА (подводная лодка) шумбах онгоц.

ПОДЛОЖИТЬ 1. ивэх, хийх; ~ **камень под колесо** дугуй дор чулуу ивэх; ~ **подушку под голову** толгой дор жинтүү хийх; 2. хавсаргах; ~ **документ к делу** баримт бичгийг уг хэрэгт нь

хавсаргах; 3. нэмэх, хийх, нэмж хийх; ~ **дров в печь** зууханд түлээ нэмэх, 4. сэмхэн тавих, сэмхэн орхих.

ПОДЛОЖНОСТЬ, хуурамч, хуурамга, хуурамч болох; **установить ~ документа** баримт бичгийн хуурамч болохыг тогтоох.

ПОДЛОЖНЫЙ хуурамч, хуурамга; ~ **документ** хуурамч баримт.

ПОДЛОКОТНИК сандлын тохойлуур.

ПОДЛОМИТЬ хугалах, хагалах; ~ **сук** мөчир хугалах.

ПОДЛОМИТЬСЯ хугалах, хагарах, цөмрөх; **лёд ~лся под ногами** хөл дорхи мөс цөмрөв.

ПОДЛОСТЬ жигшүүртэй юм, өөдгүй явдал, шившиг; **сделать ~ жигшүүртэй юм** хийх, өөдгүй явдал гаргах.

ПОДЛУННЫЙ нарт, саран тусгалт; ~ **мир** нарт ертөнц, саран тусгалт дэлхий.

ПОДЛЫЙ жигшүүртэй, өөдгүй шившигт, шившигийн; ~ **поступок** жигшүүртэй явдал; ~ **человек** өөдгүй хүн.

ПОДМАЗАТЬ 1. жаахан тослох, дороос нь тослох, түрхэх.

ПОДМАЗЫВАТЬ 1. жаахан тослох, дороос нь тослох, түрхэх; ~ **сковородку** хайруулаа жаахан тослох; ~ **сапоги дёгтем** гуталд давирхай түрхэх, 2. юм атгуулчхах.

ПОДМАЗАТЬСЯ 1. будах, уруул хөмсгөө будах, 2. зулгуйда, нялганах.

ПОДМАНИВАТЬ дуудах, даллах.

ПОДМАНИТЬ дуудах, даллах, дуудаж аваачих, даллаж ирүүлэх.

ПОДМАСТЕРЬЕ мастерын дагалдан, дагалдах мастер, дархны туслах.

ПОДМАЧИВАТЬ жаахан норгох, дэвтээх, чийглэх.

ПОДМЁН солих, сэм солих.

ПОДМЁН|А солих, сэм солих, сольсон, сэлгэсэн, **обнаружить ~у** сольсоныг илрүүлэх.

ПОДМЁНИВАТЬ, **ПОДМЕНИТЬ**, **ПОДМЕНЯТЬ** солих, сэмхэн солих, сэлгэх; ~ **карту** хөзөр сэм солих.

ПОДМЕРЗ|АТЬ 1. мөхөөлдөх, лужи ~ли шалбааг мөстөв; 2. жаахан хөлдөх, мөхөөлдөж гэмтэх; **овощи и ~ли** хүнсний ногоо мөхөөлдөж гэмтэв.

ПОДМЕСИТЬ нэмж зуурах, нэмж нухах; ~ **муку в тесто** бэмбид гурил нэмж зуурах.

ПОДМЕСТИ, **ПОДМЕТАТЬ** шүүрдэх, хамах, шүүрдэж хийх, ~ **пол** шал шүүрдэх.

ПОДМЕТИТЬ, **ПОДМЕЧАТЬ** ажнх, ажнж мэдэх, ажиглаж мэдэх; ~ **недостатки** дутагдлыг ажиг мэдэх.

ПОДМЁТК|А **подбивать** ~и зан тавих, в ~и не годится чигчид нь ч хүрэхгүй.

ПОДМЕШАТЬ, **ПОДМЕШИВАТЬ** холнх, хутгах, хольж хутгах; ~ **песку в цемент** цементэнд элс холих.

ПОДМЙГИВАТЬ, **ПОДМИГНУТЬ** нүд ирмэх, анивчих.

ПОДМИНАТЬ дороо дарах, дарж унагах.

ПОДМОГ|А дэмжих, дэмжлэг үзүүлэх, тусламж элбэх, хамсах, **прийти на ~у** дэмжих гэж ирэх.

ПОДМОКАТЬ, **ПОДМОКНУТЬ** жаахан норох, дороосоо норох, чийгтэх, чийг авах, **сахар** подмок чихэр чийг авчээ.

ПОДМОРАЖИВАТЬ хөргөх, хөлдөөх, мөхөөлтүүлэх.

ПОДМОРОЗИ|ТЬ 1. хөргөх, хөлдөөх, мөхөөлтүүлэх; ~ **мясо** мах мөхөөлтүүлэх, 2. хүйтрэх, жавар орох, **утром ~ло** өглөөгүүр хүйтрэв.

ПОДМОСКОВНЫЙ Москва хавний.

ПОДМОСТКИ тайз, тавцан, модон нндэр, театральные ~ театрын тайз.

ПОДМОЧЕНН|ЙИ норсон, дэвтсэн, чийгтсэн, чийг авсан; ~ая репутация нэр хугарах, нэр хүндээ барах.

ПОДМОЧИТЬ жаахан, норгох, чийгтүүлэх, чийг авахуулах; ~ табак тамхи чийг авахуулах.

ПОДМЫВА|ТЬ 1. доогуур нь угаах, жаахан угаах; 2. асан гэж санах, асан гэж хорхой хөдлөх, гэж хорхой гозгонох; **меня так и ~ло** сказать об этом энэ тухай хэлэх асан гэж мнний хорхой хөдөлж байна.

ПОДМЫТЬ 1. доогуур нь угаах, жаахан угаах; ~ ребёнка хүүхдийг жаахан угаах, 2. угаамаар болох, угаасхийх; ~ пол шалаа угаамаар болох, 3. угааж нураах, угааж элээх, хөндийлөн идэх.

ПОДМЫШК|А нести книгу ~ой ном сугандаа хавчуулаад явах.

ПОДМЯ|ТЬ дарж унах, унагаж дарах, дороо дарж ойчнх, медведь ~л охотника баавгай анчныг дарж унагав.

ПОДНАДЗОРНЫЙ харгалзаатай, харгалзаанд байгаа, хяналтад байгаа.

ПОДНАЖАТЬ шавдах, шавдуулах, шахах; ~, чтобы успеть к сроку хугацаанд амжуулахын төлөө шавдах; ~ иа лентя хойргуудыг шавдуулах.

ПОДНАРЯД өлмийн улавч, улавч, хүүхэн ул.

ПОДНЕБЕСНАЯ тэнгэрийн дорх, бүх дэлхий, ертөнц.

ПОДНЕБЕСЬЕ огторгуй, орёл взлетел в ~ бүргэд огторгуйд ннсэв.

ПОДНЕВОЛЬНЫЙ 1. өөрийн эрх мэдэлгүй, өөрийн эрхгүй, хүний мэдэлд байдаг; ~ человек өөрийн эрхгүй хүн, 2 албаллагын.

ПОДНЕСТИ 1. ойртуулах, дөтлүүлэх, ойртуулж үзэх; ~ книгу к глазам номыг нүдэндээ ойртуулж үзэх, 2. ойртуулж өгөх, авчирж өгөх, хүргэж өгөх, 3. бэлэглэх, өгөх, бэлэглэж өгөх, өргөх; ~ букет цветов баглаа цэцэг бэлэглэх.

ПОДНИМАТЬ, ПОДНЯТЬ 1. өргөх; ~ тяжесть хүнд юм өргөх; 2 өргөж гаргах; 3 авах; ~ платок ойчсон алчуурыг авах, 4 дээшлүүлэх; ~ дисциплину сахилга журмыг дээшлүүлэх, 5 нэмэх, нэмэгдүүлэх, ахиулах; ~ цены үнэ нэмэгдүүлэх, 6. өргөж босгох, босгох; ~ упавшего ойчсон хүнийг өргөж босгох; ~ 7. барьж босгох, босох, 8. дэгдээх; ~ шум шуугиан дэгдээх, 9. өөд татах, дээш татах, 10. өндөрлөх, овоолох, 11. тавих; ~ вопрос асуулт тавих, 12. урамшуулах, зоригжуулах.

ПОДНИМАТЬСЯ 1. гарах, өөд гарах, өгсөх, авирах; 2. дэгдэх, нисэж гарах; 3. босох, өндийх; 4. сөхөгдөх, өргөгдөх; 5. нэмэх, нэмэгдэх; 6. сайжрах, дээшлэх; 7. хөдлөх; 8. сэргэх; 9. хөвсйх, хөөх, бэмбийх; 10. гарах.

ПОДНОВИТЬ шинэтгэх.

ПОДНОВЛЯТЬСЯ шинэтгэгдэх.

ПОДНОГОТН|АЯ нууж хаасан, дарж далдалсан, нууц; узнать всю ~ую хамаг нууж хаасныг нь мэдэх, хамаг нууцыг нь мэдэх.

ПОДНОЖИЕ 1. бэл, хормой; ~ горы уулын бэл, 2. суурь, оёор.

ПОДНОЖКА 1. гншгүүр, 2. дэгээдэх, хөлөөр таших.

ПОДНОЖНЫЙ бэлчээр, хагд; ~ корм бэлчээрийн өвс.

ПОДНОС 1. тосгуур, 2. ойртуулж өгөх, хүргэж ирэх.

ПОДНОСИТЬ 1. ойртуулах, ойртуулж үзэх, 2. ойртуулж өгөх, авчирч өгөх, хүргэж өгөх, бэлэглэж өгөх.

ПОДНОСЧИК хүргэгч, зөөгч; ~ патронов сум зөөгч.

ПОДНОШЕНИЕ 1. бэлэглэх, бэлэг өгөх, 2 бэлэг; получить ~ бэлэг авах.

ПОДНЯТИЕ 1. өргөх, сөхөх, хийсгэх, мандуулах; ~ флага далбаа мандуулах, 2 нэмэгдэх; ~ уровня воды ус нэмэгдэх; 3 дээшлэх, ахнх; ~ производительности труда хөдөлмөрийн дүгээмж дээшлэх.

ПОДНЯ|ТЬСЯ 1. гарах, өөд гарах, өгсөх, авирах; ~ по лестнице шат өөд гарах, шатаар гарах; ~ на гору уул өгсөх, уул өөд гарах, 2. дэгдэх, нисэж гарах; ~ в воздух агаарт дэгдэх, 3. босох, өндийх; ~ со стула сандлаас босох; ~ на борьбу тэмцэхээр босох; 4. сөхөгдөх, өргөгдөх; занавес ~лся хошиг сөхөгдөв; 5. нэмэх, нэмэгдэх; температура ~лась халуун нэмэгдэв; цены ~лись үнэ нэмэгдэв; ~лся интерес к чему-либо юманд сонирхол нэмэгдэв; 6. сайжрах, дээшлих, дэгжих, сайжрав; 7. хөдлөх, босох; ~лся сильный ветер хүчтэй салхн хөдлөв; 8. сэргэх; у него ~лось настроение сэтгэл санаа нь сэргэв; 9. хөвсйх, хөөх, бэмбийх, хлеба ~лись ээдмэг хөвсйх; 10. гарах; ~лся шум шуугиан гарав; ~лся с постели орноосоо өндийх, эдгэж босох.

ПОДО өмнө, дор; ~ мной мнний өмнө; ~ льдом мөсөн дор.

ПОДОБА|ТЬ зохилдох, зохнх, таарах; так поступать не ~ет тэгж таарахгүй; тебе не ~ет говорить это чи ингэж хэлж зохилдохгүй; как ~ет зохнх ёсоор нь; сделать как ~ет зохих ёсоор нь хийх.

ПОДОБАЮЩ|ИЙ зохилдох, зохнх; ~ее положение зохилдох байдал; ~им образом зохнх ёсоор нь.

ПОДОБИ|Е төс, төсөө, төсөөтэй, адилаатар, мэт; создать что-нибудь по своему образу и ~ю өөрийн янз төсөөний юмыг үйлдэх; ~ двух треугольников хоёр гурвалжны төсөө.

ПОДОБЛАЧН|ЙИ үүлэн дорх, огторгуй; ~ая высь огторгуйн гүн.

ПОДОБНО шиг, мэт, адил; ~ муравью трудолюбив мужик тариачин шоргоолж шиг ажилсаг юм; ~ ему түүн шиг, түүний адил.

ПОДОБН|ЙИ 1. шиг, мэт, адилаатар, төстэй, төсөөтэй, иймэрхүү, тиймэрхүү, ингэж, тэгж; происшествие, ~ое этому, было в прошлом году энүүн шиг адал явдал ноднин жил болсон юм; в ~ых случаях иймэрхүү тохнолдол болоход; он поступил ~ым же образом тэр бас тэгж л хийсэн; ~ые треугольники төсөөтэй гурвалжнууд; 2. ийм, тийм; никогда не встречал ~ых упрямцев ийм зөрүүд хүмүүстэй ердөө дайралдаж яваагүй; ничего ~ого огт тийн биш, гэх мэт.

ПОДОБОСТРАСТИЕ саймсрах, зусар.

ПОДОБОСТРАСТНОСТЬ саймсрах, зусар.

ПОДОБОСТРАСТНЫЙ саймсрах, саймсархуу, зусар; ~ человек саймсархуу хүн; ~ взгляд зусар харц.

ПОДОБРАТЬ 1. түүж авах, цуглууль авах, хамж авах; ~ бумагу с поля шалан дээрээс цаасыг хамж авах; 2. засаж залах, шуух, зайдах, хумих; ~ волосы үсээ засаж залах; 3. олж авах, бүрдүүлэх, шилж авах, тааруулж авах; ~ хороших работников сайн ажилтныг олж авах; ~ хорошую библиотеку сайн номын санг бүрдүүлэх; ~ книги для чтения унших ном шилж авах; ~ ключ к замку цоожинд түлхүүр тааруулах.

ПОДОБРА|ТЬСЯ 1. цугларах, бүрдэх; ~лся хороший коллектив сайн хамт олон цугларах; 2. мярааж ойртох, гэтэж очих; кошка ~лась к птице муур бялуухайд гэтэж очнв.

ПОДОБРЕТЬ 1. зан нь сайжрах, зан нь засрах, сайжрах, засрах; 2. марнаж.

ПОДОБРУ-ПОЗДОРОВУ мэнд дээрээ, бүтэн бүлээн дээрээ; ухонд ~ мэнд дээрээ яв.

ПОДОГНАТЬ 1. тууж, авчрах; ~ скот к воротам мал хашааны үүдэнд тууж авчрах; 2. хурдасгах, шамдуулах; ~ лошаадь морины явдлыг хурдасгах; ~ отстающих хожимдогсдыг

шамдуулах; 3. тааруулах; ~ стекло к раме жаазанд шил тааруулах.

ПОДОГНУТЬ 1. нугалах, эвхэх; ~ край листа хуудасны захыг нугалах; 2. хумхих; ~ под себя ноги хөлөө хумхих.

ПОДОГНУТЬСЯ нугарах, эвхрэх, хумхирах; воротничок рубашки ~лся цамцны зах нугарчээ; ноги ~лись хөл салганав.

ПОДОГРЁВ халаах, бүлээсгэх, дулаацуулах.

ПОДОГРЕВАНИЕ халаах, бүлээсгэх, дулаацуулах.

ПОДОГРЕВАТЬ халаах, бүлээсгэх, дулаацуулах.

ПОДОГРЕВАТЬСЯ халаах, бүлээсгэх, дулаацах.

ПОДОГРЕТЫЙ халаасан, бүлээсэн, дулаасан; ~ обед халаасан хоол.

ПОДОГРЕТЬ халаах, бүлээсгэх, дулаацуулах; ~ суп шөл халаах; ~ чай цай бүлээсгэх.

ПОДОДВИГАТЬ ойртуулах, дөхүүлэх.

ПОДОДВИГАТЬСЯ ойртох, дөхөх, ойртож суух, дөхөж суух.

ПОДОДВИНУТЬ ойртуулах, дөхүүлэх; ~ стул к столу ширээнд сандал ойртуулах.

ПОДОДВИНУТЬСЯ ойртох, дөхөх, ойртож суух, дөхөж суух; ~ к соседу дэргэдэх хүндээ ойртож суух.

ПОДОДЕЯЛЬНИК хөнжлийн бүрээс, хөнжлийн даавуу.

ПОДОЖДАТЬ хүлээх, хүлгэлзэх, хүлээж байх, азнах; ~ поезд галт тэрэг хүлээх; ~и, я завтра узнаю и скажу азнаж бай, би маргааш мэдээд хэлье.

ПОДОЗВАТЬ дуудаж ирүүлэх, дуудах; ~ прохожего өнгөрч яваа хүнийг дуудаж нрүүлэх.

ПОДОЗРЕВАТЬ 1. сэжиглэх, хардах; ~ кого-либо и обмане мэхлэв үү гэж хүнийг сэжиглэх; 2. төсөөлөх, таамаглах, тухайлах; я ~ла, что он заболел би түүнийг өвдөө байх даа гэж таамаглаж байв.

ПОДОЗРЕВАТЬСЯ сэжиглэгдэх, хардагдах.

ПОДОЗРЕНИ сэжиглэх, сэжигдэх, сэжиг, сэжиглэгдэх, хардах, хардлага; арестован по ~ю в краже хулгайд сэжиглэгдэж баригдсан; возбудить ~ сэжиг төрүүлэх.

ПОДОЗРИТЕЛЬНОСТЬ сэжигтэй, сэжиглэх, сэжигдэх, хардах, өөнтөглөх, өөнтөгч; отличаться излишней ~ю дэндүү өөнтөгч зантай байх, хэтэрхий хардаж байх.

ПОДОЗРИТЕЛЬНЫЙ 1. сэжигтэй, сэжигдмээр, эргэлзэлтэй; ~ человек сэжигтэй хүн; 2. сэжиглэмтгий, сэжигч, хардлагатай; ~ характер сэжиглэмтгий зан.

ПОДОЙТЬ саах; ~ корову үнээ саах.

ПОДОЙНИК саалын хувин, хөнөг.

ПОДОЙТИ 1. очих, ойртох, хүрэх, ойртож очих, хүрч очих, тулж очих; ~ к берегу эрэгт ойртож очих; поезд подошёл к станции галт тэрэг өртөөнд хүрч очив; 2. эхлэх, шууд хэлэлцэх, тулах; илпотно ~ к вопросу асуултыг шууд хэлэлцэх; 3. хандах, харьцах; критически ~ к чему-либо юманд шүүмжлэлтэйгээр хандах; уметь ~ к людям хүнтэй харьцаж чадах; 4. таарах; это прозвище ему подоидёт энэ хоч нэр түүнд таарна.

ПОДОКОННИК цонхны ирмэг, цонхны дэвсэг, тавцан.

ПОДОЛ хормой; ~ юбки банзалын хормой.

ПОДОЛГУ ~ жить и Москве Москвад удаан суух.

ПОДОНКИ 1. шаар, шавхруу; ~ чай цайны шаар, цайны шавхруу; 2. шаар, шааран; ~ общества нийгмийн шаар; ~ человечества хүн төрөлхтний шаарангууд.

ПОДОПЕЧНЫЙ асрамжийн, асрамжит, асрамжид байгаа; ~ ребёнок асрамжийн хүүхэд.

ПОДОПЛЕК цаад шалтгаан, далд шалтгаан; узиать ~у интриги өдөөж хатгах явдлын цаад шалтгааныг мэдэх.

ПОДОПРЕ нэхших, үжих; сеио ~ло хадсан өвс нэгшнв.

ПОДОПЫТНИЙ туршлагын, туршлага хийгдэж байгаа; ~ое животное туршлагын амьтан.

ПОДОРВАТЬ 1. дэлбэлэх, тэслэх; ~ мост гүүр дэлбэлэх; 2. муудуулах, муутгах, гутаах.

ПОДОРВАТЬСЯ 1. дэлбэрэх, дэлбэрэлтэд дайрагдах, дэлбэ цохнуулж үхэх; 2. муудах; здоровье ~лось бие муудчихлаа.

ПОДРОЖАТЬ үнэтэй болох, үнэд орох, үнэ нэмэгдэх.

ПОДРОЖНАЯ улааны бичиг, улаа хэрэглэх үнэмлэх.

ПОДРОЖНИК таван салаа, үүргэнэ.

ПОДОСИНОВИК салбан хусандай мөөг, улиасны сархиаг.

ПОДОСЛАТЬ илгээх, явуулах, заншлуулах.

ПОДОСНОВА шалтгаан, ёзоор; вскрыть ~у явления үзэгдлийн уг шалтгааныг нээн олох.

ПОДОСПЕТЬ хүрч ирэх, хүрэлцэж ирэх; помощь ~ла вовремя тусламж цаг тухайд нь хүрч ирлээ.

ПОДОСТАТЬ дор нь дэвсэх, дэвсэж өгөх; ~ простыню цагаан даавуу дэвсэж өгөх.

ПОДОТКНУТЬ доогуур нь ивэх, хумх, хумлайдах; ~ край одеяла хөнжлийн хөвөөг хумлайдах.

ПОДОТЧЁТНИЙ 1. тайлан, гаргах, дараа тайлан гаргах, тооцооны, ~ан сумма дараа тайлан гаргах мөнгө; 2. харьяа, харьяалагдах, тайлагнадаг; ~ые организации харьяа байгууллагууд.

ПОДОХИ үхэх, турж үхэх; овцы ~ли хонь үхлээ.

ПОДОХОДНЫЙ ашгийн, ашиг орлогын; ~ иалог олз ашгийн татвар.

ПОДОШВА хормой, ул; ~ горы уулын хормой; на двойной ~е давхар ултай.

ПОДПАДАТЬ орох, автагдах; ~ под чье-либо влияния бусдын нөлөөнд орох.

ПОДПАИВАТЬ согтоох, согттол уулгах.

ПОДПАЛИНА толбо, цайруу толбо, алаг; кобель с ~ми алаг нохой.

ПОДПАЛИТЬ 1. шатаах, түлэх; ~ дом байшин шатаах; 2. хуйхлах; ~ себе усы папирсой тамхины галаар сахлаа хуйхлах.

ПОДПАРЫВАТЬ ханзлах.

ПОДПÁСТЬ орох, автагдах; ~ под чье-нибудь влияние бусдын нөлөөнд орох, хүний нөлөөнд автагдах.

ПОДПЕВАЛА 1. дагалдан дуулагч; 2. даган дуурайгч, аялдан дагалдагч.

ПОДПЕВАТЬ 1. дагалдан дуулах; 2. даган дуурайх, аялдан дагалдах.

ПОДПЕРЕТЬ тулах, түших; ~ забор кольими хашааг модоор тулах; ~ шёку рукой гараараа шанаагаа тулах; ~ голову рукой гараар толгойгоо түших.

ПОДПЕРЕТЬСЯ тулах, түших; рукой ~ и бок гараар ташаагаа тулах.

ПОДПИЛИВАТЬ 1. тайрах, хөрөөдөж тайрах; 2. хөрөөдөх, жаахан хөрөөдөх; ~ дерево мод хөрөөдөх.

ПОДПИЛОК хуурай.

ПОДПИРАТЬ тулах, түших.

ПОДПИРАТЬСЯ тулах, түших.

ПОДПИСАНИЕ гарын үсэг зурах; ~ договора гэрээнд гарын үсэг зурах.

ПОДПИСАТЬ 1. гарын үсэг зурах; ~ заявление өргөдөлд гарын үсэг зурах; ~ договор гэрээнд гарын үсэг зурах; 2. бичих, нэмж бичих; ~ на конверте свой адрес дугтуй дээр хаягаа бичих.

ПОДПИСАТЬСЯ 1. гарын үсэг зурах, бичих; ~ под статью өгүүлэл дээр гарын үсгээ зурах; 2. захиалах; ~ на журнал сэтгүүл захиалах.

ПОДПИСК||А 1. захиалга, захиалах; приём ~и на газеты и журналы сонин сэтгүүлийн захиалга хүлээн авах; 2. баталгаа өгөх, амлах, батлах бичиг, гарын үсэг; **дать** ~у о невыезде гадагш явахгүй гэж гарын үсэг өгөх.

ПОДПИСН||ОЙ захиалгын; ~ое издание захиалгын хэвлэл.

ПОДПИСЧИК захиалагч, захигч; ~на газету сонин захиалагч.

ПОДПИСЫВАТЬ 1. гарын үсэг зурах; ~договора гэрээнд гарын үсэг зурах; 2. бичих, нэмж бичих.

ПОДПИСЫВАТЬСЯ 1. гарын үсэг зурах, 2 захих, захиалах.

ПОДПИСЬ |гарын үсэг; **поставить свою** ~ гарын үсгээ зурах, 2. гарын үсэг зурах, гарын үсэг зуруулах; **отдать бумагу на** ~ бичигт гарын үсэг зуруулахаар өгөх.

ПОДПЛЬВАТЬ сэлж хүрэх, сэлж очих; ~к берегу эрэгт сэлж хүрэх.

ПОДПОЙТЬ согтоох, согтгол уулгах, жаахан согтоох.

ПОДПОЛ зорь.

ПОДПОЛЗАТЬ 1. мөлхөж очих, мөлхөж хүрэх; **раненый** подполз к кусту шархтай хүн бутанд мөлхөж хүрэв; ~ 2. мөлхөж орох; ~под кровать орон доогуур мөлхөж орох.

ПОДПОЛКОВНИК дэд хурандаа.

ПОДПОЛЪЕ 1. зорь; **спуститься в** ~ зоринд орох; 2. нууц, далд, нууц ажиллагаа, хориглогдсон ажил.

ПОДПОЛЬНИЙ нууц хоригтой, хориглогдсон, хориултай; ~ан работа нууц ажил.

ПОДПОЛЬЩИК нууц ажилтан, нууц байгууллагын гишүүн, хоригтой ажилтан.

ПОДПОРА тулгуур, тулга, түшиг; ~к забору хашааны тулгуур; ~для цветов цэцгийн сөр.

ПОДПОРОТЬ ханзлах, дороос нь ханзлах, дотроос нь ханзлах; ~шов оёдлыг ханзлах.

ПОДПОРУЧИК бага дэслэгч (Хаант оросын офицерийн хэргэм).

ПОДПОЧВЕННИЙ хөрсөн дорх; ~ые воды хөрсөн дорх ус.

ПОДПОЯСАТЬ,

ПОДПОЯСЫВАТЬ бүслэх, бүслүүлэх.

ПОДПОЯСАТЬСЯ,

ПОДПОЯСЫВАТЬСЯ бүслэх, бүсээ бүслэх.

ПОДПРАВИТЬ,

ПОДПРАВЛЯТЬ засах, жаахан засах, засаж залруулах, ~написанию буквы бичсэн үсгийг жаахан засах.

ПОДПРҮГ||А олом, олом жирэм, цавилуур; **затянуть** ~у олмоо татах, олмоо чангалах; **ослабить** ~у олмоо сулруулах.

ПОДПРҮГИВАТЬ,

ПОДПРҮГНУТЬ дэвхрэх, дэвхцэх, цовхрох; ~до потолка тааз тултал дэвхрэх; ~от радости баярлаад дэвхцэх, баярлаж хөл хөнгөрөх.

ПОДПУСКАТЬ ойртуулах, дөхүүлэх, ойрхон ирүүлэх, халгах.

ПОДПУСТИТЬ 1. ойртуулах, дөхүүлэх, ойрхон ирүүлэх, халгах; ~зверя на расстояние выстрела араатныг сум хүрэхүйц газарт ойртуулах; 2. тавих, нийлүүлэх; ~теленка к корове тугалыг үнээнд нийлүүлэх; 3. холих, нэмэх; ~белил в краску будагт цагаан будаг холих; 4. шургуулчихах; ~штучку хошин яриа шургуулчихах; ~количество ёжтой үг шургуулчихах; 5. разг ~шпильку аазгайгнй нь хөдөлгөх.

ПОДРАБАТЫВАТЬ халтуур хийх, илүү мөнгө олох.

ПОДРАБОТАТЬ 1. олз олох, нэмэгдэл олз олох, хажуугаар нь ашнг олох; ~девег нэмэгдэл мөнгө олох; 2. боловруулах, цэгцлэх, бэлдэх. **ПОДРАВНИВАТЬ** тэгшлэх, тэгшитгэх.

ПОДРАЖАНИЕ дуурайх, дуурайлт; ~взрослым насанд хүрэгсдийг дуурайх.

ПОДРАЖАТЕЛЬ дуурайгч, сажаагч.

ПОДРАЖАТЕЛЬНИЙ дуураймал, дуурайсан, дуурайх; ~ая изония дуураймал яруу найраг; ~ые способности дуурайх авьяас.

ПОДРАЖАТЬ дуурайх, сажаах; ~пению птиц шувууны жиргэхийг дуурайх.

ПОДРАЗДЕЛЕНИЕ 1. хуваах, таслах; 2. анги, хэсэг, салбар анги. **ПОДРАЗДЕЛИТЬ**,

ПОДРАЗДЕЛЯТЬ хуваах, ангилах; ~главу на параграфы бүлгийг зүйлүүдэд хуваах.

ПОДРАЗНИТЬ гоочлох, даажигнах.

ПОДРАЗУМЕВА||ТЬ тухайлах, уйтгартайгаар хэлэх, ойлгож байх; **что вы** ~ете под этимв словами? энэ үгийг та ямар утгатайгаар хэлж байна? **ПОДРАЗУМЕВАТЬСЯ** тухайлагдах, тааварлагдах, аяндаа ойлгогдох, аяндаа мэдэгдэх.

ПОДРАСТАТЬ ургах, өсөх; за лето деревья заметно подросли зундаа энэ моднууд мэдэхүйц ургажээ; **ваш мальчик** подрос за этот год танай хүү энэ жил нх өсчээ.

ПОДРАСТАЮЩИЙ ургах, өсөх; ~ее поколение өсөх залуус, өсвөрийн залуу үе.

ПОДРАТЬСЯ зодолдох, ноцолдох.

ПОДРЕЗАТЬ тайрах, тэгшлэн засах, танах, хирвэх, зүсэх; ~деревья в саду цэцэрлэгийн модыг тэгшлэн засах; ~подол у платья хувцасны хормойг танах; ~волосы үс тайрах, үс хяргах; ~хлеб талх зүсэх; ~крылья далавчийн нь огтлох, сортойг нь дарах.

ПОДРЕМАТЬ зүүрмэглэх, үүрэглэх.

ПОДРИСОВАТЬ нэмж зурах, засаж зурах.

ПОДРОБНО тодорхой, тодорхойлж, дэлгэрэнгүй; ~описать виденное үзсэн юмаа тодорхой бичих.

ПОДРОБНОСТЬ тодорхой, тодорхойлох, нарийн учир, жижиг зүйлүүд, дэлгэрэнгүй; **рассказать во всех** ~ях бүгдийг тодорхой ярих.

ПОДРОБНЫЙ тодорхой, дэлгэрэнгүй; ~отчёт тодорхой тайлан.

ПОДРОСТОК өсвөрийн хүүхэд, өөлэй хүүхэд.

ПОДРУБ||АТЬ 1. тайрах, танах; 2. огтлох, доороос нь огтлох; ~ить дерево мод огтлох; 3. хөвөөлөх, имхэрдэх, хөвөрдөх; ~ить носовые платки нусны алчуурыг имхэрдэх.

ПОДРҮГ||А эмэгтэй хань, найз хүүхэн, хань, найз; **школьные** ~и сургуулийн найз хүүхнүүд; ~жизни учирсан хань.

ПОДРУЖИТЬСЯ нөхөрлөх, найзлах, үерхэх.

ПОДРҮЖКА найз хүүхэн, үерхдэг охин.

ПОДРУМЯНИВАТЬ улайлгах, улаан болгох, улайх, улаан болох.

ПОДРУМЯНИВАТЬСЯ улайлгах, улаан болгох, улайх, улаан болох.

ПОДРУМЯНИ||ТЬ 1. улайлгах, улаан болгох, улайх, улаан болох; **мороз** ~л детям шёкн хүйтэнд хүүхдийн хацар улайв; 2. энгэсэг түрхэх.

ПОДРУМЯНИ||ТЬСЯ 1. улайх, улаан болох; шёкн ~лись от мороза хүйтэнд хацар улайв; 2. энгэсэг түрхэгдэх; 3. улайрах, хүүрэнтэх, улаа бутрах; **хлеб** ~леи ээдмэг хүүрэнтэж боллоо.

ПОДРУЧНЫЙ 1. ойр зуурын, гарын авлагын; ~инструмент ойр зуурын багаж; 2. туслах, дагалдан; ~сталеваара болд хайлагчийн туслах.

ПОДРЬИВ 1. дэлбэлэх, тэслэх; ~скалы хад тэслэх; 2. гутаах, муудуулах; ~авторитета нэр хүндийг гутаах.

ПОДРЫВАТЬ I 1. дэлбэлэх, тэслэх; ~здоровье эрүүл мэндийг муудуулах.

ПОДРЫВАТЬ II доогуур малтах, дороос ухах; 2. нэмж малтах, цааш нь ухах.

ПОДРЫВАТЬСЯ 1. дэлбэрэх, дэлбэрэлтэнд дайрагдах, дэлбэ цохилж үхэх; 2. муудах.

ПОДРЫВНИК тэслэгч, дэлбэлэгч.

ПОДРЫВНОЙ 1. тэслэх, тэсэлгээний, дэлбэлэх; ~ материал тэслэх хэрэглэгдэхүүн, 2. хорлон сүйтгэх.

ПОДРЫГТЬ 1. доогуур малтах, дороос ухах; ~ дерево модон доогуур малтах; 2. нэмж малтах, цааш нь ухах.

ПОДРЫТЬСЯ малтаж орох, ужаж орох.

ПОДРЯД I ажлын гэрээ, гэрээний ажил, тохиролцоо; **постройка** нь ~у гэрээгээр хийх барилга.

ПОДРЯД II дэс дараагаар нь, үргэлж, залгалдуудан; **я прочёл** ~сто страници би зуун хуудас дэс дараагаар нь уншлаа; **исколько дней** ~ хэдэн өдөр дараалан.

ПОДРЯДИТЬ түр хөлслөх, түрээслэх.

ПОДРЯДИТЬСЯ хэлэлцээрээр хийх, хэлэлцээрээр, эдэх.

ПОДРЯДНИЙ гэрээний, хэлэлцээний, гэрээгээр хийх, тохиролцоогоор хийх; ~ые работы хэлэлцээгээр хийх ажил.

ПОДРЯДЧИК ажил гүйцэтгэгч, гэрээгээр барилга барих газар, хэлэлцээгээр ажиллагч, тохиролцогч, даамал.

ПОДРЯЖАТЬ түр хөлслөх, түр хөлсөлж авах.

ПОДРЯЖАТЬСЯ ажил хэлэлцээрээр, хийх.

ПОДСАДИТЬ 1. суулгах, дэмжин суулгах, түшиж мордуулах; 2. дэргэд суулгах, хажууд суулгах; 3. нэмж тарих, нэмж суулгах; ~ капусты байцаа нэмж тарих.

ПОДСАЖИВАТЬ суулгах, дэмжин суулгах, түшиж мордуулах.

ПОДСАЖИВАТЬСЯ дэргэд суух, хажууд суух.

ПОДСВЕЧНИК лааны суурь, лааны тосгуур.

ПОДСЕКАТЬ тас цавчих.

ПОДСЕЧЬ 1. тас цавчих; 2. угзрах, угэ татах.

ПОДСЕСТЬ дэргэд суух, хажууд суух, ойртож суух; ~ к столу ширээний дэргэд суух, ширээнд ойртож суух; 2. ~ на наркотики хар тамхинд орох, хар тамхинд донтох.

ПОДСЕЧКА 1. цавчилт; 2. угэралт.

ПОДСЕВАТЬ,

ПОДСЕИВАТЬ нэмж тарих.

ПОДСИНИВАТЬ хөхрүүлэх, цэнхэртүүлэх, хөхөмдөг болгох.

ПОДСИНИТЬ хөхрүүлэх, цэнхэртүүлэх, хөхөмдөг болгох; ~ бельё дотуур хувцас хөхрүүлэх.

ПОДСКАЗАТЬ хэлж өгөх, сэмхэн хэлэх, шив хийх.

ПОДСКАЗЫВАТЬ 1. хэлж өгөхөр сэмхэн хэлэх, шив хийх; ~ во время экзамена шалгалтын үед хэлж өгөх, шалгалтан дээр шив хийх; 2. санаа авахуулах, санаа оруулах; **опыт подсказал правильное решение** туршлага зөв шийдвэрлэх санааг оруулав.

ПОДСКАЗКА хэлж өгөх сэмхэн хэлэх, шив хийх.

ПОДСКАЗЧИК хажуунаас хэлж өгөгч, сэм хэлэгч, шив хийгч.

ПОДСКАКАТЬ,

ПОДСКАКИВАТЬ давхиж ирэх.

ПОДСКАКИВАТЬ дэвхцэх, дэвхрэх.

ПОДСКОЧИТЬ 1. дэвхцэх, дэвхрэх; ~ от радости баярлаад дэвхцэх; 2. гүйж, харанглаж нрэх; 3. гэнэт нэмэгдэх, хурдан ихсэх; **температура** ~ла халуун нь гэнэт нэмэгдэв.

ПОДСКРЕБАТЬ,

ПОДСКРЕСТИ хусах, хусаж цэвэрлэх; ~ сковородку хайруулыг хусаж цэвэрлэх.

ПОДСЛЕДСТВЕННЫЙ 1. мөрдлөгийн, мөрдлөгт байгаа, мөрдөгдөж байгаа; 2. мөрдөгдөгч, мөрдөгдөж байгаа хүн.

ПОДСЛЕПОВАТЫЙ сохойсон, харалган, хараа муутай; ~ старик харалган өвгөн.

ПОДСЛУШАТЬ чагнах, сэм чагнах, сэм сонсох, ~ чужую тайну бүсдэн нууцыг сэм чагнах; **иас** ~ли бидний яриаг чагнажээ.

ПОДСЛУШИВАТЬ чагнах, сэм чагнах, сэм сонсох.

ПОДСМАТРИВАТЬ,

ПОДСМОТРЕТЬ шагайх, сэм харах, гэтэж харах; ~ в окно цонхоор сэм шагайх,

ПОДСМЕИВАТЬСЯ наад барих, доог хийх, наадам болгох, шоолох; ~ над меловким юношей байдго залуугаар доог хийх.

ПОДСНЕЖНИК анхны цэцэг, яргуй.

ПОДСОБНИЦЫЙ туслах, хавсарга; ~ рабочий туслах ажилчин; ~ое хозяйство туслах аж ахуй.

ПОДСОВЫВАТЬ шургуулах, сэм шургуулах, доогуур гудрах.

ПОДСОЗНАНИЕ сэгээ, сэгээрэх, мэдээ үүсэх, дотоод ухамсар.

ПОДСОЛНЕЧНИК наран цэцэг.

ПОДСОЛНЕЧНИЦЫЙ 1. нар тусах, эзвэр, энгэр; ~ая сторона наран тал; 2. наран цэцгийн; ~ое масло наран цэцгийн тос.

ПОДСОЛНУХ наран цэцэг, наран цэцгийн үр.

ПОДСОХ|НУТЬ хатах, эврэх, эгших; **грязь во дворе** ~ла хашваны шавхай хатлаа; **на улицах уже** ~ло гадаа газар эвэрлээ.

ПОДСПОРЬЕ дэмжлэг, нэмэр. тус дөхөм; **служить** ~м дэмжлэг болох; **огород** — **большое** ~ в хозяйстве хүнсний ногоо тарих нь аж ахуйд их нэмэр болно.

ПОДСПУДНЫЙ дараастай, хав дарсан, далд.

ПОДСТАВИТЬ тосох, тосгуулж тавих.

ПОДСТАВЛЯТЬ тосох, тосгуулж тавих; 2. ойртуулж тавих, тавьж өгөх, 3. тавих, хийх; ~ подпорку к столу баганад тулгуур хийх; 4. солих, сольж тавих; ~ ножку кому-либо хүний доогуур хөлөө шургуулж бүдрүүлэх, хүний ажилд саад хийх.

ПОДСТАВКА 1. тулгуур, түшүүр, түшлэг; 2. тавиур, тавьц; ~ для цветочного горшка цэцгийн ваарын тавиур.

ПОДСТАВНИЦЫЙ 1. нэмж тавьсан, түшүүлж тавьсан; ~ стул в театре театрт нэмж тавьсан сандал; 2. хуурамч, зориуд, мануухай; ~ свидетель хуурамч гэрч; ~ое лицо мануухай.

ПОДСТАКАННИК аяганы барнул суурилуур, аяганы тавьц.

ПОДСТАНЦИЯ өртөө, дэд өртөө.

ПОДСТЕГАТЬ хавах, доторлож хавах.

ПОДСТЕГИВАТЬ I хавах, доторлож хавах.

ПОДСТЕГИВАТЬ II ташуурдах, шавхуурдах.

ПОДСТЕГНУТЬ 1. ташуурдах, шавхуурдах, гуядах; ~ лошадей морно гуждах; 2. шамдуулах, шавдуулах; ~ отстающих хоцрогсдыг шавдуулах.

ПОДСТЕЛИТЬ дор нь дэвсэх, дэвсэж өгөх.

ПОДСТЕРЕГАТЬ,

ПОДСТЕРЕЧЬ отох, мяраах, гэтэх; ~ зверя араатныг отох.

ПОДСТИЛАТЬ дор нь дэвсэх, дэвсэж өгөх.

ПОДСТИЛКА 1. дэвсэх; дэвсэж өгөх; 2. дэвсгэр; **спать на мягкой** ~е зөөлөн дэвсгэр дээр унтах; 3. сүрэл дэвсгэр, сэглий; ~ из тростника айдар; ~ для свиней логш.

ПОДСТРАИВАТЬ 1. наалдуулж барих, залгаж барих, хавсаргаж барих; 2. тааруулах, тохируулах; 3. доог хийх.

ПОДСТРЕКАТЕЛЬ өдөөгч, хатгагч, өдөөн хатгагч, тухирагч.

ПОДСТРЕКАТЕЛЬСТВО хатгах, хатгалга, тухирлага.

ПОДСТРЕКАТЬ,

ПОДСТРЕКНУТЬ 1. өдөөх, хатгах, өдөөн хатгах, тухирах; ~ к ссоре хэрүүл өдөөх; 2. тааруулах, оргилуулах, дэгжээх; ~ чье-либо любопытство хүний шохоорхлыг гааруулах.

ПОДСТРЕЛЕННЫЙ шархадсан, суманд шархадсан.

ПОДСТРЕЛИВАТЬ,

ПОДСТРЕЛИТЬ буудаж унагах, буудаж шархдуулах; ~ птицу шувуу буудаж шархдуулах.

ПОДСТРИГАТЬ,

ПОДСТРИЧЬ, 1. авах; засах; ~ волосы үс засах; ~ ногти хумс авах; 2. хирвэх, хяргах, тайрах; ~ дерево модны мөчрийг хирвэх; ~ овес хонь хяргах.

ПОДСТРИГАТЬСЯ,

ПОДСТРЯЧЬСЯ засах, үсээ засуулах; ~ в парикмахерской үсчээр үсээ засуулах.

ПОДСТРОИТЬ 1. наалдуулж барих; залгаж барих; хавсарган барих; **к** дому ~ли сарай байшинд саравч залгаж барив; 2. тааруулах; тохируулах; ~ скрипку под пианино хийл хуурыг төгөлдөр хууранд тохируулах; 3. хийх, барих, болгох; ~ шутку доог хийх, тохуу хийх.

ПОДСТРОЧНЫЙ 1. мөр дорх шугамын хоорондох; ~ые примечания мөр доорхи зүүлт; 2. үсэгчилсэн, үгчилсэн; ~ перевод үсэгчилсэн орчуулга.

ПОДСТУП 1. ойролцоо очих, хавьд очих, хавьтах; **к** нему и ~у нет түүнд хавьтахын аргагүй, түүнтэй уулзах нөхцөлгүй; 2. орчим, хавь, хавьцаа; **на** ~ах **к** городу хотын орчимд, хотын хавьд.

ПОДСТУПАТЬ ойртох, дөхөх; ойртож очих, дөхөж очих.

ПОДСТУПИТЬ 1. ойртох, дөхөх, ойртож очих, дөхөж очих; 2. ойртох, хавьтах, **сегодня к** нему и ~ иельза өнөөдөр түүнд хавьтахын аргагүй; 3. дүүрэх, тулах; тээглэх; слёзы ~ли **к** глазам нулимс нүдээр дүүрэх; боль ~ла ей под самое сердце өвчин, бүр зүрхэнд нь туллаа, гол тасартал өвдөв.

ПОДСТУПАТЬСЯ хавьтах, ойртож очих.

ПОДСТУПИТЬСЯ хавьтах, ойртож очих; **к** нему не ~ түүнд ойртож очих хэцүү, түүний эвийг олох хэцүү.

ПОДСУДИМЫЙ хэрэгтэн; допрашивать ~ого хэрэгтнийг байцаах.

ПОДСУДНОСТЬ шийтгэгдэх ёстой, шийтгэвэл зохих; установить ~ дела хэргийн шийтгэгдвэл зохихыг тогтоох; 2. шийтгэх эрх хэмжээ.

ПОДСУДНЫЙ шийтгэгдэх, шийтгэгдвэл зохих; дело, ~ое народному суду ардын шүүхээр шийтгэгдвэл зохих хэрэг.

ПОДСУНУТЬ сэм ургуулах; доогуур шургуулах ~ вещи под скамейку бандан доогуур юм гудрах.

ПОДСУШИВАТЬ,

ПОДСУШИТЬ хатаах, эгшээх, эврээх; ~ бельё дотуур хувцас эврээх; ~ хлеб талх хатаах.

ПОДСЧЁТ 1. тоолох, тооцоо, тоололт, бүртгэл; по моим ~ам миний тооцоогоор бол; проверить ~ы тооцоог шалгах; 2. тоолж дүгнэх, дүгнэх, дүн хураах, хураалтын дүн; ~ голосов ещё не закончен санал хураалтын дүн гараагүй байна; по предварительным ~ам голосов санал хураалтын урьдчилсан дүнгээс үзэхэд.

ПОДСЧИТАТЬ,

ПОДСЧИТЫВАТЬ тоолох, тооцоолох, тооцоо хийх, тоолж дүгнэх, бодож гаргах, бүртгэх; хурааж дүгнэх; ~ расходы зарлагыг тооцоолох; зардлыг бодож гаргах; ~ голоса санал хурааж дүгнэх; ~ наличность бодитой байгаа зүйлийг бүртгэх.

ПОДСЫЛАТЬ нууцаар илгээх, далд явуулах; заншуулах.

ПОДСЫПАТЬ,

ПОДСЫПАТЬ нэмж хийх; ~ соль в суп шөлөнд давс нэмж хийх.

ПОДСЫХАТЬ хатах, эврэх, эгших.

ПОДТАИВАТЬ жаахан хайлах, хайлс хийх, хайлмагтах, уярах.

ПОДТАЛКИВАТЬ 1. ёврох нударав авах; 2. түлхэж ойртуулах; 3. түргэтгэх, шавдуулах.

ПОДТАСКИВАТЬ чирж ацрах, өргөж оруулах.

ПОДТАСОВАТЬ,

ПОДТАСОВЫВАТЬ, 1. булхай гаргах, ов гаргах; ~ карты хөзөрт булхай гаргах, 2. гуйвуулах, овжин ашиглах; ~ факты баримтыг гуйвуулах, баримтыг овжин ашиглах.

ПОДТАСОВКА булхай гаргах, ов гаргах; 2. гуйвуулах, овжин ашиглах.

ПОДТАЧИВАТЬ 1. ирлэх, хурцлах, билүүдэх, үзүүрлэх; 2. идэх, өм идэх; 3. тамирдуулах; тамир барах, муудах.

ПОДТАШИТЬ чирж авчрах, өргөж оруулах; ~ мешок **к** двери шуудайтай юм үүдэнд өргөж авчрах.

ПОДТАЯТЬ жаахан хайлах, хайлсхнийх, хайлмагтах, уярах; **СНЕГ** ~л час жаахан хайлав; **на улице** ~ло гадаа уярч байв; **мороженое** ~ло зайрмаг хайлмагтжээ, зайрмаг уярчээ.

ПОДТВЕРДИТЬ,

ПОДТВЕРЖДАТЬ 1. батлах, үнэн гэх, зөв гэх, мөн гэх; ~ прежние показания урьдах өчгөө батлах; ~ приказ тушаалыг мөн гэх 2. гэрчлэх, мэдэгдэх, ~ получение письма захидлыг хүлээн авснаа мэдэгдэх.

ПОДТВЕРДИТЬСЯ,

ПОДТВЕРЖДАТЬСЯ батлагдах, нотлогдох, лавай болох, үнэн болох, зөв болох; все наши предположения подтвердились полностью бидний тухайлж байсан маань цөм нотлогдов; опасения подтвердились айж (сэжиглэж) байсан маань, зөв боллоо.

ПОДТВЕРЖДЕНИЕ 1. батлах, үнэн гэх, зөв гэх, мөн гэх; 2. баталгаа, нотолгоо.

ПОДТЕКАТЬ урсаж орох, доогуур урсах; вода подтека под шкаф ус шүүгээн доогуур урсаж оров.

ПОДТЕКСТ бичгийн нэмүү далд утга.

ПОДТЕРЕТЬ арчих, арилгах.

ПОДТИРАТЬ арчиж арилгах.

ПОДТИРКА арчих, арилгах, арчнж цэвэрлэх.

ПОДТОЛКНУТЬ 1. ёврох, нудрах; ~ локтем соседа дэргэдэх хүнээ тохойгоор ёврох; 2. түлхэж ойртуулах; ~ **к** выходу түлхэж үүдэнд ойртуулах; 3. түргэсгэх, шавдуулах.

ПОДТОПИТЬ 1, гал түлэх, жаахан түлэх, галлах; 2. хайлах, жаахан хайлах.

ПОДТОЧИТЬ 1. ирлэх, хурцлах. билүүдэх, үзүүрлэх; ~ нож хугта билүүдэх; ~ карандаш харандаа үзүүрлэх; 2. идэх, өм идэх; **водой** ~ло скалы хад усанд идэгджээ; 3. тамирдуулах, тамир барах, муудах, здоровье подточено бие муудлаа.

ПОДТРУНИВАТЬ доог хийх, тохуу хийх, наадах; ~ над чудачком этгээд хүнээр доог хийх.

ПОДТРУНИТЬ доог хийх, тохуу хийх, наадах; ~ над чудачком этгээд хүнээр доог хийх.

ПОДТЫКАТЬ доогуур нь ивэх, хумих, хумлайдах, ~ край одеяла хөнжлийн хөвөөг хумлайдах.

ПОДТЯГИВАТЬ чангалах.

ПОДТЯНУТЬ 1. чангалах; ~ пояс бүсээ чангалах; 2. чирж ацрах, татаж ацрах; ~ лодку **к** берегу завниг эрэг рүү татаж ацрах; 3. татаж цуглуулах, бөөгнүүлэх; 4. чангалах, сайжруулах; ~ дисциплину сахилга журмыг чангалах; 5. шамдуулах; ~ отстающих хоцрогдогсдыг шамдуулах; 6. дуулалцах, дагаж дуулах, түрж дуулах.

ПОДТЯГИВАТЬСЯ чангарах, татагдаж ойртох, ойртож ирэх.

ПОДТЯНУТЬСЯ 1. чангарах; 2. татагдаж ойртох, ойртож ирэх; **суда** ~лись **к** берегу хөлөг онгоц эрэгт ойртож ирэх; 3. цугларах, бөөгнөрөх, **войска** ~лись **к** границе хил дээр цэрэг бөөгнөрөх; 4. гүйцэж ирэх, сайжрах; **отставшие** ~лись хоцрогдож байгсад сайжрав; 5. өргөгдөх, суннах, хөвчлөн эргэлдэх; ~ **на турнике** савлуур дээр суннах.

ПОДТЯЖКА мөрөөч, татуурга, тэлээ.

ПОДТЯНУТЫЙ цэмцгэр.

ПОДУМАТЬ 1. бодож үзэх, бодож байх; я ~ю, потом отвечу вам би бодож байгаад танд хариу өгье; 2. санаархах, санах; я не могу даже ~ об этом ийм юманд би санаархаж ч чадахгүй байна; 3. хараач гэм; ~ешь, **какая важность!** хараач гэм, яасан сүрхий юм; 4. бодоод үзээч. бод доо хөө; и не ~ю тэгнэ гэж санах ч үгүй.

ПОДУМЫВАТЬ санаатай байх; ~ об отъезде явах санаатай байх; давно ~л уехать хэдийний явах санаатай байсан юм.

ПОДУРНЁТЬ муухай болох, базаахгүй болох, царай алдах.

ПОДУ|ТЬ 1. үлээж эхлэх, салхилж эхлэх; ~л ветер салхи салхилж эхлэх, 2. үлээх; ~ на чай цай үлээх.

ПОДУЧА|ТЬ зааж өгөх; он меня ~л сказать дерзость давилуун үг хэлэхийг тэр над зааж өгсөн.

ПОДУЧИВАТЬ сургах, жаахан сургах.

ПОДУЧИВАТЬСЯ сурах, суралцах.

ПОДУЧИТЬ 1. сургах, 1 жаахан сургах; ~ молодого рабочего залуу ажилчныг сургах; 2. цээжлэх; ~ стихотворение шүлэг цээжлэх; 3. зааж өгөх.

ПОДУЧИТЬСЯ сурах, суралцах, цааш нь суралцах, жаахан суралцах.

ПОДУШИТЬ үнэртэй ус түрхэх, үнэртэй ус сүрших.

ПОДУШИТЬСЯ үнэртэй ус биедээ түрхэх.

ПОДУШКА 1, дэр; 2. зөөлөвч; ~ на седле олонцог; ~ для сидения олбог, талбаг.

ПОДУШН|ЙЙ хүн бүрээс авах, хүн бүрт ногдох; ~ая подать хүн бүрээс авах гувчуур.

ПОДХАЛ|ЙМ зусарч, бялдууч.

ПОДХАЛ|ЙМНИЧАТЬ,

ПОДХАЛ|ЙМСТВОВАТЬ зусардах, бялдуучлах.

ПОДХАЛ|ЙМСКИЙ зусар, зусарч, бялдууч, бялдуучлах.

ПОДХАЛ|ЙМСТВО зусар, зусардах, бялдууч, бялдуучлал.

ПОДХВАТИТЬ тосож авах, шүүрч авах. ~ брошенный мяч шидсэн бөмбөгийг шүүрч авах; ~ чемодан чемоданыг тосож авах; 2. олж авах; ~ интересую книгу сонин ном олж авах; ~ насморк ханиад хүрэх; 3. хүүдэгнэх, сүйлхэлэх; ~ чужую мысль хүний санаагаар хүүдэгнэх; ~ чужую фразу! хүний үгээр сүйлхлэх (бусдын амаар будаа ндэх); 4. дэмжих, угтаж авах; 5. дагалдан дуулах.

ПОДХВАТЫВАТЬ 1. тосож авах, шүүрч авах.

ПОДХЛЕСТНУТЬ ташуурдах, гуядах; ~ коня морио гуядах; 2. шамдуулах; ~ отстающих хоцрогдогсдыг шамдуулах.

ПОДХОД 1. ойртох, ойртож очих, хавьтах, дөтлөх; ~ поезда к платформе галт тэрэг твциандаа ойртож очих, 2. хавь газар, хөвөө, хаяа; болотистый ~ к реке мөрний намагтай хөвөө; 3. хандах, хандлага, үзэх явдал, харьцах; правильный ~ к делу хэрэгт зөвөөр хандах; узковедомственный ~ албан газрын явцуу үүднээс үзэх явдал.

ПОДХОДИ|ТЬ 1. дэргэд очих, ойртож очих, хүрч очих, тулж очих; ~ к берегу эрэгт ойртож очих; поезд ~т к станции галт тэрэг өртөөнд хүрч очно; 2. эхлэх, ойртох. нарийвчлан орох; вплотную ~ к вопросу асуудалд нарийвчлан орох; 3. хандах, харьцах; ~ к чему-либо юманд шүүмжлэлтэйгээр хандах; уметь ~ к людям хүнтэй харьцаж ча-дах; 4. таарах, нийцэх, зохицох; это прозвище ему ~т энз хоч нэр түүнд таарна; ~ к концу тэрлэх, шувтрах.

ПОДХОДЯЩИЙ ойртож яваа; ~ к станции поезд өртөөнд ойртож яваа галт тэрэг; 2. тааруу, тааламжтай, зохимжтой, тохиромжтой; ~ момент таарамжтай цаг; ~ее помещение тохиромжтой байр.

ПОДЦЕПИТЬ залгах, өлгөх, чагтлах; ~ вагон к поезду галт тэргэнд вагон залгах; 2. дэгээдэх, гохдох; ~ груз крючком дэгээгээр ачаа гохдох; 3. олж авах, хүрэх; ~ насморк шуухиа хүрэх.

ПОДЧАС заримдаа, хааяа; ~ он любит помечтать заримдаа тэр, сайн сайхныг мөрөөдөх дуртай билээ.

ПОДЧЕРКНУТЬ 1. доогуур нь зурах; ~ слово волнистой линией үгийн доогуур долгонт шугам зурах; 2. онцлон тэмдэглэх, онцлох; ~ важность вопроса асуудлын чухал учрыг онцлон тэмдэглэх.

ПОДЧЁРКНУТ|ЙЙ доогуур нь зурсан, доогуураа зураастай; ~ая буква доогуураа зураастай үсэг; 2. онцлон тэмдэглэсэн, онцолсон, онц; ~ое внимание онц анхаарал.

ПОДЧИНЁН|Е 1. захирагдах, мэдэл; быть в ~и у бригадира бригадын даргад захирагдаж байх, бригадын даргын мэдэлд байх; 2. захирах. захирагдах; сочинение и ~ предложение өгүүлбэрийн зэрэгцэх ба захирагдах.

ПОДЧИНЁНН|ЙЙ 1. захирагдсан, харьяалагдсан, захирагдсан хүн, харьяалагдсан хүн; он строг с ~ыми тэр хүн, захирагдсан хүмүүстээ чанга шүү; 2. захируулсан. захируулах; ~ое слово захируулах үг.

ПОДЧИНИТЕЛЬН|ЙЙ захируулсан; ~ союз захируулсан холбоос үг; ~ая связь захируулсан холбоо.

ПОДЧИНИТЬ 1. захируулах, захирагдуулах; ~ меньшинство большинству сөөнхийг олонхид захирагдуулах; 2. оруулах; ~ карго-либо слово влиянию хүнийг нөлөөндөө оруулах; 3. харьяалуулах.

ПОДЧИНЯТЬСЯ захирагдах, дагах; ~ законам хуульд захирагдах; чувство подчинилось рассудку мэдрэх нь ухамсарлахад захирагдах; ~ приказу тушаалыг дагах; ~ голосу совести ариун сэтгэлдээ захирагдах.

ПОДЧИСТИТЬ цэвэрлэх, хирийг арилгах; ~ пальто пальто цэвэрлэх; 2. засаж цэвэрлэх; ~ садовые дорожки цэвэрлэгийн доторх нарийн замыг цэвэрлэх; 3. хусах.

ПОДШЁФН|ЙЙ шефийн холбоотой, ивээлийн харьцаатай.

ПОДШИБАТЬ шаачхах, хавсайдах, нульчихах, ~ глаз нүд рүү нь шаачхах.

ПОДШИВАТЬ 1. доторлох, барьж оёх, шидэх; ~ подкладку доторлож, дотор барьж оёх, 2. уллах; 3. хөвөөлөн хөвөрдөх, мухлайдаж оёх; носовые платки нусны алчуурыг хөвөөлөн хөвөрдөх, 4. үдэх; ~ протокол к делу тогтоолыг хэрэгт нь үдэх; ~ газеты сонин үдэх.

ПОДШИВКА 1. доторлох, уллах, 2. үдэх, үдээс үдээстэй (юм); ~ газет үдээстэй сонин.

ПОДШИПНИК эргэвч, холхивч; шариковый ~ мөхлөгөн эргэвч, бөөрөнхий подшипник; роликовый ~ домбон эргэвч.

ПОДШТАННИКИ дотоож, дотуур өмд.

ПОДШТОПАТЬ товших, нөхөөслөх, нөхөж сүлжих, торлож сэлбэх; ~ носки оймс товших, оймс торлож сэлбэх.

ПОДШУТИТЬ хошигнох, шоглох, тоглоом хийх; ~ над чудачком хачин маягтай хүнээр тоглоом хийх.

ПОДЪЕДАТЬ 1. төнхөх, төнхөж идэх, ухаж ндэх, 2. идэхчэх.

ПОДЪЕЗД 1. ойртож очих, очих, хүрч очих, 2. очих зам; ~ к реке гол уруу очих зам, 3. орц, хаалга, шатны хаалга, довжоо; парадный ~ гол хаалга.

ПОДЪЕЗДН|ОЙ салбар; ~ые пути салбар зам.

ПОДЪЕЗЖАТЬ ойртох, ойртож очих, дөхөж очих, хүрч очих.

ПОДЪЁМ 1. өргөх, өргөлт; ~ тяжести хүнд юм өргөх, 2. нэмэгдэх, нх болох; ~ воды в реке голын ус нэмэгдэх, 3. өрнөлт, өсөлт; послевоенный ~ народного хозяйства дайны дараах ардын аж ахуйн өрнөлт, 4. босох, босолт, босох цаг, затрубилы ~ босох дохио өглөө, 5. өгсүүр, өгсүүр газар, өгсөх, өөд газар; крутой ~ эгц өгсүүр газар, 6. хөгжил, хөхүү, урамшил; говорить с ~ом хөгжилтэй ярих; лёгко на ~ хөл хөнгөнтэй.

ПОДЪЁМНИК өргүүд, өргүүр, өргөгч.

ПОДЪЁМН|ЙЙ 1. өргөх, даац; ~ кран өргөх цамхаг; ~ая сила вагона вагоны даац, 2. өргөгдөх, сөхөгдөх; ~ мост уинуул гүүр, 3. шилжилтийн, шилжихийн; ~ые шилжихийн мөнгөн тусламж.

ПОДЪЁСТЬ 1. төнхөх, төнхөж идэх, ухаж идэх.

ПОДЪЕХАТЬ ойртох, ойртож очих, дөхөж очих, хүрч очих

ПОЖАЛОВАТЬСЯ гэх, гэж хэлэх; ~ на головную боль толгой өвдөж байна гэх; 2. гомдол мэдүүлэх, заалдах; ~ в суд шүүхэд гомдол мэдүүлэх; 3. хэл ам гаргах.

ПОЖАЛУЙ бололтой, байгаа, тэгнэ байгаа, магадгүй, хай; ~, он прав түүнийх зөв бололтой; я, ~, завтра пойду к вам би маргааш танайхаар очно байгаа; ты пойдёшь с нами, ~ чи бидэнтэй явах уу тэгнэ байгаа; завтра, ~ сегодня маргааш юм уу, өнөөдөр ч магадгүй; ~, нельзя так делать хай, тэгж горигүй байх.

ПОЖАЛУЙСТА 1. хичээгээрэй, хичээгээч, хнчээж, гуйя, гуйж байна; дайте мис, ~, воды над хичээж ус өгөөч; ~, не шумите гуйя, битгий шуугиач; 2. болно болно, зүгээр; можно вас на минуточку, ~ та жаахан зав гаргаж болох уу болно, болно; скажите ~ хараач гэм, муухай гайхал.

ПОЖАР түймэр, гал, гал дөл, галын аюул; тушить ~ түймэр унтраах; лесной ~ ойн түймэр; ~ революции хувьсгалын гал дөл; ~ войны дайны гал; как на ~ бежать ухаан жолоогүй гүйх; не на ~ их сандрах юмгүй.

ПОЖАРИТЬ шарах, хуурах; ~ мясо мах шарах.

ПОЖАРИЩЕ их түймэр, гал түймэр; 2. цурам, түймрийн цурам.

ПОЖАРНИК усан хөөрөгчин, гал унтраагч, түймэр сөнөөгч.

ПОЖАРН|ЫЙ 1. түймрийн, түймэр унтраах, гал; ~ая лестница түймрийн шат; ~ая безопасность түймрийн аюулаас хамгаалах; ~ая команда гал команд, усан хөөрөгнийхөн; 2. усан хөөрөгчин, түймэр унтраагч, гал сөнөөгч; в ~ом порядке маш яаралтай; на всякий ~ случай хэцүү цагт хэрэгтэй гэж, юу ч болж мэднэ гэж.

ПОЖАТИЕ атгах, базах, барих, барьж мэндлэх, хавчих; ~ руки гарыг барьж мэндлэх; ~ плеч мөрөө хавчих.

ПОЖАТЬ I атгах, базах, барих, хавчих; ~ друг другу руки бие биений гарыг барих; ~ плечами мөрөө хавчих.

ПОЖАТЬ II 1. хадаж дуусгах, хадгачах; ~ рожь хөх тариаг хадаж, дуусгах; 2. амсах, хүртэх; ~ плоды своих трудов хийсэн хөдөлмөрийнхөө ачийг амсах; ~ лавры алдар хүндийг олох; что посеешь, то и пожнешь тарьснаа хадна, хадсанаа иднэ.

ПОЖАТЬСЯ бэгцнйх, бээцнйх, агдайх; ~ от холода даарч бэгцнйх.

ПОЖЕВАТЬ жажлах, жажласхийх; ~ губами уруулаа умалзуулах.

ПОЖЕЛАНИ|Е 1. ерөөл, хүсэл, ерөөх, хүсэх; окончить письмо ~ями успехов амжилтыг ерөөж захидлыг төгсгөх; 2. эрэлт, хүсэлт; мы учтём ваши ~и бид та нарын хүсэлтийг анхаарч үзнэ.

ПОЖЕЛАТЬ ерөөх, хүсэх; ~ счастливого пути сайн явахыг ерөөх; ~ успехов амжилтыг ерөөх.

ПОЖЕЛТЭЛ|ЫЙ шарласан, шар, шар болсон; ~ые листья шарласан навч.

ПОЖЕЛТЭ|ТЬ шарлах, шарлачгах; листья уже ~ли навч шарлачхав.

ПОЖЕНИТЬ гэрлүүлэх, эхнэр авч өгөх.

ПОЖЕНИТЬСЯ гэрлэх, эхнэр авах.

ПОЖЕРТВОВАН|ИЕ өргөл, барьц, тахил өргөх; 2. өглөг тусламжийн юм; сбор ~ий тусламжийн юм цуглуулах.

ПОЖЕРТВОВАТЬ 1. өргөл өргөх, тахил өргөх, барих, туслах; 2. өгөх, зориулах; ~ жизнью амь насаа зориулах.

ПОЖИВ|А хонжоо, жавшил, ашиг жавшаан; искуать ~ы ашиг жавшаан эрэх.

ПОЖИВА|ТЬ суух, сайн суух, байх, сайн байх; как вы ~ете та сайн сууж байна уу; жить~, да добра наживать аж төрж суух, ашиг олж баяжих.

ПОЖИВИТЬСЯ жавших; ~ чужим добром бусдын юмыг жавших.

ПОЖИВШИЙ хал үзсэн; ~ человек хал үзсэн хүн.

ПОЖИЗНЕНН|ЫЙ бүх насны, насан туршийн, нэг насны; ~ая пенсия насан туршийн тэтгэвэр.

ПОЖИЛ|ОЙ хижээл, хижээл насны, настайвтар; ~ая женщина хижээл эмэгтэй.

ПОЖИМАТЬ атгах, базах, барих, хавчих; ~ друг другу руки бие биений гарыг атгаж мэндлэх; ~ плечами мөрөө хавчих (гайхах дохно).

ПОЖИМАТЬСЯ бээцнйх, бэгцнйх, агдайх.

ПОЖИНАТЬ 1. хадах, хадаж дуусгах; 2. амсах, хүртэх.

ПОЖИРАТЬ гудрах, залгих, ховдгоор идэх.

ПОЖИТКИ собрать свои ~ юм хумаа цуглуулах.

ПОЖИ|ТЬ амьд явах, амьд байх, амьдрах, хонох, сууж байх; ~ хочется амьд явахыг хүснэ; ~вём — увидим амьд байвал аяндаа мэдэгдэнэ; ~ на даче зусланд сууж байх; 2. цэнгэж амьдрах, наргиж явах; в молодости он ~л, но с годами остепенился тэр, залуудаа наргиж явсан хүн, насаа ахихад томоожжээ.

ПОЖУРИТЬ үглэх, зэмлэх.

П|ОЗ|А 1. төхөл, төрх, арга, байдал, загвар; 2. маяг; статья в ~у биез маягтай байлгах; любитель ~ы маяг гаргагч, маяглах дуртай хүн.

ПОЗАБАВИТЬ наргиулах, уйтгар гаргах; ~ детей хүүхдийн уйтгар гаргах.

ПОЗАБАВИТЬСЯ зугаацах, наргнх, уйтгараа гаргах.

ПОЗАБЫВАТЬ,

ПОЗАБЫТЬ мартах, мартачхах; ~ обещание хэлснээ мартачхах; ~ разговор ярилцсанаа мартах.

ПОЗАБОТИТЬСЯ 1, элбэрэх, арчлах; 2. сэтгэл зовох.

ПОЗАВТРАКАТЬ хоол идэх.

ПОЗАВЧЕРА урждар; ~ вечером урждар орой.

ПОЗАД|И сүүлд, ард он шөл ~ всех тэр хүн хамгийн сүүлд явж байв; самое трудное уже ~ хамгийн хэцүүгий нь ард гарлаа; он сидел ~ меня тэр хүн мнний хойно сууж байв.

ПОЗАЙМСТВОВАТЬ дуурайж явах, дуурайж хэрэглэх; ~ метод работы ажлын аргыг дуурайж хэрэглэх.

ПОЗАНИМАТЬСЯ хичээл хийх, жаахан хичээл хийх, ажиллах, жаахан ажиллах,

ПОЗАПРОШЛЫЙ уржнан, уржнан жил.

ПОЗАРИТЬСЯ шунах, хорхойтох; ~ на чужие деньги бусдын мөнгөнд шунах.

ПОЗВАТЬ дуудах, дуудаж үрүүлэх, урих; ~ врача эмчийг дуудах; ~ друга, в гости нөхрийгөө гэртээ урих.

ПОЗВОЛЕНИ|Е зөвшөөрөл, зөвшөөл, получить ~ зөвшөөрөл авах; дать ~ зөвшөөрөл өгөх; с вашего ~я таны зөвшөөрлөөр; с ~я сказать нэртэй юм нь, гэдэг юм нь, он, с ~я сказать, совершенный исвежда шууд хэлэхийг зөвшөөрөлтэр юу ч мэдэхгүй хүн.

ПОЗВОЛИТЕЛЬНО зөвшөөрч болмоор, болмоор; но ~ спросить... гэвч... гэж асууж болмоор байа.

ПОЗВОЛИ|ТЬ зөвшөөрөх, болох; ~ закурить тамхн татахыг зөвшөөрөх; позвольте закурить тамхн татаж болох уу 2. чадах, болох; обстоятельства не ~ли ему уехать тэр хүн, аргагүй учраас явж чадсангүй тэр хүн аргагүй учраас явж болоогүй; 3. үгүй хөө, үгүй тэгээд, ай хөө; позволь, что такое ты говоришь үгүй хөө, чи юу хэлж байна.

ПОЗВОЛЯ|ТЬСЯ дуртайгаа л; ему все ~ется делать тэр юу дуртайгаа л хийж байдаг.

ПОЗВОНИ|ТЬ дугарах, хангинах, жингэнэх; ~л телефон утас дуугарлаа; ~л колокол хонх хангинав; 2. дуугарах,

хангинуулах, утасдах; я позвоию вам завтра би танд маргааш утасдана.

ПОВОНОК нурууны үе, сээрний нугалам; шейные позвонки хүзүүний нугалам.

ПОВОНОЧНИК нуруу сээр, нурууны яс.

ПОВОНОЧНИЙ нугалмын, нурууны; ~ каиал нугалмын суваг 2. нугалмайтан, сээртэн; ~ые животные нугалмайт амьтад.

ПОВНЭЙШИЙ хамгийн сүүлний; ~ие открытня сүүлний үеийн иээлт.

ПОВДНИЙ 1. орой болох; с раниего утра до ~его вечера өглөөнөөс аваад үдэш орой болтол; время уже ~ее цаг нэгэнт орой болжээ; 2. оройтох, оройтсон, хожимдох; весна ныиче ~ня энэ жил хавар оройтож байна; ~ приход оройтож ирэх; 3. хожмын, оройтож боловсордог, хэнз; ~ие сорта яблок оройтож боловсордог алим; ~ие цветы хэиз цэцэг; 4. ~ребёнок хэиз хүхэд.

ПОВДНО орой; ~ ночью шөнө орой; уже ~ орой боллоо; 2. оройтох, хожимдох; ~вернуться домой гэртээ оройтож ирэх.

ПОВДОРОВАТЬСЯ мэндлэх.

ПОВДОРОВИТЬСЯ не поздоровится сайнаа үзэхгүй, үйлээ эдэлнэ.

ПОВДРАВИТЕЛЬНИЙ баярын, баяр хүргэх, сайныг ерөөх; ~ая телеграмма баярын цахилгаан; ~ое письмо амгаланг эрэх захидал.

ПОВДРАВИТЬ,

ПОВДРАВЛЯТЬ баяр хүргэх, мэндлэх, сайныг ерөөх; ~ с днём рождения төрсөн өдрийг тохиолдуулан баяр хүргэх; ~ с праздником баярыг тохиолдуулан мэндлэх.

ПОВДРАВЛЕНИЕ баяр хүргэх, амгаланг эрэх; письмо с ~м баяр хүргэсэн захидал.

ПОВЕЛЕНЕ|ТЬ 1. ногоорох, ногоон болох, хөгцрөх; бронза ~ла хүрэл ногооров; 2. барайх, зэвхийрэх; ~ от досады харамсаж (царай нь) барайх.

ПОВЁМ шивх, өтөг, бууц.

ПОВЕМЕЛЬНЫЙ газрын; ~иалог газрын татвар.

ПОВЁМКА явган шуурга.

ПОВЁР маягтай хүн, маадгар хүн,

ПОВЖЕ сүүлд, хойно, хожим.

ПОВИРОВАТЬ 1. заасангөрхөөр нь байх, загвар болж өгөх; ~ для портрета хөргийн загвар болох; 2. маяглах, маадайх.

ПОЗИТИВ позитив, эергүү дүрс, буулгасан зураг.

ПОЗИТИВИСТ позитивист, позитивизмыг баримтлагч.

ПОЗИТИВИСТСКИЙ позитивизмын.

ПОЗИТИВНИЙ 1. баримттай, баримт туршлагын; ~ые науки баримт туршлагын шинжлэх ухаан; 2. эергүү, нааштай, боломжтой, зөв; ~ое суждение зөвөөр бодож үзэх; 3. позитивын, буулгасан зургийн.

ПОЗИЦИОННИЙ байршлын, байрлалын; ~ая война байршлын дайн; ~ое преимущество байрлалын давуу.

ПОЗИЦИ|Я 1. байрлал, байршил, байр; артиллерийская ~ их бууны байрлал; передовая ~ өмнөх байрлал, тэргүүний байр; сильная ~ ладын в шахматной партии шатрын өрөг дээрх тэрэгний хүчтэй байрлал; 2. үзэл, үзэл санаа, отстаивать свою ~ю үзэл санаагаа хамгаалах 3. үзлийн үүд, түрээ барих; политика с ~и силы хүчээр түрээ барих бодлого.

ПОЗЛОСЛОВИТЬ муу хэлэх, хортонтой хов хэлэх.

ПОЗНАВАЕМОСТЬ танин мэдэж болох нь, ойлгох боломж; ~ явлений үзэгдэхүүнийг танин мэдэж болох нь.

ПОЗНАВАЕМЫЙ ойлгогдож болохуйц, мэдэгдэж болохуйц; мир и его закономерности вполне познаваемы ертөнц ба түүний зүй тогтоол лавтай ойлгогдож болохуйц юм.

ПОЗНАВАНИЕ танин мэдэх.

ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЙ танин мэдэхийн явц.

ПОЗНАВАТЬ танин мэдэх, мэдэх, ойлгож авах; ~ самого себя бнээ мэдэх.

ПОЗНАВАТЬСЯ танин мэдэгдэх, мэдэгдэх, танигдах; друзья познаются в беде зовоох цагт нөхрийн чанар танигдана.

ПОЗНАКОМИТЬ танилцуулах, таниулах; ~ учеников с биографией учёного эрдэмтний намтартай сурагчдыг танилцуулах.

ПОЗНАКОМИТЬСЯ 1. танилцах; ~ с новыми товарищами шинэ нөхөдтэй танилцах; ~ с новым городом шинэ хоттой танилцах; 2. үзэх, мэдэх, үзэж мэдэх; ~ с горем зовлон үзэх.

ПОЗНАНИЕ|Е 1. танин мэдэх, мэдлэг; диалектический метод ~я явлений природы байгалийн үзэгдлийг танин мэдэх диалектик арга; теория ~я танин мэдэхийн онол; 2, мэдлэг, мэдэх.

ПОЗНАТЬ танин мэдэх, мэдэж авах, ойлгож авах, мэдэх, ~ истину үнэнийг мэдэж авах; ~ жизнь амьдралыг ойлгох.

ПОЗОЛОТА алтлах, шармал алт; ~ часов стёрлась цагийн шаргал алт нь элэгджээ, гууль нь цухуйв.

ПОЗОЛОТИТЬ алтлах, алтдах. алтаар шарах; ~ фарфор шаазанг алтаар шарах.

ПОЗОЛОЧЕННИЙ алталсан, алтадсан, алтаар шарсан, шармал алтан; ~ые часы шармал алтан цаг.

ПОЗОР гутамшиг, ичгүүр, бузарлах, гутаах; удалить с ~ом гутамшгаар хөөх; какой ~ яасан ичгүүртэй юм; покрыть себя ~ом нэрээ бузарлах, выставить на ~нэрийг гутаах.

ПОЗОРИТЬ гутаах, бузарлах; ~ доброе имя сайн нэрээ гутаах.

ПОЗОРИТЬСЯ нэрээ гутаах, нэрээ хугалах, нэр гутах, нэр хугарах.

ПОЗОРНИЙ гутамшиг, гутамшигын, бузар, бузар булай; ~ поступок бузар явдал; выставить к ~ому столбу гутамшигын баганад нэрийг өлгөх.

ПОЗУМЕНТ хназ, саа; золотой ~ алтан хназ.

ПОЗЫВ хүрэх, хутгуулах; ~ к рвоте бөөлжис хутгуулах.

ПОЗЫВН|ОЙ дуудлагын; ~ сигнал дуудлагын чигнаал; ~ые дуудлагын дохио.

ПОИГРАТЬ тоглох, тавих, наадах, хуурдах; ~ в шахматы шатар тавих; ~ на пианино төгөлдөр хуураар тоглох.

ПОИЗДЕРЖАТЬСЯ мөнгөө барчгах.

ПОЙЛКА 1. услуу, 2. гүц.

ПОИМЕННО нэр дараалан; вызвать всех ~ бултыг нэрээр нь дуудах.

ПОИМЕННЫЙ нэрсийн, нэр дараалан; ~ список нэрсийн данс.

ПОИМЕНОВАННЫЙ нэрлэгдсэн, нэр бүхий, дуудагдсан.

ПОИМЕНОВАТЬ нэрлэх, нэрээр нь, дуудах, нэр дараалан дуудах; ~ всех присутствующих байгаа бүх хүмүүсийг нэрээр нь дуудах.

ПОЙМКА барьж авах; ~ воров хулгайч нарыг барьж авах.

ПОИНТЕРЕСОВА|ТЬСЯ сонирхох; даже не ~лся ничем ямар ч юм сонирхсонгүй.

ПОЙСК эрэх, эрэл, хайх; отправиться на ~и эрэхээр явах; ~и полезных ископаемых ашигт малтмалыг хайх.

ПОИСКАТЬ эрэх, бээрэх, ~ книгу номоо эрэх,

ПОЙСКОВ|ИЙ хайгуулын, эрэх; ~ые работы хайгуулын ажил.

ПОЙСТИНЕ үнэхээр, үнээр, нэрээр; это ~ прекрасное произведение энэ үгээр сайхан бүтээл байна.

ПОИСТРАТИТЬСЯ мөнгөө барах.

ПОЙТЬ 1. услах, ус өгөх; ~ лошадей морьд услах; 2. уулгах, унд өгөх; ~ гостей чаем зочдыг цай уулгах; ~ и кормить ууж идүүлэх, унд хоол өгөх.

ПОЙЛО зутанцар, бантан, лаагуу.

ПОЙМА татам, усны татам; ~ реки голын татам.

ПОЙМЕНН|ЫЙ ~ые бага усанд автдаг нуга, усны татар нуга.

ПОЙМЕНТ|ЫЙ барих, барж авах; ~ рыбу загас барих; ~ мяч бөмбөг барж авах; ~ с полициым баримттай барих, улайгал барих; ~ вора на месте преступления хулгайчийг хулгайлсан газар дээр нь барих; 2. барих, самбаачлах, оногдуулах; ~ удобный момент аятай завшааныг самбаачлах; ~ взгляд харцыг оногдуулах; 3. өлгөж авах, анаж олох.

ПОЙТИ 1. явах, очих; ~ прямо шууд чигээрээ явах; ~ пешком явганаар явах; ~ в гости зочлон очих; 2. явж эхлэх, явж байх, эхлэх; ребенок пошёл хүүхэд явж эхлэв; 3. явах, ажиллах; часы пошли цаг явлаа; 4. орох; дождь пошел бороо орж эхлэв; сиег идёт цас орж байна. 5. орох; Илиза пошла в медицинский институт Илиза анагаах ухааны дээд сургуульд оров; 6. орох, хэрэглэгдэх; на халат пошло пять метров шелка тэрлэгт таван метр торго оров; 7. гарах, гоожих; дальше дорога пошла лесом зам цаашаа ой дундуур үргэлжлэв; 9. гүйлгээ; 10. хийх; я пошёл на уступки би буулт хийлээ; 11. таарах; это платье пошло бы вам эиэ хувцас танд таарах юм сан.

ПОКА сиди здесь, ~ я не приду намайг иртэл энд сууж байгаарай; сражаться, ~ не победим ялж дийлтэл байлдана; 2. одоохондоо, энүүхэндээ, мөнөө дээрээ; ~ что доволен одоохондоо ханамжтай байна; отдохните ~ одоохондоо амарч байгаарай; 3. хараахан, арай л; они ~ ещё не приехали тэд нар хараахан ирээгүй л байна; 4. байхад нь, дээр нь; 5. баяртай; ну, ~ за, баяртай.

ПОКАЗ үзүүлэх, үзэлт; ~ нового фильма шинэ кино үзүүлэх; ~ продукции үйлдэхүүнийг үзүүлэх; за ~ денег не берём үзүүлтэд мөнгө авахгүй.

ПОКАЗАНИЕ 1. өгүүлсэн, гэрчлэл; 2. өчиг, мэдүүлэг; 3. үзүүлэл.

ПОКАЗАТЕЛЬ 1. үзүүлэлт; 2. илтгэц, илтгүүр; ~ водородных ионов ус төрөгчийн илтгүүр.

ПОКАЗАТЕЛЬНЫЙ нийтэд үзүүлэх; 2. дуурайл болохуйц, үзүүлэх; ~ пример дуурайл болохуйц жншээ; 3. үлгэр жишээ.

ПОКАЗА|ТЬ 1. үзүүлэх; он ~л мне свою книгу тэр хүн надад номоо үзүүлэв; ~ новый фильм шинэ кино үзүүлэх; ~ пример үлгэр жишээ үзүүлэх; 2. үзүүлэх, харуулах; ~ себя хорошим работником сайн ажилтан болохоо үзүүлэх; 3. заах, харуулж заах; ~ рукой на картину зургийг гараар заах; 4. мэдүүлэх, гэрчлэх; ~ кузькину мать хосыг нь авах.

ПОКАЗА|ТЬСЯ 1. үзэгдэх, харагдах; ~ в первые после болезни өвдсөнөөс хойш анх үзэгдэх; боиться ~ на глаза нүдэнд нь харагдахаас айх; 2. гарах; из-за гор ~лась луна уулын цаанаас сар гарав; сколько ни копал, вода так и не ~лась хичнээн ухсан боловч ус ер гарсангүй; 3. үзүүлэх; ~ врачу эмчид үзүүлэх; 4. шнг болох, шнг санагдах;

ПОКАЗН|ОЙ 1. хуурмаг, ёс төдий, нүд хуурах; ~ая сторона дела хэргийн ёс төдий тал; 2. үзмэрийн; ~ товар үзмэрийн бараа.

ПОКАЗЫВА|ТЬ 1. үзүүлэх, харуулах; часы ~ют десять часов арван цаг болж байна.

ПОКАЗЫВА|ТЬСЯ үзэгдэх, харагдах; он уже год к нам не ~лся тэр хүн жил хир манайхаар үзэгдээгүй; 2. үзүүлэх, харуулах; на выставке ~лись образцы народного искусства үзэсгэлэн дээр ардын урлагийн дээжийг үзүүлэв.

ПОКАЛЫВА|ТЬ хатгалах, хатгалж өвдөх; у меня ~ет в левом боку миний зүүн сүвээ рүү хатгаж өвдөөд байна.

ПОКАМЕСТ одоохондоо, одоохон дээрээ; 2. байхад, байгаа дээр нь.

ПОКАПА|ТЬ 1. жаахан дусаах, сүрчих; 2. дуслах, шиврэх; дождь ~л и прошёл бороо шиврээд өнгөрөв.

ПОКАРАТЬ гэгсгээх, цээрлүүлэх, цээрлүүлэн шийтгэх.

ПОКАРАУЛИТЬ харж байх, манах, харуулдах.

ПОКАТАТЬ 1. суулгаж зугаалуулах, суулгаж явуулах, унуулж зугацуулах, гулгуулах; ~ кого-либо на велосипеде хүнийг дугуй унуулж зугацуулах; 2. өнхрүүлэх, бөмбөрүүлэх.

ПОКАТАТЬСЯ зугаацах, явах, зугаацаж явах; ~ на лодке завиар зугаацаж явах; 2. гулгах; ~ на коньках тэшүүрээр гулгах.

ПОКАТИТЬ өнхрүүлэх, бөмбөрүүлэх; 2. давхих.

ПОКАТИ|ТЬСЯ өнхрөх, өмбөрөх, өнхөрч эхлэх; он кубарем ~лся с горы тэр, уулнаас тонгорцоглон өнхрөв; ~ со смеху элгээ хөштөл ннээх.

ПОКАТ|ЬИЙ ташуу, ташгай, налуу; ~ая местность ташуу газар; ~ холм налуу дов.

ПОКАЧАТЬ 1. хөдөлгөх, займруулах, найгуулах, ганхуулах, хэлбэлзүүлэх; ~ ребёнка хүүхэд хөдөлгөх; 2. сэгсрэх; ~ головой толгой сэгсрэх.

ПОКАЧАТЬСЯ хөдлөх, займрах, найгах, ганхах, хэлбэлзэх; ~ на качелях дүүжингээр займрах.

ПОКАЧИВАНИЕ хөдөлгөх, ганхуулах.

ПОКАЧИВАТЬ 1. хөдөлгөх, займчуулах, найгуулах, ганхуулах, хэлбэлзүүлэх; ~ люльку өлгий хөдөлгөх; 2. сэгсрэх.

ПОКАЧИВА|ТЬСЯ найгалзах, найгах, ганхалзах, хэлбэлзэх, дайвалзах; лодка ~лась на волнах завь долгионд дайвалзав.

ПОКАЧНУ|ТЬ ганхас хийлгэх, гуйвс хийлгэх, хэлбэс хийлгэх; бурей ~ло столб шуурга баганыг ганхас хийлгэв.

ПОКАЧНУ|ТЬСЯ 1. ганхас хийх, найгас хийх, гуйвс хийх, хэлбэс хийх; ~ от удара цохигдож найгас хийх; 2. хэлтийх, хазайх; избушка ~лась в сторону модон гэр хажуу тийшээ хазайчнав; дела его ~лись хэрэг ажил нь хазайжээ.

ПОКАШЛИВАТЬ хааяа ханиах.

ПОКАШЛЯТЬ ханиаж байх.

ПОКАЯНИЕ гэмших, наминчлах, гэмшил, наминчлал; отпустить душу на ~зөнд нь тавих.

ПОКАЯННЫЙ наминчилсан, наминчлалын.

ПОКАЯТЬСЯ гэмших, наминчлах.

ПОВИТА|ТЬСЯ 1. өр ширгүй болох, төлж дуусгах; 2. өшөө авах; я с ним ещё ~юсь би түүнээс өшөөгөө авиа даа.

ПОКИВАТЬ дохих, дохилзох; ~ головой толгой дохих.

ПОКИДАТЬ I хаях, хаялах

ПОКИДАТЬ II хаях, орхих.

ПОК|ИНУ|ТЬ 1. хаях, орхих; ~ семью гэр бүлээ хаях, орхих; не ~ кого-нибудь в беде зовлон учрахад хүнийг орхихгүй байх; 2. орхиж явах, гарч явах; ~ город хотыг орхиж явах; силы ~ли его чадал нь барагджээ.

ПОК|ИНУТ|ЬИЙ орхигдсон, хаягдсан, орхисон, хаясан; мы заняли ~ые неприятелем позиции бид дайсны орхисон байрлалыг эзлэв.

ПОКЛАДАЯ не ~ рук цуцалгүй гар хумхилгүй, чармайн; работать не ~ рук цуцалгүй ажиллах.

ПОКЛАДИСТЫЙ үгэнд оромтгой, эелдэг, дуулгавартай; ~ человек үгэнд оромтгой хүн; ~ характер эелдэг зан.

ПОКЛАЖ|А ачаа; воз с ~ей ачаатай тэрэг.

ПОКЛЕВАННЫЙ ~ хлеб хивэг талх, хар талх.

ПОКЛЕВА|ТЬ тоншичхох, түүгээд идэхчэх; куры ~ли все просо тахианууд бүх шар будааг түүгээд идчихэв.

ПОКЛЕП гүжирдэх, гүжирдэх, гүтгэлэг, гүтгэх, хилс; возвести ~ на кого-либо хүнийг гүжирдэж байх..

ПОКЛОН 1. мэхийж ёслох, сөгдөх, мөргөх; сделать ~ при встрече уулзахдаа мэхийж ёслох; земной ~ сөгдөж ёслох;

клясть ~ы мөргөх; 2. мэндлэх, мэндийг лавлах, амрыг эрэх. баяр хүргэх.

ПОКЛОНЕНИИ||Е мөргөх, шүтэх, бишрэх; предмет ~я мөргөх шүтээн; ~ небесным светилам у древних народов эртний хүн ардын тэнгэрийн од гариг шүтэх явдал

ПОКЛОНИТЬСЯ мэхэсхийх, мөргөх.

ПОКЛОННИК шүтэгч, бишрэгч.

ПОКЛОННИЦА шүтэгч эмэгтэй, бишрэгч эмэгтэй.

ПОКЛОНИЯ|ТЬСЯ шүтэх, тахих, бишрэх; я ~юсь его таланту би түүний билгийг биширдэг юм.

ПОКЛЯТЬСЯ тангараглах, ам алдах. андгайлах; ~ в верности үзэн ч байна гэж тангараглах.

ПОКОИТЬСЯ 1. баригдах, суурьлагдах; здание покоится на прочном фундаменте барилга бөх суурь дээр баригдсан юм; 2. оршуулах, байх, бий.

ПОКОИ|Й 1. нам гүм, чив чимээгүй; над озером барил ~ нуур дээгүүр нам гүм байна; 2. хөдлөлгүй, зогсонги, зогсолт; абсолютного ~я в природе нет байгальд туйлын зогсонги гэж байхгүй. 3. амрах. амраах, амар заяа; эта мысль не даёт мне ~я энэ санал намайг амраахгүй байна; оставить в ~е амар байлгах, зүгээр байлгах; нет ~я от кого-нибудь тэр над амар заяа үзүүлэхгүй байна; 4. амгалан байдал, тайван байлгах; больному иужеи ~ өвчтэй хүнийг тайван байлгах хэрэгтэй; вечный ~ таалал төгсөх; удалиться на ~ бүр мөсөн чөлөө авах; приёмный ~ өвчтөнийг хүлээн авах өрөө; богатые ~и гоёмсог тасалгаанууд.

ПОКОЙНИК нөгчсөн хүн, үхсэн хүн, хүүр, бүрлээч.

ПОКОЙНИЦА нөгчсөн эмэгтэй, үхсэн эмэгтэй, нас барсан эмэгтэй.

ПОКОЙНИЦКАЯ хүүрийн байшин, хүүр байлгах газар.

ПОКОЙНЫЙ I 1. номхон, түвшин; ~ ирав номхон авир; 2. тавлаг, тавлуун, аятай; будь покоен битгий зов.

ПОКОЙН|ЬИЙ II нас барсан, талийгаач, почитать память ~ого талийгаачийг дурсаж ёслох; мой ~ дядя манай талийгаач авга.

ПОКОЛЕБА|ТЬ ганхуулах, хэлбэлзүүлэх; ветер ~л верхушки деревьев салхи модны үзүүрийг ганхуулав; 2. ганхуулах, дайвуулах; 3. бууруулах, эргэлзээ төрүүлэх; ~ чей-либо авторитет хүнийг нэр хүндийг бууруулах.

ПОКОЛЕБА|ТЬСЯ 1. ганхах. хэлбэлзэх; маятник немного ~лся и стаховился дүүжмэг жаахан ганхах байгаад зогсов; 2. тээнэгэлзэх, эргэлзэх, гуйвалзах, хэлбэлзэх, гуйвах; ~ в своём решении шийдэж ядан тээнэгэлзэх; цены ~лись үнэ хэлбэлзэж байв; 3. буурч эхлэх, доошлох; его авторитет ~лся нэр хүнд нь доошлов.

ПОКОЛЕНИИ||Е 1. үе, үеийн садан, третье ~ гуравдугаар үе, гуравдугаар үеийн садан; из ~я в ~ үеэс үед, үеийн үед, 2. үе, үетэй, молодое ~ залуу үе; 3. отог.

ПОКОЛОТИТЬ 1. зодох, жанчих; 2. цохих, гөвөх; 3. хамхлах, хэмхлэх, хамх цохих; ~ посуду сав суулгыг хамх цохих.

ПОКОЛОТЬ 1. хагалах; ~ дрова түлээ хагалах; 2. хатгалах.

ПОКОНЧИТЬ дуусгах; хийж дуусгах; ~ с работой ажлаа хийж дуусгах; 2. устгах, үгүй хийх; ~ с собой биеэ хорлох, амиа хорлох.

ПОКОПАТЬ малтах, малтаж үзэх.

ПОКОПАТЬСЯ ухах, онгичих, уудалж эрэх; надо ~ в архиве архив уудалж эрэх хэрэгтэй.

ПОКОРЕЖИТЬСЯ хорчийх, гажих.

ПОКОРЕНИЕ 1. байлдан дагуулах, эзлэн авах, эрхшээлдээ оруулах; 2. эзэмших; ~ пустыни цөл говийг эзэмших.

ПОКОРИТЕЛЬ байлдан эзлэгч, эзэмшигч, эзлэгч, эрхшээгч; человек ~ ~ космоса хүн бол огторгуйг эзэмшигч мөн; ~ сердце хайр сэтгэлийг булаагч,

ПОКОРИТЕЛЬНИЦА 1. эзлэгч эмэгтэй, 2. дурыг булаагч эмэгтэй.

ПОКОРИТЬ 1. байлдан эзлэх, хүчээр эзлэх, эзлэх, эрхшээлдээ оруулах; ~ страну орныг байлдан эзлэх; 2. эзэмших, эзлэх; ~ силы природы байгалийн хүчийг эзэмших; 3. дур булаах, сэтгэл татах.

ПОКОРИТЬСЯ 1. эзлэгдэх, эрхшээлд орох; не ~ врагу дайсанд эзлэгдэхгүй, дайсны эрхшээлд орохгүй; 2. бууж өгөх, дагах, захирагдах; ~ своей участи тавиландаа захирагдах.

ПОКОРМИТЬ хоол өгөх, хоол идүүлэх, хооллуулах, тэжээх, хөхүүлэх; ~ ребёнка хүүхдэд хоол өгөх, хүүхэд хөхүүлэх.

ПОКОРНО 1. дуулгавартайгаар, номхон, он ~ согласился тэр хүн дуулгавартайгаар зөвшөөрөв; 2. мэхийх.

ПОКОРНОСТЬ дагамтгай, дуулгавар, дагах, сүслэн дагах, номготгол изъятие ~ сүслэн дагахаа илэрхийлэх.

ПОКОРНИ|ЬИЙ 1. номхон, дуулгавартай, дөлгөөн; ~ характер иомхон зан; ~ ребёнок дуулгавартай хүүхэд; 2. мэхийх; Ваш ~ слуга танд мэхийн өчигч; ~ая просьба мэхийн гуйх нь.

ПОКОРОБИ|ТЬ 1. гажих, хорчийх; фанеру от сырости ~ло сарампай банз чийг авч гажив; 2. яс хавтайх, элэг эмтрэх; его ~ло от этих слов эдгээр үгийг сонсоод түүний яс хавтай шиг болов.

ПОКОРОБИТЬСЯ далжийх.

ПОКОРЯТЬ несов. 1. байлдан эзлэх, хүчээр эзлэх, эзлэх, эрхшээлдээ оруулах; 2. эзэмших, эзлэх; 3. дур булаах, сэтгэл татах.

ПОКОРЯТЬСЯ 1. эзлэгдэх, эрхшээлд орох; 2. бууж өгөх, дагах, захирагдах.

ПОКОС 1. хадлан хадах, өвс хадах, 2. хадлангийн цаг, өвс хадах үе, 3. хадлан, хадлангийн газар.

ПОКОСИТЬ I хадаж авах, хадаж байх.

ПОКОСИ|ТЬ II гажих, далийх, далжийх; дверь ~ло хаалга гажив.

ПОКОСИ|ТЬСЯ 1. гажих, галжиртах, далжийх; дверь ~лась үүд галжиртав; 2. нүдний булангаар харах, хялайж харах.

ПОКРАЖА 1, хулгай, хулгай хийх, хулгайлах; 2. хулгайн юм, хулгайлсан юм.

ПОКРАПА|ТЬ дуслах, шиврэх; с утра ~л дождь и перестал өглөөнөөс бороо шивэрч байгаад арнав.

ПОКРАПЫВАТЬ дуслах, шиврэх.

ПОКРАСИТЬ будах; ~ забор хашаа будах.

ПОКРАСКА будах, ширдэх; ~ крыши заняла три дня дээвэр будахад гурван өдөр орлоо.

ПОКРАСНЁ|ТЬ улайх, улаан болох; вишня ~ла интоор улаан болжээ; ~ от стыда ичнж нүүр улайх.

ПОКРАСОВАТЬСЯ даналзах, ханхалзах, гунхах.

ПОКРИВИТЬ хазайлгах, далийлгах, муруйлгах; ~ рот уруулаа муруйлгах; ~ душой санаагүйгээ хэлэх, санаагаа буруулах.

ПОКРИВИ|ТЬСЯ муруйх; забор ~лся хашаа далжийжээ.

ПОКРИКИВАТЬ хааяа хашгирах.

ПОКРИЧАТЬ сов. хашгирах, бахирах.

ПОКРОВ бүрхээс, нөмрөг, хөнжил, зүйл; снежный ~ цасан хөнжил; растительный ~ ургамлын зүйл; под ~ом ночи шөнийн харанхуйд.

ПОВРОВАТЕЛЬ ивээгч, өмгөөлөгч, ангел ~ ядам сахиулсан.

ПОВРОВАТЕЛЬНИЦА ивээгч эмэгтэй.

ПОВРОВАТЕЛЬСТВЕНН|ЬИЙ этгэх; ~ая система таможенных тарифов гаалийн хөлсний хэмийн тэтгэх систем; ~ая окраска өнгө зохицох, зүс хувирах.

ПОВРОВАТЕЛЬСТВО ивээл, ивээх; искуать ~ ивээлийг эрэх; ~ искусству урлагийг ивээх.

ПОВРОВАТЕЛЬСТВОВАТЬ ивээх.

ПОКРО́ИЙ маяг, хэв, эсгэвэр; пальто английскогo ~я англи маягын пальто; **все на один** ~ цөм ив нжил, булт ав адил.

ПОКРОШИ́ТЬ жаахан үйрүүлэх, үйрүүлж хаях; ~ хлеба выплятам талх үйрүүлж дэгдээхэйд өгөх.

ПОКРУЖИ́ТЬ 1. тойрох, эргэлдэх, 2. төөрөх.

ПОКРУЖИ́ТЬСЯ сов. тойрох, эргэх, эргэлдэх.

ПОКРУТИ́ТЬ мушгих, имрэх; ~ усы сахлаа имрэх.

ПОКРУТИ́ТЬСЯ эргэлдээд авах, жаахан эргэлдэх.

ПОКРЫВА́ЛО бүтээлэг, нөмрөг, хучлага; ~ для постели орны бүтээлэг.

ПОКРЫВА́ТЬ 1. бүтээх, бүрхүүлэх, хучих; ~ лошадь попоной морний нэмнээгээр нэмнэх; 2. бүрэх, гадарлах; 3. бүрхэх; 4. түрхэх, будах, бүрхүүлэх, 5. дарах, давамгайлах; 6. таглах, таслах; 7. цуурайтуулах, мандуулах; 8. төлөх, төлж дуусгах, цайруулах; 9. далдлах, хаацайлах.

ПОКРЫ́ТЬ 1. бүтээх, бүрхүүлэх, хучих; ~ стол скатертью ширээг бүтээлгээр бүтээх; ~ дом железной крышей байшинг төмөр дээврээр бүрүүлэх; 2. бүрэх, гадарлах; ~ крышу железом дээврийг төмрөөр бүрэх; 3. бүрхэх; 4. түрхэх, будах, бүрхүүлэх; 5. дарах, давамгайлах; 6. таглах, таслах; 7. цуурайтуулах, мандуулах; ~ себя славою алдраа цуурайтуулах; 8. төлөх, төлж дуусгах, цайруулах; ~ долг өр цайруулах; 9. далдлах, хаацайлах; ~ чью-нибудь вину хүний гэмийг далдлах; пытался ~ своих сообщников хань хамсаатнаа хаацайлахыг оролдов; 10. явах, явж өнгөрөх, туулах; ~ дистанцию в десять километров за час арван километр газрыг нэг цагт явах; 11. дарах, цохих; ~ вальета тузом хөзрийн боолыг тамгаар дарах; 12. гишгэх. гишгүүлэх, гарах; породистый бык ~л корову үнээ сайн үүлдрийн буханд гарав.

ПОКРЫВА́ТЬСЯ биеэ хучих, биеэ бүтээх, нөмрөх.

ПОКРЫ́|ТЬСЯ 1. биеэ хучих, биеэ бүтээх, нөмрөх; ~ одеялом хөнжлөөр биеэ хучих; 2. бүрхэх, түгэх, бүрхэгдэх, хучигдах; небо ~лось звёздами тэнгэрт од түглээ; земля ~лась снегом газар цасанд хучигдав; ~ пылью тоосоор бүрхэгдэх.

ПОКРЫ́ШКА таг; ~ для горшка ваарын таг; 2. бүрээс, бүрхэвч; ни диа, ни ~и таггүй танхай, ёроолгүй ёнхой, өмөрхийд орж цөмөрхийд ойч.

ПОКУ́ДА 1. одоохондоо, мөнөө дээрээ; 2. хараахан, арай л; 3. байхад нь, дээр нь.

ПОКУПА́ТЕЛ|Ь худалдан авагч; **иметь много** ~ей худалдан авагчид олонтой байх.

ПОКУПА́ТЕЛЬНИЦА худалдан авагч эм-эгтэй.

ПОКУПА́ТЕЛЬН|ЬИЙ худалдаж авах; ~ая способность худалдаж авах чадал.

ПОКУПА́ТЕЛЬСКА|ЙИЙ худалдан авагчдын; ~ие интересы худалдан авагчдын ашиг сонирхол.

ПОКУПА́ТЬ I худалдаж авах, авах; ~ за наличный расчёт бэлэн мөнгөөр авах.

ПОКУПА́ТЬ II угаах, жаахан угаах, жаахан умбуулах; ~ ребёнка хүүхэд угаах.

ПОКУПА́ТЬСЯ I худалдагдах, гүйлгээтэй байх.

ПОКУПА́ТЬСЯ II умбах, жаахан умбах, усанд орох.

ПОКУ́ПКА 1. худалдаж авах; 2. авсан юм, худалдаж авсан юм; доставка покупок на дом худалдаж авсан юмыг гэрт нь хүргэх.

ПОКУПН|ЬОЙ худалдаж авсан, дэлгүүрийн; 2. худалдаж авах; ~ая цена худалдаж авах үнэ.

ПОКУ́ПЩИК худалдан авагч, худалдаж авах хүн.

ПОКУ́РИВАТЬ тамхи татаж байх.

ПОКУРИ́ТЬ тамхи татах, дамга уух.

ПОКУСА́|ТЬ хазах, хазачхах, зуух, зуучхах; его ~ла собака түүнийг нохой зуужээ.

ПОКУСИ́ТЬСЯ өнгөлзөх; ~ на чужое добро бусдын хөрөнгөнд өнгөлзөх; 2. сэдэх; ~ на кражу хулгайлахыг сэдэх; 3. халдах, завдах; ~ на чью-либо жизнь хүний аминд халдах; ~ на убийство алахыг завдах.

ПОКУША́ТЬСЯ өнгөлзөх.

ПОКУША́ТЬ идэх, зооглох,

ПОКУШЕ́НИЕ халдах, халдлага, хорлохыг оролдох, хөнөөхийг завдах; ~ на чью-либо жизнь хүний аминд халдах, хүний амь хорлохыг оролдох.

ПОЛ I деревянный ~ модон шал.

ПОЛ II хүйс, эр эм, эрэгтэй эмэгтэй; мужской ~ эр, эрэгтэй; женский ~ эм, эмэгтэй; без различия ~а эр эм ялгалгүй; лица обоего ~а эрэгтэй эмэгтэй хүмүүс; прекрасный ~, слабый ~ бүсгүй хүн.

ПОЛ III хагас; уже пол-второго нэг цаг хагас боллоо.

ПОЛ... хагас, өрөөл; полчаса хагас цаг; полгода хагас жил; в течение полугода хагас жилийн турш; пол-листа хагас хуудас; полбарана хонины өрөөл мах.

ПОЛ|А 1. хормой; ~ пальто пальтоны хормой; 2. хаяа; ~ палатки майхны хаяа; из-под ~ы торговать далдуур худалдаа хийх.

ПОЛАГА́ТЬ 1. гэж бодох, гэж санах; 2. бодол; болох, байхаа, шиг байх; **иадо** ~, что он не придет түүнийг ирэхгүй гэж бодож болно.

ПОЛАГА́|ТЬСЯ 1. нтгэх, найдах; я всецело ~юсь на вас би танд бүрэн найдана; ~ на себя өөртөө итгэх; 2. болох, байх ёсоор нь, зүй ёсоор, оногдох ёстой; здесь курить не ~ется энд тамхи татаж болохгүй; как ~ется байх ёсоор нь; ему это ~ется түүнд энэ оногдох ёстой юм.

ПОЛА́ДИ|ТЬ эвлэрэх, таарах; ~ с соседом хөрштэйгээ эвлэрэх; они не ~ли между собой тэд нар хоорондоо таарсангүй.

ПОЛА́КОМИТЬСЯ амтархан идэх, сэвүүрхэх, хужирлах.

ПОЛА́ТИ дашинга ханз, өлгөө ханз.

ПОЛБЕ́ДЫ гайгүй, их гай биш, барагтай хэрэг; это еще ~ энэ ч бас гайгүй.

ПОЛБУТЫ́ЛКИ хагас шил; заказал ~ водки хагас шил архи захиалав.

ПОЛВЕ́КА хагас зуун жил, тавин жил.

ПОЛГО́ДА хагас жил, зургаан сар; **через** ~ хагас жил болоод, хагас жилийн дараа.

ПО́ЛДЕНЬ үд, өдөр дунд, өдөр дүл.

ПО́ЛДНЕВН|ЬИЙ үдний, хагас өдрийн; ~ая жара үдийн халуун.

ПО́ЛДНИК үдлэх, үдшийн зууш, өдрийн цай, гүицэг.

ПО́ЛДНИЧАТЬ үдлэх, үдийн зууш идэх, өдрийн цай уух, гүицэг барих.

ПО́ЛДНЯ хагас өдөр; **прошло уже** ~ хагас өдөр өнгөрлөө.

ПО́ЛДРО́Г|И замын хагас, замын тэн хагас; **проехали** ~ замын хагасыг явж өнгөрлөө; **остановиться на** ~е замын тэн хагас дээр зогсох.

ПО́ЛДЮЖИНЫ хагас багц, хагас толгой, зургаан; ~ носков зургаан оймс; ~ ножей зургаан хутга.

ПО́Л|Е 1. тал, хээр, хээр газар; **ветер гуляет по** ~ю хээр газар салхи үлээж байна; 2. тарнаны газар, тарьсан газар, тарианы талбай; **пшеничное** ~ буудай тарьсан газар; 3. талбар; **электрическое** ~ цахилгааны талбар; **обширное** ~ деятельно-сти үйл ажиллагааны өргөн талбар; 4. дэвсгэр; **жёлтые цветы по голубому** ~ю цэнхэр дэвсгэр дээр шар өнгө (өнгөөр зурах); 5. захын зай, хөвөө; **заметки на** ~ях книга номын захын зайд тэмдэглэл хнийх; 6. саравч, хөвөө, дэлбэ; **шляпа с широкими** ~ями өргөн хөвөөтэй малгай; ~ зрения харааны багтаамж; 7. орон; ~ гравитационное хүндийн хүчний орон.

ПОЛЕВÉТЬ зүүн болох, зүүн гнйш хандах.

ПОЛЁВКА оготно, хэрэлзгэнэ; *лесная* ~ ойн оготно.
ПОЛЕВОДСТВО үр тарианы аж ахуй, үр тарианы ухаан.
ПОЛЕВОДЧЕСКИЙ үр тарианы.
ПОЛЕВОЙ хээрийн; ~ *цветок* хээрийн цэцэг; ~ *ая мышь* хээрийн хулгана; ~ *ые работы* хээрийн ажил; ~ *ая артиллерия* хээрийн их буу; ~ *суд* хээрийн шүүх; ~ *ая сумка* хээрийн цүнх; ~ *ая мышь* орог зусаг.
ПОЛЕГАНЬЕ хэвтэх, налархай, налах, налуурах; ~ *хлебов* тариа налах.
ПОЛЕГОНЬКУ аажмаар, алгуур, аальхнаар.
ПОЛЕЖАТЬ хэвтэх, хажуулах; ~ *после обеда* үдийн хоолны дараа хажуулах; 2. хэвтэж байх, жаахан хэвтүүлж байлгах; **яблокам нужно** ~ алимыг жаахан хэвтүүлж байлгах хэрэгтэй.
ПОЛЕЗАЩИТН|ЫЙ тариалан хамгаалах, тариалан хамгаалалтын; ~ *ые лесные полосы* гарилан хамгаалах ойн зурвас.
ПОЛЕЗН|ЫЙ ашигт, ашигтай, тустай, ач тустай; ~ *ые ископаемые ашигт* малтмал; **быть** ~ *ым* тустай байх; ~ *ая деятельность* ач тустай ажиллагаа; ~ *ая жаялая площадь* орон суушны ашигтай талбай; ~ *ая нагрузка* ашигтай ачаалал.
ПОЛЁЗТЬ 1. авирах, авирч эхлэх; *мальчашка* **полез** на *дереву* жаал хүү модонд авирав; 2. уудлах; ~ *в кармае* өврөө (халаасаа) уудлах; 3. эхлэх, гэх; ~ *в драку* ноцолдож эхлэх; 4. унаж эхлэх, гуужих, халцрах.
ПОЛЕМИЗИРОВАТЬ мэтгэлцэх, маргах; ~ *с докладчиком* илтгэгчтэй мэтгэлцэх.
ПОЛЁМИК|А мэтгэлцээн, мэтгэлцэх, таах, маргах; *научная* ~ эрдмийн мэтгэлцээн; **вступать** *в* ~ *у* мэтгэлцээн хийх.
ПОЛЕМИЧЕСК|ИЙ мэтгэлцээний, мэтгэлцэх, маргааны, маргах; ~ *ая статья* мэтгэлцээний өгүүлэл.
ПОЛЕМИЧНЫЙ мэтгэмээр, мэтгэмтгий; ~ *тон* мэтгэмээр аяс; **тов его был** *полюмнчен* аяс нь мэтгэмээр байдалтай байв.
ПОЛЕНИТЬСЯ залхуурах, хойргоших; **не полененсь** *сделать* *это* үүнийг хийхэд битгий залхуур.
ПОЛЕННИЦА хураасан түлээ, хураалгатай түлээ.
ПОЛЁНО хагадас, хэрчим мод; *березовое* ~ хэрчим хус.
ПОЛЁСЬЕ хонхрын төгөл, ойт хонхор.
ПОЛЁТ 1. нисэх, нисэлт, нислэг; ~ *самолёта* нисэх онгоц нисэх; ~ *ва дальность* хол нисэх; ~ *на длительность* удтал нисэх; **фигуральный** ~ *тонгорцоллон* нисэх; **планирующий** ~ *халин* нисэх; ~ *в космос* сансарт нисэх; **ночной** ~ шөнийн нисэлт; 2. явалт, үсрэлт, онтусах, хаймсах; ~ *снаряда* их бууны сумны үсрэлт; **с пгичьего** ~ *а* өндөрлөг харааны, холоос ажсан.
ПОЛЁТАТЬ нисэж явах. жаахан нисэх.
ПОЛЁТЁ|ТЬ 1. нисэж гарах, нисэж эхлэх, нисэх; *самолёт* ~ *л* нисэх онгоц нисэж гарав; 2. харайх, гүйх, харайж ирэх; **ребята со ясах ног** ~ *лн* *навстречу* хүүхдүүл угтаж бүх чадлаар харайж ирэв; 3. ойчих, үсэрч ойчих; ~ *с лестницы* шатаи дээрээс ойчих.
ПОЛЕЧИТЬ эмчлэх, жаахан эмчлэх, аргалах.
ПОЛЕЧИТЬСЯ эмчлүүлэх, жаахан эмчлүүлэх; **вам** *необходимо* ~ *та* заавал жаахан эмчлүүлэх хэрэгтэй.
ПОЛЁ|ЧЬ хэвтэжгээх, хэвтэх; 2. налах, налуурах; *после лавня* **пшевяца** ~ *гла* үерийн дараа буудай налав; 3. алагдах, үхэжгээх, хядуулах.
ПОЛЗАТЬ мөлхөх, мөлхөж байх, гулгаж явах; ~ *по полу* шал дээгүүр мөлхөх; ~ *в ногах* *у кого-нибудь* хүний өлмийд сөгдөх, хүний өмнө сөхөрч унах.
ПОЛЗКОМ мөлхөж, гулгаж; ~ *добраться* *куда-либо* аль нэг газарт мөлхөж хүрэх.
ПОЛЗТЙ 1. хэвлээр явах, гулсаж явах, явах; *змея* **ползет** *могой* *гулсаж* явна; **паук** **ползёт** *по стене* аалз туурган дээгүүр явна;

2. мөлхөх; **ребёнок** **ползёт** *по полу* хүүхэд шалан дээгүүр мөлхөж явна; 3. хөвөлдөж явах, хөвж явах, нүүгэлтэх, алгуурхан өнгөрөх; **время** **ползет** цаг алгуурхан өнгөрч байна; 4. авиран ургах, ороож ургах; **плющ** **ползёт** *по забору* чөдөр өвс хашаа авиран ургана; 5. бялхах, халих, бэлхийж гарах; **тесто** **ползет** *яз горшка* эссэн гурил хувингаас хальж байна; 6. тарах; **слухн** **ползут** цуу үг тарж байна; 7. сэмрэх; **платок** **ползёт** *алчуур* сэмэрч байна; 8. гулсах, нурах; **берег** **ползёт** *усны* эрэг нурж байна.

ПОЛЗУН чирэг, мөлхөгч.

ПОЛЗУНОК 1. мөлхөөч, мөлхөж байгаа хүүхэд; 2. мөлхүүр дээл; 3. гэгц.

ПОЛЗУЧ|ИЙ 1. мөлхдөг, мөлхөө, хэвлээр явагч; ~ *ые гады* хэвлээр явагч могойнууд; 2. зэл, зэллээ, ороонго, чөдөр; ~ *не растения* зэл ургамал.

ПОЛ|ИВ услах, усалт.

ПОЛ|ИВКА услах, усалт.

ПОЛ|ИВАТЬ услах, ус хийх, ус асгах, цавдах.

ПОЛ|ИВН|ОЙ услах, усалдаг, услуу; ~ *ое земледелие* услах тариалан; ~ *ая культура* усалдаг таримал.

ПОЛ|ИВОЧН|ЫЙ, услах, услуу, усалтын; ~ *ая машина* услах машин.

ПОЛ|ИГАМ|ИЯ полигами, олон эхнэр авах ёс.

ПОЛ|ИГЛОТ олон хэлтэй хүн, олон хэлэнд нэвтэрхий хүн, мэргэн лозваа.

ПОЛ|ИГОН буудлагын газар, буудлагын талбай; **артиллерий-ский** ~ их бууны буудлагын газар.

ПОЛ|ИГРАФ|ИСТ 1. хэвлэх үйлдвэрийн ажилчин, хэвлэлийн ажилчин; 2. хэвлэх үйлдвэрийн мэргэжилтэн, хэвлэлийн мэргэжилтэн.

ПОЛ|ИГРАФ|ИЧЕСКИЙ зүйл бүрийн хэвлэлийн, элдэв хэвлэлийн, хэвлэх үйлдвэрийн, хэвлэлийн.

ПОЛ|ИГРАФ|ИЯ хэвлэлийн үйлдвэр, хэвлэх үйлдвэр.

ПОЛ|ИКЛ|ИНИКА нэгдсэн эмнэлгийн газар, нэгдсэн эмнэлэг.

ПОЛ|ИМ|ЁРЫ олон найрлагат бодис, олшролт, полимер.

ПОЛ|ИН|ЯЛ|ЫЙ онгосон, гандсан, өнгөө алдсан.

ПОЛ|ИН|Я|ТЬ 1. онгох, гандах, өнгөө алдах; **смятец** ~ *л* бөс ганджээ; 2. гуужих, хөвөрөө гээх, даахиа хаях.

ПОЛ|ИП 1. наалдаахай; **коралловый** ~ шүрэн наалдаахай; 2. салтсын үр, гөвдүү; ~ *в носу* хамар дотор гөвдүү гарах.

ПОЛ|ИР|ОВАНН|ЫЙ зүлгэсэн, зүлгэмэл, өнгөлсөн, гилгэр; ~ *ая мебель* гэрийн зүлгэмэл хогшил.

ПОЛ|ИРОВАТЬ зүлгэх, өнгөлөх, гилгэр болгох, гилийлгэх; ~ *столк* ширээг зүлгэх.

ПОЛ|ИР|ОВКА зүлгэх, зүлгэлт, өнгөлөх, өнгөлөлт, гилгэр.

ПОЛ|ИР|ОВОЧН|ЫЙ зүлгэлтийн, зүлгэх, өнгөлөх, гилгэр болгох; ~ *материал* зүлгэлтийн хэрэгсэл.

ПОЛ|ИР|ОВЩИК зүлгэгч, өнгөлөгч.

ПОЛ|ИС даатгалын гэрээ.

ПОЛ|ИСМ|ЁН цагдаа.

ПОЛ|ИТ... улс төрийн, төрийн; ~ *грамота* улс төрийн боловсрол; ~ *работняк* улс төрийн ажилтан; ~ *заклучённый* улс төрийн хоригдол.

ПОЛ|ИТ|Б|Ю|Р|О (*политическое бюро*) улс төрийн товчоо.

ПОЛ|ИТ|ЁХ|НИК политехникч, элдэв техникч, техникийн сургуулийн оюутан.

ПОЛ|ИТ|ЁХ|НИКА политехник, зүйл бүрийн техник, элдэв техник.

ПОЛ|ИТ|ЁХ|НИКУМ политехникум, элдэв техникийн сургууль.

ПОЛ|ИТ|ЁХ|Н|И|Ч|ЕСКИЙ зүйл бүрийн техникийн, элдэв техникийн, политехникийн; ~ *ништвут* техникийн дээд сургууль.

ПОЛІТИК улс төрийн хүн, улс төрийн зүтгэгч, улс төрч, төрийн бодлогоч.

ПОЛІТИКА бодлого, улс төрийн бодлого, засаг заслал.

ПОЛИТИКАН жавшаанч, жавшаан эрэгч, улс төрчирхөгч.

ПОЛИТИКАНСТВО жавшаан эрэх, жавшаан эрэх явдал.

ПОЛИТИКАНСТВОВАТЬ жавшаанчлах, жавшаан эрэх.

ПОЛИТИЧЕСКІЙ улс төрийн, улс төрийн бодлогын, төр бодлогын, бодлогын; ~ **деятель** улс төрийн зүтгэлтэн; ~ **яортрет** улс төрийн хөрөг; ~ **ое значеняе** улс төрийн утга чанар; ~ **ие права** улс төрийн эрх; ~ **ое устройство** улс төрийн байгуулалт; ~ **ая экономия** улс төрийн эдийн засгийн ухаан.

ПОЛИТИЧНЫЙ хэрсүү, догь, хашир; ~ **человек** хэрсүү хүн; ~ **поступок** хашир явдал.

ПОЛИТКРУЖОК (*политический кружок*) улс төрийн дугуйлан.

ПОЛИТОТДЕЛ (*политический отдел*) улс төрийн хэлтэс.

ПОЛИТПРОСВЕТ (*политическое просвещение*) улс төрийн гэгээрэл.

ПОЛИТРАБОТНИК (*политический работник*) улс төрийн ажилтан

ПОЛИТРУК (*политический руководитель*) улс төрийн удирдагч, суртлын сургагч.

ПОЛИТУРА давирхайтай, гөлнйлгөх будаг.

ПОЛИТУЧЕБА (*политическая учёба*) улс төрийн сургууль, улс төрийн сурлага.

ПОЛІ|ТЬ услах, ус хийх, асгах; ~ **цветы** цэцэг услах; 2. асгарах, цутгах, цутгалах; ~ **л дождь** бороо асгарав.

ПОЛІ|ТЬСЯ 1. гоожих, асгарах, гоожиж эхлэх, асгарч эхлэх; **яз крава** ~ **лась вода** цоргоноос ус гоожиж эхлэв; 2. урсаж эхлэх, урсаж байх; ~ **лись задушевные разговоры** үнэн зүрхний яриа урсаж байв.

ПОЛИТЭКОНОМІЯ (*политическая экономия*) улс төрийн эдийн засгийн ухаан, политэкономн.

ПОЛИТЭМИГРАНТ (*политический эмигрант*) улс төрийн дүрвэгч.

ПОЛИЦІЯ цагдан сэргийлэх, цагдаагийн газар.

ПОЛИЦЕЙСКИЙ 1. цагдаа; 2. цагдаагийн, цагдаагийн газрын.

ПОЛИЦЕЙМЕЙСТЕР цагдаа нарын тэргүүлэгч, цагдан сэргийлэхийн дарга.

ПОЛІЧН|ОЕ захватять с ~ **ым** улайтал барих, эд мөрийн баримттай барих.

ПОЛК хороо; **командир** ~ **а** хорооны дарга; **пехотный** ~ явган цэргийн хороо; **нашего** ~ **у** прибыло манайхан олшров, манайхан иэмгэдэж байна.

ПÓЛК|А I 1. тавиур; **княжяя** ~ номын тавиур; 2. дашинга, ханз; **место на верхней** ~ **е вагона** вагоны дээд ханзан дээрх суудал.

ПÓЛКА II хог өвс арилгах, хог өвс цэвэрлэх.

ПОЛКОВНИК хурандаа.

ПОЛКОВОДЕЦ жанжин.

ПОЛКОВ|ОЙ хорооны, цэргийн хорооны; ~ **ое знямя** хорооны туг.

ПОЛЛЮЦІЯ зүүд нойрондоо дур тавих, зүүдэндээ үрийн шингэн нь гоожиж.

ПОЛМЭСЯЧНЫЙ хагас сарын; ~ **отдых** хагас сарын амралт.

ПОЛНЁШИЙ бүрэн, маш ихээр, айхтар; **в комнате царил** ~ **беспорядок** тасалгаан дотор бүрэн эмх замбараагүй болсон байлаа.

ПОЛНЁТЬ мариалах, мариажих, таргалах,

ПОЛНІТЬ мариатай харагдуулах, бүдүүн болгох; **это платье вас яюлят** энэ даашинз таныг бүдүүн харагдуулж байна.

ПÓЛНО I 1. дүүрэн; ~ **налить стакан воды** аяганд ус дүүрэн хийх.

ПÓЛНО II боль, битгий, хүрлээ, боллоо; ~ **плакать** уйлахаа боль; ~ **шутить** битгий тогло; ~ **спать** унтахаа боль.

ПОЛНО... дүүрэн, дүүрэн, төгс; ~ **властный** бүрэн мэдэлтэй; ~ **водный** дүүрэн устай; ~ **значное слово** утга төгс уг.

ПОЛНОВЁСН|ЬИЙ дүүрэн жинтэй, гүйцэд жинтэй; ~ **ое зерно** гүйцэд жинтэй ур тариа; 2. чанга, хүнд; ~ **удар** чанга цохилт; 3. ноцтой, хүндтэй; ~ **ые доводы** ноцтой шалтгаан.

ПОЛНОВЛАСТНЫЙ бүрэн мэдэлтэй, төгс мэдэлтэй; ~ **хозяин** бүрэн мэдэлтэй эзэн.

ПОЛНОВОДН|ЬИЙ их устай; ~ **ая река** их устай мөрөн.

ПОЛНОКРОВН|ЬИЙ 1. цус ихтэй; 2. жавхаатай, цог жавхлантай, баясгалантай; ~ **ая жизнь** баясгалантай амьдрал.

ПОЛНОЛУНИЕ тэргэл сар, дүүрэн сар, арван тавны сар.

ПОЛНОМЕТРАЖНЫЙ бүрэн хэмжээний, дүүрэн хэмжээний, төгс хэмжээт; ~ **фильм** бүрэн хэмжээний кино зураг.

ПОЛНОМОЧІЕ бүрэн эрх, төгс эрх, бүрэн мэдэл, төгс мэдэл; **давать** ~ **и** бүрэн эрх олгох; **сложвть с себя** ~ **и** бүрэн эрхээ шилжүүлэх..

ПОЛНОМОЧНЫЙ бүрэн эрхт, төгс эрхт; ~ **посол** бүрэн эрхт элчин сайд; ~ **представитель** бүрэн эрхт төлөөлөгч.

ПОЛНОПРАВИЕ бүрэн эрхт, төгс эрхт, эрх төгөлдөр.

ПОЛНОПРАВНОСТЬ бүрэн эрхт, төгс эрхт, эрх төгөлдөр.

ПОЛНОПРАВНЫЙ бүрэн эрхт, төгс эрхт, эрх төгөлдөр.

ПÓЛНОСТЬЮ бүрэн, гүйцэд, ~ **выполнить программу** хөтөлбөрийг бүрэн биелүүлэх; **целиком н** ~ бүрэн гүйцэд.

ПОЛНОТ|А бүрэн, дүүрэн, төгс, төгөлдөр; 2. таргалах, мариалах; **от** ~ **ы душа** сэтгэл ханасан учраас, чин сэтгэлийн.

ПÓЛНОТЕ боль даа, болиоч, зогс даа, зогсооч.

ПОЛНОЦЕНН|ЬИЙ 1. хэрэглэгдэж байгаа, төгөлдөр үнэтэй, үнэ цэнээ алдаагүй; ~ **ая монета** хэрэглэгдэж байгаа зоос;

2. үнэ бүхий, үнэтэй, үнэлэгддэг; ~ **ая работа** үнэ бүхий ажил; ~ **работник** үнэлэгддэг ажилтан.

ПОЛНОЧНЫЙ шөнө дунд, шөнө дундын, шөнө дөл.

ПÓЛН|ЬИЙ 1. дүүрэн; ~ **ая телега дров** тэрэг дүүрэн түлээ; ~ **кувшян воды** домбо дүүрэн ус; **комиата** ~ **а людей** тасалгаа дүүрэн хүн; **взгляд**, ~ **радости** баяр дүүрэн харц; 2. бүрэн, төгс, төгөлдөр, гүйцэд, уужуухан; ~ **ое доверие** бүрэн итгэх, төгс итгэмж; ~ **ая власть** төгс мэдэл; ~ **ое знание** дала ажил хэргээ гүйцэд мэдэх; ~ **ое собрание** сочявенийн бүрэн зохиолын цуглуулга; **ему нет** ~ **ых тридцати** тэр гүйцэд гуч хүүрээгүй; 3. тарган, мариатай, махлаг, бүдүүн; ~ **ая жеишина** тарган эмэгтэй; ~ **ая дама** мариатай авгай; ~ **ым** ~ **о** пиг дүүрэн; ~ **ая тишина** чив чимээгүй, таг чиг байх; ~ **ниходец** хайван жороо морь.

ПÓЛО поло, поолоо морьт бөмбөг, морин бөмбөг, намнах.

ПОЛОВІК шалавч, шалны дэвсгэр.

ПОЛОВІН|А хагас, дунд, дундуур, тал, өрөөл; ~ **работы** сделана ажлын хагас нь хийгдэв, ажил талдаа орлоо; ~ **яблока** хагас алим; ~ **комнаты** тасалгааны хагас; **первая** ~ **ягры в футбол** хөл бөмбөгийн тоглолтын түрүүчийн хагас; **ровная** ~ тэхий хагас; ~ **третьего хоёр** цаг хагас; **в первой** ~ **е января** нэгдүгээр сарын түрүүчийн хагаст; **остановились на** ~ **е дороге** замын дунд (хагаст) хүрээд зогсоцгоов; **правая** ~ **дверн** үүдний баруун гар тал; ~ **тела** өрөөл бие.

ПОЛОВІНКА хагас, хагасхан, тал, өрөөл.

ПОЛОВІНН|ЬИЙ хагасын; **заплатить** в ~ **ом размере** хагас хэмжээгээр төлөх, хагасалж төлөх; **за** ~ **ую стоймость** хагас өртгөөр.

ПОЛОВІНЧАТОСТЬ заримдаг, хагас төдий, саармаг, туйлбаргүй; ~ **решеня** заримдаг шийдвэр.

ПОЛОВІНЧАТЫЙ заримдаг, бөөрөнхий, туйлбаргүй; ~ **ответ** заримдаг хариу, бөөрөнхий хариу.

ПОЛОВИЦА шалны банз.

ПОЛОВОДЬЕ үер, шар усны үер, хаврын үер, цас ханзрахын үер.

ПОЛОВ|ОЙ I 1. шалны, шал арчих; **~ая щётка** шал арчих сойз; **~ая тряпка** шалны алчуур.

ПОЛОВ|ОЙ II бэлгийн, бэлэг, эр эмийн; **~ые органы** бэлгийн эрхтэн; **~ое созревание** бэлэг боловсрох; **различия в возрасте** н **~ом отношении** нас ба эр эмийн ялгавар; **~ые сношение** явалдах; **~ акт хурьцал** үйлдэх.

ПОЛОВОЙ III гуанзны зарц.

ПОЛОГ орны хөшиг, лавир.

ПОЛОГИЙ налуу, ташгай; **~ берег реки** мөрний налуу эрэг; **~ склон** налуу хажуу.

ПОЛОЖЕНИ|Е 1. байгаа газар, байрлал, орших орон, оршиц; **определить ~ планеты** гаригийн байрлалыг тодорхойлох; **определить ~ судна** хөлөг онгоцны байгаа газрыг олж тогтоох; 2. байх, байдал; **читать в лежачем ~н** хэвтэж байгаад ном унших; **в сидячем ~н** сууж байх, суугаа байдлаар; 3. байдал; **найти выход из затруднительного ~я** бэрхшээлтэй байдлаас мултрах аргыг олох; **международное ~** олон улсын байдал; **внутреннее ~** дотоодын байдал; **социальное ~** нийгмийн байдал; **на военном ~я** байдлааны байдлаар байх; 4. дүрэм, журам; **~ о** подоходном **~я** ашиг орлогын татвар хураах дүрэм; 5. учир байдал; **осветить ~** учир байдлыг таниулах; 6. зүйл, утга санаа, үндэслэл; **основное ~** киниг номын гол утга санаа; **быть в ~н** бие Давхар болох, хөл хүнд болох.

ПОЛОЖЕННЫЙ бэлзсэн, тогтсон; **в ~ час** бэлзсэн цагтаа.

ПОЛОЖИМ 1. гэе, гэж бодье; **~, что вы правы** таньхыг зөв гэж бодье; 2. хай даа, үгүй хөө; **ну, это ещё положим...** хай даа энэ ч юу л бол.

ПОЛОЖИТЕЛЬНО 1. нааштай, зөвшөөрөх; **ответить ~** нааштай хариу өгөх; 2. огт, бүр; **он ничего ~го не сделал** тэр хүн, огт юу ч хийгээгүй.

ПОЛОЖИТЕЛЬН|ЫЙ 1. нааштай, зөвшөөх; **дать ~** ответ нааштай хариу өгөх; **~ое решение** зөвшөөх шийдвэр; 2. томоотой, сайн, сайн талын; **~ человек** томоотой хүн; **~ результат** сайн үр дүн; **~ые герон романа** романы сайн талын баатрууд; 3. нэмэх, эергүү; **~ое число** нэмэх тоо; **~ая величина** эергүү хэмжигдэхүүн; 4. бүр ёстой; **~ дурак** бүр ёстой тэнэг хүн.

ПОЛОЖИ|ТЬ 1. тавих; **~ книгу на стол** ном ширээн дээр тавих; 2. тавих, болгох; **~ начало** үүсгэл тавих; **~ конец** эцэс болгох; **~ себе за правило** өөртөө журам болгох; 3. хэвтүүлэх; **~ больное в постель** өвчтэй хүнийг орон дээр хэвтүүлэх; 4. хийх, **~ деньги в кассу** мөнгийг кассанд (банканд) хийх; 5. зориулах; 6. гэх, гэж бодох; **~м, что ты прав** чамайг зөв гэж бодье; **~ оружие** зэвсгээ тушаах, бууж өгөх; **положа руку на сердце** үнэн зүрхнээсээ хэлэхэд.

ПОЛОЖИТЬСЯ итгэх, найдах; **вы можете на меня ~** та над найдаж болно.

ПОЛОЗ чаргын ул, царги.

ПОЛЮЛЬЩИК хог өвс арилгагч, ногоо цэвэрлэгч.

ПОЛОМ эвдрэх, эвдрэл; **платить за ~** эвдрэлийг төлөх.

ПОЛОМАТЬ эвдэх, хугалах; **~ стол** ширээ эвдэх; **~ ребра** хавиргаа хугалах.

ПОЛОМА|ТЬСЯ эвдэх, хугарах; **нгрушки ~лись** тоглоом эвдрэв.

ПОЛОМК|А 1. эвдэх, эвдлэх; **вещи доставлены без поломок** юмыг эвдэлгүй бүтэн авчирчээ; 2. эвдэрхий газар, гэмтэл; **в механизме не оказалось ни одной ~и** механизм нэг ч гэмтэлгүй байв.

ПОЛОН олзолж авах, барьж авах; **взять в ~** олзолж авах.

ПОЛОНИЗМ полонизм (польш хэлнээс эзэлдсэн үг).

ПОЛОПА|ТЬСЯ хамхрах, хэмхрэх, хагарах; **стаканы ~лись** шилэн аяганууд хагарчээ.

ПОЛОРОГИЙ тугалмай эвэртэн, тугалмай.

ПОЛОС|А зурвас; **~ бумага** зурвас цаас; **~ леса** зурвас ой; **дождь прошёл ~ой** бороо зурвасаар орлоо; **пограничная ~** хилийн зурвас; 2. бүс; **лесная ~** ойн бүс; 3. гувруу, сорви; 4. судал, бндэр, алаг; 5. үе; **счастливая ~** жнзни амьдралын жаргалтай үе; 6. хуудас, нүүр; **объявления на последней ~е** газеты сонину сүүлчийн хуудсанд байгаа зарлал.

ПОЛОСАТ|ЫЙ судалтай, бндэртэй, эрзэн; **~ая ткань** судалтай нэхмэл эд; **~ бурундук** бндэртэй жирх.

ПОЛОСК|А зурвас, судал; **материал в ~у** судалтай бөс.

ПОЛОСКАНИЕ 1. зайлах, зайллага; 2. зайлах эм; **приготовить ~** зайлах эм бэлдэх

ПОЛОСКАТЕЛЬНИЦА зайлах сав.

ПОЛОСКАТЬ зайлах; **себе горло** хоолойгоо зайлах; **~ рот** после еды хоолны дараа амаа зайлах.

ПОЛОСКАТЬСЯ 1. умбаж шүмбах, усанд балчигнах; 2. намилзах, дэрвэлзэх, далбалзах; **парус** полощется **от ветра** онгоцны далбаа салхинд намилзаж байна.

ПОЛОСНУТЬ ороолгох, шавхуурдах; **~ кнутом** ташуураар ороолгох.

ПОЛОСТЬ I хөндий; **грудная ~** цээжний хөндий; **~ рта** амны хөндий; **брюшная ~** гэдэсний хөндий, хэвлийн хөндий.

ПОЛОСТЬ II хөлний хучлага, хучлага, толог; **медвежья ~** в **санях** чарган доторхи баавгайн арьсан хучлага.

ПОЛОТЕНЦЕ алчуур; **ручное ~** гарын алчуур; **кухонное ~** тогооны алчуур, хувин савны алчуур.

ПОЛОТНИЦ|Е даавуу; **парус в пять полотнищ** таван эн даавуугаар хийсэн далбаа; 2. даавуу, бөс; **колыхались ~а** флагов тугийн бөс дэрвэж байв.

ПОЛОТНО 1. нэхмэл эд; **ёрог; шёлковое ~** торгон эд; **льняное ~** маалинган ёрог; **начесное ~** самнамал ёрог; **прессузорное ~** шахмал хээтэй ёрог; 2. зурвас; **~ конвейера** дамжлага цуваагийн зурвас; 3. далан; **железнодорожное ~** төмөр замын далан; 5. зураг.

ПОЛОТНЯН|ЫЙ маалинган, ёрог, ёрогийн; **~ое производство** ёргийн үйлдвэр.

ПОЛОТЬ цэвэрлэх, зулгаах, хог өвс цэвэрлэх, зулгаах; **~ огород** ногооны газрын хог өвсийг цэвэрлэх; **~ грядки** тарианы гүвээг цэвэрлэх.

ПОЛОУМНЫЙ ухаан муутай; **~ старик** ухаан муутай хөгшин.

ПОЛПРЕДСТВО (*полномочное представительство*) бүрэн эрхт элчин, төлөөлөгчийн газар (зөвлөлт улсаас гадаадад суугаа бүрэн эрхт элчин сайдын яамыг 1941 он хүртэл ингэж нэрлэж байв.

ПОЛУТИ 1. замын хагас, замын дунд, замын тэг дунд; **вернуться с ~** замын хагасаас буцаж ирэх; 2. хагасыг гээд, хагаст хүргээд; **бросить работу на ~** ажлын хагасыг хийгээд хаях.

ПОЛСЛОВА 1. ганц үг, хэдхэн үг; **хоть ~** вымолви ганц үг ч гэсэн хэлээч; **~ от него** не услышишь ганц ч үг түүнээс дуулахгүй; **написал ~** и **остановился** хэдхэн үг бичээд зогсоочхов; **вызвать кого-нибудь на ~** хүнтэй хэдхэн үг солихын тулд дуудах; 2. үг цухуйлгах; **всё поинять с ~** үг цухуйлгахтай зэрэг цөмийг ойлгох.

ПОЛСОТНИ хагас зуун; **заплатил ~** рублей тавин рубль төлөв.

ПОЛТИНА тавин мөнгө.

ПОЛТИ ННИК тавин мөнгө.

ПОЛТОРА бүтэн хагас; **~ часа** бүтэн хагас цаг; **~ года** бүтэн хагас; **прибавить два к ~** бүтэн хагас дээр хоёрыг нэмэх.

ПОЛТОРЫ бүтэн хагас.
ПОЛТОРАСТА зуун тавь, нэг зуун тавь.
ПОЛУ... 1. хагас; ~**месяц** хавирган сар; ~**открытый слог** хагас задгай үе; 2. бараг; ~**детский** бараг хувцасгүй; ~**забытый** бараг мартагдсан.
ПОЛУБОГ сахиусан тэнгэр, хувилгаан тэнгэр.
ПОЛУБОТИНКИ ботинк, түрийгүй ботинк.
ПОЛУГОДИЕ хагас жил, жилийн хагас; **первое** ~ эхний хагас жил; **учебное** ~ хичээлийн хагас жил.
ПОЛУГОДИЧНЫЙ хагас жилийн; ~**ые курсы** хагас жилийн түр сургууль.
ПОЛУГОДОВАЛЫЙ зургаан сартай; ~ **ребёнок** зургаан сартай хүүхэд.
ПОЛУГODOBOЙ хагас жилийн, зургаан сарын; ~ **отчёт** хагас жилийн тайлан.
ПОЛУГРАМОТНЫЙ бичиг муу мэдэх.
ПОЛУДА тугалган түрхэц, тугалган зайлдас, цагаан тугалган дотор.
ПОЛУДЕННЫЙ үдийн, өдөр дундын; ~**ое солнце** үдийн нар; ~ **зной** үдийн бүгчим халуун.
ПОЛУДИТЬ тугалга түрхэх, тугалга зайлах, цагаан тугалга гүйлгэх, цайрдах.
ПОЛУЖИВОЙ амьдын төдий, дөнгөж амьд, үхсэн амьдын хооронд; ~ **от страха** айгаад дөнгөж амьд байх.
ПОЛУЗАБЫТЬ||**Е** элий балай, хагас ухаантай; **больной** лежал в ~и өвчтэй хүн элий балай хэвтэж байв.
ПОЛУЗАЩИТА хагас хамгаалалт.
ПОЛУЗАЩИТНИК хагас хамгаалагч.
ПОЛУКОЛОНИАЛЬНЫЙ хагас колонийн, хагас колони; ~**ые страны** хагас колони орнууд.
ПОЛУКОЛОНИЯ хагас колони, хагас колони орон.
ПОЛУКРÓВКА эрлийз мал.
ПОЛУКРУГ тал дугуй, хагас тойрог; **описать** ~ хагас тойрог хийх.
ПОЛУКРУГЛЫЙ тал дугуй, тал дугуй хэлбэртэй; ~**ое окно** тал дугуй хэлбэртэй цонх.
ПОЛУКУСТАРНИК бутанцар.
ПОЛУЛЕЖАТЬ налан хэвтэх, налуу хэвтэх, хэцээлдэж хэвтэх, **спать полулёжа** налуу хэвтэж унтах.
ПОЛУЛЕЖАЧИЙ хагас хэвтээ, налж хэвтсэн; ~**ее положение** хагас хэвтээ байдал.
ПОЛУМГЛА үдшийн, бүрэнхий, үүрийн торон, харуй бүрий.
ПОЛУМЕРТВЫЙ үхлүүд, арай голтой, дөнгөж амьд.
ПОЛУМЕСЯЦ хавирган сар, тал сар, в **тёмной глубине неба** сверкал ~ харанхуй огторгуйн гүнд хавирган сар гялалзаж байв.
ПОЛУМРАК бүрэнхий, харанхуй шахуу, бадаг бүдэг; **сидеть в ~е** бүрэнхийд суух.
ПОЛУНДРА зайл, болгоомжил, түгшүүр.
ПОЛУНОЧНИК (*разг.*) шөнө унтдаггүй хүн, шөнө ажиллагч.
ПОЛУНОЧНИЦА шөнө унтдаггүй эмэгтэй, шөнө ажилладаг эмэгтэй.
ПОЛУНОЧНИЧАТЬ (*разг.*) шөнө унтахгүй, шөнөжин суух, шөнөжин ажиллах.
ПОЛУОБОРОТ хагас эргэх, хагас эргэлт; ~ **колеса мөөрийн** хагас эргэлт.
ПОЛУОДЁТЫЙ дугуу хагас хувцасласан, бараг хувцасгүй.
ПОЛУОКРУЖНОСТЬ хагас тойрог, хагас цагариг.
ПОЛУОСВЕЩЁННЫЙ бүдэг гэрэлтэй; ~ **коридор** бүдэг гэрэлтэй гудам.
ПОЛУОСТРОВ хойг, хагас арал; ~ **Индостан** Энэтхэгийн хойг.
ПОЛУОТКРЫТЫЙ хагас онгорхой, хагас нээлттэй.

ПОЛУПАЛЬТО оготор пальто, оодон дээл.
ПОЛУПОДВАЛ хагас зоорь, байшин дорх тасалгаа, оёрын байр.
ПОЛУПОДВАЛЬНЫЙ хагас зоорийн, байшин дорхи, оёрын; ~**ое помещение** оёрын байр.
ПОЛУПРОВОДНИК хагас дамжуулагч, заримдаг дамжуулагч.
ПОЛУПРОЛЕТАРИЙ хагас пролетари, хагас ажилчин.
ПОЛУПУСТЫНЯ говь, говь тал, заримдаг цөл.
ПОЛУСЛОВО 1, ганц үг, хэдхэн үг; 2. үг цухуйлгах.
ПОЛУСМЕРТ||**Бүх**тэл нь, үхтэлээ; **избить до ~и** үхтэл нь зодох; **до ~и испугался** үхтэлээ айв; **устал до ~и** үхтлээ ядрав.
ПОЛУСОЗНАТЕЛЬНЫЙ хагас ухаантай, бараг ухаангүй, ээдий буудай.
ПОЛУСОН нойрмог, нойрмоглох, зүүрмэг, зүүрмэглэх.
ПОЛУСОННЫЙ нойрмог, зүүрмэг.
ПОЛУСТАНОК бага станци, бага буудал, жижиг өрөө.
ПОЛУТЁМНЫЙ бүдэг, гэрэл муутай, харанхуйтар; ~**ая** комната гэрэл муутай өрөө.
ПОЛУТОН 1. саармаг хөг, хагас хөг; 2. бор өнгө, саарал.
ПОЛУТОРАГОДОВАЛЫЙ жил зургаан сартай.
ПОЛУТОРНЫЙ бүтэн хагас; в ~**ом** размере бүтэн хагас хэмжээгээр.
ПОЛУТЬМА бүрэнхий, бүдэнхий, бүдэг гэрэлтэй.
ПОЛУФАБРИКАТ хагас боловсруулсан үйлдэхүүн.
ПОЛУФИНАЛ хагас шувтарга, урьдчилсан тэмцээн, аварга шалгаруулахын өмнөх уралдаан.
ПОЛУЧАСОВ|ОЙ хагас цагийн; ~**ая беседа** хагас цагийн яриа.
ПОЛУЧАТЕЛЬ хүлээн авагч, авагч; ~ **грузов ачаа** хүлээн авагч.
ПОЛУЧАТЬ,
ПОЛУЧИТЬ 1. хүлээн авах, авах; ~ **письмо** захидал хүлээн авах; ~ **зарплату** цалин авах; 2. авах, хүртэх; ~ **премию** шагнал авах, шагнал хүртэх; ~ **звание профессора** профессорын цол авах; 3. авах; ~ **разрешение** зөвшөөрөл авах; ~ **приказ** тушаал авах; 4. гаргаж авах, хийх, авах; ~ **бензин из нефти** нефтис бензин гаргаж авах, нефть боловсруулж бензин авах; ~ **интересные выводы** сонирхолтой дүгнэлтийг хийх; 5. олж авах, суралцах; ~ **образование** боловсрол олж авах, эрдэм суралцах; 6. -тай болох, олох; ~ **всеобщее признание** нийтэд нэр хүндтэй болох, нийтэд нэр алдрыг олох; ~ **известность** алдартай болох, нэр алдрыг олох; ~ **удовольствие** ханамжтай болох; 7. болох, эхлэх; ~ **применение** хэрэглэгдэж болох; ~ **распространение** түгээмэл болох, дэлгэрч эхлэх; 8. хүрэх; ~ **насморк** ханиад хүрэх; ~ **воспаление лёгких** уушгины хатгалгаа хүрэх.
ПОЛУЧА|ТЬСЯ гарах, бензин ~**ется из нефти** нефтис бензин гардаг.
ПОЛУЧЕНИ|Е 1. хүлээн авах, авах; **уведомлять о ~я** хүлээн авснаа мэдэгдэх; **во время ~я приказа** тушаал авах үед; 2. гаргах, гаргаж авах; **прибор для ~я** водорода устөрөгчийг гаргаж авах багаж; ~ **металлов химическим путём** химийн аргаар төмөрлөгийг гаргаж авах.
ПОЛУЧИ|ТЬСЯ болох, Гарах; **из него ~лся** хороший работник тэр сайн ажилтан болжээ; ~**л скандал** хэрүүл маргаан болжээ; ~**лось недоразуменне** будлиан гарчээ; **из нефти ~лся** бензин нефтис бензин гарав.
ПОЛУЧ|К|А 1. хүлээн авах; 2. цалин, ажлын хөлс; **всю ~у** нэстралт бүх цалингаа зарчихлаа.
ПОЛУШАРИЕ тал бөмбөрцөг, хагас бөмбөрцөг, северное ~ хойт тал бөмбөрцөг; ~ **головного мозга** тархины тал бөмбөрцөг.
ПОЛУШЁЛКОВ|ЫЙ тал торгон, хагас торгон, хольцоотой торгон; ~**ая материя** хагас торгон эд.

ПОЛУШЕРСТЯН||ОЙ тал ноосон, хагас ноосон, хольцоотой ноосон; **~ое платье** хагас ноосон хувцас.
ПОЛУШУБОК оодон дээл, оготор дээл.
ПОЛУШУТЯ тоглох маягаар, шог янзаар; **сказать что-нибудь** ~ тоглох маягаар юм хэлэх.
ПОЛЦЕНЫ их хямдаар, хагас үнээр; **купить за** ~ их хямдаар худалдаж авах.
ПОЛЧАСА хагас цаг, гучин минут; **~ до отъезда поезда** галт тэрэг явахаас хагас цагийн өмнө; **каждые** ~ хагас цаг бүр.
ПОЛЧИЩЕ||Е 1. үй түмэн цэрэг; **вражеские** ~а дайсны үй түмэн цэрэг, 2. үй түмэн, тоо томшгүй; **~ народу** үй түмэн хүн; **носились** ~а **комаров** тоо томшгүй шумуул бужигнаж байв.
ПОЛШАГА хагас алхам, өрөөл алхам.
ПОЛ||ШЫЙ 1. хөндий, хоосон; **~ая трубка** хөндий гуурс 2. халимал, хахааны; **~ая вода** халимал ус, шар ус.
ПОЛЫМЯ гал дөл; **попасть из огня да в** ~ чонын амнаас гараад барын аманд орох.
ПОЛЫНЬ агь, шарилж; **холодная** ~ агь; **дернистая** ~ шаваг, шарилж (цагаан шаваг); **крупнокорзиночная** ~ ээрэм шарилж (царван), **метёлчатая** ~ ямаан шарилж; **однолетняя** ~ морин шарилж.
ПОЛЫНЬЯ Харз, харз ус.
ПОЛЫСЕТЬ халзрах, халзан болох.
ПОЛЫХА||ТЬ дүрэлзэх, улалзах, гилбэх; **~ет пожар** түймэр дүрэлзэж байна; **~ли зарницы** гилбээ гилбэж байна.
ПОЛЫЗ||А ашиг, тус, ашиг тус; **извлекать** ~у ашиг олох (ашиглах), **решить дела в** ~у **нстца** зарга мэдүүлсэн хүнд ашигтайгаар хэргийг шийдвэрлэх; **е** ~ой **для дела** хэрэгт тус болохоор; **это тебе на** ~у энэ чамд тустай; **лекарство** пошло на ~у эм тус боллоо; **в** ~у тусын тул; **общественная** ~ нийтийн ашиг тус.
ПОЛЬЗОВАНИ||Е хэрэгцээ, хэрэглэх, ашиглах, ашиглагдах, эдлэх; **находится в общем** ~н нийтийн хэрэгцээнд ашиглагдаж байна; **право** ~н хэрэглэх эрх; **во временное** ~ түр хэрэглэхээр.
ПОЛЬЗОВАТЬСЯ 1. эдлэх, хэрэглэх; **~ своим правам** эрхээ эдлэх; **~ теми же книгам** мөнхүү номыг хэрэглэх; **~ электрическим светом** цахилгаан гэрэл хэрэглэх; 2. ашиглах; **~ всяким удобным случаем** аятайхан тохиолдол бүрийг ашиглах; 3. -тай байх; **~ успехом** амжилттай байх; **~ уважением** хүндтэй байх; **~ доверием** итгэмжтэй байх.
ПОЛЬКА 1. польш хүүхэн; 2. польш бүжиг.
ПОЛЬСКИЙ польш, польшийн, ~ язык польш хэл.
ПОЛЬСТЫ||ТЬ 1, зусардах, зусардаж магтах, зулгуйдаж; 2. бахыг ханаах; **ему** ~ло **всеобщее внимание** олны анхаарал түүний бахыг ханаав.
ПОЛЬСТИТЬСЯ хорхойтох, өнгөлзөх, шунахайрах; **~ на чужое добро** хүний юманд хорхойтох.
ПОЛЬЩЕННЫЙ сэтгэл ханах, баясах, ханамжтай байх; **я польщён его приглашением** би түүнд уригдсандаа сэтгэл ханав; **весьма польщён вашим отзывом** таны үнэлэлтэнд их ханамжтай байна.
ПОЛЮБИТЬ дурлах, дуртай болох, хайртай болох; **~ девушку** бүсгүйг хайрлах; **~ чтение** ном унших дуртай болох.
ПОЛЮБИ||ТЬСЯ (разг.) дурлачихах, дуртай болох, дур татагдах, таалагдах; **~ с первого раза** анх дайралдаад дурлачихах.; **мы очень скоро** ~лись друг другу бнд тун удалгүй бие биедээ дуртай боллоо.
ПОЛЮБОВАТЬСЯ сонирхож харах; **~ восходом солнца** нар мандахыг сонирхож харах.
ПОЛЮБОВН||ШЫЙ эвийн, эвээр, сайн дураар; **~ое соглашение** эвийн хэлэлцээр; **~ раздел имущества** юмаа сайн дураар хуваах.

ПОЛЮБОПЫТСТВОВАТЬ сонирхох, шохоорхох.
ПОЛНОС туйл; **Северный** ~ Умард туйл; **Южный** ~ өмнөд туйл; **магнитный** ~ соронзон туйл.
ПОЛЯК польш хүн.
ПОЛЯНА аглаг, ойн цоорхой, ойн цагаалж.
ПОЛЯРИЗАЦИЯ туйлшруулах, туйлжих.
ПОЛЯРНИК дэлхийн туйлчин, дэлхийн туйлийг шинжлэх ангийн ажилтан.
ПОЛЯРН||ШЫЙ туйлын, дэлхийн туйлын, **~ое сняние** туйлын туяа; **~ круг** туйлын цагариг, туйлын тойрог; **~ые координа-ты** туйлын солбицол; **~ая зона** туйлын бүс; **~ая экспедиция** дэлхийн туйлийг шинжлэх анги; **Полярная звезда** Алтан гадас.
ПОМ туслах, туслах эрхлэгч.
ПОМАДА будаг, түрхэц, анхилам тос; **губная** ~ уруулын будаг.
ПОМАЗАНИЕ хааны магнайд энгэсэг түрхэх.
ПОМАЗАТЬ түрхэх; **~ хлеб маслом** талханд тос түрхэх.
ПОМАЗАТЬСЯ түрхэх, энгэсэг түрхүүлэх; **~ вазелином** вазелин тос түрхэх; **~ на царство** магиайдаа энгэсэг түрхүүлж хаан суух.
ПОМАЗОК багс, түрхүүд.
ПОМАЛЕНЬКУ (разг.) чимээгүйхэн, аажуухан, бага багаар; **живёт** ~ тэр чимээгүйхэн байж л байна, **работает** ~ би аажуухан ажиллаж л байна.
ПОМАЛКИВА||ТЬ (разг.) дуугай байх, дугарахгүй байх, таг чиг байх; **сидит да** ~ет дугай сууж л байна.
ПОМАНИТЬ дохиолж дуудах, даллах; **~ пальцем**, хуруугаар дохиолж дуудах.
ПОМАРК||А баллах, баллаа, баллагаа, балласан зүйл; **писать с** ~ой баллагаатай бичих.
ПОМАСЛИТЬ тослох, тос түрхэх.
ПОМАХАТЬ даллах, дохих, зангах, сэвэх, дэвэх, шарвах. даллах; **~ рукой** гараар даллах; **~ платком на прощание** алчуураар даллаж үдэх; **лошадь помахивает хвостом** морь сүүдээ шарваж байна.
ПОМАХИВАТЬ даллах, дохих, зангах, сэвэх, дэвэх, шарвах. даллах.
ПОМЕДЛИТЬ удаах, удаашруулах, азнах, байзнах; **~ с ответом** хариуг удаашруулах, хариу өгөхгүй удаах.
ПОМЕЛЕ||ТЬ татрах, гүехэн болох; **река сильно** ~ла голын ус их татрав, гол гүехэн болов.
ПОМЕЛО шүүр, хамуур, ширвүүл.
ПОМЕНЯТЬ солих, арилжих, андалдах.
ПОМЕНЯТЬСЯ солих, солилцох, арилжих, ~ местами суудлаа солих.
ПОМЕРЕЩИ||ТЬСЯ харагдах шиг болох, дуудах шиг болох, шиг санагдах; **это вам** ~лось тэгж танд харагдах шиг болжээ.
ПОМЕРЗ||НУТЬ 1. хөлдөх; **цветы** ~ли цэцгүүд хөлджээ; 2. даарч байх; **померз часа два** на улвце хоёр цаг шахуу гадаа даарч байлаа.
ПОМЕРИТЬ өмсөж үзэх, хэмжиж үзэх; **~ пальто** пальто өмсөж үзэх.
ПОМЕРИТЬСЯ үзэлцэх; **~ силами** хүчээ үзэлцэх.
ПОМЕРК||НУТЬ унтрах, бүдэгших, бүдэг болох, буурах; **~ла лампада** зул унтрав.
ПОМЕРТВЕЛ||ШЫЙ үнсэн хөх, зэвхий; **~ое лицо** үнсэн хөх царай.
ПОМЕРТВЕТЬ зэвхий цагаар болох, үхэх шиг болох; **~ от ужаса** айж үхэх шиг болох.
ПОМЕСТИТЬ, ПОМЕЩАТЬ 1. байрлуулах, байлгах, суулгах; **~ делегата в гостинице** төлөөлөгчийг зочид буудалд байрлуулах; **~ ребёнка в детский дом** хүүхэд асрах газарт

хүүхэд байлгах; 2. тавих; ~ **книги на полку тавиур** дээр ном тавих; 3. багтааж хийх, хийх; ~ **все вещи в один чемодан** бүх юмыг нэг чемоданд багтааж хийх; ~ **деньги в сберегательную кассу** хадгаламжийн кассанд мөнгөө хийх; 4. нийтлэх, оруулах; ~ **объявление в газете** зарлалыг сонинд нийтлэх; ~ **статью в журнале** өгүүлийг сэтгүүлд оруулах.

ПОМЕСТИ|ТЬСЯ 1. байрлах, байх; ~ **в гостинице** зочид буудалд байрлах; 2. багтаж суух, суудал олох; ~ **у дверя** үүдний дэргэд багтаж суух; 3. багтах; **все книги ~лясь на полке** тавиурт бүх ном багтав.

ПОМЕСТЬЕ эзэмшил газар, эзэмшлийн газар.

ПОМЕСЬ 1. эрлийз, бэсрэг; мул — ~ **осла и лошади** луус бол илжиг, адуу хоёрын эрлийз юм; 2. холимог, хольцолдон орох; **в этой нбесе** — ~ **натурализма я романтизма** энэ жүжигт натурализм, романтизм хоёр хольцолдон оржээ.

ПОМЕСЯЧ|Н|ЫЙ сар бүрийн, сар тутмын; ~**ая зарплата** сар бүрийн цалин.

ПОМЕТ I 1. хоргол, хомоол, баас; ~ **овцы и козы** хонь ямааны хоргол; ~ **крупного рогатого скота** үхрийн баас; **мерзлый** ~ **крупного рогатого скота** хүндэс; **лошадиный** ~ хомоол, тонтуул; **сухой** ~ аргал.

ПОМЕТ II ихэрлээ; **шенки одного ~а** ихэрлээ гөлөгнүүд, нэг төрцийн гөлөгнүүд.

ПОМЕТА тэмдэг, тэмдэглэл.

ПОМЕТК|А тэмдэг, тэмдэглэл; **делать ~я на полях** книги номын хөвөөгөөр тэмдэглэл хийх.

ПОМЕТИТЬ тэмдэглэх, тэмдэглэл хийх; ~ **краской** деревья, **назначенные.ж** срубке огтлох модыг будгаар тэмдэглэх.

ПОМЕЧАТЬ тэмдэглэх, тэмдэглэл хийх; ~ **числом** тоогоор тэмдэглэх.

ПОМЕХ|А саатал, саад, тотгор, эвдрэл; **служить ~ой** саад болох; **устранить ~и** тотгорыг арилгах.

ПОМЕЧАТЬ хүсэмжлэх, санаархах, мөрөөдөх.

ПОМЕШАНН|ЫЙ 1. солиотой, ухаан самуурсан; ~ **старик** солиотой өвгөн; 2. хэнээтэй, дон шүглэсэн (ад нөхөцсөн); **он помешан на шахматах** тэр шатрын хэнээтэй юм.

ПОМЕШАТЕЛЬСТВО солио, солио өвчин. ухаан самуурах; **впасть в буйное** ~ солио өвчин нь ихээр хөдлөх.

ПОМЕША|ТЬ I саад болох, саад хийх, саатуулах; **я вам не ~л?** би танд саад болов уу?; **ты ~л мне работать** чи миний ажилд саад хийлээ.

ПОМЕШАТЬ II хутгах, самрах; ~ **суп ложкой** халбагаар шөл хутгах; ~ **чай** цай самрах.

ПОМЕШИВАТЬ хутгах, самрах.

ПОМЕШАТЬСЯ 1. солиорох, галзуурах; 2. хэнээтэй болох; ~ **на музыка хөгжмийн хэнээтэй** болох.

ПОМЕША|ТЬСЯ 1. байх, бий, байрлах; музей ~**ется** **рядом с нами** музей манай дэргэд байдаг; **касса ~ется на первом этаже** касс нэгдүгээр давхарт бий; 2. багтах; **вся мебель в комнате не ~ется** гэрийн бүх модон хогшил ганц тасалгаанд багтахгүй байна.

ПОМЕШЕНИЕ 1. оруулах, байрлуулах, хийх; ~ **капитала** капитал оруулах; 2. оруулж хэвлэх, нийтлэх; ~ **стнхов в журнале** сэтгүүлд шүлэг нийтлэх; 3. байшин, байр, тасалгаа, орон сууц; **жило** ~ сууцны байр; ~ **для** **служащих** албан хаагчдын байшин.

ПОМЕЩИК газрын эзэн, газар эзэмшигч, помещик, хамжлагат ноён.

ПОМЕЩИЦА газрын эзэн эмэгтэй, помещикийн эхнэр.

ПОМЕЩИЧ|ИЙ помещикийн, газрын эзний; ~**е** **имение** помещикийн эзэмшил газар.

ПОМИДОР улаан лооль, помидор.

ПОМ|ЛОВАНИ|Е өршөөл, өршөөл үзүүлэх, ял хэлтрүүлэх; **право ~я** өршөөл үзүүлэх эрх; **подать просьбу о ~и** өршөөл гуйж өргөдөл өгөх.

ПОМ|ЛОВАТЬ 1. өршөөх, өршөөл үзүүлэх, ял хэлтрүүлэх; ~ **преступника** ялтныг өршөөх; ~ **осужденного** шийтгэгдсэн хэрэгтэнд өршөөл үзүүлэх; 2. өршөөх; **помялуйте, я всё хорошо помню** өршөөгөөрэй, би цөмийг сайн ойлгож байна.

ПОМ|МО 1. гадиа; ~ **меня присутствовало пять человек** надаас гадна таван хүн байсан; ~ **всего прочего** тэр бүхнээс гадна, тэр төдийгөөр барахгүй; 2. гадуур, ангид; **это совершилось ~ меня** энэ надаас гадуур болсон юм.

ПОМ|ИН 1. буян, ерөөл; **на ~ души** буян үйлдүүлэх; 2. дурсах, дурсагдах, дуулах; **о нём н ~у не было** түүнийг огт дурссангүй өнгөрлөө; **в ~е** **нет** ер дуулахаа больжээ; **лёгко на ~с** сайн хүн санаагаараа ирэх.

ПОМ|ИНА|ТЬ 1. дурсах, дурдах, дурсан санах, санах; **бойцы ~ют** **минувшие дни** байлдагчид өнгөрсөн явдлыг дурсан санах; **не ~йте** **лнхот** битгий муу санаарай; ~ **добром** сайнаар дурсан санах; 2. дурсах, дурсгал болгох; ~ **умерших** талийгаачдыг дурсах; **покойника** ~ли **блинами и кутьей** бүрлээчийн дурсгал болгож хуймаг ба бэрээсэй идэжээв; 3. буян үйлдэх; ~ **усопших** нас барагсад буян үйлдэх.

ПОМ|ИНКИ 1. дурсгалыг тэмдэглэх; ~ **академика** Павлова академич Павловын дурсгалыг тэмдэглэх; 2. хойтын буяныг үйлдэх, хурим хойлогын.

ПОМ|ИНУТНО минут бүр, цаг үргэлж, байн байн.

ПОМ|ИНУТН|ЫЙ 1. минут бүрийн; ~**ая** **плата за междугородные телефонные переговоры** хот хоорондын утсан харилцааны минут бүрийн төлбөр; 2. цаг үргэлж, байн байн; ~**ые** **звонки по телефону** телефон утас байн байн хангинах.

ПОМ|ИРАТЬ мажйх; ~ **со смеху** элгээ хөштөл илээх.

ПОМ|ИРИТЬ эвлэрүүлэх, эвт нь оруулах, найрамдуулах; ~ **жену с мужем** гэргийг нөхөртэй нь эвлэрүүлэх.

ПОМ|ИРИТЬСЯ 1. эвлэх, эвлэрэх, эвтээ орох, найрамдах; 2. дасах, зохирох.

ПОМ|НИ|ТЬ санах, санаж явах, мартаггүй, мартаггүй байх, мэдэх, таних; ~ **всю жизнь** бүх насандаа санаж явах; ~ **своё** **детство** бага насны явдлыг мартаггүй байх; ~ **стихотворение** **наизусть** шүлгийг цээжээр мэдэх; **я не ~ю** **его** би түүнийг ойлгохгүй байна; **не ~ себя** **от радости** баярласандаа бахардах.

ПОМ|НИТЬСЯ 1. санагдах, санах, мартагдахгүй; **мне** **поминтся** **этот день** тэр өдөр иадад санагдаж байна; **насколько мне** **поминтся** **миний** санаж байгаагаар бол; **такне** **дела** **долго** **будут** ~ **ийм** явдал удал мартагдаггүй юм; 2. шивлээ, шиг санагдах, байхаа; **вы, поминтся, уже** **приходили сюда** та энд ирж байсан шивлээ; **поминтся, это** **происходило** **вечером** энэ явдал нэг үдэш болсон шиг санагдана.

ПОМ|НОГУ их, их ихээр.

ПОМ|НОЖАТЬ,

ПОМ|НОЖИТЬ үржүүлэх; ~ **пять на шесть** тавыг зургаагаар үржүүлэх.

ПОМ|НОЖАТЬСЯ үржих, үржүүлэгдэх.

ПОМ|ОГАТЬ 1. туслах, тус хүргэх, тусалцах элбэлцэх; 2. тус болох; **лекарство** **помогло** **эм** тус боллоо.

ПО-|МОЕМУ минийхээр.бол, миний санахад.

ПОМ|О|И угаас; **ведро с ~ями** угаадастай хувин; **облнить ~ями** учиргүй муу хэлэх, элдвээр муучлах.

ПОМ|ОЙКА угаадасны нүх.

ПОМ|ОЙН|ЫЙ угаадасны.

ПОМ|ОКНУТЬ норох, норчих.

ПОМОЛ 1. гурил тээрэмдэх; 2. тээрэмдсэн гурил, гурил; **мука мелкого** ~а нарийн гурил; **мука грубого** ~а будуун гурил.

ПОМОЛВИТЬ сүйлэх, ураг болохоор тогтох, худ ураг болохоор тогтох.

ПОМОЛВКА сүйлэх, ураг бололцохоор тогтох.

ПОМОЛИТЬСЯ мөргөх, залбирах.

ПОМОЛОДЕТЬ залуу болох, залуужих.

ПОМОЛЧАТЬ дуугай болох, дуугай байх.

ПОМОРГАТЬ анивчих.

ПОМОРОЗИТЬ хөлдөөх.

ПОМОРОЩИТЬСЯ атирах; ~ от боли өвдөж үрчийх.

ПОМОРЬЕ тэнгис орчмын газар, далай хавь газар.

ПОМОСТ индэр, тайз, аранга.

ПОМОЧ||И татуурга, мөрөвч, оосор; **ноднть** на ~ах оосроор хөтлөх.

ПОМОЧИТЬ норгох, дэвтээх.

ПОМОЧЬ 1. туслах, тус хүргэх, туслалцах, элбэлцэх; 2. тус болох; **никакие уговоры не помогут** яаж ч аргадаад тусгүй.

ПОМОЩНИК 1. тусалдаг хүн; 2. туслах, туслагч; ~ **президента по национальной безопасности** Ерөнхийлөгчийн үндэсний аюулгүй байдлын асуудал эрхэлсэн туслах.

ПОМОЩНИЦА туслах эмэгтэй, туслагч эмэгтэй.

ПОМОЩЬ тусламж; **оказать** ~ **товарищу** нөхөртөө тусламж үзүүлэх; **матерьяльная** ~ эд юмсын тусламж; **скорая** ~ түргэн тусламж.

ПОМПА I сүржин бадруулах, сүржин ёслох.

ПОМПА II хөөрөг, насос.

ПОМПОН зангисгаа, монцог, сампан, жинс, соосгор юм.

ПОМРАЧАТЬСЯ балартах, балайрах, будангуйрах, барайх.

ПОМРАЧИ||ТЬСЯ балартах, балайрах, будангуйрах, барайх; **рассудок** ~лса ухаан балартав; **свет в очах** ~лса нүдний харц будангуйрав.

ПОМРАЧЕНИЕ балайрах, барайх; ~ **сознания** ухаан балайрах.

ПОМРАЧЕТЬ барайх, манарах, харанхуйлах, бүүдийх.

ПОМУТИТЬ 1. булингартуулах, тоорогтой болгох; ~ **воду** ус булингартуулах; 2. мансууруулах, балартуулах; ~ **рассудок** ухаан мансууруулах.

ПОМУТИ||ТЬСЯ 1. булингиртах, тоорогдох; 2. мансуурах, манарах, балартах; **сознание** ~лось ухаан мансуурав; **в голове** ~лось толгой манарав.

ПОМУЧИТЬ зовоох, зовоож байх.

ПОМУЧИТЬСЯ зовох, зовж байх.

ПОМЧА||ТЬ 1. давхих; **лошадн** ~ли морьд давхив; 2. гүйж очих; он ~лса на **заседание** тэр хүн хуралд гүйж очив.

ПОМЧА||ТЬСЯ 1. давхих, давхилдах; **лошадн** ~лись по **дороге** морьд замаар давхилдаж явав; 2. гүйх, гүйж явах, гүйж очих, харайлгаж явах.

ПОМЫКАТЬ хавчих, хяхах; ~ **своими домашними** гэртхэнээ хавчих.

ПОМЫЛИТЬ савандах, жаахан савандах.

ПОМЫС||ЕЛ санаа, сэтгэл; **и в ~лах не было** огт санаагүй юм.

ПОМЫСЛИТЬ санах, бодох, санаархах.

ПОМЫТЬ угаах; ~ **руки** гар угаах.

ПОМЫ||ТЬСЯ биеэ угаах, нүүр гараа угаах; **люди** ~лись в **бане** хүмүүс халуун усанд ирж биеэ угаах.

ПОМЫШЛЕНИ||Е санах, бодох, санаа бодол; **у меня и в ~и нет вас** **обидеть** таныг гомдоох санаа над огт байхгүй.

ПОМЫШЛЯТЬ санах, бодох, санаархах.

ПОМЯНУТЬ 1. дурсах, дурсан санах, санах; ~ **добром** сайнаар дурсан санах; **помяните** **моё слово** миний үгийг санах болно; 2. буян үйлдэх; ~ **покойного** хойтын буяныг үйлдэх; **помянай, как** **звали** бур алга болчихлоо.

ПОМЯТ||ЬИЙ (*разг.*) 1. үнгэгдсэн, үрчийсэн, үрчгэр; ~**ое** **платье** үрчийсэн хувцас; 2. зүдэрсэн, сульдсан, ~**ое** **лицо** зүдэрсэн царай.

ПОМЯ||ТЬ 1. үнгэх, үрчийлгэх, ~ **костюм в дороге** **костюмыг** замд үрчийлгэх; 2. гишгэчих, чийрлэх; **лошадн** ~ли **траву** адуу хагд өвсийг гишгэжээ; ~ **бока** хавиргы нь **яйруулах** (зодох).

ПОМЯ||ТЬСЯ I 1. үнгэгдэх, үрчийх; **платье** ~лось **плати** үрчийжээ.

ПОМЯ||ТЬСЯ II, **хулгах**, **хулгаж** байх, эргэлдэх, эргэлдэж байх; **немного** ~**вспись**, **ответил** жаахан хулгаж байгаад хариулав; ~**лся**, **но потом** **согласился** эргэлзэж байгаад сүүлд нь зөвшөөрөв.

ПОНАВЕЗ||ТИ ихээр зөөх, зөөж авчрах; ~ли на **базар** **всяких** **овошей** зах дээр элдэв хүнсний ногоог зөөж авчирсан байв.

ПОНАДЕЯТЬСЯ найдах, горьдох; **вы можете на него** ~ та түүнд найдаж болно.

ПОНАДОБИ||ТЬСЯ хэрэгтэй болох, хэрэг болох; **эта кинга** ~тса **моему** **товарищу** энэ ном манай нөхөрт хэрэгтэй болно; **эта книга** **ие** ~**лась** энэ ном хэрэг болсонгүй.

ПОНАЕХАТЬ цуглацгаах, цуглаж л байх.

ПОНАПРАСНУ дэмий, талаар; **не волиуй его** ~ түүний санааг дэмий битгий зовоо; ~ **лнть слезы** нулимс дэмий асгаруулах.

ПО-НАСТОЯЩЕМУ жинхэнэ ёсоор, чухам ёсоор; он ~ **работает** тэр хүн жинхэнэ ёсоор ажиллаж байна.

ПОНАСЛЫШКЕ цуу үгээр, дам сонсоход.

ПОНАСТРОИ||ТЬ барьж л байх; **в городе** ~ли **много** **домов** хотод олон байшин барьж л байв.

ПОНАТУЖИ||ТЬСЯ 1. жаахан хүчдэх, жаахан хүчлэх, чармайх; ~лса **и** **разорвал** **верёвку** жаахан хүчлээд дээсийг тасдав; 2. дүлэх.

ПОНЕВОЛЕ аргагүй, арга буюу, аргагүй болж, **согласиться** ~ аргагүй зөвшөөрөх.

ПОНЕДЕЛЬНИК даваа, сумъяа, нэг дэх өдөр.

ПОНЕДЕЛЬН||ЬИЙ долоо хоногийн, долоо хоног бүрийн, долоо хоногоор бодох; ~**ан** **оплата** долоо хоногийн хөлс.

ПОНЕЖИТЬСЯ налайх, налайж хэвтэх, эрхлэх.

ПОНЕМНОГУ 1. бага багаар; **есть** ~, **но часто** бага багаар олон удаа ндэх; 2. улмаар.

ПОНЕМНОЖКУ 1. бага багаар; 2. улмаар; **небо** ~ **прояснилось** тэнгэр улмаар цэлмэв; **больной** **начал** ~ **поправляться** өвчтэй хүн улмаар засарч эхлэв; **как** **поживаете?** ~ сайн сууж байна уу? мэнд л байна.

ПОНЕС||ТИ 1. аваад явах, өргөөд явах, аваачих, авчрах; **носильщик** **понёс** **чемодан** ачаа зөөгч **чемодан** аваад явав; **мать** ~ла **ребёнка** **домой** эх нь хүүхдээ гэртээ авчрав; 2. хүлээх, тохиолдох, үзэх; ~ **наказание** шийтгэл хүлээх; ~ **тяжёлу** **утрату** их гарз тохиолдох; 3. жирэмсэн болох; 4. давхиж гарах, авч давхих; **лошадн** **чего-то испугались** **и** ~ли морьд ямар нэгэн юмнаас үргээд авч давхив; 5. донгосох, чалчих, бурах; 6. сийгэх, хөөрөгдөх; **из-под** **палу** ~ло шалан дороос сийгэж байв; 7. үнэртэх, үнэр ханхлах.

ПОНЕС||ТИСЬ 1. хар хурдаар давхих, давхих, харайлгах; **лошадн** ~лись морьд хар хурдаараа давхив; 2. цуурайтах, тарах, дэлгэрэх, ~**ся** **слух** цуу үг тарлаа.

ПОНИ пони адуу, одой морь, арвай морь.

ПОНИЖАТЬ бууруулах, доош болгох, хямдруулах, буулгах; ~ **цену** үнэ буулгах.

ПОНИЖАТЬСЯ буурах, татрах, хямдрах, буух.

ПОНИЖЕНИЕ 1. буурах, бууралт; ~ **в** **должности** албан тушаал буурах; 2. хямдрах; ~ **цены** үнэ хямдрах; 3. татрах; ~ **воды** ус татрах; 4. нам болох; ~ **голоса** дуугаа нам болгох.

ПОНИЖЕННЫЙ, доошилсон, доогуурдсан, доогуур.

ПОНИЗИТЬ 1. багасгах, бууруулах; ~ давление в котле тогооны доторхи даралтыг багасгах; 2. хямдруулах, буулгах; ~ цены на все товары бүх барааны үнийг хямдруулах; 3. бууруулах, муудуулах; 4. нам болгох, бууруулах; ~ голос дуугаа нам болгох; 5. бууруулах; ~ по службе албан тушаал бууруулах.

ПОНИЗИТЬСЯ 1. буурах; 2. буух, хямдрах; 3. муудах, муу болох; 4. нам болох; 5. татрах.

ПОНИЗОВЬЕ голын адаг.

ПОНИЗУ доогуур, газраар, газар дээхнүүр.

ПОНИКАТЬ гудайх, тонгойх.

ПОНИКНУТЬ гудайх, тонгойх; ~ головой толгой тонгойх.

ПОНИМАНИЕ ойлгож авах, ойлголт; ~ чужой речи бусдын хэлснийг ойлгох.

ПОНИМАТЬ ойлгож байх, мэдэх, мэдэж байх.

ПОНИМАТЬСЯ ойлгогдох.

ПОНОС гүйлгэх, дотор аягүйтэх, чацга алдах; кровавый ~ цусан суулга.

ПОНОСИТЬ I хараах, сонжих, муучлах.

ПОНОСИТЬ II 1. өргөж явах, тэвэрч явах; 2. өмсөх, жаахан өмсөх.

ПОНОСНЫЙ хараалын.

ПОНОШЕННЫЙ хуучирсан, хуучин, эдлэгдсэн; ~ костюм хуучирсан костюм.

ПОНРАВИТЬСЯ аятайхан санагдах, санаанд нийцэх, сэтгэлд зохих, таашагдах, таалагдах.

ПОНТОН хөвөх гүүр, хөвдөг гүүр, понтон гүүр; навести ~ через реку голд хөвөх гүүр тавих.

ПОНТОННЫЙ понтон, хөвөх, ~ мост хөвөх гүүр.

ПОНУЖДАТЬ албадах, баалах, тулгах, аргагүй тулгах.

ПОНУЖДЕНИЕ тулгах, аргагүй тулгах, албадах, албадлага.

ПОНУКАНИЕ шавдах, гилэх.

ПОНУКАТЬ 1. морно давирах, шавхуурдах, мал гилэх; 2. яруулах шавдах; что толку понукасть лентяя залхуу хүнийг шавдаад ашиггүй.

ПОНУРИТЬ унжуулах, ганзагалах, тонгойх; ~ голову толгойгоо ганзагалах.

ПОНУРИТЬСЯ толгойгоо ганзагалах, толгойгоо унжуулах, тонгойх.

ПОНУР|ЙИ тонгойсон, унжуулсан, толгойгоо ганзагалах, гундсан; ~ые, они вернулись домой тэд нар толгойгоо ганзагалсаар буцаж ирэв; ~ вид уруу царайлах,

ПОНЧИК чөмөгтэй боорцог, бөөрөнхий хуушуур.

ПОНЬИ одоо хүртэл, одоо боллол, одоо ч.

ПОНЮХАТЬ үнэртэх, үнсэх, шиншлэх.

ПОНЮШКА A чимх тамхи, чимх хамрын тамхи; пропасть ни за ~у табаку шал дэмий үрэгдэх.

ПОНЯТИ|Е 1. ухагдахуун; ~ прибавочной стоимости нэмүү өртгийн ухагдахуун; противоречащие друг другу ~я харилцаа зөрчилтэй ухагдахуунууд; конкретное ~ тодорхой ухагдахуун; 2. ойлгомж, ойлголт; здоровые ~я зөв ойлгомж; дать ~ ойлгомж өгөх; писать, считаясь с ~ем детей хүүхдийн ойлголтыг анхааралдаа авч бичих; 3. санаа; у всякого свои ~я хүн хүний санаа адилгүй; 4. мэдэх; ~я не имею огт мэдэхгүй; не имею ни малейшего ~я об этом энэ тухай бүр юу ч мэдэхгүй.

ПОНЯТЛИВОСТЬ амархан ойлгох, ойлгомж сайн, амархан ухаарах.

ПОНЯТЛИВЫЙ амархан ойлгодог, ойлгомж сайтай, амархан ухаардаг; ~ ребёнок амархан ойлгодог хүүхэд.

ПОНЯТНО 1. ойлгомжтой; писать ~ ойлгомжтой бичих; гонорить ~ ойлгомжтой хэлэх; это ~ энэ ч ойлгомжтой

байна, энэ ойлгогдож байна; 2. дамжиггүй, мэдээж, мэдэхгүй яах вэ, тодорхой; я ~ обо всём нанншу вам би танд бүгдийг бичих нь дамжиггүй; я, ~, сразу догадался би даруй тааварлаж мэдэлгүй яах вэ,

ПОНЯТН|ЫЙ 1. ойлгомжтой; писать ~ым языком ойлгомжтой хэлээр бичих; 2. зүйтэй, зөвшөөрөм; вполне ~ое требование ер нь зүйтэй шаардлага; ~ое дело мэдээжийн хэрэг.

ПОНЯТОЙ гэрч, хөндлөнгийн гэрч.

ПОНЯ|ТЬ 1. ойлгох, ойлгож авах; я не ~л вашу мысль таны санааг (үгийг) би ойлгосоогүй; ~ друг друга с полуслова үг цухуйлгахтай зэрэг бие биеэ ойлгох; ~ урок заасан хичээлийг ойлгож авах; 2. мэдэх, мэдэж авах; я ~л, как красив Ленинград, лишь побывав в нём Ленинградын сайхныг очиж үзээд л сая мэдэж авлаа; дать ~ ойлгомж өгөх, ойлгуулах.

ПООБЕДАТЬ үдийн хоол идэх.

ПООБЕША|ТЬ амлах, үгээ өгөх, гэж хэлэх; ~ написать бичихээр амлах; ~л зайти к вечеру үдэш очно (орно) гэж хэлсэн юм.

ПООБСОХНУТЬ эгших, эврэх.

ПООДАЛ|ТЬ холхон, зайдхан; сесть ~ холхон суух; река протекает ~ от дома гэрээс зайдхан гол урсаж байна.

ПООДИНОЧКЕ ганц ганцаар, нэг нэгээр; вызывать ~ ганц ганцаар дуудах.

ПООЧЕРЕДНО ээлжээр, ээлж дараагаар; подходить ~ ээлжээр хүрч очих.

ПООЧЕРЕДН|ЫЙ ээлжийн ээлжилсэн, ээлжит; нести ~ое дежурство ээлжийн жижүүр хийх.

ПООЩРЕНИЕ урамшуулах, хөхүүлэх.

ПООЩРИТЕЛЬН|ЫЙ урамшуулах, хөхүүлэх, урамшлал; ~ая награда урамшуулах шагнал.

ПООЩР|ТЬ,

ПООЩРЯ|ТЬ урамшуулах; ~ ученика похвальным отзывом сайшаалын үнэлэлт өгч сурлагчийг урамшуулах; неумелым воспитанием мать только ~ла его лишь эх нь хүүгээ зөв хүмүүжүүлж чадахгүй, залхуугий нь өөгшүүлж байлаа.

ПОП хар лам, орос лам, гэцэл; поставить на ~а босоо тавих, гозойлгох.

ПОПАДА|ТЬ нурж унах, ойчиж байх, унацгаах; ~ли книги с полок номууд тавиураас нурж унав; ~ешь немало, пока выучишься кататься на коньках ойчиж л байж тэшүүрээр гулгаж сурдаг.

ПОПАДАТЬ тусах, онох.

ПОПАСТЬ 1. тусах, онох; 2. хүрэх, дайрагдах; 4. олзлогдох, баригдах; 5. орох, орчхох; 6. амжиж суух, амжиж орох; 7. гишгэхэх, дүрчэх; 8. загнуулах.

ПОПАДАТЬСЯ 1. орох 2. дайралдах, тохиолдох, харгах; 3. баригдах.

ПОПАДЬЯ ламын эхнэр, увсанч, тогооны хүн.

ПОП|РИТЬ уураар жигнэх, уураар шавших.

ПОП|РИТЬСЯ биеэ уураар жигнэх, биеэ уураар шавших.

ПОП|РНО хос хосоор, хошоод хошоодоор, хоёр хоёроор; дети шли ~ хүүхдүүд хоёр хоёроор явж байв.

ПОПА|СТЬ 1. онох, тусах; ~ в мишень байг онох; ~ в цель шагайсанд аа тусах; 2. хүрэх; письмо не ~ло к адресату захидал хаягт хүндээ хүрсэнгүй; домой мы ~ли поздно вечером гэртээ бид үдэш орой хүрлээ; 3. дайрагдах; ~ в беду гайд дайрагдах, аюулд дайрагдах; ~ под дождь бороонд дайрагдах; 4. олзлогдох, баригдах; ~ в плен олзлогдох, баригдах; 5. орох, оруулах, орчхох; в сети ~ло много рыбы торонд олон загас оржээ; не полали в театр театрт орж чадсангүй; с уллицы вам не ~ в дом гудамжнаас та гэрт орж

чадахгүй; ~ **ниткой** в ушко иглы зүүний сүвэгчид утас оруулах (сүвлэх); куда я ~л би хаана орчхов; ~ в университет их сургуульд орчхох; ~ в **чужой дом** хүний гэрт орчхох; 6. амжиж суух, амжиж орох; **вовремя** ~ на поезд галт тэргэнд цагтаа амжиж суух 7. гишгэчхэх, дүрчхэх; ~ **игой** в грязь шаварт хөлөөрөө гишгэчхэх, дүрчхэх; 8. загнуулах; ему ~ло от родителей тэр, эцэг эхдээ загинуулав; мне ~ло би загнуулав; что ~ло аль дайралдсан юмаар; что ни ~ло аль юу ч хамаагүй; где ~ло хайш яйш.

ПОПАСТЬСЯ 1. орох; ~ в капкан хавханд орох; 2. дайралдах, тохиолдох, харгах; **попалась хорошая книга** сайн ном дайралдав; **по пути мне никто не попался** замд над хэн ч дайралдсангүй; ~под руку гарт дайралдах; ~ на глаза нүдэнд дайралдах; **первый попавшийся** аль тохиолдсон хүн; 3. баригдах; ~ в краже хулгай хийгээд баригдах; ~ на месте преступления улайм цайм баригдах.

ПОПАХИВА||ТЬ үнэр гарах, үнэр орох, үнэртэх; эта говядина ~ет энэ мах үнэр орж байна; ~ет дымом утаа үнэртэнэ.

ПОПЕРЁК хөндлөн, хөндлөөш, хөндлөн тийш; **распилить бревно** ~ дүнзэн модыг хөндлөн хөрөөдөх; **поставить телегу** ~ улицы тэргийг гудамжинд хөндлөн тавих; **нзъездить страну вдоль и ~ орон** иутгаар хөндлөн гулд явчхах; **изучить вопрос вдоль и ~ асуудлыг** нэвт шувт мэдэх; **стать кому-либо ~ дорож** хүний зам хөндөлдөх; **стать кому-либо ~ горла** хүнд яршиг болох.

ПОПЕРЕМЁННО ээлжлэн, ээлжээр, сэлгэж, сольж; **нести вещи** ~ юмыг ээлжээр өргөж явах.

ПОПЕРЕЧИНА хөндлөх, хөндлөвч, ялуу.

ПОПЕРЕЧНИК хөндлөн; **бревно имеет 50 см в ~е** дүнз хөндлөнгөөрөө тавим сантиметр хэмжээтэй байна.

ПОПЕРЕЧН|ЫЙ хөндлөн; ~ая линия хөндлөн шугам; ~ **разрез** хөндлөн огтлох, хөндлөн тайрах.

ПОПЕРХНУТЬСЯ хахах, цацах.

ПОПЕРЧИТЬ перец хийх, повараи хийх.

ПОПЕЧЁНИЕ асрах, харгалзах, асрамж; **детей оставил на ~ родных** хүүхдийг төрөл садныхаа асрамжинд орхих.

ПОПЕЧИТЕЛЬ тэтгэгч, ивээгч, харгалзагч.

ПОПЕЧИТЕЛЬНИЦА тэтгэгч авгай, ивээгч эхнэр, харгалзагч хүүхэн.

ПОПЕЧИТЕЛЬСТВО тэтгэмж үзүүлэх, асрах; ивээл, харгалзах; **учредить** ~ над сиротамн өнчдийг асрах ажлыг зохиох.

ПОПЕЧИТЕЛЬСТВОВАТЬ тэтгэх, асрах, ивээх, харгалзах.

ПОПИРАТЬ 1. гишгэчхэх, дэвсэх; ~ **вражескую землю** дайсны нутгийг гишгэчих; 2. бүдүүлгээр эвдэх.

ПОПИ|ТЬ 1. уух, уучлах; ~ воды ус уух; **дай ~ уух юм өгөөч**; ~л, **поел и спать залёг** ууж идээд унтахаар хэвтэв; 2. сорох, сорж байх; ~ли **нашей кроиушки** бидний цусыг сорж байсан юм.

ПОПЛАВОК хөвүүр, холбого; ~ у **удочки** загасны дэгээний хөвүүр; **поплавки невода** өөшний холбого.

ПОПЛАКАТЬ уйлагнах, уйлах, ухилах.

ПОПЛАТИТЬСЯ хохирох, хохь болох, алдах; ~ за **свою ошибку** алдаа хийснээс болж хохирох; ~ **здоровьем** биений эрүүл мэнд хохирох.

ПОПЛЕВАТЬ нулмаах, нулмаад авах.

ПОПЛЕСТИСЬ гэлдрэх, сажлах; ~ **домой** гэр тийшээ гэлдрэх.

ПОПЛЫТЬ сэлэх; ~ к **берегу** эрэггүй сэлэх.

ПОПЛЯСАТЬ бүжиглэх.

ПОПОВЩИНА мухар сүжиг, сүжиг бишрэл.

ПОПОЗЖЕ оройхон, оройтож, сүүлд; **сегодня я приеду** ~ би өнөөдөр оройтож ирнэ.

ПОПОЙКА архидах, архидлага.

ПОПОЛАМ 1. тэг дундуур нь; **распилить бревно** ~ дунзийг тэг дундуур нь хөрөөдөх; 2. тэн хагас; **разделить имущество** ~ хөрөнгө юмыг тэн хагасаар нь хуваах; **вино ~ с водой** тэн хагас ус хольсон дарс.

ПОПОЛЗНОВЁНИЕ санаа, далд санаа, эрмэлзэл, сэдлэг; **иметь ~ уйти** явчхах санаатай байх.

ПОПОЛЗТИ мөлхөх, мөлхөж явах, гулсаж явах.

ПОПОЛНЕНИЕ баяжуулах, нэмэх; ~ **библиотеки новыми книгами** номын санг шинэ номоор баяжуулах; 2. нэмэх, нэмэлт, нэмэгдэл цэрэг, нөхөх; **свежее** ~ шинэ нэмэгдэл цэрэг.

ПОПОЛНЕТЬ таргалах, тариалчих, махлах.

ПОПОЛНИТЬ,

ПОПОЛНЯТЬ нэмж гүйцээх, нөхөх, иөхөж гүйцээх; ~ **библиотеку** номын санд ном нэмэх; ~ **свои знания** мэдлэгээ нэмэгдүүлэх.

ПОПОЛН|ИТЬСЯ,

ПОНОЛН|ЯТЬСЯ нэмэгдэх; **библиотека ~илась новыми книгами** номын санд шинэ номууд нэмэгдэв.

ПОПОЛУДНИ өдрийн, үдээс хойш, үдийн хойтох; **в два часа** ~ өдрийн хоёр цагт.

ПОПОНА нэмнээ.

ПОПОРТИТЬ эвдэхэх, гэмтээх, муудуулах.

ПОПОРТИТЬСЯ эвдрэх, гэмтэх, муудах.

ПОПОТЧЕВА|ТЬ 1. зочлох, хүндлэх; 2. хүртээх, дэлдэх; ~л **нахала дубиной** өөдгүй гайхалд шийдэм хүртээх.

ПОПРАВИМ|ЫЙ засаж болох, засагдах, засагдаж болох; ~ое **дело** засаж болох хэрэг; **эта ошибка** ~а энэ алдаа засагдаж болно.

ПОПРАВИТЬ 1. засах; ~ **ошибку** алдаа засах; ~ **перевод** орчуулгыг засах; ~ **часы** цаг засах; 2. сэлбэх; ~ **забор** хашаа сэлбэх; 3. засаж хэлэх, залруулах; ~ **ученика** сурагчийн үгийг засаж хэлэх; 4. сайжруулах, тэнхрүүлэх; ~ **своё здоровье** биеэ тэнхрүүлэх.

ПОПРАВ|ЛЯТЬСЯ 1. **засах**, засрах, засагдах; **докладчик оговорился и тут же ~ился** илтгэгч алдаж хэлээд тэр дороо засав; **дело ~илось** ажил хэрэг засрав; 2. сайжрах, тэнхрэх; **здоровье ~илось** бие сайжрав.

ПОПРАВК|А 1. засах, засвар; ~ **сочинения** занила **целый час** зохиолыг засахад бүтэн цаг оров; **внести в текст** ~у эх зохиолд засвар оруулах; 2. тэнхрэх, сайжрах; ~ **шла** медленно бие удаан тэнхэрч байв.

ПОПРАТЬ 1. гишгэчих, дэвсэх; 2. бүдүүлгээр эвдэх; ~ **чужие права** бусдын эрхийг бүдүүлгээр эвдэх.

ПО-ПРЕЖНЕМУ урьдынх шигээ, хуучин янзаар, урьдынхаараа, хэвээрээ; **он ~ здоров** тэр урьдынх шигээ эрүүл байна.

ПОПРЁК зэмлэх, зэмлэл; **вечные** ~н үргэлжийн зэмлэл.

ПОПРЕКАТЬ,

ПОПРЕКНУТЬ зэмлэх, буруушаах; ~ за **ошибку** алдаа гаргалаа гэж зэмлэх.

ПОПРИЩЕ талбай, үйлсийн талбар, цар, талаар; **обширное** ~ уудам талбай, **работать на научном** ~ шинжлэх ухааны талаар ажиллах.

ПО-ПРИЯТЕЛЬНОСТИ нөхрийн ёсоор, найзын журмаар.

ПОПРОБОВА|ТЬ туршиж үзэх, амсаж үзэх, оролдож үзэх; ~л, **тяжел ли чемодан** чөмөданы хүндийг туршиж үзлээ, ~ **суп** шөл амсаж үзэх.

ПОПРОСИТЬ гуйх.

ПОПРОСИТЬСЯ гуйх, орохыг гуйх, гарахыг гуйх, авахыг гуйх.

ПОПРОСТУ (*разг.*) энгийн, ерийн байдлаар, зүгээр; **рассказал все** ~ цөмийг энгийн ярьж өглөө; **говорить** ~ ерийн байдлаар хэлэх.

ПОПРОШАЙКА 1 гуйланч, гуйранч; 2. гуйгаад салдаггүй хүн.

ПОПРОШАЙНИЧАТЬ 1. гуйланчлах, гуйранчлах; 2. гуйж гувших, шалах.

ПОПРОШАЙНИЧЕСТВО 1. гуйранчлах явдал, гуйранчлал; 2. гуйж гувших явдал.

ПОПРОЩАТЬСЯ салах ёс хийх, баяртай гэх,

ПОПРЫГАТЬ дэвхрэх, харайх, ~ на одной ноге догонцох.

ПОПРЫГУН дэгдэгнүүр хүн.

ПОПРЫГУНЯ дэгдэгнүүр хүүхэн.

ПОПРЫСКАТЬ сүрчих, шүрших, ~ духами үнэртэй ус шүрших.

ПОПРЫСКАТЬСЯ биедээ шүрших.

ПОПРЯТА||ТЬ цөмийг нуух, бүгдийг далдлах; ~ли все вещи в подвал бүх юмаа цөмийг зооринд нуув.

ПОПРЯТА||ТЬСЯ хоргодох, нуугдах, хоргодоцгоох, нуугдацгаах, ~лись от дождя кто куда борооноос зайлж аль дайралдсан нөмөрт хоргодоцгоов.

ПОПУГА||Й тоть; **прирученные** ~н могут произносить слова тэжээвэр тоть үг хэлж чад-на; **повторить, как** ~ тоть шиг бүсээн хэлснийг дуурайх.

ПОПУГАТЬ айлгах, айлгаад авах, очоох, үргээх.

ПОПУДРИТЬ оо түрхэх, оо жаахан түрхэх.

ПОПУДРИ||ТЬСЯ нүүртээ оо түрхэх, она немного ~лась тэр хүүхэн иүүрэндээ оо жаахан түрхэх.

ПОПУЛЯРИЗАТОР дэлгэрүүлэгч, түгээгч, хялбарчлан нэвтрүүлэгч; ~ ндей Дарвина Дарвины суртлыг дэлгэрүүлэгч.

ПОПУЛЯРИЗАЦИЯ дэлгэрүүлэх, хялбарчлан дэлгэрүүлэх.

ПОПУЛЯРИЗИРОВАТЬ дэлгэрүүлэх, хялбарчлан дэлгэрүүлэх.

ПОПУЛЯРИЗОВАТЬ дэлгэрүүлэх, хялбарчлан дэлгэрүүлэх; ~ новые методы работы ажлын шинэ аргыг дэлгэрүүлэх.

ПОПУЛЯРНОСТЬ 1. ойлгомжтой, амархан ойлгогдох; **книга ценна своей** ~ю энэ ном ойлгомжтой талаараа эрхэм үнэтэй юм; 2. нэр гарах, нэртэй болох, алдарших; **широкая** ~ среди населения олон түмний дотор нх нэртэй болох.

ПОПУЛЯРН||Й 1. ойлгомжтой, амархан ойлгогдох, хялбарчилсан; **книга написана** ~ым языком ном ойлгомжтой хэлээр бичигджээ; ~ая литература хялбарчилсан утга зохиол; 2. олонд нэртэй болсон, алдартай, олонд дэлгэрсэн, олны мэдээж болсон; ~ артист алдартай жүжигчин; ~ журнал олонд дэлгэрсэн сэтгүүл.

ПОПУСТИТЕЛЬ зоргоор нь тавих, өөгшүүлэгч.

ПОПУСТИТЕЛЬСТВО зоргоор нь тавих явдал, өөгшүүлэх явдал; **преступное** ~ зоргоор нь тавих гэмт явдал.

ПОПУСТИТЕЛЬСТВОВАТЬ зоргоор нь тавих, өөгшүүлэх.

ПО-ПУСТОМУ,

ПОПУСТУ дэмий, хоосон, талаар; ~ тратить время цагийг дэмий барах.

ПОПУТАТЬ зэтгэрлэх, гай болох, гай дайрах.

ПОПУТНО далимд нь, дашрамд нь, хамт; ~ задать вопрос далимд нь асуулт тавих.

ПОПУТНЫЙ 1. аясын, нийцтэй; ~ ветер аясын салхи; 2. зам нийлсэн, зам таарсан, чиг таарсан; ~ ездок зам нийлсэн хүн; 3. далимын, дашрамын; ~ вопрос далимын асуулт.

ПОПУТЧИК 1. замын хань; 2. дагагч, түр дагагч, ~и революцион хувьсгалыг түр дагагчид.

ПОПУТЧИЦА 1. замын хань эмэгтэй; 2. дагагч эмэгтэй, түр дагагч эмэгтэй.

ПОПУЩЕНИЕ зоргоор нь тавих, өөгшүүлэх.

ПОПЫТАТЬ турших, туршаад үзэх, оролдоод үзэх; ~ счастья азаа турших.

ПОПЫТА||ТЬСЯ турших, оролдох, туршаад үзэх, оролдоод үзэх; ~йся сам решить эту задачу энэ бодлогыг өөрөө бодохыг оролдоод үз.

ПОПЫТКА||А оролдох, оролдлого; **сделать** ~у оролдоод үзэх; **тщетная** ~ дэмий оролдлого.

ПОПЫХИВА||ТЬ 1. утаа баагих, баагиулах, савсах; ~ из трубки гаансаар тамхи татах; 2. уугих; **огонёк** ~ет гал уугиж байна.

ПОПЯТИТЬСЯ ухрах, цухрах, гэдрэгээ явах, арагшаа ухрах.

ПОПЯТН||Й ухрах, гэдрэг ухрах, буцах; ~ые движения ухрах хөдөлгөөн; **идти на** ~ую түрүүчийн шийдвэрээс буцах.

ПОРА сүв, хөлсний сүв, шар сүний нүх, сий, сийрхий; **засорение пор шар сүний нүх битүүрэх.**

ПОР||А 1. цаг болох; ~ вставать босох цаг боллоо; ~ спать унтах цаг боллоо; **мне** ~ уходить миңий явах цаг дөхлөө; ~ на работу ажилд явах цаг боллоо; **в ту** ~у тэр цагт; **весения** ~ хаврын цаг; **ночной** ~ою шөнийн цагт; **в самую** ~у эгээл цагт нь; 2. үе; **на первых** ~ах анхны үед, түрүүчийн үед; **до сих пор** одоо хүртэл, энд хүртэл; **до тех пор** тэр хүртэл; **до каких пор** хэдий болтол; **до** ~ы до времени цагаа тултал, түр зуур; **с давних пор** хэдийнээс хойш, эртнээс нааш; **с каких пор** хэдийнээс; **с тех пор** түүнээс хойш.

ПОРАБОТА||ТЬ ажиллах, ажил хийх; **я еще час** ~ю би дахиад нэг цаг ажиллана; ~ вечером Идэх ажил хийх.

ПОРАБОТИТЕЛЬ боолчлогч, мухлайлагч.

ПОРАБОТИТЬ боолчлох.

ПОРАБОЩАТЬ боолчлох.

ПОРАБОЩЕНИЕ боолчлох, боолчлол.

ПОРАБОЩЕННЫЙ боолчлогдсон.

ПОРАВНЯ||ТЬСЯ зэрэгцэх, зэрэгцэж ирэх; **автобус** ~лся с нашей машиной автобус манай машинтай зэрэгцэж ирэв.

ПОРАДОВАТЬ баярлуулах, баясах.

ПОРАДОВАТЬСЯ баярлах, баясах.

ПОРАЖАТЬ 1. бүлэх, хатгах, цохих; 2. ялах, дийлэх, дарах; 3. гэмтээх, орох, тусах, хүрэх; 4. цочирдуулах, хачирхуулах.

ПОРАЖАТЬСЯ 1. бүлгэдэх, цохигдох; 2. гэмтэх, хүрэх; 3. цочирдох, хачирхах.

ПОРАЖЕНИ||Е 1. ялагдах, ялагдал; **потерпеть** ~ ялагдалд учрах (ялагдах); **нанести** ~ противнику дайсныг ялагдалд учруулах (ялах); **ловкость борца** не спасла его от ~я бөхийн шаламгай ов нь түүнийг ялагдлаас аварсангүй; 2. онох, тусах, бүлэх; ~ цели бай онох; 3. тусах, хүрэх, гэмтэх; ~ зрительного нерва хараны мэдрэлийн судас гэмтэх; ~ в правах эрхийг хасах, иргэний эрхийг түр хасах.

ПОРАЗИТЕЛЬН||Й гайхалтай, жигтэй, жигтэйхэн, хачин; ~ая новость гайхалтай сонин, ~ое сходство жигтэйхэн адилхан.

ПОРАЗИ||ТЬ 1. бүлэх, хатгах, цохих; ~л его в грудь ножом цээж руу нь хутгаар бүлэв; 2. ялах, дийлэх, дарах; ~ врага дайсныг дарах; 3. гэмтээх, орох, тусах, хүрэх; **туберкулёз** ~л лёгкие сүрьеэ уушгинд нь оржээ; 4. цочирдуулах, хачирхуулах; ~ неожиданным известием гэнэт сонин мэдээ хэлж цочирдуулах.

ПОРАЗИТЬСЯ их гайхах, хачирхах, цочирдох; ~ величием и красотой сооружения барилгын жавхлан үзэсгэлэнг үзэж их гайхах.

ПОРАЗМЫСЛИТЬ бодож зэх, сайн бодох, бодож бодож; ~ о том, что мы наделали бид ямар уршиг тарьсан тухай бодож үзээч хөө.

ПОРАНИТЬСЯ шархдах, эсгэх.
ПОРАНИТЬ шархдуулах, эсгэх, огтлох; **сильно** ~ **руку** гараа хүнд шархдуулах.
ПОРАНЫШЕ эртлэн; **приходи** ~ эртхэн ир.
ПОРАСКИНУТЬ тунгаах, дэлгэх; ~ **умом** ухаандаа тунгаах.
ПОРАСКИНУТЬСЯ дэлгэгдэх, дэлгээстэй байх, цэлийх.
ПОРАССКАЗАТЬ жаахан ярих.
ПОРАССПРОСИТЬ сураглаж мэдэх, асууж сураглах, сайн асуух.
ПОРАСТАТЬ ургах.
ПОРАСТЯ ургах; **тropicника поросла травой** улбаа зам дээгуур ногоо ургажээ. **ПОРВАТЬ** 1. ураг, тасчих; ~ **костюм** костюмаа ураг; 2. таслах; ~ **отношения с кем-либо** хүнтэй харилцаагаа таслах.
ПОРВАТЬСЯ 1. урагдах, тасрах; **пальто** ~ **лось** дээл урагдлаа; **вровод** ~ **ляя** төмөр утас тасарчээ; 2. тасрах; **связь** ~ **лясь** харилцаа тасрав.
ПОРЕДЁТЬ сийрэгших, цөөрөх.
ПОРЕЗ 1. огтлох, эсгэх, адах; 2. эсгэсэн газар, шарх.
ПОРЕЗАТЬ 1. огтлох, хэрчих; ~ **хлеб** талх огтлох; ~ **мясо** мах хэрчих; 2. эсгэх, адах; ~ **палец бритвой** хуруугаа тонгоргоор эсгэх.
ПОРЕЗАТЬСЯ огтлох, эсгэх, огтлогдох, эсгэгдэх; ~ **стеклом** шилээр эсгэх, шилэнд эсгэх.
ПОРЕИ гогод.
ПОРЕКОМЕНДОВАТЬ 1. сайшаал өгөх, сайн үнэлэлт өгөх, дэмжлэг үзүүлэх; 2. зөвлөх, зөвлөлгөө өгөх; ~ **прочсть** хорошуу книгу сайн номыг уншихыг зөвлөх.
ПОРЕШИТЬ 1. тогтоох, шийдвэрлэх; 2. дуусгах; ~ **дело** хэргээ дуусгах;
ПОРИСОВАТЬСЯ 1. зурагдах; 2. янзархах, маадайх.
ПОРИСТОСТЬ сүвшил; **кажушаяся** ~ хуурамч сүвшил.
ПОРИСТЫЙ сүвэрхэг, сиймхий, сийрхий; ~ **чугун** сүвэрхэг ширэм; ~ **ая** **кожа** сиймхий арьс.
ПОРИЦАНИЕ буруушаах, зэмлэл, аймсал, донгодлого; **общественное** ~ олон нийтийн буруушаал.
ПОРИЦАТЬ буруушаах, зэмлэх, аймсах, баалах; ~ **чь-нибудь** новедеие хүний зан явдлыг буруушаах.
ПОРКА I зодох, жанчих.
ПОРКА II ханзлах.
ПОРНОГРАФИЧЕСКИЙ садар самууны, ужид завхайн, хуялын.
ПОРНОГРАФИЯ 1. садар самууныг дүрслэх, завхай явдлыг үзүүлэх; 2. садар самууны зохиол, завхай, үжидийн зохиол, хуялын зохиол.
ПОРОВНУ тэгш, адил; **дельть** ~ тэгш хуваах.
ПОРÓG 1. босго; **переступить** ~ босго алхах; **на** ~ **ве** **пускаты** босго давуулахгүй (**гэртээ оруулахгүй**); **за** ~ **и** **вогой** гадагш босго давуулахгүй (**гадагш гаргахгүй**); 2. босго, үүд, даваа; **на** ~ **е** **смерти** үхлийн босгон дээр; 3. боргио; **днепровские** ~ **и** Днепр мөрний боргио; 4. зааг; ~ **раздражения** цочроолын зааг; * **обивать** ~ **и** босго элэх.
ПОРÓДА I үүлдэр; **курдючная** ~ сүүлт үүлдрийн хонь.
ПОРÓДА II чулуулаг; **горные** ~ **ы** уулын чулуулаг; **осадочная** ~ тунамал чулуулаг.
ПОРÓДИСТОСТЬ сайн үүлдэр, үүлдэр сайтай.
ПОРÓДИСТЫЙ 1. сайн үүлдрийн, сайн угсааны, үүлдэр сайтай; ~ **ая** **лошадь** үүлдрийн морь; 2. хүдэр, чийрэг.
ПОРÓДИТЬ 1. төрөх, төрүүлэх; 2. гаргах, үүсгэх; ~ **недоразумение** ойлголцохгүй явдал гаргах; **известие** ~ **ло** много толков энэ мэдээ олон яриа үүсгэв.
ПОРÓДНИТЬСЯ төрөл болох, ураг бололцох, ураг садан болох.

ПОРÓДНЫЙ сайн үүлдрийн, угсааны.
ПОРÓЖДАТЬ 1. төрөх, төрүүлэх; 2. гаргах, үүсгэх.
ПОРÓЖДЕНИЕ уршиг, шалтгаан, үр.
ПОРÓЖНИЙ хоосон, сул; * **переливать** из **пустого в** ~ **ее** эрүү амаа хоосон хавирах.
ПОРÓЖНЯК хоосон вагон, сул вагон.
ПОРÓЖНЯКОМ хоосон, ачаагүй; **грузовик идёт** ~ ачааны машин хоосон явж байна.
ПÓРОЗНЬ ганц ганцаар, тус тусдаа, саланги; **жить** ~ **тус** тусдаа амьдрах.
ПОРÓЗОВЁТЬ ягаарах, улаан болох, улайх.
ПОРÓЙ заримдаа, хааяа.
ПОРÓК 1. дутагдал, муухай явдал, гэмтэй явдал, чивэл; **лживость** — **большой** ~ худал хуурмаг бол их муухай явдал мөн; 2. эрэмдэг, гажиг, гэм, согог; ~ **сердца** зүрхний гажиг; ~ **и** **кожи** арьсны согог; 3. шалиг явдал, садар самуун; **предать** ~ **у** шалиг явдалд автагдах.
ПОРÓЛОН поролон (**нийлэг сиймхий эд**).
ПОРÓСЁНОК гахайн торой, торой.
ПОРÓСИТЬСЯ зулзагалах, торойлох, торой гаргах.
ПÓРОСЛЬ 1. зулзаган мод, найлзуур ой, ширэнгэ, сөөг; 2. хожуулын найлзуур.
ПОРÓСЯЧИЙ гахайн тооройн, торойн.
ПОРÓТЬ I ханзлах; ~ **старую юбку** хуучин банзлыг ханзлах; * ~ **чушь** худал чалчих, дэмий солнорох.
ПОРÓТЬ II зодох, балбах, гудях; ~ **розгамв** торлогоор зодох, торлогдох.
ПОРÓТЬСЯ ханзрах.
ПÓРОХ дарь; **бездмный** ~ утаагүй дарь; **пахнет** ~ **ом** дарь үнэртэж байна (**дайн болох дөхөж байна**); * **ов** ~ **а** **ве** **выдумает** тэр олигтой юм хийж чадахгүй; **не хватает** ~ **а** сачий (**тэнхээ**) нь дутаж байна.
ПОРÓХОВНИЦА даринь хот, даринь уут, даринь түнгэрцэг, шахаг; * **есть ещё порох в** ~ **х** тэмцэх чадал бас бий.
ПОРÓХОВОЙ дарийн, даринь; ~ **склад** дарь агуулах газар.
ПОРÓЧИТЬ 1. голох, муушаах; ~ **хорошую работу** сайн ажлыг муушаах; 2. гутаах, муу хэлэх, муучлах; ~ **доброе имя** сайн нэрийг гутаах; ~ **человека** хүнийг муу хэлэх.
ПОРÓЧНОСТЬ 1. шалиг, завхай явдал; ~ **поведения** шалиг зан; 2. буруу, эндүү, алдаа; ~ **доказательства** буруу нотлол.
ПОРÓЧНЫЙ 1. шалиг, завхай; ~ **человек** завхай хүн; 2. буруу, эндүүтэй, алдаатай; ~ **ые** **методы** буруу арга.
ПОРÓША хярмаг цас, шинэ цас, туйлаадас, бургалиг.
ПОРÓШИТЬ цас бурганах.
ПОРÓШОК талх, нунтаг, үйрмэг; **лекарство в порошках** нунтаг эм; * **стереть в** ~ үнсэн товrog болгох; **зубной** ~ шүдний оо.
ПОРТ боомт, онгоцны буудал (**зогсоол**), морской ~ тэнгисийн боомт.
ПОРТАЛ нүүрэн тал, гол хаалга, ёслолын үүд.
ПОРТАТИВНЫЙ авсаархан; ~ **ая** **пишущая машинка** авсаархан бичгийн машинн.
ПОРТВЕЙН портвейн, дарс, үзмийн дарс.
ПОРТИТЬ 1. эвдэх, гэмтээх; ~ **часы** цаг эвдэх; 2. муудуулах; ~ **зрение** нүдний хараа муудуулах; ~ **своё здоровье** биеэ муудуулах; **сырость** **портит обувь** чийг гутлыг муудуулна; ~ **отношения** харилцааг муудуулах; 3. гутаах, эвдэх; 4. муу зан сургах; ~ **ребёнка** неумелым воспитанием хүүхдийг хүмүүжүүлж чадахгүй муу зан сургах; * ~ **настроение** сэтгэл үймүүлэх.
ПОРТИТЬСЯ 1. эвдрэх, гэмтэх; **часы портятся от неумелого обращения** аятайхан эдлэхгүй бол цаг эвдэрнэ; 2. муудах;

отношения стали ~ харилцаа муудаж байв; 3. гутах, өмхийрөх; **мясо быстро портится** мах хурдан гутна; 4. муухай болох, бүрхэх; **к вечеру погода стала ~** үдэш болоход тэнгэр муухайрав; 5. мучу зан сурах, төрхгүй болох.

ПОРТМОНЕ мөнгөний түрнийвч.

ПОРТНЯХА оёдолчин эмэгтэй, эмэгтэй үйлчин.

ПОРТНОВСК||ИЙ оёдлын, оёдолчны, үйлчний; ~ая мастерская оёдлын газар; ~напёрсток оёдолчны хуруувч.

ПОРТНОЙ оёдолчин, үйлчин, сайван; **мужской ~** эрэгтэй хувцасны оёдолчин.

ПОРТНЯЖИТЬ оёдол оёх, үйл оёх, оёдлын ажил хийх.

ПОРТНЯЖН||ЫЙ оёдлын; ~ое дело оёдлын ажил.

ПОРТОВИК боомтын ажилчин.

ПОРТОВЫЙ боомтын, боомт, буудлын; ~город боомт хот.

ПОРТРЕТ 1. хөрөг, биеийн зураг, зураг; ~во весь рост биеийн хэмжээний хөрөг; **писать ~** с кого-либо хүний зургийг зурах; 2. дүрслэл, дүр; **яркий ~** главногo героя романа романы гол баатрын тод дүр.

ПОРТРЕТИСТ зураач, хөрөгч, хөрөг зурдаг зураач..

ПОРТРЕТН||ЫЙ хөргийн, царайн; ~ая живопись хөргийн уран зураг; ~ое сходство царайн төр.

ПОРТСИГАР тамхины сав, янжуурын хайрцаг.

ПОРТУГАЛЕЦ португали хүн.

ПОРТУГАЛКА португали эмэгтэй.

ПОРТУГАЛЬСКИЙ португали, португалийн; ~ язык португали хэл.

ПОРТУПЕЯ агсарга, мөрөвч.

ПОРТФЕЛ||Ь 1. бичгийн сав, портфель; ~бичгийн шнрэн сав; 2. яам; **министр без ~и** яамгүй сайд; **распределение ~ей** яамыг хуваарилах; 3. хэвлэгдэх ном, хэвлэх гар бичмэл, бэлэн бичмэл ном.

ПОРТЬЕРА хөшиг, зузаан хөшиг; **сукоинная ~** цэмбэн хөшиг.

ПОРТЯНКА хөлийн ороолт.

ПОРУБИТЬ 1. бүр огтлох, хуу огтлох, тас тайрах, хяргах; ~все деревьяв бүх модыг бүр огтлох; 2. тас цавчих, сэлмээр тас цавчих.

ПОРУБКА хулгайгаар огтлох, далдуур мод огтлох.

ПОРУБЧИК мод хулгайгаар огтлогч, мод далдуур огтлогч.

ПОРУГАНИЕ гутамшиг, доромжлол, басамжлал; ~народвой святыхин ардын нандин шүтээнийг гутамшиг болгох.

ПОРУГАНН||ЫЙ гутаагдсан, доромжлогдсон, басамжлагдсан; ~ая честь гутаагдсан нэр төр.

ПОРУГАТЬ хараах, зэмлэх, донгодох.

ПОРУГАТЬСЯ хараалцах, хэрэлдэх.

ПОРУК||А даах, даалт, барьцаа, баталгаа; **взять на ~и** дааж авах; **отпустить на ~и** даалтаар гаргах; **круговая ~** нийтээр даах.

ПОРУЧАТЬ даалгах, даалгаж өгөх.

ПОРУЧЕНИ||Е даалгах, даалгавар; **исполнить ~** даалгасныг гүйцэтгэх; **по ~ю** даалгасан ёсоор; **дать ~** даалгавар өгөх.

ПОРУЧЕНЬ бариул; **держаться за ~** бариулаас барьж явах.

ПОРУЧИК дэслэгч, поручик.

ПОРУЧИТЕЛ||Ь даагч, даасан хүн; **подпись ~я** даасан хүний гарын үсэг; ~отвечает перед кредиторами даагч бол зээлдүүлэгчийн өмнө хариуцлагыг хүлээнэ.

ПОРУЧИТЕЛЬСТВО даах, даалт, батлан даалт; **имущественное ~** эд хөрөнгөний даалт.

ПОРУЧИТЬ даалгах, даалгаж өгөх; ~кому-либо доставить нисьмо хүнд захидал хүргэхийг даалгаж өгөх; ~детей кому-либо хүүхдийг хүнд даалгаж өгөх.

ПОРУЧИТЬСЯ даах, батлах.

ПОРФИРА улаан жанч, улаан нөмрөг.

ПОРХАТЬ эрвэлзэн нисэх, эрвэн дэрвэн нисэх, дүр хийж нисэх.

ПОРХНУТЬ эрвэлзэн нисэх, эрвэн дэрвэн нисэх, дүр хийж нисэх.

ПОРЦИОН 1. хувь, порци, нэг идэх; 2. хүнсний мөнгө.

ПОРЦИОНН||ЫЙ 1. хувь, порци, нэг идэх; 2. захиалга, захиа; ~ое блюдо захиа хоол.

ПОРЦИЯ хувь, порци, таваг хоол, таваг.

ПОРЧ||А 1. гэмтгэх, гэмтэх, муудуулах, муудах, эвдэх; ~инструмента багаж гэмтгэх; ~зрения хараа муудах; 2. хараал, жатга; * **наводить ~у** хараал хийх.

ПОРЧЕН||ЫЙ гутсан, муудсан, гэмтсэн, эвдэрхий; ~ое яблоко муудсан алим.

ПОРШЕНЬ бүлүүр, поршень.

ПОРЫВ 1. сэргигнэх, сэр сэр; **в ~е ветра** салхи сэргигнэх, сэр сэр салхилах; 2. эрмэлзэл, тэмүүлэл; **воступательный ~** довтлох тэмүүлэл; 3. долгисох, долгисол, бадрах, их уурлах, их баярлах; **в ~е гнева** хилэн бадраад; **в ~е радости** их баярлаад.

ПОРЫВАТЬ таслах; ~отношения харьцааг таслах.

ПОРЫВА||ТЬСЯ 1. ухасхний; ~вперёд урагш ухасхийх; ~встать ухасхийж босох; 2. тэмүүлэх; он ~ется уехать тэр явах гэж тэмүүлнэ.

ПОРЫВАТЬСЯ II тасрах.

ПОРЫВИСТ||ЫЙ 1. сэргигнэх, сэр сэр, нөөлөг; ~ветер сэр сэр салхилах; 2. ухасхийх, ухас ухас; ~ые движения ухасхийж хөдлөх; 3. хөөрүү, дэгдэгнүүр; ~ая натура хөөрүү хүн; ~характер дэгдэгнүүр зан.

ПОРЫЖЕЛ||ЫЙ гандсан, онгосон, зэвхийрсэн; ~ая шляпа гандсан малгай.

ПОРЫЖЕТЬ гандах, онгох, зэвхийрэх.

ПОРЫТЬ ухах, малгах.

ПОРЫТЬСЯ уудлах, онгилох, онгичих; ~в карманах халаасаа уудлах; ~в памяти санах гэж оролдох, санаж ядах.

ПОРЯДКОВ||ЫЙ дэс дараа, дэс дугаар, дэс дугаарын; ~номер издания хэвлэлийн дэс дугаар; ~ое числительное дэс тоо.

ПОРЯДКОМ 1. нилээд их; ~надоело их залхаж байна; 2. олигтой, сайн, зүй ёсоор; он ничего ~не сделал тэр юу ч олигтой хийсэнгүй; ~разообратся в чём-либо юмны учрыг сайн олох; дело идёт своим ~ажил хэрэг зүй ёсоор явж байна.

ПОРЯД||ОК 1. эмх, цэгц, эмх цэгц, эмх журам; **привести в ~** все дела бүх хэргийг эмх цэгцтэй болгох; 2. дэс дараа, дараалал, алфавитный ~үсгийн дэс дараа; **изложить всё по ~у** бүгдийг дэс дараагаар ярьж өгөх; 3. журам, дэглэм, горим; **иарушить ~** журам эвдэх; **соблюдать ~** журмыг сахиж; ~проведения конференци бага хурлыг хийх журам; **в административном ~** ке захиргааны журмаар, албан журмаар; **в ~ке обсуждения** шүүмжлэн хэлэлцэх журмаар; ~голосования санал хураах журам; 4. заншил, ёс, заншил ёс; **по заведёному ~у** тогтсон заншлын ёсоор; * ~дня хэлэлцэх хэрэг; **в ~ке** див тулгарсан асуулт; **в ~ке вещей** ерийн зүйл, жирийн юм; **в ~ке** бүрэн бүтэн; **своим ~ком** зүй ёсоороо; **одного ~ка** нэг адил.

ПОРЯДОЧНО 1. нилээд, их; **ждать пришлось ~** нилээд хүлээж байлаа; **н ~устал** би их ядарлаа; 2. шударга; **поступить ~** шударга байх.

ПОРЯДОЧНОСТ||Ь шударга, шударга төвшин; это говорит о его ~и энэ бол түүний шударга төвшнийг үзүүлж байна.

ПОРЯДОЧН||ЫЙ 1. нилээд, зэгсэн; ~ое расстояние нилээд хол газар; ~доход зэгсэн орлого; 2. нилээд, сайн, овоо, бузгай; ~ое знание сайн мэдлэг, овоо мэдлэг; 3. шударга, шудрага төвшин, томоотой; ~человек шудрага төвшин хүн; 4. даанч хэтэрхий; ~нахал даанч ичих нүүргүй хүн.

ПОСАД дүүрэг, хот, хотын дүүрэг, наймаа хот.

ПОСАДИТЬ 1. тарих, суулгах; ~ **деревья** мод тарих; 2. суулгах; ~ в **поезд** галт тэргэнд суулгах; 3. унуулах, мorduулах; ~ на **лошадь** морь унуулах; 4. хорих, суулгах; ~ в **тюрьму** шоронд хорих; 5. байлгах; ~ на **диету** цагаан хоолтой байлгах; 6. дусаах, баалуулах; ~ **кляксу** бэх дусаах; 7. жигнэх; ~ **хлеба** талх жигнэх.

ПОСАДКА 1. тарих, тарилга суулгах, суулгалт; ~ **капусты** байцаа тарих; ~ **деревьев** мод суулгах; 2. таримал; 3. суух, суулгах; ~ в **поезд** галт тэргэнд суух; ~ **начинается за час до отправления поезда** галт тэргийг явахаас цагийн өмнө түүнд суулгаж эхэлнэ; 4. буух, газарт буух; **вынужденная** ~ **самолёта** нисэх онгоц аргагүй болж газарт буух; 5. эмээл дээр суух байдал; **кавалерийская** ~ морин цэргийн эмээл дээр суух байдал.

ПОСАДОЧНЫЙ буух, нисэх онгоцны буух, газарт буух; ~ **ая площадка** нисэх онгоцны буух талбай; 2. суулгах, суулгалтын, тарих, тарилтын; ~ **ые работы** суулгах ажил; ~ **ая машина** мод суулгах машин.

ПОСАЖЕННЫЙ мөргөсөн, орлосон; ~ **отец** мөргөсөн эцэг; ~ **ая мать** мөргөсөн эх.

ПОСВАТАТЬ хадамлах. гэрлүүлэх, гэрлүүлэх гэх.

ПОСВАТАТЬСЯ гэрлэх гэх, эхнэр авах, нөхөрт очих, худ ураг больё гэх.

ПОСВЕЖЕИТЬ 1. сэрүү орох, сэрүүн болох; 2. сэргэх, засрах, сайжрах; **её лицо** ~ло тэр эмэгтэйн царай засарчээ.

ПОСВЕТИТЬ 1. гийх, гийгүүлэх; 2. гэрэлтүүлэх, гэрэлтүүлж өгөх.

ПОСВЕТЛИТЬ 1. гэгээрэх, цэлмэх; **небо** ~ло тэнгэр цэлмэв; 2. гялалзах, гэгээ орох.

ПОСВИСТАТЬ,

ПОСВИСТЕТЬ исгэрэх, эсгэрэх, эсгэрээд авах.

ПОСВИСТЫВАТЬ исгэрч байх, эсгэрч байх.

ПО-СВОЕМУ өөрийнхөөрөө, өөрийнхөө саналаар, хувьдаа.

ПО-СВОЙСКИ 1. дур зоргоороо; **расправиться** ~ дур зоргоороо шийтгэх; 2. дотночлон; **сказать** ~ дотночлон хэлэх.

ПОСВЯТИТЬ I 1. таниулах, хэлж өгөх; 2. зориулах; ~ **себя науке** шинжлэх ухаанд биеэ зориулах.

ПОСВЯТИТЬ II авшиг өгөх, санваар өгөх.

ПОСВЯЩАТЬ I 1. таниулах, хэлж өгөх; 2. зориулах.

ПОСВЯЩАТЬ II авшиг өгөх, санваар өгөх.

ПОСВЯЩЕНИЕ I 1. таниулах, хэлж өгөх; 2. зориулах, зориулсан цохолт.

ПОСВЯЩЕНИЕ II авшиг авах, санваар авах, сахил хүртэх.

ПОСВЯЩЕННЫЙ 1. зориулсан; 2. сэтгэртэй; ~ **духам скот** сэтгэртэй мал.

ПОСЁВ 1. тарилга, тарих, тарилт; **время** ~а тарих цаг; 2. тариалан, тариа; **озимые** ~ы өвөлжих тариа.

ПОСЕВНАЯ тарилгын кампани, тарианы кампани.

ПОСЕВНО́Й тариалангийн, тарианы, тарьсан; ~ **ая площадь** тарианы талбай, тарьсан газар.

ПОСЕДИТЬ буурал болох, бууралтах; **волосы** ~ли үс буурал болов.

ПОСЕЛЕНЕЦ нутагжсан хүн, ирүүл хүн, нүүж ирсэн хүн.

ПОСЕЛЕНИЕ 1. нутагших, нутагшуулах, нүүлгэж суурьшуулах; 2. тосгон, суурин; 3. цөлж нүүлгэх.

ПОСЕЛИТЬ 1. суулгах, байрлуулах, оруулах, нутагшуулах; ~ **рабочих в новых домах** шинэ байшинд ажилчдыг оруулах; 2. төрүүлэх, болгох; ~ **сомнение** эргэлзээ төрүүлэх; ~ **вражду между друзьями** найз нарыг муудалцуулах.

ПОСЕЛИТЬСЯ нутаглах, суух, суурьших, байрлал; ~ в **центре города** хотын төвд байрлах.

ПОСЕЛКОВЫЙ суурин, тосгоны.

ПОСЕЛОК суурин, гацаа; **рабочий** ~ ажилчны суурин.

ПОСЕЛЯТЬ 1. суулгах, байрлуулах, нутагшуулах;

2. төрүүлэх, болгох; ~ **раздоры** эв найрамдалгүй болгох.

ПОСЕЛЯТЬСЯ нутаглах, суух, суурьших, байрлах.

ПОСЕМУ иймийн тулд, тиймийн тулд.

ПОСЕРЕБРЕННЫЙ мөнгөлсөн, бууралтсан.

ПОСЕРЕБРИТЬ мөнгөлөх, мөнгөөр мөнгөлөх, мөнгө гүйлгэх; ~ **поднос** тосгуур мөнгөлөх.

ПОСЕРЕДИНЕ дунд, дундуур, хооронд; **как раз** ~ **комнаты** тасалгааны дунд; **разрезат** ~ дуидуур нь огтлох; ~ **домов** байшингуудын хооронд.

ПОСЕРЕДКЕ дунд, дундуур, хооронд.

ПОСЕРЕИТЬ борлох, бүүдийх; **небо** ~ло тэнгэр бүүдийв.

ПОСЕТИТЕЛЬ ирэгч, ирсэн хүн, ирэгсэд; ~ **библиотеки** номын санд ирсэн хүн; **примё** ~ **ей в учреждении** албан газарт ирсэн хүмүүсийг хүлээн авах.

ПОСЕТИТЕЛЬНИЦА ирсэн эмэгтэй.

ПОСЕТИТЬ үзэх, явах, эргэх, уулзах, орох, суух, суулцах.

ПОСЕЩАТЬ үзэх, явах, эргэх, уулзах, орох, суух, суулцах; ~ **музей** музей үзэх; ~ **школу** сургуульд явж байх; ~ **больного в клинике** эмнэлэгт очиж өвчтэй хүнийг эргэх; ~ **знакомого** танилындаа орох; ~ **собрания** хуралд суух.

ПОСЕЩАЕМОСТЬ ирэлт, ирц, ирэх, ирж байх; **высокая** ~ **занятий** хичээлийн ирц сайн байгаа.

ПОСЕЩЕНИЕ үзэх, үзэлт, эргэх, эргэлт, уулзах, суух, суулцах; ~ **больного** өвчтэй хүнийг эргэх; ~ **занятий** хичээлд суух.

ПОСЕЯТЬ тарих; ~ **пшеницу** буудай тарих; * **что посеешь, то в пожнешь** хийсэн зүйлийнхээ үрийг амсах.

ПОСИДЕТЬ суух, жаахан суух; **посидите минутку** тур сууж байгаарай; ~ **за работой** ажлаа хийж суух; ~ **на свежем воздухе** цэвэр агаарт жаахан суух.

ПОСИЛЬНЫЙ чадлын хирээр, чадах чинээгээр, хүч хүрэх; **оказать** ~ую **помощь** чадлын хирээр туслах; ~ **труд** хүч хүрэх хөдөлмөр.

ПОСИНЕТЬ хөхрөх, цэлдэн хөх болох, зэвхий даах; ~ **от холода** даарч зэвхий даах.

ПОСИНЕЛЫЙ хөхөрсөн; ~ **от холода** даарч хөхөрсөн.

ПОСКАКАИТЬ 1. давхнх, харайлгах; **кони** ~ли морьд давхнх; 2. дэвхцэх, харайх, догонцох.

ПОСКОЛЬЗНУТЬСЯ халтирах, халтирчихах; ~ на **льду** мөсөн дээр халтирах.

ПОСКОЛЬКУ болохоор, учир, тул; ~ **ты согласен, я не буду возражать** чи зөвшөөрч байгаа болохоор, би татгалзахгүй; ~ **ты спешишь, поговорим** после чи яарч байгаа тул сүүлд ярилцъя.

ПОСКОРЁЕ бушуухан, хурдхан; ~ **приходи** домой гэртээ бушуухан ирээрэй.

ПОСКРЁБКИ хусдас, хусам, хаг.

ПОСКРЕСТИ хусах, тожигнуулах.

ПОСКРЕСТИСЬ тожигнуулах, хяхнуулах.

ПОСКРИПЫВАИТЬ чахрах, хяхтнах, цар цар хийх; **сапоги** ~ют гутал чахарч байна.

ПОСКУПИТЬСЯ харамлах, харамнах.

ПОСКУЧАТЬ уйдаах, уйдас хийх.

ПОСЛАБЛЕНИИ сулрах, сулруулах, шаардлагыг сулруулах; **не допускать** ~и шаардлагыг сулруулж болохгүй.

ПОСЛАНЕЦ элч, төлөөлөгч, илгээсэн хүн.

ПОСЛАНИЕ 1. илгээх бичиг, илгээсэн бичиг, илгээлт; 2. захидал, хандсан захиа.

ПОСЛАННИК элчин.

ПОСЛАТЬ 1. явуулах, илгээх, зарах; ~ **за доктором** эмч авчрахаар явуулах; ~ **человека в магазин** дэлгүүрт хүн

явуулах; ~ телеграмму цахилгаан явуулах; 2. хүргэх, мэдэх, эрэх; ~ привет мэндийг хүргэх, баяр хүргэх, амрыг эрэх; 3. шидэх, өшиглөх, буудах; ~ мяч в ворота бөмбөг хаалга руу шидэх; ~ пулю водооку хүнийоос нь буудах; 4. хэлтгийлгэх, бөхийлгөх, гэдийлгэх; * ~ к чёрту тоннлгох.

ПОСЛЕ дараа, хожим, хойш, хойно, аяар; **поговорим об этом** ~ энэ тухай дараа ярилцъя; **это можно сделать** ~ үүнийг сүүлд хийж болно; **я не видел его** ~ **возвращения** түүнийг буцаж ирснээс хойш түүнтэй би уулзаагүй.

ПОСЛЕВОЕННЫЙ дайны дараах, дайнаас хойших.

ПОСЛЕД хойдох, ихэс, хаг (*малын*), **задержка** ~а ихэс түдэх.

ПОСЛЕДИТЬ ажих, ажиглах, харах, хялайх, харгалзах, мяраах; ~ за **выполнением работы** ажлын гүйцэтгэлийг ажих; ~ за **ребёнком** хүүхэд харж байх.

ПОСЛЕДКИ шавхруу.

ПОСЛЕДНИЙ 1. сүүлийн; в ~ раз сүүлийн удаа; 2. сүүлчийн; ~ее **усилие** сүүлчийн хүчээ шавхах; **проводить кого-нибудь в** ~ **путь** хүнийг сүүлчийн замд үдэх (*оршуулах*); 3. сүүлийн үеийн; ~ие **известия** сүүлийн үеийн мэдээ; ~ие **достижения** техникн техникийн сүүлийн үеийн ололт; за ~ее **время** сүүлийн үед; 4. эцсийн; в ~ем **счёте** эцсийн дунд; ~ая **воля** эцсийн хүсэл (*гэрээс*); * **отдать** ~ее аль байдгаа өгөх; **бороться до** ~его дуустал тэмцэх, хүчээ барагдтал тэмцэх; **играть не** ~юю **роль** дээхнүүр үүрэгтэй явах.

ПОСЛЕДОВАТЕЛЬ дагагч, дагагсад, сургаалыг баримтлагч, шавь; ~ **Мичурин** Мичуриний сургаалыг баримтлагч.

ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОСТЬ 1. даралдаа, дэс даралдаа, дараалах, залгалдаа; ~ в **смысле** **времени** года жилийн улирал дараалан солигдох; 2. тууш, тууштай.

ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНЫЙ 1. дараалсан, дараалалтай, цувраа, угсруулах; ~ое **движение** дараалсан хөдөлгөөн; 2. тууштай; **вполне** ~ **поступок** бүрэн тууштай явдал.

ПОСЛЕДОВАТЬ 1. дагах, дагалдах; за **ним** ~ли к **выходу** **все** **проводящие** үдэж байгаа бүх хүмүүс түүний хойноос дагалдан гарав; 2. дагах, дууриах, уламжлах; ~ **примеру** жишээг дууриах; 3. дараа нь болох, дараа буух, гарах; **вслед за** **молиней** ~л **удар** **громе** цахилгаан цахилсны дараа аянга буув; **решение** **последует** **ва** **другой** **день** дараа өдөр нь шийдвэр гарна.

ПОСЛЕДСТВИЕ уршиг, шалтгаан, балаг; ~ **войны** дайны уршиг.

ПОСЛЕДУЮЩИЙ дараагийн, дараах, удаах, хойтох; **всё** ~ее **время** дараагийн бүх үед.

ПОСЛЕДЫШ 1. отгон, отгон хүүхэд; 2. орхидос, сүүлчийн үлдэгдэл, цөвдөл, шаар.

ПОСЛЕЗВТРА нөгөөдөр.

ПОСЛЕЛОГ дагавар үг.

ПОСЛЕОБЕДЕННЫЙ үдийн хоолноос хойших.

ПОСЛЕРЕВОЛЮЦИОННЫЙ хувьсгалаас хойших.

ПОСЛЕСЛОВИЕ төгсгөлийн үг, төгсгөлийн өгүүлэл, сүүлчийн өгүүлэл.

ПОСЛОВИЦА зүйр үг.

ПОСЛУЖИТЬ 1. алба хийх, алба хаах; 2. болох; ~ на **пользу** тус болох; ~ во **вред** хор болох; **это** ~ло **причиной** **неудачи** энэ бол амжилтгүй болохын шалтгаан болов.

ПОСЛУШАНИЕ 1. дуулгавар, дуулгавартай байх, үг дуулах; ~ **родителям** эцэг эхдээ дуулгавартай байх; 2. номлол сонсох, гүрэм уншуулах.

ПОСЛУШАТЬ 1. сонсох, дуулах, чагнах; ~ **лекцию** **лекц** **сонсох**; ~ **чьего-либо** **совста** хүний зөвлөлгөөг дагах; 3. сонсож байх, дуулж байх; ~й, **ведь** **это** **неверно** дуулж байгаач, энэ чинь буруу шүү.

ПОСЛУШАТЬСЯ үг дуулах, дуулгавартай байх, үгэнд орох, үг авах, үгээр болох, дагах; **ие** ~лсь **я** **умного** **совета** зөв үгийг би дагаагүй юм.

ПОСЛУШНИК гэгцэл, хувраг, банди.

ПОСЛУШНИЦА увсанц, гэлэнмаа, шавь чавганц.

ПОСЛУШНЫЙ уг, дуулдаг, дуулгавартай; ~ **ребёнок** дуулгавартай хүүхэд.

ПОСЛЫШАТЬСЯ сонсдох, дуулдах; **мне** ~лось **над** **чимээ** **сонсдов**; **вдали** ~лись **голоса** **хол** хүний дуу дуулдав.

ПОСЛОНИТЬ шүлдэх.

ПОСМАТРИВАТЬ байн байн харах, харж байх; ~ по **сторонам** ийш тийш байн байн харах.

ПОСМЕИВАТЬСЯ байн байн инээх, инээмсэглэж байх, мишилзэх, шоолох; ~ про **себя** дотроо инээмсэглэж суух.

ПОСМЕННЫЙ ээлжийн, халаатай; **работать** ~о ээлжээр ажиллах; ~ое **дежурство** ээлжийн жижүүр хийх.

ПОСМЕРТНЫЙ 1. зохиогчийн нөгчсөний дараа, нэхэж; 2. нас барсны дараах, нөгчсөний дараах; ~ая **слава** **нас** **барсны** **дараах** **алдар**.

ПОСМЕТЬ зүрхлэх, шийдэх, сэдэх.

ПОСМЕШИЩЕ дооглуулагч, доог бологч, доог болсон этгээд; **он** **стал** **всёобщим** ~м тэр бол нийтийн доог болсон этгээд.

ПОСМЕЯНИЕ элэг доог, доог; **отдать** **кого-нибудь** **на** ~ **хүнийг** элэг доог хийх.

ПОСМЕЯТЬСЯ 1. инээх, инээж байх; 2. дооглох, элэг доог хийх.

ПОСМОТРЕТЬ 1. харах, үзэх; ~ в **окно** **цонхоор** харах; ~ на **себя** в **зеркало** **толинд** **биеэ** харах; 2. мэдэх, харгалзах, анхаарах; **он** **не** ~л **на** **то**, **что** **я** **занят**, **и** **пришёл** **ко** **мне** **тэр** **намайг** **завгүй** **байгааг** **мэдэхгүй** **манайд** **ирлээ**; 3. бодож үзэх, азнаж байгаад; **посмотрю**, **если** **успею** — **зайду** **азнаж** **байгаад** **завдвал** **ороод** **гарна**; 4. харж байх, байж мэдэх; **мы** **ещё** **посмотрим**, **кто** **кого** **обгонит** **хэн** **нь** **хэнээсээ** **түрүүлэхийг** **үзэж** **байж** **мэдь**.

ПОСМОТРЕТЬСЯ биеэ үзэх, биеэ харах; ~ в **зеркало** **толинд** **биеэ** харах.

ПОСОБИЕ 1. тэтгэмж, мөнгөн тэтгэвэр; ~ по **инвалидности** тахир дутуугийн тэтгэвэр; 2. хэрэгсэл, ном хэрэгсэл, гарын авлага; ~я **для** **подготовки** **к** **экзамену** **шалгалтанд** **бэлтгэх** **ном** **хэрэгсэл**; **учебные** ~я **хичээлийн** **хэрэгсэл**; 3. зүйл; **наглядные** ~я үзүүлэн таниулах зүйлс.

ПОСОБИТЬ, **ПОСОБЛЯТЬ** туслах, элбэх.

ПОСОБНИК хамсаатан, хань хамсаатан; **назвать** **своих** ~ов **хамсаатанаа** нэрлэх.

ПОСОБНИЧЕСТВО хамсалдах, хамсалцах явдал, хамсаа болох.

ПОСОВЕСТИТЬСЯ эвгүйрхэх, ичих, хэлж ядах.

ПОСОВЕТОВАТЬ зөвлөх, зөвлөлгөө өгөх, гэж хэлэх; **решительно** **ничего** **не** **могу** **вам** ~ **ямар** **ч** **зөвлөлгөө** **танд** **өгч** **чадахгүй** **байна**.

ПОСОВЕТОВАТЬСЯ зөвлөлгөө авах, зөвлөлгөө өгөх, зөвлөх, асууж зөвлөх; **мне** **хочется** **с** **вами** ~ **тантай** **зөвлөх** **сөн** **гэж** **санах** **юм**.

ПОСОДЕЙСТВОВАТЬ дэмжих, дэмжлэг үзүүлэх, туслах, тусалцаа үзүүлэх,

ПОСОЛ I элчин сайд.

ПОСОЛ II давслах, сорслох.

ПОСОЛИТЬ давслах, давс хийх.

ПОСОЛОВЕЛЬНЫЙ гөлийсөн; ~ **взгляд** **гөлийсөн** **харц**.

ПОСОЛОВЕ||ТЬ 1. гөлийх; **глаза** **его** ~ли **нуд** **нь** **гөлийжээ**; 2. улбайх, сулдайх.

ПОСОЛЬСКИЙ элчин сайдын, элчин яамны.
ПОСОЛЬСТВО 1. элчин сайдын яам; 2. элч нар.
ПОСОСАТЬ хөхөх, шлмэх, хүлхэх; ~ **палец** хуруугаа хөхөх; ~ **конфету** чихэр хүлхэх.
ПОСОХ таяг, бэрээ.
ПОСОХ||НУТЬ хатачхах, гандачхах, хагдарчхах; **цветы** ~ли цэцгүүд хатчнхлаа.
ПОСПАТЬ жаахан унтах, унтаад авах; ~ **после обеда** үдийн хоолны дараа жаахан унтах.
ПОСПЕВАТЬ I боловсрох.
ПОСПЕВА||ТЬ II амжих, амжуулах; **не** ~ет **записывать** тэмдэглэн авч амжих; ~ **к сроку** хугацаанд нь амжуулах.
ПОСПЕ||ТЬ, боловсрох; **яблоко** ~ли алм боловсорчээ.
ПОСПЕШИТЬ яарах, адгах.
ПОСПЕШНО яаралтай, яаруу; ~ **уехать** яаралтай явчихах.
ПОСПЕШНОСТЬ яарах, яаруу, яаралтай, адгуу.
ПОСПЕШН||ЫЙ яаралтай, яаруу, адгуу; ~**ое решение** яаруу шийдвэрлэх.
ПОСПОРИ||ТЬ I. маргах, мэтгэлзэх, цэц булаалдах; ~ли **из-за пустяков**, **едва не поссорились** дэмий юманд маргаж арай л хэрэлдсэнгүй; 2. мөрийцөх, мөрий тавих, бооц тавих; **давай** ~м; **кто добежит скорее** хэн түрүүлж хүрэх нь вэ, мөрий тавья.
ПОСРАМИТЬ нэрийг гутаах, гутамшиг болгох, нэр хугалах, бузарлах.
ПОСРЕДИ дунд, дотор; ~ **улицы** гудамжны дунд; ~ **толпы** бөөн хүмүүсийн дотор.
ПОСРЕДИНЕ дунд, дундуур, хооронд.
ПОСРЕДНИК 1. зууч, зуучлагч, дахин зууч, 2. зохицуулагч, эвлүүлэгч; 3. хөндлөнгийн шүүгч, хөндлөнгийн таслагч, зарга таслагч.
ПОСРЕДНИЦА зууч авгай, зуучлагч эмэгтэй.
ПОСРЕДНИЧАТЬ I зуучлах, дамжуулах; 2. зохицуулах, элсүүлэх; 3. хөндлөнгөөс таслах, зарга таслах.
ПОСРЕДНИЧЕСКИЙ зуучийн, зуучлах газрын, дамын.
ПОСРЕДНИЧЕСТВО 1. зуучлах, зуучлах явдал; 2. зохицуулах, зохицуулах явдал; 3. хөндлөнгөөс таслах, хөндлөнгөөс таслах явдал.
ПОСРЕДСТВЕННО 1. дунд зэрэг, дунд, дунд; ~ **учиться** дунд зэрэг суралцах; 2. барагтайхан, тааруухан, ээхий; ~ **пишет** барагтайхан бичиж байна.
ПОСРЕДСТВЕННОСТЬ 1. дунд, дунд зэрэг; 2. барагтайхан, тааруухан, хир тааруу, ээхий.
ПОСРЕДСТВЕННЫЙ I дунд, дунд зэргийн; ~ **ответ ученика** сурагч дунд хариулах; ~ **писатель** дунд зэргийн зохиолч; 2. барагтайхан, тааруухан.
ПОСРЕДСТВ||О 1. зуучлах, зуучлах явдал; 2. арга, тусламж; **при** ~е тусламжаар.
ПОСРЕДСТВОМ аргаар, тусламжаар, хэрэглэж; **добиться** ~ **переговоров** хэлэлцээрийн аргаар шийдвэрлэх.
ПОСРЕДСТВУЮЩ||ИЙ хоорондын завсрын, залгалтын; ~**ее звено** залгалтын гархи, завсрын дамжлага.
ПОССОРИТЬ хэрэлдүүлэх, хямралдуулах, муудалцуулах; ~ **старых друзей** хуучин нөхдийг муудалцуулах.
ПОСТ I мацаг, бацаг; **проводить время в** ~е мацаг барьж байх.
ПОСТ II тушаал, албан тушаал, хариуцлагатай тушаал; **занять** ~ **директора** захирлын албан тушаалд орох; 2. харуул, манаа; ~ **выставить** ~ы харуул манаа гаргах; **стоять на** ~у манаанд зогсох; 3. харуулын газар, манааны газар, байр, пост; **наблюдательный** ~ажиглах пост; ~ **управления** жолоодох байр.
ПОСТАВИТЬ I тавих; ~ **машину в гараж** гарашид машин тавих; ~ **компресс** жин тавих; ~ **точку** цэг тавих; ~ **телефон**

телефон утас тавих; ~ **новую пьесу** шинэ жүжиг тавих; ~ **диагноз** онош тавих; 2. суулгах, зоох; ~ **цветы в вазу** вааранд цэцэг суулгах; ~ **етолбы** багана зоох; 3. барих, суулгах; ~ **забор** хашаа барих; 4. босгох; ~ **памятник** дурсгалын хөшөө босгох; 5. болгох; ~ **себе за правило** өөртөө журам болгох; 6. шийдвэрлэх; ~ **вопрос на голосование** асуултыг санал хурааж шийдвэрлэх.
ПОСТАВИТЬ II нийлүүлэх, залгуулах, хангаж өгөх, өгөх.
ПОСТАВЛЯТЬ нийлүүлэх, залгуулах, хангаж өгөх, өгөх; ~ **оборудование** тоноглол нийлүүлэх, төхөөрөмжийг хангаж өгөх.
ПОСТАВКА залгуулах, нийлүүлэх; ~ **сырья** түүхий эдийг нийлүүлэх.
ПОСТАВЩИК нийлүүлэгч, залгуулагч, хангаж өгөгч, хангагч.
ПОСТАМЕНТ суурь, довжоо; **гранитный** ~боржин довжоо.
ПОСТАНОВИТЬ тогтоох, тогтох, тогтоол гаргах, шийдвэрлэх.
ПОСТАНОВЛЯТЬ тогтоох, тогтох, тогтоол гаргах, шийдвэрлэх; ~ **большинством** голосов олонхийн саналаар тогтоох; ~ **на собрании** хурлаар хэлэлцэж тогтох.
ПОСТАНОВКА 1. суулгах, зоох; ~ **телеграфных столбов** төмөр утасны мод зоох; 2. жүжиг, жүжиг тавилт; **новая** ~ шинэ жүжиг; 3. тавих, дэглэх, засах, захируулах; ~ **пьесы** ший жүжиг тавих; ~ **танца** бүжиг дэглэх; ~ **голоса** хоолой засах; 4. зохиох, зохион байгуулах; **образцовая** ~ **дела** ажлаа жишээ болохуйц зохион байгуулах.
ПОСТАНОВЛЕНИЕ тогтоол, **вынести** ~ тогтоол гаргах; **судебное** ~ шүүхийн тогтоол.
ПОСТАНОВЩИК жүжигч тавигч, найруулагч, дэглэгч.
ПОСТАРАТЬСЯ 1. оролдох, хичээх, чармайх; 2. хэтэрхий чармайх.
ПОСТАРЕТЬ өвгөрөх, хөгшрөх, өглөх.
ПОСТАРЕЙН||ЫЙ зүйл дараалан, зүйл бүрийг; ~**ое обсуждение законопроекта** хуулийн төслийг зүйл дараалан хэлэлцэх.
ПОСТЕЛИТЬ 1. дэлгэх, бүтээх; 2. дэвсгэр засах, ор дэр засах, ор дэр бэлдэж өгөх.
ПОСТЕЛ||Ь дэвсгэр, ор, ор дэр, пүүгээ; **постлать** ~ ор дэр засах; **убрать** ~ ор дэр хураах; **встать с** ~и орноос босох; **положить в** ~оронд хэвтүүлэх.
ПОСТЕЛЬН||ЫЙ орны, ор дэрний, хэвтүүлэх, хэвтэр; ~**ые принадлежности** ор дэрний хэрэгсэл; ~ **режим** хэвтрийн дэглэм.
ПОСТЕПЕННО аажмаар, алгуур, яван явсаар, улмаар.
ПОСТЕПЕННОСТЬ аажмаар, аажим, алгуур, улмаар; ~ **развития** аажмаар хөгжих.
ПОСТЕПЕНН||ЫЙ аажмаар, алгуур, яван явсаар, яваандаа; ~**ое охлаждение** аажмаар хөрөх; ~ **переход** аажмаар шилжих.
ПОСТЕРЁЧЬ түр харах, түр харгалзах.
ПОСТЕСНЯТЬСЯ нчгүүрэх, бишүүрхэх, эвгүйрхэх.
ПОСТИГАТЬ 1. ойлгох, ойлгож авах, мэдэх, мэдэж авах; 2. тохиолдох, учрах.
ПОСТИ||НУТЬ I ойлгох, ойлгож авах, мэдэх, мэдэж авах; 2. тохиолдох, учрах; **его** ~ла **неудача** түүнд азгүй явдал тохиолдов.
ПОСТИЖЕНИЕ ойлгох, мэдэх, мэдэж асах.
ПОСТИЖИМ||ЫЙ ойлгогдмоор, ойлгож болмоор; **легко** ~ая **истина** хялбар ойлгогдмоор үнэн.
ПОСТИЛАТЬ 1. дэлгэх, бүтээх; 2. дэвсэх, дэвсгэр засах, засах; ~ **постель** ор дэр засах.
ПОСТИЛКА засах, дэвсэх, дэвсгэр; **мягкая** ~ зөөлөн дэвсгэр.
ПОСТИРАТЬ угаах.
ПОСТИТЬСЯ мацаг барих.

ПОСТІЧЬ 1. ойлгох, ойлгож авах, мэдэх, мэдэж авах, ухаарах; ~ **смысл чего-либо** ямар нэг юмны учрыг мэдэж авах; 2. тохиолдох, учрах, дайрах, дайрагдах; **его постигло несчастье** түүнд гай тохиолдов.

ПОСТЛАТЬ 1. дэлгэх, бүтээх; ~ **скатерть** ширээ бүтээх; 2. дэвсгэр засах, ор дэр засаж өгөх, ор дэр бэлдэж өгөх.

ПОСТН|ЫЙ 1. махгүй, цагаан, ургамлын; ~ **обед** цагаан хоол; 2. туранхай, хар, өөхгүй; ~**ое мясо** өөхгүй мах; 3. баргар, уруу; ~**ая физиономия** уруу царай; 4. мацаг барих, мацгийн; ~ **день** мацаг барих өдөр.

ПОСТОВОЙ 1. харуулын, манааны; ~ **милиционер** харуулын цагдаа; 2. харуулын цэрэг, харуулч, манаач.

ПОСТОЙ байр, байрлуулах, айлаар цэрэг суулгах; **пустить на** ~ цэрэгт байр гаргах.

ПОСТОЛЬКУ учир, учраас, тул, болохлоор; **поскольку решение принято**, ~ **необходимо его осуществить** нэгэнт шийдвэр гарсан учир түүнийг эрхбиш биелүүлэх хэрэгтэй; * ~ **несколько** хийм болохлоор, мөн тэр хирээр.

ПОСТОРОНИТЬСЯ зайлах, хажуу тийш зайлах, зайлж өгөх.

ПОСТОРОННИЙ 1. гаднын, бусад хүний, гаднын хүн, хөндлөнгийн хүн; ~**ам вход** **вопрос** гаднын хүн орж болохгүй; 2. хөндлөнгийн, өөр; ~ **вопрос** хөндлөнгийн асуудал; ~**ие дела** өөр ажил.

ПОСТОЯЛЬИЙ ~ **двор** дэн буудал.

ПОСТОЯННО байнга, дандаа, үргэлж; ~ **спорить из-за пустяков** дэмий юманд дандаа маргаж байдаг.

ПОСТОЯННИЙ 1. байнга, байнгын; ~ **состав** байнгын бүрэлдэхүүн; 2. тогтмол; ~**ая величина** тогтмол хэмжигдэхүүн; ~ **эпитет** тогтмол чимэг үг, тогтмол гуншин үг; ~ **ток** тогтмол гүйдэл (цахилгааны); ~**ая работа** тогтмол ажил; 3. тогтвортой; ~**ая температура** тогтвортой дулаан; 4. байнгын, үнэнч, түвшин, гүдэсхэн; ~ **друг** үнэнч нөхөр; ~ **характер** түвшин зан, гүдэсхэн зан.

ПОСТОЯНСТВО 1. тогтмол, тогтмол байх; 2. тогтвортой, нэг янз байх, хэлбэрэлтгүй; ~ **во** **взглядах** тогтвортой үзэлтэй байх; ~ **характера** тогтвортой зан.

ПОСТОЯТЬ I зогсонох, жаахан зогсох, түр зогсох, зогсож байх; ~ **в дверях** үүдэнд зогсонох; **пришлось** ~ **в вагоне** вагон дотор зогсож байхад хүрвэ.

ПОСТОЯТЬ II хаацайлах, өмөглөж чадах, хамгаалах, арчлах; ~ **за себя** амиа хаацайлах, өөрийгөө өмгөөлж чадах; ~ **за родину** эх орноо хамгаалах.

ПОСТОЯТЬ III байзнах, байэ, **постояй, я сейчас** **вспомню** би одоо санаж үзье; **постояйте, я сейчас** **приду** байзаарай, би одоо ирнэ.

ПОСТРАДАВШИЙ хохирогч, зовлон эдлэгч, зовол үзсэн хүн, нэрвэгдэгч, хэлмэгдэгч.

ПОСТРАДА|ТЬ зовох, хохирох, зовлон эдлэх, зовлон үзэх, иэрвэгдэх, хэлмэгдэх; ~ **от зубной боли** шүд өвдөж зовоох; ~ **за правду** үнэний төлөө зовол үзэх; **дом** ~**л от пожара** түймрийн аюулд байшин хэлмэгджээ.

ПОСТРЕЛИВАТЬ буудах, буудаж байх.

ПОСТРЕЛЯТЬ буудах, буудаж байх; ~ **из ружья** буугаар буудах.

ПОСТРИГАТЬ 1. хяргах, хайчлах, засах; 2. үсийг хяргаж лам болгох, сахил хүртээх.

ПОСТРИЧЬ 1. хяргах, хайчлах, засах; ~ **волосы** үс засах; 2. үсийг хяргаж лам болгох, сахил хүртээх; ~ **в монахи** гэлэн сахил хүртээх.

ПОСТРИГАТЬСЯ 1. хяргуулах, хайчлуулах, үсээ засуулах; 2. үсээ тойлох, сахил хүртэх.

ПОСТРИЧЬСЯ 1. хяргуулах, хайчлуулах, үсээ засуулах; ~ **в парикмахерской** үсчнээр үсээ засуулах; 2. үсээ тойлох, сахил хүртэх.

ПОСТРИЖЕНИЕ сахил хүртэх, тойн болох.

ПОСТРОЕНИЕ 1. байгуулах, байгуулал; 2. найруулах; 3. жагсаал.

ПОСТРОИТЬ 1. барих, босгох; 2. байгуулах; 3. найруулах; ~ **фразу** өгүүлбэр найруулах; 4. жагсаах; 5. томьёолох.

ПОСТРОИТЬСЯ 1. баригдах, байгуулагдах, байшинтай болох; 2. жагсах.

ПОСТРОЙК|А 1. барих, барилга, тавих; ~ **дома** байшин барих; **материалы для** ~**и** барилгын хэрэглэгдэхүүн; 2. барилга, байшин; **красивая** ~ сайхан барилга; **деревянные** ~**и** модон байшингууд.

ПОСТРОМКА хэтрээ оосор, зүтгүүр, мөгийн угцуурга, жижим, жиндэр.

ПОСТРОЧН|ЫЙ мөр бүрийн, мөрөөр бодох; ~**ая** **оплата** мөрөөр бодож төлөх.

ПОСТСКРИПТУМ нэмэлт, захидлын нэмэлт, нэмж бичих нь, **постскриптум** (**захидлын сүүлд гарын үсэг зурсны хойно нэмж бичсэн зүйл**).

ПОСТУКИВАТЬ тогших.

ПОСТУЛАТ үүсгэл үнэн, постулат (**нотлолгүй үүсгэл үнэн**).

ПОСТУПАТЕЛЬН|ЫЙ давших, урагшлах; ~**ое** **движение** давших хөдөлгөөн.

ПОСТУПАТЬ 1. элсэн орох; 2. гарах; 3. ирэх, гарах; 4. яах; 5. хийх.

ПОСТУПИ|ТЬ 1. орох, элсэх; ~ **на работу** ажилд орох; ~ **в университет** их сургуульд орох; 2. гарах; **в продажу** ~**ли** **новые** **книги** олон шинэ ном худалдаанд гарлаа; 3. ирэх, гарах; ~**ла** **жалоба** гомдол ирлээ; 4. яах; **как с** **нм** ~? түүнийг яах вэ? 5. хийх; **правильно** ~ зөв хийх; ~ **плохо** муу юм хийх.

ПОСТУПАТЬСЯ орхих, найр тавих, тэвчих, шилжүүлэх.

ПОСТУПИТЬСЯ орхих, найр тавих, тэвчих, шилжүүлэх; ~ **своими** **привычками** заншлаа орхих; ~ **своим** **правом** эрхээ бусдад найр тавих, эрхээ шилжүүлэх.

ПОСТУПЛЕНИЕ|Е орох, орлого, орлого орох; ~ **в университет** их сургуульд орох; **большие** ~**я** **в банк** банкинд их орлого орох.

ПОСТУПОК явдал, үйлдэл, хэрэг; **честный** ~ шударга явдал.

ПОСТУПЬ гишгэлт, алхаа; **уверенная** ~ итгэлтэй гишгэлт; **гордая** ~ бардам алхаа.

ПОСТУЧАТЬ тогших, тонших.

ПОСТУЧАТЬСЯ тогших, тонших; ~ **в дверь** үүд тогших.

ПОСТФАКТУМ өнгөрсөн хойно, үйлдэгдсэн хэрэг, болсон хойно; ~ **об** **этом** **нет** **смысла** **говорить** өнгөрсөн хойно энэ тухай ярьсны хэрэггүй.

ПОСТЫДИТЬСЯ ичих.

ПОСТЫДНЫЙ ичгүүртэй, ичгэвтэр; ~ **поступок** ичгүүртэй явдал.

ПОСТЫЛ|ЫЙ 1. зэвүүцмээр, улиг таалагдахгүй болох, дургүйг хүргэх; ~**ое** **рабство** зэвүүцмээр боолчлол; **его любовь** ~**ла** **мне** түүний янаглах нь надад таалагдахгүй болов.

ПОСУДА сав, суулга, сав суулга, хувин; **чайная** ~ цайны сав суулга; * **глиняная** ~ хотго.

ПОСУДИНА хувин, сав, суулга, хөнгө.

ПОСУДИ|ТЬ бодож үзэх, бодоод үзэх; ~**те** **сами** өөрөө бодож үзээч.

ПОСУДН|ЫЙ хувин савны, сав суулганы; ~**ое** **полотенце** сав суулганы алчуур.

ПОСУЛИТЬ өгнө гэх, найдуулах, амлах.

ПОСУШИТЬ эврээх, эгшээх, хатаах; ~ **промокшее пальто** норсои пальтог хатаах.
ПОСУШИТЬСЯ хувцсаа хатаах.
ПОСЧАСТЛИВИТЬСЯ аз тохиолдох, аз дайрах, зол заяа дайрах; **мне ~лось достать эту книгу** аз дайрч би энэ номыг олж авав.
ПОСЧИТАТЬ тоолох, бүртгэх; ~ **деньги** мөнгө тоолох.
ПОСЧИТАТЬСЯ үзэлцэх, өшөө авах, тооцоо бодох.
ПОСЫЛАТЬ илгээх, явуулах.
ПОСЫЛКА 1. илгээх, явуулах, гуйвуулах; ~ **книг Бандеролью** боодол ном явуулах; 2. илгээлт, илгээмж, илгээсэн юм, явуулсан юм; **получить ~у** илгээсэн юм хүлээн авах; * **быть на ~ах у кого-либо** хүний зарц болж байх.
ПОСЫЛЬНИКИЙ зарлага, тахар; **послать пакет с ~ым** дугтуйтай бичиг зарлагаар явуулах.
ПОСЫПАТЬ асгах, үйрүүлэх, цацах, хийх.
ПОСЫПАТЬ асгах, үйрүүлэх, цацах, хийх; ~ **дорожки песком** зам дээгүүр элс асгах; **~ соль в суп** шөлөнд давс хийх.
ПОСЫПАТЬСЯ 1. асгарах, гоожих; ~ **лись деньги из кармаиа** өврөөс мөнгө асгарав; 2. олноор унах; ~ **лись листья** навч олноор унаж эхлэв; 3. зэрэг зэрэг, дээр дээрээс нь, олон; **докладчику ~лись вопросы** илтгэгчээс олон асуулт асууцгаав; **на него ~лись награды** түүнийг дээр дээрээс нь шагнав.
ПОСЯГАТЕЛЬСТВО халдах, халдлага; ~ **на свободу** эрх чөлөөнд халдах; ~ **на жизнь** хүний аминд халдах.
ПОСЯГАТЬ халдах, гонтох, өнгөлзөх.
ПОСЯГУТЬ халдах, гонтох, өнгөлзөх; ~ **на жизнь** хүний аминд халдах; ~ **на чужое имущество** хүний юмыг гонтох.
ПОТ хөлс; **холодный** ~ хүйтэн хөлс; **покрываться ~ом** хөлс гарах; **пить чай до седьмого ~а** хөлсөө асгартал цай уух; **обливаться ~ом** хөлсөө гоожуулах; ~ **ом и кровью** добыть хар хөлсөөрөө олж авах; **трудиться в ~е** лица хөлсөө гаргаж ажиллах (**чармайж ажиллах** * ~ **на ногах** шивэр.
ПОТАЙН|ОЙ нууц; ~ **ая дверь** нууц үүд; ~ **запор** нууц оньс.
ПОТАКАТЬ эрэмшүүлэх, өөгшүүлэх, зоргоор нь тавих.
ПОТАНЦЕВАТЬ бүжиглэх, бүжиг хийх, танц хийх.
ПОТАСКУХА банзал хүүхэн.
ПОТАСОВКА 1. алхилдаан, зодолдох, жанчилдах; 2. зодох, жанчих.
ПОТАЩИТЬ чирэх, чирж аваачих, чирж авчрах; ~ **мешок** шуудай чирэх.
ПОТВОРСТВО эрэмшил, өөгших, зоргоор нь тавих.
ПОТВОРСТВОВАТЬ эрэмшүүлэх, өөгшөөх, зоргоор нь тавих; ~ **лени** залхуугий нь өөгшүүлэх.
ПОТВОРЩИК эрэмшүүлэгч, өөгшүүлэгч, зоргоор нь тавигч.
ПОТВОРЩИЦА эрэмшүүлэгч эмэгтэй, өөгшүүлэгч эмэгтэй, зоргоор нь тавигч эмэгтэй.
ПОТЁК халтар, халтартах, царай; ~ **на стенах** хана халтартах; ~ **и на потолке** тааз (**руу ус гоожиж**) халтар болох.
ПОТЁМК|И харанхуй, пад харанхуй; **бродить в ~ах** харанхуйд тэнүүлэх; * **чужая душа** — ~ хүний санаа далд.
ПОТЕМНЕНИЕ харанхуй болох, барайх.
ПОТЕМНЁ|ТЬ харанхуй болох, харанхуйлах, барайх; **в комнате** вдруг ~ло тасалгаанд гэнэт харанхуй болов; **лицо ~ло** царай нь барайв.
ПОТЕНЦИАЛ чадамж, хүч чадал, хүчин чадал, потенциал, чадавхи; **промышленный** ~ **страны** тус орны үйлдвэрийн хүчин чадал; ~ **ползучести** гулсалтын чадамж.
ПОТЕНЦИАЛЬНЫЙ 1. потенциал, болзолт; ~ **ая энергия** потенциал энерги, болзолт эрчим хүч; 2. далд, эчнээ, битүү; ~ **ая возможность** далд бололцоо.

ПОТЕНЦИЯ потенци, далд бололцоо, эчнээ чадал, илрээгүй хүч.
ПОТЕПЛЕНИЕ дулаарах.
ПОТЕПЛЁ|ТЬ дулаарах; **на улице** ~ло гадаа дулаарав.
ПОТЕРЕТЬ 1. үрэх, үрдэх, түрхэж үрэх; ~ **мазью** тосон эм түрхэж үрэх; 2. холгох; **потёр ноги во время ходьбы** явган яваад хөлөө холгов.
ПОТЕРПЕВШИЙ 1. хохирсон, нэрвэгдсэн; 2. хохирогч, нэрвэгдэгч.
ПОТЕРПЕТЬ тэсэх, тэсвэрлэх, хүлцэх; **не мог ~ и минуты** хоромхон зуур ч тэсвэрлэх аргагүй боллоо; 2. нэрвэгдэх, учрах, тохиолдох, дайрагдах; ~ **крах** сүйрэлд учрах; ~ **поражение** ялагдалд учрах (**днийлэгдэх**), ~ **неудачу** азгүй явдал тохиолдох.
ПОТЁРТ|ЫЙ 1. элэгдсэн; ~ **костюм** элэгдсэн костюм; 2. зүдэрсэн, ядарсан; ~ **ое** **лицо** зүдэрсэн царай.
ПОТЁР|Я 1. гээх, гээгдэл, хаях, хаягдал; ~ **документов** үнэмлэх бичгийг гээх; **убрать урожай без ~ь** ургацыг хаягдалгүй хураах; 2. алдах; ~ **сознания** мэдээ алдах; ~ **трудоспособности** хөдөлмөрийн чадвараа алдах; 3. гарздах, үрэх; ~ **времени** цаг үрэх; 4. хохирох, хохирол, гарз; **нести большие ~и** их хохирол хүлээх; **понести тяжёлую ~ю** их гарз тохиолдох.
ПОТЕРЯНН|ЫЙ 1. гээсэн, гээгдсэн, алдсан; **найти ~ую вещь** гээсэн юмыг олох; 2. цөхөрсөн, завхарсан; ~ **взгляд** цөхөрсөн харц.
ПОТЕРЯ|ТЬ 1. гээх, хаях; ~ **ключ** түлхүүрээ гээх; 2. үгүй болох, алга болох; **я ~л охоту к чтению** би унших дургүй боллоо; ~ **л своего товарища** из виду нөхөр минь харагдахгүй болов; ~ **деньги** мөнгөө алга болгох; 3. алдах, үхүүлэх; ~ **слух** сосонголоо алдах (**дулий болох**); ~ **в чьём-либо** **мнени** хүний өмнө нэр хүндээ алдах; ~ **отца** эцгээ үхүүлэх; 4. хорогдох; ~ **в весе** жин хорогдох; 5. цөхрөх; ~ **надежду** сэтгэл цөхрөх; 6. үрэх; ~ **время** цаг үрэх.
ПОТЕРЯ|ТЬСЯ 1. гээгдэх, хаягдах, завхарч, алга болох; **книга ~лась** ном алга боллоо; 2. далдрах, харагдахгүй болох; ~ **в толпе** олны дунд далдрах; 3. тээнгэлзэх, мэгдрэх; **в незнакомом** **месте** **я как-то ~лся** танихгүй газар би бүр тээнгэлзэж байв.
ПОТЕСНИТЬ шахах, жаахан шахах, түрэх.
ПОТЕСНИТЬСЯ 1. шахалдах, шахалдах; 2. зай тавих.
ПОТЁ|ТЬ 1. хөлрөх, халууцах; ~ **от жары** халуунд хөлрөх; **окна ~ют** цонх хөлөрч байна; 2. чармайх, чармайж оролдох; ~ **иад** **задачей** бодлого бодох гэж чармайх.
ПОТЁХ|А наргиан, зугаа, наадам; **на ~у** **всем** олны зугаа болж; * **пошла** ~ оргилж эхлэв.
ПОТЁЧ 1. урсаж эхлэх; **с гор** потекли ручьи уулнаас горхинууд урсаж эхлэв; 2. гоожих, гоожиж эхлэх; **ведро** потекло хувин гоожиж; **слёзы** потекли нулмс гоожив.
ПОТЕШАТЬ,
ПОТЕШИТЬ зугаацуулах, наргиулах, цэнгүүлэх.
ПОТЕШАТЬСЯ,
ПОТЕШИТЬСЯ 1. зугаацах, наргих, цэнгэх; 2. элэглэх, шоолох.
ПОТЁШН|ЫЙ наргианы, инээдтэй; ~ **ребёнок** наргианы хүүхэд; ~ **ая наружность** харахад инээдтэй царай.
ПОТИРАТЬ илбэх, үрэх; ~ **руки от удовольствия** сэтгэл ханаж гараа илбэх.
ПОТИХОНЬКУ 1. аяархан, аяар, галгих; **ехать** ~ аяархан явах; 2. сэмээр, сэмхэн, сэмээрхэн; **уйти** ~ сэмээрхэн гарч явах.
ПОТЛИВ|ЫЙ хөлөрдөг, хөлрөмтгий, хөлс муутай; ~ **ые** **руки** хөлрөмтгий гар.
ПОТНИК тохом.

ПОТНЫЙ 1. хөлстэй; ~ лоб хөлстэй магниай; 2. хөлөрсөн; **потные стёкла** хөлөрсөн шил.

ПОТОВОЙ хөлсний; **потовые железы** хөлсний булчирхай.

ПОТОГОННИЙ 1. хөлөргөх, хөлрүүлдэг, хөлс гаргах, хөлсний; ~ое средство хөлөргөх эм; 2. хөлс хүчийг шавхах, хөлс шавхах.

ПОТОК 1. усны урсгал, урсгал ус, горхи; **горный** ~ уулын усны урсгал; 2. урсах, асгарах; ~ слёз нулимс урсах; 3. цуваа; ~ грузов цуваа ачаа; ~ демонстрантов жагсаалын цуваа.

ПОТОЛКОВАТЬ ярилцах, хөөрөлдөх; ~ о делах ажил хэргийн тухай ярилцах.

ПОТОЛОК 1. тааз, адар; 2. ансэлтийн оргил, дээд хярхаг; * **братъ с потолка** санаанаасаа авах.

ПОТОЛСТЕТЬ бүдүүрэх, таргалах, мариажих.

ПОТОМ дараа, сүүлд, хойно, хэжим; **приду** ~ сүүлд ирье.

ПОТОМОК 1. удам, угсаа, үр угсаа, ач үр; ~ древнего рода эртний овгийн удам; 2. хойт үе, хойт үеийн хүмүүс.

ПОТОМСТВЕННЫЙ залгамжилсан, язгууртай, удамтай, сурвалжтай; ~ дворяни үе залгамжилсан тайж.

ПОТОМСТВО угсаа, ач үр; **оставить многочисленное** ~ өнөр ач үрний үлдээх.

ПОТОМУ 1. тиймийн тул, тул, тийм учраас, учраас; **мне некогда, и ~ не могу прийти** би огт завгүй, тийм учраас ирж чадахгүй; 2. учир нь, юу гэвэл, яагаад вэ гэхэд; **не приду, ~ что некогда** би ирэхгүй, учир нь зав байхгүй.

ПОТОНУТЬ чивэх, живэх, усанд живэх, цацаж үхэх; **пароход** ~л галт онгоц усанд живэх.

ПОТОП 1. усан галав; **всемирный** ~ дэлхийн усан галав; 2. их үер, ус дүүрэх, шал ус болох; **труба лопнула и в подвале** ~ усны хоолой хагарч зооринд ус дүүрэх; **что за ~ у вас?** яагаад танайх шал ус болоо вэ?

ПОТОПЫТЬ I түлэх, гал түлэх; ~ печь зууханд гал түлэх.

ПОТОПЫТЬ II живүүлэх.

ПОТОПЛЯТЬ живүүлэх; ~ судно хөлөг онгоцыг живүүлэх.

ПОТОПЛЕНИЕ живүүлэх, усанд живүүлэх.

ПОТОПТАТЬ гишгэчих, чийрлах; ~ траву ногоо гишгэчих.

ПОТОРАПЛИВАТЬ яаруулах, шамдуулах, түргэлүүлэх.

ПОТОРАПЛИВАТЬСЯ яарах, шамдах, түргэлэх.

ПОТОРГОВАТЬ худалдах, худалдаж байх, худалдаа хийх, наймаалцах.

ПОТОРГОВАТЬСЯ худалдаа хийх, наймаа хийх.

ПОТОРОПИТЬ яаруулах, шамдуулах, түргэлүүлэх.

ПОТОРОПИТЬСЯ маш яарах, шамдах, түргэлэх.

ПОТОЧИТЬ билүүдэх, жаахан билүүдэх, ирлэх; ~ нож хутга билүүдэх.

ПОТОЧНИЙ үргэлжлэх, дамжуулах, цувралт; ~ метод үргэлжлэх арга, ~ая сборка дамжуулан угсрах.

ПОТРАВА тариа чийрлах, ургац чийр болгох, гишгэчих.

ПОТРАВИТЬ 1. чийрлах, гишгэчих; 2. хядах, устгах, үгүй хийх.

ПОТРАТИТЬ үрэх, зарчхах, сүйтгэх; ~л деньгн на пустяки дэмий юманд мөнгө үрэх; **зря ~ время** цагаа дэмий сүйтгэх.

ПОТРАТИТЬСЯ мөнгөө зарчхах.

ПОТРЕБИТЕЛЪ 1. эд хэрэглэгч, хэрэгцээт хүн; 2. худалдан авагч; * **товары для массового ~я** нийтийн хэрэгцээний бараа.

ПОТРЕБИТЬ хэрэглэх, эдлэх; ~ топливо түлш хэрэглэх.

ПОТРЕБЛЕНИЕ хэрэглэх, эдлэх, хэрэгцээ; **личное** ~ аминдаа хэрэглэх **товары широкого ~я** өргөн хэрэглээний бараа.

ПОТРЕБНОСТЬ хэрэг, хэрэгцээ; **удовлетворять** ~ хэрэгцээ хангах; **духовная** ~ оюуны (**соёлы**) хэрэгцээ; **иасуциная** ~ чухал хэрэгцээ.

ПОТРЕБНЫЙ хэрэгцээт, хэрэглэгдэх.

ПОТРЕБОВАТЬ I шаардах, нэхэх; 2. дуудах, дуудаж ирүүлэх.

ПОТРЕБОВАТЬСЯ шаардагдах, хэрэглэгдэх, хэрэгтэй болох, орох; **на эту работу требуется одна неделя** энэ ажилд долоо хоног хэрэгтэй болио.

ПОТРЕВОЖИТЬ сэтгэл зовоох, сэтгэл шаналгах; 2. саад хийх; **уж не погневайтесь, что ~л вас** танд саад болсонд битгий уурлаарай.

ПОТРЕВОЖИТЬСЯ сэтгэл зовох, санаа зовох.

ПОТРЕПАНИЙ 1. элэгдсэн, уранхай, нооронхой; 2. ядарсан, сульдсан; ~ое лицо ядарсан царай.

ПОТРЕПАТЬ 1. элээх, урах, нооруулах; 2. химхэх, боорлох; **собака ~ла кошку** нохой муурыг химхэв; 3. алгадах, зөөлхөн алгадах, хөөрдөн алгадах; ~ по плечу мөрөн дээр алгадах.

ПОТРЕСКАТЬСЯ хагарах, ан гарах, гав гарах, хага үсрэх; **штукатурка ~лась** туурганы шаваас хагарлаа.

ПОТРЕСКИВАТЬ тас няс хийх, тас няс дуугарах; **дрова ~ют в печке** зууханд түлээ тас няс хийж ноцно.

ПОТРОГАТЬ барьж үзэх, гар хүрэх.

ПОТРОХА гэдэс дотор, цувдай; * **со всеми ~ми юутай** хүүтэй нь, аль байдгаа.

ПОТРОШИТЬ гэдэс дотрыг гаргах, гэдэс арилгах; ~ курицу тахианы гэдэс арилгах.

ПОТРУДИТЬСЯ 1. ажиллах, ажил хийх, зүтгэх; **он немало ~лся на своём веку** тэр бүх насандаа багагүй ажил хийсэн хүн; 2. оролдох, үзэх; ~тесъ прийти ещё раз дахиад нэг ирж үзээч.

ПОТРСАТЬ 1. далайх, далайлгах, заналхийлэх, сүрдүүлэх; ~ют кулаками, грозят зангидсан гараа далайн занаж байна; ~ оружием буу зэвсгээр далайлгах; 2. донсолгох, доргиулах; ~ землю дэлхийг донсолгох; 3. гайхуулах, гайхагдах, хачирхуулах, долгилуулах; ~ зрителей үзэгчдийг гайхуулах; ~ сердца зүрх долгилуулах.

ПОТРСАЮЩИЙ тун сүрхий, донсолгох, доргиулах, хачин; ~ее впечатление тун сүрхий сэтгэгдэл; ~ая красота хачин сайхан.

ПОТРСЕНИЕ донсолгоо, донсолгох, доргих, почирдол; **нервное** ~ мэдрэлийн донсолгоо, сэтгэл их зовох.

ПОТРСИТИ 1. сэгсрэх, гөвөх; ~ одеяло хөнжил сэгсрэх; 2. занах, далайлгах; 3. донсолгох, доргнуулах; **взрыв потра**с здание дэлбэрэлт байшинг донсолгов; 4. сэтгэл долгилуулах; **речь его ~ла слушателей** түүний үг сонсогчдын сэтгэлийг долгилуулав.

ПОТРСИВАТЬ сэгсрэх, шилгээх; **копь ~ет** гривой морь дэлээ сэгсэрч шилгээв.

ПОТУГИ 1. дүлэх, агзайх; 2. дэмий оролдох, хоосон чармайлт.

ПОТУЖИТЬ санаа зовох, гуниглах; ~ о сыне хүүгийнхээ тухай санаа зовох.

ПОТУПИВИСИ тонгойж, уруугаа харж; **сидеть ~ уруугаа** харж суух.

ПОТУПЛЯТЬ тонгойх, тонгойлгох, духайх, уруугаа харах, доошоо ширтэх; ~ голову толгойгоо тонгойлгох.

ПОТУПИТЬСЯ,
ПОТУПЛЯТЬСЯ тонгойх, духайх, доошоо харах, уруугаа ширтэх; ~ от смущения ичингүйрч доошоо харах.

ПОТУСКНЕТЬ 1. бүдэг болох, бүдгэрэх, зэвхнйрэх, өнгө буурах, өнгөө алдах; **медные подсвечники ~ли** лааны зэс тавиур өнгөө алджээ; 2. бүүдийх, сулрах; **взор его ~л** харц нь бүүдийжээ.

ПОТУХАТЬ унтрах, бөхөх, сөнөх.

ПОТУХНУТЬ унтрах, бөхөх, сөнөх; **сигарета ~ла** тамхи унтрав.

ПОТУХШИЙ 1. унтарсан, сөнөсөн, бөхсөн; ~ **костёр** унтарсан түүдэг гал; ~ **вулкан** сөнөсөн галт уул; 2. бүүдийсэн, цог жавхаагүй; ~ **не глаза** цог жавхаагүй нүд.

ПОТУШИТЬ I унтраах; ~ **свет** гэрэл унтраах; ~ **пожар** түймэр унтраах.

ПОТУШИТЬ II битүү жигнэх, битүү шарах, шүүсэнд нь чанах, шуузлах; ~ **мясо** мах битүү шарах.

ПОТЧЕВАТЬ хүндлэх, зоог өргөх, зооглуулах; ~ **гостей** зочдыг хүндлэх.

ПОТЯГАТЬСЯ үзэлцэх, чадлаа үзэлцэх, сорилцох, туршилцах; ~ **в знаниях** мэдлэгээ сорилцох.

ПОТЯГИВА||ТЬ 1. чангаах, чангааж байх, татах, татаж байх; ~ **й верёвку, но не дёргай** дээсийг угзралгүй татаж бай; 2. шимж байх, сорж байх; ~ **дым из трубки** гансаа сорж байх.

ПОТЯГИВАТЬСЯ суниах; ~ **в постели** орондоо суниах.

ПОТЯНУ||ТЬ 1. татах, чангаах; ~ **за рукав** ханцуйнаас татах; 2. хүнд байх, болох; 3. сэвэлзэх, үлээх; ~ **л предрасветный ветерок** үүрийн сэвшээ салхи сэвэлзэв; * ~ **ло домой** харихсан гэдэг болов.

ПОТЯНУ||ТЬСЯ 1. суниах; 2. цувалдах; ~ **лись обозы** один за другим ачаатай тэрэгнүүд хойно хойноосоо цувалдав; 3. сарвайх, гараа сунгах; ~ **лся через стол** ширээн дээгүүр гараа сунгах; 4. дагалдах; 5. үргэлжлэх, дараалан өнгөрөх; ~ **лись долги** зимние ночи өвлийн урт шөнө дараалан өнгөрсөөр л байв.

ПОУЖИНАТЬ үдшийн хоол ндэх.

ПОУМНЁТЬ ухаантай болох, ухаан орох, хашир суух.

ПОУТРУ өглөөгүүр, өглөө эрхэн; **высхать** из дому ~ өглөөгүүр гэрээс мордох.

ПОУЧАТЬ сургах, сургамжлах, заах; ~ **молодёжь** залуучуудыг сургах; ~ **уму-разуму** ухаан заах.

ПОУЧЁНИ|Е сургаал, сургамж; **надоела мне твои ~я** чиний сургамж над улиг боллоо.

ПОУЧИТЕЛЬНЫЙ сургаалтай, сургамжтай, сургаал болохоор, сургамж болгомоор; ~ **совет** сургаал болохоор зөвлөлгөө; ~ **случай** сургамжтай учрал; ~ **пример** сургамж болохоор жишээ.

ПОУЧИТЬ 1. үзэх, цээжлэх; ~ **уроки** хичээлээ цээжлэх; 2. сургах, заах.

ПОУЧИТЬСЯ 1. сурах, суралцах; ~ **переплетать книги** ном хавтаслаж сурах; 2. үзэх, цээжлэх; **немного поучусь, а потом погуляю** номоо жаахан үзээд дараа нь гарч зугаацъя.

ПОХАБН||ЬИЙ шившигтэй, булай, балиар; ~ **ые слова** балиар үг.

ПОХВАЛ||А магтаал, магтах; **отозваться о ком-либо с ~ой** хүнийг магтаж хэлэх; **рассыпаться в ~ах** магтаж саймсрах; **расточать ~ы** их магтах; **заслужить ~у** магтахаар юм хнийх.

ПОХВАЛИТЬ магтах, сайшаах.

ПОХВАЛИТЬСЯ биеэ магтах, сайрхах, саймсрах; * **не могу ~** магтахаар юм байхгүй.

ПОХВАЛЯТЬСЯ биеэ магтах, сайрхах, саймсрах.

ПОХВАЛЬБА биеэ магтах, сайрхах.

ПОХВАЛЬБ||ИЙ магтсан, магтууштай, магтаалтай, сайшаасан, сайшаалтай; ~ **ое усердие** магтууштай чармайлт; ~ **ая грамота** сайшаалын жуух.

ПОХВАСТАТЬ сайрхах.

ПОХВАСТАТЬСЯ сайрхах, гайхуулах; * **не могу ~** сайрхах юм байхгүй.

ПОХИТИТЕЛЬ хулгайлагч, хулгайч, нууж авагч.

ПОХИТИТЬ хулгайлах, нууж авах.

ПОХИЩЕНИЕ хулгай, хулгайлах, нууж авах, булааж авах.

ПОХЛЕБКА бантан, зуган, сөмс; **чечевичная** ~ сэвэг зармын бантан.

ПОХЛОПАТЬ 1. алгадах, зөөлөн алгадах, пад пад хийтэл алгадах; ~ **друга по плечу** найзынхаа мөрөн дээр алгадах; 2. алга таших.

ПОХЛОПОТАТЬ оролдох, оролдож үзэх, оролдлого хийх.

ПОХМЕЛЬЕ мангар, архины мангар, шартах; * **в чужом пиру** ~ **архий** нь хүртэлгүй, мангары нь хүртэх, хүний төлөө юманд өртөгдөх.

ПОХОД I аян, дайн, довтолгоо; **выступать в ~** аян дайнд мордох; **культурный** ~ соёлын довтолгоо.

ПОХОД II илүү, гаруй, нэмэр; **мясо три кило с ~ом** гурван кило илүү мах; **взвесить с ~ом** нэмэртэй чигнэх.

ПОХОДАТАЙСТВОВАТЬ зуучлах, төлөөлөн гуйх, оролдлого хийх, ачлах.

ПОХОДИ||ТЬ I 1. явах, явж байх; ~ **по базару** зах дээгүүр явах; **больной** ~ **л и опять** слёг өвчтөн босдог болсноо дахин хэвтэрт орсон.

ПОХОДИ||ТЬ II адил, адилхан, төстэй; **сын очень ~т на отца** хүү нь эцэгтэйгээ их адилхан юм.

ПОХОДКА алхаа, явах байдал, явдал; **лёгкая** ~ хөнгөн алхаа.

ПОХОДН||ИЙ аяны, замын; ~ **ая колонна** аяны цуваа; **в ~ом порядке** аяны журмаар; ~ **ая кухня** аяны зуух тогоо.

ПОХОДИ явуут; **закусываться ~** явуут ндэх; 2. далимд, дашрамаар, яаруу; **иельзя решать эти вопросы** ~ энэ асуудлыг (**яруу**) шийдвэрлэж болохгүй.

ПОХОЖДЕНИЕ явдал, замын явдал, адал явдал; ~ **страстного актёра** хэсүүлч жүжигчний явдал; **любвиное** ~ янаг амрагийн явдал.

ПОХОЖИ|ИЙ 1. адил, адилхан, төстэй, төсөөтэй; 2. ингэмээр, тэгмээр, ингэхлээр, тэгэхээр; **это на тебя не ~е** чи арай тэгмээргүй юм; **это на него не ~е** энэ тэгэхээр хүн биш; 3. шиг, юм шиг, бололтой; **вы, ~е, не здоровы** та эрүүл биш шиг байна; 4. яаж; **на что это нохоже** энэ чинь яаж байна; **это ни на что не ~е** ингэж яаж болох вээ.

ПОХОЛОДАННЕ хүйтрэх, хүйт; **наступило** ~ хүйтэрч эхлэв.

ПОХОЛОДА||ТЬ хүйтрэх; **к вечеру** ~ **ло** үдшээр хүйтрэв.

ПОХОЛОДЕ||ТЬ 1. хүйтрэх, даарах; **у него ~ли** руки и ноги гар хөл нь даарчээ; 2. хүйт оргих шиг болох, хүйт даах, дагжих; ~ **от ужаса** айсандаа бие хүйт оргих шиг болох.

ПОХОРОНИТЬ 1. хөдөөлүүлэх, оршуулах; 2. мартаж, мартаж орхих, санахаа болих.

ПОХОРОНН||ИЙ 1. хөдөөлүүлэх, оршуулах, оршуулгын; ~ **ое бюро** иргэдэд үйлчлэх товчоо; 2. гашуудлын; ~ **ая процессия** гашуудлын жагсаал.

ПОХОРОНЫ хөдөөлүүлэх, оршуулах, оршуулах ёслол.

ПОХОРОШЕ||ТЬ сайхан болох, цэвэрхэн болох; **эта девушка** ~ **ла** энэ бүсгүй гоо үзэсгэлэнтэй болжээ.

ПОХОТЛИВ||ИЙ тачаангуй, хуялч, хурьцах; ~ **взгляд** тачаангуй харц; ~ **ое желание** хурьцах шунал.

ПОХОТЬ хурьцал, хуял, дочиг, тачаал, тачаангуй.

ПОХУДЕ||ТЬ эцэх, эцэнхнй болох, турах, туранхай болох; **он ~л, побледиел и осунулся** тэр турж царай алдаж ёнхойсон юм болжээ.

ПОЦАРАПАТЬ шалбалах, шулгалах, урах, сэвтүүлэх, зурччих; ~ **себе руку о проволоку** гараа төмөр утсанд шалбалах.

ПОЦЕЛОВА||ТЬ үнсэх, озох; **он ~л меня** тэр намайг үнсэв; * ~ **л пробой и пошёл** домой хаалгыг чинь мөргөөд гэртээ харьсан.

ПОЦЕЛОВАТЬСЯ үнсэлдэх, озолдох.

ПОЦЕЛУЙ үнсэх, үнсэлт, үнсүүлэх, озох; **жаркий** ~ халуун үнсэлт; **дать ~** үнсүүлэх, * **воздушный** ~ дохиогоор үнсэх; ~ **Иуды** хуурамч үнсэлт.

ПОЧАСОВ||ОЙ, цаг бүрийн, цагаар бодох; **~ая оплата труда** цагаар төлөх хөдөлмөр.

ПОЧАТОК түрүү, залаа; **~ кукурузы** эрдэнэ шишийн залаа.

ПОЧВ||А 1. хөрс, шороо; **черноземная** ~ хар шороот хөрс; **плодородная** ~ шимтэй хөрс; 2. суурь, түшиг, тулгуур; **терять ~у под ногами** түшиг тулгуургүй болох (хөл алдах); **подготовить ~у для переговоров** хэлэлцээний суурийг бэлтгэх; **нашупать ~у байрыг** мэдэх, байдлыг тухайлах; **преступление на ~е ревности** хардсан шалтгаанаас үйлдсэн гэмт хэрэг; **осложнение на ~е** гриппа томуу үгдрэх.

ПОЧВЕНН||ЫЙ хөрсний, газрын хөрсний; **~ые воды** хөрсний ус.

ПОЧВОВЕД хөрс судлаач.

ПОЧВОВЕДЕНИЕ хөрс судлал.

ПОЧВОВЕДЧЕСКИЙ хөрс судлалын.

ПОЧЕМ яаж, яаж өгөх, ямар үнэтэй; **~я знаю** би яаж мэдэх вэ.

ПОЧЕМУ 1. юунд, яагаад; 2. учраас, ийм учраас, нйм дээрээс.

ПОЧЕМУ-ЛИБО ямар нэг шалтгаанаас, ямар нэг учраас.

ПОЧЕМУ-НИБУДЬ ямар нэг шалтгаанаас, ямар нэг учраас.

ПОЧЕМУ-ТО ямар нэг үл мэдэгдэх шалтгаанаас, яагаад ч юм.

ПОЧЕРК үсгийн хэлбэр, бичгийн хэв, гар бичиг, бичиг; **разборчивый** ~ үсгийн хэлбэр тодорхой, гаргадаг сайтай бичиг; **не разборчивый** ~ үсгийн хэлбэр тодорхой биш, гаргагдах муутай бичиг; **разбирать древние** ~и эрт цагийн гар бичгийг унших.

ПОЧЕРНЕТЬ харлах, хар болох.

ПОЧЕРПАТЬ утгах.

ПОЧЕРПНУТЬ 1. утгах; ~ воды ус утгах; 2. шүүрдэж олох, олж авах; ~ нужные сведения из книги номноос хэрэгтэй мэдээг олж авах.

ПОЧЕРСТВЕТЬ 1. хатах, хатачхах; 2. хатуу болох, хатуурах.

ПОЧЕСАТЬ 1. маажих; ~ затылок шилээ маажих; 2. самнах, цэвэрлэх; ~ лён маалинга самнах.

ПОЧЕСАТЬСЯ 1. маажих, биеэ маажих; 2. загатнах.

ПОЧЕСТ||Ь хүндлэл, хүндлэх, ёсолж хүндлэх, хүндэтгэх; **оказывать кому-либо** ~и хүнийг ёсолж хүндлэх.

ПОЧЁСЫВАТЬ маажих, маажиж байх; ~ за ухом чихнийхээ ард маажих.

ПОЧЁСЫВАТЬСЯ биеэ маажих.

ПОЧЁТ хүнд, ямба, өргөмж, хүндлэх, хүндэтгэл; **быть в ~е** хүндтэй байх.

ПОЧЁТН||ЫЙ хүндэт; **~ое звание** хүндэт цол; ~ президентум хүндэт тэргүүлэгчид; **~ая грамота** хүндэт жуух бичиг; **~ая обязанность** хүндэт үүрэг.

ПОЧЕЧНЫЙ 1. бөөрний; ~ камень бөөрний чулуу; 2. нахианы. **ПОЧИВАТЬ** нойрсох, унтах.

ПОЧИН санаачилга, үүсгэл, эхлэл.

ПОЧИНИТЬ сэлбэх, засах; ~ часы цаг засах.

ПОЧИНЯТЬ сэлбэх, засах.

ПОЧИНКА засах, засуулах, засалт, сэлбэх, сэлбүүлэх; ~ белья дотуур хувцас сэлбэх.

ПОЧИНОЧН||ЫЙ засах, засалтын, сэлбэх, сэлбэлтийн; **~ая мастерская** хувцас сэлбэх газар.

ПОЧИСТИТЬ цэвэрлэх, арилгах, арчих; ~ туфли гутал цэвэрлэх.

ПОЧИСТИТЬСЯ 1. биеэ цэвэрлэх, хувцсаа цэвэрлэх; 2. цэвэрлэгдэх.

ПОЧИТАНИЕ хүндлэх, хүндлэл, хүндэтгэл, бишрэх, бишрэл; ~ законов хуулийг хүндэтгэх.

ПОЧИТАТЕЛЬ хүндэтгэгч, хүндлэгч, бишрэгч, тоогч, тоодог хүн; ~ Пушкина Пушкиныг бишрэгч.

ПОЧИТАТЕЛЬНИЦА хүндэтгэгч эмэгтэй, хүндлэгч эмэгтэй, бишрэгч эмэгтэй.

ПОЧИТАТЬ I ном унших, уншиж байх; ~ в дороге замдаа ном унших. **ПОЧИТАТЬ II** хүндлэх, хүндэтгэх, бишрэх, тоох; ~ память великих людей их хүмүүсийн дурсгалыг хүндэтгэх.

ПОЧИТАТЬ III гэж үзэх; ~ своим долгом өөрийн үүрэг гэж үзэх.

ПОЧИТЫВАТЬ (разг.) хааяа, жаахан унших, уншихийг байх, уншигчаан болох.

ПОЧИТЬ 1. амарлих; 2. нойрсох; 3. таалал төгсөх, нас барах; ~ на лаврах амжилтандаа ханаж амарлих.

ПОЧИЩЕ 1. цэвэрхэн, цэврээс нь; **выбери лист бумаги** ~ цэврээс нь хуудас цаас шилээд ав; 2. -аас цэвэрхэн, илүү цэвэр, дээр; он ~ тебя рисует тэр чамаас цэвэрхэн зурдаг.

ПОЧКА I бөөр; **воспаление почек** бөөр үрээсэх; **правая** ~ баруун бөөр.

ПОЧК||А II нахиа, гөлөг; ~и на деревьях модны нахиа.

ПОЧКОВАНИЕ нахиалах, нахиалж үржих.

ПОЧКОВАТЬСЯ нахиалах, нахиалж үржих.

ПОЧТ||А 1. шуудан, шуудангийн хороо, холбоо, холбооны хороо; **сдать письмо на ~у** шууданд захидал өгөх; **работники ~ы** холбооны ажилтан; 2. шуудан; **послать письмо ~ой** шуудангаар захидал илгээх; 3. шуудан, бичиг захидал; **утренняя** ~ өглөөний шуудан; **разносить ~у** бичиг захидал тараах.

ПОЧТАЛЬОН захидал түгээгч, шуудан хүргэгч.

ПОЧТАМТ шуудан бичгийн хороо, төв шуудан.

ПОЧТЕНИЕ хүндлэх, хүндлэл, хүндэтгэх, бишрэх; **относиться к кому-либо с ~м** хүнийг хүндэтгэж үзэх; **оказывать** ~ хүндлэх, хүндлэж үйлдэх; **с совершенным ~м** гүн хүндэтгэи ёслолч (захидлын төгсгөлд), **моё** ~ амрыг эрье.

ПОЧТЕННЫЙ 1. хүндтэй, хүндэт, ~ учёный хүндэт эрдэмтэн; 2. өндөр; ~ возраст өндөр нас.

ПОЧТ||Ь бараг, чацуу, шахах; он ~ выздоровел тэр бараг эдгэрчээ; ~ одинаковые платья бараг адилхан хувцас; я ~ закончил работу би ажлаа бараг дуусгав, бн ажлаа дуусгах шахав.

ПОЧТИТЕЛЬНОСТЬ хүндэтгэл, хүндлэл, тахимдуу, элбэрэл.

ПОЧТИТЕЛЬН||ЫЙ 1. хүндэтгэх, тахимдуу, элбэрэлтэй; **~ое отношение к кому-либо** хүнийг хүндэтгэж үзэх; ~ сын тахимдуу (элбэрэлтэй) хүү; 2. нилээд хол, холоос хол; **~ое расстояние** нилээд хол газар.

ПОЧТ||Ь ёслох, хүндэтгэх, хүндлэх, бишрэх, тоох; ~ память умершего вставанием нас барагчийн дурсгалд босож ёслох; ~те нас своим присутствием биднийг тоож бидэнтэй байлцах ажаамуу.

ПОЧТМЕЙСТЕР шуудангийн хорооны эрхлэгч.

ПОЧТОВИК шуудангийн ажилтан.

ПОЧТОВО-ТЕЛЕГРАФНЫЙ шуудан цахилгаан мэдээний.

ПОЧТОВ||Ь шуудангийн; ~ ящик шуудангийн хайрцаг; **~ая бумага** шуудангийн цаас (захидлын цаас); **~ая марка** шуудангийн марк; ~ перевод шуудангаар (мөнгө) гуйвуулах.

ПОЧУВСТВОВАТЬ мэдрэх, байх, шиг болох, хүрэх, ойлгох; ~ себя плохо бие муу байх; ~ себя больным өвчин хүрэх шиг болох; ~ озноб бие даарах, (дагжих) шиг болох; ~ злобу зэвүү хүрэх; **дать** ~ мэдрүүлэх.

ПОЧУДИ||ТЬСЯ үзэгдэх шиг болох, сонсдох шиг болох; **мне** ~лись огоньки гал үзэгдэх шиг боллоо; **мне** ~лись шаги надад хүний хөлийн чимээ сонсдох шиг боллоо.

ПОЧУЯ||ТЬ 1. анир авах, чимээ авах, үнэр авах; **собака** ~ла зверя и насторожилась нохой араатны анир аваад отоож байна; 2. гэж мэдэх; ~ опасность аюултай гэж мэдэх.

ПОШАРИТЬ тэмтрэх, тэмтрэх үзэх; ~ в карманах халаасандаа тэмтрэх.

ПОШАТНУТЬ 1. хазайлгах, ганхуулах; ~ забор хашааг хазайлгах; сулруулах, эргэлзээ төрүүлэх; ~ своё здоровье биеий эрүүл мэндийг сулруулах (биеэ муудуулах); ~ чьи-нибудь убеждения хүний итгэсэн үзэлд эргэлзээ төрүүлэх.

ПОШАТНУ|ТЬСЯ 1 хазайх, ганхах, найгах; дерево ~лось мод хазайв; раненый ~лся и упал шархадсан хүн найгаад ойчив; 2. сулрах, муудах, эргэлзээ төрөх; здоровье ~лось бие муудав.

ПОШАТЫВАТЬ ганхалзуулах, найгалзуулах, займчуулах.

ПОШАТЫВА|ТЬСЯ ганхалзах, найгалзах, дайвалзах, колхих, хөдлөх; идгн ~ясь ганхалзаж явах; зуб ~ется шүд хөдөлж байна.

ПОШВЫРЯТЬ шидэх, шидлэх, хаях, хаялах; ~ все книги в ящик бүх номыг хайрцагт хаялав.

ПОШЕВÉЛИВАТЬ хөдөлгөх, хутгах, шилээх.

ПОШЕВЕЛИТЬ 1. хөдөлгөх, хутгах, шилээх; ~ угли в печке зуухны гал (цог) шилээх; ~ вожжами жолоогоо хөдөлгөх; 2. түргэл, бушуул.

ПОШЕВЕЛИВА|ТЬСЯ хөдлөх, хөдөлгөх; 2. бушуул, түргэл; ну, ~йся за бушуул.

ПОШЕВЕЛИТЬ хөдөлгөх, хөдөлгөөн хийх; ~ ногой хөлөө хөдөлгөх.

ПОШЕВЕЛЬНУТЬ хөдөлгөх, хөдөлгөөн хийх.

ПОШЕВЕЛИТЬСЯ хөдөлгөх, хөдөлгөсхийх.

ПОШЕВЕЛЬНУТЬСЯ так тесно, что ~ невозможно их давчуухан болоод хөдлөх ч аргагүй.

ПОШЕПТАТЬ шивнэж хэлэх, шивнэж ярих.

ПОШЕПТАТЬСЯ шивнэлдэх, шивнэлдэж ярих.

ПОШИВ оёдол, оёх; индвидуальный ~ одежды хувцас тусгайлан оёх, хувцас тааруулж оёх.

ПОШИВКА оёх, оёдол; ~ брюк өмд оёх.

ПОШИВОЧНАЯ оёдлын газар, үйлчилгээний газар.

ПОШИВОЧН|ЬИЙ оёдлын, сайпангийн; ~ая мастерская оёдлын газар.

ПОШИТЬ оёх, хийх, хийлгэх; ~ пальто пальто оёх, пальто хийлгэх; ~ обувь гутал хийх, гутал хийлгэх.

ПОШЛИН|А гааль, гааль сүй, татвар, цүүвэн; обложить ~ой гааль оюугдуулах; таможенная ~ гаалийн татвар.

ПОШЛИНН|ЙЙ гаалийн; ~ обор гаалийн татвар.

ПОШЛОСТ|Ь заваан юм, олиггүй юм, балиар үг; не говори ~ей заваан юм битгий ярь.

ПОШЛЫЙ заваан, олиггүй, улиг; ~ анекдот олиггүй шог яриа.

ПОШЛЯК заваан явдалтай хүн, билэнч.

ПОШТУЧНО нэжгээдээр, ширхэгээр, ширхэг бүрээр, ширхэгээр бодож; платить ~ ширхэгээр бодож төлөх; продавать напроста ~ тамхи ширхэгээр худалдах.

ПОШТУЧН|ЬИЙ нэжгээдээр, ширхэгээр бодох; ~ая оплата иэжгээдээр төлөх төлбөр.

ПОШУТ|ТЬ хошигнох, тоглох, тоглож хэлэх, шоглох, наадах; насмеялся, ~л над моей простотой миний хөдөөх байдлыг инээж хошигнов.

ПОЩАД|А өршөөл, уучлал, хайр, хайр найр; просить ~ы өршөөл гуйх; без ~ы хайр найргүй.

ПОЩАД|ТЬ хайрлах, өршөөх, уучлах; дль науки и жизни неощажу би шинжлэх ухааны төлөө амь насаа ч хайрлахгүй; время не ~ло этого здання цагийн урсгал энэ байшинг уучилсангүй.

ПОШЕКОТАТЬ гижигдэх.

ПОЩÉЧИН|А 1. алгадах; влепить ~у хашрыг алгадах, тас алгадах; 2. цохилт, доромжлол.

ПОШИПАТЬ 1. зулгаах, зулгааж идэх, зулгааж хаях, чимхлэх; ~ траву ногоо зулгаах; 2. зэмлэх, шүүмжлэх; 3. хорсгох.

ПОЩИПЫВАТЬ зулгаах, зулгааж идэх, зулгааж хаях, чимхлэх.

ПОЩУПАТЬ барих, барьж үзэх, тэмтрэх; ~ пульс судас барих; ~ матерью юмыг барьж үзэх; 2. сорих, сорьж үзэх; ~ знания нового ученика шинэ сурагчийг сорьж үзэх.

ПОЭЗИЯ яруу найраг; ~ и проза яруу найраг ба үргэлжилсэн зохиол.

ПОЭМА найраглал, шүлэглэл, шүлэг, шүлэгт үлгэр.

ПОЭТ яруу найрагч, шүлэгч.

ПОЭТЕСА яруу найрагч эмэгтэй, эмэгтэй шүлэгч.

ПОЭТИЗИРОВАТЬ үвтэгш болгох, үвтэгш сайхнаар үзүүлэх, яруу найруулах; ~ действительность чухам байдлыг үвтэгш сайхнаар үзүүлэх.

ПОЭТИКА шүлгийн ухаан, яруу найргийн ухаан, яруу найраг.

ПОЭТИЧЕСК|ИЙ 1. яруу найргийн, найргийн, шүлэглэсэн; ~ое произведение яруу найргийн зохиол; 2. уран бүтээлийн; ~ замысел уран бүтээлийн утга санаа; ~ая жилка уран бүтээлийн авъяас.

ПОЭТИЧН|ЙЙ яруу сайхан, дурлам сайхан, дурайсан сайхан; ~ пейзаж яруу сайхан үзэмж.

ПОЭТОМУ тийм тул, учраас, тул; я спешил, ~ не зашёл за тобой би яарч байсан учраас танайхаар орж чамтай уулзаж чадсангүй.

ПОЯВ|ТЬСЯ үзэгдэх, харагдах; на горизонте ~лся корабль тэнгэрийн хаяанд хөлөг онгоц харагдав; 2. гарах, гарч ирэх, бий болох, суух; ~лась луна сар гарав; ~лось новое затруднение шинэ бэрхшээл гарч ирэв; на лбу ~лись морщины духан дээр үрчлэх суув; внезапно ~ гэнэт бий болох.

ПОЯВЛЯТЬСЯ үзэгдэх, харагдах.

ПОЯВЛЕНИЕ үзэгдэх, харагдах, бий болох, гарч ирэх.

ПОЯРКОВ|ИЙ хурганы ноосон, хурган, нарийн эсгий; ~ая шляпа хурганы ноосон малгай (товь, тоорцог).

ПОЯРОК хурганы ноос, сэгсүүрэг ноос.

ПОЯС 1. бүс; затянуть ~ бүсээ бүслэх; кожаный ~ суран бүс; спасательный ~ хөвөх бүс, аврах бүс; 2. бэлхүүс; по ~ в воде бэлхүүсээ хүртэл усанд байх; 3. бүс, бүслүүр; умеренный ~ (дэлхийн) сэрүүн бүс; ~ осадков агаарын тундасын бүс.

ПОЯСНЕНИЕ тайлбар, тайлбарлах; давать ~ тайлбар өгөх.

ПОЯСНИТЕЛЬН|ИЙ тайлбар, тайлбарласан, тайлбарлах, тодруулсан; ~ая иллюстрация к тексту эх бичгийн тайлбар зураг; ~ое замечание тайлбарласан тэмдэглэл; ~ая записка тайлбарлах бичиг; ~ое слово тодруулсан үг.

ПОЯСНИТЬ,

ПОЯСНЯТЬ тайлбарлах, тодруулах, тодорхой болгох; ~ своя слова үгээ тайлбарлах; поясните, пожалуйста примером жишээгээр тодруулж өгөөч.

ПОЯСНИЦ|А зоо, зоо нуруу, бэлхүүс; боль в ~е зоо нуруу өвдөх.

ПОЯСН|ЮЙ 1. бүсний; ~ые застёжки бүсний чагт; 2. цээж, бэлхүүсэн; ~ портрет цээж хөрөг; 3. мэхийн; ~ поклон мэхийн ёслох; 4. бүсийн; ~ое время бүсийн цаг.

ПОЯСНЯТЬСЯ тайлбарлагдах, тодрох, тодорхой болох.

ПОЯСОК нарийхан бүс.

ПРАБАБКА,

ПРАБАБУШКА элэнц эх, нагац элэнц эх.

ПРАВД|А 1. үнэн; это сушая ~ эиэ чухам үнэн; по ~е говоря үнэнийг хэлбэл, үнэндээ; сказать кому-либо всю ~у хэн нэгэнд бүхий үнэнийг хэлэх; привагать за ~у үнэмших; 2. үнэн, зөв; ~ на вашей стороне үнэн таны талд байна, таных зөв байна; 3. үнээрээ, үнэхээр, үнээр; ~, что мне письмо? нээрээ надад захидал байна уу?; в, ~, не знал этого

би нээрээ үүнийг мэдээгүй; ~, он уезжает нээрээ тэр явах гэж байна.

ПРАВДИВОСТЬ 1. үнэнч, шударга, голч; 2. лавтай, магад.

ПРАВДИВЫЙ 1. үнэнч, шударга; ~ человек үнэнч хүн; ~ характер шударга зан; 2. үнэн, зөв; ~ рассказ үнэн өгүүллэг.

ПРАВДОПОДОБИЕ үнэмшмээр байдал, үнэн байдалтай, үнэн шиг зүйл.

ПРАВДОПОДОБНЫЙ үнэн шиг, үнэмшмээр, үнэн байдалтай; ~ рассказ үнэмшмээр яриа, үнэн байдалтай өгүүллэг.

ПРАВИЛО дүрэм; ~а внутреннего движения гудамжны хөдөлгөөний дүрэм; ~а внутреннего распорядка дотоод дүрэм; грамматические ~а хэл зүйн дүрэм; соблюдать ~а языка хэлний дүрмийг баримтлах; по всем ~ам искусства урлагийн бүх дүрэм журмын ёсоор; 2. журам; ~а социалистического общества хамтран амьдрах социалист журам; 3. зарчим, ёс; он человек строгих правил тэр хатуу зарчимтай хүн; взять себе за ~а өөртөө зарчим болгох; как общее ~а ер нь, дандаа.

ПРАВИЛО 1. шугам; 2. тэгшлүүр; 3. сэлүүр.

ПРАВИЛЬНО зөв, зөвөөр; ~ поступать зөв хийх; совершенно ~ туйлын зөв, тун зөв; ~ решить задачу бодлогыг зөв бодох.

ПРАВИЛЬНЫЙ 1. зөв; ~ая политика зөв бодлого; ~ вывод зөв дүгнэлт; 2. зөв, дүрэмт; ~ое произношение зөв дуудлага; ~ глагол дүрэмт үйл үг; 3. тэгш, тэгшхэн; ~ нос тэгшхэн хамар; ~ треугольник тэгш өнцөгт гурвалжин.

ПРАВИЛЬНЫЙ засах, ирлэх; ~ ремень нийлүүр.

ПРАВИТЕЛЬ 1. төр баригч, төрийн эзэн, засгийн эрх баригч; 2. захирагч, захиран шийтгэгч.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫЙ засгийн газрын, засгийн; ~ое распоряжение засгийн газрын захирамж; ~ые органы засгийн газрын байгууллагууд; ~ав делегация засгийн газрын төлөөлөгчид.

ПРАВИТЕЛЬСТВО засгийн газар, засаг; глава ~а засгийн газрын тэргүүн.

ПРАВИТЬ I 1. захирах, удирдах, барих; ~ государством улсыг (гүрнийг) захирах, төр барих; 2. жолоодох, жолоо барих; ~ лошадей морь жолоодох; ~ машины машин жолоодох.

ПРАВИТЬ II 1. засах, хянах; ~ корректуру үсэг хянах; 2. ирлэх, хурцлах, билүүдэх, засах; ~ пилу хөрөө ирлэх; ~ бритву туонсорог билүүдэх.

ПРАВКА 1. засах, засалт, хянах, хяналт; 2. ирлэх, хурцлах, билүүдэх.

ПРАВЛЕНИЕ 1. ерөнхий хороо; председатель ~а ерөнхий хорооны дарга; член ~а банка банкны ерөнхий хорооны гишүүн; 2. захирах, захиргаа, жолоо; форма ~а захиргааны хэлбэр; бразды ~а төрийн жолоо.

ПРАВНУК жич хүү.

ПРАВНУЧКА жич охин.

ПРАВНО I хууль, ёс, хууль ёс, цааз, шүүх цааз; гражданское ~ иргэний хууль; уголовное ~ эрүүгийн хууль; крепостное ~ хамжлагат ёс; 2. эрх; ~а и обязанности граждан иргэний эрх үүрэг; ~ на труд хөдөлмөрлөх эрх; избирательное ~ сонгуулийн эрх; водительские ~а (машин) жолоодох эрх.

ПРАВО II нээрээ чухамдаа * я, ~, не знаю, что мне делать би нээрээ, яахаа мэдэхгүй байна.

ПРАВОБЕРЕЖНЫЙ баруун эргийн, баруун хөвөөний, баруун бүсийн; ~ая Украина баруун эргийн Украин.

ПРАВОВОЙ хуулийн, хууль ёсны, шүүх цаазны.

ПРАВОМЕРНЫЙ хууль ёсны, зөв зүйтэй; ~ поступок зөв зүйтэй явдал.

ПРАВОМЕРНОЕ эрх, эрх төгөлдөр, эрх мэдэл.

ПРАВОМОЧНЫЙ эрхтэн, хуулийн эрхтэй, төгөлдөр эрхтэй, эрх мэдэлтэй; ~ депутат хуулийн эрхтэн, депутат.

ПРАВОНАРУШЕНИЕ хууль зөрчих, гэмт хэрэг өдүүлэх.

ПРАВОНАРУШИТЕЛЬ хууль зөрчигч, гэмт хэрэг өдүүлэгч.

ПРАВОПИСАНИЕ зөв бичих зүй, үсгийн дүрэм.

ПРАВОСЛАВИЕ грек оросын христосын шажин, үнэн алдартын шажин.

ПРАВОСЛАВНЫЙ үнэн алдартын шажин.

ПРАВОСОЗНАНИЕ хуулийн ухамсар, хуулийг мэдрэх.

ПРАВОСОЗДАТЕЛЬ хуулийн эрхтэй, эрхээ эдлэх чадвартай, эрх чадвар бүхний.

ПРАВОСУДИЕ хууль зүй, шүүх; искать ~ хууль зүй эрэх.

ПРАВОТ||А үнэн, зөв, үнэн зөв; доказать свою ~у үнэн зөвөө нотлох.

ПРАВЫЙ I 1. баруун; ~ая рука баруун гар; ~ берег реки голын баруун эрэг; ~ая сторона баруун тал.

ПРАВЫЙ II 1. зөв зүйтэй, шударга; 2. гэмгүй, зэмгүй, буруугүй; суд признал его ~ым шүүх түүнийг гэмгүйд тооцов.

ПРАВЯЩИЙ эрх баригч, засгийн эрх баригч; ~ие круги эрх баригчид.

ПРАГМАТИЗМ прагматизм, ашиглааны ёс.

ПРАДЕД элэнц эцэг, нагац элэнц Эцэг; ~ы элэнц хуланц нар.

ПРАДЕДУШКА элэнц аав, нагац элэнц аав.

ПРАЗДНЕСТВО баяр, баяр ёслол, найр наадам.

ПРАЗДНИК 1. баяр, баяр ёслол, найр наадам; национальный ~ үндэсний баяр; 2. сайн өдөр, амралтын өдөр; гулять в ~ амралтын өдөр зугаалах; будет и на нашей улице ~ манай талд баяр ирнэ.

ПРАЗДНИЧНЫЙ баярын, сайн өдрийн, гоёлын; ~ день баярын өдөр.

ПРАЗДНО юу ч хийхгүй, дэмий, гоёсон; ~ провести день юу ч хийхгүй өдөр өнгөрүүлэх.

ПРАЗДНОВАНИЕ баяр ёслол хийх, баяр ёслол, баярыг ёслох.

ПРАЗДНОВАТЬ баяр ёслол хийх, баярыг ёслох, баярыг тэмдэглэх; ~ день рождения төрсөн өдрийн баярыг ёслох.

ПРАЗДНОСТЬ||Ь дэмий суух, зүгээр суух, юу ч хийхгүй; жить в ~и юу ч хийхгүй суух.

ПРАЗДНОШАТАЮЩИЙСЯ зайгуул, дэмий хэсүүчлэгч.

ПРАЗДНИЙ 1. юу ч хийхгүй, зүгээр; ~ая жизнь богачей баячуулын юу ч хийхгүй амьдрал; 2. дэмий, хоосон, зүгээр; ~ые слова дэмий үг; ~ разговор хоосон яриа; ~ое любопытство зүгээр сонирхох.

ПРАКТИК 1. практикч, дадлагач, туршлагач; он хороший теоретик н ~ тэр сайн онолч туршлагатай хүн; 2. дадлагагай хүн, туршлагатай хүн, хашир хүн.

ПРАКТИКА||А 1. бодит хэрэг, ажил хэрэг, практик; сочетать теорию с ~ой онолыг практиктай хослох; проводить что-либо на ~е юмыг бодит хэрэг болгож гүйцэтгэх; 2. дадлага, туршлага; ~ преподавания багшлах дадлага; летняя ~ студентов оюутны зуны дадлага; у него большая ~ по ремонту машин машин засварлах талаар тэр их туршлагатай хүн.

ПРАКТИКАНТ дагалдан сурагч, дадлагажигч.

ПРАКТИКОВАТЬ хэрэглэх, жинхэнэ хэрэглэх; ~ новый метод работы ажлын шинэ аргыг хэрэглэх.

ПРАКТИКОВАТЬСЯ 1. хэрэглэгдэх, хэрэглэх; на заводе практикуются новые методы работы завод дээр ажлын шинэ аргыг хэрэглэж байна; 2. сурах, дадлагажих, чаддаг болох; ~и плаванию усанд сэлж сурах.

ПРАКТИКУМ дадлагын хичээл.

ПРАКТИЦИЗМ 1. ажил хэрэгч явдал, дүй дөршилтэй байх; **здоровый** ~ эрүүл ажил хэрэгч байдал; **узкий** ~ явцуу ажил хэрэгч явдал; 2. туршлагыг баримтлах.

ПРАКТИЧЕСКИЙ 1. практик, бодит, жинхэнэ; ~ая **деятельность** практик ажил; он **далек от** ~ой **жизни** тэр жинхэнэ амьдралаас хол байна; 2. туршлагын, дадлагын; ~ие **занятия** дадлагын хичээл; 3. ажиллагааны, дадлагажлын, дадлагын; ~ **курс иностранного языка** гадаад хэлний дадлагын курс.

ПРАКТИЧНОСТЬ 1. хашир, догь, ажил хэрэгч; 2. ашиг тустай, тохиромжтой; ~ **нового метода** шинэ аргын тохиромжтой нь.

ПРАКТИЧНЫЙ 1. хашир, догь, ажил хэрэгч; ~ **человек** хашир хүн; 2. ашигтай сайн, тохиромжтой; ~ **способ обработки металла** төмөрлөгийг боловсруулах тохиромжтой арга.

ПРАОТЁЦ өвөг, эцэг өвөг, уг удам; **отправиться к праотцам** эрлэгт бараалхах.

ПРАПРАВНУК жүчинцэр.

ПРАХ, 1. үнсэн товрог, тоосон товрог; **разнеять в** ~ үнсэн товрог болгох; 2. шарил, чандар; ~ом **пойти** балрах, сүйдэх.

ПРАЧЕЧНАЯ юм угаах газар, угаалгын газар.

ПРАЧКА угаагч эмэгтэй, хувцас угаагч хүүхэн.

ПРАЩА дүүгүүр, гүйвүүр.

ПРАЩУР уг удам, элэнц хуланц.

ПРЕАМБУЛА удиртгал, оршил.

ПРЕБЫВАНИЕ орших, байх, байгаа; **изменить место своего** ~я байгаа газраа солих.

ПРЕБЫВАТЬ байх, байгаа нь, орших; ~ **в столице** нийслэл хотод байх; ~ **в унынии** гутарч байх; ~ **в неведении** юу ч мэдэхгүй байх.

ПРЕВАЛИРОВАТЬ зохилох, давуу байх.

ПРЕВЗОЙТИ давах, давж гарах, илүү болох, гартаах; ~ **прежний уровень развития** урьдын хөгжлийн хэмжээг давж гарах; **доходы** ~или **расходы** орлого нь зарлагаас илүү болов.

ПРЕВОЗМОГАТЬ, **ПРЕВОЗМОЧЬ** даах, давах, дийлэх; ~ **боль** өвчнийг даах; ~ **сон** нойроо дийлэх.

ПРЕВОЗНЕСТИ, **ПРЕВОЗНОСИТЬ** хэт магтах, хэт өргөмжлөх, дөвийлгөн хэлэх, давуулж ярих; ~ **чей-либо талант** хүний билгийг хэт магтах.

ПРЕВОСХОДИТЕЛЬНОСТЬ эрхэм ноён, дээд ноён.

ПРЕВОСХОДИТЬ давах, давж гарах, илүү болох, гартаах.

ПРЕВОСХОДНО, **ПРЕВОСХОДНЫЙ** эрхэм сайн, төгс сайн; ~ое **средство** эрхэм сайн юм, төгс сайн хэрэглүүр; ~ая **степень** давуу зэрэг.

ПРЕВОСХОДСТВО давуу, давуу байх, давамгай; **доказать своё** ~ давуугаа нотлох; **численное** ~ тоогоор давуу байх.

ПРЕВРАТИТЬ болгох, хувиргах, болгож хувиргах; ~ **воду в пар** усыг уур болгох; ~ **дело в шутку** юмыг тоглоом болгох, хувиргах; ~ **возможность в действительность** бололцоог бодит хэрэг болгож хувиргах.

ПРЕВРАТИТЬСЯ болох, хувирах, болж хувирах; **вода** ~лась **в лед** ус мөс болж хувирав; ~ **н слух** чих тавих, чагнах; * ~ **в выжатый лимон** бүүр аарц болгох.

ПРЕВРАТНО буруу, шал буруу, ташаа, урвуулж; ~ **понимать** буруу ойлгох; ~ **истолковывать** урвуулж тайлбарлах.

ПРЕВРАТНОСТЬ 1. хувирал, хувирах, хувирамтгай, тогтворгүй; ~ **судьбы** заяаны хувирал, хувирах тавилан; 2. буруу, тас буруу, тонгоруу; ~ **толкования** тас буруу тайлбарлах.

ПРЕВРАТНЫЙ 1. хувирах, хувирамтгай, хуурмаг; ~ое **счастье** хувирах жаргал; 2. буруу, тас буруу, тонгоруу, урвуулж; ~ое **представление о чём-либо** юмыг тонгоруу ойлгох.

ПРЕВРАЩАТЬ болгох, хувиргах, болгож хувиргах.

ПРЕВРАЩАТЬСЯ болох, хувирах, болж хувирах.

ПРЕВРАЩЕНИЕ болох, хувирах, болж хувирах; ~ **куколки в бабочку** авгалдай эрвээхэй болж хувирах.

ПРЕВЫСИТЬ давуулах, давуулан биелүүлэх.

ПРЕВЫШАТЬ 1. давуулах, давуулан биелүүлэх; ~ **норму** нормоо давуулан биелүүлэх; 2. хэтрүүлэх, дэндүүлэх; ~ **свои полномочия** эрх мэдлээ хэтрүүлэх.

ПРЕВЫШЕ эрхэм, давуу, илүү; **служение народу** ~ **всего** ард түмэндээ үйлчлэх нь юунаас ч эрхэм.

ПРЕГРАД||А хаалт, саад, саад тоггор; **водная** ~ усан хаалт; **непреодолимая** ~ давшгүй саад; **преодолеть все** ~ы бүх саад тогторыг давах.

ПРЕГРАДИТЬ, **ПРЕГРАЖДАТЬ** хаах боох, саад хийх; ~ **путь** зам хаах

ПРЕД (ПРЕДО), урьд, урьдахь; ~ **мною** миний өмнө; ~ **ним** түүний өмнө; **я** **помню** **море** ~ **грозою** би цахилгаант борооны урьдахь далайг дурсан санана; ~ **лицом** тулгараад байхад.

ПРЕДАВАТЬ орхих; ~ **забвенню** мартаж орхих; ~ **земле** булж орхих; ~ **огню** шатааж орхих; 2. өгөх, шилжүүлэх; ~ **суду** шүүхэд өгөх; 3. урвах, барьж өгөх, дайсанд тушаах; ~ **друга** нөхрөө барьж өгөх.

ПРЕДАВАТЬСЯ 1. эрхэнд орох, эрхэнд автах; ~ **врагу** дайсны эрхэнд орох; 2. болох, мүн болох, автах, дарагдах, ташуурах; ~ **мечтам** мөрөөдөл болох; ~ **тоске** уйтгарт дарагдах; ~ **своими страстям** шуналдаа ташуурах.

ПРЕДАНИЕ домог, хууч үг; **старое** ~ хуучин домог; **живое** ~ одоо ярьдаг хууч үг.

ПРЕДАНИЕ 1. орхих; ~ **полному забвенню** бүрмөсөн мартаж орхих; 2. өгөх, шилжүүлэх; ~ **суду** шүүхэд шилжүүлэх; 3. урвах, барьж өгөх, дайсанд тушаах.

ПРЕДАННОСТЬ шударга, үнэнч.

ПРЕДАННЫЙ үнэнч, итгэлт, шударга; ~ **друг** итгэлт нөхөр.

ПРЕДАТЕЛЬ урвагч, урван тэрсэлэгч; **низкий** ~ олиггүй урвагч.

ПРЕДАТЕЛЬСКИЙ 1. урваж, урвасан, тэрслүү; ~ **поступок** урвасан явдал; 2. найдваргүй, хуурмаг; ~ая **погода** найдваргүй цаг уур.

ПРЕДАТЕЛЬСТВО урвалт, урвах, итгэлийг эвдэх.

ПРЕДАТЬ 1. орхих; ~ **забвенню** мартаж орхих; ~ **земле** булж орхих (оршуулах); ~ **огню** шатааж орхих; 2. өгөх, шилжүүлэх; 3. урвах, барьж өгөх, дайсанд тушаах.

ПРЕДАТЬСЯ эрхэнд орох, эрхэнд автах; ~ **врагу** дайсны эрхэнд автах; ~ **другу** нөхрийн эрхэнд орох; 2. болох, дарагдах, мүн болох, автах, ташуурах; ~ **мечтам** мөрөөдөл болох, бодол болох.

ПРЕДБАНИК халуун усны өмнөх өрөө, банийн наад тасалгаа.

ПРЕДВАРИТЕЛЬНО урьдаар, урьдчилан эртхэн.

ПРЕДВАРИТЕЛЬНЫЙ, урьдчилан, урьдчилсан, анхны; ~ое **обсуждение** урьдчилан шүүмжилж хэлэлцэх.; ~ые **сведения** урьдчилсан мэдээ; ~ое **заключенние** урьдчилан хорих, урьдчилан дүгнэх; ~ое **следствие** урьдчилан мөрдөх, анхны байцаалт; ~ая **продажа** билетов билетийг урьдчилан худалдах.

ПРЕДВАРИТЬ 1. урьдчилан мэдэгдэх; ~ **приезд** ирэхээ урьдчилан мэдэгдэх; 2. урьтах, урьтаж амжих, түрүүлж хийх; ~ **события** хэрэг явдлаас рьтах. урьдчилан мэдэгдэх.

ПРЕДВЕСТИЕ тэмдэг, болохын тэмдэг, шинж орох, ёр орох; ~ **буря** шуурга болохын тэмдэг; ~ **весны** хаврын шинж орох.

ПРЕДВЕСТНИК,

ПРЕДВЕСТНИЦА 1. ёрч, зөнч; 2. тэмдэг, болохын тэмдэг, шинж орох. ёр; ~ весны хавар болохын тэмдэг.

ПРЕДВЕЩА|ТЬ дохио болох, зөгнөх, ёрлох, нш үзүүлэх, бошиг үзүүлэх; тучи ~ли грозу хар үүл аадар орохын дохио болов; молодому артисту всё ~ло успех залуу жүжигчинд амжилт олохын дохио бүрдэв.

ПРЕДВЗЯТОСТ|Ь урьдаас тааварлах, буруу таамаглал, этгээд санал; судить без ~и урьдаас тааварлахгүй.

ПРЕДВЗЯТ|ЬИЙ шүүмжлэж үзэх, урьдаас тааварласан, буруу таамаг, этгээд санаа; ~ое мнение урь-даас тааварласан сачал.

ПРЕДВИДЕНИЕ урьдаас мэдэх, төсөөлөл, ирээдүйг төсөөлөх, зөн билэг; научное ~ шинжлэх ухааны төсөөлөл, шинжлэх ухааны зөн билэг.

ПРЕДВИДЕТЬ урьдаас мэдэх, угтаж мэдэх, урьдаас төсөөлөх; ~ ход событий Йил явдлын өрнөлийг урьдаас мэдэх; чтобы руководить, надо ~ удирдахын тул угтаж мэдэх хэрэгтэй.

ПРЕДВИДЕ|ТЬСЯ болмоор байх, гармаар байх, урьдаас мэдэгдэх; измененный не ~тся өөрчлөлт гарахгүй; ничего интересного там не ~тся тэнд сонирхолтой юм болмооргүй байна.

ПРЕДВКУСИТЬ,

ПРЕДВКУШАТЬ гэж баярлах, угтаж багдах; ~ удовольствие сэтгэл ханана гэж баярлах; ~ радость свидания уулзахын баярыг угтаж багдах, уулзана гэж баярлах.

ПРЕДВКУШЕНИЕ гэж баярлах, угтаж баярлах, угтаж багдах, урьдаас багдах.

ПРЕДВОДИТЕЛЬ манлайлагч, толгойлогч, тэргүүлэгч, ахлагч; ~ племян отгийн тэргүүлэгч; ~ дворянства тайж нарын ахлагч.

ПРЕДВОДИТЕЛЬСКИЙ манлайлагчийн, толгойлогчийн, тэргүүлэгчийн.

ПРЕДВОДИТЕЛЬСТВО толгойлох, манлайлах, тэргүүлэх.

ПРЕДВОДИТЕЛЬСТВОВАТЬ толгойлох, манлайлах, тэргүүлэх; ~ войсками цэрэг маилайлах

ПРЕДВОЕННЫЙ дайны өмнөх, дайны урьдахь; ~ период дайны өмнөх үе.

ПРЕДВОСХИТИТЬ,

ПРЕДВОСХИЩАТЬ, урьдаас мэдэх, урьдаас төсөөлөх.

ПРЕДВЫБОРН|ЬИЙ сонгуулийн урьдахь, сонгуулийн өмнөх; ~ое собрание избирателей сонгуулийн өмнөх сонгогчдын хурал.

ПРЕДГ|ОРЬЕ уулын бойр, уулын дэвсэг, хаяа уул.

ПРЕДДВЕРИ|Е 1. өмнөхөн, урьдхан, эгээ эхэн; в ~и грядущих событий болох их явдлын эгээ эхэнд; 2. үүдэвч; ~ гортели төвөнхийн үүдэвч.

ПРЕДДЕЛ 1. хил, зааг, зах; за ~ами страны тус орны хилийн цаана; вернуться в родные ~ы нутгийнхаа хил дотор буцаж ирэх; ~ы города хотын зааг; выйти из ~ов дозволенного зөвшөөрсөп заагаас гарах (давах); 2. дотор, хугацаа; в ~ах года жилийн дотор; 3. туйл, хязгаар; ~ нагрузки машины машины ачаа даах туйл; дойти до ~а туйлд хүрэх (мухарт тулах); всему есть ~ юм бүхэнд хязгаар бий.

ПРЕДЕЛ|ЬН|ЬИЙ туйл, туйл, цаад захын; ~ая усталость туйлын ядрах; ~ая скорость туйлын хурд; ~ срок цаад захын хугацаа.

ПРЕДЗНАМЕНОВАНИЕ бэлэг тэмдэг, зөн, совин, ёр; доброе ~ сайн үгс тэмдэг; дурное ~ муу ёр.

ПРЕДБИКАТ өгүүлэхүүн, учир зүйн өгүүлэхүүн; ~ суждения бодомжийн өгүүлэхүүн.

ПРЕДИСЛ|ОВИ|Е оршил, өмнөх үг; без всяких ~и олон таван үггүй.

ПРЕДЛАГАТЬ дуртгах, санал оруулах, санал дэвшүүлэх.

ПРЕДЛОГ I шалтаг, нэрийдэл, далимдуулал; найти ~ для отказа татгалзах шалтаг олох; под ~ом усталости ядарсан гэдэг нэрийдлээр; ~ для ссоры хэрэлдэхийн шалтаг.

ПРЕДЛОГ II угтвар үг (үгийн өмнө хэрэглэгддэг, өөрөө биеэ даасан утгагүй туслах үг).

ПРЕДЛОЖЕНИЕ I 1. дуртгал, дуртгах, санал; внести ~ санал оруулах; принимать ~ санал зөвшөөрөх; 2. нийлүүлэлт; 3. гэрлэхийг дуртгах, гэрлэе гэх; сделать ~ гэрлэе гэж хэлэх.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ II өгүүлбэр; простое ~ энгийн өгүүлбэр; сложное ~ нийлмэл өгүүлбэр; придаточное ~ хавсарсан өгүүлбэр, гишүүн өгүүлбэр.

ПРЕДЛОЖИ|ТЬ 1. оруулах, санал оруулах, дуртгах, дэвшүүлэх; ~ новый проект шинэ төсөл оруулах; ~ председателя даргаар сонгох санал оруулах; 2. гэх, гэж дуртгах; ~ свон услуги үйлчилеэ гэж дуртгах, тусалцаа гэх; ~ли закончить работу в недельный срок нэг долоо хоногт ажлаа дуусгаа гэх; ~ построить дом байшин барья гэх; ~ явиться в суд шүүхэд ирээрэй гэх; 3. тавих, оруулах; ~ вопрос асуулт тавих; ~ руку эхнэр болохыг гуйх; ~ тост хундага өргөх.

ПРЕДЛОЖНЫЙ угтвар үгт; ~ надеж угтвар үгт зүйн ялгал; ~ оборот угтвар үгт хэлхэц.

ПРЕДМ|АЙСК|ИЙ майн өмнөх, майн нэгнийн урьдахь, майн баярыг угтах; ~ое соревнование майн өмнөх уралдаан, майн баярыг угтсан уралдаан.

ПРЕДМЕСТЬЕ дүүрэг, дэргэдэх тосгоны; ~ Москвы Москвагийн дэргэдэх тосгоны.

ПРЕДМЕТ 1. юм, эд, өлөг; ~ы широкого потребления нийтийн хэрэглээний юм, өргөн хэрэглээний юм; 2. юм, сэдэв; ~ разговор ярих юм; ~ спора маргах юм; ~ насмешек шоолох юм; 3. хичээл, зүйл; сдать экзамены по всем ~ам бүх хичээлээр шалгалт өгөх; ~ изучения судлах зүйл.

ПРЕДМЕТН|ЬИЙ юмын, бодитой, зүйлчлэн, зүйлчлэх; ~ое имя юмын нэр; ~ая система обучения зүйлчлэл заах систем; ~ каталог номын зүйлчлэх товьёг; ~ указатель зүйлчлэх бүгд хэлхээ; ~ урок үзвэртэй хичээл.

ПРЕДНАЗНАЧАТЬ зориулах, оногдуулах, залах.

ПРЕДНАЗНАЧИТЬ зориулах, оногдуулах, заяах; ~ деньги на поездку юманд явахад мөнгө зориулах.

ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ 1. зориулалт, урьдаас зориулах; 2. оноо, тавилан; высокое ~ писателя зохиолчийн эрхэм тавилан.

ПРЕДНАЗНАЧЕННЫЙ 1. зориулагдсан, урьдаас зориулагдсан; 2. оноогдсон, оноотой, тавилантай; он предназначен для науки тэр шинжлэх ухаанд оноотой хүн.

ПРЕДНАМЕРЕНН|ЬИЙ санаатай, зориуд санаатай, зориуд хийсэн; ~ое действие зориуд хийсэн үйл.

ПРЕДНАЧЕРТАН|ЬЕ төлөвлөн заах, урьдаас өгсөн заалт; следовательно чьим-нибудь ~ям хүний төлөвлөн заасныг мөрдөх.

ПРЕДНАЧЕРТАТЬ төлөвлөн заах, урьдаас заах, зааж зурах; ~ порядок действий үйл явдлын журмыг зааж зурах.

ПРЕДО өмнө, урьд, урд; ~ мной миний өмнө.

ПРЕДОК уг удам, дээд ёс.

ПРЕДОПРЕДЕЛЕНИЕ 1. урьдаас тогтоох, урьдаас шийдвэрлэх; 2. тавилан заяа.

ПРЕДОПРЕДЕЛ|ИТЬ,

ПРЕДОПРЕДЕЛ|ЯТЬ урьдаас тогтсон, урьдаас шийдвэрлэх; удачное начало ~ило дальнейший успех аятайхан эхэлсэн нь цаашдын амжилтыг урьдаас шийдвэрлэв.

ПРЕДОПРЕДЕЛИТЬСЯ,

ПРЕДОПРЕДЕЛЯТЬСЯ урьдаас тогтох, урьдаас шийдвэрлэгдэх.

ПРЕДОСТАВИТЬ хэрэглүүлэх, барьзнуулах, өгөх.

ПРЕДОСТАВЛЯТЬ 1. хэрэглүүлэх, барьзнуулах, өгөх; ~ комнату кому-нибудь тасалгааг хүнд хэрэглүүлэх; ~ свою библиотеку в распоряжение товарища номын сангаа нөхрийн мэдэлд өгөх; 2. зөвшөөрөх, олгох, эрх олгох.

ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ олгох, хэрэглүүлэх, барьзнуулах, өгөх; ~ кредитов зээл олгох.

ПРЕДОСТЕРЕГАТЬ болгоомжлуулах, урьдаас сануулах, сэргэмжлүүлэх.

ПРЕДОСТЕРЕЧЬ болгоомжлуулах, урьдаас сануулах, сэргэмжлүүлэх, цэнэх; ~ от опасности аюулаас сэргэмжлүүлэх.

ПРЕДОСТЕРЕЖЕНИЕ урьдаас сануулах, сэргэмжлэх, сэргийлэх, болгоомжлох, цэнэх, сделать ~ урьдаас сануулж хэлэх.

ПРЕДОСТОРОЖНОСТЬ болгоомж, болгоомжлох, сэргэмж, цэнэх, сэргийлэх; принять меры ~и болгоомжлох арга хэмжээг авах.

ПРЕДОСУДИТЕЛЬНЫЙ соижилтой, буруушаамаар, зохисгүй; ~ ноступок сонжилтой явдал, буруушаамаар хэрэг.

ПРЕДОВРАТИТЬ,

ПРЕДОВРАЩАТЬ арилгах, үгүй болгох, царж зайлуулах; ~ бедствие войны дайны гай зовлонг арилгах.

ПРЕДОВРАЩЕНИЕ арилгах, үгүй болгох, царж зайлуулах; ~ агрессии түрэмгийлэн халдахгүй болгох.

ПРЕДОХРАНЕНИЕ хамгаалах; ~ дерева от гниения модыг өмхрөхөөс хамгаалах.

ПРЕДОХРАНИТЕЛЬ хамгаалуур, хамгаалагч, сойлт; ружейный ~ бууны сойлт.

ПРЕДОХРАНИТЕЛЬНЫЙ хамгаалах, сэргийлэх; ~ая прививка хамгаалах тарилга; ~ые меры сэргийлэх арга хэмжээ.

ПРЕДОХРАНИТЬ,

ПРЕДОХРАНЯТЬ, хамгаалах, сэргийлэх; ~ от повреждения гэмтэхээс хамгаалах.

ПРЕДПИСАТЬ тушаах, тушаал бичиж өгөх.

ПРЕДПИСЫВАТЬ 1. тушаах, тушаал бичиж өгөх; ~ выехать морд гэж тушаах; 2. зааварлах, зөвлөх, гэх; врач предписал ему постельный режим эмч түүнийг үргэлж хэвтэж бай гэсэн юм.

ПРЕДПИСАНИЕ 1. тушаал; секретное ~ нууц тушаал; нолучить ~ выехать мордох тушаал авах; 2. заавар; ~ врача эмчийн заавар.

ПРЕДПЛЕЧЬЕ шуу, бугуй.

ПРЕДПОЛАГАЕМЫЙ төлөвлөж байгаа, тухайлсан, багцаалсан; ~ая поездка төлөвлөж байгаа аян.

ПРЕДПОЛАГАТЬ 1. төсөөлөх, багцаалах, тухайлах; 2. санаатай байх; я ~ю окончить работу скоро би ажлаа түргэн дуусгах санаатай байна; 3. хэрэгтэй байх; эта работа ~ет большой опыт энэ ажилд нх туршлага хэрэгтэй байна.

ПРЕДПОЛАГАТЬСЯ төлөвтэй байх, болмоор байх; заседание ~ется устроить вечером хурал үдэш хуралдах төлөвтэй байна.

ПРЕДПОЛОЖЕНИЕ 1. тэгнэ байгаа, тийм байх гэж таамаглах; высказать ~ тийм байх гэж хэлэх; 2. -маар байх; у него было ~ уехать отсюда тэр эндээс явчмаар байв; терять ся в ~х тааварлаж ядах.

ПРЕДПОЛОЖИТЕЛЬНО 1. барагцаалж, тухайлж; назначить ~ день отъезда явах өдрөө барагцаалж болзох; 2. барагцаалахад; все путешествие, ~, продлится три недели бүх жуулчлал барагцаалахад гурван долоо хоног үргэлжлэх байх.

ПРЕДПОЛОЖИТЕЛЬНЫЙ барагласан, багцаалсан; ~ результат багцаалсан үр дүн.

ПРЕДПОЛОЖИТЬ багцаалах, барагцаалах, таамаглах; можно с достоверностью ~ нилээд ноттойгоор таамаглаж болно; 2. байх гэж бодох; ~м, что ты прав чиний зөв гэж бодье.

ПРЕДПОСЛЕДНИЙ шувтарганы өмнөх, сүүлчийн өмнөх, сүүлээсээ хоёрдахь; ~ номер газеты сонины сүүлчийн дугаарын өмнөх нь.

ПРЕДПОСЫЛКА 1. урьдчилсан нөхцөл; ~ успеха амжилтын урьдчилсан нөхцөл; 2. үүд, баримжаа; исходите из правильной ~и зөв баримжаанаас үүсгэж хэлэлцэх.

ПРЕДПОЧЕСТЬ шилэхэрхэмлэх; 2. дээртгэх, дээр гэж бодох; ~ полезное приятною аятай юмнаас ашингтай юмыг дээр гэх, дээр гэж бодох.

ПРЕДПОЧТЕНИЕ эрхэмлэх, шилэх, дээдлэх; отдать ~ кому-либо хүнийг эрхэмлэн хүндлэх.

ПРЕДПОЧТИТЕЛЬНУЮ илүү эрхэмлэж, дээр гэж бодож, бүр сайн; нужно сделать об этом сообщение, ~ в письменной форме энэ тухай мэдэгдэх хэрэгтэй, тэгэхдээ бичгээр бол бүр сайн.

ПРЕДПОЧТИТЕЛЬНЫЙ илүү, дээр, хамгийн зохимжтой; наиболее предпочтителен хэрэг тийм болбол (тэгж дуусвал) бүр дээр; ~ срок предоставления доклада — следующая неделя илтгэл тавих хамгийн зохимжтой хугацаа бол дараагийн долоо хоног болно.

ПРЕДПРАЗДНИЧНЫЙ баярын өмнөх; ~ая торговля баярын өмнөх худалдаа.

ПРЕДПРИИМЧИВЫЙ самбаатай, самбаа зальтай, арга зальтай, овжин; ~ человек самбаа зальтай хүн.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬ үйлдвэрийн эзэн, худалдаа үйлдвэрийн эзэн.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИЙ үйлдвэрийн эзний, эзний; ~ доход эзний орлого.

ПРЕДПРИНИМАТЬ,

ПРЕДПРИНЯТЬ эхлэх, хийж эхлэх, гэж оролдох, үүсгэх; ~ исследование судалж эхлэх, судалгаа хийж эхлэх; ~ необходимые меры чухал арга хэмжээг авч эхлэх.

ПРЕДПРИЯТИЕ үйлдвэрийн газар, үйлдвэр; работать на ~и үйлдвэр дээр ажиллах 2. хэрэг, ажил; рискованное ~ аз турших хэрэг; интересное ~ сонирхолтой ажил.

ПРЕДРАСПОЛАГАТЬ,

ПРЕДРАСПОЛОЖИТЬ аятай болгох, ялгуум болгох; ~ кому-нибудь в свою пользу хүнийг өөрийн тусын тул ялгуум болгох.

ПРЕДРАСПОЛОЖЕНИЕ дүйтэй, дуршилтай, ялдам.

ПРЕДРАСПОЛОЖЕННОСТЬ 1. дүйтэй, дуршилтай, ялдам; ~ к музыке хөгжимд дүйтэй; ~ к научным изысканиям шинжлэл судлалд дуршилтай; 2. тусамтгай, өртөмгий, амархан хүрэх; ~ к туберкулёзу сүрьеэ өвчинд өртөмтгий.

ПРЕДРАСПОЛОЖЕННЫЙ 1. дүйтэй, дуршилтай, ялдам; 2. тусамтгай, өртөгдөх, амархан хүрдэг; он предрасположен к простуде тэр амархан салхи цохиулдаг хүн.

ПРЕДРАССВЕТНЫЙ үүрийн өмнөх, үүрийн хяраа; ~ туман үүрийн хярааны манан.

ПРЕДРАССУДНОК атгаг сэжиг, балай заншил; мешинский ~ бэртэгчийн атгаг сэжиг; человек без ~ков атгаг сэжиг байхгүй хүн.

ПРЕДРЕКАТЬ,

ПРЕДРЕЧЬ урьдаас айлдах, лүндэгнэх.

ПРЕДРЕШАТЬ урьдаас шийдвэрлэх, угтаж шийдэх; не следует ~ события аливаа явдлыг урьдаас шийдвэрлэж болохгүй; ~ вопрос асуултыг угтаж шийдэх.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬСКИЙ даргын; ~ое место даргын суудал.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВО даргалах.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВУЮЩИЙ даргалагч, даргалж байгаа хүн, дарга.

ПРЕДСЕРДИЕ зүрхний тосгуур.

ПРЕДСКАЗАНИЕ урьдаас мэдэх, ирээдүйг мэдэх, мэргэлэх; ~ погоды цаг уурыг урьдаас мэдэх.

ПРЕДСКАЗАТЕЛЬ урьдаас мэдэгч, төлөгч, мэргэн хүн; ~ погоды цаг уурыг урьдаас мэдэгч.

ПРЕДСКАЗАТЕЛЬНИЦА урьдаас мэдэгч эмэгтэй, мэргэн хүүхэн.

ПРЕДСКАЗАТЬ урьдаас мэдэх, угтаж мэдэх, ирээдүйг мэдэх.

ПРЕДСКАЗЫВАТЬ 1. урьдаас мэдэх, угтаж мэдэх, ирээдүйг мэдэх; правильно ~ погоду тэнгэр ямар болохыг урьдаас зөв мэдэх; 2. мэргэлэх, бошиг үзүүлэх.

ПРЕДСМЕРТНЫЙ амьсгаа хураахын өмнө, сүүлийн; ~ час үхэхийн өмнөх цаг; ~ издох сүүлийн амьсгал.

ПРЕДСТАВАТЬ урд зогсох; ~ перед судом шүүхийн өмнө зогсох.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬ 1. төлөөлөгч, төлөөний хүн; ~ учреждения албан газрын төлөөний хүн; полномочный ~ бүрэн эрхт төлөөлөгч, элчин сайд; 2. төлөөлөгч, жишээ, нэг нь, нэг амьтан, нэг ургамал; ~ класса млекопитающих хөхтөны аймгийн нэг амьтан.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬНИЦА төлөөлөгч эмэгтэй.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬНОСТЬ намба, сур.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫЙ I сонгогдсон төлөөлөгчдийн, сонголтын, сонгуультай; ~ое собрание сонгогдсон төлөөлөгчдийн хурал; ~ образ правления сонголтын журмаар захирах; ~ое учреждение сонгуультай албан газар.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫЙ II намбатай, сүрлэг; ~ мужнина намбатай эр.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВ O төлөөлөгчийн газар; торговое ~ худалдааны төлөөлөгчийн газар; 2. төлөөлөх явдал, төлөөлөгчийн эрх үүрэг; 3. төлөөлөгчийн, төлөөлөгчийг сонгох журам; норма ~а төлөөлөгчдийн тоо.

ПРЕДСТАВИТЬ 1. өгөх, гаргах, үзүүлэх, хүргэж өгөх; ~ список сотрудников ажилтны нэрийн жагсаалтыг гаргаж өгөх; ~ доказательства нотолгоо гаргах; 2. танилцуулах; ~ гости собравшимся цуглагсад зочныг танилцуулах; 3. дэвшүүлэх; ~ к награде шагнулахаар дэвшүүлэх; 4. учруулах, -тай юм; это не представит затруднений энэ бэрхшээл учруулах юм биш, энэ төвөгтэй юм биш; 5. санаанд багтах, сэтгэлдээ ургуулан бодох; не могу себе этого ~ энэ ч миний санаанд багтахгүй юм байна; ~ картину боя байлдааныг сэтгэлдээ ургуулан бодох; 6. үзүүлэх, харуулах, дүрслэх; ~ дело в смешном виде юмыг инээдтэйгээр дүрслэх.

ПРЕДСТАВИТЬСЯ танилцах, нэрээ хэлж танилцах.

ПРЕДСТАВЛЯТЬСЯ танилцах, нэрээ хэлж танилцах, өөрийгөө танилцуулах; ~ собравшимся цуглагсад нэрээ хэлж танилцах; 2. юм шиг болох, маяг үзүүлэх; ~ больным өвчтэй юм шиг болох; ~ спящим унтсан маяг үзүүлэх; 3. санагдах, сэтгэлд ургах; это тебе только представилось чамд тэгж санагдаж л дээ; 4. тохиолдох, дайралдах, учрах; представился удобный случай аятайхан бололцоо дайралдлаа; если представится случай хэрэг тохиол дайралдвал.

ПРЕДСТАВЛЕНИЕ E 1. дэвшүүлэх; ~ к награде шагналд нэр дэвшүүлэх; 2. мэдүүлэх, үзүүлэх, илэрхийлэх; ~ о новых штатах шинэ орон тооны тухай мэдүүлэх; 3. гаргалт, тоглолт, жүжиг; первое ~ новой пьесы шинэ жүжгийн анхны тоглолт; новое ~ шинэ жүжиг; 4. санагдах, сэтгэлд дахин ургах; 5. ойлгомж, мэдэх, төсөөлөл; иметь неправильное ~

буруу ойлгомжтой байх; не иметь ни малейшего ~я о чём-нибудь ямар нэг юмны тухай огт юу ч мэдэхгүй байх.

ПРЕДСТАВЛЯТЬ T 1. учруулах, татах, -тай; это не ~ет затруднений энэ төвөг учруулах юм биш, энэ төвөг татах юм биш; работа ~ет для меня значительный интерес уг ажил надад нилээд сонирхолтой байна; 2. төлөөлөх; ~ учреждение албан газрыг төлөөлөх.

ПРЕДСТАТЬ зогсох, ирэх, үзэгдэх; ~ перед судом шүүхийн өмнө зогсох; ~ перед зрителями үзэгчдийн өмнө гарч ирэх.

ПРЕДСТОЯТЬ болох, гэж байх, хийх болж байх, гарах гэж байх, 1. тохиолдох; ~ит интересная работа сонирхолтой ажил хийх болж байна; нам ~ит значительный расход биднээс их зардал гарах гэж байна; ~ит крупные события их хэрэг гарах гэж байна.

ПРЕДСТОЯЩИЙ ирэх, болох гэж байгаа, айсуу; в ~ем году ирэх жилд; на ~ем собрании болох гэж байгаа хурал дээр.

ПРЕДТЁЧА ууган; Ломоносов — ~ многих великих русских учёных Ломоносов — Оросын олон их эрдэмтдийн ууган нь мөн.

ПРЕДУБЕЖДЕНИЕ урьдаас хэлбэрүү санах, атгаг санаа, буруу атгаг, сэжиглэл, сэжиг таавар; относиться к чему-нибудь с ~м юманд урьдаас сэжиглэлтэй хандах.

ПРЕДУБЕЖДЁННЫЙ урьдаас хэлбэрүү санаалах, атгаг санаатай, сэжиг таавартай; человек ~ против нас бидний тухай атгаг санаатай хүн.

ПРЕДУГАДАТЬ тааварлаж мэдэх, урьдаас мэдэх.

ПРЕДУГАДЫВАТЬ тааварлаж мэдэх, урьдаас мэдэх; ~ намерение врага дайсны санааг урьдаас мэдэх.

ПРЕДУМЫШЛЕННО муу санаагаар хийсэн, зориуд, хорон сэтгэлтэй.

ПРЕДУМЫШЛЕННЫЙ муу санаагаар хийсэн, зориуд, хорон сэтгэлтэй.

ПРЕДУМЫШЛИТЕЛЬНОСТЬ их анхаарал тавих, тун эелдэг, голшиг.

ПРЕДУПРЕДИТЕЛЬНЫЙ 1. анхааруулах, болгоомжлох, сэргийлэх, сэрэмжлэх; ~ сигнал анхааруулах дохио; ~ые меры сэргийлэх арга хэмжээ; 2. их анхааралтай, их эелдэг, голшиг, уриалагхан; ~ое отношение к кому-либо хүнд их эелдэг байх.

ПРЕДУПРЕДИТЬ мэдэгдэх, урьдчилан мэдэгдэх, урьдаас мэдэгдэх, урьдаас сануулах; ~ об отъезде явахаа урьдаас мэдэгдэх; 2. гарахааргүй болох, сэрэмжлэх; ~ пожар түймэр гарахааргүй болгох; 3. урьтах, урьтаж амжих, өрсөх, түрүүлэх; ~ события үйл явдлаас өрсөх.

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ E 1. мэдээлэх, урьдаас мэдэгдэх, мэдээ чимээ; пришёл без всяких ~ий огт мэдээ чимээгүй байгаад (гэнэт) ирэв; 2. сануулга, урьдаас сануулах, анхааруулах, строгий выговор с ~ем урьдаас сануулж хатуу донгодох; серьёзное ~ хатуу сануулга.

ПРЕДУСМАТРИВАТЬ урьдаас мэдэх, урьдаас заах, анхааруулга авах.

ПРЕДУСМОТРЕТЬ урьдаас мэдэх, урьдаас заах, анхааруулга авах, хараандаа авах, урьдчилан мэдэх; ~ все возможности бүх бололцоог хараандаа авах; в договоре такой случай не ~н гэрээнд ийм явдлыг урьдаас заасангүй.

ПРЕДУСМОТРИТЕЛЬНОСТЬ болгоомжлох, хаширлах, урьдаас мэдэх.

ПРЕДУСМОТРИТЕЛЬНЫЙ болгоомжтой, хашир, урьдаас анхаарах; ~ человек хашир хүн.

ПРЕДЧУВСТВИЕ совин, урьдаас мэдрэх; радостное ~ баярын совин.

ПРЕДЧУВСТВОВАТЬ зөгнөх, совин татах, урьдаас мэдрэх; ~ радостное событие баярт явдлыг зөгнөх.

ПРЕДШЕСТВЕННИК өмнөх зүтгэлтэн, өмнөх хүн, түрүүчийн хүн.

ПРЕДШЕСТВЕННИЦА түрүүчийн эмэгтэй.

ПРЕДШЕСТВОВА|ТЬ 1. өмнө явагдах, урьд болох; **принятию решения** ~ло длительное обсуждение шийдвэр гаргахын өмнө удтал шүүмжлэл явагдав; 2. түрүүлж явах.

ПРЕДШЕСТВУЮЩИЙ өмнөх, урьдах; ~ год урьдахь жил.

ПРЕДЪЯВИТЕЛЬ|Ь 1. үзүүлэгч; **прошу выдать деньги** ~ю этого письма энэ захидлыг үзүүлэгчид мөнгө олгохыг гуйя; 2. мэдүүлэгч; ~ **иска** зарга мэдүүлэгч.

ПРЕДЪЯВЛЕНИ|Е 1. үзүүлэх; **уплачиваемый по** ~ю үзүүлэгч тавин олгоно; 2. мэдүүлэх, мэдүүлэг, тавих; ~ **претензий** гомдол мэдүүлэх; ~ **требований** шаардлага тавих.

ПРЕДЫДУЩИЙ|Й 1. өнгөрсөн өмнөх, урьдах; ~ год өнгөрсөн он; өмнөх жил; 2. дээр дурдсан, урьд хэлсэн; **из** ~его следует вывод дээр дурдсанаас гарах дүгээлт нь.

ПРЕЁМНИК залгамжлагч; **выбрать себе** ~а залгамжлагчаа сонгож авах.

ПРЕЁМСТВОВАТЬ залгамж, удамшил.

ПРЕЁМСТВЕННЫЙ замгамжилсан, үе залгасан, залгамжлагдсан.

ПРЕЖДЕ 1. урьд өмнө, тугаар; 2. урьдаар, түрүүнд нь; ~ подумай — потом скажи урьдаар бодоод сүүлд нь хэл; 3. урьтаж, болоогүй байхад; ~ **всего** юуны өмнө.

ПРЕЖДЕВРЕМЕНН|ЫЙ 1. цагаас урьд, цагаас өмнө, эрт; 2. цаг бусаар, зуурдаар; ~ая **смерть** зуурдаар нас барах; 3. дутуу; ~ые **роды** дутуу төрөх; 4. яагаа ч үгүй байхад, урьдаас, дэндүү эртээс; ~ое **беспокойство** урьдаас сэтгэл зовних.

ПРЕЖН|ИЙ урьдын, урьдынх, урьдахь; **в** ~не времена урьдын цагт; **от** ~его мало что осталось урьдынхаас бараг юм үлдсэнгүй.

ПРЕЗЕНТОВАТЬ бэлэглэх, бэлэг барих.

ПРЕЗЕРВАТИВ бэлгэвч, сэрэмжлэх хэрэгсэл, хаацай.

ПРЕЗИДЕНТ ерөнхийлөгч.

ПРЕЗИДИУМ тэргүүлэгчид, тэргүүлэгчидын газар; ~ **академи** **наук** шинжлэх ухааны академийн тэргүүлэгчид.

ПРЕЗИРАТЬ 1. жигших, зэвүүцэх, басамжлах, шоовдорлох; 2. тоохгүй байх, хайхрахгүй байх, ~ **опасность** аюулыг тоохгүй байх.

ПРЕЗРЕНИЕ 1. жигших зэвүүцэх, үзэн ядах, **относиться с** ~м жигшиж үзэх; 2. тоохгүй хайхрахгүй.

ПРЕЗРЕННЫЙ жигшүүрт, зэвүүцмээр, эгдүү хүрмээр; ~ **трус** эгдүү хүрмээр аймхай амьтан.

ПРЕЗРТЕЛЬНЫЙ жигшмээр, зэвүүцмээр, эгдүүтэй, тоомсоргүй, ~ **взгляд** тоомсоргүй харц

ПРЕЗУМПЦИЯ 1. үнэнд баримтлах таамаглал; 2. үнэнд авших баримт ~ **невинности** нотлогдоогүй бол буруугийд тооцох.

ПРЕИМУЩЕСТВЕННО ялангуяа, нэн ялангуяа, гол төлөв, голлож, их төлөв.

ПРЕИМУЩЕСТВЕНН|ЫЙ давуу, илүү **предоставить** ~ое **право** бусдаас илүү эрх олгох.

ПРЕИМУЩЕСТВ|Ю 1. давуу, илүү, давуу чанар, илүүтэй зүйл, эрхэмлэгдэх зүйл; **иметь** ~ давуу байх; **сохранить** ~ давуу чанараа хадгалах; 2. онцгой эрх; **по** ~у ихэнхдээ

ПРЕИСПОДНЯЯ там, тамын орон.

ПРЕИСПОЛНЕННЫЙ дүүрэн бялхам дүүрэн; ~ **благодарно-** стью баяр талархлаар бялхам дүүрэн.

ПРЕИСПОЛНИТЬ багтаж ядах, дүүрэх, бялхам, оргилох, баршгүй; ~ **гневом** багтаж ядтал хилэгнэх.

ПРЕИСПОЛН|ИТЬСЯ багтаж ядах, дүүрэх, бялхам, оргилох, баршгүй; **сердце** ~лись **радостью** сэтгэл баяраар дүүрэх.

ПРЕЙСКУРАНТ үнийн жагсаалт.

ПРЕКЛОНЕНИЕ бишрэх, бөхийж бишрэх, мэхийж хүндлэх.

ПРЕКЛОНЯТЬ бөхийлгөх, тонгойлгох, сөгдөх; ~ **голову** толгой тонгойл-гох; ~ **знамена** туг бөхийлгөх; ~ **колена** өвдөг сөгдөх.

ПРЕКЛОНЯТЬСЯ бөхийх, тонгойх, сөгдөх, бишрэн хүндлэх.

ПРЕКЛОННЫЙ өтөлсөн, өвөгжөөл, өндөр настай; ~ **возраст** өвөгжөөл нас.

ПРЕКОСЛОВ|ИТЬ сөргөх, зөрөх, хэдэрлэх, ядраглах; **не** ~ь старшим ахмад хүний үгийг бүү сөргө.

ПРЕКРАСНО 1. сайхан, сайн; **я исё** ~ **понял** би цөмийг сайхан ойлголоо; **он** ~ **играет в шахматы** тэр хүн шатар сайн тоглодог; 2. за тэгье; ~, **я завтра приду** за тэгье, би маргааш ирье.

ПРЕКРАСНОЕ сайхан юм.

ПРЕКРАСН|ЫЙ сайхан, гоё, их сайн, үзэсгэлэнтэй; ~ые **горы** сайхан уул; ~ **человек** их сайн хүн; **в один** ~ **день** нэг сайхан өдөр, гэнэт байтал; ~ **пол** эмэгтэйчүүд

ПРЕКРАЩАТЬ зогсоох, болиулах, таслах; ~ **работу** ажил зорсоох.

ПРЕКРАЩАТЬСЯ зогсох, болих, тасрах, арилах; **дождь** прекратился бороо зогсов (арилав).

ПРЕКРАЩЕНИЕ зогсоох, зогсох; ~ **работы** ажил зогсох

ПРЕЛЕСТНЫЙ сайхан, хөөрхөн, хүүсгэлэнтэй; **какой** ~ **ребёнок!** ямар хөөрхөн хүүхэд вэ!

ПРЕЛЕСТЬ сайхан, хөөрхөн, тааламжтай нь; ~ **детской** улыбкн хүүхдийн инээмсэглэхийн хөөрхөн нь.

ПРЕЛОМЛЯТЬ хугаруулах, нугаруулах; **призма** **преломила** **солнечный** **луч** талст шил нарны цацрагийг хугалав.

ПРЕЛОМИТЬСЯ 1. хугарах, хугалагдах, нугарах; 2. өөр ойлгогдох.

ПРЕЛОМЛЕНИЕ 1. хугарах; ~ **света** гэрэл хугарах; 2. өвөрмөц ухаарал.

ПРЕЛ|ЫЙ нэхэшсэн, ялзарсан, үжирсэн, халсан; ~ые **яблоки** ялзарсан алим, ~ое **зерно** халсан үр тариа.

ПРЕЛ|Ь нэхэшмэл, нэхэшмэл үнэр, ялзармал; **пахнет** ~ю нэхэшмэл үнэр ханхалж байна.

ПРЕЛЬСТИТЬ,

ПРЕЛЬЩАТЬ 1. сэтгэл татах, дур булаах; ~ **своим** **умом** ухаанаараа сэтгэл татах; 2. сайхан санагдах, жилбэрэх, хорхой хүргэх; **Ариуну** **пельстыля** **поездка** **во Францию** Ариунад Францаар аялах нь сайхан санагдав.

ПРЕЛЬСТИТЬСЯ,

ПРЕЛЬЩАТЬСЯ сэтгэл татагдах, дур булаагдах, аванхайлагдах, жилбэрэх.

ПРЕЛЮБОДЕЯНИЕ шалиг явах, нүгэлт хурьцал.

ПРЕМИАЛЬНЫЙ шагналын, шагнах журмын.

ПРЕМИРОВАНИЕ шагнах, шагнал олгох.

ПРЕМИРОВАТЬ шагнах; ~ **за лучшую** **работу** шилдэг ажлын төлөө шагнах.

ПРЕМИ|Я шагнал, шан; **денежная** ~ мөнгөн шагнал; **давать** ~ю шагнал олгох; **получить** ~ю шагнал авах, шан хүртэх.

ПРЕМНОГО маш их; ~ **вам** **благодарен** танд маш их талархана.

ПРЕМУДРОСТ|Ь 1. төгс билэг. 2. хэцүү юм; **никакой** ~и **тут** **нет** ямарч хэцүү юм үүнд байхгүй.

ПРЕМУДРЫЙ төгс билэгт, мэргэн сэцэн.

ПРЕМЬЕР ерөнхий сайд.

ПРЕМЬЕРА жүжиг, кино, эхний тоглолт.
ПРЕМЬЕР-МИНИСТР ерөнхий сайд.
ПРЕНЕБРЕГАТЬ,
ПРЕНЕБРЕЧЬ басамжлах, тоомсорлохгүй байх, хайхрахгүй байх; ~ **опасность** аюулыг тоомсорлохгүй байх.
ПРЕНЕБРЕЖЕНИЕ басамжлал, тоомсоргүй, эс тоомсорлол, хайхрамжгүй; **относиться с ~м** басамжилж харьцах.
ПРЕНЕБРЕЖИТЕЛЬН||ЫЙ хайхрамжгүй, тоомсоргүй; ~**ое** **отношение** хайхрамжгүй харьцаа.
ПРЁНИЯ шүүмжлэл; **прекратить** ~ шүүмжлэлийг таслах.
ПРЕОБЛАДАНИЕ ихэнх, олонх, дийлэнх; ~ **облачности** ихэнхдээ тэнгэр бүрхэг байх.
ПРЕОБЛАДА||ТЬ зонхилох, олонх нь болох, ихэнхдээ байх, дийлэнх болох; **на севере** ~**ют хвойные леса** хойд зүгт шилмүүст ой зонхилж ургана.
ПРЕОБЛАДАЮЩ||ИЙ зонхилох, олонх, ихэнх дийлэнх; ~**ая** **растительность** зонхилох ургамал.
ПРЕОБРАЖАТЬ,
ПРЕОБРАЗИТЬ өөрчлөх, хувиргах, ондоо болгох, өнгийг өөрчлөх, үзэмжийг хувиргах; **зима преобразила всю природу** өвөл бүх байгалийн үзэмжийг хувиргав.
ПРЕОБРАЖАТЬСЯ,
ПРЕОБРАЗИТЬСЯ өөрчлөгдөх, өнгө өөрчлөгдөх, үзэмж хувирах, ондоо болох.
ПРЕОБРАЗОВАНИЕ өөрчлөн байгуулах, өөрчлөх, хувьсгах, төгс өөрчлөх, эрс хувиргах.
ПРЕОБРАЗОВАТЕЛЬ өөрчлөгч, төгс өөрчлөгч, өөрчлөн шинэтгэгч, хувиргагч.
ПРЕОБРАЗОВАТЬ,
ПРЕОБРАЗОВЫВАТЬ өөрчлөн байгуулах, өөрчлөн шинэтгэх, хувиргах; ~ **переменный ток в постоянный** хувьсах цахилгаан гүйдлийг тогтмол гүйдэл болгож өөрчлөх.
ПРЕОДОЛЕНИЕ давах, даван туулах, дийлэх, дарах, булих; ~ **трудностей** бэрхшээлийг давах.
ПРЕОДОЛИМ||ИЙ давагдмаар, давж чадмаар, дийлэгдмээр; ~**ое затруднение** давагдмаар бэрхшээл.
ПРЕПАРАТ бэлдмэл, бэлдсэн эм.
ПРЕПАРИРОВАТЬ бэлдмэл хийх; ~ **лягушку** мэлхийн бэлдмэл хийх
ПРЕПИНАНИ||Е цэг, тэмдэг, цэглэл; **знаки ~я** цэг тэмдэг.
ПРЕПИРАТЬСЯ дэмий маргах, хоосон мэтгэлцэх, хэл ам гаргах.
ПРЕПОДАВАНИ||Е багшлах, заах; **метод ~я** заах арга.
ПРЕПОДАВАТЕЛЬ багш, ~ **математики** тоо бодлогын багш.
ПРЕПОДАВАТЕЛЬНИЦА багш эмэгтэй.
ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКИЙ багшийн, багш нарын.
ПРЕПОДАВАТЬ заах, багшлах; ~ **урок** хичээл заах.
ПРЕПОДНЕСТ||И,
ПРЕПОДНОСИТЬ 1. өргөх, барих, өгөх; ~ **подарок** бэлэг барих; 2. сонсгох, мэдэгдэх; ~ **приятную новость** сайхан сонин сонсгох.
ПРЕПОДНОШЕНИЕ 1. өргөх, барих, бэлэглэх; 2. өргөл, барьц, бэлэг.
ПРЕПОДОБНЫЙ хутагт гэгээн.
ПРЕПОН||А саад тотгор, барцад; **чинить ~ы кому-нибудь** хүнд барцад учруулах.
ПРЕПОРУЧАТЬ даалгах, найдах.
ПРЕПРОВОДИТЕЛЬН||ЫЙ дагалдуулан хүргэх, дагалдуулах, хавсарган илгээх; ~**ая** **записка** дагалдуулах бичиг.
ПРЕПРОВОДИТЬ,
ПРЕПРОВОЖДАТЬ илгээх, явуулах, хүргүүлэх; ~ **документы** бичиг баримт илгээх.

ПРЕПРОВОЖДАЕМЫЙ дагалдуулан хүргэх, хүргүүлэх; **прн сем** ~ үүний хамт хүргүүлэх.
ПРЕПРОВОЖДЕНИЕ өнгөрүүлэх, хүргүүлэх; ~ **времени** цаг өнгөрүүлэх.
ПРЕПЯТСТВИ||Е саад тотгор, барцад; **чинить ~и** саад учруулах; **служить ~ем** тотгор болох.
ПРЕПЯТСТВОВАТЬ саад хийх, тотгор болох, барцад учруулах.
ПРЕРВАТЬ,
ПРЕРВАТЬ 1. зогсоох, огцом зогсоох, завсарлуулах, таслах; ~ **работу** ажлыг завсарлуулах; ~ **молчание** дуугуй байхыг таслах, дуугуй байтал дуугарах; 2. үгийг таслах, завсраар нь асуух (хэлэх); ~ **учителя вопросом** багшийн үгийн завсраар асуух.
ПРЕРВА||ТЬСЯ зогсох, тасрах, тасалдах, завсарлагдах; **разговор ~лся** яриа тасрав.
ПРЕРЕКАНИ||Е зөрөлдөх, хэл ам гаргах; **выступить в ~я** үг зөрөлдөх.
ПРЕРЕКАТЬСЯ үг зөрөлдөх, хэл ам гаргах.
ПРЕРОГАТИВА онцгой эрх; ~ **власти** засаг захиргааны онцгой эрх.
ПРЕРЫВАТЕЛЬ таслуур.
ПРЕРЫВИСТ||ИЙ тасалданг, сүйлхлэх; ~**ое дыхание** тасалдан амьсгалах.
ПРЕСЕКАТЬ,
ПРЕСЕЧЬ үгүй хийх, тас огтлох, тас цохих, эр зогсоох, арилгах; ~ **зло в корне** муу явдлыг үндсээр нь үгүй хийх.
ПРЕСЕЧЕНИ||Е эрс зогсоох, тас огтлох, тас цохих, арилгах, үгүй хийх; **меры ~я** эрс зогсоох арга хэмжээ.
ПРЕСЛЕДОВАНИЕ 1. мөрдөх, мөрдөн хөөх, мөшгөх, нэхэх; ~ **врага** дайсныг мөрдөн хөөх; 2. хяхах, хавчих, хөнөөх, отох.
ПРЕСЛЕДОВАТЕЛЬ 1. мөрдөгч, нэхэгч, хөөгч; 2. хяхагч, хөнөөгч, отогч.
ПРЕСЛЕДОВАТЬ 1. мөрдөх, мөрдөн хөөх, мөшгөх, нэхэх; ~ **зверя** араатныг мөрдөн хөөх; 2. отох, хяхах, хөнөөх. 3. цөхөөх, илзэх, сэтгэл зовоох, амар заяа үзүүлэхгүй; **его преследуют воспоминания** элдэв дурсамж сэтгэлий нь зовооно; 4. хөөцөлдөх.
ПРЕСЛЕДОВАТЬСЯ 1. мөрдөгдөх, мөшгөгдөх, мөрдүүлэх; 2. отуулах, хяхагдах; 3. хөөцөлдөх.
ПРЕСЛОВУТЫЙ улигт, өнөөх улигт, цуутай, муу цуутай.
ПРЕСМЫКАТЕЛЬСТВО 1. мөлхөх, гулгаж явах, хэвлээр явах; 2. бялдуучилж мөлхөх, борив бохилзох, гар газарт хөл хөсөрт тавих.
ПРЕСМЫКАТЬСЯ 1. хэвлээр явах, мөлхөх, гулгаж явах; 2. бялдуучилж мөлхөх, хөл хөсөрт гар газарт тавих, бохилзох.
ПРЕСМЫКАЮЩИЕСЯ хэвлээр явагчид, мөлхөө амьтад, гүвгэнэгчид.
ПРЕСНОВОДН||ИЙ цэнгэг усны, давсгүй усны; ~**ые рыбы** цэнгэг усны загас.
ПРЕСН||ИЙ 1. цэнгэг, ариг; ~**ая вода** цэнгэг ус; 2. заваан улбагар; 3. сонирхолгүй, бүлбэгэр; ~**ые рассказы** сонирхолгүй өгүүллэг.
ПРЕСПОКОЙНЫЙ 1. ав ажиггүй; 2. амгалан номхон, амар жимэр.
ПРЕСС 1. шахуурга, шахуур; **вертикальный** ~ босоо шахуурга; 2. хүнд юм; **положить что-либо под ~ юмыг** хүнд юман дор дарах.
ПРЕСС||А хэвлэл сонин сэтгүүл, тогтмол хэвлэл, хугацаат хэвлэл; **следить за ~ой** сонин сэтгүүл ажиж (уншиж) байх.
ПРЕСС-БЮРО хэвлэлийн товчоо, мэдээлэх товчоо.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ хэвлэлийн бага хурал.
ПРЕССОВАНИЙ багалсан, шахмал; ~ое сено багласан өвс.
ПРЕССОВАТЬ баглах, шахах, дарагшуулах.
ПРЕССОВКА баглах, шахах.
ПРЕСС-ПАПЬЕ бэх шингээгч, бэх уулгуур, цаас дарлуур.
ПРЕСС-СЛУЖБА хэвлэл мэдээллийн алба.
ПРЕСС-ЦЕНТР хэвлэл мэдээллийн төв.
ПРЕСТАВЛЕНИЕ юүтгэх; свето~ галав юүлэх.
ПРЕСТАРЕЛЫЙ өвгөн, өндөр настай, өтөлсөн.
ПРЕСТЫЖ алдар нэр, нэр хүнд; ~ власти засгийн нэр хүнд.
ПРЕСТОЛ хаан ширээ, ширээ; **выступить на** ~ хаан ширээнд суух; **свергнуть с** ~а ширээнээс шилжүүлэх; **наследник** ~а хаан ширээ залгамжлагч.
ПРЕСТУПИТЬ зөрчих, гажуудуулах; ~ закон хууль зөрчих.
ПРЕСТУПЛЕНИЕ ялт хэрэг, гэмт хэрэг; **совершить** ~ ялт хэрэг хийх; **поймать на месте** ~я гэмт хэргийг газар дээр нь барих.
ПРЕСТУПНИК ялтан, хэрэгтэн.
ПРЕСТУПНИЦА ялтан эмэгтэй, хэрэгтэн эмэгтэй.
ПРЕСТУПНОСТЬ ялт хэрэг, ялт хэрэг үйлдэх явдал, гэмт хэрэг.
ПРЕСТУПНИЦЫЙ 1. ялт, гэмт; ~ое действие ялт хэрэг; 2. ялтан, хэрэгтэн
ПРЕСЫТИТЬСЯ,
ПРЕСЫЩАТЬСЯ цадаж ханах, цатгалдах, өөгшинх бялуурах; ~ развлечением цадаж ханатлаа цэнгэх.
ПРЕСЫЩЕНИЕ цадаж ханах, цатгалдах, өөгшинх, бялуурах, шалай болох, шалиарах.
ПРЕСЫЩЕННЫЙ цатгалан, цатгалдсан, өөгшсөн, шалиарсан.
ПРЕТВОРЕНИЕ биелүүлэх, хэрэгжүүлэх; ~ в жизнь амьдралд хэрэгжүүлэх.
ПРЕТВОРИТЬ биелүүлэх, хэрэгжүүлэх.
ПРЕТВОРИТЬСЯ биелэх, биелэгдэх, хэрэгжих.
ПРЕТВОРЯТЬ биелүүлэх, хэрэгжүүлэх.
ПРЕТВОРЯТЬСЯ биелэх, биелэгдэх, хэрэгжих.
ПРЕТЕНДЕНТ эрмэлзэгч, өрсөлдөгч, горилогч; ~ на престол хаан ширээг эрмэлзэгч.
ПРЕТЕНДОВАТЬ 1. эрмэлзэх, горилох, өрсөлдөх; 2. гэгдэхийг оролдох; ~ на остроумие хурц ухаантай гэгдэхийг оролдох.
ПРЕТЕНЗИЯ 1. эрмэлзэл, эрмэлзэх, горилох, горилох, санаархал; ~ на наследство өв горилох; 2. гомдол; **быть в** ~и гомдолтой байх; 3. их санаархал, дээгүүр санаа; человек с ~ями дээгүүр санаатай хүн.
ПРЕТЕНЦИОЗНЫЙ 1. дээгүүр санаатай, их санаархуу; 2. маягтай.
ПРЕТЕРПЕВАТЬ 1. үзэх, амсах, туулах; ~ лишения гачигдал үзэх; 2. орох, өртөх, ирэх.
ПРЕТЕРПЕТЬ 1. үзэх, амсах, туулах; ~ лишения гачигдал үзэх; 2. орох, өртөх, ирэх.
ПРЕТИТЬ ой гутах, дургүй хүргэх; **лесть претит** саймсрах явдлаас ой гутна.
ПРЕТКНОВЕНИЕ ~я камень ~я бүдрүүлэх чулуу хэцүү даваа, даваадах газар.
ПРЕТЬ 1. үжих, ялзрах, нэхших; 2. чийгтэх, чийг даацлах, норох, хөлрөх земля весной **претет** хавар газар чийгтэж байна; 3. үлтрэх,
ПРЕУВЕЛИЧЕНИЕ дэврүүлэх, нэмэрлэх, ихэсгэх хөөргөх; **говоря без** ~и нэмэрлэхгүй хэлэхэд.
ПРЕУВЕЛИЧИВАТЬ 1. дэврүүлэх, нэмэрлэх; 2. хөөргөж ярих, дэгслэх.
ПРЕУВЕЛИЧИТЬ 1. дэврүүлэх, нэмэрлэх, ихэсгэх, ихээр бодох, их гэж бодох; 2. хөөргөж ярих, дэгслэх, давуулж

хэлэх; он любит немножко ~ тэр жаахан хөөргөж ярих дуртай юм.
ПРЕУМЕНЬШАТЬ,
ПРЕУМЕНЬШИТЬ бага гэж бодох, багаар бодох, чамлах; ~ трудности бэрхшээлийг бага гэж бодох.
ПРЕУМЕНЬШЕНИЕ бага гэж бодох, багаар бодох, багасгах.
ПРЕУСПЕВАТЬ 1. амжилтыг олох; 2. завшаантай явах, зол завшаантай явах; ~ в жизни амьдралдаа завшаантай явах.
ПРЕУСПЕТЬ амжилтыг олох; ~ в науках шинжлэх ухаанд амжилтыг олох.
ПРЕФИКС угтвар; ~ глагола үйл үгийн угтвар.
ПРЕЦЕДЕНТ анхны жишээ, үлгэрчлэх жишээ, урьд тохиолдсон зүйл.
ПРИ 1. дэргэд, ойр, хажууд; **сказать** ~ свидетелях гэрчийн дэргэд хэлэх; 2. өмнө; ~ всех олны өмнө; 3. дэргэдэх; **столб** ~ дороге замын дэргэдэх шон; 4. үед; 5. -д; ~ свете лампы чийдэнгийн гэрэлд; 6. -д, -даа; ~ встрече уулзахдаа; 7. -д, байхад; **при** жизни амьдад нь, амьд байхад; 8. байх, явах; **иметь** ~ себе биедээ авч явах; **быть** ~ оружию зэвсгээ авч байх; 9. байвал, байтлаа боловч; ~ желани можно всего добиться хүсэл байвал юуг ч бүтээж болно; ~ всех его достоинствах, он скучный человек түүнд дориун тал олон байтлаа, тэр уйтгартай хүн; 10. болохоор, учраас, тул, ~ его знаниях он сможет это сделать тэр тийм эрдэмтэй болохоор үүнийг хийж чадна; 11. -аар; ~ номоши друзей найз нөхдийн тусламжаар; ~ этом тэгэхдээ; ~ всем том хэдий тийм боловч, гэсэн ч.
ПРИБАВИТЬ,
ПРИБАВЛЯТЬ 1. нэмэх ~ соли в суп шөлөнд давс нэмэх; 2. нэмэгдүүлэх, ахиулах, түргэсгэх; ~ денег мөнгө нэмэгдүүлэх; ~ шагу алхаагаа түргэсгэх; 3. өргөтгөх, уртатгах; ~ в плечах мөрнийг өргөтгөх; 4. нэмэгдэх, хүндрэх, хүнд болох; ~ в весе жин нэмэгдэх.
ПРИБАВИТЬСЯ,
ПРИБАВЛЯТЬСЯ, 1. нэмэгдэх; **воды в реке** ~илось голын ус нэмэгдэв; 2. уртсах; **день** ~ился өдөр уртсав.
ПРИБАВКА нэмэгдэл, нэмэлт, нэмэх; **получить** ~у нэмэгдэл авах.
ПРИБАВЛЕНИЕ 1. нэмэх, нэмэгдэх; ~ воды ус нэмэгдэх; ~ семейства хүүхэд нэмэгдэх (*хүүхэд төрөх*); 2. нэмэлт, хавсралт.
ПРИБАВОЧНЫЙ нэмсэн, измүү; ~ая стоимость нэмүү өртөг.
ПРИБАЛТИЙСКИЙ Балтийн (*тэнгисийн*) орчны.
ПРИБАУТКА наргианы үг, ёж, хууч үг; **говорить с** ~ми наргианы үг оруулан ярих,
ПРИБЕГАТЬ гүйж ирэх, түрүүлж ирээд байх; **несколько раз** ~л первым хэдэн удаа түрүүлж ирээд байв.
ПРИБЕГАТЬ II 1. хэрэглэх; ~ к силе хүч хэрэглэх; 2. гуйх, хандах; ~ к помощи тусламж гуйх.
ПРИБЕГНУТЬ 1. хэрэглэх, хэрэгтэй болох; ~ к оружию зэвсэг хэрэглэх; 2. хандах, гуйх.
ПРИБЕДНЯТЬСЯ эвэх, эвүүр зан гаргах, ядуу байдал гаргах, ядуугаа урдаа барих.
ПРИБЕЖИЩЕ өмөг, өмөг түшиг, хоргодох газар; **последнее** ~ эцсийн хоргодох газар.
ПРИБЕРЕГАТЬ нөөц, нөөцлөх, гамнах.
ПРИБЕРЕЧЬ нөөц, нөөцлөх, гамнах.
ПРИБИВАТЬ 1. хадах, 2. дайрах, дарагдах; 3. шахагдах, туугдаж очих, тууж аваачих, очиж шахагдах.
ПРИБИТЬ 1. хадах, ~ картину к стене хананд зураг хадах; 2. дайрах, дарагдах; 3. шахагдах, туугдаж очих, тууж аваачих, очиж шахагдах.

ПРИБИРАТЬ юм хумаа эмхлэх, цэгцлэх, засаагаах, цэвэрлэх.
ПРИБИТЬ 1. хадах; 2. дарах, дарагдах; 3. шахагдах, туугдаж очих.
ПРИБИЖАТЬ 1. ойртуулах, дөтлүүлэх; 2. наашлуулах, дөхүүлэх.
ПРИБЛИЖАТЬСЯ 1. ойртох, дөтлөх, айсуу; 2. наашлах, дөхөх.
ПРИБЛИЖЕНИЕ ойртох, дөтлөх, айсуу; ~ поезда галт тэрэг айсуу; ~ весны хавар ойртох.
ПРИБЛИЖЕННЫЙ 1. дөт, хавьдуу, ойролцоо; ~ результат вычисления тооцоолсон ойролцоо дүн.
ПРИБЛИЖЕННЫЙ шадар, шадар хүн; ~ые царя хааны шадар хүмүүс.
ПРИБЛИЗИТЕЛЬНО 1. бараглаж, барагцаалж, бараг.
ПРИБЛИЗИТЕЛЬНЫЙ бараг, барагласан, багцаалсан; ~ итог барагласан дүн; ~ая сумма барагцаалсан нийлбэр.
ПРИБЛИЗИТЬ 1. ойртуулах, дөтлүүлэх; 2. наашлуулах; ~ срок отъезда явах хугацааг наашлуулах.
ПРИБЛИЗИТЬСЯ 1. ойртох, дөтлөх, айсуу; ~ к окну цонхонд ойртох.
ПРИБОЙ дэлсээ, дэлсгээ, долгионы цохилго; морской ~ тэнгисийн дэлсгээ.
ПРИБОР 1. багаж; измерительный ~ хэмжүүрийн багаж; 2. хэрэгсэл, хэрэглэл; письменный ~ бичгийн хэрэгсэл; британский ~ сахал хусах хэрэгсэл; столовый ~ хоолны хэрэгсэл (хутга, сэрээ, халбага).
ПРИБОРОСТРОЕНИЕ багаж үйлдвэрлэх.
ПРИБРАТЬ юм хумаа эмхлэх, цэгцлэх, засаагаах, цэвэрлэх; ~ в доме гэртээ юм хумаа цэгцлэх; ~ к рукам гартаа атгаж авах.
ПРИБРЕЖНЫЙ эргийн, эрэг хавийн; ~ая полоса эрэг хавийн зурвас газар.
ПРИБЫВАТЬ 1. ирэх, хүрч ирэх, ирж буух; 2. нэмэгдэх, нэмэх.
ПРИБЫЛЬ 1. ашиг, хонжоо; чистая ~ цэвэр ашиг; принести ~ хонжоо олох; 2. олшрох, нэмэгдэх.
ПРИБЫЛЬНЫЙ ашигтай, хонжоотой; ~ое хозяйство ашигтай аж ахуй.
ПРИБЫТИЕ ирэлт, ирэх, хүрч ирэх.
ПРИБЫТЬ 1. ирэх, ирж буух; поезд ~л галт тэрэг хүрч ирэв; 2. нэмэх, нэмэгдэх; вода в реке ~ла голын ус нэмэгдэв.
ПРИБАЛ 1. үлдэх, амралт, зогсолт, бууж амрах; устронть ~ үлдэх; 2. үлдэх газар, буух газар.
ПРИБАЛИВАТЬ 1. налуулах, налуулж тавих, түшүүлэх; 2. ирж зогсох, тулж ирэх; 3. дайрах, овоорох.
ПРИБАЛИТЬ 1. налуулах, налуулж тавих, түшүүлэх; 2. ирж зогсох, тулж ирэх; 3. дайрах, овоорох; счастье ему ~ло түүний аз дайрчээ.
ПРИБАЛИТЬСЯ налах, түших, налж ойчих.
ПРИВАРИТЬ гагнах, ширээх; ~ рукоятку к ковшу шанаганд бариул гагнах.
ПРИВЕДЕНИЕ 1. гаргах, ~ доказательств нотолгоо гаргах; ~ примера жишээ гаргах; 2. оруулах, болгох, гүйцэтгэх; ~ дробей к общему знаменателю бутархай тоог ерөнхий хуваарьтай болгох; ~ в порядок журамтай болгох; ~ в исполнение гүйцэтгэх; ~ в действие хөдөлгөөнд оруулах (явуулах); 3. өргүүлэх; ~ к присяге тангараг өргүүлэх.
ПРИВЕЗТИ авчрах, хүргэж ирэх; ~ письмо захидал авчрах; ~ товаров бараа авчрах.
ПРИВЕРДЛИВЫЙ цамаан, голомтгой; ~ ребенок цамаан хүүхэд.
ПРИВЕРДНИК цамаан хүн, голомтгой хүн.
ПРИВЕРДНИЦА цамаан эмэгтэй, голомтгой эмэгтэй.
ПРИВЕРДНИЧАТЬ цамаархах, тумархах.

ПРИВЕРЖЕНЕЦ баримтлагч, дагагч, тал баригч, сүслэгч.
ПРИВЕРЖЕННОСТЬ дагах, баримтлах, тал барих, сүслэх.
ПРИВЕРЖЕННЫЙ баримталдаг, дагадаг, тал барьдаг, сүсэлдэг; человек, ~ наукам шинжлэх ухааны тал баримталдаг хүн.
ПРИВЕРНУТЬ 1. шүрээдэх, эрэгдэх; ~ гайку эрэг эрэгдэх; 2. доош нь мушгих, эргүүлж багасгах; ~ фитиль дэнгийн голыг эргүүлж багасгах.
ПРИВЕРТЁТЬ шүрээдэх, эрэгдэх.
ПРИВЕРТЫВАТЬ шүрээдэх, эрэгдэх.
ПРИВЕС өсөлтийн жин, хүндрэх жингийн нэмэгдэл.
ПРИВЕСИТЬ унжуулж хадах, өлгөх, зүүх, дүүжлэх;
ПРИВЕСТИ 1. авчрах, хөтөлж арах; ~ детей домой хүүхдийг гэрт нь авчрах; 2. хүргэх; ~ к победе ялалтанд хүргэх; 3. оруулах, болгох; ~ в чувство мэдээ оруулах; ~ в порядок цэгцтэй болгох; ~ в негодность хэрэггүй болгох, хэрэглэж болохгүй болгох; 4. гүйцэтгэх, ёсоор гүйцэтгэх, биелүүлэх; ~ приговор в исполнение шийтгэх тогтоолыг ёсоор гүйцэтгэх; 5. татах, гаргах; ~ цитату иш татах; ~ пример жишээ гаргах.
ПРИВЁТ мэнд, баяр, амрыг эрэх; передайте ~ всем вашим гэрийхэндээ мэнд хүргээрэй; горячий ~ халуун баярыг хүргэе.
ПРИВЁТЛИВОСТЬ сайхан ааш, элэгсэг, эелдэг зантай;
ПРИВЁТЛИВЫЙ ~ человек сайхан ааштай хүн.
ПРИВЁТСТВЕННЫЙ баяр хүргэх, баяр хүргэж хэлэх; ~ая речь баяр хүргэж хэлэх үг.
ПРИВЁТСТВИЕ баярыг хүргэх, мэндлэх, мэндчилэх, обратиться к кому-либо с ~ем хүнд баяр хүргэж үг хэлэх; обменяться ~ями харилцан мэндлэх, харилцан баяр хүргэх.
ПРИВЁТСТВОВАТЬ 1. баяр хүргэх, мэндлэх, мэндчилэх; 2. сайшаах, сайшаан зөвшөөрөх; 3. ёслох, ёсолж мэндлэх.
ПРИВЁШИВАТЬ унжуулж хадах, өлгөх, зүүх, дүүжлэх.
ПРИВИВАТЬ 1. тарих, тарилга хийх; тарьц хийх; ~ осну цэцэг өвчний тарилга хийх; 2. дуртай болгох, сургах, заншилтай болгох; ~ вкус к музыке хөгжимд дуртай болгох; 3. залгаж ургуулах.
ПРИВИВКА 1. тарих, тарилга хийх; ~ от оспы цэцгийн тарилга хийх; 2. тарилгын эм; 3. залгаж ургуулах.
ПРИВИДЕНИЕ боохолдой, хоосон шүг, сүүмгэр үзэгдэл.
ПРИВИДЕТЬСЯ үзэгдэх, үзэгдэх сүг болгох.
ПРИВИЛЕГИРОВАННЫЙ ямбатай, онцгой эрхтэй, тусгай эрхтэй, эрхшээлт; ~ое положение онцгой эрхтэй байдал.
ПРИВИЛЕГИЯ онцгой эрх, тусгай эрх, тусгай эрх ямба, эрхшээл, эрх дарх.
ПРИВИНТИТЬ шүрээдэх, эрэгдэх, эрэг чангалах.
ПРИВИНЧИВАТЬ шүрээдэх, эрэгдэх, эрэг чангалах.
ПРИВИРАТЬ дэгс ярих, худал ярих.
ПРИВИТЬ тарих, тарилга хийх; 2. дуртай болгох, сургах, заншилтай болгох; ~ любовь к чтению ном унших дуртай болгох; 3. залгаж ургуулах.
ПРИВИТЬСЯ 1. тарилга туурах, тариа боловсрох; 2. дуртай болох, заншилтай болох; 3. залгадаж ургах.
ПРИВКУС амт, ондоо амт, гаж буруу амт; ~ соды в тесте зуурсан гурилд хужрын амт байна.
ПРИВЛЕКАТЕЛЬНЫЙ сэтгэл татах, сүндлэг, үзэсгэлэнтэй, аятайхан; ~ая внешность аятайхан царай.
ПРИВЛЕКАТЬ 1. дур татах, анхаарал татах, сүндлэх; 2. оролцуулах; 3. хүлээлгэх.
ПРИВЛЕКАТЬСЯ оролцох, татагдах; ~ к ответственности хариуцлагад татагдах.
ПРИВЛЕЧЕНИЕ оролцуулах, татах; ~ к ответственности хариуцлагад татах.

ПРИВЛЕЧЬ 1. дур татах, татах, сонирхогдох, ~ внимание анхаарал татах, 2. оролцуулах, ~ молодёжь к общественной работе залуучуудийг олон нийтийн ажилд оролцуулах, 3. татах, хүлээлгэх, ~ к ответственности хариуцлагад татах.

ПРИВНЕСТИ,

ПРИВНОСИТЬ оруулах, нэмэлт оруулах.

ПРИВОД 1. авчрах, ацрах, 2. дамжлага, дамжуур, татуурга.

ПРИВОДИТЬ 1. авчрах ацрах, хөтөлж авчрах, ~ ребёнка домой хүүхэд гэрт нь ацрах, ~ к победе ялалтад хүргэх 3. оруулах, болгох, ~ в порядок цэгцтэй болгох 4. гүйцэтгэх. ёсоор гүйцэтгэх, бнелүүлэх, ~ в исполнение ёсоор гүйцэтгэх, 5. татах, гаргах, ~ пример учрыг гаргах, жишээ татах.

ПРИВОДИТЬСЯ I завшаан тохиолдох

ПРИВОДИТЬСЯ II болох, татах.

ПРИВОДНОЙ дамжуулгын, дамжуурын, татуургын, ~ ремён дамжуургын сур

ПРИВОЗ 1. авчрах, нэвтрүүлэх оруулах, ~ товаров бараа авчрах 2. авчирсан бараа, нэвтрүүлэн оруулсан бараа.

ПРИВОЗИТЬ авчран, авчрах, хүргэж ирэх.

ПРИВОЗНОЙ авчирсан, ацарсан.

ПРИВОЛОЧИТЬ,

ПРИВОЛОЧЬ чирч авчрах, чирч оруулах.

ПРИВОЛЬЕ 1. уудам газар, задгай газар, өргөн талбай, дайд, 2. чөлөөтэй, бүрэн чөлөөтэй, сул чөлөө, дураараа туйлах, жить и ~ бүрэн чөлөөтэй амьдрах, тут детям ~ энд хүүхэд дураараа туйлах.

ПРИВОЛЬНЫЙ чөлөөтэй, бүрэн чөлөөтэй, сул чөлөөтэй, илдэй, ~ос жить чөлөөтэй аж төрөх.

ПРИВОРАЖИВАТЬ,

ПРИВОРОЖИТЬ увдислах, увдисаар татах, илбэдэж дурлуулах, ховслох.

ПРИВРАТНИК хаалгач, үүдний манаач гонир.

ПРИВРАТЬ дэгс ярих, нэмэрлэж хэлэх, худал хэлэх, ~ для красного словца үгээ гоёх гээд дэгс ярих.

ПРИВСКАКИВАТЬ,

ПРИВСКОЧИТЬ дав хийж босох, босон харайх, ~ от неожиданности гэнэт тулгараад дав хийж босох.

ПРИВСТАВАТЬ,

ПРИВСТАТЬ өндөс хийх, өндний.

ПРИВХОДЯЩИЙ нэмэгдсэн, ондоотэгээс нэмэгдсэн, хөндлөнгөөс орсон, ~е обстоятельство нэмэгдсэн нөхцөл.

ПРИВЫКАТЬ,

ПРИВЫКНУТЬ 1. занших, дадах, сурах, 2. дасах, ижил дасал болох, дамы нь авах, привык к товарищам нөхдөдөө дасах

ПРИВЫЧКА заншил, зуришил, войти в ~у заншилд орох, зуришил болох, по ~е заншлаараа

ПРИВЫЧНЫЙ 1. заншсан, дадсан, сурамгай, ~ образ жизни амьдралын заншсан байдал, ~аи работа дадсан ажил 2. дассан, ерийн, ~ос явление ерийн үзэгдэл.

ПРИВЯЗАННОСТЬ дасал болох, дотно байх, хайртай байх, она — его старая ~ тэр хүүхэн, түүний хуучин дотнын хүн, иметь к кому-либо ~ хүнд хайртай байх.

ПРИВЯЗАТЬ,

ПРИВЯЗЫВАТЬ 1. уях, ~ коня морь уях, ~ верёвку к забору хашаанд дээс уях, 2. дасгах, хайртай болгох, ~ к себе ребёнка хүүхдийг биедээ дасгах.

ПРИВЯЗАТЬСЯ,

ПРИВЯЗЫВАТЬСЯ 1. уягдах, 2. дасах, хайртай болох, ~ к товарищам нөхдөдөө дасах 3. ээрэх, орооцолдох, хоргоох, ~ с вопросом асуулгаар ээрэх.

ПРИВЯЗН уяатай, уядаг, ~ые лыжи уядаг цана.

ПРИВЯЗЧИВОСТЬ 1. дасамтгай, 2. ээрэх, орооцолдох, хоргоох.

ПРИВЯЗЧИВЫЙ 1. дасамтгай; 2. ээрээд салдаггүй, хоргоодог, ~ посетитель хоргоодог хүн.

ПРИВЯЗЫВАТЬ 1. уях, 2. дасгах, хайртай болгох.

ПРИВЯЗЫВАТЬСЯ 1. уягдах, хайртай болох, 3. ээрэх, орооцолдох, хоргоох.

ПРИВЯЗ уяа, держать собаку на ~и нохойг уяатай байлгах.

ПРИГАРЬ түлэнхий амт, суп с ~ю түлэнхий амтгай шөл.

ПРИГВОЖДАТЬ хадах.

ПРИГВОЗДИТЬ 1. хадах, ~ к позорному столбу жигшлийн багананд хадах, 2. хөдлөхгүй байлгах, гөлрүүлэх, ~ когонибудь гневным взглядом хүнийг хилэнт харцаар харж гөлрүүлэх.

ПРИГИБАТЬ бөхийлгөх, тонгойлгох.

ПРИГИБАТЬСЯ бөхнийх, тонгойх.

ПРИГЛАДИТЬ,

ПРИГЛАЖИВАТЬ илэх, илбэх, илж засах, ~ волосы үсээ илэх.

ПРИГЛАШАТЬ урих, залах; ~ на службу албан хаахыг урих, албан ажилд урих.

ПРИГЛАШЕНИ урилга, урих, по ~ю урилгаар, получить ~ урилга хүлээн авах, разослать ~я урилга тараах

ПРИГЛУШАТЬ,

ПРИГЛУШИТЬ намжаах, бүдэгрүүлэх, бүдэгшүүлэх, багасгах, ~ звук дуу чимээг намжаах.

ПРИГЛЯДЕТЬ 1. харах, харгалзах, харж байх, ~ за детьми хүүхэд харах, 2. хайх, эрэх, эрж олох, ~ себе шубу өөртөө өвлийн дээл хайх.

ПРИГЛЯДЫВАТЬ 1. харах, харгалзах, харж байх, 2. хайх, эрэх, эрж олох.

ПРИГЛЯДЕТЬСЯ 1. ажиглах, ажиглаж харах, ажнх, 2. дасах, ~ к темноте харанхуйд нүдээ дасгаж харах, харанхуйд нүд дасах.

ПРИГЛЯДЫВАТЬСЯ 1. ажиглах, ажиглаж харах, ажнх, 2. дасах

ПРИГЛЯНУ нүдэнд дулаан үзэгдэх, аятайхан харагдах, вещь ему ~лась юм түүнд аятайхан харагдав.

ПРИГНАТЬ I тууж ирэх; ~ скот домой малыг гэртээ тууж ирэх.

ПРИГНАТЬ II тааруулах; ~ оконную раму цонхны жаазыг тааруулах.

ПРИГНУЙТЬ бөхийлгөх, тонгойлгох, ~ ветку к земле мөчрийг газарт бөхнийлгөх.

ПРИГНУТЬСЯ тонгойх иетка ~лась к земле мөчир газарт бөхнийв.

ПРИГОВАРИВАТЬ 1. хамт үглэх, хэлж байх, колотит и ~ет цохиын хамт үглэж байна, үглээд л цохиод байв; 2. шийтгэх, шийтгэхээр тогтоох.

ПРИГОВОР тогтоол шийтгэх, шийтгэх тогтоол, вынести ~ шийтгэх тогтоол гаргах, приводить ~ в исполнение тогтоол ёсоор гүйцэтгэх.

ПРИГОВОРИТЬ ял оногдуулах, шийтгэх, ~ к тюремному заключению шоронд хорихоор шийтгэх.

ПРИГОДИТЬСЯ хэрэг болох, хэрэгтэй болох, тебе это ~тся энэ чамд хэрэг болно.

ПРИГОДНОСТЬ хэрэг болох, болохуйц, тэнцэх, показать свою ~ к работе ажилд тэнцэхээ үзүүлэх.

ПРИГОДНЫЙ болохуйц, хэрэг болмоор, болох, тэнцэх, танагтай, ~ к употреблению хэрэглэж болохуйц.

ПРИГОЖИЙ 1. аруухан, гуалиг; ~ парен аруухан хөвүүн 2. сайхан, цэлмэг ~ денёк выдался сайхан өдөр боллоо.

ПРИГОЛУБИТЬ энхрнйлэх, таалах.

ПРИГОН 1. туух, тууж нрэх; ~ скота мал туух 2. малын хашаа, хороо.

ПРИГО́НКА тааруулах; ~ седел лошадим эмээлнийг моринд тааруулах.

ПРИГО́НЯТЬ тааруулах, ~ крышку к ящику хавхгийг хайрцагт тааруулах.

ПРИГОР|АТЬ,

ПРИГОР|ИТЬ 1. түлэгдэх, хайрагдах; мясо ~ело мах түлэгдэв 2. хусамтах, түлэнхний болох, хиншүү үнэртэх; молоко ~ело сүү хусамтав.

ПРИГОРЭЛ|ЫЙ түлэнхий, түлэнхний амттай; ~ое молоко түлэнхий амттай сүү.

ПРИГОРОД хотын дэргэдэх гацаа, дүүрэг, хотын зах, хотын хаяа.

ПРИГОРОДН|ЫЙ хотын захын, хотын хаяа, хот орчмын, хот зуур, ~ая местность хотын хаяа газар, ~ поезд хот зуур явах галт тэрэг.

ПРИГОРОК дов, довцог, болдог.

ПРИГОРШН|Я атга, ~ ягод атга жнмсгэнэ, полиными ~ми атга атгаар, бөөм цөөмөөр

ПРИГОРЮНИТЬСЯ гуних, гуниглах.

ПРИГОТ|АВЛИВАТЬ бэлдэх, бэлтгэх, зэхэх, төхөөрөх, базаах.

ПРИГОТ|ОВИТЬ бэлдэх, бэлтгэх, зэхэх төхөөрөх, базаах, ~ рукопись к набору гар бичмэлнийг өрөлтөнд бэлдэх, ~ обед үдийн хоол бэлтгэх, ~ вещи в дорогу замд явах юмаа төхөөрөх.

ПРИГОТОВЛЯТЬ бэлдэх, бэлтгэх, зэхэх төхөөрөх, базаах.

ПРИГОТ|АВЛИВАТЬСЯ,

ПРИГОТ|ОВЛЯТЬСЯ бэлдэх, зэхэх, ~ к отъезду мордоход бэлдэх, ~ к докладу илтгэл бэлдэх.

ПРИГОТОВЛЕНИЕ бэлдэх, бэлтгэх, бэлтгэл, төхөөрөх, базаах, ~ уроков хнцээлээ бэлдэх; ~ к отъезду явахад бэлтгэх.

ПРИГРЕВАТЬ ээх, дулаацуулах

ПРИГРЕ|ИТЬ 1. ээх, дулаацуулах, солнце ~ло землю нар газрыг ээж байв, 2. асрах, тэжээх, ~ сироту өнчин хүүхдийг асрах.

ПРИГРОЗИТЬ заиах; ~ наказанием шийтгэнэ гэж зангах.

ПРИГУБИ|ИТЬ амсах, уруулаа хүргэх; не выпил, а только ~л рюмку хундагатайг нь уугаагүй, зөвхөн уруулаа хүргэсэн.

ПРИГУЛЬНЫЙ ~ скот алдуул мал.

ПРИДАВАТЬ 1. нэмж олгох, нэмж өгөх 2. нэмэх, нэмэгдүүлэх, төрүүлэх, оруулах 3. болгох, гаргах, 4. ойшоож үзэх, санах.

ПРИДАВЛИВАТЬ,

ПРИДАВ|ИТЬ дарах, хавчих, хавчуулах; дверь придавила палец хаалганд хуруугаа хавчуулав.

ПРИДАНИЕ болгох, олгох, оруулах; ~ законной силы постановлению тогтоолыг хуулийн чанартай болгох.

ПРИДАНОЕ ннж; за ней дали большое ~ хүүхэндээ нх ннж өгөв.

ПРИДАТОК дагалт, дагуур, хавсрага; ~ к машине машинын хавсрага, ~ ннчка бөөсгийн дагуур, ~ мозга өнчин тархн.

ПРИДАТОЧН|ЫЙ 1. хавсарсан, гишүүн, ~ое предложение хавсарсан өгүүлбэр, гишүүн өгүүлбэр, 2. дагуур, дагалт, хавсралт, ~ан половая железа бэлгийн дагуур булчирхай.

ПРИДА|ИТЬ 1. нэмж олгох, нэмэгдүүлж өгөх; к прежним деньгам ~л ещё триста рублей урьдахь мөнгөн дээрээ дахин гурван зуун рубль нэмж олгов, 2. нэмэх, нэмэгдүүлэх, төрүүлэх, оруулах, ~ храбрости зорнг нэмэгдүүлэх, любовь ~ет ему бодрости и силы янаг сэтгэл түүнд урамшил ба чадал оруулна; 3. болгох, гаргах; ~ сержёное выражение своему лицу царайдаа их томоотой янэ гаргах, ~ законуию форму документу барнмт бичгийг хууль ёсны хэлбэртэй болгох; 4. ойшоож үзэх, санах, тоох; и не ~л этому никакого значения үүнийг би утга чанартай юм гэж огт санасангүй,

үүнийг би огт тоогоогүй юм; ~ исключительное значение хамгийн чухал гэж үзэх.

ПРИДА|ИТЬ 1. нэмж олгох, ~ отряду артиллерий отрядад их буу нэмж олгох; 2. болгох; ~ чему-нибудь большей устойчивости юмыг тогтвортой болгох; 3. нэмэр; в ~у нэмэр болгож.

ПРИДВИГАТЬ,

ПРИДВИ|НУТЬ ойртуулах, түлхэж ойртуулах, дөтлүүлэх; ~ стул к столу сандлыг ширээнд ойртуулах.

ПРИДВИГАТЬСЯ ойртох, дөтлөх, ~ к столу ширээнд ойртох.

ПРИДВОРН|ЫЙ 1. ордны, шадар, ~ поэт ордны шүлэгч; 2. ордныхон, ордны хүн, шадар бараа бологч; царские ~ые хааны ордныхон.

ПРИДЕЛАТЬ хийх, тааруулах; ~ ручку к корзинке сагсанд бариул хнийх, ~ замки к дверям хаалганд цоож хийх.

ПРИДЕРЖАТЬ,

ПРИДЕРЖИВАТЬ 1. барнх, барьж байх, барьж зогсоох; ~ вазу ваарыг (унагахгүй) барьж байх, ваарыг түшиж байх; 2. татах, зогсоох; ~ лошадь морнны жолоог татах, 3. нөөх, нөөж байх; ~ деньги мөнгөө нөөж байх; ~ язык амаа татах, дугай байх.

ПРИДЕРЖИВАТЬСЯ 1. барих, барьж явах; ~ за перила лестницы шатны хайснаас барьж явах; 2. дагаж явах, барьж явах; ~ правой стороны баруун талаа дагаж явах; 3. баримталж явах, барнмтлах; ~ твёрдых принципов хатуу зарчмыг барнмталж явах; ~ правил уличного движения гудамжны хөдөлгөөний дүрмийг барнмтлах.

ПРИД|ИРА өө эрэгч.

ПРИДИРАТЬСЯ өө сэв нрэх, гоочлох, ~ к каждому слову үг бүрд өө сэв эрэх.

ПРИД|ИРКА өө сэв эрэх, гоочлох.

ПРИД|ИРЧИВОСТЬ өө сэв эрэх, гоочлох.

ПРИД|ИРЧИВЫЙ өө сэв эрдэг, гоочилдог, ~ человек өө сэв эрдэг хүн

ПРИДРОЖН|ЫЙ зам орчмын, зам хавнын, замын хажуу дахь; ~ая канава замын хажуу дахь суваг.

ПРИДРАТЬСЯ өө сэв эрэх, гоочлох; ~ к пустяку ялнгүй юманд өө сэв эрэх, ~ к случаю юм л болбол гоочлох.

ПРИД|ИТИ 1. нрэх, ~ домой гэртээ ирэх; 2. болох; пришла пора учиться суралцах цаг боллоо; 3. хүрэх; ~ к выводу дүгнэлтэд хүрэх; 4. орох; ~ в чувство ухаан орох; ~ в голову толгойд орох, санаанд орж нрэх.

ПРИДУМАТЬ санаачлах, бодож олох, сүвэгчлэх, арга сүвэгчлэх

ПРИДУМЫВАТЬ санаачлах, бодож олох, сүвэгчлэх, арга сүвэгчлэх; ~ развлечение для детей хүүхэд зугаацуулах юм санаачлах; ~ выход из такого положения тийм байдлаас мултрах арга сүвэгчлэх.

ПРИДУРКОВАТЫЙ донгно, ухаан муутай, мангуу.

ПРИДУРЬ 1. уймар, уймаа, үсэд; человек с ~ю уймар хүн; 2. ярдаг, яхир; лошадь с ~ю ярдаг морь, ааштай морь.

ПРИДУШИТЬ багалзуурдан алах, багалзуурдах, бүгтрүүлж алах, бүтээх; ~ цыплёнка зулган тахнаг бүгтрүүлж алах, тахианы дэгдээхэйг алах.

ПРИДЫХАНИЕ хийн түрлэг; произносить с ~м хийн түрлэгтэй дуудах.

ПРИДЫХАТЕЛЬНЫЙ хийн түрлэгтэй; ~ согласный хийн түрлэгтэй гийгүүлэгч авна.

ПРИДАТЬСЯ залхуурмаар болох, залхуутай болох, хашнрмаар болох, шалай болох.

ПРИЕЗД нрэх, хүрэх, хүрч ирэх; в день ~а ирэх өдөр нь; с ~ом сайн явж ирэв үү.

ПРИЕЗЖАТЬ нрдэг байх, нрэх, хүрч ирэх.

ПРИЕЗЖИЙ нрүүл хүн, нрэгч, гаднаас нрэх хүн, явуулын хүмүүсийн зочид буудал.

ПРИЕМ 1. элсүүлэх, элсэлт, авах; ~ **э партию** намд элсүүлэх; ~ **в институт** дээд сургуулийн элсэлт; 2. үзүүлэх, орох; **явиться на** ~ **к врачу** эмчид үзүүлэх гэж ирэх; 3. хүлээж авах, авах; ~ **заявлений** өргөдөл хүлээн авах; 4. хүлээн авах, хүлээн авалт, уулзалт, дайллага; **речь на** ~ **е работников школы** сургуулийн ажилтны уулзалт дээр хэлсэн үг; 5. угтаж уулзах, угтаж авах; **оказать тёплый** ~ халуунаар угтаж авах; 6. удаа, дахин; **выинить лекарства в два** ~а эмийг хоёр удаа уух; 7. арга, барил, арга барил, авцал, барьц; художественный ~ уран сайхны арга мэх.

ПРИЁМКА хүлээж авах.

ПРИЁМЛЕМ|ЙЙ болмоор, зөвшөөрч болхуйц, зүйтэй, тохиромжтой; ~ **план зөвшөөрч болмоор төлөвлөгөө**; **иполие** ~ **ое предложение** ер нь зүйтэй санал; ~ **ая цена** тохиромжтой үнэ.

ПРИЁМНАЯ хүлээх тасалгаа, хүлээн авах тасалгаа, уулзах өрөө; **приёмная у врача** эмчийн хүлээх тасалгаа.

ПРИЁМНИК хүлээн авагч, хүлээн авах аппарат, радио~ радио хүлээн авагч.

ПРИЁМН|ЙЙ 1. хүлээн авалтын, хүлээн авах, уулзах, уулзалтын; ~ **день** хүлээн авах өдөр; 2. элсэлтийн; ~ **экзамен** элсэлтийн шалгалт; ~ **ая комиссия** элсэлтийн комисс, 3. өргөсөн, өргөмөл, үрчилсэн, ~ **отец** өргөсөн эцэг, ~ **сын** өргөмөл хүү, ~ **ая дочь** үрчилсэн охин.

ПРИЁМОЧНЫЙ хүлээн авах, тушаах, тушааж, өгөх; ~ **пункт** хүлээн авах газар, тушаах газар.

ПРИЁМЩИК хүлээн авагч; ~ **отдела технического контроля** техник шалгалтын хэлтсийн хүлээн авагч.

ПРИЕСТЬСЯ захуурмаар болох, ханачхах, хаширмаар болох, шалхай болох; **все развлечении приелись** бүх зугаа цэнгэлд ханачихлаа.

ПРИЕХАТЬ ирэх, хүрч ирэх; ~ **домой** гэртээ ирэх, 1. дарах, шахах; ~ **к стене** хананд шахах; 2. хавчих; хавчигдуулах, гачигдуулах; ~ **к сердцу** тэврэх.

ПРИЖАТЬСЯ наалдах, биеэ шахах; ~ **к матери** эхдээ наалдах.

ПРИЖЕЧЬ 1. төөнөх, хайрах; ~ **горчим железом** халуун төмрөөр хайрах; 2. түрхэх; ~ **ранку** йодом шарханд йод түрхэх.

ПРИЖИВАЛКА айлд хоргодогч эмэгтэй.

ПРИЖИВАТЬСЯ дасах, нутагших, идээшлийг олох.

ПРИЖИГАННИЕ 1. хайрах, төөнөх; 2. түрхэх.

ПРИЖИГАТЬ 1. хайрах, төөнөх; 2. түрхэх.

ПРИЖИГАЮЩИЙ 1. түлэх, төөнөх; ~ **е средство** түлэх юм, төөнөх эм.

ПРИЖИЗНЕННЫЙ амьд байхад.

ПРИЖИМАТЬ дарах, хавчих, шахах, тэврэх; ~ **к своей груди** элгэндээ тэврэх.

ПРИЖИМАТЬСЯ наалдах, шахагдах.

ПРИЖИТЬСЯ дасах, нутагших, идээшлийг олох; ~ **на новом месте** шинэ нутагт дасах.

ПРИЗ шагнал, шан, бай; **получить первый** ~ нэгдүгээр шагналыг авах.

ПРИЗАДУМАТЬСЯ, **ПРИЗАДУМЫВАТЬСЯ** бодлого болох, санаашрал болох, санагалзах.

ПРИЗВАННИЕ 1. дүйтэй, горьдоотой, авьяастай; **чувствовать** ~ **к науке** шинжлэх ухаанд дүйтэйгээ мэдрэх; 2. тавилан, оноо, хувь ерөөл, ноогдсон үүрэг.

ПРИЗВАТЬ 1. уриалах, урих, гуйх; ~ **на помощь** тусламж үзүүлэхийг гуйх; 2. татах, дайчлах, дуудах; ~ **на военную**

службу цэргийн албанд татах; 3. шаардах, уриалах; ~ **к порядку** журамтай байхыг шаардах.

ПРИЗЕМИСТЫЙ намхан, лагдгар, тогдгор; ~ **домик** намхан байшин; ~ **старик** пагдгар өвгөн.

ПРИЗЕМЛЕНИЕ газардал, газарт буух, ~ **самолета** нисэх онгоц газарт буух.

ПРИЗЕМЛ|ИТЬСЯ газарт буух, газар буух, доош буух; **самолет** ~ **лса** нисэх онгоц газар буув.

ПР|ИЗМ|А олон талст, олон цамцаалт; **сквозь** ~ **у дам** үзэх, ташир үзэх, ташир харах.

ПРИЗНАВАТЬ 1. хүлээх, зөвшөөрөх; 2. тоох, ойшоох; **он никого не признает** тэр, хэнийг ч тоодоггүй юм.

ПРИЗНАВАТЬСЯ үнэнээ хэлэх, шууд хэлэх, хүлээх, улайх.

ПР|ИЗНАК шинж тэмдэг; **не подавать** ~ **ов жизни** амьдын шинжгүй байх; ~ **весны** хаврын шинж орох.

ПРИЗНАНИЕ 1. хүлээх, зөвшөөрөх, хүлээн зөвшөөрөх; ~ **доводом правильными** учир шалтгааныг зөв гэж зөвшөөрөх; 2. хэргээ хүлээх, улайх; ~ **преступника** ялтан хэргээ хүлээх, ялтан улайх; 3. хүндлэл, хүндлэгдэх, сайшаагдах, тоогдох; 4. үнэнээ хэлэх; **выслушать чье-либо** ~ хүний үнэнээ хэлэхийг сонсох.

ПРИЗНАННЫЙ олонд нэртэй, тоогдсон; **всеми** ~ **поэт** олонд тоогдсон шүлэгч.

ПРИЗНАТЕЛЬНОСТЬ талархал, ачийг санах; **выразить кому-либо** ~ хүнд талархлаа илэрхийлэх.

ПРИЗНАТЕЛЬНЫЙ талархах, талархалтай, баярласан, ачийг санах; **я вам очень признателен за содействие** намайг дэмжсэний тул би танд маш их талархаж байна; ~ **взгляд** талархалтай харц.

ПРИЗНАТЬ 1. таних; 2. хүлээх, зөвшөөрөх, хүдээн зөвшөөрөх, ойшоож үзэх; ~ **свои ошибки** алдаагаа хүлээх; ~ **себя** **победённым** дийлдсэнээ хүлээх (бууж өгөх); 3. үзэх, гэж үзэх; ~ **нужным** хэрэгтэй гэж үзэх.

ПРИЗНАТЬСЯ үнэнээ хэлэх, шууд хэлэх, хүлээх, улайх; ~ **в любви** хайртай болсноо шууд хэлэх.

ПРИЗОР харгалзаа, харж байх, хүн.

ПРИЗРАК хий үзэгдэл, сүүдэгнэл; **ночные** ~ **и шөнийн** сүүдэгнэл.

ПРИЗРАЧ|ИЙ хий үзэгдлийн, сүүдэгнэлийн, сүүдэгнэсэн; ~ **ое видение** сүүдэгнэсэн үзэгдэл.

ПРИЗРЕТЬ тэтгэх, халамжлах, халамж үзүүлэх; ~ **сироту** өнчин хүүхдийг тэтгэх.

ПРИЗЫВ 1. урна; 2. цэрэг татлага, цэрэг дайчлах, дуудлага; **прошлогодний** ~ **ноднин** жилийн цэрэг татлага.

ПРИЗЫВАТЬ 1. уриалах, гуйх; 2. татах, дайчлах, дуудах; 3. шаардах.

ПРИЗЫВАТЬСЯ татагдах, дайчлагдах, дуудагдах, цэрэгт мордох.

ПРИЗЫВНИК цэрэгт мордох хүн, дайчлагдах насны хүн, цэрэгт нас тэнцэгч.

ПРИЗЫВНОЙ цэргийн насны, цэрэгт мордох, цэрэг татлагын, цэрэгт татах; ~ **возраст** цэргийн насанд хүрсэн; ~ **пункт** цэрэг татлагын байр.

ПРИЗЫВНЫЙ дуудлагын, дуудах, гуйх, гуугалах; ~ **крик** дуудаж хашгирах.

ПРИ|ИСК уурхай; **золотые** ~ **и алтны** уурхай.

ПРИ|ИСКАТЬ эрж олох, хайж олох; ~ **удобную** **квартиру** аятайхан байр эрж олох.

ПРИ|ИСКОВЫЙ уурхайн.

ПРИ|ИТИ 1. нрэх; ~ **на занятия** хичээлдээ ирэх; 2. нрэх, болох; **пришла весна** хавар болов; 3. болох, ~ **в ярость** уур хилэнболох; ~ **в ветхость** өгөршил болох; 4. хүрэх; ~ **к**

выводу дүгнэлтэнд хүрэх; 5. орох; ~ в себя сэхээ орох, ухаан орох; ~ на память санаанд орох, 6. тохирох; ~ к соглашению хэлэлцэж тохирох; ~ к власти засгийн эрхнийг авах.

ПРИИТИСЬ 1. таарах; саюги пришились по ноге гутал хөлд таарах; 2. болох дайралдах, тусах; 3. хэрэгтэй болох, ёстой болох, аргагүйдэх; ему пришлося уехать тэр явах хэрэгтэй болов; 4. тохиолдох, оногдох; им пришлося нелегко на чужбине тэдэнд харь газарт бэрх байдал тохиолдов; на каждого пришлось по вкусу санаанд нь таарав.

ПРИКАЗ 1. тушаал; **выполнить** ~ тушаал биелүүлэх; **отдать** ~ тушаал өгөх; 2. захиргаа, захирах газар.

ПРИКАЗАННИЕ тушаал, тушаах; **устное** ~ ам тушаал; **исполнить** ~ тушаал биелүүлэх.

ПРИКАЗАНТИ 1. тушаах; **командир полка** ~л выступить с **расчетом** хорооны дарга, үүр цаймагц давш гэж тушаав; 2. гэх хэлэх, зохих; как прикажете понимать ваши слова? таны үгийг яаж ойлговол зохих вэ?; ~л долго жить таалал төгсжээ.

ПРИКАЗЧИК 1. захирагч, шадар.

ПРИКАЛЫВАТЬ 1. хатгах, торгох; 2. хатгаж алах, бүлж алах.

ПРИКАНЧИВАТЬ 1. шавхах, шавхан дуусгах, барах; ~ все запасы бүх нөөцийг шавхан дуусгах, 2. үгүй хийх, гүйцэд алах.

ПРИКАСАТЬСЯ хүрэх, аяархан хүрэх, дөнгөж хүрэлцэх, шүргэх.

ПРИКАТИТЬ өнхрүүлж авчрах, бөмбөрүүлж авчрах.

ПРИКЛДЫВАТЬ барагцаалах, багцаалах; ~ на счётах сампингаар барагцаалан тоолох; ~ на весах жинг барагцаалах; ~ в уме дотроо багцаалах.

ПРИКЛДЫВАТЬСЯ дүрэм зүүлэх, янз зүүлэх, -гч болох; ~ снйшим унтсан янз зүүлэх.

ПРИКЛАД I бууны бөгс мод, мөрлүүр мод, хундаг.

ПРИКЛАД II оёдлын жижиг хэрэгсэл, товч цаваг зэрэг хэрэгсэл.

ПРИКЛАДН|ОЙ хавсарга; ~ая наука хавсарга шинжлэх ухаан, ~ое искусство хавсарга урлаг.

ПРИКЛАДЫВАТЬ 1. тавих, дахах, дарах, 2. хавсаргах, 3. гаргах, зориулах, 4. хэрэглэх.

ПРИКЛЕИВАТЬ наах, наалдуулах; ~ объявление к стене хананд зарлал наах.

ПРИКЛЕИВАТЬСЯ наагдах, наалдах; объявление хорошо приклеилось зарлал сайн наагдав.

ПРИКЛЕПАТЬ тавлах, ~ гвоздь хадаас тавлах.

ПРИКЛОНЯТЬ бөхийлгөх, тонгойлгох; **негде** голову ~ толгой шургах газаргүй.

ПРИКЛЮЧАТЬСЯ учрах, тохиолдох, найралдах.

ПРИКЛЮЧЕНИ|Е 1. учрал, явдал, тохнолдол, уршигтай хэрэг; **забавное** ~ хөгийн явдал, 2. адал явдал; **искатель** ~й адал явдлыг эрэгч.

ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКИЙ адал явдлын, уршигт явдалтай; ~ роман адал явдлын роман.

ПРИКЛЮЧИТЬСЯ учрах, тохиолдох, дайралдах; **приключилась неприятность** гайтай явдал учрав.

ПРИКОВА|ТЬ 1. хадах, давтаж хадах, гавлах, гадаслах, гинжилж уях; 2. хэвтрийн болгох, хөдлөхгүй болгох, хөдөлж чадахгүй болгох; **болезнь** ~ла его к постели өвчин түүнийг хэвтрийн болгов; **страх** ~л его к месту айгаад хөдөлж чадахгүй байв; ~ к себе **внимание** анхаарлыг биедээ татах.

ПРИКОЛ I хавтгах, 2. шаасан гадас, уяа, онгоц уях сэргэ; 3. шог, тохуу; лошадь ходит на ~е морь аргамжаатай байв.

ПРИКОЛАЧИВАТЬ хадах; ~ доску банэ хадах.

ПРИКОЛОТЬ 1. хатгах, торгох; ~ булавкой зүүгээр хатгах, зүүгээр торгох, 2. хатгаж алах, бүлж алах; ~ врага **штыком** дайсныг жадаар бүлж алах, дайсныг жадалж алах.

ПРИКОМАНДИРОВАТЬ томилж явуулах, томилолтоор илгээх, түр явуулах.

ПРИКОНЧИ|ТЬ 1. барчхах, шавхах, шавхан дуусгах; **все запасы** ~ли бүх нөөцөө барчихлаа, 2. үгүй хийх, гүйцэд алах.

ПРИКОРМ 1. тэжээх, тэжээл өгөх; 2. тэжээл, нэмэгдэл тэжээл; ~ для скота малын тэжээл.

ПРИКОРНУТЬ налж дуг хийх, атнийж зүүрмэглэх.

ПРИКОСНОВЕНИЕ аяархан хүрэх, хүргэх, дөнгөж хүрэлцэх, шүргэх; **лёгкое** ~ руки гараа аяархан хүргэх.

ПРИКОСНОВЕННОСТЬ холбогдол, холбогдох.

ПРИКОСНОВЕННЫЙ холбогдох, холбогдсон, холбогдолтой, хамаатай.

ПРИКОСНУТЬСЯ хүрэх, аяархан хүрэх, дөнгөж хүрэлцэх, шүргэх.

ПРИКРАСИТЬ гоёх, нэмж чнмэх, чнмэх.

ПРИКРАСА гоёл, чимэг, нэмж чнмэх; **рассказывать** без **прикра**с нэмж чнмэхгүй ярх.

ПРИКРЕПИТЕЛЬНЫЙ хамжуулсан, хамаадуулсан; ~ талон хамжуулсан талон.

ПРИКРЕПИТЬ 1. хадах, торгох, бэхэлж тогтоох; 2. хамжуулах, хамаадуулах, даалгаж өгөх, ордог болгох.

ПРИКРЕПИТЬСЯ 1. хадагдах, торгогдох, бэх тогтох; 2. хамжих, хамаадах; 3. бүртгүүлэх, бүртгэгдэх.

ПРИКРЕПЛЕНИЕ 1. хадах, торгох, тогтоох; 2. хамжуулах, хамаадуулах.

ПРИКРЕПЛЯТЬСЯ 1. хадагдах, торгогдох, бэх тогтох; 2. хамжих, хамаадах; 3. бүртгүүлэх, бүртгэгдэх.

ПРИКРИКИВАТЬ зандчих, зандрах, хашгирах, загнах.

ПРИКРИКНУТЬ зандчих, зандрах, хаахирах, загнах.

ПРИКРУТИТЬ 1. хүлэх, мушгнж хүлэх, шургуулж хүлэх, мушгнж уях; 2. багасгах, доош нь мушгнх; ~ **фитиль в лампе** дэнгийн голыг доош нь мушгнх.

ПРИКРУЧИВАТЬ 1. хүлэх, мушгнж хүлэх, шургуулж хүлэх, мушгнж уях; 2. багасгах, доош нь мушгнх.

ПРИКРЫВАТЬ,

ПРИКРЫТЬ 1. хаах, хамжих; ~ дверь үүд хамжих; 2. таглах, хавхаглах, тавих; 3. далдлах, халхлах; ~ **обман** мэхэлснийг далдлах; 4. халхлах, хаацайлах, өмөглөх, хамгаалах.

ПРИКРЫВАТЬСЯ,

ПРИКРЫТЬСЯ 1. халхлагдах, хучнх, хучигдах; 2. хаагдах, хамхигдах; **дверь прикрылась** үүд хамхигдав; 3. далдлах, халхлах; ~ **хвастливыми** словами сайрхаг үгээр халхлах.

ПРИКРЫТИЕ 1. халхавч, халх; ~ от **дождя** борооны халхавч; 2. халхлах, халхавч.

ПРИКУПАТЬ,

ПРИКУПИТЬ нэмж авах, нэмж худалдан авах, бас авах.

ПРИКУРИВАТЬ тамхн асаах, галаа өгөх.

ПРИКУРИТЬ тамхн асаах, галаа өгөх; **позвольте** ~ галаа, өгөөч.

ПРИКУС зуулт; **правильный** ~ шүдний зөв тэгш зуулт.

ПРИКУСИТЬ хазах, татах; ~ **язык** 1. хэлээ хазах; 2. ам хэлээ татах.

ПРИКУСЫВАТЬ хазах, татах.

ПРИЛАВОК лангуу.

ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ, хавсрал нэр, тэмдэг нэр; **имя** ~ **узнаётся по вопросам: какой? чей?** хавсрал нэрийг ямар, юуны гэж асуулт тавьж мэднэ.

ПРИЛАГАТЬ 1. хавсаргах; ~ к **заявлению** документы өргөдөлд барнмт бичгийг хавсаргах; 2. гаргах, зориулах; ~

все силы бүх хүчээ гаргах; 3. хэрэглэх; ~ теорио к практике онолыг туршлага дээр хэрэглэх.

ПРИЛАДИТЬ,

ПРИЛАЗИВАТЬ тааруулах, тааруулж хийх; ~ замок к двери үүдэнд цоож тааруулах.

ПРИЛАСКАТЬ энхрийлэх, таалах; ~ ребенка хүүхдийг энхрийлэх.

ПРИЛАСКАТЬСЯ эрхлэх, таалуулах; ~ к матери ээждээ эрхлэх.

ПРИЛЕГÁ||ТЬ 1. тулах, нийлэх, наалдаж байх, таарах, давж байх; **платье хорошо ~ет к телу** дээл биенд сайн таарч байна; 2. зах нийлэх, зэргэлдээ байх, хажууд байх; **сад ~ет к реке** цэцэрлэг мөрний хажууд байна, цэцэрлэг голд тулж байна.

ПРИЛЕЖАНИЕ хичээл оролдлого, чармайлт; **отличаться ~м** хичээл оролдлогоороо шалгарах.

ПРИЛЕЖАШ||ИЙ налсан, хэвтээ, хажуу; ~ая сторона угла өнцгийн налсан тал.

ПРИЛЕЖНО хичээж, чармайж, мэрийж; ~ учиться мэрийж суралцах.

ПРИЛЕЖНЫЙ хичээлтэй, оролдлоготой, чармайлттай; ~ ученик хичээлтэй сурагч.

ПРИЛЕПИТЬ наах.

ПРИЛЕПИТЬСЯ наалдах, наагдах.

ПРИЛЕПЛЯТЬ наах.

ПРИЛЕТ нисэж ирэх, ирэх; ~птиц шувуу нисэж ирэх.

ПРИЛЕТÁТЬ нисэж ирэх, ирэх.

ПРИЛЕТÉ||ТЬ нисэж ирэх, ирэх; **птицы ~ли харьсан шувуу** ирлээ; **самолёт ~л нисэх онгоц нисэж ирэв.**

ПРИЛÉЧЬ 1. жаахан хэвтэх, хажуулах; ~ после обеда үдийн хоолны дараа хажуулах; 2. хэвтэх, бөхнийх, налах; 3. наалдуулж хэвтэх; ~ ухом к земле чнхээ газарт наалдуулж хэвтэх.

ПРИЛÉВ түлхэлт, хөөрөлт, хөөрөх; ~ моря тэнгисийн түлхэлт, далайн хөөрөлт; ~ крови цус хөөрөх.

ПРИЛИВАТЬ хөөрөх.

ПРИЛИЗАНН||ЫЙ 1. долоогдсон; 2. гялгар, гөлчийсөн; ~ые волосы гялгар үс.

ПРИЛИЗÁ||ТЬ 1. долоох; **кошка ~ла шерсть муур үсээ долоов;** 2. гялайлгах, гөлгөр болгох, гөлчийлгөх; ~ волосы үсээ гялайлгах.

ПРИЛИПАТЬ,

ПРИЛИПНУТЬ наалдах, наалдалдах; **клей прилип к руке** цавуу гарт наалдав.

ПРИЛИПЧИВЫЙ 1. наалдамхай; 2. халдвартай; 3. залхуутай, хашраадаг; ~ человек хашраадаг хүн, наалдуур хүн.

ПРИЛИ||ТЬ хөөрөх; **кровь ~ла к голове** цус толгойд хөөрөв.

ПРИЛИЧИЕ ёс зүй, зүй ёс; **соблюдать ~зүй ёсыг дагах.**

ПРИЛИЧН||ЫЙ 1. зохимжтой, аятай томоотой; ~о вести себя биеэ аятай авч явах; ~ое поведение томоотой байх; 2. зүгээр, сайн, болохтой; **пальто еще ~ое зүгээр сайн пальто.**

ПРИЛОЖÉНИЕ 1. хавсралт; **журнал с ~м хавсралттай** сэтгүүл, 2. хэрэглэх; ~ знания на практике мэдлэгээ туршлага дээр хэрэглэх.

ПРИЛОЖИТЬ 1. тавих, дахах, дарах; ~ руку ко лбу гараа духандаа дарах; ~ к заявлению документы өргөдөлд баримт бичиг хавсаргах; 3. гаргах, зориулах; ~ все силы для выполнения плана төлөвлөгөөг биелүүлэхэд бүх хүчээ зориулах; 4. хэрэглэх; ~ теорию на практике онолыг туршлага дээр хэрэглэх.

ПРИЛОЖИТЬСЯ 1. наалдуулах, дахах, тулгах; ~ ухом к двери чнхээ үүдэнд дахах; 2. шагайх; ~ и выстрелить шагайгаад буудах.

ПРИЛУНИТЬСЯ саран дээр буух.

ПРИЛНУТЬ наалдах, дахах, налах.

ПРИМА нэгц, голлох чавхдас.

ПРИМАДОННА голлох дуучин эмэгтэй.

ПРИМÁЗАТЬСЯ,

ПРИМÁЗЫВАТЬСЯ 1. тосолж гялайлгах; 2. шургалж орох.

ПРИМÁНИВАТЬ,

ПРИМАНИТЬ, зангаж дуудах, даллах, аргадаж татах, урамдах.

ПРИМÁНКА хахуул, илбээс, өгш хилбэ, мэн; ~ для рыб загас барих илбээс.

ПРИМÁТ анхдагч, манлайлах.

ПРИМЕЛЬКА||ТЬСЯ нүдэнд дасах, үзэгдээд л байх, танил болох; **его лицо мне ~лось** тэр над үзэгдээд л байдаг хүн.

ПРИМЕНÉНИЕ 1. хэрэглэх, хэрэглэгдэх; **находится ~** хэрэглэгдэх болох; 2. зохнцох, дасах; ~ к новым условиям шинэ нөхцөлд дасах.

ПРИМЕНÍМЫЙ хэрэглэж болохуйц, хэрэглэж болмоор, хэрэглэж болох, **вполне ~способ** бүр хэрэглэж болох арга.

ПРИМЕНÍТЕЛЬНО зохицуулж тааруулж, **действовать ~ к обстановке** тухайн ахуй байдалд зохицуулж ажиллах.

ПРИМЕНÍТЬ,

ПРИМЕНЯТЬ хэрэглэх, ~ новый метод работы ажлын шинэ аргыг хэрэглэх.

ПРИМЕНЯТЬСЯ 1. зохнцох, тохирох, таарах, дасах, ~ к обстоятельствам ахуй байдалд зохнцох, 2. хэрэглэгдэх.

ПРИМЕНЯЕМОСТЬ хэрэглэгдэх нь

ПРИМЁР жишээ, үлгэр, дуурнал, **приводить ~** жншээ гаргах, **служить ~ом** жншээ болох, **братъ ~** жишээ авах, **по ~у** жншээгээр, **к ~у** жишээ нь.

ПРИМЕРЗÁТЬ наалдаад хөлдөх, барилдаж хөлдөх.

ПРИМЁРЗ||НУТЬ наалдаад хөлдөх, барилдаж хөлдөх, **полено ~ло к земле** хэрчим мод газарт наалдаад хөлджээ.

ПРИМЁРИВАТЬ,

ПРИМЁРИТЬ өмсөж үзэх, хэмжиж үзэх, хэмжих, ~ сапог гутал өмсөж үзэх, **семь раз примерь, один раз отрежь** долоон удаа хэмжиж нэг удаа хайчил.

ПРИМЁРКА өмсөж үзэх, өмсөж тааруулах.

ПРИМЁРНО 1. жншээ болохуйц, ~ вести себя биеэ жншээ болохуйц авч явах, 2. барагцаалбал, бараглахад, хрийн.

ПРИМЁРНЫЙ 1. жишээ болохоор, дуурнал болохоор, ~ ученик жншээ болохоор сурагч, 2. барагцаалсан, барагласан, ~ срок окончания работы ажлыг дуусгах барагцаалсан хугацаа

ПРИМЕСЬ хольцоо, хольц; **глина с ~ю песку** элсэн хольцоотой шавар.

ПРИМÉТ||А 1. тэмдэг, шинж; **особые ~ы** онцгой тэмдэг, 2. ёр, дурная ~ муу ёр.

ПРИМÉТИ||ТЬ ажнх, ажиглах, анзаарах, анхаарах, не ~ли самого главного хамгийн чухлы нь анзаарсангүй.

ПРИМÉТН||ЫЙ мэдэгдэх, мэдэгдэхүйц, харагдах, харагдахуйц, нлэрхий, **едва ~ая трещина** дөнгөж харагдах цав.

ПРИМÉЧАНИЕ тайлбар, тайлбарлах, ажиглалт, зүүлт.

ПРИМÉЧАТЕЛЬН||ЫЙ гайхамшигтай, анхаарууштай, ~ое событие гайхамшигтай явдал

ПРИМÉЧÁТЬ ажнх, анзаарах, анхаарах.

ПРИМÉШАТЬ холих, хутгах, нэмж хутгах.

ПРИМÉШИВАТЬ холих, хутгах, нэмж хутгах.

ПРИМИНАТЬ 1. дарах, дарж хонхойлгох, навтайлгах; 2. гишгэчих, чнйрлах.

ПРИМИРÉНИЕ эвлэх, зохнцох.

ПРИМИРЕНЧЕСКИЙ эвсэх, эвсэн дагалдах.
ПРИМИРЕНЧЕСТВО эвсэх явдал, эвсэн дагалдах явдал.
ПРИМИРАТЕЛЬНЫЙ эвлэх, эвлэрсэн, эвлэрүүлэх; ~ые слова эвлэрүүлэх үг.
ПРИМИРИТЬ эвлэрүүлэх, эвтэй болгох.
ПРИМИРИТЬСЯ 1. эвлэх, эвлэрэх, эвтэй болох; 2. эрхийг дагах; я ~лся с судьбой би заяаны эрхийг дагав.
ПРИМИТИВ бааз, эгэл, болхи.
ПРИМИТИВНОСТЬ бааз, эгэл, болхи.
ПРИМИТИВНЫЙ бааз, эгэл, болхи; ~ое устройство машины бааз хийсэн машин; ~ подход к делу ажл хэрэгт болхи хандах.
ПРИМКНУТЬ 1. нийлэх, ойлгох; 2. углах, залгах, хийх.
ПРИМОЛКНУТЬ 1. дуугүй болгох, чимээгүй болгох.
ПРИМОРСКИЙ 1. далайн дэргэдэх, далайн хавийн; ~ курорт далайн дэргэдэх рашаан амралт.
ПРИМОРЬЕ далайн хавь газар, тэнгисийн эрэг хавийн нутаг.
ПРИМОСТИТЬ дөнгөөд багтаах, яаж ийгээд тавих.
ПРИМОСТИТЬСЯ дөнгөж багтах, яаж ийгээд суух, өнцөгдөж сандайлах.
ПРИМОЧКА нойтон жин, шавших; ~ для глаз нүдэнд нойтон жин тавих.
ПРИМУС цорглио зуух, цоргилуур.
ПРИМЧАТЬСЯ гүйж ирэх, давхиж ирэх; ~ на лошади морнор давхиж ирэх.
ПРИМЫКАНИЕ 1. нийлэх, шадарлах; 2. хамжих, хамжуулах, нийлбэр; ~ пути замын нийлбэр.
ПРИМЫКАТЬ 1. нийлэх, тулгах, тулгаж тавих; ~ доски одна к другой банзыг бие биенд нь тулгаж тавих; 2. тулж байх, дэргэд байх; к дому ~ет сад байшинд цэцэрлэг тулж байна; 3. хамжих, хамжуулах.
ПРИМЯТЬ 1. дарах, дарж хонхойлгох, навтайлгах; ~ подушки дэрийг дарж хонхойлгох; 2. гишгэчих, чийрлах; ~ траву ногоо гишгэчих.
ПРИНАДЛЕЖАТЬ 1. -тай, байх; 2. мэдэлд байх; харьяалагдаж байх; 3. -х, байх, -нх байх; эта книга ~ит мне энэ ном минийх байна, энэ мнний ном юм; 4. багтаж байх, орж байх; ~ к группе выдающихся деятелей гарамгай зүтгэлтний тоонд орж байх.
ПРИНАДЛЕЖНОСТЬ 1. хэрэгсэл, хэрэглэл; канцелярские ~и бичгийн хэрэгсэл; 2. хамаатай байх; хамаарагдах.
ПРИНАЛЕЧЬ 1. хүчлэн дарах; ~ на весла сэлүүрээ хүчлэн дарах; 2. чармайж орох, шууд орох; ~ на учёбу хичээлдээ шууд орох.
ПРИНАРЯДИТЬ,
ПРИНАРЯЖАТЬ гоёх, хувцаслах, гангалах.
ПРИНАРЯДИТЬСЯ,
ПРИНАРЯЖАТЬСЯ гоёор хувцаслах, гангалах.
ПРИНЕВОЛИТЬ албадах, тулгаж хийлгэх, хүчээр хийлгэх.
ПРИНЕСЕНИЕ өгөх, хүргэх; ~присяги тангараг өгөх.
ПРИНЕСИТИ 1. авчрах, ацрах; ~ домой покупки худалдаж авсан юмыг гэртээ авчрах; 2. гаргах, төрөх; кошка ~ла трех котят муур гурван зулзага гаргав; 3. өгөх, ургах; яблоня ~ла много яблок алимын мод нх ургац (олон алм) өглөө; 4. өгөх, хүргэх, учруулах; ~ пользу тус хүргэх; ~ вред хор учруулах; ~ клятву тангараглах; ~ повинию буруугаа хүлээх; ~ жертву тахил өргөх, өргөл барих.
ПРИНИЖАТЬ 1. басамжлах, доромжлох; 2. багасгах, хомстгох, доогуурдуулах.
ПРИНИЖЕННОСТЬ доромж байдал, дорой байдал.
ПРИНИЖЕННЫЙ доромжхон, дорой; ~ тон доромжхон янз.

ПРИНИЗИТЬ 1. басамжлах, доромжлох; 2. багасгах, хомстгох, доогуур үзэх; ~ достоинство книги номын дориун чанарыг хомстгох.
ПРИНИКАТЬ 1. хярах; 2. дахах, наалдуулах.
ПРИНИКНУТЬ 1. хярах; 2. дахах, наалдуулах; ~ ухом к двери чихээ үүдэнд дахах.
ПРИНИМАТЬ 1. авах, хүлээн авах; ~ радиogramму радио мэдээ авах; 2. авах, оруулах; ~ на службу албан ажилд оруулах; 3. авах, элсүүлэх; ~ в университет нх сургуульд элсүүлэх; 4. хүлээн авах, уулзах; ~ после элчин сайдыг хүлээн авах; 5. батлах, гаргах; ~ закон хууль батлах; 6. авах; ~ меры арга хэмжээ авах; 7. оролцох; 8. уух, хүртэх; ~ лекарство эм уух; 9. санах, гэж санах; ~ за чистую монету үнэи юм гэж санах; 10. үзүүлэх, гаргах; ~ важный вид нхэмсэг зан гаргах; 11. болох, зайлах; 12. татаж авах, хурааж авах; 13. дааж авах, хүлээж явах; 14. угтаж, сөргөж; ~ бой угтаж тулалдах.
ПРИНИМАТЬСЯ I 1. орох, эхлэх; ~ за работу ажилдаа орох; 2. оролдож эхлэх, засахыг оролдох; 3. ургах, ургаж эхлэх.
ПРИНИМАТЬСЯ II 1. авах, хүлээн авах; 2. авах, оруулах; 3. батлагдах.
ПРИНОРАВЛИВАТЬ тааруулах, тохируулах, аяг дагуулах.
ПРИНОРОВИТЬ тааруулах, тохируулах, аяг дагуулах.
ПРИНОРАВЛИВАТЬСЯ таарах, зохицох, дамших.
ПРИНОРОВИТЬСЯ таарах, зохицох, дамших, ~ к обстоятельствам ахуй байдалд зохихцох.
ПРИНОСИТЬ 1. авчрах, ацрах; 2. гаргах, төрөх; 3. өгөх, ургах; 4. өгөх, хүргэх, учруулах.
ПРИНОШЕНИЕ өргөл барьц, өргөх, барнх, тахил өргөх, бэлэг барих.
ПРИНУДИТЕЛЬНОСТЬ албадах, албадлага, бааллага.
ПРИНУДИТЕЛЬНЫЙ албадах, албадлагын, албадан хийлгэх, албаар хийлгэх, бааллагын; ~ труд албадан хийлгэх хөдөлмөр; ~ым путём албадах аргаар; ~ые меры албадах арга хэмжээ.
ПРИНУДИТЬ албадах, албадан хийлгэх, баалах, тулгаж хийлгэх, өөр аргагүй болгох.
ПРИНУЖДЕНИЕ албадлага, албадах, баалах, тулгах; без ~я албадлагагүйгээр.
ПРИНУЖДЕННО хүчээр, албадлагаар, бишүүрхгээр, биеэ баалж; ~ улыбатысь хүчээр ннэмсэглэх.
ПРИНУЖДЕННОСТЬ албадагдах, бишүүрхэг, баалагдах.
ПРИНУЖДЕННЫЙ хүчилж, биеэ баалж, бишүүрхүү, албадаж; ~ая маиера бишүүрхүү янз.
ПРИНЦ жонон, тайж, хун тайж, агь.
ПРИНЦЕССА гүнж.
ПРИНЦИП 1. зарчим; держаться твёрдых ~ов хатуу зарчмыг баримтлах; это против моих ~ов энэ бол миний зарчимд харш байна; 2. зарчмын хувьд, ерөнхийд нь.
ПРИНЦИПАЛЬНОСТЬ зарчим, зарчимтай байх; ~ в поступках үйл явдалдаа зарчимтай байх.
ПРИНЦИПАЛЬНЫЙ 1. зарчмын, зарчимтай, ~ человек зарчимтай хүн; ~ вопрос зарчмын асуудал; 2. зарчмын хувьд, ерөнхийд нь; дать ~ое согласие ерөнхийд нь зөвшөөрөх.
ПРИНОХАТЬСЯ,
ПРИНОХИВАТЬСЯ 1. үнэрт дасах; ~ к табачному дыму тамхны утааны үнэрт дасах; 2. үнэрлэх, шиншлэх.
ПРИНЯТИЕ 1. авах, хүлээн авах; ~ подарка бэлэг авах; 2. авах, оруулах, элсүүлэх; 3. батлах, гаргах; ~ решения шийдвэр гаргах; 4. оролцох; ~ участия оролцох.
ПРИНЯТЬ 1. авах, хүлээн авах; ~ подарок бэлэг авах; 2. авах, оруулах, элсүүлэх; ~ на работу ажилд авах, ажилд оруулах; 3. орох, хүлээн авах; 4. хүлээн авах, уулзах; ~ гостей зочдыг

хүлээн авах; **хорошо** ~ сайн хүлээж авах; 5. батлах, гаргах; ~ **закон хууль** батлах; ~ **резолюцию** тогтоол батлах, тогтоол гаргах; ~ **решение** шийдвэр гаргах; 6. авах, үзэх; ~ **к сведению** анхааралдаа авах (анхаарах); ~ **чей-либо совет** хүнээс зөвлөгөө авах; 7. оролцох; ~ **участие** оролцох, хамсах; 8. уух, хүртэх; ~ **лекарство** эм уух, эм хүргэх; 9. санах, гэж санах, андуурах; ~ **за знакомого** танилаа гэж андуурах; ~ **за шутку** тоглож байна гэж санах; 10. үзүүлэх, гаргах; ~ **важный вид** ихэмсэг зан гаргах, томрох; 11. болох, зайлах; ~ **вправо** баруун тийшээ болох; 12. татаж авах, хурааж авах; 13. хүлээж авах, дааж авах; ~ **на себя обязательство** биедээ үүрэг хүлээж авах; 14. утгаж, сөргөж; 15. ~ **на грудь** архи уух.

ПРИНЯ|ТЬСЯ 1. орох, эхлэх, ~ **за работу** ажилдаа орох; 2. оролдож эхлэх, засахыг оролдох; 3. ургаж, ургаж эхлэх; **куст** ~**лся** бут ургаж эхлэв.

ПРИБОДРИТЬ,

ПРИБОДРЯТЬ, зоригжуулах, урамшуулах, сэтгэлнийг сэргээх.

ПРИБРЕСТ|И,

ПРИБРЕТАТЬ 1. олж авах; 2. -тай болох; ~ **опыт** туршлагатай болох; ~ **важное значение** чухал утга чанартай болох.

ПРИБРЕТЕНИЕ 1. олж авах, -тай болох; ~ **опыта** туршлага олж авах; 2. ололт, олбор; **ценное** ~ **культуры** соёлын үнэтэй олбор.

ПРИБИЩАТЬ оролцуулах, хамсуулах, хамааруулах;

ПРИБИЩАТЬ 1. оролцуулах, хамсуулах, хамааруулах; 2. хавсаргах; ~**документ к делу** баримт бичгийг уг хэрэгт хавсаргах,

ПРИБИЩАТЬСЯ,

ПРИБИЩИТЬСЯ 1. оролцох, хамсах, хамаарах, оролцох; ~ **к науке**; шинжлэх ухаанд хамаарах; 2. нанчид хүртэх.

ПРИБИЩЕНИЕ оролдох, хамаарах, хамсах.

ПРИОДЁТЬ гоёх, гоё хувцас өмсхийх.

ПРИОДЁТЬСЯ гоёх, гоё хувцсаа өмсхийх, гангалах.

ПРИОРИТЕТ урьтсан, урьтлаг, урьтач, урьтлал.

ПРИОСАНИТЬСЯ данайх, ганайх, биеэ данайлгах, биеэ ганайлгах.

ПРИОСТАНАВЛИВАТЬ,

ПРИОСТАНОВИТЬ зогсоох, түдгэлзүүлэх, байзнуулах, тогтоох; ~ **работу** ажлыг зогсоох; ~ **исполнение приговора** тогтоол биелүүлэхийг түдгэлзүүлэх; ~ **кровотечение** цус гоожихыг тогтоох.

ПРИОСТАНАВЛИВАТЬСЯ зогсох, болнх, байзнах, түдэх, тогтознох.

ПРИОСТАНОВИ|ТЬСЯ зогсох, болнх, байзнах, түдэх, тогтознох; **работа** ~**лась** ажил зогсов; **кровотечение** ~**лось** цус гоожих нь болив.

ПРИОСТАНОВКА зогсоох, зогсолт, түдгэлзүүлэх, болнх, тогтох; ~ **работы** ажлын зогсолт,

ПРИОСТАНОВЛЕНИЕ зогсоох, болиулах, байзнуулах, түдгэлзүүлэх; ~ **решения** суда шүүхийн тогтоолыг түдгэлзүүлэх.

ПРИОТВОРИТЬ,

ПРИОТВОРЯТЬ жаахан, жаахан нээх, жаахан онгойлгох; ~ **дверь** үүд жаахан нээх.

ПРИОТВОРИТЬ,

ПРИОТВОРЯТЬСЯ жаахан нээгдэх, онгойсхийх; **дверь** **приво**твори**лась** үүд онгойсхийв.

ПРИОТКРЫВАТЬ,

ПРИОТКРЫТЬ жаахан нээх, жаахан онгойлгох; ~ **дверь** үүд жаахан нээх.

ПРИОТКРЫВАТЬСЯ,

ПРИОТКРЫТЬСЯ жаахан нээгдэх, онгосхнийх; **окио** **приво**т**кры**лось цонх жаахан нээгдэв.

ПРИПАДАТЬ 1. дахах, наалдах; 2. хазганах, мнжилзэх; ~ **на левую ногу** зүүн хөл нь хазганах; 3. сөгдөх.

ПРИПАД|ОК багтрах, багтраа, унах, ордослох, гэнэт муурах, гэнэт оргилох; **сердечный** ~ зүрхний багтраа; **нервный** ~ хөөрөн унах; **в** ~**ке** **гнева** уур гэнэт оргилох.

ПРИПАДОЧНЫЙ багтралын, уналтын; ~ **больной** унадаг өвчтэй хүн.

ПРИПАИВАТЬ гагнах, ширээх.

ПРИПАРКА халуун жин, жин тавих

ПРИПАСАТЬ,

ПРИПАСТИ бэлтгэх, базаах, нөөцлөх; ~ **дров на зиму** свлийн түлээ бэлтгэх.

ПРИПАСТИ наалдах, дахах; ~ **к материнской груди** эхийнхээ цээжинд наалдах.

ПРИПАСЫ бэлтгэл, нөөц; **съестные** ~ хүнсний бэлтгэл; 2. хэрэгсэл; **охотничьи** ~ ангийн хэрэгсэл; **боевые** ~ бууны сум хэрэгсэл.

ПРИПАЯТЬ гагнах, ширээх; ~ **ручку к чайнику** данханд бариул гагнах.

ПРИПЕВ дууны түрлэг, дууны давталт.

ПРИПЕВАТЬ түрж дуулах, дагалдан дуулах, гингэнэх, гнншиж дуулах; ~ **за работой** ажил хийхдээ гингэнэх.

ПРИПЕВАЮЧИ **жить** ~ жаргаж суух, жаргаж цэнгэж суух.

ПРИПЕК I хүндрэх, жин хүндрэх, жин нэмэгдэх, хөөрөх, өсөх.

ПРИПЕК II, ээвэр газар, ээвэр; **сидеть на** ~**е** ээвэр газарт суух.

ПРИПЕКА|ИТЬ их шарах, ээх, цоргих; **сегодня** ~**ет** өнөөдөр нар их шарж байна.

ПРИПЕРЕТЬ 1. тулах, дарах, түгжих; ~ **дверь** **доской** үүдээ банзаар дарах; 2. шахах, хавчих; ~ **к забору** хашаанд шахах; 3. мухардуулах, гартаах; ~ **кого-либо к стене** хүнийг мухардуулах.

ПРИПИСАТЬ нэмж бичих.

ПРИПИСЫВАТЬ 1. нэмж бичих; ~ **несколько строк** хэдэн мөр нэмж бичих, дансанд оруулах, дансанд бичих; ~ **к призывному участку** цэрэг татлагын газрын дансанд оруулах; 3. -**их**, гэх, -**айнх** гэх; **я** **приписал** **это его** **рассеяности** би үүнийг түүний мартамхайнх гэж байв.

ПРИПИСАТЬСЯ данслагдах, бүртгэгдэх.

ПРИПИСКА 1. нэмж бичих, нэмэлт хийх; 2. нэмэлт; ~, **сделанная другим** **подчерком** өөр гараар бичсэн нэмэлт.

ПРИПЛАТА 1. нэмэн төлөх; 2. нэмэлт төлбөр.

ПРИПЛАЧИВАТЬ,

ПРИПЛАТИТЬ нэмж төлөх.

ПРИПЛЕСТИ,

ПРИПЛЕТАТЬ 1. нийлүүлэн гөрөх, нийлүүлэн сүлжих; ~ **лешту** **к веску** цэцгийн эрихэнд бүч нийлүүлэн гөрөх; 2. холбогдуулах.

ПРИПЛЕСТИСЬ мацан ирэх, арай гэж ирэх.

ПРИПЛОД төл, малын төл, өсвөр; **большой** **ежегодный** ~ **у свиней** гахай жил бүр олон төл өгдөг.

ПРИПЛЫВАТЬ,

ПРИПЛЫТЬ ирэх, хүрч ирэх, сэлж ирэх, хөвж ирэх; ~ **на лодке** завиар ирэх; ~ **к берегу** эрэгт хөвж ирэх.

ПРИПЛЮСНУТЫЙ нармигар, навшгар, налчгар, налчийтал дарагдсан; ~ **иое** нармигар хамар.

ПРИПЛЮСНУТЬ нармийлгах, налчийлгах, налчгар болгох; ~ **шляпку гвозди** **молотком** хадаасны тавыг алхаар цохиж налчийлгах.

ПРИПЛОСОВАТЬ,**ПРИПЛОСОВЫВАТЬ** тоог нэмэх, нийлүүлж нэмэх.**ПРИПЛЯСЫВАТЬ** дэвхцэх,**ПРИПОДНИМАТЬ,****ПРИПОДНЯТЬ** өндийлгөх, сөхөх; ~ голову толгойгоо өндийлгөх; ~ занавес хөшнж сөхөх.**ПРИПОДНИМАТЬСЯ,****ПРИПОДНЯТЬСЯ** өндийх, босох, цогнойх, сөхөгдөх.**ПРИПОДНЯТОСТЬ** хөжүүн байдал, хөөрүү, хөөртэй байдал.**ПРИПОДНЯТЬ|ЫЙ** хөгжүүн, хөөрсөн, баяр хөөртэй; в ~ом настроении хөгжилтэй байх.**ПРИПОДЫМАТЬ** өндийлгөх, сөхөх.**ПРИПОДЫМАТЬСЯ** өндийх, босох, сөхөгдөх.**ПРИПОЛЗАТЬ,****ПРИПОЛЗТИ** мөлхөж нрэх, мөлхөж очих.**ПРИПОМИНАТЬ,****ПРИПОМНИТЬ** 1. санах, дурсан санах, санаанд орох; я не могу ~ его лицо түүний царай миний санаанд орохгүй байна; 2. санаж байх, мартаггүй, зүгээр орхихгүй; я это тебе припомню би үүнийг чинь зүгээр орхихгүй.**ПРИПОМИНАТЬСЯ,****ПРИПОМНИТЬСЯ** санаанд орох, санагдах; припомнились чьи-то стихи хүний шүлэг санаанд орлоо.**ПРИПРАВА** оруулах зүйл, хольц, хольцоо.**ПРИПРАВИТЬ,****ПРИПРАВЛЯТЬ** амтлах, амт оруулах, буйлуулах; ~ суп томатом улаан лоолнор шөл амт оруулах.**ПРИПРЫГИВА|ТЬ** харайж нрэх, дэвхцэх; идти, ~я дэвхцэж явах.**ПРИПРЯТЫВАТЬ,****ПРИПРЯТАТЬ** далд хийх, нуух, далдлах, нууж хадгалах; ~ деньги мөнгөө далд хийх.**ПРИПУГНУТЬ** айлгах, цочоох, үргээх; ~ кого-нибудь выговором хүнийг зэмлэж айлгах.**ПРИПУДРИВАТЬ,****ПРИПУДРИТЬ** оо жаахан түрэх, жаахан оодох.**ПРИПУСТИ|ТЬ** 1. нийлүүлэх; 2. гуядах, гуядан давхих, давхнулах; ~ коня морно гуядан давхих; 3. давхих, хурдлах; почуя дом, коня ~л гэр ойртсоныг мэдээд морь давхив; 4. ширүүсэх; дождь ~л бороо ширүүсэв; 5. тавьж өгөх, өргөн болгох, урт болгох; ~ платье в талии тэрлэгийг бэлхүүсээр нь тавьж өгөх.**ПРИПУХЛОСТЬ** хавдар, овгор, ур; ~ на шеке хацар дээрх хавдар.**ПРИПУХЛЫЙ** сэлхэнтсэн, бэлцнийсэн, хавантай; ~ нос бэлцнийсэн хамар.**ПРИПУХАТЬ,****ПРИПУХНУТЬ** сэлхэнтэх, бэлцнийх, хавагнах, хавдах; шека припухла хацар хавагнав, хацар хавдав.**ПРИРАБАТЫВАТЬ** нэмэгдэл хөлс авах, нэмэгдэл хөлс олох.**ПРИРАБОТОК** нэмэгдэл хөлс.**ПРИРАВНИВАТЬ,****ПРИРАВНЯТЬ** адилаар үзэх, адилтгах, сацуулах, зэргэцүүлэх.**ПРИРАСТАТЬ,****ПРИРАСТИ**, 1. авалцан ургах, нийлж ургах, наалдаж эдгэх; пересаженная кожа приросла нөхсөн арьс наалдаж эдгэв; 2. өсөх, олшрох.**ПРИРЕВНОВАТЬ** хардах, жетөөрөхөх.**ПРИРЕЗАТЬ** 1. тасалж өгөх, нэмж өгөх; ~ к огороду участок земли ногооны тариаланд газар нэмж өгөх; 2. булж алах, огтолж алах, алах, төхөөрөх.**ПРИРОД|А** 1. байгаль, түмэн бодис, ертөнц, явление ~ы байгалийн үзэгдэл, живая ~ амьд байгаль, шим ертөнц, мёртвая ~ амьгүй байгаль, сав ертөнц, любоваться ~ой байгалийг бахдан сонирхох; 2. төрөлх, уг; немой от ~ы төрөлхнийн хэлгүй; он по ~е добрый человек тэр угаасаа сайн хүн; 3. уг чанар, мөн чанар; ~ социальных отношениийн нийгмийн харилцааны уг чанар; 4. жам; в ~е вещей тэгдэг жамтай; отдать дань ~е жамтай юм жамаараа.**ПРИРОДН|ЫЙ** 1. байгалийн; ~ые богатства байгалийн баялаг; 2. жинхэнэ, угний; 3. төрөлхнийн, ~ талант төрөлхнийн билэг.**ПРИРОЖДЁННЫЙ** төрөлхнийн; ~ музыкант төрөлхнийн хөгжимчин.**ПРИРОСТ** өсөлт, өсөх; ~ населения хүн амын өсөлт; ~ продукции бүтээгдэхүүний өсөлт.**ПРИРУЧАТЬ,****ПРИРУЧИТЬ** сургах, буйлах, мал болгох, гарынх болгох; гэрнийх болгох, гаршуулах, дуулгаржуулах; ~ медвежонка бамбаруушныг гаршуулах.**ПРИРУЧИ|ТЬСЯ** сургагдах, гарынх болох, гэрнийх болох, мал болох; волчонок ~лся бэлтрэг гаршив.**ПРИСАЖИВАТЬСЯ** 1. сөхрөх, явган суух; 2. түр суух, жаахан суух.**ПРИСАЛИВАТЬ** жаахан давслах, давс үйрүүлэх.**ПРИСАСЫВАТЬСЯ** наалдаж хөхөх, шнгдэж сорох, шимэх.**ПРИСВАИВАТЬ** 1. өөрийнх болгох, хувьдаа завших, өвөрчлөх; 2. олгох, болгох, хүртээх.**ПРИСВИСТ** исгэрэх, нсгэрэл; петъ с ~ом исгэрэн дуулах; говорить с ~ом нсгэрч ярих.**ПРИСВИСТЫВАТЬ** исгэрэх, нсгэрэн дуулах, исгэрэн хэлэх.**ПРИСВОЁНИЕ** 1. өөрийн болгох, өөрийнх болгох, өвөрчлөх, хувьдаа завших; ~ чужого имущества бусдын юмыг өөрийнх болгох, бусдын юмыг завших; 2. олгох, болгох, хүртээх; ~ звание героя баатар цол олгох.**ПРИСВОИТЬ** 1. өөрийнх болгох, өвөрчлөх, хувьдаа авах, эзэмших; ~ находку олдворыг хувьдаа авах; ~ чужую мысль хүний саналыг өөрийнх болгох; 2. олгох, болгох, хүртээх; ~ звание цол олгох.**ПРИСЕДАНИЕ** сөхрөх, цомцойх.**ПРИСЕДА|ТЬ** 1. сөхрөх, цомцойх, сөхөрч суух, цомцойж суух; 2. бохис хийх; идти ~я бохис хийж явах.**ПРИСЕСТ** 1. нэг амиар, суудлаасаа босолгүй; съестъ всё в один присест нэг амнар бүгднийг идэх.**ПРИСЕСТЬ** 1. сөхрөх, цомцойх, сөхөрч суух, цомцойж суух; ~ на корточках явган суух; 2. түр суух, жаахан суух; присядьте хоть на минутку жаахан ч гэсэн суугаач дээ.**ПРИСКАЗКА** үлгэрийн хошин гараа, хошин гараа.**ПРИСКАКАТЬ** давхиж ирэх, давхиж очих, гүйж ирэх; ~ верхом унаагаар давхиж ирэх.**ПРИСКОРБИ|Е** гашуудал, гаслан харамсал; к моему большому ~ю, он отказался над тун их харамсал төрүүлж тэр татгалзав.**ПРИСКОРБИ|ЫЙ** гашуудалтай, гашуудлын, гаслантай, харамсалтай; ~ая весть гашуудалт мэдээ; ~ случай гаслантай явдал.**ПРИСКУЧИТЬ** залхах уйтгартай болох, залхуутай болох, хашрал болох.**ПРИСЛАТЬ** илгээх, явуулах, ирүүлэх; ~ письмо захидал илгээх; ~ посылного зарлага илгээх; ~ машину за кем-либо хүн авчрахаар машини явуулах.**ПРИСЛОНИТЬ** түшүүлэх, налуулах.

ПРИСЛОНЯТЬ түшүүлэх, налуулах, түшүүлж тавих, налуулж тавих; ~ доску к забору банзыг хашаанд нь түшүүлж тавих.

ПРИСЛОНЯТЬСЯ, **ПРИСЛОНЯТЬСЯ** түших налах; ~ к стене хана түших.

ПРИСЛУГА 1. зарц, гэрийн ажилчин; 2. үйлчлэгчид; **орудийная** ~ нх бууны үйлчлэгчид.

ПРИСЛУЖИВАТЬ үйлчлэх, зарагдах; ~ за столом ширээг засаж үйлчлэх.

ПРИСЛУЖИВАТЬСЯ саймшрах, долигонох, долдойлж үйлчлэх; **служить бы рад**, ~ тошно энгийн үйлчлэх дуртай, элдвээр долигонох яришнтай.

ПРИСЛУЖНИК 1. зарц, үйлчлэгч, сойвон; 2. саймсарч долдой зарц.

ПРИСЛУШАТЬСЯ, **ПРИСЛУШИВАТЬСЯ** 1. чагнах; ~ к шороху юм шарчигнахыг чагнах; 2. анхаарах, анхаарч сонсох; ~ к мнению товарищей иөхдний саналыг анхаарч сонсох.

ПРИСМАТРИВАТЬ 1. харах, сахнх, харгалзах; 2. хайх, ажиг, хайж олох, ажиг, ажиг үзэх. 2. дасах; 3. дасгаж харах.

ПРИСМИРЁТЬ номхрох, дугуй болох.

ПРИСМОТР харах, харгалзах; **оставить без ~а** харгалзалгүй орхих.

ПРИСМОТРЕТЬ 1. харах, харж байх, харгалзах; ~ за детьми хүүхэд харж байх; 2. хайх, хайж олох; ~ комнату тасалгаа хайж олох.

ПРИСМОТРЕТЬСЯ 1. ажиглах, ажиглаж харах, ажиг мэдэх; 2. дасах, дадах; **присмотреться к делу** ажилд дасах; 3. нүдээ дасгах; ~ к темноте харанхуйд нүдээ дасгах,

ПРИСНИТЬСЯ зүүдлэх, зүүдлэгдэх, зүүдэнд үзэгдэх.

ПРИСНЫЕ хамсаатан, хань хамсаатан.

ПРИСОВОКУПАТЬ 1. нийлүүлэх, хавсаргах, ташлуулах; ~ документ к делу баримт бичгийг уг хэрэгт нь хавсаргах; 2. нэмж хэлэх.

ПРИСОЕДИНИТЬ 1. нийлүүлэх, хавсаргах, залгах; ~ район к другой области районыг (*аймгийг*) өөр мужнд нийлүүлэх 2. тоонд оруулах.

ПРИСОЕДИНЯТЬ 1. нийлүүлэх, хавсаргах, залгах; 2. тоонд оруулах.

ПРИСОЕДИНЯТЬСЯ 1. нийлэх, хамтрах, залгагдах; ~ к гүлжючим зугаалж явагчидтай нийлэх; 2. зөвшөөрөх, талд орох, дагах; ~ к общему мнению нийтийн саналыг зөвшөөрөх.

ПРИСОЕДИНЯТЬСЯ 1. нийлэх, хамтрах, залгагдах; 2. зөвшөөрөх, талд орох, дагах.

ПРИСОС 1. соролт, хөхөлт; 2. соруул.

ПРИСОСА|ТЬСЯ наалдаж хөхөх, шигдэн сорох, шинмэх; **пьявка** ~ лась к телу хануур хорхой биенд наалдаж цусыг хөхөв.

ПРИСОХ|НУТЬ наалдаж хатах; **повязка** ~ ла к ране боолт нь шарханд наалдаж хатав.

ПРИСПЕШНИК аялдан дагалдагч, хамсаатан, уутач.

ПРИСПОАБЛИВАТЬ, **ПРИСПОАБИТЬ** тааруулах, зохнцуулах, тохируулж хэрэглэх; ~ здание под школу барилгын сургуульд тохируулж хэрэглэх.

ПРИСПОАБИТЬСЯ, **ПРИСПОАБЛИВАТЬСЯ** аяыг дагах, таарах, тааралдах, зохицох, идээшлийг олох.

ПРИСПОАБЛЕНЕЦ аялдан дагалдагч, долдойч.

ПРИСПОАБЛЕНИЕ 1. аяыг дагах, зохнцол, зохнцох; ~ организма к окружающей среде бие махбодын орчны байдалд зохнцох, 2. арга хэрэгсэл, оньс, хэрэгсэл, ~ для иодьёма флага далбаа өргөх хэрэгсэл.

ПРИСПОАБЛЕННОСТЬ тааралдал, зохицох чанар; ~ к жизнь амьдралд зохнцох чанар.

ПРИСПОАБЛЕНЧЕСК|ИЙ аялан дагалдах, зохирлын, долдой; ~ая политика аялан дагалдах бодлого.

ПРИСПОАБЛЯЕМОСТЬ зохицох чадвар, зохнцох авьяас, таарч чадах; ~ организмов в среде бие махбодын орчиндоо зохицох чадвар.

ПРИСПОАБЛЯТЬ тааруулах, зохилдуулах, тааруулж хэрэглэх.

ПРИСПОАБЛЯТЬСЯ аяыг дагах, таарах, зохицох, идээшлийг олох.

ПРИСПУСКАТЬ, **ПРИСПУСТИТЬ** жаахан доошлуулах, жаахан буулгах, тонгойлох, бөхнийлгөх; ~ флаг далбааг жаахан доошлуулах, туг бөхнийлгөх.

ПРИСТАВ 1. цагдаа түшмэл; 2. цагдаа, гүйцэтгэгч; **судебный** ~ шүүхний гүйцэтгэгч.

ПРИСТА|ВАТЬ 1. эрэгт тулах, нрж зогсох; 2. наалдах, халдах; **к одежде** ~ ла грязь хувцсанд шавар наалдав; 3. дагах; ~ ла чужая собака хүний нохой дагав, 4. хоргоох.

ПРИСТАВИТЬ, **ПРИСТАВЛЯТЬ** 1. тулгаж тавих, тулгах, түшүүлж тавих; 2. зүйх, залгах, зүйж залгах; 3. харуулах, харгалзуулах, тавих, гаргах; ~ нянюку к детим асрагчаар хүүхэд харгалзуулах.

ПРИСТАВКА угтвар.

ПРИСТАВН|ОЙ залгаж тавьсан, залгамал, нэмж тавьсан; ~ые ступица нэмж тавьсан сандал; ~ая лестница залгамал шат.

ПРИСТАЛЬН|ИЙ ширтсэн, гярхай, онцгой; ~ взгляд ширтсэн харц; ~ое внимание онцгой анхаарал.

ПРИСТАНИЩЕ байр, байрлах газар, хоргодох газар, хөндий.

ПРИСТАНЫ буудал, онгоцны буудал, зогсоол; **пароходная** ~ галт онгоцны буудал; **тихая** ~ тайван булан, амгалан орон.

ПРИСТА|ТЬ 1. тулах, нрж зогсох, лодка ~ ла к берегу завь эрэгт тулав; 2. наалдах, халдах; 3. дагах; ~ ла чужая собака хүний нохой дагав; 4. хоргоох; ~ к прохожему замын хүнийг хоргоох.

ПРИСТЕГАТЬ шндэх, хавах, товших.

ПРИСТЕГИВАТЬ шндэх, хавах, товших, ~ покладку дотры нь шндэх.

ПРИСТЕГИВАТЬ, **ПРИСТЕГНУТЬ** товчлох, чагтлах, залгах.

ПРИСТЕЖНОЙ залгамал, залгадаг; ~ воротничок залгамал зах.

ПРИСТОЙН|ИЙ, **ПРИСТОЙНО** томоотой, зохимжтой, зүйтэй; ~ое поведение томоотой байх.

ПРИСТРАИВАТЬ 1. залгаж барих, нэмж барих; 2. оруулах, тохнуулах; 3. зэрэгцүүлэн жагсаах.

ПРИСТРАИВАТЬСЯ 1. ажилд орох, тохинох; 2. зэрэгцэж жагсах.

ПРИСТРАСТИЕ 1. нх дуртай, шуналтай; ~ к чтеию ном унших их дуртай; 2. алагчлах, хэлтгий атгаглах; ~ в суждениях алагчлан үзэх.

ПРИСТРАСТ|ИТЬ дуртай болгох, шуналтай болгох, хорхойтой болгох, ннтэй болгох.

ПРИСТРАСТ|ИТЬСЯ улайх, шунах, жилбэтэх, хорхойтой болох, ннтэй болох; ~ к книгам ном сударт хорхойтой болох.

ПРИСТРАСТНО алагчилж, тал харж, тал тохой татаж.

ПРИСТРАСТН|ИЙ алагчлах, атгаглах, тал тохой татах; ~ое отношение алагчилж үзэх.

ПРИСТРАЧИВАТЬ зүйж оёх, нийлүүлж шаглах.

ПРИСТРЕЛЯТЬСЯ сорьж буудах, буудаж хараагаа олох.
ПРИСТРЕЛЯТЬ сорьж буудах, буудаж хараагаа олох.
ПРИСТРОИТЬ 1. залгаж барих, нэмж барих; ~ флигель к дому байшинд жигүүр залгаж барих; 2. оруулах, тохинуулах; ~ на службу албанд оруулах; 3. зэрэгцүүлэн жагсаах.
ПРИСТРОИТЬСЯ 1. ажилд орох, тохинох; ~ в канцелярию бичгийн ажилд орох; 2. зэрэгцэж жагсах.
ПРИСТРОЙКА 1. залгаж барих, залгаж барьсан барилга; *деревянная* ~ залгаж барьсан модон барилга.
ПРИСТРОЧИТЬ зүйж оёх, нийлүүлж шаглах.
ПРИСТУКНУТЬ тогших, тонших; ~ каблуком гутлын өсгийгөөр тонших.
ПРИСТУП 1. дайралт хийх, довтлох; *взять* ~ом дайралт хийж эзлэх; 2. хурцдах, хөдлөх, хүндрэл бэрхшээл, ордослох; ~ кашля ханналга хөдлөх, (бүгшнх) прнступу (-а) нет 1. ааглуу үнэтэй; 2. хавьтахын аргагүй.
ПРИСТУПАТЬ,
ПРИСТУПАТЬСЯ ойртох, ойртож, очих, дөтлөх, хавьтах; *так сердит, что не приступить к нему* нх ууртай учраас түүнд ойртох аргагүй.
ПРИСТЫДИТЬ ичээх.
ПРИСТЯЖКА зүтгэлцэх, зүтгэлцэх морь, хажууд нь зүтгэлцэх, зэрэгцээ; *запрячь в* ~у зүтгэлцэх морь хөллөх.
ПРИСТЯЖНИЦА зүтгэлцэх, хажууд нь хөллөсөн, зэрэгцээ; ~ая лошади хажууд нь хөллөсөн морь.
ПРИСУДИТЬ,
ПРИСУЖДАТЬ 1. олгох, олгохоор тогтоох, шагнах; ~ первую премию нэгдүгээр шагналыг олгох; 2. шийтгэх, ял оногдуулах, ял оноох.
ПРИСУЖДЕНИЕ 1. олгох, олгохоор тогтоох; ~ учёной степени эрдэмний зэрэг олгох; 2. шийтгэх, шийтгэл.
ПРИСУТСТВОВАТЬ 1. байх, байлцах, суулцах, өмнө, дэргэд; ~ на собрании хуралд суулцах; в ~и всех бүгдийг байхад олны өмнө; ~ духа сандрахгүй байх; *терять* ~ духа сандрах, зүрх алдах.
ПРИСУТСТВОВАТЬ байх, байлцах, суулцах, суух; ~ на заседании хуралд суулцах.
ПРИСУТСТВУЮЩИЙ 1. байсан, байлцсан, суулцсан, оролцсон; ~ая публика байлцсан хүмүүс; 2. байлцсан хүмүүс, байлцагч, оролцогч, дэргэд байгаа хүн.
ПРИСУЩИЙ угийн байдаг, өнөөх; с ~им ему добродушием түүнд угийн байдаг сайхан сэтгэлээрээ металл имел ~ий ему блеск төмөрлөг бол түүнд угийн байдаг гялтганууртай байв; он рассказывал с ~им ему юмором тэр өнөөх алиа үгээрээ л ярьж байв.
ПРИСЧИТАТЬ илүү тоолох.
ПРИСЫЛАТЬ илгээх, ирүүлэх.
ПРИСЫЛКА 1. илгээх, ирүүлэх; 2. илгээлт.
ПРИСЫПАТЬ 1. нэмж хийх, нэмж өгөх; 2. түрхэх, үйрүүлэх; ~ пудрой оо түрхэх.
ПРИСЫХАТЬ наалдаж хатах.
ПРИСЯГ тангараг, ам тангараг, андгай; *давать* ~у тангараг өргөх, ам тангаргаа өгөх; *нарушить* ~у тангаргийг эвдэх.
ПРИСЯГАТЬ,
ПРИСЯГНУТЬ тангараглах, андгай өргөх, андгайлах, ам алдах.
ПРИСЯДКА 1. бохилзох, хөлөө бохнилгох, сунгах; 2. бохилзуур бүжиг.
ПРИСЯЖНИЦЫЙ 1. тангараг өргөсөн, иргэний төлөөлөгч; суд ~ых иргэний төлөөлөгчтэй шүүх; 2. байнгын, дандаа; ~ шутник дандаа алиалагч.

ПРИТАИТЬСЯ нуугдах, хоргодох; ~ в углу буланд нуугдах.
ПРИТАПТЫВАТЬ 1. хөлөөрөө тогших; 2. гишгэчнх, чийрлах.
ПРИТАСКИВАТЬ авчрах, чирж авчрах.
ПРИТАЩИТЬ авчрах, чирж авчрах.
ПРИТАЩИТЬСЯ хүрч ирэх, гэлдэрч ирэх, арай гэж ирэх; *еле* ~лся домой гэртээ арай гэж хүрч ирвэ.
ПРИТВОРИТЬ хаах, хамхнх; ~ за собой дверь үүдээ хаах.
ПРИТВОРИТЬСЯ -гч болох, дүрэм үзүүлэх, байдал гаргах, хуурамч, юм шиг байх, янгуулах; ~ спящим унтагч болох.
ПРИТВОРНИЦЫЙ хуурамч, хуурамч, юм шиг байх, янгууч; ~ые слёзы хуурамч нулимас; ~ое равнодушие ав ажиггүй юм шнг байх.
ПРИТВОРСТВО хуурамч зан, засдаг зан.
ПРИТВОРЩИК хуурамч зан гаргагч, янгууч.
ПРИТВОРЩИЦА хуурамч зантай эмэгтэй, янгууч хүүхэн.
ПРИТВОРЯТЬ хаах, хамхнх.
ПРИТВОРЯТЬСЯ I хаагдах, хамхигдах.
ПРИТВОРЯТЬСЯ II -гч болох, дүрэм үзүүлэх, байдал гаргах, янгуучлах, юм шнг байх.
ПРИТЕКАТЬ орох, цутган орох, урсан орох.
ПРИТЕРПЕТЬСЯ тэсвэрлэх, даах; ~ к боли өвчинд тэсвэрлэх.
ПРИТЕРПЕНИЕ хавчилт, хялалт, дарлах.
ПРИТЕСНИТЕЛЬ дарлагч, хавчигч, хяхагч.
ПРИТЕСНЯТЬ,
ПРИТЕСНИТЬ хавчнх, дарлах, хяхах.
ПРИТЁЧЬ орох, урсан орох, цутгаж орох, цутгаж нрэх.
ПРИТИРАТЬ үрдэх, шахаж үрэх.
ПРИТИРКА билүүдэх, зүлгэх, үрэх.
ПРИТИСНУТЬ хавчих, шахах, хавчуулах, шахагдах; ~ палец дверью хуруугаа хаалганд хавчуулах.
ПРИТЯХИНУТЬ намдах, чимээгүй болох, *дети* ~ли хүүхэд чимээгүй болов.
ПРИТЮК 1. цутгал, цутгалан, урсаж орох, орох; 2. орох, урсаж орох; ~ свежего воздуха в помещение гэрт шэвэр агаар орох; 3. олноор нрэх, нэмэгдэж ирэх.
ПРИТЮЛОК тогто, энэх; *удариться о* ~у тогто мөргөх.
ПРИТЮМ бас, тэгэхдээ, тэгээд бас; он *умён* и ~ *очень* добр тэр ухаантай тэгээд бас их сайн хүн.
ПРИТОН үүр, орогнол, оорхой, бүүрлэх газар; *воровской* ~ хулгайч нарын орогнол; *игорный* ~ тоглоомын үүр.
ПРИТЮПНУТЬ дэвсэх; ~ каблуком гутлын өсгийгөөр дэвсэх.
ПРИТЮПАТЬ гишгэчнх, чийрлах; ~ трану ногоо гишгэчнх.
ПРИТЮПЫВАТЬ хөлөөрөө тогших, дэвслэх; *плясать* ~я дэвслэн бүжиглэх.
ПРИТОРАЧИВАТЬ ганзагалах.
ПРИТОРНОСТЬ нялуун.
ПРИТОРНИЦЫЙ нялуун; ~ *вкус* нялуун амт; ~ая улыбка нялуунаар мншилээх.
ПРИТОРОЧИТЬ ганзагалах; ~ мешок к седлу шуудай ганзагалах.
ПРИТОРИВАТЬСЯ 1. хүрэх, дөнгөж хүрэх, шүргэх, хөндөх; 2. амсах, ам хүрэх.
ПРИТРОНУТЬСЯ 1. хүрэх, дөнгөж хүрэх, шүргэх, хөндөх; ~ к руке гарт нь хүрэх; 2. амсах, ам хүрэх; *не* ~лся к обеду хоол амсаа ч үгүй.
ПРИТУПИТЬ 1. мохоох, мохоо болгох, мөлийлгөх, майрдаг болгох; ~ нож хутга мохоох; 2. муудуулах, муу болгох, гүй болгох, мохоох; ~ слух чух дуулий болгох; ~ ум ухаан мохоох.
ПРИТУПИТЬСЯ 1. мохох, мохоо болох, мөлийнх, майрдаг болох; *когти* ~лись хумс мохов; 2. мохох, муудах, үгүй, болох; *память* ~лась ухаан юм тогтоохгүй болов, ухаан мохов; *зрение* ~лось нүд муудав, юм харахгүй болов.

ПРИТУПЛЯТЬСЯ 1. мохох, мохоо болох, мөлийх, майрдаг болох; 2. мохох, муудах, үгүй, болох; ухаан мохов.

ПРИТУПЛЕНИЕ мохох; ~ умственных способностей ухаан мохов.

ПРИТУШИТЬ намдаах багасгах, бараг унтраах; ~ огонь гал намдаах; **дождь** ~л костер бороо түүдгийн галыг бараг унтраав.

ПРИТЧА 1. үлгэр, домог, сургаалт үлгэр; 2. хачин юм, ойлгогдохгүй юм; **что за** ~? ямар хачин юм бэ? ~ **во** язычек улиг үг, улиг болсон зүйл.

ПРИТЯГАТЕЛЬНЫЙ сэтгэл татах, дурлуулах, сонирхогдох; ~ая сила музыка хөгжмийн сэтгэл татах хүч.

ПРИТЯГИВАТЬ 1. татах, татаж авчрах, чангаах; 2. татах, хүлээлгэх.

ПРИТЯЖАТЕЛЬНЫЙ хамаатуулах; ~ое местоимение хамаатуулах төлөөний нэр.

ПРИТЯЖЕНИЕ татах, таталцах; **закон** земного ~я дэлхийн таталцах хууль.

ПРИТЯЖЕНИЕ 1. чармайх, чармайлт; ~ на первое место изгдүгээр байр эзлэхийг чармайх; 2. эзэмшихийг оролдох, эзэмших эрхээ илэрхийлэх, нэхэмжлэх; ~ на наследство өв эзэмших эрхээ илэрхийлэх, өв нэхэмжлэх; 3. чармайх, үхэлдэх, өигөлзөх; ~ на учёность эрдэмтэн гэгдэхийн төлөө чармайх.

ПРИТЯЗАТЕЛЬНЫЙ их шаардлагатай, хатуу шаарддаг.

ПРИТЯЗАТЬ чармайх, авахыг чармайх, эзлэхийг чармайх; ~ на первое место нэгдүгээр байр эзлэхийг чармайх.

ПРИТЯНУТЬ 1. татаж авчрах, чангааж авчрах; ~ лодку к берегу завийг эрэгт чангааж авчрах; 2. хүлээлгэх; ~ к ответу хариуцлагыг хүлээлгэх.

ПРИУКРАСИТЬ,

ПРИУКРАШИВАТЬ 1. чимэглэх, гоёх, янз оруулах; 2. чимж ярих.

ПРИУМЕНИШАТЬ,

ПРИУМЕНИШИТЬ багасгах, хомстгох; ~ опасность аюулыг багасгах.

ПРИУМНОЖАТЬ,

ПРИУМНОЖИТЬ арвижуулах, олшруулах.

ПРИУМНОЖЕНИЕ арвижих, олшрох.

ПРИУМОЛКНУТЬ дуугүй болох, чимээгүй болох; **соловей** приумолк алтан гургалдай дуугүй болов.

ПРИУНЫТЬ гуниглах, гонсойх, зориг шантрах; **вы что-то** ~ли та нэг л гонсгор байна.

ПРИУРОЧИВАТЬ тохнолдуулах, болгох.

ПРИУРОЧИТЬ тохиолдуулах, болгох; ~ отъезд к весне явахыгта хавар болгох.

ПРИУСАДЕБНЫЙ бууц, хавийн, өрхийн; ~ участок өрхийн газар.

ПРИУТИХНУТЬ намдах, буурах; **ветер** приутих салхи намдлаа.

ПРИУЧАТЬ,

ПРИУЧИТЬ 1. сургах, дасгах; ~ регулярно заниматься тогтмол хичээллэж сурах; ~ себя к холоду биеэ хүйтэнд дасгах; 2. буйлах; ~ ястреба харцага буйлах.

ПРИУЧАТЬСЯ,

ПРИУЧИТЬСЯ сурах, дасах; ~ рано вставать эрт босож сурах.

ПРИФРОНТОВЫЙ фронтын дэргэдэх, фронтын хавийн дайны талбарын хавийнх; ~ая полоса фронтын дэргэдэх зурвас газар.

ПРИХВАСТНУТЬ сайрхах, биеэ магтах, биеэ магтас хийх.

ПРИХВАТИТЬ 1. авч явах; ~ детей хүүхдээ авч явах; 2. авах, олох, олж авах, этэх; 3. торгох, даруулах; 4. гэмтэх, хөлдөх; **цветы** ~ло морозом цэцэг хүйтэнд хөлдөв.

ПРИХВАРЫВАТЬ,

ПРИХВОРНУТЬ бие аягүйцэх, бие тавгүй болох.

ПРИХВОСТЕНЬ долдойлогч, долдойч, аялдан дагалдагч, сүүл санжуурга бологч.

ПРИХЛЕБАТЕЛЬ долдой, ховдог хүн, ховдоглогч.

ПРИХЛЕБЫВАТЬ сорж уух, балга балгаар уух, балгаж уух; ~ чай цай сорж уух.

ПРИХЛОПНУТЬ тасхийтэл хаах.

ПРИХЛОПЫВАТЬ 1. тасгийг хаах, хав хийтэл хаах; ~ дверь үүд хав хийтэл хаах; 2. хавчуулах; ~ налец хуруу хавчуулах.

ПРИХЛЫНУТЬ цалгилаи ирэх, долгилон ирэх, шуугиж ирэх.

ПРИХОД 1. ирэх, хүрч ирэх; **часы** ~а поезда галт тэрэгний ирэх цаг; 2. орох, авах; ~ к власти засгийн эрхийг авах; 3. орлого; ~ и расход орлого зарлага; 4. сумын харьяа нутаг.

ПРИХОДИТЬ 1. ирэх; ~ домой гэртээ ирэх; 1. болох, ирэх; **весна** пришла хавар боллоо; 3. болох, төрөх; ~ в восторг бахдал болох (бахдах); ~ в отчаяние цөхрөл болох; ~ к единодушному мнению санал изгтэй болох; ~ в негодность хэрэггүй болох; 4. орох; ~ к голове санаанд орох; ~ в себя ухаан орох, дотор ойгох.

ПРИХОДИТЬСЯ 1. таарах, тохирох; 2. дайралдах; 3. хэрэгтэй болох, ёстой болох; ~тса ехать явах хэрэгтэй болов; 4. байх; ему ~тса круто тэр хэцүүдэж байна; 5. болох, он мие ~тса дядей тэр над авга болно.

ПРИХОДНИКИЙ орлогын; ~ая книга орлогын данс.

ПРИХОДОВАТЬ орлогод бичих, орлогын дансанд бичих.

ПРИХОДО-РАСХОДНИКИЙ орлого зарлагын; ~ая книга орлого зарлагын данс.

ПРИХОДЯЩИЙ 1. ирэх, ирдэг; **поезд**, ~ утром өглөөгүүр ирдэг галт тэрэг; 2. явуут, ирдэг, ирүүл; ~ая домработница гэрийн явуут ажилчин.

ПРИХОЖАЯ үүдний өрөө, хатавч өрөө, гонховч.

ПРИХОРАШИВАТЬСЯ биеэ засч, залах, гоёж гоодох; ~ перед зеркалом толины өмнө биеэ засаж залах.

ПРИХОТЛИВЫЙ 1. адайр зантай, цамаан, цамаархаг, хачин хүсэлтэй, яхир; ~ человек адайр зантай хүн; ~ в еде хоолонд цамаан; ~ вкус цамаархаг дур сонирхол, цамаан таалал; 2. хачин маягийн, хачин ээдэрмэл, адармаатай; ~ узор хачин маягийн угалз; ~ рисунок адармаатай зураг.

ПРИХОТЬ адайр, цамаан зан, хачин хүсэл, адармаа; **исполнять чьи-нибудь** ~и адайр хүний аяыг дагуулах.

ПРИХРАМЫВАТЬ мижилзэх, хазганах; ~ на правую ногу баруун хөл хазганах.

ПРИЦЕЛ 1. хараа, овоо хараа; **оптический** ~ дуран хараа; 2. шагаах, шагайх, шагайлт; **ляния** ~а шагайх шугам; **взять** на ~ буу шагайх, чиглүүлэх.

ПРИЦЕЛИВАТЬСЯ,

ПРИЦЕЛИТЬСЯ шагаах, шагайх; **охотник** ~лся и выстрелил в волка анчин шагайгаад чоныг буудав.

ПРИЦЕЛЬНЫЙ харааны, овоо харааны, бууны харааны, шагайх, шагайлтын; ~ огонь шагайж буудах.

ПРИЦЕНИВАТЬСЯ,

ПРИЦЕНИТЬСЯ үнийг асуух, үнийг мэдэх; **прицениться** к сукуи цэмбэний үнийг асуух.

ПРИЦЕП чиргүүл.

ПРИЦЕПИТЬ 1. залгах, угсрах; ~ вагон к поезду галт тэргэнд вагон залгах; 2. зүүх, хатгах, торгох.

ПРИЦЕПИТЬСЯ 1. наалдах, шивэх, асах, үхэлдэх; 2. өөлөх, өө сэв эрэх; **прицепился** к слову үг өөлөх.

ПРИЦЕПНОЙ чиргүүл, залгадаг, угсардаг; ~ вагон чиргүүл вагон.

ПРИЧАЛ 1. хөвөөнд очих, хөвж ирэх; 2. онгоцны аргамж; 3. онгоцны байр, зогсоол.

ПРИЧАЛИВАТЬ 1. аргамжих, аргамжиж уях; 2. ирж зогсох.

ПРИЧАЛИТЬ 1. аргамжих, аргамжиж уях; 2. ирж зогсох; корабль причалил к пристани хөлөг онгоц зогсоолдоо ирж зогсов.

ПРИЧАСТИЕ I үйлт нэр; ~ будущего времени ирээдүй цагт үйлт иэр.

ПРИЧАСТИЕ II 1. илчилж, гэмших, наманчлал; 2. нанчид амсах, рашаан хүртэх.

ПРИЧАСТИТЬ илчилж гэмшүүлэх, наманчлуулах.

ПРИЧАСТИТЬСЯ илчилж гэмших, наманчлах.

ПРИЧАСТНОСТЬ холбогдол, холбогдолтой; ~ к преступлению гэмт хэрэгт холбогдолтой.

ПРИЧАСТН|ИЙ I үйлт нэрийн; ~ая форма үйлт нэрийн хэлбэр; ~ оборот үйлт нэрийн хэлхэц.

ПРИЧАСТНЫЙ II холбогдолтой, хамаатай.

ПРИЧЁМ тэгээд, бас, бас тэгээд.

ПРИЧЁСЫВАТЬ самнах, причисать волосы үс самнах.

ПРИЧЁСК|А 1. үсээ самнах, самнуулах, үсээ засах, засуулах; Агиймаа потратила на ~у целый час Агиймаа үсээ засуулахад бүтэи цаг гарздав; 2. засуулсан үс, шанх, үснир; модная ~ шаавай маягаар засуулсан үс; чамин засуулсан үс.

ПРИЧИН|А шалтгаан, учир, учир шалтгаан, харгай; ~ пожаря түймэр гарсны шалтгаан; уважительная ~ хүндтэй шалтгаан, чухал шалтгаан; побудительная ~ түлхсэн шалтгаан, по той или иной ~е тийм буюу ийм учраас, ямар нэгэн шалтгаанаар; смеяться без ~ы учир шалтгаангүй инээх; нет действия без ~ы учир шалтгаангүй үйл явдал байхгүй.

ПРИЧИНД|АЛЫ байнгын хэрэгслүүд.

ПРИЧИНИТЬ учруулах, -гах, -гэх, -уулах, -үүлэх; ~ убытки хохирол учруулах; ~ кому-либо беспокойство хүнд төвөг учруулах; ~ боль өвтгөх, зовниулах.

ПРИЧИННОСТЬ шалтгаан, учир шалтгаан, харилцан шалтгаалах, шүтэн барилдах.

ПРИЧИНН|ИЙ шалтгааны, учир шалтгааны; ~ая связь учир шалтгааны холбоо.

ПРИЧИСЛИТЬ,

ПРИЧИСЛЯТЬ 1. нэмэх, нийлүүлэх; 2. оруулах; ~ к военной части цэргийн ангид оруулах; 3. тоонд оруулах, тоолох, тооцох.

ПРИЧИТАНИЕ 1. орилох, уйлан үглэх, гаслан уйлах; 2. гаслант дуу, гашуудлын дуу, хуримын дуу.

ПРИЧИТАТЬ орилох, гаслан орилох, гасалж гинших.

ПРИЧИТАТЬСЯ дутуу авлагатай, өглөгтэй, өртэй.

ПРИЧМОКИВАТЬ,

ПРИЧМОКНУТЬ тамшаах; ~ от удовольствия сэтгэл ханах тамшаах.

ПРИЧУДА адайр зан, хачин зан, яриг, маяглах; ~м конца нет маяглах нь гүйцэгдэхгүй.

ПРИЧУДИТЬСЯ үзэгдэх шиг болох, дууддах шиг болох.

ПРИЧУДЛИВОСТЬ 1. хачин, сонин; 2. илүү зан, адайр зан.

ПРИЧУДЛИВЫЙ 1. хачин, хачин маягийн; ~ наряд хачин гоёл; 2. хачин зан.

ПРИШВАРТОВАТЬ,

ПРИШВАРТОВЫВАТЬ эрэгт зогсоох, тулгаж зогсоох, тулгаж аргамжих.

ПРИШЁЛЕЦ ирүүл хүн, харийн хүн.

ПРИШЁПТЫВАТЬ шивэвгнэх, бүвтнэх.

ПРИШЁСТВИЕ заларч ирэх; второе ~ галавын эцэст, ирээдүйн галавт.

ПРИШИБИТЬ 1. балба цохих; 2. гутраах.

ПРИШИБЛЕННЫЙ балбуулсан, гутарсан; ~ вид гутарсан янз.

ПРИШИВАТЬ,

ПРИШИТЬ 1. залгах, залгаж оёх, зүйх; ~ рукав ханцуй залгаж оёх; 2. хадах, тагвих; ~ доску банз хадах; ~ подметку гуталд зан тавих; ~ пуговицу товч хадах.

ПРИШИВНОЙ залгаастай, үргэлж; ~ воротник залгаастай зах.

ПРИШЛЁПНУТЬ 1. цохих, дэлдэх, дэлсэж алах; ~ комара рукой шумуулыг гараар дэлсэж алах; 2. дэлдэх, зөөлхөн цохих, алгадах.

ПРИШЛЫЙ ирүүл; ~ человек ирүүл хүн.

ПРИШПЛИВАТЬ,

ПРИШПОРИТЬ давирах, гуядах.

ПРИШЁЛКИВАТЬ,

ПРИШЁЛКНУТЬ 1. шогшрох, няслах, инчдэх, тас няс хийлгэх; ~ языком шогшрох; ~ пальцами няслах, инчдэх, шавдах; ~ хлыстом суран ташуураар тас няс хийлгэх; 2. хавчуулах, хавчих.

ПРИШЕМИТЬ хавчих, хавчуулах; ~ себе палец в двери хуруугаа хаалганд хавчуулах.

ПРИЩУРИВАТЬ,

ПРИЩУРИТЬ анилгах, онийлгох, жирмийлгэх; ~ глаза нүдээ анилгах.

ПРИЩУРИВАТЬСЯ,

ПРИЩУРИТЬСЯ аних, онийх, жирмийх.

ПРИЮТ нөмөр, орон, оргонох газар, хоргодох газар, асрах газар.

ПРИЮТИТЬ гэртээ асрах, гэртээ байлгах, орогнуулах; ~ сироту өнчи хүүхдийг гэртээ асрах.

ПРИЮТ|ИТЬСЯ, 1. хоргодох, орогнох, ласточка ~лась под крышей хараацай дээвэр дор орогнож байв; 2. нөмөрт байх, өөвийх, чөчийх.

ПРИЯЗНЬ ээл, элзэгсэг сэтгэл.

ПРИЯТЕЛЬ найз, нөхөр, танил тал, үерхдэг хүн; старинный мой ~ миний хуучин найз.

ПРИЯТЕЛЬНИЦА найз, найз хүүхэн, үерхдэг хүүхэн.

ПРИЯТЕЛЬСК|ИЙ найз, нөхөрсөг, үерхэх; ~ое отношение найз харьцаа.

ПРИЯТН|О аятайхан, тааламжтай, сайхан; ~ пакиет аятайхан үнэртэж байна; ~ая новость аятайхан мэдээ; ~ый человек аятайхан хүн.

ПРО тухай; ~ него столько писали түүний тухай өдий төдий бичив; это не ~ нас энэ бидний тухай биш; думать ~ себя дотроо бодох; читать ~ себя чимээгүй унших.

ПРОАНАЛИЗИРОВАТЬ нарийвчлан шинжлэх, сайтар бодож үзэх.

ПРОБ|А 1. сорилт, сорьц, сорих, сорьж үзэх, турших, турших үзэх, шалгаж үзэх; ~ кипячением буцалгаж сорих; ~ тормозов тормос шалгаж үзэх; 2. сорьц, дээж; взять ~у сорьц авах, дээж авах; 3. сорьц, сорьцын тэмдэг; золотое девяносто шестой ~ы ерэн зургаадугаар сорьцын алт; золотое низкой ~ы доод сорьцын алт; на золоте стояла ~ алтан дээр сорьцын тэмдэг байв.

ПРОБАВЛЯТЬСЯ дөнгөх, өл залгах; на охоте пришлось ~ сухарями агнуур дээр хатсан талхаар л дөнгөж байлаа.

ПРОБЕГ 1. уралдаан; лыжный ~ цанын уралдаан; 2. авалт, явах хэмжээ; 3. замд явах, гүйлт; вагон в ~е замд яваа вагон.

ПРОБЕГ|А гүйсээр байх, гүйсээр өнгөрөх; ~ весь день по городу бүхэл өдөр хотоор гүйсээр өнгөрөх.

ПРОБЕГ|А|ТЬ,

ПРОБЕЖА|ТЬ 1. гүйж гарах, гүйж өнгөрөх; ~ через поле тайлбай дундуур гүйж гарах; 2. гүйх, газар гүйх; ~ километр километр газар гүйх; 3. зарс хийх; дрожь ~ла по всему телу бүх бие зарс хийв; 4. гүйнгэ харах, гүйнгэ унших, гүйлгэн харах; ~ глазами афишу театрын зарлалыг гүйлгэн харах.

ПРОБЕЖАТЬСЯ гүйж чилээгээ гаргах.

ПРОБЕЛ 1. онгорхой, онгорхой газар, хоосон зай, цагаан мөр; **оставить** ~ в тексте бичигт хоосон зай үлдээх; 2. дутагдал, хийдэг; **восполнить** ~ в знаниях мэдлэгийн дутагдлыг нөхөх.

ПРОБИВАТЬ 1. цоолох, нүхлэх, цөм цохих; 2. цохиж байх, цохисоор байх.

ПРОБИВАТЬСЯ 1. нэвтрэн гарах, нэвтрэн хүрэх; ~ **сквозь** толгу олиы дундуур нэвтрэн гарах; 2. цухуйх, бултайх; **травя начинаст** ~ ногоо цухуйж байна; 3. зэрэгт хүрэх, зэрэгт орох; 4. нооллодох, оролдох.

ПРОБИРАТЬ 1. дамжуулах, чичрүүлэх; 2. зэмлэх, зандрох.

ПРОБИРАТЬСЯ 1. арай чарай нэвтрэх, арай гэж гарах; 2. шургаж орох, сэмхэн орох.

ПРОБИРКА хуруун шил, гожгор шил, гожоохой.

ПРОБИРОВАТЬ 1. сорилт хийх; 2. сорьц тэмдэглэх, сорилтын тэмдэг дарах.

ПРОБИТЬ 1. цөм цохих; нэвт цохих, цоолох, нүхлэх; ~ **стену** хаана цөм цохих; 2. цохих, болох; ~ **ло двенадцать часов** арван хоёр цаг цохив; 3. цохилж байх, цохисоор байх; ~ **себе дорогу** зөв замдаа орох, амжилт олох.

ПРОБИТЬСЯ 1. нэвтрэн гарах, нэвтрэн хүрэх, гарах; **ручей** ~ **лесь** **через** **камни** горжийн ус чулуун дундуур урсан гарав; 2. цухуйж гарах, бултайж гарах; ~ **лесь** **молодав** **травя** шинэ ногоо цухуйж гарав; 3. зэрэгт хүрэх, зэрэгт орох; ~ **в люди** хүний зэрэгт орох; 4. нооллодох, оролдох.

ПРОБКА 1. илчүү мод; ховол мод, ховолт мод; 2. ховол, илчүү; **поплавок из** ~ и ховол хөвүүр; 3. бөглөө, лонхны бөглөө; **бутылка без** ~ и бөглөөгүй лонх; 4. шахалдах, чихцэлдэх; шахалдаан чихцэлдээн; **в дверях образовалась** ~ үүдэнд шахалдаан болов; **дорожная** ~ замын бөглөрөл.

ПРОБКОВЫЙ илчүү ховол; ~ **ое** **дерево** илчүү мод; ~ **пояс** ховол бүс.

ПРОБЛЕМ 1. асуудал, туурвих асуудал; **разрешить** ~ **ы** асуудал шийдвэрлэх.

ПРОБЛЕМАТИЧЕСКИЙ,

ПРОБЛЕМАТИЧНЫЙ 1. тоймлож байгаа, тухайлж байгаа, бүр мөсөн шийдээгүй байгаа; 2. магадтай болоогүй, лавтай болоогүй, асуудалтай байх.

ПРОБЛЕМНЫЙ чухал асуудалтай, асуудал шийдвэрлэхэд зориулагдсан; ~ **доклад** чухал асуудалтай илтгэл.

ПРОБЛЕСК 1. гялс хийх, гилбэх, цахих; ~ **молнии** цахилгаан гилбэх; ~ **света** гэрэл гялс хийх; 2. жаахан орох, өчүүхэн төрөх; ~ **сознания** жаахан ухаан орох; ~ **надежды** өчүүхэн найдвар төрөх.

ПРОБЛУЖДАТЬ төөрч тэнэх, төөрч явах; ~ **л** **всю** **ночь** бүхэл шөнөдөө төөрч тэнэх.

ПРОБН 1. сорилтын, сорьцын; ~ **товар** сорилтын бараа; 2. турших, туршлагын; ~ **ая** **работа** туршилтын ажил; 3. сорьцтой, сорьцын тэмдэгтэй, ~ **ое** **золото** сорьцын тэмдэгтэй алт.

ПРОБОВАТЬ 1. сорих, турших, туршиж үзэх; ~ **свои** **силы** хүчээ сорих; 2. амсаж үзэх, амталж үзэх; ~ **яблоко** **алим** амталж үзэх; 3. оролдох, оролдоод үзэх; ~ **выяснить** **учрыг** олохыг оролдох.

ПРОБОДАТЬ 1. цоо мөргөх, цоо хатгах; 2. цоолох.

ПРОБОДЕНИЕ 1. цоорох; ~ **книжок** гэдэс цоорох.

ПРОБОЙНА цөмөрхий, цоорхой; ~ **в** **броню** хуягийн цөмөрхий.

ПРОБОЙНИК цоолтуур.

ПРОБОЛЁТЬ I өвчтэй байх; он ~ **л** **три** **дня** тэр гурван өдөр өвчтэй байсан.

ПРОБОЛЁТЬ II өвчлөх, өвдөх; **раненая** **рука** проболит **недолго** шархадсан гар удаан өвдөхгүй.

ПРОБОЛТАТЬ чалчих, дэмий донгосох; ~ **целый** **час** бүтэн цаг дэмий донгосох; 2. үг алдах.

ПРОБОЛТАТЬСЯ тэнэж явах, дэмий хэсүүчлэх, зайж явах; ~ **лсь** **на** **улице** **до** **вечера** гудамжаар үдэш болтол тэнэж явав.

ПРОБОР хагалбар, носить, **волосы** **на** **прямой** ~ үсээ тэгш хагалбартай засуулах; **косой** ~ хазгай хагалбар; **сделать** ~ үсэндээ хагалбар гаргах.

ПРОБОРМОТАТЬ бөвөгнөх, гүйгэнэх.

ПРОБРАТЬ 1. бие зарайв, дагжих, жихүүцэх; **мороз** ~ **л** хүйтэнд бие зарайв; ~ **л** **страх** **айж** **бие** зарайв; 2. зэмлэх, зандрах; ~ **л** **шалуна** дүрсгүй хүүхдийг зандрав.

ПРОБРАТЬСЯ 1. арай гэж гарах, арай чарай нэвтрэх; ~ **сквозь** **толпу** **олны** **дундуур** арай гэж гарах; 2. шургаж орох, сэмхэн орох; ~ **в** **комнату** **через** **окно** цоохоор тасалгаанд сэмхэн орох.

ПРОБУДИТЬ 1. сэрээх, нойроос сэрээх; 2. сэрээх, сэргээх, төрүүлэх; 3. -тай болох.

ПРОБУДИТЬСЯ 1. сэрэх; ~ **ото** **сна** **нойроос** сэрэх; 2. -тай болох, төрөх; **в** **нём** ~ **лесь** **охота** **к** **чтению** түүнд ном уиших хүсэл төрөв.

ПРОБУЖДАТЬ 1. сэрээх, нойроос сэрээх; 2. сэрээх, сэргээх, төрүүлэх; 3. -тай болох; ~ **любовь** **к** **спорту** **биений** **тамирт** дуртай болгох.

ПРОБУЖДЕНИЕ сэрэх, сэргэх, сэрэл төрөх; ~ **природы** байгаль сэргэх.

ПРОБУРАВИТЬ өрөмдөх, өрөмдөж цоолох.

ПРОБУРИТЬ өрөмдөх, өрөмдөж цоолох.

ПРОБЫТЬ байх, сууж байх; ~ **л** **всё** **лсто** **в** **деревне** **зун** турш тосгонд сууж байв; **заведушим** он ~ **л** **недолго** эрхлэгчээр тэр удаан байгаагүй.

ПРОВАЛ 1. нурах, цөмрөн унах; ~ **крыши** **дээвэр** нурах; 2. цөмөрхий, нүх, гуу; **глубокий** ~ **в** **горах** уулын гүн гуу; 3. унах, уналт, бүтэлгүй болох; ~ **на** **выборах** сонгууль дээр унах.

ПРОВАЛИВАТЬ,

ПРОВАЛИТЬ нураах, унагах; ~ **крышу** **дээвэр** нураах; ~ **работу** **ажил** нураах, ажил унагах; **проваливай** **отсюда** эндээс танил.

ПРОВАЛИВАТЬСЯ унах, ойчих.

ПРОВАЛИТЬСЯ 1. унах, ойчих; ~ **в** **яму** **нүх** **рүү** ойчих; 2. нурах, нурж ойчих, эвдэрч ойчих, иврэх; **мост** ~ **лсь** **гүүр** нурж ойчив; **крыша** ~ **лсь** **дээвэр** нурав; 3. унах, ойчих; ~ **на** **экзамене** шалгалтад унах; **как** **сквозь** **землю** ~ **лсь** **бүр** **алга** боллоо; **готов** **сквозь** **землю** ~ **ичиж** **газар** **доор** **орчихмоор** болно.

ПРОВАЛЯТЬСЯ хэвтэж өнгөрөх, хэвтсээр байх.

ПРОВАРИВАТЬ шалз чанах, чанаж болгох, гүйцэд болгох.

ПРОВАРИТЬ 1. шалз чанах, чанаж болгох, гүйцэд болгох; ~ **рыбу** **загас** **чанаж** **болгох**; 2. чанаж байх, чанасаар байх.

ПРОВАРИТЬСЯ 1. чанагдах, шалз чанагдах; 2. чанагдаж байх.

ПРОВЕДАТЬ 1. эргэх, уулзаад гарах; ~ **родных** **хамаатнаа** эргэх; 2. сураглаж мэдэх.

ПРОВЕДЫВАТЬ эргэх, уулзаад гарах.

ПРОВЕДЕНИЕ 1. тавих, барих; ~ **железной** **дороги** **төмөр** **зам** **тавих**; 2. явуулах, гүйцэтгэх; 3. биелүүлэх; ~ **решения** **собрания** **в** **жизнь** **хурлын** **шийдвэрнийг** амьдралд биелүүлэх.

ПРОВЕЗТИ 1. аваачих, хүргэж явах, тээж явах, тээж гаргах; ~ **на** **санях** **чаргаар** **аваачих**; ~ **по** **улице** **гудамжаар** **аваачих**; 2. авч явах, хийгээд авч явах; ~ **книги** **в** **чемодане** **чемодандаа** **ном** **хийгээд** **авч** **явах**.

ПРОВЕИВАТЬ хийсгэх, хийсгэж цэвэрлэх.

ПРОВЕНТИЛИРОВАТЬ цэвэр агаар оруулах, салхи оруулах, агаар цэвэрлэх.

ПРОВЕРЕННЫЙ шалгарсан, шалгагдсан; ~ работник шалгарсан ажилтан; ~ механизм шалгагдсан механизм.

ПРОВЕРИТЬ 1. шалгах, хянах; ~ билеты при входе үүдэнд билет шалгах; 2. шалгаж үзэх, туршиж үзэх, тааруулах; ~ знания мэдлэгийг туршиж үзэх; ~ часы цаг тааруулах.

ПРОВЕРКА шалгах, шалгаж үзэх, шалгалт, туршиж үзэх; ~ документов үнэмлэх баримтыг шалгаж үзэх; ~ знаний мэдлэгийг туршиж үзэх.

ПРОВЕРНУТЬ 1. татах, хөшиглөх, хигэх; 2. өрөмдөх, нүхлэх, цоолох, гаргах; ~ дыру нүх гаргах; 3. шалавхан хийчэх, шувталчхах; ~ дело ажлыг шалавхан хийчэх; ~ вопрос асуудлыг шувталчхах.

ПРОВЕРОЧНЫЙ шалгах, шалгалтын, шалгаж үзэх, туршиж үзэх; ~ая комиссия шалгах комисс; ~ диктант шалгаж үзэх цээж бичиг.

ПРОВЕРТЕТЬ 1. өрөмдөх, цоолох, цөмлөх, гаргах; ~ дыру в стене хананд нүх гаргах; 2. эргүүлж байх, эргүүлдсээр байх.

ПРОВЕРЯТЬ 1. шалгах, хянах; 2. шалгаж үзэх, туршиж үзэх.

ПРОВЕРЯТЬСЯ шалгагдах, шалгуулах, хянагдах.

ПРОВЕС 1. жингийн дутуу, дутагдах нь; 2. гудайх, гулзайх, хотойх.

ПРОВЕСТИ 1. гаргаж өгөх, өнгөрөөж өгөх, газарчилж өгөх, авч гарах; ~ кратчайшим путём хамгийн дөт замаар гаргаж өгөх; ~ мимо дома байшингийн хажуугаар өнгөрөөж өгөх; 2. тогтоох, тавих, татах; ~ границу хил тогтоох; ~ линию шугам татах; 3. илэх, шудрах, арчих; ~ рукой по волосам гараар үсээ илэх; ~ тряпкой по стеклу даавуугаар шил арчих; ~ шёткой по платю сойзоор дээл арчих; 4. тавих, хийх; ~ железную дорогу төмөр зам тавих; ~ водопровод усны хоолой тавих; 5. батлуулах, гаргуулах; ~ постановление тогтоол батлуулах, тогтоол гаргуулах; 6. биелүүлэх, гүйцэтгэх, явуулах; ~ собрание хурал хийх, хурал хийлгэх; 7. хөтлөх; ~ но кассовой книге кассын дансаар хөтлөх; ~ счёт в кассе тооцоо кассад хөтлөх; 8. өнгөрүүлэх, өнгөрөөх; ~ отпуск на юге амралтаа дулаан газар өнгөрүүлэх; 9. мэхлэх, залилах; его легко не проведёшь түүнийг тийм амархан залилж чадахгүй.

ПРОВЕТРИВАТЬ салхи оруулах.

ПРОВЕТРИТЬ салхи оруулах, цэвэр агаар оруулах, сэрүүцүүлэх; ~ помещение өрөөнд цэвэр агаар оруулах.

ПРОВЕТРИВАТЬСЯ салхи орох.

ПРОВЕТРИТЬСЯ салхи орох, цэвэр агаар орох, сэрүүцэх, агаар цэвэрших; комната ~лась тасалгааны агаар цэвэршив.

ПРОВЕЯТЬ хийсгэх, хийсгэж цэвэрлэх.

ПРОВИАНТ хүнс, хоол хүнс; ~снабжать ~ом хүнс нийлүүлэх.

ПРОВИАНТСКИЙ хүнсний, хоол хүнсний.

ПРОВИДЕНИЕ ирээдүйг таамаглах, зөн бодол, зөн билэг.

ПРОВИДЕНИЕ 1. бурхны адистид, тэнгэрийн бошиг; 2. бурхан, дээд тэнгэр.

ПРОВИДЕТЬ ирээдүйг таамаглах, зөгнөж бодох, угтаж мэдэх.

ПРОВИДЕЦ ирээдүйг айлдагч, зөнч, угтаж мэдэгч.

ПРОВИЗИЯ хүнс, хоол хүнс.

ПРОВИЗОР эм найруулагч, эмийн санч, эмийн мэргэжилтэн.

ПРОВИНИТЬСЯ буруутах, осолдох, зэмтэй болох; ~ перед родителями эцэг эхийн өмнө буруутах.

ПРОВИННОСТЬ буруу, гэм, зэм.

ПРОВИНЦИАЛ хөдөөний хүн, хөдөөрхүү хүн.

ПРОВИНЦИАЛКА хөдөөний эмэгтэй.

ПРОВИНЦИАЛЬНЫЙ хөдөөний, хөдөөрхүү, зах хязгаарын; ~ые нравы хөдөөний заншил.

ПРОВИНЦИЯ 1. муж. их муж; 2. хөдөө, хөдөө газар, хязгаар; жить в ~и хөдөө газар суух.

ПРОВИСАТЬ гулзайх, гулзайж унжих, гудайх, хотойх; потолок провис тааз хотойв.

ПРОВОД утас, дамжуулагч, дамжуурхай, шнжим, хөтлүүр, зэл, хөгийүүр; электрические ~а цахилгааны утас; телефонный ~ телефоны хөгийүүр.

ПРОВОДИМОСТЬ нэвтрүүлэх, чанар, дамжуулах чанар, нэвтрүүлд, дамжуулц; ~ металлов төмөрлөгийн нэвтрүүлэх чанар.

ПРОВОДИТЬ 1. гаргах, гаргаж өгөх, өнгөрүүлж өгөх, газарчилж өгөх; ~ судно через пролив хөлөг онгоцыг далайн хоолойгоор гаргах; 2. тогтоох, тавих, татах; ~ линию шугам татах; 3. илэх, шудрах, арчих, ~л рукой по щеке гараар хацрыг илэв; 4. тавих, хийх; 5. батлуулах, гаргуулах; ~ постановление тогтоол гаргуулах; 6. биелүүлэх, гүйцэтгэх, явуулах; 7. хийх, хийлгэх; ~ собрание хурал хийлгэх; 8. хөтлөх; 9. өнгөрүүлэх, өнгөрөөх, дүлэх; ~ цельный день в мастерской дархны газар бүтэн өдрийг өнгөрүүлэх; ~ ночь шөнө дүлэх; 10. нэвтрүүлэх, дамжуулах; металлы проводят электричество төмөрлөг бол цахилгааныг дамжуулна.

ПРОВОДИТЬ гаргаж өгөх, үдэх, үдэж гаргах, үдэж мордуулах; ~ на вокзале төмөр замын буудал дээр үдэж гаргах.

ПРОВОДКА 1. оруулах, тавих; ~ электричества цахилгаан гэрэл тавих; 2. сүлжээ, зэллээ; электрическая ~ цахилгаан сүлжээ.

ПРОВОДНИК I 1. газарч, газарчлагч, зам заагч; 2. хөтөч, хөтөл, улаач, үйлчлэгч; ~ груза ачааны хөтөч.

ПРОВОДНИК II 1. дамжуулагч; ~ электричества цахилгаан дамжуулагч; 2. түгээгч, нэвтрүүлэгч.

ПРОВОДЫ үдлэг, үдэх, үдэж гаргах, удаан үдэх, үдэж мордуулах; дальние ~— лишние слёзы уйлан нхдэх.

ПРОВОЗ тээх, тээвэр, авч явах; платить за ~ тээврийн хөлс төлөх.

ПРОВОЗГЛАСИТЬ тунхаглах, зарлах, өргөмжлөх, өргөх; ~ республику бүгд найрамдах улсыг тунхаглах; ~ тост хундага өргөх, сөнгийн ерөөл хэлэх.

ПРОВОЗГЛАШЕНИЕ тунхаглах, зарлах, өргөмжлөх, өргөх.

ПРОВОЗИТЬ I зөөвөрлөж байх, тээвэрлэж байх.

ПРОВОЗИТЬ II 1. аваачих, авч явах, хүргэж явах, тээж явах, нэвтрүүлэн гаргах; ~ товары через границу барааг хил нэвтрүүлэн гаргах.

ПРОВОЗИТЬСЯ 1. бужигналдах; 2. ноцолдох, ноололдох; ~ с больным весь день өвчтэй хүнтэй өдөр турш нооролдох.

ПРОВОКАТОР 1. едөөн тагнагч; 2. хатган едөөгч, едөөгч, тухирагч.

ПРОВОКАТОРСКИЙ 1. едөөх тагнуулын, едөөн тагнагчдын; 2. хатган едөөгчдийн, едлөгийн, тухирлагын.

ПРОВОКАЦИОННЫЙ едлөгийн, хатгалгын, едөөх, едөөн хатгах; ~ вопрос едөөн хатгах асуулт.

ПРОВОКАЦИЯ 1. тагтаж едөөх, едөөн хатгах; 2. едөөлөг, едөөх, тухирах. 3. туршил, сорил.

ПРОВОЛОКА утас, төмөр утас, сувимал утас, шавандсан утас, сунгаг; колючая ~ өргөст утас; телеграфная ~ цахилгаан мэдээний утас.

ПРОВОЛОЧКА төмөр утас, утас.

ПРОВОЛОЧКА ниушуудал саад, саатуулах, удаашруулах; решить дело без ~ек хэргийг ниушуудалгүй шийдэх.

ПРОВОЛОЧНЫЙ утсан, төмөр утсан, сувимал утсан, шавандсан утсан; ~ое заграждение төмөр утсан хориг.

ПРОВОЛОЧЬ чирэх; ~ по улице бревно гуалинг гудамжаар чирэх.

ПРОВОНЯТЬ үнэртэх, үнэр гутах, ханхлах.

ПРОВОРОНО гавшгай, шаламгай.

ПРОВОРНЫЙ гавшгай, шаламгай, хүйхэр; ~ парень гавшгай залуу; ~ шаг шаламгай алхам.

ПРОВОРОВАТЬСЯ хулгайлах, шамшигдал гаргах.

ПРОВОРОНИТЬ алмайрах, алмайрч алдах, гөлийсөөр алдах.

ПРОВОРСТВО гавшгай, шаламгай; **обнаружить необычайное** ~ жигтэйхэн шаламгай байх.

ПРОВОРЧАТЬ улиглах, янших, үглэх.

ПРОВОЦИРОВАТЬ өдөөн хатгах, өдөөх, тухирах; ~ **войну** өдөөн хатгаж байлдуулах.

ПРОВЯЛИТЬ боршлох, өлгөж хатаах.

ПРОВЯЛИТЬСЯ боршилодох, борц болох, өлгөөтэй хатах.

ПРОГАДАТЬ алдах, алдаа болох, хохирох; **вы ~ли, что не** **посхали с нами таны бидэнтэй яваагүй чинь** алдаа болсон доо.

ПРОГАЛИНА цоорхой, ойн цагаалж, майл.

ПРОГИБ 1. хотойлт, гулзайлт; 2. хотойсон газар; ~ **в балке** дам иурууны гулзайлт.

ПРОГИБАТЬ хотойлгох, гулзайлгах; **книги ~ют** полку иомууд тавиурын хөндлийг хотойлгов.

ПРОГИБАТЬСЯ хотойх, гулзайх.

ПРОГИМНАЗИЯ хагас дунд сургууль.

ПРОГЛАДИТЬ индүүдэх, илүүрдэх, толийлгох; ~ **сорочку** цамц индүүдэх.

ПРОГЛАЖИВАТЬ индүүдэх, илүүрдэх.

ПРОГЛАТЫВАТЬ 1. залгих, залгилах.

ПРОГЛОТИТЬ 1. залгих, залгилах; ~ **пищу** хоол залгих; 2. тэвчээрлэх, хүлцэх, дугай өнгөрүүлэх; ~ **оскорбление** доромжлолыг хүлцэх; 3. шудчаад хаях; ~ **книгу** ном шудчаад хаях; ~ **язык** жимийгээд суух, дув дугай байх.

ПРОГЛЯДЕТЬ 1. зэрвэсхэн харах, гүйлгэн унших; 2. анзаарахгүй өнгөрөх, алмайтаж өнгөрөөх; ~ **опечатку** үсгийн мэдгийг анзаарахгүй өнгөрөх; 3. харж байх, ажиглаж байх; **целый час ~ли мы на пожар** бүтэн цаг бид түймрийг харж байв; **все глаза ~ нүдээ** цэхнйтэл харах; ~ **глаза м юм** шагайсаар нүдээ муудуулах.

ПРОГЛЯДЫВАТЬ цухуйх, цухуйж харагдах; **после дождя** проглянуло солнце борооны сүүлээр иар цухуйв.

ПРОГНАТЬ 1. хөөж гаргах, хөөж зайлуулах; ~ **из дома** гэрээс хөөж гаргах; 2. арилгах, гаргах; ~ **скуку** уйтгар гаргах; 3. гаргах, туух; ~ **коров в поле** үнээг бэлчээрт гаргах.

ПРОГНЕВАТЬ уурлуулах, цухалдуулах.

ПРОГНЕВАТЬСЯ уурлах, цухалдах.

ПРОГНИВАТЬ ялзрах, үжих, өмхрөх; **бревно прогнило** гуалин өмхөрчээ.

ПРОГНОЗ урьдчилсан мэдээ, урьдчилсан дүгнэлт, угтсан дүгнэлт, тавилан; ~ **погоды** цаг уурын урьдчилсан мэдээ; ~ **событий** үйл явдлын урьдчилсан дүгнэлт.

ПРОГНУТЬ хотойлгох, гулзайлгах, нахийлгах; **книги ~ли** нолки иомууд тавиурын модыг гулзайлгав.

ПРОГНУТЬСЯ хотойх, гулзайх, нахийх; **балка ~лась** дам иуруу гулзайв.

ПРОГОВАРИВАТЬ хэлэх, дугарах.

ПРОГОВОРИТЬ 1. хэлэх, дугарах; **ни слова не ~л** нэг ч үг хэлсэнгүй; 2. ярих, хөөрөх, ярилцах, хүүрнэх; ~ **весь вечер** бүхэл үдэш ярилцах.

ПРОГОВАРИВАТЬСЯ, **ПРОГОВОРИТЬСЯ** үг алдах, санаамсаргүй хэлчэх; ~ **о своих намерениях** уг зорилгынхоо тухай үг алдах, зорилгоо санаамсаргүй хэлчэх.

ПРОГОЛОДАТЬСЯ өлсөх, өлсөж байх.

ПРОГОЛОСОВАТЬ саналаа өгөх, санал хураах, батлуулах; ~ **резолуцию** тогтоолын тухай санал хураах, тогтоол батлуулах.

ПРОГОН I гол нуруу.

ПРОГОН II 1. бэлчйн зам, 2. захын гудамж, тууврийн гудамж; 3. уулаа, улааны хөлс.

ПРОГОНАТЬ 1. хөөж гаргах, хөөн зайлуулах; 2. арилгах, гаргах; 3. гаргах, туух.

ПРОГОРАТЬ шатаж дуусах, түлэгдэж дуусах.

ПРОГОРЕТЬ 1. шатаж дуусах, түлэгдэж дуусах; **дрова в печи** ~ли зууханд түлээ шатаж дуусав; 2. түлэгдэж цоорох; **сковородка ~ла** хайруул түлэгдэж цооров; 3. ноцож байх; **свеча ~ла** один час лаа нэг цаг ноцож байв; 4. сүйрэх; **дело ~ло** ажил сүйрэв; **акционерная компания ~ла** хувь нийлүүлсэн компани сүйрэв.

ПРОГОРКЛИВЫЙ хуршсан, хуршмал, хашлаиги; **п-ое** масло хуршмал тос.

ПРОГОРКНУТЬ хурших.

ПРОГРАММА программ, мөрийн хөтөлбөр, хөтөлбөр; ~ **концерта** концертын хөтөлбөр; **учебная ~** хичээлийн хөтөлбөр.

ПРОГРАММИВЫЙ программын, мөрийн хөтөлбөрийн, хөтөлбөрт; **обсуждение ~ых** вопросов программын асуудлыг шүүмжлэн хэлэлцэх; ~**ая** музыка хөтөлбөрт хөгжим.

ПРОГРАММИРОВАНИЕ программчлах.

ПРОГРАММИСТ программ зохиогч.

ПРОГРЕВАТЬ дулаацуулах, халаах.

ПРОГРЕВАТЬСЯ дулаацах, халах.

ПРОГРЕМЕТЬ 1. тэнгэр дугарах, нижигнэх; **вдали ~л** гром алсад тэнгэр дугарав; 2. дуурсах, алдарших; **имя изобретателя ~ло** на весь мир зохион бүтээгчийн нэр дэлхий дахинд дуурсав.

ПРОГРЕСС давшилт, давших, давшил, дэвшилт; **ндти по пути** ~**я** давших замаар явах.

ПРОГРЕССИВНОСТЬ 1. давшилт, давших; 2. улам өсөх.

ПРОГРЕССИВНЫЙ 1. давшилт, шударга; 2. улам, улам улам, улам бүр; 3. давшин, дэвшилттэй, өсгөн; ~**ая** **ассимиляция** давшин ижилших; ~**ая** **норма работы** ажлын дэвшилттэй норм; ~**о-сдельная** зарплата хийснээр нь өсгөн олгох цалин; ~**ое** **обложение** өсгөн оногдуулах; ~ **параляч** даамжрах саа өвчин.

ПРОГРЕССИРОВАТЬ 1. давших, дэвших, дээшлэх, сайжрах, нэмэгдэх; **он прогрессирует в знаниях** түүний мэдлэг дээшилж байна; 2. хүндрэх, өрнөх, чангарах; **болезнь прогрессирует** өвчин хүндэрч байна.

ПРОГРЕССИЯ дэвшил; **арифметическая ~** нэмэх дэвшил, арифметикийн прогресс, тоо бодлогын прогресси.

ПРОГРЕТЬ сайн дулаацуулах, гүйцэд халаах; ~ **помещение** өрөөг сайн дулаацуулах; ~ **печь** зуух гүйцэд халаах.

ПРОГРЕТЬСЯ сайн дулаацах, гүйцэд халаах; **печь ешё не ~лась** зуух бас л гүйцэд халаагүй байна.

ПРОГРОМЫХАТЬ нижигнэх, түжигнэх, нижигнүүлэх, түжигнүүлэх; ~ **по полу сапогами** гутлаар шалаи дээгүүр түжигнүүлэх.

ПРОГРОХОТАТЬ иир хийх, нижигнэх.

ПРОГРЫЗАТЬ,

ПРОГРЫЗТЬ цоо мэрэх, химлэж цоолох.

ПРОГУДЕТЬ дугарах, дүнгэнэх, сүнгэнэх; ~**л** гудок яндан дугарав.

ПРОГУЛ ажил таслах; **вынужденный ~** аргагүйдэж ажил таслах.

ПРОГУЛИВАТЬ 1. зугаацаж явах, 2. таслах, гээгдэх; 3. ажил таслах; 4. зугаацуулж явах, гишгүүлж явах, гишгэлүүлж явах; ~ **лошадей после быстрой езды** давхиж ирсэн морийг гишгүүлж явах.

ПРОГУЛИВАТЬСЯ зугаацаж явах, зугаалж явах.
ПРОГУЛКА зугаацаж явах, зугаацал; *загородная* ~ хотыг гадна зугаацаж явах.
ПРОГУЛЬЩИК ажил таслагч, ажил тасалдуулагч.
ПРОГУЛЬЩИЦА ажил таслагч эмэгтэй.
ПРОГУЛЯТЬ 1. зугаацаж явах, зугаалж явах; ~ *весь день в лесу* ой дотуур өдөр турш зугаацаж явах; 2. таслах, гээгдэх, амжихгүй; ~ *обед* өдрийн хоолноос гээгдэх, өдрийн хоол идэж амжихгүй; 3. таслах; ~ *занятия* хичээл таслах; 4. үрэх, үрчхэх, барчхах; ~ *все деньги* хамаг мөнгөө үрчхэх.
ПРОГУЛЯТЬСЯ зугаацаж явах, зугаалж явах; ~ *по нарку* цэцэрлэгээр зугаалж явах.
ПРОДАВАТЬ худалдах; *продаю, за что купил* дуулсан үгээ л ярьчихлаа.
ПРОДАВАТЬСЯ 1. худалдагдах, худалдах; 2. биеэ худалдах, урваж орох.
ПРОДАВЕЦ худалдагч; ~ *магазина* дэлгүүрийн худалдагч; ~ *цветов* цэцэг худалдагч.
ПРОДАВИТЬ цөм дарах; ~ *стекло* шил цөм дарах.
ПРОДАВЛИВАТЬ цөм дарах.
ПРОДАВЩИЦА худалдагч эмэгтэй, эмэгтэй худалдагч.
ПРОДАЖА худалдаалах, худалдаа; ~ *с аукциона* үнэ хаялцуулан худалдах, үнэ хаялцуулах худалдаа; *поступить в ~у* худалдаанд гарах.
ПРОДАЖНОСТЬ биеэ худалдах чанар, худалдуур чанар, худалдангуй байдал.
ПРОДАЖНИЦЫЙ 1. худалдааны, худалдах; ~*ая вещь* худалдааны юм; ~*ая цена* худалдах үнэ; 2. Биеэ худалдахаар, худалдагдахаар, худалдаачлах, урвамтгай; ~ *человек* биеэ худалдахаар хүн.
ПРОДАЖЛИВАТЬ цохиж нүхлэх, тоншиж нүхлэх, цоо цохиж.
ПРОДАТЬ 1. худалдах, ~ *вещь* юм худалдах; 2. Худалдаалах, урваж худалдах; ~ *своих друзей* нөхрөө худалдаалах.
ПРОДАТЬСЯ худалдагдах, биеэ худалдах, урваж орох; ~ *врагам* дайсанд биеэ худалдах.
ПРОДБАЗА (*продовольственная база*) хүнсний бааз.
ПРОДВИГАТЬ 1. ойртуулах тийш болгох, 2. урагшлуулах, урагш давшуулах; 3. дэвшүүлэх, ахиулах; 4. урагш явуулах, хурдатгах.
ПРОДВИГАТЬСЯ 1. ойртох, тийш болох; 2. урагшлах, урагш давших; 3. дэвших, ахих; 4. урагш явах, хурдсах.
ПРОДВИЖЕНИЕ 1. гаргах, явуулах; 2. урагшлах, урагш давшуулах; ~ *войск* цэргийг урагш давшуулах; 3. дэвшүүлэх, ахиулах; ~ *по работе* ажлын талаар дэвшүүлэх; 4. урагш явуулах, хурдатгах; ~ *дела* хэргийг хурдатгах.
ПРОДВИНУТЬ 1. ойртуулах, тийш болгох; ~ *сундук к двери* авдрыг үүдэнд ойртуулах; 2. явуулах, очуулах, урагшлуулах; 3. дэвшүүлэх, ахиулах; ~ *по службе* албан ажилд нь дэвшүүлэх; 4. урагш явуулах, хурдатгах; ~ *дело* хэргийг хурдатгах.
ПРОДВИНУТЬСЯ 1. ойртох, багтаж орох; 2. урагшлах, урагш давших; 3. дэвших, ахих; ~ *по службе* албан ажлын талаар дэвших; 4. урагш явах, хурдсах; *дело ~лось* хэрэг хурдсав.
ПРОДЕВАТЬ сүвлэх, углах, зүүх.
ПРОДЕКЛАМИРОВАТЬ аялан унших, аялгуулан унших, дуудаж унших.
ПРОДЕЛАТЬ 1. хийх, гүйцэтгэх; *он ~л это в два дня* тэр үүнийг хоёр өдрийн дотор хийв; 2. цоолох, нүхлэх, гаргах; ~ *дверь в стене* хана цоолж үүд гаргах.
ПРОДЕЛКА овь заль, ов жив, муу ов, бач; ~ *шалуна* дүрсгүй хүүхдийн ов заль.

ПРОДЕМОНСТРИРОВАТЬ үзүүлэх, харуулах.
ПРОДЁРГИВАТЬ 1. нүхээр оруулах, сүвлэх; 2. тас шүүмлэх.
ПРОДЕРЖАТЬ барьж байх, тэвэрч байх, байлгах; ~ *ребёнка* *полчася на руках* хүүхдийг хагас цаг тэвэрч байх; *больного ~ли месяц в клинике* өвчтэй хүнийг эмнэлэгт сар байлгах.
ПРОДЕРЖАТЬСЯ эзлэн байх, байрандаа байх, тэсэж байх.
ПРОДЁРНУТЬ 1. сүвлэх, углах; ~ *нитку* утас сүвлэх; 2. зад шүүмжлэх; ~ *в стенгазете* ханын сонинд зад шүүмжлэх.
ПРОДЁТЬ сүвлэх, углах, сэнжлэх; ~ *нитку в иголку* зүүнд утас сүвлэх; ~ *голову в комут* хомыг (туянзыг) толгойд нь углах.
ПРОДЕШЕВИТЬ хямдан худалдах, хямдаар өгөх.
ПРОДИКТОВАТЬ 1. хэлж бичүүлэх, цээжээр бичүүлэх; ~ *письмо* захндал хэлж бичүүлэх; 2. тулгах, тушаах; ~ *свои условия* болзлоо тулгах.
ПРОДИРАТЬ урах, цоолох.
ПРОДИРАТЬСЯ 1. чихэлдэж гарах; ~ *сквозь* толпу олны дундуур чихцэлдэж гарах; 2. урагдах, цоорох.
ПРОДЛЕВАТЬ сунгах, уртатгах.
ПРОДЛЕНИЕ сунгах, уртатгах; ~ *отпуска* амралтыг сунгах.
ПРОДЛИТЬ сунгах, уртатгах, ~ *отпуск* амралтыг сунгах, ~ *удовольствие* цэнгэлээ уртатгах.
ПРОДЛИТЬСЯ үргэлжлэх, удах, болох, удаан болох; *морозы продлятся до половины апреля* хүйтэн дөрөвдүгээр сарын дундуур хүртэл үргэлжилнэ; *сколько времени продлится ваш доклад?* таны илтгэл хэр удах вэ?
ПРОДНАЛОГ (*продовольственный налог*) хүнсний албан татвар.
ПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ хүнсний, хүнс тэжээлийн, хүнсний зүйл; ~ *магазин* хүнсний дэлгүүр; ~*ая база* хүнс тэжээлийн бааз.
ПРОДОВОЛЬСТВИЕ хүнс, хүнс тэжээл, хоол хүнс; *обеспечить население ~м* ард иргэдийг хүнсээр хангах.
ПРОДОЛБИТЬ тоншиж цоолох, тоншиж нүхлэх, цохиж цоолох; *дятел ~л кору* тоншуул холтсыг тоншиж цоолов.
ПРОДОЛГОВАТЬ ҮЙ, сувгаан, гонзгор, уртлаг; ~*ое* *лицо* сувгаан царай.
ПРОДОЛЖАТЕЛЬ үргэлжлүүлэгч, залгамжлагч.
ПРОДОЛЖАТЬ үргэлжлүүлэх, цааш нь үргэлжлүүлэх, -саар байх; ~ *свою речь* үгээ үргэлжлүүлэх; ~ *работать* ажлаа хийсээр байх.
ПРОДОЛЖАТЬСЯ үргэлжлэх, удах, удтал байх, -саар байх; *крюки ~лись* *недолго* бархиралдаан удаан үргэлжилсэнгүй; *молчание ~лось* *долго* удтал дугай байсаар байв.
ПРОДОЛЖЕНИЕ үргэлжлэх, үргэлжлүүлэх, үргэлжлэл; ~ *начатой работы* эхэлсэн ажлаа үргэлжлүүлэх; ~ *следует* үргэлжлэл нь дараа гарна; *в ~* *нескольких* *дней* хэдэн өдрийн турш.
ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ үргэлжлэл, үргэлжлэх хугацаа, хугацаа, урт; ~ *болезни* өвчний үргэлжлэл; ~ *беременности* жирэмсний хугацаа; ~ *дня* өдрийн урт.
ПРОДОЛЖИТЕЛЬНЫЙ ҮЙ урт удаан, үргэлжлэх; ~*ая зима* урт өвөл; ~ *дождь* зүс бороо.
ПРОДОЛЖИТЬ үргэлжлүүлэх, сунгах; ~ *свой рассказ* яриагаа үргэлжлүүлэх; ~ *отпуск* амралт сунгах.
ПРОДОЛЖИТЬСЯ үргэлжлэх, удах, удаан байх; *это* *долго* *не ~* энэ ч удаан үргэлжлэхгүй.
ПРОДОЛЬНЫЙ уртааш, уртаашаа, тууш, гулд; ~ *язгив* уртааш гулдайт; ~ *профиль* тууш зүсэлт.
ПРОДОХНУТЬ амьсгал авах, дотогш амьсгалах; *не ~* *от духоты* амьсгал авах аргагүй бүгчим.
ПРОДРАЗВЕРСТКА хүнсний зүйлийг албадан авах, хүнснийг оногдуулан хураах, хүнс тэсгэй хураах.

ПРОДРАТЬ цоолох, ураг; ~ рукава на локтях ханцуйны тохойг цоолох.

ПРОДРАТЬСЯ 1. чихцэлдэж гарах; 2. цоорох, урагдах.

ПРОДРОГНУТЬ дагжих, бээрэх; ~ на морозе даарч дагжих.

ПРОДУВА|ТЬ 1. үлээж цэвэрлэх; 2. үлээх, сэвшээлэх, сэнгэнэх; вестер приятно ~ет салхи аятайхан сэнгэнэж байна.

ПРОДУВН|ОЙ зальтай, бачтай; это ~ая бестия тэр зальтай амьтан.

ПРОДУКТ 1. үйлдэхүүн, үйлдсэн юм; прибавочный ~ нэмүү үйлдэхүүн; 2. үр бүтээл, үр ашиг, үр дүн.

ПРОДУКТИВНОСТЬ бүтээц, ашиг шим; повысить ~ животноводства мал аж ахуйн бүтээцийг нэмэгдүүлэх.

ПРОДУКТИВНЫЙ бүтээцтэй, бүтээлтэй, ашиг шимтэй; ~ труд бүтээцтэй хөдөлмөр; ~ скот ашиг шимтэй мал.

ПРОДУКТОВЫЙ хүнсний, ~ магазин хүнсний дэлгүүр.

ПРОДУКТООБМЕН бүтээгдэхүүний арилжаа, үйлдэхүүн арилжих.

ПРОДУКЦИЯ, бүтээгдэхүүн; ~ производства үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүн; валовая ~ бүх бүтээгдэхүүн.

ПРОДУКТЫ үйлдэхүүн, ндээ; ~ питания хүнсний үйлдэхүүн; молочные ~ цагаан идээ.

ПРОДУМАННЫЙ сайтар бодсон, эргэцүүлэн бодсон, сайн бодсон; ~ ответ сайн бодсон хариу.

ПРОДУМАТЬ 1. сайн бодох, сайтар бодох, боловсруулах бодох, бодолхийлэх; ~ план работы ажлын төлөвлөгөөг сайн бодох; 2. бодож байх, бодсоор байх.

ПРОДУ|ТЬ 1. үлээж цэвэрлэх; ~ самовар самоварыг үлээж цэвэрлэх; 2. сэрүүцүүлэх, салхи цохих; меня ~ло на скотняке би сийгээ салхинд цохиулав.

ПРОДУТЬСЯ мөрий алдах юмаа хожигдох.

ПРОДЫРЯВИТЬ нүхлэх, цоолох.

ПРОДЫРЯВИТЬСЯ нүх гарах, цоорох.

ПРОЕДАТЬ 1. тас идэх, мэрж цоолох; 2. идэчхэх, барчхах, цөлмөх.

ПРОЕЗД 1. явах, замын; заплатит за ~ замын хөлс төлөх; 2. зам, гарц; ~ воспрещен зам хориотой; узкий ~ явцуу гарц.

ПРОЕЗДИ|ТЬ 1. замд зарцуулах; 2. явах, явж байх; ~л всю неделю долоо хоног турш явсаар байв; 3. хагсааж дасгах.

ПРОЕЗДНОЙ зорчих, замын, замд явах, замнах; ~ билет зорчих билет.

ПРОЕЗДОМ замдаа дайрч; замдаа, зам зуураа; побывать ~ в Москве замдаа Москвад орох.

ПРОЕЖАТЬ 1. өнгөрөх, дайрч өнгөрөх, явах; 2. буулгүй өнгөрөх, алгасаад өнгөрөх; 3. явж байх, явсаар байх; 4. туулж өнгөрөх, шувт явах.

ПРОЕЖ|ИЙ 1. явж болох; ~ая дорога явж болох зам, цагаан зам; 2. явуулын хүн, замын хүн.

ПРОЕКТ 1. төсөл; ~ договора гэрээний төсөл; 2. төсөл, төлөвлөгөө 3. төсөл, төсөл зураг; ~ реконструкции города хот сэргээлтийн төсөл.

ПРОЕКТИРОВАНИЕ I төсөл хийх, зураг төсөл зохнох.

ПРОЕКТИРОВАНИЕ II тусгал, тусгах.

ПРОЕКТИРОВАТЬ I 1. төсөл хийх, зураг хийх; ~ дом байшингийн зураг хийх; 2. төлөвлөх.

ПРОЕКТИРОВАТЬ II тусгалыг зурах, тусгалыг дамжуулах.

ПРОЕКТИР|ОВЩИК төсөл зохиогч, төсөл зурагч, төсөлч.

ПРОЕКТН|ИЙ төслийн, төсөл зохиох, барилгын төслийн, зураг төслийн; ~ая нагрузка төслийн ачаалал; ~ое задание төсөл зохиох даалгавар; ~ институт зураг төслийн институт.

ПРОЕКЦИОННЫЙ тусгаг, хүүш, өсгөн тусгах; ~ аппарат тусгаг аппарат.

ПРОЕКЦИЯ тусгал, хүүшлэлийн зураг.

ПРОЕМ нүх, онгорхой суулгах, онгорхой; оконный ~ цонх суулгах онгорхой.

ПРОЕ|СТЬ 1. тас идэх, идэчхэх, цоо идэх, мэрж цоолох, идэж цоолох; моль ~ла сукно хивэн хорхой цэмбийг цоо идэв; ржавчина ~ла ведро хувинг зэв идчихлээ; 2. идэчхэх, барчхах, цөлмөх; ~ все деньги бүх мөнгөө барчхах.

ПРОЕХА|ТЬ 1. өнгөрөх, явж өнгөрөх, явах; ~ площадь талбайгаар өнгөрөх; 2. хажуугаар өнгөрөх, буулгүй өнгөрөх, алгасаад өнгөрөх; ~ остановку зогсоолыг алгасаад өнгөрөх, буудлаа өнгөрөх; 3. явсаар байх, явж л байх; ~ли пять дней таван өдөр явсаар байв; 4. туулж өнгөрөх, туулж гарах, шувт явах.

ПРОЕХАТЬСЯ зугаацаж явах, яваад ирэх; ~ верхом на лошади морь унаад зугаацаж явах; ~ на машине машинаар яваад ирэх; ~ на чей-либо счёт, ~ по чьему-либо адресу доог хийх, даажих хийх.

ПРОЖАРИВАТЬ шарж болгох, хайрч болгох; хорошо ~ мясу мах сайн шарж болгох.

ПРОЖАРИВАТЬСЯ шарагдаж болох, хайрагдаж болох; мясу прожарилось мах шарагдаж болов.

ПРОЖДАТЬ хүлээх, хүлээж байх, хүлээсээр байх; ~ целый час бүхэл цаг хүлээх.

ПРОЖЕВАТЬ зажлах, хивэх, сайн зажлах; ~ кусок хлеба хэсэг талхыг сайн зажлах.

ПРОЖЕК|ТЁР хоосон төсөлчин, хоосон санаархагч.

ПРОЖЕК|ТЁРСКИЙ хоосон төслийн, хоосон санаархлын.

ПРОЖЕК|ТЁРСТВО хоосон төсөл, хоосон санаархал.

ПРОЖЕК|ТОР прожектор, тольдуур, гэрэлтүүлэгч.

ПРОЖЕК|ТОРНЫЙ прожекторын, тольдуурын, ~ световой тольдуур дохио.

ПРОЖЕ|ЧЬ цоо цоргих, цоо шатаах, ~ калёным железом улайгсан төмрөөр цоо цоргих; ~ кнслотой хүчлээр цоо шатаах.

ПРОЖЕ|ННЫЙ 1. шатсан, цоо шатсан; 2. муу цуутай; ~ плут цуутай луйварчин.

ПРОЖИВА|ТЬ 1. амьдрах, наслах; 2. сууж байх; сейчас Света ~ет в Нью-Йорке одоо Света Нью-Йоркод сууж байна.

ПРОЖИ|ГАТЬ цоргих, цоо цоргих, цоо шатаах; ~ жизнь наргиж дургих явах.

ПРОЖИ|ЛКА судал, белая ~ в сером мраморе бор гантиг дээрх цагаан судал.

ПРОЖИ|ТИЕ амьдрах, амь зуух.

ПРОЖИ|ТОЧНЫЙ амьдралын амьжрах, амь зуух; ~ минимум амьдралын доод хэмжээ.

ПРОЖИ|ТЬ 1. амьдрах, наслах, амьжрах; ~ до глубокой старости өндөр нас наслах; 2. суух, сууж байх, байх; ~ на юге два месяца өмнөд нутагт хоёр сар суух; 3. барчхах, үрэх; ~ много денег нх мөнгө үрэх.

ПРОЖ|ОРЛИВОСТЬ ховдог, идэмхий.

ПРОЖ|ОРЛИВ|ИЙ ховдог, идэмхий, шуки ~ы цурхай загас ховдог.

ПРОЖУ|ЖКА|ТЬ жийгэх, дүнгэнэх, жингэнэх; ~ла муха ялаа жийгэв; ~ уши чихний чийр болох.

ПРО|ЗА 1. үргэлжилсэн зохиол, туушлал, хүүриэл зохиол; художественная ~ үргэлжилсэн уран зохиол; 2. ерийн байдал, эргийн байдал, жирийн байдал; житейская ~ амь зуух ерийн байдал.

ПРОЗАИ|ЗМ ерийн хэллэг, энгийн үгс, хүүриэсэн үгс.

ПРОЗАИ|К үргэлжилсэн үгийн зохиолч, тууш зохиолч, хүүрнэл зохиолч.

ПРОЗАИ|ЧЕСК|ИЙ 1. үргэлжилсэн үгийн, туушчилсан, хүүрнэл; ~ перевод үргэлжилсэн үгийн орчуулга; 2. ерийн, энгийн, жирийн; ~ая жизнь жирийн амьдрал.

ПРОЗАЙЧН||ЫЙ ерийн, энгийн, жирийн; ~ое выражение жирнийн хэллэг.

ПРОЗВАНИ||Е хоч, хоч нэр; по ~ю хочтой; Иван IV, по ~ю Грозный Догшин хочтой дөрөвдүгээр Иван.

ПРОЗВАТЬ нэрлэх, изр өгөх, хочлох, хочилж нэрлэх.

ПРОЗВЕНЕ||ТЬ хангиах, жингэнэх, дугарах; колокольчик ~л хонх хангинав.

ПРОЗВИЩЕ хоч, хоч нэр; дая ~ хоч нэр өгөх.

ПРОЗВОНИТЬ 1. хангиах, жингэнэх, дугарах; 2. дугарах, цохих, дэлдэх, дохио дугарах.

ПРОЗВУЧА||ТЬ дугарах, хангиах, ~л выстрел буу дугарав, 2. дуулдах, сонсох; 3. байдал үзэгдэх, байдал мэдэгдэх; в его голосе ~ла радость түүний үгэнд баяртай байдал мэдэгдэв.

ПРОЗЕВАТЬ 1. алмайрах, алмайрч алдах, алдах орхигдох; ~удобный случай завшаан алдах; 2. эвшээлгэж байх.

ПРОЗЕКТОР хагалан шинжлэгч, шинжлэгч прозектор.

ПРОЗЕЛИТ шинэ сүслэгч.

ПРОЗИМОВАТЬ өвөлжих, өвөл өнгөрөөх, онд орох.

ПРОЗОРЛИВОСТЬ мэргэн, цэцэн, алсын хараа, төсөөлөх мэдлэг.

ПРОЗОРЛИВЫЙ мэргэн цэцэн, билгийн нүдэт, алсын хараатай, ~ум мэргэн ухаан.

ПРОЗРАЧНОСТЬ тунгалаг.

ПРОЗРАЧН||ЫЙ 1. тунгалаг; ~ое стекло тунгалаг шил; ~ая оболочка тунгалаг бүрхүүл; ~ая вода тунгалаг ус; 2. сиймхий; ~ые кружева сиймхий сүлжмэг; 3. илэрхий, шууд; ~ намёк илэрхий хөндөх үг, шууд дохио өгөх.

ПРОЗРЕВАТЬ 1. хараа орох; 2. сэхээ орох.

ПРОЗРЕНИЕ сэхээ орох, сэнхэрэх.

ПРОЗЫВАТЬ хочлох, хоч нэр өгөх.

ПРОЗЫВАТЬСЯ хочтой болох, хоч нэртэй болох.

ПРОЗЯБАНИЕ улжих, амь улжих, дөнгөж дангаж суух.

ПРОЗЯБА||ТЬ, улжих, амь улжих, дөнгөж дангаж суух; не живут, а ~ют амьдарч яваа бнш, амь улжиж явна.

ПРОЗЯБНУТЬ даарах, бээрэх.

ПРОИГРА||ТЬ 1. хожигдох, шүүгдэх; ~ шахматную партию шатарт өрөг хожигдох; 2. алдах; ~ нешку шатрын хүүг алдах; ~ нари бооцоо алдах; 3. дийлдэх, ялагдах; ~ время цаг гарздах; 5. тавих, тавьж сонсох; 6. тоглож байх, тоглосоор байхмы весь вечер ~ли в домино бид бүхэл үдэшдээ даалуу тоглож байв; 7. алдагдах, алдагдуулах; ~ в мнении товарищей нөхдний саналыг алдагдуулах.

ПРОИГРАТЬСЯ хожигдох, их алдах; ~ до тла хов хоосортлоо хожигдох.

ПРОИГРЫВАТЕЛЬ пянз тоглуур, пянзны аппарат.

ПРОИГРЫШ 1. хожигдох, шүүгдэх, алдах; остаться в ~е хожигдож байх, алдаж байх; 2. хожигдсон мөнгө, алдсан мөнгө, мөнгө алдах; большой ~ их мөнгө алдах.

ПРОИГРЫШНЫЙ хожигдохоор, шүүгдэхээр, хожигдмоор, шүүгдмээр; проигрышное положение хожигдмоор байдал.

ПРОИЗВЕДЕНИЕ 1. зохиол; художественное ~ уран зохиол; 2. бүтээл; ~ искусства урлагийн бүтээл; 3. үржвэр.

ПРОИЗВЕСТИ 1. хийх, гүйцэтгэх; ~ ремонт засвар хийх; 2. үйлдэх, үйлдвэрлэх, хийх; 3. төрүүлэх, гаргах; ~ впечатлени сэтгэгдэл төрүүлэх; ~ на свет ребёнка хүүхэд төрүүлэх; 4. болгох, дэвшүүлэх; ~ в офицеры офицер болгох.

ПРОИЗВОДИТЕЛ||Ь 1. гүйцэтгэгч, үйлдвэрлэгч, бүтээгч, хийгч; мелкие ~и жижиг үйлдвэрлэгчид; 2. үржүүлэгч.

ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТ||Ь бүтээмж, гаралт, бүтээл чадвар; ~труда хөдөлмөрийн бүтээмж; завод крупной ~и их бүтээмжтэй үйлдвэр; ~ работы лошади адууны ажлын чадвар.

ПРОИЗВОДИТЕЛЬН||ЫЙ бүтээмжтэй, бүтээгчтэй, үр бүтээлтэй; ~ труд бүтээмжтэй хөдөлмөр; ~ расход үр бүтээлтэй зарлага; ~ые силы үйлдвэрлэх хүчин.

ПРОИЗВОДИТЬ 1. хийх гүйцэтгэх; ~ опыты туршлага хийх; 2. үйлдвэрлэх, үйлдэх, хийх; 3. төрүүлэх, гаргах; ~ впечатлени сэтгэгдэл төрүүлэх; ~ переполох туйвээн гаргах; 4. болгох, дэвшүүлэх; 5. үүсгэлтэй байх, гаралтай байх.

ПРОИЗВОДИТЬСЯ үйлдвэрлэх, хийх, үйлдвэрлэгдэх, хийгдэх; 2. явагдах, хийгдэх, гүйцэтгэх.

ПРОИЗВОДН||ЫЙ үүсмэл, үүсгэгдмэл, уламжилсан, уламжлуур; ~ое слово үүсмэл үг; ~ая величина уламжлуур хэмжигдэхүүн.

ПРОИЗВОДСТВЕННИК үйлдвэрлэгч, үйлдвэрт ажиллагч.

ПРОИЗВОДСТВЕННИЦА үйлдвэрлэгч эмэгтэй, үйлдвэрт ажиллагч эмэгтэй.

ПРОИЗВОДСТВЕНН||ЫЙ үйлдвэрлэлийн; ~ые отношения үйлдвэрлэлийн харилцаа; ~ цикл үйлдвэрлэлийн ерийн ажиллагаа, үйлдвэрлэлийн мөчлөг; 2. үйлдвэрт ажилласан; ~ стаж үйлдвэрт ажилласан хугацаа.

ПРОИЗВОДСТВ||О 1. үйлдвэрлэх, хийх; ~ работ ночью ажлыг шөнө хийх; 2. үйлдвэрлэл; ~ предметов потребления хэрэгцээний зүйлийн үйлдвэрлэл; ~ средств ~а үйлдвэрлэлийн хэрэгсэлийн үйлдвэрлэл; 3. үйлдвэр, үйлдвэрийн газар; работать на ~е үйлдвэрт ажиллах; стале-литейное ~ болд цутгах үйлдвэр.

ПРОИЗВОДЯЩИЙ хийдэг, үйлдвэрлэдэг, гаргадаг; 2. хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн илүү гаргадаг бүтээгдэхүүн илүүчилдэг; 3. үг үүсгэх; ~ая основа үг үүсгэх үндэс.

ПРОИЗВОДЛ дур зорго, дураараа дургих явдал; ~ чиновников түшмэдийн дур зорго; 2. дур зоргоороо, зоргоороо; ~ в суждениях зоргоороо шүүмжлэн дүгнэх; оставлять на ~ судьбы зөнд нь орших.

ПРОИЗВОЛЬНО дураараа, зоргоороо.

ПРОИЗВОЛЬН||ЫЙ дур зоргоороо, дур мэдсэн; ~ вывод дур зоргоороо дүгнэх; ~ые решения дур мэдсэн шийдвэр; 2. зөндөө, зөнгөөрөө, чөлөөтэй; ~ое движение зөнгөөрөө хөдлөх.

ПРОИЗНЕСЕНИЕ өгүүлэх, дуудах, хэлэх.

ПРОИЗНЕСТИ өгүүлэх, дуудах, хэлэх; правильно ~ слово үгийг зөв дуудах; не ~ ни слова нэг ч үг хэлэхгүй байх.

ПРОИЗНОСИТЕЛЬ||ЫЙ дуудлагын, дуудахуйн; ~ые нормы русского языка орос хэлний дуудлагын хэв журам.

ПРОИЗНОШЕНИЕ дуудлага, дуудахуйн; правильное ~ үгийн зөв дуудлага.

ПРОИЗОЙТИ 1. гарах, болох, тохиолдох; 2. үүсэх, үлдэх; от него произошло большое потомство түүнээс өнөр хойч үе үлджээ.

ПРОИЗРАСТАНИЕ ургах.

ПРОИЗРАСТАТЬ ургах.

ПРОИЗРАСТИ ургах; из ростка произросло большое дерево сүеэнээс том мод ургав.

ПРОИСКАТЬ эрэх, эрж байх, эрсээр байх.

ПРОИСКИ битүү хатгалгаа, далдын өдлөг өдөөн хатгах; ~ врагов дайсны битүү хатгалгаа.

ПРОИСТЕКАТЬ гарах, үүсэх.

ПРОИСХОДИТЬ 1. гарах, болох, болж байх; что там происходит тэнд юу болж байна; 2. язгууртай байх, гаралтай байх.

ПРОИСХОЖДЕНИЕ гарал язгуур удам; социальное ~ нийгмийн гарал; 2. гарал, үүсэл, үүсэх; ~ жизнь на земле газар дээрх амьдралын үүсэл.

ПРОИСШЕСТВИЕ сүйдэл, гай, явдал, гарсан хэрэг; уличное ~ гудамжны сүйдэл; странное ~ хачин явдал; ночное ~ шөнийн гарсан хэрэг.

ПРОЙДОХА муу зальтай хүн, зальтай этгээд.

ПРОЙМА ханцуйны ухаадас.

ПРОЙТИ I. гарах; ~ *через лес* ой дундуур гарах; ~ *по мосту* гүүрээр гарах; ~ *мимо дома* байшингийн хажуугаар гарах; 2. явах, ~ *всю дорогу* нешком зам турш явган явах; 3. очих; 4. гарах, сондох; *прошла весть о его приезде* түүний ирэх сураг гарав; 5. орох, *ночью прошёл дождь* шөнө бороо оржээ; 6. өнгөрөх; 7. арилах; 8. болих; *боль в ноге* прошла хөл өвдөхөө болив; 9. орох, багтах, багтаж орох; 10. извтрэх; 11. давж өнгөрөх, хянагдаж өнгөрөх, өнгөрөх, орж өнгөрөх; *проект прошёл все инстанции* төсөл бүх шатыг давж өнгөрөв; 12. болох; *это не пройдёт* энэ болохгүй; 13. орох, батлагдах; ~ *в штат* орон тоонд орох; 14. үзэх; ~ *но литературе новую тему* утга зохиолын шинэ сэдвийг үзэх; ~ *мимо аихааралгүй* өнгөрөөх; ~ *в жизнь* амьдралд биелэх.

ПРОЙТИСЯ I. явах, жаахан явах, зугаацаж явах; 2. бүжиглэх, биелэх; 3. орхих; ~ *кистью по картине* зураг дээгүүр бийрээр зурж орхих; ~ *по адресу* хүнийг муу хэлэх.

ПРОК ашиг тус; *что в этом ~у* үүнд ямар ашиг байх вэ.

ПРОКАЖЁННЫЙ уяам өвчтэй, нойтон хамуутай.

ПРОКАЗА I уямаи, хүчгэнэ өвчин.

ПРОКАЗА II дүрсгүйтэх, зүггүйтэх, томоогүй.

ПРОКАЗИТЬ дүрсгүйтэх, зүггүйтэх, томоогүй аашлах.

ПРОКАЗНИК дүрсгүй хүү, дүрсгүй хүн.

ПРОКАЗНИЦА дүрсгүй бүсгүй, зүггүй хүүхэн.

ПРОКАЗНИЧАТЬ дүрсгүйтэх, зүггүйтэх, томоогүй аашлах.

ПРОКАЛИВАТЬ I улайсгах, улайтгах, делтөх.

ПРОКАЛИВАТЬ II цөм хатгах, цоо хатгах, цоолох.

ПРОКАЛИВАТЬСЯ улайсаж хатах, хатах, хатан болох.

ПРОКАНИТЕЛИТЬСЯ удах, удаашрах, саатах, мунгинах.

ПРОКАПЫВАТЬ малтах, ухах.

ПРОКАРАУЛИТЬ I. манаж байгаад алдах, манагчаан болох
2. харуулдаж байх, харж байх, харгалзаж байх.

ПРОКАРМЛИВАТЬ тэжээх.

ПРОКАРМЛИВАТЬСЯ амь тэжээх.

ПРОКАТ I 1. цувих, цувилт; ~ *металлов* төмөрлөгийг цувих;
2. цувимал, цувимал төмөрлөг; 3. элэгдэх.

ПРОКАТ II 1. хөлслөх, хөлслүүлэх, хөлсөөр хэрэглэх, хөлсөөр хэрэглүүлэх, хөлсөөр эдлэх, хөлсөөр эдлүүлэх; *отдать в ~* хөлсөөр эдлүүлэх; 2. эдэлсний хөлс, хэрэглэсний хөлс.

ПРОКАТАТЬ I 1. булдах, булдаж толийлгох; 2. цувих.

ПРОКАТАТЬ II зугаацаж явуулах, суулгаж зугаацуулах, унаж зугаацуулах.

ПРОКАТАТЬСЯ I 1. булдуулж толийх, булдагдах; 2. цувигдах.

ПРОКАТАТЬСЯ II зугаацаж явах, сууж зугаацаж, унаж зугаацах.

ПРОКАТИТЬ I. өнхрүүлэх, бөмбөрүүлэх; ~ *мяч по полу* шал дээгүүр бөмбөг өнхрүүлэх; 2. зугаацуулж явуулах; ~ *на автомобиле* машинаар зугаацуулж явуулах; 3. давхиж гарах, давхиж өнгөрөх; 4. гол гаргах.

ПРОКАТИТЬСЯ I. өнхрөх, бөмбөрөх; 2. нижигнэх, хүржигнэх; 3. зугаацаж явах, яваад ирэх.

ПРОКАТКА цувилт, цувих; ~ *рельсов* зам төмрийг цувих.

ПРОКАТНЫЙ I цувих, цувилтын; ~ *станок* цувих суурь машин.

ПРОКАТНЫЙ II хөлслөх, хөлсөөр бариулах, хөлсний, түр хэрэглүүлэх. цувигч, цувималч.

ПРОКАТЫВАТЬ I. булдаж толийлгох; 2. цувих; 3. унаагаар зугаацуулах.

ПРОКАШЛЯТЬ ханиалгах, ханиах.

ПРОКАШЛЯТЬСЯ ханнах, ханиаж хоолой засах.

ПРОКВАСИТЬ эсгээх, гашилгах.

ПРОКВАСИТЬСЯ эсэх, гашлах.

ПРОКИПЕТЬ буцлах, буцалж байх.

ПРОКИПЯТИТЬ буцалгах, сайн буцалгах.

ПРОКИСАТЬ гашлах, ээдэх.

ПРОКИСШИЙ гашилсан, ээдсэн; ~ *её молоко* гашилсан сүү.

ПРОКЛАДКА, 1. тавих; ~ *железной дороги* төмөр зам тавих;

2. жийрэг, цаваг, хавчаар, өөг; 3. *раз*гдаамск.

ПРОКЛАДНИЙ хавчуулга; ~ *ые листы в книге* номын хавчуулга хуудас.

ПРОКЛАДЫВАТЬ I. тавих, ~ *дорогу* зам тавих; 2. жийрэглэх, цагаг тавих; хавчуулах.

ПРОКЛАМАЦИЯ ятгах хуудас, тунхаг хуудас.

ПРОКЛАМИРОВАТЬ зарлан сонсгох, тунхаглах.

ПРОКЛЕВАТЬ тоиших, цоо тонших, тоншиж цоолох.

ПРОКЛЕИВАТЬ цавуудах, цавуу түрхэх.

ПРОКЛЕЙКА 1. цавуудалт, цавуу түрхэлт; 2. цавуу, жонхуу.

ПРОКЛИНАТЬ хараах, харааж зүхэх, жигшин хараах, хараалын муугаар хараах.

ПРОКЛЯТИЕ хараал, хараах, хараал зүхэл, хараалын муугаар хараах; *предать кого-либо ~ю* хүнийг хараалын муугаар хараах; *осыпать ~ями* хараал тавих.

ПРОКЛЯТЫЙ хараал идсэн, заналт; ~ *враг* заналт дайсан.

ПРОКОВЫРЯТЬ нүхлэх, нүх гаргах, ухах, түнхэх, ухачлах.

ПРОКОЛ 1. цоолох, хатгах, цоо хатгах, хаг хатгах; ~ *желудке* ходоод хатгах; 2. цоорхой, хатгагдсан нүх, сүв.

ПРОКОЛОТЬ цоолох, цоо хатгах, хатгалах.

ПРОКОМПОСТИРОВАТЬ цоолгуурлах, цоолчилж тэмдэглэх.

ПРОКОНОПАТИТЬ чигжэх, чигжиж битүүлэх.

ПРОКОНТРОЛИРОВАТЬ шалгах, хянах, шалгалт хийх, хяналт тавих.

ПРОКОПАТЬ I. ухах, малтах, төнхөх; ~ *ров* гуу малтах;
2. малтаж нүхлэх, нүх малтах; ~ *холм* довонд нүх малтах;
3. малтаж байх, ухаж байх.

ПРОКОПТИТЬ I. утах, утаж болгох, утаанд шарах, цоноох; ~ *окорок* гахайн гуя утаж болгох; 2. тортоглох, тортог болгох, утаа болгох, утаа шингээх.

ПРОКОРМ тэжээл, овёс; *на ~ лошадей* морины тэжээлийн овёс.

ПРОКОРМИТЬ тэжээх, идүүлэх; ~ *семью* гэр бүлээ тэжээх.

ПРОКРАДЫВАТЬСЯ гэтэж орох, мярааж очих.

ПРОКРАСТЬСЯ гэтэж орох, мярааж очих, сэмхэн орох.

ПРОКРИЧАТЬ хашгирах; *мне этим все уши ~ли* үүнд миний чих дөжрөв.

ПРОКУРАТУРА 1. прокурорын газар, хууль хамгаалах газар, хууль сахиу байгууллага; 2. прокурорын газрын ажилтан, хууль хамгаалагчид.

ПРОКУРОР прокурор, хууль хамгаалагч, хууль сахигч.

ПРОКУРОРСКИЙ прокурорын, хууль хамгаалагчийн; ~ *надзор* прокурорын хяналт.

ПРОКУСИТЬ хазах, хазлах.

ПРОКТИТ шулуун гэдэсний үрвэсэл.

ПРОКУТИТЬ 1. наргиж юмаа барах, архидаж гулрах;
2. наргиж байх, архидаж байх.

ПРОКТОСПАЗМ хошиного агчих.

ПРОЛАГАТЬ гаргах, тавих; ~ *дорогу* зам тавих.

ПРОЛАМЫВАТЬ цөм цохих, хэмхчих.

ПРОЛАМЫВАТЬСЯ цөмрөх, хэмхрэх.

ПРОЛЕГАТЬ гарах; *дорога ~ет через гору* зам уулан дундуур гарна.

ПРОЛЕЖАТЬ 1. хэвтэх, хэвтэж байх; ~ *до вечера* в постели үдэш болтол орондоо хэвтэх; 2. хэвтэх, дарагдаж хэвтэх,

дарагдах; 3. цоортол хэвтэх, холготлоо хэвтэх; ~ бок сүүжээ цоортол хэвтэх.

ПРОЛЕЖЕНЬ нухагдсан цоорхой, цоорох, цоортол хэвтэх, хэвтрийн холгоос.

ПРОЛЕЗАТЬ шургах, шургалж орох.

ПРОЛЁТ 1. нисэлт, нисэх; 2. гулдан; ~ моста гүүрийн гулдан, 3. хоорондын зам; 4. шатны завсар, завсрын зай.

ПРОЛЕТАРИАТ пролетари нар, ажилчин анги.

ПРОЛЕТАРИЗАЦИЯ пролетарижих явдал, гачигдаж ажилчин болох явдал.

ПРОЛЕТАРИЙ пролетари.

ПРОЛЕТАРСКИЙ пролетарийн, ажилчин ангийн; победа ~ой революции пролетарийн хувьсгалын ялалт.

ПРОЛЕТАТЬ нисэх, нисэж явах.

ПРОЛЕТЁ||ТЬ 1. нисэх, нисэж явах; ~ тысячу километров мянган километр нисэх; 2. нисэж өнгөрөх, нисэж гарах; самолёт ~л опасное место нисэх онгоц аюултай газрыг нисэж өнгөрөв; 3. жирэлзээд өнгөрөх, шурд хийгээд өнгөрөх; 4. хурдан өнгөрөх, зима ~ла өвөл хурдан өнгөрлөө.

ПРОЛЁТКА, сүйх тэргэ.

ПРОЛЁЧЬ зурайх, зурайж байх; луч прожектора пролег по небу полосой тольдуурын гэрэл тэнгэрт зурайж байв.

ПРОЛИБ хоолой; морской ~ тэнгисийн хоолой.

ПРОЛИВАТЬ цалгиулах, асгах.

ПРОЛИВАТЬСЯ цалгих, асгарах.

ПРОЛИВНОЙ асгарсан, усархаг, ~ дождь усархаг бороо.

ПРОЛИТИ||Е асгах, урсгах; без ~я крови цус урсгалгүй.

ПРОЛИ||ТЬ 1. палгиулах, асгах, ~ воду на пол шалан дээр ус цалгиулах; 2. цутгах; ~л дождь бороо цутгав; 3. урсгах, асгаруулах; ~ кровь цус урсгах.

ПРОЛИ||ТЬСЯ цалгих, асгарах; вода ~лась на пол шалан дээр ус цалгив; ~лась невинная кровь гэмгүй хүмүүсийн цус асгарав.

ПРОЛОГ эхлэл, угтуул хэсэг, хөтлүүр бүлэг, угтаал; пьеса в четырёх действиях с ~ом и эпилогом эхлэл төгсгөлтэй дөрвөн бүлэгтэй жүжгийн зохиол.

ПРОЛОЖИТЬ тавих, гаргах, ~ железную дорогу через гору уул давуулан төмөр зам тавих; 2. жийрэглэх, цаваг тавих, хавчуулах; ~ яблоки соломой алимьг сүрлээр жийрэглэх; 3. засах; ~ себе дорогу ахих замаа засах.

ПРОЛОМ 1. цоо цохих, нэвт нүхлэх; 2. цоорхой, цөмөрхий; ~ в стене туургын цоорхой.

ПРОЛОМАТЬ цоочих цоо цохих, цөм цохилох; ~ отверстие цоочиж нүхлэх.

ПРОЛОМАТЬСЯ цөмчих, цөм үсрэх.

ПРОЛОМИТЬ цоолох, цоо цохих, цөмлөх; ~ дыру в крыше дээврийг цөмлөж нүх гаргах.

ПРОЛОМИ||ТЬСЯ цоорох, цөмрөх, сиденье в стулье ~лось сандлын суудал цөмрөв.

ПРОЛОМ||АЦИЯ сунгалт сунгах, хугацааг сунгах; ~ договора гэрээний хугацааг сунгах.

ПРОЛОМ||РОВАТЬ сунгах, хугацаа сунгах; ~ вексель векселийн хугацаа сунгах.

ПРОМАЗАТЬ 1. шавах, сайн тослох; ~ все щели бүх завсар зайг шавах; 2. алдах, онохгүй, гадилах, дэгслүүлэх; ~ по зайчу туулайг буудаад алдах.

ПРОМАСЛИВАТЬ,
ПРОМАСЛИТЬ тослох, тос шингээх; ~ паклю ноорхой олсыг тослох.

ПРОМАСЛИВАТЬСЯ тос болох.

ПРОМАСЛИ||ТЬСЯ тос болох, тос шингээх; ~лась спецодежда ажлын хувцас тос болов.

ПРОМАХ 1. алдах, онохгүй, дэгс, дэгслүүлэх; дать ~ дэгс буудах; 2. алдаа сделать ~ алдаа хийх; он малый не ~ тэр овжин залуу.

ПРОМАХИВАТЬСЯ алдах, алдаж буудах, онохгүй, дэгсдүүлэх; 2. алдаа гаргах, алдаа хийх.

ПРОМАЧИВАТЬ норгох, дэвтээх.

ПРОМЕДЛЕНИ||Е удах, удал, удаашруулах, удаашрал; без всяких ~й огт удаашруулалгүй.

ПРОМЕДЛИТЬ удах, удаашрах, түдэх.

ПРОМЕЖНОСТЬ хярзан, алцаа.

ПРОМЕЖУТОК зай; ~ между домами байшингуудын хоорондын зай; 2. завсар; ~ в десять лет арван жилийн завсар.

ПРОМЕЖУТОЧН||Й завсрын хоорондын; ~ая шестерня завсарын араа; ~ое расстояние хоорондын зай; ~ слой завсарын давхарга.

ПРОМЕЛЬКНУ||ТЬ 1. жирэхийх, жирэхийж үзэгдэх, жирэлзээд өнгөрөх; ~ перед глазами нүдэнд жирэхийж үзэгдэх; 2. үзэгдээд өнгөрөх; түргэн өнгөрөх; ~ло лето зун түргэн өнгөрлөө; 3. цухалзах; в его словах ~ла ярония түүний үгэн дотор егөөдөх байдал цухалзав.

ПРОМЕНИВАТЬ солих, арилжах, андалдах; ~ кукушку на ястреба адсагаа турсагаар солих.

ПРОМЕР 1. хэмжих, ~ глубины реки голын гүнийг хэмжих; 2. хэмжээ таашаар, бууруу хэмжих.

ПРОМЕР||АТЬ 1. хөлдөх; земля глубоко ~ла газар гүнзгий хөлджээ; 2. даарах, осгох, хөлдөх шахах; ноги ужасно ~ли хөл айхтар даарлаа.

ПРОМЕР||ЭЛЫЙ хөлдүү, хөлдсөн.

ПРОМЕРИВАТЬ 1. хэмжих, ~ глубину гүнзгийг хэмжих, 2. алдаж хэмжих; ташаар хэмжих; мерил да промерил айхтар хэмжлээ алдаж хэмжлээ.

ПРОМЕСИТЬ зуурах, хутгах; ~ тесто гурил зуурах.

ПРОМЕСТИ шүүрдэж цэвэрлэх.

ПРОМЕТАТЬ шидэх, товчих ~ петли түдүүл шндэх.

ПРОМЕТА||ТЬСЯ 1. тийчлэх, тэлчлэх; больной всю ночь ~лся в бреду өвчтэй хүн бүхэл шөнөдөө солиорч тийчэлж хонов; 2. хөлдөх, хөллөж гүйх, хавчиж гүйх.

ПРОМЁШКАТЬ удах, саатах, удаашрах.

ПРОМКООПЕРАЦИЯ үйлдвэрийн хоршоолол.

ПРОМОЗГЛЫЙ бүгчим, нойтон, гутсан, нэхэмшэл; ~ воздух бүгчим агаар.

ПРОМОИНА судан; ~ от половодья үерийн судан.

ПРОМОКАТЕЛЬ||ЫЙ ~ая бумага бэх шингээх цаас, бэх уух цаас.

ПРОМОКА||ТЬ I нэвтрэх, норох, нэвт норох, ус нэвтрэх, ус нэвтрэдэг, ус даахгүй, саноги ~ют гутлаар ус нэвтрэнэ; ~ под дождём бороонд норох.

ПРОМОКАТЬ II бэх уулгах, бэх шингээх.

ПРОМОЛВИ||ТЬ хэлэх дуугарах; он ни слова ни ~л тэр нэг ч үг дуугарсангүй.

ПРОМОЛЧ||ТЬ дув дуугүй байх, дуугүй суух, таг чиг байх; ~ весь вечер бүх үдэш дув дуугүй байх; хариу хэлэхгүй дуугүй өнгөрүүлэх; спросили его, но он ~л түүнээс асуусан боловч тэр хариу хэлсэнгүй.

ПРОМОРГАТЬ алдах, өнгөрүүлэх; ~ удобный случай аятайхан завшааныг алдах.

ПРОМОРИ||ТЬ өлсгөх, өлсгөж зовоох, өлбөрүүлэх, хагсаах; ~ голодом өлсгөж, өлсгөчхөх; ~ли до самого обеда бүр үдийн хоол болтол өлсгөв.

ПРОМОТАТЬ үрэх, үрэн таран хийх, үгүй хийх.

ПРОМОЧИТЬ норох, дэвтээх; ~ ноги хөлөө норгох.

ПРОМТОВАРНЫЙ үйлдвэрийн барааны эд барааны; ~ **магазин** үйлдвэрийн барааны дэлгүүр.

ПРОМТОВАРЫ үйлдвэрийн бараа, эд бараа.

ПРОМУЧИТЬ зовоох, тарчлаах, тарчилгах.

ПРОМУЧИТЬСЯ зовох, тарчлах; ~ **над решением задачи** бодлого бодох гэж зовох.

ПРОМФИПЛАН (*промышленный и финансовый план*) үйлдвэр санхүүгийн төлөвлөгөө.

ПРОМЧА|ТЬСЯ шур хийгээд өнгөрөх, хурдан өнгөрөх; **поезд** ~лса, **не останавливаясь** галт тэрэг зогсолгүй шур хийгээд өнгөрөв; **лето** ~лось зун хурдан өнгөрөв.

ПРОМЫВАНИЕ 1. угаах, угаалга, зайлах; ~ **золота** алт угаах; 2. цэвэрлэх, угаах; ~ **желудка** ходоод цэвэрлэх.

ПРОМЫВАТЬ 1. угаах, зайлах, цэвэрлэх; 2. идэх.

ПРОМЫСЕЛ 1. ажил, барих ажил, агнуурын ажил; **рыбный** ~ загас барих ажил; **охотничий** ~ ангийн ажил, агнуурын ажил; 2. үйлдвэр олзвор; **кустарный** ~ гар үйлдвэр; **горные промыслы** уурхайн үйлдвэр.

ПРОМЫСЛОВ|ЬИЙ үйлдвэрийн, үйлдвэрлэлийн, олзворын; ~**ая кооперация** үйлдвэрлэлийн хоршоолол; ~**ая рыба** олзворын загас, агнуурын загас.

ПРОМЫ|ТЬ 1. угаах, цэвэрлэх, зайлах; ~ **золото** алт угаах; ~ **рану** шарх угаах, шарх цэвэрлэх; 2. идэх; **вода** ~ла **плотину** урсгал ус хаалт далангаа идэв.

ПРОМЫШЛЕННИК аж үйлдвэрч, үйлдвэрийн эзэн.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ аж үйлдвэр, үйлдвэр; **добывающая** ~ олборлох үйлдвэр; **тяжелая** ~ хүнд аж үйлдвэр, хүнд үйлдвэр.

ПРОМЫШЛЕН|ЬИЙ аж үйлдвэрийн, үйлдвэрийн; ~**ая статистика** аж үйлдвэрийн бүртгэл зүй, үйлдвэрийн тоо бүртгэл; ~ **город** аж үйлдвэрийн хот; ~**ое предприятие** аж үйлдвэрийн газар.

ПРОМЫШЛЯТЬ 1. олох, олж авах; 2. хийх; **ан гөрөө** хийх; ~ **извозом** тээвэр хийх.

ПРОМЯМЛИТЬ хэлж ядах, хэлэгчээн болох, шал шул хийх.

ПРОНЕС|ТЬ 1. өргөж явах, өргөж аваачих, барьж явах, хүргэж явах; ~ **чемодан до вокзала** буудал хүртэл чемодан барьж явах; 2. өргөж гарах, барьж өнгөрөх; **во время демонстрации по уллице** ~лн **много плакатов** баярын жагсаалын үеэр зурагт хуудас олныг өргөж гарав; 3. туух, хөөх, зайлуулах, **ветер пронёс тучу** салхи үүлийг хөөв; 4. зайлах, өнгөрөх; **опасность** ~ло аюул өнгөрөв; 5. оруулах; ~ **стол в дверь** ширээг үүдээр оруулах.

ПРОНЕСТИ|СЬ шурд хийгээд өнгөрөх, гүйлгэж өнгөрөх, давхиж өнгөрөх; **автомобиль** **пронёсся** **мимо дома** байшингийн дэргэдүүр машин шурт хийгээд өнгөрөв; 2. түргэн өнгөрөх; **годы** **пронесли** он жил түргэн өнгөрөв; 3. тарах; **пронёсся слух** үг тарах.

ПРОНЗАТЬ 1. хатгах, цоолох, цоо хатгах; 2. айтгар харах, ширүүн харах.

ПРОНЗИТЕЛЬНО янгинах, цангинан, чарлаж; ~ **внзжать** чарлаж гангинах.

ПРОНЗИТЕЛЬНЫЙ 1. янгинах, янгинасан дуу, цангинах, чарлаж; ~ **крик** янгинасан дуугаар бархирах; 2. ширтэх, айтгар; ~ **взгляд** айтгар харц.

ПРОНЗИТЬ 1. нэвт хатгах, цоо хатгах; ~ **штыком** жадаар цоо хатгах; 2. айтгар харах, ширүүн харах, нэвт шувт харах.

ПРОНЗА|ТЬ 1. хэлэх, хэлэхэж байх; ~ **промежутки жемчугом** завсарт нь сувд хэлэх; 2. нэвтлэх, нэвтрэх, нэвт үлээх, нэвт гэрэлтүүлэх; **холод** ~л **все тело** бүх биенд хүйт нэвтрэв; **луч прожектора** ~л **темноту** тольдуурын гэрэл харанхуйг нэвт гэрэлтүүлэв.

ПРОНИЗЫВАЮЩИЙ 1. нэвтлэх, нэвт гарам, нэвтүлээм; ~ **ветер** нэвт үлээм салхи; 2. нэвт харах, ширтэх; ~ **взгляд** ширтэх харц.

ПРОНИКАТЬ 1. орох, нэвтрэх; 2. шургаж орох, орох, нэвтрэх, хүрэх; 3. нэвтрэх, дэлгэрэх; 4. ойлгох, мэдэх.

ПРОНИКАТЬСЯ сайн ойлгох, гүйцэд мэдрэх.

ПРОНИКНОВЕНИЕ 1. орох, нэвтрэх; 2. шургах, шургаж орох; 3. нэвтрэх, дэлгэрэх; 4. ойлгох, мэдрэх; 5. үнэн сэтгэл, чин зүрх; **говорить с** ~м үнэн сэтгэлээр хэлэх.

ПРОНИКНОВЕННО чин сэтгэлээсээ, сэтгэл хөдлөм.

ПРОНИКНОВЕННОСТЬ үнэн зүрх, чин сэтгэл, сэтгэл хөдлөх.

ПРОНИКНОВЕН|ЬИЙ чин сэтгэлийн, сэтгэл хөдлөм; ~**ая речь** чин сэтгэлийн үг.

ПРОНИК|НУТЬ 1. нэвтрэх, нэвтрэж орох, орох; **вода** ~ла **в трюм** онгоцны ёроолоор ус нэвтрэв; 2. шургаж орох, орох, нэвтрэх, хүрэх; **онн** ~лн **в дом** тэд гэрт нэвтрэж оров; 3. нэвтрэх, дэлгэрэх; 4. ойлгох, мэдэх; ~ **в суть дела** хэргийн чухал учрыг мэдэх.

ПРОНИКНУТЬСЯ сайн ойлгох, гүйцэд мэдрэх, чин сэтгэлээр; ~ **сознанием** долга үүргээ сайн ойлгох; ~ **уважением** чин сэтгэлээр хүндлэх.

ПРОНИЦАЕМОСТЬ нэвтрэх чанар, нэвчилт.

ПРОНИЦАЕМЫЙ нэвтрэх, нэвтэрдэг, даадаггүй.

ПРОНИЦАТЕЛЬНОСТЬ хэрсүү, нэвтэрхий ухаан, саруул ухаан.

ПРОНИЦАТЕЛЬНЫЙ хэрсүү, нэвтэрхий, гярхай; ~ **ум** хэрсүү ухаан; ~ **взгляд** гярхай харц.

ПРОНОСИТЬ I 1. өргөж явах, өргөж аваачих, хүргэж явах; 2. өргөж гарах, барьж өнгөрөх; 3. туух, хөөх, зайлуулах; 4. зайлах, өнгөрөх; 5. оруулах.

ПРОНОСИТЬ III өмсөх, өмсөж явах; ~ **долго костюм** костюмыг удаан өмсөх; 2. элээх, цоолох; ~ **подметки** гутлын улыг цоолох.

ПРОНОСИТЬСЯ I 1. шурхийгээд өнгөрөх, давхиж өнгөрөх; 2. түргэн өнгөрөх; 3. тарах, сонсдох.

ПРОНОСИ|ТЬСЯ II 1. өмсүүлэх, эдлэгдэх; 2. элэгдэх, цоорох, урагдах; **рукава** ~лнсь **ханцуй** урагдав.

ПРОНУМЕРОВАТЬ дугаарлах, дугаар тавих.

ПРОНЬ|РА шургалаач, шургалагч хүн, ов живтэй хүн, зальтай хүн.

ПРОНЬ|РЛИВОСТЬ шургалах, ов жив, заль, бач.

ПРОНЬ|РЛИВ|ЬИЙ шургалуур, ов живтэй, зальтай; ~**ая физиономии** зальтай царай.

ПРОНЬОХАТЬ шиншилж мэдэх, мэдэж авах; ~ **новость** шинэ мэдээ шиншилж мэдэх.

ПРОНЬОХИВАТЬ шиншилж мэдэх, мэдэж авах.

ПРОНЬ|ТЬ 1. нэвт орох, тас хөрөх; ~л **мороз** хүйт нэвт оров 2. хүрэх, нөлөөлж чадах; ~ **страх** айдас хүрэх; **его ничем не проймёшь** түүнд юугаар ч нөлөөлж чадахгүй.

ПРООБРАЗ ирээдүйн дүр, ирээдүйн жишээ, эх үлгэр, загвар.

ПРОПАГАНДА суртал нэвтрүүлэг, суртал ухуулга.

ПРОПАГАНДИРОВАТЬ суртал нэвтрүүлэх, суртал ухуулах, ухуулах, сурталчлах.

ПРОПАГАНДИСТ суртал нэвтрүүлэгч, суртал ухуулагч, ухуулагч, сурталчлагч.

ПРОПАГАНДИСТКА ухуулагч эмэгтэй, сурталчлагч эмэгтэй.

ПРОПАГАНДИСТСКИЙ суртал ухуулгийн, суртал нэвтрүүлдгийн, сурталчлагын, сурталын.

ПРОПАДАТЬ 1. үгүй болох, алга болох; 2. болих; 3. үхэх; 4. үрэгдэх, дэмий хаягдах, дэмий өнгөрөх; * **мы не пропадем** бнд алзахгүй.

ПРОПАДОМ пропади ~! далд ор, тонил.

ПРОПАЖА 1. үгүй болох, алга болох; 2. алдал, алга болсон юм; **найти** ~у алга болсон юмыг олох.

ПРОПАЛЫТЬ 1. цоргих, цоо түлэх; 2. хуйхлах.

ПРОПАЛЫВАТЬ арилгах, зулгаах, зулгааж цэвэрлэх.

ПРОПАРИТЬ жигнэх, уураар жигнэх.

ПРОПАРИТЬСЯ жигнэгдэх, ууранд жигнэгдэх.

ПРОПА||СТЬ 1. үгүй болох, алга болох; **без вести** ~ сураггүй алга болох; 2. болих, үгүй болох; **зрение** ~ло харахаа болнх, хараагүй болох; 3. үхэх; 4. үрэгдэх, дэмий хаягдах, дэмий өнгөрөх; **цельный час у меня** ~л даром бүхэл бүтэн цаг дэмий үрэгдэв; * **пиши** ~ло өнгөрлөө гэж мэд; **всё** ~ло одоо дүүрсэн.

ПРОПАСТЬ 1. халил, ёроолгүй ангал, гүнзгий ганга; **горная дорога над** ~ю халилын амсраар гарсан уулын зам; 2. эрс тэс ялгаа, их ялгаа; **между ними легла** ~ тэдний хооронд эрс тэс ялгаа байв; 3. үй түмэн, учиргүй олон, тоо томшгүй; **у меня** ~ дел над тоо томшгүй ажил байна.

ПРОПАХНУТЬ үнэр шингэх; **пиджак пропах табаком** цамцанд тамхины үнэр шингэв.

ПРОПАШКА газар хагалах, газар хагалалт.

ПРОПАШН||ОЙ 1. газар хагалах, шан гаргах; ~**ое** орудие газар хагалах зэвсэг; 2. хол мөрөөр тарьдаг, завсарлагатай тарьдаг, говилт; ~**ые сельскохозяйственные культуры** завсарлагатай тарьдаг хөдөө аж ахуйн таримлууд.

ПРОПАЩ||ИЙ сүйрсэн, баларсан, дүүрчихсэн; ~**ее** дело сүйрсэн хэрэг; ~ **человек** дүүрчихсэн хүн.

ПРОПЕКАТЬ болгох, жигнэж болгох.

ПРОПЕКАТЬСЯ сайн болох, гүйцэд жигнэгдэх.

ПРОПЕЛЛЕР сэнс; ~ **для вертикального подъёма** эгц өөд гаргах сэнс.

ПРОПЕТЬ 1. дуулах, дуулж байх; ~ **песню** дуу дуулах; 2. сөөглөө дуулах, дуулсаар сөөчлөх.

ПРОПЕЧЬСЯ болох, жигнэгдэх; **хлеб** хорошо **пропёкся** талх гүйцэд болжээ.

ПРОПИВАТЬ архинд үрэх, архидаж үрэх.

ПРОПИЛИВАТЬ,

ПРОПИЛИТЬ хөрөөдөх; ~ **до середины** дунд нь хүртэл хөрөөдөх.

ПРОПИСА||ТЬ 1. бүртгэж авах, бүртгэлд оруулах, дансанд бүртгэх; ~ **нового жильца** шинэ хүнийг бүртгэж авах; 2. бичиж өгөх, жор бичиж өгөх; ~ **больному** **таблетки** өвчтэй хүнд эм бичиж өгөх; 3. бичиж байх, бичиж л байх; **весь вечер** ~л **статью** бүхэл үдэш өгүүлэл бичиж л байв.

ПРОПИСАТЬСЯ бүртгэгдэх, бүртгэлд орох, дансанд бүртгүүлэх.

ПРОПИСКА 1. бүртгэх, бүртгүүлэх, бүртгэлд оруулах, дансанд бүртгэх; **постоянная** ~ байнга суухаар бүртгэх; 2. бүртгэж тэмдэглэх.

ПРОПИСН||ОЙ 1. том; ~**ая** **буква** том үсэг; 2. бүртгэлийн, бүртгэх; ~ **листок** бүртгэх хуудас; * ~**ая** **истина** мэдээжийн юм.

ПРОПИСЫВАТЬ 1. бүртгэх, бүртгэж авах, бүртгэлд оруулах; 2. бичиж өгөх, жор бичиж өгөх; 3. бичиж байх.

ПРОПИСЫВАТЬСЯ бүртгэгдэх, бүртгэлд орох, дансанд бүртгүүлэх.

ПРОПИС||Ь цэвэр бичих жишээ, цэвэр бичлэгийн жишээ; **учиться писать по** ~**ям** цэвэр бичлэгийн жишээгээр бичиж сурах.

ПРОПИСЫ||У үсгээр, үгээр; **написать число** ~ тоог үсгээр бичих.

ПРОПИТАНИЕ идээ, хоол, тэжээл.

ПРОПИТА||ТЬ 1. шингээх, нэвтлэх, дэвтээх; 2. анхилах, ханхлах; **воздух** ~и **запахом** **трав** ногооны үнэр анхилсан агаар.

ПРОПИТАТЬСЯ шингэх, нэвтрэх, нэвчих, дэвтэх.

ПРОПИТЫВАТЬ 1. шингэх, нэвтлэх, дэвтээх; 2. анхилах, ханхлах.

ПРОПИТЫВАТЬСЯ шингэх, нэвтрэх, нэвчих, дэвтэх.

ПРОПИТЬ архинд үрэх, архидаж үрэх; ~ **много денег** их мөнгө архидаж үрэх.

ПРОПИХАТЬ,

ПРОПИХИВАТЬ,

ПРОПИХНУТЬ чихэх, чихэж оруулах, түлхэж оруулах, гудрах.

ПРОПЛАКАТЬ уйлаад байх, уухилж байх; * ~ **глаза** нүдээ бөлхийтөл уйлах.

ПРОПЛУТАТЬ төөрөх, тэнэх.

ПРОПЛЫВАТЬ,

ПРОПЛЫТЬ 1. сэлж явах, сэлж гатлах, сэлж гарах, сэлж өнгөрөх, усчилж гарах; ~ **до середины реки** голын дунд хүртэл сэлж явах; ~ **остров** арлын хажуугаар сэлж өнгөрөх; 2. жирэлзэн үзэгдэх, цувран санагдах.

ПРОПОВЕДНИК номлогч.

ПРОПОВЕДОВАТЬ 1. номлох, номнох, ван хүртээх; 2. сурталчлах, ятгах.

ПРОПОВЕДЬ 1. номлол, номнол, номлох; **пронести** ~ номлол айлдах; 2. сурталчлах, ятгах.

ПРОПОЙЦА архичин, архины тулам.

ПРОПОЛАСКИВАТЬ зайлах, булхах.

ПРОПОЛЗАТЬ,

ПРОПОЛЗТИ 1. мөлхөх, мөлхөж явах; ~ **по земле** газраар мөлхөх; 2. мөлхөж орох, шургаж орох; 3. мөлхөж гарах, мөлхөж өнгөрөх.

ПРОПОЛКА хог өвс түүх, бог өвс арилгах.

ПРОПОЛОСКАТЬ зайлах, булхах; ~ **горло** хоолой зайлах.

ПРОПОЛОТЬ хог өвсийг цэвэрлэх, бог өвсийг арилгах; ~ **огурцы** өргөст хэмхийн хог өвсийг цэвэрлэх.

ПРОПОРОТЬ цуу татах, урах, хага татах; ~ **штаны** өмдийг цуу татах.

ПРОПОРЦИОНАЛЬНО хирээр нь, хир тэнцүүлэн, хирийг тааруулан.

ПРОПОРЦИОНАЛЬНОСТЬ 1. хэмнэг чанар, пропорциональ чанар; **обратная** ~ урвуу хэмнэг чанар; 2. тэнцвэр, хэмжээ зохицол, хирлэл.

ПРОПОРЦИОНАЛЬН||ИЙ 1. хэмнэг, пропорциональ; ~**ые** **величины** хэмнэг хэмжигдэхүүнүүд; 2. хэмжээ зохицсон, хир тэнцүүхэн хир тэнцүүлсэн, найраг төгөлдөр; ~**ое** **представительство** хир тэнцүүлсэн төлөөлөгчийн тоо.

ПРОПОРЦИЯ 1. пропорци, хэмнэг, хирлэл; **геометрическая** ~ геометрийн пропорци, хэмжих ухааны хэмнэг; 2. хир тэнцүү, хэмжээ зохицох.

ПРОПОТЕТЬ 1. хөлрөх, их хөлрөх; 2. хөлс болох; 3. хөлөртлөө оролдох, ядах, мунгинах; ~ **над задачей** тоо бодох гэж хөлөртлөө оролдох.

ПРОПУСК 1. оруулах, нэвтрүүлэх; 2. орох, үнэмлэх, үнэмлэх, пропуск; **предъявнть** ~ үнэмлэхээ үзүүлэх; 3. таслах, тасалдал; **посещать занятия без** ~**ов** хичээл таслахгүй явах; 4. алгасах, гадилах, үг хаягдах, онгорхой; **читаты с** ~**ами** алгасах унших; ~ **в тексте** эх бичигт үг хаягдах.

ПРОПУСКАТЬ 1. нэвтрүүлэх; 2. үйлчлэх, гаргах; 3. татах, татаж гаргах, нэвтрүүлэх; 4. явуулах, гаргах, зам тавих, оруулах; 5. алгасах, орхих, харалгүй орхих; 6. таслах, ирэхгүй байх, өнжих; 7. өнгөрүүлчхээ, алдаахах.

ПРОПУСКН||ОЙ 1. орох, оролтын, зөвшөөрлийн; ~ **билет** орох үнэмлэх; 2. нэвтрүүлэх, оруулж гаргах, үйлчлэх; ~**ая** **способность** нэвтрүүлэх чадвар, гаргах чадал.

ПРОПУСТИ||ТЬ 1. нэвтрүүлэх; 2. үйлчлэх, гаргах; 3. татах, татаж гаргах, нэвтрүүлэх; ~ **мясо** **через** **мисорубку** махны

машинаар мах татах; 4. явуулах, гаргах, оруулах, зам тавих; 5. алгасга, орхих, харалгүй орхих; 6. таслаха, ирэхгүй байх, енжих; ~л два занятия хоёр хичээл таслав; 7. өнгөрүүлчхэн, алдачхэн; ~удобный случай аятайхан завшааныг алдачхэн.

ПРОПЫЛИТЬ тоос болгох, тоос халдаах, тоос дарах.

ПРОПЫЛИТЬСЯ тоос болох, тоос халдах, тоосонд дарагдах.

ПРОРАБ барилгын даамал, барилга захиалагч, барилгын ажил гүйцэтгэгч.

ПРОРАБАТЫВАТЬ 1. ажиллах, ажиллаж байх; 2. судлах, сайн үзэх, нягтлах, боловсруулах.

ПРОРАБОТАТЬ 1. ажиллах, ажиллаж байх; 2. судлах, сайн үзэх, нягтлах, боловсруулах; ~ главу книги номын бүлгийг судлах; 3. хатуу шүүмжлэх, тас шүүмжлэх.

ПРОРАБОТКА 1. боловсруулах, судлах, сайн үзэх; 2. хатуу шүүмжлэх, тас шүүмжлэх.

ПРОРАСТАНИЕ ургалт, сүеэлэлт; ~ семя үрийн сүеэлэлт.

ПРОРАСТАТЬ сүеэлэх.

ПРОРАСТИ сүеэлэх; **картофель пророс** төмс сүеэлэв; **сквозь камни проросла трава** ногоо чулууг нэвт ургав.

ПРОРАСТИТЬ ургуулах, сүеэлүүлэх, соёолуулах.

ПРОРАЩИВАТЬ ургуулах, сүеэлүүлэх, соёолуулах.

ПРОРВА|ТЬ 1. ураг, цоолох; ~ носок оймс цоолох; 2. сэтлэх; ~ло плотнику усы даланг сэтлэв; 3. сэтлэн орох, сэт цохих, цөмлөн орох.

ПРОРВА|ТЬСЯ 1. урагдах, цоорох; **рукава ~лись** ханцуй урагдав; 2. сэтрэх; **плотна ~лась** усны далан сэтрэв; 3. хагарах; ~лся нарыв буглаа хагарав; 4. сэтлэн гарах, цөмлөн гарах.

ПРОРЕЗ 1. цоо зүсэх, нэвт зүсэх, төнхөх; 2. ухлаас, ухлаадас; ~ для ворота в рубахе цамцны захны ухлаас.

ПРОРЕЗАТЬ 1. гаргах, цоолох, цоо зүсэх, огтолж нүхлэх, төнхөх; ~ отверстие нүх гаргах; 2. огтолж гаргах, зүсэж гаргах.

ПРОРЕЗАТЬ 1. гаргах, цоолох, цоо зүсэх, огтолж нүхлэх, төнхөх; 2. огтолж гаргах, зүсэж гаргах.

ПРОРЕЗАТЬСЯ, **ПРОРЕЗАТЬСЯ** 1. цухуйх, шүдлэх, шүд цухуйх; 2. зүсэж орох, зүсэж гарах.

ПРОРЕЗИНЕННЫЙ резиндсэн, резин түрхсэн.

ПРОРЕЗИНИВАТЬ, **ПРОРЕЗИНИТЬ** резиндэх, резин түрхэх.

ПРОРЕЗНОЙ ухлаасан, зүсэж оёсон; ~ карман халаас.

ПРОРЕЗЫВАТЬ 1. гаргах, цоо зүсэх, огтолж нүхлэх, төнхөх; 2. огтолж гарах, зүсэж гарах.

ПРОРЕЗЫВАТЬСЯ 1. цухуйх, цухуйж гарах, шүдлэх; 2. зүсэж орох, зүсэж гарах.

ПРОРЕЗЬ цоорхой, сэтэрхий, оноо, ховил, гүнзгийлэх суваг.

ПРОРЕХ|А 1. цоорхой, ханзархай; **карман с ~ой** цоорхой халаас; 2. хагалбар, оноо; 3. алдаа, дутагдал.

ПРОРЕЦЕНЗИРОВАТЬ шүүмж бичих, үнэлэлт бичих.

ПРОРЖАВ|ТЬ зэврэх, зэвэнд идэгдэх, зэвэрч цоорох; **крыша ~ла** дээвэр зэвэрч цоорлоо.

ПРОРИЦАНИЕ мэргэлэх, төлөг үзэх.

ПРОРИЦАТЕЛЬ мэргэн хүн, мэргэч, төлөгч, ирээдүйг айлдагч.

ПРОРИЦАТЕЛЬНИЦА төлөгч эмэгтэй, мэргэн эмэгтэй.

ПРОРИЦАТЬ мэргэлэх, төлөг үзэх.

ПРОРОК бошиг үзүүлэгч, лүндэн буулгагч, зөнч.

ПРОРОНИ|ТЬ дугарах, хэлэх; **он ни слова ие ~л за весь вечер** бүхэл үдэш тэр нэг ч үг дуугарсангүй.

ПРОРОЧЕСК|ИЙ мэргэн, зөнч, урьдаас мэдсэн; ~не слова мэргэн үг.

ПРОРОЧЕСТВО 1. бошиг, лүндэн, биваангирд; 2. мэргэ, урьдчилан мэдэх, зөн билэг.

ПРОРОЧЕСТВОВАТЬ 1. бошиг үзүүлэх, лүндэн буулгах, биваангирд үзүүлэх; 2. мэргэлэх, урьдчилан мэдэх, зөн билгээр мэдэх.

ПРОРОЧИТЬ зөгнөж хэлэх, урьдаас хэлэх.

ПРОРУБАТЬ 1. цавчиж цоолох, цавчиж нүхлэх, нүх гаргах; 2. гаргах, цавчиж гаргах; 3. тайрах, хагалах.

ПРОРУБИТЬ 1. цавчиж цоолох, цавчиж нүхлэх, нүх гаргах; ~ стену туургыг цавчиж цоолох; 2. гаргах, цавчиж гаргах; ~ дорогу в лесу ойг цавчиж зам гаргах.

ПРОРУБ|Ь цоолго; **зачерпнул из ~н воды** цоолгоос ус утгав.

ПРОРЫВ 1. сэтрэл, сэт цохилго, сэт цохих, сэтрэх; ~ **плотны** усны далангийн сэтрэл; ~ **фронта** фронтыг сэт цохих; 2. сэтэрхий, цөмөрхий; 3. тасалдал, тасалдах, тасрал, тасрах.

ПРОРЫВАТЬ I 1. ураг, цоолох; 2. сэтлэх; 3. сэтлэн орох, сэт цохих, цөмлөн орох.

ПРОРЫВАТЬ II малтах, ухах, сэтлэх.

ПРОРЫВАТЬСЯ 1. урагдах, цоорох; 2. сэтрэх; 3. хагарах; 4. сэтлэн гарах, цөмрөн гарах, нэвтрэн гарах.

ПРОРЫТЬ малтах, ухах, сэтлэх; ~ **туннель** туннель ухах.

ПРОСАДИТЬ 1. хага хатгах, цоо хатгах; 2. үрэх, сүйтгэх; ~ все деньги бүх мөнгөө үрэх.

ПРОСАДКА суумтгай байдал.

ПРОСАЖИВАТЬ 1. хага хатгах, цоо хатгах; 2. үрэх, сүйтгэх.

ПРОСАЛИВАТЬ I давслах.

ПРОСАЛИВАТЬ II өөх тос болгох, тосдох, өөх шингээх.

ПРОСАЛИВАТЬСЯ I давслагдах, давс шингэх.

ПРОСАЛИВАТЬСЯ II өөх шингэх, өөх тос болох, тостой болох.

ПРОСАЛИТЬ өөх шингээх, өөх түрхэх, өөх тос болгох.

ПРОСАЛИТЬСЯ өөх шингэх, тос шингэх, тос болгох.

ПРОСАЧИВАНИЕ нэвчих, нэвтрэн орох, нэвтрэн гарах, шүүрэх.

ПРОСАЧИВАТЬСЯ нэвчих, нэвтрэх, нэвтрэн орох, нэвтрэн гарах, шүүрэх.

ПРОСВАТАТЬ хадамлах, ураг болох.

ПРОСВЕРЛИВАТЬ, **ПРОСВЕРЛИТЬ** өрөмдөх, өрөмдөж нүхлэх.

ПРОСВЕТ 1. гэгээ, туяа, зурвас гэрэл; **в ~е между деревьями** модны завсрын зурвас гэрэлд; 2. горьдлого, сайжрах, найдвар; **жизнь без ~а** горьдлогогүй амьдрал.

ПРОСВЕТИТЕЛЬ гэгээрүүлэгч, соён гэгээрүүлэгч.

ПРОСВЕТИТЬ I гэгээрүүлэх.

ПРОСВЕТИТЬ II нэвт гэрэлтүүлэх, гэрэлтүүлэх, гэрэлтүүлж харах.

ПРОСВЕТИТЬСЯ I гэгээрэх, соёлжих.

ПРОСВЕТИТЬСЯ II нэвт гэрэлтэх, гэрэлтэх, нэвт харагдах.

ПРОСВЕТЛЕНИЕ 1. гэгээ орох, гэрэл орох, гэрэлтэй болох; 2. ухаан орох, ухаан тодрох, ухаан нээгдэх, оюуны ам нээгдэх.

ПРОСВЕТЛ|ТЬ 1. гэгээрч байх, гэгээ орох, гэрэл орох, гэрэлтэй болох, туяарах; **небо ~ло** тэнгэр гэгээрч байв; 2. гэгээ орох, туяа орох; **лица ~ли** царайд нь гэгээ оров; 3. ухаарах, тодрох, саруул болох, оюун нээгдэх; **мысли ~ли** ухаан санаа нь саруул болов.

ПРОСВЕЩЕНИЕ гэрэлтүүлэх, нэвт гэрэлтүүлэх, гэрэлтүүлж үзэх.

ПРОСВЕЩИВАТЬ 1. гэрэлтүүлэх, нэвт гэрэлтүүлэх, гэрэлтүүлж харах; 2. гэрэлтэх, нэвт гэрэлтэх; 3. нэвт харагдах, харагдах.

ПРОСВЕЩИВАТЬСЯ гэрэлтэх, нэвт гэрэлтэх, нэвт харагдах.

ПРОСВЕЩАТЬ гэгээрүүлэх.

ПРОСВЕЩАТЬСЯ гэгээрэх.

ПРОСВЕЩЕ́НЕЦ гэгээрдийн ажилтан.
ПРОСВЕЩЕ́НИЕ гэгээрэл, гэгээрүүлэх; **народное** ~ ардын гэгээрэл.
ПРОСВЕЩЕ́ННОСТЬ гэгээрэл, эрдэм мэдлэг, соёл боловсрол.
ПРОСВЕЩЕ́ННЫЙ боловсронгуй, гэгээрсэн соёлжсон; ~ человек боловсронгуй хүн; ~ век гэгээрсэн үе.
ПРОСВЯ́РА хишиг боов, шалсай.
ПРОСВИРЯ́К халуу, жамбацэцэг.
ПРОСВИСТА́ТЬ 1. исгэрэх, исгэрэн дуулах; 2. шунгинах, сүнгэнэх, шунгинан өнгөрөх, сүнгэнэн гарах.
ПРОСВИСТЕ́ТЬ 1. исгэрэх, исгэрэн дуулах; 2. шунгинах, сүнгэнэх, шунгинан өнгөрөх, сүнгэнэн гарах.
ПРОСЕ́ДЬ буурал, бууралтах; **волосы с -ю** буурал үс.
ПРОСЕ́ИВАТЬ шигших, элгэгдэх.
ПРОСЕ́КА цавчил, цавчаал, гудам, цамцаал зам.
ПРОСЕ́ЯТЬ шигших, элгэгдэх; ~ муку гурил шнгших.
ПРОСЕ́ЛОК зам, хөдөөний зам.
ПРОСЕ́ЛОЧН|ЫЙ хөдөөний, хөдөө замын; ~ая дорога хөдөөний зам.
ПРОСИДЕ́ТЬ 1. суух, сууж байх, сууж өнгөрөх; ~ весь вечер за кингой бүхэл үдэш ном үзсээр суух; 2. элтэл суух, цоортол суух.
ПРОСИЖИВАТЬ удаан суух, сууж л байх; ~ часамн хэдэн цаг сууж л байх.
ПРОСИТЕ́ЛЬ гуйгч.
ПРОСИТЕ́ЛЬНИЦА гуйгч эмэгтэй.
ПРОСИТЕ́ЛЬНЫЙ гуйсан, царайчилсан; ~ взгляд царайчилсан харц.
ПРОСИ́ТЬ 1. гуйх; 2. гуйх, хэлье гэх, авах; 3. гуйх, гуйлт хийх, оролдох, оролдлого хийх; 4. урих, сууна гэх.
ПРОСИ́ТЬСЯ 1. гуйх, авъя гэх, гаръя гэх, -я гэх; 2. бэлэн байх, зэхээстэй байх, бэлдсэн юм шиг байх.
ПРОСИ́Я|ТЬ 1. гэрэлтэж эхлэх, гийгэж эхлэх; **солнце** ~ло нар гийгэж эхлэв; 2. гялалзаж байх, баясах; ~ от счастья баярлан гялалзах.
ПРОСКАКА́ТЬ харайлгаж явах, давхиж өнгөрөх.
ПРОСКАКИВАТЬ 1. давхиж явах, давхиж өнгөрөх; 2. нэвтрэн орох, шургаж орох; 3. уначхах, ойчих.
ПРОСКА́ЛЬЗЫВАТЬ 1. сэмээрхэн орох, сэм орох; 2. цухалзах, халти үзэгдэх.
ПРОСКВО́З|ТЬ салхи цохих, сийгээ салхинд даарах; его ~ло тэр сийгээ салхинд даарчээ.
ПРОСКЛОНЯ́ТЬ ялгаллах, тийн ялгаллах.
ПРОСКО́БЛИТЬ хусах, цоортол хусах, хусаж цоолох.
ПРОСКО́ЛЬЗНУ́|ТЬ 1. сэм орох, сэмээрхэн орох; 2. цухалзах, халти үзэгдэх; **в его словах** ~л упрёк түүний үгэнд зэмлэх байдал цухалзав.
ПРОСКО́ЧИ|ТЬ 1. гуйж өнгөрөх, гуйж гарах, харайлгаж гарах, харайлгаж өнгөрөх; 2. шурган орох, шургачхах; 3. уначхах, ойчихох; **монета** ~ла в щель зоос ангархай руу уначхав.
ПРОСКРЕ́СТИ цоо мэрэх, мэрж цоолох.
ПРОСКУЧА́ТЬ уйгтарлаж байх, гунихарч байх.
ПРОСЛА́БИТЬ доош суулгах, гүйлгэх, туулгах.
ПРОСЛА́ВИТЬ, **ПРОСЛА́ВЛЯТЬ** алдаршуулах, магтах, дуурсгах.
ПРОСЛА́ВИТЬСЯ алдарших, магтагдах, дуурсах.
ПРОСЛА́ВЛЕНИЕ алдаршил, алдаршуулах, магтаал, дуурсгал.
ПРОСЛА́ВЛЕННЫЙ алдарт, алдаршсан, цуутай; ~ артист алдарт жүжигчии.
ПРОСЛА́ИВАТЬ үелүүлэх, үетүүлэх, завсарлах.

ПРОСЛЕДИ́ТЬ, **ПРОСЛЕ́ЖИВАТЬ** 1. мөшгих, мөрдөж хөөх, мөрдөн хөөх; 2. мөшгөж үзэх, ажиглаж байх, дэс дараалан судлах.
ПРОСЛЕ́ДОВАТЬ морилох, залрах.
ПРОСЛЕ́ЗИТЬСЯ нулимс унагах, нулимс гүйлгэнэх, уйлах.
ПРОСЛО́ЙКА 1. үеицэр, үелээс; ~ **крема в пирожиом** бялууны цөцгийн үеицэр; 2. давхарга; **общественная** ~ иийгмийн давхарга.
ПРОСЛУ́ЖИТЬ 1. алба хаах, алба хийх; ~ **десять лет** арван жил алба хаах; 2. өмсүүлэх, хэрэглэгдэх, эдлүүлэх.
ПРОСЛУ́ША|ТЬ 1. чагнах, сонсох, гүйцэд чагнах, гүйцэд сонсох; ~ **концерт** концертыг гүйцэд сонсох; 2. чагнах, чагнаж үзэх; ~ **лёкние** уушгийг чагнаж үзэх; 3. дуулахгүй, сонсохгүй; **простите, я** ~л уучлаарай би дуулсангүй.
ПРОСЛУ́ШИВАТЬ 1. чагнах, сонсох, гүйцэд чагнах, гүйцэд сонсох.
ПРОСЛЫ́ТЬ нэртэй болох, цуутай болох, гэгдэх; ~ **чудаком** хачин хүн нэртэй болох.
ПРОСЛЫ́ШАТЬ сонсох, сонсож мэдэх, дуулж мэдэх.
ПРОСМА́ТРИВАТЬ үзэж танилцах, ажиглаж үзэх.
ПРОСМО́ЛИТЬ давирхайдах, давирхай түрхэх; ~ **лодку** завиыг давирхайдах.
ПРОСМО́ТР 1. үзлэг, үзлэг хийх; 2. алдаа, мадаг, харалгүй өнгөрөх.
ПРОСМОТРЕ́ТЬ 1. үзэх, үзэж танилцах, үзлэг хийх; 2. гүйлгэн үзэх, гүйлгэн унших; 3. үзэлгүй өнгөрөх, харалгүй өнгөрүүлэх, ажиггүй.
ПРОСНУ́ТЬСЯ 1. сэрэх; **рано** ~ эрт сэрэх, хөдөлгөөн эхлэх; 3. сэрж оролцох, оролцох, оролцох болох; 4. -тай болох, төрөх.
ПРОСО шар будаа, хар будаа, цэвэрлээгүй шар будаа, хоног амуу.
ПРОСО́ВЫВАТЬ оруулах, хийх, чихэх, гудрах.
ПРОСО́ВЫВАТЬСЯ орох, цухуйх, бултайх.
ПРОСО́ЛИТЬСЯ давслагдах, давс шингэх.
ПРОСО́Х|НУТЬ хатах, сэврэх, хуурай болох; **одежда** ~ла хувцас хатав.
ПРОСО́ЧИ|ТЬСЯ 1. нэвтрэх, нэвчих, шүүрэх; **вода** ~лась в подвал зооринд ус нэвтрэв; 2. нэвтрэн орох, тарах, дэлгэрэх; ~лись слухи цуу үг тарав.
ПРОСО́ЧИТЬ 1. унтах; 2. оройтож сэрэх, дэндүү унтах; 3. унтаж өнгөрүүлэх, унтаж хоцрох.
ПРОСПА́ТЬСЯ унтаж тэлрэх.
ПРОСПЕ́КТ I өргөн гудамж, өргөн чөлөө, тэргүүр гудамж.
ПРОСПЕ́КТ II хөтөлбөр, төсөл; ~ **нового учебника** шинэ сурах бичгийн хөтлөл; 2. худалдааны зар.
ПРОСПИРТОВА́ТЬ спирглэх, спирт шингэх.
ПРОСПИРТОВА́ТЬСЯ спирт шингэх, спиртлэгдэх.
ПРОСПО́РИ|ТЬ 1. мэтгэлцэх, маргалдах; ~ **ли всю ночь** шөнө турш маргалдав; 2. гартах, мөрий алдах, бооц алдах.
ПРОСПРЯ́ГАТЬ цаглах, цагаар хувиргах; ~ **глагол** үйл үгийг цагаар хувиргах.
ПРОСРО́ЧЕННЫЙ хугацаа өнгөрсөн, хугацаа дууссан, болзоо хожимдсон; ~ **документ** хугацаа дууссан үнэмлэх.
ПРОСРО́ЧИТЬ хугацаанаас өнгөрүүлэх, хугацаанаас хожимдуулах, болзоо хожимдох; ~ **несколько дней** хэдэн өдөр хугацаанаас хожимдуулах.
ПРОСРО́ЧКА болзоо өнгөрүүлэх, хугацаанаас хожимдуулах, хожимдол.
ПРОСТА́ВИТЬ тэмдэглэх, нөхөн бичих, нөхөх; ~ **дату** в документе баримт бичигт өдөр сарыг нөхөж бичих.
ПРОСТА́ИВАТЬ 1. зогсох, зогсож байх, зогсож хүлээх; 2. хий зогсох, хий саатах.

ПРОСТА́К гэнэн хүн, цайлган амьтан.

ПРОСТЕГА́ТЬ хавах, нэвтгэлзэх; ~ **одеяло** хөнжил хавах.

ПРОСТЕЙШИЙ хамгийн энгийн, бүр энгийн, хамгийн хялбар, эгэл; ~ **способ решения задачи** бодлого бодох хамгийн хялбар арга; 2. анх төрмөл.

ПРОСТЕЙШИЕ эгэл биетэн.

ПРОСТЕНОК ташаалавч, хатавчийн хана, зууравч, цонх үүдийн завсрын хана.

ПРОСТЕРЁТЬ 1. сунгах, дэлгэх, сарвайх; 2. тавих, илэрхийлэх.

ПРОСТЕРЁТЬСЯ 1. үргэлжлэх; 2. хандах, сарвайх.

ПРОСТИРА́нный угаагдсан, угаасан.

ПРОСТИРА́ТЬ I 1. сунгах, дэлгэх, сарвайх; 2. тавих, илэрхийлэх.

ПРОСТИРА́ТЬ II угаах, сайн угаах.

ПРОСТИРА́ТЬСЯ I 1. үргэлжлэх; 2. хандах, сарвайх.

ПРОСТИРА́ТЬСЯ II угаагдах, угаах.

ПРОСТИРНУ́ТЬ жаахан угаагчхах, угаасхийх, усанд булгах.

ПРОСТИ́Рывать угаах, угааж байх.

ПРОСТИ́тельно уучилмаар, уучлахаар.

ПРОСТИ́тельн|ый уучилмаар, уучлахаар, уучлалтай; ~**ая** ошибка уучилмаар алдаа.

ПРОСТИТУ́тка янхан, банзал.

ПРОСТИТУ́ция яихандалт.

ПРОСТИ́|ть 1. уучлах, өршөөх; ~**те** **меня** **намайг** уучлаач; 2. хэлтрүүлэх, ~ **долг** өрийг хэлтрүүлэх.

ПРОСТИ́ТЬСЯ 1. салах ёс хийх, салах ёс гүйцэтгэх; ~ **перед разлукой** хагацахын өмнө салах ёс хийх; 2. орхих, бодох, ~ **с мечтой** хүсэл мөрөөдлөө орхих.

ПРО́СТО 1. амархан, хялбархан; 2. нээрээ, ёстой, огт; 3. ер нь, зүгээр л; ~**напросто** ер нь зүгээр л.

ПРОСТОВОЛО́сый толгой нүдгэн.

ПРОСТОДУ́шие гэнэн хонгор, цагаан санаа, цайлган.

ПРОСТОДУ́шный гэнэи хонгор, цагаан санаатай, цайлган.

ПРОСТ|ой I 1. дан, иэг төрлийн, энгийн, анхдагч; ~**ое** **вещество** дан эд, нэг төрлийн эд; ~ **белок** энгийн увраг; ~**ое** **число** анхлагч тоо; 2. амархан, хялбархан; ~**ое** **дело** амархан хэрэг; ~**ая** **задача** хялбархан бодлого; 3. энгийн, жирийн, ерийн, эгэл; ~**ое** **платье** энгийн тэрлэг; ~ **труд** энгийн хөдөдмөр; ~**я** **железа** жирийн булчирхай; ~ **смертный** эгэл ерийн хүн; 4. бор, баазхай, бүдүүвтэр; ~**ая** **физическая работа** хар бор ажил; ~**ан** **кожа** бүдүүвтэр арьс.

ПРОСТО́й II зогсолт, зогслоо, зогсох явдал, сул зогсох, саатал, саатах. **ПРОСТОКВА́ша** тараг, хоормог.

ПРОСТОЛЮ́дйн ерийн иргэн.

ПРОСТОНАРО́дный энгийн ардын, харц ардын, харцын.

ПРОСТОНАРО́дье энгийн ард, харц ард, борчууд.

ПРОСТОНА́|ть ёолох, ёолж байх; **больной** ~л өвчтөн ёолж байв.

ПРОСТО́р 1. уужим, уудам, өргөн; **степной** ~ уужим тал; 2. сэлүү газар, чөлөөтэй газар, тал; **отдохнуть на** ~**е** сэлүү газар амрах.

ПРОСТОРЕ́чие хар яриа, хар хэл, хар ярианы үг.

ПРОСТО́рн|ый уужим, зайтай, их зайтай; ~**ая** **квартира** уужим байр.

ПРОСТОСЕРДÉчие санаа сэтгэл, элэгсэг.

ПРОСТОСЕРДÉчный цайлган сэтгэлтэй, элэгсэг, гүдэхсэн.

ПРОСТОТÁ 1. амархан, хялбархан; 2. энгийн байдал, ерийн байдал; 3. молхи.

ПРОСТОФÍлия (разг.) эргүү хүн, дүйнгэ хүн.

ПРОСТОЯ́|ть 1. байх, зогсох, зогсож байх, удаан зогсох; ~л **час в ржданнн** нэг цаг хүлээж зогсов; 2. зүгээр зогсох, хий зогсох, саатах; **машина** ~**ла** **суткн** машин хэд хоног хий

зогсов; 3. байх болох, тэсэх, удах; **хорошая** **погода** **простоят** **долго** удтал тэнгэр сайхан байх болно.

ПРОСТРА́нность 1. уужим, уудам, өргөн; 2. их дэлгэрэнгүй, тодорхой тоочих.

ПРОСТРА́нн|ый 1. уудам, уужим их, өргөн их; ~**ые** **земельные** **владения** уудам их харьяа газар; 2. их дэлгэрэнгүй, их олон үгтэй, их нуршсан; ~ **рассказ** их дэлгэрэнгүй өгүүллэг.

ПРОСТРА́нственн|ый огторгуйн, орон зайн, ~**ые** **н** **временные** **отношения** орон цагийн харьцаа.

ПРОСТРА́нство огторгуй, орон, зай. 2. зай; 3. газар, уужим газар.

ПРОСТРА́ция туйлдал, цөхрөлт, цөхөрч мохох.

ПРОСТРА́чивать ширэх, нэвтгэлзэх.

ПРОСТРЕ́л 1. гоё өвчин, гоётох, зоогоор хатгах; 2. яргуй.

ПРОСТРЕ́ливать 1. нэвт буудах, цөм буудах; 2. шуурган галаар буудах, шүршин буудах.

ПРОСТРЕ́лить нэвт буудах, цөм буудах; ~ **руку** гарыг нэвт буудах.

ПРОСТРО́чить шаглах, ширэх, нэвтгэлзэх.

ПРОСТУ́д|а салхи авах, салхинд цохиулах, хүйт авахуулах, ханиад; **болезнь** **вследствие** ~**ы** салхинд цохиулж өвдөх; **лечиться** **от** ~**ы** ханиадаа эмчлүүлэх.

ПРОСТУ́дить салхи авахуулах, салхинд цохиулах, хүйт авахуулах, ханиад хүргэх, шуухиа хүргэх; ~ **ребёнка** хүүхэд салхи авахуулах; 2. хүргэх.

ПРОСТУ́жать салхи авахуулах, салхинд цохиулах, хүйт авахуулах, ханиад хүргэх, шуухиа хүргэх.

ПРОСТУ́диться, салхинд цохигдох, хүйт авах, ханиад хүрэх.

ПРОСТУ́жаться салхинд цохигдох, хүйт авах, ханиад хүрэх.

ПРОСТУ́женный салхинд цохиулсан, хүйт авсан, ханиад хүрсэн.

ПРОСТУПА́ть нэвтэрч гарах, нэвчиж гарах, дааварлах, даацлах.

ПРОСТУ́пить нэвтэрч гарах, нэвчиж гарах, дааварлах, даацлах.

ПРОСТУ́пок буруу хэрэг, гэмт хэрэг, зэм; **совершить** ~ **буруу** хэрэг хийх.

ПРОСТЫ́ня дэвсгэрийн цагаан даавуу, орны цагаан даавуу, орны даавуу.

ПРОСТЫ́ть хөрөх, хөрчхөх.

ПРОСТЫ́|нуть 1. хөрөх, хөрчхөх; 2. даарах, салхи цохиулах, ханиад хүрэх; ~**л** **на** **морозе** хүйтэнд даарчихлаа; **след** ~**л** **ор** мөргүй алга болов.

ПРОСУ́нуть шургуулах, хийх, цухуйлгах; ~ **голову** **в** **окно** цонхоор толгойгоо цухуйлгах.

ПРОСУ́ну|ть|сья бултайх; **в** **дверь** ~**лась** **рука** үүдээр гар цухуйв.

ПРОСУ́шивать гүйцэд сэврээх, гүйцэд эгшээх.

ПРОСУ́шить гүйцэд сэврээх, гүйцэд эгшээх; ~ **одежду** **хувцас** сайн хатаах.

ПРОСУ́шиваться сайн хатаах, гүйцэд сэврэх, гүйцэд эгших.

ПРОСУ́ш|ить|сья сайн хатах, гүйцэд сэврэх, гүйцэд эгших; **одежда** ~**лась** **хувцас** сайн хатав.

ПРОСУ́шка сайн хатаах, гүйцэд сэврэх, гүйцэд эгшээх.

ПРОСУ́ществовать амьдрах, оршиж байх, тогтож байх.

ПРОСЧÉт тоо алдах, алдаж тоолох.

ПРОСЧИТА́ть алдаж тоолох, тоо алдах, буруу тоолох.

ПРОСЧИ́тывать алдаж тоолох, тоо алдах, буруу тоолох.

ПРОСЧИТА́ться илүү тоолж өгөх.

ПРОСЧИ́тываться 1. илүү тоолж өгөх; 2. буруу бодох, эндүүрэх.

ПРОСЫП спать без ~у сэрэхгүй унтах.
ПРОСЫПАТЬ унтаж хоцрох, унтаж өнгөрүүлэх.
ПРОСЫПА|ТЬСЯ I 1. асгарах, гоожих; из мешка ~лась крупа шуудайнаас будаа асгарах.
ПРОСЫПА|ТЬСЯ II сэрэх, нойроос сэрэх; я ~юсь раио би эрт сэрдэг.
ПРОСЫХА|ТЬ хатах, сэврэх, эгших; весной земля быстро ~ет хавар газар хурдан хатдаг.
ПРОСЬБ|А гуйх, гуйлт; я к вам с ~ой би танаас нэг юм гуйхаар ирлээ; согласиться на ~у гуйсныг зөвшөөрөх; по ~е гуйсаи ёсоор.
ПРОСЯНКА шар хөмсөг шувуу, шарамсаг.
ПРОСЯНОЙ шар будааны.
ПРОТАИВАТЬ хайлах, гэсэх, цас цоохортох.
ПРОТАЛИНА цас хайлсан газар, цас нүд гарсан газар, цасны цоохор.
ПРОТАЛКИВАТЬ түлхэж оруулах, чихэж оруулах, түлхэх, чихэх.
ПРОТАЛКИВАТЬСЯ 1. чихэлдэж орох, чихэлдэж гарах; 2. тэнүүчлэх.
ПРОТАПЛИВАТЬ 1. түлэх, гал-лах, түлж дулаацуулах, халаах; 2. галлаж байх.
ПРОТАПЛИВАТЬСЯ халах, дулаацах, галлагдах.
ПРОТАПТЫВАТЬ 1. гарах, гишгэчих, чийрлах; 2. урчхах, элээчэх, цоолчох.
ПРОТАРАНИВАТЬ түншүүрдэх, түншүүрээр балбах, цохих, хэмх дэлсэх.
ПРОТАРАНИТЬ түншүүрдэх, түншүүрээр балбах, цохих, хэмх дэлсэх.
ПРОТАСКИВАТЬ чирж авчрах, чирж аваачих, чирж оруулах.
ПРОТАЩИТЬ чирж авчрах, чирж аваачих, чирж оруулах; ~ мешок в дверь шуудайтай юмыг үүдээр чирж оруу-лах; 2. шургуулах, шургуулж оруулах; ~ вредную идейку хорт саналаа шургуулах; 3. улайтал шүүмжлэх, баларгал шүүмжлэх.
ПРОТАЧИВАТЬ 1. идэх, хорхой идэх; 2. ховил гаргах, нүхлэх; 3. ус идэх, судаглах.
ПРОТАЯ|ТЬ хайлах, гэсэх; земля ~ла на полметра газар хагас метр гэсжээ.
ПРОТЕЖЕ дэмжигдэгч, ивээгдэгч.
ПРОТЕЖИРОВАТЬ дэмжлэг үзүүлэх, ивээх.
ПРОТЕЗ хиймэл, хиймэл эрхтэн, залгамал; зубные ~ы хиймэл шүд.
ПРОТЕЗНЫЙ хиймэл эрхтний.
ПРОТЕКА|ТЬ 1. урсах, урсаж гарах; мимо дома ~ет река байшингийн дэргэдүүр гол урсаж гардаг; 2. нэвтрэх, нэвтэрч орох, орох, нэвчих; вода ~ла в лодку завинд ус нэвтэрч оров; 3. гоожих, дуслах; крыша ~ла дэврээс ус гоожив; 4. өнгөрөх, өнгөрчөх; болезнь ~ет без осложненной өвчин үгдрэлгүй өнгөрч байна.
ПРОТЕКТОР ивээгч улс, ивээн эзэрхэгч улс.
ПРОТЕКТОРАТ ивээл, ивээн эзэрхэх журам.
ПРОТЕКЦИОНИЗМ 1. гаалиар ивээх журам, дэмжих ёс; 2. ивээлээр дэвшүүлэх.
ПРОТЕКЦИОНИСТ гаалиар ивээгч, гаалиар ивээгч үзэлтэн.
ПРОТЕКЦИ|Я ивээл, дэмжлэг; оказывать ~ю ивээл үзүүлэх.
ПРОТЕКШИЙ өнгөрсөн, өнгөрөгч; за ~ месяц өнгөрсөн сард.
ПРОТЕРЕТЬ 1. цоо үрэх, цоортол үрэх, үрж цоолох; ~ бумагу резинкой резинээр цаасыг цоортол үрэх; 2. арчих, арчиж цэвэрлэх; ~ окно тряпкой даавуугаар цонх арчих; 3. үрэх, үрж нунтаглах, үрж хигэх, үрдэх; ~ картофель төмс үрэн хигэх.

ПРОТЕРЕТЬСЯ цоорох, үрэгдэж цоорох, элэгдэж цоорох; брюки протёрлись өмд цоорлоо.
ПРОТЕСТ эсэргүүцэл, эсэргүүцэх; выступить с ~ом эсэргүүцэл илэрхийлэх; ~ прокурора прокурорын эсэргүүцэл.
ПРОТЕСТАНТ 1. протестант шажинтан; 2. эсэргүүцэгч, буруушаагч.
ПРОТЕСТАНТСТВО протестант шажин (*христосын католик шажнаас XVI зууны үед салбарласан шажин*).
ПРОТЕСТОВАТЬ эсэргүүцэх, эсэргүүцэл илэрхийлэх, эрс тэс эсэргүүцэх, эрс тэс буруушаах; народы мира протестуют против гонки вооруженный дэлхийн улс түмэн зэвсэглэлээр хөөцөлдөх явдлыг эрс тэс эсэргүүцэж байна.
ПРОТЕЧЬ 1. урсах, урсаж гарах; 2. нэвтрэх, нэвтэрч орох; вода протекла в трюм хөлөг онгоцны ёроолоор ус нэвтрэв; 2. гоожих, дуслах; крыша протекла дэврээр ус гоожив; 4. өнгөрөх, өнгөрчөх; счастливые годы протекли жаргалт жилүүд өнгөрчихлөө.
ПРОТИВ 1. эсрэг талд, нөгөө талд, урд тушаа; ~ дома сад байшингийн эсрэг талд цэцэрлэг байна; остановиться ~ дома байшингийн урд тушаа зогсох; 2. урд, өмнө; видеть друг ~ друга урд урдаасаа харж суух; 3. эсрэг, сөрж, өөдөөс; плыть ~ течения урсгалын эсрэг ээлэх, урсгалыг сөрж ээлэх; ~ ветра салхины өөдөөс, салхи сөрөх; 4. тэс өөр, тэс ондоо; ~ его ожидания түүний санаснаас тэс өөрөөр; 5. эсрэг, харш; он настроен ~ меня тэр миний эсрэг саналтай байна; 6. эсэргүүцэх, дарах, арилгах; лекарство ~ ревматизма хэрэг өвчнийг эсэргүүцэх эм; 7. зэрэгцүүлэх, харьцуулах; рост продукции ~ прошлого года ноднин жилийнхтэй зэрэгцүүлэхэд үйлдэхүүний өссөн нь; 8. татгалзах, зөвшөөрөхгүй, эсэх; кто ~? татгалзах хүн байна уу; ты согласен? нет, я ~ чи зөвшөөрч байна уу? үгүй, би зөвшөөрхгүй; за и ~ зөвшөөрөх эсэх.
ПРОТИВЕНЬ хайруул, төмөр таваг.
ПРОТИВТЕЛЬНЫЙ эсрэгцүүлэх, эсрэгцүүлэл; ~ союз эсрэгцүүлэх холбоос үг.
ПРОТИВИТЬСЯ эсэргүүцэх, сөрөх, сөргүү ажиллах; ~ насильно хүчирхийллийг эсэргүүцэх.
ПРОТИВНИК 1. эсрэгүү тэмцэгч, эсэргүүцэгч; мы -- и религиозного дурмаиа бид шажны мунхралтай тэмцэгчид болно; ~ лжи худал хуурмагийг эсэргүүцэгч; 2. эсрэг этгээд, эсрэгцэгч, эсрэг тоглогч; победить ~а в состязании тэмцээнд эсрэгцэгчээ ялах; 3. дайсан, эсэргүү этгээд; разбить ~а дайсныг бут цохих, дайснаа дарах.
ПРОТИВНО жигшм, бөөдий, дур гутмаар, муухай; слушать ~ чагнахад бөөдий юм.
ПРОТИВНОЕ тас өөр юм, шал өөр юм, тас ондоо юм; утверждать ~ тас өөр юм хэлэх.
ПРОТИВН|ЫЙ I 1. эсрэг, сөрүү, нөгөө; ветер оборотился в ~ую салхи солигдож эсрэг талаас салхилав; дом стоял на ~ом берегу байшин нөгөө эрэг дээр байв; 2. эсэргүү, эсэргүүцлийн, харш, дайсан; ~ые стороны эсэргүү талынхан; в ~ом случае тэгэхгүй бол, эсвэл.
ПРОТИВНЫЙ II 1. ой гутмаар, дур гутам, жигшмээр, бөөдий, их муухай, дургүй хүрэх; ~ запах ой гутмаар үнэр; он мне противен түүнийг харахаас миний дургүй хүрнэ.
ПРОТИВОАТОМНЫЙ атомын зэвсгээс хамгаалсан.
ПРОТИВОВЕС 1. тэнцүүлэг, тэнцүүлэх жин, тэн; 2. хариу, эсрэг, эсэргүүцэн, сөргүүлэн, сөрлөг; в ~е этому үүний хариуд; одно мнение служит ~ом другому нэг санал нь нөгөөгийн эсрэг болно; выдвинуть предложение в ~е оппоненту мэтгэгчид сөргүү санал дэвшүүлэх.

ПРОТИВОВОЗДУШНЫЙ агаарын эсэргүүцэх, агаарт эсэргүүцэх; **~ая оборона** агаарын эсэргүүцэх хамгаалалт.

ПРОТИВОГАЗ гааз баг; хорт хийн баг.

ПРОТИВОГАЗОВЫЙ хорт хийн эсрэг, хорт хийгээс хамгаалах; **~ое средство** хорт хийгээс хамгаалах хэрэгсэл.

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ эсрэг ажиллагаа, эсрэг үйлдэл, эсэргүүцэл; **оказывать** ~ эсрэг ажиллагаа хийх, эсэргүүцэл үзүүлэх.

ПРОТИВОДЕЙСТВОВАТЬ эсэргүүцэх, эсрэг ажиллах; **~ протискам врагов** дайсыг өдөөлтийг эсэргүүцэх.

ПРОТИВОЕСТЕСТВЕННОСТЬ ёсноос гажуу, зүй ёсонд харш, байгалийн ёсноос гажуу.

ПРОТИВОЕСТЕСТВЕННЫЙ ёсноос гажуу, зүйд нийцэхгүй, байгалийн ёсноос гажуу.

ПРОТИВОЗАКОННЫЙ хуулинд харш, хууль зөрчсөн; **~ые действия** хууль зөрчсөн ажиллагаа.

ПРОТИВОЗАЧАТОЧНЫЙ үр тогтоохгүй, жирэмслүүлэхгүй; **~ые меры** үр тогтоохгүй арга хэмжээ.

ПРОТИВОЛЕЖАЩИЙ эсрэг, эсрэг хандсан, тушаа; **~ угол** эсрэг өнцөг.

ПРОТИВОПОКАЗАНИЕ таарахгүй, харш шалтгаан.

ПРОТИВОПОКАЗАНИЙ таарахгүй, харш, харштай; **~ые для ревматизма средства** хэрлэг өвчинд таарахгүй эм.

ПРОТИВОПОЛАГАТЬ эсрэг тавих, сөргүүлэн тавих, өөдөөс нь тавих.

ПРОТИВОПОЛОЖИТЬ эсрэг тавих, сөргүүлэн тавих, өөдөөс нь тавих; **~ одно мнение другому** нэг саналыг нөгөөгийн эсрэгтавих.

ПРОТИВОПОЛОЖЕНИЕ эсрэг талын, сөргүү тавилт, өөдөө нь тавих.

ПРОТИВОПОЛОЖНОСТЬ 1. эрс тэс өөр, эрс тэс ондоо, эрс өөр, эрс ондоо, эсрэг тэсрэг; **~ взглядом** эрс тэс өөр үзэл; **это две ~и** энэ хоёр эсрэг тэсрэг байна; 2. эсрэг тэсрэг, эсрэг, эсрэг тэсрэг чанар, ерөндөг чанар; **диалектика развития в борьбе** **~ей** хөгжлийн диалектик бол эсрэг тэсрэг тэмцэлд байна.

ПРОТИВОПОЛОЖНЫЙ 1. эсрэг, эсрэг талын, нөгөө, нөгөө талын, цаадах, цаад талын; **~ая сторона** эсрэг тал; 2. өөр, ондоо, тас өөр, бүр ондоо, тас зөрүү, ерөндөг; **~ое мнение** тас зөрүү санал.

ПРОТИВОПОСТАВИТЬ,

ПРОТИВОПОСТАВЛЯТЬ 1. харшуулах, харшуулж зүйрлэх, харьцуулах; 2. эсрэг тавих, өөдөөс тавих, сөргүүлэн тавих, зөрчүүлэн тавих; **силе ~ силу** хүчний өөдөөс хүчийг тавих.

ПРОТИВОПОСТАВЛЕНИЕ 1. харшуулал, харшуулж зүйрлэх; 2. эсрэг тавих, өөдөөс тавих, сөргүүлэн тавих.

ПРОТИВОРЕЧИВОСТЬ зөрүү, зөрчил, зөрчилдөөн, харшлалдах; **~ показаний** зөрүү өчиг, зөрөлдөөнтэй өчиг.

ПРОТИВОРЕЧИВЫЙ зөрчилтэй, зөрчилдөөнтэй, харшлагдсан; **~ые мнения** зөрчилтэй саналууд.

ПРОТИВОРЕЧИИ |Е зөрчил, зөрөлдөөн, харшлалдаан; **впасть в ~** зөрчилд орох; зөрүүд, зөрүүдлэх, сөргөлт, сөргөх; **дух ~я** зөрүүд зан гаргах.

ПРОТИВОРЕЧИИ |ТЬ 1. Зөрөх, зөрчих, сөрөх, татгалзах; **он мне всегда ~т** тэр надтай дандаа зөрж байдаг юм; 2. Тааралдахгүй зөрөх, зөрчилдөх, мөргөлдөх; **показании противоречат друг другу** өчгүүд нь харьцан зөрж байна.

ПРОТИВОСТОЯНИЕ эсрэг оршилт, ташилдаа зогсолт, гариг нарны эсрэг орших.

ПРОТИВОСТОЯТЬ эсрэг зогсох, эсрэгцэх, сөргөх, сөрж зогсох.

ПРОТИВОТАНКОВЫЙ танк эсэргүүцэх.

ПРОТИВОХИМИЧЕСКИЙ хорт хийг эсэргүүцэх, хорт бодисыг эсэргүүцэх.

ПРОТИВОЯДИЕ хорын ерөндөг.

ПРОТИРАТЬ 1. цоо үрэх, цоортол үрэх, үрж цоолох; 2. арчиж цэвэрлэх; 3. үрж нунтаглах, үрж хигэх, үрдэх.

ПРОТИРАТЬСЯ 1. арчигдах, цэвэрлэгдэх; 2. элэгдэх, цоорох; 3. үрэгдэх, хнгэгдэх.

ПРОТИСКИВАТЬСЯ,

ПРОТИСНУТЬСЯ чихэлдэж хүрэх, чихэлдэж гарах.

ПРОТИСКИВАТЬ,

ПРОТИСНУТЬ шургуулах, чихэх, шааж оруулах; **~ руку** гар шургуулах.

ПРОТКНУТЬ хатгах, нэвт хатгах, цоо хатгах; **~ палец булавкой** зүүгээр хуруугаа хатгах.

ПРОТОДЬЯКОН ахлагч дьякон, ахлагч дэмч.

ПРОТОЗООЛОГИЯ анх төрмөлийн судлал, протозоологн.

ПРОТОИСТОРИЯ түүхийн өмнөх үе.

ПРОТОК 1. татуурга, голын салаа, салаа гол, холбоос гол; 2. цорго, урсуур; **желчный** ~ цөсний цорго.

ПРОТОКОЛ 1. тогтоол, дэлгэрэнгүй тогтоол, протокол; **~ заседания** хурлын дэлгэрэнгүй тогтоол; **~ допроса** байцаалтын протокол; 2. акт; **~ медицинского вскрытия** эмчийн хагалж үзсэний акт; **составить ~ на скандалиста** үймүүлэгчийн тухай акт бичих; 3. протокол гэрээ.

ПРОТОКОЛИРОВАТЬ 1. тогтоол бичих, тогтоолд тэмдэглэх; 2. тогтоолчлон бичих, данслан бичих.

ПРОТОКОЛЬНЫЙ тогтоолын; **~ отдел** протоколын хэлтэс, ёслолын хэлтэс; 2. тогтоолын, тоочсон; **~ стиль** тоочсон найруулга.

ПРОТОЛКАТЬ түлхэж оруулах, чихэж оруулах, түлхэж байх, чихэж байх, шургуулах.

ПРОТОЛКАТЬСЯ 1. чихцэлдэж орох, чихцэлдэж хүрэх; 2. тэнүүчлэх; **~ до вечера на улице** үдэш болтол гадуур тэнэх.

ПРОТОЛКНУТЬ түлхэж оруулах, чихэж оруулах; **~ пробку в бутылку** лонхонд бөглөөг чихэж оруулах; **~ дело** хэргийг урагш ахиулах.

ПРОТОН протон.

ПРОТОПИТЬ 1. түлэх, галлах, түлж дулаацуулах, халаах; **~ печь** пийшин галлах; 2. галлаж байх.

ПРОТОПИТЬСЯ халах, дулаацах, галлагдах; **печь** **~лась** пийшин халав.

ПРОТОПЛАЗМА уугуул сийвэн, протоплазм.

ПРОТОПГАТЬ 1. гаргах, гаргал явах, гаргал гишгэчих; **~ дорожку** жим гаргал явах; 2. урчхах, элээчхэх, цоолчхох; **~ подметки** гутлын улыг цоолчхох.

ПРОТОРЁННЫЙ замнасан, заншсан, мэргэшсэн, сурамгай; **~ая дорога** замнасан зам, сурамгай зам.

ПРОТОРЯТЬ,

ПРОТОРЯТЬ замшуулах, замнуулах, мөрсүүлэх, царигжуулах; **~ дорогу** харгуйг замнуулах.

ПРОТОТИП дүр, уугуул жишг, угийн хэв шинж, өвөг шинж.

ПРОТОЧИНА 1, урсгалын ховил, идэгдсэн нүх, 2. халзан.

ПРОТОЧИТЬ 1. идэх, идэчхэх; **моль ~ла одежду** хивэн хорхой хувцас идчихжээ; 2. ховил гаргах, нүх гаргах; 3. ус идэх, судаглах, төнхөх.

ПРОТОЧНИЙ урсгал, урсгалтай; **~ая вода** урсгал ус; **~ пруд** урсгалтай цөөрөм.

ПРОТРАВА 1. хордуулах, хордуулаи, цэвэрлэх; 2. тодотгуур хор.

ПРОТРАВИТЕЛЬ тариа ариутгагч.

ПРОТРАВИТЬ хүчлээр идүүлэх, хүчлээр хээлэх; **~ узор** на стволе ружья бууны төмөрт хүчлээр хээ хээлэх; 2. хороор

идээлэх, хороор өнгөлөх, хордуулах; ~ **кожу** арьс хордуулж өнгөлөх; 3. хороор цэвэрлэх, ариутгах; ~ **зерно** үр тариаг ариутгах; 4. тухирчаад алдах; ~ **зайца** туулай хөөгөөд алдах.

ПРОТРЕЗВИТЬ тэлрүүлэх, эрүүл болгох.

ПРОТРЕЗВИТЬСЯ тэлрэх, эрүүл болох, сэргэх.

ПРОТРЕЗВЛЯТЬ тэлрүүлэх, эрүүл болгох.

ПРОТРЕЗВЛЯТЬСЯ тэлрэх, эрүүл болох, сэргэх.

ПРОТРУБИТЬ 1. үлээх, бүрээ үлээх; 2. зарлах, зар тараах; ~ **ушн** чихэн чийр болох.

ПРОТУХАТЬ өмхийрөх, ялзрах.

ПРОТУХНУТЬ өмхийрөх, ялзрах.

ПРОТУХШИЙ ялзарсан, өмхийрсөн, үнэр орсон; ~ **ее** **яйцо** өмхийрсөн өндөг, ялзарсан өндөг.

ПРОТЫКАТЬ хатгах, цөм хатгах, нэвт хатгах.

ПРОТЯГИВАТЬ сарвайх, сунгах, өгөх, хийх; 2. татах, тавих; 3. удаашруулах, уйжуулах; 4. сунжруулах, сунжруулж дуудах, сунжруулж аялах.

ПРОТЯГИВАТЬСЯ 1. урагш сарвайх, урагш сунгах; 2. сунаж хэвтэх.

ПРОТЯЖЕНИ||**Е** 1. зай, урт, тууш, сунжуу; на ~ **и** **десяти** **километров** арван километр зайд; ~ **в** **длину** уртаашаа зай нь; 2. турш, хугацаа; на ~ **и** **десяти** **лет** арван жилийн турш.

ПРОТЯЖЕННОСТЬ тууш; **большая** ~ **городской** **газовой** **сети** хотын хийн сүлжээний их урт нь.

ПРОТЯЖНО суижруу, удаан; **говорить** ~ сунжруу хэлэх.

ПРОТЯЖНОСТЬ удаан, урт, сунжруу.

ПРОТЯЖНЫЙ удаан, урт, сунжруу; ~ **крик** сунжруу хашгирах.

ПРОТЯНУТЬ сарвайх, суигах, өгөх, хийх; ~ **кому-либо** **руку** хүнд гараа өгөх; ~ **ноги** хөлөө жийх/үхэх/; 2. татах, тавих; ~ **телефонную** **линию** телефон утасны шугам татах; 3. удаашруулах, унжруулах; ~ **дело** хэрэг удаашруулах; 4. сунжруулах; ~ **звук** авиаг сунжруу дуудах.

ПРОУЧИТЬ 1. хашраах, залхаах; ~ **озорника** **алиа** хүүхдийг хашраах; 2. үзэж байх, ухаарах.

ПРОУЧИТЬСЯ суралцах; ~ **семь** **лет** **в** **школе** долоон жил сургуульд суралцах,

ПРОУШИНА сэнж; ~ **у** **колокола** **хонхны** **сэнж**.

ПРОФ... (**профессиональный**) 1. үйлдвэрчний, ~ **союзный** үйлдвэрчний эвлэлийн; ~ **билет** үйлдвэрчний баглах; 2. мэргэжлийн; ~ **образование** мэргэжлийн боловсрол.

ПРОФАН юу ч мэдэхгүй хүн; ~ **и** **математике** **тоо** бодлогын талаар юу ч мэдэхгүй хүн.

ПРОФАНАЦИЯ нэрийг гутаах, гуйвуулах, доромжлох; ~ **иауки** шинжлэх ухааны нэрийг гутаах.

ПРОФЕССИОНАЛ мэргэжилтэн, мэргэжлийн ажилтан.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ 1. мэргэжлийн; ~ **ая** **терминология** мэргэжлийн нэр томъёо; ~ **ая** **школа** мэргэжлийн сургууль; 2. үйлдвэрчний, үйлдвэрчний эвлэлийн; ~ **союз** үйлдвэрчний эвлэл; 3. мэргэжилтэй, мэргэжсэн; ~ **игрок** мэргэжилтэй тоглоомч.

ПРОФЕССИИ||**Я** мэргэжил, мэргэжсэн ажил; **выбор** ~ **и** мэргэжил сонгох; **плотник** **по** ~ **и** мэргэжлийн талаар модны дархан (мужаан).

ПРОФЕССОР профессор, эрдэмтэн багш.

ПРОФЕССОРСКИЙ профессорын, эрдэмтэн багшийн.

ПРОФЕССУРА профессорууд, эрдэмтэн багш иар.

ПРОФИЛАКТИКА сэргийлэх, сэргийлэлт, урьдчилан сэргийлэх.

ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЙ урьдчилан сэргийлэх, сэргийлэх; ~ **ие** **меры** урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ.

ПРОФИЛАКТОРИЙ сувилал, эмчлэн сэргийлэх газар.

ПРОФИЛЬ 1. хажуу, хажуу тал, хажуу дүр; 2. зүсэл, зүсэлт; 3. огтлоо, огтлуур; 4. мэргэжил, эрдэм, мэдлэг, дершил, чиглэл.

ПРОФИЛЬТРОВАТЬ шүүх, шүүж цэвэрлэх.

ПРОФКОМ (**профсоюзный комитет**) үйлдвэрчний эвлэлийн хороо, үйлдвэрчний хороо.

ПРОФОРМ||**А** ёсын төдий, ёс гүйцэтгэх төдий, үзэх өнгийн төдий; **соблюсти** ~ **у** **ёсын** **төдий** баримтлах; **сделать** **для** ~ **ы** ёс төдий хийх.

ПРОФСОЮЗ үйлдвэрчний эвлэл.

ПРОФСОЮЗНЫЙ үйлдвэрчний эвлэлийн.

ПРОХАЖИВАТЬСЯ 1. сэлгүүцэж явах, гэлдэрч явах; ~ **по** **саду** цэцэрлэгээр сэлгүүцэж явах.

ПРОХВАТИТЬ нэвт хөрөх, нэвт үлээх, дааруулах, даарчхах.

ПРОХВАТЫВАТЬ 1. нэвт хөрөх, нэвт үлээх, дааруулах, даарчхах; **меня** **прохватили** **на** **сквозняке** **сийгээ** салхинд би даарчихлаа; 2. зуух, хазах; 3. дайрч давшлах, элдвээр шүүмжлэх.

ПРОХВОРАТЬ өвдөж байх, өвчтэй байх.

ПРОХВОСТ зальхай амьтан, өөдгүй золиг.

ПРОХЛАДА||**А** сэрүүн; **вечерняя** ~ үдшийн сэрүүн; **повеяло** ~ **ой** сэрүүн оров.

ПРОХЛАДЕЦ шимтэлгүй, хойрго.

ПРОХЛАДИТЕЛЬНЫЙ сэрүүн, сэрүүцүүлэх, хүйтэн; ~ **ые** **напитки** сэрүүн унд.

ПРОХЛАДИТЬСЯ сэрүүцэх.

ПРОХЛАДНО 1. сэрүүн, сэрүүхэн; **на** **улице** ~ гадаа сэрүүхэн байна; 2. даарч байх, нимгэлдэж байх.

ПРОХЛАДНЫЙ 1. сэрүүн, сэрүүхэн, жавартай; ~ **ое** **утро** сэрүүн өглөө; ~ **день** сэрүүхэн өдөр; 2. дотно биш, хайхрамжгүй; ~ **ое** **отношение** **дотно** **биш** харьцаа.

ПРОХЛАЖДАТЬСЯ 1. сэрүүцэх; 2. сэлгүүцэж байх, алхайж суух.

ПРОХЛОПАТЬ алмайрч алдах, алмайрч өнгөрөөх.

ПРОХОД зам, гарах зам, гарах газар, гарц, хөтөл; ~ **через** **мост** **закрыт** гүүрээр гарах зам хаалттай; **горный** ~ уулын хөтөл; **задний** ~ хошного, хошногын амсар; ~ **а** **нет** зүгээр явуулахаа болилоо, их хашрааж байна; **не** **давать** ~ **а** **амар** **зая** үзүүлэхгүй.

ПРОХОДИМЕЦ зальтай золиг, зальтай амьтан.

ПРОХОДИМОСТЬ 1. гарч болохуйц, гатлага; ~ **болота** **намгийн** **гатлага**; 2. туулгац, туулбар; 3. давц, давах чадал, туулах чадвар.

ПРОХОДИМЫЙ гарч болохуйц, гаталж болохуйц; ~ **ые** **болота** **гаталж** **болохуйц** **намаг**.

ПРОХОДИТЬ 1. гарах, явах; ~ **вперед** урагш гарах; 2. очих; 3. сондох; 4. өнгөрөх; **прошел** **целый** **час** бүхэл цаг өнгөрөв; 5. арилах, болих; **дождь** **уже** **прошел** бороо арилав; 6. өнгөрөх, болж өнгөрөх; 7. орох, багтах, багтаж орох; **стол** **прошел** **в** **дверь** ширээ үүдээр багтав; 8. нэвтрэх; 9. давж өнгөрөх, хянагдаж өнгөрөх, өнгөрөх; 10. үзэх; ~ **по** **алгебре** **уравнения** **алгебрийн** тэгшитгэлийг үзэх; 11. гарах, өнгөрөх; **дорога** **проходит** **по** **лесу** **зам** **ой** дундуур гардаг.

ПРОХОДИТЬ II явж өнгөрөх, явж өнгөрүүлэх.

ПРОХОДКА малтлага; ~ **шахт** **уурхайн** **малтлага**.

ПРОХОДНИ||**ОЙ** дамжих, дамжуур, нэвтэрхий, нэвтрэх; ~ **ая** **комната** **дамжих** **өрөө**; ~ **двор** **дамжуур** **хашаа**; ~ **ые** **пешки** **нүүргүй** **хүү**, **нэвтэн** **хүү** (**шатарт**).

ПРОХОЖДЕНИЕ 1. явах, өнгөрөх; 2. суралцах, үзэх.

ПРОХОЖИЙ замын хүн, явуулын хүн, явган зорчигч; **спросить** **у** ~ **его** явуулын хүнээс асуух.

ПРОЦВЕТАНИЕ мандах, цэцэглэн мандах, цэцэглэн хөгжих.

ПРОЦЕТАТЬ мандах, цэцэглэн мандах, цэцэглэн хөгжих.
ПРОЦЕДИТЬ шүүх, шүүрүүлэх, тунгаах.
ПРОЦЕДУРА 1. журам, журамлал, ёс, ёслол; ~ **подписания** догавал гэрээнд гарын үсэг зурах ёслол; 2. арга засал, засал, эмчилгээ; **ходить на** ~ы эмчилгээнд явах, эмчилгээ хийлгэх.
ПРОЦЕДУРНЫЙ 1. журмын, журамласан; ~ые подробности тодорхой дүрэм; 2. арга заслын, эмчилгээний; 3. эмчилгээний тасалгаа.
ПРОЦЕЖИВАНИЕ шүүх, шүүрүүлэх, тунгаах.
ПРОЦЕЖИВАТЬ шүүх, шүүрүүлэх, шүүж тунгаах.
ПРОЦЕНТ 1. хувь, зууны хувь.
ПРОЦЕНТНЫЙ зууны хувийн хүүтэй; ~ое **мечисленне** зууны хувиар бодож гаргах; ~ое **содержанне железа в руде** хүдэрт байх төмрийн процент ив.
ПРОЦЕСС 1. явц, ажиллагаа; 2. шүүх журам, шийтгэх журам.
ПРОЦЕССИЯ жагсаал, ёслол; **похоронная** ~ гашуудлын жагсаал.
ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ байцаан шийтгэх, хэрэг шийтгэх; ~ **закон** хэрэг шийтгэх хууль.
ПРОЦИТИРОВАТЬ иш татах.
ПРОЧЕРКНУТЬ тууш зурах, шугам татах.
ПРОЧЕРТИТЬ шугам татах, зураас гаргах; ~ **кривую** муруй шугам татах; 2. шугам татаж байх, зурж л байх.
ПРОЧЕСАТЬ самнах; ~ **лён** маалинга самнах.
ПРОЧЕСТЬ унших, уншиж дуусгах, уншаагдах.
ПРОЧЬИЙ бусад, ондоо, өөр; ~ие **люди** бусад хүмүүс; **не в пример** ~им бусдад жишээ болохооргүй; **помни** **всего** ~его түүнээс гадна; **между** ~им түүний хажуугаар, тэгээд бас; **и** ~ее (**и пр.**) гэх мэт, гэх зэрэг.
ПРОЧИСТИТЬ цэвэрлэх, арилгах; ~ **мундштук** соруул цэвэрлэх.
ПРОЧИТАТЬ унших, уншиж байх.
ПРОЧИТЬ болох нь гэлцэх, болно байх гэх.
ПРОЧИЩАТЬ цэвэрлэх, арилгах.
ПРОЧИЩАТЬСЯ цэвэрших, цэвэрлэгдэх, арилах.
ПРОЧНО бөх, бөхөөр, бат.
ПРОЧНОСТЬ бөх, бэх, батжил; ~ **обуви** бөх гутал; ~ **знаний**, **умений** и **навыков** мэдлэг, чадвар, дадлын батжил.
ПРОЧНЫЙ 1. бөх; **прочная** **ткань** бөх эд; ~ **мост** бөх гүүр; 2. бат; ~ **мир** бат эх тайван.
ПРОЧТЕНИЕ унших, үзэх; **взять книгу для** ~я **ном** унших гэж авах.
ПРОЧУВСТВОВАННЫЙ үнэнээсээ, үнэн сэтгэлээсээ, ~ая **речь** үнэн сэтгэлээсээ хэлсэн үг.
ПРОЧУВСТВОВАТЬ гүн ойлгох, гүнзгий мэдрэх.
ПРОЧЬ 1. шаашаа; 2. тоннил, зайл, хойш бай, бүү үзэгд.
ПРОШЕДШИЙ 1. өнгөрсөн; ~ее **лето** өнгөрсөн зун; 2. өнгөрсөн явдал, урьдын явдал; **вспоминать** ~ее өнгөрсөн явдлыг дурсах.
ПРОШЕНИЕ өргөдөл, өргөх бичиг; **подать** ~ өргөдөл өгөх.
ПРОШЕПАТЬ шивнэх, шивэгнэх.
ПРОШЕСТВИЕ өнгөрсөн, хойно, дараа болоод; **по** ~и **пяти** лет таван жил болоод.
ПРОШИВАТЬ цөм цохих, хага цохих.
ПРОШИВАТЬ 1. цөм цохих, хага цохих; ~ **дверь** үүд цөм цохих; 2. уяруулах, уяруулж гаргах, уярч гоожих; **слеза** **прошибла** уярч нулимс гоожив.
ПРОШИВАТЬ нэвтгэлзэж оёх, ширэх.
ПРОШИПЕТЬ шажигнах, шаагих, шижигнэх, жийгэх, шуугих.
ПРОШИТЬ нэвтгэлзэж оёх, ширэх.

ПРОШЛОГОДНИЙ иоднин, ноднин жилийн, өнгөрсөн жилийн; **нужен как** ~ **снег** хэрэгцээ нь ноднингийн цас шиг, өнгөрсөн бороонд цув нөмрөх шиг.
ПРОШЛОЛЫЙ 1. ноднин, өнгөрсөн; **в** ~ом **году** ноднин жил; **в** ~ом **месяце** өнгөрсөн сард; 2. урьдын, урьдын явдал, урьдын хэрэг, өнгөрсөн; **славное** ~ое урьдын сайхан явдал; **далекое** ~ое урьдын хэрэг; **отойти в** ~ое өнгөрч улирах; **это дело** ~ое энэ өнгөрсөн хэрэг.
ПРОШЛЯПИТЬ ангайсаар алдачлах.
ПРОШЛЯГНУТЬ шур хийгээд орох, шур хийгээд гарах, сэмхэн орчхох, сэмхэн гарчхах; ~ **в дверь** үүдээр шур хийгээд орох.
ПРОШНУРОВАТЬ үдэх, хэлэх; ~ **конторские** **книги** албаны данс үдэх.
ПРОШПАКЛЕВАТЬ нөхөөслөх, нөхөөсөлж шавах; ~ **стены** туурга нөхөөслөх.
ПРОШТУДИРОВАТЬ сайн судлах, нарийвчлан судлах.
ПРОШТУКАТУРИТЬ шавардах, шавар шохой нялах; ~ **стены** хана шавардах.
ПРОШУМЕТЬ 1. шуугих; 2. цуутай болох.
ПРОШАЙ 1. баяртай, за баяртай, сайн яваарай, 2. үүрд баяртай.
ПРОШАЙТЕ 1. баяртай, за баяртай, сайн яваарай, 2. үүрд баяртай.
ПРОЩАЛЬНЫЙ салахдаа, үдлэгийн, морилохын, салах ёсны; ~ **поцелуй** салахдаа үнсэх; ~ **обед** үдлэгийн зоог; ~ **концерт** морилохын концерт.
ПРОЩАНИЕ салах ёс хийх, салахын өмнө уулзах.
ПРОЩАНИЕ салах ёс хийх, салахын өмнө уулзах.
ПРОЩАТЬ уучлах, хэлтрүүлэх.
ПРОЩАТЬСЯ явахын өмнө уулзах, салах ёс хийх; **уйти не прощаясь** салах ёс хийлгүй явчхах, уулзалгүй явчхах,
ПРОЩЕ 1. амархан, хялбархан; ~ **всего** хамгийн амархан нь; 2. энгийн, ерийн.
ПРОЩЕЛЫГА зальтай золиг.
ПРОЩЕНИЕ уучлах, хэлтрүүлэх; **просить** ~я уучлахыг гуйх.
ПРОЩУПАТЬ 1. барьж олох, барилж үзэх, тэмтрэх, тэмтэрч олох; 2. турших, туршиж үзэх.
ПРОЭКЗАМЕНОВАТЬ шалгах; ~ **студента** оюутныг шалгах.
ПРОЯВИТЕЛЬ тодруул, тодруулагч, тунгаагч.
ПРОЯВИТЬ 1. үзүүлэх, гаргах; 2. тодруулах, угаах, тунгаах.
ПРОЯВИТЬСЯ 1. илрэх, тодрох, мэдэгдэх; 2. тодорхой гарах, угаагдах.
ПРОЯВЛЕНИЕ 1. үзүүлэх, гаргах; 2. тодруулах, угаах, тунгаах.
ПРОЯВЛЯТЬ 1. үзүүлэх, гаргах; 2. тодруулах, угаах, тунгаах.
ПРОЯСНЕНИЕ 1. цэлмэх; ~ **погоды** тэнгэр цэлмэх; 2. тодрох, саруул болох; ~ **в мыслях** ухаан санаа саруул болох.
ПРОЯСНЕНИЕ 1. саруул болох, тунгалаг болох; **мысли** ~ли ухаан нь саруул боллоо; **взор** ~л харц нь тунгалаг болов.
ПРОЯСНИТЬСЯ,
ПРОЯСНЯТЬСЯ 1. цэлмэх, цэлмэгших; 2. тодрох, саруул болох; ~ **в мыслях** ухаан санаа саруул болох.
ПРУД цөөрөм, нуурмаг, хөв.
ПРУДИТЬ ус хаах, хаалт хийх; ~ **ручей** горхинд хаалт хийх.
ПРУДОВ|ОЙ цөөрмийн; ~ая **вода** цөөрмийн ус.
ПРУЖИНА пүрш, баадуу; **спиральная** ~ мушгиа пүрш.
ПРУЖИНИТЬ нахиганах, нахилзах, намалзах, пүршлэх.
ПРУЖИННЫЙ, 1. пүрштэй; ~ **матрац** пүрштэй дэвсгэр; ~ **сустав** нахилзах үе.
ПРУСАК шар жоом.
ПРУТ саваа, шавшрага, торлог; **ивовый** ~ бургасан саваа; **железный** ~ төмөр саваа.

ПРУТИК мөчир, жижигхэн саваа, сунгал.

ПРУТНЯК зэдэргэнэ.

ПРЫГА|ТЬ 1. харайх, дэвхрэх, дэвхцэх; ~ *через барьер* саад дээгүүр харайх; 2. үсрэх; ~ *от радости* баярлан дэвхцэх 3. догдлох; *сердце -ет от радости* баярлаад зүрх догдолж байна.

ПРЫГНУТЬ харайх, дэвхрэх; ~ *с крышн* дээвэр дээрээс дэвхрэх.

ПРЫГУН харайгч, дүүлэгч.

ПРЫГУНЧИК дэгдүүлэй, дэвхрэг.

ПРЫЖОК харайлт, дэвхрэлт, дүүлэлт, харайх, дэвхрэх; ~ *с высоты* өндөрлөгөөс харайх; ~ *в высоту* өндрийн харайлт.

ПРЫСКАТЬ сүрчих, шүрших, цацах; ~ *одеколон* үнэртэй ус шүрших.

ПРЫСКАТЬСЯ биендээ шүрших; ~ *одеколоном* үнэртэй ус биендээ шүрших.

ПРЫСНУ|ТЬ 1. сүрчих, шүрших; 2. год хийх, олгойдох; *кровь -ла из раны* шархнаас нь цус год хийв; 3. инээд алдах.

ПРЫТКИЙ цовоо, шаламгай; ~ *мальчуган* цовоо хүү.

ПРЫТКОСТЬ цовоо, шаламгай.

ПРЫТЬ 1. хар хурд; *во всю* ~ *бежать* хар хурдаар гүйх; 2. цовоо, *ЗОЛБООЛОГ*.

ПРЫЩ батга, бусраг; *лицо в -ах* батгатай нүүр.

ПРЫЩАВ|ЬИЙ батгатай; ~ *о-е* *лицо* батгатай нүүр.

ПРЫЩИК батга.

ПРЯДАТЬ бусгах, хулмалзуулах; ~ *ушами* чихээ хулмалзуулах.

ПРЯДИЛЬН|ЬИЙ ээрэх, утас ээрэх; ~ *ая* *машинна* ээрэх машин.

ПРЯДИЛЬЩИК ээрэгч, утас ээрэгч.

ПРЯДЬ туг, туг үс, мушгиа, хөхөл, багц; ~ *волос* туг үс.

ПРЯЖА ээрсэн утас, томсон утас, утас; *шерстяная* ~ ноосон утас.

ПРЯЖК|А горхи; *застегнуть* ~у *на поясе* бүсний горхийг горхилох.

ПРЯЖК|А ээрүүл, иг; *сидеть за -ой* ээрүүлээр утас ээрэх.

ПРЯМ|АЯ шулуун шугам; *провести -ую* шулуун шугам татах.

ПРЯМИЗНА шулуун шугам, шув шулуухан.

ПРЯМИКОМ шулуухан, идти ~ шулуухан явах.

ПРЯМО шулуун, шулуухан, цэх; *идите* ~ шулуухан яваарай; 2. шууд; *начать* ~ *с главного вопроса* шууд чухал асуудлаасаа эхлэх; 3. шууд үнэн, шулуухан, илэн даламгүй; *говорить* ~ шууд үзнийг хэлэх; 4. үнэхээр, ёстой; *он* ~ *герой* тэр нээрээ баатар хүн.

ПРЯМОДУШИЕ шулуун сэтгэл, шударга.

ПРЯМ|ОЙ 1. шулуун, цэх; ~ *ая* *линия* шулуун шугам; ~ *ая* *дорога* шулуун зам; 2. шууд; ~ *ая* *связь* шууд харилцаа; ~ *ая* *линия* *родства* шууд залгамжилсан төрөл (өвөг, эцэг, хүү, ач жич гэх зэргээр шууд залгамжилсан төрөл); ~ *ые* *налоги* шууд хураах албан татвар; ~ *о-е* *дополнение* шууд тусалдахуун; ~ *ая* *речь* шууд үг; ~ *ая* *обязанность* шууд үүрэг; *в -ом* *смысле* *слова* үгийн шууд утгаар нь (үгийн жинхэнэ утгаар нь); ~ *ая* *угроза* шууд занал; 3. чухал; ~ *ая* *необходимость* зайлшгүй чухал; 4. нээрээ, чухам; ~ *порядок* *слов* үгийн зөв дэс дараа; ~ *ая* *книшка* шулуун гэдэс, хошног; ~ *человек* эрс шууд хүн; ~ *угол* тэгш өнцөг; ~ *наводкой* чиг шагайлтаар.

ПРЯМОЛИНЕЙН|ЬИЙ 1. шулууи, шулуун шугамын; ~ *о-е* *направление* шулуун чиглэл; 2. эрс, шууд, шулуудан, шууд цэх.

ПРЯМОТА шулуухан, шууд, эрс шууд.

ПРЯМОУГОЛЬНИК тэгш өнцөгт.

ПРЯМОУГОЛЬНЫЙ тэгш өнцөгт, тэгш өнцгийн; ~ *треуголь-ник* тэгш өнцөгт гурвалжин.

ПРЯНИК хээт боорцог.

ПРЯНОСТЬ халуун ногоо, таван халуун, эхүүн амтган, дарвигнуулах зүйл.

ПРЯНУТЬ бусгах, хулмалзуулах.

ПРЯН|ЬИЙ халуун ногоотой, таван халуун, эхүүн, дарвигнуулах; ~ *ые* *блюда* халуун ногоотой хоол; ~ *запах* эхүүн үнэр.

ПРЯСЛО хашааны хөндөл, хашааны ялуу, өвс хатаах сараалж.

ПРЯСТЬ I ээрэх; ~ *пряжу* утас ээрэх.

ПРЯСТЬ II хулмалзуулах; *лошадь* *прядёт* *ушами* морь чихээ хулмалзуулж байна.

ПРЯТАТЬ 1. далд хийх, цааш нь хийх; 2. нуух, далдлах; ~ *свои мысли* санал бодлоо нуух.

ПРЯТАТЬСЯ нуугдах, хоргодох.

ПРЯТКИ нуугдах, нуугдаж тоглох; *нграть в* ~ нуугдаж тоглох.

ПРЯХА ээрэгч, утас ээрэгч эмгэгтэй.

ПСАРНЯ нохойн хороо, нохойн оромж, хонуур.

ПСАРЬ нохойчин, нохой маллагч.

ПСЕВДО... хуурмаг, хуурамч, хуудам; ~ *кислоты* хуурмаг хүчил; ~ *искусство* хуурамч урлаг.

ПСЕВДОНАУКА хуурмаг шинжлэх ухаан.

ПСЕВДОНАУЧН|ЙЙ хуурмаг шинжлэх ухааны.

ПСЕВДОНИМ нууц нэр.

ПСИ|Н|А 1. нохойн мах; 2. шийхэг, заар; *пахнет -ой* шинхэг үнэртэж байна.

ПСИХИАТР хий судлын эмч, хийрхлийн эмч, психиатр.

ПСИХИАТРИЧЕСКИЙ сэтгэл мэдрэлийн.

ПСИХИАТРИЯ хий судлын өвчний судлал, хийрхлийн судлал, хий судлыг эмнэх ухаан.

ПСИХИКА сэтгэц, сэтгэц зүй; *здорован* ~ эрүүл сэтгэц.

ПСИХИЧЕСК|ИЙ 1. хий судлын, хийрхэг, солиотой; ~ *о-е* *заболевание* хий судлын өвчин.

ПСИХОВАТЬ солиорох, солиотой юм шиг болох, хийрхэх.

ПСИХОЗ хий судлын өвчин, солиорол, солио, галзуу, хийрхэл.

ПСИХОЛОГ сэтгэл судлаач.

ПСИХОЛОГИЧЕСК|ИЙ сэтгэл судлалын; ~ *о-е* *наблюдение* сэтгэл судлалын ажиглалт.

ПСИХОЛОГИЯ 1. сэтгэл судлал, психологи; 2. сэтгэц зүй, сэтгэц.

ПСИХОПАТ солиотой хүн, солио өвчтэй хүн.

ПСИХОПАТИЯ сэтгэлийн өвчин, солио өвчин, хий судлын өвчин.

ПСОВЫЙ нохойтой, нохойгоор, нохойн.

ПТАШКА бялзуухай, шувуухай.

ПТЕНЕЦ дэгдээхэй, ангаахай, цурав; *неоперившнися* ~ ангаахай; *оперившнися* ~ дэгдээхэй.

ПТЕНЧИК ангаахай, цуравдай.

ПТЯЦ|А шувуу; *райские* ~ *ы* энхжин шувуу.

ПТИЦЕВ|ОД шувуу өсгөх мэргэжилтэн, шувуу өсгөгч.

ПТИЦЕВ|ОДСТВО шувууны аж ахуй, шувуу өсгөх ажил.

ПТИЦЕВ|ОДСКИЙ шувууны, шувуу өсгөх.

ПТИЦЕЛ|ОВ шувуу баригч.

ПТИЦЕФ|ЕРМА шувуун ферм, шувуу өсгөх аж ахуй.

ПТЯЧ|ИЙ шувууны; *с высоты* ~ *ьего* *полёта* харагдахуйц өндөрлөгөөс; *жить на -ьих* *правах* дээсэн дөрөөтэй явах; *только -ьего* *молока* *нет* туулайн эврээс бусад юм цөм байна.

ПТЯЧКА 1. шувуухай, бялзуухай; 2. цацлага, цохлоос /*дороо* *өнцөгтэй* *хоёр зураас*/

ПТЯЧНИК 1. шувууны байр, шувууны хашаа; 2. шувууч, шувуу маллагч.

ПТОЗ *мед.* буух, унжих, доошлох.

ПУБЛИКА хүмүүс, цугларагсад, үзэгчид, зон олон; на закрытое заседание суда ~ не допускается шүүхийн хаалттай хуралд хүмүүсийг оруулахгүй.

ПУБЛИКАЦИ 1. нийтлэл, нийтлэл, хэвлэх; ~ исторических документов түүхт баримтыг нийтлэх; 2. зарлал; поместить ~ю в газете сонинд зарлал хэвлэх.

ПУБЛИКОВАТЬ нийтлэх, хэвлэх; ~ в газете сонинд иийтлэх.

ПУБЛИЦИСТ нийтлэгч, нийгэм улс төрийн зохиолч.

ПУБЛИЦИСТИКА нийтлэл зохиол, нийгэм улс төрийн зохиол.

ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИЙ иийтлэлийн, нийтлэл зохиолын, нийгэм улс төрийн зохиолын.

ПУБЛИЧНО олны өмнө, нийтийн өмнө; выступать ~ олны өмнө үг хэлэх.

ПУБЛИЧНЫЙ 1. нийтэд хийсэн, нийтийн өмнө хийсэн, олны өмнө хийсэн; 2. нийтийн өмнө, олны өмнө; 3. нийтийн; ~ая библиотека нийтийн номын саи; * ~ая женщина дууч эм, янхан; ~ дом янхны газар, эмсийн хүрээлэн.

ПУГАЛО мануухай, айгуус.

ПУГАННЫЙ айсан, цочсои, үргэсэн; ~ая ворона н куста боится айсан хэрээ бутнаас ч үргэнэ.

ПУГАТЬ айлгах, сурдүүлэх, цооцох, үргээх.

ПУГАТЬСЯ айх, сурдэх, цочих, үргэх.

ПУГАЧ тоглоомын буу.

ПУГЛИВО аймхай, аймхайгаар; ~ озираться аймхайгаар эргэж харax.

ПУГЛИВЫЙ аймхай, цочимтгой, үргэмтгий; ~ взгляд аймхай харц; ~ая лошадь үргэмтгий морь.

ПУГОВИЦА товч; застегнуться на все ~ы бүх товчоо товчлох.

ПУГОВКА товч, жижигхэн товч.

ПУД пүү (16,3 килограмм).

ПУДЕЛЬ пудель нохой, буржгар үстэй нохой.

ПУДИНГ пудинг, чунз.

ПУДОВЫЙ 1. пүү юм багтах шуудай; 2. пүү, хэмжээний туухай.

ПУДОВОЙ пүү, пүү хэмжээний; ~ая гиря пүү хэмжээний туухай.

ПУДРА оо, эигэсэг; ~ для лица нүүрийн оо; * сахарная ~ нунтаг саахар.

ПУДРЕНИЦА оо эигэсэгний сав.

ПУДРИТЬ оо эигэсэг түрхэх.

ПУДРИТЬСЯ иүүрэндээ оо эигэсэг түрхэх.

ПУЗАТЫЙ цүрдгэр цүдгэр, цүзгэр; ~ купец цүрдгэр худалдаачин.

ПУЗО гэдэс, гүзээ.

ПУЗЫРЁК 1. цэврүү, хөөсөн бумбаа, хөөс; 2. цулцан; зародышевый ~ үр хөврөлийн цулцан; 3. гожгор шил, гожоохой.

ПУЗЫРИТЬСЯ хөөсрөх, цэврүүтэх.

ПУЗЫРЧАТЫЙ цэврүүтэй, цэврүүтсэн; ~ое стекло цэврүүтэй шил.

ПУЗЫРЬ 1. хөөс, цэврүү, бумбаа; мыльный ~ савангийн хөөс; 2. цэврүү, хэтүү; 3. давсаг, уут, цулцан; мочево́й ~ давсаг; желчный ~ цөсийн уут; 4. резин хөвүүр, резин уут, түнгэрцэг.

ПУК баглаа, багц, боодол, бөөн; ~ соломы баглаа сүрэл; ~ цветон багц цэцэг; ~ бумага боодол цаас.

ПУЛЕВЫЙ сумын, сум туссан; ~ое ранение сумын шарх.

ПУЛЕМЕТ пулемёт, шүршүүр буу.

ПУЛЕМЕТНЫЙ пулемёт бууны.

ПУЛЕМЕТЧИК пулемётч, пулемёт бууч.

ПУЛЬВЕРИЗАТОР шүршүүр.

ПУЛЬПА дэвтэц, хольц (*усан дахь*), махам; ~ селезенки дэлүүний махам.

ПУЛЬС 1. судас; *щупать* ~ судас барьж үзэх; *биение* ~а судас лугших; 2. эрч, эрчим, хурд; ~ общественной жизни нийгэм амьдралын эрчим.

ПУЛЬСАЦИЯ цохилох, лугших, цохилт, лугшилт.

ПУЛЬСИРОВАТЬ цохилох, лугших.

ПУЛЬТ тавиур, ширээ, пульта; *дирнжёрский* ~ удирдаачийн ширээ.

ПУЛЯ сум; *шальная* ~ зэрлэг сум.

ПУНКТ 1. байр, газар; *командный* ~ командлах байр; *опорный* ~ түшиг газар; ~ *технического осмотра* техник үзлэгийн газар; *населённый* ~ суурин газар; 2. цэг; *самый высокий* ~ местности газар нутгийн хамгийн өндөр цэг; ~ *наблюдения* ажиглалтын цэг; 3. зүйл; *соглашение из пяти* ~ов таван зүйлтэй хэлэлцээр; *главные* ~ы *рассуждения* шүүмжлэн хэлэлцэх гол зүйлүүд; *основные* ~ы *доклада* илтгэлийн гол зүйл.

ПУНКТАТ *геол.* хатгадаас, цоолгодос.

ПУНКТИР цэглэсэн мөр, тасархай шугам.

ПУНКТИРНЫЙ цэглэсэн, цэглээстэй; ~ая линия цэглэсэн шугам, тасархай шугам.

ПУНКТУАЛЬНО ёсчлои, нягт, иямбай, яг; ~ *выполнить поручение* даалгаврыг ёсчлон биелүүлэх.

ПУНКТУАЛЬНОСТЬ иямбай, нягт, ёсчлои гүйцэтгэх.

ПУНКТУАЛЬНЫЙ иямбай, нягт, ёсчлои; ~ человек иямбай хүн; ~ое *выполнение* ёсчлон биелүүлэх.

ПУНКТУАЦИЯ цэг, цэглэл; *правила русской* ~и орос хэлний цэг цэглэлийн дүрэм.

ПУНКЦИЯ хатгах, шивэх, цоолох.

ПУНЦОВЫЙ час улаан, ув улаан; ~ые губы час улаан уруул.

ПУНШ пунш, буцалгасан дарс

ПУП хүйс; ~ земля дэлхийн хүйс.

ПУПОВИНА хүй.

ПУПОК 1. хүйс; 2. шувууны ход.

ПУПОЧНЫЙ хүйсний; ~ая *грыжа* хүйсний ивэрхий.

ПУПЫРЫШЕК эсрүү, бижрүү.

ПУРГА цасан шуурга, шуурга.

ПУРИЗМ 1. цэвэрхэх оролдлого, цэвэрлэл; 2. хэл цэвэршүүлэх ёс, хэл цэвэр байлгах оролдлого.

ПУРИСТ 1. цэвэрхэгч, цэвэрээр нь байлгах гэгчид; 2. хэл цэвэршүүлэгч, хэл цэвэр байлгахыг оролдогч.

ПУРПÜR 1. хондон улаан, гүн улаан, час улаан; 2. *мед.* ягаан эсэргэнэ.

ПУСК ажиллуулж эхлэх, ашиглалтад оруулах, хөдөлгөх, асаах; ~ *двигателя* мотор асаах.

ПУСКАЙ 1. -г; ~ *придёт* ирэг; ~ *бюджет по-вашему* таныхаар болог; 2. байг, байлаа ч гэсэн, боловч.

ПУСКАТЬ 1. тавих; 2. зөвшөөрөх; 3. оруулах, ашиглалтад оруулах, ажиллуулах; 5. явуулах; 6. гаргах; 7. тараах; 8. харвах, шидэх, тавих; 9. үндэслэх, нутагших, суурьших.

ПУСТИТЬ 1. тавих; ~ *птицу на волю* шувууг суллаи тавих; 2. зөвшөөрөх; ~ *жильцов в дом* байранд суулгахаар хүмүүсийг оруулах, гэртээ хүн суулгах; 3. оруулах, ашиглалтад оруулах, ажиллуулах; ~ *в эксплуатацию* ашиглалтад оруулах; ~ *в обращение* гүйлгээнд оруулах; 4. явуулах; ~ *лошадь шагом* морио алхлуулж явуулах; 5. гаргах; ~ *детей гулять* хүүхдийг гадаа гаргах; 6. тараах; ~ *слух* цуу тараах; 7. харвах, шидэх, тавих; ~ *стрелу* сум харвах; ~ *камень в окно* цоих руу чулуу шидэх; 8. үндэслэх, нутагших, суурьших; ~ *корни* нутагших, суурьших; * ~ *козла*

в огород нохойн хүзүүнд мах уясантай адил; ~ в ход все средства бүх арга хэмжээг авах.

ПУСКАТЬСЯ 1. мордох, явах; 2. хийж эхлэх, эхлэх, оролцох.

ПУСТЫТЬСЯ 1. мордох, явах; ~ в путь замд гарах; 2. хийж эхлэх, эхлэх, оролдох; ~ в плис бүжиг хийж эхлэх; ~ в подробности дэлгэрэнгүй ярьж эхлэх; ~ бежать гүйж эхлэх; ~ в опасное предприятие халгаатай хэрэгт оролдох.

ПУСТЕЛЬГА итлэг, начин шонхор.

ПУСТЕ||ТЬ хүн амьтангүй болох, хоосрох, хөндийрөх, ханхайрах; ночью улны ~ют шөнө гудамж хүн амьтангүй болно.

ПУСТО хоосон, хөндий, ханхай; в комнате было ~ тасалгаа хоосон байв.

ПУСТОГОЛОВЫЙ усан тархитай, маигуу; ~ человек усан тархитай хүн.

ПУСТОЗВОН чалчаа хүн.

ПУСТ||ОЙ 1. хоосон, хөндий, ханхай; ~ая бочка хоосон торх; ~ая юрта ханхай гэр; ~ая порода хоосон чулуулаг; 2. хоосон, дэмий, хөнгөн хуумгай; ~ разговор хоосон яриа; ~ая кинга учир утга муутай ном; ~ые слухн дэмий цуу уг; с ~ыми руками юу ч үгүй гар хоосон; * ~ое место шалихгүй амьтан; ~ орех хэмэл самар.

ПУСТОМЕЛЯ чалчаа хүн, чалчигч.

ПУСТОПОРОЖНИЙ хов хоосон, дэмий; ~ участок хоосон хэсэг газар.

ПУСТОСЛОВ чалчаа хүн, хоосон ярьдаг хүн.

ПУСТОСЛОВИЕ чалчаа, хоосон үг, дэмий үг.

ПУСТОСЛОВИТЬ чалчих, хоосон үг ярих, хоосон бурах.

ПУСТОТ||А 1. хоосон; ~ дома хоосон байшин; 2. хөндий, хий; ~ы в литье цутгамлын хөндий; 3. сонирхолгүй, хоосрол; душевная ~ оюун сэтгэлийн хоосрол.

ПУСТОТЭЛЫЙ хөндий; ~ кирпнч хөндий тоосго.

ПУСТОТНОСТЬ геол. сийрэглшил

ПУСТОЦВЕТ үргүй цэцэг.

ПУСТОШЬ сул газар, эзгүй газар.

ПУСТУЛА вет. сувдлаа, идээт цэврүү.

ПУСТЫННИК даяаич, аглаг суугч.

ПУСТЫНН||ЫЙ 1. хүнгүй, эзгүй, цөлийн; ~ остров хүнгүй арал; ~ая зона цөлийн бүслүүр; 2. аглаг, сэлүү; ~ая улнца сэлүү гудамж; * ~ые степн говь тал.

ПУСТЫНЬ аглаг хийд, даяаичийн хийд.

ПУСТЫНЯ цөл говь, цөл.

ПУСТЫРЬ сул газар.

ПУСТЫШКА 1. хөндий юм; 2. резин, хөх, резины угж, молиго.

ПУСТЬ 1. - г; ~ придёт ирэг; ~ идёт яваг; ~ помогает туслалга; ~ будет так тийм болог; 2. байг, байлаа гэсэн ч, болтугай, атугай; ~ он ошнбся, но ошнбку можно исправнть тэр алдсан байг, гэвч алдааг засаж болио; задача, ~ трудная, но выполненная зорилт хэцүү байлаа ч гэсэн, биелүүлж болохоор юм; 3. тэгье, яах вэ; ну, ~ я согласен за тэгье, би зөвшөөрнө.

ПУСТЯК 1. яльгүй юм, дэмий юм; поспориться с кем-либо нза ~ов яльгүй юман дээрээс бусадтай маргалдах; размениваться по ~ам аар саар юмаар хөөцөлдөх; пара ~ов алга урвуулахтай адил; заннматься ~амн дэмий юмаар оролдох; 2. яльгүй юм, үл ялих юм; подарил ~ үл ялих юм бэлэглэв; 3. зүгээр, дажгүй; ~н, всё уладитса дажгүй, эв нь оллооно.

ПУСТЯКОВЫЙ яльгүй, ялимгүй, ялихгүй, үл ялих; ~ повод үл ялих шалтаг.

ПУСТЯЧН||ЫЙ аар саар, дэмий; ~ое дело аар саар хэрэг.

ПУТАНИЦ||А будлиан; вносить ~у будлиан оруулах.

ПУТАН||ЫЙ будлиантай; ~ое объяснение будлиантай тайлбар; ~ человек будлиантай хүн.

ПУТАТЬ 1. будлиантуулах, самууруулах; ~ бумаги на столе ширээи дээрх бичиг цаасыг самууруулах; 2. ээдрүүлэх, зангируулах; ~ нитки утас ээдрүүлэх; 3. андуурах, эндүүрэх; ~ чын-либо нмеса хүний нэрийг андуурах; 4. оролцуулах, холбогдуулах; не путайте меня в это грязное дело энэ маапаантай хэрэгт намайг битгий холбогдуулаач; 5. туших; ~ лошадей морь туших, морь андуурах.

ПУТА||ТЬСЯ, 1. будлиангах, будлих, самуурах; ~ в показанных өчигтөө будилах; мысли ~ются санаа самуурч байна; 2. ээдрэх, зангирах; нитки ~ются утас ээдрч байна; 3. оролдох, ороолдох; в ~ие в своё дело хамаагүй юманд орооцолдох.

ПУТЁВКА зар бичиг, путёвк; ~ в санаторий сувилалд очих, зар бичиг; ~ в жизнь засрах замд орох.

ПУТЕВОДИТЕЛЬ лавлах бичиг, хөтөлбөр, хөтлүүр, зам заагч, газарчлах бичиг; ~ по московским музеям Москвагийн музейнуудын лавлах бичиг.

ПУТЕВОДН||ЫЙ зам заах, зам удирдах, чиглүүлэх; ~ая звезда зам заах од.

ПУТЕВ||ОЙ замын; ~ые расходы замын зардал; ~ые заметки замын тэмдэглэл.

ПУТЕЕЦ төмөр замын ажилтан, усан замын ажилтан.

ПУТЕЙСКИЙ зам тээврийн, зам харилцааны.

ПУТЁМ I олигтой, ойлгомжтой; ~ инчего не знает юу ч олигтой мэдэхгүй байна; рассказы ~ ойлгомжтой ярь.

ПУТЁМ II аргаар, - ж; решать задачу ~ сложных вычислений төвөгтэй тооцооллын аргаар бодлогыг бодох; создать новый сорт пшеницы ~ скрещивания эвцэлдүүлэх аргаар шинэ төрлийн буудай бий болгох; решить ~ переговоров хэлэлцэж шийдвэрлэх.

ПУТЕОБХОДЧИК замын эргүүл, төмөр замын эргүүлч.

ПУТЕПРОВОД давхар зам, солбих гүүр.

ПУТЕУКЛАДЧИК зам тавих машин.

ПУТЕШЕСТВЕННИК жуулчин, аячин.

ПУТЕШЕСТВЕННИЦА жуулчин эмэгтэй.

ПУТЕШЕСТВИЕ жуулчлал, жуулчлах, аял.

ПУТЕШЕСТВОВАТЬ жуулчлах, аялах.

ПУТИНА загас агнах цаг, загас агнах үе; весения ~ хаврын загас агнах үе.

ПУТЛИЩЕ 1. дөрөөний сур; 2. цаасан шувууны сагалдрага.

ПУТНИК жуулчин, замын хүн, бадарчин.

ПУТН||ЫЙ олигтой, олигтой юм, хэрэгтэй, хэрэгтэй юм; ~ человек олигтой хүн; из этого дела инчего ~ого не выйдет энэ явдлаас олигтой юм гарахгүй; ~ разговор хэрэгтэй юм ярих.

ПУТЧ хуйвалдаан, төрийн хуйвалдаан, хуйвалдаан хийх.

ПУТЧИСТ хуйвалдагч, хуйвалдаанд оролцогч.

ПУТЫ 1. тушаа, чөдөр, богоч; 2. хүлэг, гинж.

ПУТ||Ь 1. зам, харгуй; ~ железнодорожный төмөр зам; проложить ~ зам гаргах, зам тавих; сбнтсья с ~н замаа алдах; воздушные ~н агаарын зам; ~н сообщения зам харилцаа; избрать ~ через горы уулар явах замыг шилэх; окольным ~ём тойруу замаар; обратный ~ буцах зам; ~ специального назначения тусгай хэргэцээний зам; направит на ~ истины үнэн замд чиглүүлэх; действовать мирным ~ём энх тайвын замаар ажиллах; стоять на чьём-либо ~и хүний замыг хөндөлдөх; 2. замд гарах, явах, аян зам, замд мордох; счастливого ~н сайн яваарай; быть на ~н к чему-либо юманд ойртож явах; * Млечный ~ Тэнгэрийн оёдол. ПУФ, явган сандал.

ПУХ ноолуур, чаидар; козий ~ ямааны ноолуур; * разбить в ~ и прах үнсэн товрог болгох; нн ~а, нн пера азтай яваарай, аз хиймортой яв; разрядиться в ~ и прах зад гоёх.

ПУХЛЫЙ булцгар, бомбогор; ~**ые шээн** булцгар хацар.
ПУХНУТЬ хавдах, сэлхрэх; **ноги** пухнут хөл хавдаж байна.
ПУХОВЫК өдөн дэвсгэр, өдөн олбог.
ПУХОВЫЙ ноолуур, ноолууран, өдөн; ~ **платок** өдөн алчуур;
 ~**ое одеяло** өдөн хөжил.
ПУЧЕГЛАЗЫЙ бүлтгэр, бүлтгэр нүдтэй.
ПУЧЕНИЕ овойлт, овойх.
ПУЧИН А 1. усны эргүүлэг, усны уйл, усны хөв, далайн гүн;
 2. ёроол, далай; **ввергнуть в ~у бедствий** зовлонгийн далайд унагах; 3. замын овойлт, зам овойх, овойлт, бөөрөг.
ПУЧИТЬ 1. дүүрэх, цүрдийх, цүрдийлгэх, овойлгох; **живот ~т**
 гэдэс дүүриэ; **лэд ~т на реке** голын мөс овойж байна;
 2. бүлтийлгэх; ~ **глаза** нүдээ бүлтийлгэх.
ПУЧИТЬСЯ 1. дүүрэх, цүрдийх, овойх; 2. бүлтийх.
ПУЧОК 1. атга, багц, юүж; ~ **луку** атга сонгино; 2. хонгорцог,
 туг; **волосы** лучком үс хонгорцоглох, 3. сацрал, ~ **лучей**
 гэрлийн сацрал.
ПУШЕЧНЫЙ их бууны, ~**ое ядро** их бууны сум, ~**ая пальба**
 их бууны буудлага, их буугаар буудах, ~**ое мясо** их бууны
 зууш болгох.
ПУШИНКА унгарил, ноолуурхай, үсхэн, сэмэрдэс; **снежная** ~
 пасны ширхэг, аваахай цас.
ПУШИСТЫЙ 1. үслэг, ноолуур үстэй, ~ **кот** үслэг муур;
 2. сэмбэгэр, сэвсгэр; ~**ые волосы** сэмбэгэр үс; ~ **снег** аваахай
 цас.
ПУШКА I их буу; **стрелять из пушек** их буугаар буудах.
ПУШКА II худал үг, шал худал; **это ~ энэ** шал худал; **на ~у**
 мэхэлж гохолж.
ПУШНИНА айгийн үс, ангийн арьс.
ПУШНОЙ үслэг, үслэг айгийн ан гөрөөсний; ~ **зверь** үслэг
 араатан, үслэг ан; ~ **товар** үслэг ангийн бараа.
ПУШОК унгарил, ноолорхой, шар үс, үсүүхэй.
ПУЩА туж ой, ой ширэигэ, битүү ой, ой шугуй.
ПУЩЕ улам ихээр, бүр ихээр, улам гаарч; **ещё ~ улам** ихээр; ~
прежнего урьдынхаасаа улам ихээр; ~ **глаза беречь** хар
 нүдээсээ илүү хайрлах.
ПУЩИЙ для ~**ей важности** их чухал болгож.
ПЧЕЛА зөгий, балт зөгий.
ПЧЕЛЫНЫЙ зөгийн; ~ **улей** зөгийн үүр; **мёд ~ зөгийн** бал.
ПЧЕЛКА зөгий, жижиг зөгий.
ПЧЕЛОВОД зөгийч, зөгий үржүүлэгч.
ПЧЕЛОВОДСТВО зөгий өсгөх ажил, зөгийн аж ахуй.
ПЧЕЛОВОДЧЕСКИЙ зөгийн, зөгий өсгөх, пчеловодческое
 хозяйство зөгийн аж ахуй.
ПЧЕЛЬНИК зөгий тэжээх газар, зөгийн буйр.
ПШЕНИЦА улаан буудай, буудай; **яровая** ~ зусах буудай;
озимая ~ өвөлжих буудай.
ПШЕНИЧНЫЙ улаан буудайн, буудайн; ~**ая мука**, буудайн
 гурил; ~ **хлеб** буудайн талх.
ПШЕННЫЙ шар будааны, шар будаа; ~**ая каша** агшаасан
 шар будаа.
ПШЕНО шар будааны.
ПЫЖ сумны бөглөөс, сумны жийрэг, даринь таглаа.
ПЫЖИК 1. залуу цаа буга; 2. цааны арьс.
ПЫЖИТЬСЯ үхэлдэх, чармайж оролдох.
ПЫЛ 1. халуун гал, гал, 2. цог; **юный** ~ идрийн цог, 3. дүрэлзэх,
 дүрэлзэж байх.
ПЫЛАТЬ 1. дүрэлзэн ноцох; **дрова ~ют** түлээ дүрэлзэн асаж
 байна; 2. улайх; **шээн ~ют** хацар улайж байна; 3. дүрэлзэх,
 оргилох, бадрах; ~ **любовью** янаг сэтгэл дүрэлзэх; ~ **гневом**
 уур хилэи бадрах, уур хүрэх.
ПЫЛЕСОС тоос сорогч.

ПЫЛИНКА хумхи, хумхийн тоос, тоосны ширхэг, барамнас.
ПЫЛИТЬ 1. тоос бужигнуулах, тоос дэгдээх, тоос бужигнах;
 2. тоос болгох, тоос дарах.
ПЫЛИТЬСЯ тоос болох, тоосонд дарагдах; **книги на полках**
 пылятся тавиур дээрхи ном тоос болж байна.
ПЫЛИЩА тоос, шороо тоос.
ПЫЛКЛИЙ дүрэлзэи, оргилсон, халуун; ~**ая любовь** дүрэлзсэн
 янаг сэтгэл, ~**ое желание** оргилсон хүсэл.
ПЫЛКОСТЬ дүрэлзэи, оргилол, халуун.
ПЫЛЬ тоос, шороо; **поднимать ~** тоос бужигнуулах; ~ **столбом**
 стонт тоос бужигнаж байна; **пускать ~ в глаза** бардаж
 сайрхах, нүд хуурах.
ПЫЛЬНИК I дохиурын тоосовч, дохиурын үр.
ПЫЛЬНИК II цув, тоосны цув.
ПЫЛЬНО тоостой, тоосорхог.
ПЫЛЬНЫЙ 1. тоостой, тоос болсон, тоосонд дарагдсан; ~**ая**
дорога тоостой зам, 2. тоосны, тоос арчих, ~**ые бурн** шороон
 шуурга.
ПЫРЕЙ хиаг; **ползучий** ~ мөлхөө хиаг, голын хиаг.
ПЫРНУТЬ бүлэх, шаах, олих; ~ **ножом** хутга шаах.
ПЫТАТЬ 1. эрүүдэх, эрүү тулгах; 2. тамлах, зовоох; 3. асууж
 лавлах, хоргоох; ~ **счастья** азаа турших, азаа үзэх.
ПЫТАТЬСЯ оролдох; ~ **оправдаться** биеэ цагаатгахыг
 оролдох.
ПЫТКА 1. эрүү шүүлт, эрүүдэх; 2. тамлал, тамлах, зовлон,
 зовоох; **это для неё ~ энэ** бол түүнд там байв.
ПЫТЛИВОСТЬ сонирхуу, сонирхол, мэдэхийг оролдох.
ПЫТЛИВЫЙ сонирхуу, сонирхооч, юм сонирхогч, юм мэдэх
 дуртай; ~ **ум** сонинч ухаан.
ПЫХАТЬ 1. оргих; **печь пышет жаром** зуух халуу оргиж
 байна; 2. гялбалзах, цог бадрах.
ПЫХТЕТЬ уухилах, аахилах, амьсгаадах; **идти пыхтя** аахилж
 явах.
ПЫШКА 1. бөмбөлөг, боорцог, бөмбөөхэй; 2. булцгар хүүхэд,
 булцгар бүсгүй, булцаахай.
ПЫШНОСТЬ 1. сэвсгэр, сэмбэгэр; 2. үзэсгэлэн, гоёмсог,
 тансаг.
ПЫШНЫЙ 1. сэвсгэр, сэмбэгэр; 2. үзэсгэлэнтэй, гоёмсог,
 тансаг; ~ **наряд** гоёмсог хувцас.
ПЬЕДЕСТАЛ 1. суурь, иддэр; **мраморный** ~ гангиг суурь;
 2. ширээ, **свергнуть с ~а** ширээнээс нь шилжүүлэх.
ПЬЁСА 1. жүжиг, жүжгийн зохиол; 2. хөгжмийн зохиол.
ПЬЮЩИЙ уудаг хүн, архинд дуртай хүн.
ПЬЯНЕТЬ 1. согтох, согтуурах, хөлчүүрэх; 2. хөөрөх; ~ **от**
радости баярлаж хөөрөх.
ПЬЯНИТЬ 1. согтоох; 2. хөөргөх, бахдуулах; **его пьянит**
успехи түүнийг амжилт нь хөөргөжээ.
ПЬЯНИЦА архичин, согтуу хүн; **горький** ~ арчаагүй архичин.
ПЬЯНКА архидах.
ПЬЯНСТВО архидах.
ПЬЯНСТВОВАТЬ архидах.
ПЬЯНЧУГА архичин.
ПЬЯНЫЙ 1. согтуу; **быть ~ым** согтуу байх; ~ **человек** согтуу
 хүн; 2. согтуу хүн; 3. амархан согтоодог; ~**ое вино** амархан
 согтоодог дарс; **по ~ой лавочке** архины андуу, сархалын
 сандуу.
ПЮПИТ тавиур, ширээ; ~ **для чтения** уншлагын ширээ.
ПЮРЁ нухаш; **картофельное** ~ төмсний нухаш.
ПЯДЕНИЦА төөлүүрч.
ПЯДЬ сөөм; **ни пяди земли не отдать сөөм** газар ч өгөхгүй;
семи пядей во лбу давхар ухаантай, ухааны далай, далай их
 ухаантай.

ПЯЛИТЬ бүлгийтэл харах, ширтэх, гөлийж харах; ~ глаза иүдээ бүлгийтэл харах.
ПЯЛЬЦЫ тэлүүр.
ПЯСТЬ алгааны яс, сарвуу.
ПЯТА өсгий; **преследовать по** ~м мөр мөшгин дагах, дагаад салахгүй; **Ахиллесова** ~ эмзэг газар; **гиаться по** ~м мөрдөн хөөх; с **головы до пят** оройноосоо улаа хүртэл; **под пятой** гишгэгдэх дарлагдах.
ПЯТАК тавтын мөнгө, тавтын зоос.
ПЯТАЧОК I таваи мөнгө.
ПЯТАЧОК II гахайн хошоор.
ПЯТЕРЬК тавтын багц.
ПЯТЁРК|A 1. тав, таваи, тавын тоо; 2. тав, тавын тэмдэг, онц; **получить** ~у онц авах; 3. тавдугаар автобус, тавдугаар трамвай; 4. таван төгрөг, тавт; 5. таван нүд, хөзрийн тавт; 6. тав, таван хүи, **руководящая** ~ удирдаж байгаа таван хүи.
ПЯТЕРНЯ таваи хуруу, алга.
ПЯТЕРО тавуулаа, таван; **нас было** ~ бид тавуулаа байлаа; ~ **ребит** таваи хүүхэд.
ПЯТЁРОЧНЫЙ онц сурлагатан.
ПЯТИАЛТЫННЫЙ арван таван мөнгө.
ПЯТИБОРЬЕ таван төрлийн уралдаан.
ПЯТИДЕСЯТИЛЁТИЕ 1. тавин жил; 2. тавин жилийн ой, тавин насы ой.
ПЯТИДЕСЯТИЛЁТНИЙ тавин жилийн, тавин насны, тавин настай; ~ **юбилей** тавин насы ой.
ПЯТИДЕСЯТЫЙ тавьдугаар.
ПЯТИДНЁВНЫЙ тав хоногийн, таваи өдрийн.
ПЯТИКЛÁССНИК тавдугаар ангийн сурагч.
ПЯТИКЛÁССНЫЙ 1. таваи жилийн, таван ангитай; 2. таван ангийн.
ПЯТИКОНЁЧНЫЙ тавац хошуу, таваи хушуут.
ПЯТИКРАТН|ЫЙ тав дахисан, тавнугалсан, тав давхарлаж, таваи удаагийн; в ~ом **размере** тав дахисан хэмжээгээр.
ПЯТИЛЁТИЕ 1. таваи жил, таваи жилийн хугацаа; 2. таван жилийн ой.
ПЯТИЛЁТКА 1. таван жил; 2. таван жилийн төлөвлөгөө.
ПЯТИЛЁТНИЙ 1. таван жилийн; 2. тавтай, таван настай; ~ **ребёнок** таваи настай хүүхэд.
ПЯТИСОТЛЁТИЕ 1. таван зуун жил; 2. таван зуун жилийн ой.
ПЯТИСОТЫЙ таван зуудугаар.
ПЯТИТОНКА таван тонины машин.

ПЯТИТЬ ухруулах, гэдрэг болгох.
ПЯТИТЬСЯ ухрах, гэдрэг болох.
ПЯТК|A 1. өсгий; **ходить на** ~ах өсгийгээр гншгэж явах; **двойная** ~ оймсины давхар өсгий; * **душа в** ~и ушла сүнсээ зайлтал айх; **показать** ~и зугтаах; **только** ~и **сверкают ум** хумгүй зугтаана.
ПЯТНАДЦАТИЛЁТИЕ 1. арван таваи жил; 2. арван таван жилийн ой.
ПЯТНАДЦАТИЛЁТНИЙ 1. арван таван жилийн; 2. арван таваи насы, арван таван настай, арван тавтай.
ПЯТНАДЦАТ|ЫЙ 1. арван тавдугаар, арван тав дахь; 2. арван таван, арван тавны өдөр; ~ого **апреля** дөрөвдүгээр сарын арван таванд.
ПЯТНАДЦАТЬ арван тав.
ПЯТНАТЬ 1. толбо болгох, хир болгох, хиртээх; 2. гутаах.
ПЯТНАШКИ нудрааш, баадай, дампаа, дамбаа (*бие биеэ зөвхөн цохиж зугтаах ба хөөх хүүхдийн тоглоом*).
ПЯТНЬСТОСТЬ толбошил.
ПЯТНЬСТЫЙ толбогой, цоохор; ~ **олень** цоохор буга.
ПЯТНИЦА боасан, сугар, тав дахь өдөр; * **семь пятниц на** неделе долоо шийдэж найм өөрчлөх, аяга цайн дээр арав хувилах.
ПЯТН|О 1. толбо, цоохор; **выводить** ~а толбо арилгах; **сальное** ~ **на скатерти** ширээний бүтээлэг дээрх тосон толбо; **корова с белым** ~ом **на лбу** магнайдаа цагаан төөнтэй (*сартай*) үнээ; 2. мэигэ, нөрөө; **роднмое** ~ мэнгэ; **лицо в красных** ~ах улааи нөрөөтэй нүүр; 3. гутаах зүйл, хар толбо; ~ **на репутаци** нэр гутаах зүйл; ~ **позора** ичгүүртэй хар толбо; **белое** ~ судлагдаагүй нутаг; ~ **на лбу у лошади** морины магнай сар (*төөн*).
ПЯТНЬШК|О 1. жижигхэн толбо, буудан, бидэр; 2. жижигхэн мэнгэ, нөрөө; * **белые** ~и **на иогтях** хумсны хонь.
ПЯТОК таван, таваи ширхэг; ~ **яиц** таван ширхэг өндөг.
ПЯТ|ЫЙ 1. тавдугаар, тав дахь; ~ год тавдугаар жил; ~ **раз** тав дахь удаа; 2. таван, тавны өдөр; * **рассказывать с** ~ого **на девятое** өмнө хойно нь хутгаж ярих.
ПЯТЬ тав, таваи; ~ **раз** таван удаа; ~ **видов скота** таван хошуу мал.
ПЯТЬДЕСЯТ тавь, тавин.
ПЯТЬСОТ таван зуу, таваи зуун; ~ **восемь** таван зуун найм.
ПЯТЬЮ таван, тав дахин; ~ **пять** — **двадцать пять** таван тав хорин тав.

РАБ 1. боол; **восстание** ~ов боолын бослого; 2. боол, боол болсон хүн; ~ **своих страстей** шууялынхаа боол болсон хүн.

РАБА́ шивэгчин.

РАБКО́Р ажилчин сурвалжлагч.

РАБОВЛАДЕ́ЛЕЦ боолын эзэн, боол эзэмшигч

РАБОВЛАДЕ́ЛЬЧЕСКИЙ эзэн боолын, бооллогын; ~ **строй** бооллогын байгуулал.

РАБОВЛАДЕ́НИЕ боол эзэмших, боол эзэмшил.

РАБОЛЕ́ПИЕ боолын долигонол, бялдуучлал.

РАБОЛЕ́ПНЫЙ боолын долигонолын, бялдууч.

РАБОЛЕ́ПСТВО боолын долигонол, бялдуучлал.

РАБО́Т||**А** 1. ажиллагаа; ~ **сердца** зүрхний ажиллагаа; 2. ажил, хөдөлмөр; **физическая** ~ хар ажил, биеийн ажил; **умственная** ~ оюуны ажил; **научная** ~ эрдэм шинжилгээний ажил; **ответственная** ~ хариуцлагатай ажил; **общественная** ~ олон ийтийн ажил; **присупить к** ~е ажилдаа орох; 3. ажил, ажил алба; **выйти на** ~у ажилдаа гарах; **снять с** ~ы ажлаас халах; **место** ~ы ажлын газар; 4. ажил; **полевые** ~ы тариалангийн ажил; 5. зохиол; 6. бүтээл, бүтээсэн зүйл, хийсэн ажил, хийсэн юм; **сдать** ~у в срок хийсэн ажлаа хугацаанд нь тушаах; 7. хийцтэй юм; **грубая** ~ борог хийцтэй юм; **вещь тонкой** ~ы нарийн хийцтэй юм; **взять в** ~у үйлийн нь үзэх; ~ы **конструкторское** зохион бүтээх тооцооны ажил; ~ы **подводные** усан доорхи ажил; ~ы **подготовительные** бэлтгэл ажил; ~ы **подземные** газар доорхи ажил; ~ы **проектные** зураг төслийн ажил; ~ы **специальные** тусгай ажил.

РАБО́ТА||**ТЬ** 1. ажиллах, хөдөлмөрлөх, ажил хийх, хөдөлмөр хийх; 2. судлах, шинжлэх, зохиох; ~ **над книгой** ном зохиох; 3. -тай(-тэй, той) ажиллах, үзэж ажиллах, барьж хөдөлмөрлөх; ~ **со словарём** толь бичиг үзэж ажиллах; 4. ажиллах, хөдөлмөрлөх, ажил хийх, ажилтай байх, ажил алба хийх, алба хаах, тушаалтай байх; 5. төлөө ажиллах, тулд ажиллах; ~ **на свою семью** гэр бүлийнхээ төлөө хөдөлмөрлөх; 6. ажиллах, хөдлөх, явах; 7. хүчээр ажиллах, хэрэглэж хөдлөх, ачаар явах; 8. нээлттэй байх, ажиллах; **магазин** ~ет с **десяти утра до семи вечера** дэлгүүр өглөөний арваас оройн долоо хүртэл нээлттэй байна.

РАБО́ТА||**ТЬСЯ** мне ~ется хорошо миний ажил урагштай байна.

РАБО́ТНИК ажилтан; **квалифицированный** ~ мэргэжилтэй ажилтан.

РАБО́ТНИЦА ажилчин эмэгтэй, хөдөлмөрчин эмэгтэй; **домашняя** ~ айлд ажилладаг эмэгтэй, гэрийн зарц, тогооч.

РАБОТОДА́ТЕЛЬ ажил өгөгч, хөдөлгөч.

РАБОТОРГОВ́ЛЯ боолын худалдаа.

РАБОТОСПОСО́БНОСТЬ ажил хийх чадвар, ажиллах чадвар, ажлын чадвар.

РАБОТОСПОСО́БНЫЙ 1. ажил хийх чадвартай, ажлын чадвартай; 2. сайн ажилладаг, их ажиллах чадвартай.

РАБОТЯ́ГА ажилсаг хүн.

РАБОТЯ́ЩИЙ ажилд сайн, оролдлоготой.

РАБО́ЧЕ-КРЕСТЬЯ́НСКИЙ ажилчин тариачны.

РАБО́ЧИЙ I ажилчин; **сельскохозяйственный** ~ хөдөө аж ахуйн ажилчин; **сезонный** ~ улирлын ажилчин; ~ **кадровый** мэргэжилтэй ажилчин; ~ **квалифицированный** мэргэжсэн ажилчин; ~ **подсобный** туслах ажилчин.

РАБО́ЧИЙ II 1. ажилчин ажилчны; ~ **класс** ажилчин анги; 2. ажлын хөдөлмөрийн; ~ **день** ажлын өдөр; 3. ажлын;

4. хөдөлдөг, ажилладаг; 5. ажлын ажилд хэрэглэдэг; ~е **время** ажлын цаг; ~е **руки** ажилчин; ~ая **сила** хөдөлмөрийн хүч, хөдөлмөр, ажлын хүч, ажиллах хүч, ажилчин, хөдөлмөрчин.

РА́БСТВ|ИЙ 1. боолын; 2. боолын, боол ёсны; 3. сохроор дагадаг, нүдэн балай, чихэн дүлий дууридаг; ~е **подражени**е сохроор дууриах.

РА́БСТВ|О 1. бооллог, эзэн боолын байгуулал, эзэн боолын ёс; 2. боолын байдал; **томиться в** ~е боолчлогдон зовох; 3. боолчлол, боол нь (*болох*); **быть в** ~е у **кого-либо** хүний боол болох, боолчлолд байх.

РА́БЫ́НЯ шивэгчин.

РА́ВЕНСТВ|О 1. адил юм, тэнцүү юм, тэгш байдал; ~ **сил** тэнцүү хүч; ~ **прав** тэгш эрх, адил эрх; 2. тэгш эрх; 3. тэицэтгэл; **знак** ~а тэнцэтгэлийн тэмдэг.

РА́ВНЕНИЕ 1. зэрэгцэх; ~ **направо** баруун тийш зэрэгцэх; 2. зэрэгцэх, эн чацуу болох, үлгэр авах, жишээ авах.

РА́ВНИ́НА тэгш газар, тал газар.

РА́ВНО 1. адил, тэгш, чацуу, жигд; 2. тэнцэнэ, болио, тэицэх нь, болох нь; ~ **как** тэрчлэн, түүнчлэн, мөн бас; **все** ~ 1) хамаагүй, өөрцгүй; **мне все** ~ над ялгаагүй; 2) хэрхэвч, яасан ч, юу ч болсон.

РАВНОБЕ́ДРЕННЫЙ чацуу хажуут; ~ **треугольник** чацуу хажуут гурвалжин.

РАВНОБЕ́ЛИК|ИЙ адил хэмжээт; ~е **тела** адил хэмжээт бодис.

РАВНОБЕ́СИ|Е 1. тэнцүүр, тэнцвэр; **устойчивое** ~ тогтвортой тэнцүүр; **привести в** ~ тэнцүүлэх, тэнцүүртэй болгох; 2. амгалан байдал, тайван байдал; **душевное** ~ сэтгэл амгалан; **вывести кого-либо из** ~я уурлуулах, унтууцуулах; **сохранять** ~ 1) тэнцүүрээ алдахгүй байх; 2) амгалан байх; 3. тэнцвэрт байдал; ~ **сил** хүчний тэнцвэрт байдал.

РАВНОДЕ́ЙСТВУЮЩ|ИЙ тэнцүү; ~ая **сила** тэнцүү үйлчлэх хүч.

РАВНОДЕ́НСТВО өдөр шөнө тэнцэх, өдөр шөнийн тэн; **весеннее** ~ хавар өдөр шөнө тэнцэх.

РАВНОДУ́ШИЕ хайхрамжгүй (*байх*), хамаагүй (*байх*); **проявуть полное** ~ хайхрамжгүй байдал гаргах, огт үл хайхрах.

РАВНОДУ́ШНО хайхрамжгүй, хамаагүй, сонирхолгүй, санаа амар; ~ **смотреть на что-либо** юмыг хайхрамжгүй харах.

РАВНОЗНА́ЧАЩ|ИЙ,

РАВНОЗНА́ЧН|ЫЙ адилхан, адил утгатай, адил чанартай; ~е **выражение** адил утгатай хэллэг.

РАВНОМÉРНО нэг жигд, нэг хэм, нэг хэмжээтэй, адилхан, тэнцүү; ~ **распределить что-либо** юмыг тэнцүү хуваах.

РАВНОМÉРНОСТЬ жигд байх, жигдрэл; ~ **движения** (*нэг*) жигд хөдөлгөөнтэй байх.

РАВНОМÉРН|ЫЙ жигд нэг хэмийн, нэг хэмжээтэй, адилхан, тэнцүү; ~ая **скорость** (*нэг*) жигд хурд.

РАВНОПРА́ВИЕ тэгш эрх, адил эрх.

РАВНОПРА́ВНЫЙ тэгш эрхтэй, адил эрхтэй.

РАВНОСИ́ЛЬН|ЫЙ 1. адил, тэнцүү, мэт; 2. адил хүчтэй, хүч тэнцүү; ~ые **борцы** хүч тэнцүү бөхчүүд.

РАВНОСТОРО́ННИЙ адил талт, чацуу талтай, тэгш талтай; ~ **треугольник** адил талт гурвалжин.

РАВНОУГО́ЛЬНЫЙ адил өнцөгт, тэнцүү өнцөгт; ~ **многоугольник** адил өнцөгтэй олон өнцөгт.

РАВНОЦЕННОСТЬ адил үнэтэй байх, адил ач холбогдолтой байх, тэицүү чанартай байх, адил байх.

РАВНОЦЕННЫЙ адил үнэтэй, адил утгатай, адил ач холбогдолтой, тэнцүү чанартай, адил; ~ товар адил үнэтэй бараа.

РАВН||ЫЙ 1. адил, тэгш, чацуу, тэицүү; ~ые числа тэнцүү тоо; ~ые силы адил хүч; человек, которому ист ~ого хосгүй хүн; 2. болох, тэнцэх; *орчуулахгүй ч байж болно*. 3. адил эрхтэй, изг зиндааны, үеийн; *относиться как к ~ому нэг зиндааны юм шиг байх, үеийн юм шиг байх*.

РАВНЯТЬ 1. адил болгох, тэгшитгэх, чацуулах, адилтгах; 2. зэрэгцүүлэх, адилтгах, жиших, чацуулах.

РАВНЯТЬСЯ 1. тийш зэрэгцэх; 2. зэрэгцэх, эгнэх, тэнцэх; он не может ~ с ним в знаниях тэр (хүн) түүнтэй мэдлэгээр эгнэхгүй; 3. болох, тэнцэх, адил байх, чацуу байх; (*заримдаа орчуулагдахгүй*); 4. зэрэгцэх, үлгэр авах, жишээ болгох; ~ на передовиков тэргүүний хүмүүстэй зэрэгцэх.

РАГУ ястай махан хуурга.

РАД 1. баяртай байх, баярлах, баясах; ~ вас видите тантай уулзсандаа баярлаж байна; 2. дуртай, дуртайяа; ~ отдохнуть, да некогда дуртайяа амрах сан, даан ч зав алга; ~ стараться! дуртайяа гүйцэтгэе! дуртайяа хийе!, хичээе!; ~ радёхонек их баяртай; ~ не ~ дуртай дургүй; н не ~, сам не ~ гэмших.

РАДАР радар.

РАДЕТЬ оролцох, хичээх, зүтгэх, ~ о деле ажилдаа зүтгэх.

РАДИ 1. төлөө, тул, тусын тул; ~ общего дела нийт хэргийн төлөө, нийтийн тусын тулд; 2. тул, тулд; (*заримдаа хам, зэрэгцэх, урьдчилэх нөхцөл үйлийн хэлбэрээр, мөн хийж, гэж гэсэн нөхцөл үйлээр орчуулна*); ~ смеха инээдэм болгон, инээдэм хийж, инээд хүргэх гэж; ~ шутки наадам болгож, тоглож, тоглоод; 3. төлөө, тулд, тул, гэж; ~ чего ты пришёл? чи юу гэж ирэв?

РАДИА||ЛЬН||ЫЙ цацраг; ~ая артерия цацраг артери.

РАДИАТОР радиатор (аах хэрэгсэл).

РАДИАЦИЯ цацрал, цацраглах; *солнечная* ~ нарны цацрал.

РАДИЙ ради.

РАДИКАЛ 1. радикал; 2. эрс тас хүн, эрс шууд хүн, эрс хүн.

РАДИКАЛИЗМ радикализм, радикал үзэл, радикал хөдөлгөөн.

РАДИКАЛЬНО эрс тас, эрс шууд, эрс.

РАДИКАЛЬН||ЫЙ 1. радикал; 2. эрс тас, эрс шууд, эрс; ~ые меры эрс тас арга хэмжээ.

РАДИКУЛИТ радикулит (*нутасны мэдрэлийн язгуур үрэвсэх*).

РАДИО радио; *передавать по ~* радиогоор нэвтрүүлэх; *слушать ~* радио сонсох.

РАДИОАКТИВНОСТЬ радио идэвх.

РАДИОАКТИВН||ЫЙ радио идэвхт; ~ые элементы радиоидэвхт махбод, ~ое вещество цацраг идэвхт бодис.

РАДИОАППАРАТ радиоаппарат (*радио долгио цацаргадаг аппарат*).

РАДИОАППАРАТУРА радиоаппаратууд.

РАДИОВЕЩАНИЕ радио нэвтрүүлэх, радио нэвтрүүлэг.

РАДИОВЕЩАТЕЛЬН||ЫЙ радио нэвтрүүлэх, радио нэвтрүүлгийн; ~ая станция радио нэвтрүүлэх өртөө.

РАДИОВОЛНА радио долгио.

РАДИОГРАММА радио мэдээ, радиограмм.

РАДИОЖУРНАЛ радио сэтгүүл.

РАДИОИНФОРМАЦИЯ радио мэдээлэл.

РАДИОКОММЕНТАТОР радио тайлбарлагч.

РАДИОЛАМПА радиоламп.

РАДИОЛОКАТОР радиолокатор.

РАДИОЛОКАЦИОННЫЙ холын юмыг радио долгионы хүчээр харах, радиолокацийн.

РАДИОЛЮБИТЕЛЬ радио сонирхогч.

РАДИОМАЧТА радио шураг.

РАДИОМЕТР радиометр, цацраг хэмжигч.

РАДИООБОРУДОВАНИЕ радио төхөөрөмж, радио тоноглол.

РАДИОПЕРЕДАТЧИК радио нэвтрүүлүүр.

РАДИОПЕРЕДАЧА радио нэвтрүүлэг.

РАДИОПЕРЕКЛЮЧКА радио ярилцаа.

РАДИОПРИЁМНИК радио хүлээн авагч.

РАДИОПРИЁМН||ЫЙ радио хүлээн авах; ~ая станция радио хүлээн авах өртөө.

РАДИОСВЯЗЬ радио холбоо.

РАДИОСЕТЬ радио сүлжээ.

РАДИОСЛУШАТЕЛЬ радио сонсогч.

РАДИОСТАНЦИЯ радио хороо, радио өртөө.

РАДИОСТУДИЯ радио таихим.

РАДИОТЕРАПИЯ цацраг эмчилгээ.

РАДИОУЗЕЛ радио зангилаа.

РАДИОУСТАНОВКА радио тоног (радиоаппарат, радиоаппаратууд).

РАДИОФИКАЦИЯ радиожуулах, радиожуулалт.

РАДИОФИЦЬРОВАТЬ радиожуулах.

РАДИОЦЕНТР радио төв.

РАДИОЭЛЕКТРОНИКА радиоэлектроник.

РАДИОЭЛЕКТРОННЫЙ радиоэлектрон.

РАДИРОВАТЬ радиогоор мэдээлэх.

РАДИСТ радио мэдээч.

РАДИУС 1. хигээс, радиус; 2. хүрэх газар; ~ действия авиаций нисэх хүчний хүрэх газар 3. хүрээ; ~ действия үйл ажиллагааны хүрээ.

РАДОВАТЬ баярлуулах, баясах; ~ успехамн амжилтаараа баярлуулах.

РАДОВАТЬСЯ баярлах, баясах, хөөрөх; ~ успехам друзей нөхрийн амжилтанд баярлах.

РАДОН радон (*химийн радио идэвхт махбод*).

РАДОСТНО баяртай, баясгалантай, баярлан, баясан, хөөрөх.

РАДОСТН||ЫЙ баярын, баяртай, баясгалант; ~ое событие баяртай хэрэг, баяртай явдал; ~ое лицо баярын магнай, баясгалантай царай.

РАДОСТЬ баяр, баясгалан, хөөр, баяр баясгалаи, баяр хөөр; *испытывать ~* хөөр болох; *быть вне себя от ~и* магнай хагартал баярлах; *на ~ях* баярласандаа; *не помнить себя от ~и* магнай хагартал баярлах; *на ~ях* баярласандаа.

РАДУ||А солонго; *отливать всеми цветами ~н* өнгийн солонго татуулах.

РАДУЖНО баяртай, баясгалантай, сайхан, сайн.

РАДУЖН||ЫЙ 1. солонгыи, солонгон; 2. баяртай, баясгалантай, гоё сайхан, сайхан; *все видеть в ~ом свете* юм бүхнийг сайхан гэж харах; ~ая оболочка солонгон бүрхүүд.

РАДУШИЕ элэгсэг дотно харьцаа, сайн зан, хөөр, баяр.

РАДУШНО элэгсэг дотно, хөөр болон, баяртай.

РАДУШНЫЙ элэгсэг, дотно, баяртай, зан сайтай; ~ хозяин зай сайтай эзэн.

РАЖ хилэн; *войти в ~, прийти в ~* хилэглэх; галзуу ширүүн болох.

РАЗ 1. удаа, нэг удаа, дахин (*дахин тооны дагавар (-гаа, -гээ, -гоо, -гөө)*); *семь ~* долоон удаа; *в первый ~* анх удаа; *несколько ~* хэдэи удаа; *на этот ~* энэ удаа; 2. нэг, ~, два, три нэг, хоёр, гурав; *ещё ~* дахин; *в следующий ~, другой ~* хожим, дараа, сүүлд, нной ~, заримдаа; ~ом нэгмөсөн; ~ и *ни* всегда бүрмөсөн; *ни ~у* нэг ч... гүй; *как ~* чухам, яг; *как ~*

то, что нужно чухам хэрэгтэй юм; шапка мие как ~ малгай иад яг таарч байна.

РАЗ II нэг өдөр (*орой өглөө*); ~ **вечером** нэг орой.

РАЗ III бол, аваас, нэгэнт... бол, нэгэнт... аваас; ~ **он пришёл**, **пусть поговорит со мной** тэр нэгэнт ирсэн бол иадтай яриг.

РАЗБАВИТЬ шингэрүүлэх, ус холих, сулруулах; ~ **молоко водой** сүүнд ус холих.

РАЗБАВЛЕНИЕ шингэрүүлэлт.

РАЗБАВЛЯТЬ шингэрүүлэх, ус холих, сулруулах; ~ **молоко водой** сүүнд ус холих.

РАЗБАВЛЯТЬСЯ шингэрүүлэгдэх, холигдох, сулруулагдах, шингэрэх, сулрах.

РАЗБАЗАРИВАНИЕ үрэх, үрэгдүүлэх, үрэгдүүлэлт.

РАЗБАЗАРИВАТЬ үрэх, үрэгдүүлэх, үрэгдүүлэлт.

РАЗБАЗАРИТЬ үрэх, үрэгдүүлэх.

РАЗБАЛТЫВАНИЕ сөгсрэлт, хутгалт.

РАЗБАЛТЫВАТЬ I хутгах, холих, багсрах, зуурах.

РАЗБАЛТЫВАТЬ II чалчин задруулах, чалччихах.

РАЗБЕГ ирэгтэй с ~а гүйж ирээд харайх; **удариться** с ~у гүйж ирээд юм мөргөх.

РАЗБЕГАТЬСЯ I зугтан тарах, бутран зугатах; 2. эрчлэн гүйх, гүйж ирэх.

РАЗБЕЖА|ТЬСЯ I зугтан тарах, бутран зугатах; толпа ~лась олон хүн бутран сарнив; 2. эрчлэн гүйх, гүйж ирэх.

РАЗБЕРЕДИТЬ хөндөх, сэндэх, сэдэх, сэдрээх; ~ **раны шарх сэндэх**; ~ **сердечные раны** сэтгэлийн шархыг сэдэх.

РАЗБИВАТЬ I бутлах, хагалах, хага цохих; 2. хуваах, хэсэглэх; 3. шаах, босгох; 4. гэмтээх, эвдлэх; 5. эвдэх, хөнөөх, хохируулах, салгаж сарниулах, талаар болгох; 6. бут цохих, дарх.

РАЗБИВА|ТЬСЯ дэлдэн цацрах; **морские волны** ~лись о **берег** тэнгисийн давалгаа эрэг дэлдэн цацарч байв.

РАЗБИВКА I тарих, суулгах, тарилт, суулгалт; 2. салгах, салгалт.

РАЗБИНТОВАТЬ,
РАЗБИНТОВЫВАТЬ боолтыг тайлах, ороолтыг тайлах; ~ **руку гарыи** боолтыг тайлах.

РАЗБИРАТЕЛЬСТВО шүүх, байцаах, хянах, байцаалга, хяналга.

РАЗБИРА|ТЬ I цөмийг авчих, бултыг худалдан авах; 2. задлах, салган тавих, эвдлэх; 3. хураах, хурааж тавих, задалж тавих, цэгцлэх; 4. тараах; 5. судлах, шүүх, байцаах; 6. задлан шинжлэх, шүүмжлэн үзэх; 7. мэдэх, таних, ойлгох, гаргах; 8. автах, төрөх; 9. согтоох, толгойд гарах; 10. шилэх, сонгох; **брать все, не ~я** шилэлгүй бүгдийг авах.

РАЗБИРАТЬСЯ I юмаа хураах, эмхлэх, цэгцлэх; 2. учрыг олох, ойлгох, мэдэх; 3. задрах, задлагдах; 4. гүйлгээтэй байх, гүйх, худалдагдах; 5. хэлэлцэх, зөвлөн хэлэлцэх, хэлцэгдэх, тодорхой болох, харагдах; **этот вопрос будет ~ на совещании** энэ асуудлыг зөвлөгөөн дээр хэлэлцэнэ.

РАЗБИТНОЙ гавшгай, шаламгай.

РАЗБИТНОСТЬ цуцалт, тэнхээдэл; **он почувствовал утомление** н ~ тэр (*хүн*) ядарч цуцсан байв.

РАЗБИТ|Ь I 1. эвдэрхий, эвдэрсэн, хагархай, хагарсан; ~а **чашка** хагархай аяга; 2. бут цохигдсон; 3. эвдэрсэн, салж сарнисан, хөнөөгдсөн, хохирсон; **палатка, ~ая на берегу реки** мөрний эрэгт шаасан майхан; 5. цуцсан, цуцарсан, тэнхээдсэн; **чувствовать себя ~ым** биеэ цуцрах; ~ **параличом** саа дайрсан.

РАЗБИ|ТЬ I бутлах, хагалах, хага цохих; ~ **стекло** шил хагалах; ~ **в дребезги** бут цохих, хага цохих; 2. хуваах, хэсэглэх; 3. шаах, босгох; ~ **палатку** майхан шаах; 4. гэмтээх,

эвдлэх; 5. эвдэх, хөнөөх, хохируулах, салгаж сарниулах, талаар болгох; ~ **надежды** горьдсоны нь талаар болгох; 6. бут цохих, дарх; ~ **в пух и прах** үнсэн товрог болтол бут цохих; **его ~л паралич** түүнийг саа дайрчээ.

РАЗБИ|ТЬСЯ I хагарах, бутрах; **бутылка ~лась** шил лонх хагарав; ~ **в дребезги** бут үсрэх, юүрэн унах; 2. хуваагдах, (*хэсэг*) болох, тасрах; 3. бэртэх, гэмтэх, биеэ бэртээх, биеэ гэмтээх; ~ **при падении** унаж бэртэх.

РАЗБОГАТЁТЬ баяжих.

РАЗБОЙ дээрэм.

РАЗБОЙНИК дээрэмч, будлиан хутгагч.

РАЗБОЙНИЧАТЬ дээрэмдэх, дээрэм хийх.

РАЗБОЙНИЧИЙ дээрэмчийн, дээрмийн, дээрэмч; ~ **притон** дээрэмчийн үүр.

РАЗБОЛЁТЬСЯ ихэд өвчлөх, өвдөх.

РАЗБОЛТАННОСТЬ ах захгүй явдал, эх захгүй байх, задгай зан.

РАЗБОЛТАННЫЙ ах захгүй, эх захгүй, задгай; ~ **характер** задгай зан.

РАЗБОЛТАТЬ I I 1. холих, хутгах, багсрах, зуурах; 2. сулруулах, холхиулах; ~ **гайку** эм эрэг холхиулах.

РАЗБОЛТАТЬ II чалчин задруулах, чалччихах; ~ **секрет** нууц чалчин задруулах.

РАЗБОЛТАТЬСЯ I 1. хутгалдах, хутгагдах, холигдох, багсрагдах, зуурагдах; 2. сулрах, холчих; 3. ах захаа алдах, эх захгүй болох, задгайрах.

РАЗБОЛТАТЬСЯ II үг дэлгэх, чалчиж гарах.

РАЗБОМБИТЬ бут бөмбөгдөх.

РАЗБОР I задлан шинжлэх; **грамматический** ~ хэлзүйн үүднээс задлан шинжлэх; 2. шүүн үзэх; ~ **дела** хэрэг шүүн үзэх; 3. чанар, зэрэг; 4. шилэлт; с ~ом шилэн, сонгон; **без ~у** 1) шилэлгүй, сонголгүй; 2) ялгалгүй; 3) ойлголгүй, ухалгүй; □ **принти к шапочному** ~у сүүл барьж ирэх.

РАЗБОРКА I ялгах, эмхлэх; 2. (*машинны*) задлах.

РАЗБОРНЫЙ задардаг, салдаг; ~ **шкаф** задардаг шүүгээ.

РАЗБОРЧИВО I гаргагдахаар, тод; ~ **писать** гаргагдахаар бичих; 2. шилж, сонгож, таньж; ~ **относиться к людям** хүнийг шилж, сонгож харилцах.

РАЗБОРЧИВОСТЬ I гаргагдахаар (*байх*), тод (*байх*); 2. шилж харилцах, сонгож харьцах, таньж байх; с ~ю **выбирать друзей** нөхдийг шилж авах.

РАЗБОРЧИВЫЙ I гаргагддаг, тод; ~ **почерк** гаргагддаг үсэг, тод бичиг; 2. шилж сонгодог, шилэмтгий, голомтгой, цамаан; **он разборчив в еде** тэр цамаан хүн.

РАЗБРАСЫВАТЬ тархаан хаях, цацах, сандааж хаях, сандаах.

РАЗБРАСЫВАТЬСЯ I хамагдан хаягдах, цацагдан хаягдах; 2. юм юм оролдох, олон юманд самбаганах.

РАЗБРЕДАТЬСЯ тарах, тархах, сарних.

РАЗБРЕСТЬСЯ тарах, тархах, сарних.

РАЗБРОД зөрөлдөөн, хямралдаан.

РАЗБРОСАННОСТЬ тархай байдал, таруу байх, хол хол байх.

РАЗБРОСАННЫЙ хол хол, таруу, тархай.

РАЗБРОСАТЬ тархаан хаях, цацах, сандааж хаях, сандаах; ~ **бумаги** цаас тарааж хаях.

РАЗБРОСАТЬСЯ хамагдан хаягдах, цацагдан хаягдах.

РАЗБРОСИТЬ ийш тийш хаях.

РАЗБРЫЗГАТЬ түсэргэх, үсэргэх, цацах.

РАЗБРЫЗГАТЬСЯ цалгих, цалгин цацах.

РАЗБРЫЗГИВАНИЕ цацалт, шүршилт.

РАЗБУДИТЬ сэрээх.

РАЗБУХАНИЕ I хөөх, манхайх, бамбайх, бантайх, тэсгийх; 2. хэтэрхий их болох, хэмжээнээс хэтэрэх, хэмжээ хирээгүй болох.

РАЗБУХАТЬ 1. хөөх, манхайх, бамбайх, бантайх, байхайх, тэсгийх; 2. хэтэрхий их болох, хэмжээнээс хэтрэх, хэмжээ хирээгүй болох.

РАЗБУХНУТЬ 1. хөөх, манхайх, бамбайх, бантайх, банхайх, тэсгийх; 2. хэтэрхий их болох, хэмжээнээс хэтрэх, хэмжээ хирээгүй болох.

РАЗБУШЕВА||ТЬСЯ 1. шуургалах, догшрох, харанхуйлан салхилах; ветер ~лєя салхи харанхуйлан салхилав; 2. гаирирах, агсчих.

РАЗБУЯНИТЬСЯ агсан тавих, агсамнах, агсчих.

РАЗВАЛ 1. эвдрэл, сүйдэл, сарнил, унал; 2. кийжний ~ номны худалдаа.

РАЗВАЛИВАТЬ 1. (эвдэн) унагах, унагаах, эвдэн хаях, сарниулах, бутраах; 2. унагах, унагаах.

РАЗВАЛИВАТЬСЯ 1. (эвдрэн) унах, сарних, эвдрэх, бутрах; 2. унах; 3. хэлхийн суух, халхайн суух.

РАЗВАЛИНА үлгэн салган хүн.

РАЗВАЛИНЫ эвдэрхий (балгас); ~ города эвдэрхий балгас.

РАЗВАЛИТЬ 1. (эвдрэн) унагах, унагаах, эвдэн хаях, сарниулах, бутраах; ~ стену хэрэм эвдэн унагах; 2. унагах, унагаах; ~ работу ажил унагах.

РАЗВАЛИ||ТЬСЯ 1. (эвдрэн) унах, сарних, эвдрэх, бутрах; стена ~лєя хэрэм эвдэн унав; 2. унах; 3. хэлхийн суух, халхайн суух; ~ на стуле сандал дээр халхайн суух.

РАЗВАЛЯТЬ элдэх; ~ тесто гурил элдэх.

РАЗВАРИВАТЬ шаз чанах, шалз чанах, шазлах, шалзлах, үлт чанах, үлтлэх.

РАЗВАРИВАТЬСЯ шазрах, шалзлах, үлтлэх.

РАЗВАРИТЬ шаз чанах, шалз чанах, шазлах, шалзлах, үлт чанах, үлтлэх; ~ мясо мах шаз чанах, мах шалзлах.

РАЗВАРИ||ТЬСЯ шазрах, шалзрах, үлтрэх; ноги ~лєя шийр шалзрав.

РАЗВАРИ||ЮЙ шаз чанасан, шалз чанасан, үлт чанасан, шазарсан, шалзарсан, үлтэрсэн; ~ое мясо шалзарсан мах.

РАЗВЕ 1. үү; ~ он уже приехал? Тэр (хүн) ирсэн гэж үү? 2. ямар; 3. магад, гагц, зөвхөн придут все кроме ~ него гагц түүнээс бусад нь цөм ирэх байх; 4. союз, со словом «только» илн без него -гүй л бол өөр; никто не знает этого, ~ только он тэр (хүн) мэдэхгүй л бол өөр хэн ч мэдэхгүй.

РАЗВЕВА||ТЬ хийсэх, намилзуулах, дэрвэлзүүлэх, дэрвүүлэх, дэрвэгнүүлэх, үлзэх; ветер ~ет флаги салхи далбаа намилзуулиа, салхинд далбаа намилзана.

РАЗВЕВА||ТЬСЯ хийсэх, намилзах, дэрвэх, дэрвэлзэх, дэрвэгнэх, сэрвэлзэх, сэрвэгнэх; волосы ~ются от ветра үс салхинд сэрвэлзэнэ.

РАЗВЕДАТЬ 1. сурч мэдэх, сураглаж мэдэх, турших, туршин мэдэх; ~ о чьих-нибудь намерениях хүний санал хуслийг сураглаж мэдэх, 2. тагнах, тагнуул хийх, турших, туршуул хийх, заншлах; 3. хайх, хайгуул хийх, эрэх тэмтрэх.

РАЗВЕДЕНИЕ I ноцоох, асаах, ноцоолт, асаалт; ~ огия гал ноцоох;

РАЗВЕДЕНИЕ II шингэрүүлэх, шингэрүүлэлт, ус холих, зуурах, хутгах, холих.

РАЗВЕДЕНИЕ III ургуулах, тарих, ургуулга, тарилга, өсгөх, өсгөлт, үржүүлэх, үржүүлэлт, тэжээх.

РАЗВЕДЕННЫЙ салсан.

РАЗВЕДК|А 1. тагнах, тагнуул хийх; турших, туршуул хийх, тагнуул, туршуул; отпраиваться в ~у тагнуулд гарах, тагнуул хийхээр явах; 2. хайх, эрэх, тэмтрэх, хайгуул; ~ полезных ископаемых ашигт малтмал хайх; 3. тагнуул, туршуул; конная ~ морьт тагнуул; 4. тагнуулын газар.

РАЗВЕДОЧНЫЙ 1. тагнуулын, туршуулын; 2. хайгуулын.

РАЗВЕДЧИК 1. тагнуул, туршуул, тагнуулч, туршуулч; 2. хайгуулч

РАЗВЕДЫВАНИЕ 1. тагнах, турших, тагнуул, туршуул; 2. хайх, эрэх, хайгуул.

РАЗВЕДЫВАТЕЛЬН||ЫЙ 1. тагнуулын, туршуулын, тагнах, турших; ~ отряд тагнуулын баг; 2. хайгуулын, ~ая экспедиция хайгуулын (шинжилгээний) анги.

РАЗВЕДЫВАТЬ 1. сурч мэдэх, сураглаж мэдэх, турших, туршин мэдэх; 2. тагнах, тагнуул хийх, турших, туршуул хийх, заншлах; 3. хайх, хайгуул хийх, эрэх, тэмтрэх.

РАЗВЕЗТИ I зөөх, зөөи тараах, хүргэх, аваачих; ~ посылки илгээлт хүргэх.

РАЗВЕЗ||ТИ II шавар шавхай болох; дороги ~ло от дождей бороо орж, зам шавар шавхай болов

РАЗВЕИВАТЬ 1. тараах, үлзэх, тараах, сарниулах, хөөх, хийсгэх; 2. арилгах, үгүй болгох, устгах, сарниулах.

РАЗВЕНЧАТЬ ширээнээс нь шилжүүлэх, хүндгүй болгох, нэр төргүй болгох.

РАЗВЕНЧИВАТЬ ширээнээс нь шилжүүлэх, хүндгүй болгох, нэр төргүй болгох.

РАЗВЕРЗАТЬСЯ ангайх, ангайчих, ангайчхах, ангасхийх; бездна разверзлась ёроолгүй иүх ангайн харагдав.

РАЗВЕРНУТЫЙ 1. дэлгэмэл, дэлгээтэй, дэлгээстэй, дэлгэсэн, задалсан; 2. өргөн дэлгэр, өргөн их, өрнөсөн, нэлэнхүй, газар бүхэн.

РАЗВЕРНУТЬ 1. дэлгэх, задлах; ~ ковёр хивс дэлгэх; ~ пакет битүүмж задлах; 2. өргөн дэлгэрүүлэх, өргөн явуулах, өрнүүлэх, бадруулах; 3. төгс үзүүлэх, бүрэн гаргах, дэлгэрүүлэх, дэвжүүлэх; 4. тэлэх, тэлэн жагсах; ~ строй жагсаалаа тэлэх; 5. эргүүлэх;

РАЗВЕРНУ||ТЬСЯ 1. дэлгэгдэх, задрах; свёрток ~лєя боодол задрав; 2. өргөн дэлгэрэх, өргөн явуулагдах, өрнөх; 3. бүрэн гарах, төгс үзэгдэх, дэлгэрэх, дэвжих; 4. эргэх; самолёт ~лєя илсэх онгоц эргэв.

РАЗВЕРСТАТЬ хуваах, хуваарилах.

РАЗВЕРСТКА хуваалга, хуваарилга, хуваалт, хуваарилалт.

РАЗВЕРСТЫВАТЬ хуваах, хуваарилга, хуваалт, хуваарилалт.

РАЗВЕРТЫВАНИЕ 1. дэлгэх, дэлгэлт, задлах, задлалт; 2. өргөн явуулах, өргөн дэлгэрүүлэх, өргөн явуулалт, өргөн дэлгэрүүлэлт; 3. дэвжүүлэх, дэвжүүлэлт, өргөтгөх, өргөтгөлт.

РАЗВЕРТЫВАТЬ 1. дэлгэх, задлах, задлалт; 2. өргөн явуулах, өргөн дэлгэрүүлэх, бадруулах; 3. төгс үзүүлэх, бүрэн гаргах, дэлгэрүүлэх, дэвжүүлэх; 4. тэлэх, тэлэн жагсах; 5. эргүүлэх.

РАЗВЕРТЫВАТЬСЯ 1. дэлгэгдэх, задрах; 2. өргөн дэлгэрэх, өргөн явуулагдах; 3. бүрэн гаргах, төгс үзэгдэх, дэлгэрэх, дэвжих; 4. эргэх.

РАЗВЕС жигнэи хуваах.

РАЗВЕСЕЛИТЬ уйтгар сэргээх, хөгжөөх, баясгах.

РАЗВЕСЕЛИТЬСЯ уйтгар сэргэх, хөгжих, баясах.

РАЗВЕСИСТЫЙ саглагар, сагсгар, саравгар, олон салаатай, салаа мөчир ихтэй; ~ дуб саглагар царс.

РАЗВЕСИТЬ I чигнэн хуваах; ~ хлеб талх чигнэн хуваах.

РАЗВЕСИТЬ II өлгөх; ~ бельё дотуур хувцас өлгөх; ~ ушн чих тавин сонсох.

РАЗВЕСНОЙ чигнэж худалддаг, чигнүүрээр худалддаг.

РАЗВЕСТИ I 1. тарааж өгөх, хүргэх, хүргэж өгөх, тараан тавих; 2. хагацуулах, салгах; судьба развела друзей нөхдийг хувь заяа нь хагацуулав; 3. салгах; 4. солбиулах, солиу болгох, (хоёр гнийш) солбиулан тавих; ~ руками гайхаж гараа тэлэх.

РАЗВЕСТИ II зуурах, хутгах, ус холих, шингэрүүлэх, уусгах; ~ краски будаг зуурах;

РАЗВЕСТИ III 1. өсгөх, үржүүлэх, олшруулах; ~ *свнней* гахай өсгөх; 2. ургуулах, тарих; ~ *сад* цэцэрлэг тарих; 3. дэлгэх, тарих; ~ *пустые разговоры* хоосон яриа дэлгэх.

РАЗВЕСТИ VI ноцоох, асаах, тавих; ~ *огонь* гал ноцоох; ~ *костёр* түүдэг асаах.

РАЗВЕСТИСЯ I салах; ~ *с женой* эхнэрээсээ салах.

РАЗВЕСТИСЯ II олшрох, өсөх, үржих; *развелось много мух* ялаа олшров.

РАЗВЕТВИ|ТЬСЯ салаалах, салаатах, салбарлах; *ручей* ~ *леса* горхи салаалав.

РАЗВЕТВЛЕНИ|Е 1. ац, салаалуур, салаалга, уулзвар; на ~ *н шоссе* засмал замын уулзвар дээр; 2. салаа, салбар.

РАЗВЕТВЛЕН|НЫЙ салаатай (*олон*) салбартай, (*олон*) салаа; ~ *ая железная дорога* салаа төмөр зам.

РАЗВЕТВЛЯ|ТЬСЯ салаалах, салаатах, салбарлах.

РАЗВЁШАТЬ өлгөх, ~ *картины* зураг өлгөх.

РАЗВЁШИВАТЬ I чигнэн хуваах.

РАЗВЁШИВАТЬ II өлгөх.

РАЗВЁШИВАТЬСЯ I чигнэгдэн хуваагдах.

РАЗВЁШИВАТЬСЯ II өлгөгдөх

РАЗВЁЯ|ТЬ 1. тараах, үлэи тараах, сарниулах, хөөх, хийсгэх; *ветер* ~ *л облака* салх үүлсийг сарниулав; 2. арилгах, үгүй болгох, устгах, сарниулах; ~ *сомнения* сэжиг арилгах.

РАЗВЁЯ|ТЬСЯ 1. тарах, сарних, хийсэх; *пыль* ~ *лась* тоос сарнив, 2. сарних устах, арилах, үгүй болох; *тоска* ~ *лась* гуниг арилаа.

РАЗВИВАТЬ I эрчий нь хариулах, эрчий нь гаргах.

РАЗВИВАТЬ II 1. боловсруулах, сайжруулах, чийрэгжүүлэх, чангаруулах, бэхжүүлэх, батжуулах; 2. боловсруулах, сайжруулах, хөгжүүлэх; 3. хөгжүүлэх, дэлгэрүүлэх, бадруулах; 4. дэлгэрүүлэх, гүнзгийрүүлэх.

РАЗВИВАТЬСЯ I эрч нь гарах, задрах.

РАЗВИВАТЬСЯ II 1. боловсрох, сайжрах, бэхжих; 2. хөгжих, дэлгэрэх, бадрах.

РАЗВИЛИНА 1. ац гишүү, ац мод; 2. ац уулзвар, салаа, ~ *дороги* салаа зам.

РАЗВИЛИСТЫЙ ац, салаа; ~ *сук* ац гишүү, салаа гишүү.

РАЗВИНТИТЬ эрэгдэж авах, мултлах.

РАЗВИНТИТЬСЯ 1. эрэг сулран гарах, мултрах, сугаран гарах; 2. тэсгэлгүй болох, муудах.

РАЗВИНЧЕН|НЫЙ 1. эрэгдэж авсан, мулталж авсаи; 2. тэсгэлгүй болсон, муудсан, 3. гуйвсан, гуйвж туйвсан, гуйвагнасан; ~ *ая походка* гуйвагнасан алхаа.

РАЗВИНЧИВАТЬ эрэгдэж авах, мултлах.

РАЗВИНЧИВАТЬСЯ 1. эрэг сулран гарах, мултрах, сугаран гарах; 2. тэсгэлгүй болох, муудах.

РАЗВИТИ|Е 1. хөгжих, хөгжилт, дэвжих, дэвжилт, боловсрох; 2. хөгжил, хөгжилт, дэвжил, дэвжилт, боловсролт, боловсрол; 3. хөгжил; *закономерность общественного* ~ *я нийгэмлэгийн хөгжлийн зүй тогтоол*; *диалектическое* ~ *диалектик* хөгжил.

РАЗВИТ|ОЙ 1. хөгжилтэй, хөгжсөн, дэвжилтэй, дэвжсэн, боловсорсон, дэлгэрсэн; ~ *ая ромышленность* хөгжсөн үйлдвэр; 2. боловсронгуй, боловсорсон; ~ *юноша* боловсронгуй залуу.

РАЗВИТЬ I эрчий нь хариулах, эрчий нь гаргах; ~ *верёвку* дээсний эрч хариулах.

РАЗВИТЬ II 1. боловсруулах, сайжруулах, чийрэгжүүлэх, чангаруулах, бэхжүүлэх, батжуулах; ~ *память* ойгоо сайжруулах, цээж сайтай болох, 2. боловсруулах, сайжруулах, хөгжүүлэх; ~ *ум* ухаанаа боловсруулах; 3. хөгжүүлэх, дэлгэрүүлэх, бадруулах; 4. дэлгэрүүлэх,

гүнзгийрүүлэх; ~ *чью-нибудь мысль* хүний бодол гүнзгийрүүлэх.

РАЗВИ|ТЬСЯ I эрч нь харих, эрч нь гарах, задрах; *волосы* ~ *лась* үс задрав.

РАЗВИТЬСЯ II 1. боловсрох, сайжрах, бэхжих; 2. хөгжих, дэлгэрэх, бадрах.

РАЗВЛЕКА|ТЬ зугаацуулах, уйтгарыг гаргах, наадуулах.

РАЗВЛЕКА|ТЬСЯ зугаацах, уйтгараа сэргээх, наадах

РАЗВЛЕЧЕ|НИЕ зугаа, наадам.

РАЗВЛЕЧ|Е зугаацуулах, уйтгарыг гаргах, наадуулах.

РАЗВЛЕЧ|ЕСЯ зугаацах, уйтгараа сэргээх, наадах.

РАЗВ|ОД I 1. салах, салгах; *получить* ~ *салах*; 2. халах.

РАЗВ|ОД II өсгөх, үржүүлэх, өсгөлт, үржүүлэлт, үр хөрөнгө; *оставить* на ~ *үр хөрөнгө* болгон үлдээх.

РАЗВОДИ|ТЬ I 1. тарааж өгөх, хүргэх, хүргэж өгөх, тарааж өгөх; 2. хагацуулах, салгах; 3. салгах; 4. солбиулах, солиу болгох, (*хоёр тийш*) солбиулах тавих.

РАЗВОДИ|ТЬ II зуурах, хутгах, ус холих, шингэрүүлэх.

РАЗВОДИ|ТЬСЯ I салах

РАЗВОДИ|ТЬСЯ II олшрох, өсөх, үржих.

РАЗВОДКА I. солбиулан, олиу болгох, хоёр тийш солбиулан тавих; 2. тугээлт, тугээгүүр.

РАЗВОДН|ОЙ ~ *мост* салдаг гүүр.

РАЗВ|ОДЫ хээ угалз.

РАЗВ|ОЗ тарааж өгөх, хүргэх,

РАЗВОЗИ|ТЬ зөөх, зөөн тараах, хүргэх аваачих.

РАЗВОЗИ|ТЬСЯ хүргэгдэх.

РАЗВ|ОЗКА 1. тараан өгөх, хүргэх; 2. зөөх.

РАЗВОЛНОВА|ТЬ сэтгэл хөдөлгөх, донсолгох.

РАЗВОЛНОВА|ТЬСЯ сэтгэл хөдлөх, донслох.

РАЗВОРА|ЧИВАТЬ сандрах, зад татах.

РАЗВОРА|ЧИВАТЬ 1. дэлгэх задлах; 2. өргөн дэлгэрүүлэх, өргөн явуулах, бадруулах; 3. төгс үзүүлэх, бүрэн гаргах, дэлгэрүүлэх, дэвжүүлэх; 4. тэлэх, тэлэн жагсаах; 5. эргүүлэх.

РАЗВОРА|ЧИВАТЬСЯ 1. дэлгэгдэх, задрах; 2. өргөн дэлгэрэх, өргөн явуулах; 3. төгс үзүүлэх, бүрэн гаргах, дэлгэрүүлэх, дэвжүүлэх; 4. эргэх.

РАЗВОРО|Т өсөлт, хөгжилт, бадралт.

РАЗВОРОТ|ИТЬ сандрах, зад татах.

РАЗВОРОШ|ИТЬ уудлах, урвуулах.

РАЗВОРЧ|АТЬСЯ янших, үглэх.

РАЗВРА|Т 1. садар, садар самуун, ужд, завхайрал; 2. зальхай явдал.

РАЗВРАТ|ИТЬ 1. садар болгох, завхайрах; 2. зальхай явдал.

РАЗВРАТ|ИТЬСЯ 1. садар болох, завхайрах; 2. зальхай болох, зальхайруулах.

РАЗВРАТНИК садар хүн, садар самуун хүн, завхай хүн.

РАЗВРАТНИЦА садар эм, садар самуун эмэгтэй.

РАЗВРАТНИЧА|ТЬ дарлах, уждлах, завхайрах.

РАЗВРАТН|ЫЙ 1. садар, садар самуун, завхай; 2. зальхай.

РАЗВРАЦА|ТЬ 1. садар болгох, завхайруулах; 2. зальхай болгох, зальхайруулах.

РАЗВРАЦА|ТЬСЯ 1. садар болох, завхайрах; 2. зальхай болох, зальхайрах.

РАЗВРАЩЕ|ННЫЙ завхайрсан.

РАЗВЬ|ОЧИВАТЬ ачаа буулгах.

РАЗВЬ|ОЧИТЬ ачаа буулгах.

РАЗВЯЗА|ТЬ 1. тайлах, задлах, ~ *узел* зангилаа тайлах; 2. хөгжөөх, дэвжээх; ~ *войны* дайн дэгдээх, ~ *язык* яриулах, хөөрүүлэх.

РАЗВЯЗА|ТЬСЯ 1. тайлдах, алдуурах, задрах; 2. салах хагацах.

РАЗВЯЗКА төгсгөл, тайлал, ~ *повести* туужийн тайлал.

РАЗВЯЗНО увайгүй, хэт нүүрэмгий; **вести себя** ~ хэт нүүрэмгий загнах.

РАЗВЯЗНЫЙ увайгүй, хэт нүүрэмгий.

РАЗВЯЗЫВАНИЕ 1. тайлах, задлах, тайлалт, задлалт; 2. хөгжөөх, дэвжээх, хөгжөөлт, дэвжээлт.

РАЗВЯЗЫВАТЬ 1. тайлах, задлах; 2. хөгжөөх, дэвжээх.

РАЗВЯЗЫВАТЬСЯ 1. тайлдах, алдуурах, задрах; 2. салах, хагацах.

РАЗГАДАТЬ таах, тааж мэдэх.

РАЗГÁДКА 1. таах, таалт; 2. тайлбар.

РАЗГÁДЫВАТЬ таах, тааж мэдэх.

РАЗГÁДЫВАТЬСЯ таагдах, тайлбарлагдах.

РАЗГÁР ид; в ~е ид дундаа; в самом ~е бүр ид дундаа; в ~е лста зуны ид дунд; в ~е боя тулааны ид дунд.

РАЗГИБАНИЕ тэнийлгэх.

РАЗГИБА|ТЬ тэнийлгэх, шулуутгах, тэгшлэх; **работать, не ~я** спнны борви бохирохгүй ажиллах.

РАЗГИБАТЬСЯ тэнийх, шулуун болох, цэх болох.

РАЗГИЛЬДЯЙ салан задгай.

РАЗГИЛЬДЯЙНИЧАТЬ салан оргих.

РАЗГИЛЬДЯЙСТВО салан зан, задгай байдал.

РАЗГЛАГОЛЬСТВОВАТЬ чалчих, дэмий донгосох.

РАЗГЛАДИТЬ индүүдэх, илүүрдэх, гөлийлгөх, толийлгөх, тэнийлгэх; ~ морщины на лбу магнайнхаа үрчлээсийг тэнийлгэх.

РАЗГЛАДИТЬСЯ илүүрдэгдэх, индүүдэгдэх, гөлийх, толийх, тэнийх.

РАЗГЛАЖИВАТЬ индүүдэх, илүүрдэх, гөлийлгөх, толийлгөх, тэнийлгэх.

РАЗГЛАЖИВАТЬСЯ илүүрдэгдэх, индүүдэгдэх, гөлийх, толийх, тэнийх.

РАЗГЛАСИТЬ,

РАЗГЛАСИТЬ задруулах, зар тараах.

РАЗГЛАСИЕНИЕ задруулах, зар тараах.

РАЗГЛЯДЕТЬ,

РАЗГЛЯДЫВАТЬ ширтэх, ширтэн харах, харах.

РАЗГНЕВАТЬ унтууцуулах, хилэгийүүлэх, хилэн бадруулах.

РАЗГНЕВАТЬСЯ унтууцах, хилэгийх, хилэн бадрах.

РАЗГОВАРИВАТЬ ярилцах, хөөрөлдөх, хүүрнэлдэх.

РАЗГОВО́Р яриа хөөрөө, хөөрөлдөөн, хүүрнэлдээн; **вести** ~ ярилцах; **без лишних ~ов** үг дуугүй, олон таван үггүй; **завязать** ~ с кем-нибудь хүнтэй ярих.

РАЗГОВОРИТЬСЯ 1. ярианд халах, ярьж гарах; 2. ярих, хөөрөх.

РАЗГОВО́РНЫЙ яриааны; ~ **язык** яриааны хэл.

РАЗГОВО́РЧИВЫЙ яриа, үгэнд дуртай.

РАЗГОН 1. тараах, үлдэн хөөх; 2. гүйж ирэх, хар гүйхээрээ давхих; **прыжок с ~а** гүйж ирээд харайх.

РАЗГОНЯТЬ 1. тараах, үлдэн хөөх; 2. сэргээх, гаргах, дарах; 3. улам хурдлуулах, хар хурдаараа давхих; 4. хөөх, сариуулах.

РАЗГОРА́ЖИВАТЬ таслах, таслан салгах, хаших.

РАЗГОРА́ЖИВАТЬСЯ тасрах, тусгаарлах, тасран салах.

РАЗГОРА́ТЬСЯ 1. ноцох, асах, шатах, бадрах; 2. улайх, час улаан болох; 3. шатах, дэгдэх.

РАЗГОРОДИТЬ таслах, таслан салгах, хаших; ~ **огород** ногооны газар хаших.

РАЗГОРОДИТЬСЯ тасрах, тасран салах тусгаарлах.

РАЗГОРЯЧИТЬ хөөргөх, эгдүүцүүлэх, агсамнуулах; ~ **коия** морь агсамнуулах.

РАЗГОРЯЧИТЬСЯ 1. хөөрөх, агсамнах, эгдүүцэх; 2. халамцах, дулаацах; ~ **от вйна** дарсанд халамцах.

РАЗГРАБИТЬ дээрэмдэх, тонох.

РАЗГРАБЛЕНИЕ дээрэмдэх, тонох, дээрэмдэлт, тонолт.

РАЗГРАНИЧЕНИЕ 1. зааглах, хязгаар тогтоох, 2. зааглах, зааглан тодорхойлох, зааглан салгах; ~ **обязанностей** үүргийг зааглах.

РАЗГРАНИЧИВАТЬ 1. зааглах, хязгаар тогтоох; 2. зааглах, зааглан тодорхойлох, зааглан салгах.

РАЗГРАНИЧИТЕЛЬНЫЙ зааглах, хязгаарлах, заагласан, хязгаарласан.

РАЗГРАНИЧИТЬ 1. зааглах, хязгаар тогтоох; 2. зааглах, зааглан тодорхойлох, зааглан салгах.

РАЗГРАНИЧИТЬСЯ онцгойрох, тусгаарлах, ялгаран тасрах.

РАЗГРАФИТЬ хүснэглэх, хүснэгт татах, шугамдах.

РАЗГРЕБАТЬ тараах.

РАЗГРЕСТИ малтах, тараах.

РАЗГРО́М 1. бут цохих, бут ниргэх; 2. сүйтгэх, бусниулах, сүйтгэлт, бусниулалт; 3. ундуй, сундуй.

РАЗГРОМИТЬ 1. бут цохих, бут ниргэх; 2. сүйтгэх, бусниулах.

РАЗГРУЖАТЬ 1. ачаа буулгах; 2. ажлыг нь хөнгөлөх; 3. буулгах, бууруулах.

РАЗГРУЖАТЬСЯ 1. ачаагүй болох; 2. ажил нь хөнгөлөх.

РАЗГРУЗИТЬ 1. ачаа буулгах; 2. ажлыг нь хөнгөлөх.

РАЗГРУЗИ|ТЬСЯ 1. ачаагүй болох; **пароход ~лся** галт ойгоцны ачаа буулгав; 2. ажил нь хөнгөрөх.

РАЗГРУ́ЗКА 1. буулгах, бууруулах; 2. ачаа буулгах, ачаа буулгалт.

РАЗГРЫЗАТЬ,

РАЗГРЫЗТЬ мэрэх, химлэх.

РАЗГУ́Л 1. архидах, иаргих, архидаан, наргиан; 2. дур зоргоор аашлах, галзуурах.

РАЗГУ́ЛИВАТЬ зугаацах, зугаацан явах.

РАЗГУ́ЛЬНЫЙ архидаач, наргиач.

РАЗГУ́ЛИЯ|ТЬСЯ 1. дур зоргоороо аашлах; 2. хөөрөх, онгирах; 3. цэлмэх; **погода ~лась** тэнгэр цэлмэв; 4. ширүүсэх, шуурах.

РАЗДАВА́ТЬ түгээх, хувааж өгөх, хуваах.

РАЗДАВА́ТЬСЯ I дуу/авиа/ гарах, дуугарах, цууриатах.

РАЗДАВА́ТЬСЯ II 1. зайлж өгөх, зай гаргах; 2. таргалах.

РАЗДАВА́ТЬСЯ III хуваагдах, хувь оногдох.

РАЗДАВИ́ТЬ дарж алах, няц дарах, няшлах, бяцлах.

РАЗДА́ТОЧНЫЙ түгээх, ~ **пункт** түгээх газар.

РАЗДА́ТЧИК түгээгч.

РАЗДА́ТЧИЦА түгээгч эмэгтэй.

РАЗДА́ТЬ түгээх, хувааж өгөх, хуваах; ~ **подарки** бэлэг түгээх.

РАЗДА́ТЬСЯ 1. зайлж өгөх, зай гаргах; 2. таргалах.

РАЗДА́ЧА түгээх, түгээлт, түгээлэг.

РАЗДВА́ИВАТЬ хагаслах, хоёр болгох, цуурах, ашлах.

РАЗДВА́ИВАТЬСЯ хоёр болох, цуурах, ашлах, хоёр салаалах.

РАЗДВИГА́ТЬ ангайлгах, алцайлгах, ярах, хоёр тийш болох, сөхөх, изэх, сунгах.

РАЗДВИГА́ТЬСЯ 1. ангайх, алцайх, ярагдах, хоёр тийш болох, сөхөгдөх, нээгдэх, сунах; 2. зай тавих.

РАЗДВИЖНО́Й сунгадаг, эвхмэл; ~ **стол** сунгадаг ширээ.

РАЗДВИ́НУТЬ ангайлгах, алцайх, алцайлгах, ярах, хоёр тийш болгох, сөхөх, сунгах, изэх; ~ **ноги** хөлөө алцайх.

РАЗДВИ́НУТЬСЯ 1. ангайх, алцайх, ярагдах, хоёр тийш болох, сөхөгдөх, нээгдэх, сунах; 2. зай тавих; **толпа** раздвинулась хүмүүс зай тавив.

РАЗДВОЕ́НИЕ салаалах, алцах, ашлах, хоёр болох, хоёрдох.

РАЗДВОЕ́ННЫЙ салаа, ац, ацалсан; **раздвоенное** копыто ац туурай.

РАЗДВО́ИТЬ ацлах, хоёр салаа болгох, салаалуулах, ацтуулах, хоёр болгох.

РАЗДВОЙТЬСЯ хоёр салаа болох, салаалах, ацгах, хоёр болох.

РАЗДЕВАЛКА хувцас тайлах газар, өлгүүр.

РАЗДЕВАТЬ 1. хувцас тайлах; 2. хувцас тайлж авах, нүцгэлэх.

РАЗДЕВАТЬСЯ хувцсаа тайлах.

РАЗДЕЛ 1. хуваах, хуваарилах, хуваарь; ~ **имуществва** хөрөнгө хуваах; ~ **земли** газар хуваарилах; 2. анги, хэсэг; 3. хагалбар; ~ **вод усны** хагалбар.

РАЗДЕЛАТЬ 1. өнгөтэй болгох, өнгөтэй хийх, өнгөөр будах; 2. засах, боловсруулах; 3. эвдэх; ~ **тушу гулууз** эвдэх, мах эвдэх.

РАЗДЕЛАТЬСЯ 1. салах, ангижрах, хагацах; ~ **с долгами** өрнөөс салах; 2. хариугаа авах, шийдий нь олох, нэгийгээ үзэх.

РАЗДЕЛЕНИЕ хуваарь, хуваарилал, хуваарилалт, хуваарилах, хуваах; ~ **на участки** хэсэг хэсэг болгон хуваах.

РАЗДЕЛИМЫЙ хуваагдах, хуваагддаг.

РАЗДЕЛИТЕЛЬНЫЙ 1. хуваах, хуваасан, хуваарь гаргасан; ~ **знак** хуваах тэмдэг; ~ **ая черта** хуваасан зурвас; 2. тусгаарлах, сонгох; ~ **союз** тусгаарлах холбоос.

РАЗДЕЛИТЬ 1. хуваах, таслах, хуваарилах; ~ **пополам** хагалах, таллах; 2. тасалж өгөх, хувааж өгөх, хуваалцах; 3. хуваалцах, амсалцах, үзэлцэх, эдлэлцэх; ~ **с кем-нибудь горе и радостью** жаргал, зовлон хүнтэй хуваалцах.

РАЗДЕЛИТЬСЯ хуваагдах, тасрах; 2. салах тусгаарлах, хөрөнгө хуваах; 3. (**санал**) хуваагдах, зөрөх; **мнени** ~ **лись санал** зөрөв.

РАЗДЕЛЫВАТЬ 1. өнгөтэй болгох, өнгөтэй хийх, өнгөөр будах; 2. засах, боловсруулах; 3. эвдэх.

РАЗДЕЛЫВАТЬСЯ 1. салах, ангижрах, хагацах; 2. хариугаа авах, шийдийг олох, нэгийгээ үзэх.

РАЗДЕЛЬНО саланги, салангад, тус, тус, тус бүр; **произносить** ~ **саланги дуудах**.

РАЗДЕЛЬНЫЙ 1. саланги, саланхай, салангад, тусгаар, тус, тус; 2. саланги, салангад, тус тус, тус бүр; ~ **ое произношение** тус бүрийг дуудах, салгаж дуудах.

РАЗДЕЛЯТЬ 1. хуваах, таслах, хуваарилах; 2. тасалж өгөх, хувааж өгөх; 3. хуваалцах, амсалцах, үзэлцэх, эдлэлцэх.

РАЗДЕЛЯТЬСЯ 1. хуваагдах, тасрах, 2. салах, тусгаарлах, хөрөнгө хуваах; 3. (**санал**) хуваагдах, зөрөх.

РАЗДЕРГИВАТЬ ярс гэтэл нээх, ярс гэтэл сөхөх.

РАЗДЁТЫЙ хувцсаа тайлсан.

РАЗДЁТЬ 1. хувцас тайлах; ~ **девушку** охины хувцасыг тайлах; 2. хувцсы нь тайлж авах, нүцгэлэх, шалдлах.

РАЗДЁТЬСЯ хувцсаа тайлах.

РАЗДИРАТЬ 1. урах, цуу татах, хуу татах, тас татах; 2. хагарал гарах; 3. тарчиглах, шаналгах, зовоох; **тоска** ~ **ет сердце** гуниг сэтгэл зүрхийг шаналгана.

РАЗДИРАТЬСЯ урагдах, цуурах, ханзрах.

РАЗДИРАЮЩИЙ сэтгэл донсолгосон, оройны үс орвойм; ~ **душу крик** оройны үс орвойм дуун.

РАЗДОБИТЬСЯ сайн болох, сайн зан гаргах, сүрхий болох, өгөөмөрч болох.

РАЗДОБИТЬ олох, эрж олох, олж авах; ~ **нужною** кингу хэрэгтэй номоо олж авах.

РАЗДОЙТЬСЯ сүү орох, сүүтэй болох, ивлэх.

РАЗДОЙ сүү оруулах, сүүтэй болох.

РАЗДОЙНЫЙ сүүтэй, сүү ихтэй.

РАЗДОЛЬЕ 1. уудам (**зай**); ~ **степей** хөдөө талын уудам, уудам тал; 2. эрх дураараа байх, дур зоргоороо байх.

РАЗДОЛЬНЫЙ дур зоргоороо, эрх дураараа.

РАЗДОР хэрүүл, эвдрэл; **сеять** ~ **ы** хэрүүл тарих.

РАЗДОСАДОВАТЬ эгдүү хөдөлгөх, хор шар хүргэх, гомдуулан эгдүүлэх, харамсуулан уурлуулах.

РАЗДРАЖАТЬ 1. цочроох, хөндөх, сэдэх, сэдэрэх, гижигдэх, ирвэгнүүлэх; 2. цухалдах, цухал хүрэх, уур хүрэх.

РАЗДРАЖАТЬСЯ 1. цочрох, сэдэрэх, хөндөгдөх; 2. цухалдах, цухал хүрэх, уур хүрэх.

РАЗДРАЖЕНИЕ 1. цочрол, цочроох, сэдэрэх, сэдэх, хөндөх; 2. цухал, цухалдуулах, цухалдах.

РАЗДРАЖЕННЫЙ 1. цочирсон, сэдэрсэн, хөндөгдсөн; ~ **тон** цухалдсан дуун.

РАЗДРАЖИТЕЛЬ цочруул; **внешний** ~ **хөндлөнгийн** цочруул.

РАЗДРАЖИТЕЛЬНОСТЬ цухал, цухалддаг зан.

РАЗДРАЖИТЕЛЬНЫЙ цухалддаг, цухал ихтэй; ~ **человек** цухал ихтэй хүн.

РАЗДРАЖИТЬ 1. цочроох, хөндөх, сэдэх, сэдэрэх, гижигдэх, ирвэгнүүлэх; 2. цухалдуулах, цухал хүргэх; ~ **кого-либо назойливым** просьбаму салахгүй гуйж цухалдуулах.

РАЗДРАЖИТЬСЯ 1. цочрох, хөндөгдөх, сэдэрэх; 2. цухалдах, цухал хүрэх, уур хүрэх; ~ **и сказать резкость** цухалдан ширүүн үг хэлэх.

РАЗДРАЗНИТЬ 1. хор хөдөлгөх, хор маажих, хор шар хүргэх, хор хүргэн уурлуулах, гааруулах; ~ **собаку** нохой гааруулах; 2. хөдөлгөх, хүргэх; ~ **аппетит** идэх дур хүргэх, хорхой хөдөлгөх.

РАЗДРОБИТЬ 1. няцлах, хэмхлэх, бутлах, бутаргах; ~ **камень** чулуу бутлах; 2. болгох, болгон бутлах, болгон задлах.

РАЗДРОБИТЬСЯ няцрах, хэмхрэх, бутрах, бут үсрэх, цацрах.

РАЗДРОБЛЕНИЕ няцрах, хэмхрэх, бутлах, бутаргах.

РАЗДРОБЛЕННОСТЬ бутархай байх.

РАЗДРОБЛЕННЫЙ 1. няцархай, хэмхэрхий, бутархай, няцарсан, хэмхэрсэн, бутарсан; ~ **ая кость** хэмхэрхий яс; 2. бутархай, жижиг бутархай.

РАЗДРОБЛЕННЫЙ 1. няцархай, хэмхэрхий, бутархай, няцарсан, хэмхэрсэн, бутарсан; ~ **ая кость** хэмхэрхий яс; 2. бутархай, жижиг бутархай.

РАЗДРОБЛЯТЬ 1. няцлах, хэмхлэх, бутаргах, бутлах; 2. болгох, болгон бутлах, болгон задлах.

РАЗДРОБЛЯТЬСЯ няцрах, хэмхрэх, бутрах, бут үсрэх, цацрах.

РАЗДУВАНИЕ 1. үлээх, үлээж асаах, үлээн ноцоох; 2. хэтрүүлэх, хэт сайрхах, хөөргөх, хөгжөөх. 3. ~ **желудка** ходоод дүүрэх, ходоод цанхайх.

РАЗДУВАТЬ 1. үлээх, үлээж асаах, үлээн ноцоох; 2. хүнхитэл үлээх, бүлхийтэл үлээх; 3. хавдах, бөндийх бондойх; 4. хэт үнэлэх, хэт өргөх, дөвийлгөх, хөөргөх; 5. хэт олшруулах, хэт ихэсгэх, дөвийлгөх; 6. хийсгэх, намилзуулах.

РАЗДУВАТЬСЯ 1. хий дүүрэх, чигтгий, тэсгийх; 2. хөөх, хавдах, бөндийх, бондойх; 3. үлээгдэх, хийлгэгдэх.

РАЗДУМАТЬ (**санаснаа**) байх, (**гэснээ**) болих, (**зорьсноо**) буцах; ~ **идти в кино** кино үзэх гэснээ болих.

РАЗДУМЫВАТЬ I бодлого болох, бодох, олон санаа санах, иг маг хийх.

РАЗДУМЫВАТЬ II (**санаснаа**) байх, (**гэснээ**) болих, (**зорьсноо**) буцах.

РАЗДУМЬЕ 1. бодлого болох, санаашрах; **сидеть в глубоком** ~ **бодлого болон суух**; 2. тээнгэлзэх сэтгэл, олон санаа, иг маг хийх; **на сердце** ~ **легло** цээжинд олон санаа төрөв.

РАЗДУТИЕ цэрдгэр, цүрдийх.

РАЗДУТНЫЙ 1. хөөсөн, хавдсан; ~ **ая шека** хавдсан хацар; 2. хөөргөсөн, өргөсөн, дөвийлгөсөн; 3. хэт олшруулсан, хэт ихэсгэсэн, дөвийлгөсөн.

РАЗДУТЬ 1. үлээх, үлээж асаах, үлээж ноцоох; ~ **огонь** гал үлээж асаах; 2. хүнхитэл үлээх, бүлхийтэл үлээх; **ветер р-л**

наруса салхи далбааг хүнхийтэл үлээв; 3. хөөх, хавдах, бөндийх, бондойх; **шёку** ~ло хацар хавдав; 4. хэт үнэлэх, өргөх, дөвийлгөх, хөөргөх; 5. хэт олшруулах, хэт ихэсгэх, дөвийлгөх; ~ **штаты** орон тоо хэт олшруулах.

РАЗДУТЬСЯ 1. хий дүүрэх, читгийх, тэсгийх; 2. хөөх, хавдах, бөндийх, бондойх.

РАЗЕВАТЬ ангайх.

РАЗЖАЛОБИТЬ өрөвдүүлэх, сэтгэл уяруулах; ~ **кого-либо** **стонами** ёлсоор өрөвдүүлэх.

РАЗЖАЛОБИТЬСЯ өрөвдөх, сэтгэл уярах.

РАЗЖАЛОВАНИЕ (*тушаал*) бууруулах, зэрэг хэргэм бууруулах.

РАЗЖАЛОВАННЫЙ 1. (*тушаал*) буурсан, зэрэг хэргэм буурсан; 2. (*тушаал*) буурсан хүн, зэрэг хэргэм буурсан хүн.

РАЗЖАЛОВАТЬ (*тушаал*) бууруулах, зэрэг хэргэм бууруулах; ~ **в рядовые** бууруулж энгийн цэрэг болгох.

РАЗЖАТЬ тавих, тэнийлгэх, сунгах, ангайлгах, нээх; ~ **кулак** зангидсан гараа тэнийлгэх.

РАЗЖА|ТЬСЯ тэнийх, сунах, ангайх, ангайлгах, нээгдэх; **сомкнутое** губы ~лись жимийсэн уруул ангайв.

РАЗЖЕВАТЬ,

РАЗЖЕВЫВАТЬ 1. зажлах, хивэх; ~ **пищу** идэх юм зажлах; 2. тайлбарлаж өгөх, хэлж өгөх; ~ **и положить в рот** ойд нь ортол хэлж өгөх.

РАЗЖЕЧЬ 1. асаах, ноцоох; ~ **огонь** гал ноцоох; 2. хөдөлгөх, дэврүүлэх, дэгдээх, өрнүүлэх.

РАЗЖЕЧЬСЯ 1. асах, ноцох; **дрова разожглись** түлээ ноцоо; 2. хөдлөх, дэврэх, дэгдэх, өрнөх.

РАЗЖИГАТЬ 1. асаах, ноцоох; 2. хөдөлгөх, дэврүүлэх, дэгдээх, өрнүүлэх.

РАЗЖИГАТЬСЯ 1. асах, ноцох; 2. хөдлөх, дэврэх, дэгдэх, өрнөх.

РАЗЖИЖАТЬ шингэрүүлэх.

РАЗЖИЖЕНИЕ шингэрүүлэх, шингэрүүлэлт.

РАЗЖИМА|ТЬ тавих, тэнийлгэх, сунгах, ангайлгах, нээх; **сидеть, не ~я рта** ам нээлгүй суух, амаа хамхин суух.

РАЗЖИМАТЬСЯ тэнийх, сунах, ангайх, ангайлгах, нээгдэх.

РАЗЖИРЁТЬ таргалах, өөхлөх.

РАЗЗАДОРИВАТЬ өдөөх, дэврээх, хоры нь хөдөлгөх; **хорхойгий** нь хүргэх.

РАЗЗАДОРИВАТЬСЯ дэврэх, хор хөдлөх.

РАЗЗАДОРИТЬ өдөөх, дэврээх, хоры нь хөдөлгөх; **хоры** нь хөдөлгөх; **хорхойгий** нь хүргэх.

РАЗЗАДОРИТЬСЯ дэврэх, хор хөдлөх.

РАЗЗВОНИТЬ зар тараах, хүн хүнд хэлэх.

РАЗЗНАКОМИТЬСЯ эвдрэх, эвгүй болох, эв тасрах, түнжин хагарах.

РАЗЙНУТЬ ангайх; ~ **рот** ам ангайх.

РАЗЙНЯ алмай, алмайрагч.

РАЗИТЕЛЬН|ЫЙ гайхалтай, гайхам; ~**ое** **сходство** гайхалтай адилхан.

РАЗИТЬ I алмай амьтан, алмайрагч.

РАЗИТЬ II үнэр гутах, үнэр таиар гарах, үнэртэх; **от него разит иерегаром** түүнээс архи үнэртэж байна.

РАЗЛАГАТЬ 1. задлах, ялгах, хуваах; 2. ялзруулах, завхруулах, ёс журамгүй болгох; **самууруулах**, эмх замбараагий нь алдуулах.

РАЗЛАГАТЬСЯ 1. задрах, завхрах, ёс журамгүй болох, самуурах, эмх замбараагаа алдах.

РАЗЛАГ|ЮЩИЙ ялзруулах, завхруулах, задруулах; **оказать ~ее** **влияние** муу нөлөө үзүүлж задруулах.

РАЗЛ|АД 1. эмхгүй байдал, эмх цэгцгүй байх, эмх замбараагүй болох; 2. хэрүүл, эвдрэл, эв тасрах; **семейный** ~ гэр бүлийн хэрүүл.

РАЗЛ|АДИТЬ 1. эвдрэх, гэмтэх; ~ **часы** цаг эвдрэх; 2. бүтэлгүй болгох, сандаах; ~ **дело** хэрэг бүтэлгүй болгох.

РАЗЛ|АДИ|ТЬСЯ 1. эвдрэх, гэмтэх; 2. бүтэлгүй болох, сандаах; **дело** ~лось энэ хэрэг бүтэлгүй болов.

РАЗЛ|АЖИВАТЬ 1. эвдэх, гэмтээх; 2. бүтэлгүй болох, сандах.

РАЗЛ|АЖИВАТЬСЯ 1. эвдрэх, гэмтэх; 2. бүтэлгүй болох, сандах.

РАЗЛ|АМЫВАТЬ хуга хуга татах, хэмх татах, бутлах, хэмхлэх, эвдлэх.

РАЗЛ|АМЫВАТЬСЯ хуга хуга буух, хагарах, бутрах, хэмх хэмх үсрэх, хэмхрэх, эвдрэх.

РАЗЛЕЗАТЬСЯ сэмрэх, яз үсрэх, удрах, зад буух, урагдах.

РАЗЛЕНИТЬСЯ залхууч болох, залхуудаа баригдах.

РАЗЛЕП|ИТЬ наалдсан юмыг хуулах, салгах.

РАЗЛЕП|ИТЬСЯ наалдахгүй хуурах, наалдалгүй салах.

РАЗЛЕП|ЛЯТЬ наалдсан юмыг хуулах, салгах.

РАЗЛЕП|ЛЯТЬСЯ наалдахгүй хуурах, наалдалгүй салах.

РАЗЛЕТ|А|ТЬСЯ 1. зүг зүг нисэх, тархан нисэх, бутран нисэх; 2. хийсэх, хийсэн сарних, тарж унах; 3. бут үсрэх, бутрах; 4. сарних, архлах, тасрах; 5. хурдлах; 6. хийсэх, дэврэх; **полы** **платья** ~ются хувцасны хормой дэврэнэ.

РАЗЛЕТ|Е|ТЬСЯ 1. зүг зүг нисэх, тархан нисэх, бутран нисэх; **птицы** ~лись олон шувуу зүг зүг нисэв; 2. хийсэх, хийсэн сарних, тарж унах; **листья** ~лись навчис хийсэн сарнив; 3. бут үсрэх, бутрах; 4. сарних, арилах, тасрах; 5. хурдлах; ~**внись, удариться о столб** хурдалж шон мөргөх.

РАЗЛЁ|ЧЬСЯ тарайн хэвтэх, налайн хэвтэх; ~ **на траве** ногоон дээр тарайн хэвтэх.

РАЗЛ|ИВ 1. хийх, аягалах, савлах, юүлэх; 2. үер, үерлэх, халих.

РАЗЛИВАТЬ 1. асгах, 2. хийх, аягалах, савлах, юүлэх; 3. цацруулах, түгээх.

РАЗЛИВАТЬСЯ 1. асгарах, 2. бялхах, халих, үерлэх; 3. тархах, түгэх, цацрах; 4. сайхан дуулах, донгодох, жиргэх; 5. олон юм ярих.

РАЗЛИВН|ОЙ 1. савгүй зардаг, юүлж худалддаг; 2. савлах, юүлэх; ~ **аппарат** савлах аппарат.

РАЗЛИНОВАТЬ,

РАЗЛИН|О|ВЫВАТЬ шугамдах; ~ **тетрадь** дэвтэр шугамдах.

РАЗЛ|ИТЬ 1. асгах; 2. хийх, аягалах, савлах, юүлэх; ~ **чай** **гостям** зочдод цай аягалах; 3. цацруулах, түгээх; **их водой** **е** **разольше** тэд зүү шивэх зайгүй нөхөд.

РАЗЛ|И|ТЬСЯ 1. асгарах; 2. бялхах, халих, үерлэх; **река** ~лась гол үерлэв; 3. тархах, дэлгэрэх, түгэх, цацрах.

РАЗЛИЧ|АТЬ, ялгах, ялгаж харах, харах.

РАЗЛИЧ|АТЬСЯ 1. ялгаатай байх, ялгагдах; 2. ялгарах, ялгаран харагдах.

РАЗЛ|ИЧИ|Е 1. ялгаа, өөрөөр (*байх*); ~ **во** **взглядах** үзэл ялгаатай байх; 2. ялгавар, ялгаа, ялгах тэмдэг; **янки** ~я ялгах тэмдэг; 3. ялгал, ялгаа, ялгавар; **делать** ~ ялгаж үзэх; **без** ~я ялгалгүй, ялгаагүй, ялгаваргүй.

РАЗЛИЧ|ИТЕЛЬН|ЫЙ ялгах.

РАЗЛИЧ|ИТЬ ялгах, ялгаж харах, харах; **с трудом** ~ **что-либо** **в** **темноте** харанхуйд юмыг арай гэж харах.

РАЗЛ|ИЧНО өөр өөр, янз янз.

РАЗЛ|ИЧН|ЫЙ 1. өөр өөр, янз янз, ялгаатай; ~**ые** **мнения** өөр өөр санал; 2. янз бүрийн, төрөл бүрийн, зүйл зүйлийн, элдвийн; **занят** ~**ыми делами** элдвийн ажилтай.

РАЗЛОЖЕНИЕ 1. задлах, ялгах, хуваах; 2. ялзрах, өмхийрөх, өмхрөх; 3. задрах, сарних, ялзрах, завхрах, самуурах.

РАЗЛОЖ|ИВШИЙСЯ 1. ялзарсан, өмхийрсөн; 2. ялзарсан, ёс журмаа алдсан, завхарсан.

РАЗЛОЖ|ИТЬ I 1. тавих, өрөх, дэлгэх; ~**вещи** юмаа дэлгэх, юмаа өрөх; 2. дэлгэх, дэлгэж тавих; ~ **ковёр** хивс дэлгэх;

3. хуваарилах, оногдуулах; 4. (*зэрэглэж*) асаах, (*өрж*) ноцоох; ~ *костёр* түүдэг гал ноцоох.

РАЗЛОЖИТЬ II I. задлах, ялгах, хуваах; ~ *воду на кислород* и *водород* усыг хүчил төрөгч, устөрөгч хоёр болгон задлах.

РАЗЛОЖИТЬСЯ I юмаа тавих, өрөх, дэлгэх.

РАЗЛОЖИТЬСЯ II I. задрах, ялгарах, хуваагдах; *окись ртути* ~*лась на ртуть* и *кислород* мөнгөн усны исэл нь мөнгөн ус, хүчилтөрөгч хоёр болон задрав; 2. ялзрах, өмхийрөх, өмхрөх; 3. ялзрах, завхрах, ёс журамгүй болох, самуурах, эмх замбараагаа алдах.

РАЗЛОМ I. хугалах, хагалах, эвдэх; 2. эвдэрхий, хагархай, хугархай газар; *по линии* ~а эвдэрхий газраар нь.

РАЗЛОМАТЬ хуга татах, хугалах, бутлах, хэмхлэх, хэмх татах, эвдлэх; ~ *старый сарай* хуучин саравч эвдлэх.

РАЗЛОМАТЬСЯ хуга буух, хугарах, бутрах, хэмх үсрэх, хэмхрэх, эвдрэх.

РАЗЛОМИТЬ хуга татах, хугалах, хэсэглэх, хэмхлэх.

РАЗЛОМИТЬСЯ хуга үсрэх, хугарах, (*хоёр*) хэсэг болох, бутрах, хэмхрэх.

РАЗЛУК|А салах, хагацах; *наступил день* ~и хагацах цаг болов.

РАЗЛУЧАТЬ салгах, хагацах.

РАЗЛУЧАТЬСЯ салах, хагацах.

РАЗЛУЧИТЬ салгах, хагацаах; ~ *друзей* анд нөхдийг хагацаах.

РАЗЛУЧИТЬСЯ салах, хагацах; ~ *ненадолго* түр зуур салах.

РАЗЛЮБИТЬ хайрлахаа болих, дургүй болох.

РАЗМАГНИТИТЬ соронзонгүй болгох; ~ *стал* болдыг соронзонгүй болгох.

РАЗМАГНИТИТЬСЯ соронзонгүй болгох.

РАЗМАГНИЧИВАТЬ соронзонгүй болгох.

РАЗМАГНИЧИВАТЬСЯ соронзонгүй болгох.

РАЗМАЗАТЬ будах, түрхэх, нялах, халтарлах; ~ *грязь по лицу* нүүрээ халтарлах.

РАЗМАЗА|ТЬСЯ наалдах, халдах, болох; *грязь* ~*лась по полу* шал шавхай болжээ.

РАЗМАЗНЯ I. шингэн будаа; 2. дорой хүн, үхээнц амьтан.

РАЗМАЗЫВАТЬ будах, түрхэх, нялах, халтарлах.

РАЗМАЗЫВАТЬСЯ халдах, болох.

РАЗМАЛЕВАТЬ бялах, бялдах, эрээлж мяраалах.

РАЗМАЛЁВЫВАТЬ бялах, бялдах, эрээлж мяраалах.

РАЗМАЛЫВАТЬ тээрэмдэх, нүдэх, талхлах.

РАЗМАЛЫВАТЬСЯ I. гурил болох, талх болох; 2. тээрэмдэгдэх, нүдэгдэх, талхлагдах.

РАЗМАТЫВАТЬ тайлах, задлах, дэлгэх, цувах.

РАЗМАТЫВАТЬСЯ задрах, цувах, тайлах.

РАЗМАХ I. далайх, далайц, эрч; *ударить с* ~у далайн цохих; *нерескочить с* ~у эрчиндээ харайн гарах; 2. алд, дэлэц, далайц; ~ *крыльев самолета* онгоцны далавчны дэлэц; 2. далайц.

РАЗМАХИВАТЬ дэвэх, дэлэх, сарвагануулах, даллах, дэрвэх, дэрвэлзүүлэх; ~ *руками* гараа сарвагануулах.

РАЗМАХИВАТЬСЯ далайх.

РАЗМАХНУТЬСЯ далайх.

РАЗМАЧИВАТЬ дэвтээх, норгох.

РАЗМАЧИСТО сийрүү таталган, далайц, дэлэц, хол; ~ *писать* сийрүү таталган бичих.

РАЗМАЧИСТЫЙ далайц ихтэй, далайсан, дэлсэн, хол, сийрүү таталгасан; ~ *шаг* хол алхаа; ~ *почерк* сийрүү таталгасан бичиг.

РАЗМЕЖЕВАТЬ I. зааглах, зааг гаргах; ~ *землю* газар зааглах; 2. зааглах, зааг тогтоох, тодорхойлох.

РАЗМЕЖЕВАТЬСЯ I. зааглагдах, зааглан тусгаарлах; 2. (*уйл ажиллагааныхаа*) заагийг тогтоох, тодорхойлох, зааглан тусгаарлах; 3. зааглан салах, зааглан холдох, хөндийрөх.

РАЗМЕЖЕВЫВАТЬ I. зааглах, зааг гаргах; 2. зааглах, зааг тогтоох, тодорхойлох.

РАЗМЕЖЕВЫВАТЬСЯ I. зааглагдах, зааглан тусгаарлах; 2. (*уйл ажиллагааныхаа*) заагийг тогтоох, тодорхойлох, зааглан тусгаарлах; 3. зааглан салах, зааглан холдох, хөндийрөх.

РАЗМЕЛЬЧАТЬ нүдэх, талхлах, бутлах, жижиглэх, үйрүүлэх.

РАЗМЕЛЬЧЕНИЕ нүдэх, талхлах, бутлах, жижиглэх, үйрүүлэх, нүдлэг, бутлалт, үйрүүлэг, нунтаглах.

РАЗМЕЛЬЧИТЬ нүдэх, талхлах, бутлах, жижиглэх, үйрүүлэх.

РАЗМЁН I. задлах, бутлах, бутлах, жижиглэх; ~ *деиер* мөнгө задлах; 2. солио, арилжаа, солих, арилжих.

РАЗМЕНИВАТЬ I. задлах, бутлах, жижиглэх; 2. солих, арилжих.

РАЗМЕНИВАТЬСЯ I. солих, арилжих; 2. солигдох, арилжигдах.

РАЗМЁНН|ЫЙ I. задгай, бутархай, жижиг; ~*ые деньги* задгай мөнгө; ~*ая монета* жижиг мөнгө; 2. солионы, арилжааны, солих, арилжих.

РАЗМЕНЯТЬ I. задгай, бутархай, жижиг; 2. солих, арилжих.

РАЗМЕНЯТЬСЯ солих, арилжих; ~ *пешками* шатрын хүү арилжих; ~ *на мелочи, по мелочам* аар саар юманд авьяас чадлаа барах.

РАЗМЁР хэм, хэмжээ; ~ *костюма* хувцасны хэмжээ.

РАЗМЁРЕН|ЫЙ жигд хэмнэлтэй; ~*ые движение* жигд хөдөлгөөн.

РАЗМЕРИТЬ,

РАЗМЕРЯТЬ хэмжих.

РАЗМЕСИТЬ зуурах; ~ *тесто* гурил зуурах.

РАЗМЕСТИ шүүрдэх, хамах; ~ *снег* цас хамах.

РАЗМЕСТИТЬ I. тавих, өрөх, байрлуулах, байрыг олгох, суулгах; 2. тараах, оногдуулах; ~ *заём* зээллэг тараах, зээллэг захиалуулах.

РАЗМЕСТИТЬСЯ багтах, байраа олох, сууж авах.

РАЗМЕТАТЬ I шүүрдэх, хамах.

РАЗМЕТАТЬ II тараах, тарааж хаях.

РАЗМЕТАТЬСЯ I. тэлчилж эхлэх, тэлчигнэж эхлэх; ~ *во сне* унтаагаараа тэлчигнэж эхлэх; 2. тарайн хэвтэх, тэрийн хэвтэх.

РАЗМЕТИТЬ тэмдэглэх, тэмдэг тавих.

РАЗМЕТКА I. тэмдэглэх, тэмдэг тавих; 2. тэмдэг; 3. хэмжээ тавилт, тэмдэглэгээ.

РАЗМЕТЫВАТЬ тараах, тарааж хаях.

РАЗМЕЧАТЬ тэмдэглэх, тэмдэг тавих.

РАЗМЕШАТЬ хутгах, холих; ~ *сахар в чае* цайнд сахар хнийж хутгах.

РАЗМЕЩАТЬСЯ I. багтах, байраа олох, сууж авах; 2. тавигдах, өрөгдөх; 3. тараагдах.

РАЗМЕЩЕНИЕ I. тавих, өрөх, байрлуулах, байрыг олгох, суулгах; 2. тараах, оногдуулах.

РАЗМИНАТЬ I. нидчих, нухчих, элдэх; 2. зуурах, багсрах, нухах, эвлүүлэх, нийлүүлэх; 3. чилээ гаргах, нухлах, дарах, барих.

РАЗМИНАТЬСЯ I. нухлагдах, элдэгдэх, зөөлрөх; 2. зуурагдах, багсрагдах, нухагдах, эвлэх, нийлэх; 3. биеийнхээ чилээг гаргах.

РАЗМИНИРОВАНИЕ мина арилгах, мина хураах, мина арилгалт, мина хураалт.

РАЗМИНИРОВАТЬ мина арилгах, мина хураах.

РАЗМИНУТЬСЯ зөрөх, зөрөн гарах, зөрөн өнгөрөх; ~ *с товарищем* нөхөртэйгөө зөрөх.

РАЗМНОЖАТЬ I. олон болгох, олшууруулах; 2. үржүүлэх, өсгөх.

РАЗМНОЖАТЬСЯ 1. олон болох, олшрох; 2. үржих, өсөх.

РАЗМНОЖЕНИЕ 1. олон болгох, олшууруулах; 2. үржих, үржил, өсгөх; **половое** ~ бэлгийн үржил; **бесполое** ~ бэлгийн бус үржил.

РАЗМНОЖИТЬ 1. олон болгох, олшууруулах; ~ **рукопись** (*бичмэл*) бичиг олон хувь болгох; 2. үржүүлэх, өсгөх.

РАЗМНОЖИТЬСЯ 1. олон болох, олшрох; 2. үржих.

РАЗМОЗЖИТЬ бяцлах, бяц цохих; ~ **голову** толгой бяц цохих.

РАЗМОКАТЬ, **РАЗМОКНУТЬ** дэвтэх, иялцайх.

РАЗМОЛ 1. тээрэмдэх, нүдэх; 2. (*гурилын*) чанар, ширхэг, тээрэмдэлт; **мука крупного** ~а бүдүүн (*ширхэгтэй*) гурил.

РАЗМОЛВКА муудах, эвгүй болох; ~ **между друзьями** найз нар муудах.

РАЗМОЛОТЬ тээрэмдэх, нүдэх, талхлах; ~ **пшеницу** улаан буудай тээрэмдэх.

РАЗМОЛОТЬСЯ гурил болох, талх болох.

РАЗМОРИЙ|ТЬ тэнхээ алдруулах, зүдрээх; **жара меня** ~ла халуунд тэнхээ алдрав.

РАЗМОРИТЬСЯ тэнхээ алдрах, зүдрэх.

РАЗМОТАТЬ тайлах, задлах, дэлгэх, цувах; ~ **повязку с раны** шархны боолт задлах.

РАЗМОТАТЬСЯ задрах, цувах, тайлах.

РАЗМОТКА задлах, цувах, ~ **пряжи** ээрмэл цувах.

РАЗМОЧИТЬ дэвтгэх, норгох.

РАЗМЫВ 1. усанд идэгдэх; ~ **плотины** далан усанд идэгдэх; 2. усанд идэглсэн газар.

РАЗМЫВАНИЕ усанд идэгдэх, нурах.

РАЗМЫВАТЬ идэх, эвдэх, нураах.

РАЗМЫВАТЬСЯ усанд идэгдэх, нурах.

РАЗМЫКАТЬ таслах, таслан салгах, салгах, нээх.

РАЗМЫСЛИТЬ бодох, бодож үзэх, эргэцүүлэх; ~ **о своих делах** ажил явдлаа бодох.

РАЗМЫТЫЙ усанд идэгдсэн, нурсан; ~ **берег** усанд идэгдсэн эрэг.

РАЗМЫ|ТЬ идэх, нураах, эвдэх; **река** ~ла **берег** гол эргээ нураажээ.

РАЗМЫТЬСЯ усанд идэгдэх, нурах.

РАЗМЫШЛЕНИЕ 1. бодох, бодож үзэх, эргэцүүлэн бодох, бодлого болох, шүүж үзэх, тунгааж бодох; **дать время на** ~ эргэцүүлэн бодох; **челөө өгөх**; 2. бодлого, бодол, бодлого болох, бодож үзэх, эргэцүүлэн бодох; **быть погруженным в** ~я бодлого болж байх; **после долгих** ~й удаан эргэцүүлэн бодоод; **наводить на** ~ бодлого болгох.

РАЗМЫШЛЯТЬ бодох, бодож үзэх, эргэцүүлэн бодох, бодлого болох, шүүж үзэх, тунгааж бодох;

РАЗМЯГЧАТЬ 1. зөөлрүүлэх, зөөлөн болгох, дэвтээх; 2. уяруулах, зөөлрүүлэх.

РАЗМЯГЧАТЬСЯ 1. зөөлрөх, зөөлөн болох, дэвтэх; 2. уярах, зөөлрөх.

РАЗМЯГЧЕНИЕ зөөлрөх; ~ **костей** яс зөөлрөх.

РАЗМЯГЧИТЬ 1. зөөлрүүлэх, зөөлөн болгох, дэвтээх; ~ **кожу** арьс дэвтээх; 2. уяруулах, зөөлрүүлэх; ~ **сердце** сэтгэлий нь уяруулах.

РАЗМЯГЧИ|ТЬСЯ 1. зөөлрөх, зөөлөн болох, дэвтэх; **кожа** ~лась арьс дэвтжээ; 2. уярах, зөөлрөх; **сердце** ~лось сэтгэл нь уярав.

РАЗМЯКАТЬ 1. зөөлрөх, зөөлөн болох, дэвтээх, няцлах; 2. хиймөр нь буух, сүлд нь буурах.

РАЗМЯТЬ 1. нидрэх, нухлах, элдэх; ~ **кожу** арьс элдэх; 2. зуурах, багсрах, нухах, эвлүүлэх, нийлүүлэх; ~ **глину** шавар эвлүүлэх; 3. чилээ гаргах, нухлах, дарах, барих; ~ **иоги** хөлийнхөө чилээг гаргах.

РАЗМЯ|ТЬСЯ 1. нухчигдах, элдэгдэх, зөөлрөх; **кожа** ~лась арьс зөөлрөв; 2. зуурагдах, багсрагдах, нухагдах, эвлэх, нийлэх; **глина** ~лась шавар эвлэв; 3. биеийнхээ чилээг гаргах.

РАЗНАРЯДКА цохдос; ~ **на лесные материалы** модны цохдос.

РАЗНАШИВАТЬ өмсөж хэлбэх.

РАЗНАШИВАТЬСЯ хэлбэгдэх.

РАЗНЕЖИТЬСЯ 1. нялуурхах, уярах; 2. таатай байх, танхилах.

РАЗНЕСЕНИЕ бичиж тэмдэглэх.

РАЗНЕС|Г|И 1. тараах, түгээх, хүргэх; 2. тархаах, дэлгэрүүлэх; ~ **слух** цуурхал тархаах; 3. хэмлэх, хэмх татах; **бура** ~ла **лодку** в **щепки** шуурга завийг зомгол болгов; 4. хөөх, сарниулах; 5. хавдах, бамбайх, бандайх; **щёку** ~ло хацар хавдав; 6. зад загнах; ~ **в пух и прах** зад загнах.

РАЗНЕСТИ|СЬ 1. тархах, тархан дэлгэрэх, дэлгэх; ~ **слухи** цуу үг тархах; 2. гарах, дуулах, сонсдох; **разнёсса** **звон** хангинах дуу сонсдов.

РАЗНИМАТЬ 1. салгах, задлах; 2. салгах, тусгаарлах.

РАЗНИЦ|А 1. зөрөө; 2. ялгаа, ялгавар, ялгал; ~ **в цене** үнийн ялгаа; **с той** ~ей, **что** тийм ялгаатай; **это большая** ~ энэ ч их өөр байна; **какая** ~? ямар ялгаа байна аа?

РАЗНО элдвээр, янз янз, өөр өөр; **об этом можно думать** ~ үүнийг элдвээр бодож болно.

РАЗНОВОЙ зөрөө, зөрөлдөөн; ~ **в правописании** үсгийн дүрмийн зөрөө.

РАЗНОВЕС жижиг годил, туухай.

РАЗНОВИДНОСТЬ (*нэг*) зүйл; ~ **пшеницы** нэг зүйл улаан буудай; **РАЗНОВИДНЫЙ** зүйл зүйлийн, зүйл бүрийн, элдэв зүйлийн.

РАЗНОВРЕМЕННЫЙ өөр, өөр цагт болсон.

РАЗНОГЛАСИ|Е 1. зөрөө, зөрөлдөөн, өөр өөр үзэлтэй байх; 2. зөрөлдөөн, зөрчил, зөрөх, зөрөлдөх; ~я **в показаниях свидетелей** гэрч нарын мэдүүлэг зөрөх.

РАЗНОГОЛОСИЦА 1. хоолой нийлэхгүй дуулах, ам амандаа дуулах; 2. зөрөлдөөнтэй байх, өөр өөр саналтай байх.

РАЗНОГОЛОС|ЫЙ 1. хоолой нийлээгүй; ~ое **пение** хоолой нийлээгүй дуулах, ам амандаа дуулах; 2. өөр өөр дуутай өөр донгоддог.

РАЗНОЕ бусад асуудал, бусад зүйл.

РАЗНОЗНАЧАЩИЙ, **РАЗНОЗНАЧНЫЙ** өөр утгатай, утга ондоо.

РАЗНОИМЕННЫЙ, өөр өөр нэртэй.

РАЗНОКАЛИБЕРНЫЙ элдэв калибрын, өөр өөр калибртай.

РАЗНОЗМАСТНЫЙ элдэв зүсний, янз янз зүстэй, өөр өөр зүсмийн.

РАЗНООБРАЗИЕ элдэв янз байх, олон янз байх; ~ **впечатлений** элдэв янз сэтгэгдэл.

РАЗНООБРАЗИТЬ элдэв янз болгох, олон янз болгох.

РАЗНООБРАЗНОСТЬ элдэв янз байх, олон янз байх.

РАЗНООБРАЗНЫЙ элдэв янзын, олон янзын, янз янзын.

РАЗНОПЛЕМЕННЫЙ олон угсаатны, олон ястнаас бүрдсэн, олон хэлтэн.

РАЗНОРЕЧИВ|ЫЙ зөрөөтэй, зөрчилтэй, элдвийн; ~ые **слухи** элдвийн цуурхал.

РАЗНОРОДН|ЫЙ элдэв төрлийн, элдэв янзын; ~ые **вещества** элдэв төрлийн бодис; ~ые **явления** олон янзын үзэгдэл.

РАЗНОС 1. тараах, түгээх, хүргэх; 2. загнах, донгодох.

РАЗНОСИТЬ 1. өмсөж хэлбэх; ~ **обувь** гутал өмсөж хэлбэх.

РАЗНОСИТЬ II 1. тараах, түгээх, хүргэх; 2. бичиж тэмдэглэх; 3. тараах, дэлгэрүүлэх; 4. хэмлэх, хэмх татах; 5. хөөх, сарниулах; 6. хавдах, бамбайх, бандайх; 7. зад загнах.

РАЗНОСИ|ТЬСЯ I хэлбэгдэх; ~лись **сапоги** савхин гутал хэлбэгджээ.

РАЗНОСИТЬСЯ II 1. тархах, тархан дэлгэрэх, дэлгэрэх; 2. гарах, дуудах, сонсдох.

РАЗНОСКА тараах, түгээх, хүргэх.

РАЗНОСН|ЫЙ 1. тараах, түгээх; ~ая книга түгээх данс; 2. дамнуурын, ганзагын, хайрцгийн; ~ая торговля дамнуурын худалдаа.

РАЗНОСОЛ 1. элдвээр давслах, дарах; 2. янз бүрийн идээ, тансаг идээ.

РАЗНОСТОРОНН|ИЙ 1. тэгш бус талтай; ~треугольник тэгш бус талтай гурвалжин; 2. олон янзын, зүйл зүйлийн, олон талын, тал бүрийн, арван хуруу тэгш, тал бүрийн авьяастай; ~ая деятельность олон янзын үйл ажиллагаа; ~ человек арван хуруу тэгш хүн, тал бүрийн авьяастай хүн.

РАЗНОСТОРОННОСТЬ 1. тэгш бус талтай (*байх*); 2. олон янз талтай (*байх*); 3. зүйл зүйлийн талтай (*байх*), олон талтай (*байх*), арван хуруу тэгш (*байх*), өвтэгш (*байх*).

РАЗНОСТЬ 1. ялгаар, ялгаа; ~потенциалов чадавхийн ялгаа; 2. ялгаа, ялгал, өөр өөр (*байх*); ~взглядов үзлийн ялгаа, өөр өөр үзэл.

РАЗНОСЧИК 1. тархаагч, хүргэгч; ~газет сонин тархаагч; 2. дамнуурын худалдаачин.

РАЗНОЦВЕТН|ЫЙ элдэв өнгийн, олон өнгийн, өнгө өнгийн, өнгө бүрийн; ~ые тканя өнгө бүрийн бөс.

РАЗНОЧИНЕЦ тайж бус сэхээтэн.

РАЗНОЧТЕНИЕ өөр найруулга.

РАЗНОШЁРСТН|ЫЙ 1. элдэв зүсмийн, зүс бүрийн; ~ые лошади зүс бүрийн адуу; 2. зүсэн зүйлийн, зүс бүрийн, өнгө бүрийн; ~ая публика зүсэн зүйлийн хүмүүс.

РАЗНОЯЗЫЧНЫЙ элдэв хэлтэн, янз бүрийн хэлтний, олон хэлний.

РАЗНУЗДАННЫЙ 1. ужид самуун, өж нөр; 2. зоргоороо аашилсан, зоргондоо загнадаг, жолоогүй, галзуу.

РАЗНУЗДАТЬ 1 амгайчлах; 2. зоргонд нь тавих, зоргоор нь орхих.

РАЗНУЗДАТЬСЯ 1 амгайчлагдах, амгай мултрах; 2. зоргондоо болох, зоргоороо болох.

РАЗНУЗДЫВАТЬ 1 амгайчлах; 2. зоргонд нь тавих, зоргоор нь орхих.

РАЗНУЗДЫВАТЬСЯ 1 амгайчлагдах, амгай мултрах; 2. зоргондоо болох, зоргоороо болох.

РАЗН|ЫЙ 1. өөр, өөр өөр, онд ондоо; ~ые взгляды өөр өөр үзэл; 2. элдэв, янз янзын, өнгийн, янз бүрийн; букет ~ых цветов өнгийн цэцгийн баглаа; 3. зүсэн зүйлийн, өнгө бүрийн, элдвийн.

РАЗНОХАТЬ,

РАЗНОХИВАТЬ 1. үнэртэх, шиншлэх, үнэрлэж мэдэх; 2. далдуур мэдэх.

РАЗН|ЯТЬ 1. салгах, задлах; ~на части хэсэг хэсгээр нь задлах; 2. салгах, тусгаарлах; ~дерущихся зодолдогчдыг салгах.

РАЗОБЛАЧАТЬ 1. нүцгэлэх; 2. илрүүлэх, хулгайг барих.

РАЗОБЛАЧАТЬСЯ 1. хувцсаа тайлах, нүцгэлэх; 2. илрэх, мэдэгдэх.

РАЗОБЛАЧЕНИЕ илрүүлэх, хулгайг барих.

РАЗОБЛАЧИТЬ 1. нүцгэлэх; 2. илрүүлэх, хулгайг барих.

РАЗОБЛАЧИТЬСЯ 1. хувцсаа тайлах, нүцгэлэх; 2. илрэх, мэдэгдэх.

РАЗОБРА|ИТЬ 1. цөмийг авчих, бултыг худалдан авах; все лучшие книги уже ~ли хамаг сайн номыг нь бултыг худалдан авчээ; 2. задлах, салган тавих, эвдлэх; ~часы цаг задлах; 3. хураах, хурааж тавих, задлан тавих, цэгцлэх; 4. тараах; ~набор өрсөн үсэг тараах; 5. судлах, шүүх, байцаах; 6. задлан шинжлэх, шүүмжлэн үзэх; ~предложение

өгүүлбэр задлан шинжлэх, задлах; 7. мэдэх, таних, ойлгох, гаргах; ~подпись гарын үсгийг гаргах; 8. автах, төрөх; его ~ла зависть атаархах сэтгэлд автав; 9. согтоох, толгойд гарах; вино его быстро ~ло архи түүнийг түргэн согтоов.

РАЗОБРАТЬСЯ 1. юмаа хураах, эмхлэх, цэгцлэх; 2. учрыг олох, ойлгох, мэдэх; ~в деле хэргийн учрыг олох.

РАЗОБЩАТЬ 1. салгах, тусгаарлах, ялгах, хөндийрүүлэх, холдуулах; 2. задлах, салгах, таслах.

РАЗОБЩАТЬСЯ 1. холдох, хөндийрөх, холбоо тасрах; 2. салах, холдох, хөндийрөх.

РАЗОБЩЁННОСТЬ 1. салгах, тусгаарлах, ялгах, хөндийрүүлэх, холдуулах; 2. задлах, салгах, таслах.

РАЗОБЩИТЬСЯ 1. холдох, хөндийрөх; 2. задрах, салах, тасрах.

РАЗОВЫЙ нэг удаагийн; ~пропуск нэг удаагийн нэвтрэх хуудас.

РАЗОГНА|ИТЬ 1. тараах, үлдэн хөөх; ~толпу цугласан хүмүүсийг тараах; 2. сэргээх, гаргах, дарах; ~скуку уйтгар гаргах; 3. улам хурдлуулах, хар хурдаар давхих; ~машинну машинныхаа хар хурдаар давхих; 4. хөөх, сарниулах; ветер ~л тучи салхи үүл сарниулав.

РАЗОГНУТЬ шулуутгах, тэгшлэх, тэнийлгэх; ~гвоздь хадаас шулуутгах; ~спину 1) нуруугаа тэнийлгэх, 2) хүнд дарамтаас ангижрах.

РАЗОГНУТЬСЯ тэнийх, шулуун болох, цэх болох.

РАЗОГРЕВАТЬ бүлээсгэх, халаах.

РАЗОГРЕВАТЬСЯ халуун бүлээн болох, халах.

РАЗОГРЕТЬ бүлээсгэх, халаах; ~мотор мотор халаах; ~обед хоол халаах.

РАЗОГРЕТЬСЯ халуун бүлээн болох, халах.

РАЗОДЁТЬ гоёх, гоё хувцас өмсгөх.

РАЗОДЁТЬСЯ гоёх, гоё хувцаслах.

РАЗОДРАТЬ ураг, ураад хаячих, цуу татах, ханз татах, хуу татах, тас татах; ~брюки өмдөө цуу татах.

РАЗОДРАТЬСЯ урагдах, цуураах, ханзрах.

РАЗОЗЛИТЬ уурыг нь бадруулах, ихэд уурлуулах.

РАЗОЗЛИТЬСЯ уур бадрах, ихэд уурлах.

РАЗОЙТИСЬ 1. тарах, тархах; ~по домам гэр гэртээ тарах; 2. тарах, тархах, сарних; тучи разошлись үүл сарнив; 3. тэнийх, арилах; морщины на лбу разошлись магнайн атираа тэнийв; 4. салах, хагацах; ~с женой эхнэрээсээ салах; 5. ярагдах, завсар гарах, ангайх; половницы разошлись шалд завсар гарав; 6. нийлэхээ байх, таарахгүй болох, зөрөх; их пути разошлись тэдний зам нийлэхээ байв; ~во взглядах үзэл зөрөх, 7. үргэгдэх, дуусах, барагдах, зарж дуусах; деньги разошлись мөнгө үргэгдэв; 8. зөрөх, алгасах; ~в темноте харихуйд зөрөх; 9. харих, намдах; опухоль разошлась хавдар харив; 10. хайлах, шингэх, уусах; 11. гаарах, ширүүсэх; буря разошлась шуурга гаарав; 12. хөөрөх, хөгжих.

РАЗОК дахиад нэг, нэг удаа; ещё ~бас дахиад нэг; ~другой нэг хоёр удаа.

РАЗОМ 1. нэг зэрэг, зэрэг зэрэг, нэг дор, дор дороо; все закричали ~бүгдээрээ зэрэг хашгиралдав; 2. бүгд, зэрэг, нэг амиар, нэг мөсөн; прочесть всё ~цөмийг нэг амиар уншчих; 3. дор нь, агшин зуур; ~покончтё с чем-либо юмыг дор нь үгүй хийх.

РАЗОМКНУТЫЙ дэлгэмэл, таранги; ~строй дэлгэмэл жагсаал.

РАЗОМКНУТЬ таслах, таслан салгах, нээх, дэлгэх; ~цепь гинж таслах.

РАЗОМКНУ|ИТЬСЯ тасрах, тасран салах, нээгдэх; ~ласся цепь гинж тасрав.

РАЗОМЛЁТЬ тэнхэл аддрах, сульдах, тамирдах; ~ от жары халуунд тэнхэл аддрах.

РАЗОПРЁ|ТЬ хөөх, өсөх, үлтрэх; **горох** ~л буурцаг өсөв, буурцаг үлтрэв.

РАЗОРВА|ТЬ 1. урах, тасар татах, таслах; ~ бумагу цаас урах; 2. тэсрэх, тэс үсрэх; **котёл** ~ло тогоо тэсрэв; 3. таслах; ~ отношения харилцаа таслах.

РАЗОРВАТЬСЯ урагдах, тасрах, яз үсрэх; **не** ~ же ему тэр хүн нэг биеэ хуваалтай биш дээ.

РАЗОРЕНИЕ 1. үгүйрэх, хоосрох, ядуурах; 2. хоосруулах, сүйтгэх, сандаах, эвдэх.

РАЗОРИТЕЛЬ|ный, хоосруулах, үгүйрүүлэх, сүйтгэх; ~ые траты хоосруулах үрлэг.

РАЗОРИТЬ 1. үгүйрүүлэх, хоосруулах, ядууруулах; 2. хоосруулах, сүйтгэх, сандаах, эвдэх; ~ птичье гнездо шувууны үүр сандаах.

РАЗОРИТЬСЯ хоосрох, үгүйрэх, ядуурах.

РАЗОРУЖАТЬ 1. зэвсэг хураах, зэвсгийг мухарлах; 2. гар мухарлах, гар мухар болгох, аргагүй болгох.

РАЗОРУЖАТЬСЯ 1. зэвсгээ хураах; 2. гар мухар болох, арга барагдах; 3. зэвсгээ хураагдах.

РАЗОРУЖЕНИЕ зэвсэг хураах; **всеобщее** ~ бүх нийтээрээ зэвсгээ хураах.

РАЗОРУЖИТЬ 1. зэвсэг хураах, зэвсгийг мухарлах; 2. гар мухарлах, гар мухар болгох, аргагүй болгох.

РАЗОРУЖИТЬСЯ 1. зэвсгээ хураах; 2. гар мухар болох, арга барагдах; **идейно** ~ үзэл суртлын талаар арга барагдах.

РАЗОРЯТЬ 1. үгүйрүүлэх, хоосруулах, ядууруулах; 2. хоосруулах, сүйтгэх, сандаах, эвдэх.

РАЗОРЯТЬСЯ хоосрох, үгүйрэх, ядуурах.

РАЗОСЛАТЬ тараах, түгээх, (*газар газар*) илгээх, явуулах; ~ письма бичиг тараах.

РАЗОСПАТЬСЯ унтаж, унтгачах.

РАЗОСТЛАТЬ дэвсэх, дэлгэх; ~ **ковёр** хивс дэвсэх.

РАЗОСТЛАТЬСЯ татах, суунаглах, бүрхэх.

РАЗОТКАТЬ хатгах, зүү ороох; ~ **узорамн** угалз хатгах.

РАЗОХОТИТЬСЯ дур хүрэх, хүсэл төрөх.

РАЗОЧАРОВАНИЕ урам хугарах, итгэлгүй болох; ~ в жизни амьдрах урам хугарах.

РАЗОЧАРОВАННОСТЬ урам хугарсан байдал.

РАЗОЧАРОВАННЫЙ урам хугарсан; ~ человек урам хугарсан хүн.

РАЗОЧАРОВАТЬ урам хугалах, итгэл алдах.

РАЗОЧАРОВАТЬСЯ урам хугарах, итгэлгүй болох, итгэхээ болих; ~ в друзьях нөхдийгөө итгэхээ болих.

РАЗОЧАРОВЫВАТЬ урам хугалах, итгэл алдах.

РАЗОЧАРОВЫВАТЬСЯ урам хугарах, итгэлгүй болох, итгэхээ болих.

РАЗРАБАТЫВАТЬ 1. боловсруулах, тохижуулан засах; 2. боловсруулах, сайжруулах; 3. боловсруулах, судлан бэлтгэх; 4. малтахад бэлтгэх, малтах, ашиглаж дуусах.

РАЗРАБАТЫВАТЬСЯ боловсруулагдах.

РАЗРАБОТАННОСТЬ боловсруулах, боловсруулалт.

РАЗРАБОТАТЬ 1. боловсруулах, тохижуулан засах; ~ **землю** нод огород ногоо тарих газар боловсруулах; 2. боловсруулах, сайжруулах; ~ **голос** хоолойгоо сайжруулах; 3. боловсруулах, судлан бэлтгэх; ~ **вопрос** асуудал боловсруулах; 4. малтахад бэлтгэх, малтах, ашиглаж дуусах.

РАЗРАБОТКА|А 1. боловсруулах, боловсруулалт; ~ **новых методов** лечения эмчилгээний шинэ арга барил боловсруулах; 2. ~и малтах, малтлага; 3. малтах газар, огтлох газар.

РАЗРАВНИВАТЬ тэгшлэх, толигор болгох.

РАЗРАЖАТЬСЯ,

РАЗРАЗИТЬСЯ 1. нижигнэх, нижигнэж эхлэх, шир хийх, асгарах; **разразилась** гроза дуутай бороо нижигнэж эхлэв; 2. тачигнатал... гарах, тавих; ~ **смехом** тачигнатал инээж гарах; ~ **бранью** хараал тавих, харааж гарах.

РАЗРАСТАТЬСЯ ургах, саглайх, саглагар болох; **кусты** **разрослись** бут саглагар болжээ.

РАЗРЕВЁТЬСЯ орилоон майлаан болох, орилох.

РАЗРЕДИТЬ 1. сийрэг болгох, сийрэгжүүлэх, тармаг болгох; ~ **кусты** бут тармаг болгох; 2. шингэрүүлэх, сийрүүлэх; ~ **воздух** агаар сийрүүлэх.

РАЗРЕДИ|ТЬСЯ шингэрэх, сийрэх; **туман** ~ля манан сийрэв.

РАЗРЕЖАТЬ 1. сийрэг болгох, сийрэгжүүлэх, тармаг болгох; 2. шингэрүүлэх, сийрүүлэх.

РАЗРЕЖАТЬСЯ шингэрэх, сийрэх.

РАЗРЕЖЕНИЕ шингэрүүлэх, сийрүүлэх, шингэрэх, сийрэх; ~ **воздуха** агаар сийрэх.

РАЗРЕЖЁННОСТЬ сийрэг байх, шингэн байх; ~ **воздуха** **на высоте** өндөр газрын сийрэг агаар.

РАЗРЕЖЁННЫЙ 1. сийрэг, тармаг, шингэн; 2. сиймгэр, сиймийсэн, сийрсэн, шингэрсэн.

РАЗРЁЗ 1. огтлох, зүсэх; ~ **вертикальный** босоо зүсэх; 2. эсгэсэн газар, огтолсон газар; ~ **на руке** гараа эсгэсэн газар; 3. оноо; ~ **платья** хувцасны оноо; 4. огтлоос, огтлол, яралт, яраас; **поперечный** ~ хөндлөн огтлоос, хөндлөн яраас; **продольный** ~ дагуу огтлоос, дагуу яраас; **в** ~ **т** үүднээс, ёсоор; ~ **глаз** нүд.

РАЗРЕЗАТЬ,

РАЗРЕЗАТЬ эсгэх, ярах, огтлох, зүсэх; ~ **на части** хэсэг хэсэг огтлох; ~ **хлеб** талх зүсэх.

РАЗРЕЗНОЙ 1. огтлох, зүсэх, эсгэх; ~ **нож** зүүр, огтлуур; 2. оноотой.

РАЗРЕКЛАМИРОВАТЬ хэтэрхий магтах.

РАЗРЕШАТЬ 1. зөвшөөрөх; 2. шийдвэрлэх, шийдэх, таслах; 3. тайлах, таслах.

РАЗРЕШАТЬСЯ 1. тайлагдах; 2. шийдвэрлэгдэх, шийдэгдэх; 3. хориогүй байх, үл цээрлэх.

РАЗРЕШЕНИЕ 1. зөвшөөрөл, зөвшөөрөх; **дать** ~ зөвшөөрөл олгох; 2. зөвшөөрөл, зөвшөөрлийн бичиг; **получить письменное** ~ зөвшөөрлийн бичиг авах; 3. шийдвэрлэх, таслах; ~ **вопроса** асуудал шийдвэрлэх; ~ **конфликта** будлиан таслах.

РАЗРЕШИМЫЙ шийдвэрлэж болох, шийдэж болмоор, зөвшөөрч болох, тайлж болмоор; ~ **вопрос** шийдвэрлэж болох асуудал.

РАЗРЕШИ|ТЬ 1. зөвшөөрөх, зөвшөөрөл өгөх, эрх олгох, (*болно*) гэх; 2. шийдвэрлэх, шийдэх, таслах, нэг тийш болгох; 3. тайлах, таслах; ~ **сомнения** сэжиг тайлах; ~ **конфликт** шийдвэрлэх, шийдэх, таслах; будлиан таслах; ~ **те** зөвшөөрнө үү, зөвшөөрмүү; ~ **те объявить заседание** открытым хурал нээснийг мэдэгдье.

РАЗРЕШИ|ТЬСЯ тайлагдах; **загадка** ~ **лась** оньсого тайлагдав; 2. шийдвэрлэгдэх, шийдэгдэх, нэг тийш болох; 3. хөнгөрөх, хоёр яс хагацах, төрөх; ~ **от беременности** хоёр яс хагацах, төрөх.

РАЗРИСОВАТЬ эрээлэн зурах, хээлэх.

РАЗРИСОВКА эрээлэн зурах, хээлэлт.

РАЗРИСОВЫВАТЬ эрээлэн зурах, хээлэх.

РАЗРОВНЯТЬ тэгшлэх, толигор болгох; ~ **площадь** талбай тэгшлэх.

РАЗРОЗНЕННОСТЬ салангад байх, тархай бутархай байх.

РАЗРÓЗНЕННЫЙ 1. салангад, ганц нэг, хэсэг бусад, ижил буруу, холимог.
РАЗРУХА эвдрэл, задрал.
РАЗРУШЕНИЕ эвдрэл, сүйдэл, эвдлэх, нураах.
РАЗРЫВ хагарсан газар.
РАЗУЗНАВАТЬ,
РАЗУЗНАТЬ сураглаж мэдэх, асууж лавлах.
РАЗУКРАСИТЬ гоёж чимэглэх, гоёж чимэх.
РАЗУКРАСИТЬСЯ гоёж гоёчих, чимэг зүүх, чимэх.
РАЗУКРАШИВАТЬ гоёж гоёх, чимэг чимэглэх.
РАЗУКРАШИВАТЬСЯ гоёж гоёчих, чимэг зүүх, чимэх.
РАЗУКРУПНЕНИЕ жижиглэх.
РАЗУКРУПНИТЬ жижиглэх, жижиг болгох, хэсэглэн жижиглэх.
РАЗУКРУПНИТЬСЯ жижиг болох, хуваагдан жижгэрэх.
РАЗУКРУПНЯТЬ жижиглэх, (*жижиг*) жижиг болгох, хэсэглэн жижиглэх.
РАЗУКРУПНЯТЬСЯ жижиг болох, хуваагдан жижгэрэх.
РАЗУМ оюун ухаан, ой; у него ~ помутился тэр (*хун*) элий балай болжээ.
РАЗУМЕЕТСЯ мэдээжийн хэрэг; ~, он придёт түүний ирэх нь мэдээжийн хэрэг; само собой ~ аяндаа мэдээжийн хэрэг.
РАЗУМЕНИЕ ухах, ойлгох.
РАЗУМЁ|ТЬ 1. ухах, ойлгох; 2. гэж хэлэх гэх, гэх санаатай байх; что он ~ет под этими словами? ингэж хэлдэг нь юу гэх гэсэн юм бэ?
РАЗУМЁ|ТЬСЯ ухаж болох, ойлгож болох, тухайлж болох; под этим выражением ~ется следующее... энэ үгийг... гэж ухаж болно.
РАЗУМНО ухаантай бодлоготой, ~ поступить ухаантай хийх.
РАЗУМНОСТЬ ухаалаг байх, бодлоготой байх.
РАЗУМНЫЙ 1. оюунтай, ухамсартай, ухаантай; 2. ухаалаг, бодлоготой.
РАЗУТЫЙ хөл нүцгэн.
РАЗУТЬ гутал тайлах, хөл нүцгэлэх; ~ ребёнка хүүхдийн гутлыг тайлах.
РАЗУТЬСЯ гутлаа тайлах, хөл нүцгэлэх.
РАЗУЧИВАНИЕ цээжлэх, тогтоох, цээжлэлт, тогтоолт.
РАЗУЧИВАТЬ цээжлэх, тогтоох.
РАЗУЧИВАТЬСЯ чадахаа байх, мартах.
РАЗУЧИТЬ цээжлэх, тогтоох; ~ песню дуу цээжлэх, дуу сурах.
РАЗУЧИТЬСЯ чадахаа байх, мартах.
РАЗЪЕДА|ТЬ идэх; ржавчина ~ет железо төмөр зэвэнд идэгдэнэ.
РАЗЪЕДАТЬСЯ таргалах, бандайтал таргалах.
РАЗЪЕДИНЕНИЕ 1. тасрах, салах; 2. таслах, салгах.
РАЗЪЕДИНИ|ТЬ таслах, салгах, хагацаах; ~ провода утас таслах; судьба их ~ла тавилаи нь тэднийг хагацаав.
РАЗЪЕДИНИТЬСЯ тасрах, салах, хагацах.
РАЗЪЕДИНЯТЬ таслах, салгах, хагацаах.
РАЗЪЕДИНЯТЬСЯ тасрах, салах, хагацах.
РАЗЪЕЗД 1. тарах, тархах; 2. явах, хэсэж явах, аялах, жуулчлах; 3. зөрлөг; 4. хэсүүл.
РАЗЪЕЗДНОЙ 1. хэсэх, хэсүүл; 2. зам хоногийн, замын; 3. зөрлөг; ~ путь зөрлөг зам.
РАЗЪЕЗЖАТЬ аялах, жуулчлах, хэсэж явах, хэрэх; ~ по стране тус орноор аялах; ~ по делам службы албан хэргээр явах.
РАЗЪЕЖАТЬСЯ 1. тарах, тархах; 2. зөрөх, зөрж өнгөрөх; 3. зөрөх, дайралдаагүй өнгөрөх; 4. салах, хагацах; 5. язрах, элэгдэж, урагдах; 6. хоёр тийш гулгарих, халтирах;
РАЗЪЁ|СТЬ идэх, ржавчина ~ла железо зэв төмөрийг идэв.
РАЗЪЁСТЬСЯ таргалах, бандайтал таргалах

РАЗЪЕХА|ТЬСЯ 1. тарах, тархах; гости ~лись зочид тарав; 2. зөрөх, зөрж гарах; 3. зөрчөх, дайралдаагүй өнгөрөх; 4. салах, хагацах; супруги ~лись эр эм хоёр салав; 5. язрах, элэгдэж, урагдах; 6. хоёр тийш гулгарих, халтирах; лыжи ~лись цана хоёр тийш гулгарив.
РАЗЪЯРЕННЫЙ улайрсан, гаарсан, хилэн бадарсан.
РАЗЪЯРИТЬ улайруулах, гааруулах, хилэн бадруулах; ~ льва арслангийн хилэнг бадруулах.
РАЗЪЯРИТЬСЯ улайрах, гаарах, хилэн бадрах.
РАЗЪЯСНЕНИЕ тайлбар, таниулга, тайлбарлах, тайлбарлан таниулах; официальное ~ албан ёсны тайлбар, албан ёсны таниулга; давать ~ тайлбарлаж өгөх, тайлбарлах.
РАЗЪЯСНИТЕЛЬН|ЙЙ таниулгын, тайлбарлан таниулах; ~ая работа таниулгын ажил.
РАЗЪЯСНИТЬ тайлбарлан таниулах, тайлбарлах, таниулах; ~ правила дүрэм тайлбарлан таниулах.
РАЗЪЯСНИ|ТЬСЯ I тунгалаг болох, цэлмэх; погода ~лась тэнгэр цэлмэв.
РАЗЪЯСНИТЬСЯ II тодорхой болох, илэрхий болох, тодрох, ойлгомжтой болох.
РАЗЪЯСНЯТЬ тайлбарлан таниулах, тайлбарлах.
РАЗЪЯСНЯТЬСЯ тодорхой болох, илэрхий болох, тодрох, ойлгомжтой болох.
РАЗЫГРАТЬ 1. тоглох, наадах; 2. сугалах, тоглох, сугалуулж олгох; ~ по жребью шавга сугалах, сугалуулж олгох; 3. дүр үзүүлэх, болж маяглах; ~ невнино пострадавшего гэмгүй хохирсон хүний дүр үзүүлэх; 4. тоглох, наадах, тавих; ~ партию в шахматы нэг өрөг шатар тавих; шатар нэг удаа тавих, 5. доог хийх, наадам болгох, тоглох, молигодох; ~ приятеля найзаараа доог хийх, найзыгаа молигодох; ~ дурака мангуутуулах.
РАЗЫГРА|ТЬСЯ 1. тоглоомч болох, тоглоомд шунах, шуналтай тоглосоор байх; 2. сайн тоглож эхлэх, 3. чангарах, гаарах; буря ~лась шуурга чангарав.
РАЗЫГРЫВАТЬ 1. тоглох, наадах; 2. сугалах, тоглох, сугалуулж олгох; 3. дүр үзүүлэх, болж маяглах; 4. тоглох, наадах, тавих; 5. доог хийх, наадам болгох, тоглох, молигодох.
РАЗЫГРЫВАТЬСЯ 1. тоглоомч болох, тоглоомд шунах, шуналтай тоглосоор байх; 2. сайн тоглож эхлэх, 3. чангарах, гаарах.
РАЗЫСКАНИ|Е 1. эрэл, эрэх, эрж олох; 2. ~я шинжлэл, шинжилгээний зохиол; научные ~я эрдэм шинжилгээний зохиол.
РАЗЫСКАТЬ эрж олох, ~ пропавших без вести сураггүй алга бологдыг эрж олох.
РАЗЫСКА|ТЬСЯ олох, пропавшая вещь ~лась алга болсон юм олдов.
РАЗЫСКИВАТЬ эрж олох.
РАЗЫСКИВАТЬСЯ олох
РАЙ 1. диваажин, сухваади; 2. жаргалын орон, диваажин; земной ~, ~ земной энэ ертөнцийн диваажин.
РАЙСПОЛКОМ (*районный исполнительный комитет*) районы гүйцэтгэх хороо.
РАЙКОМ (*районный комитет*) районы хороо, ~ партий районы намын хороо.
РАЙОН 1. нутаг, газар, орон; степной ~ тал нутаг, тал газар; промышленный ~ үйлдвэртэй газар, үйлдвэртэй нутаг; 2. хэсэг, хороо, район; рабочий ~ ажилчны район, ажилчны хороо; 3. газар, хавь, орчим; ~ наводнения үер болсон газар; 4. дүүрэг; ~ административный засаг захиргааны дүүрэг; 5. ~ жилой орон сууцны дүүрэг, хороолол.

РАЙОНИРОВАНИЕ райончлах, мужлал.

РАЙОНИРОВАТЬ райончлах, район болгон хуваах.

РАЙОННЫЙ районы; ~ совет районы зөвлөл; ~ комитет районы хороо.

РАЙСК|ИЙ 1. диваажингийн; 2. жаргалын, жаргалант, гайхамшигт сайхан; здесь у вас ~ уголок танай энд жаргалын орон байна; ~ое дерево гаслангуйн мод.

РАЙСОВЁТ (*районный совет*) районы зөвлөл.

РАК I хавч; когда ~ свистит тэхийн эврийг тэнгэрт хүрэхэд, тэмээн сүүлийг газарт хүрэхэд.

РАК II өмөн, өмөн үү, ~ желудка ходоодны өмөн, ходоодны нарийн; ~ атрофический хатингар өмөн.

РАКЕТ|А пуужин, пуштыть ~у пуужин хөөргөх; *сигнальная* ~ дохионы пуужин; *космическая* ~ сансрын пуужин.

РАКЕТА-НОСИТЕЛЬ зөөгч пуужин.

РАКЕТНЫЙ пуужингийн, пуужинт, пуужин.

РАКЕТОДРОМ пуужин тавих талбай.

РАКЕТОСТРОЕНИЕ пуужин үйлдвэрлэл.

РАКЕТЧИК 1. пуужингийн ангийн цэрэг, 2. дохиочин.

РАКЕТЧИЦА эмэгтэй дохиочин.

РАКОВИНА 1. дун, юуу, лавай; 2. тосуур; *кухонная* ~ сав угаах тосуур, *ушная* ~ чихний дэлбэ.

РАКОВ|ЫЙ I диваранзын; ~ые шейки диваранзын хүзүү.

РАКОВЫЙ II өмөнгийн.

РАКОБРАЗНЫЕ хавч хэлбэртэн.

РАКУШКА бяцхан дун, юуу.

РАМ|А 1. жааз, гуу, хүрээ; ~ы для картин зургийн гуу, жааз; *дверная* ~ хаалганы хүрээ; 2. арал, жааз; *вагонная* ~ вагоны арал; ~ плуга анжисны жааз.

РАМЁШИЯ (*бот*) туурцаг.

РАМК|А 1. бяцхан жааз, гуу, хүрээ; *фотографическая карточка в ~е* бяцхан жаазтай гэрэл зураг, 2. ~и хэм хэмжээ, хүрээ; *выйти из рамок данной темы* тухайн сэдвийн хүрээнээс халих.

РАМН|ЫЙ жаазан; ~ая опора жаазан тулгуур.

РАН|А 1. шарх, *пулевая* ~ сумны шарх; *перевязать ~ы* шарх боох; ~ *колотая* хатгагдсан шарх; ~ *колоторезная* хутгалсан шарх; ~ *проникающая* нэвтэрсэн шарх; 2. сэв; *душевная* ~ сэтгэлийн шарх; *женщины всегда жалеют нас за ~ы, которые нанесли не они* эмэгтэйчүүд биднийг (эрчүүдийг) дандаа, өөрсдийнхөө үүсгээгүй сэтгэлийн шархны төлөө өрөвддөг.

РАНГ зэрэг; *капитан первого ~а* нэгдүгээр зэргийн ахмад.

РАНЕЕ 1. (*-аас, -ээс, -оос, -өөс*) урьд, өмнө, түүрүү, эрт; 2. (*-аас, -ээс, -оос, -өөс*), нааш, өмнө, урьд; 4. урьд, урьдын цагт, эрт цагт.

РАНЕ́НИЕ 1. шархдах, шархдуулах; 2. шарх; *тяжёло* ~ хүнд шарх, ~ *закрытое* битүү шархдал.

РА́НЕННЫЙ шархалсан; *тяжело* ~ хүнд шархалсан.

РА́НЕНый шархалсан, шархтай.

РА́НЕЦ үүргэвч.

РА́НЖИР по ~у 1. өндөр намаар; *выстроиться по ~у* өндөр намаараа жагсах; 2. зиндаа зиндаагаар нь.

РА́НИТЬ 1. шархдуулах; 2. сэв оруулах, сэв суулгах; *слова его ранил душу* үг нь сэтгэлд сэв оруулна.

РА́НН|ИЙ 1. эрт үеийн, эхэн үеийн, анхан үеийн, залуу үеийн, эргийн, эрт, хар; ~им утром өглөө эрт, хар өглөөгүүр; ~ее детство хар бага нас; 2. эрт орсон, эрт болсон, эрт хийсэн; в этом году ~ия зима энэ жил өвөл эрт оров; 3. эрт боловсордог, эрт боловсорсон ногоо; ~ия птичка эрт босдог хүн.

РА́НО 1. эрт; ~ утром өглөө эрт; 2. эрт цагаас, урьд; *весна наступила* ~ эрт хавар болов; 3. эртхэн; *мы* ~ *выехали*,

чтобы не опоздать хождохгүйн тулд бид эртхэн гарсан; 4. эрт байх; ~ или поздно эрт орой алин боловч, хэзээ нэгэн цагт.

РА́НОВА́ТО эртэвтэр, эртхэн, арай эрт.

РАНТЬЕ рантъя.

РАНЬ эрт, в такую ~ ийм эрт.

РА́НЬШЕ 1. (*-аас, -ээс, -оос, -өөс*) урьд, өмнө, түүрүү, эрт;

2. (*-аас, -ээс, -оос, -өөс*) нааш, өмнө, урьд; 3. эхлээд, урьд; ~

выслушай, а потом говори урьд нь сонсоод дараа нь ярь;

4. урьд, урьдын цагт, дээр цагт.

РА́ПОРТ илтгэмж, рапорт; *отдавать* ~ илтгэмж хүргэх, рапорт өгөх.

РА́ПОРТОВА́ТЬ илтгэмж хүргэх, рапорт өгөх.

РА́ПСО́ДИЯ уран аялгуу (*ардын дуу, домгийн сэдэээр зохиосон хөгжмийн аялгуу*).

РА́СА арьстан, арьс.

РА́СИ́ЗМ арьсны үзэл.

РА́СИ́СТ арьсны үзэлтэн.

РА́СИ́СТСКИЙ арьсны үзлийн, арьсны үзэлтний.

РА́СКА́ИВАТЬСЯ гэмших, гэмээ хүлээх, нүглээ наминчлах, гашуудах.

РА́СКАЛÉНН|ЫЙ улайссан, халуун; ~ое железо улайссан төмөр, ~ *песок* халуун элс.

РА́СКАЛÍТЬ улайсгах, халаах; ~ *железо докрасна* төмөр улайсгах, төмөр улайстал халаах.

РА́СКАЛÍ|ТЬСЯ улайсах, халах, халуун болох, утюг ~лъя индүү улайсчээ.

РА́СКАЛЫВАНИЕ цуурах.

РА́СКАЛЫВАТЬ 1. хагалах, хага цохих, цуу татах, бутлах; 2. хагарал гарах.

РА́СКАЛЫВАТЬСЯ 1. хагалах, хага цохих, цуу татах, бутлах; 2. хагарал гарах.

РА́СКАЛЯ́ТЬ улайсгах, халаах.

РА́СКАЛЯ́ТЬСЯ улайсах, халах, халуун болох.

РА́СКА́НЫВАТЬ 1. малтах, ухах; 2. малтаж олох; ухаж гаргах, 3. олох.

РА́СКА́РМЛИВАТЬ бордох, шахах.

РА́СКА́Т 1. нижигнэх, тачигнах, нижигнээн, тачигнаан; ~ы *грома* тэнгэр нижигнэх, ~ы *смея* тачигнагал инээх; 2. хурд, эрч.

РА́СКАТА́ТЬ 1. дэлгэх, задлах; ~ *ковёр* хивс дэлгэх; 2. хавтгайлах, элдэх, тэгшлэх, жигдлэх, өнхрүүлэх, эргүүлэх.

РА́СКАТА́ТЬСЯ 1. дэлгэгдэх, задрах; 2. хавтгайлаах, хавтайх, элдэгдэх

РА́СКАТÍСТЫЙ нижигнэсэн, тачигнасан; ~ *удар грома* тэнгэрийн нижигнэсэн чанга дуу, аянга нижигнэх.

РА́СКАТÍТЬ өнхрүүлэн, хурдасгах, эргүүлэн хурдлуулах, эрч оруулах

РА́СКАТÍТЬСЯ 1. өнхрөн хурдлах, эргэлдэн хурдсах, эрч орох, хурдлах; 2. өнхрөн тархах, зүг зүг тийш өнхрөх, бөмбөрөн тархах.

РА́СКА́ТЫВАТЬ I 1. дэлгэх, задлах; 2. хавтгайлах, элдэх, тэгшлэх, жигдлэх, өнхрүүлэх, эргүүлэх; 3. ихэд давхих, ихэд гулгах.

РА́СКА́ТЫВАТЬ II өнхрүүлэх, хурдасгах, эргүүлэн хурдлуулах, эрч оруулах.

РА́СКА́ТЫВАТЬСЯ I 1. дэлгэгдэх, задлагдах; 2. хавтгайлагдах, элдэгдэх, тэгшлэгдэх, өнхрүүлэгдэх.

РА́СКА́ТЫВАТЬСЯ II 1. өнхрөн хурдлах, эргэлдэн хурдсах, эрч орох, хурдлах; 2. өнхрөн тархах, зүг зүг тийш өнхрөх, бөмбөрөн тархах.

РАСКАЧА||ТЬ 1. савлуулах, найгуулах; ~ качели дүүжин савлуулах; 2. холхиулах, ганхуулах; ~ кол гадас ганхуулах; 3. хөдөлгөх; его не ~ешь юманд хөдлөхгүй хүн.

РАСКАЧА||ТЬСЯ 1. савлаж эхлэх найгаж эхлэх; мантник ~лєя дүүжмэг савлаж эхлэв; 2. ганхах, холхих; столб ~лєя шон ганхав; 3. хөдлөх.

РАСКАЧИВАТЬ 1. савалзуулах, найгалзуулах; 2. ганхалзуулах, холхилзуулах; 3. хөдөлгөх.

РАСКАЧИВА||ТЬСЯ 1. савалзах, найгалзах; 2. ганхалзах, холхилзох; 3. хөдлөх; 4. найгах, гунхах; он ходит, ~сь тэр хүн найгаж явдаг.

РАСКАШЛЯТЬСЯ мэгшүүлэн ханиалгах.

РАСКАЯНИЕ гэмших, гэмээ хүлээх, наманчлах, гэмшил; принести ~ гэмээ хүлээх, гэмшиж байгаагаа илтгэх.

РАСКАЯТЬСЯ гэмших, гэмээ хүлээх, нүглээ наманчлах, гашуудах; ~ в своих проступках буруу хэрэг гаргасандаа гэмших.

РАСКВАРТИРОВАНИЕ тархаан байрлуулах, байранд нь оруулах, байрлуулах, байрлуулалт.

РАСКВАРТИРОВАТЬ тархаан байрлуулах, байранд оруулах, байрлуулах.

РАСКВАСИТЬ няц дэлсэх, няц цохих; ~ нос хамар няц дэлсэх.

РАСКВИТАТЬСЯ 1. дансаа бодолцох, өр ширээ дуусгах, өглөг авлагаа дуусгах; 2. өшөөгөө авах; ~ с врагами дайснаас өшөөгөө авах.

РАСКИДАТЬ тархаан хаях, тархаах, бутаргах, цацах.

РАСКИДИСТЫЙ сагалгар; ~ дуб сагалгар царс.

РАСКИДЫВАТЬ I тархаан хаях, тархаах, бутаргах, цацах.

РАСКИДЫВАТЬ II 1. алдлах, дэлэх, алцайлгах; 2. дэлгэх, бүрхэх; 3. дэлгэрүүлэх, тархаан дэлгэрүүлэх; 4. босгох, шаах.

РАСКИДЫВАТЬСЯ 1. тарайн хэвтэх, тэрийн хэвтэх, налайж хэвтэх; 2. орших, налайх; 3. дэлгэрэх, тархах дэлгэрэх.

РАСКИНУТЬ 1. алдлах, дэлэх, алцайлгах; ~ руки гараа алдлах; 2. дэлгэх, бүрхэх; ~ сеть тор дэлгэх; 3. дэлгэрүүлэх, тархаан дэлгэрүүлэх; ~ торговую сеть худалдааны газруудыг тархаан дэлгэрүүлэх; 4. босгох.

РАСКИНУТЬСЯ 1. тарайн хэвтэх, тэрийн хэвтэх, налайж хэвтэх; ~ на постели орон дээрээ тарайн хэвтэх; 2. орших, налайх; 3. дэлгэрэх, тархах дэлгэрэх.

РАКИСАТЬ,

РАКИСНУТЬ 1. гашлах, эсэх; тесто раскисло зуурсан гурил эслээ; 2. бие сулрах, сүлд буух.

РАСКЛАДКА 1. дэлгэх, өрөх; 2. хуваарилах, оногдуулах.

РАСКЛАДН||ОЙ эвхдэг; ~ая кровать эвхдэг ор.

РАСКЛАДЫВАТЬ 1. тавих, өрөх, дэлгэх; 2. дэлгэх, дэлгэж тавих; 3. хуваарилах, оногдуулах; 4. (зэрэглэж) асаах, (өрж) ноцоох

РАСКЛАДЫВАТЬСЯ 1. юмаа тавих, өрөх, дэлгэх; 2. тавигдах, өрөгдөх, багтах.

РАСКЛАНИВАТЬСЯ мэхэхсийн ёслох.

РАСКЛЕИВАТЬ I (наалт) салгах, ховхлох; 2. наах.

РАСКЛЕИВАТЬСЯ салах, ховхрох, задрах.

РАСКЛЕИТЬ 1. (наалт) салгах, ховхлох; ~ коробку хайргийн наалт салгах; 2. наах.

РАСКЛЕИ||ТЬСЯ 1. (наалдаас) салах, ховхрох, задрах; 2. бүтэлгүй болох, бүтэмжгүй болох; дело ~лось хэрэг бүтэлгүйтэв.

РАСКЛЕЙКА наах, наалт; ~а финш зарлал наах.

РАСКЛЕПАТЬ тав салгах, тавыг нь мултлах.

РАСКЛЕПАТЬСЯ тав нь салах, тав нь мултарч унах.

РАСКЛЕПКА тав салгах, тавыг нь мултлах.

РАСКЛЕПЫВАТЬ тав салгах, тавыг нь мултлах.

РАСКОВАТЬ 1. тахыг авах, тахыг мултлах; ~ лошадь морины тахыг салгах; 2. гинжийг мултлах, гав гинжийг салгах; 3. давтаж хавтгайлах, хавтгайлах.

РАСКОВАТЬСЯ тахаа гээх, тахаа алдах.

РАСКОВЫВАТЬ 1. тахыг авах, тахыг мултлах; 2. гинжийг мултлах, гав гинжийг салгах; 3. давтаж хавтгайлах, хавтгайлах.

РАСКОВЫВАТЬСЯ тахаа гээх, тахаа алдах.

РАСКОВЫРИВАТЬ,

РАСКОВЫРЯТЬ 1. ухах, ухаж төнхөх, төнхөх, сийчих, зурчих; 2. маажих, урах, ухчлах.

РАСКÓЛ 1. хагарал; 2. үнэн алдартны шашны хагарал.

РАСКОЛÁЧИВАТЬ цохих, зад цохих, зад татах, хага татах.

РАСКОЛÓТЬ 1. хагарах, хага буух, цуу үсрэх, бутлах; ~ дрова түлээ хагалах; 2. хагарал гаргах.

РАСКОЛОТЬСЯ 1. хагарах, хага буух, цуу үсрэх, бутрах; 2. хагарал гарах.

РАСКÓЛЬНИК үнэн алдартны шашны хагарал гаргагч, эсэргүү.

РАСКÓЛЬНИЧЕСКИЙ үнэн алдартны шашны хагарал гаргагчдын; эсэргүүний.

РАСКОПА||ТЬ 1. малтах, ухах; ~ землю газар ухах; 2. малтан олох, ухаж гаргах; археологи ~ли древний город хуучны археологчид эртний хот малтаж гаргав; 2. олох.

РАСКÓПК||А 1. малтах, ухах; ~ кургана киргисүүр малтах; 2. малтлага; археологические ~и эртний судлалын малтлага.

РАСКОРМИТЬ бордох, шахах; ~ свиню на убой иядлах гахай бордох.

РАСКРАС||ЬИЙ жартгар, сөлөр, долир; ~ые глаза жартгар нүд.

РАСКРАДЫВАНИЕ хулгайлах, цөлмөн хулгайлах.

РАСКРАДЫВАТЬ хулгайлж дуусах, цөлмөн хулгайлах, нэгд нэгэнгүй хулгайлах, хулгайлах.

РАСКРАИВАТЬ 1. эсгэх; 2. хага цавчих, цоо цохих.

РАСКРАСИТЬ (өнгөөр) будах, ширдэх.

РАСКРАСКА 1. (өнгөөр) будах, ширдэх; 2. өнгөтэй хээ, өнгө.

РАСКРАСНЁТЬСЯ (царай) улайх, улаан болох; ~ на морозе хүйтэнд царай улайх.

РАСКРАСТЬ хулгайлж дуусах, цөлмөн хулгайлах, нэгд нэгэнгүй хулгайлах, хулгайлах.

РАСКРАШИВАНИЕ (өнгөөр) будах, ширдэх, будалт.

РАСКРАШИВАТЬ I (өнгөөр) будах, ширдэх.

РАСКРАШИВАТЬ II үйрүүлэх, айруулах, хэмхчих, өшиглөх.

РАСКРАШИВАТЬСЯ I (өнгөөр) будагдах, ширдэгдэх.

РАСКРАШИВАТЬСЯ II үйрэх, бутрах.

РАСКРЕПОСТИТЬ 1. хамжлагат ёсноос ангижруулах, чөлөөлөх; 2. эрх чөлөө олгох, чөлөөлөх; ~ женщин эмэгтэйчүүдэд эрх чөлөө олгох.

РАСКРЕПОСТИТЬСЯ 1. хамжлагат ёсноос ангижрах, чөлөөлөгдөх; 2. эрх чөлөө олох, чөлөөлөгдөх.

РАСКРЕПОЩАТЬ 1. хамжлагат ёсноос ангижруулах, чөлөөлөх; 2. эрх чөлөө олгох, чөлөөлөх.

РАСКРЕПОЩАТЬСЯ 1. хамжлагат ёсноос ангижрах, чөлөөлөгдөх; 2. эрх чөлөө олох, чөлөөлөгдөх.

РАСКРЕПОЩЕНИЕ 1. хамжлагат ёсноос ангижруулах, чөлөөлөх; 2. эрх чөлөө олгох, чөлөөлөх.

РАСКРИКОВАТЬ хатуу шүүмжлэх, ширүүн шүүмжлэх.

РАСКРИЧАТЬСЯ задрах, задран хараах, хашгирах.

РАСКРОЙТЬ 1. эсгэх; 2. хага цавчих, цоо цохих; ~ череп топором тархий нь сүхээр цоо цохих.

РАСКРОШИТЬ үйрүүлэх, айруулах, юйрүүлэх, хэмхчих, хөшиглөх; ~ хлеб талх үйрүүлэх.

РАСКРОШ||И||ТЬСЯ үйрэх, яйрах, юйрэх, хэмх, хэмх ойчих; зуб совсем ~лся шүд бүр яйрав.

РАСКРУТИТЬ задлах, эрчийг гаргах, хариулах; ~ **верёвку** аргамжийн эрчийг хариулах.

РАСКРУТИТЬСЯ задрах, эрч нь гарах, харих.

РАСКРЫВАТЬ 1. нээх, онгойлгох, (*таг*) сөхөх; 2. дэлгэх, задгай тавих, тайлах, задлах; 3. нээх, онгойлгох, тайлах; 4. нээх, ангайлгах; 5. дэлгэх, нээх; 6. тайлж өгөх, хэлэх; 7. илрүүлэх, илчлэх, уудлан илрүүлэх.

РАСКРЫВАТЬСЯ 1. нээгдэх, онгойх, (*таг*) сөхөгдөх; 2. дэлгэгдэх, задгай болох, тайлагдах, задрах; 3. нээгдэх, онгойх, тайлдах; 4. нээгдэх, ангайх; 5. дэлгэгдэх, нээгдэх; 6. илрэх, илчлэгдэх; 7. дэлгэрэх.

РАСКРЫТИЕ 1. задрах, нээгдэх, ангайх; 2. илрүүлэх, илчлэх, уудлан илрүүлэх; ~ **преступления** гэмт хэргийг илрүүлэх.

РАСКРЫТЬ 1. нээх, онгойлгох, (*таг*) сөхөх; ~ **сундук** авдар нээх; 2. дэлгэх, задгай тавих, тайлах, задлах; 3. нээх, онгойлгох, тайлах; ~ **глаза**; 1) нүдээ нээх, харах; 2) мэл гайхах, гайхах; 4. нээх, ангайлгах; ~ **рот**; 1) амаа ангайх; 2) гайхах; 5. дэлгэх, нээх; ~ **тетрадь** дэвтэр дэлгэх; 6. тайлж өгөх, хэрэглэх; ~ **тайну** нууцыг тайлж өгөх; 7. илрүүлэх, илчлэх; ~ **свои карты** санаагаа илрүүлэх, нууцаа илчлэх.

РАСКРЫ||ТЬСЯ 1. нээгдэх, онгойх, сөхөгдөх; 2. дэлгэгдэх, задгай болох, тайлагдах, задрах; 3. нээгдэх, онгойх, тайлдах; **дверь** ~ **лась** хаалга нээгдэв; 4. нээгдэх, ангайх; **глаза** ~ **лись** 1) нүд нь нээгдэв; 2) нүд нь нээгдэв, учрыг нь мэдэв; 5. дэлгэгдэх, нээгдэх; 6. илрэх, илчлэгдэх; **преступление** ~ **лось** гэмт хэрэг илрэв; 7. дэлгэрэх; **цветы** ~ **лись** цэцэг дэлгэрэв.

РАСКУДАХТАТЬСЯ чанга чаига дуугарах.

РАСКУЛАЧИВАНИЕ 1. нударганы хөрөнгийг хураах; 2. хүнээс юм салгаж авах.

РАСКУЛАЧИВАТЬ нударганы хөрөнгийг хураах.

РАСКУЛАЧИТЬ нударганы хөрөнгийг хураах.

РАСКУПАТЬ худалдан авцгаах, худалдан авч дуусах.

РАСКУПАТЬСЯ худалдагдах, гүйлгээтэй байх.

РАСКУПИ||ТЬ худалдан авцгаах, худалдан авч дуусах; **монголо-русский словарь** ~ **ли в несколько дней** монгол-орос хэлний толь бичгийг хэдхэн хоногт худалдан авч дуусчээ.

РАСКУПОРИВАТЬ нээх, задлах, бөглөө авах.

РАСКУПОРИВАТЬСЯ нээгдэх, бөглөө автах.

РАСКУПОРИТЬ нээх, задлах, бөглөө авах; ~ **бутылку** лонхны бөглөө авах.

РАСКУРИВАТЬ асаах, нэрэх.

РАСКУРИВАТЬСЯ асах.

РАСКУРИТЬ асаах, нэрэх; ~ **трубку** гаанс тамхи асаах, нэрэх.

РАСКУРИТЬСЯ асах.

РАСКУСИТЬ,

РАСКУСЫВАТЬ 1. хага хазах, тас хазах; ~ **орех** самар хага хазах; 2. учрыг олох, таних, мэдэх; ~ **в чём** дело учир юунд байгааг мэдэх; **его не легко** ~ **тэр хүний** учрыг олох бэрхтэй.

РАСКУТАТЬ ороосныг тайлах, задлах.

РАСКУТАТЬСЯ ороосон нь тайлагдах, задрах.

РАСКУТЫВАТЬ ороосныг тайлах, задлах.

РАСКУТЫВАТЬСЯ ороосон нь тайлагдах, задрах.

РАСОВ||ИЙ арьстны, арьсны; ~ **ые отличия** арьстны ялгаа, арьсны ялгаа.

РАСПАД 1. задрах, задралт, ялзран задралт; 2. задрал, унал.

РАСПАДАТЬСЯ 1. задрах, бутрах, хэсэг хэсэг болох; 2. ажиллахаа болих; 3. задрах, сарних, унах.

РАСПАДЕНИЕ 1. задрах, задралт; 2. задрал, унал.

РАСПАИВАТЬ гагнаас хайлуулах, гагнаас салгах.

РАСПАИВАТЬСЯ гагнаас хайлах, гагнаас салах.

РАСПАКОВАТЬ задлах, баглааг тайлах; ~ **вещи** юм задлах.

РАСПАКОВАТЬСЯ 1. юмаа задлах, юмаа гаргах, юмныхаа баглааг тайлах; 2. задрах, баглаа тайлдах.

РАСПАКОВЫВАТЬ задлах, баглааг тайлах.

РАСПАКОВЫВАТЬСЯ 1. юмаа задлах, юмаа гаргах, юмныхаа баглааг тайлах; 2. задрах, баглаа тайлдах.

РАСПАЛИТЬСЯ 1. их халах, улайстал халах; 2. (*сэтгэл*) хөөрүүлэх.

РАСПАЛЯТЬ 1. их халаах, улайстал халаах; 2. (*сэтгэл*) хөөрүүлэх.

РАСПАЛЯТЬСЯ 1. их халах, улайстал халах; 2. (*сэтгэл*) хөөрөх, цухалдах.

РАСПАРИВАТЬ 1. уурт жигнэх, халуун усанд дэвтээх, зөөлрүүлэх; 2. халууцуулж хөлөргөх, хөлөргөх, халууцаж хөлрөх, хөлрөх.

РАСПАРИТЬ 1. уурт жигнэх, халуун усанд дэвтээх, зөөлрүүлэх; ~ **кожу** арьс уурт жигнэж зөөлрүүлэх; 2. халууцуулж хөлөргөх, хөлөргөх, халууцаж хөлрөх, хөлрөх.

РАСПАРИТЬСЯ 1. уурт жигнэгдэх, халуун усанд дэвтэх, зөөлрөх; 2. халууцаж хөлрөх, хөлрөх.

РАСПАРЫВАТЬ 1. ханзлах, ханз татах; 2. огло татах, хүүлэх.

РАСПАРЫВАТЬСЯ 1. ханзрах, ханз үсрэх; 2. огло үсрэх, хүүрэх.

РАСПАСТЬСЯ 1. задрах, бутрах, хэсэг хэсэг болох; **молекулы распались на атомы** молекул атом болон задрав; **камень распался** чулуу хэсэг хэсэг болов; 2. ажиллахаа болих, тарах; 3. задрах, сарних, унах.

РАСПАХАТЬ хагалах; ~ **целину** атар хагалах.

РАСПАХИВАНИЕ хагалах, хагалалт; ~ **иови** шинэ газар хагалах.

РАСПАХИВАТЬ I хагалах.

РАСПАХИВАТЬ II 1. цэлийтэл нээх, дэлгэх, тэлэх; ~ **дверь** үүд дэлгэх; 2. энгэдэх, задгай тавих; ~ **пальто** пальто энгэдэх.

РАСПАХНУТЬ 1. цэлийтэл нээх, дэлгэх, тэлэх; ~ **дверь** үүд дэлгэх; 2. энгэдэх, задгай тавих; ~ **пальто** пальто энгэдэх.

РАСПАХНУ||ТЬСЯ 1. цэлийтэл нээгдэх, тэлэгдэх; **окно** ~ **лось** цонх тэлэгдэв; 2. хувцсаа энгэдэх, задгай тавих; **идти** ~ **вшив** хувцсаа энгэдээд явах.

РАСПАШКА 1. хагалах, хагалалт; **вторичная** ~ **земли** газрыг дахин хагалах; 2. хагалсан газар.

РАСПАШОНКА баривч.

РАСПАЯТЬ гагнаас хайлуулах, гагнаас салгах; ~ **чайник** данхны гагнаас хайлуулах.

РАСПАЯТЬСЯ гагнаас хайлах, гагнаас салах.

РАСПЕВАТЬ дуулах.

РАСПЕКАТЬ зэмлэх, загнах.

РАСПЕЛЕНАТЬ манцуй тайлах.

РАСПЕЛЕНАТЬСЯ манцуйгаа тайлах, манцуйнаасаа гарах.

РАСПЕРЕТЬ дэлбэ татах, дэлбэлэх; **льдом** **расперло** бочку ус торхоо дэлбэ хөлджээ.

РАСПЕТЬСЯ олон дуу дуулах, дуулж дуулчих.

РАСПЕЧАТАТЬ 1. лацыг эвдэх, битүүмжийг задлах; ~ **комнату** тасалгааны битүүмжийг задлах; 2. задлах; ~ **контур** дугтуй задлах.

РАСПЕЧАТАТЬСЯ задрах.

РАСПЕЧАТЫВАТЬ 1. лацыг эвдэх, битүүмжийг задлах; 2. задлах.

РАСПЕЧАТЫВАТЬСЯ 1. задрах; 2. лац нь унах, битүүмж нь задрах; 3. задлагдах.

РАСПЕЧЬ зэмлэх, загнах; ~ **нерадивого ученика** оролдлогогүй сурагчийг загнах.

РАСПИВАТЬ 1. хамт уух, хувааж уух; 2. ууж цаг нөхцөөх, ууж суух.

РАСПИЛИВАТЬ хөрөөдөх, хөрөөдөж огтлох; ~ бревно гуалин хөрөөдөх.

РАСПИЛИТЬ хөрөөдөх, хөрөөдөж огтлох; ~ бревно гуалин хөрөөдөх.

РАСПИЛКА хөрөөдөх, хөрөөдөлт.

РАСПИНАТЬ загалмайлан алах.

РАСПИНАТЬСЯ чармайх, амна тавих гэх, сүйд майд болох.

РАСПИСАНИЕ цагийн хуваарь; ~ уроков хичээлийн цагийн хуваарь; ~ поездов галт тэрэгний цагийн хуваарь; по ~ю цагийн хуваариар.

РАСПИСАТЬ 1. бичих, тарааж бичих; 2. хээлэх, будаж чимэх; ~ стены туургыг хээлэх; 3. гоёж ярих, чимэглэж бичих.

РАСПИСАТЬСЯ 1. гарын үсэг зурах; ~ в получении зарплаты цалин авсан гэж гарын үсэг зурах; 2. хүлээх, мэдэх; 3. гэрлэснээ бүртгүүлэх, гэрлэх.

РАСПИСК 1. гарын үсэг зурах; 2. баримт; дать ~у кому-либо баримт гаргах; 3. бичих, тарааж бичих; 4. хээлэх, будаж чимэх; ~и стен туурга будаж чимэх.

РАСПИСНОЙ хээлсэн, будаж чимсэн; ~ потолок хээлсэн тааз.

РАСПИСЫВАТЬ 1. бичих, тарааж бичих; 2. хээлэх, будаж чимэх; 3. гоёж ярих, чимэглэн бичих.

РАСПИСЫВАТЬСЯ 1. гарын үсэг зурах, тавих; 2. хүлээх, мэдэх; 3. гэрлэснээ бүртгүүлэх, гэрлэх; 4. хээлэгдэх.

РАСПИТЬ хамт уух, хувааж уух, уулцах; ~ бутылку вина лонх дарс хувааж уух.

РАСПИХАТЬ,

РАСПИХИВАТЬ 1. түлхэн зайлуулах, түлхлэх; ~ людей хүмүүсийг түлхэн зайлуулах; 2. чихэх, чихлэх; ~ мелкие вещи по карманам аар саар юмыг халаасандаа чихлэх.

РАСПЛАВИТЬ хайлуулах; ~ стекло шил хайлуулах.

РАСПЛАВИТЬСЯ хайлах; металл ~лси төмөрлөг хайлав.

РАСПЛАВЛЯТЬ хайлуулах.

РАСПЛАВЛЯТЬСЯ хайлах.

РАСПЛАКАТЬСЯ уйлж гарах, зогсоо жолоогүй уйлах; ~ от досады гомдоод уйлж гарах.

РАСПЛАНИРОВАТЬ 1. төлөвлөх, хуваарилан төлөвлөх; 2. төлөвлөгөө хийх.

РАСПЛАТАТЬ 1. хавтгайлан зүсэх, хавтгай хавтгайгаар зүсэх; 2. хавтгайлах; 3. дэлгэх, дэлэх; ~ крылья далавчаа дэлэх.

РАСПЛАСТАТЬСЯ тэрийх, тэрийн хэвтэх, тэрийж ойчих; ~ по полу шал дээр тэрийж хэвтэх.

РАСПЛАТ 1. төлөх; ~ по счётам баримтаар төлөх; 2. өр төлөөс, хариулал, залхамж; **настанст час** ~ы өр төлөөсний цаг ирнэ, залхамж үзэх цаг ирнэ.

РАСПЛАТИТЬСЯ,

РАСПЛАЧИВАТЬСЯ 1. төлөх, төлж дуусах; ~ с долгами өрөө төлж дуусах; 2. хариу авах, өшөө авах, өшөө хариулах; ~ с ирагами дайснаас хариугаа авах; 3. залхамж үзэх, хашрах; ~ за беспечность сэрэмжгүй байж хашрах.

РАСПЛЕСКА цалгиулах, цалгиулж асгах, асгах; **исю воду из недра** ~л хувинтай усаа бүгдийг цалгиулж асгав.

РАСПЛЕСКА цалгих, цалгиж асгарах, асгарах; **молоко** ~лось по полу сүү шал дээр асгарав.

РАСПЛЕСКИВАТЬ цалгиулах, цалгиулж асгах, асгах.

РАСПЛЕСКИВАТЬСЯ цалгих, цалгиж асгарах, асгарах.

РАСПЛЕСНУТЬ цалгичлах, цалгиад асгачих, асгачих.

РАСПЛЕСТИ задлах; ~ косу гээг задлах.

РАСПЛЕСТИТЬСЯ задрах; **коса расплелась** гээг задрав.

РАСПЛЕТАТЬ задлах.

РАСПЛЕТАТЬСЯ задрах.

РАСПЛОДИТЬ 1. өсгөх, үржүүлэх, олшруулах; 2. дүүргэх, их гаргах.

РАСПЛОДИТЬСЯ 1. өсөх, үржих, олшрох; 2. дүүрэх, их гарах.

РАСПЛЫВАТЬСЯ 1. гарах, гүйх, урсах; 2. бантайх, банхайх, бэлхнйх.

РАСПЛЫВЧАТОСТЬ 1. балархай, бүдэг юм; 2. тод бус байх, тодорхой бус байх, бүрэг байх.

РАСПЛЫВЧАТ 1. балархай, бүдэг, бүүдгэр; ~ые линии балархай зураас, бүдэг шугам; 2. тод бус, тодорхой бус, бүрэг; ~ая формулировка тодорхой бус томъёолол, бүрэг томъёолол.

РАСПЛЫТЬСЯ 1. нүүх, тарах, гүйх, урсах; 2. бантайх, банхайх, бэлхнйх.

РАСПЛЮЩИВАТЬ,

РАСПЛЮЩИТЬ хавтгайлах, хавтгай болгох, бяцлах, няцлах, бяц цохих, няц даргах.

РАСПЛЮЩИТЬСЯ хавтгайрах, хавтгай болох, бяцрах, няцрах, бяц үсрэх, няц дарагдах; ~лси орех самар няцрав.

РАСПЛЯСАТЬСЯ бүжиглэсээр халах, онгод орох.

РАСПОЗНАВАЕМ танигдмаар, мэдэгдүүштэй, таньж болох; ~ые признаки танигдмаар шинж тэмдэг.

РАСПОЗНАВАНИЕ таних, мэдэх; **наука о ~и болезни** иазыветси **диагностикой** өвчнийг хэрхэн таних тухай ухааныг онош зүй гэдэг.

РАСПОЗНАВАТЬ,

РАСПОЗНАТЬ 1. таних, мэдэх; ~ болезнь өвчнийг таних; 2. мэдэх, тааж мэдэх; ~ чьи-нибудь намерении хүний санааг тааж мэдэх.

РАСПОЛАГАТЬ I байх, мэдэлд байх.

РАСПОЛАГАТЬ II 1. өрөх, тавих; 2. байрлуулах, байр олгох; 3. байрыг олж оруулах, хуваарилах; 4. (сэтгэл) татах, талдаа оруулах; 5. зохистой байх; **обстановка** ~ет к работе байдал ажиллахад зохистой байна.

РАСПОЛАГАТЬСЯ буух, байрлах, байр эзлэх, орших.

РАСПОЛАГАЮЩИЙ (сэтгэлд) зохистой, тааламжтай, сэтгэл татам; ~ вид тааламжтай дүр.

РАСПОЛЗАТЬСЯ 1. гүйлдэх, тарж гүйх, язганах; 2. ханзрах, удрах; 3. эвдрэх, хэмхрэх.

РАСПОЛЗТИТЬСЯ 1. гүйлдэх, тарж гүйх, язганах; 2. ханзрах, удрах; 3. эвдрэх, хэмхрэх.

РАСПОЛОЖЕНИЕ I 1. байрлуулах, байр олгох; 2. байр, байрласан газар.

РАСПОЛОЖЕНИЕ II 1. талархах, талтай болох; **чувствовать к кому-либо** ~ хүнийг талархдаг болох, хүнд талтай болох; 2. уур, хүсэл, ааш, оёг; 3. халдамтгай байх, эмзэг байх.

РАСПОЛОЖЕН 1. барьсан, байрласан, байрлуулсан; **неудобно** ~ые комнаты эвгүй байрлуулсан өрөөнүүд; 2. талархдаг, талтай байдаг; 3. дуртай, хүсэлтэй.

РАСПОЛОЖИТЬ I 1. өрөх, тавих; 2. байрлуулах, байр олгох; ~ войска цэрэг байрлуулах; 3. байрыг олж оруулах, хуваарилах.

РАСПОЛОЖИТЬ II татах, талдаа оруулах; ~ кого-либо в свою пользу хүнийг талдаа оруулах; ~ к себе биедээ татах.

РАСПОЛОЖИТЬСЯ буух, байрлах, байр эзлэх, орших; ~ в вагоне вагонд байр эзлэх.

РАСПОРКА хөндлөвч.

РАСПОРОТЫЙ ханзалсан, ханз татсан, огло татсан, хүүлсэн.

РАСПОРÓТЬ 1. ханзлах, ханз татах; ~ платье хувцсаа ханз татах; 2. огло татах, хүүлэх; ~ рукав об гноздь ханцуйгаа хадаасанд хүүлэх.

РАСПОРО 1. ханзрах, ханз үсрэх; **швы** ~лись оёдол ханзрав; 2. огло үсрэх, хүүрэх.

РАСПОРЯДИТЕЛЬ захирагч, захирамжлагч, зохион явуулагч.
РАСПОРЯДИТЕЛЬНОСТЬ захирах чадвар, захирамжлах авьяас, зохион явуулах чадвар; **принить** ~ захирах чадвар үзүүлэх.
РАСПОРЯДИТЕЛЬНЫЙ 1. захирах чадвартай, захирамжлах авьяастай, зохион явуулах авьяастай; **быть** ~ым захирах чадвартай байх; 2. захирах, захирамжлах, зохион явуулах; ~ **орган** захирамжлах байгууллага.
РАСПОРЯДИТЬСЯ 1. захирах, тушаах, захирамжлах; 2. зохион явуулах, эрхлэх; 3. ашиглах, хэрэглэх; ~ **отпущеными суммами** олгосон мөнгийг ашиглах.
РАСПОРЯДОК журам; **внутренний** ~ дотоод журам.
РАСПОРЯЖАТЬСЯ 1. захирах, тушаах, захирамжлах; 2. зохион явуулах, эрхлэх; 3. ашиглах, хэрэглэх; 4. захирах, хэрэг явуулах; ~, **как у себя дома** гэртээ байгаа эзэн шиг байх.
РАСПОРЯЖЕНИЕ 1. захирах, захирамжлах, мэдэх, захиргаа, мэдэл; 2. захирамж; **отдать** ~ захирамж өгөх; и ~ **кого-либо** хүний мэдэлд; **в своём** ~н өөртөө, өөрийн мэдэлд.
РАСПОЯСАТЬ нөмгөлүүлэх, бүс тайлах.
РАСПОЯСАТЬСЯ 1. нөмгөлөх, бүсээ тайлах; 2. танхайрах, дураараа дургих.
РАСПОЯСЫВАТЬ нөмгөлүүлэх, бүс тайлах.
РАСПОЯСЫВАТЬСЯ 1. нөмгөлөх, бүсээ тайлах; 2. танхайрах, дураараа дургих.
РАСПРАВА дарах, хэрцгийлэн дарах, гэсгээн шийтгэх; **кроновая** ~ цус урсган дарах; **короткая** ~ амархан дарах, хэнэггүй устгах; **творить суд и** ~у шүүж гэсгэх, гэсгээн шийтгэх.
РАСПРАВИТЬ 1. шулуутгах, цэхлэх, тэгшитгэх, тэнийлгэх, (*урчлээг*) гаргах; ~ **проволеку** сунгал шулуутгах; ~ **лист бумаги** цаас тэнийлгэх; 2. дэлгэх, тэнийлгэх, дэлэх, алдлах; ~ **крылья** 1) далавчаа дэлгэх; 2) оролдох, зүтгэх; 3. сунилгах; ~ **исе члены** сунилгах.
РАСПРАВИТЬСЯ 1. шулуутгах, цэх болох, тэгштэх, тэнийх, (*урчлээ нь*) гарах; **складки на платье** ~лись хувцасны нугалаас гарав; 2. дэлгэгдэх, тэнийх, дэлэгдэх, алдлагдах.
РАСПРАВИТЬСЯ II дарах, хэрцгийлэн дарах; гэсгээн шийтгэх.
РАСПРАВЛЯТЬ 1. шулуутгах, цэхлэх, тэгшитгэх, тэнийлгэх, (*урчлээг*) гаргах; 2. дэлгэх, тэнийлгэх, дэлэх, алдлах; 3. сунилгах.
РАСПРАВЛЯТЬСЯ дарах, хэрцгийлэн дарах, гэсгээн шийтгэх.
РАСПРЕДЕЛЕНИЕ хуваарилах, хуваах, түгээх, хуваарилалт, хуваалт, түгээлт; ~ **национального дохода** үндэсний орлогыг хуваарилах.
РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬ хуваарилагч, хуваагч, түгээгч.
РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЙ хуваарилах, хуваарилагч; ~ **пункт** хуваарилах тасаг; ~ **ая доска** хуваарилах самбар; ~ **шит** удирдах зангилааны хаалт.
РАСПРЕДЕЛИТЬ,
РАСПРЕДЕЛЯТЬ хуваарилах, хуваах, түгээх.
РАСПРЕДЕЛЯТЬСЯ хуваарилагдах, хуваагдах, түгээгдэх.
РАСПРЕДАВАТЬ худалдаж, дуусах, зарж дуусах, бүгдийг худалдах.
РАСПРОДОВАТЬСЯ худалдагдаж дуусах, бүгд зарагдах.
РАСПРОДАЖА худалдаж дуусах, зарж дуусгах; ~ **товар**н бараа худалдаж дуусгах.
РАСПРОДАТЬ худалдаж дуусах, зарж дуусгах, бүгдийг худалдах, наймаалж дуусах; ~ **весь товар** бүх бараагаа худалдаж дуусах.
РАСПРОПАГАНДИРОВАТЬ ухуулж нтгүүлэх, ятгаж үнэмшүүлэх.

РАСПРОСТЕРЕТЬ 1. дэлэх, дэлгэх, алдлах; ~ **руки** гараа алдлах; 2. дэлгэрүүлэх, тараах, бүрхүүлэх, чиглүүлэх; ~ **свое влияние на что-либо** нөлөөгөө юманд дэлгэрүүлэх.
РАСПРОСТЕРЕТЬСЯ 1. сунаж хэвтэх, тэрийн унах; 2. налайх, цэлийх; 3. дэлгэрэх, тархах, бүрхэх.
РАСПРОСТЕРТНЫЙ дэлгэсэн, сарвайсан, алдалсан; **встретить с** ~ыми **объятими** хөл алдан угтах.
РАСПРОСТИРАТЬ 1. дэлэх, дэлгэх, алдлах; 2. дэлгэрүүлэх, тараах, бүрхүүлэх, чиглүүлэх.
РАСПРОСТИРАТЬСЯ 1. сунаж хэвтэх, тэрийн ойчих; 2. налайх; 3. дэлгэрэх, тархах, бүрхэх.
РАСПРОСТИТЬСЯ 1. хагацах, салах, хагацах ёс гүйцэтгэх, салах ёс хийх; ~ **с друзьями** найз нартайгаа салах ёс хийх; 2. орхих, гээх; ~ **с мечтой** мөрөөдлөө орхих.
РАСПРОСТРАНЕНИЕ дэлгэрүүлэх, тархаах, түгээх, нэвтрүүлэх; дэлгэрэх, тархах, түгэх, нэвтрэх; ~ **опыта** туршлага дэлгэрүүлэх.
РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ дэлгэрэх, дэлгэрсэн байх, тархах, тархсан байх.
РАСПРОСТРАНЕННЫЙ дэлгэрсэн, түгсэн, түгээмэл, дэлгэрмэл, дэлгэрэнгүй; ~ **взгляд** түгээмэл үзэл.
РАСПРОСТРАНИТЕЛЬ тархаагч, дэлгэрүүлэгч.
РАСПРОСТРАНИТЬ 1. өргөтгөх, ихэсгэх; ~ **свои владения** эзэмшлээ өргөтгөх; 2. өргөтгөх, дэлгэрүүлэх, нэвтрүүлэх; ~ **свое влияние** нөлөөгөө нэвтрүүлэх; 3. дэлгэрүүлэх, тархаах, түгээх; ~ **учение** сургаал дэлгэрүүлэх; 4. анхилуулах, ханхлуулах, үнэртүүлэх; 5. тарааж худалдах, тархаан өгөх, түгээх; ~ **кингу** ном тарааж өгөх.
РАСПРОСТРАНИТЬСЯ I уудам болох, дэлгэр болох, ихсэх, үргэлжлэх; 2. дэлгэрэх, тархах, нэвтрэх; 3. тарах, дэлгэрэх, түгэх; **слухи быстро** ~лись **по городу** суурхал хотоор түргэн тарав; 4. анхилах, ханхлах, үнэртэх; **запах цветов** ~лся **по саду** цэцгийн үнэр цэцэрлэг дүүрэн анхилах.
РАСПРОСТРАНИТЬСЯ II 1. өргөтгөх, ихэсгэх; 2. өргөтгөх, дэлгэрүүлэх, нэвтрүүлэх; 3. дэлгэрүүлэх, тархаах, түгээх; 4. анхилуулах, ханхлуулах, үнэртүүлэх; 5. тарааж худалдах, тархаан өгөх, түгээх.
РАСПРОСТРАНЯТЬСЯ 1. уудам болох, дэлгэр болох, ихсэх, үргэлжлэх; 2. дэлгэрэх, тархах, нэвтрэх; 3. тарах, дэлгэрэх, түгэх; 4. анхилах, ханхлах, үнэртэх.
РАСПРЯГАТЬСЯ 1. хагацах, салах, хагацах ёс гүйцэтгэх, салах ёс хийх; 2. орхих, гээх.
РАСПРЫСКАТЬ сүрших, цацах, түрхэх.
РАСПРЫСКИВАТЕЛЬ шүршүүл.
РАСПРЫСКИВАТЬ сүрших, цацах, түрхэх.
РАСПРЯ хэрүүл тэмцэн, хэрүүл маргаан, тэмцэлдэн, хямралдаан.
РАСПРЯГАТЬ мултлах, буулгах.
РАСПРЯГАТЬСЯ мултрах.
РАСПРЯМИТЬ 1. шулуутгах, цэхлэх, залах, тэнийлгэх; ~ **железный прут** төмөр саваа залах, тэнийлгэх, цэх болгох; ~ **спину** нуруугаа тэнийлгэх.
РАСПРЯМИТЬСЯ I шулуутгах, шулуун болох, тэнийх; 2. тэнийх, цэх болох; **спин**а ~лась **нуруу** тэнийв.
РАСПРЯМЛЯТЬ 1. шулуугах, цэхлэх, залах, тэнийлгэх; 2. тэнийлгэх, шулуун болгох.
РАСПРЯМЛЯТЬСЯ 1. шулуутгах, шулуун болох, тэнийх; 2. тэнийх, цэх болох.
РАСПРЯЧЬ мултлах, буулгах; ~ **лошадей** морьдоо мултлах.
РАСПРЯЧЬСЯ мултрах.
РАСПУГАТЬ,
РАСПУГИВАТЬ үргээх, айлгах; **волк** распугал стадо чоно мал үргээв.

РАСПУСКАНИЕ 1. дэлгэрэх; ~ **цветов** цэцэг дэлгэрэх; 2. уусах; 3. задрах, удрах.

РАСПУСКАТЬ 1. тараах, чөлөө тавих; 2. тараах, татан буулгах; 3. задрах, ах захгүй болгох; 4. дэлгэх, задлах; 5. дэлгэх, тэнийлгэх; 6. сулруулах, сул тавих; 7. задлах, задгай тавих; 8. уусгах; 9. дэгдээх, тараах.

РАСПУСКАТЬСЯ 1. дэлбэрэх, дэлгэрэх, цэцэглэх; 2. тайлдах, алдуурах; 3. задрах, сэгсийх; 4. задрах, ах захгүй болох.

РАСПУСТИТЬ 1. тараах, чөлөө тавих; ~ **собранныхся** цугларасгдыг тараах; 2. тараах, татан буулгах; ~ **парламент** парламентыг тараах; 3. задраах, дэг алдуулах, ах захгүй болгох; 4. дэлгэх, задлах; ~ **паруса** далбаа дэлгэх; 5. дэлэх, тэнийлгэх; 6. сулруулах, сул тавих, тайлах; ~ **поис** бүсээ сулруулах; 7. задлах, задгай тавих, сэгсийлгэх; ~ **косы** гээгээ задлах 8. уусгах; 9. дэгдээх, тараах; ~ **слухи** цуурхал дэгдээх; **распустить** нюни уйлаан майлаан болох.

РАСПУСТИТЬСЯ 1. дэлбэрэх, дэлгэрэх, цэцэглэх; **цветы** ~ **лись** цэцэг дэлгэрэв; 2. тайлдах, алдуурах; **поис** ~ **лись** бүс тайлдав; 3. задрах, сэгсийх; **волосы** ~ **лись** үс сэгсийв; 4. задрах, дэгээ алдах, ах захгүй болох; **ученики** ~ **лись** сурагчид задарчээ.

РАСПУТАТЬ 1. тайлах, (*ээдрээ*) гаргах; ~ **веревку** татлаганы ээдрээ гаргах; 2. чөдөр тайлах, тушаа тайлах; ~ **лошадь** морины чөдөр тайлах; 3. тодорхой болгох, шийдвэрлэх; ~ **сложный вопрос** ярвигтай асуудлыг тодорхой болгох.

РАСПУТАТЬСЯ 1. тайлдах, (*ээдрээ*) гаргах; **узел** ~ **лся** зангилаа тайлдав; 2. чөдрөө мултлах, тушаагаа тайлах; **лошадь** ~ **лась** мөрь чөдрөө мултгалжээ; 2. тодорхой болох, ойлгомжтой болох; **это дело** теперь **окончательно** ~ **лось** одоо энэ хэрэг бүрэн тодорхой болов; 4. ангижрах, салах; ~ **с** **долгами** өрнөөс ангижрах.

РАСПУТИЦА зам муудах, шавар шавхай болох; **осениня** ~ **намар** зам муудах.

РАСПУТНИК завхай хүн садар эр, садар самуун хүн, ужд самуун эр.

РАСПУТНИЦА завхай эмэгтэй, садар эм, садар самуун эмэгтэй, ужд самуун эхнэр.

РАСПУТНИЧАТЬ садарлах, садар самуун явах, завхайрах, уждлах.

РАСПУТНЫЙ завхай, садар самуун, садар, ужд самуун; ~ **человек** завхай хүн.

РАСПУТСТВО завхай явдал, садар самуун, садар, ужд.

РАСПУТЫВАТЬ 1. тайлах, (*ээдрээ*) гаргах; 2. чөдөр тайлах, тушаа тайлах; 3. тодорхой болгох, шийдвэрлэх.

РАСПУТЫВАТЬСЯ 1. тайлдах, (*ээдрээ*) гаргах; 2. чөдрөө мултлах, тушаагаа тайлах; 3. тодорхой болох, ойлгомжтой болох; 4. ангижрах, салах; 5. тайлагдах, задрах.

РАСПУТЬЕ замын бэлчир; **быть** **на** ~ хойшид юу хийхээ мэдэхгүй байх.

РАСПУХАНИЕ хавдах, хавагнах, хөөх; 2. тэсгийх, тэнтийх, хэт нхсэх.

РАСПУШИТЬ савах, сагсгар болгох; ~ **шерсть** ноос савах.

РАСПУШИТЬСЯ 1. сагсгар болох, сагсайх; **волосы** ~ **лись** үс сагсайжээ; 2. өдөө сагсайлгах, үсээ үрзийлгэх, үрзийх.

РАСПУЩЕННОСТЬ 1. задрах, задгай байдал, дэггүй явдал, ах захаа алдах; 2. завхай явдал, ужд самуун.

РАСПУЩЕННЫЙ 1. тараасан, чөлөө тавьсан; 2. дэлгэсэн, задалсан; ~ **ые** **зямьна** дэлгэсэн туг; 3. задарсан, задгай, дэггүй, ах захгүй, зоргоороо; ~ **ые** **дети** дэггүй хүүхдүүд, зоргоороо хүүхдүүд; 4. завхай, ужд самуун; ~ **человек** ужд самуун хүн.

РАСПЫЛЕННОСТЬ тархай байдал.

РАСПЫЛЕННЫЙ тархай, тархай бутархай.

РАСПЫЛИТЬ 1. тархаах, сарниулах, бутаргах, цацах; ~ **силы** хүч сарниулах; 2. цацах, шүрших, хийсгэх.

РАСПЫЛИТЬСЯ 1. тархах, сарних, бутрах, хуваагдах; **силы** ~ **лись** хүч сарнив; 2. бутрах, үйрэх, үйрэмдэг болох.

РАСПЯТИЕ 1. загалмайлан дүүжлэх; 2. христосын дүртэй загалмай.

РАСПЯТЬ загалмайлан дүүжлэх.

РАССАДА үрслэгч; **капустная** ~ үрслэгч байцаа.

РАССАДИТЬ 1. суулгах, байр байранд нь суулгах; ~ **гостей** **по местам** зочдыг байр байранд нь суулгах; 2. салгаж суулгах, тус тус суулгах; 3. тараан суулгах, сийрэг тарих.

РАССАДНИК 1. үрслүүр; ~ **цветов** цэцгийн үрслүүр; 2. эх булаг, уурхай, сан, хөрөнгө; **племенной** ~ үүлдрийн сан.

РАССАЖИВАТЬ 1. суулгах, байр байранд нь суулгах; 2. тус тус суулгах, салгаж суулгах; 3. тараан суулгах, сийрэг тарих.

РАССАЖИВАТЬСЯ 1. суух, сууцгаах; 2. тухлан суух, налайн суух.

РАССАСЫВАНИЕ тарах, таран шингэх, хөхөгдөх; ~ **опухоли** **хаван** тарах.

РАССАСЫВАТЬ хөхөх, хөхөж шингээх, хөхөж тараах.

РАССАСЫВАТЬСЯ тарах, хөхөгдөн шингэх, хөхөгдөх.

РАССВЕТ 1. үүр, үүр цайх, үүр гийх; **на** ~ **е** үүрээр, үүр цайхад, нар битүүгээр; 2. эхэн үе, соёлох үе, үүр гийх үе; **на** ~ **е** **жизни** амьдралын соёлох үед.

РАССВЕТАТЬ үүр цайх, үүр гийх, үүр гэгээрэх, гэгээ орох, үүр хаярах, үүр хяраалах; ~ **ет** үүр гэгээрч байна, үүр гийж байна.

РАССВИРЕПЕТЬ ихэд уурлах, догшрох, хэрцгийлэх.

РАССЕДЛАТЬ эмээл авах; ~ **лошадь** морины эмээл авах.

РАССЕИВАНИЕ тарих, цацах; ~ **семян** үр цацах.

РАССЕИВАТЬ 1. сарниулах, хөөх; 2. -гүй болгох, дарах; 3. сарниулах, сулруулах, бууруулах.

РАССЕИВАТЬСЯ 1. сарних, арилах; 2. сарних, бутран зугтах, бутран алга болох; 3. арилах, дарагдах, мартагдах; 4. сэргэх, уйтгараа гаргах, мартах.

РАССЕКАТЬ 1. цавчих, хагалах; 2. сэт цохих, сэтлэх, ярах; 3. ярах, зүсэх, хагалах.

РАССЕЛЕНИЕ нутаглуулах, тараан суулгах.

РАССЕЛИНА ан гав; ~ **утёса** цоххионы ан.

РАССЕЛИТЬ 1. нутаглуулах, тараан суулгах; 2. салгаж суулгах, тус тус байрлуулах.

РАССЕЛИТЬСЯ 1. нутаглах, таран суух; ~ **по реке** гол даган таран нутаглах; 2. салж суух, тус тус байрлах.

РАССЕЛЯТЬ 1. нутаглуулах, тараан суулгах; 2. салган суулгах, тус тус байрлуулах.

РАССЕЛЯТЬСЯ 1. нутаглах таран суух; 2. салж суух, тус тус байрлах.

РАССЕРДИТЬ уурлуулах.

РАССЕРДИТЬСЯ уурлах, уур хүрэх.

РАССЕСТЬ I 1. суух, сууцгаах; ~ **по местам** байр байрандаа суух; 2. тухлан суух, налайн суух.

РАССЕСТЬСЯ II ан гарах, антах, гав суух, гавтах; **скала** **расселась** хад гавтжээ.

РАССЕЧЕНИЕ цавчих, сэт цохих, ярах.

РАССЕЧЬ 1. цавчих, хагалах; ~ **полено** хэрчим хагалах; 2. сэт цохих, сэтлэх, ярах; ~ **губу** уруул сэтлэх; 3. ярах, зүсэх, хагалах; **пароход** **рассек** **волны** галт онгоц давалгаа зүсэв.

РАССЕЯННО алмайран, хайнга.

РАССЕЯННОСТЬ 1. алмай, хайнга байх, сэтгэл самуурах; 2. сийрэг байх, сийрүү байх.

РАССЕЯНН|ЫЙ 1. алмай, хайнга, сэтгэл самуурсан, мартамхай; ~ изглед алмай харц; 2. сийрэг, сийрүү; ~ое население сийрэг хүн ам; 3. сарниун; ~ свет сарниун гэрэл.

РАССЕЯ|ТЬ 1. тарих, цацах; ~ семена ур цацах; 2. сарниулах, хөөх; ветер ~л тучи салхи үүл сарниулав; 3. арилгах; подозрени ~лись сэжнг арилгав; 4. сарниулах, сулруулах, бууруулах; ~ свет гэрэл сарниулах.

РАССЕЯ|ТЬСЯ 1. сарних, арилах, буурах, лучи ~лись цацраг сарнив; 2. сарних, бутран зугтах, бутран алга болох; 3. арилах, дарагдах, мартагдах; грусть ~лась гуннг дарагдав; 4. сэргэх, уйтгараа гаргах, мартаха.

РАССКАЗ 1. өгүүлэх, ярих, өгүүлэл яриа; ~ очевидца харсан хүний яриа; 2. өгүүллэг; сборник повестей и ~ов тууж, өгүүллэгийн эмхэтгэл.

РАССКАЗАТЬ өгүүлэх, ярих, хэлэх, хөөрөх; ~ сказку үлгэр хэлэх; ~ обо всём видением үзсэн бүхнээ ярих.

РАССКАЗЧИК өгүүлэгч, яриач, хэлэгч, өгүүлдэг хүн; он хороший ~ тэр сайхан ярьдаг хүн.

РАССКАЗЧИЦА өгүүлэгч эмэгтэй, яриач эмэгтэй, хэлэгч эмэгтэй, сайхан өгүүлдэг эмэгтэй.

РАССКАЗЫВАТЬ өгүүлэх, ярих, хэлэх, хөөрөх.

РАССЛАБЛЕНИЕ сульдах, тэнхэл доройтох, бие доройтох, бие сулрах, сульдах.

РАССЛАБЛЕННОСТЬ сульдсан байдал, тэнхэл доройтсон байх, бие суларсан байдал.

РАССЛАБЛЕННЫЙ сульдсан (тэнхэл) доройтсон, тамир тасарсан, бие суларсан.

РАССЛАИВАТЬ 1. давхраагий нь хуулах, үе үеэр салгах; давхраатуулах, үетүүлэх; 2. анги бүлэг болгох, анги давхрага болгон хуваах.

РАССЛАИВАТЬСЯ 1. давхраа нь хуурах, үе үеэрээ салах, давхраатах, үетэх; 2. анги бүлэг болох, анги давхрага болон хуваагдах.

РАССЛЁДОВАНИЕ 1. шүүх, байцаах, судлах; строее ~ хатуу шүүх, шалгах; 2. шүүх, мөрдөх, мөрдөн байцаах, мөрдөн байцаалт, мөрдлөг; ~ дела хэрэг шүүх; вести ~ мөрдөн байцаах.

РАССЛЁДОВАТЬ 1. шүүх, байцаах, судлах; ~ сообщённые факты мэдээлсэн баримтыг судлах, шалгаж үзэх; 2. шүүх, мөрдөх, мөрдөн байцаах; ~ дело хэрэг шүүх.

РАССЛОЕНИЕ 1. давхраа нь хуурах, үе үеэрээ салах, давхраатах, үетэх; ~ почвы хөрсний давхраатах; 2. анги бүлэг болох, анги давхрага болон хуваагдах.

РАССЛОИТЬ 1. давхраагий нь хуулах, үе үеэр нь салгах, давхраатуулах, үетүүлэх; ~ почву хөрс давхраатуулах; 2. анги бүлэг болгох, анги бүлэг болгон хуваах.

РАССЛОИТЬСЯ 1. давхраа нь хуурах, үе үеэрээ салах, давхраатах, үетэх; 2. анги бүлэг болох, анги давхрага болон хуваагдах.

РАССЛЫШАТЬ сонсох, дуулах; я не расслышал би сонсоогүй.

РАССМАТРИВАТЬ 1. харах, үзэх; 2. хэлэлцэх, хянан үзэх, байцаах; 3. үзэх тооцох.

РАССМАТРИВАТЬСЯ 1. харагдах, үзэгдэх; 2. хэлэлцэгдэх, судлагдах; 3. тооцогдох, тоологдох.

РАССМЕШИТЬ инээлгэх, инээд хүргэх.

РАССМЕЯТЬСЯ инээд алдах, инээд хүрэх.

РАССМОТРЕНИ|Е 1. хэлэлцэх, хянаж үзэх, байцаан үзэх; при ближайшем ~и сайтар хянан үзэхэд; ~ проекта төсөл хэлэлцэх; 2. хянан шийдвэрлэх, хянах, хянуулан шийдвэрлүүлэх, хянуулах; передать дело на новое ~ дахин хянуулахаар өгөх.

РАССМОТРЕТЬ 1. харах, үзэх, таних; ~ предмет в микроскоп микроскопоор юм харах; в темноте было трудно ~ его лицо

харанхуйд нүүрийг нь таних бэрхтэй байлаа; 2. хэлэлцэх, хянан үзэх, байцаах; ~ завление өргөдөл хянан үзэх.

РАССОВАТЬ чнхэх, хийх.

РАССОЛ давсалсан ус; огуречный ~ (өргөст) хэмх давсалсан ус.

РАССОЛЬНИК давсалсан хэмхтэй шөл.

РАССОРИТЬ хэрэлдүүлэх, эвдрүүлэх; ~ друзей найз нарыг эвдрүүлэх.

РАССОРИ|ТЬСЯ хэрэлдэх, эвдрэх, муудах; мы с ним ~лись бид хоёр эвдэрсэн.

РАССОРТИРОВАТЬ ялгах, зэрэглэн ялгах, зэрэглэх, дугаарлан ялгах, дугаарлах; ~ товары бараа ялгах.

РАССОРТИРОВАКА ялгах, зэрэглэх, дугаарлах, ялгалт, зэрэглэлт, дугаарлалт.

РАССОРТИРОВАТЬ ялгах, зэрэглэн ялгах, зэрэглэх, дугаарлан ялгах, дугаарлах.

РАССОСАТЬ хөхөх, хөхөж шингээх, хөхөж тараах.

РАССОСАТЬСЯ тарах, хөхөгдөн шингэх, хөхөгдөх.

РАССОХНУТЬСЯ хагсчих; бочка рассылась торх хагсчихжээ.

РАСПРАШИВАТЬ,

РАСПРОСИТЬ асууж сураглах, асуун сурах, /олон юм/ асуух, сурах.

РАСПРОСЫ асуух. **РАСПРЕДОТОЧИВАТЬ,**

РАСПРЕДОТОЧИТЬ тархаан байрлуулах; ~ войска цэрэг тархаан байрлуулах.

РАСПРЕДОТОЧИВАТЬСЯ,

РАСПРЕДОТОЧИТЬСЯ тархан байрлах.

РАСПРОЧИТЬ хугацаа сунгах; ~ погашение долга өр төлөх хугацааг сунгах.

РАСПРОЧК|А цувруулан төлөх; купить в ~у цувруулан төлөхөөр авах.

РАСТАВАНИ|Е хагацах, салах; при ~и хагацахдаа, салахдаа.

РАСТАВАТЬСЯ 1. хагацах, салах, ангижрах, орхих; 2. орхих, салах, хаях.

РАСТАВИТЬ 1. тавих, өрөх, жагсаах, байрлуулах; ~ шахматы шатар өрөх; ~ запятые тасалга тавих; 2. хуваарилан тавих, хуваарилах; 3. алцайлгах, алцайх, заах; ~ ноги алцайх; 4. өргөн болох, тавьж өгөх, оруулга оруулах.

РАСТАНОВК|А 1. тавих, өрөх, жагсаах, байрлуулах, 2. хуваарилан тавих, хуваарилах; 3. нугалбар, завсарлага, зогсох; читать с ~ой нугалбартай унших.

РАСТАТЬСЯ 1. хагацах, салах, ангижрах, орхих; ~ с любимыми вещами хайртай юмнаасаа салах.

РАСТЕГИВАТЬ тайлах, мултлах, задгай тавих.

РАСТЕГИВАТЬСЯ 1. тайлдах, алдуурах, мултрах, тайлагдах; 2. хувцасныхаа товчий нь тайлах, энгэрээ задгай тавих.

РАСТЕГНУТ|ЫЙ задгай тавьсан, товчий нь тайлсан; с ~ым воротом зах нь задгай.

РАСТЕГНУТЬ тайлах, мултлах, задгай тавих; ~ пальто пальтоогоо задгай тавих; ~ пуговицы товч тайлах.

РАСТЕГНУТЬСЯ 1. тайлдах, алдуурах, мултрах, тайлагдах; 2. хувцасныхаа товчий нь тайлах, энгэрээ задгай тавих; идти растегнувшись /пальтоныхоо/ энгэрийг задгай тавьж явах.

РАСТЕЛИТЬ дэвсэх, дэлгэх.

РАСТЕЛИТЬСЯ суунаглах, татах, бүрхэх.

РАСТИЛАТЬ дэвсэх, дэлгэх.

РАСТИЛАТЬСЯ 1. суунаглах, татах, бүрхэх; 2. цэлийх, мэлтийн харагдах.

РАСТСТОЯНИ|Е 1. зай, газар, хол ойр; ~ между двумя городами хоёр хотын хоорондох зай; 2. /хол/ зай /байх/; держать кого-либо на ~и нэг хүнтэй дотно болохоос зайлсхийх.

РАССТРА́ИВАТЬ 1. эвдэх, замбараагий нь алдуулах, сандаах; 2. хохирол учруулах, эмхгүй болгох; 3. хор хүргэх, өвчлүүлэх, муудуулах; 4. саад хийх, эвдэх; 5. урам хугалах, гуниг төрүүлэх; 6. хөг алдуулах, хөггүй болгох.

РАССТРА́ИВАТЬСЯ 1. замбараагаа алдах, сандрах, эвдрэх; 2. хохирол учрах, эмхгүй болох; 3. муудах, өвчлөх; 4. саад тохиолдох, бүтэхгүй болох; 5. хөг алдах, хөггүй болох; 6. урам хугарах, гуниг төрөх.

РАССТРЕ́Л буудан алах, буудан алах ял; **приговорить к ~у** буудан алах ял оногдуулах.

РАССТРЕ́ЛИВАТЬ 1. буудан алах; 2. дуустал буудах, буудаж дуусах; 3. ихэд буудах.

РАССТРЕЛЯ́ТЬ 1. буудан алах; 2. дуустал буудах, буудаж дуусах; 3. ихэд буудах.

РАССТРО́ЕННЫЙ 1. замбараагаа алдсан, сандарсан; 2. бүтэлгүй болсон, эмхгүй болсон; 3. муудсан, өвчилсөн; 4. хөг алдсан, хөггүй болсон; 5. урам хугарсан, гунигласан.

РАССТРО́И||ТЬ 1. эвдэх, замбараагий нь алдуулах, сандаах; 2. хохирол учруулах, эмхгүй болгох, бүтэмжгүй болгох; 3. хор хүргэх, өвчлүүлэх, муудуулах; ~ **здоровье** эрүүл мэндэд хор хүргэх; 4. саад хнийх, эвдэх; ~ **планы** төлөвлөгөө эвдэх; 5. урам хугалах, гуниг төрүүлэх; **эта весть ~ля его** энэ мэдээ урмыг нь хугалав; 6. хөг алдуулах, хөггүй болгох; ~ **скрипку** хийлний хөгийг алдуулах.

РАССТРО́И||ТЬСЯ 1. замбараагаа алдах, сандрах, эвдрэх; 2. хохирол учрах, эмхгүй болох, бүтэлгүй болох; 3. муудах, өвчлөх; **здоровье ~лось** бие өвчлөв; 4. саад тохиолдох, бүтэхгүй болох; **его планы ~лись** түүний төлөвлөгөөнд саад тохиолдов; 5. хөг алдах, хөггүй болох; 6. урам хугарах, гуниг төрөх; ~ **от неудачи** азгүй явдлаас урам хугарах.

РАССТРО́ЙСТВО 1. замбараагаа алдах, сандрах, сандрал; 2. бүтэлгүй болох, сүйдэх; 3. муудах, өвчлөх, эвгүй болох; ~ **желудка** дотор эвгүй болох, ходоод муудах; 4. уйтгар, гуниг, муу оёг; **приятн в ~** гуниг төрөх, муу оёг хүрэх.

РАССТУПА́||ТЬСЯ,

РАССТУПÍ||ТЬСЯ, 1. зам тавьж өгөх, зай гаргах, зайлах; **толпа ~лась** цуглагсад зам тавьж өгөв; 2. ан гарах, цуу үсрэх; **скала ~лась** хад цуу үсрэв.

РАССУДИТЕ́ЛЬНОСТЬ бодлоготой байх, тунгаан бодохдоо сайн.

РАССУДИ́||ТЬ 1. туйвруулах, таслах, тасалж өгөх, нэг тнийш болгох; ~ **спор** маргаан таслах; 2. бодох, эргэцүүлэн бодох, шийдэх; ~ **те, как быть** явал зохихыг эргэцүүлэн бодогтун.

РАССУ́Д||ОК бодлого, ухаан; **быть в полиом ~ке** ухаан бүрэн байх, ухаан эрүүл байх; **лишиться ~ка,** **потерить ~** ухаан солнорох.

РАССУ́ДОЧНОСТЬ бодлоготой байх, ухаантай байх.

РАССУЖДА́ТЬ 1. бодох, тунгаан бодох; **научиться ~** тунгаан бодож сурах; 2. шүүмжлэн хэлэлцэх, шүүмжлэн хэлэх.

РАССУЖДЕ́НИ|Е 1. бодох, тунгаан бодох, бодлого; **правильное ~** зөв тунгаан бодох; 2. шүүмжлэн хэлэлцэх, шүүмжлэн хэлэх; **пускатся в ~я** шүүмжлэн хэлж гарах, элдэв юм хэлэх.

РАССУ́ЧИВАТЬ задлах, эрчий нь гаргах; ~ **верёвку** олс задлах.

РАССЧИ́ТАНН||ЫЙ 1. ончийг нь олсон, тааруулсан, баримжааг нь олсон; 2. зориуд /хэлсэн/, санаатай; ~ **ая грубость** зориуд хэлсэн ширүүн үг.

РАССЧИ́ТАТЬ 1. тооцоолох, тооцоо хийх, бодож гаргах, бодох; ~ **стоимость чего-либо** юмны өртгнийг бодож гаргах; 2. баримжаалах, барагцаалан мэдэх; **не ~ своих сил** хүчээ барагцаалан мэдэхгүй; 3. халах, гаргах; 4. тоолуулах, бүртгэх.

РАССЧИТА́||ТЬСЯ 1. төлөн дуусгах, өр ширгүй болох; 2. дансаа бодолцох, хариугаа авах; **и ещѣ с тобой ~юсь!** Би чамтай дансаа бодолцоно доо!; 3. тоолох.

РАССЧИ́ТЫВА|ТЬ 1. тооцоолох, тооцоо хийх, бодож гаргах, бодох; 2. баримжаалах, барагцаалан мэдэх; 3. халах, гаргах; 4. тоолуулах, бүртгэх; 5. гэх, гэж бодох, бодох, найдах, горьдох; **он ~л прийти** тэр ирэхийг бодож байв; 6. найдах, итгэх; ~ **на старого друга** хуучин найздаа найдах.

РАССЧИ́ТЫВАТЬСЯ 1. төлөн дуусгах; өр ширгүй болох, дансаа бодолцох, хариугаа авах; 2. тоолох; 3. даах, хариуцлагыг хүлээх; ~ **за свои ошибки** алдааныхаа харуцлагыг хүлээх.

РАССЫ́ЛАТЬ тараах, түгээх /газар газар/ илгээх, явуулах.

РАССЫ́ЛАТЬСЯ түгээгдэх, /газар газар/ илгээгдэх.

РАССЫ́ЛКА тараах, түгээх; ~ **газет сонин** түгээх.

РАССЫ́ЛОЧНЫЙ тараах, түгээх, илгээх, тараадаг, түгээдэг, илгээдэг.

РАССЫ́ЛЬНЫЙ зарлага.

РАССЫ́ПАТЬ 1. асгах, үрэх, үйрүүлэх, цацах; ~ **крошки** по столу талх ширээн дээр үйрүүлэх; 2. хийх, асгах; 3. тархаах, зайтай байлгах.

РАССЫ́ПАТЬСЯ 1. асгарах, үйрэх, цацагдах; 2. бутрах, задрах, зад үсрэх; 3. тархах, зайтай байх; 4. задран унах, устах, балрах; 5. үг урсгах.

РАССЫ́ПНОЙ 1. үйрмэг, бутархай, элсэн; 2. ширхгээр зардаг.

РАССЫ́ПЧАТЫЙ үйрэм, үйрэмдэг, үйрдэг.

РАССЫ́ХАТЬСЯ хагсах.

РАСТА́ЛКИВАТЬ 1. түлхэх, түлхэж салгах, түлхэж зайлуулах; 2. түлхэж сэрээх.

РАСТА́ПЛИВАНИЕ 1. гал түлэх, галлах; 2. хайлуулах; ~ **воска** лав хайлуулах.

РАСТА́ПЛИВАТЬ I галлах, гал түлэх, ноцоох.

РАСТА́ПЛИВАТЬ II хайлуулах.

РАСТА́ПТЫВАТЬ гишгэлэх, хага гишгэлэх, няц гишгэлэх, бяц дэвсэх.

РАСТАСКА́ТЬ,

РАСТА́СКИВАТЬ 1. зөөх, аваачих, зөөж дуусах; 2. хулгайлах, үрэх; ~ **казённое имущество** сангийн эд хогшил хулгайлах.

РАСТАСОВА́ТЬ холих; ~ **карты** хөзөр холих.

РАСТА́ЧИВАТЬ зорж ихтгэх, зорж засах.

РАСТАЩÍТЬ 1. аваачих, зөөж дуусах; 2. салгах; ~ **дерущихся** зодолдогсдыг салгах.

РАСТА́Я||ТЬ 1. хайлах, урсах; **снег ~л** цас хайлав; 2. замхрах; 2. уярах, зөөлрөх.

РАСТВÓР I ам, ангархай; ~ **циркуля** гортигийн ам; 2. ангархай, онгорхой завсар.

РАСТВÓР II уусмал, зуурмаг; **насыщенный** ~ ханасан уусмал; **известковый** ~ шохойн зуурмаг.

РАСТВОРÉНИЕ уусах, уусгах.

РАСТВОРÍМОСТЬ уусах чанар, уусац.

РАСТВОРÍМ||ЫЙ уусах, уусдаг; ~ **ые вещества** уусдаг эд.

РАСТВОРÍТЕЛЬ уусгагч, зуураг.

РАСТВОРÍТЬ I нээх, тайлах; ~ **двери** хаалга нээх.

РАСТВОРÍТЬ II уусгах, хайлуулах, зуурах; ~ **соль в воде** давс усанд уусгах.

РАСТВОРÍ||ТЬСЯ I нээгдэх, тайлдах; **калитка ~лась** суга хаалга нээгдэв.

РАСТВОРÍТЬСЯ II 1. уусах, хайлах; 2. алга болох, уусах.

РАСТВОРÍЕМОСТЬ уусах чанар, уусац.

РАСТВОРÍТЬСЯ I нээгдэх, тайлах, нээгдэх.

РАСТВОРÍТЬСЯ II уусгах, хайлуулах, зуурах.

РАСТВОРÍТЬСЯ III 1. уусах, хайлах; 2. алга болох, уусах.

РАСТЕКА́ТЬСЯ 1. урсах, тархах, гүйх; 2. нүүх, баах; 3. дүүрэн байх.

РАСТЭ́НИ||Е ургамал; **одиолетнее** ~ нэг наст ургамал; **сельскохозяйственные** ~я хөдөө аж ахуйн ургамал.

РАСТЕНИЕВО́Д, ургамлын мэргэжилтэн.

РАСТЕНИЕВО́ДСТВО 1. ургамал тарих; 2. ургамал тарих ухаан.

РАСТЕНИЕВО́ДЧЕСКИЙ ургамал тарих, ургамал тарихын.

РАСТЕРЭ́ТЬ 1. нухах, нүдэх, нунтаглах; ~ **в порошок** нунтаглах, нунтаг болгох; 2. нялзаах, нялах, түрхэх; 3. илэх, барих, илбэх; ~ **ушибленное место** бэртсэн газрыг илэх, барих.

РАСТЕРЭ́ТЬСЯ 1. нунтаграх, нунтаг болох, нухагдах, нүдэгдэх; 2. биеэ арчих; ~ **полотенцем** алчуураар биеэ арчих.

РАСТЕРЗА́||ТЬ тасар татах; **волок** ~л **ягиёнка** чоно хурга тасар татжээ.

РАСТЭ́РЯННОСТЬ мэгдсэн байдал, сандрал.

РАСТЭ́РЯННЫЙ 1. гээсэн, хаясан, унагасан; 2. мэгдсэн, сандарсан, мэгдэнгэ, сандранги; ~ **нид** сандранги байдал.

РАСТЕ́РЯТЬ 1. гээх, хаях, алга болгох; ~ **вещи юмаа** гээх; 2. алдах, сураггүй болох; ~ **родных төрлөөсөө** сураггүй болох.

РАСТЕ́РЯ||ТЬСЯ I гээгдэх, хаягдах, алга болох; **все вещи** ~лись **в пути** замд бүх юм алга болжээ.

РАСТЕ́РЯТЬСЯ II сандрах, мэгдэх, самгардах; ~ **от неожиданности** дочсондоо мэгдэх.

РАСТЭ́||ЧЬСЯ 1. урсах, тархах, гүйх; 2. дүүрэн байх; **по лицу** ~лась **улыбка** нүүр дүүрэн ннээмсэглэв.

РАСТЯ́ I 1. өсөх, ургах, том болох; **дети на глазах** **растут** хүүхдүүд харсаар байтал өсч байна; 2. өсөх, торних, хүмүүжих; **он рос в городе** тэр хотод өссөн хүн; 3. өсөх, арвижих, их болох; 4. өсөх, өрнөх, хөгжих; 5. өсөх, ургах, нэмэгдэх, боловсрох.

РАСТЯ́НИЕ 1. нухах, нүдэх, нунтаглах; 2. илэх, барих, илбэх.

РАСТИРА́ТЬ 1. нухах, нүдэх, нунтаглах; 2. нялзаах, нялах, түрхэх; 3. илэх, илбэх.

РАСТИРА́ТЬСЯ 1. нунтаграх, нунтаг болох, нухагдах, нүдэгдэх; 2. биеэ арчих.

РАСТИТЕ́ЛЬНОСТЬ 1. өвс ургамал, ургамалын зүйл, ургамал; 2. үс, үс сахал, сахал.

РАСТИТЕ́ЛН||ЬИЙ I 1. ургамлын, ургамлаар хийсэн; ~ **мир** ургамлын аймаг; 2. ургамлын, ургамлаас гаргадаг; ~ **оо** **масло** ургамлын тос.

РАСТИТЕ́ЛЬНЫЙ II өсөх, ургах; ~ **процесс** өсөх явц.

РАСТЯ́ТЬ 1. өсгөх, хүмүүжүүлэх, торниулах; ~ **детей** хүүхэд өсгөх; 2. өсгөх, ургуулах, тавих; ~ **цветы** цэцэг ургуулах; ~ **бороду** сахал ургуулах, тавих.

РАСТЛЭ́НИЕ 1. /хүүхдийг/ хүчнрхэх, хүчирхэн явалдах, бузарлах; 2. ёсгүй явдал, зарчимгүй хэрэг.

РАСТЛЭ́ННЫЙ ёсгүй, ёс суртахуунгүй, зарчимгүй.

РАСТЛЯ́ТЬ 1. /хүүхдийг/ хүчнрхэх, хүчирхэн явалдах, бузарлах; 2. завхайруулах, ёсгүй явдалд сургах.

РАСТОЛКА́ТЬ 1. түлхэх, түлхэн салгах, түлхэн зайлуулах; 2. түлхэн сэрээх.

РАСТОЛКОВА́ТЬ тайлбарлах, тайлбарлан ойлгуулах, ухуулах.

РАСТОЛКОВЫВА́ТЬ тайлбарлах, тайлбарлан ойлгуулах, ухуулах.

РАСТОЛО́ЧЬ нүдэх, нунтаглах; ~ **перец** поваари нүдэх.

РАСТОЛСТЭ́ТЬ бүдүүрэх, таргалах.

РАСТОПИ́ТЬ I галлах, гал түлэх, асаах; ~ **печь** пийшин галлах.

РАСТОПИ́ТЬ II хайлуулах; ~ **масло** тос хайлуулах.

РАСТОПИ́ТЬСЯ I галлагдах, гал асах, ноцох.

РАСТОПИ́ТЬСЯ II хайлах.

РАСТОПТА́ТЬ гишгэх, хага гишгэх, няц гишгэх, бяц дэвсэх.

РАСТОПЫ́РИВАТЬ,

РАСТОПЫ́РИТЬ арвайлгах, сарвайлгах, алцайлгах, ёрвойлгох, цорвойлгох; ~ **губы** уруулаа ёрвойлгох.

РАСТОПЫ́РИВАТЬСЯ,

РАСТОПЫ́РИТЬСЯ, арвайх, сарвайх, алцайх, ёрвойх, цорвойх; **пальцы** **растопырились** хуруу нь арвайх.

РАСТОРГА́ТЬ,

РАСТОРГНУ́ТЬ, цуцлах; ~ **договор** гэрээ цуцлах.

РАСТОРЖЭ́НИЕ цуцлах, цуцлалт.

РАСТОРМОШИ́ТЬ 1. татаж сэрээх, хөдөлгөж сэрээх; 2. идэвхжүүлэх.

РАСТОРО́ПНОСТЬ шаламгай байх, гавшгай байх.

РАСТОРО́ПНЫЙ шаламгай, гавштай, шалбалзсан, шалав хийсэн; ~ **человек** шаламгай хүн.

РАСТОЧА́ТЬ 1. үрэх, үрэгдүүлэх; ~ **деньги** мөнгө үрэх; 2. нөгцөөх, үрэх; 3. дэндүүлэх, өнгөрүүлэх; ~ **улыбки** дэндүү их инээмсэглэх; ~ **похвалы** өнгөрүү магтах.

РАСТОЧА́ТЬСЯ үрэгдэх.

РАСТОЧИ́ТЕЛЬНОСТЬ үрэмтгнй байх, үрэмхий зан, үрлэгч явдал.

РАСТОЧИ́ТЕЛЬНЫЙ үрэмтгий, үрэмхий, үрлэгч; ~ **человек** үрэмтгий хүн, үрлэгч.

РАСТОЧИ́ТЕЛЬСТВО үрэмтгнй байх, үрлэгч зан, үрэх.

РАСТОЧИ́ТЬ I 1. үрэх, үрэгдүүлэх; 2. нөгцөөх, үрэх; 3. дэндүүлэх, өнгөрүүлэх.

РАСТОЧИ́ТЬ II зорж ихтгэх, зорж засах.

РАСТО́ЧКА зорох, зорж засах.

РАСТРА́ВИТЬ,

РАСТРА́ВЛИВАТЬ 1. сэдэрэх, хөндөх; ~ **рану** шарх сэдэрэх; 2. хөндөх, сэргээх, /юм/ санагдуулах; 3. хордуулах.

РАСТРАНЖИ́РИТЬ үрэх, үрэн таран хийх, сүйтгэх; ~ **деньги** мөнгө үрэн таран хийх.

РАСТРА́Т||А шамшигдал, шамшигдуулах, шамших; **покрыть** ~у шамшсаныг төлөх.

РАСТРА́ТИТЬ 1. зарах, үрэх; ~ **деньги на мелочи** аар саар юманд мөнгө үрэх; 2. шамшигдуулах, шамших, үрэгдүүлэн сүйтгэх; ~ **казённые деньги** сангийн мөнгө шамшигдуулах.

РАСТРА́ТЧИК шамшигдуулагч, шамшигч.

РАСТРА́ТЧИЦА шамшигдуулагч эмэгтэй, шамшигч эхнэр.

РАСТРА́ЧИВАТЬ 1. үрэх, үрэгдүүлэх; 2. шамшигдуулах, шамших, үрэгдүүлэн сүйтгэх.

РАСТРА́ЧИВАТЬСЯ 1. үрэгдэх, үрэх; 2. шамшигдах, үрэгдэн сүйдэх.

РАСТРЕВО́ЖИТЬ сэтгэл зовоох, цочоох, сандаргах, үймүүлэх, сэдэрэх.

РАСТРЕВО́ЖИТЬСЯ сэтгэл зовох, цочих, сандрах, сэдэрх.

РАСТРЕЗВО́НИТЬ зар тараах, цуу тараах.

РАСТРЕ́ПАНН||ЫЙ 1. үнгэгдсэн, навтархай, навтас болсон; 2. сэглэгэр, сэглийсэн, сэгсийсэн; ~ **ые** **волосы** сэглэгэр үс.

РАСТРЕПА́ТЬ 1. сэглийлгэх, сэгсийлгэх; ~ **волосы** үс сэгсийлгэх; 2. үнгэх, навтархай болгох; 3. гүвэх, савах.

РАСТРЕПА́ТЬСЯ 1. сэглийх, сэгсийх; 2. үнгэгдэх, навтархай болох.

РАСТРЕСК||А́ТЬСЯ,

РАСТРЕ́СК||ИВАТЬСЯ, хагачих, ан гав гарах, цав болох; **потолок** ~ался **тааз** хагачив.

РАСТРО́ГАННО уяран, сэтгэл уяран, сэтгэл хөдлөн.

РАСТРО́ГАНН||ЫЙ уярсан, сэтгэл уярсан сэтгэл хөдөлсөн; уян; **все были** **растроганы** бүгдийн сэтгэл уярсан байв; **говорить** ~ым **голосом** сэтгэл уярсан дуугаар хэлэх.

РАСТРОГАТЬ уяруулах, сэтгэл уяруулах, сэтгэл хөдөлгөх.
РАСТРОГАТЬСЯ уярах, сэтгэл уярах, сэтгэл хөдлөх.
РАСТРÓБ 1. амсар, хоолой; ~ **трубы** хоолойн амсар; 2. бугалга; ~ **духового инструмента** үлээвэр хөгжмийн бугалга; 3. шамраас, эргээс; **сапоги с ~ами** шамраастай савхин гутал.
РАСТРУБИТЬ цуу дэгдээх, зар гаргах.
РАСТРЯС|ТЯ 1. тараах, зулах; ~ **сено для просушки** хатаах гэж өвс тараах; 2. дэмий үрэх, алга хийх; ~ **деньги** мөнгө дэмий үрэх; 3. аянших, донсолгоонд ядрах, аяншиж ядрах; **в дороге** мени ~ло би замд аяншиж ядрав.
РАСТЯГИВАТЬ 1. сунгах, сунгаж дэлгэх, тэлж дэлгэх, дэлгэх; 2. сунаах, сунгах; 3. уртдуулах, хэт урт болгох; 4. шидрэх, сунах; 5. сунжуулах, унжруулах, удаашруулах.
РАСТЯГИВАТЬСЯ 1. сунаж хэвтэх; 2. тэрийн унах, тэрийх 3. сунах; 4. уртдах, хэт урт болох; 5. сунжих, унжрах, удаашруулах.
РАСТЯЖЕНИЕ 1. сунаах, сунгах, сунах; 2. шидрэх, сунах; ~ **снизок шөрмөс** сунах.
РАСТЯЖИМОСТЬ олон утгатай /байх/, янз янз тайлбарлагдах.
РАСТЯЖИМ|ЯЙ олон утгатай, янз янз тайлбарлагдах; ~**ое** **понятие** олон утгатай ухагдахуун.
РАСТЯНУТОСТЬ 1. сунжирхай байх, унжирсан байх; 2. сунац; ~ **шерсти** үсний сунац.
РАСТЯНУТЫЙ 1. сунгамал, сунаасан, сунгасан, тэлсэн, дэлгэсэн; 2. уртадсан, хэт урт; 3. сунжсан унжирсан, удааширсан; ~ **роман** унжирсан роман.
РАСТЯНУТЬ 1. сунгах, сунгаж дэлгэх, тэлж дэлгэх; дэлгэх; ~ **сырую кожу** нойтон арьс тэлж дэлгэх; 2. сунаачих, сунгачих; ~ **резинку** эрзээн сунаачих; 3. уртдуулах, хэт урт болгох; ~ **фасад дома** байшингийн нүүр талыг уртдуулах; 4. шидрэх, сунах; ~ **связку шөрмөс** шидрэх; 5. сунжуулах, унжруулах, удаашруулах; ~ **доклад** нлтгэл сунжуулах; ~ **работу на месинг** ажлаа сараар удаашруулах.
РАСТЯНУ|ТЬСЯ 1. сунаж хэвтэх; ~ **на диване** диван дээр сунаж хэвтэх; 2. тэрийн унах, тэрийх; ~ **во несь** **рост** тэрийн унах; 3. суначих, сунах; **подтужи** ~лись мөрөвч суначив; 4. уртдах, хэт урт болох; 5. сунжих.
РАСТЯПА молхи амьтан, байдон хүн.
РАСФАСОВАННЫЙ хэмжин савласан, жигнэж, боосон, хэмжин багласан, багцалсан.
РАСФАСОВАТЬ хэмжин савлах, жигнэн боох, хэмжин баглах, багцлах.
РАСФАСОВКА хэмжин савлах, багцлах, хэмжин савлалт, багцлалт.
РАСФАСОВЫВАТЬ хэмжин савлах, жигнэн боох, хэмжин баглах, багцлах.
РАСФОРМИРОВАНИЕ тараах, тараалт; ~ **полка** хороог тараах.
РАСФОРМИРОВАТЬ тараах, өөрчлөн байгуулах.
РАСФОРМИРОВАТЬ тараах, өөрчлөн байгуулах.
РАСФОРМИРОВАТЬСЯ тараагдах, өөрчлөгдөн байгуулагдах.
РАСФРАНТИТЬСЯ гангалах, дэгжирхэх.
РАСФРАНЧЕННЫЙ гангалсан, дэгжин хувцасласан.
РАСХАЖИВАТЬ алхлах; ~ **взад и вперед** хойш урагшаа алхлах; ~ **по комнате** тасалгаан дотуураа алхлах.
РАСХВАЛИВАТЬ,
РАСХВАЛИТЬ ихэд магтах, магтах; ~ **до небес** тэнгэр тултал магтах.
РАСХВАСТАТЬСЯ сайрхах, бардамнах.

РАСХВАТАТЬ,
РАСХВАТЫВАТЬ яаран авцгаах, шүүрэн авцгаах, булаалдан авцгаах.
РАСХВОРАТЬСЯ хүнд өвчлөх, өвдөх.
РАСХИТИТЕЛЬ хулгайлагч, шамшигч.
РАСХИТИТЬ,
РАСХИЩАТЬ хулгайлах, шамших; ~ **имущество** эд хогшил хулгайлах.
РАСХИЩЕНИЕ хулгайлах, шамших явдал.
РАСХЛЕБАТЬ учир начрыг нь олох; **заварил кашу,** **теперь расхлебывай** хутгаж орхисон юмныхаа учир начрыг нь одоо ол.
РАСХЛЯБАННОСТЬ цалгар байх, цалгардал.
РАСХЛЯБАН|ЯЙ 1. холжисон, сул болсон, ганхсан; 2. ганхсан, салтирганасан; ~**ая походка** салтирганасан явдал, салтирганан явах; 2. цалгар, замбараагүй; ~**ое поведение** цалгар зан.
РАСХОД 1. зарлага, зардал сүйтгэл; ~**ы** **производства** үйлдвэрлэлийн зарлага; **мелкие ~ы** аар саар зардал; **вести кого-либо в ~** хүнийг зардалд унагах; **покрыть ~ы** зардлаа талгах; 2. зарцуулах, зарах, хэрэглэх, зарлага, гарлага; ~ **топлива** түлш зарах; ~ **материалов** хэрэглэгдэхүүний гарлага; 3. зарлага, зарлагын хүснэгт; **приход и ~** орлого зарлага; **списать что либо в ~ юм** зарлагад гаргах; зарлагын хүснэгт бичих; **известить в ~, пустить в ~, списать в ~** гарзанд гаргах.
РАСХОДИТЬСЯ I 1. тарах, тархах; 2. тарах, тархах, сарних; 3. тэнийх, арилгах; 4. салах, хагацах; 5. ярагдах, завсар гарах, ангайх; 6. нийлэхээ байх, таарахгүй болох, зөрөх; 7. үрэгдэх, дуусах, барагдах, зарж дуусах; 8. зөрөх, алгасах; 9. харих, намдах; 10. хайлах, шингэх, уусах; 11. гаарах, ширүүсэх; 12. хөөрөх, хөгжих.
РАСХОДИТЬСЯ II нхэд уурлах, хилэгнэх.
РАСХОДН|ЯЙ зарлагын, зардлын; ~**ые** **статьи** зарлагын зүйл.
РАСХОДОВАНИЕ зарцуулах, зарах, зарцуулга.
РАСХОДОВАТЬ зарцуулах, зарах, хэрэглэх; ~ **деньги** мөнгө зарцуулах.
РАСХОДОВАТЬСЯ 1. мөнгө зарах, мөнгө зарцуулах; 2. зарагдах, зарцуулагдах.
РАСХОЖДЕНИЕ 1. салах, тарах, цацах; ~ **солнечных лучей** нарны гэрэл цацах; 2. зөрөх, нийлэхээ байх, таарахгүй болох; ~ **между приходом и расходом** орлого зарлага зөрөх; ~ **во взглядах** үзэл нийлэхээ байх.
РАСХОЛАЗИВАТЬ урам хариулах, урам хугалах.
РАСХОЛОДИТЬ урам хариулах, урам хугалах.
РАСХОТЁ|ТЬ дургүй болох, хүсэхгүй болох; **я ~л** **есть** би хоол идэх дургүй болов.
РАСХОТЁ|ТЬСЯ хүсэлгүй болох, хүрэхээ болих; **мне ~лось** **спать** миний нойр хүрэхээ болив.
РАСХОХОТАТЬСЯ тачигнагал инээх, хөхрөх; **громко ~** тачигнагал инээх.
РАСХРАБРИТЬСЯ зүрх орох, шийдэх.
РАСЦАРАПАТЬ зулга маажих, зулга татах.
РАСЦАРАПАТЬСЯ 1. зулга маажуулах, зулга татуулах; 2. зулга маажилцах.
РАСЦВЕ|СТЯ,
РАСЦВЕ|ТАТЬ 1. цэцэглэх, дэлгэрэх; **розы ~ли** сарнай цэцэг дэлгэрэв; 2. эрүүл саруул болох, сайхан болох, үзэсгэлэн бүрдэх; 3. тодрох, баясах; **лицо её ~ло улыбкой** тэр баясан инээмсэглэв; 4. цэцэглэх, цэцэглэн дэлгэрэх, мандах, цэцэглэн мандах, цэцэглэн хөгжих.
РАСЦВЕТ 1. цэцэглэх, дэлгэрэх; ~ **яблонь** алимын мод цэцэглэх; 2. цэцэглэлт, мандалт, бадралт, цэцэглэн хөгжилт, нд; **в ~е** **сил и здоровья** хүч чадлынхаа ид дунд.

РАСЦВЕТАТЬ 1. цэцэглэх, дэлгэрэх; 2. эрүүл саруул болох, үзэсгэлэн бүрдэх; 3. тодрох, баясах; 4. цэцэглэх, цэцэглэн дэлгэрэх, мандах, цэцэглэн мандах, цэцэглэн хөгжих.

РАСЦВЕТИТЬ I 1. алагдан будах, эрээлэн будах, будах; ~ красками өнгө өнгөөр будах; 2. өнгийн юмаар чимэглэх.

РАСЦВЕТИТЬ II алаг болох, эрэн болох.

РАСЦВЕТКА 1. алагдан будах, эрээлэн будах; 2. өнгө, зүс; у этой материи неприятная ~ энэ муухай өнгөтэй бөс байна.

РАСЦВЕЧИВАТЬ 1. алагдан будах, эрээлэн будах; 2. өнгийн юмаар чимэх.

РАСЦВЕЧИВАТЬСЯ 1. алаг өнгөөр будагдах, эрэн өнгөөр будагдах; 2. өнгийн юмаар чимэглэгдэх.

РАСЦЕЛОВАТЬ чанга озох, озож озчих, чанга үнсэх.

РАСЦЕЛОВАТЬСЯ озолдох, үнсэлдэх.

РАСЦЕНИВА||ТЬ 1. үнэ зохиох, үнэ тогтоох, үнэлэх; 2. үнэлэх, үзэх; как вы ~ете его предложение? Түүний саналыг та юу гэж үзэж байна?

РАСЦЕНИВАТЬСЯ үнэлэгдэх.

РАСЦЕНИТЬ үнэ зохиох, үнэ тогтоох, үнэлэх; расценить товар барааны үнэ тогтоох.

РАСЦЕНКА 1. үнэлэх, үнэ зохиох, үнэ зохиол; 2. үнэ, хөлс.

РАСЦЕНОЧНЫЙ үнэ зохиох, үнэ зохиолын.

РАСЦЕПИТЬ салгах, таслах; ~ вагоны вагон салгах.

РАСЦЕПИТЬСЯ салах, тасрах.

РАСЦЕПЛЯТЬ салгах, таслах.

РАСЦЕПЛЯТЬСЯ 1. салах, тасрах; 2. салгагдах, таслагдах.

РАСЦЕРТИТЬ шугамдах, шугам татах, зураас гаргах; ~ карту квадратами зургийг дөрвөлжин шугамдах.

РАСЧЕСАТЬ 1. самнах; ~ волосы үс самнах; 2. зулга маажих; маажих ~ руку гараа маажих.

РАСЧЕСАТЬСЯ 1. үсээ самнах; 2. маажиж гарах.

РАСЧЁСКА сам.

РАСЧЁСТЬ 1. бодох, бодож гаргах; 2. баримжаалах, барагцаалан мэдэх; 3. халах, гаргах.

РАСЧЁСЫВАНИЕ 1. самнах, самналт; 2. маажих, маажилт.

РАСЧЁСЫВАТЬ 1. үсээ самнах; 2. маажиж гарах; 3. самнуулах; 4. маажуулах.

РАСЧЁТ 1. тооцоо, тооцоолох, тооцоо хийх; **правильный** ~ зөв тооцоо; **ошибка** в ~е тооцоолохдоо хийсэн алдаа; 2. төлөх, тооцоолох; **за наличный** ~ бэлэн мөнгөөр төлж, бэлэн мөнгөөр тооцоолж; **по безналичному** ~у дансаар тооцоолон; 3. тооцоо хийж халах, тооцоо хийж халагдах; **дать** ~ тооцоо хийж халах; **взять** ~ тооцоо хийж халагдах; 4. бодол, бодох, санаа, тааварлал; **по моим** ~ам, **он скоро должен приехать** миний боднод тэр хүн удахгүй ирэх ёстой; **мой** ~ы не оправдались миний бодсон буруу болов; 5. хэрэг, ашиг тус; **нет никакого** ~а **ехать** явах ямар ч ашиг алга; 6. болгоомж, бодол, хямга; **жить с** ~ом болгоомжтой амьдрах, хямгатай амьдрах; 7. бүлэг /цэрэг/; **орудийный** ~ их бууны бүлэг; в расчёте өр ширгүй боллоо; из ~а гэж бодон, харгалзан; **принимать** и ~ харгалзах, бодолцох; **исполнитель** ~он төлбөр тооцоо гүйцэтгэгч.

РАСЧЁТЛИВОСТЬ 1. хямгатай байх, нарнын байх; 2. болгоомжтой, бодолтой байх.

РАСЧЁТЛИВЫЙ 1. хямгатай, нарнын; 2. болгоомжтой бодолтой.

РАСЧЁТН||ЫЙ 1. тооцооны; ~аи **кинжка** тооцооны данс; 2. тооцоот; ~ое **сопротивление** тооцооны эсэргүүцэл.

РАСЧИСЛИТЬ, **РАСЧИСЛЯТЬ** бодож гаргах, бодож хуваах.

РАСЧИСТИТЬ арилгах, цэвэрлэх; ~ лес ой цэвэрлэх.

РАСЧИСТИ||ТЬСЯ арилах, цэлмэх, цэвэрлэгдэх, цэвэр болох; **небо** ~лось от туч тэнгэр арилав.

РАСЧЙСТКА арилгах, цэвэрлэх; ~ **садовых дорожек** цэцэрлэгийн зөрөг цэвэрлэх.

РАСЧИХАТЬСЯ найтааж гарах.

РАСЧИЩАТЬ арилгах, цэвэрлэх.

РАСЧИЩАТЬСЯ арилах, цэлмэх, цэвэрлэгдэх, цэвэр болох.

РАСЧЛЕНЕНИЕ хуваах, хэсэглэх, хуваалт, хэсэглэлт.

РАСЧЛЕНИТЬ, **РАСЧЛЕНЯТЬ** хуваах, хэсэглэх, хэсэг хэсгээр нь салгах.

РАСЧЛЕНЯТЬСЯ хуваагдах, хэсэглэгдэх.

РАСЧУВСТВОВАТЬСЯ уярах, сэтгэл хөдлөх.

РАСШАЛИТЬСЯ дүрсгүйтэх, томоогүй аашлах.

РАСШАРКАТЬСЯ, **РАСШАРКИВАТЬСЯ**, 1. /өсгийгөө товшин/ мэхийн ёслох; 2. бялдуучлан мэхэлзэх, дохигонох.

РАСШАТАННЫЙ 1. ганхсан, холхисон, хөдөлсөн; 2. доройтсон, муудсан.

РАСШАТАТЬ 1. ганхуулах, холхиулах, хөдөлгөх; 2. доройтуулах, муудуулах; ~ **нервы** мэдрэл муудуулах.

РАСШАТА||ТЬСЯ, 1. ганхах, холхих, хөдлөх; **зуб** ~лся шүд хөдлөв; 2. доройтох, муудах; **здоровье** ~лось бие муудав.

РАСШАТЯВАТЬ 1. ганхуулах, холхиулах, хөдөлгөх; 2. доройтуулах, муудуулах.

РАСШАТЯВАТЬСЯ 1. ганхах, холхих, хөдлөх; 2. доройтох, муудах.

РАСШВЫРИВАТЬ, **РАСШВЫРЯТЬ** шидэх, шидлэх, хаях, хаялах.

РАСШВЕЛИВАТЬ, **РАСШВЕЛИТЬ** хөдөлгөх, сэрээх, сэргээх, идэвхжүүлэх; ~ зрителей үзэгчдийг сэргээх.

РАСШВЕЛИТЬСЯ хөдлөх, сэрэх, сэргэх, идэвхжих.

РАСШИБАТЬ гэмтээх, хөх няц болгох.

РАСШИБАТЬСЯ гэмтэх, хөх няц болох.

РАСШИБИТЬ гэмтээх, хөх няц болгох; ~ **ногу об камень** хөлөө чулуунд хөх няц болгох.

РАСШИБИТЬСЯ гэмтэх, хөх няц болох.

РАСШИВАТЬ 1. ханзлах, ханз татах; 2. хатгамаллах, угалз хатгах.

РАСШИРЕНИЕ 1. өргөтгөх, тэлэх; ~ **границ** хил хязгаар тэлэх; 2. өргөтгөх, их болгох, олшруулах; 3. тэлэх, томрох, бүдүүрэх; ~ **желудка** ходоод тэлэх; ~ **сердца** зүрх томрох; 4. тэлэх, их болох; ~ **жидкости** шингэн бодисын тэлэх; 5. амсар хоолой; **труба с** ~м амсартай хоолой.

РАСШИРЕН||ЫЙ 1. өргөтгөсөн, тэлсэн; **площадь посевов** **значительно расширена** тариалангийн талбайг нилээд өргөтгөсөн байна; 2. өргөтгөсөн, өргөн; ~ое **заседание** өргөтгөсөн хуралдаан; ~ое **испроизводство** өргөтгөж нөхөн үйлдвэрлэх; 3. утгыг өргөтгөсөн, дэлгэрүүлсэн, дураараа хийсэн; ~ое **толкование** чөгө-либо юмны утгыг өргөтгөн тайлбарлах.

РАСШИРИТЕЛЬ тэлүүр.

РАСШИРИТЬ 1. өргөтгөх, уудам болгох, тэлэх, уужимсах; ~ **дорогу** зам өргөтгөх; 2. өргөтгөх, өргөжүүлэх, их болгох, олшруулах; ~ **производство** үйлдвэрлэлийг өргөтгөх; 3. ихтгэх, уудам болгох, гүнзгийрүүлэх; ~ **кругозор** мэдлэгээ гүнзгийрүүлэх.

РАСШИРИ||ТЬСЯ 1. өргөтгөх, уудам болох, уужимсах; **овраг** ~лся жалга өргөтөв, өргөсөв; 2. өргөжнх, их болох, олшрох; 3. ихтэх, уудам болгох, гүнзгийрэх.

РАСШИРЯТЬ 1. өргөтгөх, уудам болгох, тэлэх, уужимсах; 2. өргөтгөх, өргөжүүлэх, их болгох, олшруулах; 3. ихтгэх, уудам болгох, гүнзгийрүүлэх.

РАСШИРЯТЬСЯ 1. өргөтгөх, уудам болох, уужимсах; 2. өргөжих, их болох, олшрох; 3. ихтэх, уудам болох, гүнзгийрэх.

РАСШИТ|ЬИЙ хатгамалласан, угалз хатгасан; **-ая** рубашка хатгамалласан цацц.

РАСШИТЬ 1. ханзлах, ханз татах; 2. хатгамаллах, угалз хатгах; **~ что-либо золотом** алтан угсаар хатгамаллах.

РАСШИТЬСЯ ханз үсрэх, ханзрах.

РАСШИФРОВАТЬ 1. /нууц түлхүүрт бичгийг/ тайлах; **~ телеграмму** сахилгаан мэдээ тайлах; 2. тайлбарлах; **как ~ его слова?** Түүний үгийг юу гэж тайлбарлах вэ?

РАСШИФРОВКА /нууц түлхүүрт бичиг/ тайлах, тайлбар.

РАСШИФРОВАТЬ 1. /нууц түлхүүрт бичиг/ тайлах; 2. тайлбарлах.

РАСШНУРОВАТЬ оосор тайлах, уяа тайлах; **~ ботинки** гутлын оосор тайлах.

РАСШНУРОВАТЬСЯ оосор алдуурах, уяа тайлдах.

РАСШНУРОВАТЬСЯ үдээс тайлах, уяа тайлах.

РАСШНУРОВАТЬСЯ үдээс алдуурах, уяа тайлдах.

РАСШУМЕТЬСЯ шуугиан болох, шуугиан тавих.

РАСЩЕДРИТЬСЯ өгөөмөрч болох, өглөгч хүн болох.

РАСЩЕЛИНА 1. нарийн хавцал; 2. /модны/ ан, гав.

РАСЩЕП|И|ТЬ 1. цуу татах, цуулах; **ударом молнии ~ по берёзу** аянга хусыг цуу ниргэв; 2. задлах, бутаргах.

РАСЩЕП|И|ТЬСЯ 1. цуу үсрэх, цуурах; **дощечка ~ лась** бяцхан банз цуу үсрэв; 2. задрах, бутрах.

РАСЩЕПЛЕНИЕ 1. цуу татах, цуулах; 2. задлах, задлалт, бутаргах, бутаргалт; **~ атома** атом задлах.

РАСЩЕПЛЯТЬ 1. цуу татах цуулах; 2. задрах, бутрах.

РАТИФИКАЦИЯ батлах, батлалт.

РАТИФИЦИРОВАТЬ батлах; **~ договор** гэрээ батлах.

РАТУША хотын захиргааны байшин.

РАТЬ 1. цэрэг; 2. дайн, тулалдаан.

РАУНД үе, раунд.

РАФИНАД ёотон.

РАФИНАДНЫЙ ёотонгийн.

РАФИНИРОВАНИЕ 1. тунгаах; **~ спирта** спирт тунгаах; 2. ёотон болгох, ёотон хийх.

РАФИНИРОВАН|ИЙ 1. тунгаасан, тунгаамал; **-ое** масло тунгаамал тос; 2. тансаг, нарийн.

РАФИНИРОВАТЬ 1. тунгаах; **~ металл** төмөрлөг тунгаах; 2. ёотон болгох, ёотон хийх; **~ сахар** элсэн чихрийг ёотон болгох.

РАХИТ сульдаа /өвчин/.

РАХИТИК сульдаа өвчтөн.

РАХИТИЧЕСКИЙ,

РАХИТИЧНЫЙ сульдаа өвчтөн; **~ ребёнок** сульдаа өвчтэй хүүхэд.

РАЦИОН хувь, рацион; **суточный** ~ хоногийн хувь.

РАЦИОНАЛИЗАТОРСК|ИЙ оновчтой санаачлагчийн, оновчтой болгох, оновчтой; **-ое предложение** оновчтой санал; **-ие мероприятия** оновчтой арга хэмжээ.

РАЦИОНАЛИЗАЦИЯ оновчтой болгох явдал.

РАЦИОНАЛИЗИРОВАТЬ оновчтой болгох; **~ методы работы** ажлын аргыг оновчтой болгох.

РАЦИОНАЛИЗМ 1. рационализм, оюуныг сурвалж болгох үзэл /хүний оюуныг мэдрэхүйгээс тусгаарлаад, танин мэдэхүйн уг сурвалж нь гагцхүү оюун мөн гэж үздэг гүн ухааны чиглэл/; 2. оюунаа шүтэх, ухаантай амьдрах, ухаантай явах.

РАЦИОНАЛИСТ рационалист, рационализмыг баримтлагч.

РАЦИОНАЛИСТИЧЕСКИЙ рационалист, рационализмыг баримтлагч.

РАЦИОНАЛИСТИЧНЫЙ оюуныг сурвалж болгосон.

РАЦИОНАЛЬНО зүй зохистой, оновчтой, **~ использовать** оновчтой ашиглах.

РАЦИОНАЛЬНОСТЬ оновчтой байх, зүй зохистой байх.

РАЦИОНАЛЬ|ИЙ I оновчтой, зүй зохистой; **-ая** организация производства үйлдвэрлэлийг оновчтой зохион байгуулах; **-ое использование рабочей силы** ажлын хүчийг оновчтой ашиглах.

РАЦИОНАЛЬ|ИЙ II рационал; **-ое число** рационал тоо.

РАЦИОНИРОВАТЬ хувь болгох, хувилах.

РАЦИЯ радио хороо, радио өртөө.

РАЧ|ИТЕЛЬНЫЙ хямгатай; **~ хозяин** хямгатай эзэн.

РАШП|ИЛЬ өрөвтөл.

РАШЕНИЕ ургуулах; **средство для ~ волос** үс ургуулах арга хэрэглүүр.

РВАНУ|ИТЬ 1. угзрах, угз татах; **~ за руку** гараас угзрах; 2. дав хийх, ухас гэх, сэрс хнийх; лошади **~ли** морьд ухас гэв; **~ли ветер** салхи сэрс хийв.

РВАНУТЬСЯ дав хийх, ухасхийх; **~ вперед** урагш ухасхийх.

РВАН|ИЙ I 1. уранхай, навтархай, нооронхой; **-ые** сапоги уранхай гутал; 2. хэвгүй, хэлбэргүй; **-ая** рана хэлбэргүй шарх.

РВА|ИТЬ I 1. суга татах, сугалах, ховх татах, ховхлох; **~ зуб** шүд сугалах, шүд авах; **бура ~ла** деревья с корнями шуурга ургаа модыг ховх ховх татав; 2. зулгаах, түүх; **~ траву** өвс зулгаах; 3. урах, тасдах, таслах, цуу татах, хүү татах; **~ платье** хувцас урах; **машинна рвёт** нитку машинн угсаа таслаад байна; 4. тэслэх; **~ динамитом что-либо** юм динамитаар тэслэх; 5. таслах, болих; **~ отношения** харилцаа таслах; 6. шархирах, хатгаж өвдөх; **рану рвёт** шарх шархира; **~ на себе волосы** толгойтой үсээ зулгаах, цөхрөнгөө барах; **~ и метать** учир зүггүй дурлах.

РВАТЬ II бөөлжих; **больного рвёт** өвчтөн бөөлжнө.

РВАТЬСЯ I 1. урагдах, тасрах, цуурах, хүүрэх, хагарах; 2. тэсрэх; **снаряды рвутся** их бууны сум тэсэрнэ.

РВАТЬСЯ II зүтгэх, тэмүүлэх, ухасхийх; **ребёнок рвётся** к матери хүүхэд эх рүүгээ тэмүүлнэ.

РВАЧ завшигч, завшаач.

РВАЧЕСК|ИЙ завшаанч, завшаан хийх; **-ие** наклонности завшаан хайх зан.

РВАЧЕСТВО завшаан хайх явдал; **искоренить** ~ завшаан хайх явдлыг устгах.

РВЕНИЕ идэвх хичээл, оролдлого зүтгэл; с **~м** **приняться** за работу идэвх хичээлтэй ажиллаж эхлэх.

РВОТА 1. бөөлжих; 2. бөөлжис, бөөлждөс.

РВОТНОЕ бөөлжүүлэх эм.

РВОТНЫЙ бөөлжүүлэх; **рвотное средство** бөөлжүүлэх эм.

РДЕСТ (бот) усан хөрш.

РДЕТЬ улалзах, улайх.

РЕАБИЛИТАЦИЯ цагаатгах, цагаатгал.

РЕАБИЛИТИРОВАТЬ цагаатгах, цагаатгал.

РЕАБИЛИТИРОВАТЬСЯ цагаатах.

РЕАГИРОВА|ИТЬ тосон хариуцах, хариуцах; **он никак не ~л на мои слова** тэр миний үгэнд огт хариуцсангүй.

РЕАКТИВ урвалж, реактив.

РЕАКТИВНОСТЬ урвал үүсгэх чанар.

РЕАКТИВ|ИЙ I урвал үүсгэх, урвалж болдог, урвалын; **-ие** вещества урвал үүсгэх бодис; 2. тийрэлтэт; **~ самолёт** тийрэлтэт онгоц; **~ двигатель** тийрэлтэт хөдөлгүүр.

РЕАКЦИОНЕР харгис этгээд, харгис үзэлтэн.

РЕАКЦИОННОСТЬ харгис чанар; **~ взглядов** үзлийн харгис чанар.

РЕАКЦИОНН|ИЙ харгис, харгис үзэлтэй, харгис үзлийн; **-ая** печать харгис хэвлэл, харгис үзлийн хэвлэл.

РЕА́КЦИ|Я I 1. тосон хариуцах, хариуцах; 2. тэнхэлдэх, тэнхээдэх; 3. урвал; **химические** ~и химийн урвал.

РЕА́КЦИЯ II харгислал.

РЕАЛИЗА́ЦИЯ I. биелүүлэх, биелүүлэлт; ~ **плана** төлөвлөгөө биелүүлэх; 2. борлуулах, борлуулалт; ~ **имущества** эд хогшил борлуулах.

РЕАЛИ́ЗМ I /бодит байдлыг түүний нийтлэг шинжүүдээр нь үнэн зөв дүрслэн харуулах зорилго бүхий утга зохиол, урлагийн чиглэл/.

РЕАЛИ́ЗМ II бодит байдлыг ойлгох, бодит байдлаас үндэслэх.

РЕАЛИЗОВА́ТЬ I. биелүүлэх; ~ **все планы** бүх төлөвлөгөөг биелүүлэх; 2. борлуулах; ~ **товар** бараа борлуулах; ~ **займ** зээллэг борлуулах.

РЕАЛИЗОВА́|ТЬСЯ I. биелэгдэх, биелэх; **все наши предложения** ~лись бидний бүх хүсэл биелэв; 2. борлох; **займ** успешно ~лся зээллэг амжилттай борлов.

РЕАЛИ́СТ I реалист, реализмыг баримтлагч.

РЕАЛИ́СТ II бодит байдлыг ойлгогч.

РЕАЛИСТИ́ЧЕСК|ЙИ I реалист, реализмыг баримталсан; ~ое **направление** реалист чиглэл.

РЕАЛИСТИ́ЧЕСКИЙ II бодит байдлыг ойлгосон, бодит байдлаас үндэслэсэн.

РЕА́ЛЬНО бодитой, биелмээр.

РЕА́ЛЬНОСТЬ I. биелэгдмээр байх, биелэхээр байх, бодитой байх; ~ **предложении** биелэхээр санал, бодитой санал; 2. бодит байдал, бодитой юм; **объективная** ~ **мира** ертөнцийн үнэн бодит байдал.

РЕА́ЛЬН|ЙИ I 1. бодитой, бодит, ~**ая действительность** боднт байдал; 2. биелэгдмээр, биелэхээр, бодитой; ~ **план** бодитой төлөвлөгөө; 3. бодит байдлыг тусгасан, боднт байдлаас, үндэслэсэн; ~**ая заработная плата** бодит цалин.

РЕА́ЛЬНЫЙ II реальное училище /Хувьсгалын өмнө орос улс, эртний хэл заадаггүй, тооны ухаан, байгалийн ухааныг гол болгон үздэг/ дунд сургууль.

РЕБЕ́НОК хүүхэд; **грудной** ~ хөхүүл хүүхэд.

РЕ́БЕРН|ЙИ хавирганы, хавьсны; ~**ые кости** хавирганы яс; ~**ая плевра** хавирганы гялтан.

РЕБРО́ I. хавирга, хавьс; **так похудел, что рёбра видны** хавиргаа хэрдийтэл турах; 2. ирмэг, хавирга, хажуу; **поставить кирпич на ~ туйпу** хавиргалуулан тавих; 3. ирмэг; ~ **многогранного угла** олон талт өнцгийн ирмэг; **поставить вопрос** ~м асуудлыг эрс тавих.

РЕ́БУС таавар, оньсого.

РЕ́БЯТА I. хүүхдүүд, багачууд; 2. залуус, залуучууд.

РЕ́БЯТИ́ШКИ бяцхан хүүхдүүд, багачуул.

РЕ́БЯЧЕСКИЙ I. хүүхдийн; 2. гэнэн, хөнгөн, хүүхдийн; ~ **поступок** хүүхдийн явдал, гэнэн хэрэг.

РЕ́БЯЧЕСТВО хүүхэд зан, хүүхдийн явдал; **думать так было бы** ~м ингэж бодвол хүүхдийн явдал болно.

РЕ́БЯЧЛИ́ВЫЙ хүүхэд шиг, хүүхдийн, хүүхэд; ~ **ирав** хүүхэд ааль.

РЕ́В I. урхираан, хүрхээн, мөөрөөн; ~ **зверей** ан амьтны урхираан; 2. хашгираан, бархираан, шуугиан; 3. хүнгэнэх, шүнгэнэх; ~ **ветра** салхи шүнгэнэх; ~ **моторов** мотор хүнгэнэх; 4. нүжигнэх, нүжгэнээн; ~ **пушек** их бууны нүжгэнээн; 5. орилоон, чарлаан; **дети подняли** ~ хүүхдүүд орилоон болов.

РЕВАНШ даага, хариу, хонзон; **взять** ~ даагаа нэхэх, хариугаа авах.

РЕВАНШИ́СТ хонзогногч.

РЕВАНШИ́СТСК|ЙИ хонзогногч; ~**ая политика** хонзогногч бодлого.

РЕВЕННЫЙ гишүүнийн; ~ **порошок** гишүүний нунтаг, талхалсан гишүүнэ.

РЕВЕНЬ гишүүнэ.

РЕВЕРА́НС өвдөг нуг асхийн ёслох, борви бохирон ёслох.

РЕВЕ́ТЬ I. урхирах, хүрхрэх, мөөрөх; 2. хашгирах, бархирах, шуугих; 3. хүнгэнэх, шүнгэнэх, шүүгих, шуугих; 4. нүжгэнэх, пир пар хийх, нирхнйх; 5. орилох, чарлах; **дети ревут** хүүхдүүд орилно.

РЕВИЗИОНИ́ЗМ ревизионизм, засварлах үзэл.

РЕВИЗИОНИ́СТ засварлах үзэлтэн.

РЕВИЗИОНИ́СТСКИЙ ревизионизмын, засварлах үзлийн.

РЕВИЗИО́Н|ЙИ шалган байцаах; ~**ая комиссия** шалган байцаах комисс.

РЕВИ́ЗИЯ I. шалган байцаах, шалган байцаалт; 2. засварлах, хянах; 3. бүртгэл, шалгалт.

РЕВИЗОВА́ТЬ шалган байцаах; ~ **кассе** /байгууллагын/ мөнгөн санг шалган байцаах.

РЕВИ́ЗОР байцаагч, шалган байцаагч.

РЕВКО́М (*революционный комитет*) хувьсгалт хороо.

РЕВМА́ТИЗМ хэрэх өвчин, шархираа /өвчин/.

РЕВМА́ТИК хэрэх өвчтэй хүн, шархираатай хүн.

РЕВМА́ТИЧЕСКИЙ хэрэх өвчний, шархираагийн.

РЕВНÍВО I. хартай, жетөөрхөн; ~ **посмотреть на кого-либо** хүнийг жетөөрхөн харах; 2. нуун, даран; ~ **оберегать свою работу** хийсэн юмаа нуун дарах.

РЕВНÍВЫЙ хартай, жетөөрхөг, атаархуу; ~ **муж** хартай эр: ~ **взгляд** жетөөрхөг харц.

РЕВНОВА́ТЬ хардах, жетөөрхөх, атаархах.

РЕВНО́СТЬ I хар, жетөө, атаа.

РЕВНО́СТЬ II идэвх оролдлого, хичээл зүтгэл, с **большой** ~ю **взяться за дело** их идэвх оролдлоготой ажил хэргээ эхлэх.

РЕВОЛЬВÉР гар буу.

РЕВОЛЬВÉРНЫЙ гар бууны.

РЕВОЛЮЦИОНÉР I. хувьсгалч; 2. эргэлт гаргасан хүн, хувьсгал гаргасан хүн; ~ **в науке** шинжлэх ухаанд эргэлт гаргасан хүн.

РЕВОЛЮЦИОНÉРКА хувьсгалч эмэгтэй.

РЕВОЛЮЦИОНИ́З|РОВАТЬ I. хувьсгалжуулах, хувьсгах; 2. эргэлт гаргах, хувьсгал гаргах.

РЕВОЛЮЦИОНИ́З|РОВАТЬСЯ I. хувьсгалжих, хувьсах; 2. эргэлт гарах, хувьсгал гаргах.

РЕВОЛЮЦИО́ННО-ДЕМОКРАТИ́ЧЕСКИЙ хувьсгалч ардчилсан.

РЕВОЛЮЦИО́ННОСТЬ хувьсгалч үзэл, хувьсгалт чанар.

РЕВОЛЮЦИО́Н|ЙИ хувьсгалт, хувьсгалч, хувьсгалын; ~**ая борьба** хувьсгалт тэмцэл.

РЕВОЛЮ́ЦИЯ I. хувьсгал; **Великая Октябрьская Социалистическая Революция** Октябрийн Социалист Их Хувьсгал; 2. эргэлт, хувьсгал; **культурная** ~ **соёлын** хувьсгал; ~ **в технике** техникт гарсан эргэлт.

РЕВТРИбуНА́Л (*революционный трибунал*) хувьсгалт онц шүүх.

РЕВЮ I. нийгэгтгэсэн үзвэр, сэдэвчилсэн үзвэр; 2. /гадаадын/ сэтгүүл.

РЕГА́ЛИЯ I. бэлэг тэмдэг; 2. одон тэмдэг; 3. онц эрх.

РЕ́ГЕНТ /хааны оронд/ засаг баригч.

РЕ́ГЕНТСКИЙ засаг баригчийн.

РЕ́ГЕНТСТВО засаг барих. **РЕГИО́НАЛЬНЫЙ** регионал, тив улсын; ~ **пакт** тив улсын гэрээ.

РЕГÍСТР I. цэс бүртгэл; 2. /авианы/ чалх; 3. /хөгжмийн зэвсгийн авианы/ өнгө солнуур; 4. /бичгийн машинын/ үсгийн эгнээ.

РЕГИСТРАТОР бүртгэгч.

РЕГИСТРАТОРША бүртгэгч эмэгтэй.

РЕГИСТРАТУРА бүртгэх газар.

РЕГИСТРАЦИОННЫЙ бүртгэх, бүртгэлийн; ~ лист бүртгэх хуудас.

РЕГИСТРАЦИЯ 1. бүртгэх, цэслэх, данслах, бүртгэлт; ~ почты шуудан бичгийг бүртгэх; 2. бүртгэх, бүртгэн батлах; ~ делегатов төлөөлөгчдийг бүртгэх; ~ брака гэрлэгсэдийг бүртгэх; 3. тэмдэглэх, бүртгэх; ~ колебаний почвы газрын хэлбэлзхийг тэмдэглэх.

РЕГИСТРИРОВАТЬ 1. бүртгэх, данслах, цэслэх, дансанд тэмдэглэх; ~ документы баримт бичгийг данслах; 2. бүртгэх, бүртгэн бичих, бүртгэн батлах; 3. тэмдэглэх, бүртгэх.

РЕГИСТРИРОВАТЬСЯ 1. бүртгүүлэх, дансанд тэмдэглүүлэх; 2. бүртгэгдэх, тэмдэглэгдэх; 3. бүртгүүлэх, бүртгүүлэн батлуулах.

РЕГЛАМЕНТ дотоод дүрэм, **установить** ~ заседания хурлын дотоод дүрмийг тогтоох; **придерживаться** ~а дотоод дүрмийг сахих.

РЕГЛАМЕНТАЦИЯ дүрэм тогтоох, дүрэм тогтоолт.

РЕГЛАМЕНТИРОВАТЬ дүрэм тогтоох, дүрэмтэй болгох.

РЕГРЕСС ухралт, буурал, доройтол.

РЕГРЕССИВНЫЙ 1. ухарсан, ухралт болсон, буурсан, доройтсон; 2. харгис, ухралт болсон, ухарсан; ~ые меры харгис арга хэмжээ.

РЕГРЕССИВНЫЙ буцааж нэхэмжлэх; ~ое требование буцаан нэхэмжлэх шаардлага.

РЕГРЕССИРОВАТЬ ухрах, буурах, доройтох.

РЕГУЛИРОВАНИЕ 1. зохицуулах, зохицуулалт; ~ уличного движения гудамжны хөдөлгөөн зохицуулах; 2. тохируулах, тааруулах, тохируулалт, тааруулалт.

РЕГУЛИРОВАТЬ 1. зохицуулах, журамтай болгох; ~ рыночные цены зах зээлийн үнийг зохицуулах; 2. тохируулах, тааруулах; ~ мотор мотор тохируулах.

РЕГУЛИРОВКА 1. зохицуулах, зохицуулалт; 2. тохируулах, тохируулалт, тааруулалт.

РЕГУЛИРОВОЧНЫЙ зохицуулах, тохируулах.

РЕГУЛИРОВЩИК зохицуулагч; ~ уличного движения гудамжны хөдөлгөөн зохицуулагч.

РЕГУЛЯРНО тогтмол, байнга; **собираться** ~ раз в месяц сард тогтмол нэг удаа цугларах.

РЕГУЛЯРНОСТЬ тогтмол болж байх, байнга болж байх.

РЕГУЛЯРНЫЙ 1. тогтмол байнгын; ~ое лечение тогтмол эмчлэх; 2. жинхэнэ; ~ая армия байнгын арми.

РЕГУЛЯТОР тохируул.

РЕДАКТИРОВАНИЕ редакторлах, хянан засах, эрхлэх, редакторлалт.

РЕДАКТИРОВАТЬ 1. хянан засах, редакторлах; ~ статью өгүүлэл хянан засах; 2. эрхлэх; ~ журнал сэтгүүл эрхлэх; 3. найруулах.

РЕДАКТОР эрхлэгч, редактор; **главный** ~ ерөнхий эрхлэгч; **ответственный** ~ хариуцлагатай редактор.

РЕДАКТОРСКИЙ эрхлэгчийн, редакторын; ~ие обязанности эрхлэгчийн үүрэг.

РЕДАКЦИОННЫЙ 1. хянан засах, хянан тогтоох, редакторлах; ~ая работа хянан засах ажил, редакторлах ажил; 2. /хэвлэл/ эрхлэх зөвлөл; 3. эрхлэгчийн, редакторын, эрхлэгчдийн /хэвлэл/ эрхлэх газрын; ~ые поправки эрхлэх газрын засвар.

РЕДАКЦИЯ 1. хянан засах, редакторлах; под ~ей хянан зассан, редакторласан; 2. найруулах, найруулга; **новая** ~ повести туужийн шинэ найруулга, туужийг шинээр

найруулах; 3. хянан тогтоох, редакторлах; 4. эрхлэгчид, редакци; **новая** ~ журнала сэтгүүлийн шинэ эрхлэгчид; 5. хэвлэлд бэлтгэгчид, хэвлэлийн тасаг; 6. /хэвлэл/ эрхлэх газар, редакци; **адрес** ~и журнала сэтгүүл эрхлэх газрын хаяг. **РЕДЕ||ТЬ** шингэрэх, сийрэгших, ховордох, цөөрөх; **лет** ~ет ой сийрэгшиж байна.

РЕДИС редиска, улаан лууван.

РЕДК||ИЙ 1. сийрэг, таруу, шингэн, оочин цоочин; ~ие волосы шингэн үс; ~ лес сийрэг ой; 2. сиймгэр, сэргжэр; ~ая ткань сиймгэр эд; 3. хааяа ирдэг, ховор тохиолддог, ховор, чухаг; ~ гость хааяа ирдэг зочин; ~ая кинга ховор ном.

РЕДКО 1. сийрэг, таруу, шингэн, оочин цоочин; 2. хааяа, ховор, цөөн; ~ писать письма захидал хааяа бичих; ~ встречаться ховор уулзах.

РЕДКОЛЕСЬЕ сийрэг ой.

РЕДКОЛЛЕГИЯ (редакционная коллегия) хэвлэл эрхлэх коллечи.

РЕДКОСТНЫЙ ховор, чухаг, хааяа тохиолддог.

РЕДКОСТ||Ь ховор юм, чухаг зүйл, ховор тохнолдол; коллекция ~ей ховор юмны цуглуулга.

РЕДУКЦИЯ 1. сулрах; ~ гласных эгшиг сулрах; ~ давления пара уурын даралт сулрах; 2. шилжилт /нарийн юмны хялбар болох нь/.

РЕДУТ хүрээ бэхлэлт.

РЕДУЦИРОВАННЫЙ суларсан, балархайшсан, балархай; ~ый гласный суларсан эгшиг.

РЕДУЦИРОВАТЬ 1. огцом болгох, агшаах; 2. сулруулах, балархайшуулах.

РЕДУЦИРОВАТЬСЯ 1. огцом болох, агших; 2. сулрах, балархайших.

РЕДЧАЙШИЙ маш чухаг, их ховор ~ая книга их ховор ном.

РЕДЬКА цагаан лууван; **надоел хуже горькой** ~и бур залхаачихлаа, бүр залхуу хүргэлээ.

РЕЁСТР цэс, данс; ~ имущество эд хогшлын цэс.

РЕЖИМ 1. журам, дэглэм, байгуулалт; **царский** ~ хаант байгуулалт; **старый** ~ хуучин дэглэм; **демократический** ~ ардчилсан дэглэм, ардчилсан байгуулалт; 2. журам, дэглэм; цагийг нь олох, тогтмол цагтай байх; **школьный** ~ сургуулийн дэглэм; **правильный** ~ питания цагийг нь зөв олж хооллох; 3. ёс, журам, арга; ~ экономии арвилан хэмнэх ёс; **скоростной** ~ резания хурдан зүсэх арга.

РЕЖИССЁР найруулагч.

РЕЖИССЁРСКИЙ найруулагчийн; ~ие обязанности найруулагчийн үүрэг.

РЕЖИССИРОВАТЬ найруулах; ~ спектакль жүжиг найруулах.

РЕЖИССУРА 1. найруулагчийн мэргэжил; 2. найруулагчид; 3. жүжиг найруулан тавих.

РЕЖУЩ||ИЙ 1. огтлох, зүсдэг; чимчигнэсэн, хатгасан; ~ая боль чимчигнэн өвдөх.

РЕЗАТЕЛЬН||ЫЙ огтлох, зүсдэг; ~ая машина огтлох машин.

РЕЗАТЬ 1. огтлох, таслах, зүсэх; ~ сыр бяслаг зүсэх; 2. ярах, хага зүсэх; 3. даах; **ножицы не режут** хайч юм даахгүй байна; 4. алах, гаргах, төхөөрөх, хага татах; ~ барана хонь гаргах; 5. сийлэх, сийлбэрлэх; ~ по металлу төмөрлөг сийлэх; 6. чимчигнэх, эвэршээх, хатгах, мушгих, хорсгох, холгох, ши гдэж өвтгөх; **ремень режет** плечо сур мөрөнд шигдэж өвтгөнө; 7. гялбуулах, эвгүй байх, дөжрүүлэх; **этот свет режет** глаза энэ гэрэл нүд гялбуулна; 8. шууд хэлэх, илэн далангүй хэлэх; ~ правдой глаза илэн далангүй хэлэх.

РЕЗАТЬСЯ 1. цухуйх, гарах; **у ребёнка режутся** зубы хүүхдийн шүд цухуйж байна; 2. огтлогдох, зүсэгдэх; 3. алагдах, төхөөрөгдөх; 4. сийлэгдэх, сийлбэрлэгдэх.

РЕЗВИТЬСЯ тоглох, наадах, гүйлдэх.

РЕЗВОСТЬ 1. цовоо байх, хөнгөн шаламгай байх; 2. хурдан байх.

РЕЗВЫЙ 1. цовоо хөнгөн шаламгай; ~ **ребёнок** цовоо хүүхэд; 2. хурдан, сэргэлэн; ~ **ум** сэргэлэн ухаан; 3. хурдан омголон; ~ **конь** омголон морь.

РЕЗЕРВ 1. нөөц; ~ **ы** **промышленности** үйлдвэрний нөөц; **иметь** ~ нөөцтэй байх; 2. бэлтгэл, нөөц, бэлтгэл цэрэг; **отвести полк в** ~ хороог нөөц болгох; 3. бэлтгэл хүчин; **трудовые ~ы** хөдөлмөрийн бэлтгэл хүчин.

РЕЗЕРВИРОВАТЬ нөөцлөх, нөөц болгох; ~ **запасы нефти** бэлтгэл нефтийг нөөцлөх; ~ **своё мнение** саналаа нөөцлөх, саналаа хожим хэлэх эрх өөртөө үлдээх.

РЕЗЕРВИСТ бэлтгэл цэрэг.

РЕЗЕРВНЫЙ 1. бэлтгэл, сул; 2. бэлтгэл, нөөц; ~ **фонд** бэлтгэл хөмрөг.

РЕЗЕРВУАР нөөцлүүр /шингэн бодис буюу хий агуулах том сав/.

РЕЗЁЦ 1. зоруул, сийлүүр; ~ **скульптора** барималчны сийлүүр; 2. үүдэн шүд.

РЕЗИДЕНТ 1. төлөөний сайд; 2. гадаадын харьяат; 3. тагнуулын удирдагч.

РЕЗИДЕНЦИЯ өргөө.

РЕЗЙН||А эрзээн, сунадаг; **изделия из ~ы** эрзээнээр хийсэн эдлэл.

РЕЗЙНК||А 1. баллуур; ~ **для карандашей** хараандааны баллуур; 2. резин, эрзээн сунадаг; **подвязка из ~и** сунадаг татуурга.

РЕЗЙНОВ||ЫЙ резинийн, эрзээнийн; резин, эрзээн; ~ **ые перчатки** резин бээлий.

РЕЗКА зүсэх, огтлох; ~ **хлеба** талх зүсэх.

РЕЗК||ИЙ 1. ширүүн, тасхийм, чанга; ~ **ветер** ширүүн салхи; ~ **мороз** тасхийм хүйтэн; 2. эрс, гэнэт; ~ **ое падение температуры** гэнэт хүйтрэх; 3. хурц цоргисои; ~ **запах** хамар цоргисон үнэр; 4. янгиа, хахир; ~ **звук** янгиа дуу; 5. тод, хурц; ~ **не тени** тод сүүдэр; 6. сархгар; ~ **не черты лица** сархгар нүүр; 7. огцом, ширүүн, эрс, хатуу; ~ **ответ** ширүүн хариу; **подвергать ~ой** **квртике** эрс хатуу шүүмжлэх.

РЕЗКО 1. эрс, гэнэт; **погода ~ изменилась** тэнгэр гэнэт өөр болов; 2. янгинаа, хахир; **его** **голос** **прозвучал** ~ түүний хоолой янгинах сонсдов; 3. огцом, ширүүн, эрс хатуу; **он ответил** ~ тэр хүн ширүүн хариулав.

РЕЗКОСТ||Ь 1. хурц байх; ~ **света** хурц гэрэл; 2. огцом зан, ширүүн байх, эрс хатуу байх; ~ **ответа** ширүүн хариу; 3. огцом үг, ширүүн үг; **говорить ~и** ширүүн үг хэлэх.

РЕЗНОЙ сийлмэл, сийлбэрлэсэн, цоолборлосон.

РЕЗНУТЬ 1. огтолчихох, зүсчэх; 2. хатгах, час гэх; 3. цохихчн.

РЕЗНЯ алаан хядаан, аладдаан.

РЕЗОЛЮТИВНЫЙ дүгнэлт бүхий, дүгнэсэн тогтоолын.

РЕЗОЛЮЦИ||Я 1. тогтоол; **принять ~ю** тогтоол батлах; тогтоол гаргах; 2. цохолт, цохдос; **наложить ~ю** цохох.

РЕЗОН учир зүй, учир; **в этом есть свой ~** үүнд учир бий.

РЕЗОНАНС 1. цуурай; 2. сонсдохуй, сонсдох; **в этом зале плохой ~** энэ юм муу сонсогддог танхим; 3. нөлөөтөхүй, нөлөөлөх; 4. цуурай, сэтгэгдэл.

РЕЗОНАТОР цууриалуур.

РЕЗОНЁР цэцэрхэгч, сургагч.

РЕЗОНЁРСКИЙ цэцэрхсэн, сургах; ~ **тон** сургах маяг.

РЕЗОНИРОВАТЬ цууриатах.

РЕЗОНН||ЫЙ зүйтэй, учирзүй бүхий; ~ **ое объяснение** зүйтэй тайлбар.

РЕЗУЛЬТАТ үр дүн, үр дүн; ~ **конкурса** уралдааны дүн; **прекрасный ~ работы** ажлын сайхан үр дүн; **в ~е** эцэст, үр дүнд.

РЕЗУЛЬТАТИВНЫЙ үр болох, үр дүн болох, үртэй, дүнтэй.

РЕЗЧИК 1. сийлбэрч; 2. зүсэгч, огтлогч; ~ **бумаги** цаас зүсэгч.

РЕЗЬ мушгих; мушгилах; ~ **в животе** гэдэс мушгилах.

РЕЗЬБ||А 1. сийлэх, сийлбэр; **специалист по художественной ~е** уран сийлбэрийн мэргэжилтэн; 2. сийлбэр; **красивая ~** сайхан сийлбэр; 3. эргээс.

РЕЗЮМЕ товчоо, товч, товч дүн; ~ **статьи** өгүүлийн товчоо, өгүүлийн товч.

РЕЗЮМИРОВАТЬ товчлох, товч дүгнэх; ~ **прения** санал шүүмжлэлийг товч дүгнэх.

РЕЙД I онгоцны зогсоол.

РЕЙД II 1. дайсны ар талд цөмрөн орох, уулгалах; **кавалерийский ~** морин цэрэг уулгалах; 2. гэнэт шалган байцаах.

РЕЙКА 1. нарийн банз; 2. (банзан) шугам.

РЕЙС рейс, нислэг; **совершить ~** рейс хийх; **обратный ~** буцах рейс, ирэх рейс.

РЕЙСОВЫЙ рейсийн; ~ **самолёт** рейсийн нисэх онгоц.

РЕЙСФЕДЕР рейсфедер, шугам зургийн багаж.

РЕЙШЙНА рейшина, нэг үзүүртээ хөндөлтэй шугам зургийн урт шугам.

РЕЙТУЗЫ баруу өмд, нарийн өмд.

РЕЙХСТАГ рейхстаг /1945 он хүртэл байсан Германы парламент, мөнхүү парламентын бийшин/.

РЕК||А 1. гол, мөрөн, ус; **берега ~и** голын эрэг, мөрний эрэг; **вниз по ~е** гол уруудан; **вверх по ~е** гол өгсөн; 2. мөрөн, далай; ~ **и крови** цусан мөрөн, цусан далай.

РЕКВИЗИРОВАТЬ улсын болгох, албанд авах.

РЕКВИЗИЦИЯ улсын болгох, албадан авах.

РЕКЛАМ||А 1. зарлал, реклам; **театральная ~** театрын зарлал; 2. зар, тунхаг; **устроить ~у** **книге** номын тухай зар гаргах.

РЕКЛАМАЦИЯ гомдлын шаардлага.

РЕКЛАМИРОВАТЬ 1. зарлах, зар гаргах, тунхаглах; 2. магтан зар тараах.

РЕКЛАМНЫЙ зарлалын, зарын, рекламны.

РЕКЛАМИСТ реклам зохиогч.

РЕКЛАМИСТКА реклам зохиогч эмэгтэй.

РЕКОГНОСЦИРОВАТЬ 1. тагнаж мэдэх, тагнан судлах; ~ **расположение противника** дайсны байрласан газрыг тагнаж мэдэх; 2. урьдчилан шинжлэх, хайгуулчлан шинжлэх; ~ **местность** газрыг урьдчилан шинжлэх.

РЕКОГНОСЦИРОВАТЬ||А 1. тагнан мэдэх, тагнуул; 2. урьдчилан шинжлэх, урьдчилсан шинжилгээ; **вернуться ~и** урьдчилан шинжлээд эргэх.

РЕКОГНОСЦИРОВОЧНЫЙ 1. тагнан мэдэх, тагнан судлах; 2. урьдчилан шинжлэх.

РЕКОМЕНДАТЕЛЬ||ЫЙ 1. сайшаан зөвлөсөн, сайшаасан, зуучлах; ~ **ое письмо** сайшаасан захидал, зуучлах бичиг; 2. зөвлөсөн, санаа авахуулах; ~ **список литературы** санаа авахуулах зохиолын цэс, уншууштай номын цэс.

РЕКОМЕНДАЦИЯ 1. сайшаах, сайшаан зөвлөх, зуучлах; 2. /сайшаасан/ үнэлэлт, сайшаасан бичиг, зуучлах захидал; **дать ~ю** үнэлэлт өгөх, зуучлах бичиг өгөх.

РЕКОМЕНДОВАТЬ 1. сайшаах, сайшаан зөвлөх, зуучлах, гэрчлэх; ~ **опытного работника** туршлагатай ажилтныг зуучлах; **это его** **плохо рекомендует** энэ нь түүний муу хүнийг гэрчлнэ; 2. зөвлөх, гэх; 3. нэрийг нь дурдаж танилцуулах.

РЕКОМЕНДОВАТЬСЯ 1. зуучлуулах, сайшаалгах, сайшаах, зөвлөх; 2. нэрээ дурдаж танилцах.

РЕКОНСТРУИРОВАТЬ шинэчлэх, сэлбэн байгуулах.
РЕКОНСТРУИРОВАТЬСЯ шинэчлэгдэх, сэлбэн байгуулагдах.
РЕКОНСТРУКТИВНЫЙ шинэчлэх, сэлбэн байгуулах; ~ период сэлбэн байгуулах үе.
РЕКОНСТРУКЦИЯ шинэчлэх, сэлбэн байгуулах, шинэчлэл, сэлбэн байгуулалт.
РЕКОРД 1. аварга /амжилт/, рекорд; поставить рекорд аварга амжилт гаргах; побить ~ аварга шалгах; мировой ~ дэлхийд аварга амжилт; 2. дээд зэргийн амжилт.
РЕКОРДНЫЙ аварга, дээд зэргийн рекорд; ~ые достижения аварга ололт.
РЕКОРДСМЕН аварга, рекордлогч.
РЕКОРДСМЕНКА аварга эмэгтэй, рекордлогч эмэгтэй.
РЕКРУТ шинэ цэрэг.
РЕКРУТИРОВАТЬ 1. шинэ цэрэгт татах; 2. элсүүлэх, татах, оруулах; ~ сторонников талдаа хүн элсүүлэх.
РЕКРУТИРОВАТЬСЯ татагдах, элсэх.
РЕКРУТСКИЙ шинэ цэргийн; ~ набор шинэ цэрэг татлага.
РЕКТОР ректор, захирал; ~ университета их сургуулийн захирал.
РЕКТОРАТ ректорын газар, захирах газар.
РЕКТОРСКИЙ ректорын, захирлын.
РЕЛИГИОЗНОСТЬ сүсэг, сүсэг бишрэл, сүсэгтэй байх.
РЕЛИГИОЗНЫЙ 1. шашны; ~ дурман шашны мунхруулах суртал; 2. сүсэгтэй, сүсэг бишрэлтэй; ~ человек сүсэгтэй хүн, сүсэгтэн.
РЕЛИКТОВЫЙ эртний үлдэс болсон.
РЕЛЬЕФ 1. хоггор гүдгэр, гадаргуу; горный ~ местности уулархаг гадаргуутай газар, уулархаг газар; 2. товгор юм, товгойлгон хийсэн зүйл; глобус с ~ами товгойлгон хийсэн бөмбөрцөг.
РЕЛЬЕФНО 1. товгор, товгойлгон; 2. тод, хурц.
РЕЛЬЕФНОСТЬ 1. товгор байх; 2. тод байх.
РЕЛЬЕФНЫЙ 1. товгор, товгойлгон хийсэн; ~ые буквы товгор үсэг; 2. тод, тодорхой, хурц.
РЕЛЬС зам төмөр; поставить на ~ы что-либо замд нь оруулах, бүтэмжтэй болгох.
РЕЛЬСОВЫЙ зам төмрийн, зам төмөртэй, төмөр; ~ый путь төмөр зам; ~ая цепь зам төмрийн хэлхээ.
РЕЛЬСОПРОКАТНЫЙ зам төмөр цувих, зам төмөр хийх.
РЕМАРКА 1. тэмдэглэл; 2. анхааруулал, жич тэмдэглэх.
РЕМЕННЫЙ суран; ~ киут суран ташуур.
РЕМЕНЬ 1. сур, оосор, тасам; поясной ~ суран бүс; ~ для правки бритв нийлүүр; ~ для кнута ташуурын сур; 2. суран бүс, тэлээ.
РЕМЕСЛЕННИК I 1. уран дархан, гар урлалч, гар урч; 2. бааз дархан, борог бүдүүн хийгч.
РЕМЕСЛЕННИК II уран дархны сургуулийн сурагч.
РЕМЕСЛЕННИЧАТЬ 1. дархлах, дарх хийх; 2. борог хийх, бааз бүдүүн хийх.
РЕМЕСЛЕННИЧЕСКИЙ бүдүүн, бааз бүдүүн, хадуун.
РЕМЕСЛЕННИЧЕСТВО 1. дархлах, дарх хийх; 2. борог хийх, бүдүүн хадуун хийх.
РЕМЕСЛЕННЫЙ ураг дархны; ~ое училище уран дархны сургууль.
РЕМЕСЛО дарх, гар ур, ажил; столярное ~ модны дарх; заниматься каким-либо ~м ямар нэгэн ажил хийх.
РЕМЕШОК иарийхан сур, оосор.
РЕМИЛИТАРИЗАЦИЯ дахин цэрэгжүүлэх, дахин цэрэгжүүлэлт.
РЕМИЛИТАРИЗОВАТЬ дахин цэрэгжүүлэх.
РЕМИНИСЦЕНЦИЯ 1. бүрэг бараг санах, бүүр түүр санах; 2. санамсаргүй дууриах, санамсаргүй нөлөө.

РЕМОНТ 1. засвар, сэлбэлэг, засварлах, сэлбэх; ~ обуви гутал сэлбэх; капитальный ~ их засвар; текущий ~ ээлжийн засвар; 2. төлжүүлэх, төлөөр нөхөх; 3. агт сэлбэх.
РЕМОНТИРОВАТЬ засварлах, сэлбэх, засах; ~ квартиру байр засварлах; ~ судно хөлөг онгоц засварлах.
РЕМОНТНЫЙ засварын, засварлах, сэлбэх, засах; ~ая мастерская засварын газар; ~ые работы засварлах ажил.
РЕНЕГАТ урвагч, тэрс боллогч.
РЕНЕГАТСТВО урвах, тэрс болох, урвалт.
РЕНЕССАНС сэргэн мандах, сэргэн мандалт.
РЕНТА рент, түрээс /эзэн нь ямар ч ажил эрхэлдэггүй, капитал, эд хогшил, газрын орлого/; земельная ~ газрын рент.
РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ашигтай байх.
РЕНТАБЕЛЬНЫЙ ашигтай; ~ое хозяйство ашигтай аж ахуй.
РЕНТГЕН 1. рентген, рентгений гэрэл, рентгений цацраг; 2. рентгенээр харах; назначить больного на ~ рентгенээр харуулах.
РЕНТГЕНИЗИРОВАТЬ 1. рентгенээр харах; 2. рентгенээр эмнэх.
РЕНТГЕНОВСКИЙ рентгений, рентгентай, рентген; ~ кабинет рентген тасаг.
РЕНТГЕНОГРАММА рентген зураг.
РЕНТГЕНОГРАФИЯ 1. рентген зүй /рентгений цацрагаар судалгаа хийх аргын тухай ухаан/; 2. рентген зураг авах.
РЕНТГЕНОЛОГ рентген судлагч.
РЕНТГЕНОЛОГИЧЕСКИЙ рентген судлалын.
РЕНТГЕНОЛОГИЯ рентген судлал.
РЕНТГЕНОСКОПИЧЕСКИЙ рентгенээр харж шинжлэх, рентгенээр харж судалсан.
РЕНТГЕНОСКОПИЯ рентгенээр харж судлах.
РЕНТГЕНОТЕРАПИЯ рентгенээр эмнэх.
РЕОРГАНИЗАЦИОННЫЙ шинэтгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах; ~ период шинэтгэн байгуулах үе.
РЕОРГАНИЗАЦИЯ шинэтгэн байгуулах, шинэтгэн байгуулалт, өөрчлөн байгуулах, өөрчлөн байгуулалт; ~ юридического лица хуулийн этгээдийг өөрчлөн байгуулах.
РЕОРГАНИЗОВАТЬ,
РЕОРГАНИЗОВЫВАТЬ шинэтгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах.
РЕПА сармаг, лууван.
РЕПАРАЦИЯ дайны төлбөр.
РЕПАЦИОННЫЙ дайны төлбөрийн; ~ фонд дайны төлбөрийн хөмрөг.
РЕПАТРИАНТ нутагтаа буцсан хүн.
РЕПАТРИАЦИЯ нутагт нь буцаах, буцаалт.
РЕПАТРИРОВАТЬ нутагт нь буцаах.
РЕПАТРИРОВАТЬСЯ нутагтаа буцах.
РЕПЕЙНИК лошго.
РЕПЕРТУАР 1. жүжгийн нөөц, репертуар, классический ~ сонгодог жүжгийн нөөц; 2. дуу хөгжмийн нөөц, репертуар; 3. нөөц.
РЕПЕРТУАРНЫЙ жүжгийн нөөцийн, дуу хөгжмийн нөөцийн, репертуарын.
РЕПЕТИРОВАТЬ 1. давтах, сургуулнах; ~ пьесу жүжиг сургуулнах; 2. давтуулах, давтлага хийлгэх.
РЕПЕТИТОР давтуулагч, сургагч багш.
РЕПЕТИЦИОННЫЙ давтах, сургуулилах; ~ зал сургуулилах танхим.
РЕПЕТИЦИЯ 1. /жүжгийн/ сургууль, давтлага, давтах, сургуулилах; генеральная ~ эцсийн давтлага, эцсийн удаа сургуулилах; 2. бэлтгэл, урьдтгал.

РЕПЛИКА эсэргүүцсэн үг, хариу үг, сөрөг үг, хажууны үг; ~и с мест сонсогчдоос хэлсэн сөрөг үг; **подать** ~у сөрөг үг хэлэх.

РЕПОРТАЖ 1. мэдээ сурвалжлага; 2. мэдээ сурвалжлагчийн ажил.

РЕПОРТЁР мэдээ сурвалжлагч.

РЕПОРТЁРСКИЙ мэдээ сурвалжлагчийн; ~ая заметка мэдээ сурвалжлагчийн тэмдэглэл.

РЕПРЕССИВНЫЙ залхаалын, залхаах, хавчлагын, хавчих; ~ые меры залхаах арга хэмжээ.

РЕПРЕССИЯ залхаал, хавчлага.

РЕПРОДУКТОР чанга дугарагч, репродуктор.

РЕПРОДУКЦИОННЫЙ буулгаварлах, хуулбарлах, буулгаварын, хуулбарын; ~ая мастерская буулгаварлах газар, хуулбарлах газар.

РЕПРОДУКЦИЯ 1. буулгаварлах, хуулбарлах /гэрэл зураг авах, хэвлэх зэрэг арга хэрэглэн аливаа зургийг буулгаж олон болгох/; 2. хуулбар зураг, буулгавар зураг.

РЕПУТАЦИЯ нэр алдар, нэр, алдар; **незапятнанная** ~ хиргүй нэр алдар; **пользоваться плохой** ~ей муу нэртэй байх.

РЕСНИЧАТЫЙ сормуусархуу үстэй.

РЕСНИЦА сормуус; **густые** ~ы өтгөн сормуус.

РЕСНИЧКА 1. бяцхан сормуус, сормуусхан; 2. сормуусархуу үс.

РЕСНИЧНЫЙ 1. сормуусны; 2. сормуусархуу үстэй.

РЕСПЕКТАБЕЛЬНОСТЬ намба.

РЕСПЕКТАБЕЛЬНЫЙ намбатай; ~ вид намбатай байдал.

РЕСПИРАТОР амьсгалуур.

РЕСПУБЛИКА бүгд найрамдах улс; **Монгольская Народная Республика** Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс.

РЕСПУБЛИКАНЕЦ бүгд найрамдах үзэлтэн.

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ бүгд найрамдах улсын, бүгд найрамдах.

РЕССОРА нум; **на** ~х нумтай.

РЕССОРНЫЙ нумтай.

РЕСТАВРАТОР 1. сэлбэн шинэтгэгч, шинэтгэгч; **художник** ~ шинэтгэгч зураач; 2. хуучныг сэргээгч, харгис сэргээгч.

РЕСТАВРАЦИЯ 1. сэлбэн шинэтгэх шинэтгэх; ~ **картины** зургийг шинэтгэх; 2. сэлбэн шинэтгэсэн зүйл, шинэтгэсэн юм; **эта статуя является** ~ей энэ шинэтгэсэн хөшөө юм; 3. хуучныг сэргээх, сэргээн босгох.

РЕСТАВРИРОВАТЬ 1. сэлбэн шинэтгэх, шинэтгэх; ~ **картину** зураг сэлбэн шинэтгэх; 2. хуучныг сэргээх, сэргээн босгох.

РЕСТОРАН зоогийн газар, ресторан.

РЕСТОРАННЫЙ зоогийн газрын, рестораны.

РЕСУРС 1. баялаг, сан; 2. арга; **последний** ~ эцсийн арга.

РЕТИВНОСТЬ идэвх зүтгэл, оролдлого.

РЕТИВНЫЙ 1. идэвх зүтгэлтэй, оролдлоготой; 2. хөөрүү, долгин, цовоо; ~ **комь** долгин морь, хөөрүү морь.

РЕТИРОВАТЬСЯ ухран зайлах, ухрах.

РЕТРОСПЕКТИВНЫЙ гэдэрэг үзэх, өнгөрсөн тийш хандсан; ~ **взгляд** өнгөрсөн тийш хандсан үзэл.

РЕТУШЁР зураг тодруулагч.

РЕТУШИРОВАНИЕ зураг тодруулах, тодруулалт.

РЕТУШИРОВАТЬ зураг тодруулах, тодруулан засах.

РЕТУШЬ зураг тодруулалт.

РЕФЕРЕНДУМ бүх нийтийн санал хураалт

РЕФЕРАТ 1. товчилсон илтгэл, реферат; 2. товчлол

РЕФЕРЕНТ референт, илтгэн зөвлөгч.

РЕФЕРИРОВАТЬ товчлох, товчлон бичих.

РЕФЛЕКС 1. рефлекс, тусгал; **безусловный** ~ болзолгүй рефлекс, болзолгүй тусгал; **условный** ~ болзолт рефлекс, болзолт тусгал; 2. тусгал, үр; 3. туяа тусах.

РЕФЛЕКСИЯ 1. туяа ойлго; 2. бодол болох, эргэцүүлэн бодох.

РЕФЛЕКТОР 1. толон дуран; 2. ээлүүр.

РЕФОРМА шинэтгэл, реформ; **денежная** ~ мөнгөний шинэтгэл, мөнгөний реформ; **земельная** ~ газрын шинэтгэл, газрын реформ.

РЕФОРМАТОР шинэтгэгч, реформач.

РЕФОРМАТОРСКИЙ шинэтгэгчийн, реформачийн, шинэтгэгч, реформач.

РЕФОРМАЦИЯ реформац /Баруун Европод; 16-р зууны үед католик шашин, папын засгийг эсэргүүцэн, шашны тэмцлийн хэлбэрээр гарч феодалын ёсыг эсэргүүцсэн нийгэм улс төрний хөдөлгөөн/

РЕФОРМИЗМ реформизм.

РЕФОРМИРОВАТЬ шинэтгэл хийх, шинэтгэх, реформалах, шинэчлэх.

РЕФОРМИСТСКИЙ реформист, реформизмыг баримтлагч.

РЕХНУТЬСЯ солиорох, галзуурах, өвчин тусах.

РЕЦЕНЗЕНТ шүүмжич, шүүмж бичигч.

РЕЦЕНЗИРОВАТЬ шүүмж бичих; ~ **статью** өгүүллэйн шүүмж бичих.

РЕЦЕНЗИЯ шүүмж.

РЕЦЕПТ 1. жор; **написать** ~ жор бичих; 2. арга барил, заавар, жор.

РЕЦЕПТУРА жор судлал.

РЕЦИДИВ 1. дахин, дахин гарах; 2. дахин, дахин өвдөх; ~ **болезни** өвчин дахин; 3. дахин хэрэг үйлдэх, дахин ял хийх; ~ **кражи** дахин хулгай хийх.

РЕЦИДИВИСТ дахин хэрэг үйлдэгч, дахин хэрэг хийгч; **вор** ~ дахин хулгай хийгч, дахин хулгайлагч.

РЕЧЕВОЙ өгүүлэх, ярих; ~ **аппарат** өгүүлэх эрхтэн.

РЕЧИСТЫЙ хэлэмгий, аманцар, яриа.

РЕЧИТАТИВ ярилцах дуу.

РЕЧИТАТИВНЫЙ ярилцах дууны.

РЕЧКА бяцхан гол, горхи.

РЕЧНОЙ голын, мөрний, горхины, усны; ~ **берег** голын эрэг, усны хөвөө; ~ **ое** судно мөрний хөлөг онгоц.

РЕЧЬ 1. өгүүлэх, ярих; **органы** ~и өгүүлэх эрхтэн; **дар** ~и ярих чадвар, ярих авьяас, уран ярих; 2. үг хэл, хэл найруулга, найруулга, хэл; **стихотворная** ~ шүлгийн үг найруулга; **устная** ~ аман хэл; 3. яриа, хөөрөлдөөн; **о чём** идэт ~? Юуны тухай яриа болж байна? Юун тухай ярьж байна?; **об этом** **не может быть** и ~и үүн тухай яриа ч байж болохгүй, үүний тухай ярьсны ч хэрэггүй; 4. үг, хэлсэн үг; **выступить с** ~ью үг хэлэх; **части** ~и үгсийн аймаг.

РЕШАТЬ 1. шийдэх, болох, тогтоох; 2. шийдвэрлэх, тогтоох, шийдвэр гаргах, тогтоол гаргах; 3. бодох.

РЕШАТЬСЯ 1. шийдэх, тогтох, зүрхлэх; 2. шийдэх, шийдвэр гарах.

РЕШАЮЩИЙ шийдвэрлэх, таслах, хамгийн чухал, гол; ~ **голос** таслах эрх; ~ **ее** **условие** хамгийн чухал нөхцөл.

РЕШЕНИЕ 1. бодох, битгьс над решением задачи бодлого бодож ядах; 2. шийдвэрлэх, шийдэх; ~ **срочных** **вопросов** яаралтай асуудлыг шийдвэрлэх; 3. шийдвэр, тогтоол; ~ **суда** шүүхийн шийдвэр; 4. шийдэх, тогтох; **я** **пришёл к** ~ю **уехать** би явахаар шийдлээ.

РЕШЕННЫЙ шийдсэн, шийдвэрлэсэн, тогтсон; **значит, решено** за, шийдлээ; **этот** **вопрос** **уже** ~ энэ нэгэнт шийдсэн асуудал.

РЕШЁТКА хайс, сараалж; **железная** ~ төмөр сараалж; **садовая** ~ цэцэрлэгийн хайс; за ~ой хар гэрт.

РЕШЕТО шигшүүр, элхэг, шүүр; **сеять** **сквозь** ~ шигшүүрээр шигших; **носить** **воду** ~м ёроолгүй саваар ус зөөх.

РЕШЁТЧАТЫЙ,

РЕШЁТЧАТЫЙ хайсан, сараалжин, ханан, элхэг; ~ забор сараалжин хашаа.

РЕШИМОСТЬ зориг, зүрх, шийдвэр; проявлять ~ зориг гаргах; зүрх гаргах; полный ~и шийдвэр төгс.

РЕШИТЕЛЬНО 1. зоригтой, зүрхтэй шийдэмгий; действовать ~ шийдэмгий хийх; 2. эрс, эрс тас, шийдвэртэй, шууд; ~ потребовать шийдвэртэй шаардах; 3. огт, бүр, тас; я ~ ничего не понимаю би ор тас ойлгохгүй байна; 4. хоцролгүй, бүрэн; ~ каждый хүн бүр хоцролгүй.

РЕШИТЕЛЬНОСТЬ эрс шийдвэртэй байх, шийдэмгий зан.

РЕШИТЕЛЬНЫЙ 1. шийдэмгий, эрс шууд, зоригтой, зүрхтэй; ~ характер шийдэмгий зан; 2. эрс шийдвэртэй, эрс; заявить ~ протест эрс шийдвэртэй эсэргүүцэл илэрхийлэх; 3. шийдвэртэй, эрс тас, эрс шууд; ~ ответ эрс тас хариу; 4. эрс, эрс хатуу; принять ~ые меры эрс хатуу арга хэмжээ авах; 5. шийдвэрлэх, нэгэн тийш болгох, хамгийн чухал; ~ая борьба шийдвэрлэх тэмцэл.

РЕШИТЬ 1. шийдэх, болох, тогтох; ~л остаться дома гэртээ хоцрохоор шийдэв; 2. шийдвэрлэх, тогтох, шийдвэр гаргах, тогтоол гаргах; 3. бодох; ~ задачу бодлого бодох.

РЕШИТЬСЯ 1. шийдэх; тогтох, зүрхлэх; ~лся ехать явахаар шийдэв; 2. шийдэх, шийдвэр гаргах; спор ~лся в нашу пользу маргааныг бидний зөв гэж шийджээ.

РЕШКА буруу тал, тоотой тал, сүлдгүй тал.

РЕЭВАКУАЦИОННЫЙ нүүлгэн буцаах.

РЕЭВАКУАЦИЯ нүүлгэн буцаах, нүүлгэн буцаалт.

РЕЭВАКУИРОВАТЬ нүүлгэн буцаах.

РЕЭВАКУИРОВАТЬСЯ нүүн буцах.

РЕЯТЬ 1. халих, элэх, элэн дэвэх; ~ в вышние тэнгэрийн оройд элэх; 2. намалзах, намрах, далбалзах; реют знамена туг намирна.

РЖАВЁ||ТЬ зэврэх, зэв болох; железо ~ет төмөр зэвэрнэ.

РЖАВЧИН||А 1. зэв; изъедены ~ой зэвд идэгдсэн; 2. /усны/ өрөм.

РЖАВ||ЬИЙ 1. зэвтэй, зэвэрсэн, зэвийн; ~ гвоздь зэвэрсэн хадаас; 2. өрөмтсөн; ~ая вода өрөмтсөн ус.

РЖАНИЕ янцгаах, унгалдах.

РЖАНОЙ хөх тарианы, хар; ~ колос хөх тарианы түрүү.

РЖАТЬ янцгаах, унгалдах, янцгаалах.

РЙГА хадсан тариа хатаах саравч, тариа хатаагуур.

РИДИКЮЛЬ эмэгтэй хүний цүнх.

РЙЗА занч.

РИКОШЁТ 1. ойлт; ойх; пуля попала в него ~ом сум ойж түүнийг онов; 2. хүний төлөө, хоморгонд.

РЙКША рикша, дугуйт зөөвөрчин, хүн тэрэгчин.

РИНГ тэмцээний давцан, дэвжээ.

РЙНУТЬСЯ гүйн орох; дайран орох; ~ в бой тулалдаанд дайран орох.

РИС тутрага; цагаан будаа.

РИСК 1. аюул; с ~ом для жизни аминдаа аюултайгаар; амь өрөн; 2. аз үзэх, аз турших; на свой страх и ~ хамаг хариуцлагыг нь биедээ хүлээн, өөрөө даан; 3. эрсдэл.

РИСКНУ||ТЬ үзээд алдах, үзэх, туршаад үзэх; ~л спросить асуугаад үзэв.

РИСКОВАННОСТЬ аюултай байх; аюул тохиолдлоор байх.

РИСКОВАННЫЙ 1. аюултай, аюул тохиолдмоор; ~ поступок аюул тохиолдмоор явдал; 2. аягүй, зохимжгүй; ~ое выражение аягүй үг; 3. эрсдэлтэй.

РИСКОВАТЬ 1. аз үзэх, аз турших, зүрх гаргах; 2. хайргүй явах, хамаагүй явах, /амь/ өрөх; ~ жизнью амь хамаагүй

явах, амь өрөх; 3. завдах, гэх; вы рискуете опоздать та хождох гэж байна шүү.

РИСОВАЛЬЩИК /гар/ зурагч.

РИСОВАНИ||Е зурах, зураг; учиться ~ю зураг зурж сурах; учитель ~я зургийн багш.

РИСОВАТЬ 1. зурах, зураг зурах; ~ карандашом харандаагаар зурах; 2. дүрслэн өгүүлэх, дүрслэн бичих; ~ что-либо в ярких красках юмыг гоё сайхан дүрслэн өгүүлэх.

РИСОВА||ТЬСЯ 1. харагдах, үзэгдэх; вдали ~лись очертания гор алсад уулсын бараа харагдав; 2. шиг санагдах; 3. маяглах, маяг гаргах; он слишком рисуется тэр /хүн/ хэтэрхий маяглана.

РИСОВКА маяг гаргах, маяглах.

РИСОВЫЙ тутраган, цагаан будаан, тутраганы, цагаан будааны, тутрагатай, цагаан будаатай; ~ отвар тутрагын зуган; рисовый суп цагаан будаатай шөл; ~ пудинг бэрээсийн.

РИСУНОК /гар/ зураг, акварельный ~ усан будгийн зураг.

РИТМ хэмнэл, нугалбар; ~ стиха шүлгийн хэмлэл; ~ танца бүжгийн нугалбар.

РИТМИКА 1. хэмнэлийн тогтолцоо, хэмлэл зүй; 2. хэмнэл зүй, хэмнэлийн тухай сургаал; 3. хэмнэлт гимнастик.

РИТМИЧЕСКИЙ хэмлэлт, хэмнэлттэй; нугалбар; нугалбартай, жигд; ~ое движение хэмнэлт хөдөлгөөн.

РИТМИЧНО хэмнэлттэй; нугалбартай, жигд.

РИТМИЧНОСТЬ хэмнэлттэй байх, нугалбартай байх, жигд байх; ~ движения хэмнэлттэй хөдөлгөөн.

РИТМИЧНЫЙ хэмнэлт; нугалбартай, жигд.

РИТОРИКА 1. яруу илтгэх зүй; 2. гоёмсог үг, хоосон гоё үг.

РИТОРИЧЕСКИЙ 1. яруу илтгэх зүйн, яруу илтгэх зүйд нийлсэн; 2. яруу илтгэх, яруу илтгэгчийн; ~ приём яруу илтгэх арга барил; 3. гоёмсог, гоёрхог, хоосон гоё.

РИТОРИЧНЫЙ гоёрхог, хэтэрхий гоёмсог.

РИТУАЛ 1. ёслол, мөргөл ёслол; рнтуал погребения хүн оршуулах ёслол; 2. ёслол, журам ёслол; ~ приёма послов элчин сайдыг бараалхуулах ёслол, хүлээн авах ёслол.

РИТУАЛЬ||ЬИЙ ёслолын, оршуулгын ёслолын; ~ые услуги буяны үйлчилгээ.

РИФ /усан доорхи/ хад; коралловые ~ы шүрэн хад.

РИФЛЕНИЕ биржгэр болгох, биржийлгэх.

РИФЛЁН||ЬИЙ биржгэр болгосон, арласан, биржийлгэсэн; ~ое железо биржгэр болгосон төмөр.

РЙФМА /шүлгийн/ холбоц, сүүл холбоц; мужская ~ эр холбоц /эцсийнхээ үед өргөлттэй/; женская ~ эм холбоц /сүүлээсээ хоёрдахь үед өргөлттэй/.

РИФМОВАНН||ЬИЙ холбоцтой, сүүл холбоцсон; ~ые стихи холбоцтой шүлэг, сүүл холбоцсон шүлэг.

РИФМОВАТЬ 1. холбоц таарах, холбоцтой болох; 2. сүүл холбоц, холбоц тааруулах, шүлэглэн холбоц; 3. сүүл холбоц, шүлэглэх.

РИФМОВАТЬСЯ холбоц таарах, холбоцтой байх; часто стихи рифмуется парно шүлэг ихэнхдээ хос хос холбоцтой байдаг.

РИФМОВКА холбоцын тогтолцоо, холбоцын журам.

РИФМОПЛЁТ сүүл холбогч, шүлэглээчин.

РИЭЛТОР үл хөдлөх хөрөнгийн зуучлагч.

РОБЁТЬ зүрх алдах, зүрхших, хулчганах, хулчийх.

РÓБК||ИЙ зүрхгүй, хулчгар, аймтгай; он не ~ого десятка айдаг аравных биш, айх хүн бус.

РÓБКО зүрх алдан, хулчганах, эмзэн.

РÓБКÓСТЬ хулчгар зан, зүрхгүй байдал, эмзэх.

РОВ гуу, суваг; противотанковый ~ танк эсэргүүцэх гуу.

РОВЁСНИК чацуу хүн, үеийн хүн, чацуутан, үетэн.

РОВЁСНИЦА чацуу эмэгтэй, үеийн эмэгтэй.

РОВНО 1. тэгш, 2. яг, мухар; ~ в **десять часов** яг арван цагт; 3. огт, бүр, таг; ~ **ничего не понял** бүр юу ч ойлгосонгүй; 4. /нэг/ жигд; **сердце билось** ~ зүрх жигд цохилж байлаа.

РОВН|ЫЙ 1. тэгш, цагаан; ~ **ая дорога** тэгш зам; ~ **ая местность** цагаан газар; 2. шулуун, цэх; ~ **ая лния** шулуун шугам; 3. адил, тэгш; 4. /нэг/ жигд, нэг янз; ~ **шаг жигд** алхаа; 5. нэг магг, түвшин, төлөв; ~ **характер** түвшин зан; ~ **счёт** мухар тоо, бүхэл тоо; ~ **ым счётом ничего не знает** тэр /хүн/ огт юу ч мэдэхгүй байна.

РОВНЯ ижил хүн, жишээний хүн.

РОВНЯТЬ тэгшлэх, тэгш болгох.

РОГ 1. эвэр; **бараний** ~ хонины эвэр; 2. бүрээ, урам; **охотничий** ~ урам; **как из** ~ **а изобилия** далай баян; **обломать /сломать/** ~ **а кому-либо** омгий нь дарах, номхруулах; **согнуть** **кого-либо** в **бараний** ~ хав дөрвөлжин бэрх; **брать быка** за ~ **а** эршүүд загнах; **наставить** ~ **а араар** нь тавих.

РОГ|АСТЫЙ эвэрэлхэг, том эвэртэй; ~ **бык** эвэрэлхэг бух, эвэр ихт бух.

РОГ|АТИНА ангийн жад.

РОГ|АТК|А 1. замын хаалт; 2. саад, тотгор; **ставить** ~ **н кому** **либо** хүнд тогтох хийх; 3. чавх; **стрелять** из ~ **н чавх** харвах, чавхдах; 4. бүлүүр; 5. малын дөнгө.

РОГ|АТЫЙ эвэртэй, эвэрт; **крупный** ~ **скот** үхэр; ~ **жаворонок** баалинз.

РОГ|АЧ 1. эвэрт цох; 2. буга, эвэртэй эр амьтан; 3. ац бариул; 4. /бот/ сээтэн.

РОГОВИДНЫЙ эвэрэлхүү, эвэр шиг, эвэр хэлбэртэй.

РОГОВИЦА /нүдний/ эвэр бүрхэвч.

РОГОВ|ОЙ эвэр, эврээр хийсэн; ~ **гребень** эвэр сам; ~ **ые очки** эвэр хүрээтэй шил; ~ **ая оболочка** глаза **нүдний** эвэр бүрхэвч.

РОГ|ОЖА чийрс.

РОГ|ОЖНЫЙ чийрсэн, чийрсээр хийсэн.

РОГ|ОЗ усны зэгс.

РОГОН|ОСЕЦ давхар малгайт, эхнэртэй маллуулдаг хүн, араараа тавиулагч.

РОД I 1. омог, овог, отог; **старейшина** ~ **а** омгийн тэргүүлэгч; 2. уе, угсаа, язгуур, уг гарал; из ~ **а в** ~ үеэс үед; **без** ~ **у, без племени** язгуур сурвалжгүй, золбин; **ни** ~ **у, ни племени** төрөл садангүй; ~ **людской, человеческий** ~ хүн төрөлхтөн; **от** ~ **у** хүн болсоор, эхээс төрсөөр; **ему от** ~ **у** двадцать лет тэр /хүн/ эхээс төрсөөр хорин настай.

РОД II 1. /амьтан, ургамлын/ төрөл; 2. зүйл, янз төрөл, чиглэл; ~ **занятий** ажил төрөл; **такого** ~ **а** ийм, ийм янзын, ийм маягийн; **в этом** ~ **е** иймэрхүү, ингэсэн янзтай, ийм ухааны; **он что-то в этом** ~ **е** и **сказал** тэр иймэрхүү л юм хэлсэн; **в некотором** ~ **е** нэг ёсондоо, заримдаа; **в своём** ~ **е** 1. зарим талаар, хувьдаа; **он в своём** ~ **е** талаитлив тэр зарим талаар авьяастай хүн; 2. өвөрмөц, өөр; **два брата, и каждый в своём** ~ **е** ах дүү хоёр, тэгээд нэг нэгнээсээ өөр; **своего** ~ **а** нэг өвөрмөц, нэг ёсны.

РОД III хүйс; **мужской** ~ эр хүйс; **средний** ~ эрс хүйс; **женский** ~ эм хүйс.

РОДИЛЬНИЦА нялх биетэй эх, нярайлсан эмэгтэй, сая төрсөн эх.

РОДИЛЬНЫЙ төрөх, амаржих, нярайлах; ~ **дом** төрөх газар, амаржих газар, нярайлах газар.

РОДИМ|ЫЙ 1. төрсөн, эх; **край** ~ төрсөн нутаг; эх нутаг; 2. хонгор, хайрт; ~ **ое пятно, I.** мэнгэ; 2. үлдэгдэл.

РОДИН|А 1. эх орон; **защита** ~ **ы** эх орноо хамгаалах; **любовь к** ~ **е** эх орноо хайрлах; 2. төрсөн нутаг, төрөлх газар, уг нутаг, нутаг; **жить на** ~ **е** нутагтаа суух; 3. анх гарсан орон, эх нутаг, эх орон.

РОДИНКА мэнгэ.

РОДИТЕЛИ эцэг эх.

РОДИТЕЛЬНЫЙ ~ падеж харьяалахын тийн ялгал.

РОДИТЕЛЬСК|ИЙ эцэг эхийн, төрсөн; ~ **ие заботы** эцэг эхийн халамж; ~ **комитет** эцэг эхийн хороо; ~ **дом** төрсөн гэр.

РОДИ|ТЬ 1. төрөх, амаржих, төрүүлэх, нярайлах, хөнгөрөх /хоёр/ яс хагацах; ~ **сына** хүү төрөх; 2. төрүүлэх; гаргах, буй болгох; 3. ургац гаргах; **в чём мать** ~ **ла** чармаа нүцгэн.

РОДИ|ТЬСЯ 1. төрөх, гарах, мэндлэх; ~ **лси сын** хүү төрөв; 2. төрөх, буй болох, үүсэх; 3. ургах, гарах.

РОДИЧ 1. нэг омгийн хүн, нэг омогтон; 2. төрөл, садан.

РОДН|ЙК булаг, шанд.

РОДНИК|ОВ|ЫЙ булгийн; ~ **ая вода** булгийн ус.

РОДН|ТЬ хамаатан болгох, ойртуулах, төстэй болгох.

РОДНИЧ|ОК I зулай.

РОДНИЧ|ОК II бяцхан булаг, шанд.

РОДН|ОЙ 1. төрсөн, төрүүлсэн; ~ **отец** төрсөн эцэг; ~ **ая мать** төрүүлсэн эх; ~ **брат** төрсөн ах; төрсөн дүү; ~ **ая сестра** төрсөн эгч, төрсөн дүү; 2. **родные** төрөл төрөгсөд, садан төрөл, ах дүү; **у него** **много** ~ **ых** тэр /хүн/ ах дүү олуулаа; 3. өөрийн, төрөлх эх; ~ **край** төрөлх нутаг; ~ **ой язык** эх хэл; 4. дотно, хонгор.

РОДН|Я 1. төрөл төрөгсөд, садан төрөл, хамаатан; **близкая** ~ ойрын хамаатан; **дальная** ~ холын хамаатан; 2. төрөл садан, төрлийн хүн; **он мис** — ~ тэр миний төрөл.

РОДОВ|ИТОСТЬ сурвалж, язгуур.

РОДОВИ|ТЫЙ сурвалжит, язгууртай.

РОДОВ|ОЙ I 1. омгийн, өвгийн, отгийн, отгийн; ~ **строй** омгийн байгуулал; 2. овгийн, өв залгамжилсан, өвлөсөн; ~ **ое** **имение** овгийн эдлэн; 3. төрлийн, төрлөөр ялгасан; ~ **ые** и **видовые** **названия** төрөл зүйлээр ялгасан нэр; 4. хүйсийн; ~ **ое окончание** хүйсийн сүүл; ~ **признак** төрлийн шинж.

РОДОВ|ОЙ II төрөх, нярайлах; ~ **ые боли** төрөх гэж өвдөх.

РОДОДЕН|РОН гэрэлж.

РОДОМ төрсөн, гаралтай; **он** ~ **из Москвы** Москвад төрсөн хүн.

РОДОНАЧ|АЛЬНИК 1. өвөг, дээд өвөг; 2. эхийг тавигч, үндэслэгч.

РОДОНАЧ|АЛЬНИЦА эхийг тавигч, үндэслэгч /эмэгтэй/.

РОДОС|ЛОВИЕ,

РОДОС|ЛОВНАЯ, гэрийн үеийн бичиг, угийн бичиг.

РОДОС|ЛОВН|ЫЙ гэрийн үеийн; ~ **ая книга** гэрийн үеийн бичиг.

РОД|СТВЕННИК төрөл, ураг, төрөл садны хүн, садан, хамаатан; ~ **по матери** цусан төрөл, махан төрөл, эхийн төрөл, нагац; ~ **по отцу** ясан төрөл, эгчийн талын хамаатан.

РОД|СТВЕННИЦА төрөл эмэгтэй, хамаатан эмэгтэй.

РОД|СТВЕННОСТЬ 1. төрөл байх, нэг төрлийн байх, төстэй байх; 2. дотно байх, ойр байх.

РОД|СТВЕНН|ЫЙ 1. төрлийн, садан төрлийн, ургийн; ~ **ая** **связь** төрлийн холбоо; 2. төрөл, нэг төрлийн, гарал нэгтэй, төстэй; ~ **ые языки** төрөл хэлнүүд; 3. дотно, ойр, халуун; ~ **приём** дотно угтах.

РОД|СТВ|О 1. төрөл, ураг төрөл, төрлийн холбоо; **быть в** ~ **е** төрлийн холбоотой байх; 2. төрөл байх, гарал нэгтэй байх, төстэй байх; ~ **языком** төрөл олон хэл.

РОД|Ы төрөх, амаржих, нярайлах; **трудные** ~ зовж төрөх; **преждевременные** ~ дууту төрөх.

РОЕ|НИЕ овоорох, бүүрлэх; ~ **пчёл** зөгий овоорох.

РОЖ|А I 1. нүүр ам, хушуу ам; **строить** ~ **н** нүүр амаа арзайлгах.

РОЖ|А II ёлом; **заболеть** ~ **ей** ёломтох.

РОЖАТЬ төрөх, амаржих, хөнгөрөх; /хоёр/ яс хагацах.
РОЖДАЕМОСТЬ төрөх, төрөлт; **рост** ~и төрөхийн өсөлт.
РОЖДАТЬ төрүүлэх, гаргах, буй болгох.
РОЖДАТЬСЯ 1. төрөх, гарах, мэндлэх; 2. төрөх, буй болох, үүсэх.
РОЖДЕНИ | **Е** 1. төрөх; **день** ~я төрсөн өдөр; **год и место** ~я төрсөн газар, он; 2. төрсөн өдөр, төрсөн өдрийн баяр.
РОЖДЕСТВО христосын мэндэлсэн өдөр.
РОЖЕНИЦА төрөх эх, амаржих эх, нярайлах эх.
РОЖИСТЫЙ ёлмын; ~**ое** воспаление ёлмын үрэвсэл.
РОЖОК 1. рожки бяцхан эвэр; 2. рожки урам; **пастуший** ~ малчны урам; 3. рожки /тамхины/ эвэр сав; 4. рожки угж; **детский** ~ угж.
РОЖОН лезть на ~ бүтэлгүй юманд тэмүүлэх.
РОЖЬ хөх тарна; **озимая** ~ өвөлжих хөх тарна; **яровая** ~ хаврын хөх тарна.
РОЗА сарнай цэцэг.
РОЗАРИЙ сарнай цэцгийн хүлэмж.
РОЗВАЛЬНИ зайдан чарга.
РОЗГА 1. туйван, саваа, чавчрага; 2. розгн туйвандах, чавчрагадах, саваадах.
РОЗЕТКА 1. /чанамал жимсний/ дийз; 2. унтраалгын суурь.
РОЗНИЦА | **А** жижиглэн худалдах; **торговать в** ~у жижиглэн худалдах, жижиглэн худалдаалах.
РОЗНИЧНИ | **ЫЙ** жижиглэн худалдах, жижиглэсэн; ~**ая** торговля жижиглэн худалдах; ~**ые** товары жижиглэн худалдах бараа; ~**ая** цена жижиглэн худалдах үнэ.
РОЗНЯ 1. хямралдаан, эвдрэл; **сеять** ~ хямралдаан гаргах, эвдрүүлэх; 2. адилгүй байх, өөр өөр байх; **человек человеку** ~ хүн хүн адилгүй.
РОЗОВАТЫЙ ягаавтар.
РОЗОВЕТЬ ягаарах, ягаан болох.
РОЗОВЫЙ | **ЫЙ** 1. сарнай цэцгийн; ~ **куст** сарнай цэцгийн бут; 2. ягаан; ~**ое** платье ягаан хувцас; **видеть всё в** ~ом цвете /свете/ юм болгоныг сайн гэх.
РОЗЫГРЫШ 1. сугалааны хонжвор гаргах, сугалах; 2. тэнцэх, хайнцах.
РОЗЫСК 1. эрэх; 2. мөрдөн байцаах; **уголовный** ~ эрүүгийн хэргийг мөрдөн байцаах газар.
РОЙТЬСЯ 1. овоорох, бүррлэх; 2. бүүрлэн ннсэх, хуйлран ннсэх, сүрэглэн ннсэх; 3. оргилох, даргилах.
РОЙ 1. бүүр, сүрэг; 2. үүр; **пчелиный** ~ зөгийн үүр; 3. түмэн юм, олон юм; ~ **воспоминаний** түмэн юм дурсах.
РОК үйл, хувь; **по воле** ~а үйлийн үрээр.
РОКИРОВАТЬСЯ /шарт/ ноён тэрэг хоёрыг солбнулах.
РОКИРОВКА шатрын ноён тэрэг хоёрыг солбиулж тавих.
РОКОВ | **ОЙ** үйлээр ирсэн, үйлийн үрээр болсон, үйлийн үргүй; ~**ая** ошибка үйлийн үргүй алдаа.
РОКОТ хүнгэнэх чимээ, дүүгэх дуу, нижигнээн, нүжигнээн, нүргэн; ~ **моря** тэнгисийн нүжигнээн.
РОКОТА | **ТЬ** хүнгэнэх, дүүгэх, нижигнэх, нүжигнэх, нүргэх; ~**л** отдалённый **гром** алс тэнгэрийн дуу нүжигнэж байв.
РОЛИК 1. өнхрүүлэг; **кровать на** ~ах өнхрүүлэгтэй ор; 2. домбон үрэл; 3. домбогор, шаазан хөндийрүүл; 4. ролики дугуйтай тэшүүр; **кататься на** ~ах дугуйтай тэшүүрээр тэших.
РОЛЬ 1. роль; **главная** ~ гол дүр; 2. жүжиглэх үг; **выучить** ~ жүжиглэх үгээ цээжлэх; 3. үүрэг, учир холбогдол, нөлөө; **всемирно-историческая** ~ дэлхий дахины түүхэн үүрэг; **это обстоятельство играет большую** ~ энэ явдал их учир холбогдолтой байна.
РОМ ром /нэг зүйл хатуу архи/.

РОМАН 1. роман; **исторический** ~ түүхэн роман; **написать** ~ **может каждый, если дать ему шесть недель времени, ручку, бумагу и убрать телефон и жену.** (Ивлин Во) Зургаан долоо хоног, үзэг цаас өгөөд утас, эхнэр хоёрыг нь холдуулчих юм бол хэн ч роман бичнэ. (Ивлин Во) 2. янагийн холбоо, янаг амрагийн явдал.
РОМАНИСТ I романч, ромаң зохогч.
РОМАНИСТ II романч, роман хэлний мэргэжилтэн.
РОМАНИЧЕСКИЙ 1. романы; 2. янагийн холбооны, янаг амрагийн явдлын.
РОМАНС уянгал дуу.
РОМАНСКИЙ роман /эртний Ромтой түүхэн барилдлагатай ард түмний хэл, соёлд холбогдолтой/; ~**ие** языки роман хэлнүүд /франц, испан, итали, провансаль, португали, румын, молдав хэл/.
РОМАНТИЗМ 1. романтизм XIX зууны эхэнд утга зохиол, урлагт гарсан, өнгөрсөн үеийг магтан сайшаагаад, боднт байдлаас тасарч, ганц нэг хүнийг тахин шүтдэг байсан чиглэл; 2. хүний эрхэм үүргийг хурц тод дүрслэн харуулах зорилготой, утга зохиол, урлагийн чиглэл; 2. сайхан бодол.
РОМАНТИК 1. романтизмыг баримтлагч; 2. сайхан бодолтой хүн.
РОМАНТИКА 1. сайхан бодол; 2. урам, урам зориг, цог; ~ **борьбы** за свободу эрх чөлөөний төлөө урам зоригтой тэмцэх.
РОМАНТИЧЕСКИЙ 1. романтизмыг баримталсан; ~**ая** поэма романтизмыг баримталсан яруу найраг; 2. сайхан бодолтой.
РОМАНТИЧНОСТЬ сайхан бодолтой байх.
РОМАНТИЧНЫЙ сайхан бодолтой.
РОМАШКА хамба шарилж, балжингарма, алтан товч.
РОМБ 1. ромбо, адил талт жишүү дөрвөлжин; 2. жишүү дөрвөлжин.
РОНДО 1. дахилгат шүлэг; 2. түгрэглэсэн үсэг; 3. мохоо үзэг.
РОНЯ | **ТЬ** 1. унагаах, алдах; ~ **что-либо из рук** юм газар алдах; ~ **кинги со стола ширээн дээрээс** ном унагах; 2. гулдайлгах, ганзагалах; ~ **голову на груду** толгойгоо гулдайлгах; 3. гуужих, гээх, унагаах, унах; **деревья** ~ют **лнству** мод навчаа гэж байна, модны навч унаж байна; **птицы** ~ют оперение шувууны өд гуужиж байна; ~ **волосной покров** үс гуужих; 4. унагах, цувруулах, цувуулах; ~ **слёзы** нулимс цувруулах; ~ **капли крови** цусаа дусал дуслаар цувуулах; 5. хугалах, гутаах; ~ **себя в чых-либо** глазах хүний өмнө нэрээ гутаах; ~ **свое достоинство** нэр төрөө хугалах.
РОПОТ 1. дургүйцэл, дургүйцэн гүнгэнэх; **глухой** ~ битүү дургүйцэл; 2. гунигт дуу, шулганаан; ~ **ручья** горхийн усны шулганаан.
РОПТАНИЕ дургүйцэн гүнгэнэх.
РОПТАТЬ дургүйцэн гүнгэнэх, дургүйцэх.
РОСА шүүдэр; утренняя роса өглөөний шүүдэр.
РОСЯНКА | **А** шүүдрийн дусал; **маковой** ~и во рту не было хэлэн дээр юм тавнагүй.
РОСИСТЫЙ шүүдэртэй, шүүдэр унасан, шүүдэр унах; ~**ая** трава шүүдэр унасан өвс, өвсний шүүдэр; ~**ое** утро шүүдэр унах өглөө, шүүдэр унасан өглөө.
РОСКОШЕСТВО 1. хээнцэрлэх, хээнцэр зан; 2. хэтэрхий хээнцэрлэх, нлүүц явдал; **отказаться от всяких роскошеств** аливаа илүүц явдлыг орхих.
РОСКОШЕСТВОВАТЬ, хээнцэрлэх, тансаг хээнцэр суух, хэтрүүлэх.
РОСКОШНО хээнцэр, тансаг.
РОСКОШНЫЙ | **ЫЙ** 1. хээнцэр, хээнцэр гоё; ~**ое** издание хээнцэр гоё хэвлэл; 2. гайхамшиг сайхан, тансаг; ~**ые** волосы гайхамшиг сайхан үс; ~ **обед** тансаг зоог.

РОСКОШЬ 1. хээнцэр байдал, хээнцэр тансаг байдал; **жить в ~и** хээнцэр тансаг байдалд суух; 2. элбэг сайхан байх, элбэг үзэсгэлэн; ~ **южной природы** дулаан орны байгалийн элбэг үзэсгэлэн; **позволить себе ~ что-либо сделать** тэсэлгүй хэтрүүлэх.

РОСЛЫЙ чацархаг, биеэрхэг, өндөр, том биетэй; ~ **мальчик** чацархаг хүү.

РОСОМАХ|А /нохой/ зээх; **детёмыш ~и** бөртөн.

РОСПИСЬ 1. данс; ~ **государственных доходов и расходов** улсын орлого зарлагын данс; 2. туурганы зураг.

РОСПУСК тархаах, чөлөө тавих; ~ **учащихся на каникулы** сурагчдын амралтын чөлөө тавих.

РОССИЙСКИЙ орос.

РОССЫПЬ 1. үймрэг, бутархай юм, сул асгасан юм; **грузить зерно ~ью** тариа сул ачих; 2. бутархай, уурхай; **золотые ~и** алтны уурхай.

РОСТ 1. өсөх, ургах; ~ **растений** ургамал ургах; 2. өсөлт, хөгжилт, дэвшилт, дэгжилт; ~ **промышленности** үйлдвэрийн өсөлт; 3. өсөн нэмэгдэх, өсч боловсрох, арвижих; ~ **таланта** авьяас билиг арвижих; 4. чац, бие, нуруу; **высокого ~а** өндөр нуруутай; **низкого ~а** чац богиной.

РОСТОВЩИК мөнгө хүүлэгч.

РОСТОВЩИЧЕСКИЙ мөнгө хүүлэгчийн, мөнгө хүүлэх; ~ **капитал** мөнгө хүүлэх капитал.

РОСТОВЩИЧЕСТВО мөнгө хүүлэх; **заниматься ~м** мөнгө хүүлэх.

РОСТОК 1. соёо; **семена пустыли** ростки үр соёолж байна; 2. нахиа, нахиялсан мөчир.

РОСЧЕРК эвхэж зурах, маяглаж зурах; **подпись с ~ом** эвхэж зурсан гарын үсэг.

РОТ ам; **полоскать рот** ам зайлах; **дышать ртом** амаар амсгалах; **заткнуть ~** ам бөглөх, ам таглах; **во весь ~ /ораты/** амныхаа хирээр хашгнгах, хоолой мэдэн хашгирах; **зажать кому-либо ~** ам ангайлгахгүй байх, үг хэлүүлэхгүй байх; **не смейт рта раскрыть** ам нээхээс айх; **в ~ не возьмёшь** хоёр чихнээс хойш явахгүй, амтгүй; **смотреть в ~ кому-либо** бялдуурхан сонсох.

РОТА суман; **стрелковая ~** бууч суман.

РОТАЦИОНН|ЫЙ ~ая машина ротац машин, булт машин /ном, соин хэвлэх машин/.

РОТАЦИЯ ротац.

РОТНЫЙ 1. сумангийн; ~ **командир** сумангийн дарга; 2. сумангийн дарга.

РОТОЗЕЙ алмай хүн, эргүү амьтан.

РОТОЗЕЙНИЧАТЬ алмайрах, эргүүтэх.

РОТОЗЕЙСТВО алмай, эргүү явдал.

РОЩА төгөл, шугуй, зуун мод.

РОЯЛЬ төгөлдөр хуур, рояль; **играть на ~е** төгөлдөр хуур дарах.

РТУТНЫЙ мөнгөн усны, мөнгөн уст, мөнгөн устай; ~ **термометр** мөнгөн устай халуун хүйтний хэмжүүр.

РТУТЬ мөнгөн ус; **гремучая ~** тэсрэмтгий мөнгөн ус.

РУБАНОК харуул.

РУБАХА цамц; ~-**парень** эгэл шулууи хүн.

РУБАШЕЧН|ЫЙ цамцны; ~ая ткань цамцны бес.

РУБАШКА|А 1. цамц; **верхняя ~** гадуур цамц; **нижняя ~** дотуур цамц; 2. хөзрийн ар; 3. бүрхүүд, гэр; 4. гадуур дугтуй; **родиться в ~е** буянтай төрөх; **остаться в одной ~е** модоо барих, дампуурах.

РУБЕЖ 1. хил, хязгаар; за ~ом хилийн чанад; **зорко охраняеть ~и** нашей Родины Эх орныхоо хилийг сэргэг хамгаалах; 2. зааг, уулзвар; **оборонительный ~** хамгаалалтын зааг;

3. хязгаар, зааг, уулзвар; на ~е двух эпох хоёр үеийн зааг дээр.

РУБЕЦ I 1. сорви; 2. гувруу; 3. оёдол.

РУБЕЦ II гүзээ, хужирхай.

РУБИН бадмарага, нал эрдэнэ.

РУБИНОВ|ЫЙ 1. бадмарага, нал эрдэнэ, бадмаринын, нал эрдэнийн, бадмарагатай, нал эрдэнэтэй; ~ые **серьги** бадмарага ээмэг; 2. хүрэн улаан, бадмаринын өнгө, нал эрдэнийн өнгө; ~ **цвет** хүрэн улаан өнгө, бадмаринын өнгө.

РУБИТЬ 1. цавчих, хагалах, огтлох, татах, хэрчих; ~ **дрова** түлээ хагалах; ~ **мясо** мах татах; ~ **капусту** байцаа хэрчих; 2. барих, зааж барих; ~ **избу** байшин барих, мод зааж байшин барих.

РУБИЩЕ уранхай хувцас, ноорхой хувцас; **в ~** ноорхой хувцастай.

РУБКА I цавчих, хагалах, огтлох, хэрчих, татах.

РУБКА II /хөлөг онгоцны/ давхарлаг.

РУБЛЁВЫЙ нэг рублийн, нэг төгрөгийн, ~ **билет** нэг төгрөгийн билет.

РУБЛЕН|ЫЙ 1. цавцсан, хэрчсэн, татсан; ~ое **мясо** татсан мах; 2. заамал, заамал модон; ~ая **изба** заамал модон байшин.

РУБЛЬ рубль.

РУБРИК|А 1. гарчиг; 2. бүлэг, хүснэгт; **разнести по ~ам** хүснэгүүдийг нөхөх.

РУБЦЕВАТЬ арлах.

РУБЧИК товгор судал.

РУГАНЬ хараал.

РУГАТЕЛЬН|ЫЙ хараалын, хараах; ~ые **слова** хараалыг үг.

РУГАТЕЛЬСТВО хараал зүхэл; хараал болох.

РУГАТЬ хараах, хараал тавих, зүхэх, загнах, зэмлэх.

РУГАТЬСЯ 1. хараах, хараал болох; 2. хэрэлдэх, хэрүүл хийх.

РУГНУТЬСЯ хараачихах, хараагаад авах.

РУД|А хүдэр; **промысвать ~у** хүдрийг зайлах; **железная ~** төмрийн хүдэр, гүр.

РУДИМЕНТ 1. илүүц эрхтэн; 2. хуучны үлдэгдэл.

РУДНИК уурхай; **медные ~и** зэсийн уурхай.

РУДНИКОВЫЙ рудничный уурхайн; ~ **газ** уурхайн хий.

РУДН|ЫЙ хүдрийн, хүдэртэй; ~ое **месторождение** хүдрийн орд, хүдэртэй газар.

РУДОКОП хүдэр малтагч.

РУДОНОСНЫЙ хүдэртэй; ~ **пласт** хүдэртэй давхраас.

РУЖЕЙНИК бууны дархан, бууны үйлдвэрийн ажилчн.

РУЖЬ|Ё буу; **двуствольное ~** хоёр амтай буу; **стрелять из ~а** буу буудах, буу тавих; **заряжать ~** буу сумлах; **призвать под ~** цэрэгт дайчлах, цэрэгт татах; **быть под ~ём** дайтахад бэлхэн байх.

РУЙН|ЫЙ эвдэрхий, эвдэрхний балгас.

РУК|А 1. гар; **правая ~** 1. баруун гар, зөв гар; 2. баруун гар, дотно найз; **левая ~** зүүн гар, солгой гар; **длинные ~и** урт гар; **поднять ~и** гараа өргөх; **опустить ~и** гараа буулгах, гараа доош болгох; **протянуть кому-либо ~у** гараа сунгах, гараа сарвайх; **выронить из рук** газар алдах; **пожать кому-либо ~у**, **пожать чью-либо ~у** хүний гар барих, атгах; **переписывать от ~и** гараар хуулах, сийрүүлэх; 3. гар, хүний гар, хүн; **у него умелые ~и** тэр /хүн/ гартаа дүйтэй; **дело в опытных ~ах** хэрэг туршлагатай хүний гарт орсон; туршлагатай хүнд очсон; **мало свободных рук** чөлөөтэй хүн цөөн байна; 4. бичгийн хэв, бичиг, гарын үсэг; **разобрать чью-нибудь ~у** хүний бичгийг гаргах; **неразборчивая ~** гаргагдахгүй бичиг; ~ **у приложить** гарын үсэг тавих; 5. тал, гар, тал, гар зүг; **по правую ~у** зөв талаар нь, баруун гар талд нь; 6. тал, танил, талын хүн; **своя ~** өөрийн тал, талын хүн; 7. гэрлэх, гэрлэхийг зөвшөөрөх; **просить чьей-либо ~и** хүнийг гэрлэх

гэх; **отдать кому-либо** ~у хүнтэй гэрлэхийг зөвшөөрөх; 8. гар, хэмжээ, зэрэг; **взять себя** в ~и биеэ барих; в ~ах /**быть, находиться**/ у кого-либо хүний гарт байх, мэдэлд байх; в ~ах **держатъ**, в своих ~ах **держатъ** гартаа барьж байх, гартаа атгах; в ~и **взять**, в свои ~и **взять** гартаа авах; **ндти** с кем-**либо** под ~у хүнтэй сугадалцан явах; ~ **об** ~у гар гараасаа барилцан; **передать из рук** в ~и биеэр шилжүүлэх, гарт нь өгөх; ~ **у** **моет** гэмтэн гэмтгээ далдална, муу муудаа түшиг; ~ **не дрогнет** буцахгүй, сүрдэхгүй; ~ **не поднимается** зүрхлэхгүй; **всё из рук** **валится** юм хнйх тэнхэл алга; в **наших** ~ах бидний эрхэнд; **отдать в хорошие** ~и сайн хүнд өгөх; **быть в чужих** ~ах бусдын гарт байх; с **фактами на** ~ах гартаа баримттай; в **одни** ~и **отпустить** нэг хүнд олгох; в **две** ~и **играть**, в **четыре** ~и **играть** /төгөлдөр хуур/ ганцаараа дарах, хоёулаа дарах; ~ **и** **отдать кому-либо** 1. гарт нь өгөх; 2. хүний мэдэлд өгөх; **это дело его** **рук** энэ түүний хийсэн хэрэг; **держатъ чью-либо** ~у хүний тал барих; **живой** ~ой шалавхан; **из рук вон** /плохо/ тэр гэх тэмдэггүй муу, адгийн муу; **переходить из рук** в ~и хүн хүн дамжих; **прибратъ к** ~ам **что-либо** гартаа оруулах, гартаа авах; **как** ~ой **сияло** огт мэдэгдэхгүй болох; **быть как без рук** гар мухар байх; на **вее** ~и **мастер** юм болгонд дүйтэй хүн; **он** на ~у **ичнст** юм хумсалдаг хүн; **выдать на** ~и гарт нь өгөх; **умереть на** ~ах у **кого-либо** хүний гар дээр нас нөгчих; ~и **не доходят** зав болохгүй байна; ~и **опускаются** урам хугарав; ~и **чешутся** гар загатнана, зодолдох дур хүриэ, гар загатнана, юм оролдох дур хүрнэ; ~и **коротки** сачий хүрэхгүй; ~и **прочъ** тонил, бүү гар хүр; **сндстъ** **сложка** ~и элгээ тэврээд суух, дэмий суух; **не покладая рук** гар хумхилгүй, борви бохирохгүй; **махнуть** ~ой на **кого-либо** зөнд нь орхих, зөнд нь тавих; ~ой **подать** энүүхэнд, хоёр алхмын газар; **набить** ~у на **чём-либо** юманд гар нугарах; **протянуть** ~у **помощи** туслах; **приложить** ~у к **чему-либо** юманд гар оролдох; **наложить** ~у на **что-либо** гар хүрэх, булаан авах, эзэмдэн авах; **наложить на себя** ~и амиа хорлох; **ломать** **руки** толгойгоо шаах **нагреть** ~и идэж баяжих; **развязать** ~и **кому-либо** зоргонд нь тавих, дураар нь орхих; **умьтъ** ~и гэмгүй гарах, өөрийгөө цагаатгах; **ухватиться обеими** ~ами дуртайга зөвшөөрөх, завшаан гэх, амандаа орсон махыг хэлээрээ түлэхгүйг бодох; **чужими** ~ами **жар** **загребать** хүний гараар могой барих; **выпустить из рук** гараасаа алдах, мэдлээсээ гаргах; на ~у **кому-либо** зохистой байх, сэтгэлд нийлэх; **отбиться от рук** мэдлээс гарах, үг дуулахаа байх; **дать по** ~ам сургажм үзүүлэх, цөг гэх; **ударить по** ~ам олон гар дамжих, олон хүний нүүр үзэх; **под пьанию** ~у согтуугаар, согтуу явахад; **говорить под** ~у **кому-либо** ярьж саад болох; **попасть под горячую** ~у ууртайд нь тааралдах; **сойти с рук** ял эдлэлгүй гарах; **сбытъ с рук** ангижрах, гэтлэх, салах; **вернуться с пустыми** ~ами гар хоосон буцах; **правая** ~а **чья-либо** хүний баруун гар, гол туслагч; с ~ами **оторвать** юутай хээтэй нь авах; **под** ~и **вести** сугадан хөтлөх; **не** ~ **кому-либо** гар нийлэхгүй; **сон** в ~у зүүд биелэх.

РУКАВ 1. ханцуй; **платье с длинными** ~ами урт ханцуйтай хувцас; 2. ташуур, салаа; ~ **реки** голын ташуур, голын салаа; 3. хоолой, олгой, цорго; **пожарный** ~ усан хөөрөгний олгой; **работатъ спустя** ~а хааш яаш ажнллах; **приняться за дело, засучив** ~а ханцуй шамлан орох.

РУКАВИЦА бээлий; **меховые** ~ы хөдсөн бээлий, **держатъ** **кого-либо** в **жовых** ~ах хатуу гарт барих, хатуу гараар атгах.

РУКОВОДИТЕЛЬ 1. удирдагч; ~и **партии** и **правительства** нам, засгийн удирдагчид; 2. эрхлэгч; ~ **кружка** дугуйлангийн эрхлэгч.

РУКОВОДИТЬ 1. удирдах; ~ **учреждением** албан байгууллага захирах, албан байгууллага удирдах; **Руководить** — это **значит** не мешать **хорошим людям работать**. (П.Капица) Удирдах гэдэг бол сайн хүмүүст ажиллахад нь садаа болохгүй байхыг хэлж байгаа юм. (П.Капица)

РУКОВОДИТЬСЯ баримтлах, удирдлага болгох, мөрдлөг болгох.

РУКОВОДСТВО 1. удирдах, удирдлага; **методы** ~а удирдах арга; **оперативное** ~ шаламгай удирдах, шуурхай удирдлага; 2. удирдлага, мөрдлөг; **принять к** ~у удирдлага болгох; 3. удирдагчид, удирдлага; **новое** ~ шинэ удирдагчид, шинэ удирдлага; 4. гарын авлага; ~ **по химии** хувилахуй ухааны гарын авлага.

РУКОВОДСТВОВАТЬСЯ баримтлах, мөрдлөг болгох, удирдлага болгох.

РУКОВОДЯЩИЙ 1. удирдах; 2. удирдлага болох, заавар болох; ~а **статья** удирдлага болох өгүүлэл.

РУКОДЕЛИЕ 1. үйл хийх, хатгамлах, сүлжих; **заниматься** ~м үйл хийх; 2. оёсон юм, сүлжсэн эд, хатгамласан зүйл.

РУКОДЕЛЬНИЦА үйлчин эмэгтэй.

РУКОДЕЛЬНИЧАТЬ үйл хийх, хатгамлах, сүлжих.

РУКОКРЫЛЫЕ савар жнгүүртэн.

РУКОМОЙНИК угаагуур.

РУКОПАШНАЯ гардан байлдах, гардан байлдаан.

РУКОПАШНЫЙ гардан байлдах; ~ **бой** гардан байлдах, гардан байлдаан.

РУКОПИСНИЙ 1. бичмэлийн, гар бичгийн; ~ **отдел библиотеки** номын сангийн гар бичгийн хэлтэс; 2. бичмэл, гараар бичсэн; ~ые **заметки** бичмэл тэмдэглэл.

РУКОПИСЬ бичмэл, гар бичиг.

РУКОПЛЕСКАНИ |Е алга таших; **раздались** ~я алга тавив.

РУКОПЛЕСКАТЬ алга таших, баяр хүргэх; ~ **оратору** илтгэгчид алга тавих; **народ рукоплещет героям** ард түмэн баатруудад баяр хүргэж байна.

РУКОПОЖАТИ |Е гар барих, гар барилцах; **дружеское** ~ нөхөр ёсоор гар барих; **обменяться** ~ями гар барилцан мэндлэх.

РУКОПРИКЛАДСТВО гар хүрэх, зодох.

РУКОЯТКА, РУКОЯТЬ барил, иш; ~ **книжала** чинжаал хутганы барнул; ~ **молотка** алхны иш.

РУЛЕВ |ОЙ 1. залуурын; ~ое **колесо** залуурын цагариг; 2. залуурчин.

РУЛЕТ 1. /*Гатсан махан*/ ороомог; 2. ороомог боов; 3. гуяны махан ороомог.

РУЛЕТКА эвхмэл метр, хэмжүүр тууз.

РУЛИТЬ жолоодох, залуурдах, жолоо эргүүлэх, залах.

РУЛОН хүй, ороодол, толгой.

РУЛЬ |Ь 1. жолоо, залуур; **механизм** ~я залуурын оньс, **править** ~ём жолоо залах, залуур барих, жолоодох; 2. жолоо; ~ **государственного управления** төрийн жолоо.

РУМЫН румын.

РУМЫНКА румын эмэгтэй, румын эхнэр.

РУМЫНСКИЙ румын, румыны; ~ **язык** румын хэл.

РУМЯНА энгэсэг **покрыть** **щёки** ~ми хацартаа энгэсэг тавих.

РУМЯН |ЕЦ улаан, **залиться** ~цем нүүр улайх, улаан болох.

РУМЯНИ |ТЬ 1. улайгах, улаан болгох; **мороз** ~т **лица** хүйтэнд нүүр улайна; 2. энгэсэг тавих, энгэсэг түрхэх; ~ **себе** **щёки** хацартаа энгэсэг түрхэх.

РУМЯНИТЬСЯ 1. улайх, улаан болох; 2. хацартаа энгэсэг тавих, нүүртээ энгэсэг түрхэх; 3. шарлах; **пирог** **начал** ~ бялуу шарлаж эхлэх.

РУМЯН |ЫЙ улаан, улаан хацартай; ~ые **щёки** улаан хацар.

РУПОР 1. дуу чангаруулагч хоолой; 2. үзэл санаа дэлгэрүүлэгч.

РУСАК бор туулай.

РУСАЛКА лусын охин.

РУСИСТ оросч.

РУСЛ||О 1. гулдрил, сав; ~ реки голын сав, гулдрил, 2. зам, чиглэл; *жизнь пошла по новому* ~у амьдрал шинэ замаар явж байна.

РУССКАЯ I орос эмэгтэй, орос эхнэр.

РУССКАЯ II орос /бүжиг/.

РУССКИ||Й орос хүн; *любовь придумали ~е, чтобы не платить женщине* эмэгтэй хүнд мөнгө төлөхгүйн тулд оросууд хайр дурлалыг сэтгэж зохиосон.

РУССК||ИЙ орос, оросын; ~ язык орос хэл; ~ народ оросын ард түмэн, ~ая литература оросын утга зохиол; ~ие долго запрагают, но быстро едут. (О. Бисмарк) Оросууд хөллөхдөө удаан ч, давхихдаа хурдан. (О. Бисмарк)

РУС||ЫЙ шар үстэй; ~ые волосы шар үс; ~ парень шар үстэй залуу хүү.

РУТИНА хэвшсэн заншил дууриах.

РУТИНЁР хэвшсэн заншил дууриагч.

РУХЛЯДЬ новш, новш ноохой.

РУХНУ||ТЬ 1. нурах, хэмх унах, хамх буух; *старый мост* ~л хуучин гүүр хэмх унав; 2. тасрах, нурах; *надежды* ~ли горьдлого тасрав; *все планы* ~ли бүх төлөвлөгөө нурав.

РУЧАТЕЛЬСТВО даалт, баталгаа; *письменное* ~ бичмэл даалт.

РУЧАТЬСЯ даах, даалт гаргах, баталгаа өгөх, батлах; ~головой толгойгоороо даах; *нельзя ~, что завтра будет хорошая погода* маргааш тэнгэр сайхан болно гэж батлах аргагүй.

РУЧЕЁК бяцхан горхи, булаг.

РУЧЕЙ горхи; *горный* ~ уулын горхи; *течь ручьями* урсах.

РУЧКА||А 1. бяцхан гар; 2. бариул, иш, сэнж; *дверная* ~ хаалганы бариул, ~ *ножа* хутганы иш, *чашка без ~и* сэнжгүй аяга; 3. үзгийн иш, үзэг иш, үзэг; ~ с *нером* үзэг иш.

РУЧН||ОЙ 1. гар, бугуйны, гар нүүрийн, гарын; ~ труд гар хөдөлмөр; ~ые часы бугуйны цаг; ~ое полотенце гарын алчуур; *нүүр гарын алчуур*; ~ багаж гар тээш; 2. тэжээвэр, тэжээмэл; ~ая торговля гар худалдаа.

РУШИТЬ I нураах, буулгах; ~ дом байшин буулгах.

РУШИТЬ II хальслах, хальсыг нь арилгах; ~ просо шар будаа хальслах.

РУШИ||ТЬСЯ 1. эвдрэх, нурах, нүрхийтэл унах, түсхийтэл буух; 2. нурах, эвдрэх, арилах; *наши планы* ~лись манай төлөвлөгөө эвдрэх.

РЫБ||А загас; *свежая* ~ сая барьсан загас, шинэ загас; *солёная* ~ давсалсан загас; *мороженая* ~ хөлдүү загас; *копчёная* ~ утсан загас; *вяленая* ~ борцолсон загас, хатаасан загас; *удить* ~у загас хахууддах; *иш* ~, *иш* мясо өөх ч биш, булчирхай ч биш; *ловить* ~у в мутной воде муу эр чөлөөнд, чоно бороонд; *биться, как ~ об лёд* аргаа барах.

РЫБАК загасчин.

РЫБАЦКИЙ загасчны, загас барьдаг; ~ колхоз загасчны хамтрал, загас барьдаг хамтрал; ~ посёлок загасчны суурин.

РЫБАЧИЙ загасчны, загасны; *рыбачьи сети* загасны тор, өөш.

РЫБАЧИТЬ загасчлах, загас барих, загас агнах.

РЫБАЧКА загасчин эмэгтэй, загасчин эхнэр, загасчны эхнэр.

РЫБЁШКА жараахай, муусайн жараахай; *мелкая* ~ жижиг

РЫБ||ИЙ загасны; ~ жир загасны тос; ~ья чешуя загасны хайрс.

РЫБН||ЫЙ 1. загасны; ~ая ловля загас барих; ~ая промышленность загасны үйлдвэр; 2. загасан, загасаар хийсэн, загасны, загастай; ~ые консервы загасан консерв, загасан хадгалаас; 3. загастай элбэг загастай; ~ое озеро загастай нуур.

РЫБОВОДСТВО загас үржүүлэх.

РЫБОЛОВ загасчлагч, загасчин.

РЫБОЛОВЕЦКИЙ загас барих.

РЫБОЛОВН||ЫЙ загасчлах, загас барих; ~ые снасти загасчлах хэрэгсэл; ~ый промысел загас барих ажл.

РЫБОЛОВСТВО загас барих, загас агнах ажл.

РЫБОПРОДУКТЫ загасан бүтээгдэхүүн.

РЫБОПРОМЫСЛОВЫЙ загасны ажлын, загасны ажилтай.

РЫБОПРОМЫШЛЕННОСТЬ загасны үйлдвэр.

РЫВ||ОК ухасхийх, угз татах, угзрах; ~ вперед урагш ухасхийх, тянуть *рывками* угз угз татах.

РЫГАТЬ хэхрэх.

РЫГНУТЬ хэхэрчих, хэхрээд орхих.

РЫДАНИ||Е цурхиран ухилах; *разразиться ~ями* цурхиран ухилж эхлэх.

РЫДАТЬ цурхиран ухилах, гэгэн уйлах, эгшин уйлах.

РЫЖЕВАТЫЙ улаан шаравтар, улаан шаравтар үстэй.

РЫЖ||ИЙ улаан, 1. шар улаан шар үстэй; ~ие волосы улаан шар үс; ~ий человек улаан шар үстэй хүн; 2. зээр; 3. гандаж шарласан, гандсан; ~ая шляпа гандсан бүрх малгай.

РЫЖИК сархнаг.

РЫК хүрхрэх дуу, архираан; *львиный* ~ арсланы хүрхрэх дуу.

РЫКАТЬ хүрхрэх, архирах.

РЫЛО 1. хоншоор, хошуу; *свиное* ~ гахайн хоншоор; 2. хоншоор ам.

РЫЛЬЦЕ бяцхан хоншоор.

РЫНОК зах, зах зээл, зээл; *внешний* ~ гадаадын зах зээл; *внутренний* ~ дотоодын зах зээл; ~ сбыта борлуулах зах зээл.

РЫНОЧН||ЫЙ захын, зах зээлийн, зээлийн; ~ая цена захын үнэ.

РЫС||АК хатиртай морь, хатирч морь; ~ перебойный арилжаа морь.

РЫСИЙ 1. шилүүлсний, шилүүсэн; ~ мех шилүүсний арьс; 2. гялганасан, хурц; *рысьи глаза* хурц нүд.

РЫСИСТ||ЫЙ хатираа, хатирч, хатиртай; ~ая лошадь хатиртай морь.

РЫСКАТЬ 1. хэсэх, хэрэх, зайх; 2. уудлах, суйлах; ~ по карманам халаас уудлах.

РЫСЦА шогшоо; *бежать рысцей* шогшнх.

РЫСЬ I хатир, хатираа; *ехать ~ю* хатирах, хатируулах.

РЫСЬ II шилүүс.

РЫСЬЮ 1. хатиран, хатруулан; *пустить лошадь* ~ морио хатируулах, 2. хурдаараа; *он пустился бежать* ~ тэр хүн хурдаараа гүйв.

РЫТВИНА замын хонхор, хонхор цонхор.

РЫТЬ малтах, ухах, эрэх; ~ яму нүх ухах, нүх малтах; ~ колодец худаг малтах.

РЫТЬЁ малтах, малталт; ~ канав суваг малтах.

РЫТЬСЯ онгилох, уудлах, эрэх; ~ в песке элс онгилох; ~ в старых журналах хуучин сэтгүүл онгилж эрэх.

РЫХЛЕНИЕ хөвсийлгэх, сэвсийлгэх.

РЫХЛИТЬ хөвсийлгэх, сэвсийлгэх, зөөлрүүлэх; ~ землю газар хөвсийлгэх

РЫХЛ|ЫЙ 1. хөвсгөр, хөвхгөр, сэвсгэр, зөөлөн, сул; ~ая почва сул хөрс, хөвсгөр хөрс; 2. бамбагар, бэлхгэр, бэлцгэр; ~ое тело бамбагар бие.

РЫЦАРСК|ИЙ 1. баатрын, цэрэг тайжийн; ~ие доспехи баатарын хуяг дуулга; ~ роман баатарын роман, цэрэг тайжийн роман; 2. баатарлаг, агуу сэтгэлийн, уудам сэтгэлтний; ~ поступок агуу сэтгэлийн үйл, уудам сэтгэлийн явдал, баатарлаг явдал.

РЫЦАРСТВО 1. баатрууд, цэрэг тайж нар; 2. баатарлаг явдал, уудам сэтгэлтний үйл, агуу сэтгэл, уужим дотор.

РЫЦАРЬ 1. цэрэг, тайж, баатар; странствующий ~ хэрмэл цэрэг тайж; ~ печального образа гуниг дүрт баатар; 2. баатар, чин зоригт эр, агуу сэтгэлт хүн, уудам сэтгэлт эр.

РЫЧАГ 1. хөшүүрэг, хөшүүр, гөнжүүр, үлүүр; подиать ~ом хөшүүргээр өргөх, хөшүүргэдэн өргөх; 2. хөшүүрэг, зэвсэг; грамотность — ~ культуры бичиг үсэг мэдэх явдал бол соёлыг хөгжүүлэх зэвсэг мөн.

РЫЧАНИЕ хүрхрэх, архирах, урхирах, хүрхрээн, архираан, урхираан.

РЫЧАТЬ хүрхрэх, архирах, урхирах.

РЬЯНО шамдуу, шамдгай.

РЬЯНОСТЬ шамдлага, шамдгай байх.

РЬЯНЫЙ шамдлагатай, шамдгай, шамдуу, шамдгай тоглоомч.

РЮКЗАК үүргэвч.

РЮМКА хундага, жүнз.

РЯБИНА I тэс, сэндэн, хадир.

РЯБИНА II нөрөө, цоохор.

РЯБИНКА бяцхан нөрөө.

РЯБИНОВКА тэс буйлуулсан архи.

РЯБИНОВ|ЫЙ тэсийн; ~ан настойка тэсийн буйлуулмал архи.

РЯБИ|ТЬ I 1. яралзуулах, мяралзуулах, атираа татуулах, атираатуулах; ветер ~т воду салхи ус мяралзуулна; 2. эрээлжлэх; у меня в глазах ~т миний нүд эрээлжилж байна.

РЯБ|ОЙ 1. цоохор, нөрөөтэй; 2. цоохор, алаг, бидэртэй; ~ая корова алаг үнээ, цоохор үнээ.

РЯБЧИК цорхируу, хөх ногтруу, хөтүү.

РЯБЬ 1. ирж, яралж, хунираа, атираа; озеро подёрнулось ~ю нуурын ус яралжлав; 2. эрээлжлэх, эрээлж; ~ в глазах нүд эрээлжлэх.

РЯВКНУТЬ зандрах, хашгирах.

РЯД 1. эгнээ, стулья в два ~а хоёр үе сандал; 2. эгнээ, мөр, жагсаал; построиться в ~ы эгнээ эгнээгээр жагсах; 3. хэдэн ~ поколений хэдэн үе; 4. хэд хэдэн, нилээд хэдэн, нилээд олон; ~ известных учёных нилээд олон нэрт эрдэмтэн; целый ~ обстоятельств бүр нилээд хэдэн учир явдал; 5. эгнээ, бүрэлдэхүүн; 6. зээл, зах; овощной ~ ногооны зах; из ~а вон /выходящий/ бусдаас шал өөр, гойд маягийн; в ~у дунд, дотор, хамт; в ~е нилээд хэдэн, нилээд олон.

РЯДИТЬ I хувцас өмсгөх, эрэн мяраан хувцас өмсгөх, ~ шутом алия салбадайн хувцас өмсгөх.

РЯДИТЬ II 1. шүүж таслах, 2. хөлслөх, хөлс тохирох, ~ извозчика хөлсний тэрэг хөлслөх.

РЯДИТЬСЯ I 1. гоёж гоодох, гангалах; 2. багт наадмын хувцас өмсөх.

РЯДИТЬСЯ II 1. хөлс тохиролцох; 2. хийхээр тохиролцох.

РЯДКОМ зэрэгцэнхэн, зэрэгцээд.

РЯДОВОЙ 1. энгийн, жирийн, эгэл, ерийн; ~ работник жирийн ажилтан, 2. жагсаалын; ~ боец жагсаалын цэрэг; 3. мөрлөн тарьдаг, мөрлөсөн; ~ сев мөрлөн тарих; 4. жагсаалын цэрэг.

РЯДОМ 1. зэрэгцэн, зэрэгцээд, дэргэд, хажууд; сесть ~ с кем-либо хүний дэргэд суух; 2. зэргэлдээ, дэргэд, зэрэгцээ; сплошь да ~ захаас аваад, хааяагүй.

РЯЖЕНЫЙ 1. багт наадмын хувцастай; 2. багт наадмын хувцастай хүн.

РЯСА занч, өмсгөл.

РЯСКА (бот) лавшига.

С (СО) 1. - аас (- ээс, - оо, өөс), дээрээс; **сиуститься** ~ горы уулнаас буух; 2. аас (- ээс, - оос, - өөс) (эхлээд, аваад, хойш); ~ **самого детства** хар бага наснаасаа; 3. - аас (- ээс, - оос, - өөс), дээрээс; 4. - аас (- ээс, - оос, - өөс), - ын (- ийн), - ы (- ий), - н; **получить** ~ **кого-либо** деньги хүнээс мөнгө авах; **перевести** ~ **русского языка** орос хэлнээс орчуулах; 5. - аар (- ээр, - оор, - өөр); ~ **разрешения начальника** даргын зөвшөөрлөөр; 6. - д, - ж, - ч, - аад (- ээд, - оод, - өөд); **сгорать** ~ **стыда** ичиж улайх; 7. - аар (- ээр, - оор, - өөр), - н; **писать** ~ **большой буквы** том үсгээр бичих; 8. орчим, шахам, хиртэй, дайтай, чинээн; ~ **километр** километр орчим, километр хиртэй; 9. - тай (- тэй, - той) (**хамт хэрэглэсэн нэр үгийг нь үйл үг болгоно**), я иду ~ **тобой** би чамтай явна; **читать** ~ **интересом** сонирхон ууших; 10. - аар (- ээр, - оор, - өөр); **попешить** ~ **отъездом** мордохыг яарах; 11. ахихад, өнгөрөхөд; **остепениться** ~ **годами** нас ахихад томоожих; 12. тохиолдуулан.

САБЛЯ сэлэм; 2. морин цэрэг.

САБЕЛЬНИК бот. эдгэлж.

САБЕЛЬНИКИЙ сэлэмний; ~ **ые** ножны сэлэмний хуй.

САБОТАЖ ажил санаатай тасалдуулах, боогдуулах, хор саад учруулах.

САБОТАЖНИЧАТЬ санаатай тасалдуулах, зориуд саад хийх, хойш татах, бобгдуулах.

САБОТИРОВАНИЕ ажил санаатай тасалдуулах, хойш татах.

САБОТИРОВАТЬ санаатай тасалдуулах, зориуд саатуулах, хойш татах, боогдуулах.

САВАН (**нас эцэслэсэн хүнд өмсгөх**) цагаан өмсгөл.

САВРАСЫЙ хул; ~ **жеребец** хул азарга.

САГА сага, скандинав тууль.

САД цэцэрлэг, хүрээлэн; **ботанический** ~ ургамлын цэцэрлэг; **гулять** в ~у цэцэрлэгт зугаалах; **детский** ~ хүүхдийн цэцэрлэг.

САДИЗМ 1. садизм; 2. тарчилган зовоох.

САДИК бяцхан цэцэрлэг.

САДИСТ садист, тарчилган жаргагч.

САДИТЬ 1. суулгах, тарих; 2. суулгах; 3. хийлгэх, суулгах; 4. хийх, суулгах, хорих; 5. даруулах; 6. хийх, тавих.

САДИТЬСЯ I 1. суух; 2. суух, унах; 3. орох, шингэх; 4. буух, суух; 5. суугаад эхлэх, орох; 6. суух, тулах, тогтох.

САДИТЬСЯ II агших, унах.

САДНИИТЬ загатнах, хорсон загатнах, сэrvэгнэн хорсох; в **горле** ~г хоолой сэrvэгнэн хорсоно.

САДОВНИК цэцэрлэгч.

САДОВОД цэцэрлэгжүүлэгч, цэцэрлэгийн мэргэжилтэн.

САДОВОДСТВО 1. цэцэрлэгжүүлэх, цэцэрлэг тарих; 2. цэцэрлэгийн аж ахуй.

САДОВОДСКИЙ цэцэрлэгжүүлэх, цэцэрлэг тарих.

САДОВЫЙ цэцэрлэгийн, цэцэрлэгт ургадаг; ~ **ан калитка** цэцэрлэгийн суга хаалга; **голова** ~ **ая** тэнэг толгой.

САЖЕНЬ сажин (**оросын хуучин уртын хэмжүүр**; 2. 1. 3. метртэй тэнцэнэ); **маховая** ~ алд; **косая** ~ в **плечах** өргөн мөртэй, ханхар цээжтэй.

САЗАН булуу цагаан, салбарс.

САЗАННИЙ 1. булуу цагааны, салбарсын; 2. булуу цагааны, салбарсаар хийсэн, булуу цагааны махтай; ~ **ья уха** салбарсын шөл; ~ **пирог** салбарсын махтай бялуу.

САЙГА бөхөн (**гөрөөс**); ~ **самец** хэрэгчин; ~ **самка** гирээ.

САЙГАК бөхөн.

САЙКА загасан талх.

САКВОЯЖ хумбага (**аяны сав**), цүнх.

САКРАМЕНТАЛЬНЫЙ ариун нандин.

САКСАУЛ заг.

САЛАЗК|И явган чарга, чарга; **кататься на** ~ **ах** чаргаар гулгах.

САЛАТ 1. шанцайн ургамал; 2. шанцай, хигдэс; 3. салат, зууш.

САЛАТНЫЙ шанцайн, хигдсийн.

САЛО 1. өөх, тарга; 2. өөх, өөхөн тос; **топлёное** ~ өөхөн тос.

САЛОН 1. үзэсгэлэнгийн танхим; 2. салон, өрөө; ~ **красоты** гоо сайхны өрөө 3. зочдын танхим; 4. (**язгууртны**) бүлгэм; **литературный** ~ утга зохиолын бүлгэм.

САЛФЕТК|А 1. хооловч, амны алчуур, салфетк; **повязать** ~у хооловч зүүх; 2. бяцхан бүтээлэг.

САЛЬНИК 1. сэмж; 2. жийргэвч.

САЛЬНОСТЬ билэн, завхай үг.

САЛЬНИКИЙ I 1. тос болсон, тостой; ~ **ан железа** тосны булчирхай; 2. өөхөн тосон; ~ **ан свеча** өөхөн тосон лаа.

САЛЬНИЙ II билэндсэн, завхай; ~ **анекдот** завхай үг.

САЛЬТО үсэрч хий эргэх.

САЛЮТ ёслох, ёслолын буудлага.

САЛЮТОВАТЬ ёслох, ёслол хийх, буудаж ёслох.

САМ өөр, өөрөө, биеэрээ; **сами** өөрсөд, өөрсдөө; **он** ~ **это** **сказал** тэр өөрөө үүнийг хэлсэн.

САМАН зөн, хэрзэн.

САМЕЦ эр (**амьтан**), эрэгчин.

САМКА эм (**амьтан**), охин (**амьтан**), өлөгчин, эмэгчин.

САМОАНАЛИЗ явдлаа эргэгцүүлэн үзэх, сэтгэлээ шинжлэх.

САМОБИЧЕВАНИЕ биеэ буруушаах, өөрийгөө зэмлэх.

САМОБРАНКА скатерть ~ шидэт бүтээлэг.

САМОБЫТНОСТЬ өвөрмөц чанар, өвөрмөц байдал; **национальная** ~ үндэсний өвөрмөц байдал.

САМОБЫТНИЙ өвөрмөц, өвөрмөц чанартай, өвөрмөц байдалтай; ~ **ан культура** өвөрмөц соёл.

САМОВАР халуун тогоо, самовар, галт хувин.

САМОВАРНЫЙ халуун тогооны; ~ **кран** халуун тогооны цорго.

САМОВЛАСТНЫЙ 1. эзэрхий, эзэрхэг, хэмжээгүй эрхт; ~ **правитель** эзэрхэг засаг ноён; 2. эзэрхий, эзэрхэг, зоргоороо; ~ **человек** эзэрхий хүн.

САМОВЛЮБЛЕННЫЙ өөрийгөө өргөмжилдөг; ~ **человек** биеэ өргөмжилдөг хүн.

САМОВШУШЕНИЕ өөрөө өөрийгөө үнэмшүүлэх, өөрийгөө итгүүлэх.

САМОВОЗГОРАНИЕ өөрийн шаталт.

САМОВОЛИЕ дур зорго, зорго.

САМОВОЛЬНИЧАТЬ дур зоргоороо аашлах, зоргоороо загнах, зоргондоо байх.

САМОВОЛЬНЫЙ 1. дур зоргоороо, зоргоороо, дураараа; ~ **ребёнок** зоргоороо хүүхэд; 2. зөвшөөрөлгүй, дур мэдэн (**хийсэн**), дураараа.

САМОВОСПИТАНИЕ өөрийгөө хүмүүжүүлэх.

САМОВОСПЛАМЕНЕНИЕ өөрөө асах.

САМОВОСХВАЛЕНИЕ биеэ магтах.

САМОГОН нэрмэл архи, самогон.

САМОГОНКА нэрмэл архи.

САМОДВИЖЕНИЕ өөрөө хөдлөх, өөрөө хөгжих.

САМОДВІЖУЩИЙСЯ өөрөө хөдлөх, өөрөө явах.
САМОДЕЛКА гараар хийсэн юм, гэрийн хийцтэй юм.
САМОДЕЛЬНЫЙ өөрийн хийсэн, гараар хийсэн, гэрийн хийцтэй.
САМОДЕРЖАВИЕ хэмжээгүй эрхт (*хаант*) засаг.
САМОДЕРЖАВН[ЫЙ] хэмжээгүй эрхт; *~ая власть* хэмжээгүй эрхт засаг.
САМОДЕРЖЕЦ хэмжээгүй эрхт хаан, эзэн хаан.
САМОДЕЯТЕЛЬНОСТЬ 1. хувийн санаачилга, өөрийн санаачилга; *проявить ~* хувийн санаачилга гаргах, санаачлах; 2. сайн дурын, уран сайхан.
САМОДЕЯТЕЛЬНЫЙ сайн дурын, сайн дурын уран сайхны, өөрсдийн санаачилсан.
САМОДИСЦИПЛИНА хувийн сахилга бат.
САМОДОВОЛЮЩИЙ төгөлдөр, төгс агуулгатай.
САМОДОВОЛЬНО маадайн, хангалуун, сэхүүн; *~ улыбаться* маадайн инээмсэглэх.
САМОДОВОЛЬНЫЙ маадгар, хангалуун, хангалуун байдалтай.
САМОДОВОЛЬСТВО маадгар зан, хангалуун байдал, биеэ тоох.
САМОДУР сэхүүн зантай хүн, зоргоороо хүн, ёргю хүн.
САМОДУРСТВО сэхүүн зан, ёргю явдал, зоргоороо аашлах.
САМОДУРСТВОВАТЬ сэхүүн аашлах, зоргоороо аашлах, ёргих.
САМОЗАБВЕНИ|Е 1. онгирох, ухаан алдах; 2. амь бие хайрлахгүй, нойр хоолгүй, амь тавих; *работать до ~я* амь бие хайрлахгүй ажиллах.
САМОЗАРЯДНЫЙ өөрөө цэнэглэгдэх, өөрөө сумлагддаг.
САМОЗАЩИТА өөрийгөө хамгаалах, амиа хамгаалах.
САМОЗВАНЕЦ нэр зээлдэгч, хуурамч этгээд.
САМОЗВАНЬИЙ нэр зээлдсэн, хуурамч.
САМОЗВАНСТВО нэр зээлдэх, хуурамч нэр зүүх.
САМОКАТ унадаг дугуй.
САМОКОНТРОЛЬ өөрийн хяналт.
САМОКРИТИКА өөрийн шүүмжлэл.
САМОКРИТИЧЕСКИЙ өөрийн шүүмжлэлтэй, өөрийгөө шүүмжилсэн.
САМОКРИТИЧНО өөрийгөө шүүмжлэн.
САМОКРИТИЧНЫЙ өөрийн шүүмжлэлтэй, өөрийгөө шүүмжилсэн.
САМОЛЁТ онгоц; **транспортный** ~ тээврийн нисэх онгоц; *~ истребитель* сөнөөгч онгоц.
САМОЛЁТОСТРОЕНИЕ нисэх онгоц үйлдвэрлэх.
САМОЛЁТОСТРОИТЕЛЬНЫЙ нисэх онгоц үйлдвэрлэх, нисэх онгоцны.
САМОЛІЧНО өөрийн биеэр, өөрөө биеэрээ.
САМОЛЮБИВЫЙ биеэ тоосон, нэрээ их хичээдэг.
САМОЛЮБИЕ биеэ тоох, нэрээ их хичээх.
САМОМНЕНИЕ биеэ өргөх, биеэ тоох, би би гэх; *страдать ~м* биеэ хэтэрхий өргөх.
САМОНАДЕЯННОСТЬ өөртөө найдах, биедээ эрэмших, бардам зан.
САМОНАДЕЯННЫЙ өөртөө найддаг, биедээ эрэмшсэн, бардам; *~ ответ* бардам харну.
САМООБЛАДАНИЕ тэвчээр, биеэ барьж чадах, самбаа; *терять ~* тэвчээр алдах; *сохранить ~* самбаатай байх.
САМООБМАН биеэ мэхлэх, биеэ хуурах.
САМООБОРОНА өөрийгөө хамгаалах.
САМООБРАЗОВАНИЕ өөрийгөө боловсруулах, өөрөө сурах.
САМООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ биеэ боловсруулах, өөрөө сурах.
САМООБСЛУЖИВАНИЕ өөрийгөө үйлчлэх, өөртөө үйлчлэх.

САМООКУПАЕМОСТЬ зарлагаа нөхөх, зардлаа даах.
САМООКУПАТЬСЯ,
САМООКУПИТЬСЯ зарлагаа нөхөх, зардлаа даах.
САМООПРЕДЕЛЕНИЕ тусгаар тогтнох; *право наций на ~* үндэстний тусгаар тогтнох эрх.
САМООПРЕДЕЛЯТЬСЯ байр сууриа олох, биеэ даах.
САМООТВЕРЖЕННО амь бие хайргүй; *~ трудиться* бие хайргүй хөдөлмөрлөх (*ажиллах*).
САМООТВЕРЖЕННОСТЬ амь биеийг үл хайрлах.
САМООТВЕРЖЕННЫЙ амь бие хайрлахгүй, өөрийг бодохгүй, баатарлаг; *~ поступок* баатарлаг үйл.
САМООТВӨД өөрөө татгалзах.
САМООТРЕЧЕНИЕ өөрийн тусыг бодохгүй, бие хайргүй.
САМООЦЕНКА өөрийгөө үнэлэх, дүгнэн үзэх.
САМОПОЖЕРТВОВАНИЕ амиа өгөх, амь бие хайрлахгүй зүтгэх, юугаа ч хайрлахгүй байх.
САМОПРОИЗВОЛЬНО аяндаа, өөрөө.
САМОПРОИЗВОЛЬНОСТЬ аяндаа үүсэх, өөрөө гарах.
САМОПРОИЗВОЛЬНЫЙ аяндаа үүсэх, өөрөө гардаг; *~ые движения* өөрөө үүсэх хөдөлгөөн.
САМОРАЗВИТИЕ 1. өөрийгөө боловсруулах, өөрөө боловсрох; 2. өөрөө хөгжих, дотоод хөгжил.
САМОРЕКЛАМА биеэ магтах, өөрийгөө магтах.
САМОРОДНЫЙ 1. (*байгалийн*) бөөн, тунгаамал, цул, жинд; 2. угийн, төрөлхийн; *~ талант* төрөлхийн авьяас.
САМОРОДОК 1. (*байгалийн*) бөөн, цул; *~ металла* (*байгалийн*) цул төмөрлөг; 2. төрөлхийн авьяастай хүн, угийн авьяастай хүн; *писатель ~* төрөлхийн авьяастай зохиолч.
САМОСАД өөрийн тарьсан тамхи, гэрийн тамхи.
САМОСАДОЧН[ЫЙ] 1. тунамал давстай; 2. тунамал; *~ая соль* тунамал давс.
САМОСВАЛ өөрөө буулгагч машин.
САМОСОЗНАНИЕ ухамсар; *классовое ~* ангийн ухамсар.
САМОСОХРАНЕНИ|Е биеэ хамгаалах; *инстинкт ~я* биеэ хамгаалах зөн.
САМОСТОЯТЕЛЬНО 1. тусгаар, толгой дааж, бие даан, тусгаар тогтнох; *жить ~* толгой дааж амьдрах; 2. эршүүд, толгой мэдэн; *~ вести себя* эршүүд загнах; *~ поступать* толгой мэдэн хнийх; 3. өөрөө, толгойгоороо; *~ решить задачу* бодлого толгойгоороо бодох.
САМОСТОЯТЕЛЬНОСТЬ 1. биеэ даасан байдал, тусгаар тогтнол; *политическая ~* улс төрийн бие даасан байдал; 2. толгой дааж хийсэн байх, бусдын нөлөөгүй байх, өөрийн байх; *~ работы* толгой дааж хийсэн ажил; *~ суждения* өөрийн бодол.
САМОСТОЯТЕЛЬН[ЫЙ] 1. тусгаар, биеэ даасан, тусгаар тогтносон; *~ое государство* тусгаар тогтносон улс; 2. эршүүд, толгой мэдэлтэй; *~ человек* толгой мэдэлтэй хүн; 3. өөрөө хийсэн, биеэ дааж хийсэн, бусдын нөлөөгүй, ажлын чадвар бүхий; *~ое сочинение* бусдын нөлөөгүй зохиол, биеэ даасан зохиол; *~ое население* ажлын чадвар бүхий хүн ам; * *~ое предложение* биеэ даасан өгүүлбэр.
САМОСТРЕЛ сааль (*эзвсэг*).
САМОСТРЕЛЬНЫЙ өөрөө буудах.
САМОСУД дур мэдэн шийтгэх.
САМОТЁК 1. өөрөө урсах, аяндаа гүйх; 2. аяндаа бүтэх, зөнд нь тавих.
САМОТЁКОМ 1. аяндаа урсан, өөрөө гүйж; 2. урсгалаар, аяндаа, зөнд нь.
САМОУБИЙСТВО амиа хорлох; *покончить жизнь ~м* амиа хорлох.

САМОУБЫЙЦА амиа хорлосон хүн.
САМОУВАЖЕНИЕ өөрийгөө хүндэтгэх.
САМОУВЕРЕННО өөртөө найдан, биедээ эрэмшин, биез би гэж.
САМОУВЕРЕННОСТЬ өөртөө найдах, биедээ эрэмших, биез би гэх.
САМОУВЕРЕННЫЙ өөртөө найдсан, биедээ эрэмшсэн.
САМОУНИЖЕНИЕ биез зоригд басах, өөрийгөө дор үзэх.
САМОУПРАВЛЕНИЕ 1. өөртөө засах эрх; 2. захиргаа; *местное* ~ иутгийн захиргаа.
САМОУПРАВНЫЙ дураар аашилсан, зоргоороо загнах; ~ *ноступок* зоргоороо загнах явдал.
САМОУПРАВСТВО дураар аашлах, зоргоороо загнах.
САМОУПРАВСТВОВАТЬ дураар аашлах, зоргоороо загнах, дур зоргоор шийдэх.
САМОУСПОКОЕНИЕ сэтгэлээ тайвшруулах, амарлингуй болох.
САМОУЧИТЕЛЬ өөрөө сурах бичиг.
САМОУЧКА өөрөө сурсан хүн.
САМОХВАЛЬСТВО биез магтах.
САМОХОДНЫЙ өөрөө явагч.
САМОЦВЕТ туяат чулуу, гэрэлт чулуу, гялгар чулуу, эндэмээ; *уральские* ~ы Уралын туяат чулуу.
САМОЦВЕТНЫЙ туяат, гэрэлт, гялгар; ~ *изумруд* туяат маргад.
САМОЦЕЛЬ гагц зорилго.
САМОЧИНСТВО хууль бус явдал, дур зоргоороо аашлах.
САМОЧИНСТВОВАТЬ хууль бусаар аашлах, дур зоргоороо загнах.
САМОЧУВСТВИЕ бие, лагшин, бие лагшин; *как ваше* ~? таны бие ямар байна?
САМШИТ нягт шар.
САМШЫЙ 1. чухам, яг, мөн, мөнхүү; *в этом* ~ом *месте* яг энд, эгээл энд; 2. бүр, яг, ид, жин; *с* ~ого *утра* бүр өглөөнөөс; 3. л, ч; 4. хамгийн, бүр, иэн; ~ *хороший* хамгийн сайн; ~ая *малость* бүр өчүүхэн юм; * *в* ~ом *деле* үнэхээр, нээрээ; *на* ~ом *деле* үзэндээ; *в* ~ *раз* яг тааруулж, яг таарч.
САН хэргэм; *носить* *высокий* ~ их хэргэмтэй байх.
САНАТОРИЙ сувиллын газар.
САНАТОРНО-КУРОРТНЫЙ аршаан сувиллын.
САНАТОРНЫЙ сувиллын газрын; ~ *режим* сувиллын газрын дэглэм.
САНГВИНИК хурц авирт, түргэн ааштай.
САНДАЛ зандан.
САНДАЛИИ сандааль, сэрүүн шаахай.
САНИ чарга; *ехать* *в саниах*, *ехать* *на саниа* чаргаар явах.
САНИТАР санитарч, арнутгагч, асрагч.
САНИТАРИЯ ариун цэвэр.
САНИТАРКА санитарч эмэгтэй, ариутгагч эмэгтэй, асрагч эмэгтэй.
САНИТАРНЫЙ ариун цэврийн; ~ *инспектор* ариун цэврийн байцаагч.
САНИКИ чарга, явган чарга.
САНКЦИОНИРОВАТЬ батлах, зөвшөөрөх.
САНКЦИЯ 1. батламж, зөвшөөрөл; 2. *санкции* цээрлэл; *экономические* ~ эдийн засгийн цээрлэл.
САННЫЙ чарганы, чарган; ~ *путь* чарган зам.
САНОВНИК амбан сайд, түшмэл.
САНОЧКИ бяцхан чарга.
САНСКРИТ санскрит, самгарди.
САНСКРИТСКИЙ санскрит, самгарди, санскритийн, самгардийн.

САНТИМЕТР 1. сантиметр (*метрийн зууны нэг*); 2. сантиметртэй шугам, сантиметртэй тууз.
САНЧАСТЬ (*санитарная часть*) ариун цэврийн анги.
САП сахуу, ям.
САПЁР сапёр, цэргийн барилгачин.
САПЁРНЫЙ сапёрын.
САПОГ гутал, савхин гутал; *кожаные* ~и савхин гутал; * *два* ~а *пара* хоёр таарсан амьтан, ижил дугуй, өрөөсөн дугуй.
САПОЖНИК гуталчин.
САПОЖНИЧАТЬ гутал оёх, гуталчны ажил хийх.
САПОЖНИЦЫЙ гутлын, гуталчны; ~ая *щётка* гутлын сойз.
САПФЫР индранил (*эрдэнийн чулуу*).
САРАЙ саравч, пин; ~ *для дров* түлээний пин.
САРАНЧА царцаахай; * *наброситься на что-нибудь, как* ~ хамаг юмыг цөлмөн сүйтгэх.
САРАФАН сарафан.
САРЕЛЬКА бүүдүүн зайдас, зайдас.
САРДИНА сардин загас.
САРДОНИЧЕСКИЙ ёжтой, зэвүүн; ~ *смех* ёжтой инээх.
САРКАЗМ ингүүхэн үг; *говорить с* ~ом ингүүхэн үг хэлэх.
САРКАСТИЧЕСКИЙ ингүүхэн; ~ая *улыбка* ингүүхэн инээмсэглэх.
САРКОМА *мед.* холбогч эдийн хорт хавдар.
САРКОФАГ чулуун авс, бунхан.
САРПЕНКА сарепт даавуу.
САРЫЧ сар (*шувуу*).
САТАНА шулам, шулмас.
САТАНИНСКИЙ 1. шулмын, шулмасын; 2. шулмасын, шулмын эрлэг.
САТЕЛЛИТ 1. дагуул; 2. хамсаа, хамсаатан.
САТИН сатин (*даавуу*).
САТИНОВЫЙ сатнин.
САТИРА 1. хошигнол, шоолол, шог; 2. уран элэглэл.
САТИРИК уран элэглэгч.
САТИРИЧЕСКИЙ уран элэглэлийн; ~ *роман* уран элэглэлийн роман.
САТРАП 1. эртний Персийн засаг ноён; 2. эзэрхэг этгээд.
САТУРН санчир, бямба.
САФЬАН 1. торгон илэг; 2. бухаар.
САФЬЯНОВЫЙ торгон илгэн; ~ые *сапоги* торгон илгэн гутал.
САХАР чихэр; *чай с* ~ом чихэртэй цай; ~-*рафинад* ётон; ~ *в крови* цусны чихэр.
САХАРИН сахарин, чихрийн оронцог.
САХАРИСТЫЙ чихэрлэг; ~ *вкус* чихэрлэг амт.
САХАРИТЬ чихэрлэх, чихэр хийх, чихэр хийцлэх.
САХАРНИЦА чихрийн сав.
САХАРНИЦЫЙ 1. чихрийн; ~ *песок* элсэн чихэр; ~ *завод* чихрийн үйлдвэр; 2. зулгуйч; ~ые *речи* зулгуйч үг.
САЧОК шүүрэн ховоо.
СБАВИТЬ 1. бууруулах, буулгах, саах; ~ *цену* үнэ бууруулах, үнэ саах; 2. бууруулах, татуулах, дарах; ~ *спесн* омгийг нь дарах; 3. багасгах, хасах; 4. багасах, хасагдах, шуугдах; ~ *в весе* бие шуугдах.
СБАВЛЯТЬ 1. бууруулах, буулгах, саах; 2. бууруулах, татуулах, дарах; 3. багасгах, хасах; 4. багасах, хасагдах.
СБАЛАНСИРОВАТЬ жигдрүүлэх, баланс гаргах.
СБАЛТЫВАТЬ хутгах, холих.
СБЕГАТЬ очоод ирэх, яваад ирэх.
СБЕГАТЬ 1. гүйн буух; 2. зугтах, оргох, босох, алга болох; 3. болих, байх.
СБЕГАТЬСЯ цугларах, гүйдэн ирэх, хуралдах.

СБЕЖА|ТЬ 1. гүйн буух; ~ с лестницы шатаар гүйж буух; 2. зугтах, оргох, босох, алга болох; 3. болих, байх; *улыбка ~ла с его лица* тэр инээмсгэлхээ болив.

СБЕЖАТЬСЯ цугларах, гүйдэн ирэх, хуралдах; ~ на крик хашгирахад гүйдэн ирэх.

СБЕРЕГАТЕЛЬ|ЫЙ хадгаламжийн; ~ая книжка хадгаламжийн дэвтэр, ~ сертификат хадгаламжийн гэрчилгээ.

СБЕРЕГАТЬ 1. хадгалах, гамтай байлгах, гамнах; 2. хамгаалах; 3. хуримтлуулах, хэмнэх, гамнаж хадгалах.

СБЕРЕЖЕНИЕ 1. хуримтлуулах, хэмнэх, нөөх, гамнах; 2. *сбережении* хуримтлуулсан мөнгө.

СБЕРЕЧЬ 1. хадгалах, гамтай байлгах, гамнах; 2. гамнах, хамгаалах; 3. хуримтлуулах, хэмнэх, гамнан хадгалах; ~ некоторую сумму денег жаахан мөнгө хуримтлуулах.

СБЕРКАССА (*сберегательная касса*) хадгаламжийн касс.

СБЕРКНИЖКА (*сберегательная книжка*) хадгаламжийн дэвтэр.

СБИВАТЬ 1. цохиж унагах, ховх цохих, дайрч унагах; 2. буудаж унагах, сөнөөх; 3. майжилгах, майжиг болгох; 4. бүлэх; 5. эвлэрүүлэх; 6. самууруулах, самгардуулах, алдуулах, бууруулах, дарах.

СБИВАТЬСЯ 1. хэлтийх, ойчих, хөдлөх; 2. майжийх, майжиг болох; 3. өрөмтөх, ялгарах; 4. самуурах, будлих, алдах; 5. овоорох, бөөгнөрөх; 6. төөрөх, зүг алдах.

СБИВЧИВО будилж, самуурч; ~ говорить ярихдаа будлих.

СБИВЧИВОСТЬ будлиантай байх, самуурсан байх; ~ показаний будлиантай мэдүүлэг, мэдүүлэхдээ будлих.

СБИВЧИВЫЙ будлиантай, будилсан, самуурсан; ~ ответ будилсан хариу.

СБИТЬ 1. цохиж унагах, ховх цохих, дайрч унагах; ~ с ног дайрч унагах; 2. буудаж унагах, сөнөөх; 3. майжилгах, майжиг болгох, элэх; ~ каблук гутлынхаа өсгийг майжилгах; 4. бүлэх; ~ масло тос бүлэх; 5. эвлүүлэх; ~ ящик из досок банзаар хайрцаг эвлүүлэх; 6. самууруулах, самгардуулах, алдуулах; ~ с толку самууруулах; 7. бууруулах, дарах; ~ цену үнэ бууруулах.

СБИ|ТЬСЯ I 1. хэлтийх, ойчих, хөдлөх; *повязка ~лась* боолт нь ойчив, боолт нь хөдлөв; 2. майжийх, майжиг болох, элэх; *каблуки ~лись* гутлын өсгий майжийв; 3. самуурах, будлих, алдах; ~ в поканиях мэдүүлэхдээ самуурах; 4. төөрөх, алдах; ~ с дороги төөрөх; * ~ с ног ядарч ойчиход хүрэх.

СБИ|ТЬСЯ II 1. өрөмтөх, ялгарах; *масло ~лось* тос өрөмтөв; 2. овоорох, бөөгнөрөх.

СБЛИЖАТЬ 1. ойртуулах, ойр болгох; 2. ойр дотно болгох, дотно болгох, нөхөрлөх.

СБЛИЖАТЬСЯ 1. ойртох, ойр болох; 2. ойролцоо болох, адилавар болох; 3. нөхөрлөх, найзлах, дотно болох.

СБЛИЖЕНИЕ ойртох, ойр болох, нөхөрлөх, найзлах; *дружеское* ~ ойртож нөхөрлөх.

СБЛИЗИТЬ 1. ойртуулах, ойр болгох; ~ ножки циркуля гортигийн хөлийг ойртуулах; 2. ойр дотно болгох, дотно болгох, нөхөрлөх.

СБЛИЗИ|ТЬСЯ 1. ойртох, ойр болох; 2. ойролцоо болох, адилавар болох; *взгляды ~лись* үзэл ойролцоо болов; 3. нөхөрлөх, найзлах, дотно болох; *дети быстро ~лись* хүүхдүүд түргэн найзлав.

СБОЙ I толгой, шийр, гэдэс дотор.

СБОЙ II хэлтийх.

СБОКУ 1. хажууд; *стать* ~ хажууд зогсох; 2. хажуугаас, хажуу талаас; *смотреть* ~ хажуу талаас нь харах.

СБОЛТАТЬ хугтах, холих, хольж хугтах.

СБОЛТНУТЬ хэлчхэх, үг алдах, чалчихах; ~ глупость дэмий юм чалчихах.

СБОР 1. хураах, түүх; ~ урожая тариа хураах; 2. татвар, татсан мөнгө; *таможенный* ~ гаалийн татвар; 3. цуглах, цугларах, цуглуулах, цуглаан; ~ информации мэдээлэл цуглуулах; 4. түр цэрэг татах; 5. цугларах дохио; *бить* ~ цугларах дохионы хэнгэрэг дэлдэх, цуглах дохио өгөх; 6. *сборы* төхөөрөх; ~ в дорогу юманд явахаар төхөөрөх; * *все в ~* бүгд цуглажээ.

СБОРИЩЕ овооролдсон цуглаан, сүрэг.

СБОРКА 1. эвлүүлэх, угсрах, угсралт; ~ машины машин угсрах; 2. хуниас.

СБОРНИК, эмхтгэл; ~ статей өгүүлийн эмхтгэл; ~ цен үнийн эмхтгэл.

СБОР|Н|ЫЙ 1. цуглах, цугларах; ~ пункт цуглах газар; 2. угсармал, эвлүүлсэн, түүвэр; ~ дом угсармал байшин; 3. шигшээ; ~ая футбольная команда хөл бөмбөгийн шигшээ баг.

СБОРОЧНЫЙ угсрах; ~ цех угсрах тасаг.

СБОРЩИК 1. татвар хураагч; 2. угсрагч; ~ двигателей хөдөлгүүр угсрагч.

СБРАСЫВАНИЕ хаях, тайлж хаях, унагаах.

СБРАСЫВАТЬ 1. хаях, унагаах, буулгах; 2. тайлж хаях, хуу татан хаях, хуулан хаях; 3. түлхэн унагах, устгах; 4. унагах, гээх, гүвэх.

СБРИВАТЬ хусах, авах.

СБРИТЬ хусах, авах; ~ бороду сахлаа авах.

СБР|ОД муусайн хүн, новш, шаар; *всякий* ~ элдэв муусайн хүн.

СБРОС хаях, зөрөг, хаягдал.

СБРОСИ|ТЬ 1. хаях, унагаах, буулгах; 2. тайлж хаях, хуу татан хаях, хуулан хаях; 3. түлхэн унагах, унагах; 4. унагах, гээх, гүвэх; *деревья ~ли* летний наряд мод зуныхаа өмсгөлийг гээв, мод навчсаа гээв; * ~ со счетов тоохоо болих; ~ маску хоёр нүүр гаргахаа болих, жинхэнэ нүүр царайгаа харуулах.

СБРОСИТЬСЯ 1. үсэрч буух, харайж буух; 2. мөнгөө нийлүүлэх.

СБР|УЯ тоног.

СБРЫЗГИВАТЬ, **СБРЫЗНУТЬ** үсэргэх, шүрших, цацах.

СБРЫВАТЬ I 1. борлуулах, худалдах; 2. далд оруулах, салах.

СБРЫВАТЬ II татрах.

СБРЫВАТЬСЯ бүтэх, биелэх, гүйцэлдэх.

СБРЫГ борлуулах, худалдах, борлуулалт, худалдаа; *рынки* ~а борлуулах зах зээл; ~ товаров бараа борлуулалт, бараа борлуулах.

СБРЫ|В|ОЙ борлуулах, худалдах, худалдааны.

СБРЫТЬ I 1. борлуулах, худалдах; ~ много товаров их бараа борлуулах; 2. далд оруулах, салах.

СБРЫ|ТЬ II татрах, татах; *вода в реке ~ла* голын ус татрав.

СБРЫ|ТЬСЯ бүтэх, биелэх, гүйцэх; *надежды мои ~лись* санасан хэрэг минь бүтэв.

СВАДЕБН|ЫЙ хуримын; ~ые обряды хуримын ёслол; ~ые песни хуримын дуу.

СВАДЬБ|А хурим, төр, хурим төр; *справлять* ~у хурим хийх.

СВАЙН|ЫЙ шонт, шон дээр барьсан, тулгат, тулга дээр барьсан; ~ые постройки шонт барилга, тулгат барилга.

СВАЛИВАТЬ 1. унагах, хаях; 2. хаях, овоолох; 3. түлхэх, тохох; 4. багасах, буух.

СВАЛИВАТЬСЯ I 1. унах, ойчих; 2. хэвтэх, өвдөх.

СВАЛИВАТЬСЯ II ширэлдэх.

СВАЛИ|ТЬ 1. унагах, хаях; *ветер ~л* дерево салхинд мод унав; 2. хаях, овоолох; ~ дрова в кучу гүлээ овоолох; 3. түлхэх,

тохох; ~ **ответственность** на другого хариуцлагыг хүн рүү түлхэх; 4. багасах, буурах.

СВАЛЫ|ТЬСЯ 1. унах, ойчих; **дерево** ~лось мод унав; 2. хэвтэх, өвдөх.

СВАЛК|А 1. унагах, хаях; 2. хог хаях газар, хог; **выбросить** на ~у хог дээр хаях.

СВАЛЯТЬ бөөрөнхийлөх, дарах, хийх; ~ **войлок** эсгий хийх; * ~ **дурака** тэнэглэх.

СВАЛЯ|ТЬСЯ ширэлдэх; у **лошади грива** ~лась морины дэл ширэлдчихжээ.

СВАРИВАТЬ 1. чанах, болгох, хийх; 2. ширээх, гагнах.

СВАРИТЬ 1. чанах, болгох, хийх; ~ **курницу** тахианы мах чанах; ~ **суп** шөл хийх; 2. ширээх, гагнах.

СВАРЯ|ТЬСЯ 1. болох, чанагдах; **суп** ~лся шөл болов; 2. ширээгдэх, гагнагдах.

СВАРКА ширээх, гагнах, ширээлт, гагналт.

СВАРЛИВОСТЬ гэмэргэн зан, яншаа зан, хэрүүлч зан.

СВАРЛИВЫЙ гэмэргэн, яншаа, хэрүүлч.

СВАРН|ОЙ ширээмэл, гагнасан; ~ое **соединение** гагнасан залгаас.

СВАРОЧН|ЫЙ ширээх, гагнах; ~ые **работы** ширээх ажил.

СВАРЩИК гагнуурчин.

СВАСТИКА хас тэмдэг.

СВАТ 1. зууч; 2. худ.

СВАТАТЬ 1. зуучлах, зууч болох, хадамлах; 2. хүүхэн гуйх.

СВАТАТЬСЯ хүүхэн гуйх, хадамлах; ~ **за дочь** соседа айлынхаа охиныг гуйх.

СВАТОВСТВО хүүхэн гуйх, хадамлах.

СВАХА зууч эхнэр, худгай.

СВА|Я шои, тулга; **забить** ~и шон шаах.

СВЕДА *бот.* бударга.

СВЕДЕНИ|Е 1. мэдэх, мэдэгдэх; **довести до чьего-либо** ~я хүнд мэдэгдэх, сонорт хүргэх; **принять к** ~ю мэдэж авах, анхаарах; 2. мэдээ, сураг; 3. мэдлэг; 4. мэдээ, тайлан.

СВЕДУЩИЙ мэддэг, мэдлэг ихтэй, мэдэх; ~ **человек** мэдлэг ихтэй хүн.

СВЕЖЕВАТЬ гэдэс дотрыг нь гаргах.

СВЕЖЕИСПЕЧЁННЫЙ 1. сая болгосон, халуун, шинэ; ~ **хлеб** халуун талх, сая болгосон талх; 2. сая болсон, цэл ногооноороо байгаа.

СВЕЖЕСТ|Ь 1. шинэ; **не первой** ~и хуучрах янз орсон.; 2. сэрүү; **пахнуло** ~ью сэрүү татав.

СВЕЖЕ|ТЬ 1. сэрүүн болох, сэрүү орох, жихүүн болох, жихүүрэх; **ветер** ~ет салхи жихүүн болж байна; 2. царай орох, өнгө орох.

СВЕЖИ|Й 1. шинэ; ~ее **мясо** шинэ мах; 2. **давслаагүй**; ~ **огурец** давслаагүй хэмх; 3. цэвэр, эрүүл; ~ **воздух** цэвэр агаар, эрүүл салхи; 4. сэрүүн, жихүүн, хүйтэн; ~ **ветер** жихүүн салхи; 5. цэвэр, угаагаад өмсөөгүй; ~ее **бельё** цэвэр дотуур хувцас; 6. шинэ, саяын, сая гарсан, сая олсон; ~ая **газета** шинэ сонин; 7. хуучраагүй; 8. эрүүл саруул, аиуухан; ~ **цвет лица** эрүүл саруул царай; ~ **вид** ануухан харагдах; 9. шинэ, сүүлийн; ~ионер **газеты** шинэ сонин, сонини сүүлийн дугаар; 10. шинэ, ядарч зүдрээгүй, тэнхээ орсон; со ~ими **силами** тэнхээ орж.

СВЕЗТИ 1. тээж аваачих, хүргэх; ~ **больного** в **больницу** өвчтөнийг эмнэлэгт хүргэх; 2. буулгах; ~ с **горы** уулнаас буулгах; 3. гаргаж аваачих, гаргах.

СВЕКЛА улаан манжин, алаг лууван; **столовая** ~ улаан манжин; **сахарная** ~ чихрийн манжин; **кормовая** ~ малын тэжээлийн манжин.

СВЕКЛОВИЧНЫЙ чихрийн луувангийн.

СВЕКЛОВ|ДСТВО алаг лууван тарих.

СВЕКОЛЬН|ЫЙ алаг луувангийн; ~ая **ботва** алаг луувангийн иш навч.

СВЕКОР хадам эцэг, хадам аав, нөхрийн аав.

СВЕКРОВЬ хадам эх, хадам ээж, иөхрийн ээж.

СВЕРГАТЬ 1. түлхэн унагах, авч хаях, буулгах; 2. түлхэн унагах, устгах.

СВЕРГНУТЬ 1. түлхэн унагах, авч хаях, буулгах; 2. түлхэн унагах, устгах.

СВЕРЖЕНИЕ түлхэн унагах, устгах.

СВЕРИТЬ тулган үзэх, нийцүүлэн хянах, тулгах, нийлүүлэх; ~ **копью с подлинником** хуулбарыг эхтэй нь тулган үзэх.

СВЕРКА 1. нийлүүлэх, тулгах; 2. хянах, даралт хуудас.

СВЕРКАНИЕ гялалзах, цахилах, гялбах; ~ **молинии** цахилгаан цахилах.

СВЕРКА|ТЬ 1. гялганах, гялтганах, гялгалзах, гялалзах, цахилах, гялбах; ~ют **звёзды** од гялалзаж байна; 2. гялганах, гялалзах; **глаза** ~ли **гневом** уурлаж нүд нь гялалзав, уур нь хүрэв.

СВЕРКНУ|ТЬ 1. гялсхийх, цахилах, гялбах; ~ла **молиния** цахилгаан гялсхийв; 2. дотор орох; ~ла **мысль** бодол дотор оров.

СВЕРЛЕНИЕ өрөмдөх, нүхлэх.

СВЕРЛИЛЬНЫЙ өрөмдөх; ~ **станок** өрөмдөх суурь машин.

СВЕРЛИТЬ өрөмдөх, нүхлэх; ~ **отверстие** в **доске** банз өрөмдөж нүхлэх.

СВЕРЛ|ОЧНЫЙ өрөмдөх, өрөмддөг.

СВЕРЛ|ОЩИК өрөмдөгч.

СВЕРНУ|ТЬ 1. хуйлах, хуйлж эвхэх, ороож эвхэх, ороох; ~ **ковёр** хивс хуйлах; ~ **папиросу** тамхи ороох; 2. хумих, хумхих; **цветы** ~ли **свои лепестки** цэцэг дэлбээгээ хумив; 3. цомтгох, багасах; ~ **производство** үйлдвэрлэлийг цомтгох; 4. эргэх, хазайх, гарах, гажих; ~ с **дороги** замаас хазайх, замаас гарах; * ~ **шею** хүзүүгээ булгалах.

СВЕРНУ|ТЬСЯ 1. хуйлрах, хуйлагдах, хуйлран эвхрэх, хумирах, этийх; 2. цагариглан хэвтэх, атирах; **кошка** ~лась **клубком** муур цагариглан хэвтэв; 3. бүлэгнэх, нөжрөх, бүрэлдэх, ээдэх, язармагтах; **молоко** ~лось сүү ээдэв; **кровь** ~лась цус нөжрөв; 4. цомтгох, багасах.

СВЕРСТАТЬ үсэг өрсний дараа хуудсуудаар хуваарилах.

СВЕРСТНИК үеийн хүн, чацуу хүн, үетэн, чацуутан.

СВЕРСТНИЦА үеийн эмэгтэй, чацуу эмэгтэй.

СВЕРСТЫВАТЬ үсэг өрсний дараа хуудсуудаар хуваарилх.

СВЕРТОК боодол, боолттой юм.

СВЕРТЫВАНИЕ 1. хуйлах, хуйлж эвхэх, ороох; 2. цомтгох, багасгах; 3. бүлэгнэх, нөжрөх, бүрэлдэх, ээдэх, язармагтах; ~ **крови** цус бүлэгнэх.

СВЕРТЫВАТЬ 1. хуйлах, хуйлж эвхэх, ороож эвхэх, ороох; 2. хумих, хумхих; 3. цомтгох, багасах; 4. эргэх, гарах, хазайх, гажих.

СВЕРТЫВАТЬСЯ 1. хуйлрах, хуйлагдах, хуйлран эвхрэх, хумирах, этийх; 2. цагариглан хэвтэх, атирах; 3. бүлэгнэх, нөмрөх, бүрэлдэх, ээдэх, язармагтах; 4. цомтох, багасах.

СВЕРХ 1. дээр, дээгүүр; 2. гадуур, гадна, илүү давуулсан, хэтэрсэн; **расходы** ~ **сметы** төсвөөс хэтэрсэн зардал; 3. гадна; 4. үгүй байтал; ~ **всякого ожидания** огт санаанд үгүй байтал.

СВЕРХМОЩНЫЙ хэт хүчтэй, үлэмж хүчтэй; ~ **двигатель** хэт хүчтэй хөдөлгүүр.

СВЕРХНОРМАТИВНЫЙ нормоос илүү.

СВЕРХПЛАНОВЫЙ төлөвлөгөөнөөс гадуур хийсэн, төлөвлөснөөс илүү гүйцэтгэсэн, төлөвлөгөөнөөс давуу.

СВЕРХПРИБЫЛЬ илүү ашиг, хэт ашиг.

СВЕРХСКОРОСТНОЙ хэт хурдан.

СВЕРХСРՈՇՆ|ЫЙ 1. улирсан хугацаа, хэтэрсэн хугацаа, дууссан хугацаанаас илүү; ~ан военная служба хугацаанаас илүү цэргийн алба хаах, цэргийн албанд улирах; 2. маш яаралтай, хэт яаралтай; ~ое задание маш яаралтай даалгавар.

СВЕРХУ 1. дээр, дээгүүр, өнгөнөөсөө, өнгөн талаасаа; жир плавагт ~ дээр нь тос хөвнө; 2. дээрээс; вторая строка ~ дээрээс хоёрдох мөр; 3. дээрээс, өндөр дээрээс; вид ~ өндөр дээрээс харагдах байдал; 4. дээд газраас гаргасан, дээд газрын, дээрээс гаргасан; директива ~ дээд газрын удирдамж.

СВЕРХУРՈՇՆ|ЫЙ 1. илүү цагийн, ажлын цагаас гадуур; ~ая работа илүү цагийн ажил; 2. сверхурочные илүү цагийн ажлын хөлс.

СВЕРХЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ хүний хэмээс хэтэрсэн, дааж давшгүй; ~ труд дааж давшгүй хөдөлмөр.

СВЕРХЪЕСТЕСТВЕНН|ЫЙ 1. ид шидэт, ирд хувилгааны; ~ые силы ирд хувилгааны хүчин; 2. ер бусын, гайхамшигт; ~ая скорость ер бусын хурд.

СВЕРՇՈՔ хүрэлзгэнэ.

СВЕРШАТЬ бүтээх, үйлдэх, гүйцэтгэх.

СВЕРШАТЬСЯ бүтэх, гүйцэлдэх, дайрах, учрах.

СВЕРШИТЬ бүтээх, үйлдэх, гүйцэтгэх.

СВЕРШИТЬСЯ бүтэх, гүйцэлдэх, дайрах, учрах.

СВЕРЯТЬ тулган үзэх, нийлүүлэн хянах, тулгах нийлүүлэх.

СВЕРЯТЬСЯ тулган үзэх.

СВЭСИТЬ унжуулах; ~ ноги хөлөө унжуулах.

СВЕСИ|ТЬСЯ унжих; через забор ~лись ветви дерева модны мөчир хашаан дээгүүр унжна.

СВЕСТИ 1. буулгах, хөтөлж буулгах; 2. зайлуулах, хөтөлж зайлуулах; 3. хүргэж өгөх, аваачиж өгөх; 4. арилгах; ~ бородавку үү арилгах; 5. нийлүүлэх, ойртуулах, шахах; 6. нэг дор авчрах, цуглуулах, бөөгнөрүүлэх; 7. уулзуулах, учруулах; ~ друзей найз нарыг уулзуулах; 8. танилцуулах, ханилуулах, болгох, танилцах, ханилах, болох; ~ знакомство с кем-либо хүнтэй танилцах, танил болох; 9. хуулах, буулгах; ~ рисунок на кальку зургийг гэрэлтүүлэх, цаасан дээр буулгах; 10. нэгтгэх, дүгнэх; ~ данные в таблицу баримтыг нэгтгэн хүснэгтлэх; 11. хязгаарлах, хэмжээлэх, товчлох, болгох; 12. чиглүүлэх, оруулах; ~ разговор на вечерний случай яриагаа өчигдрийн явдал руу чиглүүлэх; 13. огтлох, хядах; 14. татах; судорогой светло ногу хөлийн шөрмөс татав; * ~ концы с концами дөнгөж данган болж байх, чуутай чаатай амьдрах; ~ счёты с кем-либо хүнээс хариугаа авах; ~ с ума галзууруулах, солиоруулах, ухаан алдуулах.

СВЕСТИСЯ 1. буулгагдах; 2. хязгаарлагдах, хэмжээлэгдэх, болж дуусах; дело свелось к пустякам хэрэг шалиггүй юм болж дуусав.

СВЕТ I 1. гэрэл, гэгээ; солнечный ~ нарны гэрэл; преломление ~а гэрэл хугарах; 2. дэн, гэрэл; зажечь ~ гэрэл барих, дэн барих; 3. гэрэлтэй газар, гэрэл; выйти на ~ гэрэлтэй газар гарах; 4. гэгээ, үүр; чуть ~ хар өглөөгүүр; 5. гэрэл, туяа; ученье — ~, а неученье — тьма сурсан нь далай, сураагүй нь балай; * в ~е чего-либо үүднээс үзэхэд; пролить ~ на что-либо тайлбарлах, ойлгомжтой болгох; представить что-либо в мрачном ~е юмыг муу талаас нь харуулах.

СВЕТ II 1. дэлхий, ертөнц, одон орон; страны ~а дөрвөн зүг; части ~а зургаан тив; путешествие вокруг ~а дэлхийг тойрон жуулчлах; 2. хүн, олон нийт; всему ~у это известно үүнийг хүн бүхэн мэднэ; 3. дээд нийгэмлэг, язгууртны хүрээ; * белый ~ алтан дэлхий, нарт ертөнц; произвести на ~ хүн болгож төрүүлэх; явиться на ~, увидеть ~ хүн болон төрөх,

хүний биеийг олох, төрөх, нийтлэгдэх, буй болох; жить со ~а тонилгох; более всего на ~е хамгаас илүү; ни за что на ~е ясан ч, яалаа ч гэсэн, юу болсон ч; тот ~ хойт нас; отпра-вить на тот ~ талийгаач болгох; отпривиться на тот ~ талийгаач болох; на край ~а газрын мухарт.

СВЕТАТЬ үүр цайх, гэгээрэх, үүр гийх, үүрийн хяраа шарлах.

СВЕТЕЛКА гэгээн тасалгаа.

СВЕТИЛО 1. од; движение небесных светил огторгуйн одны хөдөлгөөн; 2. алдарт зүтгэлтэн, гэгээн эрдэмтэн; ~ науки шинжлэх ухааны алдарт зүтгэлтэн.

СВЕТИЛЬНИК 1. зул, тосон дэн; 2. гийгүүлэгч.

СВЕТИТЬ 1. гэрэлтэх, гийх; 2. гэрэлтүүлэх, гэрэл барьж өгөх; ~ кому-либо фонарём хүнд дэнлүү барьж өгөх.

СВЕТИ|ТЬСЯ 1. гялалзах, гэрэлтэх, гэрэл гаргах; тускло ~тєя луна в сумраке тумана манан бүрэнхийлээд сар бүдэг гэрэлтэнэ; 2. гялалзах; в глазах ~лась радость баярлаж нүд нь гялалзаж байв.

СВЕТЕЛ|ТЬ 1. гэгээ орох, гэгээн болох, гэгээрэх; небо над горизонтом ~ет тэнгэрийн хаяа гэгээрч байна; 2. гэгээрэх, саруул болох, үүр цайх; на улице ~ет гадаа саруул болж байна; 3. гялалзаж харагдах; 4. саруул болох; ум ~ет ухаан саруул болов.

СВЕТЕЛ|ТЬСЯ гялалзан харагдах, гялалзах.

СВЕТЛИЦА саруул тасалгаа, зочдын өрөө.

СВЕТЛО 1. саруул, гэгээн, гэрэлтэй, гэрэл сайтай; 2. саруул байх, гэгээн байх, гэрэлтэй байх; на дворе ~ гадаа гэрэлтэй байна.

СВЕТЛ|Й 1. гэгээн, гэрэлтэй; 2. саруул, гэгээн, гэрэлтэй; ~ая комната саруул тасалгаа; 3. хурц, гялгар, гялалзсан; ~ огонёк гялалзсан гал; 4. тунгалаг, цэвэр; ~ ручеёк тунгалаг булаг; 5. цайвар, цэгээн, бүдэг, шингэн; ~ костюм цайвар хувцас; 6. гэгээн, гэрэлт, саруул; ~ое будущее гэгээн ирээдүй; 7. саруул; ~ ум саруул ухаан.

СВЕТЛЯЧОК галт хорхой.

СВЕТОВ|Й 1. гэрлийн; ~ые волны гэрлийн долгио; ~ раздражитель гэрлийн цочроогч; 2. гэрэл, цахилгаан гэрлээр хийсэн; ~ сигнал гэрэл дохио.

СВЕТОЛЕЧЕНИЕ гэрлээр эмнэх, гэрэл засал.

СВЕТОЛЮБИВ|ЫЙ гэрэлд дуртай, наранд ургадаг; ~ые растения наранд ургадаг ургамал.

СВЕТОМАСКИРОВКА гэрэл далдлах, халхлах.

СВЕТОНЕПРОНИЦАЕМЫЙ гэрэл нэвтрэхгүй.

СВЕТОПРЕСТАВЛЕНИЕ галав юүлэх.

СВЕТОС|ЛА гэрлийн хүч.

СВЕТОТЭХНИКА гэрлийн техник.

СВЕТОФ|ЛЬТР гэрлийн шүүр.

СВЕТОФОР (замың) гэрэл дохио.

СВЕТОЧ соён гийгүүлэгч, түгээгч.

СВЕТОЧУВСТВ|ТЕЛЬН|ЫЙ гэрэлд эмзэг, гэрэл мэдрэх; ~ая плёнка гэрэлд эмзэг хальс.

СВЕТСК|ИЙ 1. иргэний, төрийн, хар, төрийн хар; ~ое образование иргэний боловсрол; ~ая школа иргэний сургууль; ~ие лица харчууд; 2. дээд нийгэмлэгийн, язгууртны хүрээний, язгууртны; ~ человек дээд нийгэмлэгийн хүн, язгууртны хүрээний хүн.

СВЕЧ|А 1. лаа; зажечь ~у лаа асаах; 2. бялт; запальная ~ асаах бялт.

СВЕЧЕНИЕ гэрэлтүүлэх, гэрэлтэх.

СВЕЧКА лаа.

СВЕЧНОЙ лааны; ~ завод лааны үйлдвэр.

СВЕШАТЬ жигнэх, чигнэх.

СВЕШАТЬСЯ биеэ жигнэх, өөрийгөө чигнэх.

СВЁШИВАТЬ унжуулах.
СВЁШИВАТЬСЯ унжих.
СВИВАТЬ 1. томох, гөрөх; 2. засах, сүлжих.
СВИДАНИ|Е учрах, уулзах, золгох, болзоо; деловое ~ хэргээр уулзах; **назначить** ~ болзоо тавих; **идти на** ~ уулзахаар явах; ~ с **родными** хамаатантайгаа учрах, золгох; * до ~я баяртай; до скорого ~я дараа уулзатлаа баяртай.
СВИДЕТЕЛ|Ь 1. гэрч; **звать кого-либо в** ~и гэрч татах; 2. нүдээр үзсэн хүн, харсан хүн; 3. ~ **Иеговы** христосын шашны нэгэн урсгал.
СВИДЕТЕЛЬНИЦА 1. гэрч, гэрч баримт, гэрч нотолгоо; 3. гэрчилгээ, үнэмлэх бичиг, үнэмлэх.
СВИДЕТЕЛЬСТВОВАТЬ 1. гэрчлэх, гэрч болох; 2. гэрчлэх, нотлох; 3. шалгаж үзэх.
СВИНАРКА гахайчин эмэгтэй, гахайчин эхнэр.
СВИНАРНИК гахайн хашаа.
СВИНЁЦ хорголж, хар тугалга.
СВИНЬНА гахайн мах.
СВИНКА I бяцхан гахай; * **морская** ~ усан гахай.
СВИНКА II гахайн хавдар, гүрээний хавдар.
СВИНОВОД гахайчин, гахай өсгөх мэргэжилтэн.
СВИНОВОДЧЕСКИЙ гахай өсгөх; ~ **совхоз** гахай өсгөх сангийн аж ахуй.
СВИН|ЮЙ гахайн; ~**ая туша** гахайн гулууз; ~**ое сало** гахайн өөх.
СВИНОМАТКА мэгж, эм гахай.
СВИНОПАС гахай харуулагч, гахайчин.
СВИНСКИЙ 1. гахай шиг, зутар, балиар, бүдүүлэг; **жить по-свински** гахай шиг балиар суух; 2. бузар, бузар булай; ~ **поступок** бузар явдал.
СВИНСТВО бузар явдал, бузар, булай явдал.
СВИНТИТЬ 1. эрэгдэх; 2. эрэгдэж авах, эргүүлж авах; ~ **гайку** эм эрэг, эргүүлж авах.
СВИНЦОВ|ЫЙ 1. тугалганы, хорголжны; ~**ая руда** хорголжны хүдэр; 2. хорголжин, тугалган; ~**ые белила** хорголжин цагаан будаг; 3. тугалгатай, хорголжтой; ~**ые соли** хорголжтой давс; ~ **блеск** хорголж, хүхрийн хүдэр; 4. бараан; ~**ые тучи** бараан үүлс.
СВИНЧИВАТЬ 1. эрэгдэх; 2. эрэгдэж авах, эргүүлж авах.
СВИН|ЬЯ 1. гахай; **забивать** ~**ей** гахай төхөөрөх; 2. балиар хүн, салан хүн; 3. бузар амьтан, бузар булай амьтан; * **подложить кому-либо** ~**ю** хөнөөл хүргэх.
СВИРЁЛЬ гуурсан бишгүүр.
СВИРЕПЁТЬ уурлах, догшрох, хэрцгий болох.
СВИРЕПО их ууртай, догшин, хэрцгий; ~ **посмотреть** их ууртай харах.
СВИРЕПОСТЬ догшин зан, хэрцгий явдал.
СВИРЕПСТВОВАТЬ 1. догшин загнах, хэрцгий аашлах, догшрох, хэрцгийлэх; 2. гаарах, ширүүсэх, догшрох.
СВИРЕП|ЫЙ 1. догшин, хэрцгий, их ууртай; ~ **взгляд** догшин харц; 2. догшин, ширүүн, гаарсан, аймшигт; ~**ая вьюга** догшин шуурга.
СВИСАТЬ унжих, унжих санжих.
СВИСНУТЬ унжих, унжих санжих; **полы свисают** хормой уйжиж байна.
СВИСТ исгэрэх авиа, исгэрэх; ~ **ветра** салхин исгэрэх.
СВИСТАТЬ исгэрэх, шүгэлдэх.
СВИСТЁТЬ исгэрэх, шүгэлдэх; ~ **губами** уруулаараа исгэрэх.
СВИСТНУТЬ исгэрээд авах, шүгэлдээд орхих.
СВИСТОК 1. шүгэл, яндан; ~ **на паровозе** уурын тэрэгний яндан; 2. яндан дугарах, яндангийн дуу исгэрэх.
СВИСТОП|ЛЯСКА галзуурах, галзуурал, газар тэнгэр нийлүүлэх

СВИСТУН 1. исгэрэгч хүн, исгэрэх дуртай хүн; 2. хоосон чалчигч.
СВ|ИТА бараа бологчид, дагалт.
СВ|ИТЕР углаа цамц, свитер.
СВ|ИТОК хуйлмал бичиг, хуйлаас.
СВИТЬ 1. томох, гөрөх; ~ **верёвку** татлага томох; 2. засах, сүлжих; ~ **гнездо** үүр засах.
СВ|И|ТЬСЯ цагариглах, орооцолдох, эвхрэх; **змея** ~**лась клубом** могой эвхрэх.
СВИХНУТЬСЯ 1. солиорох, ухаан ээдрэх; 2. замаа алдах, завхрах.
СВИЦ 1. гуур, цоорхой нүх; ~ **в коже** арьсны гуур; ~ **прямой кишки** цагаан махны цоорхой; 2. хөндий; 3. шархны гэр, шархны нүх.
СВОБОД|А 1. эрх чөлөө, эрх; 2. эрх, эрх дур; 3. чөлөө, чөлөөтэй, цаг зав; * **выпустить на** ~у суллан тавих; ~ **рук дур** зоргоороо аашлах.
СВОБОДНО 1. тааваараа, хэнэггүй, чөлөөтэй; 2. түгдрэхгүй, торохгүй, саадгүй; **читать** ~ **по-русски** оросоор түгдрэхгүй унших; 3. элбэг, өөхөн, уужим, лэглээ; 4. юу ч тулалгүй, хий.
СВОБОДН|ЫЙ 1. эрх чөлөөтэй, чөлөөт; ~**ые выборы** чөлөөт сонгууль; ~**ая экономическая зона** эдийн засгийн чөлөөт бүс; 2. чөлөөтэй, хориулгүй, саадгүй; **вход** ~ **орох** чөлөөтэй; 3. хэнэггүй, ичиж зовохгүй; 4. сул, хоосон; ~**ое место** сул суудал; 5. элбэг, өөхөн, уужим, лэглээ; 6. завтай, чөлөөтэй, сул; **в** ~**ое время** завтай цагтаа; 7. ангижирсан, байхгүй; **спектакль не** ~ **от недостатков** дутагдал бүхий жүжиг.
СВОБОДОЛЮБ|ВЫЙ эрх чөлөөг эрхэмлэгч, эрх чөлөөнд дуртай.
СВОБОДОЛЮБИЕ эрх чөлөөг эрхэмлэх, эрх чөлөөнд дуртай байх.
СВОБОДОМЫ|СЛИЕ чөлөөт сэтгэлэг, биеэ даасан бодол.
СВОБОДОМЫ|СЛЯЩИЙ 1. чөлөөтэй сэтгэгч, бие даасан бодолтой; 2. чөлөөтэй сэтгэгч, бие даасан бодолтун.
СВОД I хүнхэр.
СВОД II эмхэтгэл, бүгд.
СВОД III небесный ~ огторгуй.
СВОД|ИТЬ I үзүүлээд авчрах, - аад (- **ээд**, - **оод**, - **өөд**) авчрах.
СВОД|ИТЬ II 1. буулгах, хөтөлж буулгах; 2. зайлуулах, хөтөлж зайлуулах; 3. хүргэж өгөх, аваачиж өгөх, арилгах; 5. нийлүүлэх, ойртуулах, шахах; 6. нэг дор авчрах, цуглуулах, бөөгнөрүүлэх; 7. уулзуулах, учруулах; 8. танилцуулах, ханилуулах, танил болгох, танилцах, ханилах, танил болох; 9. хуулах, буулгах; 10. нэгтгэх дүгнэх; 11. хязгаарлах, хэмжээлэх, товчлох; 12. чиглүүлэх, оруулах; 13. огтлох, хядах; 14. шөрмөс татах.
СВОД|ИТЬСЯ I. буулгагдах; 2. хязгаарлагдах, хэмжээлэгдэх, болж дуусах.
СВОД|К|А мэдээ, эмхэтгэсэн мэдээ; **составить** ~у мэдээ гаргах.
СВОД|НИК амрагний зууч.
СВОД|НИЦА зууч эхнэр.
СВОД|НИЧЕСТВО эр эмийг зуучлах.
СВОДН|ЫЙ 1. нэгтгэмэл, эмхэтгэсэн; ~**ая таблица** эмхэтгэсэн хүснэгт; 2. нэг эхийн, нэг эхтэй, нэг эшгийн, нэг эцэгтэй.
СВОД|ЧАТЫЙ хүнхэр; ~ **потолок** хүнхэр тааз.
СВОЕВ|АСТНЫЙ эрх дураараа.
СВОЕВ|ОЛИЕ зоргоороо, эрх дураараа.
СВОЕВ|ОЛЬНИЧАТЬ зоргоороо аашлах, дураараа загнах, эрх дураараа аашлах.
СВОЕВ|ОЛЬНЫЙ зоргондоо, эрх дураараа; ~ **человек** зоргондоо хүн, эрх дураараа хүн.
СВОЕВ|РЕМЕННО тухайд нь, цаг тухайд нь, цаг үеийг нь олж, цагт нь; **заявить** ~ цаг тухайд нь мэдэгдэх.

СВОЕВРЕМЕННЫЙ цаг тухайд нь хийсэн, цаг үеэ олсон, цагийг нь олсон.

СВОЕНРАВИЕ гэжүүн зан, гаж буруу явдал, олон ааш гаргах.

СВОЕНРАВНОСТЬ гэжүүн зан, гаж буруу явдал, олон ааш гаргах.

СВОЕНРАВНЫЙ гэжүүн, гэжүүн зантай, гаж буруу, олон ааштай; ~ ребёнок гэжүүн хүүхэд.

СВОЕОБРАЗИЕ өвөрмөц, өвөрмөц байдал, онцгой байх.

СВОЕОБРАЗНОСТЬ өвөрмөц, өвөрмөц байдал, онцгой байх.

СВОЕОБРАЗНЫЙ өвөрмөц, онцгой, өвөрмөц байдалтай, өвөрмөц зантай; ~ая красота өвөрмөц үзэсгэлэн; ~ человек өвөрмөц хүн.

СВОЗИТЬ 1. тээж аваачих, хүргэх; 2. буулгах; 3. гаргаж аваачих, гаргах.

СВОЯ 1. өөрийн, өөрийнхөө, - аа (- ээ, - оо, - өө); по своему желанию өөрийн хүслээр; 2. өөрийн, амины, хувийн; у них ~ дом тэд өөрийн байшинтай; 3. своё; өөрийнх, өөрийнхөө, санасан; добиться своего санасандаа хүрэх; * в своё время урьд, нэг үе, тухайн үед нь; идти своей дорогой өөрийн замаар замаах, өөрийнхөөрөө хийх; на своих двоих явган залрах; называть вещи своими именами чухам үнэнийг хэлэх.

СВОЙСТВЕННО зантай байх, заншилтай байх, ханштай байх; - ж болох; человеку ~ ошибаться хүн алдаж болно.

СВОЙСТВЕННЫЙ чанар болох, шинж болох, чанартай, араншинтай, зантай.

СВОЙСТВИЮ I чанар, шинж, шинж чанар, эрдэм чадал, араншин; обладать какими-либо ~ами ямар нэгэн шинж чанартай байх.

СВОЙСТВО II ургийн холбоо.

СВОЛАКИВАТЬ 1. татаж буулгах, чирч буулгах, татаж хуулах; 2. чирч авчрах.

СВОЛОЧЬ новш, адгийн амьтан.

СВОРА 1. нохойн уяа; 2. сүрэг нохой, олон ноход; 3. бүлэг; ~ мошеников бүлэг луйварчин.

СВОРАЧИВАТЬ I 1. хуйлах, хуйлж эвхэх, ороож эвхэх, ороох; 2. хумих, хумих; 3. цомтгох, багасгах; 4. эргэх, гарах, хазайх, гажих.

СВОРАЧИВАТЬ II 1. өнхрүүлж зайлуулах, хажуу тийш болгох, сууринаас нь хөдөлгөх; 2. хажуу тийш гарах, гажих, эргэх.

СВОРАЧИВАТЬСЯ 1. хуйлрах, хуйлагдах, хуйлран эвхрэх, хумирах, этийх. 2. цагариглан хэвтэх, атираах; 3. бүлэгнэх, нөжрөх, бүрэлдэх, ээдэх, язармагтах; 4. цомтох, багасах.

СВОРОТИТЬ 1. өнхрүүлж зайлуулах, хажуу тийш болгох, сууринаас нь хөдөлгөх; 2. хажуу тийш гарах, гажих, эргэх; ~ с дороги замаас хажуу тийш гарах.

СВОЯК баз, базаалин; свояки баз.

СВОЯЧЕНИЦА хадам эгч, хүр охин дүү.

СВЫКАТЬСЯ,

СВЫКНУТЬСЯ дасах, занших, дасал болох; ~ с товарищами нөхөдтэйгээ дасах.

СВЫСОКА ихэрхэн, дээрэлхэн, ихэрхэг, дээрэлхүү.

СВЫШЕ 1. дээд газрын, дээрээс нрсэн; по предписанию ~ дээд газрын тушаалаар; 2. гаруй, гаран илүү, хэтрүү; ~ ста человек зуу гаруй хүн; это ~ моих сил энэ хирээс минь хэтрүү зүйл байна.

СВЯЗАННОСТЬ боогдол, тээршил, боогдолтой байх, тээртэй байх.

СВЯЗАННЫЙ 1. холбоотой, хэлхээтэй, уяатай, хүлээтэй; ~ые руки хүлээтэй гар; 2. боодолтой, тээртэй.

СВЯЗАТЬ 1. залгах, уях, баглах, боох, хүлэх, хэлхэх; 2. холбох, холбоо тогтоох, барилдлагатай болгох; 3. боогдуулах, хаах, барих, бололцоогүй болгох, аргагүй болгох; 4. холбох, холбож үзэх, холбоож олох; ~ один вопрос с другим нэг асуудлыг нөгөө асуудалтай нь холбох; 5. сүлжих; ~ чулки оймс сүлжих.

СВЯЗАТЬСЯ 1. холбоо байгуулах, холбоо барих, харилцаа тогтоох, харилцах; 2. нийлэх, холбоотой болох; не связывайся с ним түүнтэй бүү нийл.

СВЯЗИСТ холбоочин.

СВЯЗИСТКА холбоочин эмэгтэй.

СВЯЗКА I боолт, боодол, баглаа, хэлхээ, багц; ~ книга нэг боодол ном; ~ ключей хэлхээтэй түлхүүр; ~ паховая цавины холбоос.

СВЯЗКА II шөрмөс, шандас.

СВЯЗКА III туслах үйл үг.

СВЯЗНО эвтэйхэн найруулан, авцалдаатай; говорить ~ эвтэйхэн найруулан хэлэх.

СВЯЗНОЙ холбоо баригч, холбоочин.

СВЯЗНОСТЬ эвтэйхэн найруулга, авцалдаа.

СВЯЗНИЦЫЙ эвтэйхэн найруулгатай, авцалдаатай; ~ая речь авцалдаатай үг.

СВЯЗУЮЩИЙ холбох; ~е звено холбох хэсэг.

СВЯЗЫВАТЬ 1. залгах, уях, хүлэх, боох, баглах, хэлхэх; 2. холбох, холбоо тогтоох; 3. боогдуулах, хаах, барих, бололцоотой болгох, аргагүй болгох; 4. холбох, холбож үзэх; 5. сүлжих.

СВЯЗЫВАТЬСЯ 1. холбоо байгуулах, харилцаа тогтоох, холбоо барих, харилцах; 2. нийлэх, холбоотой болох.

СВЯЗЬ 1. холбоо, барилдлага; ~ явлений олон үзэгдлийн холбоо; ~ теории и практики онол практик хоёрын холбоо; 2. холбоо, барилдлага, холбоо харилцаа; дружеская ~ нөхрийн харилцаа, найзын барилдлага; ~и трудовые ажил төрлийн холбоо; 3. эр эмийн холбоо; 4. связь, танил тал, хэлхээ холбоо; 5. харилцаа, харилцаа холбоо, холбоо; телефонная ~ утсан харилцаа, телефон харилцаа; воздушная ~ агаарын харилцаа; мобильная ~ үүрэн телефоны харилцаа; 6. холбоо; * в ~и с ростом производства и потребления үйлдвэрлэл хэрэглээ хоёр өссөний улмаас.

СВЯТАЯ ариун; Святая Троица Ариун гурвал.

СВЯТИЛИЩЕ 1. сүм, дуган; 2. ордон; ~ науки шинжлэх ухааны ордон.

СВЯТО иандигнан ~ место пусто не бывает ариун суудал эзэнгүй болдоггүй.

СВЯТ|ОЙ 1. ариун, нандин; ~ долг ариун үүрэг; ~ая троица Ариун гурвал; 2. хутагт, гэгээн, богд; 3. хутагт, гэгээн; ~ая хутагт эх, гэгээн эх.

СВЯТОТАТСТВО шүтээн бузарлалт.

СВЯТОТАТСТВОВАТЬ шүтээн бузарлах.

СВЯТОША хуурамч сүсэгтэн, сүсэгтний дүр үзүүлэгч.

СВЯТЫНЯ 1. шүтээн; 2. нандин зүйл, нандин эрдэнэ; национальная ~ үндэсний нандин зүйл, нандин эрдэнэ.

СВЯЩЕННИК христосын шашины лам.

СВЯЩЕННОДЕЙСТВОВАТЬ 1. мөргөл хийх; 2. нандигнах.

СВЯЩЕННЫЙ ариун, дархан, нандин; ~ая обязанность ариун үүрэг.

СГИБ 1. нугалах; 2. нугалаа, үе.

СГИБАТЬ 1. нугалах, матах, тахийлгах; 2. бөгтийлгөх, бөгтөр болгох; 3. зоригийг нь мохоох, шантруулах, шалчийлгах.

СГИБАТЬСЯ 1. нугарах, матийх, тахийх; 2. бөгтийх, бөхийх.

СГИНУТЬ тонилох, далд орох, алга болох; ~ бесследно оргүй алга болох.

СГЛАДИТЬ 1. тэгшлэх, толийлгох, арилгах; ~ **неровности юмы** өө арилгах; 2. зөөлрүүлэх, гайгүй болгох, мартагнуулах.

СГЛАДИТЬСЯ 1. толийх, арилах; **морщинки на платье** ~ лись хувцасны үрчлээ арилав; 2. зөөлрөх, гайгүй болох, мартагдах.

СГЛАЖИВАТЬ 1. тэгшлэх, толийлгох, арилах; 2. зөөлрүүлэх, гайгүй болгох, мартагдуулах.

СГЛАЖИВАТЬСЯ 1. толийх, арилах; 2. зөөлрөх, гайгүй болох, мартагдах.

СГЛАЗИТЬ гай учруулах, нүдний хор оруулах.

СГЛУПИТЬ тэнэглэх, тэнэг юм хийх.

СГНИТЬ ялзрах, өмхийрөх, өмхрөх.

СГНОИТЬ ялзрах, үжрүүлэх.

СГОВАРИВАТЬСЯ 1. болзох, хэлцэх, тохирох; 2. үгээ ололцох, үг нэгдэх, үгсэх.

СГОВОРО үгээ ололцох, үг нэгдэх, үгсэх.

СГОВОРИТЬСЯ 1. болзох, хэлцэх, тохирох; 2. үгээ ололцох, үг нэгдэх, үгсэх; с ним трудно ~ түүнтэй үгээ ололцоход бэрх.

СГОВОРЧИВОСТЬ үгэнд оромтгой зан, хүний үгээр байх.

СГОВОРЧИВЫЙ үгэнд оромтгой, хүний үгээр; ~ человек үгэнд оромтгой хүн.

СГОРАНИ||Е шатах, шаталт; **двигатель внутреннего** ~я дотоод шаталтын хөдөлгүүр.

СГОРАТЬ 1. шатах, түлэгдэх; 2. шатаах, түлэх; 3. ялзрах, гутах; 4. нас барах, бие барах, нас нөгчих; 5. тэчъяадах, тэсч ядах, ядах.

СГОРБИТЬ бөгтийлгөх, түгдийлгэх, тунтайлгах; ~ спину нуруугаа бөгтийлгөх.

СГОРБИТЬСЯ бөгтийх, түгдийх, нуруугаа бөгтийлгөх.

СГОРБЛЕННЫЙ бөгтөр, бөгтөрсөн.

СГОРЕ|ТЬ 1. шатчих, түлэгдэх, ноцож дуусах; **дом** ~л от удара молнии аянга бууж байшин шатжээ; 2. шатаах, түлэх; 3. ялзрах, гутах; 4. нас барах, бие барах, нас нөгчих; 5. тэчъяадах, тэсч ядах, ядах; ~ со стыда ичиж үхэх шахах.

СГОРЯЧА түргэн дундаа, халуун дээрээ, уурандаа; ~ **сказать дерзость** уурандаа ярдглах.

СГРЕБАТЬ 1. хамах, тармах; 2. хамж хаях, малтаж хаях; 3. хаман авах, тэврэх.

СГРЕСТИ 1. хамах, тармах; ~ сено граблями тармуураар өвс тармах; 2. хамж хаях, малтаж хаях; ~ снег с крыши дээврийн цас хамаж хаях; 3. хаман авах, тэврэх.

СГРУДИТЬСЯ овоорох, бөөгнөрөх, шавах; ~ у входа үүдэнд шавах.

СГРУЖАТЬ,

СГРУЗИТЬ ачаа буулгах.

СГРУППИРОВАТЬ бөөмнөрүүлэх, бүлэг болгох, ангилах.

СГРУППИРОВАТЬСЯ бөөмнөрөх, бүлэг болох, цугларах.

СГРЫЗТЬ цөмөх, мэрэх, цөмж дуусах, мэрж дуусах.

СГУБИТЬ үхүүлэх, алах.

СГУСТИТЬ 1. өтгөрүүлэх, өтгөн болгох, агшаах, аргуулах; ~ **масло** тос өтгөрүүлэх; 2. хүндрүүлэх, бэрхтэй болгох; * ~ **краски** дөвийлгөх, дэндүүлэх.

СГУСТИ|ТЬСЯ 1. өтгөрөх, өтгөн болох, агших, аргах, зузаарах; **гучи** ~ лись үүл зузаарав; 2. улам харлах, бараантах; 3. хүндрэх, бэрх болох.

СГУСТОК бүлэн, нөж, бөөм.

СГУЩАТЬ 1. өтгөрүүлэх, өтгөн болгох, агшаах, аргуулах; 2. хүндрүүлэх, бэрхтэй болгох.

СГУЩАТЬСЯ 1. өтгөрөх, өтгөн болох, агших, аргах, зузаарах; 2. улам харлах, бараантах; 3. хүндрэх, бэрх болох.

СГУЩЕН|Н|ЫЙ өтгөрүүлсэн, аргуун, гашуун; ~ое **молоко** өтгөрүүлсэн сүү, ариг сүү.

СДАБРИВАТЬ амт оруулах, амтлах.

СДАВАТЬ 1. шилжүүлэх, тушаах, хүлээлгэн өгөх, өгөх, олгох; 2. хөлслөх, хөлслөн өгөх, буцааж өгөх; 3. хуваах, түгээх; 4. амжилттай шалгуулах; 5. алдах, бууж өгөх.

СДАВАТЬСЯ I 1. дагаж орох, бууж өгөх, дагах; 2. орох, автах, зөвшөөрөх; 2. өртөх, хөлслөгдөх.

СДАВАТЬСЯ II санагдах, бодогдох; **мне** **сдаётся, что он прав** түүний зөв гэж саиана.

СДАВИТЬ шахах, базах, чанга атгах; ~ **горло** хоолой базах.

СДАВЛЕН|Н|ЫЙ шахсан, бөглүү, дорой, сул; **говорить** ~ым **голосом** шахсан хоолойгоор дугарах; ~ая **форма** хавчгар хэлбэр.

СДАВЛИВАТЬ дарах, шахах, базах, чанга атгах.

СДАТЧИК шилжүүлэгч, тушаагч, хүлээлгэн өгөгч.

СДАТЬ 1. шилжүүлэх, тушаах, хүлээлгэн өгөх, өгөх, олгох; ~ **вещи на хранение** юм хадгалуулахаар өгөх, юм хадгалуулах; 2. хөлслөх, хөлслөн өгөх; ~ **дачу** зуслан хөлслөх; 3. хариулах, хариулж өгөх, буцааж өгөх; 4. хуваах, түгээх; ~ **карты** хөзөр хуваах; 5. амжилттай шалгуулах; ~ **экзамен** шалгалтаа амжилттай өгөх; 6. алдах, бууж өгөх; ~ **крепость** цайз алдах.

СДАТЬСЯ 1. бууж өгөх, дагах, дагаж орох; **не** ~ **врагу** дайсанд бууж өгөхгүй; 2. орох, автах, зөвшөөрөх; ~ **на просьбы** гуйсныг нь зөвшөөрөх.

СДАЧ|А 1. шилжүүлэх, тушаах, буцаах, хариулах; 2. мөнгөний хариулт, хариулт мөнгө; * **дать** ~у хариугаа авах, хариу цохилт өгөх; **получить** ~и хариу цохилт хүлээх.

СДАВАИВАТЬ давхарлах, хослох.

СДАВАИВАТЬСЯ давхарлагдах.

СДВИГ 1. хөдөлгөх, шилжүүлэх; 2. өөрчлөлт, дэвжилт; 3. сууриас хөдлөх.

СДВИГАТЬ 1. хөдөлгөх, зайлуулах, шилжүүлэх, тийш нь болгох; 2. ойртуулах, нийлүүлэх; 3. зангидах.

СДВИГАТЬСЯ 1. хөдлөх, зайлах, шилжих, тийш болох; 2. ойртох, нийлэх.

СДВИНУТЬ 1. хөдөлгөх, зайлуулах, шилжүүлэх, тийш нь болгох; 2. ойртуулах, ойр болгох, нийлүүлэх; ~ **два стола** хоёр ширээ нийлүүлэх; 3. зангидах; ~ **брови** хөмсөг зангидах.

СДВИНУТЬСЯ 1. хөдлөх, зайлах, шилжих, тийш болох; ~ с места байрнаасаа хөдлөх; 2. ойртох, нийлэх.

СДВОИТЬ давхарлах, хослох.

СДВОИТЬСЯ давхарлагдах.

СДЕЛА|ТЬ 1. хийх, үйлдэх; ~ **по-своему** өөрийнхөөрөө үйлдэх; ~ **ошибку** алдаа хийх, алдах; 2. хийх, үйлдэх, дарлах, бүтээх; * **сказано** — **но** хэлсэн үгэндээ хүрэх.

СДЕЛА|ТЬСЯ болох; ~ **писателем** зохиолч болох; с **ней** ~ **лось** дурно түүний дотор муухай болов.

СДЕЛК|А хэлцэл, хэлэлцээр; **торговая** ~ худалдааны хэлцэл; **заключить** ~у хэлэлцээр байгуулах, хэлэлцээ хийх; ~, **не противоречащая закону** хуульд үл харшлах хэлцэл; ~, **совершенная** под **уловием** болзол тавьж хийсэн хэлцэл; **притворная** ~ дүр үзүүлэн хийсэн хэлцэл; ~ **прикрытия** өөр хэлцлийг халхавчлах, зорилгоор хийсэн хэлцэл; ~, **совершенная** под **влиянием** **серьёзного** **заблуждения** ноцтой төөрөгдлийн улмаас хийсэн хэлцэл; ~, **совершенная** под **влиянием** **обмана** (**мошеничества**) хууран мэхэлж хийсэн хэлцэл; ~, **совершенная** под **влиянием** **насилия** хүч хэрэглэж хийсэн хэлцэл.

СДЕЛЬНО хийснээрээ хөлс авахаар; **работать** ~ хийснээрээ авахаар ажиллах.

СДЕ́ЛЬНЫЙ хийснээр нь хөлс олгох; *~ая оплата труда* хийснээр нь олгох хөлс.

СДЕ́ЛЬЩИНА хийснээр нь олгох ажил.

СДЕ́РГИВАТЬ хуулах, хуу татах.

СДЕ́РЖАННОСТЬ даруу зан, төлөв авир.

СДЕ́РЖАННЫЙ даруу, төлөв, даруу зайтай; *~ человек* даруу хүн; *~ ответ* төлөв хариу.

СДЕ́РЖАТЬ 1. тогтоох, зогсоох, татах; *~ лошадей* морьдынхоо амыг татах; 2. барих, татах, дарах; *~ себя* биеэ барих; *~ гнев* уураа дарах; 3. хүрэх, биелүүлэх; *~ обещание* амласандаа хүрэх.

СДЕ́РЖА|ТЬСЯ биеэ барих, тэсэх; *он ~лся и промолчал* тэр хүн биеэ барнад дуугарсангүй; *едва мог ~ от елээ* уйлалгүй арай гэж тэсэв.

СДЕ́РЖИВАТЬ 1. тогтоох, зогсоох, татах; 2. барих, дарах, татах; 3. хүрэх, биелүүлэх.

СДЕ́РЖИВАТЬСЯ биеэ барих, тэсэх.

СДЕ́РНУТЬ хуулах, хуу татах; *~ одеяло с кого-либо* хүний хөнжил хуу татах.

СДИРАТЬ хуулах, өвчнх, ховхлох, шулах.

СДО́БА 1. багсарга; 2. багсаргатай талх.

СДО́БНЫЙ багсаргатай; *сдобное тесто* багсаргатай зуурсан гурил.

СДО́БРИТЬ амт оруулах, амтлах.

СДОБРОВАТЬ өөдлөх; *ему не ~ тэр хүн* өөдлөхгүй.

СДО́ХНУТЬ мажийх, үхэх.

СДРУЖИТЬ найзлуулах, нөхөрлүүлэх, анд болгох, найзлах, нөхөрлөх, анд болох, ижилсэх.

СДРУЖИТЬСЯ найзлах, нөхөрлөх, анд болох, нжилших.

СДУВАТЬ үлээх, үлээж авах, үлээж унагах.

СДУНУТЬ үлээгээд авах, үлээчлэх.

СДУ|ТЬ үлээх, үлээж унагах, үлээж авах; *ветер ~л с дерева завядшие листья* салхн үлээж модны хатсан навцсыг унагав.

СЁ то да *~ энэ тэр; ни то, ни ~ өөх ч биш, булчирхай ч биш; ни с того, ив с сего* зөв зүгээр байтал, юу гээд ч юм; *о том, о сём* энэ тэрнийг.

СЕА́НС ээлж, гаралт, гарах, үзүүлэх, угсрах; *~ одновременной игры в шахматы* олон хүнтэй нэг зэрэг шатар тоглож үзүүлэх.

СЕБЕ́ л, чинь, нь; *идёт, ничего ~ не замечая* юм ч анзаарахгүй явж л байна; * *ничего ~ яая* гэх вэ дээ, зүгээр дээ; *так ~ дунд* зэрэг, тиймхэн, барагтайхан.

СЕБЕСТО́ИМОСТЬ |ь өөрийн өртөг; *снижение ~и* өөрийн өртгийг хямдруулах.

СЕБЯ́ 1. өөрийгөө, биеэ өөртөө, биедээ, - аа (- ээ, - оо, - өө); *знать самого ~ өөрийгөө* мэдэх; *пойти к себе* гэртээ харих; 2. собою; царай, нүүр царай, өнгө; *она хороша собою* тэр эмэгтэй царай сайтай; * *вие ~ ухаан алдан; к себе* а) өөр лүүгээ, бие тийшээ; *дверь отворится к себе* хаалга өөр лүү тань нээгдэнэ, хаалгыг бие тийшээ татагтун; б) гэртээ; *не по себе* дотор аягүй болох, эвгүй байх; *от ~ а)цаашаа; дверь отворится от ~* хаалга цаашаа нээгдэнэ; 3. өөрөөсөө, өөрийн зүгээс, өөрөө; *по себе* а)чинээгээрээ, хирдээ таарсан, өөртөө тохирсон; б)өөрнийнхөө тухай; *останить о себе добрую память* өөрийнхөө тухай сайн дурсамж үлдээх; *ирити в ~* сэхээ орох; *про ~* аман дотроо, дотроо; *себе* *на уме* дотроо бодолтой, цаанаа бодолтой; *сам по себе* өөрөө, даигааара.

СЕБЯ́ЛЮБИВЫЙ амна бодсон, хар амна хнчээсэн.

СЕБЯ́ЛЮБИЕ амна бодох, хар амиа хөөх.

СЕВ тарих, тариалах, таригла.

СЕ́ВЕР хойт зүг, хойно, умар; *путешествие на ~ умар зүг* жуулчлах.

СЕ́ВЕРНЫЙ хойт, хойт зүгийн, умард, умар зүгийн; *~ полюс* Умард туйл; *~ ветер* умар зүгийн салхи.

СЕ́ВЕРО-ВОСТО́К зүүн хойт зүг, умар дорно.

СЕ́ВЕРО-ВОСТО́ЧНЫЙ зүүн хойт зүгийн, умар дорнын.

СЕ́ВЕРО-ЗА́ПАД, баруун хойт зүг, умар өрнө.

СЕ́ВЕРО-ЗА́ПАДН|ЫЙ, баруун хойт зүгийн, умар өрнийн; *~ая область* баруун хойт муж.

СЕВЕРЯ́НИН умрын хүн, хойт орны хүн.

СЕВЕРЯ́НКА умрын эмэгтэй, хойт орны эмэгтэй.

СЕВООБОРО́Т сэлгэн тарих.

СЕВРЮ́ГА цоохор загас (*нэг зүйлийн хилэм*).

СЕВРЮ́ЖИЙ цоохор загасны.

СЕГМЕН́Т хэсэг.

СЕГО́ДНЯ 1. өнөөдөр, энэ өдөр, өнөө; *~ утром* өнөө өглөө, энэ өглөө; *~ вечером* өнөө орой, энэ үдэш; 2. өнөө, өнөөдөр, одоо; 3. өнөөдөр, өнөөдрийн өдөр; * *не ~* — *завтра* өнөө маргаашгүй, хэзээ хэзээгүй; *привет не ~* — *завтра* өнөө маргаашгүй ирнэ.

СЕГО́ДНЯШН|ИЙ өнөөдрийн, энэ өдрийн, өнөө, өнөөгийн; *с ~го дня* энэ өдрөөс, өнөөгийн өдрөөс.

СЕДА́ЛИЩЕ өгзөг.

СЕДА́ЛИЩН|ЫЙ өгзгийн; *~ая дуга* өгзгийн нум.

СЕДЕ́ЛКА шоохой, тэрэгний эмээл.

СЕДЕ́ТЬ бууралтах, буурал орох, үс цайх.

СЕДИ́НА буурал, онгон үс; *~ в бороде, бес в ребро* бууралтсан хойно хүүхэн эргүүлэх.

СЕДЛА́ТЬ эмээллэх, эмээл тохох.

СЕДЛО́ эмээл.

СЕДЛОВИ́НА нахид, хөтөл.

СЕДОБОРО́ДЫЙ буурал сахалтай; *~ старик* буурал сахалтай өвгөн.

СЕДОВОЛО́СЫЙ буурал үстэй, буурал толгойтой, буурал.

СЕД|ОЙ 1. буурал; *~ая борода* буурал сахал; 2. буурал, цагаан; *~ туман* цагаан манан; * *до ~ых волос* дожить буурал болтлоо наслах; *~ая старина* буурал эртний үе.

СЕДО́К 1. хөлсний тэргэнд суугч; 2. морьтой хүн.

СЕДЬМ|ОЙ долдугаар, долоо дахь, долооны, долоон; * *быть на ~ом* иебе магнай хагартал баярлах.

СЕЗОН 1. улирал; *одеться по ~у* улиралд тааруулж хувцаслах; *~ отопительный* халаалтын улирал; 2. үе, цаг, улирал; *летний спортивный* ~ зуны спортын үе.

СЕЗОННИК улирлын ажилчин.

СЕЗОНН|ЫЙ улирлын; *~ые работы* улирлын ажил.

СЕЙ энэ, эдүгээ, өнөө; *при сём үүний хамт; за снм* тэргээд; *на ~ раз* энэ удаа; *до сего времени, до сих пор* эдүгээ хүртэл; *сию минуту, сию секунду* одоохон, даруйхан.

СЕЙМ чуулган, сейм.

СЕЙСМ|ЧЕСК|ИЙ газар хөдлөлтийн, газар хөдлөлтөд хамаарагдах; *~ая область* газар хөдлөлийн муж.

СЕЙСМ|ЧНОСТЬ газар хөдлөл.

СЕЙСМО́ГРАФ газар хөдлөлтийн тэмдэглүүр.

СЕЙСМОГРА́ФИЯ сейсмограф.

СЕЙСМО́ЛОГ сейсмологч.

СЕЙСМОЛО́ГИЯ сейсмологи, газар хөдлөхнийг судлах судлал.

СЕЙФ мөнгөний авдар, үнэтний авдар, үл шатах авдар.

СЕЙЧАС 1. одоо, өнөө, энэ үед; *~ я занят* би одоо чөлөөгүй байна; 2. одоохон, даруйхан, мөд; *~ приду* одоохон ирнэ; 3. саяхан, тун сая; 4. авсаар, дороо.

СЕКА́Ч цавчуур.

СЕКВЕСТР ашиглахыг хорих.

СЕКВЕСТРАЦИЯ *мед.* ховхрол.

СЕКВЕСТРОВАТЬ хөрөнгө ашиглахыг хорих.

СЕКЬРА алман сүх, балт.

СЕКРЕТ 1. нууц; *держать в ~е* нууц байлгах; 2. нууц, нууц арга, шалтгаан; ~ *усиеха* амжилтын шалтгаан; 3. далд оньс, нууц оньс; замок с ~ом далд оньстой доож; * ~ *Полишииеля* далд атаа.

СЕКРЕТ I харуул; *вазначить бойцов в ~* байлдагчдыг харуул томилох.

СЕКРЕТ II шүүрс.

СЕКРЕТАРИАТ 1. нарийн бичгийн дарга нарын газар; 2. нарийн бичгийн дарга нар.

СЕКРЕТАРСКИЙ нарийн бичгийн даргын; ~ *пост* нарийн бичгийн даргын тушаал.

СЕКРЕТАРСТВО нарийн бичгийн даргын үүрэг.

СЕКРЕТАРСТВОВАТЬ нарийн бичгийн дарга байх.

СЕКРЕТАРЬ иарийн бичгийн дарга, чухалч; ~ *обкома мужийн* намын хорооны нарийн бичгийн дарга; *учёбный* ~ *института* хүрээлэнгийн эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга.

СЕКРЕТНИЧАТЬ аминчлах, нууж ярих, шивнэлдэх.

СЕКРЕТНО нууц, нууцаар, далд, далдуур; *сообщить ~* далдуур мэдэгдэх.

СЕКРЕТНОСТЬ нууц байх; ~ *поручении* нууц даалгавар.

СЕКРЕТНЫЙ нууц, далд; ~ *разговор* нууц ярна.

СЕКРЕТООБРАЗОВАНИЕ *мед.* шүүрлийн үүсэл.

СЕКРЕЦИЯ шүүрэх, шүүрэл; *железа интревней -и* дотуур шүүрлийн булчирхай.

СЕКС бэлгийн харьцаа, секс, энгэр зөрүүлэх; *никогда не укускай случая заняться ~ом или выступить по ТВ (Гор Видал)* энгэр зөрүүлэх, телевизээр үг хэлэх боломжийг хэзээ ч алдаж болохгүй (*Гор Видал*).

СЕКСОДРОМ энгэр зөрүүлэхэд зориулсан ор.

СЕКТА 1. шашны бүлэглэл; 2. явцуу бүлэглэл.

СЕКТАНТСКИЙ 1. шашны бүлэглэлийн; 2. явцуу бүлэглэлийн.

СЕКТАНТСТВО 1. шашны бүлэглэл; 2. явцууран бүлэглэх.

СЕКТОР 1. тасаг, хэлтэс, сектор; 2. салбар; *частный* ~ хувийн салбар.

СЕКУЛЯРИЗАЦИЯ сүм хийдийн хөрөнгийг хураах.

СЕКУЛЯРИЗИРОВАТЬ,

СЕКУЛЯРИЗОВАТЬ сүм хийдийн хөрөнгийг улсад хураах.

СЕКУНДА 1. секунд, хором; 2. хоромхон, хоромхон зуур; *подожди одну ~у* хоромхон хүлээ; 3. хоёрц.

СЕКУНДАНТ 1. гэрчлэн зуучлагч; 2. зуучлан туслагч.

СЕКУНДНЫЙ секундын, хормын; ~ *ан* *стрелка* секундын зүү.

СЕКУНДОМЁР секунд хэмжүүр, хором хэмжүүр.

СЕКЦИОННЫЙ 1. салбарын, тасгийн, бүлгийн, секцийн; 2. хэсэглэлтэй, хэсэглэлийн; ~ *котёл* хэсэглэлтэй тогоо.

СЕКУЩАЯ огтлогч.

СЕКЦИЯ 1. салбар, тасаг, бүлэг, секци; *работа по ~м* на *научной конференции* эрдэм шинжилгээний бага хурлын салбаруудад явуулсан ажил; 2. хэсэглэл; ~ *парового котла* уурын тогооны хэсэглэл.

СЕЛЕДКА май загас; *колчёная* ~ утсан май загас.

СЕЛЕДОЧНЫЙ май загасны; ~ *запах* май загасны үнэр.

СЕЛЕЗЁНКА дэлүү.

СЕЛЕЗЁНОЧНИК *бот.* алтан бөөр.

СЕЛЕЗЕНЬ эр нугас.

СЕЛЕКЦИОНЁР шигшин сайжруулагч, сонгон үржүүлэгч.

СЕЛЕКЦИОННЫЙ сонгон үржүүлэх, шигшин сайжруулах; ~ *ая* *работа* сонгон үржүүлэх ажил.

СЕЛЕКЦИЯ шилэлт, сонгон үржүүлэх.

СЕЛЕНИЕ суурин газар, гацаа.

СЕЛИ уруй.

СЕЛИТРА догшин шүү.

СЕЛИТРЕННЫЙ догшин шүүний.

СЕЛИТРЯНКА *бот.* хармаг.

СЕЛИТРЯННЫЙ догшин шүүний; ~ *ая* *кислота* догшин шүүний хүчил.

СЕЛИТЬ суурьшуулах, нутаглуулах, суулгах.

СЕЛИТЬСЯ суурьшнх, нутаглах суух.

СЕЛИЩЕ бууц.

СЕЛО суурин.

СЕЛЬДЕРЕЙ цоохор майлз.

СЕЛЬДЬ май загас; * *как ~и* в *бочке* чнгжээстэй.

СЕЛЬКОР (*сельский корреспондент*) хөдөөгийн сурвалжлагч.

СЕЛЬМАГ (*сельский магазин*) хөдөөгийн дэлгүүр.

СЕЛЬСКИЙ хөдөөгийн, тосгоны, хөдөө; ~ *ое* *хозяйство* хөдөө аж ахуй; ~ *житель* хөдөөний хүн.

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ хөдөө аж ахуйн; ~ *ая* *ныставка* хөдөө аж ахуйн үзэсгэлэн.

СЕЛЬСОВЕТ (*сельский совет*) тосгоны зөвлөл.

СЕЛЯНИН тариачин.

СЕЛЯНКА тариачин эмэгтэй, тариачин эхнэр, тарначин эм.

СЕМАНТИКА 1. утга зүй; 2. үг хэллэгийн утга.

СЕМАНТИЧЕСКИЙ утга зүйн, (*үг хэллэгийн*) утгын.

СЕМАФОР дохиолуур.

СЕМГА хулыт загас.

СЕМЕЙНЫЙ 1. гэр бүлтэй; ~ *человек* гэр бүлтэй хүн; 2. гэр бүлийн, ар гэрийн, гэр зуурин; ~ *ое* *положение* гэр бүлийн байдал, гэр бүлтэй эсэх; по ~ *ым обстоятельством* гэр бүлийн байдлын шалтгаанаар, ар гэрийн гачигдлаар; 3. далдуур үгссэн, бие биез хаацайлах.

СЕМЕЙСТВЕННОСТЬ 1. гэрээг байх, гэр бүлсэг байх, гэр бүлдээ хайртай байх; 2. нууцгай үгсэх, бие биез хаацайлах.

СЕМЕЙСТВЕННЫЙ 1. гэрээг, гэр бүлсэг, гэр бүлдээ хайртай; ~ *человек* гэрээг хүн; 2. далдуур үгссэн, бие биез хаацайлах.

СЕМЕЙСТВ|О 1. гэр бүл, гэр, айл өрх, айл гэр; *отец ~а* айлын эцэг хүн; 2. нам; ~ *кошачьих* мнгуйн нам.

СЕМЕНА үр, үр хөрөнгө, хөрөнгө үр, хөрөнгө.

СЕМЕНИТЬ шожиг шожиг алхлах.

СЕМЕННИК 1. хөрөнгө үрийн ургамал; 2. төмсөг, хушга, бөөсгнй.

СЕМЕНН|ОЙ 1. хөрөнгө үрийн ~ *фонд*, хөрөнгө үрийн хөмрөг; 2. үрийн дуслын; ~ *ая* *жидкость* үрийн шингэн; ~ *ые* *железы* үрийн булчирхай.

СЕМЕНОВОД хөрөнгө үр тарнгч.

СЕМЕНОВОДСТВО хөрөнгө үр тарих.

СЕМЕНОВОДЧЕСКИЙ хөрөнгө үрийн, хөрөнгө үр тарих.

СЕМЁРКА 1. долоо; 2. долоон, долоот, долдугаар; ~ *пик* гилийн долоо.

СЕМЕРО долоон, долуулаа; ~ *ребит* долоон хүүхэд; * ~ *одного* *не* *ждут* долуулаа ганц хүнийг хүлээдэггүй, цөөнх нь олонхийгоо дагадаг.

СЕМЁСТР хагас жил.

СЕМЕСТРОВ|ЫЙ хагас жилийн; ~ *ые* *зачёты* хагас жилийн шүүлэг.

СЕМЕЧК|О 1. бяцхан үр, үрхэн; 2. наран цэцгийн үр; *грязть ~и* наран цэцгийн үр цөмөх.

СЕМИБЕРСТНЫЙ долоон мод газрын..

СЕМИДЕСЯТИЛЕТНИЕ 1. далан жил, далан нас; 2. далан жилийн ой.

СЕМИДЕСЯТИЛЕТНИЙ далан жилийн, далан насны, далан настай, далтай; ~ *юбилей* далан насны ой.

СЕМИДЕСЯТЫЙ далдугаар, далдахь, далны, далаи.
СЕМИКЛАССНИК долдугаар ангийн сурагч.
СЕМИКРАТНЫЙ долоо дахин их, долоо нугалсан, долоон удаагийн.
СЕМИЛЕТНИЙ 1. долоон жилийн; 2. долоон настай, долоотой; ~ **мальчик** долоотой хүү.
СЕМИНАР семинар, түр сургууль.
СЕМИНАРИСТ 1. семинарийн сурагч, тусгай дунд сургуулийн сурагч; 2. семнар төгссөн хүн.
СЕМИНАРИЯ семинар, тусгай дунд сургууль; **духовная** ~ шашны семнари, шашны тусгай дунд сургууль.
СЕМИНАРСКИЙ семнарын; ~**ое занятие** семинарын хичээл.
СЕМИТОЛОГ семнтч.
СЕМИТОЛОГИЯ семнтийн судлал.
СЕМЬТЫ семит хэлтнүүд (*араб, еврей*).
СЕМИЧАСОВОЙ 1. долоон цагийн; 2. долоон цагийн, долоон цагт нрэх (*гарах*).
СЕМНАДЦАТЫЙ арван долдугаар, арван долоо дахь, арван долооны.
СЕМНАДЦАТЬ арван долоо.
СЕМЬ долоо; ~ **чудес света** ертөнцийн долоон гайхамшиг; ~ **высших благоденствий** (*средств*) арга дээд долоон (*богатство, соблюдение обета, отвращение от материального, чувство стыда, послушание, подаяние, мудрость*) элбэг, баян,
СЕМЬДЕСЯТ дал.
СЕМЬСОТ долоон зуу.
СЕМЬЮ долоон, долоогоор үржүүлээд.
СЕМЬЯ гэр бүл, айл өрх, айл гэр; **глава** ~и өрхийн тэргүүлэгч.
СЕМЬЯНИЙ гэр бүлч хүн.
СЕМЯ 1. үр; 2. үр хөрөнгө, хөрөнгө үр, хөрөнгө; 3. хөрөнгө үр, хөрөнгө; ~ **раздора** хэрүүлийн хөрөнгө; 4. үр, дусал.
СЕНАТ сенат.
СЕНАТОР сенатч, сенатын гишүүн.
СЕНАТОРСКИЙ сенатчийн, сенатын гишүүний.
СЕНАТСКИЙ сенатын; ~**ая комиссия** сенатын комнсс.
СЕНИ пни.
СЕННИК өвсний саравч, пни.
СЕННОЙ өвсний; ~ **сарай** өвсний саравч.
СЕН|О өвс; **охапка** ~**а** тэвэр өвс; **косить** ~ өвс хадах.
СЕНОВАЛ өвсний пин.
СЕНОЗАГОТОВКИ өвс бэлтгэл, өвс бэлтгэх.
СЕНОКОС 1. өвс хадах; 2. өвс хадах үе, хадлангийн үе, хадлан.
СЕНОКОСИЛКА өвсний машин, хадуур машин.
СЕНОКОСНЫЙ хадлангийн, өвсний; ~**ая** **пора** хадлангийн үе.
СЕНОКОШЕНИЕ өвс хадах.
СЕНОУБОРКА өвс хураах.
СЕНОУБОРОЧНЫЙ өвс хураах, өвс хураадаг.
СЕНСАЦИОННОСТЬ гайхал төрүүлэх, гайхалтай явдал, шуугиан болох.
СЕНСАЦИОННЫЙ гайхал төрүүлсэн, гайхуулсан, шуугнан болсон.
СЕНСАЦИЯ 1. олны гайхал, гайхуулах; **вызвать** ~ю олны гайхал төрүүлэх; 2. гайхалтай явдал, шуугнан; **газетная** ~ сонинны шуугнан.
СЕНСОРНЫЙ мэдрэхүй; ~**ая реакция** мэдрэхүй урвал.
СЕНСУАЛИЗМ сенсуализм.
СЕНСУАЛИСТИЧЕСКИЙ сенсуалист.
СЕНСУАЛЬНЫЙ хүртэхүйд тулгуурласан, мэдрэлийн.
СЕНТЕНЦИЯ сургааль, сургамжийн үг.

СЕНТИМЕНТАЛИЗМ 1. сентиментализм, уян сэтгэлийн ёс; 2. уян сэтгэл, уяран гуниглах, нялуун зан.
СЕНТИМЕНТАЛИСТ сентименталист, уян сэтгэлийн ёсыг баримтлагч.
СЕНТИМЕНТАЛЬНИЧАТЬ 1. уярах, уяран гуниглах, гуниглах, нялуурах, нялуун загнах; 2. зөөлөн байх, аргадах, өөгшүүлэх.
СЕНТИМЕНТАЛЬНОСТЬ уян сэтгэл, нялуун зан.
СЕНТИМЕНТАЛЬНЫЙ 1. сентиментализмыг баримталсан, уян сэтгэлийн ёсыг баримталсан; 2. уян сэтгэлийн, уян, нялуун.
СЕНТЯБРЬ есдүгээр сар.
СЕНТЯБРЬСКИЙ есдүгээр сарын.
СЕНЬ нөмөр, өмөг; под ~ю **дереьев** модны нөмөрт; под ~ю **закона** хуулийн өмөгт.
СЕНЬОР 1. сеньор, засаг ноён; 2. ноён.
СЕПАРАТИЗМ салгах үзэл.
СЕПАРАТИСТ салгах үзэлтэн.
СЕПАРАТИСТСКИЙ салгах үзлийн.
СЕПАРАТНЫЙ салангад, бусдаас тасархай; ~ **договор** салангад гэрээ.
СЕПАРАТОР 1. ялгуур; 2. сүүний машин.
СЁПСИС үжнл.
СЕПТИЦЕМИЯ цус үжих.
СЁРА 1. хүхэр; 2. хулхи; ~ **ушиная** хулхи.
СЕРБ серб хүн.
СЕРБКА серб эмэгтэй.
СЕРБСКИЙ серб, сербийн; ~ **язык** серб хэл.
СЕРВИЗ бүрэн, иж, хэрэгсэл, иж бүрэн, сав; **обеденный** ~ хоолны иж бүрэн хэрэгсэл.
СЕРВИРОВАТЬ ширээ засах.
СЕРВИРОВКА 1. ширээ засах; 2. зассан ширээ.
СЕРВИС үйлчилгээ.
СЕРДЕЧНИК I зурхэвч.
СЕРДЕЧНИК II 1. зурхний өвчтэй хүн; 2. зурхний эмч; 3. **бот.** зууч.
СЕРДЕЧНО чин зүрхнээс, үнэн голоос, элэгсэг, дотно; **отнестись к кому-либо** ~ хүнтэй дотно байх.
СЕРДЕЧНОСТЬ элэгсэг байх, дотно байх.
СЕРДЕЧНЫЙ 1. зүрхний; ~**ые** **мышцы** зүрхний булчин; ~**ая** **аритмия** зүрхний хэм алдагдах; 2. дотнын, зүрхний, элэг зүрхний; ~ **друг** элэг зүрхний нөхөр; 3. чин зүрхний, үнэн сэтгэлийн; ~ **привет** үнэн сэтгэлийн баяр; 4. янагийн, дурлалын; ~**ая** **тайна** янагийн нууц; 5. ялдам зантай; ~ **человек** ялдам зантай хүн.
СЕРДИТО ууртай, хилэгнэх; ~ **закричать** ууртай хашгирах; * **дешево** и ~ **хямдхан** боловч тов хийсэн.
СЕРДИТЫЙ 1. ууртай, хилэнтэй; ~ **взгляд** хилэнтэй харц; 2. хатуу, час хийсэн; ~ **мороз** час хийсэн хүйтэн.
СЕРДИТЬ уурлуулах, уур хүргэх, хилэн төрүүлэх.
СЕРДИТЬСЯ уурлах, уур хөдлөх, хилэн төрөх.
СЕРДОБОЛЬНЫЙ өрөвч сэтгэлтэй, өр зөөлөн.
СЕРДОЛІК мана, чон.
СЕРДЦЕ 1. зүрх; ~ **бьется** зүрх цохилно; **порок** ~**а** зүрхний гэм гажиг; 2. өр, өрөвч сэтгэл; **у него доброе** ~ өр нимгэн хүн; 3. зүрх, сэтгэл; ~ **трепещет от радости** баярласандаа зүрх догдолно; 4. дурлал, сэтгэл, зүрх; **покорить чье-либо** ~ хүний сэтгэлийг булаах; * **положа** **руку на** ~ илэн далангүй; **золотое** ~ сайхан сэтгэл; **каменное** ~ чулуун зүрх, хатуу сэтгэл; **всем** ~**ем, от всего** ~**а** чин зүрхнээс, чин сэтгэлээс; **от чистого** ~**а** үнэн зүрхнээс, үнэн голоос; **по** ~у сэтгэлд зохих; **не лежит** ~ **к** **нему** тэр сэтгэлд нийцэхгүй байна; **принять что-либо** **близко**

к ~у сэтгэл хөдлөх; с ~ем уурлан; ~ не на месте сэтгэл зовох; **скрепя** ~ дуртай дургүй, дурамжхан; **берёт за** ~ сэтгэл хөдөлгөн, элэг өвтгөнө; **отлегло от** ~а дотор уужрав; **упало** ~ үнхэлцэг хагарах шахлаа.

СЕРДЦЕБИЕНИЕ зүрх цохилох, зүрх дэлсэх.

СЕРДЦЕВИДНЫЙ зүрх хэлбэртэй, үнхэлцэг хэлбэртэй.

СЕРДЦЕВИНА гол, туурцаг.

СЕРДЦЕЕД эм хүний сэтгэлнийг булаагч.

СЕРЕБРЬСТОСТЬ 1. мөнгөлөг өнгө, мөнгөн цагаан; 2. жингэнэх.

СЕРЕБРЬСТЫЙ 1. мөнгөлөг, мөнгөн цагаан; ~ свет луны сарны мөнгөн цагаан гэрэл; 2. жингэнэм, жингэнэсэн; ~ голосок жингэнэм хоолой.

СЕРЕБРЬТЬ мөнгөлөх; ~ ложку халбага мөнгөлөх.

СЕРЕБРЬИТЬСЯ 1. гялалзах, цайрах; **снег** ~итса в свете луны сарны гэрэлд цас цайрна; 2. цайран харагдах, гялалзах; 3. цайх, бууралтах; **виски** ~итса шанаа нь цайсан байна.

СЕРЕБРО 1. мөнгө, цагаан мөнгө; **чистое** ~ цэвэр мөнгө; 2. мөнгөн эдлэл; **чайное** ~ цайны мөнгөн хэрэгсэл; 3. мөнгөлөг өнгө, цайрах, гялалзах; **вода отливала** ~м ус цайрч байв; 4. бутархай цагаан мөнгө, жинг цайран мөнгө.

СЕРЕБРЯНИЙ 1. мөнгөн цагаан, мөнгөн; ~ нож мөнгөн хутга; 2. мөнгөн, гялгар; ~ые звёзды мөнгөн од мичид; 3. жингэнэсэн; ~ звон жингэнэсэн авна, жингэнэсэн дуу; * ~ая свадьба мөнгөн хурим.

СЕРЕДИН||А 1. тэг, дунд, гол, төв; ~ круга дүгрэгийн тэг дунд; ~ озера нуурын гол; 2. дунд, хагас, тэн; * **золотая** ~ төв дунд; **избратя золотую** ~у төв дундыг баримтлах.

СЕРЕДИННЫЙ 1. тэг дундын, голын, дундад; 2. хоёрын хооронд.

СЕРЕДКА 1. гол, дотор; ~ в яблоке сгнила алимын дотор ялзарчихжээ; 2. тэг дунд, гол, төв.

СЕРЕДНЯК дунд чадалтан.

СЕРЕДНЯЦКИЙ дунд чадалтны, чадалтай.

СЕРЕЖКА ээмэг,

СЕРЕНАДА хандал дуу, хандал аяз.

СЕРЕНЬКИЙ 1. борхон, хөххөн; 2. бүрхэгхэн, бүүдгэрхэн; 3. аанайхан, тааруухан.

СЕРЕТЬ 1. борлох, бор болох, бүрнэх; 2. борлон харагдах, бүрнэж харагдах.

СЕРЖАНТ түрүүч; **старший** ~ ахлах түрүүч; **младший** ~ бага түрүүч.

СЕРИЙНЫЙ цуврал, цувралын.

СЕРИСТЫЙ хүхэрт; ~ свинец хүхэрт хорголж.

СЕРИЯ цуврал; ~ популярных брошюр хялбарчилсан цуврал, товхимол.

СЕРНА зээр.

СЕРНИСТЫЙ хүхэрлэг, хүхэрт; ~ источник хүхэрлэг аршаан.

СЕРНИЙ 1. хүхрийн; ~ая кислота хүхрийн хүчил; 2. хулхны; ~ая пробка хулхи, хулхнтах.

СЕРОВОДОРОД хүхэр, ус төрөгч.

СЕРОГЛАЗЫЙ хөх нүдтэй, хөх нүдэн.

СЕРОЗНИЙ шар үст; ~ое воспаление шар үст үрэвсэл.

СЕРП хадуур; ~ и молот алх хадуур хоёр; * ~ луны хавирган сар.

СЕРПОВИЩЕ хадуурын иш.

СЕРПУХА *бот.* хонгор залаа.

СЕРПЯНКА сниймхий даавуу.

СЕР||**ЫЙ** 1. бор, хөх бор, хөх саарал, орог; ~ое мозговое вещество тархины бор бодис; ~ волк хөх чоно; 2. аанайхан, барагтайхан, хир бараг; ~ая книга аанайхан ном; 3. бүүдгэр, бүрхэг; ~ая погода бүрхэг тэнгэр; 4. ~ заяц бор туулай.

СЕРЬГА ээмэг, сүйх.

СЕРЬЕЗНО 1. бодолтой, ёсоор, буурь суурьтай; 2. анхааралтай, нх бодолтой; **посмотреть** ~ нх бодолтой харж үзэх; 3. тоглоомгүй, төлөв, төв, үнхээр; ~ **обещать** тоглоомгүй амлах; 4. сүрхний, айхавтар, хэцүү; 5. үнхээр, нээрээ.

СЕРЬЕЗНОСТЬ томоо, бодолтой байх, ноцтой байх, айхавтар байх, хэцүү байх; ~ **положения** байдал айхавтар байх, ноцтой байдал.

СЕРЬЕЗНИЙ 1. томоотой, төлөв, буурь суурьтай, бодолтой; ~ые люди томоотой хүмүүс; 2. сүрхий, ноцтой, айхавтар; **обратить** ~ое внимание сүрхий анхаарал тавих; 3. томоотой, бодлого болсон; ~ вид бодлого болсон царай; 4. ноцтой, сүрхий, чухал; ~ разговор ноцтой яриа; 5. айхавтар, сүрхий, хэцүү, бэрх; ~ая болезнь айхавтар өвчин; ~ая опасность сүрхий аюул.

СЕССИОН||**ИЙ** чуулганы; ~ое время чуулганы үе.

СЁССИЯ чуулган; **экзаменационная** ~ шалгалтын чуулган, шалгалт.

СЕСТРА эгч, охин дүү; **родная** ~ төрсөн эгч, охин дүү; * **медицинская** ~ эмнэлгийн сувиллагч.

СЕСТРЁНКА охин дүү.

СЁСТРИН эгчийн, охин дүүгийн.

СЕСТРИЦА бяцхан охин дүү, дүүдэй.

СЕСТРИЧКА бяцхан охин дүү, дүүдэй.

СЕСТЬ I 1. суух; ~ на стул сандал дээр суух; 2. суух, унах; ~ в поезд галт тэргэнд суух; 3. орох, шингэх; **солице уже село** нар шингэв; 4. буух, суух; 5. суугаад эхлэх, орох; ~ за работу суугаад ажиллаж эхлэх; 6. суух, тунах, унах, тогтоох; **чаники сели на дно** аяганы ёроолд шаар тогтов.

СЕСТЬ II агших, суух; **рубашка села** цамц агшчихав.

СЕТЕВОЙ сүлжээний; ~ **маркетинг** сүлжээний худалдаа.

СЁТКА I 1. тор; 2. хүснэгт; 3. сүлжээ, жагсаалт; **тарифная** ~ хөлсний хэмийн жагсаалт.

СЁТКА II хэрхнэг.

СЁТОВАНИЕ 1. харамсах, гашуудах, гэмших, гомдох; 2. гомдол.

СЁТОВАТЬ 1. гашуудах, гаслах, гомдох; ~ на свою судьбу тавиландаа гомдох; 2. харамсах, гашуудах, гэмших; ~ о потеряном времени цаг дэмий үрсэндээ харамсах.

СЕТЧАТКА тор, бүрхэвч.

СЁТЧАТ||**ИЙ** тортой, тор; ~ая оболочка тор бүрхэвч.

СЕТЬ 1. гувчуур, өөш, тор; **закинуть** ~ өөш тавих; 2. сүлжээ; ~ железных дорог төмөр замын сүлжээ; **электрическая** ~ цахилгаан сүлжээ; ~ **водопроводная** ус түгээгүүрийн шугам сүлжээ; 3. байгууллагууд, газрууд; **торговая** ~ худалдааны газрууд; * **расставлять кому-либо сети** хүнд урхи тавих; **попасть кому-либо в сети** хүний урхнд орох.

СЁЧА тулалдаан, байлдаан.

СЕЧЕНИЕ 1. тас цавчих, огтлох; 2. туйвандах, гуядах; 3. огтолсон газар, тасарсан газар; **поперечное** ~ хөндлөн огтолсон газар; **кесарево** ~ хийсвэр хагалгаа.

СЕЧЬ 1. тас цавчих, огтлох, хэрчих; ~ **мечом** сэлмээр тас цавчих; 2. туйвандах, ташуурдах, гуядах, шавхрах; ~ **лошадь** кнутом морь ташуураар гуядах.

СЕЧЬСЯ 1. унах, зулгарах; 2. сэмрэх.

СЁЯЛКА үрлээч, үр суулгуур, үр суулгах машин.

СЁЯНИЕ тарих, суулгах.

СЁЯНКА шигшсэн гурил.

СЁЯНЫЙ шигшсэн гурилын; ~ **хлеб** шигшсэн гурилын талх.

СЁЯТЕЛЬ 1. үр суулгагч, үр цацагч, таригч; 2. түгээгч, дэлгэрүүлэгч.

СЕЯТЬ 1. цацах, суулгах, тарих; ~ *пшеницу* буудай тарих; 2. түгээх, дэлгэрүүлэх, тараах, дэгдээх, өдөөх; ~ *зиания* эрдэм түгээх; ~ *раздоры* хэрүүл өдөөх; 3. шигших; ~ *муку* гурил шигших.

СЖАЛИТЬСЯ өрөвдөх, хайрлах, өршөөх, энэрэх.

СЖАТИЕ 1. шахах, агшаах, атгах, тэврэх; ~ *воздуха* агаар шахах; 2. шахагдах, агших; ~ *льдов мөс* шахагдах.

СЖАТ|ЬИЙ I 1. шахагдсан, хавчигдсан, зангидсан, атгасан, жимнийсэн; ~ *кулак* зангидсан гар; 2. хураангуй, богноно; в ~*ые сроки* богноно хугацаанд.

СЖАТ|ЬИЙ II хадсан, хураасан; ~ *хлеб* хадсан тарна.

СЖА|ТЬ I 1. шахах, хавчих, зангидах, атгах, базах, тэврэх, жимнийх, зуурах; ~ *чью-либо руку* хүний гар атгах; ~ *губы* уруулаа жимнийх; ~ *зубы* шүдээ зуурах; 2. сэтгэл зовох, зүрх өвдөх; *тоска* ~*ла сердце* гунглан сэтгэл зовох; 3. богносогх, товчлох, хураангуйлах; ~ *сроки* хугацаа богносогх.

СЖАТЬ II хадах; ~ *рожь* хөх тарна хадах.

СЖА|ТЬСЯ 1. зангидах, атгах, базах, жимнийх, зуурах; 2. бие агзайх, биеэ хумих; ~ *от холода* даарч бие агзайх; 3. сэтгэл зовох, өвдөх; *сердце* ~*лось от жалости* өрөвдөж элэг өвдөв.

СЖЕВАТЬ зажлах.

СЖЕЧЬ шатаах, галдах, түлэх.

СЖИВАТЬСЯ дасах, ижилших, нжилдэх.

СЖИГАТЬ шатах, галдах, түлэх.

СЖИГАТЬСЯ 1. биеэ түлэх; 2. түлэгдэх.

СЖИМАЕМОСТЬ агшиц, агших чанар.

СЖИМАТЬ 1. шахах, хавчих, зангидах, атгах, базах, тэврэх, жимнийх, зуурах; 2. сэтгэл зовох, зүрх өвдөх; 3. богносогх, товчлох, хураангуйлах.

СЖИМАТЬСЯ 1. зангидах, атгах, базах, жимнийх, зуурах; 2. бие агзайх, биеэ хумих; 3. сэтгэл зовох, өвдөх.

СЖИТЬСЯ дасах, ижилших, нжилдэх.

СЗАДИ 1. араас, хойносо, ардаа, хойноо; *подкрасться к кому-либо* ~ хүний араас гэтэх; 2. ард, хойно, сүүлд; *стоять* ~ *кого-либо* хүний ард зогсох.

СЗЫВАТЬ 1. урих, ирүүлэх, дуудах; 2. зарлах, зарлан хуралдуулах, урьж цуглуулах, дуудах.

СИБИРСК|ИЙ сибирийн, сибир; ~*ие леса* сибирийн ой хөвч; * ~*ая язва* боом.

СИБИРЯК сибирийн хүн.

СИБИРЯЧКА сибирийн эмэгтэй.

СИВУХА совс.

СИВУШН|ИЙ совсын; ~*ое масло* совсын тос.

СИГ цагаан загас.

СИГАРА ороомол навчин тамхи.

СИГАРЕТА янжуур.

СИГНАЛ 1. дохио; *звуковой* ~ авнан дохио; ~ *тревоги* түгшүүрийн дохио; 2. дохио мэдээ.

СИГНАЛИЗАТОР дохиолуур.

СИГНАЛИЗАЦИОННЫЙ дохнолох дохио өгөх.

СИГНАЛИЗАЦИЯ дохнолох, дохно өгөх, дохнололт; ~ *пожарная* түймрийн дохно.

СИГНАЛИЗИРОВАТЬ 1. дохно өгөх, дохнолох; 2. дохно өгөх, дохнолох, мэдээлэх; ~ *об опасности* аюулын дохно өгөх.

СИГНАЛЬН|ИЙ дохионы, дохиолох, дохио өгөх; ~ *свет* дохноны гэрэл; ~*ая система* дохноны тогтолцоо; ~*ая башня* дохноны цамхаг.

СИГНАЛЬЩИК дохночин.

СИДЕЛКА өвчтөнний сахигч.

СИДЕНИЕ 1. суух; ~ *за работой* ажиллан суух; 2. суудал; *откидное* ~ сөхдөг суудал.

СИДЕНЬ сидеть сиднем гэрийн мухар сахиx.

СИДЕНЬЕ суудал; *жесткое* ~ стула хатуу суудалтай сандал.

СИДЕТЬ 1. суух; ~ *на стуле* сандал дээр суух; ~ *на короткаx* явган суух; 2. суух, байх; ~ *дома* гэртээ байх; ~ *за книгой* ном уншиж суух; ~ *без денег* мөнгөгүй байх; 3. таарах; *костюм* хорошо сидит костюм таарч байна; * ~ *на яйцах* өндөг дарах; ~ *у моря* и *ждать* погоды төөргөө мэдэг гээд сууж байх.

СИДЕТЬСЯ не сидится суух аргагүй байна, байх дургүй.

СИДЯЧ|ИЙ 1. суугаа, суумал; *заснуть в* ~*ем положении* суугаагаараа унгчнх; 2. суух, суудаг; 3. суумал, үргэлж суугаа; ~ *образ жизни* үргэлж суугаа байх.

СИЁ энэ, эдүгээ, өнөө.

СИЖИВАТЬ суудаг байх, суух; ~ *за часм* цай ууж суух.

СИЗОКРЫЛЫЙ хөхөмдөг далавчит.

СИЗЫЙ 1. хөхөмдөг; 2. ягаан, хөх ягаан.

СИЛ|А 1. хүч чадал, тэнхээ тамнр, хир; *толкнуть с* ~*ой хүчтэй* түлэх; *набираться сил* тамнр орох, тэнхрэх; * *изо всей* ~*ы, изо всех* сил хамаг хүчээрээ, хамаг чадлаараа; *что было есть* ~*ы* байдаг хүчээрээ, хамаг чадлаараа; *это выше* моих сил миний хэрээс хэтэрсэн юм байна; 2. хүч, өндөр нам; ~ *трения* үрэлтийн хүч; ~ *тока* гүйдлийн хүч; ~ *звука* авнаны өндөр нам; 3. чадал, хүч; ~ *ума* ухааны чадал; ~ *воли* зорнгийн хүч; ~ *ветра* салхины хүч; *рабочая* ~ ажиллах хүч; 4. силы хүч; *производительные* ~ үйлдвэрлэх хүч; 5. хүч, чадал, сүр, сүр хүч, хүч чадал; 6. цэрэг, хүч; *вооружённые* ~ зэвсэгт хүч; *главные* ~ гол хүч; 7. хүчин (*төгөлдөр*), ач холбогдол; *закон* вступил в ~*у* хууль хүчин төгөлдөр болов; *потерять* ~*у* хүчгүй болох, ач холбогдолгүй болох; *оставить в* ~*е* хүчин төгөлдөр хэвээр үлдээх; 8. учир утга, учир; * в ~*ах* а) чадалтай байх; *пока в* ~*ах*, *буду бороться* чадалтай байсан цагт тэмцэх болно; б) аргатай байх; *ие в* ~*ах* *повлиять на* него түүнд нөлөөлөх аргагүй байна; в ~*у* *чего-либо* шалтгаанаар; *от* ~*ы* ихдээ л, нх л бол; *по* ~*е* *возможности* бололцооныхоо хэмжээгээр, бололцоогоороо; *силою в* (*до, от... до...*) тооны; *отряд* ~*ою* в *пятьсот* штыков таван зуун тооны цэрэгтэй баг; ~*ою* *вещей* үйлийн эрхээр, учир бүрдсэнээс; ~*ы* *небесные* атаа, атаа тэнгэр нар.

СИЛАЧ бөх хүчтэн.

СИЛИКАТН|ИЙ царууц, царууцын; ~*ая промышленность* царууцын үйлдвэр.

СИЛИКАТЫ царууц.

СИЛИТЬСЯ хүчлэх, оролдох, ядах.

СИЛОВ|ОЙ хүч хэрэглэх, цахилгаан хүчний; ~*ая работа* хар хүч хэрэглэх ажил.

СИЛОЙ хүчээр, хар хүчээр, албадан; ~ *заставить* *что-либо* *сделать* хүчээр юм хийлгэх.

СИЛОК урхи.

СИЛОМЕР хүч хэмжүүр.

СИЛОС 1. дарш; 2. даршны нүх.

СИЛОСН|ИЙ даршны; ~*ая яма* даршны нүх.

СИЛОСОВАНИЕ даршлах, даршлалт; ~ *кормов* малын тэжээл даршлах.

СИЛОЮ хүчээр, хар хүчээр, албадан.

СИЛУЭТ 1. сүүдэр зураг, нэг өнгөт зураг; 2. бараа; ~ *горного* *хребта* уулын нурууны бараа.

СИЛУЭТНЫЙ сүүдэр; ~ *портрет* сүүдэр хөрөг.

СИЛЬВАНИТ бичингт алт.

СИЛЬНО 1. хүчтэй, чанга, тас хийтэл; ~ *ударить* *кулаком* по столу тас хийтэл ширээ шаах; 2. жинтэй, сүрхий; ~ *сказано* сүрхий хэлж байна; 3. их, ихэд, маш төгс; ~ *переживать* сэтгэл ихэд зовох.

СИЛЬНОДЕЙСТВУЮЩИЙ их хүчтэй, хатуу; ~ яд их хүчтэй хор.

СИЛЬНЫЙ|ЫЙ 1. хүчтэй, чадалтай, чийрэг, тэнхээтэй, тамиртай, чанга; ~ **человек** хүчтэй хүн, хүчирхэг хүн; ~ **ые руки** чийрэг гар; ~ **удар** чанга цохих; 2. хүчирхэг; ~ **ое государство** хүчирхэг улс; 3. ширүүн, чанга, хүчтэй, их; ~ **ветер** хүчтэй салхи; ~ **ая боль** их өвдөх; 4. сүрхний, билэгтэй; ~ **писатель** билэгтэй зохиолч; 5. жинтэй, сүрхний; ~ **ые доводы** жинтэй баримт; 6. чанга, зоригтой; ~ **ая натура** чанга зоригтой хүн; 7. ~ **ые** эрхтэн дархтан.

СИМВОЛ бэлгэ тэмдэг, тэмдэг, бэлгэ.

СИМВОЛИЗИРОВАТЬ бэлгэ тэмдэг болох.

СИМВОЛИЗМ 1. снмволнзм; 2. бэлгэдэл.

СИМВОЛИКА бэлэгдэл.

СИМВОЛИСТ снмволнзмыг баримтлагч.

СИМВОЛИЧЕСКИЙ бэлэг тэмдэг болсон, бэлэг болгосон, бэлэгтэй.

СИМВОЛИЧНОСТЬ бэлэг тэмдэг, бэлэг, бэлэгтэй байх.

СИМВОЛИЧНЫЙ бэлэг тэмдэг болсон, бэлэг болсон, бэлэгтэй.

СИММЕТРИЧЕСКИЙ,

СИММЕТРИЧНЫЙ тэгш хэмний, тэгш хэмтэй; ~ **узор** тэгш хэмтэй угалз.

СИММЕТРИЯ тэгш хэм, хэм, тэгш, хосмолжин.

СИМПАТИЗИРОВАТЬ сэтгэлтэй болох, ойшоох, талархах, сайшаах.

СИМПАТИЧЕСКИЙ|ИЙ 1. дагалдан өвдөх, дагалдан үрэвсэх; 2. сэтгэл засах; ~ **ие средства** сэтгэл засах юм; * ~ **ие чернила** нууц бэх (халаахад буюу тусгай зай түрхэхэд харагддаг өнгөгүй бэх).

СИМПАТИЧНЫЙ дур татам, урьхан, нүдэнд дулаахан.

СИМПАТИЯ 1. сэтгэл, дур, талархал; 2. сэтгэлтэй хүн, дуртай хүн.

СИМПОЗИУМ хурал, бага хурал.

СИМПТОМ шинж тэмдэг; ~ **болезни** өвчний шинж тэмдэг.

СИМПТОМАТИЧЕСКИЙ|ИЙ 1. шинж тэмдгийн; ~ **ое явление** шинж тэмдгийн үзэгдэл; 2. өвчний уг шалтгааныг бнш, гаднах илэрлийг нь арилгадаг.

СИМУЛИРОВАТЬ болж баашлах, бааш гаргах, янз үзүүлэх, болж мэхлэх; ~ **болезнь** өвдсөн болж баашлах.

СИМУЛЯНТ баашлагч, бааш гаргагч, бааштай хүн.

СИМУЛЯНТКА баашлагч эмэгтэй, бааштай эхнэр.

СИМУЛЯЦИЯ болж баашлах, бааш гаргах, янз үзүүлэх, болж мэхлэх, бааш.

СИМФОНИЧЕСКИЙ снмфони, яруу; ~ **оркестр** яруу найрал хөгжим.

СИМФОНИЯ снмфони, яруу хөгжим.

СИНАГОГА еврей сүм.

СИНГАРМОНИЗМ авна зохицоо ёс.

СИНДИКАТ 1. синдикат, нэгдэл, түр холбоо; **финансовый** ~ санхүүгийн нэгдэл; 2. (**зарим оронд**) үйлдвэрчний эвлэл.

СИНДИЦИРОВАТЬ синдикат болгон нэгтгэх.

СИНДРОМ хам шинж; ~ **адаптации** дасалын хам шинж.

СИНЕВА хөх өнгө; ~ **неба** тэнгэрийн хөх өнгө.

СИНЕГЛАЗЫЙ хөх нүдтэй, хөх нүдэн.

СИНЕКДОХА төлөөлүүлэл.

СИНЕТЬ 1. хөхрөх, хөх болох; 2. хөхрөн харагдах, цэнхэрлэн харагдах, хөхрөх, цэнхэрлэх.

СИН|ИЙ хөх, хөх цэнхэр; ~ **цвет** хөх өнгө; ~ **се небо** хөх тэнгэр.

СИН|ЛЬН|ЫЙ цианы; ~ **ая кислота** цианы хүчнл.

СИН|ИТЬ 1. хөхрүүлэх, хөх болгох, хөхөөр будах; 2. хөх будагтай усанд зайлах.

СИН|ИЦА хөх бух, хөх цөшгий, задууль бялзуухай.

СИНКРЕТИЗМ 1. синкретнзм, ялгаа гараагүй байдал; ~ **первобытного искусства** эрт бутал цагийн урлагийн ялгаа гараагүй байдал; 2. синкретизм, хутган адилтгах үзэл.

СИНКРЕТИЧЕСКИЙ|ИЙ 1. синкретик, ялгаа гараагүй; ~ **ое искусство** ялгаа гараагүй урлаг; 2. синкретик, хутган адилтгах; ~ **ая философия** хутган адилтгах гүн ухаан.

СИН|ОД үнэн алдартны шашины дээд байгууллага.

СИН|ОЛОГ хятад судлаач.

СИНО|ЛОГИЯ хятадын судлал.

СИНО|НИМ ойролцоо үг, утга адил үг.

СИНО|НИМИКА 1. ойролцоо үгийн судлал, утга адил үгийн судлал; 2. ойролцоо үгс, утга адил үгс.

СИНО|НИМИЧЕСКИЙ|ИЙ утга ойролцоо, утга адил; ~ **ие слова** утга ойролцоо үгс.

СИНО|ПТИК цаг уурын мэргэжилтэн.

СИНО|ПТИКА цаг уур зүй.

СИНО|ПТИЧЕСКИЙ|ИЙ цаг уур зүйн; ~ **ие таблицы** цаг уурын хүрд.

СИН|ТАКСИС өгүүлбэр зүй.

СИН|ТАКСИЧЕСКИЙ өгүүлбэр зүйн; ~ **анализ** өгүүлбэр зүйн задлан шинжлэл.

СИН|ТЕЗ 1. нийлэг, нийлэгшил, сннтез (*аливаа юмыг бүхэлд нь, түүний хэсгүүдийн нэгдэл, харьцааг шинжлэх арга*); 2. нийлэг (*химийн махбод нийлүүлж нийлмэл бодис гаргах*).

СИН|ТЕЗИРОВАНИЕ нийлэглэх, сннтезлэх, нийлэглэлт, сннтезлэлт.

СИН|ТЕЗИРОВАТЬ нийлэгдэх, сннтезлэх.

СИН|ТЕТИЧЕСКИЙ 1. нийлэг, сннтезийн; ~ **метод исследования** шинжилгээний нийлэг арга; 2. нийлэг, сннтезлэх гаргасан; ~ **каучук** нийлэг каучук.

СИН|ХРОНИЗАЦИЯ зэрэг цагжуулах, зэрэг цагжуулалт.

СИН|ХРОНИЗИРОВАТЬ зэрэг цагжуулах.

СИН|ХРОНИЗМ зэрэг цаг, хамт цаг.

СИН|ХРОНИСТИЧЕСКИЙ зэрэг цагт, зэрэг цагийн.

СИН|ХРОНИЧЕСКИЙ|ИЙ зэрэг цагт, зэрэг цагийн; ~ **ие таблицы** зэрэг цагийн хүснэгт.

СИН|ХРОНИЯ зэрэг цаг.

СИН|ХРОННЫЙ зэрэг цагийн, зэрэг цагт; ~ **перевод** хамт цагийн орчуулга.

СИН|ЬКА 1. хөх будаг; 2. хөхөрдөг цаас.

СИН|ЯК хөх няц, хөхрөх.

СИ|ПЕТЬ сөөнгөтөх, сөөнгө дуугарах.

СИ|ПЛОСТЬ сөөнгөтсөн байх, сөөнгө байх.

СИ|ПЛЬИЙ сөөнгөтсөн, сөөнгө; ~ **голос** сөөнгө хоолой.

СИ|ПНУТЬ сөөх.

СИ|ПОТА сөөнгөтөх, хоолой сөөх; ~ **в горле** хоолой сөөнгөтөх.

СИ|РЕНА дохио, бүрээ дохно.

СИ|РЕНЕВЫЙ 1. голт борын; ~ **куст** голт бор цэцгийн бут; 2. хөх ягаан.

СИ|РЕНЬ голт борын цэцэг.

СИ|РОП чихэрлэг шүүс.

СИ|РОТА өнчин хүүхэд; **круглый** ~ өнчин өрөөсөн, бүтэн өнчин.

СИ|РОТКА бяцхан өнчин, бяцхан өнчин охин.

СИ|РОТ|Л|ВО өнчрөнгө байдалтай, орь ганцаараа, өнчин.

СИ|РОТ|ЛИВ|ЫЙ өнчрөнгө, ганцаарданги, гуннтай; ~ **вид** өнчрөнгө байдал; ~ **ая жизнь** ганцаарданги амьдрал.

СИ|РОТ|СК|ИЙ өнчин хүний, өнчин; ~ **ая доля** өнчин хүний хувь; * ~ **ая зима** дулаахан өвөл.

СИ|РОТ|СТВО өнчрөл, ганцаардал.

СИСТЕМА||А 1. журам, эмх, эмх журам, эмх цэгц, ёс; ~ в работе ажлын журам; 2. журам, тогтолцоо; *избирательная* ~ сонгуулийн журам; *вегетативная нервная* ~ ургал нервний тогтолцоо; 3. журам, дэглэм, байгуулал, тогтолцоо; 4. сургаал, систем, тогтолцоо; *философская* ~ гүн ухааны сургаал, философийн систем; ~ *оплаты труда* хөдөлмөрийн цалин хөлсний систем; 5. маяг, хийц; 6. харьяа байгууллага; *работать в ~е Академии Наук Шинжлэх Ухааны Академийн харьяа байгууллагад* ажиллах.

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ журамтай болох, эмхлэх, эмх цэгцтэй болгох, эмхлэлт, эмх цэгцлэлт.

СИСТЕМАТИЗИРОВАТЬ журамтай болгох, эмхлэн цэгцлэх, эмхлэх, эмх журамтай болгох.

СИСТЕМАТИКА 1. журамтай болгох, эмхлэх, эмх цэгцтэй болгох; 2. ангилах ангилал; ~ *растений* ургамлын ангилал; ~ *животных* амьтны ангилал.

СИСТЕМАТИЧЕСКИ байнга, байн байн, тогтмол, үргэлж.

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ 1. журамтай, эмхтэй, эмх журамтай, эмх цэгцтэй; ~*ое* описание журамлан бичих; 2. байнгын, үргэлжийн, тогтмол хийдэг; ~*ое* занятие тогтмол хийдэг хичээл.

СИСТЕМАТИЧНОСТЬ журамтай байх, эмхтэй байх, эмх журамтай байх; ~ *описания* журамтай өгүүлэх.

СИСТЕМАТИЧНЫЙ 1. журамтай, эмхтэй, эмх журамтай, эмх цэгцтэй; 2. байнгын, үргэлжийн, тогтмол хийдэг; 3. дэглэмтэй, журам баримталдаг; ~ *человек* дэглэмтэй хүн.

СИСЬКА эмэгтэй хүний хөх, мээм.

СИТЕЦ эрэн даавуу.

СИТНИК *бот.* гол өвс.

СИТО шингшүүр, элхэг.

СИТУАЦИЯ байдал, тохироо; *благоприятная* ~ тохромжтой байдал; *международная* ~ олон улсын байдал.

СИТЦЕВЫЙ эрэн даавуун, эрэн даавуугаар хийсэн.

СИФИЛИС тэмбүү, яр.

СИФИЛИТИК тэмбүүтэй хүн, тэмбүүрсэн хүн.

СИЯНИЕ 1. туяарах, туяарал, туяа; ~ *солнечных лучей* нарны гэрэл туяарах; 2. мандуулах, бадруулах; * *северное* ~ хойт зүгийн туяа, умард гуйлын туяа.

СИЯТЕЛЬНОСТЬ эрхэмсэг ноёнтон, вантан, гүнтэн, эрхэмсэг хатагтай.

СИЯТЬ 1. туяарах, туяалах, туяа татах, гэрэлтэх, гялалзах; *звезды* ~ли одод гялалзаж байв; 2. баясгалан, төгөлдөр байх; *она* ~*ла счастьем* тэр эмэгтэй жаргалтай баясгалан төгөлдөр байв.

СКАБИОЗА *бот.* бэр цэцэг.

СКАБРЁЗНОСТЬ||**б** билэн, жигшүүртэй үг; *говорить* ~и жигшүүртэй үг ярих.

СКАБРЁЗНЫЙ билэндсэн, жигшүүртэй.

СКАЗ үлгэр, ярна.

СКАЗАНИЕ домог үг.

СКАЗАТЬ гэх, хэлэх, өгүүлэх; *я не то хотел* ~ би тэгж хэлэх гээгүй; * *кто бы мог* ~! хэний санаанд нийм юм орох вэ!; *скажете, какой молодец!* хараач ямар айхавтар хүү вэ! хараач ямар сайн эр вэ! *как* ~ ай бүү мэд; *кстати* ~ ннэгэхэд, *далинд* хэлэхэд; *можно* ~ гэж болно, гэхэд болно; *ничего* ~ юу ч гэх вэ дээ; *так* ~ гэлтэй, гэмээр; *легко* ~ хэлэхэд амархан; *чтобы не* ~ больше зөөлөн хэлэхэд, үгүй дээ л.

СКАЗАТЬСЯ I 1. хэлэх, дуулгах; *уйти, не сказавшись* дуулгаагүй явчих; 2. гэж мэдэгдэх, гэж хэлүүлэх; ~ *больным* өвчтэй гэж мэдэгдэх.

СКАЗАТЬСЯ II нлрэх, мэдэгдэх.

СКАЗИТЕЛЬ үлгэрч, туульч.

СКАЗИТЕЛЬНИЦА үлгэрч эмэгтэй, туульч эмэгтэй.

СКАЗКА||А 1. явган үлгэр; 2. ~и худал үг, үлгэр шнг юм; *все это* — ~ энэ цөм худал үг; 3. данс, цэс.

СКАЗОЧНИК үлгэрч.

СКАЗОЧНИЦА үлгэрч эмэгтэй.

СКАЗОЧНЫЙ 1. үлгэрийн, үлгэрт гардаг; ~ *богатырь* үлгэрийн баатар; 2. үлгэрийн, гайхамшиг, сайхан; ~*ые страны* үлгэрийн орон; 3. ер бусын, гайхалтай, их, хэмжээлшгүй; ~*ая быстрота* ер бусын хурд; ~*ое богатство* хэмжээлшгүй баялаг.

СКАЗУЕМОЕ өгүүлэхүүн.

СКАК на скаку, на всем скаку гүйдэл дундаа, давхннуугаа, харайлгаж явангуугаа.

СКАКАЛКА харайх оосор.

СКАКАТЬ 1. харайх, дэгдэх, дэвхрэх, үсрэх; ~ на одной ноге өрөөсөн хөл дээрээ харайлгах, догонцох; 2. давхнх, гүйлгэх, харайлгах, хурдан явах; ~ во весь опор хар гүйхээрээ давхих; 3. морь уралдуулах.

СКАКОВ||**ОЙ** уралдааны, хурдны; ~*ая лошадь* уралдааны морь, хурдны морь.

СКАКУН хурдан морь.

СКАЛА хавцгай байц, цохно.

СКАЛИСТЫЙ хадгай, хавцгайтай, байцтай, цохиотой, хадархаг; ~ *берег* хадтай эрэг.

СКАЛИТЬ ярзайх, ярзганах; ~ *зубы* шүдээ ярзайлгах, ярзайн инээх, арсалзан инээх, ярзганах, аргсанах.

СКАЛКА бөөрөнхий мод, моголцог мод, ганжин гулууз.

СКАЛЫВАТЬ I хагалах, хэлтлэх, эмтлэх, ховхлох

СКАЛЫВАТЬ II сүлбэх, торгох.

СКАЛЬКУЛИРОВАТЬ үнэ зохнох, үнэ бодох.

СКАЛЬНЫЙ 1. хадтай, чулуутай, хадан; ~ *грунт* хадан хөрс, хадтай хөрс; 2. хадтай, хөрсний чулуутай, газрын хадны.

СКАЛЬП хуйх.

СКАЛЬПЕЛЬ мээ заслын хутга.

СКАМЕЙКА бандан тууш сандал.

СКАМЬ||**Я** бандан тууш сандал; * ~ *подсудимых* ялтны суудал; *на школьной* ~е сургуульд байхдаа; *со школьной* ~и сургууль дөнгөж төгсгөөд, сургуульд байхын.

СКАНДАЛ 1. шившигтэй явдал, гутамшиг; 2. цуугиан, агсам, хэрүүл, хэрүүл шуугиан; *устроить* ~ хэрүүл шуугиан гаргах, агсан тавих.

СКАНДАЛИСТ хэрүүл өдөөгч, агсан хүн, солго.

СКАНДАЛИСТКА хэрүүл өдөөгч эмэгтэй, агсан эхнэр, солго эмэгтэй.

СКАНДАЛИТЬ хэрүүл өдөөх, хэрүүл шуугиан гаргах, шуугиан тарх, агсан тавих.

СКАНДАЛЬНОСТЬ шившигтэй байх, гутамшигтай байх.

СКАНДАЛЬНЫЙ 1. шившигтэй, гутамшигтай; ~ *поступок* шившигтэй явдал; 2. хэрүүл өдөөдөг, агсан тавьдаг.

СКАНДИРОВАНИЕ цохилттой унших, цохилттой уншилт.

СКАНДИРОВАТЬ 1. цохилттой унших; 2. ннр ннр хийтэл алга ташнх.

СКАПЛИВАТЬ хуримтлуулах, хураах, бөөмнөрүүлэх, цуглуулах.

СКАПЛИВАТЬСЯ хуримтлах, бөөмнөрөх, цугларах, овоорох.

СКАРБ эд хогшил, хогшил, бараа.

СКАРЛАТИНА улаан эсэргэнэ.

СКАРМЛИВАНИЕ идүүлэх, идүүлэлт.

СКАРМЛИВАТЬ идүүлэх.

СКАТ I ташуу, налуу; ~ *крыши* дээврийн налуу.

СКАТ II дугуй, тэнхлэгтэй дугуй.

СКАТАТЬ 1. хуйлах, бөөрөнхийлөх; 2. дарах, хийх, өнхрүүлэх; ~ *войлок* эсгнй хийх.

СКАТАТЬСЯ 1. хуйлагдах, бөөрөнхий болох; 2. үс туглах.
СКАТЕРТЬ шнрээний бүтээлэг.
СКАТИТЬ өнхрүүлэх; ~ *камень с горы* уулаас чулуу өнхрүүлэх.
СКАТИТЬСЯ 1. өнхрөх, тулгах; ~ *с горы на саиках* уулын уруу чаргаар гулгах; 2. халтиран орох.
СКАТКА эвхсэн шинель, хуйлсан шинель.
СКАТЫВАНИЕ I хуйлах, бөөрөнхнийлөх.
СКАТЫВАНИЕ II өнхрүүлэх.
СКАТЫВАТЬ I 1. хуйлах, бөөрөнхнийлөх; 2. дарах, хнийх, өнхрүүлэх.
СКАТЫВАТЬ II өнхрүүлэх.
СКАТЫВАТЬСЯ I 1. хуйлагдах, бөөрөнхий болох; 2. үс туглах.
СКАТЫВАТЬСЯ II 1. өнхрөх, гулгах; 2. хамтран орох.
СКАЧКА 1. давхих, гүйлгэх, харайлгах; ~ *на лошадах* морь унаж давхих; 2. морны уралдаан, морь уралдах.
СКАЧКООБРАЗНО жигд бус, гэнэтэт.
СКАЧКООБРАЗНОСТЬ жигд бус байх, гэнэт хувирах.
СКАЧКООБРАЗНЫЙ жигд бус, гэнэт хувирах; ~ *переход* гэнэт хувирах, гэнэт шилжих.
СКАЧОК 1. харайх, дэвхрэх, үсрэх, харайлт, дэвхрэлт, үсрэлт; 2. гэнэгийн хувиралт, гэнэтэд нхдэх, гэнэт дээшлэх; ~ *температуры* халуун гэнэт дээшлэх.
СКАШИВАТЬ I хадах.
СКАШИВАТЬ II муруйлгах, хазайлгах, хялайлгах.
СКВАЖИНА 1. нүх, сүв, гав; 2. өрөмдмөл цооног; *нефтяная* ~ нефтийн цооног.
СКВЕР цэцэрлэгт талбар.
СКВЕРНА бузар, буртаг, швшинг.
СКВЕРНО 1. бузар булай, өөдгүй, олхногүй, муу; *поступить* ~ өөдгүй явдал гаргах; 2. өөдгүй байх, муу байх.
СКВЕРНОСЛОВ билэнч.
СКВЕРНОСЛОВИЕ билэнч.
СКВЕРНОСЛОВИТЬ билэндэх, хараал тавих.
СКВЕРНЫЙ 1. бузар, булай, өөдгүй, олхногүй, муу, бусармаг; ~ *человек* өөдгүй хүн; 2. өөдгүй, олхиогүй, ядар; ~ *рассказ* олхногүй өгүүллэг.
СКВИТАТЬСЯ дансаа бодох, тооцоо хнийх, харнугаа авах.
СКВОЗИТЬ I сийгэх, нэвт үлээх, завсраар үлээх; *здесь* ~т үүгээр салхн сийгэж байна.
СКВОЗИТЬ II 1. нэвт гарах, нэвт харагдах, гэрэлтэх; 2. харагдах; 3. мэдэгдэх, нлрэх, харагдах.
СКВОЗН|ОЙ 1. нэвт гарсан, цоо цохсон, тууш гардаг, нэвт үлээх; ~*ая* раиа нэвт гарсан шарх; ~ *ветер* нэвт үлээх салхн; 2. тууш, үл шилжүүлэх; 3. төгс ажиллах; 4. снийрэг, сараалжнн; ~ *пол* сараалжнн шал.
СКВОЗНЯК нэвт үлээх салхн, салхн цохих, сийгээ салхн.
СКВОЗЬ нэвт, шувт, цоо, дундуур, - аар (- *ээр*, - *оор*, - *өөр*); *пробираться* ~ толлу олон хүн дундуур нэвт гарах; *смотреть* ~ *двериую* шель хаалганы завсраар харах; *как* ~ *землю* провалиться газрын гаваар орсон мэт.
СКВОРЕЦ хар тодол шувуу, шаархай.
СКВОРЕЧНИК хар тодлын үүр.
СКЕЛЕТ 1. араг яс, хэлхээ яс; 2. хэлхээс, сараалж.
СКЕЛЕТНЫЙ араг ясны, хэлхээ ясны.
СКЕПТИК 1. скептицизмыг баримтлагч, үл нтгэх үзэлтэн, скептик; 2. сэжиглээч, үл нтгэгч.
СКЕПТИЦИЗМ 1. скептицизм, үл нтгэх үзэл, аттаг үзэл; 2. сэжиглэх.
СКЕПТИЧЕСКИЙ 1. үл нтгэх, скептик; 2. сэжиглэх, үл нтгэсэн; ~ *взгляд* үл нтгэсэн харц.

СКЕПТИЧНОСТЬ сэжиглэх явдал, сэжиг төрөх, үл итгэх.
СКЕПТИЧНЫЙ сэжиглэсэн, үл итгэх.
СКЕРДА бот. банга.
СКЕТЧ шог, шнй.
СКЙДК|А үнэ буулгах, үнэ хорогдуулах; *продавать со ~ой* үнэ буулгаж худалдах.
СКЙДЫВАТЬ 1. хаях, унагах; 2. тайлж хаях; 3. буулгах, хорогдуулах, саах.
СКЙНУТЬ 1. хаях, унагах; ~ *с крыши снег* дээврийн пас унагах; 2. тайлж хаях; 3. буулгах, хорогдуулах, саах.
СКЙЛЕТР очирт тааг, очирт дулдуй.
СКИПЕТЬСЯ буцалж бөөгнөрөх, хайлж бөөгнөрөх.
СКИПИДАР скипидар, давирхайн шүүс.
СКИПИДАР|ЬИЙ скипидарын, давирхайн шүүсний; ~*ое* *масло* давирхайн шүүсний тос.
СКЙРДА өвсний нуруу, цомог.
СКИРДОВАТЬ өвс нуруулдах, цомоглох.
СКИС|АТЬ 1. ээдэх, гашлах; *молоко* ~*ло* сүү гашлав; 2. уруу царай гаргах, нурмайх.
СКИТАЛЕЦ тэнэмэл, хэрмэл, бидэгч, золбнн.
СКИТАЛЬЧЕСКИЙ тэнэмэл, хэрмэл, золбин, бидэгчийн.
СКИТАНИЕ тэнэх, хэрэх, бидэх.
СКИТАТЬСЯ тэнэх, хэрэх, бидэх, золбнрох; ~ *по белу свету* нарт ергөцөөр тэнэх.
СКЛАД I 1. хураасан юм; ~ *дров* хураасан түлээ; 2. агуулах; *заводской* ~ үйлдвэрийн агуулах.
СКЛАД II 1. янз, маяг, шинж; *своеобразный* ~ *ума* өвөрмөц маягийн ухаан; 2. утга, авцалдаа, эв; *ни ~у*, *ни ладу* утга ч үгүй, учир ч үгүй.
СКЛАД III *читать по ~ам* үсэглэн унших.
СКЛАДК|А 1. хуиннас, нугалаас, эвхээс; *юбка в ~у* хуниастай банзал; 2. аттраа, үрчлээ; *глубокие ~и* гүн суусан аттраа; *дивергентная* ~ алсамал ттраа. 3. аттраа, нугачаа; ~ *земной коры* дэлхийн царцдасны нугачаа.
СКЛАДНО аятай, эвтэй, зохнстой, уран; *говорить* ~ *зохистой* үг хэлэх.
СКЛАДН|ОЙ эвхмэл, эвхдэг, эвхүүрэг; ~*ая* *кровать* эвхмэл ор; ~ *нож* эвхүүрэг хутга, тонгорог.
СКЛАДН|ЫЙ 1. бялдартай, бие бялдар, цэвэр; ~ *коиь* бие бялдар сайтай морь; 2. аятай, эвтэй, зохистой, уран; ~*ая* *речь* аятай үг, зохистой үг.
СКЛАДОЧН|ЫЙ юм хураах; ~*ое* *место* юм хураах газар.
СКЛАДСК|ОЙ агуулахын, агуулах; ~*ое* *хозяйство* агуулахын аж ахуй; ~*ое* *помещение* агуулах байр; ~*ое* *свидетельство* агуулахын баримт.
СКЛАДЧАТЫЙ атираатай, нугачаатай.
СКЛАДЧИН|А тэсгэх, хамжнх, дамжлах; *устранвать* ~у тэсгэн хнийх; *купить что-нибудь в ~у* юм хамжнж авах.
СКЛАДЫВАТЬ 1. хураах, овоолох, тавих, хийх; 2. нэмэх; 3. өрөх; 4. зохиох; 5. буулгах, буулгаж тавих; 6. чөлөөлөх, гаргах, гарах, татгалзах; 7. нугалах, эвхэх.
СКЛАДЫВАТЬСЯ I 1. тогтох, бүрэлдэх, буй болох; 2. тогтох, төлөвжнх; 3. хуваагдах, овоологдох.
СКЛАДЫВАТЬСЯ II тэсгэх, хамжих, дамжлах.
СКЛЕВАТЬ дуустал тонших, тоншоод идчнхэх.
СКЛЕИВАНИЕ наах.
СКЛЕИВАТЬ цавуудах, цавуугаар наах.
СКЛЕИВАТЬСЯ I наалдах; 2. наагдах.
СКЛЕИТЬ цавуудах, цавуугаар наах.
СКЛЕИ|ТЬСЯ наалдах; *листы* ~*лись* хуудас хоорондоо наалджээ.
СКЛЕЙКА наах, наалдуулах; ~ *листов* хуудас наах.

СКЛЕП газар, буихан.

СКЛЕПАТЬ тавлах, тав гаргах.

СКЛЕПКА 1. тавлах; 2. тав, тавласан газар.

СКЛЕРОЗ судас хатуурах.

СКЛЕРОЗНЫЙ 1. судас хатуурах, судас хатуурахын; 2. судас хатуурсан, судас хатуурах өвчинтэй; ~ **больной** судас хатуурсан хүн.

СКЛОКА эв муутай байх, түнжин тасрах, хэрүүл.

СКЛОН хажуу, бэл, энгэр, ар; на ~е горы уулын хажуу дээр; * на ~е лет насан зүг болоход.

СКЛОНЕНИЕ I тонгойлгох, бөхийлгөх, хэлбийлгэх.

СКЛОНЕНИЕ II ялгаллахуй.

СКЛОНИТЬ 1. тонгойлгох, бөхийлгөх, хазайлгах, хэлбийлгэх; ~ **голову** толгойгоо тонгойлгох; 2. хатгах, ятгах, үгэнд оруулах, талд татах; ~ на **свою сторону** талдаа татах.

СКЛОНИТЬСЯ 1. тонгойх, бөхийх, хазайх, хэлбнийх; 2. үгэнд орох, зөвшөөрөх, тийш хандах.

СКЛОННОСТЬ авъяас, дур; ~ к **музыке** хөгжмийн авъяас.

СКЛОННЫЙ 1. авьяастай, дуртай; **человек**, ~ к **научным занятиям** шинжилгээний ажлын авьяастай хүн; 2. бэлэн байх, гэх; он **склонен согласиться** тэр хүн зөвшөөрөхөд бэлэн байна.

СКЛОНЯТЬ I 1. тонгойлгох, бөхийлгөх, хазайлгах, хэлбийлгэх; 2. хатгах, ятгах, үгэнд оруулах, талд татах.

СКЛОНЯТЬ II ялгаллах.

СКЛОНЯТЬСЯ I 1. тонгойх, бөхийх, хазайх, хэлбнийх; 2. үгэнд орох, зөвшөөрөх, тийш хандах.

СКЛОНЯТЬСЯ II ялгаллах.

СКОЧНИК яс хаягч, хэрүүл өдөөгч.

СКОЧНИЦА хэрүүл өдөөгч эмэгтэй.

СКОЧНИЧАТЬ эв муудуулах, яс хаях, хэрүүл өдөөх.

СКОЧНИЧЕСКИЙ яс хаягчийн, хэрүүл өдөөгчийн, эв муудуулах, хэрүүл өдөөх.

СКОЧНИЧЕСТВО эв муудуулах, түнжин хагалах, яс хаях, хэрүүл өдөөх.

СКОЧНЫЙ эв муудуулах, хэрүүл өдөөх, хэрүүлийн; ~ **человек** эв муудуулах хүн.

СКЛЯНКА I шил, сав шил.

СКЛЯНКА II хагас цаг.

СКОБА 1. бариул; 2. торгоц, бөгж; 3. сагалдрага.

СКОБЕЛЬ хусуур.

СКОБКА I 1. бяцхан бариул, бяцхан бөгж; 2. хаалт; **квадратные** ~и дунд хаалт; **круглые** ~и бага хаалт; **фигурные** ~и их хаалт; **заклочить** в ~и хаалтад хаах; **закрыть** ~и хаалт хаах; **раскрыть** ~и хаалт нээх; **вынести из** ~и хаалтаас гаргах.

СКОБЛИТЬ хусах, хянгардах; ~ **ончину** хонины арвс хянгардах.

СКОБЯН|ОЙ төмөр эдлэлийн; ~ые **изделия** төмөр эдлэл.

СКОВАННОСТЬ хөшүүн байх, удаан байх; ~ **движений** хөшүүн хөдөлгөөн.

СКОВАННЫЙ хөшүүн, удаан.

СКОВА|ПТЬ 1. давтах, давтаж хийх; ~ **подкову** тах давтаж хийх; 2. хадах; ~ **два куска железа** хоёр хэсэг төмрийг хадах; 3. холбох, ойртуулах, нийлүүлэх; **дружба** **накрепко** ~ла их нөхөрлөл тэднийг баг холбов; 4. гннжлэх, төмөрлөх; 5. тогтоох, хөдөлгөхгүй байх, хөдөлж чадахгүй болох; 6. мөстөх, баринтаглах; **мороз** ~л **реку** хүйтэрч гол баринтаглав.

СКОВОРОДА хайруул, хайруулын таваг.

СКОВОРОДКА бяцхан хайруул.

СКОВОРОДНИК хайруулын бариул.

СКО|ВЫВАТЬ 1. давтах, давтаж хийх; 2. хадах; 3. холбох, ойртуулах, нийлүүлэх; 4. гннжлэх, төмөрлөх; 5. тогтоох, хөдөлгөхгүй байх, хөдөлж чадахгүй байх; 6. мөстөх, баринтаглах.

СКО|ВЫВАТЬСЯ хадагдах, мөстөх.

СКО|ВЫРИВАТЬ шахаж гаргах, шахах, сэндэлж авах.

СКО|ВЫРНУТЬ,

СКО|ВЫРЯТЬ шахаж гаргах, шахах, сэндэлж авах.

СКОК түвэргээ, төвөргөө.

СКОК үсрэх, давхих; ~ в **оки** цонхоор үсрэх.

СКО|ЛАЧИВАТЬ 1. шахах, эвлүүлэх, эвлүүлж хийх; 2. бүрэлдүүлэх, байгуулах; 3. дарах, хураах, хуримтлуулах.

СКО|ЛОК 1. хагархай, хэлтэрхий, хугархай; 2. хуулбар, давтан.

СКО|ЛОТИТЬ шахах, эвлүүлэх, эвлүүлж хийх; ~ **из досок** **ящик** банз эвлүүлж хайрцаг хийх; 2. бүрэлдүүлэх, байгуулах; 3. дарах, хураах, хуримтлуулах; ~ **порядочную** **сумму** **денег** нилээд их мөнгө дарах, хуримтлуулах.

СКО|ЛОТЬ I хагалах, хэлтлэх, эмтлэх, ховхлох; ~ **кусок** **льда** **мес** хэлтлэх.

СКО|ЛОТЬ II сүлбэх, торгох; ~ **ленты** **булавками** **тууз** **тавтай** зүүгээр торгох.

СКО|ЛЬЖЕНИЕ гулгах, халтирах, халгах.

СКО|ЛЬЗИТЬ 1. гулгах, халтирах, гулгарах, халгах; ~ **по льду** **мөсөн** дээгүүр гулгах; 2. жирэлзэх, гүйлгэн харах.

СКО|ЛЬЗКИЙ 1. гулгамхай, халтирхай, халтираатай, гулгараатай, гөлгөр; 2. найдваргүй, итгэлгүй, гэмтэй; 3. гөнтэй, битүүлэг, хоёрдмол утгатай, ад санаатай; ~ **вопрос** **гөнтэй** асуудал, битүүлэг асуудал.

СКО|ЛЬЗНУ|ТЬ 1. гулгах, халтирах, халгах; 2. зэрмэгхэн харах; **его** **взгляд** ~л **по** **моему** **лицу** тэр хүн миний нүүр лүү зэрмэгхэн харав; 3. сэмхэн орох, сэмхэн өнгөрөх; ~ **в дверь** **хаалгаар** сэмхэн орох.

СКО|ЛЬКО 1. хэд, хэдний чинээ, хэдний, хичнээн; ~ **это** **стоит?** энэ ямар үнэтэй вэ? ~ **времени?** хэдэн цаг болж байна?; 2. хэд, хэдний, хичнээн; **ешь**, ~ **хочешь** хэдий бол хэднийг ид; ~ **угодно** **хэд** л бол хэд; 3. хэд, хичнээн, хэдний; 4. хэдний, чинээ; **он** **не** **столько** **слён**, ~ **ловко** тэр хүн хэдний чинээ аргатай шигээ төдий чинээ хүчтэй биш, хүчтэйдээ биш аргатайдаа; * ~ **душе** **угодно** санаандаа хүртэл, хантлаа; ~ **лет**, ~ **зим** аль дивангарын уулзаагүйсэн билээ бид.

СКО|ЛЬКО-НИБУДЬ хэдхэн ч гэсэн, жаахан, хэдхэн, өчүүхэн төдий; **дать** ~ **денег** хэдхэн ч гэсэн төгрөг өгөх.

СКО|МАНДОВАТЬ командлах, команд өгөх.

СКО|МБИНИРОВАТЬ 1. зохицуулах, найруулах, хослуулах, хавсаргах; 2. арга сүвэгчлэх, арга заль хийх.

СКО|МКАТЬ 1. базах, хумхих, үнгэх; ~ **бумагу** **цаас** **хумхих**; 2. хагас, хугас хийх, домнох; ~ **доклад** **илтгэл** **домнох**.

СКО|МОРОХ 1. хэрмэл, хуурч, хэрмэл дууч; 2. марзан амьтан, марзанагч, хүний тоглоом бологч.

СКО|МОРОШНИЧАТЬ марзанах, хүний тоглоом болох.

СКО|МПИЛИРОВАТЬ хүний зохиолыг эмхлэн хуулах.

СКО|МПЛЕКТОВАТЬ бүрдүүлэх, бүрэн нж болгох.

СКО|МПОНОВАТЬ эвлүүлэх, бүрдүүлэх, найруулах, бүтээх; ~ **газетную** **полосу** **сонины** **үе** эвлүүлэх.

СКО|МПРОМЕТИРОВАТЬ нэр гутаах, нэр бузарлах.

СКО|НСТРУИРОВАТЬ 1. зохион бүтээх; ~ **двигатель** **хөдөлгүүр** **зохион** **бүтээх**; 2. эмхлэн байгуулах.

СКО|НФУЗИТЬ нчээх, зовоох, аягүйрхүүлэх.

СКО|НФУЗИТЬСЯ нчнх, зовох, аягүйрхэх, нүүр улайх.

СКО|НЦЕНТРИРОВАТЬ бөөгнөрүүлэх, төвлөрүүлэх; ~ **войска** **цэрг** **бөөгнөрүүлэх**.

СКОНЦЕНТРИРОВАТЬСЯ бөөгнөрөх, төвлөрөх.
СКОНЧАНИИ |Е нас нөгчнх; до ~я нас бартал, нөгцтөл; до ~я века үүрд мөнх.
СКОНЧАТЬСЯ нас нөгчнх, бие барах, нас барах, таалал төгсөх.
СКОПЕЦ тайган.
СКОПИДОМ нарийн хүн, харуу хүн, харамч.
СКОПИДОМНИЧАТЬ нарийлах, харуу зан гаргах.
СКОПИДОМСТВО нарийн байх, харуу зан.
СКОПИРОВАТЬ буулгах, хуулах; ~ рисунок зураг буулгах.
СКОПИТЬ хураах, хуримтлуулах, бөөгнөрүүлэх, цуглуулах; ~ большую сумму денег их мөнгө хуримтлуулах.
СКОПИТЬСЯ хуримтлах, хуралдах, бөөмнөрөх, цугларах, овоорох.
СКОПИЩЕ сүрэг, овоороон.
СКОПЛЕНИЕ 1. овоорох, сүрэглэх, цугларах, хуралдах, хуримтлах; 2. овооролдоон, багшралдаан, овооролдох, багшралдах.
СКОПЛЯТЬСЯ хуримтлах, хуралдах, бөөмнөрөх, цугларах, овоорох.
СКОПНИТЬ бухалдах; ~ сею өвс бухалдах.
СКОРБЕТЬ гашуудах, гаслах, уйтгарлах, энэлэх, шаналах; ~ об утрате друга найзаа алдсандаа гашуудах.
СКОРБНО гашуудан, эмгэнэн, гаслантай, уйтгартай, энэлэн, шаналан.
СКОРБНЫЙ гашуудалтай, эмгэнэлтэй, гаслантай, уйтгартай, шаналалтай, энэлэлтэй; ~ взгляд гашуудалтай харц.
СКОРБЬ гашуудал, эмгэнэл, гаслан, уйтгар, шаналал, энэлэл; глубокая ~ гүн эмгэнэл.
СКОРЁЕ I түргэхэн, бушуухан, шалавхан; чем ~, тем лучше түргэхэн л бол бүр сайн.
СКОРЁЕ II дээр, илүү; ~ похож на мать, чем на отца эцгээсээ илүү эхтэйгээ адил; * ~ всего бүр магадгүй, лавтай болох, байх, бололтой; ~ всего, он сегодня не придет тэр хүн өнөөдөр ирэхгүй нь л лавтай болох байх.
СКОРЛУП |А 1. хальс, яс; ~ яйца өндөгний хальс; ~ ореха самрын яс; 2. хар амь; уйти в свою ~у хар амиа бодох.
СКОРМИТЬ идүүлэх; ~ сею лошадам моринд өвс идүүлэх.
СКОРНЯЖНИИ |Й элдүүрчний; ~ое дело элдүүрчний ажил арьс элдэх.
СКОРНЯК элдүүрчин, арьсч.
СКОРО 1. хурдан, түргэн, бушуу шалав; 2. удахгүй, мөд, даруй; ~ весна удахгүй хавар болно; ~ я приеду би мөд ирнэ; 3. удалгүй, дорхноо, хурдан, түргэн; * как ~, коль ~ хэрэв, -вал.
СКОРОГОВОРК |А 1. түргэн ярих, хурдан хэлэх; говорить ~ой түргэн ярих; 2. хэл зүгшрүүлэх үг, жороо үг, ээдрээтэй үг, түргэн хэллэг.
СКОРОПАЛИТЕЛЬНИИ |Й хэт түргэн, дэндүү яарсан, санд мэнд хийсэн; ~ое решение санд мэнд шийдсэн шийдвэр.
СКОРОПИСЬ таталгах бичиг, таталган бичиг.
СКОРОПОРТЯЩИИ |СЯ хурдан мууддаг, түргэн гутдаг, хурдан гэмтэх; ~ея продукты питания түргэн гэмтэх хүнсний зүйл.
СКОРОПОСТЫЖНО гэнэт, зуурдаар; ~ скончатся зуурдаар нас барах.
СКОРОПРЕХОДЯЩИЙ түргэн өнгөрдөг, хоромхон зуурын.
СКОРОСПЕЛЫЙ 1. түргэн боловсрох, түргэн болох; 2. түргэдсэн, эртэдсэн, яруулсан; ~ вывод түргэдсэн дүгнэлт.
СКОРОСТНИК хурдавчлагч.
СКОРОСТНОЙ хурдан, хурдавчилсан.

СКОРОСТРЕЛЬНИИ |Й хурдан буудах; ~ая пушка хурдан их буу.
СКОРОСТЬ 1. хурд; средняя ~дунд хурд; развивать большую ~улам их хурдлах; 2. хурдтай илгээх, хурдтай явуулах, хурд.
СКОРОСШИВАТЕЛЬ бичгийн хавтас.
СКОРОТАТЬ нөгцөөх, өнгөрүүлэх, элээх; ~ время цаг нөгцөөх, цаг элээх; ~ дни өдөр өнгөрүүлэх, өдөр барах.
СКОРОХОД түргэн явдаг хүн, хурдан хүн.
СКОРПИОН хилэнцэт хорхой, днгваранз.
СКОРЧИТЬ мурийлгах, татвалзуулах, царай гаргах; ~ серьёзную мину томоотой царай гаргах.
СКОРЧИТЬСЯ татвалзах, муриганах.
СКОРЦЫЙ 1. хурдан, түргэн; ~ поезд хурдан галт тэрэг; ~ая помощь түргэн тусламж; 2. удахгүй, даруй, удалгүй; в ~ом времени удахгүй; до ~ого свидания даруй баяртай учирья; * на ~ую руку сделать что-либо яаран сандран хийх, хайш яйш хийх.
СКОСИТЬ I хадах; ~ луг нугын өвс хадах.
СКОСИТЬ II муруйлгах, хазайлгах, хялайлгах; ~ глаза хялайх.
СКОТ мал, адуу мал, хонь мал, үхэр мал, тэмээ мал; крупный рогатый ~ үхэр племенной ~ үржлийн мал; молочный ~ саалнийн мал.
СКОТИНА 1. мал, адуу мал, үхэр мал; 2. адгуус, мал.
СКОТНИК малчин.
СКОТОБОЙНЯ мал нядлах газар, мал нядлуур.
СКОТОВОД малчин.
СКОТОВОДСТВО мал аж ахуй.
СКОТОВОДЧЕСКИЙ мал аж ахуйн, мал өсгөх, малын; ~ совхоз мал өсгөх сангийн аж ахуй.
СКОТОЗАГОТОВКИ мал бэлтгэл.
СКРАДЫВАТЬ далдлах, халхлах, таглах, хаах.
СКРАСИТЬ засах, чимэглэх; ~ недостатки дутагдлыг засаж чимэглэх; ~ чем-либо разлуку гагацсан сэтгэлийг засах.
СКРАСИТЬСЯ мэдэгдэхгүй болох, засрах.
СКРАШИВАТЬ засах, чимэглэх.
СКРАШИВАТЬСЯ мэдэгдэхгүй болох, засрах.
СКРЕБОК хусуур, хүрз.
СКРЕЖЕТ 1. хавирах; зубовой ~ шүдээ хавирах; 2. хяхнах, хард хнийх; ~ автомобильных тормозов машинны тоормос хяхнах.
СКРЕЖЕТАТЬ хавирах, хяхнах, хард хнийх; ~ зубами араа шүдээ хавирах.
СКРЕПА бэхлээс.
СКРЕПИТЬ 1. бэхлэх, бөхлөх, холбох, хавчих, торгох, үдэх; ~ листы булаваками цаасыг зүүгээр үдэх; 2. бататгах, бэхжүүлэх; ~ обещание клятвой амласнаа тангараглаж бататгах; 3. батлах, нутлах, гарын үсэг зурах; ~ договор подписями гарын үсэг зурж гэрээ батлах; * скрепя сердце дуртай дургүй.
СКРЕПКА хавчаар.
СКРЕПЛЕНИЕ 1. бэхлэх, бөхлөх, холбох, хавчих, торгох, үдэх; 2. бэхлээс; 3. нийлсэн газар, холбосон газар, бэхэлсэн газар.
СКРЕПЛЯТЬ 1. бэхлэх, бөхлөх, холбох, хавчих, торгох, үдэх; 2. бататгах, бэхжүүлэх; 3. батлах, нотлох, гарын үсэг зурах.
СКРЕСТИ 1. хусах, маажнх; ~ когтями савраар маажих; 2. үрэх, зүлгэх; 3. сэтгэл зовох, санаа зовох; у него скреблю на сердце түүний сэтгэл зовж байв; 4. торжигнуулах, тор тор хийлгэх; мыши скребут хулгана торчигнуулаа.
СКРЕСТИСЬ маажих, торчигнуулах; * на душе мыши скребутся сэтгэл тавгүйрэх.
СКРЕСТИТЬ 1. солбнуулах, солбих, загалмайлах, зөрүүлэн тавих; ~ руки на груди элгээ тэврэх; 2. эвцэлдүүлэх.

СКРЕСТИТЬСЯ 1. солбицох, солбих; *дороги ~лись зам солбилцжээ*; 2. хутгалдах; 3. эвцэлдэх; 4. харшилдах, зөрчилдөх, зөрөх; *их интересы ~лись тэдний эрх ашиг харшилдав.*

СКРЕЩИВАНИЕ 1. хутгалдах; 2. эвцэлдүүлэх, эвцэлдэх; 3. солбилцсон газар, бэлчир; *на скрещении дорог замын бэлчир дээр.*

СКРЕЩИВАТЬ 1. солбиулах, солбих, загалмайлах, зөрүүлэн тавих; 2. эвцэлдүүлэх.

СКРЕЩИВАТЬСЯ 1. солбицолдох, солбицох; 2. хутгалдах; 3. эвцэлдэх; 4. харшилдах, зөрчилдөх, зөрөх.

СКРИВИТЬ муруйлгах, хазайлгах; * ~ *душой* нэр нүүрээ барах, долгинох.

СКРИВИТЬСЯ муруйх, хазайх, майжийх.

СКРИП хахинах, хяхнах, чахрах, шарчигнах, хавирах; ~ *телеги* тэрэг чахрах; ~ *дверей* хаалга хахинах.

СКРИПАЧ хийлч.

СКРИПЕНИЕ хахинах, чахрах, шарчигнах, хяхнаан, шарчигнааи; ~ *колёс* тэргэний дугуй хяхнах.

СКРИПЕТЬ хахинах, хяхнах, чахинах, шарчигнах, шар шур хийх, хавирах; ~ *зубами* шүдээ хавирах.

СКРИПЯЧИНЫЙ хийлийн; ~ *мастер* хийлийн дархан.

СКРИПК|А хийл; * *первая* ~ а) гол хийл, нэгдүгээр хийл; б) зохилох хүн; *играть первую* ~у а) гол хийлийг дарах, нэгдүгээр хийлийг дарах; б) зохилох.

СКРИПНУТЬ хахинах, хяхнах, чахрах, хавирах.

СКРИПУЧ|ИЙ хахинах, хяхнах, шахинадаг, чакруун, хахир; ~ *ая телега* чакруун тэрэг; ~ *голос* хахирах хоолой.

СКРОИТЬ эсгэх.

СКРОМНИК даруу хүн.

СКРОМНИЦА даруу эмэгтэй, даруу эхнэр.

СКРОМНИЧАТЬ даруу зан гаргах.

СКРОМНО даруу, төлөв; *одеваться* ~ төлөв хувцаслах.

СКРОМНОСТЬ даруу зан, даруу байдал.

СКРОМН|ЫЙ 1. даруу зантай, төлөв томоотой; ~ *человек* даруу зантай хүн; 2. даруу, төлөв; ~ *ая девушка* даруу хүүхэн; 3. хир тааруу, барагтай; ~ *заработок* хир тааруу хөлс.

СКРУПУЛЁЗНОСТЬ хэт нямбай байх, дэндүү нягт байх; ~ *расчёта* тооцоо бодохдоо хэт нямбай байх.

СКРУПУЛЁЗН|ЫЙ хэт нямбай, дэндүү нягт; ~ *ая аккуратность* дэндүү нягт нямбай зан.

СКРУТИТЬ 1. томох, эрчлэх, нийтгэх, имрэх, мушгих, ороох; ~ *верёвку* аргамж эрчлэх; ~ *папиросу* тамхи ороох; 2. хүлэх, уях; ~ *кому-либо руки* хүний гар хүлэх.

СКРУТИТЬСЯ томогдох, эрчлэгдэх, нийтгэгдэх, имрэгдэх, мушгирах.

СКРУЧИВАТЬ 1. томох, эрчлэх, нийтгэх, имрэх, мушгих, ороох; 2. хүлэх, уях.

СКРУЧИВАТЬСЯ томогдох, эрчлэгдэх, нийтгэгдэх, имрэгдэх, мушгирах, мушгигдах.

СКРЫВАТЬ 1. нуух, дарах, далдлах; 2. ил гаргалгүй байх, нуух.

СКРЫВАТЬСЯ нуугдах, далд орох, оргох.

СКРЫГНИЧАТЬ битүү зан гаргах, битүүлэг загнах, юмаа нуух.

СКРЫГНОСТЬ битүүлэг, битүү зан, юмаа нуух; ~ *характера* нуугдмал зан.

СКРЫТН|ЫЙ битүүлэг, битүү, юмаа нуудаг зайтай; ~ *человек* битүү зантай хүн.

СКРЫТ|ЫЙ далд, битүү, нууц; ~ *смысл слов* үгийн битүү утга; ~ *ая инфекция* битүү халдвар.

СКРЫТЬ 1. нуух, дарах, далдлах; ~ *беглеца* босуулыг нуух; 2. ил гаргахгүй байх, нуух; ~ *свою радость* баярласнаа ил гаргахгүй байх.

СКРЫТЬСЯ 1. нуугдах, хоргодох; 2. оргох, зайлах, алга болох; ~ *из дома* гэрээсээ зайлах; 3. далдрах, далд орох, харагдахгүй болох, алга болох; 4. нуух, нуух хаах, далдлах.

СКРЫЖИВАТЬ тахийлгах, тохийлгох, махийлгах, мойнийлгох.

СКРЮЧИТЬ тахийлгах, тохийлгох, махийлгах, мойнийлгох.

СКРЮЧИТЬСЯ тахийх, тохийх, махийх, мойнийх, мужнийх, мужих.

СКРЯГА харамч, харуу хүн.

СКРЯЖНИЧАТЬ харамлах, харуу загнах, царайгаа хормойлгох.

СКУДЁТЬ ховордох, хомсдох, тачир болох.

СКУДНОСТЬ ховор байх, хомс байдал, тачир байх, чухаг байдал.

СКУДН|ЫЙ ховор, хомс, тачир, чухаг, мөхөс; ~ *ая растительность* тачир ургамал.

СКУДОСТЬ ховор байх, хомс байдал, тачир байх, чухаг байдал, мөхөс байх.

СКУДОУМИЕ мөхөс ухаан.

СКУДОУМН|ЫЙ мөхөс ухаантай.

СКУК|А уйтгар, залхуутай байдал; *разогнать* ~у уйтгар сэргээх; от ~и уйдсандаа, уйдаад.

СКУЛА шанаа.

СКУЛАСТ|ЫЙ шанаархаг, шанаархуу, шанаа өргөн; ~ *ое* лицо шанаа өргөн нүүр.

СКУЛ|ИТЬ 1. гангинах, гаслах, гийнах, гиншнх; 2. уйлагнах, гонгинох.

СКУЛЬПТОР барималч, цутгамалч.

СКУЛЬПТ|УР|А баримал; *история* ~ы баримлын түүх.

СКУЛЬПТ|УРН|ЫЙ баримлын, баримал.

СКУМБРИЯ балмад загас, хар амар загас.

СКУПАТЬ худалдаж авах.

СКУПАТЬСЯ худалдан авах.

СКУПЕЦ харамч хүн, чавдаг хүн.

СКУП|ИТЬ худалдаж авах.

СКУП|ИТЬСЯ харамлах, чавдаглах, харуусах, хайрлах; * *не ~ на что-либо* хайрангүй.

СКУПКА худалдан авах.

СКУПО 1. харам, чавдаг, харуу, гамтай; 2. илчгүй, бүдэг; *осенью* *солнце греет* ~ намрын нар илчгүй шарна.

СКУПОЙ 1. нарийн, чавдаг, харам, чавхуун, харуу, гар татуутай; ~ *человек* иарийн хүн; 2. илчгүй, бүдэг; ~ *свет лампы* дэнгийн бүдэг гэрэл; 3. чавдаг, цөөнтэй; ~ *на слова* үгэнд чавдаг, үг цөөнтэй.

СКУПОСТЬ 1. нарийн, чавдаг байх, харам; 2. чавдаг байх, цөөнтэй байх.

СКУПОЧН|ЫЙ юм худалдан авах; ~ *пункт* юм худалдаа авах газар.

СКУЧАТЬ 1. уйтгарлах, уйдаах, залхуутай байх; 2. санах, санаж уйтгарлах; ~ *по детвм* хүүхдээ санах.

СКУЧЕННОСТЬ шавааралдах, овооролдох, бөөгнөх.

СКУЧЕНН|ЫЙ шавааралдсан, овооролдсон, бөөгнөрсөн.

СКУЧИВАТЬ 1. овоолох, бөөгнөрүүлэх; 2. шавааралдуулах, овооролдуулах, шавуулах.

СКУЧИВАТЬСЯ 1. овоорох, бөөгнөрөх; 2. овоорох, шавааралдах, шавах, хүйлэх.

СКУЧИТЬ 1. овоолох, бөөгнөрүүлэх; 2. шавааралдуулах, овооролдуулах, шавуулах.

СКУЧИТЬСЯ 1. овоорох, бөөгнөрөх; 2. овооролдох, шавааралдах, шавах, хүйлэх.

СКУЧНО 1. залхуутай, хаширтай, уйтгартай; 2. уйтгартай байх, уйдаах, залхуутай байх; *мне* ~ би уйдаж байна.

СКУЧН|ЫЙ 1. уйтгартай, уйтгарласан, уйдсан, залхуутай; ~ взгляд уйтгарласан харц; 2. уйтгартай, уйтгар төрүүлэх, уйтгар хүргэх; ~**ая** **кинига** уйтгартай ном.

СКУШАТЬ идэх.

СЛАБЕ|ТЬ зөөлрөх, сулрах, доройтох, буурах; **ветер** ~ет салхи зөөлөрч байна; ~ **памятью** ой ухаан доройтох.

СЛАБИТЕЛЬН|ЫЙ 1. туулгах; ~**ое** **средство** туулгах эм, туулга; 2. ~**ое** туулга, уруу арилагч.

СЛАБИ|ТЬ 1. уруу, суулгах; **ребёнка** ~т хүүхэд суулгаж байна; 2. туулгах, суулгах; **касторовое масло** ~т тосон туулга суулгана.

СЛАБН|УТЬ сулрах, буурах; **силы** ~ут хүч буурав; **канат** ~ет татлага уруу сулрав.

СЛАБО 1. сул, барагтай, ядуу, муу; **эта кинига написана** ~ энэ номыг барагтай бичжээ; 2. сул; **верёвка** ~ **натянута** татлагыг сул татжээ.

СЛАБО **а вам** ~? та чадах уу? таны хоншоор хүрэх үү?

СЛАБОВОЛНИЕ зориггүй байх, зориг муутай байх.

СЛАБОВОЛЬНЫЙ зориггүй, зориг муутай, шалчгар; ~ **человек** зориггүй хүн.

СЛАБОСИЛЬНЫЙ тэнхээгүй, бяр муутай, хүч багатай; ~ **мотор** хүч багатай мотор.

СЛАБОСТЬ 1. сул байх, зөөлөн байх, хүч багатай байх; ~ **ветра** зөөлөн салхи; ~ **мышц** сул булчин; 2. тэнхэл дорой, бие сул; **чувствовать** ~ тэнхэл дорой байх, бие сул байх, тамир алдрах; 3. зөөлөн сэтгэл; **проявить** ~ зөөлөн сэтгэл гаргах; 4. дуртай байх, авьяастай байх; **шахматы** — **моя** ~ бн шатарт дуртай.

СЛАБОУМНЕ ухаан муутай байх.

СЛАБОУМНЫЙ ухаан муутай.

СЛАБОХАРАКТЕРНОСТЬ зөөлөн зан.

СЛАБОХАРАКТЕРНЫЙ зөөлөн зантай; ~ **человек** зөөлөн зантай хүн.

СЛАБ|ЫЙ 1. сул, зөөлөн, намуун, хүч багатай, ядруу; ~**ое течение** зөөлөн урсгал; ~ **голос** сулхан дуу; 2. тэнхэл муутай, тамнргүй, үлбэгэр, сул дорой, бие муутай; ~**ое здоровье** сул бие; 3. шалихгүй, ялнмгүй, ялихгүй; ~**ая надежда** ялиггүй горьдлого; 4. зөөлөн, сул, муу; ~ **характер** зөөлөн зан; 5. бүүдгэр, сүүмгэр; ~ **свет** сүүмгэр гэрэл; 6. барагтайхан, муухан, дульмаг, сулхан; ~ **работник** барагтайхан ажиглан; 7. сул, зөөлөн, шингэн, усавхи; ~ **раствор** шингэн уусмал; ~**ое вино** сул дарс, усавхи дарс; ~ **чай** шингэн цай; 8. сулхан; ~**ан струна** сулхан чавхдас; 9. сул, муу, зохиосон; ~**ое место** сул хэсэг; * ~ **желудок** ходоод муу, дотор муу; ~**ое место** сул газар, эмзэг газар; ~**ая сторона** сул тал, эмзэг газар; ~**ая струна** айдаг нь, эмзэг газар.

СЛАВ|А 1. алдар, алдар цуу, алдар нэр; **достигнуть** ~ы алдар нэр олох; 2. нэр, нэр алдар, алдар; **добрая** ~ сайн нэр, сайн алдар; **дурная** ~ муу нэр, муу алдар; 3. цуу үг, чимээ, сураг, цуурхал; 4. яруу алдар; **на** ~у маш сайн.

СЛАВИСТ славч, слав хэлийн мэргэжилтэн.

СЛАВИСТИКА славян судлал.

СЛАВИТЬ 1. магтах, алдаршуулах; 2. магтан дуулах, магтаал татах, цол дуудах; 3. цуу тараах, муучлах.

СЛАВИТЬСЯ алдарших, нэрд гарах.

СЛАВНЫЙ I алдарт, алдар шуут.

СЛАВНЫЙ II сэтгэлд зохистой, тааламжтай, хөөрхөн; ~ **ребёнок** хөөрхөн хүүхэд.

СЛАВОСЛОВНИЕ хэт магтах, хэт магталт.

СЛАВОСЛОВИТЬ хэт магтах.

СЛАВЯНЕ славчууд.

СЛАВЯНИЗМ 1. слав үг, хэллэг; 2. шашны слав хэлний үг хэллэг

СЛАВЯНОВЕДЕНИЕ славын шинжлэл, слав судлал.

СЛАВЯНОФ|Л славвархаг үзэлтэн.

СЛАВЯНОФИЛЬСТВО славвархаг үзэл.

СЛАВЯНСКИЙ слав, славын; ~**ие языки** слав хэлнүүд.

СЛАГАЕМОЕ нэмэгдэхүүн.

СЛАГАТЬ 1. зохиох; 2. чөлөөлөх гарах.

СЛАГАТЬСЯ тогтох, бүрэлдэх, буй болох, болох.

СЛАД ~у **нет** яаж ч болохгүй, яахын ч арга алга; с **шаловливый** **ребёнок** **просто** ~у **нет** дүрсгүй хүүхдийг бүр яах ч арга алга.

СЛАДИТЬ 1. аргыг олох, бүтээх, цэгцлэх, эмхлэх; ~ **дело** хэрэг цэгцлэх; 2. үгэндээ оруулах, дагуулах, аргыг олох; ~ с **людьми** хүмүүсийн аргыг олох.

СЛАДИ|ТЬСЯ эмхрэх, цэгцрэх, бүтэх; **дело** ~**лось** хэрэг цэгцрэв.

СЛАДК|ИЙ 1. амттай, чихэрлэг, амтлаг, амттайхан, амтархаг; ~**ие груши** амтлаг лийр; ~ **чай** чихэртэй цай; 2. таатай, тааламжтай, зохистой; ~**ие мечты** тааламжтай бодол; 3. нялуун, танхилхан; ~**ие речи** иялуун үг.

СЛАДКО 1. амттай, амттайхан, амтлаг; **слишком** ~ хэтэрхий амттай; 2. таатай, тааламжтай; ~ **зевать** таатай эвшээх; 3. нялуун; **говорить** ~ нялуун ярих.

СЛАДКОЕЖКА амтсаг хүн, амтганд дуртай хүн.

СЛАДОСТН|ЫЙ таатай, тааламжтай, зохид; ~**ые мечты** зохид бодол.

СЛАДОСТРАСТИЕ хуял, тачаангуй.

СЛАДОСТРАСТНОСТЬ тачаал, хурьцангуй.

СЛАДОСТРАСТНЫЙ тачаангуй, хурьцангуй, хуялтай.

СЛАДОСТЬ|Ь 1. тааламжтай байх, зохистой байх, таатай байх; ~**и жизни** тааламжтай амьдрал; 2. ~**и** амттан; **восточные** ~ дорно зүгийн амттан.

СЛАЖЕННОСТЬ эмхтэй байх, цэгцтэй байх; ~ **работы** цэгцтэй ажл.

СЛАЖЕННЫЙ эмхтэй, цэгцтэй.

СЛАЖИВАТЬ аргыг олох, бүтээх, цэгцлэх, эмхлэх.

СЛАЖИВАТЬСЯ эмхрэх, цэгцрэх.

СЛАЗИТЬ 1. орох, буух; 2. авнарах, асах, гарах; ~ **на крышу** дээвэр дээр гарах.

СЛАНЕЦ занар чулуу.

СЛАНЦЕВ|ЫЙ занарын; ~**ая промышленность** занарын үйлдвэр.

СЛАСТЕНА амтсаг хүн, амтганд дуртай хүн.

СЛАСТИ амттан.

СЛАСТИТЬ амтлах, амт оруулах, амттай болгох.

СЛАСТОЛЮБИВЫЙ тачаангуй, хуялтай.

СЛАТЬ илгээх, хүргэх, явуулах.

СЛАЩАВОСТЬ нялуун зан, нялуурах.

СЛАЩАВ|ЫЙ нялуун, нялурсан; ~**ая улыбка** нялуун инээмсэглэл.

СЛАЩЕ илүү амттай, амттайхан; ~ **мёду** бал бурамнаас амттай.

СЛЁВА зүүнтээгээс, зүүнээс, зүүн талаас, зүүнтээ, зүүн талд; ~ **направо** зүүнээс баруунаа.

СЛЁГА бүдүүн сургааг, саднаг.

СЛЕГКА 1. аяархан, халти мөлт; ~ **ударить** аяархан цохих, халти цохих; 2. өчүүхэн төдий, үл мэдэг, - схийх; ~ **усмех-вуться** мшиллээсхийх, мшиллээх.

СЛЕД 1. мөр; ~ы **ног** на **песке** элсэн дээр гарсан мөр; **заячий** ~ туулайн мөр; 2. ор, ором, ул мөр, буйр; ~ы **преступления** гэмт хэргийн ул мөр; 3. ул; * **по свежим** ~**ам** халуун мөрөөр нь.

СЛЕДИТЬ I 1. ажиглах, ажиглан харах, харах, ширтэх; 2. ажиглах, сонрхон ажиглах; ~ **за успехамв** **вауки** шинжлэх

ухааны амжилтыг сонирхон ажиглах; 3. харах, харгалзах; ~ за **ребёнок** хүүхэд харах; 4. мөрдөх, мөшгих.

СЛЕДИТЬ II мөр үлдээх, мөр гаргах.

СЛЕДОВАНИЕ I. явах, аялах, өнгөрөх, гарах; 2. дагах, мөрдөх.

СЛЕДОВАТЕЛЬ байцаагч, мөрдөн байцаагч.

СЛЕДОВАТЕЛЬНО иймийн тул, тиймээс, учр иймд, ингэхлээр.

СЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ байцаагчийн, мөрдөн байцаагчийн, байцаах, мөрдөн байцаах; ~**ая работа** байцаагчийн ажил.

СЛЕД|ОВАТЬ I. дагах, хойноос явах; ~**uite** за **миою** намайг дагагтун; 2. дараа болох, сүүдээр болох; **события** ~**уют** **одно** за **другим** үйл явдал дараа дараагаар болж байна; 3. явах, очих, аялах; 4. дагах, мөрдөх, баримтлах; ~ **правилам** дүрэм баримтлах; 5. зохих, хэрэгтэй, - лтай (- **лгэй**, - **лгой**) **работу** ~**ует закончить** ажлыг дуусгах хэрэгтэй; 6. төлөх ёстой; 7. гарах, үүсэх; **отсюда** ~**ует вывод** үүнээс ийм дүгнэлт гарч байна; * **как** ~**ует сайтар**; **отдохнул как** ~**ует сайтар** амрав.

СЛЕДОМ хойноос нь, мөрөөр нь, дараагаар нь; **идти** ~ хойноос нь явах.

СЛЕДОПЫТ мөрч.

СЛЕДСТВЕНН|ЫЙ байцаах, мөрдөн байцаах; ~**ые органы** байцаах байгууллага.

СЛЕДСТВИЕ I. мөрдөн байцаах, мөрдөх, мөрдөн байцаалт, мөрдлөг; **вести** ~ мөрдөн байцаах, мөрдөх; 2. үр дүн; **причина** и ~ шалтгаан үр хоёр.

СЛЕДУЕМ|ЫЙ явах ёстой, өгөх ёстой, төлөх ёстой; **получить** ~**ые деньги** авах ёстой мөнгөө авах.

СЛЕДУЮЩ|ИЙ I. дараагийн, дараахь, удаахь, хойт; **на** ~ **день** хойт өдөр нь; 2. дараахь, энэ, эдгээр; **вызываются** ~**ие лица** дараахь хүмүүсийг дуудаж байна; 3. ~**ее** дараахь зүйл, энэ, ингэж, доорхи зүйл; **мы решили** ~**ее** бид ингэж тогтов.

СЛЕЖА|ТЬСЯ дарагдан, нягтрах, нягтарших; **сею** ~**лось** өвс нягтаршив.

СЛЕЖКА мөрдөх, мөшгөх, тагнах, гэтэх.

СЛЕЗА I. слёзы нулимс; **проливать** ~ нулимс асгаруулах; **смеяться до слёз** нулимс гүйлгэнэтэл инээх; **плакать горькими** ~**ми** гашуунаа ухилах; 2. нулимс, уйлаан, уйлаан майлаан; **довести до слёз** уйлуулах; **разразиться** ~**ми** нулимс асгаруулах; **удариться в слёзы** уйлаан болох; 3. дусал нулимс; **по щеке** покати́лась ~ хацар дээгүүр нулимс бөмбөрөв; * **сквозь слёзы** уйлж байгаад, уйлан байж.

СЛЕЗАТЬ I. буух, явгалах; 2. зулгарах, зулмаах, хуурах, холтдох, ховхрох.

СЛЕЗИНКА дусал нулимс, нулимс.

СЛЕЗИТЬСЯ нулимс, нулимстах, гоожих, нулимс гарах, устах.

СЛЕЗЛИВОСТЬ уйламхай байх.

СЛЕЗЛИВЫЙ I. уйламхай, уйланхай, уйлхай, уйламтгай, усан нүд болсон; 2. гоншгоносон, гонгиносон; ~ **голос** гоншгоносон хоолой.

СЛЕЗНО уйлагнан байж, гоншгонон байж; ~ **просить** уйлагнан байж гуйх.

СЛЕЗН|ЫЙ I. нулимсны; ~**ые железы** нулимсны булчирхай; 2. уйлагнасан, гоншгоносон, гонгиносон.

СЛЕЗОТЧИВЫЙ I. улцан, нулимс гоождог, нулимстдаг; 2. нулимс асгаруулах; ~ **газ** нулимс асгаруулах хий.

СЛЕЗОТОЧИТЬ нулимс асгарах, нулимс гоожих.

СЛЕЗ|ТЬ I. буух, явгалах; ~ **с лошади** мориноос буух, явгалах; 2. зулгарах, зулмаах, хуурах, холтдох, ховхрох; **краска** ~**ла** будаг хуурав.

СЛЕПЕНЬ бөхнө, хөхтрүү.

СЛЕПЕЦ сохор хүн.

СЛЕПИ|ТЬ I 1. сохор болгох, сохлох; 2. гялбах; **солице** ~**т глаза** наранд нүд гялбана; 3. анивалзуулах, онийлгох.

СЛЕП|ИТЬ II 1. наах, нийлүүлж наах; ~ **два листа бумаги** хоёр хуудас цаасыг нийлүүлж наах; 2. нааж хийх, наах.

СЛЕП|ИТЬ III шавах, барих, хийх.

СЛЕПНУТЬ сохрох, сохор болох.

СЛЕПО бодолгүй, нүдэн балай, чихэн дүлий, сохор, мухар сохор, балай, сохроор; **верить** ~ мухар сохор итгэх; 2. балар, балархай; ~ **напечатано** балархай хэвлэжээ.

СЛЕП|ОЙ I. сохор, балай, нүдгүй; 2. ~ сохор хүн; ~**ая** сохор эмэгтэй; 3. наана цаана бодолгүй, нүдэн балай чихэн дүлий, сохор, мухар сохор, балай, балай сохор; ~**ое подражание** сохор балай дуурнах; ~**ая любовь** харалган хайр; 4. балар, балархай, цулгай; ~ **шрифт** балар үсэг; 5. мухар; 6. харалгүй, хараагүй, нүдэн балай; ~ **полёт** хараагүй нисэх; * ~**ая** **кишка** мухар олгой.

СЛЕПОК хуулбар, дүрс, буулгасан хэв; **снимать** ~ хэв буулгах, хэв авах.

СЛЕПОТА I. сохор, балай; 2. харанхуй байх, сохор байх, балай байх.

СЛЕСАРИТЬ төмөр дархлах, слесарийн ажил хийх.

СЛЕСАРНИЧАТЬ дархлах, слесарийн ажил хийх.

СЛЕСАРН|ЫЙ I. төмөрч, дархны, слесарийн, дархлах; ~ **инструмент** төмөрч дархны багаж; 2. ~**ая** төмөрч дархны газар, слесарийн газар.

СЛЕСАРЬ төмөрч, дархан, слесарь.

СЛЁТ I. хурах, цуглах; 2. чуулган, цуглаан.

СЛЕТАТЬ I 1. нисч буух, нисч унах; 2. хийсэн унах, унах, ойчих, халих; 3. хэлчих; 4. нисэх, нисээд явчихах.

СЛЕТАТЬ II 1. нисч очоод ирэх; 2. гүйж очоод ирэх, үсрээд ирэх; ~ **в магазин** дэлгүүрт гүйж очоод ирэх.

СЛЕТАТЬСЯ I 1. нисэн ирэх, хурах, цуглах.

СЛЕТАТЬСЯ II гүйлдэн ирэх, овоорох, цугларах.

СЛЕТЕ|ТЬ I. нисч буух, хийсч унах; **орёл** ~**л с горы** бүргэд уулнаас нисч буув; 2. хийсэн унах, унах, ойчих, халих; 3. хэлчих; **слово** **нечаянно** ~**ло с языка** санамсаргүй тэр үгнийг хэлчихэв; 4. нисэх, нисээд явчихах.

СЛЕТЕ|ТЬСЯ I. нисэн ирэх, хурах, цуглах; **птицы** ~**лись на дерево** шувуу модон дээр хурав; 2. гүйлдэн ирэх, овоорох, цугларах.

СЛЕЧЬ хэвтэх хэвтэрт орох хэвтрийн болох.

СЛИВ I. юүлэх, асгах; 2. юүлүүр.

СЛИВА I. лис чавга; 2. лисийн мод.

СЛИВ|АНИЕ юүлэх, асгах.

СЛИВАТЬ I. юүлэх, асгах; 2. хамж авах, хамах; 3. нийлүүлэх, холих; 4. нэгтгэх, нийлүүлэх, хамтруулах.

СЛИВАТЬСЯ I. нийлэх; 2. нийлэх, нэгдэх, хамтрах.

СЛИВКИ I. цөцгий; **сбитые** ~ бүлсэн цөцгий; 2. дээж, өнгөтэй, өөдтэй хэсэг; **снимать** ~ **с чего-либо** юмны өнгөтэй өөдтэйгийг нь шилж авах.

СЛИВН|ОЙ I. хольсон, холимол, нийлүүлсэн; 2. юүлэх, асгах; ~**ая** **яма** юм асгах нүх; 3. тушаах.

СЛИВОВЫЙ лисийн.

СЛИВОЧНИК цөцгийн тос.

СЛИВОЧН|ЫЙ цөцгийн; ~**ое** **масло** цөцгийн тос; ~**ое** **мороженое** цөцгийн зайрмаг.

СЛИЗАТЬ долоох.

СЛИЗИСТ|ЫЙ салст; ~**ая оболочка** салст бүрхэвч.

СЛИЗНУТЬ долоочхох, долоогоод авчих.

СЛИЗНЯК нялцгай биетэн.

СЛИЗЫВАТЬ долоох.

СЛИЗЬ залхаг, зунгаг.

СЛИНЯТЬ 1. гандах, онгох, өнгө алдах; 2. гуужих, зулмах, зумрах.

СЛИП|АТЬСЯ 1. наалдах; **листы бумаги** ~лись хуудаснууд наалдаж; 2. анилдах; **у мени глаза с-аются** миний нүд анилдаад байна.

СЛИТНО үргэлж, хамт, цуг; **написать** ~ үргэлж бичих, хамт бичих.

СЛИТНОСТЬ үргэлж байх, хам байх, цуг байх.

СЛИТНЫЙ үргэлж, үргэлжилсэн, хам, цуг, нийлсэн.

СЛИТ|ОК юмбүү, өлгий, тойг; **золото в ~ках** алтан юмбүү.

СЛИТЬ 1. юүлэх, асгах; 2. хамж авах хармах ~ сливки с **молока** сүүний цөцгий хамах; 3. нийлүүлэх, холнх; 4. нэгтгэх, нийлүүлэх, хамтруулах.

СЛИ|ТЬСЯ 1. нийлэх; **два ручья** ~лись в **речку** хоёр булаг горхи болж нийлэв; 2. нийлэх, нэгдэх, хамтрах.

СЛИЧАТЬ нийлүүлэх, дүйлгэх, тулгах.

СЛИЧЕНИЕ нийлүүлэх, дүйлгэх.

СЛИЧИТЬ нийлүүлэх, дүйлгэх, тулгах; ~ **копию с подлинни-ком** хуулбарыг эхтэй нь тулгах.

СЛИШКОМ хэтэрхий, даанч, дэндүү, хэт, даан; ~ **много хэтэрхий** олон, даанч нх; **это уж ~ энэ ч** арай хэтэрхий байна.

СЛИЯНИЕ 1. нийлүүлэх, нэгтгэх, хамтруулах, нийлэх, нэгдэх, хамтрах; 2. бэлчир.

СЛОБОДА 1. тосгон; 2. дүүрэг.

СЛОВАК словак хүн.

СЛОВАРНЫЙ 1. үгийн сангийн, үгсийн; **основной ~ фонд** үгийн үндсэн сан, үгсийн үндсэн хөмрөг; 2. толь бичгийн, толины.

СЛОВАРЬ 1. толь, толь бичиг; **русско-монгольский** ~ орос монгол толь; 2. үгийн сан, үгс.

СЛОВАЦКИЙ словак; ~ **язык** словак хэл.

СЛОВАЧКА словак эмэгтэй.

СЛОВЕСНИК 1. хэл зохиолын багш; 2. хэл бичгийн мэргэжилтэн.

СЛОВЕСНОСТЬ үгийн уран бүтээл.

СЛОВЕСН|ЫЙ 1. үгсийн; ~ое **творчество** үгсийн уран бүтээл; 2. амаар хэлсэн, аман; ~ **приказ** ам тушаал.

СЛОВНИК үгсийн цэс.

СЛОВНО 1. мэт, шиг, адил; **поёт, ~ соловей** алтан гургалдай мэт дуулна; 2. шиг; ~ **кто стучит** хүн тогшиж байх шиг.

СЛОВ|Ю 1. үг; **происхождение слов** үгийн гарал; 2. үг, үг хэл, хэл, үг хэлэх, өгүүлэх; **дар ~а** өгүүлэх авьяас; **верно определите ~а, и вы освободите мир от половины недоразумений (Рене Декарт)**; үгээ онож хэлж бай, тэгэх юм бол та бүхэн ертөнцийг бүх эндүүрлийнх нь тэн хагасаас ангижруулна (**Рене Декарт**); 3. үг яриа, үг, өгүүлэх, хэлэх; **рассказать в иемиогих ~ах** хэдхэн үгээр хэлэх; **понять друг друга без слов** үг хэлэлгүй бие бие ойлгох; 4. үг, үг хэлэх, хэлсэн үг; **заключительное ~** төгсгөлийн үг; **приветственное ~** баярын үг; 5. үг, өгүүллэг, тууж; «**о полку Игорева**» Игорийн хорооны тууж; 6. үг хэлэх эрх, зөвшөөрөл; **свобода ~а** үг хэлэх эрх чөлөө; **взять ~** үг хэлэх зөвшөөрөл авах; **предоставить кому-либо ~** үг хэлэх зөвшөөрөл олгох; **лишить кого-либо ~а** үг хэлэх эрхийг хасах; 7. үг, санал, дүгнэлт, амжилт, ололт; **сказать своё веское ~** ноцтой үгээ хэлэх; **по последие-му ~у науки** шинжлэх ухааны шинэ амжилтыг ашглан; 8. ам, ам хэл, үг; **дать ~** ам гарах, ам алдах; **верить иа ~** хэлсэн үгэнд итгэх, үгэнд орох; **не сдержать ~а** хэлсэн амандаа үг хүрэх, хэлсэн үгэндээ эс хүрэх; 9. **слова дууны үг**; 10. **слова яриа, дэмий яриа, хоосон яриа; оди ~ зөвхөн яриа, зөвхөн дэмий яриа; перейти от слов к делу** хоосон яриагаа орхиж ажилд орох; * **крылатые ~** мэргэн үг; **набор слов**

дэмий хоосон үг; одним ~ом нэг үгээр хэлэхэд; **другими ~ами, иными ~ами** өөрөөр хэлэхэд, ондоогоор хэлбэл; **своими ~ами** өөрийнхөөрөө хэлэх; ~ **в ~** үгчлэн, үг үгээр нь; ~ **за ~** ярь ярьсаар; **не находить слов для чего-либо** үг олж ядах, хэлэх үг олдохгүй байх; **без дальних слов** иүү дутуу үггүй; **к ~у** **сказать** жич хэлэхэд, далимд хэлэхэд; ~ — **не воробей, вылетит** — **не поймашь** ам алдвал барьж болдоггүй, агт алдвал барьж болдог.

СЛОВОБЛҮДИЕ хоосон чалчаа.

СЛОВОИЗМЕНЕНИЕ үг хувилгахуй.

СЛОВОМ ерөнхийдөө; ~, **пора ехать** ерөнхийдөө явах цаг боллоо; **одним ~, вы не ошиблись** товчоор хэлэхэд та эндүүрсэнгүй.

СЛОВООБРАЗОВАНИЕ үг бүтэх, үг бүтэх ёс.

СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ үг бүтээх.

СЛОВООХОТЛИВОСТЬ үгэнд дурлах, яриа байх.

СЛОВООХОТЛИВЫЙ үгэнд дуртай, яриа; ~ **человек** яриа хүн.

СЛОВОПРОИЗВОДСТВО үг бүтээх, үг бүтээх ёс.

СЛОВСОЧЕТАНИ|Е холбоо үг; **устойчивые ~я** тогтвортой холбоо үг; **неустойчивые ~и** тогтворгүй холбоо үг.

СЛОВОТВОРЧЕСТВО үг зохиох.

СЛОВОУПОТРЕБЛЕНИЕ үг хэрэглэх, үг хэрэглэх ёс.

СЛОВ|Ц|О үг, үгээр; * **для красивого ~а** уран үг хэлэхийн тул, гоё хэлэхийн тул.

СЛОГ I үе; **открытый ~** задгай үе; **закрытый ~** битүү үе.

СЛОГ II найруулга; **писать хорошим ~ом** сайн найруулж бичих.

СЛОГООБРАЗУЮЩИЙ үе бүтээх.

СЛОЁННЫЙ давхраатай, үетсэн; ~ **пирог** үетсэн бялуу.

СЛОЖЕНИ|Е I нэмэх; **правило ~и** нэмэх дүрэм.

СЛОЖЕНИ|Е II бие, бие бялдар; **он крепкого ~я** чийрэг биетэй хүн.

СЛОЖИТЬ 1. хураах, овоолох, тавих, хийх; ~ **книги** ном хураах; 2. нэмэх; ~ **два числа** хоёр тоо нэмэх; 3. өрөх; 4. зохиох; ~ **песню** дуу зохиох; 5. буулгах, буулгаж тавих; 6. чөлөөлөх, гаргах, гарах, татгалзах; ~ **с себя полномочия** бүрэн эрхээсээ өөрөө татгалзах; 7. нугалах, эвхэх; ~ **бумагу** пополам цаасыг хоёр нугалах; * **голову** амь биеэ өргөх; ~ **оружие** зэвсгээ хураалгах; ~ **руки** юу ч хийхээ болнх.

СЛОЖИ|ТЬСЯ I 1. тогтох, бүрэлдэх, буй болох, болох; **обстоятельства** ~лись **благоприятно** нөхцөл байдал тохромжтой болов; 2. тогтох, төлөвжих; **у него вполне ~лся** **характер** түүний зан бүрнээ тогтжээ.

СЛОЖИТЬСЯ II тэсгэх, хамжих, дамжлах.

СЛОЖНО бэрх, нарийн, хэцүү, төвөгтэй; **это очень ~ энэ маш бэрх.**

СЛОЖНОПОДЧИНЕН|НЫЙ хавсарсан нийлмэл; ~ое **предложение** хавсарсан нийлмэл өгүүлбэр.

СЛОЖНОСОЧИНЕН|НЫЙ зэрэгцсэн нийлмэл; ~ое **предло-жение** зэрэгцсэн нийлмэл өгүүлбэр.

СЛОЖНОСТ|Ь иарийн байх, хэцүү байх, төвөгтэй байх, ээдрээ; ~ **дела** төвөгтэй хэрэг; * **в обшей ~и** нийтдээ, бүгд, бүхэлдээ.

СЛОЖНОЦВЕТНЫЕ 1. баг цэцэгт; 2. сложноцветные баг цэцэгтэн.

СЛОЖН|ЫЙ 1. нийлмэл; ~ое **вещество** нийлмэл бодис; ~ое **предложение** нийлмэл өгүүлбэр; 2. нарийн, бэрх; 3. хэцүү, бэрх, төвөгтэй, ээдрээтэй; ~ая **задача** бэрх зорилт; ~ **вопрос** хэцүү асуудал.

СЛОЙСТ|ЫЙ давхраатай, үет, давхцаа; ~ая **почва** давхраат хөрс; ~ые **облака** давхцаа үүлс.

СЛОИТЬСЯ давхраа, давхраагаар салах, үе үеэр болох.

СЛОЙ 1. давхраа, үе; **верхний** ~ **почвы** хөрсний дээд давхраа; 2. давхарлаг, давхарга; **низший** ~ **населения** нийгмийн доод давхрага.

СЛОЙКА давхраат талх, тэргүүн.

СЛОМАТЬ эвдэх, хэмжлэх, буулгах, хагалах, хугалах; ~ **стройку** барилга буулгах; ~ **ногу** хөлөө хугалах.

СЛОМА|ТЬСЯ эвдрэх, хэмхрэх, зад буух, шантрах, хагарах, хугарах; **замок** ~ **лев** цоож эвдрэв.

СЛОМ|И|ТЬ 1. хуга унагах, хугалах; **буря** ~ **ла** **дерево** шуурга мод хугалав; 2. шантраах, зорнгийг мохоох, давах, дийлэх, няцаах; * **сломя** **голову** **бежать** хөл мэдэн гүйх.

СЛОН 1. заан; 2. шатрын тэмээ; * ~ **а** **не приметить** хамгийн чухлыг нь олж мэддэггүй.

СЛОНЁНОК зааны тугал.

СЛОН|И|ХА эм заан.

СЛОН|О|В|Ы|Й зааны; ~ **ая** **кость** зааны яс; * ~ **ая** **бумага** барзгар зузаан цаас.

СЛОН|Я|ТЬ|СЯ сэлгүүцэх, хэсэх, хэрэх, зайх; ~ **без дела** по **улицам** гудамжаар дэмий сэлгүүцэх.

СЛУГ|А 1. зарц; 2. зарц, барлаг; **наня** **т** **слугу** зарц хөлслөх; * ~ **двух** **господ** хоёр эзэнд үйлчлэх.

СЛУЖ|А|КА хичээнгүй албан хаагч.

СЛУЖ|А|Н|КА зардас, зарц үүхэн, зарц эхнэр.

СЛУЖ|А|Ш|И|Й албан хаагч, ажилтан; **рабочие** и ~ **не** ажилчин албан хаагчид.

СЛУЖ|Б|А 1. үйлчлэх алба хаах; ~ **науке** шинжлэх ухаанд үйлчлэх; 2. алба, албан ажил; **государственная** ~ төрийн алба; **воинская** ~ цэргийн алба; **поступить** иа ~у албанд орох; 3. алба, салбар; ~ **свизи** холбооны алба; **капитан** **медицинской** ~ **ы** эмнэлгийн албаны ахмад; ~ **информационная** мэдээллийн алба; 4. мөргөл; 5. аж ахуйн барилга, хашаа хороо, үйлчилгээний алба; * **сослужить** ~у **кому-либо** хүнд тус хийх.

СЛУЖ|Б|И|СТ албач.

СЛУЖ|Е|Б|Н|Ы|Й 1. албаны, албан; ~ **ые** **часы** албаны цаг; ~ **ое** **помещение** албан байр; ~ **ав** **обязанность** албан үүрэг; 2. туслах; ~ **ое** **слово** туслах үг.

СЛУЖ|Е|НИЕ үйлчлэх алба хаах.

СЛУЖ|И|ТЕ|ЛЬ 1. зарц, барлаг; 2. үйлчлэгч; ~ **науки** шинжлэх ухаанд үйлчлэгч; * ~ **культа** лам хуврага.

СЛУЖ|И|ТЬ 1. үйлчлэх, зүтгэх, амь насаа зорнулах; ~ **народу** ард түмэнд үйлчлэх, ард түмний төлөө зүтгэх; ~ **искусству** урлагт үйлчлэх, урлагт амь насаа зориулах; 2. алба хаах, (**албан**) ажил хийх; ~ **в** **армии** цэрэгт алба хаах; 3. болох, юм, мөн байх, мөн; 4. болох, орлох; ~ **доказательством** нотолгоо болох; 5. эдэлгээтэй байх; 6. мөргөл хийх; 7. (**нохой**) хойт хоёр хөл дээрээ зогсох, эрхлэх.

СЛУП|И|ТЬ хуулах, арилгах; ~ **шелуху** с **зерна** тарианы хальс арилгах.

СЛУП|И|ТЬ|СЯ хуурах, халцрах; **краска** со **стены** ~ **лась** туурганы будаг халцрав.

СЛУХ 1. сонор, сонсгол; **ухо** — **орган** ~ **а** чих сонсголын эрхтэн мөн; **острый** ~ хурц сонор, сонор чих; **играть** по ~у сонсоод хөгжимдөх; 2. чимээ, сураг, мэдээ, цуурхал; **о нём** **долго** **не было** ~ **а** түүний тухай хэдийнээ сураг алга байв; **пустить** ~ цуурхал гаргах; **не верить** с ~ **ам** цуурхалд үл итгэх; * **ни** ~у, **ни** **духу** чимээ аниргүй.

СЛУХ|О|В|О|Й сонсох, чагнах; ~ **орган** сонсох эрхтэн; * ~ **ое** **окио** дээврийн цонх.

СЛУЧ|А|И|Й 1. тохиолдол, учрал, хэрэг, явдал, учир; **несчастный** ~ **золгүй** явдал, осол; 2. завшаан, далим, аян тал, дашрам; **представился** ~ далим гарав; 3. гэнэтийн тохиолдол,

санамсаргүй явдал; * **в** ~ **е** - **вал** (- **вэл**, - **вол**, - **вел**, - **бал**, - **бэл**, - **бол**, - **бөл**) тохиолдвол, гарвал, болбол; **в** ~ **е** **необходимости** хэрэг тохиолдвол; **во** **всяком** ~ **е** юу боловч, алин боловч; **в** **такмо** ~ **е** тэгвэл, тэгэхэд; **на** **всякий** ~ юу ч болсон; **по** ~ **ю** а) санамсаргүй, гэнэт тохиолдож; б) - **аас** (- **ээс**, - **оос**, - **өөс**) болоод, тохиолдуулан.

СЛУЧ|А|ЙНО 1. санамсаргүй, гэнэт; ~ **встретиться** гэнэт дайралдах; 2. харин; **у** **вас**, ~, **нет** **ли** **этой** **книги?** харин танд тийм ном байхгүй юу? * **не** ~ **учир** бий, санамсаргүй хэрэг биш.

СЛУЧ|А|ЙНОСТЬ 1. гэнэтийн тохиолдол, санамсаргүй тохиолдол; ~ — **форма** **проявления** **необходимости** санамсаргүй бол зайлшгүйн илэрхийлэл; гэнэтийн тохиолдол, санамсаргүй явдал; **помешала** ~ санамсаргүй явдал саад болов.

СЛУЧ|А|ЙН|Ы|Й 1. тохиолын чанартай, тохиолдлын чанартай; 2. гэнэтийн, санамсаргүй болсон, санаанд үгүй хийсэн; ~ **ая** **ошибка** санаандгүй хийсэн алдаа; ~ **ая** **встреча** санамсаргүй уулзалт; 3. тогтмол бус, санамсаргүй тохиолдсон; ~ **ые** **доходы** тогтмол бус орлого; ~ **заработок** санамсаргүй олсон олбор.

СЛУЧ|А|ТЬ хээлтүүлэх, нийлүүлэх, гишгүүлэх, гаргах.

СЛУЧ|А|ТЬ|СЯ 1. болох, тохиолдох, тохиох; 2. тохиолдох, дайралдах, болох; 3. ороо орох.

СЛУЧ|И|ТЬ хээлтүүлэх, нийлүүлэх, гишгүүлэх, гаргах.

СЛУЧ|И|ТЬ|СЯ 1. болох, тохиолдох, тохиох; **что** ~ **лось?** юу болов? **что** **ни** **бы** ~ **лось** юу ч болов; 2. тохиолдох, дайралдах, болох; ~ **лось** **как-то** **ночевать** в **лесу** нэгэн цагт ойд хонох болов; 3. ороо орох.

СЛУЧ|КА хээлтүүлэх, нийлүүлэх, хээлтүүлэг, ороо, гишгүүлэх.

СЛУЧ|НО|Й хээлтүүлгийн, нийлүүлгийн; ~ **пункт** хээлтүүлгийн газар.

СЛУЧ|Н|Ы|Й хээлтүүлгийн, нийлүүлгийн.

СЛУШ|А|НИЕ 1. сонсох, чагнах, дуулах; ~ **лекции** **лекц** сонсох; 2. сонсох, шүүх; ~ **дела** хэрэг сонсох, хэрэг шүүх.

СЛУШ|А|ТЕ|ЛЬ 1. сонсогч, үзэгч; 2. сонсогч, сурагч; ~ **вечерних** **курсов** оройн түр сургуулийн сонсогч.

СЛУШ|А|ТЕ|ЛЬ|НИ|ЦА сонсогч эмэгтэй, үзэгч эмэгтэй.

СЛУШ|А|ТЬ 1. сонсох, чагнах, дуулах; ~ **музыку** хөгжим сонсох; 2. сонсох, шүүх; ~ **дело** в **суде** шүүхэд хэрэг шүүх; 3. сонсох, сонсон судлах; ~ **лекции** **профессора** эрдэмтэн багшийн лекц сонсох; 4. (**уг**) сонсох, үг дуулах; * ~ **ю!** (**утсаар** **ярихад**) байна! ~ **й!** ~ **й!** сон! сонсогтун!

СЛУШ|А|ТЬ|СЯ үгэнд орох, үг дуулах, үг дагах.

СЛЫ|ТЬ цууд гарах, цуутай байх, нэртэй байх, хэлцэх; ~ **любителем** **музыки** хөгжимд дуртай хүн гэж хэлцэх.

СЛЫХ|А|ТЬ дуулдах; **о нём** **ничего** **не** ~ түүний тухай юу ч дуулдахгүй байна.

СЛЫШ|А|ТЬ 1. дуулдах, сонсох; **плохо** ~ **звуки** **авиа** муу сонсох; 2. сураг дуулах, сонсох, хэл авах; 3. анзаарах, мэдрэх, мэдэх, үнэртэх.

СЛЫШ|А|ТЬ|СЯ 1. сонсдох, дуулдах; **слышится** **музыка** хөгжим сонсдож байна; 2. мэдэгдэх, илэрхий байх, ил байх.

СЛЫШ|ИМОСТЬ сонсдох, дуулдах, сонсдоц, дуулдац.

СЛЫШ|НО 1. сонсдох, дуулдах; **отсюда** **хорошо** ~ эндээс сайн сонсдоно; 2. сонсдох, сураг байх, чимээ байх; **о нём** **давно** **ничего** **не** ~ түүнээс хэдийнээ сураг алга байна; 3. гэлцэх, хэлцэх; ~, **что** **будет** **обильный** **урожай** элбэг ургац гарна гэлцэнэ.

СЛЫШ|Н|Ы|Й 1. сонсдох, дуулдах; **еле** ~ **голос** сонсдох төдий дуу; 2. **слышен** сонсдож байх, сонсдох; **слышны** **выстрелы** буун дуу сонсдож байна.

СЛЮДА гялтгануур.

СЛЮДЯНОЙ гялтгануурын, гялтгануур.

СЛЮН||А шүлс; * **глотать** ~и шүлсээ залгих.

СЛЮНИТЬ шүлсдэх, шүлс түрхэх; ~ **пальцы** хуруугаа шүлсдэх.

СЛЮНК||А шүлс; ~и **текут** шүлс асгармаар.

СЛЮНН||БЫЙ шүлсний; ~ые **железы** шүлсний булчирхай.

СЛЮНОТЕЧЕНИЕ шүлс асгарах, шүлс гоожих.

СЛЮНЯВИТЬ шүлсдэх.

СЛЮНЯВЫЙ шүлсээ савируулсан, шүлсээ гоожуулсан, шүлсдсэн, шүлхий.

СЛЯКОТЬ шавар, шавхай, шавар шавхай; **осенняя** ~ намрын шавхай.

СМАЗАТЬ 1. түрхэх, - дах (- *дэх*, - *дох*, - *дох*); ~ **йодом** йод түрхэх, йодлох; 2. бүрхэгдүүлэх, балархай болгох; ~ **вопрос** асуудал бүрхэгдүүлэх; 3. хахуулж өгөх.

СМАЗКА 1. тослох, тосдох, тосолгоо; ~ **замков** цоож тослох; 2. түрхэх тос; ~ **для лыж** цананд түрхэх тос.

СМАЗЛИВ||ЫЙ хөөрхөн, цэвэрхэн; ~ое **личико** хөөрхөн царай.

СМАЗОЧН||ЫЙ түрхэх, тослох; ~ое **масло** түрхэх тос; ~ **аппарат** тослох аппарат.

СМАЗЫВАНИЕ 1. түрхэх, тослох, тосдох; 2. бүрхэгдүүлэх.

СМАЗЫВАТЬ 1. түрхэх, тосдох, тослох, - дах (- *дэх*, - *дох*, - *дох*); 2. бүрхэгдүүлэх, балархай болгох.

СМАК 1. амт; **есть что-либо со** ~ом юм амтархан идэх; 2. бах; **рассказывать что-либо со** ~ом юмыг бах болгон ярих; 3. учир, сонин, хошин; **понять весь** ~ этого **рассказа** өгүүлэлгийн бүх учрыг ойлгох.

СМАКОВАТЬ 1. амтархах, амтархан идэх; тамшаах; ~ **каждый** **глоток** балга балгаар амтархан уух; 2. сонирхох, бах болгох, сонирхон унших, бахдан үзэх, бах болгон ярих; ~ **новость** сонин зүйлийг бах болгон ярих.

СМАЛОДУШНИЧАТЬ зүрх алдах, зориг шантрах, зүрх үхэх.

СМАНИВАТЬ 1. даллаж цуглуулах, юмаар хуурч барих; 2. олзуурхуулан аваачих, хуурч авчрах, олзуурхуулан оруулах.

СМАНИТЬ 1. даллаж цуглуулах, юмаар хуурч барих; 2. олзуурхуулан аваачих, хуурч авчрах, олзуурхуулан оруулах.

СМАСТЕРИТЬ дархлах, урлах.

СМАТЫВАТЬ 1. ороох, эвхэх; 2. задлах, цувах.

СМАХИВАТЬ 1. арилгах, арчих, гүвэх, сэгсрэх, унагах; 2. үргээх, хөөх; 3. адилархуу байх, төстэй байх.

СМАХНУТЬ 1. арилгах, арчих, гүвэх, сэгсрэх, унагах; ~ **шёткой пыль** сойзоор тоос арилгах, тоос сойздох; 2. үргээх, хөөх; ~ **мух** ялаа үргээх.

СМАХУ 1. далайж далайж, далайн; **ударить** ~ далайж далайж цохих; 2. цочмог, гэнэт, бодолгүй; **решить что-либо** ~ юмыг цочмог шийдэх.

СМАЧИВАТЬ норгох, дэвтээх, чийгтүүлэх.

СМАЧИВАТЬСЯ норох, дэвтэх, чийгтэх.

СМАЧНО 1. амтархан, тамшаалан; ~ **жесавь** амтархан зажлах; 2. бахдан, бах болгон; ~ **рассказывать** бах болгон ярих.

СМЕЖАТЬ анилдуулах, анилдах; **сон смежил** нойр хүрч нүд анилдав.

СМЕЖНОСТЬ айл зэргэлдээ (*байх*), зэргэлдээ (*байх*), хөрш (*байх*), зэргэгч; ~ **понятия** зэргэгцээ ухагдахуун.

СМЕЖН||ЫЙ 1. зэргэлдээ, айл зэргэлдээ, хөрш, хамар, зах нийлсэн; залгаа; ~ые **углы** хамар өнцөг; 2. зэргэгсэн, зэргэлдээ; 3. үйлдвэрлэлийн холбоотой; ~ые **предприятия** үйлдвэрлэлийн холбоотой үйлдвэрүүд.

СМЕКАЛИСТЫЙ авхаалжтай, самбаатай.

СМЕКАЛК||А авхаалж, ухамсар, самбаа, арга самбаачлах; **человек со** ~ой авхаалжтай хүн.

СМЕКНУ||ТЬ ухах, тухайлах; **он сразу** ~л, **в чём дело** учрыг нь дор нь ухах.

СМЕЛЁТЬ зүрх орох, зориг орох.

СМЕЛО 1. зүрхтэй, аймшиггүй, зоригтой, зоримог; ~ **выступить** зүрхтэй хэлэх; 2. дажгүй, уужуухан.

СМЕЛОСТ||Ь зүрх, зориг, аймшиггүй; ~ **поступка** зоригтой явдал; **у него не хватило** ~и түүнд зүрх хүрсэнгүй; **взять на себя** ~ зүрх гаргах, зүрхлэх.

СМЕЛЫЙ зүрхтэй, зоригтой, зоримог, аймшиггүй, эрэлхэг; ~ **человек** зоригтой хүн.

СМЕЛЬЧАК зүрхтэй эр.

СМЁН||А 1. халах, халаа; ~ **караула** харуул халах; 2. ээлж; **ночная** ~ шөнийн ээлж; 3. ээлжийнхэн, халаа; **пришла вечерняя** ~ оройн ээлжийнхэн ирлээ; 4. хойчийг залгамжлагч, залгамжлагч, халаа; 5. сэлтээ; ~ **белья** сэлтээ хувцас; * **на** ~у а) халаанд, оронд; **брат пришёл** — ~ мне ах миний халаанд ирэв; б) халж, халаад.

СМЕНИ||ТЬ 1. сэлэх, сэлгэх, сольж өмсөх; ~ **бельё** дотуур хувцас солих; 2. халах, халж солих, солих; ~ **часового** манаа халаа; 3. байгаад, ... болох, байснаа... болох, солих; **прохлада** ~ла зной халуун байснаа сэрүүн болов.

СМЕНИ||ТЬСЯ 1. халагдах, солигдох; **караул** ~лса харуул солигдов; 2. солигдох, байснаа... болох; **печаль** ~лась **весельем** уйтгарлаж байснаа наргих болов.

СМЁН||ЫЙ ээлжийн, ээлжийнхний; ~ая **работа** ээлжийн ажил.

СМЁНЩИК ээлжийн ажилчин.

СМЕНЯЕМОСТЬ халагдах, сэлгэгдэх, сэлэгдэх, солигдох.

СМЕНЯЕМ||ЫЙ солигдох, сэлгэгдэх, сэлгэгддэг; ~ые **части машины** машины сэлгэгдэх зүйлс.

СМЕНЯТЬ 1. сэлэх, сэлгэх, сольж өмсөх; 2. халах, халж солих, солих; 3. байгаад, болох, байснаа... болох, солих; 4. арилжих, арилжаа хийх, солих; * ~ **кукушку на ястреба** морь унаж явснаа илжнэ унах.

СМЕНЯТЬСЯ 1. халагдах, солигдох; 2. солигдох байснаа... болох.

СМЕРДЁТЬ өмхий үнэртэх, муухай үнэртэх.

СМЕРЗАНИЕ баригдан хөлдөх.

СМЕРИТЬ хэмжих; * ~ **кого-либо** **взглядом** хөлөөс толгой хүртэл ширтэн харах.

СМЕРКАТЬСЯ баруй бүрий болох, харуй бүрий болох, бүрий болох, бор хараа тасрах, цагаан гэгээ тасрах; **уже смеркается** бүрий болж байна.

СМЕРТЕЛЬНО 1. аюултай, үхэхээр, үхмээр, аминд хүрэх; ~ **ранеи** аюултай шархаджээ; 2. үхтэл, тэсгэлгүй; ~ **устать** үхтэл ядрах.

СМЕРТЕЛЬНОСТЬ аюултай (*байх*), амнд хүрэх.

СМЕРТЕЛН||ЫЙ 1. аюултай, үхэхээр, үхмээр, аминд хүрэх, алах; ~ая **рана** аюултай шарх; 2. амь өрсөн, хайр найргүй, шийдвэртэй; ~ая **борьба** амь өрсөн тэмцэл; 3. тэсвэрлэшгүй, тэсгэлгүй, өшөөт; ~ая **ненависть** тэсгэлгүй үзэн ядалт; 4. хэмжээлшгүй, туйлгүй, маш их; ~ая **усталость** туйлгүй ядрах.

СМЁРТНИК 1. цаазлагдах ялтан; 2. амиа золиослогч.

СМЁРТНОСТЬ үхэл хоригдол, үхэх.

СМЁРТН||ЫЙ 1. үхлний, үхэх; ~ **час** үхлний цаг; 2. цаазлах, цаазаар аваачих, алах, засаглах; ~ая **казнь** цаазаар аваачих; 3. хүн; **простой** ~ эгэл хүн, ард, харц; 4. амь өрсөн, ширүүн; ~ **бой** амь өрсөн тулалдаан; 5. тун их, туйлгүй; **скука** ~ая тун их уйдаах, үхтэлээ уйдаах.

СМЕРТОНОСНЫЙ үхлийн аюултай, алах; ~ яд үхлийн аюултай хор.

СМЕРТЬ 1. үхэл, үхэх, нас нөгцөх; *естественная* ~ үхэл, үхлээрээ нас нөгцөх, ер бусын үхэл; *скоропостижная* ~ зуурдын үхэл; *быть при ~и* үхлүүт байх; *спасти от ~и* үхлээс аврах; *вопрос жизни и ~и* үхэх сэхэхийн хэрэг; *между жизнью и ~ью* амь наана, там цаана; *стоять на ~и* амь өрсөн тулалдах; 2. мөхөл, мөхөх, сөнөх; * *до ~и*, ~ *как тэсвэрлэшгүй*, *ях аргагүй*; *до ~и спать хочется* тэсвэрлэшгүй нойр хүрч байна; *бороться не на жизнь, а на ~и* амь өрсөн тэмцэх; *двум ~им не бывать, а одной не миновать* айсан ч ойчно, алцайсан ч ойчно.

СМЕРЧ догшин хуй.

СМЕСИТЕЛЬ холигч.

СМЕСТЬ 1. хамах, шүүрдэх; ~ *сop* хог хамах; 2. шүүрдэн хаях, хүлээрээ нас нөгцөх, арилгах, үгүй хийх, устгах; ~ *всё на своём пути* замдаа тохиолдсон бүхнийг устгах; 3. шүүрдэн хамах, хамж овоолох; ~ *листья на кучу* унасан навч шүүрдэж овоолох.

СМЕСИТЬ 1. огцруулах, халах, татах; 2. зайлуулах, байрнаас нь хөдөлгөх, сэлгэх; ~ *точку наблюдения* ажнглаж байсан газраа сэлгэх.

СМЕСИТЬСЯ зайлах, байрнаасаа хөдлөх.

СМЕСЬ 1. холимог; *горючая* ~ холимог шатахуун; 2. холно, холион бантан; ~ *разнородных явлений* элдэв үзэгдлийн холио.

СМЁТ А төсөв; *составить ~у* төсөв зохнох; ~ *расходоv* зарлагын төсөв; ~ *исполнительная* гүйцэтгэлийн төсөв.

СМЕТАНА зөөхий.

СМЕТАТЬ I 1. хамах, шүүрдэх; 2. шүүрдэн хаях, арчин цэвэрлэх, үгүй хийх, устгах.

СМЕТАТЬ II шидэх.

СМЕТАТЬ III хураах, нуруулдах; ~ *стог сена* нэг нуруу өвс хураах.

СМЁТКА авхаалж, ухвар сайтай.

СМЕТЛИВОСТЬ авхаалжтай (*байх*), ухвар сайтай (*байх*).

СМЕТЛИВЫЙ авхаалжтай, ухвар сайтай, ухамтгай.

СМЁТНЫЙ төсвийн.

СМЕТЬ 1. зүрхлэх, зориглох; *угчлэн орчуулахгүй утгыг нь гаргаж ч болно; не ~и* вoйтн орж зүрхлэхгүй байх; *не смеи!* битгий! бай! боль!; 2. эрхтэй байх; *вы не смеете этого делать* танд ингэх эрх байхгүй.

СМЕХ инээдэм, инээд; *меня разбирает* ~ мнний ннээд хүрч байна; *разразиться ~ом* тачигнатал инээх; *присмуть со смеху* инээд алдах; *взрыв смеха* ниргэгтэл инээх; *сдерживать* ~ инээдээ барих; * *и ~и*, *и грех*, *и ~и*, *и горе* инээдэм ханидам; *без ~а* тоглоом биш; *на ~и* ннээлгэхийн тул, элэг доог болгож; *не до ~а* цэнгэх цаг биш, инээж баясах юм алга; *поднять кого-либо на ~и* хүнийг инээдэм болгох, элэг доог болгох; ~ *ради* тоглоом хийж, тохуу хийж; * *курам на ~и* түмний доог болох.

СМЕХОТВОРНОСТЬ инээдэмтэй (*байх*), инээдтэй (*байх*).

СМЕХОТВОРНЫЙ инээдэмтэй, инээдтэй, инээд хүрмээр; ~ *случай* инээдэмтэй явдал.

СМЁШАНН|ЫЙ 1. холимог, холимог, хутгамал; 2. хамтарсан, хэдэн этгээдийн, хамтын; ~ *ая комиссия* хамтарсан комисс, хэдэн этгээдийн комисс.

СМЕШАТЬ 1. холих, хийх; 2. холих, хутгах, будлиантуулах; ~ *карты а)* хэвэр холих; *б)* будлиантуулах; 3. самуурах, андуурах, будлих, хутгах; ~ *два понятия* хоёр ухагдахууныг хутгах.

СМЕША|ТЬСЯ 1. холилдох, хольцолдох, хутгалдах; *краски ~лись* будаг холилджээ; 2. хутгалдах, будлиантах, самуурах;

все понятия ~лись эдгээр ухагдахуун цөм будлиантжээ; 3. хутгалдах, нийлэх; ~ *с толпой* хүний дунд хутгалдах.

СМЕШЕНИЕ хутгах, холнх, хутгалдах, холилдох, самуурах, будлих; ~ *понятий* олон ухагдахуунуудыг хутгах.

СМЕШИВАНИЕ холилт, холих.

СМЕШИВАТЬ 1. холих, хийх; 2. холих, хийх, будлиантуулах; 3. самуурах, андуурах, будлих, хутгах.

СМЕШИВАТЬСЯ 1. холилдох, хольцолдох, хутгалдах; 2. хутгалдах, будлиантах, самуурах; 3. хутгалдах, нийлэх.

СМЕШИТЬ инээлгэх, инээд хүргэх.

СМЕШЛИВОСТЬ инээд муутай байх, инээд хүргэх.

СМЕШЛИВЫЙ инээд муутай, инээмхий; ~ *человек* инээд муутай хүн.

СМЕШНО 1. инээдэмтэй, инээд хүрмээр; ~ *рассказывать* инээдэм хүрмээр ярих; 2. инээдтэй байх, инээд хүрэм; *стало ~и* инээд хүрэв.

СМЕШН|ОЙ инээдэмтэй, инээдэс хүрмээр, хөгтэй, наргиантай; ~ *случай* инээдтэй явдал, хөгтэй явдал; ~ *наряд* инээд хүрмээр гоёлын хувцас; * *до ~ого* инээд хүрмээр; *выставлять что-либо в ~ом виде* инээдтэй байдлаар харуулах, амьтны доог болгох.

СМЕШОК инээдэс, инээчлэх.

СМЕЩАТЬ 1. огцруулах, халах, татах; 2. зайлуулах, байрнаас нь хөдөлгөх, сэлгэх.

СМЕЩАТЬСЯ зайлах, байрнаасаа хөдлөх.

СМЕЩЕНИЕ сэлгэх, байрнаас нь хөдөлгөх, огцруулах, халах, татах; ~ *с должности* тушаалаас нь халах.

СМЕЯТЬСЯ 1. инээх; 2. доог хийх, элэглэх, элэг барих; 3. тоглох, тоглож хэлэх; 4. тоохгүй байх, юманд эс тоох; ~ *над угрозами врага* дайсны заналыг юманд эс бодох.

СМЯЛОВАТЬСЯ нигүүлсэх, өршөөх.

СМИРЕНИЕ номхрох, хүлцэнгүй байх.

СМИРЕННО номхон, хүлцэнгүй, даруу.

СМИРЕННОСТЬ номхон зан, хүлцэнгүй байх.

СМИРЕННЫЙ номхон, хүлцэнгүй, даруу.

СМИРИТЕЛЬН|ЫЙ номхотгох, номхруулах; ~ *ая рубашка* номхотгох цамц.

СМИРИТЬ номхотгох, номхруулах, дарах.

СМИРИТЬСЯ номхрох, дарагдах, дагах, хүлцэх, аядах, тогтох.

СМИРНО номхон; ~ *сидеть* номхон суух; ~! номхон!

СМ|ИРН|ЫЙ номхон; ~ *ая лошадь* номхон морь.

СМИРЯТЬ номхотгох, номхруулах, дарах.

СМИРЯТЬСЯ номхрох, дарагдах, хүлцэх, аядах, тогтох.

СМОКОВНИЦА бибал.

СМОЛА давирхай, бах.

СМОЛАЧИВАТЬ цохих/тариа/

СМОЛЁВКА бот. шээрэнгэ.

СМОЛЕНИЕ давирхайдах.

СМОЛЁНЫЙ давирхайдсан, давирхай түрхсэн; ~ *канат* давирхайдсан татлага.

СМОЛИСТ|ЫЙ 1. давирхайтай, давирхайлаг; ~ *ое дерево* давирхайтай мод; 2. давирхайрхуу, давирхай ханхалсан; ~ *запах* давирхайрхуу үнэр.

СМОЛИТЬ давирхайдах, давирхай түрхэх; ~ *лодку завь* давирхайдах.

СМОЛКАТЬ намдах, чимээгүй болох, дуугүй болох.

СМОЛКНУТЬ иамдах, чимээгүй болох, дуугүй болох.

СМОЛОДУ залуугаасаа, залуу наснаасаа, идэр наснаасаа; *береги честь* ~ залуугаасаа нэрээ хайрла, нэр хугарахаас яс хугар.

СМОЛОТИТЬ (*тариа*) цохих; ~ *рожь* хөх тариа цохих.

СМОЛОТЬ тээрэмдэх, талхлах, нунтаглах; ~ кофе кофе нунтаглах.

СМОЛЧАТЬ дуугүй өнгөрөх, чимээгүй өнгөрөх.

СМОЛЬ давирхай; **чёрный, как** ~ давирхай шиг хар, хав хар, тас хар.

СМОЛЯН|ОЙ давирхайн; ~**ая бочка** давирхайн торх.

СМОНТИРОВАТЬ, угсрах, эвлүүлэх.

СМОРГНУТЬ нүд чавчих.

СМОРКАТЬСЯ нусаа нийх.

СМОРОДИНА 1. үхрийн нүдний бут, улаалзганы бут; 2. **чёрная** ~ үхрийн нүд; **красная** ~ улаалзгана.

СМОРЧОК үрчгэр мөөг.

СМОРЩИТЬ үрчийлгэх, атируулах; ~ нос хамраа атируулах.

СМОРЩИТЬСЯ үрчийх, атирах, ярвайх.

СМОТАТЬ 1. ороох, эвхэх; ~ **нитки** утас ороох; 2. цувах, задлах; * ~ **удочки** алга болох.

СМОТР 1. үзэх, шалган үзэх, үзлэг; ~ **войск** цэргийг шалган үзэх; 2. бүртгэн үзэх.

СМОТРЕ|ТЬ 1. харах, шагайх; ~ **во двор** гадагш харах; ~ **в окно** цонхоор шагайх; 2. үзэх; ~ **выставку** үзэсгэлэн үзэх; 3. үзэх, шалган үзэх; ~ **больного** өвчтөнийг үзэх; 4. харах, бөөцийлөх, сахих, сахиулах; ~ **за порядком** журам сахиулах; 5. үлгэр авах, жишээ авах; ~ **на старших** ахмад хүмүүсээс үлгэр авах; 6. үзэх, үнэлэх, гэх; **как вы на это смотрите?** та үүнийг юу гэж үзэж байна? 7. харагдах, цухуйх; **из-за тучи** ~**ло солипе** үүлний цаанаас нар цухуйв; 8. байдал гаргах, дүр үзүүлэх, шиг байх; ~ **героем** баатрын байдал гаргах; 9. харах, хандах; **окна**-**смотрят** на улицу цонх нь гудамж руу ханджээ; 10. **смотри, смотри** сайхан мэдээрэй, - уузай (- **үүзэй**); **смотри, не упали ойчузай**; * **смотри в оба** сайн харж яв, болгоомжтой; ~ **сквозь пальцы** на что-либо юмыг хараа ч үгүй хүн болох; ~ **в глаза** **чему-либо** а)ажрахгүй байх, зориг үл шантрах; ~ **в глаза опасности** аюул ирэхэд ажрахгүй байх; б)зөв үнэлэх; ~ **в глаза** **фактам** баримтыг зөв үнэлэх; ~ **чьими-либо глазами** хүний амаар будаа идэх.

СМОТРЕТЬСЯ 1. харах; ~ **в зеркало** толинд өөрийгөө харах; 2. үзэх; **эта пьеса** **смотрится** с **большим интересом** энэ жүжгийг ихэд сонирхон үзэж байна.

СМОТРИТЕЛЬ даамал, сахиул; **станционный** ~ өртөөний даамал.

СМОТРЯ 1. - **аас** (- **эс**, - **оос**, - **өөс**); ~ **какой человек** ямар хүн болохоос шалтгаална; 2. ~**по** харгалзан, үзэж байж; ~ **по обстоятельствам** байдлыг үзэж байж; **одеваться**, ~ **по погоде** тэнгэрийн байдлыг харгалзан хувцаслах.

СМОЧИТЬ норгох, дэвтээх, чийгтүүлэх.

СМОЧЬ чадах.

СМОШЕННИЧАТЬ хууран мэхлэх, луйвардах.

СМРАД өмхний үнэр, өмхий самхай, муухай үнэр, үнэр танар, хиншүү хярвас.

СМРАДНЫЙ өмхий, өмхий самхай, муухай үнэртэй, хиншүү оргисон, хярвас үнэртсэн; ~ **дым** өмхий утаа.

СМУГЛЕТЬ борлох, бараан болох, хүрэн хар болох.

СМУГЛОЛИЦЫЙ бор царайтай, бараан царайтай, хүрэн хар царайтай.

СМУГЛЫЙ бор, бараан царайтай, хүрэн хар; ~ **юноша** бор залуу.

СМУГЛЯНКА бор эхнэр, бор охин.

СМУТ|А самуун, үймээн самуун, үймээн; **сеять** ~у самуун тарих.

СМУТИТЬ ичээх, зовоох, аягүйрхүүлэх, бачимдуулах.

СМУТИТЬСЯ ичих, зовох, эмээх, аягүйрхэх, бачимдах.

СМУТНО бүүр, түүр; ~ **помнить** бүүр түүр санах.

СМУТН|ЫЙ 1. бүүр, түүр, тодорхой бус, балар бүдэг; ~ шум бүүр түүр чнмээ; 2. самуун, түгшүүртэй; ~**ое время** самуун цаг.

СМУТЬЯН үймүүлэгч, самуун гаргагч.

СМУШКОВ|ЫЙ хурган, нарийн хурган, нарийн хурганы арьсан; ~**ая шапка** хурган малгай.

СМУЩАТЬ ичээх, зовоох, аягүйрхүүлэх, бачимдуулах.

СМУЩАТЬСЯ ичих, зовох, эмээх, аягүйрхэх, бачимдах.

СМУЩЕНИЕ ичих, зовох, аягүйрхэх.

СМЫВ угаах, усанд идэгдэх, нурах, усанд урсах.

СМЫВАТЬ 1. угаах; 2. цагаатгах, ариутгах; 3. усанд автах, урсах.

СМЫВАТЬСЯ угаагдах, арилах.

СМЫКА|ТЬ 1. шахах, шахуу жагсаах, үргэлж болгох, нийлүүлэх; 2. анх, хамжих; **не** ~**я глаз** хар нүдээ хамхилгүй.

СМЫКАТЬСЯ 1. шахуу жагсах, нийлэх; 2. анх, хамжих.

СМЫСЛ 1. утга, утга санаа, утга учир; **понять** ~ **чего-либо** юмны утга учрыг ойлгох; **слово** в **переносном** ~е шилжүүлсэн утгатай үг; учир утга, учир, зорилго; ~ **жизни** амьд явахын зорилго; 3. ухаан, бодол; **здравый** ~ эрүүл ухаан; * **в полиом** ~е **слова** бүр, яах аргагүй.

СМЫСЛИТЬ ухах, ойлгох, мэдэх; **ничего** **не** ~ **в музыке** хөгжмийн талаар юу ч мэдэхгүй байх.

СМЫСЛОВ|ОЙ утгын; ~**ые** **оттенки** **слова** үгийн утгын нарийн ялгаа.

СМЫТЬ 1. угаах, угааж арилгах; ~ **грязь** с **чего-либо** юмны хир угаах; 2. цагаатгах, ариутгах; ~ с **себя** позор гутамшигт хэргээ цагаатгах; 3. усанд автах, урсаад явчих.

СМЫ|ТЬСЯ угаагдах, арилах; **пятно** ~**лось** толбо арилав.

СМЫЧКА 1. холбох; 2. холбоо, барилдаа.

СМЫЧКОВЫЙ нумт.

СМЫЧОК нум.

СМЫШЛЕННОСТЬ цовоо (*байх*), сэргэлэн (*байх*), ухаалаг (*байх*).

СМЫШЛЕННЫЙ цовоо, сэргэлэн, ухаалаг.

СМЯГЧАТЬ 1. зөөлрүүлэх, намдуулах, зөөлтгөх; 2. зөөлрүүлэх, намдуулах, хөнгөрүүлэх, дарах; 3. зөөлрүүлэх, номхотгох; 4. зөөлрүүлэх.

СМЯГЧАТЬСЯ 1. зөөлрөх, зөөлөн болох; 2. зөөлрөх, номхрох; 4. зөөлрөх.

СМЯГЧЕНИ|Е 1. зөөлрүүлэх, зөөлтгөх; 2. хөнгөрүүлэх, зөөлрүүлэх; **хлопотать** о ~и **приговора** шүүхийн тогтоолыг зөөлрүүлэхийг оролдох; 3. зөөлрөх; ~ **согласных** гийгүүлэгч зөөлрөх.

СМЯГЧИТЬ 1. зөөлрүүлэх, зөөлтгөх; ~ **кожу** **выделкой** арьс элдэж зөөлрүүлэх; 2. зөөлрүүлэх, намдуулах, хөнгөрүүлэх, дарах; ~ **боль** өвчин намдуулах; 3. зөөлрүүлэх, номхотгох; 4. зөөлрүүлэх.

СМЯГЧИ|ТЬСЯ 1. зөөлрөх, зөөлөн болох; **кожа** ~**лась** арьс зөөлрөв; 2. зөөлрөх, намдах, хөнгөрөх, дарагдах; **гнев** ~**лся** хилэн дарагдав; 3. зөөлрөх, номхрох; 4. зөөлрөх.

СМЯТЕНИ|Е 1. бачимдах, мэгдэх; **он ушёл** в ~и тэр хүн бачимдан одов; 2. сандрах, үймэх, сандрал, үймээн.

СМЯТЬ 1. үнгэх, үрчийлгэх, хорчийлгох, хонхойлгох; ~ **бумагу** цаас үнгэх; 2. дайран сандаах, сарниулах; ~ **вражеские войска** дайсны цэргийг дайран сандаах.

СМЯ|ТЬСЯ үнгэгдэх, үрчийх, хорчийх, хонхойх; **платье** ~**лось** хувцас үрчийв.

СНАБДИТЬ хангах, нийлүүлэх, олгох, өгөх

СНАБЖАТЬСЯ 1. хангах; 2. хангагдах.

СНАБЖЕНЕЦ хангагч, хангах байгууллагын ажилтан.

СНАБЖЕНИЕ 1. хангах, нийлүүлэх; 2. хангамж, юм; **продовольственное** ~ хүнсний хангамж.

СНАБЖЕНЧЕСК|ИЙ хангах, нийлүүлэх; ~ие органы хангах байгууллага.

СНАДОБЬЕ эм, эм дом.

СНАЙПЕР мэргэн буудагч, мэргэн бууч.

СНАЙПЕРСК|ИЙ мэргэн буудагчийн, мэргэн буучийн, мэргэн; ~ая стрельба мэргэн буудлага.

СНАРУЖИ гаднаас, гадаанаас, гадаа талаас; *запереть дверь* ~ хаалгыг гаднаас нь түгжих.

СНАРЯД 1. сум; артиллерийский ~ их бууны сум; 2. төхөөрөмж, тоног; ~ для бурения өрөмдөх төхөөрөмж.

СНАРЯДИТЬ бэлтгэх, төхөөрөх, тоноглох, илгээх, явуулах.

СНАРЯДНЫЙ их бууны сумны; ~ ящик их бууны сумны хайрцаг.

СНАРЯЖАТЬ бэлтгэх, төхөөрөх, тоноглох, илгээх, явуулах.

СНАРЯЖАТЬСЯ бэлдэх, төхөөрөх.

СНАРЯЖЕНИЕ 1. бэлтгэх, төхөөрөх, тоноглох; 2. тоног, төхөөрөмж, тоноглол, төхөөрөг, хэрэгсэл; воинское ~ цэргийн хэрэгсэл.

СНАСТ|Ь 1. ~и татлага; корабельные ~ хөлөг онгоцны татлага; 2. тоног, төхөөрөмж, хэрэгсэл; рыболовная ~ загасны хэрэгсэл.

СНАЧАЛА 1. анхнаас, эхлээд, урьд, түрүүндээ; ~ подумай, потом говори эхлээд бод, дараа нь хэл; 2. эхнээс, дахиад, дахин; *начать* ~ дахин эхлэх; *прочитай* ~ эхнээс нь унш.

СНАШИВАТЬ элээх, хуучруулах.

СНАШИВАТЬСЯ элэх, хуучрах.

СНЕГ цас; *идёт* ~ цас орж байна; *выпал* ~ цас унав; *мокрый* ~ нойтон цас; *вечный* ~ мөнх цас; *первый* ~ түрүүчийн цас; * *как ~ на голову* гэв гэнэт.

СНЕГ|ИРЬ зана шувуу.

СНЕГОВОЙ цасны, цасан, цаст; ~ покров цасан хучлага, цасан бүрхүүл.

СНЕГОЗАДЕРЖАНИЕ цас тогтоох.

СНЕГООЧИСТИТЕЛЬ цас цэвэрлэгч, цас хагалуур.

СНЕГООЧИСТИТЕЛЬНЫЙ цас цэвэрлэх, цас хагалах.

СНЕГОПАД цас орох, цас унах.

СНЕГОТАЯНИЕ цас хайлах, цас хайлуулах.

СНЕГОУБОРОЧН|ЫЙ цас арилгах; ~ая машина цас арилгах машин.

СНЕГУРОЧКА цасан охин.

СНЕДА|ТЬ тарчиглах, шаналгах, тарчлах, шаналах; ~ет зависть атаархаж шаналгаж байна.

СНЕДЬ идээ, идээ будаа.

СНЕЖИНКА цасны ширхэг.

СНЕСТИ I 1. аваачих, аваачиж өгөх, хүргэх; 2. цуглуулах, хураах; 3. хуу татах, авч хаях; 4. буулгах, эвдэх; ~ старый дом хуучин байшин буулгах; 5. тас цавчих, тас огтлох, авах; ~ голову толгойгий нь тас цавчих; 6. хүлцэх, тэвчих, тэсвэрлэх; ~ оскорбление доромжлоход хүлцэн өнгөрөх.

СНЕСТИ II өндөглөх; *курица сиссла ийцо* тахиа өндөглөв.

СНЕСТИСЬ I харилцах, харилцаа тогтоох.

СНЕСТИСЬ II өндөглөх.

СНИЖАТЬ 1. дорогшуулах, доош болгох; 2. хасах, багасгах, саах, хорогдуулах, хямдруулах, бууруулах; 3. нам болгох, дарах; 4. бууруулах, буулгах.

СНИЖАТЬСЯ 1. дорогшлох, доош болох; 2. багасах, хорогдох, хямдрах, буурах, буух; 3. нам болох.

СНИЖЕНИЕ 1. хямдруулах, бууруулах, хорогдуулах, багасгах, хямдрах, буурах, хорогдох, багасах; ~ цен үнэ бууруулах; 2. дорогшлох, доош болох; ~ самолёта онгоц доошлох.

СНИЗИТЬ 1. дорогшуулах, доош болгох; ~ самолёт онгоцоо доошуулах; 2. хасах, багасгах, саах, хорогдуулах,

хямдруулах, бууруулах; 3. нам болгох, дарах; ~ тон дуугаа нам болгох; 4. бууруулах, буулгах.

СНИЗИТЬСЯ 1. дорогшлох, доош болох; самолёт ~ лся онгоц доошлох; 2. багасах, хорогдох, хямдрах, буурах, буух; 3. нам болох.

СНИЗОЙТИ болгоох, болгоож айлдах, өршөөн үзэх; ~ к чьм-либо нуждам хүний гачигдлыг болгоох.

СНИЗУ 1. дороос, доод талаас; ~ дует дороос салхилна; ~ вверх дороосоо дээш; 2. дороос.

СНИМАТЬ 1. авах, хуулах, хамах, буулгах, өвчих; 2. хураах; 3. тайлах; 4. буулгах; 5. халах, огцуулах, гаргах, хасах; 6. хүчингүй болгох, буцааж авах, хасах; 7. хуулах, буулгах, авах; 8. зураг авах; 9. хөлслөх; 10. мэдүүлэг авах, байцаах; 11. хөзөр таслах.

СНИМАТЬСЯ 1. автах, тайлагдах, салах; 2. хөдлөх, мордох; 3. зургаа авахуулах.

СНИМОК зураг, авдас; рентгеновский ~ рентген зураг.

СНИСКАТЬ олох, - тай (- тэй, - той) болох; ~ чье-либо доверие хүний итгэлийг олох.

СНИСХОДИТЕЛЬНО 1. зөөлөн, хүлцэнгүй; отнестись к кому-либо ~ хүнд зөөлөн хандах, хүнтэй зөөлөн харьцах; 2. ивээнгүй байдалтай, өршөөнгүй янзаар; ~ разговаривать с кем-либо хүнтэй ивээнгүй байдалтай ярих.

СНИСХОДИТЕЛЬНОСТЬ хүлцэнгүй байх, хүлцэнгүй байдал; проявить ~ хүлцэнгүй байдал гаргах, хүлцэнгүй байх.

СНИСХОДИТЕЛЬНЫЙ 1. зөөлөн, хүлцэнгүй; 2. ивээнгүй байдалтай, өршөөнгүй янзтай.

СНИСХОДИТЬ болгоох, болгоож айлдах, өршөөн үзэх.

СНИСХОЖДЕНИЕ хүлцэх, уучлах, өршөөх, хүлцэл, уучлал, өршөөл.

СНИ|ТЬСЯ зүүдлэх, зүүдэнд орох; это ему и во сне не ~ лось энэ зүүдэнд нь ч орсонгүй.

СНК (Совет Народных Комиссаров) АКЗ (Ардын Комиссар нарын Зөвлөл).

СНОБ дээдсийг дууриагч.

СНОБИЗМ дээдсийг дууриах.

СНОВА дахин, дахиад, бас шинээр; ~ пошёл дождь бороо дахиад орлоо; *начать* ~ шинээр эхлэх.

СНОВАТЬ хөлхөх, өөдөө сөөргөө явах, ийшээ тийшээ явах; люди снуют по улицам гудамжаар хүмүүс хөлхөнө.

СНОВИДЕНИЕ зүүд, зүүд зүүдлэх.

СНОГШИБАТЕЛЬН|ЫЙ гайхаад баршгүй, аймшигтай сонин, нүдэнд үзэгдээгүй, чихэнд сонсогдоогүй; ~ая новость гайхаад баршгүй сонин.

СНОП I юүж, боолт; *вязать* ~ юүж боох; 2. бөөн; ~ лучей бөөн сацраг.

СНОРОВИСТЫЙ дадалтай, дүйтэй, чадмаг;

СНОРОВАК|А дадал, дүй; *приобрести* ~у дадал олох, дүйтэй болох.

СНОС I буулгах, эвдэх; дом предназначен к ~у буулгах ёстой байшин.

СНОС II ~у нет элэгдэж өгдөггүй, урагддаггүй.

СНОСИТЬ I урах, элээх; ~ обувь гутал урах.

СНОСИТЬ II аваачаад авчрах, хүргэж өгөөд авчрах.

СНОСИТЬ III 1. аваачих, аваачиж өгөх, хүргэх; 2. цуглуулах, хураах; 3. хуу татах, авч хаях; 4. буулгах, эвдэх; 5. тас цавчих, тас огтлох, авах; 6. хүлцэх, тэвчих, тэсвэрлэх

СНОСИТЬСЯ I урагдах, элэх.

СНОСИТЬСЯ II харилцах, харилцаа тогтоох.

СНОСКА зүүл.

СНОСНО зүгээр, боломжтой, гайгүй; *живётся* ~ боломжтой амьдарч байна.

СНОСН|ЫЙ зүгээр, боломжтой, гайгүй, тааруу; ~ые условия болохтой нөхцөл.

СНОТВОРН|ЫЙ нойрны, унтуулах; ~ое средство нойрны эм.

СНОХА бэр.

СНОШАТЬ хурьцах, хурьцалд орох.

СНОШЕНИ|Е 1. харилцаа; дипломатические ~я дипломат харилцаа; прервать ~я с кем-либо хүнтэй харилцаагаа таслах; 2. хурьцал үйлдэх.

СНОХАТЬСЯ,
СНОХИВАТЬСЯ хэл амаа ололцох.

СНЯТИЕ авах, татах, хуулах, буулгах, зогсоох; ~ запрета хориглохыг зогсоох.

СНЯТ|ЮЙ хамсан; ~ое молоко цөцгийгий нь хамсан сүү.

СНЯТЬ 1. авах, хуулах, хамаа, буулгах, өвчих; ~ сливки с молока цөцгий хамаа; 2. хураах; ~ урожай ургац хураах; 3. тайлах; ~ пальто пальтоого тайлах; 4. буулгах, татах; ~ караул харуул буулгах; 5. халах, огцруулах, гаргах, хасах; ~ с должности тушаалаас огцруулах; 6. хүчингүй болгох, буцааж авах, хасах; 7. хуулах, буулгах, авах; ~ копию с документа баримт бичгийг хуулах; 8. зураг авах; ~ морской вид тэнгисийн зураг авах; 9. хөлслөх; ~ комнату өрөө хөлслөх; 10. мэдүүлэг авах, байцаах; ~ показания с кого-либо хүнээс мэдүүлэг авах; 11. хөзөр таслах; ~ колоду хөзөр таслах; * как рукой сняло зүв зүгээр болчив.

СНЯТЬСЯ 1. автах, тайлагдах, салах; 2. хөдлөх, мордох; 3. зургаа авахуулах; ~ группой хэсгээрээ зургаа авахуулах.

СОАВТОР хамтрагч, хамтран зохиогч, зохиолцогч.

СОАВТОРСТВО-хамтран зохиох.

СОБАК|А нохой; цепная ~ уяаны нохой; * он на этом ~у съел үүнд тоть болсон хүн, үүнд мэргэжсэн хүн; вот где ~ зарыга! учир нь нйм байж!

СОБАКОВОДСТВО 1. нохой үржүүлэх; 2. нохой үржүүлэх газар.

СОБАЧИЙ нохойн; ~ корм нохойн тэжээл; * ~ холод үхрийн эвэр хөлдөхөөр хүйтэн.

СОБАЧИТЬ разг. ямар нэгэн юмыг хурдан хийх.

СОБАЧКА 1. бяцхан нохой, нохойхон, хав; 2. тээглүүр.

СОБЕС (социальное обеспечение) нийгмийн тэтгэвэр, нийгмийн тэтгэврийн газар, нийгэм хангамж.

СОБЕСЕДНИК ярилцагч, үг хэлэлцэгч.

СОБЕСЕДНИЦА ярилцагч эмэгтэй, үг хэлэлцэгч эмэгтэй.

СОБЕСЕДОВАНИЕ ярилцах, ярилцлага, үг хэлэлцэх.

СОБИРАТЕЛЬ цуглуулагч; ~ сказок үлгэр цуглуулагч.

СОБИРАТЕЛЬН|ЫЙ хам; ~ые имена существительные хам шинжт жинхэнэ нэр.

СОБИРАТЬ 1. цуглуулах, хуралдуулах, бөөгнөрүүлэх; 2. цуглуулах, хураах, бадарлах; 3. хураах, гүүх; 4. цуглуулах, бөөгнүүлэх, хураах, овоолох; 5. угсрах, эвлүүлэх; 6. авах, хураах; 7. бэлтгэх, зэхэх, төхөөрүүлэх; 8. дайчлах, зангидах, цогцлох; 9. хуних, хуниаслах, хуниас гаргах.

СОБИРАТЬСЯ 1. цуглах, цугларах, хуралдах, хурах, хүйлэх; 2. хурах, бөөгнөрөх, цуглах; 3. зэхэх, бэлтгэх, төхөөрөх; 4. шийдэх, завдах; 5. дайчлах, зангидах, цогцлох.

СОБЛАГОВОЛИТЬ айлдах, хайрлах; ~ ответить хариулж айлдах.

СОБЛАЗН дур татах, дур татагдах, хорхойтуулах, хорхойтох, толгой эргүүлэх, уруу татах, уруу татагдах; ввести кого-либо в ~ хүний дур татах, хүнийг уруу татах.

СОБЛАЗНИТЕЛЬ уруу татагч, толгой эргүүлэгч, дур татагч, панаалдагч.

СОБЛАЗНИТЕЛЬНИЦА уруу татагч эмэгтэй, толгой эргүүлэгч эхнэр, дур татагч эмэгтэй.

СОБЛАЗНИТЕЛЬНО дур татагдмаар, хорхой хүрмээр, толгой эргүүлэхээр, панаалдмаар.

СОБЛАЗНИТЕЛЬНОСТЬ дур татахаар байх, хорхой хүрмээр юм, толгой эргүүлэхээр байх, панаал.

СОБЛАЗНИТЕЛЬНЫЙ дур татагдмаар, хорхой хүрмээр, толгой эргүүлэхээр, панаалдмаар.

СОБЛАЗНИТЬ 1. дур татах, хорхойтуулах, толгой эргүүлэх; ~ обещанием юм амлаж толгой эргүүлэх; 2. ятгах, үгэндээ оруулах, уруу татах, панаалдах.

СОБЛАЗНИТЬСЯ дур татагдах, хорхойтох, уруу татагдах, панаалдагдах.

СОБЛАЗНЯТЬ 1. дур татах, хорхойтуулах, толгой эргүүлэх; 2. ятгах, үгэндээ оруулах, уруу татах, панаалдах.

СОБЛАЗНЯТЬСЯ дур татагдах, хорхойтох, уруу татагдах, панаалдагдах.

СОБЛЮДАТЬ сахиу, биелүүлэх, гүйцэтгэх, баримтлах, дагах; ~ закон хууль баримтлах; ~ дисциплину сахилга сахиу.

СОБЛЮДАТЬСЯ сахигдах, биелэх, баримтлагдах.

СОБЛЮДЕНИЕ гүйцэтгэх, баримтлах, сахиу, биелүүлэх, дагах; ~ порядка журам сахиу.

СОБЛЮСТИ сахиу, биелүүлэх, дагаж гүйцэтгэх, ёсчлон дагах.

СОБОЛЁЗНОВАНИЕ гашуудал, эмгэнэл; выразить ~ эмгэнэл илэрхийлэх.

СОБОЛЁЗНОВАТЬ гашуудах, эмгэнэх.

СОБОЛ|ИН|ЫЙ булган, булганы; ~ мех булганы арьс; ~ая шапка булган малгай.

СОБОЛ|Ь булга; ходить в ~ях булган дээл өмсөх.

СОБОР 1. чуулган, хурал; 2. цогчин дуган.

СОБОРН|ЫЙ 1. чуулганы, хурлын; 2. цогчин дуганы; ~ая банша цогчин дуганын цамхаг.

СОБРАНИЕ 1. хурал; общее ~ бүх гишүүдийн хурал, бүх ажилчдын хурал; 2. хурал, газар; законодательное ~ хууль тогтоох хурал, хууль тогтоох газар; 3. цуглуулга, эмхтгэл, түүвэр; ~ редкостей нандин зүйлийн цуглуулга; ~ сочинений зохиолын эмхтгэл, сүмбүм.

СОБРАТ (хамт ажиллагч) нөхөр, анд.

СОБРАТЬ 1. цуглуулах, хуралдуулах, бөөгнөрүүлэх; ~ людей хүмүүс цуглуулах; 2. цуглуулах, хураах, бадарлах; 3. хураах, түүх; ~ хороший урожай сайн ургац хураах; 4. цуглуулах, бөөгнүүлэх, хураах, овоолох; 5. угсрах, эвлүүлэх; ~ машину машин угсрах; 6. авах, хураах; ~ большинство голосов олонхи саналыг авах; 7. бэлтгэх, зэхэх, төхөөрүүлэх; ~ сына в дорогу хүүгээ юманд явуулахаар бэлтгэх; 8. дайчлах, зангидах, цогцлох; ~ все свои силы бүх хүчээ дайчлах; 9. хуних, хуниаслах, хуниас гаргах.

СОБРАТЬСЯ 1. цугларах, цуглах, хуралдах, хүйлэх, хурах; 2. хурах, бөөгнөрөх, цуглах; 3. зэхэх, бэлтгэх, төхөөрөх; ~ в гости айлд зочлохоор бэлдэх; 4. шийдэх, завдах; 5. дайчлах, зангидах, цогцлох; ~ с силами хүчээ зангидах; ~ с духом зориггоо дайчлах.

СОБСТВЕННИК 1. эзэн, өмчтөн; ~ права юрид.эрх өмчлөгч; 2. өмчирхөг хүн.

СОБСТВЕННИЧЕСК|ИЙ өмчийн, өмчирхөг; ~не замашки өмчирхөг зан.

СОБСТВЕННО 1. чухамдаа, чухмыг хэлбэл, үнэндээ, үнэнийг хэлэхэд; это, ~, не совсем так чухамдаа энэ арай тийм биш; 2. жинхэнэ, чухам, тухайлан.

СОБСТВЕННОРУЧНО өөрийн гараар, өөрөө.

СОБСТВЕННОРУЧН|ЫЙ өөрийн гарын, өөрийн бичсэн, өөрийн ~ая подпись өөрийн гарын үсэг.

СОБСТВЕННОСТЬ өмч, зөөр, хөрөнгө; государственная ~ улсын хөрөнгө; частная ~ хувийн өмч.

СОБСТВЕНН||ЫЙ 1. өмчийн, амины, хувийн, өөрийн; ~ое имущество өмчийн хөрөнгө; 2. өөрийн, хувийн; ~ыми средствами өөрийн хөрөнгөөр, өөрийн мөнгөөр; в ~ые руки өөрийн нь гарт, гарт нь, өөрт нь; видеть ~ыми глазами өөрийн нүдээр харх; 3. өөрийн дураар, сайн дурын; по ~ому желанию өөрийн хүслээр; 4. өөрийн, биенийн; ~ нес өөрийн жин, биенийн жин; 5. жинхэнэ, чухам, шууд; в ~ом смысле слова үгийн жинхэнэ утгаар; * имя ~ое оноосон нэр; ~ корреспондент өөрийн сурвалжлагч.

СОБЫТИ||Е хэрэг, явдал, байдал, явц, үйл явдал, учрал; неожиданное ~ гэнэтгийн хэрэг; международные ~я олон улсын байдал; историческое ~ түүхэн үйл явдал; радостное ~ баярт учрал.

СОВА ууль.

СОВАТЬ 1. гудрах, чихэх, хийх; ~ вещи и чемодан чемоданд юм хийх; ~ руки в карманы гараа халаасандаа хийх; 2. өгөх, шургуулах; ~ книгу в руки ном гарт нь өгөх; * ~ нос не в свои дела хөндлөнд хөлөө.

СОВАТЬСЯ 1. тэмүүлэх, улалзах, зүтгэх; не суйся вперед урагш битгий тэмүүл; 2. оролдох, оролдох; ~ в чужие дела бусдын хэрэгт оролдох; ~ со своими советами зөвлөгөө өгөхийг оролдох.

СОВЕРШАТЬ 1. хийх, үйлдэх, бүтээх, байгуулах, гаргах; 2. байгуулах.

СОВЕРШАТЬСЯ 1. болох, тохиолдох, учрах; 2. бүтэх, биелэх.

СОВЕРШЕНИЕ хийх, үйлдэх, бүтээх, байгуулах, гаргах.

СОВЕРШЕННО огт, бүр, тун, тас, бүрмөсөн, төгс, туйлын; ~ не знать огт үл мэдэх; ~ глухой бүр дүлий; ~ необходимо тун зайлшгүй, туйлын чухал; ~ темно хав харанхуй.

СОВЕРШЕННОЛЁТИ||Е насанд хүрэх, нас гүйцэх, эрийн цээнд хүрэх; достигнуть ~и насанд хүрэх.

СОВЕРШЕННОЛЁТНИЙ 1. насанд хүрсэн, нас гүйцсэн, эрийн цээнд хүрсэн; 2. насанд хүрсэн хүн, эрийн цээнд хүрсэн хүн.

СОВЕРШЕНН||ЫЙ I 1. төгс (сайн), төгөлдөр (сайн), эрхэм (сайн); ~ое произведение искусства урлагийн төгс сайн бүтээл; 2. туйлын, төгс, бүр, бүрмөсөн, тун; ~ая правда төгс үнэн, туйлын үнэн.

СОВЕРШЕННЫЙ II төгс, төгссөн; ~ вид төгс байдалт, төгссөн байдал.

СОВЕРШЕНСТВ||О төгс (сайн), чанар төгөлдөр, эрхэм (чанар), сайны туйл; верх ~а эрхмийн дээд.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ нарийн болгох, боловсруулах, сайжруулах.

СОВЕРШЕНСТВОВАТЬ сайжруулах, дээшлүүлэх, (улам) нарийн болгох, боловсон болгох, боловсруулах.

СОВЕРШЕНСТВОВАТЬСЯ (улам) нарийн болох, боловсон болгох, боловсрох, сайжрах, дээшлэх.

СОВЕРШИТЬ 1. хийх, үйлдэх, бүтээх, байгуулах, гаргах; ~ ошибку алдаа гаргах; ~ подвиг гавьяа байгуулах; ~ сделку хэлэлцээ хийх.

СОВЕРШИ||ТЬСЯ 1. болох, тохиолдох, учрах; ~лось важное событие чухал явдал болов; 2. бүтэх, биелэх.

СОВЕСТИТЬ санаагнь нь зовоох, нчээх, аягүйрхүүлэх.

СОВЕСТИТЬСЯ санаа зовох, нчих, аягүйрхэх.

СОВЕСТЛИВОСТЬ санаа зовох, сэтгэл зовомтгой зан.

СОВЕСТЛИВЫЙ санаа зовдог, сэтгэл зовдог, сэтгэл зовомтгой, нчих нүүртэй; ~ человек санаа зовомтгой хүн.

СОВЕСТНО санаа зовох, эвгүй байх, ичгэвтэр байх, ичингүйрэх; как вам не ~! та яасан санаа зовдоггүй хүн бэ? мне ~ вас беспокоит таны тавыг алдагдуулах эвгүй байна.

СОВЕСТ||Ь сэтгэл санаа, дотоод сэтгэл, ичих нүүр; спокойная ~ сэтгэл амгалан байх; люди с чистой ~ью ариун сэтгэлт

хүмүүс; не имеет ни стыда, ни ~и ичгүүр сонжуургүй; без зазрения ~и ичих нүүргүй; * ради очистки ~и сэтгэлээ захирах тул, хожим гэмшихгүйн тулд, хожим амаа барихгүйн тулд; свобода ~и шүтэх, бишрэх эрх чөлөө; не за страх, а за ~ үнэн сэтгэлээсээ; по ~и, по чистой ~и ний нуугүй, илэн далангүй, чин үнэнийг хэлэхэд; говоря по ~и чин үнэнийг хэлэхэд; со спокойной ~ью сэтгэл амгалан, санаа амар; делать что-либо на ~и хийе гэж хийх.

СОВЁТ I зөвлөл; государственный ~ төрийн зөвлөл; ~ директор компании компаний төлөөлөн удирдах зөвлөл.

СОВЁТ II зөвлөгөөн; военный ~ цэргийн зөвлөлгөөн; семейный ~ гэр бүлийн зөвлөлгөөн; держать ~ зөвлөлгөөн хийх.

СОВЁТ III зөвлөгөө, заавар, сургамж; обратиться к кому-либо за ~ом хүнээс зөвлөгөө өгөхийг гуйх; последовать чьему-нибудь ~у хүний зааснаар явах.

СОВЁТНИК 1. зөвлөгч; 2. зөвлөх; ~ посольства элчин сайдын яамны зөвлөх.

СОВЕТОВАТЬ зөвлөгөө өгөх, зөвлөх, сануулах, дурдах, хэрэгтэй гэх, гэж хэлэх; ~ отдохнуть амрахыг зөвлөх.

СОВЕТОВАТЬСЯ зөвлөгөө авах, зөвлөх, зөвлөн хэлэлцэх; ~ с доктором эмчтэй зөвлөх; ~ с друзьями нөхөдтэйгээ зөвлөх.

СОВЁТСКИЙ зөвлөлт, зөвлөлтийн.

СОВЁТЧИК зөвлөгч.

СОВЁТЧИЦА зөвлөгч эмэгтэй.

СОВЕЩАНИЕ зөвлөлгөөн; устроить ~ зөвлөлгөөн хийх.

СОВЕЩАТЕЛЬНЫЙ зөвлөх; ~ голос зөвлөх эрх; ~ орган зөвлөх газар.

СОВЕЩАТЬСЯ зөвлөх, зөвлөлдөх; ~ со специалистами мэргэжилтнүүдтэй зөвлөх.

СОВИН||ЫЙ уулийн; ~ое гнездо уулийн үүр.

СОВЛАДАТЬ барих, давах, дийлэх; ~ с собой биеэ барих.

СОВЛАДЕЛЕЦ хамт эзэмшигч, эздийн нэг.

СОВЛЕКАТЬ хуу татах, гаргах.

СОВЛЁЧЬ хуу татах, гаргах; ~ с правильного пути зөв замаас нь гаргах.

СОВМЕСТИМОСТЬ нийлэмж, нийцэх, таарах; ~ двух понятий хоёр өөр ухагдахууны нийлэмж; ~ кровн цусны тохироо.

СОВМЕСТИМЫЙ нийцэм, таармаар.

СОВМЕСТИТЕЛЬСТВ||О хавсрах; работать по ~у хавсран ажиллах.

СОВМЕСТИТЕЛЬСТВОВАТЬ хавсрах, хавсран ажиллах.

СОВМЕСТИТЬ хамруулах, хамтруулах, тааруулах, нийцүүлэх; ~ две специальности хоёр мэргэжил хослуулах.

СОВМЕСТИТЬСЯ 1. тааралдах, онолдох; 2. аль аль нь байх, хослуулах; в нём совместились теоретические познания и практический опыт онолын мэдлэг практик дадлага хоёрыг хослуулсан хүн.

СОВМЕСТНО хамт, цуг, хамтад, хамтран.

СОВМЕСТН||ЫЙ хамтарсан, хамтын; ~ое заседание хамтарсан хурал; ~ая работа хамтын ажил.

СОВМЕЩАТЬ 1. хавсруулах, хослуулах, хамтруулах, тааруулах, нийцүүлэх; 2. хавсрах, хавсран ажиллах.

СОВМЕЩАТЬСЯ 1. тааралдах, онолдох; 2. аль аль нь байх, хослуулах.

СОВМЕЩЕНИЕ таарах, онолдох, хавсрах, хавсран ажиллах.

СОВНАРКОМ (Совет Народных Комиссаров) Ардын Комнссар нарын Зөвлөл.

СОВОК 1. утгуур; 2. разг. зөвлөлт аж төрөх ёсыг баримтлагч, хуучинсаг үзэлтэн.

СОВОКУПЛЕНИЕ эвцэлдэх.

СОВОКУПНОСТЬ нь бүгд, нийт, нийцэм, цогц; ~ **условий** бүгд нөхцөл; и ~и нийтдээ.

СОВОКУПНЫЙ хамтарсан, хамтын, нийтний, нийгмийн, цогцолсон.

СОВПАДАТЬ 1. давхцах, тааралдах, тохнолдох, тохнох; 2. нийлэх, мөргөх, таарах, адил байх; 3. онолдох, мөргөх.

СОВПАДЕНИЕ давхцах, тааралдах, тохнолдох, тохиолдол, тохиол; ~ **обстоятели** учир байдал давхцах.

СОВПА|СТЬ 1. давхцах, тааралдах, тохиолдох, тохнох; 2. нийлэх, зохицох, мөргөх, таарах, адил байх; **показании свидетелей** ~ли гэрч нарын мэдүүлэг адил байв; 3. онолдох, мөргөх.

СОВРАТИТЬ замыг нь алдуулах, уруу татах.

СОВРАТИТЬСЯ замаа алдах, буруу замд орох.

СОВРАТЬ худал хэлэх.

СОВРАЩАТЬ замыг нь алдуулах, уруу татах.

СОВРАЩАТЬСЯ замаа алдах, буруу замд орох.

СОВРАЩЕНИЕ замыг нь алдуулах, уруу татах, панаалдах.

СОВРЕМЕНИК орчин цагийн хүн, нэг үеийн хүн.

СОВРЕМЕННОСТЬ орчин цаг, эдүгээ үе, одоогийн байдал.

СОВРЕМ|НЫЙ 1. орчин цагийн, нэг үеийн; 2. орчин цагийн, эдүгээгийн, одоо үеийн; ~**ая литература** орчин үеийн утга зохиол.

СОВСЕМ 1. бүр, гон, огт; ~ **новое платье** бүр шив шинэ хувцас; ~ **готов** бүр бэлэн; 2. огт, огтхон ч; **он мени ~ не знает** тэр хүн намайг огт танихгүй; 3. бүр, бүрмөсөн; **он уехал ~ тэр хүн бүрмөсөн явсан.**

СОВХОЗ (**советское хозяйство**) зөвлөлтийн сангийн аж ахуй.

СОВХОЗНЫЙ (**зөвлөлтийн**) сангийн аж ахуйн.

СОГЛАСИ|Е 1. зөвшөөрөл, зөвшөөрөх; с **моего ~я** миний зөвшөөрснөөр; 2. санал нийлэх, нэг саналтай байх, зөвшөөрөх; **прийти к ~ю** нэг саналтай болох, санал нийлэх; 3. эв, найрамдал; **жить в ~и** эвтэй байх.

СОГЛАСИТЬСЯ 1. зөвшөөрөх, зөвшөөх; ~ **на предложение** саналыг зөвшөөрөх; 2. хэлэлцэн тогтох, тохирох, зөвшөөрөлцөх.

СОГЛАСНО 1. эвтэй, найрамдалтай; **жить ~** эвтэй байх; 2. хоолой нийлүүлэн, найруу, яруу; **петь ~** хоолой нийлүүлэн дуулах.

СОГЛАСНО II ёсоор, зохицуулан, дагуу; ~ **правилу** дүрэмд зохицуулан; * ~ с, ~ **закоу** хуулийн ёсоор.

СОГЛАСН|ЫЙ I 1. зөвшөөрөх, хүлээх **согласен на все условия** бүх болзлыг хүлээн; 2. санал нийлэх, нэг саналтай байх; 3. эвтэй, найрамдалтай; 4. хоолой нийлүүлсэн, найруу, яруу; ~**ое пение** хоолой нийлүүлэн дуулах.

СОГЛАСНЫЙ II гийгүүлэгч; ~ **звук** гийгүүлэгч авна.

СОГЛАСОВАНИЕ 1. зөвшөөх, зөвлөх, санаа нэгдэх, зохицуулах; 2. зохицуулах, зохиох.

СОГЛАСОВАННОСТЬ зохицуулсан байх, санаа нийлэх; ~ **действий** зохицуулсан ажиллагаа.

СОГЛАСОВАННЫЙ зохицуулсан, санаа нэгдсэн.

СОГЛАСОВАТЬ 1. зөвшөөх, санаа нэгдэх, нийцүүлэх, зохицуулах; 2. зөвлөх, зөвшөөх, зөвшилдөх, хэлэлцэн тогтох; 3. зохицуулах; ~ **прилагательное с существительным** хүртээл нэрийг жинхэнэ нэртэй зохицуулах.

СОГЛАСОВАТЬСЯ зохилдох, нийлэх, нийцэх.

СОГЛАСОВЫВАТЬ 1. зөвшөөх, санаа нэгдэх, нийцүүлэх, зохицуулах; 2. зөвлөх, зөвшөөх, зөвшилдөх, хэлэлцэн тогтох; 3. зохицуулах.

СОГЛАСОВЫВАТЬСЯ 1. зохилдох, нийлэх, нийцэх; 2. зохицох.

СОГЛАШАТЕЛЬ эвлэрэгч.

СОГЛАШАТЕЛЬСКИЙ эвлэрэх; ~**ая политика** эвлэрэх бодлого.

СОГЛАШАТЬСЯ 1. зөвшөөрөх, зөвшөөх; 2. хэлэлцэн тогтох, тохирох, зөвшөөрөлцөх.

СОГЛАШЕНИЕ I хэлэлцэн тогтох, тохирох, зөвшөөрөлцөх; **прийти к ~ю** с кем-либо хүнтэй тохирох; 2. хэлэлцээр; **заключить торговое ~** худалдааны хэлэлцээр байгуулах.

СОГНАТЬ 1. хөөх, үлдэх, арилгах; ~ с места байрнаас нь хөөх; ~ **веснушки с лица** нүүрний сэвх арилгах; 2. гураах, цуглуулах; ~ **скот** мал хураах.

СОГНУТЬ 1. нугалах, матах, тахийлгах; 2. бөгтийлгөх, бөгтөр болгох; 3. зоригийг нь мохоох, шантруулах, шалчийлгах.

СОГНУТЬСЯ 1. нугарах, агийх, тахийх; 2. бөхийх, бөгтийх.

СОГРЕВАНИЕ дулаацах, дулаацуулах, халах, халаах, бүлээсэх, бүлээсгэх; ~ **воздуха** агаар дулаацах.

СОГРЕВАТЬ 1. дулаацуулах, халаах, бүлээсгэх, бүлээцүүлэх; 2. сэтгэл амруулах, баясгах, уяруулах.

СОГРЕВАТЬСЯ дулаацах, халах, бүлээсэх, бүлээцэх.

СОГРЕТЬ 1. дулаацуулах, халаах, бүлээсгэх, бүлээцүүлэх; 2. сэтгэл амруулах, баясгах, уяруулах; ~ **своей лаской** энхрийлэн баясгах.

СОГРЕ|ТЬСЯ дулаацах, халах, бүлээсэх, бүлээцэх; ~**лись мы** **чаем** цай ууж дулаацах.

СОГРЕШИТЬ нүгэл хийх, хилэнц үйлдэх, алдаа хийх, эндэх.

СОДА соод, хужир; **питьевая** ~ уух соод.

СОДЕЙСТВИ|Е дэмжлэг, тусламж; **оказывать ~** дэмжлэг үзүүлэх; **при ~и кого-либо** хүний дэмжлэгтэйгээр.

СОДЕЙСТВОВАТЬ дэмжих, туслах, дэмжлэг үзүүлэх; ~ **успеху** амжилт олохыг дэмжих.

СОДЕРЖАНИЕ 1. хорих, байлгах; ~ **под арестом** баривчлан хорих; 2. агуулга, утга агуулга, утга; 3. гарчиг, товъёог; ~ **книги** номын гарчиг; 4. доторхи зүйл, агуулсан зүйл, агуулга; 5. хэрэглэл, тэтгэмж, цалин, мөнгө; **получить месячное ~** сарын тэтгэмж авах; ~ и **уход** асран тэтгэх.

СОДЕРЖА|НКА тэжээлгэгч эхнэр, тэжээлгэгч эм.

СОДЕРЖАТЕЛЬНОСТЬ утга төгөлдөр, гүнзгий агуулга.

СОДЕРЖАТЕЛЬНЫЙ утга төгөлдөр, гүнзгий агуулгатай; ~**ая беседа** гүнзгий агуулгатай яриа.

СОДЕРЖАТЬ 1. тэжээх, тэтгэх; ~ **семью** гэр бүлээ тэжээх; 2. хорих, агуулах, байлгах; ~ **в тюрьме** шоронд хорих; 3. байлгах; ~ **вещи в порядке** юмаа эмхтэй байлгах; 4. агуулах, - тай (- **тэй**, - **той**) байх, бнй.

СОДЕРЖАТЬСЯ 1. байх, хадгалагдах, хоригдох; **вино содержится в погребе** дарс зооринд хадгалагдана; 2. байлгах; ~ и **тайне** нууц байлгах; 3. байх, бнй, багтах; **в метре содержится сто сантиметров** нэг метрт зуун сантиметр байдаг.

СОДЕРЖИМОЕ агуулсан зүйл, доторхи юм; ~ **ящика** хайрцагт агуулсан юм.

СОДОВ|НЫЙ соодын, соодтой; ~**ая вода** соодтой ус.

СОДОКЛАД хавсралт илтгэл.

СОДОКЛАДЧИК хавсран илтгэгч, хавсралт илтгэл хийгч.

СОДОМ хөл үймээн, үймээн шуугиан; **поднять ~** үймээн шуугиан гаргах.

СОДРАТЬ хуулах, ховхлох, өвчих, шулах, шулгалах; ~ **шкуру с убитого звери** алсан ангийн арьсыг өвчих.

СОДРОГАНИЕ сэтгэл догдлох, донслох, дотор зарсхийх, чичрэх; **вспомянуть с ~м** санахад дотор зарсхийх.

СОДРОГАТЬСЯ,

СОДРОГНУТЬСЯ 1. чичрхийлэх, чичрэх; 2. сэтгэл догдлох, донслох, зарсхийх, чичрхийлэх; ~ **от ужаса** айж дотор зарсхийх.

СОДРУЖЕСТВО андлал, нөхөрлөл, нөхөрсөг нэгдэл.
СОЕВ|ЫЙ буурцгийн, шар буурцгийн; ~ое масло буурцгийн тос.
СОЕДИНЕНИЕ 1. нийлүүлэх, нийлэх, залгаа холбоо, нэгтгэх, нэгдэх; ~ сил хүч нэгтгэх; 2. залгаа; 3. нэгдсэн анги; **танковое** ~ танкийн нэгдсэн анги; 4. нийлэл; **химическое** ~ химийн нэгдэл.
СОЕДИНЁНН|ЫЙ 1. холбосон, залгасан; 2. нэгдсэн, нийлсэн, хамтарсан, нэгдмэл, нийлмэл, хамтын; ~ыми усилиями нэгдсэн хүчээр.
СОЕДИНИТЕЛЬ|ЫЙ холбох, нийлүүлэх, нэгтгэх; ~ая ткань холбох нэхдэс, холбогч эд; * ~ое дееспричастие зэрэгцэх нөхцөл.
СОЕДИНИТЬ 1. холбох, залгах; ~ концы нерёвки татлагын үзүүрийг залгах 2. нэгтгэх, хамтатгах, нийлүүлэх, холбох; ~ теорию с практикой онол практик хоёрыг холбох; 3. холбох, харилцуулах.
СОЕДИНИ|ТЬСЯ 1. залгагдах, нийлэх; **провода** ~лись утас нийлжээ; 2. нэгдэх, хамтрах, нийлэх; 3. холбоо барих, харилцах; 4. бүрдэх, хослох.
СОЕДИНЯТЬ 1. холбох, залгах; 2. нэгтгэх, хамтатгах, нийлүүлэх, холбох; 3. холбох, харилцуулах.
СОЕДИНЯТЬСЯ 1. залгагдах, нийлэх; 2. нэгдэх, хамтрах, нийлэх; 3. холбоо барих, харилцах; 4. бүрдэх, хослох.
СОЖАЛЕНИ|Е 1. харамсах, хайрлах, халаглах, гэмших; ~я о потеринном времени үрэгдүүлсэн цагандаа харамсах, цаг дэмий өнгөрүүлснээ харамсах; 2. өрөвдөх, хайрлах, хайр; **чувствовать** ~, к кому-либо хүнийг өрөвдөх; к ~ю харамсалтай нь, хайрлах нь, харамсалтай байна.
СОЖАЛЁТЬ харамсах, хайрлах, халаглах, гэмших, харамсалтай байх; ~ о допущенных ошибках алдаа гаргасандаа гэмших.
СОЖЖЕНИЕ шатаах, галдах, түлэх.
СОЖИТЕЛЬ хамт суудаг хүн, цуг байдаг хүн, хамтран амьдрагч, нөхцсөн амраг.
СОЖИТЕЛЬНИЦА хамтран амьдрагч эмэгтэй, цуг байдаг эмэгтэй, нөхцсөн
СОЖИТЕЛЬСТВО хамт суух, хамтын амьдрал.
СОЖИТЕЛЬСТВОВАТЬ хамт суух, цуг амьдрах, хамтран амьдрах.
СОЗВ|АНИВАТЬСЯ утсаар ярилцах.
СОЗВАТЬ 1. урих, дуудах; ~ гостей зочдыг урих; 2. зарлах, хуралдуулах.
СОЗВЁЗДИЕ одны орд.
СОЗВОНИТЬСЯ утсаар ярилцах.
СОЗВУЧ|ИЕ эгшиг нийлэх, найруу дуу, найрал авиа.
СОЗВУЧ|НЫЙ 1. эгшиг нийлсэн, найруу дуут, найрал авнат; 2. зохицсон, нийцсэн, зохилдсон; ~ые образы зохилдсон дүр.
СОЗДАВАТЬ 1. буй болгох, бүтээх, зохиох, байгуулах; 2. үүсгэх, төрүүлэх; 3. бэлтгэх, буй болгох.
СОЗДАВАТЬСЯ 1. буй болох, гарах, үүсэх; 2. үүсэх, төрөх; 3. байгуулагдах.
СОЗДАНИЕ|Е 1. буй болгох, бүтээх, зохиох, байгуулах; ~ книги ном зохиох; 2. бүтээл, зохиол; ~я художника зураачийн бүтээл; 3. амьтан, хүн.
СОЗДАТЕЛЬ 1. бүтээгч, байгуулагч, үүсгэгч, зохиогч, гаргагч; ~теорию онол зохиогч, онол гаргагч; 2. хамгийг бүтээгч.
СОЗДАТЬ 1. буй болгох, бүтээх, зохиох, байгуулах; ~ государство төр байгуулах; 2. үүсгэх, төрүүлэх; ~ впечатление сэтгэгдэл төрүүлэх; 3. бэлтгэх, буй болгох.
СОЗДА|ТЬСЯ 1. буй болох, гарах, үүсэх; 2. үүсэх, төрөх; ~лось впечатление сэтгэгдэл төрөв.

СОЗЕРЦ|АНИЕ|Е бясалгах, бясалгал, даяан хийх, даяан; **предаваться внутреннему** ~ю амарлингуид орох.
СОЗЕРЦ|АТЕЛЬН|ОСТЬ бясалгах, бясалгах чанар, ажиглан суух.
СОЗЕРЦ|АТЕЛЬН|ЫЙ бясалгадаг, ажиглан суух.
СОЗЕРЦ|АТЬ бясалгах, ажиглан суух, даяан хийх; ~ природу байгалийг ажиглан суух.
СОЗИДАНИЕ үүсгэн байгуулах, бүтээн байгуулах, бүтээх.
СОЗИДАТЕЛЬ үүсгэн байгуулагч, бүтээн байгуулагч, бүтээгч.
СОЗИДАТЕЛЬН|ЫЙ бүтээлч, бүтээн байгуулах; ~ труд бүтээлч хөдөлмөр.
СОЗИДАТЬ үүсгэн байгуулах, бүтээн байгуулах, бүтээх.
СОЗИДАТЬСЯ буй болох, гарах, үүсэх, бүтэх.
СОЗНАВАТЬ 1. ухамсарлах, ухах, ойлгох; 2. ойлгох, мэдэх.
СОЗНАВАТЬСЯ (*буруугаа*) хүлээх, улайх.
СОЗНАНИЕ 1. мэдэх, ухамсарлах, бодол; ~ своего долга үүргээ ухамсарлах; 2. хүлээх, мэдэх; ~ своей вины гэмээ мэдэх; 3. ухамсар; 4. мэдээ, мэдрэл, ухаан; **потерить** ~ мэдээ алдах, ухаан алдах; **прийти в** ~ мэдээ орох, ухаан орох.
СОЗНАТЕЛЬНО 1. ухамсартай, учраа мэдэж; 2. зориуд, санаатай, мэдсээр байж; **сделать что-либо** ~ зорнуд хийх.
СОЗНАТЕЛЬНОСТЬ 1. ухамсар, учраа мэдэх; 2. зориуд хийх, санаатай үйлдэх, мэдсээр байж хийх.
СОЗНАТЕЛЬН|ЫЙ 1. ухамсартай; **человек** — существо ~ое хүн бол ухамсартай амьтан мөн; 2. ухамсартай, учрыг мэдэх; 3. зорнуд үйлдсэн, санаатай хийсэн, мэдсээр байж үйлдсэн; ~ поступок санаатай хийсэн хэрэг.
СОЗНАТЬ ухамсарлах, ухах, ойлгох; ~ свой долг үүргээ ухамсарлах.
СОЗНА|ТЬСЯ (*буруугаа*) хүлээх, улайх; ~ в своей ошибке алдаагаа хүлээх; **преступник во всём** ~лся ялтан бүх хэргээ улайв.
СОЗРЕВАНИЕ боловсрох, болох, бойжилт; **половое** ~ бэлгийн бойжилт.
СОЗРЕВАТЬ 1. боловсрох, болох, идээлэх; 2. боловсорч гүйцэх.
СОЗРЕТЬ 1. боловсрох, болох, идээлэх; 2. боловсорч гүйцэх.
СОЗЫВ зарлах, хуралдуулах, удаагийн сонгуулийн.
СОЗЫВАТЬ 1. урих, дуудах; 2. зарлах, хуралдуулах.
СОЗЫВАТЬСЯ хуралдах.
СОИЗВОЛИТЬ соёрхох, хайрлах; ~ прийти морилж ирэн соёрх.
СОИЗМЕР|МОСТЬ адил хэмжүүртэй байх; ~ величин адил хэмжүүртэй хэмжнгдэхүүн.
СОИЗМЕР|ИМ|ЫЙ 1. адил хэмжүүртэй; 2. зүйрлэж болох, харьцуулж болмоор; ~ые понятия зүйрлэж болох ухагдахуун.
СОИСКАНИЕ горилох; **диссертация на** ~ учёной степени эрдмийн зэрэг горилох зохиол.
СОИСКАТЕЛЬ эрдмийн зэрэг горилгогч.
СОЙКА туу, цуйран, ятга шаазгай, хулан жороо.
СОЙТИ I 1. буух, зайлах, хөдлөх, шилжих; 2. болох; 3. халих, мултрах, гарах, шилжих; ~ с рельсов зам төмрөөс халих; 4. зулгарах, гуужих, хуурах, архлах; **кожа сошла арьс гуужив**.
СОЙТИ II гэгдэх, тоологдох; ~ за старика өвгөн гэгдэх; * **сойдёт и так** ингээд ч болчихно; ~ с ума солнорох.
СОЙТИСЬ 1. уулзах, дайралдах, учрах; 2. цуглах, цугларч; 3. ойртох, нөхөрлөх; 4. ханилах, нөхцөх; 5. нийлэх, таарах, тохирлох; ~ во мнениях санал нийлэх; в цене үнэ тохирлох; 6. хүрэх; **поис не сошёлся** бүс богинодов.
СОК шүүс, шим, шүүлт; **игодный** ~ жимсний шүүс; **желудочный** ~ ходоодны шүүс; * в полном ~у ид дундаа, ид дээрээ.

СОКАМЕРНИК *разг.* хамачлага.

СОКОЛ начин, шонхор.

СОКОЛИК янаг, хонгор хүү.

СОКОЛИЦЫЙ начны, шонхрын; **~ая** охота шонхроор агнах; **~**взгляд шонхрын харц.

СОКРАТИТЬ 1. богиносох, товчлох, хураангуйлах, хураах; **~**статью өгүүлэл товчлох; **~**срок хугацаа богиносох; 2. багасгах, хасах, цөөтгөх, хороох, цомхтгох; **~**расходы зарлага багасгах; 3. халах, гаргах; 4. хураангуйлах; **~**дробь бутархай тоо хураангуйлах.

СОКРАТИТЬСЯ 1. богиносох, хорох, товчлогдох; дни **~**лись өдөр богиносов; 2. багасах, хасагдах, цөөрөх, хорох, цомтох; **расходы** **~**лись зарлага багасав; 3. хураангуйлагдах; 4. агших.

СОКРАЩАТЬ 1. богиносох, товчлох, хураангуйлах, хураах; 2. багасгах, хасах, цөөтгөх, хороох, цомхтгох; 3. халах, гаргах; 4. хураангуйлах.

СОКРАЩАТЬСЯ 1. богиносох, хорох, товчлогдох; 2. багасах, хасагдах, цөөрөх, хорох, цомтгох; 3. хураангуйлагдах; 4. агших.

СОКРАЩЕНИЕ||Е 1. богиносох, багасгах, хасах, товчлох, хураах, цомтгох; **~**штатов орон тоо цомхтгох; 2. хураангуйлах; 3. хураасан үг, товчилсон үг; **список условных** **~**й хураасан үгийн цэс; 4. хураангуйлах, товчлох.

СОКРАЩЕННО хураангуйлан, товчлон, хураангуй, товч; **писать** **~** товчлон бичих.

СОКРАЩЕННЫЙ товчилсон, хураангуйлсан, хураасан, товч, хураангуй; **~**ое слово хураасан үг, товчилсон үг.

СОКРОВЕННЫЙ нандин, дотроо агуулсан, нууц; **~ые** мысли нандин бодол; **«~ое сказание монголов»** «Монголын нууц товчоо».

СОКРОВИЩЕ 1. эрдэнэ; 2. үнэт зүйл, эрдэнэ.

СОКРОВИЩНИЦА эрдэнэсний сан.

СОКРУШАТЬ бут ниргэх, бут цохих, устгах.

СОКРУШАТЬСЯ энэлэх, шаналах, гашуудах, гуниглах.

СОКРУШЕНИЕ I бут ниргэх, бут цохих, устгах.

СОКРУШЕНИЕ II энэлэл, шаналал, гашуудал, гуниг.

СОКРУШИТЕЛЬНЫЙ бут ниргэх, устгах, аймшигтай; **~**удар аймшигт цохилт.

СОКРУШИТЬ I бут ниргэх, бут цохих, устгах.

СОКРУШИТЬ II энэлгэх, шаналгах, гашуудуулах, гуниглуулах.

СОКРЫТИЕ нуух, далдлах; **~**преступлении гэмт хэргийг далдлах.

СОЛГАТЬ худал хэлэх.

СОЛДАТ цэрэг; * **плох тот ~, который не мечтает стать генералом** олныг санасан хүн оргүй хоосон.

СОЛДАТСКИЙ цэргийн, цэрэг.

СОЛЕВАРЕНИЕ давс чанах.

СОЛЕНИ||Е 1. давслах; **~**грибов мөөг давслах; 2. давсалсан идээ; **запас** **~**й давсалсан идээний нөөц.

СОЛЁНОСТЬ давстай байх, давслаг; **~**морской воды далайн давслаг ус.

СОЛЁНЫЙ 1. давстай, давслаг; **~ая** мода давстай ус, шорвог ус; 2. давсархаг, давстай; **слишком** **~** суп их давсархаг шөл, давс нь ихэдсэн шөл; 3. давсалсан, давсанд дарсан; **~ые** огурцы давсалсан өргөст хэмх.

СОЛИДАРИЗАЦИЯ эв санаа нэгдэх, эв санааны нэгдэл, санаа нийлэх.

СОЛИДАРИЗИРОВАТЬСЯ эв санаа нэгдэх, санаа нийлэх.

СОЛИДАРНОСТЬ эв санаа нэгдэх, эв санааны нэгдэл, санал нийлэх.

СОЛИДАРНЫЙ санал нийлсэн, эв санал нэгтэй, хамтын; **~ая** ответственность хамтын хариуцлага; **~ые** должники (*юрнд*) хамтран үүрэг гүйцэтгэгчид.

СОЛИДНО 1. бат бэх, бат бөх; **~**построенный дом бат бөх барьсан байшин; 2. томоотой, төлөвтэй; 3. нэлээд, их, ихээхэн.

СОЛИДНОСТЬ 1. бат бэх байх, бат бөх байх; 2. томоо, төлөв, буурь.

СОЛИДНЫЙ 1. бат бэх, бат бөх, буурьтай; **очень** **~ые** знания том буурьтай мэдлэг; 2. томоотой, төлөв, буурьтай, суурьтай; **~**человек томоотой хүн; **~**журнал буурьтай сэтгүүл; **х**ижээл насны, **х**ижээлхэн; **человек** **~**ых лет хижээл насны хүн; 4. нилээд их, ихээхэн; **~ая** сумма денег нэлээд их мөнгө.

СОЛИСТ гошлон дуулагч, гошлон хөгжимдөгч.

СОЛИСТКА гошлон дуулагч эмэгтэй, гошлон хөгжимдөгч эмэгтэй.

СОЛИТЕР том засмал алмас.

СОЛИТЕР гуш хорхой.

СОЛИТЬ 1. давс хийх, давс орхих, давслах; **~**суп шөлөнд давс хийх; 2. давслах, давсанд дарах; **~**грибы мөөг давслах.

СОЛИТЬСЯ давслагдах.

СОЛКА давслах, давслалт.

СОЛНЕЧНО нартай байх, нарлаг байх; **сегодня** **~** өнөөдөр нарлаг байна.

СОЛНЕЧНЫЙ 1. нарны, наран; **~ая** радиация нарны цацраг; **~ое** затмение нар хиртэх; **~ые** часы наран цаг; **~ое** пятно нарны толбо; 2. нартай, нарлаг; **~**день нартай өдөр; * **~**удар нар харвах, наранд сохиулах.

СОЛНЦЕ||Е 1. нар; **восход** **~а** нар ургах, нар гарах; **заход** **~а** нар жаргах, нар шингэх; 2. наран; 3. *фольк.* мянган гэрэлт, ногоон морьт.

СОЛНЦЕПЁК ээвэр, наран тал; **сидеть на** **~е** наран талд суух.

СОЛНЦЕСТОЙНИЕ өвөл зуны туйл, нар буцах; **зимнее** **~** өвлийн туйл; **летнее** **~** зуны туйл.

СОЛО I 1. гошлол дуу, гошлол хөгжим; 2. гошлон дуулах, гошлон хөгжимдөх.

СОЛО II гошлон, ганцаараа; **петь** **~** гошлон дуулах.

СОЛОВЕЙ алтан гургалдай.

СОЛОВЁТ гяргайх, сулдайх.

СОЛОВЬИН||ЫЙ алтан гургалдайн; **~ые** трели алтан гургалдайн жиргэх.

СОЛОД амуу соёолж.

СОЛОДКА чнхэр өвс.

СОЛОДОВОЕ амуугаар исгэсэн.

СОЛОМА сүрэл.

СОЛОМЕННЫЙ сүрэл, сүрлээр хийсэн; **~ая** подстилка сүрлэн дэвсгэр.

СОЛОМИНА нэг ширхэг сүрэл.

СОЛОМИНКА бяцхан сүрэл, нарийхан сүрэл.

СОЛОМКА 1. бяцхан сүрэл, нарийхан сүрэл; 2. савхан чихэр, савхан боов.

СОЛОМОРЕЗКА сүрэл хэрчүүр.

СОЛОНИНА давсалсан мах.

СОЛОНКА давсны сав.

СОЛОНО 1. давстай юм; 2. давс амтагдах, давстай байх; * **ушёл, не ~** хлебавши аль ч үгүй хоцрох, юу ч үгүй буцах.

СОЛОНОВАТЫЙ давсархаг, баахан давстай.

СОЛОНЧАК марз, мараа, хужиртай газар; **~и** хужирт тойром.

СОЛОНЧАКОВ||ЫЙ, хужиртай, марзын, марааны; **~ые** почвы хужиртай хөрс.

СОЛЬ 1. давс; **поваренная** **~** хоолины давс; **~**каменная чулуун давс; 2. учир, утга; **вся** **~** в этом хамаг учир үүнд байна.

СОЛЫНЬЙ гоцлол, ганцаараа дуулах, гоцлол хөгжимдөх; ~ отрывок гоцлол хээсэг.

СОЛЯНКА I холимог шөл.

СОЛЯНКА II бот. бударгана.

СОЛЯН|ЮЙ давсны, давстай, давслаг; ~ые копи давсны уурхай; ~ая кислота давсны хүчил.

СОЛЯРИЙ наранд шарах газар.

СОМ цулбуурт (*загас*).

СОМКНУТ|БЙЙ 1. жинийсэн, хамхисан, аньсан; ~ые уста жинийсэн уруул; 2. шингүү, үргэлж, завсаргүй, хураангуй.

СОМКНУТЬ 1. нийлүүлэх, үргэлж болгох, завсаргүй болгох, шингүү жагсаах, хураангуйлах; 2. аних, хамхих; ~ глаза нүдээ аних.

СОМКНУТЬСЯ 1. шингүү жагсах, үргэлж болох, нийлэх; 2. аних, хамхих.

СОМНЕВАТЬСЯ сэжиглэх, тээнэгэлзэх, эргэлзэх, сэжиглэх.

СОМНЕНИ|Е 1. сэжиг, дамжиг, тээнэгэлзэл, эргэлзэл; 2. тээнэгэлзэх, тулгардах; **разрешить все** ~и эргэлзсэнийг бүгдийг шийдвэрлэх; * **без** ~я дамжиггүй, осолгүй.

СОМНИТЕЛЬНО 1. сэжиглэмээр, сэжиглэлтэй, сэжиг өгмөөр; ~ чистый сэжиглэмээр цэвэр; 2. итгэлгүй, эргэлзэлтэй.

СОМНИТЕЛЬНОСТЬ сэжиглэлтэй (*байх*), итгэлгүй (*байх*), эргэлзээтэй (*байх*).

СОМНИТЕЛЬН|БЙЙ 1. сэжиглэлтэй, эргэлзмээр, дамжигтай; ~ая теория эргэлзмээр онол; 2. сэжигтэй, сэжиглэмээр, эргэлзэлтэй; ~ое дело эргэлзэлтэй хэрэг; 3. хоёрдмол утгатай, ац утгатай.

СОН 1. нойр, унтах; его клонит ко сну түүний нойр хүрч байна; спать крепким сном бөх унтах; пробудить кого-либо ото сна хэн нэгнийг нойрноос нь сэрээх; сквозь ~ слышать нойрон дундаа сонсох, нойрмог сонсох; 2. зүүд; видеть ~ зүүдлэх; 3. (*сайхан*) зүүд, зүүд зэрэглээ; * как во сне а) сайхан зүүд шиг; б) нойрмог юм шиг, зүүрмэглэж байгаа юм шиг; заснуть вечным сном мөнх нойрсох; со сна нойрмоглоод.

СОНАТА эгшиглэнт аялгуу, сонат.

СОНЕТ арван дөрвөн мөрт шүлэг.

СОНЛИВОСТЬ нойрмог байдал, нойртой (*байх*).

СОНЛ|ВБЙЙ нойртой, нойрмог.

СОНМ тоо томшгүй, үй түм.

СОНН|БЙЙ 1. унтаж байх үеийн; 2. нойрмог, нойр хүсэн; ~ое состояние нойрмог байдал; 3. нойрмог, дутуу сэрсэн; 4. унтуулах, нойр хүргэх, нойрны; * ~ан артерия нойрны тараагуур судас, гүрээний судас.

СОНЯ унтаахай.

СООБРАЖАЛКА разг. толгой, тархн.

СООБРАЖА|ТБ 1. ухаарах, ухах; 2. юм ойлгох; я сегодня плохо ~ю би өнөөдөр юм ойлгохгүй байна.

СООБРАЖЕНИЕ, 1. бодол, бодлого бодох, ухаарах; поступать без соображения бодлоготой юм хийх; 2. бодол, санал; у меня есть свои соображения над өөрийн бодол бий; * принять и ~ бодолцох, анхаарах.

СООБРАЗИТЕЛЬНОСТЬ ухамж, ухамхай (*байх*), авхаалж.

СООБРАЗИТЕЛЬН|БЙЙ ухамжтай, ухамхай, авхаалжтай, оюутай; ~ ребёнок ухамхай хүүхэд.

СООБРАЗИТЬ ухаарах, ухах, ойлгох; ~, в чём дело учрыг нь ойлгох.

СООБРАЗНО нийцүүлэн, тохируулан, зохицуулан; ~ с обстоятельствами байдалд зохицуулан.

СООБРАЗНОСТЬ нийцсэн (*байх*), тохирсон (*байх*), зохилдсон (*байх*); ~ всех действи бүх үйл явдал зохилдсон байх.

СООБРАЗОВАТЬ нийцүүлэх, тохируулах, тааруулах, зохилдуулах.

СООБРАЗОВАТЬСЯ (*байдалтай*) нийцүүлэх, (*зохисыг*) үзэх; ~ с обстоятельствами зохисыг үзэх.

СООБРАЗОВЫВАТЬ нийцүүлэх, тохируулах, тааруулах, зохилдуулах.

СООБЩА хамт, хамтран, хоршиж; **действовать** ~ хамтран үйлдэх.

СООБЩАТЬ 1. сонсгох, мэдэгдэх, дуулах, мэдээлэх; 2. олгох, халдаах, нялзаах; 3. болгох, шингээх.

СООБЩАТЬСЯ 1. халдах, нялзах, шингэх; 2. харилцах, холбоо барих; 3. нийлэх, холбоотой байх.

СООБЩЕНИЕ 1. сонсгох, мэдэгдэх, мэдээлэх; ~ известий мэдээ сонсгох; 2. мэдээ, мэдээлэл; последнее ~ сүүлийн мэдээ; 3. харилцаа; воздушное ~ агаарын харилцаа.

СООБЩЕСТВО бүлэг, бүлэглэл, хоршоо; преступное ~ гэмт хоршоо.

СООБЩИТЬ 1. сонсгох, мэдэгдэх, дуулгах, мэдээлэх; 2. олгох, халдаах, нялзаах; 3. болгох, шингээх.

СООБЩИТЬСЯ халдах, нялзах, шингэх.

СООБЩНИК хамсаа, хоршоо, нам нийлэгч.

СООБЩНИЦА хамсаа эмэгтэй, хоршоо эхнэр.

СООРУДИТЬ, **СООРУЖАТЬ** байгуулах, бүтээх, босгох, барих.

СООРУЖЕНИ|Е 1. байгуулах, бүтээх, босгох, барих, байгууламж; **очистные** ~я цэвэрлэх байгууламж; 2. байшин, барилга; **монументальное** ~ лут барилга.

СООТВЕТСТВЕННО 1. зохих ёсоор, тэр ёсоор, тэрчлэн; 2. ёсоор, нийлүүлэн, зохицуулан; **действовать** ~ приказу тушаал ёсоор үйлдэх.

СООТВЕТСТВЕНН|БЙЙ зохистой, тохирох, тааламжтай.

СООТВЕТСТВИ|Е зохицох, нийцэх, тохирох, таарах, зохимж, тохиромж, таарамж; **полиное** ~ интересов эрх ашиг бүрэн нийцэх; в ~и с законом хуульд зохицуулан.

СООТВЕТСТВОВАТЬ зохицох, нийцэх, тохирох, таарах, таацах; ~ истине үнэнд нийцэх; ~ своей цели зорилгодоо таарах.

СООТВЕТСТВУЮЩИЙ зохих, тохиромжтой, таарах.

СООТЧЕСТВЕННИК нэгэн нутгийн хүн.

СООТЧЕСТВЕННИЦА нэгэн нутгийн эмэгтэй, нэгэн нутгийн бүсгүй.

СООТЧЕСТИ харьцалдуулах, тэнцвэрийг олох, харьцуулах; ~ два понятия хоёр ухагдахууныг харьцуулах.

СООТНОСИТЕЛЬНОСТЬ харьцалдаа, харьцаатай байх.

СООТНОСИТЕЛЬН|БЙЙ харьцалдаат, тэнцвэртэй, харьцаатай.

СООТНОСИТЬ харьцуулах, тэнцвэрийг олох.

СООТНОСИТЬСЯ харьцалдах, тэнцвэртэй байх.

СООТНОШЕНИЕ харьцалдаа, тэнцвэр, харьцаа; ~ сил хүчний харьцаа.

СОПЕНИЕ шуухинах, шуухинаан.

СОПЕРНИК өрсөлдөгч, тэмцэлдэгч.

СОПЕРНИЦА өрсөлдөгч эмэгтэй.

СОПЕРНИЧАТЬ 1. өрсөлдөх, тэмцэлдэх; 2. өрсөлдөх, тэмцэх.

СОПЕРНИЧЕСКИЙ өрсөлдөөний, тэмцэлдээний.

СОПЕРНИЧЕСТВО өрсөлдөөн, тэмцэлдээн.

СОПЕТЬ шуухинах.

СОПКА толгой, гүвээ, толгод; «На ~х Маньчжурии» Манжуурын толгод.

СОПЛЕМЕННИК нэг угсааны хүн, нэг угсаатан.

СОПЛЕМЕНН|БЙЙ нэг угсааны, угсаа нэгтэй.

СОПЛИ нус.

СОПЛ|ВБЙЙ нустай, нусгай.

СОПЛО чиглүүлэгч хоолой.

СОПЛЯ бохир юм; * **держаться на** ~х хайш яйш тогтоосон байх.

СОПОДЧИНЕНИЕ 1. нэг захиргаатай болох, нэг хүнээр захируулах; 2. зэргэцүүлэн захируулах, зэргэцэнхавсрах.

СОПОДЧИНЕНН|ЫЙ зэргэцүүлэн захируулсан, зэргэцээ хавсарсан; ~ые **предложения** зэргэцэн хавсарсан өгүүлбэр.

СОПОДЧИНИТЬ 1. нэг захиргаатай болгох, нэгхүнээр захируулах; 2. зэргэцүүлэн захируулах; зэргэцүүлэн хавсаргах; ~ **придаточные предложения главному** хэдэн хавсарсан өгүүлбэрийг нэг гол өгүүлбэрт зэргэцүүлэн хавсаргах.

СОПОСТАВИМ|ЫЙ жишиж болох, харьцуулж болмоор, зэргэцүүлсэн; ~ые **понятия** жишиж болох ухагдахуун.

СОПОСТАВИТЕЛЬН|ЫЙ зэргэцүүлсэн; ~ая **грамматика** зэргэцүүлсэн хэл зүй.

СОПОСТАВИТЬ жишиж үзэх, харьцуулах, зүйрлэж үзэх, зэргэцүүлэн үзэх, жишээлж үзэх.

СОПОСТАВЛЕНИЕ жишиж үзэх, харьцуулах, зэргэцүүлэн үзэх, жишээлж үзэх, жишилт, зэргэцүүлэлт, жишээлэлт.

СОПОСТАВЛЯТЬ жишиж үзэх, харьцуулах, зүйрлэж үзэх, зэргэцүүлэн үзэх, жишээлж үзэх.

СОПОСТАВЛЯТЬСЯ жишигдэх, харьцуулагдах, зүйрлэгдэх.

СОПРАНО 1. сопрано, тунгалаг хоолой (*эмэгтэй хүний нарийн хоолой*); 2. сопрано, нарийн хоолойтой эмэгтэй.

СОПРЕДЕЛЬН|ЫЙ хил залгаа, зэргэцээ; ~ые **страны** хил залгаа улс; ~ые **понятия** зэргэцээ ухагдахуун.

СОПРЁТЬ ялзрах, гутах, чийг дарах, нойт оргих.

СОПРИКАСА|ТЬСЯ 1. нийлэх, залгах; 2. хүрэх, хавирах, хүрэлцэх; 3. хавирах, нийлэх; **наши интересы** ни и чём не ~ются бидний эрх ашиг юугаар ч хавирдаггүй; 4. харилцах.

СОПРИКОСНОВЕНИ|Е 1. хил залгах, нийлэх; 2. хавиралдах, харгалдах; 3. харилцах, харилцаа, холбоо; у нас нет никаких точек ~я бид түүнтэй ямар ч холбоо байхгүй.

СОПРИКОСНУТЬСЯ хүрэлцэх, хавирах.

СОПРИЧАСТНЫЙ холбогдол бүхий, хамаа бүхий.

СОПРОВОДИТЕЛЬН|ЫЙ дагалт; ~ое **письмо** дагалт бичиг.

СОПРОВОДИТЬ хавсаргах.

СОПРОВОЖДАТЬ 1. хавсаргах; 2. хүргэх, дагах, дагалдах, бараа болох; 3. дагуулах, хавсаргах.

СОПРОВОЖДАТЬСЯ 1. зэргэцэх, дагалдах; 2. хавсаргах.

СОПРОВОЖДЕНИЕ 1. хүргэх, дагах, дагалдах, дагуулах, хавсаргах; 2. хамтруулах; **музыкальное** ~ хөгжим хамтруулах.

СОПРОТИВЛЕНИ|Е 1. эсэргүүцэх, эсэргүүцэл; 2. эсэргүүцэл; **электрическое** ~ цахилгаан эсэргүүцэл; * **по линии наименьшего** ~я хялбарыг харж.

СОПРОТИВЛЯЕМОСТЬ эсэргүүцэл, эсэргүүцэх чадал, эсэргүүцэх чанар; ~ **организма болезням** бие махбодний өвчин эсэргүүцэх чадал.

СОПРОТИВЛЯТЬСЯ эсэргүүцэх.

СОПРЯЖЕННЫЙ холбоотой, - тай (- тэй, - той) байх; **путь**, ~ с **опасностью** аюултай зам.

СОПУТСТВОВАТЬ дагах, дагалдах; ~ в **игролке** зугаацаар явахад дагалдах.

СОПУТСТВУЮЩ|ИЙ дагалдан гарах; ~ие **обстоятельства** дагалдан гарах учир байдал.

СОП 1. хог, хог шороо; **вымести** ~ из **комнаты** тасалгааны хогийг шүүрдэн гаргах; 2. дэмий юм, хэрэггүй юм; * **не выносить** ~я из **избы** хүнд муугаа харуулахгүй байх.

СОРАЗМЕРИТЬ тааруулах, зохицуулах, тэнцүүлэх; ~ **затраты** с **доходами** зардлыг орлоготой тааруулах.

СОРАЗМЕРНО тааруулан, зохицуулан.

СОРАЗМЕРНОСТЬ хэмжээ таарах, хэмжээ зохихдох.

СОРАЗМЕРНЫЙ хэмжээ таарсан, хэмжээ зохицох.

СОРАЗМЕРЯТЬ тааруулах, зохицуулах, тэнцүүлэх.

СОРАЗМЕРЯТЬСЯ таарах, зохицох.

СОРАТНИК хамт зүтгэгч, хамтран зүтгэгч.

СОРВАНЕЦ дүрсгүй хүүхэд, томоогүй жаал.

СОРВАТЬ II. таслах, тас татах, зулгаах, хуулах, хуу татах; ~ **цветок** цэцэг зулгаах; 2. тайлах, гаргах; ~ на **ком-либо** **своей** **гнени** уураа хүнд гаргах.

СОРВАТЬ II тасалдуулах, саатуулах, эвдэх, алдагдуулах; ~ **занятия** **хичээл** тасалдуулах.

СОРВА|ТЬСЯ I 1. мултрах, алдуурах; **дверь** ~лась с **петель** хаалга нугасаараа мултрав; 2. босон харайх; ~ с **места** суудлаасаа босон харайх; 3. унах; ~ с **вершины** **скалы** **хадны** оройгоос унах; 4. үг алдах, санамсаргүй хэлчэх; **слово** ~лось с **языка** санамсаргүй үг хэлчихэв.

СОРВА|ТЬСЯ II тасалдах, эс бүтэх; **дело** ~лось хэрэг эс бүтэв.

СОРВИГолова дөргүй амьтан, галзуу амьтан, галзуу тархи.

СОРГАНИЗОВАТЬ 1. зохион байгуулах, эмхлэн байгуулах, байгуулах; 2. зохион байгуулах, эмхлэх, явуулах, үзүүлэх; 3. зохион байгуулах, нэгтгэх; 4. эмхлэх, цэгцлэх, эмх журамтай болгох.

СОРГО шүүрний дэрс.

СОРЕВНОВАНИ|Е 1. уралдаан; 2. тэмцээн, уралдаан; **спортивное** ~я спортын тэмцээн.

СОРЕВНОВАТЬСЯ 1. уралдах; 2. тэмцэх, уралдах.

СОРИНК|А шороо, юм; **вынуть** ~у из **глаза** нүдэнд орсон юмыг авах.

СОРИТЬ 1. хог тарих, хог шороо болгох; 2. үрэх; ~ **деньгами** мөнгө үрэх.

СОРН|ЫЙ 1. хогний, хог шороон; 2. хог, зэрлэг; ~ая **травя** хогний өвс.

СОРНЯК хог ургамал, зэрлэг ургамал.

СОРОГА мөнгөн сугас (*загас*), ялаагана.

СОРОДИЧ 1. хамаатан; 2. нэг нутгийн хүн.

СОРОК дөч.

СОРОКА шаазгай.

СОРОКАГРАДУСНЫЙ дөчин хэмийн; ~ **мороз** дөчин градусын хүйтэн.

СОРОКАЛЕТНИЕ 1. дөчин жил; 2. дөчин жилийн ой.

СОРОКАЛЕТНИЙ 1. дөчин жилийн; 2. дөчин насны, дөчин настай, дөчтэй.

СОРОКОВОЙ дөчдүгээр, дөчдөх, дөчин, дөчний.

СОРОКОНОЖКА жаран хөлт.

СОРОКОПУТ хөхөл (*шувуу*), хөхийл, дунхай.

СОРОЧКА цамц, хийлэг.

СОРТ зүйл, төрөл, зэрэг, - дугаар, (- дүгээр), **высший** ~ дээд зэрэг.

СОРТАМЕНТ нэр төрөл.

СОРТИМЕНТ зүйл бүр, төрөл бүр; ~ **листовой** **стали** зүйл бүрийн гөлөм болд.

СОРТИРОВАТЬ ялгах, дугаарлах; ~ **товар** бараа дугаарлах.

СОРТИРОВКА 1. ялгах, дугаарлах, ялгалт; 2. ялгах машин, ялгуур машин.

СОРТНОСТЬ зэрэг дугаар.

СОРТНЫЙ дээд зэргийн, зэрэг дугаар сайтай, сайн чанарын.

СОСАТЬ 1. хөхөх, сорох, шимэх; ~ **грудь матери** эхний хөх хөхөх; 2. шимэх, хүлэх; 3. сорох, татах, татуулах, соруулах; 4. энэлэх, шаналах; **тоска** **сосёт сердце** гуниглаж зүрх сэтгэл энэлнэ; 5. харлах; **под ложечкой** **сосёт** дотор харлана.

СОСВАТАТЬ хадамнах, ураг болох.

СОСЁД айлын хүн, хөрш; ~и (*по* **стойбищу**) саахалтынхан.

СОСЁДКА айлын эмэгтэй, хөрш эмэгтэй.
СОСЁДН|ИЙ айл хөрш, саахалт, зэргэлдээ; ~ие страны зэргэлдээ улс орон; ~ян квартира хөрш байр.
СОСЁДСК|ИЙ айлынхны, айлын, хөршийн, саахалтын, айл хунарын; ~ие дети айлын хүүхдүүд; ~ое имущество (юрид.) хөрш залгаа эд хөрөнгө.
СОСЁДСТВ|О айл, саахалт, хөрш байх; жить по~у айл суух.
СОС|ЙСКА зайдас.
СОСКА 1. хөхөлт, угж; 2. *разг.* аман секс хийдэг хүүхэн.
СОСКАБЛИВАТЬ хусах, харах
СОСКАКИВАТЬ 1. буун харайх, үсрэн буух, дэвхрэх; 2. мултрах, мултран унах.
СОСКАЛЬЗЫВАТЬ 1. мултгарч унах, мултгарч ойчих; 2. гулгаж буух, хальтран буух.
СОСКОБЛИТЬ хусах, харах.
СОСКОБЛИТЬСЯ хусгахдах.
СОСКОЛЬЗНУТЬ 1. мултран унах, мултран ойчих; 2. гулгаж буух, хальтран буух.
СОСКОЧИ|ТЬ 1. буун харайх, үсрэн буух, дэвхрэх; ~ с кони морин дээрээс үсрэн буух; 2. мултрах, мултран унах; дверь ~ла с петель хаалга нугаснаасаа мултрав.
СОСКРЕБАТЬ,
СОСКРЕСТИ хусах, харах, арилгах.
СОСКУЧИТЬСЯ уйдах, уйтгарлах, санах; ~ и одиночестве ганцаараа уйдах.
СОСЛАГАТЕЛЬН|ЫЙ болзох; ~ое наклонение болзох төлөв.
СОСЛАТЬ цөлөх.
СОСЛАТЬСЯ шалтаг заах, шалтаглах, нш татах, нэр барих; ~ на болезнь өвчнөөр шалтаглах.
СОСЛЕПУ хараа муутайдаа, сохортоо.
СОСЛОВИЕ язгуур, язгуур угсаа, угсаа, язгуур угсаа ялгаварлах, угсаа ялгаварлах.
СОСЛОВН|ЫЙ язгуурын, язгуур угсааны, угсааны; ~ое неравенство язгуур угсааны тэгш бус байдал.
СОСЛУЖИВЕЦ хамт алба хаагч.
СОСЛУЖИТЬ алба хаах; ~ службу тус болох тус хүргэх.
СОСНА нарс.
СОСНОВ|ЫЙ 1. нарсны, нарсан; ~ые шишки нарсны боргоцой; ~ое масло нарсны тос; 2. нарсан, нарнаас бүрдсэн; ~ бор нарсан ой; 3. нарсан, нарсаар хийсэн.
СОСНУТЬ дугхийх, зүүрмэглэхийх.
СОСОК хөхний товч, (*амьтны*) хөх.
СОСРЕДОТӨЧЕНИЕ бөөгнөрүүлэх, хуралдуулах; ~ сил хүээ хуралдуулах.
СОСРЕДОТӨЧЕННОСТЬ их анхааралтай (*байх*), шаргуу (*байх*).
СОСРЕДОТӨЧЕННЫЙ 1. бөөгнөрсөн, хуралдсан, бөөгнөрүүлсэн, хуралдуулсан; 2. маш анхааралтай, ширтсэн, төвлөрүүлсэн, нэг юманд хандуулсан; ~ взгляд маш анхааралтай харц.
СОСРЕДОТӨЧИВАТЬ 1. бөөгнөрүүлэх, хуралдуулах; 2. төвлөрүүлэх, чиглүүлэх, хандуулах.
СОСРЕДОТӨЧИВАТЬСЯ 1. бөөгнөрөх, хуралдах; 2. төвлөрөх, чиглэх, хандах.
СОСРЕДОТӨЧИТЬ 1. бөөгнөрүүлэх, хуралдуулах; 2. төвлөрүүлэх, чиглүүлэх, хандуулах.
СОСРЕДОТӨЧИТЬСЯ 1. бөөгнөрөх, хуралдах; 2. төвлөрөх, чиглэх, хандах; 3. бодлоо төвлөрүүлэх, анхаарлаа төвлөрүүлэх.
СОССЮР|Я бот.банздоо.
СОСТАВ 1. бүрэлдэхүүн; словарный ~ русского языка орос хэлний үгсийн бүрэлдэхүүн; 2. найраг, найруулсан юм,

найрлага, хөл, зай; лекарственные ~ы эмийн хөл, эмийн найрлага, найруулсан эм; химический ~ химийн найрлага; ~ гранулометрический ширхэгийн бүрэлдэхүүн; 3. бүрэлдэхүүн; олон тооны дагавар, офицерский ~ офицерын бүрэлдэхүүн, офицерууд; 4. бүрэлдэхүүн, галт тэрэг; подвижный ~ хөдлөх бүрэлдэхүүн; * в ~е бүрэлдэхүүнтэй, бүрэлдсэн, - тай (- тэй, - той), комиссия в ~е трёх человек гурван хүнээс бүрдсэн комисси, гурван хүнтэй комисси; ~ преступлении гэмт хэргийн бүрэлдэхүүн, үйлдсэн гэмт хэрэг.
СОСТАВИТЕЛЬ эмхтгэгч, зохиогч, эмхлэгч; ~ поездов галт тэрэг эмхлэгч.
СОСТАВИТЬ I 1. эмхлэх, эвлүүлэх, угсрах; ~ два стола хоёр ширээ зэрэгцүүлэн тавих; 2. найруулах; ~ лекарство эм найруулах; 3. бүрдүүлэх, зохион байгуулах; ~ общество нийгэмлэг бүрдүүлэх; 4. -тай (- тэй, - той) болох, буй болгох, байгуулах; ~ имущество хөрөнгө хогшилтой болох; ~ библиотеку номын сан байгуулах; 5. эмхэтгэгч, боловсруулах, зохиох, бичих, хийх, тавих; ~ сборник статей өгүүлийн эмхэтгэл хий; ~ словарь толь зохиох; 6. болох, хүрэх; 7. болох, төрөх; ~ мнение о ком-либо хүний тухай бодол төрөх; 8. болох, байх; ~ затруднение бэрхшээл болох.
СОСТАВИТЬ II тавих, бөөгнүүлэн тавих; ~ кастрилы со стола сав суулгыг ширээн дээрээс бөөгнүүлэн тавих.
СОСТАВИ|ТЬСЯ 1. байгуулагдах, буй болох, бүрэлдэх, бүрдэх; ~лась комиссия комисси байгуулагдав; 2. цуглах, хуралдах, хуримтлах; 3. төрөх, гарах; ~лось определённое мнение тодорхой бодол төрөв.
СОСТАВЛЕНИЕ эмхэтгэх, боловсруулах, зохиох, бичих.
СОСТАВЛЯТЬ I 1. эмхэлэх, эвлүүлэх, угсрах, зэрэгцүүлэн тавих; 2. найруулах; 3. бүрдүүлэх, зохион байгуулах; 4. - тай (- той, - тэй) болгох, буй болгох, байгуулах; 5. эмхтгэх, боловсруулах, зохиох, хийх, бичих; 6. болох, хүрэх; 7. болох, төрөх; 8. болох, байх.
СОСТАВЛЯТЬ II авч тавих, буулган тавих.
СОСТАВЛЯТЬСЯ 1. байгуулагдах, буй болох, бүрэлдэх, бүрдэх; 2. цуглах, хуралдах, хуримтлах; 3. төрөх, гарах.
СОСТАВЛЯЮЩИЕ бүрдүүлэгч.
СОСТАВНО|Й 1. эвлүүлэн хийсэн, хэдэн хэсгээс бүрдсэн, эвхдэг; 2. бүрэлдэхүүний, найрлагад ордог; ~ элемент химического соединения химийн нийлэлд ордог зүйл.
СОСТАРИТЬ өглүүлэх, хөгшрүүлэх, өвгөрүүлэх.
СОСТАРИТЬСЯ өглөх, хөгшрөх, өвгөрөх.
СОСТОЯН|И 1. байдал; ~ здоровья биеийн байдал, биеийн эрүүл мэнд; ~ погоды тэнгэрийн байдал, цаг агаарын байдал; 2. байх; ~ тоски гунигтай байх; 3. хөрөнгө, чадал чинээ; * быть в ~и чадалтай байх, чадах.
СОСТОЯТЕЛЬНОСТЬ 1. нотолгоо, үндэслэл, нотолгоотой эсэх; 2. чинээлэг байх, хөрөнгө чинээ, чадал чинээ.
СОСТОЯТЕЛЬН|ЫЙ 1. нотолгоотой, үндэслэлтэй; 2. чинээлэг, чадал чинээтэй, хөрөнгөтэй.
СОСТО|ЯТЬ 1. бүрдэх, бүрэлдэх, бүрэлдэн тогтох; 2. орших, байх; вот в чём ~ит ися трудность хамаг бэрх чухам үүнд оршино; 3. байх, хүлээх, хаах.
СОСТОЯТЬСЯ 1. бүрдэх, бүрэлдэх, бүрэлдэн тогтох; 2. орших, байх; 3. байх, хүлээх, хаах.
СОСТРАДАНИЕ нигүүлсэх, энэрэх, өрөвдөх, нигүүлсэл, энэрэл, өрөвдөх сэтгэл; возбудить и ком-либо ~ хүнд өрөвдөх сэтгэл төрүүлэх.
СОСТРАДАТЕЛЬНОСТЬ нигүүлсэнгүй сэтгэл, энэрэнгүй (*байх*).
СОСТРАДАТЕЛЬН|ЫЙ нигүүлсэнгүй, энэрэнгүй, өр нимгэн, өрөвдөх сэтгэл.

СОСТРОГАТЬ харах, зорох.
СОСТРОИТЬ ~ рожу нүүр амаа муруйлгах.
СОСТРЯПАТЬ 1. (хоол) хийх, тогоо барих; ~ обед хоол хийх;
 2. хийгчээр болох, оромдох, аргацаах.
СОСТЯЗАНИЕ тэмцээн, уралдаан, тэмцэх, уралдах; ~ в беге явган уралдах, явган уралдаан.
СОСТЯЗАТЬСЯ тэмцэх, уралдах, тэмцэлдэх, булаалдах; ~ в остроумии цэц булаалдах.
СОСУД I сав.
СОСУД II судас; **кровеносный** ~ цусны судас.
СОСУДИСТЫЙ судаст, судасны, судсан; ~ая оболочка глаза нүдний судаст бүрхэвч; ~ое сплетение судсан сүлжээ; ~ желоб судасны ховил.
СОСУЛЬКА соёо, унжсан мөс, хонгорцог; **ледяная** ~ соёо мөс, унжсан мөс.
СОСУН хөхүүл, эхийгээ хөхдөг, хөхнөөсөө гараагүй; **жербеюк** ~ эхийгээ хөхдөг унага.
СОСУЩЕСТВОВАНИЕ хамт байх, зэрэгцэн орших; **мирное** ~ энх тайвнаар зэрэгцэн орших.
СОСУЩЕСТВОВАТЬ хамт байх, зэрэгцэн орших.
СОСЧИТАТЬ тоолох.
СОСЧИТАТЬСЯ 1. тооцоо хийх, өр ширгүй болох; 2. өшөө авах.
СОСЧИТЫВАТЬ тоолох.
СОТВОРЕНИЕ бүтээх, зохиох, бүтээлт.
СОТВОРИТЬ бүтээх, зохиох.
СОТКАТЬ нэхэх.
СОТНИК зуутын дарга.
СОТН||Я 1. зуун; 2. зуун цаас; 3. ~и өдий төдний, хэдэн зуу; ~ями өдий төднийгөөр, хэдэн зуугаар, зуу зуугаар.
СОТОВЫЙ сархинагийн; ~ мёд сархинагийн бал.
СОТРУДНИК 1. ажилтан, албан хаагч; **научный** ~ эрдэм шинжилгээний ажилтан; 2. хамсан ажиллагч, туслагч.
СОТРУДНИЦА 1. ажилтан эмэгтэй, албан хаагч эмэгтэй; 2. хамсан ажиллагч эмэгтэй, туслагч эмэгтэй.
СОТРУДНИЧАТЬ хамтран ажиллах.
СОТРУДНИЧЕСТВО 1. (хамтран) ажиллах; ~ в журнале сэтгүүлд хамтран ажиллах, сэтгүүлний газар ажиллах; 2. хамтран ажиллах, хамтын ажиллагаа.
СОТРАТАН донсолгох, доргинох, ганхуулах, найгуулах, хөдөлгөх.
СОТРЯСАТЬСЯ донслох, доргинох, ганхах, найгах, хөдлөх.
СОТРЯСЕНИЕ донслох, доргих, ганхах, найгах, хөдлөлт, донслолт, доргилт, ганхалт, найгалт, хөдлөлт; ~ мозга тархи хөдлөх, тархи унах.
СОТРЯСТИ донсолгох, доргинох, ганхуулах, найгуулах, хөдөлгөх; **взрыв сотряс воздух** тэсэрч агаар донсолгов.
СОТРЯСТИСЬ донслох, доргих, ганхах, найгах, хөдлөх.
СОТЫ зөгийн сархинаг, уут; **вынимать** ~ из улья зөгийн үүрнээс сархинагийг авах.
СОТЫЙ зуудугаар, зуу дахь, зууны; **пятьдесят три сотых** зууны тавин гурав.
СОУС сүмс.
СОУЧАСТВОВАТЬ оролцох, эзлэх, хамсах, хамааралцах.
СОУЧАСТИЕ оролцох, хамсаа, оролцоо, оролцолт, хамааралцах; ~ и преступлении гэмт хэрэгт оролцох.
СОУЧАСТНИК хамсаа, хамсаатан, хамт хамсаатан, оролцогч.
СОУЧАСТНИЦА хамсаатан эмэгтэй, хамсаа эхнэр.
СОУЧЕНИК хамт суралцагч, хамт суралцсан хүн.
СОФА софаа, өргөн зөөлөн диван.
СОФИСТ софист, софизмыг баримтлагч.
СОФИЗМ софизм.

СОФИСТИКА хуурмаг, баримт хэрэглэх.
СОФОРА бот. лндэр.
СОХА модон авжнс.
СОХАТЫЙ хандгай.
СОХН||УТЬ 1. хатах, эврэх, эгшинх; 2. гандах, хагдрах; **трава** ~ет ногоо гандаж байна; 3. хатах, хатангирах; ~ от тоски гуниглаж хатангирах.
СОХРАНЕНИЕ хамгаалах, сахих, хадгалах.
СОХРАНИТЬ 1. гамнах, нөөх, хадгалах, үлдээх; 2. хамгаалах, сахих; ~ спокойствие амгалан байдлыг сахих; 3. (хэвээр) үлдээх, нөөх.
СОХРАНИТЬСЯ 1. хэвээр үлдэх, хэвээр байх; **дом корошо** ~ля байшин сайн хэвээр байна; 2. хадгалагдах, үлдэх.
СОХРАННОСТЬ 1. хэвээр үлдэх, хэвээр байх; 2. гэмтэлгүй байлгах; ~ продуктов идэшний зүйлийг гэмтэлгүй байлгах.
СОХРАННИ||Й 1. нууц; **спрятать в ~ом месте** нууц газар хадгалах; 2. бүтэн байлгах, хадгалах; ~ая расписка хадгалсны баримт.
СОХРАНЯТЬ 1. гамнах, нөөх, хадгалах, үлдээх; 2. хамгаалах, сахих; 3. хэвээр үлдээх, нөөх.
СОХРАНЯТЬСЯ 1. хэвээр үлдээх, хэвээр байх; 2. хадгалагдах, үлдэх; 3. яригаараа байх.
СОЦВЕТИЕ баг цэцэг.
СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТ социал-демократ (*социал-демократ намын гишүүн*).
СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЧЕСКИЙ социал-демократ.
СОЦИАЛИЗАЦИЯ нийгэмчлэх, нийгэмчлэл.
СОЦИАЛИЗМ социализм, нийгэм журам.
СОЦИАЛИСТ социалист, нийгэм журамтан.
СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ социалист, нийгэм журамт, социализмын.
СОЦИАЛЬНО-БЫТОВ||ОЙ нийгэм аж байдлын, нийгэм ахуй байдлын; ~ые условия нийгэм аж байдлын нөхцөл.
СОЦИАЛЬНООПАСНЫЙ нийгэмд аюултай; ~ преступник нийгэмд аюултай хэрэгтэн.
СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ нийгэм улс төрийн.
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ нийгэм эдийн засгийн.
СОЦИАЛЬН||ЫЙ нийгмийн; ~ое происхождение нийгмийн гарал; ~ое положение нийгмийн байдал; ~ое обеспечение нийгмийн хангамж.
СОЦИОЛОГ нийгэм судлагч.
СОЦИОЛОГИЯ нийгэм судлал.
СОЦСТРАХ (*социальное страхование*) нийгмийн даатгал.
СОЦЕТАНИЕ 1. хослуулах, холбох; ~ теории с практикой онолын практиктай холбох; 2. нийлэх, зохицох, тохилдох; ~ звуков авна нийлэх.
СОЧЕТАТЬ хослох, холбох, агуулах.
СОЧЕТА||ТЬСЯ 1. нийлэх, хослох; 2. нийцэх, зохицох; хайралдах, найрах; **у него слова** ~ются с делом үг ажил хоёр нь нийцдэг хүн; 3. нийлэх, гэрлэх.
СОЧИНЕНИ||Е 1. зохиох, зохиол бичих; 2. зохиол; **собрание** ~и зохиолын эмхтгэл, сүм - бүм; 3. зохион бичих (*ажил*); **классовое** ~ ангийн зохион бичих ажил; 4. энгийн нийлэх, зэрэгцэн нийлэх, зэрэгцэх; ~ и подчинение в предложении өгүүлбэрүүдийн зэрэгцэх ба хавсрах.
СОЧИНТЕЛЬ 1. зохиогч; 2. санаагаараа зохиогч, зохиогоод хэлэгч; ~ небыллиц худал үг санаагаараа зохиогч.
СОЧИНТЕЛЬН||ЫЙ зэрэгцсэн; ~ые союзы зэрэгцсэн холбоос үг.
СОЧИНТЕЛЬСТВО 1. зохиох, зохиолчийн үг; 2. санаагаараа зохиох, зохиогоод хэлэх.

СОЧИНИТЬ,

СОЧИНЯТЬ 1. зохиох, найруулах, бичих; ~ стихотворение шүлэг зохиох; 2. санаагаараа зохиох, зохиогоод хэлэх.

СОЧИТЬСЯ нэвчих, дуслах, шүүрэх.

СОЧЛЕНЕНИЕ үе, хэсэглэл.

СОЧНОСТЬ 1. шүүстэй (*байх*), шимтэй (*байх*); ~ дыни шүүстэй амтат гуа; 2. ончтой (*байх*), хурц (*байх*); ~ стили найруулга хурц байх; 3. сонсголонтой (*байх*); ~ баса сонсголонтой аргил хоолой.

СОЧН||ЬИ 1. шүүстэй, шүүслэг, шимтэй; ~ое нблоко шүүслэг алим; 2. хурц тод, гялалзсан; ~ые краски хурц тод будаг; 3. ончтой, хурц; ~ое выражение ончтой хэллэг; 4. сонсголонтой.

СОЧУВСТВЕННО 1. өрөвдөн, хайрлан; 2. ойшоон, талархан; ~ улыбнуиться талархан инээмсэглэх.

СОЧУВСТВИЕ 1. өрөвдөх, хөөрхийлөх, хайрлах, өрөвч сэтгэл; **выражать своё** ~ өрөвдсөннийгөө илэрхийлэх, хөөрхийлөх; 2. ойшоох, даган баясах, талархах, ойшоолт, талархалт.

СОЧУВСТВОВАТЬ 1. өрөвдөх, хөөрхийлөх, хайрлах; ~ чужому горю гасланд нэрвэгдсэн хүнийг өрөвдөх; 2. ойшоох, даган баясах, талархах; ~ чьему-либо мнению хүний саналыг ойшоох.

СОЧУВСТВУЮЩИЙ ойшоогч, даган баясагч, талархагч.

СОШКА хөл; * *мелкая* ~ өчүүхэн хүн, шалыгүй амьтан, гавихгүй амьтан.

СОЮЗ I 1. холбоо, эвлэл; 2. холбоот улс; * *в ~е с кем-либо* хүнтэй эвсэн, нийлэн. 3. эвлэл. 4. холбоо эвсэл.

СОЮЗ II холбоос үг.

СОЮЗНИК холбоотон.

СОЮЗНИЧЕСКИЙ холбоотны.

СОЮЗН||ЬИ I холбооны; ~ая республика холбооны бүгд найрамдах улс.

СОЮЗНЫЙ II холбоос үгтэй.

СОЯ буурцгана, шар буурцаг, буурцаг, жанью.

СПАД буурах, татрах, татах.

СПАДАТЬ буурах, татрах, татах.

СПАЗМ булчин татах, мушгих, булчин таталт, агчил, агшил; ~ы в желудке ходоодны булчин татах.

СПАИВАТЬ I 1. уулгах; 2. архинд оруулах, архчин болгох.

СПАИВАТЬ II 1. гагнах; 2. гагнах, барилдлагатай болгох, бат нэгтгэх, нягтруулах.

СПАЙКА 1. гагнах; 2. гагнаас, гагнуур; 3. наалдах, барилдах; 4. барилдлага, нягт холбоо.

СПАЛИТЬ хуйхлах, түлэх, шатаах.

СПАЛЬНЫЙ унтах, нойрсох, унтлагын; ~ вагон унтах вагон.

СПАЛЬНЯ 1. унтах өрөө, нойрсох тасалгаа, нойрсох танхим; 2. унтах өрөөний тавил.

СПАРЕННЫЙ 1. хосолсон, холбосон, зэрэглэсэн; 2. нийлүүлсэн, хээлтүүлсэн.

СПАРЖА бот. хэрээнний нүд.

СПАРИВАНИЕ 1. хослох, холбох, зэрэглэх, нийлүүлэх; 2. нийлүүлэх, хээлтүүлэх, нийлүүлэх, хээлтүүлэг.

СПАРИВАТЬ,

СПАРИТЬ 1. хослох, холбох, зэрэглэх, нийлүүлэх; 2. нийлүүлэх, хээлтүүлэх, гишгүүлэх.

СПАРИТЬСЯ нийлэх, гишгэх.

СПАРТАКИАДА спартакиад, наадан.

СПАРТАНЕЦ 1. спарт хүн; 2. хатуужил, тэвчээртэй хүн.

СПАСАНИЕ аврах.

СПАСАТЕЛЬНЫЙ аврах; ~ круг аврах цагаринг.

СПАСАТЬ аврах, ангижруулах, хэтрүүлэх, гэтэлгэх.

СПАСАТЬСЯ 1. амь гарах, амна аврах, ангижрах, хэлтрэх, гэтлэх; 2. аврагдах.

СПАСЕНИЕ аврах, аврал, ангижруулах, гэтэлгэх; ~ имущества от огни эд хогшилг галаас аврах.

СПАСИБО 1. баярлалаа, гялайлаа, ачтай боллоо; ~ вам танд баярлалаа; 2. баярлах, талархах; 3. талархал, талархах, баярлалаа гэх.

СПАСИТЕЛЬ аврагч, гэтэлгэгч.

СПАСИТЕЛЬ||ЬИ ангижруулах, гэтэлгэх; ~ое средство аврах арга.

СПАСОВАТЬ 1. больё гэх, болнх, байх; 2. худчий, шантрах; ~ перед трудностями бэрхшээлээс шантрах.

СПАСТИ ангижруулах, хэлтрүүлэх, гэтэлгэх; ~ кому-либо жизнь хүний амь аврах.

СПАСТИСЯ амь гарах, амиа аврах, ангижрах, хэлтрэх, гэтлэх; ~ от смерти үхлээс ангижрах, үхлээс гэтлэх.

СПАТЬ 1. унтах, нойрсох; уложить ~ унтуулах; ~ мёртвым сном үхшртэл унтах; 2. ноомойн суух; **надо было не ~, а действовать** ноомойн суухгүй, ажиллах хэрэгтэй байсан юм; * ~ вечным сном мөнх нойрсох.

СПАЯННОСТЬ барилдлага, бат нэгдэл, нягт холбоо.

СПАЯТЬ 1. гагнах; 2. гагнах, барилдлагатай болгох, бат нэгдэх, нягт холбох.

СПЕВАТЬСЯ 1. хөг нийлүүлэх, хоолой нийлэх; 2. учраа олоцлох.

СПЕВКА дууны давтлага, дуу сургуулилах.

СПЕКТАКЛЬ ший, жүжиг; **ставить ~** ший гаргах, жүжиг тавих.

СПЕКТР солонго; ~ водорода устөрөгчийн солонго.

СПЕКТРОСКОП солонгын дуран.

СПЕКУЛИРОВАТЬ 1. дамлах, панзлах, дам худалдаалах, панз хний, дам наймаалах; 2. хожих гэх, ашиг хонжоо харах, ашиглах.

СПЕКУЛЯНТ дамын худалдаачин, панзчин, дамын наймаачин.

СПЕКУЛЯНТСКИЙ дамын худалдаачны, панзчны, дамын наймаачны.

СПЕКУЛЯЦИЯ 1. дамын худалдаа, панз, дамын, наймаа; 2. хожих гэх, ашиг хонжоо харах, ашиглах; ~ на чьих-либо затруднениях хүний бэрхшээлээс хонжих гэх, хүний бэрхшээлийг ашиглах.

СПЕЛОСТЬ болох, боловсрох, ндээтэй болох; ~ игод жимсгэнэ болох.

СПЕЛ||ЬИ болсон, боловсорсон, ндээтэй болох; ~ое яблоко болсон алим.

СПЕРВА эхлээд, урьдаар, анх.

СПЕРЕДИ 1. урьдаас, өмнөөс, урд талаас, өмнө этгээдээс, өврөөс; 2. урд, өмнө, урд талд, өмнө этгээдэд; **сесть ~** кого-либо хүний урд суух.

СПЕРЕТЬ бөглөрөх, бүтэх; **дыхание спёрло** амьсгал бөглөрөв.

СПЕРМА дусал, салай, үрийн шингэн, эр үр.

СПЕРМАТОЗОИД сперматозонд, эд эс, эр эс.

СПЕРТЫЙ бүгчим, бачим; ~ воздух бүгчим агаар.

СПЕСИВЫЙ омогтой, омогорхог, нхэрхэг, дээрэлхэг, аархуу; ~ человек омогтой хүн.

СПЕСЬ омог, нхэрхэг зан, дээрэлхэх, ааг; **сбить ~ с кого-либо** омгийг нь дарах.

СПЕТЬ дуулах; ~ песню дуу дуулах.

СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ 1. мэргэжүүлэх, мэргэжүүлэл; 2. мэргэжлийн чиглэл, тусгай зориулах, ангилал; 3. төрөлжүүлэлт.

СПЕЦИАЛИЗИРОВАТЬ 1. мэргэжүүлэх, мэргэжилтэй болгох, мэргэжил эзэмшүүлэх; 2. мэргэжлийн чиглэлтэй болгох, тусгай зориулах, ангилал.

СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫЙ төрөлжсөн.
СПЕЦИАЛИЗИРОВАТЬСЯ мэргэжих, мэргэжилтэй болох, мэргэжил эзэмших.
СПЕЦИАЛИСТ мэргэжилтэн, мэргэжилтэй хүн.
СПЕЦИАЛИСТКА мэргэжилтэн эмэгтэй, мэргэжилтэн бүсгүй, мэргэжилтэй эхнэр.
СПЕЦИАЛЬНО 1. явцуу мэргэжлээр, тусгайлан, тусгай онцгойлон; 2. зориуд хэрэг болгож.
СПЕЦИАЛЬНОСТЬ ||**Ь** мэргэжил; **работать по ~и** мэргэжлээрээ ажиллах; **инженеры разных ~ей** янз бүрийн мэргэжлийн инженерүүд.
СПЕЦИАЛЬНЫЙ ||**ЫЙ** 1. тусгай, тусгай зориулсан, тусгай хэрэгцээний; ~ **корреспондент** тусгай сурвалжлагч; 2. тусгай, онцгой, тусгай мэргэжлийн; ~**ое образование** тусгай боловсрол.
СПЕЦИИ халуун ногоо, таван халуун.
СПЕЦИФИКА өвөрмөц онцлог, өвөрмөц шинж, өвөрмөц чанар; ~ **научной работы** эрдэм шинжилгээний ажлын өвөрмөц онцлог.
СПЕЦИФИКАЦИЯ өвөрмөц онцлогийн тодорхойлолт, өвөрмөц онцлогийн цэс, (**өвөрмөц онцлогийг**) тодорхойлон жагсаах.
СПЕЦИФИЧЕСКИЙ өвөрмөц; ~ **запах лекарства** эмийн өвөрмөц үнэр.
СПЕЦИФИЧНОСТЬ өвөрмөц чанартай (**байх**), өвөрмөц (**байх**).
СПЕЦИФИЧНЫЙ өвөрмөц.
СПЕЦОБУВЬ ажлын гутал.
СПЕЦОВКА ажлын хувцас, тусгай хувцас.
СПЕЧЬСЯ 1. болох; 2. бүлэнтэх, нөжрөх; **кронь спеклась** сгустком цус нөжрөв; 3. бөөгнөрөх, бөөн болох.
СПЕШИВАТЬ явгалуулах, морниоос буулгах.
СПЕШИВАТЬСЯ явгалах, морниоос буух.
СПЕШИТЬ явгалуулах, морниоос буулгах.
СПЕШ|ИТЬ 1. яарах, хурдлах, түргэлэх, шамдах, тэвдэх, адгах; **делать что-либо не ~а** яаралгүй хийх; 2. түрүүлэх; **часы ~ат** энэ цаг түрүүлж байна.
СПЕШК|А яарах, хурдлах, шамдах, тэвдэх, адгах; **в ~е** яарахдаа.
СПЕШНО яаран, яаралтай, бачим, шамдан, хурдан; ~ **доставить** яаралтай хүргэх, шамдан авчрах.
СПЕШНОСТ|Ь яаралтай (**байх**), яаруу хэрэг; **в случае ~и** яаруу хэрэг гарвал.
СПЕШН|ЫЙ яаралтай, яаруу, шамдалтай, бачим; ~**ое дело** яаралтай хэрэг.
СПИВАТЬСЯ архичин болох, архинд орох.
СПИД (**синдром приобретённого иммунодефицита**) ДОХ (**дархлал олдмолын хам шинж**).
СПИДОМЕТР хурд хэмжүүр.
СПИЛИВАТЬ хөрөөдөх, огтлох, тайрах.
СПИЛИТЬ хөрөөдөх; ~ **дереву** мод хөрөөдөх.
СПИН|А нуруу, ар; **стоять ~ой** нуруу харан зогсох; **лежать на ~е** өөдөө харан хэвтэх; **за ~ой** араар нь, далд; **гнуть ~у** перед кем-либо хүнийг царайчлах; **на собственной ~е** испытать что-либо юмыг биеэрээ үзэх.
СПИНКА 1. нуруу, нуруунцар; 2. түшлэг.
СПИНОГРЫЗ разг. нялх хүүхэд.
СПИННОЙ нурууны; ~ **мозг** нугас; ~ **хребет** нуруу.
СПИРАЛЬ 1. эргүүлэг, мушгиа; 2. ерөндөг.
СПИРАЛЬН|ЫЙ эргүүлэг, мушгиа; ~**ая** лестница эргүүлэг шат.
СПИРИТУАЛИЗМ спиритуализм.

СПИРТ спирт; **винный** ~ дарсны охь; **нашатырный** ~ навшийн охь, уусгамал шүвтр.
СПИРТН|ОЙ 1. охийн, спиртийн; ~ **запах** охйн үнэр, спиртийн үнэр; 2. охьтой, спирттэй, охнор хнйсэн, спиргээр хийсэн; ~**ые** напитки архи дарс; 3. охийн, спиртийн; ~ **завод** охийн үйлдвэр, спиртийн үйлдвэр; 4. ~**ое** архи дарс, дарс, архи.
СПИРТОВАТЬ охь шингээх, спирглэх.
СПИРТОВКА охийн дэн, спиртийн дэн.
СПИСАТЬ 1. хуулах, сийрүүлэх, буулгах; ~ **стихи для памяти** шүлгийг мартахгүйн тул хуулж авах; 2. харж зурах; ~ **копню с картины** зураг харж зурах; 3. хуулан бичих, харж бичих; 4. үлгэр болгон бичих; 5. зарлага болгох, данснаас хасах, данснаас тайлах; ~ **задолженность** өрнийг нь зарлага болгох, өрийг хүчингүй болгох.
СПИСАТЬСЯ захидлаар харилцах.
СПИС|ОК 1. хуулбар; **древнейшие ~ки** летописи он дараалсан бичгийн нэн эртний хуулбар; 2. жагсаалт, цэс, данс; ~**ки избирателей** сонсогчдын цэс; ~ **титульный** нэр төрлийн жагсаалт. 3. бүртгэл.
СПИСУВАТЬ 1. хуулах, сийрүүлэх, буулгах; 2. харж зурах; 3. хуулан бичих, харж бичих; 4. үлгэр болгон бичих; 5. зарлага болгох, данснаас хасах, данснаас тайлах.
СПИСЫВАТЬСЯ захидлаар харилцах.
СПИТОЙ шингэн, шаар чанасан; ~ **чай** шингэн цай, чанасан шаар.
СПИТЬСЯ архинд орох, архичин болох.
СПИХИВАТЬ,
СПИХНУТЬ түлхчихэх, түлхэж унагах; ~ **в яму** нүх рүү түлхэж унагах.
СПИЦА 1. зүү; 2. хигээс; **последняя ~** в колеснице ар жавдангийн хүн.
СПИЧЕЧН|ЫЙ чүдэнзний; ~**ая** коробка чүдэнзний хайрцаг.
СПИЧ|КА чүдэнз, зуруул; **коробка ~ек** хайрцаг чүдэнз; **чиркиуть ~кой** чүдэнз зурах.
СПЛАВ I хайлш.
СПЛАВ II урсгах, саллах; ~ **леса по реке** голоор мод урсгах.
СПЛАВИТЬСЯ хайлах.
СПЛАВЛЯТЬ 1. урсгах, саллах; 2. зайлуулах, далд оруулах, ашингтай зарах, шахах, дамлах.
СПЛАВН|ОЙ 1. урсгах, саллах; ~ **лес** урсгах мод; 2. мод урсгууштай, саллахад тохнромжтой; ~**ая** река мод урсгууштай гол.
СПЛАНИРОВАТЬ I төлөвлөх.
СПЛАНИРОВАТЬ II намуун нисэх, дөлгөөн нисэх, тогтуун буух.
СПЛАЧИВАТЬ нягтруулах, нягтруулан нэгтгэх, бататгах.
СПЛАЧИВАТЬСЯ нягтрах, нягтран нэгдэх, баттах.
СПЛЁВЫВАТЬ нулимах.
СПЛЕН|ИТ *мед.* дэлүүний үрвэсэл.
СПЛЁСКИВАТЬ цалгиулах, цацах.
СПЛЕСНУТЬ цалгиулах, цацах.
СПЛЕСТИ 1. сүлжих; ~ **сеть** тор сүлжих; 2. сүлжиж залгах, тамж залгах, эрчилж залгах.
СПЛЕСТИСЬ сүлжилдэх, орооцолдох; барьцалдах; **змен сплелись** олон могой орооцолджээ.
СПЛЕТАТЬ 1. сүлжих; 2. сүлжиж залгах, томж залгах, эрчилж залгах.
СПЛЕТАТЬСЯ сүлжилдэх, орооцолдох, барьцалдах.
СПЛЕТЕНИЕ 1. сүлжилдэх, орооцолдох, барьцалдах; 2. давхцах; **неожиданное ~ обстоятельство** учир байдал гэнэт давхцах; 3. сүлжээ; **солнечное** ~ наран сүлжээ.

СПЛЕТНИК ховч, ховсорч, ховсоргон хүн.
СПЛЕТНИЧАТЬ ховхлох, хов зөөх, ховсрох, хошуу худалдах.
СПЛЕТНЯ хов, хов жнв, хов хошуу.
СПЛЕТЧА 1. далайж далайж; **рубить** ~ далайж цавчих;
 2. бодолгүй, хуумгай, омтгой; **решить** ~ хуумгай шийдэх.
СПЛОТИТЬ нягтруулах, нягтруулан нэгтгэх, бататгах.
СПЛОТИТЬСЯ нягтрах, нягтран нэгдэх, батгах.
СПЛОХОВАТЬ муудах, алдаа хийх, алдах, барьц алдах.
СПЛОЧЕНИЕ нягтруулах, нягтрах.
СПЛОЧЕНИТЬ нягтрал, нягтарсан байдал, нягтран нэгдсэн (*байх*); **продемонстрировать свою** ~ нягтран нэгдсэнээ үзүүлэх.
СПЛОЧЕННЫЙ нягтарсан, нягтран нэгдсэн.
СПЛОШН|ОЙ 1. нэлэнхий, даяар, хотлоор; 2. үргэлжилсэн, үргэлж, хавтгай, битүү, дан; **~ые леса** битүү ой; 3. үргэлж, зогсолтгүй, тасралтгүй; **~ым потоком** тасралтгүй урсан;
 4. цул, үргэлж; **~ гранит** цул боржин чулуу.
СПЛОШЬ 1. үргэлж, тасралтгүй, туж; 2. нэлэнхийдээ, туж, цул, дан; **стены и потолки ~ покрыты сажей** тааз туурга нь нэлэнхийдээ хөө болжээ; 3. нэлэнхийдээ, хавтгайдаа, цөм; **все ~ грамотны** бүгд хавтгайдаа бичигтэй; **~ да рядом** захаас аван замаас үргэлж.
СПЛУТОВАТЬ залилах, булхайцах, луйвардах.
СПЛЫ|ТЬ 1. урсаад явчих, урсчих; **мостики** ~ли дамжуур урсаад явчжээ; 2. буцалж гадуур асгарах; **было да ~ло** амар сайхандаа жаргажээ.
СПЛЮНУТЬ нулимах.
СПЛЮСУТЬСЯ камхийх, шамшнйх, навшийх, хавтайх.
СПЛЮЩИВАТЬ хам хийлгах, шамшилгах, навчийлгах, хавтайлгах.
СПЛЮЩИТЬ хамхийлгах, шамшилгах, навшийлгах, хавтгайлгах.
СПЛЮЩИТЬСЯ хамхийх, шамшнйх, навшийх, хавтайх.
СПЛЯСАТЬ бүжнглэх.
СПОДВИЖНИК хамт зүтгэлцэгч, хамжаа.
СПОДРУЧНЫЙ I хамсаа, аядан дагалдагч, гар хөл бологч.
СПОДРУЧНЫЙ II таарамжтай, аятай, хялбар; аятай хэрэг.
СПОЗАРАНКУ хар эртүүр, хар өглөөгүүр; **встать** ~ хар эртүүр босох.
СПОЙТЬ 1. уулгах; **~ лошади ведро воды** моринд хувин ус уулгах; 2. архинд оруулах, архицни болгох.
СПОКОЙНО номхон, дөлгөөн, тайван, амгалан, санаа амар, тэнгээр; **сидеть** ~ амгалан суух; **~ обдумать** тайван бодож үзэх.
СПОКОЙН|ЫЙ 1. номхон, дөлгөөн, тайван намуун; **~ое море** дөлгөөн тэнгис; 2. амар, амарлингуй, амгалан, тайван, тэнгээр, санаа амар, угсал зөөлөн; **~ая улыбка** амарлингуй ннээмсэглэх; **~ взгляд** угсал зөөлөн харц; 3. амгалан, тайван, түвшни, төлөв, номхон; **~ характер** амгалан зан; 4. таарсан, барьдаггүй; **~ой ночи!** амгалан нойрсогтун! сайхан унтаарай! **будьте ~ы** санаагаа бүү зовоогтун, сэтгэлээ агуу талбигтун.
СПОКОЙСТВИЕ 1. амгалан байдал, тайван байдал, амгалан тайван; **общественное** ~ нийгмийн амгалан байдал; 2. амгалан байдал, санаа амар байх, уужим (*дотор*), амарлингуй байдал; **сохранять** ~ амгалан байдалтай байх.
СПОКОН ~ веку, ~ веком өнө эртний, аль хэзээний.
СПОЛАСКИВАТЬ зайлах.
СПОЛЗАТЬ 1. гулган буух, гулсан буух; 2. хальтран унах, хальтран орох.
СПОЛЗТЬ I гулган буух, гулсан буух; **~ с дерева** модон дээрээс гулган буух; 2. хальтран унах, хальтран орох.

СПОЛНА бүрнээ, тоо ёсоор.
СПОЛОСНУТЬ зайлах.
СПОР 1. маргаан, маргалдаан, булаалдаан, арцалдаан; **заять** ~ маргаан өдөөх; **учёные ~ы** эрдмийн маргаан; **трудовой ~** хөдөлмөрийн маргаан. 2. зарга; **~ о наследствив** өвийн зарга; **~у нет** яриангүй, маргаангүй.
СПОРАДИЧЕСКИЙ үе үе тохнолдох.
СПОРИТЬ 1. маргах, маргалдах, булаацалдах, арцалдах; **~ о пустяках** ялнгүй юм булаацалдах; 2. заргалдах, зарга хийх; 3. бооцолдох, бооцоо тавих.
СПОРИ|ТЬСЯ урагштай байх, бүтэлтэй байх; **всё у него ~тса** түүний юм бүхэн бүтэлтэй байдаг.
СПОРНОСТЬ маргаантай (*байх*); **~ вопроса** маргаантай асуудал.
СПОРН|ЫЙ маргаантай, хэлэлцээнтэй, ярантай, заргатай; **~ое дело** маргаантай хэрэг.
СПОРОТЬ ханзлах.
СПОРТ бнейн тамир, спорт; **заниматься ~ом** бнейн тамираар хичээллэх.
СПОРТИВН|ЫЙ спортын; **~ые соревнования** спортын уралдаан; **~ая площадка** спортын талбай, спортын дэвжээ.
СПОРТСМЕН тамирчин.
СПОРТСМЕНКА тамирчин эмэгтэй.
СПОРЩИК маргаанч, маргаач.
СПОР|ЫЙ урагштай, бүтэлтэй; **~ая работа** урагштай ажл.
СПОСОБ арга, арга зам; **~ выражения** илэрхнйлэх арга; **~ употребления** хэрэглэх арга; **~ производства** үйлдвэрлэх арга; **~ анализа** шинжлэх арга.
СПОСОБНОСТЬ 1. авьяас, билиг; **~ к музыке** хөгжмийн авьяас; 2. чадал, чадвар, чадах; **покупательная** ~ худалдан авах чадал.
СПОСОБНЫЙ 1. авьяастай, билигтэй; 2. чадах, чадвартай; чадалтай; **~ работать** ажиллаж чадах.
СПОСОБСТВОВАТЬ 1. тус болох, тус хүргэх, туслах, нэмэр үзүүлэх; 2. тус болох, нэрмээс болох.
СПОТКНУТЬСЯ,
СПОТЫКАТЬСЯ 1. бүдрэх, бүдэрч ойчих, тээглэх, тээглэж унах; 2. торох, тээглэх.
СПОХВАТИТЬСЯ гэнэт санах, санаанд орох, мартсанаа санах.
СПОХВАТЫВАТЬСЯ гэнэт санах, санаанд орох, мартсанаа санах.
СПРАВА баруун талаас, баруун гар талаас, баруунаас, баруунтаа.
СПРАВЕДЛИВО шударга, үнэн шударга, үнэн зөв, зөв зүйтэй; **~ оценить** шударга үнэлэх.
СПРАВЕДЛИВОСТ|Ь 1. үнэн шударга (*байх*), шударга ёс, шударга зүй, шударга (*байх*), **соблюсти** ~ шударгыг сахих; **нарушить** ~ шударга зүйг зөрчих; **по ~и** шударга ёсоор, шударгаар; 2. үнэн зөв (*байх*), зөв зүйтэй (*байх*), зүйтэй (*байх*), үнэн (*байх*); **отдать** ~ шударгаар хэлэх, шударгаар тэмдэглэх.
СПРАВЕДЛИВ|ЫЙ 1. шударга, үнэн шударга, шударга ёсны, шударга зүйн; **~ судья** шударга шүүгч; 2. үнэн зөв, зөв зүйтэй, зүйтэй, үнэн; **~ое требование** зүйтэй шаардлага.
СПРАВИТЬ хийх, тэмдэглэх; **~ день рождения** төрсөн өдрийг тэмдэглэх.
СПРАВИТЬСЯ I 1. гүйцэтгэж чадах, дуусгаж чадах, хүч хүрэх, давах; **~ с работой** ажлаа гүйцэтгэж чадах; 2. дийлэх, хүч хүрэх, давах; **тебе с ним не ~ чи** түүнийг хүч хүрэхгүй.
СПРАВИТЬСЯ II лавлах, лавлан асуух, асуух, сураглах, үзэх, лавлан үзэх; **~ в словаре** толь бичнгтүзэх.

СПРАВКА 1. лавлах, асуух, сураглах, үзэх; **навести** -у лавлах, сураглах; 2. батлах хуудас, лавлах зурвас, лавлах баримт; ~ с места работы ажлын газрын батлах хуудас.

СПРАВЛЯТЬ хийх, тэмдэглэх.

СПРАВЛЯТЬСЯ I 1. гүйцэтгэж чадах, дуусгаж чадах, хүч хүрэх, давах; 2. дийлэх, хүч хүрэх, давах.

СПРАВЛЯТЬСЯ II лавлах, лавлан асуух, асуух, сураглах, үзэх, лавлаж үзэх.

СПРАВОЧНИК лавлах ном.

СПРАВОЧНЫЙ лавлах; ~ое бюро лавлах товчоо.

СПРАШИВАТЬ 1. асуух, сурах; 2. асуух, авахыг хүсэх, гуйх; 3. асуух, сураглах, сурах; 4. асуух, нэхэх, шаардах, хариуцлага тулгах.

СПРАШИВАТЬСЯ I асуух, зөвшөөрөл гуйх, зөвшөөрөл эрэх; 2. асуугдах, нэхэгдэх, шаардах, нэхэх, асуух.

СПРЕССОВАТЬ шахах, дарагшуулах, нягтруулах, нягт болгох.

СПРИНТ ойрын зайны уралдаан.

СПРИНТЕР ойрын зайны уралдагч.

СПРИНЦЕВАНИЕ угаалга, угаах.

СПРИНЦЕВАТЬ бургуйдах, шүрших.

СПРИНЦЕВАТЬСЯ бургуйдуулах, шүршиглэх.

СПРИНЦОВКА бургуй тавих, угаалга хийх.

СПРОВАЖИВАТЬ явуулах, үдэн гаргах, зайлуулах.

СПРОВОЦИРОВАТЬ хатгах, өдөөх, турхирах.

СПРОЕКТИРОВАТЬ төсөл зохиох.

СПРОС эрэлт хэрэгцээ, эрэлт хүсэлт; ~ и предложение эрэлт нийлүүлэлт; без ~а асуулгүй, зөвшөөрөлгүй.

СПРОСИТЬ 1. асуух, сурах; 2. асуух, ааахыг хүсэх, гуйх; ~ совет зөвлөлгөө авахыг хүсэх; 3. асуух, сураглах, сурах; 4. асуух, шаардах, хариуцлага тулгах; с тебя за всё -яг энэ бүгдийн хариуцлагыг чамд тулгана.

СПРОСИТЬСЯ I асуух, зөвшөөрөл эрэх; **ушёл, не спросясь** асуулгүй явчихжээ; 2. асуугдах, нэхэгдэх, шаардах, нэхэх, асуух; с тебя ~тя, как и с других чамаас нэгэн адил шаардана.

СПРОСОНОК нойрмоглон, нойрмог.

СПРОСОНЬЯ нойрмогоор, нойрмоглоод.

СПРОСТА энгийн, зүгээр; **спросить** ~ зүгээр асуух.

СПРЫГИВАТЬ үсрэн буух, буун харайх, дэвхрэх.

СПРЫСНУТЬ 1. түсэргэх, сүрчих, үсэргэх; 2. мялааж нанчид өргөх, мялаах, сэржим өргөх.

СПРЯГАТЬ хувилгах.

СПРЯГАТЬСЯ хувилах.

СПРЯЖЕНИ|Е 1. хувилгах; 2. хувнлахуй; **глаголы первого ~я** нэгдүгээр хувилахуйн үйл үг.

СПРЯТАТЬ нуух, далдлах.

СПРЯТАТЬСЯ нуугдах, хоргодох.

СПУГИВАТЬ,

СПУГНУТЬ үргээх, цочоох; ~птиц шувуу үргээх.

СПУД под ~ом 1) дарах, дараастай, далд; 2) хэрэглэлгүй, хэрэгцээгүй; из-под ~а 1) далдаас, дарсан газраас; 2) хэрэглээгүй байсан, мартсан.

СПУСК I 1. буулгах; ~ флага далбаа буулгах; 2. уруу газар, ташуу газар, хажуу, эргэцэг; **крутой** ~ огцом уруу газар, хэжүү; 3. (бууны) гох.

СПУСК II не давать ~а зүгээр өнгөрөөхгүй, өршөөхгүй.

СПУСКАТЬ I 1. буулгах, оруулах; 2. усанд тавих, оруулах; 3. гарах, гарган урсгах, татах; 4. (султ) тавих; 5. хий гаргах; 6. шуугдах, тарга алдах; 7. үрэх; 8. дур тавих (эр эмийн ажилд).

СПУСКАТЬ II зүгээр өнгөрөөх, өршөөх.

СПУСКАТЬСЯ I буух, доош орох, уруудах; 2. болох, буух, татах; 3. уруудах, уруудаж явах, доошлох.

СПУСКОЙ гаргах, гарган урсгах, татах; ~ кран гаргах цорго.

СПУСКОВОЙ 1. гаргах, гарган урсгах, татах; 2. (бууны) гох буулгах; ~ механизм гох буулгах оньс.

СПУСТИ|ТЬ I 1. буулгах, оруулах; 2. тавих, оруулах; ~ новый корабль шинэ хөлөг онгоц усанд тавих; 3. гаргах, гарган урсгах, татах; ~ воду из пруда цөөрмийн усыг татах; 4. (султ) тавих; ~ собаку с цепи нохой гнжнээс ий тавих; 5. хий гаргах; **шина** ~лась дугуйн хий гарчээ; 6. шуугдах, тарга алдах; 7. үрэх; ~ все свои деньги бүх мөнгөө үрэх; ~ курок гох дарах; ~ с лестницы шатан дээрээс түлхэх, хөөх; спусти рукава хайш яйш, хааш хэрэг; 8. дур тавих.

СПУСТИТЬ II зүгээр өнгөрөөх, өршөөх; этого я не спущу би үүнийг зүгээр өнгөрөөхгүй.

СПУСТИ|ТЬСЯ I буух, доош орох, уруудах; ~ с горы уулнаас буух; 2. болох, буух, татах; ~лся мрак харанхуй болов 3. уруудах, уруудан явах, доошлох; ~ по реке гол уруудах.

СПУСТЯ хожим, хойно, болоод өнгөрөөд, азнаад; ~ несколько лет хэдэн жил болоод; ~ немного жаахан хожуу, жаахан азнаад.

СПУТАТЬ 1. холих, хутгах, эдрээх, самцуулах; 2. самууруулах, будлиантуулах; 3. туших, чөдөрлөх; 4. андуурах.

СПУТА|ТЬСЯ I эдрэх, ороолдох, зангирах, самцах, ширэлдэх; 2. самуурах, будлих; у него мысли ~лись ухаан нь самуурав.

СПУТНИК I замын хань, хань; **дорожный** ~ замын хань; ~ моей жизни мнний нэг насны хань; 2. дагуул; Луна — ~ Земли сар бол дэлхийн дагуул мөн.

СПУТНИЦА 1. замын хань эмэгтэй, эмэгтэй хань; 2. дагуул.

СПУТЫВАТЬ 1. холих, хутгах, эдрээх, самцуулах; 2. самууруулах, будлиантуулах; 3. туших, чөдөрлөх; 4. андуурах.

СПУТЫВАТЬСЯ I эдрэх, ороолдох, зангирах, самцах, ширэлдэх; 2. самуурах, будлих.

СПЯТИТЬ ~ с ума солнорох, хэнээ тусах.

СПЯЧКА ичих, ичил.

СРАБАТЫВАТЬСЯ I гар нийлэх, санаа нийлэх.

СРАБАТЫВАТЬСЯ II элэгдэх, элэх.

СРАБОТАННОСТЬ (ажилд) гар нийлсэн (байх), санаа нийлэх.

СРАБОТАТЬСЯ гар нийлэх, санаа нийлэх.

СРАВНЕНИ|Е 1. адилгах, зүйрлэх, жишнх, харшуулах, үлгэрлэх; **производить** ~ адилтгаж үзэх; по ~ю үлгэрлэвэл; 2. адилтгал; **не идти в** ~ зүйрлэх аргагүй, адилтгашгүй.

СРАВНИВАТЬ I 1. адилтгах, зүйрлэх, жишээлэх, харьцуулах, үлгэрлэх; 2. жишнх, зэргэцүүлэх.

СРАВНИВАТЬ II тэгшлэх, тэгшитгэх, жигдлэх.

СРАВНИВАТЬСЯ I 1. адил байх, тэнцүү байх, тэнцэх, зэрэгцэх; 2. зүйрлэгдэх, адилтгах, зүйрлэх, үлгэрлэх.

СРАВНИВАТЬСЯ II 1. тэгшрэх, жигдрэх, чацуу болох; 2. тэгшлэгдэх.

СРАВНИТЕЛЬНО 1. жишихэд, харьцуулбал, зүйрлэхэд, орвол; 2. харшуулан; **изучать что-либо** ~ юмыг харшуулан судлах; 3. төдий л, тийм ч, нилээд; ~ небольшой срок төдий л их биш хугацаа.

СРАВНИТЕЛЬН|ЫЙ харьцуулсан, харшуулсан, зүйрлэсэн, жишнх, адилтгах; ~ое языкознание харьцуулсан хэлний шинжлэл; ~ые данные харьцуулсан мэдээ; ~ метод харшуулах арга.

СРАВНИТЬ 1. адилтгах, зүйрлэх, жишээлэх, харьцуулах, үлгэрлэх; ~ две величины хоёр хэмжигдэхүүнийг харьцуулах; 2. жишнх, зэргэцүүлэх.

СРАВНИТЬСЯ адил байх, тэнцүү байх, тэнцэх, зэрэгцэх; ~ в таланте с кем-либо хүнтэй авьяас тэнцэх.

СРАВНЯТЬ адил болгох, адилтгах, тэнцүү болгох, тэнцүүлэх; ~ расхот с доходом зарлагыг орлоготой тэнцүүлэх.

СРАВНЯТЬСЯ адил болох, тэнцүү болох, тэнцэх, дайтай болох.

СРАЖАТЬ 1. унагаах, алах; 2. хирдхийлгэх, хийрдхнийн цочоох, балмагтуулах.

СРАЖАТЬСЯ 1. тулалдах, байлдах, дайтах, тулах, дайлалдах; 2. гулах, үзэлцэх, тулалдах; ~ в шахматы шатраар үзэлцэх.

СРАЖЕНИ||Е тулалдаан, байлдаан; дать ~ тулалдах; поле ~я тулалдааны талбар.

СРАЗИТЬ 1. унагах, алах; 2. хирдхийлгэх, хирдхнийн цочоох, балмагдуулах; ~ горестной вестью гашуудалтай мэдээгээр балмагдуулах.

СРАЗИТЬСЯ 1. тулалдах, байлдах, тулах, дайтах; 2. үзэлцэх, тулалдах.

СРАЗУ нэгмөсөн, нэг дор, шууд, тэр дороо, дорхиоо, даруй; он ~ это делал тэр (хүн) үүнийг дорхиоо хийчихсэн.

СРАМ муухай, бузар, шившиг, гутамшиг, ичгүүр; какой ~! ямар шившигийн юм!

СРАМИТЬ гутаах, гутамшиг болгох, шившигийг нь холих, бузарлах, нчээх.

СРАМИТЬСЯ нэрээ гутаах, нэрээ хугалах, гутамшиг болох, шившгээ хутгах.

СРАМНИК нчих нүүргүй амьтан, ичгүүрээ алдсан хүн.

СРАМНОЙ 1. ичих нүүргүй, ичгүүрээ алдсан, ичгүүр сонжуургүй; 2. саятааны, умдагны.

СРАСТАНИЕ бүтэх, бүрэлдэх, эдгэрэх.

СРАСТАТЬСЯ бүтэх, бүрэлдэх, эдгэрэх.

СРАСТИСЬ бүтэх, бүрэлдэх, эдгэрэх.

СРАСТИТЬ 1. бүрэлдүүлэх, эдгэрүүлэх; 2. залгах, холбох.

СРАЩЕНИЕ бүтэх, бүрэлдэх; фразеологическое ~ хэвшмэл хэллэг.

СРАЩИВАНИЕ 1. залгах, холбох; ~ брусьев дүнз залгах; 2. нийлэх, нийлэлт.

СРАЩИВАТЬ 1. бүрэлдүүлэх, эдгэрүүлэх; 2. залгах, холбох.

СРАЩИВАТЬСЯ залгагдах, бүрэлдэх.

СРЕДА I 1. орчин, орчин тойрон, орчи байдал; ~ обитания байгнын орчин; географическая ~ газар зүйн орчин, орчны газар зүйн байдал; ~ естественная байгалийн орчин; ~ искусственная зохиомол орчин; 2. орчин, орчин тойрон, орчин тойрны нөхцөл, орчин тойрны хүмүүс, дунд, дотор; окружающая ~ орчин тойрон.

СРЕДА II лхагва гараг, буд.

СРЕДИ 1. дунд, -д (-т); ~ площади талбайн дунд; 2. дунд; угчлэн орчуулахгүй; ~ бела дня гэгээн цагаан өдөр; ~ ночи шөнө дунд; 3. дунд, дотор, -д (-т), хооронд; ~ книг номон дотор, номд; 4. дунд, дотор; ~ нас бидний дунд, манай дотор.

СРЕДИНА 1. тэг дунд, төв, гол; 2. дунд, хагас, тал.

СРЕДИННЫЙ 1. тэг дундын, голын, дундад; 2. хоёрын хооронд.

СРЕДНЕ дунд зэрэг, дунд, тааруухан; отвстить на экзамене ~ шалгалтад дунд хариулах.

СРЕДНЕВЕКОВЫЙ дундад эртний үеийн, дундад зууны үеийн.

СРЕДНЕГОДОВ|Й жилийн дундаж; ~ая температура жилийн дундаж халуун хүйтэн.

СРЕДНЕСУТОЧНЫЙ хоногийн дуудаг.

СРЕДН|ИЙ 1. дунд, дундад; ~ая Европа дундад Европ; ~ брат дунд ах, дунд дүү; 2. дунд хирнийн, дунд зэргийн, дунд; мужнина ~их лет дунд насны хүн; борец ~его веса дунд жингийн бөх; ~ рост дунд зэргийн нуруу; ~ возраст — это

когда из двух искушений выбираешь то, которое позволит тебе вернуться домой до 9 вечера (*Рональд Рейган*) дунд эргэм нас гэдэг бол хүнд уруу татагдах хоёр зүйл байлаа гэхэд орой 9 цагаас өмнө харьж болохыг нь сонгодог нас юм (*Рональд Рейган*); 3. дундаж; ~ая величина дундаж хэмжигдэхүүн; ~ заработок дундаж хөлс; ~ая рыночная цена зах зээлийн дундаж үнэ; ~ая скорость дундаж хурд; 4. дунд зэргийн, дунд хэмийн, хир тааруу, дунд; ~ие способности дунд хирнийн авьяас; 5. эрс, саармаг; ~ род эрс хүйс; 6. ~ее дундаж, дундаж хэмжигдэхүүн; ~ее арифметическое тоо бодлогын дундаж; ~ее образование дунд боловсрол; ~ая школа дунд сургууль; ~ие века дундад эртний үе, дундад зууны үе; ~ палец дунд хуруу; в ~ем дунджаар, дундыг баримжаалбал; ~ее ухо дунд чих.

СРЕДОТӨЧИЕ төв, гол газар, бөөгнөрсөн газар.

СРЕДСТВ|О 1. арга, арга зарга, арга барил; пустить в ход все ~а бүх аргыг хэрэглэх; 2. хэрэгсэл, зэвсэг, хэрэглүүр; ~а производства үйлдвэрлэлийн хэрэгсэл; ~ защиты хамгаалах хэрэгсэл; ~а финансовые санхүүгийн хэрэгсэл; язык — ~ общения людей хэл бол хүмүүсийн харилцах хэрэглүүр мөн; 3. эм, хэрэглэгдэхүүн, зүйл, арга; ~ от кашля ханнадны эм; ~ стимулирующее идэвхжүүлэх бодис, хэрэглүүр; 4. ~а мөнгө, хөрөнгө, бэл, тэжээл, арга; оборотные ~ гүйлгээний мөнгө, гүйлгээний хөрөнгө; отпустить ~ мөнгө олгох; ~ существование амин тэжээл, амь зуух арга.

СРЕДЬ дунд, хооронд; ~ бела дня гэгээн цагаан өдөр; ~ гор уулын дунд, уулсын хооронд.

СРЕЗ огтлоос, тайраас, огтлоос газар, тайрсан газар.

СРЕЗАТЬ тайрах, зүсэх, өгөлөх, шулах; ~ угол шууд явах.

СРИСОВАТЬ хуулан зурах, харж зурах, зурж авах; ~ рисунк из книги номын зураг харж зурах.

СРОДН|Й хамаатай (*байх*), төрөл (*байх*), садан (*байх*).

СРОДН|Й|ТЬ ижилсгэх, дасах, ойртуулах, дөт болгох; общая борьба нас ~ла нэг тэмцэл биднийг ойртуулав.

СРОДН|Й|ТЬСЯ 1. ижилсэх, дасах, ойртох, дөт болох; мы с ним ~лись за три года совместной жизни тэр бид хоёр гурван жил хамт амьдарч дасав; 2. дасах, идээшнх; ~ с работой ажилдаа идээшнх.

СРОДСТВО нэг төрлийн (*байх*), адил (*байх*).

СРОДУ хүн болсоор, энэ насандаа, урьд хожид; ~ не видел энэ насандаа үзээгүй.

СРОК 1. хугацаа, цаг; на долгий ~ удаан хугацаагаар; по истечении ~а хугацаа гүйцэхэд; ~ амортизационный элэгдэл хорогдлын хугацаа; ~ гарантии баталгаат хугацаа; ~ директивный заагдсан хугацаа; ~ испытательный туршилтын хугацаа; ~ кредита зээллэгийн хугацаа; ~ окупаемости нөхөн төлөгдөх хугацаа; ~ платежа төлөх хугацаа; ~ службы эдлэгээний хугацаа; годичный ~ жилийн хугацаа; ~ давности хөөн хэлэлцэх хугацаа; продлить ~ хугацаа сунгах; ~ом до.....хүртэл хугацаатай; 2. болзоо, болзох, хугацаа; к ~у приехать болзоондоо ирэх, хугацаандаа ирэх; дай ~ бололцоо олго, бололцоо гарга; ни отдыху, ин ~у не давать зогсоо жолоогүй яаруулах.

СРОЧНО яаралтай, нэн даруй, үтэр түргэн; ~ выехать яаралтай мордох.

СРОЧНОСТЬ 1. яаралтай (*байх*); ~ заказа яаралтай захналга; 2. яарах, тэвдэх; что за ~? яарах юу байна?

СРОЧН|ЫЙ 1. яаралтай; ~ая телеграмма яаралтай цахилгаан мэдээ; ~ пакет яаралтай захидал; 2. хугацаатай, хугацаа бүхий, болзоотой; ~ая ссуда хугацаатай зээллэг.

СРУБ 1. огтлох; лес на ~ огтлох мод; 2. торх, хашлага; колодезный ~ худгийн хашлага.

СРУБИТЬ 1. огтлох, хийх; 2. барих, босгох; ~ избу байшин барих.

СРЫВ 1. тасалдуулах, саатуулах, эвдэх, алдагдуулах, таслах; 2. тасалдах, тасрах явдал, саатал; ~ов в работе не было ажилд тасалдах явдал гараагүй.

СРЫВАТЬ I 1. таслах, тас татах, зулгаах, хуулах; хуу татах; 2. (уураа) тайлах, гаргах.

СРЫВАТЬ II тасалдуулах, саатуулах, эвдэх, алдагдуулах.

СРЫВАТЬ III нураах, нурааж хаях, устгах.

СРЫВАТЬСЯ I 1. мултрах, алдуурах; 2. босон харайх; 3. унах; 4. үг алдах, санамсаргүй хэлчих.

СРЫВАТЬСЯ II тасалдах, эс бүтэх.

СРЫВАТЬСЯ III нураагдах, устгагдах.

СРЫВЩИК тасалдуулагч, саатуулагч, эвдэгч.

СРЫГИВАТЬ гулгих.

ССАДИНА шалбархай, шулгархай, зулгархай, дайр.

ССАДИТЬ I буулгах.

ССАДИТЬ II шалбалах, шалба татах, шулгалах, шулга татах, зулгалах, зулга татах; ~локоть тохойгоо шалбалах.

ССАЖИВАТЬ I буулгах.

ССАЖИВАТЬ II шалбалах, шалба татах, шулгалах, шулга татах, зулгалах, зулга татах.

ССОР|А хэрүүл, хэрүүл доруул, хэрүүл баруул; шумная ~ хэрүүл шуугиан; быть в ~е хэрэлдсэн байх, муудсан байх.

ССОРИТЬ хэрэлдүүлэх, муудуулах, хэрүүл хийлгэх, хэрүүл болгох.

ССОРИТЬСЯ хэрэлдэх, муудах, хэрүүл хийх, хэрүүл болох.

ССОХ|НУТЬСЯ хагсах, хатах; глина ~лась шавар хатжээ.

СССР (Союз Советских Социалистических Республик) ЗСБНХУ.

ССУДА зээллэг, зээл; долгосрочная ~ удаан хугацааны зээллэг; беспроцентная ~ хүүгүй зээллэг; ~ банковская банкны зээллэг.

ССУДИТЬ зээлүүлэх, зээлдүүлэх, зээллэг олгох, зээл өгөх; ~ небольшую сумму цөөн төгрөг зээлдүүлэх.

ССУДН|ЫЙ зээлийн, зээлүүлэх, зээлдэх; ~ая касса зээлийн касс; ~ капитал зээлүүлэх капитал, зээлүүлэх мөнгө.

ССУЖАТЬ зээлдүүлэх, зээлүүлэх, зээл өгөх, зээллэг олгох.

ССЫЛАТЬ цөлөх.

ССЫЛАТЬСЯ шалтаг заах, шалтаглах, иш татах, нэр барих.

ССЫЛК|А I цөллөг; жить в ~е цөллөгөнд байх; сослать в ~у цөллөгөнд явуулах, цөлөх.

ССЫЛКА II 1. иш татах, шалтаг заах, нэр барих; ~ на авторитет алдар хүндтэй хүний нэр барих; 2. иш татсан зүйл, заалт; ~ напечатана внизу текста иш татсан зүйл эх бичгийн доод талд бий.

ССЫЛЬНЫЙ цөлөгдсөн хүн.

ССЫПАТЬ хийх, (тариа) тушаах, хүлээлгэн өгөх; ~ муку в мешок гурил шуудайд хийх.

СТАБИЛИЗАТОР тогтворжуулагч.

СТАБИЛИЗАЦИЯ тогтонгишуулал, тогтонгишуулах, тогтонгишил, тогтонгиших.

СТАБИЛИЗИРОВАТЬ тогтонгишуулах.

СТАБИЛИЗИРОВАТЬСЯ тогтонгиших.

СТАБИЛЬНОСТЬ тогтонги (байх), тогтвортой байх, тогтонги байдал, тогтонги чанар.

СТАБИЛЬН|ЫЙ тогтонги, тогтонгишсон; ~ые цены тогтонги үнэ.

СТАВЕНЬ цонхны самбар.

СТАВИТЬ 1. тавих, өрөх, босгох, зоох; ~ столбы шон зоох; 2. тавих, хийх, оруулах; ~ вещи на место юмыг байранд нь тавих; 3. тавих, гаргах; ~ часового на пост харуул гаргах;

4. босгох, байгуулах, тавих; ~ памятник великим людям их хүмүүст хөшөө байгуулах; ~ телефон утас тавих; 5. тавих, хийх, наах; ~ термометр халууны шил хийх; ~ банки бумба тавих; 6. тавих, зурах; ~ свою подпись гарынхаа үсгийг зурах; 7. тавих, зохнох, хийх; ~ новую пьесу шинэ жүжиг тавих; ~ опыты туршлага хийх; 8. тавих, тогтоох, оруулах; ~ задачу зорилт тавих; ~ твердые сроки хатуу хугацаа тогтоох; 9. оруулах, байлгах; ~ в трудное положение бэрх байдалд оруулах; ~ под контроль рабочих организаций ажилчны байгууллагын хяналтад байлгах; 10. (мөнгө)тавих; ~ на туза тамгад тавих; 11. засах; ~ голос хоолойгий нь засах; 12. тавих, хийх, тогтоох; ~ диагноз онош тавих; 13. хүлээлгэх, оногдуулах; ~ в обязанность үүрэг хүлээлгэх; ~ в вину бурууг оногдуулах; 14. болгох, тооцох; ~ за правило журам болгох; его ни во что не ставят түүнийг хүнд тооцдоггүй; ~ в известность мэдэгдэх; ~ на карту төөрөг мэдэг гэх, явал яаг гэх; ~ крест на чем-либо дүүрсэн хэрэг гэж үзэх; ~ часы цаг тааруулах; ~ во главу угла нэн чухалд тооцох.

СТАВИТЬСЯ тавигдах.

СТАВКА I өргөө; ~ Верховного главнокомандующего бүх цэргийн жанжны өргөө.

СТАВК|А II 1. мөрий, бооцоо, тавьц; крупная ~ том бооцоо; 2. цалин; ~ льготная хөнгөлөлттэй цалин; ~ налоговая цалингийн татвар; ~ процентная хүүний хэмжээ; повышение ~и цалин нэмэгдэх; 3. хэмжээ; ~и подоходного налога ашгийн татварын хэмжээ; 4. найдвар, найдлага; делать ~у на кого-либо хүнд найдварлах, найдах; очная ~ нүүрэлдүүлэх.

СТАВЛЕННИК гарын хүн, төлөөний хүн.

СТАВНИ цонхны самбар.

СТАГНАЦИЯ стагнаци, зогсонги байдал, үлбэгэр, тогтонги байдал; экономически ~ эдний засгийн зогсонги байдал.

СТАДИОН цэнгэлдэх хүрээлэн.

СТАДИЯ шат, үе; ~ возбуждения сэрлийн шат.

СТАДНОСТЬ сүрэлгэх, сүрэглэн амьдрах.

СТАДН|ЫЙ 1. сүрэлгэх, сүрэглэн амьдрах, сүрэг; ~ое животное сүрэлгэх амьтан; 2. сүргийн; ~ое чувство сүргийн мэдрэхүй.

СТАДО сүрэг; ~ коров сүрэг үнээ.

СТАДО I (ажилласан) хугацаа; трудовой ~ хөдөлмөрлөсөн хугацаа; ~ непрерывный тасралтгүй ажилласан хугацаа; 2. дадлагажих хугацаа, дагалдан сургах хугацаа; испытательный ~ дадлагажих хугацаа, турших хугацаа.

СТАЖЁР дадлагажигч, дагалдан сурагч.

СТАЖИРОВАТЬ дадлагажих, дагалдан сурах.

СТАЖИРОВКА дадлагажих, дадлагажилт, дагалдан сурах.

СТАЙЕР хол уралдагч, холч.

СТАКАН шилэн аяга, дөмбөн аяга, стакан аяга; выпить ~ чаша аяга цай уух.

СТАЛЕБЕТОН болд бетон, төмөр бетон.

СТАЛЕВАР болд хайлуулагч, ган хайлуулагч.

СТАЛЕЛИТЕЙНЫЙ болд цутгах, ган цутгах; ~ завод болд цутгах үйлдвэр.

СТАЛЕПЛАВИЛЬН|ЫЙ болд хайлуулах, ган хайлуулах; ~ая печь ган хайлуулах зуух.

СТАЛЕПРОКАТНЫЙ болд цувих, ган цувих; ~ цех ган цувих цех.

СТАЛКИВАТЬ 1. түлхэх, түлхэн хөдөлгөх, түлхэн унагах; 2. мөргөлдүүлэх, хавиралдуулах, харшилдуулах.

СТАЛКИВАТЬСЯ 1. мөргөлдөх, хавиралдах, харшилдах; 2. мөргөлдөх, дайралдах, тохнолдох; 3. харшилдах, мөргөлдөх, харгалдах.

СТАЛ||**Ь** болд, ган; **закалка** ~и болд хатаах; **рассорная** ~ нумын ган; 2. ~ **дамасская** мшиил болд.

СТАЛЬН||**ЮЙ** 1. ган, болд, гангаар хийсэн; ~ **нож** ган хутга; 2. болдын өнгөтэй, гангийн өнгөтэй; 3. ган болд, ган төмөр, ган хатуу; ~**ая воля** ган болд зорнг.

СТАМЕСКА цүүц.

СТАН I их бие, бие.

СТАН II суурь, буудал, хүрээ; **военный** ~ цэргийн хүрээ; 2. этгээд, тал, бүлэг, сүрэг; **вражеский** ~ дайсны тал.

СТАН III суурь; **прокатный** ~ цувих суурь.

СТАНДАРТ 1. стандарт загвар, үлгэр, нэг хэв, нэг маяг; **изготовить по** ~у нэг загвараар үйлдэх; ~ **отраслевой** салбарын стандарт; 2. стандарт, үндсэн хэмжээ; **золотой** ~ в денежном обращении мөнгөний эргэлтийн алтны үндсэн хэмжээ; 3. улиг болсон юм, нэг хэмийн юм, нэг янзын юм.

СТАНДАРТИЗАЦИЯ стандартчилах, загварчлах, нэг хэвийн болгох, стандартчилалт, загварчлалт.

СТАНДАРТИЗИРОВАТЬ стандартчилах, загварчлах, нэг хэвийн болгох, нэг маяг болгох.

СТАНДАРТНОСТЬ стандарт (*байх*), нэг загварын (*байх*), нэг маяг (*байх*).

СТАНДАРТН||**ЫЙ** 1. стандарт, стандартад тохирсон, нэг загварын, нэг хэвийн, нэг маягийн; ~**ые изделия** стандарт эдлэл; 2. улиг болсон, нэг хэмийн, нэг янз; ~**ые фразы** улиг болсон үг.

СТАНЦА хасаг тосгон, том суурин.

СТАНЧНЫЙ хасаг тосгоны.

СТАНКОВ||**ЫЙ I** адууны хоргын; ~**ая загородка** адууны хоргын хашаа.

СТАНКОВ||**ЫЙ II** 1. суурилуулсан, суурилууртай; 2. тавиурын; ~**ая живопись** тавиурын уран зураг.

СТАНКОСТРОЕНИЕ суурь машин үйлдвэрлэх.

СТАНКОСТРОИТЕЛЬНЫЙ суурь машин үйлдвэрлэх; ~ **завод** суурь машин үйлдвэрлэх үйлдвэр.

СТАНОВИТЬСЯ 1. болох, зогсох, гаран зогсох; 2. буух; 3. хийж эхлэх, ажиллаж эхлэх; 4. болох.

СТАНОВЛЕНИЕ үүсэх, үүсэн тогтох, тогтох; ~ **нового быта** шинэ ахуй үүсэн тогтох.

СТАНОВОЙ гол, уг; ~ **хребет** гол нуруу; ~ **берег** уг эрэг.

СТАНОК I суурь машин; **печатный** ~ хэвлэлийн суурь машин; 2. суурилуур, суурь.

СТАНОЧНИК суурь машинч.

СТАНОЧНЫЙ суурь машинны; ~ **завод** суурь машинны үйлдвэр.

СТАНЦИОН||**ЫЙ** өртөөний; ~**ое здание** өртөөний байшин.

СТАНЦИЯ 1. өртөө; **железнодорожная** ~ төмөр замын өртөө; 2. өртөө (*Газар*); 3. хороо, өртөө, станци; **телефонная** ~ утасны хороо; ~ **опытная** туршилтын станц.

СТАПТЫВАТЬ майжилгах, майжгий гишгэх, хазгай гишгэх.

СТАРАНИ||**Е** хичээлт, оролдолт, мэрийлт, чармайлт, хичээх, оролдох, мэрийх, чармайх; **приложить все** ~**я** бүх чармайлтаа тавих; **работать с большим** ~**ем** их мэрийн ажиллах.

СТАРАТЕЛЬ алт хайгч, эрэгч.

СТАРАТЕЛЬНО хичээнгүйлэн, хичээн, оролдлоготой, мэрийлттэй, чармайн.

СТАРАТЕЛЬНОСТЬ хичээл, оролдлого, оролдоц, мэрийлт.

СТАРАТЕЛЬНЫЙ хичээнгүй, хичээлтэй, зүтгэлтэй, оролдлоготой, мэрийлттэй; ~ **ученик** хичээлтэй сурагч.

СТАРАТЕЛЬСКИЙ алт хайх, алт эрэгчдийн.

СТАРАТЕЛЬСТВО алт хайх, алт эрэх.

СТАРА||**ТЬСЯ** хичээх, оролдох, мэрийв, улайх, оролдох, мэрийх, улайх, чармайх, зүтгэх; ~ **изо всех сил** чадлаараа

оролдох, үхэн зүтгэх; ~**лся удержаться на ногах** хөл дээрээ тогтох гэж мэрийх.

СТАРЕЙШИНА омгийн тэргүүлэгч, зайсан.

СТАРЕНИЕ 1. өглөх; 2. хуучралт; ~ **информации** мэдээллийн хуучралт.

СТАРЕТЬ 1. өтлөх, хөгшрөх, өвгөрөх; 2. хуучрах.

СТАРЕЦ өтгөс, өвгөн; **мудрый** ~ мэргэн өтгөс буурал.

СТАРИК өвгөн.

СТАРИКОВСКИЙ өвгөн хүний, өвгөдийн.

СТАРИН||**А I** 1. хуучин цаг, эртний үе, хуучин; в ~у хуучин цагт; **преданы** ~ы хуучин домог; 2. хуучин юм; **коллекционировать** ~у хуучны юм цуглуулах; **тряхнуть** ~ой хуучнаа сэргээх, залуугийнхнийгаа сэргээх.

СТАРИНА II өвгөн; **послушай**, ~! өвгөн сонс!

СТАРИНК||**А** по старинке хуучныхаар, хуучин цагийнхаар, хуучны ёсоор; **работать по** ~е хуучин цагийнхаар ажиллах.

СТАРИНН||**ЫЙ** хуучны, хуучин цагийн; ~ **обычай** хуучны заншил; ~**ая пословица** хуучны зүйр үг.

СТАРИ||**ТЬ** 1. өвгөрүүлэх, хөгшрүүлэх, өтлүүлэх; 2. овор оруулах, оворжуулах; **бородя его** ~т сахал нь овор оруулна.

СТАРИТЬСЯ өвгөрөх, хөгшрөх, өтлөх.

СТАРИЦА татуурга.

СТАРИЧОК өвгөн, өвөө.

СТАРОВЕР шимээсэг, хуучин номтон.

СТАРОДАВНИЙ эрт урьдын; ~ **обычай** эрт урьдын заншил.

СТАРОЖИЛ уул нутгийн хүн, хуучин сууж байсан хүн.

СТАРОМОДН||**ЫЙ** янз нь хуучирсан, хуучирсан маягтай; ~**ая шляпа** янз нь хуучирсан малгай.

СТАРООБРАЗН||**ЫЙ** өвөгжөөр, овор ихтэй, хөгшин царайтай; ~**ое лицо** өвөгжөөр царай.

СТАРООБРЯДЕЦ шимээсэг, хуучин ёстон.

СТАРООБРЯДЧЕСКИЙ шимээсгийн.

СТАРОРЕЖИМН||**ЫЙ** хуучин засгийн үеийн, эзэрхэг засгийн үеийн; ~**ые взгляды** эзэрхэг засгийн үеийн үзэл.

СТАРОСВЕТСК||**ИЙ** хуучны заншилтай; ~**ие немецки** хуучны заншилтай газрын эзэд.

СТАРОСЛАВЯНСКИЙ хуучин слав; ~ **язык** хуучин слав хэл.

СТАРОСТА ахлагч; ~ **группы** бүлгийн ахлагч.

СТАРОСТ||**Ь** нас өвгөрөх, хөгшрөх, өтлөх, өтөл нас; на ~н лет нас өвгөрсөн хойно, өтөл насандаа.

СТАРТ I гараа, гарааны дохно, тавих дохио; **дать** ~ гарааны дохио өгөх; **взять** ~ ууралдаж эхлэх, тавих; 2. гарааны газар, тавих газар, эхлэх газар.

СТАРТЕР гарааны дохио өгөгч, эхлэх дохно өгөгч, хөдөлгөгч, дохиологч.

СТАРОВАТЬ ууралдаж эхлэх, эхлэн хөдлөх, тавих.

СТАРУХА эмгэн, хөгшин.

СТАРУШЕЧИЙ эмгэдийн, эмгэд хөгшидийн, хөгшин хүний.

СТАРЧЕСК||**ИЙ** өтөлсөн, өвгөн хүний, хөгшин; ~**ая физиономия** хөгшин царай; ~ **кашель** өвгөн хүний ханиах.

СТАРИШ||**ИЙ** 1. ахмад, ах, эгч, их, эгчмэд, уугаи; ~ **сын** ууган хүү, их хүү; ~ **брат** ах; ~**ая дочь** эгчмэд охин, их охин; ~**ая сестра** эгч; 2. ахлагч, ахлах; ~ **научный сотрудник** эрдэм шинжилгээний ахлах ажилтан; ~ **лейтенант** ахлагч дэслэгч; 3. ах хүн, ахмад, эгчмэд хүн, эгч хүн.

СТАРИШНА ахлагч.

СТАРИНСТВ||**О** 1. ахлах, ахмад настан, эгчмэд настан; 2. ахлах, ахмад тусаалтан; по ~у ахлахаараа, ахмадаараа.

СТАРИ||**ЫЙ** 1. өвгөн, настай, хөгшин; ~ **человек** өвгөн хүн; ~ **конь** хөгшин морь; 2. хуучны, урьдын, эртний; ~ **знакомый** урьдын танил; 3. хуучин, хуучирсан; 4. хуучин, хэрэг өнгөрсөн, хугацаа хэтэрсэн; ~ **билет** хуучин тасалбар;

5. хуучны, хуучин цагний; ~ая архитектура хуучны уран барилга; 6. хуучирсан, хуучин, урьдын; ~ые времена хуучин цаг, урьдын цаг; 7. хуучин, урьдын, түрүүчийн; ~ая квартира хуучин байр, түрүүчийн байр; 8. старое хуучин юм, хуучин; по-ому хуучнаараа; стар и мал, ~ и малый хөгшин залуугүй, их багагүй; по ~ой памяти хуучнаа сэргээе гэж, хуучнаа санаад.

СТАРЬЕ хуучин юм, новш.

СТАРЬЕВЩИК хуучин юмны наймаачин.

СТАСКАТЬ зөөж аваачих, аваачиж тавих; ~ дрова в сарай түлээ саравчинд зөөж аваачих.

СТАСКИВАТЬ 1. гулдран аваачих, чирж оруулах; 2. хуу татах, хуулах, суга татах, сугалах, тайлах.

СТАТИКА 1. статик, тэнцэллэг; 2. тогтонги байдал, тэнцвэр, тэнцэл.

СТАТИСТ дагалдан тоглогч.

СТАТИСТИК тоо бүртгэгч, статистикч.

СТАТИСТИКА 1. тоо бүртгэлийн ухаан, статистик; 2. тоо бүртгэл.

СТАТИСТИЧЕСКИЙ тоо бүртгэлийн; ~ая таблица тоо бүртгэлийн хүснэгт.

СТАТИЧЕСКИЙ 1. статик, тэнцэллэг; 2. тогтонги, хөдөлдөггүй.

СТАТИЧНЫЙ тогтонги, хөдөлдөггүй.

СТАТНЫЙ гуалиг биетэй, бие тэгш, бие бялдар сайтай; ~ юноша бие бялдар сайтай залуу.

СТАТСКИЙ иргэний; ~ советник тавдугаар зэргийн түшмэл.

СТАТС-СЕКРЕТАРЬ төрний нарийн бичгийн дарга.

СТАТУС-КВО статус-кво, тухайн байдал; **восстановить** ~ тухайн байдлыг сэргээх.

СТАТУЭТКА бяцхан хүн хөшөө.

СТАТУЯ хүн хөшөө, хүнний дүр.

СТА|ТЬ I 1. босох; нн ~, нн сесть босох ч, суух ч аргагүй; ~ на цыпочкн өлмий дээрээ босох; 2. зогсох, тогтох, явахаа болих; часы ~ли цаг зогсов, явахаа болив; 3. хөлдөх, баринтаглах; река ~ла гол хөлдөв; 4. гарч зогсох; ~ на ковёр хивс дээр гарч зогсох; 5. буух; 6. эхлэх, ажиллаж эхлэх, хийж эхлэх; 7. болох, гарах; ~ известным нэрд гарах; ~ примером үлгэр жишээ болох; 8. болох; на улице ~ло темно гадаа харанхуй болов 9. үгүйсгэх не - гийн хамт үгүй болох; 10. хүрэх, байх; ~нет ли у тебя сил? хүч чадал чинь хүрэх үү? 11. хүрэх, болох, зарах; во что бы то ни ~ло юу ч боллоо гэсэн, яалаа ч гэсэн; ~ло быть тэгвэл, чингэхүл.

СТАТЬ II бие бялдар; под ~ таарах, зохих, зохицох; под ~ ему была и жена его түүнд эхнэр нь ч таарч байлаа.

СТАТ|Ь III шинж, маяг; * с какой ~и? ямар учраас, яалаа гэж, яагаад, юунд?

СТА|ТЬСЯ что с ним ~лось? тэр яав? тэр юу болов? может ~ магадгүй, болох юм, тийм байж мэднэ.

СТАТЬЯ 1. өгүүлэл; передовая ~ тэргүүний өгүүлэл; журнальная ~ сэтгүүлийн өгүүлэл; научная ~ эрдэм шинжилгээний өгүүлэл; 2. зүйл; ~ закона хуулийн зүйл; ~ дохода орлогын зүйл, орлогын ангн.

СТАЦИОНАР байран байгууллага, суурин байгууллага.

СТАЦИОНАР|НЫЙ 1. байнгын, тогтмол; ~ое состояние байнгын байдал; 2. байран, суурин; 3. байран, хэвтэж эмнүүлдэг; ~ больнои байран өвчтөн; 4. байран эмнэх, хэвтүүлж эмчлэх.

СТАЧАТЬ шнвж оёх.

СТАЧЕЧНИК ажил хаягч.

СТАЧЕЧ|НЫЙ ажил хаях, ажил хаягчдын; ~ое движение ажил хаях хөдөлгөөн; ~ комитет ажил хаягчдын хороо.

СТАЧИВАТЬ билүүдэх, билүүдэж гаргах, гуранздах, хуурайдах, үрэх.

СТАЧКА ажил хаях.

СТАЩИТЬ 1. гулдран аваачих, чирж оруулах, чирж гаргах; ~ пароход с мели газардсан галт ойгоцыг чирж гаргах; 2. хуу татах, хуулах, суга татах, сугалах, тайлах; ~ сапог с ногн өрөөсөн гутал сугалах; 3. сэм авах, хулгайлах, дэлсэх.

СТАЯ сүрэг; ~ волков сүрэг чоно; ~ рыбы заарцаг.

СТАЯ|ТЬ хайлах; снег ~л цас хайлав.

СТВОЛ 1. нх бие, иш; ~ берёзы хусны их бие; 2. (бууны) гол төмөр; 3. гол ам; ~ шахты уурхайн гол ам; 4. судас, судал, багана; ~ блуждающего нерва хэрмэл мэдрэлний багана.

СТВОРАЖИВАТЬ эздүүлэх, шалхмагтуулах, эзгийрүүлэх.

СТВОРАЖИВАТЬСЯ эздэх, шалхмагтах, эзгийрэх.

СТВОРК|А далавч, хавтас; ~и ставней цонхны далавч.

СТВОРОЖИТЬ эздүүлэх, шалхмагтуулах, эзгийрүүлэх.

СТВОРОЖИТЬСЯ эздэх, шалхмагтах, эзгийрэх.

СТВОРЧАТ|ЫЙ далавчтай, хавтастай; ~ая дверь далавчтай хаалга.

СТЕАР|Н стеарин, царц.

СТЕАР|НОВЫЙ 1. стеарины, царцын; 2. стеарин, царц, царцаар хийсэн.

СТЕБЕЛЬ 1. иш, шилбэ; ~ травы өвсний шилбэ; 2. шилбэ; ~ листа навчны шилбэ.

СТЕБЕЛЬНЫЙ (ургамлын) ишийн, шилбэний.

СТЕБЕЛЬЧАТЫЙ нштэй, шилбэтэй.

СТЕБЛЕВАНИЕ ишлэх, шилбэлэх.

СТЕБЛИСТЫЙ ишлэг, шилбэлэг, олон нштэй.

СТЕГАНКА хөвөнтэй хүрэм, олондой.

СТЕГАН|ЫЙ хавмал, хаваастай, ширээстэй, шнрмэл, хөвөнтэй; ~ое одеяло хаваастай хөнжил, хөвөнтэй хөнжил.

СТЕГАТЬ I гуядах, туйвандах, саваадах, ташуурдах.

СТЕГАТЬ II хавах, ширэх; ~ одеяло хөнжил хавах.

СТЕГНУТЬ гуядаад авах, шавхраад орхих.

СТЕЖКА I 1. хавах, шнрэх; 2. хаваас, шнрээс, оёдол.

СТЕЖКА II жм, зөрөг.

СТЕЖОК хаваас, шнрээс, оёдол.

СТЕЗЯ харгуй, зам.

СТЕКАТЬ урсан орох, гоожих, саврах.

СТЕКАТЬСЯ 1. урсан нийлэх, цутгах, хурах; 2. хурах, цутгарах.

СТЕКЛЕНЕТЬ цийлийх, цийлгэр болох.

СТЕКЛО шил; оконное ~ цонхны шил; зеркальное ~ толины шил; цветное ~ өнгний шил; вставлять ~ шиллэх.

СТЕКЛОВИДНЫЙ шилэрхүү, шил шиг.

СТЕКЛОГРАФ шилэн бар.

СТЕКЛОДУВ шил үлээгч.

СТЕКЛОДУВНЫЙ шил үлээх.

СТЕКЛОЗАВОД шилний үйлдвэр.

СТЕКЛОРЕЖУЩИЙ шил зүсэх; ~ инструмент шил зүсүүр.

СТЕКЛОРЕЗ 1. шил зүсэгч; 2. шил зүсүүр.

СТЕКЛЯНН|ЫЙ 1. шил, шилний; ~ая масса шил; 2. шилэн, шилээр хийсэн; ~ая посуда шилэн сав; 3. шилэн, шилтэй, шил хийсэн; ~ая дверь шилэн хаалга; 4. цийлгэр, цийлийсэн.

СТЕКЛЯРУС өнгийн шил чнмэг, жинжүү.

СТЕКЛЯРУСНЫЙ өнгний шил, жинжүү.

СТЕКЛЯШКА шилний хэлтэрхий.

СТЕКОЛЬЩИК шилч.

СТЕЛИТЬ 1. дэлгэх, дэвсэх, засах; 2. тавих, зүйж хийх.

СТЕЛЛАЖ 1. давхарлаг тавиур; 2. босоо тавиур.

СТЕЛЬК|А улавч; * в ~у пьяный «тас» компаний захирал болох..

СТЕЛЬНАЯЯ хээлтэй, тугаллах; * ~ **корова** боос.
СТЕЛЬНОСТЬ хээлтэй (*байх*).
СТЕМНЁ||ТЬ харанхуй болох; **уже** ~ло харанхуй болов.
СТЕН||А 1. хана, туурга; **капитальная** ~ зузаан туурга; 2. хэрэм; **крепостная** ~ хэрэм; 3. жагсаал, эгнээ; 4. харанхуй, шингүү; ~ **деревьев** харанхуй мод; ~ **тумана** харанхуй манан; **в четырёх** ~ах гэрийн мухар сахиад; **как об** ~у горох хаданд харвасан сум адил; **как за каменной** ~ой бат цайзанд байгаа адил; **припереть к** ~е амыг таглах, гарцаагүй болгох; **на** ~у лэзь мод мөргөмөөр цухалдах.
СТЕНАТЬ гаслах, ёолох.
СТЕНГАЗЕТА ханын сонин.
СТЕНД 1. үэмэрний самбар, тавнур; 2. турших газар, туршуур.
СТЕНК||А хана, туурга; **поставить к** ~е буудан алах.
СТЕНН||ОЙ ханын, туурганы; ~**ая живопись** туурганы зураг; ~ **календарь** ханын хуанли.
СТЕНОБИТН||ЫЙ хэрэм цөмлөх; ~**ое оружие** хэрэм цөмлөх зэвсэг.
СТЕНОГРАММА таталгасан тэмдэглэл; ~ **доклада** нлтгэлийн таталгасан тэмдэглэл.
СТЕНОГРАФИРОВАТЬ таталган бичих, таталган тэмдэглэх; ~ **прения** шүүмжлэл таталган бичих.
СТЕНОГРАФИСТ таталган бичигч.
СТЕНОГРАФИЧЕСКИЙ таталган бтчсэн, таталган тэмдэглэсэн; ~ **отчёт** таталган бичсэн тайлан.
СТЕНОГРАФИЯ таталгах бичиг.
СТЕНОЗ бачуудах.
СТЕНОКАРДИЯ зүрхний бах өвчин.
СТЕНОПИСЬ туурганы зураг.
СТЕПЕННО намбатай, төлөв, түвшин, томоотой, төв; ~ **здороваться** намбатай мэндлэх.
СТЕПЕННОСТЬ намба, төлөв зан, түвшин байдал, томоо.
СТЕПЕННЫЙ 1. намбатай, намбагар, төлөв, түвшин, төв, томоотой; ~ **человек** намбатай хүн; 2. настай, томоотой, насжуу.
СТЕПЕН||Ь 1. зэрэг, хэмжээ, хир, хир зэрэг, хир хэмжээ; ~ **мастерства** мэргэжлийн хир, уран чадварын хэмжээ; **в высшей** ~и туйлын их, маш их; **в значительной** ~и нилээд их, үлэмжхэн; **в равной** ~и адил хэмжээгээр, нэг адил; **до известной** ~и мэдээж хэмжээгээр, бага зэрэг; **в некоторой** ~и ямар нэг хэмжээгээр, зарим талаар, заримдаа; **до какой** ~и хир зэрэг, хэдий хүртэл; **ни в малейшей** ~и бага зэрэг ч, өчүүхэн ч; **до какой** ~и төдий чинээ, тийм ч; 2. (*эрдмний*) зэрэг; **возвести в** ~ зэрэг дэвшүүлэх; **показатель** ~и зэрэг илтгэгч; 4. зэрэг; **сравнительная** ~ харьцуулсан зэрэг; **превосходная** ~ давуу зэрэг.
СТЕПН||ОЙ талын, хээрийн, тал газрын; ~**ая зона** хээрийн бүслүүр; ~**ая растительность** хээрийн ургамал, хээрийн өв ногоо.
СТЕПНЯК тал нутгийн хүн.
СТЕПЬ тал, хээр.
СТЕРВЯТНИК дэлт бүргэд.
СТЕРЕОКИНО стереокино.
СТЕРЕОМЕТРИЯ стереометри, дүрс хэмжн ухаан.
СТЕРЕОСКОП стереоскоп.
СТЕРЕОТИП төмөрлөг хэв, хэвшсэн бодол, хандлага.
СТЕРЕОТИПН||ЫЙ 1. төмөрлөг хэвийн; ~**ое издание** төмөрлөг хэвийн хэвлэл; 2. олон, давтсан, байнга ярьдаг, дөжин болсон; **ответ** ~ олон давтсан харну.
СТЕРЕТЬ 1. арчих, арилгах; ~ **пыль** тоос арчих, арилгах; ~ **пот с лица** нүүрийн хөлс арчих; 2. баллах, баллуурдах, арчих; ~ **пятно** толбо арилгах; 3. холгох, үрэх, шалбалах; ~ **ногу**

нелөө холгох; 4. нухах; ~ **что-либо в порошок** юм нухаж талхлах; ~ **кого-либо в порошок** үнсэн товрог болгох; ~ **с липа** землин газрын хөрснөөс арилгах.
СТЕРЕТЬСЯ 1. арилгах, балрах; **краска на скамейке** стёрлась бандангийн будаг арилжээ; 2. алга болох, үгүй болох, маргагдах; 3. мөлнх, мөлүү болох; **монета** стёрлась зоос мөлийжээ.
СТЕРЕХ цэн, цагаан тогоруу.
СТЕРЕЧЬ 1. харах, сахих, манах, хариулах, адуулах; 2. отох, амдах; ~ **волка** чоно отох.
СТЕРЖЕНЬ 1. гол, иш, шилбэ, туйван; ~ **поршня** бүлүүрийн шилбэ; 2. гол, нуруу; ~ **исследования** шинжилгээний гол нь.
СТЕРЖНЕВОЙ 1. голтой, иштэй, шилбэтэй; ~ **трансформатор** голтой хувьсгуур; 2. гол, ноён.
СТЕРЛЯДЬ бэхэр.
СТЕРИЛИЗАТОР ариутгуур.
СТЕРИЛИЗАЦИЯ 1. ариутгах; ~ **хирургических инструментов** мэс заслын багаж ариутгах; 2. засах, хөнгөлөх.
СТЕРИЛИЗОВАТЬ 1. ариутгах, ариутгал; 2. засах, хөнгөлөх, үргүй болгох.
СТЕРИЛИЗОВАТЬСЯ ариутгагдах.
СТЕРИЛЬНОСТЬ арнун (*байх*), ариутгасан (*байх*).
СТЕРИЛЬН||ЫЙ 1. ариун, арнунтасан; ~**ая вата** ариунтасан хөвөн; 2. үргүй, хөнгөлсөн.
СТЕРЛИНГ стерлинг; **фунт** ~ов стерлингийн паунд.
СТЕРЛЯДЬ шүхэрлэг загас.
СТЕРЛЯЖИЙ шүхэрлэг загасны.
СТЕРПЕТЬ хүлцэх, тэсэх, тэвчих; ~ **обиду** гомдоосныг хүлцэх.
СТЕРПЕТЬСЯ дасах.
СТЕРТ||ЫЙ мөлнхсөн, мөлгөр; ~**ая монета** мөлгөр зоос.
СТЕСАТЬ цавчин засах; ~ **бревна** гуалингийн үзүүрийг цавчин засах.
СТЕСНЕНИ||Е 1. хавчигдах, хяхагдах, хязгаарлагдах, хавчих, хяхах, хязгаарлах, хавчигдал, хавчлага; ~ **в правах** эрхнийг хязгаарлах; 2. бачимдах, давчдах, амьсгаадах; ~ **в груди** амьсгаа бачимдах; 3. нчих, зовох, аягуйрхэх, эрээлэх, нэрэлэх; **без всякого** ~я огт зовохгүй, өчүүхэн ч нэрэлэхгүй.
СТЕСНЕНН||ЫЙ 1. хашигдсан, шахагдсан; 2. бачимдсан, давчидсан, явуулсан; ~**ое дыхание** амьсгаадах.
СТЕСНИТЕЛЬНОСТЬ 1. хавчигдал, хавчлага; ~ **положения** хавчигдалтай байдал; 2. аягуйрхэл, ичимхий байх, эрээ, нэрэлэх.
СТЕСНИТЕЛЬН||ЫЙ 1. хавчигдалтай, хавчлагатай, хэцүү; **жить в** ~ых условиях хавчигдалтай нөхцөлд амьдрах, хоёр ндэхгүй, хоосон хонохгүй; 2. ичимтгүй, зовомтгой, эрээлэх, нэрэлэх.
СТЕСНИТЬ 1. шахах, хавчих, хаших; 2. хавчих, хязгаарлах, хяхах; 3. саад болох, төвөг болох; 4. бачимдуулах, бачуудуулах.
СТЕСНИТЬСЯ шахалдах, шахцалдах, түлхэлдэх; ~ **у входа** үүдэнд шахцалдах; ~ **в толпе** олон хүнтэй түлхэлдэх.
СТЕСНЯТЬ 1. шахах, хавчих, хаших; 2. хавчих, хязгаарлах, хяхах; 3. саад болох, төвөг болох; 4. бачимдуулах, бачуудуулах.
СТЕСНЯТЬСЯ 1. шахалдах, шахцалдах, түлхэлдэх; 2. аягуйрхэх, нчих, зовох, нүүр халах, эрээлэх, нэрэлэх; ~ **незнакомых людей** танхгүй хүмүүсээ зовох.
СТЕСЫВАТЬ цавчин засах.
СТЕТОСКОП чагнуур.
СТЕЧЕНИЕ цугларах, бөөгнөрөх, цуглах; ~ **народа** хүн цугларах; * ~ **обстоятельств** нөхцөл бүрэлдэх.

СТЕЧЬ урсан орох, гоожих, савирах.
СТЕЧЬСЯ 1. урсан нийлэх, цутгах, хурах; *ручьи стеклись в реку* горхи нийлж гол болов; 2. хурах, цугларах.
СТИЛЕТ матга (*хутга*).
СТИЛИЗАЦИЯ 1. маягаар найруулах, янзлан найруулах; *заниматься ~ей* маягаар найруулах; 2. найруулсан зохиол, янзлан найруулсан бүтээл.
СТИЛИЗОВАТЬ маягаар найруулах, янзлан бүтээх, янзлах.
СТИЛИСТ найруулга сайтай хүн.
СТИЛИСТИКА найруулга зүй.
СТИЛИСТИЧЕСКИЙ найруулгын, найруулах; *~не особенно сти* найруулгын онцлог; *~ приём* найруулах арга.
СТИЛЬ I 1. маяг, янз; 2. арга маяг; 3. найруулга; *ошибки в ~е* найруулгын алдаа.
СТИЛЬ II улирал, тоолол; *старый ~* хуучин улирал; *новый ~* шинэ тоолол.
СТИЛЬНЫЙ тусгай янзтай, тусгай маягтай, янзлан хийсэн, тусгай найруулгатай; *~ая мебель* тусгай янзтай тавил.
СТИМУЛ түлхэц, урам, урамшуулга, урамшлага; *~ работы* ажлын урам; *~ы моральные* сэтгэл санааны урамшуулал.
СТИМУЛИРОВАНИЕ урамшуулалт.
СТИМУЛИРОВАТЬ урамшуулах, урам оруулах, түлхэц өгөх.
СТИМУЛИРОВАТЬСЯ урамшуулагдах, түлхэц авах, урамших, түлхэц болох.
СТИПЕНДИАТ цалинт оюутан.
СТИПЕНДИЯ (*оюутны*) цалин, тэтгэлэг.
СТИРАЛЬНЫЙ угаалгын, юм угаах; *~ая машина* угаалгын машин; *~ порошок* угаалгын нунтаг.
СТІРАНЫЙ 1. цэвэр, угаасан; 2. угааж байсан, угаасан, шинэ биш.
СТІРАТЬ I 1. арчих, арилгах; 2. баллах, баллуурдах, арчих; 3. холгох, үрэх, шалбалах.
СТІРАТЬ II угаах.
СТІРАТЬСЯ I 1. архлах, балрах; 2. алга болох, үгүй болох, мартагдах; 3. мөлийх, мөлүү болох; 4. арчигдах.
СТІРАТЬСЯ II угаагдах.
СТІРКА угаах, угаалга; *отдать бельё в ~у* дотуур хувцас угаалганд өгөх, дотуур хувцас угаалгах.
СТІСКІВАТЬ,
СТІСНУТЬ 1. аггах, базах, хавчих, тэврэх; *~ руку* гар базах; 2. зуух, зууруулах; *~ зубы* шүдээ зуух.
СТІСНУТЬСЯ зуурах, хавчигдах; *зубы ~лись шүд зуурав*.
СТІХ шүлэг; *размер ~а* шүлгийн хэмжээ; *сочинять ~и* шүлэг зохиох.
СТІХАТЬ намдах, номхрох, аядах, буурах.
СТІХІЙНОСТЬ аяндаа гарах, эмхгүй, зохион байгуулалтгүй.
СТІХІЙНЫЙ 1. цаг бусын, гал усны, байгалийн; *~ые бедствия* цаг бусын аюул, гал усны аюул; 2. аяндаа гарсан, эмхгүй, зохион байгуулалтгүй.
СТІХІЯ 1. байгалийн хүчин, гал ус, ган зуд; *разбушевевшаяся ~* гаарсан байгалийн хүчин; 2. эмхгүй хүч, зохион байгуулалтгүй хүч; 3. дассан орчин, сурсан байдал; *быть в своей ~и* сурсан байдалдаа байх.
СТІХНУТЬ намдах, намжих, номхрох, аядах, буурах; ветер стих салхи намжих.
СТІХОПЛЁТ толгой холбогч, шүлэг оронцоглогч.
СТІХОПЛЁТСТВО толгой холбох, шүлэг оронцоглох.
СТІХОСЛОЖЕНІЕ шүлэг зохнох.
СТІХОТВОРЕНІЕ шүлэг, шүлэглэл.
СТІХОТВОРЕЦ шүлэгч.
СТІХОТВОРНЫЙ шүлгийн, шүлэглэн бичсэн; *~ое произведение* шүлгийн зохиол.

СТІХОТВОРСТВО шүлэг бичих; *заниматься ~м* шүлэг бичих.
СТІШОК 1. бяцхан шүлэг, шүлэгхэн; 2. шүлгийн оронцог, шүлэг шүү юм.
СТІЛАТЬ 1. дэлгэх, дэвсэх, бүтээх, засах; *~ постель* ор дэвсгэр засах; 2. тавих, зүйж хийх; *~ пол* шал тавих.
СТІЛАТЬСЯ 1. бүрхэх, тунах, суунаглах; *туман стелется* маан суунаглана; 2. хэвтэж ургах.
СТО зуу.
СТОГ цомог, өвсний цогц, нуруу; *~ сена* цомог өвс, өвсний цогц.
СТОГОВАТЬ цомоглох, (*өвс*) нуруулдах.
СТОГРАММОВЫЙ зуун граммын.
СТОИМОСТЬ 1. өртөг; *меновая ~* арилжааны өртөг; *прибавочная ~* нэмүү өртөг; *~ производства* үйлдвэрлэлийн өртөг; *~ основных фондов* үндсэн фондын өртөг; 2. үнэ; *~ купленной вещи* худалдан авсан юмны үнэ.
СТОИТЬ 1. үнэтэй байх; *стоит больших денег* нх үнэтэй; *сколько стоит?* ямар үнэтэй вэ? 2. хэрэгтэй байх, - ууштай (*- үүштэй*), бэнтэй байх, дайтай байх, таарсан байх; *стоит внимания* анхаарууштай; *пьесу стоит посмотреть* үзүүштэй жүжиг; *один стоит другого* хоёр таарсан хүн, хоёр таарсан юм; 3. -магц (*- мэгц, - мөгц*); *стоит сказать* одио слово, *как он противоречит* үг хэлмэгц, зөрдөг хүн; * *ничего не стоит* юу ч биш, юман төдий санахгүй.
СТОЙБИЩЕ бууц, хот.
СТОЙКА I тулаас, шон.
СТОЙКА II лангуу.
СТОЙКА III зогсох, зогсолт; *~ на голове* толгойгоор зогсох.
СТОЙКИЙ 1. бөх, бат бөх, эвдэрдэггүй; *~ кирпич* бөх тоосго; 2. тэсвэртэй, хатуужилтай, тогтвортой; *~ человек* тогтвортой хүн.
СТОЙКО тэсвэртэй, хатуужилтай, тогтвортой; *~ защищаться* өөрийгөө тогтвортой хамгаалах.
СТОЙКОСТЬ 1. бөх (*байх*), эвдэрдэггүй (*байх*), тэсвэр, хатуужил, тогтвор.
СТОЙЛО дал, хорго.
СТОЙМЯ босоогоор, босгон, зогсоогоор; *поставить* полено *~* хэрчмийг босгон тавих.
СТОК 1. урсах, урсац; 2. суваг, ховил, хоолой, гоожуур.
СТОКРАТ,
СТОКРАТНО зуу дахин.
СТОКРАТНЫЙ зуу дахин, зуу дахин нх; *в ~ом* размере зуу дахин нх хэмжээгээр, зуу дахин нугалж.
СТОЛ 1. ширээ; *пшеничный ~* бичгийн ширээ; *накрывать на ~* ширээ засах; *убрать со ~а* ширээ хураах, ширээн дээрхийг хураах; *обеденный ~* хоолны ширээ; *круглый ~* дугуй ширээ; 2. хоол, идээ, идэш ууш; *мясной ~* махан хоол; 3. тасаг; *справочный ~* лавлах тасаг; *~ заказов* захналгын тасаг, захиалга авах тасаг.
СТОЛБ 1. багана, мод, шон, овоо; *пограничный ~* хилийн овоо; 2. хуйларсан юм; *~ пылин* хуйларсан тоос; *~ воды* хуйларсан ус; * *позвоночный ~* нуруу; *стоять ~ом* ёрдойн зогсох.
СТОЛБЕНЕТЬ мэлрэн зогсох; *~ от ужаса* айж мэлрэн зогсох.
СТОЛБНЯК татран өвчин.
СТОЛБНЯЧНЫЙ татраны; *~ микроб* татраны нян.
СТОЛБОВ ОЙ баганын, шонгийн; * *~ая дорога* 1. дардан зам, нх зам, гол зам; 2. (*хөгжлийн*) жанжин зам, гол зам.
СТОЛЁТИЕ 1. зуун жил; 2. зуун жилийн ой.
СТОЛЁТНИЙ зуун жилийн, зуун наст; *~ая война* зуун жилийн дайн; *~ая годовщина* зуун жилийн ой.
СТОЛЁТНИК агар, зуун наст.

СТОЛИК бяцхан ширээ.

СТОЛИЦА нийслэл.

СТОЛІЧНЫЙ нийслэлийн, нийслэл; ~ город нийслэл хот.

СТОЛКОВЭНИ||Е 1. мөргөлдөөн, мөргөлдөх; ~ автомобиль машин мөргөлдөх; 2. мөргөлдөөн, харшилдаан, харгалдаан; ~ противоположных интересов харш эрх ашгийн мөргөлдөөн; прийти в ~ харшилдах; 3. мөргөлдөөн, тулалдаан; кровавос ~ цуст тулалдаан; 4. хэрүүл, маргалдаан; избегать ~й маргалдаанаас зайлсхнйх.

СТОЛКНУТЬ 1. түлхэх, түлхэн хөдөлгөх, түлхэн унагах; ~ лодку в воду завь ус руу түлхэх; 2. мөргөлдүүлэх, хавиралдуулах, харшилдуулах.

СТОЛКНУТЬСЯ 1. мөргөлдөх, хавиралдах, харшилдах; 2. мөргөлдөх, дайралдах, тохиолдох; 3. харшилдах, мөргөлдөх, харгалдах; интересы ~лись эрх ашиг харшилдав.

СТОЛКОВАТЬСЯ учраа ололцох, үгээ ойлголцох; ~ нм трудно ~ түүнтэй учраа ололцох бэрх.

СТОЛОВАТЬСЯ хооллох.

СТОЛОВАЯ 1. хооллох тасалгаа, хоолны өрөө; 2. хоолны газар, гуанз; общественная ~ нийтийн гуанз.

СТОЛОВЫЙ хоолны, ширээний; ~ая ложка хоолны халбага, том халбага; ~ое вино ширээний дарс.

СТОЛП 1. багана, мод, шон; 2. түшиг болсон хүн, гарамгай зүтгэлтэн; ~ы науки шинжлэх ухааны түшиг бологсод.

СТОЛПІТЬСЯ овооролдох, бөөгнөрөлдөх, бөөгнөрөх, цугларгах.

СТОЛПОТВОРЕНИЕ хөл үймээн, үймээн шуугиан.

СТОЛЬ тийн, төдий; это ие ~ важно энэ тийн чухал бус.

СТОЛЬКО 1. төдий, төдий чинээ, өдий, өдий чинээ, төчнөөн, өчнөөн; 2. төдий (нх), тийм (олон), өднй (олон), нйм (нх); где ты был ~ времени? чн ийм удаан хаа байв?; среди стольких знакомых ни одного друга нйм олон танилын дотор нэг ч найз алга.

СТОЛЪЯР нарийн мужаан, модоч, модны дархан.

СТОЛЪЯРНИЧАТЬ нарийн мужаан хнйх, мод дархлах, модны дарх хнйх.

СТОЛЪЯРН|ЫЙ 1. нарийн мужааны, модчины, модны дархны; ~ая мастерская нарийн мужааны газар, модчины газар; 2. модны; ~ клей модны цавуу.

СТОМАТОЛОГИЧЕСКИЙ амны хөнднийн.

СТОМАТОЛОГИЯ амны хөнднийн судлал.

СТОМИЛЛИОНН|ЫЙ дүнчүүр; ~ое население дүнчүүр хүн ам.

СТОНАТЬ ёолох, гаслах, гэнгэнэх, гангинах.

СТОП зогс, байз, бай.

СТОП|А I 1. тавхай, ул; плоская ~ хавтгай тавхай; 2. өлмий; направить куда-либо свои ~ы өлмийгөө чиглүүлэх, морилох; * ийти по чьим-либо ~ам хүний мөрөөр замнах.

СТОП|А II (шүлгийн) өлмний.

СТОП|А III. бөөн, багц; ~ книга бөөн ном; 2. толгой (цаас).

СТОПІТЬ хайлуулах; ~ воск с салом лав өөхтэй хольж хайлуулах.

СТОПКА I бяцхан шнл аяга, хундага; ~ водки хундага архи.

СТОПКА II бөөмхөн, багцхан.

СТОПОР тогтоогуур, стопор (механизмын хөдлөх хэсгийг бэхлэх оньс).

СТОПОРІТЬ зогсоох, тогтоох; ~ машину машин зогсоох.

СТОПОРІТЬСЯ зогсох, тогтох.

СТОПОРНЫЙ тогтоогуурын, стопорын, тогтоох, зогсоох.

СТОПРОЦЕНТНЫЙ зуун хувийн, зуун хувь.

СТОПТАТЬ майжийлгах, майжгий гишгэх, хазгай гишгэх; ~ каблуки гутлынхаа өсгийг майжнйлгах.

СТОПТАТЬСЯ майжийх.

СТОРГОВАТЬСЯ наймаа таарах, үнэ тохиролцох.

СТОРИЦ|А вездать ~ей 1. тусыг тусаар хариулах; 2. өшөө хонзон авах.

СТОРОЖ манаач, манаа; ночной ~ шөнний манаач.

СТОРОЖЕВ|ОЙ манааны; ~ая будка манааны шовгор, манааны бүхээг; ~ая собака манааны нохой; ~ая вышка манааны аранга.

СТОРОЖІТЬ манах, сахиx, харах; ~ дом гэр сахиx; ~ склад агуулах манах.

СТОРОЖКА манааны шовгор, манааны бүхээг.

СТОРОН|А 1. тал, этгээд, бие, зүг; пойти в разные ~ы зүг зүг явах; обе ~ы хоёр тал, хоёр этгээд; со всех сторон тал талаас, зүг бүхнээс; левая ~ нүүр тал; ~ оборотная ар тал; 2. газар, нутаг, орон; родная ~ төрсөн нутаг; жить на чужой ~е хүний газар суух, хүний нутагт амьдрах; 3. тал, этгээд, хажуу, зах; 4. хажуу этгээд, хажуу тал, хажуу, гадна; остаться в ~е а) хажууд үлдэх, харагдахгүй хоцрох; б) ард хоцрох, гадна үлдэх; отойти в ~у хажуу тнйш болох; 5. хөндлөнгийн этгээд, хажуу; со ~ы виднее хөндлөнгийн этгээдэд ил байна, хажуугаас харахад нл байна; 6. тал, өнгө, хажуу; 7. тал; обсудить вопрос со всех сторон асуудлыг тал талаас нь шүүмжлэн хэлэлцэх; 8. тал, чанар; показная ~ өнгөн тал, хуурамч чанар; у него много хороших сторон олон сайн чанартай хүн; 9. этгээд, тал; договаривающиеся ~ы хэлэлцэгч этгээд; выслушать обе ~ы хоёр этгээдийг хоёулыг сонсох; 10. тал, зүг; родственники со ~ы отца эцгийн талын хамаатан; 11. тал; ~ квадрата нэг дөрвөлжин нэг тал; ~ой өөр талаас, өөр этгээдээс, бусдаас; услышал ~ой бусдаас сонссон; моё дело ~ над хамаагүй; на все четыре ~ы прогнать, отпустить (дөрвөнзүг найман зовхнст яв гэж) хөөх, тавих; на ~е өөр газар, ондоо газарт; на ~у өөр газар, ондоо газар; на ~у хажуу тнйш; с одной ~ы ... с другой ~ы... нэг талаас... нөгөө талаас, нэгтээгүүр... нөгөөтэйгүүр, нэгтээ талаас, нөгөө талаас; со ~ы кого-чого-лнбо... зүгээс; со ~ы (взять) өөр газраас (авах); шутки в ~у инээдэм наадмаа орхи.

СТОРОНИТЬСЯ 1. зайлах, хажуу тнйш болох, хойш болох; 2. зайлсхийх, тойрох, дөлөх, холуур явах; ~ старых друзей хуучин найз нараасаа зайлсхийх.

СТОРОННИК талын хүн, (талыг) баримтлагч; ~ новой теории шинэ онолын (талыг) баримтлагч.

СТОСКОВАТЬСЯ уйтгарлах, гуниглах.

СТОЧИТЬ билүүдэх, билүүдэж гаргах, гуранздах, хуурайдах, үрэх.

СТОЧИТЬСЯ (билүүнд) элэгдчихэх, элчхэх; нож совсем ~лся хутга бүр элчихжээ.

СТОЧН|ЫЙ 1. урсгал, урсах; ~ая вода урсгал ус; 2. урсгах, татах, гоожуулах; ~ая канава урсгах шуудуу.

СТОШНІТЬ бөөлжис хүрэх, бөөлжих.

СТОЯ зогсон, босоогоороо; выслушать ~ зогсон сонсох; чнтать ~ босоогоороо унших.

СТОЯНИ|Е зогсох, босоо зогсох, босоогоороо байх; ноги устали от долгого ~я удаан зогссоноос хөл чилэв.

СТОЯНКА 1. зогсох газар, зогсоол; ~ автобусов автобусны зогсоол; 2. бууц; ~ каменного века чулуун зэвсгийн үеийн бууц.

СТОЯ|ТЬ 1. зогсох, (босоо) байх, гозойх; 2. тогтох, байх; 3. байх, оршнх; юрта ~ла у рекн гэр голын дэргэд байв; 4. байх, болж байх; ~ во главе чего-лнбо юмны тэргүүн болж байх, тэргүүлэн байх; стояла жара халуун байв; 5. байх, тулгаргах; перед нами ~т важные задачи бидний өмнө чухал

зорилт тулгарч байна; 6. байх, байрлах; 7. хамгаалах, өмгөөлөх, өмөөрөх, баримтлах, талд байх; ~ грудью за что-то юмыг биеэрээ хамгаалах; ~ за друга найзыхаа өмөөрөх; 8. хөдлөхгүй байх, явахгүй байх, ажиллахгүй байх, сул зогсох, зогсох; поезд долго стоит галт тэрэг удаан зогсож байна; часы ~т цаг явахгүй байна; стойте! хүлээгтүн! зогс!; ~ на своём өөрийнхөө зүгтэх; не ~ за чем-либо хайрлахгүй байх; ~ над душой гуйж гувших, шалаад салахгүй байх; у двора ~ хаяанд ирэх.

СТОЯЩИЙ 1. босоо, зогсоо, зогссон, (юман дээр) тавнатай; в ~ем положении зогсон, зогсоод, зогсоогоороо; ~ие часы (юман дээр) тавнастай цаг; 2. тогтмол; ~ая вода тогтмол ус.

СТОЯЩИЙ анхаарууштай, сонирхууштай, бүтэлтэй, дөмөгтэй; ~е предложение анхаарууштай саил.

СТРАВИТЬ хэрэлдүүлэх, яс хаях; ~ собака ноход хэрэлдүүлэх.

СТРАВЛИВАТЬ хэрэлдүүлэх, яс хаях.

СТРАГИВАТЬСЯ хөдлөх.

СТРАДА 1. (хадлан, тарианы) ид ажил; 2. хүчир ажил, бэрх тэмцэл.

СТРАДАЛЕЦ зовсон хүн, зовсон хүн.

СТРАДАЛИЦА зовсон эмэгтэй, ядарсан эмэгтэй.

СТРАДАЛЬЧЕСКИЙ зовсон, зовлонтой, зовлон, нажидтай.

СТРАДАНИЕ зовлон, нажид.

СТРАДАТЕЛЬНЫЙ үйлдэгдэх; ~ залог үйлдэгдэх хэв.

СТРАДАТЬ 1. зовох, тарчлах, шаналах; ~ от боли өвдөж зовох; 2. өвчинтэй байх, баригдах, нэрвэгдэх; 3. нэрвэгдэх, эрсдэх, өртөх, хохирох; ~ от наводнения үерт нэрвэгдэх; 4. зовлон үзэх, зовлонд өртөх, хохирох; ~ по своей вине өөрийнхөө буруугаас болж зовлонд өртөх, хохь нь болох; 5. муутай байх, унасан байх; 6. санах, - гүй уйдаах, санаж гунглах, санаж зовох; ~ по родителям эцэг эхнийгээ санах.

СТРАДНИЙ ид ажлын; ~ая пора ид ажлын үе.

СТРАЖ хамгаалагч, манаа.

СТРАЖА манаа, харуул, сахнул; пограничная ~ хилийн харуул; * быть на ~е чьих-либо интересов хүний эрх ашгийг хамгаалах; заключить под ~у баривчлах, хорих.

СТРАНА 1. орон, улс; родная ~ төрсөн орон; 2. газар орон, газар нутаг, газар; далёкая ~ алс гзар орон; горная ~ уулархаг газар.

СТРАНАЦА 1. тал, нүүр, (тал) хуудас; ~у за ~ей хуудас хуудсаар, хуудас дараалан; 2. ~ы ном, сэтгүүл, сонин; на ~ах газеты сонинд; 3. үе, хэсэг, хуудас.

СТРАННИК бадарчин, бидэгч, Хэсүүл хүн, хэрмэл хүн.

СТРАННИЧЕСКИЙ бадарчны, хэсүүл (хүний), хэрмэл (хүний).

СТРАННО 1. жигтэй, хачин; ~ вести себя хачин загнах; 2. жигтэй байх, хачин байх, гайхмаар байх; как ни ~ хичнээн гайхмаар байвч.

СТРАННОСТЬ 1. жигтэй (байх), хачин (байх), гайхалтай (байх); 2. хачин зан, жиг; человек со ~ями хачин зантай хүн.

СТРАННЫЙ жигтэй, гайхмаар, хачин, янзын, сонин; ~ые взгляды хачин үзэл; ~ человек жигтэй хүн.

СТРАНСТВИЕ бидэх, хэсэх, тэнэх, хэрэх.

СТРАНСТВОВАТЬ бидэх, хэсэх, тэнэх, хэрэх.

СТРАНСТВУЮЩИЙ бидэгч, хэсүүл, хэрмэл; ~ музыкант хэсүүл хөгжимчин, бидэгч хөгжимчин.

СТРАСТНО тэсгэлгүй, тэчъяадан, шуналтай, тачаалтай, тачаан.

СТРАСТНОСТЬ тэсгэлгүй (байх), тэчъяадалтай (байх), шуналтай (байх), сэтгэл оргилуулах, тачаалтай (байх), тачаангуй байх.

СТРАСТНЫЙ 1. тэсгэлгүй, тэчъядалтай, шуналтай, зоригжуулсан, сэтгэл оргилуулсан; ~ое желание тэсгэлгүй

хүсэх; 2. шуналтай, шунал болсон, тэсгэлгүй дуртай, тачаалтай; 3. тачаангуй, тачаалтай, тачаасан; ~ взгляд тачаангуй харц; 4. гал амьтан.

СТРАСТНЫЙ 1. шунал, тэчъяадал, тачаадал; ~и у спорщиков разгорелась маргагчид тачаадан булаалдав; 2. тачаангуй, тачаал, тачаадал; воспылять ~ью к кому-либо тачаах, тачаан дурлах.

СТРАТЕГ стратегч, жанжин.

СТРАТЕГИЧЕСКИЙ стратегийн, стратегийн ач холбогдолтой.

СТРАТЕГИЯ стратег 1) дайныг удирдах чадвар, дайтах ухаан; 2) нийгмийн ба улс төрийн тэмцлийг удирдах чадвар.

СТРАТОСТАТ стратостат, давхраа мандалд тогтогч.

СТРАТОСФЕРА давхраа мандал (далайн түвшнээс 9-11 километрээс дээшн агаар).

СТРАТОСФЕРНЫЙ давхраа мандлын.

СТРАУС тэмээн хяруул, тохь.

СТРАУСОВЫЙ тэмээн хяруулын, тохийн; ~ое перо тэмээн хяруулын өд.

СТРАХ 1. айдас, аймшиг, аюумшиг, айх, аюух, эмээх, сүрдэх; **задрожать от ~а** айж чичрэх; **чувство ~а** айдас хүрэх, аймшиг төрөх; под ~ом чьего-либо юмнаас айн, айж сүрдэн; **держаться кого-либо в ~е** хүнийг айлган сүрдүүлэх; ~а ради **сделать что-то** эмээсэндээ хийх; не за ~, а за совесть айснаасаа бнш, арнун санаанаасаа; 2. ~и аймшигтай юм, аймшиг; **рассказывать о своих ~ах** элдвийн аймшиг ярих; 3. зөнгөө мэдэг гэх, толгой даах; **сделать на свой ~** толгой даагаад хийчхэх.

СТРАХОВАНИИЕ даатгах, даатгал; **социальное ~** нийгмийн даатгал; ~ вредна гэм хорын даатгал; **государственное ~** улсын даатгал; ~ жизнь амь биеэ даатгах; **предмет ~а** даатгалын зүйл; **вид риска ~а** даатгалын эрсдэлийн төрөл.

СТРАХОВАТЕЛЬ даатгуулагч.

СТРАХОВАТЬ 1. даатгах; ~ жизнь амь бие даатгах; 2. хамгаалах, сэргийлэх.

СТРАХОВАТЬСЯ 1. өөрийгөө даатгах, юмаа даатгах; 2. даатгагдах.

СТРАХОВКА 1. даатгалын гэрчилгээ, даатгалын үнэмлэх; 2. даатгалын шан; 3. хамгаалах, сэргийлэх.

СТРАХОВЩИЙ даатгалын; ~ внос даатгалын татвар; ~ое свидетельство даатгалын баталгаа; ~ агент даатгалын төлөөлөгч.

СТРАХОВЩИК даатгагч.

СТРАШИЛИЩЕ аймшигт юм, аймшигт амьтан.

СТРАШИТЬ айлгах, сүрдүүлэх.

СТРАШИТЬСЯ айх.

СТРАШНО 1. сүрхний (их), айхавтар, аймшигтай; он ~ обрадовался тэр (хүн) сүрхий барлав; 2. аймшигтай байх, аймаар байх, айх.

СТРАШНЫЙ 1. аймшигт, аймшигтай, аюумшигтай, аймаар, айдас хүрмээр, аюулт, аюултай, сүрээтэй; ~ сон аймшигтай зүүд; ~ взгляд аймаар харц; ~ая дорога аюултай зам.

СТРАЩАТЬ айлгах, айдас хүргэх, сүрдүүлэх.

СТРЕЖЕНЬ усны гүн, гүнзгнй газар.

СТРЕКАЧ **дать ~а, задать ~а** ухаан жолоогүй арлж өгөх, ухасхийн дутаах.

СТРЕКОЗА тэмээлзгэнэ.

СТРЕКОТ цархих авиан, чар чар гэх, цагчих.

СТРЕКОТАНИЕ цархих, цагчих.

СТРЕКОТАТЬ 1. цархих, цар цар хийх, цар цар гэх, цархийх, чар чар гэх, цагчих, чарнах, чаррах; **стрекоцут кузнечик** дэвхрэг цар цар хийнз; 2. дуржганах, дур дур гэх, дужигнах.

СТРЕКОТНЯ цар цар хийх, чар чар гэх, цагчих.

СТРЕЛ|А 1. сум, годил; пустить ~у сум харвах; ранитъ ~ой харваж шархдуулах; 2. (*ногооны*) иш, шилбэ; 3. сум; *подьёмная* ~ өргөх сум; *промчатся, как* ~ харвасан сум шиг өнгөрөх.

СТРЕЛ|ЕЦ бууч (*XVI - XVII зууны Москвагийн Оросын байнгын цэргийн албан хаагч*).

СТРЕЛ|ЕЦ|ИЙ бууч, буучдын; ~не *войска* бууч цэрг.

СТРЕЛ|КА I зүү; *часоная* ~ цагийн зүү, ахар зүү.

СТРЕЛ|КА II (*төмөр замын*) сум; *автоматическая* ~ автомат сум.

СТРЕЛ|КА III *разг.* уулзаа, уулзахаар тохиролцох; *забить* ~у уулзахаар тохиролцох байсан.

СТРЕЛ|КОВЫЙ 1. буудлагын; 2. буучдын, бууч цэргийн, явган цэргийн; ~ полк буучдын хороо, явган цэргийн хороо.

СТРЕЛ|ОК I бууч, буудагч; *искусный* ~ мэргэн бууч; 2. бууч, бууч цэрэг, явган цэрэг.

СТРЕЛ|ОЧНИК сумчин; * *искать* ~а золиосны хүн хайх.

СТРЕЛ|ЬБА буудлага, буудах, харвах; ~ из *орудий* их буугаар буудах.

СТРЕЛ|ЬБИЩЕ буудлагын газар.

СТРЕЛ|ЬНУТЬ буудаад авах, буудчихах.

СТРЕЛ|ЬЧАТЫЙ 1. сумархуу, сум хэлбэртэй, шовх; ~ свод сум хэлбэрийн хүнхэр; 2. иштэй, шилбэтэй, ишилсэн, шилбэлсэн; ~ лук ишилсэн сонгино.

СТРЕЛ|ЯН|ИЙ 1. буудаж алсан; ~ая *дичь* буудаж алсан зэрлэг шувуу; 2. дарь үнэртсэн, дайтаж үзсэн; ~ солдат дарь үнэртсэн цэрэг; 3. буудсан, хуучин, ~ые *гильзы* буудсан бортог, хоосон хонгио; ~ *воробей*, ~ая *птица* хал үзсэн хүн.

СТРЕЛ|Я|ТЬ 1. буудах, тавих, үсэргэх, харвах; ~ из *ружья* буу буудах; ~ из *лука* нум сумаар харвах; ~ в *цель* бай буудах; ~ в *птиц* шувуу буудах; 2. хатгах, лугших; ~ет в *ухе* чихээр хатгаж байна.

СТРЕЛ|ЯТЬСЯ 1. өөрийгөө буудах; 2. буудалцах.

СТРЕМ|Л|АВ хар гүйхээрээ, хар хурдаараа, тэнхээ мэдэн, нүүр нүдгүй; ~ *броситься бежать* хар хурдаараа гүйчэх.

СТРЕМ|ИТЕЛЬНОСТЬ хурдан (*байх*), түргэн (*байх*), эрчимтэй (*байх*).

СТРЕМ|ИТЕЛЬНЫЙ хурдан, түргэн, эрчимтэй; ~ *поток* түргэн горхн.

СТРЕМ|ИТЬСЯ 1. тэмүүлэх, эрмэлзэх, зорих, зүтгэх, мэрийх, улайх; ~ к *свободе* эрх чөлөөг эрмэлзэх; ~ *понять что-либо* юм ойлгох гэж улайх; 2. тэмүүлэх, зорих, зүглэх.

СТРЕМ|Л|ЕНИЕ эрмэлзэл, эрмэлзлэг, хүсэл, эрмэлзэх, тэмүүлэх, хүсэх; ~ к *славе* алдрын хүслэн, алдрыг эрмэлзэх.

СТРЕМ|НИНА 1. даргна, харгна, түргэн урсгал; 2. түргэн, ганга, эгц эрэг.

СТРЕМ|НИСТЫЙ түргэн, эгц, огцом; ~ *берег* эгц эрэг.

СТРЕМ|И|Я дөрөө; *вдеть ногу в* ~ дөрөө дөрөөлөх; *стоя в* ~снах дөрөө жийн давхих.

СТРЕМ|ЯНКА хөнгөн шат, олсон шат, өлгөдөг шат.

СТРЕН|ОЖИТЬ чөдөрлөх; ~ *коня* морь чөдөрлөх.

СТРЕП|ОЦ|ИД стрептоцид (*уух эм*).

СТРЕМ айдас, түгшүүр, санаа зовох, сэрэмж, бэлэн байдал.

СТРИ|ГУНОК даага.

СТРИ|ГУЩИЙ хяргах, хяргадаг; ~ *лишай* хяргадаг үлд.

СТРИЖ тэмээн хараацай, ураацай.

СТР|ЕЖЕН|ЫЙ хяргасан, хайчилсан, үсээ хяргуулсан, үсээ авахуулсан, мухар толгойтой, тоймог; ~ая *овца* хайчилсан хонь.

СТР|ЕЖКА 1. үс авах, засах; 2. хайчлах, хяргах; ~ *овец* хонь хяргах.

СТРИХ|НИН хүнж, стрихнин (*хортой эм*).

СТРИЧЬ (*ус*) авах, засах, хайчлах, хяргах; ~ *волосы* үс хяргах; ~ *овец* хонь хайчлах; ~ *ногти* хумс авах; ~ *всех* под *одну гребёнку* хүн болгоныг адилд үзэх, хүн болгон адилгүй.

СТРИ|ЧЬСЯ 1. үсээ авахуулах, засуулах; ~ у *парикмахера* үсчинд үсээ засуулах; 2. хайчлагдах, хяргагдах, хайчлах, хяргах.

СТРО|Г|АЛЬНЫЙ харуулдах, зорох; ~ *станок* харуулдах суурь машин.

СТРО|Г|АЛЬЩИК харуулдагч, зорогч.

СТРО|Г|АТЬ харуулдах, зорох; ~ *доску* банз харуулдах.

СТРО|Г|ИЙ 1. чанга, хатуу, хэцүү, шаардлагатай; 2. нарийн; ~ *учёт* нарийн бүртгэл; 3. хатуу, чанга, ширүүн; ~ *закон* чанга хууль; ~ *выговор* хатуудонгодох; 4. хатуу, чанга, ариун, сайн; *человек* ~их *правил* ёс ариун хүн; 5. түвшин, төв; ~ие *черты* *лица* түвшин царай.

СТРО|ГО хатуу, чанга; ~ *воспитывать* хатуу хүмүүжүүлэх; 2. хатуу, чанга, ширүүн; ~ *иакызатъ* чанга шийтгэх; 3. нарийн; ~ *рассчитать* нарийн тооцоолох; 4. ёсорхуу; ~ *держаться* ёсорхуу байх; 5. ёс баримтлан, төв, түвшин; ~ *одеваться* ёс баримтлан хувцаслах.

СТРО|ГОСТ|Ь 1. чанга зан, хатуу (*байх*), чанга байдал; ~ *воспитания* хатуу хүмүүжил; 2. хатуу арга хэмжээ, хатуу журам; *вести* ~и *хатуу* журам тогтоох.

СТРОЕВ|ОЙ I жагсаалын; ~ая *подготовка* жагсаалын бэлтгэл.

СТРОЕВ|ОЙ II барилгын; ~ *лес* барилгын мод.

СТРОЕ|НИЕ I барилга.

СТРОЕ|НИЕ II бүтэц, байгууламж; ~ *атома* атомын бүтэц; ~ *клетки* эсийн бүтэц; ~ *земной* *коры* дэлхийн газрын бүтэц; ~ *слова* үгийн бүтэц.

СТРОИ|ТЕЛЬ 1. барилгачин; 2. зохион байгуулагч, байгуулагч, зүтгэлтэн.

СТРОИ|ТЕЛЬН|ЫЙ барилгын; ~ые *материалы* барилгын хэрэглэгдэхүүн; ~ые *работы* барилгын ажил; ~ая *площадка* барилгын талбай.

СТРОИ|ТЕЛЬСТВ|О барих, байгуулах, бүтээх, зохиох, барилга байгуулалт, бүтээлт, зохиолт; ~ *высотных* *зданий* өндөр барилга барих; 2. байгуулах, бүтээх, байгуулалт, бүтээлт; *культурное* ~ соёл байгуулалт, соёлын байгуулалт; 3. барилгын байгууллага, барилгын газар; 4. барилга; *работать на* ~е барилга дээр ажиллах.

СТРОИ|ТЬ I 1. барих, босгох, байгуулах, бүтээх, зохиох, тавих; ~ *дом* байшин барих; ~ *плотину* далан босгох; ~ *железную* *дорогу* төмөр зам тавих; 2. байгуулах, бүтээх, зохиох; ~ *новую* *жизнь* шинэ амьдрал зохиох; 3. найруулах, өгүүлэх, илэрхийлэх; *правильно* ~ *предложение* өгүүлбэр зөв найруулах; 4. зурах; * ~ *козлин* далдуур хөнөөх; ~ *рожу* нүүр амаа муруйлгах; ~ *гримасы* ярваганах, ярвалзах; ~ *дурака* мангуу юм шиг загнах; ~ *глазки* нүдээ ирмэх.

СТРОИ|ТЬ II жагсаах; ~ *полк* хороо жагсаах.

СТРОИ|ТЬСЯ 1. өөртөө барилга барих; 2. баригдах, байгуулагдах, босгогдох, барих, байгуулах, босгох; 3. жагсаах.

СТРОИ I 1. байгуулалт, журам, төр; *республиканский* ~ бүгд найрамдах байгуулалт, бүгд найрамдах төр.

СТРОИ II байгуулалт; *грамматический* ~ хэл зүйн байгуулалт.

СТРОИ|Й III жагсаал; *боевой* ~ байлдааны жагсаал; *машинна* *вышла* из ~и *машин* жагсаалаас гарав, машин эвдрэв.

СТРОИ|К|А 1. барих, барилт, барилга; *приступить к* ~е *дома* байшин барьж эхлэх; 2. барилга; *работать на* ~е барилга дээр ажиллах.

СТРОИ|НО 1. жигд, тэгш, ярс ярс (*хийн*); 2. хоолой нийлүүлэн, эгшиг нийлүүлэн; ~ *петь* хоолой нийлүүлэн дуулах.

СТРОЙНОСТЬ 1. гуалиг биетэй (*байх*), бие тэгш (*байх*); 2. авцалдаа, эвтэй (*байх*); ~ *доклада* илтгэлийн авцалдаа.

СТРОЙН|ЫЙ 1. гуалиг биетэй, голшиг биетэй, бие тэгш, цэвэр; ~ *ая девушка* гуалиг биетэй хүүхэн; 2. жнгд, жирийсэн, жирийтэл жагссан, зурайсан, жиргэр, ярс ярс хийсэн; ~ *ые ряды* жирийтэл жагссан эгнээ; 3. авцалдаатай, эвтэй; 4. хоолой нийлсэн, эгшиг нийлсэн, жигд.

СТРОКА мөр; *красная* ~ шинэ мөр, догол мөр, тэтгэсэн мөр; * *читать между строк* далд утгыг тааж унших.

СТРОНУТЬ хөдөлгөх; ~ *с места* байрнаас нь хөдөлгөх.

СТРОНУТЬСЯ хөдлөх; ~ *с места* байрнаасаа хөдлөх.

СТРОП аргамж.

СТРОП|ЛО шувуун нуруу.

СТРОП|ЛЬН|ЫЙ шувуун нурууны; ~ *ые брэнна* шувуун нурууны гуалин.

СТРОП|ИВОСТЬ зөрүүд, зөрүүд зан, ярдаг зан, хэдэр зан, ардаг зан.

СТРОП|ИВ|ЫЙ зөрүүд, ярдаг, хэвцгий, хэдэр, адар, ардаг; ~ *конь* ардаг морь; *укрошение* ~ *ой* адайр бусгүйг номхотгох.

СТРОФ|А бадаг.

СТРОЧ|ЕН|ЫЙ шагласан, шаглан оёсон; ~ *ые голенниша* шаглан оёсон түрий.

СТРОЧ|ИТЬ 1. шаглах, шаглан оёх; 2. татлан бичих, татлаад хаях, эрээчих; 3. тачигнатал буудах.

СТРОЧ|КА I 1. шаглан оёх; 2. шаглаас; *мелкая* ~ ойр шаглаас.

СТРОЧ|КА II мөр.

СТРОЧ|Н|ОЙ бага; ~ *ая буква* бага үсэг.

СТРУГ харуул.

СТРУГ|АТЬ харуулах, зорох.

СТРУЖ|КА зоргодос, зордос, харуулдас, зомгол, үрдэс; *металлические* ~ *и* төмрийн үрдэс.

СТРУИТЬ 1. мяралзуулан урсгах, мяралзуулах, жирэлзүүлэх, гоожуулах, гожгодуулах; 2. гаргах, анхилуулах, сацруулах.

СТРУИТЬСЯ 1. мяралзан урсах, жирэлзэн шоржгонох, гожгонох, гожгодох; *кронь* ~ *из раны* шархнаас цус олгойдно; 2. савсасхийх, гарах, анхилах, сацрах; ~ *аромат цветов* цэцгийн үнэр анхилна.

СТРУЙКА бяцхан урсгал.

СТРУКТУРА байгууламж, бүтэц; *государственная* ~ төрийн байгууламж; ~ *гранита* боржны бүтэц; ~ *капитальных вложений* хөрөнгө оруулалтын бүтэц.

СТРУКТУР|НЫЙ байгууламжийн, бүтцийн.

СТРУН|А чавхдас, утас.

СТРУН|КА 1. нарийхан чавхдас, нарийхан утас; 2. зүйл, тал, газар; *слабая* ~ эмзэг тал, эмзэг газар; *в* ~ *у* *статья* номхон зогсох; *по* ~ *е* *ходит* чичрэх, цөгцгөнөх.

СТРУН|НЫЙ чавхдаст, утастай, чавхдаст хөгжмийн; ~ *инструмент* чавхдаст хөгжмийн зэвсэг.

СТРУП (*шархны*) тав, товх.

СТРУП|НЫЙ тав болсон, товх болсон.

СТРУСИТЬ айх, эмээх, хулхийх, зүрх алдах; ~ *не на шутку* үнэнээсээ айх, үнэхээр айх.

СТРУЧ|КОВЫЙ уутат, уутан хальст; ~ *перед* уутат чинжүү.

СТРУЧ|ОК уут, уутан хальс.

СТРУ|Я 1. урсгал, урсах, гожгонох, гожгодох; *бить тонкой* ~ *ей* гожгодох; ~ *воздуха* агаарын урсгал; 2. урам, зориг.

СТРЯПАТЬ 1. хоол хийх, тогоо барих, хийх; ~ *ужин* оройн хоол хийх; 2. аргаацах, оронцоглох, хийгчээн болох.

СТРЯП|НЯ 1. хоол хийх; 2. хийсэн хоол; 3. аргаагаасан юм, оронцоглосон зүйл, бичигчээн болсон зүйл.

СТРЯП|УХА тогооч эхнэр.

СТРЯП|ЧИЙ 1. нярав; 2. шүүхийн хянагч түшмэл; 3. өмгөөлөгч.

СТРЯСАТЬ,

СТРЯСТИ сэгсрэх, сэгсэрч унагах; ~ *груши с деревьев* мод сэгсэрч лийр унагах.

СТРЯС|ТИСЬ дайрах, тохиолдох, учрах; *беда* ~ *лась* гай дайрав.

СТРЯХИВАТЬ,

СТРЯХНУТЬ сэгсрэх, гүвэх.

СТУДЕНИСТ|ЫЙ цэлцгэр, цэлцгийрхүү, цэлцгэнэсэн, нялбагар, нялгар, нялбайсан; ~ *ая масса* цэлцгэр юм.

СТУДЕНТ оюутан.

СТУДЕНТКА оюутан эмэгтэй.

СТУДЕНЧЕСК|ИЙ оюутны; ~ *ое общежитие* оюутны байр.

СТУДЕНЧЕСТВ|О 1. оюутан нас, оюутан; 2. оюутан байх; *годы* ~ *а* оюутан байх үе.

СТУДЕН|ИЙ жихүүн, цэв хүйтэн, хүв хүйтэн; ~ *ая вода* жихүүн ус, цэв хүйтэн ус.

СТУДЕНЬ цэлцгий, цэлцгнүүр.

СТУДИТЬ хөргөх; ~ *молоко* сүү хөргөх.

СТУДИЯ 1. студи, (*эураачийн*) танхим; 2. (*урлагийн*) сургууль, танхим; *балетная* ~ бүжгийн сургууль.

СТУЖА жихүүн, жавар; *зимняя* ~ өвлийн жихүүн.

СТУК тогших, тонших, тажганах, таржганах, түржгэнэх; ~ *в дверь* хаалга тогших.

СТУКАТЬ 1. тогших, тонших, цохих, мөргүүлэх, тулгах; 2. цохих, дэлдэх, шаах; 3. (*нас*) хүрэх.

СТУКАТЬСЯ мөргөх, мөргөлдөх.

СТУКНУ|ТЬ 1. тогших, тонших, цохих, мөргүүлэх, тулгах; ~ *чашу с чашей* хундага тулгах; 2. цохих, дэлдэх, шаах; ~ *кулаком по столу* ширээ шаах; ~ *кого-либо по спине* нуруу руу нь дэлдэх; 3. хүрэх; ~ *ло ему* *пятьдесят лет* тэр (*хүн*) тавин нас хүрвэ.

СТУКНУТЬСЯ мөргөх, мөргөлдөх; ~ *лбамн* духаараа мөргөлдөх.

СТУКОТН|Я тажганаан, таржганаан, нүржгэнэн.

СТУЛ I сандал; ~ *врашаюшийся* эргэдэг сандал; ~ *на роликах* өнхрүүлэгтэй сандал

СТУЛ II өтгөн, өтгөн мөр.

СТУЛЬЧ|АК (*жорлонгийн*) суултуур.

СТУП|А *толочь воду* *в* ~ *е* элсээр дээс томох.

СТУПА|Н|ТЬ 1. гишгэх, явах; ~ *й!* яв, арил! тонил! харь! ~ *йте* *домой* гэртээ харигтун.

СТУПЕНЧАТЫЙ гишгүүртэй, давцантай, шаттай, шаталсан.

СТУПЕН|Н|Ь 1. гишгүүр; 2. шат; *на* *низшей* ~ *и* *развития* хөгжлийн доод шатанд.

СТУПЕНЬКА бяцхан гишгүүр.

СТУПИТЬ гишгэх, алхах; *не может* ~ *на левую ногу* буруу хөл дээр гишгэж чадахгүй; *шагу* ~ *не может без помощи* хүний тусламжгүй нэг ч алхаж чадахгүй.

СТУПКА уур.

СТУПН|Я тавхай, ул.

СТУЧАТЬ 1. тогших, тонших, цохих, тажгануулах, таржгануулах, түржгэнүүлэх, тажганах, таржганах, түржгэнэх; ~ *в дверь* хаалга тогших; 2. цохилох, гүрэлзэх; *сердце* *стучит* зүрх цохилох.

СТУЧАТЬСЯ тогших, тонших, тажганах, таржганах, түржгэнэх; ~ *н* *окно* цонх тогших.

СТУШЕВАТЬСЯ 1. сэм явчих, сэмээрхэн алга болох; 2. сүрдэх, сэврээдэх.

СТУШЕВ|ЫВАТЬСЯ сэмхэн явчих, сэм алга болох.

СТЫД ичгүүр, ичих, ичир, ичингүүрэл; *ложный* ~ эндүү ичгүүр; *не имеет ни* ~ *а, ни совести* ичгүүр сонжуургүй; ~ *и срам!* ямар ичгүүртэй юм! ~ *н* *позор!* ямар гутамшигтай юм!

ямар шившгийн юм!; **потерять всякий** ~ ичгүүрээ гээх, ичгүүрээ алдах.

СТЫДИТЬ ичээх, нүүр улайлгах.

СТЫДИТЬСЯ ичнх, нүүр улайх.

СТЫДЛИВО ичин, ичиг, ичингүүрэн; ~ **потупить взор** ичиг уруугаа харах.

СТЫДЛИВОСТЬ ичимхий (*байх*), ичимтгий зан.

СТЫДЛИВЫЙ ичимхий, ичимтгий; ~ **человек** ичимхий хүн.

СТЫДНО ичгүүртэй, ичгэвтэр, ичмээр, ичингүүрэлтэй; **как** ~! юутай ичгүүртэй! ямар ичгүүртэй юм!

СТЫДНЫЙ ичгүүртэй, ичгэвтэр, ичмээр, ичилтэй, ичиртэй, ичингүүрэлтэй; ~ **поступок** ичгүүртэй хэрэг.

СТЫК уулзар, зааг, уулзвар, уулзуур, бэлчир; **на** ~е двух дорог хоёр замын уулзвар дээр.

СТЫН|УТЬ хөрөх, царцах; **чай** ~ет цай хөрч байна; **кровь** ~ет в жилах яс хавтайх.

СТЯЧКА 1. хатгалдаан; 2. хэрүүл, мөргөлдөөн.

СТЯГ туг.

СТЯГИВАТЬ I 1. татах, татан бүслэх; 2. цуглуулах, хуралдуулах, татаж авчрах.

СТЯГИВАТЬ II 1. хуу татах; 2. хулуу.

СТЯГИВАТЬСЯ 1. агших, чангарах; 2. чанга бүслэх, татаж бүслэх; 3. цугларах, хуралдах.

СТЯЖАТЕЛЬ завшигч, шунахай этгээд.

СТЯЖАТЬ I олох, хүртэх; ~ **славу** алдрыг олох.

СТЯЖАТЬ II завших, шунахайран хураах.

СТЯНУТЬ I 1. татах, татаж бүслэх; 2. цуглуулах, хуралдуулах, татаж авчрах; 3. хулуу.

СТЯНУТЬ II 1. хуу татах; ~ **скатерть со стола** шнрээний бүтээлэг хуу татах; 2. хулуу.

СТЯНУТЬСЯ 1. агших, чангарах; 2. чанга бүслэх, татаж бүслэх; 3. цугларах, хуралдах.

СУБАРЕ́НДА дамжуулан түрээслэх.

СУББО́ТА бямба, санчир, зургаа дахь өдөр, хагас сайн өдөр.

СУББО́ТНИЙ бямба, санчир, зургаа дахь, хагас сайн; ~ **день** бямба гариг, хагас сайн өдөр.

СУББО́ТНИК субботник.

СУБПОДРЯ́ДЧИК туслан гүйцэтгэгч.

СУБОРДИНА́ЦИЯ захирагдах ёс.

СУБСИДИ́РОВАТЬ тэтгэмж олгох.

СУБСИДИ́РОВАТЬСЯ тэтгэмж олгогдох.

СУБСИ́ДИЯ тэтгэмж, мөнгөн тусламж.

СУБСТА́НТИВНЫЙ нэршсэн.

СУБСТА́НЦИЯ субстанци.

СУБСТРА́Т субстрат, охь.

СУБТРО́ПИКИ дулаан орон.

СУБТРОПИ́ЧЕСКИЙ дулаан орны.

СУБЪЕ́КТ 1. субъект; 2. өгүүлэгдэхүүн (*эргэцүүлэн бодож буй юм*); 3. этгээд; амьтан; **странный** ~ хачин этгээд; 4. (*хэл зүйл*) өгүүлэгдэхүүн.

СУБЪЕКТИВИ́ЗМ 1. субъективизм; 2. өөрийн бодол, хувийн санал; **проявить излишний** ~ хэтэрхий өөрийн бодолтой байх.

СУБЪЕКТИВИ́СТСКИЙ субъективист.

СУБЪЕ́КТИВН|О 1. ганц бодлогоор, зөвхөн хувийн санаснаар; **оценить** ~ зөвхөн өөрийн бодлогоор үнэлэх; 2. субъектив байх, хувийн саналын чанартай байх; **это понятие** ~ое энэ ухагдахуун хувийн саналын чанартай байна.

СУБЪЕ́КТИВНОСТЬ субъектив чанар, хувийн саналын чанартай (*байх*); ~ **взглядов** үзлийн субъектив чанар, субъектив үзэл.

СУБЪЕ́КТИВН|ЫЙ 1. тухайн хүний, хувийн; 2. субъектив, ганц өөрийн (*санасан*), зөвхөн хувийн (*бодсон*); ~**ая** оцeнка ганц өөрийн үнэлэлт.

СУБЪЕ́КТН|ЫЙ субъектийн; ~**ые** отношения субъектийн харьцаа.

СУВЕНЬИ́Р дурсгалын бэлэг.

СУВЕРЕ́Н засгнйн дээд эрхийг баригч.

СУВЕРЕНИ́ТЕТ тусгаар тогтнил; **государственный** ~ төрийн тусгаар тогтнол; **национальный** ~ үндэсний тусгаар тогтнол.

СУВЕРЕ́НН|ЫЙ тусгаар тогтносон; ~**ые** государства тусгаар тогтносон улсууд.

СУВО́РОВСК|ИЙ Суворовын; ~**ое** военное училище Суворовын нэрэмжит цэргийн сургууль.

СУГРО́Б хунгар.

СУГУ́БО нэн, үлэмж.

СУГУ́Б|ЫЙ нэн их, үлэмж; **проявить** ~**ое** внимание үлэмж анхаарал тавих.

СУД 1. шүүх, шүүх таслах газар; **Верховный** ~ Дээд шүүх; **отдать под** ~ шүүхэд шилжүүлэх; **вызвать в** ~ шүүхэд дуудах; 2. хэрэг шүүх, хэрэг таслах; **день** ~а хэрэг шүүх өдөр; 3. шүүлгэх, шийдвэрлүүлэх; **вынести на** ~ общественности олон нийтээр шүүлгэх; **на нет и** ~а нет үгүй юм үхрээс хашин.

СУДА́К саамх.

СУДА́РЫНЯ хаатагтай, хатантан, авхай.

СУДА́РЬ 1. ноён, ноёнтон; 2. вайлан.

СУДА́ЧИТЬ хов хэлэлцэх, хов жив ярих.

СУДЕ́БН|ЫЙ шүүхийн; ~**ое** заседание шүүхийн хурал; ~**ая** медница шүүхийн анагаах ухаан; ~ **исполнитель** шүүхийн гүйцэтгэгч.

СУДЕ́ЙСК|ИЙ шүүгчдийн, шүүгчийн; ~**ая** коллегия шүүгчийн коллeги.

СУДЫ́МОСТ|Ь яллагдаж байх, яллагдаж байсан; **не иметь с-и** яллагдаж байгаагүй.

СУДЫ́|ТЬ 1. шүүх, хэрэг таслах; 2. үнэлэх, дүгнэх, саналаа хэлэх, санах, шийдэх, шүүх, үзэх; ~ **по внешнему виду** гадаад байдлаар нь үнэлэх; **судя по** этому үүгээр үзэхэд; 3. буруушаах, зэмлэх; **не** ~**те его строго** түүнийг хатуу зэмлэх хэрэггүй; 4. тавилантай байх, хувьтай байх; 5. шүүх; ~ **футбольный матч** хөл бөмбөгийн тэмцээн шүүх; ~ **да радить** шүүж таслах.

СУДИ́ТЬСЯ заалдах, заргалдах.

СУ́ДНО I онгоц; **торговое** ~ худалдааны хөлөг онгоц; **морское** ~ тэнгисийн хөлөг онгоц; **парусное** ~ далбаат онгоц.

СУ́ДНО II хөтөвч, өтгөн шингэнний сав.

СУДОВОЖДЕ́НИЕ хөлөг онгоц жолоодох.

СУДОВО́Й онгоцны.

СУДО́К 1. сэнжтэй савхан; 2. судки давхар савхан.

СУДОМО́ЙКА аягачин, аяга угаагч эмэгтэй.

СУДОПРОИЗВО́ДСТВО хэрэг шүүх, хэрэг таслах.

СУДОРЕМО́НТНЫЙ онгоц засварын; ~ **завод** онгоц засварын үйлдвэр, онгоц засварлах үйлдвэр.

СУДОРО́ГА татвалзах, таталдах, татганах, шөрмөс татах.

СУДОРО́ЖНО татгас хийж, татганас гээд, татганан, мэгшин, гэнэн, эгшин; ~ **схватиться за что-либо** татгас гээд юм шүүрэх.

СУДОРОЖН|ЫЙ татвалзсан, татганасан, таталдсан, мэгшсэн, эгшсэн; ~**ые** рыдания мэгшин уйлах, гэгэн уйлах.

СУДОСТРОЕ́НИЕ онгоц үйлдвэрлэх.

СУДОСТРОИ́ТЕЛЬ онгоц үйлдвэрлэгч.

СУДОСТРОИ́ТЕЛЬНЫЙ (*хөлөг*) онгоц үйлдвэрлэх; (*хөлөг*) онгоцны; ~ **завод** хөлөг онгоцны үйлдвэр.

СУДОХОДНОСТЬ (*хөлөл*) онгоц явах боломж.
СУДОХОДН||ЫЙ онгоц явах; ~ая река онгоц явах мөрөн.
СУДОХОДСТВО (*хөлөл*) онгоцоор явах.
СУДЬБ||А 1. тавилан, заяа; 2. хувь заяа, хувь, учрал, үйл; думать о ~ах государственна улсынхаа хувь заяаг бодох; какими ~ами? яаж ингэж гэнэт ирэв? дайралдав?; на произвол ~ы зөнгөө мэдэг гэж.
СУДЬЯ шүүгч; **народный** ~ ардын шүүгч.
СУЕВЕРИЕ мухар сүсэг, мухар бишрэл, сэжиг.
СУЕВЕРНОСТЬ мухар сүсэгтэй (*байх*), мухар бишрэлтэй (*байх*).
СУЕВЕРНЫЙ мухар сүсэгтэй, сэжигч, мухар бишрэлтэй; ~ человек мухар сүсэгтэй хүн, сэжигч хүн.
СУЕТА 1. хөл үймээн, үймээн бужигнаан, үймээн сандраан; 2. хоосон, хоосон чанар; * *мирская* ~ атгаг нисваанис сэтгэл.
СУЕТИТЬСЯ үймэх, бужигнах, сандрах; ~ с утра до ночи өглөөнөөс үдэш болтол бужигнах.
СУЕТЛИВ||ЫЙ сандруу, тэвдүү, мэгдүү, яршигтай; ~ человек сандруу хүн; ~ая обязанность яршигтай үүрэг.
СУЕТИ||ЫЙ хоосон, хоосон чанартай, ертөнцийн, орчлонгийн; ~ые надежды хоосон чанартай горьдлого; ~ая жизнь ертөнцийн амьдрал.
СУЖДЕНИЕ 1. эргэцүүлсэн бодол, эргэцүүлэн бодох; высказать своё ~ эргэцүүлэн бодсоноо хэлэх; 2. өгүүлэмж (*логикийн өгүүлэгдэхүүн өгүүлэхүүн хоёр нийлж бүтсэн, сэтгэхүйн хэлбэр*).
СУЖЕНАЯ заяаны хань, заяаны эхнэр, төгс хувьт.
СУЖЕНИЕ нарийтах, нарийсах, уйтан болох; ~ зрячка хүүхэн хараа нарийсах; ~ пищевода улаан хоолой нарийсах.
СУЖЕНЫЙ заяаны хань, заяаны нөхөр, учирсан хань, төгс хувьт.
СУЖИВАТЬ нарийтгах, нарийсгах, уйтан болгох, багасгах, явцууруулах.
СУЖИВАТЬСЯ нарийтгах, нарийсах, уйтан болох, багасах, явцуурах.
СУЗИТЬ нарийтах, нарийсах, уйтан болох, багасах, явцууруулах; ~ ворот у рубашки цамцны зах уйтан болгох.
СУЗИТЬСЯ нарийтах, нарийсах, уйтан болох, багасах, явцуурах.
СУЖ 1. гишүү; 2. (*модны*) яр.
СУКА гичий, өлөгчин.
СУКНО цэмбэ, одончүү; ~ облещенное хөнгөвчилсөн цэмбэ; ~ полугрубое тал одончүү; ~ приборное одончүү; положить дело под ~ хэргийг дарагдуулах.
СУКНОВАЛЬН||ЫЙ цэмбэ үйлдэх, цэмбэний; ~ая машина цэмбэний машин.
СУКОВАТ||ЫЙ гишүүрхэг, гншүү олонтой, яртай; ~ая доска яртай банз.
СУКОНН||ЫЙ цэмбэн, цэмбэний; ~ая фабрика цэмбэний үйлдвэр; * ~ язык найруулга муутай үг.
СУКОНЩИК цэмбэчин.
СУКРОВИЦА цустай шүүс, цустай идээр.
СУЛИТЬ амлах; * ~ золотые горы өдий төдий юм амлах.
СУЛТАН I султан.
СУЛТАН II соновтор.
СУМ||А уут, хүүдий; **нишний с ~ой** хүүдий барьсан гуйлгачин; **ходить с ~ой** гуйлагчлан явах; **от тюрьмы н от ~ы не зарекайся** давахгүй гэсэн даваагаар гурав давна.
СУМАСБРОД ойворгон хүн, ухаангүй хүн.
СУМАСБРОДИТЬ ойворгон загнах, ухаангүй явдал гаргах.
СУМАСБРОДНИЧАТЬ ойворгон загнах, ухаангүй явдал

СУМАСБРОДНЫЙ ойворгон, ухаангүй.
СУМАСБРОДСТВО ойворгон зан, ухаангүй явдал.
СУМАСБРОДСТВОВАТЬ ойворгон загнах, ухаангүй явдал гаргах.
СУМАСШЕДШИЙ 1. галзуу, солиотой, голын хийтэй; ~ человек галзуу хүн; 2. галзуу хүн, солиотой амьтан, өвчтэй хүн; 3. учиргүй хүн; ~ успех учиргүй их амжилт.
СУМАСШЕСТВИЕ галзуурах, солиорох, галзуурал, солиорол
СУМАТОХ||А хөл хөөрцөг, үймээн, үймээн шуугиан, бужигнаан; **забыть что-либо в ~е** бужигнаанд юмаа мартах.
СУМАТОШЛИВЫЙ хөл болдог, хөөрцөг, сандруу.
СУМБҮР замбараагүй (*юм*), эх захгүй (*зүйл*), бөөн будлиан; ~ в мыслях эх захгүй бодол.
СУМБҮРНОСТЬ замбараагүй (*байх*), эх захгүй (*байх*), бөөн будлиан.
СУМБҮРН||ЫЙ замбараагүй, эх захгүй, бөөн будлиантай; ~ое впечатление замбараагүй сэтгэгдэл.
СУМЕРЕЧН||ЫЙ бор харааны, харуй бүрийн, бүрийн баруйн, бүрэнхийн; ~ое время харуй бүрийн үе.
СУМЕРК||И хараа, харуй бүрий, бүрий баруй, бүрэнхий, гэгээ тасрах; в ~ах бор хараанаар, гэгээ тасрахад бүрэнхийд ярилцан суух.
СУМЕТЬ чадах.
СУМКА 1. цүнх; ~ для книг и тетрадей номын цүнх; 2. уут; *сердечная* ~ үнхэлцэг; *волосая* ~ үсний хэтэвч.
СУММ||А 1. нийлбэр, дүн; ~ двух *слабых* хоёр нэмэгдэхүүний нийлбэр; *общая* ~ бүгд дүн; 2. бүгд тоо, нийт хэмжээ, дүн; 3. мөнгө; *затрачены крупные* ~ы их мөнгө заржээ; в ~е дүндээ, бүхэлдээ.
СУММАРН||ЫЙ 1. дүн, нийлбэр, дүгнэсэн, нийлсэн; ~ое количество дүн тоо; 2. ерөнхий, дүгнэсэн; ~ обзор событий үйл явдлын ерөнхий тойм.
СУММИРОВАТЬ 1. дүгнэх, дүн гаргах, нийлбэрийг гаргах; ~ все данные бүх баримтын нийлбэрийг гаргах; 2. дүгнэх; ~ опыт туршлагыг дүгнэх.
СУМРАК бүдэг бадаг, бүрэнхий.
СУМРАЧНОСТЬ бүдэг бадаг (*байх*), баргар (*байх*).
СУМРАЧНЫЙ 1. бүрэнхий, бүдэг бадаг, бүрхэг; ~ день бүрхэг өдөр; 2. баргар, бараасан, уйтгартай.
СУМЧАТ||ЫЙ уутат; *кенгуру* —~ое животное имж бол уутат амьтан мөн.
СУМЯТИЦ||А хөл үймээн, хөл хөдөлгөөн, үймээн сандраан; **поднять** ~у хөл хөдөлгөөн болгох.
СУНДУК авдар; *кованый* ~ төмөр бүслүүртэй авдар.
СУНДУЧН||ЫЙ авдрын; ~ая крышка авдрын таг.
СУНУТЬ 1. гудрах, чихэх, хийх; ~ руку в карман халаасандаа гараа хийх; 2. өгөх, шургуулах.
СУНУТЬСЯ 1. тэмүүлэх, улалзах, зүтгэх; 2. оролдох, оролцох.
СУП шөл; ~ гороховый вандуйтай шөл; ~ молочный сүүн шөл; ~ с мясом хар шөл.
СУПЕРОБЛОЖКА (*номын*) хамгаалалтын гадар.
СУПЕСЧАН||ЫЙ элсэнцэр; ~ая почва элсэнцэр хөрс.
СУПОВ||ОЙ шөлний; ~ая ложка шөлний халбага.
СУПОРОСАЯ (*супоросная*) торойлох, боос гахай.
СУПРУГ 1. нөхөр, хань; 2. супруги нөхөр эхнэр хоёр, эр эм хоёр.
СУПРУГА гэргий, эхнэр, хань.
СУПРУЖЕСКИЙ гэрлэгсдийн, эр эмийн, нөхөр эхнэр хоёрын.
СУПРУЖЕСТВО гэрлэх, эр эм болох, гэрлэлт.
СУРГУЧ лац.
СУРГУЧН||ЫЙ лацын, лац, лацаар хийсэн; ~ая печать лацаар

СУРЭПКА бот. шармаг, сармаг.

СУРЭПН|ЫЙ шармагийн; ~ое масло шармагийн тос.

СУРДЙНК|А делать под ~у ар хударгаар хийх.

СУРИК хонд.

СУРОВОСТЬ 1. ширүүн (*байх*), догшин (*байх*); 2. ширүүн зан, догшин харьцаа; **встретить кого-либо** с ~ю хүнийг ширүүнээр утгах.

СУРОВ|ЫЙ 1. хатуу, ширүүн (*улиралтай*), хахир хүйтэн; ~ая зима хахир хүйтэн өвөл; 2. ширүүн, догшин; ~ взгляд ширүүн харц; 3. хэцүү, бэрх, хүнд бэрх; ~ая действительность хэцүү бэрх байдал; 4. ширүүн, бүдүүн, бор; ~ое полотно бор олсон нэхмэл.

СУРОК тарвага.

СУРРОГАТ орлуур, оронцог, хуурамч; ~ная кожа хуурамч арьс.

СУРЬМИТЬ будах, харлуулах.

СУСЛИК зурам.

СУСЛО хөрөнгө; **квасное** ~ квас исгэх хөрөнгө.

СУСТАВ үе.

СУСТАВНОЙ үеийн; ~ревматизм үеийн хэрх өвчин.

СУСТАВЧАТЫЙ үетэй, үерхэг, үетсэн.

СУТКИ хоног; **через двое суток** хоёр хоноод; **круглые** ~ өдөр шөнөгүй.

СУТОЛОКА хөлхөлдөөн, хөлхөөн, үймээн.

СУТОЧНЫЙ 1. хоногийн; ~ дождь хоногийн бороо; 2. **суточные** хоногийн мөнгө, хоногийн зардал.

СУТҮЛИТЬ бөгтийлгөх, бөгцийлгөх, бөхийлгөх; ~ спину нурууга бөгтийлгөх.

СУТУЛИТЬСЯ бөггийх, бөгцийх, бөхийх.

СУТҮЛЫЙ бөгтөр, бөгцгөр, бөхгөр; ~ человек бөгтөр хүн.

СУТЬ I утга, гол утга, учир утга, гол санаа, гол; ~ дела хэргийн учир утга; **по сути дела** үнэндээ, хэрэг дээрээ.

СУТЬ II байх; **работа** — ~ жизни ажил хөдөлмөр бол аж амьдрал юм.

СУТЯЖНИК заргач, зарга заалхайч.

СУТЯЖНИЧАТЬ заргалдах.

СУТЯЖНИЧЕСКИЙ заргачийн, заргалдааны.

СУТЯЖНИЧЕСТВО зарга заалхай.

СУТЯЖН|ЫЙ заргач, заргын, зарга заалхайн; ~ человек заргач хүн; ~ое дело заргын хэрэг.

СУФЛЁР сануулагч.

СУФЛЁРСК|ИЙ сануулагчийн; ~ая будка сануулагчийн бүхээг.

СУФЛИРОВАТЬ сануулах.

СУФФИКС (*угийн*) дагавар.

СУФФИКСАЛЬН|ЫЙ дагаврын, дагаварт; ~ая часть слона үгийн дагаврын хэсэг.

СУХАРНИЦА хатаасан талхиы таваг, хатаамгийн таваг.

СУХАРНЫЙ хатаасан талхны, хатаамгийн; ~ квас хатаамгийн квас.

СУХАРЬ 1. хатаасан талх, хатаамаг; 2. цэвдэг хүн.

СУХО 1. хүйтнээр, ойлгомжгүй; ~ принять кого-либо хүнийг хүйтнээр утгах; 2. хуурай байх, хатаад байх; **на улице** ~ гадаа хуурай байна; **в горле** ~ хоолой хатаад байна.

СУХОВЕЙ хуурай халуун салхи.

СУХОЖИЛИЕ бүлх.

СУХ|ЮЙ 1. хуурай, нороогүй; ~ое полотенце хуурай алчуур; 2. хуурай, хатсан, усгүй, чийггүй, гандуу; ~ое помещение хуурай байр; чийггүй байр; ~ воздух хуурай агаар; ~ая местность усгүй газар, намаггүй газар; ~ое лето гантай зун; бороогүй зун; 3. хуурай, хатсан, хатаамал; ~ хлеб хатсан талх; ~не фрукты хатаамал жимс; ~ая еда хуурай идэш;

4. хатсан, хуурай, шавар шавхайгүй; ~ое русло хуурай гольдрол; ~ая дорога хуурай зам, шавар шавхайгүй зам; 5. хатсан, хуурай, ~ая ветка хатсан мөчир; 6. хатингар, туранхай; 7. хүйтэн, ойлсомжгүй; ~ая встреча хүйтэн утгах; 8. ургүй, сонирхолгүй; ~ слог ургүй найруулга; 9. **сухая** хоосон алдах; **пронграть всухую** хоосон алдах; 10. ~ое вино хуурай дарс (*чихэргүй*).

СУХОЛЮБИВ|ЫЙ ганддаг газрын; **саксаул** — ~ое растение заг бол ганддаг газрын ургамал мөн.

СУХОМЯТКА хуурай идэш.

СУХОПАРЫЙ хатангир, туранги, эцэнги, горгдор.

СУХОПУТН|ЫЙ хуурай газрын, хуурай замын, ~ые войска хуурай газрын цэрэг; ~ транспорт хуурай замын тээвэр.

СУХОСТОЙ I газартаа хатсан мод.

СУХОСТОЙ II ширгэсэн ус.

СУХОСТА|Ь хуурай байх, хуурай болох, хатах; ~ во рту ам хатах; **до ~н хуурай** болтол.

СУХОЩАВОСТЬ хатангир (*байх*), эцэнгэр (*байх*), хатанхай (*байх*), горзгор (*байх*).

СУХОЩАВЫЙ хатангир, эцэнгэр, хатанхай, горзгор.

СУЧИТЬ 1. нийтгэх, томох, тамах, эрчлэх, имрэх; ~ нитки утас нийтгэр; ~ верёвку олс тамах; 2. хавирах; ~ ногами хөлөө хавирах.

СУЧОК 1. бяцхан мөчир, бяцхан гишүү; 2. (*модны*) яр.

СУЧОВАТ|ЫЙ 1. мөчир олонтой, гишүүрхэг; 2. яртай; ~ая налка яртай мод.

СУШ|А хуурай газар, газар; **на ~е н на море** газар ба далай дээр.

СУШЕНИЕ хатаах, хатаалт.

СУШЕН|ЫЙ хатаасан, хатаамал; ~ые овощи хатаасан ногоо; ~ая рыба хатаасан загас.

СУШИЛКА 1. хатаагуур; 2. хатаах газар, хатаагуур.

СУШИЛЬНЫЙ хатаах; ~ шкаф хатаах шүүгээ.

СУШИЛЬНЯ хатаах газар, хатаагуур.

СУШИТЬ 1. хатаах, эгшээх, эврээх, сэврээх; ~ сено өвс хатаах; 2. хатаах; **этот табак сушит горло** хоолой хатаадаг тамхи; 3. хатангируулах, тураах, хатаах, хатангирах, турах; хатах, **чахотка сушит больших** сүрьеэтэй хүн хатангирдаг.

СУШИТЬСЯ 1. хувцсаа хатаах, эгшээх, эврээх, сэврээх; ~ у костра түүдгийн дэргэд хувцсаа эврээх; 2. хатах, эгших, эврэх, сэврэх; ~ на солнце наранд хатах, эврэх.

СУШКА 1. хатаах, хатаалга; 2. гархин боов.

СУШЬ 1. пүү халуун, халуун; 2. хуурай юм.

СУЩЕСТВЕНН|ЫЙ чухал, гол чухал, их чухал, голц; ~ое значение чухал ач холбогдол; ~ вопрос их чухал асуудал; **играть ~ую роль** чухал үүрэг гүйцэтгэх.

СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ жинхэнэ нэр.

СУЩЕСТВ|О I гол утга, гол чанар, учир, утга, гол; **понять ~ вопроса** асуудлын гол учрыг ойлгох; ~ дела хэргийн гол; **говорить по ~у юмны** голыг ярих.

СУЩЕСТВ|О II амьтан, хүн, живые ~а (*амьд*) амьтай; **странно** ~ начин хүн.

СУЩЕСТВОВАНИЕ амьдрал, аж амьдрал, амьдрах, байх; **борьба за ~амьдралын тэмцэл**; **прекратить ~ нас** барах, устах.

СУЩЕСТВОВАТЬ 1. амьдрах, амьд явах, буй болох, байх, орших; 2. амьдрах, аж төрөх, аж амьдрал; ~ своим трудом хөдөлмөрөөрөө амьдрах.

СУЦ|ИЙ жинхэнэ, ёстой, үнэхээр; ~ая правда ёстой үнэн; ~ие пустяки үнэхээр шалиггүй юм.

СУЦНОСТ|Ь мөн чанар, утга чанар, уг чанар, гол утга; **классовая** ~ ангийн мөн чанар; ~ явления үзэгдлийн мөн чанар; **в ~и гоним** үнэнийг хэлэхэд.

СФАБРИКОВАТЬ хуурмаглах, хуурмаг юм хийх, хуурмаг юм тараах.

СФАЛЬШИВИТЬ буруу дуулах, буруу хөгжимдөх.

СФЕР|А 1. бөмбөрцөг; 2. хүрээ, хэмжээ; ~ **деятельности** ажиллагааны хүрээ; ~ **влияния** нөлөөний хүрээ; ~ **обслуживания** үйлчилгээний хүрээ; ~ **производства** үйлдвэрлэлийн хүрээ; 3. өөрийн хүмүүс, орчин тойрон, хүрээ; **чувствовать себя в своей** ~е өөрийн хүмүүсийн дунд байгаа мэт байх.

СФЕРИЧЕСКИЙ бөөрөнхий; ~**ое** тело бөөрөнхий юм.

СФИНКС 1. сфинкс, ховдог (*хун толгойтой чулуун арслан*); 2. гайхамшигт амьтан.

СФИНКТЕР хуниас.

СФОРМИРОВАТЬ байгуулах, эмхлэх, бүрэлдүүлэх.

СФОРМИРОВАТЬСЯ байгуулагдах, эмхлэгдэх, бүрэлдэх.

СФОРМОВАТЬ хэвлэх, цутгах, хэвт цохих.

СФОРМУЛИРОВАТЬ томъёлох, иайруулах, найруулан бичих, найруулан хэлэх.

СФОТОГРАФИРОВАТЬ зураг авах.

СФОТОГРАФИРОВАТЬСЯ зургаа авхуулах.

СХВАТИТЬ 1. барих, шүүрэн авах, бариад авах; ~ **шапку** малгайгаа шүүрэн авах; 2. халдаах, олох; **быстро** ~ **чужую** мысль хүний санааг түргэн ухах.

СХВАТИ|ТЬСЯ 1. шүүрэх, барих; 2. ноцолдох, барьцалдах, барилдан авах; **борцы** ~**лись** бөхчүүд барилцан авах.

СХВАТКА тулалдаан, мөргөлдөөн, ноцолдоон.

СХВАТКИ булчин татах, базлалт, дотор мушгилах, өвдөх; **родовые** ~ нярайлахаар өвдөх.

СХВАТЫВАТЬ 1. барих, шүүрэн авах; 2. халдаах, олох; 3. ухах, ойлгох.

СХВАТЫВАТЬСЯ 1. шүүрэх, барих; 2. ноцолдох, барьцалдах, барилцан авах.

СХЕМА 1. бүдүүвч, бүдүүвчилсэн зураг; ~ **двигателя** хөдөлгүүрний бүдүүвч; ~ **генерального плана** ерөнхий төлөвлөгөөний бүдүүвч; 2. тойм; ~ **доклада** илтгэлийн тойм.

СХЕМАТИЗИРОВАТЬ бүдүүвчлэх, тоймчлох.

СХЕМАТИЗМ бүдүүвчлэх, бүдүүвчлэл, тоймчлол, тоймчлох.

СХЕМАТИЧЕСКИЙ 1. бүдүүвчилсэн, бүдүүвч; 2. тоймчилсон.

СХЕМАТИЧНОСТЬ тоймчлол, тоймчилсон (*байх*); ~ **доклада** тоймчилсон илтгэл.

СХЕМАТИЧНЫЙ бүдүүвчилсэн, тоймчилсон; ~ **рисунк** бүдүүвчилсэн зураг.

СХИТРИТЬ залилах, мэхлэх, бачлах.

СХЛЫНУТЬ давалгаалан урсах, эвхрэн буцах, тархах, сарних.

СХОД 1. буух; 2. буух газар, уруу газар; **крутой** ~ эгц уруу газар; 3. цуглаан.

СХОДИТЬ I очоод ирэх, яваад ирэх; ~ **в гости** айлд очоод ирэх..

СХОДИТЬ II 1. буух, зайлах, хөдлөх, шилжих; 2. (*шөнө*) болох; 3. халих, мултгах, гарах, шилжих; 4. зулгарах, гуужих, хуурах, арилах; 5. гэгдэх, тоологдох.

СХОДИТЬСЯ 1. уулзах, дайралдах, учрах; 2. цуглах, цугларах; 3. ойртох, нөхөрлөх; 4. ханилах, нөхцөх; 5. нийлэх, таарах, тохиролцох; 6. хүрэх.

СХОДКА цуглаан.

СХОДНИ дам гишгүүр.

СХОДН|ЫЙ 1. адилшиг, төстэй, төсөөтэй, ойролцоо; ~**ые** по значению слова утгаар ойролцоо үгс; 2. хялбар, хямд, ойролцоо; **купить** по ~ой цене хялбар үнээр авах.

СХОДСТВО адилхан (*байх*), төсөө, төс, ойролцоо (*байх*); **внешнее** ~ гаднах төсөө.

СХОЖИЙ адилархуу, төсөөтэй.

СХОЛАСТ схоластикч, хоосон цэцэрхэгч.

СХОЛАСТИКА 1. схоластик, шалгалтгүй гүн ухаан, шалгалтгүй философи; 2. хоосон эрдэм, хоосон мэдлэг, хоосон цэцэрхэл, номчирхол.

СХОЛАСТИЧЕСКИЙ хоосон, хоосон цэцэрхсэн, номчирхсон; ~**ое** **рассуждение** хоосон цэцэрхэл.

СХОРОНИТЬ 1. оршуулах, хөдөөлүүлэх; 2. нуух, хадгалах.

СЦЕДИТЬ шүүх, тунгаах, тунгааж авах.

СЦЕЖИВАТЬ шүүх, тунгаах, тунгааж авах.

СЦЁН|А 1. тайз; **вращающая** ~ эргэдэг тайз; **выйти** на ~у тайз дээр гарах; 2. театр; **пойти** на ~у театрт орох, театрын жүжигчин болох; **десять** ~ы театрын зүтгэлтэн; 3. үзэгдэл; ~ **вторая** хоёрдугаар үзэгдэл; 4. явдал, тохиол, хэрэг; **уличная** ~ гудамжинд болсон явдал; 5. хэрүүл, хэрүүл барил, **семейная** ~ гэр бүлийн хэрүүл; 6. тавцан; **сойти с исторической** ~ы түүхийн тавцангаас зайлах.

СЦЕНАРИЙ 1. кино зохиол; 2. тайзны зохиол, жүжгийн туйрвал.

СЦЕНАРИСТ кино зохиолч.

СЦЕНИЧЕСКИЙ 1. тайзны, театрын; ~**ое** искусство театрын урлаг; 2. театрт тохирох; ~**ая** **внешность** театрт тохирох царай.

СЦЕНИЧН|ЫЙ театрт тохиромжтой; ~**ая** **пьеса** театрт тохиромжтой жүжиг.

СЦЕП 1. холбох, угсрах, зүтгэх, чирэх; 2. угсрах оньс; **вагонные** ~ы вагон угсрах оньс; 3. угсраа; **комбайновый** ~ угсраа комбайн.

СЦЕПИТЬ холбох, угсрах; ~ **вагоны** вагон угсрах.

СЦЕПИТЬСЯ 1. угсрагдах, холбогдох, холбох, угсрах; 2. барьцалдах, ноцолдох.

СЦЁПКА 1. холбох, угсрах, чирэх; 2. угсрах, оньс; 3. угсраа.

СЦЕПЛЕНИЕ 1. холбох, угсрах; 2. угсрагдах, холбогдох; 3. тааралдах.

СЦЕПЛЯТЬ холбох, угсрах.

СЦЕПЛЯТЬСЯ 1. угсрагдах, холбогдох, холбох, угсрах; 2. барьцалдах, ноцолдох.

СЦЕПН|ОЙ зүтгэх, чирэх, холбох, холбоо; ~**ая** **ось** паровоза уурын тэрэгний зүтгэх гол.

СЦЕПЩИК угсрагч, холбогч.

СЧАСТЛИВЕЦ жаргалтай хүн, заяатай хүн, азтай хүн.

СЧАСТЛИВИЦА жаргалтай эмэгтэй, азтай бүсгүй.

СЧАСТЛИВЧИК жаргалтайхан хүн, азтайхан хүн, завшаантайхан хүн.

СЧАСТЛИВ|ЫЙ 1. жаргалтай, жаргалант, заяатай, хувьтай; **счастливы** как дитя хүүхэд шиг жаргалтай; ~**ая** **жизнь** жаргалтай амьдрал, жаргалант амьдрал; 2. азтай, хийморьтой, завшаантай; ~ **нгроч** азтай тоглогч; ~ **случай** азтай тохнол; 3. баярын; ~**ые** **слёзы** баярын нулимс; ~**ого** **пути!** замдаа сайн яваарай! ~**о** **оставаться** сайн сууж байгаарай.

СЧАСТЬ|Е 1. жаргалан, жаргал, зол жаргал, аз жаргал; **испытать** ~ жаргал эдлэх; **стремиться** к ~ю жаргалыг эрмэлзэх; 2. зол, аз, хийморь, завшаан; **попытать** ~а азаа үзэх; **ему** во всё ~ юм болгонд хийморьтой байдаг хүн; **пожелать** ~я хийморьтой явахыг ерөөх; 3. заяа, хувь, тавилан; к ~ю, по ~ю аз дайрахад; завшаанаа; **на** ~ азтай байг гэж; ~ **твоё**, **что**.....чиний аз; ~ **моё**, **что**..... миний завшаан.

СЧЕСТЬ 1. тоолох; ~ **деньги** мөнгө тоолох; 2. тоолох, үзэх; **сочту** своим долгом үүргээ гэж үзнэ; **дни** **сочтены** цаг нь болсон.

СЧЕСТЬСЯ тооцоо хийх.

СЧЁТ 1. тоо, дүн; *вести* ~ тоолох, бүртгэх; 2. баримт; *подписать* ~ баримтанд гарын үсэг зурах; 3. данс; *текущий* ~ харилцах данс; ~ *расчётный* тооцооны данс; *открыть* ~ данс нээх; *закрыть* ~ данс хаах; *без* ~у *кого-либо*, ~у *нет кому-либо* тоо томшгүй, тоолгүй олон; *в* *дна* ~а тэр даруй, дорхноо; *в* *конечном* ~е, *в* *последнем* ~е эцсийн эцэст, эцэстээ, дүндээ; *в* ~ *чего-либо* юмны тооцоонд оруулах; *за* ~ *кого-либо* ажүний мөнгөөр, хүний зардлаар; б) ашиглан, замаар; *личные* ~ы ~у *кого-либо* хувийн өшөө хонзон; *принять на свой* ~ өөрийнхөө тухай гэж санах; *на чей-либо* ~ хүний мөнгөөр; *на* ~у тооцоонд орох; *каждая копейка на* ~у нэг мөнгө ч тооцоонд орох; *на* ~у (*хорошем*) (*сайн*) гэж тооцогдох; *не в* ~ тоонд орохгүй, эс тоолох; *свести* ~ы с кем-либо хүнээс өшөөгөө авах; *сбросить со* ~ов хайхрахгүй болох; *терять* ~ тоог алдах, тоог мэдэхгүй болох.

СЧЁТН|ЫЙ 1. тооны; ~ая *машинна* тооны машин; 2. данс хөтлөх.

СЧЕТОВОД данс хөтлөгч.

СЧЕТОВОДСТВО данс хөтлөх ажил.

СЧЕТЧИК тоолуур; *электрический* ~ цахилгааны тоолуур.

СЧЁТ|Ы сампин, бодох мохлог; *считать на* ~ах сампин цохих.

СЧИСЛЕНИЕ тоолол, тоолох.

СЧ|ИСТИТЬ арилгах, цэвэрлэх.

СЧ|ИСТИТЬСЯ арилах, цэвэр болох.

СЧИТА|ТЬ I 1. тоолох, бүртгэх; ~ *деньги* мөнгө тоолох; ~ *овещ* хонь тоолох; 2. тоолох; ~ *до десяти* арав хүртэл тоолох; 3. эхлэн тоолох, тоолох; *через год*, ~я с *этого дня* энэ өдрөөс эхлэн тоолоод жил болоход.

СЧИТАТЬ II бодох, үзэх, тооцоо, тоолох; ~ *кого-либо* хорошм *человеком* хүнийг сайн хүн гэж бодох; ~ *своей обязанностью* үүргээ гэж үзэх; *остались считанные дни* тоотой хоног үлдээд байна.

СЧИТАТЬ III тулган унших, тулгах; ~ *гранки с оригиналом* дардсыг эхтэй нь тулган унших.

СЧИТАТЬСЯ I тоомсорлох, тоох, хэрэгшээх; ~ с *чужим мнением* хүний саналыг харгалзах.

СЧИТАТЬСЯ II тооцогдох, тоологдох, гэгдэх, хэмээгдэх; ~ *хорошм работником* сайн ажилтанд тооцогдох.

СЧИТЫВАТЬ тулган унших, тулгах.

СЧИЩАТЬ арилгах, цэвэрлэх.

СЧИЩАТЬСЯ арилах, цэвэр болох.

СШИБАТЬ,

СШИБИТЬ ховх цохих, цохиж унагах, дайрч унагах.

СШИВАТЬ оёх, үдэх, зүйх.

СШИТЬ оёх, зүйх, үдэх; ~ *сапоги* гугал оёх.

СЪЕДАТЬ идэх.

СЪЕДЕНИЕ идэх, идүүлэх; *отдать на* ~ золисонд гаргах.

СЪЕДОБНЫЙ идэж болох.

СЪЕЖИТЬСЯ 1. агийх, атиралдах, атирах, цомцойх, цагариглах; 2. атирах, атиралдах, үрчнйх, хорчнйх.

СЪЕЗД I 1. их хурал; *партийный* ~ намын их хурал; 2. хурах, хуралдах, цугларах; ~ *гостей* зочнд цугларах.

СЪЕЗД II уруудах газар, буух газар; ~ с *горы* уулнаас буух газар.

СЪЕЗДИТЬ яваад нрэх, очоод ирэх; ~ *н* *магазин* дэлгүүрт очоод ирэх.

СЪЕЗЖАТЬ 1. буух; 2. гарах, нүүх; 3. хажуу дээрээ гарах, хажуу тийш болох; хазайх.

СЪЕЗЖАТЬСЯ 1. дайралдах, уулзах, тохиолдох, золгох; 2. хурах, хуралдах, цугларах.

СЪЁМКА 1. авах, хурах; 2. зураг авах; 3. хуулах, буулгах; 4. хөлслөх.

СЪЁМЩИК хөлслөгч; ~ *квартиры* байр хөлслөх хүн.

СЪЕСТН|ОЙ идэшний; ~ые *припасы* идэшний зүйл, идэх юм.

СЪЕСТЬ идэх; ~ *собаку в чём-либо* ямар нэгэн юманд мэргэжих.

СЪЁХА|ТЬ 1. буух; ~ с *горы* уулнаас буух; 2. гарах, нүүх; ~ с *квартиры* байрнаас иүүх; 3. хажуу дээрээ гарах, хажуу тийш болох, хазайх; *галстук* ~л зангиа хазайх.

СЪЁХАТЬСЯ 1. дайрах, уулзах, тохиолдох, золгох; ~ *на пути* замд уулзах; 2. хурах, хуралдаан, цугларах.

СЪЯЗВИТЬ ёжлох, хорон үг хэлэх.

СЫВОРОТКА 1. шар үс; 2. ийлдэс (*цусны*), шар ус, сийвэн; ~ *против бешенства* галзуугийн ийлдэс.

СЫГРАННОСТЬ гар нийлэх, дөр нийлсэн (*байх*); ~ *футбольной команды* дөр нийлсэн хөл бөмбөгийн баг.

СЫГРАТЬ тоглох, наадах; ~ *свадьбу* хурим хийх; ~ *шутку с кем-либо* хүнийг дамшиглах, тохуу хнйх.

СЫГРА|ТЬСЯ гар нийлэх, дөр нийлэх; *музыканты* ~лнсь хөгжимчдийн гар нийлэв.

СЫЗМАЛА хар багаасаа, балчнр наснаасаа, багаасаа.

СЫЗНОВА дахин, шинээр; *начать всё* ~ бүгдийг дахин эхлэх.

СЫН 1. хүү, нуган; 2. хүү, хөвгүүн.

СЫНИШКА (*бязхан*) хүү, нуган үр.

СЫНОВНИЙ хүүгийн, хөвгүүний, хүү болон төрсний; ~ *долг* хүүгийн ачлал.

СЫНОК (*бязхан*) хүү, жаал хүү.

СЫПАТЬ асгах, гоожуулах, хийх, унагах; ~ *муку в мешок* гурил шуудайд хийх.

СЫПА|ТЬСЯ 1. асгарах, гоожих, унах, хаялах; *снег* ~лсь *цас* хаялна; 2. үргэлжлэх, сонсдох; *сыплются* *проклятия* хараал үргэлжлэн сонсодоно.

СЫПНОЙ эсэргэний; ~ *тиф* (*эсэргэнэт*) балнад.

СЫПУЧЕСТЬ бутархай чанар, үйрмэг юм; *песок* *обладает* ~ю элс бутархай чанартай байдаг.

СЫПУЧ|ИЙ бутархай, үйрмэг, үйрэмдэг; *меры* ~нх *тел* бутархай бодисын хэмжүүр.

СЫПЬ эсэргэнэ, бижруу.

СЫР бяслаг; *как* ~ *в масле* өөхөн доторхи бөөр шиг.

СЫР-БОР *вот откуда* ~ *загорелся* үүнээс уг явдал үүссэн аж.

СЫРЁЦ түүхий; *хлопок* ~ түүхий хөвөн.

СЫРЁТЬ чийгтэх, норох.

СЫРНЫЙ бяслагийн.

СЫРОВАРЕНИЕ бяслаг хийх.

СЫРОВАРНЫЙ бяслаг хийх, бяслагийн; ~ *завод* бяслагийн үйлдвэр.

СЫР|ОЙ 1. чийгтэй, нойтон; ~ *ноздух* чийгтэй агаар; ~ые *доски* нойтон банз; 2. түүхий; ~ое *мясо* түүхий мах; ~ое *тесто* түүхий гурил; 3. түүхий, дутуу боловсруулсан; ~ое *произведе-ние* түүхий зохиол; ~ *материал* дутуу боловсруулсан хэрэглэгдэхүүн.

СЫРОК ээдмэг; *сладкий* ~ амтат ээдмэг; *солёный* ~ давстай ээдмэг.

СЫРОМЯТН|ЫЙ ширэн; ~ая *кожа* шир.

СЫРОМЯТЬ шир, элдсэн шир, сур.

СЫРОСТЬ чийг, нойт; *тянет* ~ю чийг үнэртэнэ.

СЫРЦОВЫЙ түүхний; ~ *шелк* түүхий торго, мяндас.

СЫРЬЁ түүхий эд; *сельскохозяйственное* ~ хөдөө аж ахуйн түүхий эд.

СЫРЬЕВ|ОЙ түүхий эдийн; ~ые *запасы* түүхний эдийн нөөц.

СЫСК эрэх, мөрдөх.

СЫСКНОЙ эрэх, мөрдөх.

СЫТН|ЫЙ өлтэй, өөг, шимтэй, нүнжигтэй; ~ая *еда* өлтэй хоол, нүнжигтэй идээ.

СЫТОСТ||Ь цатгалан, өег (*байх*), цадах; до полной ~и бүр цадатлаа; **чувство** ~и цатгалдах.

СЫТЫЙ 1. цатгалан, өег; ~ **голодного не разумеет** цатгалан нь өлсгөлөнгийнхөө зовлонг мэдэхгүй; 2. цатгалан, тарган, зоолсон; ~ **скот** тарган мал.

СЫТЬ *бот.* сахал өвс.

СЫЧ бэгбаатар, бүгээхэй.

СЫЧУГ 1. ходоод; 2. (*чанасан*) ходоод.

СЫЩИК тагнуулч, тандуул.

СЭКОНОМИТЬ хэмнэх, гамнах, арвилах.

СЮДА нааш, янагш; иди ~! нааш ир!

СЮЖЕТ санаа, сэдэв, утга, өгүүлэгдэхүүн.

СЮЗЕРЕН сюзерен, засаг ноён.

СЮЗЕРЕННЫЙ сюзерений, засаг ноёны.

СЮЙТА чуулган хөгжим.

СЮРПРИЗ 1. гэнэтийн сонин, санамсаргүй сонин; 2. сонин бэлэг.

СЮРТУК сюртук, дээл (*урт хормойтой, хоёр энгэртэй эрэгтэй хүний хувцас*).

СЮСЮКАТЬ саалах, са - гаар дуудах, тал тул ярих.

СЯК так н ~, н так н ~, то так, то ~ ингээд ч, тэгээд ч, тэгж ч, янз янзаар.

СЯКОЙ такой~ гайгүй хар гайхал.

СЯМ там н ~ энд тэндгүй, газар сайгүй, газар бүр, газар газар.

ТА 1. тэр; 2. нөгөө, цаад; по ту сторону нөгөө талд; 3. өнөөх, чухам тэр, мөн тэр; 4. ондоо, өнөөх...биш; это не ~ женщина энэ чинь өнөөх эмэгтэй биш байна; 5. тэр нь; ни ~, ни другая тэр нь ч биш, нөгөөдөх нь ч биш; аль аль нь биш.

ТАБАК тамхи; **курительный** ~ амны тамхи; **нюхательный** ~ хамрын тамхи; **трубочный** ~ гансны тамхи; дело — ~ маш муу байна, баларсан юм боллоо.

ТАБАКЕРКА хөөрөг, тамхины хайрцаг, тамхины сав.

ТАБАКОВОД тамхи таригч.

ТАБАКОВОДСТВО тамхи тарих.

ТАБАКОВОДЧЕСКИЙ тамхи тарих; ~ое хозяйство тамхи тарих аж ахуй.

ТАБАНИДЫ хөх түрүүний овог.

ТАБАЧНИК 1. тамхины үйлдвэрийн ажилчин; 2. тамхичин.

ТАБАЧНИЦА, 1. тамхины үйлдвэрийн ажилчин эмэгтэй; 2. тамхичин эмэгтэй; 3. хөөрөг, тамхины хайрцаг, тамхины сав.

ТАБАЧНЫЙ 1. тамхины; ~ дым тамхины утаа.

ТАБЕЛЬ 1. бүртгэлийн хүснэгт; 2. бүртгэлийн пайз; 3. хуваарь, жагсаалт; ~ о рангах зэрэг хэргэмийн хуваарь, зиндаа.

ТАБЕЛЬНЫЙ бүртгэлийн хүснэгтийн; ~ая доска бүртгэлийн хүснэгтийн самбар.

ТАБЕЛЬЩИК бүртгэгч.

ТАБЛЕТКА дугараг эм, үрэл; проглотить ~у дугараг эм уух, үрэл хүртэх.

ТАБЛИЦА хүснэгт, хүрд; ~ вынгрышей хонжворын хүснэгт; ~ умножения үржүүлэхийн хүрд.

ТАБОР 1. нүүдлийн буудал, буусан ачаа хөсөг; расположиться ~ом ачаа хөсгийнхөө хамт буудаллах; 2. цыганы хот айл.

ТАБУ цээр; **подвергать** ~ цээрлэх.

ТАБУН сүрэг; ~ лошадей сүрэг адуу; ~ оленей сүрэг буга.

ТАБУНЩИК адуучин, агтчин.

ТАБУРЁТ, ТАБУРЁТКА исэр, мухар сандал.

ТАВЕРНА бяцхай гуанз, архины гуанз.

ТАВОЛГА тавилгаана.

ТАВОТ лавтай тос, товууд.

ТАВРИТЬ тамгалах; ~ скот мал тамгалах.

ТАВРО тамга/ малын/

ТАВРОВЫЙ I (малын) тамганы; ~ знак (малын) үсэг.

ТАВРОВЫЙ II «т» үсгийн хэлбэртэй; ~ая балка «т» үсгийн хэлбэртэй дам нуруу.

ТАВТОЛОГИЯ давхардуулах, дахин давтах, адил санаа.

ТАГАН тулга.

ТАДЖИК тажик эрэгтэй.

ТАДЖИКСКИЙ тажик, тажикийн.

ТАДЖИЧКА тажик эмэгтэй.

ТАЕЖНИК тайгын хүн, тайгын анчин.

ТАЗ I аарцаг; ~ остистый ясан аарцаг.

ТАЗ II төмөн гадар.

ТАЗОБЕДРЕННЫЙ ташааны, сүүжний, түнхий; ~ сустав ташааны үе, сүүжний үе, түнх.

ТАЗОВЫЙ аарцаг, аарцгийн; ~ые кости аарцаг яс.

ТАЙНСТВЕННОСТЬ битүүлэг байдал, нууцлаг байдал.

ТАЙНСТВЕННЫЙ 1. нууцтай, битүүлэг, үл ухагдах; ~ остров нууцат арал; 2. нэг юм нуусан, нууц, үл мэдэгдэх; с ~ым видом нэг юм нуусан байдалтай.

ТАЙТЬ 1. нуух, далдлах; 2. хадгалах, өвөрлөх; ~ злобу против кого-либо өшөө хонзон өвөрлөх; нечего греха ~ нуугаад яах вэ.

ТАЙТСЯ 1. нуугдах, далдлагдах; 2. бий, байх, нууцаар орших; в этом ~ какая-то загадка үүнд ямар нэг нууц оршино; 3. нуух, далдлах; он от меня ~ тэр надаас нууж байна; не тансь, говори битгий нуу, ярь.

ТАЙГА тайга.

ТАЙКОМ далдуур, нууцаар, сэмхэн, нууцгай; **смотреть** ~ нууцгай харах.

ТАЙМЕНЬ тул загас.

ТАЙН||А нууц; **государственная** ~ улсын нууц; **военная** ~ цэргийн нууц **выдать чью-либо** ~у нууц задруулах; **хранить (держат)** н ~е нуух, нууц авч байх; **хранить** ~у нууцыг хадгалах; **быть посвящённым н чью-либо (какую-либо)** ~у нууцыг мэдэх; **делать нз чего-либо** ~у ямар нэг юмыг нууц гэж үзэх.

ТАЙНИК нууц байр, нууц газар; в ~ах души сэтгэлийн гүнд.

ТАЙНО нууц, сэм, далд, нууцаар, сэмээр, далдуур.

ТАЙНОПИСЬ нууц бичиг.

ТАЙНЫЙ нууц, далд, нууц далд; ~ое голосование нууц санал хураах; ~ые выборы нууц сонгууль; ~ая мечта нууц хүсэл; ~ая надежда нууц горьдлого.

ТАЙФУН хар салхи.

ТАК 1. ингэж, тэгж, ингээд, тэгээд, ийм, тийм; **именно** ~ чухам тийм; 2. ийм, тийм; он ~ быстро говорил, что я ничего не понял тэр хэтэрхий хурдан яриад би юу ч ойлгосонгүй; 3. ингээд, тэгээд; ~ это не пройдёт энэ ингээд өнгөрөхгүй; 4. тэгж, ингэж; я сказал это просто ~ би зүгээр тэгж хэлсэн юм; 5. зүгээр; 6. иймд, тиймд, тэгэхлээр, чингэхлээр, ингэхлээр, тэгэхэд, ингэхэд; 7. тэгээд, чингээд, тэгвэл, чингэвэл, ингэвэл; ~ ты мне не поверишь? тэгээд чи над итгэхгүй юу? 8. тэгэхдээ, тийм; ~ вы не ошнблись тэгэхдээ та эндүүрсэнгүй; 9. тэгээд, тэгж; (*заримдаа шууд орчуулагдахгүй*); ну ~ что ж? тэгээд яагаа вэ?; 10. тэгээд, ингээд, тэгээд жишээлбэл; и так ингээд ч, тэртэй тэргүй; н ~ достаточно ингээд ч хүрнэ, ингээд ч болно; н ~ далее (н т.д.)гэх мэт, гэх мэтчилэн; **когда (если)** ~ тийм бол, тэгвэл, чингэвэл; ~ ли? тийм үү?, тэгж гэж үү, ингэж гэж үү? не ~ ли? тийм биш үү? ~ бы тэгэхсэн, тэгээд л... сан; ~ бы н уехал тэгээд л явчих байсан; ~ вот за тэгээд; так н тэгж л, тэгээд л; ~ н **быть** тэгвэл тэгье, тэгвэл тэгэг; ~ н **есть** тийм л байна; ~ н **знай(те)** тэгж л мэдээрэй, сайхан мэдээрэй; ~ н **знай, что тебе это не удастся** чи тэгж чадахгүй гэж сайхан мэдээрэй; н ~ н **смы** тэгж ч, ингэж ч янз бүрээр; ~ **как** учир нь, учраас; ~ **нет** тэгэхэд үгүй шүү, тийм боловч ~ себе нэг л тийм, тийм шиг л, тиймхэн, тааруухан; ~ **сказать** гэлтэй, гэхийн хамт; ~ **точно** тун зөв, чухам тийм; ~ **что** иймд, иймээс, ~, **чтобы** тул, тулд; -аар (-ээр, -оор, -өөр).

ТАКЕЛАЖ хөлөг онгоцны тоног хэрэгсэл.

ТАКЖЕ 1. мөн, бас, тэрчлэн, түүнчлэн, мөн тэрчлэн; он ~ читал эту книгу тэр мөн энэ номыг уншсан; 2. мөн, бас, тэрчлэн, түүнчлэн; мөн түүнчлэн.

ТАКИ (*разг.*) юу ч гэсэн, ямар ч гэсэн гэвч; он, ~, посет в Москву ямар ч гэсэн тэр Москва явна.

ТАКОВ тийм байх, ийм байх, тийм юм, ийм юм; н был ~ тэгээд арилах нь тэр, чингээд алга болох нь тэр.

ТАКОВОЙ тэр, мөн тийм, мөн ийм, дээр дурдсан; **как** ~ мөн чанараараа; **вопрос** **нажен как** ~ уул асуудал мөн чанараараа чухал байна.

ТАК|ЮЙ 1. тийм, ийм; ~ человек нам нужен бидэнд тийм л хүн хэрэгтэй; 2. тийм, ийм; ~ красный ийм сайхан; в ~ом случае тийм бол, тийм ахул; до ~ степени төдий чинээ, төдий; ~им образом иймд, тиймд, ингээд, чингээд, тэгээд; кто ~? хэн бэ? ямар хүн бэ?

ТАКОЙ-СЯКОЙ гайгүй хар гайхал; ах, он ~! ай, гайгүй хар гайхлыг!

ТАКОЙ-ТО тийм нэг хүн, тийм хүн.

ТАКСА I тогтмол үнэ, тогтмол хөлс; **твёрдая** ~ хатуу тогтмол үнэ, хатуу тогтмол хөлс.

ТАКСА II дорго нохой.

ТАКСАТОР 1. үнэ зохиогч, үнэ тогтоогч; 2. таримал модны тоо хэмжээг тодорхойлогч.

ТАКСАЦИЯ 1. үнэ зохиол, үнэ тогтоох; 2. таримал модны тоо хэмжээг тодорхойлох; 3. ургацын хэмжээг тодорхойлох.

ТАКСИ такси, хөлсний машин; **нанитъ** ~ такси хөлслөх.

ТАКСИРОВАТЬ үнэ тогтоох, үнэ зохиох, (ажлын) хөлс тогтоох.

ТАКСИРÓВКА үнэ тогтоох, үнэ зохиох, үнэ тогтоолт, үнэ зохиолт; (ажлын) хөлс тогтоох, (ажлын) хөлс огтоолт.

ТАКСОМЕТР таксометр, таксины тоолуур.

ТАКСОМОТóРНЫЙ хөлсний машинын, таксины; ~ парк хөлсний машины гарааш.

ТАК-СЯК нуруутай байна, барагтай байна, гайгүй байна, гайгүй нуруутай байна; ну, это ешё ~ энэ ч бас нуруутай байна.

ТАКТ I 1. айзам; **нетъ** в ~ айзам нийлүүлэн дуулах; **сбится** с ~а айзам алдах; 2. цохилт, хэмлэл, цохилтын хоорондох хугацаа; **отбивать** ~ цохилтыг үзүүлэх, хэмлэл цохих.

ТАКТ II ая дан; **чувство** ~а ая данг мэдэх; **отсутствие** ~а ая дангүй, ая дан байхгүй; **соблюдать** ~ ая данг харах, ая данг дагах.

ТАКИ юу ч гэсэн, ямар ч гэсэн, гэвч; **сумел** ~ **добиться** своего юу ч гэсэн санасандаа хүрэх.

ТАКТИЛЬНЫЙ хүртэх мэдрэхүй; ~ **раздражитель** хүртэх мэдрэлийн цочроогч.

ТАКТИК тактич.

ТАКТИКА 1. байлдах ухаан, тулалдааны үед цэрэг удирдах арга мэх, тактик; 2. (*тавьсан зорилгодоо хүрэхийн тул хэрэглэх*) тэмцлийн арга, тактик.

ТАКТИЧЕСК|ИЙ тактикийн; ~ие **учения** тактикийн сургууль; ~ **успех** тактикийн амжилт.

ТАКТИЧНОСТЬ ая эв; **проявить** ~ ая дантайгаа үзүүлэх, (*юмны*) ая дан олох.

ТАКТИЧ|ЫЙ ая дантай; ~ человек ая дантай хүн; ~ие **поведение** ая дантай зан байдал.

ТАК-ТО 1. ингэж, тэгж, ийм, тийм, ингээд, чингээд, тэгээд; 2. тийм, уухай; ~ было дело тийм байсан юм; тэгж тэгж; ~ так тийм нь ч тийм.

ТАКЫР шавар тойром.

ТАЛАНТ 1. авъяас, билиг, авъяас билиг; 2. авъяастай хүн, билигтэй хүн, авъяас билигтэй хүн, авъяастан, билигтэн, авъяас билигтэн; **зарыть** ~ в **землю** авъяас билгээ ширгээх.

ТАЛАНТЛИВОСТЬ 1. авъяас билигтэй, авъяаслаг; **природная** ~ төрөлхийн авъяас; 2. авъяастай зохиосон, билигтэй зохиосон, авъяас билигтэй зохиосон.

ТАЛАНТЛИВЫЙ 1. авъяастай, билигтэй, авъяас билигтэй, авъяаслаг; ~ **писатель** авъяаслаг зохиолч; 2. авъяастай зохиосон, билигтэй зохиосон, авъяас билигтэй зохиосон, авъяаслаг зохиосон.

ТАЛИСМАН сахису.

ТАЛИ|Я бэлхүүс; **девушка** с тонкой ~ей бэлхүүс нарийн хүүхэн; **платье** в ~ю бэлхүүсээр баруу хувцас; **облегать**, **охватывать** ~ю (хувцас) бэлхүүс яг барих, бэлхүүсээр яг таарах.

ТАЛМУДИЗМ талмудизм, үг үсгийг баримтлах, цээжлэх.

ТАЛМУДИСТ үг үсгийг баримтлагч, цээжлэгч.

ТАЛМУДИСТСКИЙ үг үсгийг баримтлах, цээжлэх.

ТАЛМУДИЧЕСКИЙ үг үсгийг баримтлах, цээжлэх.

ТАЛОН толоон, тасалбар.

ТАЛ|ЫЙ хайлсан, гэссэн; ~ая **земля** гэссэн газар; ~ая **вода** хайлсан цас, хайлсан цасны ус.

ТАЛЬВЁГ гальдрилын ёроол.

ТАЛЬК тальк (*талхан цагаан эрдэс*), танар.

ТАЛЬНИК улаан бургас

ТАМ I тэнд; **мы проведем** ~ лето бид тэнд зунжина; 2. **ожим**, сүүлд, дараа; ~ **видно бюджет**, что **делать** юу хийх маань сүүлд мэдэгдэнэ; ~ **же** тэндээ, мөн тэнд; **он живёт** ~ **же** тэр тэндээ сууж байна; ~ **н тут**, ~ **н сям** энд тэндгүй, хаа хаагүй, газар сайгүй, хааяагүй.

ТАМАДА найрын дарга, сөнч.

ТАМАРИНД энэтхэг хасарвань.

ТАМАРИСК сухай; ~ **вытянутый** гоохор суухай.

ТАМБУР I 1. барилгын бөмбөгөр оройтой хэсэг; 2. үүдний саравч; 3. үүдний талбар.

ТАМБУР II янзын хатгамал, тамбур сүлжмэл.

ТАМБУР III 1. тамбур бөмбөр; 2. тамбур (нэг янз мандолин).

ТАМГА 1. тамга; 2. тамгын гааль (*эртний Орос оронд бараа таваар тамгалахад хурааж байжээ*).

ТАМÓЖЕННИК гаалийн ажилтан, гаалийн түшмэл.

ТАМÓЖЕНН|ЫЙ гаалийн; ~ **осмотр** гаалийн үзлэг, гаалийн нэгжлэг; ~ие **пошлинны** гаалийн татвар; ~ая **декларация** гаалийн мэдүүлэг.

ТАМÓЖНЯ гаалийн газар, гаалийн хороо.

ТАМОШНИЙ *разг.* тэндэх, тэндэхийн ~ **житель** тэндэхийн хүн.

ТАМПОН хөвөн бөглөөс, марль, таглаас, чигжээс.

ТАМ-СЯМ энд тэндгүй, хаа хаагүй, газар сайгүй, хааяагүй.

ТАМ-ТАМ хүрэл хэнгэрэг.

ТАМТАМ хүрэл хэнгэрэг.

ТАНГЕНС тангенс

ТАНГО танго бүжиг

ТАНЕЦ 1. бүжиг; **народные танцы** ардын бүжиг; **характерные танцы** өвөрмөц бүжиг; **пойти на танцы** бүжигт очих; 2. танц, бүжиг, бүжгийн ая, бүжгийн хөгжим.

ТАНИН танин, талхадсан холтос.

ТАНК танк; **тяжелый** ~ их танк, хүнд танк; **легкий** ~ бага танк, хөнгөн танк.

ТАНКЕР шатахуун зөөх галт онгоц, шатахууны онгоц; ~ **для нефти** нефть зөөх галт онгоц, нефтийн онгоц.

ТАНКЕТКА багахан танк.

ТАНКЕТКИ танкетки гутал.

ТАНКИСТ танкч.

ТАНКОВ|ЫЙ танкийн; ~ая **атака** танкийн дайралт; ~ая **дивизия** танкийн дивиз; ~ая **часть** танкийн анги.

ТАНЦЕВАЛЬНЫЙ бүжгийн, танцын.

ТАНЦЕВАТЬ бүжиглэх, танц хийх, бүжиг хийх.

ТАНЦМÉЙСТЕР 1. бүжгийн багш; 2. бүжиг дэглэгч

ТАНЦÓВЩИК бүжигчин.

ТАНЦÓВЩИЦА бүжигчин эмэгтэй.

ТАНЦÓР бүжигчин.

ТАНЦУЛЬКА бүжгийн үдэшлэгийн оронцог, танцын үдэшлэг шиг юм.

ТАПЁР бүжгийн үдэшлэгийн төгөлдөр хуурч, тапёр.
ТАПОЧКИ шаахай, өсгийгүй шаахай.
ТАРА 1. (бараа таааар) ороох боох эд, хайрцаг сав; 2. (бараа таваар) ороох боох эд, хайрцаг, савын жин.
ТАРАБАРЩИНА утгагүй үг, ёгт үг, тарни.
ТАРАКАН жоом.
ТАРАН 1. гүншүүр, гуалин зэвсэг; 2. (нисэх онгоц, танкаар) мөргүүлэх; пойти на таран мөргүүлэх.
ТАРАНИТЬ 1. гуалин зэвсгээр хэрэм эвдэх, цөм цохих; 2. (нисэх онгоц, танкаар) мөргүүлэх.
ТАРАНТАС дөрвөн дугуйтай мухлаг тэрэг.
ТАРАНТУЛ тэмээн аалз, цагаан тэмээ
ТАРАРАМ хэрүүл шуугиан; подвять ~ хэрүүл шуугиан гаргах, газар тэнгэр нийлүүлэх.
ТАРАТАЙКА хоёр дугуйтай тэрэг, хасаг тэрэг
ТАРАТОРИТЬ дуржганах, чол чол гэх, чол чол хийх; перестань ~! битгий чол чол гээд бай! битгий дуржганаад бай!
ТАРАХТЭТЬ хяхнах.
ТАРАЩИТЬ (нүдээ) бүлгийлгэх, дүрлийлгэх; ~ глаза дүрлийх, нүдээ бүлгийлгэх.
ТАРАБАГАН тарвага, ~самец борьхи, ~самка нагай, ~детёныш мөндөл.
ТАРЕЛК|А 1. таваг, пял; глубокая ~ хонхор таваг, хүнхэр таваг; полная ~чего-либо таваг овоолой (юм), таваг дүүрэн (юм); 2. цан; быть не в своей ~е эвгүйцэх, өөртөө итгэлгүй байх, хүнийрхэх, час өдөр байх.
ТАРИРОВАНИЕ шалгах тохируулах.
ТАРИФ хөлсний хэм, татварын хэм, үнэлгээ; почтовый ~ шуудангийн хөлсний хэм; ~ы заработной платы ажлын хөлсний хэм, цалингийн хэм; таможенные ~ы гаалийн татварын хэмжээ.
ТАРИФИКАЦИЯ хөлсний хэм тогтоох, татварын хэм тогтоох.
ТАРИФИЦИРОВАТЬ хөлсний (татварын) хэм тогтоох.
ТАРИФН|ЫЙ хөлсний хэмийн, татварын хэмийн; ~ая сетка хөлсний хэмийн жагсаалт.
ТАРТАНИЕ (нефть) тартах.
ТАРТАРАРЫ провалиться в ~ оргүй алга болох.
ТАРХАН 1. дархан (феодалын Оросод албан татвараас дархлагдсан ноён); 2. дархлаа бичиг.
ТАРЫ-БАРЫ чалчаа үг, хоосон яриа; и пошли ~ тэгээд хоосон яриа гарлаа.
ТАСКА|ТЬ 1. чирэх, зөөх, авч явах; ~ брёвна гуалин зөөх; ~ с собой книгу иом биедээ авч явах; 2. татах, чангаах, зулгаах; ~ за ушв чихдэн татах; чихнээс зулгаах; 3. хулгайлах; 4. өмсөх, өмсөж явах; он еле ноги ~ет тэр арай гэж явна (тэр арай гэж хөлөө чирч явна).
ТАСКАТЬСЯ хэсүүчлэх, тэнүүчлэх, сэлгүүцэх; ~ по улицам гудамжаар тэнүүчлэх, гудамжаар сэлгүүцэх.
ТАСОВАТЬ хөзөр холих, хөзөр шигших.
ТАСОВКА (хөзөр) холих, шигших.
ТАСС (Телеграфное Агентство Советского Союза) ТАСС.
ТАТАРИН татаар эрэгтэй.
ТАТАРКА татаар эмэгтэй.
ТАТАРНИК тайжийн жинс (ургамал).
ТАТАРСКИЙ татаар, татаарын; ~ язык татаар хэл.
ТАТАРЫ татаарууд.
ТАТУИРОВАТЬ хүний бие шивж хээлэх, хүний бие шивж зурах.
ТАТУИРОВАТЬСЯ биеэ шивж хээлэх, биеэ шивж зурах.
ТАТУИРОВКА 1. бие шивж хээлэх, бие шивж зурах; 2. хүний бие шивж зурсан хээ, хүний бие шивж зурсан зураг, шивээс.

ТАФТА тафта (нэхмэл).
ТАХТА бандан, ханз.
ТАХИКАРДИЯ судасны цохилт олшрох.
ТАЧАНКА хөнгөн тэвштэй тэрэг.
ТАЧАТЬ шивж оёх.
ТАЧК|А 1. цойцон тэрэг; везти на ~е цойцон тэргээр зөөх; 2. разг. такси
ТАЩИТЬ 1. авч явах, чирэх, үүрч явах, өргөж явах, авчрах, аваачих; ~ ва спние үүрч явах; 2. чирэх, хөтлөх, аваачих; 3. сугалах, суга татан авах, суга татах; 4. хулгайлах.
ТАЩИТЬСЯ ташуь, тацишься; 1. арай гэж хөдлөн явах, сажлах; 2. чирэгдэх, чирэгдэн явах.
ТАЯНИЕ хайлах, хайлалт, гэсэх, гэсэлт, уярах, уяралт.
ТАЯТЬ 1. хайлах, гэсэх, уярах, урсах; снег уже тает цас хайлж л байна; 2. замхрах, барагдах; звуки таяют авиа чимээ замхарна; 3. турах, хатах, шуугдах; ~ как свеча лаа урсах мэт шуугдах; 4. цас хайлах; сегодня тает өнөөдөр цас хайлж байна; 5. уярах, сэтгэл уярах.
ТВАРЬ 1. амьтан; 2. мал, адгуус.
ТВЕРДЕТЬ хатуу болох, хатуурах.
ТВЕРДИТЬ 1. дахин давтан ярих, давтах; ~ все одно и то же нэг хэлснээ үргэлж давтах; 2. давтах, цээжлэх.
ТВЕРДО 1. хатуу, хөдөлшгүй, хэлбэршгүй, бат; ~ решать хатуу шийдэх; ~ вернуть в свое будущее ирээдүйдээ хэлбэршгүй итгэх; я в этом ~ уверен тийм гэж би бат итгэнэ; 2. баттай, сайн, баттай сайн; ~ запомнить баттай тогтоох, сайн цээжлэх; 3. бат, бэх, суурьтай, тогтвортой, сайн.
ТВЕРДОКАМЕНН|ЫЙ чин чулуун; ~ая воля чин чулуун зориг.
ТВЕРДОЛОбЫЙ 1. тэнэг, мангуу, мунхаг, мохдог, хөшүүн; 2. хөшүүн тархитаи, мохоо тархитан.
ТВЕРДОСТЬ 1. хатуу чанар; 2. хатуу, хөдөлшгүй, хэлбэршгүй, бат; ~ характера хатуу зантай.
ТВЕРД|ЫЙ 1. хатуу, ширүүн; ~ое тело хатуу бодис; 2. хатуу, тогтвортой, хөдөлшгүй, хэлбэршгүй, бат; ~ая воля хэлбэршгүй зориг; ~ое намерение хөдөлшгүй зорилго; ~ое решение хатуу шийдвэр; ~ое убеждение тогтвортой үзэл, хөдөлшгүй үзэл; ~ая дясциплина хатуу сахилга бат, бат сахилга журам; 3. бат, бэх, суурьтай, тогтвортой, сайн; ~ое знание дела хэрэг явдал сайн мэдэх, хэрэг явдал суурьтай мэдэх; ~ые цены (улсаас) тогтоосон үнэ; ~ знак хатуугийн тэмдэг; ~ согласный хатуу гийгүүлэгч; в здоровом уме и ~ой памяти эрүүл саруул ухаантай, эрүүл ухаан, саруул ойтой.
ТВЕРДЫНЯ 1. цайз, хэрэм, бэхлэлт; 2. өмөг, түшиг, тулгуур, өмөг түшиг, түшиг тулгуур.
ТВОЙ 1. чиний, чинь; твоего кинга чиний ном, ном чинь; 2. чинийх, чиний юм; твоего мне ие нужно чиний юм над хэрэггүй; 3. твои танайхан; как поживают твои? танайхан сайн сууж байна уу? по-твоему чинийхээр, чиний бодоход, чиний санаагаар, чиний дураар, чиний хэлээр.
ТВОРЕНИ|Е 1. амьтан; 2. бүтээл, зохиол; ~я Нацагдоржа Нацагдоржийн зохиол.
ТВОРЕЦ 1. бүтээгч, үүсгэгч, бүтээн байгуулагч.
ТВОРИТЕЛЬНЫЙ ~ падеж үйлдэхийн тийн ялгал.
ТВОРИТЬ I 1. бүтээх, бүтээн байгуулах, зохиох; ~ новую жизнь шинэ амьдрал зохиох; 2. бүтээх, хийх, үйлдэх; биедүүлэх, үзүүлэх, гаргах; ~ добро сайн үйл үйлдэх, буян үйлдэх; ~ чудеса гайхамшигийг үзүүлж, ид шид гаргах.
ТВОРИТЬ II холих, хутгах, хутган уусгах.
ТВОРИТЬСЯ болж байх; что здесь творится? энд юу болж байна?
ТВОРОГ нойтон эзгий, эздэм, аарц.

ТВОРОЖИСТЫЙ нойтон эзгийрхүү, ээдмэрхэг, аарцархаг, иойтон эзгийг шиг; **~ая масса** иойтон эзгийрхүү юм.

ТВОРОЖИТЬ ээдүүлэх, эзгийрүүлэх.

ТВОРОЖИТЬСЯ ээдэх, эзгийрэх.

ТВОРОЖНИК нойтон эзгийгээр (*ээдмээр, аарцаар*)хийсэн бин.

ТВОРЧЕСКИЙ (*уран*) бүтээлийн, бүтээлч, бүтээх; **~ путь писателя** зохиолчийн уран бүтээлийн зам; **~ вечер поэта** шүлэгчийн уран бүтээлийн үдэшлэг.

ТВОРЧЕСТВО уран бүтээл, зохиол; **устное народное** ~ ардын амаи зохиол; **песенное** ~ дууны зохиол; **~ Пушкина** Пушкины зохиол; **художественное** ~ уран бүтээл.

ТЕ 1. тэд, тэдгээр, тэд нар; 2. тэднийг, тэдгээрийг, тэд иарыг.

ТЕАТР 1. театр; **драматический** ~ драмын театр; **~ оперы и балета** дуурь бүжгийн театр; 2. газар; **~ военных действий** байлдааны газар; 3. нэг зохиолчийн бүх драмын зохиол.

ТЕАТРАЛ театрч.

ТЕАТРАЛИЗАЦИЯ жүжиг болгох, жүжиг болголт; **~ романа** романыг жүжиг болголт.

ТЕАТРАЛИЗОВАТЬ жүжиг болгох.

ТЕАТРАЛЬНОСТЬ ердийн бус байх.

ТЕАТРАЛЬНЫЙ 1. театрын; **~ое искусство** театрын урлаг; 2. ердийн бус, хиймэл, шийний юм шиг; **~ая поза** шийи юм шиг байдал, маягтай байх.

ТЕАТРОВЕДЕНИЕ театрын зүй, театрзүй, театрын судлал.

ТЕАТРОВЕДЧЕСКИЙ театрын зүйн, театрзүй, театрын шинжлэлийн, театрын судлалын; **~ факультет** театрын зүйн анги, театрын анги.

ТЕЗИС сэдэв; **~ы доклада**, **~ы к докладу** илтгэлийн сэдэв; **развёрнутые** ~ы дэлгэрэнгүй сэдэв.

ТЕЗКА аминдай; **мы с нвм ~и, он мой** ~ тэр бид хоёр аминдай.

ТЕЙЗМ теизм.

ТЕЙСТ теист.

ТЕКСТ 1. эх бичиг, уг бичиг, бичиг; **подлинный** ~ жинхэнэ эх бичиг; 2. (дууны) үг; **написать** ~ к песне дууны үг бичих.

ТЕКСТИЛЬ нэхмэл, бөс бараа

ТЕКСТИЛЬНЫЙ нэхмэлийн; **~ая промышленность** нэхмэлийн үйлдвэр.

ТЕКСТИЛЬЩИК нэхмэлч эрэгтэй

ТЕКСТИЛЬЩИЦА нэхмэлчин эмэгтэй.

ТЕКСТОЛОГ бичиг судлагч, эх бичгийн судлалч.

ТЕКСТОЛОГИЯ эх бичгийн судлал, эх бичгийн зүй.

ТЕКСТУАЛЬНЫЙ үгчилсai, үгчлэн хуулсан, уг бичгийг яг баримталсан; **~ перевод** үгчилсэн орчуулга.

ТЕКТОНИКА тектоик, газрын царцсын бүтэц, хувирлын зүй.

ТЕКТОНИЧЕСКИЙ тектоникийн, газрын царцсын бүтэц, хувирлын зүйн; **~ие явления** тектоникийн үзэгдэл.

ТЕКУЧЕСТЬ 1. урсах чанар; 2. тогтворгүй байдал; 3. урсамтгай чанар.

ТЕКУЧИЙ 1. урсах, урсдаг, урсгал; **~ие тела** урсах бодис; **~ая вода** урсгал ус; 2. тогтворгүй.

ТЕКУЩИЙ 1. урсах, урсдаг; **медленно** **~ая река** удаан урсах гол; 2. энэ, өнөө, одоо, эдүүгээ, өнөөгийн, одоогийн, эдүүгээгийн; **~ момент** одоо үе; **~ие события** өнөөгийн хэрэг явдал; 3. өдөр тутмын, аар саар; **~ие дела** өдөр тутмын хэрэг; **~ ремонт** аар саар засвар, ээлжийн засвар; **~ счёт** харилцах данс.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ телевиз, зурагт иэвтрүүлэг.

ТЕЛЕВИЗИОННЫЙ телевизийн, зурагтын; **~ центр** телевизийн иэвтрүүлгийн төв; **~ая передача** телевизийн иэвтрүүлэг.

ТЕЛЕВИЗОР зурагт.

ТЕЛЕВИЗОРНЫЙ телевизорын, зурагт; **~ радиоприёмник** зурагт радио

ТЕЛЕГА тэрэг

ТЕЛЕГРАММ цахилгаан мэдээ, цахилгаан утас, утас; **срочная** ~ яаралтай цахилгаан утас; **послать** ~у цахилгаан утас илгээх, утас явуулах.

ТЕЛЕГРАФ 1. цахилгаан мэдээний аппарат, цахилгаан мэдээ, цахилгаан утас; **передать сообщение по** ~у цахилгаан утсаар мэдээ дамжуулах; 2. цахилгаан мэдээний газар; **зданве** ~а цахилгаан мэдээний газрын байшин; **беспроволочный** ~ гэрэл мэдээний аппарат, гэрэл мэдээ.

ТЕЛЕГРАФИРОВАТЬ цахилгаан мэдээ явуулах, цахилгаан утас явуулах, утас явуулах, утас цохих;

ТЕЛЕГРАФИСТ цахилгаан мэдээч эрэгтэй.

ТЕЛЕГРАФИСТКА цахилгаан мэдээч эмэгтэй.

ТЕЛЕГРАФНЫЙ цахилгаан мэдээний, цахилгаан утасны, утасны; **~ столб** утасны мод; **~ое сообщение** цахилгаан утасны харилцаа.

ТЕЛЕЖКА багахан тэрэг, тэргэнцэр; **детская** ~ хүүхдийн тэргэнцэр.

ТЕЛЕЖНЫЙ тэрэгний; **~ мастер** тэрэгний дархан; **~ след** тэргэний мөр, тэргэний цариг; **~ые колеса** тэргэний дугуй.

ТЕЛЕМЕХАНИКА телемеханик (*утастай, утасгүй цахилгаан дохио сигналаар механизмыг хөдөлгөөн холоос жолоодох*).

ТЕЛЕМЕХАНИЧЕСКИЙ телемеханикийн, телемеханик.

ТЕЛЁНОК тугал; **загнать, куда Макар телят не гонял** туурайт морь давхиж хүрэхгүй, тураг шувуу нисч хүрэхгүй газар хөөх; **~ головалый** бяруу.

ТЕЛЕОБЪЕКТИВ телеобъектив, холын объектив, холын дуран.

ТЕЛЕОЛОГИЧЕСКИЙ зорилго зүй.

ТЕЛЕОЛОГИЯ зорилго зүй.

ТЕЛЕПЕРЕДАЧА зурагт радиогийн иэвтрүүлэг.

ТЕЛЕСКОП огторгуйн дуран, холын дураи.

ТЕЛЕСКОПИЧЕСКИЙ 1. огторгуйн дурангийн, холын дурангийн; 2. гагцхүү огторгуйн дуранд харагдах, гагцхүү холын дуранд харагдах.

ТЕЛЕСКОПНЫЙ огторгуйн дураигийн; **~ая труба** огторгуйн дураигийн хуй.

ТЕЛЕСНИЙ биеийн; **~ые повреждения** биеийн гэмтэл, бие гэмтэх; **~ое наказание** ташуурдах ял.

ТЕЛЕТАЙП телетайп.

ТЕЛЕУПРАВЛЕНИЕ телемеханик аргаар ажиллуулах (*жолоодох*)

ТЕЛЕФОН телефон, телефон утас, утас; **междугородный** ~ хот хоорондын утас; **настольный** ~ ширээний утас.

ТЕЛЕФОНИЗАЦИЯ телефонжуулах, телефон утасжуулалт, утасжуулах, утасжуулалт.

ТЕЛЕФОНИЗИРОВАТЬ телефон утасжуулах, утасжуулах.

ТЕЛЕФОНИРОВАТЬ утсаар хэлэх, утсаар мэдэгдэх, утасдах.

ТЕЛЕФОНИСТ телефоич эрэгтэй.

ТЕЛЕФОНИСТКА телефонч эмэгтэй, утасны ажилтан эмэгтэй.

ТЕЛЕФОННЫЙ телефоны, утасны; **~ая станция** утасны өртөө, утасны хороо; **~ая трубка** утасны харилцуур; **~ая книга** утасны дугаарын дэвтэр; **~ая будка** утасны шовгор.

ТЕЛЕФОНОГРАММ утсаар дамжуулсан мэдээ, утасдсан мэдээ; **передать** ~у утсаар мэдээ дамжуулах; **принять** ~у утсаар мэдээ авах, утасдсан мэдээ авах.

ТЕЛЁЦ тугал; **үхрийн ордиы хүн; золотой** ~ алт мөнгө, эд эрдэис.

ТЕЛЙТЬСЯ тугаллах.

ТЭЛКА охи тугал, охи бяруу, гунжин үнээ; 2. хүүхэн

ТЕЛЛУРИЙ теллури.

ТЕЛЦЮ 1. бие, бодис, юм; **твёрдое** ~ хатуу бие; **жидкое** ~ шингиз бодис; **геометрические** ~а геометрийн бие; **ниородное** ~ бус юм; 2. бие; **части** ~а биеийн мөч; **дрожать всем** ~ом бүх бие чичрэх; 3. гол төмөр; в теле тарган, бүдүүн, мариатай; **войти в** ~ тарга орох; **спассть с** ~а мариа алдах, тарга алдах; **держать в чёрном** ~е шоовдорлох, доромжлох, хавчих; **душой и** ~ом сэтгэл зүрхнээсээ; **быть преданным душой и** ~ом сэтгэл зүрхнээсээ үнэнч байх.

ТЕЛОГРЭЙКА хантааз, хөвөнтэй цамц.

ТЕЛОДВИЖЕНИЕ бие, мөчний хөдөлгөөн, эрхтний хөдөлгөөн

ТЕЛОСЛОЖЕНИЕ бие, бие бялдар, биеийн цогц; **человек крепкого** ~а бие бялдар чийрэг хүн, чийрэг биетэй хүн; **стройное** ~ гуалиг бие; **слабое** ~ сул бие, муу бие.

ТЕЛОХРАНИТЕЛЬ хиа, бие хамгаалагч.

ТЕЛУШКА охин тугал, охи бяруу, гунжин үнээ.

ТЕЛЬНИК дотуур цамц

ТЕЛЬНЯШКА (*усан цэргийн*) судалтай баривч, дотуур цамц.

ТЕЛЬЦА бөөм, үрэнцэр; **красные кровяные** ~ цусны улаан бөөм.

ТЕЛЛОНГИЕЛЛА бог ханис.

ТЕЛЯТИНА тугалын мах, бага үхрийн мах.

ТЕЛЯТНИК I тугалын хашаа, тугалын хороо, тугалын байр.

ТЕЛЯТНИК II тугалчин эрэгтэй.

ТЕЛЯЧИЙ тугалын; ~ **восторг** учиргүй хөөрөх, хир хэмжээгүй багдах; ~ **нь иежности** хир хэмжээгүй наалинхай, иялуун байх.

ТЕМ I 1. түүгээр, түүнтэй; 2. тэдэнд, тэд нарт, тэдгээрт.

ТЕМ II улам, бүр, улам бүр; ~ **не менее** чингэвч, тэгэвч, явч, тэгсэн ч, яасан ч; ~ **лучше!** тэгвэл бүр сайн! чингэвэл улам сайн!

ТЕМ|А 1. сэдэв; **отклоняться от** ~ы сэдвээс гажих; 2. сэдэв; ~ с **вариациями** хувилбарт сэдэв.

ТЕМАТИКА сэдэв, сэдэв зүйл, сэдэвлэл, цогц сэдэв; **современная** ~ орчин үеийн сэдэв, орчин үеийн сэдэвлэл.

ТЕМАТИЧЕСКИЙ сэдвийн, сэдэвчилсэн; ~ **план** сэдэвчилсэн төлөвлөгөө.

ТЕМБР (*авианы*) өнгө; ~ **голоса** хоолойн өнгө, дууны өнгө.

ТЕМБРОВ|ЫЙ (*авианы*) өнгөний; ~ **ые различия** ниструментов хөгжмийн зэвсгүүдийн авианы өнгийн ялгаа.

ТЕМЕНЦ|ОЙ зулайн; ~ **ая кость** зулайн яс, гавал.

ТЕМЕНЬ харанхуй; **какая** ~! ямар харанхуй юм!

ТЕМИ тэднээр, тэдгээрээр, тэд нараар

ТЕМЛЯК сэлмийн сагалдарга

ТЕМНЁ|ТЬ 1. харанхуй болох, харанхуйлах, харлах; **у меня** ~ет в глазах от боли өвдөхөд минь нүд харанхуйлна; 2. харлан харагдах, барайн үзэгдэх; **на горизонте** ~ют горы тэнгэрийн хаяанд уулс бараантан харагдана.

ТЕМНЕТЬСЯ харлаж харагдах, барайн үзэгдэх.

ТЕМНИЦА хар гэр.

ТЕМНО 1. бүрэг, бүрхэг, тодорхой бус; ~ **выражаться** бүрхэг ярих; 2. **уже** ~ гадаа харанхуй байна; ~ **в глазах** нүд харанхуйлж байна; **теминым** ~ хав харанхуй, пад харанхуй.

ТЕМНОЗЕЛЁНЫЙ хар ногоон.

ТЕМНОКАШТАНОВ|ЫЙ хар хүрэн; ~ **ая почва** хар хүрэн хөрс.

ТЕМНОСИНИЙ хар хөх

ТЕМНОТ|А 1. харанхуй; ~ **ночи** шөнийн харанхуй; **вернуться домой до наступления** ~ы харанхуй болохын өмнө гэртээ харих; 2. харанхуй, харанхуй мунхаг, харанхуй бүдүүлэг.

ТЕМН|ЫЙ 1. харанхуй; ~ **ая комната** харанхуй тасалгаа; ~ **ая ночь** харанхуй шөнө; 2. хар, бараан, хар бараан, хар хүрэн, харавтар; ~ **ые волосы** хар үс, бараан үс, хар хүрэн үс, харавтар үс; ~ **ое платье** харавтар хувцас, харан хувцас, хар хувцас; 3. бүрэг, бүрхэх, тодорхой бус; ~ **смысл** бүрхэг утга; 4. сэжигтэй, эргэлзээтэй, сэжиглэмээр, эргэлзмээр; ~ **ое дело** сэжигтэй хэрэг; **человек с** ~ым прошлым сэжиг бүхий намтартай хүн; 5. хар; 6. харанхуй, харанхуй мунхаг, харанхуй бүдүүлэг; 7. уйтгартай, бодол болсон; ~ **ые мысли** уйтгартай бодол; ~ **ое** **пятно** 8. бүрэг юм, бүрхэг юм, үл ойлголдох юм; 2) **зохимжгүй** хэрэг, муу явдал.

ТЕМП I 1. хурд, аяс; 2. хурд, явц, эрч; ~ **ы работы** ажлын хурд, ажлын явц; **рост** ~ов **производства** үйлдвэрлэлийн хурдын өсөлт, үйлдвэрлэлийн явцын өсөлт.

ТЕМПЕРА 1. өндөгний шартай шороон будаг; 2. өндөгний шартай шороон будгаар зурсан зураг.

ТЕМПЕРАМЕНТ 1. зан ааш, зан байдал, авир; **сангвиннический** ~ сэргэлэн зан байдал; **флегматический** ~ дорой зан байдал, амарлингуй зан байдал; 2. золбоо, дориун байдал; **человек с** ~ом золбоотой хүн.

ТЕМПЕРАМЕНТН|ЫЙ золбоотой, дориун; ~ **ая речь** дориун үг, золбоотой үг.

ТЕМПЕРАТУР|А 1. халуун хүйтэн, халуун, хүйтэн, температур; ~ **кипения воды** ус буцлах халуун; ~ **замерзания воды** ус хөлдөх хүйтэн; **комнатная** ~ тасалгааны хэм; **падение** ~ы халуун буух, халуун буурах, хүйтэн ихсэх, хүйтэн нэмэгдэх; 2. (*биеийн*) халуун; **измерять** ~у а) халуун хэмжих; б) халуун хүйтэн хэмжих; **нормальная** ~ ердийн хэм; **повышенная** ~ ердийнхөөс их халуун, ердийнхөөс илүү халуун; 3. (*өвчний*) халуун; **у него** ~ тэр (*хүн*) халуунтай байна, тэр (*хүн*) халуурч байна; **ходить с** ~ой халуунтай байх.

ТЕМПЕРАТУРИТЬ халуурах; **больной** ~ өвчтөн халуурч байна.

ТЕМЬ 1. харанхуй; 2. мунхаг харанхуй, харанхуй бүдүүлэг, харанхуй.

ТЕМЯ зулай

ТЕНДЕНЦИОЗНЫЙ урьдаас шийдсэн, өрөөсөн талыг баримталсан, мушгисан.

ТЕНДЕНЦИ|Я 1. санаа; **основная** ~ **книги** номын гол санаа; 2. чиглэл, хандлага, эрмэлзэл; ~ **исторического развития** түүхэн хөгжлийн хандлага; **прогрессивные** ~и давшилтат хандлага.

ТЕНДЕР I 1. түлш усны вагон; 2. бяцхан далбаат онгоц

ТЕНДЕР II тендер, бизнесийн төслийн шалгаруулалт.

ТЕНЕВ|ОЙ 1. сүүдэр, сүүдрийн, сүүдэрт байгаа, наргүй; ~ **ая сторона** улицы гудамжны сүүдэр тал; 2. сүүдэр, сүүдэртэй, хар, муу, зохимжгүй; ~ **ая сторона** дела хэргийн сүүдэр тал.

ТЕНЕЛЮБИВЫЙ сүүдэрт дуртай, сүүдэрт ургадаг, сүүдэр газар ургадаг.

ТЕНИСТ|ЫЙ сүүдэртэй, сүүдэрлэхэг, сүүдэрлэхүү, сүүдэрлэг; **дерево** ~ **ое** сүүдэрлэхэг мод, сүүдэртэй мод; ~ **сад** сүүдэрлэг цэцэрлэг.

ТЕННИС одон бөмбөг, теннис

ТЕННИСИСТ одон бөмбөгч, теннисч

ТЕННИСИСТКА одон бөмбөгч эмэгтэй, теннисч эмэгтэй.

ТЕННИСКА богино ханцуйтай цамц.

ТЕННИСН|ЫЙ одон бөмбөггийн, теннисийн; ~ **ая площадка** одон бөмбөггийн талбар; ~ **ая ракетка** одон бөмбөггийн цохуур; ~ **мяч** теннисийн бөмбөг.

ТЕНОР I цээл хоолой; 2. цээл хоолойт дуучин.

ТЕНОРОВ|ЫЙ цээл, цээлийн, цээл хоолойн, цээл хоолойт дуучны; ~ **ые инструменты** цээл хөгжмийн зэвсэг.

ТЕН||Б 1. сүүдэр; ~ от дерева модны сүүдэр; температура в ~и сүүдэр газрын халуун хүйтэн; сидеть в ~и деревьев модны сүүдэрт суух; 2. тэмдэг; заримдаа утга нь хойно өмнөх үгийн орчуулгад гарна; по лицу его пробежала ~ неудовольствия түүний нүүрт дургүйцэх тэмдэг үзэгдэв; у меня нет и ~и сомнения в его правоте над түүний зөв гэдэгт эргэлзэх зүйл огтхон ч үгүй; 3. хий сүг, хий үзэгдэл; 4. сүүдэр; на стене показались чья-то ~ ханан дээр нэг хүний сүүдэр үзэгдэв; 5. сэжиг; ~ падает на него тэр (хүн) сэжигтэй байна; наводить ~ зориуд бүрхэгдүүлэх; санаатай төөрүүлэх, мэхлэх; от него осталась одна ~ тэр (хүн) яс арьс хоёр болжээ; держать-ся в ~и биез товойлгохгүй байх, даруу байх.

ТЕОДОЛИТ өнцөг хэмжүүр, теодолит.

ТЕОКРАТИЯ лам нарын засаглал.

ТЕОЛОГИЯ шажны сургаал, шажны номлол.

ТЕОРЕМ||А теорем, магадлах үнэн; доказать ~у теорем нотлох.

ТЕОРЕТИЗИРОВАТЬ онолчирхох, онолчлох, хийсвэр бодох.

ТЕОРЕТИК онолч.

ТЕОРЕТИЧЕСКИ онолын талаар, онолчлон

ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ 1. онолын; ~ вывод онолын дүгнэлт; ~ ум 1) онолын ухаан; 2) онолын ухаантай хүн; 2. онолын, онол дээр үндэслэн; ~ое предположение онол дээр үндэслэсэн таамаглал.

ТЕОРЕТИЧНОСТЬ онолчлол, практикаас тасархай, хэтэрхий хийсвэр чанар.

ТЕОРЕТИЧНЫЙ онолчилсон, практикаас тасархай, хэтэрхий хийсвэр.

ТЕОРИЯ неразрывность ~и и практики онол практикийн салшгүй холбоо; ~и познания танин мэдэхүйн онол; ~и относительности харьцангуйн онол.

ТЕПЕРЕШНИЙ одоогийн, өнөөгийн, одоо үеийн, өнөө үеийн.

ТЕПЕРЬ одоо, өнөө, одоо үед, өнөө үед.

ТЕПЛЕНЬКИЙ дулаахан, бүлээхэн; выдался ~ деиёк дулаахан өдөр болов; ~ое местечко орлоготойхон тушаал

ТЕПЛЁ|ГЬ дулаарах, дулаашрах, дулаан болох; на улице ~ет гадаа дулаарч байна.

ТЕПЛИТСЯ сүүмэлзэн ноцох, сүүмэлзэх; в нём ещё ~надежда тэр хүн горьдлого тасраагүй байна; жизнь едва ~ в нём тэр хүн арай голтой байна, тэр хүн амьдын төдий л байна.

ТЕПЛИЦА (ургамлын) дулаан байр, хүлэмж.

ТЕПЛИЧНЫЙ хүлэмжний; ~ое растение 1) дулаан байрын ургамал; 2) танхил хүн, булбарай хүн; ~ое хозяйство дулаан байрын ногооны аж ахуй.

ТЕПЛО I дулаан, илч.

ТЕПЛО II 1. дулаан; одеться ~ дулаан хувцаслах; 2. нөхөрсөг, дотно, халуунаар; ~ отзыватьс я о ком-либо хүний тухай дотно халуунаар ярих, хүний тухай дотно үг хэлэх; 3. дулаан байх; сегодня ~ өнөөдөр дулаан байна.

ТЕПЛОВАТЫЙ дулаавтар, бүлээвтэр

ТЕПЛОВОЗ илчит тэрэг

ТЕПЛО|В|ОЙ дулааны, илчийн, илчит; ~ая энергия дулааны энерги; ~ двигатель илчит хөдөлгүүр.

ТЕПЛОЁМКОСТЬ илч багтаах чанар

ТЕПЛОИЗОЛЯЦИОННЫЙ илч тусгаарлах; ~ материал илч тусгаарлах хэрэглэгдэхүүн.

ТЕПЛОИЗОЛЯЦИЯ илч тусгаарлалт.

ТЕПЛОКРОВНЫЕ халуун цустан, бүлээн цустан.

ТЕПЛОБМЁН илч солилцоо.

ТЕПЛОБМЁННИК илч солилцуур.

ТЕПЛОПРОВОД илч, дамжуулуур.

ТЕПЛОПРОВОДНОСТЬ илч дамжуулах чанар.

ТЕПЛОПРОВОДНЫЙ илч дамжуулах; ~ые тела илч дамжуулах бодис.

ТЕПЛОТ|А 1. илч, дулаан; ~ тела биеийн илч; скрывать ~ далд илч; 2. дотно, халуун; отзыватьс я с ~ой о ком-либо хүний тухай дотноор өгүүлэх, хүний тухай дотно үг хэлэх.

ТЕПЛОТЭХНИК илч техникч.

ТЕПЛОТЭХНИКА илч техник.

ТЕПЛОТЕХНИЧЕСКИЙ илч техникийн, илч техник.

ТЕПЛОФИКАЦИЯ илчжүүлэх, илчжүүлэлт.

ТЕПЛОФИЦИРОВАТЬ илчжүүлэх.

ТЕПЛОХОД илчит онгоц

ТЕПЛОЭЛЕКТРОЦЕНТРАЛЬ илч цахилгааны төв, дулааны цахилгаан станиц.

ТЕПЛУШКА зуухтай вагон.

ТЕП|Л|ЫЙ 1. дулаан, бүлээн; ~ая комната дулаан өрөө; ~ое молоко бүлээн сүү; 2. элзэгсэг, нөхөрсөг, дотно, халуун; ~ая встреча элзэгсэг уулзалт; ~ая компания амьхнаар бүлэг хүмүүс; ~ые краски тона нүдэнд дулаан өнгө.

ТЕП|Л|ЫНЬ пүн хийсэн дулаан.

ТЕП|Л|ЯК дулаан саравч.

ТЕРАПЕВТ дотрын өвчний эмч, дотрын эмч.

ТЕРАПЕВТИЧЕСКИЙ дотрын өвчний, дотрын; ~ое отделение дотрын өвчний тасаг, дотрын тасаг.

ТЕРАПИЯ дотрын эмнэлэг, эмчилгээ засал.

ТЕРЕБИЛЬНЫЙ зулгаах, зулгаадаг; ~ая машина зулгаадаг машин.

ТЕРЕБИ|ТЬ, 1. чимхлэх, татах, нухлах, зулгаах; он нервно ~л волосы тэр хүн бухимдан үсээ зулгааж байв; 2. зулгаах, суга татах; ~ лён маалинга зулгаах; 3. ноолох, амар заяа үзүүлэхгүй байх; что ты ~шь его своим вопросам? чи олон асуулт асуугаад хүнийг амар заяа үзүүлэхгүй яасан юм бэ?

ТЕРЕБЛЕНИЕ зулгаах, суга татах.

ТЁРЕМ давхарлаг танхим, цамхагт харш, өргөө; девичий ~ охидын өргөө.

ТЕРЕТЬ 1. үрэх, нухах, арчих; не три глаза нүдээ битгий нух; 2. нухах, иунтаглах, бутаргах, үрэх; ~ краски будаг нухах; ~ сыр на терке бяслаг үрүүлээр үрэх; 3. үрэх, холгох; сапог трёт ногу гутал хөл үрж байна.

ТЕРЕТЬ 1. үрэх, арчих; 2. хавирах, харших, шөргөх; 3. эргэлдэх; он всегда терся среди актёров тэр хүн үргэлж жүжигчдийн дунд эргэлдэж байв; 4. үрэгдэх, нухагдах, нунтаглагдах, бутрах, арчигдах.

ТЕРЗАНИ|Е 1. тамлах, тамлалт, зовоох, зовоолт, зовох, зоволт; 2. сэтгэлийн зовлон; испытывать ~я сэтгэлийн зовлон амсах.

ТЕРЗАТЬ 1. тасар татах, тасдах; 2. тамлах, зовоох.

ТЕРЗАТЬСЯ санаа зовох, сэтгэл зовних, сэтгэл хямрах; ~ угрызениями совести нүглээ гэмшиж сэтгэл хямрах.

ТЁРК|А үрүүл; натереть что-либо на ~е үрүүлээр юм үрэх.

ТЕРМАЛЬНЫЙ халуун булаг.

ТЁРМИН нэр томъёо; технические ~ы техникийн нэр томъёо.

ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ нэр томъёоны; ~ словарь нэр томъёоны толь.

ТЕРМИНОЛОГИЯ нэр томъёо, нэр томъёоны цогц; научная ~ шинжлэх ухааны нэр томъёо.

ТЕРМИТ I термит (нунтаг холимог шатахуун).

ТЕРМИТ II морин шоргоолж.

ТЕРМИЧЕСКИЙ илчийн, илчээр (хийсэн); ~ая обработка металлов илчээр төмөрлөг боловсруулах.

ТЕРМОДИНАМИКА илчийн судлал, илчийн зүй.

ТЕРМОМЕТР термометр, халуун хүйтний хэмжүүр, халууны шил; поставить ~ больному өвчтөнд халууны шил хийх.

ТЁРМОС халуун сав

ТЕРМОСТАТ халуун хүйтэн тогтмол байлгах аппарат, халуун сав.

ТЕРМОТЕРАПИЯ илчийн эмнэлэг

ТЁРН 1. үүргэнэ; 2. үүргэний жимс.

ТЕРНИСТЫЙ өргөсөрхөг, өргөсөрхүү, өргөслөг, үүргэнэрхэг, үүргэнэрхүү; ~ *путь* бэрх зам, чулуут зам; хорвоогийн нугачаа.

ТЕРНОВНИК үүргэнэ, хөгөл.

ТЕРНОВЫЙ үүргэнийн; ~ *куст* үүргэнийн бут

ТЕРПЕЛИВОСТЬ тэсвэр, тэвчээр, хүлцэл.

ТЕРПЕЛИВЫЙ тэсвэртэй, тэвчээртэй, хүлцэнгүй.

ТЕРПЕНИИ тэсвэр, тэвчээр, хүлцэл, тэсвэрлэх, тэсэх, тэвчих, хүлцэх; *вооружиться* ~ем тэсвэртэй байх; *потерять* ~ тэсвэр алдах; *вывести кого-либо из ~я* хүнийг тэсвэр алдуулах; *мощь* ~ *лопнуло* тэсхийн аргагүй боллоо.

ТЕРПЕНТИН шилмүүст модны давирхайлаг шүүс.

ТЕРПЕТЬ 1. тэсэх, хүлцэх, тэвчих; тэсэн (*хүлцэн, тэвчин*) өнгөрүүлэх; ~ *боль* өвдөхийг тэсэн өнгөрүүлэх; 2. тэвчих, хүлцэх, тэсвэрлэх; *он не терпит возражений* тэр татгалзахыг хүлцэхгүй; 3. —д унах, -д орох, (-д) учрах; *тусгагдахуун болж орсон үгийн утгаар орчуулна; ~ убытки* гарз учрах, алдагдал гарах; ~ *поражение* ялагдах, дийлдэх, давагдах, хожигдох; ~ *нужду* юмаар дутагдах, гачигдах; *время терпит* яарах хэрэггүй; *дело не терпит* хэрэг хойшуулахыг аргагүй байна; ~ *не могу* би үзэн ядна, би их дургүй.

ТЕРПЕТЬСЯ тэсч ядах, хүлээж ядах, тэсгэлгүй хүлээх; *мне не терпится* *приняться за работу* би ажилдаа орохыг тэсгэлгүй хүлээнэ.

ТЕРПИМОСТЬ тэсгэл, тэсэл, хүлцэл, тэсвэр; *проявлять* ~ тэсвэр гаргах.

ТЕРПИМЫЙ 1. хүлцэнгүй, тэсвэртэй; ~ *человек* хүлцэнгүй хүн; 2. тэсмээр, хүлцмээр, тэсгэлтэй, тэсэлтэй, хүлцэлтэй, тэсэн хүлцэн өнгөрөөж болмоор; тэсэн хүлцэн өнгөрөөх; ~ *ое явление* хүлцэн өнгөрөөж боломоор үзэгдэл.

ТЕРПКИЙ нялуун; ~ *на вкус* амт нялуун, нялуун амттай, аргуун.

ТЕРАКОТА 1. түлсэн наанги шороо; 2. түлсэн наанги шороон эдлэл.

ТЕРАКОТОВЫЙ түлсэн наанги шороон; ~ *ые изделия* түлсэн наанги шороон эдлэл.

ТЕРАСА 1. дэвсэг, дэнж, дэв; *расположенный* ~ *амн* дэвсэглэсэн, дэнжилсэн; 2. саравчит тагт; *застеклённая* ~ *шиллэсэн* саравчит тагт.

ТЕРИТОРИАЛЬНЫЙ дэвсгэр газрын, нутаг дэвсгэрийн, газар нутгийн, орон нутгийн, нутгийн, харьяа; ~ *ые воды* харьяа тэнгис.

ТЕРРИТОРИЯ дэвсгэр газар, нутаг дэвсгэр, газар нутаг, орон нутаг, нутаг; ~ *производственная* үйлдвэрлэлийн дэвсгэр нутаг.

ТЕРРОР алан хядах, алан талах, алан сүрдүүлэх, хэлмэгдүүлэх; *аллага* хядлага, аллага таллага, аллага сүрдүүлэг, хэлмэгдүүлэг; *фашистский* ~ фашистын алан хядах, фашистын аллага хядлага.

ТЕРРОРИЗИРОВАТЬ алан хядах, алан талах, алан сүрдүүлэх, хэлмэгдүүлэх.

ТЕРРОРИСТ алан хядагч эрэгтэй, алан талагч эрэгтэй, алан сүрдүүлэгч эрэгтэй, хэлмэгдүүлэгч эрэгтэй.

ТЕРРОРИСТИЧЕСКИЙ алан хядах, алан талах, алан сүрдүүлэх, хэлмэгдүүлэх; ~ *акт* алан хядах явдал.

ТЕРРОРИСТКА алан хядагч эмэгтэй.

ТЁРТЫЙ үрсэн, нухсан, нунтагласан; ~ *ая краска* нухсан будаг; ~ *калач* халуун чулуу долоосон хүн.

ТЕРЦЕТ 1. гурвал; 2. гурван мөрт.

ТЕРЦИНА гуравт шүлэг.

ТЕРЦИЯ гуравц.

ТЕРЬЁР нүхч нохой, оготно барьдаг нохой.

ТЕРЯИТЬ 1. гээх, хаях, үгүй болгох; ~ *деньги* мөнгө гээх; 2. алдах, -хаа (-хээ, -хоо, -хөө) болнх, -гүй болох; ~ *другей* хань нөхдөө алдах; ~ *слух* сонсохоо болих; ~ *влияние* нөлөөгөө алдах, нөлөөлөхөө болих, нөлөөгүй болох; ~ *надежду* горьдлогогүй болох, горьдлого тасрах; ~ *терпение* тэвчээрээ алдах; 3. алдах, хорох, багасах, хорогдох; ~ *в весе* жин алдах, жин хорох, марна алдах, тарга алдах; 4. үрэх, гарздах; ~ *время* цаг үрэх; 5. хохирох, гэрз гарах, алдах; *я на этом много ~ю* би үүнд их алдаж байна, надаас үүнд их гарз гарч байна; ~ *голову* сандрах, бачимдах, мэгдэх, тулгамдах; *ничего* ~ *дор болохгүй, дор болох юмгүй, хохирох юмгүй*; ~ *из виду* 1) мартаг, санахаа болих, тоохгүй болох; 2) бараагийг нь харахаа болих, дайралдахаа болнх; ~ *почву* под *ногами* итгэл алдах, итгэхээ болих, суурь алдах, суурьгүй болох; ~ *силу* хүчингүй болох.

ТЕРЯТЬСЯ 1. гээгдэх, хаягдах, алдагдах, үгүй болох, алга болох; 2. харагдахгүй болох, бараа нь харагдахаа болих, алга болох үгүй болох; *река теряется* *вдали* гол алст очоод бараа нь харагдахгүй болно; 3. алдагдах, -хаа (-хээ, -хоо, -хөө) болих, доройтох, сулрах; *к старости* *теряется* *память* өвгөрөхөд ой ухаан доройтно; 4. самбаа алдах, төөрөх *не теряется* *в беде* аюул тохиолдоход самбаа алдахгүй байх; ~ *в незнакомом месте* танихгүй газар төөрөх.

ТЁС нимгэн банз; *крыть* *крышу* ~ом нимгэн банзаар дэвэрлэх.

ТЕСАК 1. хангинуур сүх; 2. хоёр ирт илд.

ТЕСАТЬ 1. цавчих, цавчин өөлөх; ~ *бревно* гуалин цавчин өөлөх; 2. хага цавчих, хага цавчин хийх; ~ *доски* мод хага цавчин банз хийх, банз зүсэх.

ТЕСЁМКА тасам

ТЕСИНА нэг ширхэг нимгэн банз

ТЕСНИНА хавчил

ТЕСНИТЬ 1. шахах, түрэх; ~ *друг друга* *в толпе* олон хүн дотор бие биеэ шахах; 2. шахан ухруулах; 3. дарах, овойх.

ТЕСНИТЬСЯ 1. шахалдах, шахцалдах; ~ *у входа* орох хаалганы дэргэд шахцалдах; 2. шахалдан суух, шахцалдан амьдрах; 3. багтаж ядах; *в его голове* *тесятся* *разные мысли* түүний толгойд янз янзын бодол багтаж ядна.

ТЕСНО 1. нягт, дотно, ойр; *эти вопросы* ~ *связаны друг с другом* эдгээр асуудал нэг нэгтэйгээ нягт холбоотой; 2. зай муутай байх, шахуу байх, зай багатай байх, давчуу байх, бачуу байх, барну байх.

ТЕСНОТ 1. зай багатай, зай муутай, зайгүй; *в ~е, да не в обиде* эвтэй хүмүүс эврийн хөндийд багтана.

ТЭСНИТЬ 1. зай багатай, зай муутай, зайгүй, давчуу, бачуу, гурил; ~ *ое* *помещение* зай муутай байр; ~ *ые сапоги* барну бутал; 2. нягт; 3. нягт, дотно ойр; ~ *ая связь* нягт холбоо; *в ~ом кругу* ойр нөхдийн дунд; *в ~ом смысле* *слова* үгийн гол утгаар.

ТЕСОВЫЙ нимгэн банзан; ~ *ые ворота* нимгэн банзан хашааны хаалга.

ТЁСТ 1. зуурсан гурил; *кислое* ~ эсгэсэн гурил; *пресное* ~ зуурсан гурил; *слобное* ~ тос багсарч сүүнд зуурсан гурил, багсран зуурсан гурил; *слоёное* ~ далан давхар гурил; *месить* ~ гурил зуурах; *они из одного ~а* тэд нэг тэрэгний дугуй.

ТЕСТОМЕСИЛКА гурил зуурах машин.

ТЕСТОБРАЗН|ЫЙ зуурсаи гурил шиг, зуурсан гурил мэт; **-ая** масса зуурсан гурил шиг юм.

ТЕСТЪ хадам, хадам эцэг, хадам аав.

ТЕСЬМА тасам.

ТЁТЕРЕВ эр хур.

ТЕТЁРКА эм хур.

ТЕТЁРЯ глухая ~ дүлий годил; сонная ~ нойрын тулам.

ТЕТИВА́ (*нумы*) хөвч.

ТЕТКА 1. авга эгч, нагац эгч; 2. авгай

ТЕТРА́ДКА дэвтэр

ТЕТРА́ДНЫЙ дэвтрийн; **-ая** бумага дэвтрийн цаас.

ТЕТРА́ДЬ дэвтэр; черновая ~ нооргийн дэвтэр; общая ~ зузаан дэвтэр; ~ в линейку шулуун шугамтай дэвтэр.

ТЕТРАЛО́ГИЯ дөрвөн бүлэгтэй зохиол, дөрвөн эхт зохиол, дөрөмсөн зохиол.

ТЕТРА́ЭДР дөрвөн талт, тетраэдр.

ТЁТЯ 1. авга эгч; нагац эгч; 2. авгай.

ТЕФЕ́ЛИ бөөрөнхий мах.

ТЕХНИК техникч; инженеры и техники инженер, техникчид.

ТЕХНИК|А 1. техник, оньсон техник; **передовая** ~ тэргүүний техник; ~ **производства** үйлдвэрлэлийн техник; **по последне-му слову** ~и хамгийн шинэ оньсон техникээр, оньсон техникийн хамгийн шинэ ололтоор; 2. машин техник; **военная** ~ цэргийн машин техник; 3. арга техник, арга оньс, арга; ~ **безопасности** аюулгүй байлгах арга оньс; **музыкаль-ная** ~ хөгжмийн арга оньс.

ТЕХНИКО-ЭКОНОМ|ИЧЕСК|ИЙ техник эдийн засгийн; **-ие** показатели техник эдийн засгийн үзүүлэлтүүд.

ТЕХНИКУМ (*тусгай мэргэжлийн*) дунд сургууль, техникум; **строительный** ~ барилгын дунд сургууль.

ТЕХНИЧЕСК|ИЙ 1. техник, техникийн, оньсон техникийн, машин техникийн; 2. арга техникийн, арга оньсны, аргын; **-ое** образование техникийн боловсрол; **-ие** знания техникийн мэдлэг; **-ие** навыки техникийн дадлага; **-ая** литература техникийн утга зохиол; 3. үйлдвэрт хэрэглэх; **-ие** культуры үйлдвэрт хэрэглэх ургамал; 4. техник, техникийн; ~ редактор техник редактор; 5. туслах; ~ **работник** туслах ажилтан; ~ **минимум** техникийн анхны мэдэгдэхүүн.

ТЕХНОЛОГ боловсруулах арга зүйн мэргэжилтэн, технологч; инженер-технолог боловсруулах арга зүйн мэргэжилтэн инженер.

ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ боловсруулах арга зүйн, технологийн; ~ институт боловсруулах арга зүйн дээд сургууль, технологийн дээд сургууль.

ТЕХНОЛО́ГИЯ боловсруулах арга зүй, технолог; ~ **металлов** төмөрлөг боловсруулах арга зүй; ~ **сахарного** производствa чихэр боловсруулах арга зүй.

ТЕХПЕРСОНА́Л (*технический персонал*) техникийн ажилтан нар, техник ажилтан нар.

ТЕЧЕ́НИ|Е 1. явц; ~ **дел** хэргийн явц; 2. урсгал; **морские** ~я тэнгисийн урсгал; **воздушное** ~ агаарын урсгал; **быстрое** ~ түргэн урсгал; **ширүүн** урсгал; **вниз** по ~ю реки голын урсгал дагуу, голын урсгал уруудан; 3. урсгал, чиглэл; **политическое** ~ улс төрийн урсгал; **литературное** ~ утга зохиолын чиглэл; **плыть** по ~ю аядан дагалдах; в течение турш, гуршнд, туж; с ~ем времени яваандаа, удаандаа.

ТЕЧКА ороо.

ТЕЧЬ I 1. урсах, гоожих, асгарах; **река течёт** на юг гол өмнө зүг урсана; **кровь течёт** из раны шархнаас цус гоожно; 2. гоожих, дуслах; **крыша течёт** дээвэр гоожиж байна; 3. өнгөрөх, бодогдон (*сангдан*) өнгөрөх; **время течёт** быстро цаг түргэн өнгөрч байна.

ТЕЧЬ II 1. гоожих, нэвчих, цоорох; **корабль дал** ~ онгоц цоорч ус орох олов; 2. онгорхой цоорхой; **заделать** ~ цоорхойг бөглөх.

ТЁШИТЬ хөхүүлэх, саатуулах, зугаацуулах, цэнгүүлэх, санаа засах, сэтгэл зугаацуулах; ~ **взор** нүд байсгах, нүдэнд дулаан байх; ~ **чь-либо** самолюбие магтан баясгах.

ТЁШИТЬСЯ 1. зугаацах, цэнгэх; **милые** бранятся — только **тешатся** хайртай хоёр хэрэлдэвч цэнгэнэ; 2. шоолох, шоглох, дооглох, доог хийх.

ТЁЩА хадам эх, хадам ээж.

ТИА́РА титэм.

ТИБЕ́ТЕЦ төвд, андуу.

ТИБЕ́ТСКИЙ төвд, төвдийн.

ТИГЕ́ЛЬ 1. цомбон, хайлуур; 2. төмөр даруул.

ТИГЕЛЬН|ЫЙ төмөр даруулт; **-ая** печатная машина төмөр даруулт хэвлэх машин.

ТИГР барс, бар.

ТИГРЁНОК барсын зулзага.

ТИГРИ́ЦА эм барс, эм бар, өлөгчин бар.

ТИГРÓВ|ЫЙ барсын, барын; **-ая** шкура барсын арьс.

ТИК I татганах, татвалзах, муриганах, гурилзах.

ТИК II бүрээсний даавуу, тик; **полосатый** ~ бүрээсний судалтай даавуу, судалтай тик.

ТЙКАНЬЕ чаг чаг гэх, чаг чаг хийх.

ТЙКАТЬ чаг чаг гэх, чаг чаг хийх, чаг чаг цохих.

ТЙКОВ|ЫЙ бүрээсний даавуун тик; **-ая** обивка даавуун бүрээс, тик бүрээс.

ТИЛЛЁЯ (*бот*) усан гагнаа

ТИМОФЕ́ВКА *бот*. дурвалаг.

ТИМПА́Н *бот*. гэц

ТИМЬЯ́Н *бот*. ганга

ТЙНА замаг

ТИНКТУ́РА хандлаг.

ТИП 1. хэв, хэв шинж, маяг, загвар, хэлбэр; 2. нийтлэг чанар, хэв шинж, хэв шинжтэн; 3. хүрээ; 4. жигтэй амьтан, янзын этгээд; **забавный** ~ янзын инээдтэй амьтан.

ТИПА́Ж 1. цогц хэв шинж; 2. цогц хэв шинжит хүн.

ТИПИЗА́ЦИЯ 1. нэг хэвийн болгох, изг хэв шинжтэй болгох, нэг загвартай болгох, нэг маягтай болгох, хэв хэвээр нь ялгах, хэв шинжээр нь ангилал, ялгааслал; 2. нийтлэг чанарыг товойлгох, хэвшүүлэл.

ТИПИЗИ́РОВАТЬ 1. нэг хэвийн болгох, нэг хэв шинжтэй болгох, нэг маягтай болгох, хэв хэвээр нь ялгах, хэв шинжээр нь ангилал, ялгааслах; 2. нийтлэг чанарыг товойлгох, хэвшүүлэх.

ТИПИЧЕСКИЙ нийтлэг чанартай; ~ **образ** нийтлэг чанартай дүр.

ТИПИ́ЧНОСТЬ нийтлэг чанар, хэвшил.

ТИПИ́ЧН|ЫЙ нийтлэг чанартай, хэвшмэл чанартай, хэв шинжит, хэвийн, ерийн, жирийн; ~ **случай** ерийн тохиол; **-ая** ошибка по невнимательности анхааралгүйгээс болсон ерийн алдаа.

ТИПОВ|ОЙ 1. үлгэрлэсэн, жишээлэг, жирийн; ~ **договор** жишээлэг гэрээ; 2. нэг хэвийн, нэг загварын, нэг маягийн, тогтмол хэлбэртэй, жирийн; **-ое** здание нэг хэвийн барилга; **-ая** мебель нэг хэвийн гэрийн тавилга.

ТИПО́ГРАФ 1. хэвлэгч, хэвлэх үйлдвэрийн ажилтан; 2. өрөгч машин.

ТИПОГРА́ФИЯ хэвлэх үйлдвэр.

ТИПОГРА́ФСКИЙ хэвлэх үйлдвэрийн, хэвлэлийн; ~ **станок** хэвлэлийн суурь машин.

ТИПОЛИТОГРА́ФИЯ чулуун барын тасагтай хэвлэх үйлдвэр.

ТИПОЛОГИЧЕСКИЙ типологийн, хэв шиижийн.
ТИПОЛОГИЯ типолог, хэв шинжийн ангилал.
ТИПУН ~ тебе на язык хэл чинь хат, хэл чинь хөлд.
ТИР бай буудах газар.
ТИРАДА айлдах үг, хөвөлдсөн үг.
ТИРАЖ 1. сугалаа; ~ выигрышей хонжворын сугалаа; 2. хувь, ширхэг; **выйти** в ~ хэрэгцээнээс гарах, гаргуундаа гарах, хуучрах.
ТИРАН 1. тиран; 2. эзэрхэг засаг (*ноён*), хэрцгий эзэн, харгис ноён; 3. дарлагч, зовоогч, тамлагч.
ТИРАНИТЬ харгислах, хэрцгийлэх, дарлах, зовоох, тамлах.
ТИРАНИЧЕСКИЙ хэрцгий, харгис, эзэрхэг, догшин.
ТИРАНИЯ 1. харгис засаг, эзэрхэг засаг; 2. харгислал, хэрцгий, дарлал; **фашистская** ~ 1) фашистын хэрцгий дарлал; 2) фашистын харгис засаг.
ТИРАНСТВО харгислал, хэрцгийлэх.
ТИРАНСТВОВАТЬ дарлах, зовоох, тамлах.
ТИРЕ зурлага; ~ с **заплатой** таслагатай зурлага.
ТИС улаан мод (*дулаан орны шилмүүст мод*).
ТИСКАНИЕ дардас хэвлэх.
ТИСКАТЬ I хавчих, шахах, дарах, тэврэх.
ТИСКАТЬ II дарах, дардас хэвлэх.
ТИСК|ИЙ 1. зуудаг; 2. хавчлага, дарлал; **быть** в ~ах дарлалд байх; 3. өрөлбө.
ТИСНЕНИЕ 1. угалз даран гаргах, угалз гаргах, хээ даран гаргах, хээ дарах; **производить** ~ по **коже** арьсан дээр хээ дарах; 2. (*даран гаргасан*) хээ, угалз; **красивое** ~ сайхан дарсан угалз.
ТИСНЕНый хээ цохисон, угалз цохисон, хээ дарсан, угалз дарсан; ~ **переплет** хээ цохисон номын хавтас.
ТИСОВый улаан модон
ТИТАН I 1. аварга; 2. гарамгай зүтгэлтэн, аварга зүтгэлтэн.
ТИТАН II титан (*химийн махбод*)
ТИТАН III ус буцалгуур
ТИТАНИЧЕСК|ИЙ аварга, ~ая **сила** аварга хүч.
ТИТАНОВ|ИЙ титан, титанаар хийсэн; ~ые **белила** титан цагаан будаг.
ТИТР таньц, тайлбар бичиг.
ТИТУЛ 1. цол, хэргэм; 2. гарчиг; 3. дотуур нүүр (*хуудас*)
ТИТУЛОВАННый цолтой, хэргэмтэй.
ТИТУЛОВАТЬ цол өргөмжлөх, хэргэм шагнах, цолоор нь дуудах.
ТИТУЛЬНый ~ **лист** дотуур нүүр хуудас; эхний хуудас; ~ **список** гарчиг жагсаалт.
ТИФ хижиг; **сыпной** ~ эсгэрэнэт хижиг; **брюшной** ~ гэдэсний хижиг; **возвратный** ~ дахидаг хижиг.
ТИФОЗН|ИЙ 1. хижгийн, ~ая **эпидемия** хижгийн тахал; 2. хижиг өвчтэй; ~ **больной** хижиг өвчтөн.
ТИХ|ИЙ 1. нам, аяархан; **говорить** ~им **голосом** нам дуугаар ярих; 2. номхон, номой, томоотой, түвшин, дөлгөөн; ~ **ребёнок** номхон хүүхэд, номой хүүхэд; 3. нам гүм, чимээгүй, анир чимээгүй, дуугүй; ~ая **ночь** нам гүм шөнө; 4. удаан, алгуур, аажим, аяар.
ТИХО 1. нам дуугаар, аяар; ~ **говорить** нам дуугаар ярих; 2. номхон, томоотой, түвшин, дөлгөөн; 3. нам гүм, чимээгүй, анир чимээгүй, дуугүй; 4. удаан, алгуур, аажим, аяар; 5. нам гүм байх, анир чимээгүй болох, чимээгүй байх.
ТИХОНЬКО аяархан, дугуйхан, сэмээрхэн; **Лиза** ~ подошла **ко мне** Лиза миний дэргэд сэмээрхэн хүрч ирэв.
ТИХОНЯ номхон хүн, иомой хүн.
ТИХОХОДНый удаан явагч, алгуур явагч.

ТИШЕ 1. маш нам, бүр аяар, маш номхон, бүр удаан; он **похал** ~ тэр хүн бүр аяар явав; 2. дугай (*бай*), чимээгүй (*бай*); ~, **не мешайте слушать!** чимээгүй бай, сонсоход бүү саад хий! он ~ **воды**, **ниже** **травы** хорхойд хоргүй, хүнд гэмгүй.
ТИШИН|А нам гүм, чимээгүй, анир чимээгүй; **соблюдать** тишину чимээгүй байх; **нарушать** ~у (*чимээгүй байхад*) дугарах; **мёртвая** ~ чив чимээгүй; в ~е нам гүм байхад.
ТИШКОМ чимээгүй, дугуй, сэм.
ТИШЬ нам гүм, чимээгүй, анир чимээгүй.
ТКАНый нэхмэл, нэхсэн; ~ **узор** нэхмэл угалз.
ТКАНЬ 1. нэхмэл, бөс, даавуу; **хлопчатобумажная** ~ бөс даавуу; **шёлковая** **ткань** торгон нэхмэл; **чисто шерстяная** ~ цэвэр ноосон нэхмэл; 2. нэхдэс, эд эс; **мышечная** ~ булчингийн эд эс; 3. үндэс, агуулга; ~ **рассказа** өгүүллэгийн агуулга.
ТКАТЬ 1. нэхэх; ~ **шёлк** торго нэхэх; 2. сүлжих; **паук** **ткёт** **паутину** аалз шүлсээ сүлжнж байна.
ТКАЦКый нэхэх; ~ **станок** нэхэх суурь машин.
ТКАЧ нэхмэлчин эрэгтэй.
ТКАЧЕСТВО нэхэх арга оньс.
ТКАЧ|ИХА нэхмэлчин эмэгтэй.
ТКНУ|ГТЬ 1. чичих, хатгах, тонших, шаах; 2. гудрах, шургуулах, чихэх, нудрах; **телёнок** ~л **носом** в **вымя** **матерн** тугал эхийнхээ дэлэнг нударна; 3. заах; ~ **пальцем** на **кого-либо** (*хүн рүү*) хуруугаараа заах; ~ в **нос** сануулан улиг болох, зэмлэи улиг болох.
ТКНУТЬСЯ мөргөх, чихэлдэх.
ТЛЕНИЕ 1. өмхрөх, ялзрах, түлэгдэх, хуурших, өгөрших; 2. уугих, сүүмэгнэх.
ТЛЕННОСТЬ мөнх бус (*чанар*)
ТЛЕННый мөнх бус
ТЛЕТВОРНость өмхрүүлэх, ялзруулах, хүүршүүлэх, өгөршүүлэх, хорлох.
ТЛЕТВОРНый 1. өмхрүүлэх, ялзруулах, хүүршүүлэх, өгөршүүлэх, мөхөлд учруулах; 2. хорт, хөнөөлт, ялзралд хүргэх.
ТЛЕТЬ 1. өмхрөх, ялзрах, хүүршнх, өгөрших; 2. уугих, сүүмэлзэх, цогших; **сырые** **дрова** **тлеют** нойтон түлээ уугиж байна; 3. тасраагүй байх; в **сердце** **тлела** **надежда** дотор нь горьдлого тасраагүй байв.
ТЛЯ ургамлын ширх
ТМИН зираа, гоньд, гонид.
ТМ|ИННый зираагийн, зираатай.
ТО I 1. **гол өгүүлбэрийн** **эхэнд** **байж** **хавсарсан** **өгүүлбэр**, **гол өгүүлбэр хоёрын холбоог илтгэх бөгөөд шууд орчуулагдахгүй**; 2. заримдаа нэг, байсхийгээд нэг; **огонь** ~ **разгорался**, ~ **затухал** гал нэг асч, нэг унтарна; 3. ~ **один**, ~ **другой** **приставал** к **Сурэнү** байсхийгээд нэг нь, байсхийгээд нөгөө нь **Сурэнг** оролдоод байв; ~ **здесь**, ~ **там** нэг энд, нэг тэнд; и ~ (*тэр*) мөртгөө; ~ и **дело**, ~ и **знай** **байн** **байн**, дахин дахин, үргэлж.
ТО II 1. тэр; в ~ **время** тэр цагт; 2. нөгөө, цаад; по **тому побережью** нөгөө эрэгт; 3. өнөөх, чухам тэр, мөн тэр; ~ **самое** **собрание** өнөөх хурал; 4. ондоо, өнөөх..бнш; 5. тэр нь аль; ни ~, ни **другое** тэр нь ч биш, нөгөөдөх нь ч биш; аль аль нь биш; 6. тэр.
ТО III 1. заримдаа —аа (-ээ, -оо, -өө) нь, -хан (-хэн, -хон, -хөн); **обещать** ~ **обещали**, а не **выполнили** амлах нь ч амласан, амласнаа биелүүлсэнгүй; амлахаа амласан, биелүүлсэнгүй; где ~ он **сейчас?** тэр хүн одоо хаа л (*хаахан*) байгаа бол?; 2. л; **тебя** ~ **мне** и **нужно** чи л над хэрэгтэй.

ТО IV нэг, нэгэн; **кто** ~ нэг хүн, хэн нэгэн хүн; **где** ~ хаа нэгэн газарт; **что** ~ нэг юм, **куда** ~ хаа нэгэн газар; **откуда** ~ хаа нэгэн газраас.

ТОБОЙ,

ТОБОЮ 1. чамгаар; 2. чамтай

ТОВАР бараа, таваар, бараа таваар, эд, эд таваар; ~ы широкого потребления өргөн хэрэгцээний бараа; ~ы производственного назначения үйлдвэрлэлийн хэрэгцээний эд таваар; ~ лицом показать юмны сайн талыг харуулах.

ТОВАРИЩ 1. нөхөр, анд, найз, компан; ~ детства багын найз; 2. нөхөр; 3. орлогч, туслагч; ~ министра орлогч сайд, шадар сайд, туслах сайд.

ТОВАРИЩЕСК|ИЙ нөхрийн, нөхөр ёсны, нөхөрсөг; ~ие отношения нөхөр ёсны харилцаа; ~ суд нөхрийн шүүх; ~ матч нөхөрсөг тэмцээн.

ТОВАРИЩЕСТВ|О 1. нөхөрлөл, нөхрийн сэтгэл, нөхрийн ёс, нөхөрсөг харилцаа; **чувство** ~а нөхрийн сэтгэлтэй байх; 2. нөхөрлөл.

ТОВАРКА нөхөр эмэгтэй, найз эмэгтэй.

ТОВАРНОСТЬ зах зээлийн хэрэгцээний бараа үйлдвэрлэх чадвар.

ТОВАРН|ИЙ 1. барааны, таваарын, бараа таваарын; склад барааны агуулах, бараа агуулах; ~ вагон ачааны вагон; 2. таваарын; ~ое хозяйство таваарын аж ахуй; 3. худалдааны, наймааны, худалдах, наймаалах.

ТОВАРОВЕД барааны мэргэжилтэн.

ТОВАРОВЕДЕНИЕ барааны судлал, барааны зүйл.

ТОВАРООБМЕН барааны судлал, барааны арилжаа.

ТОВАРООБОРОТ барааны гүйлгээ, бараа гүйлгээ; **расширение** ~а бараа гүйлгээ өргөтгөх.

ТОВАРООБРАЩЕНИЕ барааны гүйлгээ, бараа гүйлгээ.

ТОВАРООПРАВ|ИТЕЛЬ бараа илгээгч

ТОВАРОПАСАЖИРСКИЙ зорчигчид ба бараа тээвэрлэх; ~ поезд зорчигчид ба бараа тээвэрлэх галт тэрэг.

ТОВАРОПОЛУЧ|АТЕЛЬ бараа хүлээн авагч.

ТОВАРОПРОИЗВОДИТЕЛЬ бараа үйлдвэрлэгч, таваар үйлдвэрлэгч.

ТОВАРОПРОВОД|ИЩИЙ бараа дамжуулагч; ~ая сеть бараа дамжуулагч байгууллагууд.

ТОГ|А орхимж; **рядваться** в ~у учёного эрдэмтний жанч нөмрөх, цаасан малгай өмсөх.

ТОГДА 1. тэгэхэд, тэр үед, тэр цагт; ~ он был молод тэгэхэд тэр залуу байв; 2. тэгвэл, чингэвэл, тийм бол; 3. тэгэхэд нь; урьд нь болсон (*буюу болох*) явдлыг нь урьдчилан нөхцөлөөр (*-магц, -мэгц, -могц -мөгц, -мц*) илтгэвэл шууд орчуулахгүй; он ушл, ~ я сел читать тэр (*хүн*) явав, тэгэхэд нь би ном уншихаар суув; түүнийг явмагц би ном уншихаар суув; 4. тэр цагт; *шууд орчуулагдахгүй*; ~ как харин тэгэхэд, тэгээд.

ТОГДАШНИЙ тэр цагийн, тэр үеийн.

ТОГО 1. түүний; 2. түүнийг.

ТОЖДЕСТВЕННОСТЬ адил (*байх*), ижил (*байх*), тэнцүү (*байх*), чацуу (*байх*), их төсөөтэй (*байх*), ~ двух документов хоёр баримтын адил байгаа нь; ~ взглядов үзэл санаа адил (*байх*).

ТОЖДЕСТВЕНН|ИЙ адил, ижил, тэнцүү, чацуу, их төсөөтэй; ~ые явления адил үзэгдлүүд.

ТОЖДЕСТВО 1. адил, ижил, тэнцүү, чацуу; 2. адилтгал.

ТОЖЕ 1. мөн, бас, тэрчлэн, түүнчлэн, мөн түүнчлэн; он ~ уехал тэр (*хүн*) мөн явав; 2. -ч бас, бас нэг, мөн нэг.

ТОК I 1. урсгал; ~ воздуха агаарын урсгал; 2. гүйдэл, цахилгаан гүйдэл, цахилгаан; **электрический** ~ цахилгаан

гүйдэл; ~ высокого напряжения өндөр хүчдэлийн цахилгаан гүйдэл; **включить** ~ цахилгаан залгах; **выключить** ~ цахилгаан таслах.

ТОК II үтрэм.

ТОК III шувууны дуудлагын газар.

ТОКАРНАЯ токарчийн газар.

ТОКАРНИЧАТЬ токарчлах; токарийн ажил хийх.

ТОКАРН|ИЙ токарийн, токарчийн; ~ый станок токарийн суурь машин.

ТОКАРНЯ токарчийн газар.

ТОКАРЬ токарч.

ТОКОВАНИЕ шувууны дуудлага.

ТОКОВАТЬ донгодон дуудах.

ТОКСИКОЛОГИЯ хорын зүй, хорын судлал.

ТОКСИН хорт бодис, токсин

ТОКСИЧЕСКИЙ хорт, хортой

ТОКСИЧНОСТЬ хор, хордуулах чанар; ~ боевых отравляющих веществ дайид хэрэглэх хорт бодисын хордуулах чанар.

ТОКСИЧН|ИЙ хортой, хордуулах; ~ые химические вещества хортой химийн бодис.

ТОЛЕВЫЙ давирхайтай цаасан, хар цаасан.

ТОЛИКА малая толика, некоторая ~ бага зэрэг, өчүүхэн төдий.

ТОЛК 1. цуу үг, цуурхал, яриа цуурхал, сураг, үг яриа, хов, хов жив; не придавать значения ~ам хов живийг анхаарахгүй байх; 2. учир, утга, утга учир, ухаан; не добиться ~у учир утгыг олж ядах, үр дүн эс олох; **рассуждать с** ~ом учиртай бодох; **понимать** (знать, видеть) ~ учрыг ойлгох, учрыг мэдэх; **сбиться с** ~у учир утгаа мэдэхийг болих; 3. тус, ашиг, хэрэг; **взять в** ~ ойлгох; **без** ~у дэмий, хоосон.

ТОЛКАНИЕ 1. түлхэх, түлхэлт; 2. шидэх, шидэлт, өргөлт; ~ идра бөөрөнцөг шидэх.

ТОЛКАТЬ 1. түлхэх, нударх; 2. урагш явуулах, урагштай болгох; 3. оруулах, түлхэн оруулах; 4. шидэх, өргөх; ~ ядро бөөрөнцөг шидэх; ~ штангу гуйван өргөх.

ТОЛКАТЬСЯ 1. түлхэх; ~ в дверь хаалга түлхэх; 2. түлхэлдэх, түлхэлцэх, шахалдах, шахцалдах; не толкайтесь! Бүү шахалд! 3. дэмий тэнэх, сэлгүүцэх; ~ по улицам гудамжаар дэмий тэнэх; 4. хандах, гүйх; ~ во все двери хаалга болгоныг татаж гүйх.

ТОЛКАЧ I түрэх бух тэрэг.

ТОЛКАЧ II зууч, хөөцөлдөгч.

ТОЛКНУТЬ 1. түлхээд авах, нударх; ~ кого-либо локтем хүнийг тохойгоороо түлхээд авах, ёврох; 2. урагш явуулах, урагштай болгох; ~ дело хэрэг урагш явуулах; 3. оруулах, түлхэн оруулах; ~ на преступление гэмт хэрэгт оруулах; 4. шидэх, өргөх.

ТОЛКОВАНИЕ 1. тайлбарлах; ~ закона хууль тайлбарлах; ~ воли хүсэл зоригийг тайлбарлах; 2. тайлбар; **дать правильное** ~ чему-либо ямар нэг юманд зөв тайлбар өгөх, ямар нэг юмыг зөв тайлбарлах.

ТОЛКОВАТЕЛЬ тайлбарлагч.

ТОЛКОВАТЬ 1. тайлбарлах; ~ закон хууль тайлбарлах; 2. тайлбарлан хэлэх, тайлбарлан ойлгуулах; я ему об этом н толкую би үүнд энэ тухай л тайлбарлан хэлж байна; 3. ярилцах, хэлэлцэх; ~ о делах ажил хэргийн тухай ярилцах.

ТОЛКОВ|ИЙ 1. ухамсартай, сэхээтэй, ухаантай; ~ человек ухаантай хүн; 2. тодорхой, ойлгомжтой, олигтой; ~ое объяснение тодорхой тайлбар; 3. тайлбар, тайлбартай; ~ словарь тайлбар толь.

ТОЛКОМ тодорхой, ойлгомжтой, олигтой; скажи ~, что тебе надо юу хэрэгтэйгээ ойлгомжтой хэл.

ТОЛКОТНЯ шахалдаан, шахалдаан, түлхэлдээн, чихцэлдээн.
ТОЛКУЧИЙ ~ рынок хуучин юм худалдах газар, хар зах.
ТОЛКУЧКА хуучин юм худалдах зах; в толкучке олны үймэинд.
ТОЛМАЧ хэлмэрч
ТОЛОКНО нүдсэн гурил, болсон гурил.
ТОЛОЧЬ нүдэх, нунтаглах, талхлах; ~ сахар чихэр нүдэх, ётои нүдэх; ~ воду в ступе элсээр дээс томох.
ТОЛОЧЬСЯ дэмий тэнэх, дэмий эргэлдэх; ~ на месте нэг газар дэмий эргэлдэх.
ТОЛПА олон хүн, бөөн хүн, бөөгнөрсөн хүмүүс, овоорсон хүмүүс; ~ народа овоорсон хүмүүс; ~ ребяташек бөөн хүүхдүүд.
ТОЛПИТЬСЯ овоорох, бөөгнөрөх, овооролдох, цугларах; народ ~лся на площади талбай дээр олон хүн цугларав.
ТОЛПОЙ,
ТОЛПОЮ бөөгнөрөн, овоорои, овооролдон, бөөнөөр, олиоор; **стойть** ~ бөөгнөрөн зогсох.
ТОЛСТЕТЬ бүдүүрэх, таргалах, тариалах.
ТОЛСТИТЬ бүдүүрүүлэх, бүдүүн болгох.
ТОЛСТОВКА уужим цамц.
ТОЛСТОКОЖИЙ 1. зузаан арьстай, зузаан хальстай; 2. зузаан арьсан, ширээ; ~ая сумка зузаан арьсан цүнх; ~ ремень зузаан суран бүс; 3. өр зузаан, хатуу элэгтэй, муухай ааштай, ширүүн; ~ человек хатуу элэгтэй хүн.
ТОЛСТОПУЗЫЙ 1. бүдүүн гэдэстэй, тэнгэр гэдэстэй, тэсгэр; ~ кот тэнгэр гэдэстэй муур; 2. бүдүүн гэдэст, тэнгэр гэдэст.
ТОЛСТОСТЕННЫЙ зузаан ханатай, зузаан туургатай, зузаан; ~ сосуд зузаан сав.
ТОЛСТОСУМ мөнгөний (*махан*) тулам, нударган.
ТОЛСТОЩЕКИЙ зузаан хацартай.
ТОЛСТУХА бүдүүн эхнэр, тарган эмэгтэй.
ТОЛСТУШКА бүдүүн эхнэр, тарган эмэгтэй.
ТОЛСТЫЙ 1. бүдүүн, тарган, тэнгтэр; ~ мужчина бүдүүн эрэгтэй хүн; 2. зузаан; ~ая книга зузаан ном; ~ое сукно зузаан цэмбэ; ~ журнал утга зохиол урлагийн, нийгэм улс төрийн сар тутмын сэтгүүл.
ТОЛСТЯК бүдүүн хүн, тарган хүн.
ТОЛЧЕНИЕ нүдэх, нунтаглах, талхлах.
ТОЛЧЕННЫЙ нүдсэн, нунтагласан, талхалсан, нунтаг, талхан; ~ сахар нүдсэн чихэр, нүдсэн ётои.
ТОЛЧЕЙ шахалдаан, шахалдаан, түлхэлдээн, чихцэлдээн.
ТОЛЧОК 1. түлхэх, түлхэлт, ёврох, ёвролт; ~ в спину нуруу руу ёврох; 2. доислох, донслолт; подземные толчки при землетрясении газар хөдлөх үеийн газар дорхи донслолт; 3. түлхэц.
ТОЛЩА зузаан; ~ земной коры дэлхийн царцсын зузаан; ~ атмосферы агаарын зузаан.
ТОЛЩИНА 1. бүдүүн, бүдүүн нарийн; 2. зузаан, зузаан нимгэн.
ТОЛЬ давирхайтай цаас, хар цаас
ТОЛЬКО 1. гагцхүү, зөвхөн, дөнгөж, -хан (-хэн, -хон, -хөн); ~ он может решить этот вопрос энэ асуудлыг гагцхүү тэр (*хуй*) шийдвэрлэж чадна; 2. зөвхөн, дөнгөж; это ~ начало энэ бол зөвхөн эхлэл; 3. -мц, -магц (-мэгц, -могц, -мөгц), -хлаар (-хлээр, -хлоор, -хлөөр), -тай (-тэй, -той) зэрэг, -сан (-сэн, -сон, -сөн); даруй; заримдав дөнгөж гэдэг үг нэмж болно, как ~ приседешь, напиши нам дөнгөж хүрмэгц бидэнд бичээрэй; 4. гагцхүү, харин, гэвч; я согласен ехать, ~ не могу сейчас би явъя, харин одоо явж чадахгүй; 5. л, сан (*сэн, сон, сөн*), л...аасай (-ээсэй, -оосой, -өөсэй); ~ бы уехать явах л сан; 6. ч, л заримдаа орчуулахгүй, өмнөх үгий нь давтана; зачем ~ я это

сделал! юунд ч би ийм юм хийчихэв! ~ 1) арай л, арай гэж, арай чамай, арайхан, дөнгөж дангаж; 2) саяхан, эгээ саяхан; ~ и всего ердөө л энэ, дөнгөж л энэ, энэхэн; ~ что эгээ сайхан, дөнгөж сайхан, бүр сайхан; он ~ что приехал тэр (*хуй*) эгээ саяхан ирсэн.

ТОМ боть; вышел третий ~ сочиненный Х.Мэргэня Х.Мэргэн зохиолчийн зохиолын гуравдугаар боть хэвлэгдэн гарав.

ТОМАТ 1. улаан лооль; 2. нухсан улаан лооль.

ТОМАТНЫЙ улаан лооль, улаан лоолийн; ~ сок улаан лоолийн шүүс.

ТОМИТЕЛЬНЫЙ ядаргаатай, чилээтэй, шаналгаатай, чилээтэй, шаналгаатай, зовлонтой; ~ое ожидание чилээтэй хүлээлэг; ~ зной зовлонтой халуун.

ТОМИТЬ 1. ядраах, зүдрэх, чилээх, шаналаах, зовоох; его томтн жажда түүний ам цанган шаналгана; 2. аажмаар болгох, жигнэн болгох; ~ мясо мах аажмаар болгох; 3. уян зөөлөн болгох, уяруулах, уятаах, хатыг хариулах; ~ сталь болд уяруулах, болд уян зөөлөн болгох, болдын хатыг хариулах; 4. харлуулах; ~ дуб царс мод харлуулах.

ТОМИТЬСЯ 1. ядрах, зүдрэх, чилэх, шаналах, зовох; ~ в ожидании чего-либо чилтэл хүлээх; 2. аажмаар болгох, жигнэн болгох.

ТОМЛЕНИ || Е 1. ядраа, чилээ, шаналгаа, зовлон, ядрах, ядраах, зүдрэх, чилэх, чилээх, зүдрэх, шаналах, шаналаах, зовох, зовоох; бэтэгрэх, сульдах; 2. аажмаар болгох, жигнэн болгох; 3. харлуулах; 4. зовлон, шаналгаа; нравственные ~я сэтгэл санааны зовлон; испытывать ~ зовлон амсах.

ТОМЛЕННЫЙ 1. уян зөөлөн болгосон, уяруулсан, хатыг нь хариулсан; ~ая сталь уян зөөлөн болгосон болд, хатыг нь хариулсан болд; 2. аажмаар болгосон, жигнэн болгосон; ~ое мясо аажмаар болгосон мах.

ТОМНО ядран зүдрэн, гунин, гунигтай; ~ вздохнуть гунигтай шүүс алдах.

ТОМНОСТЬ ядрал, шаналал, гуниг.

ТОМНЫЙ ядранги, зүдрэнгэ, гунигтай; ~ взгляд гунигтай харц.

ТОМПАК пас ээс/ цайрын хольцтой төмөрлөг/

ТОМПАКОВЫЙ пас; ~ые изделия пас эдлэл.

ТОН 1. хөг, аялгуу, дуу, дуудлага; низкий ~ бүдүүн дуу, өтгөн дуу; высокий ~ нарийн дуу, шингэн дуу; 2. цохилт; ~ сердца зүрхний цохилт; глухие ~ы бөглүү цохилт; 3. сүүдэрэг; светлые ~а гэгээн сүүдэрэг; 4. (*ярианы*) өнгө, төрх, байдал; переменить тон (*ярианыхаа*) өнгийг өөр болгох; 5. зан байдал; хороший ~ сайн зан байдал; попасть в ~ таалалд тохируулах; ~ом ниже намуухан ярих, тайвуухан ярих; тоном выше сэтгэл хөдлөн ярх.

ТОНАЛЬНОСТЬ дэвсгэр хөг.

ТОНЕНЬКИЙ || ИЙ 1. нарийхан; ~ая веточка нарийхан найлзуур; 2. нарийхан, шингэхэн; ~ голосок нарийхан хоолой, шингэхэн дуу; 3. нимгэхэн; ~ая кожа нимгэхэн арьс

ТОНИЗИРОВАТЬ чангаруулах, дээшлүүлэх.

ТОНИЧЕСКИЙ I эгшиглэх, аялгуут; ~ стнх эгшиглэх шүлэг, аялгуут шүлэг.

ТОНИЧЕСКИЙ II чангаруулах, дээшлүүлэх; ~не средства чангаруулах эм.

ТОНК || ИЙ 1. нарийн; ~не нитки нарийн утас; ~ая шея нарийн хүзүү; 2. нимгэн; ~ая тетрадь нимгэн дэвтэр; 3. нарийн, шингэн; ~ голос нарийн хоолой, шингэн дуу; 4. нарийн, нандин, цэвэр; ~не черты лица цэвэр царай, нимгэн цэвэр царай; 5. нарийн, цэвэр, уран; ~ая работа нарийн хийц, цэвэр хийц; 6. нарийн; ~ вопрос нарийн асуулт, аяы нь олж тавиуштай асуулт; 7. сонор, сэргэг; ~ слух сонор чих;

8. нарийн, хурц; ~ критик нарийн шүүмжлэгч ~ ум нарийн ухаан, хурц ухаан; ~ое знание нарийн мэдлэг; 9. овтой, мэхтэй, зальтай; ~ая бестия овтой амьтан, овтой чөтгөр.

ТОНКОЛОКНИСТЫЙ нарийн ширхэгтэй; ~ хлопок нарийн ширхэгтэй хөвөн.

ТОНКОКОЖИЙ нимгэн арьстай, нимгэн хальстай.

ТОНКОНОГ бог даагай сүүл.

ТОНКОНОГИЙ нарийн хөлтэй

ТОНКОРҮННҮЙ нарийн ноостой; ~ые овцы нарийн ноостой хонь

ТОНКОСТЕННЫЙ нимгэн ханатай, нимгэн туургатай, нимгэн; ~сосуд нимгэн сав.

ТОНКОСТЫЙ 1. нарийн, нарийн бүдүүн; ~ волокна ширхгийн нарийн бүдүүн; 2. нимгэн, нимгэн зузаан; 3. нарийн, нандин; 4. нарийн, эелдэг; 5. нарийн, уран; 6. амт таних, нарийн амт; 7. хурц, нарийн; 8. нарийн, нарийн тодорхой, нарийн учир; он знает своё дело до ~ей тэр (хүн) ажил хэргээ нарийн мэднэ; **вдаваться в ~н** нарийвчлах, нарийн үзэх, нарийн тоочих.

ТОНКОСУКОННЫЙ нарийн цэмбэн; ~ая ткань нарийн цэмбэ.

ТОНКОШЕРСТНЫЙ нарийн ноосон

ТОНКОШЕРСТНЫЙ нарийн ноосон; ~ое сукно нарийн цэмбэ.

ТОННА тонн

ТОННАЖ 1. (онгоцны) ус түрц; 2. даан.

ТОННЁЛЬ хонгил, туннель, нүхэн зам.

ТОНУС тамир; **жизненный** ~ амьдрах тамир.

ТОНУТЬ 1. живэх, чивэх; **дерево в воде не тонет** мод усанд үл живнэ; 2. живж үхэх, усанд цацаж үхэх; 3. шигдэх, суух, шавардах; ~ в сыпучем песке нурмал элсэнд шигдэх; ~ в сугробах снега хунгар цасанд суух; ~ в делах ажил хэрэгт дарагдах; **дома тонут в зелени** байшингууд модны навч мөчирт далдлагдана.

ТОНЬШЕ 1. -аас (-ээс, -оос, -өөс) нарийн, бүр нарийн; 2. -аас (-ээс, -оос, -өөс) нимгэн, бүр нимгэн.

ТОПАЗ молор (эрдэнэ)

ТОПАЗОВЫЙ молор, молрын.

ТОПАНЬЕ дэвсэх, дэвслэх, гишгэх.

ТОПА|ТЬ дэвсэх, дэвслэх, гишгэлэх; в гневe он ~л ногами тэр (хүн) уурлан дэвслэв.

ТОП|ТЬ I 1. гал түлэх, гал асаах, галлах; 2. дулаацуулах, халаах; ~ квартиру байраа дулаацуулах.

ТОП|ТЬ II 1. живүүлэх, чивүүлэх; 2. живүүлэн алах, чивүүлэн алах, усанд цацуулан алах; 3. хорлох, хөнөөх, хор хөнөөл учруулах; ~ живое дело чухал хэрэгт хөнөөл учруулах, чухал хэргийг хөнөөх.

ТОП|ТЬ III хайлуулах; ~ воск лав хайлуулах; ~ молоко сүү хөөрүүлэх.

ТОП|ТЬСЯ I гал асах, галтай байх; **печь топится** пийшинд гал асаж байна, пийшин галтай байна.

ТОП|ТЬСЯ II хайлах.

ТОП|ТЬСЯ III 1. живж үхэх, чивж үхэх, усанд цацаж үхэх; 2. живэгдэх, чивэгдэх.

ТОП|К|А 1. түлэх, түлэлт, түллэг; 2. галын хотол, зуухны хөндий; **паровозная** ~ бух тэрэгний галын хотол; **подбросить в ~у** угля зуухны хөндий рүү нүүрс хийх.

ТОП|КИЙ шавартай, намагтай, бүрдтэй; ~ берег шавартай эрэг; топкое место намагтай газар.

ТОП|ЛЕНИЕ хайлуулах; ~ воска лав хайлуулах.

ТОП|ЛЕН|ЫЙ 1. хайлуулсан; ~ жир өөхөн тос (хайлуулсан өөх); ~ое масло хайлуулсан цөцгийн тос, шар тос; 2. хөөрүүлсэн; ~ое молоко хөөрүүлсэн сүү.

ТОПЛИВН|ЫЙ түлшийн; ~ая база түлшийн баз.

ТОПЛИВО түлш; **твёрдое** ~ хатуу түлш; **жидкое** ~ шингэн түлш.

ТОПНУТЬ дэвсээд авах, дэвсээд орхих.

ТОП|ГРАФ байрзүйч

ТОПОГРАФ|ЧЕСК|ИЙ байрзүйн; ~ая карта байр зүйн газрын зураг.

ТОПОГРАФ|ИЯ байрзүй (газрын гадаргыг хэмжин зурах ухаан)

ТОПОЛЕВ|ЫЙ улиангарын; ~ая роша улиангарын төгөл, улиангарын шугуй.

ТОПОЛЬ улиангар; **пирамидальный** ~ шувтан улиангар; **белый (серебристый)** ~ мөнгөн улиангар; **серый** ~ бор улиангар.

ТОПОН|МИКА газрын нэрийн зүй

ТОПОН|МИЯ газрын нэрийн зүй; 1) аливаа орон нутгийн газрын нэрс; 2) хэлний шинжлэлийн газрын нэрс судлах салбар.

ТОП|ОР сүх, балт.

ТОП|ОРИЩЕ I сүхний иш.

ТОП|ОРИЩЕ II том сүх.

ТОП|ОРН|ЫЙ болхи, бааз; ~ая работа болхи хийц; болхи хийцтэй юм.

ТОП|ОРИЩИТЬ (үсээ) арзайлгах, өрвийлгөх, сэрвийлгэх, шөрвийлгөх.

ТОП|ОРИЩИТЬСЯ 1. үс арзайх, өрвийх, сэрвийх, шөрвийх; 2. дэрдийх, дэрдэлзэх; **платье** ~ хувцас дэрдийнэ.

ТОП|ОТ, түвэргэн, туурайн дуу, хөлийн чимээ; **конский** ~ морин туурайн дуу, морин түвэргэн; **послышался** ~ ног хөлийн чимээ сонсдов.

ТОП|ОТАТЬ түврэх, түвэр түвэр алхлах, дэвсэх, дэвслэх, гншгэлэх.

ТОП|ТАНИЕ 1. гишгэх, гишгэлэх, дэвсэх, дэвслэх; 2. гишгэлэн балиартуулах, мөр гаргах; 3. дороо гишгэлэх; 4. сэлгүүцэх, эргэлдэх.

ТОП|ТАТЬ 1. гишгэх, гишгэлэх, дэвсэх, дэвслэх; ~траву ногоо гишгэлэх; 2. гишгэлэн балиартуулах, мөр гаргах; **не топчигте** пол шалан дээр битгий мөр гарга; 3. (гуулын ул) элзэх.

ТОП|ТАТЬСЯ 1. дороо гишгэлэх; 2. сэлгүүцэх, эргэлдэх; ~ на месте урагш ахихгүй байна, бахь байдгаараа байх.

ТОП|Ч|АН жавдан, модон ор.

ТОП|ЧИРИТЬСЯ (үс) арзайх, өрвийх, сэрвийх, шөрвийх.

ТОП|Ь намаг, шавар, бүрд, балчиг.

ТОР|Б|А хүүдий, уут; **носитья, как дурак с писаной ~ой** с кем-чем-либо хөдөөнөөс хөөрхөн чулуу олсон юм (хүүхэд) шиг байх.

ТОР|Г 1. худалдаа, наймаа; 2. зах, зээл, зах зээл; 3. үнэ хаялцуулах; **продать с ~ов** үнэ хаялцуулан худалдах.

ТОР|Г|ИЙ худалдаа, аукционныс ~ дуудлага худалдаа; **проведение** ~ов үнэ хаялцуулах ажиллагаа.

ТОР|Г|АШ 1. ашиг харагч, хонжоо харагч, ашиг хонжоо харагч, наймаачирхагч; 2. аар саар юмны наймаачин.

ТОР|Г|АШЕСКИЙ 1. ашиг харагчийн, хонжоо харагчийн, ашиг хонжоо харагчийн, наймаачирхагчийн; 2. аар саар юмны наймаачны.

ТОР|Г|АШЕСТВО 1. ашнг харах, хонжоо харах, наймаачирхах; 2. аар саар юм наймаалах.

ТОР|Г|ОВАТЬ 1. худалдаа хийх, худалдаалах, наймаа хийх, наймаалах, худалдах; ~ хлебом талх худалдах; ~ в розницу жижиглэн худалдаалах; 2. худалдаа хийх, наймаа хийх.

ТОР|Г|ОВАТЬСЯ 1. наймаацалдах, үнэ хэлцэх, наймаачирхах; 2. арцалдах.

ТОРГÓВЕЦ худалдаачин, наймаачин; **крупный** ~ том худалдаачин; **мелкий** ~ жижиг наймаачин.

ТОРГÓВКА худалдаачин эмгэгтэй, наймаачин эхнэр.

ТОРГÓВЛЯ худалдаа, наймаа, худалдаа наймаа; **государственная** ~ улсын худалдаа; **кооперативная** ~ хоршооллын худалдаа, хоршооны худалдаа; **внутренняя** ~ дотоод худалдаа; **розничная** ~ жижиглэн худалдаа, жижиглэн худалдаалах; **оптовая** ~ бөөний худалдаа; бөөнөөр худалдаалах; **частная** ~ хувийн худалдаа.

ТОРГÓВО-ПРОМЫШЛЕННЫЙ худалдаа үйлдвэрийн; **-ая налата** худалдаа үйлдвэрийн танхим.

ТОРГÓВЫЙ худалдааны, наймааны; ~ **договор** худалдааны гэрээ; **-ая политика** худалдааны бодлого; **-ая сеть** худалдааны байгууллага; ~ **флот** худалдааны флот; ~ **дом** худалдааны гэр, пүүс.

ТОРЕАДÓР тореадор, бухтай тулалдагч.

ТОРÉЦ 1. тайрдас; **поставить бревно торцом** кверху гуалин тайрдсаар нь босгон тавих; 2. тайрдас; **мостовая** из торцов тайрдсан гудамж, тайрдас дэвссэн гудамж; 3. тайрдас дэвссэн гудамж, тайрдсан гудамж; **схать по торцу** тайрдас дэвссэн гудамжаар явах.

ТОРЖÉСТВЕННОСТЬ баяр, ёслол, баяр ёслол

ТОРЖÉСТВЕННЫЙ 1. баярын, ёслолын, баяр ёслолын; **-ое заседание** баярын хурал; **-ая часть собрания** хурлын ёслолын хэсэг; 2. цогтой, жавхлантай, сүртэй, цог жавхлантай, сүр жавхлантай; ~ **вид** жавхлантай дүр; 3. няцашгүй, эвдэршгүй, ариун; **-ан клятва** ариун тангараг, няцашгүй тангараг.

ТОРЖЕСТВÓ 1. баяр, ёслол, баяр ёслол, наадам, баяр цэнгэл, баяр наадам, баяр найр, найр цэнгэл; 2. ялалт, төгс амжилт; 3. баяр, баясгалан, баяртай байх, баясгалантай байх; **воскликнуть с ~м** баясгалантай хашгирах.

ТОРЖЕСТВОВАТЬ 1. баяр хийх, ёслол хийх, баяр ёслол хийх, наадам хийх, баяр наадам хийх, баяр найр хийх, баяр цэнгэл хийх, ~ **победу** ялалтын баяр хийх, ялалтын баяр наадам хийх; 2. ялах, дийлэх, дарах, төгс амжилт олох.

ТОРЖЕСТВУЮЩИЙ 1. баяр хийгч, ёслол хийгч, баяр ёслол хийгч, наадам хийгч, баяр наадам хийгч, баяр найр хийгч, баяр цэнгэл хийгч; **победитель**, ~ **победу** ялалтын баяр хийгч, дийлсэн баатар; 2. ялгууч, ялагч, дийлэгч, дарагч; 3. баяртай, баясгалантай; ~ **взгляд** баяртай харц.

ТОРИЙ торн (*химийн махбод*)

ТОРМАШК|И вверх **-амн** 1. гóдройтон, онхолдон; **полететь вверх** **-амн** гóдройтон ойчих; 2. эх захгүй, эх адаггүй.

ТОРМОЖÉНИЕ тоормослох, тооромсоглох, тоормослолт, тооромсоглолт; **автоматическое** ~ автомат тоормослолт, өөрөө тоормослох.

ТОРМОЗ 1. тоормос, тооромсог; **ручной** ~ гар тоормос; 2. саад, тотгор, саад тотгор, тоормос, тооромсог, саад тооромсог.

ТОРМОЗИТЬ 1. тоормослох, гэнэт зогсох; ~ **машину** машин тоормослох; 2. саад хийх, тотгор хийх, саад тотгор хийх; саатуулах, тотгорлох, саад болох, тотгор болох, саад тотгор болох, тоормослох, тооромсоглох, саад тоормос хийх, саад тооромсог болох; ~ **работу** ажилд саад хийх.

ТОРМОЗИТЬСЯ 1. тоормослогдох, тооромсоглогдох; 2. саатах, саатагдах, саатуулагдах, тотгорлогдох, тоормослогдох, тооромсоглогдох.

ТОРМОЗН|ОЙ 1. тоормосын, тооромсгийн; ~ **башмак** тоормосын ул; **-ая тяга** тоормосын татуур; 2. тоормост, тооромсогт; ~ **вагон** тоормост вагон.

ТОРМОШ|И|ТЬ 1. татлах, чангаах, зулгаах, сэгсрэх; он ~л **меня за рукав** тэр (*хүн*) миний ханцуйгаас татлав; 2. ноцох,

цоолох, хашраах, залхаах; ~ **пустяковыми** вопросами ялимгүй юм асууж залхаах.

ТОРН|ЫЙ дардам; **пойти по ~ой дороге** (дорожке) бэлэнчлэх, бэлэн замаар хатирах.

ТОРОВАТЫЙ өгөөмөр, өглөгч; **не богат, да тороват** баян биш ч гэсэн өглөгч.

ТОРОП|ИТЬ 1. яруулах, шамдуулах, шалавлуулах, тэвдүүлэх, сандруулах; ~ **кого-либо с ответом** хару өгөхийг яруулах; 2. ойртуулах, түрэглүүлэх, түргэтгэх, хурдлуулах, хурдатгах; ~ **события** хэрэг явдлыг түргэтгэх.

ТОРОП|ИТЬСЯ яарах, шамдах, шалавлах, тэвдэх, сандрах; ~ **на работу** ажилдаа яарах; **говорить не торопясь** яаралгүй ярих.

ТОРОП|ИВОСТ|Ь яарах, шамдах, шалавлах, тэвдэх, сандрах; **избегайте** нэлшиней **-и** дэмий бүү тэвдэгтүн (*илүү тэвдэхээ зайлсхийгтүн*).

ТОРОП|ИВ|ЫЙ 1. яаруу, шамдуу, тэвдүү, сандруу; ~ **человек** яаруу хүн, тэвдүү хүн; 2. түргэн, хурдан; ~ **шаг** түргэн алхаа; **-ые движения** түргэн хөдөлгөөн.

ТОРОС овоорсон мөс.

ТОРОСИСТЫЙ овоорсон, овор товон (*мөстэй*)

ТОРПÉДА 1. торпед, шунгадаг мина; 2. торпед бөмбөг (*агаарын онгоцны нэг зүйл бөмбөг*).

ТОРПÉДИРОВАТЬ торпедлох, шунгадаг мина тавих.

ТОРПÉДИСТ торпедоч, шунгадаг минач.

ТОРПÉДНЫЙ торпедын, шунгадаг минын, торпедот, шунгадаг минач ~ **катер** торпедын онгоц, шунгадаг минач онгоц.

ТОРС цээжин бие, их бие, мухар бие.

ТОРТ хотол бялуу.

ТОРФ хүлэр; **залежи** **-а** хүлрийн хэвтэж; **добыча** **-а** хүлэр малтан авах.

ТОРФОБРИКЕТ шахмал хүлэр.

ТОРФОРАЗРАБОТКИ хүлэр малтах газар.

ТОРФЯНИК I хүлэрт намаг

ТОРФЯНИК II хүлрийн мэргэжилтэн, хүлэрч; 2. хүлэр малтагч ажилчин.

ТОРФЯНИСТ|ЫЙ хүлэртэй, хүлэрлэхэг, хүлэрлэхүү, хүлэрлэг; **-ая почва** хүлэрлэг хөрс.

ТОРФЯН|ОЙ хүлрийн, хүлэрт; ~ **мох** хүлрийн хөвд; **-ое** болото хүлрийн намаг, хүлэрт намаг.

ТОРЦЕВАТЬ тайрдасдах, тайрдас дэвсэх; ~ **мостовую** гудамж тайрдасдах, гудамжинд тайрдас дэвсэх.

ТОРЦÓВ|ЫЙ 1. тайрдсан; **-ая поверхность** тайрдсан гадарга; 2. тайрдсан, тайрдас дэвссэн; **-ая мостовая** тайрдсан гудамж, тайрдас дэвссэн гудамж.

ТОРЦАТЬ 1. цухуйх, бултайх, гозойх, шовойх, шогнойх, дорсойх, дардайх, дэрдийх, дэрийх, ёндойх, ёрдойх, сэржийх, дэлдийх, шодойх, годойх, орвойх, өрвийх, шөрвийх; **бревно торчит** из воды уснаас гуалин цухуйж байна; **у него на макушке** волосы торчат оройны нь үс орвойно; 2. ёрдойх, ёрдойн зогсох, дэрийн зогсох, ёрдгонох, ёрдгоон гүйх, эргэлдэх; ~ **перед глазами** нүдний өмнө ёрдгоон зогсох, өмнүүр ёрдгоон гүйх, өмнүүр эргэлдэх; ~ **на улице** гудамжинд дэрийн зогсох.

ТОРЧКОМ орвойн, өрвийн, шөрвийн, ёрдойн, ёндойн, дэрийн, дэрдийн, сэржийн, дэлдийн, дорсойн, дардайн; **усы у него** **стоит** ~ сахал нь шөрвийнө; **волосы** растут ~ үс нь өрвийн ургана.

ТОСК|А уйтгар, гуниг, уйтгарлал, гуниглал, уйтгарлах, гуниглах; ~ **по родине** эх орноо санасан уйтгар, төрсөн нутгаа санан уйтгарлах; **его чтение** наводит ~у түүний ном унших нь уйтгар хүргэнэ.

ТОСКЛИВЫЙ 1. уйтгартай, гунигтай; ~ взгляд гунигтай харц; 2. уйтгартай; ~ая осень уйтгартай намар.

ТОСКОВАТЬ уйтгарлах, уйдаа, гуниглаа, гуних, санан уйтгарлах, санан гуниглаа, санаа, мөрөөдөх; ~ по друзьям нөхдөө санан уйтгарлах; ~ по родные нутгаа санаа, нутгаа мөрөөдөн уйтгарлах.

ТОСТ дугараа барих ерөөл, хундага өргөх ерөөл, дугараа; **пировозглася**т ~ хундага өргөж ерөөх.

ТОТ 1. тэр; в ту же минуту тэрхэн үед; с того времени тэр цагаас эхлэн, тэр үеэс хойш; 2. нөгөө, цаад; по ту сторону нөгөө талд; 3. өнөөх, чухам тэр, мөн тэр; **именно** ~ чухам тэр; ~ же город мөн тэр хот; 4. ондоо, өнөөх... биш; это не ~ человек энэ чинь өнөөх хүн биш байна; это всё не то энэ бүгд арай л биш байна; 5. тэр нь; ни ~, ни другой тэр нь ч биш, нөгөөдөх нь ч биш, аль аль нь биш; не ~, так другой тэр нь биш ч гэсэн нөгөөдөх нь; 6. тэр; то было вчера, а это сегодня тэр ч өчигдөр, энэ ч өнөөдөр байна; и без того тэртэй тэргүй; не без того тийм ч байж болно, тэгсэн ч байж болно, тийм нь ч тийм; до того, что тийм их, тэгж их; ни с того, ни с сего гэнэт, учиргүй, хагаа ч үгүй байхад; ни то, ни сё юу ч биш; өөх ч биш, булчирхай ч биш; да и то сказать үнэхээр ч, нээрээ ч.

ТОТАЛИЗАТОР 1. уралдааны моринд тавьсан мөрийг үзүүлэх тоолуур; 2. морь уралдахад мөрийцэх.

ТОТАЛЬНЫЙ нэлэхий, түгээмэл; ~ая война түгээмэл дайн.

ТО-ТО 1. чухам л, тийм л, мөн дөө; вот ~ и есть чухам л даа; 2. тиймээс ч, тийм ч учраас, тэгээд л, мөн ч, ~ он удивитесь мөн ч гайхна даа; 3. уухай даа, гайгүй дээ; ~ же, смотри! уухай даа, чи сайхан мэдээрэй!, гайгүй дээ, чамайг даа!

ТОТЧАС тэр даруй, даруй, тэр дороо, дороо, аваад, авсаар, ав авсаар; ~ приду тэр дороо ирнэ; ушёл и ~ вернулся явсан даруй эргэж ирвэ.

ТОЧЕНИЕ 1. гуранздаа, билүүдэх, ирлэх, хурцлаа, үрэх, нийлэх, үзүүрлэх; 2. зорох.

ТОЧЕННЫЙ 1. гуранздаасан, билүүдсэн, ирлэсэн, хурцалсан, үзүүрлэсэн; ~ нож хурцалсан хутга; 2. зормол, зорж хийсэн, зорсон; ~ые изделия зормол эдлэл; 3. нарийн, цэвэр, хурц; ~ые пальчики нарийн хуруу.

ТОЧЕЧНЫЙ цэгээр хийсэн; ~ узор цэгээр хийсэн угалз, цэгээр хийсэн хээ.

ТОЧИЛКА гуранз, хайрга, билүү.

ТОЧИЛО I гуранз, хайрга, гуранзтай суурь машин, зорох суурь машин.

ТОЧИЛО II усан үзмийн шахуур.

ТОЧИЛЬНЫЙ билүүн, гуранзан, билүүдэх, нийлэх, гуранздаа; ~ камень билүүн чулуу, гуранзан чулуу; ~ ремень нийлэх сур.

ТОЧИЛЬЩИК 1. билүүдэгч, гуранздагч; 2. зорогч

ТОЧИТЬ 1. гуранздаа, билүүдэх, ирлэх, хурцлаа, нийлэх, үрэх, үзүүрлэх; ~ нож хутга билүүдэх, хутга гуранздаа; ~ карандаш харандаа үзүүрлэх; 2. зорох, үрэх, зүлгэх; 3. идэх, нүхлэх, мэрэх; моля ~т сукно хүйр цэмбэ иднэ; 4. зовоох, шаалгах, тарчилгах; его ~ла тоска тэр гуниглан зовно.

ТОЧКА I 1. цэг, толбо, од; 2. газар, цэг; самая высокая ~ горы уулын хамгийн өндөр газар нь; торговая ~ худалдааны газар, дэлгүүр, мухлаг; 3. хэм, цэг; ~ кипения бушлаг хэм, бушлаг цэг; ~замерзания хөлдөх хэм, хөлдөх цэг; 4. цэг; ~пересечения прямых хоёр шулуун шугамын огтлох цэг; 5. цэг; ~ с запятой цэгтэй таслага; ~ зрения санал; ~ в ~у яг, яг зөв, ав адил, эгээ адил, яв цав; в самую ~у попасть яг онох, яг тааруулах; до ~н (дойти, довести) туйлдаа (хүрэх), чинээндээ (хүрэх), туйлд нь (хүргэх), чинээнд нь (хүргэх);

ставитъ ~у хэлэлцээгээ цэглэх, хэлэлцэж дуусах, цэглэх; ставятъ ~н над «и» 1)мэдээжийн юмыг тайлбарлах; 2) нэгд нэгэнгүй тодорхойлох.

ТОЧКА II 1. гуранздаа, билүүдэх, ирлэх, хурцлаа, үрэх, нийлэх, үзүүрлэх; 2. зорох, үрэх.

ТОЧНО 1. ёсоор, нарийн, цагт нь; ~ в три часа яг гурван цагт; 2. яг, эгээ; ~ такая же книга яг тийм л ном; 3. зөв, лав, чухам, тийм; ~, это он сделал тийм, үүнийг тэр (хүн) хийсэн; так ~ тун зөв, чухам тийм; 4. үнэхээр, нээрээ; она, ~, красива тэр үнэхээр сайхан бүсгүй байна; 5. мэт, шинг, юм шиг; что ты бежишь, ~ с цепи сорвался? Уяанаасаа алдуурсан юм шиг юунд гүйнэ вэ чи?

ТОЧНОСТЬ 1. нарийн нягт, нарийн нямбай; отличаться большой ~ю нягт нямбайгаараа онцгой байх; 2. нарийн, яг нарийн, нарийн (тохирох), яг (зохицох); ~ веса яг нарийн жин; ~ перевода орчуулгын нарийн нь; в ~н яг зөв, яг нарийн, ёсоор.

ТОЧНЫЙ 1. нарийн нягт, нягт нямбай, нягт, нямбай; ~ человек нарийн нягт хүн, нямбай хүн; 2. нарийн, нарийн нягт, яг зөв; ~ые веса нарийн жинлүүр; ~ое время яг зөв цаг; ~ые науки нарийн ухаан.

ТОЧЬ ~в~ яг, яг зөв, ав адил, эгээ адил, яв цав, (тэр) хэвээр нь; он пересказал всё ~в~ как было тэр (хүн) болсон явдлыг яг хэвээр нь ярьж өгөв.

ТОШНИЙ 1. ой гутаа, бөөлжис хүрэх; меня ~т миний бөөлжис хүрээд байна.

ТОШНО 1. уйтгартай байх, зовлонтой байх; 2. ой гутмаар байх, ой гутаа; ~ смотреть на это үүнийг харахад ой гутмаар байна, үүнийг харахаас ой гутна.

ТОШНОТА 1. огниудас хүрэх, дотор муухайрах; 2. ой гутаа, жигших.

ТОШНОТВОРНОСТЬ 1. бөөлжис хүргэх; 2. ой гутаа, бузар, булай.

ТОШНОТВОРНЫЙ 1. огниудас хүргэх, бөөлжис хүргэм; ~ запах бөөлжис хүргэм үнэр; 2. ой гутаа, ой гутам, бузар, булай; ~ое зрелище ой гутам үзэгдэл, бузар үзэгдэл.

ТОШНЫЙ 1. хаширтай, хаширмаар, залхуутай, залхмаар, уйтгартай; 2. ой гутам, бузар, булай, муухай.

ТОЩАТЬ турах, эцэх, туранхай болох, эцэнхий болох.

ТОЩИЙ 1. туранхай, эцэнхий хонхигор, хатангир, эцэнгэр; ~ человек туранхай хүн; 2. өлөн, хоосон; на ~ желудок өлөн элгэн дээр; 3. тачир; ~ая трава тачир өвс.

ТПРУ (явж байгаа морийг зогсоох аялга); ни ~, ни ну дар ч гэсэн тусгүй, чөх ч гэсэн тусгүй.

ТРАВ А ногоо, өвс, өвс ногоо, ургамал; однолетние ~ы нэг настай өвс; лекарственные ~ы эмийн ургамал; сорная ~ бог өвс; ~ой өвс шиг амтгүй; хоть ~ не расти юу болбол болог хамаагүй.

ТРАВЕРС 1. жигүүрийн овоо шороо; 2. хөндөл, холбоо; 3. хөндлөн чиг; быть на ~е маяка хөндлөн чигт гэрэлт цамхаг байх; 4. хажуулдан явах.

ТРАВЕСТИ эмэгтэй хүн шиг биеэ авч явах донтой эр.

ТРАВЯЛЬЩИК хороор сийлэгч.

ТРАВЯНКА ногооны нш, өвсний иш.

ТРАВЯТЬ I 1. хор хаях, хор өгөх, хор идүүлэх, хордуулах, хордуулан устгах; 2. гишгэлүүлэх, идүүлэх; 3. хороор арилгах, хоронд идүүлж арилгах; 4. хоронд идүүлэх, хороор сийлэх, хоронд идүүлэн сийлэх; ~ узору хороор идүүлэн хээ сийлэх; 5. тухирах, туулгах, барлуулах, тавих; ~ зайца соба-камин нохой тавьж туулай барлуулах; 6. мөрдөн хавчих, хавчиж хаях, үйлийн нь үзэх.

ТРАВЯТЬ II сулруулах, султгах, тавих; ~ канат татлага сулруулах.

ТРАВИТЬСЯ 1. хор идэх, амна хорлох; 2. хоронд арилгах; 3. хоронд идэгдэх, хоронд идүүлэн сийлэгдэх.

ТРАВКА 1. ногоо, өвс. 2. *разг.* хар тамхи.

ТРАВЛЕНИЕ хоронд идүүлэх, хороор сийлэх, хоронд идүүлэн сийлэх; ~ *металлов* төмөрлөг хоронд идүүлэх; ~ *гравюры* хоронд идүүлэн сийлбэр сийлэх.

ТРАВЛЯ 1. нохой тухирах, нохойгоор туулгах, нохойгоор бариулах; ~ *зайцев* нохойгоор туулай бариулах; 2. мөрдлөг хавчлага, хавчлага хяхлага, мөрдөн хавчих, хавчиж хяхах.

ТРАВМА бэртэх, гэмтэх, няцрах, шархдах; бэртэл, гэмтэл, няцрал, шархдал.

ТРАВМАТИЗМ осол; *борьба с ~ом на производстве* үйлдвэр дээр гарах осолтой тэмцэх тэмцэл.

ТРАВМАТИЧЕСКИЙ бэртлийн, гэмтлийн, ияцралын, шархлалын, бэртэхийн, гэмтэхийн, бэртсэний, гэмтсэний.

ТРАВАТОЛОГИЯ бэртлийн зүй.

ТРАВОПОЛЬЕ өвсөөр өтөгжүүлдсэн.

ТРАВОПОЛЬНЫЙ өвсөөр өтөгжүүлэх, өвсөөр өтөгжүүлдэг.

ТРАВОСЕЯНИЕ өвс тарилга, өвс тарих.

ТРАВСТОЙ ногооны гарц, өвсний гарц, өвс ногооны гарц; *богатый* ~ өвс ногооны сайн гарц.

ТРАВОВАДН|ЫЙ өвс идэштэй; ~*ые животные* өвс идэштэй амьтад.

ТРАВЯНИСТЫЙ 1. ногооны, өвсний, өвс ногооны, ногоотой, өвстэй, өвс ногоотой; 2. өвслөг, өвсөрхөг, өвсөрхүү, ногоо сайтай; 3. өвс шиг, өвсөрхүү, амт шимтгүй.

ТРАВЯН|ОЙ ногооны, өвсний, өвс ногооны, ногоотой, өвстэй, өвс ногоотой; ~ *запах* өвс ногооны үнэр; ~*ые поля* өвстэй тал; ~ *стебель* өвсний иш; ~ *пласт* өвс ногооны хөрс.

ТРАГЕДИЙНЫЙ эмгэнэлт жүжгийн; ~ *стиль* эмгэнэлт жүжгийн найруулга.

ТРАГЕДИЯ 1. эмгэнэлт жүжиг; 2. гаслан, эмгэнэл, сэтгэл донсолгом явдал.

ТРАГИЗМ эмгэнэлт явдал, эмгэнэлт байдал, эмгэнэлт үзэгдэл.

ТРАГИК 1. эмгэнэлт роль тоглогч жүжигчин; 2. эмгэнэлт жүжгийн зохиолч, эмгэнэлт жүжиг зохиогч.

ТРАГИКОМЕДИЯ 1. эмгэнэлт хошин жүжиг; 2. инээдтэй ханнадтай явдал, инээдтэй ханнадтай хэрэг.

ТРАГИЧЕСКИЙ 1. эмгэнэлт жүжгийн; ~ *стиль* эмгэнэлт жүжгийн найруулга; 2. эмгэнэлт жүжигт тоглогч; ~ *актёр* эмгэнэлт жүжигт тоглогч жүжигчин; 3. эмгэнэлт, гаслант, сэтгэл донсолгом, аймшигт; ~ *случай* аймшигт учрал.

ТРАГИЧНОСТЬ эмгэнэлт явдал, гаслант байдал, сэтгэл донсолгом явдал, аймшигт байдал, ~ *положения* сэтгэл донсолгом байдал.

ТРАГИЧНЫЙ эмгэнэлт, гаслант, сэтгэл донсолгом, аймшигт.

ТРАДИЦИОННОСТЬ уламжлал, заншил.

ТРАДИЦИОННЫЙ уламжлалын, уламжлалт, үе уламжилсан, заншлын, заншилт, заншсан; ~ *праздник* уламжлалт баяр.

ТРАДИЦИЯ уламжлал, заншил, ёс заншил; *по установившейся ~и* тогтсон заншаар.

ТРАЕКТОРИЯ 1. зам, траектори, даялал; 2. сумны зам, траектори.

ТРАКТ их зам, шар зам.

ТРАКТАТ 1. шинжилгээний зохиол, шаштир; *философский* ~ гүн ухааны шаштир; 2. олон улсын гэрээ; *мирный* ~ олон улсын найрамдлын гэрээ.

ТРАКТИР гуанз, буурчийн газар.

ТРАКОВАТЬ 1. шүүн хэлэлцэх, шүүн бодох; ~ *о важных вопросах* чухал асуудлуудыг шүүн хэлэлцэх; 2. тайлбарлах; *актёр* интересно трактует эту роль жүжигчин энэ ролийг сонирхолтой тайлбарлаж байна.

ТРАКОВАТЬСЯ 1. өгүүлэх; *о чём трактуются в этой книге?* энэ номд юуны тухай өгүүлж байна? 2. тайлбарлагдах.

ТРАКТОВКА 1. шүүн хэлэлцэх, шүүн бодох; 2. тайлбар, тайлбарлах, тайлбарлага; *это новая ~ вопроса* энэ бол асуудлын шинэ тайлбар мөн.

ТРАКТОР трактор; *колёсный ~, ~ на колёсном ходу* дугуйтай трактор; *гусеничный ~, ~ на гусеничном ходу* гинжтэй трактор.

ТРАКТОРИСТ тракторч эрэгтэй.

ТРАКТОРИСТКА тракторч эмэгтэй.

ТРАКТОРН|ЫЙ тракторын; ~*ая колонна* тракторын цуваа; ~*ая бригада* тракторын бригад.

ТРАКТОРОСТРОИТЕЛЬНЫЙ трактор үйлдвэрлэлийн, трактор үйлдвэрлэх; ~ *завод* трактор үйлдвэрлэх завод.

ТРАЛ 1. тор, гувчуур; *рыболовный ~* загасны тор; 2. мина шүүгүүр; 3. усны ёроолоос амьтан ургамал шүүх шүүгүүр.

ТРАЛЕНИЕ 1. тороор загас барих; 2. мина шүүх; 3. амьтан ургамал шүүн усны ёроол шинжлэх.

ТРАЛЕР (*загас барих*) торт онгоц, гувчуурт онгоц.

ТРАЛИТЬ 1. тороор загас барих; 2. мина шүүх; 3. амьтан ургамал шүүн усны ёроол шинжлэх.

ТРАЛОВ|ЫЙ 1. торт, тороор; ~ *лов тороор барих*; 2. мина шүүх; ~*ая флотилия* мина шүүх анги.

ТРАЛЬЩИК 1. (*загас барих*) торт онгоц, гувчуурт онгоц; 2. мина шүүгч онгоц; *минный ~* мина шүүгч онгоц.

ТРАМБОВАНН|ЫЙ дагтаршуулсан, дагтаршсан; ~*ая дорога* дагтаршсан зам.

ТРАМБОВАТЬ дагтаршуулах; ~ *мостовую гудамж* дагтаршуулах.

ТРАМБОВКА 1. дагтаршуулах; 2. дагтаршуулах нүдүүр, дагтаршуулах бул.

ТРАМБОВОЧН|ЫЙ дагтаршуулдаг, дагтаршуулах; ~*ые машины* дагтаршуулдаг машин.

ТРАМБОВЩИК дагтаршуулагч

ТРАМВА|Й трамвай; *сесть в ~* трамвайд суух; *схать на ~* трамвайгаар явах; *речной ~* усны трамвай.

ТРАМВАЙНЫЙ трамвайн; ~ *парк* трамвайн гарааш.

ТРАМПЛИН 1. тавцан, вандан; 2. түшиг, түшиг тулгуур.

ТРАНЖИР,

ТРАНЖИРА бүрэлгээч, үрэгч, үрэн таран хийгч.

ТРАНЖИРИТЬ бүрэлгэх, үрэх, үрэн таран хийх.

ТРАНЗИТ дамжин нэвтрэх.

ТРАНЗИТНЫЙ дамжин нэвтрэх; ~ *зал* дамжин нэвтрэх тасалгаа.

ТРАНСКРИБИРОВАТЬ галигчлах.

ТРАНСКРИПЦИОНН|ЫЙ галигийн; ~*ые правила* галигийн дүрэм.

ТРАНСКРИПЦИЯ 1. галиглах, галигчлал; 2. галиг, авианы галиг.

ТРАНСЛИРОВАТЬ дамжуулан нэвтрүүлэх; ~ *концерт* по радио концерт радиогоор дамжуулан нэвтрүүлэх.

ТРАНСЛИТЕРАЦИЯ галиг, үсгийн галиг.

ТРАНСЛЯЦИОННЫЙ дамжуулан нэвтрүүлэх, дамжуулан нэвтрүүлдэг; ~ *узел* дамжуулан нэвтрүүлэх зангилгаа.

ТРАНСЛЯЦИЯ 1. дамжуулан нэвтрүүлэх; ~ *спектакля* из театра театраас ший дамжуулан нэвтрүүлэх; 2. (*дамжуулах*) нэвтрүүлэг.

ТРАНСМИССИОННЫЙ дамжуулагчийн; ~ *ремень* дамжуулагчийн сур.

ТРАНСМИССИЯ дамжуулагч бул, дамжуулагч.

ТРАНСПАРАНТ 1. гэрэлтүүлэх шугам; 2. гэрэлтэх самбар, гэрэлтэгч самбар.

ТРАНСПЛАНТАЦИЯ дам суулгах.

ТРАНСПОРТ I 1. тээвэрлэх, тээх, тээвэр; 2. тээвэр, тээврийн хөсөг, хөсөг; **железнодорожный** ~ төмөр замын тээвэр; **водный** ~ усан замын тээвэр; **ердийн хөсөг**; **воздушный** ~ агаарын тээвэр; 3. ачаа; 4. (*цэргийн тээврийн онгоц*)...тээвэрлэх онгоц; 5. хөсөг; **армейский** ~ цэргийн хөсөг.

ТРАНСПОРТ II дансны дүнг өөр хуудсанд шилжүүлэх.

ТРАНСПОРТЁР 1. зөөлгүүр; **ленточный** ~ туузан зөөлгүүр; **винтовой** ~ шураг зөөлгүүр; **роликовый** ~ домбон зөөлгүүр; 2. зөөвөрлөгч.

ТРАНСПОРТИР транспортир, өнцөг хэмжих, зурах багаж.

ТРАНСПОРТИРОВАТЬ тээвэрлэх, тээх, тээх нэвтрүүлэх, зөөх; ~ грузы ачаа тээвэрлэх.

ТРАНСПОРТИРОВКА тээвэрлэх, тээх, тээвэр.

ТРАНСПОРТНИК тээвэрч.

ТРАНСПОРТНЫЙ тээврийн.

ТРАНСФОРМАТОР 1. трансформатор (*хүчдэл*) хувьсгуур; 2. бүх рольд зэрэг тоглогч жүжигчин; 3. илбэч.

ТРАНСФОРМАТОРНЫЙ трансформаторын (*хүчдэл*) хувьсгуур; ~**ая будка** трансформаторын шовгор.

ТРАНСФОРМАЦИЯ 1. хувьсгах, хувиргах, хувилгах; 2. (*улирах гүйдлийн*) хүчдэл хувьсах; 3. бүх рольд зэрэг тоглогч жүжигчний тоглолт; 4. илбэ үзүүлэх.

ТРАНСФОРМИРОВАТЬ 1. хувьсгах, хувилгах, хувиргах; 2. хүчдэл хувьсгах.

ТРАНСФОРМИРОВАТЬСЯ 1. хувьсгах, хувилах, хувирах; 2. хувьсгагдах, хувилгагдах, хувиргагдах.

ТРАНСЦЕНДЕНТНЫЙ хэтгэдсэн; трансцендент; ~**ая истина** хэтгэдсэн үнэн; ~**ое число** хэтгэдсэн тоо, трансцендент тоо.

ТРАНШЕЯ 1. шуудуу, гуу, урт нуувч, траншей; 2. шуудуу, гуу; ~ **для укладки водопроводных труб** усны хоолой булах шуудуу.

ТРАП шат.

ТРАПЕЗА гүнциг, зоог.

ТРАПЕЗОВАТЬ гүндэглэх, гүнциг барих, зооглох, зоог барих.

ТРАПЕЦЕВИДНЫЙ трапец хэлбэртэй.

ТРАПЕЦИЯ 1. трапец (*хоёр тал нь параллель, хоёр тал нь параллель бус дөрвөлжин*); 2. трапец дүүжин.

ТРАССА 1. чиглэл, чнг, тэг, зураас, шугам; ~ **канала сувгийн чиглэл**; 2. зам; **воздушная** ~ агаарын зам.

ТРАССИРОВАТЬ 1. тэг (*шугам*) татах, чиг гаргах; 2. (*сум агаарт*) гэрэл татах.

ТРАССИРУЮЩИЙ гэрэл татагч, гэрэл татдаг, гэрэлтэгч, гэрэлт; ~**ая пуля** гэрэлт сум.

ТРАТ||А 1. гарз, гарлага, үрлэг; **напрасная** ~ **временн** дэмий, цагийн гарз; дэмий, цаг нөгцөөхийн нэмэр; 2. зарлага; **большие** ~ы их зарлага.

ТРАТИТЬ гардах, гарз болгох, гарлага хийх, үрэх, зарах, зарцуулах, сүйтгэх; **не** ~ **много слов** олон үг эс гардах; **попусту** ~ **время** цаг дэмий үрэх, цаг дэмий нөхцөөх.

ТРАТИТЬСЯ 1. мөнгөө зарах, мөнгөө үрэх; 2. гарздагдах, үрэгдэх, зарагдах, зарцуулагдах.

ТРАУЛЕР 1. (*загас барих*) торт онгоц, гувчуурт онгоц; 2. мина шүүгч онгоц; **минный** ~ мина шүүгч онгоц.

ТРАУР 1. гашуудал, бэлбэсрэл; 2. бэлбэсрэлийн хувцас; **носить** ~ бэлбэсрэлийн хувцас өмсөх.

ТРАУРН||ЫЙ 1. гашуудлын, бэлбэсрэлийн; ~ **минтинг** гашуудлын цуглаан; ~ **марш** гашуудлын марш; ~**ая повязка** гашуудлын бүч; 2. хөдөөлүүлэх, оршуулах, гашуудлын; ~**ая процессия** оршуулах ёслол, хөдөөлүүлэх жагсаал, гашуудлын жагсаал.

ТРАФАРЕТ 1. хэв, загвар, хэвлүүр, хээн цоолго; **раскрашивать по** ~у загвар тавьж будах, хэвлүүр тавьж будах; 2. сурсан заншил, хэвшсэн гурнм; **мыслить по** ~у сурсан зансанаар бодох, өөрийн бодолгүй байх.

ТРАФАРЕТНЫЙ 1. хэвээр зурсан, загвар тавьж зурсан; ~ **рисунок** хэвээр зурсан зураг; 2. сурсан заншилтай, заншсан гуримтай, хуучирсан, сонь буурсан.

ТРАХ 1. тас, түс, пид, пад, пан, түн; 2. тас хийгээд авах, тас гэтэл дэлсээд авах; **он** ~ **кулаком по столу** тэр (*хүн*) нударгаар ширээ тасхийлгээд авав.

ТРАХАТЬ 1. тас хийх, түс хийлгэх, пид хийх, пан хийлгэх; 2. тас хийлгээд авах; тас гэтэл цохиод авах; 3. (*разг*) хүүхэн «цохих», эр эмийн ажил хийх; ~**ся** эр эмийн ажил хийх.

ТРАХЕЙТ мөгөөрсөн хоолой үрэвсэх, цагаан хоолой үрэвсэх.

ТРАХЕЙНЫЙ 1. мөгөөрсөн хоолойн; 2. гуурсанцрын.

ТРАХЕЯ 1. мөгөөрсөн хоолой, цагаан хоолой; 2. гуурсанцар.

ТРАХЕОТОМИЯ мөгөөрсөн хоолой хагалах.

ТРАХНУТЬ 1. тас хийх, тас хийлгэх, тас няс хийх, тас няс хийлгэх, түс хийх, түс хийлгэх, пид хийх, пид хийлгэх, пад хийх, пан хийх, пан хийлгэх; 2. тас хийлгээд авах, тас гэтэл дэлсээд авах.

ТРАХНУТЬСЯ 1. түс хийтэл уначих; 2. эр эмийн ажил хийх, хурьцал үйлдэх.

ТРАХОМА (*нүдний халдвартай өвчин*)

ТРАХОМАТОЗНЫЙ трахомын, трахомтой, трахом өвчтэй.

ТРЕБОВАНИ||Е 1. шаардлага, эрэлт, эрэлт хүсэлт; шаардах; **настоятельное** ~ хатуу шаардлага, шургуу шаардлага; **выдвигать** ~**ая** шаардлага тавих~ **платежное** төлбөрийг нэхэмжлэх; **приемлемость** **платежного** ~**ая** төлбөрийн нэхэмжлэлийг хүлээн авах боломж; 2. эрэлт шаардлага; **человек с высоким** ~**я**ми эрэлт шаардлага ихтэй хүн; 3. нэхэмжлэл, нэхэмжлэх.

ТРЕБОВАТЕЛЬНОСТЬ чанга шаардлага, шаардлага ихтэй (*байх*), нарйн чанга (*байх*).

ТРЕБОВАТЕЛЬНЫЙ 1. чанга шаардлагатай, шаардлага ихтэй, чанга; ~ **учитель** шаардлага ихтэй багш, чанга багш; 2. шаардлага ихтэй, эрэлт ихтэй, нарйн чанга; ~ **читатель** эрэлт ихтэй уншигч; 3. нэхэмжлэх, нэхэмжлэгийн; ~ **лист** нэхэмжлэх хуудас.

ТРЕБОВАТЬ 1. шаардах, эрэх, шалгаах, нэхэх; ~ **помощя** тусламж эрэх; ~ **объяснений** тайлбарлахыг шаардах; ~ **уплаты** долга өр нэхэх; 2. шаардах, шаардлага тавих, эрэлт тавих; 3. шаардах, хэрэглэх, хэрэгтэй (*байх*); 4. дуудах; **начальник требует вас к себе** дарга таныг дуудаж байна.

ТРЕБОВА||ТЬСЯ 1. хэрэгтэй байх, хэрэглэгдэх, шаардагдах; **на это требуется много времени** үүнд их цаг хэрэгтэй; 2. хэрэгтэй байх, чухал байх; **что н** ~**лось доказать** ингэж л батлах хэрэгтэй байсан юм.

ТРЕБУХА гэдэс дотор, гэдэс гүзээ.

ТРЕВО||А 1. санаа зовох, түгшүүр, зовиур; **его охватила** ~ түүний дотор түгшүүртэй болов; **быть в** ~**е** санаа зовж байх; 2. түгшүүрийн дохио, аюулаас сэргийлэх (*хамгаалах*) дохио; **воздушная** ~ агаарын түгшүүрийн дохио; **бить** ~**у** түгшүүрийн дохио өгөх, аюулаас сэргийлэх дохио өгөх.

ТРЕВОЖИ||ТЬ 1. санаа зовоох, сэтгэл түгшүүлэх, сандаргах; **меня** ~**т** **его** **отсутствие** түүний алга байгаа нь миний санааг зовоож байна; 2. саад хийх, амар байлгахгүй байх; 3. амгаланг алдагдуулах, бухимдуулах, хий хөдөлгөх; 4. сэдэрэх, үгдрээх; ~ **старую** рану хуучин шархиг сэдрээх.

ТРЕВОЖИТЬСЯ 1. сэтгэл түгших, санаа зовох; не тревожь-
тесь о нём! түүний төлөө бүү санаа зовогтун!; 2. санаа зовох;
ножалушта, не тревожьтесь санаагаа битгий зовоогоорой!

ТРЕВОЖИТЬСЯ 1. түгшүүртэй, зовууртай; ~ые думы
түгшүүртэй бодол; 2. санаа зоволтой, санаа зовом, сэтгэл
түгшилтэй, сэтгэл түгшим; ~ые слухи санаа зоволтой сураг;
3. түгшүүрийн, аюулаас сэргийлэх; ~ гудок түгшүүрийн
яндангийн дуу.

ТРЕВОЛНЕНИ || **Е** сэтгэл хөдлөх, санаа зовох; пустые ~я сэтгэл
хий зовох.

ТРЕЗВЕННИК архи амсдаггүй хүн.

ТРЕЗВЕТЬ архи гарах, согтуу гарах, эрүүл болох, тэлрэх.

ТРЕЗВОНИТЬ 1. хонх дугаргах, олон хонх цохих (*дэлсэх*);
2. хов хэлэх, хов жив зөөх, цуурхал тараах.

ТРЕЗВОСТЬ 1. эрүүл байх, 2. эрүүл байх, ухаантай байх,
бодлоготой байх, ~ суждений ухаантай шүүмжлэн
бодох.

ТРЕЗВЫЙ 1. эрүүл, архи уугаагүй; ~ое состояние эрүүл байх,
архи уугаагүй байх; 2. архи уудаггүй; 3. эрүүл, ухаантай,
бодлоготой; человек ~ого ума эрүүл ухаантай хүн.

ТРЕЗУБЕЦ сэрээ таяг.

ТРЕЗУВАТЬ, мод (*уулнаас зам хүртэл*) буулгах, цагаалах.

ТРЕЛЁВКА мод буулгах; механическая ~ древесины мод
механикчлан буулгах.

ТРЕЛЁВОЧНЫЙ буулгадаг; ~ трактор мод буулгадаг трактор,
цагаалдаг трактор.

ТРЕЛЁВЩИК мод буулгадаг хүн.

ТРЕЛЬ (*хоолой*) чичиргэнэх, чичирхийлэх дуу; ~ соловья
алтан гургалдайн чичирхийлэх дуу.

ТРЕЛЬЯЖ 1. гурамсан толь, хавлган толь; 2. (*ороонго ээл*
асаж ургах) хана.

ТРЕМОЛО дандайлах тремол.

ТРЕНЕР засуул, дасгалжуулагч, сорилч, тарлагч.

ТРЕНЕРСКИЙ засуулын, дасгалжуулах.

ТРЕНИЕ 1. үрэлт, хавиралт, үрэх, хавирах, үрэлдэх,
хавиралдах 2. хавиралдаан, маргалдаан, эвдрэл, хагарал.

ТРЕНИРОВАТЬ 1. дасгах, дасгал хийлгэх, дасгалжуулах,
сургуулилуулах; ~ футболистов хөл бөмбөг тоглогчдыг
дасгалжуулах; 2. дасгах, дасгал хийлгэх; ~ память цээжлэн
дасгах, цээжлэх дасгал хийх.

ТРЕНИРОВАТЬСЯ дасгал хийх, сургуулилах; ~ в беге гүйх
дасгал хийх.

ТРЕНИРОВКА 1. дасгал, сургууль, дасгал хийх, дасгалжуулах,
сургуулилах; 2. дасгал; ~ внимания анхаарлын дасгал;
3. дасгал, хичээл.

ТРЕНИРОВОЧНЫЙ дасгалын, сургуулийн, сургуулилах,
дасгал хийх; тренировочный зал дасгалын танхим; ~ полёт
сургуулийн нисэлт.

ТРЕНОГА I хөл тавиур; ~ для оптических аппаратов гэрэл
зүйн аппаратын хөл.

ТРЕНОГА II чөдөр.

ТРЕНОЖИТЬ чөдөрлөх.

ТРЕНОЖНИК хөл, тавиур.

ТРЕНЬКАТЬ дон дон хийлгэх, хөгжимдөгчөөн болох.

ТРЕПАК 1. дэвсчих; 2. дэвсчих бүжгийн хөгжим.

ТРЕПАЛО саваа, самнуур, савах гинж.

ТРЕПАЛЬНИКИЙ самнадаг, савдаг; ~ая машина самнадаг
машин, самнуур машин.

ТРЕПАНАЦИЯ яс өрөмдөх; ~ черепа гавал өрөмдөх.

ТРЕПАНИРОВАТЬ яс өрөмдөх.

ТРЕПАТЬ 1. өрвийлгөх, сэгсийлгэх, сэгсэлзүүлэхг сэгсийлгэх,
саглайлгах; ветер треплет её волосы салхи үсий нь

сэгсэлзүүлнэ; 2. татах, чангаах, зулгаах; ~ кого-либо за
волосы үснээс нь зулгаах; 3. элээх, урах, үнгэх, ноолох,
нооруулах; 4. чичрүүлэх, дагжуулах; 5. алгадах, илэх; ~ кого-
либо по-плечу мөрөн дээр нь алгадах; 6. урах, сэмлэх,
самнах, саваа, гүвэх, сэгсрэх; ~ коноплю олс саваа; ~ шерсть
ноос урах, унгас сэмлэх, унгас саваа; ~ чьи-либо нервы
бухмидуулах, цухалдуулах, уурлуулах; ~ чья-либо ния хүн
муулах, дайрах, хараан зүхэх; ~ языком амаа хамхихгүй
байх, дэмий донгосох.

ТРЕПАТЬСЯ 1. дэрвэх, дэрвэлзэх, далбаганах, намилзах,
сэгсэлзэх, сэргэжнэх; 2. элэх, урагдах, ноорох, үнгэгдэх;
книги треплются ном үнгэгдэнэ; 3. дэмий хэсэх, тэнүүчлэх;
4. шалчигнах, жолон жолон гэх; брось ~! битгий жолон
жолон гээд бай!

ТРЕПЕТ чичрэх, дагжих, сүрдэх, айх, чирэн дагжих, айн
сүрдэх; наводнть ~ на кого-либо (*хүнийг*) айлган сүрдүүлэх;
привести в ~ кого-либо (*хүнийг*) сүрдүүлэн чичрүүлэх; с ~ом
чичрэн дагжин, сүрдэн.

ТРЕПЕТАНИЕ 1. чичрэх, дагжих, сүрдэх, айх, чийрэн дагжих,
айн сүрдэх; 2. чийрэх, чичигнэх, сэргэлзэх, сэргигнэх,
дэрвэлзэх, далбаганах, намилзах.

ТРЕПЕТАТЬ 1. чичрэх, чичигнэх, сэргэлзэх, сэргигнэх,
дэрвэлзэх, далбаганах, намилзах; листья трепещут навчис
сэржигнэнэ; пламя трепещет (*галын*) дөл чичигнэнэ; 2. санаа
зовох, сэтгэл түгших; 3. сэтгэл хөдлөх, зүрх догдлох; сердце
трепещет зүрх догдолно; 4. сүрдэх, айн сүрдэх чичрэх.

ТРЕПЕТНИКИЙ 1. чичигнэсэн, чичирсэн, салганасан, сэргэлзэн,
сэрчигнэсэн, дэрвэлзсэн; ~ свет свечи лааны чичигнэсэн
гэрэл; 2. сэтгэл хөдлөм, зүрх догдлом, сэтгэл хөдөлгөсөн,
зүрх догдлуулсан; ~ое ожидание сэтгэл хөдлөн хүлээх.

ТРЕПЫХА||ТЬСЯ 1. дэрвэлзэх, далбаганах; паруса ~ются
(*онгоцны*) далбаа дэрвэлзэнэ; 2. тэлчлэх, тэлчигнэх, тарчлах.

ТРЕСК 1. тас хийх, тас няс хийх, тас тас хийх, тачигнах, час
хийх, час час хийх, цэр цэр хийх; ~ сучьев мочир тас
хийх; ~ огня гал час час хийх; 2. шуугиан, үймээн,
нижигнээн; поднятть ~ шуугиан гаргах, шуугиан болгох; с
~ом провалнтьяся (*ажил хэрэг*) шившигтэй унах, бүрмөсөн
балрах, огт амжилтгүй болох.

ТРЕСКА сагамхай загас.

ТРЕСКА||ТЬСЯ хагарах, хага үсрэх, антах, ан гарах, цавтах,
цав гарах, гантах, гав гарах; потолок ~ется адар цавтана.

ТРЕСКОВЫЙ сагамхай загасны, сагамхайн; ~ жир сагамхай
загасны тос.

ТРЕСКОТНЯ 1. тас тас хийх, тас няс хийх, тачигнах,
тачигнаан, цэр цэр хийх; ~ пулемёттов пулемёт тачигнах;
2. чалчилдаан.

ТРЕСКУЧИЙ 1. тас хийсэн, тас хийм, тасгим; ~ мороз тасгим
хүйтэн; 2. сүржин, гоёмсог; ~не фразы сүржин үг.

ТРЕСНУ||ТЬ 1. хагарах, хага үсрэх; стакан ~л шил аяга
хагарав; 2. ан гарах, антах, цавтах, цав гарах, гав гарах,
гантах; земля ~ла газар антав; 3. дэлсээд авах, цохиод авах,
шаагаад авах; ~ кулаком по столу нудрагаараа ширээ
шаагаад авах.

ТРЕСНУТЬСЯ мөргөчих, мөргөөд авах, мөргөн унах.

ТРЕСТ трест

ТРЕСТИРОВАТЬ трестчилэх, трест болгон нэгтгэх.

ТРЕСТОВСКИЙ трестийн

ТРЕТЕЙСКИЙ хөндлөнгийн; третейский суд хөндлөнгийн
шүүх.

ТРЕТ||ИЙ 1. гуравдугаар, гуравдахь; в третьем часу хоёр цаг
өнгөрч байхад; 2. гуравны (*нэг*); одна третья гуравны нэг;

3. гуравдугаар хоол; нз ~ых рук хөндлөнгийн хүнээс, хүнээс, хүнээр дамжуулж; ~ьего дня урждар.

ТРЕТИРОВАТЬ тоохгүй байх, тоомсорлохгүй байх, басах, басамжлах.

ТРЕТИЧНЫЙ гуравдагч; ~ период гуравдагч галав.

ТРЕТЬ гуравны (*нэг*), гуравны нэг; две ~и гуравны хоёр; **прошла уже ~ года** жилийн гуравны нэг өнгөрөөд байна.

ТРЕТЬЕКЛАССНИК гуравдугаар ангийн сурагч.

ТРЕТЬЕКЛАСНИЦА гуравдугаар ангийн эмэгтэй сурагч.

ТРЕТЬЕСОРТНЫЙ гуравдугаар зэргийн, гуравдугаар, доод зэргийн, чанар муутай, тун барагтайхан, муу; ~ая мука гуравдугаар гурил, муу гурил.

ТРЕУГОЛКА гурвалжин малгай.

ТРЕУГОЛЬНИК гурвалжин; **прямоугольный** ~ тэгш өнцөгт гурвалжин; **равносторонний** ~ адил талт гурвалжин; **равнобедренный** ~ чацуу хажуут гурвалжин.

ТРЕУГОЛЬНИКОВЫЙ гурван өнцөгтэй, гурвалжин (*хэлбэртэй*); ~ая площадь гурвалжин талбар; ~ая коробка гурвалжин хайрцаг.

ТРЕУХ сөхөвчит малгай.

ТРЕФОВЫЙ цэцгийн

ТРЕФЫ (*хөзрийн*) цэцэг.

ТРЕПКА 1. ураг, сэмлэх, самнах, савах; 2. ураг, балбах; **задать ~у** урж орхих; ~ нервов цухалдах, хийрхэх.

ТРЕХГОДИЧНЫЙ гурван жилийн; ~ые курсы гурван жилийн сургууль.

ТРЕХГОДОВАЛЫЙ гурван ойдоо хүрсэн; ~ ребёнок гурван ойдоо хүрсэн хүүхэд.

ТРЕХГРАННЫЙ гурван цамцаалт, гурван цамцаалттай; ~ **напильник** гурвалжин хуурай.

ТРЕХДНЕВНЫЙ гурван өдрийн, гурван өдөр.

ТРЕХДЮЙМОВКА 1. гурван ямхын их буу, гурван ямхын үхэр буу; 2. гурван ямхын банз.

ТРЕХДЮЙМОВЫЙ гурван ямхын; ~ое орудие гурван ямхын их буу, гурван ямхын үхэр буу.

ТРЕХЗНАЧНЫЙ гурван оронтой; ~ое число гурван оронтой тоо.

ТРЕХКОЛЁСНЫЙ гурван дугуйтай; ~ автомобиль гурван дугуйтай машин.

ТРЕХЛЕТНИЕ 1. гурван жил, гурван жилийн; 2. гурван жилийн ой.

ТРЕХЛЕТНИЙ гурван жилийн, гурван настай, гуравтай; ~ срок гурван жилийн хугацаа; ~ **ребёнок** гурван настай хүүхэд.

ТРЕХЛИНЕЙНЫЙ 7,6 миллиметрийн; ~ая винтовка 7,6 миллиметрийн амтай баянтат буу.

ТРЕХМАЧТОВЫЙ гурван шурагт; ~ое судно гурван шурагт онгоц.

ТРЕХМЕРНЫЙ 1. гурван хэмжүүрт, урт, өргөн, өндөртэй; 2. гурван хуваарьт; ~ такт гурван хуваарьт айзам.

ТРЕХМЕСТНЫЙ гурван суудалтай.

ТРЕХМЕСЯЧНЫЙ гурван сарын, гурван сартай.

ТРЕХМОТОРНЫЙ гурван мотортой; ~ самолёт гурван мотортой нисэх онгоц.

ТРЕХНЕДЕЛЬНЫЙ гурван долоо хоногийн, гурван долоо хоногтой.

ТРЕХПАЛУБНЫЙ гурван давхар; ~ое судно гурван давхар онгоц.

ТРЕХПАЛЫЙ гурван хуруутай; ~ая лапа гурван хуруутай савар.

ТРЕХПРОЦЕНТНЫЙ (*зууны*) гурван хувийн, гурван процентын; ~ **заём** (*зууны*) гурван хувийн зээллэг.

ТРЕХСЛОВА гурван үетэй; ~ое слово гурван үетэй үг.

ТРЕХСМЕННОЙ гурван ээлжийн, гурван ээлжит; ~ая работа гурван ээлжийн ажил.

ТРЕХСОТЛЕТНИЕ 1. гурван зуун жил; 2. гурван зуун жилийн ой.

ТРЕХСОТЛЕТНИЙ гурван зуун жилийн; ~ юбилей гурван зуун жилийн ой.

ТРЕХСОТОВЫЙ гурван зуудугаар, гурван зуудахь; **на страннице ~ой** (*номын*) гурван зуудугаар талд.

ТРЕХСТВОРЧАТЫЙ гурван далавчтай, гурван хацартай; ~ **шкаф** гурван хацартай шүүгээ.

ТРЕСТОПНЫЙ гурван өлмийт; ~ **стих** гурван өлмийт шүлэг.

ТРЕХСТОРОННИЙ 1. гурван талтай; 2. гурван этгээдийн; ~ договор гурван этгээдийн гэрээ.

ТРЕХСТРУННЫЙ гурван чавхдастай; ~ая балалайка гурван чавхдастай балалайкан хөгжим.

ТРЕХСТУПЕНЧАТЫЙ гурав шаталсан, гурав үелсэн, гурван зэрэгтэй.

ТРЕХФАЗНЫЙ гурван үелэлт; ~ ток гурван үелэлт цахилгаан гүйдэл.

ТРЕХЦВЕТНЫЙ гурван өнгийн, гурван өнгөт, гурван өнгөтэй; ~ **флаг** гурван өнгөт далбаа.

ТРЕХЧАСОВОЙ 1. гурван цагийн, гурван цаг хийх; ~ доклад гурван цагийн илтгэл; 2. гурван цагийн, гурван цагт болох (*явах*); ~ поезд гурван цагт явах галт тэрэг.

ТРЕХЧЛЕН гурван гишүүнт.

ТРЕХЧЛЕННЫЙ 1. гурван гишүүнтэй, гурван хэсэгтэй; 2. гурван гишүүнт; ~ое уравнение; гурван гишүүнт тэгшитгэл.

ТРЕХЪЯЗЫЧНЫЙ 1. гурван хэлний; ~ **словарь** гурван хэлний толь; 2. гурван хэлээр ярьдаг, гурван хэлтэй.

ТРЕХЭТАЖНЫЙ гурван давхар; ~ дом гурван давхар байшин.

ТРЕШКА гуравтын дэвсгэр, гуравт.

ТРЕШКАТЫЙ 1. тас хийтэл хагарах, тас няс хагарах, тас хийн хага үсрэх, тас хийж антах, тас хийтэл цавтах; **лёд ~ит** мөс тас няс хийж цавтав; 2. тас хийх, тас няс хийх, тас тас хийх, тас тус гэх, тачигнах, час хийх, час час хийх, чалчганах, цэр цэр хийх; **кузнечники ~ат** дэвхрэг цэр цэр хийнэ; **дрова ~ат в печке** пийшинд түлээ час час хийнэ; 3. чол чол хийх, чолчгонох, чал чал хийх, дур дур хийх, дуржганах; 4. сүйрэхэд хүрэх, балрахад хүрэх, нурахад хүрэх; **дсло ~ят** по всем швам хэрэг сүйрэхэд хүрээд байна; **голова ~ит** толгой хагармаар өвдөж байна; ~ат морозы хүйтэн тас хийж байна, тас хийсэн хүйтэн болж байна, хүйтэн янгинаж байна.

ТРЕЩИНКА 1. ан, ган, гав, цав, ангал, гуу, хагархай, завсар; в стене образовалась ~ туурганд ан гарав, туурга антав; 2. эвдрэх, эвдрэл; **дружба дала ~у** найрамдал эвдрэв, 3. цууралт.

ТРЕЩОТКА 1. тогшуур, торчигнуур; 2. чалчгануур, дуржгануур.

ТРИ гурав, гурван.

ТРИАДА 1. гурмал, гурамсан юм; 2. гурмал шүлэг.

ТРИАНГУЛЯЦИЯ гурвалжлал.

ТРИБУН 1. нндэр; 2. тавцан, довжоо; место на левой ~е зүүн тавцангийн суудал.

ТРИБУНАЛ 1. шүүн таслах газар; военный ~ цэргийн шүүн таслах газар; **Международный военный** ~ Олон улсын цэргийн шүүн таслах газар; 2. шүүхийн коллеги, шүүгчид.

ТРИВИАЛЬНОСТЬ бүдүүлэг зан, задгай явдал, билин.

ТРИВИАЛЬНЫЙ хаширтай, бүдүүлэг, задгай, билинч.

ТРИГОНОМЕТРИЧЕСКИЙ гурвалжны зүйн, гурвалжны судлалын; ~ие функции гурвалжны зүйн функци.

ТРИГОНОМЕТРИЯ гурвалжны зүй, гурвалжны судлал; *прямолинейная* ~ шулуун шугамын гурвалжны зүй; *сферическая* ~ бөөрөнхий гурвалжны зүй.

ТРИДЕВЯТЬ|ЫЙ в ~ом царстве холын хол оронд.

ТРИДЕВЯТЬ за ~земель холын хол газар.

ТРИДЦАТИЛЕТНИЕ 1. гучин жил; 2. гучин жилийн ой.

ТРИДЦАТИЛЕТНИЙ гучин жилийн, гучин насны, гучтай; ~мужчина гучин настай эрэгтэй хүн.

ТРИДЦАТ|ЫЙ гучдугаар, гучдахь, гучин; ~ое январь нэгдүгээр сарын гучин; глава ~ая гучдугаар бүлэг.

ТРИДЦАТЬ, гуч, гучин.

ТРИЕР тариа цэвэрлэх, ялгах машин.

ТРИЕРОВАТЬ машинаар тариа цэвэрлэх, ялгах.

ТРИЖДЫ гурвантаа, гурав дахин, гурван; ~три — девять гурван гуравын ес; я ~ему об этом напоминал би үүний тухай түүнд гурвантаа сануулсан юм.

ТРИЗНА 1. (*эртний слав нарын*) үхдэлийн хурим; 2. гашуудан дурсах.

ТРИКО 1. трико даавуу; 2. сүлжмэл даавуун хувцас; 3. эмэгтэй хүний сүлжмэл даавуун дотуур хувцас.

ТРИКОТАЖ 1. сүлжмэл даавуу; 2. сүлжмэл даавуун эдлэл.

ТРИКОТАЖН|ЫЙ 1. сүлжмэл даавууны; ~ая фабрика сүлжмэл даавууны фабрик; 2. сүлжмэл даавуун; ~ые изделия сүлжмэл даавуун эдлэл.

ТРИЛЫСТНИК хошингор, гурван навчит.

ТРИЛЛИОН их наяд (1 000 000 000 000).

ТРИЛОГИЯ гурван эхт зохиол, гурамсан зохиол.

ТРИМЕСТР улирал, гурван сар, дээд сургуулийн хичээлийн жилийн гуравны нэг.

ТРИНАДЦАТЫЙ арван гуравдугаар, арван гуравдахь, арван гурван.

ТРИНАДЦАТЬ арван гурав, арван гурван.

ТРИО 1. гурван зохиол; 2. гурвал жүжигчин.

ТРИППЕР хүйтэн (*өвчин*), заг.

ТРИПТИХ гурамсан зураг.

ТРИСТА гурван зуу.

ТРИУМФ гайхамшигт ялалт, ялгуусан баяр.

ТРИУМФАЛЬН|ЫЙ ялалтын, ялгуусан, ялгуусан баярын; ~ая арка ялалтын гулдан; ~ое шествие ялгуусан жагсаал.

ТРИУМФАТОР ялгуусан баатар.

ТРИХИНА трихин (*хүн амьтны биед оршин цус сордог өчүүхэн амьтан*).

ТРОГАТЕЛЬНОСТЬ (*дотор сэтгэл*) уярам (*байх*), сэтгэл хөдөлмөөр (*байх*), (*сэтгэл*) өрөвдөм (*байх*).

ТРОГАТЕЛЬНЫЙ уярам, сэтгэл хөдөлмөөр, (*сэтгэл*) өрөвдөм; ~рассказ сэтгэл уярам өгүүдэл.

ТРОГА|ТЬ I 1. хүрэх, барьж үзэх; не ~й руками! гараараа бүү хүр! 2. шүргэх, дайрах.

ТРОГАТЬ II уяруулах, өрөвдүүлэх.

ТРОГА|ТЬ III явах, хөдлөх; ну, ~й! за хөдөлөе!

ТРОГА|ТЬСЯ I 1. (*сэтгэл дотор*) уярах, (*сэтгэл*) өрөвдөх; 2. хагдарсхийх, муудасхийх, гутасхийх, хөгцөрсхийх, хагдарч эхлэх, муудаж эхлэх, гутаж эхлэх, хөгцөрч эхлэх; мясо ~лось мах муудасхийжээ.

ТРОГАТЬСЯ II 1. явах, мордох, хөдлөх; 2. солиорох, солиотой болох.

ТРОГЛЮДИТ 1. агуйн хүн; 2. бүдүүлэг хүн

ТРОЕ гурвуул, гурван; их было ~тэд гурвуул байв; ~суток гурван хоног.

ТРОЕБОРЬЕ гурван наадам (*ямарваа гурван зүйл спортын тэмцээн*).

ТРОЕКРАТН|ЫЙ гурав дахин, гурван удаа, гурав дахисан, гурван удаагийн; ~ое напоминание гурвал дахин сануулах; ~чемпион гурван удаагийн аварга.

ТРОИ|ТЬСЯ 1. гурав болох, гурав болон хуваагдах; 2. гурав болж харагдах, гуравлан харагдах у него ~тся в глазах түүний нүдэнд юм болгон гурав болж харагдана.

ТРОЙКА 1. гурвын тоо; 2. гурав; 3. дадар; ~бубен дөрвөлжингийн дадар; 4. хантаазтай костюм; 5. гурвалсан морь; 6. гурвын комисси, гурван хүнээс бүрэлдсэн комисси; 7. гурван хос сэлүүртэй завь.

ТРОИН|ОЙ 1. гурав дахин их, гурвантаа их; ~ое количество гурвантаа их; 2. гурван давхар, гурав давхарласан, гурамсан; ~ые рамы гурван давхар жааз.

ТРОЙНЯ гурван нхэр хүүхэд.

ТРОЙСТВЕННЫЙ гурван этгээдийн, гурван хэсгээс бүрэлдсэн; ~союз гурван этгээдийн холбоо; ~договор гурван этгээдийн гэрээ.

ТРОЛЛЕЙБУС троллейбус, цахилгаан автобус.

ТРОМБ цусны бүлэн.

ТРОМБОЗ цус бүлэгтэх, цус судсандаа бүрэлдэх.

ТРОМБОН татах бүрээ.

ТРОМБОФЛЕБИТ хураах судас үрэвсэх.

ТРОН хаан ширээ; *вступит на* ~хаан ширээнд суух.

ТРОНН|ЫЙ хаан ширээний; ~ая речь зарлиг үг.

ТРОНУТЬ I 1. хүрэх, барьж үзэх; не трогай руками! гараараа бүү хүр! 2. шүргэх, дайрах.

ТРОНУ|ТЬ II 1. уяруулах, өрөвдүүлэх; его рассказ меня ~л до слез түүний үгийг сонсоход сэтгэл уярч, нулимс гарав; 2. хагдру улсхийх, муудуулсхийх, хөгцрүүлсхийх; сыр слегка ~т плесенью бяслаг хөгцрөсхийжээ.

ТРОНУТЬ III явах, хөдлөх.

ТРОНУ|ТЬСЯ I 1. (*сэтгэл дотор*) ярах, (*сэтгэл*) өрөвдөх; ~до слез уярч нулимс гарах; 2. хагдарсхийх, муудасхийх, гутасхийх, хөгцөрсхийх, хагдарч эхлэх, муудаж эхлэх, гутаж эхлэх, хөгцөрч эхлэх; мясо ~лось мах гутасхийжээ.

ТРОНУ|ТЬСЯ II 1. явах, мордох, хөдлөх; ~в путь замд мордох; лёд ~лся цөн хөдлөв; 2. солиорох, солиотой болох.

ТРОП тонгорох, утга тонгоруулсан үг, утга тонгоруулсан хэллэг.

ТРОП|А явган зам, зөрөг (*зам*), жим, цувц; *горная* ~уулын жим; *конная* ~морьтой хүний зөрөг зам; *идти лесной* ~ой ойн жимээр явах.

ТРОПИК 1. зам (*экватортой параллель шугам бүслүүр*); ~Рака Мэлхийн зам; ~Козерога Матрын зам; 2. халуун орон, халуун газар (*Мэлхийн зам, Матрын зам хоёрын хоорондох орой*); в ~ах халуун оронд.

ТРОПИНК|А зөрөг (*зам*), жим; *идти* ~ой (*по тропинке*) жимээр явах.

ТРОПИЧЕСК|ИЙ халуун орны, халуун газрын, халуун; ~пояс халуун орны бүс, халуун бүс; ~лес халуун орны ой; ~ая жара халуун орны халуун; ~ая лихорадка халуун орны чичрэг.

ТРОПКА зөрөг (*зам*) жим.

ТРОПОСФЕРА шим мандал (*агаарын доод үе*).

ТРОС (*олсон, төмөр*) аргамж, татлага.

ТРОСТЯНКА нарийхан хулс, нарийхан зэгс, хулсны иш, зэгсний иш.

ТРОСТНИК хулс, зэгс, нишингэ; *сахарный* ~чихрийн нишингэ.

ТРОСТНИКОВ|ЫЙ хулсан, зэгсэн, хулсны, зэгсний, нишингийн, бурмын; ~ые заросли хулсны ширэнгэ; ~сахар нишингийн чихэр; ~ые кровли хулсан дээвэр.

ТРОСТОЧКА,

ТРОСТЬ нарийхан таяг.
ТРОТУАР явган зам.
ТРОФЕЙ (байлдааны) олз; **богатые** ~и их олз.
ТРОФЕЙН олзны, олзолсон; **~ое оружие** олзны, зэр зэвсэг.
ТРОФИЧЕСКИЙ тэжээлийн, тэжээх; **~ие нервы** тэжээлийн нерв, тэжээх нерв.
ТРОЦКИЗМ троцкизм
ТРОЮРОДН хаяал; **~ые братья** хаяалид.
ТРОЙКИЙ гурвалсан, гурамсан; **~ смысл** гурвалсан утга.
ТРУБА 1. цорго, гоожуур, хоолой, яндан; водосточная ~ (дээврийн) ус гоожуур; дымовая ~ яндан; подзорная ~ сунгадаг дуран; 2. нарийн бүрээ; **играть на** ~е нарийн бүрээ үлээх; 3. гуурс; **евстахива** ~ евстахийн гуурс; **вылететь в** ~у модоо барих, сүйрэх; **хвост** ~ой сүүлээ аггасан.
ТРУБАЧ бүрээч.
ТРУБИТЬ 1. үлээх, дугаргах, татах; **~ в трубу** бүрээ үлээх, бүрээ татах; **~ сбор урна** татах; 2. дугарах; **трубы** **трубит** бүрээ дуугарна; 3. зар тараах, цуурхах, шуугиан болох; **об этом деле все трубят** энэ хэргийн тухай шуугиан болж байна.
ТРУБКА 1. нарийхан цорго, нарийхан хоолой, гуурс; 2. гаанс; 3. үлээгүүр; 4. харилцуур; **телефонная** ~ утасны харилцуур.
ТРУБНЫЙ 1. цоргоны, хоолойн, яндангийн; 2. бүрээний, бүрэн.
ТРУБОЛИТЕЙНЫЙ хоолой цутгах, цорго цутгадаг; **~ завод** хоолой цутгах завод.
ТРУБОПРОВОД (шингэн юм, хийг хол газар дамжуулах) хоолой.
ТРУБОПРОКАТНЫЙ хоолой хийдэг, цорго хийх; **~ завод** хоолой хийдэг үйлдвэр.
ТРУБОПРОКАТЧИК хоолой хийдэг үйлдвэрийн ажилчин.
ТРУБОРЕЗ төмөрлөг цорго огтлох багаж, төмөрлөг хоолой зүсэх багаж.
ТРУБОЧИСТ яндан хөөлөгч.
ТРУБОЧНЫЙ гаансны; **~ табак** гаансны тамхи.
ТРУБАЧАТЫЙ 1. цорготой, хоолойтой, гуурстай; **~ котёл** хоолойтой тогоо; 2. цорго шиг, хоолой хэлбэртэй, гуурс шиг.
ТРУД 1. хөдөлмөр, ажил; **наёмный** ~ хөлсний хөдөлмөр, хөлсний ажил; **физический** ~ биеийн хөдөлмөр, хар ажил; **умственный** ~ оюуны хөдөлмөр, оюуны ажил; **абстрактный** ~ хийсвэр хөдөлмөр; **конкретный** ~ тодорхой хөдөлмөр; **орудия** ~а хөдөлмөрийн зэвсэг; **производительность** ~а хөдөлмөрийн бүтээмж, хөдөлмөрийн бүтээц; **разделение т-а** хөдөлмөрийн хуваарь; **охрана** ~а хөдөлмөр хамгаалал; 2. хүч, хөдөлмөр, ажил, оролдлого; **заримдаа шууд орчуулагдахгүй напрасный** ~ дэмий ажил, дэмий явдал, дэмий оролдлого; **взять на себя** ~ биедээ хүлээж авах, биедээ дааж авах; **положить на что-либо много** ~а юманд их хөдөлмөр гаргах (зарах); **без особого** ~а их хөдөлмөр гаргалгүй, хүч хөдөлмөр их ороогүй; **с большим** ~ом **добиться чего-либо** чадан ядан бүтээх, арай гэж бүтээх; 3. зохиол, бүтээл; **печатный** ~ хэвлэсэн зохиол; **научный** ~ эрдэм шинжилгээний зохиол, эрдэм шинжилгээний бүтээл; **~ы** **научного общества** эрдэм шинжилгээний нийгэмлэгийн бүтээл.
ТРУДИТЬСЯ 1. хөдөлмөрлөх, ажиллах; **неустанно** ~ цуцалтгүй хөдөлмөрлөх; 2. оролдох... гэж оролдох; **~ иад задачей** бодлого бодох гэж оролдох; **~ над словарём** толь зохиох гэж оролдох, толиор оролдох; **~ над уроком** хнчээлээ оролдох.
ТРУДНО 1. хүнд, хүчир; **~ производимый** дуудахад хэцүү, өгүүлэхэд бэрх; 2. хэцүү, бэрх; **его** ~ **понять** түүний учрыг олоход бэрх; **это очень** ~ **понять** түүний учрыг олоход бэрх; **это очень** ~ **решить** үүнийг шийдвэрлэх маш хэцүү.

ТРУДНОВАТО хэцүүвтэр байх, бэрхэвтэр байх, хүндэвтэр байх, хэцүүхэн байх, бэрх, хүндхэн байх, хүчирхэн байх; **сделать это будет** ~ үүнийг хийх хэцүүхэн дээ.
ТРУДНОВОСПИТУЕМЫЙ хүмүүжүүлэхэд бэрх (хэцүү); **~ ребёнок** хүмүүжүүлэхэд бэрх хүүхэд.
ТРУДНОДОСТУПНЫЙ хүрэхэд бэрх(тэй), очиход хэцүү; **~ район** хүрэхэд хэцүү газар.
ТРУДНОПРОХОДИМЫЙ нэвтрэхэд бэрх, явахад хэцүү.
ТРУДНОСТЬ бэрхшээл, бэрх (байдал), хүнд байдал; **преодолеть все** ~и бүх бэрхшээлийг давах, бэрхшээлийг туулах; **это представляет некоторые** ~и үүнд зарим нэг бэрхшээл байна.
ТРУДН хэцүү, бэрх(тэй), хүнд, хүчир; **~ая работа** хэцүү ажил, хүнд ажил; **~ая задача** хэцүү бодлого; **~ путь** бэрх зам; **~ вопрос** хэцүү асуудал; 2. бэрхшээлтэй, төвөгтэй, ярвигтай; **~ое положение** бэрхшээлтэй байдал; **сегодня был** ~ **день** өнөөдөр төвөгтэй өдөр байв.
ТРУДОВ хөдөлмөрийн, хөдөлмөрчин, хөдөлмөрлөгч; **~ народ** хөдөлмөрчин ард түмэн; 2. хөдөлмөрийн, ажлын; **~ день** ажлын өдөр; **~ стаж** ажилласан хугацаа; **~ая дисциплина** хөдөлмөрийн сахилга бат; **~ое воспитание** хөдөлмөрөөр хүмүүжүүлэх; **~ые резервы** хөдөлмөрийн бэлтгэл хүчин; **~ая книжка** хөдөлмөрийн дэвтэр.
ТРУДОДЕНЬ хөдөлмөр өдөр; **оплата труда по трудодням** ажлын хөлс хөдөлмөр өдрөөр олгох.
ТРУДОЁМК хүнд хүчир, ажил ихтэй; **~ая работа** хүнд хүчир ажил.
ТРУДОЁМКОСТЬ хүнд хүчир байх, ажил ихтэй байх.
ТРУДОЛЮБИВЫЙ ажилч, хөдөлмөрч, ажил хийх дуртай, хөдөлмөр хийх дуртай, хөдөлмөрт дуртай, ажилд дуртай, ажил хөдөлмөрт дуртай; **~ человек** ажилч хүн.
ТРУДОЛЮБИЕ ажилч байх, хөдөлмөрч байх, ажил хийх дур, хөдөлмөр хийх дур, ажилд дуртай байх, хөдөлмөрт дуртай байх.
ТРУДОСПОСОБНОСТЬ хөдөлмөрийн чадвар, хөдөлмөр хийх чадвар, хөдөлмөрлөх чадвар; **потеря** ~и хөдөлмөрийн чадвар алдах; **до старости сохранить** ~ хөгширтлөө хөдөлмөрийн чадвартай байх.
ТРУДОСПОСОБН хөдөлмөрийн чадвартай, хөдөлмөр хийх чадвартай, хөдөлмөрлөх чадвартай; **~ое** **наследие** хөдөлмөрийн чадвартай хүмүүс.
ТРУДЯЩИЙСЯ 1. хөдөлмөрчин, хөдөлмөрч; 2. хөдөлмөрчин, хөдөлмөрчид.
ТРУЖЕНИК хөдөлмөрч хүн, ажилч хүн, хөдөлмөрлөөч.
ТРУЖЕНИЦА хөдөлмөрч эмэгтэй, ажилч эмэгтэй, хөдөлмөрлөөч эмэгтэй, ажиллаач эмэгтэй.
ТРУЖЕНИЧЕСТВО хөдөлмөрчний аж амьдрал.
ТРУНИТЬ элэглэх, дооглох, даажигнах.
ТРУП хүүр, үхдэл, үхээр, яс, шарил; **вскрытие** ~а хүүр хагалж үзэх; **шагать через** ~ы хүн алахаас буцахгүй байх.
ТРУПНЫЙ хүүрийн, үхдэлийн, үхээрийн, шарилын; **~ запах** хүүрийн үнэр; **~ яд** үхээрийн хор.
ТРУППА жүжигчид, бүлэг жүжигчин.
ТРУС аймхай хүн, аймтгай хүн, зүрхгүй хүн, хулчгар хүн; **презренный** ~ жигшүүртэй аймхай хүн; **~а** **праздновать** зүрх алдах, хулчийх.
ТРУСИКИ богино өмд, шуудаг.
ТРУСИТЬ 1. айх, айдас хүрэх, зүрх алдах, хулчийх, хулчганах; **~ в опасности** аюул учрахад айх; 2. айх, сүрдэх, хулчийх, сөгдөх.
ТРУСИТЬ I дугтран гаргах, дугтрах, сэгсрэн асгах, сэгсрэх; **~ муку из мешка** шуудайнаас гурил дугтран гаргах.

ТРУСИТЬ II шогших, бөг бөг шогших, шогшуулах, бөг бөг шогшуулах; *лошадь* ~т по дороге морь замаар бөг бөг шогших байна.

ТРУСИХА аймхай эмэгтэй, аймтгай эмэгтэй, хулчгар эмэгтэй.

ТРУСЛИВОСТЬ аймхай явдал, аймтгай зан, зүрх алдах явдал, хулчгар зан.

ТРУСЛИВЫЙ аймхай, аймтгай, зүрхгүй, хулчгар, аймтгай зантай, хулчгар зантай; ~ *взгляд* хулчгар харц.

ТРУСОСТЬ аймхай явдал, аймтгай зан, зүрхгүй явдал, хулчгар зан, айдас хүрэх; *преодолеть* ~ айдсаа барих.

ТРУСЦА 1. шогшоо; 2. шогшин, шогшуулан; *схать* ~ой шогшуулан явах.

ТРУСЫ богино өмд, шуудаг.

ТРУТЕНЬ 1. эр зөгий; 2. юу ч хийдэггүй хүн, залхууч хүн; 3. асман.

ТРУХА 1. өвсний хог, борог, өмх; *превратиться в* ~у борог болох, өмх болох, өмхрөх; 2. хог согхон.

ТРУХЛЯВЫЙ өмх, өмхөрчсөн, өмх болсон, борог болсон; ~ *пень* өмх хожуул.

ТРУХНУТЬ айдас хүрэх, хулчийх.

ТРУЦОБА 1. ширэнгэ, балар ой, шугуй, хүрэхэд бэрх газар; *лесные* ~ы балар ой, шугуй; 2. бөглүү газар; 3. борчуулын хороо, ядуучуудын хороо; 4. (*хулгайн*) бүүр.

ТРУН-ТРАВА тэр юуг ч тоохгүй, тэр огт дажгүй.

ТРЮК 1. мэх, арга барил; 2. бааш, бач, ов, заль, арга заль, ов мэх; *выкинуть* ~ арга заль гаргах.

ТРЮКАЧ 1. мэхтэй хүн, мэх сайтай хүн; 2. арга зальтай хүн, бааштай хүн.

ТРЮКАЧЕСКИЙ 1. мэхтэй, мэх сайтай; 2. арга залийн.

ТРЮКАЧЕСТВО 1. мэх сайтай (*хийх*); 2. арга мэх (*гаргах*), арга заль гаргах.

ТРЮМ онгоцны хөндий.

ТРЮМО босоо тол.

ТРЮФЕЛЬ 1. малтуу мөөг, 2. трюфель чихэр.

ТРЯПЧНИК 1. хуучин даавуу, өөдөс худалдан авагч; 2. харамч нарийн хүн, арвигүй зантай хүн.

ТРЯПЧНЫЙ 1. хуучин даавуугаар хийсэн, (*даавууны*) өөдсөөр хийсэн; 2. зориггүй, зүрхгүй, хэтэрхий зөөлөн; ~ *характер* хэтэрхий зөөлөн зан.

ТРЯПЧА 1. хуучин даавуу, (*даавууны*) өөдөс; 2. зориггүй хүн, зүрхгүй хүн, хэтэрхий зөөлөн хүн; *быть* ~ой хүний гарын арчуур болж, байх.

ТРЯПОЧКА (*даавууны*) өчүүхэн өөдөс.

ТРЯПОЧНЫЙ даавуун, даавуу шуувуун, бөсөөр хийсэн, өөдсөн.

ТРЯПЬЕ хуучин даавуу шуувуу, (*даавууны*) өөдөс мөөдөс, новш.

ТРЯСИНА бамбалзуур, балчиг, намагтай газар.

ТРЯСКА донсолгоо, дэнсэлгээ.

ТРЯСК-ИЙ, донсолгоотой, дэнсэлгээтэй; ~*ая телега* дэншээ тэрэг; ~*ая дорога* донсолгоотой зам.

ТРЯСТ 1. гүвэх, дугтрах, хөдөлгөх, ганхуулах, сэгсрэх; ~ *руку* гар барьж сэгсчих; ~ *дерево* мод ганхуулах; 2. сэгсрэх, хөдөлгөх; ~ *ногой* хөлөө сэгсчих; *лошадь* *трясёт* *гривой* морь дэлээ сэгсчинэ; 3. чичрэх, чичрэгнэх, чничгнэх, дагжих, салганах; чичрүүлэх, чичрэгнүүлэх, чичигүүлэх, дагжуулах, салгануулах; *его* *трясёт* *миларня* тэр (*хүн*) хумх тусч чичирнэ (*хумхаа түүнийг чичрүүлнэ*); *его* *трясёт* *от страха* тэр (*хүн*) айж чичрэгинэ; ~ *от холода* хүйтэнд дагжих, даарч чичрэх; *рука* *трясётся* гар чичигнэнэ; 4. донслох, дэнслэх, дэнших; *телега* *трясёт* тэрэг донсолно.

ТРЯСТИСЬ 1. чичрэх, чичрэглэх, салганах, ганхах, хэлбэлзэх; *деревья* *трясутся* *от ветра* мод салхинд ганхана; 2. донслох, дэнслэх, дэнших, донслогдох, дэнслэгдэх, дэншигдэх, донслуулах, дэнслүүлэх, дэншүүлэх; ~ *на телеге* тэргэнд дэнслэгдэх, зайлагдах; 3. чичрэх, чичрэглэх, чичирхийлэх, чичигнэх, дагжих, давжигнах; ~ *от холода* даарч чичрэх, хүйтэнд дагжих; 4...*гэж* (*гэхээс*) *айн* чичрэх... гэж зовох, харамлан чичрэх; ~ *над своим ребёнком* хүүхдээ яачих бол гэхээс айн чичрэх; ~ *над каждой копеекой* сохор улаан мөнгө зарахаас айн чичрэх, сохор улаан мөнгө бүрийг харамлан чичрэх.

ТРЯХНУТЬ 1. гүвэх, дугтрах, хөдөлгөх, ганхуулах, сэгсрэх; 2. сэгсрэх, хөдөлгөх; 3. чичрэх, чичрэгнэх, чичигнэх, дагжих, салганах, чичрүүлэх, чичрэглүүлэх, чичигнүүлэх, дагжуулах, салгануулах; ~ *старной* залуугийнхийгаа санах, залуугийнаараа хийх; ~ *мощной* түрийвчээ гүвэх, мөнгө харамгүй зарах.

ТУАЛЕТ 1. гоёл, (*эмэгтэй үний*) хувцас; *роскошный* ~ гоёмсог хувцас; 2. гоёх, хувцаслах; *заниматься* ~ом гоёх, хувцаслах; 3. бие засах газар, жорлон.

ТУАЛЕТНИЦЫЙ гар нүүрийн; туалетное мыло гар нүүрийн саван; ~*ые принадлежности* гар нүүрийн хэрэгсэл; ~*ая комната* бие засах өрөө.

ТУБА их бүрээ

ТУБЕРКУЛЕЗ сүрьеэ (өвчин); ~ *лёгких* уушигны сүрьеэ; *костный* ~ ясны сүрьеэ.

ТУБЕРКУЛЕЗНЫЙ сүрьеэгийн, сүрьеэ өвчний, сүрьеэтэй, сүрьеэ өвчтэй; ~ *больной* сүрьеэ өвчтэй хүн.

ТУВИНЕЦ урианхай хүн, туваа хүн.

ТУВИНКА урианхай эмэгтэй, туваа эмэгтэй.

ТУВИНСКИЙ урианхай, туваа, урианхайн, туваагийн.

ТУГО 1. пиг дүүрэн, дүүрэн, чигжүү; ~ *набить мешок* хүүдий пиг дүүрэн чихэх, хүүдий пиг дүүргэх; 2. чанга; ~ *натянуть* чанга татах; 3. арай гэж, чуу гэж, арай чамай, арай муруй; *дело подвигается* ~ хэрэг урагш муутай байна; 4. бэрх (*тэй*) байх, хэцүү байх, бэрхшээлтэй байх; *ему* *пришлось* ~ тэр (*хүн*) бэрхшээлтэй байв; ~ *натуго* 1) чав чанга; 2) пиг дүүрэн, дүв дүүрэн.

ТУГОЙ 1. чанга, чанга татсан, хатуу, хатуу, хөшүүн; ~*ая пружина* чанга пүрц; 2. пиг дүүрэн, дүүрэн чихсэн, дүүрэн, чигжүү хийсэн; ~ *мешок* пиг дүүрэн хүүдий; ~ *на уху* чих хатуу.

ТУГОПЛАВКИЙ хайлц муутай; ~ металл хайлц муутай төмөрлөг.

ТУГОПЛАВКОСТЬ муу хайлц, хайлц муу

ТУГРИК төгрөг

ТУДА тийш, тэнд, цааш; *идите* ~ тийшээ очигтун; *билет* ~ *н* *обратно* очиж ирэхийн билет; *ни* *туда*, *ни* *сюда* цаашаа ч үгүй, наашаа ч үгүй, тийшээ ч үгүй, ийшээ ч үгүй, хаашаа ч үгүй; ~ *ему* *н* *дорога* болж, болжээ, болж.

ТУДА-СЮДА 1. ийш тийшээ; *посмотреть* ~ ийш тийшээ харах; 2. зүгээр, нуруутай, гайгүй; *это* *ещё* ~ *эно* ч нуруутай байна.

ТУЖИТЬ гунихрах, гуних, санаа зовох, шаналах, энэлэх.

ТУЖИТЬСЯ дүлэх.

ТУЖУРКА морин хүрэм.

ТУЗ 1. тамга; червонный туз буймангийн тамга; *ходить* *с* ~а тамгаар явах; 2. том хүн, нөлөөтэй хүн.

ТУЗЕМЕЦ нутгийн хүн, тэндхийн хүн; *туземцы* тэндхийнхэн.

ТУЗЕМКА (*уул*) нутгийн эмэгтэй, тэндхийн эмэгтэй.

ТУЗЕМНИЦЫЙ (*уул*) нутгийн, тэндхийн; ~*ое население* уул нутгийн хүмүүс.

ТУЗИТЬ нударгадах, балбах, жанчих.

ТУЗЛУКОВАТЬ (*шкуру*) арьс шир ганлах.
ТУК эрдэс бордоо.
ТУКАН (*птница*) арвас хошуут.
ТУЛОВИЩЕ их бие, мухар бие, цээжин бие.
ТУЛУП хөдсөн дээл, нэхий дээл; **овчинный** ~ хонины нэхий дээл.
ТУЛЬЯ (*малгайн*) орой; шляпа с **высокой** ~**ей** өндөр оройтой бурх.
ТУМАК нударга шаах; **дять** ~**а кому-либо** нударгалах.
ТУМАН 1. манан, будан, униар; **густой** ~ өтгөн манан; **спустился** ~ манан буув, манан татав; 2. бүртэлтэх, манарах, балартах, мансуурах; ~ **в глаза** нүд бүртэлтэх; **у меня в голове** ~ миний толгой мансуурч байна.
ТУМАНИТЬ 1. манантуулах, хүдэнтүүлэх, будантуулах, униартуулах, манантах, хүдэнтэх, будантах, униартах; **дым** ~**т даль** алст утаа манантана; 2. манаруулах, балартуулах, мансууруулах, бүргэлтүүлэх, манарах, балартах, мансуурах, бүртэлтэх; **слёзы туманят глаза** нүд нулимсанд бүртэлээнэ; **вино** ~**т голову** толгой архинд мансуурна.
ТУМАНИТЬСЯ 1. манантах, хүдэнтэх, будантах, униартах, манарах; 2. манарах, балартах, мансуурах, бүргэлтэх.
ТУМАНОСТЬ 1. хүдэн, мананцар; 2. (одон орны) мананцар; 3. балар байх, бүрэг байх, бүдэг болох.
ТУМАНЦЫЙ 1. манантай, хүдэнтэй, будантай, униартай, манарсан, манан татсан, манан хүдэн татуулсан; ~**ая** погода манантай тэнгэр; ~**ая даль** униар татсан алс, униартсан алс; 2. утга балар, бүрэг, бүрхэг, учир дутмаг; ~**ое выражение** бүрхэг утгатай үг, бүрхэг утгатай хэллэг; 3. гөлийсөн, бүдэг; ~**ый** взгляд бүдэг харц.
ТУМБА 1. шон; 2. тавиур, суурь; 3. лаглагар хүн.
ТУМБОЧКА орны шүүгээ, шургуулга.
ТУНГ чулууны туулайн бөөр.
ТУНГОВЫЙ чулууны туулайн бөөрний; ~**ое** масло чулууны туулайн бөөрний тос.
ТУНГУС хамниган
ТУНГУСКА хамниган эмэгтэй.
ТУНГУССКИЙ хамниган, хамниганы.
ТУНДРА, тундр
ТУНДРОВЫЙ тундрын; ~**ая** полоса тундрын бүслүүр.
ТУНЕЙДЕЦ бусдын хүчээр амьдрагч, хувалз.
ТУНЕЙДКА бусдын хүчээр амьдрагч эмэгтэй, хувалз
ТУНЕЙДСТВО бусдын хүчээр амьдрах.
ТУННЁЛЬ хонгил, туннель; ~ **метрополитена** метроны хонгил; **горный** ~ уулын хонгил.
ТУННЁЛЬНЫЙ хонгилын, туннелийн.
ТУПЕТЬ 1. мохох, толкигдох; 2. мохох, мохдог болох, мунхрах, эргүү болох.
ТУПИК 1. (*гудамжны*) мухар, мухар гудамж; 2. (*замын*) мухар, мухар зам; 3. мухардал, мухардах, тулгамдах, газардах; **поставить в** ~ мухардуулах, газардуулах.
ТУПИТЬ мохоох толхих; ~ **нож хутга** толхих.
ТУПИТЬСЯ мохох, мохоо болох, толкигдох
ТУПИЦА мохоо хүн, мохдог хүн.
ТУПИЦОЙ 1. мохоо, иргүй; ~**ая** пила иргүй хөрөө; 2. үзүүргүй, мохоо; ~**ая** игла үзүүргүй зүү; 3. мохоо, мондгор, мухар; ~ **конец** **яйца** өндөгний мондгор тал; ~ **нос лодки** завины мухар хушуу; 4. мохоо, мохдог, эргүү, мунхаг; ~ **человек** мохдог хүн; 5. мохоо, байл; ~ **взгляд** мохоо харц; 6. үг дуугүй, дугай, хариугүй; ~**ая** **покорность** үг дуугүй дагах, үг дуугүй захирагдах; 7. чинэрэх; ~**ая** **боль** чинэрэх өвчин, чинэрэн өвдөх; ~ **угол** мохоо өнцөг.
ТУПОКОНЕЧНЫЙ мухар үзүүртэй.

ТУПОНОСЫЙ мохоо хамартай, мухар хушуутай, монхгор хоншоортой; ~**ые** сапоги монхгор хоншоортой гутал.
ТУПОСТЬ мохоо, мохдог; ~ **ума** ухаан мохдог.
ТУПОУМИЕ мунхаг ухаан, мохоо ухаан.
ТУПОУМНЫЙ мунхаг, тэнэг, мохдог, мохоо ухаантай.
ТУР I 1. эргэлт; ~ **вальса** вальсын нэг эргэлт; 2. даваа; 3. шат; **выборы в два** ~**а** хоёр шаттай сонгууль.
ТУР II бух гөрөөс
ТУР III янгир ямаа
ТУРА раз. (*шатрын*)лэрэг
ТУРБИНА турбин, хөдөлгүүр (*уур, хий, усны урсгал гурвын аль нэгний хүчээр хөдөлнө*); **паровая** ~ уурын хөдөлгүүр; **газовая** ~ хийн хөдөлгүүр; **гидравлическая** ~ усан хөдөлгүүр.
ТУРБИНЫЙ турбины, хөдөлгүүрийн, турбинт, хөдөлгүүрт; ~**ое** отделение хөдөлгүүрийн салбар, хөдөлгүүрт тасаг.
ТУРБОБУР ерөмдүүр, газар ерөмдөх машин; **скорость вращения** ~**а** ерөмдүүрийн эргэлтийн хурд.
ТУРБОГЕНЕРАТОР турбогенератор, хөдөлгүүрт үүсгүүр.
ТУРБОГЕНЕРАТОРНЫЙ турбогенераторын, хөдөлгүүрт үүсгүүрийн; ~ **завод** хөдөлгүүрт үүсгүүрийн завод.
ТУРБОСТРОЕНИЕ турбин үйлдвэрлэх, хөдөлгүүр үйлдвэрлэх.
ТУРЕЦКИЙ түрэг, түрэгийн; ~ **язык** түрэг хэл.
ТУРИЗМ жуулчлал, жуулчлах; **горный** ~ уулын жуулчлал, уулаар жуулчлах.
ТУРИЙ I бух гөрөөсний; ~ **рог** бух гөрөөсний эвэр.
ТУРИЙ II янгир ямааны, янгирын.
ТУРИСТ жуулчлан.
ТУРИСТИЧЕСКИЙ тойрон явагчдын, жуулчдын; ~**ая** база тойрон явагчдын бааз.
ТУРИСТКА жуулчин эмэгтэй.
ТҮРКИ түрэгүүд
ТУРКМЕН туркмен хүн
ТУРКМЕНКА туркмен эмэгтэй.
ТУРКМЕНСКИЙ туркмен, туркменийн; ~**не** ковры туркмен хивс.
ТҮРМАН гөдройтдог тагтаа; **полететь** ~**ом** гөдройтон унах.
ТУРНЕПС тэжээлийн манжин, турнепс
ТУРНИК турник, дүүжин
ТУРНИКЕТ (*хүмүүснийг нэг нэгээр нь оруулахад зориулсан*) хүрдэн хаалга.
ТУРНИР 1. тэмцээн, наадам; 2. тэмцээн; **шахматный** ~ шатрын тэмцээн.
ТУРНУТЬ хөөх, хөөн зайлуулах, үлдэн хөөх.
ТҮРОК түрэг хүн.
ТУРПАН ангир, дөрт нугас.
ТУРУСЫ хоосон чалчаа яриа, худал хуурмаг үг; **разводить** ~ дэмий чалчих, худал хуурмаг үг ярих.
ТУРЧАНКА түрк эмэгтэй.
ТУСКЛОСТЬ 1. бүдэг *байх*, бүдэх *байх*, бүдэнх *байх*, бүүдгэр *байх*, сүүмгэр *байх*; 2. хурц бус *байх*, золбоогүй *байх*, үхээнц *байх*, сүүмгэр *байх*.
ТУСКЛЫЙ 1. бүдэг, бүдэнх; ~**ое** стекло бүдэх шил; 2. бүдэг, бүдэх, бүдэнх, бүүдгэр, сүүмгэр; ~ **свет** сүүмгэр гэрэл, бүдэнх гэрэл; ~ **день** бүүдгэр өдөр, 3. хурц бус, золбоогүй, үхээнц, сүүмгэр, ~ **взгляд** сүүмгэр харц.
ТУСКНЕТЬ 1. бүдэгрэх, бүдэхрэх, бүдэнхрэх, бүүдийх, сүүмийх; 2. хурц бус болох, золбоогүй болох, үхээнц болох, сүүмийх, сулрах; 3. буурах, доройтох.

ТУСКНУТЬ 1. бүдэгрэх, бүдэхрэх, бүдэнхрэх, бүүдийх, сүүмийх; 2. хурц бус болох, үхэнц болох, золбоогүй болох, сүүмийх, сулрах; 3. буурах, доройтох.

ТУТ I энд; я нойду, а ты подожди ~ би явъя, чи энд хүлээ; и всё ~ ийм л байна; ондоо юмгүй, ондоо яах ч аргагүй; ~ как ~ яг ирээд байх, яг бий болоод байх.

ТУТ II ялам мод.

ТУТОВ||ЫЙ ялам, ялмаа, ялмын; ~ое дерево ялмын мод; ~ шелкопряд ялмын хүр хорхой.

ТУТ-ТО чухам энд, энд л; не ~ было тэгээд газардав, гэнэт арга мухардав.

ТУФ бөсөл (*чулуу*); вулканические ~ы галт уулын бөсөл.

ТУФЛИ шаахай; домашние ~ гэрийн шаахай.

ТУХЛ||ЫЙ өмхийрсөн, өмхий, ялзарсан; ~ое яйцо өмхийрсөн өндөг, ялзарсан өндөг; ~ое мясо ялзарсан мах.

ТУХЛЯТИНА өмхийрсэн юм, бээсэн юм, ялзарсан юм.

ТУХН||УТЬ I унтрах, сөнөх, бөхөх; костёр ~ет түүдэг унтарна.

ТУХНУТЬ II үнэр орох, өмхий болох, өмхийрөх, бээх, ялзрах, гутах.

ТУЧ||А I үүл; грозовая ~ аадар борооны үүл, дуутай борооны үүл; 2. үй түмэн, тоо томшгүй олон; ~и комаров үй түмэн шумуул; 3. гай, аюул; ~и собрались над ним түүнд гай тохиолдох нь байна; ~ей 1) үй олон, үй түмэн; 2) жөргхөр, баргар; смотреть ~ей баргар царай гаргах; не из ~и гром гай газар дороос.

ТУЧЕВОЙ үүлний, үүлэн.

ТУЧКА бяцхан үүл, үүлхэн.

ТУЧНЁТ бүдүүрэх, таргалах, тариалах.

ТУЧНОСТЬ 1. бүдүүн байх, тарган байх, тариатай байх; 2. ургац сайтай байх, үржилтэй байх, шимтэй байх; 3. өвс ногоо сайтай байх.

ТУЧН||ЫЙ 1. тарган, бүдүүн, тариатай, лухгар; ~ мужчина лухгар эр; 2. ургац сайтай, үржилтэй, шимтэй; ~ чериозём шимтэй хар шороо; 3. өвс ногоо сайтай; ~ые луга өвс ногоо сайтай нуга.

ТУШ туш, ёслох хөгжим, ёслолын хөгжим; сыграть ~ туш хөгжимдөх.

ТУША 1. гулууз; коровья ~ үхрийн гулууз; 2. лаглагар хүн, лантгар хүн.

ТУШЁ 1. хүрцэл; 2. дал газардах, дал шороодох.

ТУШЕВАТЬ харандаа буюу будгаар сүүдэр зурах, сүүдэрлэх.

ТУШЁВКА 1. сүүдэр зурах, сүүдэрлэх; 2. зураас, зурсан сүүдэр

ТУШЕНИЕ I унтраах, бөхөөх, сөнөөх

ТУШЕНИЕ II битүү шарах, битүү болгох, жигнэн хайрах.

ТУШЁН||ЫЙ битүү шарсан, битүү болгосон, жигнэн хайрсан; ~ое мясо битүү шарсан мах.

ТУШИЛКА унтраагуур, унтраах сав.

ТУШИТЬ I 1. унтраах, сөнөөх, бөхөөх; ~ лампы дэн унтраах; ~ огонь гал сөнөөх; 2. дарах, номхотгох; ~ гнев уур дарах.

ТУШИТЬ II битүү шарах, битүү болгох, жигнэн хайрах; ~ овощи ногоо битүү болгох.

ТУШИТЬСЯ I унтрах, сөнөх, бөхөх; огни тушатся равно гэрэл эрт унтарна.

ТУШИТЬСЯ II битүү шарагдах, битүү болгогдох, жигнэгдэн хайрагдах, битүү шарах, битүү болгох; мясо должно ~ два часа махыг хоёр цаг битүү болгох хэрэгтэй.

ТУШКАНЧИК алагдаахай.

ТУШЬ өтгөн бэх, түүш; цветная ~ өнгийн түүш.

ТУЯ майлаас; ~ восточная дорнодын майлаас; ~ японская япон дэлбэн майлаас.

ТЩАТЕЛЬНОСТЬ нарийн нягт, нарийн нямбай байх, нарийн байх, нямбай байх, хичээнгүй байх, оролдлоготой байх.

ТЩАТЕЛЬНО||ЫЙ нарийн, нягт нямбай, нямбай, хичээнгүй, оролдлоготой; ~ое изучение вопроса асуудлыг нарийн нягт судлах.

ТЩЕДУШИЕ бие үлбэгэр байх, тамир тэнхээгүй байх, бие сул байх, бие дорой байх.

ТЩЕДУШНЫЙ үлбэгэр, тамир тэнхээгүй, сул дорой.

ТЩЕСЛАВИЕ нэрэлхүү зан, ихэрхэг зан.

ТЩЕСЛАВНЫЙ нэрэлхэг нэрэлхүү, нэр алдарт дуртай, ихэрхүү, ихэрхэг, дээрэлхүү, дээрэлхэг.

ТЩЁТА дэмий байх, хоосон чанар, үргүй явдал, тусгүй хэрэг; ~ надежд хоосон горьдлого.

ТЩЁТНО дэмий хоосон, үргүй.

ТЩЁТНОСТЬ дэмий байх, хоосон байх, тусгүй байх, үргүй байх.

ТЩЁТН||ЫЙ дэмий, хоосон, талаар, тусгүй, үргүй; ~ые попытки дэмий оролдлого; ~ая надежда хоосон горьдлого.

ТЫ чи; что ~ тут делаешь? чи тэнд юу хийж байна? тебя зовут чамайг дуудаж байна.

ТЫКАТЬ I 1. чичих, хатгах, тонших; ~ палкой в землю модоор газар чичлэх; 2. шаах, хатгах; ~ колья в землю гадас газар шаах; 3. гудрах, шургуулах, чихэх, нудрах; 4. заах; ~ пальцем на кого-либо (*хун руу*) хуруугаараа чичлэх; ~ в нос сануулан улиг болох. зэмлэн улиг болох; ~ свой нос хушуу нэмэх, хүний хэрэгт оролцох.

ТЫКАТЬ II чийлэх, чи гэх.

ТЫКАТЬСЯ мөргөх, чихээлдэх.

ТЫКВА хулуу

ТЫКВЕНН||ЫЙ хулуугийн; ~ые семечки хулууны үр.

ТЫКВООБРАЗНЫЙ хулуу мэт, хулуу шиг, хулуу хэлбэртэй.

ТЫЛ I ар, ар тал; глубокий ~ хол ар тал; в ~у врага дайсны ар талд; работать в ~у ар талд ажиллах; 2. ар, арын анги; служба ~а арын алба; подтянуть ~ы арын ангийг ойртуулах; 3. ар, ар тал; ветер дует с ~а ар талаас салхи үлээнэ.

ТЫЛОВИК арын албаны хүн.

ТЫЛОВОЙ арын, ар талын.

ТЫЛЬН||ЫЙ ар, мөр, арын, ар талын, мөрийн; ~ая часть руки алганы ар; ~ая сторона ножа хутганы мөр.

ТЫН хашаа, шивээ

ТЫСЯЧ||А I мянга(н); десять тысяч түм; сто тысяч бум; ~ и одна ночь мянга нэгэн шөнө; 2. мянга мянган, мянга түмэн, олон мянган; ~и людей мянга түмэн хүн; ~у раз мянга түм дахин, зуу дахин; в ~у раз хэмжээлшгүй, хязгаарлашгүй, мянга түм дахин.

ТЫСЯЧЕЛИСТНИК бот. төлөгч өвс

ТЫСЯЧЕЛЕНИЕ 1. мянган жил; 2. мянган жилийн ой.

ТЫСЯЧЕЛЕТНИЙ мянган жилийн, мянган наст.

ТЫСЯЧНИК мянгаган

ТЫСЯЧН||ЫЙ 1. мянгадугаар, мянгадахь; ~ по счёту мянгадугаар; 2. мянган, олон мянган; мянгын, олон мянгын; 3. мянганы; ~ая доля мянганы нэг хувь; 4. мянганы хувь; одна ~ая мянганы нэг хувь.

ТЫЧИНКА дохиур

ТЬМА I 1. харанхуй; иочияя ~ шөнийн харанхуй; 2. мунхаг харанхуй, харанхуй бүдүүлэг, харанхуй.

ТЬМА II үй түм, түм түмэн, тоолшгүй олон; ~ народу үй түмэн хүн; ~тьмушая тоо томшгүй, үй түмэн.

ТЬФУ түй, пээ, хээ

ТЮБЕТЕЙКА тоорцог, товь (*малгай*).

ТЮБИК олгойнцор.

ТЮК баглаа, боодол; ~и хлопка баглаа хөвөн.

ТЮКОВАТЬ баглах, боох

ТЮЛЕВ|ЫЙ шаа, шааны, шаагаар хийсэн; *~ая занавеска* шаа хөшиг.

ТЮЛЕНЕВЫЙ далайн нохойн арьсан, хав загасны арьсан.

ТЮЛЕНИЙ далайн нохойн, хав загасны; *~ жир* далайн нохойн өөх.

ТЮЛЕНЬ 1. далайн нохой, хав загас; 2. болхи амьтан, болхи хүн.

ТЮЛЬ шаа.

ТЮЛЬПАН 1. алтан зул цэцэг; 2. дэнгийн шилэн бүрхүүл.

ТЮЛЬПА|ННЫЙ алтан зул цэцгийн

ТЮРБАН алчуур, толгойн ороолт.

ТЮРЭМН|ЫЙ шоронгийн, гяндангийн; *~ое здание* шоронгийн байшин; *~ое заключение* шоронд хорих.

ТЮРЭМЩИК (*шоронгийн*) хуяг

ТЮРК тюрк, түрэг.

ТЮРКИ тюркүүд, түрэгүүд.

ТЮРКСК|ИЙ тюрк, түрэг, турк, түрэгийн; *~ие языки* түрэг хэлнүүд.

ТЮРЬМ|А шорон, гяндан, хар гэр; *заклучить (посадить) в ~у* шоронд хийх, шоронд хорих; *выпустить из ~ы* шоронгоос тавих, суллах.

ТЮРЯ талх үрсэн ус (*квас*)

ТЮФЯК 1. дэвсгэр, ширдэг; *волосняной ~* хялгасан дэвсгэр; *соломенный ~* сүрэл дэвсгэр; 2. зориггүй хүн, өөдгүй хүн.

ТЮФЯЧ|НЫЙ дэвсгэрийн.

ТЯВКА|НЬЕ, ТЯВКАТЬ,
ТЯВКНУТЬ чор чор хуцах.

ТЯГА 1. зүтгүүр, хөллүүр, чирүүл, татуур; *механическая ~* механик чирүүл; *электрическая ~* цахилгаан зүтгүүр; *пароная ~* уурын зүтгүүр; 2. татац; *~ дымохода* яндангийн татац; 3. зүтгүүр, зүтгэх хүч; 4. тэмүүлэх, эрмэлзэх; *~ к науке* эрдэм рүү тэмүүлэх; *~ к культуре* соёл боловсролтой болохыг эрмэлзэх; 5. шувуу нислэг; *дать тягу* түргэн зугтаах.

ТЯГАТЬСЯ 1. өрсөлдөх, үзэлцэх, уралдах; с ним *~ трудно* түүнтэй үзэлцэх бэрх; 2. заргалдах, заалдах.

ТЯГАЧ чирдэг трактор, зүтгүүр трактор.

ТЯГОСТ|ИЙ 1. хүнд, хүчир, хэцүү бэрх; *~ое положение* хэцүү байдал; 2. яршигтай, төвөгтэй, залхуутай, зовуурьтай, зовлонтой; *~ое яление* зовлонтой үзэгдэл.

ТЯГОСТЬ 1. дарамт, төвөг, зовлон, яршиг; *быть кому-либо в ~* хүнд зовлон болох, хүнд төвөг болох; 2. ядарч туйлдах, цуцрах; *чувствовать ~ во всё теле* бүх бие цуцрах, хамаг бие өвдөх.

ТЯГОТА дарамт, зовлон, төвөг, яршиг.

ТЯГОТЕНИЕ 1. таталт, таталцах хүч, *земное ~* дэлхийн таталт; 2. тэмүүлэх, эрмэлзэх, дурлах; *~ к науке* шинжлэх ухааныг эзэмшихийг эрмэлзэх; *~ к музыке* хөгжим сурахыг эрмэлзэх, хөгжимд дурлах.

ТЯГОТЕТЬ 1. тэмүүлэх, эрмэлзэх, дурлах; *~ к музыке* хөгжимд дурлах; 2. зовоох, дарах.

ТЯГОТИТЬ дарамт болох, тээр болох, яршиг болох, төвөг болох.

ТЯГОТИТЬСЯ бэрхшээх, хүндшээх, төвөгшөөх, яршиглах, хашрах; *~ одиночеством* ганцаараа байж хашрах, ганцаараа байхаас бэрхшээх.

ТЯГУЧЕСТЬ 1. сунац; 2. унжралдсан наалданги (*байх*); 3. урт (*байх*), унжралдсан удаан (*байх*).

ТЯГУЧ|ИЙ 1. сунадаг, сунах; *~ металл* сунадаг төмөрлөг; 2. унжралдсан, нялцгай өтгөн; *~ее тесто* нялцгай гурил; 3. урт, уртын, унжралдсан, удаан; *~ая песня* уртын дуу.

ТЯЖ татлага, сур; *~ тормозного вала* тоормосын голын сур.

ТЯЖБА 1. зарга, зарга заалхай; 2. бооцоо, арцалдаа.

ТЯЖЕЛЁ|ТЬ хүндрэх, хүнд болох; *веки у меня ~ют* миний нүд анилдаж байна.

ТЯЖЕЛЮ 1. хүнд; *~ натруженный автомобиль* хүнд ачаатай машин; 2. хүнд, нүсэр; *~ ступать* нүсэр алхлах; 3. нахүнд; *он ~ болен* тэр (*хүн*) хүнд.

ТЯЖЕСТ|Ь 1. хүнд; *центр ~и* 1) хүндийн төв; 2) гол зүйл, гол асуудал; *сила ~и* хүндийн хүч; 2. хүнд юм, ачаа; *поднятие ~и* хүнд юм өргөх; 3. бэрх байх, хэцүү байх, хүнд байдал, бэрхшээл; *~ разлуки* хагашлын бэрхшээл; 4. хүнд, хатуу; *смягчить ~* *наказаниа* хатуу шийтгэлийг зөөлрүүлэх.

ТЯЖК|ИЙ хүнд хүчир, хэцүү бэрх, хүнд их; *~ие преступления* хүнд их ял.

ТЯНУТЬ 1. татах, чангах, чирэх; *~ веревку* олс татах; *~ кого-либо за рукав* ханцуй дээрээс нь чангах; 2. татах; *печка хорошо тянет* пийшин сайн татаж байна; 3. удаашруулах, дарах, удаашрах, дарагдах; *он тянет с ответом* тэр (*хүн*) хариу өгөхийг удаашруулж байна; *~ дело* хэрэг удаашруулах, хэрэг дарагдуулах; 4. дуудаж аваачих (*авчрах*), урьж аваачих (*авчрах*), чирч аваачих (*авчрах*); 5. дур татах, дур хүрэх; *меня тянет* *попутешествовать* миний жуулчлах дур хүрнэ; 6. үлээх, цоргих, ханхлах, үнэртэх; *от окна тянет* *холодом* цонхноос хүйт үлээнэ.

ТЯНУТЬСЯ 1. сунах, тэнийх, тэлэгдэх. 2. суниах 3. цэлийх, нэлийх, үргэлжлэх 4. үргэлжлэх, ужих 5. удах, удаан болох, ужих 6. тэмүүлэх, уллах, эрмэлзэх 7. цувах, цувралдах 8. гүйцэх, зэрэгцэхийг эрмэлзэх.

ТЯНУЧКА маатан.

ТЯПАТЬ 1. цохих, цавчих 2. дэлсэх, хулгайлах.

ТЯПНУТЬ 1. цохих, цавчих *~ топором* сүхээр цохих 2. дэлсэх, хулгайлах.

ТЯТЯ ажаа, аав.

У I 1. ээ, ээдээ; 2. ий; ~, **какие страсти!** ий, ясан айхтар юм!

У II 1. дээрх, дэргэд, хажууд, захад; **дом ~ самого берега реки** голын яг эрэг дээрхи байшин; **остановиться ~ двери үүдний** дэргэд зогсох; 2. - д, - тай; **сидеть ~ моря, ждать погоды** далайн хөвөөнд сууж тэнгэр засрахыг хүлээх (*бухын засааг харж үнэг турж үхэх*); **жить ~ своих родителей** аав ижийндээ суух; **шить пальто ~ портного** оёдолчныд хүрэм оёулах; **работать ~ нас** хорошо манайд ажиллах сайхан; ~ **певца сильный голос** сайн хоолойтой дуучин, ~ **меня нет** свободного времени над зав байхгүй; ~ **него три сына** тэр гурван хүүтэй; ~ **певца сильный голос** дуучин дорвитой хоолойтой, дуучин хүчтэй хоолойтой юм; 3. - ын, - ны; **ящик ~ стола** **выдвижной** ширээний шургуулга сугардаг юм; **ворота ~ сарая** **закрыты** саравчны хаалга хаалттай; 4. - аас (- ээс, - оос, - өөс); **спросить ~ учителя** багшаас асуух; **узнать ~ товарища** нөхрөөс олж мэдэх; **купить ~ букиниста** **книгу** хуучин ном худалдагчаас ном авах; **смотри ты ~ меня!** чн сайхан мэдээрэй!

УБАВИТЬ 1. багасгах, богиносгох, хасах, хорогдуулах, танах; ~ **расходы** зардлыг багасгах; ~ **скорость** хурдыг хасах; ~ **цену** үнийг хорогдуулах; ~ **длину** **платья** тэрлэгийн уртаас танах; 2. хөнгөрөх, багасах; ~ **в весе** жин нь хөнгөрөх.

УБАВЛЯТЬ 1. багасгах, богиносгох, хасах, хорогдуулах, танах; 2. хөнгөрөх, багасах.

УБАВЛЯТЬСЯ багасах, богиносгох, хасагдах, хорох, дундрах, татрах.

УБАЮКАТЬ 1. бүүвэйлэх, бүүвэйлж унтуулах; 2. зүүрмэглүүлэх, үүрэглүүлэх, дуурайлуулах; 3. тайтгаруулах, тайвшруулах; ~ **надеждой** горьдлогоор тайтгаруулах.

УБАЮКИВА|ТЬ 1. бүүвэйлэх, бүүвэйлж унтуулах; 2. зүүрмэглүүлэх, үүрэглүүлэх, дуурайлуулах; **морская качка** ~**ет** далайн долгио займчаар зүүрмэглүүлнэ; 3. тайтгаруулах, тайвшруулах.

УБЕГАТЬ 1. гүйж очих, гүйж явчихах; 2. оргох, зугтах; 3. дэврэх, халих, асгарах.

УБЕДИТЕЛЬНО 1. итгэмээр, үнэмшиж; ~ **говорить** итгэмээр хэлэх; 2. учирлаж; ~ **просить** учирлаж гуйх.

УБЕДИТЕЛЬНОСТЬ итгүүлэх чадал, үнэмшүүлэх чадал.

УБЕДИТЕЛЬНЫЙ 1. итгүүлэх, үнэмшүүлэх; ~ **аргумент** үнэмшүүлэх баримт; ~ **пример** итгүүлэх жишээ; 2. учирлах, ихэд; **убедительная просьба** учирлаж гуйх.

УБЕДИ|ТЬ 1. итгүүлэх, үнэмшүүлэх, сэнхрүүлэх; ~ **в своей правоте** өөрийнхөө зөв болохыг итгүүлэх; 2. зөвшөөрүүлэх, ятгах, ойлгуулж өгөх, үгэндээ оруулах; **его ~ли** **лечиться** биеэ эмнүүлэхийг түүнд ойлгуулж өгөв.

УБЕДИ|ТЬСЯ үнэмших, итгэх, зөвшөөрөх; **я ~лся в том, что он прав** түүнийхийг би зөв гэдэгт итгэсэн.

УБЕЖА|ТЬ 1. гүйж очих, гүйгээд явчих; 2. оргох, зугтах; ~ **из плена** олзлогдсон хүн, оргох; 3. дэврэх, халих, асгарах; **молоко ~ло** сүү дэврэв.

УБЕЖДАТЬ 1. итгүүлэх, үнэмшүүлэх; 2. сэнхрүүлэх, ятгах, ойлгуулж өгөх.

УБЕЖДАТЬСЯ үнэмших, итгэх, зөвшөөрөх, ятгагдах.

УБЕЖДЕНИ|Е 1. ятгалга, ятгах, сэнхрүүлэх, үнэмшүүлэх, итгүүлэх; **действовать** **путём ~я** сэнхрүүлэх аргаар ажиллах; **сила ~я** ятгалгын хүч; 2. үзэл, бат үзэл, тогтсон үзэл; **политические ~я** улс төрийн бат үзэл.

УБЕЖДЕННО итгэлтэй, найдлагатай, үнэмшилтэй.

УБЕЖДЕННОСТЬ итгэл, бат итгэх, найдлага, бат найдах; ~ **в своей правоте** өөрийнхөө зөвд бат итгэх.

УБЕЖДЕННЫЙ бат, итгэсэн, бат итгэлтэй, тууштай; ~ **последователь** бат итгэлтэй мөрдөн дагагч.

УБЕЖИЩ|Е хоргодох газар, хоргодох, орох орон; **право ~а** хоргодох эрх.

УБЕЛЕННЫЙ цайсан, бууралтсан; ~ **сединами** үс нь цайсан азай буурал.

УБЕЛИТЬ,

УБЕЛЯТЬ цав цагаан болгох, бүр цайруулах.

УБЕРЕГАТЬ хамгаалах, хямгадах, арчлах, хүргэхгүй байх.

УБЕРЕГАТЬСЯ хамгаалах, биеэ хамгаалах, арчлах.

УБЕРЕЧЬ хамгаалах, хямгадах, арчлах, хүргэхгүй байх.

УБЕРЕЧЬСЯ хамгаалах, биеэ хамгаалах, арчлах; ~ **от простуды** ханиаднаас биеэ хамгаалах.

УБИВАТЬ 1. алах, нядлах; 2. үгүй хийх, устгах, таслах; 3. цөхрөөх, гутраах, алж хаях; 4. гарздах, барах.

УБИВАТЬСЯ гасалж зовох, гинших, гашуудаж зовох, сэтгэл овох, гаслахын ихээр гаслах.

УБИЙСТВЕНН|ЫЙ 1. үхмээр, хортой, хөнөөлтэй; ~ **климат** хортой уур амьсгал; 2. айхтар их, тэсэх аргагүй, тэсэшгүй; ~**ая жара** айхтар их халуун.

УБИЙСТВО хүнийг алах, алах, амь бусниулах.

УБИЙЦА алагч, хүн алагч, алуурчин, алсан хүн.

УБИРАТЬ 1. хураах, татаж авах, авах, хурааж авах; 2. цэвэрлэх, цэгцэлж засах, засах, засаж залах; 3. чимэглэж засах, гоёох; 4. хийх, хадгалах.

УБИРА|ТЬСЯ 1. цэвэрлэж засах, засаж залах, өөд татах; 2. тонилох, зайлах; ~**яся во!** зай! тонил!

УБИТЫЙ 1. алагдсан, алуулсан, амь үрэгдсэн, үхсэн; 2. их гутарсан, их цөхөрсөн; **у него ~ вид** тэр их гутарсан царайтай байна.

УБИ|ТЬ 1. алах, нядлах; ~ **волка** чоно алах; 2. үгүй хийх, устгах, таслах; ~ **надежду** горьдлогыг таслах; 3. цөхрөөх, гутраах, алж хаях; **это известие его ~ло** энэ мэдээ түүнийг цөхрөөв. 4. гарздах, барах; **на это дело ~то много времени** энэ хэрэгт их цаг гарзсан юм; **хоть убей меня — не могу (не знаю)** ална ч гэсэн, аварна ч гэсэн чадахгүй (*мэдэхгүй*).

УБИТЬСЯ их гэмтэх, биеэ их гэмтээх, бэртээх, чанга цохих, биеэ чанга цохих.

УБЛАГОТВОРИТЬ,

УБЛАГОТВОРЯТЬ тааллыг хангах.

УБЛАЖАТЬ,

УБЛАЖИТЬ аргадах, долигонох; ~ **старика** өвгөнийг аргадах.

УБЛЮДОК 1. ортоом, бэсрэг мал; 2. хяргуй, хүний оронцог, шааран амьтан; **фашистские ублюдки** фашистын хяргуйнууд.

УБОГ|ИЙ 1. ядуу, ягир, ягтаа тулсан, дорой, ядуу дорой; ~**ое жилище** ядуу дорой сууц; 2. эрэмдэг, мундсан; ~**ая** **старуха** эрэмдэг эмгэн.

УБОЖЕСТВО 1. эрэмдэг, мундал; 2. ядуу ядуу, дорой, дуль, дуль ядуу; ~ **воображения** ургуулан бодохдоо дуль ядуу.

УБОЙ нядлах, нядлага, ярга, ярга хийх, идэш хийх; **кормить** **на ~** 1. шахаж тэжээх; 2. бялууртал идүүлэх.

УБОЙНЫЙ 1. ярганы, нядлах, нядалгааны, идэшний; ~ **скот** нядлах мал; ~ **вес** нядалгааны жин, гулуузын жин; 2. сөнөөх, сүйтгэх; 3. *ряг.* маш гоё, дээд зэргийн.

УБОР хувцас, гоёл; **свадебный** ~ хуримын гоёл; **головной** ~ малгай.

УБОРИСТЫЙ шигүү; ~ **почерк** шигүү бичиг.

УБОРКА 1. хураах, хураалга; ~ **урожаю** ургац хураах; 2. цэвэрлэж засах, хурааж хумих, татаж авах, засаж залах; ~ **помещения** гэр байраа цэвэрлэх; ~ **инструментов** багаж цэвэрлэх.

УБОРНАЯ 1. тасалгаа, хувцаслах өрөө; **артническая** ~ жүжигчдийн хувцаслах өрөө; 2. жорлон, бие засах газар.

УБОРОЧНЫЙ хураах, тариа хураах, тариа хураалгын.

УБОРЩИК 1. тариа хураагч; 2. цэвэрлэгч.

УБОРЩИЦА цэвэрлэгч, цэвэрлэгч эмэгтэй.

УБОЯТЬСЯ айх сүрдэх, ширвээтэх; ~ **бездны премудрости** гүн бэрх ухаанаас сүрдэх.

УБРАНСТВО засал, чнмэг засал, тохижил; ~ **комнаты** ерөөний засал.

УБРАТЬ 1. хураах, хурааж авах, татаж авах; 2. цэвэрлэх, цэгцэлж засах, засах, засаж залах; ~ **помещение** гэр байраа засаж залах; 3. чимэглэж засах, гоёх; **зал убран цветами** танхим цэгцээр засагджээ; 4. хийх, хадгалах; ~ **книги в шкафу** шүүгээнд ном хийх.

УБРА||ТЬСЯ 1. цэвэрлэж засах, засаж залах, өөд татах; ~ **лись во всех комнатах** өрөө тасалгаагаа цэвэрлэж засав; 2. тонилох, зайлах; ~ **подобру-поздорову** эсэн мэнд дээрээ тонилох; **еле ~лась оттуда** тэндээс арай гэж зайлав.

УБЫВАТЬ 1. багасах, цөөрөх, хорох, хорогдох, татрах; 2. хасагдах, бүрэлдэхүүнээс гарах.

УБЫЛЬ багасал, хоргодол, цөөрөлт, татрал, татралт; **иа ~идти** багасах, цөөрөх, хоргодох, буурах, татрах.

УБЫСТРИТЬ хурдатгах, түргэсгэх; ~ **шаг** алхаагаа хурдатгах.

УБЫТОК гарз, гарлага, алдах, алдагдал, хохирол; **терпеть** ~ гарз учрах; **продать с убытком** алдагдалтай зарах.

УБЫТОЧН||ЬИЙ гарзтай, гарлагатай, алдагдалтай, хохиролтой; ~ **ая торговля** алдагдалтай худалдаа.

УБЫ||ТЬ 1. багасах, цөөрөх, хорох, хорогдох, татрах; **силы ~ли** хүч багасав; **народу ~ло** хүн цөөрөв; 2. хасагдах, бүрэлдэхүүнээс гарах.

УВАЖАЕМЫЙ хүндэт, хүндтэй, эрхэм; ~ **товарищ** эрхэм нөхөр; **он всеми ~ человеком** тэр олонд хүндтэй хүн.

УВАЖАТЬ хүндлэх, хүндэтгэх, эрхэмлэх; ~ **старших** ахмад настныг хүндлэх; **заставить себя** ~ биеэ хүндлүүлэх.

УВАЖЕНИ||Е хүндлэх, хүндэтгэх, хүндэтгэл; **виушать** ~ хүндэтгэл төрүүлэх; **из ~я к вам** таныг хүндэтгэж.

УВАЖИТЕЛЬН||ЬИЙ хүндтэй, ноцтой, чухал; ~ **ые причины** хүндтэй шалтгаан.

УВАЖИ||ТЬ 1. ёсоор гүйцэтгэх, хүндэтгэж гүйцэтгэх, чухалчилж биелүүлэх; **я ~л вам** **вашу просьбу** би таны гуйсан ёсоор гүйцэтгэв; 2. хүндэтгэх, хүндлэх; ~ **родителей** эцэг эхээ хүндлэх.

УВАЛ гүвээ, дөрөлж.

УВАЛЕНЬ бовь хүн, бойдоо хүн, болхи хүн.

УВАРИВАТЬСЯ 1. гүйцэд чанагдах, гүйцэд болох, шалзрах; 2. ширгэх, ширгэгэл чанагдах.

УВАРИ||ТЬСЯ 1. гүйцэд чанагдах, гүйцэд болох, шалзрах; **мясо ~лось** мах гүйцэд болжээ; 2. ширгэх, ширгэтэл чанагдах.

УВЕДОМИТЕЛЬН||ЬИЙ мэдэгдэх, мэдээ өгөх, дуулгах; ~ **ое письмо** мэдэгдэх захидал.

УВЕДОМИТЬ мэдэгдэх, мэдээ өгөх; ~ **о дие** **приезда** ирэх өдрөө мэдэгдэх.

УВЕДОМЛЯТЬ мэдэгдэх, мэдээ өгөх; ~ **о получении письма** захидал хүлээн авсныг мэдэгдэх.

УВЕДОМЛЕНИЕ 1. мэдэгдэх, мэдээ өгөх; 2. мэдэгдэх хуудас, мэдэгдэх бичиг; **получить по почте** шуудангаар мэдэгдэх бичиг авах.

УВЕЗТИ аваачих, авч явах; ~ **детей в деревню** хүүхдүүдийг тосгонд аваачих; ~ **свои книги** номоо авч явах.

УВЕКОВЕЧЕНИЕ мөнхжүүлэх, мөнхлөх.

УВЕКОВЕЧИВАТЬ мөнхжүүлэх, мөнхлөх, мөнх болгох.

УВЕКОВЕЧИВАТЬСЯ мөнхжих, мөнхрөх, мөнх болох.

УВЕКОВЕЧИТЬ мөнхжүүлэх, мөнхлөх, мөнх болгох; ~ **память павших героев** амь үрэгдсэн баатруудын дурсгалыг мөнхжүүлэх.

УВЕКОВЕЧИТЬСЯ мөнхжих, мөнхрөх, мөнх болох.

УВЕЛИЧЕНИЕ 1. ихсэх, ихэсгэх, томрох, нэмэгдэх; 2. ихэсгэх, томсгох, нэмэгдүүлэх; 3. нэмэгдэл, өсөлт; ~ **численности населения** хүн амын тооны өсөлт.

УВЕЛИЧИВАТЬ ихэсгэх, нэмэгдүүлэх, өсгөх, томруулах.

УВЕЛИЧИВАТЬСЯ ихсэх, нэмэгдэх, өсөх, томрох.

УВЕЛИЧИТЬ ихэсгэх, нэмэгдүүлэх, өсгөх, томруулах; ~ **портрет** хөргийг томруулах.

УВЕЛИЧИ||ТЬСЯ ихсэх, нэмэгдэх, өсөх, томрох; **территория парка ~лась вдвое** цэнгэлдэх хүрээлэнгийн дэвсгэр газар хоёр дахин нэмэгдэв.

УВЕЛИЧИТЕЛЬН||ЬИЙ өсгөх, томруулах, тодотгох, ихэсгэх; ~ **ое стекло** өсгөх шил; ~ **суффикс** ихэсгэх дагавар; ~ **ан форма** ихэсгэх хэлбэр.

УВЕНЧА||ТЬ 1. өргөх, чнмэглэх, олгох; ~ **премией лучшее сочинение** шилдэг зохиолд шагнал олгох; 2. сүндэрлүүлэх, урагштай төгсгөх, амжилттай гүйцэтгэх; **здание ~ли** **башией** цамхгаар байшинг сүндэрлүүлэв.

УВЕНЧА||ТЬСЯ амжилттай төгсөх, урагштай дуусах, сайнаар төгсөх; **дело ~лось полным успехом** уг хэрэг бүрэн амжилттай төгсөв.

УВЕНЧИВАТЬ 1. өргөх, чнмэглэх, олгох; ~ **премией лучшее сочинение** шилдэг зохиолд шагнал олгох; 2. сүндэрлүүлэх, урагштай төгсгөх, амжилттай гүйцэтгэх.

УВЕНЧИВАТЬСЯ амжилттай төгсөх, урагштай дуусах, сайнаар төгсөх.

УВЕРЕНИЕ батлан өгүүлэх, батлан илэрхийлэх, илэрхийлэл; **примите ~ в мой совершенном уважении** миний гүн хүндэтгэлийн илэрхийллийг хүлээн авна уу.

УВЕРЕННОСТ||Ь лав итгэх, бат итгэх; **быть в полной ~и** гүйцэд бат итгэж байх.

УВЕРЕННЫЙ итгэлтэй, бат итгэлтэй, итгэх, лав итгэсэн; ~ **шаг** итгэлтэй алхам; **в нем я вполне уверен** би түүнд нэрээ итгэж байна; **будьте уверены** битгий зовоорой, найдаж болно.

УВЕРИТЬ итгүүлэх, үнэмшүүлэх, баталж хэлэх; ~ **в своей правоте** өөрийнхөө зөвийг итгүүлэх.

УВЕРИТЬСЯ итгэх, үнэмших, сэнхрэх; ~ **в чьей-либо преданности** хүний үнэнч шударга байгаад итгэх.

УВЕРНУТЬСЯ 1. мултрах, дальдрах, бултах, холбирох; ~ **от удара** цохилтоос дальдрах; 2. зайлсхийх, цааргалах; ~ **от прямого ответа** шууд хариулахаас зайлсхийх.

УВЕРОВАТЬ итгэх, үнэмших.

УВЕРТКА зайлсхийх, цааргалал, бултах, булзаарал; **говорить без уверток** цааргалалгүй хэлэх.

УВЕРТЛИВЫЙ, **зайламентай**, мултархай, холбирхой, цаарга; ~ **парень** холбирхой залуу.

УВЕРТЫВАТЬСЯ 1. мултрах, дальдрах, бултах, холбирох; 2. зайлсхийх, цааргалах, булзах.

УВЕРТЮРА удиртгал хөгжим.

УВЕРЯ||ТЬ итгүүлэх, үнэмшүүлэх, батлан хэлэх; **я ~ю тебя, что я прав** минийх зөв гэдгийг чамд батлан хэлье.

УВЕРЯТЬСЯ итгэх, үнэмших, сэнхрэх.
УВЕСЕЛЕНИЕ найр цэнгэл, цэнгэл, зугаа.
УВЕСЕЛИТЕЛЬНЫЙ цэнгэлийн, цэнгэлт, цэнгэх; *~ая прогулка* цэнгэн зугаацаж явах.
УВЕСЕЛЯТЬ цэнгүүлэх, цэнгэлдүүлэх, зугаацуулах, наргиулах.
УВЕСИСТЫЙ 1. жинтэй, нүсэр, лагс; *~ чемодан* нүсэр чемодан; 2. хүчтэй, жинтэй; *~ удар* жинтэй цохилт.
УВЕСТИ 1. аваачих, аваад явчих; *~ детей домой* хүүхдүүдийг гэртээ аваачих; 2. хулгайлж аваачих, хулгай хийх; *~ лошадь морь* хулгайлж аваачих.
УВЕЧИТЬ бэртгэх, гэмтгэх; *~ в драке* зодолдож бэртгэх.
УВЕЧИТЬСЯ бэртэх, гэмтэх.
УВЕЧЬЕ бэртэх, бэртэнги, гэмтэл; *получить* *~ бэртэнги* олох.
УВЕЩАТЬ дүүрэн өлгөх, дүүрэн зүүх, дүүртэл зүүх; *~ стены картинами* хана дүүрэн зураг өлгөх.
УВЕЩИВАТЬ дүүрэн өлгөх, дүүрэн зүүх, дүүртэл зүүх.
УВЕЩАНИЕ ятгах, сэнхрүүлэх.
УВЕЩАТЬ ятгах, сэнхрүүлэх, сургаж хэлэх.
УВЕЩЕВАНИЕ ятгалга, сэнхрүүлэл, сургамж.
УВЕЩЕВАТЬ ятгах, сэнхрүүлэх, сургаж хэлэх.
УВИВАТЬ хэрэх, ороох, орооцолдуулах.
УВИВАТЬСЯ үлхээцэлдэх, хоргоох.
УВИДАТЬСЯ уулзах, учрах.
УВИДЕТЬ 1. харах, үзэх; *он его ~л издалека* тэр түүнийг холоос харав; 2. ойлгох, мэдэх, ойлгож мэдэх; *он ~л, что ошибся* тэр эндүүрснээ ойлгож мэдэв.
УВИДЕТЬСЯ уулзах, учрах; *~ со знакомыми* танилуудтайгаа уулзах.
УВИЛИВАТЬ 1. дальдарч зайлах, бултах; 2. зайлсхийх, цааргалах.
УВИЛЬНУТЬ 1. дальдарч зайлах, бултах; *~ от удара* цохилтоос дальдарч зайлах; 2. зайлсхийх, цааргалах; *~ от ответа* хариулахаас зайлсхийх.
УВИ||ТЬ хэрэх, ороох, орооцолдуулах; *изгородь ~та плющом* бургасан хашаа ороонго өвсөөр хэргэгджээ.
УВЛАЖНЕНИЕ чийгтүүлэх, чийг авахуулах, дэвтээх.
УВЛАЖНИ||ТЬ чийглэх, чийг авахуулах, дэвтээх; *дождь ~л землю* бороо газар дэвтээв.
УВЛАЖНИ||ТЬСЯ чийгтэх, чийг авах, дэвтэх; *почва ~лась хөрс* чийгтэв.
УВЛАЖНЯТЬСЯ чийгтэх, чийг авах, дэвтэх.
УВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ сонирхолтой зүйл, дур татах, ташуурам.
УВЛЕКАТЕЛЬНЫЙ сонирхолтой, дур татах, ташуурмаар; *~ рассказ* сонирхолтой яриа.
УВЛЕКАТЬ 1. аваачих, аваад явчих, дагуулаад явчих; 2. ташуурах, сонинчирхах, сонирхон орох; 3. сонирхлыг татах, дурыг татах, дур булаах; 4. дурлах.
УВЛЕКАТЬСЯ 1. ташуурах, сонирхох, сонирхон орох; 2. дур татагдах, дур булаагдах, дурлах.
УВЛЕЧЕНИЕ 1. урам, бахдал, баяр бахдал; *с ~м работать* урамтай ажиллах; 2. их сонирхох; *~ футболом* хөл бөмбөг их сонирхох; 3. сонирхох, дур татагдах, таалагдах; *~ перешло в прочию привязанность* сонирхож явсаар ижил дасал боллоо.
УВЛЕ||ЧЬ 1. аваачих, аваад явчих, дагуулаад явчих; 2. ташуурах, сонирхох, сонирхон орох; *работа ~кла его* тэр ажилдаа сонирхон оржээ; 3. сонирхлыг татах, дурыг татах, дур булаах; *~ зритель* илгээ тоглолтоороо үзэгчдийн дур татах; 4. дур татах; *~ девушку* бүсгүйн дур татах.
УВЛЕЧЬСЯ 1. ташуурах, сонирхох, сонирхон орох; *~ любимой работой* дуртай ажилдаа сонирхон орох; 2. дур татагдах, дур булаагдах, дурлах; *~ девушкой* бүсгүйд дур татагдах.

УВОДИТЬ 1. аваачих, аваад явчих; 2. хулгайлж авах.
УВОЗИТЬ аваачих, аваад явчих.
УВОЛИТЬ халах, огцруулах, чөлөөлөх, чөлөө олгох; *~ с работы* ажлаас халах; *~ в отпуск* амралтын чөлөө олгох.
УВОЛИТЬСЯ халагдах, огцрох, чөлөөлөгдөх, гарах; *~ с работы* ажлаас халагдах.
УВОЛО||ЧЬ чирж аваачих, аваачих, аваад явчих; *волк ~к овцу* в лес чоно хонийг ой руу чирээд явчихав.
УВОЛЬНЕНИЕ халах, огцруулах, чөлөөлөх; *~ со службы* албанаас чөлөөлөх.
УВОЛЬНИТЕЛЬНЫЙ халагдсан үнэмлэх, чөлөөний үнэмлэх.
УВОЛЬНЯТЬ халах, огцруулах, чөлөөлөх, чөлөө олгох.
УВОЛЬНЯТЬСЯ халагдах, огцрох, чөлөөлөгдөх, гарах.
УВЫ халаг, ээ халаг, ээ тоогүй харин.
УВЯДАНИЕ 1. хагдрал, гандал, хувхайрал, өлбийх; 2. хөгшрөл, буурал, доройтол, сульдал.
УВЯДА||ТЬ 1. хагдрах, гандах, гулжийх, хувхайрах, зэвхнрэх; *цветы осенью ~ют* цэцэг намар гандана; 2. хөгшрөх, буурах, сульдах; *красота ~ет* үзэсгэлэн нь буурч байна.
УВЯДШ||ИЙ 1. хагдарсан, гандсан, гулжийсан; *~ цветок* гандсан цэцэг; 2. хөгширсөн, буурсан, сульдсан; *~ая красота* буурсан үзэсгэлэн.
УВЯЗАТЬ I 1. боох, баглах, хүлэх, уях; *~ вещи* юмаа баглах; 2. холбох, нийцүүлэх, зохицуулах; *~ теорию с практикой* онолыг туршлагатай холбох.
УВЯЗАТЬ II шигдэх, шаагдах, шавардах.
УВЯЗА||ТЬСЯ I 1. хүлэгдэх, баглагдах; 2. юм хумаа боох; *~лись и поехали на станцию* юм хумаа боож аваад өртөө рүү явав.
УВЯЗА||ТЬСЯ II дагаж явах, салахгүй дагах; *за нами ~лся щенок* бидний хойноос гөлөг дагав.
УВЯЗКА 1. хүлэлт, баглалт, боолт; 2. нийцүүлэх, зохицуулах, тохируулах.
УВЯЗ||НУТЬ шигдэх, шавардах, шаагдах; *лошадь ~ла в сиегу* морь хөр цасаанд шигдэв.
УВЯЗЫВАТЬ I 1. боох, баглах, хүлэх; 2. нийцүүлэх, зохицуулах, тохируулах, уялдуулах.
УВЯЗЫВАТЬСЯ I хүлэгдэх, баглагдах; 2. юм хумаа боох; 3. дагаж явах, салахгүй дагах.
УВЯЗНУТЬ I хагдрах, гандах, гулжийх, хувхайрах, зэвхнрэх; 2. хөгшрөх, буурах, сульдах.
УГАДАЙКА *разг.* ойлгомжгүй байдал.
УГАДА||ТЬ таах, тааж мэдэх, тааварлах, тааварлаж мэдэх, төсөөлөх; *я ~л его намерения* би түүний саналыг тааварлаж мэдэв.
УГАДЫВАТЬ таах, тааж мэдэх, тааварлах, тааварлаж мэдэх, төсөөлөх.
УГАДЧИК таагч, тааварлагч, тааж мэдэгч; *он плохой ~тэр* муу тааварлагч.
УГАР 1. хордуулах хий, нүүрсэн хий, бүгтрээх хий, угаар; *смерть от ~а* бүгтрээх хийд хордож үхэх; *в комнате пахнет ~ом* тасалгаанд угаар үнэртэж байна; 2. манан, ганирал; *любвиный ~* янагийн манан.
УГАРНЫЙ 1. хорт хийн, нүүрсэн хийтэй; *~ воздух* нүүрсэн хийтэй агаар; 2. *разг.* дээд зэргийн, маш гоё.
УГАСАНИЕ 1. унтрах, бөхөх; 2. доройтох.
УГАСА||ТЬ 1. унтрах, бөхөх; 2. доройтох; *силы ~ют* тамир доройтож байна.
УГАСНУТЬ I унтрах, бөхөх; *костёр угас* түүдэг гал унтрав; 2. доройтох.
УГЛЕВОД нүүрс ус.
УГЛЕВОДНЫЙ *~ обмен* нүүрс усны солилцол.

УГЛЕВОДОРОД нүүрс ус төрөгч (*нүүрс төрөгч, ус төрөгч хоёрын нийлмэл*).

УГЛЕВОЗ нүүрсний хөсөг, нүүрс зөөх хөсөг.

УГЛЕДОБЫЧ||А нүүрс малтлага, нүүрс гаргалт; **повышение** ~и нүүрс гаргалтыг нэмэгдүүлэх.

УГЛЕДРОБИЛЬНЫЙ нүүрс хэмхчих, чулуун нүүрс бутлах.

УГЛЕЖЖЕНИЕ модны нүүрс хийх, мод шатааж нүүрс бэлтгэх.

УГЛЕКИСЛОТА нүүрс хүчил, нүүрсний хүчил, нүүрс хүчлийн хий.

УГЛЕКИСЛЫЙ нүүрс хүчлийн; ~ое **соединение** нүүрс хүчлийн нэгдэл; ~ые **воды** нүүрс хүчлийн ус; ~ газ нүүрс хүчлийн хий.

УГЛЕКОП нүүрс малтагч, нүүрсчин.

УГЛЕПРОМЫШЛЕННОСТЬ нүүрсний үйлдвэр.

УГЛЕПРОМЫШЛЕННЫЙ нүүрсний үйлдвэрийн, нүүрсний уурхайн.

УГЛЕРОД нүүрс төрөгч.

УГЛОВАТ||ЫЙ 1. өнцөглөг, өнцгүүдтэй, өнцөг булантай; ~ое **лицо** өнцөглөг нүүр; 2. болхи, дүйгүй; ~ое **движение** болхи хөдөлгөөн.

УГЛОВ||ОЙ өнцгийн, өнцөгтэй, өнцөг булангийн; ~ дом өнцгийн байшин; ~ое **измерение** өнцөг хэмжих.

УГЛОМЕР өнцөг хэмжүүр, өнцөгт хэмжүүр.

УГЛОМЕРН||ЫЙ өнцөг хэмжих, өнцөгт хэмжүүрийн; ~ые **инструменты** өнцөгт хэмжүүрийн багаж.

УГЛУБИТЬ 1. гүнзгий болгох, гүнзгийрүүлэх, хонхойлгох; ~ **свои знания** мэдлэгээ гүнзгийрүүлэх; 2. гүнзгий хийх, гүнзгий оруулах; ~ **сваи ещё на метр** тулцыг бас нэг метр гүнзгий шаах.

УГЛУБИ||ТЬСЯ 1. гүнзгий болох, гүн болох, гүнзгийрэх, хонхойх; **дио** ~лось ёроол нь гүнзгий болов; **противоречия** ~лись зөрчил гүнзгийрэв; 2. гүнзгий орох, гүн орох; ~ в **лес ойн гүнд** орох; 3. бодоод л байх, санаашрах; ~ в **воспоминания** дурсамждаа автах; ~ в **себя** дотроо санаашрах.

УГЛУБЛЕНИЕ 1. гүнзгийрэх, гүнзгий болох; 2. гүнзгийрүүлэх, гүнзгий болгох; ~ **дня реки** голын ёроолыг гүнзгийрүүлэх; 3. гүнзгийрэл; 4. хонхор, хотгор; ~ в **земле** газрын хонхор.

УГЛУБЛЕН||ЫЙ 1. гүнзгий, гүн; ~ое **изучение литературы** утга зохиолыг гүнзгий судлах; 2. бодлого болсон, санааширсан; ~ в **себя** дотроо санааширсан.

УГЛУБЛЯТЬ 1. гүнзгий болгох, гүн болгох, гүнзгийлэх, хонхойлгох; 2. гүнзгий оруулах, гүнзгий хийх.

УГЛУБЛЯТЬСЯ 1. гүнзгий болох, гүн болох, гүнзгийрэх; 2. гүнзгий орох, гүн орох; 3. бодоод л байх, санаашрах.

УГЛЯД||ТЬ 1. харах, олж харах, ажиг; ~л **приятною** девушку **среди студентов** **медиинститута** АУДС-ийн оюутан эмэгтэйчүүдийн дундаас нүдэнд дулаахан охиныг олж харав.

УГНАТЬ 1. туух, тууж аваачих, тууж гаргах; ~ **стадо** в **поле** малаа хөдөө тууж гаргах; 2. хөөх, хөөж аваачих, хөөгөөд явчих, хулгайлах; ~ **лошадь морь** хулгайлах.

УГНАТЬСЯ 1. гүйцэх, хөөж гүйцэх; за **хорошим** **бсгуном** **не** ~ **хурдан** гүйгчийг **хөөж** гүйцэхгүй; 2. гүйцэх, зэрэгцэх; в **учёбе** за **ним** **не** ~ **сурлагаар** түүнийг гүйцэх бэрх.

УГНЕЗДИТЬСЯ хавчуулж суух, хавчуулж амьдрах, завсарт, үүрлэх, үүрлэж байх.

УГНЕТАЕМЫЙ дарлагдагч, дарлагдсан хүн.

УГНЕТАТЕЛЬ дарлагч.

УГНЕТАТЕЛЬСКИЙ дарлагчдын, дарлалтын, дарлах.

УГНЕТА||ТЬ 1. дарлах; 2. зовоох, сэтгэл зовоох; **его** ~ли **мрачные мысли** олхиогүй юм санагдаж сэтгэлнийг нь зовоодог байв.

УГНЕТАТЬСЯ дарлагдах.

УГНЕТЕНИ||Е 1. дарлал, дарлах; 2. сэтгэл зовох, зовиур; **быть** в ~и **зовиуртай** байх.

УГНЕТЕННОСТЬ дарлагдал, зовиур.

УГНЕТЕН||ЫЙ 1. дарлагдагч, дарлагдсан; 2. сэтгэл зовсон, зовиуртай, гутарсан; ~ое **состояние** гутранги байдал.

УГОВАРИВАТЬ 1. ятгах, ойлгуулах, панаалдах; 2. **разг.** хэмжээний архи уух, **уговорить** **бутылку** шилтэй юмыг дуустал уух.

УГОВОРО 1. үгэнд орох, үгэндээ оруулах, ятгах; **он** **не** **поддаётся** **никаким** ~ам тэр яагаад ч үгэнд орохгүй байна; 2. хэлэлцээ, хэлэлцэж тохирох, болзоо, болзож тохирох; ~ **дороже денег** хэлэлцээ бол мөнгөнөөс эрхэм.

УГОВОРИТЬ үгэндээ оруулах, ятгах, ойлгуулах.

УГОВОРИ||ТЬСЯ хэлэлцэх, хэлэлцэж тохирох, болзох; **мы** ~лись **вместе** **схять** бид хамт явахаар болзов.

УГОД||А в ~у **кому-либо** санаанд нь тааруулж, тааруулж, саймсарч.

УГОДИ||ТЬ 1. сэтгэлд тааруулах, тааруулах, санаанд нийлүүлэх, аялдуулах; **всем** **не** ~шь бүгдэд тааруулж чадахгүй; 2. орох, ойчнх; **лиса** ~ла в **капкан** үнэг хавханд оров; 3. тусах, онох, мөргөх; ~ **камнем** в **окио** чулуугаар цонх онох; **пуля** ~ла **ему** в **плечо** сум мөрөнд нь тусжээ.

УГОДЛИВОСТЬ саймсрал, зусар, зулгүй.

УГОДЛИВ||ЫЙ саймсрах, зусарч, зулгүй, долигонуур; ~ая **улыбка** саймсарч инээмсэглэх; ~ **человек** зусарч хүн.

УГОДНИК 1. саймсрагч, долигоногч; **дамский** ~ хүүхэнд саймсрагч, панаал эр; 3. ивээлт, хутагт.

УГОДНИЧАТЬ саймсрах, зусардах; ~ **перед** **сильным** хүчтэний өмнө зусардах.

УГОДНИЧЕСТВО саймсрах, зусардах, бялдуучлах; **низкоп-** **клонство** и ~ мэхэлзэн бялдуучлах.

УГОДНО 1. хэрэгтэй; **что** **вам** ~? танд юу хэрэгтэй вэ? **если** **вам** ~ танд хэрэгтэй бол; **не** ~ ли? хэрэгтэй биш байгаа? 2. ч гэсэн, боловч, хамаагүй, өөрцгүй, бишгүй; **кто** ~ хэн ч гэсэн, хэн боловч; **как** ~ яагаад ч гэсэн; **какой** ~ ямар ч хамаагүй, ямар боловч; **где** ~ хаа ч гэсэн, хаана ч хамаагүй; **куда** ~ хаашаа ч гэсэн, хаашаа ч хамаагүй; **откуда** ~ хаанаас ч гэсэн, хаанаас боловч; **сколько** ~ хэдийг ч гэсэн, хэдийг л бол хэдийг, бишгүй; **сколько** **душе** ~ хэдий дуртай бол төдий, хэдий ч гэсэн хамаагүй.

УГОДНЫЙ нийлэмжтэй, таарамжтай, тааламжтай, тохиромжтой.

УГОДЬ||Е 1. эдэлбэр, эдлэн газар; **лесные** ~я ой модны эдэлбэр; **земельные** ~я газар эдэлбэр; 2. ашигтай юм, ашигтай газар; **пьян** **да** **уём** — **два** ~и в **иём** архины согтуу ухаантай, ашигтай юмыг андахгүй.

УГОЖДАТЬ 1. сэтгэлд тааруулах, тааруулах, санаанд нийлүүлэх, аялдуулах; 2. орох, ойчих; 3. тусах, онох, мөргөх.

УГОЛ 1. өнцөг; **прямой** ~ тэгш өнцөг; **тупой** ~ мохоо өнцөг; **острый** ~ шовх өнцөг; **вертикальный** ~ босоо өнцөг; **гори-** **зонтальный** ~ хэвтээ өнцөг; ~ **наклона** налууугийн өнцөг; **вершина** **угла** өнцгийн орой; ~ **отражения** тусгалын өнцөг; ~ **падения** уналтын өнцөг; 2. өнцөг, булан; ~ **зрения** харааны өнцөг; ~ **века** зовхины булан; на **углу** **улицы** гудамжны өнцөгт; ~ **преломления** хугарлын өнцөг; **рёберный** ~ хавирганы өнцөг; **челюстной** ~ эрүүний өнцөг; 3. булан; **снимать** ~ хажуу? хөлсөлж суух; **красный** ~ улаан булан; 4. орох орон, орон гэр, хоргодох газар; **жить** в **своём** **углу**

орон гэртээ суух; **иметь свой** ~ орох оронтой байх; ~ рга завьж; **из-за угла сделать что-нибудь** сэмхэн далдуур юм хийх; **ходить из угла в ~ гэр** дотуур сэлгүүцэж авах; **медвежий** ~ бөглүү нутаг.

УГОЛЁК 1. хэсэг нүүрс, нүүрсний хэлтэрхий; 2. *разг.* негр хүн.

УГОЛОВНИК эрүүгийн хэрэгтэн, ялтан.

УГОЛОВНИЦЫЙ эрүүгийн; ~ **кодексе** эрүүгийн хууль; ~ **о преступлении** эрүүгийн хэрэг; ~ **ые преступники** эрүүгийн хэрэгтэн, ялтан.

УГОЛОВЩИЦА эрүүгийн хэрэг, эрүүгийн хэрэг өдүүлэх, ялт хэрэг; **борьба с ~ой** эрүүгийн хэрэг өдүүлэх явдалтай тэмцэх.

УГОЛОК өнцөг, булан, өнцөг булан; **во всех уголках страны** тус орны өнцөг булан бүрт.

УГОЛЬ 1. нүүрс; **каменный** ~ чулуун нүүрс; **древесный** ~ модны нүүрс; **бурый** ~ хүрэн нүүрс; 2. нүүрс, цог; **выгresti** угли из печи зуухнаас нүүрс малтаж авах; **горющие** угли цог; * **белый** ~ цагаан нүүрс, усны хүч; **как на ~ках сидеть** цог дээр суусан юм шиг байх, байж ядах.

УГОЛЬНИК өнцөгт шугам, өнцөг хэмжих шугам, гурвалжин шугам.

УГОЛЬНИЦЫЙ нүүрсний; ~ **ая шахта** нүүрсний уурхай; ~ **ая промышленности** нүүрсний үйлдвэр; ~ **ая кислота** нүүрсний хүчил.

УГОЛЬНЫЙ өнцгийн, булангийн; ~ **дом** өнцгийн байшин.

УГОЛЬЩИК нүүрсний ажилчин.

УГОМОНИТЬ шуугихыг болиулах, чимээгүй болгох; ~ **детей** хүүхдийн шуугихыг болиулах.

УГОМОНИТЬСЯ чимээгүй болох, шуугихаа болих; **дети ~лись** хүүхэд шуугихаа болилоо.

УГОН 1. аваачих, тууж аваачих, тууж гаргах; ~ **скота в поле** мал тууж бэлчээрт гаргах; 2. гулзайх; ~ **пути** зам шугам төмөр гулзайх; 3. хулгайлах; ~ **машины** машиныг хулгайлах.

УГОНЯТЬ аваачих, тууж аваачих, тууж гаргах, хөөж аваачих.

УГОРÁЗДИТЬ тулгах, баалах; и ~ **лю же его уехать** түүнийг тулгаж байгаад явуулсан юм шүү; **чёрт (леший)** ~л ад адлажээ, ад шүглэсэн.

УГОРАТЬ I нүүрсний хийд бүгтрэх, угаарт хордох.

УГОРАТЬ II шатаж хорогдох.

УГОРЁТЬ I нүүрсний хийд бүгтрэх, угаарт хордох.

УГОРЁТЬ II шатаж хорогдох.

УГОРЁЛЫЙ нүүрсний хийд хордсон, нүүрсний угаарт бүгтэрсэн; **он мечется, как ~ дон** шүглэсэн юм шиг сандарч явна; хулжсан адуу аятай.

УГОРЬ I могой загас.

УГОРЬ II батга; **лицо в угрях** батгатай нүүр.

УГОСТИТЬ дайлах, зочлох, хүндлэх, амсуулах; ~ **обедом** үдийн хоолоор дайлах.

УГОСТИТЬСЯ ханатал ууж идэх, цадтал идэх, зөндөө идэх.

УГОЩАТЬ дайлах, зочлох, хүндлэх, амсуулах.

УГОЩАТЬСЯ ханатал ууж идэх, цадтал идэх, зөндөө идэх.

УГОЩЕНИЕ 1. дайлах, дайллага, зочлох, зочлол, хүндлэх, хүндлэл, зоог барих; 2. идээ, зоог; **обильное** ~ элбэг идээ.

УГРЕВАТЬЦЫЙ батгатай, батга дүүрсэн; ~ **ое** **лицо** батга дүүрсэн нүүр.

УГРОБИТЬ баллах, буснулах, нураах, сүйтгэх; ~ **дело** хэрэг нураах.

УГРОЖАТЬ занах, занал учрах, аюул учрах, сүрдүүлэх; ~ **наказанием** шийтгэнэ гэж занах; **ему ~ет опасности** түүнд аюул учрах гэж байна.

УГРОЖАЮЩИЙ заналтай, аюултай, сүрдүүлэх; ~ **ее положение** аюултай байдал.

УГРОЗ|А 1. занал; **пустые ~ы** хоосон занал; 2. аюул, аюулт занал; **быть под ~ой** аюул дор байх.

УГРОЗЫСК (*буловный розыск*) эрүүгийн хэрэг мөрдөх газар, мөрдөн байцаах газар.

УГРЫЗЭНИ|Е гэмших, гутрах; ~ **я совести** дотроо гэмших.

УГРЮМЫЙ дүнсгэр, уруу царайтай, гонсгор, барайсан; ~ **лес** барайсан ой.

УДАВ аварга могой.

УДАВАТЬСЯ бүтэх, амжилттай өнгөрөх, чадах.

УДАВИТЬ боож алах, боомилох, багалзуурдаж алах.

УДАВИТЬСЯ боож үхэх.

УДАВКА *разг.* зангиа, ороолт, хүзүүний гинж.

УДАВЛЕННИК боож үхсэн хүн, боомилгдсон хүн.

УДАЛЕНИЕ 1. холдох, холдуулах; ~ **от города** хотоос холдох, хотоос холдуулах; 2. гаргах, зайлуулах; 3. арилгах, цэвэрлэх; ~ **влагалища** үтрээг авах; ~ **дефекта** согог арилгах; ~ **иногородних тел** из глотки залгиураас гадны юм авах; ~ **иногородных тел** из пищевода улаан хоолойд орсон юм авах; ~ **кисты** бундуу авах; ~ **иерва** мэдрэлийн судас авах; ~ **отрывков ткани** эдийн цэвдэл арилгах; ~ **остеохондромы** мөгөөрс ясны хавдрыг авах; ~ **повреждения** гэмтэл арилгах; ~ **рака** өмөн үү авах; ~ **саркомы** холбогч эдийн хорт хавдар авах; ~ **фиброза** ширхэнгэнцэрт эдийн хавдар авах; ~ **экссудата** шүүрдсийг авах.

УДАЛИТЬ 1. холдуулах, хөндийрүүлэх; ~ **предмет от себя** юмыг өөрөөсөө холдуулах; 2. гаргах, зайлуулах; 3. авах, авахуулах; ~ **зуб** шүд авахуулах; 4. арилгах, цэвэрлэх; ~ **пятна** хир толбо арилгах.

УДАЛИТЬСЯ 1. холдох, хөндийрөх, цаашлах; ~ **от дома** гэрээс холдох; 2. очих, орох, зайлж орох; ~ **к себе в комнату** өөрийнхөө тасалгаанд орох.

УДАЛОЙ эрэмгий, идэрхэг; ~ **молодец** эрэмгий сайн эр.

УДАЛЫЙ эрэмгий, идэрхэг.

УДАЛЬ эрэмгий, эрэмгий зориг, идэрхэг, идэрхэг явдал.

УДАЛЬСТВО|Ю эрэмгий, эрэмгий зориг, идэрхэг, идэрхэг явдал; **сделать что-нибудь из ~а** юмыг эрэмгий зориг гаргаж хийх.

УДАЛЯТЬ 1. холдуулах, хөндийрүүлэх; 2. гаргах, зайлуулах; 3. авах, авахуулах; 4. арилгах, цэвэрлэх.

УДАЛЯТЬСЯ 1. холдох, зайлах, хөндийрөх, цаашлах; 2. очих, орох, зайлж орох.

УДАР 1. цохилт, цохих, шаах; **свалить врага ~ом** дайсныг цохиж унагах; ~ **кулаком** гараа зангидаж шаах; ~ **боковой** хажуугийн цохилт; ~ **центральный** гол цохилт; 2. цохих, нир хийх; ~ **колокола** хонх цохих; ~ **грома** тэнгэр нир хийх; 3. дайралт, дайрах, цохилт, цохих; **окрушительный** ~ бут цохих; 4. гай, хохирол; **испытать ~ судьбы** төөргийн гайд учрах; 5. цохигдох, тархинд цус харвах, саа өвчин; **солнечный** ~ наранд дохиулах, нарших; **тепловой** ~ халуудах; **он сегодня в ~е** тэр өнөөдөр овоо байна, тэр өнөөдөр золбоотой байна; **под ~ом** цохигдох аюултай.

УДАРЕНИЕ 1. өргөлт; ~ **падает на последний слог** өргөлт нь сүүлийн үе дээр оногдоно; 2. өргөлт, өргөлтийн тэмдэг; **поставить ~ над «а»** а үсэг дээр өргөлтийн тэмдэг тавих.

УДАРИЦ|ТЬ 1. цохих, шаах; ~ **палкой** саваагаар цохих; ~ **кулаком** нударгаар шаах; 2. цохих, дэлдэх, цохиж мэдээлэх; ~ **в барабан** хэнгэрэг цохих, бөмбөр дэлдэх; ~ **в колокол** хонх цохих; **часы ~ли** полночь цаг цохиж шөнө дунд болсныг мэдээлэх; 3. буух, ниргэх; **молния ~ла в дерево** аянга мод руу буув; 4. цохих, дайрах, довтлох; ~ **по врагу** дайсныг дарах; 5. тас цохих, устгах; 6. гэнэт болох, болох; ~ **ли морозы** гэнэт хүйтэн болов; **не ~ в грязь** лицом нэрээ хугалахгүй; **палец о**

палец не ~л хуруугаа ч хөдөлгөсөнгүй, юу ч хийсэгий; ~ ногой өшиглөх; ~ ниже пояса, ниже пейджера шударга биш цохилт.

УДАРИТЬСЯ 1. цохих, биеэ цохих, цохигдох, мөргөх; ~ о камень чулуунд биеэ цохих; ~ головой толгойгоороо мөргөх; 2. тусгах, мич ~лса в стену бөмбөг туурганд тусав; 3. эхлэх, гарах; ~ бежать зугтааж гарах; ~ в крайность хэтэрч эхлэх.

УДАРНИК I гавшгай ажилчин, гавшгайч, ударник.

УДАРНИК II цохиур, цохилуур.

УДАРНИЦА гавшгайч эмэгтэй.

УДАРНИЧЕСТВО гавшгайлал, гавшгайч ажиллах.

УДАРНО гавшгай; ~ работать гавшгай ажиллах.

УДАРНИЦЫЙ гавшгай; у-ая бригада гавшгай бригад; 2. яаралтай, чухал, яаралтай чухал; у-ое задание яаралтай даалгавар; 3. цохивор, цохих, цохилтын; ~ музыкальный инструмент цохивор хөгжмийн зэмсэг; -ая волна цохих долгион.

УДАРЕМЫЙ өргөлтөт, өргөлттэй.

УДАРЯТЬ 1. цохих, шаах, балбах; 2. цохих, дэлдэх, цохиж мэдээлэх; 3. буух,ниргэх; 4. цохих, дайрах, довтлох; 5. тас цохих, устгах; 6. охин эргүүлж эхлэх.

УДАРЯТЬСЯ 1. цохих, биеэ цохих, цохигдох, мөргөх; 2. тусгах; 3. эхлэх, гарах.

УДАТЬСЯ бүтэх, бүтэмжтэй болох, амжилттай өнгөрөх, чадах; операция удалась мэс засал бүтэмжтэй боллоо.

УДАЧ|А аз, зол, аз зол, зол завшаа, бүтэмж, амжилт, урагш; ему во всём большая ~тэр их азтай байна; пожелать ~и азтай явахыг ерөөх.

УДАЧЛИВЫЙ азтай, золтой, зол завшаантай, урагштай; ~ человек азтай хүн.

УДАЧНО 1. азтай, золтой, завшаантай, амжилттай, урагштай; ~ закончить работу ажлыг амжилттай дуусгах; 2. аятайхан, сайн, боломжтой; ~ подобрания цитата аятайхан түүж авсан ишлэл.

УДАЧН|ЫЙ 1. азтай, золтой, завшаантай, амжилттай, урагштай; ~ая охота амжилттай ан; 2. аятайхан, сайн, боломжтой; ~ перевод аятайхан орчуулга.

УДВАИВАТЬ давхарлах, хоёр давхарлах, давхар болгох, нугалах, хоёр дахин нэмэгдүүлэх.

УДВАИВАТЬСЯ хоёр дахин нэмэгдэх, хувь нэмэгдэх.

УДВОЕНИЕ 1. давхарлах, хоёр дахин нэмэгдэх; 2. хослох; ~ звуков эгшиг хослох.

УДВОИТЬ давхарлах, хоёр давхарлах, давхар болгох, нугалах, хоёр дахин нэмэгдүүлэх; ~ цену үнийг давхарлах; ~ оплату төлбөрийг хоёр дахин нэмэгдүүлэх.

УДВОИТЬСЯ хоёр дахин нэмэгдэх, хувь нэмэгдэх; силы ~лись хүч хоёр дахин нэмэгдэв.

УДЕЛ 1. харьяат газар, ноёны харьяат нутаг; 2. хааны харьяат газар, хааны сангийн нутаг; 3. хувь заяа, тавилан, төөрөг; достаться в ~ кому-либо хүнд хувь заяа оногдох; счастливый ~ жаргалтай тавилан.

УДЕЛАТЬ разг. хэн нэгнийг зодож авах.

УДЕЛАТЬСЯ разг. эвгүй байдалд орох.

УДЕЛИТЬ 1. хуваалцах, хуваалдах, өгөлцөх, өгөх; 2. тавих, гаргаж өгөх, гаргах; ~ внимание анхаарал тавих.

УДЕЛЬНЫЙ I хувийн; ~ вес хувийн жин; ~ расход топлива и материала түлш материалын хувийн зарцуулалт; ~ объём хувийн эзлэхүүн.

УДЕЛЬНЫЙ II харьяат нутагтай, харъяалалтай, засаг; ~ князь засаг ноён.

УДЕЛЯТЬ 1. хуваалцах, хуваалдах, өгөлцөх, өгөх; 2. тавих, гаргаж өгөх, гаргах.

УДЕРЖ 1. биеэ барих, зогсолт; смеяться без ~у биеэ барихгүй инээх; 2. зогсоо, жолоо; 3. хир хэмжээ, баримжаа.

УДЕРЖАНИЕ|Е 1. тогтоон барих, барьж байх; ~ власти засгийг тогтоон барих, төр барьж байх; 2. суутгах, суутгал; ~ налога татварыг суутгах; подсчёт ~и суутгалыг тоолох.

УДЕРЖАТЬ 1. барьж байх, бариад байх, унагахгүй барих, алдахгүй барих; 2. хадгалах, хадгалж чадах, агуулах; 3. суутгах; 4. тогтоох, барьж тогтоох, барьж байх, байлгах; 5. ухруулах, түдгэлзүүлэх, хорьж болиулах, орхиулах; 6. биеэ барих, тогтоох, гаргахгүйг оролдох.

УДЕРЖАТЬСЯ 1. зогсож байх, тогтож байх, ойчихгүй зогсох; ~ на ногах хөл дээрээ зогсож байх; 2. үлдэх, тогтож үлдэх; ~ на старых позициях хуучин байрлал дээрээ үлдэх; 3. биеэ барих, барих, - гүй тэсвэрлэх, тэвчих; ~ от смеха инээдээ барих, инээхгүй тэсвэрлэх.

УДЕРЖИВАТЬ 1. барьж байх, бариад байх, унагахгүй барих, алдахгүй барих; 2. хадгалах, хадгалж чадах, агуулах; ~ в памяти ойддоо хадгалах; 3. суутгах; 4. тогтоох, барьж тогтоох, барьж байх, байлгах; ~ дома кого-нибудь хүнийг гэрт нь байлгах; 5. ухруулах, түдгэлзүүлэх, хорьж болиулах, орхиулах; ~ от необдуманного поступка сайн бодоогүй явдлаас ухруулах; 6. биеэ барих, тогтоох, гаргахгүйг оролдох; ~ слёзы нулимсаа гаргахгүйг оролдох.

УДЕСЯТЕРИТЬ арав давхарлах, арав дахин нэмэгдүүлэх, арав дахин ихэсгэх; ~ свои усилия чармайлтаа арав дахин нэмэгдүүлэх.

УДЕСЯТЕРИТЬСЯ арав дахин нэмэгдэх, арав дахин ихсэх; силы ~лись хүч чадал арав дахин нэмэгдэв.

УДЕСЯТЕРЯТЬ арав давхарлах, арав дахин нэмэгдүүлэх, арав дахин ихэсгэх.

УДЕСЯТЕРЯТЬСЯ арав дахин нэмэгдэх, арав дахин ихсэх.

УДЕШЕВИТЬ хямдруулах, хямд болгох, өртөг хямдруулах; ~ товары барааны үнийг хямдруулах.

УДЕШЕВИТЬСЯ хямдрах, хямд болох.

УДЕШЕВЛЕНИЕ хямдрах, хямдрал, үнэ буух.

УДЕШЕВЛЯТЬ хямдруулах, хямд болгох, өртөг хямдруулах; ~ товары барааны үнийг хямдруулах.

УДЕШЕВЛЯТЬСЯ хямдрах, хямд болох.

УДИВИТЕЛЬН|ЫЙ 1. гайхалтай, жигтэй, жигтэйхэн, хачин; что же тут ~ого? үүнд гайхалтай юу юу байна? ~ вопрос сонин асуулт; он ~о изменился тэр хачин ондоо болжээ; 2. гайхалтай сайн, гайхамшигтай; ~ое здоровье гайхалтай сайн бие.

УДИВИТЬ|ТЬ гайхуулах, хачирхуулах; ~л всех своимн знаниями мэдлэгээрээ бүх хүмүүсийг гайхуулав.

УДИВИТЬСЯ гайхах, хачирхах.

УДИВЛЕНИ|Е гайхах, хачирхах; к моему большому ~ю би их гайхав; разинуть рот от ~я гайхаж амаа ангайх; смотреть с ~ем гайхаж харах; *на ~ гайхалтай сайхан, гайхамшигтай.

УДИВЛЯТЬ гайхуулах, хачирхуулах.

УДИВЛЯТЬСЯ гайхах, хачирхах.

УДИЛА амгай, амгайвч; лошадь понеслась, закусив ~ морь амгайгаа зуугаад агсамнан давхив; закусить ~ аманцарлах.

УДИЛИЩЕ иш, уурга, шилбүүр, дэгээний иш, загасны уурга.

УДИЛЮ разг. хулгайч.

УДИЛЬЩИК 1. загас баригч, загас гохдогч, загас гөхийдөгч; 2. разг. байрны хулгайч.

УДИРАТЬ зугтах, зугтаах, дутаах, оргох; ~ потихоньку сэм дутаах.

УДИТЬ гөхийдөх, гохдох, хахуулдах, дэгээгээр загас барих.

УДИТСЯ баригдах, гөхийд баригдах; утром рыба хорошо ~ еглөөгүүр загас сайн баригддаг.

УДЛИНЕНИЕ уртасгах, сунгах, уртасгалт, сунгалт.
УДЛИНИТЬ уртатгах, уртасгах, урт болгох, сунгах; ~ рукава ханцуйг уртасгах.
УДЛИНИТЬСЯ урт болох, сунах; дни ~лись өдөр урт болов.
УДЛИНЯТЬ уртатгах, уртасгах, урт болгох, сунгах.
УДЛИНЯТЬСЯ урт болох, сунах.
УДМУРТ удмурт хүн.
УДОБНИЙ 1. аятайхан, эвтэйхэн, тохитой, хавтай; ~ое место тохитой суудал; ~ случай аятай тохиолдол; мне и здесь ~о над энд ч аятайхан байна; 2. тохиромжтой, зохистой, таарамжтай, дөхөмтэй; выбрать ~ое время таарамжтай цагаа сонгох.
УДОБОВАРИМОСТЬ шингэцтэй, хялбар шингэх, амархан шингэх.
УДОБОИСПОЛНИМЫЙ гүйцэтгэхэд амархан, хийхэд хялбар; ~ая просьба гүйцэтгэхэд амархан гуйлт.
УДОБОПОНЯТНЫЙ ойлгомжтой, ойлгоход амархан.
УДОБОПРОИЗНОСИМЫЙ хэлэхэд амархан, дуудахад дөхөмтэй.
УДОБОЧИТАЕМЫЙ амархан уншигдах, уншихад дөхөмтэй; ~почерк амархан уншигдах бичиг.
УДОБЕРЕНИЕ 1. бордох; ~навозом өтгөөр (шнвхээр) бордох; ~почвы хөрс бордох; 2. бордоо, бордуур; минеральное ~минерал (эрдэс) бордоо.
УДОБРИТЬ,
УДОБРЯТЬ бордох; ~почву навозом хөрсийг өтгөөр бордох.
УДОБСТВ|О 1. дөхөмтэй байдал, аятайхан байдал; ~воздушных сообщений агаарын харилцааны дөхөмтэй байдал; 2. тохижил, тохинил, тохилог байдал, тохинуун байдал; дом со всеми ~ами бүрэн тохижилттой байр.
УДОВЛЕТВОРЕНИ|Е 1. хангах, хангалт, хангамж; 2. хүсэл ханах, бах ханах, сэтгэл ханах, хангалт; получить ~сэтгэл ханах; испытать чувство глубокого ~я хүсэл бах гүйцэд ханах.
УДОВЛЕТВОРЕННОСТЬ ханал, ханалт, ханасан байдал.
УДОВЛЕТВОРЕННЫЙ ханасан, сэтгэл ханасан, хангалуун; ~человек сэтгэл ханасан хүн.
УДОВЛЕТВОРИТЕЛЬНО 1. ханасан, ханамжтай, хангамжтай; 2. тааруу, дөмөг, дунд дүн; сдать экзамен на ~шалгалтаа дунд дүнтэй өгөх.
УДОВЛЕТВОРИТЕЛЬНЫЙ ханамжтай, хаигалттай, дөмөг, дунд дүнтэй, зүгээр; ~ответ хангалттай хариу.
УДОВЛЕТВОРИТЬ,
УДОВЛЕТВОРЯТЬ хангах; ~потребности населения ард иргэдийн хэрэгцээг хангах; ~просьбу гуйсныг хангах; ~всем требованиям бүх шаардлагыг хангах, тэнцэх.
УДОВЛЕТВОРИТЬСЯ ханах, хангагдах, хангалттай болох; ~ответом хариулт нь хангалттай болох.
УДОВЛЕТВОРЯТЬСЯ ханах, хангагдах, хангалттай болох.
УДОВОЛЬСТВИ|Е 1. ханамж, дур, баясал, баясгалан, баяр, бахдам, завшаан; сделать с ~ем дуртай хийх, бахдалтай хийх; доставить ~аз завшаан олгох; 2. баяр хөөр, баяр цэнгэл, цэнгэл; доставить детям много ~й хүүхдүүдийг баярлуулах.
УДОВОЛЬСТВОВАТЬСЯ ханах, сэтгэл ханах, ханамжтай болох; я этим не удовольствуюсь би үүгээр ханахгүй.
УДОД өвөөлж, бөвөөлж.
УДОЙ 1. саам, саалга, саах; суточный ~нэг хоногийн саам; 2. разг. орлого, ашиг; как ~? хлеб с водой ашиг саам байна уу? талх устай л (юу ч олоогүй гэсэн үг).
УДОЙНОСТЬ сааль, шим, сааль сүү, саалгах сүү, сүүний гарц.
УДОЙНИ|Й 1. саалгын; 2. сүүтэй; ~ая корова сүүтэй үнээ, саалийн үнээ.

УДОРОЖАНИЕ үнэтэй болох, үнэд орох, үнэ нэмэгдэх; ~жизни юм үнэтэй болох.
УДОРОЖАТЬ үнэтэй болгох, үнэ нэмэгдэх.
УДОРОЖИТЬ үнэтэй болгох, үнэ нэмэгдүүлэх.
УДОСТАИВАТЬ 1. хүртээх, олгох, шагнах; 2. хайрлах, өршөөх.
УДОСТАИВАТЬСЯ 1. хүртэх, шагнагдах; ~правительственной награды засгийн газрын шагнал хүртэх; 2. өртөх, оногдох, таалагдах.
УДОСТОВЕРЕНИЕ 1. үнэмлэх, үнэмшүүлэх, үнэн гэж батлах, батлуулах, гэрчлэх; ~подписи секретарём гарын үсгийг нарийн бичгийн даргаар батлуулах; 2. үнэмлэх, үнэмлэх бичиг; ~личности биеийн үнэмлэх.
УДОСТОВЕРИТЬ үнэмлэх, үнэмшүүлэх, үнэн гэж батлах, баталж гэрчлэх, гэрчлэх; ~подпись гарын үсгийг үнэн гэж батлах.
УДОСТОВЕРИТЬСЯ магадлах, магадчилах, магадлаж мэдэх; ~в правильности сообщения мэдээний үнэн зөвийг магад олж мэдэх.
УДОСТОВЕРЯТЬ үнэмлэх, үнэмшүүлэх, үнэн гэж батлах, баталж гэрчлэх, гэрчлэх; ~подпись гарын үсгийг үнэн гэж батлах.
УДОСТОИТЬ 1. хүртээх, олгох, шагнах; ~награды шагнал хүртээх; 2. хайрлах, өршөөх; ~ласковым словом элэгсэг үг хэлж өршөөх.
УДОСТОИТЬСЯ 1. хүртэх, шагнагдах; ~правительственной награды засгийн газрын шагналыг хүртэх; 2. өртөх, оногдох, таалагдах; ~ласковым словом элэгсэг харцанд өртөх.
УДОСУЖИВАТЬСЯ зав гаргах, зав чөлөө олох, самбаачлах, самбаа гаргах; он не удосужился написать письмо тэр захидал бичих зав чөлөө олсонгүй.
УДОЧЕРЕНИЕ охин үрчлэх, бүсгүй хүүхэд өргөж авах.
УДОЧЕРИТЬ охин үрчлэх, бүсгүй хүүхэд өргөж авах.
УДОЧК|А загасны дэгээ, гох, гөхий, хахуул; закинуть ~у загасны дэгээ усанд шидэх; поймать на ~у урхиндаа оруулах; попасться на ~у урхинд орох, мэхлэгдэх; закинуть ~у битүүхэн мэдэхийг оролдох.
УДРАТЬ зугтаах, дутаах, оргох; ~из дома гэрээсээ оргох.
УДРУЖИТЬ 1. нөхрийн хувиар туслах, нөхөрсгөөр туслах; 2. туслагчаан болох.
УДРУЧ|АТЬ,
УДРУЧИТЬ цөхрүүлэх, гасалгах, гасалган зовоох, сэтгэл зовоох; это известие его крайне ~ило энэ мэдээ түүнийг маш ихээр зовоов.
УДРУЧЕННЫЙ цөхөрсөн, гаслантай, гутарсан.
УДУШЕНИ|Е боож үхүүлэх, боомилох, бүтэх, бүтэж үхэх; смерть от ~я боомилгодож үхэх.
УДУШИТЬ 1. боож алах, боомилох, бүтээж үхүүлэх; 2. хяхаж хавчих.
УДУШЛИВ|ЫЙ 1. бүгчим, бүгчмдэх; ~ая жара бүгчим халуун; 2. бүгчмдүүлэх, амьсгал хордуулах; ~ые газы амьсгал хордуулах хий.
УДУШЬ|Е бүгчмдэх, амьсгал давхарлах, амьсгал давчдах, багтраа; приступ ~я багтраа хөдлөх.
УЕДИНЕНИ|Е ганцаар, аглаг; жить в ~и аглагт амьдрах, ганцаар суух.
УЕДИНЕНН|ЫЙ 1. ганцаар, ганцаараа; ~ая жизнь ганцаар амьдрах; 2. аглагт, аглаггүйн, буйд; ~ое место аглаг газар.
УЕДИНИТЬ ганцааранг байлгах, аглагт байлгах.
УЕДИНИТЬСЯ ганцаар суух, бөглүүд суух, олноос хөндийрөх, хүнгүй газар очих, олноос зайлах, сөдгийрөх; ~в комнату для разговора ярилцах гэж хүнгүй тасалгаанд орох.

УЕДИНЯТЬ ганцааранг байлгах, аглагт байлгах.
УЕДИНЯТЬСЯ ганцаар суух, бөглүүд суух, олноос хөндийрөх, хүнгүй газар очих, олноос зайлах, сөдгийрөх.
УЕЗД хушуу.
УЕЗДНЫЙ хушууны, сианы; ~ город сианы хот.
УЕЗЖАТЬ мордох, очих, явах, орох, одох.
УЕХАТЬ мордох, очих, явах, орох, одох; ~ на курорт рашаан сувиллын газарт явах; ~ на Дальний Восток Алс Дорнод руу мордох; ~ в Москва Москва орох.
УЖ I хоргүй могой; * **извиваться** ужом долдгонох, шарвалзах.
УЖ II 1. бүр, аль түрүүн, нэгэнтээ, нэгтээ, шүү, шүү дээ; **он** ~ **давно пришёл** тэр бүр хэдийн ирчихсэн шүү; 2. нээрээ ч; ~ **если делать, то надо делать хорошо** нээрээ хийх гэж байгаа л юм бол сайн хийх хэрэгтэй; **очень** ~ **много дела** ажил нээрээ даанч их байна; **не так** ~ **плохо тийм** ч муу бнш шүү; ~ **замуж невестёрж** нөхөрт гармаар байна.
УЖАЛЕННЫЙ хатгуулсан, зуулгасан; ~ **змеёй** могойд хатгуулсан; **он** **вскочил, как** ~ тэр хатгуулсан юм шиг ухасхийн босов; **будто** ~ могой гишгэсэн мэт.
УЖАЛИ|ТЬ хатгах, зуух, хазгах; **змея** ~ла могой хатгав.
УЖАС I. их айх, айхын ихээр айх, үхтлээ айх, ухаангүй айх, учиргүй их айх; **его охватил** ~ тэр үхтлээ айв; 2. аюул, аюул зовлон, айхавтар аюул, аймшигтай юм; ~ **войны** дайны аюул; **рассказывать** ~ы аймшигтай юм ярих; 3. айдас, эгдүү, зэвүү; **нрийти в** ~ **от рассказа** ярихыг сонсоод айдас хүрэх; 4. зовлон, эмгэнэл; **почувствовать** **весь** ~ **своего положения** их зовлонтой байдалд орсноо ойлгох; 5. айхтар айх.
УЖАСНО I. аймшигтай, айхтар, айхтар их, сүрдмээр, аюултай; **я** ~ **рад вас видеть** би тантай уулзсандаа айхтар их баярлаж байна; 2. айхтар муухай, айхтар муу, их муухай, их муу; ~ **себя** **чувствую** бие их муу байна.
УЖАСНУТЬ их айлгах, үхтэл нь айлгах, балмагдуулах, айдас хүргэх.
УЖАСНУТЬСЯ их айх, үхтлээ айх, балмагдах, айдас хүрэх.
УЖАСНЫЙ I. аймшигтай, айдас хүрмээр, аймаар, айж сүрдмээр; ~ **сои** айдас хүрмээр зүүд; 2. айхтар, айхавтар; ~ **ветер** айхтар салхи; 3. айхтар муухай, айхтар муу, их муухай, их муу, бузар муухай; ~**ая** **погода** их муухай цаг уур.
УЖАСТИК *разг.* фильм ужасов аймшгийн кино.
УЖЕ арай нарийн, улам нарийн, бүр нарийн, - аас нарийн, арай явцуу, улам явцуу, бүр явцуу, - аас явцуу.
УЖЕ нэгэнт, нэгтээ, шүү, шүү дээ, аль түрүүн; **он** ~ **не маленький** тэр жаахан хүүхэд биш шүү дээ; ~ **скоро полдень** удахгүй үд болох нь байна шүү.
УЖЕЛИ нээрээ юу, гэж үү.
УЖЕНИЕ загас гөхийдөх, загас барих, дэгээгээр гогодох.
УЖИВАТЬСЯ I. таарах, таарч суух; 2. байрших, байршиж суух, суух дадах.
УЖИВЧИВЫЙ хүнтэй таарамжтай, хүнтэй нийлэмжтэй, хүнтэй нийцтэй; ~ **человек** хүнтэй нийлэмжтэй хүн.
УЖИМКА маяг, маяглах, далжигнах, далбиганах; **говорить с** ~ми маяг гаргаж ярих, далжигнаж хэлэх.
УЖИН үдшийн хоол, оройн хоол.
УЖИНАТЬ үдшийн хоол идэх, оройн хоол идэх, үдэш хооллох.
УЖИ|ТЬСЯ I. таарах, таарч суух; **не мог** ~ **с соседями на новом месте** шинэ газар хөрштэйгээ таарч сууж чадсангүй; 2. байрших, байршиж суух, сууж дадах; ~**лся** **в новом городе** шинэ хотод байршиж суув.
УЖО I. сүүлд, дараа, хожим; ~ **приду дараа ирьё**; 2. хуухай; ~ **у тебя!** би чамайг даа хуухай!
УЖОВЫЙ хоргүй могойн.

УЖОНОК хоргүй могойн зулзага.
УЖОВНИКОВЫЕ *бот.* сүүдрийн оймын овог.
УЖРАТЫЙ *разг.* шал согтуу.
УЗАКОНИТЬ хуульчлах, хууль болгох, хуулийн эрхтэй болгох, хүчин төгөлдөр болгох.
УЗБЕК узбек, узбек хүн, чантуу, чантуу хүн.
УЗБЕКСКИЙ узбекийн, узбек, чантуу нарын.
УЗБЕЧКА узбек хүүхэн, узбек эмэгтэй.
УЗД|А,
УЗДЕЧК|А хазаар; **иадеть на лошадь** ~у морийг хазаараар хазаарлах, морь хазаарлах; **держать в** ~е хазаарлаж байх.
УЗДЦЫ хазаар, хазаарын зуузай; **держать лошадь под** ~ морины хазаараас барьж байх.
УЗЕЛ I 1. зангилаа, зангилах; **завязать** ~ зангилаа зангилах, зангидаж уях; **мёртвого** ~ битүү зангилаа; 2. холбоо, зангилаа; ~ **блуждающего нерва** тэнэгч мэдрэлийн зангилаа; **вестибулярный** ~ үүдэвчийн зангилаа; **звёздчатый** ~ одон зангилаа; **крестцовый** ~ ууцны зангилаа; ~ **подкорковый** зрительный бор давхаргын доорхи харааны зангилаа; ~ **ресничный** сормосог зангилаа; **спинномозговой** ~ нугасны зангилаа; **хирургический** ~ мэсзаслын зангилаа; ~ **пуповины** хүйсийн зангилаа; 3. уулзар, уулзар, бөлчир; ~ **дорог замын** уулзар; **горный** ~ уулсын зангилаа уулзар; 4. боодол, боох, ваадан; ~ **с вещами** боодолтой юм; **разрубить гордиев** ~ зангилаа асуудлыг тайлах.
УЗЕЛ II зангиас, онгоцны цагийн явц (*хөлөг онгоц далайд нэг цагт явах хурдын хэмжээ*).
УЗЕЛОК I. зангилаа, жижиг зангилаа; 2. боодол, жижиг боодол.
УЗК|ИЙ I. нарийн, нарийхан, уйтан; ~**ая** **улица** нарийн гудамж; ~**ая** **тропа** нарийхан жим; 2. давчуу, бариу; ~ **рукав** баруу ханцуй; 3. явцуу, явцуухан, явцуу төрлийн, дан ганц; ~**ая** **специальность** явцуу мэргэжил; ~ **человек** явцуу хүн; ~ **проток** нарийн цорго; 4. цөөн, цөөн хүний, явцуу; ~ **круг друзей** цөөн найз нар, явцуу бүлэг нөхөд; ~**ое** **совещание** цөөн хүний зөвлөлгөөн; ~**ие** **глаза** жийтгар нүд; ~**ое** **место** эмзэг газар.
УЗКОВЕДОМСТВЕННЫЙ явцуу албан газрын, албан газрын явцуу, албан газрын аминч.
УЗКОГРУДЫЙ хавчгар цээжтэй.
УЗКОКОЛЕЙКА нарийн төмөр зам.
УЗКОКОЛЕЙН|ЫЙ нарийн харгуйтай, нарийн; ~**ая** **железная** **дорога** нарийн төмөр зам.
УЗКОЛИЦЫЙ гонзгой нүүртэй.
УЗКОЛОБЫЙ I. нарийн духтай, намхан духтай, нарийхан магнайтай; 2. ойрхон бодолтой, явцуу ухаантай, гүехэн бодолтой.
УЗКОЛОЖБЫННИК *бот.* нахимдаг.
УЗЛОВАТЫЙ зангилаат; ~ **шов** зангилаат оёо.
УЗЛОВОЙ зангилаа, зангилаатай; ~ **вопрос** зангилаа асуудал.
УЗНА|ВАТЬ,
УЗНА|ТЬ I. таних; **я** ~л **его по голосу** би түүнийг дуугаар нь танив; ~ **старого друга** хуучин найзаа таних; 2. мэдэх, мэдэж авах, олж мэдэх, сонсож мэдэх, сонсох, дуулах; **и** ~л **все** **новости** хамаг сониныг сонсож мэдэв; ~ **тайну** нууцыг мэдэх; **я** **хотел бы** ~ **все** **подробности** би нарийн учрыг мэдэхийг хүснэ.
УЗНИК I. хорнгдол, хорнгдогч, шоронд суугч; 2. аргамжаатай хөл.
УЗОР хээ, угалз, харгам, ягаа (*баганын*), чимхэр (*гутал оймсны*).
УЗОРН|ЫЙ хээтэй, угалзтай; ~**ые** **занавески** хээтэй хөшиг.

УЗОСТЬ 1. нарийн, явцуу, уйтан; ~ улицы нарийн гудамж; ~ таза аарцаг нарийсал, аарцаг уйтсал; 2. явцуу, мөчид, явцуу мөчид; ~ взглядов явцуу мөчид үзэл; 3. явцуу газар, нарийхан газар.

УЗУАЛЬНЫЙ жирийн, байнгын.

УЗУРПАТОР эрх булаагч, засгийн эрхийг хууль бусаар булаагч.

УЗУРПАТОРСТВО эрх булаах явдал, засгийн эрхийг булаах.

УЗУРПАЦИЯ, эрх булаах, засгийн эрхийг булаах, хууль бусаар эрх булаах.

УЗУРПИРОВАТЬ эрх булаах, засгийн эрхийг булаах, засгийн эрхийг хууль бусаар булаах, хууль бусаар эрх булаах.

УЗУС заншил.

УЗЫ 1. гинж, хүлээс; 2. барилдлага, холбоо; ~ дружбы найрамдлын барилдлага; ~ брака ургийн барилдлага.

УИКЕНД амралтын цаг

УЙГУР уйгур, уйгур хүн.

УЙГУРКА уйгур хүүхэн, уйгур эмэгтэй.

УЙГУРСКИЙ уйгурын, уйгур; ~ язык уйгур хэл.

УЙМА өдий төдний, хэмгүй их, учир нажиргүй; ~ требования шаардах юм өдий төдий; ~ денег хэмгүй их мөнгө.

УЙТИ 1. явчих, явах; ~ домой гэр лүүгээ явах, гэртээ харих; 2. явах, чиглэж явах, одох; дорога уходит в лес зам ой руу чиглэн явна; 3. гарах, халагдах; ~ со службы албан ажлаас гарах; 4. зайлах, мултрах, ангижрах; 5. өнгөрөх; время ещё не ушло цаг бас өнгөрөөгүй байна; времени ушло много их цаг өнгөрлөө; молодость ушла залуу нас өнгөрлөө; 6. орох, шигдэх; своя ушла на метр в грунт тулц шон газарт нэг метр оров; 7. шургуу орох, ташуурах; ~ в науку эрдмийн ажилд шургуу орох; ~ с головой в работу ажилдаа шургуу орох; 8. дэврэх, сагах, асгарах; молоко ушло сүү дэвэрлээ; ~ в себя санаахрах.

УКАЗ 1. зарлнг; 2. тушаал; ты мне не ~ чиний үг над тушаал биш.

УКАЗАНИЕ 1. заах, зааварлах; ~ на недостатки дутагдлыг заах; 2. заавар; дать соответствующие ~я зохих зааврыг өгөх.

УКАЗАТЕЛЬ 1. заах, заалт, тэмдэг заагч, заагуур, заалтуур; ~ дорог зам заах тэмдэг; 2. лавлах бичнг, лавлуур; 3. бүгд хэлхээ, хэлхээ, жагсаалт; ~ имени нэрийн хэлхээ.

УКАЗАТЕЛЬНЫЙ заах, заадаг; ~ жест заах дохио, зааж зангах; ~ая стрелка заах сум, чнгийг заах тэмдэг; ~ое местоимение заах төлөөний нэр; ~ палец долоовор хуруу, хомхой хуруу.

УКАЗАТЬ 1. заах, зангаж заах; ~ пальцем на кого-нибудь хүнийг хуруугаар заах; 2. заах, зааж өгөх, хэлж өгөх; ~ путь зам заах; ~ на дверь гар гэж хөөх.

УКАЗКА 1. үзэг, дохиур, заах саваа, заах мод; 2. заавар, заасан, айлдсан; делать что-нибудь по чужой ~е юмыг бусдын айлдсанаар хийх.

УКАЗЧИК зааварч, зааварчин; я вам не ~ би таны зааварчин биш.

УКАЗЫВАТЬ 1. заах, зангаж заах; 2. заах, зааж өгөх, хэлж өгөх.

УКАЛЫВАТЬ 1. хатгах, чичих; 2. хатгах, шүтгэх, дайрах.

УКАЛЫВАТЬСЯ хатгуулах, хатгагдах, чичнгдэх.

УКАТА 1. тэгшлэх, тэгшрүүлэх, жигдлэх; ~ дорогу зам тэгшлэх; ~ля свивку крутые горки ягт не тултал дагих.

УКАТА 1. тэгшрэх, тэгшлэгдэх, тэгш болох, жигдрэх; дорога ~лась зам тэгшрэв; 2. разг. элэг авах.

УКАТИ 1. өнхрүүлэх, өнхрүүлж оруулах, өнхрүүлчхэх; ~ мяч под диван ханзан доогуур бөмбөг өнхрүүлж оруулах;

2. мордох, явчих, мордоод явчих; ~ли в деревню тосгон руу мордоцгоов.

УКАТИТЬСЯ өнхрөх, өнхөрч орох, өнхөрч явчих, бөмбөрөх, бөмбөрч орох.

УКАТЫВАТЬ I тэгшлэх, тэгшрүүлэх, жигдлэх.

УКАТЫВАТЬ II өнхрүүлэх, өнхрүүлж оруулах, өнхрүүлчхэх, бөмбөрүүлчхэх.

УКАТЫВАТЬСЯ I тэгшрэх, тэгшлэгдэх, тэгш болох, жигдрэх.

УКАТЫВАТЬСЯ II өнхрөх, өнхөрч орох, өнхөрч явчих, бөмбөрөх, бөмбөрч очих.

УКАЧАТЬ 1. бүүвэйлэх, бүүвэйлж унтуулах; 2. сэгсчих, сэгсчигдэх, сэгсчин дүйрүүлэх, агсагадуулах.

УКАЧИВАТЬ 1. бүүвэйлэх, бүүвэйлж унтуулах; ~ ребёнка на руках хүүхдийг гар дээрээ бүүвэйлэх; 2. сэгсчих, сэгсчигдэх, сэгсчин дүйрүүлэх, агсагадуулах; его на пароходе укачало тэр уурын онгоцон дээр сэгсчигдээ.

УКИСАТЬ,

УКИСНУТЬ эсэх, гашлах.

УКЛАД хэвшил, хэв байдал; общественно-экономический ~ нийгэм эдийн засгийн хэвшил; ~ жнзн амьдралын хэвшил.

УКЛАДЫВАТЬ тавих, байрлуулах, угсрах.

УКЛАДЫВАТЬСЯ 1. эмхэлж хний, эмхлэх, хний; 2. багтах; 3. амжуулах, багтааж амжих; 4. багтах, таарах.

УКЛЁЙКА мөгц загас, цагаан хядар.

УКЛОН 1. налуу, хэвгний; ~ поверхности гадаргын налуу; 2. чиглэл; школа с техническим ~ом техник чиглэлтэй сургууль; 3. хэлбэрлэл; борьба с правым ~ом барууны хэлбэрлэлтэй тэмцэх.

УКЛОНЕНИЕ 1. гажих, хэлбийх, мурийх, хадуурах; ~ от темы сэдвээсээ хадуурах; 2. булзаарах, зайлсхийх; ~ от знакомства танилцахаас зайлсхийх.

УКЛОНИЗМ хэлбэрлийн бодлого, хэлбэрэх үзэл.

УКЛОНИСТ хэлбэрэлтэн, хэлбэрэгч, хэлбэрэлч.

УКЛОНИТЬСЯ 1. гажих, хэлбийх, мурийх; дорога ~лась вправо зам баруун тийш мурийв; 2. дальдирах, зайлсхийх; ~ от удара цохихоос дальдирах; 3. хадуурах; оратор ~лся от темы илтгэгч сэдвээсээ хадуурав; 4. зайлсхийх, булзаарах, бултрах; ~ от прямого ответа шууд харнулахаас зайлсхийх.

УКЛОНИТЬСЯ 1. гажих, хэлбийх, мурийх; 2. дальдирах, зайлсхийх; 3. хадуурах; 4. зайлсхийх, булзаарах, бултрах.

УКЛОНЧИВЫЙ зайламтгай, булзамхай, булзаарамтгай, бултрамхай, мултархай; ~ ответ булзамхай хариу.

УКЛЮЧИНА сэлүүрийн хоноодос, сэлүүрийн углаас, сэлүүрийн тээг.

УКОКОШИТЬ хороох, буруу харуулах.

УКОЛ 1. тариа, тарилга, хатгах; ~ двухмоментный угсран хатгах; ~ одномоментный нэг хатгах; 2. дайрах, хөндөх; ~ы самолюбню биеэ тоомсорлох сэтгэлийг дайрах.

УКОЛОТЬ 1. хатгах, чичих, адах; ~ руку иглой зүүгээр гараа хатгах; 2. хатгах, шүтгэх, дайрах; ~ самолюбне биеэ тоомсорлох сэтгэлийг дайрах.

УКОЛОТЬСЯ хатгуулах, хатгагдах.

УКОМПЛЕКТОВАТЬ бүрдүүлэх, бүрэн иж болгох, бүрдүүлэн байгуулах, хуваарилан байгуулах; ~ войсковые части цэргийн ангиудыг бүрдүүлэн байгуулах.

УКОР зэмлэх, зэмлэх байдал, зэмлэл; сказать с ~ом зэмлэн хэлэх; посмотреть с ~ом зэмлэн байдалтай харах.

УКОРАЧИВАТЬ богиногтох, богиносгох, богиносгох, танах, тайрах.

УКОРАЧИВАТЬСЯ богиносгох, богино болох, охор болох, саагдах.

УКОРЕНИТЬ нэвтрүүлэх, бэхжүүлэх, нэвтрүүлж бэхжүүлэх; ~обычай хэв заншлыг нэвтрүүлэх.

УКОРЕНІ|ТЬСЯ 1. үндэслэх, үндэсжих; черенки ~лись найлуур үндэсжив; 2. бэхжих, тогтох; привычка ~лась заншил тогтов.

УКОРЕНЯТЬ нэвтрүүлэх, бэхжүүлэх, нэвтрүүлж бэхжүүлэх.

УКОРЕНЯТЬСЯ 1. үндэслэх, үндэсжих; 2. бэхжих, тогтох.

УКОРІЗНА зэмлэх, зэмлэх байдал, зэмлэл, зэм.

УКОРІЗНЕННЫЙ зэмлэх байдалтай, зэмлэх янзтай; ~ взгляда зэмлэх байдалтай харц.

УКОРІТЬ зэмлэх, буруушаах; ~ во лжи худал хэллээ гэж зэмлэх.

УКОРОТІТЬ богинотгох, богиносгох, танах, тайрах; ~ палку саваа богинотгох; ~ рукава ханцуй танах.

УКОРОТІТЬСЯ богиносох, богино болох, охор болох, саагдах.

УКОРОЧЕНІЕ богиносгол, богиносгох; ~ круглых связок дугуй шандсыг богиносгох.

УКОС хадсан өвс, өвс хадах, хадсан өвсний хэмжээ; первый ~ анхны хадсан өвс.

УКРАДКОЙ сэм, сэмхэн; взглянуть ~ сэмхэн харах.

УКРАЙНЕЦ украин, украин хүн; украинцы украин хүмүүс, украинчууд.

УКРАИНИЗІРОВАТЬ украинжуулах.

УКРАЙНКА украин эмэгтэй.

УКРАЙНСКИЙ украин, украинын; ~ язык украин хэл.

УКРАСИТЬ чимэх, чимэглэх; ~ дом флагами далбаагаар байшин чимэглэх.

УКРАШАТЬ чимэх, чимэглэх.

УКРАСИТЬСЯ, **УКРАШАТЬСЯ** чимэгдэх, чимэглэгдэх; город к празднику украсился баярын өмнө хот чимэглэгджээ.

УКРАСТЬ хулгайлах, хулгай хийх, хулуу.

УКРАШАТЕЛЬСТВО хэтэрхий гоёх, гоёлоор хөөцөлдөх.

УКРАШЕНІ|Е чимэх, чимэглэх, гоёх; ёлочные ~я сүлд модны чимэглэл.

УКРЕПІТЬ 1. бэхлэх, бэхжүүлэх, бөхлөх, бөхжүүлэх; 2. бэхлэлт хийх; ~ местность газар нутагт бэхлэлт хийх; 3. чийрэгжүүлэх, сайжруулах; ~ здоровье биеэ чийрэгжүүлэх; 4. бэхжүүлэх, чангатгах, чангаруулах; ~ дисциплину сахилгыг чангатгах.

УКРЕПІТЬСЯ 1. бэхжих, бөхжих, бөх болох; 2. бэхлэлт хийж байрших, бэхлэлтэй болох; 3. чийрэгжих, сайжрах; здоровье ~лось бие чийрэгжив; 4. бэхжих, батжих.

УКРЕПЛЕНІЕ 1. бэхлэх, бэхжүүлэх; ~ здоровья эрүүл мэндийг бэхжүүлэх; 2. бэхжих, батжих; 3. чийрэгжүүлэх, сайжруулах; 4. чийрэгжих, сайжрах; 5. бэхлэлт.

УКРЕПЛЯТЬ бэхжүүлэх.

УКРЕПЛЯТЬСЯ 1. бөхжих, батжих; 2. бэхлэлт хийж байрших, бэхлэлтэй болох; 3. чийрэгжих, сайжрах.

УКРОМНЦІЙ буйд, аглаг, далд, бөглүү; ~ое местечко буйд газар.

УКРОП зоргодос, ногоон гоньд, укроп.

УКОРОТІТЕЛЬ номхруулагч, номхотгогч, малшуулагч, гаршуулагч; ~ львов арслан номхруулагч.

УКОРОТІТЕЛЬНИЦА номхруулагч эмэгтэй, малшуулагч эмэгтэй, гаршуулагч эмэгтэй.

УКОРОТІТЬ 1. номхруулах, номхотгох, малшуулах, гаршуулах, сургах; 2. дарах, намжаах.

УКОРОТІТЬСЯ 1. номхрох, малших, гарших; 2. дарагдах, намжих.

УКОЩАТЬ 1. номхруулах, номхотгох, малшуулах, гаршуулах, сургах; ~ лошадь морь сургах; 2. дарах, намжаах; ~ гнев хилэнгээ дарах.

УКОЩАТЬСЯ 1. номхрох, малших, гарших; 2. дарагдах, намжих.

УКОЩЕНІЕ 1. номхроох, сургах, номхотгох, номхрох; ~ строптивой адайр бусгүйг номхотгох; 2. дарах, дарагдах.

УКРУПНЕНІЕ томруулах, том болгох, томсгох, өргөтгөх.

УКРУПНЕННЫЙ томорсон, томруулсан, өргөжсөн.

УКРУПНІТЬ томруулах, том болгох, томсгох, өргөтгөх.

УКРУПНІТЬСЯ томрох, том болох, томсох, өргөжих.

УКРУПНЯТЬ томруулах, том болгох, томсгох, өргөтгөх.

УКРУПНЯТЬСЯ томрох, том болох, томсох, өргөжих.

УКРЫВАТЕЛЬ сэм дарагч, уутач.

УКРЫВАТЕЛЬСТВО сэм дарах, далдлах, уутачлах; предать суду за ~ сэм дарсан хэргийн учир шүүхэд шилжүүлэх.

УКРЫВАТЬ 1. хучих, бүрхүүлэх, бүтээх; 2. далдлах, халхлах, нуух, хорогдуулах.

УКРЫВАТЬСЯ 1. биеэ хучих, хучигдах; 2. биеэ халхлах, халхлагдах; 3. нуугдах, далд үлдэх.

УКРЫТЬ 1. хучих, бүрхүүлэх, бүтээх; ~ одеялом хөнжлөөр хучих; 2. далдлах, халхлах, нуух, хорогдуулах; ~ от преследователей мөрдөн хөөгчдөөс далдлах.

УКРЫ|ТЬСЯ 1. биеэ хучих, хучигдах; ~ одеялом хөнжлөөр биеэ хучих; 2. биеэ халхлах, халхлагдах; ~ от дождя борооноос биеэ халхлах; 3. нуугдах, далд үлдэх; ничто не ~лось от его взгляда түүний нүднээс юу ч далд үлдсэнгүй.

УКРЫТИЕ 1. хучих, бүрхэх, бүтээх; ~ одеялом хөнжлөөр хучих; 2. далдлалт, хорго, хоргодох газар.

УКРЮК уурга.

УКСУС 1. цуу; 2. разг. архичнн

УКСУСНИК цууны лонх, лонхтой цуу.

УКСУСН|ЫЙ цууны, цуу; ~ая кислота цууны хүчил.

УКУПОРІВАТЬ 1. боох, баглах; 2. бөглөх, таглах.

УКУПОРКА 1. бөглөх, таглах; 2. бөглөө, таглаа.

УКУС зуух, хазах, хатгах; ~ собаки нохой зуух; ~ пчелы зөгий хатгах.

УКУСІ|ТЬ зуух, хазах, хатгах; собака ~ла ногу нохой хөлийг зуув; комар ~л шумуул хаза; какая муха его ~ла ямар тахил нь буруу эргэв.

УКУТАТЬ ороох, хучих, боох.

УКУТАТЬСЯ биеэ ороох, биеэ хучих.

УКУТЫВАТЬ ороох, хучих, боох; ~ ребенка одеялом хүүхдийг хөнжлөөр ороох.

УКУТЫВАТЬСЯ биеэ ороох, биеэ хучих; ~ в платок алчуураар биеэ толгойгоо ороох.

УЛАВЛІВАТЬ 1. барих, барьж авах, олох, олж авах; 2. ойлгох, ойлгож авах, төсөөлж мэдэх; 3. самбаачлах, самбааг олох.

УЛАДІТЬ эвнийг олох, эвлэрүүлэх, зохицуулах, учрыг олох.

УЛАДІТЬСЯ эв нь олдох, эвлэрэх, зохицох, учир нь олдох.

УЛАЖІВАТЬ эвийг олох, эвлэрүүлэх, зохицуулах, учрыг олох; ~ спорный вопрос маргаантай асуудлыг зохицуулах; ~ дела ажил хэргийн эвийг олох.

УЛАЖІВАТЬСЯ эв нь олдох, эвлэрэх, зохицох, учир нь олдох; дело уладилось ажил хэргийн учир нь олдов.

УЛАМЫВАТЬ аргадах, ятгах, үгэндээ оруулах.

УЛАН морин цэрэг, хөнгөн морин цэрэг, жадат морин цэрэг.

УЛАР хойлог.

УЛЕЙ зөгийн үүр, зөгийн сархнцаг.

УЛЕТ|АТЬ, **УЛЕТ|ЕТЬ** 1. нисэн одох, нисээд явчих; ~ел на юг өмнө зүг дулаан газарт; 2. өнгөрөх; надежды ~ели горьдлого өнгөрлөө.

УЛЕТУЧИ|ВАТЬСЯ,

УЛЕТУЧИ|ТЬСЯ 1. уур болох, ууршилт, замхрах, шнргэх, ширгэхч; спирт ~лєя спирт ширгэхчжээ; 2. завхах, алга болох; ~ из дома гэрээсээ алга болох.

УЛЁЧЬСЯ 1. хэвтэх, унтах гэж амрах, хэвтэж амрах; ~ на диване буйдан дээр хэвтэх; 2. хэвтэж багтах, багтаж хэвтэх; 3. дарагдах; пыль улеглась тоос дарагдав; 4. намхрах, тогтох; ветер улёгся салхн намхрав; 5. намжнх, тайвшрах; волнение улеглось сэтгэл тайвшрав.

УЛЕПЁТЫВАТЬ ухасхийгээд явчих, ум хумгүй зугатах.

УЛИЗНУТЬ сэмхэн явчих, сэм гарах, сэм зайлах, алга болох; ~ из комнаты на улцу тасалгаанаас гудамжинд сэм гарах.

УЛИК|А баримт, гэрчлэх баримт, гэрч баримт; прямая ~ шууд гэрчлэх баримт; косвенные ~и далимын гэрч баримт.

УЛИТКА I 1. эмгэн хумс, хорхойнцог, дун хорхой.

УЛИТКА II меддун; костная ~ ясан дун; перепончатая ~ сарьсан дун; ушная ~ чнхний дун.

УЛИТКОВЫЙ дунгийн; ~ проток дунгийн цорго; ~ нерв дунгийн нерв.

УЛИЦА 1. гудамж; главная ~ гол гудамж; 2. гадаа, гадна; на улице жара гадаа халуун байна.

УЛИЧАТЬ,

УЛИЧИТЬ илрүүлэх, илчлэх; ~ во лжи худал хэлснийг илрүүлэх.

УЛИЧНЫЙ гудамжны.

УЛОВ барьсан загас, загас барих, баригдац.

УЛОВИМЫЙ баригдмаар, баригдах, мэдэгдмээр, мэдэгдэх, сонсодмоор, сонсдох; едва ~ звук арайхан сонсдох чимээ.

УЛОВИТЬ 1. барнх, барьж авах; 2. ойлгох, ойлгож мэдэх, төсөөлж мэдэх; ~ скрытый смысл далд утгыг ойлгож мэдэх; 3. самбаачлах; ~ удобный момент аятайхан завсрыг самбаачлах.

УЛОВКА заль, мэх, заль мэх, арга мэх, арга заль; прибегать ко всевозможным ~м элдэв арга мэх хэрэглэх.

УЛОЖИТЬ 1. хэвтүүлэх, унтуулах, оронд нь оруулах; ~ в кровать оронд нь оруулж хэвтүүлэх; 2. хийх, эмхэлж хийх, багтаах, багтааж хийх; ~ расходы в смету зарлагыг төсөвт багтаах; 3. тавих, өрөх, дэвсэх, дэвсгэрлэх; 4. цэгцэлж засах, эмхэлж хураах, хураах, тавих, өрж тавих, зэрэглэх; ~ волосы үсээ цэгцэлж засах; 5. алчихах, унагачхах; ~ на месте из револьвера гар бугаар дор нь алчихах.

УЛОЖИ|ТЬСЯ 1. эмхэлж хийх, эмхлэх, хийх; 2. багтах; все вещи ~лись в чемодан чемоданд бүх юм багтлаа; 3. амжуулах, багтах, багтааж амжнх; докладчик ~лся в час илтгэгч илтгэлээ нэг цагт багтааж амжив; 4. багтах, таарах; ~ в обычные рамки ерний хэв ёсонд багтах; * ~ в голове ойлгож авах.

УЛОМАТЬ аргадах, аргадаж үгэндээ оруулах, ятгах, ятгаж үгэндээ оруулах; ~ упрямца зөрүүд хүнийг аргадаж үгэндээ оруулах.

УЛУС отог, аймаг.

УЛУЧАТЬ,

УЛУЧИТЬ самбаачлах, самбаа олох, завдах, ашиглах; ~ момент завьг ашиглах.

УЛУЧШАТЬ сайжруулах.

УЛУЧШАТЬСЯ сайжрах, засрах, өөдлөх.

УЛУЧШИТЬ сайжруулах; ~ работу ажлаа сайжруулах.

УЛУЧШИ|ТЬСЯ сайжрах, засрах, өөдлөх; здоровье ~лось бие сайжрав.

УЛУЧШЕНИЕ сайжрах, дээрдэх, дээрдэл.

УЛЫБА|ТЬСЯ 1. инээмсэглэх, мишээх, жуумалзах; весело ~ хөгжүүн инээмсэглэх; 2. зол завшааныг хүртэх, зол өршөөх;

жнзнь ему ~лась амьдрал түүнд зол завшааныг хүртээв; 3. тааламжтай байх; эта поездка мне не ~ется энэ аялал над тааламжтай биш байна.

УЛЫБКА инээмсэглэх, мншээх, жуумалзах; весёлая ~ хөгжүүн инээмсэглэх.

УЛЫБНУ|ТЬСЯ инээмсэглэх, мншээх, жуумалзах; она грустно ~лась тэр хүүхэн гунигтай инээмсэглэв; 2. зол завшааныг хүртэх, зол өршөөх; 3. тааламжтай байх; 4. горьдлогогүй болох, горь тасрах; подарок ~лся бэлэг горьдлогогүй болов.

УЛЬТИМАТИВН|ЫЙ тулган шаардах, тулган шаардсан, тулгах, тулгасан; ~ое требование тулгасан шаардлага.

УЛЬТИМАТУМ ультиматум, шаардлага.

УЛЬТРАЗВУК хэт нарийн авиа.

УЛЬТРАМАРИН хөх зос, хөв хөх будаг.

УЛЬТРАФИОЛЕТОВ|ЫЙ хэт ягаан; ~ые лучи хэт ягаан цацраг.

УЛЮЛЮКАТЬ 1. туу туу гэх, тухирах; 2. ичгийлэх, ичиглэн шоолох.

УМ 1. ухаан, оюун; острый ~ хурц ухаан; это ничего не даёт ни ~у, ни сердцу ухаан сэтгэл хоёрт тус болох юм үүнд юу ч алда; ~ хорошо, а два лучше ухаанд ухаан нэмэр; 2. ухаантан, мэргэн ухаантан, мэргэд; быть без ~а багдах; выжить из ~а зөнөглөх; сойти с ума солиорох, өвчигнөх; у него другое на ~е цаагуураа тэр өөр санаатай байна; взяться за ~ ухаан орох, бодол орох; ~у непостижимо ухаанд багтахгүй юм.

УМАЛЕНИЕ 1. багасах, хомстгох; 2. доогуур үнэлэх, басах;

УМАЛИТЬ 1. багасах, хомстгох; 2. доогуур үнэлэх, басах; ~ значение утга чанарыг доогуур үнэлэх.

УМАЛИ|ТЬСЯ 1. багасах, хомсдох; 2. үнээ алдах, доогуур үнэлэгдэх, басагдах, буурах; его достоинство не ~лось түүний эрхэм зэрэг доогуур үнэлэгдээгүй байв.

УМАЛИШЕННЫЙ 1. ухаан солиотой, солиорсон, хийрхүү өвчтэй; 2. солиотой хүн, хийрхүү өвчтэй хүн.

УМАЛЧИВАТЬ дуугүй өнгөрүүлэх, дуугүй дарагдуулах, хэлэхгүй өнгөрөх.

УМАЛЯТЬ 1. багасах, хомстгох; 2. доогуур үнэлэх, басах.

УМАЛЯТЬСЯ 1. багасах, хомсдох; 2. үнээ алдах, доогуур үнэлэгдэх, басагдах.

УМАСЛИВАТЬ,

УМАСЛИТЬ аргадах, аргадаж гуйх, зулгуйдаг; ~ деда өвгөн аавыг зулгуйдаг.

УМАТЫВАТЬСЯ разг. ядрах.

УМАЯ|ТЬ ядраах, зүдрээх, цуцаах; ~л нас долгий путь урт аян биднийг ядраав.

УМАЯТЬСЯ ядрах, цуцах, зүдрэх; ~ в дороге замд ядрах.

УМБРА хүрэн зос; жённая ~ хүрэн улаан зос; натуральная ~ хар хүрэн зос.

УМЕЛЕЦ уран, уран хүн, уртай хүн, дархан; народные умельцы ардын урчууд.

УМЕЛ|ЫЙ чадамгай, чадвартай, уран; ~ое руководство чадамгай удирдлага; ~ работник чадвартай ажилтан; ~ые руки уран гартан.

УМЕНИ|Е чадвар, чадах, дүй; при ~и всё можно сделать чадвар байвал юуг ч хийж болно.

УМЕНЬШАЕМОЕ хасагдагч.

УМЕНЬШАТЬ багасах, хорогдуулах, цөөрүүлэх.

УМЕНЬШАТЬСЯ багасах, хорогдох, цөөрөх.

УМЕНЬШЕНИЕ 1. багасах, хорогдуулах, цөөрүүлэх; ~ непронзводительных затрат бүтээлгүй зардлыг хорогдуулах; 2. багасах, багасгал, хорогдох, цөөрөх; ~ международной напряжённости дэлхий дахины түгшүүртэй байдал багасах; ~

смертности үхэх явдал цөөрөх; 3. хорогдол, хорогдох; ~ **составило 30%** хорогдол нь 30% болов.

УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЙ 1. багасгах, багасгал; ~**ое** стекло багасгах шил; ~ **суффикс** багасгах дагавар; ~**ое** существительное багасгал нэр үг.

УМЕНЬШИТЬ I багасгах, хорогдуулах, хомстох, цөөрүүлэх.

УМЕНЬШИТЬ II багасгах, хорогдуулах, хомстгах, цөөрүүлэх; ~ **вес** жинг багасгах.

УМЕНЬШИТЬСЯ I багасах, хорогдох, цөөрөх.

УМЕНЬШИТЬСЯ II, багасах, хорогдох, цөөрөх; **боль** ~**лась** өвдөх нь багасав; **вес** ~**лся** жин нь хорогдов.

УМЕРЕННЫЙ 1. дунд, дунд зэрэг, дундач, хир тааруу; ~ **жар** дунд зэргийн халуун; **их требования** очень ~**ы** тэдний шаардлага тун хир тааруу байна; 2. сэрүүн, сэрүүн улирлын; ~ **климат** сэрүүн уур амьсгал; ~ **пояс** сэрүүн улирлын бүс; 3. зөөлөн, намдуун, дуидаж, дундыг баримталсан; ~**ая** политика зөөлөн бодлого; ~ **либерал** дундыг баримталсан либерал.

УМЕРЕТЬ I нөгчих, нас нөгчих, нас барах, үхэх, мажих; ~ **от раны** шархны халуунаас болж үхэх; 2. сөнөх, балрах; **правое дело** не **умрёт** үнэн зөв хэрэг сөнөхгүй.

УМЕРИТЬ дарах, дарсхийх, багасгах, хязгаарлах; ~ **гнев** уураа дарах; ~ **требования** шаардлагаа багасгах; ~ **пыль** гарч дэврэхээ дарсхийх.

УМЕРТИТЬ I үхүүлэх; 2. сөнөөх.

УМЕРЩВЛЯТЬ I үхүүлэх; ~ **нерв** большого зуба өвчтэй шүдний мэдрэлийн судсыг үхүүлэх; 2. сөнөөх.

УМЕРЩВЛЕНИЕ үхүүлэх, алах, сөнөөх.

УМЕРЯТЬ дарах, дарсхийх, багасгах, хязгаарлах.

УМЕСТИТЬ багтаах, багтааж хийх, багтааж тавих.

УМЕСТИТЬСЯ багтах, хийж багтах.

УМЕСТНО зохистой, таарамжтай; ~**ый** вопрос зохистой асуулт.

УМЕТЬ чадах; он сделал, как **умел** тэр чадах хирээрээ хийв; ~ **плавать** усанд сэлж чадах.

УМЕЩАТЬ багтаах, багтааж хийх, багтааж тавих.

УМЕЩАТЬСЯ багтах, хийж багтах.

УМЕЮЧИ чаддаг, чаддаг байж, чадвар; **делать** надо ~ чаддаг байж хийх хэрэгтэй; **долго** ли ~ чадаж байгаа юманд арга байхгүй.

УМИЛЕНИ уярах, уярал; **принти** в ~ уярах; **слёзы** ~**я** уярлын нулимс.

УМИЛЕННЫЙ уярсан, уярлын, уярах; ~**ая** улыбка уярч инээмсэглэх.

УМИЛТЕЛЬНЫЙ уяруулмаар, өхөөрдөм, урналгахан; ~ **ребёнок** өхөөрдмөөр хүүхэд.

УМИЛИТЬ уяруулах; **ребёнок** ~**л** **всех** **своей** **ласковостью** хүүхэд хөөрхөн аашаараа бүгдийг уяруулав.

УМИЛИТЬСЯ уярах.

УМИЛОСТИВИТЬ өршөөлтэй болгох, нигүүлсэх, болгох; ~ **гневно**го **владыку** хилэнт зэнийг өршөөлтэй болгох.

УМИЛЬНЫЙ 1. наалинхай, урналгахан, гол шиг; ~**ое** личико наалинхай царай; 2. хуурамчхан; ~**ая** улыбка хуурамчхан инээмсэглэл.

УМИЛЯТЬ уяруулах.

УМИЛЯТЬСЯ уярах.

УМИНАТЬ нухчих, гншгэчих, чихэж хийх.

УМИРАНИЕ үхэх, сөнөх; **медленное** ~ улмаар үхэх.

УМИРАТЬ I нөгчих, нас нөгчих, нас барах, үхэх; 2. сөнөх, балрах.

УМИРОТВОРЕНИЕ I нлбэн тохинуулах, амаржуулах, амарлиулах; 2. амгалан болох, амарлих.

УМИРОТВОРИТЬ илбэн тохинуулах, амарлиулах.

УМИРОТВОРИТЬСЯ амаржих, амгалан болох.

УМИРОТВОРЯТЬ илбэн тохинуулах, амарлиулах, амаржуулах; ~ **враждующих** дайсагнагсдыг нлбэн тохинуулах.

УМИРОТВОРЯТЬСЯ амаржих, амгалан болох.

УМНЕ||ТЬ ухаан нэмэгдэх, ухаантай болох; **дети** ~**ют** с **годами** жил ирэх тутам хүүхдийн ухаан нэмэгдэнэ.

УМНИК I сэргэлэн хүн, сэргэлэн хүүхэд, ухаантай хүн, ухаантай хүүхэд; 2. цэцэрхэгч, цэцэрхүү хүн.

УМНИЦА I сэргэлэн хүүхэн, ухаантай хүүхэн; 2. сэргэлэн хүн, ухаантай хүн.

УМНИЧА||ТЬ I цэцэрхэх; 2. мэдэмхийрэх; **не** ~**й**, **делай**, как **велят** битгнй мэдэмхнйр, зааснаар хнй.

УМНО ухаантай, ухаалаг, цэцэн, цэцнээр; ~ **говорить** цэцнээр хэлэх.

УМНОЖАТЬ I үржүүлэх; 2. олшруулах, арвнжуулах, өсгөх, өрнүүлэх.

УМНОЖАТЬСЯ I үржих; 2. олшрох, арвижих, өсөх, өрнөх.

УМНОЖЕНИЕ||Е I үржүүлэх; **таблица** ~**я** үржүүлэх хүрд; 2. олшруулах, арвижуулах, өсгөх, өрнүүлэх; ~ **доходов** орлогыг арвижуулах.

УМНОЖИТЬ I үржүүлэх; ~ **пять** на **два** тавыг хоёроор үржүүлэх; 2. олшруулах, арвижуулах, өсгөх, өрнүүлэх; ~ **наши** **успехи** манай амжилтыг өрнүүлэх.

УМНОЖИТЬСЯ I үржих; 2. олшрох, арвижих, өсөх, өрнөх; **с** **каждым** **днём** **умножаются** **наши** **достижения** өдөр ирэх бүр манай амжилт өрнөж байна.

УМН||ЫЙ ухаантай, цэцэн ухаантай, цэцэн ухааны, цэцэн; ~ **человек** ухаантай хүн; ~**ые** **речи** **приятно** **и** **слушать** цэцэн ухааны үгийг сонсоход сайхан.

УМОЗАКЛЮЧАТЬ даган үлэх, даган онох, жишиж дүгнэх, учирлан дүгнэх, бодруулан дүгнэх.

УМОЗАКЛЮЧЕНИЕ даган үлэх, даган онох, жишиглэн дүгнэх, учирлан дүгнэх, бодруулах; **правильное** ~ зөв даган үлэх, зөв учирлан дүгнэх.

УМОЗАКЛЮЧИТЬ даган үлэх, даган онох, жишиглэн дүгнэх, учирлан дүгнэх, бодруулан дүгнэх.

УМОЛК **говорить** без ~**у** тасралтгүй ярнх; **болтать** без ~**у** зогсолтгүй чалчих.

УМОЛКАТЬ,

УМОЛКНУТЬ тасрах, дуу тасрах, дуугүй болох, чнмээгүй болох; **голоса** **умолкли** дуу чимээ тасрав.

УМОЛОТ цайлгасан тариа, тарнаны гарц, гарцын хэмжээ; **хороший** ~ гарцын хэмжээ сайн байна.

УМОЛЯТЬ гуйх, аргадаж гуйх; ~ **о** **прощении** уучлахыг гуйх.

УМОЛЯЮЩИЙ гуйсан, гуйнги, аргадсан; ~ **взгляд** гуйсан харц.

УМОПОМЕШАТЕЛЬСТВО ухаан солиорох, хийрхэх.

УМОПОМРАЧЕНИЕ||Е ухаан балартах; **до** ~**я** **ях** аргагүй, учир нажиргүй.

УМОПОМРАЧИТЕЛЬНЫЙ яах аргагүй их, учир нажиргүй; ~ **успех** **ях** аргагүй их амжилт.

УМОРА их инээд, элэг хөших, хөгийн юм; **слушать** **его** **прямо** ~ түүний яриаг сонсоход их инээд хүрэх юм.

УМОРИТЕЛЬНЫЙ их инээдтэй, элэг хөштөл инээдтэй, их хөгтэй; ~ **рассказ** их инээдтэй яриа.

УМОРИТЬ I үхүүлэх, бодий нь хөтлөх; ~ **голодом** харангадуулж үхүүлэх; 2. зовоож элээх, тарчилгах; 3. элэг хөшөөх; ~ **со** **смеху** элэг хөштөл инээлгэх.

УМОРИТЬСЯ эцэж цуцах, тэнхээ тасрах, их ядрах; ~ **от** **жары** бүгчим халуунд тэнхээ тасрах.

УМСТВЕННЫЙ оюуны, ухааны, оюун ухааны; **работники** -ого труда оюуны хөдөлмөрийн ажилтан; **~ые способности** оюун билэг.

УМУДРЕННЫЙ ухаантай болсон, ухаан суусан, догьширсан, хаширжсан; **~о опытом** хаширжсан ухаантай болсон, хал үзэж хаширжсан.

УМУДРИТЬ ухаантай болох, ухаан суух, хаширжих.

УМУДРИТЬСЯ аргыг олох, эвийг олох, эв гавы нь олох, яаж ийж байх; **~лся опоздать на поезд** галт тэргэнд яаж ийж байгаад хождов.

УМУДРЯТЬ ухаантай болох, ухаан суух, хаширжих.

УМУДРЯТЬСЯ аргыг олох, эвийг олох, эв гавы нь олох, яаж ийж байх.

УМЧАТЬ аваачих, давхих, аваад давхих; **лошади** ~лн **седоков** морьд нь унасан хүмүүсээ аваад давхив.

УМЧАТЬСЯ 1. давхиад явчихах; **всядники** ~лись морьтой хүмүүс давхиад явчихах; 2. хурдан өнгөрөх; **~лась юность** идэр нас хурдан өнгөрөв.

УМЫВАЛЬНИК угаагуур, нүүр гарын угаагуур.

УМЫВАЛЬНЫЙ 1. угаагуурын, угаалгын; **~ые принадлежности** угаагуурын хэрэгсэл; 2. **умывальная** угаагуурын тасалгаа, нүүр гар угаах өрөө.

УМЫВАНИЕ угаах, угаал, нүүр гар угаах.

УМЫВАТЬ угаах

УМЫВАТЬСЯ нүүр гар угаах, нүүр гараа угаах.

УМЫКАНИЕ хулгайлж авах, оргуулж авах, хүүхэн хулгайлж авах, сүйгүй хулгайлж авах.

УМЫС||ЕЛ зориуд санаа, тэгэхээс тэгэх гэж, санаа; **совершить что-нибудь без ~ла юмыг зорнууд санаагүй үйлдэх; делать со злым** ~лом муу санаатайгаар хийх.

УМЫСЛИТЬ сэдэх, хийхнийг завдах, санах; **~ злое дело муухай** хэрэг сэдэх.

УМЫТЬ 1. угаах; 2. **разг.** шийтгэх, доромжлох; **~ кого-либо** шийтгэх.

УМЫТЬСЯ нүүр гараа угаах.

УМЫШЛЕННЫЙ зорнууд, санаатай; **~ое оскорбление зориуд** доромжлох; **~ое убийство** санаатай алах.

УМЫШЛЯТЬ сэдэх, хийхнийг завдах, санах.

УМЯТЬ 1. чихэх, чнхэж хийх; **~ сено** өвс чнхэж хийх; 2. элдэх, үнгэх, нухах.

УМЯТЬСЯ чнхэгдэх, чихэж хийгдэх, нухагдах, дарагдаж давтагдах.

УНАВОЖИВАТЬ өтөгжүүлэх, шивхлэх, өтгөөр бордох.

УНАВОЖИВАТЬСЯ өтөгжнх, шивхжих, өтгөөр бордогдох.

УНАВОЗИТЬ өтөгжүүлэх, шивхлэх, өтгөөр бордох.

УНАСЛЕДОВАТЬ залгамжлах, өв залгамжлах, өвлөх.

УНДУЛИРУЮЩИЙ үелзүүр, долгионт; **~ая мембрана** үелзүүр сарьс, долгионт хальс.

УНДУЛЯЦИЯ булбалзах, долгилох, үелзлэг.

УНЕС||ТИ 1. аваачих, аваад явчих; **~ книгу** ном аваачих; 2. муудах, доройтох; **заботы** ~лн **много здоровья** төвөгтэй явдлаас болж бие их муудав; 3. аваачих, хөөж аваачих, туужаваачих; **лодку** ~ло **ветром** завниг салхи хөөж аваачив.

УНЕС||ТИСЬ 1. явчих, түргэн холдох, арилж одох, түргэн нүүх; **тучи** ~лись **на ветер** үүл хойшоо түргэн нүүв; 2. түргэн өнгөрөх; **годы** ~лись **он** жилүүд түргэн өнгөрөв; 3. дурсан санах; **~ в прошлое** өнгөрсөн юмыг дурсан санах.

УНИВЕРМАГ (*универсальный магазин*) их дэлгүүр; **детский** ~ хүүхдийн их дэлгүүр.

УНИВЕРСАЛ өргөн мэргэжилтэн, өргөн мэргэжилт, хамрал.

УНИВЕРСАЛЬНОСТЬ нийцлэг, түгээмэл чанар, хамрал, өргөн хүрээ; **~ знания** мэдлэгийн өргөн хүрээ.

УНИВЕРСАЛЬНЫЙ нийцлэг, түгээмэл, хамрал, өргөн хүрээтэй, их; **~ое средство** нийцлэг хэрэглүүр; **~ые сведения** өргөн хүрээтэй мэдээ; **~ магазин** их дэлгүүр.

УНИВЕРСИТЕТ их сургууль; **окончить** ~ их сургууль төгсгөх.

УНИВЕРСИТЕТСКИЙ их сургуулийн, их сургууль төгссөн; **~ое образование** их сургуулийн боловсрол; **~ диплом** их сургууль төгссөн үнэмлэх.

УНИЖАТЬ доромжлох, басах, басамжлах.

УНИЖАТЬСЯ шалдаа буух, биеэ доромжлох, доромжлогдох, биеэ басах, басагдах.

УНИЖЕНИ||Е 1. шалдаа буух, доошоо ойчих, биеэ доромжлох, биеэ басах; **дойти до ~я** **перед кем-либо** хүнний өмнө шалдаа буух; 2. доромжлол, басагдал; **терпеть ~я** доромжлол үзэх.

УНИЖЕННЫЙ шалдаа буусан, биеэ доромжилсон, мэхийж; **~ая просьба** шалдаа бууж гуйх.

УНИЖЕННЫЙ доромжлогдсон, басагдсан, дарлагдсан.

УНИЗАТЬ хэлхэх, хээлэх, хээлж чнмэх, угалз тавих; **~ жемчугом** сувдаар угалз тавих.

УНИЗИТЕЛЬНЫЙ доромж, доромжилсон, бассан, доромжлогдсон, басагдсан; **~ поступок** доромж явдал; **~ое предложение** доромжилсон санал.

УНИЗИТЬ доромжлох, басах, басамжлах.

УНИЗИТЬСЯ шалдаа буух, биеэ доромжлох, доромжлогдох, биеэ басах, басагдах.

УНИЗЫВАТЬ хэлхэх, хээлэх, хээлж чимэх, угалз тавих.

УНИКАЛЬНЫЙ цорын ганц, чухаг, ховор чухаг, нандин, хосгүй; **~ая рукопись** цорын ганц гар бичмэл.

УНИКУМ цорын ганц юм, чухаг зүйл, ховор, чухаг юм, нандин юм, хосгүй зүйл.

УНИМАТЬ 1. зогсоох, хорьж зогсоох, болиулах, тайтгаруулах; 2. намхруулах, намдаах.

УНИМАТЬСЯ 1. зогсох, болих, тайтгарах; 2. намхрах, намдах.

УНИПОЛЯРНЫЙ **~ая** **клетка** ганц сэртэнт эс; **~ нейрон** нервний ганц сэртэнт эс.

УНИСОН нийлсэн эгшиг, хам дуу, ижил эгшиглэл; **петь в ~** нийлсэн эгшигээр дуулах; **действовать в ~** дууриан дагалдах.

УНИТАЗ жорлонгийн тэвш, шаазан хөтөвч, суултуур.

УНИТАРНЫЙ нэгдмэл, нэгдсэн.

УНИФИКАЦИЯ нэг мөр болгох, жндрүүлэх, нэгтгэлт, нийцүүлэх, ижилтгэх, адилтгах; **~ правописания** зөв бичих зүйг нэг мөр болгох; **~ весовых норм** жингийн нормыг нийцүүлэх.

УНИФИЦИРОВАННЫЙ адилтгасан.

УНИФИЦИРОВАТЬ нэг мөр болгох, жндрүүлэх, нэгтгэх, нийцүүлэх, ижилтгэх; **~ правописание** зөв бичих зүйг нэг мөр болгох.

УНИФИЦИРОВАТЬСЯ нэг мөр болох, жндрэх, нэгдэх, нийцэх, нжилсэх.

УНИФОРМА 1. нэг янзын хувцас, дүрэмт хувцас, формын хувцас; 2. циркийн туслах ажилтан.

УНИЧИЖАТЬ доромжлох, басах, элэг барих.

УНИЧИЖИТЕЛЬНЫЙ эс тоомсорлох; **~ суффикс** эс тоомсорлох дагавар.

УНИЧТОЖАТЬ 1. устгах, үгүй хийх; 2. доромжлох, мухардуулах.

УНИЧТОЖАТЬСЯ 1. устгах, үгүй болох, сөнөх; 2. устгагдах, үгүй хийгдэх, сөнөөгдөх.

УНИЧТОЖАЮЩИЙ 1. устгах, хүчтэй устган сөнөөх, үгүй хийх; **~ огонь** устгах хүчтэй буудлага; 2. айхтар ширүүн, тас цохих; **~ая критика** айхтар шнрүүн шүүмжлэл; 3. муухай ширүүн, зэвүүсэн; **~ взгляд** зэвүүсэн харц.

УНИЧТОЖЕНИЕ устгах, сөнөөх, үгүй хийх.

УНИЧТОЖИТЬ 1. устгах, сөнөөх, үгүй хийх; 2. доромжлох, мухардуулах; ~ **кого-нибудь** язвительным выражением хүнийг хорон үгээр доромжлох.

УНИЧТОЖИТЬСЯ 1. устгах, үгүй болох, сөнөх; 2. устгагдах, үгүй хийгдэх, сөнөөгдөх.

УНИЯ нэгдлэг, холбоо.

УНОСИТЬ 1. аваачих, аваад явчих; 2. муудах, доройтох; 3. аваачих, хөөж аваачих, тууж аваачих.

УНОСИТЬСЯ 1. явчих, түргэн холдох, арилж одох, түргэн нүүх; 2. түргэн өнгөрөх; 3. дурсан санах.

УНТЫ олонгодой, бойтог.

УНЦИЯ лан, унци (*29,8 граммтай тэнцэх аптекийн хүндийн хэмжээ*).

УНЫВА||ТЬ гуниглах, гуних, гансрах; **не-й** битгий гунихар.

УНЫЛ||ЬИЙ гунигтай, гансарсан, уйтгартай; ~ **человек** гунигтай хүн; ~ **ая** песня уйтгартай дуу.

УНЫНИЕ гуниг, гунихрал, гансрал, уйтгар; **впасть в** ~ гунигт автах, гуниглах.

УНЯТЬ 1. зогсоох, хорьж зогсоох, болнулах, тайтгаруулах; ~ **дерущихся** зодолдогсдыг болиулах; 2. намхруулах, намдаах; ~ **зубнию** боль шүднийг өвчнийг намдаах.

УНЯ||ТЬСЯ 1. зогсох, болих, тайтгарх; шалун ~лса дүрсгүй жаал тайтгарав; 2. намхрах, намдах.

УПАВШ||ИЙ суларсан, суларчихсан, тэвдсэн; **говорить** ~ **им** голосом суларчихсан дугаар ярих.

УПАД 1. до ~у цуцаж унатлаа, ядартлаа, ядарч ойчголоо; **танцевать до** ~у цуцаж унатлаа бүжиглэх; 2. маш ннээдтэй, татаж унамаар, аливаа сэтгэгдлийн хамгийн дээд хэмжээ.

УПАДОК доройтол, доройтох, уналт, бууралт; ~ **снл** чадал доройтох.

УПАДОЧНЫЙ доройтсон, цөхөрсөн, гутарсан.

УПАКОВАТЬ баглах, хнйж баглах, боох; ~ **книги в ящик** номыг хайрцагт хийж баглах.

УПАКОВА||ТЬСЯ 1. боох, баглах, юм хумаа баглах; **он уже** ~лса тэр юм хумаа багличихсан; 2. багтах.

УПАКОВКА 1. баглах, боох; 2. баглах юм, боох юм; 3. *разг.* гоё ганган хувцас.

УПАКОВОЧНЫЙ боох, баглах; ~ **материал** боох юм.

УПАКОВЫВАТЬ боох, баглах, савлах.

УПАКОВЫВАТЬСЯ 1. боож баглах; 2. баглагдах; 3. *разг.* ганган хувцас элбэгтэй байх.

УПАСТЬ 1. унах, ойчих; ~ **с лошади** мориноос унах; ~ **на землю** газар ойчих; 2. буурах, хямдрах, доошлох; **цены** упали үнэ буурав, үнэ хямдрав; ~ **в обморок** ухаан алдаж унах; ~ **духом** гутрах.

УПЕРЁТЬ I тулах, тулгуурдах; ~ **бревно в стену** туургыг баганаар тулгуурдах.

УПЕРЁТЬ II хулгайлах, дэлсэх; **упёрли** кингу ном хулгайлчихав.

УПЕРЁТЬСЯ 1. тулах, түших; ~ **ногами в землю** хөлөөрөө газар тулах; 2. тулах, тулгарах; 3. зөрүүдлэх; **упёрся и не поехал** никуда зөрүүдлээд хаашаа ч явсангүй.

УПЁРТОСТЬ зөрүүдлэх, гөжүүдлэх.

УПЁРТЫЙ *разг.* зөрүүд.

УПЕЧЬ I гүйцэд жигнэгдэх, болтол жигнэх.

УПЕЧЬ II хөөх, цөлөх, явуулах.

УПИВАТЬСЯ 1. согттол уух; 2. ханах, ханатал согтох.

УПИРАТЬ 1. тулах, тулгуурдах; 2. чухалчлан хэлэх, онцлон заах.

УПИРАТЬСЯ 1. тулах, түших, уллах; 2. саатах; 3. зөрүүдлэх; ~ **руками и ногами** гараар гацаж, хөлөөр хөших.

УПИСАТЬ багтааж бичих.

УПИСАТЬСЯ багтах, багтаж бичигдэх.

УПИТАННОСТЬ тарга, тарган, таргалах, мариа.

УПИТАННЫЙ тарган, марнатай; ~ **ребёнок** марнатай хүүхэд.

УПИТЬСЯ 1. согттол уух,ууж уучлах; 2. ханах, ханатал сонсох

УПЛАТА төлбөр, төлөх; ~ **долга** өр төлөх

УПЛАТИТЬ төлөх, хөлс төлөх; ~ **за квартиру** байрын хөлс төлөх.

УПЛАЧИВАТЬ төлөх, хөлс төлөх.

УПЛАЧИВАТЬСЯ төлөгдөх.

УПЛЕТАТЬ 1. нийлүүлж гөрөх; 2. бувганан идэх; ~ **за обе щёки** курицу тахианы махыг дүүрэн үмхэж идэх.

УПЛОТНЕНИЕ нягтрал; ~ **грунта** хөрсний нягтрал.

УПЛОТНИТЬ 1. нягтруулах, чигжрүүлэх; 2. нягтруулах, нэмж оруулах, нэмж суулгах; ~ **квартиру** байранд хүн нэмж оруулах; 3. нягтруулах, бүрэн ашиглах, чамбай ашиглах; ~ **рабочий день** ажлын өдрийг чамбай ашиглах.

УПЛОТНИТЬСЯ 1. нягтрах, чигжрэх; 2. нэмж орох, шахалдаж суух; 3. нягт ашиглагдах, чамбай ашиглагдах.

УПЛОТНЯЕМОСТЬ нягтаршил.

УПЛОТНЯТЬ 1. нягтруулах; 2. нягтруулах, нэмж оруулах, нэмж суулгах; 3. нягтруулах, бүрэн ашиглах, чамбай ашиглах.

УПЛЫВАТЬ 1. урсаж явах, хөвөх, хөвж явах; 2. өнгөрөх.

УПЛЫ||ТЬ 1. урсаж явах, хөвөх, хөвж явах; **бревно** ~ло гуалин хөвж явав; 2. өнгөрөх; **годы** ~ли он жилүүд өнгөрөв.

УПОВАНИЕ найдлага, горьдлого.

УПОВАТЬ найдах, горьдох, эрэмших; ~ **на Юру Юрад** найдах.

УПОДОБИТЬ адилтгах, ижилсүүлэх, зүйрлэх.

УПОДОБЛЯТЬ адилтгах, ижилсүүлэх, зүйрлэх; ~ **молодость** весне залуунасыг хавартай адилтгах.

УПОДОБИТЬСЯ адилсах, ижилсэх, адил болох, төсөөтэй болох.

УПОДОБЛЕНИЕ 1. адилтгах, адилтгал, нжилсэл; 2. адилсах, адил болох.

УПОЁНИЕ бах, бахдал, ташуурал; **работать с** ~м бахдалтай ажиллах.

УПОЁННЫЙ бахадсан, бахдалын; ~ **успехом** амжилтдаа бахадсан.

УПОЙТЕЛЬН||ЬИЙ бахдалтай, бахтай сайхан, ташуурам; **как** ~ы в **России** вечера Оросын үдэш хичнээн сайхан бэ.

УПОКОИТЬ тайван байлгах, амгалан болгох, амарлуулах.

УПОКОИТЬСЯ 1. амарлих; 2. талийгаач болох, амарлин орших.

УПОКОЙ хойтын ерөөл, хойтын буян.

УПОЛЗ||АТЬ,

УПОЛЗ||ТИ мөлхөх, мөлхөж явах, гулсаж явах, гүрэлзэн явах, мурилзан явах; **змея** ~ла могой мурилзаж явав.

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ төлөөлөгч, тусгай эрхт; ~ **представитель** тусгай эрхт төлөөлөгч.

УПОЛНОМОЧИВАТЬ төлөөлүүлэх, төлөөлөгч болгох.

УПОЛНОМОЧИВАТЬСЯ төлөөлөх, төлөөлөгч болох, төлөөлөх эрх олох.

УПОЛНОМОЧИ||Е төлөөлүүлсэн, төлөөлж, даалгавар; **действовать по чьему-нибудь** ~ю хүний төлөөлүүлсэн ёсоор хийх.

УПОЛНОМОЧИТЬ төлөөлүүлэх, төлөөлөгч болгох, төлөөлөх эрх олгох; ~ **на ведение** дел хэрэг гүйцэтгэх төлөөлөгч болгох.

УПОМИНАНИ||Е дурсах, дурсал, дурдах; **в мемуарах** немало ~й о **деятелях** университетта дурсамж бичигт их сургуулийн зүтгэлтний тухай дурссан нь цөөнгүй байна.

УПОМИНАТЬ дурсах, дурдах.

УПОМИНАТЬСЯ дурсагдах, дурдагдах.
УПОМНИ|ТЬ санах, тогтоох, цээжлэх; **всего не ~шь** бүгдийг тогтоож чадахгүй юм.
УПОМЯНУТ|ЬИ дурдсан, нэр бүхий; **выше ~ые лица** дээр дурдсан хүмүүс.
УПОМЯНУТЬ дурдах, нэр дурдах; **~ вскользя** халти дурдах.
УПОР 1. түшиг, тулгуур, тулц, тулах; **точка ~а** тулах газар; 2. тулгаж; **выстрелить в ~** тулгаж буудах; **в ~ сказать** шууд хэлэх; **в ~ смотреть** цэх ширтэж харах; **делать ~ онцлох**.
УПОРН|ЬИЙ 1. тулах, тулгуурлах, түших; **~ шест** тулах шургааг; 2. шаргуу, нөр; **~ человек** нөр хүн; **~ое сопротивление** нне шаргуу эсэргүүцэл; 3. зогсохгүй, салахгүй; **~ кашель** салахгүй ханиалга.
УПОРСТВО шаргуу, нөр; **выковать ~ в борьбе** нөр тэмцэх.
УПОРСТВОВАТЬ шаргуу зүтгэх, нөр зүтгэх, нөрлөх, үсэд зүтгэх; **~ в своих требованиях** шаардлага тавьж нөр зүтгэх.
УПОРХНУ|ТЬ жирсхийгээд нисэх, дурд хнйж нисэх, нисээд явчлах; **ласточка ~ла** хараацай жирсхийн нисэв.
УПОРЯДОЧЕНИЕ журамтай болгох, цэгцлэх, цэгцтэй болгох, эмхлэх.
УПОРЯДОЧИВАТЬ журамтай болгох, цэгцлэх, цэгцтэй болгох, эмхлэх.
УПОРЯДОЧИВАТЬСЯ журамших, журамтай болох, цэгцрэх, цэгцтэй болох.
УПОТРЕБИТЕЛЬНОСТЬ хэрэглэгдэх чанар, хэрэглэх, эдлэх.
УПОТРЕБИТЕЛЬН|ЙИЙ хэрэглэгдэх, хэрэглэх, хэрэгцээтэй; **это слово очень ~о** энэ үг олон хэрэглэгддэг.
УПОТРЕБИТЬ хэрэглэх, эдлэх.
УПОТРЕБЛЕНИ|Е хэрэглэх, эдлэх; **вышедший из ~я** хэрэглэхээ больсон.
УПОТРЕБЛЯТЬ хэрэглэх, эдлэх; **~ непонятное слово** ойлгогдохгүй үг хэрэглэх; **~ все средства** хамаг аргыг хэрэглэх; **~ власть** эрх мэдэл хэрэглэх.
УПОТРЕБЛЯ|ТЬСЯ хэрэглэгдэх, эдлэгдэх; **это средство широко ~тсся** энэ арга өргөн хэрэглэгдэж байна.
УПРАВ|А 1. захиргаа; **городская ~** хотын захиргаа; 2. захирах хүч, дийлэх арга; **найти ~у на кого-нибудь** хүнийг захирах хүч олох.
УПРАВ|ОМ байрны эрхлэгч, орон сууцны эрхлэгч.
УПРАВ|ИТЬСЯ 1. гүйцэх, дуусгах; **~ со стиркой** юмаа угаах гүйцэх; 2. давах, дийлэх, хүч хүрэх; **~ с врагами** дайсныг дийлэх.
УПРАВ|ЕНОЦ захиргааны ажилтан.
УПРАВ|ЕНИ|Е 1. захиргаа, газар, удирдах газар, байгууллага; **оперативное ~** шуурхай удирдлага; **местное ~** нутгийн захиргаа; **органы ~я** захиргааны байгууллагууд; **~ делами президентской администрации** Ерөнхийлөгчийн тамгын газрын хэрэг эрхлэх газар; 2. удирдах, захирах, удирдлага; **автоматическое ~** автомат удирдлага; **дисциплининое ~** алсын удирдлага; **~ качеством работ** ажлын чанарын удирдлага; **оперативное ~** шуурхай удирдлага; **~ государством** төр барих; 3. жолоодох, удирдах; 4. удирдлага; 5. тогтоох, хөтлөл.
УПРАВ|ЕНЧЕСК|ИЙ захиргааны; **~не расходы** захиргааны зардал.
УПРАВ|ЛЯТЬ 1. захирах, удирдах, эрхлэх; **~ государством** улсыг удирдах, төр барих; 2. жолоодох; **~ автомобилем** машин жолоодох.
УПРАВ|ЛЯТЬСЯ 1. захирагдах, давагдах; 2. жолоодогдох.
УПРАВ|ЛЯЮЩИЙ эрхлэгч, захирагч; **~ делами** хэрэг эрхлэгч.
УПРАЖ|НЕНИ|Е дасгал, дасгах; **сборник ~я по правописанию** зөв бичих дасгалын хураамж.

УПРАЖ|НЯТЬ дасгах, дасгал хийх, дасгалжуулах; **~ свою память** ухаанаа дасгах; **~ мускулы** булчингаа дасгалжуулах.
УПРАЖ|НЯТЬСЯ дасгал хийх, дасгал хийгдэх, дасгалжих; **~ в плавание** сэлэх дасгал хийх.
УПРАЗД|НЕНИЕ устгах, хасах, татан буулгах; **~ лишней должности** илүү орон тоог хасах.
УПРАЗД|НИТЬ устгах, хасах, татан буулгах; **~ учреждение** албан газрыг татан буулгах; **~ должность секретаря** нарийн бичгийн даргын орон тоог хасах.
УПРАЗД|НИТЬСЯ устгах, хасагдах, татан буулгагдах.
УПРАЗД|НЯТЬ устгах, хасах, татан буулгах.
УПРАЗД|НЯТЬСЯ устгах, хасагдах, татан буулгагдах.
УПРА|ШИВАТЬ гуйх, гуйж хийлгэх, гуйж зөвшөөрүүлэх.
УПРЕ|ДИТЬ тосгож хийх, түрүүлж хийх, урьд амжих; **~ врага** дайснаас түрүүлж хийх.
УПРЕ|К зэмлэх, зэмлэл; **осыпать кого-либо ~ами** хүнийг элдвээр зэмлэх; **дружеский ~** нөхөр ёсны зэмлэл.
УПРЕ|КАТЬ,
УПРЕК|НУТЬ зэмлэх, үглэх, буруушаах, намжирдах; **~ в скуности** харамч гэж зэмлэх.
УПРОС|И|ТЬ гуйх, гуйж хийлгэх, гуйж зөвшөөрүүлэх; **~л его** похачь түүнийг гуйж явуулав.
УПРОС|ТИТЬ 1. хялбар болгох, хялбаржуулах, хөнгөн болгох, хөнгөвчлөх, энгийн болгох.
УПРОС|ТИТЬСЯ хялбар болох, хялбарших, эгэл болох.
УПРО|ЧЕНИЕ батжих, батжил, бэхжил, бэхжих.
УПРО|ЧИВАТЬ батжуулах, бататгах, бэхжүүлэх.
УПРО|ЧИТЬ батжуулах, бататгах, бэхжүүлэх.
УПРО|ЧИ|ТЬСЯ батжих, бэхжих; **международное положение страны ~лось** тус орны олон улс хоорондын байдал батжив.
УПРО|ЧНЯТЬ бэхжих.
УПРО|ЩАТЬ 1. хялбар болгох, хялбаржуулах, хөнгөн болгох, хөнгөвчлөх, энгийн болгох; 2. хялбарчлах, эгэл болгох.
УПРО|ЩАТЬСЯ хялбар болох, хялбарших, эгэл болох.
УПРО|ЩЕ|НЕЦ хялбарчлагч, эгэл болгогч.
УПРО|ЩЕНИЕ хялбар болгох, хялбаржуулах; **~ задачу** бодлогыг хялбаршуулах.
УПРО|ЩЕНН|ЙИЙ хялбарчилсан, эгэл, эгэлдүү.
УПР|УГ|ИЙ туялзуур, туялзах, уян хатан, чнхэл, чавхай, сунах агшин; **~ая** пружина туялзуур пүрш.
УПР|ЯЖКА 1. хөллөө, хөллөгөө, хөллөх тоног; 2. хөллөсөн морьд, хамт хөллөөстэй морьд.
УПР|ЯЖН|ОЙ хөллөсөн, хөллөөстэй; **~ конь** хөллөсөн морь, хөллөдөг морь.
УПР|ЯЖЬ тоног, хөллөх тоног; **конская ~** морины тоног.
УПР|ЯМЕЦ зөрүүд хүн, гөжүүн хүн.
УПР|ЯМИТЬСЯ зөрүүдлэх, гөжүүдлэх.
УПР|ЯМСТВО зөрүүд зан, гөжүүн зан.
УПР|ЯМСТВОВАТЬ зөрүүдлэх, гөжүүдлэх
УПР|ЯМ|ЬИЙ зөрүүд, гөжүүн; **упрям, как осёл** илжиг шиг зөрүүд.
УПР|ЯТАТЬ далдлах, цааш нь хийчхэх, нуух.
УПР|УСКАТЬ алдах.
УПР|УСТИТЬ алдах, алдачхах; **~ конец верёвки** дээснийг үзүүрнийг алдачхах; *** ~ из виду** таг мартах.
УПР|УЩЕНИЕ алдаа, осол; **непростительное ~** уучлашгүй алдаа.
УПЫ|РЬ босоо ороолон.
УПЯ|ТЕРИТЬ тав есгөө, тав дахин нх болгох.
УР|А урай, хурай, уухай; **на ~** урайлан дайрах.
УРАВ|НЕНИЕ тэгшитгэл, тэгшитгэх; **~ времени** цагийн тэгшитгэл; **~ с одним неизвестным** нэг үл мэдэгдэхтэй

тэгшитгэл; **дифференциальное** ~ дифференциал тэгшитгэл; ~ **в правах** эрхийг тэгшитгэх.

УРАВНИВАТЬ тэгшитгэх, тэгшлэх.

УРАВНИЛОВАКА хавтгайруулах явдал, хавтгайруулалт, тэгшнтгэх.

УРАВНИТЕЛЬН||ЫЙ тэгшлэх, тэгшээр, тэгшитгэсэн; ~ **ое распределение** тэгшитгэсэн хуваарилалт.

УРАВНОВЕСИТЬ тэнцүүлэх, тэнцүү болгох; ~ **чашки весов** дэвснэй тогоог тэнцүүлэх; ~ **силы** хүчний харьцааг тэнцүү болгох.

УРАВНОВЕШЕННЫЙ томоотой, төлөв томоотой, гүдэсхэн, налгар; ~ **человек** гүдэсхэн хүн.

УРАВНЯТЬ тэгшлэх, тэгш болгох; ~ **размер налога** татварын хэмжээг тэгшлэх.

УРАГАН шуурга, догшин шуурга, хар салхи; ~ **на море** далайн хар салхи; **промчаться** ~ **ом** шуурга шиг давхих.

УРАГАННЫЙ, шуурган, шуургалсан, шуургалуулан; ~ **огонь** шуургалуулан буудах.

УРАЗУМЕ||ТЬ ухаарах, ухаарч авах, ойлгох, ойлгож авах; **ну что, ~ли?** за одоо ойлгов уу?

УРАН уран, радио идэвхт төмөрлөг.

УРАНОВ||ЫЙ ураны; ~ **ая** руда ураны хүдэр.

УРБАНИЗМ урбанизм; 1. материаллаг болоод соёлын амьдрал хот газар төвлөрөх; 2. утга зохиол урлагт орчин үеийн том хотын амьдралыг магтан дуулах чиглэл.

УРБАНИСТ урбанизмыг баримтлагч.

УРВАТЬ 1. тас татах, тасдаж авах, зулгааж авах; 2. зав олох, завдаж, зав гаргах; ~ **время для разговора** ярих зав олох; 3. **разг.** худалдаж авах.

УРЕГУЛИРОВАНИЕ зохицуулах, тохируулах; ~ **разногласный** зөрөлдөөнийг зохицуулах.

УРЕГУЛИРОВАТЬ зохицуулах, тохируулах; ~ **ход** машины машины явалтыг тохируулах.

УРЕГУЛИРОВАТЬСЯ зохицох, тохирох, таарах.

УРЕЗ хөвөө; ~ **воды** усны хөвөө.

УРЕЗАТЬ 1. танах; 2. касах, хорогдуулах; ~ **расходы** зарлагыг хасах.

УРЕЗКА хасах, танах.

УРЕЗОНИВАТЬ, **УРЕЗОНИТЬ** учрыг ойлгуулах, үгэндээ оруулах.

УРЕМИЯ цустай шээх.

УРЕТРА шээсний суваг.

УРЕТРИТ шээсний сувгийн үрэвсэл.

УРКА **разг.** хулгайч, гэмт хэрэгтэн.

УРКАГАНИТЬ **разг.** танхайрах, хэрэг тарих.

УРНА I хайрцаг, хуурцаг; **избирательная** ~ сонгуулийн хайрцаг.

УРНА II бумба, хумх; **погребальная** ~ шарнлын бумба.

УРНА III хайрцаг, сав, тантан; ~ **для мусора** хогийн тантан, хайрцаг.

УРОВЕНЬ 1. түвшин, мандал; ~ **воды в реке** голын усны түвшин; **выше уровня моря** далайн мандлаас дээш; **абсолютный** ~ үнэмлэхүй түвшин; ~ **общей заболеваемости** ерөнхий өвчлөлийн түвшин; 2. хэмжээ; 3. тэгшлүүр багаж, тэгшийн хэмжүүр.

УРОД 1. эрэмдэг хүн, эрэмдэг, зэрэмдэг хүн; 2. булай амьтан, нүдний булай амьтан.

УРОДИТЬ 1. гаргах, ургах; 2. төрөх, төрүүлэх.

УРОДИ||ТЬСЯ 1. ургах, гаргах; **пшеница** ~ **лась** густая буудай сайн ургажээ; 2. адил төрөх, дууриах, дуурайж төрөх; ~ **в отца** эцгийгээ дуурайж төрөх.

УРОДЛИВ||ЫЙ 1. эрэмдэг, зэрэмдэг; 2. булай, булай муухай; ~ **ая** **внешность** булай муухай царай; 3. эрэмдэг, өөдгүй.

УРОДОВАТЬ 1. эрэмдэг болгох, эрэмдэг зэрэмдэг болгох, эрэмдэглэх, зэрэмдэглэх; 2. муухай болгох, булай болгох; ~ **себя** **плохой причёской** үс нь зохихгүй царай муутай болох.

УРОДОВАТЬСЯ 1. эрэмдэг болох, зэрэмдэг болох; 2. муухай болох, булай болох.

УРОДСКИЙ муухай, эвгүй.

УРОДСТВО 1. эрэмдэг, зэрэмдэг; **врождённое** ~ төрөлхийн зэрэмдэг, гаж хөгжил; 2. муухай, булай муухай.

УРОЖАЙ ургац; **богатый** ~ өн баян ургац.

УРОЖАЙНОСТЬ ургац, ургацын гаралт.

УРОЖАЙНЫЙ ургацтай, ургац сайтай, ургац ихтэй; ~ **год** ургац сайтай жил.

УРОЖДЁННАЯ овог нь, хадамд гарахын өмнөх овог нь.

УРОЖЁНЕЦ төрсөн хүн, нутагт төрсөн хүн; ~ **Москвы** **Москвэд** төрсөн хүн.

УРОЖЕНКА төрсөн эмэгтэй, нутагт төрсөн хүүхэн.

УРОК 1. хичээл; **вид** ~ **а** хичээлийн хэлбэр; **выучить** ~ **и** хичээлээ цээжлэх; 2. сургамж; ~ **и** **прошлого** өнгөрсөн үеийн сургамж; **это послужит ему** ~ **ом** энэ бол түүнд сургамж болно; **брать** ~ **и** гадуур хичээл заалгах; **давать** ~ **и** гадуур хичээл заах.

УРОЛОГ бөөрний эмч, бөөрний сувгийн эмч.

УРОЛОГИЧЕСКИЙ бөөр судлалын, бөөр суваг судлалын, бөөрний.

УРОЛОГИЯ бөөр судлал, бөөрний эмизлэг, бөөр суваг эмчлэх ухаан.

УРОН хохирол, хохирох; **понести большой** ~ **и** хохирол амсах.

УРОНИТЬ 1. унагах, унагаах, алдах; 2. нэр гутаах, алдах; ~ **себя** **в чьнх-либо** **глазах** хүнний өмнө нэрээ гутаах; ~ **себя**, **свое** **достоинство** нэр хүндээ алдах.

УРОЧНЫЙ тогтмол, тогтоосон цагийн, хэмжээт, оноотой.

УРОНЕФРОЗ бөөр шээстэх.

УРУТЬ **бот.** түмэн навчнт.

УРЧАНИЕ хуржигнал; ~ **в** **животе** гэдэс хуржигнах.

УРЧАТЬ хуржигнах, дуугарах.

УРЫВАТЬ 1. тас татах, тасдаж авах; 2. зав олох, зав гаргах.

УРЫВКАМИ үе үе болоод, хааяа, зав гаргаж, завандаа; **видеться** ~ хааяа уулзах.

УРЫТЬ **разг.** хэн нэгийг зодох.

УРЮК хатаасан гүйлс, чангаанз.

УС сахал, дээд сахал, жнвэр сахал; **в** ~ **не** **дует** юу ч хийхгүй, огт хайхрахгүй; **на** ~ **мотать** хуруундаа зангшлаа уях, сэтгэлдээ хоногшуулах.

УСАДИТЬ 1. суулгаж өгөх, аятай суулгах; 2. суулгах, тарих; ~ **двор** **тополямн** хашаанд улиангар мод тарих.

УСАДКА геол. авчил.

УСАДЬБА суурин газар; ~ **центральная** төв суурин.

УСАЖИВАТЬ 1. суулгах, суулгаж өгөх, аятай суулгах; 2. суулгах, тарих.

УСАЖИВАТЬСЯ суух, сууцгаах, тохитой сууцгаах.

УСАНКА сахалтай эмэгтэй.

УСАТЫЙ сахалтай, нх сахалтай, урт живэр сахалтай.

УСАЧ их сахалт, урт сахалт.

УСВАИВАТЬ 1. эзэмших, тогтоох, сурах; 2. шингээх.

УСВОЕНИЕ 1. эзэмших, тогтоох, сурах, - тай болох; 2. шингээх, шингэх, шингэлт.

УСВОИТЬ 1. эзэмших, тогтоох, сурах; ~ **новые** **методы** **работы** ажлын шинэ аргыг эзэмших; 2. шингээх; ~ **пищу** хоол шингээх.

УСВОЯЕМОСТЬ 1. эзэмших чадвар, тогтоох авьяас; 2. шингэц, шингэлт; **хорошая** ~ **пищи** хоолны шингэц сайн байх.

УСЕИВАТЬ түгэх, түгээх, цацах, бүрхэх.
УСЕРДИЕ чармайлт, чармайх, хичээл, оролдлого, зүтгэл;
работать с ~м чармайж ажиллах.
УСЕРДНО чармайж, хичээж.
УСЕРДНЫЙ чармайлттай, хичээлттэй, оролдлоготой; ~
 ученик оролдлоготой сурагч.
УСЕРДСТВОВАТЬ чармайх, хичээх, оролдох.
УСЕСТЬСЯ 1. суух, тохитой суух; 2. орох, эхлэх; ~ **за работу**
 ажилдаа орох.
УСЕЧЁННЫЙ мухарласан, мухарлаг, огтлогдсон; ~ая
 пирамида огтлогдсон пирамид.
УСЕЯ|ТЬ түгэх, түгүүлэх, цацах, бүрхэх; звёзды ~ли небо
 тэнгэрт од түгэв.
УСЕЯТЬСЯ түгэх, бүрхэгдэх, хучигдах.
УСИДЕТЬ суух, тэсэж суух, тэсвэрлэж суух; я не мог ~ на месте
 бн суудалдаа тэсэж сууж чадахгүй болов.
УСИДЧИВОСТЬ тэсвэртэй суух.
УСИДЧИВЫЙ тэсвэртэй суух, тэсвэртэй суудаг; ~ ученик
 тэсвэртэй суудаг сурагч.
УСИЛЕНИЕ хүчлэлт, бэхжилт, чангарах.
УСИЛЕННЫЙ 1. хүчжүүлсэн, чанаржуулсан; 2. хүчлэн,
 шамдаж, шалж; ~ые просьбы хүчлэн гуйх, шамдан гуйх.
УСИЛИВАТЬ хүчлэх, хүчтэй болгох.
УСИЛИВАТЬСЯ хүчтэй болох, чанаржих, чангарах, нэмэгдэх.
УСИЛИЕ хүчлэл; попеременно ~ хөндлөн хүчлэл; ~ тангенци-
 альное шүргэх хүчлэл.
УСИЛИТЕЛЬ чангатгагч, чангаруулагч, өсгүүр.
УСИЛИТЬ хүчжүүлэх, хүчтэй болгох, чангаруулах,
 нэмэгдүүлэх.
УСИЛИ|ТЬСЯ хүчжих, хүчтэй болох, чанаржих, чангарах,
 нэмэгдэх, гаарах; ветер ~лся салхи хүчтэй болов.
УСКАКАТЬ давхиад явчихах, давхиж одох.
УСКОЛЬЗАТЬ 1. мултрах, мулт үсрэх, гулгаж алдагдах;
 2. алга болох, гэнэт алга болох; 3. орхигдох, үлдэхчээх.
УСКОЛЬЗНУ|ТЬ 1. мултрах, мулт үсрэх, гулгаж алдагдах;
 налим ~л из рук гутаар загас гараас мултрав; 2. алга болох,
 гэнэт алга болох; 3. орхигдох, үлдэхчээх; это ~ло от моего
 внимания энэ миний анхааралд орсонгүй үлдчихлээ.
УСКОРЕНИЕ хурдатгах, түргэтгэх, хурдасгал; ~ темпа
 строительства барилгын явцыг хурдатгах.
УСКОРЕННЫЙ хурдатгасан, яаруу.
УСКОРИТЬ хурдатгах, хурдавчлах, яаруулах, түргэтгэх,
 шамдуулах; ~ шагн хурдан алхлах.
УСКОРИ|ТЬСЯ хурдсах, хурдан болох, хурд нэмэгдэх,
 түргэсэх; ход поезда ~лся галт тэрэгний хурд нэмэгдэв.
УСКОРЯТЬ хурдатгах, хурдавчлах, яаруулах, түргэтгэх,
 шамдуулах.
УСКОРЯТЬСЯ хурдсах, хурдан болох, хурд нэмэгдэх, түргэсэх.
УСЛАВЛИВАТЬСЯ болзох, болзоолох, болзож тогтох,
 зөвшөөрөлдөх.
УСЛАДА тааламж, жаргал; живёт моя ~ в высоком терему
 өндөр харшид хонгор минь амьдарч байгаа.
УСЛАДИТЬ тааламж болгох; ~ слух пеннем сонорын тааламж
 болгож дуулах.
УСЛАЖДАТЬ тааламж болгох.
УСЛАТЬ явуулах, нлгээх, зайлуулах; ~ далеко хол явуулах.
УСЛЕДИТЬ ажиг байх, харж байх, хариулах, хариулж байх.
УСЛОВИ|Е 1. болзол; на льготных ~ях хөнгөвчилсэн
 болзолтой; назовите ваши ~я та болзлоо хэлээч; зимние ~я
 өвлийн нөхцөл; 2. хэлэлцээ, хэлэлцээр, гэрээ; заключить ~
 хэлэлцээ тогтоох; нарушить ~ хэлэлцээр зөрчих; 3. чухал
 нөхцөл, учир нөхцөл; 4. нөхцөл байдал; ~ труда

хөдөлмөрийн нөхцөл; ~ мира энх тайвны нөхцөл; природ-
 ные ~я байгалийн нөхцөл; жилищные ~я орон сууцны
 байдал; работа в благоприятных ~ях лятай нөхцөлд хийх
 ажил; 5. байх, болох; подем при ~н хорошей погоды цаг
 агаар сайн байвал явцгаа.

УСЛОВИТЬСЯ болзол, болзоолох, болзож тогтох,
 зөвшөөрөлдөх; ~ о сроке отъезда явах хугацаагаа болзож
 тогтох.

УСЛОВЛЕНН|ЫЙ болзсон, болзоотой, болзож тогтсон; ~ая
 встреча болзсон уулзалт; ~ час болзоотой цаг.

УСЛОВЛИВАТЬСЯ болзол, болзоолох, болзож тогтох,
 зөвшөөрөлдөх.

УСЛОВНО болзолтойгоор, харьцангуй, лавдуу биш; он
 согласился лишь ~ тэр хүн болзолтойгоор л зөвшөөрөв; всё,
 что вы говорите, очень ~ таны хэлж байгаа цөм их
 харьцангуй (лавдуу биш) байна; ~двигательный рефлекс
 хөдөлгөөний болзолт рефлекс.

УСЛОВНОСТ|Ь 1. болзолтой, харьцангуй, лавдуу биш; ~
 приговора болзолтой шийтгэвэр; 2. ёсорхол, ёсорхог явдал,
 илүү заншил; он враг всяких ~ей тэр хүн элдэв ёсорхолд тун
 дургүй юм.

УСЛОВН|ЫЙ 1. болзож тогтсон, болзмол, томъёолсон; ~ые
 обозначения танх тэмдэг; ~ язык болзмол хэл; ~ знак
 томъёолсон тэмдэг; 2. болзолт, болзолтой; ~ое согласие
 болзолтой зөвшөөрөх; ~ приговор болзолт шийтгэвэр; ~
 рефлекс болзолт рефлекс; 3. болзолт, болзох; ~ое возбужде-
 ние болзолт хөөрөл; ~ое раздражение болзолт цочрол; ~ое
 торможение болзолт саалал; ~ое наклонение прошедшего
 времени өнгөрсөн цагт болзох төлөв.

УСЛОЖНЕНИЕ 1. төвөгтэй болох, ярвигтай болох, эдрээтэй
 болох; 2. төвөгтэй болгох, эдрээтэй болгох.

УСЛОЖНИТЬ төвөгтэй болгох, ярвигтай болгох, эдрээтэй
 болгох; ~ работу ажлыг төвөгтэй болгох.

УСЛОЖН|ИТЬСЯ төвөгтэй болох, ярвигтай болох, эдрээтэй
 болох; дело ~лось ажил хэрэг төвөгтэй боллоо.

УСЛОЖНЯТЬ төвөгтэй болгох, ярвигтай болгох, эдрээтэй
 болгох.

УСЛОЖНЯТЬСЯ төвөгтэй болох, ярвигтай болох, эдрээтэй
 болох.

УСЛУГ|А 1. ач, тус, туслах, тахимдуу; оказать ~у тус хүргэх;
 2. үйлчлэх; я к вашим ~ам би танд үйлчлэхэд бэлэн байна;
 3. үйлчилгээ; оплата за ~у үйлчилгээний харамж; медвежья ~
 нуухы нь авах гээд нүдий нь сохлох; плохая ~ тус хийх гээд
 ус хийх.

УСЛУЖЕНИ|Е зарагдах, үйлчлэх ажил, тахимдуу; быть у
 кого-либо в ~н хүнд зарагдаж байх; поступить в ~ үйлчлэх
 ажилд орох.

УСЛУЖИВАТЬ тус хүргэх, туслах, үйлчлэх, тахимдах.

УСЛУЖИТЬ тус хүргэх, туслах, үйлчлэх, тахимдах.

УСЛУЖЛИВО дуртай үйлчлэх, үйлчлэхэд бэлэн, үйлчлэмтгий,
 тахимдуу.

УСЛУЖЛИВОСТЬ дуртай үйлчлэх, үйлчлэхэд бэлэн,
 үйлчлэмтгий, тахимдуу.

УСЛУЖЛИВЫЙ тахимдуу, дуртай үйлчлэх, дуртай үйлчлэдэг,
 үйлчлэгч, үйлчлэмтгий; ~ человек дуртай үйлчлэдэг хүн; ~
 дурак опаснее врага тахимдуу тэнэг хүн бол дайснаас нлүү
 аюултай.

УСЛЫХА|ТЬ,

УСЛЫША|ТЬ сонсох, дуулах; я ~ла об этом вчера би үүнний
 өчигдөр дуулсан.

УСМАТРИВАТЬ 1. харж байх, харж хандаж байх, ажиг байх,
 харгалзах; 2. олох, олж харах, олж мэдэх.

УСМЕХАТЬСЯ,
УСМЕХНУТЬСЯ ннээмсэглэх, жуумалзах, мишилээх.
УСМЁШКА||А инээмсэглэх, жуумалзах, мишилээх; злобная ~ хахуушай ннээмсэглэх; глядеть с ~ой жуумалзаж харах; горькая ~ гаслант ннээд.
УСМИРЕНИЕ 1. номготгох, номготгол; 2. дарах; ~ мятежа үймээнийг дарах.
УСМИРИТЬ 1. номготгох, номхруулах; 2. дарах.
УСМИРИТЬСЯ номхрох; буян ~лса түйвүүлэгч номхров.
УСМИРЯТЬ 1. номготгох, номхруулах; ~ коня морь номхруулах; 2. дарах; ~ мятеж үймээнийг дарах.
УСМИРЯТЬСЯ номхрох.
УСМОТРЕНИ||Е таалал, үзэмж; на ваше ~ таны тааллаар болгоё; действовать по своему ~ю өөрний үзэмжээр гүйцэтгэх.
УСМОТРЕТЬ 1. харж байх, харж хандаж байх, харгалзах; за всеми сразу не усмотришь бүгдийг нэг зэрэг харж байх хэцүү юм.
УСНУТЬ нойрсох, унтах; ребёнок уснул хүүхэд унтав; ~ навеки мөнх нойрсох.
УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ 1. мэргэжил дээшлүүлэх, улам сайжруулах; 2. дээрдүүлэх, сайжруулах, боловсронгуй болгох.
УСОВЕРШЕНСТВОВАТЬ дээшлүүлэх, дээрдүүлэх, сайжруулах, засамжлах.
УСОВЕРШЕНСТВОВАТЬСЯ дээшлэх, дээрлэх, сайжрах, засагдах.
УСОВЕСТИТЬ ичээх, ухамсарлуулах.
УСОМНИТЬСЯ эргэлзэх, сэжнг төрөх; ~ в правдивости рассказа ярьсан зүйлийн үнэнд эргэлзэх.
УСОПШИЙ нөгчсөн, бүрлээч, талийгаач, нас барсан.
УСОХ||НУТЬ хатаж багасах, хатаж хөнгөрөх, хагсаж авчих; зерно ~ло үр тариа хатаж багасав.
УСПЕВАЕМОСТЬ сурлага, сурц; высокая ~ студентов оюутнуудын сайн сурлага.
УСПЕВАТЬ 1. амжих, завдах; 2. сайн суралцах, амжилттай хичээллэх; ~ по географин газар зүйд сайн суралцах.
УСПЕТЬ амжих, завдах; ~ на поезд галт тэргэнд сууж амжих.
УСПЕХ амжилт; добиться ~а амжилтанд хүрэх; шумный ~ спектакля жүжгийн туутай амжилт.
УСПЕШНО амжилттай, бүтэмжтэй, урагштай; ~ выполнить взятые обязательства авсан үүргээ амжилттай биелүүлэх.
УСПЕШНОСТЬ амжилт, бүтэмж, бүтэх эсэх нь.
УСПЕШНЫЙ амжилттай, бүтэмжтэй, урагштай; ~ ход работы ажлын амжилттай явч.
УСПОКАИВАТЬ 1. амруулах, санаа амраах, тайтгаруулах, тайвшруулах; 2. намдаах, намжаах, дарах.
УСПОКАИВАТЬСЯ 1. амрах, санаа амрах, амарлх, тайтгарах, тайвшрах, уужрах; 2. намдах, намжих, дарагдах.
УСПОКОЕНИЕ||Е 1. амруулах, амраах, тайтгаруулах, тайвшруулах; для ~я тайвшруулахын тул; 2. намдаах, намжаах, дарах.
УСПОКОИТЕЛЬНЫЙ 1. амраах, тайтгаруулах; 2. намжаах, намдаах, дарах.
УСПОКОИТЬ 1. амруулах, санаа амраах, тайтгаруулах; ~ ребёнка хүүхэд тайтгаруулах; 2. намдаах, намжаах, дарах; ~ боль өвчин намжаах.
УСПОКОИТЬСЯ 1. амрах, санаа амрах, амарлх, тайтгарах, тайвшрах, уужрах; ~ на достигнутом олсон амжилтдаа тайвшрах; 2. намдах, намжих, дарагдах; море ~лось далайн долгион намдав.
УСРЕДНЕНИЕ дундажлах.

УСТА ам, ярх; у всех на ~х энэ тухай хүн бүхэн ярьдаг юм; узнать из чьих-либо уст хүний амнаас дуулж мэдэх; передаётся из уст в ~ хүн бүхний ам дамжин түгэх.
УСТАВ 1. дүрэм; военный ~ цэргийн дүрэм; 2. жааг; монастырский ~ сүм хийдийн жааг; 3. хичээнгүй үсэг.
УСТАВАТЬ ядрах, эцэх, цуцах, алжаах.
УСТАВИТЬ тавих, багтааж тавих, эмхэлж тавих; 2. бүрхүүлж тавих, дүүргэж тавих; ~ полку книгамн тавиурыг номоор дүүргэж тавих; 3. ширтэх, ширтэж харах, гөлрөх харах; ~ глаза на кого-либо хүнийг ширтэж харах.
УСТАВИТЬСЯ 1. багтах, багтаж тавигдах; кннгн ~лись на полке ном тавиур дээр багтав; 2. ширтэх, ширтэж харах, гөлөрч харах; что ты на меня ~лся? чи яагаад намайг ширтээд байна?
УСТАВЛЯТЬ 1. тавих, багтааж тавих, эмхэлж тавих; 2. бүрхүүлж тавих, дүүргэж тавих; 3. ширтэх, ширтэж харах, гөлрөн харах.
УСТАВЛЯТЬСЯ 1. багтах, багтаж тавигдах; 2. ширтэх, ширтэж харах, гөлөрч харах.
УСТАВНЫЙ дүрмийн; ~ капитал, ~ фонд дүрмийн сан.
УСТАКАНИВАТЬСЯ разг. журамд орох, зөв зүгээр болох.
УСТАЛО ядарсан байдал.
УСТАЛОСТЬ 1. ядрах, ядаргаа, зүдрэх, эцэх, цуцах, алжаах; 2. уярах, хатгүй болох, эцэлт.
УСТАЛЫЙ ядарсан, зүдэрсэн, эцсэн, цуцсан; ~ вид ядарсан янз.
УСТАНАВЛИВАТЬ 1. тавих, суурилуулан тавих, байгуулах, босгох; 2. тогтоох; 3. нотлох, олох, олж тогтоох.
УСТАНОВИТЬ 1. тавих, суурьлуулан тавих, байгуулах, босгох; 2. тогтоох; 3. нотлох, олох, олж тогтоох.
УСТАНОВКА төхөөрөмж, тоног тохируулга; ~ для обеззараживания халдваргүйжүүлэх төхөөрөмж; ~ душевая парозлеваторная ууррын утгуурт шоршүүр.
УСТАНОВЛЕНИЕ тогтоох, олох.
УСТАНОВОЧНЫЙ удирдамжийн, заалтын, удирдамж, заалт; ~ доклад удирдамж илтгэл.
УСТАНОВЩИК угсрагч, зоогч, байрлуулагч.
УСТАРЕВАТЬ хуучрах.
УСТАРЕЛОСТЬ хуучрах, хуучрал; ~ взглядов үзлийн хуучралт.
УСТАРЕЛ||ЫЙ хуучирсан; ~ые иден хуучирсан үзэл санаа; ~ые слова хуучирсан үгс.
УСТАРЕ||ТЬ хуучрах; этот учебник ~л энэ сурах бичиг хуучирчээ.
УСТА||ТЬ ядрах, зүдрэх, цуцах, алжаах; ~ от хольды явган явж ядрах; ~л ждаты хүлээсээр алжаах; быстрая лошадь скоро ~т агсам морь эцэх нь амархан.
УСТИЛАТЬ,
УСТИЛАТЬ 1. дэвсэх; ~ пол коврами шалан дээр хнвс дэвсэх; 2. бүрхэх, хучих.
УСТНО амаар, аман үгээр, цээжээр; ответить ~а амаар хариулах.
УСТН||ЫЙ аман, амаар, амаар хэлсэн; ~ая речь аман яриа; ~ое общение амаар харилцах; ~ответ амаар хэлсэн хариу.
УСТОЙ 1. тулгуур, гүүрийн захын тулгуур, гүүрийн зах хөл; 2. суурь.
УСТОЙЧИВОСТЬ тогтуур, тогтвор, тогтворжил, тогтворшил; ~ колесбийн хэлбэлзлийн тогтворшил.
УСТОЙЧИВ||ЫЙ тогтвортой; ~ая лодка тогтвортой завь; ~ое равновесие тогтвортой тэнцвэр; ~ые взгляды тогтвортой үзэл.
УСТОЯТЬ 1. зогсох, зогсож байх; ~ на ногах босоо зогсож байх; 2. тэсвэрлэх, тэсвэртэй байх; ~ перед соблазном

дурламаар юманд автагдалгүй тэсвэрлэх; ~ перед искушени-ем хорхой хүрвч тэсвэртэй байх.

УСТОЯИТЬСЯ 1. тунах, тунгаагдах; *мутная вода* ~ лась булингартай ус тунав; 2. тогтворжих; *характер ещё не ~лся* авир зан нь арай тогтворжоогүй байв.

УСТРАИВАТЬ 1. байгуулах, гаргах; 2. бүтээх, зохиох; 3. гаргах, өдүүлэх; 4. оруулах; 5. тохирох, таарах; 6. олох, олж өгөх, олж туслах.

УСТРАИВАТЬСЯ 1. төвхнөх, тохинох; 2. бүтэх; 3. орох, ажиллах.

УСТРАНЕНИЕ 1. зайлуулах, арилгах; ~ *недостатков* дутагдлыг арилгах; ~ *повреждения* гэмтэл засах; 2. халах, огцруулах; *от должности* тушаалаас огцруулах.

УСТРАНИТЬ 1. зайлуулах; ~ *преграду с пути* замын саадыг зайлуулах; 2. арилгах; ~ *недочёты* дутагдлыг арилгах; 3. халах, огцруулах; ~ *от работы* ажлаас халах.

УСТРАНИТЬСЯ хөндийрөх, холдох, зайлах; ~ *от дел* ажлаас хөндийрөх.

УСТРАНЯТЬ 1. зайлуулах; 2. арилгах; 3. халах, огцруулах.

УСТРАНЯТЬСЯ хөндийрөх, холдох, зайлах.

УСТРАШАТЬ айлгах, сүрдүүлэх.

УСТРАШАТЬСЯ айх, сүрдэх, эмээх.

УСТРАШИТЬ айлгах, сүрдүүлэх; ~ *врага* дайсныг айлгах.

УСТРАШИТЬСЯ айх, сүрдэх, эмээх; *не ~ угрозу* заиалаас айхгүй байх.

УСТРАШЕНИЕ айлгах, сүрдүүлэх.

УСТРЕМИТЬ 1. шуурхай давшуулах, урагш давшуулах, дайруулах, дайрч оруулах; 2. ширтэх, хандуулах, чиглүүлэх; ~ *взгляд* ширтэж харах; ~ *внимание* анхаарал хандуулах.

УСТРЕМИТЬСЯ 1. шуурхай давших, урагш давших, дайрах, дайрч орох, тэмүүлэх, тэмүүлэн орох; 2. ширтэх, хандах, чиглэх.

УСТРЕМЛЕНИЕ 1. шуурхай давшуулах; 2. шуурхай давших; 3. ширтэх, хандах; 4. эрмэлзэл, тэмүүлэл.

УСТРЕМЛЕННОСТЬ эрмэлзэл, тэмүүлэл.

УСТРЕМЛЯТЬ 1. шуурхай давшуулах; 2. ширтэх, хандуулах, чиглүүлэх.

УСТРЕМЛЯТЬСЯ 1. шуурхай давших; 2. ширтэх, хандах, чиглэх.

УСТРИЦА хясаа.

УСТРОИТЕЛЬ зохион байгуулагч, гаргагч, тавигч.

УСТРОИТЬ 1. байгуулах, гаргах; ~ *плотину на реке* гол мөрөнд далан хаалт байгуулах; ~ *выставку* үзэсгэлэн байгуулах; 2. бүтээх, зохиох; ~ *свои дела* хэргээ бүтээх; 3. гаргах, өдүүлэх, болгох; ~ *скандал* түйвээн өдүүлэх; 4. оруулах; ~ *на работу* ажилд оруулах; 5. тохирох, таарах; *ваше предложение его устроит* таны санал түүнд тохирно; 6. олж өгөх, олох, олж туслах; ~ *билет в театр* театрын тасалбар олж өгөх.

УСТРОИТЬСЯ 1. төвхнөх, тохинох; 2. бүтэх; *всё ~лось* хорошо цөм сайн бүтсэн; 3. орох, ажиллах; ~ *на работу* ажилд орох.

УСТРОЙСТВО 1. байгууламж, бүтэц, хийц, тогтоц; *удобное ~ квартиры* аятайхан байгууламжтай байр; 2. байгуулалт; *государственное ~* төрийн байгуулалт; 3. гаргах, зохион байгуулах; ~ *спектакля* жүжиг гаргах; 4. төхөөрөх, тохиноулах; 5. төхөөрөмж; *применение специальных устройств в технике радиопередачи* радио нэвтрүүлэх техникт тусгай төхөөрөмжийг хэрэглэх.

УСТУП догол, мөргөцөг.

УСТУПИТЕЛЬНЫЙ найр тавих; ~*ое* деепричастие найр тавих нөхцөл үг.

УСТУПАТЬ 1. найр тавьж өгөх, найрсгаар өгөх, зайлж өгөх, тавьж өгөх; 2. гаргах, дийлдэх, дийлдсэнээ хүлээх; 3. дутах, дордох; 4. бууж өгөх, буулт хийх, өгөх, худалдах, хямд худалдах.

УСТУПК||А 1. бууж өгөх, буулт, найр тавих; *пойти на ~н* буулт хийх; 2. хямдруулах; *продать с ~ой* хямдруулж худалдах.

УСТУПЧАТЫЙ дэвсэгтэй, шаталсан дэвсэгтэй; ~ *склон горы* уулын шаталсан дэвсэгтэй хажуу.

УСТУПЧИВОСТЬ найр тавимтгай, буулт хийдэг, үгэнд оромтгой.

УСТУПЧИВЫЙ найр тавимтгай, буулт хийдэг, үгэнд оромтгой; ~ *человек* үгэнд оромтгой хүн.

УСТЫДИТЬ ичээх, ичгийлэх; *его ничем не ~шь, такой бессовестный* түүнийг яагаад ч ичээж чадахгүй, тэр ичгүүр сонжуургүй амьтан.

УСТЫДИТЬСЯ ичих; ~ *своего поступка* өөрийн явдлаас ичих.

УСТЬЕ адаг, амсар; ~ *реки* голын адаг; ~ *тониеля* хонгилын амсар.

УСУГУБИТЬ нэрмэх, нэрмээслэх, гүнзгийрүүлэх, улам нэмэх, улам их болгох; ~ *опасность* аюулыг нэрмэх; ~ *внимание* анхаарлаа улам их болгох.

УСУГУБИТЬСЯ гүнзгийрэх, улам нэмэгдэх, улам их болох; *страдания больного ~лись* өвчтөний тарчлах нь улам нэмэгдэв.

УСУГУБЛЯТЬ нэрмэх, нэрмээслэх, гүнзгийрүүлэх, улам нэмэх, улам их болгох.

УСУГУБЛЯТЬСЯ гүнзгийрэх, улам нэмэгдэх, улам их болох.

УСУШКА хаталт, хагсалт.

УС сахал, дээд сахал, живэр сахал; *в ~ не дует юу ч* хийхгүй, огт хайхрахгүй; *на ~ мотать* хуруундаа зангилаа уях, сэтгэлдээ хононгшуулах.

УСЫЛЯТЬ илгээх, зайлуулах.

УСЫНОВИТЬ өргөж авах, үрчлэх, хүүхэд үрчлэх.

УСЫНОВЛЯТЬ өргөж авах, үрчлэх, хүүхэд үрчлэх.

УСЫНОВЛЯТЬСЯ үрчлэгдэх, өргөгдөх.

УСЫПАЛЬНИЦА бунхан, шарилын бунхан.

УСЫПАТЬ цацах, бүрхүүлж цацах, бүрхүүлэх, түгэх; ~ *дорожки* песком жимийг элсээр бүрхэж цацах.

УСЫПАТЬ цацах, бүрхүүлж цацах, бүрхүүлэх, түгэх.

УСЫПИТЕЛЬНЫЙ 1. нойрны, нойрсуулах; ~ *порошок* нойрны эм; 2. нойр хүргэх, зүүрмэглүүлэх; ~ *рассказ* нойр хүргэх яриа.

УСЫПИТЬ 1. унтуулах, нойрсуулах, дугжраах; ~ *больного перед операцией* өвчтэй хүнийг мэс засал хийхийн өмнө унтуулах; 2. үхүүлэх, хордуулж үхүүлэх, талийлгах; 3. нойрмоглуулах, зүүрмэглүүлэх; 4. сулруулах, бууруулах; ~ *бдительность* сонор сэрэмжийг сулруулах.

УСЫПЛЕНИЕ 1. унтуулах, нойрсуулах, дугжраах; 2. хордуулж үхүүлэх, талийлгах; 3. сулруулах, бууруулах.

УСЫПЛЯТЬ 1. унтуулах, нойрсуулах, дугжраах; 2. үхүүлэх, хордуулж үхүүлэх, талийлгах; 3. нойрмоглуулах, зүүрмэглүүлэх; 4. сулруулах, бууруулах.

УСЫХАТЬ хатах, хагсах, хатаж багасах, хагсаж хөнгөрөх.

УТАИВАТЬ 1. нуух, нуугдуулах, дарах, далдлах; 2. нууж авах.

УТАЙКА нуух, дарах, далдлах; *сказывать без утайки* нуулгүй хэлэх.

УТАЙТЬ 1. нуух, нуугдуулах, дарах, далдлах; ~ *правду* үнэнийг нуух; 2. нууж авах; ~ *чужие вещи* бусдын юмыг нууж авах.

УТАПТЫВАТЬ гишгэчих, гишгэчиж дагтаршуулах.

УТАСКИВАТЬ 1. аваачих, чирж аваачих; 2. дугайхан авчгах, дэлсчнэх, суйлчгах.

УТАЩИТЬ 1. аваачих, чирж аваачих; ~ мешки в сарай саравчинд шуудайтай юмыг чирж аваачих; 2. дугайхан авчхах, дэлсчихэх, суйлчихах.

УТВАРЬ хогшил, эд уур; домашняя ~ гэрийн хогшил.

УТВЕРДИТЕЛЬНО нааштай, зөвшөөрөм; сказать ~ зөвшөөрөм хэлэх.

УТВЕРДИТЕЛЬНЫЙ нааштай, зөвшөөрсөн, зөвшөөрөх, мөн гэх; ~ ответ зөвшөөрсөн хариу.

УТВЕРДИТЬ 1. батлах, томилж батлах, тогтоох; ~ план работ ажлын төлөвлөгөөг батлах; ~ н должности албан тушаалд томилж батлах; 2. батлан хэлэх, гэх; все утверждают, что он прав түүний зөв гэж цөм батлан хэлж байна.

УТВЕРДИТЬСЯ 1. батжих, бэхжих; 2. бат итгэх.

УТВЕРЖДАТЬ 1. батлах, томилж батлах, тогтоох; 2. батлан хэлэх, гэх.

УТВЕРЖДАТЬСЯ 1. батжих, бэхжих; 2. бат итгэх.

УТВЕРЖДЕНИЕ 1. батлах, батлуулах; внести на ~ сессии чуулганд батлуулахаар оруулах; 2. санал; правильное ~ зөв санал.

УТЕКАТЬ 1. гоожих, гадагш гоожих, гоожиж дуусах; 2. өнгөрөх.

УТЁНОК нугасны дэгдээхий, нугасны ангаахай.

УТЕПЛЕНИЕ дулаалах, дулаалга.

УТЕПЛЕННЫЙ дулаалсан.

УТЕПЛИТЬ дулаалах.

УТЕПЛЯТЬ дулаалах.

УТЕРЕТЬ арчих.

УТЕРЕТЬСЯ арчих; ~ полотенцем алчуураар арчих.

УТЕРПЕТЬ тэсвэрлэх, тэсэх, хүлцэх; он не мог ~, чтобы не расколотаться тэр инээхгүй байж тэссэнгүй.

УТЕРЯ гээгдэх, хаягдах, алдагдах, үгүй болох; ~ документов баримт бичгүүд гээгдэх.

УТЕРЯТЬ гээх, хаях, үгүй болгох.

УТЕРЯТЬСЯ гээгдэх, хаягдах, үгүй болох.

УТЁС цохио, хадан цохио, хавцгай, байц хад, хон.

УТЭСИСТЫЙ хадан цохиотой, хавцгайтай, хад байцтай.

УТЁХА цэнгэл, зугаа, баяр, наргиа; дети — моя ~ хүүхэд бол миний зугаа юм.

УТЁЧКА гоожилт, гоожих, шүүрэлт, шүүрэх, алдагдах, хорох, гадагш урсах, урсаж хорогдох; ~ электрического тока цахилгаан гүйдэл алдагдах; ~ воды усны шүүрэл, гоожилт; ~ мозгов оюун ухааны урсгал — хүнийсэл.

УТЁЧЬ гоожих, гадагш гоожих, гоожиж дуусах; вся вода утекла бүх ус гоожиж дуусав; 2. өнгөрөх; молодые годы утекли залуу нас өнгөрөв.

УТЕШАТЬ тайтгаруулах, тайвшруулах.

УТЕШАТЬСЯ тайтгарах, тайвшрах.

УТЕШЕНИЕ 1. тайтгарал, тайвшрал, амарлих; 2. баяр баясгалан, зугаацал; ийти ~ в работе ажилдаа зугаашыг олох.

УТЕШИТЕЛЬ сэтгэл амраагч, тайтгаруулагч, баясгагч.

УТЕШИТЕЛЬНЫЙ тайвшрах, тайвшруулах, сэтгэл амарлуулах; ~ ответ тайвшруулах хариу.

УТЕШИТЬ тайтгаруулах, тайвшруулах; ~ ребёнка хүүхийг тайтгаруулах.

УТЕШИТЬСЯ тайтгарах, тайвшрах.

УТИЛИЗАЦИОННЫЙ ашиглах, хаягдал ашиглах, хаягдал боловсруулах.

УТИЛИЗИРОВАТЬ ашиглах, хэрэглэх, ашиглаж хэрэглэх, хаягдал ашиглах; ~ отходы производства үйлдвэрийн хаягдлыг ашиглах.

УТИЛИТАРНЫЙ 1. олзонд шунах, ашгаар хөөцөлдөх, ашиг эрмэлзэх; ~ые сообщения ашиг эрмэлзэх сэтгэл; 2. ердийн

хэрэгцээний, хавсарга, явцуу ашиглах, дан ашиглалтын; ~ое знание дан ашиглалтын мэдлэг.

УТІЛЬ хаягдас, хаядас, орхидос.

УТИЛЬСЫРЬЕ хаягдас юм, хаягдас эд, орхидос юм.

УТИН|ЫЙ 1. нугасны; ~ое ийцо нугасны өндөг; 2. нугасан, нугасны; ~ нос нугасан хамар.

УТИРАТЬ арчих.

УТИРАТЬСЯ арчих, биеэ арчих.

УТИХАТЬ намдах, буурах; нетер утих салхи намдав; боль утихла өвчин буурав.

УТИХОМИРОВАТЬ номхруулах, намжуулах, намдах, тайтгаруулах.

УТИХОМИРИВАТЬСЯ номхрох, намжих, намдах, тайтгарах.

УТИХОМИРИТЬ номхруулах, намжуулах, намдах, тайтгаруулах; ~ драчунов зодолдогчдыг номхруулах.

УТИХОМИРИТЬСЯ номхрох, намжих, иамдах, тайтгарах.

УТИЦА том нугас.

УТКА I 1. нугас; домашняя ~ тэжээмэл нугас; дикая ~ зэрлэг нугас; серая ~ боржин нугас; хохлатая ~ уран хажин; 2. хөтөвч.

УТКА II цуу үг, худал, цуу, худал үг; пустить ~у худал үг тараах.

УТКАТЬ харгам, хатгах.

УТКОНОС том хамартай хүн.

УТКНУТЬ шургуулах, дотор оруулах, далдлах, дотор далдлах; ~ лицо в воротник нүүрээ захандаа шургуулах; ~ нос в книгу ном шагайгаад суучах.

УТКНУТЬСЯ шургах, дотор шургах; ~ головой в подушку толгойгоор дэрэндээ шургах; 2. шагайх; ~ в книгу ном шагайгаад суух.

УТЛ|ЫЙ хэврэгхэн, ядуухан, тулиурхан; ~ая лодка хэврэгхэн завь.

УТОК хөндлөн утас, хөндлөн цуулт.

УТОЛЕНИЕ цангааг гаргах, өл дарах, өл залгах.

УТОЛИТЬ 1. цангаа гаргах, өл дарах, өл залгах, хангах; ~ жажу цангаа гаргах; ~ голод өл залгах; ~ желание хүсэл хангах; 2. намхруулах, тайтгаруулах; ~ боль өвчин намхруулах; ~ печаль уйтгар тайтгаруулах.

УТОЛИТЬСЯ цангаа гаргах, өл залгагдах, хангагдах.

УТОЛСТИТЬ зузаалах, зузаан болгох, бүдүүн болгох.

УТОЛСТИТЬСЯ зузаарах, зузаан болох, бүдүүн болох.

УТОЛЩАТЬ зузаалах, зузаан болгох, бүдүүн болгох.

УТОЛЩАТЬСЯ зузаарах, зузаан болох, бүдүүн болох.

УТОЛЩЕНИЕ 1. зузаан болох, зузаан болгох, бүдүүн болох, бүдүүн болгох; ~ кости яс зузаарах; 2. зузаан, бүдүүн.

УТОЛЯТЬ цангаа гаргах, өл дарах, өл залгах, хангах.

УТОМИТЕЛЬНО залхуу хүрмээр, ядартал, ядармаар, чилтэл; ~ рассказывать ядартал ярих; это ~ энэ ч залхуу хүрмээр юм.

УТОМИТЕЛЬН|ЫЙ залхуутай, залхуу хүрмээр, ядраах, зүдрээх, эцэж цуцах; ~ая дорога ядраах зам.

УТОМИТЬ ядраах, зүдрээх; поездка меня ~ла аян зам намайг ядраав.

УТОМИТЬСЯ ядрах, зүдрэх; ~ от дороги замд ядрах, замд агсгадах.

УТОМЛЕНИЕ ядрах, зүдрэх, ядраах, зүдрээх; почувствовать ~ ядрснаа ойлгох.

УТОМЛЕННЫЙ ядарсан, зүдэрсэн; ~ вид ядарсан янз; ~ человек зүдэрсэн хүн.

УТОМЛЯТЬ ядраах, зүдрээх.

УТОМЛЯТЬСЯ ядрах, зүдрэх.

УТОНУТЬ чивэх, жнвэх, чивж үхэх, живж үхэх, унах, ойчих; ~ в реке мөрөнд жнвэх.

УТОНЧАТЬ нарийтгах, нарийсгах.
УТОНЧАТЬСЯ нарийсах, нарийн болох.
УТОНЧИТЬ нарийтгах, нарийсгах; ~ проволоку сунгал утсыг нарийсгах.
УТОНЧИТЬСЯ нарийсах, нарийн болох.
УТОНЧЕНН|ЫЙ нарийн, нарийссан, цамаан; ~ вкус нарийн дуршил, цамаан таалал; ~ые способы пытки нарийн аргаар эрүүдэх.
УТОПА|ТЬ 1. гишгэчих; 2. алхах; ~ли домой гэр өөдөө алхав.
УТОПА|ТЬ 1. чивэх, живэх; 2. бүрхэгдэх, хучигдах; город ~ет в зелени хот ногоон ургамлаар бүрхэгдэж байна.
УТОПИЗМ утопизм, үл гүйцэлдэх үзэл.
УТОПИСТ үл гүйцэлдэх үзэлтэн.
УТОПИТЬ живүүлэх.
УТОПИТЬСЯ живэх, живж үхэх.
УТОПИЧЕСКИЙ утопи, үл гүйцэлдэх; эта надежда утопична энэ горьдлого үл гүйцэлдэх зүйл.
УТОПИЯ үл гүйцэлдэх бодол.
УТОПЛЕНИЕ живэх.
УТОПЛЕННИК живж үхэгч, усанд ойчиж үхсэн хүн.
УТОПТАТЬ гишгэчих, гишгэчиж дагтаршуулах, чнийрлах.
УТОЧЕННИЕ нарийвчлал.
УТОЧНИТЬ тодорхой болгох, нарийвчлах, тодотгох; ~ время занятий хичээлийн цагийг тодорхой болгох.
УТОЧНИТЬСЯ тодорхой болох, нарийн тодорхой болох, тодрох.
УТОЧНЯТЬ тодорхой болгох, нарийвчлах, тодотгох.
УТОЧНЯТЬСЯ тодорхой болох, нарийн тодорхой болох, тодрох.
УТРАИВАТЬ гурав дахин ихсгэх, гурав дахин нэмэгдүүлэх, гурав давхарлах, гурав нугалах.
УТРАИВАТЬСЯ гурав дахин ихсгэх, гурав дахин нэмэгдэх.
УТРАМБОВАТЬ гишгэчих, дагтаршуулах.
УТРАМБОВАТЬСЯ гишгэгдэх, дагтарших, чигжрэх.
УТРАМБОВКА гишиглэл, дагтаршуулал, чигжрэл.
УТРАТ|А 1. алдах, гээх; 2. хохирол, гарз; понести тяжёлоу ~у хүнд хохирол учрах.
УТРАТИТЬ алдах, гээх, үгүй болох; ~ работоспособность хөдөлмөрийн чадвараа алдах.
УТРАТИ|ТЬСЯ алдагдах, гээгдэх, барагдах, үгүй болох; силы ~лись хүч барагдав.
УТРАЧИВАТЬ алдах, гээх, үгүй болох.
УТРАЧИВАТЬСЯ алдагдах, гээгдэх, барагдах, үгүй болох.
УТРЕНН|ИЙ өглөөний; ~ая гимнастика өглөөний тамрын дасгал.
УТРЕННИК 1. өглөөлөг, өглөөний жүжиг; 2. өглөөний жавар.
УТРИРОВАНИЕ дэгсдүүлэх, дэндүүлэх, хэтрүүлэх.
УТРИРОВАТЬ дэгсдүүлэх, дэгс дамжуулах, дэндүүлэх, хэтрүүлэх.
УТРИРОВКА дэгсдүүлэх, дэндүүлэх, хэтрүүлэх.
УТРО 1. өглөө; ранням ~м өглөөгүүр, эрт; по утрам өглөөгүүр, өглөө бүр; в семь часов утра өглөөний долоон цагт; 2. өглөөлөг, өглөөний жүжиг, өглөөний наадам; с добрым ~м, доброе ~ сайн уу, сайн байна уу; под ~ үүрээр.
УТРОБ|А умай, хэвэл; в ~е матери эхийн умайд.
УТРОБН|ЫЙ умайн, хэвлийн; ~ период развития эхийн умайд бүрэлдэж явсан үе.
УТРОИТЬ гурав дахин өсгөх, гурав дахин нэмэх, гурав давхарлах, гурав нугалах.
УТРОИТЬСЯ гурав дахин өсөх, гурав дахин нэмэгдэх.
УТРОМ өглөөгүүр, өглөө; завтра ~ маргааш өглөө.

УТРУДИТЬ,
УТРУЖДАТЬ чилээх, төвөг учруулах, яршиг болох, ярвиг татах; ~ кого-либо просьбами хүнээс юм гуйж чилээх.
УТРУСКА шигшигдэж хорогдох.
УТРСАТЬ 1. шигших, дугтчих, сэгсчих; 2. агсгадах; 3. учрыг олох, нэг тийш болгох.
УТРСАТЬСЯ 1. шигшигдэх; 2. учир нь олдох, нэг тийш болох.
УТРСЯТИ 1. шигших, дугтчих, сэгсчих; 2. агсгадах; 3. учрыг олох, нэг тийш болгох.
УТРСЯТИСЯ 1. шигшигдэх; 2. учир нь олдох, нэг тийш болох.
УТЫКАТЬ 1. шивэх, хатгах, шивж хатгах; 2. чигжих.
УТЫКИВАТЬ 1. шивэх, хатгах, шивж хатгах; 2. чигжих.
УТЮГ 1. индүү, илүүр; 2. разг. дамын наймаачин.
УТЮЖИТЬ индүүдэх, илүүрдэх; ~ брюки өмд индүүдэх.
УТЮЖК|А индүүдэх, илүүрдэх; отдать костюм в ~у костюм индүүдүүлэхээр өгөх.
УТЯЖЕЛИТЬ хүндрүүлэх, хүнд болгох.
УТЯЖЕЛИТЬСЯ хүндрэх, хүнд болох.
УТЯТИНА нугасны мах.
УФ фүү, ёх; ~, жарко фүү, яасан халуун юм; ~, устал ёх, ядарлаа.
УХ яа яа, ай яа; ~, какой большой! яа яа яасан том юм!
УХА загасны шөл, биж; устраивать демьянову уху хаширтал нь зочлох, дайлах.
УХАБ замын хонхор, замын онхол, онхол цонхол, адраа.
УХАБИСТ|ЫЙ хонхортой, онхолтой, онхол цонхолтой, ухагдсан, адраатай; ~ая дорога онхол цонхолтой зам, адраатай зам.
УХАЖИВАНИЕ 1. сувилах, арчлах, тордох, бөөцийлөх; 2. эргүүлэх, эргүүлдэх, үйлчлэх, халамж үзүүлэх.
УХАЖИВАТЬ 1. сувилах, арчлах, тордох, бөөцийлөх, тойлох; ~ за большим өвчтөнийг сувилах; ~ за цветами цэцэг тордох; ~ за детьми хүүхэд бөөцийлөх; 2. эргүүлэх, эргүүлдэх, үйлчлэх, халамж үзүү лэх, халамжлах; ~ за женщиной хүүхэн эргүүлэх, хүүхэнд халамж үзүүлэх.
УХАЙДАКАТЬ разг. үгүй болох, сөнөөх.
УХАРСКИЙ эрэмгий, идэрхэг; ~ поступок эрэмгий явдал.
УХАРСТВО эрэмгий явдал, идэрхэг явдал.
УХАРЬ эрэмгий хүн, идэрхэг хүн.
УХАТЬ дугарах, нижигнэх.
УХВАТ төмөр ац, хямаа, галын хайч, зуултуур.
УХВАТИТЬ 1. шүүрэх, шүүрч барих, барих, бариад авах; ~ за руку гараас нь шүүрч барих; 2. хурдан ойлгох, ойлгож авах; ~ мысль собеседника ярьж байгаа хүний санааг хурдан ойлгох.
УХВАТИТЬСЯ 1. шүүрч авах, шүүрэн барих, барилцах; ~ за перила хайснаас шүүрэн барих; ~ обеими руками хоёр гараар барилцах; 2. шургуу орох, авч ашиглах.
УХВАТК|А 1. ааш зан, ааш авир; грубые ~и бүдүүлэг ааш зан; 2. дүй, арга, ов; он берёт не силой, а ~ой тэр хүчээр давахгүй, аргаар давна; ~ в работе ажлын дүй.
УХВАТЫВАТЬ 1. шүүрэх, шүүрч барих, барих, бариад авах; 2. хурдан ойлгох, ойлгож авах.
УХВАТЫВАТЬСЯ 1. шүүрч авах, шүүрэн барих, барилцах; 2. шургуу орох, авч ашиглах.
УХИТРИТЬСЯ,
УХИТРИТЬСЯ аргы нь олох, аргалах, арга заль гаргах.
УХИЦРЕНИ|Е арга, арга мэх, арга заль, арга чарга, заль; прибегать к разным ~ям элдэв арга заль хэрэглэх.
УХИЦРЕНН|ЫЙ зальтай, арга зальтай.
УХЛЮПАТЬ 1. бодий нь хөтөлчөх, тонилгох; 2. үгүй хийчхэх, үрчхэх; ~ много денег их мөнгө үрчхэх.

УХМЫЛНУТЬСЯ мишилзэх, жуумалзах, маасалзах.

УХМЫЛЯТЬСЯ мишилзэх, жуумалзах, маасалзах.

УХНУ|ТЬ 1. нир хийх, нижигнэх; **вдалеке** ~л гром алсад тэнгэр нижигнэв; 2. шндэх, унагах; 3. ойчих; ~ в лужу шалбаагт ойчих; 4. үгүй хийчэх, үрчхэх; ~ много денег их мөнгө үрчхэх; 5. шаах, нүдэх; ~ кулаком по столу ширээ шаах.

УХО 1. чих; шум в ушах чих шуугих; **взять за** ~ чихнээс барих; **прональсьи по уши** чихэндээ хүртэл шигдэх; **түг на** ~ чих хатуутай; **на** ~ **говорить** чихэнд шивнэх; **во все уши** слушать чих тавьж чагнах; **мимо ушей** пропустить что-нибудь юмыг чихний хажуугаар өнгөрүүлэх; ~ **режет** чихэнд эвгүй сондох; **как своих ушей** не увидишь өөрийн чих шнгээ олж үзэхгүй, үзэх хөг нь ч өнгөрсөн байхаа; **держать** ~ **остро** чихээ сонор байлгах; 2. чих, чихэвч, саравч; ~ **колокола** хонхны чих; **шапка с ушами**, **шапка-ушанка** чихэвчтэй малгай; * **до ушей** покраснеть царай нь ув улаан болох; **одним ухом** слышал халти сонсов; и **ухом** не ведёт ав ажиггүй байна, огт хайхрахгүй байна; **по уши** влюбиться учиргүй их дурлах.

УХОВЁРТКА чихүүр хорхой, ац сүүлт.

УХОД I гарах, явчих, гараад явчих.

УХОД II сувилах, арчлах, арчилгаа, тордлого, өргөмж; ~ **за большим** өвчтөнийг сувилах.

УХОДИТЬ 1. гарах, харих, явах; ~ **вперёд** урагш гарах; ~ **домой** гэртээ харих; ~ **с работы** ажлаасаа явах; 2. орох, очих, чиглэн очих, чиглэх.

УХОДИТЬСЯ тайтгарах, тайвшрах, номгорох.

УХУДШАТЬ муудуулах, дордуулах.

УХУДШАТЬСЯ муудах, дордох.

УХУДШИТЬ муудуулах, дордуулах.

УХУДШИ|ТЬСЯ муудах, дордох; **состояние здоровья** ~лось эрүүл мэндийн байдал нь дордов.

УХУДШЕНИЕ 1. муудуулах, дордуулах; 2. муудах, дордох; ~ **качества** чанар дордох.

УЦЕЛЁ|ТЬ үлдэх, бүтэн үлдэх, мэнд үлдэх, мэнд гаргах; **дом** ~л **от пожара** байшин түймрээс бүтэн үлдсэн юм.

УЦЕНЁН|ЬИЙ хямдарсан, хямдруулсан, үнэ хямдарсан; ~ые **товары** үнэ хямдарсан бараа.

УЦЕНИВАТЬ хямдруулах, үнэ хямдруулах, хямдруулж үнэлэх.

УЦЕНИВАТЬСЯ хямдрах, үнэ хямдрах, хямдарч үнэлэгдэх.

УЦЕНИТЬ хямдруулах, үнэ хямдруулах, хямдруулж үнэлэх; ~ **товар** барааны үнийг хямдруулах.

УЦЕНИТЬСЯ хямдрах, үнэ хямдрах, хямдарч үнэлэгдэх.

УЦЕНКА хямдруулах, үнэ хямдруулах, хямдруулж үнэлэх.

УЦЕП|ТЬСЯ шүүрч барих, чанга барих, зуурах; ~ **за рукав** ханцуйнаас нь зуурах.

УЧАСТВОВАТЬ 1. оролцох; ~ **в работе** ажилд оролцох; 2. оролцох, даалцах; ~ **в расходах** зардлыг даалцах.

УЧАСТИЕ 1. оролцох, оролцоо, оролцолгоо, оролцсон; **принять в выборах** сонгуульд оролцох; **десятельное** ~ **шаламгай** оролцох.

УЧАСТИТЬ олшруулах, түргэгсэх, хурдасгах; ~ **обороты** колеса дугуйн эргэлтийг түргэгсэх.

УЧАСТИ|ТЬСЯ олшрох, түргэсэх; **удары грома** ~лись тэнгэр нижигнэх нь олшров; **пульс у больного** ~лся өвчтөний судасны лугшилт түргэсэв.

УЧАСТКОВ|ЬИЙ хэсгийн, салбарын; ~ая **избирательная комиссия** сонгуулийн хэсгийн комисс.

УЧАСТЛИВ|ЬИЙ халамжтай, элэгсэг, дотно; ~ **взгляд** халамжтай харц; ~ое **отношение** элэгсэг харьцаа.

УЧАСТНИК оролцсон хүн, оролцогч, оролцогсод; ~ **совещания** зөвлөлгөөнд оролцсон хүн; ~и **заговора** хуйвалдаанд оролцогсод.

УЧАСТОК 1. хэсэг, газар; **земельный** ~ эдэлбэр газар; **строительный** ~ барилгын хэсэг; **мед.** ~ **заражения** халдвартай хэсэг; 2. салаа, хэсэг; **важный** ~ **работы** ажлын чухал салаа; 3. цагдан сэргийлэх анги, сэргийлэхийн салбар; **отвести в** ~ сэргийлэхийн хэсэгт аваачих.

УЧАСТЬ хувь заяа, хувь зохиол, тавилан; **счастливая** ~ жаргалтай хувь заяа; **горькая** ~ зовох тавилан; **разделить** ~ **кого-либо** хүний тавиланг хуваалцах.

УЧАЩАТЬ олшруулах, түргэгсэх, хурдасгах, хурдатгах.

УЧАЩАТЬСЯ олшрох, түргэсэх, хурдсах.

УЧАЩЁНН|Й түргэн, хурдан, түргэссэн, хурдассан; ~ **пульс** түргэссэн лугшилт, судасны лугшилт түргэсэх.

УЧАЩИЙСЯ суралцаж, суралцаж байгаа, сурагч, оюутан; **учащаяся** **молодёжь** суралцагч залуучууд.

УЧЁБ|А сурлага, сургууль, сургалт; **послать на** ~у сургуульд явуулах.

УЧЁБКА цэргийн албаны эхний зургаан сарын сургалтын төв (*түрүүч болгох сургууль*).

УЧЁБНИК сурах бичиг; ~ **истории** түүхийн сурах бичиг.

УЧЁБН|ЬИЙ 1. хичээлийн, хичээл; ~ **год** хичээлийн жил; 2. сургууль; ~ое **заведение** сургуулийн газар; 3. сурлагын, дасгалын; ~ая **машина** сургалтын машин.

УЧЕНИЕ 1. сургалт; 2. ~ **о зародыше** хөврөлийн тухай сургаал.

УЧЕНИК 1. сурагч; ~ **средней школы** дунд сургуулийн сурагч; 2. шавь; **он мой** ~ тэр миний шавь.

УЧЕНИЦА 1. сурагч, эмэгтэй сурагч; 2. шавь, эмэгтэй шавь.

УЧЕНИЧЕСК|ИЙ 1. сурагчийн, сурагчдын, сургуулийн; 2. дагалданги, биеэ даагаагүй; ~ое **исследование** дагалданги судалгаа.

УЧЕНИЧЕСТВ|О сурагч байх, суралцаж байх, сургуулилах; **годы** ~а сурагч байх үе.

УЧЁНОСТЬ эрдэм, эрдэм мэдлэг; **выделяться своей** ~ю эрдэм мэдлэгээрээ ялгарч товойх.

УЧЁН|ЬИЙ 1. эрдэмтэй, эрдэмтэн; ~ые **люди** эрдэмтэй хүмүүс; 2. эрдэмтэн, гүүш; ~ **с мировым** именем дэлхий дахинд нэрд гарсан эрдэмтэн; 3. эрдмийн, эрдэм шинжилгээний; ~ая **степень** эрдмийн зэрэг; ~ое **звание** эрдмийн цол.

УЧЁСТЬ 1. бүртгэх, тоолох, тооцох; ~ **расходы** зардлыг тооцох; 2. харгалзах, бодолцох, анхаарах, анхааралдаа авах; ~ **обстоятельство** учир байдлыг харгалзах.

УЧЁТ 1. тоо бүртгэл, тооллого; ~ **товаров** эд барааг бүртгэх; 2. бүртгэл; **военный** ~ цэргийн бүртгэл; 3. харгалзах, анхаарах; **при** ~е **всех обстоятельствах** бүх нөхцлийг харгалзан үзээд.

УЧЁТН|ЬИЙ тоо бүртгэлийн, тооллогын, бүртгэх, тоолох; ~ая **карточка** бүртгэх товчоог.

УЧЁТЧИК тоо бүртгэгч, бүртгэгч.

УЧ|ЛИЩЕ сургууль.

УЧИНИТЬ хийх, үйлдэх, учруулах, үүсгэх; ~ **следствие** мөрдлөг хийх, байцаалт хийх.

УЧИНЯТЬ хийх, үйлдэх, учруулах, үүсгэх.

УЧИТЕЛЬ багш; ~ **русского языка** орос хэлний багш.

УЧИТЕЛЬНИЦА эмэгтэй багш, багш хүүхэн.

УЧИТЕЛЬСКАЯ багш нарын өрөө.

УЧИТЕЛЬСКИЙ багшийн, багш нарын; ~ **стол** багшийн ширээ.

УЧИТЕЛЬСТВО 1. багшлах, багшилж байх; 2. багш нар, багшлах хүчин.

УЧИТЕЛЬСТВОВАТЬ багшлах, багшилж байх; ~ **в средней школе** дунд сургуульд багшлах.

УЧИТЬВАТЬ тооцох.

УЧИТЬ 1. сургах, заах; ~ играть в шахматы шатар тавьж сургах; 2. сургах, номлох; 3. үзэх, сурах, цээжлэх; ~ урок хичээлээ үзэх; ~ стихи шүлэг цээжлэх; ~ рыбу плавать аавдаа авгай авахыг зааж өгөх.

УЧИТЬСЯ суралцах; ~ на собственных ошибках өөрийн алдаан дээр суралцах; ~ быть стойким хатуужилтай байж сурах.

УЧРЕДИТЕЛЬ байгуулагч, үүсгэн байгуулагч; члены ~ общества нийгэмлэгийг байгуулагч гишүүд.

УЧРЕДИТЕЛЬНЫЙ байгуулах, үүсгэн байгуулах; ~ое собрание научного общества эрдэм шинжилгээний нийгэмлэгийг үүсгэн байгуулах хурал.

УЧРЕДИТЬ байгуулах, үүсгэн байгуулах.

УЧРЕЖДАТЬ байгуулах, үүсгэн байгуулах, тогтоох; ~ научное общество эрдэм шинжилгээний нийгэмлэгийг байгуулах.

УЧРЕЖДАТЬСЯ байгуулагдах, тогтох.

УЧРЕЖДЕНИЕ 1. байгуулах, тогтоох; ~ комиссия комисс байгуулах; 2. байгууллага, албан байгууллага, албан газар; государственное ~ төрийн албан байгууллага; научное ~ эрдэм шинжилгээний байгууллага.

УЧРЕЖДЕНЧЕСКИЙ албан газрын, албан байгууллагын; ~ие расходы албан газрын зардал.

УЧТИВО эелдгээр, хүндэтгээх.

УЧТИВОСТЬ эелдэг, хүндэтгэл.

УЧТИВЫЙ эелдэг, хүндэтгэх; ~ ответ эелдэг хариу.

УЧУЯТЬ үнэр авах, мэдэх, мэдрэх; собака ~ла дичь нохой шувууны үнэр авах.

УШАН 1. дэлдэн багваахай, соотоохой.

УШАНКА чихэвчтэй малгай, бүчлүүр малгай.

УШАСТЫЙ 1. их чихтэй, дэлдэн; ~ щенок нх чихтэй гөлөг; 2. «Запорожец» машин.

УШАТ чихтэй хувин, хавчиг, алмат, андуу.

УШИ чих, хоёр чих.

УШИБ 1. гэмтэх, цохих, няцрах, бэртэх; ~ мозга тархи бэртэх, тархи няцрах; ~ мигких тканей зөөлөн эдийн няцрал; ~ы сустава үе бэртэх; 2. хөх няц.

УШИБАТЬ гэмтгэх, цохиж няцраах, цохих.

УШИБАТЬСЯ гэмтэх, биез няцраах, цохигдох, биез цохих.

УШИБИТЬ гэмтгэх, цохиж няцраах, цохих; ~ иогу хөлөө цохих.

УШИБИТЬСЯ гэмтэх, биез няцраах, цохигдох, биез цохих; ~ о камень чулуу дайрч гэмтэх.

УШИБЛЕННЫЙ разг. маанаг хүн.

УШИВАТЬ 1. танаж оёх, хасаж оёх; 2. хатгаж оёх, даруулж оёх; 3. тойруулж оёх, хөвөөлж оёх.

УШИТЬ 1. танаж оёх, хасаж оёх; 2. хатгаж оёх, даруулж оёх; ~ пояс бисером бүсэнд жинжүү даруулж оёх; 3. тойруулж оёх, хөвөөлж оёх; ~ тук баглаатай юмыг тойруулж оёх.

УШИЦА загасны шөл.

УШКЮ чих, бяцхан чнх, хув чих; ~я на макушке чихээ сортойлгох, сэрэмжлэх.

УШНИК чнхний эмч.

УШНЮЙ чихний; ~ая раковина чихний дэлбээ; ~ая мочка чихний гэдэл (гэдэс), чихний унжлага; ~ая боль чихний өвчин.

УЩЕЛЬЕ хавцал; горное ~ уулын хавцал.

УЩЕМИТЬ 1. хавчих, хавчуулах; ~ палец дверью хаалганд хуруугаа хавчуулах; 2. хавчих, хасагдуулах, хязгаарлах; ~ в правах эрхнийг хасагдуулах; 3. хөндөх, халдах; ~ авторитет нэр хүндэд халдах.

УЩЕМИТЬСЯ хавчигдах, хохирох, хасагдах.

УЩЕМЛЕНИЕ 1. хавчлага, хавчих, хасагдуулал, хасагдуулах; ~ головки толгой хавчигдах; ~ кишок гэдэс хавчигдах; 2. хөндөх, халдах, хохироох; ~ чьих-либо интересов хүний ашиг сонирхлыг хохироох.

УЩЕМЛЯТЬ 1. хавчих, хавчуулах; 2. хавчих, хасагдуулах, хязгаарлах; 3. хөндөх, халдах.

УЩЕМЛЯТЬСЯ хавчигдах, хохирох, хасагдах; палец ущемился хуруу хавчигдав.

УЩЕРБ 1. хохирол, гарз, хор, хомс; понести ~ хохиролд учрах; причинить ~ хохирол учруулах; без ~а для дела ажил хэрэгт хохиролгүй; 2. хуучрах, хуучин болох, битүүн болох; луна уже на ~е сар хуучрах; 3. доройтох, буурах; в ~ здравому смыслу эрүүл ухаанд зохихгүй.

УЩЕРБЛЕННЫЙ 1. хуучирсан; 2. доромжлогдсон, хяхагдсан; ~ое чувство доромжлогдсон сэтгэл.

УЩЕРБНЫЙ хуучирсан; ~ан луна хуучирсан сар.

УЩИПНУТЬ чимхэх, чимхээд авах; ~ руку гары нь чимхээд авах.

УЮТ тохитой, таатай, аятайхан; создать в доме ~ гэрээ тохитой болгох, гэрээ аятайхан болгох.

УЮТНО тохнтой, таатай, аятайхан; расположиться ~ аятайхан төвхнөх.

УЮТНЫЙ тохитой, таатай, аятайхан; ~ая квартира тохитой байр.

УЯЗВИМЫЙ эмзэг, хэврэг, сул, хөндүүр; ~ое место эмзэг газар, амин гол.

УЯЗВИТЬ,

УЯЗВЛЯТЬ дайрах, зэвүүг хүргэх, хорсох, хоры нь малтах; ~ самолюбие өөрийгөө тоомсорлох явдлыг дайрах.

УЯСНЕНИЕ ойлгож авах, учрыг олох.

УЯСНИТЬ ~ себе суть дела хэргийн сүнсийг өөрөө ойлгож авах; ~ смысл чего-либо юмны утга учрыг ойлгож авах.

УЯСНИТЬСЯ ойлгогдох, учир нь олдох, учир нь мэдэгдэх.

УЯСНЯТЬ ойлгож авах, учрыг нь олох, учрыг ойлгох.

УЯСНЯТЬСЯ ойлгогдох, учир нь олдох, учир нь мэдэгдэх.

ФАБРИК||А 1. фабрик, үйлдвэр; *ткацкая* ~ нэхмэлийн үйлдвэр; *работать на -е* фабрикт ажиллах; 2. үүр, уурхай.

ФАБРИКАНТ фабрикийн эзэн, үйлдвэрийн эзэн.

ФАБРИКАТ үйлдэхүүн, үйлдвэрийн бараа.

ФАБРИКАЦИЯ 1. үйлдвэрлэх, хийх; 2. хийж хийчхэх, хийгчээн болох.

ФАБРИКОВАТЬ хийж хийчхэх, бичиж бичиххэх, бичигчээн болчих, тарааж тараачхах; ~ *слухи* цуурхал тараах.

ФАБРИЧНЫЙ 1. фабрикийн, үйлдвэрийн; ~ая цена үйлдвэрийн үнэ; 2. *тонары* ~ого производства үйлдвэрт / хийсэн бараа.

ФАБУЛА гол утга, гол явдал; ~ *повести* туужийн гол утга.

ФАВОР нвээл, нвээлд багтах; *он не в -е* тэр нвээлд нь багтаж чадаагүй.

ФАВОРИТ 1. шадар хүн, дотно хүн, нвээгдсэн хүн; 2. түрүүлэх горьдлоготой морь, горьдоотой морь, горьдоотой хүн.

ФАВОРИТКА шадар эмэгтэй, дотно эмэгтэй, нвээгдсэн эмэгтэй.

ФАГОТ үелэх бишгүүр.

ФАЗ||А 1. үе, үелэл; ~ *свободного висения* газраас хөндийрөх үе; ~ *куколки у шелковичного черви* хүр хорхойн авгалдай байх үе; *четыре основных -ы луны*: *новолуние*, *нервая* ~, *полнолуние*, *последняя* ~ сарын дөрвөн гол үелэл нь: битүүний үе, шинэтгэлийн (дээд хагасын) үе, тэргэлийн үе, хуучийн (доод хагасын) үе болно; 2. шат.

ФАЗАН гургуул. ~ *золотистый* алтан гургуул.

ФАЗЕНДА Латин Америкт эдэлбэр газар, харш, зуслан.

ФАЗИС шат, үе.

ФАЙ дурдан, хөндлөн цуулттай дурдан.

ФАЙДЕШИН хив дурдан, файдешин, хөндлөн цуулттай панс.

ФАКЕЛ бамбар.

ФАКЕЛЬНЫЙ бамбартай, бамбарын, бамбар барьсан; ~ое *шествие* бамбартай жагсаж явах.

ФАКЕЛЬЩИК бамбартан, бамбар баригч.

ФАКИР бадарчин, дудлуйчин, илбэч шавриачин.

ФАКСИМЛЕ хуулан хэвлэх, яг хуулга, ~ *подписи* гарын үсгийн яг хуулга.

ФАКТ баримт, мэдээ баримт, хэрэг; *исторический* ~ түүхэн баримт; *приводить -ы* баримт гаргах; ~ы — *упрямая вещь* баримт гэдэг өжүүн зүйл шүү; *свершившийся* ~ болсон хэрэг.

ФАКТИЧЕСКИЙ жинхэнэ, бодитой; ~ое *положение* хэргийн жинхэнэ байдал; ~ие *данные* жинхэнэ баримтууд.

ФАКТОР хүчин зүйл, хүчлүүр, учир нөхцөл; ~ы *развития* хөгжлийн хүчлүүрүүд, *учитывать* ~ *времени* цагийн учир нөхцөлийг анхаарах.

ФАКТОРИЯ фактори, худалдаа бэлтгэлийн суурин, бэлтгэх суурин.

ФАКТУР||А 1. өвөрмөц байдал, барил хэв; 2. падаан, чандаа; *выписать -у на товар* барааны падааныг бичих.

ФАКУЛЬТАТИВНЫЙ сонгон суралцах, уялгатай биш, сайн дурын; ~ *курс лекций* сонгон суралцах хнчээлийн лекцүүд.

ФАКУЛЬТЕТ факультет, анги, физикоматематический ~ *университета* их сургуулийн тоо физикийн факультет.

ФАКУЛЬТЕТСКИЙ факультетийн.

ФАЛАНГА I хурууны үе, шивнүүр.

ФАЛАНГА II арваалж, арваахай, хортголзоно.

ФАЛАНГА III эртний Грекэд явган цэргийн жагсаал, битүү згнээ.

ФАЛДА ар хормой, хойт хормой.

ФАЛЕРИСТИКА одон, тэмдэг цуглуулах, судлах ажил.

ФАЛЬСИФИКАТОР хуурамг үйлдэгч, хуурмаглагч, завхруулагч, гуйвуулагч, булхайч; ~ *истории* түүхийг гуйвуулагч.

ФАЛЬСИФИКАЦИЯ хуурамг үйлдэх, завхруулах, дууриалгаж хийх, гуйвуулах явдал, булхайлах явдал.

ФАЛЬСИФИЦИРОВАННЫЙ хуурамч, хуурамг, дууриалгаж хийсэн, гуйвуулсан.

ФАЛЬСИФИЦИРОВАТЬ хуурамч хийх, хуурамг үйлдэх, дууриалгаж хийх, гуйвуулах, булхайлах; ~ *документы* баримт бичиг хуурмагаар үйлдэх.

ФАЛЬСТАРТ (*спорт*) ташаа гараа.

ФАЛЬЦ нугалаа, хуудасны нугалаас.

ФАЛЬЦЕВАТЬ нугалах, эвхэх; ~ *книги* ном нугалах.

ФАЛЬЦЕТ шууранхай, нарийн хоолой.

ФАЛЬЦОВАЛЬНЫЙ нугалах, нугалаас гаргах, эвхэх.

ФАЛЬЦОВКА нугалах, нугалаас гаргах, эвхэх.

ФАЛЬЦОВЩИК нугалагч.

ФАЛЬШИВИТЬ 1. хуудамлах, хуурмаглах, гоёчлох; 2. буруу тоглох, алдас гаргах.

ФАЛЬШИВКА хуурамг юм, гоомой зүйл, худал баримт.

ФАЛЬШИВО хуурмагаар, буруу, алдаж; ~ *петь* буруу дуулах.

ФАЛЬШИВОМОНЕТЧИК хуурамч зоосчин, хуурамг мөнгө хийгч.

ФАЛЬШИВЫЙ 1. хуурамч; ~ *документ* хуурамч баримт; ~ая *монета* хуурамч зоос; 2. буруу, алдаж, гоомой; ~ая *игра актёра* жүжигчний гоомой тоглолт; 3. худал, хуурмаг; ~ая *улыбка* хуурамг инээмсэглэх; 4. боолхойтой, маалаантай; *попасть в -ое положение* боолхойтой байдалд орох.

ФАЛЬШЬ 1. хуурамг, хуурамч; ~ *в поведении* хуурамч зан; 2. буруу, алдаа, гоомой; 3. маалаан, боолхой, булхай; ~ *в карточной игре* хөзөр тоглохдоо маалаан (булхай) гаргах.

ФАМИЛИЯ 1. овог нэр, алдар; *как ваша -?* таны овог хэн бэ? таны алдар хэн бэ? *имя и -* нэр овог; 2. гэр бүл, гэр.

ФАМИЛЬНЫЙ 1. овгийн, гэр бүлийн; ~ *архив* гэр бүлийн архив; 2. төрлийн, удмын; ~ое *сходство* төрлийн төсөө.

ФАМИЛЬЯРНИЧАТЬ эрээгүй загнах, эрээ цээрээ алдах, увайгүй аашлах, өөрийнсөх.

ФАМИЛЬЯРНО эрээгүй, эрээ цээргүй, увайгүй, хамаа намаагүй.

ФАМИЛЬЯРНОСТЬ эрээгүй, эрээ цээргүй, увайгүй, гэр зуурын байдал.

ФАМИЛЬЯРНЫЙ эрээгүй, гэр зуурын; ~ое *обращение* эрээгүй харьцах; ~ *человек* эрээ цээргүй хүн.

ФАНАБЕРИЯ ямаан омог, хоосон омог.

ФАНАТИЗМ хэт шүтлэгийн ёс, улайран нтгэх явдал, сүжиг бишрэл, фанатизм.

ФАНАТИК 1. хэт шүтлэгтэн, улайран итгэгч, сүжиглэн бишрэгч; 2. бишрэгч, бишрэн зүтгэгч; ~ *искусства* урлагт бишрэн зүтгэгч.

ФАНАТИЧЕСКИЙ,
ФАНАТИЧНЫЙ хэт шүтэх, улайран итгэх, сүжиг бишрэл, фанатик.

ФАНЁРА 1. өнгөц, дурс; ~ *красного дерева* улаан модон өнгөц; 2. сарампай, наамал банз; *трёхслойная* ~ гурван давхар сарампай.

ФАНЕРНЫЙ наамал банзан, сарампайн; **~ая** перегородка сарампай халхавч.

ФАНЗА шавар байшин, хятад байшин, фанэ гэр.

ФАНТ шавга татаж тоглох.

ФАНТАЗЁР уран сэтгэмжлэгч, гоёор боддог хүн, хий бодогч.

ФАНТАЗИРОВАТЬ уран сэтгэмжлэх, гоёор бодох, хий бодох.

ФАНТАЗИЯ 1. уран сэтгэмж, уран зөгнөл, гоё бодол; **богатая** ~ баялаг уран сэтгэмж; 2. санаашрал, мөрөөдөл; **предаваться** ~м санаашралд автагдах; 3. хоосон санаа, хий бодол; 4. илүү зан, элдэв маяг, маяглах.

ФАНТАСМАГОРИЯ зэрэглээ, хий мөрөөдөл.

ФАНТАСТИКА уран сэтгэмж, зохиомол санаа.

ФАНТАСТИЧЕСКИЙ 1. уран сэтгэмжийн, уран зөгнөлт; ~ **роман** уран сэтгэмжийн роман; 2. гайхамшиг, жигтэй, хачни сонин; ~ **вид** гайхамшиг үзэмж; 3. итгэшгүй, үнэмшмээргүй, зохиомол санааны; **-не слыхи** итгэшгүй цуу үг.

ФАНТАСТИЧНОСТЬ 1. жигтэй, хачин; 2. итгэшгүй, үнэмшмээргүй, зохиомол санааны.

ФАНТОМ сүнс, зэрэглээ.

ФАНФАРА 1. дохио бүрээ, бүрээ татах; 2. аялгуут дохио.

ФАНФАРОН сагсуу сэхүүн хүн, додигор хүн.

ФАНФАРОНСТВО сэхүүн, додигор.

ФАРА өмнөх дэн, машины гэрэл, фаар.

ФАРАОН фараон, Мисирийн хаан, Египетийн хаан.

ФАРВАТЕР бахнр, усны гүн зурвас, усан замнуур; **речной** ~ голын бахир.

ФАРИСЕЙ гоёч, хуурмаг сүсэгтэн, янз үзүүлэгч, дүрэмдэгч.

ФАРИСЕЙСТВО гоёч, хуурмаг янз үзүүлэх, дүрэмдэх.

ФАРМАКОЛОГИЯ эмийн судлал.

ФАРМАЦЕВТ эм найруулагч.

ФАРМАЦЕВТИКА,

ФАРМАЦИЯ эмийн зүй, эм зүйн, эм найруулах явдал.

ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЙ эм найруулах, эм зүйн.

ФАРС 1. инээдмийн жүжиг, хошин жүжиг, наргиант жүжиг; 2. элэгдэх, элэгдэл, зүдэг юм.

ФАРТУК хормогч, энгэрэвч.

ФАРЦЕВАТЬ гадаадынхаас юм хум худалдан аваад дамлан худалдах.

ФАРФОР 1. шаазан, гангар шаазан; **китайский** ~ хятад шаазан; 2. шаазан эдлэл.

ФАРФОРОВЫЙ шаазан, гангар шаазан, шаазангийн; **~ая** посуда шаазан сав.

ФАРШ шанз, зүрэм, хигсэн мах, машиндсан мах, татсан мах.

ФАРШИРОВАТЬ шанз хийх, шанзаар дүүргэх, татсан махаар дүүргэх; **~ рыбу** загас шанзлах.

ФАС өвөр, өвөр тал, нүүр, нүүрэн тал; **сфотографировать в ~ и в профиль** нүүрэн тал ба хажуу талаас зургийг авах.

ФАСАД нүүрэн тал, өвөр тал.

ФАСКА ирийн налуу, ирлэх мөг, мөгүү.

ФАСОВАТЬ жигнэж боох, хэмжиж савлах.

ФАСОЛЬ шош, түрэг шош.

ФАСОН янз, маяг; **держать** ~ тэхүүрхэх, долдийх.

ФАСОННЫЙ тусгай маягийн.

ФАТ дэгжин хүн, хээнцэр эр.

ФАТА торгон алчуур, пансан ороолт.

ФАТАЛИЗМ заяанд итгэх үзэл, тавиланд итгэх үзэл.

ФАТАЛИСТ заяандаа итгэгч, заяаг итгэгч, тавиланд итгэгч.

ФАТАЛЬНЫЙ тавилантай юм шиг, хачин; **~ое** совпадении хачин тохиол.

ФАТОВСКОЙ дэгжин, ганган; **~ вид** дэгжин байдал.

ФАТОВСТВО дэгжрэх, хээнцэрлэх.

ФАТУМ тавилан, үйлийн үр, төөрөг.

ФАУНА амьтны аймаг, адгуус амьтан.

ФАШИЗМ фашизм

ФАШИНА бооц, багц мөчир, шороог бэхлэх гөрсөн мөчир.

ФАШИСТ фашист, фашизмыг баримтлагч.

ФАШИСТСКИЙ фашистын, фашист.

ФАЭТОН бүрхүүлтэй тэрэг, эвхмэл бүрхээстэй тэрэг.

ФАЯНС 1. шаазан, шаазмаг; 2. шаазан эдлэл.

ФАЯНСОВЫЙ шаазан, ваарын шавар; **~ая** посуда шаазан сав суулга.

ФЕВРАЛЬ хоёрдугаар сар.

ФЕВРАЛЬСКИЙ хоёрдугаар сарын.

ФЕДЕРАЛИЗМ холбоот ёс, федерализм.

ФЕДЕРАЛЬНЫЙ холбооны; **~ое государство** холбооны улс.

ФЕДЕРАТИВНЫЙ холбоот, холбооны.

ФЕДЕРАЦИЯ 1. холбооны улс, холбоот улс; **Российская** Федерация Оросын Холбооны улс; 2. холбоо; **Всемирная** ~ профсоюзов Бүх Дэлхийн Үйлдвэрчний Эвлэлүүдийн холбоо.

ФЕЕРИЧЕСКИЙ,

ФЕЕРИЧНЫЙ жигтэйхэн сайхан, хачин гоё; **~ вид озера в лунную ночь** сартай шөнө нуурын жигтэйхан сайхан харагдах нь.

ФЕЙЕРВЕРК галын наадам, гал наадам **устроить** ~ гал наадам үзүүлэх; **~ слов** гоё үг хөвөлдүүлэх.

ФЕЛЬДМАРШАЛ фельдмаршал, хээрийн маршал.

ФЕЛЬДФЕБЕЛЬ фельдфебель, хээрийн түрүүч, бага дарга.

ФЕЛЬДШЕР бага эмч.

ФЕЛЬДШЕРСКИЙ бага эмчийн, бага эмч нарын.

ФЕЛЬДЪЕГЕРСКИЙ буухиа, буухианы, буухиа элчийн; **~ая** связь буухиа харилцаа.

ФЕЛЬДЪЕГЕРЬ буухиа, буухиа элч.

ФЕЛЬЕТОН шог найруулал, шоололт өгүүлэл.

ФЕЛЬЕТОНИСТ шог найруулагч.

ФЕНЕЧКА *разг.* «сак» зүйл.

ФЕНОМЕН 1. үзэгдэл, ухамсар дахь үзэгдэл, мэдэгдэхүйц үзэгдэл; 2. чухал үзэгдэл, гоц зүйл.

ФЕНОМЕНАЛЬНЫЙ чухал, гоц; **~ голос** гоц хоолой.

ФЕНОТИП гадаад хэв шинж.

ФЕНИКС галт гарди, цогт галбннга.

ФЕОДАЛ феодал, газрын эзэн, хамжлагат ноён.

ФЕОДАЛИЗМ феодализм, феодалын ёс, хаад ноёдын эрхт ёс.

ФЕОДАЛЬНЫЙ феодалын, феодал, хаад ноёдын; **~ строй** феодалын байгуулал.

ФЕРЗЬ бэрс; **~ против ладьи** (*шатарт*) бэрсээр тэрэгтэй тулах.

ФЕРЗЕВЫЙ бэрсний, бэрсэн; **~ гамбит** бэрсний хөл гараа.

ФЕРМА I 1. ферм, салбар аж ахуй; 2. ферм (*хөдөөгийн хувийн аж ахуй*).

ФЕРМА II татанга; **деревянная** ~ модон татанга.

ФЕРМЕНТ фермент, эсгэг.

ФЕРМЕР фермчин, хөдөөний хувийн аж ахуйтан.

ФЕРМЕРСКИЙ фермерийн, фермчний, хөдөөний хувийн аж ахуйтны, хөдөөний хувийн; **~ое хозяйство** хөдөөний хувийн аж ахуй.

ФЕРМУАР сондор, сондрын тээглүүр.

ФЕРТ 1. «ф» үсэг; 2. таахалзагч; **~ом** стоять ташаагаа тулж зогсох.

ФЁСКА феска малгай, овоодой.

ФЕСТИВАЛЬ фестиваль, их наадам; **~ демократической молодежи** ардчилсан залуучуудын их наадам.

ФЕТИШ 1. цалиг, ээлтэй юм, сахиус; 2. шүтээн.

ФЕТИШИЗМ 1. цалиг шүтэх, онгон шүтэх; 2. шүтэж бишрэх, сүжиглэх.

ФЕТР фетр, нарийн эсгий, эсгий.
ФЁТРОВЫЙ фетр, нарийн эсгий; эсгий; ~ая шляпа эсгий малгай.
ФЕШЕНЕБЕЛЬНЫЙ, дээд зэргийн, чамин гоё, язгууртан.
ФЕХТОВАНИЕ сэлэм эргүүлэх, сэлэм эргүүлэх спорт.
ФЕХТОВАТЬ сэлэм эргүүлэх, сэлэм эргүүлэх сургууль хийх.
ФЕЯ дагина, хандмаа.
ФИ пех, пех; ~, какой противный пех, яасан муухай юм.
ФИАЛКА нил цэцэг, нил; одноцветная ~ цулгуй нил; одноцветковая ~ ганц цэцэгт нил.
ФИАСКО бүтэхгүй, урагшгүй; потерпеть ~ хэрэг бүтэхгүй болох.
ФИБРА I 1. шөрмөс, шөрвөс, ширхэг; 2. судас шөрмөс, тэнхээ, бие махбод, үнэн гол; дрожать всеми своими ~ми бүх судас шөрмөсөөрөө дагжих; невидеть всеми ~ми души бүх үнэн голоосоо жигших.
ФИБРА II фибр, хувлаг цаарс, хөмөн цаас, дагтарга; чемодан из ~ы фибр чемодан.
ФИГА I инжир.
ФИГ II салаавч; показать ~у салаавч тавих, үзүүлэх.
ФИГЛЯР I. илбэч; 2. марзаганагч.
ФИГОВЫЙ инжрийн; ~ое дерево инжрийн мод; ~ листок муу явдлаа далдлах.
ФИГУРА I 1. дүрс, маяг, ур маяг, хэлбэр; геометрические ~ы хэмжих ухааны дүрс; 2. бие, бие бялдар, биеийн төхөл; хорошая ~ сайхан бие; стройная ~ гуалиг бие; 3. хүн, амьтан; крупная политическая ~ улс төрийн том хүн; 4. баримал, дүрс; восковая ~ лаваар хийсэн баримал; 5. бод; шахматные ~ы шатрын боднууд.
ФИГУРАЛЬНО үлгэрлэж, дүрсэлж, гоёж, ёгтолж; ~ выражаться үлгэрлэж хэлэх.
ФИГУРАЛЬНЫЙ үлгэрлэж хэлсэн, жишээлж хэлсэн, тойруулж хэлсэн, ёгтолж хэлсэн; ~ое выражение үлгэрлэж хэлсэн хэллэг.
ФИГУРАНТ I. бүжигчин; 2. гэрч буюу сэжигтнээр татагдсан хүн.
ФИГУРАЦИЯ муз.галбиршил.
ФИГУРИРОВАТЬ I. байлцах, оролцох; ~ на суде в качестве свидетеля шүүхэд гэрчийн хувнар байлцах; 2. байх, орох, тавигдах.
ФИГУРИСТ уран тэшүүрчин.
ФИГУРИСТКА уран тэшүүрчин эмэгтэй.
ФИГУРНЫЙ I. хээтэй, угалзтай, хээлсэн, угалзалсан, чамнн; ~ая резьба угалзтай сийлбэр; 2. уран, уран тэшнх, годройгож нисэх; ~ые скобки их хаалт.
ФИДЕИЗМ фидеизм (эрдмээс шажныг эрхэмлэх үзэл).
ФИДЕИСТ фидеист (эрдмээс шажныг эрхэмлэгч).
ФИЗИК физикч, бодисын зүйч.
ФИЗИКА физик, бодисын зүй.
ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЙ физик-математикийн, бодисын зүй-тооны.
ФИЗИОЛОГ физиологич, бие ажиллагааны судлаач.
ФИЗИОЛОГИЧЕСКИЙ физиологийн, бие ажиллагааны, бие судлалын; ~ое явление бие судлалын үзэгдэл; ~ая особенность бие судлалын онцлог.
ФИЗИОЛОГИЯ I. физиологч, бие судлал; 2. биеийн ажиллагаа; ~ человека хүний биеийн ажиллагаа.
ФИЗИОНОМИЯ I. царай, нүүр; лукавая ~ зальтай царай; 2. нүүр царай, царай байдал; 3. дүр, дүр байдал, дүр төлөв.
ФИЗИОТЕРАПЕВТИЧЕСКИЙ физиотерапевтын, бодис зүй, физик; ~ кабинет физик эмчилгээний тасаг.

ФИЗИОТЕРАПИЯ физиотерапи, физик эмнэлэг, бодис зүйн эмчилгээ.
ФИЗИЧЕСКИЙ I. физик, физикийн, бодис зүйн, бодисын; ~ое свойство тел бодисын физик чанар; 2. биеийн, биет, биеэр хийх, бие бялдын; ~ Труд биеийн хөдөлмөр; ~ие тела биет бодис; ~ая культура биеийн тамир; ~ая работа биеэр хийх ажил, хар ажил; ~ое наказание зодож шийтгэх; ~ая география физик газар зүй, байгаль газар зүй; ~ая близость бие хүрлэцэн дотнолох, харьцаж дотносох, хурьцал.
ФИЗКУЛЬТУРА (физическая культура) биеийн тамир; заниматься ~ой биеийн тамир хийх.
ФИЗКУЛЬТУРНИК биеийн тамирчин.
ФИЗМАТ (физико-математический факультет) физик математикийн факультет, бодисын зүй тооны анги.
ФИКСАЖ бэхжүүлэх зай.
ФИКСИРОВАНИЕ тэмдэглэл, тэмдэглэх, тогтоох.
ФИКСИРОВАТЬ I. тэмдэглэх, тэмдэглэж авах; 2. тогтоох, батлан тогтоох; 3. хандуулах, тавих; ~ внимание анхаарал тавих; 4. бэхжүүлэх, сойх.
ФИКТИВНО хуурмаг, хуурмагаар.
ФИКТИВНЫЙ хуурмаг; ~ документ хуурмаг баримт бичиг.
ФИКУС удамбар, янаг цэцэг.
ФИКЦИЯ хуурмаг юм, зохиомол юм, хуурмаг явдал.
ФИЛАНТРОП нигүүлсэгч, ивээгч, энэрэн тэтгэгч, өршөөн туслагч.
ФИЛАНТРОПИЧЕСКИЙ нгүүлсэн, ивээлийн, энэрэн тэтгэх, өршөөн туслах.
ФИЛАНТРОПИЯ нигүүлсэл, нвээл, энэрэл тэтгэл, өршөөл тусламж.
ФИЛАРМОНИЯ хөгжмийн хүрээлэн, хөгжимлөг, филармони.
ФИЛАТЕЛИСТ марк цуглуулагч, шуудангийн марк цуглуулагч.
ФИЛАТЕЛИЯ марк цуглуулах, шуудангийн марк цуглуулах.
ФИЛЁ I утсан торонд шагласан хээ.
ФИЛЁ II 1. гол мах; 2. дан мах, ясгүй мах; ~ с гарниром хачирласан дан мах.
ФИЛИАЛ салбар, филиал; ~ Академии Наук Шинжлэх Ухааны Академийн салбар.
ФИЛИГРАННЫЙ I. хээ угалзтай; ~ые изделия хээ угалзтай эдлэл; 2. нарийн; ~ая работа нарийн хийц.
ФИЛИН шар шувуу; ушастый ~ явлаг.
ФИЛИСТЕР бэртэгчин, мэдэмгий бэртэгчин.
ФИЛИСТЕРСКИЙ бэртэгчний, бэртэгчин.
ФИЛИСТЕРСТВО бэртэгчин явдал, бэртэгчин зан.
ФИЛОЛОГ хэл бичгийн мэргэжилтэн, хэл бичгийн эрдэмтэн.
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ хэл бичгийн, хэл бичгийн ухааны; ~ое образование хэл бичгийн боловсрол.
ФИЛОЛОГИЯ хэл бичгийн ухаан; русская ~ оросын хэл бичгийн ухаан.
ФИЛОСОФ философич, гүн ухаантан, гүн ухааны эрдэмтэн.
ФИЛОСОФИЯ философи, гүн ухаан; материалистическая ~ материалист гүн ухаан.
ФИЛОСОФСКИЙ философийн, гүн ухааны; ~ камень чандмань эрдэнэ.
ФИЛОСОФСТВОВАТЬ I. гүн ухаанаар оролдох, гүн ухаанчлах; 2. цэцэрхэх.
ФИЛУМЕНИСТ шогшиг цуглуулагч.
ФИЛУМЕНИСТКА шогшиг цуглуулагч эмэгтэй.
ФИЛУМЕНИЯ шогшиг цуглуулах (юмны нэр, чанарыг заасан наалт зүүлтийг цуглуулах).
ФИЛЬМ I. фильм, кино, кино зураг, сүүдэр ший; документальный ~ баримтат кино; художественный ~ уран сайхны

кино зураг; **цветной** ~ өнгөт кино; 2. хальс, кино зургийн хальс.

ФИЛЬМОТЕКА 1. кино сан, кино зураг цуглуулж хадгалдаг байгууллага; 2. кино сан, кино зургийн цуглуулга.

ФИЛЬТР шүүр, тунгаах шүүр, тунгаагч.

ФИЛЬТРАЦИЯ шүүх, шүүж тунгаах.

ФИЛЬТРОВАЛЬНЫЙ шүүх, шүүж тунгаах, шүүж цэвэрлэх; ~ая бумага шүүх цаас.

ФИЛЬТРОВАНИЕ шүүр, шүүж тунгаах.

ФИЛЬТРОВАТЬ шүүх, шүүж тунгаах; ~ воду ус шүүж тунгаах.

ФИМИАМ хүж, утлага, сүл, сан; **курить** ~ зусардаж магтах, дэвэргэж магтах. **воскурить** ~ гүгэл асаах.

ФИНАЛ 1. төгсгөл, эцэс, сүүл, сүүлийн бүлэг; **блестящий** ~ гялалзсан төгсгөл; ~ **пьеса** жүжгийн эцэс; 2. шувтарга; ~ **шахматного чемпионата** шатрын аварга шалгаруулахын шувтарга.

ФИНАЛЬНЫЙ төгсгөлийн, эцсийн, шувтаргын; ~ые **спортивные соревнования** спортын төгсгөлийн уралдаан.

ФИНАНСИРОВАТЬ санхүүжүүлэх, мөнгө олгох; ~ **строительство** барилгыг санхүүжүүлэх.

ФИНАНСИСТ 1. санхүүгийн мэргэжилтэн санхүүч; 2. санхүүгийн хөрөнгөтөн, мөнгөн сангийн эзэн.

ФИНАНСОВЫЙ санхүүгийн, мөнгөн сангийн; ~ **инспектор** санхүүгийн байцаагч; ~ **контроль хозяйства** аж ахуйд тавих санхүүгийн хяналт.

ФИНАНСЫ мөнгөн санхүү, санхүү, сан; **государственные** ~ улсын мөнгөн санхүү; **министерство** ~ов сангийн яам.

ФИНИК хасарваань, хурмын чавга, нандин чавга.

ФИНИСПЕКТОР (**финансовый инспектор**) санхүүгийн байцаагч.

ФИНИШ төгсгөл, шувтарга, бариа, барианы газар; **первым прияти к** ~у барианы газарт түрүүлж ирэх.

ФИНИШИРОВАТЬ барианд орох, барианы газарт ирэх.

ФИНИШНЫЙ төгсгөлийн, шувтаргын, барианы.

ФИНКА I фин эмэгтэй, соуми хүүхэн.

ФИНКА II балиус хутга, фин хутга.

ФИНСКИЙ финийн, фин, соуми; ~ **язык** фин хэл.

ФИНН фин хүн, соуми хүн.

ФИНОТДЕЛ (**финансовый отдел**) санхүүгийн хэлтэс.

ФИНТ рязг. заль.

ФИНТИТЬ залилах, маяглах, долдгонох.

ФИОЛЕТОВЫЙ ягаан хөх, ягаан нил; ~ые **чернила** ягаан бэх.

ФИРМА 1. пүүз, пүүс; **крупиан** ~ том пүүс; 2. нэр, бүрхүүл.

ФИРМЕННЫЙ фирмийн, үйлдвэрийн; ~ **магазин** фирмийн дэлгүүр; ~ **знак** үйлдвэрнйн тэмдэг.

ФИРН мөсөн хунгар, мөхлөгт цас, сардигийн цас.

ФИСГАРМОНИЯ хөөрөгт даруул хуур.

ФИСКАЛИТЬ ховлох, хов жив зөөх.

ФИСТУЛА 1. нарийн хоолой, нарийн дуу; 2. шархны нүх, гоожирхой, шархны сүв, шууранхай.

ФИТИЛЬ 1. гол, дэнгийн гол; 2. бялт

ФИШКА хожооны тоолуур, хожолтын хасаа.

ФЛАГ далбаа; **государственный** ~ төрнийн далбаа; **поднять** ~ далбаа хийсгэх; **спустить** ~ далбаа буулгах.

ФЛАГМАН 1. флагман, хөлөг онгоцны бүлгийг командлагч, эскадрын жанжин; 2. жанжны хөлөг онгоц, манлай онгоц.

ФЛАГМАНСКИЙ флагманы, эскадрын жанжны.

ФЛАГШТОК тугийн иш, тугийн чийга.

ФЛАЖОК дарцаг, хиур; **сигнальный** ~ дохионы дарцаг.

ФЛАКОН шил, жижиг шил, лонх; ~ **для духов** үнэртэй усны шил; **в одном** ~е нэг лонхонд ээрэг, хамт хийгдсэн.

ФЛАНГ хажуу, тал, хажуу тал, жнгүүр, хомхор; **обстреливать** с ~а хажуу талаас буудах; **открытый** ~ задгай тал; **правый** фланг баруун жигүүр.

ФЛАНГОВЫЙ хажууны, хажуу талын, жигүүрийн; ~ **удар** хажуу талаас нь цохих.

ФЛАНЕЛЕВЫЙ,

ФЛАНЕЛЬНЫЙ үслэг бөс, тэрмэн.

ФЛАНЕЛЬ үслэг бөс, тэрэм.

ФЛАНЁР сэлгүүцэгч, дэмий тэнэгч.

ФЛАНИРОВАТЬ сэлгүүцэх, дэмий тэнэх.

ФЛЕГМА 1. номой; 2. номой хүн.

ФЛЕГМАТИК номой хүн.

ФЛЕГМАТИЧНО номой.

ФЛЕГМАТИЧНЫЙ номой; ~ **характер** номой зан.

ФЛЕГМОНА нэвчнх, нэвчээс, үрэвдэс.

ФЛЕЙТ А лимбэ, хөндлөн бишгүүр; **играть на** ~е лимбэ үлээх.

ФЛЕЙТИСТ лимбэч.

ФЛЕКСИЯ нугарах, нугарал, үгийн сүүл хувирах.

ФЛЕКТИВНЫЙ нугархай, нугаралтай, үгийн сүүл хувирдаг; ~ **язык** нугаралтай хэл.

ФЛЁР шаа, сиймхий торго.

ФЛИГЕЛЬ хажуугийн байшин, жигүүрийн байшин.

ФЛИРТ сэртэндэх, аальгүйтэн.

ФЛИРТОВАТЬ сэртэндэх.

ФЛОКС аранзлаа.

ФЛОРА ургамлын аймаг; **тропическая** ~ халуун орны ургамлын аймаг.

ФЛОРИН европ зоос.

ФЛОТ флот, хөлөг онгоцнууд, хөлөг онгоц; **черноморский** ~ хар далайн хөлөг онгоцнууд; **речной** ~ гол мөрний хөлөг онгоцнууд.

ФЛОТИЛИЯ онгоцнууд, бүх онгоцнууд; **каспийская** ~ Каспийн тэнгисийн бүх онгоцнууд.

ФЛОТОВОДЕЦ далайн цэргийн жанжин, усан цэргийн жанжин.

ФЛОТСКИЙ флотын, хөлөг онгоцны, бүх хөлөг онгоцны.

ФЛОГЕР 1. салхины хэмжүүр, салхины чиглүүр, салхины далбаа, залма; 2. салхины ая дагагч, аялдан дагалдагч.

ФЛОС шүдний хаван.

ФЛЯГА,

ФЛЯЖКА дашмаг, дорвого, цавир.

ФОЙЕ амрах тасалгаа, завсарлагын танхим, фойе.

ФОКСТРОТ фокстрот, хоёр гишгэцтэй бүжиг, үнэгэн шогшоо бүжиг.

ФОКУС I голлолт, голомтог, тодрох цэг, фокус (**гэрэл солбилшлын уулзвар**)

ФОКУС II 1. илбэ; 2. ов жив, овлол.

ФОКУСНИК илбэч, овлогч.

ФОКУСНИЧАТЬ жив гаргах, овлох.

ФОЛИАНТ зузаан судар, нүсэр ном.

ФОЛЬГА фольга, төмөрлөг цаас, мөнгөн цаас, хальсан төмөр.

ФОЛЬКЛОР 1. аман зохиол; 2. нийт хэв заншил; 3. билиг зүй **музыкальный** ~ ардын хөгжмийн билиг зүй.

ФОЛЬКЛОРИСТ аман зохиолын судлалч, аман зохиолын судлагч.

ФОЛЬКЛОРИСТИКА аман зохиолын судлал.

ФОН 1. дэвсгэр, дэвсрэг өнгө, өнгө, фон, талбар; **синие цветы на белом** ~е цагаан дэвсрэг дээрх хөх цэцэг на голубом ~е неба хөх тэнгэрийн өнгөн (**мандал**) дээр; 2. орчин, орчин байдал; **служить** ~ом орчин байдал нь болох.

ФОНАРИК дэнлүү.

ФОНАРНЫЙ дэнлүүний; ~ **столб** дэнлүүний багана.

ФОНАРИШИК дэнлүүч.

ФОНАРЬ 1. дэнлүү, гэрэл; **уличный** ~ гудамжны дэнлүү; **автомобильный** ~ машины гэрэл; 2. хөхрөх, хөх няц болох; у него ~я под глазами түүний нүд хөхөртөл цихигджээ.

ФОНД 1. фонд, хөмрөг, бэл, бэлтгэл хөрөнгө, сан; ~ **заработной платы** цалингийн фонд; **основной словарный** ~ үгийн үндсэн сан; 2. бэлдэц, нөөц, сан, эрдэнийн сан, жас; **семенной** ~ үрийн бэлдэц.

ФОНДОВЫЙ фондын, хөмрөгийн, сангийн; ~ **капитал** фондын хөрөнгө.

ФОНЕМА авиалбар (*утга ялгах авна*).

ФОНЕМАТИЧЕСКИЙ авиалбарын, авиалбар зүйн.

ФОНЕТИК||А авиан зүй; **историческая** ~ түүхэн авиан зүй; **говоры отличаются друг от друга** -ой нутгийн аялгуу бол бие биеэсээ авиан зүйгээр ялгагддаг.

ФОНЕТИЧЕСКИЙ||ИИ авиан зүйн; ~ая **транскрипция** авиан зүйн галиг.

ФОНОГРАФ авиа тэмдэглүүр.

ФОНОЛОГИЯ 1. фонемын тухай ухаан; 2. хэлний фонемын тогтолцоо.

ФОНОЛОГИЧЕСКИЙ фонемын тухай ухааны, фонемын тогтолооны.

ФОНТАН оргилуур, оргилох; ~ы в **городских садах** хотын цэцэрлэг дэхь оргилуур; **кровь бьёт** -ом цус оргилон гоожиж байна.

ФОНТАН|Р|ОВАТЬ оргилон гарах, оргилох, олгойдох, год хийх; **нефть** ~ует газрын тос оргилж байна.

ФОРЁЛЬ хууд загас, тулбага загас, чөрх, толбот малма.

ФОРИНТ форинт (*унгарын мөнгөний нэгж*).

ФОРМ||А 1. хэлбэр, дүрс; **иметь** ~у **шара** бөмбөрцөг хэлбэртэй байх, бөөрөнхий дүрсгүй байх; 2. хэлбэр; ~ **работы** ажлын хэлбэр; 3. хэв, хэлбэр; ~ **дли** олтивки цутгах хэв; ~ **для** шляп малгайн хэв; 4. хувцас, маягийн хувцас, янзын хувцас; **школьная** ~ сурагчдын хувцас; **военная** ~ цэрэг маягийн хувцас; 5. маяг, маягт; **сведения по** ~е №3 гуравдугаар маягтаар өгөх мэдээ; 6. хэлбэр; ~ **словообразования** үг бүтээх хэлбэр; ~ **стиха** шүлгийн хэлбэр; 7. янз, төрх; **изящные** ~ы гоёмсог янз; 8. дүр үзүүлж, ёс болгож, ёсны төдий; **не следует делать что-либо только ради** ~ы юмыг зөвхөн ёсны төдий хийх хэрэггүй.

ФОРМАЛИЗМ хэлбэрдэх, хэлбэрдэх ёс, хэлбэрдэл, ёсорхох явдал, ёсорхол, формализм; **бюрократический** ~ хүнд суртлын хэлбэрдэх ёс; ~ в **обучении** сургалтын хэлбэрдэх ёс.

ФОРМАЛИН формалин, ариутгах эм.

ФОРМАЛИНОВЫЙ формалинын, ариутгах эмийн; ~ **раствор** ариутгах эмийн уусгамал.

ФОРМАЛИСТ хэлбэрдэгч, ёсорхогч.

ФОРМАЛИСТИКА хэлбэрдэх явдал, ёсорхох явдал.

ФОРМАЛИСТИЧЕСКИЙ||ИИ хэлбэрдэх, хэлбэрдлийн, ёсорхох, ёсорхлын; **бороться с** ~ими **извращениями** в **искусстве** урлагт хэлбэрдсэн завхруулах явдалтай тэмцэх.

ФОРМАЛИСТСКИЙ хэлбэрдэгчийн, ёсорхогчийн.

ФОРМАЛЬНО хэлбэрээр, хэлбэр төдий, ёс төдий; ~ **подойти к вопросу** асуудалд ёс төдийгөөр хандах.

ФОРМАЛЬНОСТЬ||Ь ёс журам, ёс, ёс төдий; **соблюдать все** ~и бүх ёс журмыг дагаж гүйцэтгэх.

ФОРМАЛЬНЫЙ||ИЙ 1. хэлбэр, хэлбэрийн, хэлбэрийн талаар; ~ **анализ стихотворения** шүлгийг хэлбэрийн талаар задлан шинжлэх; 2. ёс төдий, хэлбэр төдий; ~ое **отношение к делу** ажил хэрэгт ёс төдий хандах; 3. албан ёсны, хууль ёсны; ~ **отказ** албан ёсоор татгалзах; ~ **развод** хууль ёсны салалт, хууль ёсоор гэрлэлтээ цушуулах.

ФОРМАТ хэмжээ; ~ в **восьмушку** наймтын хэмжээ; ~ в **лвст** хуудасны хэмжээ; ~ в **развёрнутый лист** задгай хуудасны хэмжээ.

ФОРМАЦИЯ 1. хэлбэршил, давхаргада; **общественно-экономическая** ~ нийгэм эдийн засгийн хэлбэршил; 2. үеийн үзэл, үзэл санаа.

ФОРМЕННЫЙ||ИЙ 1. формын, дүрэмт, албаны маягийн; ~ая **одежда учащихся** сурагчдын формын хувцас; 2. ёстой, яах аргагүй; ~ **скандал** ёстой шившиг.

ФОРМИРОВАНИЕ 1. хэлбэржих, хэлбэржин тогтох; 2. эмхлэх; ~ **поезда** галт тэрэг эмхлэх; 3. шинэчилсэн цэргийн хэсэг.

ФОРМИРОВАТЬ 1. хэлбэржүүлэх, хэлбэршүүлэх, хэлбэртэй болгох, хэлбэр олгох, хэлбэржүүлэн тогтоох; ~ **кроны деревьев** модны оройг хэлбэржүүлэх; **суровая жизнь формирует сильные характеры** хэцүү амьдрал дорвитой зан чанарыг хэлбэржүүлэн тогтооно; 2. байгуулах, эмхлэх, эмхлэн байгуулах, зохион байгуулах; ~ **правительство** засгийн газрыг эмхлэн байгуулах.

ФОРМИРОВАТЬСЯ 1. хэлбэржих, хэлбэрших, хэлбэртэй болох, хэлбэржин тогтох; **характер формируется в молодости** зан чанар залуу насанд хэлбэржин тогтоно; 2. байршах, идэрших, өсөж бойжих, өсөж хэлбэрээ олох, намбаа олох; **девушка ещё формируется** жаал охн нилээд байршажиж байна.

ФОРМОВАТЬ хэвлүүрдэх, хэвт цохих, хэвт цутгах; ~ **глину** шаврыг хэвлүүрдэх.

ФОРМОВКА хэвлүүрдэх, хэвт цохих, хэвт цутгах; ~ **кирпича** туйлуу хэвлүүрдэх, тоосго хэвт цохих.

ФОРМОВ|ОЙ 1. хэвлүүрдэж болох; ~ая **глина** хэвлүүрдэж болох шавар; 2. хэвийн, хэлбэртэй, хэвт дарсан; ~ **хлеб** хэвийн талх.

ФОРМОВЩИК хэвч, хэвчин, хэвлүүрч.

ФОРМУЛА томъёо; **химическая** ~ химийн томъёо; ~ **кислорода** хүчил төрөгчийн томъёо.

ФОРМУЛИРОВАТЬ томъёолох, найруулах, аятайхан хэлэх, товч тодорхой хэлэх; ~ **свои требования** шаардлагаа товч тодорхой хэлэх.

ФОРМУЛИРОВКА томъёолол, найруулга; **новая** ~ шинэ томъёолол; **точная** ~ товч тодорхой найруулга.

ФОРМУЛЯР номын бүртгэл хуудас, хавчуулга хуудас, формуляр.

ФОРМУЛЯРНЫЙ номын бүртгэл хуудасны, хавчуулга хуудасны, формулярын.

ФОРПОСТ манлайн бэхлэлт, өмнөх бэхлэлт.

ФОРС сүр; **задавать** ~у сүр бадруулах.

ФОРСИРОВАНИЕ 1. хурдатгах, түргэсгэх; 2. гатлах, тулалдаж гатлах.

ФОРСИРОВАТЬ 1. хурдатгах, түргэсгэх, шамдуулах; ~ **развитие чего-нибудь** юмны хөгжлийг хурдатгах; 2. тулалдаж гатлах, тулалдаж давах; ~ **реку** тулалдаж голыг гатлах.

ФОРТ шивээ, цайзын шивээ, бэхлэлт, бэхэлсэн хэрэм.

ФОРТЕЛЬ гэнэтгийн ов, муухай зал.

ФОРТЕПИАННЫЙ төгөлдөр хуурын, фортепианын; **фортепианный дуэт** төгөлдөр хуурын хоршл; ~ая **клавиатура** төгөлдөр хуурын даруул.

ФОРТЕПИАНО төгөлдөр хуур, фортепьяно; **играть на** ~ төгөлдөр хуураар тоглох.

ФОРТИФИКАЦИЯ 1. байлдах газрыг бэхлэх ухаан; 2. байлдааны бэхлэлт.

ФОРТОЧКА салхивч.

ФОРТУНА аз, зол, заяа; ~ **ему улыбнулась** аз нь дайрчээ түүнд.

ФОСГЕН фосген (*сүүмэг төрөгч*), хорт хий.
ФОСФАТ, ФОСФАТЫ фосфат, фосфор (*сүүмэг*) хүчлийн давс.
ФОСФОР фосфор, сүүмэг.
ФОСФОРИСТ|ЫЙ фосфорт, сүүмэгт; *~ая кислота* фосфорт хүчил.
ФОСФОР|ЧЕСКИЙ фосфорын, фосфорынх шиг, сүүмэлзсэн; *~ свет* сүүмэлзсэн гэрэл.
ФОСФОРН|ЫЙ фосфорын, сүүмгийн; *~ая кислота* фосфорын хүчил.
ФОТО гэрэл зураг, фотиар, патиар.
ФОТОАППАРАТ фотоаппарат, зураг авах аппарат, гэрэл зургийн аппарат.
ФОТОГРАФ зураг авагч, зурагчин, гэрэл зурагч, фото зурагчин.
ФОТОГРАФИРОВАТЬ зураг авах, патиар авах.
ФОТОГРАФИРОВАТЬСЯ зургаа авахуулах, патиар авахуулах.
ФОТОГРАФИЧЕСКИЙ фото, зургийн, гэрэл зургийн, фото зургийн, патиарын; *~ аппарат* фото аппарат; *~ снимок* фото зураг.
ФОТОГРАФИ|Я 1. фотографии, зураг авах, зураг авах ажил, патиар авах; *заниматься ~ей* зураг авах ажлаар оролдох; 2. фото зураг, гэрэл зураг, патиар; 3. фотографии, гэрэл зургийн газар, зураг авах газар; *сняться н ~и* гэрэл зургийн газар орж зургаа авахуулах.
ФОТОКАРТОЧКА фото зураг, гэрэл зураг, патиар.
ФОТОЛЮБИТЕЛЬ гэрэл зураг сонирхогч, сонирхож зураг авагч, гэрэл зураг шохоорогч.
ФОТОМОНТАЖ фотомонтаж, гэрэл зураг зүйх, зураг зүйж наах.
ФОТОРЕПОРТАЖ фото сурвалжлага, гэрэл зургийн сурвалжлага.
ФОТОРЕПОРТЕР гэрэл зургийн сурвалжлагч, фото сурвалжлагч, гэрэл зургийн шуурхай мэдээлэгч.
ФОТОСНИМОК фото зураг, гэрэл зураг, патиар.
ФОТОСЪЁМКА гадаргын зураг авах, газрын зураг авах.
ФОТОТЕЛЕГРАММА фототелеграмм, фото цахилгаан утас, гэрэл зургийн цахилгаан утас, цахилгаанаар дамжуулсан фото мэдээ.
ФОТОТЕЛЕГРАФ зурагт цахилгаан мэдээ, зурагт цахилгааны аппарат.
ФОТОХРОНИКА фото мэдээ, гэрэл зургийн тэмдэглэл, гэрэл зургийн ойллого, фотохроник.
ФРАГМЕНТ 1. хэсэг, тасархай, бичгийн хэсэг, номын тасархай; *~ романа* романы хэсэг; 2. хэлтэрхий; *~ старинной вазы* хуучны шавар бумбын хэлтэрхий.
ФРАГМЕНТАРН|ЫЙ 1. хэсэг, тасархай, хэлтэрхий; 2. хагас хугас, хэсэг бусад; *~ое изложение событий* болсон явдлыг хагас хугас илэрхийлэх (*хэлэх, бичнх*).
ФРАЗА 1. хэлц, хэллэг, өгүүлбэр; *длинная* ~ урт хэлц, урт өгүүлбэр; 2. үг яриа, үг; *пустая* ~ хоосон үг; 3. тухайлбар.
ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЙ хэлцийн, хэлц үгийн, хэвшсэн хэллэгийн; *~ словарь* хэлцийн толь, хэлц үгийн толь.
ФРАЗЕОЛОГИЯ 1. хэлц, хэлц үг, хэвшмэл хэллэг; *~ русского литературного языка* орос бичгийн хэлний хэвшмэл хэллэг; 2. хоосон гоё үг.
ФРАЗЁР чалчигч, хоосон үгтэй хүн, хоосон гоё үгтэн, гоё үгнээс цаашгүй хүн.
ФРАЗЁРСТВО чалчаа үг, хоосон чалчих, хоосон үг, хоосон гоё үг; *политическое* ~ улс төрийн талаар хоосон чалчих.
ФРАК фрак (*ардаа хормойтой гадуур цамц*).
ФРАКЦИОНЕР фракцич, фракцид оролцогч, (*намын дотор*) бүлэглэгч, бүлэгт оролцогч.

ФРАКЦИОННОСТЬ фракци болох, (*намын дотор*) бүлэг болох, бүлэглэх явдал.
ФРАКЦИОНН|ЫЙ фракцийн, бүлгийн, бүлэглэлийн, бүлэглэх; *~ая борьба* фракцийн тэмцэл, бүлэглэн тэмцэх.
ФРАКЦИЯ фракци, бүлэг, бүлэглэл; *парламентская* ~ парламентын доторхи бүлэг.
ФРАМУГА тогтоны гэгээвч, гэгээвч.
ФРАНК франк (*Франц, Бельги, Швейцарийн мөнгөн тэмдэгт*).
ФРАНКО үнэгүй хүргэх, хүргэх үүрэгтэй, хүргэх үнийг төлсөн; франко-склад агуулахад хүргэх үнийг төлсөн.
ФРАНГ хээнцэр хүн, дэгжин эр, ганган эр.
ФРАНТИТЬ хээнцэрлэх, шаавай болох, гоёж гоодох.
ФРАНТОВСТВО хээнцэрлэх, гоёж гоодох.
ФРАНЦУЖЕНКА франц эмэгтэй, франц хүүхэн.
ФРАНЦУЗ франц хүн; *французы* францууд.
ФРАНЦУЗСКИЙ францийн, франци; *~ язык* франц хэл.
ФРАНЧАЙЗИНГ франчайз, фирмийн нэр, бараа буюу ажил, үйлчилгээний тэмдэг, бүтээгдэхүүний загвар, баглаа боодол, түүнчлэн ажил хэргийн удирдлагын тогтолцоо, төлөвлөлт гэх мэт; эрх хүлээн авагчид.
ФРАХТ 1. далайн тээврийн хөлс; 2. далайн тээвэр, усан замын ачаа.
ФРЕГАТ 1. цэргийн далбаат онгоц; 2. харуулын хөлөг онгоц.
ФРЕЗА зоруул, зоруул багаж.
ФРЕЗЕРОВАТЬ зорох, зоруулах, машинаар зорох, фрездэх.
ФРЕЗЕРОВЩИК зоруулч, зорогч, фрезеч
ФРЕЙЛИНА шадар эмэгтэй, ордны шадар хүүхэн.
ФРЕНОЛОГИЯ френологи (*гавлын хэлбэрээр сэтгэхүйг шинжэх гэдэг ухаан*).
ФРЕНЧ френч (*дөрвөн хармаантай цэрэг цамц*).
ФРЕСКА ханын зураг, ханын усан будгийн зураг.
ФРИВОЛЬНОСТЬ аалигүй зан, шальдар бүлдэр, савсаг зан.
ФРИВОЛЬН|ЫЙ аалигүй, шальдар бүлдэр, савсаг.
ФРИКАДЕЛЬКА бөөрөнцөг; суп с ~ми бөөрөнцөгтэй шөл.
ФРОНТ 1. фронт, эгизээ; *выстроить во* ~ эгнээгээр жагсаах; 2. фронт, тэргүүн эгнээ, өмнөх эгнээ, өвөр тал, нүүр тал; *наступление по всему* ~у бүх фронтоор довтлох; *~ строя* жагсаалын өвөр тал; 3. фронт, байлдааны газар, дайны талбар; *западный* ~ баруун фронт; 4. фронт, байлдааны зэвсэгт хүч; *отправка пополнений на* ~ фронтод нэмэгдэл хүч явуулах; 5. фронт, талбар; *культурный* ~ соёлын фронт; *на два* ~а хоёр тийшээ, хоёр чиглэлээр.
ФРОНТАЛН|ЫЙ 1. халз, чанх урдаас нь, цэх өмнөөс нь; *~ая атака* халз атак, чанх урьдаас нь дайрах; 2. нэг зэрэг, зэрэг зэрэг.
ФРОНТИСП|С зурагт нэр, (*номын*) эхний зураг.
ФРОНТОВИК фронтчин, фронтын хүн, фронтынхон, байлдаж байгаа хүн; *помощь семьям* ~ов фронтынхны гэр бүлд туслах.
ФРОНТОВ|ОЙ фронтын, байлдааны газрын, фронтод зориулсан; *~ая часть* фронтын хэсэг (*цэрэг*); *~ заказ* фронтын захиалга.
ФРУКТ I муухай хүн, өөдгүй.
ФРУКТ II сушёные ~ы хуурай жимс, хатаасан жимс.
ФРУКТОВЫЙ жимсийн, жимсний; *~ сад* жимсний цэцэрлэг.
ФРУКТЫ жимс, жимснүүд.
ФТОР фтор (*эхүүн үнэртэй өнгөгүй хий*).
ФУГАНОК урт харуул, урт харуул.
ФУГАС фугас (*тэслэх цэнэг*).
ФУГАСН|ЫЙ фугасын, хийн хүчээр тэсрэх; *~ая бомба* фугасын бөмбөг.
ФУГОВАТЬ 1. харуулах; 2. харуулдаж наах.

ФУЖЁР дарсиы аяга, хул, өндөр хөлтэй том хундага.
ФУКСИЙН фуксин будаг (*анилинын улаан будаг*).
ФУКСИЯ хүүхэн цэцэг, янаг цэцэг.
ФУНДАМЕНТ 1. суурь, довжоо, фундамент; *дом на каменном* ~е чулуун суурьтай байшин; 2. суурь, үндэс.
ФУНДАМЕНТАЛЬНОСТЬ лут, мундаг, суурьтай их.
ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЙ 1. лут, мундаг; ~ое здание лут байшин; 2. гол их, үндсэн, тулгуур; ~ая библиотека гол их номын сан; ~ая наука тулгуур шинжлэх ухаан.
ФУНИКУЛЁР төмөр утсан зам, татуургат төмөр зам.
ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ функцийн, ажиллагааны, үүргийн; ~ое расстройство сердечной деятельности зүрхний ажиллагааны функцийн өөрчлөгдөх; ~ая зависимость функцийн хамаарал.
ФУНКЦИОНЕР|ОВАТЬ ажиллах; организм к старости ~ует хуже насжихад бие махбод дорой ажилладаг.
ФУНКЦИ|Я 1. функци, хамааран хувьсах үзэгдэл, хамааран хувьсах хэмжигдэхүүн; 2. ажиллагаа, үйл ажиллагаа, үйлдэл; ~ слюнной железы шүдсний булчирхайн ажиллагаа; 3. үүрэг; *служебные* ~и албаны үүрэг.
ФУНТ I (*409,5 граммтай тэнцэх оросын хүндийн хэмжээ, 96 золотник I фунт болно, 40 фунт I пүү болно*); *не* ~ изюму ялигүй юм биш, урхагтай хэрэг; *зять, ночём* ~ лиха хал үзэж доль цохих.
ФУНТ II (*Английн мөнгөний нэгж*); ~ стерлингов паунд стерлинг, стерлингийн фунт.
ФУНТОВ|ОЙ, ФУНТОВ|ЫЙ фунтийн, фунт хэмжээний; ~ая гиря фунтийн годил.
ФУРА ачааны бүрхүүлтэй тэрэг.

ФУРАЖ бордоо, тэжээл, батрага.
ФУРАЖИР бордооны нярав, бордоочин, батрагачин.
ФУРАЖИРОВКА бордоо бэлтгэх, цэргүүд бордоо бэлтгэх.
ФУРАЖКА фуражк малгай, саравчтай малгай, офицер малгай.
ФУРАЖНЫЙ бордооны, өвс бордооны.
ФУРГОН ачааны бүхээгтэй тэрэг.
ФУРИЯ хараалч эм, мам, эм ягчис.
ФУРНИТУРА туслах хэрэгсэл.
ФУРОР шуугиулах, бахдуулах; *произвести* ~ бахдуулж шуугиулах.
ФУРУНКУЛ хатиг.
ФУРУНКУЛЁЗ хатиг гарах.
ФУТ фут (*30,48 сантиметр*), тохой.
ФУТБОЛ хөл бөмбөг; *играть в* ~ хөл бөмбөг тоглох.
ФУТБОЛИСТ хөл бөмбөгч.
ФУТБОЛКА биеийн тамирчны цамц, тамирчин цамц.
ФУТБОЛЬНЫЙ хөл бөмбөгийн; ~ая команда хөл бөмбөгийн команд, хөл бөмбөгийн баг.
ФУТЛЯР гэр, ховд, хуй, дугтуй; ~ для очков нүдний шилний гэр.
ФУТУРИЗМ футуризм (*уламжлалыг эсэргүүцэж ирээдүйд хандаа гэдэг урлагийн урсгал*).
ФУТУРИСТ футурист, футуризм үзлийг баримтлагч.
ФУТУРИСТИЧЕСКИЙ футуризмийн, футурист үзлийн.
ФУФАЙКА дулаан цамц, цэгдэг.
ФЫРК|АТЬ,
ФЫРК|НУТЬ 1. тургих; ~ают кони морь тургиж байна; 2. инээд алдах, тургиж инээх; ~ от смеха инээд алдах.
ФЮЗЕЛЯЖ их бие, онгоцны их бие.

ХАБЕНАРИЯ *бот.* галбинга цэцэг.
ХАВАЛКА *разг.* ам, хоол, хүнс, даруулга.
ХАВАТЬ *разг.* хоол цуслах.
ХАДАРЫ *рыб.* цагаан хадар.
ХАДЖИ (Мекка хот орж мөргөл хийгээд ирсэн лал хүн).
ХАЖИВА|ТЬ явдаг байх, очдог байх, явах, очих; **мы**
частьенко ~ли к ним бид тэднийд байн байн очдог байв.
ХАЗА *разг.* байр, гэр.
ХАЙНАК хайнаг.
ХАКАС хакас хүн.
ХАКАССКИЙ хакас, хакасын.
ХАКАСЫ хакасууд.
ХАКЕР хакер, компьютерийн мэдээллийн хулгайч.
ХАКИ 1. шаравтар ногоон; **материя цвета** ~ шаравтар ногоон
 өнгөтэй даавуу; 2. шаравтар ногоон даавуу.
ХАЛА гөрмөл талх.
ХАЛАТ 1. тэрлэг, бошинз, дээл; 2. халаад, нөмрөг; **медици-**
ский ~ эмнэлгийн халаад.
ХАЛАТНО цалгар, назгай, салан, хааш хэрэг, хайхрамжгүй; ~
относится к работе ажилдаа хайхрамжгүй байх.
ХАЛАТНОСТЬ цалгар назгай байх, хааш хэрэг байх, салан
 байх, хайхрамжгүй байх.
ХАЛАТН|ЫЙ цалгар, назгай, хааш хэрэг, салан, хайхрамжгүй;
~ое отношение к своим обязанностям өөрийнхөө үүрэгт
 хайхрамжгүй байх.
ХАЛВА хутгамцаг, халваа (самрын идээ буюу тослог үрийг
 чихэр, бал бурамтай хольж хийсэн амтат зүйл).
ХАЛДЕЙ *разг.* рестораны үйлчлэгч.
ХАЛИФ халиф (лалын шажинтны тэргүүний цол).
ХАЛИФАТ 1. халифт улс; 2. халифын төр.
ХАЛТУР|А 1. хялбар олсон олз; 2. гадилсан ажил, гадилсан
 юм, халтуур; **заниматься ~ой** халтуур хийх.
ХАЛТУРИТЬ 1. гадилгах; 2. хялбар олз олох.
ХАЛТУРНЫЙ гадилсан, халтуурын.
ХАЛХАСЕЦ халх хүн.
ХАЛХАСКА халх эмэгтэй, халх эхнэр.
ХАЛХАСКИЙ халх, халхын; ~ **диалект** халх аялгуу.
ХАЛХАСЦЫ халхчууд, халхас.
ХАЛЦЕДОН мана; **пёстрый** ~ халтар мана.
ХАЛЯВА *разг.* үнэ төлбөргүй, сул олдох зүйл.
ХАМ хүний үнэргүй хүн, мөс муутай хүн, ичгүүр сонжуургүй
 хүн.
ХАМЕЛЕОН 1. хамелеон, чамс (орчин тойронд орших юмны
 өнгийг дагаж, биеийн нь өнгө хувирдаг, дулаан орны
 мөлхөгч амьтан); 2. урваж шарвагч.
ХАМИТЬ хүний үнэргүй аашлах, ичгүүргүй зан гаргах.
ХАМСА далайн жараахай.
ХАМСКИЙ хүний мөсгүй, ичгүүр сонжуургүй; ~ **поступок**
 хүний мөсгүй явдал.
ХАМСТВО хүний мөсгүй явдал, ичгүүр сожуургүй зан.
ХАН хан, хаан.
ХАНА будаа болох.
ХАНДРА оёг, шаналгаатай, унжгар.
ХАНДРИТЬ оёглох, оёг олох.
ХАНЖА хуурмаг сүсэгтэн, засдаг хүн.
ХАНЖЕСК|ИЙ хуурмаг сүсэгч, засдаг; ~**ое поведение** хуурмаг
 сүсэгч зан.

ХАНЖЕСТВО хуурмаг сүсэг, засдаг зан байдал.
ХАНСКИЙ ханы, хааны, хант, хаант, хан, хаан.
ХАНСТВО 1. хаан цол, хааны хэргэм; 2. хааны төр.
ХАНТЫ ханты, ханты хүмүүс.
ХАНУРИК *разг.* архинд орсон хүн.
ХАОС эмхгүй байдал, замбараагүй байдал, эмх замбараагүй
 байдал, эмх замхгүй байдал, эмх журамгүй байдал, эх захгүй
 байдал.
ХАОТИЧЕСКИЙ эмхгүй, замбараагүй, эмх замбараагүй, эмх
 журамгүй, эх захгүй.
ХАОТИЧЕСТВО эмх замбараагүй байх, эмх журамгүй байх,
 эх захгүй явдал.
ХАОТИЧНЫЙ эмхгүй, замбараагүй, эмх замбараагүй, эмх
 журамгүй, эх захгүй.
ХАРАКИРИ гэдсээ хүүлэх, харакири (японы самурай нарын
 гэдсээ хүүлэн амиа хорлох үзэгдэл).
ХАПАТЬ,
ХАПНУТЬ, 1. шүүрэх, шүүрэн авах, шүүрэн барих; 2. идэх,
 ашиглах, завших.
ХАРАКТЕР 1. зан, ааш, ааль, авир, галивар, зан ааш, зан авир,
 зан ааль; **твёрдый** ~ хатуу зан; **мягкий** ~ зөөлөн зан, зөөлөн
 ааш; **тяжёлый** ~ муу ааш, галивар муу; **неуживчивый** ~
 хааж зан; **дуриой** ~ муу зан, авир муу; **прямота** ~а шулуун
 зан; 2. зоримог зан, өжүүн зан, зөрүүд зан, хөшүүн зан;
человек с ~ом зоримог зантай хүн; 3. шинж, чанар, төлөв,
 байдал, онцлог; ~ **почвы** газрын хөрсний шинж; ~ **местности**
 газрын байдал; **затяжной** ~ **болезни** өвчний удаашрах төлөв;
замечания критического ~а шүүмжлэлийн чанартай санамж.
ХАРАКТЕРИЗ|ОВАТЬ тодорхойлох, тодорхойлон харуулах,
 харуулах; ~ **кого-либо с положительной стороны** хүнийг
 сайн талаас нь харуулах; **это хорошо ~ует** его энэ бол түүний
 байдлыг сайн тодорхойлж байна.
ХАРАКТЕРИЗ|ОВАТЬСЯ 1. онцгой байх, онцлог байх, онц
 ялгарах; **степные районы** ~уются **сухим климатом** тал нутаг
 хуурай улиралтайгаараа онцгой байдаг; 2. тодорхойлогдох,
 тодорхойлогдон харуулагдах, харуулагдах.
ХАРАКТЕРИСТИК|А тодорхойлолт, тодорхойлох, үзүүлэлт;
дать положительную ~у кому-либо хүнд сайн тодорхойлолт
 өгөх; ~ **функциональная** үүргийн тодорхойлолт.
ХАРАКТЕРНО гоц зан бий, гоц зантай юм, онцлог бий,
 онцлогтой юм, онцгой шинж бий, онцгой шинжтэй юм, гоц
 чанар бий, гоц чанартай юм, өвөрмөц байх; ~, **что он**
уклонился от прямого ответа шууд хариу өгөхөөс
 зайлсхийсэн нь учиртай; **это для него** ~ тэр тийм гоц зантай
 юм.
ХАРАКТЕРНОСТЬ онцгой шинж, гойд ялгаа, өвөрмөц байх,
 онцлог байх, онцгой байх.
ХАРАКТЕРНЫЙ I зоримог зантай, өжүүн, зөрүүд, санасандаа
 хүрдэг, өөрийнхөөрөө хийдэг; ~ **мужчина** зоримог зантай эр
 хүн.
ХАРАКТЕРН|ЫЙ II 1. онцгой шинжтэй, онцлог, гоц; ~**ое лицо**
 онцгой шинжтэй нүүр; 2. онцгой, гойд ялгаатай, өвөрмөц
 ~**ая черта** онцгой шинж; ~ **для Монголии климат** Монголын
 өвөрмөц уур амьсгал; ~**ые танцы** өвөрмөц бүжиг.
ХАРИЗМА бурхны хишиг, увидаас.
ХАРИУС хадар загас, балиус загас, хадран.
ХАРКАТЬ хахиран нулимах; ~ **кровью** цусаар ханиах.

ХАРКНУТЬ хахиран нулимах.

ХАРТИЯ харти (нийгэм улс төрийн чухал ач холбогдолтой баримт бичиг).

ХАРЧЕВНЯ хоолны газар, гуанз.

ХАРЧ|ЙИ 1. хүнс; *на своих ~ах* өөрийнхөө хүнсээр; 2. ашиг, хонжоо.

ХАРЭ *разг.* больё!

ХАРЯ хоншоор.

ХАТА тариачны байшин; *моя ~ с краю* надаас цаагуур, нарнаас наагуур, Надад хамаагүй.

ХАЯТЬ загнах, муушаах, муу хэлэх, элдвээр хэлэх.

ХВАЛ|А магтаал, магтлага, магтах; *воздавать ~у* магтах.

ХВАЛЭБН|ЫЙ магтаалын, магтсан, сайшаасан; *-ая песня* магтаалын дуу; *-ая речь* магтсан үг; *~ отзв* сайшаасан үнэлэлт.

ХВАЛЭНЫЙ магтагдсан, магтуулсан, гайхуулсан.

ХВАЛИТЬ магтах, сайшаах.

ХВАЛИТЬСЯ биеэ магтах, бардамнах, гайхуулах.

ХВАСТАТЬ бардах, сайрхах, бардамнах, гайхуулах, биеэ магтах.

ХВАСТА|ГЬСЯ бардах, сайрхах, бардамнах, гайхуулах, биеэ магтах; *он ~ется, что всё успеет сделать* бүгдийг хийж амжина гэж тэр бардаж байна; *не ~ясь, скажу, что...* гэж биеэ магтах нь биш, хэлж байна.

ХВАСТЛИВОСТЬ бардам зан, сайрхуу зан, бардамнах явдал, гайхуулах явдал.

ХВАСТЛИВЫЙ бардам, сайрхаг, сайрхуу, бардамнасан, гайхуулсан, биеэ магтсан; *~ человек* сайрхаг хүн; *~ ответ* бардамнасан хариу.

ХВАСТОВСТВО бардах, сайрхах, гайхуулах, бардлага, сайрхлага, бардамнал, сайрхал.

ХВАСТУН бардамч, сайрхаг хүн.

ХВАСТУНЯ бардамч эмэгтэй, сайрхаг эмэгтэй.

ХВАТ шаламтгай хүн, самбаатай хүн.

ХВАТАТЕЛЬН|ЫЙ шүүрдэг, шүүрэн авдаг, шүүрэн барьдаг, барьж авдаг; *~ые органы насекомых* шавьжийн юм барьдаг эрхтэн.

ХВАТАТЬ I шүүрэх, шүүрэн авах, шүүрэн барих, барьж авах; *~ кого-либо за руку* хэн нэгнийг гараас нь шүүрэн барих, гараас нь барьж авах; *~ кость* яс шүүрэн авах; *~ что* нополо юу дайралдсанг шүүрэн авах; *~ на лету* эхний нь үгнээс ойлгон авах, дор нь ойлгон авах.

ХВАТАТЬ II хүрэх, болох.

ХВАТАТЬСЯ I шүүрэх, сэжүүрдэн авах, шүүрэн авах, барих; *~ за голову* атолгойгоо барих; б)амаа барих, гэнэт санах, санаанд орох; 2. хийх, хүрэх, савардах, оролдох; *~ за всё* юм болгоноор оролдох.

ХВАТИ|ТЬ I хүрэх, болох; *муки ~т на неделю* гурил нэг долоо хоног хүрнэ; *~т силы* хүч хүрнэ; *~т!* болно! боль! хүрнэ; *с меня ~т* миний хувь боллоо, больё.

ХВАТИ|ТЬ II 1. буулгаад авах, байлгаад авах, татаад авах, дэлсээд авах, байлгах, дэлсэх, цохих; *~ кулаком по столу* гар зангидан ширээ цохих, нударгаар ширээ дэлсээд авах; *~ палкой* модоор байлгах; 2. шүүрэх, зуух; *собака ~ла его за ногу* нохой хөлөөс нь зуув; 3. эдлэх, үзэх, уярах, тохиолдох, дайралдах, хүрэх; *~ горя* зовлон эдлэх; *~ страху* айдас хүрэх; 4. хүрэх, тусах, дайрах, гэмтээх; *его ~л удар* түүний тархинд цус харвав; *его ~ло параличом* түүнийг саа дайрав; *морозом ~ло посева* тариа хүйт дайрав; *~ через край* илүү үг хэлэх, хэтрүүлэх, нийлэмжгүй юм хийх; *~ лишнее* (архи, дарс)илүү уух.

ХВАТИТЬСЯ I шүүрэх, сэжүүрдэн авах, шүүрэн авах, барих; *~ за саблю* сэлмээ шүүрэн авах, барих; 2. үгүйлэх, гэнэт санах, үгүйлэн эрэх, гэнэт санаж эрэх; *~ ключей* түлхүүрээ үгүйлж эрэх.

ХВАТК|А шүүрэх, шүүрэн авах, шүүрэн барих, барьж авах; *мёртвая ~, схватить мёртвой ~ой* азуурч барих, яг зуурах, шүүрч аван зуурах; б)зууртал барих, алдалгүй барих.

ХВАТКИЙ чадамгай шүүрдэг, шүүрэхдээ айхавтар, зууртал барьдаг, барьснаа тавьдаггүй.

ХВОЙНЫЕ шилмүүст мод.

ХВОЙН|ЫЙ шилмүүст; *~ лес* шилмүүст ой; *~ое дерево* шилмүүст мод.

ХВОРАТЬ өвдөх, өвчлөх, өвчин хүрэх, өвчин тусах, эмгэглэх.

ХВОРОСТ 1. (хатсан) мөчир, (хуурай) гишүүн; *собрать ~* гишүү түүх; *топить ~ом* мөчир түлэх; 2. шармигар боов.

ХВОРОСТИНА саваа, хатсан бургас, хуурай мөчир.

ХВОРЫЙ өвчтэй, эмгэгтэй, үлбэгэр, бие муутай; *~ человек* эмгэгтэй хүн.

ХВОРЬ өвчин, эмгэг.

ХВОСТ 1. сүүл; *конский ~* морины сүүл; *распутить ~* (тогос) сүүлээ дэлгэх; *влиять ~ом* а)сүүлээ шарвалзуулах; б)эрэмшүү зангаа татах; 2. сүүл; *~ кометы* сүүлт од; *~ поезда* галт тээргний сүүл; *~ самолёта* нисэх онгоцны сүүл; 3. дараалал, дугаар; *идти в ~е, плестись в ~е* сүүл барих; 4. орхиц; 5. тагнуулч, мөрдөгч, дагаж яваа хүн, сүүдэр; *обрубить ~* мөрдөгч дагуулаас салах, зугтах.

ХВОСТАТ|ЫЙ сүүлт, сүүлтэй; *~ые земноводные* сүүлтэй хоёр нутагтан.

ХВОСТИК 1. бяцхан сүүл; 2. өчүүхэн сүүл, цацлага; *ему пятьдесят лет с ~ом* тэр (хүн) тавь жаахан гаруй.

ХВОСТОВ|ОЙ сүүлийн; *~ые перья* у птици шувууны сүүлийн өд; *~ые вагоны* сүүлийн вагонууд.

ХВОЩ нарсан өвс, өвс; *~ полевой* шивэл, шивлээ.

ХВОЯ шилмүүс; *сосновая ~* нарсны шилмүүс.

ХЕЗАТЬ баах (тожээвэр амьтны, голдуу муурын тухай).

ХЕР *разг.* эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн; *забить ~* ямар нэгэн ажлыг хаяж орхих.

ХЕРОВИНА *разг.* ямар нэгэн новш, новшны зүйл.

ХИАЗМ харааны нервийн зөрлөг.

ХИБАРА,

ХИБАРКА муу байшин, ядуу байшин, өөвөн байшин, муу гэр, овоохой.

ХИЖИНА өчүүхэн байшин, овоохой, урц, хатгуур, алцаг.

ХИЛОСТЬ суланги байдал, сулхигар байдал, дорой бие, буурай байдал, үлбэгэр байх.

ХИЛЫЙ суланги, сулхигар, дорой, буурай, үлбэгэр.

ХИМЕРА 1. хоосон бодол, дэмий хүсэл; 2. рыб. сүг, толбот сүг.

ХИМЕРИЧЕСКИЙ,

ХИМЕРИЧНЫЙ хоосон, дэмий, хий, бүтэхгүй.

ХИМИК 1. химич, хувилахуй ухаантан, химийн мэргэжилтэн; 2. химич, химийн үйлдвэрийн ажилтан.

ХИМИКАЛНИ химийн үйлдэхүүн, химийн бүтээгдэхүүн.

ХИМИЗАЦИЯ химижүүлэх, хувилахуй ухааны ололтыг үйлдвэр, хөдөө аж ахуйд нэвтрүүлэх.

ХИМИЗИРОВАТЬ химижүүлэх.

ХИМИЗИРОВАТЬСЯ химижүүлэгдэх, химижих.

ХИМИЗМ химизм, химийн чанар.

ХИМИКАТ химийн бэлтгэмэл, химийн үйлдэхүүн, химийн бүтээгдэхүүн.

ХИМИОТЕРАПИЯ хими эмчилгээ.

ХИМИЧЕСК|ИЙ химийн, хувилахуй ухааны; *-ая физика* хувилахуй ухааны бодисын зүй; *-ая реакция* хувилахуй

ухааны урвал; **~ая лаборатория** хувилахуй ухааны лаборатори; **~ая промышленность** химийн үйлдвэр; **~ая чистка** химийн цэвэрлэгээ; **~ая война** химийн дайн; **~ карандаш** хортой харандаа; **~ состав воды** усны химийн найрлага.

ХИМИЯ хувилахуй ухаан, хими; **учебник** **~и** хувилахуй ухааны сурах бичиг.

ХИНА хина.

ХИНДИ хинди хэл, энэтхэг хэл.

ХИНН хина.

ХИНН|ЫЙ хины; **~ые порошки** тугнасан хина; **~ое дерево** хины мод.

ХИРЁ|ТЬ 1. сулхийх, доройтох, үлбийх, нарших, гандах, хатах; **дерево** **~ет** мод хатаж байна; 2. доройтох, буурах, сулрах, муудах, унах.

ХИРОМАНТ алганы зураасаар мэргэлэгч.

ХИРОМАНТИЯ алганы зураасаар мэргэлэгч.

ХИРОМАНТКА алганы зураасаар мэргэлэгч эмэгтэй.

ХИРУРГ мэс засалч.

ХИРУРГИЧЕСК|ИЙ мэс заслын; **~ инструмент** мэс заслын багаж; **~ кабинет** мэс заслын тасаг; **~ое вмешательство** мэс заслын боллоцоо.

ХИРУРГИЯ мэс засал; **частная** **~** тусгай мэс засал.

ХИТРЕЦ зальтай хүн, мэхтэй хүн, овтой хүн.

ХИТРИНКА зальдуу байх, зальтайхан байх, зальжин байх, овжин байх, овтойхон байх, овжуу байх.

ХИТРИТЬ 1. залилах, овлох, заль гаргах, ов гаргах, мэх гаргах, мэхлэх, бачлах, баашлах, бач гаргах, бааш гаргах; 2. ухаан сийлэх, ухаан заах.

ХИТРО 1. уран аргатай, арга гаргаж, овтой, зальтай, заль гаргаж, мэх гаргаж; **он очень** **~** действовал тэр (хүн) их мэх гаргаж хийв; 2. бэрх, ярвигтай, ухаан сийлэн, нарийн арга гарган.

ХИТРОЖОПЫЙ *разг.* муухай зальтай.

ХИТРОСПЛЕТЕНИЕ 1. эдрээтэй бодол, ярвигтай бодол, нарийн түвэгтэй бодол; 2. хорт арга мэх.

ХИТРОСТЬ 1. ов, мэх, заль, башир, бааш, бач, мэх; 2. арга заль, арга мэх; **взять** **~ью** заллар авах; **пуститься на** **~и** арга заль гаргах; 3. бэрх, ярвиг, ухаан сийлж хийсэн юм, нарийн арга гаргаж хийсэн юм; **~ устроятва** ухаан сийлж хийсэн онс.

ХИТРОУМНЫЙ нарийн ухаантай, уран ухаантай, арга мэхтэй; **~ человек** ураи ухаантай хүн.

ХИТРЫЙ 1. овтой, мэхтэй, зальтай, баширтай, бааштай, бачтай, муу мэхтэй; **~ человек** зальтай хүн; 2. ярвигтай, бэрхтэй, ухаан сийлж хийсэн.

ХИХИКАНЬЕ хий хий инээх.

ХИХИКАТЬ хий хий инээх, хий хий гэж инээх, хий хий гэх.

ХИХИКНУТЬ хий хий өөчих, хий хий инээчхэх, хий хий гээд авах.

ХИЩЕНИЕ шамших, шамшигдуулах, бүрэлгэх, хулгайлах.

ХИЩНИК араатан, махчин амьтан шувуу.

ХИЩНИЦА эм араатан.

ХИЩНИЧАТЬ махчлан амьдрах.

ХИЩНИЧЕСКИ араатан шиг, араатны журмаар, ховдог, шунахай, ховдог шунахай.

ХИЩНИЧЕСК|ИЙ 1. араатны, махчин амьтны; **~ие истиинкты** махчин амьтны зөн; 2. араатан шиг, араатны журмаар, ховдог, шунахай, ховдог шунахай; **~ая вырубка лесов** ой мод шунахай огтлох.

ХИЩНИЧЕСТВО 1. махчлах, махчин байх; 2. араатан шиг байх, араатын журмаар байх, ховдоглон шунахайрах, шунахайрал, ховдоглол.

ХИЩНО 1. махчин шиг, махчин янзаар; 2. ховдог, шунахай.

ХИЩНОСТЬ 1. шунахай байх, ховдог байх; **~** **взгляда** шунахай харц; 2. араатны зөн, махчин зөн, махчин байх; **проявлять** **~** махчин зөнгөө үзүүлэх.

ХЛАДНОКРОВИ|Е самбаа, уужим дотор, тайван дотор, ажиггүй байдал; **сохранить** **~** самбаатай байх, ажиггүй байх; **не терять** **~я** самбаагаа алдахгүй байх.

ХЛАДНОКРОВНО самбаатай, уужим дотортой, ажиггүй; **действовать** **~** самбаатай үйлдэх.

ХЛАДНОКРОВНЫЙ самбаатай, уужим дотортой, дотор тайван, ажиггүй, амгалан; **~ человек** самбаатай хүн; **~** **взгляд** тайван харц.

ХЛАМ новш, муу сайн юм.

ХЛАМИДА 1. (эртний грек нарын дөрвөлжин хэлбэртэй) нөмрөг; 2. шуудай шиг урт дээл.

ХЛАМИДИИ хламиди.

ХЛЕБ 1. талх; **ржаной** **~**, **чёрный** **~** хар талх; **белый** **~** цагаан талх; **чёрствый** **~** хатсан талх, хуучирсан талх; **~ с маслом** тостой талх; **саять** **~** в печь талх пийшинд хийх; 2. тариа, амуу будаа; амуу тариа, үр тариа, будаа тариа; **озимые** **~а** өвөлжих тариа; **яровые** **~а** зусах тариа; **заготовка** **~а** тариа (будаа) бэлтгэл; **~** **на корию** хадаагүй байгаа тариа; 3. амин тэжээл, амь тэжээх; **лишить куска** **~а** амин тэжээлээс нь салгах (үмх талхнаас нь салгах); **перебиваться с** **~а на квас** гол зогоох; **~ да соль!** тавтай зооглогтун! **~соль** айдээ, зоог; б) зочломтгой зан, зочлол.

ХЛЕБАТЬ 1. халбагадах, уух; **~ суп** шөл уух; 2. оочлох, ооч оочоор уух; **~ чай** цай оочлох; **уйти, несоломо** **хлебавши** их санасан газар хоосон хонох, аяга амгайвчлалгүй явах.

ХЛЭБНИЦА талхны таваг, сагс.

ХЛЕБНУТЬ халбагадаад авах, оочоод авах, оочих; **~ лишнего** архи их балгах; **~ горя** зовлон амсах.

ХЛЭБН|ЫЙ 1. талхны; **~ амбар** талхны амбаар; **~ магазин** талхны дэлгүүр; **~ экспорт** талх гадаадад гаргах; **~ рынок** талхны зах; **~ые продукты** талхны зүйл; 2. тариа будааны, үр тарианы, үр тариа сайтай, будаа тариа ихтэй, ургацтай; **~ год** ургацтай жил; **~ край** тариа будааны орон; 3. ашигтай, олбортой; **~ая** **должность** олбортой тушаал; **~ое** **дельце** ашигтай хэрэг.

ХЛЕБОУЛОЧН|ЫЙ талх боовны; **~ые** **изделия** талх боовны зүйл.

ХЛЕБОЗАВОД талхны завод.

ХЛЕБОЗАГОТОВИТЕЛЬН|ЫЙ тариа (будаа) бэлтгэлийн; **~ая кампания** тариа бэлтгэлийн кампани.

ХЛЕБОП|АШЕСТВО тарианы ажил.

ХЛЕБОП|АШЕЦ тариачин.

ХЛЕБОПЕ|К талх баригч, талхач.

ХЛЕБОПЕКАРН|ЫЙ талх барих, талх барьдаг, талхны; **~ая промышленность** талхны үйлдвэр.

ХЛЕБОПЕКАРНЯ талх барих газар, талхны газар.

ХЛЕБОПЕЧЕНИЕ талх барих.

ХЛЕБОПРОДУКТЫ талхны зүйл, талх үйлдэхүүн.

ХЛЕБОРЕЗКА талх зүсүүр.

ХЛЕБОРОБ тариачин.

ХЛЕБОРОДНЫЙ тариа ургасан, тариа их гарсан, тариагаар баялаг, ургац элбэг; **~ год** ургац элбэг жил; **~ край** тариагаар баялаг нутаг.

ХЛЕБОСДАЧА тариа тушаах, тариа тушаалт.

ХЛЕБОСОЛ зочломтгой хүн.

ХЛЕБОСОЛЬНЫЙ зочломтгой; **~ хозяин** зочломтгой гэрийн эзэн.

ХЛЕБОСОЛЬСТВО зочломтгой зан.

ХЛЕБОТОРГОВЫЙ талх тарианы худалдааны, талх тариа наймаалдаг, талх тариа худалдаалах.

ХЛЕБОУБОРОЧН||ЙЙ тариа хураах, тариа хураалтын; **~ая** кампания тариа хураах кампани.

ХЛЕВ хашаа саравч, саравч; **овечий** ~ хонины хашаа, саравч.

ХЛЕСТАТЬ 1. гуядах, шавхуурдах, ороолгох, шавхрах, ташуурдах; ~ лошадь киутом морь ташуураар гуядах, морь ташуурдах; 2. шавших, асгах, асгарах, гожгодох, шожгонох, цутгах; **дождь так и хлещет** бороо шавшиж л байна; **кровь хлещет из раны** шархнаас цус гожгодож байна; 3. залгилах; **хлещет водку стаканами** архи аяга аягаар залгилж байна.

ХЛЕСТК||ИЙ 1. өвтгөдөг, янгинасан; ~ киут өвтгөдөг ташуур; ~ ветер янгинасан салхи; 2. эрс, хатуу, хурц; ~ие слова эрс үг.

ХЛЕСТНУТЬ гуядаад авах, шавхуурдаад авах, ороолгоод авах, шавхдаад авах, ташуурдаад авах.

ХЛОП 1. тас гэтэл цохих, тас няс гуядах, пад хийтэл дэлсээд авах, түс гэтэл байлгаад авах; **он ~ кулаком по столу** түс гэтэл ширээ цохиод авав; 2. тас гэх, няс хийх, пад гэх, түс хийх.

ХЛОПАНИЕ 1. таших, тас хийх, тас хийлгэх, тас няс хийх, тас няс хийлгэх, түс хийтэл цохих, пад гэтэл дэлсэх; ~ **дверьми** хаалга тас хийлгэх; ~ **в ладоши** алга таших; 2. тас няс гэсэн авиа, тас хийх чимээ; **послышалось** ~ тас няс гэсэн авиа сонсдов.

ХЛОПАТЬ 1. пад пад алгадах, тас гэтэл цохих, түс хийтэл дэлсэх; ~ **рукой по плечу** мөрөн дээр нь пад пад алгадах; 2. таших, алга таших; ~ **в ладоши** алга таших; 3. тас хийлгэх, тас няс хийлгэх, түс хийлгэх, пад пад хийлгэх; ~ **дверьми** хаалга тас хийлгэх, савах; ~ **бичом** ташуур тас няс хийлгэх; ~ **глазами** дүрлийтэл хараад юу ч ойлгохгүй байх; ~ **ушами** нэг чихээрээ соисоод нөгөө чихээрээ гаргах.

ХЛОПАТЬСЯ 1. түс гэтэл унах, пид хийтэл ойчих; 2. тас хийтэл мөргөх.

ХЛОПЕЦ хүү, жаал, хүүхээ.

ХЛОПКОВОД хөвөнгийн мэргэжилтэн, хөвөнч.

ХЛОПКОВОДСТВО хөвөн тарих, хөвөн тарилт.

ХЛОПКОВОДЧЕСКИЙ хөвөн тарих, хөвөн тарилтын, хөвөнгийн.

ХЛОПКОВ||ЙЙ хөвөнгийн, хөвөн; **~ая** промышленность хөвөнгийн үйлдвэр; **~ые поля** хөвөнгийн талбай; **~ое масло** хөвөнгийн тос; **~ое семя** хөвөнгийн үр; **~ая** пряжа хөвөн утас.

ХЛОПКОЗАГОТОВКА хөвөн бэлтгэл, хөвөн бэлтгэх.

ХЛОПКОЧИСТИТЕЛЬНЫЙ хөвөн цэвэрлэх, хөвөн цэвэрлэдэг; ~ **завод** хөвөн цэвэрлэх үйлдвэр.

ХЛОПКОПРЯДЕНИЕ хөвөн ээрэх, хөвөн ээрлэг.

ХЛОПКОРӨБ хөвөн тарьдаг тариачин, хөвөн таригч, хөвөнч.

ХЛОПКОСЕЮЩИЙ хөвөн таригч, хөвөн тарьдаг, хөвөн тарих; ~ **район** хөвөн тарьдаг нутаг.

ХЛОПКОУБОРОЧН||ЙЙ хөвөн хураах, хөвөн хураадаг, хөвөн хураалтын, хөвөн хураалтын; ~ **машина** хөвөн хураадаг машин; **~ая** кампания хөвөн хураадаг кампани.

ХЛОПНУТЬ ташаад авах, тас хийлгээд авах, түс хийтэл цохиод авах, пад хийтэл алгадаад авах, пад хийлгээд авах.

ХЛОПНУТЬСЯ 1. түс гэтэл унах, пид гэтэл ойчих; ~ **на землю** газар пид хийтэл ойчив; 2. тас хийтэл мөргөх; ~ **об дверь** тас хийтэл хаалга мөргөх.

ХЛОПОК хөвөн; **~сырец** түүхий хөвөн, боловсруулаагүй хөвөн; **длинноволокнистый** ~ урт ширхэгтэй хөвөн.

ХЛОПОК алга тас хийх, тас хийх.

ХЛОПОТАТЬ 1. оролдох, хөөцөлдөх; ~ **по хозяйству** гэрийн ажлаар хөөцөлдөх, гэрийн ажлаар оролдох; 2. хөөцөлдөх,

оролдох; ~ **о месте** ажилд орох гэж хөөцөлдөх; ~ **об отпуске средств** мөнгө олгуулах гэж оролдох; 3. хичээх, оролдох, хөөцөлдөх; ~ **за товарища** нөхрийнхөө төлөө хичээх.

ХЛОПОТЛИВОСТЬ төвөг, яришг, ярвиг, чирэгдэл; **проявлять излишнюю** ~ илүү чирэгдэл гаргах.

ХЛОПОТЛИВ||ЙЙ 1. төвөгтэй, яришгтай, ярвигтай, чирэгдэлтэй; **~ое дело** төвөгтэй хэрэг; **~ое поручение** ярвигтай даалгавар; 2. үймрүү, сандруу; **~ая** хозяйка үймрүү эзэгтэй.

ХЛОПОТНЫЙ төвөгтэй, яришгтай, ярвигтай, чирэгдэлтэй.

ХЛОПОТУН үймрүү хүн.

ХЛОПОТУНЯ үймрүү эхнэр, үймрүү эмэгтэй.

ХЛОПОТЫ оролдох, хөөцөлдөх, төвөг, яришг, чирэгдэл; ~ **по хозяйству** гэрийн ажлаар хөөцөлдөх; **наделать кому-либо хлопот** хүнд яришг удах, төвөг ургуулах; **хлопот** **полои рот** толгой өндийх завгүй байх.

ХЛОПУШКА 1. ялааны гүвүүр; 2. цаасан буу.

ХЛОПЧАТКА бес, хөвөн даавуу.

ХЛОПЧАТНИК хөвөнгийн ургамал.

ХЛОПЧАТОБУМАЖН||ЙЙ хөвөн, хөвөнгийн; **~ая** промышленность хөвөнгийн үйлдвэр; **~ая** ткань хөвөн эд, хөвөн нэхмэл, бес.

ХЛОПЧАТ||ЙЙ хөвөн, хөвөнгөөр хийсэн; **~ая** бумага хөвөнгөөр хийсэн цаас.

ХЛОПЬЯ лавс, нэвс, нэвсгэр; ~ **сиега** лавс цас; **кукурузные** ~ эрдэнэ шишийн нэвс.

ХЛОР хлор.

ХЛОРАЛ хлорал (хлороос гаргаж авдаг хурц үнэртэй, өнгөгүй, тослог шингэн бодис).

ХЛОРЕМИЯ цус хлоржих.

ХЛОРИРОВАНИЕ 1. хлордох, хлороор цэвэрлэх, хлордолт, хлорийн цэвэрлэгээ; 2. хлордох, хлордолт, хлороор боловсруулах; ~ **воды** усыг хлоржуулах.

ХЛОРИРОВАТЬ 1. хлордох, хлороор цэвэрлэх, хоргүй болгох; 2. хлордох, хлороор боловсруулах.

ХЛОРИСТОВОДОРОДНЫЙ хлортой устөрөгчийн.

ХЛОРИСТЫЙ хлорт, хлортэй; ~ **натрий** хлорт натрий; ~ **кальций** хлорт кальци.

ХЛОРОВАТИСТЫЙ хлортойвтор; ~ **кальций** хлортойвтор кальци.

ХЛОРН||ЙЙ хлорын; **~ая** кислота хлорын хүчил; **~ая** известь хлорын шохой.

ХЛОРОДОНТИЯ шүд ногоороох.

ХЛОРОЗ 1. хлороз, цонхийх; 2. хувхайрах, хувхайрал.

ХЛОРОФЛЛ хлорофилл (ургамал, навчсыг ногоон өнгөтэй болгодог бодис).

ХЛОРОФЛЛОВЫЙ хлорофиллын.

ХЛОРОФОРМ хлороформ (мэс засал хийхэд хүнийг унтуулдаг, хлортой, өнгөгүй, шингэн бодис).

ХЛОРОФОРМИРОВАТЬ хлороформоор унтуулах, хлороформдох.

ХЛОРПИКРИН хлорпикрин (хорт бодис).

ХЛЫНУ||ТЬ 1. асгарах, шавших, цутгах, олгойдох, гожгодох, халин гарах, бүрхэн урсах; **дождь** ~л бороо цутгав; **слёзы** ~ли из глаз нүднээс нулимс асгарав; **вода** ~ла на берег ус эргээсээ халин гарав; 2. ханаран явах, яралзан явах.

ХЛЫСТ 1. шавшрага, ташуур; 2. үнэн алдартны шашны гаралтай нэгэн урсгал.

ХЛЫЩ хээнцэр, хөнгөмсөг залуу.

ХЛЮПАТЬ шал шал хийлгэж явах, шалчганах, шалчгануулах; ~ **по грязи** шавар дундуур шалчгануулах.

ХЛЮПИК өөдгүй, шалчгар хүн, гал цоггүй эр.

ХЛЯБ||**Б** эргүүлэг, уйл; ~и морекне далайн уйл.

ХЛЯСТИК (хувцасны арвн) бүч.

ХМЕЛЕВОД зөргийн мэргэжилтэн.

ХМЕЛЕВОДСТВО зөрөг тарих, зөрөг тарилт.

ХМЕЛЕВОДЧЕСКИЙ зөрөг тарих.

ХМЕЛЁК **быть под хмельком** халанги байх, халамцуу байх.

ХМЕЛЕТЬ ам халах, согтох.

ХМЕЛЬ I 1. зөрөг цэцэг; 2. зөрөг цэцгийн үр.

ХМЕЛЬ II согтох, согтуу байх; во ~ю согтсон, согтуу байхдаа.

ХМЕЛЬНИК зөрөг ургадаг газар.

ХМЕЛЬНОЕ согтоох унд.

ХМЕЛЬНИЦА 1. согтуу, согтсон, халамцуу, согтуугийн; ~ые речн согтуугийн үг; 2. согтоох, согтооцтой; ~ые напитки согтоох унд.

ХМУРИТЬ зангидах, (царайгаа) барайлгах, (духаа) атируулах; ~ брови хөмсгөө зангидах, хөмсгөө атируулах; ~ лицо царайгаа барайлгах; ~ лоб духаа атируулах, духаа үрчийлгэх.

ХМУРИТЬСЯ 1. хөмсгөө зангидах, царайгаа барайлгах; 2. бүүдийх, бүүдгэн болох; **небо** ~тсЯ тэнгэр бүүдийж байна.

ХМУРЫЙ 1. баргар (царайтай), хөмсгөө зангидсан, магийгаа атируулсан, хөрхгөр (царайтай); ~ человек баргар царайтай хүн, хөрхгөр хүн; 2. бүүдгэр, бүрхэг; ~ое утро бүрхэг өглөө; ~ое небо бүүдгэр тэнгэр.

ХНА хенна будаг, суман цэцэг.

ХНЫКАНЬЕ 1. гонгнинох, гоншгнох, ганшах, гонгинолт, гошгнолт, гэншигэлт; 2. гонгиноон, гоншгноон, гэншигизэн, гонгиноо дуу, гэншигизэх авна.

ХНЫКАТЬ 1. гэншигнэн уйлах, гэншигнэх, гэншин уйлах, гэнших; 2. гонгинох, гоншгнох.

ХОБОТ хушуу; ~ слоно зааны хушуу.

ХОБОТОК хушуу, хатгуур.

ХОД 1. явах, явдал, явалт; **на** ~у явуут, явдал дунд; **тихий** ~ аажим явах, алгуур явдал; **даты задний** ~ а)ухрах, гэдэрг явах; б)ухрах, араа залгах; **полиым** ~ом хар хурдаар, хар гүйхээр, маш хурдан; 2. явах, ажиллах, эргэх, явалт, ажиллагаа, эргэлт, явдал, явц; ~ руля жолоо эргэх; ~ часов цагийн явдал; **но** ~у **часовой стрелки** нар зөв, цагийн зүүний эргэлт дагуу; 3. явц, байдал; **в** ~е **борьбы** тэмцлийн явц; ~ **блезни** өвчний байдал; 4. орох, гарах газар, нэвтрэх газар, үүд, хаалга; **чёрный** ~ арын хаалга; **парадный** ~ гол хаалга, урд хаалга; **потайной** ~ нууц хаалга; 5. явах, явах ээлж, гарах, гарах ээлж, явдал, нүүх, нүүдэл; **ваш** ~ таны явах ээлж, таны нүүх ээлж, таны нүүдэл; **чей** ~? хэний явах ээлж вэ? хэний нүүх ээлж вэ? хэний нүүдэл бэ?; ~ **пешкой** (шатарт) хүүгээ нүүх; **сделаты** ~ **комём** мориор нүүх; ~ **тузом** (хөөэрт) тамгаар явах; 6. дугуйтай тэнхлэг, дугуйтай гол; **передний** ~ **телеги** тэрэгний урд гол, хоёр дугуй; 7. дугуй, - тай (- тэй, - той); **на железном** ~у төмөр дугуйтай; **на гусеничном** ~у гинжитэй; 8. өгсөх үе, уруудах үе, нүүдэл; **знаты все** ~ы и **выходы** орох гарах сүв бүгдийг мэдэх; **быть в** ~у хэрэглэгдэж байх, хэрэгцээтэй байх, гүйж байх, гүйлгээтэй байх; **это у нас в** ~у энэ манай энд хэрэгцээтэй байна; **пустить в** ~ а)ажиллуулах, явуулах, хөдөлгөх; б)ашиглалтад оруулах, ашиглуулах, хэрэглүүлэх, гүйлгээнд оруулах; в)ашиглах, хэрэглэх; **пустить в** ~ **все средства** бүх аргыг хэрэглэх; **даты** ~ а) гүйцэтгүүлэхээр явуулах, толилуулахаар явуулах; б) хөгжүүлэх, дэвжүүлэх, дэвжээх; в) дэвшүүлэх; **идти полиым** ~ом хар хурдаараа явах, хар гүйхээрээ явах, маш хурдан явах; с **ходу** явуут; ~у **даты** хурдан яваад өгөх; в ~ **пойти** ашиглагдаж эхлэх, хэрэглэгдэж эхлэх.

ХОДАТАЙ 1. заргач, өмгөөлөгч, төлөөлөн заалдагч.

ХОДАТАЙСТВО өргөдөл, хүсэлт, зуучлага; **податы** ~ өргөдөл өргөх, хүсэлт гаргах; **удовлетворить** ~ өргөдлийг ёсоор болгох, хүсэлтийг хангах.

ХОДАТАЙСТОВАТЬ өргөдөл өргөх, хүсэлт гаргах, зуучлах; ~ **за кого-либо** хүний төлөө өргөдөл гаргах; ~ **перед судьями** шүүгч нарт өргөдөл өгөх.

ХОДИКИ годилт цаг.

ХОДИТЬ 1. явах; ~ **по комнате** тасалгаан дотуураа явах; ~ **по улице** гудамжаар явах; ~ **взад и вперед** хойш урагшаа явах; ~ **на лыжах** цанаар явах; ~ **большими шагами** том том алхлан явах; ~ **на цыпочках** өлмий дээрээ явах; ~ **в разведку** тагнуулд явах; ~ **на охоту** анд явах; 2. нүүх, хөдлөх, чичрэх; **тучи ходят по небу** үүл нүүж байна; 3. явах, очих, ирэх; ~ **в школу** сургуульд явах; ~ **по магазинам** дэлгүүрээр явах; **он часто** ~т **к нам тэр** (хүн) манайхаар байн байн очдог; 4. явах, өмсч явах; ~ **в шубе** дээлтэй явах; ~ **в сапогах** савхин гуталтай явах; ~ **босиком** хөл нүцгэн явах; 5. явах; **поезда ходят по расписанию** галт тэрэгнүүд цагийн хуваариар явдаг; 6. цохих, явах; **часы ходят** хорошо цаг сайн цохиж байна; 7. асрах, сувилах, харах, харгалзах; ~ **за большим** өвчтөнийг сувилах, өвчтэй хүнийг сувилах; 8. явах, гарах, нүүх; ~ **с короля** ноёноор гарах, ноёноор нүүх; ~ **с козыря** хөзрөөр гарах; **вам** ~ та явна, та нүүнэ; 9. зарагдах; 10. хэлбэлзэх, ганхах, намалзах, дайвалзах, хөдлөх; **пол** ~т **под ногами** явахад шал намалзана; 11. мөрдөх, мөшгөх, туух, хөөх,...анд явах,...анд гарах, агнах; ~ **на медведя** баавгийн анд явах, баавгай агнах; **слухи ходят** сураг дуулдана, дам яриа явна; ~ **вокруг да около** тойруулж ярих, цаана наана ярих; ~ **по миру** гуйранчлах; ~ **по чьим-либо столам** ямар нэг хүнийг үлгэр болгон дууриах.

ХОДКА разг. шоронд орж байсан явдал, ял эдэлсэн нь.

ХОДКАЙ 1. гүйлгээтэй, гүйлгээ сайтай, хэрэгцээ ихтэй; 2. түргэн явдалтай, хурдан явдаг; ~**ое** судно хурдан явдаг онгоц; ~ **конь** түргэн явдалтай морь; 3. их хэрэглэгддэг, олон хэрэглэгддэг.

ХОДОВ||**ОЙ** 1. явах, явдлын; 2. ердийн, их хэрэглэгддэг, үргэлж хэрэгтэй, өргөн хэрэгцээний, бүгдэд хэрэгтэй; ~**ое выражение** их хэрэглэгддэг хэллэг; ~ **товар** өргөн хэрэгцээний бараа, үргэлж хэрэгтэй бараа; 3. хөдлөх, хөдөлдөг; ~ **механизм** хөдлөх оньс.

ХОДОК 1. явган хүн; **быть хорошим** ~ом явган явахдаа сайн байх; 2. малтац.

ХОДУЛ||**И** 1. модон хөл; 2. хоёр зээрд; **ходить на** ~ях модон хөлөөр явах.

ХОДУЛЬН||**ЫЙ** маяг гаргасан, хиймэл, маяглан зохиосон; ~**ое выражение** маяглан зохиосон үг хэллэг.

ХОДУН ~ом **ходить** дэнслэн донслох, донслох, донслон хөдлөх; **пол** ~ом **ходит** шал донслон хөдөлж байна.

ХОДЬБ||**А** явах, явалт; ~ **взад и вперед** нааш цааш явах; **полчаса** ~ы хагас цаг явах.

ХОДЯЧИЙ 1. явж чадах, хөдөлж чадах, босоо; ~ **больной** хөдөлж чадах өвчтөн, босоо өвчтөн; 2. дэлгэрсэн, их хэрэглэгддэг, улиг болсон; ~**ее выражение** дэлгэрсэн хэллэг; ~**ая истина** улиг болсон үнэн; ~**ая энциклопедия** алхдаг нэвтэрхий толь.

ХОЖДЕНИЕ явах, явалт, явдал, зарагдах, хэрэглэгдэх; **иметь** ~ хэрэглэгдэх, зарагдах; ~ **по мукам** гал усны гашуун зовлон.

ХОЗАРИН хозар хүн.

ХОЗАРЫ хозарууд (VII, X зууны үед Днепр, Ижил хоёр мөрний адагт улс байгуулсан ард түмэн).

ХОЗОРГАН (*хозяйственный орган*) аж ахуйн байгууллага, аж ахуйн газар.

ХОЗРАСЧЁТ (*хозяйственный расчёт*) аж ахуйн тооцоо; перевести предприятие на ~ үйлдвэрийн газрыг аж ахуйн тооцоотой болгох; **быть на -е** аж ахуйн тооцоотой байх.

ХОЗРАСЧЁТНЫЙ аж ахуйн тооцоотой.

ХОЗЯИН 1. эзэн; ~ **квартиры** байрын эзэн; ~ **дома** (домовладелец) байшингийн эзэн; ~ **книги** номын эзэн; 2. эзэн; **хороший** ~ сайн эзэн; **расчётливый** ~ нарийн эзэн; ~ **и работник** эзэн, хөлсний зарц хоёр; 3. эзэн, өрхийн тэргүүдэгч; ~ **и гость** гэрийн эзэн, гийчин хоёр; ~ **дома** гэрийн эзэн; 4. эзэн, ноён; **быть -ом** своего слова хэлсэн үгэндээ эзэн байх; **я сам себе** ~ би өөрөө өөртөө ноён; ~ **своей судьбы** хувь заяаныхаа эзэн.

ХОЗЯЙКА эзэгтэй, эзэн эхнэр, эзэн эмэгтэй; **домашняя** ~ гэрийн эзэгтэй, гэрийн эзэн эмэгтэй; **сестра** (амралтын газар зэргийн) нярав эмэгтэй, нярав сувилагч.

ХОЗЯЙНИЧАТЬ 1. (гэр хөрөнгөө) эзэгнэх, эзэрхэх, дураараа загнах; ~ **в чужом доме**, как в своём хүний гэрт өөрийндөө байгаа юм шиг дураараа загнах.

ХОЗЯЙСК|ИЙ эзний, эзэн хүний; ~ **глаз** эзэн хүний нүд; **дело -ое** дураараа бол! өөрөө мэдэх хэрэг.

ХОЗЯЙСТВЕННИК аж ахуйн эрхлэгч.

ХОЗЯЙСТВЕННО-ОРГАНИЗАТОРСКИЙ аж ахуй зохион байгуулалтын.

ХОЗЯЙСТВЕННОСТЬ аж ахуйч байх, нарийн байх; **проявить большую** ~ их аж ахуйч байх.

ХОЗЯЙСТВЕНН|ЫЙ 1. аж ахуйн; ~ **орган** аж ахуйн байгууллага, аж ахуйн газар; ~ **ые задачи** аж ахуйн зорилт; 2. аж ахуйч, нарийн; ~ **человек** аж ахуйч хүн; 3. гарз багатай, зарлага багатай; ~ **способ ремонта** засвар гарз багатай хийх арга; 4. аж ахуйн; ~ **инвентарь** аж ахуйн багаж.

ХОЗЯЙСТВ|О **товарное** ~ таваарын аж ахуй; **народное** ~ улс ардын аж ахуй; **сельское** ~ хөдөө аж ахуй; **обзавестись -ом** аж ахуйтай болох; **единоличные** ~ а амины аж ахуй; **заниматься -ом** аж ахуй эрхлэх; **подсобное** ~ туслах аж ахуй.

ХОЗЯЙСТВОВАТЬ ажил хийх, гэрийн ажил эрхлэх, аж ахуй эрхлэх.

ХОЗЯЮШКА эзэгтэй минь, эзэгтэйхэн.

ХОККЕЙСТ хоккейч.

ХОККЕЙ хоккей.

ХОККЕЙН|ЫЙ хоккейн; ~ **ая команда** хоккейн баг; ~ **ая клюшка** хоккейн цохиур.

ХОЛАНГИТ цөсний сүвгийн үрвэсэл.

ХОЛЁНЫЙ 1. энхрийлүүлсэн, танхи, эрх; 2. ариг, цэвэр, гилгэр, толилзсон, голигоносон; ~ **кошь** голигоносон морь.

ХОЛЁРА булчин задрах тахал, булчин урвах тахал.

ХОЛЁРИК шаралхуу хүн, хурдан зантай хүн.

ХОЛЕРИЧЕСКИЙ шаралхуу, хурдан зантай.

ХОЛЁРНЫЙ булчин задрах тахлын; ~ **вибрион** булчин задрах тахлын вибрион.

ХОЛЕСТАЗ цөсний зогсонги.

ХОЛЕЦИСТИТ цөсний гэр үрвэсэх, цөсний хүүдийн үрвэсэл.

ХОЛИТЬ энхрийлэх, бөмбийлөх; бөөцийлөх; ~ **свою лошадь** морно бөөцийлөх.

ХОЛКА сэвээ, мундаа.

ХОЛМ дов, гүвээ, болдог, толгой.

ХОЛМИК 1. довцог, буддруу; 2. ~ **слуховой** сонорын төвөн.

ХОЛМЙСТОСТЬ доворхог байх, гүвээрхэх байх.

ХОЛМЙСТ|ЫЙ довтой, гүвээтэй, доворхог, гүвээрхэг; ~ **ая местность** доворхог газар.

ХОЛОД 1. хүйтэн; **дрожать от -а** хүйтэнд даарч чичрэх; **нахнуло -ом** хүйт оров, хүйт үлээв; **пять градусов -а** таван градус хүйтэн; **собачий** ~ жин хүйтэн; **с любовью обстоит также**, как с маслом: **немного -а** — и она больше останется

свежей хайр сэтгэл гэдэг яг тостой адилхан, ялихгүй хүйтэн байх юм бол шинээрээ илүү удаан байна; 2. хүйтэн царай, хайхрамжгүй байдал, хүйтэн; * **от него веет -ом** тэр (хүн) хүйтэн царай гаргаж байна.

ХОЛОДАТЬ хүйтрэх; **начинает** ~ хүйтэрч эхлэв.

ХОЛОДЁ|ТЬ 1. хүйтэн болох, хөрөх, даарах; ~ **ет** хүйтэн болж байна; **ноги -ют** хөл хөрч байна; 2. хүйт оргих; ~ **от ужаса** айснаас хамаг бие хүйт оргих.

ХОЛОДЁЦ цэлцгий.

ХОЛОДИЛЬНИК хөргүүл, хөргөгч; **вагон** - - хөргүүл вагон.

ХОЛОДИЛЬН|ЫЙ хөргөх, хөргөдөг; ~ **ая установка** хөргөх төхөөрөмж.

ХОЛОДИТЬ хүйтэн болгох, хөргөх, хүйт оруулах, сэрүүцүүлэх.

ХОЛОДНО 1. хүйтэн, хайхрамжгүй; ~ **встретить кого-либо** хүнийг хүйтэн угтах; ~ **отнестись к кому-либо** хүнтэй хайхрамжгүй байх, хүнийг хүйтнээр үзэх; 2. хүйтэн байх, даарах; **мне** ~ би даарч байна; 3. хүйтэн байх; **сегодня** ~ өнөөдөр хүйтэн байна.

ХОЛОДНОВАТЫЙ хүйтэвтэр, хүйтэрхүү.

ХОЛОДНОКРОВНЫЕ хүйтэн цустан.

ХОЛОДНОСТЬ хүйтэн царай гаргах, хайхрамжгүй байх.

ХОЛОДН|ЫЙ 1. хүйтэн; ~ **ая погода** хүйтэн улирал; ~ **пояс** хүйтэн бүслүүр; **поставить в -ое место** хүйтэн газар тавих; ~ **ые блюда** хүйтэн хоол; 2. хүйтэн, хайхрамжгүй; ~ **взгляд** хүйтэн харц; **оказаться кому-либо** ~ **приём** хүнийг хүйтэн хүлээн авах; ~ **ое отношение** хүйтэн харилцаа; ~ **ая клёпка** хүйтэн тавлах; ~ **ое оружие** хүйтэн зэвсэг; ~ **ая война** хүйтэн дайн.

ХОЛОД|ОК 1. жавар, жихүүн, сэрүүн, сүүдэр; **утренний** ~ өглөөний жавар; **сидеть на -ке** сүүдэрт суух; 2. хүйтэн, хүйтэн царай, хайхрамжгүй байдал; **порой мне** ~ **душу** леденит заримдаа дотор хүйт оргино.

ХОЛОДОСТОЙКИЙ хүйт даах, хүйт даамгай, хүйт тэсэх, хүйт тэсэмгий.

ХОЛОП барлаг, боол, зарц.

ХОЛОПСКИЙ барлагийн, боолын, зарцын, зардсын.

ХОЛОПСТВО 1. барлаг байх, боолчлогдох, боолын байдал; 2. барлагууд, боолчууд, зарц нар; 3. боол зан, бялдуучлал.

ХОЛОПСТВОВАТЬ боол зан гаргах, бялдуучлах.

ХОЛОСТЯЦК|ИЙ гань хүний, гоонь хүний, эхнэргүй хүний, гэрлээгүй хүний; ~ **ая жизнь** гань хүний амьдрал.

ХОЛОСТИТЬ засах, агтлах, хөнгөлөх; ~ **жеребца** азарга засах.

ХОЛОСТ|ОЙ 1. ганц, эхнэргүй, гэрлээгүй, гоонь; ~ **человек** гэрлээгүй хүн; ~ **ая жизнь** эхнэргүй амьдрах, эхнэргүй хүний амьдрал; 2. хий, хоосон; ~ **ход машины** машин хий ажиллах; ~ **патрон** хоосон сум, цаасан сум; ~ **выстрел** хий буу тавих.

ХОЛОСТЯК гань хүн, эхнэргүй хүн, гэрлээгүй хүн, гоонь хүн; **старый** ~ хэзээний гоонь хүн; ~ **живёт как король и умирает как собака**, **женатый живёт как собака**, **зато умирает как король** (**Жан Ануи**) гоонь эр бол хаан шиг амьдарч, нохой шиг үхдэг, эхнэртэй эр нохой шиг амьдарч, хаан шиг үхдэг (**Жан Ануи**).

ХОЛОСТЯКОВАТЬ гоонь бие амьдрах, эхнэрийн эзгүйд суух.

ХОЛОСТЯЦК|ИЙ гань хүний, эхнэргүй хүний, гэрлээгүй хүний; ~ **ая жизнь** гань хүний амьдрал.

ХОЛОЩЕНИЕ засах, агтлах, хөнгөлөх.

ХОЛОЩЕННЫЙ зассан, агталсан, хөнгөлсөн; ~ **конь** агталсан адуу, агт морь.

ХОЛСТ 1. зотон, ёрог; **небелёный** ~ цагаан болгоогүй зотон; 2. (госон будгийн) зураг.

ХОЛСТ|ИН|А зотон, ёрог; **мешок из -ы** зотон шуудаг.

ХОЛУЙ бялдууч, долигонуур хүн.

ХОЛУЙСТВО бялдуучлал, долигонол, бялдуучлах, долигонох.

ХОЛУЙСТВОВАТЬ бялдуучлах, долигонох.

ХОЛШОВ|ЫЙ ёрог, зотон, зотонгоор хийсэн, ёргоор хийсэн; ~ая рубаха зотон цамц.

ХОЛ|Я жить в ~е бөөцийлүүлэх; держать и ~е бөөцийлэх.

ХОМУТ 1. хом; сиять с лошади ~ морины хом авах; 2. талхи; надеть на себе ~ өөрөө талхинд орох; 3. бэхлэх бөгж.

ХОМУТАТЬ хомиох.

ХОМЯК 1. үхэр зусаг; 2. эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.

ХОМЯЧОК шишүүхэй (оготно); ~ даурский хөх шишүүхэй; ~ джунгарский орог зусаг.

ХОНДРАДЕРМАТИТ мөгөөрс арьс.

ХОНДРИТ мөгөөрсний үрвэсэл.

ХОНДРОЛИПОМА мөгөөрс өөхтөх.

ХОР 1. найрал дуучид; мужской ~ эрэгтэй найрал дуучид дуулах, бүгдээрээ дуулах, олноороо дуулах; 2. найрал дуу, найрал дуу дуулах, олноороо дуулах; 3. олон, олны; хором; а) бүлгээрээ, олноороо, хоолой нийлүүлж; б) нэгэн зэрэг, дуу дуугаа авалцан, нэг дор, бүгдээрээ хамт; ~ насмешек олны инээдэм.

ХОРАЛ ян татах, хорал.

ХОРВАТ хорват хүн.

ХОРВАТСКИЙ хорват, хорватын; ~ язык хорват хэл.

ХОРВАТЫ хорватууд.

ХОРДА 1. хөвч (тойргийн хоёр цэгийг холбосон шулуун шугам); ~ дуги нумны хөвч; 2. нуруу яс.

ХОРЕЙ I хорей (нэгдүгээр үедээ өргөлтгүй, хоёр үетэй шүлгийн өлмий); анхдагч өргөлт.

ХОРЕЙ II шилбүүр.

ХОРЕК өмхий хүрэн; ~ сибирский солонго.

ХОРЕОГРАФИЧЕСК|ИЙ бүжгийн; ~ое искусство бүжгийн урлаг.

ХОРЕОГРАФИЯ бүжгийн ухаан, бүжгийн урлаг.

ХОРМЕЙСТЕР найрал дууны багш.

ХОРОВОД тойронцох бүжиг, ёхор, тойрон бүжиглэх; водить ~ тойрон бүжиглэх.

ХОРОВОДИТЬСЯ орооцолдох, зууралдах.

ХОРОВОДН|ЫЙ тойрон бүжиглэх; ёхорын; ~ые песни ёхорын дуу.

ХОРОВ|ОЙ бүлгээрээ дуулах, олноороо дуулах, найрал дууны; ~ая музыка найрал дууны хөгжим.

ХОРОМЫ орд их байшин, орд их гэр, ханхай зайдан гэр.

ХОРОНИТЬ 1. оршуулах, нутаглуулах, хөдөөлүүлэх; 2. мартах, дарагдуулах; ~ коицы мөрөө баллах.

ХОРОНИТЬСЯ нуугдах, биеэ далдлах, хоргодох.

ХОРОХОРИТЬСЯ эрэлхэх, омгорхох, саахалзах.

ХОРОШЕНЬК|ИЙ хөөрхөн, цэвэрхэн, сайхан; ~ая девочка хөөрхөн охин; ~ого поиемиожку сайн юманд саад олон байдаг шүү.

ХОРОШЕНЬКО сайн, сайтар; я ещё и сам не знаю ~ би өөрөө ч сайн мэдэхгүй байна.

ХОРОШЕТЬ сайхан болох, цэвэрхэн болох, хөөрхөн болох.

ХОРОШ|ИЙ 1. сайн, сайхан; ~ человек сайн хүн; ~ поступок сайн явдал; ~ая погода тэнгэр сайхан, сайхан өдөр; ~ голос сайхан хоолой, сайн хоолой; 2. сайхан, цэвэрхэн, хөөрхөн; он хорош собой тэр (хүн) цэвэрхэн, царайтай; как она ~а! ямар сайхан эмэгтэй вэ! желаю вам всего ~его! танд сайн сайхныг ерөөе! ~ знакомый сайн танил; ~ая порция вина сайн хувь дарс, их хувь дарс; мы с ним ~и тэр бид сайн нөхөд; жить по ~ему эвтэй найрамдалтай суух; ~се дело сайн

л хэрэг байна; хорош, нечего сказать! уухай даа, сүрхий эр юм!; хорош гусь! уухай, яасан сайн эр вэ!

ХОРОШО I сайн сайхан; он ~ работает тэр (хүн) сайн ажиллаж байна; она ~ одевается тэр (эмэгтэй) сайхан хувцасладаг; 2. сайхан, амархан; мне ~ здесь над энд сайхан байна; ~ тебе советовать хэлхэд амархан; ~ на улице гадаа сайхан байна; ~ жить на свете нарт ертөнцөд амьдрах сайхан; 3. сайн байх; ~, что он придёт сегодня түүний өнөөдөр ирэх нь сайн байна.

ХОРОШО II 1. заа, тэгье; ~, я приду заа, би ирье; 2. гайгүй, заа гайгүй; ~, это тебе припомнится гайгүй, чамд үүнийг санах цаг бий.

ХОРУГВЬ 1. (хуучин цагийн цэргийн) туг, оронго, хөрөг; 2. (христосын шажны) хиур, хөрөг.

ХОРЫ индэр (сүм хийдийн дотор).

ХОРЬ өмхий хүрэн, өмхий хүрэн.

ХОРЬКОВ|ЫЙ өмхий хүрнийн, өмхий хүрнийн арьсан, өмхий хүрэн; ~ая шуба өмхий хүрнийн арьсан дээл.

ХОСПИС эмчилгээгүй өвчтнүүдийг асрах газар.

ХОТЕНИЕ хүсэл, хүсэх; на всякое ~ есть терпение хүсэл бүхэнд тэсвэр байвал дээр.

ХОТЁ|ТЬ хүсэх, гэх, дур хүрэх; ~ пить юм ууя гэх, уух юм хүсэх; хочу чаю цай уухсан, би цай уухыг хүснэ; ~ ехать явах гэх, явахыг хүсэх; ~л писать статью өгүүллэл бичье гэв, өгүүллэл бичихийг хүсэв; что вы этим хотите сказать? та юу гэх гээд байгаа юм? если хотите, если хочешь шиг байна, магад, аргагүй; если хотите, он прав түүний зөв шиг байна, аргагүй түүний зөв.

ХОТЁ|ТЬСЯ хүсэх, дур хүрэх, гэх; ему хочется спать нойр нь хүрч байна, тэр унтах гэж байна; мне хочется есть надад хоол идэх дур хүрч байна, хоол идэх сэн; мне ~лось бы скорее уехать хурдхан явах сан; не так, как ~лось бы санаанд минь хүрсэнгүй, хүссэнчлэн болсонгүй.

ХОТЯ 1. боловч, авч, - вч; ~ видит око, да зуб неймёт санаа байвч сачий хүрэхгүй; 2. - маар (- мээр,- моор,- мөөр), - хаар (- хаар,- хоор,- хөөр), - вч, ч гэсэн; ~ караул кричи аврагтун гэж хашгирмаар; ~ убей, ничего не понимаю ална ч гэсэн ойлгохгүй юм; ~ выжми мушгимаар шал нойтон; ~ брось хаямаар, нохойд өг; 3. ч яах вэ... ч яах вэ; ~ сегодня, ~ завтра өнөө ч яах вэ, маргааш ч яах вэ; 4. боловч, ч, ч гэсэн, ядахдаа; ~ сейчас хэзээ боловч; приходи ~ один ганцаараа ч гэсэн ир; 5. ч, ч гэсэн, жишээлбэл; можно взять ~ эту статью за образец энэ өгүүллийг ч жишээ болгон хэлж болно; 6. боловч, ч, ч гэсэн ч хамаагүй, ч яах вэ; ~ кто хэн боловч; ~ когда хэзээ боловч, хэзээ ч гэсэн; ~ какой ямар ч хамаагүй, ямар ч яах вэ; ~ куда хаашаа ч гэсэн; ~ где-нибудь хаа ч гэсэн; ~ что-нибудь юу ч гэсэн, юу ч яах вэ; ~ бы а) ч гэсэн, ядахдаа; ~ бы раз ганц удаа ч гэсэн, ядахдаа ганц удаа; б) сайн сан, зүгээр сэн; ~ бы не опоздать хождохгүй бол зүгээр сэн; ~ бы и так а) тэгэхэд яах вэ, тэглээ гэхэд яах юм; б) тэгсэн ч, тийм боловч; ~ бы и так, всё равно он не должен был этого делать тийм боловч тэр ингэх ёсгүй байсан юм.

ХОТЯ 1. боловч, авч, - вч; он ~ и согласился, но остался недоволен зөвшөөрсөн боловч сэтгэл хангамжгүй байв; 2. боловч, харин; ~ бы ч, ч гэсэн; это видно ~ бы из таких фактов ийм баримт ч үүнийг гэрчилж байна; ~ бы так тэгэхэд яах вэ, тэглээ гэхэд яах юм, тэгсэн ч, тийм боловч.

ХОХЛАТКА бол. хадаасан өвс.

ХОХЛАТЫЙ (толгой дээрээ) өвөгт, өвөг бүхий.

ХОХЛИТЬ өрвийлгөх, үрзийлгэх.

ХОХЛИТЬСЯ 1. өрвийлгөх, өрвийх, үрзийлгэх, үрзийх; 2. хөрхийх, баргар царай гаргах.

ХОХОЛ I (шувууны) өвөг, (малын) хөхөл, залаа, (хүний) согсоо, эвэр.

ХОХОЛ II украин үндэстэн.

ХОХОТ инээд, тачигнатал инээх; **гомерический** ~ хөх инээд, тачигнасан инээд.

ХОХОТАТЬ хөхрөх, тачигнатал инээх; ~ до упаду хөхөрч хөших; ~ до слёз нулимс гартал хөхрөх.

ХОХОТУНЯ инээрэн эхнэр, инээрэн эмэгтэй.

ХОХОТУШКА инээрэн эхнэр, инээрэн эмэгтэй.

ХРАБРЕЦ зүрхтэй хүн, зоригтой хүн, баатар.

ХРАБРЬТЯСЯ зүрхлэх, идэрхэх, баатарлах.

ХРАБРО зүрхтэй, зоригтой, баатарлаг; ~ **сражаться** зүрхтэй тулалдах.

ХРАБРОСТЬ зүрх, зориг, баатарлаг зориг.

ХРАБРЫЙ зүрхтэй, зоригтой, баатарлаг, эрэлхэг; ~ солдат баатарлаг цэрэг.

ХРАМ 1. сүм, дуган, дацан; **древнерусский** ~ эртний оросын сүм; 2. ордон; ~ науки шинжлэх ухааны ордон.

ХРАНЕНИИ хадгалах; место для ~я багажа тээш хадгалах газар; сдача иа ~ хадгалуулах; плата за ~ хадгалуулсны хөлс.

ХРАНЛИЩЕ агуулах, хадгалах.

ХРАНТЕЛЪ I 1. хадгалагч; быть ~ем тайны нууц хадгалагч; 2. сахиулч; ~ музея музейн сахиулч.

ХРАНИТЬ 1. хадгалах; ~ деньги в сберегательной кассе хадгаламжийн кассад мөнгө хадгалах; 2. сахих, хадгалах; ~ обычаи заншил сахих; 3. хайрлан хадгалах, хамгаалан хадгалах; 4. байх; ~ молчание дугай байх; ~ печаль в сердце, ~ печаль на лице гунигтай байх; ~ в тайне нууж байх.

ХРАНИТЬСЯ 1. хадгалагдах; 2. хадгалаатай байх, хадгаламжид байх, хадгалагдах; деньги хранятся в банке мөнгө банканд хадгалагдаж байна.

ХРАП 1. хурхирах, хурхираа; 2. хурхирах дуу, хурхирах.

ХРАПЁТЬ хурхирах, (морь мал) хурхирах.

ХРЕБЁТ 1. нуруу, сээр нуруу; 2. нуруу; горный ~ уулын нуруу.

ХРЕН 1. тунхуу; 2. эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн; ~ редьки не слаше дүндээ дүн; посылать иа ~ загнаж зайлуулах.

ХРЕНАЧИТЬ разг. гэлдрөн явах.

ХРЕНОВЫЙ разг. муухай.

ХРЕСТОМАТИЯ дээж бичиг; ~ по монгольской литературе монголын урай зохиолын дээж бичиг.

ХРИЗАНТЕМА удвал цэцэг, хонины нүдэн цэцэг.

ХРИЗОЛИТ арур.

ХРИП хархираа, хяхраа, хяхтнаа, хархирах, хяхрах, хяхтнах, хэрчигнэх, хэрчигнүүр; ~ы в лёгких уушиг хэрчигнэх.

ХРИПЕНИЕ хархирах, хяхрах, хяхтнах, хэрчигнэх.

ХРИПЁТЬ хархирах, хяхнах, хяхтнах, хэрчигнэх.

ХРИПЛО хархиран, сөөнгө дуугаар; говорить ~ сөөнгө дуугаар ярих.

ХРИПЛЫЙ сөөнгө; говорить ~ым голосом сөөнгө хоолойгоор ярих.

ХРИПНУТЬ сөөх; голос хриплет хоолой сөөнө.

ХРИПОТ I сөөлөг, сөөх; кричать до ~ы хоолойгоо сөөтөл хашгирах.

ХРИСТИАНИН христосын шажинтан.

ХРИСТИАНКА христосын шажинтай эмэгтэй.

ХРИСТИАНСКИЙ христос, христосын, христосын шажны; ~ая религия христосын шажин.

ХРИСТИАНСТВО христосын шажин.

ХРОМ I хром, савхи, нимгэн булигаар.

ХРОМ II хром (хувилахуй ухааны махбод).

ХРОМАТИЗМ хроматизм (цагаан цацрагийн өөр өөр өнгийн цацраг болох салах шинж чанар).

ХРОМАТЬ I 1. доголох, хазганах; ~ на одну ногу өрөөсөн хөл доголох; 2. дүлхэн байх, барагтайхан байх; у него ~ет орфография үсгийн дүрэмд барагтайхан байна.

ХРОМОВЫЙ хромон; ~ые сапоги хромон гутал.

ХРОМ OЙ 1. хазгар, доголон; ~ая нога хазгар хөл; 2. доголон хүн, хазгар хүн.

ХРОМОНОГИЙ хазгар, доголон.

ХРОМОПСИЯ мед. өнгө харагдах.

ХРОМОСОМЫ өнгөт цогц, хромосом.

ХРОМОСФЕРА өнгөт мандал.

ХРОМОТА доголох, доголон.

ХРОНИКА 1. товчоо, он дараалсан бичиг, угийн бичиг, ойллого; 2. товчоо; **семейная** ~ гэрийн товчоо; 3. өдрийн мэдээ; **местная** ~ нутгийн өдрийн мэдээ; 4. өдрийн мэдээ зураг.

ХРОНИКАЛЬНЫЙ өдрийн мэдээ, өдрийн мэдээний; ~ фильм өдрийн мэдээ зураг.

ХРОНИКЁР өдрийн мэдээч.

ХРОНИЧЕСКИЙ 1. ужиг, архаг, хуучин; ~ое заболевание архаг өвчин; 2. ужиг, ужсан; ~ая безработица ужиг ажилгүйдэл.

ХРОНОГРАФ I товчоо, түүхэн дурсгал зохиол.

ХРОНОГРАФ II цаг хэмжүүр, хронограф.

ХРОНОЛОГ он дараалсан судлаач.

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ дараалсан; ~ие даты дараалсан он сар (өдөр); ~ие таблицы он дараалсан хүснэгт.

ХРОНОЛОГИЯ он дараалсан судлал, он дараалал; ~ истории түүхийн он дараалал.

ХРОНОМЕТР нарийн цаг.

ХРОНОМЕТРАЖ цаг хэмжин судлах.

ХРОНОМЕТРИЧЕСКИЙ нарийн цагаар хэмжсэн; ~ое определение времени хугацааг нарийн цагаар хэмжин тодорхойлох.

ХРОНОСКОП маш нарийн цаг, хроноскоп.

ХРУПАТЬ зажлах (хатуу юмыг зажлан идэх).

ХРУПКИЙ 1. хэврэг, хүүрэг, эмзэг; ~ металл хэврэг төмөрлөг; 2. сулхан, танхилхан, эмзэг; ~ое здоровье эмзэг бие; ~ая девушка танхилхан хүүхэн.

ХРУСТ шарчигнах, чад хийх, түс хийх; ~ снега под иогами хөлийн улд цас шарчигнах.

ХРУСТАЛИК нүдний цөшгийг.

ХРУСТАЛЬ 1. болор, болор сав.

ХРУСТАЛЬНЫЙ 1. болор; ~ая ваза болор бумба; 2. болрын; ~ завод болрын үйлдвэр; 3. тунгалаг (болор); ~ая вода тунгалаг болор ус.

ХРУСТЯТЬ шарчигнах, чад чад хийх, түс түс хийх; снег ~ит под иогами хөлийн улд цас шарчигнана.

ХРУСТНУТЬ шарчигнах, чад хийх, түс хийх.

ХРУЩ 1. жуулга (цох), хаврын цох; 2. рыб. хар мөрний цагаан загас.

ХРУЩЁВКА Н.С.Хрущёвын үед баригдсан угсармал таван давхар байшин, дан ийм байшинтай дүүрэг.

ХРЫЧ старый ~ хөгшин зөнөг.

ХРЮКАНЬЕ хур хар хийх, хуухирах.

ХРЮКАТЬ,

ХРЮКНУТЬ хур хар гэх, хуухирах.

ХРЯК азарган гахай.

ХРЯЩ мөгөөрс, сүвэргэдэс, сүврэг; **хрящи** гортани төвөнхийн мөгөөрс; ~ суставный үенний мөгөөрс; ~ мечевидный аймхай мөгөөрс.

ХРЯЩЕВАТЫЙ мөгөөрслөг.

ХРЯЩЕВ OЙ 1. мөгөөрсөн; ~ая ткань мөгөөрсөн нэхмэл; 2. мөгөөрст; ~ые рыбы мөгөөрст загас.

ХУДЕНЬКИЙ 1. туранхайхан, цонхгор, эцэнхийхэн; 2. муудсан, хуучинхан болсон, элэгдсэнхэн; 3. муухан.

ХУДЕТЬ гурах, эцэх, цонхийх, царай алдах, муудах; ~ от жары халуунд эцэх.

ХУД||О I муу, муу юм; тебе ~а никто не пожелает чамд муу юм хэн ч хүсэхгүй.

ХУДО II 1. муу, муугаар; это может кончиться ~ энэ нь муугаар төгсөж болно; 2. муу байх; больному ~ өвчтөн муу байна.

ХУДОБА туранхай, эцэнхий.

ХУДОЖЕСТВЕННО уран сайхан, уран.

ХУДОЖЕСТВЕННОСТЬ уран сайхан (чанар), уран чанар.

ХУДОЖЕСТВЕНН||ЫЙ 1. уран сайхны; ~ое училище уран сайхны сургууль; 2. уран, уран сайхан; ~ое произведение уран зохиол; ~ая литература уран зохиол; 3. уран сайхан, уран сайхны; ~ое исполнение уран сайхан тоглох.

ХУДОЖЕСТВО уран сайхан, (дүрслэх) урлаг.

ХУДОЖНИК 1. уран зураач; 2. уран хүн.

ХУДОЖНИЦА 1. уран зураач эмэгтэй; 2. уран эмэгтэй.

ХУД||ОЙ I 1. муу; ~ая слава муу нэр; 2. муудсан, хуучирсан, элэгдсэн, элэнхий; ~ые сапоги элэнхий гутал; на ~ конец ядахдаа, ядвал; не говори ~ого слова муу үг хэлэлгүй.

ХУДОЙ II туранхай, эцэнхий, цонхгор; ~ человек эцэнхий хүн.

ХУДОСОЧИЕ тэнхэлдэх, эцэж гурах.

ХУДОСОЧНЫЙ тэнхэлдсэн, эцэж турсан; ~ организм эцэж турсан бие.

ХУДОЩАВОСТЬ туранхай, хатангир, эцэнгэр байх.

ХУДОЩАВ||ЫЙ туранхай, хатангир, эцэнгэр; ~ая фигура хатангир бие.

ХУДШ||ИЙ 1. хамгийн муу, адгийн муу, адаг, зааз; 2. маш муу; в ~ем случае ядахын цагт, муугаар эргэлээ гэхэд.

ХУЖЕ улам муу, бүр дор; тем ~ чингэх тутам улам муу.

ХУЛА муучлах, муушаах, муу хэлэх.

ХУЛИГАН танхай балмад этгээд.

ХУЛИГАНИТЬ танхай балмад аашлах, танхайрах.

ХУЛИГАНКА танхай балмад эмэгтэй.

ХУЛИГАНСКИЙ танхай балмад; ~ поступок танхай балмад явдал.

ХУЛИГАНСТВО танхай балмад аашлах.

ХУЛИТЕЛЬ муучлагч.

ХУЛИТЬ муучлах, муушаах, муу хэлэх.

ХУРАЛ хурал; Великий Государственный ~ Улсын Их Хурал.

ХУТОР айл гацаа.

ХУТОРСКОЙ айл гацааны.

ХУТОРЯНИН айл гацааны хүн.

ЦАЛНУТЬ шүүрээд авах, савардаад авах, маажаад авах.

ЦАПФА чих(тэнхлэгийн).

ЦАРАПАТЬ 1. маажих, савардах, урах; 2. сараачих, муруйлгах; ~ письмо захидал сараачих.

ЦАРАПА||ТЬСЯ 1. маажих, савардах; кошка ~ется муур маажна; 2. тожигнуулах, тор тор хийлгэх.

ЦАРАПИНА шалбархай, маажинхай.

ЦАРАПНУТЬ маажаад авах, савардаад авах, ураад авах.

ЦАРЕВИЧ хаан хүү, хун тайж(хааны агь).

ЦАРЕВНА (хааны) гүнж.

ЦАРЕДВОРЕЦ ордны шадар хүн, хааны шадар хүн.

ЦАРЕУБИЙСТВО хааныг алах.

ЦАРЕУБИЙЦА хааныг алагч.

ЦАРИЗМ хаант ёс, хаант засаг.

ЦАРИТЬ 1. эзлэх, ноёлох, дэлгэрэх, байх; 2. хаан суух, төр барих.

ЦВЕЛЬ хөгц.

ЦВЕСИЙ 1. цэцэглэх, ургах, ногоорох; яблоня цветёт алмны мод цэцэглэж байна; луг цветёт нуга ногоорч байна; 2 ид дундаа байх, эрүүл саруул байх; ~ здоровьем эрүүл саруул байх; 3. цэцэглэх, мандах, бадрах; 4. замагтах; пруд цветёт цөөрөм замагтаж байна; 5. хөгцрөх, хөгц суух.

ЦВЕТ 1. өнгө зүс; основные ~а үндсэн өнгө; иметь хороший ~ лица өнгө зүс сайтай байх; 2. цэцэг; 3. цэцэг навч; липовый ~ далдуугийн цэцэг; 4. өнгө, дээж, эрхэм хүмүүс, сайчууд; во ~е лет ид насандаа.

ЦВЕТНОЙ өнгөт.

ЦВЕТНОСТЬ өнгөшил.

ЦВЕТОЛОЖЕ цэцэг судлал.

ЦВЕТООЩУШЕНИЕ өнгө мэдрэхүй.

ЦВЕТУЩИЙ 1. цэцэглэж байгаа, цэцэглэх; 2. ид дундаа байгаа, эрүүл саруул байгаа.

ЦЕВЬЕ 1. бууны хуй; 2. гол, дугуйн бул; 3. шилбэ, чөмөг яс.

ЦЕДИТЬ шүүх, шүүн тунгаах, гоожуулах; ~ слова дуртай дургүй ярих.

ЦЕДРА үйрмэг хальс; лимонная ~ ннмбэгний үйрмэг хальс.

ЦЕЙТНОТ цагт хавчигдах, цаг дутах.

ЦЕЙХГАЗУЗ эд агуулах.

ЦЕЛЁБНОСТЬ анагаах чанар, ~ воздуха агаарын анагаах чанар.

ЦЕЛОСТНОСТЬ бүрэн бүтэн, нэгэн бүхэл, бүхэл чанар, нэгдмэл чанар.

ЦЕЛОСТНЫЙ бүрэн бүтэн, нэгэн бүхэл, нэгдмэл.

ЦЕЛОСТ||Ь бүтэн байх, бүрэн байх, бүрэн бүтэн байх; в ~и бүтнээр нь, бүрнээр нь; сохранить всё в ~и и сохранности бүгднй нь бүрэн бүтнээр нь хадгалах.

ЦЕЛ||ЬИЙ 1. бүхэл, дүүрэн; ~ день бүхэл өдөр, өдрийн турш; 2. нилээд их, үлэмжхэн, өдий төдий, зөндөө; ~ ряд вопросов өдий төдий асуулт; 3. бүтэн; бүрэн бүтэн; чашка ~а шаазан бүтэн байна; все вещи ~ы бүх юм бүрэн бүтэн байна; цел и невредим бүтэн бүлээн; амьд мэнд; уходи, пока цел! мэнд дээрээ тонил.

ЦЕЛЬ 1. бай, воздушная ~ агаарын бай; учебная ~ сургуулийн бай; подвижная ~ хөдөлгөөнт бай; попасть в ~ бай онох; 2. зорилго, санаа; с какой ~ю ямар зорилготой, ямар санаатайгаар; ставить себе что-либо ~ю өөрний зорилго болгох, өмнө зорилго тавих; иметь ~ю зорилготой байх,

санаатай байх; с ~ю, в целях тул, тулд; үүднээс, зорилгоор, зорилготой; достигнуть цели зорилгодоо хүрэх.

ЦЕЛЬНОМЕТАЛЛИЧЕСКИЙ үргэлж төмөр, үргэлж төмрөөр хийсэн.

ЦЕЛЬНОСТЬ нэг бүхэл, нэг бүтэн, бүрэн чанар, цул чанар, нэг зан; ~ характера нэг зан.

ЦЕЛНОТЯНУТ||ЬИЙ үргэлж; гагнаасгүй, хадаасгүй; ~ая труба үргэлж хоолой, гагнаасгүй хоолой.

ЦЕЛ||ЬИЙ 1. бүхэл, үргэлж, цул, нэг; ~ гранит цул боржин; 2. нэг, нэг янз, нэг утгатай, бүрэн чанартай; ~ характер нэг зан; 3. холиогүй, хольцоогүй; ~ое вино хольцоогүй дарс; ~ое молоко хольцоогүй сүү.

ЦЕМЕНТ цемент.

ЦЕМЕНТАЦИЯ цементлэх, цементлэлт.

ЦЕМЕНТИРОВАТЬ цементлэх, гагнах, бэхжүүлэх.

ЦЕМЕНТНЫЙ цементний; ~ раствор зуурсан цемент(үгчилбэл цементийн уусгамал); ~ завод цементний үйлдвэр.

ЦЕН||А 1. үнэ; государственная розничная ~ улсын жижиглэн худалдах үнэ; оптовая ~ бөөнөөр худалдах үнэ; ~ договорная хэлэлцээрийн үнэ; быть в ~е үнэтэй байх; повышаться в ~е үнэ нэмэгдэх; үнэ ихсэх; үнэ дээшлэх; падать в ~е үнэ буурах; үнэ доошлох; назначить ~у үнэ хэлэх; тогтоох; ~ есть денежное выражение стоимости ертгний мөнгөөр илтгэснийг үнэ гэнэ; 2. үүрэг; ач холбогдол; ~ дружбы найрамдлын ач холбогдол; любой ~ой ялаа ч гэсэн; ямар ч үнээр; дорогой ~ой их хүч гаргаж; үнэд хохирч; их үнэтэйгээр; 1) маш их үнэтэй; энгүй их үнэтэй; үнэлшгүй; 2) үнэлшгүй; үнэлж баршгүй (их ач холбогдолтой).

ЦЕНЗ хязгаарлал; хязгаарлах; избирательный ~ сонгуулийн хязгаарлал; имущественный ~ хөрөнгийн хязгаарлал; хөрөнгө харгалзан хязгаарлах.

ЦЕНЗОВЫЙ хязгаарлалын.

ЦЕНЗОР хянан шалгагч.

ЦЕНЗУРА хянан шалгах, хянан шалгалт.

ЦЕНЗУРНЫЙ 1. хянан шалгах, хянан шалгалтын; 2. зохистой, зохимжтой.

ЦЕНИТЕЛЬ үнэлэгч; ~ искусств урлаг үнэлэгч.

ЦЕНИТЕЛЬНИЦА үнэлэгч эмэгтэй.

ЦЕНИТЬ 1. үнэлэх, үнэ хэлэх, үнэ гаргах, үнэ тогтоох; ~ вещь юманд их үнэ хэлэх; 2. үнэлэх, үнэтэйд бодох, ихэд бодох, дүгнэн үзэх; ~ по заслугам гавьяагаар нь үнэлэх; ин во что не ~ юнд ч эс бодох; его очень ценят түүнийг нь үнэлдэг; дорого ~ свою свободу эрх чөлөөгөө их үнэтэйд бодох.

ЦЕНИТЬСЯ үнэлэгдэх; ~ в сто тугриков зуун төгрөгөөр үнэлэгдэх; 2. үнэлэгдэх, үнэтэйд тооцогдох; ~ на вес золота алт мэт үнэлэгдэх.

ЦЕННОСТ||Ь 1. үнэ; вещь высокой ~и дээгүүр үнэтэй юм; 2. үнэт зүйл; хранение ~ей үнэт зүйлийг хадгалах; 3. үнэтэй(юм), ач холбогдол; 4. үнэт зүйл, үнэт юм, баялаг; культурные ~и соёлын үнэт зүйлс.

ЦЕН||ЬИЙ 1. үнэт; ~ые бумаги үнэт цаас; ~ подарок үнэтэй бэлэг; 2. үнэтэй; их хэрэгтэй; чухал; ~ человек их хэрэгтэй хүн; ~ое открытие үнэтэй нээлт; ~ые бумаги на предьявители мэдүүлгийн үнэт цаас; орднерные ~ые бумагы зөвшөөрлийн үнэт цаас; именные ~ые бумагы нэрийн үнэт цаас.

ЦЕНООБРАЗОВАНИЕ үнэ бүрдэх, үнэ тогтох, үнэ үүсэлт.

ЦЕНТНЕР центнер(тоннын аравны нэг буюу зуун килограмм).

ЦЕНТР 1. төв, тэг, тэг дунд, гол, хүйс; ~ **окружности** тойргийн төв; ~ **тяжести** хүндийн хүчний гол; 2. гол, гол утга, мөн чанар; 3. төв, дунд, төв дунд, тэг дунд; **жнтъ в ~е города** хотын төвд суух; 4. гол; **держать в ~е внимания** гол анхааралдаа байлгах; гол анхаарлаа тавих; 5. төв; **областной ~ мужийн төв**; **научный ~** эрдэм шинжилгээний төв; **шннжлэхуааны төв**; **культурный ~** соёлын төв; **промышленный ~** үйлдвэрийн төв; 6. төв газар, дээд газар, төв; ~ **вычислительный тоочон бодох төв**.

ЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ төвлөн захирах; төвлөн удирдах; ~ **капитала** хөрөнгө төвлөрүүлэх.

ЦЕНТРАЛИЗМ төвлөн удирдах ёс, төвлөн захрах ёс; **демократический ~** төвлөн удирдах ардчилсан ёс.

ЦЕНТРАЛИЗОВАТЬ төвлөх, төвлөрүүлэх, төвлөрөх, төвлөн удирдах; төвлөн захирах.

ЦЕНТРАЛЬН|ЫЙ 1. төв, төв дэх, төвийн, төв дундахь; ~**ая улица** төв гудамж; ~ **комитет** төв хороо; 2. гол, гол үндсэн; ~ **вопрос** гол асуудал; ~**ая нервная система** төв мэдрэлийн тогтолцоо; ~**ое отопление** төвөөс халаах, төвөөс дулаацуулах.

ЦЕНТРИЗМ центрзм.

ЦЕНТРИРОВАТЬ тэнцүүрий нь олох, төвийн тохруулах.

ЦЕНТРИРОВКА тэнцүүрий нь олох, төвийн тохруулах.

ЦЕНТРИСТ төвийг баримтлагч.

ЦЕНТРИФУГА центрифуг.

ЦЕНТРОБЕЖН|ЫЙ төвөөс гүйх, төвөөс зугтаах; ~**ая сила** төвөөс гүйх хүч; ~ **аппарат** төвөөс гүйх хөдөлгөөн дээр үндэслэсэн аппарат.

ЦЕНТРОПЛАН далавчны гол хэсэг.

ЦЕНТРОСТРЕМИТЕЛЬН|ЫЙ төв рүү гүйх; төв өөд тэмүүлэх; ~**ая сила** төв рүү гүйх хүч.

ЦЕЛ түгшүүр.

ЦЕПЕНЕТЬ бохнорох, хөших, бээрэх, хөдөлж чадахаа болнх, зог тусах; ~ **от холода** хүйтэнд бээрэх; ~ **от ужаса** айж зог тусах.

ЦЕП|К|ИЙ 1. зуурдаг, чанга атгадаг, чанга баздаг; ~**ая рука** чанга атгадаг гар; ~**ие когти** чанга баздаг савар; 2. шургуу, салдаггүй.

ЦЕЛКОУ 1. зуурахдаа сайн, атгахдаа сайн, базахдаа сайн; 2. шургуу зан; **проявлять большоу** ~ их шургуу зан гаргах.

ЦЕПЛЯТЬСЯ 1. асах, торох, шүүрэх, өлгөгдөх, тээглэгдэх, чагтаглагдах; ~ **за сучья** мөчрөөс шүүрэх, мөчнрт тээглэх, мөчнр шүргэх; 2. өлгөн авах, ашиглахыг хичээх; ~ **за предложение** санал өлгөн авах; үг өлгөн авах.

ЦЕПН|ОЙ 1. гинжит, гинжтэй, гинжиний, гинжин; ~ **мост** гинжин гүүр, гинжит гүүр; ~**ое колесо** гинжит дугуй; 2. гинжтэй, гинжиний; ~**ая собака** гинжтэй нохой.

ЦЕПОЧКА 1. оосор, бяцхан гинж; ~ **для часов** цагийн оосор; 2. цувж яваа цэрэг; эзлэн яваа цэрэг, цуваа.

ЦЕП|Ь 1. гинж; **железная ~** төмөр гинж; **якорная ~** зангууны гинж; **спустить собаку с ~и** нохойг гинжнээс нь тавих; 2. дараалан болсон юмс; хойно хойноос болсон юмс; бөөн юмс; гинж; ~ **событий** дараалан болсон олон явдал; ~ **доказательств** бөөн нотолгоо; 3. шугам; ~ **тока** цахилгаан гүйдлийн шугам; **электрическая ~** цахилгаан шугам; 4. гинж; **төмөр; заковать в ~и** гинжлэх; **төмөрдөх; төмөрлөх; ~и рабства** боолын гинж; **разорвать ~и** гинж таслах; 5. угсраа; цувраа; эгнээ; хэлхээ; ~ **гор угсраа** уулс; **как с ~и** сорвалса уяанаасаа алдуурсан юм шиг.

ЦЕРБЕР догшин хэрцгий харуул, цербер, хасар басар.

ЦЕРЕБРАЛЬНЫЙ тархны, нугасны.

ЦЕРЕМОНИАЛ ёслол.

ЦЕРЕМОНИАЛЬН|ЫЙ ёслолын; ~**ое шествие** ёслолын жагсаал; ~ **марш** ёслолын алхаа.

ЦЕРЕМОНИЙМЭЙСТЕР ёслолын сайд.

ЦЕРЕМОНИТЬСЯ ёсорхох, зовох, аягүйрэх, нэрэлэх; **прошу не ~** ёсорхох хэрэггүй.

ЦЕРЕМОНИ|Я 1. ёслол, ёс горим; **свадебная ~** хурнмын ёс; 2. ёсорхох, ёс сахих, ёсорхол; **без ~н** ёсорхолгүй.

ЦЕРЕМОНОСТЬ ёсорхог байх, ёсорхлог, зовомтгой байх.

ЦЕРЕМОННЫЙ ёсорхог; ёсорхуу, зовомтгой; ~ **поклон** ёсорхуу мэхэхний.

ЦЕРЕРА амуу хатан (од).

ЦЕРКОВНОСЛАВЯНСКИЙ слав шажны; ~ **язык** слав шажин хэл(дорно, өмнөт славын шажны номын хэл).

ЦЕРКОВНОСЛУЖИТЕЛЬ лам, хувраг; тойн.

ЦЕРКОВН|ЫЙ сүмийн, дуганын, шажны байгууллагын, шажны; ~**ая служба** шажны мөргөл; ~**ое пение** шажны дуу дуулах.

ЦЕРКОВЬ 1. сүм, дуган; 2. шажны байгууллага, шажин; **православная ~** үнэн алдартны шажны байгууллага; **католическая ~** католик шажны сүм.

ЦЕСАРКА сувд гургуул.

ЦЕХ I тасаг, цех; **литейный ~** цутгах тасаг.

ЦЕХ II бүлгэм, цех (феодалын үеийн хотын нэг төрлийн дархуудын багууллага).

ЦЕХОВОЙ I тасгийн, цехний; ~ **комитет** тасгийн хороо.

ЦЕХОВОЙ II бүлгэмний, цехийн.

ЦИАН цнан (өнгөгүй, хорт хий).

ЦИАНИСВОДОРОДНЫЙ циантай устөрөгчийн.

ЦИАНИСТ|ЫЙ циантай; ~ **калий** циантай кали; ~**ая кнслота** циантай хүчнл.

ЦИАНОВ|ЫЙ цианын; ~**ая кнслота** цианы хүчнл.

ЦИАНОЗ хөхрөх.

ЦИБИК сэвэг цай.

ЦИВИЛИЗАТОР соёлжуулагч гэгч.

ЦИВИЛИЗАТОРСКИЙ соёлжуулагчийн.

ЦИВИЛИЗАЦИЯ иргэншил, соёлжл.

ЦИВИЛИЗОВАННЫЙ нргэншсэн, соёлжсон; ~ **мнр** соёлжсон ертөнц.

ЦИВИЛИЗОВАТЬ нргэншүүлэх, соёлжуулах.

ЦИВИЛИЗОВАТЬСЯ 1. нргэнших, соёлжих; 2. нргэншүүлэгдэх; соёлжуулагдах.

ЦИВИЛЬНЫЙ нргэний, энгийн.

ЦИГАРКА ороосон тамхн.

ЦИГЕЙКА хяргаж будсан ямааны арьс, хяргаж будсан нэхий.

ЦИК (*Центральный Исполнительный Комитет*), ТГХ(Төвийн Гүйцэтгэх Хороо).

ЦИКАДА голно, цөггөргөнө.

ЦИКАТЬ зандрах.

ЦИКЛ 1. мөчлөг, орчнл(нэг хэсэг хугацаанд хөгжлийн нэг гүйцэд эргэлт хийж дуусгадаг аливаа үзэгдэл, ажил, явц, процесс); **производственный ~** үйлдвэрлэлийн орчил; **промышленный ~** үйлдвэрийн орчил; 2. мөчлөг(нэгэн бүлэгт багтах хэд н шинжлэх ухаан); **исторический ~** түүхийн мөчлөг; 3. мөчлөг(харилцан уялдан зэгдэл, үйл явдлууд); ~ **лекций** мөчлөг лекцн.

ЦИКЛИЧЕСКИЙ мөчлөгийн, орчлын, мөчлөгт, орчилт.

ЦИКЛИЧНОСТЬ мөчлөгт явц, мөчлөгөөр ажиллах, орчилт явц; ~ **в производстве** үйлдвэрлэлийн орчилт явц.

ЦИКЛИЧН|ЫЙ орчилт, мөчлөгт, орчлоор хийдэг, мөчлөгөөр хийдэг; ~**ая работа** орчлоор хийдэг ажил, орчилт ажил.

ЦИКЛОВАНИЕ орчилт ажл, ажлын мөчлөгт хуваарилах.

ЦИКЛОИДА циклоид.

ЦИКЛОИДАЛЬНЫЙ циклоид хэлбэртэй.
ЦИКЛОН циклон, хар салхи, салхи шуурга.
ЦИЛОНИЧЕСКИЙ хар салхины, салхн шуурганы.
ЦИКЛОП духандаа ганц нүдтэй аварга.
ЦИКЛОПИЧЕСКИЙ аварга том.
ЦИКНУТЬ зандрах, зандраад явах.
ЦИКОРИЙ идрээ.
ЦИКУТА сорьслог.
ЦИЛИНДР 1. бортого; 2. цомбон бүрх, бортого малгай.
ЦИЛИНДРИЧЕСКИЙ бортого хэлбэртэй, бортогон; ~ котёл
 бортгон тогоо.
ЦИМБАЛЫ янчир(хөгжмийн зэвсэг).
ЦИМБАРИЯ *бот.* хадны цэцэг.
ЦИМЛЯНСКОЕ цимлян дарс.
ЦИНАНКУМ *бот.* тэмээн хөх.
ЦИНГА бам, чийг бам, чийгтэх.
ЦИНИЗМ увайгүй явдал, нчгүүргүй явдал, эрээгүй явдал.
ЦИНИК увайгүй хүн, нчгүүргүй хүн, эрээгүй хүн.
ЦИНИЧНОСТЬ увайгүй явдал, ичгүүргүй явдал, эрээгүй явдал.
ЦИНИЧНЫЙ увайгүй, ичгүүргүй, сонжуургүй, эрээгүй; ~
 человек увайгүй хүн.
ЦИНК цайр.
ЦИНКОВАНИЕ цайрлах, цайрдалт.
ЦИНКОВАТЬ цайрлах, цайр түрхэх.
ЦИНКОВЫЙ 1. цайртай, цайрын; ~ые белила цайртай цагаан
 будаг; *цинковая мазь* цайртай тосон эм; 2. цайр, цайраар
 хнийсэн; ~ое ведро цайр хувин.
ЦИНКОГРАФИЯ 1. цайр бар хийх; 2. цайр бар хнийдэг газар.
ЦИНОВКА чийрс.
ЦИЛКИ сайр; осгор.
ЦИРК цнрк.
ЦИРКАЧ цнркчнн.
ЦИРКАЧКА цнркчин эмэгтэй.
ЦИРКОВ|ОЙ цнркийн; ~ое искусство цнркийн урлаг.
ЦИРКУЛИР|ОВАТЬ 1. эргэх, тойрох, орчих, урсах, гүйх;
 кровь ~ует в сосудах цус судсаар урсана; 2. тарах, дамжих;
 ~уют слухи цуурхал тарж байна.
ЦИРКУЛ|Ь гортнг; *иожка* ~я гортнгийн хөл.
ЦИРКУЛЬНЫЙ 1. гортнгийн; 2. дугуй, дугарнг; ~ зал дугарнг
 танхим.
ЦИРКУЛЯР захнрамж, заавар.
ЦИРКУЛЯР|НЫЙ захнрамжийн, зааврын, захирамж, заавар;
 ~ое письмо захирамж бнчиг.

ЦИРКУЛЯЦИЯ эргэх, тойрох, орчих, урсах, гүйх, эргэлт,
 тойролт, орчил, урсгал, гүйдэл; ~ крови цусны эргэлт, цусны
 гүйдэл.
ЦИРРОЗ нягтрах хатуурах.
ЦИРЮЛЬНИК үсчин.
ЦИРЮЛЬНЯ үсчний газар.
ЦИСТЕРНА 1. цистерн(том төмөр торх); вагон~ цнстернтэй
 вагон; 2. газрын хөрсөнд барьсан усны сав.
ЦИСТИТ давсаг үрэвсэх.
ЦИТАДЕЛЬ 1. цайз, хэрэм; 2. тулгуур, түшнг, түшиг тулгуур,
 бат хэрэм.
ЦИТАТА иш татах, иш татсан зүйл.
ЦИТИРОВАНИЕ иш татах, иш таталт, иш татлага.
ЦИТИРОВАТЬ иш татах; ~ классиков сонгодог зохиолчдоос
 иш татах.
ЦИТОЛОГИЯ эсийн судлал; эсний зүй (ургамал амьтны эсийн
 бүтэц, амьдралыг судлах ухаан).
ЦИТРА ятгалаг.
ЦИТРУС жүрж, ннмбэг, мандарнн зэрэг жнмснүүд.
ЦИТРУСОВЫЕ (жүрж, бэрсүүт жүрж ннмбэг зэрэг) жимст
 мод, алнмт мод.
ЦИФЕРБЛАТ (цагнйн) нүүр, хуваарьт ялтас; *часовой* ~ цагнйн
 нүүр.
ЦИФР|А тоо, тооны үсэг; *арабские* ~ы араб тоо; *римские* ~ы
 ром тоо; *контрольные* ~ы хяналтын тоо.
ЦИФРОВ|ОЙ тооны, тоот, тоо; ~ые данные тоо барнмт; тоо
 мэдээ; ~ая система тоон журам.
ЦОКА|ТЬ товор товор гэх, товрох; *копыта* ~ют по камням
 чулуун дээгүүр морнн туурай товор товор гэнэ.
ЦОКОЛЬ суурь, довжоо.
ЦОКОЛЬНЫЙ суурийн, довжооны.
ЦУГОМ цувруулан хөллөсөн; *упряжка* ~ цувруулан хөллөсөн
 морь тэрэг.
ЦУКАТ чнхэрлэсэн жимс, чихэрлэсэн жнмсний хальс.
ЦЫГАН цыган.
ЦЫГАНЕ цыганууд.
ЦЫГАНКА цыган эмэгтэй, цыган эхнэр.
ЦЫГАНСКИЙ цыган; ~ язык цыган хэл.
ЦЫПЛЁНОК тахнаны ангаахай.
ЦЫПОЧК|И ходить на ~ах өлмнийгөөрөө явах; *встать на* ~
 өлмий дээрээ зогсох.
ЦЫП-ЦЫП цып-цып (тахиа дуудах аялгуу).
ЦЫЦ хош, цөг, дугай, дугай бай, боль, бай, байг.

ЧАБАН малчин, хоньчин. **ЧАВКАТЬ** тамшаах, лагах.

ЧАД 1. утаа, үнэр танар, хэншүү, хэншүү хярвас; **кухоиний** ~ гал т огооны хэншүү; 2. манан, мунхрал; **он как в ~у тэр** (хул) мунхарсан мэт.

ЧАДЫТЬ утаа тавих, хэншүү гаргах; **печь** ~т пийшин утаа тавиад байна.

ЧАДЮ үр, үр хүүхэд, нуган, нуган үр; **со всеми** ~ами и **домочадцами** үр хүүхэд, гэрнийхний хамт, гэр хотлоороо.

ЧАДРА чадраа, нүүрний халхавч.

ЧАВЫЦА давх (загас).

ЧАЕВНИК цайсаг хүн.

ЧАЕВНИЧАТЬ цайлах, цайлж суух.

ЧАЕВОДСТВО цай тарих.

ЧАЕВЫЕ харамж, харамж шан, цайны мөнгө.

ЧАЕПИТИЕ цай уух, цайлах.

ЧАЙНКА цайны шаар.

ЧАЙ 1. цай; **зелёный** ~ ногоон цай; **кирпичный** ~ чулуун цай; **зуваан** цай; **плиточный** ~ шахмал цай; **заварить** ~ цай хийх; **үйх**; **идээшүүлэх**; **крепкий** ~ өтгөн цай; 2. цай уух; **вечерний** ~ оройн цай; **датыя** ~ харамж өгөх; **пригласить на чашку чая** аяга цай зооглохоор урнх.

ЧАЙ 2. хай...бололтой; байх; магадгүй...; хай...даа(дээ, доо, дөө); байх; бололтой; ты, ~, **не придёшь?** хай, чи ирэх үү дээ?

ЧАЙКА цахлай, хайлгана.

ЧАЙНАЯ цайны газар.

ЧАЙНИК данх, гүц, завьяа, дэвэр, тунхуу; ~ **плосконосыый** амсгар саахуу

ЧАЙНЫЙ цайны; ~**ая ложка** цайны халбага, **жнжнг** халбага; ~ **сервис** цайны хэрэгсэл.

ЧАЛМА толгойн алчуур, толгойн ороолт.

ЧАЛЫЙ буурал; ~ **конь** буурал морь.

ЧАН ган, торх.

ЧАРА, ЧАРКА цом, хундага.

ЧАРОВАТЬ 1. шид үзүүлэх, ид гаргах, илбэдэх; 2. сэтгэл татах, дур булаах; ~ **своим голосом** сайхан хоолойгоороо сэтгэл татах.

ЧАРОДЕЙ 1. шидтэн, идтэн, илбэчин; 2. сэтгэл татагч, дур булаагч; **поэт** ~ сэтгэлийг татагч шүлэгч, дур булаагч эмэгтэй.

ЧАРОДЕЙСТВО 1. шид, ид, илбэ; 2. сэтгэл татах, дур булаах.

ЧАРУЮЩИЙ сэтгэл татсан, дур булаам, ид шидтэй; ~**ая улыбка** сэтгэл татам инээмсэглэх.

ЧАРЫ 1. шид, ид шид, ид, илбэ; 2. сэтгэл татах чадал, дур булаах хүч, ид, ид шид.

ЧАС 1. цаг; **опоздать на** ~ нэг цаг хождох; ~ **иочи шөнний** нэг цаг; **который** ~? хэдэн цаг болж байна?; ~ **отдыха** амралтын цаг; **вечерний** ~ оройн цаг; 2. цаг үе; **в добрый** ~ сайн яваарай, үйлс бүтэх болтугай; **стоять на** ~ах харуулд зогсох; ~ **от** ~у цаг нрэх тутам; **улам бур**; **битый** ~ өнө удаан; **расти не по дням, а по** ~ам өдрнйг цагаар товчлон өсөх, маш хурдан өсөх.

ЧАСОВНЯ бунхан, өчүүхэн сүм, суварган сүм.

ЧАСОВ|ОЙ 1. цагийн; ~**ая стрелка** цагийн зүү, ахар зүү; ~ **механизм** цагийн оньс; 2. цагийн, цагаар олгох; ~**ая оплата** цагийн хөлс; цагаар олгох хөлс; 3. (нэг)цагийн, (нэг) цаг үргэлжлэх; 4. нэг цагийн, нэг цагт явдаг.

ЧАСОВ|ОЙ 2. харуул, манаа; **поставить** ~ых харуулд гаргах, манаа тавнх.

ЧАСОВЩИК цагчин.

ЧАСОК (ганцхан)цаг; **зайти на** ~ ганцхан цаг ороод гарах.

ЧАСТЕНЬКО нилээд, нилээд олон; **он** ~ **заходил к нам** тэр манайхаар нилээд ордог байсан.

ЧАСТИЦ|А 1. өчүүхэн хувь, өчүүхэн хэсэг, өчүүхэн төдий; ~ы **пыли** өчүүхэнтөдний тоос; ~ы **таланта** өчүүхэн төдний авьяас.

ЧАСТИЦА 2. сул үг.

ЧАСТИЧКА бяцхан хувь, бяцхан хэсэг, хумхний төдний.

ЧАСТИЧНО зарим хэсэг, зарим хувь.

ЧАСТИЧН|ЫЙ заримдаг, зарим хэсгийн, зарим хувийн; ~**ая санитарная обработка** эмнэлгний хэсэгчилсэн арнутгал.

ЧАСТНИК хувийн өмчтөн, хувийн хөрөнгөтөн.

ЧАСТНОВАДЕЛЬЧЕСКИЙ хувийн, хувийн өмчийн, өмчийн.

ЧАСТНОЕ ногдвор.

ЧАСТНОСОБСТВЕННИЧЕСКИЙ хувийн өмчний, өмчийн.

ЧАСТНОСТ|Ь тухайн учир,нарний учир, заримдаг зүйл; **в** ~и тухайлбал.

ЧАСТН|ЫЙ 1. заримдаг, салангад, тухайн; ~ **случай** заримдаг тохнолдол; ~ **вывод** салангад дүгнэлт; 2. тусгай, салангад; ~**ая хирургия** тусгай мэс засал; 3. хувийн, амины, өөрийн; **по** ~ому **делу** амины хэргээр; энгийн; ~ **почин** хувийн санаачилга; 4. хувийн, амнараа хнйх; ~**ые уроки** хувийн хнчээл; **хөлсний** хнчээл; ~**ым образом** хувнараа; ~**ое** **лицо** хувийн хүн, энгийн хүн; 5. хувийн, энгийн, өмчийн; ~ **капитал** хувийн капитал; ~**ая собственности** хувийн өмч, өмчийн хөрөнгө; ~**ая торговля** энгийн худалдаа; 6. ангилсан; ~**ая патология** ангилсан эмгэг судлал.

ЧАСТО 1. олонтоо, байн байн, үргэлж; 2. түргэн түргэн, хурдан хурдан; 3. шнгүү, ойр ойр; **деревья посажены** ~ мод шнгүү суулгажээ.

ЧАСТОКОЛ шнвээ.

ЧАСТОТА үелээл, давтамж; ~ **пульса** судасны лугшилтын давтамж

ЧАСТОТНЫЙ үелзлийн.

ЧАСТУШКА явган дуу.

ЧАСТ|ЫЙ 1. олонтоо болдог, байн байн ирдэг, үргэлж тохнолдог; ~ **гость** байн байн ирдэг зочин; ~**ые встречи** олонтоо уулзах; 2. түргэн (**болдог**), хурдан хурдан (**болдог**); ~**ое дыхание** түргэн түргэн амьсгалах; ~ **пульс** судас хурдан хурдан цохилох; 3. шигүү, нягт; ~ **лес** шнгүү ой.

ЧАСТ|Ь 1. хувь, хэсэг; **большая** ~ нхэнх хэсэг, олонхи; **резать на** ~и хэсэг хэсэг болгох; 2. мөч, эрхтэн; ~и **тела** биеийн хэсэг; 3. тнв; ~и **света** дэлхийн тэвүүд; 4. бүрэлдэх хэсэг, анги; ~**я** **машины** машиннын бүрэлдэх хэсгүүд; **запасные** ~и сэлбэг анги; 5. бүлэг, анги; **роман в трёх** ~ях гурван ангиг роман; 6. анги, хэлтэс, салбар; **учебная** ~ хичээл анги; **хозяйственная** ~ аж ахуйн анги, аж ахуйн хэлтэс; 7. цэргийн анги; **воинская** ~ цэргийн анги; ~ **речи** үгсний аймаг; **большей** ~ью, **по большей** ~и олонхидоо, гол төлөв; **по** ~**я** **чего-либо юмны** талаар; **это не по моей** ~и энэ миний эрхлэх хэрэг бнш; **рвут на** ~и булаацалдан авна.

ЧАСТЬЮ зарим хэсэг.

ЧАСЫ цаг; **карманные** ~ энгэрийн цаг; **стениные** ~ ханын цаг; **завести** ~ цаг түлэх.

ЧАХЛЫЙ 1. гайдангн, наршинги, хатсан, тачир; ~ куст тачир бут; 2. хатангир, туранхай, үлбэгэр.
ЧАХНУТЬ 1. гандах, нарших, хатах; 2. хатангирах, гурах, үлбнйх.
ЧАХОТКА уушнгны өвчин, уушнгны сүрьеэ.
ЧАХОТОЧНЫЙ 1. уушнгны өвчтөн, уушнгны сүрьеэтэй хүн.
ЧАШ|А цар, хул, тагш; дом — полиая ~элбэг баян гэр; испить ~у до дна хал үзэж, халуун чулуу долоох; ~ терпения переполнилась тэсэхүйеэ бэрх болов.
ЧАШЕЧКА 1. бяцхан аяга; 2. цоморлиг; 3. ~ коленная тойг.
ЧАШКА 1. аяга, тагш; фарфоровая ~ шаазан аяга, шаазан; 2. (жигнүүрийн) таваг; 3. тойг.
ЧАША шугуй, ширэнгэ, шивэр (мол).
ЧАЩЕ олонтоо, түргэн; как можно ~ аль болохуйц олонтоо.
ЧАЯНИЙ|Е хүслэн, хүслэ, горьдлого; сверх всякого ~, паче ~я гэнэт, санамсаргүй байтал, хүсч хүлээгээгүй байтал.
ЧАЯТЬ хүсэх, хүсч хүлээх, горьдох; души не ~ в ком-либо ухаангүй хайргай байх.
ЧВАНИТЬСЯ бардамлах, бардах, сайрхах, нхэрхэх.
ЧВАНЛИВОСТЬ бардам зан, нхэрхэг зан.
ЧВАНЛИВЫЙ бардам, бардан, сайрхаг, нхэрхэг, хөөргөн; ~ характер бардам зан.
ЧВАНСТВО бардам зан, ихэрхэг зан, сайрхал.
ЧЕГО юуид, яагаад, юу гэж; ~ ты так долго ездил? яагаад чн нйм удаан явав?
ЧЕГО-ТО 1. жаахан, нэг л; 2. яагаад ч юм, яасан ч юм (бүү мэд).
ЧЕЙ 1. хэний, юуны; чья это тетрадь? энэ хэний дэвтэр вэ? 2. нь (үгчлэн орчуулахгүй).
ЧЕК 1. чек; получить деньги по ~у чекээр мөнгө авах; выписать ~ чек бичнх; 2. толоон.
ЧЕКА чагт, чнх.
ЧЕКАН 1. хэвээр цохих, цутгах; 2. хэв; 3. цохиур.
ЧЕКАНИТЬ 1. хэвээр цохнх, цутгах; ~ монету зоос цутгах; 2. хээ цохнх, хээ гаргах, цохих; 3. тэв тэв алхах, тод хэлэх; ~ шаг тэв тэв алхах; ~ слова үг тод хэлэх.
ЧЕКАНКА 1. хэвээр цохнх, цутгах; 2. хээ цохих, хээ гаргах, цохнх.
ЧЕКАНН|ЫЙ 1. хэвээр цохнсон, цутгасан; ~ая работа хэвээр цохсон юм; 2. тод сайхан, ягштал боловсруулсан; ~ стиль тод сайхан найруулга.
ЧЕКАНЩИК хэвээр цохнгч, цутгагч.
ЧЕКИСТ (Зөвлөлтийн) онц комснсийн ажилтан, аюулаас хамгаалах газрын ажилтан, чекнст.
ЧЕКОВ|ЫЙ чекний; ~ая книжка чекний дэвтэр.
ЧЕЛКА хөхөл, (хүүхдийн) эвэр.
ЧЕЛН завь, онгоц.
ЧЕЛНОК I бяцхан завь, онгоц.
ЧЕЛНОК II (эвхээс утасны) онгоц, шорноок.
ЧЕЛО магнай; бить ~м кому-либо мөргөн гуйх, хичээнгүйлэн гуйх.
ЧЕЛОБИТНАЯ өргөдөл бичнг, өргөдөл.
ЧЕЛОБИТЧИК өргөдөл өргөгч.
ЧЕЛОВЕК хүн; честный ~ шударга хүн; пять ~ таван хүн.
ЧЕЛОВЕКОЛЮБИВЫЙ хүнлэг, энэрэнгүй.
ЧЕЛОВЕКОЛЮБИЕ хүнлэг ёс, энэрэнгүй сэтгэл, нинжний сэтгэл.
ЧЕЛОВЕКОНЕНАВИСТНИК хүнийг үзэн ядагч.
ЧЕЛОВЕКОНЕНАВИСТНИЧЕСКИЙ хүнийг үзэн ядах.
ЧЕЛОВЕКОНЕНАВИСТНИЧЕСТВО хүнийг үзэн ядах (явдал).
ЧЕЛОВЕКОБРАЗН|ЫЙ хүн дүрст, хүн шиг, хүнэрхүү; ~ая обзьяна хүн дүрст сармагчин.

ЧЕЛОВЕЧЕСКИ хүний ёсоор, хүн шнг; по ~ хүний ёсоор.
ЧЕЛОВЕЧЕСК|ИЙ 1. хүний, хүн; ~ род хүн төрөлхтөн; 2. энэрэнгүй, хүнлэг, хүн шнг; ~ое обращение энэрэнгүй хайдах, хүн шнг байх.
ЧЕЛОВЕЧЕСТВО хүн төрөлхтөн.
ЧЕЛОВЕЧИЙ хүний.
ЧЕЛОВЕЧНОСТ|Ь хүний ёс, энэрэнгүй сэтгэл, хүний үнэр; в нем нет ни капли ~и хүний үнэр ч үгүй хүн.
ЧЕЛОВЕЧН|ЫЙ хүний ёсны, энэрэнгүй, хүний үнэртэй; ~ое отношение к людям хүнтэй хүний ёсоор харьцах.
ЧЕЛЮСТНОЙ эрүүний.
ЧЕЛЮСТЬ эрүү; верхняя ~ дээд эрүү; нижняя ~ доод эрүү, эрүү.
ЧЕЛЯДЬ зарц нар, барлагууд.
ЧЕМ 1. -аас (-эс, -оос, -өөс), орвол; лучше поздно, ~нкогда ор үгүй байснаас оройтсон нь дээр; 2. -аас (-эс, -оос, -өөс), -аар (-ээр, -оор, -өөр)-ын оронд; ~ торопиться, выйдем лучше раньше яарч явахын оронд эртхэн гарсан дээр; 3. л бол, тутмаа; ~ больше, тем лучше их тутмаа бүр сайн.
ЧЕМЕРИЦА агширгана.
ЧЕМОДАН чемодан, хайрцаг, авдар.
ЧЕМПИОН аварга, тэргүүлсэн хүн.
ЧЕМПИОНАТ аварга шалгаруулах тэмцээн; шахматный ~ аварга шатарчин шалгаруулах тэмцээн.
ЧЕПЕЦ оройвч.
ЧЕПРАК гөлөм, хэжим, зоо, духны арьс; ковровый ~ хивсэн гөлөм.
ЧЕПУХ|А 1. дэмний юм, чалчаа үг, хоосон ярна; нести ~у дэмий юм өгүүлэх, чалчнх, айварлах; 2. дэмий, юу ч биш, дэмий юм, ялихгүй юм.
ЧЕЛЧИК бяцхан оройвч.
ЧЕРВА зөгийн авгалдай.
ЧЕРВОБРАЗНЫЙ хорхой хэлбэрт, өт хэлбэрт, хорхойрхуу.
ЧЕРВИ бундан, буймнн.
ЧЕРВИВЕ|ТЬ өгөх, хорхойтох, өгтэй болох; яблoкн ~ют алим өтнө.
ЧЕРВИВ|ЫЙ өгтэй, хорхойтой, өтсөн, хорхойтсон, өт идсэн; ~ое мясо өгтэй мах.
ЧЕРВОНЕЦ 1. (тавт, аравтын) алтан зоос; 2. аравт, аравтын дэвсгэр.
ЧЕРВОНН|ЫЙ I улаан; ~ое золото шнжир алт.
ЧЕРВОННЫЙ II, бундангийн, буймингний.
ЧЕРВОТОЧИНА хорхой идсэн газар, хорхой идсэн нүх.
ЧЕРВ|Ы бундан, буймнн; ходит с ~ей бундангаар явах.
ЧЕРВЬ 1. өг, хорхой; земляной ~ чнийгийн хорхой; 2. санааны зовлон, санаашрах; ~ сомнения сэжиглэн санаашрах.
ЧЕРВЯК I өг, хорхой.
ЧЕРВЯК II хорхой шураг.
ЧЕРВЯЧН|ЫЙ хорхой; ~ая шестерня хорхой араа.
ЧЕРВЯЧ|ОК бяцхан хорхой; заморить ~а хорхой дарах.
ЧЕРДАК дээврийн хөндий, дээврийн хөндий дэх тасалгаа.
ЧЕРДАЧН|ЫЙ дээврийн хөндийн; ~ое помещенне дээврийн хөндий дэх тасалгаа.
ЧЕРЕД ээлж; мой ~ миний ээлж; идти своим ~ом зохих замаараа явах, хэвийн ёсоор явах.
ЧЕРЕДОВАНИЕ ээлжлэх, сэлгэх; ~ звуков авиа сэлгэх.
ЧЕРЕДОВАТЬ сэлгүүлэх, ээлжлүүлэх; ~ труд с отдыхом ажиллах, амрах хоёрыг сэлгүүлэх.
ЧЕРЕДОВАТЬСЯ ээлжлэх, сэлгэх.
ЧЕРЕЗ 1. хөндлөн, дээгүүр; мост ~ реку гол дээгүүр тавьсан гүүр; 2. дундуур, -аар (-ээр, -оор-өөр)нэвт, дайран, дамжин, -аар (-ээр, -оор, -өөр); пройти ~ лес ой дундуур гарах; влезть

~ окно цонхоор шурган орох; 3. дамжуулан; сообщить ~ друга найзаараа дамжуулан мэдэгдэх; 4. тавьж; писать слово ~ чёткоку зураас тавьж үг бичих; 5. болоод, дараа; 6. алгасаад, энгөрөөд; 7. болоод, тутам; принимать лекарство ~ час цаг болоод эм ууж байх; 8. алгасаад, алгасаж; писать ~ две строчки хоёр мөр алгасаад бичиж байх.

ЧЕРЁМУХА 1. монос; 2. мойл.

ЧЕРЕМША халиар.

ЧЕРЕНОК 1. нш, барнул; ~ ножа хутганы нш; 2. шнлбэ, иш; ~ листа навчны шилбэ.

ЧЕРЕП хохимой толгой, толгойн яс, гавал.

ЧЕРЕПАХА яст мэлхнй; тащиться как ~ яст мэлхий шнг удаан явах.

ЧЕРЕПАХОВЫЙ яст мэлхнийн, яст мэлхийн хуягаар хийсэн; ~ гребень яст мэлхийн сам, яст мэлхийн хуягаар хийсэн сам.

ЧЕРЕПАШКИЙ 1. яст мэлхнийн; 2. яст мэлхийн шнг удаан, маш удаан, хэт удаан; идти ~ым шагом маш удаан явах.

ЧЕРЕПИЦА ваар; ~ плоская амцгар ваар.

ЧЕРЕПИЧНЫЙ ваарын, ваар; ~ завод ваарын үйлдвэр; ~ая крыша вааран дээвэр.

ЧЕРЕПИШОЙ хохимой толгойн, толгойн ясны, гавлын; ~ая коробка гавлын яс, гавал.

ЧЕРЕПОК шаазангийн хэлтэрхий, хэлтэрхий ваар.

ЧЕРЕСПОЛОСИЦА газрыг цоохорлон эдлэх, шаантаг газар.

ЧЕРЕССЕДЕЛЬНИК сойлт.

ЧЕРЕСЧУР дэндүү, хэтэрхий, даан; ~ много говорил хэтэрхий их ярилаа.

ЧЕРЕШНЯ 1. чнй мод; 2. чнй жмс, ннгоор.

ЧЕРЕШОК 1. нш, барнул; 2. шилбэ, нш.

ЧЕРКНУТЬ зурвас бичих, татлах.

ЧЕРНЕННЫЙ харлуулсан; ~ая сталь харлуулсан ган.

ЧЕРНЕТЬ шунгадаг нугас.

ЧЕРНЁТЬ, 1. харлах, хар болох; 2. харлах, бараантах, харлан харагдах; вдаль ~л лес алсад ой бараантаж байв.

ЧЕРНЁТЬСЯ харлах, бараантах, бараантан харагдах.

ЧЕРНИКА нур, хар нэрс.

ЧЕРНИЛА бэх.

ЧЕРНИЛЬНИЦА нагван, бэхийн сав, янтай.

ЧЕРНИЛЬНЫЙ бэхийн; ~ое пятно бэхийн толбо, бэх дуссан толбо.

ЧЕРНИТЬ 1. харлуулах, хар болгох, бараалах, бараан болгох; 2. муу хэлэх, гүтгэх.

ЧЕРНИЧНЫЙ нүрнийн, хар нэрснийн.

ЧЕРНОБРОВЫЙ хар хөмсөгт.

ЧЕРНОБРЮШКА *рыб.* хар хайга.

ЧЕРНОБУР |Бый хар халтар, галт хар; ~ая лиса галт хар үнэг.

ЧЕРНОВИК ноорог.

ЧЕРНОВОЙ ноорог.

ЧЕРНОВОЛОСЫЙ хар үстэй.

ЧЕРНОГЛАЗЫЙ хар нүдтэй.

ЧЕРНОГОЛОВНИК сөд.

ЧЕРНОЗЁМ хар шороо, хар хөрст.

ЧЕРНОЗЁМНЫЙ хар шороот, хар хөрст; ~ая степь хар хөрст тал.

ЧЕРНОКНИЖНИК домч, тарннч.

ЧЕРНОКОЖИЙ 1. хар арьст; 2. хар арьстан.

ЧЕРНОКОРЕНЬ *бот.* чонын хэл.

ЧЕРНОЛЁСЬЕ хар модон ой, шинэсэн ой.

ЧЕРНОМОРСКИЙ хар тэнгисийн; ~ое побережье хар тэнгисийн эрэг.

ЧЕРНООКИЙ хар нүдэн, хар мэлмнийт.

ЧЕРНОПЛОДНИК *бот.* хохимой өвс.

ЧЕРНОРАБОЧИЙ хар ажлчлин.

ЧЕРНОСЛЫВ хар чавга.

ЧЕРНОСОТЕНЕЦ хар үзэлтэн, харгис үзэлтэн.

ЧЕРНОТА хар (*өнгө*).

ЧЁРНЫЙ 1. хар, бараан; ~ая краска хар будаг; ~ое платье хар даашинз; ~ хлеб хар талх, бараан талх; 2. хар, уйтгартай, хүнд, бэрх; ~ые дни уйтгартай өдрүүд, бэрх өдрүүд; 3. хар, хорт, ялт; ~ая измена ялт урвалт; 4. өрхгүй, угаатай; 5. арын ~ход арын хаалга; 6. хар; ~ая работа хар ажл; 7. хар хувцас, хар; ходить в ~ом хар хувцас өмсөх, хар өмсөх; ~ амур *рыб.* хар загас; ~ые мсталлы хар төмөрлөг; ~ лес хар модон ой, шинэсэн ой; ~ая болезнь хар мөөгөнцрийн өвчин; ~ окунь даравгар хар алгана; держать кого-либо в ~ом теле шоовдорлох, хавчин; *на* ~ день ядрахдаа хэрэглэнэ гэж; ~ый рынок дамын наймаа, панз; ~ым по белому тов тодорхой; **чёрным-чёрно** 1) хав хар, пад хар; 2) хар үүл шиг олон.

ЧЕРНЬ I харц.

ЧЕРНЬ II харлуулсан мөнгө.

ЧЕРПАК 1. шанага; 2. утгуур

ЧЕРПАЛКА 1. шанага; 2. утгуур.

ЧЕРПАЛЬНЫЙ утгах; ~ая машина утгах машин.

ЧЕРПАТЬ 1. утгах; ~ воду яз колодца худгаас ус утгах; 2. олох, олж авах; ~ сведения мэдээ олж авах.

ЧЕРПНУТЬ утгаад авах; ~ воды ус утгаад авах.

ЧЕРСТВЕИТЬ 1. хатуу болох, хатах, хуучрах; хлеб быстро ~ет талх амархан хуучирдаг; 2. шнрүүн зантай болох; сэтгэл хатуурах, хатуу болох, өр зузаан болох.

ЧЕРСТВОСТЬ 1. хатуу байх, хатсан юм; 2. ширүүн зан, энэрэлгүй сэтгэл, өр зузаан.

ЧЕРСТВЫЙ 1. хатуу, хатсан, хуучирсан; ~ хлеб хатсан талх; 2. ширүүн, хатуу, өр зузаан, энэрэлгүй; ~ человек өр зузаан хүн.

ЧЁРТ ~ возьми! ~ побере! чөтгөр алгад; до ~а үхтлээ, аймшигтай их; к ~у, ко всем чертям (*послать, бросить*) арилаг, тонилог, юу ч биш, золнгийн нь; послать к ~у, ко всем чертям арил гэж хөөх; всё дело пошло к ~у хэрэг юу ч биш болов; какой, к ~у, он нижеиер! ямар золнгийн нь инженер юм тэр! иди к ~у! арил, тонил!; жить у ~а на кулничка газрын мухарт суух; на кой ~, на ~а золнгийн нь, золнгоо; ни к ~у не годится огт зохихгүй; чем ~ не шутит яаж ч магадгүй; ~ знает бүү мэд; что за ~! ай, золн! юу гэчийн чөтгөр вэ? ни богу свечка, ни ~у кочерга хэнд ч хэрэггүй; не так страшен ~, как его малюют хоосон сүрээс цаашгүй, үхсэн буурын толгойноос амьд ат айв.

ЧЕРТ|А 1. зураас, шугам; провести ~у шугам татах, шугамдах; 2. тэг, гороо, шугам; пограничная ~ хнлийн шугам; в ~е города хотын тэг дотор, хотын гороо дотор; 3. онцлог шинж; ~ характера зан авнын онцлог; 4. байдал, төрх; ~ы лица нүүрийн төрх, нүүр царай.

ЧЕРТЁЖ зураглал, шугам зураг.

ЧЕРТЁЖНИК шугам зурагчин.

ЧЕРТЁЖНИЦА шугам зурагчин эмэгтэй.

ЧЕРТЁЖНЫЙ шугам зургийн; ~ая доска шугам зургийн самбар.

ЧЕРТИТЬ 1. зурах, шугам татах; ~ линию зураас зурах; 2. зурах, хийх; ~ план дэвсгэр зураг зурах.

ЧЕРТОВСКИ золнг шиг, айхавтар, сүрхий; ~ устал солиг шиг ядарлаа, үхтлээ ядарлаа.

ЧЕРТОВСКИЙ золнгийн, айхавтар, сүрхий; муухай; ~ холод золнгийн хүйтэн.

ЧЕРТОВЩИНА золнгийн юм; что за ~? ямар золнгийн юм бэ?

ЧЕРТОГ орд, харш.

ЧЕРТОПОЛОХ зараа уул, чонын өргөс.

ЧЕРТОЧКА 1. бяцхан зураас, богнинохон шугам; 2. онцлог, шинж; 3. богни зураас.

ЧЕРТЫХАТЬСЯ золнг гэж хараах, чөтгөр гэж хараах.

ЧЕРЧЕНИ||Е шугам зураг; урок ~я шугам зургийн хнчээл.

ЧЕСАТЬ 1. маажнх; ~ себе затылок шилээ маажнх; 2. самнах, үс самнах; ~ волосы үс самнах; 3. самнах, самнаж цэвэрлэх; ~ лён маалинга самнах; ~ язык хэлээ билүүдэх.

ЧЕСАТЬСЯ 1. биеэ маажнх; 2. үсээ самнах; 3. загатнах; у него спина чешется түүний нуруу загатнаж байна; язык чешется хэлэх гээд болохгүй, хэлмээр санагдаад болохгүй.

ЧЕСНОК сармис.

ЧЕСОТКА хамуу, маажуур.

ЧЕСОТОЧН||ЫЙ хамууны, маажуурин, хамуутай, маажууртай; ~ больной хамуутай хүн; ~ые клеши хамууны хачиг.

ЧЕСТВОВАНИЕ 1. хүндэтгэн ёслох; 2. баяр ёслол.

ЧЕСТВОВАТЬ шударга, үнэнч, цэх, шулуун.

ЧЕСТНОЙ ах дээд, ах зах; ~ народ ах дээд хүмүүс.

ЧЕСТНОСТЬ шударга (*байх*), үнэнч зан, үнэнч шударга, цэх шулуун.

ЧЕСТН||ЫЙ шударга, голч, үнэнч, цэх, шулуун; ~ человек шударга хүн, шударга шулуун хүн; ~ труд шударга хөдөлмөр; дать ~ое слово тангараглах; держаться на ~ом слове архи даахгүй.

ЧЕСТОЛЮБЕЦ нэр алдар хүсэгч, нэр хүндэд дуртай хүн, эрх тушаалд шунагч.

ЧЕСТОЛЮБИВЫЙ нэр алдар хүссэн, нэр хүндэд дуртай, эрх тушаалд шунасан; ~ человек эрх тушаалд шунасан хүн.

ЧЕСТОЛЮБИЕ нэр алдар хүсэх, нэр хүндэд дурлах, эрх тушаалд шунах.

ЧЕСТ||Ь 1. нэр төр, нэр хүнд, нэр; береги ~ смолоду хүн болох багаасаа; 2. хүндлэх, хүндэтгэл; это большая ~ для меня энэ бол намайг их хүндлэн хэрэг; в ~ кого-либо хүн юмыг хүндэтгэн, зориулан; **в**ыйти с ~ью нэр төртэй гарах; к чести нэр төрөө бодож, нэрд нь сайн болох; к его ~и, он сразу исправил свою ошибку нэр төрөө бодож алдаагаа дор нь зассан; **отдать** ~ ёслох; **пора** и ~ **знать** дуусгах цаг боллоо; **по ~и** **сказать** үнэнийг хэлэхэд, ний нуугүй хэлэхэд; с ~ью **выполнить** нэр төртэй биелүүлэх; ~ю **просить** журам ёсоор гуйх, гүнээ хүсэх.

ЧЕСУЧА чнсчүү.

ЧЕТ тэгш тоо; ~ и **нечет** тэгш сондгой тоо.

ЧЕТА (*нжил*) хоёр, эр эм хоёр; **супружеская** ~ эр эм хоёр; **счастливая** ~ жаргалтай хос; **не** ~ **нжил** биш, нжил болохгүй, тэнцэхгүй.

ЧЕТВЕРГ пүрэв гариг, дөрөвдэх өдөр.

ЧЕТВЕРЁНК||И **на** ~ах дөрвөн хөллөн; **статья** **на** ~ дөрвөн хөллөх.

ЧЕТВЁРКА 1. дөрвөн, дөрвөн тоот; 2. дөрвийн дүн, дөрөв (*сургуулийн дүн*); 3. (*хэзрийн*) дөрөвт, дөрөв; **бубиовая** ~ дөрвөлжингийн дөрөв; 4. дөрвөн хүн; 5. хөллөсөн дөрвөн; ~ **лошадёй** хөллөсөн дөрвөн морь.

ЧЕТВЕРО дөрвөн; ~ человек дөрвөн хүн.

ЧЕТВЕРОНОГИЕ дөрвөн хөлтөн.

ЧЕТВЕРНОГИЙ дөрвөн хөлт, дөрвөн хөлтэй; ~ое животное дөрвөн хөлт амьтан.

ЧЕТВЕРОСТЫШЕ дөрвөн мөрт шүлэг.

ЧЕТВЕРТИЧН||ЫЙ дөрөвдөгч; ~ый период дөрөвдөгч галав.

ЧЕТВЕРТОВАНИЕ (*дөрвөн мөч, толгой*) цаазлах.

ЧЕТВЕРТОВАТЬ цаазаар (*дөрвөн мөч, толгой*) авах.

ЧЕТВЕРТУШКА дөрвөнний нэг.

ЧЕТВЕРТ||ЫЙ 1. дөрөвдүгээр, дөрөвдэх, дөрөв, дөрвөн; ~ **этаж** дөрөвдүгээр давхар; ~ая **страница** дөрөвдүгээр тал, дөрөвдэх нүүр; **в**~ых дөрөвт; ~ое **августа** наймдугаар; сарын дөрвөн; 2. дөрөвний нэг, дөрвөнний; одна ~ая дөрөвний нэг.

ЧЕТВЕРТЬ 1. дөрөвний нэг, мөч, мөчлөг; ~ **часа** дөрөвний нэг цаг, мөч; ~ **года** жилийн дөрөвний нэг, гурван сар; **вторая** ~ **двадцатого** **века** хорьдугаар зууны хоёрдугаар мөчлөг; 2. алнгаа хэмжүүрийн дөрөвний нэг, дөрөвний нэгэн хувин; ~ **вина** дөрөвний нэгэн хувин дарс.

ЧЕТКИ эрнх.

ЧЕТК||ИЙ 1. тод, тодорхой, хурц тод, ялгацтай; ~ **шриф**т ялгацтай үсэг, тод үсэг; 2. тодорхой, товтой нарийн; ~ая **речь** тодорхой үг; ~ая **организация** труда хөдөлмөрийг нарийн зохион байгуулах.

ЧЕТКО тодорхой, тод, нарийн.

ЧЕТКОСТЬ 1. тод байх, тодорхой байх, хурц тод байх, ялгац; ~ **рисунка** хурц тод зураг, ялгац сайтай зураг; 2. тодорхой байх, товтой байх, нарийн байх.

ЧЕТН||ЫЙ тэгш; ~ые **числа** тэгш тоо.

ЧЕТЫРЕ дөрөв, дөрөвний тоо.

ЧЕТЫРЕЖДЫ дөрвөнтөө, дөрөв дахин, дөрвөн; ~ **четыре** — **шестьдесят** дөрвөн дөрвийн-арван зургаа.

ЧЕТЫРЕСТА дөрвөн зуун.

ЧЕТЫРЁХГОДИЧНЫЙ дөрвөн жилийн; ~ **срок** дөрвөн жилдний хугацаа.

ЧЕТЫРЁХГРАННИК дөрвөн талт.

ЧЕТЫРЁХДНЁВНЫЙ дөрвөн өдрийн, дөрвөн өдөрчийн, дөрвөн хоногийн; ~ **переход** дөрвөн өдөрчийн газар.

ЧЕТЫРЁХЛЁТИЕ 1. дөрвөн жил, дөрвөн жилийн хугацаа; 2. дөрвөн жилийн ой.

ЧЕТЫРЁХЛЁТНИЙ дөрвөн жилийн, дөрвөн настай, дөрөвтэй; ~ **юбилей** дөрвөн жилийн ой; ~ **ребёнок** дөрвөн настай хүүхэд.

ЧЕТЫРЁХМЕСТНЫЙ дөрвөн хүний суудалтай, дөрвөн байртай, дөрвөн хүний.

ЧЕТЫРЁХМЕСЯЧНЫЙ дөрвөн сарын, дөрвөн сартай.

ЧЕТЫРЁХПÓЛЬЕ дөрвөн талбайт гарналан.

ЧЕТЫРЁХПÓЛЬНЫЙ дөрвөн талбайт.

ЧЕТЫРЁХСЛОЖН||ЫЙ дөрвөн үет, дөрвөн үетэй; ~ое **слово** дөрвөн үетэй үг.

ЧЕТЫРЁХСОТЛЁТИЕ 1. дөрвөн зуун жил, дөрвөн зуун жилийн хугацаа; 2. дөрвөн зуун жилийн ой.

ЧЕТЫРЁХСОТЛЁТНИЙ дөрвөн зуун жилийн.

ЧЕТЫРЁХСОТЫЙ дөрвөн зуудугаар, дөрвөн зуудахь.

ЧЕТЫРЁХУГОЛЬНИК дөрвөлжин, дөрвөн өнцөгт.

ЧЕТЫРЁХУГОЛЬНЫЙ дөрвөлжин; ~ **стол** дөрвөлжин ширээ.

ЧЕТЫРЁХЧАСОВОЙ дөрвөн цагийн; ~ **поезд** дөрвөн цагийн галт тэрэг.

ЧЕТЫРЁХЭТАЖНЫЙ дөрвөн давхар; ~ **дом** дөрвөн давхар байшин.

ЧЕТЫРНАДЦАТИЛЁТНИЙ арван дөрвөн настай, арван дөрөвтэй.

ЧЕТЫРНАДЦАТ||ЫЙ арван дөрөвдүгээр, арван дөрөвдэх, арван дөрөв, арван дөрвөн; ~ая **страница** арван дөрөвдүгээр тал; ~ое **января** нэгдүгээр сарын арван дөрвөн.

ЧЕТЫРНАДЦАТЬ арван дөрөв.

ЧЕХ чех хүн.

ЧЕХАРД||А бие биеэ харайх наадам; **играть** в ~у биеэ биеэ харайж наадах.

ЧЕХОЛ гэр, дугтуй, бүрээс.

ЧЕХОСЛОВАЦКИЙ чехословак, чехословакийн.

ЧЕЧЕВИЦА I сэвэг, зарам, алагар.

ЧЕЧЕВИЦА II мэшил, галт шил.

ЧЕЧЕВИЧНЫЙ сэвэг зармын, сэвэг зарман; ~ суп сэвэг зарман шөл.

ЧЕЧЕТКА I улаан залаат (*шувуу*).

ЧЕЧЕТКА II товших бүжнг.

ЧЕШКА чех эмэгтэй, чех эхнэр.

ЧЕШСКИЙ чех, чехийн; ~ язык чех хэл.

ЧЕШУЙКА хайрс.

ЧЕШУЙЧАТЫЙ хайрстай, хайрст, хайрслаг.

ЧЕШУЯ хайрс, рыба ~ загасны хайрс.

ЧИБИС хавтгаалж, заараг шувуу.

ЧИЖИК алтан жнгүүр, ногоолзой.

ЧИЙ дэрс.

ЧИЛІГА бот. хатгуур.

ЧИН I хэргэм зэрэг, цол; **повышение в** ~е зэрэг нэмэх, зэрэг дэвшүүлэх; **офицерский** ~ цэргийн даргын цол; 2. түшмэл ~ы дипломатического корпуса дипломат корпусын түшмэл; **без ~ов** хэргэм зэрэг харалгүй, эрээлзлгүй.

ЧИНАРА чинар мод.

ЧИНІТЬ I засах, сэлбэх, нөхөх, хадах; ~ замки цоож засах, ~ бель хувцас сэлбэх.

ЧИНІТЬ II үзүүлэх; ~ караидаш харандаа үзүүлэх.

ЧИНІТЬ III учруулах, хийх, болох; ~ препятствия саад учруулах.

ЧИННО ёсыг баримтлан, ёсорхон, томоотой; сели ~ в ряд ёсорхон зэрэглэж суув, томоотой зэрэгцэн суув.

ЧИННЫЙ ёсыг баримталсан, ёсорхон, ёсорхуу, томоотой.

ЧИНОВНИК I түшмэл; **С плохими законами и хорошими ~ами** вполне можно править страной. Но если ~и плохи, не помогут я самые лучшие законы. (О.Бисмарк) Муу хуультай ч сайн түшмэлтэй бол улс орныг удирдаж болно. Харин түшмэл нь муу бол ямар ч сайн хууль байгаад нэмэргүй. (О.Бисмарк); 2. түшмэл, албархаг хүн, хүнд сурталтан.

ЧИНОВНИЧЕСКИЙ түшмэлийн, албархаг, хүнд сурталтай; ~ подход к делу түшмэлийн ажлын арга, хоосон албархах.

ЧИНОВНИЧЕСТВО түшмэл.

ЧИНОВНИЧИЙ түшмэлийн.

ЧИНОВНИЦЫЙ дээгүүр зэрэгтэй, хэргэм зэрэгтэй; ~ое лицо дээгүүр зэрэгтэн.

ЧИНОПОЧИТАНИЕ дээгүүр зэрэгтнийг хүндлэх, ахмад зэрэгтнийг хүндлэх.

ЧИНОПРОИЗВОДСТВО зэрэг дэвшүүлэх.

ЧІРЕЙ хатиг.

ЧИРІКАНЬЕ жиргэх дуу.

ЧИРІКАТЬ жиргэх.

ЧИРІКНУТЬ жиргээд орхих, жиргэсгэх.

ЧІРКАТЬ зурах; ~ спичками чүдэнз зурах.

ЧІРКНУТЬ зураад орхих, зурчих.

ЧИРОК голын нугас, шурхий, шүрэг нугас, шивээ нугас, алаг нугас.

ЧІСЛЕННОСТЬ ~ населения хүн амын тоо.

ЧІСЛЕННИЦЫЙ тооны, тооны талын; ~ое превосходство тоогоор давуу байх.

ЧІСЛІТЕЛЬ хүртвэр.

ЧІСЛІТЕЛЬНЫЙ имя ~ое тооны нэр.

ЧІСЛІТЬСЯ тоологдох, тооцогдох, тоонд орох, ~ в командировке томилолтоор явсанд тооцогдох.

ЧІСЛІЮ 1. тоо; **целое** ~ бүхэл тоо; **дробное** ~ бутархай тоо; 2. өдөр, өдөр сар; **какое сегодня ~?** өнөө хэдний өдөр в? в последних ~ах сентября есдүгээр сарын сүүдээр; **пометить**

заним ~ом өнгөрсөн өдрөөр тэмдэглэгдэх, өнгөрсөн өдөр сар тавих; 3. тоо, тоо хэмжээ, олон цөөн; ~ом в двадцать человек хөрнн (*тооны*) хүн; **большое** ~ людей олон (*тооны*) хүн; ~ книга в библиотеке сильно возросло номын сангийн номын тоо хэмжээ их нэмэгдэв; 4. тоо; **единственное** ~ ганц тоо; **множественное** ~ олон тоо; в том ~е оролцуулан.

ЧІСЛОВ||ОЙ тооны; ~ое соотношение тооны харьцалдаа.

ЧІСТЕЦ улбар аргуй.

ЧІСТИЛЬЩИК цэвэрлэгч; ~ сапог гутал цэвэрлэгч.

ЧІСТИТЬ цэвэрлэх, арилгах, арчих; ~ зубы шүдээ цэвэрлэх; ~ платье хувцас цэвэрлэх; ~ картошку төмс арилгах; ~ обувь гутал арчих; ~ дно реки голын ёроол арилгах.

ЧІСТИТЬСЯ 1. биеэ цэвэрлэх, юмаа цэвэрлэх; 2. цэвэрлэгдэх, арилгагдах.

ЧІСТКА||А цэвэрлэх, арилгах, арчих; **отдать костюм в ~у** костюм цэвэрлүүлэхээр өгөх.

ЧІСТО I цэвэр, цэвэр болтол, цэвэрхэн; ~ вымыть руки гараа цэвэрхэн угаах.

ЧІСТО II яг л... шнг, эгээ л... шиг, шнг л.

ЧІСТОВ||ОЙ сийрүүлэн бичсэн, сийрүүлэн бичих, найруулсан, ~экземпляр сийрүүлэн бичсэн хувь; ~ая тетрадь сийрүүлэн бичих дэвтэр.

ЧІСТОГАН бэлэн мөнгө; **получить** ~ом бэлэн мөнгөөр авах.

ЧІСТОКРОВНЫЙ цэвэр үүлдрийн; ~ жеребец цэвэр үүлдрийн азарга.

ЧІСТОПИСАНИ||Е цэвэр бичиг; **урок** ~я цэвэр бичгийн хичээл.

ЧІСТОПЛОТНОСТЬ||Ь 1. цэвэрч цэврийг эрхэмлэх; **привычка к ~и** цэвэрч заншил; 2. ариун явдал, ариун суртахуунтай байх.

ЧІСТОПЛОТНЫЙ 1. цэвэрч, цэврийг эрхэмлэгч; ~ человек, цэвэрч хүн; 2. ариун явдал, ариун сурталтай.

ЧІСТОПОРОДНЫЙ цэвэр үүлдрийн; ~ скот цэвэр үүлдрийн мал.

ЧІСТОСЕРДЕЧНО үнэн сэтгэлээс, чин үнэнээс, ний нуугүй; ~ признаться үнэн сэтгэлээс хүлээх, ний нуугүй хэлэх.

ЧІСТОСЕРДЕЧНОСТЬ үнэн сэтгэл, чин үнэн, цагаан санаа.

ЧІСТОСЕРДЕЧНЫЙ үнэн сэтгэлийн, чин үнэнээс хэлсэн, чин үнэнч, цагаан сэтгэлтэй, үнэн санаатай; ~ человек цагаан сэтгэлтэй хүн.

ЧІСТОСОРТНЫЙ цэвэр сортын, холиогүй, нэг сортын.

ЧІСТОТ||А 1. цэвэр байдал, ариун цэвэр, цэвэр байх; **соблюдать** ~у ариун цэврийг сахих; **содержать в ~е** цэвэр байлгах; 2. цэвэр (*байх*), хольцоогүй (*байр*), дан (*байх*); ~ воды усны цэвэр байх; 3. тунгалаг (*байх*), хиргүй (*байх*), ариун (*байх*); ~ души хиргүй сэтгэл.

ЧІСТОШЕРСТЯН||ОЙ цэвэр ноосон; ~ая ткань цэвэр ноосон даавуу.

ЧІСТ||ЫЙ 1. цэвэр, хиргүй, ариун, тунгалаг; ~ое полотенце цэвэр алчуур; ~ воротничок хиргүй зах; ~ воздух цэвэр агаар, ариун агаар; 2. цэвэр, хольцоогүй, ёстой; ~ спирт цэвэр спирт; ~ое золото ёстой алт; 3. цэвэр, цэвэр сайхан; зөв; ~ое произошение цэвэр дуудлага; 4. тунгалаг, хиргүй, ариун, шудрага, үнэн; ~ая совесть ариун сэтгэл; 5. цэлмэг, тунгалаг; ~ое небо цэлмэг тэнгэр; 6. ёстой, жинхэнэ, лав, яриагүй; ~ая правда ёстой үнэн; 7. цэвэр, нарийн, цэмцгэр; ~ая работа нарийн ажил, нарийн хийсэн юм; ~ вес цэвэр жин; ~ая прибыль цэвэр орлого.

ЧІТАЛЬНЫЙ уншлагын, ном үзэх; ~ зал уншлагын танхим; ном үзэх танхим.

ЧІТАЛЬНЯ уншлагын газар, ном үзэх газар; университетская ~ их сургуулийн уншлагын танхим.

ЧИТАТЕЛ нь уншигч; *встреча писателя со своим* ~ямн зохиодч уншигчидтайгаа уулзах.

ЧИТАТЕЛЬНИЦА уншигч эмэгтэй.

ЧИТАТЬ 1. унших, үзэх; ~ книгу ном унших, ном үзэх; 2. унших, заах; ~ лекции лекц унших; ~ русскую историю Оросын түүх унших; 3. сургах, доггодох, хэлэх; ~ нотации сургаж донгодох, суртамж үг хэлэх; ~ чьи-либо мысли хүний санааг таах.

ЧИТАТЬСЯ уншигдах; *эта книга ~ется легко* энэ уншихад хялбар ном.

ЧИТКА 1. унших, уншлага; *коллективная* ~ газет хамтран сонин унших; 2. уншин жүжиглэх.

ЧИХАНЬЕ найтаалгах, найтаалга.

ЧИХАТЕЛЬНЫЙ найтаалгах, найтаалганы; ~ газ найтаалгах хий; ~ табак найтаалганы тамхи.

ЧИХАТЬ найтаах.

ЧИХНУТЬ найтаалгаад авах, найтаалгаад орхих.

ЧИЩЕ илүү цэвэр, улам цэвэр.

ЧЛЕН 1. гишүүн; ~ корреспондент Академии Наук Шинжлэх Ухааны Академийн сурвалжлагч гишүүн; 2. эрхтэн, мөч, үе гишүүн, үе мөч; 3. (*хэлзүйн*) гишүүн; ~ предложения өгүүлдэрийн гишүүн.

ЧЛЕНИК биеийн үе.

ЧЛЕНИСТОНОГИЕ үе биегэн, үе хөлтөн.

ЧЛЕНИТЬ хуваах, хэсэг хэсэг болох, үелэх, гишүүн гишүүнээр нь болгох.

ЧЛЕНОВРЕДИТЕЛЬНОСТЬ эрхтэн гэмтээх, эрэмдэг ээрэмдэг болгох.

ЧЛЕНОРАЗДЕЛЬНО тод, авиагийн нь тодорхой, ойлгогдохоор; *говорить ~ авиагийн нь тодорхой өгүүлэх, тод өгүүлэх.*

ЧЛЕНОРАЗДЕЛЬНЫЙ тод, авна тодорхой, ойлгогдох; ~ая речь авиа тодорхой үг хэлэх.

ЧЛЕНСКИЙ гишүүний; ~ билет (*гишүүний*) батлах; ~ взносы гишүүний татвар.

ЧЛЕНСТВО гишүүн байх.

ЧМОКАТЬ 1. тамшаах, шов шов хийх; 2. шал шал хийх, чал чал гэх; *грязь ~ла под ногами* явахад шавар шал шал гэж байв; 3. шов гэтэл озох.

ЧМОКНУТЬ шов хийтэл озоод авах.

ЧОКАТЬСЯ, ЧОКНУТЬСЯ тулгах; ~ рюкмакн хундага тулгах.

ЧОПОРНО хэтэрхий ёсорхуу; ~ держаться хэтэрхий ёсорхуу байх; хэт ёсорхох.

ЧОПОРНОСТЬ хэтэрхий ёсорхог зан, хэт ёсорхуу байх.

ЧОПОРНЫЙ хэтэрхий ёсорхог, хэт ёсорхуу; ~ человек хэт ёсорхуу хүн.

ЧОХОМ 1. бөөнөөр; *опустить товар* ~ бараа бөөнөөр олгох; 2. багцаагаар, багцаалан, барагцаалан; ~ отмерить барагцаалан хэмжих.

ЧРЕВАТНЫЙ удмаар, татаж болох, гаргаж болмоор; *события, ~ые последствиями* уршиг удаж болох явдал.

ЧРЕВНОЙ гэдэсний.

ЧРЕВНО хэвэл; (*сиде*) во ~е матери эхийн хэвэлд байхдаа.

ЧРЕВОЩАНИЕ уруулаа хөдөлгөлгүй дугарах.

ЧРЕВОВЕЩАТЕЛЬ уруулаа хөдөлгөлгүй яригч.

ЧРЕВОУГОДИЕ ховдоглох, их идэх.

ЧРЕВОУГОДНИК ховдог хүн, идэмхий хүн.

ЧРЕВОУГОДНИЧАТЬ ховдоглох, их идэх.

ЧРЕДА ээлж.

ЧРЕЗ 1. хөндлөн, дээгүүр; 2. дундуур; 3. дамжуулан; 4. тавьж; 5. болоод; дараа; 6. алгасаад, өнгөрөөд; 7. болоод, тутам; 8. алгасаад, алгасаж.

ЧРЕЗВЫЧАЙНО тун, сүрхий, онц, үлэмжхэн, гаргуу; *все это ~ново* энэ бүгд тун шинэ зүйл байна; ~ **важный вопрос** онц чухал асуудал.

ЧРЕЗВЫЧАЙНЫЙ 1. гаргуу, гарамгай, үлэмжхэн, сүрхий, онцгой; ~ успех үлэмжхэн амжилт; 2. онц, онцгой; ~ и полномочный посол онц бөгөөд бүрэн эрхт элчин сайд; ~ые меры онцгой арга хэмжээ; ~ое положение онц байдал.

ЧРЕЗМЕРНО хэт, хэтэрхий, дэндүү, даанч; *он ~скромнее* тэр дэндүү даруу зантай.

ЧРЕЗМЕРНЫЙ хэтэрхий, хэтрүү, дэндүү их, хэмээс хэтэрсэн; ~ое внимание хэтэрхий анхаарал; ~ые требования дэндүү их шаардлага.

ЧТЕНИИ унших, үзэх, уншлага; ~ **вслух** унших, дугарч унших; *книга для ~я* унших бичиг.

ЧТЕЦ уншигч.

ЧТИТЬ хүндлэх, хүндэтгэх; ~ **память погибших бойцов** амь үрэгдсэн дайчдын дурсгалыг хүндэтгэх.

ЧТИЦА уншигч эмэгтэй.

ЧТО I 1. юу, юм; ~ случилось юу болов? ~ это такое? энэ юу вэ? **сделайте вот** ~ ийм юм хийгтүн; 2. ямар, яаж; ~ **больной?** өвчтөн ямар байна? 3. юу юунд, яагаад; ~ ты задумался? чи юунд бодлого болов? 4. хэдий, аль, ямар; ~ было сил аль байдаг чадлаараа; 5. *хамт хэрэглэгдсэн үйл үгийг нь үйлт нэр болгоно; -ын(ийн), -ы(ий), -н, тай(тэй, той);* дом, ~ стоит на лугу буланд байгаа байшин, булангийн байшин; вода, ~ в чашке аягатай ус; 6. ямар нэг юм, нэг юм, юм; **в случае чего** ямар нэгэн юм тохиолдвол; **чуть** ~— сразу сообщит ямар нэгэн юм болбол дор нь дуулгаарай; **не забыл ли ты чего?** чи юм мартаагүй биз? **а что?** тэгээд юу гэж? *на ~ (уж)* 1) хичнээн их; хэдий их; 2) үүнээс сайн юу байх вэ? **ни при чём** охотой юу ч үгүй хоцрох; **ни за ~ юу боловч;** **ни за ~, ни про ~** шал дэмий, ямар ч шалтгаангүй; **ни к чему** 1) ямар ч хэрэггүй; 2) анзаарсангүй; **уйти ни с чем** юу ч үгүй зайлах; **с чего** яагаад юунд; ~ **делать!** яая гэх вэ!; ~ за юу гэгчийн; **чего** доброго магад ч үгүй, яаж мэдэх вэ; ~ и **говорить** хэлээд яах вэ; **что** лн 1) юм билүү; 2) юм болов уу; ~ ты! яав чи! ~ вы! яагаа вэ та!

ЧТО II 1. *хамт хэрэглэгдсэн үйл үгийг нь үйлт нэр болгоно; знаю, ~ ты скажешь* чнийн хэлэхнийг би мэднэ; **такои тяжёлый;** ~ **не подиать** даахгүй хүнд; 2. гэж; ~ **волки жадны, всякий знает** чоныг хомхой гэж хүн бүхэн мэднэ; **я надеюсь,** ~ ты **напишешь письмо** чамайг захидал бичнэ гэж би найдаж байна; 3. бүхэн, бүр, тутам; ~ **ни день, растёт движение** за мир өдөр нрэх тутам энх тайвны хөдөлгөөн өсч байна; 4. ч...ч, ч тэр,...ч тэр; **мне безразлично** — **что у тебя,** ~ у меня **собраться** танайд ч цугласан, манайд ч цугласан над өөрцгүй.

ЧТОБ И ЧТОБЫ 1. гэж, тул, тулд; **тороплюсь,** ~ **не опоздать на поезд** галт тэрэгнээс хождохгүйн тул яарч байна; 2. *хамт хэрэглэгдсэн үйл үгийг нь захирах хүсэх хэлбэртэй болгоно;* ~ **этого больше не было!** нйм явдал дахин бүү гарга!

ЧТО-ЛИБО, ЧТО-НИБУДЬ юм, нэг юм, ямар нэг юм; **взять ~** почитать унших юм авах; **купн!** нэг юм худалдаж аваач.

ЧТО-ТО I нэг юм; ~ **приятное** нэг аятайхан юм; **чего-то** хватает нэг юм дутаад байна.

ЧТО-ТО II 1. жаахан, нэг л мие ~ **нездоровится** бие нэг л эвгүй байна; 2. яагаад ч юм, яасан ч юм, нэг л; ~ **руки трясутся** гар нэг л салганаад байна.

ЧУ хүш, сонсооч; ~! **по лестнице** идут хүш! шатаар хүн явж байна.

ЧУБ тав үс, самбай.

ЧУБАРЫЙ цоохор.

ЧУБУК I гансны соруул.

ЧУБУК II (усан үзмийн) шилбэ.

ЧУВАШ чуваш хүн.

ЧУВАШКА чуваш эмэгтэй, чуваш эхнэр.

ЧУВАШСК|ИЙ чуваш, чувашийн; ~ язык чуваш хэл; ~ая литература чувашийн уран зохиол.

ЧУВСТВЕНН|ЬИЙ 1. мэдрэлийн, мэдрэхүйн, мэдрэх; ~ое восприятие мэдрэн хүртэх; 2. тачаангуй, биеэр амсах, бие махбодын; ~ взгляд тачаангуй харц.

ЧУВСТВИТЕЛЬНОСТЬ 1. мэдрэл, эмзэг дотор, уян сэтгэл, уриалаг байх; 2. эмзэг байх, мэдээ, хөндүүр байх; 3. эмзэг байх, мэдрэл нхтэй байх; 4. мэдэгдэхүйн байх, чанга байх, хүчтэй байх; 5. сэтгэл уяруулах, сэтгэл хөдөлгөх.

ЧУВСТВИТЕЛЬН|ЬИЙ 1. сайн мэдрэх, эмзэг дотортой, уян сэтгэлтэй, уриалаг; ~ ребёнок эмзэг хүүхэд; 2. эмзэг, мэдээтэй, хөндүүр; ~ие нервы эмзэг мэдрэл; ~ая зона мэдрэх бус; эмзэг нерв; ~ое место тела хөндүүр газар; ~ порог мэдрэх зааг; 3. эмзэг, мэдрэл нхтэй; ~ прибор эмзэг багаж; 4. мэдэгдэхүйц, дориун, чанга, хүчтэй; ~ая разница мэдэгдэхүйц ялгаа; ~ мороз дориун хүйтэй; 5. сэтгэл уярам, сэтгэл хөдөлмөр; ~ романс сэтгэл уярам уянгал дуу.

ЧУВСТВО 1. мэдрэхүй, мэдрэл, мэдрэх; органы чувств мэдрэхүйн эрхтэн; 2. мэдээ, мэдрэл; прияти ~ мэдрэл орох; лишиться чувств мэдээ алдах; 3. сэтгэл, мэдрэл; ~ гордости за свою Родну эх орноо бахдах сэтгэл; 4. сэтгэл, дурлах, хайр.

ЧУВСТВОВАТЬ мэдэх, мэдрэх, ойлгох; ~ свою вину гэмээ мэдэх; ~ голод өлсөөнөө мэдэх; ~ музыку хөгжим ойлгох.

ЧУВСТВОВАТЬСЯ мэдэгдэх, харагдах, үзэгдэх.

ЧУГУН I ширэм.

ЧУГУН II ширмэн тогоо.

ЧУГУНН|ЬИЙ ширмэн, ширмийн; ~ горшок ширмэн тогоо; ~ое производство ширмийн үйлдвэрлэл.

ЧУГУНОЛИТЭЙН|ЙЙ ширэм цутгах; ~ завод ширэм цутгах үйлдвэр.

ЧУГУНОПЛАВ|ЛЬНЫЙ ширэм хайлуулах.

ЧУДАК хачин хүн, жигтэй хүн.

ЧУДАКОВАТ|ЙЙ хачинтар, жигтэйвтэр.

ЧУДАЧЕСТВ|Ю хачин зан, жигтэй ааш; брось свои ~а хачин загнахаа боль.

ЧУДАЧКА хачин эмэгтэй жигтэй зантай эхнэр.

ЧУДЕСА гайхамшиг, гайхалтай юм.

ЧУДЕСНО гайхамшиг сайхан, гайхалтай сайхан.

ЧУДЕСН|ЬИЙ 1. гайхамшигтай, гайхамшигт, гайхалтай сайхан; ~ое спасение гайхамшигтай аврагдах; 2. гайхамшиг сайхан, гайхалтай сайхан; ~ день гайхамшигтай сайхан өдөр.

ЧУДИТЬ жигтэй загнах, дүрсгүйтэх.

ЧУДИТЬСЯ үзэгдэх санагдах, сэтгэлд орох шнг болох.

ЧУДИЩЕ хачин амьтан, мангас.

ЧУДИО гайхамшигтай, гайхалтай; сонин.

ЧУДНО хачин жигтэй, гайхалтай; ~, что такие вещи могут случаться нйм юм тохиолддог нь хачин юм; он ~ ведет себя тэр(хүн) жигтэй аашилна.

ЧУДНОЙ хачин, жигтэй, гайхалтай, этгээд; ~ человек хачин хүн; этгээд хүн.

ЧУДИЙ гайхамшигтай, гайхалтай, сайхан, хачин сайхан.

ЧУДО 1. гайхамшиг, нрд, хувилгаан; совершить ~ гайхамшиг үзүүлэх; ~м спастись от смерти үхлээс гайхамшигтай аврагдах; 2. гайхамшиг, гайхамшигт үйл; ~ искусства урлагийн гайхамшиг; 3. гайхамшиг амьтан; ~ морское далайн гайхамшиг амьтан; 4. гайхалтай, гайхамшигтай; ~,

как было весело хөгжөөнтэй байсан гэдэг нь гайхамшигтай; ~богатырь гайхамшиг баатар.

ЧУДОВИЩЕ 1. гайхамшиг том амьтан, мангас; 2. ширүүн хэргийн хүн, догшин харгнс хүн, мангас.

ЧУДОВИШНОСТЬ айхавтар байх, айхавтар сүрхий байх, аюултай хэрцгий байх; ~ преступления айхавтар гэмт хэрэг.

ЧУДОВИЩН|ЬИЙ 1. айхавтар том, гайхамшиг том; ~ зверь айхавтар том амьтан; 2. айхавтар, айхавтар муухай, айхавтар сүрхий, аюултай хэрцгий; ~ое преступление айхавтар муухай гэмт хэрэг; 3. асар нх, айхавтар том; ~ые размеры айхавтар том хэмжээ.

ЧУДОДЕЙСТВЕНН|ЬИЙ идтэй, ид шидтэй; ~ое средство ид шидтэй арга.

ЧУДОТВОРНЫЙ гайхамшигтай ид шидтэй.

ЧУЖАК 1. харийн хүн; 2. харш этгээд.

ЧУЖБ|НА харь газар, хүний нутаг.

ЧУЖДАТЬСЯ зайлсхийх, дөлөх, бишүүрхэх; ~ людей хүнээс зайлсхийх; хүнээс бишүүрхэх.

ЧУЖД|ЬИЙ 1. харш, элэг буруу, харийн; ~ая идеология харш үзэл суртал; ~ элемент элэг буруу этгээд; 2. гэгчийг мэдэхгүй, гэгчээс хол; человек, ~ зависти атаархахыг мэдэхгүй хүн, атаархана гэгчээс хол хүн.

ЧУЖЕЗЕМЕЦ харь хүн, харийн хүн, хүний газрын хүн.

ЧУЖЕЗЕМКА харь эмэгтэй, харийн эмэгтэй, хүний нутгийн эмэгтэй.

ЧУЖЕЗЕМНЫЙ харь, харийн, хүний газрын; ~ товар хүний газрын бараа.

ЧУЖЕСТРАНЕЦ харь газрын хүн.

ЧУЖЕСТРАНКА харь нутгийн эмэгтэй.

ЧУЖ|ОЙ 1. хүний, бусдын, харь, харийн, бус хүний; ~ая сторона харь нутаг; ~ие вещи хүний юм; назваться ~им именем хүний нэрээр өөрийгөө нэрлэх; 2. гаднын, хөндлөнгийн, харь бус хүний; ~ие люди гадны хүмүүс; хөндлөнгийн хүмүүс; 3. харш, элэг буруу, хөндний хол; они ~ие друг другу тэд нэг нэгнээс хөндий байдаг; тэд бие биетэйгээ таардаггүй; 4. хүний юм; взять ~ое хүний юм авах; с ~их слов хүний амаар.

ЧУКОТСКИЙ чукчид, чукчдын.

ЧУКЧИ чукчид.

ЧУЛАН пнн.

ЧУЛОК оймс; шерстяные чулки ноосон оймс; сийнй ~ эрмэг эхнэр; номчнрхог эм.

ЧУЛОЧН|ЬИЙ оймсны; ~ая фабрика оймсны үйлдвэр.

ЧУМ урц.

ЧУМА тарваган тахал; ~ бубоинная моомт тарваган тахал; ~ верблюдов гувруу; ~ коз годрон; ~ крупного рогатого скота и свиной мялзан; ~ лошадей сөдрөг; ~ овец хорхироо; ~ птиц шувууны тахал.

ЧУМАЗЫЙ хирэнд баригдсан, хар халтар; ~ мальчик хирэнд баригдсан хүү.

ЧУМНОЙ, ЧУМНЫЙ 1. (тарваган) тахлын; 2. (тарваган) тахалтай.

ЧУР 1. байз, битгий хүр, боль; ~ меня над битгий хүр! намайг боль! 2. болзол, хэлцээ; ~ пополам! болзоо ёсоор хагасы нь (өг!).

ЧУРАТЬСЯ цэрвэх, зайлсхийх, гирвэших.

ЧУРБАН 1. тайрдас; 2. тэнэг гонил.

ЧУРКА тайранхай, тайрдас.

ЧУТК|ИЙ 1. соргог, сонор, сэргэг; ~ зверь сэргэг амьтан, сонор амьтан; ~ слух соргог сонор; ~ое ухо сонор чнх; ~ соп сэргэг нойр; 2. сортог, анддаггүй, сонор сэрэмжтэй, сонор, эмзэг; 3. өрөвч, зөөлөн сэтгэлтэй, анхааралтай, соргог; ~ое сердце өрөвч сэтгэл; ~ человек соргог хүн; өрөвч хүн.

ЧУТКО 1. соргог, сонор, сэргэг, анхааралтай; ~ спать сэргэг унтах; 2. соргог, сонор сэрэмжтэй, сонор, анхааралтай; ~ *прислушиваться к событиям* байдлыг соргог чагнаж байх. 3. анхааралтай, соргог; ~ *относиться к кому-либо* хүнд анхааралтай хандах; соргог хандах.

ЧУТКОСТЬ 1. соргог байх, сонор байх, сэргэг байх; ~ слуха соргог сонортой байх; 2. өрөвч байх, зөөлөн сэтгэлтэй байх, анхааралтай байх.

ЧУТОЧКУ жаахан, өчүүхэн төдий, ялнгүй; *подвилься* ~ жаахан цааш бол.

ЧУТЬ 1. арай, төдий, дөнгөж, арай мурнй; ~ *больше* арай их; ~ *живой* амьдын төднй; 2. *магц(-мэгц,-мөгц,-ногц)*, дөнгөж,

зэрэг; ~ *кто* *войдёт*, *услышу* хүн ормогц сонсоно; ~ *ли* *не* байж магадгүй, шнг байх; ~ (*было*) *не* арай л; ~ *что* шалихгүй юм болбол; ялнхгүй ч юм гарсан; ~~ арай мурий; арай арай; өчүүхэн төднй.

ЧУТЬЁ 1. мэдэх чадвар, үнэр мэдэх; *собака с тоиким* ~м үнэр мэдэхдээ сайн нохой, сайн үнэрч нохой; 2. зөн, төрөлх авьяас, зөгнөл, мэдрэл; ~ *языка* хэлний төрөлх авьяас.

ЧУЧЕЛО 1. сатга, чихмэл; 2. мануухай.

ЧУШЬ тэнэг үг, дэмий юм; *нести* ~ дэмнй юм чалчих.

ЧУЯТЬ 1. үнэр авах, мэдэх; *собака чуёт дичь* нохой ангийн үнэр авчээ; 2. зөгнөх, зөгнөн мэдэх, таах, мэдэх; ~ *правду* үнэнийг тааж мэдэх.

ШАБЛОН 1. хэв, загвар, үлгэр; 2. нэг загвар, нэг хэв, дууриах; **работать по ~у** нэг загвараар ажиглах, бусдын загвараар ажиглах.

ШАБЛОННЫЙ 1. хэвээр цохсон, загвараар хийсэн, нэг хэвийн, нэг загварын; 2. нэг хэвийн, нэг загварын, дууриамал, дөжин болсон үг.

ШАВКА гудамжны хав.

ШАГ 1. алхам, алхах; **сделать ~ (нэг)** алхах; **отмерить ~ами** алхмаар хэмжих; 2. алхаа; **прибавить ~** алхаагаа нэмэх, түргэтгэх; 3. алхам, явдал; **правильный ~** зөв алхам, зөв явдал; **необдуманный ~** бодолгүй явдал; **на каждом ~у** алхам бүрд; **в нескольких ~ах, в двух ~ах** хэдхэн алхмын газар, ганц хоёр алхмын газар; **ни на ~ не отходить** алхам ч зайлахгүй; **ни ~у иазад!** нэг ч алхам бүү ухар!; **первые ~и** анхны алхам; **сделать первый ~** анхны алхам хийх, эхлэх; **~ за ~ом** алхам алхмаар, хэлбэрэлтгүй; **ни ~у не сделать для кого-чего-либо** юу ч хийхгүй.

ШАГАТЬ 1. алхлах; **~ по дороге** замаар алхлах; 2. алхах, алхан гарах; **~ через порог** босго алхах.

ШАГАЮЩИЙ алхлагч; **~ экскаватор** алхлагч ухуур машин.

ШАГНУТЬ алхах; **далеко ~ вперед** их амжилт олох.

ШАГОМ алхлан, алхалж, алхаад; **идти ~ алхлан** явах; **~ марш!** алхаад марш!

ШАГРЕНЕВЫЙ зогой шнрэн; **~ая кожа** зогойн шир.

ШАГРЕНЬ зогой шир.

ШАЖОК жижигхэн алхам; **идти мелкими шажками** жижигхэн алхмаар явах, шожиг шожиг алхлах.

ШАЙБА I жийрэг даравч.

ШАЙБА II хоккейн бөмбөг.

ШАЙБА III (разг.) нүүр.

ШАЙКА I бүлэг; **разбойничья ~** бүлэг дээрэмчин.

ШАЙКА II хөнгө.

ШАЙТАН чөтгөр.

ШАКАЛ I цөөвөр чоно; 2. өөдгүй амьтан.

ШАКАЛИТЬ (разг.) тагнах, юм гуйх.

ШАЛАВА айхтар хүүхэн.

ШАЛАШ овоохой, хүрмэл гэр, гэр.

ШАЛИТЬ томоогүй аашлах, дүрсгүйтэх, аалиггүйтэх.

ШАЛМАН (разг.) архины газар

ШАЛОВЛИВЫЙ томоогүй, дүрсгүй, аалыгүй; **~ ребёнок** томоогүй хүүхэд.

ШАЛОСТЬ томоогүй зан, дүрсгүй явдал, аалиггүйтэх.

ШАЛУН томоогүй хүү, дүрсгүй хүү, аалиггүй хүү.

ШАЛУНЯ томоогүй охин, дүрсгүй охин, аалнгүй охин.

ШАЛФЕЙ шар дэр, мөгөв.

ШАЛЬ их алчуур.

ШАЛЬНИЦЫ галзуу, хийтэй, сагсуу; **~ые ребята** хийтэй залуус, сагсуу залуус; **~ая пуля** зэрлэг сум, тэнэсэн сум.

ШАМАН бөө, зайран.

ШАМАНИТЬ бөөлөх, бөө буух, удгалах.

ШАМАНКА удган.

ШАМАНСКИЙ бөөгийн.

ШАМАНСТВО бөөгийн мөргөл, бөөгийн шашин.

ШАМКАТЬ аман дотроо бутнах.

ШАМΠΑНСКОЕ шампан дарс.

ШАМПИНОН өндгөн мөөг.

ШАНС боломж, магадын хувь; **иметь все ~ы на успех** амжилт олох боломж бүрэн байх.

ШАНТАЖ илчлэхээр айлгах.

ШАНТАЖИРОВАТЬ илчлэхээр айлгах.

ШАНТАЖИСТ илчлэхээр айлгагч.

ШАНХАЙ борчуудын амьдардаг газар, овоохой.

ШАНЦЕВЫЙ малтах; **~ инструмент** малтах зэвсэг.

ШАПК|А малгай; **меховая ~** үстэй малгай; **на воре ~ горит** гэмт хүн гилбэлзэнэ; **~ волос, волосы ~ой** өтгөн үс.

ШАПОЧКА бяцхан малгай.

ШАПОЧНИК малгайчин.

ШАПОЧНИ|ЫЙ малгайн; **приходить к ~ому разбору** сүүл дарж нрэх.

ШАР бөмбөрцөг, бөмбөг, воздушный ~ агаарын бөмбөрцөг; **земной ~** дэлхийн бөмбөрцөг; **хоть ~ом покати** мэлгэн, юу ч үгүй хоосон; **~ загиать** хүүхэн цохих.

ШАРАБАН хөндлөн суудалтай тэрэг, хоёр дугуйтай тэрэг.

ШАРАДА үгийн оньсого.

ШАРАХАТЬ архи уух.

ШАРАХАТЬСЯ ухасхийн зайлах, бусгах; **~ в сторону** хажуу тийш ухасхийн зайлах.

ШАРЖ шог зураг; **дружеский ~** нөхөр ёсны шог зураг.

ШАРЖИРОВАТЬ шоолон зурах, элэглэн наадах, элэглэх.

ШАРИК I мөхлөг, үрэл, жинс; **~и для подшипников** эргэвчийн мөхлөг; 2. бөөм; **кровяные ~и** цусны бөөм.

ШАРИКОВЫЙ мөхлөгт; **~ подшипник** мөхлөгт эргэвч; 2. (разг.) ойлгох, гадарлах.

ШАРИКОПОДШИПНИК мөхлөгт эргэвч, холхивч.

ШАРИТЬ тэмтрэн эрэх, уудлах; **~ в кармапах** халаасаа уудлах

ШАРКАТЬ шнр шнр хийлгэх, шар шур хийлгэх **~ иогамн** гутлаа шар шур хийлгэх, хөлөө чнрэх.

ШАРЛАТАН мэхч, хуурагч, луйварчин.

ШАРЛАТАНСКИЙ мэхлэх, хуурах.

ШАРМАНКА I баян хуур; 2. (разг.) хөгжмийн хэрэгслэл

ШАРМАНЩИК баян хуурч.

ШАРНИР нугас, **иа ~ах** нугастай.

ШАРОВАРЫ шалбуур өмд, шарваар өмд.

ШАРОВИДН|ЫЙ бөмбөрцөг хэлбэртэй, бөмбөгөн хэлбэртэй, бөөрөнхий (хэлбэртэй), бөндгөр; **~ая опухоль** бөндгөр хавдар уран хавдар.

ШАРОВ|ОЙ бөмбөрчийн, бөмбөгийн, бөмбөлгөн, бөөрөнхий, бөмбөгөр, бөмбөгөн; **~ая молния** бөмбөгөн шахилгааи.

ШАРООБРАЗНЫЙ бөмбөрцөг дүрстэй, бөмбөгөн хэлбэртэй, бөөрөицөг маягтай, бөөрөнхий.

ШАРФ хүзүүний ороолт.

ШАРЫ төмсөг; **~ гонять** гар хангалга хийх; **~ залить** үхтлээ архн уух.

ШАССИ I (машинь) арал анги; 2. (нисэх онгоцны) дугуй, цана, хөвүүр.

ШАТАНИ|Е 1. холхих, хөдлөх, найгах, гуйвах; 2. сэлгүүцэх, тэнэх, хэсүүчлэх; **беспельное ~ по улицам** гудамжаар дэмий сэлгүүцэх; 3. гуйвах; **идейные ~я** үзэл суртлын талаар гуйвах.

ШАТА|ТЬ 1. холхиулах, хөдөлгөх, ганхуулах, найгуулах, гуйвуулах; **~ столб** шон холхиулах, хөдөлгөх; 2. найгах, гуйвах, ганхах; **его ~ет из стороны в сторону** тэр (хүн) ийш тийшээ найгана.

ШАТА́|ТЬСЯ 1. холхнх, хөдлөх, ганхах, найгах, гуйвах; **зуб** ~**ется** шүд хөдөлж байна; 2. сэлгүүцэх, тэнүүчлэх, хэсүүчлэх; ~ **по городу** хотоор тэнүүчлэх; 3. гуйвах, зарчмгүй байх.

ШАТЭ́Н элгэн хүрэн үстэй хүн.

ШАТЭ́НКА элгэн хүрэн үстэй эмэгтэй.

ШАТК|ИЙ 1. холхнсон, хөдөлдөг, ганхдаг, найгасан, гуйвганасан, суурь муутай, ~ **стол** ганхдаг шнрээ, суурь муутай ширээ; ~**ая походка** гуйвганасан явдал; 2. нтгэлгүй, батгүй, тогтворгүй; ~**ое положение** тогтворгүй байдал; ~**ие приципы** тогтворгүй зарчм.

ШАТУ́Н I сэжлүүр.

ШАТУ́Н II сэлгүүцэгч, хэсүүчлэгч.

ШАФРА́Н гүргэм, шафран алим.

ШАФРА́ННЫЙ алтлаг.

ШАХ I шаг (*хаан*).

ШАХ II шаг; **объявить** ~ **королю** ноёныг шалах, шаглах.

ШАХМАТ|ИСТ шатарч

ШАХМАТ|ИСТКА шатарч эмэгтэй.

ША́ХМАТН|ЫЙ шатрын, ~**ая доска** шатрын хөлөг; в ~**ом порядке** шатарчлан.

ША́ХМАТЫ шатар; **играть** в ~ шатар тавих, тоглох.

ША́ХТА уурхай; **камениугольная** ~ чулуун нүүрсний уурхай.

ШАХТЭ́Р уурхайч.

ШАХТЭ́РСК|ИЙ уурхайчны, уурхайчдын; ~**ая лампа** уурхайчны дэн; ~ **посёлок** уурхайчдын тосгон.

ШАШЕЧН|ЫЙ даамын; ~**ая доска** даамын хөлөг.

ШАШ|ИСТ даамч.

ША́ШКА I сэлэм.

ША́ШКА II даам, мягман.

ША́ШКА III дэр мод.

ША́ШКИ даам; **играть** в ~ даам тоглох, тавих.

ШАШЛЫ́К шорлог, шарсан мах.

ШВА́БРА шүүр.

ШВАРТОВА́ТЬ эрэгт тулах, аргамжих.

ШВЕД швед хүн.

ШВЕ́ДКА швед эмэгтэй.

ШВЕ́ДСК|ИЙ швед, шведийн; ~ **язык** швед хэл; ~**ая литерату-ра** шведийн утга зохиол.

ШВЕ́ЙН|ЫЙ, **оёдлын**; ~**ая машина** оёдлын машин.

ШВЕЙЦА́Р хаалгач, үүдэч, үүдний хүн.

ШВЕЙЦА́РЕЦ швейцар хүн.

ШВЕЙЦА́РКА швейцар эмэгтэй, швейцар эхнэр.

ШВЕЙЦА́РСКИЙ I швейцарын, швейцар.

ШВЕЙЦА́РСКИЙ II хаалгачийн, үүдчийн үүдний хүний.

ШВЕЯ́ үйлчин эхнэр, оёдолчин эмэгтэй.

ШВО́НДЕР (*разг.*) еврей.

ШВО́РЕНЬ нугас төмөр, гацаа төмөр.

ШВЫ́РКОВ|ЫЙ хөрөөдсөн, хэрчсэн; ~**ые дрова** хэрчсэн түлээ, хэрчм.

ШВЫ́РНУТЬ шидэх, чулуулах, хаях.

ШВЫ́РОК I. шидэх, чулуулах; 2. хэрчсэн түлээ, хэрчм, хөрөөдсөн түлээ.

ШВЫ́РЯТЬ I. шидэх, шидлэх, чулуулах, хаях, хаялах ~ **камни** (**камнями**) чулуу (чулуугаар) шидэх, чулуулах; 2. үрэх, үрэн таран хийх; ~ **деньгами** мөнгө үрэх.

ШВЫ́РЯТЬСЯ I. шидэлдэх, чулуудалдах, шидэлцэх, чулуудалцах, бие биеэ чулуулах, бие биерүүтээ шидэлдэх; 2. үрэх, үрэн таран хийх.

ШЕВЕЛИ́ТЬ хөдөлгөх; ~ **губами** уруулаа хөдөлгөх; ~ **мозгами** бодох, эргэцүүлэн бодох.

ШЕВЕЛИ́ТЬСЯ хөдлөх **листы** шевелятса навчис хөдөлнө.

ШЕВЕЛ|НУТЬ хөдөлгөөн хний пальцем **ие** ~ жишим хийхгүй байх.

ШЕВЕЛ|НУТЬСЯ хөдлөсхийх.

ШЕВЕЛ|ЮРА толгойн үс; **пышная** ~ сагсайсан үс.

ШЕВИ́ОТ шевиот даавуу.

ШЕВИ́ОТОВЫЙ шевиот, шевиотоор хийсэн ~ **костюм** шевиот хувцас.

ШЕВРО́ торгон савхн, шевро.

ШЕВРО́В|ЫЙ торгон савхин, шевро торгон савхнар хийсэн, шеврогоор хийсэн; ~**ые сапоги** торгон савхин гутал, шевро гутал.

ШЕДЕ́ВР эрхэм дээж.

ШЕЙКА 1. бяцхан хүзүү, хүзүүхэн; 2. хоолой, хүзүү, нарийн хэсэг, шувтан тал, онги.

ШЕЙН|ЫЙ хүзүүний; ~**ые позвонки** хүзүүний үе, хүзүүний яс.

ШЕЛ|ЕСТ сэргжигнэх чимээ, сэргжигнэн, шарчигнах авиа, ~ **листья** навчсын сэргжигнэн.

ШЕЛЕСТЕ́ТЬ сэргжигнэх, шарчигнах, сарчигнах, шаржигнах, шар шур гэх.

ШЕ́ЛК I. торгон утас; торго; **платье** из ~а торгоор хийсэн хувцас; торгон хувцас; 3. торго, торгон хувцас; **ходить** в **шелках** торго өмсөх; в **долгах**, как в **шелках** толгойтой үснэсээ нх өртэй.

ШЕЛКОВИ́НА мяндас

ШЕЛКОВИ́СТЫЙ торгомсог, торголог, мяндаслаг.

ШЕЛКОВИ́ЦА ялам мод.

ШЕЛКОВИ́ЧНЫЙ торгоны; ~ **червь** торгоны хорхой, хүр хорхой.

ШЕЛКОВО́ДСТВО 1. хүр хорхой үржүүлэх, хүр хорхойн аж ахуйн; 2. торго үйлдвэрлэх, торгоны үйлдвэр.

ШЕ́ЛКОВ|ЫЙ I. торгоны, торгон; ~**ая ткань** торгон нэхмэл; 2. номхон, дуулгавартай; он стал ~**ым**, он стал, как ~ тэр хүн номхроод өгөв, дуулгавартай болов; ~ **путь** торгон зам.

ШЕ́ЛКОПРЯ́Д хүр хорхой.

ШЕ́ЛКОПРЯ́ДИЕ торго зэрэх.

ШЕ́ЛКОПРЯ́ДИЛН|ЫЙ торго зэрдэг; ~**ая машина** торго зэрдэг машин.

ШЕ́ЛКОТКА́Ц|ИЙ торго нэхэх, ~**ая фабрика** торго нэхэх үйлдвэр.

ШЕЛОХНУ́ТЬ хэлбэгэсхнийлгэх, хөдлөсхийлгэх.

ШЕЛУДИ́ВЕТЬ түүхийрэх.

ШЕЛУДИ́ВЫЙ түүхийтэй, хамуутай; ~ **пёс** хамуутай нохой.

ШЕЛУХА́ 1. хальс; **картофельная** ~ төмсний хальс; 2. бүрхэвч; **словесная** ~ бүрхэвч үг, хэрэггүй үг.

ШЕЛУШЕ́НИЕ хогжрох, хоцрох, хуурах; ~ **кожи** арьс хогжрох.

ШЕЛУШИ́ТЬ хальслах, хальс арилгах.

ШЕЛУШИ́|ТЬСЯ хогжрох, холцрох, холцруутах, хураах; **кожа** иа **лице** ~**тсв** нүүр холцруулав.

ШЕ́ЛЬМА мэхч, луйварчин

ШЕ́ЛЬМЕ́Ц мэхч, луйварчин.

ШЕ́ЛЬМОВА́ТЬ гугаах, нэр бузарлах.

ШЕПЕЛЯ́ВИТЬ тальтраа хэлэх, тальтрах.

ШЕПЕЛЯ́ВО тальтран.

ШЕПЕЛЯ́ВЫЙ тальтраа хэлтэй, ~ **старик** тальтраа хэлтэй өвгөн.

ШЕПНУ́ТЬ шивнэх, шивэн хэлэх; ~ **на уxo** чнхэнд шивнэх.

ШЕ́ПОТ I. шивнэн, шивнэх, шивгэнэх; 2. шоржигноон, шоржигнох; ~ **ручья** горхины шоржигнох.

ШЕПТА́ЛО (*разг*) хамт цагийн орчуулагч, киноны орчуулагч.

ШЕПТА́ТЬ шивгэнэх, шивнэх, шивэр авир гэх, шивэр шавир гэх.

ШЕПТАТЬСЯ шивгэнэлдэх, шивнэлдэх, шивэр авнр гэлдэх, шивэр шовор гэлдэх.

ШЕПТУН шивнүүр, шивнээч.

ШЕРЕНГ|А эгнээ; идти ~ами эгнээ эгнээгээр явах.

ШЕРОХОВАТ|ЫЙ 1. арзгар, барзгар, биржгэр, барчгар, адруу, будруу, өөтэй, овон товонтой; ~ая бумага барзгар цаас; ~ пол овон товонтой шал; 2. адраатай; өөтэй; цөвтэй; ~ая речь адраатай үг; өөтэй үг.

ШЕРСТЕОБРАБАТЫВАЮЩИЙ ноос боловсруулах; унгас боловсруулах; ~ие предприятия ноос боловсруулах үйлдвэр.

ШЕРСТЯНКА шнрхэг үс; ноосны шнрхэг; унгасны шнрхэг.

ШЕРСТЯТЬ загнах, лүндэн буулгах.

ШЕРСТНОСТЬ ноосны чанар; ноослог.

ШЕРСТНЫЙ ноосон; унгасан.

ШЕРСТОБИТ унгас савагч.

ШЕРСТОБИТЧИ|ЙЙ унгас савах; ноос савах; ~ая работа ноос савах ажил.

ШЕРСТОБОЙ унгас савагч.

ШЕРСТОБОЙНЫЙ унгас савах; ноос савах.

ШЕРСТОБОЙНЯ унгас савах газар; ноос савуурь.

ШЕРСТОМОЙКА 1. ноос угаагуур машин; унгас угаах машин; 2. ноос угаагуур; унгас угаах газар.

ШЕРСТОНОСНЫЙ ноосны; унгасны; ноослог.

ШЕРСТОПРЯДЕНИЕ ноос ээрэх унгас томох.

ШЕРСТОПРЯДЬЛЬН|ЙЙ ноос ээрэх; унгас томох; ~ая фабрика унгас ээрэх үйлдвэр.

ШЕРСТОПРЯДЬЛЬНЯ ноос ээрэх газар; унгас томуурь.

ШЕРСТОПЯЦК|ИЙ ноос нэхэх; унгас нэхэх; ~ая фабрика ноос нэхэх үйлдвэр.

ШЕРСТОТКА ЧЕСТВО ноос нэхэх; унгас нэхэх.

ШЕРСТ|Ь 1. унгас ноос; үс; густая ~ өтгөн ноос, өтгөн унгас; ~стриженная хяргасан үс; 2. зэрсэн унгас; зэрсэн ноос; зэрсэн утас; вязать чулки из ~и зэрсэн унгасаар оймс сүлжих; 3. ноосон нэхмэл; унгасан даавуу; против ~и 1) үсгийг нь сөргөн; 2) зөрөн.

ШЕРСТЯНКА ноос шнг бөс.

ШЕРСТЯН|ОЙ ноосны; унгасны; ноослог; ноосон; унгасан; ~ая промышленность ноосны үйлдвэр; ~ая овца ноосны хонь; ~ые чулки ноосон оймс.

ШЕРШАВЕ|ТЬ шнрүүн болох; иржийх; баржнйх; аржийх; хөргийх; руки ~ют от холода даарахад гар шнрүүн болдог.

ШЕРШАВЫЙ 1. ширүүн, иржгэр, баржгар, аржгар, хөргзгэр; 2. (разг) эрэгтэй хүний бэлэг эрхтэн.

ШЕРШЕНЬ бөхгөнө; зөгий.

ШЕСТ урт мод; уурга.

ШЕСТВИЕ жасгаал; первомайское ~ майн нэгний жасгаал.

ШЕСТВОВАТЬ зорчих; зорчин явах; залрах.

ШЕСТЕРЁНКА бяцхан араа.

ШЕСТЁРКА 1. зургаа, зургаан тоо; 2. зургаат, зургаа; ~ червей бундангийн зургаа.

ШЕСТЕРНЯ араа, араат дугуй; ведущая ~ хөтөч араа; ведомая ~ хөтөлгөө араа.

ШЕСТЕРО зургаан, зургаан хос; ~ человек зургаан хүн.

ШЕСТИГРАННЫЙ зургаан талтай, зургаан цамцаалтай, зургаадай.

ШЕСТИДЕСЯТИЛЕТНИЕ 1. жаран жил; 2. жаран жилийн ой, жаран насны ой.

ШЕСТИДЕСЯТИЛЕТНИЙ жаран жилийн, жаран насны, жаран настай, жартай; ~ человек жаран настай хүн; ~ юбилей жаран жилийн ой; жаран насны ой.

ШЕСТИДЕСЯТЫЙ жардугаар, жардахь.

ШЕСТИДНЕВНЫЙ зургаан хоногний, зургаан өдрний.

ШЕСТИКРАТН|ЫЙ зургаа нугалсан, зургаан давхар, зургаа дахин үржүүлсэн; в ~ом размере зургаа нугалсан хэмжээгээр.

ШЕСТИЛЕТНИЕ 1. зургаан жил; 2. зургаан жилийн ой.

ШЕСТИЛЕТНИЙ зургаан жилийн, зургаан насны, зургаан настай, зургаатай; ~ ребёнок зургаатай хүүхэд.

ШЕСТИМЕСЯЧНЫЙ зургаан сарын, зургаан сартай.

ШЕСТИПАЛЬНЫЙ зургаан хуруутай.

ШЕСТИСОТЛЕТНИЕ 1. зургаан зуун жил; 2. зургаан зуун жилийн ой.

ШЕСТИСОТЛЕТНИЙ зургаан зуун жилийн.

ШЕСТИСОТЫЙ зургаан зуудугаар, зургаан зуудахь; ~ мерседес бух бенц.

ШЕСТИУГОЛЬНЫЙ зургаан өнцөгтэй.

ШЕСТИЭТАЖНЫЙ зургаан давхар; ~ дом зургаан давхар байшин.

ШЕСТНАДЦАТИЛЕТН|ИЙ арван зургаан настай, арван зургаатай; ~ия девушка арван зургаатай охин.

ШЕСТНАДЦАТ|ЫЙ арван зургадугаар, арван зургаадахь, арван зургааны, арван зургаан; ~ год арван зургадугаар он, арван зургаан он; ~ая часть арван зургааны нэг хувь.

ШЕСТНАДЦАТЬ арван зургаан.

ШЕСТОЙ зургадугаар, зургаадахь, зургааны, зургаан; шестая страница зургадугаар хуудас; шестое января нэгдүгээр сарын зургаан.

ШЕСТЬ зургаа; ~ человек зургаан хүн; ~ делится на три зургаа гуравд хуваагддаг.

ШЕСТЬДЕСЯТ жар.

ШЕСТЬСОТ зургаан зуу; ~ рублей зургаан зуун рубль.

ШЕСТЬЮ зургаан, зургаагаар; ~ шесть — тридцать шесть зургаан зургаа-гучин зургаа.

ШЕФ 1. дарга, тэргүүн, толгойлогч, толгой; 2. шеф (олон нийтийн тусламж үзүүлэх байгууллага).

ШЕФ-ПОВАР ахлах тогооч.

ШЕФСКИЙ шефийн.

ШЕФСТВО шеф, олон нийтийн тусламж; взять ~ над школой сургуулийн шеф болох, сургуульд олон нийтийн тусламж үзүүлэх.

ШЕФСТВОВАТЬ шеф болох, олон нийтийн тусламж үзүүлэх.

ШЕЯ хүүзү; на свою шею өөртөө гай тарнх, дараасан хийх; сломать себе шею сайнаа үзэхгүй.

ШИБКИЙ түргэн, хурдан, гавшгай.

ШИБКО 1. хурдан, түргэн, гавшгай; 2. чанга, хүчтэй; ~ удариться юм хүчтэй мөргөх.

ШИВОРОТ зах заам; схватить кого-либо за ~ шилэн хүзүүнээс нь барнад авах, заамдах; ~навыворот шал урвуу, шал өөр.

ШИЗА маанга, тэнэг.

ШИЗАНУТЬ нервтэх, хэн нэгийг зад загнах.

ШИЗОФРЕНИК ухаан балайрсан хүн, элний балай хүн.

ШИЗОФРЕНИЯ ухаан балайрах өвчин, элний балай өвчин.

ШИК гял цал, гяланцаг.

ШИКАРН|ЫЙ гял цал болсон, гяланцаг оргнсон; ~ вид гял цал болсон байдал; ~о одеваться гял цал хувцаслах.

ШИКАТЬ 1. иш гэх, дугай гэх, чнмээгүй гэх; 2. шоолон нсгэрэх, дургүйцэн нсгэрэх.

ШИКНУТЬ иш гэхчх, дугай гэхчх, чимээгүй гэхчх.

ШИЛО шөвөг; ~ в мешке не утаешь муу нуухаас сайн илчл.

ШИМПАНЗЕ хүн мич.

ШИНА дугуйн бүрээс, ул төмөр.

ШИНЕЛЬ шинель, живхүүн.

ШИНКАРЬ архи нууц наймаалагч.

ШИНКОВАТЬ хэрчих, хөшнглөх; ~ капусту байцаа хэрчих.

ШИННЫЙ дугуйн бүрээсний.

ШИНОК архины нууц гуанз.

ШИП 1. өргөс, чнчүүр; 2. чих, углуурга; 3. тахны шүд.

ШИПЭНИЕ шнрчигиэх, шаржингнах, исгэрэх.

ШИПЭТЪ 1. шнрчигиэх, шир шир гэх, шнр шнр хийх, шаржингах; **масло шипит на сковороде** тос хайрууд шаржингаж байна; 2. нсгэрэх; **змея шипит** могой исгэрнэ; 3. шүд зуун хэлэх.

ШИПОВНИК нохойн хушуу, зэрлэг сарнай.

ШИПУЧИЙ хөөсрөх; ~ **напиток** хөөсрөх унд.

ШИПУЧКА хөөсрөх унд.

ШИПЯШЧИЙ 1. шнрчигиэсэн, шарчигнасан; 2. шуугих; ~ **ие согласные** шуугих гийгүүлэгч.

ШИРЕ улам өргөн, улам өргөнөөр.

ШИРОКИЙ улам өргөн, улам өргөнөөр.

ШИРИН||А өргөн, өргөн нарийн, эн; ~ **улицы** гудамжны өргөн; ~ **ой в два метра** өргөнөөрөө хоёр метр.

ШИРИТЬ өргөтгөх, дэлгэрүүлэх, өргөжүүлэх.

ШИРИТЬСЯ өргөжнх, дэлгэрэх, өргөтгөх.

ШИРМ||А 1. халх, халхавч, далдавч; 2. халхавч; за ~ **ой громких слов** сүржин үгийн халхавчийн цаана.

ШИРОКИЙ 1. өргөн, далбагар, дэлбэгэр, халхгар, пялгар; ~ **ая река** өргөн гол; ~ **ая доска** далбагар банз; ~ **оё** лицо палбигар нүүр; 2. өргөн, халбагар, хэлхгэр, халхгар, хүлхгэр; 3. өргөн, уудам, дэлгэр, уужим, цэлгэр, тэлүүн; ~ **ие степи** дэлгэр тал; 4. дэлгэр, уудам, агуу; ~ **ие планы** дэлгэр төлөвлөгөө; ~ **кругозор** агуу мэдэж; 5. өргөн, өргөн олон, олон түмэн; **жить на ~ую** ногу баян амьдрах, дэл сул амьдрах.

ШИРОКО 4. өргөн, их; ~ **распахнуть** двери хаалга их онгойлгох; 2. өргөн, дэлгэр; ~ **использовать** достижения науки шинжлэх ухааны ололтыг дэлгэр ашиглах.

ШИРОКОВЕЩАТЕЛЬНЫЙ 1. радио өргөн нэвтрүүлэг; 2. их юм амласан, их сануулсан; ~ **ая реклама** их юм амласан зарлал.

ШИРОКОГРУДЫЙ өргөн цээжтэй, ханагар цээжтэй, хэнхдэг уужим, цээжирхэг.

ШИРОКОЛЕЙНЫЙ өргөн (**царигт**); ~ **ая железная дорога** (**царигт**); төмөр зам.

ШИРОКОЛИЦЫЙ өргөн нүүртэй, зузаан царайтай.

ШИРОКОПЛЕЧИЙ өргөн мөртэй, ханхгар цээжтэй.

ШИРОКОПОЛЫЙ өргөн хүрээтэй, далбагар, дэлбэгэр; ~ **ая шляпа** далбагар бүрх.

ШИРОТА 1. өргөн байх, дэлгэр байх, уудам байх, агуу байх; ~ **ума** уудам ухаан; 2. өргөрөг; **северные ~ы** хойт өргөрөг.

ШИРОТНЫЙ өргөргийн.

ШИРЬ 1. өргөн, уудам; **стенная** ~ талын уудам, уудам тал; 2. өргөн, дэлгэр, уудам, агуу; **развернуть работу во всю** ~ ажлаа бүр өргөн явуулах.

ШИТ||ЫЙ 1. оёмол, оёсон; 2. хатгамалт, хатгамласан, угалз оёсон; ~ **ая сорочка** хатгамалт цамц.

ШИТЬ 1. оёх; ~ **сапоги** гутал оёх; 2. хатгамлах, угалз оёх, угалз тавих, угалзлах, утас хатгах; ~ **шелком** торгон утас хатгах; ~ **на живую нитку** 1) торгох, торгоод орхих; 2) оромдох, оронцоглох; **шито-крыто** далдын далд, даалингийн ёроолд.

ШИТЬЕ 1. оёх, оёдол; **кройка и** ~ эсгэх оёх; 2. хатгамлах, хатгамал; **ручное** ~ гар хатгамал.

ШИФЕР хөх занар, хиймэл занар.

ШИФОН сиймгэр эд.

ШИФОНЬЕРКА багахан шүүгээ.

ШИФР нууц түлхүүр.

ШИФРОВАННЫЙ нууц түлхүүртэй; ~ **ая телеграмма** нууц түлхүүртэй цахилгаан мэдээ.

ШИФРОВАТЬ нууц түлхүүртэй бичнх, нууц түлхүүрээр бичнх.

ШИШ салаавч; **показать** ~ салаавч үзүүлэх.

ШИШКА||А 1. боргоцой; **елован** ~ гачуурын боргоцой; **сосновая** ~ боргоцой загас; 2. булдруу, булуу, үйл, ашиг, илүү мах; **набить себе ~у на лбу** магнайгаа булуу болгох; **все ~и валяются на кого-либо** гар богинот, ганзага татуулан.

ШИШКА||П том хүн, нөлөөтэй хүн, овгор.

ШИШКОВАТЫЙ булуутай, булдруутай, булцуутай, овон товон; ~ **сук** булцуутай гишүү.

ШКАЛА 1. хуваарь, шаг, хүрд; ~ **термометра** халуун хүйтний хэмжүүрийн хуваарь; 2. хэмжээс; ~ **заработной платы** цалингийн хэмжээс.

ШКАТУЛКА хайрцаг.

ШКАФ шүүгээ; **книжный** ~ номын шүүгээ; **зеркальный** ~ тольтой шүүгээ; булиа эр.

ШКАФЧИК бяцхан шүүгээ.

ШКВАЛ хуй, хуй салхи; ~ **огня** шнрүүн гал.

ШКВАЛИСТЫЙ ~ ветер хуйларсан салхи, шнрүүн салхи.

ШКАЛИК хувингийн зууны нэгний хэмжээний дарс буюу архны хэмжигдэхүүний нэгж.

ШКВАЛЬНЫЙ ~ **огонь** шнрүүн гал.

ШКВАРКИ шимэлдэг, шахдас.

ШКВОРЕНЬ нугас төмөр, гацаа төмөр.

ШКЕТ 1. намхан хүн; 2. гэмт хэрэгтэн хүүхэд.

ШКИВ дамар, хүрд.

ШКИПЕР 1. онгонцы дарга; 2. эдийн нярав.

ШКОЛ||А 1. сургууль; **средняя** ~ дунд сургууль; **начальная** ~ бага сургууль; **высшая** ~ дээд сургууль; **поступать в ~у** сургуульд орох; **отдать в ~у** сургуульд оруулах; **окончить ~у** сургууль төгсөх; 2. сургууль, туршлага; **пройти хорошую ~у** в армии цэрэгт явж туршлагатай болох; 3. чиглэл; **русская музыкальная** ~ оросын хөгжмийн чиглэл.

ШКОЛЬНИК сурагч.

ШКОЛЬНИЦА сурагч эмэгтэй, сурагч охон.

ШКОЛЬНЫЙ сургуулийн; ~ **учитель** сургуулийн багш; **дети ~ого** возраста сургуулийн насны хүүхэд.

ШКУР||А арьс, шнр, турсага; **сдирать ~у** арьс өвчих; **спасти свою ~у** хар амиа бодох; **драть ~у** с кого-либо мөлжнх; **на своей ~е** чувствовать что-либо биеэрээ амсах, хар толгойгоороо амсах; 2. муу хүн, өөдгүй новш.

ШКУРКА 1. арьс (**блцхан**); **беличья** ~ хэрэмний арьс; 2. хальс; ~ **яблока** алмны хальс.

ШКУРНИК хар амна хөөгч, хар амна бодогч.

ШКУРНИЧЕСКИЙ хар амна хөөсөн, хар амна бодсон.

ШКУРНИЧЕСТВО хар амна хөөх, хар амна бодох.

ШКУРНЫЙ хар амна хөөх, хар амна бодсон; ~ **ые** интересы хар амины эрх ашгийг бодсон.

ШЛАГБАУМ хөндлөвч.

ШЛАК шаар, төмрийн баас, шаар, шавдас.

ШЛАНГ 1. хоолой, олгой; **пожарный** ~ усан хөөрөгний олгой; 2. (**разг**) залуу хүн.

ШЛЕЙФ чнрсэн хойт хормой.

ШЛЕМ дуулга, дуулга малгай.

ШЛЕПАТЬ 1. алгадах, цохих, гуядах, шаахайдах; 2. пад пад хийлгэх, тав тов хийлгэх, чал чал хийлгэх; ~ **туфлями** шаахайгаа пад пад хийлгэх; 3. шал шал хийлгэн явах, шалчиг балчиг явах, шалчнгнуулан явах; ~ **по грязи** шавар шалчнгнуулан явах.

ШЛЕПАТЬСЯ пял хийтэл унах, пад хийтэл ойчих.

ШЛЕПНУТЬ алгадаад орхнх, цохнод авах.

ШЛЕПНУТЬСЯ пял хийтэл уначнх, пад хийтэл ойчих; ~ **лсы** в грязь шаварт пял хийтэлуначнв.

ШЛЕП||ОК алгадах, цохнх; **надавать** ~ **ков** алгадаад авах, хэд хэд алгадаад авах.

ШЛЕЯ худрага.
ШЛИКЕР гөлчийлгөн өнгөлөгч.
ШЛИФ микроскопоор харах.
ШЛИФОВАЛЬНИЙ өнгөлөх; ~ станок өнгөлөх суурь машин.
ШЛИФОВАЛЬЩИК өнгөлөгч.
ШЛИФОВАНИЕ 1. өнгөлөх, зүлгэх, өнгөлөлт, зүлгэлт; 2. сайжруулалт, сайжруулалт, боловсруулах, боловсруулалт.
ШЛИФОВАТЬ 1. өнгөлөх, зүлгэх; ~ металл төмөрлөг зүлгэх; 2. сайжруулах, боловсруулах; ~ свой стиль бичгийнхээ найруулгыг сайжруулах.
ШЛИФОВАТЬСЯ өнгөлөгдөх, зүлгэгдэх.
ШЛИФОВКА 1. өнгөлөх, өнгөлөлт, өнгөлгөө, зүлгэх, зүлгэлт; 2. сайжруулах, боловсруулах, сайжруулалт, боловсруулалт.
ШЛИФОВЩИК өнгөлөгч.
ШЛЮЗ усны боолт.
ШЛЮЗНЫЙ усны боолтын.
ШЛЮЗОВАНИЕ 1. усны боолт байгуулах; 2. усны боолтоор гарах.
ШЛЮЗОВАТЬ 1. усны боолт байгуулах; ~ реку мөрөн дээр боолт байгуулах; 2. усны боолтоор гаргах; ~ суда хөлөг онгоц усны боолтоор гаргах.
ШЛЮЗОВОЙ усны боолтын.
ШЛЮПКА завь.
ШЛЮХА жиба, банзал.
ШЛЯПКА I бүрх малгай.
ШЛЯПКА II малгай, тав, толгой; ~ гвоздя хадаасны тав.
ШЛЯПНЫЙ малгайн; ~ магазин малгайн дэлгүүр.
ШЛЯТЬСЯ тэнэж, хэсүүчлэх, тэнүүчлэх; ~ без дела дэмий тэнэх.
ШЛЯХ зам, харгуй.
ШЛЯХТА польшийн тайж нар.
ШЛЯХТИЧ польшийн тайж.
ШМАЛЯТЬ (разг) тамхн татах, хар тамхи татах.
ШМОНАТЬ (разг) нэгжлэг хийх, эрэх.
ШМОТКИ (разг) хувцас хунар.
ШМЕЛЬ үхэр хэдгэнэ.
ШМЫГАТЬ 1. шажир шужир хийлгэх, жаж жух хийлгэх; 2. цааш нааш гүйх; ~ носом нусаа татах.
ШМЫГНУТЬ зурав хийн алга болох, олив хийн орох, год хийн гарах; ~ в дверь үүдээр олив хийн орох.
ШНИЦЕЛЬ зүсмэл мах.
ШНУР оосор, шижим, утас; ~ для занавески хөшигийн оосор.
ШНУРОВАТЬ 1. оосор уях, үдэх; ~ ботинки гутлын оосор уях; 2. (утсаар) үдэх; ~ инвентарию книгу эд хогшлын дансыг үдэх.
ШНУРОВКА үдэх, үдээс; крепкая ~ чанга үдэх, бөх үдээс.
ШНУРОК (нарийхан) оосор, шижим; ~ дли ботинок гутлын үдээс.
ШНЫРЯТЬ өлөв өлөв гүйх, өлбөлзөн гүйх, өлөвхийлэн гүйх; ~ повсюду энд тэндгүй өлбөлзөн гүйх.
ШОВ 1. оёдол, оёос, зүйдэл; разгладить ~ оёдлыг илүүрдэх, индүүдэх; распороть по шву оёдлоор нь ханзлах; 2. оёдол, оёх арга; шить каким-либо швом оёдлоор оёх; 3. заадас, оёдол; накладывать швы оёх; 4. заадас, залгаа, зүйдэл; сварной ~ ширээмэл залгаа; трещать по всем швам заадас бүхнээрээ зад үсрэх.
ШОВИНИЗМ (үндэсний) дээрэнгүй үзэл, шовинизм.
ШОВИНИСТ (үндэсний) дээрэнгүй үзэлтэн, шовинист.
ШОВИНИСТИЧЕСКИЙ (үндэсний) дээрэнгүй үзлийн, (үндэсний) дээрэнгүй үзэлт, (үндэсний) дээрэнгүй үзэлтний; ~ая политика (үндэсний) дээрэнгүй үзэлт бодлого.
ШОК үхтгэн унах, дайрлага.

ШОКИРОВАТЬ аягүйрхүүлэх, зовоох, ичээх.
ШОКОЛАД 1. шоколад; плитка ~а дөрвөлжин шоколад; 2. шоколад, шоколадын унд; чашка с ~ом аята шоколад.
ШОКОЛАДКА бяцхан дөрвөлжин шоколад; шоколадын чнхэр, шоколадтай чихэр.
ШОКОЛАДН||ЫЙ 1. шоколадын, шоколадтай; ~ая фабрика шоколадын үйлдвэр; 2. хүрэн, хар хүрэн.
ШОМПОЛ сүмбэ.
ШОРНИК тоногчин.
ШОРН||ЫЙ тоногийн, тоночны; ~ая мастерская тоночны газар.
ШОРОХ шор гэх чимээ, шор хнйх чнмээ, шар шар гэх, саржигнаан, сэр сэр хийх, сэржигнээн; ~ сухих листьев хуурай навчсын шар шар хийх чимээ; 2. разг шуугиан, том маргаан.
ШОРЫ 1. тоног; 2. (моринь) нүдний саравч, нүдний халхавч.
ШОССЕ засмал зам.
ШОССЕЙН||ЫЙ засмал (зам); ~ая дорога засмал зам.
ШОТЛАНДЕЦ шотланд хүн.
ШОТЛАНДКА I шотланд эмэгтэй, шотланд эхнэр.
ШОТЛАНДКА II шотланд бөс, ханан хээтэй нэхмэл.
ШОФЁР жолооч.
ШОФЁРСКИЙ жолоочийн; ~ое свидетельство жолоочийн үнэмлэх.
ШПАГ||А сэлэм; обнажать ~у сэлэм сугалах; скрестить ~и с кем-либо 1. хүнтэй цавчилдах; 2. хүнтэй тулалдах, уралдах.
ШПАГАТ оосор, уяа, боолт.
ШПАКЛЕВАТЬ чнгжих, завсрыг бөглөх, шавж нийвнйдэх; шпаклевать стены хана чнгжих.
ШПАКЛЁВКА 1. чнгжих, завсрыг бөглөх, шавж нийвнйдэх; 2. чнгжээс.
ШПАЛА дэр мод.
ШПАЛЁРА 1. (замыи хоёр талаар) жагссан цэрэг; 2. (замын хоёр хажуугаар) эгнүүлэн тарьсан мод; 3. ханан аравч.
ШПАЛЫ дэр мод.
ШПАРГАЛКА (цээж бичиг, шалгалтад хэрэглэх) хулгайн зурвас; 2. халуун будаа.
ШПАРИТЬ зуламлах, халуун ус хнйх.
ШПАТ жонш; плавиковый ~ хайлуур жонш.
ШПИГОВАТЬ өөх хавчхн, өөх хавчуулах; ~ дичь шувууны маханд өөх хавчуулах.
ШПИК I гахайн цул өөх; гахайн гадар өөх.
ШПИК II тагнуулч, тагнуул.
ШПИЛЬ ганжнр.
ШП|ЛЬК||А 1. үсний хаттуур; 2. сүлбээр, сүлбэрэг; 3. ёжтой үг; подпускать ~и ёжтой үг хэлэх.
ШПИНАТ өргөст ногоо, бууцай.
ШПИНГАЛЁТ замган түгжээ; 2. разг намхан эр.
ШПИОН тагнуулч, тагнуул.
ШПИОНАЖ тагнуул.
ШПИОНИТЬ тагнах; тагнуул хийх.
ШПИОНКА тагнуулч эмэгтэй; тагнуулч эхнэр.
ШПИОНСКИЙ тагнуулын; ~е организации тагнуулын байгууллага.
ШПИОНСТВО тагнуул; тагнуул хийх.
ШП|РНИК бот.гээг цэцэг.
ШПИЦ I ганжнр; шовгор үзүүр.
ШПИЦ II саргсар хав.
ШПИЦ|Р|ТЕН чавчрага.
ШП|Р||А даравч; дять ~ы коню морь даравчдах.
ШП|РИТЬ даравчдах.
ШПРИЦ шахуурга.

ШПРÓТЫ хар хайган.
ШПÚЛЬКА бүхэнцэр(утас ороох).
ШРАМ сорви.
ШРАПНЁЛЬ тэсэрдэг сум.
ШРАПНЁЛЬНЫЙ тэсэрдэг сумны; ~ оговь тэсэрдэг гал; тэсэрдэг сумаар буудах.
ШРИФТ (хэвлэлийн) үсэг; курсивный ~ бичмэл үсэг.
ШТАБ штаб; гееральный ~ жанжин штаб, ерөнхий штаб.
ШТАБЕЛЬ өрөөс; хураалт; ~ дров хураалттай түлээ.
ШТАБНОЙ штабын; штабад ажилладаг.
ШТАМП 1. (цохиур) хэв; хэвлүүр, дардас; 2. бичгийн нүүр; тэмдэг; поставить ~ бичгийн нүүр дарах; тэмдэг дарах; 3. нэг маяг; нэг хэв; дуурнах; мыслить ~ами нэг маягаар бодох.
ШТАМПОВАЛЬНЫЙ (цохиж) хэвлэдэг; хэвлүүр; ~ станок хэвлүүр суурь машин.
ШТАМПОВАННЫЙ 1. хэвлэмэл; хэвлэсэн; хэвлүүрдсэн; 2. иэг маягийн; нэг хэвийн; дуурнасан.
ШТАМПОВАТЬ 1. хэвлэх; хэвээр цохиж хийх; цохиж хэвлүүрдэх; 2. бичгийн нүүр дарах; тэмдэг дарах.
ШТАМПОВКА хэвлэх; хэвээр цохиж хийх; цохиж хэвлүүрдэх; ~ металлических изделий төмөрлөг эдлэлийг хэвээр цохиж хийх.
ШТАНГА туйван.
ШТАНГЕНЦЬРКУЛЬ шилбэн хэмжүүр.
ШТАНГИСТ туйванч.
ШТАНИНА өмдний гуя; түрий.
ШТАНИШКИ бяцхан өмд.
ШТАНЫ өмд; наложить полиые ~ үхтлээ айх.
ШТАПЕЛЬНЫЙ ~ое полоотно хиймэл утсан бөс.
ШТАТ I орон тоо; сокращение ~ов орон тоо цомтгох.
ШТАТ II муж улс.
ШТАТІВ тулгуур; хөл; зоовч; хатгуур, гурван хөлт тулгуур.
ШТАТН|ЙЙ орон тооны; ~ая должность орон тооны алба; тушаал.
ШТАТСК|ЙЙ 1. энгийн; ернийн; ~ое платье энгийн хувцас; 2. энгийн хүн.
ШТЕМПЕЛЕВАТЬ тэмдэг дарах.
ШТЕМПЕЛЬ тэмдэг.
ШТЕПСЕЛЬ залгавч.
ШТЕПСЕЛЬН|ЙЙ залгавчийн; ~ая вилка залгавчийн ац; залгуур ац.
ШТИБЛЕТЫ (эрэгтэй хүний) шаахай гутал.
ШТИЛЕВ|ОЙ нам гүм, дөлгөөн; ~ан погода тэнгэр нам гүм.
ШТИЛЬ 1. нам гүм, дөлгөөн байдал; мертвый ~ бүр нам гүм; 2. музэш.
ШТОЛЬНЯ штольни, амсартай уурхай(газар дээр шууд гарах амсартай уурхай).
ШТОПАН|ЙЙ сүлжин, нөхсөн, цоолдсон, нөхөөс тавьсан, нөхсөн; ~ые чулки сүлжин нөхсөн оймс, цоолдсон оймс; 2. разг муухай.
ШТОПАТЬ сүлжин нөхөх, цоолдох, нөхөөс тавих, нөхөх, хадах; ~ чулки оймс нөхөх.
ШТОПКА 1. сүлжин нөхөх, цоолдох, нөхөөс тавих, нөхөх, хадах; 2. бүдүүн утас; 3. (сүлжсэн) нөхөөс; цоолдос.
ШТОПОР 1. сугалуур; 2. (разг) хэцүү байдал.
ШТОРА (ороодог) хөшнг.
ШТОРМ далайн шуурга; догшин салхн.
ШТОРМОВАТЬ далайн шуурганд тэсэх, догшин салхнийг давах.
ШТОРМОВ|ОЙ далайн шуурганы, догшин салхины; ~ые сигналы далайн шуурганы дохио.
ШТРАФ, торгууль; наложить ~ торгууль оноох; торгох.

ШТРАФН|ОЙ 1. торгуулийн; ~ые деньги торгуулийн мөнгө; 2. шийтгэлийн; ялтны.
ШТРАФОВАТЬ торгох.
ШТРЕЙКБРЕХЕР тэмцлээс урвагч, штрейкбрехер.
ШТРЕК штрек, амсаргүй уурхай(газар дээр шууд гарах амсаргүй уурхай).
ШТРИХ 1. зураадас, зураас; 2. шинж, шийж тэмдэг.
ШТРИХОВАТЬ зураадаслах, зураадас татах, зураас хийх.
ШТРИХОВК|А 1. зураадаслах, зураадас татах, зураас хийх; 2. зураадас, зураас; ианести густую ~у шнгүү зураадас татах.
ШТУД|ИРОВАТЬ судлах; ~ математику тооны ухаан судлах.
ШТУКА 1. ширхэг; пять штук янц таван ширхэг өндөг; десять штук яблок арван ширхэг алим; 2. толгой; ~ сукна нэг толгой цэмбэ; 3. юм; зүйл; хүн; сразу видно, что он за ~ ямар хүн болох нь дороо мэдэгдэж байна; 4. явдал.
ШТУКАТ|УР шаваасчин, шаварчин.
ШТУКАТУРИТЬ шавааслах, шавардах.
ШТУКАТУРКА 1. шавааслах, шавардах, шавардлага, шавах; 2. шаваас, элс шохойн зуурмаг.
ШТУКАТУРН|ЙЙ шаваасны, шавааслах, шавардах; ~ая работа шавардах ажил, шаваасны ажил.
ШТУКАТУРЩИК шаваасчин, шаварчин.
ШТУРВА|Л залуур,(жолоонь) хүрд; стоять у ~а залуур барих; жолоодох; ~ ручного тормоза гар тоормосны хүрд.
ШТУРВАЛЬН|ЙЙ 1. залуурын; ~ое колесо залуурын хүрд; залуурчин.
ШТУРМ 1. дайран орох, дайран довтлох; 2. эрслэн довтлох, шууд довтлох; брать что-либо ~ом шууд довтлон эзлэх.
ШТУРМАН онгоцны жолооч, жолоодох мэргэжилтэн.
ШТУРМОВАТЬ дайран орох, дайран довтлох.
ШТУРМОВИК дайрагч онгоц.
ШТУРМОВ|ОЙ дайран орох, дайран довтлох, дайрагч; ~ая авиация дайрагч нисэх хүчин.
ШТУРМОВЩИНА гэнэт довтлон ажиллах.
ШТУЧК|А (гаицхан) ширхэг, ширхэгхэн, тодотгосон үгэнд нь —хан, (-хэн,-хон,-хөн) залгана; дайге одиу ~у гаицхан ширхгийг өгөөч; что за ~там лежит? тэнд ямар юм байна?
ШТУЧН|ЙЙ ширхэгээр худалдах, ширхгийн; ~ая продажа ширхэгээр худалдах, ширхгийн худалдаа; ~ый товар ширхэгээр худалдах бараа; ширхгийн бараа.
ШТУЦЕР хоёр амтай буу.
ШТЫК жад; идтн в ~и жадлан орох; встречать в ~и жадлан эсэргүүцэх, дайсагнан угтах; 2. (разг) мундаг хүн.
ШТЫКОВ|ОЙ жадны, жадлан байлдах; ~ая рана жадны шарх.
ШУБА дээл, нэхн дээл, үстэй дээл; лисья ~ үнэгэн дээл.
ШУГ|А зайр(мөс), цөн.
ШУКАТЬ эрэх, сураглах.
ШУЛЕР хөзрийн луйварчин, булхайтай хөзөрч.
ШУЛЕРСТВО булхай, луйвар.
ШУМ 1. шуугиан, шаагнан, чнмээ, анр, дуу шуу; ~ поездга галт тэргэний чнмээ; войти без ~а чимээгүй орох; подиять ~ шуугиан гаргах; дуу шуу болгох; 2. шуугиан; нүргээн; книга вызвала ~ ном нүргээн гаргав; много ~а из ничего шалигүй юмнаас шаагнан дэгдэх.
ШУМ|ЕТЬ шуугих, шаагих, дуу шуу болох, чнмээлэх, анирлах; лес ~ит ой шуугина; ~ит в ушах чих дүнгэнэнэ; в голове ~ит толгой дүнгэнэнэ.
ШУМ|ИХ|А шуугиан, шаагнан, үймээн шуугиан; подиять ~у шуугиан дэгдээх.
ШУМЛ|ИВЫЙ шуугиан едөөдөг, шуугидаг, шуугиур; ~ребёнок шуугидаг хүүхэд.
ШУМНО шуугиантай, шаагнантай, дуутай шуутай.

ШҮМНҮЙ 1. шуугантай, шаагиантай, чимээтэй, дуу шуутай, дуу хөөртэй; ~ город шуугиантай хот, үймээн шуугиантай хот; ~ разговор дуу хөөртэй ярна; 2. шуугнан гаргасан, нүргээнтэй, цуу болсон; ~ успех шуугнан тарьсан амжилт.

ШУМОВКА шүүр шанага.

ШУМОВОЙ шуугианы, шуугиант; ~ оркестр шуугиант найрал хөгжим.

ШУМОК жаахан шуугнан; под ~ сэмхэн; шуугнан далнддуулах.

ШҮРИН хадам ах, хүр дүү.

ШУРОВАТЬ (гал) шилээх, хутгах.

ШУРҮМ-БУРҮМ 1. новш; 2. будлиан.

ШУРҮП 1. шураг, (эр)эрэг; 2. (разг) гоожуур цэрэг.

ШУРФ цооно(туршиж хийсэн нүх), худагцаг.

ШУРШАНИЕ шаржигнах, шар шур хийх.

ШУРШ|АТЬ шаржигнах, шар шур хийх, сарчигнах; песок ~ит под ногами хөлд элс шаржигнана.

ШҮСТРЫЙ цовоо, сэргэлэн, гавшгай; ~ мальчик цовоо хүү.

ШУСТРИТЬ (разг) оролдох, хөөцөлдөх.

ШУТ 1. салбадай, алиа салбадай; придворный ~ ордны ална салбадай; 2. ална хүн; ~ гороховый хүний инээд болохоос өөр юмгүй хүн; ~ его поברי! чөтгөр алгад!

ШУТ|ГТЬ 1. алиалах, хошигнох, тоглох; остроумно ~ цэцэн алиалах; говорить не шутя тоглоомгүй хэлэх; 2. тоглох, даажигнах, наадам хийх; ~ с огнём галаар наадах; толгойдоо булуу хураах юм хнийх; чем чёрт не ~ит юу ч болж мэднэ.

ШУТК|А шог, даажин, тоглоом, наадам, инээдэм наадам, инээдтэй юм, хошин үг; в ~у тоглоом болгож; ие ~ тоглоом бнш, инээдэм биш; пустить ~и хошин үг хэлэх; глупая ~ тэнэг тоглоом; кроме шуток, без шуток тоглоомгүй; не на ~у үнэнээсээ, үнэхээр; ~ ли яггүй шүү; ~и в сторону, ~и прочь инээдэм наадмыг орхнж; с ним ~и плохи түүгээр даажин хийх осолтой.

ШУТЛИВЫЙ, шог, хошин, зугаатай, наргиантай, хошинч; ~ характер шог зан; ~ разговор хошин яриа, зугаатай яриа.

ШУТНИК шогч хүн, тоглоомч хүн, хошинч хүн.

ШУТНИЦА шогч эмэгтэй, тоглоомч эхнэр, хошинч эмэгтэй.

ШУТОВСКОЙ салбадай, алиа салбадай; ~ наряд салбадай хувцас.

ШУТОВСТВО алиа зан.

ШУТОЧН|ЫЙ зугаатай, хөгжөөнтэй, инээдэмтэй; ~ое стихотворение зугаатай цүлэг; это дело не ~ое энэ тоглоомын хэрэг бнш.

ШУТЯ тоглоом хийгээд, наадам болгоод, тоглох адил, тоглоом шиг, амархан; ~ отделаться тоглоом хийгээд өнгөрөх; ие ~ үнэхээр; тоглоомгүй; он ие ~ рассердился тэр(хүн) үнэхээр уурлав.

ШУХЕР (разг) болохоо байлаа

ШУШЕРА өчүүхэн амьтад.

ШУШУКАНЬЕ шивнэлдээн, шнвэр шавир гэх.

ШУШУКАТЬСЯ шивгэнэлдэх, шнвнэлдэх, шнвэр шавир гэлдэх, шнвэр шовир гэлдэх.

ШХУНА далбаат онгоц.

ЩАВÉЛЕВ|ЫЙ хурган чихний; ~ая кислота хурган чихний хүчил.

ЩАВÉЛЬ хурган чих.

ЩАД|ИТЬ 1. энэрэх, өршөөх, хайрлах; **ие** ~ **врага** дайсныг өршөөхгүй; 2. гамнах; хямгадах, хамгаалах, хайрлах; ~ **свое** **здоровье** биеэ гамнах; **ие шадя сил** хүчээ хайрлалгүй.

ЩЕБÉНКА,

ЩЕБЭНЬ бутархай чулуу, бутархай тоосго, сайр чулуу, сайрга.

ЩЕБЕТ жиргэх, шулганах, жиргээн, шулганаан.

ЩЕБЕТАНИЕ жиргэх, шулганах, жиргээн, шулганаан.

ЩЕБЕТАТЬ жиргэх, шулганах; **щечут** птици шувуу жиргээн.

ЩЕБЕТУНЬЯ жиргэгч, шулгануур.

ЩЕГОЛ алгар (*шувуу*).

ЩЕГОЛЕВАТЫЙ гангамсаг, хээнцэрэг, гоёмсог; ~ **человек** гангамсаг хүн.

ЩЕГОЛЬ ганган хүн, хээнцэр хүн.

ЩЕГОЛЬНУТЬ 1. гоёх, гангалах, хээнцэрлэх, гоёмсоглох; 2. гангархах, хээнцэрлэх, дэгжирхэх, гоёмсорхох; 3. сайрхах, гайхуулах.

ЩЕГОЛЬСКОЙ ганган, хээнцэр, дэгжин; ~ **костюм** дэгжин хувцас.

ЩЕГОЛЬСТВО гангархах, хээнцэрлэх, гоёмсорхох.

ЩЕГОЛЯТЬ 1. гангалах, хээнцэрлэх, гоёмсоглох; **любит** ~ гангалах дуртай; 2. гангархах, хээнцэрлэх, дэгжирхэх, гоёмсорхох; ~ **в бархатной куртке** хилэн хүрэм өмсч дэгжирхэх; 3. сайрхах, гайхуулах; ~ **своими знаниями** мэдлэгээрэй сайрхах.

ЩЕДРО 1. өгөөмөр, элбэг дэлбэг; ~ **одарить** өгөөмөр бэлэглэх; 2. бэлэн; ~ **обещать** бэлэн амлах.

ЩЕДРОСТЬ өгөөмөр байх, өглөгч зан, өгөөмөр гартай байх.

ЩЕДРОТЫ хишиг, хайр.

ЩЕДРО|ЫЙ 1. өгөөмөр, өглөгч, өгөөмөрч, өгөөдэй; ~ **человек** өгөөмөр хүн; 2. бэлэн; ~ **на обещания** амлахдаа бэлэн, бэлэн амладаг; 3. өгөөмөр, элбэг дэлбэг; ~ая **помощь** өгөөмөр тусламж; ~ой **рукой** өглөгч гараар.

ЩЕК|А хацар; **румяные щёки** улаан хацар; **поцеловать в щёку** хацрыг үнсэх; **уписывать за обе ~и** хомхойрон идэх.

ЩЕКОЛДА тээг.

ЩЕКОТАТЬ 1. гижигдэх, гнжиг хүргэх; 2. сэрвэгнэх в горле **щекочет** хоолой сэрвэгнэнэ.

ЩЕКОТ|А гижиг, гижиг хүрэх, гнжигдэх; **бояться ~и** гижиг хүрэхээс айх.

ЩЕКОТ|ИВ|ЫЙ 1. гижигтэй; 2. эмзэгтэй, гөнтэй; ~ое **положение** эмзэгтэй байдал.

ЩЕКОТНО гижиг хүрэх; **мие** ~ миний гнжиг хүрч байна.

ЩЁЛКА завсархай.

ЩЁЛКАНЬЕ 1. няслах, нясалгаа, (*шуд*) хавирах, тас няс хнийлгэх, час хнийх; 2. цөмөх; 3. шогшрох.

ЩЁЛКАТЬ 1. няслах; ~ **по носу** хамрыг нь няслах; 2. тас няс хнийлгэх, час хнийлгэх, хангинуулах, шогшрох, хавирах; ~ **языком** шогшрох; ~ **зубами** шүдээ хавирах; 3. цөмөх; ~ **орехи** самар цөмөх.

ЩЁЛКНУТЬ няслад авах, тас хнийлгэх, няс хнийлгэх, час хнийлгэх.

ЩЕЛКОПЁР цаас эрээчигч.

ЩЁЛОК үнсэн шүлт.

ЩЕЛОЧН|ОЙ шүлтийн, шүлттэй; ~ая **вода** шүлттэй рашаан.

ЩЁЛОЧЬ шүлт.

ЩЕЛЧОК нясалгаа; **дать** ~ няслах.

ЩЕЛЬ 1. ангархай, ан, завсар, ган; ~ **в полу** шалны завсар; 2. гуу.

ЩЕМИ|ТЬ 1. чимхэх, хавчих; 2. шимшрэх, чимчгэнэх; **у меня сердце** ~т зүрх минь шимшрэнэ; 3. гуниг төрүүлэх.

ЩЕНИТЬСЯ гөлөглөх, зулзагалах.

ЩЕНОК гөлөг.

ЩЕПА зомгол, цавчдас.

ЩЕПАТЬ цуулах, хагалах.

ЩЕПЕТИЛЬНОСТЬ арвигүй зан, нямбай зан, ёсорхог зан; **проявить** ~ нямбай зан гаргах.

ЩЕПЕТИЛЬНЫЙ арвигүй зантай, ёсорхог, нямбай; ~ **человек** арвигүй зантай хүн, нямбай хүн.

ЩЁПКА зомгол, цавчдас; **худой, как** ~ хавирганы яс шиг туранхай.

ЩЕПОТКА,

ЩЕПОТЬ чимх; ~ **табаку** чимх тамхн.

ЩЕРБАТ|ЫЙ 1. холторхой, барзгар, өөтэй; ~ **пол** холторхой шал; 2. цоохор, нөрөөтэй; ~ое **лицо** цоохор нүүр.

ЩЕРБИНА холторхой, холтон, барзгар, өө, цоохор.

ЩЕРИТЬ ярзайлгах, ярзайх; ~ **зубы** шүдээ ярзайлгах.

ЩЕРИТЬСЯ шүд ярзайх.

ЩЕТИНА 1. шнрүүн хялгас; **свиная** ~ гахайн ширүүн хялгас; 2. ширүүн үс, хялгас.

ЩЕТИНИСТ|ЫЙ шнрүүн, хялгас шиг ширүүн; ~ые **волосы** ширүүн үс.

ЩЕТИНИТЬ (*үсээ*) орвойлгох, өрвийлгөх.

ЩЕТИНИТЬСЯ (*үс*) орвойх, өрвнийх, үсээ орвойлгох, өрвийлгөх.

ЩЁТКА сойз; **зубная** ~ шүдний сойз.

ЩИ байцаатай шөл, ногоотой шөл; **кислые** ~ эсгэсэн байцаатай шөл; **зёлёные** ~ ногоон шөл, хурган чихтэй шөл.

ЩИКОЛОТКА шалай.

ЩИПАТЬ 1. чимхэх; ~ **руку** гар чимхэх; 2. дарвингуулах, хорсогх; **горчица щиплет язык** гич хэл дарвингуулиа; 3. зулгаах, чимхлэх; **корова щиплет траву** үнээ өвс чимхэлж байна; 4. (*өд*) зулгаах; ~ **курицу** тахианы өд зулгаах; 5. урах; ~ **паклю** олс урах.

ЩИПАТЬСЯ чимхэлцэх.

ЩИПНУТЬ чимхээд орхих, чимхчих.

ЩИПОК чимхүүр, чимхүүрэг.

ЩИПЦЫ хавчуур, хавчуурга, чимхүүр, хямсаа.

ЩИПЧИКИ бяцхан хавчуур, чимхүүр; **сахарные** ~ чихрийн чимхүүр, ётонгийн чимхүүр.

ЩИТ 1. бамбай; 2. халх, хаалт; **снеговые ~ы** цасны хаалт; ~ **артиллерийского орудия** их бууны халх; 3. самбар; **распределительный** ~ хуваарилах самбар; 4. (яст мэлхнийн) хуяг.

ЩИТОВИДН|ЫЙ бамбай (*хэлбэрт*); ~ая **железа** бамбай булчирхай; ~ **хрящ** бамбай мөгөөрс.

ЩУКА цурхай.

ЩУПАЛЬЦЕ тэмтрүүл.

ЩУПАТЬ 1. барих, барьж үзэх, тэмтрэх; ~ **пульс** судас барих; 2. ажиглах, ажиглан харах.

ЩУП|ЛЫЙ сулдгар, хохгор; ~ **человек** сулдгар хүн.

ЩУРИТЬ анйилгах, онийлгох; ~ **глаза** нүдээ онйилгах.

ЩУРИТЬСЯ аннийх, оннийх, нүдээ анйилгах, онийлгох; ~ **от солища** нүд наранд гялбаж онийно.

ЩУЧ|ИЙ цурхайн; **по ~ьему велению** хүслийг хангагч чандмань эрднийн хүчээр

Э ой, ээ, аа; ~, да это ты! аа энэ чи юу! э нет, уж этого я не допущу ай үгүй, би зөвшөөрөхгүй.

ЭБОНИТ эбонит

ЭВАКУАЦИОННЫЙ нүүлгэн шилжүүлэх; ~ пункт нүүлгэн шилжүүлэх газар.

ЭВАКУАЦИЯ нүүн шилжих, нүүлгэн шил-жүүлэх, зайлуулах.

ЭВАКУИРОВАННЫЙ нүүлгэн шилжүүлэгдсэн.

ЭВАКУИРОВАТЬ нүүлгэн шилжүүлэх.

ЭВАКУИРОВАТЬСЯ нүүн шилжих.

ЭВЕН эвэн хүн.

ЭВЕНК хамниган хүн.

ЭВЕНКА эвэн эмэгтэй, эвэн эхнэр,

ЭВЕНКЙКА хамниган эмэгтэй, хамниган эхнэр.

ЭВЕНКЙСКИЙ хамниган, хамниганы; ~ язык хамниган хэл.

ЭВЕНСКИЙ эвэн.

ЭВОЛЮЦИОНИЗМ улиран хувьсахын сургаал.

ЭВОЛЮЦИОНИРОВАТЬ улиран хувьсах.

ЭВОЛЮЦИОНИСТ улиран хувьсахын сургаал баримтлагч.

ЭВОЛЮЦИОННЫЙ улиран хувьсах, аажим хувьслын.

ЭВОЛЮЦИЯ улиран хувьсах, аажим хувьсал; ~ рефлексивной деятельности рефлект үйл ажиллагааны улиран хувьсах.

ЭВЕНТУАЛЬНЫЙ боломжийн.

ЭВКАЛИПТ далдуу мод

ЭВТАНАЗИЯ зовлонгүй үхэл; эмчилгээгүй өвчтэй хүнийг өөрийн нь хүслээр хороох.

ЭВФЕМИЗМ цээрлэн нэрлэх.

ЭГЕ, ЭГЕ-ГЕ уухай, ай даа; ~, ты уже пришёл уухай чи хүрээд ирчихсэн үү.

ЭГЙД||А ивээл хамгаалал; под ~ой закона хуулийн ивээлд.

ЭГОИЗМ аминч үзэл, хар амиа хөөх; проявить ~ хар амиа хөөх.

ЭГОИСТ аминч үзэлтэн, хар амиа хөөгч.

ЭГОИСТИЧЕСКИЙ аминч, хар амиа хичээсэн.

ЭГОИСТИЧНО аминчлан, хар амиа хөөн.

ЭГОИСТИЧНЫЙ аминч хар амиа хөөсөн.

ЭГОЦЕНТРИЗМ өөрийн болон хувийн ашиг сонирхлоо бүхнээс дээгүүр тавих үзэл.

ЭДАКИЙ 1. ийм тийм; 2. энэ зэргийн, тийм айхавтар.

ЭДИКТ зарлиг, лүндэн.

ЭДЕЛЬВАЙС цагаан түрүү, уул өвс, цагаан уул цэцэг.

ЭЭОПОВСК||ИЙ ёгт; гонорить ~им языком ёгт хэлээр ярих.

ЭЗОТЕРИЧЕСКИЙ далд, нууц.

ЭЙ хөөс, хүүе, хөөш, хүүш; ~, кто там? хөөс тэнд хэн байна?

ЭЙФОРИЯ хөөрөх сэтгэл, тачаалт үе.

ЭКА ясан, ямар юун.

ЭКВАТОР экватор, бөмбөрцгийн дунд бүслүүр, улаан зам.

ЭКВАТОРИАЛЬН||ИЙ 1. экваторын, бөмбөрцгийн дунд бүслүүрийн, улаан замын; 2. экватор хавийн, бөмбөрцгийн бүслүүрийн; ~ые страны бөмбөрцгийн дунд бүслүүрийн орнууд, экваторын орнууд.

ЭКВИВАЛЕНТ эквивалент, тэнцүү чанар, тэнцэл.

ЭКВИВАЛЕНТНОСТЬ эквивалент байх, тэнцүү чанартай байх, тэнцэлтэй байх.

ЭКВИВАЛЕНТН||ИЙ эквивалент болох, тэнцүү чанартай, тэнцэл болох; ~ые величины тэнцүү чанартай хэмжигдэхүүн.

ЭКВИЛИБРИСТИКА тэнцвэрийн үзүүлбэр.

ЭКЗАЛЬТАЦИЯ хөөрөх, онго орох.

ЭКЗАЛЬТИРОВАННОСТЬ хөөрсөн байх, онго орсон байх.

ЭКЗАЛЬТИРОВАННЫЙ хөөрсөн, онго орсон; ~ человек хөөрсөн хүн.

ЭКЗАМЕН шалгалт; **государственный** ~ улсын шалгалт; **выдержать** ~ шалгалт давах.

ЭКЗАМЕНАЦИОНН||ИЙ шалгалтын; ~ая комиссия шалгалтын комисс.

ЭКЗАМЕНОВАТЬ шалгах; ~ студента оюутан шалгах.

ЭКЗАМЕНОВАТЬСЯ шалгуулах; ~ у профессора профессор шалгуулах.

ЭКЗАМЕНУЮЩИЙСЯ 1. шалгаруулах; 2. шалгуулагч.

ЭКЗАМЕНАТОР шалгагч.

ЭКЗАНТЕМА (мед) арьсны улайлтын тууралт.

ЭКЗЕКУЦИЯ жанчих ял.

ЭКЗЕМА толбон үлд, намарс.

ЭКЗЕМПЛЯР хувь, ширхэг, зүйл. (зарим тохиолдолд үгчлэн орчуулагдахгүй байж болно.); два ~а книги хоёр ширхэг ном; редкий ~ цветка ховор зүйлийн цэцэг.

ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМ оршихуйн тухай гүн ухааны сургааль, ихэмсэг оршихуй.

ЭКЗОГЕННЫЙ гадны, гадаад хүчний зүйлс.

ЭКЗОТИКА харийн хачин юм, гайхалтай зүйл, хачирхалтай юм.

ЭКЗОТИЧЕСК||ИЙ харийн хачин, гайхалтай, жигтэй; ~не страны харийн хачин орнууд; ~не растения хачирхалтай ургамал; ~ костюм гайхалтай хувцас;

ЭКЗОТИЧНЫЙ хачирхалтай, жигтэй; ~ наряд хачирхалтай гоёл.

ЭКЗОТЕРИЧЕСКИЙ боломжийн, ойлгомжтой.

ЭКИЙ ямар ясан, юун; ~ шалуу! ясан дүрсгүй хүн бэ!

ЭКИПАЖ I битүү тэрэг.

ЭКИПАЖ II онгоцны баг.

ЭКИПИРОВАТЬ хувцас залгуулах, хэрэглэл нийлүүлэх, зэхэх.

ЭКИПИРОВКА 1. хувцас залгуулах, хэрэглэл нийлүүлэх, зэхэх; 2. хэрэглэл, хувцас.

ЭКЛЕКТИЗМ электизм, хутгамал үзэл.

ЭКЛЕКТИК хутгамал үзэлтэн.

ЭКЛЕКТИЧЕСКИЙ хутгамал, хутгасан.

ЭКЛЕКТИЧНЫЙ хутгамал, хутгасан.

ЭКЛИПТИКА шар зам.

ЭКОНОМ нярав.

ЭКОНОМКА нярав эмэгтэй, нярав эхнэр.

ЭКОНОМИКА 1. эдийн засаг, ~ сельского хозяйства хөдөө аж ахуйн эдийн засаг; 2. эдийн засаг, эдийн засгийн ухаан.

ЭКОНОМИСТ I эдийн засагч.

ЭКОНОМИСТ II экономизмыг баримтлагч.

ЭКОНОМИТЬ 1. арвилах, гамнах, гамтай зарцуулах, хямгадах, хэмнэх; ~ деньги мөнгө гамтай зарцуулах; ~ силы хүчээ гамнах; 2. хэмнэх, арвилж ашиг гаргах; ~ материалы хэрэглэгдэхүүн хэмнэх.

ЭКОНОМИЧЕСК||ИЙ эдийн засгийн; ~ая политика эдийн засгийн бодлого; ~ кризис эдийн засгийн хямрал.

ЭКОНОМИЧН||ИЙ арвилах, арвилан хэмнэх, гамтай, арвнтай; ~ способ кройки обунн гамтай гутал эсгэх арга, гутал эсгэхэд хэмнэх арга; ~ое мыло арвнтай саваан.

ЭКОНОМИ||Я I 1. хэмнэх, арвилан хэмнэх, арвилах, гамнах; ~ государственных средств улсын хөрөнгийг хэмнэх; соблюдать ~ю арвилан хэмнэх; 2. хэмнэсэн юм; ~ в топливе тулш хэмнэлт.

ЭКОНОМИЯ II политическая ~ улс төрийн эдийн засгийн ухаан.

ЭКОНОМНО хэмнэх, гамтай, хямгатай, арвитай, нарийн.

ЭКОНОМНЫЙ 1. юмандаа гамтай, хямгатай, нарийн; ~ **хозяйин** юмандаа хямгатай хүн; 2. хэмнэлттэй, хямгадалтай, гамтай, арвитай; ~ **способ уборки урожая** ургац гамтай хураах арга.

ЭКРАН 1. хал, халхавч, бүрхэвч; 2. дэлгэц; 3. кино, кино гаргах; **работники** ~а киноны ажилтан.

ЭКРАНИЗИРОВАТЬ кино болгох, кино болгон гаргах; ~ **роман** романыг кино болгох.

ЭКС асан, агсан, байсан; ~ **президент** ерөнхийлөгч асан.

ЭКСГУМАЦИЯ оршуулсан хүүр гаргаж задлан шинжлэх.

ЭКСКАВАТОР ухуур машин.

ЭКСКАВАТОРЩИК ухуур машинч.

ЭКСКЛЮЗИВНЫЙ онцгой, тусгай; ~ **оё** право онцгой эрх.

ЭКСКРЕМЕНТЫ ялгадас, өтгөн, биесийн илүүдэл.

ЭКСКУРС далимын асуудал, далимын ажил.

ЭКСКУРСАНТ сонирхон хэсэгч, сонирхон явагч.

ЭКСКУРСИОННЫЙ сонирхон хэсүүлэх, сонирхон явуулах; ~ **оё** бюро экскурсийн товчоо.

ЭККУРСИЯ 1. экскурсия, сонирхон хэсэх, сонирхон очих; ~ в **музей** музейд сонирхон очих; 2. экскурсийнхэн, сонирхон хэсэгчид, сонирхон явагчид.

ЭККУРСОВОД экскурс хөтлөгч, тайлбарлагч, сонирхон хэсэгчдэд тайлбарлагч.

ЭКСПИРИС номын тамга.

ЭКСПАНСИВНО биеэ барилгүй түргэдэх.

ЭКСПАНСИВНЫЙ илгээх, хүргүүлэх, явуулах.

ЭКСПАНСИЯ түрэмгийлэн эзлэх бодлого, түрэмгий бодлого, түрэмгийлэл; 2. хэмээс хэтрэх, өргөсөх.

ЭКПАТРИЦИЯ эх орноос нь нүүлгэх.

ЭКПАТРИРОВАТЬ эх орноос нь нүүлгэх.

ЭКСПЕДИРОВАТЬ илгээх, хүргүүлэх, явуулах.

ЭКСПЕДИТОР илгээгч, хүргүүлэгч, явуулагч.

ЭКСПЕДИЦИОННЫЙ экспедицийн, жуулчлалын, шинжилгээний ангийн.

ЭКСПЕДИЦИЯ 1. илгээх, хүргүүлэх, явуулах; 2. илгээх хэлтэс; 3. экспедици, жуулчлал шинжилгээний анги; 4. экспедицийнхэн, шинжилгээний анги; **договор** ~и илгээмжийн гэрээ.

ЭКСПЕРИМЕНТ 1. туршил, туршлага; **произвести химический** ~ химийн туршилт хийх; 2. туршилт, оролдлого; **рискованный** ~ осолтой оролдлого.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЙ туршлын, туршлагын, туршлага хийдэг, туршилт; ~ **ая фонетика** туршилтат авиа зүй.

ЭКСПЕРИМЕНТАТОР туршилт хийгч, туршлага үйлдэгч.

ЭКСПЕРИМЕНТИРОВАТЬ туршилт үйлдэх, туршлага хийх.

ЭКСПЁРТ шинжлэн магадлагч, шинжээч; ~ — это человек, который совершил все возможные ошибки в очень узкой специальности (Н.Бор) шинжээч гэдэг бол маш нарийн мэргэшлээр хийж болох бүх алдааг хийсэн хүнийг хэлнэ. (Н.Бор)

ЭКСПЕРТИЗА шинжлэн магадлах, шалгах; **производить** ~у шинжлэн магадлах.

ЭКСПЕРТНЫЙ шинжлэн магадлах, шинжлэн магадлагчийн, шинжээчийн; ~ **ая комиссия** шинжлэн магадлах комисс.

ЭКСПЛУАТАТОР мөлжигч.

ЭКСПЛУАТАТОРСКИЙ мөлжигч, мөлжигчдийн, мөлжмтгий;

ЭКСПЛУАТАЦИОННЫЙ ашиглах, ~ **ые расходы** ашиглах зардал, ашиглалтын.

ЭКСПЛУАТАЦИЯ 1. мөлжих явдал, мөлжих; 2. ашиглах, ашиглалт; **сдать новый завод** в ~ю шинэ үйлдвэр ашиглалтанд өгөх.

ЭКСПЛУАТИРОВАНИЕ 1. мөлжих; 2. ашиглах.

ЭКСПЛУАТИРОВАТЬ 1. мөлжих; ~ **чужой труд** бусдын хүчийг мөлжих; 2. ашиглах; ~ **машину** машин ашиглах.

ЭКСПОЗИЦИЯ 1. удиртгал (зохиолын); 2. хөтөлбөр (хөгжмийн); 3. үзэмрт тавих, тавьсан үзэмр.

ЭКСПОНАТ үзэмр; **музейные** ~ы музейн үзэмр.

ЭКСПОНЕНТ үзэмр үзүүлэгч, үзэмр тавигч.

ЭКСПОНИРОВАТЬ үзэмрт тавих.

ЭКСПОРТ экспорт, гадаадад гаргах; ~ **товаров** гадаадад бараа гаргах.

ЭКСПОРТЁР гадаадад гаргагч.

ЭКСПОРТИРОВАТЬ гадаадад гаргах; ~ **товар** бараа гадаадад гаргах.

ЭКСПОРТНЫЙ экспортын, гадаадад гаргах; ~ **ые товары** гадаадад гаргах бараа.

ЭКСПРЕСС буухиа галт тэрэг, ~ **обслуживание** шуурхай үйлчилгээ.

ЭКСПРЕССИВНЫЙ яруухан, хурц, утга төгөлдөр, авьяас төгөлдөр, санаа илтгэсэн; ~ **ая речь** утга төгөлдөр үг.

ЭКСПРЕССИЯ төгөлдөр утга, төгөлдөр авьяас, илтгэсэн санаа, илэрхийлсэн бодол; яруу тод, уран хурц; **петь с большой** ~ей төгөлдөр авьяастай дуулах.

ЭКСПРЕССИОНИЗМ хурцлах арга.

ЭКСПРОМТ бэлтгэлгүй хэлсэн зүйл, шууд зохиосон юм.

ЭКСПРОМТОМ бэлтгэлгүй, шууд гэнэт, **произнести речь** ~ бэлтгэлгүйгээр үг хэлэх.

ЭКСПРОПРИАТОР хүчээр хураагч, албадан хураагч.

ЭКСПРОПРИАЦИЯ хүчээр хураах, албадан хураах; ~ **экспроприаторов** албадан хураагчдыг албадан хураах.

ЭКСПРОПРИРОВАТЬ хүчээр хураах, албадан хураах.

ЭКСТАЗ хэт хөөрөх, онго орох.

ЭКСТЕНСИВНЫЙ эрчимгүй, дорвигүй; ~ **оё сельское хозяйство** дорвигүй хөдөө аж ахуй.

ЭКСТЕРН сургуульд суралцалгүй шалгуулагч; **окончить университет** ~ом их сургуульд суралцалгүй шалгуулж төгсөх.

ЭКСТЕРРИТОРИАЛЬНОСТЬ дотоод хуульд үл захирагдах.

ЭКСТЕРРИТОРИАЛЬНЫЙ экстерриториал, дотоод хуульд үл захирагдах.

ЭКСТРАВАГАНТНЫЙ гаж буруу, жигтэй, яззын; ~ **поступок** гаж буруу явдал.

ЭКСТРАКТ ханд.

ЭКСТРАОРДИНАРНЫЙ онцгой, энгийн бус, ер бусын; ~ **случай** ер бусын тохиолдол.

ЭКСТРАПОЛИРОВАНИЕ харьцуулах; судалгааны ямар иээн дүгнэлтийг үйл явдлын бусад хэсэгт дэлгэрүүлж тохируулах.

ЭКСТРАПОЛЯЦИЯ харьцуулж тохируулах.

ЭКСТРЕМАЛЬНЫЙ онц хэтэрсэн.

ЭКСТРЕНИЗМ хэт үзэл, арга барилыг баримтлах.

ЭКСТРЕННО яаралтай, хойшлуулашгүй.

ЭКСТРЕННОСТЬ яарал, яаралтай хэрэг, хойшлуулашгүй байх.

ЭКСТРЕННЫЙ 1. яаралтай, хойшлуулашгүй; ~ **случай** яаралтай хэрэг; ~ **поезд** хурдан галт тэрэг; ~ **ая помощь** яаралтай тусламж, хойшлуулашгүй тусламж; 2. онцгой, яаралтай; ~ **выпуск газеты** сонин яаралтай гаргах.

ЭКЦЕНТРИЧНОСТЬ хувиа бодож хэтэрсэн явдал.

ЭКЦЕНТРИЧНЫЙ онцгой өвөрмөц, хачин өвөрмөц, хачин жигтэй; ~ **таеи** хачин өвөрмөц бүжиг.

ЭКСПЕСС журам гажуудуулах, дэглэм эвдэх.

ЭЛАСТИЧНЫЙ 1. уян, уян хатан, налархай, зөөлөн; **-ая** пружина зөөлөн уян хатан пүрш; 2. зөөлөн, хөнгөн; **-ая** походка хөнгөн алхаа.

ЭЛЕВАТОР элеватор, тариа агуулах.

ЭЛЕГАНТНО тансаг сайхан, дэгжин гангаи; **~ одеваться** тансаг сайхан хувцаслах.

ЭЛЕГАНТНЫЙ тансаг сайхан, аштайхан, дэгжин ганган, чамии гувай; **~ костюм** тансаг сайхан хувцас.

ЭЛЕГИЧЕСКИЙ,

ЭЛЕГИЧНЫЙ гунигт, ганихралт.

ЭЛЕГИЯ гунигт шүлэг, ганихралт хөгжим.

ЭЛЕКТРИЗАЦИЯ 1. цахилгаанжуулах, цахилгаан гүйлгэх; 2. цахилгаан засал.

ЭЛЕКТРИЗОВАТЬ цахилгаанчлах, цахилгаан гүйлгэх.

ЭЛЕКТРИК цахилаанч, цахилгааны мэргэжилтэн.

ЭЛЕКТРИФИКАЦИЯ цахилгаанжуулах, цахилгаанжуулалт; **~ промышленности** үйлдвэр цахилгаанжуулах.

ЭЛЕКТРИФИЦИРОВАТЬ цахилгаанжуулах; **~ страну** улс орноо цахилгаанжуулах.

ЭЛЕКТРИЧЕСКИЙ 1. цахилгаан; **~ ток** цахилгаан гүйдэл; 2. цахилгаант.

ЭЛЕКТРИЧКА цахилгаан галт тэрэг, цахилгаан төмөр зам.

ЭЛЕКТРОБРИТВА, сахлын цахилгаан хутга.

ЭЛЕКТРОБЫГТОВОЙ ахуйн цахилгаан хэрэгслэлийн.

ЭЛЕКТРОВÓЗ цахилгаан бух тэрэг.

ЭЛЕКТРОД электрод, цахилгаан гүйлгүүр.

ЭЛЕКТРОДВИГАТЕЛЬ цахилгаан хөдөлгүүр.

ЭЛЕКТРОДВИЖУЩИЙ цахилгаанаар хөдөлгөх; **-ая** сила цахилгаанаар хөдөлгөх хүч.

ЭЛЕКТРОДОЙЛКА цахилгаан саалтгуур.

ЭЛЕКТРОДОЙКА цахилгаан хэрэгслээр саах.

ЭЛЕКТРОЛАМПА цахилгаан ламп.

ЭЛЕКТРОЛАМПОВЫЙ цахилгаан лампын; **~ завод** цахилгаан лампын үйлдвэр.

ЭЛЕКТРОКАРДИОГРАММА зүрхний цахилгаан бичлэг.

ЭЛЕКТРОЛЕЧЕНИЕ цахилгаан эмчилгээ, цахилгаан засал.

ЭЛЕКТРОЛИЗ цахилгаан задлаг.

ЭЛЕКТРОМАГНИТ цахилгаан соронзон.

ЭЛЕКТРОМАГНИТНЫЙ цахилгаан соронзон, цахилгаан соронзоны; **~ое** поле цахилгаан соронзон орон.

ЭЛЕКТРОМЕХАНИК цахилгаан механикч.

ЭЛЕКТРОМЕХАНИКА цахилгаан механик.

ЭЛЕКТРОМЕХАНИЧЕСКИЙ цахилгаан механик, цахилгаан механикийн.

ЭЛЕКТРОМОЛÓТЪБА цахилгаан тариа цохих.

ЭЛЕКТРОМОНТЁР цахилгаан мончоор.

ЭЛЕКТРОМОТÓР цахилгаан хөдөлгүүр.

ЭЛЕКТРОН электрон.

ЭЛЕКТРОНИКА электроник.

ЭЛЕКТРОННО-ВЫЧИСЛИТЕЛЬНЫЙ электрон тооцоолон бодох.

ЭЛЕКТРОННЫЙ электронон.

ЭЛЕКТРООБОРУДОВАНИЕ цахилгаан тоног төхөөрөмж

ЭЛЕКТРОПÁХОТА цахилгаанаар газар хагалах.

ЭЛЕКТРОПЕРЕДАЧА цахилгаан дамжуулах.

ЭЛЕКТРОПИЛА цахилгаан хөрөө.

ЭЛЕКТРОПЛУТ цахилгаан анжис.

ЭЛЕКТРОПÓЕЗД цахилгаан галт тэрэг.

ЭЛЕКТРОПРОВОДНОСТЬ цахилгаан нэвтрүүлэх чанар, цахилгаан дамжуулах чанар.

ЭЛЕКТРОПРОВОДНЫЙ цахилгаан нэвтрүүлэх, цахилгаан дамжуулах.

ЭЛЕКТРОПРОМЫШЛЕННОСТЬ цахилгаан тоноглолын үйлдвэр.

ЭЛЕКТРОСВАРКА цахилгаан ширээлт, цахилгаан гагиуур.

ЭЛЕКТРОСВАРЩИК цахилгаан гагнуурчин.

ЭЛЕКТРОСЕТЬ цахилгаан сүлжээ.

ЭЛЕКТРОСТАНЦИЯ цахилгаан станц.

ЭЛЕКТРОСТРÉЖКА цахилгаан хэрэгслээр хайчлах; **~ овец** цахилгаанаар хонины ноос хайчлах.

ЭЛЕКТРОТÉХНИК цахилгаан техник, цахилгааны мэргэжилтэн.

ЭЛЕКТРОТÉХНИКА цахилгаан техник, цахилгаан ашиглах ухаан.

ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКИЙ 1. цахилгаан техникийн, цахилгаан ашиглах ухааны; **~ институт** цахилгаан ашиглах ухааны дээд сургууль; 2. цахилгаан тоноглолын; **-ая** промышленность цахилгаан тоноглолын үйлдвэр.

ЭЛЕКТРОХИМИЯ цахилгаан хими.

ЭЛЕКТРОШÓК цахилгаан бороохой.

ЭЛЕКТРОЭНÉРГИЯ цахилгаан эрчим хүч.

ЭЛЕМЕНТ 1. хэсэг зүйл; **важнейшие** **-ы** драматического произведения драмын зохиолын чухал зүйл; 2. анхны мэдэгдэхүүн, үндэс; **-ы** математики тооны ухааны мэдэгдэхүүн; 3. махбод, язгуур махбод; **химический** **~** химийн махбод; 4. зай; **гальванический** **~** гальвааны зай; 5. этгээд; **враждебные** **-ы** харш этгээд.

ЭЛЕМЕНТАРНЫЙ 1. анхны, эхний, анхан шатны; **-ая** математика анхан шатны тооны ухаан; 2. энгийн, ерийн, жирийн; **~ способ** решения задачи бодлого бодох ерийн арга; 3. явцуу, өнгөцхөн; **~ взгляд на вещи** юмыг өнгөцхөн харах.

ЭЛЕКСИР 1. элекси́р, спнргэд буйлуулсан эм; 2. мөнхийн рашаан, мөнхийн ус.

ЭЛИМИНИРОВАТЬ зайлуулах, гаргах; **~ препятствие** тотгорыг зайлуулах.

ЭЛЛИПС зууван, эллипс.

ЭЛЛИН эртний грек хүн.

ЭЛЬ ирландын шар айраг.

ЭМАЛЕВЫЙ паалан, паалантай, пааландсан, паалан гүйлгэсэн.

ЭМАЛИРОВА́ННЫЙ пааландсан, паалантай, паалан гүйлгэсэн; **-ая** кастрюля паалантай сав.

ЭМАЛИРОВАТЬ пааландах, паалан гүйлгэх.

ЭМАЛИРÓВКА 1. пааландах, паалан гүйлгэх; 2. паалаи.

ЭМАЛЬ 1. паалан; **зубная** **~** шүдний цагаан паалаи; 2. паалантай эдлэл.

ЭМАНСИПА́ЦИЯ дарлалаас ангижруулах, чөлөөлөх; **~ женщины** эмэгтэйчүүдийг чөлөөлөх.

ЭМБАРГО 1. эмбарго, гадагш дотогш бараа нэвтрүүлэхийг хориглох; 2. онгоц гарах, орохыг хориглох.

ЭМБЛЕ́МА бэлэг тэмдэг; **серп и молот** **—** **~** труда алх хадуур хөдөлмөрийн бэлэг тэмдэг мөн.

ЭМБРИОЛÓГИЯ үр хөврөл судлал.

ЭМБРИОН үр хөврөл.

ЭМИГРА́НТ цагаач, гадаадад суугч, гадаадад нүүгч.

ЭМИГРА́НТКА цагаач эмэгтэй, гадаадад суугч эмэгтэй.

ЭМИГРА́НСКИЙ цагаачны, гадаадад суугчийн.

ЭМИГРА́ЦИЯ 1. цагаачлах, цагаачлага, гадаадад одох; 2. цагаачлах, цагаачлага, гадаадад суух; **жить в** **~и** цагаачаар суух; 3. цагаачин, гадаадад суугч.

ЭМИГРАЦИОННЫЙ цагаачлалын, гадаадад нүүгсдийн.

ЭМИГРОВАТЬ цагаачлах, цагаачлан одох, гадаадад одох.
ЭМИР эмир, хаан.
ЭМИССАР эмиссар, тусгай даалгаварт элч.
ЭМИССИОННЫЙ цаасан мөнгө гаргадаг; ~ банк цаасан мөнгө гаргадаг банк.
ЭМИССИЯ цаасан мөнгө гаргах.
ЭМИТЕНТ үнэт цаас гаргагч.
ЭМОЦИОНАЛЬН||ЫЙ 1. сэтгэл хөдөлгөсөн, зүрх догдлуулах; ~ая речь сэтгэл хөдөлгөсөн үг; 2. хөөрүү, сэтгэл хөдлөмтгий; ~ человек хөөрүү хүн.
ЭМОЦИЯ сэтгэл хөдлөх, зүрх догдлох, зүрх хөөрөх, ~ радости баясаж сэтгэл хөдлөх; ~ гнева хилэгнэж зүрх хөөрөх.
ЭМПИРЁ||Й **ВИТАТЬ В** ~ях хоосон бясалгах.
ЭМПИРИЗМ эмпиризм; (*хүртэн мэдрэх, туршлага хоёрыг танин мэдэхүйн ганц эх үүсвэр гэж үзэх.*)
ЭМПИРИОКРИТИЦИЗМ эмпириокритизм (*материализмд харш бөгөөд бодит ертөнцийн оршиж байгааг үгүйсгэдэг субъектив идеалист гүн ухааны чиглэл*)
ЭМПИРИЧЕСК||ЙЙ 1. эмпиризмийн, эмпиризмээс үндэслэсэн; 2. туршлагын; ~им путём туршлагын аргаар.
ЭМПИРИЧНЫЙ эмпиризм төгөлдөр, эмпиризм шингэсэн, эмпиризмээс үндэслэсэн; ~ вывод эмпиризм төгөлдөр дүгнэлт.
ЭМУЛЬСИЯ шийдмэг.
ЭМФАЗА чухалчлах.
ЭНГАРМОЛИЗАЦИЯ өрөг шилжүүлэг.
ЭНДОДЕРМА дотуур арьс.
ЭНДОКРИННЫЙ дотоод шүүрлийн.
ЭНДОКРИНОЛОГИЯ дотоод шүүрлийн булчирхайн судлал.
ЭНДОЛИМФ дотоод тунгалаг.
ЭНЕРГЕТИК энергетикч, эрчим хүчний мэргэжилтэн.
ЭНЕРГЕТИКА энергетик, эрчим хүчний зүй (*элдвэ янзын эрчим хүч гаргах, ашиглах аргыг боловсруулдаг техникийн салбар*).
ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ энергетик, эрчим хүчний; ~ институт эрчим хүчний дээд сургууль.
ЭНЕРГИЧНО эрчимтэй, зоригтой, шийдэмгий, идэвхтэй; ~ взятыся за дело ажлаа эрчимтэй хийж эхлэх.
ЭНЕРГИЧНОСТЬ эрчимтэй байх, шийдэмгий байх, идэвхтэй байх.
ЭНЕРГИЧН||ЫЙ эрчимтэй, шийдэмгий, зоригтой, идэвхтэй; ~ые меры эрчимтэй арга хэмжээ.
ЭНЕРГИ||Я 1. энерги, эрчим хүч (материйн хөдлөх хэмжээ, ажиллах чадвар); *электрическая* ~ цахилгаан энерги, цахилгаан эрчим хүч; 2. эрчим, шийд, идэвх, хүч; со *всей* ~ей бүх хүчээрээ.
ЭНЕРГОСИСТЕМА цахилгаан станцуудын тогтолцоо.
ЭНЕРГОБЛОК цахилгааны шит.
ЭНЕРГОЗАТРАТА эрчим хүчний зарцуулалт.
ЭНЕРГОЁМКИЙ цахилгаан багтаамжтай.
ЭНН||ЫЙ аливаа, ямар нэг, ~ое число аливаа тоо.
ЭНСКИЙ тэр нэрт, тэр гэгч,.... дугаар; ~ полк тэр гэгч хороо,.... дугаар хороо.
ЭНТОМОЛОГ шавьж судлаач.
ЭНТОМОЛОГИЯ шавьж судлал.
ЭНТРОПИЯ хувирах.
ЭНТУЗИАЗМ урам зориг, идэвх зориг, сэтгэл зориг хөгжих; творческий ~ бүтээлч идэвх зориг; работать с ~ом урам зоригтой ажиллах.
ЭНТУЗИАСТ урам зоригтой.
ЭНТУЗИАСТКА урам зоригтой эмэгтэй.
ЭНЦИКЛОПЕДИСТ 1. тэгш эрдэмт хүн; 2. нэвтэрхий тольч.

ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКИЙ нэвтэрхий; ~ словарь нэвтэрхий толь.
ЭНЦИКЛОПЕДИЯ нэвтэрхий толь; *ходячая* ~ алхдаг нэвтэрхий толь.
ЭНЦЕФАЛИТ тархины үрэвсэл.
ЭОЛИТ чулуун ээвстийн нэн эрт үе.
ЭПАТАФИЯ (хүүрийн) оршлын бичиг.
ЭПИГОН хоосон дууриах, хий дагах, хий баримтлах, хий мөрдөх.
ЭПИГОНСТВО хоосон дууриал (ямар нэгэн чиглэлийг бүтээлч хандлагагүйгээр дууриах).
ЭПИГРАММА шоглоом шүлэг.
ЭПИГРАФ сэдэл шүлэг.
ЭПИГРАФИКА эртний бичгийн судлал.
ЭПИДЕМИОЛОГ тахал судлагч.
ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКИЙ тахал судлалын.
ЭПИДЕМИОЛОГИЯ тахал судлал.
ЭПИДЕМИЧЕСК||ЙЙ тахал, тахалт, ~ое заболевание тахалт өвчин.
ЭПИДЕМИЯ тахал, хижиг.
ЭПИДЕРМА хучуур эд, өнгөн хөрс.
ЭПИЗОД 1. явдал, тохиол, юм; 2. өчүүхэн явдал, шалиггүй тохиолдол; *это лишь ~ в его жизни* энэ нь түүнд тохиолдсон шалихгүй явдал; 3. тусгаар хэсэг.
ЭПИЗОДИЧЕСКИЙ,
ЭПИЗОДИЧНЫЙ тохиол болсон, тохиолдлын чанартай, хааяа тохиолддог, гэнэтийн; ~ случай хааяа тохиолддог явдал.
ЭПИЗОТИЧЕСКИЙ малын тахлын.
ЭПИЗОТИЯ малын тахал.
ЭПИЛЕПСИЯ унадаг өвчин, мээнэг.
ЭПИЛЕПТИК унадаг өвчтэй хүн.
ЭПИЛЕПТИЧЕСКИЙ унадаг өвчний.
ЭПИЛОГ төгсгөл, төгсгөлийн үг.
ЭПИСТОЛЯРН||ЫЙ захидлын маягтай; роман в ~ой форме захидлын маягтай зохиосон роман.
ЭПИТЕТ гуншин үг.
ЭПИТЕЛИЙ хучуур эд.
ЭПИЦЕНТР голомт, төв дунд.
ЭПИЧЕСКИЙ туулийн, үлгэрийн.
ЭПИФИЗ боргоцой булчирхай.
ЭПОЛЕТЫ эполет, ёслолын мөрдс.
ЭПОПЕЯ 1. тууль; 2. их үйл явдал, түүхэн үйл хэрэг.
ЭПОС 1. тууль, тууль үлгэр; 2. үргэлжилсэн зохиол.
ЭПОХ||А үе; ~ социализма социализмын үе; геологические ~и геологийн үе.
ЭПОХАЛЬНЫЙ цагийг эзэлсэн, эрэн үенийг эзэлсэн.
ЭРА 1. эрэн галав; в четвертом веке нашей эры манай эрний дөрөвдүгээр зуунд; 2. эрэн үе, эрэн цаг.
ЭРЕКЦИЯ хөвчрөлт.
ЭРЗАЦ орлуулмал.
ЭРОЗИЯ шархлаа, эвдрэл.
ЭРОС дурлалын тэнгэр.
ЭРОТИКА эротик.
ЭРОТОМАН эротик сонирхогч.
ЭРИТРОЦИТЫ улаан бөөм.
ЭРУДИРОВАННЫЙ утгач, эрдэм төгс, их эрдэмтэй.
ЭРУДИТ утгач, эрдэм төгс хүн, их эрдэмтэй хүн.
ЭРУДИЦИ||Я их эрдэм, төгс эрдэм, их мэдлэг; он человек с большой ~ей их эрдэмтэй хүн.
ЭСЕР эсер, социалист хувьсгалч.
ЭСТРАГОН агь өвс.
ЭСКАДРА эскадра, (далайн болой агаарын цэргийн анги).

ЭСКАДРЕННЫЙ эскадрын, ~ миноносец эскадрын мина зөөгч онгоц.

ЭСКАДРЬЛЯ нисэх хүчний салбар анги, эскадриль.

ЭСКАДРОН морьт суман.

ЭСКАЛАТОР хөдөлдөг шат.

ЭСКАРП эскарп (хаданд хийсэн танк эсэргүүцэх нүх)

ЭСКИЗ ноорог зураг.

ЭСКИМОС эскимос хүн.

ЭСКИМОСКА эскимос эмэгтэй, эскимос эхнэр.

ЭСКИМОССКИЙ эскимос, эскимосын; ~ язык эскимос хэл.

ЭСМЙНЕЦ эскадрын мина зөөгч.

ЭСКОРТ харуул; **ночѳтний** ~ хүндэт харуул.

ЭСКОРТИРОВАТЬ харуул гаргаж үдэх, харуул дагуулан явуулах.

ЭСКУЛАП эмч, домч.

ЭСПЕРАНТИСТ эсперанточ.

ЭСПЕРАНТО эсперанто хэл.

ЭКСПЛАНАДА өргөн гудам.

ЭССЕНЦИЯ зүрхэн охь.

ЭСТАКАДА 1. тавцан; 2. мордмол гүүр; **железнодорожная** ~ төмөр замын мордмол гүүр.

ЭСТАФЭТ||А 1. өртөө; **отправить донесение** ~ой мэдээ хүргэх, мэдээ өртөөлөн хүргэх; 2. буухиа; **лыжня** ~ цанын буухиа; 3. (*дамжуулах*) гэрэг, пайз; **передать** ~у гэрэг шилжүүлэн өгөх.

ЭСТАФЕТНЫЙ буухиа, гэрэгтэй, пайзтай; ~ бег буухиа уралдаан.

ЭСТЕТ гуа хэлбэрийг шүтэгч.

ЭСТЕТИЗМ гуа хэлбэрийг шүтэх (*бодит байдлаас тасарч, сонирхолтой хэлбэрээр хөөцөлдөн, агуулгыг хайхрахгүй байх*)

ЭСТЕТИКА 1. гоо зүй, сайхны зүй; 2. урлагийн үзэл, урлагийг үзэх үзэл.

ЭСТЕТИЧЕСК||ИЙ 1. гоо зүйн; ~не теорин гоо зүйн онол; 2. гоо сайхны; ~ое наслаждение гоо сайхны жаргал, гоо сайхны бах ханах.

ЭСТЕТИЧНЫЙ гоо сайхан, уран сайхан, яруу сайхан.

ЭСТОНЕЦ эстон хүн.

ЭСТОНКА эстон эмэгтэй.

ЭСТОНСКИЙ эстон, эстоны.

ЭСТРАД||А 1. тавцан, тайз; 2. дагшаа, эстрад; **артисты** ~ы дагшаа жүжигчин.

ЭСТРАДНЫЙ дагшаа; ~ оркестр дагшаа найрал хөгжим.

ЭСТРОГЕНЫ стероидын бүлэг даавар.

ЭТА энэ.

ЭТАЖ давхар; **дом в двенадцать** ~ей арван хоёр давхар байшин.

ЭТАЖЕРКА таг, номын тавиур.

ЭТАК 1. ингээд, ингэж, ийм янзаар; энэ ёсоор; **сделай** ~ ингээд хий; 2. барагцаалбал, орчим, шахам; **километров**, ~, **тридцать** гуч шахам километр.

ЭТАКИЙ 1. ийм тийм; 2. энэ зэргийн, тийм айхавтар.

ЭТАЛОН эх хэмжүүр, шалгах хэмжүүр.

ЭТАП 1. шат, үе; 2. буудал; **по** ~у, ~ом манаа дагуулан, хуяг дагуулан.

ЭТИ эдгээр.

ЭТИКА 1. ёс суртахууны сургааль, иш зүй; 2. ёс суртахуун;

ЭТИКЕТ ёс, ёс журам, ёс дүрэм; **соблюдать** ~ ёс сахих.

ЭТИКЕТКА шошго; ~ на бутылке лонхны шошго.

ЭТИМОЛОГИЧЕСКИЙ үгийн гарлын, үгийн гарал зүй, үгийн гарал судлалын; ~ словарь үг гарлын толь.

ЭТИМОЛОГИЯ 1. үгийн гарал зүй, үгийн гарал судлал; 2. үгийн гарал, үгийн гарал зүй; **у этого слова неясная** ~ энэ үгийн гарал тодорхой бус байна.

ЭТИОЛОГИЯ шалтгаан.

ЭТИЧЕСКИЙ ёс суртахууны, иш зүйн.

ЭТИЧНЫЙ ёс суртахуунд нийлэх.

ЭТНИЧЕСКИЙ угсаатны, угсаатны зүйн; ~ состав населения хүн амын угсаатны бүрэлдэхүүн.

ЭТНОГРАФ угсаатны зүйч.

ЭТНОГРАФИЧЕСКИЙ угсаатны зүйн; ~ музей угсаатны зүйн музей.

ЭТНОГРАФИЯ угсаатны зүй.

ЭТНОЛОГ угсаатны судлагч.

ЭТНОЛОГИЯ угсаатны судлал.

ЭТО энэ, л; **кто** ~ пришѳл? энэ хэн ирэв?; **где** ~ **вы** пропали? та хаагуур л алга болоод байна даа?

ЭТОТ 1. энэ, наад, янад; ~ ли тот дом? энэ байшин уу? тэр үү?; 2. энэ, эл, энэхүү; **ничего с этим делом не выйдѳт** эл хэрэг огт бүтэхгүй; 3. энэ, энэ юм, энэ хүн; **никто этому не поверит** хэнч үүнд итгэхгүй.

ЭТЮД 1. судалбар зураг; 2. судалбар аяз; 3. судалбар найруулал; 4. (*шатрын*) судалбар дасгал.

ЭТЮДНЫЙ судалбарын.

ЭФЕДРОВЫЙ зээргэний овог.

ЭФЕМЕРНЫЙ цаг зуурын; ~ успех цаг зуурын амжилт.

ЭФЭС балдаг, бариул.

ЭФИОП этиоп хүн.

ЭФИОПКА этиоп эмэгтэй, этиоп эхнэр.

ЭФИОПСКИЙ этиоп, этиопын.

ЭФЙР I эфир, цийлэг.

ЭФЙР II тэнгэр, тэнгэрийн орой, огторгуй; **передавать в** ~ радиогоор нэвтрүүлэх.

ЭФЙРН||ЫЙ I эфирийн, эфир; ~ые масла эфир тос.

ЭФЙРН||ЫЙ II хий юм шиг, биегүй юм шиг, хөнгөн; ~ое существо хий юм шиг амьтан.

ЭФФЕКТ 1. сэтгэгдэл, сонирхол; **произвести** ~ на зрителей үзэгчдийн сонирхол төрүүлэх; 2. бүтэмж, үр ашиг, тус, үйлдэл; **лекарство не дало никакого** ~а эм ямарч тус хүргэсэнгүй; 3. Хэрэглүүр, юм; **шумовые** ~ы дуу, шуугиан гаргах хэрэглүүр.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ үр ашиг.

ЭФФЕКТИВНЫЙ бүтэмжтэй, үртэй, ашигтай, тустай; ~ способ бүтэмжтэй арга.

ЭФФЕКТНЫЙ сэтгэгдэл төрүүлэх, сонирхол татах; ~ костюм сонирхол татах хувцас.

ЭХО цуурай, дууриа.

ЭХИНОПСИЛОН манан-хамхаг.

ЭХИНОКОКК мөхлөг, авгалдай.

ЭШАФОТ цаазын индэр.

ЭШЕЛОН цуваа.

ЭШЕЛОНИРОВАТЬ цуваагаар явуулах, цувуулах.

ЮАНЬ юань. (БНХАУ-ын мөнгөн тэмдэгт)

ЮБИЛЕЙ 1. ой, түүхт ой; столетний ~ Симуква Симуковын мэндэлсний 100 жилийн ой; 2. ойн баяр, ойн баяр ёслол; на ~е было много народу ойн баярт олон хүн оролцов.

ЮБИЛЕЙН 1. ойн, ойн баярын, түүхт ойн; ~ день ойн өдөр; ~е издание ойн хэвлэл; ~е заседание ойн баярын хурал; ~е торжество ойн баярын ёслол.

ЮБИЛЯР ойгоо тэмдэглүүлэгч, ойгоо тэмдэглэгч, ойн ёслолыг хүлээгч; профессор — ~ ойгоо тэмдэглүүлэгч профессор.

ЮБКА банзал; шерстяная ~ ноосон банзал.

ЮВЕЛИР 1. дархан, мөнгөний дархан, алтач, эрдэнийн зүйлийн дархан, уран дархан; 2. чамин юм худалдагч, алт мөнгөн эдлэл худалдагч.

ЮВЕЛИРНИЙ 1. эрдэнийн зүйлийн, алт мөнгөн эдлэлийн, чамин юмны; ~ магазин эрдэнийн зүйлийн дэлгүүр; 2. иарийн хийцтэй, уран хийцтэй; подставка ~ой работы уран хийцтэй тавиур.

ЮГ өмнө, өмнө зүг, өмнөд, урд, дулаан нутаг; окно выходит на ~ цонх нь өмнө зүг харжээ; жители с ~а өмнө зүгийн хүмүүс, өмнө зүгийнхэн; ехать на ~ дулаан нутагт явах.

ЮГО-ВОСТОК дорно өмнө, зүүн өмнө, зүүн урд, зүүн урагшаа; держать курс на ~ зүүн өмнө зүг чиглэж явах;

ЮГО-ВОСТОЧНЫЙ зүүн өмнийн, зүүн урд зүгийн; ~ ветер зүүн урд зүгийн салхи.

ЮГО-ЗАПАД өрнө өмнө, баруун өмнө, баруун урд, баруун урагшаа; держать курс на ~ баруун урд зүг чиглэн явах; баруун урагшаа явах;

ЮГО-ЗАПАДН 1. өрнө өмнийн, баруун өмнийн, баруун өмнө, баруун урд; в ~ом направлении от города хотоос баруун өмнө зүгт.

ЮГОСЛАВСКИЙ югославын.

ЮГОСЛАВЫ югославууд, югославчууд, югослав хүмүүс.

ЮДОЛЬ амьжрал, амь зуух; земная ~ ертөнцийн амьжрал.

ЮДОФОБ еврейг үзэн ядагч.

ЮЖАНИН өмнө газрын хүн, өмнө зүгийнхэн, урд зүгийн хүн.

ЮЖАНКА өмнө газрын эмэгтэй, урд зүгийн эмэгтэй.

ЮЖНЕЕ арай өмнүүр.

ЮЖН 1. өмнөд, өмнө зүгийн, урд; ~ая Америка өмнөд Америк; ~ полюс өмнөд туйл; ~ые страны өмнө зүгийн орнууд; ~ тропик матрын зам; ~е Гоби Өмиёговь.

ЮЛА 1. эрчигнүүр; 2. годгонуур хүн, дэгдэгийр хүн.

ЮЛИАНСКИЙ юлийн.

ЮЛИТЬ 1. годгонох, дэгдэгнэх, хөөрцөгнөх; 2. чөгчилэх, цүзэгнэх, долдгонох; ~ перед начальником даргын өмнө долдгонох.

ЮМОР алиа үг, хошин үг, алиалах, хошигнох, шог; говорить с ~ом хошигнож ярих.

ЮМОРЁСКА шог өгүүлэл, хошин зохиол, хошин хөгжмийн зохиол.

ЮМОРЫСТ 1. хошин зохиолч, шог зохиолч; 2. хошигногч, алиа хүн.

ЮМОРЫСТИКА 1. хошин зохиолууд, шог зохиолууд; 2. алиа үг, хошин яриа.

ЮМОРИСТИЧЕСКИЙ хошин шог, хошин зохиолыг; ~ журнал хошин зохиолын сэтгүүл; ~ рассказ хошин өгүүллэг.

ЮНГА далайчны дагалдан сурагч, далайчин залуу, идэр далайчин.

ЮНЕЦ залуу, идэр хүү, хөвүүн.

ЮНИОР идэр залуу.

ЮНКЕР юнкер, цэргийн сургуулийн сурагч, сурагч офицер.

ЮНКЕРСКИЙ юнкерийн, цэргийн сургуулийн сурагчийн, сурагч офицерийн.

ЮННАТ (юный натуралист) идэр байгальч, залуу байгальч.

ЮННАТСКИЙ идэр байгальчийн, залуу байгальчдын.

ЮНОСТЬ идэр нас, счастливая ~ жаргалтай идэр нас.

ЮНОША идэр хүү, орь хөвүүн.

ЮНОШЕСК 1. идрийн, идэр насны, идэрчүүдийн; ~ие мечты идэр насны мөрөөдөл; ~ая литература идэрчүүдийн утга зохиол.

ЮНОШЕСТВО 1. идэр нас; пора ~ идэр насны үе; 2. идэрчүүд, идэр залуучууд.

ЮН 1. идэр, идэр насны; ~ натуралист идэр байгальч, залуу байгальч; ~ возраст идэр нас; ~ые годы идэр байх үе; 2. идрийн, идэр залуугийн; ~ые силы идэр залуугийн чадал; с ~ых лет идэр наснаасаа. хар бага наснаасаа.

ЮПИТЕР I Бархасбадь.

ЮПИТЕР II юпитер, аварга тольдуур, хүчит тольдуур, киносьёмка при ~ах хүчит тольдуураар гэрэлтүүлж кино зураг авах.

ЮР 1. гөвөө, товгор газар; дом на ~у гөвөөн дээрх байшин; 2. ил газар; сидеть на ~у ил газарт суух.

ЮРИДИЧЕСК 1. хууль цаазны, хууль цаазын; ~ая наука хууль цаазын ухаан; ~ая консультация хууль цаазын зөвлөгөө; ~ое лицо хууль цаазын эрхтэй байгууллага; наименование ~ого лица хуулийн этгээдийн-нэр.

ЮРИСДИКЦИ 1. шүүх эрх, шүүн таслах эрх; обладать ~ей шүүх эрхтэй байх.

ЮРИСКОНСУЛЬТ хууль цаазын зөвлөгч.

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ хууль цаазын ухаан, хууль цаазын ажил.

ЮРИСТ хууль цаазч, хууль цаазын мэргэжилтэн, хуульч.

ЮРК 1. бушуу, шаламгай, бултамхай; ~ое движение шаламгай хөдөлгөөн; ~ая мышь бултамхай хулгана.

ЮРКНУ 1. жирсгээд, далдрах, год хийгээд орчих; мышь ~ла в норку хулгана год хийгээд нүхэндээ орчихов.

ЮРКОСТЬ бултамхай арга.

ЮРОДИВЫЙ 1. солиотой, мансуу; 2. совинч, ёрч, мансуу мэргэн.

ЮРОДСТВО 1. солиотой юм шиг болох, солиотой янз үзүүлэх; 2. солиотой явдал, солиотой юм хийх.

ЮРОДСТВОВАТЬ солиорох, мангуурах, ёрлох.

ЮРТА гэр, эсгий гэр.

ЮСТИЦИЯ хууль зүйн, шүүх.

ЮТИТЬСЯ 1. оцойх, өцийх, өөвийх, шовойх, цөмцийх, ёрдойх; 2. орогнох, хавчуулж байх, толгой хавчуулж суух, шахалдаж суух; ~ у знакомых танилындаа толгой хавчуулж суух.

ЮФТЬ булигаар, бухаарь.

Я 1. би; ~ еду в Москву би Москвад очно, би Москва руу очиж явна; 2. бие, би; он — мое второе «» тэр бол миний хоёрдахь бие; ~ тебя... чамайг даа хүүхээ; ~ не буду, если... тэгж чадахгүй бол би (хүн) биш болно; ~ тебя люблю би чамд хайртай.

ЯБЕДА 1. хов жив, ховлох; 2. ховч, ховлогч.

ЯБЕДНИЧАТЬ ховлох, хов зөөх, хов жив зөөх.

ЯБЛОК||О 1. алим; спелое ~ болсон алим; 2. алим; глазное ~ нүдний алим; ~ раздора хэрүүлийн шалтгаан, хэрүүлийн яс, хэрүүлийн алим; ~у негде упасть хөл гишгэх зайгүй; лошади в ~ах цоохор морь; дикне ~н үрэл; конские ~и хомоол.

ЯБЛОНЕВ||ЫЙ,

ЯБЛОНН||ЫЙ алимын, алимын модны; ~ сад алимын цэцэрлэг; ~ая ветка алимын модны мөчир.

ЯБЛОНЯ алимын мод.

ЯБЛОЧНЫЙ алман; ~ вкус алимын амт.

ЯВИТЬ үзүүлэх, илрүүлэх; ~ пример мужества эрэлхэг жишээг үзүүлэх.

ЯВИ||ТЬСЯ 1. ирэх, хүрэлцэн ирэх, очих, хүрэлцэн очих, дуудагдан ирэх, дуудагдан очих; ~ в назначенное время болсон цагтаа хүрэлцэн ирэх; 2. төрөх, бий болох; ~лась новая мысль шинэ санаа төрөв; 3. болох, байх.

ЯВК||А 1. ирэх, ирэлт, цуглах, цугларалт; 2. нууц уулзалт, нууц цуглах; знать ~у нууц цуглахыг мэдэх; 3. нууц уулзах газар; уулзах дохио; дать кому-нибудь ~у нууц уулзах газрыг мэдэгдэх.

ЯВЛЕНИ||Е 1. үзэгдэл, явдал; ~ общественной жизни нийгмийн амьдралын үзэгдэл; ~ природы байгалийн үзэгдэл; 2. үзэгдэл; действительные пьесы состоят из пяти ~й жүжгийн бүлэг нь таван үзэгдэлтэй юм.

ЯВЛЯТЬ үзүүлэх, илрүүлэх.

ЯВЛЯТЬСЯ 1. ирэх, хүрэлцэн ирэх, очих, хүрэлцэн очих; ~ в назначенное время болсон цагтаа ирэх; 2. болох, байх, юм, мөн, мөн юм;

ЯВНО илт, илэрхий; он ~ не прав илт түүний буруу.

ЯВН||ЫЙ илт, илэрхий, яах аргагүй; ~ая вражда илт дайсагнал; это ~ая ошибка энэ бол илт алдаа байна; ~ая несправедливость яах аргагүй шударга бус хэрэг.

ЯВОР бат цагаан, цагаан агч мод.

ЯВОЧН||ЫЙ нууц уулзах, нууцаар уулзах; ~ая квартира нууцаар уулзах байр; ~ым порядком урьдаас зөвшөөрөл авахгүйгээр.

ЯВСТВЕННО илт, илтээр, тод, тодоор, тодорхой; ~ видеть тод харах; ~ слышать илт сонсох, тодорхой дуулах.

ЯВСТВЕНН||ЫЙ илт, илэрхий, тод, тодорхой; ~ые звуки музыки хөгжмийн тодорхой эгшиг.

ЯВСТВ||ОВАТЬ илрэх, тодрох; из этого ~ует следующее үүнээс дараах зүйл илэрнэ.

ЯВЬ бодит зүйл, бодитой юм; мечты стали ~ю мөрөөдөл бодит зүйл боллоо.

ЯГДАШ анчны цүнх, гөөрөөчний богц.

ЯГНЁНОК хурга.

ЯГНІТЬСЯ хургалах.

ЯГОД||А жимс, жимсгэнэ; ~ малины бөөрөлзгөнийн жимс; собрать ~ы жимс түүх; одного поля ~ өөрцгүй хүн; нэг жишээний хүн; ~ы шинповника замар, нохойн хошуу, сарнайн жимсгэнэ.

ЯГОДИЦА өгээг, хондлой, ар хонго.

ЯГОДНИК 1. жимсгэнэтэй газар, жимстэй газар; 2. жимсгэний бут, жимстэй бут.

ЯГОДН||ЫЙ жимсгэнэт, жимст, жимсгэнийн, жимсний; ~ сок жимсний шүүс; ~ые растения жимсгэнэт ургамал.

ЯГУАР ягуар, шар ирвэс.

ЯД хор, смертельный ~ үхүүлэх хор, хүчтэй хор.

ЯДЕРН||ЫЙ цөмийн, бөөмийн; ~ая физика цөмийн физик, цөмийн бодис зүй; ~ые белки бөөмийн уураг.

ЯДЕРЩИК цөмийн физикч.

ЯДОВИТ||ЫЙ 1. хортой, хорт; ~ые растения хортой ургамал; ~ая змея хортой могой; 2. хортой, хорон, гашуун; ~ые слова хорон үг.

ЯДОХИМИКАТЫ химийн хорт бүтээгдэхүүн.

ЯДРЕННЫЙ 1. бадриун, том; ~ орех том самар; 2. хүдэр, бадриун, чийрэг, тартай; ~ старик чийрэг өвгөн; 3. эрүүл, ариухан; ~ воздух эрүүл агаар.

ЯДРИЦА сагадайн будаа, сагадай, хальсалсан будаа.

ЯДРО 1. цөм, идээ, бөөм; ~ ореха самрын идээ; ~ глазного яблока нүдний алимын бөөм; 2. гол; ~ древесины модны гол; 3. гол хүч; руководящее ~ организации байгууллагын удирдах гол хүч; 4. их бууны сум, бөөрөнхий сум, бөөрөицөг.

ЯЗВА 1. шархлаа, шарх, яришил; ~ желудка ходоодны шарх; 2. хор хөнөөл, балаг, хорт уршиг; сибирская ~ боом.

ЯЗВИНА хонхойсон шарх, яр, шарх.

ЯЗВИТЕЛЬНЫЙ дайрах, хорсолтой; ~ человек ёжтой хүн; ~ критик дайраи шүүмжлэгч.

ЯЗВИТЬ ёжлох, дайрах, хорон үг хэлэх, ингүүлэх, хор малтах; говорить не попросту, а ~ зүгээр ярихгүй ёжилж байна.

ЯЗЫК 1. хэл; лизать ~ом хэлээр долоох, прикусить ~амаа татах; 2. хэл; родной ~ төрөлх хэл; русский ~ орос хэл; изучать иностранные ~и гадаад хэл сурах; разговорный ~ ярианы хэл; 3. хүн, амьд хүн, олзлогдсон хүн; добыть ~а хүн барьж ирэх; держать ~ за зубами амаа жимийж байх, ам бөхтэй байх; длинный ~ задгай амтай хүн; злые ~и хов үг, цуу үг; ~ без костей хагархай хэнгэрэг; остёр на ~ хурц хэлтэй; хорошо подвешенный ~ хэлэхдээ чадамгай, бэлэн үгтэй; вертётся на ~е аманд бэлэн байх; быть у всех на ~е олонд хэлэлцэгдэж байх; ~ не повернётся сказать хэлэх гээд зүрхлэхгүй байх; ~ чешется хэл загатнаж байх, хэлэх дур хүрнэ; болтать ~ом хэл амаа билүүдэх; сорваться с ~а үг алдах, санамсаргүй хэлэх; бежать, высунув ~ хэлээ унжуулан гүйх; что на уме, то на ~е бодож явснаа л хүн хэлнэ; ~ колокола хонхны хэл; ~ пламене галын дөлний үзүүр.

ЯЗЫКОВЕД хэл шинжээч, хэлний мэргэжилтэн, хэл судлаач.

ЯЗЫКОВЕДЕНИЕ хэл шинжлэл, хэлний шинжлэл, хэл судлал.

ЯЗЫКОВЕДН||ЫЙ, **ЯЗЫКОВЕДЧЕСК**||ИЙ хэл шинжлэх, хэл шинжлэлийн, ~ая наука хэл шинжлэх ухаан; ~ая дисциплина хэл шинжлэлийн мэргэжил.

ЯЗЫКОВ||ОЙ 1. хэл, хэлний; ~ое взаимоотношение хэл хоорондын харьцаа; ~ое скрещивание хэл хутгалдах; ~ое родство хэлний төрөл холбоо.

ЯЗЫКОВ||ЫЙ хэлний, хэлээр хийсэн; ~ые мышцы хэлний булчин; ~ая колбаса хэлээр хийсэн хиам.

ЯЗЫКОЗНАНИ||Е хэл шинжлэл, хэлний шинжлэл, вопросы ~я хэл шинжлэлийн асуудал.

ЯЗЫЧЕСКИЙ 1. онгон шүтэх, хуучин шажны, бөө мөргөлийн; 2. христосын бус шажны, тэрс үзлийн.

ЯЗЫЧЕСТВО 1. онгон шүтэх ёс, хуучин шажин, бөөгийн мөргөл; 2. христосын бус шажин, тэрс үзэл.

ЯЗЫЧНИК 1. онгон шүтэгч, хуучин шажинтан, бөөгийн мөргөлтөн; 2. христосын бус шажинтан, тэрс үзэлтэн.

ЯЗЫЧОК 1. бага хэл, жижиг хэл; 2. хүүхэн хэл; 3. хэл, цүү, тээг, өргөс; ~ **дверного замка** хаалганы цоожны цүү.

ЯЗЬ булууцгай загас; **амурский** ~ хар мөрний сугас.

ЯЙЧКО 1. өндөг, жижиг, өйдөг; 2. засаа, бөөсний, төмсөг; 3. саг (жижиг хуурс).

ЯЙЧНИК өндгөвч.

ЯЙЧНИЦА шарсан өндөг.

ЯЙЧН|ЫЙ өндөгийн; ~**ая скорлупа** өндөгний хальс.

ЯЙЦЕВ|ДНЫЙ өндөг шиг, өндөг мэт.

ЯЙЦЕВ|ОД умайн өйдөгний гуурс.

ЯЙЦЕКЛ|ЕТКА өндгөн эс.

ЯЙЦЕОБ|РАЗНЫЙ өндгөн хэлбэртэй, өндгөн дүрстэй.

ЯЙЦЕРО|ДНЫЙ өндөгнөөс төрөх, өндөгнөөс төрсөн, өйдөглөх.

ЯЙЦЕП|РОВОД өндөг дамжуулуур.

ЯЙЦ|О 1. өндөг; **куриноес** ~ тахианы өндөг; **нести** ~а өндөг гаргах, өндөглөх; 2. Саг, хуурс; **клоп|инные** ~а бясааны саг, это **выс|ежденного** ~а не **стоит** шал дэмий юм, өндөгний хальсны ч өртөггүй юм.

ЯК сарлаг.

ЯКОБ|ИНЕЦ, ЯКОБ|ИНЦЫ якобнийнхан, якобинчууд; (*Францад 1799 онд болсон хөрөнгөтний хувьсгалын үеийн ардчилсан хувьсгалчид*)

ЯКОБЫ шиг, юм шиг, гэх; он, ~, заболел тэр өвдсөн шиг байна; **говора|т, что он, ~, уехал** түүнийг явчсан шиг ярилцах юм.

ЯКОРН|ЫЙ зангуут, зангууны; ~**ая цепь** зангууны гинж.

ЯКОР|ЦЫ зангуу.

ЯКОР|Ь зангуу, бархаг; **бросить** ~ зангуугаа хаях; **укреп|ление на ~е** зангуу хаяж зогсох; ~ **спасения** эцсийн горьдлого, авраха ганц найдвар.

ЯКУТ яхад, якут, якут хүн.

ЯКУТ|СКИЙ якут, якутын; ~ **язык** якут хэл.

ЯКШ|АТЬСЯ холбоорлодох, нийлээлдэх, найзлах.

ЯЛИК завь, хоёр сэлүүртэй завь, гатлуур завь.

ЯЛОВЕ|ТЬ сувайрах, хураха.

ЯЛОВКА 1. сувай үнээ, хуслан гунж, тумбай гунж; 2. шир, бухаар.

ЯЛОВ|ЫЙ 1. сувай, хуслан, эрмэг; ~**ая корова** сувай үнээ; 2. ширэн, бухааран; ~**ые сапоги** бухаараа гутал; ~**ая кобы|лица** байдас.

ЯМ өртөө.

ЯМ|А 1. нүх, алам; **выры|ть** ~ нүх ухах; **помой|ная** ~ муу усны нүх; 2. цүхилэг; ~ **оркестровая** найрал хөгжмийн цүнхлэг; 3. зоорь, цооног; **картофель|ная** ~ төмсний зоорь; 4. хонхор, хотгор газар; **село располо|жено н ~е** хонхорт тосгон байв; 5. шорон; **долг|овая** ~ өртний шорон; **ры|ть кому|ни|будь** ~у хүнийг зовлонд унагаах.

ЯМБ ямб (*хоёрдугаар үедээ өргөлттэй шүлэг*)

ЯМК|А, ЯМОЧ|КА 1. жижиг нүх, үдий; 2. хонхор, хонхорхой; ~ **моста** гүүрийн хонхор; ~ **н** на **шеках** хацрын хонхорхой; ~ **нод носом** хүн, хөмүүн; ~ **под больш|им паль|цем** имхэй.

ЯМСКО|Й улааны, улаачны өртөөний.

ЯНВА|РСК|ИЙ нэгдүгээр сарын; ~**не морозы** нэгдүгээр сарын хүйтэн.

ЯНВА|РЬ нэгдүгээр сар.

ЯНКИ янкууд.

ЯНТА|РН|ЫЙ 1. хув, хуван, хувын, хуваар хийсэн; ~ **мундштук** хуван соруул; ~ **цвет** хувын өнгө; 2. хуван шаргал, шаргал; ~ **м|ед** хуван шаргал бал.

ЯНТА|Р|Ь хув, хуван, бойшил; **кольцо с ~ем** хуван шигтгээтэй бөлзөг.

ЯНЫ|ЧАР янычар/ Туркийн явган цэрэг/

ЯПО|НЕЦ япон, япон хүн.

ЯПО|НСКИЙ япон, японы; ~ **язык** япон хэл.

ЯР эрэг, эгц эрэг, ганга.

ЯРД ярд (*англи уртын хэмжээ 0,91 метртэй тэнцэнэ*)

ЯРИ|ТЬСЯ 1. хилэгнэх, унтууцах; 2. орооны цаг болох.

ЯРКА зусаг, охин төлөг.

ЯРК|ИЙ 1. хурц, хурц гэрэлтэй; ~**ое солнце** хурц нар; ~ **огонь** хурц гэрэлтэй гал; 2. хурц, хурц өнгөтэй будаг; 3. хурц, содон, ~ **талант** хурц билэг.

ЯРКО хурц, хурцаар; **солнце светит** ~ нар хурцаар гийгүүлж байна; ~ **изобразить** хурцаар дүрслэх.

ЯРЛЫ|К, ЯРЛЫ|ЧОК хаяг, шошго, сэтэр; **аптеч|ный** ~ эмийн хаяг; **бутылоч|ный** ~ лонхны шошго; **багаж|ный** ~ тээшний шошго; **наклев|вать ярлыки** сэтэр зүүх.

ЯРМА|КА яармаг, яармаг худалдаа; **торгов|ая** ~ худалдааны яармаг.

ЯРМАРО|ЧН|ЫЙ яармаг, яармагийн; ~**ая торгов|ля** яармагийн худалдаа.

ЯРМО 1. буулга; **волы под ~м** буулгатай шар үхэр; 2. талхи, талхидал, дөнгө, дарлал.

ЯРОВИ|ЗАЦИЯ түргэн ургуулах заслага; ургац түргэтгэх заслага; ~ **озных** өвөлжих тариаг түргэн ургуулах заслага.

ЯРОВИ|З|РОВАНН|ЫЙ түргэн ургуулах заслага хийгдсэн, заслага хийгдсэн.

ЯРОВИ|З|РОВА|ТЬ түргэн ургуулах заслага хийх, тарианд заслага хийх.

ЯРОВ|ОЙ хаврын, хавар тарих, зусах, зусах тариа; ~**ая пшени|ца** зусах буудай; ~**ое поле** тарианы талбай.

ЯРОВЫ|Е зусах тариа, зуны тариа, хавар тарих тариа; **убор|ка** ~х зусах тариа хураах, зуны тариа хураах.

ЯРОСТ|Н|ЫЙ 1. айхтар, айхтар ууртай, хилэнтэй, ганирсан; ~ **взг|яд** айхтар ууртай харц. 2. айхтар, догшин, айхтар ширүүн, гань галзуу; ~**ая ата|ка** айхтар ширүүн довтлолт.

ЯРОСТ|Ь хилэн, уур, айхтар уур, ганирал, догшин; **привести в ~уурыг** нь айхтар хүргэх; ~ **ветра** догшин салхи.

ЯРУС 1. давхарлах, давхарлан хураах, давхарлан өрөх, үелүүлэн тавих; **сложить** **мешки** в **несколько** ~ов шуудайтай юмнуудыг хэд давхарлан хураах; 2. ташинга, давхар; **ложе второго** ~а хоёрдугаар давхрын лоож.

ЯРУ|ТКА бираага, бүр гялтгануулах.

ЯРЧЕ илүү хурцаар, бүр хурцаар, улам тодоор.

ЯРЧ|ИЙ 1. Айхтар, айхтар ууртай; ~ **гнев** айхтар хилэн; 2. айхтар, айхтар үнэнч; ~ **поклон|ник** **музыки** хөгжимд айхтар дуртай хүн.

ЯСАК эд уурсны алба, татвар.

ЯСЕН|Ь нүцгэн ховол, яшил мод, хүйрс.

ЯСЕНЕ|Ц агчаахай.

ЯСКО|ЛКА тооронцор.

ЯСЛИ I хүүхэд саатуулах газар; **отд|ать реб|енка в ~** хүүхэд яслид өгөх.

ЯСЛИ II хомбого, мал тэжээх тэвш; тэжээлийн ойм, товьд.

ЯСНО 1. хурц, хурцаар, тод; ~ **видно** тод харагдаж байна; ~ **светит** **солнце** нар хурцаар гэрэлтэж байна; 2. тодорхой, ойлгомжтой; ~ **слышать** тодорхой сонсох; **корот|ко и ~ товч** тодорхой; ~ **без слов** хэлэлтгүй ойлгомжтой байна; 3. цэлмэг, тэнэгэр сайхан; **сегодня** ~ өнөөдөр цэлмэг байна.

ЯСНОВИ|ДЕНИЕ зөн билэг, илт мэдэх, урьдаас мэдэх, илт мэдэх; **облад|ать** ~м зөн билэгтэй байх.

ЯСНОВИДЕЦ зөн билэгтэн, илт мэдэгч, урьдаас мэдэгч, илт оногч.

ЯСНОВИДЯЩИЙ зөн билэгтэй, илт мэдэх, урьдаас мэдэх, илт онох.

ЯСНОТКА маж.

ЯСНОСТЬ 1. цэлмэг, тунгалаг; ~ **неба** цэлмэг тэнгэр; 2. тодорхой; ~ **изображения** тодорхой дүрслэх; ~ **мысли** утга санаа тодорхой; **внести** ~ тодрохой болгох.

ЯСН||ЫЙ 1. хурц; ~ **снет** хурц гэрэл; 2. цэлмэг, тунгалаг; ~**ое небо** цэлмэг тэнгэр; ~**ая ночь** тунгалаг шөнгө; 3. тодорхой, илэрхий; ~**ые очертания** гор уулын бараа тодорхой харагдах; ~ **звук** тодорхой дуу чимээ; **вопрос ясен** асуулт тодорхой байна; ~**ое намерение** тодорхой эрмэлзэл; **мне это** ~о энэ надад тодорхой байна; 4. саруул; ~ **ум** саруул ухаан.

ЯСТВА ариун идээ.

ЯСТВО зоог, идээ, зууш.

ЯСТРЕБ харцага, харцгай, хяргуй.

ЯСТРЕБ||ЫЙ харцагын, харцгайн; ~ **клюв** харцагын хошуу; ~ **взгляд** догшин харц; ~**ая охота** харцагатай ан хийх; ~ **нос** шонхор хамар, бүргэд хамар.

ЯСТРЕБ||НКА харцагана.

ЯСТРЕБ||НОК харцагын дэгдээхэй.

ЯСТРЕБ||ОК 1. хяргуй, зулзаган харцага; 2. сөнөөгч нисэх онгоц.

ЯСТЫК хагтай түрс.

ЯТРЫШНИК цахирам; **солончаковый** ~ марцын цахирам.

ЯТЬ тун сайн, эрхэм; **сделать что нибудь на** ~ юмыг тун сайн хийх, юмыг гүндүүгүй хийх.

ЯХОНТ бадмаараг, индраанил, иал эрдэнэ; **красный** ~ (рубин) бадмаараг, **синий** ~ (сапфир) индраа нил.

ЯХТА 1. онгоц, дарвуулт том онгоц; 2. моторт онгоц.

ЯЧЕИСТЫЙ сүвэрхэг, үүрлэг; ~ **бетон** сүвэрхэг бетон.

ЯЧЕЙК||А 1. Хонхорхой, ухархай, нүх, хээ, үүр; **бюро партийной** ~и намын үүрийн товчоо. 2. ар.

ЯЧЕСТВО би гэж мандуулах, өөрийгөө дөвийлгөх.

ЯЧЕЯ хонхорхой, цоорхой, ухархай, нүх, хээ; **сотовая** ~ зөгийн үүрийн хонхорхой; ~ **невода** загасны гувчуурын цоолбор.

ЯЧМЁН||Н||Й арвайн.

ЯЧМЁН||Ь 1. арвай; 2. нүдний өвдөг; 3. эр байт.

ЯЧНЕВ||ЫЙ буталсан арвайн; ~**ая каша** буталсан арвайн агшаамал, арвайн амс.

ЯШМ||А хас; **шкатулка из** ~ы хасан хайрцаг.

ЯШМОВЫЙ хасын, хас чулуун.

ЯЩЕРИЦА гүрвэл; **рыба**—~ гүрвэл загас.

ЯЩИК хайрцаг, авдар, шургуулга, чингэлэг; **почтовый** ~ шуудангийн хайрцаг; **деревянный** ~ модон хайрцаг; **денежный** ~ мөнгөний авдар; **выдвижной** ~ шургуулга; ~ **письменного стола** бичгийн ширээний шургуулга; **откладывать в долгий** ~ ширээндээ хийгээд дарах.

ЯЩУР шүлхий, шүлхий өвчин.

МОНГОЛЬСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

АА частица, усиливающее обращение **Ариун** ~!

ААВ отец, папа, ~**вын хүү** кто-либо, человек, ~**ын бийд хүнтэй танилц**, агтны бийд газар үз *посл.* познавай людей, пока жив отец, покоряй просторы, пока есть конь, **өвөг/өвгөн/хөгшин/буурал** ~ дедушка, дед, хадам ~ свёкор, тесть, хойт ~ отчим, «~**ын**» хаалгыг татах попать, сесть в порьму, «~**вын цээж**» юнец, напускающий на себя важный, взрослый вид, выпендривающийся; машина с широким передком типа грузового УАЗ, машина с претензией на большие габариты.

ААГ 1. крепость, настой, острота, горечь, **цайны** ~ крепость чая, **дарсны** ~ крепость вина

ААГ 2. 1) превосходство, сила, жар, пыл, 2) гордость, высокомерие, **залуугийн** ~ пыл юности, порыв молодости, ~ **амтагдах** чувствовать свою силу/самонадеянность

ААГ 3. промежуток времени, свободное время, ~ **амьсгаагүй явах/байх** нестись как угорелый, быть очень занятым

ААГИМ палачий, душный, знойный, пышущий жаром/зноем, пекло, ~ **халуун зуны өдөр** знойный летний день, **удийн** ~ халуун полуденный зной

ААГЛАГ крепкий, острый, горький, сочный, ~ **ургамал** сочная трава

ААДАР ливень, проливной дождь, ~ **бороо** ливень

ААЖИМ медленный, спокойный, постепенный, медленно, спокойно, постепенно, ~ **зан** спокойный характер, ~ **хөгжил** постепенное развитие, ~ **шилжилт** постепенный переход

ААЖИМДАА 1) медленно, постепенно, 2) потом, после, впоследствии, в дальнейшем, в ходе/процессе чего-либо, ~ **сайжрах** постепенно улучшаться, ~ **сурах** постепенно выучиться

ААЖУУВТАР чуть медленно, тихо, не торопясь

ААЖУУХАН медленный, спокойный, тихий, медлительный, медленно, спокойно, попозже, ~ **ярих** говорить медленно/неторопливо, ~ **алхаагаар алхах** идти медленным шагом

ААЗГАЙ возмущение, раздражение, негодование, ярость, ~ **хөдөлгөх/хүргэх** привести в негодование, вызвать раздражение, возмущать, раздражать, ~ **хөдлөх/хүрэх** испытывать возмущение, прийти в негодование, возмущаться, раздражаться

ААЛЗ паук, ~**ны шүлс** паутина, ~ **хэлбэртэн** паукообразный

ААЛБГҮЙ 1. кокетливый, жеманный, легкомысленно-игривый, шаловливый, ~ **зан** кокетливость, шаловливое поведение, ~ **харц** кокетливый взгляд, ~ **ниэмэсэглэл** кокетливая улыбка, **Энхзул ёстой** ~ охин **шүү** Энхзул, ну совсем кокетливая девушка!

ААЛБГҮЙ 2. капризный, своенравный, непоследовательный, причудливый, ~ хүүхэд капризный ребёнок

ААЛБГҮЙТЭХ кокетничать, жеманничать, «строить глазки», шалить, озорничать, ~ **н** ниэмэсэглэх кокетливо улыбнуться, **Баярмаа эрчүүдтэй** ~ дуртай Баярмаа любит кокетничать с мужчинами

ААЛБ характер, нрав, нор, поведение, натура, каприз, темперамент, ~ **муутай хүн** человек с дурным нравом, капризуля

ААР: ~ **саар** мелкий, мелочный, крохоборский, пустяковый, пустячный, ~ **саар юм** мелочи, кое-что, ~ **саар юмаар/юмиаас болж маргалдах** спорить из-за пустяков, ~ **саар юманд цаг үрэх** тратить время по пустякам, ~ **саар юмаар хөөцөлдөх** заниматься пустяками, размениваться на мелочи/по мелочам, ~ **саар юм/зүйл сурах** научиться кое-чему, ~ **саар юм/зүйл аах** купить кое-что

ААРУУЛ аруд, сушеный творог, **хорхой** ~ сушёный творог в виде вермишелинок

ААРЦ арц (род творога, получаемого посредством кипячения кислого молока)

ААРЦАГ анат. таз, ~ **яс** тазовые кости

ААРЦГИЙН ХӨНДИЙ тазовая полость

ААХИЛАХ пыхтеть, кряхтеть, задыхаться, тяжело дышать, **халуунд** ~ задыхаться от жары, ~ **н гүйх** бежать задыхаясь

ААШ: ~ **зан/авир** характер, поведение, нрав, повадки, нор, темперамент, **муухай** ~ **гаргах** проявлять/выкзывать дурные повадки, хүүхэд ~ **гаргах** ребячиться, хүний ~ характер человека, малын ~ нор, скотины

ААШЛАХ 1) сердиться, ругать, 2) вести себя, **зоргоороо** ~ своевольничать, **муухай** ~ сердиться, капризничать, быть не в духе, вести себя нетактично, **сайхан** ~ вести себя приветливо/обходительно

ААШИРХАХ озорничать, проказничать, капризничать, демонстрировать свой грубый нрав

ААШТАЙ с характером, озорной, капризный, **олом** ~ хүн человек непостоянного характера, ~ **морь** норовнстая лошадь

АБСОЛЮТ абсолют, ~ **үнэн** абсолютная истина, ~ **хэмжигдэхүйн** абсолютная величина

АВ 1. облага, охота, ловля, ~ **д гарах/явах** выходить на облаву

АВ 2. *усилительная частица к словам с начальным а-, ~ адил/адилхан* точь-в-точь, совершенно одинаковый, ~ **ариун/ариухан** совершенно чистый/священный, святой из святых

АВ 3.: ~ **зантай хүн** капризный/непостоянный человек

АВАА: ~ **өгөө** взаимная обусловленность, взаимодействие, обоюдность

АВААЛЬ первый, законный, ~ **эхнэр/тэргий** первая жена, законная жена/супруга, ~ **эр/нөхөр** первый муж, законный супруг/муж

АВААС союз со значением «если», **эхнэр эрт авахгүй** ~ хүүхэд хэзэдх шинжтэй если поздно женишься, получить позднего ребёнка

АВААТАЙ: ~ **өгөөтэй байх** быть во взаимодействии, отвечать взаимностью/обоюдностью

АВАГДАХ *страд.* от авах, **арга хэмжээ** ~ подвергаться наказанию/взысканию/выговору, ~ **даг шүдэлбэр** съёмный зубной протез

АВААЧИХ брать с собой, уносить, увозить, уводить, относить, отвозить, отводить, **гэртээ** ~ уносить домой, пригласить домой, **урьж** ~ приглашать к себе

АВАГЧ берущий, получающий, реципиент, **худалдан** ~ покупатель, хүлээн ~ а) получатель, б) (радио) приёмник, **тэтгэвэр** ~ (хүн) пенсионер, человек, получающий пенсию, **өшөө** ~ мститель

АВАЛЦАА согласованность, гармония, логичность, связь, **ажлын** ~ **аацалдаа** согласованность в работе, ~ **сайтай** иметь хорошую согласованность/связь/увязку

АВАЛЦАХ *совм.* от авах, брать (вместе, совместно с кем-либо), **бид зангаа** ~ **сан юм** мы привыкли друг к другу, **халаа** ~ сменяться, принимать смену друг от друга, **гал** ~ загореться, воспламениться

АВАНГАРД авангард, авангардный, ~ **үүрэг** авангардная роль

АВАХ 1) брать, взять, получать, принимать, 2) *употребляется в роли вспомогательного глагола энэ номыг ав* возьмите эту книгу, **май**, **үүнийг ав** на, бери, **гараараа** ~ брать/взять руками, **ажилд** ~ принимать на работу, **арга хэмжээ** ~ принимать меры,

сургуульд ~ принимать в школу, шагнал ~ получать награду, жишээ ~ брать пример, бэлэг ~ получать подарок, зураг ~ фотографировать, төл хүлээн ~ принимать молодянку, получать приплод от скота, бичиж ~ записать, ~ хүн бөхийж, агэх хүн гэдгийг *приблизительно*: просящий человек горбится, дающий человек пыжится, консул өмөөдөр хүн хүлээж ~гүй консул сегодня не принимает, гаргаж ~ достать, добыть, чулуун үүрс гаргаж ~ добывать уголь, бариад ~ хватать, захватывать, задерживать, цохиод ~ стукнуть, ударить, хүчээр ~ взять силой, «чи намайг бараг хүчээр -сан» ты меня почти изнасиловал, ам ~ взять слово, нойр ~ поспать вздремнуть, (мал) хээл ~ беременеть (о животных), салхи ~ простудиться, сэжиг ~ подозревать, тарга ~ становиться упитанным, нагулять вес, ~бал ав, байвал бай берешь бери

АВААД с тех пор как, с того времени, с того момента, начиная с, эхнээсээ ~ эцсээ хүртэл с начала до конца, өглөөнөөс ~ өдөржин бороо орж байна начиная с утра целый день идет дождь

АВААР авария, ~т орох потерпеть аварию

АВАРГА гигант, исполин, гигантский, исполинский, чемпион, рекордсмен, ~ том *парн.* могучий, исполинский, колоссальный, ~ амжилт грандиозный/колоссальный успех, дэлхийн ~ чемпион мира, ~ малчин животновод, рекордсмен, ~ могой удав, ~ загас акула, ~ од звезда гигант

АВАХУУЛАХ *побуд.* от авах, 1) заставить/велеть/попросить кого-либо взять/получить/купить/что-либо, 2) хотеть, просить чтобы кто-либо сделал что-нибудь, Нарангуагар ойгооны тийз ~дэ отиравим Нарангуа за авиабилетна

АВГА 1. дядя, ~ ах дядя по отцу, ~ эгч тетьа, тётка по отцу, ааагүй хүн ~аа танихгүй *погов. посл.* у кого нет отца, тот не знает род свой, их ~ старший дядя (старший брат отца), бага ~ младший дядя (младший брат отца), Авгын орд созвездие Орла

АВГА 2. самоназвание монгольской народности во Внутренней Монголии, в Китае

АВГА 3. старшая сестра (у монгольских бурятов)

АВГАЙ 1. 1) жена, 2) женщина, ~ аах жениться, ~гүй неженатый, холостяк, ~тай женатый, настай ~ пожилая женщина ааагүй байхад ~ сайхан, алаагүй байхад үнэг сайхан женцнн аюла, пока незамужем, лиса изыажа, пока не убита

АВГАЙ 2. *почтительное обращение к старшим, употребляемое после имени человека: Балдандорж ~ уважаемый Балдандорж*

АВГАЛДАЙ личинка, полипы

АВДАР сундук, ящик, ларец, ларь, айлаас эрэхээр ~таа үз *погов.* лучше поищи у себя (*досл.* в сундуке), чем искать у других (*досл.* у соседа), ~аа цоожлох запирасть/держать сундук на замке, цоожтой ~ запертый на замок, ~ын таг крышка сундука, ~ толгой голова-котёл

АВДАРЛАХ класть в ящик/сундук, эд хөрөнгө/эд юм ~ класть вещи в сундук, собрать/накапливать имущество/вещи

АВЖУУР абажур

АВИА звук, шум, эгшиг ~ гласный звук, ямар ч ~чимээ алга нет никакого звука/шума

АВИАНЗҮЙ/АВИАЗҮЙ *лингв.* фонетика, монгол хэлний ~ фонетика монгольского языка, ~н зарчим фонетический принцип, ~н задлан ялгал фонетический разбор, ~н байгуулал фонетический строй языка

АВИАЛБАР *лингв.* 1) фонема, 2) фонематический

АВИАЛБАРЗҮЙ *лингв.* фонемика, фонология

АВИЛГА взяточничество, коррупция

АВИР 1. характер, нрав, поведение, зан ~ааш ~ *парн.* характер, поведение, ааш ~зан ~ сайтай хүн по натуре своей хороший человек, түүний зан ~ыг би мэдэхгүй я не знаю его характере-

ра/поведения, ~ сайт айлд хонох, ам муут хээр ховох *погов. досл.* добропорядочного на ночь добронравно приютят, зло-нравного в поле оставят

АВИР 2.: ~ шивэр шопотом, по секрету, ~ шивэр гэлцэх/ярих шушукаться, ~ шивэр яриа разговоры по секрету/шёпотом, шушуканье, молва

АВИРАХ лезть, подниматься, карабкаться, взбираться, уул өөд ~ подниматься/карабкаться на гору, хаданд ~ взбираться на скалы, карабкаться по скалам, модонд ~ лезть на дерево, ~ч гарах лезть/залезать на что-либо

АВИРГҮЙТЭХ капризничать, проявлять каприз, чудить

АВИРЛАХ вести себя, проявлять свой характер, дураараа/зоргоороо ~ поступать по своей воле/ по своему усмотрению, самовольничать, самоуправствовать, своевольничать, не считаться с волей других

АВИРТАЙ своенравный, характерный, капризный, упрямый

АВЛАГА 1. долг, который должен получить, бв чамгаас ~ ааах ёстой тебе долг мне причитается

АВЛАГА 2.: гарын ~ учебное пособие, руководство, монгол хэлний гарын ~ учебное пособие по монгольскому языку, гарын ~ болгон гаргах выпустить в качестве учебного пособия

АВЛАХ устраивать облавную охоту, травить зверей, охотиться облавой/ группой, чоно ~ охотиться на волков, устраивать облаву на волков

АВЛИГА взятка

АВЛИГАЧ взяточник, корыстолюбец, ~ этгээдүүд корыстолюбивые люди

АВРАГДАХ спасаться, избавляться, быть спасённым/ избавленным, бид ~лаа мы спасены, үхлээс ~ спастись от смерти

АВРАГЧ спаситель, избавитель, благодетель, заступник, защитник, амь ~ спаситель жизни, спасший жизнь

АВРАЛ спасение, избавление, защита, ~ эрэх искать спасения/защиты, ~ үзэх/олох найти защиту/спасение

АВРАН: ~ хамгаалагч спасатель

АВРАХ 1. 1) спасать, избавлять, выручать, 2) спасательный, спасительный, амь ~ спасать жизнь, аюлаас/үхлээс ~ спасать от опасности/несчастья/смерти, ~ бүс/хангааз спасательный пояс/жилет, ~ заав спасательная лодка, ~ экспедици спасательная экспедиция, ~ алба служба спасения

АВС гроб, ящик

АВСААР 1. портативный, удобный, компактный, негромоздкий **АВСААР** 2.: ~ эээрэнхийн төхөөрөмж *комп.* механизм для прочитывания информации с компакт дисков

АВСААРХАН *уменьш.* от аасаар, ~ хайрцаг компактный, портативный ящик

АВСЛАХ класть в гроб

АВТАГДАХ *страд.* от автах, хүчинд ~ подпадать под чью-либо власть, подвергаться действию силы

АВТАХ 1) быть взятым, быть захваченным, выниматься, вытаскиваться, быть охваченным, 2) подпадать под действие кого-, чего-либо, испытать на себе действие кого-чего-нибудь, подчиниться, покориться, дайсанд ~ быть захваченным врагом, усанд ~ попасть в наводнение, хүчинд ~ подвергаться действию силы, галд ~ охватываться пламенем, зовлонд ~ попадать в беду, өвчинд ~ страдать от болезни, нөлөөнд ~ подпадать под чье-либо влияние

АВТО авто, ~тэээр автотранспорт, ~техинкийн хэргийг шалгах газар автоинспекция, нэгдүгээр ~обааз первая автобаза, ~цуваа автоколонна

АВТОБУС автобус, автобусный, ~аар явах ездить на автобусе, ~ны буудал автобусная остановка, ~ны чиглэл автобусный маршрут

АВТОМАТ автомат, автоматический, **гариг хоорондын** ~ станц межпланетная автоматическая станция, ~ **буу** автоматическое ружье, ~ **дохио** автоматический сигнал, ~ **утас** телефон-автомат, **таксофон**, ~ **суурь** машины станки-автоматы

АВТОМАТЖУУЛАЛГ автоматизация, ~**ын систем** система автоматизации

АВТОМАТЖУУЛАХ автоматизировать, автоматизация, **гар ажиллагаагаагаар** ~ автоматизировать ручной труд

АВТОМАТЧИЛАХ автоматизировать, делать автоматическим

АВТОМАШИН автомашинa, автомобиль, ~**ы үйлдвэр** автомобильная промышленность, **ачааны** ~ грузовой автомобиль, **суудлын** ~ легковой автомобиль

АВТОНОМИТ автономный, **Буриад-монголын** ~ бүгд найрамдах улс Бурят-монгольская автономная республика, ~ **засаг** автономная власть

АВХААЛЖ находчивость, догадливость, сообразительность, сметливость, сноровка, смекалка, лобознательность, **ихээхэн** ~ **самбаа** **гаргах** обнаружить большую находчивость/сметливость, ~ **сайтай** обладающий находчивостью, сообразительный, сметливый

АВХААЛЖТАЙ сметливый, находчивый, сообразительный, смекалистый, ~**хүү** сообразительный смекалистый мальчик, парень

АВХАЙ барышня, княжна, сударыня

АВЦАА 1) то, что причитается получить, 2) связь, гармония, контакт, сцепление

АВЦАЛДАА согласованность, взаимная обусловленность, контакт, взаимодействие, увязка, ~ **холбоо** *парн.* увязка, взаимная согласованность, (**олоо**) **төлөвлөгөөний** ~ увязка планов, **нийгмийн олон үзэгдлийн** ~**холбоо** взаимодействие общественных явлений

АВЦАЛДАХ связываться, согласовываться, координироваться, иметь согласованность, соотноситься друг другу, **ам ажил хоёр** ~**гүй байна** дело не соотносится слову, дело не увязывается со словом, дело противоречит словам

АВЦАЛДУУЛАХ *побуд.* от **авцалдах**, сделать согласованным/координированным, приводить в соответствие друг с другом, увязывать, согласовывать, координировать

АВЧ союз но, однако, хотя

АВЧИХ 1. садиться, сёсть, сделаться короче и уже, уменьшаться в объеме, **нороод** ~ укоротиться/сузиться от влаги, **бие** ~ поху-деть

АВЧИХ 2. схватить, выхватить, мигом взять, **хулгай** ~ украсть, выкрасть

АВЧИРАХ приносить, привозить, приводить, **иом** ~ принести книгу, **гэртээ** ~ а) принести домой, б) пригласить домой

АВЧРУУЛАХ *побуд.* от **авчрах**, заставлять/просить принести, сделать так, чтобы принесли

АВЪЯАС одаренность, склонность, влечение, призвание, дар, способность, **хэлний** ~ склонность к языкам, языковое чутьё, **төрөлхийн** ~ прирожденный талант, **хөгжмийн** ~ способность к музыке, музыкальность, ~ **билиг**, ~ **чадвар** *парн.* дарование, талант, способность

АВЪЯАСЛАГ талантливый, одаренный, даровитый, обладающий талантом, ~ **яруу найрагч** талантливый поэт

АВЪЯАСТАН имеющий талант, одаренный/талантливый человек, талант, **ардын** ~ народный талант

АГААР 1. воздух, атмосфера, ~ **мандал/тэигэр** *парн.* атмосфера, воздушное пространство, **цэвэр** ~ чистый воздух, ~ **орохооргүй** без доступа воздуха, **цэвэр** ~т **гарх** выйти на свежий воздух, ~**аар нисэх** летать по воздуху, **цаг** ~ погода, **цаг** ~**ын мэдээ** сводка погоды, ~**ын даралт** атмосферное давление, ~ **мандлын тогтоц** атмосферное образование, ~**ын тээвэр** воздушный

транспорт, ~**ын шуудан** авиапочта, ~**ын харилцаа** воздушное сообщение, ~**ын зай** воздушное пространство, ~**ын зам** авиалиния, воздушная трасса/линия, ~**ын тулалдаан/байлдаан** воздушный бой, ~**ын төрөлжсөн** хууль воздушный кодекс, ~**ын хил** воздушная граница, ~**ын хөлгийг булаан авах** угон самолёта, ~**ын цэргийн хүчин** военновоздушные силы, ~**ын довтолгооноос эсэргүүцэн хамгаалах газар/хүч** противовоздушная оборона, **Монголын иргэний** ~**ын тээвэр** гражданская авиация Монголии, ~**ын эрх зүй** воздушное право, ~**ын орчинг бохирдуулах** загрязнение воздушного пространства; суть, сущность, субстанция, основа, ~**ын сийрэгжилт** разрежённость воздуха; **цаг** ~**ын мэдээг MCS компани ивээн тэтгэв** сводку погоды спонсировала компания MCS

АГАР: ~ **зандаа** алоэ, столетник, кипарис, ~ **зандаа** мод сандаловое дерево, ~ **зандаа хувин** сандаловое ведро

АГДАЙХ сокращаться, становиться короче, укорачиваться

АГДГАР малорослый, невысокий ростом, приземистый, низкий, ~ **бүдүүн эр** низкорослый толстый мужчина

АГЕНТ агент, **худалдааны** ~ торговый агент, ~**аас** **худалдаж авах** покупать у торгового агента

АГЕНТЛАГ агентство, **хэрэгжүүлэгч** ~ хэрэгжилгэгч агентлаг **тохируулагч** ~ регулирующее агентлаг **мэдээллийн** ~ информационное агентство, **Монголын цахилгаан мэдээний** ~ (**МОНЦАМЭ**) Монгольское телеграфное агентство

АГЛАГ отдаленный, уединенный, дальний, девственный, алогей, ~ **газар** захолустье, уединенный уголок, отдаленная местность, ~ **тайга** девственная тайга, ~**буйд газар** суух жить в уединенном месте

АГНАХ 1) охотиться, заниматься охотой, промышлять охотой, 2) охота, **ан** ~ охотиться на зверей, **баавгай** ~ охотиться на медведя, **нохойгоор** ~ псовая охота

АГНУУЛАХ *побуд.* от **агнах**, посылать/отправлять на охоту

АГНУУР охота, ловля, промысел, ~**ын ажил** охотничий промысел, **загас** ~ рыболовство, ~**ын загас** промысловая рыба, **загас** ~**ын аж ахуй** рыболовное хозяйство

АГНУУРЧИН охотник, зверобой

АГРЕГАТ агрегат, **хонь хяргах** ~ агрегат для стрижки овец

АГРОНОМЧ агроном

АГРОТЕХНИК агротехнический, ~**ийн арга хэмжээ/ажил** агротехническое мероприятие

АГРОТЕХНИКЧ агротехник

АГСАМ 1) дебош, дебоширство, буйство, скандал, 2) буйный, вспыльчивый, резвый, горячий, ~ **хүн** дебошир, скандалист, ~ **морь/хүлэг** резвый конь, ~ **тавих** дебоширить

АГСАМНАХ 1) буянить, дебоширить, скандалить, 2) рваться вперёд, горячиться, раздражаться

АГСАН 1. буйный, вспыльчивый, горячий, резвый, ~ **тавих** буйствовать, устраивать буйство/дебош, буянить, скандалить, ~ **зантай хүн** буйный, человек, дебошир

АГСАН 2. бывший, экс-, покойный, умерший, **аварга** ~ экс-чемпион, **ерөнхийлөгч** ~ бывший президент, экс-президент, ~ **ажгуу** было, бывало

АГСАН 3. *уст.* ~ **аах** брать взаймы под проценты

АГСРАХ 1. скандалить, буянить, злиться

АГСРАХ 2. увольняться, быть уволенным, уходить в отставку

АГТ 1. 1) конь, рысак, скакун, 2) табун лошадей, ~ **морь** *парн.* скакун, рысак, аргамак, мерин, холостенный конь/жеребец, ~ **алдвал барьж болдог**, **ам алдвал барьж болдоггүй** *посл.* коня упустить — поймашь, а слово оборонишь — не поймашь, *приблизительно:* слово не воробей, вылетит — не поймашь, **цэргийн** ~ табун войсковой части, ~ **хариулах** пасти табун лошадей, ~**ны жүчээ/хашаа** конюшня

АГТ 2: ~ араа коренные зубы, зуб мудрости
АГТАЧ табунищик, коновод, конюх
АГТЛАХ 1) кастрировать, холостить, оскоплять, 2) кастрация, холостение, адуу/азрага ~ холостить/кастрировать жеребца табунищик, коновод, конюх
АГУЙ пещера, грот, подземелье, подземная яма, уулым ~ горная пещера
АГУУ 1) великий, грандиозный, огромный, могучий, 2) обширный, просторный, 3) очень, чрезвычайно, ~ их *парн.* великий, грандиозный, ~ хүн великий человек, ~ төлөвлөгөө гигантский план, ~ ялалт великая победа, ~ том очень большой, ~ сайхан/гоё очень красивый
АГУУ ЭХ ОРНЫ ДАЙН Великая Отечественная война
АГУУЛАГДАХ содержаться, вmeshаться внутри чего-нибудь, иметься в чём-нибудь, заключаться в чём-нибудь, түүний үгэнд/хэлсэнд ямар утга ~ж байгааг хэн ч мэдсэнгүйг никто не понял, какой смысл заключался в его словах
АГУУЛАХ 1) помещать, класть, вкладывать, 2) хранить, 3) иметь в себе, заключать в себе, содержать, би хоёр ертөнцийг ~даг бөгөөд алинд нь ч өөрөө эс багтана в меня вmeshаются оба мира, но в этот мир я не вmeshюсь, ~ склад, складские помещения, место для хранения, камера хранения, барааны ~ товарный склад, зэвсгийн ~ склад боеприпасов, ~ын түрээс аренда складов
АГУУЛАМЖ содержимое
АГУУЛГА содержание, сущность, основной смысл, товч ~ краткое содержание, резюме, юмын ~ содержание книги, захяаны ~ содержание письма, ~аар баян богатый по содержанию, социалист ~тай үндэсний (монголын) хэлбэртэй социалистическая по содержанию национальная (монгольская) по форме
АГУУРИГ амплитуда, хагарлын ~ амплитуда разрыва
АГУУРС 1.: эд ~ имущество, богатство, состояние, эд ~ хураах нажиты/сколотить состояние/имущество
АГУУРС 2. залежь, залежи, төмрийн хүдрийн ~ залежи железных руд
АГЧААХ побуд. от агчих, стягивать, сокращать, суживать, свёртывать, укорачивать
АГЧИЛТ сокращение, уменьшение, свёртывание, сжатие, усадка
АГШААХ побуд. от агших, 1) стягивать, сокращать, сжимать, 2) суживать, укорачивать, 3) сгущать, делать густым, ~сан будаа сваренный рассыпчатый рис
АГШИЛТ 1) сокращение, свёртывание, уменьшение, 2) сгущение, спазм
АГШИМ мгновение, миг, момент, тэрхэн ~д в тот момент, в один момент, в тот миг, ~ын хооронд/төдийд моментально, молниеносно, в миг
АГШИН: ~ зуур вмиг, в мгновение, мигом, моментально, в один миг, ~ зуурын мгновений, моментальный, эфемерный, мимолётный
АГШИХ 1) сокращаться, сжиматься, стягиваться, свёртываться, 2) суживаться, укорачиваться, садиться (о ткани), 3) сгущаться, становиться густым
АГШЛАГА 1. лингв. название конечной мужской согласной буквы «Г» в монгольской письменности, закрывающей слог
АГШЛАГА 2. 1) сокращение, сжатие, 2) свёртывание
АГЬ 1.: ~ өвс полынь, полынь холодная
АГЬ 2. уст. отпрыск, сын дворянина
АД 1) ловкость, изворотливость, уменье, 2) бес, злой дух, нечистая сила, сатана, ~ болох/~ шоод/шоо болох надоедать, стать неприятным, докучать, ~ үзэх относиться с неприязнью, ненавидеть, косить, ~ үзэгдэх быть презренным, стать нелюбимым, быть недолюбливаемым, ~ ноццох быть не в духе, беситься, ~ зэртэр злой дух, домовый, сатана, бес, ~д тэнгэр демон

АДАГ 1) конец, 2) последний, плохой, 3) устье, эхизээсээ аявал ~гаа хүртэл с начала до конца, эх ~гүй безграничный, бескрайный, бесконечный, ~ сүүлд нь в конце концов, в конечном счёте, хүний ~ подонок, негодяй, юмны ~ самое плохое, ~тийн муу наихудший, плохой, сарын ~гаар в конце/к концу месяца, голын ~ устье реки, Адаг чуулган од созвездие Андромеды
АДАГЛААД к сожалению, по крайней мере, к тому же
АДАГЛАХ 1) кончать, доходить до конца, 2) выбирать похуже
АДАГТ: ~ нь хүрэх доходить до конца чего-либо, жагсаалтын ~ бичих написать/вписать в конце списка, ~аа тулах/хүрэх доходить до предела
АДАГЦУУЛГАН ОД астр. Андромеда
АДАЙР 1. капризный, строптивый, прихотливый, ~ зан каприз, причуда, ~ зантай хүүхэд капризный ребёнок, ~ бүсгүйг номхотгох укрощение строптивой
АДАЙР 2. решётчатая ограда для скота
АДАЙРЛАХ 1. капризничать, чудить, битгий ~аад бай не капризничай
АДАЙРЛАХ 2. строить сарай для скота
АДАЛ: ~ явдал приключение, похождение, ~ явдлын роман приключенческий роман, Энэ Сүрэн ч их ~ явдалтай хүүхэн шүү эта Сурэн девица ещё та!
АДАР 1. потолок, ~аас/таазнаас унжсаи чийдэн лампа под потолком
АДАР 2.: ~ зан причуда, чудачество, прихоть, ~ амьтан чудак
АДАРЛАХ упрямиться, противиться, чудить, притворяться
АДАРМАА 1) сложность, трудность, запутанность, 2) притворство, симуляция, причуда, странный каприз, ~ гаргах притворяться, симулировать
АДАРМААЛАХ притворяться, стимулировать
АДБИШ 1) действительно, на самом деле, очень, 2) не имеющий равного, бесподобный, уникальный, ~ сайхам действительно красивый/прекрасный
АДГАМТГАЙ торопливый, спешный
АДГАХ торопиться, спешить, явах болоогүй/цаг болоогүй байхад хий/дэмий ~ торопиться, когда еще время не поспело идти, юунд тэгтлээ ~аа вэ? к чему такая спешка? ~даа бүгдийг мартжээ в спешке все забыл, ~гүй не спеша, не торопясь
АДГУУ очень торопливый, торопыга, спешный, поспешный, ~ хүн торопливый человек, торопыга
АДГУУС (ан) 1) животное, скотина, тварь, 2) глупый, ~ мал *собр.* скот, ~ан амьтан животные, животный мир, фауна, ~ мэт/адил/шинг как скотина/скот, ~наас долоон дор/~ шиг тэнэг глупый как скотина, тупее скота
АДИЛ одинаковый, равный, подобный, похожий, аналогичный, ~ өнгө одинаковый цвет, нэгэн ~ одинаковый, равный, урьдын ~ как и прежде, маш/тун ~ очень похожий, совсем одинаковый, точь-в-точь, хүү нь аавтайгаа маш ~ сын очень похож на отца, сын очень походит на отца, ~ нэртэй одноимённый
АДИЛДАХ быть похожим, быть одинаковым, уподобляться, отождествляться
АДИЛДУУ более или менее похожий, несколько сходный
АДИЛСАХ становиться сходным/одинаковым, походить, иметь сходство
АДИЛСУУЛАХ побуд. от адилсах, делать аналогичным, делать сходным/похожим/одинаковым, уподоблять, сравнивать, хувцсаа ~ж өмсөх надевать одинаковую одежду, одеваться одинаково, морио ~ж унах подбирать коней одинаковой масти, ездить на лошадях одинаковой масти
АДИЛТГАЛ сравнение, уподобление
АДИЛТГАМААР сравнимый, соизмеримый

АДИЛТГАХ 1) уподоблять, отождествлять, сравнивать уравнивать, проводить аналогию, находить общее/сходство, 2) считать одинаковым/аналогичным, рассматривать как одинаковое, бүх эрэгтэйчүүдийг ~ж болохгүй нелзя считать, всех мужчин одинаковыми

АДИЛХАН одинаковый, сходный, подобный, похожий, одинаково, похоже, одно и то же, туйлын ~ крайне одинаковый, совершенно сходный/похожий, Агиймаа аавтайгаа маш ~ Агиймаа очень похожа на отца, ~ юм сурах научиться одному и тому же

АДИС благословение, ~ буулгах разг. дать по макушке, «вставить» кому-нибудь, проучить, ~ авах/хүртэх получить взбучку

АДРАХ 1) упрямиться, капризничать, перечить, делать наперекор, 2) притворяться, гадаад хүн болж ~ притворяться иностранцем, унтсан болж ~ притворяться спящим

АДСАГА 1) невыделанная высушенная шкура животных, 2) перен. тощая, слабая дошадь, кляча, 3) капризный, злющий, ~ шинг ааштай эм/хүүхэн капризная/злая баба/девушка

АДТАЙ 1) сметливый, ловкий, проворный, шустрый, хитроватый, плутоватый, 2) очень сильно, ~ хүү сметливый/шустрый мальчик, с ног сшибательно, ~ түргэн/хурдан очень быстрый/быстро, ~ сайн сурах учиться

АДУУ (н) табун, лошадь, лошади, коневодческий, конский, конный, ~ мал парн. скот, ~н сүрэг табун, азрага ~ табун лошадей, ~ маллах пасти лошадей/табун, заниматься коневодством, ~н завод коневодческий завод, ~н ферм коневодческая ферма, ~ны мах конина, ~ны сүүл конский хвост, ~ны дэл конская грива, ~ны хашаа загон для лошадей, ~ны хүн үү, тогооны хүн үү? мальчик или девочка? (буж. от коня или от котла?)

АДУУЧ (ин) табунщик, конюх, ~ин залуу парен-табунщик, миний аав ~ин хүн байсан мой отец был табунщиком, ~ны дуу песня табунщика

АЖ 1. ~ амьдрал жизнь, существование, ~ амьдралын жижиг хэлцэл мелкие бытовые сделки, ~ ахуй хозяйство, ~ ахуйн гэрээ хозяйственный договор, ~ ахуйн/эдийн засгийн гэмт хэрэг хозяйственные/экономические преступления, ардын/хөдөө ~ ахуй народное/сельское хозяйство, ~ ахуйн нэгж хозяйственная единица, ~ үйлдвэр промышленность, индустрия, сангийн ~ ахуй госхоз, хамтын ~ ахуй коллективное хозяйство, (колхоз), хувийн ~ ахуй единоличное хозяйство, ~ ахуйч хозяйственный, экономный, ~ ахуйч бус нехозяйственный, неэкономный, тоног төхөөрөмжид ~ ахуйч бишээр хандах бесхозяйственное отношение к оборудованию, ~ байдал/ ~ төрөх ёс образ жизни, ~ ахуйн тооцоо хозяйственный расчёт, хозрасчёт, ~ ахуйн гэрээ хозяйственный подряд/договор, гэр ~ ахуй домашнее хозяйство, ~ ахуй эрхлэн хөтлөх эрх право на ведение хозяйственной деятельности, том ~ ахуй крупное хозяйство, ~ ахуйг шинэ аргаар хөтлөх/явуулах вести хозяйство по новому методу

АЖ 2. форма прошедшего времени от вспомогательного глагола: аху, был, являлся

АЖААМУУ пожалуйста, будьте добры, та суух ~ садитесь, пожалуйста

АЖИГ 1. внимание, внимательность, наблюдательность, ~ сэжиг/ээжиг ~ парн. сомнение, внимательность, ~ авах замечать, смекать, догадываться, ~ тавих обращать внимание, ~ сэжиг-гүй вне подозрения, несомненно, вне/без всяких сомнений, ~ авахуулалгүй/авахуулахгүй незаметно, не вызывая подозрения, потихоньку

АЖИГ 2. весть, известие, молва, ~ сураг/чимээ парн. весть, известие, хайрт бүсгүйгээ ~ чимээ алга нет вестей от любимой девушки

АЖИГТҮЙ 1) не обращая внимания, не представляющий внимания, 2) бесшабашно, беспечно, беззаботно, ажиг ч үгүй/

суух/байх сидеть/быть совсем не обращая внимания, вести себя как ни в чём не бывало, не обращать никакого/ни малейшего, внимания, ~ өнгөрөх не обращать внимания, пройти незаметно, проходить мимо, не замечать

АЖИГЛАГДАХ *страд. от ажиглах*, замечаться, наблюдаться, быть замеченным, проявляться, быть заметным

АЖИГЛАГЧ наблюдатель, хуралд ~аар оролцох участвовать/принимать участие в заседании в качестве наблюдателя/наблюдателем

АЖИГЛАЛГ 1) наблюдение, 2) замечание, примечание, сонин/сонирхолтой ~ интересное наблюдение, ~ хийх/явуулах провести/делать наблюдение

АЖИГЛАХ 1) наблюдать, приглядываться, 2) замечать, примечать, подмечать, анхааралтай ~н харах внимательно следить, сайтар ~ всматриваться, смотреть внимательно, ~ж мэдэх/авах замечать, брать на заметку, примечать, ~н шүртэх вглядываться, пристально, смотреть, ~ цэг наблюдательный пункт, ~ хороо наблюдательный комитет

АЖИГЛАХУЙ медицинское клиническое наблюдение

АЖИГЧ наблюдатель, наблюдательный, внимательный, приметливый, тэр их/маш ~ он очень наблюдателен, он такой наблюдательный

АЖИЛ работа, труд, деятельность, ~ үйлс дела, ~ төрөл/хөдөлмөр работа, труд, ~ын өдөр рабочий день, ~ын цаг рабочее время, ~ын газар рабочее место, ~ын хөлс заработная плата, ~ын хувцас рабочий костюм, рабочая одежда, спецодежда, гэрийн ~ домашняя работа, ~ын чадвар работоспособность, трудоспособность, ~ хэрэгч деловой, ~ хэрэгч хүмүүс деловые люди, ~ын мал рабочий скот, ~ хийх работать, ~аа нураах заваливать работу, ~ зогсоох/~ хаях забастовка, бастовать, эрдэм шинжилгээний ~ научная работа, түр ~ временная работа, хар ~ чёрная работа, ~гүй байх/суух быть безработным, сидеть без дела, не работать, хариуцлагатай ~ ответственная работа, ~ын дөр суух набить руку на чём-либо, ~гүйдлийн даатгал страхование по безработице, ~гүйдлийн тэтгэмж пособие безработицы, ~ гүйцэтгэх подряд, ~ гүйцэтгэх гэрээ договор подряда, ~ хавсрах совместительство, ~ эрхлэлт занятоост, ~д авахаас татгалзах отказ в приеме на работу, ~ хэрэгч харилцаа деловые связи, ~аас зайлуулах отстранение от работы, ~аас халах увольнение, освобождение от работы, ~аас хууль бусаар халах незаконное увольнение, ~ын хортой нөхцөл вредные условия труда, ~ын хөлс оклад, жалованье, ~ын хэл рабочий язык, ~ хийвэл дуустал, давс хийвэл уустал взялся за дело, доведи до конца

АЖИЛГҮЙ 1) бесхозяйственный, ленивый, 2) безработный, без дела, ~ хүн лентяй, безработный

АЖИЛГҮЙДЭЛ безработица

АЖИЛГҮЙДЭХ 1) быть без работы, быть безработным, 2) оказываться бесхозяйственным

АЖИЛЛАГАА работа, деятельность, үйл ~ деятельность, бүх талын хамтын ~ всестороннее сотрудничество, гурван талт хамтын ~ трёхстороннее сотрудничество, нягт хамтын ~ тесное сотрудничество, сайн ~тай малчин передовой/хорошо работающий скотовод, ~ муутай плохоработающий, плохой, неважный, ~нд байгаа юрид. находящийся в производстве

АЖИЛЛАГАСАД работники, работающие

АЖИЛЛАХ работать, трудиться, шаргуу ~ работать усердно, Та хаана ~ж байна? где Вы работаете? би засгийн газарт ~ж байна я работаю в Правительстве, эмчээр ~ работать врачом, ~ хүч рабочая сила, ~сан хугацаа трудовой стаж

АЖИЛСАГ трудолюбивый, умелый в работе, работоспособный

АЖИЛТАЙ 1) имеющий работу, занятый, 2) трудолюбивый, хозяйственный, ~ байх иметь работу, работать, чн ямар ~ вэ? а) чем ты занят? б) кем ты работаешь?

АЖИЛТАН работник, сотрудник, хармуцлагатай ~ ответственный работник/сотрудник, намын ~ партийный работник, эрдэм шинжилгээний ~ научный сотрудник, тэргүүний ~ передовой работник

АЖИЛЧ деловой, трудолюбивый, хозяйственный, ~ хүн трудолюбивый человек, труженик, хозяйственный человек, ~ хвчээнгүй чааар трудолюбие, деловитость

АЖИЛЧИН рабочий, труженик, ~ анги рабочий класс, мэргэжилтэй ~ квалифицированный рабочий, үйлдвэрийн ~ рабочий промышленного предприятия

АЖИХ наблюдать, следить, вести наблюдение

АЖРАХГҮЙ: юунд ч ~ нипочём, безразлично, ничего не значит, легко переносится, халуун хүйгэнд тэр ~ ни мороз, ни жара ему нипочём, холод и жара ничего не значит для него

АЖЭЭ форма прошедшего времени от вспомогательного глагола аху, тэр ирээгүй ~ оказывается, он не пришёл

АЗ счастье, удача, ~ жаргал *парн.* счастье, ~ хийморь фортуна, ~ болох/дайрах посчастливиться, удачи, ~ нь гозойх быть везучим, быть любимчиком фортуны, ~ дутах нет удачи, не везёт, ~аа үзэх/- сорих пытать счастья, ~ туршилт риск, ~ны юм *приказка:* «слава-те господн», ~ эз хоёроо үзэх пытать счастья

АЗАЙ: ~ буурал серебристая седина, седой, стvрый, ~ буурал ээж минь моя седовласая мать, ~ буурлууд старики, старцы

АЗГҮЙ несчастливый, неудачливый, несчастный, незадачливый, ~ явдал/хэрэг неудача

АЗГҮЙДЭХ быть неудачливым, не иметь счастья, быть несчастливым

АЗГҮЙТЭХ становиться несчастливым, оказаться неудачливым

АЗИ Азия, Дундад ~ Средняя Азия, ~ийн хөгжлийн банк Азиатский банк развития

АЗНАХ ждать, поджидать, повременить, явахаа жаахан ~ая подождём с поездкой, отложим поездку на время, түр ~ая подождём немного, отложим на время

АЗРАГА 1) жеребец, 2) в сочетании с названиями животных означает самец, ~ үрээ трёхгодовалый жеребец, агталсан/хөнгөлсөн ~ кастрированный жеребец, ~нд гишгүүлэх а) быть покрытым жеребцом, покрываться жеребцом, б) случайная кампания, ~н бороо ливень, сильный дождь, хүрэн (бор) ~ шуул. половой член, хүрэн ~аа услуулах окунуть, напоить жеребца, бува. «трахнуть кого-либо»

АЗРАГАЛАХ 1) собирать кобылиц, покрывать кобылу, 2) *перен.* командовать, распоряжаться, петушиться, властвовать

АЗРАГАСАХ проситься к жеребцу, гүү ~на кобыла просится к жеребцу

АЗТАЙ счастливый, удачливый, ~ хүн счастливец, удачник, ~ явдал/гохиолдол счастливый случай

АЗТАН счастливец, победитель в лотерее

АЙ 1. *междометие, выражающее различные модальные оттенки огорчения, сожаления, досады, чувства облегчения, удивления и т.п.* ~, халаг ах горе, ~, яаиав ой, что делать, ~, мөн гоёо ах, как прекрасно, ~, хөөрхий ой, бедняга

АЙ 2. категория, хэлзүйн ~ грамматическая категория

АЙ 3. бесчисленное множество, ~ түмэн адуутай имеющий очень много лошадей/неисчислимое множество лошадей

АЙВАН: ~ тайаан спокойно, мирно, в спокойной обстановке, ~ тайваа ярьж суух сидеть и беседовать в мирной/спокойной обстановке

АЙВУУ: ~ тайвуу *парн.* спокойный, спокойно, ~ тайвуу явах идти спокойно/тихо

АЙДАС страх, боязнь, ужас, ~ хүрэх становиться страшно, бояться, страшиться, ~ гөрүүлэх рождать ужас, страх, ~ хүрснээс чичрэх дрожать от страха, ~ хүрмээр ужасающий, вызывающий о своих страхах

АЙЗАМ такт, ритм, темп, ~аас гажих/зөрөх, ~ алдагдах сбиться с такта, монгол шүлгийн ~ ритм монгольского стиха

АЙЛ семейство, семья, группа юрт, дом, ~ өрх/- гэр семья, дом, двор, ~ын эзэн хозяин дома, глава семьи/семейства, ~ын ганц единственный ребёнок в семье, ~ гэр болох обзаводиться семьей, жениться, ~ зэргэлдээ /~ хөрш суух жить по соседству, ~аас эрхээр авдраа уудал чем нескать у соседней, поинчи лучше в своём суидуке, ~ саахалт соседи (в сельской местности), ~ын хажууд амьдрах, ~ын кармааны өрөөнд суух жить с подселением, снимая комнату/угол

АЙЛГАХ наводить страх, устрашать, пугать, ~н сүрдүүлэх терроризировать, угрожать, устрашать, ~аад авах припугнуть

АЙЛДАХ изволить говорить, изрекать, соизволить

АЙЛТГАЛ назидательное поучение/указание, почтительная просьба, доклад, рапорт, ходатайство

АЙЛТГАХ доводить до сведения, уведомлять, докладывать, рапортовать («наверх», уважаемому лицу), амрыг ~ посылать приветствие, почтительно приветствовать, ~н заалдагч приветлянт

АЙЛТГҮЙ нечего бояться/беспокоиться, не к чему бояться/тревожиться, не стоит бояться, не бойся, чи энэ талаар ~ ты не беспокойся об этом

АЙЛЧИН гость, гости, гостья, ~ гийчин *парн.* гости

АЙЛЧЛАЛ визит, засгийн төлөөлөгчдийн ~ визит правительственной делегации, албан ёсны нөхөрсөг ~ официальный дружественный визит, ажлын түр ~ кратковременный рабочий визит

АЙЛЧЛАХ гостить, ходить/ездить в гости, быть в гостях, ноён Токаев тэргүүтэй төлөөлөгчид манай оронд ~в делегация во главе с господином Токаевым находилась в нашей стране с визитом, ~н тоглох гастроль

АЙМАГ 1) аймак (административная единица), 2) раздел, вид, мир, 3) части речн *лингв.* амьтны ~ животный мир, фауна, яарны ~ солнечная система, ургамлын ~ растительный мир, флора, Халхын дөрвөн ~ четыре аймака Халхи

АЙМАГЛАХ группировать, разделять, собирать (по родам, признакам и др.), районировать, газар орныг муж болгон ~ разделить территорию на области, ~н хядах/~н устгах боллого геноцид

АЙМААР страшный, опасный, внушающий чувства страха, страшно, опасно, ~ санагдах/харагдах казаться/оказаться страшным, бодохоос ч ~ страшно даже подумать, яасан ~ юм бэ! как страшно, как ужасно!

АЙМТГАЙ трусливый, боязливый, пугливый, робкий

АЙМХАЙ боязливый, пугливый, трусливый, неуверенный, робкий, чи ямар ~ юм бэ! какой ты трусливый! ~ хүн араа үхнэ лозов. трус умирает десять раз, ~ мөгөөрс мечевидный отросток

АЙМШИГ страх, ужас, боязнь, опасность

АЙМШИГТҮЙ безстрашный, неустрашимый, смелый, отважный, храбрый

АЙМШИГТ (ай) страшный, странный, ужасный, жуткий, грозный, ~ үзэгдэл ужасающее зрелище, страшное явление

АЙРАГ айрак, кумыс, ~ цагаа/~ тараг/тараг ~ *парн.* айрак и тому подобные, молочные продукты, ~ бүлэх/хийх производить/делать айрак/кумыс, заквасить молоко/айрак, ~ бүлэх пахтат/взбивать айрак/кумыс, ~ийн эмиэлэг/эмчилгээ кумысолечебница, кумысолечение, ~ны архи водка из айрака, водка из

заквашеного кислого молока, ~ **сацаж мялаах** окропить айраком, кумысом

АЙСУЙ идёт, идут, едет, едут (по направлению к говорящему), приближаются, приближается, **галт тэрэг** ~ поезд приближается

АЙХ бояться, пугаться, страшиться, опасаться, робеть, **-/ж ичих** бояться, робеть, стесняться, **-ж мэгдэх/-н сандрах** паниковать, **-н чичрэх** дрожать от страха, **-сан язтай/байдалтай** испуганный вид, с испуганным видом, **-хыг мэдэхгүй** не знающий страха, храбрый, **үхэхээс ~ хэрэггүй, үгнээс ~ хэрэгтэй** посл. не страшись смерти, а бойся слов!, **битгий ай л даа** не бойся, не бойтись, **га ~ явдалгүй** вам нечего бояться, **эмэгтэй хүн насандаа ганцхан л удаа** ~ женщина боится лишь раз в жизни

АЙХТАР страшный, ужасный, страшно, ужасно, очень, чрезвычайно, ~ **зовлон** ужасная мука, ~ **өвчин** страшная/серьёзная болезнь, **Та явсан ~ хүн бэ!** Какой Вы страшный человек! ~ **баяжих** сильно разбогатеть

АЙХГҮЙ не знающий страха, смелый, храбрый, безбоязненный, **-гээ авдрандаа хийх** опасность позади, теперь нечего бояться, дело в шляпе

АКАДЕМИ академия, академический, **Шинжлэх ухааны** ~ Академия наук, **Нийгмийн ухааны** ~ Академия общественных наук, **-нийн жинхэнэ/сурвалжлагч гишүүн** действительный член/член-корреспондент академии наук

АКАДЕМИЧ академик

АККУМЛЯТОР (хумлятор), аккумулятор, ~ **цэнэглэх** зарядить аккумулятор

АКТ акт, эмнэлгийн ~ больничный лист, листок нетрудоспособности, бюллетень, ~ **гаргах/тогтоох** составлять акт

АКТЛАХ составлять акт (о негодности чего-либо), списывать

АЛ 1. *усилительная частица к слову улаан:* ~ **улаан** красный, алый, ярко-красный

АЛ 2. ляжка (с внутренней стороны), половой орган женщины, срамная часть тела, срам, **ам бардан**, ~ **шалдан логов**, уств важные, а ляжка голая, много амбиции, да мало амуниции

АЛААН: ~ **хядаан** бойня, побоище, резня

АЛАГ 1. пёстрый, пёлосатый, разноцветный, пегий, ~ **морь** пегий конь, ~ **цоохор хувцас** разноцветная одежда, ~ **үр минь** дитя мое, дети мои, ~ **хорвоо** белый свет, ~ **үзэх** покровительствовать кому-либо, выделять кого-либо (в ущерб другим), быть односторонним/предвзятым, быть тенденциозным, протезировать кому-нибудь, ~ **бөөрний сүлбээтэй/холбоотой** связанный кровными узами, ~ **мэлхий** - название игры

АЛАГ 2.: ~ **цоохор үнээ** раябая корова, ~ **өнгөт хурдас** пестроцветы

АЛАГДААХАЙ тушканчик

АЛАГДАХ *страд. от алах*, быть убитым/мёртвым, погибнуть, **-сан цэрэг** убитый солдат

АЛАГЛАХ 1) испещрять, делать что-либо пёстрым/полосатым, **2)** пестреть, пестреться, виднеться (о чем-нибудь пестром или о предметах разного цвета), **хээр талд цэцэгс** ~на степь пестреет цветами

АЛАГТАХ покрываться пестротой/пестринами, становиться более пестрыми, пестреться, делаться пестрыми/полосатыми

АЛАГЧ пёстрая, пеструха, пегая (о масти самок животных), ~ **гүү/үнээ** пегая кобыла/корова

АЛАГЧЛАХ пристрастно относиться, быть пристрастным/предвзятым/тенденциозным, несправедливо покровительствовать, протезировать, ~ **бодлого протекционистская** политика, ~ **үзэл/явдал** покровительство, тенденциозность, протекционизм

АЛАЛДААН кровопролитие, взаимное истребление, резня, бойня, побоище, трясня, убийство (в бою, схватке, драке)

АЛАЛДАХ 1) сражаться, убивать друг друга, биться, драться, **2)** очень кропотливо заниматься чем-нибудь, возиться, сильно желать/хотеть достичь чего-либо, **эрдэм сурахын төлөө** ~ изо всех сил стараться познавать, **зорьсондоо/зорилгодоо хүрэхийн төлөө** ~ во что бы то ни было достичь своей цели

АЛАХ убивать, резать, забивать(скот), ~ **ж талах** убивать, грабить, ~ **ял** смертный приговор, ~ **н хядагч** террорист

АЛБА (н) **1)** служба, обязанность, миссия, **2)** налог, повинность, **3)** официальный, **улсын** ~ государственная/общественная служба, **цэргийн** ~ военная служба, **цэргийн** ~ **хаах** быть на военной службе, ~ **хаах/хаших** выполнять/нести службу, служить, ~ **н байгууллага** учреждение, ~ **н хэргээр** по делам службы, **харуулын** ~ караульная служба, ~ **н бичиг** официальная бумага, ~ **н мэдээ** официальное сообщение, коммюнике, ~ **н паспорт** служебный паспорт, ~ **н үүрэг** служебная обязанность, ~ **н тушаал** должность, ~ **н хариуцлага** ответственность, ~ **н тугараас чөлөөлөх** освобождать от налогов, ~ **наас/-н тушаалаас чөлөөлөх/огцруулах** освобождать/увольнять от службы/от занимаемой должности, ~ **н хэрэгцээнд** для служебного пользования, ~ **аар/-н ёсоор** официально, ~ **н дайчилгаа** повинность, ~ **н ёсны бус журмаар** в неофициальном порядке, ~ **н ёсны жагсаалт** регистр, официальный список, ~ **н ёсны мэдээлэл** официальное сообщение, ~ **н ёсны няцаалт** официальное опровержение, ~ **н ёсны тайлан** официальный отчёт, ~ **н ёсны тайлбар** официальное разъяснение, толкование, ~ **н ёсны төлөөлөгч** официальный представитель, ~ **н ёсны харилцаа** официальные отношения, ~ **н ёсны эсэргүүцэл** официальный протест, ~ **өнгөрөөх** выполнять что-либо формально, для отвода глаз

АЛБААР нарочно, нарочито, умышленно, неслучайно, специально, **тэр иамайг ~ тийш нь явуулсан юм** он нарочно отправил меня туда, ~ **саатуулах/саад хийх** нарочно помешать, умышленно задерживать

АЛБАДАХ принуждать, заставлять, вынуждать, хүчээр **-/н шахах** силой заставить, силою побудить к чему-нибудь, **яв гэж/явахыг** ~ заставить/принудить кого-либо уйти/уехать, ~ **н юрид.** принудительно, ~ **н саатуулах юрид.** задержание, ~ **н авах юрид.** принудительное отчуждение, ~ **н биелүүлэх юрид.** принудительное исполнение, ~ **н иүүлгэх** принудительное выселение, переселение, ~ **н оногдол** принудительная повинность, ~ **н саатуулах захирамж** распоряжение о задержании, ~ **н татан буулгах** принудительная ликвидация, ~ **н хөдөлмөр** принудительный труд, ~ **н худалдаалах** принудительная продажа, ~ **н хураах** экспроприация, ~ **н эмчлэх** принудительное лечение

АЛБАДЛАГА принуждение, принудительность, ~ **аар хийх** делать по принуждению, ~ **н арга хэмжээ** принудительные меры

АЛБАРХАГ проникнутый служебным формализмом, педантичный, формалистический, формальный

АЛБАРХУУ чрезмерно официальный

АЛБАТ подданные, подвластные, крепостной, данник, «амьгүй» ~ «мёртвые души»

АЛГА 1. ладонь, длань, ~ **аа дээш нь харуулах** вверх ладонью, ~ **н дээр байгаа мэт харагдах** быть видимым как на ладони, ~ **а дарам** с ладонь, клочок, ~ **таших** а) аплодировать, рукоплескать, бить в ладоши, б) аплодисменты, рукоплескания, ~ **н чинээ** а) размером с ладонь, б) *перен.* мизерный, слишком маленький, ~ **ны амт үзэх** получить пощечину, ~ **ны амт үзүүлэх** давать пощечину, ~ **н боов идүүлэх** дать затрещину, дать леща, ~ **ны хонгорхой хазахтай** адил невозможное, неосуществимое на деле, *приблизительно:* укусить локоть, **танилтай бол талын чинээ, танилгүй бол** ~ **н чинээ буж.** со знакомством, связями ты широк как степь, без них ты узок как ладонь

АЛГА 2. нет, отсутствует, ~ болох исчезать, исчезнуть, потерять-ся, эргэлзэх юм ~ нет сомнения, өөрчлөлт ~ нет изменений, энд юу ч ~ здесь ничего нет

АЛГАДАХ ударять/бить ладонью, ударять лапой (о медведе), хлопать, шлёпать, давать пощечину, мөр ~ хлопать по плечу, ~аад авах хлопнуть шлепнуть, хацар ~ дать пощечину

АЛГАДУУЛАХ побуд. от алгадах, получать пощечину, аагдаа ~ получать пощечину от отца

АЛГАНА окунь, бага ~ малый жёлтый горбыль

АЛГАСАХ миновать, пропускать, мөр ~ пропустить строчку

АЛГЕБР алгебра

АЛГУУР постепенно, медленно, тихо, спокойно, ~ хөдлөх двигаться постепенно/медленно

АЛГУУРЛАХ медлить, затягивать, задерживать, ~н хойш тавьж үл болно нельзя медлить/задерживать, не следует откладывать

АЛД 1. послелог, примерно, около, 10 цагийн ~ (ад) примерно в 10 часов

АЛД 2. маховая сажень, ~ дэлэм полторы сажени, алд бие тело, фигура

АЛДАА ошибка, погрешность, недостаток, упущение, вина, промах, опечатка, ~ дутагдал гаргах делать/допускать ошибку, ~ онооны дэс попадание и промахи, ~ хийх совершить ошибку, ~гаа хүлээх признать ошибку, номын ~ны жагсаалт/залруулга список опечаток в книге

АЛДАА: ~ онооны дэс *приблизительно*: чаша фемиды

АЛДААТАЙ ошибочный, неправильный, неверный, ошибочно, с ошибками, убыточный, ~ наймаал/гүйлгээ /худалдаа убыточная торговля, монголоор ~ ярих говорить по-монгольски с ошибками

АЛДАГ: ~ оиог изредка, кое-где, как попало

АЛДАГДАЛ 1) потеря, утрата, убыток, убыточность, 2) упущение, ошибка, недостаток, дефект, худалдааны ~ убыточность/дефицит торговли, ~ гаргах/учруулах причинять ущерб/убытки, привести к потере, ~ нөхөн төлөх возмещение убытков, ~д орох терпеть убытки, ~ыг нөхөх мөнгөний дун сумма возмещения убытков, ~ гаргуулах нэхэмжлэл иск о азыскании убытков, ~ыг зохицуулах решить вопрос компенсации за убытки

АЛДАГДАЛГҮЙ безубыточный, без потерь, без утраты, беззатратный, безубыточно, безошибочно, ~ ажжллах работать без потерь/без убытков, ~ зарах/худалдах продать без убытка

АЛДАГДАЛТАЙ убыточный, приносящий убыток, доставляющий ущерб, убыточно, ~ ажжл убыточная работа, убыточное дело

АЛДАД примерно, около, үдийн ~ примерно в полдень

АЛДАЛ 1) промах (при выстреле), проигрыш, 2) лишение, упущение, байг ~гүй ойох/буудах попадать в мишень без промаха, выстрелить без промаха

АЛДАМ: нүд ~ необозримый, просторный, бескрайный, нүд ~ тал бескрайная/просторная степь

АЛДАНГИ убыток, пеня

АЛДАР 1) слава, известность, популярность, знаменитость, 2) *почтит.* имя, фамилия, ~ нэр *парн.* имя, авторитет, известность, популярность, таны ~ хэн бэ? как вас величают? ~ хүнд *парн.* честь, авторитет, репутация, престиж, ~ цол почётное звание, слава, ~ гавьяа заслуга, ~ суу/суу ~ известность, знаменитость, ~ цуутай хүмүүс знаменитые/известные люди, знаменитости, ~ нэрийн/хүндийг гутаах компрометировать, дискредитировать, ~ нэрийг олох завоевать авторитет, ~ цолоо дуудуулах величать участника соревнований по борьбе, вызывать на сражение, восславить

АЛДАРТ известный, знаменитый, славный, прославленный, пользующийся очень большой известностью, ~ жүжигчи знаменитый артист, үзэн ~ны шашины православная религия

АЛДАРТАН знаменитость, известный/знаменитый человек, урлагийн ~уудын тоглолт концерт мастеров искусств

АЛДАРШИХ стать известным, прославиться, быть прославленным, сделаться знаменитым, прослыть, пользоваться большой популярностью, олоод ~ пользоваться большой популярностью у народа

АЛДАС 1) нарушение табу религиознонравственных предписаний у верующих, 2) грех, заблуждение, нарушение, оскорбление, преступление, 3) проигрыш, ошибка, больё, над ~ болно нет, не надо, это будет грех с моей стороны, үзэний эсрэг явбал/тэмцэл ~ болох биз восстанишь против истины, греха наберешься

АЛДАС 1) лишаться, утрачивать, терять, упускать, ронять, хэн нэгэн хүний барааг ~ терять кого-либо из виду, нэр хүнд ~ терять авторитет, тэвчээр ~ терять терпение, би найдвар ~гүй байна я не теряю надежды, ухаан ~ терять сознание, хүч тамир ~ терять силы, боломж ~ упустить случай, ажлын чадвар ~ терять трудоспособность, баримжаа ~ потеряй ориентацию, амь ~ лишиться жизни, цаг ~ терять время, мөнгө хулгайд ~ потерять деньги при краже, ноёр ~х лишиться сна, ам ~ промолвиться, дуу ~х. вскрикнуть, гал/гүймэр ~ вызывать пожар, устраванват пожар, саваа ~ вздыхать, царай ~ худеть, плохо выглядеть, бледнеть, 2) едва не было...чуть не..., чуть-чуть..., почти, чуть ли не..., охин уйлан ~в девочка чуть не расплакалась, би унан ~в я чуть не упал, Монголоо ~ утратить черты монгола

АЛДЛАХ мерить саженью, измерять размером обеих рук, үүд бүү ~аарай/үүд ~ж болдоггүй юм нельзя/не следует загораживать дверь распростёртыми руками, не принято стоять в двери с распростёртыми руками

АЛДЛУУЛАХ побуд. от алдлах, гарыг нь ~ж зогсоох заставлять/принуждать стоять с распростёртыми руками

АЛДРАЙ миленький, миленькая моя, милочка моя, славная, ~ бага нас счастливые годы детства

АЛДРАЙХАН: миний ~ үр мөё милос/славное дитя

АЛДРАХ 1) развязываться, расстёгиваться, 2) ослабевать (физическн), 3) *перен.* ускользать, высвобождаться, уяа/заигилаа ~в узел развязался, товч ~лаа пуговица расстегнулась, тамир тэнхээ ~ чувствовать слабость, зорнг ~ робеть, чувствовать робость, ~ч гарах вырваться на волю

АЛДТАЙ (д) приблизительно в такое-то время

АЛДУУЛ потерявшийся, заблудившийся (о скоте), пригульный скот, ~ тэмээ потерявшийся верблюду

АЛДУУРАХ 1) развязываться, распутываться, ослабевать (об узле), расстёгиваться (о пуговицах), 2) освобождаться, избавляться, срываться, отвязываться, нохой уяанаасаа ~чээ собака сорвалась с цепи

АЛЖААЛ слабость, усталость, томление, истома, изнеможение, ~аа гаргах/тайлах снимать усталость, восстановить силы, отдохнуть

АЛЖААХ уставать, утомляться, быть томным, ослабевать, ~ж ядрах/ядарч ~ чувствовать усталость, испытывать усталость, обессилывать, изнемогать, энзуряться

АЛЗАХ уставать, претерпевать

АЛЗАХГҮЙ быть самостоятельным/выносливым/уверенным, чувствовать себя надёжным/уверенным, ничему не поддаваться, тэр хаа ч явсан ~ куды бы он не пошёл нигде не пропадёт

АЛИА шутливый, весёлый, жизнерадостный, клоунский, баловный, озорной, ~ хошин/~а шог смешной, комический, комич-

ный, скоморший, ~ хүн весёлый человек, шутник, шалун, ба-
ловник, весельчак, ~ яриа шутка

АЛИАЛАХ шутить, смешить, манай аав ~ дуртай наш отец лю-
бит пошутить

АЛИАЛАГЧ клоун, шутник, скоморох, циркийи ~ цирковой ко-
мик/клоун

АЛИВ дай, дайте, ~ нааш нь дай сүда, ~ наад номоо дай эту кни-
гу, ~ явья давай (те) пойдём

АЛИВАА всякий, каждый, любой, какой бы ни был, ~ хүн любой
человек, ~ тохмолдолд во всяком случае, ~ зүйл всякое, разное

АЛИМ яблоко, яблочный, болсон ~ спелое яблоко, ~ны амт/шүүс
яблочный вкус/сок, ~ны мод яблоня

АЛЛАГА убийство

АЛМААС алмаз, алмазный, ~ эрдэнэ алмаз, ~ эрдэнийн сан ал-
мазный фонд

АЛМАЙРАХ ротозейничать, быть рассеянным/невнимательным

АЛМАН: ~ сар полумесяц, лунный серп

АЛМАС 1) снежный человек, дикий человек, 2) ведьма

АЛС даль, вдали, далёкий, дальний, Алс Дорнод Дальний Восток,
~ ирээдүй далёкое будущее, ~сыг харагч колесо обозрения,
~сыг харах быть дальновидным, ~сыг ширтэх глядеть вдаль,
~сын мориод дөрөөлөх отправиться в дальние края, ~ын
зам/аян далёкий/дальний путь, ~аас гүйдэлтэй морь конь, при-
скакавший из далека, ~ын хамаатан дальний родственник, ~
бөглүү газар захолустье, ~ дорнодын бэгбаатар несясь длин-
нохвостая дальневосточная, ~ хэтийн перспективный

АЛСААС издали, издалека, ~ ирэх приехать издалека

АЛСИАГДАХ *страд.* от алслах, быть отдалённым, отдаляться,
находиться вдали от чего-либо, ~сан хязгаар отдалённые края

АЛСЛАХ удаляться, отдаляться, находиться вдали

АЛТ (ан) золото, золотой, шижир/цэвэр ~т червонное чистое зо-
лото, ~н зоос золотая монета, ~ан бөгж золотое кольцо, ~ан гар
золотые руки, ~н дунд/дундаж золотая середина, ~н баталгаа
золотое содержание, ~н хүхэр реальгар, ~ны уурхай золотые
прииски, ~ны иөөц золотые запасы, ~ны чулуу золотая руда, ~н
биндэрьяа геол. гелиодор, ~ гагнуур четырёхлисточник золоти-
стый, ~ны дэргэдэх гууль шарлаан *погов.* рядом с золотом и
лагунь желтеет, ~ хайлуулах выплавка, отлив золота, валютын
~ны агуулдац золотое содержание валюты, ~ны сорьц проба
золота, Алтан од *астр.* Венера, Алтан мэлхийн орд созвездие
Жертвенник, Алтан мөнгөн шаргуудын орд созвездие Малая
Медведица, Алтан гадас одон орден Полярной звезды, ~н зул
польпан, ~н гургалдай соловей, ~н хараацай ласточка, ~н
хайрцаг шкатулка с предсказаниями судьбы (в смысле книга
судеб), ~н хайрцаг ихээх открыт «золотой ларец» покойного,
т.е. справиться у ламы-астролога о благоприятной дате похоро-
н, выяснить судьбу умершего человека – обряд-консультация
у ламы, ~н жад загас тунцеобразные рыбы, ~н загас наадуулах
заниматься любовью, ~н ёл ягнятник среднеазиатский, ~н
мэлхий үзүүлэх предсказать что-либо, гадая на жертвенной че-
репахе, ~н хошуу өргөх распространять сплетни, доносить,
ябдничать

АЛТАДМАЛ позолоченный, покрытый позолотой

АЛТАЙ Алтай, Алтайн нуруу Алтайский хребет, Алтайн
цагшван шонхор кречеты алтайски

АЛТДАХ золотить, покрывать позолотой, ~сан золочённый, бөгж
~золотить кольцо

АЛТЛАГ золотистый, цвета золота, ~ өнгө/өнгийн золотистый
цвет

АЛТГАЙ золотиносный, имеющий золото, ~ элс золотиносный
песок

АЛУУЛАХ *побуд.* от алах, велеть/заставлять убить, велеть зако-
лоть, заставлять зарезать (напр. овцу), быть убитым

АЛХ молоток, молот, ~ дөш хоёр молот и наковальня, ~н хээвид
орнамента, ~ загас рыба-молот

АЛХАА шаг, походка, поступь, жигд ~ ровный шаг, бардам ~а
гордая поступь, түргэн ~гаар явах идти быстрыми шагами

АЛХАМ шаг, походка, анхны ~ хийх сделать первый шаг, ~ ~аар
шаг за шагом, ~ бүрд на каждом шагу, ~ ч ухрахгүй не отсту-
пать ни на шаг

АЛХАН: ~ хээ вид монгольского национального орнамента

АЛХАХ шагать, ступать, идти, переступать, удаан/зөөлөн ~ ша-
гать медленно, идти тихим шагом, замаар ~ идти по дороге,
юман дээгүүр ~ перешагнуть через что-либо, хөл инийлүүлэн ~
шагать в ногу, ~аад марш! шагом марш!

АЛХДАГ шагающий, ~ экскаватор шагающий экскаватор, ~
нэвтэрхий толь ходячая энциклопедия

АЛХЛАХ шагать быстро, ступать, идти быстрыми шагами

АЛХУУЛАХ *побуд.* от алхах, тайахыг хүртэл ч бас нэлээн ~на
шүү *разг.* до вашего дома ещё довольно долго шагать

АЛЦАЙХ расставлять/раздвигать ноги, расставляя ноги в не-
брежной позе, ~н суух сидеть растопырившись, хөлөө
~ж/~лгаад зогсох стоять, широко расставив ноги, ~ж хэвтэх а)
лежать с раздвинутыми ногами, б) лениться, бездельничать, си-
деть без дела

АЛЦГНАХ 1) растопыриваться, ковылять, идти утиной поход-
кой, 2) вести себя непристойно/легкомысленно (о женщине)

АЛЦГАР 1) кривоногий, растопырренный, 2) низкий, низкорос-
лый, коренастый, тэр ~ хөлтэй он кривоногий

АЛЧУУР платок, тряпка, салфетка, полотенце, нусны ~ носовой
платок, иүүр гарын ~ полотенце, гурвалжин ~ косынка

АЛЬ 1. какой, который, любой, ~ хир/ээрэг насколько, сколько, в
какой степени, ~ иэг какой-либо, ~ нь ч адил всё равно, безраз-
лично, ~ болох түргэн как можно скорее, ~ болох аргаар лю-
бым возможным способом, ~ эрт/дивангарт давным давно, ~ ч
улсын харьялалгүй иргэн апартид, человек, не имеющий граж-
данства

АЛЬ 2. дай, дайка, дэвтэр ~ дай тетрадь

АЛЬБИН *геол.* кобальт

АЛЬБОМ альбом

АЛЬХАН где же, на какой же сторонке, уулын ~ талд нь байна
на какой же сторонке горы находится

АМ 1. 1) рот, уста, пасть, 2) слово, язык, 3) едок, иждивенец, ~
авах взять слово, ~ алдах/өгөх/гарах клясться, дать слово, ~
алдуулах ловить на словах, ~аар амьсгалах дышать ртом, ~
ангайх а) раскрывать рот/пасть, б) заговорить, сказать, молвить
слово, ~наас ~ дамжих передаваться из уста в уст, ~ асуух
спрашивать о чём-либо с иронией, язвить, ~аа барих сожалеть о
сказанном, досадовать, ~ бардам хвастливый, ~ бузарлах не
сдерживать слова, обнадёжить кого-либо зазря, ~ бүл семья, ~
гэрээ устный договор, ~ дагах поддакивать, ~н дээрээ на сло-
вах, ~ зайлах поносить рот, ~н зохиол фольклор, ~ мэдүүлэг
устные показания, ~ иотолгоо устные доказательства, ~н секс,
~аараа секс хийх оральный секс, ~аа тат/хамхн! закрой рот!
замолчи! ~ны тамхи табак для курения, ~ шалгалт устный эк-
замен, ~ мөлтөс в последний мнг, ~ны ус питьевая вода, ~
халах находиться в возбуждённом состоянии, быть «под му-
хой», ~ хамарт орох (хүн) чересчур бойкий, «без мыла влезет»,
~ны хншиг успех, fortuna, ~ны хөндий полость рта, ~ хуурай
буцах возвращаться ни с чем, не солоно хлебавши, ~н хэлээр
доромжлох оскорблять словестно, ~ цангах испытывать жажду,
бууны ~ дуло ружья, задгай ~тай болтливый, үхэр бууны ~
жерло пушки, хүн ~ население, ~ алдвал барьж болдоггүй агт

алдвал барьж болно коня можешь воротить, а слово нет, **-аараа шороо үмхэх** приходите к плохому концу, **-ид ч үгүй, хамарт ч үгүй** *приблизительно*: ни нос, ни в рот (в смысле мало), **хөхүүрийн** ~ цаашилж, **хүйтний** ~ иаашилж байна трескучие морозы, холода

AM 2. падь, уулын ~ид в пади горы, **Их Тэнгэрийн** ~ Падь Великого неба, *истор.* другое название «Маршальская падь» – правительственная резиденция рядом с Улан-Батором

AM 3. мера измерения, зуун ~ метр газар земля в сто квадратных метров

АМААР 1) устно, 2) устный, ~ хэлэх сказать/говорить устно, ~ харну өгөх ответить устно

АМАНЦАР говорун, краснобай

АМАР спокойный, благополучный, спокойно, благополучно, лёгкий, нетрудный, легко, нетрудно, ~ **тайван байх/суух** быть спокойным, сидеть спокойно, ~ **хялбар нарн.** лёгкий, простой, ~ **ажил** лёгкая работа, **хэлэ-хэл** ~ лёгко сказать/говорить, **бид мэнд** ~ мэнд сууж байна мы живём благополучно, ~ **заяа өгөхгүй/үзүүлэхгүй** байх не давать покоя, **хэн иэгийн** ~ **тайвныг эвдэх** нарушать чей-либо покой, **бид** ~ **заяа үзэхгүй** байна мы не знаем покоя, ~ **тайван байлгах** оставить кого-либо в покое, **сайаа** ~ **суух** жить спокойно/беззаботно, ~ **сайн уу?** ~ **байна уу?** здравствуйте! ~ **заяа үзүүлэхгүй** лишать покоя, «затрахать»

АМАРЖИХ 1) успокаиваться, 2) рожать, ~ газар родильный дом, роддом, **-сны тэтгэмж** пособие по беременности и родам

АМАРЖУУЛАХ *побуд.* от **амаржих**, 1) давать покой, успокаивать, 2) дать возможность рожать, принять роды

АМАРЛИНГҮЙ беспечный, беззаботный, благодушный, спокойный, беспечно, беззаботно, благодушно, спокойно, беспечность, беззаботность, благодушие, спокойствие, ~ **амьдрал** беспечная/беззаботная жизнь, **юманд** ~ **хандах** относиться к чему-либо слишком беспечно/беззаботно

АМАРХАН простой, лёгкий, просто, легко, **үүнийг сурахад** ~ легко научиться этому, **энэ бол туйлын** ~ это очень легко

АМБААР 1) амбар, складское помещение, кладовая, 2) *разг.* домик

АМБАН большой, крупный, ~ шар большой/крупный вол

АМБУЛАТОРИ амбулатория, амбулаторный

АМГАЛАН мир, спокойствие, благополучие, благоденствие, мирный, спокойный, миро, спокойно, ~ **тайван байдал** мир, спокойствие, ~ **айлтгах** приветствовать, ~ **байдлыг үймүүлэх/алдагдуулах** нарушить покой, лишить покоя

АМДАХ 1) поджидать на пути, пересекать кому-либо путь, 2) идти навстречу, ~и уулзах встретит, идти кому-либо навстречу, ~и сөнөөгч перехватчик

АМЕРИК Америка, американский, **Америкийн Нэгдсэн Улс** Соединённые Штаты Америки

АМЖИЛТ успех, достижение, рекорд, прогресс, ололт ~ достижение, успех, **дэлхийн дээд** ~ **тогтоох** установить мировой рекорд, ~ **эвдэх** побить рекорд, **таны ажид** ~ **хүсье** желаю успехов в вашей работе, ~ **гаргаж** делать успехи, добиться успеха

АМЖИЛТГҮЙ безуспешный, напрасный, безуспешно, напрасно **АМЖИЛТТАЙ** успешный

АМБЖИРГАА жизнь, существование, ~ны **нөхцөл** условия существования, ~ны **өртөг** стоимость жизни

АМЖИХ успевать, делать вовремя, суметь, **гэрлэж** ~**гүй явн**а ещё не женат, **успел** пожениться

АМЖУУЛАХ *побуд.* от **амжих**, выполнить в срок, исполнять в нужный срок, осуществлять

АМИАРАА лично, сам, отдельно, ~ **явсан нь** дээр лучше идти самому, ~ **ирилцах** поговорить отдельно/наедине/с глазу на глаз

АМИЛАХ оживать, воскрешать, приходите в себя/в чувство **АМИЛУУЛАХ** *побуд.* от **амилах**, оживлять, воскрешать, приводить в чувство, возвратит к жизни

АМИН 1. жизненный, ~ дэм витамин, ~ гол аорта, ~ сүнс душа **АМИН** (даа) 2. отдельно, только для себя, для личного пользования, **хэдэн мал** ~ **үлдээх** оставить для себя несколько голов скота, ~ **хэрэглэх** использовать для себя/для личных нужд

АМИНДЭМ витамин, витаминный, витаминозный

АМИНДАЙ однофамилец, тэзка

АМИНЧ эгоист, себялюбец, эгоистичный, эгоистический, ~ үзэл себялюбие, эгоизм, ~ **хүн** эгоист

АМИНЧЛАХ 1) секретничать, шептаться, 2) вести себя эгоистично

АМИНЧХАН эгоист, эгоистический

АМЛАХ 1. 1) обещать, дать слово, 2) бросать вызов, вызвать противника (о борцах), ~ **снаа** биелүүлэх выполнить обещание, ~ **сандаа хүрэх** сдержать слово

АМЛАХ 2. впервые брать грудь (о новорождённом)

АМЛАХ 3. измерить на квадраты

АМЛАХ 4. подниматься вверх по пади

АМРААХ *побуд.* от **амрах**, давать отдых, предоставлять отдых, давать возможность отдохнуть, давать покой, успокаивать, **Нүхт амралтанд** ~ **амруулах** отправить в дом отдыха **Нүхт**

АМРАГ любимый, милый, дорогой, любящий, ~ **-ийн сэтгэл** любовь, **нууц** ~ любовник, любовница, **аргагүй** ~ данный судьбой любовник, любовница

АМРАГЛАХ любить, испытывать любовь, влюбляться

АМРАЛГҮЙ 1) без отдыха, без передышки, 2) неустанно, беспременно, ~ **хийх/ажиллах** делать/работать без отдыха

АМРАЛТ отдых, отпуск, каникулы, ~ **ын газар** дом отдыха, ~ **ын өдөр** выходной день, день отдыха, ~ **ар явах** ехать в отпуск, **уйти** в отпуск, **ээлжийн** ~ очередной отпуск, **жирэмсний** ~ декретный отпуск, ~ **ын мөнгө** отпускные деньги, **сургуулийн зуны** ~ школьные летние каникулы

АМРАЛТТАЙ находиться в отпуске, иметь отпуск

АМРАХ отдыхать, быть/находиться в отпуске, ~ **цаг** время отдыха, **бие** ~ чувствовать себя отдохнувшим, **сайнаа/сэтгэл** ~ успокаиваться, утешаться, **энэ жил Бээжин явж** ~ **сан** в этом году съездил (и) отдохнул(и) в Пекине

АМСАР горлышко, отверстие (сосуда, посуды), край сосуда, край отверстия, **аяганы** ~ верхний край чашки/пиалы, ~ **дүүрэн** полный до краёв, **хавцалын/ангалын** ~ дээр на краю пропасти

АМСАХ 1) пробовать, отвеживать, 2) испытывать, переживать, ~ отвеждать пищу, **зонлоо** ~ испытывать горе/трудности, **жаргал** ~ вкушать счастье, наслаждение

АМСУУЛАХ *побуд.* от **амсах**, давать пробовать, отвеживать, угощать, дать полакомиться

АМСХИЙХ чуточку/немножко отдохнуть, перевести дыхание, перевести дух, сделать передышку

АМТ вкус, вкусовое свойство, привкус, **эвгүй** ~ неприятный привкус, ~ **оруулах** приправлять, делать вкусным

АМТАГДАХ 1) ощущать вкус, 2) чувствовать гордость, **муухай** ~ ощущать неприятный вкус, **цус** ~ ощущать вкус крови, **бир** ~ чувствовать прилив силы

АМТАЙ 1) языкастый, острый на язык, 2) *перен.* говорливый, болтливый, несдержанный на язык, 3) имеющий отверстие, **хоёр** ~ буу двухствольное ружьё

АМТАРХАГ сладенький, сладковатый, вкусненький

АМТАРХАХ 1) проявлять аппетит, лакомиться, 2) *прям. и перен.* пристраститься к чему-либо, смаковать, **ихэд** ~и **идэх/уух** есть/пить со вкусом, лакомиться, смаковать

АМТАТ сладкий, вкусный, приятный, ~ журж апельсин, ~ гуа дыня, ~ идээ вкусная пища, ~ сархжаг мөөг гриб рыжик

АМТГҮЙ 1) невкусный, безвкусный, 2) неинтересный, невыразительный, ~ хоол безвкусное кушанье

АМТЛААЧ дегустатор

АМТЛАГ вкусный, сладкий

АМТЛАГЧ приправа, добавки

АМТЛАХ 1) вкушать, пробовать, 2) делать вкусным, придавать вкус, приправлять, ~ж үзэх пробовать на вкус, хоол ~ зүйл приправа

АМТЛУУЛАХ побуд. от амтлах, давать пробовать, заставлять отведасть

АМТТАЙ 1) вкусный, лакомый, сладкий, 2) имеющий привкус/какое-то вкусовое свойство, шорвог ~ имеющий солёный вкус, муухай/сайхан ~ неприятный/приятный на вкус, ~ хоол вкусное кушанье, вкусная еда

АМТТАЙХАН вкусенький, сладенький, лакомый

АМТТАН сладости, деликатес, дорно зүгийн ~ восточные сладости

АМТШИХ 1) вкушать, входить во вкус, привыкать, 2) приучиться, ~сай хэрээ арван гурав дахин посл. повадившаяся ворона тринадцать раз прилетит *приблизительно*: повадился волк в овчарню

АМУУ злаки, зёрна, общее название злаковых растений, ~ будаа/~ тариа тарих сеять зёрна/злаки

АМЬ жизнь, дыхание, ~иа аваад явах идти своей дорогой, преследовать личные интересы, ~ аврах спасать жизнь, ~иа аргалах перебиваться, жить чем бог послал, ~ гарах остаться в живых, выжить, ~ давирах слишком печься о себе, ~ дүйх riskовать своей жизнью, ~ зуух жить, существовать, ~ мэрийх страстно желать, хотеть больше жизни, ~ нас жизнь, ~ насая даатгах страховать свою жизнь, ~ орох оживать, приходиться в себя, возвращаться к жизни, ~иа солих убить друг друга, ~ тавих умирать, ~ тасрах умирать,дохнуть, ~иа хамгаалах защищать свою жизнь, ~ хайргүй не щадя жизни, беззаветно, ~иа хорлох лишать себя жизни, покончить жизнь самоубийством, ~ хэлтгэх избежать смерти, быть помиллованным

АМЬД живой, одушевлённый, ~ юмс всё живое, ~ын жин живой вес, ~ мэнд байх быть живым и здоровым, ~ байгаль живая природа, ~ явах быть живым, жить, ~ явах эрх право на жизнь, ~ гарах выйти/остаться живым, ~ хун аргатай, аргалах гал цогттой живой человек всегда найдёт выход (из положения), в теплящемся очаге всегда есть искра

АМЬДААР живьём, заживо, дуучи Сарангууяг ~ харах видеть живьём певичу Сарангуа

АМЬДРАЛ жизнь, жизненный, аж ~ жизнь, существование, чинээлэг ~ зажиточная жизнь, ~ын түвшин уровень жизни, ~ын хэрэгцээ/шаардлага жизненные потребности, ~ын төлөө тэмцэл борьба за жизнь, ~ын өртөг стоимость жизни, ~аа холбох соединить свою жизнь/судьбу

АМЬДАЙ тэзка

АМЬДРАХ жить, существовать, ~ арга способ существования, ядуу ~ жить в нищете, ганцаараа ~ жить одиноко, жаргалтай ~ жить счастливой жизнью, ~ хэрэгсэл средства к существованию

АМЬДРУУЛАГЧ оживляющий, животворный, воскрешающий, сэхээн ~ мед. реаниматор

АМЬДРУУЛАХ побуд. от амьдрах, возвращать к жизни, воскрешать, оживлять, сэхээн ~ тасаг мед. отделение реанимации, реанимационное отделение, сэхээн ~ ухаан реаниматология

АМЬЖИРГАА жизнь, существование, условия существования/жизни, ~ны өртөг өссөөр байна всё ещё растёт/увеличивается стоимость жизни

АМЬНЫ личный, собственный, ~ажил личные дела

АМЬСГАА дыхание, вздох, старик, старуха, ~ авах вдыхать, ~гаа татах затаить дыхание, задерживать дыхание, ~ хураах умереть, дөнгөж ~тай байх еле дышать, ~ны тоо гүйцэх умереть, преставиться

АМЬСГААДАХ запыхаться, почувствовать одышку, задыхаться, одышка, хурдан явснаас/гүйсээс болж ~ запыхаться/начать дышать с трудом от быстрой ходьбы/бега, их ~даг болох, их ~даг хуучтай/өвчтэй болох страдать одышкой

АМЬСГАЛ дыхание, дыхательный, ~ын эрхтэн дыхательный орган, уур ~ климат, ~ хураах испускать последний вздох, умереть, ~ давцах страдать от отдышки, ~ боогдуулах хий удущающий газ, ~ын дээд зам верхние дыхательные пути, ~ын цочмог халтай хам шинж атипичная пневмония

АМЬСГАЛАХ дышать, чөлөөтэй ~ вздохнуть/дышать свободно, гадагш ~ выдыхать, производит выдох

АМЬТАЙ живой, одушевлённый, нэг ч ~ юм үзэгдэх биш/үл үзэгдэнэ не видно ни одной живой души, ~ юмс одушевлённые предметы, нэг ~, амь нэгтэй единоклассный, единоклассный

АМЬТАН живое существо, животное, улс ~/хүн ~ люди, адгуусан ~ животные, ~ы аймаг фауна, животный мир, ~ судлал зоология, ~н сургагч дрессировщик, өөдгүй ~ сволочь, ублюдок, ямар сонин ~ бэ какое странное существо, разг. кого я вижу!

АН 1. трещина, щель, расщелина, расселина, газрын ~ расщелина в земле, ~ цав трещина, щель, хадны ~ цав трещина/расщелина в скалах, ~ гарах дать трещину, треснуть, трескаться

АН 2. зверь, ~ гөрөөс/~ амьтан *собир.* звери, зверьё, дичь, дикие животные, ~ агнах/хийх, ~ гөрөө хийх охотиться на зверей, заниматься охотой, ~ амьтнаар элбэг нутаг/газар местность, богатая зверем, ~ агнуурын хууль закон о правилах охоты, ~гийн мах дичь, мясо диких животных, ~гийн арьс звериная шкура, пушнина, ~ агнах эрхийн бичиг, разрешение на охоту

АНА: ~ маан а) равный, одинаковый, б) равно, одинаково, ~ маан июцолдох не уступать друг другу в силе и ловкости, схватиться из-за чего-то, имея равные силы

АНААШ зоол. жираф

АНАГААХ лечить, ~ ухаан медицина, ~ ухааны дээд сургууль медицинский институт, ~ ухааны дунд сургууль медицинское училище, эмээр ~ лечить лекарствами, өвчтөнийг ~ лечить больного

АНАР *бот.* гранат, *геол.* гранат

АНАРХИ анархия, анархический, ~ зан /байдал, ~ үзэл анархизм

АНАТОМИ анатомия, анатомический, хүний биеийн ~ анатомия человека, ургамлын ~ анатомия растений

АНАТОМИЧ анатом, специалист по анатомии

АНАХ 1. 1) подкарауливать, подкрасться, подстеречь, 2) опасаться, остерегаться, настораживаться, избегать, ~ж байгаад барих/барьж авах поймать/схватить кого-либо, подкараулив, муур хулгааныг ~аж байгаад барив кошка подстерегла мышку и схватила её

АНАХ 2. заживать, заживляться (о ране)

АНГААХАЙ птенец, птенчик

АНГАГАР 1) открытый, раскрытый, 2) широкий, разинутый, 3) зевака, бездельник

АНГАЙЛГАХ побуд. от аигайх, раскрывать/открывать что-либо, амаа ~ раскрывать/открывать рот/пасть

АНГАЙХ 1) раскрываться, открываться, зиять, 2) перен. зря проводить время, бездельничать, ротозейничать, ~ж харагдах зиять, выглядеть зияющим, ~ амтай ч залгих хоолойгүй загадка с раскрывающимся ртом, но без горла, чтобы глотать (хайч — ножницы), мэдэлгүй ~аад зогсож байв *разг.* стоял, разинув рот, ничего не ведаю

АНГАЛ пропасть, ущелье, расселина, бездна, хадныг ~ ущелье в скале
АНГАЛЗАХ 1) открывать, раскрывать, 2) потерять способность говорить, 3) *перен.* бездельничать, ротозейничать, битгий худлаа ~ад бай *разг.* не болтай языком, толгой ~ж~аад байна голова трещит

АНГАЛЗУУР постоянно открывающийся, ~ хайч крупные/большие ножницы для стрижки овец, ~ амьтан/хүн *простореч. пренебреж.* болван, болтун, пустослов, ротозей

АНГАМ: ~ халуун палящий зной

АНГАРАГ вторник, Ангараг гараг планета Марс

АНГАРХАЙ щель, разрез, трещина, щелистый, открытый, расворённый, разинутый, шаллы ~ щель в полу, хаалганы ~гаар харах смотреть в щель двери

АНГАА жажда, ~г тайлах/гаргах утолить жажду

АНГАХ 1. 1) испытывать жажду, жаждать, 2) испытывать сильное желание, сильно хотеть чего-либо, миний ам ихэд ~ж байна меня мучит жажда, мне очень хочется пить

АНГАХ 2. выцветать, выгорать, высыхать (из-за отсутствия дождя, влаги), ~сан газар высохшая земля

АНГИ класс, курс, ажигчигч ~ рабочий класс, ноёлогч ~ господствующий класс, ~ний тэмцэл классовая борьба, дөрөвдүгээр ~ийн оюутан студент четвёртого курса, наймдугаар ~ийн сурагч ученик/ученица восьмого класса, ~т нийгэм классовое общество, бэлтгэл ~д орох поступить на подготовительный курс, олон ~т кино многосерийный фильм

АНГИД 1) кроме, за исключением, отдельно, 2) другой, үүнээс ~иом алга кроме этой другой книги нет

АНГИЖРАЛ избавление, освобождение

АНГИЖРАХ избавляться, освобождаться, спасаться, отделяться, аюулаас ~ избавляться от опасности, зовлонгоос ~ избавиться от мучений

АНГИЖРУУЛАХ побуд. *от* ангижрах, избавлять, спасать, освобождать

АНГИЛАГДАХ *страд. от* ангилах, разделяться, классифицироваться, группироваться, дифференцироваться, расчлениваться, распдаться, отделяться

АНГИЛАЛ разделение, классификация, группировка, дифференциация, расчленение, баримт материалы ~ дифференциация/группировка материалов, хэлний ~ классификация языков

АНГИЛАХ классифицировать, разделять, дифференцировать, группировать, расчленять, ургамлыг ~ классифицировать растения, хэдэн хэсэг(т) ~ разделить на несколько частей/групп, ~сан мах расфасованное мясо

АНГИНА *мед.* ангина, ~аар өвдөх болет ангиной

АНГИНТАХ заболеть ангиной, хоолой ~ а) болеть ангиной, б) воспаление горла

АНГИР *зоол.* турпан, ~ шар красно-жёлтый, ~ үр дитя кровный

АНГЛИ английский, ~ хэл английский язык, ~и хүн англичанин/англичанка

АНГУУЧ (ин) охотник, зверобой

АНГУУЧЛАХ охотиться, заниматься охотой

АНД друг, приятель, товарищ, дружище, ~ иөхөр хороший/близкий друг, бид ~ бөлөлцөн мý стали друзьями, ~ барих/болох стать побратимами, друзьями

АНДАХ ошибаться, допускать неточность, заблуждаться, халзай Ганболдыг хэн эс ~ вэ? кто не знает льсого Ганболда?

АНДАХГҮЙ не ошибаться, знать безошибочно/хорошо, не путать, не заблуждаться, тэр замаа ~ он не заблудится по дороге, он хорошо знает дорогу

АНДГАЙ клятва, присяга, зарок, честное слово, ~ тангарага өгөх/тавих дать клятву, дать честное слово, присягать

АНДГАЙЛАХ клясться, присягать, үнэээ/үнэнчээ ~ клясться в верности, ~и хэлэх/өчих клятвенно заверить, ~ж гаргасан (бичмэл) мэдүүлэг (письменное) показание под присягой, affidavit

АНДУУ 1. деревянный бак/бачок (для жидкости)

АНДУУ 2. ошибочный, неверный, неправильный, ошибочно, неверно, неправильно, ~ ташаа/эндүү ташаа ошибочное, неверное, ~ ярих/хэлэх говорить неправильно, говорить неправду

АНДУУРАЛ ошибка, неправильность в чём-либо, погрешность, неточность

АНДУУРАХ ошибаться, путать, обозначаться, та намайг хүнтэй ~ч байх шиг байна пожалуй, вы меня с кем-то путаете/вы меня принимаете за другого, би ~аад өөр ном авчихжээ я по ошибке, оказывается, взял другую книгу

АНЭ неустойка

АНЗААРАХ замечать, примечать, обращать внимание, би таны хэлснийг ~сангүй я не обратил внимание, что вы сказали, түүнийг ~сны хэрэггүй не обращай на него внимания

АНЗААРАХГҮЙ не обращать внимания, не замечать, не примечать

АНИА табуированное обращение к старшей сестре, тете

АНИАТАЙ закрытый, зажмуренный, ~ нүд закрытые глаза

АНИВ: ~ ~ хийх/гэх а) мигать, моргать (глазами), б) мерцать (о звёздах)

АНИВАЛЗАХ часто мигать/моргать, часто мерцать

АНИВАСХИЙХ моргнуть, мигнуть, тэр над руу нүдээ ~в он подмигнул мне

АНИВХИЙХ моргнуть, мигнуть

АНИВЧИХ мигать, моргать, шуриться, жмуриться, хурц наранд ~ шуриться от яркого солнца

АНИЛДАХ закрываться, смыкаться, өөрийн эрхгүй нүд минь ~на глаза мои сами/невольно слипаются

АНИР отголосок, отзвук, ~ чимээ/чимээ. ~ а) звук, шорох, б) весть, слух, ~ гарах издавать(ся) какаие-то звуки, шуметь, ~ чимээ алга/~ чимээгүй а) тихо, ни звука, б) мёртвая тишина, в) нет вестей

АНИРЛАХ издавать какие-то звуки

АНИРТ шумный, ~ гийгүүлэгч лингв. шумный согласный

АНИС 1. брусника, ~ түүх собирать бруснику, ~ид явах ходить по бруснику/за брусничой

АНИС 2. суть, сущность, ~ыг нь олох добиваться сути, постигать суть

АНИСГА веко, веки

АНИХ 1) зажмуривать, закрывать, смыкать (глаза), 2) заживать, зарубцеваться (о ране), 3) *перен.* умереть, скончаться, нүдээ ань закрыл глаза, шарх нь ~жээ рана зажила/закрылась

АНИУЛАХ побуд. *от* аних, заставить закрыть глаза, *тюрем.* убить, отправить на тот свет кого-либо

АНКЕТ анкета, анкетный, ~ бөглөх заполнить анкету, ~ын арга анкетный метод, метод анкетирования, ~ын судалгаа явуулах анкетирование

АНСАМБЛЬ ансамбль, Ардын дуу бүжгийн ~ ансамбль народных песни и танца

АНТЕН антенна, зурагтлы ~ телевизионная антенна, гадаах/гадуур ~ наружная антенна

АНУУХАН полный сил, крепкий, бодрый, здравствующий, находящийся в добром здравии (о старых пожилых людях), ~ өвгөн бодрый старик

АНХ 1) первый, первоначальный, 2) сперва, вначале, впервые, ~ удаа первый раз, впервые, ~ан шатны сургууль начальная школа, ~ан шатны боловсрол начальное образование, ~ан шатны шүүх суд первой инстанции

АНХААРАГДАХ *страд.* от анхаарах, привлекать внимание, быть в центре/фокусе внимания

АНХААРАЛ внимание, ~ муутай невнимательный, ~аа хандуулах обращать внимание, ~аа төвлөрүүлэх сосредоточивать/акцентировать внимание на чём-либо, ~ татах привлекать внимание, ~ын төвд байх быть в центре внимания, их ~ тавих уделять большое внимание, ~даа авах принимать во внимание

АНХААРАХ обращать внимание, внимательно относиться, вникать, вслушиваться, битгий анхаар! не обращайтесь внимание! ~маар асуудал вопрос заслуживающий внимания

АНХДАГЧ первый, первичный, ~ төрөл стратотип, ~ иотлох баримт первичное доказательство, ~ үе первый период, первичный период, ~ эрх первичное право, ~ өргөлт муз. хорей

АНХДУГААР первый, ~ дэвтэр первый том, первая тетрадь, иамын ~ их хурал первый съезд партии

АНХАНДАА первоначально, сначала, когда-то

АНХЛААД *разг.* сначала, сперва, чн ~ тэгж хэлээ биз дээ *разг.* сперва ты ведь так сказал

АНХИЛАМ благоуханный, ароматный, душистый, ~ үнэртэй цэцэг благоухающие цветы, ~ үнэрт саван душистое мыло

АНХИЛАХ благоухать, распространять аромат

АНХИЛУУН/АНХИЛУУР ароматный, благоуханный

АНХНААСАА сначала, с самого начала, сперва, прежде всего

АНЧ 1) охотничий, звероловческий, занимающийся охотой, 2) охотник, ~ нохой охотничья собака, ~ хүн охотник

АНЧИН охотник, зверолов, сайн/тэргүүний ~ хороший/передовой охотник, хулгайн ~ браконьер, ~ы овоохой охотничий шалаш-

АНЧЛАХ охотиться, заниматься охотой

АНЬСАГА глазная щель

АППАРАТ аппарат, зургийн ~ фотографический аппарат, фото-аппарат, утасны ~ телефонный аппарат

АПТЕК аптека, төв ~ центральная аптека, аяны ~ дорожная аптечка

АР 1) задняя, теневая сторона, северная сторона, 2) зад, спина, север, 3) задний, тыльный, северный, ~ биел~ нуруу спина, ~ нуруугаар нь хаях *спорт.* бросать на обе лопатки, гэрийн ~ тал задняя/тыловая сторона юрты, уулын ~ бэл северный склон горы, ~ өвөргүй и сзади и спереди, цаасны/хуудасны ~ өвөргүй бичих исписать обе стороны листа бумаги, ~ тал а) тыл,

б) задняя/оборотная сторона, ~ талын алба интендантская служба, ~ын хаалга задний, «чёрный ход», блат, по блату, ~ын хаалгадах делать что-либо по блату, ~ талын эмнэлэг тыловой госпиталь, гарын ~ тыльная сторона руки/ладони, ~д/~ талд а) в тылу, б) за спиной, ~ Монгол/ Газар.Внешняя Монголия, ~ Солиогос Северная Корея, салхи ~аас үлээнэ ветер дует с тыла, ~ гэр дом, семья, ~ын хаалга чёрный ход *букв.* тыловая/задняя дверь, залуу насанд охидууд ~ өвөрөөр минь гүйж байлаа, когда был молодым, девушки бегали вокруг да около меня, ~аар тавих гулять на стороне, наставлять рога

АРАА 1. коренной зуб, ~ шүд *парн.* зубы, агт ~/захын ~ зубы мудрости, ~ндаа зуух иметь зуб против кого-либо, точить зубы против кого-либо

АРАА 2. *тех.* шестерня, передача, дамжуулах ~, залгах ~ передача управления, изгдүгээр ~ид залгах перевести /переключать на первую скорость, шүдэт ~ зубчатая передача, унадаг дугуны гишгэх/гишгүүр ~ педаляная передача в велосипеде, ~ залгах барилуу рычаг переключения передачи

АРАА 3.: ~ тоть попугай

АРААЖИО *устар.* радио

АРААР 1) сзади, позади, 2) отсутствие кого-либо, сүүлдэж прсэинь ~ суув те, которые пришли с опозданием/опоздали, сели сзади, тэр байшингийн ~ орсон он скрылся за домом, бидийн ~рлийм хэрэг болжээ это случилось в наше отсутствие, ~ тавих обмануть, одурачить, оставаться в дураках, обвести вокруг пальца, «наставить рога», ~раа тавиулах быть обманутым/одураченным

АРААТАН хищник, хищный зверь, ~ амьтан звери, дикие-животные, зэрлэг ~ хищные животные

АРААЛАХ (араа ургах) прорезаться (о коренных зубах)

АРАВ/АРВАН 1) десять, десяток, десятка-, 2) для обозначения неопределённого множества много раз, неоднократно, 3) для выражения малого количества несколько, всего, лишь, 4) десятое (в названиях чисел месяца), арван арваар зуу десятью десятство, ~ дахих а) повторять десять раз, б) удесятярьте, ~ дахин их в десять раз больше, ~ арваар по десять, по десяти, ~н жилийн дуид сургууль десятилетка, десятилетняя/средняя школа, ~н хоёр жилийн орчил двенадцатилетний цикл (по лунному календарю), ~н хуруу шигээ мэдэх знатъ как свои пять букв. десять пальцев, ~н хуруу тэгш мастер на все руки, ~н долоон настай семнадцать летний, ~ хэлүүлэх заставляя повторять несколько/много раз, олон ~олои ~араа бий/байна имееется много десятков чего-либо, хэд ~н/тав ~н/~ таван тогрог олох санаатай намерен/хочется заработать всего лишь несколько (букв. кое какие деньги ~н цагаан буян десять благодеяний, ~н хар иүгэд десять смертных грехов, өиөөдөр ~н сарын арван сегодня десятое октября, ~ны өдөр десятое число, ~ны хоёр две десятых, ~ын/~аас хоёр нь две/даос из десяти, ~ дахь жил десятицй год, ~тай хүү десятилетний мальчик

АРАВГАР: ~ царай гяргэх строить кислую мину, корчить рожу

АРАВДУГААР десятый, ~ сар октябрь

АРАВТ: ~ *разг.* десятитугровка, ~ын дэвсгэр десятитугриковая купюра, ~ын бутархай десятичная дробь

АРАГ 1. плетёная из прутьев корзина для сбора князка

АРАГ 2.: ~ яс *анат.* скелет, ~ яс/~ мод остов, каркас

АРАЙ еле, едва, с трудом, кое-как, почти, чуть, несколько, немного, разве что, ~й гэж/~ чүү гэж еле-еле, с трудом, ~ бага чуточку, немножко, меньше, ~ л эрт чуть рановато, ~ хүүрхгүй ещё немного не хватает, ~ цаг болоогүй байна ещё не пора, энэ нь ~ дээр это чуть лучше, энэ ~ биш байна это чутьочку не то, ~ чамай/~ чарай еле-еле, кое-как, с трудом, ~ чарай л хийж дуусгалаа еле-еле/с трудом закончили/завершили, ~ ч дээ/~ ч үгүй байлгүй надо же, неужели, да, не может быть! это уж слишком!

АРАЙХАН еле-еле, едва, лишь, пока ещё

АРАЙХИЙЖ кое-как, с трудом, еле-еле, ~ л нэг юм явж байна он еле~ гарч ирлээ я еле/с трудом выбрался оттуда

АРАЛ 1. остров, ~ хойг *парн.* острова, острова и полуострова, хагас ~ полуостров, ~ан нум островная дуга

АРАЛ 2. оглобля, тэргэнийн ~ оглобля телеги

АРАЛ 3. пряхка/застёжка, через которую продергивается ремешь/пояс, зэс ~ медная пряхка

АРАНГА 1. вышка, помост (для охоты)

АРАНГА 2. вышка, нефтийн ~ нефтяная вышка

АРАНГА 3. износ, гутлын ~ износ обуви

АРАНГА 4. даоинные зубы (у людей, жеребят)

АРАНГА 5. *бот.* саранка

АРАНГА 6. место захоронения шаманов

АРАНШИН: ~ зэс самородная медь

АРБИТР: улсын ~ государственный арбитр, ~ын шүүх арбитражный суд, ~ын байцаан шийтгэх ажиллагаа арбитражное производство, ~ын ~ загвар заалт арбитражная оговорка.

АРВААД около десяти, приблизительно десять, почти десять, **түүнээс хойш** ~ жил өнгөрлөө с тех пор прошло почти десять лет

АРВАЙ ячмесь, ~и гурил ячменная крупа, ~ үслэх шелушить ячмень

АРВАЙХ растопыриваться, взъерошиваться

АРВАЛЗАХ кишеть, шевелиться, барахтаться

АРВАН *ист.* войсковая единица, отряд из 10 человек, десятков, ~ы дарга десятник

АРВИ экономность, экономичность, скупость, бережливость, ~ муутай а) небережливый, б) невыгодный, легко/быстро исчерпаемый/иссякаемый, ~ зан скопидомство

АРВИЖИХ увеличиваться, умножаться, накопляться, расти

АРВИЖУУЛАХ *побуд.* от арвижих, приумножать, увеличивать, накапливать

АРВИЛАЛТ экономия, ~ хэмнэлт *парн.* экономия, рачительность

АРВИЛАХ быть бережливым/экономным, беречь, экономить, бережно/умеренно расходовать, ~и хэмнэх горим режим экономии

АРВИН 1) обильный, богатый, множественный, обилие, изобилие, 2) много, богат, 3) ёмкий; вместительный, ~ ургац богатый/обильный урожай, мал сүргээр ~ богатый скотом, ~ тулам вместительный мешок

АРВИС: ~ ухаан знание, постижение

АРВИТАЙ 1) экономичный, бережливый, экономный, 2) значительно, довольно много, ~ ч юм биш *разг.* не так уж много/значительно

АРВИТГАЛ приумножение, увеличение

АРВИТГАХ *побуд.* от арвигах, умножать, увеличивать, обогащать, накапливать

АРВИЧ 1) рачительный, экономный, бережливый, 2) всезнайка, 3) скупец ~ хямгагч байх быть экономным и рачительным

АРВУУЛАА вдесятером, все десять

АРГА способ, средство, метод, возможность, приём, методика, выход, образ, тактика, ~ барил метод, ~ зүй методология, ~ мэх уловка, хитрость, ухищрение, ~ын улирал европейское летоисчисление, гадаад хэл заах ~ методика преподавания иностранных языков, задлаг ~ аналитический метод, өөр ~аар другим способом, ~ зүй методика, илрүүлэх ~ способ выражения, технологийн ~ ажыллагаа технологический процесс, эмчилгээний ~ способ лечения, ямар ч ~гүй безвыходное положение, ~ сүвэгчлэх придумывать способ, ~ хэмжээ авах принимать меры, ~ олох находить способ, ~ саам хийх а) препятствовать, мешать, б) хитрить, ухищраться, уклоняться, избегать, өөр ~ алга нет другого выхода, захиргааны/захиргаадах ~ административный метод, ~нд орох попадать в силу/на удочку, чадаж байгаа хүнд ~ алга *приблизительно*; победителя не судят

АРГАГҮЙ 1) невозможный, безвыходный, нет возможности, невозможно, 2) безвыходность, необходимость, нужда, потребность, 3) исключительно, чрезвычайно, сильно, очень, действительно, 4) конечно, естественно, безусловно, ~ байддал орох попадать в безвыходное положение, хэлэхээс өөр ~/хэлэхээс биш ~ нельзя не сказать, только развести руками (*бува* кроме как сказать, ничего не остается); маргахын ~ невозможно/нельзя забывать, незабываемый, не выходит из головы, яах ч ~ ничёго не поделаешь; неумогу, ~ сайхан зураг поистине прекрасная картина, ~ хөөрхөн/гоё хүүхэн действительно красивая девушка, ~ хайр любовь, испосланная сверху, любовь, которая обязательно должна была случиться, ~ хамгаалалт вынужденная/необходимая (само) оборона, ~ хамгаалалтын хэр хэмжээг хэтрүүлэх превышение пределов необходимой оборо-

ны, би ~ байрласан шүү я действительно очень обрадовался, ~ чухал ажил очень важное дело, ~ чиний зөв безусловно, ты прав/права, ~ эрхэйд по неволе

АРГАГҮЙДЭХ 1) оказываться в безисходном положении, попадать в безвыходное положение, лишаться всяких возможностей, 2) быть вынужденным

АРГАДАХ 1) уговаривать, упрашивать, просить, молить, 2) успокаивать, ласкать, 3) обманывать, хитрить, уйлсан хүүхдийг ~ успокаивать плачущего ребёнка

АРГАЛ аргал, кизяк, сухой помёт скота, ~ түүх собирать кизяк, ~аар галлах топить кизяком

АРГАЛАХ 1) изыскивать средства, находить выход из положения, 2) ухитряться, умудряться, хитрить, изловчиться, 3) задерживать, мешать, 4) лечить, амна/хувиа ~ заботиться/думать только о себе

АРГАЛТ *зоол.* самка, архара/горного барана, ~ угалз горный баран

АРГАМЖ длинные пути коня из сыромятной кожи

АРГАМЖАА верёвка, привязь, дээсэи ~ волосяная/шерстяная верёвка, сураи ~ ремённая верёвка

АРГАМЖААТАЙ привязанный, связанный, находящийся на привязи, ~ морь лошадь на привязи

АРГАМЖИХ привязывать/прикреплять верёвкой, связывать верёвкой

АРГАМЖУУЛАХ *побуд.* от аргамжих, быть привязанным/прикреплённым верёвкой

АРГАТ ловкий, хитрый, ~ шар үнэг хитрая рыжая лиса

АРГАТАЙ 1) предприимчивый, находчивый, умелый, ловкий, 2) хитрый, ~ хүн ловкач, находчивый человек, амыд хүн ~ пока человек жив, выход всегда найдётся

АРГАХ сохнуть, засыхать, черстветь, пересыхать, нүд ~ чувствовать жжение в глазах, ам ~ пересыхать во рту, чувствовать сухость во рту

АРГАЦАА потенциальная возможность, выход из положения, ~ алга даа нет выхода

АРГАЦААХ 1) изыскивать способ, находить выход из положения, стараться избавиться от затруднений, 2) устраивать, приспособлять, принаравливаться

АРГАЧИЛАЛ руководство, инструкция, указание, свод правил, ~ боловсруулах разработать руководство/инструкцию

АРГИЛ 1. много выдавший/испытавший, бывалый, ~ эр бывалый мужик

АРГИЛ 2.: ~ хоолой/дуу бас, низкий/густой голос

АРГИЛАХ 1) защищать, беречь, 2) заботиться, проявлять заботу, ухаживать

АРГУУН сухой, черствый, засохший, густой, пресный (на вкус)

АРД 1. арат, трудящийся, народ, майнай ~ түмэн наш народ, ~ын аман зохиол устное народное творчество, народный фольклор, ~ын дуу народная песня, ~ын засаг народная власть, ~ын эмнэлэг народная медицина

АРД 2. за, сзади, позади, уулын ~ на северной стороне горы, за горой

АРДЧИЛАЛ демократия, өргөн ~ широкая демократия, намьин дотоод ~ внутрипартийная демократия, ~ыг тогтоох установить демократию

АРДЧИЛАХ демократизировать, демократизация, ~сан улс демократическое государство, ~сан ёс демократизм, ~сан төвлөн удирдах ёсны зарчим принцип демократического централизма, тууштай ~ последовательная демократизация

АРЖГАР шершавый, неровный, шероховатый, кудрявый, ворсистый, ~ буржгар *парн.* шершавый, неровный

АРЗАЙХ 1) быть шершавым/неровным, 2) быть грубым, 3) оскаливаться, оскаться, 4) *перен.* знобить, лихорадить, **миний бие** ~гаад **байна** меня знобит, **шүдээ** ~н **инээх** смеяться сверкая зубами

АРЗАС: ~ ~ **хийх/гэх** а) часто оскаливаться, б) знобить, чувствовать озноб/дрожь

АРЗАСХИЙХ 1) знобить, лихорадить, 2) испытывать чувство страха, трястись от страха

АРЗГАЙ оскаленный, с оскалом, ~ **шүд** оскаленные зубы

АРЗГАР 1) шершавость, неровность, 2) шершавый, неровный, грубый, очень ворсистый/всколоченный, ~ **даавуу** грубая материя, 3) оскаленный, с оскалом, зубчатый

АРИГ 1. бережливость, ~ **гам** бережность, ~**тай/~** **гамтай** **хадгалах** бережно хранить

АРИГ 2. чистый, опрятный, опрятность, чистота, ~ **ус** чистая/пресная вода

АРИГ 3.: ~ **суух** сидеть без дела

АРИГЛАХ 1) беречь, 2) чистить, очищать, **биеэ** ~ беречь себя, заботиться о себе/о своем здоровье

АРИГТАЙ бережный, бережливый, **юмаид** ~ **хандах/байх** относиться к делу/челу-нибудь с вниманием/аккуратностью

АРИЛАХ чиститься, очищаться, проясняться, рассеиваться, исчезать, искореняться, переставать, удаляться, убираться, **манви будан** ~в туман рассеялся, **чи эндээс арил/зайл!** убирайся отсюда!

АРИЛГАХ чистить, очищать, искоренять, выводить, убирать, расчищать, **замын хог** ~ расчищать дорогу, **дутагдал** ~ искоренить недостатки, **толбо** ~ выводить пятна

АРИЛЖАА 1. торговля, обмен, мена, ~ **наймаа** торговля, ~ **ны өртөг** меновая стоимость, ~ **ны банк** коммерческий банк, ~ **ны гэрээ** договор мены

АРИЛЖАА 2.: ~ **хатир** перебой (аллюр) лошади

АРИЛЖИХ торговать, торговаться, менять, обменивать

АРИУН чистый, священный, святой, честный, ~ **тайсаг** милый, любимый, ~ **үүрэг** священный долг, **тасалгааны** ~ **цэвэр** чистота комнаты, ~ **шударга хүн** честный человек, ~ **цэвэр** гигиена, гигиеничность, чистота, ~ **ичгүүр** застенчивость, чистая стыдливость, ~ **гурвал** святая троица, ~ **суудал эзэнгүй болдоггүй** свято место пусто не бывает.

АРИУСГАХ очищать, производить обряд очищения

АРИУТГАГЧ дезинфектор, очиститель

АРИУТГАЛ 1) дезинфекция, обеззараживание, дезодорация, 2) очищение, очистка, **сууцаид** ~ **хийх** произвести дезинфекцию квартиры

АРИУТГАХ 1) дезинфицировать, дезинфекционный, 2) очищать, **хувцас** ~ **хэрэгсэл** дезинфекционные средства, **нүгэл хилэнцээ** ~ искупать грехи

АРИФМЕТИК арифметика

АРМИ армия, **монголын ардын** ~ монгольская народная армия, ~д **алба хаах** служить в армии, ~**ийн генерал** генерал армии

АРМЯН армяне, армянский

АРСАЙХ торчать во все стороны, высовываться, разветвляться, ~н **харагдах** виднеться, торчать во все стороны

АРСЛАН 1) лев, 2) второй ранг звание борцапобедителя на монгольском национальном надоме, ~ **заан** мамонт, ~**ийн зулзага** львенок, ~**ийн од** Созвездие Льва, ~ **тнв** остров Цейлон

АРТЕЛЬ артель, **хөдөө аж ахуйн** ~ сельскохозяйственная артель

АРТЕРИ артерия, ~**ийн судас** артериальный пульс

Артиллерия артиллерия

АРУР хризолит

АРУУ: ~ **таруу** кое-где, где-то

АРХАГ 1. хронический, затяжной, постоянный, длительный, ~ **өвчин/хууч** хроническая болезнь, хроническое заболевание, ~ **архичин** горький пьяница, забулдыга

АРХАГ 2. сильный, могучий, громоздкий, громадный, огромный, ~ **эр** силач

АРХАЙХ громоздиться, быть неуклюжим/огромным, ~**сан том эр** громадный мужчина

АРХЕОЛОГИ археология, археологический, ~**ийн судалгаа** археологические исследования, ~**ийн малталт** археологические раскопки

АРХЕОЛОГЧ археолог

АРХИ водка, вино, алкоголь, **жимсний** ~ вино, **шимийн/нэрмэл/тогооны/цагааны** ~ молочная водка, ~ **нэрэх** гнать водку, ~**ид орох** становиться алкоголиком, ~**аас гарах** бросить пить водку, ~**ны цагаан солио** белая горячка, ~**ны лүү** забулдыга

АРХИВ архив, архивный, ~**ын баримт** архивные материалы/факты, **хувийн** ~ личный архив

АРХИДАХ пьянствовать, выпивать, кутить

АРХИРАХ рычать, **нохой муур луу** ~ч **байна** пёс рычит на kota

АРХИЧИН пьяница, алкоголик, алкаш **разг.**

АРИЦ можжевелник, можжевеловый, ~**ны үнэр** запах можжевельника, ~**ны бут** можжевеловый куст

АРЦАЛДАХ спорить, препираться, возражать

АРЧАА забота, уход, ~ **муутай** незаботливый, беспомощный, слабый, **аминдаа** ~ **сайтай хүн** самостоятельный человек

АРЧААГҮЙ неаккуратный, незаботливый, беспомощный

АРЧААТАЙ заботливый, аккуратный, умеющий заботиться/ухаживать

АРЧИХ 1) чистить, очищать, вычищать, 2) обтирать, вытирать, **нүднийхээ цангсан шилийг** ~ протирать запотевшие очки, **тоос** ~ стирать пыль, **нүүрнийхээ хөлсийг** ~ стирать пот с лица, **гутлаа арч** вытирайте(те) обувь!

АРЧИЛГАА уход, забота, ухаживание, ~ **маллагаа** **парн.** уход

АРЧЛАХ заботиться, ухаживать, хүүхэд ~ ухаживать за ребенком, **өнтгөн** ~ ухаживать за больным

АРЧУУР тряпка, полотенце, (все то, чем можно вытирать/стирать)

АРЦААН 1) аршан, целебный, минеральный источник, 2) святая/живая вода, **халуун** ~ горячие воды, ~ **сувилаа** курорт, водолебница

АРЬС 1) шкура, кожа, 2) кожный, 3) раса, 4) расовый, ~ **өвчих** снимать шкуру, ~ **хуулах** сдирать кожу, спустить шкуру с кого-нибудь, ~ **элдэх** выделять кожу, **хонины** ~ овечья шкура, ~**ны өвчин** кожные болезни, ~ **гууртах** гиподерматоз, ~ **ширний үйлдвэр** кожевенная промышленность, ~**ны ялгаа** расовые отличия, ~**ны өнгөөр ялгаварлах үзэл** расовая дискриминация, ~**ны үзэлтэй** расист, ~ **яс** кожа да кости

АРЬСТАН: **хар** ~ чернокожий, негр, **цагаан** ~ белокожий зажигатель, зажигалка

АСААХ 1) зажигать, разжигать, 2) запускать, **гал** ~ разжигать огонь, **гэрэл** ~ зажигать электричество/свет, **мотор** ~ заводить мотор

АСАР 1. палатка, шатёр, павильон, ~ **майхан** **парн.** палатки, **битүү** ~ закрытый павильон

АСАР 2. весьма, очень, ~ **том** очень большой, ~ **их** мэдэх знать очень много

АСАР 3.: **Асар Басар хоёр** Асар и Басар — имена двух собак-персонажей монгольского фольклора

АСАХ 1. зажигаться, загореться, гореть

АСАХ 2. лазить, лазать, забираться, взбираться, **модонд** ~ взбираться на дерево

АСГА каменная осыпь, хад ~ *парн.* каменная осыпь, хад ~ дундуур явах идги по скалам, ходить по осыпи

АСГАРАХ 1) литься, выливаться, проливаться, вытекать, 2) высыпаться, ус ~ч байна вода льется, нулимс ~на слезы льются

АСГАХ 1) лить, проливать, разливать, 2) сыпать, насыпать, высыпать, просыпать, хувингаар ~ мэт устай бороо орно дождь льет как из ведра, хог ~ выбросить мусор

АСМАН неполноценный (самец), делитант, ~ дарга нар мелкие начальники, ~ лам псевдо лама-священнослужитель беззаяния молитв

АСПИРАНТ аспирант, аспирантский, эцнээ ~ заочный аспирант, аспирант-заочник

АСПИРАНТУР аспирантура, ~г суралцах учиться в аспирантуре

АСРАГЧ опекун, воспитатель, нянька, хүүхдийн цэцэрлэгийн ~ воспитатель в детском саду, эмнэлгийн ~ санитарка в больнице

АСРАМЖ забота, уход, опека, попечение, ~ийн газар дом для престарелых, дом для сирот, пансионат

АСРАХ заботиться, ухаживать, өвчтөнийг ~ ухаживать за больным, ~и хамгаалах опека, ~ хүмүүжүүлэх опекуновское воспитание, ~н тэтгэгч кормилец

АСУУДАЛ вопрос, проблема, гол/үндсэн ~ главный/основной вопрос, гол гогцоо ~ ключевой вопрос, маргаантай ~ спорный вопрос, хэлэлцэх ~ повестка дня, ~ тавих поставить/задать вопрос, ~ дэвшүүлэх поднять вопрос, ~ыг эвээр шийдэх уладить дело миром/мирным путем

АСУУЛГА опрос, опросный, бүх нийтийн санал ~ всенародный опрос, референдум, санал ~ыи хуудас опросный лист

АСУУЛТ вопрос, опрос, вопросительный, опросный, ~ хариулт вопрос и ответ, ~ын тэмдэг вопросительный знак, ~ыи хуудас бөглөх заполнить опросный лист/опросную анкету

АСУУХ спросить, спрашивать, задавать вопрос, ~ж лавлах уточнить, хүн амын саналыг ~ опросить население, ~ өгүүлбэр вопросительное предложение

АСФАЛЬТ асфальт

АТ кастрированный верблюд

АТАА зависть, ревность, ~ жэтөө *парн.* зависть, трения, соперничество

АТААРХАГ завистливый, постоянно завидующий, ~ хүн завистник

АТААРХАЛ зависть, соперничество, ревность

АТААРХМААР завидный, заманчивый, возбуждающий зависть

АТААРХАХ завидовать, испытывать чувство зависти, ревновать, вредить, бусдын амжилтад ~ завидовать успехам других, ~сан хари завистливые взгляды, ~и харах смотреть с завистью,

АТААРХУУ завистливый

АТААТАН завистник, ~ дайсан враги

АТАВЧ верблюжье седло

АТАК атака, ~д орох переходить в атаку, морин ~ кавалерийская атака

АТАКЛАХ атаковать

АТАЛ союз но, однако, хотя, несмотря на то что, уншсан ~ ойлгосонгүй не понял, хотя читал

АТАМАН атаман, главарь, вожак шайки, лидер шайки, хулиган

АТАР целина, целинный, нетронутый, привольный, гулевой (о скоте), ~ газар целинные земли, ~ ба атаржсан газар целинные и залежные земли, ~ газар эзэмших осваивать целину, ~ мал гулевой скот

АТАРШИХ быть испаханной, невозделанной (о земле)

АТГА 1) пригоршня, горсть, 2) незначительное количество, ничтожное число, ~ гурил пригоршня/горсть муки, ~ чимх иемно-

го, очень мало, ~ндаа оруулах подчинить кого-либо своему влиянию

АТГАГ 1) подозрительность, 2) предрассудок, предвзятость, 3) мечь, злость, ~ муу/хорои санаа отомщение, мечь, ~ санаа агуулах тагт зло, держать камень за пазухой

АТГАГҮЙ незлостный, честный, наивный

АТГАГЛАХ тагт зло, подозрительность

АТГАХ 1) сжимать в руке, брать горсть чего-либо, крепко держать в руках, зажимать в кулак, держать в зажатой руке, пожимать, 2) подчинять, покорять, гартаа ~ зажимать в руке, гарыг ~ пожимать руку, тэйгэрийн умдаг ~ схватить бога за бороду, букв. ухватить небо за влагалище

АТИГАНАХ извиваться, двигаться (о коротких, низкорослых)

АТИГАР низкорослый, низкий, невысокий, короткий, ~ өвгөн низкорослый старик

АТИГАРДАХ быть слишком низкорослым, оказываться слишком коротким

АТИЙХ сгибать, согнуть, хөлөө ~ сгибать ноги

АТИРАА 1) морщина, складка, сгиб, неровность, 2) извилина, иүүрийн ~ морщина на лице, духайд ~ гарчээ на лбу появились морщины, уулын ~ складчатые горные цепи, извилины горы, даавууны ~ складки на ткани, усны ~ складки/рябь на воде, ~ үүсэл складкообразование

АТИРАХ 1) покрываться складками/морщинами, морщиться, ежиться, 2) корчиться, извиваться в корчах, 3) извиваться, свертываться, складываться

АТЛАНТ атлантический, ~ын далай Атлантический океан

АТЛАС атлас

АТОМ атом, атомный, ~ын жин атомный вес, ~ын цахилгаан станц атомная электростанция, ~ын бөмбөг атомная бомба, эхгийн ~ мирный атом

АТТАШЕ атташе, цэргийн ~ военный атташе, соёлын ~ атташе по культуре

АТТЕСТАТ аттестат, боловсролын ~ аттестат зрелости

АТТЕСТАТЧИЛАХ аттестовать

АТУГАЙ не только... но и, хоть, хэи ч ~ хоть кто, кто бы ни был, юу ч ~ энэ охинтой амралтад явна поеду с этой девушкой на курорт, чтобы там ни было

АУГАА великий, могущественный, гигантский, грандиозный

АФГАНИСТАН афганцы, афганский

АФРИК Африка, африканский

АХ 1) старший брат, 2) старший, 3) в обращении к старшему человеку дядя, ~ дүү нар братья, бид ~ дүү улс а) мы братья, б) мы родственники, ~ дүүгийн найрамдал братская дружба, хүргэн ~ старший зять, ~ аа! та иад туслаач! дядя! помогите мне, пожалуйста! ~ захгүй ни с кем не считающийся, не уважающий старших, ~ дүү болох/боллоцох братвться, стать братьями, хүн ~тай, дээл захтай *посл.* всему есть своя голова

АХАР 1. короткий, низкий, ~ хошуут аврага загас короткорулая акула

АХАР 2. овечья шерсть осенней стрижки, ~ богино хугацаа предельно короткий срок, ~ сүүл копчик

АХАРХАН коротенький, низенький, коротко, кратко

АХАРХАХ проявлять старшинство, считать себя старшим (по возрасту), быть старшим по возрасту, держать себя как старший

АХАС старшие, старшинство

АХДАХ 1) быть старшим, иметь старшинство, оказаться старше, чем надо, 2) перен. быть непосильным, превышать силы/меры, энэ тушаал надад ~ж байна этот пост мне не под силу

АХДУУ 1) непосильный, превышающий чьи-нибудь силы, 2) старший, старше

АХИАД еще раз, еще, повторно, тэр ~ гэрлэв он женился еще раз

АХИМАГ пожилой, старый

АХИУ 1) побольше, много больше, 2) старший, пожилой, ~ **авахыг бодох/хичээх** стараться получить побольше, хотеть взять намного больше

АХИХ 1. повышаться, увеличиваться, продвигаться вперёд, **тушаал** ~ повышаться по службе, **урагш** ~ продвигаться вперёд

АХИХ 2. повторять, делать ещё раз, **нөгөө ажлаа** ~ ад нэг хийх үү сгелаем то дело ещё раз, ~ ад нэг еще раз, ~ и дахин унших читать еще раз, ~ и шунах жадничать

АХИЦ сдвиг, продвижение вперёд, прогресс, успех, **ажлын** ~ успех в работе, ~ **гарах/байх** иметь прогресс/успех, иметь сдвиг

АХЛАГЧ 1) старший, главный, староста, 2) воен. старшина, ~ **тогооч** шеф-повар, главный повар, **ангийн** ~ староста курса/класса, **төлөөлөгчдийн** ~ улава делегации, ~ **дэслэгч** старший лейтенант, **дипломат корпусын** ~ дуайен дипломатического корпуса, **сагсан бөмбөгийн багийн** ~ капитан баскетбольной команды, ~ **аар үлдэх** оставаться за старшего

АХЛАХ 1) быть старшим над кем-либо, 2) начальствовать, главенствовать, ~ **багш** старший преподаватель, ~ **мэргэжилтэй** старший специалист

АХМАД 1) старший, 2) капитан, ~ **хүнийг хүндэтгэх** уважать старших, ~ **зүтгэлтэн** ветеран, **цэргийн** ~ армейский капитан

АХУЙ бытие, существование, ~ **нөхцөл/байдал** условия, **амьдрал** ~ жизнь, ~ **амьдрал** бытие

АЦ 1) развилина, вилы, рогулька, рогатка, 2) парный, раздвоенный, развилыстый, 3) двусмысленный, противоречивый, **өвсний** ~ вилы для сена, ~ **утгатай** двусмысленный, сомнительный, противоречивый, ~ **саанаа/бодол** двусмысленность, противоречивые мысли, ~ **асуудал** альтернативная проблема, ~ **нийлэх** разрешить спор

АЦАГ 1. плата (за доставку или осуществление чего-либо), ~ **өлгөх** приносить жертву духам при переезде через лес

АЦАГ 2. зубец старомонгольской письменности

АЦАГЛАХ сдавать в наём, делать что-либо за плату

АЧ 1. услуга, заслуга, благодеяние, добро, ~ **буян** милость, благодеяние, ~ **тус** польза, ~ **тус хүргэх** приносить пользу, ~ **ийг харнулах** отблагодарить, ~ **холбогдол** значение, ~ **илөө** влияние, **их** ~ **холбогдолтой байх** иметь огромное значение, ~ **ийг** ~ **аар** отплатить добром за добро, ~ **ийг бачаар харнулах** отплатить кому-нибудь чёрной неблагодарностью

АЧ 2. дети сына, внук, ~ **хүү** внук, ~ **охин** внучка, ~ **нийн зулай** үнэрлүүлэх родить внука кому-нибудь

АЧЗ: ~ **ч тач** почти наравне, примерно равный, одинаковый, ~ **тач ноцолдох/үзэлцэх** бороться примерно наравне

АЧАА груз, вьюк, ноша, поклажа, багаж, ~ **бараа**, ~ **тээш** груз, багаж, ~ **ачих** грузить, ~ **ны вагон** багажный/товарный вагон, ~ **ны машин** грузовик, ~ **авагч** грузополучатель, ~ **илгэгч** грузоотправитель, **гар** ~ **тээш** ручной багаж, ~ **ачигч** грузчик, ~ **буулгах** разгружать, ~ **хадгалуулах** сдать груз на хранение, ~ **тээвэр** грузовые перевозки, ~ **тээш сүйдэх** гибель груза, ~ **ны багтаамж** грузоместимость, ~ **өргөх** даац грузоподъёмности, ~ **эргэлт** товарооборот

АЧААЛАЛ нагрузка, **их** ~ большая нагрузка

АЧААЛАХ положить груз на кого-что-нибудь, нагружать, грузить, навьючивать, **тэмээнд ачаа** ~ нагружить верблюда кладью, **тэргэнд шуудайтай юм** ~ нагружить телегу мешками

АЧААР благодаря, в результате, **сайн эмчийн** ~ благодаря хорошему врачу, **чиний тусалсны** ~ благодаря твоей помощи

АЧИГЧ грузчик, ~ **машин** погрузчик

АЧИЛТ отгрузка, ~ **ын жин** отгруженный вес

АЧИТ благодетельный, достойный благодарности, достойный, ~ **эх/ээж** милая благодетельная мать

АЧИХ 1) вьючить, навьючить, грузить, нагружать, 2) наваливать, ~ **зваливать**, **машинд бараа** ~ нагружить автомобиль товарами, **буруугаа бусдад** ~ **тгохох** валить/перекладывать свою вину на других

АЧЛАЛ воздаяние, благодеяние

АЧМАГ перемётная сумка

АЧЛАГА грузовая подвода, транспортные средства

АЧЛАЛ 1) благодеяние, воздаяние, 2) вознаграждение

АЧЛАЛТ благодетельный, достойный

АЧЛАХ 1) благодетельствовать делать добро, оказывать покровительство, 2) вознаграждать, оказывать услуги, давать вознаграждение, платить взаимностью

АЧТАЙ благодетельный, достойный благодарности, достойный, ~ **тустай ажил** полезная и нужная работа

АШГУЙ 1) хороший, отличный, изрядный, порядочный, 2) довольно много, довольно хорошо, извлекать выгоду, ~ **тус** польза, **дээ!** как хорошо! ~ **юун сайн юм бэ!** вот, отлично! очень даже хорошо! ~ **сайн хүн тааралджээ** встретился очень порядочный человек

АШИГ 1. выгода, польза, доход, прибыль, интерес, ~ **олз** прибыль, ~ **орлого** доход, прибыль, ~ **орлогын татаар** подоходный налог, ~ **олох** извлекать пользу, извлекать выгоду, ~ **тус** польза, **выгода**, **интерес**, **үүнээс ямар** ~ **гарах юм бэ?** какая от этого польза? **хувийн эрх** ~ личные интересы, ~ **хойжоо** выгода, корысть, **малын** ~ **шим** продуктивность скота, **цэвэр** ~ чистый доход, ~ **ийн нийт дүн** валовая прибыль, ~ **гийн түвшин** уровень дохода, ~ **ийг нөхөн олгодотгүй давуу эрхтэй хувьцаа** некумулятивная привилегированная акция, ~ **аа хуваах** распределение прибыли, ~ **өгөх** приносить/давать доход, **үр** ~ результаты, эффект, ~ **ийн шимтгэл** удержание с доходной части, **эрх** ~ **парн**. интересы, ~ **ийн төлөө бус байгууллага** некоммерческая организация

АШИГ 2. шиска, нарост

АШИГГҮЙ невыгодный, нерентабельный, неэффективный, невыгодно, неэффективно, нерентабельно, бесполезно, ~ **яриа** бесполезный разговор, ~ **хэлцэл** невыгодная сделка, **энэ бидэд** ~ это нам невыгодно

АШИГЛАГДАХ *срад. от* ашиглах, 1) быть в употреблении/в эксплуатации, использоваться, эксплуатироваться, употребляться, быть используемым/эксплуатируемым, 2) быть предметом спекуляции, ~ **ж байгаа орд газрууд** находящиеся в эксплуатации месторождения, эксплуатируемые месторождения, **бүрэн хүч чадлаараа** ~ использоваться на полную мощность

АШИГЛАЛ использование, применение, эксплуатация, ~ **гүй** орших оставить без эксплуатации, забросить

АШИГЛАЛТ использование, эксплуатация, **техникийн** ~ **ыг сайжруулах** улучшить техническую эксплуатацию, ~ **ид өгөх/оруулах** сдавать/пускать/вводить в эксплуатацию, ~ **ын зардал** эксплуатационные расходы, ~ **ын коэффициент** коэффициент использования, ~ **ын өрөмдөлт** эксплуатационное бурение

АШИГЛАХ использовать, эксплуатировать, извлекать выгоду, присваивать, воспользоваться, **машинныг дээд зэргээр** ~ максимально использовать машину, **туршлага** ~ использовать чей-либо опыт, **завшааныг** ~ пользоваться случаем, **бүх бололцоог** ~ использовать все возможности, **нөөц бололцоог** ~ использовать резервы, **эрх мэдлээ хортойгоор** ~ злоупотреблять властью, ~ **н шамшиг-дуулах**

АШИГЛУУЛАХ *побуд. от* ашиглах, давать использовать, позволять эксплуатировать, разрешать присваивать, **түрээсээр** ~ давать в аренду, **гэрээгээр** ~ эксплуатировать по договору

АШИГТ выгодный, полезный, прибыльный, рентабельный, ~ **ажиллагаа** рентабельность, ~ **үйлийн итгэлцүүр** (коэффициент)

коэффициент полезного действия; ~ малтмал полезные ископаемые

АШИГТАЙ выгодный, полезный, прибыльный, рентабельный, ~ арга эффективный метод, эффективное средство, харилцаа ~ хамтын ажллагаа взаимовыгодное сотрудничество, ~ боломж выгодная возможность

АШТАЙ 1) благоприятный, вполне подходящий, приличный, достойный, хороший, эффективный, 2) благоприятно, хорошо, удобно, эффективно, ~ үйлс/хэрэг хорошие дела, ~ вэ! ~ юу даа! как приятно! как хорошо!

АЮУЛ 1. опасность, угроза, беда, несчастье, ~ын хор последствия беды, үхлийн ~ смертельная опасность, ~ тулгарах/учрах смотреть опасности в глаза, гэнэтгийн ~ стихийное бедствие

АЮУЛ 2. толковый, хороший, добротный, ~ын сайн/бузгай хүү довольно толковый/порядочный мальчик, японоор ~ын сүрхий ярих говорить по-японски довольно хорошо/бегло

АЮУЛГҮЙ 1) безопасный, неопасный, безопасно, 2) разг. вполне удовлетворительный, толковый, добротный, олон улсын ~ байдал международная безоопасность, НҮБ-ийн Аюулгүйн Зөвлөл Совет Безопасности ООН, замын хөдөлгөөний ~ байдал безоопасность уличного движения, хамтын ~н систем система коллективной безоопасности, техникийн ~ байдал техническая безоопасность, ~ хурдан хийх делать довольно быстро, ~ зангай довольно вежливый/учтивый, ~ байдалд заналхийлэх ставить под угрозу, подвергнуть угрозе

АЮУЛТ опасный, страшный, грозный, ужасный; ~ өвчин опасная болезнь, ~ дайсан опасный враг

АЮУЛТГҮЙ добрый, хороший, толковый, приятный, ~ хүү добрый мальчик

АЮУЛТАЙ опасный, галын ~ огнеопасно, ~ дурсгүй банди очень непослушный мальчик, трудный мальчик

АЮУЛХАЙ под ложечкой, миний ~ дээр өвдөө у меня болит под ложечкой

АЮУМШИГ страх, ужас, ~аймшиг төрүүлэх наводит ужас, вызывать страх

АЮУМШИГГҮЙ бесстрашный, неустрашимый, отважный, храбрый

АЮУМШИГТ страшный, опасный

АЮУМШИГТАЙ страшный, ужасный, опасный, грозный

АЯ 1. напев, мелодия, мотив, песня, дууны ~ мелодия песни, хөгжилтэй ~ веселый мотив, шүлэгт ~ хийх написать музыку на стихи, үгэнд ~ зохиох сочинить музыку на слова, ~ барих петь песню на торжестве, во время торжества

АЯ 2. подход, такт, манеры, положение, способ, приличие, хүний ~ олох находить подход к кому/нибуде, алив юмны ~ыг олох налаживать, приводить в порядок, находить выход/способ, бусдын ~ыг дагах а) подчиняться чужой воле/чужим словам, б)приспосабливаться/приноравливаться к ситуации, ~нд нь байлгах, ~ар нь орхих не беспокоить, не трогать, оставлять в покое, ~ аашгүй/зүтгүй нетактичный, непристойный, неприличный

АЯ 3. ~ зан занятие, работа, ~ зан юутай байна? как дела?

АЯА междометие ах, эх, ох, ух, ~, ямар гоё вэ! ах, как красиво!

АЯАР тихо, негромко, тихо, медленно, долго, ~ ~! ~ бай! тихо! потише! ~ дуугарах говорить негромко/тихо, ~ явах ийти/ехать медленно

АЯАРДАХ 1) быть слишком тихим, оказываться слишком негромким, 2) быть слишком медленным

АЯАРХАН тихоенько, негромко, медленно, чихэнд ~ хэлэх говорить на ухо шопотом

АЯГ 1. поведение, характер, нрав, манера, ~ ааш/ааш ~ манера, поведение, характер, ~ нь олохгүй хүн непостоянный человек

АЯГ 2. муз. мотив

АЯГА чашка, пиала, шилэи ~ стакан, сэижтэй ~ кружка, модон ~ деревянная чашка, шаазан ~ фарфоровая чашка/пиала, мөнгөн ~ серебрянная пиала, ~ны алчуур кисет для чашки, ~ таваг, ~ шаанага *собр.* посуда, ~ тосох подставлять чашку

АЯГАЛАХ разливать по чашкам/пиалам, цай ~ налить чашку чаю, хундага ~ наливать в бокал, рюмку, айраг ~ наливать в пиалу кумыс

АЯГАТАЙ нвлитый в чашку, ~ цай чашка чаю, ~ юм содержимое чашки, чтоо в чашке

АЯГЛАХ проявлять свой характер, вести себя игриво, озорничать, капризничать, журить

АЯГҮЙ 1) неудобный, неприятный, неприличный, бестактный, 2) неудобно, неприятно, неловко, не по себе, ~ хэрэг/явдал неприятное дело, ~ байдал неловкое положение, ~ байдалд орох попасть в неловкое положение, ~ болох а) становиться неудобным, чувствовать себя неловким/неловко, б) нездоровиться, не по себе, ~ зан гаргах проявлять дурные манеры, вести себя неприлично/бестактно

АЯДАХ 1. стихать, утихомириваться, успокаиваться, чимээ ~ становиться тихим

АЯДАХ 2. приноравливаться, подлаживаться, приспосабливаться, пользоваться обстоятельствами, бусдыг ~н дагалдах приладиться к другим, аргадаж ~ уговаривать

АЯЗ муз. пьеса

АЯЛАГЧ путешественник, турист, путник

АЯЛАЛ поездка, путешествие, поход, рейс, экскурсия, тойрон ~ туризм, морин ~ конный поход/туризм, явгаи ~ пеший поход, ~ зохиох организовать экскурсию/поход, организовать поездку, саисрын ~ космическое путешествие

АЯЛАХ 1. путешествовать, отправляться в путь, би ~ дуртай я люблю путешествовать, ~ зам/чиглэл путь/маршрут путешествий/поездки

АЯЛАХ 2. напевать, дуу ~ напевать песню/мотив, амандаа ~ напевать про себя

АЯЛГА 1) акцент, интонация, произношение, 2) звук, тон, мелодия, ~ үг грам. междометие

АЯЛГУУ 1) мелодия, 2) лингв. диалект, наречие, говор, хөгжмийн ~гаар под музыку, ярианы ~ благозвучность речи, тон речи, дууны эгшиг ~ мелодичность песни, нутгийн ~ судлал диалектология, ~т жүжиг мелодрама

АЯЛГУУЛАХ напевать, петь, ~и дуулах петь, воспевать

АЯЛГУУТ мелодичный, благозвучный, ~ шүлэг мелодичные стихи

АЯН путешествие, поездка, 2) повод, причина, поход, ~ зам дальний путь, поездка, ~ жин *парн.* каравай, ~ дайн *парн.* поход, ~ы цунх дорожная сумка, ~ы зардал дорожные/походные расходы, ~ы салхи ветер странствий, ~ шалтаг *парн.* повод, причина

АЯНГА гром, ~ зайлуулагч громоотвод, ~ буух удар грома, Аянга цахилгааны орд Созвездие Пегас

АЯНГАЛАХ греметь, раздаваться (о громе)

АЯНДАА само собой, произвольно, автоматически, по своей воле, самотёком, энэ бол ~ тодорхой/млэрхий юм это само собой разумеется, чи үүнийг ~ ойлгох болно ты и сам поймёшь это со временем

АЯНЧ путешественник

АЯНЧИН 1) путешественник, путник, турист, 2) караванщик, ~ жуулчин *парн.* путешественники

АЯНШИХ 1) загореть, обветриваться в пути, 2) привыкать к путешествиям, уставать от продолжительной поездки

АЯС 1. положение, обстоятельство, момент, шанс, условие, случай, ~ы нь олох найти подходящий момент, ~ таарлаа представился удобный момент, обстоятельства сложились благополучно, цагийн ~ вление времени, салхины ~ направление ветра, попутный ветер

АЯС 2. интонация

АЯСЛАХ находить выход из положения, пользоваться оказией

АЯТАЙ приятный, удобный, уютный, хороший, милостивый, приятно, удобно, уютно, хорошо, ~ нөхцөл благоприятные условия, ~ мөч удобный/подходящий момент

АЯТАЙХАН приятный, удобный, уютный, хороший, милостивый, приятно, удобно, уютно, хорошо, харахад ~ приятный на вид, приятно смотреть, ~ мэдээ приятные новости, ~ бүсгүй приятная/милостивая девушка

БА союз. и, дайн ~ энх война и мир, амаар ~ бичгээр устно и письменно

БААВАР металлическая бляха у тороков и на подушке седла, монгон ~ серебряная бляха

БААВГАЙ 1) медведь, хүрэн ~ бурый медведь, цагаан ~ белый медведь, ~и арьс медвежья шкура, ~и мах медвежье мясо, медвежатина, ~и ичээ/хэвтэр медвежья берлога, 2) *перен.* имеющий превосходство в чем-нибудь, тэр чамдаа ~ он сильнее тебя (*бува.* он тебе медведь)

БААГИУЛАХ *побуд.* от баагих, напускать дыма, дымить, производить дым, выделять большое количество дыма, тамхи ~ дымить папиросой/табаком

БААГИХ дымиться, тлеть/гореть с дымом, яндангаас/яндангаар утаа ~на из трубы идет густой дым, труба сильно дымит

БААДУУ рессора, подвеска, цагны ~ пружина часового механизма

БААЗ 1. простой, обыкновенный, средний, примитивный, ~ хүн простой человек

БААЗ 2. друг, приятель, бид хоёр эртний ~ууд мы давние друзья

БААЗ 3. база, авто~ автобаза, түүхий эдийн ~ сырьевая база, тэжээлийн ~ кормовая база, материаллаг ~ материальная база, социализмын материал-техникийн ~ материально-техническая база социализма, эдийн засгийн ~ экономическая база, цэргийн ~ воиная база.

БААЗ 4. часть, сорт

БААЗЛАХ дружить, становиться приятелями, находиться в дружеских отношениях, быть с кем-либо на короткой ноге

БААЛАХ 1. штрафовать, взыскать штраф, наказывать, ~ ял позорящее наказания

БААЛАХ 2. нагнаться (от раздражения металлическими предметами)

БААР бар, кафе

БААРАГ ненадежность, опрометчивость, необдуманность, легкомыслие

БААРАХ давать осечку, буу ~в ружье дало осечку

БААРААГУЙ наверняка, безусловно, обязательно

БААС 1) кал, испражнения, стул, экскременты, 2) навоз, помёт, адууны ~ конский навоз, үхрийн ~ навоз крупного рогатого скота, ~ хатах медзапор, страдать запором, үхсэн ~ руг. дерьмо! муу билүүний ~ их, муу ламын багш олон у плохого бруска много стружки, у непутёвого ламы много наставников

БААСАН пятница, Венера (планета), өнөөдөр ~ гаргв сегодня пятница

БААТАР герой, богатырь, хөдөлмөрийн ~ герой труда, ~чууд «маленькие герои» — аналог октябрятам в СССР

БААТАРЛАГ героический, мужественный, ~ гавьяа героический подвиг, ~ зориг гаргах проявлять мужество/героизм, ~ малчид мужественные/доблестные скотоводы, ~ тууль героический эпос

БААТАРЛАГААР героически, ~ хамгаалах героически оборонять(ся), ~ тулалдах бороться/сражаться героически

БААТАРЛАХ быть героем, вести себя как герой, проявлять мужество/героизм

БААТАРХАХ кичиться своей отвагой/мужеством, выдавать себя за героя

БААХ *разг.* испражняться, выделять кал, облегчаться

БААХАН довольно, достаточно, значительно, много, куча, ~ яаруу довольно торопливый, ~ ном много книг

БААШ притворство, симуляция, проказа, хитрость, ~ гаргах провлять притворство, устраивать проказы

БААШЛАХ капризничать, симулировать, притворяться, проказничать, симулировать, хитрить, чи битгий ~д бай ты не притворяйся, өвчтэй гэж ~ притворяются больным

БААШТАЙ притворный, хитрый, ~ хүн хитрый человек, притвора, ~ нулимс притворные слёзы

БАВАЙЛГАХ *побуд.* от бавайх, лохматить, делать лохматым/растрёпанным

БАВАЙХ лохматиться, быть лохматым, становиться лохматым/бородатым, ~сан сахалтай өвгөн обросший бородой/бородатый старик

БАВГАР мохнатый, лохматый, обросший, растрёпанный, махровый, бородатый, ~ үстэй малгай лохматая шапка, ~ гөлөг мохнатый шенок

БАВНАА *иноск.* козёл, *разг.* секс, «перетрах»

БАВТНАХ *перен.* говорить без толку, болтать без умолку, бормотать, хамар дорюо ~ под нос бормотать

БАГ 1. команда, экипаж, хөл бөмбөгийн ~ футбольная команда, инсэх оигочны ~ экипаж самолёта, сансрын хөлгийн ~ экипаж космического корабля

БАГ 2. маска, ~т наадам карнавал, маскарад, ~ийг нь хуулах срывать маску с кого-либо

БАГ 3. приблизительно, около

БАГ 4. низовая административная единица в сельской местности,

БАГА 1) небольшой, малый, маленький, 2) младший, 3) немного, слегка, несколько, мало, ~ гарын, ~ жвжиг маленький, ~ хүүхэд маленький ребёнок, ~ наснаас с малых лет, нас ~ цуэ шингэн молодо-зелено, ~ сургууль начальная школа, ~ эмч фельдшер, ~ тархи мозжечок, ~ анги младший класс, ~ дэслэгч младший лейтенант, ~ нас детство, ~ын найз друг детства, ~ сага *парн.* немного, кое-что, ~ хувьчлал малая приватизация, ~ хурал малый хурал, ~ хөг муз. минор, ~ иогдол ашгв минимальный дивиденд, ~ өртөгийн арга метод меньшей стоимости, ~ хөгийн цуваа *лир.* минорная гамма

БАГААР понемногу, бага ~ уух пнтъ понемногу

БАГАВТАР 1) немного, маловато, 2) небольшой, маленький, малый, ~ гол небольшая река, өнөөдөр ажил ~ байна сегодня сравнительно мало работы

БАГАГУЙ немало, довольно много, уулзалтад ~ хүн иржээ на встречу пришло довольно много людей, ~ мэдэх знать не мало

БАГАД: миний ~ в моём детстве, когда я был малолетним/маленьким

БАГАДАХ быть недостаточным/малым, недоставать, не хватать, быть тесным, жать, гутал/шаахай ~аад байна сапоги/ботинки оказались малы

БАГАЖ орудие, инструмент, инвентарь, прибор, снасть, ~ хэрэгсэл, ~ зэвсэг *парн.* орудия, инструменты, мэс заслын ~ хэрэгсэл хирургические инструменты, нарийн ~ точные приборы/инструменты, үйлдвэрлэлийн ~ хэрэгсэл орудия производства, ~ зэвсэгийн үйлдвэрлэл инструментальное производство

БАГАЛЗУУР 1. глотка, горло, ~ыг нь шахах схватить за глотку/горло, душить

БАГАЛЗУУР 2.: ~ идэх обряд по случаю помолвки, во время которого молодые первые три дня должны есть угощение «багалзуур»

БАГАЛЗУУРДАХ брать за горло, схватить за глотку, ~ж алах задушить насмерть

БАГАЛУУР *бот.* ежовник коротколистный

БАГАНА 1) столб, колонна, подпорка, подставка, 2) *прям и перен.* оплот, опора, **гэрнийн** ~ древко/палка, на которую/которую опирается юрта, **төрийн** ~ опора/оплот государства

БАГАНАДАХ подпирать столбом, поставить подпорки для поддержания чего-нибудь

БАГАНАТ с колоннами, колонный, ~ **танхим** колонный зал

БАГАСАХ уменьшаться, сокращаться, стать/становиться меньше, **аюул** ~в опасность уменьшилась, **ээлэхүүн/хэмжээ** ~на объем/масштаб уменьшится, **зарлага** ~лаа расходы сократились

БАГАСГАХ *побуд.от* багасах, уменьшать, сокращать, **хурдыг** ~ уменьшить скорость, **хугацааг** ~ сократить срок, **гадаадаас/гаднаас авах зүйлнийг** ~ сокращать импортные товары, ~сан зай муз. уменьшенные интервалы

БАГАСГАЛ уменьшение

БАГАТАЙ имеющий мало чего-либо, в сложных словах **малоболовсрол** ~ хүн малообразованный человек, **ашиг** ~ **ажил** малопродуктивная работа, **туришлага** ~ эмч малоопытный врач, **бэлтгэл** ~ **ажилчин** малоподготовленный рабочий, **ашиг шин** ~ мал малопродуктивный скот, **сонирхол** ~ найруудал малонинтересный очерк, **ач холбогдол** ~ **хэрэг/явдал** малозначительное событие, **хөл** ~ **газар** малопоседаемая/неоживленная/малолюдная местность

БАГАХАН 1) малый, незначительный, 2) немножко, маловато

БАГАЧУУД дети, детвора, малыши, **хүүхэд** ~**ийн баяр** детский праздник, праздник для детей, день детей

БАГАШИГ 1) маловатый, 2) маловато, сравнительно немного, немножко, 3) молоденький, **биеэр** ~/**биегэй** ростом маловат, **дүү минь бага шиг маяглаарай/тоглоорой** *разгов.* ну браток, хватить шутить

БАГВААХАЙ 1.: **сарьсан** ~ летучая мышь

БАГВААХАЙ 2.: ~ цэцэг одувачик

БАГЛАА 1) связка, узел, пучок, 2) пачка, кипа, тара 3) букет, ~ нь **алдрав** узлы развязались, ~ **унгас** кипа шерсти, ~ **цэцэг** букет цветов, **цэцгийн** ~ букет, ~ **боодлын дагалдах бичиг** упаковочный лист, реестр

БАГЛААТАЙ упакованный, завязанный, собранный, ~ **ачаа** завязанный тюк

БАГЛАХ связывать в пучок, завязывать, упаковывать, увязывать, **ачаа бараа** ~ связать вещи, связать тюк

БАГС кисть, кисточка, помазок, **сахлын** ~ кисточка для бритвы

БАГСАЙЛГАХ *побуд.от* багсайх, 1) собирать в пучок 2) делать пушистым/косматым

БАГСАЙХ иметь вид пучка, становиться косматым, делаться пушистым/мохнатым

БАГСГАР имеющий вид пучка, мохнатый, пушистый, косматый

БАГСДАХ работать кистью

БАГСРАГА 1) приправа, 2) смесь, **хоолны** ~ приправа к пище, ~тай **талх** дуба

БАГСРАХ 1)правлять, приправлять, сдабривать, 2) смешивать, **гурилтай тос** ~ смешивать муку с маслом

БАГТААМЖ вместительность, вместимость, ёмкость, кубатура, **савны** ~ вместимость/ёмкость посуды, **танхимын** ~ вместительность зала, **зах зээлийн** ~ ёмкость рынка

БАГТААХ *побуд.от* багтах, 1) помещать, вмещать, содержать/включать в себе, 2) включать в состав чего-либо, **долоо хоногт** ~ж хийх сделать в течение недели/за неделю, **бүгдийг** ~ **хэрэгтэй** надо вместить все(х), ~ж **авах** присоединять, принимать в состав чего-либо, **уураа** ~ж **ядах** не сдерживать свой гнев, еле сдерживать гнев

БАГТАЛЦАХ *совместн.от* багтах, входить в состав чего-либо, помещаться, включаться, **би төлөөлөгчдийн бүрэлдэхүүнд** ~ж **явлаа** я входил в состав делегации

БАГТАМЖТАЙ вместительный, ёмкий

БАГТАХ помещаться, вмещаться, входить, влезать, ~гүй не помещаться, **гарт** ~ вмещаться в руках, **энэ цүнхэнд** ~гүй в эту сумку не поместится ~**аа болих** не помещаться, не вмещаться, ~ж **ядах** а) не вмещаться, не быть в состоянии поместиться, б) тесниться, толкаться, не уживаться с кем-либо

БАГТАЦ вместительность, вмести цаг **угаах/** ~ выжать белёе, **хүзүү** ~ массировать/массажировать шею

БАЗЛАХ 1) часто выжимать, многократно мять/сжимать, 2) чувствовать резь/колики в животе

БАЙ 1. 1) цель, мишень, 2) знак, мета, ~т **харваач** стрелок по мишеням, ~ **харваа/буудах** стрелять в цель (из лука), ~нд ч **үүгй**, **бензанд** ч **үүгй** ни в мишень, ни в доску, попасть пальцем в небо

БАЙ 2. приз, кубок, ~ **авах** получить приз, выиграть кубок

БАЙ 3.: ~ **загас** луна-рыба

БАЙ 4. *повелит.от* байх, стой, постой, перестань, оставь, **тоглохоо** ~ не шути! хватит играть! **архи уухаа** ~ перестань/брось пить

БАЙГ *повелит.от* байх, 1) пусть будет 2) пусть, хотя и ..., как бы... ни, **тэр тэндээ** ~ пусть он там будет, **ямар ч** ~ какой бы ни был, **аль нь ч** ~ какой угодно, **хэн ч** ~ кто бы ни был, **суувал сууж** ~ пусть сидит, **явбал явж л** ~ пусть уйдёт, если хочет

БАЙГАА имеющийся, существующий, **над** ~ **мөнгө** энэ вот, все деньги, которые есть/имеются у меня, ~ **газруудаас** нь олох найти там, где есть ..., **чи явна** ~ пожалуй, ты пойдешь, **тэр ирнэ** ~? а придет ли он?

БАЙГАЛ: **Байгал нуур** озеро Байкал

БАЙГАЛЬ природа, ~ийн **үзэгдэл** явления природы, ~ийн **хууль** законы природы, ~ийн **гамшинг** природная стихия, ~ийн **баялаг** природные богатства, ~ийн **нөхцөл** природные условия, ~ **орчны** **бохирдол** загрязнение природы и окружающей среды, ~ **орчныг хамгаалах** охрана природы и окружающей среды, ~ийн **шинжлэх ухаан** естественные науки, ~ийн **шун** киноварь, ~ийн **давагдашгүй хүч** непреодолимая сила стихии, **форс-мажор**, ~ **орчныг хамгаалах эрх зүй** природоохранительное право, ~ийн **шалгарал** естественный отбор

БАЙГУУЛАГЧ создатель, основатель, организатор, **зохион** ~ организатор, **үүсгэн** ~ основатель, учредитель, создатель

БАЙГУУЛАЛ строй, структура, организация, **дотоод зохион** ~т/бүтэц внутренняя организация/структура

БАЙГУУЛАЛГ организация, структура, строй, строительство, **стройка**, **төрийн** ~ **государственный** строй, **нийгмийн** ~т общественный строй, **нийгмийн нэг бүрийн** ~тай **орнууд** энх тайвнаар зэрэгцэн орших мирное сосуществование государств с различным общественным строем, **намын** ~т партийное строительство, **зохион** ~гүй **ажил** неорганизованная работа, **зохион** ~гүй **явдал** неорганич-тай **арга** хэмжээ хорошо организованное мероприятие

БАЙГУУЛАМЖ строительство, сооружение, устройство, структура, **барилга** ~ строительство, **батлан хамгаалах барилга** ~ оборонительные сооружения, ~ муз. строй, построение

БАЙГУУЛАХ 1) строить, сооружать, организовать, создавать, учреждать, формировать, 2) заключать, устанавливать, **бүтээн** ~ строить, **шинэчлэн** ~ реорганизовывать, **аялал зохион** ~ организовывать экскурсию, **зохион** ~ **авьяас** организаторский талант, **зохион** ~ хороо организационный/учредительный комитет, **засгийн газар эмхлэн** ~ формировать правительство, **гэрээ** ~ заключать договор, заключать договор, ~**магц** **хэрэгжих** гэрээ договор, исполняемый в момент заключения

БАЙГУУЛЛАГА организация, учреждение, төрийн ~гууд государственные органы, соёл олон түмний ~ууд культурные и общественные учреждения, намын ~ партийная организация, эрдэм шинжилгээний ~ научное учреждение, аж ахуйн ~ хозяйственное учреждение, ардын боловсролын ~ учреждение народного образования, олон улсын ~ международная организация, Нэгдсэн Үндэстний ~ Организация Объединенных Наций

БАЙДАЛ 1) состояние, положение, обстановка, ситуация, 2) вид, наружность, 3) в фразеологических сочетаниях часто передается суффиксом -ость, бодит ~ действительность, аж ~ жизнь, эрүүл мэндийн ~ состояние здоровья, гэр бүлийн ~ семейное положение, нийгмийн ~ социальное положение, эвгүй ~ неловкое положение, онцгой ~ чрезвычайное положение, хэвийн ~ нормальное положение, найдваргүй ~ безнадёжное положение/состояние, аюулгүй ~ безопасность, безопасное положение, олон улсын ~ международное положение, олон улсын хурцадмал ~ыг намжаах ослабить международную напряженность, ерөнхий ~ общий вид, гаднах ~ внешний вид

БАЙЗНА постой, погоди, подожди, погоди, минуточку! цаг болоогүй байна, жаахан ~ ещё не пора, подожди немного

БАЙЗНАХ подождать ожидать, откладывать временно, та жаахан ~ж байгаад ир л дээ вы приходите немного позже/немного погоды

БАЙЛГАХ заставлять быть где-либо, держать кого-либо где-либо, держать что-либо где-либо, бэлэн ~ держать наготове, хэвээр нь ~ оставлять по-прежнему, без изменений, оставлять так, как было, зүгээр ~ оставить в покое, явахыг ~ заставлять не уходить, не позволять уходить, не дать уходить, ажил хийхийг ~болгуулах останавливать работу, не дать работать, прекращать работу

БАЙЛГҮЙ наверное, может быть, тэр ирэх ~ он, наверное, придёт, биднийг шалгах ~ наверно, нас проверят

БАЙЛДААН битва, бой, сражение, дайн ~ война, ~д орох вступить в бой, ~ы даалгавар боевое задание, ~ы бэлэн байдалд оруулах привести в боевую готовность, ~ы чадвар боевая способность, боеспособность, ~ы цэнэгт хошуу боеголовка

БАЙЛДАГЧ боец, солдат, рядовой, воин

БАЙЛДАХ сражаться, воевать, биться, ~н эзлэх завойвовать занимать с боями, оккупировать, ~н дагуулах а) завоевать, покорить, б) завоевание, покорение, харийн ~н дагуудагчид чужеземные захватчики/завоеватели, ~ ур чадвар боеспособность, боевое искусство, ~ арга барил боевая тактика

БАЙЛЦАХ присутствовать, быть вместе, участвовать, находиться вместе с кем-либо, хүлээн авалт дээр олон зочид ~в много гостей присутствовало на приеме, биеэр ~ присутствовать лично, хуралд ~присутствовать на собрании, би ахтай хамт ~в я был вместе с братом

БАЙЛЦУУЛАХ побуд. от байлцах, просить/заставлять присутствовать; делать так, чтобы присутствовали, өөрийг нь ~ хэрэгтэй иад, чтобы он сам присутствовал

БАЙН: ~ ~ периодически, время от времени, часто, то и дело, беспрестанно, ~ ~ уулзах часто встречается с кем-либо

БАЙНГА всегда, часто, постоянно, регулярно, ~ын постоянный, регулярный, ~ын төлөөлөгчдийн газар постоянное представительство, ~ суух газар постоянное местожительство, ~ын хороо постоянный комитет, ~ын арми регулярная армия, ~ оршин суугаа улс орон страна постоянного проживания, постоянного жительства, ~ төвийг сахигч улс постоянно нейтральное государство, ~ын гишүүн постоянный член, ~ын оршин суугч постоянный житель, резидент

БАЙР 1) положение, позиция, ситуация, 2) помещение, квартира, место, төв ~ штаб-квартира, нэг өрөө ~ однокомнатная кварти-

ра, ажлын ~ место работы, рабочее место, орон ~ жилище, жилое помещение, резиденция, нийтийн ~ общежитие, ~ны хөлс квартирная плата, квартплата, ~ эзлэх занято место, чухал байр суурь эзлэх иметь, занимать важные позиции (место), тэргүүн ~ первое место, ~ байдал/байц ситуация, положение, ~ хөлслөгч квартиросъемщик

БАЙРАН постоянно, непрерывно, всё время, ~ суугч постоянный житель, хотод ~ суух постоянно жить в городе, ~ сургалт стационарное обучение

БАЙРГАШИХ возмужать, достигнуть зрелости, физически окрепнуть, стать взрослым, энэ охин сүрхий/нэлээд ~жээ эта девочка довольно повзрослела, чи сүүлийн үед их ~жээ за последние годы ты сильно возмужал

БАЙРГАНУУ окрепший, возмужалый, зрелый, достигший зрелости, ставший взрослым, степенный, ~ насны зрелых лет, ~ төрх/байдал возмужалый вид, танай хүү их ~ харагдаж байна ваш сын выглядит возмужалым/зрелым, ~ эмэгтэй степенная женщина

БАЙРГҮЙ 1) не имеющий квартиры, бесквартирный, 2) непостоянный, изменчивый, неустойчивый, непоседливый, тэр ~ зантай шүү у него непоседливый нрав/непостоянный характер, бид одоо хүртэл ~ байгаа у нас до сих пор нет квартиры, мы до сих пор не имеем квартиры

БАЙРГҮЙДЭХ 1) не иметь квартиры, оказываться без квартиры, 2) быть слишком непостоянным/непоседливым

БАЙРЛАГЧ 1) живущий, находящийся где-либо, человек, который разместился где-либо 2) квартирант, жилец, обитатель, түр ~нд временно проживающие

БАЙРЛАЛ позиция, расположение, место, ашигтай ~ выгодная позиция, анхны/эхний ~ исходная позиция, байран/сууцан дахь өрөөнүүдийн ~ расположение комнат в доме/квартире, өгүүлбэр дэх үгсийн ~ расположение слов в предложении, дайсны ~д нэвтрэн орох проникнуть в расположение противника

БАЙРЛАЛТ позиция, расположение, место

БАЙРЛАХ находиться где-либо, располагаться/обосновываться где-либо, помещаться, занимать позицию/место/помещение; тухтай/зөв ~ удобно/правильно располагаться, занимать удобную/правильную позицию

БАЙРЛУУЛАЛТ размещение, расстановка, порядок/система расположения чего-нибудь, өрөөн дэх тавилгын ~ расстановка мебели в комнате, үйлдвэрлэх хүчний ~ыг хэвээр байлгах сохранить прежнее размещение производительных сил

БАЙРЛУУЛАХ побуд. от байрлах, размещать, расставлять, үйлдвэрлэлийн хэрэгслэлийг зөв ~ а) правильно размещать средства производства, б) правильное размещение средств производства, хүчийг ашигтай ~ а) рационально расставлять силы, б) рациональная расстановка сил

БАЙРШИХ жить постоянно в одном месте, уживаться на одном месте, привыкнув, остаться жить где-нибудь, осесть, голын уржил шимтэй гондийд ~/суурьших осесть в плодородной долине реки, тэд говьд бүр ~жээ они остались жить в гоби

БАЙСХИЙХ 1) подождать немного, чуточку подождать, 2) часто, периодически, то и дело, ~ж байгаад явъя подождём еще немного и пойдём, ~гээд ирэх хэрэг юун? зачем так часто приходите? ~гээд асуух то и дело/время от времени спрашивать

БАЙТ комп. байт

БАЙТАЛ союз когда, между тем как, в то время как, пока

БАЙТУГАЙ союз не только...но и, түүнийг би ~ бүгд мэднэ не только я, но и все знают его, бичих ~ уншиж чадахгүй не только писать, но и читать-то не умеет

БАЙХ находиться, быть, существовать, иметься, тэр энд ~на он здесь, тэр явах чадваргүй ~в он был не в состоянии идти, лавлах товчоо хаана ~на/~даг вэ? где находится справочное бюро? боломжтой ~иметь возможность, чн энд бай! ты будь здесь, эгч ном уншиж ~на сестра читает книгу, бороо орж ~на дождь идёт, надад мөнгө ~на у меня есть деньги, надад нийм ном ~гүй у меня нет такой книги

БАЙХУУ байховый, ~цай байховый чай

БАЙЦ 1. угёс, скала, өндөр ~хад высокая отвесная скала

БАЙЦ 2. грам. обстоятельство, цагийн ~гишүүн обстоятельство времени

БАЙЦАА капуста

БАЙЦААГДАХ страд. от байцаах, 1) расследоваться, разбираться, быть допрашиваемым/быть под следствием, 2) контролироваться, проверяться, шүүхээр/шүүхэд ~дать показания в суде, расследоваться судом

БАЙЦААГЧ 1) следователь, 2) инспектор, 3) контролёр, ревизор, мөрдөн ~следователь

БАЙЦААЛ удостоверение, документ, характеристика, разбирательство, биеийн ~удостоверение личности

БАЙЦААЛГА 1) разбирательство, допрос, 2) контроль ревизия

БАЙЦААЛГАХ побуд. от байцаах, быть допрашиваемым, быть подследствием, быть контролируемым

БАЙЦААЛТ расследование, следствие, дознание, допрос, разбирательство, мөрдөн ~парн. следствие, шүүхийн ~судебное разбирательство, ~явуулах подвергнуть допросу, произвести дознание

БАЙЦААХ 1) расследовать, производить дознание, вести следствие, допрашивать, 2) проверять, контролировать, хэрэгтнийг ~допросить обвиняемого, ~н шийтгэх ажиллагааны процессуальный, ~н шийтгэх ажиллагааны алдаа процессуальная ошибка, ~н шийтгэх ажиллагааны баталгаа процессуальные гарантии, ~н шийтгэх ажиллагааны үйлдэл процессуальные действия, ~н шийтгэх хууль процессуальный кодекс, ~н шийтгэх ажиллагааны хэм хэмжээ процессуальные нормы

БАЙЦАЙ капуста, бөөрөнхий ~кочанная капуста, урт ~пекинская капуста, ~ны/~тай шөл суп с капустой, эгэлэн/дарсан ~квашеная капуста

БАЙЦАХ 1) допрашивать, разбирать, 2) проверять

БАЙШИН дом, здание, корпус, изба, модон ~деревянный дом, олон давхар ~многоэтажный дом, ~барих строить дом, угсармал ~крупнопанельный дом

БАЙХ: ~хугацаа срок пребывания

БАКТЕРИОЛОГИ бактериология, бактериологический, ~ийн хүрээлэн бактериологический институт, ~ийн зэвсэг бактериологическое оружие

БАЛ 1. мёд, зөгийн ~пчелиный мёд, ~бурам - патока, ~цуглуулах собирать мёд, ~т зөгий пчела медоносная

БАЛ 2. 1) графит, 2) графитовый, графитный, ~харандаа графитовый карандаш, тосон ~шариковая ручка, стержень, ~чулуужилт графитизация

БАЛ 3. 1) привкус (окиси металла), 2) след, пятно (остающиеся от прикосновения металла), тугалганы ~а) привкус свинца, б) пятно от свинца

БАЛ 4.: ~сар медовый месяц

БАЛАГ 1) вина, проступок, прегрешение, 2) причина (чего-нибудь нежелательного), последствие, чиний ~аар из-за тебя, по твоей вине, дайны ~луршиг последствие войны, ~тарих причинить вред

БАЛАГЛАХ быть виноватым/виновным, становится причиной чего-либо

БАЛАГТАЙ являющийся причиной/виной, вредный, причиняющий вред, способный причинить вред, тэр их ~хүн он очень вредный человек

БАЛАЙ 1) слепой, 2) перен. тёмный, невежественный, 3) тьма, ~явдал невежество, ~хүн а) слепой человек, б) невежественный человек, сурсан далай, сураагүй ~посл. ученье — свет, неученье — тьма, нүдэн ~явах а) идти вслепую, б) абсолютно не обращать внимания на что-либо, ~юм/дэмий ~ярих говорит ерунду/бессмыслицу

БАЛАЙРАХ 1) говорить ноисен/бессмыслицу, 2) тупеть, глупеть

БАЛАНС баланс, ~гаргах свести баланс, худалдааны ~торговый баланс, ~ын тооцоо балансовый отчёт

БАЛАНСЛАХ балансировать, подводить баланс

БАЛАР 1) тёмный, мрачный, густой, дремучий, 2) непонятный, неясный, запутанный, ~цаг доисторические времена, ~харанхуй полный мрак, тьма кромешная, ~ой дремучий лес, ~эртний тэртээнээ өнөөг хүртэл с доисторических времён до наших дней

БАЛАРТАХ темнеть, меркнуть, мрачнеть

БАЛАРХАЙ 1) неясный, смутный, неотчётливый, 2) линг. редуцированный, ~мөр неотчётливые следы, ~эглиг редуцированный гласный

БАЛБА 1. Непал, непальцы, непальский, ~ын ховдог бүргэд орёл степной восточный

БАЛБА 2. вдребезги, ~цохих разбить вдребезги

БАЛБАЛАХ разбивать, бить, дробить, сүхээр ~разбивать/бить топором

БАЛБАЛЗАХ колебаться, биться, дотор ~ощущать сердцебиение

БАЛБАХ 1) бить, ударять, стучать, 2) избивать, үүд хаалга ~сильно стучать в дверь, зодож ~избивать, үхтэл ~избивать до смерти

БАЛГА глоток, тэр ~ус гуйв он попросил глоток воды

БАЛГАМТГАЙ любящий пить

БАЛГАС развалины, городище, городок, посёлок, хот ~парн. город из исторического прошлого

БАЛГАХ 1) глотать, брать в рот глоток жидкости, 2) пить/употреблять водку, амандаа ~набрать в рот глоток (воды, чая), том ~пить большими глотками, набрать полный рот, ус ~набрать воды в рот, тэр (архи) ~дуртай он любит пить водку, он не прочь «попить»

БАЛГУУЛАХ побуд. от балгах, дать глотать, заставлять/позволять брать в рот глоток жидкости

БАЛЖИННЯМ: Балжинням Дашинямтай өдөр дни благоприятные для совершения бракосочетания, и иных богоугодных дел, уступаиваются по буддийским канонам

БАЛИАР грязный, неярливый, пачканный, ~муухай грязный, ~гар грязные руки, ~ажил грязная работа, ~хэрэг грязное дело

БАЛИАРТАХ пачкаться, загрязняться, становится грязным/загрязненным, покрываться грязью

БАЛИАРТУУЛАХ побуд. от балиартах, 1) пачкать, делать грязным, покрывать грязью, 2) делать что-нибудь неумело/грязно, хувцас/нүүрээ ~пачкать одежду/лицо, зурах биш харин ёстой ~ж байна даа не рисует, а только пачкает

БАЛИУС широкий плоский нож

БАЛЛ балл, долоон ~ын хүчтэй газар хөдлөлт землетрясение силою в семь баллов

БАЛЛАХ 1) стирать, зачёркивать, 2) скрывать, затушёвывать, замазывать, 3) перен. разрушать, уничтожать, ломать, мөрөө ~скрывать следы, замести следы, ~н сүйтгэх/сүйтгэн ~парн. истреблять, разорять, уничтожать

БАЛЛУУР резника, ластик разг. харандааны ~резинка для карандашей

БАЛЛУУРДАХ стирать резинкой, *бичсэнээ* ~ стирать написанное резинкой

БАЛМАГДАЛ волнение, беспокойство, тревога, переполох, оцепенение, растерянность оторопь, ~д оруулах вызвать беспокойство, привести в растерянность

БАЛМАГДАХ переполошиться, перепугаться, сильно волноваться, ~ж тэвдэх, ~ж сандрах волноваться, переполошиться, айж ~ испугаться, перепугаться, ~аад дуугарч ч чадсангүй от волнения/перепугу ничего не мог произнести/вымолвить

БАЛМАГДУУЛАХ *побуд. от балмагдах*, беспокоить, всполошить, переполошить, перепугать, испугать

БАЛМАГДУУ беспокойный, неранный, тревожный, боязливый

БАЛМАД жестокий, грубый, беспощадный, бессердечный, авантюрный, ~ явдал/хэрэг авантюра, жестокий поступок, хэргийн ~ зверский, жестокий, бессердечный, ~ этгээд бессердечный человек, авантюрист, танхай ~ авир/зан жестокость, бессердечность, грубость

БАЛНАД брюшной тиф

БАЛРАХ 1) стираться, затушёвываться, 2) разорваться, терпеть поражение, уничтожаться, тэр Бүрээ чинь ~сан хүн шүү этой Бурнээ полный конец!

БАЛТ 1. топор, колун, томагава
БАЛТ 2. медовый, медоносный, ~ зөгий чела

БАЛТАЙ медовый, медоносный, имеющий/содержащий мёд, ~ торх бочка с мёдом

БАЛТГАР низкий, малекий, приземистый, коренастый, толстый, ~ тааз низкий потолок, ~ хүн коренастый человек, ~ бүдүүм/бүдүүн ~ парн. толстый и коренастый

БАЛЦГАНАХ шевелиться, трястись, расплываться (о движениях кого-либо толстого и неуклюжего)

БАЛЦГАР толстый и приземистый, пухлый, полиый

БАЛЧИР 1) малолетний, 2) неопытный, ~ хүүхэд малолетний ребёнок, чн арай ~ байна ты еще молод, ты еще неопытен, ты еще молокосос, ~ залуус зелёная молодежь

БАМБАГАР мягкий, пушистый, пухлый, рыхлый, ~ зөөлөн сандал мягкое кресло, ~ уруул толстые губы

БАМБАЙ 1. матрац, мягкая толстая подкладка, подушка
БАМБАЙ 2. 1) щит, 2) защита, покровительство, 3) буфер, илд ба ~ щит и меч, ~ хийх/барих воспользоваться покровительством кого-либо, быть под чьим-либо покровительством/под защитой, использовать для защиты/в качестве щита, действовать за чье-то спиной, ~ уле буферное государство

БАМБАЙ 3.: ~ булчирхай *мед.* щитовидная железа

БАМБАЙ 4. валярьяна, ~ дусаалга валярьяновые капли/валярьянка

БАМБАЙ 5.: эсгийн ~ войлочный вьючный хомут для верблюду

БАМБАЙ 6.: ~ мөгөөрс щитовидный хрящ

БАМБАЙЛГАХ *побуд. от бамбайх*, делать мягким/пушистым/толстым

БАМБАЙХ 1) быть пушистым/мягким, быть толстым/рыхлым, 2) разбухать

БАМБАЛЗАХ трястись, колыхаться

БАМБАЛЗУУР 1) мягкий, пушистый, рыхлый, 2) трясина, 3) тряский, топкий, зыбкий, ~ газар/намаг зыбкое болото, топкое место, мягкое (на пружинах) сиденье

БАМБАР 1. тигренок
БАМБАР 2. факел, ~ асаах зажечь факел

БАМБАРУУШ медвежонок, тоглоомон ~ нгрушечный медвежонок

БАНГА *разг.* замечание, взыскание, ~ хүртээх сделать замечание

БАНДАЙХ 1) толстеть, жиреть, 2) разбухать

БАНДАН (г) скамейка, лавка, нары, молитвенный лежак, хоолны ~ширээ обеденный стол

БАНДГА *употребляется также при обозначении движения кого-либо толстого* ~ ~ хийх/хөдлөх, гүйх неповоротливо/неуклюже двигаться/шевелиться (о ком-либо толстом жирном)

БАНДГАНАХ неповоротливо/неуклюже двигаться/шевелиться (о ком-либо толстом жирном)

БАНДГАР толстый, пухлый, полный, ~ хүүхэд полный/пухлый ребёнок, ~ зузаан ном толстая книга, ~ тарган/зузаан толстый, большой в объеме

БАНДИ 1) ламский послушник, банди/ученик ламы, 2) *простореч.* мальчик, ~ минь! мальчик мой, миний ~ энэ вот мой сын/мальчик

БАНДИДАХ *разг.* гомосексуализм, педерастия

БАНЖИХ собирать вещи, собираться, явахад бүгдийг/бүх юмаа ~ хэрэгтэй надо собрать все вещи к отъезду, надо собраться в дорогу

БАНЗ 1. (н) доска, шалны ~ половая доска, нарсан ~ сосновая доска, ~ бэлтгэх заготавливать доски, ~ зүсэх распилить доску, нимгэн ~ тэс, зах ~ горбыль

БАНЗ 2. орудие пыток с наказаний

БАНЗАЛ 1) юбка 2) *перен. оскорб. простреч.* женщина лёгкого поведения, проститутка, шлюха

БАНК банк, улсын ~ государственный банк (госбанк), Худалдаа Хөгжлийн ~ банк Торговли и Развития, Дэлхийн ~ Всемирный банк, ~д мөнгө хийх положить деньги в банк, ~ны эзэн банкир, хозайн банка, ~ийн тэмдэгт банковский билет, банкиот, ~ дампуурах банкротство банка, ~ хоорондын төлбөр тооцооны төв центр клиринговых расчётов

БАНКЕТ банкет, ~ хийх устроить банкет, ~ийн танхим банкетный зал

БАНТАГНАХ 1) сыпать муку в похлёбку, 2) *перен.* путать(ся), создавать путаницу/неразбериху, миний хамаг бодол ~жээ все мои мысли путались

БАНТАН 1) мучной суп, мучная похлёбка, баланда, 2) *перен.* путаница, неразбериха, холно(н) ~ путаница, неразбериха, что-нибудь запутанное, ~ хутгах создавать неразбериху/путаницу, вносить беспорядок в какое-нибудь дело, ~ хийх а) варить/готовить мучной суп, баланду, б) создавать путаницу/неразбериху

БАНТАХ растеряться, путаться, не знать как быть/поступить/действовать, тэр бүүр ~ж орхнжээ он совсем растерялся

БАНТГАР толстый, массивный, ~ гутал массивные сапоги

БАНХАЙХ 1) иметь крупные черты лица, 2) разбухать, опухать, нүүр нь ~тал хөөжээ его лицо сильно разбухло/опухло

БАНШ пельмени, ~тай шөл суп с пельменями, ~ чанах варить пельмени, ~ны гуанз пельменная, азын ~ «счастливым пельменем», содержащий монету/блюдо /готовится на новый год/

БАР 1. *полцр.* печать, клише, модон ~ ксилограф, хуучин ~ын ном ксилографические книги, старопечатные книги

БАР 2. *звукотодражательная частица, употребляемая в двойной основе:* ~ дуугарах/гэх издавать грубые прерывистые звуки, грубо ворчать, рычать клекотать

БАР 3. тигр, эр ~ *перен.* сильный, мощный, тэр ~ жил төрсөн он родился в год тигра, би чамдаа эр ~ я легко справлюсь с тобой (*буж.* по сравнению с тобой я тигр), ~ын арьс тигровая шкура

БАРАА 1. товар, ткань, гүйлгээ сайтай ~ ходкий товар, ачаа ~ товары, ток, хүнсний ~ продовольственные товары, аж үйлдвэрийн ~ промышленные товары, торгон ~ шелковые ткани, ноосон бөс ~ шерстяная ткань, өргөн хэрэгцээний ~ товары широкого потребления, жижиглэн худалдаалах ~ розничные

товары, ~ны нэр төрөл ассортимент товаров, ~ солилцоо бартерний обмен

БАРАА 2. очертанне, силуэт, видимость, контура, ~ нь алга болох, ~ туруугүй болох исчезать совершенно, теряться совсем из виду, ~ харагдах виднеться вдаль

БАРАА 3. ~ болох сопровождать, быть в свите, ~ бологч сопровождающее лицо

БАРААВТАР темноватый, несколько тёмный, ~ өнгийн цув плащ темноватого цвета ходиться/

БАРААГУЙ 1. не виднеться, быть не видным, ~ болох совсем исчезать, теряться из виду, тэр огт ~ байна его совсем не видно

БАРААГУЙ 2. быть незаконченным/незавершённым, би ажлаа арай ~ байна я еще не закончил работу, хүүхэд хоолоо ~ байна ребенок еще не доел

БАРААДАХ держаться вблизи, находиться близко, хүн ~ держаться вблизи людей, гэрэл ~ идти около светлого места/по светлomu месту, мал ~ надержаться около стада, пасти скот

БАРААЛАХ 1) делать тёмным/чёрным, темнить, чернить, 2) темнеть, чернеть

БАРААЛУУЛАХ побуд. от бараалах, придавать чему-нибудь тёмный/чёрный цвет

БАРААЛХАЛ визит, нанесение визита официальное посещение

БАРААЛХАХ делать визит, ианосить визит, быть на приёме, ерөнхийлөгчид ~ быть принятым президентом, нанести визит президенту, быть на приеме у президента

БАРААН тёмный, тёмного цвета, ~ өнгө тёмный цвет, ~ зүсмийн мал скот вороной/тёмной масти, ~ цай чёрный чай, чай без молока, ~ царай-тай фо смуглым лицом

БАРААНДАХ быть слишком тёмным/черноватым, энэ өнгө арай ~ж байна этот цвет кажется/оказывается слишком тёмным

БАРААТАЙ 1) солидный, представительный, 2) громоздкий, массивный, сүр ~ уул массивные горы, величавые горы

БАРААШАГ разг. брага, бражка, самогон

БАРАГ почта, около, приближительно, ~ адил почти одно и то же, почти одинаковый, ~ бүгдээрэ почти все, би ажлаа ~ дуусаж байна я почти заканчиваю работу, ~ийн хүмүүс почти каждый (из людей), ~ бүрэг а) смутно, тёмно, еле б) сумерки, ~ харну муз. тональный ответ

БАРАГДАЛ истощение, исход, конец, ~ болох быть на исходе, тамир тэнхээний ~ (хүч тэнхээ барагдах) истощение сил

БАРАГДАХ страд. от барах, подходить к концу, оканчиваться, иссякать, исчерпываться, тамир ~ исходить, изнемогать, ~ж дуусах оканчиваться, исчерпываться, иссякать, нөөц ~лаа все запасы/резервы исчерпаны/иссякли, арга ~в все возможности иссякли, мөнгө минь ~лаа деньги у меня все вышли

БАРАГДАШГҮЙ неиссякаемый, неисчерпаемый, неистошимый, бесконечный, ~ эх булаг неиссякаемый источник, неисчерпаемый родник, тоолж ~ неисчислимый, ~ өр неоплатный долг, ~ баялаг неисчерпаемые богатства

БАРАГТАЙ 1) сносный, неважный, посредственный, 2) тихо, смирио, спокойно, түүний бие ~ байна он чувствовал себя неважно, тэр ч ~ жүжигчин он неважный актёр, ~ байгаарай будьте послушными/тише

БАРАГШИН/БАРАГШУН мумиё, горное масло, горная смола

БАРАГЦАА 1) приблизительность, предположение, 2) ориентация, ориентировка, ~аар приближительно, ориентировочно

БАРАГЦААЛАХ 1) знать/определять чтолибо приближительно, делать/мерить на глаз, 2) предполагать, представлять, догадываться, ~ж мэдэх знать в общих чертах, байдлыг ерөнхийд нь ~ представлять состояние/положение в общем, ~сан үнэ ориентировочная цена

БАРАЙЛГАХ побуд. от барайх, делать хмурым/мрачным, хмуричь, царайгаа ~ хмуричь лицо

БАРАЙХ затемняться, ствьть мрачным, стать хмурым, алсад ~и харагдах неясно виднеться вдаль, тэнгэр ~лаа небо хмурилось, погода испортилась

БАРАМ: 1.: үл ~ не только..., ио и..., даже, түүгээр үл ~х не только тем, что...но и ...

БАРИГДАШГҮЙ неуволнимый

БАРИГЧ держащий, держатель, эрх баригч властитель, руководящие власти, орон нутгийн эрх ~ид местные власти, власть на местах, эх ~ акушер, акушерка, тал ~ сторонник

БАРИЛ подход, ключ, приём, арга ~ ларн. приём, подход, арга ~ыг зөв олох находить правильный подход/ключ к чему-либо

БАРИЛГА строительство, стройка, постройка, ~ын техникум строительный техникум, ~ын инженер инженер-строитель, ~ дээр ажиллах работать на стройке, уран ~ архитектура, зам ~ дорожное строительство, ~ын материал строительные материалы, ~ын ухаан архитектура

БАРИЛГАЧИН строитель, гавьяат ~ заслуженный строитель, ~ болох стать строителем

БАРИЛДААН борьба, состязание по борьбе, үндэсний бөхийн ~ состязание по национальной борьбе, чөлөөт ~ вольная борьба, ~д түрүүлэх занимать первое место по борьбе

БАРИЛДАХ взаимн. от барих, 1) бороться, состязаться в борьбе, хватать друг друга, 2) склейваться, спаваться, соединяться, хүчтэй бөхтэй ~ бороться с сильным борцом, хүж ~ брататься

БАРИЛДЛАГА связь, соединение, узлы, ах дүүгийн ~ узы дружбы, мах цусны ~ кровные узы, кровное родство

БАРИЛТ выдержка, удаан ~тай зураг авах фотографировать с большой выдержкой

БАРИЛЦАХ держать друг друга, держаться друг за друга, гар гарaa ~ брать друг друга за руки

БАРИМАЛ скульптура, уран ~ скульптура, уран ~ын бүтээл/зүйлс произведение скульптуры, уран ~ оролдох заниматься скульптурой, ~ын шааар пластилин, уран ~ын газар скульптурная мастерская, шавраар ~ барих лепить статую из глины

БАРИМАЛЧ скульптор, лепщик, ~ийн авьяас талант скульптора

БАРИМЖАА приблизительность, ориентация, ориентировка, гарын ~ навьк в руке, ~гаар приближительно, примерно, чиг ~ ориентация, ~ алдах приближительно, ориентировку, социалист чиг ~тай улс орон страны социалистической ориентации, ~гаар хэлбэл если говорить/сказать приближительно, зөв ~ правильный ориентир, ~лсан тооцоо ориентировочный подсчёт, ~гаар тогтоох установить приближительно/ориентировочно

БАРИМЖААЛАХ определять приближительно, устанавливать приближительно/примерно, ориентировать (ся), зурагтын/телевизийн цамхагаар ~ ориентироваться/брать ориентировку на телевизионную башню, телебашня служит ориентиром

БАРИМТ основание, доказательство, довод, аргумент, ~ материал/жишээ ~ факты, фактический материал, ~ цуглуулах собирать факты, ~д түшиглэх/тулгуурлах основываться на фактах, ~ муутай малодоказательный, голословный, ~ бичиг удостоверение личности

БАРИМТАТ документальный, ~ кино документальный фильм, ~ үйл/явдал достоверный случай, ~ тууж документальная повесть

БАРИМТГҮЙ не имеющий доказательства, необоснованный, бездоказательный, бичиг ~ не иметь удостоверения/документа, ~ ярих говорить без доказательства

БАРИМТЖУУЛАХ документировать

БАРИМТЛАГЧ сторонник, последователь, эхийг ~ сторонник мира, дундыг ~ сторонник золотой середины, шашингүй ёсыг ~

БАРИМТЛАЛ обоснование, доказательство, руководство, онолын ~ теоретическое обоснование, зөв ~ правильное обоснование, үзэл ~ взгляд

БАРИМТЛАХ придерживаться чего-либо, основываться/базироваться на чем-либо, исходить из чего-либо, ссылаться на что-либо, исходить из чего-либо, руководствоваться чем-либо, дүрэм/заавар ~ соблюдать из правила/инструкции, руководствоваться правилом/инструкцией, хэв заншлыг ~ придерживаться обычая, үзэл бодлыг ~ придерживаться убеждений /азгладов

БАРИМТГАЙ 1) документальный, 2) имеющий обоснование, обоснованный, достоверный, ~ болгох документировать, обосновывать документами

БАРИН: ~ тавин *парн.* быстро, сразу, ~ тавин хнийх делать сходу/сразу между делом, ~ тавин худал хэлэх глгт без зазрения совести, без стыда лгать /соварьт

БАРИНТАГ одежда знатных лиц, матерчатое покрывало для статуэток богов, обёртка старинных книг

БАРИУ жмуший, тесный, узкий, скованный, ~ цамц тесная рубашка, ~ гутал тесные ботинки/сапоги, чи жаахан ~ байна ты немного скованная

БАРИУДАХ жать, давить, быть узким /тесным/малым, энэ өмд над ~ж байна эти брюки мне малы

БАРИУЛ 1) кусок войлока или ткани для снятия или поддержания чего-либо, 2) ручка, рукоятка, черенок, тогооны ~ кусок войлока/ткани для снятия горячего котла с тагана/печки, хаалганы ~ ручка двери, дверная ручка, данхны ~ ручка чайника, шатны ~ поручни, перила

БАРИУЛАХ побуд. *от* барих, дать/разрешать держать/поймать, машин ~ разрешать/дать управлять машиной/автомобилем, гарт ~ дать в руки, дать держать в руках, түр ~ а) дать временно держать что-либо в руках, б) дать на временное использование, хулгайчгийг ~ дать/возможность схватить/поймать вора

БАРИУХАН тесноватый, узковатый, довольно узкий/тесный, ~ банзал довольно тесная юбка

БАРИХ 1. 1) держать, хватать, ловить, поймать, 2) преподносить, подавать, 3) управлять, контролировать, гар ~ пожимать руку, гаргаа ~ держать в руках, зэвсэг ~ держать орудие, оружие, загас ~ ловить рыбу, бэлэг ~ преподносить подарок, зоог ~ угощать, машин ~ управлять машиной, илтэмжлэх жуух бичиг ~ вручать верительные грамоты, биеэ ~ брать себя в руки/сдерживать себя, сүүл ~ оказаться последним, быть последним, морь ~ поймать коня, заарканить коня, элэг ~ насмеяться, талх ~ печь хлеб, амаа ~ сожалеть, гэрэл ~ зажечь свет, зажечь электричество, включить свет, лаа ~ зажигать свечу, модоо ~ оставаться ни с чем, ~и тавин хэлэх врать и не краснеть

БАРИХ 2. строить, ставить, гэр ~ поставить юрту

БАРЛАГ раб, слуга, холоп, батрак

БАРЛАГДАХ *страд.* *от* барлах, печататься, быть напечатанным ксилографическим способом

БАРЛАХ печатать, издавать (ксилографическим способом), ном ~ печатать книги

БАРС тигр, барсовый, тигровый, илдэн соёот ~ саблезубый тигр, ~н хэвнэгт баятар витязь в тигровой шкуре

БАРСГАР шершавый, шероховатый, неровный, ~ хад неровные изрезанные камни/скалы

БАРТАА 1) пересечённая местность, 2) *перен.* преграда, помеха, препятствие, ~т зам сложная дорога, ажил хийхэд элдэв ~аа багагүй тохиолдоно когда работаешь, встречается немало препятствий, ~ саад *парн.* препятствия, преграды

БАРГААТАЙ пересечённый, ~ зам неровная пересечённая дорога, пересечённый путь

БАРУЙ: ~ бурый, харуй ~ *парн.* сумерки, ~ бүрий болж байхад... когда наступили сумерки...

БАНУУГААР 1) к западу, западнее, 2) правее, гэрийн ~ суух сидеть по правую сторону юрты, тэднийх голын ~ нутагладаг они живут на западной стороне реки

БАНУУН 1) правый, западный, 2) запад, ~ тал правая сторона, ~ зүг запад, ~ зүг явах идти/ехать на запад, ~ тийшээ направо, ~ урд юго-западный, ~ хойд северо-западный, ~ зүүнгүй, ~ солгойгүй умелый, ловкий, опытный, ~ы западный, правый, ~ы хүчнүүдийн холбоо союз правых сил, ~ы үзэлтэй сторонники правых взглядов, ~ы нам правая партия, ~ы хэлбэрэл уклон правый, ~ы хүч правые силы

БАРХАСВАДЬ *астр.* Юпитер

БАРХИРАХ кричать, орать, байдгаараа ~ орать во всё горло, орнлж ~, хашгирч ~ *парн.* кричать, орать, баярласан хэрээ ~ нөгөө. обрадованная ворона каркает

БАРЦАД *уст.* злой рок, горькая участь, неизбежный, несчастный случай, беда, горе, гай ~ несчастье, беда

БАРЦАДГҮЙ 1) благополучный, счастливый, 2) благополучно, хорошо

БАРШГҮЙ неиссякаемый, неистощимый, чрезвычайно обильный, ~/барагдашгүй ундрага/эх булаг неиссякаемый родник, нефтийн ~ их нөөц неистощимый запас нефти, хэлж ~ чухал важно на столько, что слов не хватает для его объяснения

БАРЬЦ 1. место для ухватывания рукой (у предметов), захват

БАРЬЦ 2. *уст.* подношение, дар, өргөл ~ подношение, дарение, дар

БАРЬЦАА залог, заклад, порука, ручательство, ~нд өгөх отдавать в залог, в ломбард, ~нд авах взять в залог, ~ны хүн заложник, ~наас суллах освобождать от залога, ~ авагч залогодержатель, ~ өгөгч, ~ баруулагч залогодатель, поручитель, ~лан эзэлдүүлэх ломбардный залог, ~лан эзэлдэх ломбардный займ

БАРЬЦААЛАХ заложить, закладывать, отдавать в залог, цагаа ~в часы заложил, часы отдали в залог

БАРЬЦААЛУУЛАХ побуд. *от* барьцаалах, быть отданным в залог

БАРЬЦАЛДАХ 1) хватать друг друга, схватываться, сцепляться, держаться друг за друга, 2) быть связанным/соединенным, крепко связываться, спавиваться

БАРЬЦАЛДУУЛАХ побуд. *от* барьцалдах, заставлять/дать схватываться/держать друг за друга

БАРЬЦАХ 1) относиться к кому-либо с чувством досады/зависти, предаваться личному желанию/страстям иметь то, что есть у другого, проявлять чувство досады, вызванные благополучием или превосходством другого, 2) ссылаться на ошибки других, доказывая своё превосходство

БАРЬЦГҮЙ 1) необоснованный, неосновательный, немотивированный, лишённый достаточных оснований, 2) плохо поддерживаемый, не имеющий места для ухватывания, невозможный поддерживать, ~ дүгнэлт необоснованные выводы, ~ ажил/хэрэг малооснованный поступок

БАС 1) опять, ещё также, тоже, 2) другой, ~ дахин опять, еще раз снова, ~ дахин нэг уншаарай читайте еще один раз, би ~ чамтай хамт явъя я тоже пойду с тобой, тэр ~ мэддэггүй он также не знает, ~ хүн бий есть/имеются другие люди, ~ ч тийм биш совсем не так, совсем другое дело

БАСАМЖЛАХ унижать, пренебрегать, пренебрежительно относиться, недооценивать, не признавать

БАСАХ проявлять высокомерное отношение, пренебрегать, унижать, не придавать значения, не признавать, хүнийг ~ж болохгүй нельзя принижать человека

БАТ твёрдый, крепкий, прочный, ~ бэх суурь прочный фундамент, ~ бөх эх тайван прочный мир, гүн ~ мэдлэг прочные/глубокие знания, ~тай верный, надежный, уверенный, ~тай хэлж болно можно с уверенностью сказать, ~тай хариулах уверенно отвечать, ~ итгэх быть твёрдо уверенным, сахилга ~ дисциплина, намын гишүүний ~ илэрхийлэх партийный билет, ~тай эх сурвалжаас авсан мэдээгээр ... из достоверных источников информации ..., ~ гүнд орох попасть в тюрьму

БАТАЛГАА подтверждение, доказательство, заверение, гарантия, онолын ~ теоретическое подтверждение, эд мөрийн ~ вещественное доказательство, яруу тод ~ яркое доказательство, найдвартай ~ надёжная гарантия, ~ны гэрээ договор гарантии, гэрлэлтийн ~ свидетельство о браке, ~ гаргах давать гарантию, ~, барьцааны эрх зүй залоговое право

БАТАЛГААТ заверенный, гарантийный, ~ хуулбар заверенная копия, ~ засвар гарантийный ремонт

БАТАЛГААЖУУЛАХ гарантировать, давать гарантии

БАТАЛЬОН батальон, барилгын ~ строительный батальон, буудлагын ~ стрелковый батальон

БАТАРЕЙ 1) батарея, 2) батарейка, батарея, цахилгаан ~ электрическая батарея, ~н дарга командир батареи

БАТАТГАЛ закрепление, укрепление, упрочение, ~ хичээл/хичээлийн ~ закрепление урока

БАТАТГАХ укреплять, закреплять, упрочивать, подтверждать, байдлаа ~, байр сууриа ~ укреплять позицию, эдийн засгийн хүчин чадлыг ~ укрепить экономическую мощь

БАТГА угорь, угри, ~тай нүүр лицо в угрях, ~ыг хумсалж шахах выдавливать угри

БАТЖИЛ упрочение, укрепление, устойчивость, манай улсын хөгжил ~ развитие нашей страны

БАТЖИХ упрочиваться, укрепляться, утверждаться, обретать устойчивость/долговечность

БАТЛАГДАХ утверждаться, приниматься, быть утверждённым, быть принятым, ~сан хуулбар заверенная копия

БАТЛАМЖ 1) утверждение, подтверждение, 2) санкция, ратификация, гэрээний ~ ратификация договора

БАТЛАМЖЛАХ утверждать, ратифицировать

БАТЛАХ утверждать, подверждать, доказывать, аргументировать, ратифицировать, ~н хэлэх утверждать, ~н харуулах показывать, демонстрировать, сайшаан ~ одобрять, ~н хамгаалах оборонять, Батлан Хамгаалах Яам Министерство Обороны, тогтоол ~ принять постановление, гэрээ ~ ратифицировать договор, ~н даагч поручитель, ~н даалт поручительство, ~н даалтын гэрээ договор поручительства, ~н даах поручаться, намын ~ партбилет

БАТЛУУЛАХ побуд. от батлах, давать на утверждение, представлять на утверждение, гэрээ ~ представлять договор на ратификацию

БАТСАХ укрепляться, становиться, делаться крепким

БАТГАЙ 1) крепкий, прочный, 2) крепко, прочно, ~ мэдлэг прочное знание, ~ хэлэх/ярих говорить/сказать уверенно

БАХ 1. 1) гордость, 2) удовольствие, радость, удовлетворение, наслаждение, ~аа хангах получать удовлетворение, получать полное удовольствие, ~аа хангатаг тоглох/наадах нангаться досыта, ~аа хангатаг ннээх вдоволь посмеяться

БАХ 2. лягушка, жаба, ~ загас жаба-рыба, жабообразные рыбы

БАХ 3. нарост на дереве, смола

БАХАРДАЛ обморок, отороп

БАХАРДАХ смущаться, оторопеть, упасть в обморок, ~н унах упасть в обморок, лежать в обмороке

БАХАРДУУЛАХ побуд. от бахардах, приводить в замешательство

БАХАРХАЛ 1) восторг, восхищение, радость, 2) гордость, ~ төрөх/хүрэх вызвать гордость/восторг, прийти в восхищение, испытывать восторг

БАХАРХАХ 1) восторгаться, быть очень довольным, 2) гордиться, ямар нэгэн юмаар ~ находить удовольствие в чём-либо, восхищаться, гордиться, ~сан харц восхищенный взор, ~сан сэтгэл восторженная душа, восторженное сердце, ~гүй байхын аргагүй нельзя не восхищаться/не гордиться

БАХДАЛ восторг, восхищение, радость, гордость, баяр ~ радость восторг

БАХДАЛТАЙ 1) восторженный, восхищенный, 2) радостный, весёлый

БАХДАМ: ~ амжилт замечательный успех, ~ хөгжим восхитительная музыка, ~ хүн замечательный человек

БАХДАХ восторгаться, быть в восторге, восхищаться

БАХДУУЛАХ побуд. от багдах, приводить в восторг, делать восторженным, очаровать, восхищать

БАХИМ 1) короткий, 2) крепкий, прочный, ~ эд прочные изделие, крепкая вещь, ~ гар крепкая рука

БАХИМДАХ быть крепким/прочным

БАХИРАХ кричать, орать, чанга ~ громко кричать, ~н уйлах рыдать

БАХТАЙ 1) радостный, радужный, замечательный, 2) привлекательный, симпатичный, приятный, ~ сэтгэл/сэтгэгдэл восхитительное/приятное впечатление

БАХЬ клеши, ~нар хавчих брать клещами, хаздаг/гасалдаг ~ кусачки, острогубцы

БАЧИМ 1) спешный, срочный, 2) спешно, срочно, ~ хэрэг/явдал спешное дело, цаг ~ байна времени мало, время ограничено

БАЧИМДАЛ замешательство, спешка, поспешность, торопливость плутоватый

БАЧИМДАХ 1) спешить, торопиться, 2) приходить в замешательство, суетиться, вызывать суматоху, яарч ~сандарч ~лтэвдэн ~ растеряться, суетиться, волноваться, битгий/бүү бачимд ие спеши, не торопись

БАЧИМДУУ 1) торопливый, спешный, 2) растерянный, суетливый, ~ зан суетливый характер, ~ хүн торопливый человек

БАЧИТ хитрый, плутоватый, ~ зан/ааш плутоватое поведение

БАЧУУ 1) тесный, узкий (об одежде), 2) короткий, срочный, спешный, ~ цацц тесная рубашка, ~ хугацаа сжатые сроки

БАЧУУДАХ 1) быть тесным/узким, 2) быть очень ограниченным во времени, оказываться слишком коротким (о сроке), дотор ~ чуть не упасть в обморок

БАЧУУХАН 1) тесноватый, узковатый, 2) слишком короткий/сжатый (о сроке)

БАШИР 1) притворство, симуляция, лицемерность, неискренность, 2) хитрость, плутоватость, арга ~ нарн. хитрый способ, ~ гаргах вести себя притворно, ~ын үг притворные слова

БАШИР 2. ~ цэцэг бот. китайская гвоздика

БАШИРЛАЛ 1) притворство, симуляция, лицемерность, неискренность, 2) хитрость, плутоватость

БАШИРЛАХ притворяться, симулировать, өвдсөн болж ~ притворяться больным, ~н магтах притворно хвалить кого-нибудь

БАЯАН муз. ~, ~аар хөгжимдөх/тоглох играть на баяне, ~ хуурч баянст

БАЯД богачи, ~ ноёд нарн. богачи и нойоны

БАЯД 2. баиты — монгольская народность

БАЯЖИХ богатеть, обогащаться, ~н хөгжих становиться богатым и развитым, ~ арга зам пути обогащения, ~ чанар/чадвар обогащаемость, способность к обогащению

БАЯЖУУЛАХ побуд. от баяжих, делать богатым, обогатить, обогащать, уулын ~ үйлдвэр горнообогатительное предприятие,

цуглуулгаа ~ обогащать свою коллекцию, туршлагаа ~ обогащать свой опыт, номын сангаа ~ обогащать библиотеку новыми книгами

БАЯЛАГ 1) богатство, сокровище, 2) богатый, обильный, байгалийн ~ естественные богатства, природные богатства, оюун санааны ~ духовные богатства, үндэсний ~ национальные богатства, ~ туршлага богатый опыт, ~ ургац богатый урожай, ~ хөрс, ~ газар богатая земля, ~ хэл богатый язык

БАЯН богатый, обильный, имущий, состоятельный, ~ чинээлэг богатый, состоятельный, ~ чинээлэг анги имущие классы, ~ хүн богач, богатый человек, ~ айл богатая семья, ~ болох разбогатеть, малаар ~ богатый скотом, ~ хуур муз. баян, шинэ ~ цээж өвчтэй богатый, как бык рогагүй, богатство-спеси родня

БАЯР 1) радость, 2) привет, приветствие, 3) праздник, торжество, ~ цэнгэл торжество, веселье, ~ хөөр радость, веселье, ~ ёслол торжество, празднование, ~ын өдөр праздничный день, ойн ~ юбилейный праздник, улсын ~, үндэсний ~ национальный праздник, ~ын хурал торжественное/праздничное собрание, ~ын бичиг явуулах послать приветствие, их хуралд ~ хүргэх приветствовать съезд, хэн нэгний өмнөөс ~ хүргэх приветствовать от имени кого-либо, ~ хүргэх приветствовать, поздравлять, шинэ жилийн ~ хүргэе поздравляю с Новым годом

БАЯРЛАЛАА спасибо, благодарю вас, танд маш их ~ очень вам благодарен

БАЯРЛАХ радоваться, веселиться, праздновать, благодарить, би тангтай уулзсандаа их ~ж байна я очень рад встречи с вами, сайхан ~ж байна уу как (отмечаете) праздник, как празднуете

БАЯРЛУУЛАХ побуд. от баярлах, радовать, веселить, приводить в восторг, хүүхэд ~ порадовать ребенка, эхнийгээ ~ порадовать мать

БАЯРТ радостный, ~ай мэдээ радостное известие, ~ай учрал, ~ уулзалт радостная встреча

БАЯРТАЙ до свидания, до встречи

БАЯСАЛ радость, восторг, ликование, ~ хөөр/хөөр ~ радость, веселье, ликование, ~ төрүүлэх вызывать радость, приводить в восторг

БАЯСАЛЦАХ радоваться вместе, разделять чувство радости

БАЯСАХ радоваться, восторгаться

БАЯСГАЛАН радость, веселье, удовольствие, баяр ~ радость, восторг

БАЯСГАЛАНТ радостный, весёлый, восторженный, ~ царай радостное/счастливое лицо, ~ учрал/уулзалт радостная встреча, ~ амьдрал счастливая жизнь

БАЯСГАЛАНТАЙ радостный, весёлый, восторженный

БАЯСГАХ побуд. от баясах, радовать, веселить, нөхдөө ~ радовать товарищей

БАЯЧУУД богачи, богатей

БАЯЧУУЛ богачи

БЕНЗИН бензин, ~ий тасалбар талоны на бензин, ~ий үнэр запах бензина, ~ түгээгүүр бензоколонка, ~ зөөгч бензовоз

БЕТОН бетон, ~ завод бетонный завод, ~н хана бетонная стена, ~н хучилт/хучлага бетонное покрытие, ~н гүүр бетонный мост

БЕТОНДОХ бетонировать, бетонироваться

БЕТОНЧИН бетонщик

БИ я, ~ чамд хайртай я тебя люблю

БИБЛИ: ~ийн судар библия

БИД мы, ~ нар явчгаа мы пойдём, ~ний нөхөд наши друзья, чи ~ хоёр мы с тобой, ~ бүгдээрээ үүнийг мэднэ мы все знаем об этом

БИДЭР крапинки полосы на теле животных

БИДЭХ странствовать, скитаться, ~н явагч скиталец, пилигрим

БИДНИЙХ наш, то, что принадлежит нам, энэ ~ это наше, эти наши **БИДОН** бидон, сүүний ~ бидон для молока, хоёр литрийн ~ двухлитровый бидон

БИДРЭХ искать, разыскивать, чи юу ~в что ты ищешь

БИДЭР крапинки полосы и животных

БИЕ 1) тело, организм, здоровье, 2) личность, лично сам, 3) сторона, ~ махбод организм, ~э угаах мыться, ~ арчих вытираться (тело), ~ засах сходить в туалет, ~ний хөдөлмөр физический труд, ~ний тамир физическая культура, ~ний юм менструация, ~ сайгтай здоровый, ~ муутай хилый, слабый здоровьем, ~э хайрлах заботиться о себе, заботиться о своем здоровье, ~ ядрах, ~ тамирдах чувствовать усталость, уставать, ~ даахар болох, ~ жирэмслэх стать беременной, беременеть, ~ хүрэх повзростеть, стать взрослым, ~ барах скончаться, умереть, таны ~ ямар байна? как ваше здоровье? ганц ~ хүн холостяк, ~ ~дээ туслах помочь друг другу, ~ бүрэлдэхүүн личный состав, ~ хамгаалагч телохранитель, ~ ~дээ хайртай байх любить друг друга, ~ чөтгөр хувцас бурхан тело — чөрт, одежда — бог, т.е. одежда скрасит недостатки фигуры, ~ний харьцаа параметры тела, ~э даах ствть самостоятельным, ~ заваарлах сильно облениться, ~э тоох зазнаваться, тэр ~эрээ байлцав он лично присутствовал, ~ мөнгө наличные деньги, уулын ар ~ северная сторона горы, ~ даасан независимый, самостоятельный, ~ даасан хуулийн этгээд самостоятельное юридическое лицо, ~ махбодид гэмтэл учруулах наносить телесные повреждения, ~ хүний халдашгүй байдал неприкосновенность личности, ~ хүний эсрэг гэмт хэрэг преступление против личности, ~д нэгжлэг хийх личный обыск, обыск кого-либо, ~э үнэлж явалдах заниматься проституцией, ~ даан эзэмших самостоятельно владеть чем-либо, ~ төлөөлөгч личный представитель, ~э хувааж төрүүлсэн ижийнхээ ачийг ч яалаа даа как отблагодарить матушку, родившую меня в муках (из песни), ~ний юмгүйтэл мед. аменорея, ~ний юмны ихсэлт мед. гиперменорея, ~ний юмны багасалт гипоменорея

БИЕГҮЙ 1) безличный, невидимый, 2) слабый, хилый, насаар залуу боловч ~ болсон хүн хотя он молод, но очень слабый здоровьем

БИЕЛГЭЭ монгольский национальный пластичный танец

БИЕЛҮҮЛЭХ выполнять, исполнять, төлөөлгөө ~ выполнять план, шийдвэр ~ осуществлять решение, тогтоол ~ осуществлять постановление, тушаал ~ исполнять приказание, үүргээ ~ выполнять долг, амласнаа ~ выполнять свои обещания, хүсэнийг ~ выполнять/исполнять желания

БИЕЛЭЛ осуществление, реализация, хүсэл мөрөөдлийн ~ осуществление мечты/надежды, ~э олох сбываться, осуществиться, исполниться

БИЕЛЭЛТ выполнение, осуществление, исполнение

БИЕЛЭХ 1. осуществляться, выполняться, хүсэл минь ~лээ мөө желанье осуществилось

БИЕЛЭХ 2. исполнять народный танец

БИЕРХҮҮ здоровый, плотный, рослый, ~ хүү рослый, здоровый мальчик

БИЕТ физический, наглядный, натурный, вещественный, материальный, ~ юм/бодис физическое тело, ~ жишээ наглядный пример, ~ баталгаа наглядное/вещественное доказательство, ~ үзүүлэн наглядные пособия, ~ээр үзүүлэх наглядно показать что-либо, ~ зураг авах натурные съемки

БИЕТЭЙ 1) физический, наглядный, материальный, 2) имеющий тело, телосложение/организм/здоровье/неисписанная бумага рост и т.д., гоолиг сайхан ~ стройный (о телосложении), туранхай, тарган, махлаг ~ тонкий, толстый плотный (о человеке)

БИЕЧЛЭХ производить/делать лично/персонально/своими руками, ~и хийж дуусгах закончить своими руками/лично, ~и шалгах лично проверять, ~и туслах а) лично помогать, б) персонально помощь

БИЕЭР лично сам, ~ оролцох а) сам/лично участвовать/принимать участие в чём-либо, б) лично/персональное участие, ~ үлгэрлэх показывать личный пример, өөрийн ~ байлцах лично присутствовать, би ~ээ я сам, собственной персоной

БИЗ модальная частица наверное пожалуй, видимо, ах маргааш ирэхгүй ~ брат, наверно, завтра не придёт

БИЗНЕС: ~ торговые отношения, ~ийн эрх зүй торговое право

БИЙ есть, имеется, находится, чамд энэ ном ~ юу у вас есть эта книга, надад бий у меня есть

БИЙД пока есть, авьын ~ хүнгэй танилц, агтын ~ газар үз посл. пока жив отец, знакомся с людьми, пока есть хороший конь, обезьян больше земелье бума.

БИЙЛЭГЖҮҮ в изобилии, в достатке

БИЙР кисточка, кисть, ~ээр зурах/бичих рисовать/писать кисточкой, зураач хүнд сайн ~ хэрэгтэй художнику нужны хорошие кисти

БИЛЕТ билет, театрын ~ билет в театр, ~ийн түгээвэр билетная касса, ~ авах купить билет

БИЛИГ мудрость, разум, талант, дар, авьяас ~ талант, дар, способность, ~ төгөлдөр талантливый, способный, оюун ~ парн. ум, разум, ~ийн тоолол европейское летоисчисление, по лунному календарю

БИЛИГГҮЙ неспособный, лишенный таланта, бестолковый, глупый, авьяас ~ сурагч неспособный/бездарный ученик

БИЛИГТ талантливый, одаренный, способный, разумный, ардын төгөлдөр ~ хөвгүүд высоко талантливые сыновья народа

БИЛИГТЭЙ талантливый, одаренный, способный, разумный, авьяас ~ зураач талантливый художник

БИЛҮҮ 1. точильный камень, брусок, точило, оселок

БИЛҮҮ 2. модальное слово, выражающее сомнение незнание: би чамд хэлсэн ~, үгүй ~ я тебе говорил или нет, чи тийшээ явах ~, үгүй ~ ты туда поедешь или нет?

БИЛҮҮДЭХ точить, хутта ~ точить нож, хэл амаа ~ сплетничать, браниться

БИЛЧИР устье реки, место слияния чего-либо(напр. рек), перекрёсток (дорог, улиц), гурван голын ~ место слияния трёх рек, гудамжны ~ уличный перекрёсток

БИЛЧЭЭР пастбище, выгон (для скота), ~ийн эдэлбэр газар пастбищный земельный участок

БИН 1. лепёшка, ~ хийх готовить лепёшку, шинэхэн ~ свежая лепёшка, үзэмтэй ~ лепешка с изюмом

БИН 2. усилит. частица: ~ битүү закрытый наглухо, непроницаемый для воздуха, ~ битүү байдал герметичность, герметизация, сансрын хөлгийн ~ битүү байдал герметичность космического корабля, ~ битүү байдал алдагдах разгерметизация, разгерметизироваться, ~ битүү хаах закрыть герметически

БИНДЭРЬЯА берилл

БИОЛОГИ биология, ~ийн хүрээлэн биологический институт

БИОЛОГИЧ биолог, ~ийн мэргэжил эзэмших/сонгох получить/выбрать специальность биолога

БИОХИМИ биохимия

БИОХИМИЧ биохимик

БИРД 1. перен. скряга, скупец

БИРД 2. мифическое существо, дьявол

БИРЖ биржа, ~ийн хаалтны үнэ цена в момент закрытия биржи

БИРЖГЭР 1) шероховатый, неровный, 2) рязой (о лице)

БИРЖИЙХ 1) быть/становиться шершавым/неровным, 2) быть рязым (о лице) покрытым пылью

БИТГИЙ не надо, не, ~ яв не ходи, ~ бич не пиши, ~ оролд не надо трогать/не трогай, не трогать

БИТҮҮ 1) закрытый, глухой, замкнутый, 2) густой, сплошной, ~ ой густой лес/сплошной лес, ~ манан густой туман, ~ мөс сплошной лёд, ~ яриа секретный разговор, ~ туурайтан непарнокопытные, ~ хашаа закрытый загон для скота

БИТҮҮЛЭГ 1. скрытный, неясный, сомнительный, ~ явдал сомнительное дело, ~ үг двусмысленные слова

БИТҮҮЛЭГ 2. новогоднее угощение (по лунному календарю)

БИТҮҮЛЭХ 1. закрывать наглухо, заделывать, загораживать, закупоривать, орцыг/орох газрыг ~ закрывать вход, амаа ~ закрывать себе рот, нүх ~ закрывать отверстие, цонх ~ а) закрывать окно чем-либо, б) маскировать окно, чихээ ~ зажимать себе уши

БИТҮҮЛЭХ 2. устраивать проводы старого года

БИТҮҮЛЭХ 3. махать, махнуть, обмениваться чем-либо без предварительного уговора, үзгээ ~ье махнем ручками

БИТҮҮМЖ пломба, печать

БИТҮҮМЖЛҮҮЛЭХ побуд. от битүүмжлэх, быть plombированным/запе

БИТҮҮМЖЛЭГДЭХ страд. от битүүмжлэх, plombироваться, запечатываться

БИТҮҮМЖЛЭХ plombировать, запечатывать, ачаа ~ plombировать ~сэн эд хөрөнгө арестованное имущество, имущество на которое наложен арест, вагон ~ plombировать вагон, хөрөнгө ~ опечатать имущество, захив ~ запечатать письмо

БИТҮҮН новолуние, канун нового года по восточному календарю

БИТҮҮРЭХ закупориваться, закрываться, становиться глухим, не иметь выхода, заживать (о ране), галин өрөөний тосгуур ~чээ раковина в кухне засорилась, жорлонгийн суурь тосгуур ~в закупорился унитаз, хамар ~в нос заложил(при насморке)

БИТҮҮХЭНДЭЭ втайне, скрытно, незаметно, иносказательно

БИЧ обезьяна, ~ хүн болж хувирахад хөдөлмөрийн үүрэг роль труда в процессе превращения обезьяны в человека

БИЧВЭР текст, ~ задлах а) разбор/анализ текста, б) анализировать текст

БИЧИГ 1) письмо, письменность, записка, 2) удостоверение, документ, 3) книга, ~ үсэг грамота, письменность, ~ үсэг сурах учиться грамоте, ~ үсэг тайлагдах овладеть грамотой, ~ үсэг үл мэдэх быть неграмотным, албан ~ официальная бумага, итгэмжлэх жуух ~ верительные грамоты, баримт ~ документ, письменное удостоверение, эх ~ оригинал, үнэмлэх ~ удостоверение, нэвтэрэх ~ пропуск, цээж бичиг диктант, зам явах ~ разрешение на проезд «подорожная», ~ийн хэлбэр почерк, ~ хэргийн тасаг канцелярия

БИЧГИЙН письменный, ~ ширээ письменный стол, ~ хэрэгсэл письменные принадлежности, ~ цүнх/- сав портфель, ~ цаас писчая бумага, ~ машинн пишууца машинка, ~ хавчаар скрепка, ~ хүн литератор, беллетрист

БИЧИГТҮЙ 1) неграмотный, безграмотный, 2) не имеющий письменность, бесписьменный, ~ хүн неграмотный человек, өөрийн ~ улс орон /ард түмэн не имеющий письменность/бесписьменный народ, ~ цаас чатаным рагтын/телевизийн ~ телезапись, телевизионная запись, зүрхний ~ кардиограмма, кардиография

БИЧИГТ 1) грамотный, 2) имеющий письмо/письменность, 3) имеющий надпись, исписанный

БИЧИГТЭЙ 1) грамотный, 2) имеющий письмо/письменность, 3) имеющий надпись, исписанный, ~, номтой болгох учить грамоте, ~ цаас исписанная бумага, ~ хад скала/камень с надписью/имеющая надпись

БИЧИГТЭН грамотные, люди, владеющие письменностью, манай ард түмэн бүгдээрээ ~ билээ весь наш народ стали грамотным

БИЧИГЧ пишущий, эхлэн ~ начинающий автор/корреспондент/писатель, нэргүй ~ анонимно пишущий человек /анонимный автор

БИЧИЛ микро, маленький, ~ хороолол микрорайон, ~ ертөнц микромир, ~ зай микроинтервал

БИЧИЛЦЭХ совм. от бичих, переписываться, писать вместе, принимать участие в написании чего-либо, захиа ~ переписываться с друзьями, обмениваться письмами, писать письма друг другу

БИЧИХ писать, ~ж авах записывать, ~ж өгөх написать кому-либо, зохион ~ сочинять, напсать сочинение, хуулж ~ списывать, переписывать, машинаар ~ печатать на машинке, гүйцээж ~ дописывать

БИЧЛЭГ запись, описание, писание, цэвэр ~ чистописание, пропись, соронзон хальсны ~ магнитофонная запись, запись на магнитную ленту

БИЧМЭЛ писанный, написанный, записанный, письменный, гар ~ рукопись, манускрипт, ~ эх рукописный оригинал, гар ~ сэтгүүл рукописный журнал, журнал написанный от руки

БИЧҮҮЛЭХ побуд. от бичих, дать/велеть писать, диктовать

БИЧЭЭС надпись, чулууны ~ надпись на камне, эртний хадны ~ древние надписи на камне

БИЧЭЭЧ писарь, писец, секретарь, машины ~ машинистка, таталган/түргэн/хурдан ~ стенографист, стенограф, стенографистка

БИШ част. 1) ие, не...а, 2) другой, энэ ном минийх ~ эта книга не моя, энэ үзэг ~ харандаа это не ручка, а карандаш, ~бус хүн другой/посторонний человек

БИШГҮЙ сколько угодно, везде, часто, много, энэ ажилд алдаа ~ байна в этой работе уйма ошибок, энэ ном гадуур ~ бий эта книга имеется везде

БИШГҮҮР муз. органная труба, флейта, гобой, багласан ~ флейта пана, үелэх ~ фагот, ~ загас рыба-свищулька

БИШРЭЛ глубокое уважение/почтение, благоговение, ~ төрөх относиться с почтением, оказывать почтение, чувствовать глубокое уважение, сүсэг ~ верование, суеверие

БИШРЭНГҮЙ благоговейный, почитательный, ~ харцаар/нүдээр харах смотреть на кого-либо почтительно

БИШРЭХ благоговеть, относиться с благоговением, почитать, уважать, верить *рел.*, ~н хүндэтгэх почитать, чувствовать глубочайшее уважение, бишрэх эрх свобода совести, веры

БИШҮҮРХҮҮ застенчивый, стеснительный, чуждающийся, ~ хүүхэд застенчивый/чуждающийся кого-либо ребёнок

БИШҮҮРХЭГ застенчивый, стеснительный, чуралшится чуждающийся, ~ зан стеснительный характер, застенчивое поведение

БИШҮҮРХЭХ чуждаться, чураться, держаться отчуждённо, сайн хүмүүсээс дэмий ~эд яана зря чуралшится добрых людей

БОГ 1. ~ мал мелкий скот (козы, овцы)

БОГ 2. сор

БОГД святой, верховный, августейший, ~ хаан богдыхан, Богд Гэгээн Богдо-Гэгээн — титул монгольских правителей

БОГИНО короткий, коротенький, ~ долгион короткая волна, ~ долгионы хүлээн авагч коротковолновый приёмник, ~ хэмжээний кино короткометражный фильм, ~ хугацаа короткий срок, ургацыг ~ хугацаанд хураах убирать урожай в короткие сроки, ~ өгүүллэг короткий рассказ, энэ өмд надад хэт ~ байна эти брюки мне слишком коротки, ~ хавирга первое короткое ребро, ~ дээл тумурка полушубок, ~ хугацаатай

зээл краткосрочный заём, ~ хугацаатай үүрэг краткосрочные обязательства, ~ хугацаатай хадгаламж краткосрочный вклад

БОГИНОВТОР коротковатый, ~ цув коротковатый плащ

БОГИНОДОХ 1) быть коротким, быть кратким, 2) быть низким/коренастым (о росте), пальто нь ~в пальто ему коротко, хугацаа ~ж байна срок является/оказывается коротким/непродолжительным

БОГИНООР коротко, вкратце, короче, ~ хэлэхэд/хэлбэл коротко говоря, говоря вкратце, одним словом

БОГИНОДУУ чуть короткий, коротенький, слегка низкий

БОГИНОДУУЛАХ побуд. от богинодох, делать коротким/укороченным, укорачивать

БОГИНОСОХ укорачиваться, сокращаться, өдөр ~ж байва днн становятся короче

БОГИНОТГОХ побуд. от богинодох, делать коротким, укорачивать, сокращать

БОГИНОТОЙ короткий, низкий, ой мод урттай ~, олон хүн сайнтай муутай *погов. букв.* среди деревьев есть/имеются высокие и низкие, а среди людей и хорошие и плохие

БОГИНОХОН 1) несколько короткий/низкий, 2) коротенький, ~ үг хэлэх произнести коротенькую/краткую речь, шөмө ~ болов ночь становится кроче/короткими

БОГТ: ~ сүй подарки жениха родителям невесты, калым при помолвке

БОГШИХ: шөл ~ наваристый суп, бие ~ чувствовать себя разбитым

БОГЦ дорожная сума, перемётная сумка, седельная кобура

БОГЦЛОХ класть в дорожную сумку/в седельную кобуру

БОД 1. крупный скот, ~ маллах/харуулах ухаживать за крупным скотом/пасти крупный скот, ~ мал *парн.* крупный скот, (1 бод равен половине верблюда, 1 быку, 1 лошади, 7 овцам и 10 козам)

БОД 2. филос. ~ бие истинная сущность, материя, вещество, субстанция

БОДВОЛ условн. *дееприч.* от бодох, *букв.* если подумать, пожалуй, видимо, наверно

БОДГАЛЬ индивид, индивидуум

БОДИС предмет, вещь, тело, материя, түмэн ~ естество, хатуу ~ твердое тело, шингэн ~ жидкое тело

БОДИТ действительный, реальный, объективный, материальный, фактический, ~ цалин реальная зарплата, ~ байдал реальность, действительность, ~ нөхцөл реальные условия, ~ боломж реальная возможность, ~ үнэн объективная действительность, ~ орлого реальный доход, ~ой болох реализоваться, стать действительностью, ~ алдагдал реальные убытки, ~ орлого реальный доход

БОДИТОЙ реальный, фактический, ~ хохирол фактические убытки

БОДЛОГО 1) рассуждение, обдумывание, соображение, мнение, 2) решение, задача, 3) политика, ~ болох задумываться, размышляться, тоо ~ арифметическая задача, ~ бодох решить задачу, дотоод ~ внутренняя политика, хөндлөнгөөс үл оролдох ~ политика невмешательства, их гүрний дээрэнгүй ~ великодержавная политика, великодержавный шовинизм, хүчээр түрий барих ~ политика с позиций силы, төрийн ~ государственная политика

БОДЛОГОГҮЙ 1) необдуманный, необоснованный, опрометчивый, 2) необдуманно, необоснованно, легкомысленно, ~ хэрэг/явдал необдуманный/неосмотрительный поступок, ~ шийдвэр опрометчивое решение, ~ хийх/загнах делаться/поступить опрометчиво/необдуманно

БОДЛОГОТой 1) сообразительный, рассудительный, расчётливый, осмотрительный, 2) сообразительно, рассудительно, тэр юм болгонд ~ ханддаг во всех делах он очень расчётлив, эсэргүү/эсрэг ~ хүн человек, имеющий противоположное мнение, оппозиционер

БОДЛОГОТОН: улс төрийн ~ политик, политический деятель, төрийн ~ государственный политик, государственный политический деятель, алсын ~ дальновидный политик

БОДЛОГОШРОХ предаваться раздумью, погрузиться в раздумье

БОДОЛ мысль, дума, мнение, размысленне, предположение, ~ болох, ~д автах/дарагдах предаваться мыслям/размысленно, ухаан ~, санал ~ парн. мысли, мечты, соображения, өөрийн ~ свои соображения/мысли, өөрийн ~той болох иметь свое мнение/соображение, ~той байх иметь в виду, быть начеку/готовым, миний ~оор бол по моему мнению

БОДОЛТОЙ 1) разумный, обдуманный, думающий, соображающий, 2) разумно, обдуманно

БОДОЛТ решение, тоо ~/бодлого ~ решение задачи

БОДОЛТГҮЙ нечего (и) думать, чи энэ талаар/тухай ~ тебе нечего (не стоит) думать об этом

БОДОЛХИЙЛЭХ думать, обдумывать, рассуждать

БОДОЛЦОХ *совмест. от болох*, 1) хорошо подумать, обдумывать, 2) учитывать, принимать в расчёт, 3) вместе думать, алив асуудлыг/зүйлийг олон/бүх талаас нь ~ хэрэгтэй надо всесторонне обдумывать любой вопрос, сайтар ~ хорошо/основательно обдумывать

БОДОМЖ 1) суждение, логическая форма мышления, 2) обсуждение, рассуждение, обдумывание

БОДОН дикий кабан, вепрь, ~ агнах/алах охотиться на кабанов, убить кабанов, ~гийн соёо кабанний клык, ~гийн мах кабанина, ~ гахай хряк

БОДОТ действительный, реальный, объективный, матеральный, фактический

БОДООЖ по всей вероятности, по-видимому, видимо, судя по всему, ~, тэр чадахгүй повидному он не сможет

БОДООЖООР по всей вероятности, повидному, видимо, судя по всему, ~ тэр чамд туслахгүй судя по всему, он тебе не поможет

БОДОХ 1) думать, размышлять, обдумывать, предполагать, 2) решать, исчислять, тунгаан ~, эргүүлэн ~ обдумывать, взвешивать, тэр бусдын талаар хэзээ ч ~доггүй он никогда не думает о других, сайнаар ~ думать похорошему/о хорошем, хорошо обдумывать, өөрөө ~оод үз судите сами/подумай сам, ~ юмгүй/зүйлгүй нечего думать, не о чем/о ком думать, энэ тухай ~ хэрэгтэй надо подумать об этом, ~ санах парн. думать, размышлять, биеэ ихэд ~ быть о себе преувеличенного мнения, зазнаваться

БОДРОЛ: ~ бичиг *уст.* доклад, трактат ~ дуу ария

БОДТОЙ 1) материальный, вещественный, 2) действительный, реальный, подлинный, 3) обоснованно, реально, объективно, ~ байдал а) действительность, реальность, б) бытие, объективность, ~ баримт действительный факт, ~ үйл ажиллагаа практическая действительность, ~ ялгаа существенное/объективное различие, ~ ярих говорить объективно/существенного

БОДЬ мирный, спокойный, тихий, простой, чистый, ~ хүн мирный простой человек, ~ сэтгэл милосердие, чистосердечность, ~ий нь/ийг нь хөглөх убивать, умершлять, отправить на тот свет

БОДЬСАД *рел.* бодисатва, архангел, божество высокой степени совершенства, уступающее только будде

БОДЬТОЙ действительный, реальный

БОЙЖИЛТ рост, развитие, созревание, хүүхдийн ~ рост/развитие ребёнка, төл ~ прирост/выращивание молодняка, өсөлт ~ парн. развитие, рост

БОЙЖИХ расти, развиваться, вырастать

БОЙЖУУЛАХ выращивать, сохранять, воспитывать, төл ~ выращивать молодняка, хүүхэд өсгөн ~ воспитывать ребёнка

БОЙПОР курнльница, кадило

БОЙТОГ 1) меховые унты (надеваемые на сапоги в холодное время), 2) ботиночки/сапожки для малышей

БОЙТОГЛОХ *перен.* быть невезучим/безуспешным/неудачником, не иметь удачи/успеха, не везти

БОКС бокс, ~ тоглох играть в бокс, ~ын бээлийн боксёрские перчатки, ~ын тэмцээн соревнование/состязание по боксу, ~ын аварга чемпион по боксу

БОКСДОХ боксировать, тэр сайн ~но он хорошо боксирует

БОКСЧИН боксёр, сайн ~ хороший боксёр, хөнгөн/хүнд жингийн ~ боксёр лёгкого/тяжёлого веса

БОЛ 1) показатель подлежащего, тэр ~ миний ах он мой брат, энэ ~ ном это книга, 2) союз если, если бы, чамайг энд ирэх ~ би тийшээ явъя если ты придёшь сюда, я пойду туда, (хэрэв) бололцоотой ~ если можно, 3) *частица:* ч+бол хотя, хот, хаашаа ч ~ хоть куда, хэн ч ~ хоть кто, кто бы ин был, юу ч ~ хоть что, что бы ин было, муу ч ~ ах минь хотя плохой, все же мой брат, хар ч ~ гэр минь, хязгар ч ~ ээж минь *посл. букв:* хоть она темна, всё же моя юрта, хоть хромая, всё же моя мать, (хэрэв) би мэдсэн ~ если бы я знал

БОЛБОЛ 1) показатель подлежащего, 2) союз если, если бы, 3) *частица:* ч+бол хотя, хоть, если можно, в случае, что касается, ~ чи өнөөдөр эртхэн ирээрэй если можно, ты сегодня приходи пораньше, янз бүрийн/элдэв юм ~ даруй утас! в случае чего, немедленно позвони!

БОЛБООС 1) показатель подлежащего, 2) союз если, если бы, 3) *частица:* ч+бол хотя, хоть, мэдэхгүй ~ если не знаешь, ноён Дунаев ~... что касается господина Дунаева...

БОЛГОН 1. *слит. деенр. от болгох*, 1) качество, в виде, как, в, к, жишээ ~ в виде/в качестве примера, жишээ ~ хэлэхэд к примеру говоря

БОЛГОН 2. каждый, любой, еже, хүн ~ каждый человек, өдөр ~ ежедневно, каждый день, үүнийг хүүхэд ~ мэднэ это знает каждый/любой ребёнок

БОЛГООМЖ 1) осторожность, осмотрительность, 2) внимательность, аккуратность, ~ муугаас болох случиться из-за рассеянности

БОЛГООМЖГҮЙ 1) неосторожный, неосмотрительный, 2) невнимательный, неаккуратный, 3) неосторожно, 4) невнимательно, ~ хүн неосторожный человек, ~ байх быть неосторожным, ~гээр үйлдэж гэмт хэрэг неосторожное преступление

БОЛГООМЖГҮЙДЭХ быть неосторожным, вести себя неосторожно/не внимательно

БОЛГООМЖЛОЛ 1) осторожность, предосторожность, осмотрительность, 2) опасение, опаска

БОЛГООМЖЛОХ 1) быть осторожным, остерегаться, опасаться, 2) быть внимательным, быть аккуратным, ~ хэрэгтэй надо остерегаться, хулгайч нараас ~ остерегаться воров, галаас ~ остерегаться огня, гудамж хөндлөн гарахдаа машинаас ~ хэрэгтэй при переходе улицы надо остерегаться автомобилей

БОЛГООМЖТОЙ 1) осторожный, осмотрительный, 2) внимательный, предупредительный, аккуратный, 3) осторожно, осмотрительно, внимательно, предупредительно, аккуратно

БОЛГООМЖТОЙХОН остороженько, весьма внимательно, аккуратненько, ~ байгаарай будьте осторожны/очень внимательно

БОЛГООХ 1) быть осмотрительным, относиться с осторожностью, опасаться, остерегаться, 2) соизволить вежливая форма обращения, ~ж *гшгэх* ступать осторожно

БОЛГОХ 1. *побуд. от болох*, 1) позволять, давать возможность кому-либо делать что-либо, делать так, чтобы согласился на что-либо, превращать что-либо во что-либо, 2) готовить, варить, жарить, печь, 3) ждать/дождаться наступления чего-либо, *цагаан* ~ делать белым, *белиг*, (*хэн нэгийг*) *нарийн бичгийн дарга* ~ делать кого-либо секретарём, *баян* ~ делать богатым, *ямар нэгэн юмыг эцэс* ~ положить конец чему-либо, *өндөр* ~ сделать высоким, *урт* ~ удлинять, *сайн* ~ улучшать, *мөнгө* ~ продать за наличные деньги, *муу* ~ ухудшать, *хүчингүй* ~ сделать недействительным, *эхнэр* ~, *авгай* ~ жениться, брать в жены, *хоол* ~ эрхтэн пищеварительный орган, *маргааш болгох* ждть до утра, *хоол* ~ варить, готовить обед, *цай* ~ приготовить/вскипятить чай, *шөнө* ~ дожидаться наступления ночи, *үдшийн сэрүүн* ~од *ялаа тэр* он уехал, дождавшись вечерней прохлады

БОЛГОХ 2.: *юм* ~ превратить во что-то, *би чамайг ахыг юм* ~оо я принял тебя за брата, *чиний ном юм* ~оо я подумал, что это твоя книга, я принял за твою книгу

БОЛД 1) сталь, булат, 2) стальной, булатный, *энэрдэгтүй* ~ не ржавеющая сталь, ~ *хутга* стальной нож, булатный нож, ~ *илд/сэлэм* стальной/булатный меч, ~ *цутгах үйлдвэр* сталеплавильный завод

БОЛЖМОР жаворонок

БОЛЗОЛ условие, ~ *тавих* выдвигать условия, ~ *хойшлуулах юр.* отлагательное условие, ~ *хангах* обеспечить условия, ~*гүй мөнгөн үүрэг* безусловное денежное обязательство

БОЛЗОЛГҮЙ не имеющий условия, невозможный, безусловный, безоговорочный, неурочный, ~ *ажил* неурочная работа, ~ *гэрээ* безусловный договор

БОЛЗОЛТ условный, урочный, ~ *дохио* условный знак, ~ *үнг/хөлс* условная цена, ~ *ажил* урочная работа

БОЛЗОЛТОЙ имеющий условие, возможный, *энэ уралдаан тодорхой* ~ соревнование имеет определенное условие

БОЛЗОО 1) договорённость, условие, уговор (о сроке и месте), 2) свидание, randevu, ~ *тавих/тогтоох* а) ставить условие, а) назначить свидание, ~*яд(оо)* *ирэх/очих* а) прибыть в срок, б) прийти на свидание

БОЛЗООГҮЙ необусловленный (о месте и времени)

БОЛЗООТ условленный, договорный, назначенный, ~ *газар* назначенное/условленное место, ~*ын бор толгой фольк.* серый курган (где, по условию, по договоренности встречаются сказочные, фольклорные герои)

БОЛЗООТОЙ условленный, договорный, назначенный

БОЛЗОХ улаиваться, договариваться, назначать срок, *уулзахаар* ~ условиться встретиться, *өдөр* ~ условиться о дне, ~*сон цаг* назначенный срок, ~*сон газар* назначенное место

БОЛЗОШГҮЙ 1) неопределённый, возможный, 2) неопределенно, возможно, может быть, *бороо орж* ~ может быть будет дождь, *тэр ирж* ~ он, может прийти

БОЛИУЛАХ *побуд. от болих*, прекращать, заставлять/позволять прекращать, *хэлэлцээрийг* ~ прекратить переговоры, *явахыг* ~ не разрешить поездку, отложить поездку

БОЛИХ перестать, прекращать(ся), *прицхаа* ~*морой!* перестань разговаривать! *ажиллахаа* ~ прекратить работу, *тамхи татахаа* ~ прекратить курить, *боль!* *боль!* перестань! хватит! довольно! *харахаа* ~ перестать видеть, *хэрэглэгдэхээ* ~ выходить из употребления, перестать употребляться, *ажил хийж чадахаа* ~ терять трудоспособность, стать нетрудоспособным

БОЛМООР возможный, годный, подходящий, *идэж* ~ съедобный, годный в пищу, *хүрч* ~ достижимый, доступный, *сургаж* ~ *явдал* поучительный случай, *уншиж* ~ *бичиг байна* письмо, которое вполне можно читать, *удобочитаемое письмо*

БОЛНО 1) можно, 2) хватит, достаточно, *орж* ~*х уу?* можно войти? ~ можно, *чи явж* ~ тебе можно идти, ты можешь идти, *одоо* ~ теперь хватит/достаточно, ~, *илүү/өөр хэрэгтүй* достаточно, больше не надо

БОЛОВСОН 1) культурный, образованный, цивилизованный, 2) культурно, цивилизованно, ~ *хүн* культурный человек, ~ *хүчин* кадры, ~ *хүчин бэлтгэх* подготовка кадров, *үндэсний* ~ *хүчин* национальные кадры, *мэргэжилтэй* ~ *хүчин* специализированные кадры, *дипломарованные* кадры, ~ *үйлчилгээ* культурное обслуживание, ~ *харьцах* культурно обращаться/относиться, *сөблч* ~ *байдал* культурность

БОЛОВСРОЛ образование, образованность, просвещение, *анхан шаты* ~ начальное образование, *дунд* ~ среднее образование, *бүрэн бус дунд* ~ неполное среднее образование, *бүрэн дунд* ~ полное среднее образование, *ерөнхий* ~ общее образование, *ерөнхий* ~*ын сургууль* общеобразовательная школа, *дээд* ~ высшее образование, *техникийн* ~ техническое образование, *улс төрийн* ~ политическое образование, ~*той хүн* образованный человек, ~ *олгох* дать образование, ~ *олох* получить образование

БОЛОВСРОЛТ обработка, разработка, созревание, спелость, *жимсний түргэн* ~ быстрое созревание плодов, ~ *сайтай жимс* хорошо поспевшие плоды

БОЛОВСРОНГУЙ усовершеншенный, развитой, культурный, образованный, *судалгааны аргыг* ~ *болгох* совершенствовать методы исследования, *технологийг* ~ *болгох* совершенствовать технологию, ~ *улс/орон* развитое государство, развитая страна, *нийгмийн улс төрийн системийг* ~ *болгох* совершенствовать политическую систему общества, совершенствование политической системы общества

БОЛОВСРОХ 1) развиваться, совершенствоваться, просвещаться, получать образование, 2) созревать, поспевать, 3) перевариваться, *сурч* ~ учиться, получить образование, ~*сон жимс* спелые фрукты, *хоол* ~*уулах эрхтэн* пищеварительный орган

БОЛОВСРУУЛАХ 1) обрабатывать, возделывать, 2) просвещать, обучать, 3) обдумывать, ~ *үйлдвэр* обрабатывающая промышленность, *түүхий эд* ~ обрабатывать сырьё, ~ *арга* способы обработки, *төлөвлөгөө* ~ разрабатывать планы, *газар* ~, *хөрс* ~ возделывать землю, *энэ асуудлыг бодож* ~ *хэрэгтэй* этот вопрос надо обдумать, *шийдвэрээ бодож* ~*аарай* обдумайте свое решение

БОЛОВСРУУЛАЛТ разработанность, разработка, обработка, совершенствование, *арьсны* ~ обработка кожи, *хөрсний* ~ обработка почвы/земли, *төлөвлөгөө* ~ разработка плана

БОЛОВ УУ *выражает вопрос:* тэр мэдэх ~? знает ли он? тэр мөн ~? тот/он ли?

БОЛОВЧ *союз* хотя, несмотря на то, что, однако, но, *хичнээн* ~ хоть сколько, сколько угодно, *хэдий тийм* ~ хотя так, *би үүнийг уншсан* ~ *ойлгосонгүй* хотя я прочитал это, но не понял, *тэр мэдсэн* ~ *хэлсэнгүй* он ничего не сказал, хотя знал

БОЛОЛГҮЙ: ~ *ях вэ* конечно, можно

БОЛОЛТОЙ возможно, может быть, вероятно, видимо, кажется, *өнөөдөр тэнгэр цэлмэх/сайхан болох* ~ видимо, сегодня будет хорошая ясная погода, *удахгүй шалгалт ирэх* ~ возможно, скоро будет/придет проверка

БОЛОЛЦОО возможность, условие, *арга* ~, ~ *нөхцөл нарн.* условие, возможность, ~ *гарвал/олдвол* если представит-

ся/найдётся возможность, түүнд ~ их бий у него большие возможности, **саихүүгийн/мөнгөнний** ~ финансовые/денежные возможности/ средства, ~ны хирээр, ~гоороо по возможности, по мере возможности, **ямар нэг арга** ~ байвал если есть как-нибудь возможность

БОЛОЛЦООГҮЙ 1) невозможный, неосуществимый, недопустимый, не имеющий возможности, 2) невозможно, неосуществимо, недопустимо, **бид энэ ажлыг хийх ямар ч** ~ байна у нас нет никаких возможностей/мы не имеем никаких возможностей сделать эту работу, ~ тохиолдол невозможный случай, ~ байдал невозможность, безвыходное положение, **явах** ~ невозможно идти, **гүйцэтгэх** ~ невозможно осуществить, **гэртээ/ар гэрийн** ~ не имеющий возможности по семейным обстоятельствам

БОЛОЛЦООТОЙ возможный, осуществимый, имеющий возможность, ~ болох быть возможным, стать/становиться возможным, приобрести возможность, **сурах** ~ имеющий возможность учиться, ~ бүхийн/болгоныг хийх делать всевозможное, принимать меры по возможности/насколько возможно

БОЛОЛЦОХ *совм. от болох*, стать, делаться, **ах дүү** ~ стать братьями, брататься, **анд нөхөд** ~ стать друзьями, дружить

БОЛОМЖ возможность, подходящий случай, ~ олох найти возможность, ~ олгох дать возможность, ~ алдах потерять возможность, ~ийн хүн вполне подходящий человек, **арга** ~нөхцөл ~ *парн.* возможность, удобный случай, стеченне обстоятельств, **бодит/лавтай** ~ реальная возможность, ~ийн охид девушки на всё готовые

БОЛОМЖҮГҮЙ 1) невозможный, неосуществимый, 2) невозможно, ~ хэрэг немислимое дело, энэ ~ это невозможно

БОЛОМЖТОЙ имеющий возможность, возможный, подходящий, ~ байх/болох иметь возможность, быть возможным, ~ гэж үзэх считать вполне возможным, ~ санал приемлемое предложение, ~ хүн подходящий человек

БОЛОН союз. н, а также, **орос** ~ бусад орнууд Россия и другие страны, **аймаг** ~ сумын төв аймачные и сомониные центры

БОЛООД 1) союз. н, 2) *послелог* через, **өл буурал Хангай мний өндөр** ~ сүрлэг *бука.* серебристые хангайские горы высоки и величественны, **цаг болоод ирээрэй** приходите через час

БОЛОР 1) хрусталь, 2) хрустальный, ~ сав посуда из хрустала, хрустальная посуда, ~ ваар хрустальная ваза, ~ хундага хрустальные рюмки

БОЛОХ 1) становиться кем-либо/чем-либо, делаться кем-либо/чем-либо, превратиться в кого-либо/во что-либо, 2) происходить, случаться, состояться, быть, находиться, 3) созреть, поспевать, вариться, 4) разрешается, 5) скоро, в скором времени, **пора**, 6) из-за, вследствие, **багш** ~ стать учителем, **хүйтэн** ~ж байна становится холодно, **хараихуй** ~ ствь темно, темнеть, **хэн нэгэнд сэтгэлтэй** ~ быть влюбленным в кого-либо, **гэр бүл** ~ жениться, **тус** ~ оказать помощь, помогать, **саад** ~ мешать, препятствовать, ~сон мах варёное мясо, **орж** ~ уу? можно войти? **би энд тамхи татаж** ~ уу? можно мне здесь курить? **миний найз ирэх** ~боллоо скоро придёт мой друг, **пора** приехать моему другу, ~но можно, ~сон явдлыг тогтоох установление фактов

БОЛОХГҮЙ нельзя, невозможно, воспрещено, **таны хэлснийг зөвшөөрөхгүй байж** ~ нельзя не согласиться с вами, **тэр ч итгэж** ~ хүн дээ он человек, которому нельзя доверять, **тамхи татахаа болиорой**, **энд** ~ шүү прекратите курение, **здесь** нельзя! **орж** ~ нельзя входить

БОЛОХУЙЦ 1) возможный, приемлемый, подходящий, **сурч** ~ зүйл предмет/вещь, чему можно бы/возможно научиться, **аль** ~ түргэн/хурдан как можно скорее/быстрее

БОЛТОЛ до, пока, **үдэш** ~ до вечера, **одоо** ~ до сих пор, **саяхан** ~ до недавнего времени

БОЛТУГАЙ да будет, пусть будет, да здравствует (в пожелании и лозунгах), **манай хоёр орны найрамдал мандах** ~! да здравствует дружба наших двух стран! **бороо орох** ~ пусть пойдёт/будет дождь

БОЛХИ 1) неповоротливый, неуклюжий, 2) несоразмерный, ~ бүдүүлэг невежественный, грубый, ~ бүдүүлэг харьцаа грубые отношения, ~ амьтан неловкое в движениях существо, неуклюжее существо, ~ гуриц пескарьленок, ~ хөдөлгөөн неловкое/неуклюжее движение, ~ эд/эдлэл грубое изделие

БОЛХИДУУ несколько неповоротливый, довольно неуклюжий **БОЛЦОЙХ** 1) быть шишковатым, быть выпуклым/бугорчатым, 2) быть припухшим/вздувшимся

БОЛЦУУТ луковичный, шарообразный, ~ ургамал луковичные растения

БОЛЧИМ обдуманность, обоснование, предусмотрительность **БОЛЧИМГҮЙ** необдуманный, легкомысленный, непредусмотрительный, ~ **зал/авир** необдуманность, легкомыслие, ~ **хэрэг/хүн** легкомысленный поступок/человек

БОЛЧИМТОЙ обдуманный, основательный, надёжный, **алив юмаид** ~ хандах нь зүйтэй следует относиться ко всякому делу обдуманно

БОЛЧИМЛОХ остерегаться, опасаться

БОЛШГҮЙ 1) невозможный, недопустимый, неприемлемый, невероятный, 2) невозможно, недопустимо, неприемлемо, невероятно, нельзя, ~ хэрэг/явдал хийх совершить недопустимый поступок, **хэлж** ~ невыразимый словами, **явж** ~ газар непроходимая местность, **хэмжиж** ~ неизмерный, безмерный, **нөхөрлөж** ~ хүн ненадежный человек

БОЛЬНИЦ 1) больница, 2) больничный, **хүүхдийн** ~ детская больница, **төв** ~ центральная больница, ~д хэвтүүлэх положить в больницу, ~д хэвтэх лежать в больнице, ~аас гарах выйти/выписаться из больницы, ~ын хуудас больничный лист, бюллетень

БОЛЬШЕВИЗМ большевизм, ~ын үзэл санаа идеи большевизма, ~ын туг знамя большевизма

БОЛЬШЕВИК 1) большевик, 2) большевистский, **жинхэиэ** ~ настоящая большевик, ~уудын нам партия большевиков

БОМБОГОР 1) шарообразный, 2) пухленький, поленький, ~ **хацаар** пухленькие щеки

БОМБОЙХ быть пухленьким/кругленьким (напр. о щеках)

БОНДГОНОХ катиться, перекатываться (о чём-либо маленьком, круглом)

БОНДГОР 1) кругленький, пухленький, 2) шишковатый, выпуклый, ~ **хөх/мээм** пухленькая грудь

БОНДОЙХ 1) быть пухленьким/кругленьким, 2) быть шишковатым/выпуклым

БООВ печенье, сдобные и сладкие мучные изделия, **нарийн** ~ кондитерские изделия, **нарийн** ~ны үйлдвэр кондитерская фабрика, **разг.** мужской член, **таван салаа** ~ өгөх давать пощечину, ударять ладонью

БООВЧИН кондитер

БООГДОЛ преграда, помеха, препятствие, затруднение, **гачигдал** ~саатаал ~ *парн.* затруднение, помеха

БООГДОХ *страд. от боох*, 1) быть связанным, преграждаться, 2) *перен.* встречать препятствие, находиться в затруднительном положении

БООГДУУЛАХ *побуд. от боох*, препятствовать, мешать, тормозить

БООДОГ туша животного в собственной шкуре, зажаренная на открытом огне и тушёная горячими камнями изнутри

БООДОЛ связка, свёрток, пачка, ~ лаа пачка свечей, хэдэн ~ ачаа несколько тюков багажа/груза

БООДОЛЛОХ завертывать, связывать, упаковывать

БООЖГОО дет. письмо у мальчкна

БООЛ раб, невольник, холоп, ~ын нийгэм рабовладельческое общество, ~ын байгуулал рабовладельческий строй, валет (в картах)

БООЛТ повязка, завязка, тесёмка, упаковочный шпагат, бечёвка, верёвочка, шнурок, шархны ~ а) перевязка раны, б) повязка для раны

БООЛЧЛОЛ порабощение, закабаление, ~ыг устгах ликвидировать рабство/порабощение

БООЛЧЛОХ порабощать, закабалить, обратить в рабство, лишить свободы/независимости

БООМ сибирская язва

БООМИЛЛОХ задушить, удавить, повесить, ~ж алах задушить

БООМТ 1) застава, пограничный пункт, 2) преграда, препятствие, саад ~ парн. препятствие, помеха, далайн ~ морской порт

БООРЦОГ борщок, мелкое печенье (поджаренное на масле), цагираг ~ булнк, сам ~ оладн, ~ныхоо савнаас салах растаться с жизнью, дунд ~ны шорон тюрьма нестроного режима

БООС стельная (о крове), жерёбая (о кобыле), суягная (об овце, о козе), сувуулахгүй/алхуулахгүй гэртээ оруулахгүй не пускать на порог, ~ элээх обивать пороги поросная (о свинье)

БООХ 1) завязывать, обвёртывать, упаковывать, бинтовать, 2) преграждать, препятствовать, загородить, 3) душить, 4) дорого запрашивать, цаасанд ~ завертывать в бумагу, шарх ~ перевязывать рану, ~лтны газар перевязочный пункт, ~лтны материал перевязочный материал, толгойг алчуураар ~ завязывать голову платком, толгой ~ обвязывать голову, ~ж алах задушить, удавить, ~ж үхэх повеситься, удавиться, зам ~ загородить путь

БООХОЙ иносказ. волк

БООЦОО пари, заклад, спор, ~ хийх/гавих заключить пари

БООЦОЛДОХ биться об заклад, держать пари

БОР сивый, смуглый, коричневый, ~ царай смуглое лицо, ~ баавгай бурый медведь, ~ гөрөөс косуля, ~ шууу воробей, ~ дэглий цапла белокрылая, ~ итуу куропатка серая, ~ зусаг хомячки, ~ аварга загас серая (голубая) акула, ~ хоол мясная пшца, ~ хар ажил простая физическая работа, ~ хоног обычные дни, будни, ~ амна хөөх жить для себя, печься о собственной жизни, ~ чандав геол. пиролозит

БОР 2. детёныш выдры

БОРВИ пяточное сухожилие, ~ бохисхийх сидеть сложа руки, ~ны баас арилаагүй приблизительно: молоко на губах не обсохло

БОРГИО пенистый порог на реке

БОРГОЦОЙ шишки, хушны ~ кедровые шишки, ~ загас рыба-царь

БОРДОЛТ 1) откармливание, 2) удобрение, мал ~ откармливание скота, хөрс ~ удобрение почвы

БОРДОО 1) удобрение, 2) корм, фураж, байгалийн ~ естественное удобрение, химийн ~ химическое удобрение, эрдэс ~ минеральное удобрение

БОРДОХ 1. 1) удобрять, 2) откармливать, газрыг өтөг шивхээр ~ удобрить почву навозом, өвөл цагт мал ~ откармливать скот зимой, мал ~ цэг откормочный пункт

БОРДОХ 2. делаться слишком серым, сереть

БОРДУУ сероватый

БОРДУУЛАХ побуд. от бордох, 1) откармливаться, 2) удобряться

БОРЛОЛТ реализация, сбыт, распродажа, бараа ~ сбыт товаров

БОРЛОХ 1. 1) становиться/делаться серым, сереть, 2) загорать, 3) слегка обвариваться (о мясе), 4) перен. мужать, набираться жизненного опыта, газар ~оод нрээв снег тает, бува. земля становится серой, хүүхэд нараид ~жээ ребёнок загорел под солнцем, ажилд ~ набивать руку, набираться трудового опыта

БОРЛОХ 2. реализоваться, распродаваться, бүх ном ~ж дууссан все книги распроданы

БОРЛУУЛАЛТ 1) сбыт, реализация, распродажа, 2) сбытовой, ээлбэг хэрэгслийн ~ сбыт/распродажа запчастей, ~ын хэлтэс отдел сбыта/реализации

БОРЛУУЛАХ 1. побуд. от борлох, 1) делать серым, 2) делать загорелым, 3) приготавливать/варить на скорую руку (чай, мясо, пищу и т.п.)

БОРЛУУЛАХ 2. 1) побуд. от борлох, 2) сбывать, реализовать, распродавать, 2) сбытовой, 3) сбыт, реализация, улирлын бараа ~ төлөвлөгөө план реализации товаров за квартал, түгээвэр бүх тасалбараа ~ж дуусчээ касса распродала все билеты, ~ зах зээл рынки сбыта, ~ байгууллагууд сбытовые организации

БОРОВТОР 1) коричневатый, 2) перен. простоватый

БОРОГ 1.: ~ өвс труха, прошлогодний дёрн, высушенные травы

БОРОГ 2.: ~ мах нежирное/постное мясо

БОРОО дождь, хур ~ дождь, шиврээ ~ мелкий дождь, моросающий дождь, ширүүн ~ сильный дождь, проливной дождь, ливень, дуутай ~ грозовые дожди, түр зуурын ~(той) временами (идёт) дождь, ~ны ус дождевая вода, ~ны үүл дождевое облако, ~ны цув дождевой плав, үүлэн ~ны ажил секс (прелюбодеяние), ~ орж байна идёт дождь, ~ арилаа дождь перестал, чоно ~иор ихойх зудиаар приблизительно: использовать обстоятельства себе на пользу, өнгөрсөн ~ны хойноос цув иөмрөв приблизительно: после драки кулаками не машут

БОРООГҮЙ недождливый, ~ өдөр недождливый день

БОРООЖУУЛАХ 1) дождевание, 2) дождевальная, ~ хэрэгсэл дождевальное устройство (для орошения)

БОРООЛОХ образование костного нароста мозоли

БОРООТОЙ дождливый, ~ өдөр дождливый день

БОРООХОЙ палка, дубинка

БОРООШИХ 1) становиться дождливым, часто дождить, 2) установление дождливой погоды

БОРТОГО 1. гильза, будгийн ~ палитра, ~н загас сельд-гильза

БОРТОГО 2. бадейка, ведро

БОРХОН 1) серенький, 2) простенький, ~ зүрх сердечко

БОРЦ 1) вяленое мясо (изрезанное на тонкие куски), 2) перен. иссушенный, истощенный, ~ны шөл суп из вяленого мяса, ~ болох/борц болтлоо хатах нсушиться, высохнуть, худеть

БОРЦЛОХ вялить мясо, мах ~ вялить мясо, изрезав его на тонкие куски, ~сон мах вяленое мясо

БОСГО порог, өндөр ~ высокий порог, ~ алхах/давах перешагнуть через порог, переступить порог

БОСГОЛТ подъём, поднятие, восстановление, сэргээн ~ын ажил работа по восстановлению.

БОСГОХ побуд. от босох, поднимать, заставлять вставать, ставить в вертикальное положение, воздвигать, восстанавливать, тэмцэлд ~ поднимать на борьбу, тоос ~ поднять пыль, хөшөө ~ воздвигать памятник, хөл дээр нь ~ ставить на ноги

БОСЛОГО восстание, мятеж, ~ гаргах восставать, организовать восстание, ~ дарах подавлять восстание, ~ гаргах повстанец, мятежник, босогчдын арми повстанческая армия

БОСОО вертикаль, стоячий, вертикальный, ~ зах стоячий воротник, ~ шугам вертикальная линия, ~ зогсох стоять на ногах, ~ бөх непобедимый борец

БОСООГООР 1) стоймя, 2) по вертикали

БОСОХ 1) вставать, подниматься, 2) начинаться, возникать, подниматься, 3) восставать, 4) убежать, дезертировать, **ширээний цаанаас** ~ встать из-за стола, **бос!** встать! **тэр өглөө эрт** ~ в утром он рано встал, ~ж **зогсох** встать, **шороо/гоос** ~лоо поднимается пыль, **оргож** ~ убежать

БОСХУУЛ беглец, дезертир, перебежчик

БОТАНИК 1) ботаника, 2) ботанический, ~нийн цэцэрлэг ботанический сад, ~нийн хичээл урок по ботанике

БОТГО верблюжонок, ~той **нигэ** верблюдица с верблюжонок, ~ыг **уяж** номхруулах привязывать верблюжонок для усмирения **БОТГОЛОХ** принести приплод/детёныша (о верблюдице)

БОТЬ том, **тэргүүн** ~ первый том, **дэд** ~ второй том, **арван** ~ зохиол сочинения в десяти томах, **десатитомное** сочинение

БОХИР грязный, нечистый, ~ ус сточная вода, ~ **гар** грязная рука, ~ **гадамж** грязная улица, ~ **жин** брутто

БОХИРДОЛ грязь, загрязнение, **орчныг** ~гүй **байлгах** держать окружающую среду в чистоте, **агаарын** ~загрязнение атмосферы, **байгаль орчныг** ~оос **хамгаалах** а) защищать природу и окружающую среду от загрязнения, б) защита природы и окружающей среды от загрязнения

БОХИРДОХ грязниться, грязнеть, становится грязным/нечистым, покрываться грязью, ус ~жээ вода загрязнена, ~сон **газар** загрязненное место, загрязненная местность

БОХИРДУУЛАЛТ загрязнение

БОХИРДУУЛАХ загрязнять, грязнить, пачкать, **агаар** ~загрязнять воздух, **гараа** ~испачкать руку, **шал** ~загрязнить пол, **өрөөгөө би дөнгөж саяхан цэвэрлэсэн, чн битгий** ~аад бай не сорн в комнате, я ее только что убрал(а)

БОХИРЛОХ грязнить, делать грязным/нечистым, запачкать, сорить

БОХИРОХ подгибаться, сгибаться, **борвн** ~лгүй өдөржингөө **ажиллах** работать целый день, не покладая рук **бува**. не подгибая колени/ноги

БОХИРТОХ слишком грязниться, становится слишком грязным/нечистым, энд их ~жээ здесь очень грязно

БОХИРУУЛАХ *побуд. от бохирах*, сгибать, подгибать, поставить на колени

БОХИСКИЙХ 1) приседать, чуть сгибаться, 2) кланяться, наклоняться

БОХЬ 1. сера жевательная, жевательная резинка, жвачка, **нэг багц** ~пачка жевательной резинки

БОХЬ 2. никотин, **гансны** ~**арилгах** прочищать трубку

БӨВ *усилительная частица*: ~**бөөрөнхий** совсем круглый

БӨГЖ 1) кольцо, перстень, 2) скоба, обруч, **алтан** ~золотое кольцо, **алмас эрдэнийн шигтгээтэй** ~кольцо с бриллиантом, ~зүүх носить кольцо, надевать кольцо на палец, ~тэй **авдар** сундук, имеющий железные скобы по углам

БӨГЖЛӨЛТ опоясывание скобой, обхват кольцом, кольцевание **БӨГЖЛӨХ** опоясывать скобой, обхватывать кольцом/обручем, кольцевать

БӨГЛӨГДӨХ *страд. от бөглөх*, быть заткнутым/закрытым, быть закупоренным, быть засорённым

БӨГЛӨЛТ 1) затычка, закупорка, 2) ограждение, 3) блокада

БӨГЛӨРӨХ 1) затыкаться, закупориваться, 2) засоряться, 3) застревать, **усны хоолой/цорго** ~чээ водопроводный кран засорился, **хоолой** ~өөд **байв** в горле застряло

БӨГЛӨӨ 1) пробка, затычка, тампон, 2) затор, **шилэн** ~стеклянная пробка, **төмөр** ~металлическая пробка, ~**авах** откупоривать, сдвигать пробку, вынуть затычку, ~**авагч** штопор, **замын** ~а) затор в уличном движении, б) преграда на дороге

БӨГЛӨӨС затычка, пробка, крышка

БӨГЛӨӨСТЭЙ закупоренный, заткнутый, закрытый

БӨГЛӨХ 1) закупоривать, затыкать, заваливать, загораживать, заслонять, 3) *перен.* делать/выполнять кое-как плохо, зам ~загородить дорожку/проход, **шил бөглөөгөөр** ~заткнуть бутылку пробкой, **чнх хөвөнгөөр** ~заткнуть уши ватой, **ор** ~лам ~недоделывать, некачественно делать, заниматься очковтратительством, втерать очки

БӨГЛҮҮ 1) глухой, отдалённый, захолустный, 2) глушь, захолустье, **даль**, ~**газар суух** жить в захолустье, **хөдөөгийн** ~провинциальная/сельская глушь

БӨГӨӨД союз. и, да, **хүйтэн** ~бүрхэг холодно и пасмурно

БӨГӨӨТӨЛ союз хотя..., но..., несмотря на..., **нартай** ~**сэрүүн байв** хотя солнечно, но прохладно

БӨГС 1) зад, попа, задняя часть чего-либо, 2) конец, **сарын** ~нд в конце месяца, **хэргийн** ~окончание, конец дела, ~**ий нь харач** приближаться к завершению, ~**өө хаялах** вертеть задом (жопой), лукавить, хитрить, ~**ний ажил** а) занятые сексом, б) дела по хозяйству

БӨГТГӨР горбатый, сутулый, сгорбившийся

БӨГТИЙЛГӨХ *побуд. от бөгтийх*, гнуть, сгибать

БӨГТИЙХ 1) сгибаться, нагибаться, наклоняться, 2) горбиться, сутулиться

БӨГТҮЛ горбатый, сгорбившийся, сутулый, ~хүн горбатый, сутулый человек, ~**яргай** горбуша (рыба)

БӨЛЗӨГ кольцо, **алтан** ~золотое кольцо

БӨЛЦГӨР опухший, ~нүү опухшие глаза

БӨЛЦИЙХ опухать, пухнуть (напр. о глазах)

БӨМБИЙХ принимать округлую форму, вспучиваться

БӨМБӨГ мяч, мячик, 2) бомба, **гар** ~волейбол, ручной мяч, **сагсан** ~баскетбол, **одоо** ~настольный теннис, **атомын** ~атомная бомба, **устөрөгчийн** ~водородная бомба, **хөл** ~тоглох играть в футбол, ~**хаях** сбрасывать бомбы, **секс** ~секс-бомба

БӨМБӨГДӨГЧ бомбардировщик

БӨМБӨГДЛӨГ бомбёжка, бомбордировка, ~**өөс/бөмбөгөөс** **хоргодох байр** бомбеубежище

БӨМБӨГДӨХ бомбить, бомбардировать, **дайсныг** ~бомбардировать неприятеля, **энгийн номхон хот тосгодыг** ~бомбить мирные города и сёла, **цайзыг** ~бомбардировать крепость

БӨМБӨГНӨХ 1) двигаться, перекачываться (о круглых предметах), 2) трястись от боязни, 3) *перен.* заискивать, **бөмбөгмөтөл чичрэх, чичирч** ~дрожать от холода, трепетать от страха

БӨМБӨГӨР круглый, шарообразный, сферический, выпуклый, куполообразный, ~**биет** сферическое тело, ~**гадаргуу** сферическая поверхность, **сүмийн алтан** ~(**орой**) золотые купола собора, **Бөмбөгөр** — название торгового места в Улан-Баторе между торговой улицей (урт цагаан) и монастырём Гандан, ~**иогоо** — название театра в Улан-Баторе в 30-50-ые годы

БӨМБӨЛЗӨХ пружиняще выбрасываться, двигаться (о выпуклом предмете)

БӨМБӨЛӨГ шар, зонд (воздушный), **охинны гарт янз бүрийн** ~**байв** в руках девочки были разноцветные шары

БӨМБӨР барабан, ~**дэлдэх/цохих** бить в барабан, барабанить, ~**ний дуу** барабанный бой

БӨМБӨРДӨХ барабанить, бить в барабан

БӨМБӨРӨХ 1) катиться (шаром, комом и т.п.), 2) *перен.* лебезить, заискивать, лизоблудничать, **газрын уруу** ~катиться вниз, **дарга нарын өмнө** ~лебезить перед начальством

БӨМБӨРЦӨГ шар, дэлийн ~, ~**дэлхий** земной шар

БӨМБӨРЧИН барабанщик

БӨНДГӨР 1) округлый, шаровой, шаровидный, куполообразный, 2) пухленький, кругленький, 3) *перен.* голова, **амь** ~тэй, ~голтгой живучий, двуличный, ~**зүрхтэй** храбрый, смелый, ре-

шительный, ~ **нүүртэй** бесстыдный, наглый ~**өөсөө** салах не сносить головы

БӨНДӨГНӨХ 1) двигаться, перекатываться (о круглых предметах), 2) трестись от боязни, 3) *перен.* занскивать

БӨНЖИГНӨХ 1) качаться (о круглых предметах), 2) капать (о поте, слезах), 3) трестись

БӨНЖИГНҮҮР подвешенное украшение, подвеска, ~**тэй эмэг** серьги с подвесками

БӨНЖИЙХ оказываться округлым/шаровидным, виднеться (о круглых предметах)

БӨӨ шаман, ~ **мөргөл**, ~**гийн мөргөл** шаманские верования, шаманство, шаманизм, ~ **угдан собир.** шаманство, шаманы, ~ **буух** входить в шаманский экстаз

БӨӨГНӨРӨЛ скопление, сосредоточение, **сөрөг хүчний** ~ сосредоточение оппозиционных сил, **цэргийн** ~ скопление войск

БӨӨГНӨРӨХ скапливаться, скупываться, группироваться, сосредоточиваться, **олноороо нэг дор** ~х собраться в одном месте, столпиться в одном месте, **дотор** ~х чувствовать тяжесть в желудке

БӨӨГНӨРҮҮЛЭХ *побуд.* от **бөөгнөрөх**, скапливать, собирать, концентрировать, сосредоточивать, **цэрг** ~ концентрировать/сосредоточивать войска, **хино** ~ собирать стадо овец

БӨӨГНӨХ скапливаться, собираться, толпиться, **гадаа олон хүн** ~жээ на улце собралось много народу **БӨӨЛЖИС** рвота, тошнота, ~ **хутгах/хүрэх** тошнить, вызывать рвоту, испытывать тошноту

БӨӨЛЖИХ 1) рвать, тошнить, 2) рвота, тошнота, **тэр гэизт их** ~ж **гаран** его вдруг начало сильно рвать

БӨӨЛӨХ шаманить

БӨӨМ куча, комок, груда, кипа, **цусны улаан** ~ красные кровяные тельца, **эгэл** ~ элементарная частица

БӨӨН куча, комок, груда, кипа, ~ **сонин** много новостей, куча газет, ~ **/-өөрөө** кучами, целыми кучами, **хоолой дээр** ~ юм байна комок в горле, ~**ий худалдаа**, ~**өөр худалдах** оптовая торговля, ~**ий үнэ** оптовая цена, ~**өөр хорих лагерь** концлагерь

БӨӨР *анат.* почка, ~**ний өвчин** болезни почек, ~**ний үрэвэл** нефрит, воспаление почек, ~**ний тасаг** нефрологическое отделение, ~**ний чулуу** почечные камни, ~**ний эмч** нефролог, ~**ий нь авах** страшать, пугать (детей)

БӨӨР 2. большие бусны в чётках

БӨӨРӨЛЗГӨНӨ малина

БӨӨРӨНХИЙ 1) круглый, шарообразный, сферический, 2) шариковый, 3) *перен.* нерешительный, неопределённый, ~ **шийдвэр** неопределённое решение, ~ **талх** круглый хлеб, ~ **мах а)** кусок мяса, б) мясной шарик, фрикаделька, ~ **махтай шөл** суп с фрикадельками, ~ **хүн** скользкий тип, человек

БӨӨРӨНЦӨГ ядро, ~ **түлхэх/шидэх** толкать ядро

БӨӨРӨӨ: - **бүргэд** орёл крикун

БӨӨС вошь, нохой ~ блоха, ~**ид хутга гаргах** показывать свою силу перед слабым, беззащитным существом, **бува**: показывать воши нож

БӨӨСТӨХ шивить

БӨӨЦИЙЛӨХ ухаживать, заботиться, нянчить, **хүүхэд** ~ ухаживать за ребёнком, **биез** ~ заботиться о себе, **амиа** ~ думать только о себе

БӨРТ: ~ **жиргээ** бюль-бюль серый

БӨРТГӨР неясный, плохо видимый, невзрачный, невидный, невыразительный, ~ **дүрс** юм невыразительный слух, неясные очертания

БӨРТИЙХ неясно виднеться вдаль, быть невзрачным/невидным, **тэнгэрт** ~ ч **үүлгүй байв** на небе не было ни одного облачка, на небе ни облачка, небо было прозрачное, без единого облачка

БӨРТӨГНӨХ мелькать, мельтешить, шевелиться, неясно виднеться (вдали, в темноте), **алсад изг юм** ~но вдали что-то мелькает

БӨС текстильный товар, материал, материя, хлопчатобумажная ткань, ~ **бараа**, ~ **даавуу** хлопчатобумажная ткань, мануфактура

БӨСӨЛ туф, **галт уулын** ~ вулканический туф, **шохойлог** ~ известковый туф

БӨХ 1. борец, силач, ~ **амлах** выбирать себе противника в борьбе, ~**ийн ам** борец, выбранный противником, ~**ийн бай** приз для борцов, ~**ийи даваа** тур в борьбе, ~**ийи мэх** прёмы борцов, ~**ийи оноо** жеребьёвка борцов, ~**ийи засуул** секундант борца, ~**ийн цол** звание борца, ~ **засах** быть секундантом борца, ~ **барилдах** бороться, **үндэсний** ~ национальная борьба, **чөлөөт** ~вольная борьба, борьба вольного стиля, **сонгодог** ~/барилдаан классическая борьба, **самбо** ~/барилдаан самбо

БӨХ 2. прочный, крепкий, твёрдый,

БӨХ 3. горб, со стоячим, прямым горбами, **солби/солбио** ~ лежачие, упавшие в разные стороны горбы (у верблюда), согнутые в разные стороны горбы

БӨХГӨР согнутый, горбатый, наклонившийся вперёд

БӨХЖИЛТ укрепление, закрепление, упрочение

БӨХЖИХ крепнуть, упрочиваться, укрепляться

БӨХИЙЛГӨХ *побуд.* от **бөхийх**, нагибать, наклонять, заставляя согнуться, **толгой** ~ наклонять голову, **туг** ~ спустить флаг, склонить знамена, **мод** ~ нагнуть дерево

БӨХИЙХ 1) сгибаться, наклоняться, склоняться вперёд, 2) горбиться, сутулиться, **юм өргөхөөр** ~ нагнуться, чтобы поднять что-либо, ~ж **явах** идти сутулясь, **иуруугаа** ~ горбить спину

БӨХЛӨХ укреплять, закреплять, упорачивать, **аргамжаар** ~, ~ж **уях** привязывать, связывать веревкой

БӨХӨГНӨХ 1) горбиться, гиуться, суетиться, сутуля спину, 2) *перен.* услужливо расшаркиваться, **дарга нарт** ~ расшаркиваться перед начальством

БӨХӨЛЗӨХ 1) неоднократно нагибаться, то и дело наклоняться, 2) *перен.* раскланяться, поклоняться, расшаркиваться, **хүндэтгэн** ~ почтительно кланяться, поклониться в знак почтения

БӨХӨН антилопа-сайга, сайгак, ~ **гөрөөс** сайгак, ~**гийн эвэр** рога сайгака

БӨХӨӨХ *побуд.* от **бөхөх**, гасить, тушить, **лаа** ~ гасить свечку

БӨХӨӨХӨН покрепче, попрочнее, ~ **уях** связать/завязать попрочнее

БӨХӨХ гаснуть, тухнуть, **лаа** ~в свеча погасла

БӨХТЭЙ горбатый, имеющий горб, **хоёр** ~ **тэмээ** двугорбый верблюд, бактернан, **ганц** ~ **тэмээ** одnogорбый верблюд, драмалер

БРЕЗЕНТ (эн) 1) брезент, 2) брезентовый, ~**ээр бүтээх** покрывать брезентом, ~**и цув** брезентовый плащ, ~**и гутал** брезентовая обувь, ~**и борви** брезентовый бурдюк, брезентовый мешок

БРИГАД бригада, мал аж ахуйн ~ животноводческая бригада, **барилгын** ~ строительная бригада, ~**ын ахлагч/дарга** бригадир, начальник бригады

БРОКЕР брокер, ~**ын пүүс** брокерская фирма

БУГ *фольк.* злой дух, домовый, ~ **чөтгөр** дьявол, демон, ~ **болох** быть/стать, обузой для кого-либо, **гэрний** ~ болох сидеть дома, нкуда не выходя

БУГА олень, изюбр, марал, ~**ын олений**, оленеводческий, ~**ын эвэр** оленьи рога, рога изюбра, ~**ын цусаи эвэр** панты, ~**ын аж ахуй** оленеводческое хозяйство, ~**ын тугал** оленёнок, телёнок изюбра

БУГЛАА гнойник, гной, гноенне

БУГЛАХ 1) гноиться, нагианваться, нарывать, 2) *перен.* скрываться, тайком собираться в одном месте, **шарх** ~в рана нагианлась

БУГУЙ *анат.* запястье, предплечье, ~н цаг наручные часы, **гар бариад** ~ **барих** «зарываться»

БУГУЙВЧ браслет, **алтан, мөнгөн** ~ золотые серебрянные браслеты

БУГУЙЛ аркан, лассо, ~ хаях бросать/набрасывать аркан

БУГУЙЛДАХ заарканить, ловить арканом, **морь** ~ ловить коня арканом, заарканить лошадь

БУГШИХ 1) нагианваться, гноиться, нарывать, 2) *перен.* скрываться, ~сан хулгай скрывающийся вор

БУД *астр.* Меркурий

БУДАА крупа, каша, **цагаан** ~ рис, **шар** ~ пшено, **гурвалжин** ~ гречневая крупа, **хүүхдийн** ~ манная крупа, ~тай шөл рисовый суп, **тариа** ~ зёрна, ~ идэх есть рис на поминках

БУДААЛАХ 1) есть, 2) угощать обедом

БУДААЛГА банкет, поминки, ~ хийх устраивать банкет, ~нд урих приглашать на банкет, ~нд очих прийти на банкет

БУДАГ краска, краситель, окраска, **усаи** ~ акварельная краска, **тосон** ~ масляная краска, **уруулын** ~ губная помада, **хумсны** ~ лак для ногтей, ~аар бичих писать красками, ~ нь гарах выцветать, ~нийн тасаг красивый цех, **хайрцагтай** ~ ящик с красками

БУДАГЧ (нн) красильщик, маляр

БУДАЛТ крашение, окраска

БУДАН туман, мгла, **манан** ~, ~ **манан** *парн.* туман, мгла, ~ татах туманиться, ~ **ариуж байна** туман рассеивается

БУДАНТАЙ туманный, покрытый туманом, ~ өглөө туманное утро

БУДАХ красить, окрашивать, белить, **үсээ** ~ красить себе волосы, **сормуусаа** ~ красить ресницы, **уруулаа** ~ красить губы, **шал** ~ красить пол, **бөс даавуу** ~ красить ткань, матерно, ~ тасаг красивый цех, **дээвэр** ~ красить крышу

БУДЛИАН 1) конфликт, инцидент, столкновение, противоречие, 2) путаница, беспорядок, **хийлийн** ~ пограничный конфликт, ~ **гаргах** создавать конфликт, создавать неразбериху, ~ **таслах комисс** конфликтная комиссия, ~ **тарих** вызвать беспорядок, ~д оруулах приводить в беспорядок

БУДЛИАНТАЙ путанный, беспорядочный, конфликтный, ~ **хүн/этгээд** путанный человек, путанник, ~ **оюул** путаная теория

БУДЛИУН рассеянный, неловкий, неуклюжий, тупой

БУДЛИХ путаться, сбиваться с толку, **өчигтөө** ~ путаться в показаниях, **төөрч** ~ заблуждаться, сбиваться с дороги

БУДМАЛ крашенный, крашенный, покрытый краской, обмананный, ~ **үс** крашенные волосы, ~ **эд** крашенная материя, ~ **хүүхэн** накрашенная/намалеванная девушка/девка

БУДРАХ выпадать, идти (об осадках), **цас** ~ (о снеге) падать хлопьями

БУЖГИР вьющийся, кудрявый, курчавый, **үсний** ~ курчавость волос, ~ **үс** кудрявые/курчавые волосы, ~ **болгох** завивать, завивка

БУЖГИРТАХ кудрявиться, курчавиться, виться кудрями

БУЖИГНААН 1) переполох, общее волнение, суматоха, суета, сумятица, 2) шумный, многолюдный, ~ **нхтэй гудамж** шумная/многолюдная улица

БУЖИГНАХ 1) подниматься кверху, клубиться (напр. о пыли), 2) толпиться, двигаться (о многих), быть многолюдным, шумным, 3) суетиться, переполошиться, **тоос** ~н пыль поднимается, **талбайд олон хүн** ~на на площади толпится много людей

БУЖИГНУУЛАХ 1) переполошить, азбужоражить, 2) поднимать (пыль)

БУЖИЙЛГАХ *побуд.* от **бужийх**, делать курчавым, кудрявым, завивать

БУЖИЙХ становиться курчавым, кудрявым, курчавиться, кудрявиться

БУЗАР 1. 1) грязь, нечистоты, 2) скверна, мерзость, гадость, 3) грязный, нечистый, 4) мерзкий, гадкий, поганый, скверный, ~ **булай**, ~ **буртаг**, ~ **муухай** *парн.* нечистоты, грязь, пакость, мерзость, гадость, позор, ~ **хэрэг үйлдэх** совершать мерзкий поступок

БУЗАР 2. чрезвычайно, весьма, очень, ~ их очень много, ~ том весьма крупный, очень большой, ~ гоё чрезвычайно красивый, прекрасный, **би чамд** ~ **сайн/хайртай** болжээ оказывается, я страшно тебя полюбил

БУЗАРЛАГДАХ *побуд.* от **бузарлах**, 1) быть загрязненным, 2) быть оскверненным, оказываться обесчещенным, быть опозоренным

БУЗАРЛАХ 1) загрязнять, засорять, 2) осквернять, бесчестить, позорить, **нэр төр**, **нэр хүнд** ~ позорить честь, дискредитировать репутацию, **агаар мандал** ~ загрязнять воздух/атмосферу, **ам** ~ **бува** зря сказать кому-нибудь что-либо, напрасно просить у кого-либо что-либо, порошок даром тратить

БУЗАРТАЙ грязный, позорный, гадкий, пошлый

БУЗАРТАХ 1) загрязняться, мараться, 2) оскверняться, 3) *религ.* уст. инфицироваться, заражаться

БУЗГАЙ 1) довольно хороший, весьма сносный, 2) досточно, довольно, весьма, **өнөөдөр** ~ **дулаан байна** сегодня довольно тепло

БУЙД отдаленный, захолустный, безлюдный, ~ **зэлүүд/зэлүүд** ~ отдаленный, **хүн амьтангүй** ~ газар безлюдное, отдаленное место

БУЙЛ 1. палочка, кляп в носу (верблюда или быка), ~ **хатгах/хийх** вставлять кляп в нос

БУЙЛ 2. десны, **паалан нь унаж өвдсөн цус гардаг** ~ воспаленные, кровоточивые десны

БУЙЛАХ 1. плакать, реветь, кричать (о верблюде)

БУЙЛАХ 2. хватать добычу с налёта (о хищных птицах), нападать (о хищных животных) ся, отодвинуться в сторону, ускользать, 2) *перен.* избегать, уклоняться, увёртываться, **цохилтгоос** ~ **уклониться/отстраниться** от удара, **тэр** ~ж **зайлаад цохив** он изловчился и ударил, **хариуцлагаас** ~ыг оролдох стараться избежать ответственности

БУЙР 1. **гэрхийн** ~ место, где стояла юрта

БУЙР 2. значительность, солидность, ~тай хүн человек с весом

БУЛ вал, валик, каменный наток, стулица, ~ чулуу валун, валуны

БУЛААГДАХ *страд.* от **булаах**, 1) быть отбираемым, отнимаемым, 2) быть лишённым, быть захваченным, захватываться, отниматься

БУЛААГЧ грабитель

БУЛААЛТ грабёж

БУЛААЛДАХ *взаим.* от **булаах**, 1) вырывать, отнимать друг у друга, 2) дискутировать, спорить, 3) соперничать в чём-либо, **цэц** ~ спорить, дискутировать, дискуссировать, **бува** состязаться в мудрости, **ном** ~ вырывать книгу друг у друга из рук

БУЛААХ 1) отнимать, захватывать, 2) выхватить, вырывать (из рук), брать силой, 3) привлекать на свою сторону, ~ж **авах** отнимать, захватывать, **засгийн эрхийг** ~н **авах** захватить власть, ~н **эзлэх** оккупировать, **дур** ~, **сэтгэл** ~ очаровывать, пленять, **завоевывать** чью-либо любовь, **юд** ~ привлекать взоры, очаровывать

БУЛААЦАЛДАХ *совм.* от **булаах**, 1) спорить, полемизировать, оспаривать один у другого, 2) вырывать друг у друга, **тэмцээний тэргүүн байрыг** ~ оспаривать первое место в сорев-

нованин, цэц ~ дискутировать, вести диспут, барьц ~ спорт стараться первым ухватить противника в борьбе

БУЛАГ родник, ключ, источник, ~ний ус вода источника, рашаан ~ минеральный источник, эрдмийн эх ~ источник знаний, түүхий эдийн эх ~ источник сырья, ~ өвчин золотуха

БУЛАЙ 1. мерзкий, гнусный, грязный, позорный, ~ явдал гнусность, мерзость, пакость, ~ хэрэг гнусное дело, позорный поступок, олны нүдний ~ болох срамиться/опозориться перед публикой/в глазах других

БУЛАЙ 2. очень, слишком, чрезмерно, чересчур, довольно, ~ сайн очень хороший, ~ муухай очень грязный, слишком противный, чересчур дурной, ~ ухаантай очень умный, ~ тэиэг слишком глупый

БУЛАН 1. угол, уголок, ~д в углу, ширээний ~ угол стола, дэлхийн өнцөг ~ бүрээс со всех уголков земного шара, талхны ~ краюшка хлеба, улаан ~ красный уголок

БУЛАН 2. залив, бухта, губа, тэнгисийн ~ морской залив

БУЛАХ 1) засыпать, закапывать, зарывать, 2) маскировать, скрывать, нүх ~ закапывать яму, шороогоор ~ засыпать землей

БУЛБАРАЙ нежный, мягкий, ~ хүүхэд пухленький ребенок, ~ зөөлөн нежное тело

БУЛГА (н) 1. 1) соболю, 2) соболий, ~ үржүүлэх выращивать соболей, ~ны аж ахуй хозяйство по выращиванию соболей, соболе хозяйство, ~н малгай соболя шапка, ~н зах соболий воротник, ~ны арьс соболий мех, соболя шкура

БУЛГА 2. усиительная частица при глаголах: ~ цохих выбить, сбить, ~ татах выдёргивать, выкорчёвывать, хөлөө ~ гишгэх повернуть/повредить ногу

БУЛГАЛАХ вывихнуть, вывихивать, сломать в суставе, хүзүүгээ ~ сломать себе шею, хөлөө ~ вывихнуть ногу

БУЛГАРАХ вывихнуться, вывернуться

БУЛГАРХАЙ вывихнутый, вывернутый, ~ хуруу вывихнутый палец

БУЛГИЛАХ трепетать, сильно биться, волноваться

БУЛГИХ стараться сбросить всадника (о лошади, верблюде), подбрасывать, сбрасывать всадника (о необъезженной лошади)

БУЛДРУУ шишка, волдырь

БУЛЗААРАХ уклоняться от чего-либо, кого-либо, отделяться от кого-чего-либо, отрекаться, хэлсэнээ ~ отречься от своих слов, шууд харну-лахаас ~ уклоняться от прямого ответа

БУЛЗАХ уклоняться, избегать, сторониться, эвгүй ярианаас ~ избегать неприятных разговоров

БУЛИА могучий, сильный, здоровый, здоровенный, ~ эр здоровенный мужчина/мужик, ~ залуу сильный, здоровый парень, здоровяк

БУЛИГААР (ан) юфть (особый сорт выделанной кожи), ~ гутал гутулы/сапоги из юфти, ~ богц седельная сума из юфти, дорожная сумка из юфти, ~ын үйлдвэр юфтьевый завод

БУЛИГААРАН юфтьевой, юфтяной, ~ гутал юфтяные сапоги

БУЛИНГАР муть, грязь, мутность, усны булингар мутность воды, ~ыг нь хөдөлгөх поднять муть со дна

БУЛИНГАРГҮЙ немутный, чистый, прозрачный, ~ ус прозрачная вода

БУЛИНГАРТАЙ мутный, грязный, ~ ус мутная вода

БУЛИНГАРТАХ мутиться, мутнеть, ствновиться мутным, ус ~в вода помутилась

БУЛИНГАРТУУЛАХ побуд. от булингартах, загрязнять, мутить, делать мутным, ус ~ делать воду мутной/непрозрачной

БУЛТАЙЛГАХ побуд. от бултайх, высовывать, выплывать, хэлээ ~ высунуть язык, показать язык, толгойгоо ~ высовывать голову

БУЛТАЙХ высовываться, выплываться, торчать, выдаваться, сар үүлий цаанаас ~на месяц показался/луна появилась из-за тучи

БУЛТАЛЗАХ выглядывать, показываться и исчезать, мелькать, хулгана нүхнээсээ ~на мышь то н дело высовывается из норы

БУЛТАС: ~ ~ хийх/гэх часто высовываться, выглядывать

БУЛТАХ 1) изловчаться, отстранить

БУЛТГА: ~ ~ хийх/гэх то появляться, то исчезать, высовываться

БУЛТГАНАХ то появляться, то исчезать, высовываться, появляться несколько раз подряд, хүүхдүүдийн толгой хаалгаар байн байн ~на головы детей то н дело высовываются в двери

БУЛУУ 1. толстый конец трубчатой кости, даахгүй нохой ~ хураана наклонять на свою голову беду

БУЛУУ 2.: ~ цагаан сазан дикий парч

БУЛХАЙ мошенничество, жульничество, шулерство, тоглохдоо ~ гаргах жульничать в игре

БУЛХАЙЛАХ 1) мошенничать, жульничать, плутовать, 2) оспаривать истину, поступать подозрительно

БУЛХАЙТАЙ жуликоватый, мошеннический, плутовской

БУЛХАЛЗАХ колыхаться, трястись (напр. о трясице, о щеках)

БУЛХАХ 1) полоскаться, промывать, 2) окуналь, погружать, 3) жить слишком зажиточно, жить в достатке, гараа ~ полоскать руки, амаа ~ полоскать рот, хувцасаа хүйтэн усанд/усаар ~ полоскать белье в холодной воде

БУЛХГАНАХ надуваться, колыхаться, шевелиться (о чем-либо пухлом)

БУЛХГАР вздутый, пухлый, выпуклый

БУЛЦГАНАХ трясение чего-либо выпуклого, пухлого

БУЛЦГАР пухленький, выпуклый, круглый, ~ хадар пухленькие щеки

БУЛЦРУУ желваки, ~т фосфорит геол. желваковый фосфорит

БУЛЧИН мускул, мышца, гар хөлийн ~ мышцы/мускулы рук и ног, зүрхний ~ сердечная мышца, ~ сайтай с развитыми мускулами

БУЛЧИНЛАГ мускулистый, ~ залуу мускулистый парень

БУЛЧИНТАЙ 1) мускулистый, 2) крепкий, сильный, ~ хүү крепкий мальчик

БУЛЧИРХАЙ анат. железа, желёзка, бүйлсэн ~ миндальная железа, дотоод шүүрлийн ~ железы внутренней секреции, шүлсийн ~ слонная железа, үрийн ~ семенные железы, ~ цочих воспаление желез, опухание желез

БУЛШ могила, кладбище, курган, склеп, ~нд цэцэг өргөх возложить венки на могилу, эртний ~ ухах раскопка древних курганов, ~лагч могильщик

БУМ (ан) сто тысяч, түм ~н хүн тысячи людей, уйма народу

БУМТАН сотысячник, ~ жоооч водитель, совершивший пробег на своей машине сто тысяч километров без капитального ремонта

БУМБА 1. кувшин, ваза, сосуд

БУМБА 2. мед. банка, ~а тавих ставить банки

БУМБА 3. погребальная урна, мोगна

БУНД (в картах) черви, ~ын ноён червовый король

БУНХАН мавзолей, усыпальница, гробница

БУРАМ натуральный, тростниковый сахар, бал ~ патока

БУРАНТАГ верблюжий повод, ~лах привязывать повод к кляпу верблюда

БУРАХ 1) пениться, подниматься (о пене), 2) болтать, пустословить

БУРГАС нва, верба, ивняк, сөөг ~ кустарник, вербняк, ~ны хүр эрвээхэй шелкопряд ивовый

БУРГАСАН ивовый, вербовый, ~ шуугуй ивняк, ивовые заросли, ~ хашаа ивовый плетень, ~ саваа ивовый пруттик, ~ араг ивовая корзина для собириания навоза/князика

БУРГИЛАХ бурлить, бурно кипеть, биться клочком, струиться (о воде)

БУРГИХ 1) подниматься, клубиться (о пыли, дыме), 2) падать, порошить (о снеге), **ҮЙЛДЭВРИЙН ЯНДАНГААР УГАА** ~на дым клубится из фабричной трубы/над фабричной трубой, **ЗАМЫН ТООС** ~на пыль поднимается по дороге

БУРГУЙ 1) проволока для чистки курительной трубки, 2) катетер, 3) клизма

БУРГУЙДАХ 1) прочищать трубку, 2) вставлять катетер, 3) ставить клизму

БУРЖГАР 1) кудрявый, курчавый, вьющийся, волнистый (о волосах), пушистый, лохматый (о шерсти), 2) завивка, ~ үс вьющеся/курчавые волосы, **ЗУРГААН САРЫН** ~ шестимесячная завивка

БУРЖИЙЛГАХ *побуд. от буржийх*, завивать, делать курчавым/волнистым, үсээ ~ завить волосы, ~сан үс завитые волосы

БУРЖИЙЛГУУЛАХ *побуд. от буржийлгах*, быть завитым, делать завитым, үсчинээр үсээ ~ завиться у парикмахера, завить волосы у парикмахера

БУРЖИЙХ курчавиться, кудрявиться, завиваться

БУРЗАЙХ 1) виться, курчавиться, 2) виднеться шероховатым

БУРИАД буряты, бурятский

БУРТАГ грязь, нечистота, хир ~ грязь

БУРТАГЛАХ загрязнять, засорять, запачкать

БУРТАГТАЙ загрязненный, засоренный, запачканный

БУРУУ 1) вина, ошибка, заблуждение, 2) неверный, неправильный, ошибочный, ложный, 3) неправильно, неверно, ошибочно, **ЭГЭ МИНИЙ** ~ это моя вина, **ХЭН НЭГНИЙ** ~гаар по чейто вине, ~гаа хүлээх признавать свою вину, ~гаа бусдад тохох, ~гаа бусад руу түлэх свалить вину на кого-либо, ~гаа арилгах/цагаатгах искупить свою вину, таны ~ ваша вина, шүүх түүнийг ~тай гэж үзэв суд признал его виновным, ~ зам ошибочный путь, неправильная дорога, ~ ойлгох неправильно понять, ~ мэдээлэх ошибочно, правильно информировать, ~ дуудах неправильно произносить, ~ тал левая сторона, ~ гар левая рука, ~ хөлөөр босох встать не с той ноги, ~ бичих неправильно писать, ~ тайлбарлах неправильно истолковывать, ~ харах а) обозначаться, б) умереть, ~ номтон еретик

БУРУУГҮЙ невиновный, правильный, безошибочный, би ~ я не виноват/не виновен

БУРУУДАХ быть неправым, ошибаться, заблуждаться, совершить ошибку, стать виновным

БУРУУЛАХ сторониться, избегать, нүүр ~ отвернуться, тушваться, повернуть лицо в другую сторону, стараться быть незамеченным

БУРУУТ (ан) виновник, виновница, ~и болох стать виновником

БУРУУТАЙ 1) виновный, виноватый, 2) виноват, чи ~ ты виновен/виноват, ~д тооцох, ~ гэж үзэх считать виновным, признать виноватым

БУРУУТАН виновник, виновница, ~ыг шийтгэх хэрэгтэй виновного/виновника надо наказать

БУРУУТАХ 1) провиниться, быть неправым, быть несправедливым, поступать несправедливо, 2) совершать провинность, 3) впадать в заблуждение, чи их б~жээ ты поступил очень несправедливо, ты очень виноват, эцэг эхийн өмнө ~ провиниться перед родителями

БУРУУТГАЛ 1) провинность, прегрешение, 2) порицание

БУРУУТГАХ *побуд. от буруутах*, 1) винить, считать виновным, обвинять, осуждать, 2) искажать, извращать, 3) упрекать, порицать, биеэ ~и зэмлэх винить самого себя, бусдыг ~ обвинять других, считать посторонних виноватым, санааг ~и гуйвуулах искажать смысл

БУРУУШААГДАХ *страд. от буруушаах*, подвергаться осуждению, быть порицаемым/осуждаемым, осуждаться, порицаться, обаниваться, олны өмнө ~ быть осуждаемым перед всеми

БУРУУШААЛ порицание, осуждение, упрек, ~ хүлээлтэх порицать

БУРУУШААХ порицать, осуждать, обвинять, винить, считать неправильным, өөрийгөө ~ осудить себя, үйл ажиллагааг ~ осуждать чьи-либо действия, ~ж байгаагаа илэрхийлэх порицание, объявление о порицании или осуждении чего-либо, кого-либо.

БУРХАН бурхан, бог, божество, **Гончигсумлаа** ~ минь! Боже мой! ~ өршөө! будьте здоровы! Боже упаси! ~д итгэх верить богу, ~д мөргөх молиться, ~ болох, ~ы өрөнд очих отправляться на тот свет, умереть, скончаться, ~ыхаа нүүрийг бургасаар ороолгох светотатствовать, богоульствовать, Долоон ~ астр. большая Медведица, танихгүй ~аас тандаг чөтгөр лучше знакомый чёрт, чем незнакомый бог

БУРХАНГҮЙ атеизм, безбожие

БУРХАНГҮЙЧҮҮД атеисты, безбожничий

БУС 1) другой, иной, прочий, кроме, 2) *частица* не ис-, бес-, ээлжит ~ их хурал виеочередной съезд, тогтмол ~ непостоянный, нерегулярный, хууль ~ незаконный, эрүүл ~ ненормальный, не трезвый, больной, эндээс хол ~ недалеко отсюда, **НАМЫН ГИШҮҮН** ~ **ажилчин** беспартийный рабочий

БУСАД 1) прочие, другие, остальные, иные, 2) кроме, за исключением, ~аас авах брать у других, заимствовать у других, ~ нь явж болох остальные могут идти, **ЧАМААС** ~ **нь бүгд ирсэн** кроме тебя все пришли, **ДОР ДУРДСАНААС** ~ нь за исключением нижеупомянутого, ~ын хөдлөх эд хөрөнгийг хууль ~аар эзэмших незаконное владение чужим движимым имуществом ачаа ~ разгрузка, выгрузка товаров, зураг ~ проявление негатива, снмнка, перевод картинок (переводных)

БУСГАХ пугаться, шарахаться, понести (о пугливой лошади)

БУСНИУЛАХ *побуд. от бусних*, разрушать, истреблять, громить, разорять, эд хөрөнгө ~ разорять, амь ~ совершать убийство

БУСНИХ разрушаться, разоряться, амь ~ лишаться жизни

БУСРАХ отказываться от данного обещания

БУТ 1. 1) куст, 2) букет, ~ ихтэй газар местность, покрытая кустами, ~ цэцэг букет цветов, **ШОРГООЛЖНЫ** ~ муравьиная куча, муравейник

БУТ 2. *усилительная частица при глаголах со значением*: вдребезги, в прах, совсем, наголову, раз-, рас-, ~ цохих/ниргэх разгромить, разбить, ~ дэвсэх, гишгэх растоптать, ~ нүдэх растоптать

БУТАРГАХ *побуд. от бутрах*, 1) разбивать, измельчать, расщеплять, раздроблять, 2) разбрасывать, рассыпать, 3) разгонять, рассеивать, мөнгө ~ разменять деньги, тал тал тийш ~ разбрасывать в разные стороны

БУТАРХАЙ разбитый, раздробленный, дробный, мелкий, тархай ~ аж ахуй раздробленное хозяйство, ~ мөнгө разменные монеты, мелочь, ~ тоо дробное число, **АРАВТЫН** ~ десятичная дробь, **ЭНГИЙН** ~ простая дробь

БУТАЧ внебрачный ребёнок, рожденный от неизвестного отца

БУТЛАГ кустарниковый, ~ ургамал кустарниковые растения

БУТЛАХ раздроблять, разбивать, крошить, мельчить, мөнгө ~ разменять деньги, чулуу ~ дробить камни

БУТРААХ *побуд. от бутрах*, 1) рассыпать, разбрасывать, 2) дробить, размельчать, ~ж хаих разбрасывать

БУТРАЛ развал, раздробление, раздробленность, капитализмы үеийн жижиг тариачны аж ахуйн ~ раздробленность мелкого крестьянского хозяйства при капитализме

БУТРАХ 1) разбиваться вдребезги, разваливаться, 2) рассыпаться, 3) рассеиваться, расплыться, **монго шалаар нэг** ~в монеты рассыпались по всему полу, **манай галд далаар** ~н зугтав враг расселся под нашим огнём

БУУ 1. (н) ружьё, ~ **зэвсэг** оружие, вооруженне, ~ **буудах** стрелять из ружья, **ангийн** ~ охотничье ружьё, **гар** ~ револьвер, **винтов** ~ винтовка, ~ **ны ам** дуло ружья, ~ **шагайх** целиться из ружья, **их** ~ артиллерийское орудие, **цахиур** ~ кремнёвое ружьё, **хоёр амтай** ~ двуствольное ружьё, ~ **ны сум** ружейный патрон, пуля, ~ **н/ны** дуу выстрел, ~ **тавих** стрелять холостыми

БУУ 2.: ~ **загас** кит

БУУ 3. бу — род азартной игры, ~ **тавих** играть в бу

БУУДАГДАХ *страд.* от **буудах**, быть расстреленным, подвергаться обстрелу

БУУДАГЧ стрелок, мэрээн ~ снайпер, меткий стрелок

БУУДАЙ пшеница, улаан ~ пшеница, **зусах** ~ яровая пшеница, **өвөлжих** ~ озимая пшеница, ~ **и гурил** пшеничная мука, **тэргүүн/дээд зэргийн** ~ пшеница высшего сорта, ~ **н архи** пшеничная водка

БУУДАЛ 1) остановка, стоянка, 2) гостиница, **автобусны** ~ автобусная остановка, **таксийн** ~ стоянка такси, **галт тэргэний** ~ железнодорожная станция, железнодорожный вокзал, **онгоцны** ~ аэропорт, аэродром, аэровокзал, **зочид** ~ гостиница, **дэн** ~ постоялый двор, **авто аялагчдын** ~ мотель, **зочид** ~д **буух** остановиться в гостинице

БУУДАЛЛАХ останавливаться, располагаться станом, делать привал, **голын эрэг дээр** ~ останавливаться, делать привал на берегу реки

БУУДАЛЦААН стрельба, перестрелка, ~ **болох** перестреливаться

БУУДАЛЦАХ *совм.* от **буудах**, вести перестрелку, перестреливаться

БУУДАЛЦУУЛАХ *побуд.* от **буудалцах**, доводить до перестрелки, заставлять перестреливаться, устраивать перестрелку

БУУДАХ стрелять, обстреливать, ~ **н алах** расстрелять, ~ **н алах ял** заах приговаривать к расстрелу, **бай** ~ стрелять в цель/в мишень, **шувуу** ~ стрелять в птиц, **буу** ~ стрелять из ружья

БУУДЛАГА стрельба, пальба, залп, ~ **ын сургууль** тренировка/упражнение в стрельбе, ~ **ын талбай** полигон, ~ **ын газар** тир, **ёслолын** ~ торжественный залп, ~ **ын бүлгэм** стрелковый кружок, **сургуулийн** ~ учебные стрельбы, ~ **ын спорт** стрелковый спорт, **ёслолын** ~ хийх произвести торжественный залп

БУУЗ монгольское национальное блюдо буза, боза, ~ (больше пельмени, сваренные на пару), ~ **хийх** готовить бузы, ~ **тавих а)** варить бузы, **б)** подносить бузы, угощать бузами

БУУЛГАХ 1) опускать, спускать, 2) разгружать, выгружать, высаживать, 3) калькировать, копировать, снимать копию, списывать, **ачаа** ~ разгружать, **десаит** ~ высаживать десант, **автобусаас** ~ высадить из автобуса, **малгай** ~ опускать уши у шапки, **үнэ** ~ уценить, понижать цены, **тушаалаас** ~ понижать по службе/в должности, **зураг** ~ копировать снимок, фотографировать, проявлять снимок/негатив, **зураглал хуулан** ~ калькировать чертёж, ~ **даг зураг** переводные картинки, **бэр** ~ брать невесту в дом

БУУЛГАГЧ человек, производящий разгрузку, **өөрөө** ~ самоотгружающийся, самосвал, ~ **аппарат** спускаемый аппарат *косм.* **өөрөө** ~ **ачааны** машины грузовик-самосвал

БУУЛГАЛТ 1) опускание, спуск, 2) копирование, 3) разгрузка, 4) демонтаж,

БУУЛГАЛЦАХ *совм.* от **буулгах**, участвовать в разгрузке, выгрузке, **ачаа** ~ вместе разгружать товары, участвовать в выгрузке товаров

БУУЛГУУЛАХ *побуд.* от **буулгах**, давать разгружать, заставляя выгружать, давать копировать, заставляя калькировать

БУУЛТ 1) уступка, 2) уступчивость, сговорчивость, 3) спуск, снижение, 4) удар, ~ **хийх** делать уступку, **далайч нь их ч/чанга ч** ~ **нь бага/хөнгөн** хотя размах сильный, всё же удар мягок, сильно размахивается, но ударяет мягко

БУУР верблюд-производитель, **орсон** ~ верблюд-самец в период гона, **тэмээ харнулсан хүн** ~ **ныхаа занг андахгүй** *посл.досл.* человек, пасущий верблюдов, хорошо знает повадку своего верблюда-производителя

БУУРАЙ слабый, хилый, слабо развитый, бедный, **дорой** ~, **ядуу** ~ слабый, немощный, ~ **хөгжилтэй орон** слабо развитая страна

БУУРАЙ 2.: ~ **эмгэн** бабушка

БУУРАЛ 1. седой, седина, ~ **толгойтой/үстэй** седоголовый, седовласый, ~ **сахалтай** седобородый, с седой бородой, чалый (о масти), **нэг ч буурал үсгүй** ни одной сединки на голове

БУУРАЛ 2. упадок, регресс, ослабление, нисхождение, ~ **сүйрэл**, ~ **доройтол нарн.** упадок, ~ **д орох** переживать упадок, приходить в упадок

БУУРАЛТ упадок, регресс, ослабление, нисхождение, **эдийн засгийн** ~ экономический упадок, упадок в экономике

БУУРАЛТАХ 1) сесть, покрываться сединой, 2) поблкнуть, үс ~ в волосы поседел, появилась седина/проседел в волосах, **би эрт** ~ **сан** я рано стал седым/поседел

БУУРАХ 1) снижаться, уменьшаться, убавляться, 2) спадать, ослабевать, утихать, 3) приходить в упадок, **жин** ~ убавиться в весе, **халуун** ~ **ч байн** температура понижается, **үнэ** ~ терять цену, удешевляться

БУУРУУЛАХ *побуд.* от **буурах**, снижать, понижать, уменьшать, ослаблять, убавлять, **хүч** ~ ослаблять силу, **хурд** ~ убавлять скорость, **эрч** ~ замедлять темп, **халуун** ~ понижать температуру, **халуун** ~ **эм** жаропонижающее лекарство/средство, **зэрэг тушаал** ~ понижать в чине, должности

БУУРЦАГ *геол.* депрессия, **тектонин** ~ тектоническая депрессия

БУУРЦАГ горох, горошина, боб, семя

БУУРЬ 1. стоянка, стойбище, стан, следы, **гэрний** ~ место, где стояла юрта 2. вес, значительность, солидность, важность, серьёзность

БУУРЬГҮЙ несолидный, легкомысленный, неосновательный

БУУРЬТАЙ авторитетный, серьёзный, основательный, солидный, ~ **хүн** серьёзный, солидный человек, **дээд хэмжээний** ~ **уулзалт** конструктивная встреча в верхах

БУУХ 1) спускаться, сходить, слезать, понижаться, идти вниз, 2) останавливаться, располагаться на жительство, осесть, **шатаар** ~ спускаться по лестнице, **газарт** ~ приземляться, **мориноос** ~ слезать с коня, спешиваться, **уулнаас** ~ спускаться с горы, **тушаалаас** ~ снижаться в должности, выходить в отставку, **үсэрч** ~ прыгнуть, **буудалд** ~ остановиться в гостинице, ~ **ж өгөх** сдаваться, **цалин** ~ выдавать зарплату

БУУХИА 1) курьер, гонец, 2) депеша, 3) эстафета, **цанын** ~ урдалаан лыжная эстафета, ~ **гүйлт эстафетный бег**, ~ **галт тэрэг** экспресс, ~ **шуудан** экспресс почта

БУУЦ 1. 1) стоянка, стойбище, 2) оствновка, усадьба

БУУЦ 2. навоз

БУУЧ 1) стрелок, 2) ружейник, оружейник, 3) стрелковый, ~ **ийн хороо** стрелковый полк

БУФЕТ буфет, ~ **д орох** заходить в буфет, обедать в буфете, ~ **ын худалдагч** буфетчик, буфетчица

БУХ быкпроизводитель, **сайн үүлдрийн** ~ породистый, племенной бык, **хөх** ~ синица, ~ **нохой** бульдог, ~ **шувуу** выль, ~ **тэрэг** локомотив

БУХАЛ копна, ~ **хийх** ставить копы, сгрести сено в копы, ~ **чирэх** подвозить копы волоком

БУХАЛДАХ копнить, ставить копны, **өвс** ~ сгрести сено в копны
БУХАЛЧИН ставящий копны
БУХАХ 1) сбрасывать, бегать, закусив удила (о лошади),
 2) *перен.* отказываться, отпираться, не выполнять обещания,
хэлснээ ~ отпираться от сказанного, *буруугаа бусдад* ~ свалить
 свою вину на другого, *бугдах* покрывать (о быке)
БУХИМДАЛ 1) нервозность, иервность, 2) меланхолия, *хэтэрхий*
 ~ повышенная нервозность, ~ *төрүүлэх* вызывать раздражение,
 создавать нервозную ситуацию, *нервировать*
БУХИМДАХ иервничать, находиться в возбуждённом нервном
 состоянии
БУХИМДУУ нервный, нервозный, *хэтэрхий* ~ слишком нервоз-
 ный
БУХСАХ течка у крупного рогатого скота
БУЦААХ вернуть, возвращать, посылать назад, отправлять об-
 ратно, ~ *ж авах* взять обратно, ~ *ж өгөх* отдать обратно, вер-
 нуть, *энэ захнаг* ~ *ж явуулах хэрэгтэй* надо обратно послать
 это письмо, 1) ~ *н эзэмших* обратное, повторное завладение,
 2) ~ *н хэрэглэх юр.* обратная сила, 3) ~ *н хэрэглэх хүчинтэй*
 имеющий обратную силу, ~ *н хэрэглэх хүчинтэй хууль* закон,
 имеющий обратную силу
БУЦАЛГАХ кипятить, давать кипеть, *цай* ~ кипятить чай, ~ *сан*
ус кипячённая вода, *кипяток*
БУЦАЛГУУР кипятивилник, кипятивилка *разг.* дүрдэг ~ погружае-
 мый в воду кипятивилник
БУЦАЛТ 1) возвращение, возврат, 2) отказ, отречение
БУЦАЛТГҮЙ безвозвратный, 2) безвозвратно, ~ *эээллэг* безвоз-
 вратная ссуда, ~ *тусламж* безвозвратная/безвозмездная помощь
БУЦАХ возвращаться, вернуться, идти обратно, *гэртээ* ~ *ж ирэх*
 вернуться домой, *хэлэлцэж буй асуудалдаа* ~ *ж орох* вернуться
 к обсуждаемому вопросу, *үгээ* ~, *хэлсэн амнаасаа* ~ отказы-
 ваться от своих слов
БУЦЛАХ кипеть, *ус* ~ в вода вскипела, *ажил* ~ *ж байна* работа
 кипит, *хор шар* ~, *уур* ~ кипеть злобой
БУЦЛАМ 1) кипящий, 2) бурный, ~ *халуун цай* кипящий чай,
 очень горячий чай
БУЦЛАМГАЙ кипящий, кипучий
БУШУУ быстрый, скорый, быстро, скоро, скорее, *аль болохоор* ~
 как можно скорее, ~ *явах идти* скорее
БУШУУЛАХ спешить, делать быстро, ~ *аарай идите* скорее
БУШУУХАН скореейко, быстренько, поспешно, скорее, ~
ирээсэй скорее бы! пришёл бы скорее!
БУЮУ или, либо, ам ~ *бичгээр* устно или письменно
БУЯН доброе дело, благодеяние, добродетель, благодать, ~ *гуйх*
 молить о счастье ребёнка
БУЯНТ добродетельный, благодетельный, благотворительный
БУЯНТАЙ добродетельный, благотворительный
БҮГД 1) всего, итого, 2) все, *хүн* ~ каждый человек, ~ *дүн* общий
 итог, ~ *хурал пленум*, *энэ* ~ *үгэн* всё это верно, **Бүгд**
Найрамдах Улс республика, **Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс**
 Китайская Народная Республика, ~ *найрамдах улсын*
засаглалын хэлбэр республиканская форма правления
БҮГДЭЭР (эз) все, все вместе, целиком, *бид* ~ *ээ явна* мы все
 пойдём, ~ *сонгуульд оролцогтун* все на выборы, ~ *ярилцвал*
буруугүй, бүлээн усаар угаавал хиргүй в тёплой воде постирать
 — будет чисто, все вместе пообсуждать — будет мудро
БҮГНЭХ утешать, держать тёплым, греть становиться душевным,
биеэ ~ утешать себя, *потеплее одеваться*
БҮГНЭГДЭХ переносить зной, духоту
БҮГЧИМ 1) душевный, знойный, 2) душевно, 3) духота, ~ *өдөр* душ-
 ный день, *өрөөнд* ~ *байна* в комнате душевно, *муухай* ~ страшная
 духота

БҮГЧИМДҮУ душеватый, душевнато, энд нэлээд ~ *байна*
 здесь несколько душевнато
БҮГЧИМДЭХ быть слишком душевным/жарким, испытывать ду-
 хоту, *халуунд амьсгаадан* ~ задыхаться от жары, *өрөө зайгүй,*
салхилуур байхгүйгээс их ~ *ж байна* помещение тесное, нет
 вентиляции, духота страшная
БҮГЧИМХЭН довольно душевный/душно, ~ *халуун өдөр* зной-
 ный, душевный день, ~ *өрөө* душевное помещение
БҮГШИХ 1) задыхаться от жары, 2) смеяться про себя, давиться
 от смеха, *захлэбываться* (от смеха, плача, кашля), 3) прятаться,
 скрываться, ~ *дэг ханиад, бүгшлэг ханиад* коклюш
БҮГЭХ прятаться, таиться, сидеть в потайном месте, *ойд/ууланд*
 ~ прятаться в лесу/в горах
БҮГЭЭВТЭР светловатый, беловатый, ~ *өнгө* светловатый цвет
БҮДРЭХ спотыкаться, ~ *ч унан/ойчни явах* идти спотыкаясь и
 падая, *морь* ~ *нэ* лошадь спотыкается, *нэг* ~ *вэл долоо бүдэрнэ*
 одна беда не хуваах, ~ *болгох* разделять на несколько групп,
 разбить на несколько глав/разделов, ~ *дээрэм групповой* разбой,
 ~ *лэж довтлох* групповое нападение приходит, *эр хүн долоо* ~ *ч*
найм сэхиз мужчина семь раз падает восемь раз встает
БҮДҮҮВЧ схема, схематичный, схематический, ~ *зураг* схе-
 матичный чертёж, ~ *тойм* схематический набросок, ~ *гаргах* на-
 чертить схему, делать чертёж, *геологийн* ~ схема геологическая
БҮДҮҮДЭХ не подходить по толщине, быть более толстым, чем
 нужно, не входить во что-либо по толщине, оказываться слиш-
 ком толстым
БҮДҮҮЛЭГ 1) некультурный, невежественный, грубый,
 2) отсталый, примитивный, ~ *хүн* грубиян, невежа, ~ *алдаа* гру-
 бая ошибка, ~ *үг, хараал* грубое слово, ругань, ругательство,
хөндлөнгөөс ~ *ээр оролцох* грубое вмешательство, грубо вме-
 шиваться, ~ *байдал* отсталость, некультурность, ~ *ээр зөрчинх*
 грубое нарушение
БҮДҮҮЛЭГДЭХ быть грубым, быть некультурным, оказываться
 примитивным
БҮДҮҮЛЭХ утолщать, делать толстым
БҮДҮҮН 1) толстый, простой, грубый, 2) толщина, 3) взрослый,
 ~ *хүн* а) толстый человек, б) взрослый человек, ~ *дуу бас,* ~
хоолой низкий голос, ~ *хоол* грубая пища, ~ *гэдэс* толстая киш-
 ка, ~ *тэжээл* грубый корм, ~ *үхэр* взрослая корова, *модны* ~
 толщина дерева, ~ *болох* а) толстеть, б) становиться беремен-
 ной, беременеть
БҮДҮҮРЭХ 1) становиться толстым, полнеть, тучнеть, 2) становить-
 ся низким (о голосе), *чи улам* ~ *чээты* сильно пополнил
БҮДҮҮСГЭХ *побуд.* от *бүдүүсэх*, утолщать, делать тол-
 стым/полным, полнить
БҮДҮҮСНЭХ утолщаться, становиться толстым, делаться полным,
 полнеть, тучнеть
БҮДЭГ 1) мутный, тусклый, неясный, нечёткий, матовый, непро-
 зрачный, 2) смутно, тускло, неясно, нечётко, непрозрачно,
 3) неопределённый, ~ *бадаг санах* смутно, плохо помнить, ~
болох тускнеть, становиться неразборчивым, ~ *гэрэл* тусклый
 свет, ~ *шил* матовое стекло
БҮДЭГДЭХ становиться слишком тусклым, делаться не очень
 разборчивым
БҮДЭГРҮҮЛЭХ *побуд.* от *бүдэгрэх*, делать неясным, неразбор-
 чивым, тускнеть, делаться тусклым, мутить, *гэрэл* ~ сделать свет
 тусклым
БҮДЭГРЭХ тускнеть, мутнеть, становиться нечётким, делаться
 неясным, *гэрэл бүдгэрч байна* свет тускнеет
БҮДЭГХЭН неясный, тусклый, мутный, нечёткий, неясно, туск-
 ло, смутно, непрозрачно, неразборчиво, ~ *гэрэлтэй* *байна* туск-
 ло

БҮЖИГ танец, пляска, балет, дуу ~ийн чуулга ансамбль песни и пляски, ~ийн багш, ~ дэглэгч учитель танцев, хореограф, танцмейстер, ~ийн үдэшлэг танцевальный вечер, цэцгээнт ~ балыны танцы

БҮЖИГЛЭХ танцевать, таицовать, плясать, алив ~эе давайце, потанцуем, гол дүрд ~ танцевать в главной роли в балете

БҮЖИГЧ танцор, плясун, танцовщик, танцовщица, балернна, артист балета

БҮЖИГЧИН танцор, плясун, танцовщик, танцовщица, балерина, артист балета

БҮЖИН зайчонок

БҮЛ 1. члены семьи, семья, гэр ~ семья, ам ~ количество едоков, члены семьи, 2) двоюродные брат или сестра по матери, дети сестёр

БҮЛ 2. сила, гарын ~ сила руки, ~гэй хүн силач, сильный человек

БҮЛБИЙХ 1) быть вялым, становиться слабым, 2) делаться невкусным

БҮЛБЭГЭР 1) вялый, слабый, плохой, 2) невкусный, водянистый, ~ биетэй хүн вялый, хилый человек, ~ айраг водянистый кумыс

БҮЛГЭМ кружок, группа, общество, ураг зохиолын ~ литературный кружок, ~ байгуулах организовать кружок, ~ийн хичээл занятия в кружке, кружковые занятия

БҮЛГЭМИЙНХЭН члены кружка/общества

БҮЛГТ частица усиления при глаголах: ~ цохих выбивать, ~ үсрэх выскочить, ~ татах вырвать

БҮЛГТЭР пучеглазый, выпуклый, вытарашенный, ~ хүү пучеглазый мальчуган, ~ нүдтэй хүн человек с глазами навывкате, ~ жад загас большеглазый туец

БҮЛТИЙЛГЭХ побуд. от бүлтийх, выпучить, вылупить, вытарашить (глаза), нүдээ ~ вылупить глаза, широко раскрыть глаза

БҮЛТИЙХ тарашить, выпучиваться, быть выпученным

БҮЛТРЭХ выпадать, вывалиться

БҮЛТЭГНЭХ 1) смотреть тараша глаза, тарашиться, широко раскрываться (о глазах), 2) бегать (о вытарашенных глазах), ~сэн хүүхэд ребёнок с бегающими/вытарашенными глазами

БҮЛҮҮР 1) мутовка, деревянная мешалка (для пахтанья масла), 2) поршень, айргийн ~ кумысная мутовка

БҮЛХ сухожилие

БҮЛХИЙХ 1) выдаваться, вздуваться, 2) быть вялым, слабым

БҮЛЦГЭР опухший, опухлый, вздутый, ~ нүд опухшие глаза

БҮЛЦИЙХ стать пухлым, опухать, раздуваться, нүдээ ~тэл уйлах долго плакать, плакать до опухания век, глаз

БҮЛЭГ 1) раздел, глава, параграф, 2) группа, ~ээр группами, тэргүүн ~ первая глава, анги ~ группы, классы, ~ этгээд клика, банда, хэд хэдэн ~т

БҮЛЭГЛЭЛ 1) группировка, группа, 2) блок, эзэрхэг түрэмгий ~ агрессивный блок, намын доторх ~ внутрпартийная группировка, сөргөлдөгч ~үүд противоборствующие группировки

БҮЛЭГЛЭХ группировать, группироваться, делить/делиться на части/главы, классифицировать, объединять в группы, баримт бичгийг ~и хуваах группировать документы, ~сэн гэмт хэрэг групповое преступление

БҮЛЭГНЭХ сгуститься, ~сэн нөж сгусток крови

БҮЛЭХ 1. сбивать, сепарировать, айраг ~ сбивать кумыс

БҮЛЭХ 2. вонзать, воткнуть, колоть, хутгаар ~ колоть кинжалом

БҮЛЭЭВТЭР тепловатый, ~ ус тепловатая вода

БҮЛЭЭДЭХ становиться тёплым, греться, подогреваться

БҮЛЭЭН тёплый, тепло, ~ ус тёплая вода

БҮЛЭЭНДҮҮ тепловатый, ~ цай тепловатый чай

БҮЛЭЭНТЭЙ с температурой (о ребёнке)

БҮЛЭЭРЭХ температурить (о ребёнке)

БҮЛЭЭРЭХ 1) становиться тёплым, теплеть, 2) иметь повышенную температуру, температурить, цаг ~ч байна теплест, өвчтөн салхин цэцгийн гариа хийлгээд ~в после прививки оспы у больного повысилась температура

БҮЛЭЭСГЭХ побуд. от бүлээсэх, подогревать, нагревать, цай ~ подогревать чай

БҮЛЭЭСЭХ становиться тёплым, подогреваться, нагреваться, согреться/согреть, ус ~чээ вода подогрелась

БҮЛЭЭЦҮҮЛЭХ побуд. от бүлээцэх, подогревать, нагревать/согреть, зууханд гараа ~ согреться руки у печи

БҮЛЭЭЦЭХ согреться, нагреваться, хөл ~в ноги согрелись, бид халуун цай ууж ~в мы согрелись горячим чаем

БҮР 1) каждый, всякий, еже, каждый раз, 2) еще, даже, совсем, совершенно, өдөр ~ каждый день, алхам ~д на каждом шагу, хүн ~ үүнийг мэдэх ёстой каждый должен знать это, хүн ~ээс чадлын нь хэрээр хүн ~т хөдөлмөрлөсний нь хэрээр от каждого по его способностям, каждому по его труду, унших ~ каждый раз, когда читаешь, ~ эцэст нь наконец, в самом конце, ~ ойрхон совсем близко

БҮРГЭД орёл, беркут, орлиный, ~ хамар орлиный нос, горбатый нос, нос с горбонкой, ~ харц орлиный взгляд, уулын ~ горный орёл, ~ийн жигүүр/даль орлиные крылья, ~ийн дэвүүр орлиный скат, орляк

БҮРДҮҮЛЭХ побуд. от бүрдэх, 1) комплектовать, 2) формировать, образовывать, 3) собирать, составлять, материал ~ собирать материалы

БҮРДЭЛ 1) формирование, образование, 2) комплектование, 3) состав, сбор

БҮРДЭЦ 1) формирование, образование, 2) комплектование, 3) состав, сбор

БҮРДЭХ состоять из чего-либо, быть в составе чего-либо, складываться, образовываться, комплектоваться, янз бүрийн эд ангиудаас ~ состоять из разных деталей

БҮРЖМЭГ мрамелад

БҮРИЙ полутьма, ~ баруй, харуй ~ парн. сумерки, үдшийн ~ вечерне сумерки, ~ болох смеркаться

БҮРЛЭГЧ покойный, покойница

БҮРМӨСӨН 1) совсем, навсегда, 2) полностью, целиком, ~ мартаха совсем забыть, ~ явах уйти навсегда

БҮРС ~ барс парн. неразборчиво, нечётко, ~ барс харагдах неразборчиво/плохо виднеться/видно издали

БҮРТГҮҮЛЭХ побуд. от бүртгэх, отмечаться, записываться, регистрироваться, ирснээ ~ отмечаться в списке (о присутствии), явиться на отметку, дансанд ~ отметить в ведомости

БҮРТГЭГДЭХ страд. от бүртгэх, быть на учёте, быть отмеченным/зарегистрированным, бүгд ~в все зарегистрированы

БҮРТГЭГЧ учётчик, счётчик, регистратор, тоо ~ учётчик, статистик

БҮРТГЭЛ учёт, регистрация, отметка регистр, тоо ~ учёт, регистрация, статистика, хүн амын ~ перепись населения, регистрация населения, цэргийн ~ военный учёт/бнлет, малын тоо ~ пересчёт количества скота, ангийн ~ классный журнал, ~ хийх/явуулах делать/вести учёт/регистрацию, ~ийн байгууллага регистратура

БҮРТГЭХ подсчитывать, учитывать, брать на учёт, регистрировать, проверять наличие, ~ж авах/гэмдэглэх брать на учёт, регистрировать, хуралд ирэгээднийг ~ отмечать/регистрировать присутствующих на собрании, гэр бүл ~ регистрировать брак

БҮРТГҮҮЛЭХ побуд. от бүртгэх, отмечаться, записываться, регистрироваться, ирснээ ~ отмечаться в списке (о присутствии), ~сэн тухай гэрчилгээ свидетельство о регистрации

БҮРТГЭГДЭХ *страд.* *от* бүртгэх, быть на учёте, быть отмеченным/зарегистрированным, отмечаться, зарегистрироваться, *-сэн шинэ бүтээл* запатентованное изобретение

БҮРХ шляпка, шляпа

БҮРХ лачуга, придорожная юрта

БҮРХҮҮЛ покров, покрытие, колпачок, оболочка, дэнгийн ~ абажур, цасан ~ снежный покров

БҮРХҮҮЛЭХ: ~ өнгө окраска покровительственная

БҮРХЭВЧ покров, слой, оболочка, крышка, агаар ~ атмосферный покров, воздушная оболочка, үсэн ~ волосной покров, салст ~ слизистая оболочка

БҮРХЭГ 1) пасмурный, облачный, 2) неясный, нечёткий, ~ өдөр пасмурный день, өнөөдөр ~ байна сегодня пасмурно, ~ юм ярих/хэлэх говорить что-то неясное/непонятное

БҮРХЭЛТ покрытие, покров

БҮРХЭГДЭХ *страд.* *от* бүрхэх, покрываться, заслоняться, помрачаться умом, цасаар ~ покрываться снегом

БҮРХЭХ покрывать, покрываться, накрывать, устилать, заволакиваться, тэнгэр ~ в небо заволокло тучами, нулимс ~ наполняться слезами, слезиться, нүд ~ а) слезиться, б) плохо видеть, мелькать в глазах

БҮРХЭЭР конусообразная бочка для фанки вина

БҮРХЭЭС 1) крышка, 2) покрывало, чехол, сандлын ~ чехол для кресла

БҮРЭГ 1) неясный, нечёткий, неотчётливый, 2) застенчивый, замкнутый, необщительный, ~ зан застенчивый характер, застенчивость, ~ санах плохо/смутно помнить

БҮРЭЛЭН расточительный, ~ хүн расточительный человек

БҮРЭЛГЭХ 1) растрачивать, разорять, 2) истреблять, убивать, эд хөрөнгө ~ растрачивать имущество, амь нас ~ убивать, уничтожать

БҮРЭЛДҮҮЛЭХ *нобуд.* *от* бүрэлдэх, формировать, создавать, составлять, комплектовать, давать созреть, нөхцөл ~ создавать условия/предпосылки, засгийн газар ~ формировать правительство

БҮРЭЛДЭХ 1. свёртываться (о крови), заквашиться (о молоке)

БҮРЭЛДЭХ 2. формироваться, образовываться, составляться, создаваться, бүх нөхцөл ~ в созданы все условия

БҮРЭЛДЭХҮҮН состав, структура, иийгмийн ~ социальный состав, төлөөлөгчдийн ~ состав делегации, ~д орох входить в состав, таван хүнийн ~д оруулах инкорпорировать, вводить в состав

БҮРЭЛЗЭХ 1) темнеть, смеркаться, 2) тускнеть, 3) мутиться, помрачаться, 4) рябить, мелькать (в глазах), мерцать, алсад ~ неясно виднеться вдали, быть едва различимым

БҮРЭН всё полностью, полный, целиком, дословно, ~ хангах полностью обеспечить, ~ бүтэн целиком и полностью, зохиолын ~ түүвэр полное собрание сочинений, ~ тусгаар тогтнол полная независимость, ~ сайшаах полностью одобрять, онц бөгөөд ~ эрхт элчин сайд чрезвычайный и полномочный посол, ~ эрх полномочия, ~ бус неполный, дефектный, ~ нугалбар муз. полный каданс, ~ төгс дуусгавар полная совершенная каденция, ~ бус хариуцлага ограниченная ответственность, ~ бус хариуцлагатай компани компания с ограниченной ответственностью, ~ бүрэлдэхүүнтэй шүүх суд в полном составе, ~ хариуцлагатай компани компания с неограниченной ответственностью, ~ хэлтгүүлэх полное помилование, ~ эрхийн хүрээ круг полномочий, ~ эрх олгох уполномочивать, ~ эрхийг хуваарилах распределение полномочий, ~ эрхээ шилжүүлэх передача полномочий

БҮРЭНХИЙ сумерки, ~ болох смеркаться

БҮРЭХ 1. покрывать, обтягивать, обшивать, обивать, сандал ~ покрывать кресло чехлами, гэр ~ покрывать юрту чем-либо (напр. войлоками)

БҮРЭХ 2. квасить, заквашивать, тараг ~ приготавливать простоквашу из кипяченого молока

БҮРЭЭ труба, рожок, горн, дун ~ труботоба из раковины, ~ татах/үлээх трубить, играть в горн, их ~ туба, татах ~ тромбон, угалзай ~ волторна

БҮРЭЭДЭХ трубить, горнить

БҮРЭЭС чехол, покрывало, обёртка, покров, гэрийн ~ кошма, покрывающая юрту, ханын цаасан ~ обои, шалны ~ покрытие пола, линолеум, дээлийн ~ покров шубы/дэли

БҮРЭЭСЛЭХ покрывать, обивать, обшивать, надевать чехол, үүд/хаалга ~ обить дверь

БҮРЭЭЧ горнист, трубоч

БҮС пояс, зона, ~ бүслэх опоясывать, надеть пояс, хээрийн ~ степная зона, говийн ~ гобийская зона, ойг хээрийн ~ лесостепная зона, цөмийн зэвсэггүй ~ безядерная зона, ~ нутаг регион, ~ нутгийн региональный

БҮСГҮЙ девушка, женщина, ~ хүүхэд девочка ~ хүн, цагаан зээр хоёр нутаггүй у девушки и белого джейрала нет отчизны.

БҮСЛҮҮЛЭХ *нобуд.* *от* бүслэх, опоясывать, окружать, быть окруженным, цэргээр ~ осаждать войсками

БҮСЛҮҮР пояс, обруч, гэрийн ~ опояска юрты, волосная верёвка, опоясывающая юрту, хувингийн/горны ~ обруч ведра/бочки, дэлхийн ~ экватор, дэлхийн дунд ~ийн орнууд экваториальные страны, хөдөлгөөнт ~ геол. подвижный пояс, хүдрийн ~ геол. пояс рудный

БҮСЛҮҮРДЭХ опоясывать, обматывать

БҮСЛЭГДЭХ *страд.* *от* бүслэх, 1) опоясываться, 2) окружаться, ~ быть окруженным, блокированным, дайсанд ~ попадать во вражеское окружение

БҮСЛЭЛТ окружение, блокада, осада, дайсны ~ окружение противника, вражеское окружение, ~д орох/байх попадать в окружение, находиться в блокаде, ~ээс гарах выйти из окружения/блокады

БҮСЛЭХ 1) опоясывать, надеть пояс, 2) окружать, блокировать, бүс ~ опоясать кушаком, хотыг ~ окружать/блокировать город

БҮСТЭЙ юноша, мужчина, ~ хүүхэд мальчик

БҮСШИЛ геол. зональность, босоо ~ зональность вертикальная, хэвтээ ~ зональность горизонтальная

БҮТЭЛ удача, успех, ~ муутай неудачный, безуспешный, неудачно, безуспешно

БҮТЭЛГҮЙ 1) неудачный, неуспешный, 2) неудачно, безуспешно, безуспешно, ~ явдал/хэрэг неудачный поступок, неудачное дело, ~ хүн неудачник, ~ оролдлого безуспешная попытка

БҮТЭЛТ *мед.* асфиксия, удушье, ~тэй төрсөн хүүхэд ребёнок, родившийся с асфиксией

БҮТЭЛТЭЙ успешный, удачный, успешно, удачно, тэр ~ юм хэлсэнгүй он ие сказал ничего удачного/хорошего

БҮТЭМЖ успех, удача, достижение, эффект, ажил ~тэй юу? каковы успехи? как идёт работа?

БҮТЭМЖГҮЙ неудачный, неуспешный, безуспешный, неудачно, неуспешно, ~ ажил неудачная работа

БҮТЭМЖТЭЙ удачный, успешный, удачно, успешно

БҮТЭН целый, весь, бүрэн ~ цел и невредим, ~ өдөр целый день, ~ цаг целый час, ~ жил целый год, ~ сайн өдөр воскресенье, выходной день, ~ хагас полтора, ~ шат муз. целый тон, ~ шатат эгшиглэгээ целотоновый лад

БҮТЭХ 1. удаваться, получаться удачным, осуществляться, выполняться, сбываться, ~ээ болих не осуществляться, проваливаться, үл ~ этгээд/хүн коварное лицо, плохой человек, аферист

БҮТЭХ 2. задыхаться, амьсгал ~ задыхаться

БҮТЭХ 3. заживать, затягиваться (о ране)

БҮТЭХГҮЙ 1) не получиться, не оправдываться, не осуществляться, 2) неосуществимый, неблагоприятный, 3) *перен.* нежелательный, неприятный, неважный, плохой, хэрэг ~ байна ничего не получается, ~ хүн/нөхөр плохой, неважный человек, персона нон грата

БҮТЭЦ структура, строение, устройство, хэлний ~ структура/строй языка, языковая структура, дотоод ~ внутренняя структура, внутрейнее строение, иийгмийн ~ социальная структура, өгүүлбэрийн ~ структура предложения, үгийн ~ строение/структура слова

БҮТЭШГҮЙ невозможный, невыполнимый, неосуществимый, ~ санаа/санаархал неосуществимый замысел

БҮТЭЭГДЭХ *страд.* от бүтээх, создаваться, твориться, быть созданным

БҮТЭГДЭХҮҮН продукция, продукты, фабрикат, аж үйлдвэрийн ~ промышленная продукция, хөдөө аж ахуйн ~ продукты сельского хозяйства, мал аж ахуйн ~ продукты животноводства, сүүн ~ молочные продукты, нийт ~ валовая продукция, бэлэн ~ готовая продукция, ~ий чанар качество продукции, ~ий өөрийн өртөг себестоимость продукции

БҮТЭЭГЧ творец, создатель, олон жилийн соёлыг ~ творец многовековой культуры

БҮТЭЭЛ 1. произведение, создание, таорение, уран ~ творчество, эрдэм шинжилгээний ~ научное творчество, научный труд, шилдэг ~ лучшее, образцовое произведение

БҮТЭЭЛ 2. результат, эффект, үр ~ *парн.* эффект, отдача, ~ гаргаж ажиллах работать с отдачей/эффективно, ажлын ~ результативность работы

БҮТЭЭЛТ продуктивный, производительный, үр ~ ажиллагаа эффективная деятельность

БҮТЭЭЛЧ создательный, творческий, плодотворный, ~ хөдөлмөр создательный/творческий труд, ~ээр суралцах учиться творчески

БҮТЭЭЛЭГ покрытие, ширээний ~ скатерть

БҮТЭЭМЖ производительность, хөдөлмөрийн ~ производительность труда

БҮТЭЭХ 1. творить, создавать, выполнять, осуществлять, зохион ~ конструировать, изобретать, хэрэг ~ успешно осуществлять что-либо, успешно выполнять какое-нибудь дело

БҮТЭЭХ 2. покрывать, накрывать, ширээг бүтээлгээр ~ накрывать стол скатертью, ачааг, барааг бэржээнхээр ~ накрыть тюки брезентом

БҮҮ *частица отрицания при повелительной форме глагола* не, айвал ~ хий, хийвэл ~ ай *погов.* если боишься, то не делай, если сделал, то не бойся, волка бояться лес не ходит

БҮҮВЭЙ 1) баю-бай, 2) убаюкивание, баюканье, ~, бүлтгэр үр минь, ~ баю-баюшки баю, дитя моё

БҮҮВЭЙН: ~ дуу колыбельная песня

БҮҮВЭЙЛЭХ баюкать, убаюкивать, хүүхэд ~ баюкать младенца
БҮҮДГЭР неясный, едва заметный, затененный, пасмурный, ~ гэрэл блёклый, тусклый свет

БҮҮДИЙХ быть неясным, оказываться едва заметным, тускнеть, покрываться облаками, хмуриться, тэнгэр ~ж байна небо хмурится

БҮҮР 1. очень, совсем, ~ хол очень далеко, ~ маргах совсем забыть
БҮҮР 2.: ~ түүр смутно, неясно, еле-еле, чуть-чуть, ~ түүр санах смутно помнить

БҮҮР 3. притон, хулгайчдын ~ воровской притон «малина»

БҮҮРЭГ 1. седельная лука

БҮҮРЭГ 2. вошь, вши у животных, блохи, тарбагань вошь

БҮХ весь, вся, всё, все, боломжтой ~ арга хэмжээг авах принимать все возможные меры, ~ арга все средства/методы, ~

нийтийн сонгууль всеобщие выборы, ~ ард түмний үйл хэрэг всенародное дело, ~ хүн амын тооллого всенародная перепись, ~ талы хамтын ажиллагаа всестороннее сотрудничество, ~ л насаараа в течение всей жизни, ~ нийтээр эвэсэг хураах всеобщее разоружение

БҮХЭЛ целый, весь, ~ тоо целое число, хоёр ~ аравны тав два целых пять десятых

БҮХЭЛДЭХ быть целым, оказываться неразделным

БҮХЭН 1) весь, все, всё, 2) каждый, всякий, юм ~ всё, каждый предмет, хүн ~ каждый человек, газар ~ везде, всюду, энэ ~ всё это

БҮЧ шнур, тесьма, лента, оосор ~ *парн.* тесьма, шиунок, оосор ~гүй орд цагаан өргөө (в сказках) *букв.* белая юрта без опоясывающей верёвки, тесьмы, роскошная белая юрта, улааи ~ красивый галстук

БҮЧЛЭХ завязывать шнурок

БЭ *вопросительная частица:* хэн ~? кто? энэ юу юм ~? что это? ямар сайхан ~! хорошо!

БЭДРЭХ искать, разыскивать

БЭДЭХ бродить, шатаься, шляться

БЭЛ 1. подножие, косогор, склон, уулын ~д на склоне/у подножия горы

БЭЛ 2. состоятельность, состояние, капитал, средства (денежные), ~ хөрөнгө, ~ бэлчнн *парн.* состояние, имущество, деньги, худалдан авах ~гүй/~ хурэхгүй байх не иметь средств на покупку чего-либо, не хватать денег/средств купить что-либо, ~тэй хүн состоятельный человек

БЭЛ 3. подвески на пояс для огнива и футляра с ножом

БЭЛБЭСРЭХ вдоветь, становиться вдовой/вдовцом

БЭЛБЭСЭН вдова, вдовец, ~ эм вдова, ~ хоцрох оставаться вдовой/вдовцом, ~ эхиэртэй суух жениться на вдове

БЭЛГЭ 1. пол, половой орган, ~ эрхтэн половой орган, ~ний бойжилт половая зрелость, ~ний гэмт хэрэг половое преступление, ~ний хөрөлтэй половая слабость

БЭЛГЭ 2.: ~ тэмдэг символ, эмблема, сайн сайхны ~ тэмдэг символ благополучия, эйх тайвны ~ тэмдэг символ мира

БЭЛГЭВЧ презерватив, кондом

БЭЛГЭДЭЛ символ, символика, символический

БЭЛГЭДЭХ означивать, предсказывать, ~ арга (дэг) символизм

БЭЛДВЭР приготовленный, имеющийся наготове, ~ хоол приготовленная пища, готовое блюдо

БЭЛДМЭЛ приготовленный, готовый, ~ эм приготовленные препараты, эм ~ний үйлдвэр завод медицинских препаратов

БЭЛДҮҮЛЭХ *побуд.* от бэлдэх, велеть приготовить, заставлять подготовить, давать готовиться, шалгалтад ~ подготовит к экзаменам

БЭЛДЭХ готовить, готрвиться, приготовить, приготовиться, подготавливать, подготавливаться, хоол ~ готовить обед, явахад ~ готовиться к отъезду, аялалд ~ готовиться к путешествию, илтгэл ~ готговнт доклад, готговнтся к докладу

БЭЛТГЭГДЭХ *страд.* от бэлтгэх, быть приготовленным/подготовленным, приготавливаться, подготавливаться, сайтар ~ быть хорошо подготовленным

БЭЛТГЭГЧ заготовитель, препарат, интендант, эм ~ препарат, провизор

БЭЛТГЭЛ 1) подготовка, приготовление, 2) подготительный, заготовительный, интендантский, 3) заготовка, снабжение, 4) резерв, запасы, ~ ажил подготительная работа, ~ факультет подготительный факультет, ~ний үнэ заготительная цена, тусгай ~ хийх проходить специальную подготовку, байлдааны ~ боевая подготовка, тэжээл ~ заготовка кормов,

үр тариа ~ заготовка хлеба, **мах** ~ заготовка мяса, **ноөц** ~ ресурсы, **запасы**, ~ **тулш** запас топлива, ~ **гүй** неподготовленный, без подготовки, ~ **тэй** подготовленный, готовый, с подготовкой, **урьдаас** ~ **тэй байх** быть заранее подготовленным, ~ **гүй хариулах** отвечать без подготовки, ~ **хурандаа** полковник запаса

БЭЛТГЭН: ~ **нийлүүлэгч** заготовитель, интендант, **мах** ~ **нийлүүлэгч** заготовитель мяса, **мясозаготовитель**

БЭЛТГЭХ готовить, подготавливать, заготавливать, готовиться, подготовиться, **хоол** ~ готовить пищу, **мэргэжилтэн** ~ подготовить специалистов, **кадров**, **өвлийн түлээ** ~ заготавливать дров на зиму, **ном хэвлэлд** ~ подготовить книгу к печати, **хурал дээр хэлэх үгээ** ~ подготовиться к выступлению на собрании, ~ **ни нийлүүлэх гэрээ** договор на поставку(и)

БЭЛТРЭГ волчонок, ~ **суйлах** отлавливать волчат, **вытаскивать** волчат из волчьего логова

БЭЛХГЭР 1) полный, пухлый, 2) с большим животом
БЭЛХҮҮС поясница, талия, **нарйин** ~ тонкая талия, ~ **ээр нь тэврэх** обхватывать по поясице, **обнимать** за талию
БЭЛХЭГНЭХ двигаться (о полных и о людях с большим животом)

БЭЛХЭН готовый, готов, **хэзээд** ~ всегда готов, ~ **байх** быть готовым, ~ **цай** готовый чай

БЭЛЧИХ пастись, разбредаться, **хонь** ~ **нэ** овцы находятся на пастбище, овцы пасутся

БЭЛЧИР дельта, место, слияние рек

БЭЛЧИР пастбище, **байгалийн** ~ естественное пастбище, ~ **ашаглаат** эксплуатация пастбищных угодий, ~ **ийн ургамал** пастбищная растительность, **отрын** ~ отгонное пастбище

БЭЛЧЭЭРЛЭХ находиться на пастбище, пастись

БЭЛЧЭЭХ *нобуд. от бэлчих*, пасты выгонять на пастбище, **выгонять** пастись, **хонь** ~ **цаг боллоо** пора выгонять овец на пастбище

БЭЛЭВСРЭЛ траур

БЭЛЭВСРЭХ быть в трауре, носить траур

БЭЛЭВСЭН вдова, вдовец

БЭЛЭГ 1. подарок, дар, ~ **дурсгалын зүйл** сувениры, ~ **өгөх/болгох** подарить, преподнести в дар, ~ **нд авах** получить в подарок, ~ **авагч** дарополучатель, ~ **ийн морины шүдийг үздэггүй** дарёному коноу в зубы не смотрят

БЭЛЭГ 2. половой член, ~ **эрхтэн** половые органы, ~ **ийн их уруул** большие половые губы, ~ **сийн гэмт явдал** половая преступность, **бэлгийн дарамтлал** сексуальные домогательства.

БЭЛЭГ 3.: ~ **тэмдэг** эмблема, символ

БЭЛЭГ 4.: **зөн** ~ предзнаменование, ~ **зохирах** доброе предзнаменование

БЭЛЭГДЭЛ символика, символический

БЭЛЭГЛЭГЧ даритель, донор

БЭЛЭГЛЭХ дарить, преподнести в подарок, **сделать** подарок, **ном** ~ подарить книгу, ~ **сэн юм** дарёная вещь

БЭЛЭГЧ предсказатель, ворошея

БЭЛЭГШЭХ радоваться хорошему предзнаменованию, **предвкушать** что-то хорошее

БЭЛЭН готовый, пригоовленный, наличный, ~ **байх/болох** быть готовым, ~ **хувцас** готовая одежда, ~ **мөнгө** наличные деньги, **хийхэд** ~ **готов** работать/делать, ~ **үгтэй/амтай** за словами в карман не лезет, ~ **амлах** кормить обещаниями, **яахад ч** ~ **готов** на всё

БЭМБИЙХ быть мягким, оказываться

БЭХЭЛГЭЭЧИН крепильщик, специалист по рудничному креплению пушистым, быть пухлым

БЭМБЭГНЭХ 1) быть пушистым, **трястись**, 2) **дрожать**, **трепетать** (от страха), **бояться**, **робеть**, **айж** ~ **дрожать** от испуга

БЭМБЭГЭР 1) пушистый, пухлый, рыхлый, толстый, 2) робкий, боязливый

БЭМБЭЛЭЭХ 1) быть тряским, оказываться топким, **трястись**, **колыхаться**, 2) **бояться**, **робеть**, **дрожать** (от страха)

БЭНЧИН капитал, деньги, состояние

БЭР 1. невестка (жена сына или младшего брата), ~ **буулгах** женить сына, ~ **хачиг** ннмфа

БЭР 2.: ~ **цэцэг** *бот.* живокость крупно-цветковая.

БЭР 3. гнойный мешочек

БЭРГЭН жена старшего брата, старшая невестка

БЭРГЭХ стесняться, церемониться, **робеть**, **танихгүй улсаас** ~ стесняться незнакомых людей

БЭРЖЭЭХ/бэржээх *разг.* брезит, *см.* брезент

БЭРЖГЭР неровный, в выбоинах, корявый, шероховатый, **прышавый** (о коже)

БЭРЖИЙХ быть неровным/негладким, быть шероховатым, быть рябым /прышавым (о лице)

БЭРС *шахм.* ферзь, королева

БЭРСҮҮ шероховатость, огрубелость, заскорузлость, потёртость

БЭРСҮҮТ шероховатый, шершавый, огрубелый, заскорузлый, ~ **жүрж** мандарнн

БЭРСҮҮТЭХ становиться шероховатым, **делаться** заскорузлым, **быть** огрубелым, **стать** заскорузлым

БЭРТЭГЧИН 1) мещанин, обыватель, 2) мещанский, ~ **үзэл суртал** мещанская идеология **травма**, **ушиб**, повреждение, ~ **олох**, ~ **тэй болох** получить травму, **травмироваться**

БЭРТЭНГЭ 1) перелом, увечье, повреждение, **ушиб**, 2) увечный, **изувеченный**, **искалеченный**, **ясны** ~ повреждение костей

БЭРТЭХ 1. повреждать, **ушибиться**, **изувечиваться**, **искалечиться**, **получать** травму, **травмироваться**, **хөл** ~ **получить** травму ноги, **травмировать** ногу

БЭРТЭХ 2. **нагнаиваться**

БЭРТЭЭХ *нобуд. от бэртэх*, **травмировать**, **повредить**, **изувечить**, **искалечить**

БЭРХ 1. трудный, тяжелый, тяжкий, сложный, трудность, тяжесть, сложность, ~ **цаг** трудное время, ~ **ажил** трудная работа

БЭРХ 2.: **дөрвөн** ~ игра в 4 кости, ~ **харалдаа** **зохиномж** муз. сложный контрапункт

БЭРХТЭЙ трудный, затруднительный, обременительный, тяжелый, сложный, трудно, тяжело, сложно, затруднительно, ~ **ажил** трудная, сложная работа, ~ **болох** усложняться, **делаться** трудным, становиться сложным, **ойлгоход** ~ **байна** трудно его понять

БЭРХШЭЭЛ трудность, затруднение, **саад** ~ трудность и препятствие, ~ **учруулах** затруднять, **представлять** трудность, **быть** в затруднении, ~ **ээс гарах** выйти из затруднения

БЭРХШЭЭЛГҮЙ нетрудный, лёгкий, без труда, **саадыг** ~ **давах** преодолеть трудность легко, без труда

БЭРХШЭЭЛТЭЙ трудный, затруднительный, обременительный, запутанный, ~ **байдалд орох** попасть в затруднительное положение

БЭРХШЭЭХ 1) **тяготиться**, **затрудняться**, **считать** трудным, **быть** в затруднении, **испытывать** затруднение, 2) **бояться** трудностей, **отступать** перед трудностями, **хүйтнээс** ~ **бояться** мороза

БЭСРЭГ 1) небольшой, малый, маленький, 2) удобный, портативный, ~ **биетэй** маленького/небольшого роста, ~ **хөөцөл** муз. фугетто

БЭХ 1. чернила, **хөх** ~ синие чернила, ~ **ээр** **бичих** писать чернилами, **үзгэнд** ~ **соруулах** **заправлять** ручку чернилами, ~ **ийн сав** чернильница

БЭХ 2. прочный, крепкий, твёрдый, **бат** -, ~ **бат** *парн.* а) прочный, крепкий, 2) прочность, крепость, твёрдость, ~ **болох** **стать** крепким, прочным

БЭХЖИЛГ укрепление, упрочение, усиление
БЭХЖИХ крепнуть, укрепляться, становиться крепким, делаться прочным, **найрамдал нөхөрлөл** ~ж байна дружба крепнет
БЭХЖҮҮЛЭХ побуд. от бэхжих, укреплять, упрочивать, усиливать, **улсын батлан хамгаалах хүч чадлыг** ~ укреплять оборонноспособность страны, **эв нэгдлийг** ~ укреплять единство
БЭХЛЭЛГ 1) укрепление, крепление, 2) крепость, 3) баррикада, **цанын** ~ крепление лыжи, **уурхайн** ~ рудничные крепления, крепления в шахтах, **гудамжны** ~ уличная баррикада, ~ хийх произвести крепление
БЭХЛЭХ крепить, укреплять, упрочивать, усиливать, **барилгын дамжуурга шатыг** ~ крепить леса на постройке, сооружать леса при строительстве здания
БЭХЛЭЭ крепление, ~ хийх делать крепление
БЭХЛЭЭС 1) то, чем укреплено, 2) укрепление, прочность, крепость, ~ сайтай хорошо укреплённый/упроченный
БЭХТ: ~ болор топаз
БЭХТ ХЭВЛЭГЧ комп. чернильный принтер
БЭХЭЛГЭЭ крепление, укрепление, **шоргийн/дарвуулын** ~ крепление парусов, ~ний ажл крепительные работы
БЭЭВГЭР 1. вялый, хилый, неповоротливый, неуклюжий
БЭЭВГЭР 2. неповоротливый, малоподвижный
БЭЭВИЙХ быть вялым/хилым, быть неповоротливым, оказываться малоподвижным, быть неуклюжим
БЭЭЖИН Пекин, ~ хав пекинес, ~гийн хурын хараацай стриж чёрный азиатский
БЭЭЛИЙ перчатки, рукавицы, варежки, **илгэн** ~ замшевые перчатки, **боксын** ~ боксёрские перчатки, **ноосон** ~ шерстяные варежки, **хөдсөн** ~ меховые рукавицы, ~ хийх а) шить перчатки, б) надевать перчатки
БЭЭР гной, идээ ~ парн. гной.
БЭЭРЭГ зябкий, быстро зябнувший/мёрзнувший, ~ хүүхэд зябкий ребёнок
БЭЭРЭМТГИЙ очень чувствительный к холоду
БЭЭРЭНГЭ мёрзлый, оконечелый, ~ хуруу оконечелые пальцы
БЭЭРЭХ зябнуть, мёрзнуть, коченеть (от холода), **миний гар** ~чээ у меня озябли/окоченели руки, **даарч** ~ мёрзнуть, ~сэн аалз/ялаа шиг как сонная муха
БЭЭЦГЭР 1) тошнй, чахлый, хилый, 2) зяблый, озябший, оконечелый (от холода), ~ өвгөн чахлый старик
БЭЭЦИЙХ коченеть, сжиматься (от холода)
БЭЭЦЭГНЭХ двигаться (о тошем, хилом, оконечелом существе)
БЯЛДАР телосложение, физическое развитие, **бие** ~ физическое развитие, телосложение, **бие** ~ын хүмүүжил физическое воспитание

БЯЛДУУЧ льстивый, подхалимский, льстец, лизоблюд, подхалнм, подлиза, ~ нар тун аюултай лъстецы очень опасны
БЯЛДУУЧЛАХ льстить, подхалимничать, подлизываться, лизоблюдничать, зансывать, угодничать
БЯЛУУХАЙ птичка, пташка
БЯЛУУ пирог, **амтат** ~ сладкий пирог, **алимтай** ~ пирог с яблоками, ~ хийх печь пироги
БЯЛУУРАХ объедаться, переедать, наесться в излишестве чего-нибудь, чувствовать тяжесть от переедания жирной пищи, **өөхөнд** ~ объедаться жиром, хүүхэд чихэрт ~в ребёнок переел конфет/объелся конфетамн
БЯЛХАЛЗАХ колыхаться, трястись (о чём-либо обвислом и расплывшемся)
БЯЛХАХ выступать через край чего-либо, переливаться через край, **аяганд** ~гал хийх наполнять чашку до краёв
БЯЛХГАР толстый, полный, обвислый, обрюзгший
БЯЛЦАЙХ быть сплюсненным, быть расплывшимся
БЯЛЦГАНАХ зыбиться, колыхаться, трястись
БЯМБА 1. суббота, **өнөөдөр** ~ гариг сегодня суббота
БЯМБА 2. астр. Сатурн
БЯР сила, мощь, ~ чадал парн. сила
БЯРГУЙ слабый, бессильный
БЯРДАХ осиливать, выполнять/делать силой
БЯРТАЙ сильный, мощный, ~ хүн силач, сильный человек
БЯРУУ годовалый телёнок, ~ булчинтай даага далантай, при-сказка-пожелание иметь много скота
БЯСАА клоп, ~ хазаад унтуулсангүй клопы не дали спать, ~ны үүр клоповые гнезда, клоповник, ~ны хор клопомор, дезинфекционное средство, средство против клопов
БЯСАЛГАГЧ созерцатель, мыслитель
БЯСАЛГАЛ созерцание, медитация, размышление: (обряд в ламанзме, метод восточной медицины) **янагийн** ~ үйлдэх совершать таинство любви
БЯСАЛГАХ созерцать, размышлять, мыслить
БЯСЛАГ сыр, ~ шахах приготавливать сыр
БЯЦ усиленная частица при глаголах: раз-, рас-, вдребезги, ~ гишгэх растоптать, ~ цохих разбить, раздробить, ~ шидэх/хаях бросать так, чтобы разбилось
БЯЦАРХАЙ разбитый, раздавленный, раздробленный
БЯЦЛАХ разбивать, раздроблять, измельчать, **өндөг** ~ разбить яйцо
БЯЦРАХ разбиваться, раздробляться, измельчаться
БЯЦХАН маленький, немного, маловато, немножко, маленько, ~ хүү маленький мальчик, ~ охин маленькая девочка, ~ хүлтээх подождать немножко, ~ уншигч маленький читатель, ~ хавчаахай ракушка, ~ шунгаач алаг гоголь малый

В

ВААДАГНАХ завёртывать в кусок упаковочной материи, хувцас
~ завёртывать одежду в кусок материи

ВААДАН кусок упаковочной материи, кусок материи для завёртывания чего-либо, узел с вещами, свёрток

ВААР 1) ваза, 2) черепица, **цэцгийн** ~ ваза для цветов, ~н дээвэр черепичная крыша, дээврийн ~ черепица крыши, ~ын үйлдвэр черепичный завод, **шаазан** ~ фарфор, фаянс, **шаазан** ~ын үйлдвэр фарфоровый завод

ВААРАН керамический

ВАГОН вагон, суудлын ~ пассажирский вагон, хатуу/зөөлөн ~ жесткий/мягкий вагон, унтлагын ~ спальный вагон, ачааны/шуудангийн ~ багажный/почтовый вагон, ~ы үйлчлэгч проводник, проводница вагона

ВАКЦИН вакцина, улаан бурхны ~ вакцина против кори

ВАКЦИНЖУУЛАЛТ вакцинация

ВАКЦИНЖУУЛАХ проводить вакцинацию

ВАЛЬС вальс, ~ эргэх/хийх кружиться в вальсе, вальсировать

ВАЛЮТ 1) валюта, 2) валютный, алтан ~ золотая валюта, гадаад ~ иностранная валюта, чөлөөт ~ свободная валюта, чөлөөтэй хөрвөдөг ~ свободноконвертируемая валюта, ~аар төлөх платить в валюте, ~аар авах получить валютой, ~ солих а) менять валюту, б) обмен валюты, Олон улсын ~ын сан международный валютный фонд, ~ын зөвшөөрөл разрешение на валюту, ~ын хязгаарал валютные ограничения, ~ын албадлагын ханш принудительный валютный курс, ~ зохицуулалтын хэмжээ величина валютной компенсации, ~д тооцсон он, сар, өдөр дата валютирования, ~ын зууч валютный брокер, Евронын ~ын нэгж европейская валютная единица, саихүүгийн валютын ханш финансируемый валютный курс, ~ын ханшны хэлбэлзэл колебания валютного курса

ВАН ван, князь, король, ~т уле королевство, янаг ~ миф. Амур, Дэлхийн ~ астр. Плутон, Тэнгэрийн ~ астр. Уран, Тариалангийн ~ астр. Церера, Амраг ~ Эрос

ВАНДАН 1. скамейка, цэцэрлэгийн ~ садовая скамейка

ВАНДАН 2. один из видов хадака

ВАНДАН 3.: ~ тас дело в шляпе! дело сделано!

ВАНДУЙ горох

ВАНЛИЙ прекрасный, чудесный, чудесница, чаровница, красавица

ВАНН ванна, душ, баня

ВАТМАН ватман, ~ цаас ватман, ватманная бумага

ВАТТ ватт, жаран ~ын чийдэн лампа в шестьдесят ватт

ВКСЕЛЬ вексель, ~ олгогч векселедатель, ~ эргэлт вексельное обращение, төлбөрт оноох ~ вексель к платежу, ~нийг батлах домицилировать вексель

ВИДЕО видео, видеофильм

ВИЗ виза, разрешение, пометка, ~ авах получить визу, ~ын хугацаа срок действия визы, ~ өгөхөөс татгалзах отказывать в визе, тогтоолын төсөлд ~ авах получить разрешение/визу на проект постановления, ~ дарах ставить визу, давать разрешение на что-либо

ВИРУС вирус

ВИСКИ виски

ВИТАМИНЖУУЛАЛТ витаминизация

ВИТАМИНЖУУЛАХ витаминизировать

ВОК стиральный порошок

ВОКЗАЛ вокзал, галт тэрэгний ~ железнодорожный вокзал

ВОЛЕЙБОЛ волейбол, волейбольный, ~ тоглох играть в волейбол

ВОЛЕЙБОЛЧИН волейболчист, волейболистка

ВУЛКАН вулкан, ~ы шил геол. обсидиан

ВОЛЬФРАМ вольфрам, вольфрамовый, ~ын уурхай вольфрамовый рудник, чийдэнгийн ~н утас вольфрамовая нить лампочки

ВЭ вопросительная частица энэ юу ~? что это?

ГА га, гектар, нэг ~ газраас авах ургац урожай с одного га/гектара площади

ГАА мята, имбирь, ментол, ~тай янжуур сигареты с ментолом

ГААЛЬ пошлина, ~ийн газар таможня, ~ийн нутаг дэвсгэр таможенная территория, ~ийн үнэ таможенный тариф, ~ийн үзлэг таможенный досмотр, ~ийн татвар таможенный сбор, таможенные пошлины, ~ийн мэдүүлэг таможенная декларация, ~ийн хяналт таможенный контроль, ~ оногдуулах обложить пошлиной, ~ийн баталгаат агуулах таможенный склад для товаров, не оплаченных пошлиной

ГААНС трубка, ~ны соруул мундштук трубки, ~ны мод чубук, ~аар тамхи татах курить трубку

ГААРАМБА степень в ламайской иерархии

ГААРАХ 1) прогрессировать, усиливаться, бушевать, 2) выходить за пределы чего-либо, превышать меру, 3) ухудшаться, становиться хуже, салхи бүүр ~ч байна ветер бушует еще сильнее, овчин ~ч байна болезнь прогрессирует/усиливается

ГААРУУЛАХ побуд. от гаарах, давать прогрессировать/усиливаться, вызывать усиление/обострение, приводить к усилению/ухудшению, овчинг ~ дать возможность прогрессировать (о болезни), обострять болезнь

ГААТАЙ 1. 1) мятный, имбирный, ~ чихэр мятные конфеты/леденцы, ~ бохь мятная жевательная резинка

ГААТАЙ 2. 1) небрежный, неряшливый, неаккуратный, небрежно, неаккуратно, 2) сообразительный, толковый, необычный, гуталдаа ~хүү мальчик, который быстро снашивает сапоги/ботинки

ГАВ 1. трещина, шель, расщелина, ан ~, ан цав трещина, газрын ~ расщелина/трещина в земле, шаазангийн ~ трещина в фарфоровой чашке, ~ гарах образовываться, появляться (о трещине), растрескаться

ГАВ 2. ручные кандалы, оковы, наручники

ГАВ 3. подход, способ, эв ~ы нь олох находить соответствующий подход/подходящий способ

ГАВ 4.: ~ шав энергичный, бойкий, шустрый, проворный, энергично, бойко, шустро, проворно, ~ шав хийсэн эр энергичный/бойкий мужчина, ~ шав ажиллах работать интенсивно

ГАВ 5. усиительная частица к словам с начальным га-, ~ ганц совершенно один, только один, всего один, тэр ~ ганцаараа иржээ он пришел один

ГАВАЛ череп, скальп, ~ын яс теменная кость

ГАВАР 1. лисенок, үнэгний ~ лисенок

ГАВАР 2. камфора, бальзам, ~ын тос камфорное масло

ГАВИХ быть/казаться недовольным, выделяться, отличаться, ~ юм алга/байхгүй нет ничего особенного, би юу ~ билээ дээ разг я ничего особенного не знаю, я ничего такого не сделаю, чем мне хвастаться?

ГАВИХГҮЙ 1) неважный, незначительный, плоховатый, не такой уж хороший, не так уж хорошо, неважно, плоховато, ~ юм/хэрэг болжээ случилось неприятное

ГАВЛАХ сковывать, закокивать (в наручники)

ГАВТАЙ в трещинах, потрескавшийся, ~ аяга чашка в трещинах
ГАВТАХ давать трещину, образовывать трещину, трескаться, треснуть, толь ~жээ зеркало треснуло

ГАВХИЙХ хорошо работать, работать по-ударному, действовать оперативно, ~сэн ажилтан хороший/передовой работник

ГАВШГАЙ 1) ударный, 2) проворный, быстрый, ~ бригад ударная бригада, ~ шалмаг ажиллах работать поударному, хурдан ~ хөдлөх двигаться проворно

ГАВШГАЙДАХ 1) быть слишком проворным/ловким, 2) спешить делать в быстром темпе, действовать быстро, та арай ~ж байна вы делаете слишком быстро, вы чересчур спешите

ГАВШГАЙЛАХ 1) работать по-ударному, выполнять работу быстро, 2) быть проворным/ловким, 3) спешить, стараться выполнить в более короткий срок, действовать оперативно, ~н ажиллах работать по-ударному, ~н явах идти быстро/быстрым темпом

ГАВШГАЙЧУУД ударники

ГАВЬЯА подвиг, заслуга, ~ байгуулах /бүтээх совершать подвиг, проявлять героизм, эх орны өмнө их ~ байгуулах иметь большие заслуги перед Родиной, гарамгай ~ байгуулсан тул за выдающиеся заслуги, ~ны амралт заслуженный отдых, Хөдөлмөрийн ~ны Улаан тугийн одон орден Трудового Красного Знамени

ГАВЬЯАГҮЙ незаслуженный, не заслуживающий

ГАВЬЯАТ заслуженный, ~ эмч/жүжигчин заслуженный врач/артист, шинжлэх ухааны ~ зүтгэлтэн заслуженный деятель наук, спортын ~ мастер заслуженный мастер спорта, ~ багш цол олгох присвоить звание заслуженного учителя

ГАВЬЯАТАЙ заслуженный, ~ эрдэмтэн/хүн заслуженный ученый/человек

ГАГНАА спай, спайка (при паянии), ~ задрах/салах распаяться

ГАГНААС спайка, бат бэх ~ тесная спайка, цахилгаан ~ электроспайка, электросварка

ГАГНАГДАХ страд. от гагнах, быть спаянным, припаяваться, свариваться

ГАГНААТАЙ спаянный, припаянный, сваренный

ГАГНАЛТ пайка, спайка, запайка, сварка

ГАГНАМАЛ сварной, сварный, ~ залгаас сварное соединение

ГАГНАХ 1) паять, спаивать, припаявать, сваривать, 2) скреплять связывающим веществом (напр. цементом), төмөр ~ сваривать железо, төмөр утасны үзүүр нийлүүлж ~ спаивать концы проволочек

ГАГНУУР 1) припой, сплав для паяния, 2) пайка, спайка, паяние, сварка, хийн ~ автогенная/газовая сварка, ~ын газар/гасаг сварочный цех, сварочная мастерская, ~ын алх паяльник

ГАГНУУРДАХ сваривать, спаивать

ГАГНУУРЧИН сварщик, ~ы зэрэг разряд сварщика

ГАГЦ только один, единственный, одинокий

ГАГЦААР 1) только один, 2) одиноко, в одиночестве, гагц ~ по одному

ГАГЦААРДАХ быть одиноким, чувствовать одиночество

ГАГЦХАН 1) только, всего, 2) единственный, ~ чамайг л хүлээж байна только тебя жду

ГАГЦХҮҮ только, всего, однако, ~ түүнд л байгаа юм только у него есть/имеется

ГАДАА вне, наружи, на улице, на воздухе, ~ гарах выйти наружу/на улицу, выйти во двор/на воздух, ~ гаргах выносить на улицу, выводить на воздух, гэрийн ~ вне юрты, около юрты

ГАДААГҮЙ: гэрт ~ и в доме и вне его, везде, всюду

ГАДААД наружный, внешний, иностранный, заграничный, ~ байдал внешний вид, наружность, ~ хэлбэр конфигурация, ~ бодлого/худалдаа внешняя политика/торговля, ~ зах зээл внешний рынок, ~ валют иностранный валюта, ~ харилцаа внешне сношения, ~ын хөрөнгө оруулалт иностранные инвестиции, ~ ертөнц внешний мир, ~ орчин/гал внешняя сре-

да/сторона/часть, ~ хэл иностранный язык, ~ын хүн иностранец, ~ын иргэний эрхийн байдал правовой статус иностранца, ~ын пүүс иностранная фирма, ~аас бараа авах импортировать товары, вывозить товары из-за границы, ~д гаргах экспортировать, вывозить за границу, ~ улс иностранное государство, ~д суух проживать за границей, ~ Харилцааны Яам министерство внешних сношений, ~ халхавчийн орд астр. Созвездие Южный Крест.

ГАДААЛИАХ 1) выходить на улицу, 2) делать перерыв, устраивать отдых на открытом воздухе, 3) эфв. сходить в уборную (за естественной надобностью), пойти на двор

ГАДАГШ наружу, наизнанку, ~ гарах выходить наружу/на улицу, ~ гаргах а) выносить, б) экспортировать, вывозить, хувцсыг ~ эргүүлэх вывернуть одежду наизнанку

ГАДАГШДАХ слишком выступать наружу, образовывать лишний выступ, чересчур высываться наружу

ГАДАГШЛАХ 1) выходить наружу, появляться наружу, 2) проявляться (о признаках болезни), өвчин ~в признаки болезни вышли наружу

ГАДАР 1. таз, төмөр ~жестяной/металлический таз

ГАДАР 2. 1) внешний покров, наружная сторона, верхний/наружный слой, 2) внешний, наружный, дээлийн ~внешний покров дэли, номын ~ переплёт книги, ~ өөх подкожный слой жира

ГАДАРГА поверхность, усны ~ поверхность воды, водная поверхность, хөрсний ~ поверхность почвы/земли, үлдмэл ~ геол. кора остаточная

ГАДАРГУЙ не имеющий покрытия, не покрытый, без покрышки

ГАДАРТАЙ покрытый, переплетённый

ГАДАРГУУ рельеф, поверхность, дэлхийн ~ поверхность земного шара, поверхность Земли, өндөр уулын ~ высокогорный рельеф

ГАДАРЛАХ 1. покрывать, обернуть, облицовывать, цэмбээр дээл ~ покрывать шубу сукном, ном ~ обернуть книгу

ГАДАРЛАХ 2. догадываться, предполагать, понимать в общих чертах, представлять вообще, перен. отлично знать, гадаад хэл ~ совсем немного знать иностранный язык, в общих чертах понимать иностранный язык

ГАДАС кол, колышек, модон/төмөр ~ деревянный/железный кол, газарт ~ шаах вбивать в землю кол, ~ үзүүрлэх/шөөхлөх тесать кол, Алтан ~ Полярная звезда

ГАДНА 1) снаружи, вне чего-либо, 2) кроме, помимо, сверх того, гэрийн ~ вне дома, ном цүнхийн ~ нь байна книга лежит рядом с портфелем/вне портфеля, ~ тал внешняя сторона, внешность, ~ын хүн посторонний человек, үүнээс ~ кроме этого, ~аас орж ирэх входить с улицы

ГАДНАХ внешний, наружный, находящийся вне чего-либо

ГАДУУР 1) по наружной стороне, по внешней стороне, вне чего-либо, вне, 2) верхний, наружный, хуулиас ~ вне закона, төлөвлөгөөнөөс ~ вне плана, орон тооноос ~ вне штата, вештатный, дугаарын ~ вне очереди, аливаа дүрэм журмаас ~ вне всяких правил, ~ хувцас верхняя одежда

ГАДУУРХАЛ игнорирование, неодобрение, притеснение, дискриминация

ГАДУУРХАХ по разному относиться к кому-либо, заедать, тяготить кого-либо, ~н гомдоох обидеть, тяготить

ГАДУУРХ приходящий/находящийся вне чего-либо, хичээлийн ~ ажил внеурочная работа, гэрийн ~ мал скот, находящийся возле/около курты

ГАЖ 1) противоположный, обратный, непривычный, 2) совсем, совершенно, 3) кричащий, экстравагантный, ~ зан ненормальный характер, капризы, ~ явдал ненормальный поступок, ~ өөр

совсем другой, совершенно противоположный, ~ буруу хүн ненормальный/нестественный человек, ~ донгон люди с отклонениями от нормы, сексуальный извращенец ~ буруу гоёл/хувцас кричащий наряд

ГАЖААХ побуд. от гажих, покосить, перекосить, искривить, сделать косым/кривым, хаалга ~ перекосить дверь, цонхны хүрээг ~жээ оконную раму покосило

ГАЖИГ 1) искажение, ненормальность, аномалия, 2) кривизна, расстройство, биеийн ~ аномалия в физическом развитии, соронзон ~ магнитная аномалия, тэр Айнагуль жаахан ~тай эта Айнагуль немного ненормальная

ГАЖИЛ аномалия, хуурмаг ~ ложная аномалия, сөрөг ~ отрицательная аномалия

ГАЖИЛТ 1) искривление, 2) уклонение, отступление, 3) исключение, уянгын ~ лирическое отступление, хэлзүйн дүрмийн ~ исключение из грамматического правила, ~гүй дүрэм байхгүй нет правила без исключения, соронзон ~ магнитное искажение

ГАЖИНГИ кривой, искривлённый, перекошенный

ГАЖИХ 1) кривиться, искривляться, покоситься, перекошиться, коробиться, 2) перен. неправильно располагаться, оказываться в неправильном расположении, 3) перен. отклоняться, нарушаться, искажаться, хаалга ~в дверь покосилась, тархи ~ сотрясение мозга, хүү хэд ~ неправильно расположиться в утробе (о ребёнке), неправильное расположение плода, зам ~ отклониться от дороги, хууль ~ нарушать закон, ярианыхаа эсдээс ~ отклониться от темы разговора

ГАЖУУ 1) кривой, искривлённый, не прямой, 2) перен. ненормальный, неестественный, неправильный, неверный, ~ зам не прямой/окольный путь, ~ зан капризный/упрямый характер, ~ суртал чуждые взгляды, ~ үг/яриа ненормативные слова/разговоры, бусдаас ~ юм хийх поступать не так, как поступают другие, делать не так, как надо

ГАЖУУДАЛ 1) отступление, отклонение, уклонение, 2) исключение, ноцтой ~ серьёзные нарушения

ГАЖУУДАХ искривляться, искажаться, извращаться, үгийн утга ~жээ смысл слова искажён

ГАЖУУДУУЛАХ побуд. от гажуудах, искривлять, искажать, извращать, нарушать, нийгмийн хэа журам ~ нарушать общественный порядок

ГАЖУУЛАХ побуд. от гажих, искривлять, кривить, искажать, извращать

ГАЖУУРХАХ вести себя непристойно, быть неприличным/бесстыдным

ГАЗАР 1) земля, почва, грунт, 2) Земля, мир, 3) местность, место, территория, пункт, 4) учреждение, управление, орган, заведение, 5) пространство, дистанция, ~ шороо земля, почва, тал ~ степь, нам дор ~ низменность, өндөрлөг ~ возвышенность, атар ~ целина, хуурай ~ суша, ~ын хөрс почва, грунт, ~ын баялаг недра земли, богатство недр, ~ шорооны ажил земляные работы, эх ~ материк, континент, ~ хөдлөлийн голомт очаг землетрясения, ~ зохион байгуулалт землеустройство, ~ ухагч машин землеройная машина, ~ тарналан земледелие, ~ын шинэчлэлт земельная реформа, ~ барьцаалан эзэл олгох банк земельный ипотечный банк, ~ын татах хүч гравитация, ~ын тос нефть, ~ын ховор металл редкоземельные металлы, ~ өмчлөх передача земли в собственность, ~ түрээслэх аренда земли, суурин ~ населённый пункт, хөдөө ~ сельская местность, ~ын хэвлий недра земли, ~ын эзэн помещик, землевладелец, ~ эдэлбэр землепользование, ~ эзэмшин землевладение, ~ сайгүй везде, повсеместно, алс/хол ~ далёкое место, далёкий край, хэвлэлийн ~ издательство, амралтын ~ дом отдыха, эмнэлгийн ~ медицинское учреждение, албан ~ учреждение, ерөнхий ~

главное управление, засгийн ~ правительство, сувиллын ~ санаторий, ~ мандал геосфера, ~ цаг тоолол геохронология, ~ хэмжилзүй геодезия, үйлдвэрийн ~ промышленное предприятие, бие засах ~ туалет, ~ ааах а) распространяться, приобретать постоянный характер, б) осложняться (о болезни), ~ тэнгэр хоёр шиг как небо и земля, ~ тэнгэр нийлүүлэх *приблизительно*: устроить светопредставление, устроить конец света

ГАЗАРГҮЙ 1) не имеющий земли, безземельный, 2) некуда, негде, 3) нечего, 4) не должно, не может, 5) может быть, возможно, не исключено, ~ тариачид безземельные крестьяне, ~ болох/хооцох *стать/оставаться безземельным*, хэлэх ~ некуда обратиться, явах/очих ~ некуда идти/сходить, алга болох ~ некуда деваться, байх ~ негде быть/жить, үгүй гэх ~ а) не должно быть, не может так быть, нет повода, нет для отрицания, нечего отрицать, б) может сказать, что нет, возможно, что скажет нет, не исключено отрицание

ГАЗАРГҮЙДЭХ не иметь земли, суух/амьдрах ~ не иметь жилья

ГАЗАРДАХ 1) приземляться, касаться земли, спускаться на землю, 2) *перен.* не находить помощи, оказываться в безвыходном положении, сансрын хөлгийн буугч хэрэгсэл эсэн мэнд ~в спускаемый аппарат космического корабля приземлился благополучно

ГАЗАРДАХГҮЙ 1) изворотливый, ловкий (о человеке), 2) уметь находить выход, 3) быть уверенным/самостоятельным, 4) не пропадать, не поддаваться чему-либо, Заяа хаана ч ~ хүн Заяа человек изворотливый, би түүнийг хаана ч ~ гэж санадаг я думаю, что он, что бы ни случилось, всегда может найти выход из положения

ГАЗАРДЛАГА 1) приземление, 2) заземление

ГАЗАРДУУЛАХ *побуд.* от газардах, давать /разрешать приземлиться, заставлять совершить посадку, посадить, цахилгаан утсыг ~ заземлить электрические провода, соединять электрическую цепь с землей

ГАЗАРДУУЛГА 1) посадка, 2) заземление, цахилгаан утасны ~ заземление электропроводов

ГАЗАРЗҮЙ география, географический, ургамлын ~ география растений, эдийн засгийн ~ экономическая география, ~н зураг географическая карта, ~н нөхцөл географические условия

ГАЗАРЗҮЙЧ географ

ГАЗАРЧ 1) проводник, гид, 2) указатель (дороги) /путеводитель, 3) знаток местности, ~ анчин охотник-проводник, тийшээ ~гүй явбал *теорно* если поедете туда без проводника, то заблудитесь

ГАЗАРЧИН проводник, гид, следопыт

ГАЗАРЧЛАХ быть проводником/гидом, указывать путь, би танд ~ья я вам буду указывать дорогу, я у вас буду проводником/гидом

ГАЗАРЩИХ привыкать к данной местности, акклиматизироваться, осваиваться с данной средой

ГАЗАРШУУЛАХ *побуд.* от газарших, приучать к данной местности, приспособлять к определённой среде, акклиматизировать

ГАЙ беда, горе, бедствие, несчастье, страдание, зло, ~ зовлон/гамшиг бедствия, страдания, несчастья, ~ болох *стать причиной бедствия*, ~ тарих причинять горе, ~ болоход/таарахад, ~ дайрахад к несчастью, на несчастье

ГАЙГҮЙ 1) неплохой, неплохо, 2) ладно, ничего, ~, чи битгий ай ничего, ты не бойся

ГАЙТАЙ приносящий несчастье/беду, ~ амьтан существо, приносящее несчастье

ГАЙТАХ попасть в беду (из-за какого-либо несчастного случая)

ГАЙХАГДАХ *страд.* от гайхах, быть предметом удивления, вызывать удивление, быть удивительным, нийгэд ~ вызывать удивление у всех, удивить всех

ГАЙХАЛ 1) удивление, изумление, 2) диковинка, чудак, странный/чудной человек, ~ төрүүлэх вызывать изумление, -гүй яахав! как же не удивляться! надаг ~ аз! юу гэечийн ~ вэ! что за чудак! что за диковинка! что за человек!

ГАЙХАЛТАЙ удивительный, изумительный, поразительный, чудесный, дивный, удивительно, изумительно, поразительно, чудесно, дивно, ~ хүн удивительный человек, ~ явдал удивительный случай, ~ төс/адил поразительное сходство, залуу нас гэж ~ сайхан юм даа! удивительно прекрасна молодость! ~ сонин үзэгдэл удивительное интересное явление, над тун ~ байна мне крайне удивительно

ГАЙХАМ необычный, дивный, восхитительный, необычно, дивно, восхитительно

ГАЙХАМШИГ чудеса, чудо, диво, чудесный, чудный, фантастический, ёстой ~! настоящие чудеса! хорвоогийн ~ чудеса мира, ~ний ертөнцөд в мире чудес

ГАЙХАМШИГТАЙ удивительный, замечательный, дивный, прекрасный, удивительно, замечательно, дивно, чудесно, прекрасно, ~ амжилт замечательный успех, ~ хурдан хөгжил удивительно быстро развиваться

ГАЙХАХ удивляться, изумляться, поражаться, ~ юм алга нет ничего удивительного, ~сан харцаар/нүдээр харах смотреть удивлёнными глазами, би өөрөө ~аад сууж байна я вот и сам удивляюсь

ГАЙХАШ удивление, изумление, ~ болох удивляться, изумляться, ~ барагдах/гасрах впадать в отчаяние, отчаиваться, исчерпать все возможности

ГАЙХАШРАХ удивляться, изумляться, приходить в удивление

ГАЙХУУЛАХ *побуд.* от гайхах, 1) удивлять, изумлять, поражать, 2) хвастаться, гордиться, битгий ~аад бай! не хвастайся! мэдлэгээрээ ~ удивить своими знаниями, гордиться своими знаниями

ГАЙХУУЛАМ вызывающий удивление/изумление, поразительный, чудесный

ГАЛ огонь, пожар, ~ тогоо кухня, ~ команд пожарная команда, ~ хамгаалагч предохранитель, ~ унтраагуул огнетушитель, ~ын дөл пламя, ~ын оч искра, ~ын наадам фейерверк, ~ аюултай огнеопасный, огнеопасно, ~д тэсэртэй огнестойкий, огнеупорный, ~ асаах/ноцоох зажигать огонь, ~ долоох принять боевое крещение, ~ түлэх разводить огонь, ~ дөл тавих метать громы и молнии, ~ гүймрийн даатгал страхование от пожара, ~ унтраах погасить огонь, ~ нээх открыть огонь, ~ авалдах воспламениться, вспыхивать огнём, ~ усны гашуун зовлон туулах прогнать огонь и воду и медные трубы, ~ од планета Марс, хуйларсан ~ стена огня, албины ~ блуждающий огонь, ~ амьтан пылкий, страстный, ~д мөргүүлэх обряд поклонения невестки домашнему очагу

ГАЛАВ эра, эпоха, период, мөсөн ~ ледниковый период, лэрдийн ~ меловой период, усан ~ всемирный потоп, водная стихия, ~ юүлэх койец света

ГАЛБИР 1) фигура, очертания частей тела, внешние формы, наружный вид, экстерьер, 2) нрав, характер, моринны шинжийг ~аар нь тодорхойлох определить лошадь по экстерьеру, определенне лошади по экстерьеру

ГАЛБИРГҮЙ 1) бесформенный, бесфигурный, с некрасивой фигурой, 2) с плохим нравом, с неважным характером, ~ хүн человек с плохим нравом

ГАЛБИРТАЙ 1) фигурный, имеющий определённые формы, 2) учтивый, благовоспитанный, приличный, гоолиг сайхан ~

бүсгүй девушка стройной фигуры, биеэ ~хан авч явах хэрэгтэй надо вести себя прилично

ГАЛДАХ жечь, сжигать, поджигать, ~н шатаах истреблять огнём, предавать огню, байшин ~ поджигать дом, ~н шатаана гэж занаяхийлэх угроза поджога

ГАЛЖИЙХ искривляться, кривиться, коситься

ГАЛЖИЙЛГАХ побуд. от галжийх, делать кривым, кривить

ГАЛЗУУ 1) бешеный, сумасшедший, 2) яростный, неистовый, неукротимый, ~ өвчин бешенство, водобоязнь, ~ нохой бешеная собака, ~ хүн сумасшедший человек, ~ догшин буйный, неистовый, ~ мэт/лом шиг словно бешеный, как сумасшедший

ГАЛЗУУРАХ 1) беситься, сойти с ума, заражаться бешенством, страдать водобоязнью, 2) неистовствовать, приходиться в ярость, бесчинствовать, та ~в уу? та битгий галзуур! вы с ума сошли?

ГАЛЗУУРУУЛАХ побуд. от галзуурах, бесить, сводить с ума, приводить в неистовство, үзэм ~ толоч изюм

ГАЛЗУУТАЙ 1) бешеный, сумасшедший, 2) разг. необычно, чрезвычайно, очень, ~ сайхан удивительно красивый, ~ хурдан необычно быстрый, очень быстро

ГАЛИГ лингв. транскрипция, олоо улсын авианзүйн ~ международная фонетическая транскрипция, Монголын нууц товчооны ~ транскрипция текста «Сокровенного сказания монголов»

ГАЛИГЧЛАЛ транскрибирование, транскрипция, ~ын тогтолцоо транскрипционная система

ГАЛИГЧЛАГДАХ страд. от галигчлах, транскрибироваться, быть транскрибированным

ГАЛЛАХ 1) топить печку, разводиться огонь, 2) открывать огонь, стрелять, их буугаар ~ артиллерийский огонь, ~аад! Огонь!

ГАЛТ огненный, горящий, ~ уул вулкан, ~ зэвсэг огнестрельное оружие, ~ тэрэг поезд, ~ шил линза, зажигательное стекло, ~ Газар Огненная Земля

ГАЛТАЙ 1) горящий, с огнём/огоньком, 2) живой, энергичный, ~ цуцал горящая головня, ~ нуд живые озорные глаза, ~ залуу нас цветущая молодость

ГАЛУУ гусь, гусиный, эр ~ гусак, эм ~ гусыня, ~ны дэгдээхэй гусёнок, ~ны мах гусятина, ~ үржүүлэх развести гусей, ~н хүзүүт графин

ГАЛЧ истопник, кочегар

ГАМ 1) экономность, бережливость, 2) осторожность, режим, ариг ~, хайр ~ бережливость, экономность, ~ алдах не соблюдать предписанный режим, ~ хийх придерживаться определённого режима, оберегать себя

ГАМБА мимоза

ГАМБИР лепёшка, ~ идэх есть лепёшку

ГАМГҮЙ небережливый, небережливо, небережно, ~ эдлэх небережно использовать, хайр ~ эвдэх/устгах беспощадно разрушать/уничтожать

ГАММАГЛОБУЛИН гаммаглобулин

ГАМНАХ беречь, экономить, оберегать, нүдний цэцгий мэт ~ беречь как зеницу ока, хүчээ ~ беречь свои силы, цагаа ~ экономить/беречь своё время, биеэ ~ беречь себя

ГАМТАЙ бережливый, бережный, осторожный, бережливо, бережно, осторожно, ~ эдлэх/хэрэглэх бережливо использовать

ГАМШИГ бедствие, несчастье, гай ~, ~ зовлон парн. катастрофическое бедствие, несчастье, байгалийн ~ стихийное бедствие

ГАМШИГЛАХ 1) причинять беду, принести несчастье, 2) случиться, произойти (о беде, несчастье)

ГАМШИГТ несущий бедствие, злополучный, опасный, ~ өвчин опасная болезнь

ГАМШИГТАЙ злополучный, опасный

ГАН 1. засуха, ~ халуун жара, зной, ~ гачиг засуха, бездождье, бескормица от засухи, ~ болох претерпеть засуху, подвергаться засухе, өнгөрсөн жил ~ болов в прошлом году была засуха

ГАН 2. сталь, стальной, ~ төмөр сталь, булат, ~ зам стальной дорога, железная дорога, ~ хайлуулах варить сталь, выплавлять сталь

ГАН 3. трещина, ~ цав, ~ гав трещина, шель, расщелина

ГАН 4. чан, кадка, бочка, большое ведро, усны ~ бочка для воды

ГАН 5. звукоподражание визгу собаки: ~ ~ гэх/хнийх взвизгивать, визжать, ~ гэх нохойгүй, газар гишгэх малгүй погов. букв: нет ни собаки, которая бы визжала, и ни скота, который бы бродил по земле, приблизительно: ни кола ни двора

ГАНАГАР 1) несколько откинутый назад, имеющий важный вид, 2) красивый, стройный, статный

ГАНАЙХ 1) сидеть, откинувшись назад, 2) важничать, иметь важный вид, пыхиться

ГАНАЛЗАХ 1) откидывать голову назад, 2) ходить с важным видом

ГАНБАГАР воспитанный, вежливый, спокойный, добрый, ~ хүн воспитанный человек, ~ морь спокойный конь

ГАНБАЙХ быть спокойным, оказываться воспитанным, вести себя вежливо

ГАНГА 1) обрыв, высокий берег, крутой откос, яр, гуу жалга, ~ жалга парн. овраг, рытвины, ухабы, ~ жалгатай газар овражистая местность, местность, пересечённая оврагами/рытвинами, 2) тимьян, чебрец, богородская трава, 3) ~ мөрөн река Ганг

ГАНГАЛАХ модничать, наряжаться, шеголять, франтить, модно/нарядно одеваться, тэр ~ дуртай он/она любит шеголять/модничать

ГАНГАМСАГ очень модный, нарядный, шегольской, франтовской, любящий модничать, ~ байдал франтовской вид

ГАНГАН франт, шёголь, модник, модница, модный, нарядный, элегантный, франтовской, шегольской, модно, нарядно, элегантно, шегольски, ~ дэвүүр изящный скат рыба, ~ хувцас нарядная одежда, модное платье, ~ байгал чудесная/чудная природа, ~ хувцаслах нарядно одеваться, ~ харагдах элегантно смотреться, нарядно выглядеть

ГАНГАНАА 1) гоготанье, гогот, птичий гомон, 2) гуление ребёнка, усны шувуудын ~н гогот водоплавающих птиц

ГАНГАНАЛДАХ гоготать, гомонить (о птицах)

ГАНГНАХ 1) издавать гоготанье, производить гомон, 2) гулить (о ребёнке)

ГАНГАР 1. тонкая фарфоровая чашка высшего качества, ~ шаазанд/шаазангаар цай уух пить чай из фарфоровой чашки

ГАНГАР 2. ~гунгар хнийх/гэх а) беседовать, разговаривать дружески, б) звукоподражанье крику перелётных птиц, бид замдаа ~гунгар хнийх явлаа по дороге мы дружески разговаривали

ГАНГИНААН 1) визг, визжание, визгливость (о собаке), 2) писк

ГАНГИНАЛДАХ взаимн. от гангинах, визжать (о множестве собак)

ГАНГИНАХ визжать, скулить, пищать, гаслах ~ визжать, олоо нохой гаслан ~на голодный пёс визжит/скулит, чи битгий ~аад бай, хүүхэд сэрээчихэ ты не пищи, разбудишь ребёнка

ГАНДАН 1. название старейшего монастыря в Улан-Баторе

ГАНДАН 2. музыкальная труба рожок, изготовленная из берцовой кости человека

ГАНДАХ 1. 1) страдать от засухи, засыхать, 2) выгорать (напр. о траве), лянъя, газар дэлхий ~ж байна земля страдает от засухи, ~сан тал высохшая от зноя степь, амархан ~даг даавуу быстро лияющая материя, ~н буурах увядать, ~н бууршгүй неувядаемый, даавуу ~жээ материя выгорела

ГАНДАХ 2. дубить, **арьс** ~ а) дубить шкуры, обрабатывать шкуры в специальных растворах, б) дубленне шкур
ГАНДУУ заслушливый, ~ **газар** засушливая местность, ~ жил засушливый год
ГАНЖУУР священные кинги ламаистов
ГАНЗАГА торока, эмээлийн ~аар дайлан даруулах приторачивать/привязывать тороками седла перекидную кожаную сумку, ~ **ниилэх перен.** единодушно участвовать в чём-либо, сходиться во взглядах и делах, оказываться везучим во всех делах, ~ын худалдаа, ~ын наймаачин чөлөөчлөн торговля, **гараа** ~лаж ирэх приходиться с пустыми руками
ГАНЗГАЛАХ приторачивать, привязывать к торокам, **тэр мордохын өмнө даалингаа** ~в перед отъездом он привязал к торокам кожаную сумку, **гуяа** ~аад ирэх прийти ни с чем, прийти с пустыми руками, **толгойгоо** ~ повесить/понуричь голову, прийти в уныние
ГАНЗГАЛУУЛАХ побуд, *от ганзгалах*, давать приторачивать, заставлять привязывать к торокам
ГАНИХРАЛ огорчение, душевная боль, отчаяние
ГАНИХРАХ 1) удручаться, огорчаться, отчаяться, 2) беситься, ~сан **сэтгэл** огорчёрчонная душа, расстроенное сердце, ~сан харц удручёрчонный взгляд
ГАНСРАЛ огорчение, печаль, грусть, неприязнь, ~ **гутрал**, ~ **ганихрал парн.** угнетённое состояние, душевное расстройство, печаль, ~д **орох** испытать огорчение, ~д **оруулах** причинить огорчение, привести к расстройству, **ихээхэн** ~ үзэх пережить много огорчений
ГАНСРАХ огорчаться, расстраиваться, печалиться, грустить, отчаиваться, ~сан **байдал** огорчёрчонный вид, огорчёрчонность, угнетённость, **тэр бүсгүйтэй болзож чадаагүйдээ ихэд** ~в он очень опечален из-за того, что свидание с девушкой сорвалось
ГАНСРУУЛАХ побуд, *от гансрах*, огорчать, расстраивать, печалить, унывать, приводить в отчаяние, **инэ мэдээ намайг бүр ~ж орхив** эта весть меня очень огорчила/расстроила
ГАНТАЙ 1) страдающий от засухи, засушливый, 2) *перен.* устойчивый, стойкий, твёрдый, ~ **жил** засушливый год, ~ **эр** стойкий мужчина, ~ **өвгөн байна шүү** оказывается, он крепкий старик
ГАНТАХ трескаться, давать/образовывать трещину, ~сан **газраар** по/на линии разлома
ГАНТИГ мрамор, мраморный, ~ **чулуун багана** мраморная колонна, ~ **хөшөө** мраморная статуя, мраморный памятник, ~ **самбар** мраморная доска, ~ **чулуун орд/харш** мраморный дворец, дворец из мрамора, ~ **чулуун шат** мраморная лестница, ~ **хавтанцар** мраморная плита, ~аар **өнгөлөх а)** облицовывать мрамором, отделять мрамором, б) мраморная облицовка, отделка из мрамора
ГАНТИГЛАХ облицовывать мрамором, отделять мрамором
ГАНХАГАНАХ колебаться из стороны в сторону, клониться
ГАНХАЛЗАХ качаться, шататься, ритмически колебаться
ГАНХАХ 1) качаться, шататься, колыхаться, колебаться, 2) *перен.* обессилеть, плохо держаться от усталости, спотыкаться от бессилия (опьянения, болезни, душевного потрясения), **өвс ногоо** ~на трава колышется, **миний нэг шүд ~ж байна** у меня зуб шатается, **согтуу хүн дайвж ~саар явна** пьяный человек идёт шатаясь
ГАНХУУЛАХ побуд, *от ганхах*, качать, шатать, колебать, колыхать, нагибать в разные стороны, **толгойгоо** ~ часто наклонять голову, качать головой, **багана/шон** ~ расшатывать столб, **салхн мод** ~ж байна ветер качает деревья
ГАНЦ только один, единственный, одинокий, только, **тэр ~хүүтэй** у него единственный сын, ~ **бие хүн** одинокий человек, холостяк, ~ **бие эмэгтэй** одинокая женщина, ~ **хүний өрөө** ком-

ната для одного, **цор ~, гав ~, орь ~** один единственный, **түүний ~найдар** единственная его надежда, ~ **шалтгаан** единственная причина, ~ **худаг** место предварительного заключения в Улаан-Баторе, «бутырка», ~ **~аар** по одиночке, **тэнд дан ~ ус байв** там была одна вода, ~ **би ч биш** не только я, «100 жилийн ~аардал» «Сто лет одиночества» (Книга Г.Маркеса), ~аар **захирах** ёс автократия, ~аараа **эээмших** единоличное владение, ~ **бие хүрээ бүсгүй гэрт хоног төөрүүлэх** у одинокой столичной барышни коротать вечер *поэт.*, **өдөр бүр хэдэн мөчигийн ~аараа өнгөрөөж бай** (Далай ламын сургаал) проводи несколько мгновений ежедневно в одиночестве (из поучений Далай ламы)
ГАНЦААРАА один, одиноко, в одиночестве, ~ **суух** жить в одиночестве, ~ **хийх** делать что-либо самому, **би ~ ирлээ** я пришёл один
ГАНЦААРДАЛ одиночество, ~д **орох** быть в одиночестве, испытывать чувство одиночества
ГАНЦААРДАНГИ 1) одинокий, 2) одинокость, 3) одиноко, в одиночестве, ~ **байдал/амьдрал** одинокость, одинокая жизнь, ~ **байх** чувствовать одиночество, быть одиноким, жить в одиночестве
ГАНЦААРДАХ оказываться в одиночестве, оставаться в одиночестве, быть одиноким, **би ~аад энэ ажлыг дуусгаж чадахгүй** я не могу закончить эту работу в одиночестве
ГАНЦААРДМАЛ 1) одинокий, 2) в одиночестве, ~ **хүн а)** одинокий человек, б) замкнутый/необщительный человек, ~ **амьдрах** жить одиноко/в одиночестве
ГАНЦААРЧЛАЛ индивидуализация, ~ын **хэлбэр** форма индивидуализации
ГАНЦААРЧЛАХ индивидуализировать, ~сан **ажиллагаа** индивидуальная работа
ГАНЦХАН 1) всего один, единственный, 2) только, **тэднийх ~хүүхэдтэй** у них всего один ребёнок, **би ~ чамд хайртай** я люблю только тебя
ГАР рука, руки, ручной, ~ын **авлага** пособие, руководство, ~ **хөл** руки и ноги, ~ **барих/барьж мэндлэх** пожимать руку, здороваться за руку, ~ **сунгах** протягивать руки, помочь, ~ **~аасаа барилцах** братья за руки, ~аас **хөтлөх** вести за руку, ~таа **авах**, ~ **дээрээ авах** брать на руки, ~аар **даллах** махать рукой, ~аар **хүрэх** трогать руками, ~ **хүрч болохгүй** руками не торговать, ~ **өргөх** поднимать руку, ~ **бие оролцох** лично принимать участие, участвовать лично, **хүний** ~ **харах** зависеть от других, ~ **хумхнн** суух сидеть сложа руки, ~ **загатнах** руки чешутся, ~ын **хуруу/хумс** пальцы/ногти рук, ~ын **үсэг** подпись, ~ын **үсэг зурах** подписать, расписаться, ~ын **үсэг зурснаас эхлэн** со дня подписания, ~т **орох** попадать в чын-либо руки, ~аас ~т из рук в руки, ~ын **алга** ладонь руки, ~ **утас** ручной, мобильный телефон, ~ **тээш** ручной багаж, ручная кладь, ~ **хөдөлмөр** ручной труд, ~ **хөрөө** ручная пила, ~ **буу** пистолет, ~ **цүх** ручная сумка, ~ **ажиллагаа** ручное действие, ~ **хангалга** рукоблудие, мастурбация, ~ **үйлдвэр** кустарная промышленность, ~аа **өргө!** руки вверх! ~ **хоосон ирэх** прийти с пустыми руками, ~ **хатуу/чангатай** скупой, ~ **султай** небережливый, расточительный, с щедрой рукой, ~ **сэлүүртэн** морские черти, ~ **зөрүүлэх** приветствовать друг друга по монгольскому обычаю, ~ **барнад бугуй барих** бужа, взяв за руку, ухватиться за запястье, ~аа **гаргах** показать своё мастерство, умение, ~ **дээр өсөх** (о детях) воспитываться кем-либо, расти на чьих-либо руках, ~ын **аяар байх**, ~ **дор байх** находиться под чьим-то влиянием, в зависимости от кого-либо, ~ **мухар болох** остаться ни с чем, остаться на бобах, ~ын **үзүүрээр хийх** манкировать, делать что-либо небрежно, ~ **татах** скупиться, ~ **тэнийх** проявить неожиданную щедрость, ~ **цайх** впасть в нужду, ~ **цайлгах** одарить кого-либо,

«дать на лапу», ~ыг ганзаганд хүргэх вывести в люди, вырастить, ~ хөл болох быть подручным у кого-либо

ГАРАА 1. старт, стартовой, ~наас гарах взять старт, стартовать

ГАРАА 2. выход/появление из норы (о тарбагане и др.), тарваганы өглөөний ~ утренняя появленне тарбаганов из своей норы

ГАРАА 3. дебют, начало, бэрсний ~ ферзевый дебют

ГАРААШ гараж, машины ~ автомобильный гараж, ~ийн дарга заведующий гаражом

ГАРАГ 1. планета, планетный, ~ хоорондын автомат станц межпланетная автоматическая станция

ГАРАГ 2. день недели, маргааш Ням ~ завтра воскресенье

ГАРАЛ возникновение, происхождение, нийгмийн ~ социальное происхождение, ~ зүй генетика, үгтийн ~ этимология слова, ~ үүсэл генезис, эрдсийн ~ үүсэл генезис минералов, ~ үүслийн төрөл генетический тип, ~ үүслийн эрх право по рождению, ~ үүслийн гэрчилгээ сертификат происхождения

ГАРАМ 1) брод, 2) переход, переезд, голын ~ брод, удобное место для перехода реки, голын ~аар гарах перейти реку через брод, ~н дээр морио солих менять коней на переправе

ГАРАМГАЙ выдающийся, замечательный, ~ амжилт замечательные успехи, ~ гавьяа байгуусан тул за выдающиеся заслуги, соёлын ~ зүтгэлтэн выдающийся деятель культуры

ГАРАН свыше, более, больше, с лишним, с небольшим, арав ~ хүн ирэв пришло более десяти человек, дал ~ насны/настай больше семидесяти лет

ГАРАНТАЙ свыше, более, с немногим, чуть больше, хорин жил ~ боллоо прошло двадцать с небольшим лет

ГАРАХ 1) выходить, выезжать, уходить, уезжать, 2) выходить, выделяться, появляться, случаться, произойти, вспыхнуть, 3) выходить, переходить, проходить, влезать, подниматься, гэрээс ~ выходить из дома, хотоос ~ выезжать из города, покинуть город, ажилд ~ выходить на работу, эмизлэгээс ~ выписываться из больницы, ~ч ирэх появляться, выходить откудв-либо, ~ч явах уходить, уезжать, аваад ~ унести, цус ~ кровотоциты, истекать кровью, ирэх долоо хоногоос ном хэвлэлтээс ~на книга выйдет на следующей неделе, шат өөд ~ подниматься по лестнице, дуу ~ произносить звуки, дайн ~в вспыхнула война, тэнд аюул осол ~чээ там произошла авария, ~ хаалга/газар выход, эрд ~ выйти замуж, нэрд ~ становиться знаменитым, архинаас ~ перестать пить, тамхинаас ~ бросить курить, хоолноос ~ потерять аппетит, будаг нь ~ линять, выцветать, эндээс юу ч ~гүй отсюда/из этого ничего не выйдет, чөлөөнд ~ выйти в отставку, мнний санаанаас тэр үдэш ~гүй байна у меня не выходит из головы тот вечер, мoodsноос ~ выйти из моды

ГАРГАГДАХ страд. от гаргах, 1) быть выведенным, быть вынесенным, 2) быть разборчивым (о почерке, тексте), энэ бичээс ~ж байна надпись разборчивая, её можно читать

ГАРГАГЧ: санаачлага ~ инициатор, хэвлэн ~ издатель, гологдол ~ бракодел, гомдол ~ жалобщик, өргөдөл ~ заявитель, гадаадад ~ экспортёр

ГАРГАЛТ 1) вывод, выведение, 2) вывоз, 3) добыча, 4) выпуск, цэрэг ~ вывод войск, барваа ~ вывоз товаров, аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн ~ выпуск промышленной продукции, нүүрс ~ добыча угля

ГАРГАХ 1) выпускать, выносить, вытаскивать, выводить, проявлять, выявлять, 2) допускать, написать, заявлять, появляться, случаться, издавать, отстранять, принимать, гадаа ~ выпускать на улицу, зах дээр ~ выносить на рынок, бүтээгдэхүүн ~ выпускать продукцию, шийдвэр ~ выносить решение, эр зориг ~ проявлять мужество, эмизлэгээс ~ выписывать из больницы, алдаа ~ допускать ошибку, баримт ~ написать счёт, гомдол ~ пода-

вать жалобу, асуулт ~ поставить вопрос, дүн ~ подвести итог, подытоживать, их зан ~ проявлять высокомерие, санаачлага ~ проявлять инициативу, ажлаас ~ отстранять от должности, татаж ~ вытаскать, түлхэж ~ вытолкнуть, үдэж ~ провозжать, үйлдвэрлэн ~ производить, выпускать продукцию, хэвлэн ~ выпускать в свет, опубликовать

ГАРГАЦ разборчивость, ~ муутай неразборчивый, ~ сайтай бичих писать очень разборчиво

ГАРГАЦГҮЙ неразборчивый, неразборчиво, ~ бичиг неразборчивое письмо

ГАРГАЦТАЙ разборчивый, разборчиво, ~ бичээрэй пишите разборчиво

ГАРГУУД 1) чрезвычайный, необычный, исключительный, 2) чрезвычайно, необычно, исключительно, ~ сайн особо хороший, ~ ухаантай исключительно умный, ~ мэдэх знать очень много/хорошо

ГАРГУУЛАХ побуд. от гаргах, 1) заставляя вынести/вывести, 2) просить принять, давать вынести (решение), 3) взимать, заставляя выдать, 4) добиваться выхода/вывода кого-, чего-либо, добиваться выпуска чего-либо, тогтоол ~ организовать принятие постановление, ~ж болохгүй болсон өр долг, не могущий быть взысканным по причине истечения исковой давности или банкротства должника

ГАРДАХ делать что-либо своими руками, брать рукой, өөрөө ~н хийх делать что-либо собственными руками, ~н байлдах вести рукопашный бой, ~н байгуулах построить своими руками

ГАРДУУЛАХ побуд. от гардах, вручать, одон/шагнал ~ вручать орден/награду, итгэмжлэх жуух бичиг ~ вручать верительные грамоты

ГАРЗ убыток, потери, гарч болох ~ возможные убытки, ~ыг нөхөн төлөх возместить убытки

ГАРЗГҮЙ безубыточный, без потери, безубыточно, төлийн ~ байх, төлөө ~ бойжуулах выращивать молодняк без потерь

ГАРЗДАХ 1) тратить, расходовать, 2) нести убытки, быть в убытке, оказываться в невыгодном положении, хөдөлмөр ~ тратить труд, дэмий цаг ~аад юу хийнэ зачем зря тратить/напрасно тратить время

ГАРЗДУУЛАХ побуд. от гарздах, наносить ущерб, вводить кого-либо в расход, причинять убыток/потерю

ГАРЗТАЙ убыточный, с потерей, невыгодный, ~ажил убыточная работа, ~ажиллах работать с потерями/убыточно

ГАРИГ 1. планета, день недели, бага ~ астероид, ~ шинг мананцар планетарная туманность, сүлд ~ комета, ням ~ воскресенье

ГАРИГ 2.: ~ саа паралич

ГАРЛАГА 1) расход, трата, 2) потеря, убыток, орлогоос ~ нь нлүү байна расходы больше, чем доходы, расходы превышают доходы, ~ гарах расходовать, нести расходы, терпеть убытки

ГАРЛАГАДАХ расходовать, затрачивать, истратить

ГАРТААМ агат, мочирмөл ~ агат дендритовый, шүрэн ~ коралловый агат, хас ~ агат яшмовый

ГАРУЙ свыше, более, жыл ~ более года, арав ~ свыше десяти

ГАРХИ 1) кольцо, 2) серьга (в виде кольца), ~н хэлбэртэй имеющийся вид кольца, кольцевой, түлхүүрийн оосорын ~ кольцо для ношения ключей, хазаарын амгайны ~ кольцо у узды, ~н арал атолл

ГАРХИДАХ надевать кольцо на что-либо, кольцевать

ГАРЧ 1. переход, брод, переезд, переправа, замын/гудамжны ~ уличный /дорожный переход, переход через улиу/дорогу, төмөр замын ~ железнодорожный переезд, газар доогуурх ~ подземный переход, голын ~ брод, переправа через реку, ~аар гарах перейти через переход, далайд ~гүй улс страна, не имеющая выхода к морю

ГАРЦ 2. количество произведённых продуктов, выход, выпуск, энэ жилийн газрын ~ урожайность этого года, хүдрийн ~ выход руды, дэгдэмжий бодисын ~ выход летучих веществ

ГАРЦААГУЙ неизбежный, непреременный, неизбежно, непременно, обязательно, ~ байдал крайняя необходимость, энэ танд ~ хэрэгтэй это вам непременно нужно/пригодится

ГАРЧИГ оглавление, заголовок, титул, содержание, номын ~ оглавление книги, давхар ~ подзаголовок, номноос хэрэгтэй зүйлээ ~аар нь олох найти нужную статью в книге по оглавлению

ГАРЧИГТҮЙ неозаглавленный, без заголовка, ~ сэтгүүл журнал без оглавления

ГАРЧИГЛАХ 1) озаглавливать, давать заглавие, 2) перен. бегло просматривать книгу/газету по заголовкам, өгүүлэл ~ озаглавить статью

ГАРЧИГТАЙ озаглавленный, под заголовком, с оглавлением

ГАРШИХ привыкать к услугам кого-либо

ГАСАН умный не по годам (о детях), ~ хүүхэд вундеркинд, очень умный ребёнок

ГАСЛАН горе, скорбь, несчастье, гай ~, ~ зовлон *парн.* бедствие, несчастье, ~д учруулах/оруулах причинять кому-либо горе, ~аас ангижрах умереть, покинуть печальную юдоль

ГАСЛАНТАЙ горестный, скорбный, печальный, досадный, горестно, печально, ~ ниеэмсэглэх печально улыбаться

ГАСЛАХ 1) оплакивать, печалиться, скорбеть, горевать, 2) визжать, скулить (о собаке); 3) стонать, нөхрөө алдсанд ~н уйлах/харамсан ~ оплакивать смерть мужа, нохой өлсөөд ~на голодный пёс скулит, шархтан ~н ёлоно раненый стонет, нохой ~м халуун жара такая, что собака заскулит (о сильном зное)

ГАТАЛГА переправа, переезд, голын ~ переправа через реку, ~ онгөц паром, перевоз

ГАТАЛГАХ *побуд.* от гатлах, переправлять, перевозить, переносить, 2) переправа, перевозка

ГАТЛАХ 1) переправляться, форсировать (реку), 2) преодолеть, гол ~ переправляться через реку, бэрхшээлийг ~ преодолевать трудности

ГАТАЛШГҮЙ непроходимый, непреодолимый

ГАТЛУУЛАХ *побуд.* от гатлах, переправлять, перевозить

ГАХАЙ свинья, ~н торой поросёнок, ~н мах свинина, ~н утсан мах ветчина, ~н шорвог бекон, ~ шиг амьтан обжора, прожорливый человек, неряха, ~н загас кабан-рыба, нохой ~даа хүрэх оскорблять, обзывая свиньей

ГАХАЙЧИН свинарь, свинопас

ГАЦАА 1. 1) препятствие, помеха, 2) досада, досадное положение, ~ хийх чиний препятствия, ~тай явдал досадный случай

ГАЦАА 2. деревня, ~ тосгон *парн.* деревня, село

ГАЦАА 3. узкий проход между водным пространством и скалой

ГАЦААТАЙ имеющий препятствие, досадный, досадливый

ГАЦААХ *побуд.* от гацах, 1) задерживать, препятствовать, 2) досадить, доставлять неприятность

ГАЦАХ 1) задерживаться, тормозиться, 2) досадовать, испытывать досаду, 3) застревать, осечка (о ружье), буу ~ж орхив ружьё дало осечку

ГАЦУУР ветка, отросток дерева

ГАЧААЛ 1) трудность, тяжесть, 2) нехватка, ~ цаг трудное время, өлсгөлөн ~ голод, голодание

ГАЧИГ 1) нужда, нехватка, 2) бедствие, ган ~, зуд ~ *парн.* засуха, бескоммица, стихийное бедствие

ГАЧИГДАЛ нужда, недостаток, затруднение, ~ амсах испытывать нужду, ажиллах хүчиний ~ недостаток рабочей силы, ар

гэрийн ~аар по семейным обстоятельствам, мөнгөний ~ денежное затруднение

ГАЧИГДАЛТАЙ испытывающий нужду, нуждающийся

ГАЧИГДАЛГҮЙ не испытывающий нужду, живущий без нужды, юугаар ч ~ суух жить ни в чём не нуждаясь

ГАЧИГДАХ терпеть нужду, испытывать недостаток, быть в затруднительном положении, мөнгөөр ~ нуждаться в деньгах, ~ юмгүй аж төрөх жить ни в чём не нуждаясь, жить в достатке

ГАЧИГДУУЛАХ *побуд.* от гачигдах, доводить до нужды, заставлять нуждаться, вводить в затруднительное материальное положение

ГАЧУУР 1) ель, ёлка, 2) словый, ~ын боргоцой словая шишка

ГАШИЛГАХ *побуд.* от гашлах, делать прокисшим, подвергать порче, портить (о жидкостях), допускать порчу продуктов (при хранении в тёплом месте), квасить, сүү ~ квасить молоко, толгойгоо/гарха ~ ломать голову

ГАШЛАХ киснуть, прокисать, портиться, протухать, подвергаться порче вследствие брожения, цай ~жээ чай с молоком прокис/испортился, ам ~ набивать оскомину

ГАНУУ: уй ~ скорбь, траур, уй ~ болох испытывать горе, скорбеть

ГАНУВТАР горьковатый, кисловатый, утааны ~ үнэр горьковатый запах дыма

ГАНУДАЛ траур, печаль, ~ын тэмдэг траурная повязка, ~ын цуглаан траурный митинг, ~ын цуваа траурное шествие, ~ зарлах объявить траур, ~ын ёслол траурная церемония

ГАНУДАЛТАЙ скорбный, печальный, траурный, ~ явдал печальный/досадный случай, ~ санагдах казаться печальным/скорбным

ГАНУДАХ 1) скорбеть, печалиться, горевать, 2) быть горьким, ~н харамсах испытывать горесть, скорбеть, ~н уйлах плакать, оплакивать

ГАНУН 1) горький, печальный, 2) горький (о вкусе), ~ болох становиться горьким, ~ үг горькое слово, язвительное слово, ~ зовлон горькая участь, тяжёлая мука, ~ амт горький вкус, ~ ус *разг.* алкогольные/горячительные напитки, ~ давс *геол.* бифошит

ГАНУРАХ становиться горьким, делаться кислым, горчить

ГВАРДИ гвардия, гвардейский, улаан ~ красная гвардия, ~нин хороо гвардейский полк

ГЕКТАР гектар, хэдэн ~ газар несколько гектаров земли

ГЕНЕРАЛ генерал, хошууч ~ генерал-майор, ~ цол генеральское звание, звание генерала

ГЕПАТИТ гепатит, шар өвчин гепатит

ГИВЛҮҮР (нйрний бтээлэг) маска, повязка на лице, паранджа

ГИЖИГ чувствительность к шекотке, ~ хүргэх шекотать, вызвать шекотку, ~ минь хүрч байна мне шекотно

ГИЖИГДЭХ шекотать, ~эс айх бояться шекотки

ГИЖИГТЭЙ шекотливый, боящийся шекотки, чувствительный к шекотке

ГИЙГҮҮЛЭГЧ *лингв.* согласный, ~ авна согласный звук, уруулын ~ губные согласные

ГИЙГҮҮЛЭХ *побуд.* от гийх, 1) озарять, освещать, заливать светом, 2) перен. обрадовать, порадовать, тэр чамайг юугаар ~в дээ? чем же он тебя порадовал?

ГИЙГЭХ освещаться, озаряться, заливаться светом, 2) быть довольным, ~ ч юм алга байна радоваться нечему

ГИЙНАА (н) визг, писк, гөлөгийн ~ визг шеика

ГИЙНАХ визжать, скулить, нохой ~на собака скулит/визжит, ~ж гаслах скулить, визжать (о собаке)

ГИЙНГОО пенообразование в честь скакунов

ГИЙХ 1) рассветать, светать, заливаться светом, делаться светлым, 2) радоваться, быть очень довольным, аль хэдийн үүр

~жээ уже рассвело, тэнгэр ~ж байна небо проясняется/становится прозрачным, дотор ~ наслаждаться, приходиться в блаженном состоянии, легче становится на душе

ГИЙЧИН гость, зочин ~, айлчин ~ *парн.* гость, гости, орой манайд ~ ирээ вечером у нас будет гость/к нам придёт гость

ГИЛ: ~ хар а) совершенно чёрный, б) пика, ~ийн/ харын хатан пиковая дама

ГИЛЖГИЙ кривой, искривлённый, наклонённый несколько вперёд и вбок, ~ хүүзтэй кривошей, с кривой шеей

ГИЛЖИЙХ коситься, кривиться, склоняться набок (напр. о голове), быть слегка наклонённым

ГИМАЛАЙ Гималаи, ~н эргэнцэг пн-шуха Гималайская

ГИМНАСТИК гимнастика, гимнастический

ГИНГЭНЭХ 1) издавать однообразные жалобные звуки, издавать тонкий монотонный звук, 2) читать что-либо нараспев, монотонно и уныло напевать, ~н дуулах запевать тихонько и монотонно/протяжно, ~н уйлах жалобио плакать, ~н улих протяжно, однообразно завывать, заунывно выть

ГИНЖ 1) цепь, цепочка, 2) кандалы, оковы, төмөр ~ железная цепь, ~ээр гинжлэх/уях приковать цепью, заковывать в цепи, ~н урвал цепная реакция, нохой ~лэх посадить собаку на цепь, ~нэгээ алдрах сорваться с цепи

ГИНЖИН цепной, ~ урвал цепная реакция, ~ оосор цепочка, цагны ~ оосор цепочка для часов, ~ гүүр цепной мост, ~ дамжуулга цепная передача

ГИНЖИТ 1) цепной, 2) гусеница, гусеничный, ~ трактор гусеничный трактор, ~ дугуй цепное колесо, ~ араа цепная шестерня

ГИНЖЛҮҮЛЭХ *побуд.* от гинжлэх, сажать на цепь, быть закованным в цепи

ГИНЖЛЭГДЭХ *страд.* от гинжлэх, заковываться, быть закованным в цепи

ГИНЖЛЭХ заковывать в цепь, приковывать цепью, сажать на цепь, надевать на кого-либо цепи, нохойгоо ~ посадить собаку на цепь

ГИНЖТЭЙ в цепях, в кандалах, находящийся на цепи, ~ нохой цепная собака

ГИНШИХ 1) стонать, 2) издавать докучливые и однообразные звуки

ГИНШЭЭ 1) стоны, 2) докучливые звуки

ГИРЭВШИХ испытывать чувство стеснения (после долгой разлуки), несколько стесняться, чуждаться (о детях, которые после долгой разлуки снова встречают родных)

ГИТАР гитара, долоон чавхдаст ~ семиструнная гитара, ~аар тоглох играть на гитаре

ГИТАРДАХ играть на гитаре

ГИТАРЧИН гитарист, человек, играющий на гитаре

ГИЧ горчица, ~ийн сав горчицница

ГИЧГЭНЭ сука

ГИЧИЙ сука, самка (животных из рода собак)

ГИШГҮҮЛЭХ *побуд.* от гишгэх, 1) давать топтать, заставляя растаптывать, допускать потраву, 2) пускать шагом, 3) покрывать, случать, 4) быть потоптанным, гүү ~ покрывать кобылу

ГИШГҮҮР 1) ступенька, подножка, 2) педаль, шатны ~ ступеньки лестницы, төгөлдөр хуурын ~ педаль рояля, ~ гишгэх/дарах нажимать педаль

ГИШГЭГДЭХ *страд.* от гишгэх, вытаптываться, страдать от потравы, быть потоптанным/растоптанным, быть потравленным

ГИШГЭЛТ поступь, шагн, походка, алхалт ~ *парн.* шаги, походка, зөв ~ правильная поступь (о спорте, танце)

ГИШГЭЛЭХ *многочкрат.* от гишгэх, топтать, растаптывать, потравить, ступать, олон адуу тариа ~в табуны лошадей потравив-

ли/растоптали поле пшеницы, хол хол ~ идти широким шагом/большими шагами

ГИШГЭМ шаг, пядь, фут, размером со ступню, ~ газар буца земля со ступню, фут/пядь земли

ГИШГЭХ 1) ступать, наступать, 2) топтать, затаптывать, 3) покрывать самку, хэзгай ~ оступиться, майжиг ~ стаптывать (обувь), ~ж оруулах втаптывать, бяц ~ растоптать, хэмх ~ раздавить, наступив ногами, азарга гүү ~в жеребец покрыл кобылицу

ГИШГЭЭ: алхаа ~ *парн.* ход, шаг, походка, намбалаг алхаа ~ степенная походка

ГИШҮҮ ветка, ветвь, хворост, ~ түүх собирать хворост

ГИШҮҮН член, намын/үйлдвэрчний эвлэлийн ~ член партии/профсоюза, хүндэт ~ почётный член, сурвалжлагч ~ член-корреспондент, өгүүлбэрний ~ член предложения, тэгшитгэлийн ~ член уравнения

ГИЮҮРҮҮЛЭХ *побуд.* от гиюүрэх, печалиться, понурить, огорчать

ГИЮҮРЭХ печалиться, понуриться, огорчаться, погрузиться в свои мысли, предаваться размышлениям

ГЛИЦЕРИН глицерин

ГОВИРХОГ полупустынный, ~ газар полупустынная местность

ГОВЬ гоби, пустыня, ~ цөл пустыня, ~ийн бүс гобийская зона, ~ийнхон гобийцы

ГОГОД вид дикорастущего монгольского лука, лукпорей

ГОГЦОО 1) петля, 2) клубок, моток, связка, ~ гаргах завязать что-либо петлей, сделать петлю из чего-либо, ~ утас клубок/моток ниток

ГОГЦООЛДОХ завязывать петлей, складывать петлей, ~н уях хэрэгтэй надо завязать/сложить петлей

ГОГЦООРОХ образовываться (о петле), утас мушгирч ~оод байна нитка скручиваясь образует петли

ГОД 1. кожа, шкура с щиколоток (животного, зверя), ~н гутал унты из кожи (снятый с лап животного), ~н малгай шапка из меха (снятого со щиколоток животного)

ГОД 2. *усилительная частица:* ~ харайх, ~ үсрэх выскочить

ГОДГО: ~ хнийх болтаться, вилать (о хвосте), сүүлээ ~ хийлгэх вильнуть хвостом

ГОДГОДОХ 1) бить тонкой струей, вытекать стремительной струей, шекотать (о ребенке), цус ~но кровь бьёт ключом

ГОДГОНОХ 1) часто подниматься, двигаться, вертеться (напр. о коротком хвосте), 2) егозить, быть вертелявым, вести себя суетливо/подвжжно, зүгээр сууж болохгүй байна уу, юунд ~д байгаа юм бэ? что ты так егозишь, что тебе не сидится?

ГОДГОНУУР 1) вертелявый, 2) егоза, ~ хун юла

ГОДГОР торчащий, приподнятый, что-либо короткое/торчащее (напр. о хвосте), ~ гээг косичка, короткие заплетённые волосы

ГОДГОСХИЙХ болтаться (напр. о хвосте)

ГОДИЛ гири, жингийн ~ гири для весов, ~ өргөх поднимать гири, дүлий ~ неотзывчивый, непослушный человек

ГОДОЙЛГОХ *побуд.* от годойх, поднять вверх, задраить, приподнять, сүүлээ ~ а) поднять хвост, б) хвост трубой

ГОДОЙХ стоять торчком, торчать, ~сон сүүлтэй с задраным хвостом

ГОДОЛЗОХ приподниматься, шевелиться (напр. о коротком хвосте)

ГОДОН 1. 1) узкий конец бараньего курдюка, 2) хвост с жидкими волосами, тонкий и короткий, ~ хээр морь гнедой конь с жидким и коротким хвостом, ~ шодон *парн.* тонкий и короткий

ГОДОН 2.: гэдэж ~ вертелявый, непостоянный, подвижный

ГОДРОЙТОХ кувыркаться, переваливаться через голову, хүүхдүүд игогон дээр ~ж байв дети кувыркалились на траве

ГОДХИЙХ 1) бить струей, 2) выскочить
ГОЁ 1) красивый, чудесный, нарядный, элегантный, прекрасный, 2) красно, нарядно, элегантно, прекрасно, **ясан** ~ юм бэ! как хорошо!
ГОЁДОХ быть слишком нарядным, оказываться очень красивым
ГОЁЛ наряд, украшение, отделка, ~ын хувцас наряд, выходной костюм
ГОЁМСОГ красивый, нарядный, элегантный, щеголеватый, франтоватый, красиво, нарядно, элегантно, щеголегато, франтовато, ~ гэр красная юрта, ~ харагдах красиво смотреться, прекрасно выглядеть
ГОЁХ наряжать(ся), украшать(ся), прихорашивать, отделывать, ~ж гоодох, **гангалах** щеголять, франтить, модничать, ~ж чимэх/янзлах, ~ж засах приукрашать, отделывать, убирать, нарядать
ГОЁХОН 1) очень красивый, довольно нарядный, 2) очень красиво/прекрасно, очень нарядно, ~ цэцэг очень красивые цветы
ГОЖГОДОХ бить тонкой струей
ГОЖГОР длинный и узкий
ГОЖИЙХ быть длинным и узким
ГОЗГОНОХ неуклюже двигаться, часто шевелиться (о тонких, длинных, торчащих предметах)
ГОЗГОНУУЛАХ *побуд. от* **гозгонох**, часто двигать, шевелить, производить движение (о торчащих, тонких предметах), **гар хөлөө** ~ болтать руками и ногами, **хуруугаа** ~ двигать пальцами
ГОЗГОР 1) вертикальный, торчащий, поднимающийся вверх, 2) высокий, тонкий, худощавый
ГОЗОЙЛГОХ *побуд. от* **гозойх**, поднимать, ставить торчком
ГОЗОЙХ подниматься, выпрямляться, вытягиваться, торчать, стоять торчком, **зурам нүхнийхээ аман дээр** ~ж байна суслик стоит у своей ямы торчком
ГОЗОЛЗОХ мерно двигаться, высовываться (о чём-либо тонком, поднимающемся вверх)
ГОЗОН 1. торчащий, вертикальный
ГОЗОН 2.: ~ **толгой** одноклнй, **бобыль**
ГОЙД весьма, чрезвычайно, очень, немного, ~ **сайхан** очень красивый
ГОЙМОН вермишель, **хөндий** ~ макароны, **нарийн** ~ вермишель, ~той шөл суп с вермишелью, ~ **баятар** прозвище Сухэ-Батора
ГОЛ 1. река, ~ын эх/адаг верховье/устье реки, ~ын гүүр мост через реку, ~ын могоолзой речной угорь, ~ усаар яриа беспочвенный разговор, толочь воду в ступе
ГОЛ 2. середина, центр, стержень, **хотын яг** ~ дунд нь в самом центре города, **лааны** ~л фитиль свечи, ~ мах филе, **шинжилгээний** ~ нь стержень исследования
ГОЛ 3. основной, центральный, главный, ~ **гудамж** главная улица, ~ хот главный город, ~ хүч главные силы, ~ **цохилт** главный удар, ~ **гэрч** основной свидетель, ~ **үүрэг хүлээгч** основной должник, тот, на ком лежит основная ответственность, **хамгийн** ~ нь самое главное, ~ **шалтгаан** основная причина, ~ **ач холбогдол** главное значение, ~ **утга/санаа** главная мысль, ~ **зорилго** главная цель, ~ **газар** центральное место, ~ **орох** утолить голод, ~ **зогоох** сводить концы с концами, ~д **орох** выручать, спасать
ГОЛГҮЙ 1) бессовестный, падкий до чего-либо, 2) без стыда, нахально, совсем, ~ худал хэлэх бесстыдно солгать, ~ хөлдөх окончательно замерзать, совсем превратиться в лёд
ГОЛДОЧ меридиан
ГОЛДУУ главным образом, в основном, в большинстве, чаще
ГОЛИГОР толстый, тучный, жирный, полный, ~ **тарган гахай** толстая, жирная свинья

ГОЛИЙХ быть толстым, оказываться тучным, становиться полным/жирным, ~тол **таргалах** сильно жиреть, лосниться от жира/тучности, ~тлоо **ндэх** наедаться досыта
ГОЛИЛЗОХ двигаться, шевелиться (о полных, тучных и толстых)
ГОЛИО *зоол.* кобылка, ~ **азаа** үзэх попытать счастье на авось, ~ **чихэрразг.** карамель, конфета, *разг.* вертолёт
ГОЛЛОХ 1) занимать центральное место, быть в центре чего-либо, 2) быть главным, оказываться центральным, главенствовать, 3) играть в чём-нибудь главную роль, фокусироваться, ~н суух сидеть в самом центре, ~ **тоглох** исполнять главную роль, ~ **ажил** главная работа, **энэ хэрэгт тэр** ~но в этом деле он играет главную роль, ~ж **хуваах** разделить пополам
ГОЛЛУУЛАХ *побуд. от* **голлох**, разместить по одну линию/в одной точке, делать главным/центральным, собирать фокус, центровать, центрировать *тех.*
ГОЛОГДОЛ брак, дефект, ~ **бүтээгдэхүүн** бракованное изделие, бракованная продукция, ~ **гаргах** делать брак, выпускать брак
ГОЛОГДОХ быть бракованным, быть отвергаемым, быть пренебрегаемым, ~сон хүүхэн отвергнутая девушка
ГОЛОМТ очаг, эпицентр, **гал** ~ домашний очаг, очаг предков, **газар хөдлөлтийн** ~ очаг землетрясения, **дайны** ~ очаг войны, ~ **сахих** продолжать род, ~ нь **тасрах** выродиться, перестать существовать (о роде), ~ **залгамжлагч** наследник, **халдварий** ~ очаг инфекции
ГОЛОХ 1) считать недостойным/плохим, быть недовольным, браковать, отвергать, пренебрегать, 2) не принимать детского (о матках животных), **эхнэрээ** ~ пренебрегать женой, **эр нөхрөө** ~ относиться к мужу без почтения, **хургаа** ~ не принимать ягнёнка (об овцах), ~сон **янзтай/байдалтай** с пренебрежительным/недовольным видом
ГОЛТ: ~ бор сирень
ГОЛЦУУ в основном, в большинстве
ГОЛЧ 1. честный, правдивый, справедливый, прямой, ~ хүн правдивый/прямой человек, ~ зан честный/прямой характер, ~ мэргэн үг правдивые и мудрые слова
ГОЛЧ 2. диаметр, поперечник круга
ГОМДОЛ жалоба, апелляция, претензия, обман, **санал** ~ *парн.* жалобы, **шүүхийн шийдвэрт** ~ мэдүүлэх подавать апелляцию на решение суда, ~ыг хэрэгсэхгүй болгох отклонить апелляцию, ~эрэх жаловаться, заявлять претензию, **санал** ~ын дэвтэр книга жалоб, жалобная книга, ~ын товчоо бюро жалоб, ~ын шаардлага **гаргах** заявлять претензию, ~ыг хангах (**барагдуулах**) удовлетворять жалобу, ~ **гаргагч** жалобщик, подающий жалобу, ~ **үндэслэлгүй гаргах** заявлять необоснованную претензию, ~ **хянан шийдвэрлэх журам** порядок рассмотрения жалоб
ГОМДОЛТОЙ обидный, жалобный, досадный, обидно, жалобно, досадно, **би** ~ байна у меня есть жалоба (претензия)
ГОМДОНГУЙ 1) жалобный, скорбный, с обидой, 2) жалобно, обидливо, ~ **харах** смотреть с обидой
ГОМДООХ обижать, хүүхдийг биттгий гомдоо! не обижайте ребёнка!
ГОМДОХ обижаться, жаловаться, **биттгий** ~оорой! не обижайтесь!
би чамд ~гүй я не обижаюсь на тебя, **өөртөө** ~ пеняй на себя
ГОМОРХОЛ сетование, жалоба, неудовольствие, недовольство, роптание, претензия
ГОМОРХОХ сетовать, жаловаться, выражать недовольство, быть недовольным, предъявлять претензии
ГОН 1.: ~ **бие** бобыль, ~ **бие** **гозон толгой** один, как перст
ГОН 2.: ~ ~ **хийх/гэх** ныть, хныкать, докучать жалобами, плакаться, **чи юу гэж** ~ ~ гээд **байгаа юм бэ?** чего ты ноешь?

ГОНГИНОО(и) звукн жалобной речи, звукн плача, хныканье, нгытё, залхуутай ~и надоедливое нгытё, хныкающие звуки, ~ дуутай неприятный/~соны хэрэггүй и не надейся, что сможешь её окружить! горьд! ага, держи карман шире!

ГОНГИНОХ 1) гнусавить, 2) ныть, хныкать, пищать, плакаться, плаксиво жаловаться

ГОНЖ зря, попусту, безрезультатно, бесполезно, тэр чамд туслана гэдэг ~ он тебе не поможет, бесполезно ждать от него помощи, ёстой ~ на-ка выкуси!

ГОНЖГОНОХ двигаться, шевелиться (о продолговатом, вытянутом предмете)

ГОНЖГОР 1) продолговатый, вытянутый удлиненный, овальный, 2) перен. неуклюжий

ГОНЖИЙХ 1) делаться продолговатым, стать вытянутым, быть овальным/удлиненным, 2) перен. быть неуклюжим

ГОНЗГОЙ продолговатый, овальный, удлиненный, ~ царай продолговатое лицо, ~ талх батон

ГОНЗГОЙВТОР слегка продолговатый

ГОНЗГОР удлиненный, продолговатый, вытянутый, ~ хад продолговатая скала, ~ хэлбэртэй сав посуда, имеющая удлиненную форму, продолговатая посуда

ГОНЗОЙЛГОХ побуд. от гонзойх, делать продолговатым/удлиненным, вытягивать в длину

ГОНЗОЙХ становиться продолговатым, стать удлиненным, быть вытянутым, делаться овальным

ГОНСГОР мрачный, грустный, унылый, угрюмый, мрачно, грустно, уныло, угрюмо, сурово, сэтгэл изг л ~ байна на душе/сердце что-то грустно

ГОНСОЙЛГОХ побуд. от гонсойх, огорчать, расстраивать, привести к грустному состоянию, энэ мэдээ сэтгэлийг минь ~в эта весть огорчила меня

ГОНСОЙХ огорчаться, расстраиваться, делаться угрюмым, становиться грустным, быть мрачным, унывать

ГОНСРОХ унывать, печалиться, огорчаться

ГОНШГОНОХ 1) ныть, хныкать, прося что-либо (о детях), докучать/наедать просьбамн, 2) пищать

ГОНШИХ гнусавить, говорить гнусаво, говорить в нос

ГОНЬД тмин, ногоон ~д укроп

ГОО красивый, ~ сайхан а) красивый, прекрасный, б) красота, в) косметика, ~ сайхны заслын газар косметический кабинет, ~ заслын дэлгүүр косметический магазин, эмчилгээний ~ засал лечебная косметика, ~ зүй эстетика, эстетический, ~ зүйн онол эстетическая теория

ГООЖИХ 1) течь, литься, вытекать (о жидкости), 2) сыпаться, хөлс ~ обливаться потом, цус ~ истекать кровью, кровотоичить, ~ж гарах вытекать, выливаться, ~ж орох втекать, вливаться, ~дусаал ~ж байна капает

ГООЖУУЛАХ побуд. от гоожих, 1) лить, проливать, 2) сыпать, просыпать, 3) перен. проявлять алчность, жадничать, нулимс ~ проливать слёзы, цусаа ~ проливать кровь, шүлээ ~ а) распускать слёзы, пускать слюну, б) проявлять чувство алчности, нусаа ~ а) распус-тичь сопли, б) простудиться, хөлсөө ~ а) обливаться потом, б) работать в поте лица, работать до пота

ГООЖУУР 1. 1) сток, водосточный желоб, 2) кран (водопроводный), 3) трубочка (по которой сыплется или льётся что-либо)

ГООЖУУР 2. разг. салага, новобранец

ГООМОЙ необдуманный, опрометчивый, неосновательный, несерьёзный, легкомысленный, необдуманно, опрометчиво, неосновательно, несерьёзно, легкомысленно, ~ дүгнэлт неосновательный вывод, необдуманное заключение, ~ шийдвэр необдуманное решение, ~ явдал опрометчивый, неосмотрительный

поступок, ~ хүн легкомысленный/ несерьёзный человек, ~ хнийж болохгүй нельзя поступать опрометчиво/необдуманно

ГООМОЙТОХ проявлять неосмотрительность/легкомыслен, вести себя необдуманно/опрометчиво, ~ж болохгүй нельзя проявлять необдуманность, нельзя вести себя опрометчиво

ГООНЬ холостой, одинокий

ГООЧЛОХ 1) обижать, дразнить, задевать, трогать, 2) пробовать, пытаться съесть что-либо, та намайг ~ хэрэггүй вы меня не дразните/не задевайте, хурга нинг өвс ~ж байна ягната и козлята привыкают есть траву

ГООЧЛУУЛАХ побуд. от гоочлох, быть задетым, дразниться, быть причиной раздражения

ГОРДГОР 1) жёсткий, твёрдый, затвердевший, 2) высохший

ГОРДОЙЛГОХ побуд. от гордойх, делать затверде-лым/высохшим, давать делаться жёстким/твёрдым

ГОРДОЙХ делаться жёстким, становиться высохшим, быть твёрдым

ГОРЗГОР 1) длинный; худошавый, сухошавый, 2) огрубевший, отвердевший, высохший, ~ туранхай хүн тоненький, худошавый человек, ~ арьс невыделенная и высохшая кожа, жёсткая шкура

ГОРЗОЙЛГОХ побуд. от горзойх, давать огрубевать, делать отвердевшим, давать высохнуть

ГОРЗОЙХ 1)засыхать в сыром виде, огрубевать, отвердевать (напр. о коже), 2) быть сухошавым, делаться худошавым

ГОРИГҮЙ 1) нет надежды, ненадёжный, безнадёжный, 2) негодный, трудный, 3) не получится, нельзя, олдох ~ байна нет надежды найти, нет надежды на то, что найдётся, ~ хүүхэд трудный ребенок, ~ хүн негодный/ненадёжный человек

ГОРИЛОГЧ сонскатель, докторын зэрэг ~ сонскатель докторской степени

ГОРИЛОХ 1) надеяться, ожидать, предполагать что-либо, 2) представлять на соискание, дэд эрдэмтний зэрэг ~сон зохиол диссертация на соискание учёной степени кандидата наук

ГОРИМ режим, порядок, норма, правило, ~ журам, ~ дэглэм парн. режим, положение, устав, ёс ~ обычай, нарийн ~ сахих/баримтлах соблюдать строгий режим, зохих ~ журмаар нь хийх/ажиллах выполнять/работать по соответствующему правилу

ГОРИМ 1) высыхать, пересыхать в горле, застревать (о сухой пище), 2) чувствовать душевную тяжесть, быть в гнетущем настроении, дотор ~ чувствовать тяжесть под ложечкой, быть в тягостном состоянии

ГОРТИГ 1. циркуль, готовальня, ~ийн хөл циркульная ножка

ГОРТИГ 2. 1) круг, черта, 2) предел, граница, черта, ~ татах провести черту, ~ дотор в черте чего-либо, в пределах чего-либо, ~оос гарах зайти за предел, сургуулийн ~оос гадна за чертой школы

ГОРХИ 1. пряжка, застёжка, приспособление для застёжки, бүсний ~ пряжка для поясного ремня, поясные застёжки, зэс ~ медная пряжка

ГОРХИ 2. ручья, ручей, речка, поток, гол ~ речки, уулын ~ ручей

ГОРХИЛОХ застёгивать, закреплять пряжкой

ГОРЬДЛОГО надежда, ожидание, желание, чаяние

ГОРЬДЛОГОГҮЙ безнадёжный, ненадёжный, бесполезный, негодный

ГОРЬДЛОГОТОЙ внушающий надежду, обнадеживающий, вызывающий надежду

ГОРЬДООХ побуд. от горьдох, вызывать надежду, обнадежи-вать, давать надеяться на что-нибудь, заставляя ожидать

ГОРЬДОХ надеяться, полагаться, ожидать, желать

ГОРЬДУУЛАХ обнадеживать, заставляя ожидать

ГОСПИТАЛЬ госпиталь, госпитальный, ~д эмчлүүлэх лечиться в госпитале, **цэргийн хээрийн** ~ полевой госпиталь

ГОХ крюк, крючок, багор, **бууны** ~ **дарах** нажать на курок, спустить курок, ~ дэгээ - а) крюк, б) крючковторство, ~ дэгээ **тавих** заниматься крючком/апортом

ГОХДОХ поддевать крючком, зацеплять/захватывать багром/крюком

ГОХТОЙ 1) с крюком, 2) *перен.* хитрый, крючковторный

ГОЦ 1) отличный, особый, особенный, 2) особо, особенно, ~ **сайн** превосходный, отличный, ~ **гойд юмгүй** ничего особенного, ~ **аихаарах** уделять особое внимание, ~ **сонирхох** проявлять особый интерес к чему-либо, ~ **мөргөх** получить добавочное очко, набрать очко без борьбы (о борцах)

ГОЦДОХ слишком выделяться, особо отличиться, выйти в ведущий тур без борьбы

ГОЦЛОЛ соло, **дуурийн театрын** ~ **дуучин** солист оперного театра, ~ **бүжиг бүжиглэх** танцевать соло

ГОЦЛОХ 1) выделяться, отличаться, 2) получать добавочное очко без борьбы, ~ **и дуулах** петь соло

ГОЮУ пластырь, хөхөх ~ вытяжной пластырь, **шарханд** ~ **наах** заклеивать пластырем рану, ~ **гаар хөхүүлэх** наложить пластырь

ГӨВДӨХ бить, колотить, избивать, выбивать, наносить побои

ГӨВДРҮҮ 1) прыщ, бугорок, 2) красная полоса от удара чем-нибудь (напр. палочкой)

ГӨВДРҮҮГЭХ 1) покрываться прыщиками/бугорками, появляться (о прыщах, бугорках), 2) покрываться красными полосами от удара

ГӨВӨХ встряхнуть

ГӨВШИХ бить, колотить

ГӨЕН мелкий, неглубокий, ~ **нуур** мелкое озеро

ГӨЕХӨН мелковатый, неглубокий, мелковато, неглубоко, поверхностно, ~ **гол** неглубокая река, ~ **мэдэх** знать поверхностно

ГӨЖҮҮН упрямый (о лошади)

ГӨЛБӨЛЗӨХ чувствовать себя виноватым, сознавать свою вину, ~ **сөн харц** виноватый взгляд

ГӨЛГӨНӨХ 1) лосниться, блестеть, отсвечивать, 2) *перен.* попадать в тулик, попадать в иловкое положение по своей вине, признавать себя виноватым, **хэлэх үггүй** ~ не находить слов, созная свою вину

ГӨЛГӨР гладкий, ровный, скользкий, ~ **гадаргуу** ровная поверхность, гладкая поверхность, ~ **тэгшхөн зам** ровная дорога

ГӨЛИЙЛГӨХ *побуд.* от **гөлийх**, делать гладким/ровным, делать блестящим

ГӨЛИЙХ 1) становится гладким, делается блестящим, становится скользким, 2) *перен.* быть неподвижным, стать пассивным, оцепенеть, впадать в апатию

ГӨЛӨГ 1. щенок, **нохойн** ~ детёныш собаки, щенок, **чонын** ~ волчонок

ГӨЛӨГЛӨХ 1. щениться, рожать щенят, принести щенят

ГӨЛӨГЛӨХ 2. распускаться, давать/пускать ростки, **модод хараахан** ~ **өөгүй байна** ещё не распустились почки/не появились побеги на деревьях

ГӨЛӨЛЗӨХ 1) блестеть, отсвечивать, лосниться, 2) чувствовать себя виновным, оказываться в неловком положении по своей вине, **бусдын нүүр харж чадахгүй** ~ стыдиться/бояться смотреть в лицо другим

ГӨЛӨМ 1) чепрак, 2) лист, **ширэн** ~ кожаный чепрак, **хивсэн** ~ коворый чепрак, ~ **и н төмөр** лист железа, металлический лист, ~ **и шил** лист стекла

ГӨЛРӨХ обомлеть, уставиться глазами, **айснаас** ~ обомлеть от ужаса

ГӨЛТГӨНӨ гипс, **талстат** ~ гипс кристаллический

ГӨЛЧГӨР что-либо гладкое/скользкое, что-либо блестящее

ГӨЛЧИЙЛГӨХ *побуд.* от **гөлчнийх**, делать гладким/скользким/блестящим

ГӨЛЧИЙХ становиться гладким, стать ровным, делаться блестящим, быть скользким

ГӨӨГӨӨ дядя (обращение к кнтайцу)

ГӨРДӨГДӨХ *страд.* от **гөрдөх**, быть оклеветанным, **хулгайд** ~ быть несправедливо обвиненным в краже

ГӨРДӨГЧ клеветник, **хорон санаат** ~ злостный клеветник

ГӨРДӨХ 1) клеветать, распространять о ком-либо клевету, 2) ложно подозревать

ГӨРӨӨ 1) охота, 2) дичь, дикие звери, **ан** ~ дикие звери, дикие животные, **ан** ~ **хийх** заниматься охотой

ГӨРӨӨЛӨГЧ: сэм ~ браконьёр

ГӨРӨӨЛӨХ охотиться, добывать диких зверей

ГӨРӨӨС травоядное дикое животное, **зээр** ~ антилопа, **бор** ~ косуль, **бөхөн** ~ сайгак, **ямаан** ~ горный козёл, **бух** ~ тур, дикий як, **хүн** ~ снежный человек

ГӨРӨӨЧИН охотник, зверебой

ГӨРӨӨЧЛӨХ охотиться, **ууланд** ~ охотиться в горах

ГӨРҮҮЛЭХ *побуд.* от **гөрөх**, давать плести, заставляя заплетать

ГРАДУС градус, **гудамжны жавар тас** **няс явагийн халуун 40** ~ (Д.Нацагдорж) на улице стужа - стужей, а милая горяча как 40 градусов

ГРАММ грамм

ГРАНАТ граната, ~ **шидэх** бросать гранату, ~ **тэсрэх** взрыв гранаты, ~ **ын хэлтэрхий** гранатные осколки

ГРАФИК график, **галт тэрэгний** ~ график движения поездов, **жижүүрийн** ~ график дежурства

ГРИПП грипп, гриппозный

ГУА 1. красивый, прекрасный, ~ **сайхан хүн** красавец

ГУА 2. бахчевые культуры, **амгат** ~ дыня, **ший** ~ арбуз

ГУАГЛАХ 1) каркать (о вороне), 2) квакать (о лягушке)

ГУАЙ вежливое обращение к старшим, *может передаваться словами:* дядя, тётя, товарищ, уважаемый, почтенный и др. **Содном** ~! дядя Содном! уважаемый Содном, **Оюун** ~! тётя Оюун!

ГУАЙЛАХ обращаться вежливо со словом **гуай**, уважать

ГУАЛИГ красивый, стройный, ~ **нуруутай хүн** стройный красивый человек, ~ **гачуур** мод стройная сль

ГУАЛИН бревно, балка, бревенчатый, балочный, ~ **гүүр** бревенчатый мост, балочный мост

ГУАНЗ столовая, кафе, «столовка», **оюутны** ~ студенческая столовая, **сувиллын/цагаан хоолны** ~ диетическая столовая

ГУАНЗДАХ питаться в столовой/кафе, есть в ресторане

ГУВШАА привыкший сосать чужую матку (напр. ягнёнок)

ГУВШИХ сосать чужую матку (о ягнёнке, козлёнке, телёнке), **гуйж** ~ настоятельно просить, умолять, надоедать просьбами

ГУДАЙЛГАХ *побуд.* от **гудайх**, склонять голову, опускать/наклонять голову, **накрених**, **толгойгоо альгүй** ~ слегка /чуть опустить голову

ГУДАЙХ склоняться, наклоняться, **накрених**, **цэжээ альгүй урагш** ~ слегка наклониться вперёд, **толгой** ~ наклонить голову, **нар** ~ в солнце закатилось

ГУДАМ корндор, проход

ГУДАМЖ 1. улица, проспект, 2) **гол/төв** ~ главная/центральная улица, **эргийн** ~ набережная, **гадаа** ~нд на улице, ~ **ны хөдөлгөөн** уличное движение, ~ **ны гэрэл** дожно светофор

ГУДАРГАН наклонный, с наклоном, ~ **ор** кровать с наклоном в головной части

ГУДАС 1. вдоль, на протяжении, **зам** ~ по дороге

ГУДАС 2. крытый материей войлочный матрас, орны ~ матрац для кровати
ГУДГАР сгорбленный, сутулый, наклонный, ~ цээжтэй морь лошадь с приподнятым крупом
ГУДИГ 1) печаль, огорчение, 2) внимание, забота
ГУДИГГҮЙ беспечный, беззаботный, невнимательный, хэтэрхий ~ хүн чересчур беззаботный человек
ГУДИГГҮЙДЭХ быть слишком беспечным/беззаботным
ГУДИГГҮЙТЭХ вести себя слишком беспечным, становиться очень беззаботным
ГУДРАХ 1) запикивать, засовывать, 2) всовывать, впикивать, *перен.* жрать, жадно есть, хар ус ~ напиться до чёртиков
ГУДЧИХ сопеть, посапывать
ГУЙВАЛЗАХ покачиваться, шататься, колебаться
ГУЙВАЛТ покачивание, шатание, колебание, ~ дайвалтгүй не колеблясь, ~н дундаа при покачивании, при шатании
ГУЙВАХ 1. переводить (деньги)
ГУЙВАХ 2. колебаться, качаться, шататься, быть непоследовательным
ГУЙВАГНАХ то и дело шататься/качаться, часто колебаться
ГУЙВУУЛАХ 1) качать, шатать, колебать, 2) переводить (деньги), 3) искажать, извращать, үнэнийг ~ извращать/искажать истину, баримтыг ~ искажать факты, үг ~ извращать чьи-либо слова, банкаар мөнгө ~ переводить деньги через банк, цахилгаан холбоогоор дамжуулан мөнгө ~ телеграфный перевод денежных средств
ГУЙВУУЛГА перевод, мөнгөний ~ денежный перевод, перевод денег, ~ын баримт квитанция перевода денег
ГУЙЛГА 1) просьба, прошение, 2) попрошайничество, ~ гуйх просить милостыню, попрошайничать
ГУЙЛТ просьба, ~ыг биелүүлэх удовлетворить чью-либо просьбу, бусдын ~аар по чьей-либо просьбе
ГУЙМТГАЙ часто просящий, привыкший просить
ГУЙМХАЙ канючащий
ГУЙРАНЧИН нищий, попрошайка
ГУЙРАНЧЛАЛ нищета, попрошайничество
ГУЙРАНЧЛАХ нищенствовать, попрошайничать, жить в нищете, кланчить
ГУЙХ просить, выпрашивать, умолять, упрашивать, тусламж ~ просить помощи/помочь, зөвшөөрөл ~ просить разрешения, чөлөө ~ просить освобождения, просить освободить, би чамайг ~гүй я не буду упрашивать тебя, нөгөө Цэцгээ эрэгтэйчүүдийг ~д улам үнээд ордог если парни просят (упрашивают) ту Цэцгээ, она ещё больше набивает себе цену
ГУЛБИГАНАХ 1) изгибаться из стороны в сторону, извиваться всем телом, быть упругим, 2) быть хилым /тонким
ГУЛБИГАР 1) тонокий, хилый, слабый, вялый, 2) упругий, эластичный, гибкий, ~ дорой мал тощий слабый скот, ~ булчин слабые мышцы
ГУЛБИЙХ становиться хилым, делаться вялым, быть тонким и слабым
ГУЛБИЛЗАХ делаться упругим, стать эластичным, извиваться
ГУЛГАХ кататься, скользить, тэшүүрээр ~ кататься на коньках, цанаар ~ ходить на лыжах, чаргаар ~ кататься на санках
ГУЛГАЛТ катание, скольжение, ураг ~ фигурное катание, хос ~ парное катание, ганцаарчилсан ~ одиночное катание
ГУЛГИХ срыгивать, отрыгивать (о ребёнке), нярай хүүхэд сүүгээр ~я младенец срыгнул молоком
ГУЛГУУЛАХ побуд. от гулгах, катать, давать/разрешать кататься
ГУЛГУУР каток, мөсөн ~ каток
ГУЛД: хөндлөн ~ вдоль и поперёк

ГУЛДАЙХ 1) валяться, лежать (о длинных предметах), лежать пластом, 2) быть неподвижным, оказываться вялым, стать слабым, зам дээр гуалин ~ж хэвтэнэ на дороге лежит/валяется бревно
ГУЛДГАР длинноватый, продолговатый, тонкий
ГУЛДМАЙ 1) длинный, длинноватый, 2) туша
ГУЛДРАХ таскать, ташить, волочить, чирч ~ двигать волоком, ташить, татаж ~х дэргать, тащить
ГУЛДРИЛ русло, ширгэсэн горхины ~ русло высохшей речки
ГУЛЖГАЙ тонкий и гибкий, качающийся
ГУЛЖГАНАХ 1) гнуться, пригибаться, становиться изогнутым, 2) быть вялым, оказываться слабым
ГУЛЖГАР 1) тонкий и гибкий, не прямой, гнушной, качающийся, 2) малый
ГУЛЖИЛЗАХ часто сгибаться, то и дело наклоняться, извиваться, качаться, шататься
ГУЛЗАЙЛГАХ побуд. от гулзайх, делать кривым, кривить, делать непрямым, гнуть, төмөр утас ~ гнуть металлическую проволоку
ГУЛЗАЛЗАХ сгибаться, кривиться, гнуться, извиваться, салхинд мод ~на деревья гнутся от ветра
ГУЛЗГАЙ кривой, косой, гнутый, непрямолинейный
ГУЛЗГАНАХ кривиться, гнуться, качаться, шататься, гнуться
ГУЛЗГАР кривой, гнутый
ГУЛИР мука, мутное
ГУЛРАХ ошибаться, совершать проступок, делать ошибку, заблуждаться
ГУЛСАЛТ 1) скольжение, 2) оползень
ГУЛСАХ 1. 1) скользить, катиться, 2) оползти, мөсөн дээр ~ кататься на льду
ГУЛСАХ 2. переходить, передаваться от одного к другому
ГУЛУУЗ 1. скалка для раскатывания теста
ГУЛУУЗ 2. туша, хонины ~ баранья туша
ГУЛУУЗ 3. слиток, ~э алт слиток золота
ГУНА (н) трёхлетний, трёхгодовалый (о самцах крупных домашних животных, а также крупных зверей), ~н бух трёхлетний бычок/бык-производитель, ~н барс трёхгодовалый тигр
ГУНГАНАХ 1) гнусавить, издавать гнусавый звук, 2) издавать нечленораздельные носовые звуки, мычать, 3) *перен.* докучать, надоедать
ГУНДААХ побуд. от гундах, истощать, изнулять, привести к истощению, делать физически слабым/усталым
ГУНДАХ 1) истощаться, изнуляться, сильно уставать, выглядеть усталым, становиться слабым, 2) разоряться, иищать, гутаж ~ огорчаться, печалиться, падать духом
ГУНДМАЛ 1) истощённый, исхудалый, ослабевший, 2) печальный, понурый
ГУНЖ (ин) трёхгодовалая, трёхлетняя (о самках крупных домашних животных), ~н үнээ корова трёх лет, трёхлетняя телка
ГУНЖГАР тонкий и продолговатый
ГУНЖИЙХ 1) делаться тонким и продолговатым, становиться продолговатым, 2) кривиться, гнуться
ГУНИГ печаль, грусть, тоска, уйтгар ~ парн. печаль, уныние
ГУНИГГҮЙ 1) без печали, без грусти, 2) *перен.* довольно, опасно, ~ хурдан морь довольно быстрый конь, ~ цэвэрхэн/сайхан довольно чистый/красивый
ГУНИГЛАЛ грусть, печаль, тоска, уныние
ГУНИГЛАХ грустить, печалиться, тосковать, ~н суух грустно сидеть, печалиться
ГУНИГТ печальный, грустный, унылый, ~ амьдрал печальная жизнь, ~ дуу грустная песня

ГУНИГТАЙ печальный, грустный, унылый, ~ түүх грустная история, **Бужин** их ~ **харагдаж байна** Бужин выглядит печальной

ГУНИХ печалиться, испытывать печаль от чего-нибудь, грустить о чём-нибудь, тосковать, печалиться, ~ж **гутрахын хэрэггүй** не надо печалиться, не стоит грустить, не огорчайся

ГУНИХРАХ печалиться, грустить

ГУНИХРУУЛАХ *побуд.* от **гунихрах**, печалиться, наводить грусть/тоску

ГУНСРАХ 1) огорчаться, горевать, унывать, 2) ослабевать, становиться хилым, расстраиваться

ГУНХАЛЗАХ отличаться стройностью, держаться грациозно, двигаться пластично, быть стройным и грациозным

ГУНХАГНАХ быть грандиозным (-ой), стройным (-ой)

ГУНХГАР стройный, красивый, пропорционально красиво сложенный, гармоничный, грациозный, ~ **сайхан биетэй эр** мужчина со стройной фигурой, грациозный мужчина

ГУНШАА гнусавый, гнусливый, гнусавость, ~ **дуун гнусавый** голос, ~ **хүн гнусавый** человек

ГУНШГАНАХ 1) гнусавить, гнусить, 2) *перен.* хныкать, ныть, плакаться

ГУНШИН 1) титул, звание, 2) прозвище, кличка *простореч.*

ГУНШИХ говорить в нос, гнусавить, **хамраараа** ~ж дуулах петь в нос

ГУРАВ/ГУРВАН три, ~ **дахин**, ~н удаа три раза, **өнөөдөр** ~ дахь өдөр сегодня среда, ~ **хоноод ир** приходи через три дня, ~н **даахар байшин** трёхэтажный дом, ~н **талын** трёхсторонний, ~н **сар а)** три месяца, **б)** март, ~н зуу трина, ~н хувь три процента, ~ны хоёр две трети, ~ны нэг одна третья, ~н талаас бүрэлдсэн состоящий из трёх частей, ~н ~ын ес трижды тридевять, ~н залууртан трёххвостка рыба, ~н **Маралын орд** со звездие Орнон

ГУРАВДАГЧ третий, ~ **этгээд** третье лицо

ГУРАВДАХ третий, третий по счёту, третий раз

ГУРАВДУГААР третий, ~ **хуудас** третья страница, ~ **зэрэг** третий сорт/разряд

ГУРАВЛАХ делить на три части, объединяться втроём, сложиться на покупку чего-нибудь втроём

ГУРАВТ 1. тройка, ~ын **төгрөг/дэвсгэрт** купюра в три тугрика, трёшка

ГУРАВТ 2. 1) в третьих, 2) в три часа

ГУРАВХАН только три, всего три

ГУРВАЛ трио, терцет, ~ **хөгжимчин** трио музыкантов

ГУРВАЛЖИН треугольник, треугольный, **тэгш өнцөгт** ~ прямоугольный треугольник, **адил талт** ~ равносторонний треугольник, **чацуу хажуут** ~ равнобедренный треугольник, ~ **хайрцаг** треугольная коробка, ~ **талбай/талбар** треугольная площадь, площадь в форме треугольника, ~ **хэрүүл** перекрёстный спор, **Бермудын** ~ Бермудский треугольник

ГУРВАЛЖЛАХ придавать треугольную форму чему-нибудь, делить треугольным

ГУРВАНГАА трижды, три раза, ~ **унших** читать три раза

ГУРВУУЛ втроём, троё, все три, ~ **иржээ** пришли втроём

ГУРГАЛДАЙ 1. прямая кишка

ГУРГАЛДАЙ 2. **алтан** ~ соловей, **алтан** ~н дуу пение соловья, **алтан** ~н **жиргээн/жиргэх** соловьиные трели

ГУРГУУЛ фазан, ~ын өд фазань перья *побуд.* от **гурзайх**, **нестош**ать, **лиш**ать сил, **дел**ать худым/тошным

ГУРЗАЙХ худеть, исхудать, истощаться, изнуряться, становиться тошным/худым, делаться тонким/слабым

ГУРЗАЛЗАХ измождённо шевелиться, истощённо двигаться (о ком-, чём-либо тонком, худом)

ГУРЗГАР худой, тощий, тонкий, исхудалый, истощённый, ~ **туранхай хүн** тонкий худой человек, истощённый человек

ГУРИА 1. голодный, обессиленный, измождённый, тощий, (слабый) (о собаке)

ГУРИА 2. скряга, скупой человек

ГУРИАТАХ сильно голодать, страдать от голода (о собаке, волке)

ГУРИЛ мука, мучной, **нарйин** ~ мука высшего сорта, ~ **зуурах** месить тесто, ~ **элдэх** раскатывать тесто, ~ын **үйлдвэр** мучомольный комбинат, ~ын **шуудай** мешок для муки, ~ан **бүтээгдэхүүн** мучные изделия, **улаан буудайн** ~ пшеничная мука, **хөх тарианы** ~ ржаная мука

ГУРИЛДАХ 1) смазывать мукой, 2) заправлять мукой, **цай** ~ заправлять чай мукой и маслом

ГУТААГЧ компрометирующий, дискредитирующий, **нэр** ~ тот, кто компрометирует, тот, кто портит чью-либо репутацию

ГУТААХ портить, позорить, порочить, срамить, очернять, **нэр** ~ а) порочить чье-либо имя, компрометировать, дискредитировать, б) дискредитация, компрометация

ГУТАЛ обувь, сапоги, обувной, **шаахай** ~ ботинки, **эсгий** ~ валенки, **савжин** ~ сапоги, **ажлын** ~ спецобувь, **гэрийн** ~ домашние тапочки, ~ **өмсөх** обуваться, ~ **өмсгөх** обувать кого-либо, **бнейин тамирын** ~ спортивные тапочки, ~ын **дэлгүүр** обувной магазин, ~ын **үйлдвэр** обувная промышленность, ~ын **тос**, **сойз** крем и щётка для обуви, ~ **засаар** ремонт обуви

ГУТАЛТ обутий, в сапогах, ~ **муурын үлгэр** сказка про kota в сапогах

ГУТАЛЧИН сапожник, обувщик

ГУТАМШИГ позор, стыд, срам, пошлость, бесчестье, **юутай/ямар** ~ что за позор!

ГУТАМШИГТ позорный, стыдный, пошлый, бесчестный, ~ **явдал/хэрэг** позорный поступок, ~ **амьдрал** позорная жизнь

ГУТАМШИГТАЙ позорный, стыдный

ГУТАХ огорчаться, омрачаться, **сэтгэл** ~ быть удручённым, **дур** ~ терять интерес, **тер**ять охоту к чему-либо, **ой** ~ брезговать, **чув**ствовать отвращение

ГУТРАЛ огорчение, депрессия, горе, неприятность, **сэтгэлийн** ~ душевная боль

ГУТРАХ падать духом, тосковать, огорчаться, омрачаться, **сэтгэл санаагаар** ~ быть в огорчении, **битгий гутар!** не огорчайтеся!

ГУТГААР третий, ~ **богь** третий том

ГУУ 1. овраг, ложбина, балка, ров, ~ **жалга парн**. овраг, яр, обрыв

ГУУ 2. 1) рама, рамка, 2) медальон, ладанка, *уст. религ.* **зургийн шармал/алгадмал** ~ позолоченная рама для картины, **гэрэл зураг** ~нд **хийх** вставить фотографическую карточку в рамку, **шилтэй** ~нд **байгаа хөрөг** портрет в рамке под стеклом

ГУУЖИЛТ линия, линияне, **хаврын** ~ весенняя линия

ГУУЖИХ линять, сбрасывать наружный покров/шерсть, перья, кожу и т.п. передавать электрический ток, **ном бие биедээ** ~ передавать кингу друг другу, **нүд/харц** ~ осматривать, перевести взгляд **бүжэ** бегать глазами, **хазаар** ~ красть, воровать (о разных животных и птицах)

ГУУЛИН сделанный из латуни, латунный, ~ **шанага** латунный ковш-черпак, ~ **хөгжим** духовой оркестр/инструмент

ГУУЛЬ латунь, жёлтая медь, ~ **зэс нь цухуйх** проявлять нехорошие черты, обнаружить своё утро

ГУУР 1) свинц, изъян в чём-нибудь в виде дыры, 2) личинка овода на спине крупного рогатого скота и лошади

ГУУРС 1. перо (птичье), ствол птичьего пера, **тарнаны** ~ солома

ГУУРС 2. соломинка (для питья)

ГУУРС 3. трубка, канал, катетер

ГУЧЛУЧИН тридцать, **би** ~н настай мне тридцать лет, ~н **жилийн ой** тридцатилетие, тридцатилетний юбилей, ~н

жилийн өмнө тридцать лет тому назад, тэр ~ хүрч байна ему под тридцать, Сарантуяа ~ гарсан ч их л залуу харагдана хотя Сарантуяе исполнилось 30 лет, она выглядит очень молодой

ГҮЧ праправнук

ГҮЧААД около тридцати, по тридцать, хотоос ~ километр в тридцати километрах от города, ~ оны эхээр/эцсээр в начале/в конце тридцатых годов

ГҮЧДАХЬ тридцатый по счёту

ГҮЧДУГААР тридцатый, номын ~ талд үз! смотри на тридцатой странице книги!

ГҮЧИНТАА тридцать раз

ГҮЧУУЛ всего тридцать, все тридцать, бид ангидаа ~ нас в классе всего тридцать

ГҮЯ 1) ляжка, бедро, 2) задняя конечность при разделке туши, ~а ганзгалж ирэх приехать с пустыми руками, гуя баз свояки, хаалганы ~ брус/косяк дверной рамы, «юун үхрийн ~?» намёк на кого-либо проговорившегося

ГҮЯДАХ 1) бить, хлестать, стегать, 2) бросать с размаху (при борьбе), морийг ташуураар ~ стегать коня кнутом, нуруун дундуур нь сураар ~ хлестать по спине ремнём

ГҮВГЭНЭХ передвигаться медленно, ползть по поверхности

ГҮВГЭР выпуклый, небольшой выступ, слегка возвышенная местность, энэ жижиг ~ийн цаана нуур бий за этим невысоким выступом находится озеро

ГҮВДРҮҮ прыщ, бугорок

ГҮВДРҮҮТЭХ 1) покрываться прыщиками/бугорками, появляться (о прыщах, бугорках), 2) покрываться красными полосами от удара

ГҮВДЭХ бить, колотить, избивать, выбивать, наносить побои

ГҮВНЭХ идти медленно, передвигаться с трудом, еле двигаться

ГҮВҮҮЛЭХ побуд. от гүвэх, быть выколоченным, быть побитым, выколачиваться, отряхиваться (от пыли, снега и т.п.)

ГҮВҮҮР то, чем выбивают/выколачивают, выбивалка

ГҮВҮҮРДЭХ выбивать пыль

ГҮВЭХ 1) удая, очищать от пыли, трясти, колотя, выбивать из чего-нибудь что-нибудь, выколачивать, выбивать, 2) отцветать, опадать, осыпаться после цветения, ~ж арилгаж/цэвэрлэх выколачивала пыль из одежды, намаар болж модод навчаа ~в наступила осень и листья с деревьев опали

ГҮВЭХ 2) разорять, истрчивать, промотать, байдаг хөрөнгө мөнгөө ~н өөдгүй амьтан тип, промотавший всё свое богатство

ГҮВЭЭ 1. бугор, холм, возвышенность

ГҮВЭЭ 2. дамба, плотина

ГҮВЭЭРХҮҮ бугристый, холмистый, ~ газар холмистая местность

ГҮДГЭР выпуклый

ГҮДИЙХ становиться возвышенным, делаться выпуклым

ГҮДЭС прямой, чистосердечный, откровенный, правдивый, ~ зан прямой /решительный характер, ~ эр прямодушный мужчина

ГҮДЭСДЭХ быть слишком прямым, прямодушный

ГҮДЭСХЭН довольно прямой/прямодушный, несколько откровенный, довольно правдивый, ~ сэтгэл прямота души

ГҮЖИР 1. ложь, неправда, клевета, клеветнический, ложный, ~ гүтгэлэг парн. клевета, ложное обвинение, ~ цуурхал клеветнические слухи, гүн усанд олом үгүй, ~ үгэнд үгэн үгүй погов. в глубокой воде нет брода, а в клевете нет правды

ГҮЖИР 2. стойкий, решительный, упорный, смелый, сильный, ~ эр решительный, сильный мужчина

ГҮЖИРДЛЭГ клевета, хула, сплетня

ГҮЖИРДЭГДЭХ страд. от гүжирдэх, ложно обвиняться, быть оклеветанным

ГҮЖИРДЭХ клеветать, порочить, оговаривать, хулить, сплетничать, улаан цайн ~ явно (нагло) клеветать, бусдыг ~ж болохгүй нельзя оклеветать на других людей

ГҮЖИРЛЭХ 1. клеветать, порочить

ГҮЖИРЛЭХ 2. быть сильным/крепким, оказываться решительным/смелым

ГҮЖИРМЭГ 1) сильный, крепкий, выносливый, здоровый, 2) решительно, смело, ажидд их ~ хүн очень работоспособный человек, очень усердный в работе человек, ~ биегэй физически крепкий

ГҮЖИРМЭГИЙЛЭХ поступать смело, действовать решительно, действоавать физической силой

ГҮЖИРМЭГЛЭХ действовать решительно

ГҮЗЭЭ 1) рубец, брюшина, 2) перен. живот, брюхо, пузо, ~ нхтэй хүн пузатый человек, человек с большим животом, ~ суух становиться пузатым, ~нд наалдсан дэлүү шиг дагах следовать как тень, ~ шороодох отдать концы, «дать дуба», ~ мэдэн идэх есть чересчур много

ГҮЗЭЭЛЭГЭНЭ земляника, земляничный, ~ний бут земляничные кустники, ~ний чанамал земляничное варенье, варенье из земляник

ГҮЗЭЭЛЭХ 1) делаться пузатым, иметь большой живот, 2) класть что-либо в рубец, 3) перен. много есть, много пить

ГҮЗЭЭРХҮҮ/ГҮЗЭЭРХЭГ пузатый

ГҮЙДЭЛ 1) течение, циркуляция, 2) ток, цусны ~ циркуляция крови, цахилгаан ~ электрический ток, моринны ~ дунд на бегу лошади

ГҮЙ постпозитивная частица отрицания не, нет, без, ажил~ нет работы, безработный, без работы, би явах~ я не пойду

ГҮЙГДЭХ страд. от гүйх, переноситься, переводиться, передаваться

ГҮЙГЧ бегун, бегающий, ойрын зайн ~ спринтер, бегун на короткую дистанцию

ГҮЙДЭЛ циркуляция, ~ үүсгэгч генератор, ~ хэмжигч амметр (амперметр)

ГҮЙЛГЭНЭХ слегка покрываться жидкостью, нулимс ~ слезиться, иаполняться слезами

ГҮЙЛГЭХ 1. побуд. от гүйх, 1) заставлять бежать, 2) отправлять, дэлгүүр рүү хүүхэд ~ отправить ребенка в магазин, сонин ~н унших просматривать газету, ~н бичих бегло писать, ухаан ~думать, обдумывать, мыслить, шевелить мозгами

ГҮЙЛГЭХ 2. продавать, торговать, бараа ~ продавать товары, наймаа ~ торговать чем-нибудь, успешно распродавать, делать торговый оборот

ГҮЙЛГЭХ 3. страдать поносом, гэдэс ~ болеть поносом, цусаар ~ кровавый понос

ГҮЙЛГЭХ 4. 1) передавать, отдавать кому-нибудь, переводить что-либо, 2) жарг. красть, воровать

ГҮЙЛГЭХ 5. покрывать чем-либо, будаг ~ окрашивать, красить во что-либо, тугалга ~ покрывать полудой, лудить, цайр ~ покрывать цинком, цинковать

ГҮЙЛГЭЭ обращение оборот, бараа ~ товарооборот, мөнгөний ~ денежный оборот, ~ харц беглый взгляд, ~нд оруулах/гаргах пускать в оборот, ~ хийх производить операцию (денежную), делать расчёт, ~ сайтай /нхтэй байх пользоваться большим спросом, ~нээс гаргах изымать из обращения

ГҮЙЛГЭЭГҮЙ не пользующийся спросом, ненужный/негодный для продажи, ~ бараа неходовые товары

ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ходкий, пользующийся спросом, ~ ном хорошо расходящаяся книга

ГҮЙЛДЭХ бежать, бегать (о мюгих), гадаа хүүхдүүд ~нэ дети бегают на улице

ГҮЙЛС абрикос, абрикосовый, абрикосный, ~ний мод абрикосовое дерево, ~ний яс абрикосная косточка

ГҮЙЛТ бег, пробег, мянган метрийн ~ бег на тысячу метров, саадтай ~ бег с барьерами, ~ний аварга чемпионо бега, автомашины ~ийн дундаж хэмжээ средняя норма пробега автомобиля

ГҮЙМТГИЙ любящий бегать

ГҮЙМХИЙ 1) любящий бегать, привыкший бегать, 2) домашнее животное по неволе оказавшееся на чужом для него пастбище среди незнакомого стада и стремящееся вернуться к своим

ГҮЙМХИЙ 2) 1) самец, часто бегающий за самкой в период течки, 2) перен. ловелас, донжуан

ГҮЙХ 1) бежать, бегать, 2) течь, ~ж гарах выбежать, ~ж ирэх прибежать, би тэр Цолмонгийн араас ~гүй шүү я за этой Цолмон бегать не буду, ~ нохойд ~гүй нохой саад болох левная собака помага для бегущей собаки

ГҮЙХ 2. распродаваться, реализоваться, идти (о торговле), үнэтэй бараа ~гүй байна дорогие товары плохо реализуются, ховор бараа зах дээр сайн ~дэг дефицитные товары быстро реализуются/продаются на рынке

ГҮЙХ 3. бегать в период течки

ГҮЙХЭН 1) мелкий, неглубокий, 2) перен. поверхностный, несерьезный, узкий, бедный, ~ ус мелководье, ~ мэдлэг узкий кругозор, поверхностные знания, ~ бодол поверхностные размышления

ГҮЙЦЭГДЭХ страд. от гүйцэх, быть настигнутым, настигаться, ~гүй байх быть неуловным

ГҮЙЦЭГДЭШГҮЙ очень быстрый, неуловный

ГҮЙЦЭД полностью, без остатка, ~ мэдэх полностью знать, ажлыг ~ хийх закончить работу полностью

ГҮЙЦЭЛДЭХ 1) исполняться, стать реальностью, осуществляться, 2) собираться в полном составе, укомплектовываться, үл ~ үзэл утопия

ГҮЙЦЭТГҮҮЛЭХ побуд. от гүйцэтгэх, заставлять выполнять, приказывать исполнять

ГҮЙЦЭТГЭГДЭХ страд. от гүйцэтгэх, быть выполненным, быть осуществленным, осуществляться, выполняться, исполняться

ГҮЙЦЭТГЭГЧ 1) исполнитель, 2) исполняющий, 3) подрядчик, шүүхийн шийдвэр ~ судебный исполнитель, гэрээт ажлыг ~ подрядчик договорных работ, ~ байгууллага подрядная организация, үүрэг ~ исполняющий обязанности (и.о.), ерөнхий ~ генеральный подрядчик

ГҮЙЦЭТЭЛ выполнение, исполнение, осуществление, завершение, ~ийн хяналт шалгалт контроль за исполнением чего-либо, ~ийн хугацаа срок исполнения, ~ийн чанар качество исполнения/выполнения, төсвийн ~ исполнение бюджета

ГҮЙЦЭТГЭХ выполнять, исполнять, төлөвлөгөө ~ выполнять план, тушаал ~ исполнять приказ, үүрэг ~ а) играть роль, б) исполнять обязанности, ~ хуудас исполнительный лист, ~ийг хойшлуулсан шүүхийн шийдвэр решение суда об отложении исполнения, амлалтаа/үүргээ ~ исполнять обещание/свой долг, ~ байгууллага/хороо исполнительный орган/комитет, ~ боломжгүй болох (фактическая) невозможность исполнения

ГҮЙЦЭТГЭШГҮЙ неосуществимый, невыполнимый

ГҮЙЦЭХ 1) догонять, нагонять, 2) завершаться, оканчиваться, 3) истекать, кончатся, ~ж түрүүлэх догнать и перегнать, нас ~ стать взрослым, би чамайг ~нэ я догонию тебя, хугацаа ~жээ срок истек, хоногийн тоо ~ пробить (о смертном часе)

ГҮЙЦЭЭГҮЙ незаконченный, неоконченный, арай бичиж ~ еще не дописано, хийж ~ ажил незаконченная работа

ГҮМ: нам ~ тишина, затишье, эргэн тойрон нам ~ вокруг стоит мертвая тишина, шөнийн нам ~ ночная тишина

ГҮН глубина, глубокий, ~ мэдлэг глубокое знание, ~ ноёр глубокий сон, ~ уйтгар глубокая печаль, ~ хэвлэл глубокая печать, далайн ~ морская глубь, морские глубины, ~ далайн геол. батил, арваад метрийн ~д на глубине десяти метров, ~ талархал илэрхийлэх выразить глубокоу благодарность

ГҮНГЭНЭХ бормотать, говорить про себя, говорить негромко и неясно, аман дотроо ~ бормотать себе под нос

ГҮНГЭР: ~ гангар (звукоподражание бормотанию, говору), ~ гангар хийх негромко разговаривать, беседовать между собой

ГҮНДҮҮГҮЙ справедливый, честный, правдивый, прямой, ~ хүн честный человек

ГҮНЖ принцесса, ~тэй суух жениться на принцессе

ГҮНЗГИЙ глубокий, глубокомысленный, ~ худаг глубокий колодец, ~ утгатай үгс глубокомысленные слова

ГҮНЗГИЙВТЭР глубоковатый, глубоковато

ГҮНЗГИЙВТЭРДҮҮ довольно глубокий

ГҮНЗГИЙДЭХ быть глубоким, оказываться более глубоким

ГҮНЗГИЙЛҮҮЛЭХ побуд. от гүнзгийлэх, заставлять углублять

ГҮНЗГИЙЛЭХ углублять, делаться более глубоким, худаг ~ углубить колодец

ГҮНЗГИЙРҮҮЛЭХ побуд. от гүнзгийрэх, 1) углублять, 2) усугублять, мэдлэгээ ~ углублять знания, ~сэн сургалт расширенное обучение

ГҮНЗГИЙРЭХ 1) углубляться, делаться более глубоким, 2) усугубляться

ГҮНЭЭ сильно, очень, ~ хүндэтгэх/итгэх очень уважать/надеяться, ~ хүндэтгэсэн с глубоким уважением, ~ харамсах сильно сожалеть

ГҮРВЭЛ ящерица, үлэг ~ динозавр, ~ аарцагтай ящеротазовые, ~ загас настоящая рыба-ящерица

ГҮРВЭЛЗЭХ 1) пресмыкаться, передвигаться плавно ползком, 2) мед. перистальтика, гэдэсний ~ хөдөлгөөн перистальтика кишок, перистальтические движения/сокращения желудка

ГҮРЖ Грузия, грузины, ~ гургуул фазан обыкновенный

ГҮРИЙХ 1) вздуваться, набухать, распухать, увеличиваться в объеме, 2) разг. заупрямиться, настаивать на своём

ГҮРЭН держава, государство, их ~ великие державы

ГҮРЭЭ переднебокая часть шеи, ~ний судас сонная артерия

ГҮТГҮҮЛЭХ побуд. от гүтгэх, 1) быть оклеветанным, 2) преувеличивать, нарочно/умышленно прибавлять

ГҮТГЭГДЭХ страд. от гүтгэх, быть оклеветанным, хулгайд ~ быть оклеветанным в краже

ГҮТГЭГЧ клеветник, ~ нарыг шийтгэх хэрэгтэй надо наказывать клеветников

ГҮТГЭЛЭГ заведомо ложный слух, клевета, хула, ложь, шар хэвлэлийн ~ клевета желтой прессы, ~ хийх/явуулах возводить клевету, распространять клевету, ~ийн кампани клеветническая кампания

ГҮТГЭХ 1) клеветать, оклеветать, опорочить кого-либо клеветой, 2) клеветнический, ~сэн тул харнуцлагад татах привлечь к ответственности за клевету, ~ арга клеветнические приёмы

ГҮҮ кобыла, кобылица, ~ний сүү кобылье молоко, ~ний айраг кумыс, ~ саах доить кобылиц, олон азрагатай байсан ~ сувайрдаг кобыла, у которой много жеребцов, яловеег

ГҮҮР мост, төмөр замын ~ железнодорожный мост, салдаг/хөвдөг ~ разводной/плавающий мост, ~ээр гарах переходить через мост, ~ийн тулгуур бык, опора моста

ГҮЦ чайник, шаазан ~ фарфоровый чайник, цайны хандны ~ чайник для заварки чая

ГЭВ частица усиления к словам с наальным гэ, ~ гэиэг совсем внезапно, совершенно неожиданно, как снег на голову, ~ гэгээн очень светло

ГЭВЧ хотя, несмотря на то, что, но, однако, **Багабандийг урьсан**, ~ **тэр ирсэнгүй** мы пригласили Багабанди, однако он не пришёл
ГЭВЭЛ 1) если, 2) если спросишь ... то ... в этом значении — обычно перед прямой речью, цитатой или перед перечислением иногда соответствует двоеточию: **тэр хийе** ~ чадна если он захочет, то сможет, **тэр ангид юу юу байна вэ** ~ бува. если спросишь, что есть/имеется в классе, то ...

ГЭГДЭХ *страд.* от гэх, называться, именоваться, считаться, признавать, **сайн оюутан** ~ считаться хорошим студентом

ГЭГЧ 1) некий, некто, какой-то, 2) именуемый, так называемый, 3) довольно, весьма, очень, **Оюуигэрэл ~ хүн яриа хийв** некто Оюунгэрэл провела беседу, **хүн ~ амьтан бол** ... существо, называемое человеком ..., **том ~ харах** смотреть довольно удивленно, смотреть довольно большими глазами, **тарган ~ийн хүн** весьма толстый человек

ГЭГЭЭ свет, заря, **үдшийн/үүрийн** ~ вечерняя/утренняя заря, ~ **орох** рассветать, ~ **тасрах** темнеть, вечереть, ~ **гарах** излучать свет

ГЭГЭЭВТЭР светловатый, светловато

ГЭГЭЭВЧ окно

ГЭГЭЭН светлый, ясный, ~ **нараа** ясное солнце, ~ **ухаан** ясный ум, ~ **цагаан өдрөөр** среди бела дня, **Өндөр Гэгээн** — титул монгольского правителя Занабазара

ГЭГЭЭРҮҮЛЭГЧ просветитель, **ард түмнийг соён** ~ просветитель народа

ГЭГЭЭРҮҮЛЭГ просвещение, просветительстао

ГЭГЭЭРҮҮЛЭХ *побуд.* от гэгээрэх, 1) просвещать, 2) просветительный, просветительский, **ард олныг** ~ просвещать народные массы, ~ **ажил** просветительная работа

ГЭГЭЭРЭЛ просвещение, образование, **ардын** ~ народное просвещение, **Ардын** ~ийн тэргүүний ажилтгай отличник народно-го образования

ГЭГЭЭРЭХ 1) рассветать, 2) становиться светлым/ясным, 3) просвещаться, **үүр** ~ **байна** рассветает, утренняя заря зарезжилась

ГЭГЭЭТЭЙ светлый, светло, ~ **газар** светлое место, ~ **байхад**, ~д пока светло, засветло

ГЭДГЭР 1) с закинутой головой, 2) неохотно, упрямый, ~ **толгой** закинутая назад голова, **тэр их** ~ **хүн юмаа** он, оказывается, очень важная персона, **ажилд ~ хүн** неохотно работающий человек, человек, работающий с ленивой

ГЭДИЙЛГЭХ *побуд.* от гэдийх, 1) выгибать спину, 2) запрокидывать, **толгойгоо** ~ запрокинуть голову

ГЭДИЙХ 1) выпячивать грудь, откидывать назад корпус, выгибаться назад, 2) упрямиться, нарочно/упрямо не соглашаться, ~ **ж явах** идти, выгнув спину назад, **түүнээс гуйсаи чийх харин ч** ~ чихлээ его попросили, но он упрямится/артачится

ГЭДРЭГ обратно, назад, вепять, ~ **буцах** идти обратно, вернуться, ~ **харах** оглядываться, смотреть назад, ~ **харалгүй гүйх** бежать без оглядки, ~э **харж унах** падать на спину, ~ **нь татах** а) тянуть назад, оттягивать, б) затягивать, тормозить, препятствовать, ~ **болох** подаваться назад, отступать, пятиться, ~ **дуудах** отзываться

ГЭДРЭГДЭХ слишком выгибаться назад, чересчур откидываться
ГЭДРЭГЛЭХ уклоняться от работы, отказываться делать что-либо

ГЭДЭГ 1. называется, обычно называют, носит название, **таны нэрийг хэн** ~ **вэ?** как вас зовут? **намайг Сайхнаа** ~ меня зовут Сайхнаа, **монголоор юу** ~ **юм бэ?** как это называется по-монгольски?

ГЭДЭГ 2.: ~ **хнийх/гэх** часто выгибаться назад, то и дело запрокидываться

ГЭДЭГНЭХ 1) часто выгибать спину, часто выпячивать грудь, то и дело откидывать голову назад, 2) нетерпеливо ёрзать, держать себя беспокойно, быть подвижным, ломаться, кривляться, **битгий** ~э **бай!** не ломайся! ~ **ж явах** идти часто изгибаясь

ГЭДЭЛЗЭХ 1) часто изгибаться, 2) ходить, двигаться с важным видом

ГЭДЭН 1. упрямый, неуступчивый, непослушный

ГЭДЭН 2.: ~ **годон** непостоянный, жеманный, легкомысленный, ~ **годон хнийх** кривляться, ломаться, жеманничать

ГЭДЭС живот, брюхо, кишка, **нарийн /бүдүүн** ~ тонкие/толстые кишки, **шулуун** ~ прямая кишка, ~ **ний өвчин** кишечные заболевания, **миний** ~ **өлсөж байна** я проголодался, я голоден, ~ **өвдөж байна** болит живот, ~ **ндээ хөлөө хийлцэх** перегрызть друг друга, мешать друг другу, ~ **гаргах** заколоть скотину, ~ **ний нь хормойлуулах** пустить кишки кому-либо

ГЭДЭСЛЭХ 1) становиться пузатым, избивать живот,

2) беременеть, быть в положении, стать беременной

ГЭДЭСТЭЙ 1) имеющий живот, с брюшком, пузатый, 2) беременная, брюхатая, **том** ~ **эр** пузатый мужчина

ГЭЖ союз что, чтобы, **би мэдэхгүй** ~ **хариулав** я ответил, что не знаю

ГЭЗЭГ коса, **нарийхан** ~ тонкая косичка, **бүдүүн** ~ толстая коса, ~ **тавих** отпустить косу, ~ **сүлжих** заплетать косу, ~ **дарж гарах** рождаться один за другим (о детях)

ГЭЗЭГДЭХ хватать за косу, тянуть за косу

ГЭЛБЭЛЗЭХ разоблачение тайны, **гэмт хүн** ~ **нэ**, **дайрт морь шарвалзана** всё тайное становится явным

ГЭЛДРЭХ шагать спокойно, брести, идти тихо/медленно

ГЭЛЦЭХ *соам.* от гэх, говорить, рассказывать, разговаривать (о многих),

ГЭЛТГҮЙ *разг.* нечего говорить, незачем говорить, не к чему говорить так, **одоо чн тийшээ явна** ~ нечего говорить, что тебе хочется съездить туда

ГЭЛТЭЙ *разг.* можно сказать, энэ бол Аюурын ирсний ач ~ можно сказать, что это благодаря приезду Аюура

ГЭМ 1) порок, недостаток, повреждение, 2) вина, виновность, проступок, ~ **буруу** вина, **зүрхний** ~ порок сердца, ~ **хор** вред, ~ **хор арилгах баталгаа** гарантия возмещения ущерба, ~ **хор арилгуулах тухай нэхэмжлэл** иск о возмещении ущерба, ~ **хнийх /гаргах** наносить вред, совершать преступление, ~э **хүлээх** признавать свою вину, ~ **бурууг хөнгөрүүлэх** смягчать вину, ~ **бурууг хөнгөрүүлэх нөхцөл байдалтайгаар** хүн алах убийство со смягчающими вину обстоятельствами, ~э **намагчлах** каяться, ~ **буруугаа үгүйсгэх** отрицать свою вину, ~ **хор учруулагч** причинитель вреда

ГЭМГҮЙ 1) невинный, безвредный, 2) ничего, пусть, **ямар ч** ~ совершенно невинный

ГЭМТ виновный, преступный, опасный, вредный, ~ **хэрэг** преступление, ~ **явдал** преступность, **эрүүгийн** ~ **хэрэг** уголовное преступление, **эрүүгийн** ~ **хэрэгтэн** уголовный преступник, ~ **хэрэг үйлдэх** совершать преступление, ~ **хэргийн бүрэлдэхүүн** состав преступления, ~ **бүлэглэл** преступная группировка, ~ **довтолгоо** преступное нападение, ~ **санаа** преступное намерение, ~ **зорилго** преступная цель, ~ **үйлдэл** преступное деяние, ~ **хамсал (жэгдэл)** преступное сообщество, ~ **хэргийн гүйцэтгэгч** исполнитель преступления, ~ **хэргийн сэдэлт** мотив преступления, ~ **хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал** обстоятельства совершения преступления, ~ **хэрэг үйлдэхэд оролцогчид** участники совершения преступления, ~ **хэрэгтнийг шилжүүлэх тухай хэлэлцээр** соглашение о выдаче преступников, ~ **эс үйлдэл** преступное бездействие

ГЭМТЭЙ 1) виновный, преступный, *эиэ бол их* ~ хэрэг это очень опасный поступок, **болохгүй**, ~! нельзя, опасно

ГЭМТЭЛ повреждение, дефект, травма, **хөнгөн** ~ лёгкое повреждение, **хүнд**, **ноцтой** ~ серьёзное повреждение, ~ийн эмнэлэг травматологическая больница

ГЭМТЭН преступник, **гол** ~ главный преступник

ГЭМТЭХ получать повреждение, травмироваться, **яс** ~ получить повреждение кости, **хөл нь** ~ жээ у него нога повреждена

ГЭМТЭЭХ *побуд. от гэмтэх*, повредить, травмировать, нанести травму/повреждение, **унаж хөлөө** ~ повредить ногу при падении

ГЭМШИГЧ кающийся, тот, кто раскаивается

ГЭМШИЛ раскаивание, сознание своей вины, исповедь, покаяние, сожаление о чём-либо, **гэм нь урдаа**, ~ **нь хойноо** *бужв.* сначала совершает проступок, а потом раскаивается

ГЭМШИХ каяться, раскаиваться, признавать виновность, исповедать, **гэмт хэрэг хийсэндээ** ~ раскаяться в преступлении, **болсон явдалд харамсам** ~ сожалеть о совершившемся, **буруугаа** ~ сознавать/признавать вину, **нүгэлээ наманчлан** ~ исповедаться, каяться

ГЭМШҮҮЛЭХ *побуд. от гэмших*, заставлять раскаиваться

ГЭНГЭНЭХ 1) взвизгивать, визжать, скуливать, 2) издавать однообразные жалобные звуки, пичать, надоедать, докучать

ГЭНДҮҮЛЭХ *побуд. от гэндэх*, заставить враспloch, нагрязнить неожиданно, захватывать враспloch, ~н асуух враспloch спросить, неожиданно задать вопрос

ГЭНДЭХ 1) вести себя наивно, попасть впросак (по неопытности, по доверчивости), 2) оплошать, совершать оплошность, 3) поддаваться на уловку, **санамсаргүйгээс** ~ оплошать из-за неожиданности

ГЭНТ 1) вдруг, неожиданно, враспloch, внезапно, 2) скоропостижно, 3) случайно, между прочим, **гэв** ~ совсем неожиданно, **тэр** ~ ороод ирэн он вдруг вошёл, **бид гадаа** ~ тааралдлаа мы случайно встретились на улице

ГЭНТИЙН неожиданный, внезапный, скоропостижный, ~ аюул неожиданная опасность, стихийное бедствие, ~ үхэл скоропостижная смерть, ~ учрал случайная встреча

ГЭНТХЭН вдруг, неожиданно, внезапно, **тэр** ~ уйлаад унав он вдруг заплакал

ГЭНЭ неожиданность, внезапность, случайность, оплошность, **би** ~ алдав я совершил оплошность, неожиданность застала меня враспloch

ГЭНЭГҮЙ неожиданный, внезапный, случайный, неожиданно, внезапно, случайно, ~ байх не подозревать, ~ байтал Нарангуа надруу ярсан неожиданно Нарангуа мне позвонила

ГЭНЭЙ 1) наивный, простодушный, легковерный, 2) доверчивый, 3) неосторожный, неопытный, **Ариунхишиг хүүхэд шиг** ~ Ариунхишиг наивна как ребёнок, ~ хүн наивный человек, ~ санаа, бодол наивные мысли

ГЭНЭХЭН довольно наивный, достаточно легковерный

ГЭР 1. дом, юрта, семья, жилище, **айл** ~, ~ **бүл** семья, ~ **бүлийн байдал** семейное положение, ~ **бүл** салах расторгать брак, развод, ~ **бүлийн баталгаа** свидетельство о браке, ~ **орон** юрта, жилище, ~ **бараа** все имущество, ~ **барих** поставить юрту, строить дом, ~тээ байх быть дома, ~ээрээ ажиллах работать на дому, ~ийн эзэн хозяин дома, ~ийн хэрэглэл мебель, домашняя утварь, ~ийн даалгавар домашнее задание, ~ийн ажил домашняя работа, домашнее хозяйство, ~ **бүлийн маргаан** семейные ссоры, ~ **бүлийн төлөвлөлт** планирование семьи, ~ **зуурын** местный, ~ийн мухар сахих соседствовать, ~ **оронгүйчүүд** бездомные, ~ хороолол юрточный квартал

ГЭР 2. чехол, футляр, нүдний шилний ~ футляр для очков, **хутгамы** ~ чехол для ножа, **бууны** ~ кобура, **багажны** ~ футляр для инструментов

ГЭРГИЙ жена, супруга, ~н хамт вместе с супругой, ~ авах жениться, ~ авахуулах женить

ГЭРГИЙГҮЙ неженатый, холостой

ГЭРГИЙТЭЙ женатый, имеющий жену

ГЭРГҮЙ бездомный

ГЭРЛҮҮЛЭХ *побуд. от гэрлэх*, женить, отдать замуж, **охинно** ~ отдать дочь замуж

ГЭРЛЭГСЭД вступившие в супружеские узы/а браз, супруги, ~ийн эрх супружеское право

ГЭРЛЭЛТ женитьба, вступление в брак, ~ **бүртгүүлэх** а) зарегистрировать брак, б) регистрация брака, ~ **цуцлуулах** расторгнуть брак, ~ийн баталгаа свидетельство о бракосочетании/бракe, ~ **цуцлуулах өргөдөл** заявление о расторжении брака, ~ийг хүчингүйд тооцох объявление брака недействительным

ГЭРЛЭХ жениться, вступить в брак, выходить замуж, **хайр сэтгэлээрээ** ~ брак по любви, ~ ёслол обряд вступления в брак, церемония бракосочетания, ~ ёслолын ордон Дворец бракосочетаний

ГЭРЛЭЭГҮЙ неженатый, холостой, незамужняя

ГЭРТЭЭ (у себя) дома, (к себе) домой, **гэр** ~ у себя дома, **гэр** ~ харих расходиться по домам, ~ **байгаа юм шиг байгаарай** будьте как дома, ~ **хоцрох** оставаться дома, **бор** ~ богд, **хар** ~ хаан *посл.* каждый у себя дома бог

ГЭРЧ свидетель, понятый, ~ **баримт** доказательство, подтверждение, ~ **болох** быть свидетелем, ~ **болгох/татах** брать кого-либо в свидетели, звать кого-либо в свидетели, ~ийг байцаах допрашивать свидетеля, ~ийн мэдүүлэг показания свидетеля

ГЭРЧИЛГЭЭ свидетельство, удостоверение, аттестат, **сургууль төгссөн** ~ свидетельство об окончании школы, **боловсролын** ~ аттестат зрелости, **төрсний** ~ свидетельство о рождении, **чанарын** ~ сертификат качества

ГЭРЧЛҮҮЛЭХ *побуд. от гэрчлэх*, выставлять свидетелем кого-либо

ГЭРЧЛЭГДЭХ *страд. от гэрчлэх*, быть засвидетельствованным, свидетельствоваться, ~сэн гэрээслэлтийн хувь заверенная копия завешания

ГЭРЧЛЭХ 1) быть свидетелем, давать показания, 2) свидетельствовать, удостоверять, **няцаашгүйгээр** ~ неопровержимо свидетельствовать о чём-либо

ГЭРЭВЧ 1) люстра, 2) канделябр, 3) футляр

ГЭРЭЛ свет, освещение, луч, **нарны /сарны** ~ солнечный/лунный свет, **өдрийн** ~ дневной свет, **ногоон** ~ зелёный свет, **цахилгаан/хниймэл** ~ электрическое/искусственное освещение, ~ **гаргах** засветить, давать свет, ~ **гарах** осветиться, освещаться, ~ **унтраах** выключить свет, ~ **асаах** включить свет, ~ **орох** становиться светлым, ~ийн жил световой год

ГЭРЭЛГҮЙ неосвещённый, тёмный, ~ **гудамж** неосвещённая улица

ГЭРЭЛТ светлый, лучезарный, ~ **наран** лучезарное солнце, ~ **ирээдүй** светлое будущее, ~ **загас** складчатогрудые (рыба), ~ **харалзай** светящиеся анчоусы, ~ **чнмэд геол.** опал, ~ **эрдэнэ геол.** шпинель, **мянган** ~ солнце, **цагаан** ~ луна

ГЭРЭЛТҮҮЛЭГ освещение, гудамжийн ~ уличное освещение

ГЭРЭЛТҮҮЛЭГЧ 1) светильник, осветитель, 2) прожектор

ГЭРЭЛТҮҮЛЭХ *побуд. от гэрэлтэх*, освещать, озарять, заливать светом, просвечивать/светить

ГЭРЭЛТҮҮР 1) светильник, 2) фара, прожектор

ГЭРЭЛТЭЙ светлый, освещённый, ~ **болгох** освещать, озарять

ГЭРЭЛТЭМ светлый, лучезарный голос, «Хайртай амраг минь шөнөдөө ~ царайлаг даа» (Явуухулам) Лнцо незабвенной любовью лучезарно даже в ночи (Явуухулан)

ГЭРЭЛТЭХ быть освещенным, светиться; сиять, сверкать, тод/бүдэг ~ ярко/тускло светиться

ГЭРЭЭ договор, пакт, контракт, энх тайвны/хамтын ~ мирный/коллективный договор, иайрамдал хамтын ажллагааны тухай ~ договор о дружбе и сотрудничестве, хиллийн ~ договор о границе, худалдааны ~ торговый договор, харилцан туслалцах тухай ~ договор о взаимной помощи, цөмийн дайныг сэрэмжлэн зайлуулах, стратегийн зэвсэглэлийг хязгаарлах тухай ~ договор о предотвращении ядерной войны и об ограничении стратегических вооружений, ~ байгуулах заключать договор, ~ батлах ратифицировать/утверждать договор, ~нд гарын үсэг зурах подписывать договор, ~г батламжлах эрх право утверждать договоры, ~ биелүүлэхээс татгалзах отказ от выполнения договора, ~ цуцлах расторгение договора, ~ний хэм хэмжээ договорные нормы, ~ний тал сторона в договоре, ~гээр тогтсон үнэ контрактная цена, ~ний үүргийг дуусгавар болгох прекращение обязательств по договору

ГЭРЭЭЛЭХ заключать договор/соглашение, договариваться, соглашаться, нүүрс ~ заключить договор на поставку угля, договориться о поставке угля

ГЭРЭЭС завет, завещание, багшийнхаа ~сийг дагах следовать заветам учителя, по заветам учителя, ~ хийх сделать завещание

ГЭРЭЭСЛЭЛ завет, завещание, шинэ ~ новый завет, хуучин ~ ветхий завет, ~ гүйцэтгэгч исполнитель завещания, ~ээр өв залгамжлагч наследник по завещанию (по закону)

ГЭРЭЭСЛЭХ завещать, өв хөрөнгө хүүдээ ~ завещать имущество своему сыну

ГЭСГҮЙ каноник, служитель монастыря

ГЭСГЭЛЭН немёрзлый, талый (напр. о мёрзлом мясе)

ГЭСГЭЭХ 1. побуд. от гэгсгэх, оттаивать, давать оттаивать, мах ~ оттаивать замороженное мясо

ГЭСГЭЭХ 2. наказывать, подвергать наказанию, буруутныг ~н цээрлүүлэх наказывать виновного

ГЭСЭХ 1. оттаиваться, газар ~в земля оттаяла

ГЭСЭХ 2. смиряться, утихомириваться, ~ч номхрох стать смиренным/покорным

ГЭТЛҮҮЛЭХ побуд. от гэтлэх, избавлять, освобождать от чего-либо

ГЭТЛЭГДЭХ страд. от гэтлэх, быть избавленным, быть освобождённым

ГЭТЛЭХ 1) избавляться, освобождаться, 2) переходить, переправляться, преодолевать, өнчнөөс ~ избавиться от болезни, өрнөөс ~ освободиться от долгов, ус ~ переправляться через реку, бэрхшээлийг ~ преодолевать трудности

ГЭТЭЛ союз. но, однако, явья ~ тийз байдаггүй хочотса уехать, да билетов нет

ГЭТЭХ 1) подсматривать, следить, пристально смотреть, 2) красться, подкрадываться, подстергать, подкарауливать,

алдалгүй ~ следить не спуская глаз, ~ж явах а) высматривать, выслеживать, б) идти крадучись, осторожно пробираться, ~ж ойртох подкрадываться, ~ж суух/харуулдах подстергать, подкарауливать, сидеть в засаде

ГЭЧ горчица, ~ийн сав горчичница

ГЭШҮҮ ветвь, ветка, сучок, сучья, ~ ихтэй мод ветвистое дерево, ~ түүх собирать ветви

ГЭЭГДҮҮЛЭХ побуд. от гээгдэх, терять, лишаться чего-либо, утрачивать

ГЭЭГДЭЛ 1) потеря, утрата, 2) отставание, опоздание, хаягдал ~ нарн. потеря, урон, ~ эд хөрөнгө брошенное имущество

ГЭЭГДЭХ побуд. от гээх, 1) теряться, потеряться, быть оставленным, быть затерянным, 2) отставать, опаздывать, бие биенээсээ ~гүй явах идти на отставая друг от друга

ГЭЭХ терять, утрачивать, оставлять, мөнгө ~ потерять деньги, хүний мөсөө ~ потерять совесть

ГЭЭЧ: юу ~ийн сайхан юм бэ! как хорошо! хэн ~ хүн бэ! кто он такой? **ГЭЮҮРЭХ 1)** унивать, быть подавленным горем, печалиться, тосковать, 2) задумываться

ГЯЛ: ~ цал хүи а) чистоплотный человек, б) проворный/оперативный человек, ~ цал өрөө чистая, уютная комната

ГЯЛААН блестящий, сверкающий, сияющий, яркий, ~ юм харагдаана виднеется что-то блестящее, что-то блестит

ГЯЛАВ: ~ хийх мерцать, поблёскивать, ~ од Сатурн

ГЯЛАЙЛАА спасибо, танд их ~ большое вам спасибо

ГЯЛАЙЛГАХ побуд. от гялайх, радовать, обрадовать, возбуждать радость, доставлять радостное удовольствие

ГЯЛАЙХ 1. обрадоваться, быть радостным, просиять от радости, би танд их ~лаа спасибо, я очень рад вам

ГЯЛАЙХ 2. блеснуть, сиять, ярко светиться

ГЯЛАЛЗАХ блеснуть, сверкать, сиять, ~сан амжилт блестящие успехи, ~тал харнулах блестяще отвечать, одод ~на звезды мерцают

ГЯЛАЛЗУУЛАХ побуд. от гялалзах, сверкать чем-либо, нүдээ ~ сверкать глазами

ГЯЛБАХ ярко сверкать, блеснуть, слепить, цахилгаан ~на сверкают молнии, цасанд нүд ~на снег слепит глаза, нүд ~м хурц гэрэл ослепительный свет

ГЯЛГАР блестящий, сверкающий, глянцевоый, ~ шил сверкающее стекло, ~ цаас глянцева бумага, ~ уут полиэтиленовые мешки

ГЯЛС: ~ ~ хийх то н дело сверкать, часто поблёскивать

ГЯЛСХИЙХ 1) блеснуть, сверкнуть, 2) делать молниеносное движение, проходить моментально, цахилгаан ~в сверкнула молния, ~гээд босох встать очень быстро, мгновенно встать

ГЯЛТАЙХ сверкать, блеснуть, становиться сверкающим, лисниться

ГЯЛТАЛЗАХ сиять, сверкать, блеснуть

ГЯЛТГАНАХ блеснуть, сверкать

ГЯЛТГАР блестящий, сверкающий, лоснящийся, гладкий

ГЯНДАН тюрьма, темница, тюремный, ~д хорих бросить/заклочить в тюрьму, ~гийн хуяг/харгалзагч тюремный надзиратель, тюремщик, ~гийн дэглэм тюремные порядки, тюремный режим

ДАА 1. великий, большой, ~ лам настоятель монастыря ~ хүрээ дореволюционное название Улан-Батора.

ДАА 2. модальная частица: ведь, же, конечно, бесспорно, яв ~ идите же

ДААВАР I, гормоны, бэлгийн ~ половые гормоны, ~ эмчилгээ гормональное лечение.

ДААВАР II, болого, тонкое место.

ДААВАРЛАХ, потеть, лосниться.

ДААВУУ ткань, материя, ноосон ~ шерстяная ткань, эрэн, цоохор ~ ситец, орны (дэвсгэр) ~ простыня, хөнжлийн ~ пододеяльник, тагий ~ бязь, бөс ~ текстиль, үстэй ~ фланель, бу-мазая.

ДААВУУН матерчатый, сделанный из ткани

ДААГА 1. двухгодовалый жеребёнок, стригунок, лончак, ~ сургах объезжать двухгодовалого жеребёнка, ~н тором годовалый верблюжонок, ~ нэхэх сыграть матч-реванш, брать реванш

ДААГА 2. перекладина крыши юрты

ДААГА 3. крестовина, поперечина шатра, палатки

ДААГА 4, алаг лаага тушканчик большой, дааган атаахай буро-зубка средняя, дааган чих конский малый шавель.

ДААГДАХГҮЙ, увесистый, непоёмный.

ДААГЧ 1) поручитель, 2) ответственный, 3) несущий, батлан ~ийн гарын үсэг подпись поручителя

ДААДАГ 1) острый, отточенный, 2) перен. выдерживающий, терпящий, сайн ~ хутга острый нож, тоглоом ~ хүн человек, принимающий шутку

ДААЖИГНАХ шутить, подтрунивать, подшучивать, разнить, чн битгий ~аад бай! ты не дразнись! ты не шути! хүнээр ~ шутить над кем-либо, насмеяться над кем-либо

ДААЖИН 1) подтрунивание, шутка, насмешка, дразнилка, 2) издевательство, издёвка, бие биеэ ~ хийх подтрунивать друг над другом, дүүжин ~ качели

ДААЛГАВАР поручение, задание, заказ, захиа ~ наказ, даргын ~аар по поручению начальника, гэрийн ~ домашнее задание, улсын ~ государственный заказ, ~ өгөх давать поручение, ~ биелүүлэх выполнить задание, ~ын гэрээ договор поручения, төлбөрийн ~ платёжное поручение, ~ гүйцэтгэгч поверенный, ~ өгөгч доверитель

ДААЛГАХ поручать, возложить, вменить в обязанность, хийхийг ~ поручить сделать, хоол ~ обедать за счёт другого, быть угощаемым

ДААЛИМБА далямба (род хлопчатобумажной ткани)

ДААЛИН 1) перемётная сумка, 2) чехол для табакерки, ~гаа эмээлдээ гайзгалах приторочить суму к седлу

ДААЛТ 1) поручительство, рочательство, 2) ответственность, 3) острота, наточенность (напр. ножа), бие ~ самостоятельность, батлан ~ поручительство, рекомендация, ~д авах брать на поруки, ~д гаргах отпускать на поруки, ~ын баталгаа гарантия поручительстваа

ДААЛУУ домино, игральные кости, ~ тоглох играть в домино

ДААЛЦАХ совм. от даах, брать на себя что-либо совместно с кем-то, принимать расходы на себя вместе с кем-либо

ДААМ шашки, шашечная игра, ~ын хөлөг шашечная доска, ~ын тэмцээн шашечный турнир, ~ тавих/тоглох играть в шашки, ~ гаргих выходить в дамки, зуун буудалт ~ столеточные шашки

ДААМАЛ нарядчик, прораб, управляющий, староста, барилгын ~ прораб, аравны ~ десятник, соёлын сангийн ~ казначей фонда культуры

ДААМГАЙ 1) терпеливый, выносливый, кропотливый, усердный, напористый, устойчивый, 2) умелый, надёжный, халуун ~ теплоустойчивый, термостойкий, огнеупорный, өл ~ выносливый к голоду, привычный к голоду

ДААМДАХ играть в шашки

ДААМЖРАЛ усиление, углубление

ДААМЖРАХ усиливаться, заходить далеко, өвчин нь ~чээ болезнь его прогрессировала

ДААНЧ слишком, чересчур, чрезмерно, уж, ~ дээ это уж слишком, энэ ~ үнэтэй юм это слишком дорого, ~ оройтжээ слишком поздно, ~ дэндүү юм это уж слишком!

ДААПААЛАХ подтрунивать, подшучивать, дразнить, насмеяться

ДААРАХ забнуть, мёрзнуть, ощущать холод, би ~ч байна мне холодно, яарвал ~на посл. послешншь — людей насмешничь

ДААРДАС зябкость, озноб, ~ хүрэх ощущать холод/дрожь, чувствовать озноб

ДААРУУЛАХ побуд. от даарах, вызывать озноб, замораживать, простужать

ДААРЬ, ссадина на спине животного. иаминка.

ДААТГАГЧ страховщик

ДААТГАЛ страхование, страховка, нийгмийн ~ социальное страхование, амь ~ страхование жизни, ~ын гэрчилгээ страховка, страховой сертификат, страховое свидетельство, ~ын үнэ страховая стоимость, ~ын үнэлгээ страховая оценка, ~ын эрсдэл страховые риски, ~ын тохнолдол страховой случай, өр төлөгдөөгүйгээс үүссэн алдагдлын ~ страхование от потерь, вызванных неуплатой долгов, залбирал ~ молитва, мольба

ДААТГАХ 1) страховать, 2) верить судьбу в распоряжении кого-либо, полностью полагаться на кого-либо, верить, амиа ~ страховать жизнь, хөрөнгөө ~ страховать имущество

ДААТГУУЛАГЧ страхователь

ДААТГУУЛАХ быть застрахованным, иметь страховку

ДААХ 1. 1) быть в состоянии поднимать/нести что-либо, 2) выносить, терпеть, выдерживать, переносить, ачаа ~ суметь поднять тяжесть, ~ж ядах еле еле нести/поднять, быть не в состоянии поднятия, тоглоом ~ понимать шутку, уметь терпеть шутку, өвчин ~ переносить боль, өвлийн хүйтнийг ~ выдерживать зимний холод, архн ~ уметь пить, не пьянеть от водки, жаргал ~гүйн зовлон не выдержать испытания счастьем, беситься с жиру, не уменне оценить счастье

ДААХ 2. брать на себя, принимать на себя, ручаться, гарантировать, отвечать, би толгойгоороо ~я я ручаюсь головой, я отвечаю головой, бие ~ быть самостоятельным, өдрийн хоол ~ брать на себя расходы за обед

ДААХ 3, пропитаться, пронизать.

ДААХИРАХ сваливаться, спутываться (о волосах, шерсти), адууны дэл нь ~чээ у лошади грива свалыался

ДААХИ 1) линька, свалывающаяся шерсть, свалившиеся волосы, 2) волосы младенца (не стриженные со дня рождения), ~а хаях/гээх линять (о животных), хүүхдийн ~ авах найр церемония первой стрижки волос у младенца, ритуал инициации мальчиков от младенчества в детство

ДААЦ 1. 1) грузоподъёмность, предельная нагрузка, способность поднимать/нести тяжести, 2) перен. надёжность, основательность, серьёзность, сдержанность, нх ~ын машин автомобиль большой грузоподъёмности, машины ~аар, ~ын хирээр в зависимости от грузоподъёмности машины, ~ хэтрүүлэн сверх грузоподъёмности, свыше предельной нагрузки

ДААЦ 2. подходящий для резки/рубки, острота, наточенность

ДААЦГАЙ 1) способный поднимать/нести тяжести, поднимающий/несущий тяжёлый груз, 2) надёжный, обосновательный, продуманный, серьёзный, сдержанный, их ~ өргөгч кран большой грузоподъёмности, ~ үг хэлэх сказать серьёзные/продуманные/веские слова, ~ мэх коронные/надёжные приёмы (в спортивной борьбе)

ДААШГҮЙ 1) невыносимый, невыполнимый, тяжёлый, 2) очень, чрезвычайно, ~ хүнд чрезвычайно тяжёлый/непосильный, ~ их ажл м невыполнимая/слишком большая работа, очень много работы

ДААШИНЗ дэли из тонкой ткани без подкладки, халат из тонкой материи, платье, сарафан.

ДАВ в сочетании служит для обозначения внезапности или мгновенности действия: ~ дув хийх вздрагивать, ~ хийн босох вдруг вскопичить, ~ дээр долоо мэхлэх мгновенно обвести вокруг пальца, ~ дээр далай хоёр худал хэлэх безбожно лгать; врать, как сивый мерин, ~ дээр пока, на первых порах, тут же, сразу, ~ын өмнө прежде всего

ДАВАА 1. понедельник

ДАВАА 2. 1) горный перевал, препятствие, трудности, ~ны зам дорога через перевал, хэцүү ~ большие препятствия, ~ны орой вершина перевала, үхлийн ~н дээр на краю смерти

ДАВАА 3. спорт. тур, раунд, этап, круг, тэмцээний эхний ~ первый тур состязания, бөхийн ~барилдааны тавын ~ шувтарлаа коичился пятый тур национальной борьбы

ДАВААТАЙ 1) имеющий перевал, 2) перен. трудный, тяжёлый

ДАВАГДАХ страд. от давах, преодолевать, быть преодолеваемым/преодоленным

ДАВАГДАШГҮЙ 1) непобедимый, непреодолимый, 2) непроходимый, ~ хүч непреодолимая сила, форс-мажор

ДАВАЛТ переход, преодоление

ДАВАМГАЙ превышающий, превосходящий, надменный, ~ зан надменность, высокомерный характер, хүчээр ~ превосходящий силой

ДАВАМГАЙЛАХ 1) превосходить, превышать, обнаружить превосходяство над кем-либо в каком-нибудь отношении, 2) проявлять надменность, хүчээр ~ превзойти всех силой, тоогоор ~ иметь численное превосходяство

ДАВАХ 1. 1) переходить через что-либо, 2) преодолевать, побеждать, превышать, уул ~ перейти через горы, хашаа ~ перелазить через забор, даваа ~ а) брать перевал, переходить через перевал, б) преодолевать трудности, бэрхшээлийг/саадыг ~ преодолевать трудности/преграды, ~ж гарах/туулах преодолевать, побеждать, хил ~ переходить через границу, үгээр ~ замкнуть рот, преодолевать/побеждать словами, ~ж заалдах обжаловать, апеллировать, ~ж заалдах гомдол кассационная жалоба, ~ж заалдах үндэслэл кассационное основание

ДАВАХ 2. побеждать в борцовском туре, ~сан бөх победивший в туре борец

ДАВАХГҮЙ 1) не превышать, не превосходить, не переходить, 2) непреодолимый

ДАВГҮЙ легко, безразлично, ничего не значит, нинчөм, легко переносятся, өдөржингөө ажил хийсэн хэр нь ~ байв работал целый день и ничего

ДАВШГҮЙ непреодолимый, непобедимый, чрезвычайно трудный, дааж ~ невозможный поднять/выполнить

ДАВЖАА хилый, недоразвитый, ~ хүүхэд слаборазвитый/недоразвитый ребёнок, ~ хурга хилый агнёнок

ДАВЖААДАХ становиться слишком хилым, быть слишком недоразвитым

ДАВЖААРАХ быть хилым; быть плохоразвитым

ДАВЖГАНАХ 1) дрожать от холода, трястись от холода, 2) вертеться, суетиться, юлить, шүд ~ стучать зубами

ДАВИГНУУР любящий болтать/тараторить, тот, кто безумолку говорит, ~ эм болтуня, тараторка, брюзга

ДАВИРАА привыкший ударами ног по бокам заставлять лошадей под седлом идти быстрее, пришпаривать

ДАВИРАХ 1. понукать/погонять лошадь пришпариванием

ДАВИРАХ 2. вести себя эгоистично

ДАВИРХАЙ древесная смола, дөготь, нарсны ~ сосновая смола, живица, өтгөи ~ густые смолы, ураны ~ смолка урановая, үнэрт ~ пахучие смолы, ~и шүүс скипидар

ДАВИРХАЙГҮЙ содержащий мало смолы, несмолистый, ~ мод несмолистые деревья

ДАВИРХАЙДАХ смолить, осмаливать, натирать/пропитывать смолоу, смазывать дөгтем, тэрэгний гол ~ смазать дөгтем осн у телег

ДАВИРХАЙЛАХ 1) гнать дөготь, добывать смолу из хвойных деревьев, заниматься смолокурением, 2) смолокурение

ДАВИРХАЙЛАГ смолистый, смолеватый, ~ чанар смолистость, насыщенность смолоу

ДАВИРХАЙТАЙ смолистый, ~ мод смолистое дерево, ~ банз смолистая доска

ДАВИРХАЙТАХ смолиться, пропитываться смолоу, становиться смолистым

ДАВЛАГАА волна, вал, далайн ~ морские волны

ДАВЛАГААЛАХ волноваться, бурлить, бушевать (о море)

ДАВЛАХ волноваться, бурлить, бушевать (о море)

ДАВРААХ побуд. от даврах, привести к необузданности, делать неукротимым, несдерживаемым

ДАВРАГЧ ничем не сдерживаемый человек, хэт ~ид экстремисты

ДАВРАМГАЙ/ДАВРАМХАЙ привыкший вести себя необузданно, ничем не сдерживаемый

ДАВРАХ быть неумеренным, необузданным, зарываться, выпендриваться, заноситься, переходить все границы, битгий ~аад бай! не зарывайся, не выпендривайся, не заносись

ДАВЧУУХАН довольно тесный/узкий, несколько ограниченный в чём-нибудь, успешный

ДАВШГҮЙ непреодолимый, не превосходящий, ~ даваа/саад непреодолимое препятствие/затруднение, ~ ажил невыполнимая работа

ДАВШИЛТ 1) наступление, продвижение вперёд, наступательный, 2) прогресс, достижение, ~д орох перейти в наступление, ~д оруулах повести в наступление, шийдвэрлэх/ширүүн ~ решающее стремительное наступление, стратегийн ~ын зэвсэг стратегическое наступательное оружие

ДАВШИЛТГАЙ прогрессивный, успешный, ~ үзэл бодол прогрессивные взгляды, ~ хэрэг прогрессивное дело, успешная работа, ~ ажиллах успешно работать

ДАВШИХ наступать, продвигаться вперёд.

ДАВШЛАХ 1) стремительно нападать, 2) атаковать, активно действовать против кого-либо, дайрч ~ нападать, атаковать, хэл амаар дайрч ~ оскорблять словесно, урагш тэмүүлэн ~ стремительно продвигаться вперёд, вратся вперёд

ДАВШЛУУЛАХ побуд. от давших, 1) продвигать вперёд, выдвигать, 2) повести в наступление, вести в атаку

ДАГАВАР 1) лингв. суффикс, 2) результат, последствие, ~ үг послелег, үр ~ последствие, 3) ~ хүүхэд ребёнок от прежнего брака

ДАГАГЧ следующий за кем-либо, последователь, попутчик

ДАГАЛДАГЧ 1. спутник, сопутствующий, ~ махбод спутник-элемент, ~ металл сопутствующие металлы

ДАГАЛДАГЧ 2. подголосок, подражающий кому-, чему-либо, **аялдан/аядаи** ~ сообщник, приспешник, попутчик, 12 ~ 12 апостолов

ДАГАЛДАН сопутствующий, следующий, помогающий, ~ **сурагч** практикант, стажёр, ассистент, ~ **багш** преподаватель-ассистент, ~ **аар ажиллах** работать в качестве помощника у кого-либо

ДАГАЛДАХ следовать за кем-либо, следовать по пятам, присоединиться к кому-либо, сопровождать, ~ **зардал** накладные расходы, ~ **сан** нехцөл побочное условие, ~ **н бичнг** накладная, «сопродилловка», **ерөхийн сайдыг** ~ **н явах** сопровождать премьер-министра в поездке

ДАГАЛТ сопроводительный, сопровождающий, ~ **бичнг** сопроводительное письмо, ~ **хүмүүс** ~ **нар** сопровождающие лица, свита

ДАГАЛЦАХ *совм. от дагах*, идти вместе, следовать рядом

ДАГАХ следовать за кем-либо, сопутствовать кому-либо, сопровождать кого-нибудь, преследовать кого-либо, подчиняться, **хойноос нь мөрий нь** ~ следовать за кем-либо по пятам, **ёс заншлыг** ~ следовать обычаю, **үг** ~ подчиняться чьим-либо словам, следовать советам, поддакивать, **жиншээ** ~ следовать примеру, ~ **ж мөрдөх** накладные расходы, **тушаал** ~ подчиняться приказу, ~ **ж явах** сопровождать, ~ **ж дуулах** подпевать, ~ **ж дуурайх** подражать, имитировать, ~ **н баясагч** симпатизирующий кому-, чему-либо, поклонник, верующий, **дагаар орох** добровольно принять чье-либо подданство, **усы нь уувал, ёсыг нь** ~ **на посл. букв.** соблюдай обычаи того народа, чью воду пьёшь

ДАГАЦГААХ идти вместе, следовать вместе (о множестве лиц)

ДАГДГАНАХ семенишь, идти мелкими шагами, неуклюже двигаться (о низком человеке)

ДАГЖИР твёрдое, затвердевшее, ~ **хөрс** твёрдая почва

ДАГЖИХ дрожать, трястись, **даарсаас** ~ **н чичрэх** дрожать от холода, **айснаас** ~ **н чичрэх** дрожать от страха

ДАГЗ область затылка, ~ **ны ис** затылочная кость, ~ **ны заадас шов** затылочный

ДАГИНА 1) фея, 2) красивая очаровательная женщина, **лусын** ~ русалка, **Азийн цагаан** ~ Белая фея Азии, *перен.* г. Улан-Батор

ДАГНАН всё время, постоянно, непрерывно, ~ **наадаж болохгүй** нельзя играть всё время, ~ **ажиллах** работать по определённой/по одной специальности

ДАГНАХ исполнять что-либо бессменно, выполнять одно и то же, специализироваться на чём-либо

ДАГТАРШИХ трамбоваться, уплотняться, стать плотнее, делаться более плотным/твёрдым

ДАГТАРШУУЛАХ трамбовать, уплотнять, делать более плотным/твёрдым, **газар** ~ уплотнять землю, **сэвсэгэр шороог** ~ трамбовать рыхлую землю

ДАГТРАХ трамбовать, уплотнять, затвердевать

ДАГУУ 1) вдоль, 2) согласно, в соответствии с, **замын** ~ вдоль дороги, **зааврын** ~ согласно инструкции, **дүрмийн** ~ в соответствии с правилами/положениями

ДАГУУДАА всё, в общем, все вместе, повсеместно, везде

ДАГУУЛ сопровождающий, **хиймэл** ~ искусственный спутник, ~ **охин** падчерица, ~ **хүү** пасынок

ДАГУУЛАХ вести за собой, заставлять следовать за кем-либо

ДАГШИН рай, райское место, **ариун** ~ **орон** святое место

ДАГШАА: ~ **жүжиг** мюзикл, ~ **жүжиглэн** варьете

ДАДААГҮЙ непривычный, необычный, ~ **ажил** непривычная работа, ~ **орчин** непривычная обстановка

ДАДАЙХ быть коротким, оказываться коротеньким (об одежде)

ДАДАЛ навык, опыт, ~ **зуриил** *парн.* привычки, ~ **олох** ~ **тай болох** приобретать навык/опыт, **над энэ ажлыг хийх** ~ алга у меня ещё нет опыта в этой работе

ДАДАМГАЙ 1) имеющий опыт, опытный, 2) привычный, имеющий навык, 3) ловкий, сноровистый, ~ **жүжигчин** виртуоз, **сурамгай** ~ *парн.* опытный, сноровистый

ДАДАР 1) флаг, 2) тройка (в картах)

ДАДАХ привыкать, приобретать навык, свыкаться с кем-, чем-либо, **ажилд** ~ привыкать к работе, **шинэ байдалд** ~ привыкать к новой обстановке

ДАДГАР очень короткий (об одежде), ~ **дээл** коротенькая шуба

ДАДГАРДАХ быть слишком коротким, оказываться коротеньким (об одежде)

ДАДЛАГА навык, опыт, умение, практика, **хөдөлмөрийн** ~ трудовые навыки, ~ **чадаар** практические навыки, ~ **олох** приобрести навыки, ~ **хийх** проходить практику, ~ **ын хичээл** практические занятия, практика, ~ **ын ажл** практическая работа

ДАДЛАГАГҮЙ неопытный, не имеющий навык к чему-нибудь, ~ **ажилчин** неопытный работник

ДАДЛАГАГҮЙДЭХ не иметь опыта, оказываться неопытным, проявлять неумение

ДАДЛАГАЖИХ стать опытным, набираться опыта

ДАДЛАГАТАЙ опытный, квалифицированный, имеющий сноровку/навык, натренированный, **олон жилийн** ~ **багш** педагог, имеющий многолетний опыт

ДАЖГҮЙ *разг.* ничего, неплохой, ничего себе, довольно сносный, вполне терпимый, **тэр охин над ер нь** ~ **санагдлаа** мне та девушка показалась очень даже ничего, «Мелис» кафе ~ **хоолтой** в «Мелис» кафе кормят прилично

ДАВЧУУДАХ быть слишком тесным, оказываться чересчур узким, быть слишком ограниченным в чём-нибудь, быть очень поспешным

ДАЖИН 1) мародёрство, разбой, грабёж, мародёрство, 2) скудность пищевых продуктов, острая нехватка продуктов питания, **дайн** ~ *парн.* военное бедствие, военные действия, смута военного времени

ДАЙВАЛЗАХ качаться, колебаться, шататься, **давалгаанд** ~ качаться на волнах

ДАЙВАЛЗУУЛАХ *побуд. от дайвалзах*, качать, колебать, колыхать, шатать

ДАЙВАР оказия, прибавка, присоединение чего-либо к чему-нибудь, попутная доставка, ~ **ачаа** груз, отправленный с оказией, ~ **үг линга** наречие, ~ **хоолой** подголосок

ДАЙВАРЛАХ отправлять что-либо с оказией, переправить попутно

ДАЙВАХ качаться, шататься, колебаться, **гуйвж** ~ колебаться, быть в нерешительности, быть неустойчивым, оказаться непоследовательным

ДАЙВГАНАХ пошатываться на ходу, раскачиваться из стороны в сторону, колебаться, дрыгаться

ДАЙГДАХ *страд. от дайх*, быть доставленным с оказией, **замын машинд** ~ сесть на попутную машину

ДАЙЖИХ избегать чего, кого-либо, ~ **н зугатах** прятаться, **сбегать, гэрээсээ** ~ покидать родной дом

ДАЙЛАХ 1. угощать, устраивать приём/банкет, давать обед, **зочдыг** ~ угостить гостей

ДАЙЛАХ 2. завоевывать, воевать, идти войной, ~ **н эзлэх** завоевать, захватить, ~ **аар мөрдөх** идти войной

ДАЙЛАХ 3. соединять/прикреплять доски поперечиной

ДАЙЛЛАГА приём, банкет, угощение, **төлөөлөгчдөд зорнулан** ~ **хийх** устроить приём в честь делегации, ~ **д урх** приглашать на приём

ДАЙЛУУЛАХ *побуд.* от дайлах, угощаться, быть угощаемым

ДАЙН война, ~ **тулалдаан/байлдаан** война, битва, иргэний/дэлхийн ~ гражданская/мировая война, хүйтэн цөмийн ~ холодная ядерная война, ~ы өмнөх/дараах үе довоенный/послевоенный период, ~ зарлах объявить войну, ~ хийх/явуулах вести войну, находиться в состоянии войны, шударга/чөлөөлөх ~ справедливая/освободительная война, дэлхийн хоёрдугаар ~ Вторая мировая война

ДАЙР 1. 1) ссадина, потёртость, болячка, 2) короста, гной, наминка (на спине лошади), морины нь нуруу бүр ~ болжээ спина его лошади вся в иаминке, ~н дээр нь давс хийх подлить масло в огонь, посыпать рану солью

ДАЙР 2. сохатый олень (в отличие от «шоо буга» – пятнистый олень)

ДАЙР 3. морена, ёроолын ~ морена донная

ДАЙРАГДАХ *страд.* от дайрах, быть задетым кем-, чем-либо, подвергаться каким-либо воздействиям, ган гачигт ~ подвергаться засухе/стихийному бедствию, машинд ~ попасть под машину

ДАЙРАЛДАХ встречаться, попадаться, наткнуться, замд ~ встретиться в пути/по дороге, хотод ~ встретиться в городе, бид ~аагүй үджээ мы давно не встречались

ДАЙРАЛТ атака, нападение, нападки, агаарын ~ воздушная атака, дайсны ~ыг няцаах отразить нападение противника

ДАЙРАХ 1) нападать, атаковать, задевать, толкать, 2) заходить, заезжать попутно, 3) оскорблять, задевать словами, гэнэт ~ нападать врасплох, сав ~ паралич, быть разбитым параличом

ДАЙРЛАГА оскорбление, нападки, ~ дайрах скоростижно умереть, внезапно скончаться

ДАЙРУУЛАХ *побуд.* от дайрах, быть задетым, быть атакованным

ДАЙРЦГААХ нападать, атаковать, задевать, толкать (о многих)

ДАЙСАГНАХ враждовать, питать вражду, ненавидеть, хүнд ~ питать вражду к кому-либо, ~сан байдал враждебность

ДАЙСАН враг, противник, неприятель, заналт ~ злейший/заклятый враг, ~ны цэрэг вражеское войско, неприятель (о детях: шалун, хулиган), ~ыг довтолж бут цохих атаковать врага и разбить его

ДАЙСАНТАЙ вредный, вредительский, злой, опасный, мстительный, ~ этгээд вредный/мстительный тип (о человеке)

ДАЙТАХ находиться в состоянии войны, сражаться, воевать

ДАЙХ попутно с кем-либо отправлять, отправлять что-нибудь с okazji

ДАЙЧИН боевой, воинствующий, воинственный, ~ замнал боевой путь, ~ улс династия Цин

ДАЙЧЛАГА мобилизация, цэрэг ~ мобилизация армии/в армию, бүх нийтийн ~ явуулах провести всеобщую мобилизацию

ДАЙЧЛАГДАХ *страд.* от дайчлах, быть мобилизованным, мобилизоваться, цэрэгт ~ быть мобилизованным в армию, Тамир, Тэмүүжин нар толь бичгийн ажлалд ~аад удаж байна Тамир, Тэмүүжин уже давно мобилизованы на работу над словарём

ДАЙЧЛАХ мобилизовать, привлекать, цэрэгт ~ мобилизовать в армию, анхаарлаа ~ сосредотачивать внимание, хүчээ ~ мобилизовать силы

ДАЛ 1. лопатка, ~ мөр *парн.* плечо, ~ы нь шороодох, ~аар нь газардуулах класть/положить на лопатки, ~аа хавчих/хумжих сдвигать лопатки, съёжигтса, ~ тавих гадать по линиям бараньей лопатки, ~ы нь шороодуулах положить на обе лопатки

ДАЛ (ан) 2. 1) семьдесят, 2) большое множество, ~н долоон чавганцын ажилтай байх иметь всяких дел неприворот, ~н булчирхайг илрүүлэх вскрыть всю подноготную, ~н долоон сургаал буулгах поучать, говорить в назидание, ~н үг дэлгэх болтат обо всём, говорить всякую всячину, ~н таваар бууж

өгөх сдаваться безоговорочно, далан хальс жимолость, далани давхар многослойный; название кладбища в Улан-Баторе

ДАЛ 3. пальма, ~ мод пальма

ДАЛ 4.: ~ ~ хийх/гэх болтат/говорить всякую ерунду, ~н худалч отчаянный лгуи, ~н хэлт чогчиги скворец

ДАЛААД около семидесяти, ~ жилийн тэртээ около семидесяти лет тому назад, хотоос ~ километрт в семидесяти километрах от города, ~ он семидесятые годы

ДАЛАВЧ 1. крыло, ~аа дэвэх махать крыльями, ~аа дэлгэх расправлять крылья, ~ны судал жыха крыла

ДАЛАВЧ 2. борцовский костюм

ДАЛАВЧГҮЙТЭН бескрылые

ДАЛАЙ 1) океан, море, 2) океанский, морской, ~ тэнгис *парн.* моря и океаны, ~д гарах выйти в море, ~гаар явах плавать по морю, ~д гарцгүй улс орон государство, не имеющее выхода к морю, ~н түвшингээ дээш над уровнем моря, ~н эрэг/хөвөө морской берег, берег моря, ~н тээвэр морской транспорт, ~н аялал морское путешествие, путешествие по морю, ~н өвчин морская болезнь, ~н хөлөг океанские пароходы, ~н давалгаа океанские/морские волны, ~н алгана морской окунь, ~н бүргэд загас скоторляк, ~н бүрээ морской слизень, ~н морь морж, ~н мөгөөрс медуза, ~н цурхай тихоокеанский сарган, Номхон ~ Тихий океан, ~н боомт морской/океанский порт, ~н Ван асир. Нептун, Далай лам Далай-лама, далайн саргай цэцэг розмарин, далайн хөвөн губка.

ДАЛАЙ 2. много, обильный, бесчисленный, богатый, ~ баян нутаг очень богатая земля

ДАЛАЙЛГАХ грозить, пугать, внушать страх, үгээр ~ словесная угроза, ~н сүрдүүлэгч вымогатель, рэкистер

ДАЛАЙЛТ взмах, гарын ~ взмах руки, ~ нь их ч буулт нь зөөлөн хотя взмах сильный, но удар мягкий/лёгкий, *приблизительно:* замахнуться на рубль, ударить на копейку

ДАЛАЙХ размахиваться, замахнуться, замахнуться, гараа ~ размахиваться, ташуур ~ размахнуть кнутом

ДАЛАЙЦ размах, улам өргөн ~тай болох приобрести всё больший размах, бүтээн байгуулалтын өргөн ~ широкий размах строительства

ДАЛАЙЧИН моряк, мореплаватель

ДАЛАН 1. вал, плотина, насыпь, дамба, гряда, төмөр замын ~ железнодорожная насыпь, үерийн ~ дамба для защиты от наводнения

ДАЛАН 2. 1) задривок, 2) жир в задривке, ~тай нмөший жир в задривке, упитанный, даага ~тай, бяруу булчинтай онд мэнд оров уу? не потеряли ли в весе жеребят и телят за зиму благополучно ли провели зиму? прнветствие во время новогоднего праздника по лунному календарю

ДАЛАНТАА семьдесят раз

ДАЛБАА 1. флаг, төрийн ~ государственный флаг, туг ~гаар чимэглэх украсить флагамн, ~н дор, ~гаар халхавчлан под флагом, под покровительством

ДАЛБАА 2. спортивный костюм борцов

ДАЛБАА 3. парус, ~гаа босгох поднять парус, ~гаа буулгах свернуть/убрать парус, спускать парус

ДАЛБААТ парусный, ~ завь парусная лодка, яхта

ДАЛБАГА: ~ ~ хийх болтатся, колыхаться (о широком плоском предмете)

ДАЛБАГАНАХ мотаться, болтаться, колыхаться (о чём-нибудь широком и плоском предмете)

ДАЛБАГАР широкий, плоский, широкополый, оттопыренный, ~ малгай шляпа с широкими полями, ~ зах оттопыренный воротник, ~ навч широкий лист, ~ чих оттопыренные уши

ДАЛБАЙХ быть широким/широко раскрытым, быть распластанным, болгаться

ДАЛБАЛЗАХ мотаться, болгаться, колыхаться (о чём-нибудь широким и плоском предмете)

ДАЛБАС: ~ ~ хийх/гэх болгаться, колыхаться

ДАЛБИГА: ~ ~ хийх/гэх идтг/двигаться (о чём-либо о кривом плоском предмете)

ДАЛБИГАНАХ болгаться, ходить/двигаться (о чём-либо широким, плоском, кривом предмете)

ДАЛБИГАР кривой, наклонённый набок (о широком плоском предмете), ~ малгай широкополая шляпа

ДАЛБИЙХ свисать, отвисать, быть отвислым, мяться, терять форму

ДАЛБИЛЗАХ двигаться (о чём-либо широким, плоском, кривом предмете)

ДАЛД тайный, скрытый, нелегальный, тайно, скрытно, секретно, ~ газар укромное, скрытое местечко, ~ хэрэг тайное дело, ~ согог, ~ гэмтэл скрытый дефект, ~д нөөц скрытые резервы, ~ эдийн засаг теневая экономика, ~ орох прятаться, исчезать из виду, скрываться с глаз, ~ хийх спрятать что-либо, скрываться, хүнээс ~ тайно от челоаска, нүднээс ~ в отсутствие кого-либо, за глаза, скрытно, ~уур тайно, скрыто, ~ хорхой муз. скрытый голосок, ~ импорт невидимый импорт, ~ уурхай шахта, далдыг харагч ясновидец.

ДАЛДИРАА задёрганный, глаза отводящий

ДАЛДИРАХ 1) уклоняться, уклоняться от удара, вздрагивать, съёживаться, прятать глаза от испуга

ДАЛДИЧАА многократное уклонение от удара, робкий, пугливый, закомплексованный, часто прычущий глаза

ДАЛДЛАГЧ укрыватель, маскировщик

ДАЛДЛАХ скрывать, прятать, укрывать, маскировать, нуун ~ прятать, скрывать, гэмт хэргээ нуун ~ скрывать преступление

ДАЛДЛАЛТ укрытие, маскировка, өнгөлөн ~ маскировка

ДАЛДЛАГДАХ *страд.* от далдлах, быть укрытым, укрываться, маскироваться

ДАЛДУГААР семидесятый, ~ хуудсанд на семидесятой странце

ДАЛДУУ 1. липа, ~ мод цэцэглэж байна липа цветёт, 2. жёлудь

ДАЛДУУР закулисный, скрытый, незаметно, скрытно, тайно, тайком, ~ уулзах встречаться тайком, чамтай ~ уулздаг байснаа насан туршдаа мартахагүй всю жизнь буду помнить наши встречи украдкой, ~ муулах/муу хэлэх хулих, оговаривать тайком, ~ хорлох строить козни, нүднээс ~ тайком от глаз, за глаза

ДАЛЖГА: ~ ~ хийх/гэх двигаться криво, ходить косо, делать неестественные движения

ДАЛЖГАНАХ склоняться набок, ходить скривившись, искривляться

ДАЛЖГАР кривой на одну сторону, кособокий, неправильной формы, ~ хүзүү кривая шея, ~ эвэртэй үнээ корова с кривыми рогами

ДАЛЖИЙЛГАХ *побуд.* от далжийх, скривить, кособочить, стаптывать

ДАЛЖИЙХ кривиться, кособочиться, стать кривобоком, стаптываться, клониться набок

ДАЛЖИЛЗАХ часто искривляться, то и дело кривляться, двигаться кособоко

ДАЛЖИС: ~ ~ хийх/гэх двигаться криво, ходить косо, делать неестественные движения

ДАЛИЙЛГАХ *побуд.* от далийх, делать кривым, делать косым

ДАЛИЙХ 1) делаться кривым, кривиться, клониться набок, 2) быть несимметричным/неодинаковым, ~ж харах косо смотреть

ДАЛИЛЗАХ часто искривляться, то и дело кривляться, двигаться кособоко

ДАЛИМ okazия, повод, подходящий случай, удобный момент, ~нд нь ном авахаар орох кстатн зайти и за книгами, энэ ~аар воспользуясь этим случаем, попутно, ~ гаргах найти подходящий момент, аятайхан ~ олдлоо нашёлся хороший повод, нашёлся удобный момент

ДАЛИМДАХ пользоваться случаем

ДАЛИМДУУЛАХ *побуд.* от далимдах, использовать случай, воспользоваться моментом, поводом, чиний нрэхийг ~н воспользуясь твоим приездом

ДАЛИУ 1) кривой, косой, наклонный, 2) несимметричный, неодинаковый, ~ эвэртэй шар вол с кривыми рогами, ~ нүдтэй косяглазый, с раскосыми глазами

ДАЛИУДАХ оказываться кривым/косым, становиться ассиметричным, быть неодинаковым

ДАЛЛАГА обряд призываний счастья

ДАЛЛАХ махать руками, манить/звать чем-либо, гараар ~ махать руками, алчуураар ~ манить платком

ДАЛУУЛ всего семьдесят, все семьдесят, бид ~ байв нас было всего семьдесят

ДАЛЪ самые длинные перья крыла птнцы, ~ жигүүр *парн.* крылья

ДАМ 1. 1) посредство, при посредстве, посредством, 2) *при глазолах* часто соответствует приставке: пере-, ~ худалдах продавать через посредство кого-либо, спекулировать, ~ сонсох слышать через посредство кого-либо, услышать от других, ~аа өгөх передавать друг другу, ~ түрээслэгч субарендатор, ~ сураглах спрашиваться у другого о ком-либо, ~ үг слух, молва, слова, услышанные от других, ~ын наймаа/худалдаа спекуляция, ~ нотлох баримт косвенные улики, ~ хохирол косвенные убытки, ~ шалтгаант холбоо отдалённая причинная связь

ДАМ 2.: ~ гишгүүр трап, приставная лестница

ДАМ 3.: ~ыг нь авах привыкать, усваивать

ДАМЖАА курс, ламская степень, жолооны ~ водительские курсы

ДАМЖИГ сомнение, ~ алга нет сомнения

ДАМЖИГГҮЙ 1) несомненный, 2) несомненно, ~ үнэн несомненная правда, несомненно правильно

ДАМЖИГТАЙ 1) сомнительный, подозрительный, 2) сомнительно, подозрительно

ДАМЖИХ переходить, перебираться, ам ~ переходить из уст в уста, гар ~ переходить из рук в руки, гаальгүй ~н извтрэх беспощинный транзит, ~н извтрэх зорчигч транзитный пассажир, ~н өнгөрөх транзит, ~н өнгөрөх эд бараа транзитный груз, трнзитные товары, ~н өнгөрсний хураамж транзитная пошлина

ДАМЖЛАГА передача, передаточный, перевалочный, ~ бааз перевалочная база, ~ын цэг передаточный пункт, үйлдвэрийн ~ конвейеры производства, ~ын систем конвейерная система

ДАМЖЛАХ вместе с другим нести тяжесть на руках, поднимать груз вместе с кем-либо, гурвуул ~ нести втрём

ДАМЖУУЛАГЧ 1) посредник, маклер, 2) передатчик, хагас ~ полупроводник, цахилгаан ~ электропровода

ДАМЖУУЛАХ передавать, передавать через кого-либо, радиооор ~ передавать по радио, утсаар ~ передавать по телефону, мэдээ ~ передавать новости, сообщения, нууц баримт мэдээ ~ передавать секретные сведения, тушаал/даалгавар ~ передавать приказание/поручение, мэнд ~ передавать привет, ~н хийх худалдаа транзитная торговля, ~ж болохгүй чек чек непередаваемый, ~ чанар проводимость, ~н хөлслөгч подниматель

ДАМЖУУРГА 1) перекладина, 2) приставная лестница, 3) носилки, ~аар гол гарах/гатлах перейти ручей по перекладине

ДАМЛААЧИН спекулянт, спекулянтка

ДАМЛАХ спекулировать, перепродавать по повышенной цене, *өргөн хэрэгцээний бараа* ~ спекулировать предметам широко-го потребления

ДАМНАГДАХ *страд.* от *дамнах*, быть переключённым попере́к чего-либо

ДАМНАЛДАХ громоздиться, лежать попере́к чего-либо/через что-либо

ДАМНАХ нести на носилках, нести на палке/коромысле

ДАМНУУР 1) носилки, 2) коромысло, палка, шест (для переноски тяжестей)

ДАМНУУРГА 1) носилки, паланкин, 2) коромысло

ДАМНУУРЧИН носилщик, переносчик

ДАМПУУ неудачливый, провальный, ~ неудачник, ~ *ажил/хэрэг* полный провал, банкротство

ДАМПУУРАГЧ банкрот

ДАМПУУРАЛ провал, банкротство, *улс төрийн* ~ политическое банкротство, ~д *орох* потерпеть банкротство/неудачу, обанкротиться, ~д *орсон хэргийг хянан шийдвэрлэх шүүх* суд по делам о несостоятельности

ДАМПУУРАХ проваливаться, банкротиться, разоряться, ~санд *тооцсоныг мэдэгдэх* заявление о признании банкротом

ДАМЧИН спекулянт

ДАН 1. 1) один, один только, только, исключительно, 2) одиарный, однослойный, сплошной, ~ *ус* одна только вода, ~ *мах* одно только мясо, ~ *охид* одни девочки, только девочки, ~ *дээл* дели без подкладки, ~ *сэдвийн журам муз.* мономатематизм, ~ *борлуулалтын хэмжээ* нетто продажи

ДАН 2. всегда, всё время

ДАНАГАР 1) здоровый, крепкого телосложения, ядрёный, сильный, крупный, 2) твёрдый, уверенный, ~ *сайхан эр* здоровый красивый мужчина, ~ *алхаа* уверенный шаг, ~ *том мод* могучее дерево, ~ ~ *алхах* уверенно/твёрдо шагать

ДАНАГАРДАХ быть здоровым/могучим, быть грациозным, вести себя слишком уверенным, быть самоуверенным

ДАНАЙХ 1) быть здоровым, крепким, ядрёным оказываться красивым, 2) проявлять уверенность, 3) зазнаваться

ДАНАЛЗАХ 1) двигаться уверенно, 2) ступать грациозно, 3) *перен. разг.* хвастаться, задирать нос

ДАНГААР монополия, единолично, ~ *ноёрхох эрх* монопольное право, ~ *шийдэх шүүгч* единоличный судья, ~*аа* эзэмшигч единоличный владлец

ДАНГИНАТАЛ сильно, крепко, ~ *хөлдөх* смерзнуть накрепко, очень сильно замерзать, ~ *баглах/хүлэх* крепко-накрепко связать, *ажлаа цагт нь* ~ *дуусгах* образцово закончить работу в срок

ДАНГИНАХ 1) производить звуки ударом/колебанием чего-либо, звенеть, греметь, издавать звуки металлического тембра, 2) *перен.* усиливаться, крепчать, 3) *перен.* своеобразно должным образом завершаться, оперативно исполняться, *хонх* ~ж *байна* звенит колокол, *чих* ~на в ушах звенит, *хүйтэн* ~в мороз усилился, стоял трескучий мороз

ДАНГИНУУЛАХ *побуд.* от *дангинах*, завершать наилучшим образом, выполнять как следует, *ажлаа* ~ образцово выполнять работу

ДАНДАА всё время, всегда, постоянно, подряд, сплошь, ~ *бороо орж байна* всё время идёт дождь, ~ *миний танилдууд байна* сплошь мои знакомые

ДАНЖААД глава в китайской семье, хозяин дома, китаец, ~ богатый китаец, *перен.* богатый, зажиточный человек, дагаж *явахад дарга сайхан дарлаж суухад* ~ *сайхан* если крутить голову — то командиру (начальнику), если сесть на голову — то богатому китаю

ДАНЖУУР, 225 томный буддистский трактат.

ДАНИ Даня, датский

ДАНС счётная книга, журнал, список, счёт, ведомость, *мөнгөний* ~ кассовая книга, *харилцах* ~ текущий счёт, *орлого зарлагын* ~ смета доходов и расходов, ~ *хөтлөгч* счетовод, *эд хогшлын* ~ инвентарная книга, ~ *нээх* открывать счёт, ~ *дугуйлах* закрывать счёт, ~ *эзэмшигч* владлец счёта, ~ *хөтлөх* вести амбарную книгу, ~*аар төлөх* платить по счёту, ~ *бодох* свести счёты с кем-либо, рассчитаться с кем-либо, ~ *дугуйлах* порвать связи с кем-либо, *би ГХЯ-ны* ~ид *байгаа* я приписан к МИДу, *нахожусь* в ведении МИДа, ~*ны* *үдээсид оруулах* откладывать решение чего-либо на потом

ДАНСГҮЙ не состоящий на учёте, отсутствующий в списках, не внесённый в списки, не отмеченный в журнале

ДАНСЛАХ производить инвентаризацию, вносить в список, записывать в журнал, регистрировать, вести книгу (амбарную)

ДАНСТАЙ зарегистрированный, внесённый в списки, состоящий в списках, состоящий на учёте

ДАНХ чайник, ~*тай цай* чайник с чаем, ~*наас цай хийж авах* налить себе чай из чайника, ~ *охни разг.* ну и девочка!

ДАНХАГА: ~ ~ *хнийх/гэх* двигаться неуклюже/несоразмерно, шевелиться неловко

ДАНХАЙХ быть массивным/громозким, оказываться рослым, быть неуклюжим

ДАНХАЛЗАХ двигаться неуклюже (о громозком, большеголовом)

ДАНХАЛЗУУЛАХ *побуд.* от *данхалзах*, неуклюже двигать чем-либо, производить неловкие/несоразмерные движения, *толгойгоо* ~ неуклюже шевелить головой

ДАНХАР громозкий, неуклюжий, массивный, большой, рослый, ~ *толгойтой* большеголовый, с большой головой

ДАНХАГАНАХ двигаться неуклюже (о громозком, большеголовом)

ДАНХАГАР слишком громозкий, чересчур неуклюжий, очень рослый

ДАНХАГАРДАХ оказываться слишком громозким, быть слишком рослым

ДАНХРААД *разг.* применять домкрат, *машинны* ~ автомобильный домкрат

ДАНХРААДАХ *разг.* применять домкрат, поднимать домкратом

ДАРАА 1. после, затем, позже, ~ *гаар* несколько раз подряд, один за другим, *удаа* ~ неоднократно, часто, *дэс* ~ последовательность, *порядок*, *хатуу дэс* ~гаар в строгой последовательности, ~ *өдөр* следующий день, *жилийн* ~ через год, ~ *ир!* приходи потом!

ДАРАА 2. обуза, препятствие, преграда, помеха, *чи иад битгий* ~ бол ты не мешай мне, ~ *болох* чинить препятствие, чинить препятствие

ДАРААЛАЛ порядок, последовательность, очередь, *үсгийн* ~ алфавитный порядок, ~д *зөгсөх* стоять в очереди

ДАРААЛАХ делать по порядку, размешать в определённом порядке, ~ *н дуудах* вызывать по списку, *ээлж* ~н по порядку, один за другим, *толгой* ~н поголовно, *жил* ~н ежегодно подряд

ДАРААС обуза, препятствие, хүнд ~ болох быть для кого-либо обузой

ДАРААХ следующий, будущий, ~ *хичээл дээр* на следующем занятии/уроке, ~ *долоо хоногт* на следующей неделе

ДАРААХАН несколько позже, сразу после, вскоре, *би чиний* ~ *ирсэн* я пришёл сразу после тебя, *ажил тэрсны* ~ вскоре после работы

ДАРААЧ следующий, будущий, ~*ийн хүн ороорой!* войдите, следующий! (человек), ~*ийн өдөр нь* на следующий день, ~*ийн жил* будущий год

ДАРАВГАНАХ широко раскрываться (напр. о толстых губах), шевелить толстыми губами

ДАРАВГАР широко раскрытый/открытый, ~ амгай большеротый, ~ том уруул широко открытые толстые губы, ~ шарх открытая рана, ~ хар алгана большеротый чёрный окунь

ДАРАГДАХ быть подавленным, быть покрытым чем-либо, находиться под чем-либо, тоосонд ~ покрываться пылью, ажилд ~ быть заваленным работой, бодолд ~ погружаться в думы/в размышления, нойронд ~ погружаться в сон, ~ мал үнэт зүйл клад драгоценностей

ДАРАГДУУЛАХ побуд. от дарагдах, откладывать, положить отдельно, спрятать, сохранять, отсрочивать, бичиг ~ положить документ под сукио (отсрочить письмо), өргөдөл ~ откладывать заявление, нарочно спрятать заявление

ДАРАЙЛГАХ побуд. от дараих делать заскорузлым, давать твердеть, давать коробиться

ДАРАЙХ твердеть, коробиться, быть плотным, твёрдым, становиться высохшим, ~ж хатсан арьс заскозуля/засохшая шкура, ~сан өрөм плотная сушёная пенка молоко

ДАРАЛТ давление, цусны ~ кровяное давление, давление крови, өндөр ~ высокое давление, нам ~ низкое давление, улс төрийн ~ политическое давление, ~ хуудас сигнальный оттиск, ~ үзүүлэх оказывать давление

ДАРАЛЦАХ вместе подавлять, совместно преодолевать, участвовать в подавлении, дайсныг ~ принимать участие в подавлении врагов

ДАРАМ: алга ~ шириной с ладонь, хуруу ~ на один палец, шириной с палец

ДАРАМТ тяжесть, бремя, прессинг, давление, обуза, препятствие, ~ болох/учруулах являться обузой, чинить препятствие, хүнд ~аас салах избавиться от тяжелого бремени, разгибать спину, ~нд оруулах ставить в тяжелое положение

ДАРАМТГАЙ тяжёлый, тяжкий, обременительный, трудный, ~ажил тяжёлая работа, ~ үүрэг обременительные обязанности

ДАРАМТЛАХ обременять, затруднять, давать

ДАРАНГУЙ 1. диктаторский, властный, харгис ~ хүн жестокий человек, диктатор

ДАРАНГУЙ 2. скромный, приличный, ~ зан скромность, ~ охин скромная девочка, ~ ярих говорить скромно

ДАРАНГУЙЛАГЧ диктатор

ДАРАНГУЙЛАЛ диктатура

ДАРАНГУЙЛАХ диктаторствовать, властвовать, эксплуатировать, угнетать, улс оронд ~ захиргаа тогтоох установить в стране диктаторскую власть, ~ ёс диктаторство

ДАРАХ 1) давить, придавливать, прижимать, 2) подавлять, побеждать, укрощать, преодолевать, обуздывать, гасить, 3) прятать, скрывать, утаивать, покрывать, высиживать (яйца), 4) мариновать, консервировать, чулуугаар ~ придавливать камнем, няд бяц ~ раздавить, тамга ~ ставить печать, накладывать печать, бослого ~ подавлять мятеж, подавлять восстание, дайсан ~ побеждать врагов, уураа ~ подавлять свой гнев, нуун ~, ~ж нуух скрывать, прятать, покрывать, амаа ~ закрывать рот ладонью, өр ~ гасить, погашать долг, өндгөө ~ высиживать яйца, ногоо ~ мариновать овощи, ~сан ногоо маринованные овощи

ДАРВАГА: ~ ~ хийх/гэх то и дело широко раскрываться, часто открываться, перен. нести чушь

ДАРВАЙХ широко раскрываться, быть болшеротым, нохойны ~сан том ам широко раскрытая пасть собаки

ДАРВИГНАХ 1) ощущать резкий вкус, ощущать жжение (о вкусе), 2) деревенеть, неметь, гичнид хэл ~ ощущать жжение от горчицы

ДАРВИМТГАЙ любящий веселиться, легко поддающийся влиянию

ДАРВИМХАЙ способный к расположению духа, любящий веселиться, легко поддающийся влиянию других

ДАРВИХ приходить в состояние весёлого расположения (при виде друзей близких), поддаваться влиянию других, аеселиться в компании с кем-либо, куражиться

ДАРВУУЛ парус

ДАРВУУЛТ парусный, ~ онгоц парусное судно, парусник

ДАРГА 1) председатель, начальник, 2) командир, ~ болох стать начальником/председателем, ~ тавих/болгох сделать начальником, назначить председателем, Сайд нарын Зөвлөлийн ~ Председатель Совета Министров, Улсын Их Хурлын ~ Председатель Великого Государственного Хурала, Төрийн иарийн бичгийн ~ Государственный секретарь, цэргийн ~ офицер, командир, ~ын суудал эзлэх, ~ын суудалд суух занять председателское место, цехийн/штабын ~ начальник цеха/штаба, галт тэрэгний ~ начальник поезда, харуулын ~ начальник караула, ерөнхий иарийн бичгийн ~ генеральный секретарь, ~ын үүрэг гүйцэтгэгч исполняющий обязанности председателя, ~лагч председательствующий, дагаж явахад ~ сайхан, дарлаж суухад данжаад сайхан еслн крутить голову — то командиру (начальнику), если сесть на голову — то богатому китайцу

ДАРГАЛАГЧ председательствующий

ДАРГАЛАХ председательствовать, возглавлять, хурал ~ председательствовать на собрании

ДАРГАР твёрдый, затвердевший, высохший, заскорузлый

ДАРДАЙХ твердеть, ствновиться твёрдым и торчащим, быть плотным

ДАРДАС 1. оттиск, хянах ~ корректурный оттиск, тусгай ~ специальный/отдельный оттиск, өгүүллиийн ~ оттиск статьи, хурууны ~ отпечаток пальца

ДАРДАС 2.: ~ ~ хийх/гэх шевелиться, двигаться, хлопать (о твёрдом, высохшем)

ДАРЛАГДАХ быть угнетённым, угнетаться, ~сан үндэстэн угнетённая нация, ~сан анги угнетённый класс

ДАРЛАГЧ угнетатель, ~ анги угнетающий класс

ДАРЛАЛ гнёт, угнетение, иго, ~ мөлжил эксплуатация, колонийн ~ колониальный гнёт, ~аас ангижрах избавиться от гнёта

ДАРЛАХ угнетать, эксплуатировать, унижать, оскорблять, ~н мөлжих эксплуатировать, ~ж доромжлох унижать, оскорблять, чи намайг битгий ~аад бай ты не унижай меня

ДАРМАЛ 1) печатный, 2) маринованный, консервированный, ~ ном печатная книга, ~ үсэг печатная буква, ~ мөөг маринованные грибы

ДАРМАЛЛАХ 1) печатать, 2) набивать, отпечатать узор (на ткани), үсэг ~ писать печатными буквами, даавуунд хээ ~ отпечатать узоры на ткани

ДАРС 1) вино, 2) винный, архи ~ нарн. вина, водки, усан үзмиийн ~ виноградное вино, ~ уух пить вино, ~ны шил винная бутылка, ~ны зорь винный погреб, ~ үйлдвэрлэгч винодел

ДАРСАЙХ быть заскорузлым, становиться заскорузлым/шершавым, топоршиться, черстветь

ДАРСАЛЗАХ трепаться, шуршать (о заскорузлом предмете)

ДАРСГАР заскорузлый, шершавый, черствый

ДАРУЙ немедленно, тут же, сразу же, скоро, тэр ~ тотчас, в тот же момент, нэн ~ тут же, немедленно

ДАРУЙХАН немедленно, тут же, сразу же, скоро, ~ ирэх хэрэгтэй нужно немедленно прийти

ДАРУУ скромный, сдержанный, корректный, ~ зан скромность, ~ байдал скромный вид, ~ зантай охин скромная девочка,

хэтэрхий ~ слишком скромный, ~ гоёл/чнмэг скромный наряд, ~ зан хүнийг чимдэг скромность украшает человека

ДАРУУЛ 1. курятник, шилэн ~ теплица, оранжерея

ДАРУУЛ 2. клавиша, төгөлдөр хуурын ~ клавиши панино

ДАРУУЛ 3. невод

ДАРУУЛАХ *побуд. от даруулах*, 1) подавляться, быть подавленным, 2) прикреплять, закреплять, 3) запивать, закусьивать, заедать, бослого ~ подавлять матеж, энэ эмийг буцалсан усаар ~ж уугаарай это лекарство запивайте кипячённой водой, гэрлэчээ ~ закреплять юрту/воз верёвкой

ДАРУУЛГА 1. 1) пластинка-крепление (металлические, бляхи, при помощи которых прикрепляется подушка на седле), 2) верёвка или ремень для прикрепления чего-либо к возу, 3) *уст.* женское головное украшение, которым прикрепляют косу, коралловый венчик, надеваемые женщинами после замужества на причёску

ДАРУУЛГА 2. послушание, покорность, повиновение, воспитанность, ~ сайтай хүүхэд послушный/воспитанный мальчик

ДАРУУЛГАГҮЙ непослушный, непокорный, невоспитанный, ~ хүүхэд непослушный/невоспитанный ребёнок

ДАРУУЛГАТАЙ послушный, покорный, воспитанный, ~ хүүхэд/хүмүүжил сайтай хүүхэд послушный/воспитанный мальчик, ~ хүүхэд хүмүүжилтэй байх ёстой послушный ребёнок должен быть благовоспитанным

ДАРУУХАН 1. довольно скромный, сдержанный, 2) скромно, корректно, ~ байх хэрэгтэй надо быть скромным, надо вести себя скромно, ~ хувцаслах скромно одеваться

ДАРХ 1. ремесло, профессиональная выучка, поделка (тщательная работа вручную), ~ хийх изготавливать что-либо кустарным способом, заниматься ремеслом (ювелирным, кузничным и т.п.) алтны ~ хийх работать по золоту (о ювелире), нарийн ~ хийх делать кропотливую/тонкую ювелирную работу

ДАРХ 2. привилегия, преимущество, исключительное право, эрх ~ *парн.* привилегия, эрх ~ бүхий привилегированный, с привилегиями

ДАРХАД дархаты (название одной из монгольских народностей), дархатский, ~ аялгуу дархатский говор

ДАРХАД, дархаты, монгольская народность в прихубсугулье.

ДАРХАН 1. мастер, кузнец, модны ~ плотник, столяр, төмрийн ~ кузнец, слесарь, алтын ~ золотых дел мастер, мөнгөний ~ мастер по серебру, нарийн ~ ювелир, мастер-краснодеревщик

ДАРХАН 2. 1) священный, неприкосновенный, заповедный, 2) искусный, умелый, надёжный, ~ цаазтай газар заповедник, резерват, ~ цаазтай ой заповедный лес, ~ хил неприкосновенные рубежи, священные границы, дипломат ~ эрх дипломатическая неприкосновенность, дипломатический иммунитет, ~ мэх надёжные приёмы, умелые комбинации приёмов, коронные приёмы (о борьбе)

ДАРХАН 3. ~ аварга абсолютный чемпион

ДАРХЛАГДАХ *страд. от дархлах*, быть привилегированным, освобождаться, избавляться, быть священным/неприкосновенным, быть заповедным, ~сан газар заповедный край

ДАРХЛАЛ иммунитет, невосприимчивость, ~ хомсдлын хам шинж (ДХХ) синдром приобретённого иммунного дефицита (СПИД)

ДАРХЛАХ 1. мастерить что-либо, изготавливать, делать, заниматься каким-либо ремеслом, *нередко переводится глаголами с суффиксом (нича) по значению прямого дополнения төмөр ~ а) занимаюсь кузнечным делом, б) слесарничать, мод ~ плотничать, столярничать, авдар ~ делать сундук*

ДАРХЛАХ 2. 1) делать неприкосновенным, делать привилегированным, делать заповедником, 2) освобождать/избавлять от

чего-либо, уул ~ объявлять горы заповедником, албан татвараас ~ освободить от иналогов

ДАРХЧУУД кузнецы, плотники

ДАРЦАГ флажок, флаг, выпел, улаан ~ красный флажок

ДАРШ силос, силосный, ~ны нүх силосная яма

ДАРШЛАГДАХ *страд. от даршлах*, силосоваться, подвергаться силосованию

ДАРШЛАХ силосовать, эрдэнэ шиш ~ силосовать кукурузы, ~сан тэжээл силосные/силосованные корма

ДАРЬ порох, ~ хүхэр *парн.* порох, утаагүй ~ бездымный порох, ~ийн утаа дым от пороха, ~ийн үйлдвэр пороховой завод

ДАСАЛ привычка, привязанность, адаптация, нжил ~ болох привыкать друг другу, становиться друзьями

ДАСАМТГАЙ способный привыкать, легко/быстро привыкающий, мал бол хүнд ~ амьтан скот быстро привыкает к человеку

ДАСАХ привыкать, привязываться, акклиматизироваться

ДАСГАЛ упражнение, тренировка, өглөөний ~ хнийх делать утреннюю зарядку, хэлзүйн ~ грамматическое упражнение, ~ хнийх делать упражнение, ~ын хураамж сборник упражнений

ДАСГАЛЖИХ упражняться, тренироваться, сайн ~сан бөх хорошо натренированный борец, буудлагаар ~ тренироваться в стрельбе

ДАСГАЛЖУУЛАГЧ тренер, шигшээ багийн ~ тренер сборной команды, ~ийн ажил тренерская работа, ~аар ажиллах работать тренером

ДАСГАЛЖУУЛАЛТ тренировка, тренированность

ДАСГАЛЖУУЛАХ тренировать, упражнять, тамирчныг ~ тренировать спортсмена, биеэ ~ упражнять свое тело

ДАСГАХ приучать, делать привычным, заставлять привыкнуть, упражнять, тренировать, дрессировать, ажлнд ~ приучать к работе, хүнийг дэглэм журамд ~ приучать кого-либо к порядку, биеэ хүйтэнд ~ приучить себя к холоду, амьтан сургаж ~ дрессировать животных

ДАХ доха, ямаан ~ доха из козьей шкуры, чонон ~ доха из волчьих шкур

ДАХИАД опять, снова, повторно, ещё раз, ~ нэг унш читвь ещё раз, тэр ~ бидэнтэй хамт он снова с нами, хоёр ~ два раза, дважды, олон ~ много раз, гурав ~ три раза, трижды

ДАХИЛТ 1) повторение, 2) припев, өвчний ~ повторение/решидив болезни, дууны ~ припев песни

ДАХИН 1. 1) раз, ещё, ещё раз, повторно, вторично, снова опять, 2) *при числительных часто эквивалентно суффиксу -жды, и словам -кратно, -кратный, 3) соответствует приставкам пере-, воз-, вос- со значением повторного совершения действия:* ~шалгалт өгөх вторично/повторно сдавать экзамен, пересдавать экзамен, ~ сонгогдох эрх право на переизбрание, ~ санал хураалт повторное голосование, олон ~ унших перечитывать много раз, читат много раз, ~ сэргээх а) восстанавливать, б) возрождать, ~ нэгтгэх/нэгдэх воссоединять/воссоединяться, ~ бүтээх воссоздавать/воссоздаваться, ~ хийх/эхлэх начинать снова, возобновлять, ~ баривчлах повторный арест, ~ даатгал перестрахование

ДАХИН 2. весь, дэлхий ~ весь мир, всемирный, Дорно ~ы соёл культура Востока

ДАХИУЛАХ *побуд. от дахих*, заставлять, повторять, давать повторять, доводить до повторения, дуучныг ~ приглашать петь на повторное исполнение, вызывать на «бис»

ДАХИХ повторять, возобновлять, начинать снова, делать ещё раз, ~н хийх повторять ещё раз, делать ещё раз, ~н байгуулах/сэргээх возобновлять, построить ещё раз, би ~ж нрье я приду ещё раз, олон ~ повторять много раз

ДАШРАМ повод, удобный случай, обстоятельство
ДАШРАМД заодно, попутно, пользуясь случаем, кстати, по случаю, в связи с, энэ ~ пользуясь этим случаем, в связи с этим, энэ ~ нь дэлгүүрээр/хоршоогоор орох заодно с этим заходить в магазин
ДАШРАМААР заодно, попутно, пользуясь случаем, кстати, по случаю
ДАШРАМДАХ действовать заодно, поступать сообразно с кем-либо, происходить одновременно, приурочиваться, приравниваться
ДАШРАМДУУЛАХ побуд. от дашрамдах, приурочивать, приравнивать
ДАЯАН созерцание, отшельничество, ~ хийх, ~д суух созерцать
ДАЯАНЧ созерцатель, отшельник, ~ лам лама-созерцатель
ДАЯАНЧЛАХ созерцать, вести отшельнический образ жизни
ДАЯАР весь, полностью, целиком, дэлий ~ по всему миру, улс ~ по всей стране
ДАЯГА: ~ ~ хийх/гэх двигаться, шевелиться (о чём-, ком-либо высоко, тонко, торчащем, кривом предмете)
ДАЯГАНАХ то и дело двигаться/шевелиться неуклюже, кривиться
ДАЯЛАЛ тракторная
ДАЯЛЗАХ то и дело двигаться/шевелиться неуклюже, кривиться
ДАЯН весь, всё, ~ дэлхийд энх тайван мандтугай да здравствует мир во всём мире, ~ аврага всемогущий исполнн, ~ аврага загас исполниская акула
ДАЯРШИЛ глобализация
ДЕЖУР (жижир) дежурный
ДЕЖУРЛЭХ дежурить
ДЕКАН декан, ~ы газар деканат, хэл бичгийн факультетийн ~ декан филологического факультета
ДЕПО депо, галт тэрэгний ~ паровозное депо, засварын ~ ремонтное депо
ДЕПУТАТ депутат, депутатский, Улсын Их Хурлын ~ депутат Великого Государственного Хурала, ~д нэр дэвшүүлэх выдвинути кандидата в депутаты, ~ын үнэмлэх депутатское удостоверение, депутатский мандат, ~тай уулзах а) встреча с депутатом, б) встретиться с депутатом, ~аар сонгогдох/сонгох избираться/избирать депутатом, ~ын эрх/дарх депутатская неприкосновенность
ДЕСАНТ десант, десантный, ~ын цэрэг десантные войска, ~ буулгах высадить десант
ДЕЦИМЕТР дециметр, арван ~ нэг метр болно/нэг метртэй тэнцэнэ десять дециметров составляет один метр/равняется одному метру
ДИАГНОЗ диагноз, өвчний ~ диагноз болезни, эмч зөв ~ тавив врач поставил правильный диагноз
ДИАГНАЛЬ диагональ, ~ татах начертить диагональ, ~ийн дагуу по диагонали
ДИАГРАММ диаграмма, эдийн засгийн үзүүлэлтийн ~ диаграмма экономических показателей
ДИАЛЕКТИК диалектика, диалектический, байгалийн ~ диалектика природы, түүхийн ~ диалектика истории, хөгжлийн ~ диалектика развития, ~ арга диалектический метод, ~ийн зүй тогтоо диалектические закономерности
ДИАМЕТР диаметр, тойргийн ~ диаметр круга
ДИАФИЛЬМ диафильм, сургалтанд ~ ашиглах использовать диафильм в обучении
ДИВААЖИН рел. рай, ~д очих попасть в рай
ДИВАН диван, ~ дээр суух сесть на диван, ~ы зөөлөвч диванная подушка
ДИ-ЖИ диск-жокей

ДИВИЗ 1) дивизия, 2) дивизионный, их бууны ~ артиллерская дивизия, ~ командлагч командир дивизии, командующий дивизией
ДИЗЕЛЬ дизель, ~ мотор дизель-мотор, ~ станц дизель электростанция
ДИЗЕЛЬТ дизельный, ~ трактор дизельный трактор,
ДИЗЕНТЕРИ дизентерия, ~ хүрэх/~гээр өвдөх заболеть дизентерией, ~тэй өвчтөн дизентерийный больной
ДИЙЗ блюдец, тарелочка, ~тэй аяга чашка с блюдцем, шаазан ~ фарфоровое блюдо
ДИЙЗЛЭХ класть в блюдо
ДИЙЛДЭХ быть побеждённым, терпеть поражение, поддаваться, терпеть неудачу, өрсөлдөгчдөө ~ быть побеждённым соперником, терпеть поражение от соперника, нойронд ~ поддаваться сну, быть побеждённым сном
ДИЙЛДЭШГҮЙ 1) непобедимый, непреодолимый, 2) непобедимо, непреодолимо
ДИЙЛЭШГҮЙ непобедимый, неравный (напр. по силе, знанию и т.п.)
ДИЙЛЭГДЭХ быть побеждённым, терпеть поражение, поддаваться, би түүнд ~лээ я ему поддался
ДИЙЛЭГДЭШГҮЙ непобедимый, непреодолимый, непобедимо, непреодолимо, ~ хүч непреодолимая сила, форс-мажор
ДИЙЛЭНХ большинство, преобладающий, превосходящий, ~ олонх подавляющее большинство, абсолютное большинство, ~ тохиолдолд в большинстве случаев, ~ санал, саналын ~ большинство голосов
ДИЙЛЭНХДЭЭ в большинстве случаев, большей частью
ДИЙЛЭХ 1) побеждать, одолевая, 2) быть тяжёлым, оказываться неравным, превосходить, ~ ажил посыльная работа, энэ ажлыг тэр ~ үү? сильна ли ему эта работа? хүчээр ~ побеждать силой, үгээр ~ победить словами, өргөж ~ быть в силах поднять, суметь поднять
ДИЙЛЭХГҮЙ не в силах, не под силу, не побеждать, чн үүнийг орчуулж ~ тебе не под силу это перевести
ДИЙЛЭХТЭЙ разг. быть способным сделать что-либо, в силах, быть в состоянии сделать что-либо, взять верх, хэдий ядравч би чамайг ~ хотя я устал, всё же я тебя одолею
ДИКТАТУР диктатура, пролетарийн ~ диктатура пролетариата
ДИЛЛЕР диллер, ~ийн зээл диллерский кредит
ДИНАМ динамо, динамошина
ДИПЛОМ диплом, их сургуулийн ~ университетский диплом, ~ын ажил дипломная работа, ~ хамгаалалт защита дипломной работы, ~ хамгаалах защищать дипломную работу, ~ын хавсралт приложение к диплому, улаан ~ диплом с отличием, красный диплом
ДИПЛОМАТ дипломат, дипломатический, ~ харилцаа тогтоох установить дипломатические отношения, ~ зарлага дипломатический курьер, ~ шуудан/ноот дипломатическая почта/нота, ~ төлөөлөгчдийн халдашгүй байдал неприкосновенность дипломатических представителей, ~ төлөөлөгчдийн байранд орогнох найти убежище в здании диппредставительства
ДИСПАНСЕР диспансер, сүрьеэгийн ~ туберкулёзный диспансер, халдвартын/халдварт ~ инфекционный диспансер
ДИСПЕТЧЕР диспетчер, диспетчерский, баазын ~ диспетчер автобазы, ~ийн газар диспетчерская
ДИССЕРТАЦИ диссертация, докторын ~ докторская диссертация, ~ бичиж хамгаалах написать и защитить диссертацию, дэд эрдэмтний зэрэг горилсон ~ диссертация на соискание учёной степени кандидата наук
ДИЦ, инкель.

ДОВ холмик, бугорок, сопка, ~ *сондуул парн* кочки, ~ толгод *парн* холмы, бугры, **Өндөр** ~ высокие сопки (название местности), ~ *жалгын үзэл* местнический подход

ДОВГОР 1) выпуклый, оттопыренный, 2) высокомерный, наду-
тый

ДОВЖОО 1) крыльцо, 2) фундамент, 3) паперть, чулуун ~той *байшин* дом на каменном фундаменте

ДОВЖООЛОХ 1) возводить фундамент/основание, класть фун-
дамент, 2) пристраивать крыльцо

ДОВОН холмик, бугорок, сопка

ДОВОНТОЙ покрытый кочками/бугорками

ДОВОРХОГ кочковатый, бугристый, ~ газар кочковатая мест-
ность

ДОВТОЙ покрытый кочками/бугорками

ДОВОЙХ 1) быть выпуклым, быть оттопыренным, немного воз-
вышаться, 2) быть высокомерным, надуваться, загордиться

ДОВТЛОГО 1) скачка, галоп, галопирование, 2) нападение, ата-
ка, вылазка

ДОВТЛОГЧ 1) нападающий, атакующий, 2) мчащийся, несущий-
ся (о всаднике), *товийн* ~ *спорт* центральный нападающий, центровые игроки

ДОВТЛОХ 1) нападать, наступать, атаковать, посягать, вторгаться,
2) мчаться, нестись, морьтой хүн ~н явна всадник мчится, *халдан* ~ атаковать, вторгаться, ~н эзлэх оккупировать

ДОВТЛУУЛАХ *побуд* от довтлох, давать напасть, предостав-
лять возможность нападать, допускать нападение

ДОВТОЛГОО 1) нападение, атака, вторжение, 2) поход, ~нд *орох* пойти в атаку, броситься в атаку, *агаарын* ~ воздушный илёт, *гэгтийн* ~ внезапное нападение, *зэвсэгт* ~ вооружённое вторжение, ~ныг *няцавх* отразить нападение, *соёлын* ~ куль-
турный поход

ДОВТОЛГОХ спешно послать, отправлять кого-либо куда-
нибудь, пускать вскачь, элч ~ отправить гонца, *бичиг* ~ послать депешу, *зарлага* ~ отправить курьера

ДОГДЛОЛ волнение, трясение, учащённое биение (сердца), *сэтгэлийн* ~ душевное волнение

ДОГДЛОХ волноваться, биться (о сердце), сотрясаться, содро-
гаться, *сэтгэлзүрх* ~ волноваться душевно, *яаран* ~ торопиться волнуясь

ДОГИРХОГ склонный зазнаваться, кичливый опытностью, гор-
деливый умением

ДОГИРХОХ кичиться опытностью, гордиться умением, вести
себя бывалым

ДОГИРХУУ склонный зазнаваться, кичливый опытностью, гор-
деливый умением

ДОГМАТИЗМ догматизм

ДОГМАТИКЧ догматик

ДОГМАТИКЧЛАХ догматизировать

ДОГОЛ 1. 1) угол, 2) тупик, ~ *мөр* абзац, подпараграф, красная
строка

ДОГОЛ 2. хромота (название болезни ног у домашних животных)

ДОГОЛГОХ *побуд* от доголох, делать хромым, *морно* ~ объез-
дить коня до хромоты, сделать коня прихрамывающим

ДОГОЛДОЛ брак

ДОГОЛДОХ 1) иметь форму угла, 2) нарушаться (о ритме чего-
либо), появляться, наблюдаться (о перебоях, неравномерности действия), хромать, *зүрхний цохилт* ~ перебой сердца, *ажлыг цаг ашигчлалт байнга* ~ж байна часто наблюдается перебой в использовании рабочего времени, *түүний мэдлэг* ~ж байна зна-
ния его хромают

ДОГОЛОН хромой, прихрамывающий, ~ *хөлтэй* хромоногий, ~
хүн хромой человек, ~ *ширээ* хромой стол

ДОГОЛОХ хромать, прихрамывать, энэ морины баруун хойт
хөл ~жээ эта лошадь хромот на заднюю правую ногу, тэр
~соор ирвэ он пришёл прихрамывая, чуть хромать

ДОГОНЦОХ 1) прыгать, скакать на одной ноге, 2) быть неспо-
койным, быть подвижным, *хүүхдүүд* ~н тоглоно дети играют
скача на одной ноге, энэ ширээ ~дог этот стол шатаётся

ДОГШДОХ 1) ожесточаться, быть жестоким, оказываться свире-
пым, свирепеть, быть очень строгим, 2) быть слишком горьким,
оказываться довольно крепким (о вкусе), быть чересчур кислым

ДОГШИН 1) дикий, жестокий, свирепый, норовистый, резвый,
2) крепкий, горький, кислый, сильный, строгий, *зэрлэг* ~ жесто-
кий, зверский, ~ *морь* резвый конь, норовистая лошадь, ~ *ааш*
авир жестокий характер, ~ *салхи* сильный ветер, ~ *амт* горький
вкус, ~ *архи* крепкая водка, хүн жестокий/свирепый человек, ~
Иван Иван Грозный.

ДОГШРОХ 1) свирепствовать, ожесточаться, приходиться в ярость,
2) оказываться беспокойным, быть несдерживаемым,
3) усиливаться, становиться крепким/резким, *орой тийш салхи*
~в к вечеру ветер усилился, *морь* ~в лошадь/коня становится
неукротимым

ДОГШРУУЛАХ *побуд* от догшрох, делать несдерживаемым,
приводить в ярость, ожесточать, озлоблять, усиливать

ДОГЬ 1) видальный, бывалый, много испытавший, опытный,
2) хороший, шикарный, ~ эд шикарная вещь

ДОГЬДОХ кичиться опытностью, гордиться умением, вести себя
бывалым

ДОГЬШРОХ делаться опытным, становиться бывалым, видеть
многое, набраться жизненного опыта

ДОДИГ: ~ *модиг* облачение статуи бога

ДОДИГОР 1) важный, довольный собою, полный удовольствия,
удовлетворённый собой, 2) довольно, удовлетворённо, ~ *байх*
быть довольным собою, считать себя заслуживаю-
щим/довольным, ~ *байдалдүр төрх* самодовольный вид, важ-
ная манера, густая важность

ДОДИЙХ важничать, быть довольным собою, удовлетворяться
собой

ДОЁГО: ~ ~ *хийх/гэх* неуклюже двигаться (о ком-, чём-нибудь
длинном, искривлённом, тощем, хромом)

ДОЁГОНОХ двигаться, качаясь в стороны, ходить кривляясь,
выглядеть кривобоком (о ком-, чём-либо длинном и кривом)

ДОЁГОР длинный, искривлённый, крючковатый

ДОЁЛЗОХ двигаться, качаясь в стороны, ходить кривляясь, вы-
глядеть кривобоком (о ком-, чём-либо длинном и кривом)

ДОКТОР доктор, *шинжлэх ухааны* ~ доктор наук, ~*рын*
зэрг/диссертаци докторская степень/диссертация

ДОКТОРАНТУР докторантура

ДОЛГИЛОХ 1) плескаться, подниматься, вздыматься (о волнах),
2) волноваться (о волнах, ниве), 3) *перен.* беспокоиваться, вол-
новаться, биться, *нуурын ус зөөлөн* ~но вода в озере тихо плещется, *шаргалгах тариа халиуран* ~но волнуется желтеющая
нива, ~ж *цалгих/цалгилах* плескаться, волноваться, *шалихгүй юманд хөөрөн* ~ж болохгүй нельзя волноваться из-за пустяков

ДОЛГИЛУУЛАХ *побуд* от долгилох, волновать, плескать, ко-
лыхать

ДОЛГИН 1) ретивый, беспокойный, 2) легкомысленный, ветре-
ный, непостоянный, ~ *морь* ретивый конь, ~ *явдал* легкомыс-
ленный поступок, ~ *зантай хүн* ветреный человек, непостоян-
ное лицо

ДОЛГИО волна, вал, *нуурын* ~ волны на озере

ДОЛГИО (н) 1) волна, 2) *физ.* волна, *усны* ~н водяной вал, волна,
цахилгаан соронзон ~н электромагнитные волны, *богино* ~ны

хүлээн авагч коротковолновый приёмник, тэсрэлтийн/дэлбэрэлтийн ~н взрывная волна
ДОЛГИОТой волнистый, волнообразный, имеющий вид волны, ~ үс волнистые волосы
ДОЛГИОНТОЙ волнистый, волнообразный, имеющий вид волны
ДОЛГИОТОХ образовывать волны, иметь волнообразный вид, быть волнистым, покрываться волнами
ДОЛДГО: ~ ~ хийх/гэх вести себя угодливо, выражать лесть
ДОЛДГОНОХ угождать, заискивать, лстить, стремиться угождать кому-либо
ДОЛДГОНУУР лстивый, угодливый, заискивающий
ДОЛДУГААР седьмой, ~ сар июль, ~ этгээ седьмой ряд
ДОЛДИГОНОХ 1. двигаться (о косоглазом)
ДОЛДИГОНОХ 2. занкивать, лебезить, подхалимничать, дарга нарт ~ лстыть начальству, заискивать перед начальством
ДОЛДГОНУУР лстивый, угодливый, подхалимский, ~ зан подхалимское поведение, ~ хүн лстивый человек
ДОЛИЙЛГОХ побуд. от долиих, заставлять косоглазить
ДОЛИЙХ косоглазить, быть косоглазым
ДОЛИЛЖОХ двигать косыми глазами, смотреть косыми глазами
ДОЛИНГОР опытный, искушённый, видальный, бывалый
ДОЛИР 1) косоглазый, косоглазие, 2) несимметричный, ~ нүдтэй с косыми глазами
ДОЛЛАР доллар, долларовой, ~аар наймаалах/худалдах продавать на доллары
ДОЛОО (н) семья, ~ хоног неделя, ~ хоног тутмын сонин еженедельная газета, ~н голтой живучий, семижильный, ~н гол нь тасрах испустить дух, прекратить существование, ~ доншиж дол цохих испытать судьбу-злодейку, пройти огонь, воду и медные трубы, ~н моринь үс тоолмоор тьма-тьмушая, великое множество, ~н булчирхай тоочих судачить, злословить, ~н булчирхай, найман найлзуурхайгаа тоочих выложить всё как есть, вывернуть душу изнанку, ~н этшинг муз. диатоника, ~ хэмжэж нэг огтол семь раз отмерь, один раз отрежь, ~н бурханы орд созвездие Большой Медведицы, ~н уулын цаагуур у чёрта на куличках.
ДОЛООВОР 1.: ~ хуруу указательный палец
ДОЛООВОР 2.: ~ яр герпес на губах, сыпь, водянистые пузырьки (на губах)
ДОЛООТОЙ семилетний, ~ охин семилетняя девочка
ДОЛООХ лизать, облизывать, лакать (о собаке), уруул ~ облизывать губы, хүний ул ~ лизать пятки кому-либо, хомхой ~ а) появление на губах герпеса, б) появляться (о герпесе на губах)
ДОЛООЛГОХ побуд. от долоох, давать лизать, давать лакать
ДОЛООЛОХ 1. часто облизывать, то н дело лизать, уруул амаа ~ то и дело облизывать себе губы
ДОЛООЛОХ 2. ходить семью картами (прн игре в карты)
ДОЛУУЛ (аа) семеро, все семеро, всемером, муз. септет, бнд ~ байв нас было семеро, бүдүүн гуалинг бнд ~аа чирэв мы тащили толсто бревно всемером
ДОЛШРОХ делаться опытным, набираться жизненного опыта
ДОМ уст. заговор от болезни, знахарский приём, снадобье, знахарство, арга ~лэм ~ целебное средство, ургамлаар эм ~ хийх изготавливать лекарство из растений
ДОМБО чай кувшин, высокий чайник (продолговатой формы), ~той кувшин с чашем, ~той дарс кувшин вина, ~н чихэр голова сахара
ДОМБОГОР пухленький, округло-мягкий
ДОМБОР домбра, балалайка, ~ цохих /дарах играть на домбре/балалайке, ~той дуулах петь под домбру/балалайку

ДОМБОРДОХ играть на домбре/балалайке, ~ж дуулах петь, играть на домбре/балалайке
ДОМБОРЧИН домбрист, балалаечник
ДОМКРАТ (произносится «данхраад») домкрат, машины ~ автотомобильный домкрат
ДОМНОЛГО знахарство, лечение наговором (о знахарях), лечение домашними средствами, эмнэлэг ~ парн. лечение, ~ хийх лечить знахарскими приёмами
ДОМНОХ 1. знахарить, заниматься знахарством, лечить магическими средствами
ДОМНОХ 2. разг. делать кое-как, производить что-либо плохо/неосновательно, делать/изучать поверхностно, бичих ч гэж ёстой ~жээ очень плохо написано
ДОМОГ легенда, сказание, предание, ~ үлгэр легенда, миф, улиг ~ назойливость, докучливость, түүхэн ~ историческое сказание
ДОМОГЛОХ 1. делать кое-как, выполнять недобросовестно, плохо работать, работать недобросовестно, делать вид, что работает/делает что-то, ажил ~ работать кое-как
ДОМОГЛОХ 2. повествовать, устно рассказывать, рассказывать в качестве легенды
ДОМОГТ легендарный, ~ баатар легендарный герой
ДОМОГТОЙ имеющий легенду, являющийся преданием, содержащий в себе легенду
ДОМТОХ мед. ам ~ воспаление слизистой оболочки рта, стоматит
ДОМЧ знахарь, колдун, эмч ~ парн. лекарь
ДОМЧЛОХ лечить, знахарить, эмчлэх ~ парн. лечить
ДОН 1. 1) мания, сильное пристрастие, влечение к чему-нибудь, 2) психоз, ненормальность, странность в психике, мансуурах ~ наркомания, хордох ~ токсикомания, Баяр гуай ихэмсэглэхийн ~той дядя Баяр страдает манией величия, ~ нөхцөл/шүглэх страдать манией/влечением к чему-либо, шүлэг бичих ~ влечение к стихосложению
ДОН 2. звукообразование: тук, ~ ~ хийх/гэх издавать звуки тук-тук/гон-гон
ДОНГИО тупой, несообразительный, глупый
ДОНГИОЛОХ оказываться чрезмерно тупым, быть слишком несообразительным
ДОНГИОДУУ туповатый, глуповатый, ~ залуу туповатый парень
ДОНГИОРОХ становиться тупым, делаться несообразительным
ДОНГИОТОХ вести себя тупицей, быть тупоголовым
ДОНГО разг. выговор, замечание, порицание, хатуу ~ авах получить строгий выговор
ДОНГОН рубашка — облачение ламы
ДОНГОДОХ 1. куковать, петь, кричать, шувууд ~но птицы поют, ойд хөхөө ~ж байна в лесу кукует кукушка
ДОНГОДОХ 2. выговаривать, объявлять выговор, замечание, порицать, ажил тасалсан учир намайг хурлаар хатуу ~лоо на собрании мне объявили/сделали строгий выговор за прогул работы
ДОНГОДУУДАХ получать выговор, взыскание
ДОНГОСОХ болтать, пустословить, дэмий ~, тэнгэ юм ~ болтать глупости, говорить ерунду, битгэй донгос не болтай глупости!
ДОНОР донор, ~ орнууд страны, оказывающие донорскую помощь
ДОНСЛОХ 1) трясти, тряснсь, подбрасывать, 2) беспокоиться, эстгэл ~ тревожиться
ДОНСОЛГОО тряска, потрясение, сотрясение, ~той зам тряская дорога, замын ~нд би ядарлаа дорожная тряска утомляла меня
ДОНТИ: баавгайн ~ медвежья желчь

ДОНТОЙ страдающий манией, испытывающий сильное влечение к чему-либо
ДОНТОХ бредить, **өвчтөн халуундаа** ~в в жару больной бредил
ДОНШУУЦЛАХ 1) шататься, шляться, бродить без дела, 2) совершать вояж/поездку, вояжировать
ДООГ насмешка, шутка, ~ хийх насмехаться, подшучивать
ДООГЛОХ насмехаться, подшучивать, **намайг битгий** ~оод **байгаарай** не насмехайся надо мной
ДООГУУР 1) ниже, низко, под что-либо, под кем-, чем-либо, 2) низший, 3) одно из последних, **ширэн** ~ тавих поставить под стол, **усан** ~ **явдаг онгоц** подводная лодка, ~ **харах** смотреть исподлобья, **дундаас** ~ ниже среднего, ~ **цол** низшее звание, **тэмцээнд** ~ **байр** эзлэх занимать одно из последних мест в соревновании, **дээгүүр** ~ **гүйх** бегать по всем инстанциям, бегать по начальству
ДООГУУРДАХ оказываться ниже, чем следует, быть довольно низким, **таны бүс арай** ~жээ ваш пояс оказывается чуть ниже, чем следует, **мэдлэг чадвар чинь** ~ж байна твои знания и умения оказались довольно низкими
ДООГУУРДУУЛАХ *побуд.* от доогуурдах, делать низким, делать ещё ниже нормы, понижать, занижать
ДООГУУРХАН чуть ниже, несколько ниже, низенько, низкозато
ДООД изовой, нижний, низкий, ~ **давхар** нижний этаж, ~ **тал** нижняя часть, ~ **анги** младший класс, ~ **шатины байгууллага** низовая (нижестоящая) организация, ~ **шатанд шилжүүлэх** передавать в нижестоящую инстанцию
ДООДОХ 1) имеющий внизу, находящийся ниже кого-, чего-либо, 2) *разг.* ээф. половой орган
ДООЖОО внешний/наружный вид, окраска, ~ **муутай** неважного вида
ДООЖООГҮЙ неважный, неособенный (по качеству, внешности)
ДООНОР донор, донорский, ~ **цус** донорская кровь, **хүндэт** ~ **почётный** доиор
ДООХНООС с нижней стороны, снизу, **байшингийн** ~ **снизу** дома
ДООХНУУР понижать, чуть ниже
ДООШ вниз, ниже, ~ **буух** спускаться вниз, ~ **харах** смотреть вниз, **хориос** ~ **ниже** двадцати, **тэгээ** ~ **ниже** нуля
ДООШДОХ становиться слишком ниже, оказываться ещё ниже
ДООШЛОХ 1) идти вниз, спускаться, опускаться, 2) приходить в упадок, ухудшаться, деградировать
ДООШЛУУЛАХ *побуд.* от доошлох, снижать, понижать, спускать
ДООШОО вниз, ниже
ДОР 1. 1) под, 2) внизу, вниз, ниже, 3) хуже, **удирдлагын** ~ под руководством, **ширэн** ~ под столом, ~ **дурдсан** нижеупомянутый, ~ **үзэх** недооценивать кого-, что-либо, ~ **болох/орох** ухудшаться, ~ ~оо каждый в отдельности, каждый для себя, **ирсэн** ~оо сразу как только приехал, **бусдаас долоон** ~ **намиого** хуже других, ~ **хаяж** по меньшей мере, как минимум, **би** ~ **хүлээ** я подожду внизу
ДОРВИ 1) качество, способность, состояние, 2) зажиточность, состоятельность, 3) размах, интенсивность, ~ **улам** ~ становиться ещё хуже прежнего, стать ещё хуже, чем раньше
ДОРВИГҮЙ 1) слабый, 2) неважный, 3) бедный, ~ **эд** товары низкого/плохого качества, ~ **хүн** неважный человек
ДОРВИЛОГ 1) умелый, способный, 2) мощный, 3) зажиточный, состоятельный, ~ **изгдэл** богатое объединение
ДОРВИТОЙ 1) способный, умелый, качественный, результативный, 2) состоятельный, зажиточный, 3) сильный, могучий, ~ **сэтгүүлч** способный журналист, ~ **зохиол** качественное произ-

ведение, ~ **ажил зохиох хэрэгтэй** надо организовать качественную работу, ~ **эд** хорошая вещь, ~ **шар** могучий, сильный вол
ДОРВИТОЙХОН довольно способный/результативный, довольно качественный
ДОРВОГО: ~ ~ **хийх/гэх** 1) шевелиться, двигаться (о растопыренном, торчащем предмете), 2) оттопыриваться, выпячиваться
ДОРВОГОНОХ 1) шевелиться, двигаться (о растопыренном, торчащем предмете), 2) оттопыриваться, выпячиваться
ДОРВОГОНУУЛАХ *побуд.* от дорвогонох, оттопыривать, выпятить, делать торчащим/шевеливающим, **уруулаа** ~ оттопырить губы
ДОРВОГОР оттопыренный, выпяченный, надутый, торчащий
ДОРВОЙХ оттопыриваться, выпячиваться, надуваться, торчать
ДОРВОЛЗОХ 1) шевелиться, двигаться (о растопыренном, торчащем предмете), 2) оттопыриваться, выпячиваться
ДОРГИЛТ сотрясение, колебание, дрожание, **тархины** ~ сотрясение мозга, ~ **ихтэй** с сильным сотрясением/колебанием
ДОРГИО 1) сотрясение, дрожание, вnbrация, 2) грохот, дребезжанье, 3) гул (напр. от топота стада)
ДОРГИОН 1) сотрясение, дрожание, вnbrация, 2) грохот, дребезжание, 3) гул (напр. от топота стада), ~ **ихтэй** с сильным дрожанием, сильно дрожащий
ДОРГИОХ *побуд.* от доргих, трясти, сотрясать, вызывать дребезжание/дрожание, **мод** ~ трясти дерево, **агаар тэнгэрийг** ~ сотрясать воздух, **сэтгэл** ~ сотрясать сердце
ДОРГИУЛАХ трясти, сотрясать, вызывать дребезжание/дрожание
ДОРГИХ сотрясаться, трястись, дрожать от грохота, 2) грохотать, дребезжать, вnbrировать, **сүхээр цохиход мод** ~в дерево дрогнуло от удара топором, **бөмбөгний дэлбэрэлтэд газар** ~в от взрыва бомб земля дрожала
ДОРГО барсук, ~**ны арьс** шкура барсука
ДОРГҮЙ 1) не хуже, 2) не ниже, **тэр чамгаас** ~ **хийж** чадна он не хуже тебя может сделать, он справится не хуже тебя, **дээр** ~ а) и вверху и внизу, б) не разбирая, что лучше, что хуже, неразбериха
ДОРД изовой, нижний, низкий
ДОРДОЙХ 1. становиться твёрдым и торчащим
ДОРДОЙХ 2. таить коварство, проявлять злость, ссориться, ам ~вч элэг дордохгүй *бужв.* может устами кривит, но не душою (о родственниках)
ДОРДОХ 1) ухудшаться, 2) становиться слишком низким, быть низким, **түүний эрүүл мэнд** ~лоо его здоровье ухудшилось, **харьцаа** ~в отношения ухудшились, **чанар нь** ~жээ качество ухудшилось
ДОРДУУЛАХ *побуд.* от дордох, 1) ухудшать, 2) делать слишком низким
ДОРЖПАЛАМ *геол.* алмаз, диамант
ДОРИУН 1) хороший, положительный, 2) хорошо, довольно хорошо, вполне достаточно, ~ **сайн**, **овоо** ~ более хороший, лучший, замечательный, **овоо** ~ **хүн** довольно хороший человек, **англиар** ~ **ярих** хорошо говорить по-английски
ДОРНО 1) восток, 2) восточный, ~ **зүг явах** идти на восток, ~ **зүгт** в восточном направлении, ~ **дахины судлал** востоковедение, **өрнө бол өрнө дорно бол дорно тэр байрнаасаа хэзээ ч хөдлөхгүй**, запад есть запад, восток есть восток, и вместе им не сойтись Р. Киллинг.
ДОРНОД восточный, находящийся на востоке, ~ **хил** восточная граница, **Алс** ~ Дальний Восток, **Ойрох** ~ Ближний Восток, ~ **аймаг** Восточный аймаг, ~**ын ховдог бүргэд** орёл степной, ~ **далайн орд** созвездие Змеи

ДОРНОТ восточный, ~ын май тихоокеанская сельдь, ~ын саамхай тихоокеанская треска, ~ын яргай тихоокеанский лосось

ДОРОГШ вниз, ниже, ~ буух спускаться вниз

ДОРОГШДОХ становиться слишком ниже, оказываться ещё ниже

ДОРОГШЛОХ 1) спускаться, снижаться, идти вниз, 2) ухудшаться, приходиться в упадок, опускаться, шатаар ~ спускаться/идти вниз по лестнице

ДОРОГШЛУУЛАХ *побуд.* от *дорогшлох*, 1) спускать, снижать, 2) ухудшать, приводить в упадок

ДОРОЙ слабый, хилый, неспособный, неразвитой, сул ~ бие слабое здоровье, сул + биетэй хүүхэд хилый ребёнок, ~ дуу слабый голос, ~ буурай отсталый, слабый, неразвитой, ~ хөгжил слабое развитие

ДОРОЙТОЛ 1) ослабление, вырождение, падение, регресс, 2) слабость, хөгжлийн ~ регресс в развитии, эдийн засгийн ~ экономический упадок, биений ерөнхий ~ общая слабость организма, сахилга батын ~ ослабление дисциплины, насны ~ старческое одряхление, страческая дряхлость/слабость

ДОРОЙТОХ ослабевать, ухудшаться, приходиться в упадок, эрүүл мэнд ~ соноор по слабости здоровья, ядарч ~ а) уставать, б) обеднеть, становиться ишчим, в) ухудшаться (о состоянии здоровья), сульдаж ~ ослабевать, уставать, өвдөж ~ болеть, ухудшаться, ~сон үед в минуту слабости, ~соноо мэдрэх чувствованием слабость

ДОРОЙТУУЛАХ *побуд.* от *доройтох*, ухудшать, приводить в упадок

ДОРОМЖЛОЛ унижение, оскорбление, пренебрежение, издевательство, ~ хүлээх/үзэх терпеть оскорбление

ДОРОМЖЛОХ унижать, оскорблять, издеваться, поносить, дайран ~ оскорблять, поносить, үгээр/ам хэлээр ~ оскорблять словестно, оскорблять словами

ДОРОМЖЛУУЛАХ *побуд.* от *доромжлох*, быть оскорблённым, оскорбляться, унижаться, бусдад ~ быть оскорблённым посторонними

ДОРОО мгновенно, немедленно, сразу же, тут же, дор ~ каждый в отдельности, каждый при себе, тэр ~ сразу тут же, сразу же

ДОРООС снизу, из-под чего-либо, хөл ~ из-под ног, газар ~ из-под земли, ~ дээш снизу вверх, снизу доверху, ~ гарсан шүүмжлэлийг анхаарах прислушиваться к критике снизу, модон ~ из-под дерева, снизу дерева

ДОРСГОЙ торчащий, высовывающийся, выступающий вперёд (о зубах), ~ шүд торчащий зуб, с торчащими зубами

ДОРСОЙХ стоять торчком, высовываться, выдаваться, ёкаться, корчиться

ДОРСОЛЗОХ торчать, выступать вперёд, то и дело высовываться

ДОРТГОХ 1) ухудшать, 2) делать слишком низким, хамаагүй эм ууж байж биеэ ~гуузай не ухудшай своё здоровье, принимая всякие лекарства

ДОРВИ 1) качество, способность, состояние, 2) зажиточность, состоятельность, 3) размах, нитенсивность, ~ улам ~ становиться ещё хуже прежнего, стать ещё хуже, чем раньше

ДОРХИ 1) находящийся ниже/внизу, находящийся под чем-либо, нижний, 2) нижеследующий, газар ~ баялаг богатство в недрах, газар ~ ус подземная вода, вода под землёй, цасан ~ подснежный, под снегом, ~ зүйлийг мэдэгдэх заявлять о нижеследующем

ДОРОНОО тут же, сразу же, немедленно, ашгүй түргэн тусламж ~ ирэн к счастью, скорая помощь прибыла/приехала сразу/тут же

ДОРШООХ пренебрегать, недооценивать, не признавать достойным, не обращать внимания, считать негодным/плохим, чи түүнийг ~ж байна уу? ты пренебрегаешь им?

ДОТАЦИ дотация, ~ авах брать дотацию, улсын ~ государственная дотация

ДОТНО 1. близкий, родной, интимный, ~ын нөхөд близкие друзья, приятели, хүнтэй ойр ~ байх быть близким с кем-либо, ~ харьцаатай байх быть в близких отношениях

ДОТНО 2. 1) внутренний, 2) внутрн, гэрийн ~ внутри юрты, гадна ~ын улс как свои, так и посторонние люди, свои и чужие, букв. внешние и внутренние люди

ДОТНОХИ внутренний, гаднахи ~ байдал внутренний и внешний вид, внешнее и внутреннее положение

ДОТНОЧЛОХ быть в близких/душевных отношениях, интимно/сердечно относиться, секретничать, фамильярничать, дарга түүнтэй их л ~н яриу начальник довольно душевно разговаривал с ним

ДОТОГШ внутрь, тэр ~ орлоо он вошёл внутрь

ДОТОГШДОХ оказываться/быть обращённым несколько во внутрь, слегка вдаваться во внутрь, энэ зураас арай ~жээ эта линия несколько прочерчена/проходит во внутрь

ДОТОГШЛОХ проникать/попадать внутрь, продвигаться внутрь к центру

ДОТОГШОО внутрь

ДОТООД внутренний, дотоод ертөнц внутренний мир, ~ байгуулалт/тогтоц внутреннее устройство, внутренняя организация, ~ журам внутренний распорядок, ~ нөөц внутренние ресурсы, ~ худалдаа внутренняя торговля, ~ зах зээл внутренний рынок, ~ бодлого-внутренняя политика, ~ хэрэг внутренние дела, бусад орны ~ хэрэгт хөндлөнгөөс оролцох вмешиваться во внутренние дела других стран, ~ хэрэгт үл оролцох невмешательство во внутренние дела, ~ шалтгаан внутренние причины, ~ утга внутренний смысл, ~ шаталтын хөдөлгүүр двигатель внутреннего сгорания, ~ явдлын Яам Министерство внутренних дел, ~ын нийт бүтээгдэхүүн валовый внутренний продукт, ~ шимэгч эндопаразит, ~ халхавчийн орд созвездие Малый Лев

ДОТООЖ кальсоны, штаны, трусы

ДОТОР 1) внутренности, потроха, внутренняя часть, внутренняя сторона чего-либо, 2) внутренний, 3) внутрн, в, во, 4) среди, между, дээлийн ~ подкладка дэли/одежды, үстэй ~ меховая подкладка, гэдэс ~ потроха, внутренности, миний гэдэс ~ өвдөж байна у меня болит живот (внутри), ~ цухалдах стать неспокойным на душе, беспокоиться, раздражаться, ~ онгойх (уужрах) отлечь от души, скинуть камень с души, ~ын эмч терапевт, ~ хувцас бельё, нижнее бельё, ~ тал внутренняя сторона, ~ын өвчин внутренние болезни, ~ харлах быть в растроенных чувствах, улсын ~нутри страны/государства, ахар богино хугацааны ~ в кратчайший срок, тасалгаан дотор в комнате, нөхдийн ~ среди друзей, бидний ~ среди нас, ~ нь (долоон) нар гарах испытывать душевный подъём, муухай ~той хүн коварный/плохой человек, сайхан ~той хүн благодушный/хороший человек, ~ нь ороод гарсан юм шиг мэдэх видеть/знать насквозь, ~ хүн китаец

ДОТОРЛОХ пришивать/подшивать подкладку, дээл ~ пришивать подкладку к дэли, төмөр сав ~ лудить

ДОТОРХИ находящийся в чём-либо, находящийся внутри/в, цүнхэн ~ ном книги в сумке, гэр ~ юмс вещи, находящиеся в юрте/избе

ДОТРООС из, изнутри, из, срези, бидний ~ из нас, из нашей среды, модон ~ из леса, усан ~ из воды, ~ гадагш изнутри наружу, хаалгыг ~ нь түгжжээ дверь закрыта изнутри

ДОТРОО внутри себя, про себя, чи ~ сайн бодоорой ты подумай хорошенько про себя, аман ~ унших читать про себя

ДОТУУР нижний, внутренний, ~ хувцас нижнее бельё, ~ байр интернат, ~ байртай сургууль школа-интернат, оюутны ~ байр студенческое общежитие, ~ тамиртай хүн эгонстичный, себялюбивый человек

ДОТУУРДАХ проникать/попадать внутрь, продвигаться внутрь к центру

ДОТУУРХАХ вести себя лицеприятно, по своейски, относиться сердечно к кому-либо, оказывать доверие

ДОХИГО: ~ ~ хийх/гэх двигаться (о длинном и искривлённом)

ДОХИГОНОХ 1) двигаться, шевелиться (о длинном, сгорбленном предмете), кланяться, 2) *перен.* стараться угодить, преклоняться, *нахиганах* ~ *парн.* преклоняться, делать поклон

ДОХИГОР длинный, сгорбленный, согнутый, искривлённый

ДОХИЙЛГОХ *побуд.* от дохийх, сгибать, делать согнутым/гнутом, искривлять, сгорбить

ДОХИЙХ сгибаться, искривляться, горбиться, становиться изогнутым

ДОХИЛЗОХ 1) двигаться, шевелиться (о длинном, сгорбленном предмете), кланяться, 2) *перен.* стараться угодить, преклоняться

ДОХИЛТ 1) кивок, кивание, 2) знак, сигнал, толгой ~ кивок, кивание головой, гарын ~ движение/сигнал рукой

ДОХИО 1) сигнал, знак, фанфары, 2) жест, гэрлэн ~ световой сигнал, светофор, түгшүүрийн ~ сигнал бедствия, агаарын түгшүүрийн ~ сигнал воздушной тревоги, ~ны гэрэл сигнальная лампа, сигнальный огонь, ~ны систем сигнальная система, ~гоор дамжуулах передавать сигналами, ~ өгөх давать сигнал, ~ны хэл язык жестов, ~ зангааг жест, мнмика, ~гоор ярилцах разговаривать жестами, толгой дохий нь зөвшөөрснийг нлтгэх жирийн ~ кивок головой — обычный жест/знак согласия, хэл бол ~ны систем язык — система знаков

ДОХИОЛӨЛ сигнализация, дохиоллын систем система сигнализации

ДОХИОЛОХ 1) давать сигнал, подавать знак, сигнализировать, 2) жестулировать, 3) сигнализационный, сигнальный

ДОХИОЛУУР сигнализатор

ДОХИС: ~ ~ хийх/гэх а) двигаться (о длинном и искривлённом), б) делать частые кивки

ДОХИСХИЙХ слегка кивнуть головой, делать лёгкий кивок

ДОХИУЛАХ *побуд.* от дохийх, 1) заставлять кивать головой, позволять сигнализировать/жестулировать, 2) дирижировать подмого, тус ~ болох/зүүлэх оказывать содействие/поддержку, содействовать, хот орох/хүрэх ~ зам прямой /кратчайший путь в город, ~мийг бодох/харах а) выбрать удобства, б) предпочитать близкую дорогу/близость

ДОХИУР 1. пыльник, тычишка, цэцгийн ~ пыльник/тычинка цветка

ДОХИУР 2. дирижёрская палочка, барабанная палочка, жезл.

ДОХИХ 1) кивать головой, 2) давать знак рукой, 3) дирижировать, 4) *перен.* дремать, клевать носом, толгой ~ кивнуть головой, гарвар ~ давать знак рукой, делать жест, нүдээрээ ~ мигнуть кому-либо

ДОХИЦГООХ многократ. от дохийх, кланяться, кивать головой (о множестве лиц), намайг мэндлэхэд тэд толгой ~в когда я поздоровался, они кивали головой

ДОЦЕНТ доцент, ~ цол хүртэх/хүртгэх присвоить/быть присвоенным звание доцента

ДОШГИДОХ неистовствовать, оказываться яростным/гневым, быть необузданным/свирепым

ДОШГИН 1) своенравный, горячий, дикий, 2) свирепый, яростный, зверский, лютый, ~ морь своенравный, ретивый конь, зэрлэг ~ зверский, жестокий, неистовый, ~ дүр/царай свирепое выражение лица, ~ аашлах/загнах вести себя свирепо/яростно, неистовствовать

ДОШГИРОЛ ярость, неукротимость, напор

ДОШГИРОХ 1) приходиться в ярость, ожесточаться, свирепеть, 2) быть неукротимым, становиться несмирным/необузданным, 3) бушевать, неистовствовать, усниваться

ДОШГИРУУЛАХ *побуд.* от дошгирах, приводить в ярость, ожесточать, делать несмирным/неукротимым, усиливать

ДӨЖИН, безразличный, равнодушный.

ДӨЖИР 1) выносливый, стойкий, 2) прочный, твёрдый, крепкий, 3) очень ленивый, ~ морь а) выносливая лошадь, б) ленивая лошадь, ~ эд/ширээ прочная материя, прочный стол, ~ хойрго хүн очень ленивый человек

ДӨЖИРЛӨХ 1) быть выносливым, оказываться терпеливым/стойким, 2) быть крайне ленивым, облениться

ДӨЖРӨХ 1. относиться безразлично, становиться непослушным, делаться ленивым

ДӨЖРӨХ 2. перестать воспринимать что-либо, чих ~ оглохнуть от шума, перестать слышать

ДӨЛ 1. 1) пламя, 2) *перен.* жар, пыл, энергия, галын ~ пламя от огня/костра, сэтгэлнийн ~ пыл души, душевный подъём, цог ~ *парн.* пыл, жар

ДӨЛ 2. ровный, ровная местность

ДӨЛГӨӨН тихий, спокойный, мягкий, ~ ааш мягкий характер, ~ томоотой хүүхэд тихий ребёнок, ~ дуугаар ярих говорить спокойным голосом, ~ тайван амьдрал спокойная жизнь, өнөөдөр тэнгэр ~ сайхан байна сегодня стоит тихая погода

ДӨЛӨХ робеть, не осмеливаться, избегать, сторониться, халдаж чадахгүй ~ не осмеливаться подходить, битгий айж ~өөд бай не робей(те)

ДӨМӨГ 1) лучший, довольно хороший, 2) удовлетворительный, энэ нь арай ~ юм это чуть лучше, би чамд ~ морно барилаа я тебе оседлал лучшего коня

ДӨМӨГХӨН самый лучший, довольно хороший

ДӨНГӨЖ 1) как только, еле, чуть, едва, 2) только что, 3) всего лишь, только лишь, ~ үүр цаймагц как только рассвело, тэр эмгэн ~ голтой байв та старуха была еле жива, түүнийг гэрээ ~ гаруут ааа нь орж ирлээ едва он вышел из дому, его отец вошёл, ~ гуравхан хүн иржээ пришли всего лишь трое, хичээл ~ сав дуусав занятие только что кончилось, над ~ зуув төгрөг бий у меня всего лишь сто тугриков

ДӨНГӨН: ~ даанган с трудом, еле, едва, еле-еле, кое-как, галт тэрэг хөдлөхөөс өмнө ~ даанган амжиж хүрээ еле/едва успели доехать до отправления поезда

ДӨНГӨХ едва справляться, делать с трудом, преодолеть, би өөрөө хийж ~нө я сумею сделать сам, я справлюсь сам

ДӨНГҮҮР 1) довольно хороший, лучший, сносный, 2) чуть лучше, немножко лучше, энэ нь арай ~ юм это всё-таки чуть лучше

ДӨР 1. волосаяной повод/волосаяное кольцо, продаваемые в нос быка, ~гүй бух шиг упрямый как осёл, упрямится как бык

ДӨР 2. навык, умение, ажлын ~ олох/~тэй болох приобретать навык к работе/в работе, ажлын ~ мэдэхгүй не имеющий никакого навыка в работе, не умеющий работать

ДӨРВӨЛ квартал, чавхдастугсан хөгжмийн ~ струнный квартет

ДӨРВӨЛЖ корзина из прутьев, ящик (четырёхугольный), аргалын ~ корзина/ящик для кизяка

ДӨРВӨЛЖИН 1) четырёхугольный, квадратный, 2) квадрат, четырёхугольник, 3) *карт.* бубны, шоо ~н кубический, мянган хавтгай ~ тысяча квадратных метров, ~гийн тамга бубновый таз, ~ зурах нарисовать четырёхугольник/квадрат, ~ үсэг квадратное письмо

ДӨРВӨЛЖЛӨХ придавать вид четырёхугольника, делать в виде квадрата, делать квадратным, ~н эвхэх/нугалах складывать в квадрат

ДӨРВӨӨД 1) по четыре, 2) около четырёх, тус тус ~ийг өгөх даят каждому по четыре
ДӨРВҮҮЛ (ээ) четвертом, все четверо, муз. квартет, гэд ~ малчин они все четверо скотоводы
ДӨРЛӨХ вдевать волосаное кольцо поводка в ноздри быка
ДӨРӨВ/ДӨРВӨН: ~н четыре, ~н цаг улирал четыре временн года, өдоо ~н цаг/-болж байна сейчас четыре часа, өнөөдөр ~н сегоднй четвёртое, ~н хөллөөд на четвереньках, ~ний нэг одна четвёртая, ~т эгшиг четвертная нота, ~н өдрийн албан ёсны айлчлал четырёхдневный официальный визит, ~н сарын ~н четвёртое апреля, ~н нүдний орд созвездие Близнецов
ДӨРӨВДҮГЭЭР четвёртый, ~ сар апрель, ~ хуудас четвёртая страница
ДӨРӨВДЭХ четвёртый, ~ өдөр а) четверг, б) четвёртый день, ~ өдрүүдэд по четвергам
ДӨРӨГ 1) стремя, 2) педаль, дөрөө дөрөөлөх вдеть ногу в стремя, эмээийн ~ стремя к седлу, ~ний сур ремень для стремени, ~ний таваг/толь донце/подошва у стремени, ~ мэдэхгүй непослушный, необузданный, ~ жийлцэх тягаться с кем-лнбо, быть не в ладах, ~ урт ч газарт тундаггүй, дүү сайн ч ахад хүрдэггүй ногов. хотя и длинно стремя, а до земли не достанет, хоть и хорош младший брат, а со старшим не сравнится, дөч хүрсэн эр, ~ гарсан агт жингийн ая даадаг в сорок лет мужчина в расцвете своих сил
ДӨРӨӨЛӨХ вдевать ногу в стремя
ДӨТ ближайший, кратчайший, прямой, ~ зам бнжайший путь, миний ~ хүн мой близкий человек, ~ замаар явуулах посылать кого-либо кратчайшим путём
ДӨТЛӨХ приближаться, подходить, близиться, ~н явах идти кратчайшим путём, ~н очих подойти бнже, подходить ближе
ДӨТЛҮҮЛЭХ побуд. от дөтлөх, приближать, сближать
ДӨТЧИЛӨХ идти наиболее кратким путём, выбнрать кратчайший путь
ДӨХӨМ 1) ближайший, прямой (о пути), 2) поддержка, содействие, 3) удобство, выгодность, 4) простой, лёгкий
ДӨХӨМГҮЙ 1) невыгодный, 2) неудобный, 3) нелёгкий, непростой, ~ зам некратчайший путь, окольная дорога, ~ хэрэг/явдал невыгодное дело, бесполезный поступок
ДӨХӨМТЭЙ удобный, благоприятный, выгодный, полезный, энэ ажлыг яаж хийвэл ~ вэ? как лучше выполнить эту работу, как выполнить эту работу, чтобы было выгоднее
ДӨХӨХ приближаться, приблизиться, подходить вплотную, подходить к концу, үүр цайх ~ж байна приближается рассвет, ажил дуусах ~ж байна работа приближается к концу, работа подходит к концу
ДӨХӨМХӨН 1) более близкий, более прямой, 2) проще, легче, 3) несколько удобный, более выгодный
ДӨХҮҮ 1) близко, ближе, 2) близкий, приблизительный, 3) имеющий какое-то сходство, ахуу ~ парн. а) побольше, б) полегче, попроще, үүгээр явбал ~ здесь ближе идти
ДӨХҮҮЛЭХ подвозить, подбрасывать, приближать, 14 цаг ~ээд асуу спросите ближе к 14 часам
ДӨЧ (ин) сорок, праправнук (внучка), би ~тэй мне сорок лет, ~н он сороковой год, ~ гаруй насны лет сорока с лишним, ~ хүрсэн эр, дөрөө гарсан агт жингийн ая даадаг в сорок лет мужчина в расцвете своих сил
ДӨЧДҮГЭЭР сороковой, ~ талд/талыг үз смотри на сороковой странице/сороковую страницу
ДӨЧДЭХ сороковой, ~ удаагаа сороковой раз
ДӨЧИНТЭЭ сорок раз

ДӨЧӨӨД 1) по сорок, 2) около сорока, ~ хоньтой айл семья, имеющая около сорока овец
ДӨЧӨӨДХӨН всего лишь сорок
ДӨЧҮҮЛ (ээ) всего сорок, бид ~ээ нас всего сорок
ДӨЧҮҮЛХЭНЭЭ всего лишь сорок
ДӨШ наковальня, железная подставка для ковки металла, алх ~ молот и наковальня,
ДРАМ драма, ~ын театр театр драмы, драматический театр
ДРАП драп, ~н цальто драповое пальто
ДУВ 1. *частца усиления к словам с начальным -ду, совсем совершенно*: ~ дуугүй, ~ дугай совершенно молча, без единого звука, беззвучно, совсем безмолвно, ~ дугуй/дугариг совершенно круглый, ~ дулаан совсем тёплый/тепло
 2. *в сочетании служит для обозначения внезапности или мгновенности действия*: дав ~ хийх вздрогнуть
ДУГ 1.: ~ хийх, ~ хийгээд ааах чуть вздремнуть, заснуть на короткое время, ~ ноёр крепкий сон, ~ ноён дунд нь сэрээв разбудили, когда спали крепким сном
 2. *шахмат*. шах, объявляемый слоном
ДУГААР 1) *суффикс образования порядковых числительных с мужскими гласными, пишется слитно*: 2) номер: хоёр- анги а) второй класс, б) второй курс, зуу~ хуудас сотая страница, хаалганы ~ номер двери, сонны жардах ~т в шестидесятом номере газеты, сэтгүүлийн/утасны ~ номер журнала/телефона, дэс ~ порядок, очередь
ДУГААРГҮЙ 1) не имеющий нумерации, не нумерованный, 2) без номера, 3) без очереди, ~ гурил разг. мука высшего сорта/высшего качества
ДУГААРЛАГЧ 1) нумератор, 2) лицо, отвечающее за нумерацию
ДУГААРЛАХ 1) нумеровать, номеровать, сортировать, 2) образовывать очередь, стоять в очереди, стать в очередь, 3) соблюдать порядковый номер, хуудас ~ номеровать страницы, дэс ~ номеровать по порядку, дэлгүүрт ~н зогсох стоять в магазине в очереди
ДУГААРЛУУЛАХ побуд. от дугаарлах, 1) заставлять нумеровать, 2) заставлять соблюдать очередность
ДУГААРТАЙ 1) нумерованный, номерованный, 2) имеющий номер, с номером, номерной, дэс ~ последовательный, имеющий порядковый номер
ДУГАЙ 1) молчком, молча, тихо, 2) молчаливый, склонный к молчанию, ~ байх/суух быть/сидеть молча, молчать, ~ хүн молчаливый человек, ~ бай! замолчи! молчи
ДУГАЙХАН 1) молча, молчком, 2) тихонько, потихоньку
ДУГАН собор, храм, церковь, сүм ~ парн. храм
ДУГАРАА 1. круговая чаша, очередная чаша по кругу, ~ барих преподнести очередную чашу (по кругу)
 2.: ээлж ~ очередность, последовательность, очередь, смена, ээлж ~гаараа хийх/ажиллах делать/работать по очереди, соблюдать очередность в работе
ДУГАРАХ 1) издавать звук, звучать, 2) говорить, разговаривать, иг дугарах заговорить, молвить слово, буу ~в раздался выстрел
ДУГАРГАХ побуд. от дугарах, заставлять говорить, звучать, хөгжим ~ включать музыку
ДУГАРИГ 1) круглый, 2) круг, ~ толь круглое зеркало, зууван ~ эллипсис
ДУГАРГИЙ 1) круглый, 2) круг
ДУГАРИГДУУ кругловатый
ДУГАРИГЛАХ круглить, делать круглым, придавать круглую форму, округлять
ДУГЖРАХ спать, дремать, хүүхэд ~ч байна ребёнок спит
ДУГТРАЛТ трясение, встряхивание
ДУГТРАХ трясти, встряхивать

ДУГТУЙ 1) конверт, 2) чехол, футляр, заходлын конверт для письма

ДУГТУЙЛАХ 1) вкладывать в конверт, 2) класть в футляр/чехол, *захиа* ~ положить письмо в конверт

ДУГТУЙТАЙ в конверте, в футляре

ДУГТЧИХ *многократ. от дугтрах*, 1) то н дело потряхивать, часто подёргивать, 2) порываться (о резком коне)

ДУГУЙ 1) круг, 2) колесо, шина, 3) круглый, ~ *тойрог* круг, округность, ~ *зурах* начертить круг, *машинны* ~ автомобильная шина, *хаймар* ~ резиновые шины, *хийтэй/хийлсэн* ~ дутые шины, *тэрэгний* ~ колесо телеги, *галт тэрэгний* ~ колесо вагона. ~н *дор орох* попасть под колёса, *уиадаг* ~ велосипед, ~ *талх* круглый хлеб, ~ *царайтай* круглолицый, ~ *ширээний* зовложгоон совещание за круглым столом, ~ *хээтэй торго шёлк* с круглыми узорами

ДУГУВТАР кругловатый, кругленький

ДУГУЙДУУ слегка круглый, кругловатый

ДУГУЙЛАН кружок, *уран зохиолын* ~ литературные кружки, *түүх судлах* ~ кружок по изучению истории

ДУГУЙЛАХ 1) делать круг, круглить, 2) закрывать, заканчивать, *данс* ~ закрывать счёт

ДУГУЙЛДАХ крутиться, вращаться, кружиться

ДУГУЙРАХ 1) круглеть, круглиться, становиться круглым, 2) кружиться, крутиться

ДУГУЙТ колёсный, имеющий колесо/шину, *дөрвөн* ~ четырёх-колёсный

ДУГУЙТАЙ колёсный, имеющий колесо/шину, ~ *зөөлөн сандал* колёсное кресло

ДУГХИЙХ вздремнуть; *чуточку/немножко* поспать, *үүрээр жаахан* ~в на рассвете немножко поспал, *өдрийн хоолны дараа түр* ~ немножко поспать после обеда ослёнок

ДУЛААВТАР тёпленький, тепловатый

ДУЛААДАХ теплеть, становиться слишком тёплым

ДУЛААЛАЛТ 1) утепление, 2) согревание, нагревать, согревать, 3) одевать (ся) потеплее, *гэр* ~ утеплять юрту, *гадаа гарахдаа* ~ одеваться потеплее, когда выходяшь на улицу, ~*сан гарааш* утеплённый гараж

ДУЛААН 1) тёплый, 2) тепло, ~ *байр* теплое помещение, ~ *хувцас* тёплая одежда, ~*ы илч* теплота, ~ *орон* тёплые страны, ~*ы эрчим хүч* тепловая энергия, ~*ы цахилгаан станц* тепловая электростанция, ~ *дамжуулах чанар* теплопроводимость, *байлгах* держать в тепле, *наранд* ~ *байна* тепло на солнышке, *өрөөнд/гадаа* ~ *байна* тепло в комнате/на улице, ~ *орох* теплеть

ДУЛААРАХ теплеть, *гадаа* ~ч *байна* теплеет на улице

ДУЛААРАЛТ оттепель, потепление

ДУЛААТГАХ согревать, обогреть, делать слишком тёплым

ДУЛААХАН 1) тепло, 2) тёплый, ~ *хувцаслах* одеваться тепло, ~ *өдөр* тёплый день, *нүдэнд* ~ *бүсгүй* милостивая девушка

ДУЛААЦАХ греться, согреваться, *галд* ~ греться у огня, ~*аар/-гэж жаахан явган явав* чтобы согреться я немного прошёл пешком, *наранд* ~ греться на солнышке

ДУЛААЦУУЛАХ *побуд. от дулаацах*, согревать, нагревать, *хөлөө* ~ согревать свои ноги, *гараараа* ~ согревать в руках

ДУЛААЦУУЛГА 1) согревание, нагревание, 2) отопление

ДУЛААШРАХ теплеть, становиться тёплым, *гадаа* ~в на улице стало тепло

ДУЛИМ: *дутуу* ~ неполный, недостаточный, *дутуу* ~ *хийх* делать кое-как

ДУЛИМАГ недостаточный, неполный, *дутуу* ~ *парн.* недостаточный, недостаточно, *дутуу* ~ *хариулт* недостаточный/ нецелесообразный ответ

ДУЛИМАГДУУ не столь достаточный, не такой полный

ДУЛИМАГХАН *уменьшит. от Дулмаг*

ДУЛЬ 1) средний, посредственный, 2) *перен.* неважный, плохой, *сурлагар* ~ *оюутан* неважный по успеваемости студент, неуспевающий студент

ДУЛЬХАН неважный, плохой, средний, ~ *мэдлэгтэй* с неважным знанием

ДУМ Дума

ДУН 1) раковина, 2) сделанный из раковины, ракушечный, ~ *бүрээ* труба из раковины, ~ *цагаан* *приблизительно:* белоснежный, совершенно белый, белым белый

ДУНД 1) средний, 2) середина, центр, 3) неполный, 4) среди, между, в середине, ~ *зэрэг* средний, удовлетворительный, ~ *хуруу* средний палец, ~ *сургууль* средняя школа, ~ *боловсрол* среднее образование, ~ *зэргийн настай хүн* человек средних лет, *өдөр* ~ *полдень*, *шөнө* ~ *полночь*, *нуурын* ~ в середине озера, ~ *жиж* средний вес, ~ *төрмөл* мезозой, ~*ыг баримтлах* придерживать золотой середины, быть нейтральным, ~*ын өмч* общая (по долям) собственность, ~*ын эд хөрөнгө* совместное имущество, *газрын/газар* ~ половина пути, *олны* ~ среди людей, *хоёр байшингүйн* ~ между двумя домами, *явцын* ~ в ходе, в процессе, ~ *чөмөг* бедренная кость, ~ *чөмгөөрөө* *тоглох* играть с судьбой, играть в прятки со смертью, поступать неосмотрительно, ~ *чөмөг сүүжээ* *голохгүй* быть о себе высокого мнения

ДУНДАВТАР 1) средний, 2) неполноватый

ДУНДАД средний, срединный, ~ *зуун* средние века, ~ *Ази* Средняя Азия, ~ *улс* Китай, Срединное государство

ДУНДАЖ 1) средняя величина, среднее число, 2) средний, ~ *цалин* средняя зарплата, ~ *ашиг* орлого средняя прибыль, ~ *өрөг* муз. медианта, ~ *хэмжээ* средний размер, *зах зээлийн* ~ *үнэ* средние рыночные цены, ~*аар* 10% составлять в среднем 10%, ~*аас дээгүүр* выше среднего, ~*аас доогуур* ниже среднего, *жилийн* ~ средний годовой, *жилийн* ~ *үзүүлэлт* среднегодовой показатель

ДУНДАХ находящийся посередине, находящийся среди кого-либо, средний, *модон* ~ *байшин* дом среди деревьев

ДУНДЛАХ 1) отбавлять, отливать, отсыпать, 2) оставлять наполовину, 3) делать что-либо наполовину

ДУНДРАХ 1) сокращаться, уменьшаться, 2) становиться неполным

ДУНДРУУЛАХ *побуд. от дундрах*, отбавлять, отливать, убавлять (напр. жидкость в сосуде), сокращать

ДУНДУУР 1) через, сквозь, посередине, среди, между, 2) пополам, 3) неполный, неудовлетворительный, *хаалга цонх* *хоёрын* ~ между дверью и окном, *ой* ~ *гарах* пройти через лес, *нүхэн* ~ *сквозь* дыру, ~ *нь хуваах* делить пополам, *аяга* ~ *неполная* чашка, *сэтгэл* ~ *неладно* на душе

ДУНДУУРЛАХ 1. 1) быть неполным (о жидкости), 2) оказываться где-то в середине, попадать в среднюю

ДУНДУУРЛАХ 2. 1) убавлять, отливать, 2) делать неполным, отбавлять половину

ДУНДУУРХАН *уменьшит. от дундуур*, 1) неполный, 2) неполно

ДУНДУУРШИГ 1) слегка, чуть-чуть неполный, 2) посредственный

ДУНДХАН *уменьшит. от дунд*, 1) посередине, посередке, 2) средний, неполный

ДУНДЧУУД средние, срединки

ДУНШИХ заstopориться (о деле), потерпеть неудачу

ДУР воля, желание, охота, склонность, ~*хүсэл* *этгэл* *желанне*, охота, ~ *зориг* воля, ~ *сонирхол* интерес, склонность, ~ *булаах/татах* очаровывать, пленять, соблазнять, ~ *дарах* удовлетворять желание, ~ *гутах* чувствовать отвращение, ~ *хүрэх*

захотеть, ~ зоргоор произвольный, ~ зоргоороо аашлах произвол, самодурство, ~аараа аашлах самовольничать, хозяйничать, ~булаам/гатам очаровательный, пленительный

ДУРААЛ, поволока, ~нуд глаза с поволокой.

ДУРААГАА по своей воле, по своему желанию, своевольный, **сайн** ~ по своему собственному желанию, добровольно, ~ хүн своевольный человек

ДУРАЙХ виднеться отчётливо, представляться образно

ДУРАК: ~ууд «эти типы», дурак

ДУРАМЖХАН неохотно, тэр тийшээ ~ явлаа он пошёл туда неохотно

ДУРАН бинокль, монокуляр, **театрын** ~ театральный бинокль, ~гаар харах смотреть в бинокль

ДУРАНБАЙ микроскоп, ~н шинжилгээ микроскопический анализ

ДУРАНДАХ смотреть в бинокль

ДУРГИХ: дураараа ~ своевольничать, самовольничать, действовать своевольно

ДУРГУЙ 1) не имеющий желаний, неохотный, 2) нежелание, неохота, ~ хүрэх терять охоту, не желать, не хотеть, ~ байх пнгать отвращение, ~ болох перестать нравиться, перестать любить, различать, би түүнд ~ я не люблю его/её, би тийшээ явах ~ байна я не хочу идти туда, би хоолонд ~ болов у меня нет аппетита, у меня плохой аппетит

ДУРГУЙЦЭЛ недовольство, ~ төрүүлэх вызывать недовольство

ДУРГУЙЦЭХ быть недовольным, проявлять недовольство, возражать, не желать, үүнд ~эд байх юм алга протнв этого нечего было возражать, би ~гүй я не возражаю

ДУРДАГДАХ страд. от дурдах, упоминать, быть упомянутым

ДУРДАТГАЛ воспоминание, упоминание

ДУЛААЛГА утепление, отопление, ~ын систем отопительная система

ДУЛААЛГАТАЙ утеплённый, отопляемый, малын ~ хашаа утеплённый скотный двор, утеплённое помещенне для скота

ДУЛААЛАХ 1) утеплять, отоплять, 2) детстве, воспоминание детства, мемуары

ДУРДАХ 1) упоминать, вспомнить, 2) говорить, касаться, дээр ~сан вышеупомянутый, дор ~сан нижеупомянутый, дээр ~санчлан как было упомянуто выше

ДУРЖГАНАХ говорить очень быстро, говорить скороговоркой, тараторить

ДУРЛАЛ любовь, склонность, хайр ~ парн. любовь, хүсэл ~ парн. желание, стремление

ДУРЛАМ 1) очаровательный, восхитительный, 2) такой, что можно любить

ДУРЛАМААР 1) достойный любви, желанный, желательный, 2) очаровательный

ДУРЛАЛЦАХ эсаимн. от дурлах, любить друг друга, янаглан ~ влюбляться, бие бидээ ~ любить друг друга, влюбляться друг в друга

ДУРЛАХ любить, хүүхэнд ~ любить девушку, хүнд ухаангүй ~ любить кого-либо без памяти

ДУРСАЛ воспоминание, упоминание

ДУРСАМ достойный воспоминания

ДУРСАМЖ 1) воспоминание, 2) память, ~ бичиг памятное письмо

ДУРСАХ вспомнить о чём-либо, упоминать, напоминать, ~н ярих вспомянуть говорить, ~сан санах вспомнить, чи над энэ талаар ~аадхаарай ты напомни мне об этом

ДУРСГАЛ память, воспоминание, ~ болгох подарить на память, ~ын хөшөө памятник, түүхийн ~ исторические памятники, ~ын тэмдэг памятка, заметка, памятная записка, памятный значок, бэлэг ~ын зүйл сувениры

ДУРСГАХ подарить, дарить, энэ номыг би чамд ~я я тебе дарю эту книгу

ДУРТАЙ 1) охотно, с удовольствием, 2) любой, 3) любящий, любимый, желаемый, желательный, би ~ зөвшөөрнө я охотно соглашусь, ~ дургүй рад не рад, волейневолей, үгэнд ~ словоохотливый, тэд бие биедээ ~хайртай они любят друг друга, миний ~ ном моя любимая книга, ~ номоо аваарай берите любую книгу

ДУРТГАЛ воспоминание, упоминание, мемуары

ДУРТГАХ 1) напоминать, 2) упоминать, вспоминать

ДУРЬДАХ 1) упоминать, вспоминать, 2) говорить, касаться

ДУСААГУУР пипетка, капельник

ДУСААЛ 1) капля, 2) капель, **борооны** ~ дождевые капли

ДУСААЛГА капля, лекарство для закапывания, зүрхний ~ сердечные капли

ДУСААХ капать, лить по капле, закапывать, нүдэнд эм ~ капать лекарство в глаза

ДУСАЛ 1. капля, усны дусал капля воды, ~ ч ус алга нет ни капли воды, далайд ~ нэмэр погов. и капля добавка океану

ДУСАЛ 2. биол. сперма

ДУСАХ капать, падать каплями, нулимс нь ~ж байв из глаз капали слёзы

ДУСЛАХ многократн. от дусах, литься каплями, падать каплями, бороо ~на дождь каплет, духны хөлс ~на пот со лба капает

ДУТААХ 1. убежать, удирать, отсутствовать

ДУТААХ 2. побуд. от дутах, вызывать недостаток в чём-либо, недодавать, недоплачивать, иметь недостачу, мөнгө ~ а) недодавать деньги, б) расстратить деньги, мал ~ совершить расстрату скота

ДУТАГДАЛ недостаток, дефект, изъян, лишения, ажиллах хүчний ~ недостаток рабочей силы, ноцтой ~ серьёзные недостатки, ~ илрүүлэх вскрывать недостатки, ~ыг арилгах искоренять недостатки, устранять недостатки, ~тай эвлэрэх мириться с недостатками, алдаа ~ ошибка, ~тай недостаточный, дефектный

ДУТАГДАХ страд. от дутах, 1) не хватать, неоставать, 2) нуждаться, тэр мөнгөөр ~ж байна ёму недостаёт денег, у него не хватает денег, он нуждается в деньгах, чадал ~ не хватать силы

ДУТАЛТ недостаток, недостача, нехватка

ДУТАХ 1. не хватать, неоставать, быть в недостатке, испытывать недостаток в чём-либо, над ~ юм алга я ни в чём не нуждаюсь, гурван зуун төгрөг ~ж байна не хватает/недостаёт трёхсот тугриков

ДУТАХ 2. уступать в чём-либо, чадлаар ~ уступать в силе, мэдлэгээр ~ уступить в знании

ДУТАХГҮЙ 1) не будет неоставать, хватит, 2) не уступать в чём-либо, мөнгө ~ деньги хватят, денег вдоволь, хүнээс ~ не уступать в чём-либо никому, не отставать ни от кого в чём-либо, не быть хуже других

ДУТМАГ недостаточность, нехватка, недостача, недостаточный, необеспеченный, испытывающий недостаток, недостающий, нехватящий, недостаточный

ДУТУУ 1) недостача, недостаток, 2) недостающий, нехватящий, недостаточный, 3) без, ~ дулимаг недостаточно, неполно, ~ хуудас недостающая страница, ~ хний/гүйцэтгэх недоделат, невыполнить, ~ үнэлэх недооценивать, ~ авах недополучить, ~ өгөх недодавать, таван цагт арван минут ~ байна без десятиять, ~ жигнэх недоевс

ДУТУУДАХ оказываться недостающим, не хватать, неоставать, чадал ~лаа силы не хватило

ДУТУУХАН *уменьшит.* от дутуу, с некоторым недостатком, несколько недостаточный

ДУУ (н) 1) звук, звон, голос, 2) песня, ~ хоолой голос, ~ чимээ шум, звук, буун ~ звук выстрела, выстрел, хонхны ~ колокольный звон, тэнгэрийн ~ гром, өндөр/чанга ~ громкий голос, громкий звук, нам/зөөлөн ~ слабый голос, ~ хураагуур магнитофон, ~ гаргах издавать звук, ~ алдах воскликнуть, ардын ~ народная песня, ~ бичлэг звукозапись, уртын ~ протяжная песня, харилцаа ~ песня диалог, частушки, ~ дуулах петь песню, ~ зохиох/гаргах сочинять песню

ДУУГАЙ 1) молчаливый, тихий, 2) без звука, ~ хүн молчаливый человек, ~ болох замолчать, смолкнуть, ~ болгох заставлять молчать, просить замолчать, ~ бай! тихо! нн звука, ~ суух сидеть молча

ДУУГАРАХ 1) говорить, разговаривать, 2) издавать звуки, звучать, раздаваться, олон юм/үг бүү/битгий дуугар! много не разговаривай! не говори много! радио ~ заговорило радио

ДУУГАЙХАН *уменьшит.* от дуугай, молча, молчком, тихо, молчаливо

ДУУГУЙ 1) беззвучный, безмолвный, молчаливый, 2) молча, ~ гийгүүлэгч глухой согласный, үг ~ безоговорочный, безоговорочно, үг ~ бууж өгөх безоговорочная капитуляция, ~ өнгөрүүлэх замалчивать

ДУУДАГДАХ *страд.* от дуудах, вызываться, призываться, быть вызванным

ДУУДАХ 1) звать, вызывать, 2) произносить, читать громко, нэрээр ~ звать по имени, величать, утсаар ~ вызывать по телефону, эмч ~ вызывать врача, ~ж авчирал/ирүүлэх призвать, звать к себе, өрсөжөөс ~ж гаргах вызвать из комнаты, буцааж ~ отзывать, вызвать назад, үг зөв ~ правильно произносить слово, сурагчийг самбарт ~ж гаргах вызвать ученика к доске, уралдаанд уриалан ~ вызвать на соревнование, шүүхэд ~ вызывать в суд

ДУУДИАГА 1) произношение, 2) вызов, призыв, зөв ~ правильное произношение, цэргийн ~ призыв на военную службу, ~ явуулах послать/отправить вызов, повестку, ~ын хуалдаа аукцион, аукционная распродажа

ДУУДУУЛАХ *побуд.* от дуудах, попросить, просить вызвать, велеть вызвать, приказывать позвать

ДУУЛААЧ покойный, певец, исполнитель, ардын дуу ~дын уралдаан конкурс исполнителей народных песен

ДУУЛАЛ гимн, төрийн/сүлд ~ национальный государственный гимн

ДУУЛАЛДАХ *взаимн.* от дуулах, петь хором, залуусын ~ сонсоно слышится пенне молодёжи

ДУУЛАХ 1. петь, дуу ~ петь песню, ~ хөгжим вокальная музыка, ~ яруу хөгжим вокально-симфоническая музыка

ДУУЛАХ 2. слышать, слушать, услышать, тэр энэ тухай ~в уу? он слышал об этом? би ~гүй я не слышал, үг ~ слушаться, быть послушным, подчиняться

ДУУЛГА шлем, каска, хуяг ~ воинские доспехи

ДУУЛГАВАР послушание, покорность

ДУУЛГАВАРГҮЙ непослушный, ~ хүүхэд непослушный ребёнок

ДУУЛГАВАРТАЙ послушный, покорный, ~ байх быть послушным

ДУУЛГАР послушание, смиренне, покорность

ДУУЛГАХ известить, ставить в известность, извещать, сообщать, информировать, ахад энэ тухай ~ надо поставить брата в известность об этом

ДУУЛДАХ *страд.* от дуулах, быть слышимым, слышаться, быть слышным, доноситься, нестись, утсаар ярьж буй зүйл тод ~на

хорошо слышан телефонный разговор, хажуугийн өрсөжөөс чимээ ~на звуки доносились из соседней комнаты

ДУУЛИАН 1) шумиха, шум, 2) молва, 3) сенсация, ~ чимээ/шуугиан сенсация, шум, скаandal, ~ дэгдээх подыять шум/сенсацию

ДУУЛИМ обширный, просторный, привольный, бескрайний, ~ хорвоо вселенная, вся планета, ~ тал обширная степь

ДУУЛУУЛАХ *побуд.* от дуулах, заставлять петь, просить петь

ДУУН 1) звук, звон, голос, 2) песня, ~ ухаан филология, филологическая наука, ~ дээр сразу, как только скажешь

ДУУРИАЛ пример, образец, подражанне, имитация, үлгэр ~ пример, образец, үлгэр ~ болгох брать за образец, быть в пример, подражать, үлгэр ~ болох стать образцом/примером, тэр сайхан үлгэр ~ үзүүлэв он показал хороший пример/образец, хувийн үлгэр ~лаараа личным примером

ДУУРИАЛГА пример, образец, подражанне, имитация

ДУУРИАМАЛ поддельный, искусственный, ненастоящий

ДУУРИАМГАЙ подражающий, склонный к подражанию, любящий подражать

ДУУРИАМТГАЙ подражающий, склонный к подражанию, любящий подражать, ~ зан подражательный характер

ДУУРАМХАЙ подражающий, склонный к подражанию, любящий подражать, юм хүүхэд ребеюн, любящий подражать всему

ДУУРИАХ брать за образец, подражать, имитировать, следовать примеру, следовать кому, чему-либо, сайн жишээг ~ следовать хорошему примеру, хуулан/сохроор ~ слепо копировать/повторять, бусдын алхаа гишгээг ~ подражать чьей-нибудь походке

ДУУРЬ опера, үндэсний/сонгодог ~ национальная/классическая опера, ~ийн театр театр оперы, хошин ~ оперетта

ДУУРЬСАГДАХ *страд.* от дуурьсах, быть прославленным, прославляться, дэлхийд ~ славиться во всём мире, получить всемирную известность

ДУУРЬСАХ пользоваться славой, иметь широкую известность, славиться, тэргүүний ажиглалчн нэр орон даяар ~лаа имя передового рабочего стало известным по всей стране

ДУУРЬСАГАХ *побуд.* от дуурьсах, прославлять, делать известным

ДУУСАХ 1) кончатся, завершаться, 2) кончать, завершать, үгээр бүх юм ~лаа на этом всё кончилось, хэрэг үүгээр ~сангуй этим дело не кончилось, уншиж ~ кончить читать, ~тал унших дочитать, читать до конца, бичиж ~ кончить писать, мөнгө ~в деньгн кончились, нет денег, деньги растрочены

ДУУСВАР конец, завершение

ДУУСВАРЛАХ 1) кончатся, завершаться, 2) кончать, завершать

ДУУСГАВАР муз. эпилог, ~ болгох юрид. прекращение

ДУУСГАХ кончать, завершать, доводить до конца, ажлаа ~ кончить работу, хийж ~ закончить, докончить, хамаг мөнгөө ~ истратить все деньги

ДУУСТАЛ до конца, хурал ~ хүлээх ждять до конца собрания, ~ уух выпить до дна/до конца

ДУУТ звучащий, звучный, ~ биеэс звучащие тела/предметы, ~ хад звучащая скала, ~ могой змея гремучая, ~ болжмор жаворонок

ДУУТАЙ 1) звучный, звуковой, издающий звук/голос, 2) шумный, звонкий, ~ кино звуковое кино, звуковой фильм, ~ тэнгэр грозное небо, ~ гийгүүлэгч звонкий согласный, ~ шуутай нарн. шумный, весёлый

ДУУЧ 1) певец 2) певчий, гоцлол ~ солист, найрал ~ хорист, ~ эм уст. проститутка гейша, ~ шувууд певчие птицы

ДУУЧИН певец, иэртэй ~ известный певец

ДУХ лоб, чело, ~ны холс пот на лбу/со лба

ДУГНЭЛТ вывод, заключение, ~ хийх /гаргах сделать вывод, вывести заключение, ~д хүрэх прийти к выводу/заключению,

бодит ~ реальное заключение, **буруу/худал** ~ неправильный/ложный вывод, **яаруу** ~ послешный вывод

ДҮГНЭГДЭХ *страд. от дүгнэх* 1) суммироваться, подытоживаться, 2) оцениваться, быть оценённым

ДҮГНЭЛЦЭХ *совм. от дүгнэх* 1) участвовать в подведённый итогов, совместно подытоживать, 2) делать совместное заключение, вместе оценивать

ДҮГРЭГ 1) круг, окружность, 2) круглый, имеющий форму круга, ~ **саран** круглый месяц

ДҮГРЭГЛЭХ 1) округлить(ся), округлять, делать круглым, 2) аннулировать, признавать недействительным

ДҮЙ умение, сноровка, навык, ловкость, **эв** ~ умение, сноровка, ~ **муутай** неумелый, неуклюжий, без сноровки, **гартаа** ~тэй, **гарын** ~тэй умелые руки

ДҮЙВҮҮЛЭХ *побуд. от дүйвэх*, стараться избегать чего-либо, воспользоваться ситуацией (для избежания чего-либо), **бусдын ярнагаар** ~ постараться воспользоваться разговорами посторонних (для избежания чего-либо)

ДҮЙВЭХ не проявлять самостоятельности, отклнкаться, действовать как повелось, вести себя как и все окружающие

ДҮЙВЭЭН 1) паника, шум гам, шумиха, молва, 2) отклик (на какой-нибудь шум, звук), **сохор нохой** ~р **лагов**. слепая собака может лишь откликаться на лай других собак

ДҮЙВЭЭНТЭЙ шумный, сенсационный, грохотный

ДУУДАХ 1) звать, вызывать, 2) пронзосить, читать громко, **нэрээр** ~ звать по имени, величать, **утсаар** ~ вызывать по телефону, **эмч** ~ вызывать врача, ~ж **авчирах/ирүүлэх** призвать, звать к себе, **өрооноос** ~ж **гаргах** вызвать из комнаты, **буцааж** ~отзывать, вызвать назад, **үг зөв** ~ правильно произносить слово, **сурагчийг самбарт** ~ж **гаргах** вызвать ученика к доске, **уралдаанд уриалан** ~ вызвать на соревнование, **шүүхэд** ~ вызывать в суд

ДҮЙГҮЙ 1) неопытный в чём-либо, непривычный к чему-либо, не имеющий навыка, неумелый, 2) неопытно, непривычно, **зохион байгуулах** ~ хүн, **эв** ~ **зохион байгуулагч** неумелый организатор, ~ **ажил** неумелая работа, **багажаар** ~ **ажиллах** неумело обращаться с инструментами, неумелое обращение с инструментами

ДҮЙЗ пара, партия, части (товар), ~ ~ээр попарно, парамн, ~ ~ээрээ **нийлэх** стать на одну доску

ДҮЙЗЛЭХ составлять пару, располагать парамн/попарно

ДҮЙЛГЭХ *побуд. от дүйх*, 1) располагать партиями, частями, парами, 2) делать эквивалентнымн, сопоставнымнми

ДҮЙНГЭ глуповатый, умственно отсталый, идиот, слабоумный, глухой (о голосе), **снпий**; ~ **хүүхэд** глуповатый ребёнок, ~ **болох** глупеть, становиться глуповатым, делаться слабоумным, ~ **хоолойгоор** сиплым голосом

ДҮЙНГЭДЭХ быть снпшком глуповатым

ДҮЙНГЭТЭХ вести себя придурковатым, оказываться тупым

ДҮЙРҮҮЛЭХ *побуд. от дүйрэх* оглушать, помрачать, мутить

ДҮЙРЭН тупой, слабоумный, глупый, полоумне

ДҮЙРЭНГЭ 1) оглушение, помрачение, полоумие, 2) тупой, глупый, слабоумный, **ухааны** ~ помрачение сознания, ~ **толгой** тупая голова

ДҮЙРЭХ 1) быть оглушённым, 2) отупеть, не соображать, переставать воспринимать, **толгой** ~ээ голова отупела

ДҮЙТЭЙ опытный в чём-либо, имеющий навык, умелый, **гартаа** ~ хүн мастер на все руки, умелый человек, умелые руки

ДҮЙХ 1) совпадать, соответствовать, сопоставить, 2) быть парами, быть одинаковыми, быть равноценнымн, оказываться эквивалентнымнми, **гэрч нарын мэдүүлэг хоорондоо** ~ж **байна** показанные свидетелей совпадают, **изг нь ногөөтэйгээ** ~гүй **байна** одно

не соответствует другому, **эдгээр хэмжигдэхүүнүүд хоорондоо** ~ж **байна** эти величины эквивалентны

ДҮЙЦҮҮЛЭХ создать эквивалент, предоставить альтернативу, **цэргийн алба** ~ альтернативная служба

ДҮЙЦЭЛ эквивалент, равнозначность, одинаковость

ДҮЛ: **шөнө** ~ полночь, глубокая ночь

ДҮЛИЙ 1. 1) глухой, лишённый слуха, 2) непослушный, неотзывчивый, неучткий, ~ **дүмбэд**, ~ **дожин** *парн.* глухота, неотзывчивость, непослушанне, **чнх** ~ тугой на уху

ДҮЛИЙ 2.: ~ **шил** матовое стекло

ДҮЛЭХ 1. тужиться, напрягаться

ДҮЛЭХ 2. проводить ночь без сна

ДҮН 1. 1) итог, сумма, 2) результат, **бүх/бүгд** ~ общий итог, общая сумма, **итого** всего, **нийлбэр** ~ итоговая сумма, **эцсийн** ~ конечный результат, **сайн үр** ~ хорошие результаты, ~ **гаргах** подводить итог, **эцсийн** ~д в конечном итоге, в результате, **ажлын сайхан үр** ~ прекрасные результаты работы, **тусламжийн үр** ~д в результате помощи, ~дээ в общем, вообще, в сумме, в конечном счёте, ~дээ ~ безразлично, всё равно, **хэсэгчилсэн** ~ частный итог, **худалдааны цэвэр** ~ чистая сумма продажи

ДҮН 2. в разгаре, в разгар, **самый, овлийн** ~ **хүйтэнд/хүйтнээр** в самом разгаре зимнего мороза, ~ **овол** разгар зимы, **зуны** ~ **халуунд** в разгаре летней жары

ДҮН 3. *звук, издаваемый при ударе во что-либо покое, тустое:* ~ ~ **хийх/гэх** греметь

ДҮНГИЙН *разг. род. п. от дүн, с, со*, величнной с, примерно, приблизительно, **чиний** ~ нуруутай ростом с тебя, одинаковый с тобой, **тэр** ~, **энэ** ~ прилбнительно с это, примерно такой

ДҮНГИЙН безрезультатный, нерезультативный, **үр** ~ **туршлага/туршилт** безрезультатный опыт, **бидний ажил үр** ~ **болов** наша работа прошла без результата, ~ **сурагч** ученик, не получивший оценки

ДҮНГЭНЭЛДЭХ *взаимн. от дүнгэнэх*, гудеть, шуметь (о многнх)

ДҮНГЭНЭХ 1) гудеть, звенеть, шуметь, глухо греметь, рокотать, 2) жужжать, **эргэн тойрон ялаа шумуул** ~нэ вокруг жужжат комары, **чнх** ~ээд **байна** в ушах шумит, в ушах звенит

ДҮНЗ обтёсанное бревно, **нарсан** ~ сосновое бревно

ДҮНЗЭН бревенчатый, ~ **байшин** бревенчатый дом

ДҮНС рассыпной табак, махорка, дунса, **улаан** ~ *разг.* русская махорка, **ногоон** ~ китайский трубочный табак

ДҮНСЭН трубчатый табак, ~ **тамхи** трубочный табак

ДҮНСГЭР мрачный, угрюмый, хмурый, безотрадный, печально-угрюмый, грустный, мрачно, угрюмо, хмуро, ~ **байдал** мрачный вид, ~ **өдөр** хмурый день, ~ **тэнгэр** хмурое небо, мрачная погода, **сэтгэл** ~ **байна** душа моя мрачна, **өнөөдөр** ~ **байна** сегоня хмуро/пасмурно

ДҮНСГЭРДҮҮ мрачноватый, грустноватый, хмуроватый

ДҮНСГЭРХЭН несколько мрачный, довольно угрюмый

ДҮНСИЙЛГЭХ *побуд. от дүнснйх*, заставлять мрачнеть, доводить до угрюмости, делать мрачным

ДҮНСИЙХ мрачнеть, хмурить, угрюметь, становиться угрюмым, делаться мрачным, **тэнгэр** ~гээд, **бороо орох байх** погода мрачнест/небо хмурится, наверное, пойдёт дождь

ДҮНТЭЙ 1. результативный, результатный, с оценками, **үр** ~ **ажил** результативная/продуктивная работа, **онц** ~ **суралцах** учиться на отлично

ДҮНТЭЙ 2. прямой, правдивый, ~**дүн нуруутай хүн** правдивый человек

ДҮНХГЭР величественный, большой, имеющий важный вид, ~ **цагаан өргөө/гэр** величественная белая юрта

ДҮНЧҮҮР сто миллионов

ДҮР образ, облик, вид, фигура, ~ байдал облк, вид, ~ царай ли-
цо, вид лица, уран сайхны ~ художественный образ, гэгээн ~
светлый образ, ~ үзүүлэх делать вид, притворяться, ~ үзүүлсэн
гэрээ *юрнд*. притворный договор

ДҮРВҮҮЛЭХ *лобуд. от дүрвэх*, эвакуировать, заставлять бежать,
обращать в бегстао

ДҮРВЭГСЭД беженцы, эмигранты, ~ийн хуаран лагерь бежен-
цев

ДҮРВЭЛЭЭХ пылать, воспламеняться, вспыхивать, загораться,
сүрэл дорхиноо ~и шатав солома легко воспламенилась

ДҮРВЭЛГ эвакуация

ДҮРВЭХ убежать, эвакуироваться, поспешно покидать место сво-
его жительства (вследствие войны, стихий и т.п.), дайнаас ~
покинуть родной край вследствие войны, гадаадад ~н гарах
эмигрировать, убежать за границу.

ДҮРЛИЙЛГЭХ *лобуд. от дүрлийх*, пучить глаза, тарашить глаза
ДҮРЛИЙХ пучиться, тарашиться (о глазах), широко раскрывать
глаза, тэр гайхан/гайхсандаа нүдээ ~н харав от удивления гла-
за у него тарашились

ДҮРЛЭГЭР пучеглазый, с большими глазами, ~ нүдтэй охин де-
вочка с широким, открытым взглядом нежный знак достинст-
вом в сто тугрнок, стотугрнокво купюра, хөх ~тэй на синем
фоне, нутаг ~, газар ~ ДҮРС изобразенне, форма, видео, ~
хэлбэр вид, форма, фигура, ~ бичлэг видеозапись, ~ бичлэгийн
багаж хэрэгсэл аппаратура для видеозаписи, ~ бичлэгийн
магнитофон видеоманитофон

ДҮРСГҮЙ 1) бесформенный, не имеющий определенной формы,
непохожий на что-либо по форме, 2) недистерритория,
геохимийн ~ геохимический фон, ~ нэгтгэх вступать в брак,
сходиться, сожительствовать

ДҮРСГҮЙДЭЛ баловство, шалость, проказа, проделка, озорство
ДҮРСГҮЙДЭХ слишком напраказничать, стать чересчур шалов-
ливым, становиться очень проказливым/озорным

ДҮРСГҮЙТЭХ шалить, проказничать, баловаться, озорничать,
~ж болохгүй нельзя проказничать/шалить

ДҮРСГҮЙХЭН довольно проказливый, несколько шаловливый
ДҮРСЛЭГДЭХ *лобуд. от дүрслэх*, изображаться, показываться,
быть изображенным/показанным

ДҮРСЛЭЛ изображение, описание, зохиолын баатруудын ~ изо-
бражение героев в произведении

ДҮРСЛЭМЖ ~ зураг зарисовка

ДҮРСЛЭХ 1) изображать, описывать, рисовать с природы,
2) придавать кому, чему-либо определенную фор-
му/определенный вид, 3) представлять себе, уподоблять,
4) изобразительный, ~н харуулах/үзүүлэх изображать, показы-
вать, дотроо ~н бодох представлять себе, воображать, сонинд
өноөгийн залуусын аж амьдралыг ~жээ в газете изображена
жизнь современной молодежи, ~ урлаг изобразительное искус-
ство

ДҮРСТ имеющий вид/форму/образ кого-, чего-либо, форменный,
образный, видный, в сложных словах: хүн ~ человекообразный,
человекоподобный, өндгөн ~ яйцевидный, зааны ~ с изображе-
нием слона

ДҮРСТЭЙ имеющий вид/форму/образ кого-, чего-либо, формен-
ный, образный, видный, в сложных словах: муухай ~ некраси-
вой формы

ДҮРСХИЙХ вспыхивать, воспламеняться, гэнэт гал ~ внезапно
вспыхнул огонь, уур ~ вспыхнуть гневом, вспыхнуть от гнева

ДҮРЭЛЭХ вспыхивать, воспламеняться, пылать

ДҮРЭМ устав, положение, правило, регламент, ~ журам порядок,
режим, одоо байгаа/мөрдөж байгаа ~ существующий порядок,
сонгуулийн ~ положение о выборах, дотоод ~ правнла внутрен-

него распорядка, хууль ~ законодательство, гудамжны
хөдөлгөөний ~ правнла улчного движения, ~ийн сан уставной
фонд, ~ баримтлах соблюдать правила, ~ийн төсөл проект уста-
ва, намын ~ устав партии, Нэгдсэн Үндэстний
Байгууллагын ~ устав Организации Объединённых Наций, ~
ёсоор, ~ээр по положению, по правилу

ДҮРЭМГҮЙ не имеющий правнла, вне правнла/положения
ДҮРЭМЛЭХ 1) устанавливать правила, приводить в порядок,
2) подражать кому-либо, следовать кому-либо, муштровать

ДҮРЭМТ регламентированный, предусмотренный прави-
лом/уставом, форменный, ~ хувцас форменная одежда

ДҮРЭМТЭЙ регламентированный, предусмотренный прави-
лом/уставом, форменный

ДҮРЭМШИХ входить в правила, входить в определённые рамки
ДҮРЭХ 1. макать во что-либо, окунать, үзэг бэхэнд ~ макать перо
в чернила, хатаасан талх цайнд ~ макать сухарь в чай, хөлөө
усанд ~ окунать ноги в воду, арьсыг ганд ~/хийх окунуть кожу
в чан с дубильной кислотой

ДҮРЭХ 2. вонзать, втыкать, вкладывать, хутга ~ вонзить кинжал,
хутга хуйд ~ вложить нож в ножны

ДҮҮ 1. 1) младший брат, младшая сестра, 2) моложе, ах ~ братья,
эгч ~ сёстры, бүсгүй ~ младшая сестра, чамгаас ~ моложе тебя,
тэр надаас тав ~ он моложе меня на пять лет

ДҮҮ 2. гарнец (мера сыпучих тел)

ДҮҮГҮҮР праща

ДҮҮЖГЭНЭХ 1) свисать, висеть, повисать, вешаться, 2) качаться
(на чём-нибудь висящем), 3) *перен.* с трудом догонять, олсноос
~ висеть на верёвке, хүзүүнд ~ висеть на шее, модноос ~ повис-
нуть на дереве, зацепиться за дерево

ДҮҮЖИН 1) качели, 2) висячий, качающийся, ~ зам подвесная
дорога, ~ гүүр подвесной мост, ~ор гамак, ~өлгий висячая
люлька, ~ шат подвесная лестница

ДҮҮЖЛҮҮЛЭХ *лобуд. от дүүжлэх*, быть повешанным, быть
подвешанным

ДҮҮЖЛҮҮР виселица

ДҮҮЖЛЭГДЭХ *страд. от дүүжлэх*, вешаться, быть повешен-
ным, повиснуть, гарт ~ повиснуть на руках

ДҮҮЖЛЭХ повесить, подвешивать, привешивать, хананд ~ ве-
шать что-либо на стену, хэцнээс ~ вешать на верёвку, ~ж алах
повесить, казнить через повешение, ~ж үхэх повеситься

ДҮҮЛЭХ 1. 1) прыгать, перепрыгивать, 2) бросаться, кидаться,
устремляться, рваться куда-либо, хэрэм модонд ~иэ белка пе-
репрыгивает с дерева на дерево, ~н давхих скакать, харайн
~!-н харайх прыгать

ДҮҮЛЭХ 2. считать младшим, вести себя так, как подобает стар-
шему с младшим, дүүгээн ~ээд, ахаан ахлаад воздать каждому
свое, *бука.* уважать младших как младших, старших как стар-
ших

ДҮҮРГҮҮЛЭХ *лобуд. от дүүргэх*, быть наполненным, напол-
няться, заполняться, завершаться

ДҮҮРГЭГЧ наполнитель

ДҮҮРГЭЛТ 1) наполнение, заполнение, 2) завершение

ДҮҮРГЭХ 1) наполнять, заполнять, пополнять, 2) выполнять, за-
канчивать, завершать, усаар ~ наполнять водой, хийгээр ~ на-
полнять газом, сургууль ~ заканчивать школу, завершать учёбу

ДҮҮРЭН, полный, наполненный.

ДҮҮРЭХ, наполняться завершаться.

ДҮҮХЭЛЭЭХ бодриться, гусарствовать

ДҮҮЧЛЭХ проявлять уважение к старшим, быть почтительным к
старшим

ДЭВ 1.: ~ зэрэг степень, разряд, классификация, албан тушаалын
~ служебный ранг

ДЭВ 2. терраса

ДЭВЖИЛ рост, развитие, подъём, прогресс, хөгжил ~ *парн.* развитие прогресс

ДЭВЖИЛТ рост, развитие, подъём, прогресс

ДЭВЖИХ расти, развиваться, подниматься, ~н дэгжих развнваться, ~ж яваа нэгдэл объединение на подъёме, развнваюшееся объединение

ДЭВЖЭЭ 1) занимаемая площадь, 2) шерстяная подстилка, бөхийн ~ борцовский ковёр/помост, борцовская арена, олон улсын ~нд на международной арене

ДЭВРҮҮ хвастлнвий, чванннй, спесивый, романтический, ~ зан чванннй характер

ДЭВРЭХ 1) убежать, уйти (о кипящей жидкости), 2) прогрессировать, усиливаться, 3) переходить границы меры, зуухан дээрх сүү ~в молоко на плите/печке убежало, өвчин нь улам ~чээ болзнь ещэ более прогрессировала

ДЭВРЭЭ хвастлнвий, чванннй, спесивый, романтический

ДЭВСГЭР 1) подстилка, постилка, расстилка, матрац, 2) бумажный денежный знак, купюра, 3) фон, 4) территория, ор ~, хөнжил ~ постель, ор ~ засах постилать постель

ДЭВСГЭРГҮЙ неосиовательный, необоснованный, беспочвенный, иеумелый

ДЭВСГЭРЛЭХ делать фон/грунт, стлать

ДЭВСГЭРТЭЙ 1) на фоне, с фоном, 2) имеющий основу/подготовку, умелый

ДЭВСЛЭХ *многократ.* от дэвсэх, топтать, растаптывать, топать, хөлөө ~хээ болмоч перестаньте топать (ногами)

ДЭВСРЭГ 1) подстилка, постилка, расстилка, матрац, 2) бумажный денежный знак, купюра, 3) фон, 4) территория

ДЭВСЧИХ топтать, растаптывать, топать

ДЭВСЭХ 1. топать, придавливать (ногой), няц ~ растоптать

ДЭВСЭХ 2. настлать; постилать, расстилать, шалаан дээр дэвсгэр ~ расстилать ковёр на полу, чулуу ~сэн гудамж мошёная улица, ~мэл зам гать

ДЭВТМЭЛ размоченный, пропитанный чем-лнбо

ДЭВТЭР 1) тетрадь, 2) кннга, том, тэмдэглэлннй ~ записная книжка, зургийн ~ тетрадь для рисования, нотны ~ нотная тетрадь, хичээлийн ~ ученическая тетрадь, өврийн ~ карманная записная книжка, дэд ~ вторая книга, второй том

ДЭВТЭРЛЭГДЭХ *страд.* от дэвтэрлэх, переплетаться, брошюроваться

ДЭВТЭРЛЭГЧ переплётчик, переплётчица, брошюровщик

ДЭВТЭРЛЭЛТ переплёт, переплетание, брошюровка

ДЭВТЭРЛЭХ 1) шивать в тетрадь, переплетать, брошюровать, 2) переплётннй, брошюровочный, ~ тасаг переплётннй цех, переплётная мастерская

ДЭВТЭХ пропитывать, размачнвать, размягчать, усанд ~эх пропитывать водой, размачивать в воде

ДЭВТЭЭХ, пропитывать, замачнвать.

ДЭВҮҮР 1. всер, опахало, ~ээр дэвэх размахнвать всером, ~ загас рыбаскат, ганган ~ изящный скат, ~ сүүлт птици всерохвостые

ДЭВҮҮР 2. решето (для очисткн зерна)

ДЭВҮҮРДЭХ обмахивать всером/опахалом

ДЭВХРЭГ *зоол.* кузнечик

ДЭВХРЭХ спрыгивать, соскакнвать, ~ч буух спрыгнуть, ~ч орох впрыгнуть, вскочить, ~ч цовхрох прыгать, баярласандаа/баярлаж ~ прыгать от радости

ДЭВХЦЭХ подпрыгивать

ДЭВШИЛ прогресс, продвижение, ннйгмийн ~ социальный прогресс, шинжлэх ухаан техникийн ~ научно-техннческий прогресс

ДЭВШИЛТ прогрессивный, передовой, ~ хүн төрөлхтөн прогрессивное человечество, ~ хүчин прогрессивные силы, хөдөлмөрийн ~ арга барил передовые методы труда

ДЭВШИЛТЭЙ прогресс, продвижение

ДЭВШИЛТЭТ прогрессивный

ДЭВШИХ возвышаться, выдвнгаться, прогрессировать, продвнгаться вперед, тушаал ~ возвышаться по должности, продвнгаться в должности, анги ~ переходить в следующий класс

ДЭВШҮҮЛЭХ *лобуд.* от дэвших, возвышать, выдвнгать, продвнгать вперед, асуудал ~ выдвнгать вопрос, онол ~ выдвнгать теорию, болзол ~ выдвнгать условия, тушаалд ~ выдвнгать на должность, цол зэрэг ~ возвышать в чине, нэр ~ выдвнгать чью-лнбо кандидатуру

ДЭВЭХ махать, размахиваться, далавчаа ~ размахивать крыльями, дэвүүрээр ~ махать всером

ДЭГ школа, направление, регламент, ~ журам порядок, распорядок, ~ журам сахих/баримтлах соблюдать порядок, следить за порядком, ~ зөрчих нарушение регламента

ДЭГГҮЙ 1) невоспитанный, 2) беспорядочный, недисциплинированный, ~ хүүхэд невоспитанный ребёнок

ДЭГГҮЙТЭХ вести себя невоспитанно, быть недисциплинированным, оказываться беспорядочным

ДЭГГҮЙХЭН довольно невоспитанный, несколько беспорядочный

ДЭГДГЭР короткий, узкий, тугой, ~ дээл коротенькая шуба

ДЭГДГЭРХЭН несколько коротенький, узковатый

ДЭГДИЙЛГЭХ *лобуд.* от дэгднйх, делать коротеньким/узеньким

ДЭГДИЙХ укорачиваться, делаться коротким, стать/становиться узеньким, немного приподниматься

ДЭГДЭГНҮҮР легкомысленный, несерьёзный, подвижный, ~ зан легкомысленный характер

ДЭГДЭГНЭХ быть легкомысленным /ветренным, оказываться несерьёзным, быть подвижным

ДЭГДЭХ 1. поднимать, взлетать, прыгать, ангид шуугиан ~в поднялся шум в классе, үүнгэс болж бөөн шуугиан ~лээ нз-за этого поднялась шумиха, үсэрч ~ прыгать, бегать

ДЭГДЭХ 2. случиться, внезапно произойти, дайн ~лээ вспыхнула война

ДЭГДЭЭХ поднимать, начинать, тоос ~ поднимать пыль, шуугиан ~ поднимать шум, дайн ~ начать войну, бослого/үймээн ~ поднмать восстание/тревогу

ДЭГДЭМХИЙ летучий, испаряющийся, ~ хий летучный газ

ДЭГДЭЭХЭЙ оперившийся птенец

ДЭГЖИН эlegantный, модно одетый, франтоватый, ~ хүүхэн эlegantная девушка

ДЭГЖИРХЭХ модничать, франтить, одеваться эlegantно/модно, проявлять эlegantность, эмэ эмэгтэй ~ дуртай эта девушка любит модничать

ДЭГЖИХ улучшаться, развнваться, расти, увеличиваться, ~н дээшлэх развнваться, улучшаться

ДЭГЛИЙ 1. цапля, цагаан ~ белая цапля, хөх ~ серая цапля

ДЭГЛИЙ 2. ~ хуяг панырь, латы

ДЭГЛЭГДЭХ 1. *страд.* от дэглэх, быть натренированным, быть обученным строгому режиму, упорядочиваться

ДЭГЛЭГДЭХ 2. 1) заблуждаться, путаться, 2) застрять вдалеке, задерживаться

ДЭГЛЭЛТ 1) тренировка, упражнение, 2) постановка, бүжиг ~ постановка танца, 3) муштра, дедовщина в армии

ДЭГЛЭМ порядок, распорядок, режим, ннйгмийн/ннйгмийн ~ общественный порядок, өдрийн ~ распорядок/режим дня, ~ сахих поддерживать порядок, ~ эвдэх нарушать порядок

ДЭГЛЭХ 1) тренировать, упражнять, приучать чему-либо, заставлять уметь делать что-нибудь, муштровывать, приучать строгому режиму, 2) ставить, кино ~ ставить фильм

ДЭГС 1) промах, невпазд, 2) *перен.* ложный, неправдивый, ~ буудах промахнууа, не попасть в цель (при стрельбе), ~ *ярих/хэлэх* говорить неправду/ложь, соврать, говорить лишнее

ДЭГСДҮҮ ложный, неправдивый, ~ *яриа* ложные разговоры, преувеличвание *наагаар* ~ морально поддерживать, *саналыг* ~ поддерживать мненне/предложение, *тогтоолыг* ~ поддерживать резолюцию, *харилцан* ~ взаимная поддержка, взаимно поддерживать

ДЭГСДҮҮЛЭХ *побуд.* от дэгсдэх 1) не попадать в цель, промахнуться (при стрельбе), 2) *перен.* врать, лгать, преувеличивать

ДЭГСДЭХ 1) стрелять выше, чем нужно, 2) лгать, врать, говорнт в невпазд, попасть в прасак

ДЭГЭН: ~ догон неровный, нмешушй негладкую поверхность, тряский, ~ догон зам неровная, тряская дорога

ДЭГЭЭ 1) крюк, крючок, багор, 2) *наачлага/үүсгэл* заслуживающий подножки (приём борьбы), *загасны* ~ рыболовный крючок, гох ~ *перен.* крючок

ДЭГЭЭДҮҮЛЭХ *побуд.* от дэгээдэх, быть зацепленным

ДЭГЭЭДЭХ 1) хватать крючком, зацеплять крючком, 2) поддевать/зацеплять ногой (приём борьбы)

ДЭД 1) второй, следующий, 2) заместитель, вице-, ~ *дэвтэр* вторая кннга, второй том, ~ *ерөнхийлөгч* вице-президент, ~ консул вице-консул, ~ *захирал* заместитель директора, ~ *эрдэмтэн кандидат наук*, ~ *хөг эгшиглэгээ муз.* побочная тональность

ДЭДИЙХ быть коротеньким, оказываться узким (об одежде)

ДЭЛ 1. грива, ~ сүүл а) грива н хвост, б) конский волос

ДЭЛ 2. свободный, открытый, свободно, открыто, ~ сул *яриа* лишние слова, пустяковый разговор, слухи

ДЭЛ 3. *геол.* дайка, *шомбон* ~ кончская дайка, *цацраг* ~ дайка радиальная

ДЭЛ 4. расточительность, юм хумаа ~ сул *орхих* оставляя вещи без прнсмотра

ДЭЛ 5. кунжут

ДЭЛБЭ 1. *усилительная частица употребляется при глаголах и соответствует словам:* вдребзгн, напролом, насквозь, приставкам раз, про- : ~ *татах* разрывать, разламывать, ~ *үсрэх* взрываться, ~ *цохих* разбивать, раздроблять

ДЭЛБЭ 2. лепесток, *Бадамлянхуа цэцгийн* ~ лепесток лотоса

ДЭЛБЭ 3. ушная раковина

ДЭЛБЭГ 1.: элбэг ~ а) изобилне, 2) обильный, богатый, б) обильно, богато, элбэг ~ *амьдрал* богатая/зажиточная жизнь, элбэг ~ *аж төрөх* жить в изобилни, жить зажиточно

ДЭЛБЭГ 2. вожжи, ~ийг *татах* натянуть вожжи, *морийг* ~эр гуйдах хлестиуть лошадь вожжой

ДЭЛБЭГНҮҮЛЭХ *побуд.* от дэлбэгнэх, двигать, шевелить, колыхать (о торчащем плоском предмете)

ДЭЛБЭГЭР широкный, широкополюй, плоский

ДЭЛБЭЛЭЛТ взрыв, газар дор ~ *хийх* осуществлять/произвести подземный взрыв

ДЭЛБЭЛЭХ взрывать, бөмбөг ~ взорвать бомбу, уул/гүүр ~ взорвать гору/мост, *мина* ~ взорвать мину

ДЭЛБЭРЭЛТ 1) взрыв, 2) извержение, ~ болов произошёл взрыв, *атомын* ~ атомный взрыв, *галт уулын* ~ извержение вулкана

ДЭЛБЭРЭХ 1) взрываться, 2) распускаться, *сарнай* ~ч байна розы распускаются, розы цветут

ДЭЛБЭЭ 1) лепесток, 2) ушная раковина

ДЭЛБЭЭЛЭХ распускаться, *цэцэг* ~в цветы распустились

ДЭЛГҮҮР магазни, их ~ универмаг, *номын* ~ книжный магазин, *хүнсний* ~ продовольственный магазни, *бэлэн хувцасны* ~ магазин готового платья, *гутлын* ~ обувной магазни

ДЭЛГЭР обширный, просторный, широкий, обильный, өргөн ~ газар нутаг обширное пространство, обширная территория, ~ *баян* богатый, обильный

ДЭЛГЭРҮҮЛЭХ *побуд.* от дэлгэрэх, распространять, расширять, развивать, *тэргүүн туршилага* ~ распространять передовой опыт, эрдэм ~ распространять знания, ~ж *тайлбарлах юрид.* толковать расширительно

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ пространный, развёрнутый, подробный, ~ *тоочих* подробно описать, подробное описание, ~ *программ* развёрнутая программа, ~ *төлөвлөгөө* развёрнутый план, ~ *ярих* говорить подробно, ~ *тайлбар юрид.* расширительное толкование

ДЭЛГЭРЭХ 1) расширяться, распространяться, развёртываться, развиваться, 2) распускаться, *хогжин* ~ развиваться, расцветать, *ханиад* ~ч байна распространяется грипп

ДЭЛГЭХ расстилать, развёртывать, раскладывать, раскрывать, *хивс* ~ расстлать ковёр, *газрын зураг* ~ развёртывать географическую карту, *ном* ~ раскрыть книгу, *жигүүрээ* ~ расправлять крылья, *олон үг* ~ болгатай, точить ласы

ДЭЛГЭРЭЛТ распространение, расширение

ДЭЛГЭЦ 1) подставка, доска для сушки творога, 2) экран, *ааруулын* ~ доска для сушки арула, *цэжэр* ~ голубой экран, экран телевизора, *манай* ~ дээр на нашем экране

ДЭЛДГЭР торчащий, оттопыренный, отвислый (об ушах), ~ *чихтэй* с торчащими ушами

ДЭЛГЭЭСТЭЙ разостланный, развёрнутый, распахнутый, раскрытый настежь, *үүд нь* ~ *байв* дверь была раскрыта настежь

ДЭЛДИЙХ торчать, оттопыриваться, отвисать (об ушах)

ДЭЛДГЭНЭХ 1) *перен.* заискивать, угодничать, льстить, 2) днганть, шевелить (о чём-либо отвислом, торчащем предмете)

ДЭЛДЭН торчащий, оттопыренный, вислоухий, длинноухий, ~ *туулай*, ~ *чихтэй туулай* длинноухий заяц, ~ *чихт* ушастик, ~ *баавгай* ушан (медведь)

ДЭЛДЭХ 1. бить, ударять, стучать, *хэнгэрэг* ~ бить в барабан/бубен

ДЭЛДЭХ 2. брать за гриву (лошадь), *морь* ~ поймать коня за гриву

ДЭЛЛЭХ стрнчь гриву

ДЭЛСЭХ бить, ударять, стучать, *зүрх* ~ж байна сердце бьётся

ДЭЛТ гривастый, имеющий гриву, ~ *бүргэд* стервятник, ~ мод вяз

ДЭЛҮҮ селезёнка

ДЭЛХИЙ мир, земля, свет, газар ~ земля, *даян* ~, ~ дахин весь мир, ~ *даяар* во всём мире, по всему свету, ~ дээр на земле, на свете, ~н *гарал үүсэл* происхождение земли, ~н *өицөг булан бүрээс* со всего конца мира, со всех уголков земли, ~н *бөмбөрцөг* земной шар, ~н *зах зээл* мировой рынок, ~н *дайн* мировая война, *алтан* ~ дээр на белом свете, ~ *царцдас* земная кора, ~ *тойрох* объехать вокруг света, ~н *зах зээл дээрхи өрсөлдөөн* конкуренция на мировом рынке, ~н *Ван астр.* Плутои

ДЭЛЭН вымя, ~ *хөх/хөх* ~ вымя, грудь, *үнээний* ~ коровье вымя

ДЭЛЭНЧ мошка, мошкара

ДЭЛЭХ 1) махать, размахивать, 2) растягивать, натягивать, раздвигать

ДЭМ 1) подход, умение, находчивость, способ действия, 2) подмога, поддержка, ~ *дэмжлэг* помощь, ~ийг *олох* найти подход, *бусдаас* ~ *авах* получать поддержку других, *нөхөртөө* ~ болох оказать помощь товарищу

ДЭМБЭРЭЛ: бэлэг ~ перен. счастье, благополучие, символичность
ДЭМБЭРЭЛГЭЙ счастливым, благополучным, символичным, ~
 сайхан өдөр благополучный день
ДЭМЖИГДЭХ *страд.* от дэмжих, поддерживаться, быть под-
 держанным, быть поддерживаемым кем-либо, заслуживать под-
 держки
ДЭМЖИХ поддерживать, помогать, оказывать поддержку, ~ж
 туслах помогать, оказать помощь
ДЭМЖИГЧ поддерживающий, хөгжөөн ~ болельщик, туслан ~
 тот, кто помогает/поддерживает
ДЭМЖИЛГЭЭ поддержка, помощь, подмога, содействие
ДЭМЖИМЭЭР стоящий поддержки, заслуживающий поддержки
ДЭМЖЛЭГ поддержка, помощь, харилцан ~ үзүүлэх оказывать
 взаимную поддержку, ~ авах получить поддержку, халуун ~
 горячая поддержка
ДЭМИЙ 1) зря, попусту, напрасно, бесцельно, бестолку,
 2) ненужный, никчёмный, бестолковый, пустой, бесцельный,
 вздорный, ~ маргаан бесцельный спор, бесполезный спор, ~
 үг/яриа чепуха, вздор, пустые слова, ничего не значащие слова,
 чи тийшээ ~ явжээ ты напрасно ездил туда, зря ты ездил туда,
 та шал ~ юм бодож байна вы напрасно думаете так, ~
 оролдлого напрасное усилие, напрасный труд, ~ донгосох бол-
 тать, говорить чепуху, нести чепуху, ~ тэнэх ходить без дела,
 бродить, попусту ходить, ~ суух бездельничать, ~ хоосон аб-
 сурдный, пустой, тэр ~ этого не надо, ~ суухаар тэмээ
 харуулах делать хоть что-нибудь, лишь бы не бездельничать
ДЭМИЙРЭЛ бред
ДЭМИЙРЭХ 1) становиться бесполезным, стать ненужным, ока-
 зываться бесцельным, бродить, ходить без цели, говорить чепу-
 ху, 2) бредить, галлюцинировать, өвчтөн халуундаа ~ч байлаа
 в жару больной всё бредил
ДЭМНЭХ 1. помогать, поддерживая, оказывать подмо-
 гу/содействие
ДЭМНЭХ 2. качаться (на качелях)
ДЭН 1. святильня, свеча, лампа, өөхөн ~ каганец, тосон ~ масля-
 ная святильня, ~ барих/асаах зажечь святильню, ~гийн
 бүрхүүл абажур, ~гийн эрвээхэй шнг ветренный, легкомыслен-
 ный, порхающий как мотылек
ДЭН: 2. ~ буудал гостиница, постоянный двор
ДЭН 3.: ~ дун *парн.* едва, еле-еле, чуть, ~ дун санах еле/смутно пом-
 нить, ~ дун явах/алхах еле-еле ходить/шагать/ передвигаться
ДЭНДГЭНҮҮР приводящее к подпрыгиванию, подсакиванию,
 неустойчивости (напр. езда по кочкам, плавание по волнам)
ДЭНДГЭР высокий и неустойчивый, приподнятый вверх
ДЭНДГЭРДЭХ становиться слишком приподнятым, оказываться
 высоким и неустойчивым
ДЭНДИЙХ быть высоким и неустойчивым
ДЭНДҮҮ чрезмерно, чересчур, слишком, ~ нх/олон слишком
 много, ~ ба-га/цөөн слишком мало, ~ хүйтэн/халуун чересчур
 холодный/жаркий, слншком холодно/жарко, энэ ~ үнэтэй байна
 это слишком дорого, энэ ч арай ~ юм это уж слишком, ~ гоём-
 сог вычурный.
ДЭНДЭХ переходить меру/границу, переходить норму, вести се-
 бя чересчур, давс нь быть/становиться пересолённым, архи уух
 нь ~ж байна он слишком сильно пьёт, чиний ааш зан ~ж байна
 ты ведёшь себя чересчур нахально/нехорошо
ДЭНЖ терраса, чуть возвышенная ровная местность/площадь,
 Америка ~, консулын ~ название в 20-х годах района Улан-
 Батора
ДЭНЛҮҮ фонарь, гудамжны ~ уличный фонарь, цахилгаан ~
 электрический фонарь
ДЭНС весы

ДЭНСЛЭХ 1. взвешивать
ДЭНСЛЭХ 2. сомневаться, колебаться
ДЭНСЛЭХ 3. голодать в течение долгого времени
ДЭНХГЭР слишком громоздкий, чересчур неуклюжий, очень рос-
 лый
ДЭНХЭГНЭХ: ~ ~ хийх/гэх двигаться неуклюже/несоразмерно,
 шевелиться неловко
ДЭНХЭЛЭЭХ двигаться неуклюже (о громозком, большеголовом)
ДЭНЧИН задаток, депозит, заклад, залог, ~ хэтрүүлэх переусту-
 пить залог, ~ тавих заложить, ~ тавьсан этгээд лнци, давшее
 задаток
ДЭР1, подушка, изголовье, ~ дэвсгэр постель, постельные принад-
 лежности, ~ дэрлэх, ~н дээр толгой тавих положить голову на по-
 душку, ~ нэгтгэх/нийлүүлэх вступить в брак, сойтись, пожениться,
 ~ний уут наволочка, өдөн ~ пуховая подушка, ~ мод шпалы.
ДЭР 2, шар ~ шалфей.
ДЭРВИЙЛГЭХ *побуд.* от дэрвнйх, растопыривать, раздвигать
 врозь
ДЭРВИЙХ быть растопыренным, растопыриваться, эрвийх
 ~эрээ а) стараться изо всех сил, всеми средствами способами,
 б) по всей возможности
ДЭРВЭГНЭХ колыхаться, развеваться, трепетать, порхать,
 салхинд туг далбаа ~нэ зэмэна трепещут в воздухе
ДЭРВЭГЭР растопыренный, оттопыренный, расширяющийся
 вверх, ~ амсартай тогоо широкий котёл
ДЭРВЭЛЭЭХ развеваться, колыхаться, трепетать, трепыхаться,
 махать крыльями
ДЭРВЭХ 1) колыхаться, развеваться, трепетать, махать,
 2) радоваться (о ребёнке)
ДЭРГЭД около, возле, при, у, рядом, цонхны ~ у окна, миний ~
 суу сядь рядом со мной, хүүхдийн ~ тамхн бүү тат при детях не
 курн, манай гэр сургуулийн ~ байдаг мой дом находится возле
 школы, ~ суух сидеть рядом, ~ байх быть рядом
ДЭРГЭДҮҮР около, мимо, рядом, ~ онгөрөх проходить мимо
ДЭРГЭДЭХ находящийся возле/около, при, соседний, Сайд
 нарын зөвлөлийн ~ Эрдмийн зэрэг цол олгох дээд комисс
 Высшая аттестационная комиссия при Совете Министров,
 сургуулийн ~ туршилтын талбай опытный участок при школе
ДЭРЖИГНҮҮР трясякий, подвергающий тряске, дребезжанию,
 неровный, ~ зам дорога с частой мелкой тряской
ДЭРЖИГНЭХ трести, издавать треск, стучать, тарачтеть, произ-
 водить шум, трепаться
ДЭРИЙХ торчать, оттопыриваться (о чём-либо высохшем, за-
 таердевшем, легковесном)
ДЭРЛҮҮЛЭХ *побуд.* от дэрлэх, класть кому-либо под голову
 подушку, положить кого-либо головой на что-либо
ДЭРЛЭХ класть под голову подушку
ДЭРС (эн) *бот.* чий, чий блестящий (вид степного ковыля)
ДЭРЧГЭР торчашный, оттопыренный (об ушах)
ДЭРЧИГНЭХ шевелить оттопыренными ушами
ДЭРЧИЙХ оттопыриваться, торчать (об ушах)
ДЭС 1) порядок, последовательность чего-либо, 2) *уст.* второй,
 следующий, ~ дугаар порядковый номер, ~ дараа порядок, по-
 следовательность, ~ дараатай арга хэмжээ последовательные
 меры, ~ ~ээр нь тавих/байрлуулах ставить/расположить что-
 либо по порядку/по последовательности, ~ Чансангийн орд со-
 звездие Олена
ДЭСЛЭГЧ лейтенант, бага ~ младший лейтенант, ахлах ~ стар-
 ший лейтенант, ~ генерал генерал-лейтенант
ДЭЭВЭР крыша, кровля, байшингийн ~ крыша дома, эсгий ~
 войлочное покрывало

ДЭЭВЭРЛЭХ возводить крышу, вести кровельные работы, покрывать крышей, **төмрөөр** ~ окрывать крышу железным листом

ДЭЭГҮҮР 1) высоко, поверх, над, иа, по, на поверхности, 2) высокий, 3) высокомерно, заносчиво, хот ~ **нисэж өнгөрөх** пролетать над городом, ~ **нисэх** летать высоко, **усан** ~ на поверхности воды, ~ **тушаал** высокий пост, ~ **харах** а) смотреть повыше, б) смотреть свысока, ~ **доогуур гүйх** добиваться всеми правдами и неправдами

ДЭЭГҮҮРДЭХ оказываться слишком высоко, оказываться выше нормы

ДЭЭГҮҮРХ находящийся наверху, верхний, находящийся на поверхности чего-либо

ДЭЭГҮҮРХЭН *уменьш.* от дээгүүр, 1) повыше, чуть выше, немного выше, 2) более высокий, более высокого ранга, ~ **албаны хүн** лицо более высокого ранга

ДЭЭД 1) верхний, высший, верховный, лучший, 2) верхи (социальные), ~ **тал** верхняя сторона, ~ **анги** старший класс, ~ **сургууль** высшая школа, институт, ~ **мэргэжил** высшее образование, ~ **байгууллага/газар** высшие органы, ~ **Зөвлөл** Верховный Совет, ~ **командлал** верховное командование, ~ **давхар** верхний этаж, ~ **зэргийн** высшего сорта, высшего класса, высшего качества, ~ **хэмжээний** уулзалт встреча в верхах, встреча на высшем уровне, ~ **албам тушаал** высокий пост, ~ **танхим** верхняя палата парламента, ~ **шатанд давж** заалдах апеллирование в высшую инстанцию

ДЭЭД ШИВЭЭ, г. Маймачен /ныие Алтанбулаг/

ДЭЭД Уд, Вериеудииск /Улан-Идэ/

ДЭЭДЛЭХ сильно почтить, очень уважать, оказывать честь, оказывать почёт, ~ **ни хүндэтгэх** проявлять глубокое уважение/большой почёт

ДЭЭДЭС 1) предки, 2) верхушка, **бидний өвөг** ~ наши предки, **ихэх** ~ вельможа, знать, **ямбатам** ~ привилегированные, привыкшие к комфорту высокопоставленные лица

ДЭЭДЭХ верховенство, находящийся вверху/наверху, верхний

ДЭЭЖ 1) лучшая часть, лучший кусок, **квинтэссенция** 2) проба, образец, **идээний** ~ почётное угощение, лучшее в пище (напр. первый кусок мяса, первая чаша чая и т.п., которые также ставились перед алтарём и которые также преподносятся самому почётному человеку), **ашингт малтмалын** ~ проба полезных ископаемых, **цай хэдий шингэн ч идээний** ~ **болдог** *посл.* как бы ни был жидок чай, он является началом почётного угощения

ДЭЭЖЛЭГЧ *снец.* дегустатор

ДЭЭЖЛҮҮЛЭХ *побуд.* от дээжлэх, быть почитаемым, угощаться первым, давать первую пробу

ДЭЭЖЛЭХ принимать почётное угощение, брать первую пробу, есть лучшее в пище, есть лучшие куски, дегустировать

ДЭЭЛ дали, шуба, тулуп, халат, үстэй — шуба, нэхий ~ дублёнка, ~ **ийн гол** чучело

ДЭЭР 1) на, в, над, при, 2) наверху, наверх, верх, 3) лучше, 4) сверх, кроме, 5) пока, **ширээн** ~ **тавих** положить на стол, **хурал** ~ байх быть на собрании, присутствовать на заседании, **хичээл** ~ на уроке, ~ **дурдсан** упомянутый выше, **вышеупомянутый**, **үнэн хэрэг** ~ээ на самом деле, **би** ~ **хүлээж байсан** я ждал наверху, **энэ түүнээс** ~ это

лучше, чем то, **бүхнээс** ~ лучше всех, **хавьгүй** ~ куда лучше, **энд байгаа** ~ **нь түүнтэй ярилцах хэрэгтэй** надо поговорить с ним, пока он здесь, **үүний** ~ кроме того, сверх того, ~ **доороо ая тал алдалгүй** не теряя почву под ногами

ДЭЭРДҮҮЛЭХ *побуд.* от дээрдэх, улучшать, делать лучшим

ДЭЭРДЭХ 1) оказываться выше, чем нужно, 2) уллучшаться, стать лучшим, **миний бие** ~ **ж байна** я чувствую себя лучше, моё самочувствие улучшается

ДЭЭРТГЭХ улучшать, повышать, поднимать, делать ещё лучшим

ДЭЭРЭЛХҮҮ гордый, высокомерный, заносчивый, надменный, ~ **үзэл** высокомерие, ~ **зан гаргах** относиться высокомерно/с высокомерием, **үндэсний дээрэнгүй үзэл** шовинизм

ДЭЭРЭЛХҮҮЛЭХ *побуд.* от дээрэлхэх, унижаться, оскорбляться, быть униженным, оказываться оскорблённым

ДЭЭРЭЛХЭХ считать себя лучшим, вести себя высокомерно, быть надменным, зазнаваться

ДЭЭРЭМ грабёж, разбой, ~ **хийх** заниматься грабежом, ~ **ийн дайн** грабительские войны, **зэвсэгт** ~ вооружённый грабёж

ДЭЭРЭМДЭХ грабить, отнимать силой, **хээрийн замд** ~ грабить на большой дороге

ДЭЭРЭМЧ (ни) грабитель, разбойник, бандит, вор, **зэвсэглэсэн** ~д вооружённые бандиты/разбойники, **далайн** ~ пират, морской разбойник

ДЭЭРЭНГҮЙ высокомерный, надменный, заносчивый, гордый

ДЭЭРЭНГҮЙЛҮҮЛЭХ *побуд.* от дээрэнгүйлэх, быть оскорблённым, оказываться униженным, унижаться, оскорбляться

ДЭЭРЭЭС 1) сверху, 2) из-за, вследствие, так как, потому что, ~ **тав дахь мөр** пятая строка сверху, ~ **доошоо хүртэл** сверху до низу, **ном** ~ **нь тавь** положите книгу сверху, **гэр түүнийг мэдээгүй** ~ **хийгээгүй** он не сделал этого, так как не знал, **ийм дээрээс** из-за этого

ДЭЭС (эн) 1) волосная верёвка, 2) верёвочный, 3) скакалка (детская игра), ~ **томох** вить верёвку, ~ **ни чөдөр** волосная тренога, ~ **ни дөрөөтэй гарах** с грехом пополам, выйти из тяжёлого положения, ~ **ни дөрөөн дээр дэнжигтэх** делать что-либо с риском для жизни, находится на краю пропасти

ДЭЭШ выше, вверх, наверх, свыше, ~ **харах** смотреть вверх, ~ **өргөх** поднять вверх, ~ **гарах** подниматься вверх, ~ **доошоо** вверх и вниз, **зуугаас** ~ свыше ста, больше ста

ДЭЭШЛҮҮЛЭХ *побуд.* от дээшлэх, поднимать, повышать, улучшать, **хөдөлмөрийн бүтээмжийг** ~ повышать производительность труда, **нэр хүндийг** ~ повышать престиж/авторитет, **хүн амын амьдралын түвшинг** ~ повышать жизненный уровень населения, **мэргэжлээ** ~ повышать свою квалификацию, **хариуцлагыг** ~ повышать ответственность, **чанарыг** ~ повышать качество

ДЭЭШЛЭЛТ улучшение, повышение, **ард түмний аж байдлын** ~ повышение благосостояния народа

ДЭЭШЛЭХ подниматься, повышаться, улучшаться, **тушаал** ~ повышаться по службе, **нэг** ~, **нэг доошлох** то повышаться, то понижаться

ДЭЭШЭЭ выше, вверх, наверх, свыше

ЕВРАЗИ Евразия

ЕВРЕЙ еврей, еврейский

ЕВРОП 1. Европа, 2. европейский, **баруун** ~ Западная Европа, ~ **тив** европейский континент/материк, **европ боловсрол** европейское образование, ~ **ын хамтын нийгэмдэг** Европейское сообщество, ~ **хүн европеец**, ~ **туулай заяц русак**, ~ **ын бух гөрөөс зубр**, ~ **ын уулын цэцгий** трясогузка горная европейская

ЕВРОПШУУ европеизированный, европейского типа

ЕГИПЕТ Египет, египетский

ЕГЗӨР 1. йогачария - буддийская философская школа, 2. искусственный, умудренный

ЕГӨГДӨХ *страд.* от егөх, испытывать на себе действие чего-либо, подвергаться чему-либо, ухудшаться

ЕГӨӨ ирония, ироническое отношение к кому-, чему-нибудь

ЕГӨӨДӨХ иронизировать, относиться с иронией, насмехаться, ~ **ж хэлэх** сказать что-нибудь с иронией, ~ **сон санаа/утга** иронический смысл

ЕГӨӨДҮҮЛЭХ *побуд.* от егөөдөх, подвергаться иронии, быть объектом насмешки, оказываться объектом иронии

ЕГӨӨЛӨХ выражать иронию, заключать в себе иронию, иронизировать, **тэр дандаа** ~ **ж байдаг** он ведь всегда подшучивает

ЕГӨӨТЭЙ иронический, ~ **харлулт** иронический ответ, ~ **инээмсэглэл** ироническая/насмешливая улыбка

ЕГӨХ ехидничать

ЕГҮҮТГЭХ истреблять, репрессировать, уничтожать

ЕМБУУ слиток серебра

ЕР 1. 1) совсем, абсолютно, никогда, 2) обычно, вообще, 3) обычный, обыкновенный, **тэр ~ нь тийм** он вообще такой, ~ **бусын** необыкновенный, необычный, **би түүнийг** ~ **хараагүй** я никогда не видел его

ЕР (эн) 2. девяносто, **бүгд** ~ **байна** все девяносто, ~ **н хонь** девяносто овец

ЕРГӨӨ тихая рысь

ЕРДИЙН обычный, обыкновенный, простой, ~ **хэрэг** обычное дело, обычный случай, ~ **олонхи** простое большинство, ~ **хөсөг гужевой** транспорт

ЕРДӨӨ 1. вообще, 2. только, всего, никогда, **би** ~ **хоёр зуун доллартай** у меня всего навсего двести долларов

ЕРДҮГЭЭР девяностый, ~ **зүйл** девяностая статья

ЕРДЭХ девяностый, ~ **хоног** девяностые сутки

ЕРӨНДӨГ 1. колпачок, *мед.* спираль, ~ **тавих** установить спираль (противозачаточную), 2. ~ **чанар** противоположность

ЕРӨНХИЙ общий, генеральный, главный, ~ **болоасрол** общее образование, ~ **тойм** общий обзор, общее представление, ~ **чиг шугам** общая линия, ~ **хамрал** общий кризис, ~ **дүн** общая сумма, общая сложность, ~ **мэдлэг** общие знания, кругозор, ~ **газар** главное управление, ~ **консул** генеральный консул, ~ **эмч/инженер** главный врач/инженер, ~ **нягтлан бодогч** главный бухгалтер, ~ **төлөвлөгөө** генеральный план, ~ **сайд** премьер-

министр, ~ **шүүгч** главный судья, верховный судья, **НҮБ-ын** ~ **нарийн бичгийн дарга** генеральный секретарь ООН, ~ **аргил муз.** генерал бас, ~ **зогсоц** генеральная пауза

ЕРӨНХИЙДӨӨ в общем и целом, вообще, ~ **зөв** в общем правильно, ~ **тэр зөвшөөрч байна** в принципе он согласен

ЕРӨНХИЙДӨХ станивиться/оказываться слишком общим

ЕРӨНХИЙЛӨГЧ президент, дэд ~ вице-президент, ~ **нийн зарлиг** указ президента, ~ **томилох албан тушаалтнууд** должностные лица, назначаемые президентом

ЕРӨНХИЙЛӨХ делать в общих чертах, обобщать

ЕРӨӨЛ 1. пожелание, желание блага, 2. судьба, участь, ~ **тавила** судьба, участь, ~ **өөр учрах** встретиться волею/по воле судьбы, ~ **айлтгах** совершать заупокойную молитву (службу)

ЕРӨӨЛТ совершаемый волею судьбы, имеющий определенную участь

ЕРӨӨЛЧ еролчи, человек, произносящий благопожелание

ЕРӨӨХ 1. желать блага, произносить пожелание, 2. проносить тост

ЕРТӨНЦ мир, свет, вселенная, **орчлон** ~ вселенная, **бүх** ~ **нийн таталцал** всемирное тяготение, **гадаад/дотоод** ~ **внешний/внутренний** мир, **шим** ~ органический мир, ~ **ийн үүсэл** происхождение мира, ~ **ийн гурав** монгольская стихотворная форма, ~ **вйг үзэх үзэл** мировоззрение, ~ **ийн мөнх бусыг үзүүлэх** отойти в вечность, умереть, ~ **ийн Эзэн Господь** (библ.)

ЕРҮҮЛ (ээ) все девяносто, **бид** ~ **гарын үсэг зурсан** мы, все девяносто человек, подписали

ЕРЭНТЭЭ девяносто раз

ЕРЭЭД 1. около девяноста, 2. по девяносто

ЕС (ен) девять, ~ ~ **өөр** по девять, ~ **н** ~ **наян** нэг девятью девять восемьдесят один, ~ **н зуу** девятьсот, ~ **н жорын юм** всякая всячина, ~ **ваах устар.** азыскивать с виновного штраф в размере 9 голов скота, ~ **барих (өргөх)** подносить высокопоставленным особам богатые дары по какому-либо случаю, ~ **эхлэх** время наступления настоящих зимних холодов *приблизительно*: крещенские морозы

ЕСДҮГЭЭР девятый, ~ **бүлэг/хуудас** девятая глава/страница, ~ **сарын нэгэн** девятое сентября

ЕСӨН 1. девять, 2. девятый день, девятое число, ~ **эрдэнэ** девять драгоценностей: (золото, серебро, кораллы, жемчуг, и т.д.) имеющих сокровенное значение. (Кладутся по обычаю в гроб покойника.) ~ **хөлт туг** знамя войск Чингис хана

ЕСҮҮЛ (ээ) все девять, вдевятьером, *муз.* нонет

ЕЭ *межд.* ах, ох, эх, ~ **чааваас!** ах как жаль!

ЕЭВЭН род печенья

ЕЭЖГЭР корявый, искривлённый

ЕЭЖИЙХ становиться корявым, оказываться нескладным, искривляться

ЕЭЗГЭР корявый, искривлённый

ЕЭТГЭР изогнутый, дугообразный, кривой, ~ **хамар** курносый

ЕЭТГЭРДЭХ быть слишком изогнутым

ЕЭТИЙХ быть изогнутым, кривиться, гнуться, изгибаться, ~ **сэн хамартай** с вздёрнутым носом

ЁВГОР вытанутый/суженный кверху, конусообразный
ЁВИРГОН резкий, грубоватый, властный
ЁВРОО толчок, удар (напр. кулаком)
ЁВРОЛДООН *разг.* потасовка, драка, толкотня, толчея
ЁВРОЛТ толчок, удар
ЁВРОЛДОХ *взвзм.* от ёврох, толкаться, драться, пихаться
ЁВРОН: дээд ~ иадмышелок
ЁВРОХ ткнуть, ударять, бить, толкать, пихать, подтолкнуть, тохойгоор ~ подтолкнуть/пихнуть локтём, үгээр ~ задевать словами
ЁВУУР палка, которой подталкивают, бильярдный кий
ЁВЧИХ *многочр.* от ёврох, подталкивать, тыкать, давать тумака, ударять
ЁВЧОО грубый, резкий, ~ хүн грубый человек
ЁВЧУУР грубиян
ЁГ: хэг ~ гэх/хийх а) ёкнуть, ёкать, б) упрямиться, в) запинка
ЁГТ иносказательный, аллегорический, эзоповский, скрытый, ~ үлгэр басня, ~ үг аллегория, иносказание, ~ хэлээр/үгээр ярих говорить эзоповским языком/иносказаниями
ЁГТЛӨЛ иносказание, аллегория, тэр ярихдаа/яриаидаа ~ хэрэглэх дуртай он любит употреблять в своей речи иносказание
ЁГТЛӨХ говорить иносказательно, иронизировать, насмеяться
ЁДОР шест на могиле
ЁЖ ехидство, насмешка, язвительность, сарказм, ~ үг ехидные/язвительные слова, сарказмы
ЁЖГҮЙ иесхидный, неязвительный
ЁЖИРХОХ говорить ехидно, зло иронизировать, ехидствовать
ЁЖИРХУУ любящий ехидствовать
ЁЖЛОМТГОЙ ехидный, язвительный
ЁЖЛОХ поступать саркастически, ехидничать, язвить, зло иронизировать, тэр ер нь юм болгоныг ~н тохуурхаж байдаг юм он вообще над всем ехидничает, издевается над всеми
ЁЖТОЙ 1) ехидный, язвительный, ядовитый, едкий, саркастический, 2) притворный, лицемерный, ~ егөөдөл едкая ирония, ~ нээд едкая усмешка, язвительная насмешка
ЁЗООР основание, корень, шүдний ~ корень зуба, тарнаны ~ жнивье
ЁЛ *зоол.* ягнятник, бородач (птица), тас ~ гриф
ЁЛБОГОР дряхлый, дряблый, вялый, мягкий
ЁЛБОЙХ дрябнуть, вянуть
ЁОГҮЙ обязательно, наверняка, надёжно, за гэвэл ~ хүн хозяин своего слова, надёжный, безотказный человек
ЁЛОЙХ быть вялым, оказываться дряблым, 2) тускло светиться, бүдэг гэрэл цөнхоор ~ж байв в окне мерцал слабый свет
ЁЛХГОР отвислый, ~ гэдэстэй пузатый, с отвислым животом
ЁЛХОГНОХ двигаться, шевелиться (об отвислых животе, грудях)
ЁЛХОЙХ отвисать, становиться отвислым, быть пузатым
ЁЛХОЛЗОХ двигаться, шевелиться (об отвислых животе, грудях)
ЁЛЦГОР дряблый, вялый
ЁЛЦОЙХ дрябнуть, вянуть, чувствовать себя вялым, становиться слабым
ЁМБОГОНОХ часто двигаться/шевелиться (о чём-либо выступающем)
ЁМБОГОР выпуклый, выступающий вперёд
ЁМБОЙХ быть выпуклым, сильно выдаваться, выступать тупым углом

ЁНДГОНОХ двигаться (об угловатых предметах)
ЁНДОЙХ выступать, торчать, выдаваться
ЁНЗОН титул наставника – учителя высших лам
ЁНХ вмятияи, выбоина
ЁНХИГОР худой, сухошавый, тощий, костлявый, ~ чавганц костлявая старуха
ЁНХИЙХ становится долговязым/худошавым, худеть, хилеть
ЁНХОГОНОХ 1. часто двигаться (о впалых глазах, худом человеке), 2. *перен. разг.* быть грубым, вести себя грубо
ЁНХОГОР впалый, глубоко сидящий
ЁНХОР 1. впалый, глубоко сидящий, ~ нүд глубоко сидящие глаза, 2. хлопкосырец, ~ өөдөн бархат
ЁНХОР 2. ~ утас шелковая иить
ЁНХОЙХ быть впалым, глубоко сидеть (о глазах), хацар нь ~ж орхижээ у него щęki впали
ЁНШГОЙТ *устар.* китайский доллар с изображением Юнь Шикая
ЁО *межд.* выражает боль ой-ой-ой, ~ гэх ойкать, стон
ЁОГ йога
ЁОЗ 1. манера, вид, форма, внешний вид, наружность, ~ маяг манера, внешний вид, байгаа ~ нь манера вести себя, манера держать себя
ЁОЗ 2. игральная косточка в два очка
ЁОЗГҮЙ непристойный, недостойный, скверный, плохой, неважный, негодный, ~ этгээд скверный человек, ~ хэрэг недостойный/скверный поступок, ~ эд/даавуу плохая материя, ~ морь негодный конь, ~ зан гаргах вести себя скверно, быть непристойным, ~ юм ярих/хэлэх сквернословить, говорить что-то неприличное
ЁОЗТОЙ ничего, неплохой, вполне возможный/приемлемый, приятенький, ~ санал приемлемое предложение
ЁОЛК ёлка, праздник
ЁОЛООН стон, стенания
ЁОЛОХ стонать, стенать, ~ дуу стон, ~н гинших охать, стонать
ЁОТОН сахар-рафинад, кусковой сахар, колотый сахар
ЁОТУУ мотыга, кайло
ЁОХОР бурятский хоровод
ЁОЧИН ёочин (монгольский национальный музыкальный инструмент)
ЁР предзнаменование, плохой признак, знак, рок, сайн ~ хорошее предзнаменование, хороший знак, муу ~ болох служить дурной приметой, ~ын тохиолдол роковая случайность
ЁРГИО 1. хвастливый, легкомысленный, 2. самодурство
ЁРГИХ хвастаться, кичиться, самодурствовать
ЁРДГОНОХ шевелиться, двигаться (о торчащем предмете)
ЁРДГОР торчащий, выступающий, высовывающийся, длинный, остроконечный, ~ мод длинная палка
ЁРДОЙХ торчать, высовываться, оттопыриваться
ЁРДОЛЗОХ часто двигаться, шевелиться (о торчащем, высовывающемся предмете)
ЁРЛОХ предвещать/предзнаменовать плохое, муу ~ предвещать плохое, предчувствовать плохое, предрекать
ЁРОГ холст, полотно, льняные ткани
ЁРООЛ 1. дно, днище, доице, 2. основа, подошва, ~д нь на дне, аяганы ~ дно чашки, уулын ~ подошва горы, ~д хүрэх достать до дна, ~ыг уудлах находить первопричину
ЁРООЛГҮЙ бездна, бездонный, глубокий, непостижимый, ~ нүх/сав бездонная пропасть/бочка

ЁРООЛДОХ 1. держать посуду снизу/с дониой стороны, 2. приближаться ко дну/к основанию, **аяга** ~ а) держать пиалу снизу, б) долго сидеть и пить много чая

ЁРООЛЛОХ 1. делать дно, 2. ехать/идти по нижнему склону горы

ЁРЧ вещун, предсказатель

ЁС общепринятое правило, обычай, традиция, ~ **заншил** нравы, обычай, традиция, ~ **журам** порядок, нравственность, ~ **суртахуум** нравственность, ~ **суртахууны хохирол** моральный ущерб, **шударга** ~ справедливость, **боловсон** ~ культурность, культура, **тахимдуу** ~ учтивость, **хууль** ~ закон, законность, **албан** ~ны **баримт бичиг** официальный документ, **албан** ~ны **айлчлал** официальный визит, ~ыг **баримтлах** придерживаться обычая, соблюдать общепринятое правило, ~ **гүйцэтгэх** выполнять обряд, выполнить церемонию, ~ **төдий** формально, **манай** ~оор/**заншил** ~оор по нашему обычаю, ~ **ёмбогор төр төмбөгөр** *приблизительно*: закон есть закон, ~ **эцгийн эрхт** патриархат, ~ **мэддэггүй** (~ үл мэдэх) хүнд ёр халддаггүй нарушающему обычаю по незнанию судьба простит (обычно об иностранцах), ~ **бусвар хурьцал үйлдэх** совершение полового акта в извращенной форме, садизм

ЁСГҮЙ 1. не должно быть, не следует, быть не может, 2. не знающий обычая, не соблюдающий правил приличия

ЁСЗҮЙ этика, этикет

ЁСЛОГЧ приветствующий, с приветом, с уважением, с почтением – слово в конце письма «за сим остаюсь...»

ЁСЛОЛ церемония, обряд, ритуал, **баяр** ~ праздник, торжество, ~ын **хувцас** парадная одежда, ~ын **буудлага** салют, ~ын

үдэшлэг торжественный вечер, ~ын **хэлтэс** протокольный отдел, ~ **төгөлдөр тэмдэглэх** торжественно отмечать, ~ын **уулзалт** аудиенция, протокольная встреча

ЁСЛОХ отдавать честь, приветствовать, козырнуть, оказывать почести, салютовать, **мэхийн** ~, ~н **хүндэтгэх** кланяться

ЁСООР согласно чему-либо, в соответствии с чем-либо, по, **хууль** ~ **шийтгэх** наказывать по закону, **тушаал** ~ согласно приказу, ~ **болгох** сделать как положено, удовлетворить (просьбу)

ЁСОРХОХ вести себя педантично, быть формалистом, педантом, церемониться

ЁСОРХУУ церемонный

ЁСТ знающий обычай/правила, придерживающийся обычая/традиции

ЁСТОЙ 1. должен, должно, надо, иадо, иадобно, необходимо, 2. настоящий, действительный, поистине, **тэр чамд бичих** ~ он тебе должен иапнсать, ~ **алт** настоящее золото, **тэр** ~ **сайн хүн** он действительно хороший человек, ~ **эр хүн** настоящий мужчина, **энэ** ~ **зөв** это действительно правильно

ЁСЧЛОХ придерживаться принятых правил, выполнять согласно общепринятым нормам, действовать согласно правилам, поступать по обычаям, следовать обычаям

ЁХ *межд.* ох, ~ **ядарч байна** ох устал, ~, **яасан гоё юм бэ?** ах, как приятно!

ЁХИР неласковый, исприветливый, недружелюбный, суровый, ~ **өвгөн** неласковый/суровый старик

ЁХЛОХ охать, стонать

ЖАА 1. *междометие выражает согласие в знак почёта*: хорошо, слушаюсь, ладно, ~ *хийе* хорошо, сделаю, *жаа мэдлээ* хорошо, понял, ~ *гүйцэтгэе* слушаюсь, есть!

ЖАА 2. вид игры в домино

ЖААЗ 1. 1) рама, рамка, 2) полка, этажерка, *зургийн* ~ рамка для картины/портрета

ЖААЗ 2. брак, дефект, ~ мал бракованный скот

ЖААЗЛАХ 1. вставлять в рамку, *зураг* ~ вставить фотографию в рамку

ЖААЗЛАХ 2. браковать, признавать дефекты, *бараа* ~ браковать товары

ЖААЛ 1. маленький, 2. немного, мало, *ие* очень много, 3. ребёнок, младенец, малютка, ~ *хүү* маленький мальчик, мальчуган, мальчишка, ~ *азная* подождем немного, *бид* ~ жуул юм идсэн мы немного перекусили

ЖААХАН 1. маленький, 2. немного, ~ *хүүхэд* маленький ребёнок, *та* ~ *удаан ярина уу?* говорите, пожалуйста, медленнее

ЖАВ *бот.* горичник

ЖАВАР 1. ветерверховник, 2. холод, стужа, *өглөөний* ~ утренний мороз, ~ *ны нь* гаргах подогреть, согреть, ~ *үргээх эр хүн дутах* нет милого, который бы согрел и приласкал, *гудамжны* ~ *тас няс янагийн халуун 40 градус (Д.Нацагдорж)* на улице стужа, а милая пышет жаром в 40 градусов

ЖАВАРЛАГ холодный, студёный

ЖАВАРЛАХ дуть (о ветре), *голын хөндийгөөс* ~ ветер с долины рек

ЖАВХАА величие, великолепие, блеск, пышность, *өнгөцөг* ~ блеск

ЖАВТИЙ *рел.* омовение, ~ *хүртэх* получать порицание тавлять список имен, *Ганбат Эвлэлийн Төв Хороог* ~ сан Ганбат «построил» ЦК ревсомола

ЖАВХААГҮЙ не блестящий, не имеющий величия

ЖАВХААТАЙ грациозный, великолепный, блестящий, величественный, ~ эр блестящий парень, великолепный мужчина

ЖАВХАЙХ выглядеть блестяще/великолепно, быть величественным, оказываться блестящим

ЖАВХАЛЗАХ двигаться грациозно и легко (о человеке со стройной фигурой), быть подтянутым

ЖАВХЛАН величие, великолепие, величавость, грандиозность, *сүрдөг* ~ мощь, величие, могущество, *цөг* ~ т... его величество...

ЖАВХЛАНГҮЙ не имеющий величия, не блестящий, невеличественный, неграндиозный

ЖАВХЛАНТАЙ величавый, величественный, великолепный

ЖАВШААН удача, успех, удобный случай, хороший повод, *ашиг* ~ выгода, польза

ЖАВШААНЧ человек, который ждёт случая чем-либо воспользоваться, пройдоха, проходимец

ЖАВШААНЧЛАХ искать случая воспользоваться чем-либо, ждать случая чем-либо воспользоваться

ЖАВШИХ 1. присваивать, 2. становиться выгодным, воспользоваться случаем, приносить пользу

ЖАГСААЛ шествие, строй, ряд, линейка, парад, манифестация, *сүрт* ~ демонстрация, *морьт* ~ конный строй, ~ *ын бэлтгэл* строевая подготовка, ~ *д оруулах* вводить в строй, ~ *аар явах* идти строем, идти в шеренгах, ~ *ын гүн* глубина строя

ЖАГСААЛГ список, *нэрсийн* ~ список имен, *экспортын барааны* ~ список экспортных товаров

ЖАГСААХ 1. построить в ряд, выстраивать в ряды, ставить в строй, 2. составлять список, *цэрэг* ~ выстраивать солдат в ряды

ЖАГСАХ выстраиваться, строиться в ряды, стоять в строю, образовывать строй/колонну, *жаг!* стройся!

ЖАД копьё, пика, штык, ~ *шидэлт* метание копья, ~ *лан угтах/эсрүүгүцэх* встретить в штыки (враждебно), *туялзуур* ~ шпага

ЖАЗ джаз, ~ *хөгжим* джазовая музыка

ЖАЙВГАР кривой, ~ *таваг* неровная тарелка

ЖАЙВИЙХ кривиться, искривляться

ЖАЙЖГАР кривой, искривлённый, косой

ЖАЙЖГАНАХ часто двигаться (о кривом предмете)

ЖАЙЖИГ кривой, неправильной формы

ЖАЙЖИЙХ кривиться, становиться кривым

ЖАЛГА овраг, лог, ложе, распадок, ~ *ын амсар дээр* на краю оврага, *хөндийн* ~ ложе долины, ~ *ын ёроолд* на дне оврага, ~ *ын үзэл* местнические взгляды

ЖАЛХ величие, пышность, великолепие, блеск, ~ *муутай харагдах* выглядеть нездоровым, выглядеть не совсем хорошо

ЖАМ закон, *байгалийн* ~ закои природы, ~ *ёсны эрх* неотъемлемое право

ЖАМЦ: ~ *давс* каменная соль, галитит

ЖАМЪЯ: ~ *мадаг бот.* купальница азиатская

ЖАН 1. соя (приправа)

ЖАН 2. мера длины в 10 локтей

ЖАНЖИН 1) главнокомандующий, полководец, 2) генеральный, главный, *бүх цэргийн* ~ главнокомандующий всеми видами вооружённых сил, ~ *штаб* генеральный штаб, ~ *шугам* генеральная линия

ЖАНЖЛАХ командовать, приказывать, иметь власть над кем-либо, господствовать, ~ *үзэл* гегемония, гегемонизм

ЖАНЖУУ лавр

ЖАНРАЙСЭГ: *Мэгээд Жапрайсэг* — статуя Будды в Улан-Баторе

ЖАНЧ балахон

ЖАНЧИХ бить, избивать, устраивать порку, *зодож* ~ избивать, ударять

ЖАНЧУУЛАХ *нобуд.от* *жанчих*, быть избитым

ЖАНЧУУР дубина, палица

ЖАР (аи) шестьдесят, ~ *тай хүн* шестидесятилетний человек, «-и ес» машина УАЗ 469

ЖАРААД 1. около шестидесяти, 2. по шестьдесят, ~ *оны үед* в шестидесятые годы

ЖАРААХАЙ рыбешка, *далайн* ~ хамса

ЖАРАВГАНАХ кокетничать, кривляться

ЖАРАН шестидесятилетие, цикл летоисчисления в шестьдесят лет

ЖАРАС минога

ЖАРВАЛЗАХ кокетничать, кривляться

ЖАРГААХ делать счастливым, осчастливить

ЖАРГАЛ счастье, блаженство, наслаждение, *аз/зол* ~ счастье, ~ *цэнгэл* наслаждение, *аз* ~ *ерөөх* пожелать счастья, ~ *даахгүйн* зовлон муки от невозможности переизнести счастье

ЖАРГАЛАН счастье, удача, блаженство, наслаждение

ЖАРГАЛАНТ счастливый, радостный, удачный, ~ *нрээдүй* счастливое будущее

ЖАРГАЛАНТАЙ счастливый, радостный

ЖАРГАЛГУЙ несчастливый, несчастный
ЖАРГАЛТАЙ счастливый, радостный, счастливо, радостно, ~ аж төрөх жит счастливо, быть счастливым
ЖАРГАХ 1. быть счастливым, наслаждаться, *амар сайхандаа* ~жээ *приблизительно*: жили долго и счастливо
ЖАРГАХ 2. гаснуть, заходить, закатываться, нар ~в солнце зашло
ЖАРГУУЛАХ *побуд. от жаргах*, осчастливить, делать счастливым
ЖАРДУУГААР шестидесятый
ЖАРТАЙЛГАХ *побуд. от жартайх*, выворачивать веко
ЖАРТАЙХ выворачиваться (о веке глаза)
ЖАРТАЛЗАХ 1. *перен.* кокетничать, кривляться, стронть глазки, 2. даггаты вывернутым веком, водить узкими глазами
ЖАРТГАЙ 1. вывернутый (о веке глаз), 2. *перен.* кривляющийся, 3. узкоглазый
ЖАРТГАНАХ 1. *перен.* кокетничать, кривляться, строить глазки, 2. двигать вывернутым веком, водить узкими глазами
ЖАРТГАР см. *жартгай*, ~ нүдтэй с вывернутым веком, с узкими глазами
ЖАС 1. хозяйство монастыря, 2. ризница
ЖАЯГ канон, устав
ЖЕНДЕР гендерный
ЖИБА разг. шлюха
ЖИВ: ов ~ *парн.* ловкость, хитрость, уловка, хов ~ *парн.* сплетня
ЖИВАА девять миллионов
ЖИВУУЛЭХ *побуд. от живэх*, топить, потопить, онгоц ~ потопить судно
ЖИВХ прокладка, подгузник, салфетка, памперс
ЖИВЭР грудные плавники
ЖИВЭХ тонуть, усанд ~ тонуть в воде
ЖИГ что-либо странное, что-то подозрительное, ~ жуг хийх/гэх сплетничать, перешёптываться
ЖИГД ровный, равномерный, одинаковый, ровно, одинаково, ~ алхаа ровный шаг, ~ хөдөлгөөн равномерное движение, ~ хөгжил равномерное развитие, ~ хуваарилалт равномерное распределение, ~ хуваах разделить на равные части
ЖИГД 2. *бот.* лох, джидда, ~ далавчтан термиты
ЖИГДЛЭХ делать ровным, выравнивать, зам ~н тэгшлэх выравнивать дорогу
ЖИГДРҮҮЛЭХ *побуд. от жигдрэх*, выравнивать, делать ровными
ЖИГДРҮҮЛЭГ муз. температура
ЖИГДРЭХ выравниваться, ~н цэгцрэх систематизироваться
ЖИГНҮҮР паровник, буузница
ЖИГНЭХ готовить, варить на пару, бууз ~ делать бузы
ЖИГТЭЙ странный, чудной
ЖИГУҮР 1) крылья, крыло, 2) *восп.* фланг, *атирааны* ~ *геол.* крыло складки, ~ хөлтөн крылоногие, *шнлжлийн* ~ *геол.* крыло сброса
ЖИГУҮРТ (зи) пернатые, птицы, ~ний судлал орнитология
ЖИГШИГДЭХ *страд. от жигших*, быть отвратительным, олонд ~ вызывать отвращение у других
ЖИГШИЛ отвращение, омерзение, презрение, ~ зэвүүцэл төрүүлэх вызывать отвращение, внушать презрение/отвращение
ЖИГШИХ 1. питать отвращение, не любить, презирать, гнушаться.
ЖИГШИХ 2. становиться робким, пугливым, ~сэн морь пугливая лошадь
ЖИГШИМЭЭР отвратительный, противный, вызывающий отвращение
ЖИГШҮҮЛЭХ *побуд. от жигших*, вызывать отвращение
ЖИГШҮҮР отвращение, неприязнь, омерзение
ЖИГШҮҮРГҮЙ непротивный, неотвратительный

ЖИГШҮҮРТ омерзительный, похабный, мерзопакостный
ЖИГШҮҮРТЭЙ отвратительный, омерзительный, похабный, гадкий, мерзкий, ~ явдал гадкий поступок, ~ хараал мерзкие слова, ругань
ЖИГШҮҮРТЭН мерзавец, негодяй, гад
ЖИГШЭЭХ *побуд. от жигших*, 1) пугать, запугать, 2) вызывать отарашение
ЖИДҮҮ 1. пнхта, 2. пропащий человек, 3. почесуха.
ЖИЖИГ маленький, мелкий, ~ *сажиг зардал* мелкие расходы, ~ хулгай мелкая кража, ~ аж ахуй/үйлдвэрлэл мелкое хозяйство/производство, ~ өмчтөн мелкий собственник, ~ *сажиг засвар* мелкий ремонт
ЖИЖИГДЭХ быть слишком мелким, быть маловатым, энэ гутал надад ~ж байна эта обувь мне маловата
ЖИЖИГЛЭХ размельчать, раздроблять, делить на мелкие части, ~н худалдах үнэ розничная цена, ~н болон бөөний худалдаа розничная и оптовая торговля
ЖИЖИГРҮҮЛЭХ *побуд. от жижигрэх*, делать мелким, размельчать, раздроблять на мелкие части/частицы
ЖИЖИГРЭХ размельчаться, раздробляться, становиться мелким, делаться маленьким
ЖИЖИГХЭН маленький, мелкий
ЖИЖҮҮР дежурный, ~ хийх дежурить, ~ийн эмч дежурный врач, ~ийн хуваарь расписание дежурства, шөнийн ~ ночное дежурство
ЖИЖҮҮРЛЭХ дежурить
ЖИЙНС джинсы
ЖИЙП джип (автомобиль)
ЖИЙРГЭВЧ прокладка, подстилка
ЖИЙРГЭВЧЛЭХ прокладывать, подстилать
ЖИЙРХЭХ 1) чувствовать холодок, 2) негодовать, брезговать, питать омерзение
ЖИЙРЭГ 1) прокладка, подстилка, 2) защита
ЖИЙРЭГЛЭЛТ прокладка, прокладывание, обёртывание
ЖИЙРЭГЛЭХ прокладывать, подстилать, обёртывать чем-либо
ЖИЙРЭХ 1) чувствовать холодок, 2) негодовать, брезговать, питать омерзение
ЖИЙТГАР узкоглазый, ~ нүдтэй с узкими глазами, с прищуренными глазами
ЖИЙХ вытягивать, протягивать, хөлөө ~ вытягивать ноги, дугуй ~ жать на педали
ЖИЛ год, *хичээлийн* ~ учебный год, энэ ~ текущий год, этот год, *ноднин/өнгөрсөн* ~ прошлый год, в прошлом году, *хойтон/ирэх/дараа* ~ будущий год, в будущем году, *өндөр* ~ високосный год, ~ийн өмнө год тому назад, год назад, ~ээс ~д из года в год, ~ийн тайлан годовой отчёт, ~ийн орлого годовой доход, годичный доход, ~ийн хугацаа годичный срок, *гэрлийн* ~ световой год, *хатуу/зоолон* ~ «твёрдые» и «мелкие» годы (по буддийскому календарю), ~ бүр каждый год, ежегодно, ~ийн чөлөө авах брать академический отпуск, ~ийн төлөв годовой бюджет, ~ бүр сунгадаг түрээсийн эрх эзэмшигч владелец на правах аренды с ежегодной пролонгацией, ~ жил благополучный год
ЖИЛБЭ молозиво.
ЖИМ 1. тропа, тропинка, просека, уулын горная тропа, ~ээр/дагаж явах идти/ехать тропой
ЖИМ 2. дёрн
ЖИМИЙХ сжимать/поджимать губы, уруулаа ~гээд суух сидеть с поджатыми губами
ЖИМС плоды, фрукты, ягоды, чихэр ~ сладости, ~ түүх собирать ягоды, ~ний мод фруктовое дерево, ~ний шүүс фруктовый сок, ~ний цэцэрлэг фруктовый сад, ~ний ус фруктовая вода

ЖИМСГЭНЭ ягода, ягоды, **жимс** ~ий плодоягодный, плодовая-годный

ЖИМСЛЭГ обильный фруктами/ягодами, плодonoсый

ЖИМСЛЭХ появляться (о фруктах и ягодах на дереве)

ЖИМСТ плодовой, фруктовый, ~ мод плодовые деревья

ЖИМСТЭЙ плодовой, фруктовый

ЖИМСЭРХЭГ обильный фруктами и ягодами

ЖИН 1. вес, **хувийн** ~ удельный вес, **хүндийн** ~ вес, тяжесть, **амьдын** ~ живой вес, **цэвэр** ~ вес нетто, **савтай/бохир** ~ брутто, **дунд** ~ средний вес, ~ **нэмэх/хасах** прибавить/убавить в весе, ~**гийн үнэмлэх** весовой сертификат

ЖИН 2.: **халуун** ~ согревающий компресс, грелка, **хүйтэн** ~ холодный/охлаждающий компресс, ~ **тавих** положить компресс

ЖИН 3. караван, ~ **тээх** перевозить/транспортировать грузы, заниматься извозом/транспортировкой грузов, **тэмээн** ~ караван верблюдов, ~**гийн цувсаа** караван

ЖИН 4.: ~ **тан хийх/болгох** готовить всё, обеспечивать полную подготовку, ~ **тан боллоо** всё готово, всё «тип-топ»

ЖИН 5. **звукoпoдpажание звону металла**: ~ ~ **хний/дуугарах** звенеть, издавать звои

ЖИН 6. **Жин улс** — династия Цзинь

ЖИНГҮЙДЭЛ невесомость, ~д **байх** находиться в невесомости

ЖИНГҮЙДЭХ быть невесомым

ЖИНГЭНҮҮЛЭХ *побуд. от жингэнэх*, звонить

ЖИНГЭНЭЭ звои, звук, производимый колебанием чего-либо

ЖИНГЭР 1. сука (собака)

ЖИНГЭР 2. **звукoпoдpажание звону металл**: ~ ~**Ихангир** ~ дуугарах звенеть, бряцать

ЖИНДҮҮ 1) холодный, прохладный, произывающий холод, ~ **өдөр** прохладный день, **гадаа** ~ **байна** на улице студёная погода

ЖИНДЭХ подвергаться действию холода, чувствовать холодок

ЖИНЛҮҮР весы

ЖИНС знаки отличия чиновников во время маньчжурского правления, ~т **малгай** шапка со знаками отличия, **гэрэлтэй хөх** ~ 3-ья степень отличия

ЖИНХЭНЭ настоящий, действительный, подлинный, полиоправный, ~ **шалтгаан** действительная причина, ~ **ноос** иастоящая/чистая шерсть, ~ **эх** оригинал, подлинник, ~ **найз** настоящий друг, ~ **гишүүн** действительный член, ~ **ардчилал** подлинная демократия, ~ **саинаа** действительные намерения

ЖИНЧИН караванщик, погонщик

ЖИРВИЙХ быть узкими и ровным, оказываться узеньким и ровненьким, ~**сэн сахал** тонкие, узкие усы, ~**сэн нарийн хөмсөг** тонкие длинные брови

ЖИРВЭГНЭХ мерцать, сиять, мелькать, рябить, одод ~нэ звёзды мерцают

ЖИРВЭГЭР узкий, тонкий, ровный, ~ **сахал** тонкие усы, ~ **хөмсөг** узкие длинные брови

ЖИРВЭЛЭЭХ 1) мерцать, мелькать, 2) двигаться (о чем-либо узком, ровном, изящном)

ЖИРГЭЛТ шebet, шebetание, чириканье, **болжморын** ~ чириканье воробьев, **хараацайн** ~ шebetание ласточек

ЖИРГЭХ 1. шebetать, чириквьт, **шувууд** ~нэ птицы шebetчут

ЖИРГЭХ 2. разделявать на куски, откальвать тонкими кусками, **мах** ~ разделить тушу на куски, **түлээ** ~ раскальвать дрова

ЖИРГЭЭН шebetание, чириканье, шebet

ЖИРИЙН обыкновенный, обычный, простой, рядовой, ~ **ажил** обычная работа, ~ **цэрэг** рядовой солдат, ~ **өдөр** обычный день, ~ **зээлдэгч** обычный кредитор

ЖИРИЙХ мчатся, истись, **чи хаашаа** ~ж явна? куда ты ис-сешься?

ЖИРСХИЙХ мелькнуть, промелькнуть, **ажуугаар** ~и **өнгөрөх** промелькнуть мимо

ЖИНТҮҮ подушка, валик, **өдөн** ~ пуховая подушка

ЖИНТЭЙ весомый, веский, тяжёлый, значительный, ~ **хувь нэмэр оруулах** внести весомый вклад, ~ **үг** веское слово, **хүнд** ~ имеющий тяжёлый вес

ЖИНХЛЭХ становиться настоящим, стать действительным, быть полиоправным

ЖИРХ *зоол.* бурундук, ~ **бялзуухай** амадин, ~н **хүдэр** бурундучная руда

ЖИРЭЛЗЭХ мелькать, мерцать, мчатся, быстро показываться и исчезать

ЖИРЭМ подпруга у седла

ЖИРЭМСЛЭЛТ беременность, ~эс **урьдчилан сэргийлэх** контрацепция, предупреждение беременности

ЖИРЭМСЛЭХ забеременеть

ЖИРЭМСЭН беременная, ~ **эмэгтэй** беременная женщина, ~ **болох** стать беременной, ~ **болгох** сделать беременной, ~ий **тэтгэмж** пособие по беременности

ЖИХАД джихад

ЖИХҮҮН прохладный, свежий, ~ **өдөр** прохладный день, **өнөөдөр** излээд ~ **байна** сегодня довольно прохладно, ~ **салхи** прохладный ветер

ЖИХҮҮРХЭХ чувствовать озноб, ощущать холод, зябнуть

ЖИХҮҮЦЭХ продрогнуть, озябиуть

ЖИЧ 1. особый, отдельный, особо, отдельно, специально, ~ **хэрэг** другое дело, отдельный случай, ~ **мэдэгдэх** сообщать отдельно, информировать специально, **энэ тухай** ~ **ярилцъя** об этом поговорим отдельно, потом

ЖИЧ 2. правнук, правнучка (сын, дочь внука)

ЖИЧИНЦЭР праправнук

ЖИШИГ 1) диаграмма, 2) образец, пример, порядок, обычай, 3) аналог, стандарт, **бусдын** ~гээр **байх/явах** подражать другим, следовать примеру других, **улсын** ~ государственныи стандарт

ЖИШИМ: ~ **гүй байх**, ~ **ч гүй байх** абсолютно не реагировать, не обращать внимания, проявлять иоль внимания

ЖИШИМГҮЙ несравнимый, несопоставимый, **юутай ч** ~ ни с чем не сравнимый

ЖИШИХ 1. предусматривать, заранее запланировать

ЖИШИХ 2. сравнивать, сопоставлять, **хоёр хэмжигдэхүүнийг хооронд нь** ~ сравнить две величины между собой, **нэгийг нөгөөтэй нь** ~ сопоставить одно с другим

ЖИШИХ 3. пойти в сторону от намеченного пути, сбиваться с прямого пути, отклоняться от правильного курса, **бид замаасаа** ~ээд **явчихжээ** мы, оказываемся, сблнсь с прямого пути

ЖИШИШГҮЙ несравнимый, несопоставимый

ЖИШҮҮ косой, иаклонный, диагональный, ~ **шугам** косые линии, ~ **харах** смотреть в сторону/искоса, избегать смотреть на кого-нибудь

ЖИШҮҮДЭХ делаться косым, становиться наклонным

ЖИШЭЭ пример, образец, **үлгэр** ~ **болох** стать образцом, ~ **болгон авах** приводить в качестве примера, **сайхан** ~ **үзүүлэх** показать хороший пример, ~ **авах** брать пример, ~ **нь** например, к примеру, ~гээр **шийтгэх хууль зүй** прецедентное право

ЖИШЭЭГЭЭР по примеру, по образцу, **бусдын** ~ по примеру других

ЖИШЭЭЛБЭЛ к примеру, например

ЖИШЭЭЛЭХ 1) приводить пример, брать в качестве образца/примера, 2) сравнивать, сопоставлять

ЖОВ: ~— ~! **межд.** пошла прочь! окрик, которым отгоняют собак

ЖОЛОО повод, вожжи, руль, баранка, штурвал, бразды правления, **морины** ~ повод, вожжи, **машинны** ~ руль, **онгоцны** ~

штурвал самолёта, ~ барих, ~ мушгих, ~ны ард суух сидеть за рулём, Мөнгөлд машины ~ мушгисан бүх эмэгтэйчүүд маш гоё бүсгүйчүүд шүү в Монголии все женщины за рулём удивительно красивы, ~ татах натянуть поводья, ~ сулруулах отпустить вожжи, ~ны курс водительские курсы

ЖОЛООГҮЙ 1) без поводов, без вожжей, без руля, 2) *перен.* необузданный, неукротимый, ухаан ~ безумный, безумно

ЖОЛООДЛОГО управление, вожделение, руководство, предводительство, мэргэн ~оор под мудрым руководством

ЖОЛООДОГДОХ *страд.* от жолоодох, быть руководимым, оказываться ведомым

ЖОЛООДОГЧ вождь, руководитель, предводитель, хувьсгалын их ~ великий вождь революции

ЖОЛООДОХ 1) править, управлять, руководить, направлять, предводительствовать, 2) водить, управлять, улс орныг ~ править страной, төр ~ управлять государством, машин ~ управлять автомобилем, галт тэрэг ~ водить поезд, ~ эрхийг хасуулах лишать водительских прав

ЖОЛООДУУЛАХ *побуд.* от жолоодох, быть руководимым, ведомым на поводу

ЖОЛООЧ водитель

ЖОМБОГОР 1) выпяченный, выдавшийся, вытянутый (напр. о губах), 2) продолговатый, овальный, ~ хушуутай хурга остроносый/остромордый ягиёнок

ЖОМБОЙХ быть выпяченным/вытянутым, выпячиваться, вытягиваться (о губах)

ЖОМБОЛОХ двигаться, шевелиться (о чем-либо выпячением, вытянутом)

ЖОН: ~ ~ хийх/гэх пншать, говорить пискливым голосом

ЖОНГЛЁРДОХ *разг.* жонглировать

ЖОНОН наследный принц, хан-регент.

ЖОНХУУ клейстер

ЖОНХУУДАХ замазывать клейстером, клеивать

ЖОНШ шпат, хайлуур ~ глиняный шпат, флюорит, хээрийн ~ полевой шпат, шохойн ~ известковый шпат

ЖОМ таракан, ~ны хор средство против тараканов

ЖОТГОНОХ кокетничать, строить глазки

ЖОТОЙХ быть узкоглазым, шуриться, прищурить

ЖОР рецепт, ~өөр эм авах получить лекарство по рецепту, ~ бичих выписать рецепт

ЖОРЛОН туалет, уборная, сортир, нийтийн ~ общественная уборная, ~гийн цаас туалетная бумага

ЖОРЛОХ приготавливать лекарство по рецепту

ЖОРОО 1. бегающий иноходью, ~ морь иноходец

ЖОРОО 2. круговая чаша, чаше всего последняя

ЖОРООЛОХ идти/бежать иноходью (о лошади)

ЖОРООЛУУЛАХ *побуд.* от жороолох, пускать иноходью

ЖӨТӨӨ зависть, агаа ~ төрүүлэх возбуждать зависть в ком-либо

ЖӨТӨӨРХӨГ завистливый, постоянно завидующий, ~ харц завистливые взгляды

ЖӨТӨӨРХӨХ завидовать, ревновать, ~н харах смотреть завистливо

ЖӨТӨӨРХҮҮ завистливый, ~ хүн завистливый человек

ЖӨТӨӨЧ завистник, завистница

ЖУДАГ совесть, облик, душевный склад, характер, ~ сайтай хүн совестливый человек

ЖУДАГТҮЙ бессовестный, безиравственный, эгоистичный, себялюбивый

ЖУДАГТАЙ совестливый, честный, благородный

ЖУДРАЙ маленький, малолетний, желторотый, неопытный

ЖУНГАА *разг.* китаец, китаёза

ЖУРАМ 1. порядок, распорядок, режим, правило, хартия, устав, дотоод ~ внутрений порядок, нийтийн хэв ~ сахиx соблюдать общественный порядок, ~ алдах/зөрчих иарушать порядок, ~д оруулах регламентировать, ~аар по линии, жуулчны ~аар по туристической линии, үл маргах ~ в бесспорном порядке

ЖУРАМ 2. дорожка, ковровая дорожка

ЖУРАМГҮЙ беспорядочный, неупорядоченный

ЖУРАМЛАГДАХ *страд.* от журамлах, быть упорядоченным, быть приведённым в порядок, упорядочиваться, журамлал юр. процедура

ЖУРАМЛАЛТ упорядочение, приведение в порядок

ЖУРАМЛАХ 1. приводить в порядок, упорядочивать, наладить порядок, ~н дагах соблюдать, руководствоваться

ЖУРАМЛАХ 2. регламентировать, ~ хашаа штрафная стоянка для авто транспорта

ЖУРАМТ пристойный, приличный, верный, лояльный, ~ нөхөр соратник, ардын ~ цэрэг иародные ополченцы, ~ эхнэр верная супруга, ~ үүрэг долг, ~ үүрэгт харшилсан протнворечающий моральному долгу

ЖУРАМТАЙ упорядоченный, организованный, с соблюдением порядка, ~ болгох упорядочить

ЖУРНАЛ журнал, ~ хөтлөх вести журнал

ЖУУЛЧИН путешественник, турист, ~ы газар туристическое учреждение, ~ы бааз туристическая база, кемпинг, Жуулчин — название монгольской туристической компании

ЖУУЛЧЛАЛ путешестве, туризм, поездка, дэлхий тойрох ~ кругосветное путешествие, олон улсын ~ международный туризм

ЖУУЛЧЛАХ путешествовать, совершать путешествие, тэр ~ дуртай он любит путешествовать

ЖУУМАЛЗАХ слегка улыбнуться, сдерживать смех, усмехаться

ЖУУХ грамота, итгэмжлэх ~ бичиг барих вручать верительные грамоты, засгийн газрын ~ правительственная грамота

ЖҮЖИГ спектакль, пьеса, яриан ~ драма, хошнн ~ комедия, эмгэнэлт ~ трагедия, бүжгэн ~ балет, ~ тоглох/тавих ставить пьесу, ~ийн хүрээлэн театр

ЖҮЖИГЛЭХ играть в роли, исполнять роль, создавать образ (в спектаклях, пьесах и др.), ставить пьесу/спектакль

ЖҮЖИГЧИН артист

ЖҮЛЧГЭР равнодушный

ЖҮНЗ рюмка, болор ~ хрустальная рюмка, ~ дүүргэх наполнить рюмку

ЖҮРЖ апельсин, апельсиновый, ~ийн шүүс апельсиновый сок, бэрсүүт ~ мандарин

ЖҮРҮР боярышник

ЖҮҮД еврей, еврейский

ЗАА ладно, хорошо, ~ болно а) ладно, хорошо, можно, пожалуй-ста, б) хватит, достаточно, ~ зуу болох договориться, условиться, ~ гэвэл ёогүй байх иазвалса груздем полезай в кузов

ЗААВАЛ непременно, обязательно, ~ дуусгах хэрэгтэй обязательно иадо закончить, ~ биелүүлэх хүчинтэй *юр.* обязательная сила

ЗААВАР инструкция, указание, руководство, предписание, хэрэглэх ~ инструкция по применению, ~ өгөх даватъ указание, ~ зөвлөгөө консультация, совет, инструкция

ЗААВАРЛАГЧ инструктор

ЗААВАРЛАХ инструктировать, даватъ указаниа, советовать, иа-ствалтъ

ЗААВАРЧЛАГА указание, инструкция, памятка

ЗААВАРЧЛАХ поучать, указывать, даватъ указаниа, советовать

ЗААГ рубеж, стьк, граница, межа, пределы, хилийн ~ пограничная линия, ~ ялгаа дифференциация, различие, ~ тогтоох про-водить границу, ажлын ~ дифференциация в работе, ~ шугам демаркационная линия

ЗААГГҮЙ неразграниченный, не имеющий границ

ЗААГГҮЙДЭХ не иметь границы, не зиаъ предела

ЗААГДАХ *страд.* от заах, 1) быть указаниым, указыватъся, 2) приговариватъся, быть приговоренным

ЗААГЛАЛ *геол.* контакт, маагмын ~ контакт магматический, давхаргазүйн ~ контакт стратиграфический

ЗААГЛАЛТ отделение, дифференциация, отмежевание, разделение

ЗААГЛАХ разграничение, разграничивать, дифференцировать, размежевывать, отделятъ

ЗААГТАЙ имеющий границу/дифференциацию, отграниченный, разграниченный, дифференцированный

ЗААГЧ 1) указатель, указательный, указывающий, 2) наставник, зам ~ указатель дороги, проводник, ~ зүү/сум указательная стрелка

ЗААДАЛ шов, паз, соединение, гагнаасын ~ сварной шов, ~аараа салах/ангайх расходиться по швам, ~гүй без шва, Тэнгэрийн ~ Млечный путь

ЗААДАС шов, паз, соединение, захын ~ шов краевой

ЗААЗЛАХ браковать, признавать дефекты

ЗААЗЛАГДАХ *страд.* от заазлах, быть забракованным, брако-ватьсяся

ЗААЗУУР поварской нож, тесак, затесь

ЗААЗУУРДАХ резать сечкой, рубить поварским иожом

ЗААЛ зал, гостиниа

ЗААЛГАХ обучатъся у кого-либо, учиться у кого-нибудь, Ян Хесуг Аюураар орос хэл ~ж байна Ян Хесуг учится у Аюура русскому языку

ЗААЛГУУЛАХ *побуд.* от заалгах, быть обучениым у кого-либо, обращаться за указаниями к кому-нибудь

ЗААЛДАГЧ истец

ЗААЛДАХ *взаимн.* от заах, судиться, иметь с кем-нибудь судебное дело, вести тяжбу, хөршгүйгээ ~ судиться с соседом, давж ~ апеллировать, подаватъ кассацию

ЗААЛТ указание, решение, резолюция, пункт, *жарг.* поручаемая в местах заключения работа, ~ биелүүлэх выполнять решение, ~ гаргах принять резолюцию/решение

ЗААМДАХ схватить за ворот

ЗААН 1. слои, слоювый, ~ы яс слоювая кость, ~ гөрөөс диноте-рийн, ~ы тугал слонёнок, ~ы соёо бивень слона, ~ы Ясан Эрэг Берэг Слоювой Кости

ЗААН 2. борцовский титул 3-ьей степени

ЗААР 1) мускус, 2) резкий запах, хударийн ~ мускус кабарги, ~ын үнэр мускусный запах, ухнын ~ запах козла

ЗААРИН шаман

ЗААРТ мускусный, ~ харх ондатра

ЗААРЦАГ множество кого-чего-либо, уйма, косяк, загасны ~ косяк рыб

ЗААРЬ кастрированный олень (северный)

ЗААХ 1) указывать, показывать, 2) учить, обучать, преподаватъ, зам ~ указать дорогу, хуруугаараа ~ показать пальцем, хичээл ~ даватъ уроки, преподаватъ, хөгжим ~ обучать музыке, гадаад хэл ~ арга методика преподавания иностранного языка, ~ тэмдэг указатель, ~ төлөөний үг указательное местоимение, ~ын тийн ялгал указательный/внимательный падеж, эрүү ~ разжимать челюсть

ЗАВ досуг, свободное время, ~ чөлөө, ~ зай, ~ тух *парн.* свободное время, би ~ муутай у меня мало свободного времени, ~ гаргах/олох выкритить/находить свободное время

ЗАВААН грязный, иеряшливый, безкусный, пресный, ~ гар грязные руки, ~ ажил грязная работа, яасан ~ юм бэ? какая грязь! как пошло!

ЗАВААРАХ 1) становиться грязным, развратичать 2) возитъся с кем-либо

ЗАВАГ щель между войлочной стеной и крышей юрты, залхүү хүн ~таа хүрэхгүй «лень с печки слезть»

ЗАВГУЙ иедосуг, занятый, не имеющий свободного времени, би ~ мие иедосуг, у меня нет времени

ЗАВДАЛ досуг, свободное время, ~ гаргах найти свободное время

ЗАВДАХ 1) успевать, улучать время, 2) собиратъся, готовитъся, намереватъся

ЗАВИЛАХ класть иоги крест-иакрест, скрестить иоги (при сидении), ~н суух сидеть скрестя иоги, поджав иоги

ЗАВОД завод, шаазангийн ~ фарфоровый завод

ЗАВСАР 1) щель, промежуток, интервал, 2) перерыв, пауза, момент, 3) между, зай ~ трещина, зазор, зай ~гүй плотно, без щели, без перерыва, ~ чөлөө свободное время, досуг, ~аяр нь хар хялгасан багтахгүй *приблизительно:* жить в большом согласии, ~ хөгжим иитермедиа

ЗАВСАРДАХ оказыватъся ни там ни сям, оказыватъся без дела, оставатъся без чего-либо, попадатъ куда-либо в перерыв/промежуток, сургууль ~ отсеиватъся, выбыватъ из учебного заведения

ЗАВСАРГҮЙ без промежутка, без щели, без интервала, непрерывный, битком, сплошь, ~ наах заклейт сплошь, без щели

ЗАВСАРДАЛТ перерыв, промежуток, разрыв

ЗАВСАРДМАЛ оказавшийся ни там ни сям, оставшийся в перерыве, промежутке чего-либо

ЗАВСАРЛАГА перерыв, пауза, антракт, перемена, каникулы, перекур, хичээлийн ~ перерыв, перемена между уроками, удийн ~ обеденный прерыв, түр ~ зарлах объявить перекур

ЗАВСАРЛАХ делать перерыв, отдыхать, делать паузу, устраивать перерыв

ЗАВСАРТ 1) в перерыв, мимоходом, между делом, 2) между, 3) между тем как..., в то время когда..., энэ ~ в перерыв этого, хичээлийн ~ между уроками

ЗАВСАРТАЙ имеющий промежуток, имеющий щели/интервалы, с перерывами, щелистый, ~ шал щелистый пол, ~ хийх/лүүлдэх

делать производить с перерывами, ~ үзэх различать, дифференцировать

ЗАВСАРТАХ расщеляться, образовываться (о щели, промежутке)

ЗАВСАРХАЙ шель, шёлка, сквозная трещина, хаалганы ~гаар харах смотреть в щелку двери

ЗАВТАЙ свободный, располагающий свободным временем, имеющий досуг, тэр ~ он свободен, ~ цагтаа в свободное время, в часы досуга

ЗАВТАЙДАА на досуге, в часы досуга, в свободное время

ЗАВТАЙХАН более свободный

ЗАВХАЙ распушенный, распутный, похотливый, развратный, ~ хүн развратный человек, развратник, ~ явдал распутство, распушенность, ~ явах вести распутную жизнь, развратничать, ~ эм шлюха, ~ дуу бластная песня

ЗАВХАЙДАХ становиться распушенным/развратным, становиться пошлым

ЗАВХАЙРАГЧ развратник, распутник

ЗАВХАЙРАЛ распушенность, развратность, развращенность

ЗАВХАЙРАХ развратничать, распутничать, вести разгульную распутную жизнь

ЗАВХАЙРУУЛАХ *побуд.* от *завхайрах*, развращать, делать распушенным, доводить до морального разложения, бусдыг ~ сделать кого-либо развратным, развратить кого-либо

ЗАВХАЙРУУЛАГЧ развратитель

ЗАВХРАЛ уклон, отклонение, искажение, баруунтны алдаа ~ правый уклон

ЗАВХРАХ 1) теряться, пропадать, 2) искажаться, 3) развращаться

ЗАВХРУУЛАГЧ вульгаризатор, уклонист

ЗАВХРУУЛАХ *побуд.* от *завхрах*, 1) терять, 2) сбивать с правильного пути, развращать, 3) искажать, вульгаризировать, онолыг/сургаалыг ~ искажать/вульгаризировать теорию/учение

ЗАВХУУЛ 1) потерявшийся, заблудившийся (о скоте), 2) бродяга, проходимец, ~ мал потерявшийся скот, ~ этгээд бродяга

ЗАВЧЛАХ выбирать подходящее время, улучать момент, находить время

ЗАВШААН возможность, шанс, удача

ЗАВШИХ присвоение, присванвать

ЗАВЬ лодка, шлюпка, аврах ~ спасательная шлюпка, усан доогуур яваг ~, шумбадаг ~ подводная лодка, моторг ~ моторная лодка, уралдааны ~ гоночная лодка, ~иар явах кататься на лодках, ~иар гатлах переправляться на лодке

ЗАВЬЖ углы/уголки рта

ЗАГ 1. *бот.* саксаул, ~н/-ийн шугуй саксауловый лес, саксауловая роща

ЗАГ 2. *мед.* гонорея, гнойные выделения при гонорее, ~ хүйтэн гонорея

ЗАГАЛМАЙ 1. крест, улаан ~ нийгэмлэг общество Красного Креста, ~тны ариун дайн крестовый поход

ЗАГАЛМАЙ 2. *зоол.* клёст, ~т могой уж гладкий

ЗАГАЛМАЙЛАХ креститься (у христиан), ~сан эцэг крестный отец, *перен.* мафиози

ЗАГАС рыба, рыбный, ~ барих ловить рыбу, ~нд явах поехать на рыбалку, ~ агнуур рыбный промысел, рыбная ловля, ~ны дэгээ рыболовный крючок, ~ны тор невод, ~ны түрс икра, ~ны үйлдвэр рыбная промышленность, ~ны орд созвездие Рыб, ~ наадуулах играть в любовные игры, заниматься любовью

ЗАГАСЧИН рыбак, рыболов

ЗАГАСЧЛАХ рыбачить, заниматься рыбной ловлей, ловить рыбу

ЗАГАСЧЛУУЛАХ *побуд.* от *загасчлах*, устраивать рыбалку, организовать рыбную ловлю

ЗАГАТНАА зуд, ~гий нь гаргах а) избавить кого-либо от зуда, б) *перен.* удовлетворять чье-либо сильное желание, ~гий нь

гаргах удовлетворить желание, Амраа амрагийнхаа ~г гаргаххаас хэзээ ч татгалзахгүй Амраа всегда готов удовлетворить желание любовницы

ЗАГАТНАХ зудеть, чесаться, ~сан газар маажсан юм шиг *приблизительно:* как бальзам на душу

ЗАГАТНУУЛАХ *побуд.* от *загатнах*, вызывать зуд

ЗАГАТНУУР чесотка, почесуха (болезнь)

ЗАГВАР модель, образец, форма, выкройка, ханцуйн ~ выкройка рукава, эзэлхүүнт ~ объёмная модель, ~ өмсөгч модель, манекен, ~ өмсөх демонстрация мод

ЗАГВАРЛАХ придавать форму, вид, делать выкройку

ЗАГВАРЧЛАЛ моделирование, математикийн ~ математическое моделирование

ЗАГЗАЙХ быть коренастым, ствновиться плотным

ЗАГЗГАР коренастый, низкорослый, приземистый

ЗАГИНАХ ругать, порицать, бранить, кричать, хүүхэд ~ порицать ребёнка

ЗАГНАХ 1. 1) ругать, кричать, бранить, порицать, 2) вести себя, поступать, проявлять свой характер, уурлаж ~ ругать, кричать, харааж зүхэж ~ бранить, проклинать, ругать

ЗАГНАХ 2. подбить, пришить подметку к обуви

ЗАГСААХ *побуд.* от *загсах*, давать остынуть, студить

ЗАГСАХ застывать, остывать, сүү ~ж байна молоко остывает

ЗАД 1. *частица усиления при глаголах со значением:* совершенно, вдребезги, часто соответствующая приставкам раз-, из-, ~ татах а) разломать, б) разорвать, ~ цохих а) разбить вдребезги, б) сильно избить, ~ гишгэх растаптывать, ~ загиннах/аашлах заругать, изругать, ~ угаах отмыть добела

ЗАД 2. иенастьё, непогода

ЗАДАРХАЙ открытый, раскрытый, распечатанный, обнажённый

ЗАДГАЙ 1) открытый, раскрытый, 2) заброшенный, бесконтрольный, салан ~ байдал расхлябанность, заброшенный, неаккуратность, ~ газар открытое место, ~ шаахай босоножки, ~ мөнгө мелочь, ам ~ несдержанный на язык, болтливый, говорливый, ~ хатир рысь-аллюр

ЗАДГАЙДАХ быть открытым, раскрытым

ЗАДГАЙЛАХ раскрывать, открывать, делать более открытым/раскрытым, делать более удобным

ЗАДГАЙРАЛ дезорганизованность, расхлябанность, бесхозяйственность

ЗАДГАЙРАХ 1) раскрываться, открываться, 2) *перен.* распускаться, разваливаться, дезорганизовываться, становиться недисциплинированным

ЗАДГАЙРУУЛАХ *побуд.* от *задгайрах*, 1) раскрывать, открывать, 2) *перен.* распускать, разваливать, дезорганизовывать

ЗАДЛАГ анализ, аналитический, ~ арга метод анализа, аналитический метод, ~нийлэг арга аналитико-синтетический метод

ЗАДЛАГДАХ *страд.* от *задлах*, быть распечатанным/раскрытым, раскрываться, распечатываться

ЗАДЛАЛ анализ, разбор, распечатка, вскрытие, өгүүлбэрийн ~ хийх делать разбор предложения

ЗАДЛАЛТ раскрытие, распечатание, вскрытие

ЗАДЛАХ раскрывать, распечатывать, вскрывать, развёртывать, боодол ~ развёртывать пакет, архи/шилтэй юм ~ раскупорить бутылку, нууц ~ выдавать/разболтать секрет, мөнгө ~ разменять деньги, ~н шинжлэх анализировать, хүүр ~ вскрытие тела

ЗАДЛУУЛАХ *побуд.* от *задлах*, давать вскрывать, позволять открыть, разрешать распечатать, мөнгө ~ дать деньги на размен

ЗАДРААГҮЙ нераскрытый, нераспечатанный

ЗАДРААХ *побуд.* от *задрах*, нууц ~ разглашать секрет/тайну, выдать тайну

ЗАДРАХ 1) раскрываться, развязываться, распечатываться, 2) разваливаться, распадаться, 3) *перен.* стать недисциплинированным, *ува* ~в узел развязался, *нууц* ~чээ тайна, секрет стали известными, ~*сан жаал* избалованный ребёнок

ЗАДРУУЛАХ *побуд.* от *задрах*, раскрывать, разглашать, развязывать, распечатывать, вскрывать

ЗАЖЛАХ жевать, разжёвывать, *бохь* ~жевать жевательную резинку, *мах* ~разжевывать мясо

ЗАЙ 1. 1) пространство, промежуток, интервал, 2) расстояние, дистанция, ~ *завсар/чөлөө* свободное время, *ойрын/холын* ~ближняя/дальняя дистанция, ~ *эзлэх* занимать место, ~ *тавих* расступаться, ~ *гаргах* дать место, выделять место, ~ *олох* найти место, ~ *үлдэх* оставлять место, ~ *н шатны тоо муз.* тоновая величина интервала, «~ *өгөөч/тавнач*» пропустите, дайте место, дороги

ЗАЙ 2. элемент, батарея, *хуурай* ~сухой элемент, *нарны* ~солнечная батарея, *машины* ~*хураагуур* аккумулятор автомобиля

ЗАЙ 3. хитрость, уловка, ~ *нхтэй хүн* очень хитрый человек

ЗАЙГУУЛ бродячий, странствующий, ~ *хүн* бродяга

ЗАЙГҮЙ 1. 1) неместительный, 2) занятый, не свободный, 3) не имеющий промежутков/щели, *зав* ~ *байх* не иметь свободных мест, *хөл тавих* ~яблоку упасть негде

ЗАЙГҮЙ 2. очень близкий, интимный, открытый, тесный, ~ *найзууд* неразлучные/очень близкие друзья

ЗАЙГҮЙДЭХ не иметь свободных мест, не вмещаться

ЗАЙДАН без седла, неосёдланный, ~ *морь унах* ехать на неосёдланном коне

ЗАЙДАС кровяная колбаса, сардельки, сосиски

ЗАЙДЛАХ 1) ехать верхом без седла, 2) *перен.* садиться на чём-либо у кого-либо, *тэмээ* ~садиться на верблюда без седла, *хүзүүн дээр* ~садиться на шею кому-нибудь

ЗАЙДУУ на некотором расстоянии, на определённой дистанции, в отдалении, ~ *буух* остановиться подальше от кого-чего-либо

ЗАЙДУУХАН чуть подальше, далекоавато

ЗАЙЛАХ 1. полоскать, *усанд* ~полоскать в воде, *ам* ~полоскать рот

ЗАЙЛАХ 2. освобождать место, сторониться, отходить, отстраняться, *цавшаа зайл!* уберите прочь! уходите! *замаас* ~уступать дорогу, *оргож* ~убежать

ЗАЙЛСХИЙГЧ *юр.* лицо, уклоняющееся от чего-либо

ЗАЙЛСХИЙХ уклоняться, удаляться, избегать, *уулзахаас* ~уклоняться от встречи, *хариулахаас/хариуцлагаас* ~уклоняться от ответа/от ответственности, *ажлаас* ~уклоняться от работы, *нийтгэлээс* ~избегать наказания, *татвар төлөхөөс* ~уклоняться от уплаты налогов

ЗАЙЛУУЛ бедный, несчастный, *хөөрхий* ~*хөөрхий* бедный, бедняжка

ЗАЙЛУУЛАХ 1. *побуд.* от *зайлах*, заставляя полоскать

ЗАЙЛУУЛАХ 2. *побуд.* от *зайлах*, устранять, отстранять, удалять, *тушаалаас* ~устранять от должности, *ажлаас* ~увольнять с работы

ЗАЙЛУУГҮЙ 1) непременный, неизбежный, 2) непременно, неизбежно, ~ *нөхцөл* непременно условие, ~ *худалдаа* вынужденная продажа

ЗАЙМРАХ 1) податься в сторону, уклоняться, отклоняться, 2) покачиваться, колебаться

ЗАЙМРУУЛАХ *побуд.* от *займрах*, 1) уклонять, отклонять, 2) покачивать, колебать

ЗАЙР шуга, ~ *гүйх* покрываться шугой

ЗАЙРАН шаман

ЗАЙРМАГ 1) мороженое, 2) тоненький лёд, *шоколадтай* ~шоколадное мороженое, ~ *тогтох* покрываться тоненьким льдом

ЗАЙРМАГТАХ покрываться тонким льдом, *шөндөө голын* ус ~*ж байв* ночью вода в реке покрывалась тонким слоем льда

ЗАЙСАН титул западно-монгольских ханов

ЗАЙТАЙ 1. 1) шёлковый, промежуточный, 2) имеющий свободное место, обширный, просторный, ~ *өрөө* просторная комната

ЗАЙТАЙ 2. хитрый, ловкий, ~ *хүн хитрый* человек

ЗАЙЧЛАХ находить свободное место, выделять свободное место для кого-чего-нибудь

ЗАЛАА 1. кисточка на головном уборе, гребень у птиц, ~ *нь гозойх* возгордиться, ходить петухом (гоголем)

ЗАЛАА 2.: ~ *баг цэцэг бот.* метёлка

ЗАЛАА 3. колос, *тарнаны* ~колос

ЗАЛАА 4. толстая шёлковая нить

ЗАЛАХ 1. выравнивать, выпрямлять, сделать прямым, *засч* ~исправлять, поправлять, *алдаагаа засч* ~исправлять свои ошибки

ЗАЛАХ 2. 1) приглашать, просить пожаловать, 2) привозить домой, получать важную/дорогую вещь

ЗАЛАХ 3. 1) направлять, 2) управлять, *малаа бэлчээрт* ~гнать скот на пастбище, *жолоо* ~управлять рулём

ЗАЛАХ 4. *простореч.* лгать, говорить неправду

ЗАЛБИРАЛ молитва, обращение к богу

ЗАЛБИРАХ молиться

ЗАЛГАА 1) соединение, связь, сцепление, стык (надставка), 2) соседство, соседний, *хил* ~ *улс* соседнее государство, *гээзгний* ~фальшивая коса

ЗАЛГААДАС надставка к чему-либо, *ханцуйны* ~надставка рукавов

ЗАЛГААС надставка к чему-либо, *гээзгний* ~фальшивая коса, подкосок

ЗАЛГАГДАХ *страд.* от *залгах*, соединяться, связываться, сцепляться, стыковываться, *харилцуур утсаар* ~соединяться по телефону

ЗАЛГАЛДАА последовательность, сцепление, связь

ЗАЛГАЛДАХ *взаимн.* от *залгах*, соединяться, сцепляться между собой, стыковаться

ЗАЛГАЛДУЛАХ *побуд.* от *залгалдах*, соединять друг с другом, сцеплять, стыковать, быть соединённым/сцеплённым

ЗАЛГАЛТ присоединение, сцепление, связь, стыкование, стыковка

ЗАЛГАМАЛ 1) соединённый, связанный, надставленный, продолженный, 2) *грам.* агглютинативный, ~ *захтай* с пристёжным воротником, ~ *хэл* агглютинативный язык

ЗАЛГАМЖ преемственность, продолжение, непрерывность, последовательность, *юмны* ~ *холбоо* преемственность чего-либо, ~ *хойт үе* новое поколение, будущая смена

ЗАЛГАМЖЛАГЧ продолжатель, наследник, преемник, смена, *үе* ~ преемник, *өв* ~ наследник, *хойчийг* ~ смена, молодое поколение, продолжатель дела, ~ *аа болгох* назначать/сделать кого-либо своим преемником

ЗАЛГАМЖЛАЛ продолжение, преемственность, непрерывность, наследование

ЗАЛГАМЖЛАГДАХ *страд.* от *залгамжлах*, быть продолженным/преемственным, продолжаться, наследоваться

ЗАЛГАМЖЛАХ продолжать, наследовать, преемствовать, *хэргийг* ~ продолжать чьё-либо дело, *уламжлалыг* ~ продолжать традицию, *өв* ~ *и аах* получить по наследству, ~ *эрх* право наследования, право на наследство чего-либо

ЗАЛГАХ 1) соединять, связывать, сцеплять, 2) следовать, происходить 3) наследовать, продолжать, *олсны хоёр үзүүр* ~ связывать концы верёвки, *хил* ~граничить, *утсаар* ~соединить по телефону, ~ *ж барих* пристранвать, *хойчийг* ~ продолжать дело, *өв* ~ наследовать, *өл* ~ подкрепляться, закусывать

ЗАЛГИГДАХ *страд.* от залгих, глотаться, проглатываться, проглотиться

ЗАЛГИДАГ 1) глотающий, проглатывающий, 2) *перен.* обжора, ~ийн гэрт хоолгүй, залхуугийн гадаа түлшгүй *погов.* букв. у обжоры в юрте нет еды/пищи, а у ленивца/лентяя во дворе нет топлива/дров

ЗАЛГИЛАХ *многочр.* от залгих, быстро глотать большими глотками, делать большие глотки, жадно пить, айраг ~ пить кумыс большими глотками, выпить кумыс залпом

ЗАЛГИУР глотка, горло

ЗАЛГИХ глотать, проглатывать, шүлсээ ~ *прям.* и *перен.* глотать слюнки, зажалгүй ~ легко одолеть, «закидать шапками»

ЗАЛГУУЛАХ *побуд.* от залгах, алба ~ нести службу, шатахуун ~ снабжать топливом

ЗАЛГУУР штепсель, розетка

ЗАЛИЛАН мошенничество, ~ мэхэлж эзэл авах получение кредита мошенническим путём

ЗАЛИЛАХ обманывать, хитрить, ~и мэхлэх обмануть, ~и мэхлэгч мошенник

ЗАЛИЛУУЛАХ *побуд.* от залилах, быть обманутым, обманываться, смошенничать

ЗАЛИРХАГ хитрый, хитроумный, изворотливый

ЗАЛИРХУУ хитрый

ЗАЛЛАГА приглашение, урилга ~ *парн.* приглашение, ~ айлтгах просить пожаловать

ЗАЛРАХ 1. *высок.* шествовать, жаловать, удостаиваться

ЗАЛРАХ 2. исправляться

ЗАЛРУУЛАХ исправлять, алдааг ~ исправлять ошнбку

ЗАЛРУЛГА исправление, поправка, номын ~ список замеченных опечаток в книге

ЗАЛУУ молодой, юный, ~ нас молодость, юность, ~ хархүү парень, молодой человек, ~ овоортой моложавый, ~ хос, ~ эр эм хоёр молодёжь, молодая пара, ~ харагдах молодо выглядеть, тэр надаас ~ он моложе меня, ~ завдан во всей прелести юности

ЗАЛУУДАХ оказываться слишком молодым

ЗАЛУУЖИХ становиться молодым, молодеть, омолаживаться

ЗАЛУУС молодые, юные, молодёжь, оюутан ~ студенческая молодёжь

ЗАЛУУХАН молоденький, совсем молодой, ~ охин молоденькая девушка, Энхбаяр ~ байхдаа Нараад сайн байсан Энхбаяр в молодости был иеравнодушен к Наре

ЗАЛУУР руль, штурвал, кормовой шест, приспособление для выпрямления чего-нибудь, выпрямитель *электр.*

ЗАЛУУРЗҮЙ кибернетика

ЗАЛУУРЧ (ин) кормчий, их ~ великий кормчий

ЗАЛУУЧУУД молодёжь, молодёжный, ~ын байгууллага молодёжная организация, Монголын Хуягсалт ~ын Ээлэл (МХЭЭ) Монгольский Союз революционной молодёжи

ЗАЛХААЛТ наказание, кара, пытка, хатуу ~ тяжкое, суровое наказание, ~ үзүүлэх налагать на кого-либо наказание

ЗАЛХААХ 1) наказывать, 2) надоедать, докучать, досаждать, ~и цээрлүүлэх наказывать, подвергать наказанию, карать, ~и цээрлүүлэх арга хэмжээ карательные меры, бие биеэ ~ надоесть друг другу, элдвийн юм гуйж ~ надоедать всякими просьбами

ЗАЛХАГ слизь

ЗАЛХАХ мучиться, томиться, утомляться (от однообразного действия, звука и т. д.), надоедать (о чём-либо)

ЗАЛХУУ ленивый, нерадивый, пассивный, лень, леность, ~ хүн лентяй, ленивый человек, ~ хүрэх лениться, не хотеть ничего делать, ~ хүргэх вызывать лень, надоедать, засаршгүй ~ неисправимый лентяй, ~гийн гадаа модгүй у лентяя и дерево на дворе не растёт

ЗАЛХУУВТАР довольно ленивый, несколько пассивный, с ленцой, ~ залуу парень с ленцой

ЗАЛХУУГҮЙ ленивый, трудолюбивый, любопытный, ~ ажиллах работать охотно/без лени

ЗАЛХУУРАЛ лень, леность, пассивность, ~гүй хийх делать/выполнять без лени

ЗАЛХУУРАХ лениться, лентяйничать, лодырничать, **ЗАЛХУУРУУЛАХ** *побуд.* от залхуурах, давать возможность лениться, позволять бездельничать/лодырничать

ЗАЛХУУТАЙ неинтересный, нудный, надоедливый, тягостный, нудно, надоедливо, скучно, тягостно, ~ ажил нудное/тягостное дело, ~ яриа скучный разговор, ямар ~ хүн бэ! какой надоедливый человек! он просто всех «затрахал», ямар ~ өдөр вэ! какой скучный день

ЗАЛЬ хитрость, уловка, обман, ~ мэх, арга ~ *парн.* хитрость, уловка, ~ гаргах хитрить, ~т үйлдэл махинация

ЗАЛЬДАХ хитрить, проявлять хитрость, вводить в заблуждение, обмануть

ЗАЛЬЖИН хитрый, хитроватый, замысловатый, хитроумный, ловкий

ЗАЛЬТАЙ хитрый, лукавый, хитроумный, ловкий

ЗАЛЬХАЙ 1) коварный, хитрый, лукавый, 2) лстыивый, ~ этгээд/амьтан коварное/лстыивое существо, ~ хорои саиаа коварный умысел

ЗАМ 1) дорога, путь, трасса, 2) способ, средство, аян ~ путешествие, поездка, алсын ~ дальняя дорога, усан ~ водный путь, агаарын ~ воздушная трасса, зөрөг ~ тропа, тойрог ~ кольцевая дорога, гол ~ главная магистраль, төмөр -аар явах ехать по железной дороге, ~ын уулзвар/зөрлөг перекрёсток, ~ын тэмдэг дорожный знак, буцах ~д на обратном пути, туулсан ~ пройденный путь, ~ зааж өгөх показать кому-либо дорогу, ~ тавьж өгөх уступать дорогу, ~ тосох под карауливать кого-либо на дороге, учинить разбой, ~ нь шулуудах избавиться от препятствий, выйти на финишную прямую, ~ тосох подкарауливать кого-либо на дороге, учинить разбой, өөртөө ~ гаргах пробивать себе дорогу, ~ хаах (бөглөх) загораживать/преградить дорогу/путь, та бидний ~ нийлж байна мы с вами по дороге, ~аа алдах сбиться с пути, ~аа олох найти верный путь, ~ явах бичиг проездное свидетельство, разрешение на проезд, подорожная, арга ~ пути, возможности, ямар арга -аар каким путем, арга ~ олох найти пути и средства, өөр ~ алга другого пути нет, явдаг -аараа явах идти своей дорогой, ~ын хөдөлгөөний аюулгүй байдал безопасность дорожного движения, Мэлхийн ~ тропик Рака, ~ын хураамж дорожный сбор, шар ~ эклиптика, ~ыг засах избавиться от помех

ЗАМААСАГ замазка

ЗАМАГ 1. тина, водоросли

ЗАМАГ 2. затвор, бууны ~ затвор ружья

ЗАМАГТАХ затягиваться тиной

ЗАМАГЛАХ идти бодро, живо, хорошо бегать (о лошади)

ЗАМБАРАА порядок, эмх ~ *парн.* порядок, упорядоченность

ЗАМБАРААГҮЙ беспорядочный, хаотичный, хаотический, эмх ~ байдал беспорядок, неразбериха, хаос, хаотичность, эмх ~ болгох приводить в беспорядок

ЗАМБАРААГҮЙТЭХ быть беспорядочным, становиться хаотическим, быть в беспорядке/в хаосе

ЗАМБАРААТАЙ порядочный, аккуратный, дисциплинированный, честный, ~ хүн порядочный, честный человек

ЗАМБАТИВ по мифологии один из 4 континентов, Восточная Азия до Индии

ЗАМБУУЛИН *уст.* мир, вселенная

ЗАМГҮЙ 1) бездорожье, бездорожный, непроходимый, 2) *перен.* безвыходный, 3) уйма, множество, ~ газраар явах идти/ехать по бездорожью, явах ~ болох стать непроходимым/непроходимо, арга ~ болох попасть в тупик, оказаться в безвыходном положении

ЗАМГҮЙТЭХ быть непроходимым, быть без дороги, попадать в тупик

ЗАМНАЛ путьдорога, путь, ахмад үеийнхний дайчин ~ боевой путь старшего поколения/ветеранов

ЗАМНАХ ездить, идти (часто по одной и той же дороге), проторить путь

ЗАМРАХ отпадать, пропадать, проходить бесполезно, оканчиваться неудачно, хүссэн санасан ингээд ~ваа желание так и отпало

ЗАМТАЙ имеющий дорогу, ~ газар местность, по которой проходит дорога

ЗАМХ порядок, эмх ~гүй беспорядочный, хаотичный

ЗАМХРАХ исчезать, пропадать, теряться, рассеяться, замести, запутать следы, тоос ~в пыль рассеялась

ЗАМЧИН 1) проводник, 2) путеец, дорожник, работник службы пути, төмөр ~ железнодорожник

ЗАМЧЛАХ служить проводником в пути, указывать дорогу

ЗАН 1. характер, нрав, поведение, повадки, замашки, ~ чанар/гөрх характер, поведение, ~ чанарын/байдлын тодорхойлолт характеристика, ~ заншил нравы, обычаи, даруу ~ скромность, огцом ~ резкость, резкий характер, зөрүүд ~ упрямство, шударга ~ честный характер, ~ ~гаа авалцах привыкать к характеру друг друга, ~гаа хувиргах изменить характер/отношение, ~ суртахуун нравственность, ~ үйл поведении, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн ~ суртахууны хэм хэмжээ общепринятые нормы нравственности

ЗАН 2. подметка, набойка, ~ тавих пришивать/подбивать подметку, ~ төмөр металлческие набойки

ЗАНА: ~ шувуу снегирь

ЗАНАА 1. угроза, умысел, зло

ЗАНАА 2.: захиа ~ а) предупреждение, б) заказ, наказ, бусдын захиа ~г биелүүлэх выполнять заказы/просьбу других

ЗАНААТАЙ нарочито, нарочно, с определённым намерением, преднамеренно, с умыслом, умышленно, хэрэг явдлыг ~ үйлдэх совершить что-либо нарочно преднамеренно

ЗАНАЛ угроза, аюул ~д учруулах поставить под угрозу, угрожать, создавать угрозу

ЗАНАЛТ ненавистный, злейший, ~ дайсан злейший враг

ЗАНАЛХИЙЛЭЛ угроза

ЗАНАЛХИЙЛЭХ угрожать, грозить

ЗАНАХ грозить, угрожать, ненавидеть, устрашать

ЗАНГА западня, ловушка, ~ зүүх ставить ловушку, ~нд орох попасть в западню, хулганын ~ мышеловка

ЗАНГАА: дохио ~ парн. жесты, жестикуляция

ЗАНГАДАХ ставить ловушку, ловить в западню, ловить мышеловкой

ЗАНГАЛТ жестикуляция, жестикулирование

ЗАНГАХ 1) замахиваться, размахиваться, 2) делать знак, жестикулировать, сигнализировать (рукой), гараараа ~ а) указывать рукой, жестикулировать рукой, объяснять с помощью рук, б) замахиваться рукой

ЗАНГИ 1. *ист.* данги, низший чин, коллежский регистратор (XIX — начало XX века)

ЗАНГИ 2. известие, весть

ЗАНГИ 3.: ~ уях завязывать намертво

ЗАНГИА 1) узел, 2) галстук, ~ зүүх носить галстук, ~гаа засах поправить галстук

ЗАНГИАС узел, ~ хийх завязать узел

ЗАНГИДАХ завязывать узел, связывать узлом, толгойдоо алчуур ~ завязывать голову платком, гараа ~ сжимать в кулак, хөмсгөө ~ хмуришь брови

ЗАНГИЛАА узел, ~ уях завязывать узел, ~ тайлах развязывать узел, төмөр замын ~ железнодорожный узел, холбооны ~ узел связи, шинжирмэгийн ~ узел россыпей

ЗАНГИЛААС узел

ЗАНГИЛАХ связывать узлом, завязывать в узел

ЗАНГИРАЛ *мед.* заворот, *нарийн гэдэсний* ~ заворот кишок

ЗАНГИРАЛДАХ *эзэмн.* от зангирах, запутываться

ЗАНГИРАЛТ узловатость, образование узлов

ЗАНГУУ 1) *бот.* якорцы стелющиеся, хонин ~ незабудка, 2) якорь, ~ хаях бросить якорь, ~ны гийж якорная цепь, ~ түүж эсгий хийх вить веревки из песка

ЗАНГҮЙ 1. незааносчивый, не высокомерный, не изменчивый, таёрдый, олон ~ хүн человек с ровным, устойчивым характером, человек с твёрдым характером

ЗАНГҮЙ 2. невозможно, бесполезно, зря, напрасно, түүнийг яаж ч гуйгаад ~ как ни проси его, всё напрасно/бесполезно

ЗАНДАЛЧИН палач, жестокий мучитель, каратель, хөлсний ~д наёмные каратели/палачи

ЗАНДАН сандал, сандаловое дерево, сандаловый, хүрэн ~ чёрный сандал, улаан ~ красный сандал, ~ шатар шахматы из сандала, агар ~ сандаловое дерево, алоз, ~ хүн *разг.* девственник

ЗАНДАНШУУЛАХ мумифицировать

ЗАНДРАХ кричать (на кого-либо), ругать, бранить, упрекать, делать замечание/выговор

ЗАНТАЙ 1. имеющий какой-либо характер, имеющий привычку/обыкновение, эелдэг ~ вежливый, учтивый, обходительный, даруу ~ скромный, зөрүүд ~ упрямый, капризный, своенравный, муухай ~ сердитый, капризный, муу ~ хүн человек с дурным характером, Туяа сайхан ~ охин шүү Туяа очень любезная, добрая девушка

ЗАНТАЙ 2. в сильной степени, в большой степени, чревычайно, очень, ~ гоё хүүхэн девушка удивительной красоты, ~ сайхан хоол очень вкусная еда/пища

ЗАНТАЙХ быть большим и неуклюжим, быть большеголовым/головастым

ЗАНТГАР большой и уродливый, огромный, головастый, большеголовый

ЗАНХАЙХ быть большим и неуклюжим, быть большеголовым/головастым

ЗАНХАЛЗАХ двигаться, покачивая большой головой

ЗАНШИЛ 1) обычай, традиция, 2) привычка, повадка, манай ~ ёсоор/манай ~аар по нашему обычаю, хуучин ~ а) старинная традиция, старый обычай, б) старая привычка, ~ болох входить в привычку, стать привычным, ~ын хууль обычное право

ЗАНШИЛГҮЙ не привыкший к чему-либо, не имеющий какого-либо обыкновения/привычки, муу ~ хүн человек без дурных привычек

ЗАНШИЛГАЙ имеющий привычку/обыкновение, привыкший, муу ~ болох приобрести дурную/плохую привычку

ЗАНШИХ 1) входить в традицию, войти в обычай, становиться традицией, 2) привыкать, входить в привычку, свыкаться, дадаж ~ привыкать

ЗАНШУУЛАХ *побуд.* от занших, приучать, делать обычаем/традицией, делать традиционным, заставлять привыкнуть

ЗАПААС запас, запасной, ~ үзэг запасная ручка

ЗАПААСЛАХ запасать, запасаться

ЗАР 1. объявление, весть, оповещение, извещение, ~ тараах 1) объявлять, 2) распространять весть

ЗАР 2. подорожная на право проезда, свидетельство для проезда
ЗАРАА 1) ёж, 2) *перен.* сердитый, капризный, ~ **эврэрв ёж** свернулся в клубок, **далайн** ~ морской ёж, ~ **загас ёрш**
ЗАРААЛ услужение, побегушки, ~ын **морь** человек, которого все используют, «**фигаро**»
ЗАРАГ: хэрэг ~ дело
ЗАРАГДАХ 1. 1) *страд.* от **зарах 1**, быть слугой, быть батраком, **гар хөлйин үзүүрт** ~ быть на побегушках
ЗАРАГДАХ 2. 1) *побуд.* от **зарах 2**, растрачиваться, расходоваться, распродаваться, быть продаваемым, **Д.Цэдэвийн ном** ~лаа книги **Д.Цэдэва** распроданы
ЗАРАМ репушка, **жарга** ~ пелядь, **дархадын цагаан** ~ пыжьян, сибирский сиг
ЗАРАХ 1. 1) использовать для услуг, распоряжаться, 2) посылать, отправлять, **зарц** ~ держать слугу, **хүн** ~ послать кого-либо с каким-нибудь поручением
ЗАРАХ 2. расходовать, продавать, **мөнгө** ~ расходовать деньги, **юм** ~ продавать вещи, **бэлэн мөнгөөр** ~ продавать за наличный расчёт
ЗАРГА жалоба, иск, тяжба, челобитная, ~ **заалхай нарн.** иск, жалоба, ~ **таслагч** арбитр, ~ **мэдүүлэх** подавать жалобу, предьявлять судебный иск, **эд хөрөнгөний** ~ имущественный иск, ~ыг **хэрэгсэхгүй болгох** отклонять апелляцию, **алдагдлын тухай** ~ иск об обмане, **эмлэлийн тухай** ~ иск об взыскании, **хэн нэгний эсрэг** ~ үүсгэх возбудить иск против кого-либо
ЗАРГАЛДААН сутяжничество, обращение с жалобами
ЗАРГАЧ сутяжник, сутяга, жалобщик, истец
ЗАРДАЛ расход, затрата, издержки, **үйлдвэрлэлийн** ~ издержки производства, расходы производства, **төсвийн** ~ бюджетные расходы, **гүйлгээний** ~ издержки обращения, **улсын** ~ государственные расходы, **цэргийн** ~ военные расходы, **үндсэн** ~ капитальные расходы, **төлөвлөсөн** ~ууд планируемые расходы, **магадлашгүй** ~ непредвиденные расходы, **замын** ~ дорожные расходы, **суточны/командировочные** деньги, **халаасны** ~ деньги на карманные расходы, **эргэлтийн** ~ издержки обращения, **үргүй** ~ напрасные траты, **очих ирэх** ~ расходы на поездку
ЗАРИМ некоторый, частичный, ~ **хүн** некоторые люди, **гэдний** ~ нь некоторые из них, **би** ~ үгийг мэдэхгүй байна я не знаю некоторые слова
ЗАРИМДАГ неполный, частичный, половинный, ~ **гийгүүлэгч** неаказированный согласный
ЗАРИМДАГЛАХ делать что-либо неполностью, выполнять частично, недоделывать, оставлять незавершенным
ЗАРЛААЧ объявляющий что-либо, глашатай
ЗАРЛАГА 1. курьер, посыльный, рассыльный, человек, разносящий деловые бумаги, **дипломат** ~ дипломатический курьер
ЗАРЛАГА 2. расход, издержки, ~аа **нөхөх** самоокупаемость, **орлого** ~ доходы и расходы, ~ын **төсөв** расходный бюджет
ЗАРЛАГАДАЛ расходование, трата, **мөнгөний** ~ расходование денег, **затрачивание** средств
ЗАРЛАГАДАХ расходовать, тратить, **мөнгө** ~ расходовать/тратить деньги
ЗАРЛАГДАХ *страд.* от **зарлах**, объявляться, быть объявленным
ЗАРЛАЛ объявление, извещение, публикация, афиша, анонс, **сонинд** ~ хэвлэх поместить объявление в газете
ЗАРЛАХ объявлять, оповещать, извещать, **хурал** ~ оповещать о собрании, **дайн** ~ объявлять войну, **түгшүүр** ~ поднять тревогу, **гашуудал** ~ объявлять траур
ЗАРЛИГ указ, повеление, **Ерөнхийлөгчийн** ~ указ Президента
ЗАРЛУУЛАХ *побуд.* от **зарлах**, позволять, объявлять, давать извещать, **сонинд** ~аар өгөх дать в газету для объявления
ЗАРЦ слуга, лакей, хөлсний ~ наёмник, наёмное лицо, ~ **боол** раб

ЗАРЦЛАГДАХ *страд.* от **зарцлах**, быть слугой, быть батраком, наниматься
ЗАРЦУУЛАГДАХ *страд.* от **зарцуулах**, расходоваться, затрачиваться, быть расходуемым/затраченным, ~аагүй **мөнгө** не расходуемые/не использованные деньги
ЗАРЦУУЛАЛТ затраты, **шууд** ~ прямые затраты, **хувьсах хөрөнгийн** ~ затраты переменного капитала, **түлш** ~ расход топлива
ЗАРЦУУЛАХ расходовать, тратить на что-либо, использовать, **хөрөнгө** ~ расходовать средства, **мөнгө** ~ тратить/расходовать денежные средства, **ариг гамтай** ~ расходовать/использовать экономно, **захиран** ~ распоряжаться
ЗАРЦУУЛГА издержки
ЗАРЧИМ принцип, **үндсэн** ~ основной принцип, **бие биений дотоод хэрэгт үл оролцох** ~ принцип невмешательства во внутренние дела друг друга, **эрх тэгш** ~ принцип равноправия, ~ын асуудал принципиальный вопрос, ~ын ач холбогдолтой байх **н**меть принципиальное значение, ~ын **хувьд/галаар** принципиально/в принципе
ЗАРЧИМГҮЙ беспринципный, не принципиальный, ~ **явдал** беспринципный поступок
ЗАРЧИМЛАХ 1) придерживаться принципа, 2) делать принципиальным, приводить в порядок, упорядочить
ЗАРЧИМТ принципиальный, ~ **шүүмжлэл** принципиальная критика, ~ **шийдвэр** принципиальное решение
ЗАРЧИМТАЙ принципиальный, **шударга** ~ **хүн** честный, принципиальный человек
ЗАРЧИМЧ принципиальный, ~ **байх** быть принципиальным
ЗАСАА мужские половые железы, яички (у самца)
ЗАСАГ власть, правительство, ~ **захиргаа** администрация, ~, **захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж** административно-территориальная единица, ~ **захиргаа нутаг дэвсгэрийн хувнар** административно-территориальное деление, ~ **гөрийн байгууллага** орган власти, **ардын** ~ народная власть, **орон нутгийн** ~ **захиргаа** местная власть/администрация, ~**ийн** газар правительство, ~**ийн** эрх барих **б**ыть у власти, **стоять** у власти, ~**ийн** эрхэнд **гарах** прийти к власти, ~**ийн** эрх булаах захватить власть, ~ **правитель**, ~ **дарга** правитель, префект, **аймгийн** ~ **дарга** префект аймака, ~**ийн** газрын **хоорондын** межправительственный, ~**ийн** газар **бүрдүүлэх** формировать правительство, ~**ийн** газрын эрх хэмжээнд хамаарах асуудал **вопрос** компетенции правительства
ЗАСАГЛАЛ власть, режим, форма правления, ~ын **үндсэн хууль** хэлбэр конституционная форма правления, **хууль тогтоох** ~ законодательная власть
ЗАСАЛ 1. иярд, убранство, украшение, **чнмэг** ~ *нарн.* украшение
ЗАСАЛ 2. леченне, терапия, ~ **хийх** лечить, проводить терапию, **мэс** ~ хирургия, ~ **авахгүй өвчин** неизлечимая болезнь
ЗАСАМЖЛАГЧ редактор, тот, кто исправляет/поправляет что-нибудь
ЗАСАМЖЛАЛ редакция, обработка и исправление текста, **эцсийн** ~ окончательная редакция
ЗАСАХ 1. исправлять, поправлять, корректировать, налаживать, ремонтировать, **дугагдлаа** ~ исправлять ошибку, **зам** ~ ремонтировать дорогу, ~**ж залруулах** вносить исправление, корректировать, **ор** ~ застилать постель, **шнрээ** ~ накрыть на стол, ~и **хүмүүжүүлэх газар** исправительное учреждение, ~и **хүмүүжүүлэх хөдөлмөрийн хууль** исправительно-трудовой кодекс
ЗАСАХ 2.: **бие** ~ сходить в туалет, **бух** привести тело в порядок, **бие** ~ газар туалет
ЗАСАХ 3. кастрировать, холостить, **бух** ~ кастрировать быка

ЗАСАРШГҮЙ несправимый, непоправимый, ~ хүи несправимый человек

ЗАСВАЙ исправление, поправка, корректура, ремонт, урсгал ~ текущий ремонт, сэдэвт ~ оруулах внести исправление в текст, их ~ капитальный ремонт, ~ын газар ремонтная мастерская, ~ шаардагдах нуждаться в ремонте

ЗАСВАРЛАГЧ ремонтник, занимающийся ремонтом

ЗАСВАРЛАХ 1) исправлять, поправлять, ремонтировать, 2) приукрашивать

ЗАСВАРЛАГДАХ *страд.* от засварлах, ремонтироваться, быть ремонтированным, исправляться, быть исправленным

ЗАСВАРТАЙ быть на ремонте, находиться на ремонте, **МОНЦАМЭ-ийн байр** ~ байгаа здание агентства МОНЦАМЭ на ремонте

ЗАСДАГ поддельный, ~ зан лицемерие

ЗАСЛАГА исправление, поправление, лечение

ЗАСМАЛ исправленный, поправленный, ~ зам шоссеная дорога, шоссе ~ зүлэг газон

ЗАСРАХ исправляться, улучшаться, поправляться, становиться лучше, тэнгэр ~в погода улучшилась, бие ~ выздоравливать, чувствовать себя лучше

ЗАСУУЛ 1. *спорт.* секундант, бөхнийн ~ секундант при спортивной борьбе

ЗАХ 1. 1) край, окраина, 2) ворот, воротник, ~ хязгаар газар окраина, пограничная местность, ~ хязгааргүй бескраинный, обширный, хотын ~ окраина города, пригород, цамцны ~ воротник рубашки, босоо ~ стоячий воротник, далайн ~д на берегу моря, у моря, ~ын хүн любой человек, наад ~ нь по крайней мере, дор ~ восьмилетняя лошадь

ЗАХ 2. рынок, базар, толкучка, барахолка *простореч.* ~ зээл *парн.* рынок, ~ зээлийн худалдаа рыночная торговля, чөлөөт ~ зээл свободный рынок, ~ зээлд гарах выйти на рынок, ~ зээлийн багтаамж ёмкость рынка, ~ зээлийн тойм обзор рынка, ~ зээлийн үнээр по рыночной цене, борлуулах ~ рынок сбыта, дотоодын/гадаадын ~ зээл внутренний/внешний рынок, олон улсын ~ зээл международный рынок, нийтийн ~ зээл общий рынок, хар ~ чёрный рынок

ЗАХИА письмо, хувийн/албан ~ личное/официальное письмо, баталгаатай ~ заказное письмо, хайрын ~ любовное письмо, послание, чамлаас ~ авалгүй удаж байна давно не получаю писем от тебя

ЗАХИАЛАГЧ заказчик, заказчица

ЗАХИАЛАХ заказывать, выписывать, сонин ~ выписывать газету, бвлет ~ заказать билет

ЗАХИАЛГА заказ, заявка, подписка, хэвлэл ~ подписка периодической печати, хувцас ~ заказ на одежду, ~ өгөх сделать/дать заявку, зөвшөөрөгдсөн ~ портфель заказов, экспортын ~ экспортный заказ

ЗАХИАЛГАТ заказной, по заявкам, ~ концерт концерт по заявкам, ~ аллага заказное убийство

ЗАХИАЛГАТАЙ заказной, по заявкам

ЗАХИГЧ заказчик

ЗАХИРАГДАХ *страд.* от захирах, подчиняться, быть подчинённым, быть управляемым, хувь заяандаа ~ подчиняться своей судьбе, шууд ~ подчиняться напрямую, непосредственно

ЗАХИРАГЧ управляющий, дивизийн ~ командир дивизии, хотын ~ мэр города

ЗАХИРАЛ директор, ректор, дунд сургуулийн ~ директор средней школы, их сургуулийн ~ ректор университета, ~уудын зөвлөл совет директоров

ЗАХИРАМЖ распоряжение, деканы ~ распоряжение деканата, засгийн газрын ~ правительственное распоряжение

ЗАХИРАХ 1) подчинять, командовать, 2) управлять, заведовать, руководить, өөртөө ~ подчинить себе, ~н зарцуулах распоряжаться, улсыг ~ управлять страной, ~н тушаах арга административно командный метод

ЗАХИРГАА управление, администрация, дирекция, засаг ~ *парн.* администрация, сургуулийн ~ дирекция школы, орон нутгийн ~ местная администрация, засаг ~ны байгууллага административно-управленческий аппарат, ~ны аппарат томрох разбухание административного аппарата, ~ны арга командный метод, хотын гүйцэтгэх ~ городское исполнительное управление, горисполком, ~ны зардал административные расходы, ~ны журам административная процедура, ~ны журмаар албадан нүүлгэх административное выселение, ~ны зорчил административный проступок

ЗАХИРГААГҮЙ неподчиненный, независимый, непослушный, ~ хүүхэд непослушный ребёнок

ЗАХИРГААДАЛ (т) диктатура

ЗАХИРГААДАХ командовать, приказывать, ~ арга приказной метод управления, административно-управленческий метод, ~н тулгах диктовать

ЗАХИРГААТАЙ подчиненный, зависимый, подчиняемый, послушный

ЗАХИХ 1) заказывать, давать заказ, выписывать, 2) просить, настаивать, Ихэрбаяр надад хайрын тухай ном ~н юм Ихэрбаяр заказала мне книгу о любви

ЗАХЛАХ 1) находиться с краю на краю, 2) окаймлять

ЗАХЧИН захчины, народность в Западной Монголии

ЗАЯА судьба, рок, ~ төөрөг, хувь ~ *парн.* судьба, участь, зол ~ счастье, ~ муутай несчастный, неудачливый, хувь ~тай, ~ сайтай счастливый, хувь ~гаа холбох соединить судьбу, хувь ~ндаа баярлах благодарить судьбу, хувь ~нд нь даатгах/даатган орхих оставлять на произвол судьбы, хувь ~ныхаа эрхээр волею судьбы, ~гаа турших пытаться счастья, муу ~ тавилан злой рок, амар ~ үзүүлэхгүй байх не давать кому-либо покоя, ~ны волей судьбы, ~ны нисгэгч лётчик божьей милостью, лётчик от бога

ЗАЯАГҮЙ несчастный, неудачный

ЗАЯАТАЙ имеющий судьбу, predeterminedный, счастливый, удачный, ~ охин счастливая девочка, сөнөх/мөхөх ~ обреченный на гибель/вымирание, ~ төрөх родиться в рубашке

ЗАЯАХ 1) предопределять, предвещать, провозвещать, 2) осчастливить, даровать, ниспослать

ЗАЯДАХ давать сосать чужую матку нескольким телётам

ЗИНДАА сословие, класс, дээд ~ны хүмүүс высшее сословие, высший свет

ЗОВИУР страдание, муки, ~ шаналгаа душевные муки

ЗОВИУРТАЙ болезненный

ЗОВЛОГО 1) тощее мясо (изнуренного или павшего от истощения животного), 2) падаль (труп павшего от истощения животного), ямааны ~ тощая козлятина

ЗОВЛОН мучение, мука, страдание, мьгарство, печаль, гайгаслан/гамшиг ~ *парн.* бедствие, несчастье, биесийн ~ телесные страдания, ~ зүдгүүр страдание, мука, хардаж сэрдэхийн ~ мука ревности, ~ эдлэх страдать, мучиться, ~ амсах/үзэх испытывать муку, страдать, сэтгэлийн ~ душевные страдания, угрызённые совести, ~ жаргалаа хуваалцах быть вместе и в радости, и в печали

ЗОВЛОНГҮЙ 1) без страданий, без мук, беспечный, беззаботный, 2) нетрудный, лёгкий, ажлаа ~ бүтээлээ/хийлээ работу осуществили/выполнили без труда/легко, ~ жаргал гэж байдаггүй *ногов.* нет счастья без страданий

ЗОВЛОНТ 1) мучительный, мученический, тяжкий, 2) печальный, горестный, несчастный, ~ хувь заяа горькая судьба

ЗОВЛОНТОЙ 1) мучительный, мученческий, тяжкий, 2) печальный, горестный, несчастный, ~ **ажил** изнурительная работа, тяжкий труд, ~ **хүн** в) несчастный человек, зануда

ЗОВНИЛ 1) беспокойство, волнение, тревога, 2) страдание, мучение, печаль

ЗОВНИУЛАХ *побуд. от зовних*, беспокоить, тревожить

ЗОВНИХ 1) беспокоиться, тревожиться, волноваться, заботиться, 2) страдать, горевать, печалиться, **ээтгэл** ~ тревожиться, беспокоиться

ЗОВОЛГУЙ 1) без муки, без тревог, не терзаясь, без страданий, не мучаясь, 2) не стыдась, **бусдаас** ~ не стыдась посторонних, ~ **шинг нүд аних** умереть спокойно, без мучения

ЗОВОМТГОЙ 1) стыдливый, застенчивый, 2) беспокойный, заботливый

ЗОВООХ мучить, терзать, пытать, причинять страдание, беспокоить, мытарить, **бнээ** ~ мучить себя

ЗОВОХ мучиться, страдать, горевать, терзаться, мытариться, **ээтгэл, санаа** ~ беспокоиться, тревожиться, ~ж **зүдрэх** мучиться, страдать, ~ **цагт нөхрийн чанар танигдана погов.** друзья познаются в беде, ~ **юмгүй** не о чем беспокоиться

ЗОВУУРЛАХ страдать, терзаться, мучиться, беспокоиться, **өвчиндөө** ~ страдать от боли

ЗОВУУР 1) мучение, мука, страдание, печаль, 2) беспокойство, жалобы

ЗОВУУРГУЙ без муки, без боли

ЗОВУУРТАЙ мучительный, мученческий

ЗОВУУРЬ мука, страдание

ЗОВХИ веко, **дээлд/доод** ~ верхнее/нижнее веко

ЗОВХИС азимут, **дөрвөн зүг найман** ~ четыре стороны и восемь направлений света, **сөрөнзон** ~ магнитный азимут

ЗОГ: ~ **тусгах** внезапно остановиться, моментально прянуть в сторону (о лошади), ~ **хийх** а) внезапно остановиться, б) передохнуть от дел

ЗОГДОР грива, длинная шерсть на шее у верблюда, льва, ~ **хөдөлгөх** аллюр верблюда

ЗОГДОРЛОХ снимать гриву/длинную шерсть с шеи верблюда

ЗОГДОРТОЙ с длинной гривой, с длинной шерстью на шее

ЗОГСӨЛГҮЙ беспрерывно, безостановочно, беспрерывный, безостановочный, **тэр хоёр «үүлэн борооны ажил» хэдэн цаг** ~ **хийж байсан** те двое занимались любовью несколько часов беспрерывно

ЗОГСӨЛТ остановка, стойка *спорт.* стояние, пауза

ЗОГСӨЛТГҮЙ безостановочный, беспрерывный, безостановочно, беспрерывно, ~ **явах** ехать/идти без остановки

ЗОГСӨЛТӨЙ с остановкой, с перерывом, имеющий остановку/перерыв, с пересадкой, с паузой

ЗОГСӨНГИ застойный, ~ **байдал** застой, упадок, ~ **байх** находиться в застое, ~ **үе** застойный период, ~ **хөрөнгө** замороженные средства, **үнэ** ~ **боллох (болгох)** замораживание цен

ЗОГСОО стоймя, ~ **зайгүй** беспрестанно, беспрерывно, ~ **зайгүй ярих** беспрерывно говорить

ЗОГСООГООР (оо) стоймя, в стоячем положении

ЗОГСООЛ стоянка, место стоянки, **автобусны** ~ стоянка автобуса

ЗОГСООЛГОХ *побуд. от зогсох*, заставляя стоять, остановить

ЗОГСООХ останавливать, приостанавливать, прекращать, прерывать, **ажлаа** ~ прекращать работу, **машинаа** ~ остановить машину, **гал** ~ прекратить огонь, **элсэлтийг** ~ прекратить набор, **цөмийн зэвсгийн туршилтыг** ~ запретить/прекратить испытание ядерного оружия

ЗОГСОХ 1) стоять, торчать, 2) останавливаться, приостанавливаться, прекращаться, перестать, **гэнэт** ~ внезапно остановиться

ся, **ажил** ~в работа стоит, **харуул манаанд** ~ стоять на страже/на часах, «**зогс!** буудлаа» «стой! стреляю!», **бороо** ~в дождь перестал идти, **хөл дээрээ** ~ стоять на ногах, **өлмий дээрээ** ~ стоять на цыпочках

ЗОГСОХГҮЙ не только... но и..., **ним бодлого эдийн засгийн хүрээнд муугаар нөлөөлөөд зогсохгүй нийгмийн амьдралд ч алдагдалтай юм** такая политика не только отрицательно скажется в экономической сфере, но и принесёт проблемы в общественную жизнь

ЗОГТУСАХ встретиться

ЗОГЪСОХ икать

ЗОДОГ борцовская одежда, ~ **тайлах** отменить поединок борцов, уйти из большого спорта (о борце)

ЗОДОЛДООН драка

ЗОДОЛДОХ *взаим. от зодох*, бить друг друга, драться, **хүнтэй** ~ драться с кем-либо

ЗОДОЛДУУЛАХ *побуд. от зодолдох*, доводить дело до драки, провоцировать драку

ЗОДООН драка, дебош, ~ **гаргах** затевать драку, устроить дебош, ~ **цохнондоо хүрэх** доходить до драки

ЗОДООНЧ драчун, драчливый

ЗОДОХ бить, избивать, колотить, ударять, ~ж **нүдэх/жанчих** ударять, избивать

ЗОДУУЛАХ *побуд. от зодох*, быть побитым, быть избитым, **хүнд** ~ быть побитым кем-нибудь

ЗОДУУР кнут, бич (как средство наказания)

ЗОЖИГ упрямый, необщительный, нелюдимый, ~ **хүн** необщительный человек, бирюк

ЗОЖИГЛОХ вести себя упрямо, упрямяствовать, держаться упрямо

ЗОЛ счастье, удача, фортуна, **зол заяа** счастье, ~ **завшаан** удачный случай, ~**оор** к счастью, **мань хүнд** ~ **болсон** ему повезло, ~**оор хүний амь эрдээгүй** к счастью, обошлось без жертв

ЗОЛБИН бродячий, ~ **нохой** бродячая собака

ЗОЛБОО великолепие, сняние, красота, бодрость, удачливость, задор, **цог** ~, ~ **хийморь** великолепие, величие, бодрость

ЗОЛБООГҮЙ не блестящий, лишённый великолепия, не величественный, унылый

ЗОЛБООТОЙ бодрый, блестящий, великолепный, удачливый, блестяще, великолепно, ~ **харагдах** выглядеть великолепно/блестяще

ЗОЛГОЛТ встреча нового года по Восточному календарю

ЗОЛГОХ 1) приветствовать, встречаться, приветствовать обеими руками за обе руки, 2) **перен.** схватываться

ЗОЛГҮЙ несчастный, неудачливый, несчастливый, злополучный, ~ **явдал** невзгода, несчастный случай, несчастье, ~ **өдөр** злополучный день, несчастливый день

ЗОЛИГ чёрт, фигурка из теста, которой откупались от духов, козёл отпущения, ~т **гаргах** сделать козлом отпущения, предать анафеме

ЗОЛИОС жертва, козёл отпущения, ~**гүй хувьцаа** невыкупаемая акция

ЗОЛТОЙ 1) счастливый, удачливый, 2) **разг.** к счастью, чуть ли, ~ **хүн** счастливый человек

ЗОМГОЛ щепка, стружка, ~ **болгох перен.** разбить в щепки, разбить вдребезги

ЗОН: ~ **ард** люди, народ

ЗОНХИ большинство, большая часть, преобладающая часть, **олонхи** ~, **ихэнх** ~ **парн.** подавляющее/преобладающее большинство

ЗОНХИЛӨЛ доминанта

ЗОНХИЛОХ преобладать, доминировать, господствовать, ~ нь, ~ олонх нь подавляющее/преобладающее большинство, доминирующая часть, ~ өрөг доминант, ~ ургамал доминирующее растение

ЗОО поясничная часть спины, ~ нуруу спина, ~ мах филе, ~ авах, ~ хөдлөх, ~ид юм орох, ~ид юм хавчуулах прострел (ревматический)

ЗООГ еда, кушанье, яства, трапеза, ~ийн газар ресторан, ~ барих даяр обед, подавать кушать

ЗООГДОХ *страд.* от зоох, 1) быть вкопанным, быть вбитым/врытым, быть всаженым, 2) застрять, дугуй шаварт ~в колесо застряло в грязь

ЗООГЛОХ кушать, вкушать, отвеживать

ЗООЛОГИ зоология

ЗООЛОГИЧ зоолог

ЗООЛТ вкапывание, установка, шон ~ вкапывание/установка столбов

ЗООЛТТОЙ 1) вкопанный, вставленный, 2) застрявший

ЗООМОЛ закопанный, вкопанный, врытый

ЗООН зона, в основном в исправительно-трудовом учреждении

ЗООПАРК зоопарк

ЗООРИЛОХ хранить что-либо в подаале

ЗООРЬ погреб, подвал, ногооны ~ овошехранилище

ЗООС монета, алтан ~ золотая монета, хуурамч ~ фальшивая монета, зэс ~ медная монета, ~ татах гадать на монетах, сохор ~ны үнэгүй не стоит медного гроша, гроша ломаного не стоит, ~ны нүхээр харах все мерить деньгами, Тэнгэрийн ~ны орд созвездие Южных Рыб

ЗООТЕХНИК зоотехника, зоотехнический, ~ий лаборатори зоотехническая лаборатория

ЗООТЕХНИКЧ зоотехник

ЗООХ вкалывать, закапывать, врывать, вбивать, всаживать, посадить, утасны шон ~ вкопать телеграфный столб

ЗОРГО своеволие, произвол, дур ~оороо аашлах/загнах самовольничать, своеволичать, самоуправствовать

ЗОРГОДОС стружка, модны ~ древесная стружка, төмрийн ~ металлическая стружка

ЗОРГОЛ годовалый олень, лосёнок

ЗОРИГ смелость, храбрость, сила воли, шийдвэр ~ решимость, решительность, шийдвэр ~ төгс байх быть полным решимости, эрэлхэг ~ гаргах проявить мужество, ~ орох набираться храбрости, собираться с духом, ~мохох/шантрах/алдрах не хватать смелости, не осмеливаться, терять присутствие духа, ~ бадрангүй воодушевленный, полный энтузиазма, ~ эрмэлзэл намерение, стремление, ~ шулуудах принимать (окончательное) решение, Монголын Иргэний Зориг Нам Партия Гражданской Воли (Мужества)

ЗОРИГТ несмелый, трусливый, нерешительный, безвольный

ЗОРИГГҮЙДЭХ недоставать смелости, не хватать решительности, не находить в себе смелости/силы для чего-либо

ЗОРИГЖИХ воодушевляться, вдохновляться, мужаться

ЗОРИГЖУУЛАГЧ вдохновитель

ЗОРИГЖУУЛАХ *побуд.* от зоригжих, вдохновлять, воодушевлять, стимулировать, бусдыг ~ вдохновлять других

ЗОРИГЛОХ сметь, осмеливаться, отваживаться, ставить целью, намереваться, тэр нөхөртөө хэлж ~гүй она не посмеет сказать мужу

ЗОРИГТ смелый, отважный, храбрый, решительный, волевой, чин ~ Сүхбаатар неустранный Сүхэ-Батор

ЗОРИГТОЙ смелый, отважный, храбрый, решительный, смело, отважно, храбро, решительно, ~ өөрчлөлт хийх сделать смелые

изменения, ~ шинэчлэлт хийх производить решительные реформы

ЗОРИЛГО цель, намерение, задача, тодорхой ~ ясная цель, ~д тохирох целесообразный, гол/үндсэн ~ главная цель, основная задача, дайвар ~ привходящая цель, ээлжит ~ очередная задача, ~ тавих ствить задачу, поставить цель, ~доо хүрэх достичь цели, ~д таарах/тохирох отвечать цели, ямар ~оор с какой целью, ~той байх иметь целью, ~оор с целью, в целях

ЗОРИЛГОГҮЙ бесцельный, бесцельно, без цели, ~ явах идти/ехать бесцельно/так просто

ЗОРИЛГОТОЙ имеющий цель, ямар ~ вэ? с какой целью? какая цель? тодорхой ~ хүн человек, имеющий определенную цель

ЗОРИЛТ задача, цель, шинэ ~ новые задачи, хойшлуулушгүй чухал ~ важнейшие неотложные задачи, амин чухал ~ жизненно важная задача

ЗОРИМОГ смелый, отважный, решительный

ЗОРИУД намеренно, нарочно, с целью, умышленно, специально, ~ хийх делать нарочно, ~ хэлэх сказать преднамеренно, ~ худал мэдээлэх заведомо ложный донос

ЗОРИУЛАГДАХ *страд.* от зорнулах, посвящать, предназначать, 2) направлять, устремлять, биеэ зорнулах посвящать себя, ойд зорнулах посвящать юбилею, хүчээ зорнулах отдать силы, направлять силы

ЗОРИХ 1) стремиться, намереваться, 2) направляться, ~соидоо хүрэх достичь своей цели

ЗОРОХ строгать, обстругивать, мод ~ резать по дереву

ЗОРЧИГЧ пассажир, пассажирский, временно пребывающий, билетгүй ~ бесбилетный пассажир, ~дын хөдөлгөөн пассажирское движение, дамжин нэвтрэх ~ транзитный пассажир

ЗОРЧИХ шествовать, идти, ехать, ~н явагч пассажир, путешественник, замаар ~ идти по дороге

ЗОХИЛДОХ *взаим.* от зохих, соответствовать друг другу, сочетаться, гармонировать, подходить, годиться, нэг нь нөгөөтэйгээ ~гүй байна одно не соответствует другому, одно не сочетается с другим, бүрэн ~ целиком, полностью совпадать, ингэж ~гүй так не годится, так нельзя поступать

ЗОХИЦДУУЛАХ *побуд.* от зохилдох, сочетать, гармонировать, согласовывать, приводить в соответствие

ЗОХИМЖ соответствие, сочетание, гармония, годность, пригодность, ~ алга не годится, не подходит, ~оор сайн годный, хороший

ЗОХИМЖГҮЙ 1) несоответствующий, неподходящий, негодный, 2) неприличный, непристойный, ~ элдзүйл неподходящая вещь, негодный предмет, ~ юм ярих говорить что-то неприличное, над ~ санагдана мне кажется неприличным/ неподходящим

ЗОХИМЖТОЙ 1) подходящий, размерный, гармоничный, 2) приличный, пристойный

ЗОХИОГДОХ организовываться, проводиться

ЗОХИОГЧ создатель, творец, автор, ~ийн эрх авторское право, ~ийн гэрчилгээ авторское свидетельство

ЗОХИОЛ 1. сочинение, произведение, создание, творение, труд, ардын амаи ~ устное народное творчество, фольклор, сонгодог утга ~ классическая литература, түүвэр ~ избранные произведения, үргэлжилсэн үгийн ~ прозаическое произведение, хөгжмийн ~ музыкальное произведение, хүүхдийн ~ детская литература, орчуулгын ~ переводная литература, шог ~ сатира, ном ~ книги, ~ бүтээл труды, ~ бичих писат произведения /сочинение, ~ын хулгай плагиат

ЗОХИОЛ 2. судьба, хувь ~ нарн. судьба, участь, доля

ЗОХИОЛГОХ *побуд.* от зохнох, поручать сочинять, давать составлять, заставляя создавать

ЗОХИОЛЧ писатель, автор, составитель, сочинитель, залуу ~ молодой писатель, **жүжгийн** ~ драматург, **хөгжмийн** ~ композитор, **хүүхдийн** ~ детский писатель, ~дын **холбоо** союз писателей, ~ болох стать писателем

ЗОХИОМЖ композиция, структура, построение, туужийн ~ композиция повести

ЗОХИОМОЛ 1) искусственный, неестественный, 2) придуманный, задуманный, изобретенный, сфабрикованный, ~ **амжилт** бум, ~ **шалтгаг** придуманная отговорка, ~ **хээлтүүлэг** искусственное осеменение, ~ **хэрэг** сфабрикованное дело

ЗОХИОХ сочинять, создавать, творить, конструировать, **аи** ~ написать музыку, сочинять мелодию, **шүүлэг** ~ сочинять стихи, ~н **бүтээх** конструировать, создавать, ~н **байгуулах** организовывать, ~н **бүтээгч** создатель, конструктор, ~н **байгуулагч** организатор, ~н **байгуулах хороо** оргкомитет, ~н **байгуулалт** организация, структура, ~н **байгуулалттай гэмт хэрэг** организованная преступность, ~н **бичлэг** сочинение, ~н **орчуулах** адаптированный перевод

ЗОХИРОЛ гармония, ~ын **их хөг муз.** гармонический мажор

ЗОХИС подходящий случай, уместность, приспособляемость, **зүй** ~оор нь соответствующим образом

ЗОХИСГҮЙ неподходящий, несоответствующий, неподобающий, недопустимый, неприличный, нетактичный, неблагоприятный, неприемлемый, неприлично, нетактично, неприятно, ~ **явдал** нетактичный поступок, ~ **асуудал** неподходящий/нетактичный вопрос, ~ **зан гаргах**, ~ **авирлах** вести себя нетактично/неприлично, ~ **байдалд орох** попадать в неловкое положение

ЗОХИСТ годный, подходящий, благоприятный, удобный, **байдал** ~ **намар цаг** благодатная осенняя пора, ~ **аялгуу** поэзия

ЗОХИСТОЙ соответствующий, целесообразный, подходящий, годный, удобный, приятный, ~ **үе** подходящий/удобный, момент, ~ **харуу өгөх** дать соответствующий ответ, **ажлын** ~ **хэлбэр** подходящая форма работы

ЗОХИХ 1) соответствовать, подходить, годиться, 2) соответствующий, целесообразный, подходящий, удобный, ~ **арга хэмжээ авах** принимать соответствующие меры, ~ **хугацаа** соответствующий срок, подходящее время, ~ **хэмжээгээр** в соответствующей мере, **тэгээл** ~но следует сделать так, так надо, ~ **ёсны** надлежащий, ~ **ёсоор** бүрдүүлсэн надлежащие оформленные

ЗОХИХГҮЙ 1) быть неподходящим, 2) несоответствующий, неподходящий, нецелесообразный, недопустимый

ЗОХИЦОЛ соответствие, гармония, комбинация, сочетание, совпадение, **өнгөний** ~ сочетание цветов, колорит

ЗОХИЦОЛДОО гармония, сочетание, увязка, связь, согласование, **ажлын** ~ согласованность работы/в работе

ЗОХИЦОХ соответствовать, сочетаться, совпадать, согласовываться, быть в согласии, **хоорондоо** ~ согласоваться между собой, найти общий язык

ЗОХИЦУУЛАГЧ 1) регулировщик, регулятор, координатор, 2) регулирующий, координирующий, **гудамжны хөдөлгөөнийг** ~ регулировщик /регулятор уличного движения, **автомат** ~ автоматический регулятор, **найдвартай** ~ надёжный регулятор

ЗОХИЦУУЛАЛТ согласование, координация, регулирование, регулировка, ~ **хийх** провести координацию, делать регулирование, ~ **бүхий валютын ханш** регулируемая валюта

ЗОХИЦУУЛАХ *побуд.* от **зохицох** регулировать, координировать, согласовывать, **хоёр талын эрх ашгийг** ~ согласовать, интересы обеих сторон, ~**дагтуй уулзвар** нерегулируемый перекресток

ЗОЧИД гости, ~ **буудал** гостиница, отель

ЗОЧИН гость, ~ **гийчин** *парн.* гости, хүндэт ~ почетный гость, ~ **хүлээн авах** принимать гостей, ~**оор очих** идти в гости, ~дын **өрөө** гостиная, горница

ЗОЧИР неожиданно, внезапно, вдруг, ~ **уур** вспыльчивость, ~ хүн вспыльчивый горячий человек

ЗОЧИРДОЛ внезапность, неожиданность, ~д **орох** быть застигнутым врасплох

ЗОЧИРДОХ 1) быть вспыльчивым, возбужденным, горячиться, 2) оказываться очень неожиданным, быть слишком внезапно, **битгий зочирд, тайван бай!** не горячись, будь спокойным!

ЗОЧИРХОГ 1) гостеприимный, 2) церемонный, стеснительный **ЗОЧИРХОХ** церемониться, стесняться, **та битгий** ~оод **байгаарай** вы не церемоньтесь!

ЗОЧЛОМТГОЙ гостеприимный, ~ **зан/байдал** гостеприимство

ЗОЧЛОХ 1) гостить, быть в гостях, 2) принимать гостей, угощать гостей

ЗОЧЛУУЛАХ *побуд.* от **зочлох** угощаться, быть угощаемым, принимать угощение

ЗОЧМОГ внезапно, вдруг, ~ **уур** горячность, вспыльчивость

ЗОЧМОГДОХ оказываться слишком внезапно

ЗӨВ правильный, верный, справедливый, точный, правильно, верно, точно, правый, ~ **шийдвэр** правильное решение, ~ **шаардлага** справедливые требования, ~ **зам** верный путь, ~ **ярх** говорить правильно, ~ **бичих дүрэм** орфография, правописание, **маш/тум** ~ совершенно верно, ~ **үйл** правильный, ~ **тал а)** правая сторона, **б)** левая сторона (у верховых животных), **чиний** ~ ты прав/права, **нар** ~ **эргэх** поворачиваться по часовой стрелке, ~ **эс болох** умирать

ЗӨВДӨХ быть правильным, оказываться верным, оправдываться

ЗӨВЛӨГЧ советник, консультант, инструктор, **техникийн** ~ технический советник

ЗӨВЛӨЛ совет, **Сайд нарын** ~ Совет министров, **Аюулгүйн** ~ Совет безопасности, ~ийн **гшүүн** член совета, **Зөвлөлт Холбоот Улс** Советский Союз

ЗӨВЛӨГӨӨ совет, консультация, **эмчийн** ~ врачебная консультация, **хуулийн** ~ өгөх газар юридическая консультация, ~ **өгөх** дать совет

ЗӨВЛӨГӨӨН совещание, ~д **оролцогч** участник конференции, ~ **хийх** организовать устроить совещание

ЗӨВЛӨЛДӨХ 1) совещаться, консультироваться, 2) совещательный, консультативный, ~ **уулзалт** консультативная встреча, **хоорондоо** ~ советоваться, консультироваться друг с другом, **янз бүрийн асуудлаар** ~ проконсультироваться по разным вопросам, ~ **байгууллага** совещательный орган

ЗӨВЛӨЛТ советский, ~ **засаг** советская власть

ЗӨВЛӨМЖ рекомендация, ~ **гаргах/батлах** принять/утвердить рекомендацию, ~**ллсөн шинжтэй** имеющий характер рекомендации

ЗӨВЛӨМЖЛӨХ рекомендовать

ЗӨВЛӨХ 1) советовать, рекомендовать, советоваться, 2) консультант, советник, ~ **эрх** право совещательного голоса, **элчин сайдын яамны** ~ советник посольства, ~ **эмч** врач-консультант,

ЗӨВТГӨХ делать правильным, исправлять, оправдывать, **өөрийгөө/биеэ** ~ оправдывать себя

ЗӨВТӨХ оказываться правильным/верным, оправдываться

ЗӨВХӨН только, лишь, один, **би** ~ **мэдэх гэдсэн юм** я только хотел узнать, ~ **нэг талд ашигтай хэлцэл** сделка, выгодная только одной стороне, ~ **өхид иржээ** пришли одни девочки

ЗӨВШИЛДӨӨ согласованность, консенсус

ЗӨВШИЛДӨХ *взаим.от зөвшжих* совещаться, сговариваться, обсуждать, цаг үеийн асуудлаар ~ совещаться по текущим вопросам, обсуждать текущие дела, ~ гэрээ консенсуальный договор

ЗӨВШИЛЦЭЛ согласие, согласование, согласие, ~ийн үнэ контрактная (согласованная) цена

ЗӨВШИХ советовать, обсуждать, совещаться

ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ *страд. от зөвшөөрөх* разрешаться, быть разрешаемым разрешённым, ~сон хэмжээ разрешённая норма, ~гүй асуудал неразрешимый вопрос, ~сон зээл акцетный кредит

ЗӨВШӨӨРӨЛ разрешение, согласие, санкция, позволение, таны ~өөр с вашего позволения, ~ олгох давать разрешение, ~ авах/гүйх взять/просить разрешение, гаалийн ~ разрешение таможи, ачаа олгох ~ разрешение на выдачу груза

ЗӨВШӨӨРӨЛГҮЙ без разрешения, ~ орох войти без разрешения

ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ с разрешением, даргын ~ хийх делать с разрешения начальника

ЗӨВШӨӨРӨХ разрешать, позволять, санкционировать, ~сон санал голос «за»

ЗӨВШӨӨХ разрешать, позволять, одобрять, соглашаться

ЗӨГИЙ пчела, пчелиный, эр ~ трутень, хатан ~ пчелиная матка, ~ийн үүр пчелиный улей, ~ийн бал мёд, ~ийн аж ахуй пчеловодство, ~ий үржүүлэгч пчеловод, ~ий тэжээх газар пасака, пчельник, ~ийн өвөлжөө зимовник, омшаинк, ~ийн үрвэлдэй пчелиный расплод, шар ~ий оса, ~ийн уут пчелиные соты, бил ~ пчелинная семья.

ЗӨГИЙЧИН пчеловод, пасечник

ЗӨГНӨГДӨХ *страд. от зөгнөх* предчувствоваться, заранее ощущаться, предвидеться

ЗӨГНӨГЧ 1) ясновидец, пророк, 2) мечтатель, романтик, фантаст, фантазёр

ЗӨГНӨЛ 1) предчувствие, предвидение, пророчество, 2) мечта, фантазия, шинжлэх ухааны уран ~ научная фантастика

ЗӨГНӨЛТ пророческий, утопический, фантастический, ~ роман фантастический роман

ЗӨГНӨХ предчувствовать, предвидеть, мечтать, фантазировать, бороо ~ предчувствовать дождь, ~ж хэлэх предсказать, предугадать, ирээдүйгээ ~ мечтать о будущем

ЗӨН 1. предчувствие, предвидение, предзнаменование, чутьё, интуиция, ~ билэг *парн.* инстинкт, предвидение, муу ~ дурное предчувствие, ~ билэгт итгэх верить предчувствиям, ~ татах предчувствовать, обладать интуицией/чутьём

ЗӨН 2. воля, произвол

ЗӨНГӨӨР 1) по своей воле, по предчувствию, по интуиции, 2) самотёком, стихийно, само собой, свободно, непроизвольно, ~ нь байлгах не трогать, оставлять в покое, ~өө мэдрэх предчувствовать, интуитивно предсказывать

ЗӨНД: ~ нь орхих/тавих пускать на самотёк, оставлять на произвол судьбы, ~ нь уух много пить

ЗӨНДӨӨ очень много, большое количество, уйма, без ограничения, ~ их ажил очень много работы, ~ юм мэдэх знать очень многое

ЗӨНӨГ 1) старческий маразм, слабоумие, 2) выживший из ума, маразматик, одряхлевший

ЗӨНӨГЛӨХ дряхлеть, впадать в детство, выживать из ума, битгий ~өөд бай! не дури!

ЗӨНӨХ дряхлеть, впадать в детство, выживать из ума

ЗӨНЧ предсказатель, пророк, оракул, ~ Моисей пророк Моисей

ЗӨӨВӨР кладь, груз

ЗӨӨВӨРЛӨЛТ перевоз, перевозка, возка, ачаа ~ перевозка грузов

ЗӨӨВӨРЛӨХ перевозить, транспортировать, хотоос хөдөөд ~ перевозить из города в село

ЗӨӨГ остывший, ~ цай остывший чай

ЗӨӨГДӨХ 1. быть остывшим, слегка остывать

ЗӨӨГДӨХ 2. *страд. от зөөх* перевозиться

ЗӨӨГДҮҮ слегка остывший

ЗӨӨГЧ 1. носильщик, возник, ачаа ~ грузчик, шуудан ~ почтальон, хоол ~ официант, официантка, ус ~ водовоз, хов ~ сплетник, сплетница

ЗӨӨГЧ 2. носитель, ~ пуужин ракета - носитель, халдвар ~ носитель инфекции

ЗӨӨЛДӨХ становиться слишком мягким, быть более мягким, смягчаться

ЗӨӨЛӨВЧ подушка, мягкая подкладка, мягкая обивка, упругая прокладка

ЗӨӨЛӨН мягкий, нежный, тихий, мягко, нежно, тихо, эелдэг ~ харьцаа вежливое отношение, ~ дуу мягкий голос, приятный голос, ~ сэтгэл мягкое сердце, мягкий характер, ~ харц нежный взгляд, ~ уур амьсгал/салхи мягкий климат, легкий ветерок, ~ сандал мягкое кресло, ~ вагон мягкий вагон, ~ий тэмдэг мягкий знак, ~ явах схать тихо, идти медленно, ~ гийгүүлэгч линг. мягкий согласный, ~ бөх юм. сон, ~ яр мягкий шанкр

ЗӨӨЛРӨЛТ смягчение, размягчение

ЗӨӨЛРӨХ смягчаться, размягчаться, становиться мягким, становиться тихим/слабым

ЗӨӨЛРҮҮЛЭХ *побуд. от зөөлрөх*, смягчать, размягчать, ослаблять

ЗӨӨЛТГӨХ размягчать, смягчать, ослаблять

ЗӨӨЛХӨН мягкий, нежный, тихий, мягче, тихо, ~ дэр мягкая подушка

ЗӨӨХ таскать, возить, транспортировать, машинаар ачаа ~ перевозить грузы на машине, ус ~ таскать воду, гэртээ ~ж аваачих приносить домой, хов ~ сплетничать, заниматься сплетнями

ЗӨӨХИЙ сметана

ЗӨРЛӨГ перекрёсток, разъезд, узел, замын ~ перекрёсток дороги, төмөр замын ~ железнодорожный разъезд, узел

ЗӨРӨГ тропа, тропинка, ~өөр явах идти тропинкой/по тропинке

ЗӨРӨЛДӨӨН противоречие, разногласие, үзэл санааны ~ разногласие во взглядах, ~ийг арилгах устранить разногласие, ~ийг эвлүүлэх уладить разногласия

ЗӨРӨЛДӨХ 1) перемещаться друг около друга, передвигаться мномо друг друга, 2) противоречить, иметь разногласия

ЗӨРӨМГИЙ упрямый, непослушный

ЗӨРӨӨ разница, различие, разногласие, их ~ большая разница, насыи ~ разница в годах, үнийн ~ разница в цене

ЗӨРӨӨГҮЙ не имеющий разницу/разногласие, без разницы, без разногласия

ЗӨРӨӨТЭЙ имеющий разницу/разногласия, различный, отличительный, разный, ~ санал разные мнения/предложения

ЗӨРӨХ 1) развехаться, разминуться, 2) не соответствовать, противоречить, возражать, не подчиняться, ам ажил хоёр нь ~ж байна слова его противоречат его делам, хажуугаар ~ проходить мимо, үгтээс ~ возражать советам, не послушаться слов, гар ~ драться

ЗӨРҮҮ 1. косой, косо расположенный

ЗӨРҮҮ 2. разница

ЗӨРҮҮ 3. упрямый

ЗӨРҮҮД упрямый, упрямо, ~ зан упрямоство, ~ хүн упрямец, упрямец, ~ загнах упрямиться

ЗӨРҮҮДЛЭХ упрямоствовать, вести себя упрямо, быть непослушным, упрямиться

ЗӨРҮҮЛДЭХ переставлять/перемещать друг около друга

ЗӨРҮҮЛЭХ *побуд.* *от зөрөх*, перемещать/передвигать друг около друга, ~ж хэлэх үг слово в ответ, возражение, энгэр ~ буже, распахнуть полы одежды друг друга, заниматься любовью, прелюбоделиствовать

ЗӨРЧИГДӨХ *страд.* *от зөрчих*, нарушаться, не соблюдаться, быть нарушенным/нарушаемым

ЗӨРЧИГЧ нарушитель, хил ~ нарушитель границы, хууль ~ правонарушитель, нарушитель закона

ЗӨРЧИЛ противоречие, конфликт, залэршгүй ~ непримиримые противоречия, ангийн ~ классовые противоречия, ~д орох власть в противоречие, ~ арилгах устранил противоречия

ЗӨРЧИЛГҮЙ не противоречивый, без противоречия, без конфликта

ЗӨРЧИЛДӨӨН противоречие, противоположность, вражда, конфликты, тэмцэл ~ *парн.* *противоборство*, вражда

ЗӨРЧИЛДӨХ противоречить друг другу, находиться в противоречии, конфликтовать, бодит байдалтай ~ противоречить действительности, бие биедээ ~ противоречить друг другу

ЗӨРЧИЛТ нарушение, несоблюдение, хил ~ нарушение границы, дүрэм ~ несоблюдение/нарушение правила, ~ хөгжим соната

ЗӨРЧИЛТЭЙ противоречивый, конфликтный, противоречно, ~ асуудал спорный вопрос, ~ мэдүүлэг противоречивые показания, ~ баталгаа противоречивое доказательство, ~ ярих говорить/рассказывать противоречно, ~ үзүүлэлт противоречивые показатели

ЗӨРЧИМТГИЙ часто нарушающий, то и дело нарушающий

ЗӨРЧИХ нарушать, не соблюдать, беспокоить, хууль/дүрэм ~ нарушать закон/правила, тангараг ~ нарушать клятву, нийгмийн хэв журам ~ нарушать общественный порядок, гэрээний болзлыг ~ нарушить условия договора, хугацаа ~ нарушение сроков

ЗУГАА развлечение, веселье, забава, ~ гаргах развлекаться, хүүхдийн ~ детская забава, ~ цэнгээний гудамж улица красных фонарей

ЗУГААЛАХ гулять, развлекаться, забавляться, веселиться

ЗУГААЛГА прогулка, гулянье, пикник, ~аа хийх, ~аар явах ездить на прогулку, организовать прогулку

ЗУГААТАЙ развлекательный, забавный, весёлый, интересный, увлекательный, ~ яриа увлекательный рассказ

ЗУГААЦАХ веселиться, развлекаться, гулять

ЗУГТААЛГАХ *побуд.* *от зугтаах*, обращаться в бегство

ЗУГТААХ бежать, обращаться в бегство, удирать, спасаться бегством, ~ж гарах а) выбежать, б) спасаться бегством, тал тал тийшээ ~ разбежаться в разные стороны

ЗУГТАЛТ бегство

ЗУГГАХ бежать, удирать, спасаться бегством

ЗУГУУ не спеша, постепенно, со временем, уужуу ~ *парн.* *постепенно*

ЗУГУУХАН довольно степенно, ни чуть не спеша, не торопясь, ~ явах идти совсем не спеша

ЗУД дзут, бескормица, гололедница, недостаток корма для скота, ~ гачиг, ~ турхан *парн.* стихийные бедствия, ган ~ засуха, ~ болох наступление стихийных бедствий, наступление бескормицы, ~тай тэмцэх бороться с бескормицей, цагаан ~ дзут при обилии снега, хүнд суртлын ~ сплошной бюрократизм, хариуцлагагүйн ~ сплошное/полное отсутствие ответственности

ЗУЗААВТАР довольно толстый, толстоватый, ~ хувцаслах одеваться потеплее

ЗУЗААДАХ оказываться толще, чем нужно, быть чрезмерно толстым

ЗУЗААДУУЛАХ *побуд.* *от зузаадах*, делать толще, чем нужно, делать слишком толстым

ЗУЗААЛАХ 1) утолщать, делать толстым, 2) умножать, укреплять, усиливать, хөрөнгөө ~ умножать/сколотить состояние, усны даланг ~ укреплять дамбу/насыпь, хүчээ ~ укреплять силу

ЗУЗААЛГА утолщение, укрепление

ЗУЗААН 1. 1) толстый, 2) толщина, ~ нимгэн *парн.* толщина, ~ цай кирпичный чай, ~ыг нь хэмжих измерять толщину чего-нибудь

ЗУЗААН 2. прочный, крепкий, верный, близкий, ~ найрамдал крепкая дружба, ~ нөхөр/найз верный, близкий друг, ~ амраг возлюбленный/возлюбленная, ~ холбоо тогтоох устновить прочную связь

ЗУЗААН 3. *геол.* мощность, харагдах ~ мощность видимая, судлын ~ мощность жилы

ЗУЗААНДУУ толстоватый

ЗУЗААРАХ 1) становиться толстым, толстеть, утолщаться, стать толще, 2) усиливаться, укрепляться, умножаться, бие ~ толстеть, үүл ~в облака сгустились

ЗУЗААСАХ 1) делаться толстым, стать потолще, 2) ещё более укрепляться

ЗУЗААТАХ 1) утолщаться, 2) укрепляться, усиливаться

ЗУЗААТГАЛ 1) утолщение, 2) укрепление, усиление

ЗУЗААТГАХ 1) утолщать, 2) укреплять, усиливать

ЗУЗААХАН толстенный

ЗУЛ лампадка, жировая лампа, ~ барих/өргөх зажигать лампадку, сэтгэлийн ~ өргөө душевно помянем, ~ бөхөх/жаргах/унтрах гаснуть (о лампадке), ~ын цөгц чашечка для лампадки, ~ сар первый зимний месяц по лунному календарю, алтан ~ цэцэг тольпан, ~ сарын баяр рождество

ЗУЛАЙ тема, макушка, родничок, нялх хүүхдийн ~ родничок младенца, ~ ~гаа гишгэн гарах рождаться один за другим (от одной матери)

ЗУЛАХ раскладывать слоём, чесать, ноос ~ раскладывать слоём шерсть для валяния, дээлэнд хөвөн ~ раскладывать вату для подкладки дэли

ЗУЛБАА выкидыш

ЗУДБАДАГ каракульча, шерсть на вырост

ЗУЛБАЛТ выкидыш, аборт, тулгарсан ~ *мед.* угрожающий аборт

ЗУЛБАХ 1. выкидыш, недоносок

ЗУЛБАХ 2. линять, менять кожу

ЗУЛБАХ 3. *перен.* убежать, спастись бегством

ЗУЛГА *частича усиления при глаголах, часто соответствующая приставкам:* вы-, на-, ~ татах выдернуть, вырвать, снимать кожу, ~ маажих выцарапывать, ~ угаах вымыть

ЗУЛГААГДАХ *страд.* *от зулгаах*, выдёргиваться, выщипываться, вырывать, үндсээрээ/үндэстэйгээ ~ вырваться/выдернуться с корнем

ЗУЛГААХ теревить, выдёргивать, рвать, выдирать, полоть, өвс ~ полоть траву, үсээ ~ теревить волосы, рвать волосы, гараараа ~ рвать руками

ЗУЛГАЛАХ 1) сдирать покров, снимать покров, отделить с поверхности, 2) сдирочный, ~ багаж сдирочный инструмент

ЗУЛГАРАХ вылезать, выпадать (о шерсти, волосах), линять

ЗУЛГУЙ 1) лстыивость, вкрадчивость, хитрость, 2) лстыивый, вкрадчивый, хитрый, ~ зан лстыивое поведение, вкрадчивый характер, зусар ~ *парн.* занскивание, подхалимство, лстыивость

ЗУЛГУЙДАХ занскивать, подлизывать, лстыить, подхалимничать, зусардан ~ подхалимничать

ЗУЛЗАГА (н) 1) детёныш животных, *передаётся также суффиксом* -ёнок, -енок, 2) молодая поросль, барын ~ тигрёнок, арслангийн ~ львёнок, ~н мод молодое дерево

ЗУЛЗАГАЛАХ 1) принести детёнышей, давать приплод (о диких животных), шениться, котиться, 2) распускаться, мод ~в деревьях распустились

ЗУМЛАХ облив кипятком, выдёргивать шерсть, перья, ошпаривать, очищать от шерсти, обваривать

ЗУМРАХ ошпариваться, обвариваться, лезть (о шерсти), лнить

ЗУН лето, ~цаг летнее время, ~ны амралт летние каннуулы

ЗУНГАГ 1) первородный кал новорождённого, 2) кал молодняка животных, 3) ленолин, жиропот

ЗУНЖИН всё лето, целое лето, в течение всего лета, ~амрах отдыхать всё лето

ЗУНШИХ становится по-летнему, устанавливаться (о лете)

ЗУНШЛАГА установление летней погоды, природные условия в летний период, ~сайтай газар/нутаг местность с хорошими летними условиями

ЗУРАА бедренный канал у скота, гуяны ~анат. бедренный канал, уулын ~ровный горный овраг

ЗУРААДАС штрих

ЗУРААС черта, линия, тире, дефис, чёрточка, цэг ~точка и тире, ~гаргах проводить черту, штриховать

ЗУРААЧ художник, чертёжник, уран ~живописец, художник, ~болах стать художником

ЗУРАГ 1. рисунок, картина, снимок, карта, фотография, портрет, чертёж, монгол ~стиль монгольского изобразительного искусства, шог ~карикатура, шарж, шугам ~черчение, ~зурах рисовать, писать картину, зураасан ~графика, ~нийн хуар шинг прелестная, красивая, ~авах снимать, фотографировать, ~нийн багш учитель рисования, ~ийн дарга директор картины, ашигт малтмалын ~карта полезных ископаемых

ЗУРАГ 2. судьба, участь, ~тавилаан парн. фортуна, участь, предначертание

ЗУРАГДАХ страд. от зурах, рисоваться, быть рисованным, зурагдсан пияз заезженная пластинка

ЗУРАГЗУЙ картография

ЗУРАГЛАЛ зарисовка, рисунок, өвлийн ~зимний пейзаж

ЗУРАГЛАХ зарисовать, делать рисунок, изображать/запечатлеть рисунком, ~н хяруулах обрисовывать, изображать кистью

ЗУРАГТ с рисунком, иллюстрированный, ~сэтгүүд иллюстрированный журнал, ~хуудас плакат, ~үзэх смотреть телевизор, ~ын хөтөлбөр телевизионная программа, программа телепередачи, ~ын нэвтрүүлэг телепередача, ~ын цамхаг телевизора

ЗУРАГТАЙ с рисунками, с иллюстрациями

ЗУРАГЧ рисующий, рисовальщик

ЗУРАГЧИН фотограф

ЗУРАГЧЛАЛ начертание, графическое изображение, рисунок

ЗУРАЙХ рисоваться, вырисовываться, виднеться, ясно обозначаться, алсад зам ~на дали ясно виднеется дорога

ЗУРАМ суслик, ~ны арьс сусличьей шкурка

ЗУРАХ 1. рисовать, чертить, гарын үсэг ~расписаться, подписать

ЗУРАХ 2. чиркать, чүдэнз ~чиркать спичками

ЗУРВАС 1) полоса, 2) записка, ~газар полоса земли, ~явуулах/млгэх отправить записку

ЗУРВАСЛАХ разделять/разрезать на полосы

ЗУРВАСХАН полоска, ~газар полоска земли, ограниченный участок

ЗУРГАА (н) шесть, шестой, ~дахин шесть раз, шестикратно, ~н талт шестигранный, ~н (явм) министерство во времена Автономной Монголии

ЗУРГААДАЙ: ~тагяг трость, посох

ЗУРГАА ДАХЬ шестой, ~орц шестой подъезд

ЗУРГААТАЙ 1) шестилетний (о возрасте), 2) имеется шесть штук/экземпляров кого-, чего-либо, ~хүү шестилетний мальчик

ЗУРГАДУГААР шестой, ~сар июнь

ЗУРГУУЛ (аа) шестером, все шесть, муз. секстет

ЗУРЛАГА рисование, черчение

ЗУРМАЛ нарисованный, ~хөрөг нарисованный портрет

ЗУРУУЛ: чүдэзний ~тёрка спичечная

ЗУРХАЙ астрология, математика, ~н ном кннга перемен

ЗУРХАЙЧ астролог

ЗУРШИД привычка, уклад, муу ~дурная/плохая привычка, тамхи татах ~привычка курить

ЗУРШИХ привыкать, усваивать привычку

ЗУРШМАЛ привычный, вошедший в обычное, ставший привычкой, ~үзэгдэл привычное явление

ЗУСААЛ: ~морь заезженная в летнее время лошадь

ЗУСАГ впервые суягная, ~ямаа впервые суягная коза

ЗУСАР лезть, заискивание, подхалимство, ~бялдууч подхалим

ЗУСАРДАГЧ подхалим, лыстец

ЗУСАРДАЛ подхалимство, лезть

ЗУСАРДАХ подхалимствовать, лстыть, заискивать

ЗУСАРЧ подхалим, лыстец

ЗУСАРЧЛАХ подхалимствовать, лстыть, заискивать

ЗУСАХ проводить лето, летовать, зусланд ~проводить лето на даче/на летнем стойбище

ЗУСЛАН 1) дача, 2) летнее местожительство, летнее стойбище, ~д гарах выехать на дачу, жить на даче

ЗУТАН 1. кашница, болтушка, ~тай чай чай-болтушка

ЗУТАН 2. геол. клинкер

ЗУУ (н) 1. 1) сто, 2) век, столетие, ~н мянга сто тысяч, ~жил сто лет, ~н наст бот. агав алоэ, ~н хурга зоол. травник краснокочка, дундад ~н средний век, хорин нэгдүгээр ~н двадцать первый век, «~н хорин мянгат» «сто двадцатитысячник» — название района в Улан-Баторе площадью в 120 тыс. м²

ЗУУ 2.: ~ ~ — возглас, которым подзывают коз

ЗУУ 3. одно из имён Будды

ЗУУВАН эллипс, овальный, продолговатый, ~толь овальное зеркало

ЗУУВАНДАХ делаться овальным, стать слегка овальным

ЗУУВАНДУУ слегка овальный, ~царайтай/нүүртэй со слегка овальным лицом

ЗУУГААД 1) по сто, 2) около ста

ЗУУ ДАХЬ сотый, ~удагаа сотый раз

ЗУУДУГААР сотый, ~хуудас сотая страница

ЗУУЗАЙ 1. кольца удил, ~холбох перен. прибежать, прибыть к финишу одновременно (о беговых лошадях)

ЗУУЗАЙ 2. задник обуви

ЗУУЛГАХ побуд. от зуух, быть искусанным, быть укусанным, нохойд ~быть искусанным собакой, аяганы амсар ~давать чашку чая

ЗУУЛГА: амь ~существование, жизнь

ЗУУЛТ укус, кусание, зажим зубами

ЗУУНГАА сто раз

ЗУУР 1) дорогой, по пути, 2) во время, когда, между тем как, при, гэр ~байх находиться дома, нкуда не идти, зам ~по пути, по дороге, түр ~кратковременно, временно, нүд ирмэх ~моментально, вмиг, хоромхон ~мгновенно, моментально, агшин ~мгновенно, мгновение

ЗУУРАЛДАХ взаим. от зуурах 1 и 2, становиться вязким, густым, держаться друг за друга, возиться, бороться, гэрийн ажилтай ~возиться домашним хозяйством

ЗУУРАЛТ схватка, клейкость, липкость

ЗУУРАХ 1. месить, мешать, гурил ~ месить тесто, шавар ~ месить глинну
ЗУУРАХ 2. цепляться, сжимать, держаться зацепившись, непроизвольно стискивать, шүд ~ непроизвольно стискивать зубы, гараас ~ цепляться за руку
ЗУУРД промежуточный, средний, преждевременный, ~ын ганцхан шөнө чинь Зуун алтан зоосны үнэтэй (Рубоко Шо) Мнмолётная ночь с тобой дороже сотен золотых монет, ~аар нас барах преждевременно скончаться, ~ын нас 49 дней после смерти
ЗУУРМАГ 1. недоведённый до конца, недоделанный, незаконченный
ЗУУРМАГ 2. 1) тесто, раствор, 2) замешанный, цементийн ~ цементное тесто, шохойн ~ известковый раствор, ~ийн машин цементомешалка
ЗУУРМАГЛАХ 1. оставлять недоделанным, недоделать, не закончить, не доводить до конца
ЗУУРМАГЛАХ 2. вымешивать, месить, мешать
ЗУУРМАЛ 1) замешанный (напр. о тесте), паста, 2) растёртый (напр. о краске), ~ шавар вымешенная глина
ЗУУТ 1) сотня, войсковое подразделение, 2) денежный знак в сто тугриков, сотня
ЗУУХ 1. печь, печка, төмөр ~ железная печка, гал ~ кухня
ЗУУХ 2. 1) держать в зубах, схватывать зубамн, 2) кусать, шүд ~ а) стиснуть зубы, б) злиться, таить злобу
ЗУУХ 3.: амь ~ жить, существовать
ЗУУХЧ печник
ЗУУЧ посредник, брокер, сват, сводник, ~ шүүгч третейский судья
ЗУУЧЛАГЧ посредник, брокер, маклер
ЗУУЧЛАЛ посредничество
ЗУУЧЛАХ посредничать, быть посредником, сводить
ЗУУШ закуска, хүйтэн ~ холодная закуска, ~ны газар закусочная
ЗУВ усиительная частица к слову: зүгээр: ~ зүгээр а) абсолютно ничего, б) никакой цели, б) совершенно здорово, в) совсем бездейственно, би ~ зүгээр ирлээ я пришёл просто так
ЗҮГ 1. сторона, направление, ~ чиг направление, ~ бүрт во всех направлениях, ~ бүрээс со всех сторон, ~ чигээ олох ориентироваться, ~ чигээ алдах потерять ориентировку, урд ~ээс с южной стороны
ЗҮГ 2. просто, просто так, без причины, без определённой цели, би ~ явна я иду просто так, без особого намерения, буян хишгийн ~ наилучшее направление при возвращении, ~ гаргах обычай направляться утром первого дня нового года по восточному календарю в ту сторону, где загадано найти счастье
ЗҮГҮЙ 1) шаловливый, проказливый, 2) чрезвычайно, очень много, ~ жаал проказливый ребёнок, ~ их ажил очень много работы
ЗҮГҮЙРХЭЛ шалость, шаловливость, проказа, проделка
ЗҮГҮЙРХЭХ шалить, проказничать, дурачиться
ЗҮГҮЙГЭХ вести себя шаловливо, шалить, проказничать, битгий ~ээд бай! не шали, не валяй дурака!
ЗҮГЛҮҮЛЭХ побуд. от зүглэх, направлять куда-либо, устремлять
ЗҮГЛЭХ держать направление, направляться, идти по направлению к кому, чему-нибудь, баруун тийш ~ идти на запад, держать направление на запад
ЗҮГШРҮҮЛЭХ побуд. от зүгшрэх, приучать, научить, наладить, застаавлять привыкнуть, хэл ~ хэллэг скороговорка
ЗҮГШРЭЛ привычка, усвоение привычки, приобретение навыка
ЗҮГШРЭХ 1) приучаться, привыкать к чему-нибудь, 2) находить правильное направление, находить свой путь, ажилд ~ привы-

кать к работе, научиться работе, научиться работать, 3) привыкать к седлу, упряжи (о лошади и вьючных животных)
ЗҮГЭЭР 1) обыкновенный, простой, обычный, сносный, 2) ничего, так себе, просто так, 3) бесплатно, даром, безвозмездно, ~ зантай хүн человек со сносным характером, ~ залуу хороший парень, хороший парень, простой парень, ~ бай! оставь! не балуйся! ~, ~ ничего, ничего, ~, яахав ну, так себе, ~ суух сидеть без дела, сидеть просто так, ннчем не занимаюсь, ~ өгөх дать даром, бесплатно, ~ болох стать обычным, становиться нормальным
ЗҮГЭЭРГҮЙ 1) необыкновенный, необычный, 2) шаловливый, проказливый, 3) таинственный, подозрительный, ~ хүүхэд шаловливый/непростой ребёнок, тэр хоёр лав ~ байх разг. пожалуй, в их отношениях есть что-то интимное/подозрительное
ЗҮДРҮҮ слабый, усталый, истощённый, изнемождённый, царай чинь ~ байна ты выглядишь утомлённо
ЗҮДРЭЛ усталость, истощённость, изнурение, изнеможенне, зовлон ~ парн. мука, изнурение, ~ үзэх испытывать усталость/изнурение
ЗҮДРЭХ изнуряться, изматываться, изнемогать, утомляться, өвдөж ~ быть изнурённым болезнью, замд их ~лээ дорога сильно утомила
ЗҮДРЭЭ усталость, утомление, ~ гараагүй байна усталость шёе не прошла
ЗҮДРЭЭХ изнурять, изматывать, утомлять, биеэ ~ хэрэггүй не надо утомлять себя
ЗҮДҮҮ 1) бедный, бедственный, 2) слабый, хворый, ядуу ~ амьдрал бедность, нищая жнзнь, ядуу ~ аж төрөх жить в нищете
ЗҮДҮҮР истощение, усталость, истощённость, изнурение, зовлон ~ амсах испытывать муки, страдать, мучиться, терпеть страдания
ЗҮДҮҮРТЭЙ трудный, тягостный, тяжкий, изнурительный
ЗҮДЭРГЭХ изматывать, изнурить, доводить до изнеможения
ЗҮДЭРГЭЭ истощение, утомление, ослабление сил, ядаргаа ~ парн. усталость, слабость
ЗҮДЭРГЭЭГҮЙ лёгкий, простой, несложный, неутомительный
ЗҮДЭРГЭЭТЭЙ утомительный, утомляющий, изнурительный, ~ ажил изнурительный труд, утомительная работа, явахад ~ утомительный для езды
ЗҮДЭХ истощаться, ослабевать, обессилнваться, изнуряться
ЗҮЙ сущность, принцип, приличне, пристойность, ~ бус непристойный, незаконный, ~ ёс правомерность, ~ ёсны законный, ~ зохис должный порядок, ~ тогтоол закономерность, учир ~ суть, сущность, причина, хэргийн учир ~ суть дела, ~ зохисгүй авирлах вести себя неприлично, арга ~ методология, метод, ~ нийцэх быть правым
ЗҮЙГҮЙ непристойный, неприличный, ~ үг неприличные слова, ~ ааш авир непристойное поведение, ~ явдал неприличный поступок
ЗҮЙДЭЛ 1) шов, 2) надставка, приставка, надставленный кусок, ханцуйны ~ надставка рукавов, приставка материи к рукавам, Тэнгэрийн ~ астр. Млечный путь
ЗҮЙДЭЛГҮЙ не имеющий надставку/приставку, без шва, безшовный
ЗҮЙДЭЛТЭЙ надставленный, имеющий приставку, состоящий из кусков
ЗҮЙЛ 1) сорт, род, разряд, категория, вид, разновидность, 2) ствъя, пункт, параграф, вопрос, 3) вещь, предмет, 4) явление, случай, анги ~ часть, элдэв ~ийн бараа всякого рода товары, архны ~ алкогольные напитки, эмийн ~ медикаменты, хүнсвий ~ продовольственные товары, ~ бүрийн всякого рода,

всякие, различные, хэрэгцээний ~ с предметы потребления, хуулийн ~ статья закона, хэлэлцэх ~ повестка дня, вопросы, подлежащие обсуждению, аар саар ~ мелочь, жижиг ~ обычное явление, хячин ~ странное явление, сонирхолтой ~ нитересный случай, примечательный факт, тэсрэх дэлбэрэх ~ взрывчатые вещества, взрывчатка, шинэ ~ новшество, нововведение, судалгаагын шинэлэг ~ новизна исследования

ЗҮЙЛГҮЙ: өөр ~ а) всё, всё исчерпано, б) больше нечего сказать, гайхах ~ нечему удивляться

ЗҮЙМЭЛ составленный из отдельных кусков, составной, надставной, ~ шал паркет

ЗҮЙР сравнение, сопоставление, ~ үг поговорка

ЗҮЙРГҮЙ несравнимый, несравненный, несопоставимый, непохожий, несравнимо, несравненно, несопоставимо, ~ шударга хүн несравнимо честный человек, ~ дээр несравнимо лучше, куда лучше

ЗҮЙРЛЭЛ сравнение, ухаалаг ~ остроумное сравнение, аман зохиол ~ ээр элбэг фольклор избобилует сравнениями

ЗҮЙРЛЭХ сравнивать, сопоставлять, чамтай ~гүй не сравним с тобой, не сравнить с тобой, юмыг хооронд нь ~ сравнить вещи между собой

ЗҮЙРЛЭШГҮЙ несравненный, несравнимый, несравненно, несравнимо, ~ авьяас несравненный талант, ~ сайн несравненно лучше, ~ хурдан хийх несравненно быстро сделать, ~ хайр несравненная любовь, любовь, которую трудно представить

ЗҮЙТЭЙ верный, правильный, целесообразный, справедливый, ~ шийдвэр правильное решение, ~ арга хэмжээ справедливые меры, туйлын ~ совершенно справедливо, ~ гэж үзэх считается целесообразным/правильным

ЗҮЙХ составлять из отдельных частей, надставлять, приставлять, дээлийн хормойг уртасган өөдөс ~жээ чтобы удлинить полы дэлл приставили кусок материи

ЗҮЙЧ: хэл- грамматист, агнуур ~ охотовед

ЗҮЛГҮҮР 1) наждак, наждачная бумага, песочная бумага, полировальник, 2) щётка

ЗҮЛГҮҮРДЭХ чистить наждаком, тереть стеклянной бумагой, мод ~ шлфовать дерево наждачной бумагой

ЗҮЛГЭЛТ полнровка, шлфовка

ЗҮЛГЭГЧ шлфовальщик, шлфовщик, полнровщик

ЗҮЛГЭГДЭХ *страд.* от зүлгэх, полнроваться, шлифоваться, тереться

ЗҮЛГЭХ полнровать, шлфовать, тереть, обтирать, чистить, прочищать, арчиж ~ чистить, прочищать, үрж ~ тереть, обтирать, шил ~ шлфовать стекло, ширээ ~ полнровать стол

ЗҮЛД часть туши, как правило голова, сердце, которые вручаются охотнику, убившему дичь

ЗҮЛЭГ луг, мурава, луговина, дёрн, газон, ~ ногоо, ширэг ~ *парн.* зелёный луг, газон, дёрн, ногоон ~ зелёная трава, зелёный газон, ~ суулгах облагать дёрном, покрывать дёрном, ~ дээгүүр явж болохгүй! не ходить по газонам! по газонам ходить воспрещается! ~ мөрөн река Лена

ЗҮЛЭГЖИХ покрываться зелёной травой/газоном

ЗҮЛЭГЖҮҮЛЭХ озеленять

ЗҮРЖ апельсин

ЗҮРХ 1) сердце, 2) храбрость, смелость, ~ сэтгэл/сэтгэл ~ *парн.* сердце, душа, ~ний цохилт сердцебиение, ~ний гэм/гажиг порок сердца, ~ний шигдээс инфаркт, ~ний амаг любовный человек, возлюбленный, чин ~ний угаас от всего сердца, от чистого сердца, ~ аман дээр гарах быть в отчаянии, испуге, чин ~ний баяр чистосердечный привет, ~ээ барих подавлять свои чувства, не терять присутствия духа, ~ дэлбэрэх разрыв сердца, ~ алдах/шантрах/үхэх/мохох робеть, трусить, не осмелнваться,

бояться, ~ маажих волновать сердце, душу, ~ орох набраться храбрости, ~ гаргах осмелнваться, отважиться, рисковать, ~ хүрэхгүй, ~ муутай не осмелнваться, бояться, ~нд шар ус хуруулах заставить испытывать шемящее чувство боли, тревоги, ~ний хийтэй стержозный

ЗҮРХГҮЙ несмелый, робкий, трусливый, боязливый, нерешительный, ~ эр трусливый мужчнна, хэлэх ~ байх не набраться/не хватать смелости сказать, не осмелнваться говорить

ЗҮРХЛЭХ сместь, смелеть, отваживаться, решаться, набираться храбрости, храбриться, рисковать, чи наашаа яаж нрж ~в? как ты посмел прнехать сюда? би хэлж ~сэнгүй я не посмел сказать, у меня не хватило смелости сказать, хийхээр ~ решиться сделать, рисковать сделать, ~ээд алдах уу/үзэх үү? рискнем что ли?

ЗҮРХТЭЙ 1) смелый, храбрый, отважный, решительный, 2) *перен.* рискованный, жестокий, глупый, ~ явдал смелый поступок, рискованный поступок, их ~ очень смелый, бесстрашный, том/бөх ~ бесстрашный, неустрашимый, туулай ~ робкий, трусливый, чулуун ~, хатуу ~ жестокий, бессердечный

ЗҮРХТЭН смельчак, не робкого десятка

ЗҮРХШИХ робеть, не набираться смелости, не осмелнваться, трусить

ЗҮРХШЭЭХ бояться, не отваживаться, не решаться, чувствовать робость

ЗҮС 1.: ~ бороо умеренный, продолжительный дождь, обложные дожди

ЗҮС 2. внешность, внешний вид, цвет кожи, лицо, масть, ~ царай лицо, внешний вид, өнгө ~ цвет и внешность, ~ үзэи хүн знакомое лицо, ~ буруу необычной масти, совсем другого цвета, неоднородной масти, малын ~ масть животных, хар ~мийн морь вороной конь, лошадь вороной масти

ЗҮСГҮЙ плохого цвета, несважной внешности, царай ~ некрасивый, не смотрящийся

ЗҮСЛҮҮЛЭХ *побуд.* от зүслэх, давать запоминать, заставлять звпоминать по цвету, по масти

ЗҮСЛЭГДЭХ *страд.* от зүслэх, запоминаться по внешности/по масти, быть узнаваемым по внешности

ЗҮСЛЭГ разрез, хөндлөн ~ поперечный разрез, дагуу/уртаашаа ~ продольный разрез

ЗҮСЛЭХ 1) различать по масти, по цвету, определять по внешности, узнааать по предметам, запоминать цвет кожи/масть, 2) конкретно показывать кому-либо что-нибудь в качестве дара или для передачи, мал ~ а) определить, узнать скот по масти, б) обещать показать кому-либо скот в качестве дара

ЗҮСМЭЛ разрезанный полосками/кусками, нарезанный кусками, распиленный, ~ банз распиленная доска, пилочник

ЗҮСРЭХ идти умеренно и продолжительно (о дожде), бороо ~ч байна дождь затаянулся, зачастил

ЗҮСТЭЙ хорошей внешности, имеющий какой-либо цвет

ЗҮСҮҮР режущий инструмент, резак

ЗҮСЭГДЭХ *страд.* от зүсэх, разрезаться, вырезаться, быть разрезанным

ЗҮСЭГЧ режущий, распиловщик, ~ хутга режущее лезвие, атомын мөс ~ хөлөг онгоц атомный ледокол

ЗҮСЭЛТ резка, резанне, разрез, босоо ~ *слец.* вертикальный разрез чего-либо, металл ~ резание металлов, хажуугийн ~ разрез боковой, хөндлөн ~ разрез поперечный

ЗҮСЭМ 1. масть животных

ЗҮСЭМ 2. кусок, ломоть, ~ талх кусок/ломоть хлеба, ~ ~ээр хуааах разбить на куски

ЗҮСЭХ 1) резать ломтями, разрезать в длину, нарезать, 2) разрезать, рассекать, разделять, уртааш нь ~ разрезать вдоль, талх ~ нарезать хлеб, хуруугаа ~ порезать/рассечь палец, агаар

~ рассекает воздух, төмөр ~ резать железо, олны дундуур ~ж гарах прорываться сквозь толпу

ЗҮТГҮҮР 1) упрямый, неуступчивый, упорный, настойчивый, 2) вызывающий усилия, требующий большого труда, 3) тяга, цахилгаан ~ электрическая тяга, галт тэрэгний ~ локомотив поезда, ~ийн депо локомотивное депо

ЗҮТГЭГЧ: хамтран ~ соратник, соратница, сподвжники

ЗҮТГЭЛ усилие, усердие, старание, гавьяа зүтгэл заслуга, хичээл ~ усердие, ~ гаргах прилагать усилне

ЗҮТГЭЛТЭЙ усердный, старательный, с усердием, ~ ажиллах работать с усердием, усердно работать

ЗҮТГЭЛТЭН деятель, төрийн ~ государственный деятель, урлагийн гавьяат ~ заслуженный деятель искусства

ЗҮТГЭМТГИЙ усердный, упорный, настойчивый

ЗҮТГЭХ тянуть, тащить, напрягаться, стараться, усердствовать, стремиться, ~ мал тягловый скот, рабочий скот, чармайи ~ усердствовать, сильно стараться, хүчин ~ напрягать силы, прилагать усилия

ЗҮҮ 1. нгла, нголка, стрела, ~ хуруувч набор для шитья, нэхмэлийн ~ вязальная нгла, тарнаны ~ нгла для укола, сүлбээр ~ булавка английская, энгэрийн ~ брошка, ~ний сүвэгч ушко для нглы, нгольное ушко, ~гээр хатгах проколоть нголкой, ~ ороох заннматься рукоделнем, ~ эмчилгээ нглотерапия, ~ тавих ставить нголкн, ~ орох зайгүй водой не разольёшь, душа в душу

ЗҮҮ 2: заа ~ болох разг. конкретно договариваться, точно улавлнваться

ЗҮҮ 3. стрелка (часов)

ЗҮҮВЧ игольник, коробка/подушка для хранения нгл

ЗҮҮГДЭХ *страд.* от зүүх, подвешиваться, привешиваться, цепляться, повнсгаться

ЗҮҮГЧ: нэр ~ самозванец

ЗҮҮД сон, сновидение, ~ ноир *парн.* сон, ~ зүүдлэх видеть во сне, ~идээ үзэх видеть во сне, *видеть сон, энэ миний ~ид ч орсонгүй* это мне даже не снилось, «Зүүдэнд оромгүй явдал» «Вам и не снилось»

ЗҮҮДЛЭГДЭХ *страд.* от зүүдлэх, быть увиденным во сне

ЗҮҮДЛЭХ сниться, видеть сон, видеть во сне

ЗҮҮЛГЭХ *побуд.* от зүүх, привешивать, навешивать, прикрепить что-либо кому-нибудь

ЗҮҮЛТ 1) привесок, подвесок, украшение, 2) сноска, хүзүүний ~ ожерелье, алтан гинжми ~ золотая цепочка, өгүүлийн ~ сноска к статье

ЗҮҮН 1) восток, 2) восточный, 3) левый, хотын ~ хэсэг восточная часть города, ~ хил хязгаар восточная граница, ~ зүг восток, восточный, ~ гар левая рука, ~ тал левая сторона, ~ний нугалаа левый уклон, левизна, ~ гарын улс Джунгария, ~ хиурон орд Созвездие Стрела, ~ оргилогийн орд Созвездие хамелеон

ЗҮҮНТЭЭ налево, на левой стороне, ~ явах идти налево, ~ бий находится на левой стороне

ЗҮҮРМЭГЛЭХ дремать, вздремнуть, би ~ээд авав я вздремнул

ЗҮҮХ привешивать, пристёгивать, нацеплять, носить, надевать, одон ~ носить орден, шил ~ надевать очки, цаг ~ носить часы, бөгж ~ надевать/носить кольцо, буу зэвсэг ~ носить оружие

ЗҮХЭЛ проклятие, брань

ЗҮХЭХ проклинать, бранить, ругать, харааж ~, занаж ~ бранить, проклинать, поносить по чём свет стоит

ЗҮЧЭЭ конюшня

ЗЭВ 1. острiе, наконечник, сумны ~ острiе стрелы

ЗЭВ 2. ржавчина, ~д идэгдсэн нзъеденный ржавчиной, ~ идэх покрываться ржавчиной, ~тэй хадаас ржавый гаозль

ЗЭВРҮҮН прохладный, прохладно, өнөөдөр нэлээд ~ байна сегодня довольно прохладно

ЗЭВРҮҮХЭН холодноватый, прохладноватый, довольно прохладный, прохладновато, довольно прохладно, ~ шөнө прохладная ночь

ЗЭВРЭХ 1. ржаветь, ~дэггүй ган нержавеющая сталь

ЗЭВРЭХ 2. быть прохладным, делаться холодноватым

ЗЭВСЭГ 1) оружие, 2) орудие, инструмент, приспособление, инвентарь, зэр ~, буу ~ оружие, вооружение, галт ~ огнестрельное оружие, хүйтэн ~ холодное оружие, атомын/цөмийн ~ атомное/ядерное оружие, стратегийн ~ стратегическое оружие, ~ хураах а) разоружать, б) разоружение, хүнийг олноор устгах ~ оружие массового уничтожения, ~ барих братся за оружие, ~ээ хураалгах/хаях сложить оружие, положить оружие, ~ийн агуулах арсенал, хөдөлмөрийн багаж ~ орудие труда, үйлдвэрлэлийн багаж ~ орудие производства, чулуун ~ийн үе каменный век, хөгжмийн ~ музыкальные инструменты

ЗЭВСЭГГҮЙ безоружный, невооруженный, ~ хүн а) безоружный человек, б) человек без орудия труда

ЗЭВСЭГЖИХ вооружаться, стать вооруженным, приобретать оружие

ЗЭВСЭГЖҮҮЛЭХ *побуд.* от зэвсэгжих, вооружать, снабжать вооружением

ЗЭВСЭГЛЭГДЭХ *страд.* от зэвсэглэх, вооружаться, быть вооруженным, оснащаться, орчин үеийн техникээр ~ оснащаться/вооружаться современной техникой

ЗЭВСЭГЛЭЛ вооружение, ~ээр хөөцөлдөх гонка вооружений, ~ийг хорогдуулах сокращение вооружений, ~ийг бүх нийтээр бүрэн хураах всеобщее и полное разоружение

ЗЭВСЭГЛЭЛТ вооружение, вооруженность

ЗЭВСЭГЛЭХ вооружаться, вооружать, снабжаться вооружением, оснащаться, орчин үеийн техникээр ~сэн вооруженный современной техникой, мэдлэгээр ~ вооружаться знаниями, ~сэн гэмт хэрэгтэн вооруженный преступник, шүдээ хүртэл ~сэн вооруженный до зубов

ЗЭВСЭГТ вооруженный, ~ хүчин вооруженные силы, ~ бослого вооруженное восстание, ~ мөргөлдөөн вооруженный конфликт, вооруженное столкновение, ~ довтолгоо вооруженный налет, ~ дээрэм вооруженное ограбление

ЗЭВТЭЙ ржавый, заржавленный

ЗЭВТЭХ ржаветь, покрываться ржавчиной

ЗЭВҮҮ возмущение, негодование, отвращение, омерзение, ~ хүрэх прийти в негодование, испытывать отвращение

ЗЭВҮҮН возмутительный, отвратительный, отталкивающий, омерзительный, гадкий, странный, ~ үнэр отвратительный запах, ~ харц возмутительный/странный взгляд, ~ санагдах казаться отвратительным/возмутительным

ЗЭВҮҮРХҮҮ страшноватый, довольно отвратительный, омерзительный/странный

ЗЭВҮҮРХЭЛ отвращение, омерзение, возмущение, негодование, крайнее недовольство, хүний ~ төрүүлэх вызывать у кого-либо крайнее недовольство

ЗЭВҮҮРХЭЛТЭЙ с отвращением, отвратительно, гнусно, мерзко, гадко, ужасно, ~ харах смотреть на кого-либо с отвращением

ЗЭВҮҮРХЭХ негодовать, возмущаться, быть крайне недовольным, испытывать отвращение

ЗЭВҮҮХЭН страшноватый, довольно отвратительный, омерзительный/странный

ЗЭВҮҮЦҮҮЛЭХ *побуд.* от зэвүүцэх, вызывать отвращение, доводить до негодования, вызывать сильное недовольство

ЗЭВҮҮЦЭЛ негодование, возмущение, сильное недовольство, брезгливость, гадливость, ~ төрүүлэх вызывать возмущение, возмущать, раздражать

ЗЭВҮҮЦЭХ испытывать отвращение, негодовать, возмущаться, бояться, страшиться, **идэх гэхээс** ~ брезговать есть, **нүүрий нь харахаас** ~ испытывать отвращение при виде кого-либо

ЗЭВХИЙ бледный, бескровный, ~ **царайтай** с бледным лицом

ЗЭВЭР: ховор ~ скудный, редкий

ЗЭВЭРГЭН прохладный, прохладно, ~ **орой** прохладный вечер, **гадаа нэлээд** ~ **байна** на улице довольно прохладно

ЗЭГЭГЭР рослый, длинный, тонкий, ~ **нарнийхан** стройный, длинный, ~ **нуруутай** охин рослая (обычно о девочках-подростках), вытянувшаяся девочка

ЗЭГС (эн) камыш, заросли, тростинки, камышовый, ~н **шугуй** камышовые заросли, ~**ий болжмор** камышовый воробей

ЗЭГСЭН хороший, порядочный, изрядный, порядочно, изрядно, вполне, довольно, ~ **морь** довольно хороший конь, ~ **хүйтэн** порядочный мороз

ЗЭДГЭНЭ клубника

ЗЭЛ 1) протянутая волосная верёвка для привязывания телят и жеребят, 2) веренца, ~ **татах** а) протягивать волосную верёвку, б) двнгаться веренцей, растянуться веренцей, в одну линию, ~**тэй гартай** золотые руки, нмешущий золотые руки

ЗЭЛГЭЭДЭХ чуть остывать, становиться тёплым (напр. о горячем чае), **цай** ~**жээ** чай чуть остыл, чай стал тёплым

ЗЭЛЛЭХ 1) привязывать к протянутой верёвке, 2) вытягиваться веренцей, вытягиваться в одну линию, ~н **нисэх** лететь, вытягиваясь веренцей

ЗЭЛМҮҮР: өлөн ~ голодный, голодно

ЗЭЛМЭХ чуть утолить голод, слегка утолить жажду

ЗЭЛҮҮД глухой, безлюдный, ~ **газар** пустырь, безлюдное место

ЗЭЛҮҮДХЭН довольно глухой, безлюдный, довольно свободный

ЗЭЛХЭН: бэлэн ~ **парн** готовый, готово

ЗЭЛЭН: бэлэн ~ **парн** готовый, приготовленный, бэлэн ~ **хоол** готовая еда, заранее приготовленная пища, бэлэн ~ **амлах** обещаать золотые горы

ЗЭМ 1) вина, проступок, прегрешение, 2) замечание, выговор, порицание, **гэм** ~, ~ **буруу** проступок, провинность, **ял** ~ наказание, взыскание

ЗЭМГҮЙ невинный, безвинный, безнаказанный, невинно, безнаказанно, **гэм** ~ **хүн** невинный человек, **гэм** ~ **орхих** оставить безнаказанно, **тэр ямар ч** ~ **гарав** он вышел без всякого взыскания/наказания

ЗЭМЛҮҮЛЭХ *лобуд.* от зэмлэх, быть обвиняемым, порицаться, осуждаться, **аавдаа** ~ услышать упрёк от отца за что-либо

ЗЭМЛЭГДЭХ *страд.* от зэмлэх, обвиняться, порицаться, осуждаться

ЗЭМЛЭЛ порицание, обвинение, наказание, замечание, взыскание, **ял** ~ **парн** наказание, обвинение, ~ **хүлээх** получить замечание, ~ **хүлээлгэх** сделать замечание, порицать, упрекать

ЗЭМЛЭХ порицать, винить, осуждать, **бнээ** ~ обвинять самого себя, **бусдыг** ~ винить/обвинять других

ЗЭМСЭГ инструмент, орудие, оружие, **хөгжмийн** ~ музыкальные инструменты, **агууурын** ~ охотничьи принадлежности

ЗЭНДМЭНЭ *миф.* драгоценный камень, удовлетворяющий все желания

ЗЭМТЭЙ виновный, виноватый, провинившийся

ЗЭР: ~ **зэвсэг** *собр.* оружие, боевые доспехи, вооружение, ~ **зэвсэг агсах** надевать доспехи

ЗЭРВЭС мельком, мимоходом, бегло, случайно, между прочим, ~ **харах** взглянуть мимоходом, смотреть мельком, **Вуанги над руу** ~ **харсан ч гэсэн миний хувьд маргагдашгүй мөч** байлаа хотя Вуанги взглянула на меня лишь мельком, мгновенно это

ЗЭРВЭСХЭН мельком, мимоходом, бегло, случайно, между прочим, ~ **дурдах** упомянуть мимоходом

ЗЭРГЭД параллель, параллельный, симметричный, ~ **шугам** параллельная линия, ~ **сэлгээ эгшиглэгээ** муз. параллельно-переменный лад

ЗЭРГЭЛДЭХ быть параллельным, оказываться симметричным, находиться рядом, стоять рядом, быть по соседству

ЗЭРГЭЛДЭЭ соседний, по соседству, параллельный, симметричный, **хөрш** ~ **байшин** соседний дом, ~ **хоёр шугам** параллельные линии, ~ **байрлал** симметричное расположение

ЗЭРГЭЛЭЭ мнраж

ЗЭРГЭЭР 1) одновременно, синхронно, в одно и то же время, разом, 2) и так далее, и тому подобное, **нэгэн** ~ **цугларах** собраться в одно их то же время, **нэгэн** ~ **хашгиралдах** крнчать разом, **гэх** ~ **бичих** написать и тому подобное, писать в таком же духе

ЗЭРЛЭГ 1) дикий, 2) зверский, варварский, жестокий, 3) дикорастущий, ~ **араатан** хищные звери, ~ **амьтан** дикое животное, ~ **гахай** кабан, ~ **явдал** дикость, зверство, ~ **сонгино** *бот.* лук алтайский, ~ **олс** *бот.* каннабис, анаша, ~ **өвс** сорняк, ~ **загналх** ~**ээр авирлах** зверствовать, поступать варварски, вести себя жестоко, ~ **сум** шальная пуля, ~ **балмад** варвар, ~ **муур** дикая кошка манул

ЗЭРЛЭГДЭХ вести себя слишком варварски/жестоко, проявлять жестокость, зверствовать, поступать зверски, грубеть

ЗЭРЛЭГШИХ дичать, становиться диким, ~**сэн нохой** одичавшая собака

ЗЭРМЭГХЭН бегло, мельком, мимоходом, ~ **харахад** при мимолётном взгляде, при взгляде мельком

ЗЭРТГЭР 1) кокетливый, шаловливый (преимущественно о девочке), 2) с острыми ушами, ~ **чихтэй** **морь** конь с острыми ушами

ЗЭРЭГ 1) звание, степень, чин, титул, 2) уровень, степень, сорт, категория, 3) одновременно, как только, сразу, в тот же момент, 4) и так далее, и прочие, и тому подобное, ~ **цол**, **хэргэм** ~ звание, титул, **эрдмийн** ~ **олгох** присуждать учёную степень, **докторын** ~ **хамгаалах** защитить докторскую степень, ~ **нэмэх** повышаться в чине, повышение в чине, дээд ~ высшая степень, высший класс, высший сорт, **хоёрдугаар** ~ второй сорт, **бага** ~ немного, **хэр/аль** ~ в какой степени, как, какой, **дунд** ~ мэдэх знать посредственно, **нар гарахтай** ~ как только взойдёт солнце, **гэх** ~ и так далее, и тому подобное, **хонь ямаа** ~ мал овцы, козы и другие виды скота, ~ **дуурьсал** муз. созвучие, **хир** ~? как? насколько?

ЗЭРЭГЛЭЛ категория, **нөөцийн** ~ категория запасов, ~**ээр ялгах** распределять по категориям

ЗЭРЭГЛЭХ 1. составлять ряд, сортировать, распределять по сортам

ЗЭРЭГЛЭХ 2. ярко блестять, сверкать

ЗЭРЭГЛЭЭ мнраж, марево, **говийн** ~ мнраж в пустыне, ~ **татах** появляться (о мнраже), **бид хоёрын учрал зүүд** ~ **шиг** наша встреча словно сон

ЗЭРЭГЛЭЭТЭХ представляться, образовываться (о мнраже)

ЗЭРЭГЦҮҮЛЭЛ сравнение, сопоставление, ~ **хийх** проводить сопоставление

ЗЭРЭГЦҮҮЛЭЛТ сравнение, сопоставление

ЗЭРЭГЦҮҮЛЭХ *лобуд.* от зэрэгцэх, сраивывать, сопоставлять, ставить рядом, ~н **тавих** ставить рядом, ~ **арга** параллелизм

ЗЭРЭГЦЭХ идти рядом, выстраиваться в ряд, равняться, приравниваться, ~н **суух** сидеть рядом, **сесть** рядом, ~н **зогсох** стоять рядом, эн ~ равняться, соперничать

ЗЭРЭГЦЭЭ 1) стоящий рядом, соседний, по соседству, параллельный, 2) одновременно, вместе с тем, наряду, үүний ~ вместе с этим, наряду с этим, одновременно с этим

ЗЭРЭГЦЭЭГЭЭР наряду, одновременно, параллельно, *суралцахын* ~ наряду с учёбой

ЗЭРЭМГЭР имеющий узкие глаза, с узким разрезом (о глазах), ~ нүдтэй хүн узкоглазый человек, человек с узкими глазами

ЗЭРЭМДЭГ физически неполноценный, изуродованный, искалеченный, абрахия (болезнь скота), эрэмдэг ~ *парн.* искалеченный, ~ *бие* изуродованное тело

ЗЭРЭМДЭГЛЭХ 1) изуродовать, искалечить, 2) *перен.* делать что-либо кое-как, выполнять неполностью, относиться к работе спустя рукава

ЗЭС 1. медь, медный, ~ *зоос* медная монета, *аранжин* ~ самородная медь, ~ээр бүрэх покрывать медью, ~нийн хүдэр медная руда, ~нийн үйлдвэр меднорудная промышленность, ~ээ цухуйлгах проявлять свой норов

ЗЭС 2. *бот.* баклажан

ЗЭТГЭР помеха, препятствие

ЗЭХЭХ приготовить, подготовить, ~ж бэлтгэх приготовить заранее, *замд гарахаар* ~ снаряжаться в дорогу, *биеэ* ~ готовиться, быть наготове

ЗЭХЭЭ приготовление, подготовка

ЗЭХЭЭСТЭЙ готовый, приготовленный, приготовившийся, подготовленный, *морь* ~ *байгаа* конь уже осёдлан

ЗЭХЭЭТЭЙ готовый, приготовленный, приготовившийся, подготовленный

ЗЭЭ 1. внук, внучка (по дочери), племянник, племянница (по материнской линии), ~ *охин* внучка (от дочери)

ЗЭЭ 2. *междометие* *выражает согласие:* ладно, хорошо, -, *мэдлээ* хорошо, понял

ЗЭЭГТ: ~ *наамал* художественная аппликация

ЗЭЭЛ 1. кредит, заём, ссуда, долг, хүүгүй ~ беспроцентный заём, *богино хугацааны* ~ краткосрочный заём, *удаан хугацааны* ~ долгосрочный заём, ~нийн карт кредитная карта, ~ олгох нөхцөл бүрдүүлэх обеспечение кредита, *изэлттэй* ~ открытый кредит, *хөнгөлөлттэй* ~ льготный кредит, *сэргээгдэх* ~ возобновляемый кредит, ~нийн эрсдэл кредитный риск, ~нийн хүү ссудный процент, ~ олгох предоставить кредит, ~ авах брать в долг, ~ээр худалдах торговать в кредит, *зах* ~нийн эднийн засаг рыночная экономика

ЗЭЭЛ 2. рынок, базар, *зах* ~ рынок, *нийтийн зах* ~ общий рынок, *гадаадын/дотоодын зах* ~ внешний/внутренний рынок

ЗЭЭЛДҮҮЛЭГЧ кредитор, ссудодатель

ЗЭЭЛДҮҮЛЭХ *побуд.* от зээлдэх, давать в долг, кредитовать, ссужать, *бусад их мөнгө* ~ кредитовать/дать в кредит кому-нибудь большую сумму

ЗЭЭЛДЭГЧ получающий в долг/в кредит, ссудополучатель, *займшчк, нэр* ~ самозванец

ЗЭЭЛДЭХ брать займы, брать в долг, занимать, *мөнгө* ~ занимать деньги, брать деньги займы, *нэр* ~ выдавать себя за кого-либо, ~н *авагч* займшчк

ЗЭЭЛЛЭГ заём, ~нийн *батлан даалт* кредитное (долговое) поручительство, *үл хөдлөх хөрөнгийн барьцааны* ~ ипотечная ссуда

ЗЭЭЛҮҮЛЭХ давать в долг, ~ *капитал* ссудный капитал

ЗЭЭЛЭХ брать в долг, ~сэн *өр* кредиторская задолженность

ЗЭЭР антилопа, джейран

ЗЭЭРГЭНЭ *бот.* эфедра, хвойник односемянный, эфедрин

ЗЭЭРД гнедой, ~ *морь* гнедая лошадь

ЗЭЭРЭНЦ дискета

ЗЭЭТҮҮ мотыга

ИВ *частица усиления* 1) совершенно, совсем, весьма *только перед словами, начинающимися с «н»*, 2) напролом, насквозь, ~ ижил совершенно одинаковый, ~ ил совершенно ясно, весьма ясно, ~ цохих пробнать, ~ дайрах прорваться, ворваться

ИВЛЭХ давать молоко, доиться (напр. о корове после подпуска теленка)

ИВҮҮР подпорка, подставка, подкладка

ИВЭЛГЭХ вызывать появление молока в вымени

ИВЭР: ~ зэвэр шушуканье

ИВЭРХИЙ 1) провал, прорыв, оседание, прокол, 2) *мед.* грыжа, *цавины* ~ паховая грыжа

ИВЭХ подкладывать, подложить, *иуруунд нь өндөрлөх юм* ~ж өгөх подкладывать (подушку) под спину

ИВЭЭГДЭХ *страд. от ивээх*, быть под покровительством

ИВЭЭГЧ покровитель, защитник, заступник, протектор, филантроп

ИВЭЭЛ эгида, покровительство, забота, филантропия, протекция, *хайр* ~ *парн.* забота, покровительство, *хуулийн* ~д под покровительством закона, ~ үзүүлэх оказывать протекцию, ~дээ авах взять под свою защиту/под свое покровительство, ~ жил благоприятный год

ИВЭЭЛГҮЙ противоположный, беспощадный, недоброжелательный

ИВЭЭЛТЭЙ доброжелательный, покровительственный, благосклонный, благодетельный, доброжелательно, благосклонно, покровительственно, *бусдад* ~ *байх* быть доброжелательным к кому-либо, относиться к кому-нибудь благосклонно

ИВЭЭС подпорка, подкладка, *авдрын* ~ подкладка под сундуком, *орны* ~ подпорка под кроватью, подпорка для кровати

ИВЭЭХ протезировать, покровительствовать, оказывать протекцию/поддержку, заботиться, ~н тэтгэх/дэмжих оказывать протекцию/спонсорскую помощь, *өршөөж* ~/~ж хайрлах оказывать покровительство, ~н тэтгэгч спонсор, ~н тэтгэлэг спонсорская помощь

ИД 1. 1) превосходство, сила, мощь, энергия, 2) разгар, полное развитие чего-либо, ~ бахтай активный, с энергией, ~ хав *парн.* сила, величие, отвага, ~ дундаа в самом разгаре, *ажил* ~ *дундаа байна* работа идёт в полном разгаре, *маргааны* ~ *дуидуур* в разгаре спора, ~ *насандaa* во цвете лет, *залуу насны* ~ийг үзүүлэх показать энергию молодости

ИД 2.: ~ *шид* магия, волшебство, *үгийн* ~ *шид* магия/сила слова

ИДЕАЛИЗМ идеализм

ИДЕАЛИСТ идеалист, идеалистический

ИДТЭЙ 1. энергичный, сильный, мощный, величественный, удалой

ИДТЭЙ 2. волшебный, чудесный, чарующий, ~ эм чудесное лекарство

ИДТЭЙ 3. удалой, ~ эр удалец

ИДҮҮЛЭХ *побуд. от идэх*, быть съеденным, *мал чононд* ~в *бука.* скот был съеден волком/волк загрыз скот, *морно өвс* ~ *бука.* дать лошади есть траву

ИДҮҮР кормушка, корыто (для кормления собак и свиней)

ИДЭВХ активность, ~ *самаачлага* инициатива, ~ *чармайлт/зүтгэл* активность, старательность, ~ *гаргах* проявлять активность, быть активным, ~ий *дөл* активные протуберанцы, ~ *харалдаа зохиомж муз.* подвижный контрапункт

ИДЭВХГҮЙ пассивный, бездеятельный, вялый, пассивно, вяло, ~ *байдал* пассивность, ~ *хүн* пассивный человек, ~ *үүрэг гүйцэтгэх* играть пассивную роль

ИДЭВХЖИЛ активизация, активирование, активация, *тектоник* ~ *тектоническая активизация*, *молекулын* ~ активация молекул, *ферментийн* ~ активация ферментов, *нарны* ~ солнечная активность

ИДЭВХЖИЛТ активность, активизация

ИДЭВХЖИХ активизироваться, становиться активнее, активироваться

ИДЭВХЖҮҮЛЭХ *побуд. от идэвхжих*, активизировать, стимулировать, оживлять, *ажлыг* ~ активизировать работу, ~сэн *нүүрс* активированный уголь

ИДЭВХИЙЛЭЛ активность, старание, старательность, прилежание, усердие, стремление, *нхээхэн* ~ *гаргах* проявлять большую старательность

ИДЭВХИЙЛЭХ стараться, проявлять усердие, быть усердным/активным, проявлять активность, ~и *ажиллах* работать с усердием

ИДЭВХЛЭХ быть усердным, быть инициативным, ~и *самаачлах* проявлять инициативу

ИДЭВХТЭЙ активный, деятельный, энергичный, инициативный, активно, энергично, деятельно, ~ *амралт* активный отдых, *химний* ~ *урвал* активная химическая реакция, ~ *дэмжих* активно поддержать

ИДЭВХТЭЙН активист, актив, ~ *бичигч* активно пишущий в газету, *внештатный корреспондент*

ИДЭГДЭЛ абразия, ~ийн *гадаргуу* абразивная поверхность

ИДЭГДЭХ *страд. от идэх*, изъедаться, разъедаться, *төмөр зэвэнд* ~жээ ржавчина разъела железо

ИДЭГДЭЛ съеденное, съедание, абразия

ИДЭГЧ *геол.* абразивы

ИДЭМХИЙ 1) прожорливый, ненасытный, жадный к еде, 2) *перен.* взяточник, 3) разъедающий, едкий, ~ *хүн* обжора, прожора, прожорливый человек, ~ *ямаа* прожорливая коза, ~ *түшмэл чиновник-взяточник*, *мздоимец*

ИДЭР молодой, возмужалый, ~ *залуу парн.* юный, молодой, ~ *иас* юность, молодость, ~ *гоо* планета Адонис

ИДЭРМЭГ удалой, молодецкий, лихой, бойкий, ~ эр *лхач*, *удалец*, *храбрый/удалой мужчина*

ИДЭРХЭН *уменьш. от идэр*, молоденький, совсем юный, ~ *залуудаа хайртай болжээ* совсем молоденькой влюбилась

ИДЭХ 1) есть, кушать, жрать, 2) разъедать, подтачивать, кариоз, 3) присваивать, похныщать, растрачивать, ~ж *уух* есть и пить, *хоол* ~ кушать, обедать, ~ *юм* пища, еда, *кушанье*, *амтархан* ~ есть с аппетитом, *зэв* ~ ржаветь, *хорхой* ~сэн *шүд* карнозный зуб, *улсын мөнгө* ~ присваивать казенные деньги, *дутуу* ~ недоедать, *цагтал* ~ есть досыта, ~дэггүй, ~ж *болдоггүй юм* несъедобное, *цаг* ~ тратить много времени, *хараал* ~ быть осыпавым проклятьями/ругательством, ~сэн *эрүү хувхайрч идүүлсэн дов ургана* *приблизительно:* за одного битого двух небитых дают, *үрээ* ~ээр *үзэнд* лучше съест корову, чем плод

ИДЭШ 1) пища, продовольствие, продукты питания, *провант*, 2) скот, скотина (для зимнего забоя на мясо), ~ *ууш* пища, еда, *өалийн* ~ мясо на зиму, *змний запас* мяса, ~нд *үхэр гаргах* колоть корову на мясо

ИДЭШЛЭХ пастись, есть (о скоте)

ИДЭЭ 1. 1) еда, кушанье, ~ цагаа, ~ будаа *собр.* пнша, кушанье, цагаан ~ молочные продукты, ~ний зүйл продукты питания, пищевые продукты, съестные припасы, цайны ~ чай для заварки, ~ цагаагаа бэлтгэх приготвить пншу/пищевые продукты, ~ амсах отведать, попробовать, «~ эзнээ танихгүй» *букв.* «кушанье хозяина не знает» так говорят, когда ставят перед гостем принесённое им же угощение

ИДЭЭ 2. гной, ~т шарх гнойная рана, ~ татах вызвать нагноение

ИДЭЭ 3. дубильное вещество, дубитель

ИДЭЭ 4.: самрын ~ ядро ореха

ИДЭЭЛЭХ 1. кушать, есть, принимать пншу, ~ж будаалах угощаться, принимать пищу

ИДЭЭЛЭХ 2. нагнаиваться, гноиться, шарх ~сээр л байна рана всё еще гноится

ИДЭЭЛЭХ 3. дубить, подвергать дублению, нэхний/арьс ~ дубить кожу, обрабатывать кожу путем дубления

ИДЭЭШИЛ привыкание, осваивание, акклиматизация, ~ сайтай нутаг местность, где акклиматизация проходит успешно

ИДЭЭШИХ 1. приучаться, приспособляться, привыкать, акклиматизироваться, шинэ газар ~ привыкать к новому месту, приспособляться/акклиматизироваться к новой местности

ИДЭЭШИХ 2. наиставаться, густеть, цай ~в чай заварялса

ИДЭЭШМЭЛ настройка, бамбайн ~ валерьяновое настойка

ИЖ: ~ бүрэн комплект, набор, комплекс, полное собрание, комплексный, ~ бүрэн зохиолын эмхтгэл полное собрание сочинений, ~ бүрдүүлэн нийлүүлэх комплектные поставки

ИЖИЙ мама, мать, матушка

ИЖИЛ 1. одинаковый, равный, сходный, подобный, парный, ив ~, эгээ ~ совершенно одинаковый, точь-в-точь, как две капли воды, ~ зүсмийн мал однамастный скот, домашнее животное одинаковой масти, ~ эгшингэн унисон, ~ мөрөн река Волга

ИЖИЛ 2. привыкшие друг к другу, близкие друг другу, ~ дасал болох привыкать друг к другу, становиться близкими друзьями, ~ хань подруга, суженая

ИЖИЛГҮЙ 1) бесподобный, беспримерный, несравненный, 2) единственный, одинокий, ~ сайн несравненно лучше

ИЖИЛДЭХ привыкать друг к другу, ствть близкими друзьями, ~н дасах сродниться, дружить, привыкать друг к другу

ИЖИЛСГЭХ *побуд.* от ижилсэх, делать похожим, заставлять привыкать, делать одинаковым, обближать

ИЖИЛСҮҮЛЭХ *побуд.* от ижилсэх, делать одинаковым, делать похожим, заставляя привыкать, делать одинаковым, мал ~ приучать животных к стаду

ИЖИЛСЭГ склонный привыкать, быстро привыкающий, ~ мал-быстро привыкающий скот

ИЖИЛСЭЛТ идентификация

ИЖИЛСЭХ быть похожим друг на друга, походить друг на друга, иметь сходство с кем- кем-нибудь

ИЙ *междометие выражающее испуг:* ой, ~, тэгж болохгүй ой, так нельзя

ИЙЖ: яаж ~ байгаад, яаж ~гээд как-нибудь, каким-нибудь образом, яаж ~ байгаад өрнөөс салах хэрэгтэй надо каким-нибудь образом развязаться с долгом, яаж ~ едва, еле, еле-еле, с трудом

ИЙЛДЭС *мед.* сыворотка, сахуугийн ~ противодифтерийная сыворотка, үүрийн ~ семя, зародыш

ИЙМ такой, подобный, этакний, ~ олон так много, ~ янзаар таким образом, таким путем, подобным образом, ~ учраас поэтому, учир явдал ~ байна так обстоит дело, ~ юм болно гэж санасангүй не подумал, что такое может случиться

ИЙМХЭН *уменьш.* от нийм, всего лишь, всего столько, лишь столько, даже такое, ~ юм мэдэхгүй не знает такого элементарного/таких мелочей

ИЙМЭРХИ вот такой, такой же, вот так, такой вот, вроде этого, ажил ~ яаж байна работа идёт вот таким образом

ИЙН так, таким образом, ~ тийн ярилцах беседовать о том, о сём

ИЙНХҮҮ таким образом, таким путем, вот так

ИЙШ сюда, в эту сторону, ~ тийш туда-сюда

ИЙШЭЭ сюда, в эту сторону, ~ суугаарай съядте сюда

ИЛ 1. явный, ясный, открытый, легальный, явно, ясно, открыто, легально, ~ захидал открытка, ~ санал хураалт открытое голосование, ~ уурхай карьер, разрез, ~ хэлэх говорить в глаза, ~ болох/гарах выявляться, быть открытым, стать очевидным/ясным, ~ гаргах обнаруживать, сделать ясным, ~ тод байдал гласность, ~ тод байх зарчим принцип гласности, ~ уурхай карьер, разрез

ИЛ 2. детёныш оленя

ИЛААРШИХ выздоравливать, чувствовать себя лучше

ИЛБЭ фокус, колдовство, проделка, хөзрөөр ~ үзүүлэх карточный фокус, ~ үзүүлэх показывать фокусы

ИЛБЭДЭХ показывать фокусы, манипулировать, колдовать

ИЛБЭХ гладить, ласкать, ласково проводить по чему-либо ладню, хацрыг ~ гладить по щеке

ИЛБЭЧИН фокусник, иллюзионист, колдун

ИЛГЭН замшевый, ~ дээл замшевое пальто, ~ цамц замшевая куртка

ИЛГЭЭГДЭХ *страд.* от илгээх, быть отправленным, оказываться направленным, отправляться, направляться

ИЛГЭЭГЧ посылающий, отправляющий, отправитель

ИЛГЭЭЛТ 1) посылка, отправка, 2) послание, 3) путёвка, шуудангийн ~ почтовая посылка, Шинэ жилийн баярын ~ Новогоднее приветственное послание, ~нийн эзэд обладатели ревомольских путёвок, ~ явуулах отправлять посылку

ИЛГЭЭХ посылать, отправлять, направлять, шуудангаар ~ посылать по почте, хүн ~ отправлять человека, захидал ~ отправить письмо, цахилгаан утас ~ направлять телеграмму

ИЛГЭЭМЖ посылка, бандероль, посылочный, шуудангийн ~ийн тасаг посылочное отделение на почте, отдел посылок на почте, ~ний худалдаа выписка, заказ товаров по почте, ~нийн гэрээ договор экспедиции

ИЛД 1. меч, сабля, ~ бамбай шнт н меч

ИЛД 2. *мед.* лишаи

ИЛЖИГ осёл, ослиный, ~ний чих ослиные уши, ~ унах схать на осле, садиться верхом на осле

ИЛЖИРХИЙ гнилой, тухлый, разложившийся, разлагающийся

ИЛЖЛЭХ доводить до гниения/гнилости, делать тухлым

ИЛЖРЭХ гнить, тухнуть, разлагаться, разрушаться из-за гниения, подвергаться гниению

ИЛЛЭГ массаж, ~ хийх делать массаж, цэгэн ~ точечный массаж

ИЛРҮҮЛЭХ разоблачать, обличать, выявлять, обнаружить, раскрывать разоблачать, олж ~, ~ж гаргах выявлять, раскрывать, гэмт хэрэг ~ раскрыть преступление, ~д төвөгтэй гэмт хэрэг трудно раскрываемое преступление, нууцыг ~ раскрыть тайну, буруутныг олж ~ разоблачать виновных

ИЛРЭЛ выражение, проявление, тод ~ четкое выражение

ИЛГ ясно, явно, заметно, ~ харагдах ясно видеться, ~ өгүүлэх нэр сноним

ИЛРЭХ выявляться, обнаруживаться, раскрываться, стать очевидным

ИЛТГЭГЧ докладчик, уран ~ оратор

ИЛТГЭЛ доклад, речь, тайлан ~ отчётный доклад, ~ хэлэлцэх обсужбы воспользоваться этим (напр. взять себе или отдавать кому-нибудь), отдавать лишнее

ИЛТГЭЛЦҮҮР коэффициент, идэвхжилийн ~ коэффициент активности, хөрс хууцалтын ~ коэффициент вскрыши, батшлын ~ коэффициент прочности, зууралдлын ~ коэффициент сцепления

ИЛТГЭХ докладывать, делать доклад, доложить, ~ хуудас докладная записка

ИЛТЭД ясно, явно

ИЛҮҮ 1) лишний, излишний, ненужный, 2) свыше, более, больше, ~ зардал излишний расход, ~ үг лишние слова, ~ үгтэй илгэн хоншоортой быть чересчур болгливым, ~ юм ярих говорить лишнее, сказать не то, что надо было, ~ дутуу то-се, ~ орон тоо сверхштатный, лишний, дополнительный, хамаагүй/хавьгүй ~ куда лучше, намного лучше, ~ төлөх переплачивать, заплатить больше денег, ~ авах брать больше, ~ харах желать большего/ лишнего, смотреть жадными глазами, ~гийн дотор дутуу буй, нхийн дотор бага буй *приблизительно*: от сумы (и тюрьмы) не зарекайся

ИЛҮҮДЭЛ излишек, остаток, остаточный, излишний, ~ийг тушаах сдача излишков, сдавать излишки, ~ бараа остаточный товар, ~ мөнгө остаточные деньги, ~ жин избыточный вес, ~ санхүүжилт избыточное финансирование

ИЛҮҮДЭХ быть лишним, оказываться излишним, превышать, тогтоосон хэмжээнээс ~ превышать установленную норму

ИЛҮҮР 1. утюжок

ИЛҮҮР 2. шпатуриная лопатка, мастерок

ИЛҮҮРДЭХ гладить, утюжить

ИЛҮҮЦ излишний, лишний, излишне, ~ үг лишние слова, ~ хэрэг лишний поступок

ИЛҮҮЧЛЭХ делать излишними

ИЛХЭН чётко, ясно, ~ харагдана чётко видно

ИЛЧ теплота, жар, халуу ~ жар, биений ~ температура тела, нарны ~ солнечная температура

ИЛЧИТ тепловой, ~ тэрэг тепловоз

ИЛЧЛЭХ разоблачать, выявлять, выяснять, обнаруживать, делать известным

ИЛЭГ замша, ~н бээлий замшевые перчатки

ИЛЭН: ~ далангүй откровенно, искренне, чистосердечно, откровенный, открытый, искренний, ~ далангүй байдал искренность, откровенность, ~ далангүй яриа откровенный разговор, ~ далангүй хүн открытый, искренний человек, ~ далангүй ярих говорить откровенно, высказаться чистосердечно

ИЛЭРХИЙ ясный, явный, понятный, известный, очевидный, ясно, явно, понятно, очевидно, ~ асуудал явный вопрос, ~ давуу байдал явное преимущество, ~ болгох делать известным

ИЛЭРХИЙГЭЭР явно, очевидно, открыто

ИЛЭРХИЙЛЭЛ заверение, обещание, рапорт

ИЛЭРХИЙЛЭЛТ заверение, рапорт, баярын ~ приветственное заверение, ~ гаргах дать заверение, делать рапорт, представить рапорт

ИЛЭРХИЙЛЭХ высказываться, объявлять, заявлять, обещать, заверять, талархал ~ выразить благодарность, объявить благодарность, санал ~ выразить мнение, эсэргүүцэл ~ заявить протест, эмгэнэл ~ выразить соболезнование, батлан ~ заверять

ИЛЭРЦ (рудные) проявления

ИЛЭХ 1) гладить, ласкать, 2) массировать, делать массаж, үсээ ~ поглаживать свои волосы

ИМЖ кенгуру

ИМНЭХ 1. ставить на ушах скота метку, делать метку подрезом ушей у скота, мал ~ ставить метку на ушах скота

ИМНЭХ 2. холостить, кастрировать

ИМПЕРАТИВ императив, ~ хэм хэмжээ императивная норма

ИМПЕРИАЛИСТ империалист, империалистический, ~ бодлого империалистическая политика

ИМПЕРИ империя, Ромын ~ Римская империя

ИМПОРТ импорт, импортный, ~ын бараа импортные товары, ~ын хориг запрет на импорт, ~ын хадгаламж импортный депозит, татвар төлөгдөөгүй ~ын бараа импортные товары с не оплаченной пошлиной, ~ын хурааж импортные пошлины

ИМПОРТЛОХ импортировать, везти из-за границы

ИМРЭХ сучить, скручивать, свивать, крутить между пальцами, утас ~н нийттэх сучить нитки, крутить нитки, сахлаа ~ подкручивать усы

ИМХЭРДЭХ подрубать, подшивать край чего-нибудь, загибать края чего-нибудь, складывать в складку (напр. края ткани)

ИНГЭ верблюднаца

ИНГЭХ делать так, делать таким образом, тэр ~ж хэлвэ он сказал так, би ~ээд явна я скоро уйду, чамайг ~нэ гэж санасангүй я не подумал, что ты поступишь так, би бас ~нэ я сделаю/поступлю тоже так, ~ж хий сделай так

ИНГЭЭД так, итак, таким образом, затем, а теперь, скоро, ~ яах вэ? н так что теперь будем делать? ~ бүх юм тодорхой боллоо и так, всё стало ясно

ИНДРААНИЛ сапфир

ИНДЕКС индекс, указатель, аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний ~ индекс промышленной продукции

ИНДЕКСЖҮҮЛЭХ индексация

ИНДҮҮ утюг, цахилгаан ~ электрический утюг, цогийн ~ жаровой утюг

ИНДҮҮДЛЭГ 1) утюжка, 2) сгиб, складка (напр. на брюках после утюжки), ~ муу авах плохо утюжиться

ИНДҮҮДЭХ утюжить, гладить, хувцас ~ гладить одежду, өмд ~ утюжить брюки

ИНДЭР трибуна, ~т гарах подняться на трибуну, ~ийн хурал митинг, зочны ~ гостевая трибуна, трибуна для гостей

ИНДЭХ: тариа ~ молотить зерно

ИНЖ 1. приданое

ИНЖ 2.: ~ буурал *бот.* сняк обыкновенный

ИНЖЕНЕР инженер, инженерный, барилгын ~ инженер-строитель, ~ техникийн ажилтнууд инженерно-технические работники

ИНТЕГРАЦ интеграция, эдийн засгийн ~ экономическая интеграция

ИНТЕРНАЦИОНАЛ интернационал, интернациональный

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ интернационализм

ИНТЕРНАЦИОНАЛЧ интернационалист, ~ үзэл интернационализм

ИНТООР вшняя

ИНЭЭД смех, хохот, ~ алдах рассмеяться, ~ хүргэх вызывать смех, смешить, ~ хүрмээр смешной, смешотворный, забавный, чамд ~, над ханиад *погов.* *приблизительно*: кошке — нгрушка, а мышке — слезки, ~ ханиад болох балагурить, смеяться до слёз

ИНЭЭДТЭЙ смешной, комичный, потешный, забавный, смешно, комично, забавно, ~ юм болов вышло смешно, танд ~ байна уу? вам смешно?

ИНЭЭЛДЭХ *взаимн.* от инээх смеяться (мн. число)

ИНЭЭДЭМ смех, смешок, ~ иаадам шутка, насмешка, ~ тоглоом болгох делать посмешищем, поднимать на смех, делать/сказать на смех, ~ биш не до смеху, не время веселиться

ИНЭЭДЭМТ смешной, смешотворный, комический, ~ жүжиг комедия

ИНЭЭДЭМТЭЙ смешной, комический
ИНЭЭЛГЭХ смешить, вызывать смех
ИНЭЭСЭМГЛЭЛ улыбка, үл мэдэг ~ чуть заметная улыбка, хөгжүүн ~ аселяя улыбка
ИНЭЭМСЭГЛЭХ улыбаться, гунигтайна ~ грустно улыбаться
доогтой ~ саркастический улыбаться
ИНЭЭМХИЙ смешливый, ~ бүсгүй смешливая девушка, хохоту-
 нья
ИНЭЭМТГИЙ смешливый, ~ хүн весельчак, смешливый чело-
 век, человек, который смеется
ИНЭЭХ смеяться, хохотать, элгээ хөштөл/муурч унаталаа ~ хо-
 хотать до упаду, помраться со смеху, тачигнатал ~ громко сме-
 яться, хохотать во все горло, разразиться смехом, ~си хүнээс
 асуу, уйлсан хүнээс бүү асуу *ногов.* у смеющегося человека
 спроси причину, а у плачущего не спрашивай, инээхэд ихдэх,
 уйлахад багадаа хэрэг н плакать и смеяться.
ИОД иод
ИОДЖУУЛАХ нодифицировать
ИР лезвие, острие, хутганы ~ острёе ножа, лезвие ножа,
 хадуурын ~ лезвие косы, сэлэмний ~ лезвие меча, хутганы ~н
 дээр байх находится в безвыходном положении, держаться на
 волоске
ИРВЭГНЭХ ошущать прикосновением к телу насекомых, меха,
 волос, покрываться мурашками
ИРВЭС леопард, снежный барс
ИРГҮЙ тупой, ~ хутга тупой нож
ИРГҮҮЛ ободок, край посуды
ИРГЭД граждане, люди, ~ний амь нас, эрүүл мэнд, эрх чөлөө,
 нэр алдрын эрэг гэмт хэрэг преступление против жизни, здо-
 ровья, свободы и достоинства граждан
ИРГЭН 1. гражданин, народ, люди; гражданский, ~ний эрх граж-
 данские права, ~ий хууль гражданский кодекс, ~ээс хасах ли-
 шение гражданства, ~ий үүрэг гражданский долг, ~ий гэр бүл
 гражданский брак, ~ний хамгаалалт гражданская оборона, ~ий
 дайн гражданская война, ~ий байцаан шийтгэх ажиллагаа
 гражданский процесс, ~ний байцаан шийтгэх эрх зүй граждан-
 ское процессуальное право, ~ий үнэмлэх удостоверение лично-
 сти
ИРГЭН 2. китаец, дундад ~ улс Китай
ИРГЭНШИЛ: соёл ~ цивилизация, эртний соёл ~ цивилизация
 древности, нүүдэлчдийн соёл ~ цивилизация нома-
 дов/кочевников
ИРГЭНШИХ цивилизоваться, стать цивилизованным
ИРГЭНШҮҮЛЭХ *побуд.* от иргэнших, цивилизовать, приоб-
 щать к цивилизации
ИРЖГЭР неровный, шершавый, тряский
ИРЖИЙЛГЭХ *побуд.* от иржих делать шершавым, делать не-
 ровным
ИРЖИЙХ делаться неровным, становиться шерша-
 вым/шероховатым
ИРЛЭГДЭХ *страд.* от ирлэх точиться, быть заточенным
ИРЛЭХ точить, делать острым, заострять, хутга ~ точить нож,
 сүх ~ заострять топор
ИРМҮҮН энергичный, ударный, сильный, быстрый, энергично,
 ударно, быстро, хорошо, ~ ажиллах работать энергично, тру-
 диться ударным темпом, ~ хурдан хөлөг быстроногий скакун,
 быстрый конь
ИРМЭГ острый край, ребро грани, грань, шнрээний ~ ребро сто-
 ла, острый край стола, үхлийн ~ дээр на грани смерти
ИРМЭХ мигать, моргать, подмигивать, нүд ~ моргать глазами,
 нүд ~ зуур мгновенно, моментально
ИРТЭЙ острый, ~ хутга острый нож

ИРҮҮЛЭХ *побуд.* от ирэх, заставляя приходиться, велеть прийти,
 прислать, дуудаж ~ вызвать, урьж ~ приглашать прийти,
 хариу ~ прислать ответ
ИРЦ посещаемость, присутствие, приход людей
ИРЭХ приходиться, приезжать, прибывать, являться, идти, чи
 хаанаас ~в? откуда ты пришёл? түрүүлж ~ приходиться первым,
 буцаж/эргэж ~ возвращаться, вернуться, гарч ~ выходить, орж
 ~ входить, бууж ~ сходиться, спускаться, хамт ~ приходиться вме-
 сте, ~ цаг время прибытия, ~ жил будишний/следующий год,
 бнийн юм ~ наступление менструации
ИРЭЭДҮЙ будишний, будущее, влс ~ будищность, ~д в будущем,
 ~ цаг будущее время, ойрын ~ ближайшее будущее, ~ихээ
 төлөө санаа тавих заботиться о своем будущем, ~ судлал фу-
 турология
ИРЭЭДҮЙГҮЙ бесперспективный, лишённый будищности, без
 будущего, ~ бодлого бесперспективная политика
ИРЭЭДҮЙТЭЙ перспективный, имеющий хорошее будущее, ~
 ажил перспективная работа
ИСГЭЛЭН кислый, квашеный, ~ тараг кислый кефир, кислая
 простокваша, ~ ус кислые воды
ИСГЭРЭЛТ свист, свистеть
ИСГЭРЭХ свистеть, издавать свист, битгий исгэр! не свисти!
ИСГЭРЭЭН свист, ~ шуугиан *парн.* свист и шум
ИСГЭХ *побуд.* от исэх, каасить, заквашивать, окислять, гурил ~
 квасить тесто, айраг ~ квасить кобылье молоко, готовить кумыс
ИСЛҮҮД окислы
ИСПАН Испания, испанский, испанец, испанка, ~ хэл испанский
 язык, ~нар ярнх говорить по-испански, Даниэль
 хүүхдүүдтэйгээ монголоор ба ~ хэлээр ярьдаг Даниэль говорит
 со своим детьми по-монгольски и по-испански
ИСЭЛ окис, нүүрс төрөгчийн ~ окис кислорода
ИСЭЛДҮҮЛЭГЧ окислитель
ИСЭЛДҮҮЛЭХ *побуд.* от исэлдэх, окислять
ИСЭЛДЭЛ (т) окисление
ИСЭЛДЭХ 1) окисляться, 2) окисление, ~ урвал реакция окисле-
 ния
ИСЭЛТ кислое брожение, заквашивание, закваска, окисление
ИСЭХ заквашиваться, делаться кислым, подвергаться брожению,
 закисать, бродить, окисляться, айраг ~жээ кумыс заквашен, ку-
 мыс пригоовлен, ~ явц процесс брожения/заквашивания
ИТАЛИ Италия, итальянский, итальянец, итальянка, ~д
 үйлдвэрлэв изготовлено в Италии, ~ийн сэргэн мандалт ита-
 льянское возрождение
ИТГҮҮЛЭХ *побуд.* от итгэх, убеждать, уверять, вызывать дове-
 рие, үнэнийг ~ убедить в истинности чего-нибудь, өөрийн зөвд
 ~ верить в своей правоте
ИТГЭГДЭХ *страд.* от итгэх, вериться, пользоваться доверием,
 войти в доверие, придавать уверенность, заслуживать доверие,
 над нэг л ~гүй байна мне почему-то не вериться
ИТГЭЛ доверие, вера, надежда, уверенность, ~ үнэмшил *парн.*
 уверенность, ~ найдвар *парн.* надежда, доверие, ~ төгс байх
 быть уверенным, ~ олох/хүлээх пользоваться доверием, ~
 хүлээлгэх тухай асуудал вопрос о доверии, ~ алдах потерять
 доверие, ~ задэх совершать вероломство, хатуу ~ твёрдая ве-
 ра/твёрдая уверенность, ~ үнэмшилтэй байх эрх чөлөө свобода
 убежденный и их выраженный, сохор ~ слепая вера, өөртөө итгэх
 ~ вера в самого себя, ~ хөсөрдүүлэх злоупотреблять доверием
ИТГЭЛГҮЙ ненадежный, не пользующийся доверием, не заслу-
 живающий доверия, подозрительный, недоверчиво, подозри-
 тельно, с подозрением, ИТГЭХ 1) верить, доверять, оказывать
 доверие, 2) надеяться, полагаться, рассчитывать на кого-что-
 либо, хүчиндээ ~ верить своим силам, ялалтад ~ верить в по-

беду, нүдэндээ эс ~ не верить своим глазам, над ~ж болно можете полагаться на меня, можно рассчитывать на меня, би ~гүй байна я не верю, мне не верить

ИТГЭЛТЭЙ надежный, внушающий доверие, вызывающий доверие, уверенный, уверенно, убежденно, надёжно, ~ **нохор** надёжный товарищ, ~ **өмчтөн** доверительный собственник, опекун, ~ **харуу** уверенный ответ

ИТГЭЛЦЭЛ доверие, взаимное доверие, ~ийг бий болгох установить взаимное доверие, ~ийн арга хэмжээ меры взаимного доверия

ИТГЭЛЦЭХ *совм. взаим. от итгэх*, верить друг другу, заслуживать доверие друг у друга, бие биедээ ~ доверять друг другу

ИТГЭМЖ доверие, вера, надежда, уверенность, ~ найдлага *парн.* вера, уверенность, ~ **төрөх** вызывать/внушать доверие, ~ алдах потерять доверие, лишиться доверия

ИТГЭМЖГҮЙ не заслуживающий доверия, безнадёжный

ИТГЭМЖИЛСЭН доверительный, ~ нярав инкассатор

ИТГЭМЖИТ дипломатический раиг.

ИТГЭМЖЛЭГ доверенность, аккредитив, ~ олгох выдать доверенность, ~ээр мөнгө авах получить деньги по доверенности

ИТГЭМЖЛЭГДЭХ *страд. от итгэмжлэх*, быть доверенным, доверяться, ~сэн хүн доверенное лицо

ИТГЭМЖЛЭГЧ доверитель

ИТГЭМЖЛЭЛ доверенность, доверие, хувьцаа авах ~ доверенность на получение дивидендов

ИТГЭМЖЛЭХ 1) оказывать доверие, вверять, доверять, верить, 2) верительный, ~ жуух бичиг барих вручать верительные грамоты

ИТГЭМТГИЙ доверчивый, легковерный, ~ зан доверчивость, легковерие, ~ хүүхэд доверчивый ребёнок

ИТГЭМХИЙ доверчивый, легковерный

ИХ 1) большой, великий, грандиозный, огромный, 2) очень, весьма, сильно, 3) старший, ~ гүрэн великая держава, ~ хурал съезд, ~ сургууль университет, ~ дэлгүүр универмаг, ~ буу артиллерийское орудие, ~ эмч врач, Их Хүрээ — название столицы Монголии в начале XX века, ~ замын дээрэм разбой на большой дороге, ~ алаг бялзуухай соловей, ~ зэрэг сувилах переболеть оспой, ~ цааз основной закон, ~ амт волк (в Заваханском аймаке), ~ зам високомерие, надменность, ~ хөг мажор, агуу ~ величественный, гигантский, ~ гарын, ~ гартай сильные, высокопоставленные, ~ гарын баячууд олигархи, ~ийг шийр барих быть степенным, рассудительным, ~ том очень большой, ~ сайн очень хорошо, ~ баярлалаа большое спасибо, ~ хүү старший сын, ~ ах старший брат, ~ хөг муз. мажор, ~ уян налархай пластичный, ~ хиур од звезда Бета в созвездии Персея, ~ хаан од звезда Бета в созвездии Малой Медведицы

ИХДҮҮЛЭХ *побуд. от ихдэх*, делать слишком большим, делать большим, чем надо

ИХДЭХ оказываться больше чем надо, быть большим, чем нужно, делаться слишком большим, быть великим (об одежде), превзойти меру

ИХСЭЛТ возрастание, увеличение, усиление

ИХСЭХ становиться еще больше, возрастать, увеличиваться, усиливаться, шуугиан чимээ ~в звуки и шум возрастали, салхи ~в ветер усилился, цусны даралт ~в кровяное давление поднялось

ИХЭВЧЛЭН в большей части, в основном, главным образом

ИХЭД много, весьма, очень, сильно, ~ хүсэх сильно желать, гореть желанием, ~ зовох сильно мучиться, сильно страдать

ИХЭМСЭГ високомерный, горделивый, важный, ~ хүн високомерный человек, ~ дүр високомерный вид, ~ зан високомерие, важность, ~оршихуй экзистенциализм.

ИХЭМСЭГЛЭХ вести себя високомерно, важничать

ИХЭНХ большая часть, большинство, ~ ноход нь большинство его друзей, ~ хувь большая часть, значительная часть, ~ нь болох быть большинством, ~ийн саналаар большинством голосов

ИХЭНХДЭЭ в большинстве случаев, главным образом, большей частью, преимущественно, обычно, ~ гэртээ байх обычно бывать дома

ИХЭР близнецы, двойня, гурван ~ трое близнецов, тройня

ИХЭРЛЭЛТ рождение близнецов

ИХЭРЛЭХ родить близнецов, рождать двух и более детёнышей (о животных)

ИХЭРХҮҮ високомерный, кичливый, надменный, важный, ~ зан високомерие, надменность, чванство

ИХЭРХЭГ високомерный, кичливый, надменный, важный

ИХЭРХЭХ важничать, чваниться, високомерничать

ИХЭС 1. високопоставленное лицо, элита, ~ дээдэс *парн.* вельможи, сановники, элита

ИХЭС 2. *анат.* плацента, послед, төрсний дараа ~ нь гарах выход последа после родов, ~ цөглөх отделение последа, ~ийн үлдэгдэл *мед.* остатки плаценты, ~ийн төвийн түрүүлэлт центральное предлежание плаценты, ~ийн цэлмэи хориод

ИХЭСГҮҮР усилитель, увеличитель
ИХЭСГЭХ *побуд. от ихсэх*, усиливать, увеличивать, расширять, бүтээгдэхүүний гаргалтыг ~ увеличить выпуск продукции

ИХЭЭХЭН 1) значительный, довольно большой, 2) довольно много, сильно, ~ ажил хийх проделать большую работу

ИЧГҮҮР стыд, позор, срам, ~ сонжуур *парн.* позор, срам, ~ сонжуургүй бесстыдный, ~ээ алдах наглеть, терять стыд, делаться нахальным

ИЧГҮҮРГҮЙ бесстыдный, не чувствующий стыда, непристойный, бесстыжий, наглый, ~ загнах/аашлах нахальничать, грубить

ИЧГҮҮРТЭЙ постыдный, позорный, позорящий, ~ явдал/хэрэг позорный поступок, постыдный поступок

ИЧГЭВТЭР стыдно, позорно, постыдный, позорный, ~ явдал постыдный поступок

ИЧИГ стыдно, как не стыдно!

ИЧИМТГИЙ стыдливый, застенчивый, чрезвычайно скромный, ~ охин стыдливая девочка, ~ зан стыдливость, скромность

ИЧИМХИЙ стыдливый, застенчивый

ИЧИХ 1. стыдиться, стесняться, би ~ж байна мне стыдно, ~ээд яах аз, хонгор минь не стесняйся, милая моя, ~ нүүрэндээ илэг ивах терять стыд

ИЧИХ 2. погружаться в зимнюю спячку

ИЧМЭЭР постыдный, позорный

ИЧЭЭ зимняя спячка, зимние норы (у некоторых животных), баавгайн ~ берлога, ~нээс гарах выходить весной из зимних нор

ИЧЭЭХ *побуд. от ичих*, стыдить, конфузить, амьтны нүүрэн дээр ~ пристыдить перед людьми

ИШ 1) ручка, рукоятка, черенок, 2) ствол, стебель, хутганы ~ рукоятка ножа, сүхний ~ топориче, хүрзний ~ черенок лопаты, модны ~ ствол дерева

ИШ 2. источник, основа, начало, ~ үндэс основа, основание, ямар ~ үндэс дээр на каком основании, ямар ч ~ үндэсгүй, ямар ч ~ үндэс алга лишено всякого основания, ~ баримт факт, доказательство, ~ татах цитировать, приводить цитату, ссылаться на источник, ~ үзүүлэх пророчить, предвешать

ИШ 3. *междометие:* увы! ~, чааваас! увы!, тамхины ~ окурок

ИШИГ козлёнок

ИШИГЛЭХ давать козлёнка, котиться (о козе)

ИШЛЭЛ цитата, цитирование, ссылка

ИШЛЭХ приделать рукоятку, прикреплять рукоятку

ИШЧООШИГ счётчик (электро)

Й

ЙЕМЕН Йемен, Йеменский

ЙОГ Йог, Йога

ЙОГЧ йог

КАБЕЛЬ кабель, кабельный, ~ телеиз кабельное телевидение, ~ шугам кабельная линия

КАБИН кабина

КАБИНЕТ кабинет

КАЗАК казаки, квзачий

КАЗАХ казахский, ~ уран зохиол казахская литература

КАКАО какао, лаазтай ~ баика какао, аяга ~ уух выпить стакан какао

КАЛЕНДАРЬ календарь, ширээний ~ настольный календарь

КАЛИБР ~буу мелкокалиберная винтовка

КАМЕР камера, хийтэй/хийлсэн ~ камера, наполненная воздухом

КАМПАНИ кампания, тариалалтын ~ посевная кампания, сонгуулийн ~ избирательная кампания, ургац хураалтын ~ уборочная кампания, ~т ажил эхлэх иачать кампанию

КАПИТАЛ капитал, санхүүгийн ~ финансовый капитал, үндсэн ~ основной капитал

КАПИТАЛИЗМ капитализм, ~ыг алгасан минуя капитализм

КАПИТАЛИСТ капиталистический, ~ байгуулал капиталистический строй, ~ нийгэм капиталистическое общество, ~ бус хөгжлийн зам некапиталистический путь развития

КАПРОН капрон, капроиновый, ~ оймс капроновые чулки

КАРАКУЛЬ каракуль, каракулевый, хар ~ чёрый каракуль, ~ зах каракулевый воротник, ~ хонь каракулевая овца

КАРАНТИН карантин

КАРМАН карман, ~д хийх положить в карман, ~ы хулгайч карманный вор, карманик

КАРТ карточка, карточный, ~ын бараа товары по карточкам, зээлийн ~ кредитная карта

КАРТОН картои, картонный, ~ хайрцаг картонная коробка

КАСС касса, хадгаламжийн ~ сберегательная касса, билетийн ~ билетная касса, тооцооны ~ расчётная касса, ~ын тайлан кассовый отчёт, ~ын бэлэи мөнгө кассовая наличность

КАССЧИН кассир, кассирша

КАТАЛОГ каталог, үсэг даралсан ~ алфавитный каталог

КАУЧУК каучук, каучуковый, ~ мод каучуковое дерево

КАФЕ кафе

КВАДРАТ каадрат, каадратный, ~ тэгшитгэл квадратное уравнение

КВАС квас, талхны ~ хлебный квас

КЕРОСИН керосин, керосиновый, керосинный, ~ы үнэр керосинный запах, ~ дэглүү керосиновая лампа

КИЛО разг. килограмм

КИЛОВАТТ киловатт, ~ цаг киловатт /час

КИЛОГРАММ килограмм, килограммовый, ~ын туухай килограммовая гиря

КИЛОМЕТР километр, километровый, ~ийн зай расстояние в километр

КИНО кино, фильм, ~ үйлдвэр киностудия, ~ найруулагч кинорежиссёр, ~ жүжигчин киноактёр, уран сайхны ~ художественный фильм, баримтат ~ документальный фильм, хүүхдийн ~ детский фильм, өнгөт ~ цветной фильм, хүүхэддэйн ~ мультипликационный фильм, ~ны хөгжим музыка к кинофильм, дуутай/дуугүй ~ звуковой/немой фильм, нүүдлийн ~ кинопереводка, ~ зураг авах снимать фильм

КИНОТЕАТР кинотеатр

КЛИНИК клиника, клинический, ~ийн байшин клинический корпус

КЛИРИНГ клиринг, хоёр талын ~ двусторонний клиринг, ~ийн хэлбэрээр тооцоо хийх расчёты в форме клиринга

КЛУБ клуб

КНОП кнопка, ~ дарах нажимать на кнопку

КОКО: «коко» авах набрать очки

КОКС кокс

КОКСЖИХ 1) коксоваться, 2) коксующийся, ~сон нүүрс коксующиеся угли

КОКСЛОХ коксовать, нүүрс ~ коксовать уголь, превратить уголь в кокс

КОЛЛЕГИ коллегия, яамны ~ коллегия министерства, ~ийн шийдвэр решение коллегии

КОЛОН колония, колониальный, ~ийн бодлого колониальная политика, хөдөлмөр хүмүүжлийн ~ воспитательно-трудовая колония

КОЛОНЧЛОЛ колонизация, шинэ ~ неокolonизация

КОЛОНК колонка, бензин ~ бензоколоика, автозаправка

КОМАНД команда, гал ~ пожарная команда, ~ өгөх подать команду, ~аар ажиллах работать по команде

КОМАНДУЛАГЧ командующий, арми ~ командующий армией, командарм

КОМАНДЛАЛ командование, дээд ~ верховнос/высшее командование, армийн ~ армейское командование

КОМАНДЛАХ командовать, произносить слова команды, хороо ~ командовать полком

КОМБАЙН комбайн, комбайновый, хөдөө аж ахуйн ~ сельскохозяйственный комбайн, нүүрсний ~ угольный комбайн

КОМБАЙНЧ комбайнер

КОМБИНАТ комбинат, хүнсний ~ пищевой комбинат, гурилын ~ мукомольный комбинат, мах ~ мяскомбинат, уулын баяжуулах ~ горнообогатительный комбинат

КОМЕНДАНТ комендант, комендантский, хотын ~ комендант города, ~ын тушаал комендатский приказ

КОМЕНДАТУР комендатура

КОМЕНТЕРН коммунистический интернационал, коминтерн

КОМИСС комиссия, комисионый, сонгуулийн ~ избирательная комиссия, мөрдөн байцаах ~ следственная комиссия, шалгалтын ~ экзаменационная комиссия, мэргэжлийн ~ специализированная комиссия, ~ийн худалдаа комисионный продажа

КОМИССАР комиссар, начальник охраны высокопоставленного лица

КОММУНИЗМ коммунизм, ~ байгуулах строить коммунизм

КОММУНИСТ коммунист, коммунистический, ~ нам коммунистическая партия, ~ иийгэм коммунистическое общество

КОМПАНИ компания, хязгаарлагдмал бус хариуцлагатай ~ компания с неограниченной ответственностью, хязгаарлагдмал хариуцлагатай ~ компания с ограниченной ответственностью, охи ~ дочерняя компания, хувь нийлүүлсэн ~ акционерная компания, ~ үүсгэи байгуулагч учредитель компании

КОМПАС компас, компасный

КОМПОТ компот

КОМПЬЮТЕР компьютер, хувийн ~ персональный компьютер

КОНДУКТОР кондуктор, автобусны ~ кондуктор автобуса

КОНСЕРВ консервы, консервный, махан ~ мясные консервы, загасан ~ рыбные консервы, ~ын үйлдвэр консервная фабрика, ~ын лааз консервная банка

КОНСЕРВЛОГДОХ *страд. от консервлох*, консервироваться, быть консервированным
КОНСЕРВЛОХ 1) консервировать, 2) консервирование, ногоо ~ консервировать овощи, ~ сөн загас консервированная рыба
КОНЦЕРН концерн
КОНСПЕКТ конспект, ~ хийх составлять/писать конспект
КОНСУЛ консул, консульский, ерөнхий ~ геиеральный консул, ~ын газар консульство, ~ын хэлтэс консульский отдел, ~ын дэнж историческое название района в Улаанбаатаре, ныне XV микрорайон, ~ын эрх зүй консульское право, өргөмжит ~ почетный консул
КОНТОР контора, тээврийн ~ транспортная контора, ~ын ажлтан конторский служащий
КОНТОРЛОХ работать в конторе
КОНТРАБАНД контрабанда
КОНЦЕРТ концерт, концертный, ~ тоглох дать концерт, ~ын танхим концертный зал
КОНЬЯК коньяк, коньячный
КОРИДОР коридор, коридорный

КОСТЮМ костюм, ~ны хэмжээ размер костюма
КОСЧООМ костюм
КОТЛЕТ котлета, махан ~ котлета с мясом
КОФЕ кофе, хар ~ чёриый кофе, сүүтэй ~ кофе с молоком, ~ уух пить кофе, ~ чанах варить кофе
КОШМААР кошмар, паах, ямар ~ юм бэ какой кошмар
КООПЭЭ *разг.* кофе
КОЭФФИЦИЕНТ коэффициент, ашигт үйлийн ~ коэффициент полезного действия
КРАН кран, өргөгч ~ подъемный кран, усны ~ водопроводный кран
КРАНТ крановый, ~ын ус вода из-под крана
КРИМИНОЛОГИ криминология
КУБ куб, ~ мод/түлээ куб дров, ~ зурах начертить куб
КУРААН коран
КУРС курс, курсы, курсовой, эмчилгээний ~ курс лечения, бүрэн ~ полный курс, мэргэжил дээшлүүлэх ~ курсы повышения квалификации, гадаад хэлний ~ курсы иностранных языков, тэр жолооны ~д суралцдаг он учится на водительских курсах
КҮНЗ Конфуций, конфуцианский

Л модальная частица усиления: же, ведь, вот если, да, -ка, **явъя** ~ даа пойдёмте же, **мөнгө** ~ **олж байвал** вот если ийдём деньги
ЛАА свеча, ~ **барих/асаах** зажигать свечу, ~ **бөхөөх, унтраах** тушить свечу, **зуун** ~ **ны чийдэн** лампочка в сто свечей, ~ **ны тос** парафины, ~ **ны хугархай** огарок

ЛААЗ банка, бак, консервын ~ консервная банка, **усны** ~ бак для воды

ЛААЗЛАХ класть в банку, консервировать

ЛАБОРАНТ лаборант, лаборантка, лаборантский

ЛАБОРАТОРИ лаборатория, лабораторный, ~ **ийн арга** лабораторный метод, ~ **ийн шинжилгээ** лабораторное исследование

ЛАВ 1. точно, верно, достоверно, основательно, надёжно, наверняка, ~ **тийм бизээ** точно так, наверное, **тэр** ~ **сонсои шүү** он (достоверно) слышал ведь

ЛАВ 2. глубже, основательно, как следует, покрепче, подальше, ~ **оёх** пришивать, отступив подальше от края, ~ **орох** проникать глубже, входить глубже

ЛАВ 3. воск пчелиный

ЛАВАЙ морская раковина

ЛАВДАХ находиться подальше от края чего-либо, располагаться глубже, проникать глубоко

ЛАВЛАГАА справочная информация, справка

ЛАВЛАМЖ вопросник

ЛАВЛАХ 1) удостоверять, уточнять, осведомляться, разузнавать, 2) справочное, ~ **ж мэдэх** выяснять, уточнять, убеждаться, **байдлыг** ~ выяснит обстановку, ~ **ж асуух** узнать, спрашивать, ~ **бичиг** справочник, ~ **товчоо** справочное бюро

ЛАВТАЙ точный, реальный, достоверно, несомненно, безусловно, точно, наверняка, ~ **боломж** реальная возможность, ~ **мэдээ** достоверное сведение, ~ **бус/биш** недостоверный, неточный, неосновательный

ЛАВХАН *уменьш.* от **лав** 2., чуть глубже, еще глубже, несколько подальше

ЛАВШАА латша

ЛАВШРАХ продвигаться вперёд, прогрессировать, углубляться, развиваться

ЛАГ 1. ил, илистый, ~ **шороо** илистая почва, **нуурын ёроолын** ~ ил на дне озера, илистое дно озера

ЛАГ 2. *усилительная частица, употребляемая при прилагательных и глаголах:* очень, совсем, совершенно, грузно, тяжело, ~ **хар** совсем чёрный, ~ **хүнд** очень тяжелый

ЛАГ 3.: ~ **мэлхий** черепаха

ЛАГАЛДАХ становится очень вязким, быть слишком липким, делаться чрезмерно густым, оказываться слишком тягучим, ~ **сан шавар** вязкая почва

ЛАГАХ есть (о свинье), *перен.* чавкать

ЛАГЕРЬ 1) лагерь, 2) *разг.* дача, **цэргийн** ~ военный лагерь, **хорих** ~ лагерь военнопленных, концлагерь, **зуны** ~ летняя дача

ЛАГЛАГАР грузный, тяжёловесный, громоздкий, толстый, большой

ЛАГЛАГАРДУУ несколько грузный/толстый, довольно тяжёлый/громоздкий

ЛАГЛАЙЙ становиться грузным, оказываться тяжелым, грузнеть
ЛАГШИН здоровье, самочувствие, **бие** ~ тело, самочувствие, **таны бие** ~ **тунгалаг уу?** как ваша драгоценное здоровье?

ЛАЗАГНАХ лениться, бездельничать, лодырничать, **битгий** ~ **аад бай** не ленись! не майся дурыо!

ЛАЗАН ленивый, лентяй, бездельник, лодырь, ~ **хүн** ленивый человек

ЛАЙ 1) напасть, беда, 2) тягость, бремя, үйл. ~, ~ **зовлон**, ~ **ланчид** *парн.* беды, злоключения, участь, дурные последствия, **ямар** ~ **вэ!** что за напасть! **бөөи** ~ **разг.** тягомотина, ~ **тарих** создавать проблему, доставлять беспокойство

ЛАЙДАХ 1. чистить, **худаг** ~ чистить колодец

ЛАЙДАХ 2. клеветать, оговаривать

ЛАК лак, ~ **түрхэх**, ~ **аар будах** покрыть лаком, накладывать на что-нибудь лак

ЛАКДАХ лакировать, покрыть лаком, **хаалга** ~ лакировать дверь

ЛАЛ мусульманин, мусульманский, ~ **ын шашин** мусульманская (исламская) религия, ~ **ын шашинтан** мусульмане

ЛАМ 1. лама, буддийский монах, ~ **болох** стать ламой, **хар** ~ христианский священник, **тарнич дургүй** ~ **д** **дарж байж сахил хүртээх** заставляя делать что-либо через силу

ЛАМ 2.: ~ **гөрөөс** лама (животное)

ЛАМ-ХОРХОЙ, **божья** коровка

ЛАМП лампа, **цахилгаан** ~ электрическая лампа

ЛАН мера веса 37.3 г, унция — денежная единица в начале XX века

ЛАНГУУ прилавок, **дэлгүүрийн** ~ прилавок в магазине, ~ **дээр бараа** **дэлгэх** развернуть товары на прилавке

ЛАНДАРМАА ренгат, враг Буддизма, *приблизительно:* Антихрист

ЛАНЖГАР: ~ **баян** богачи, олигархи, «крутые»

ЛАНТУУ кувалда, ~ **гаар цохих** ударить кувалдой

ЛАНТУУДАХ 1) бить кувалдой, ударить кувалдой, 2) *перен.* приказывать сверху, силой заставлять, ~ **арга** приказной метод

ЛАТВИ Латвия, латвийский

ЛАТИН латинский, ~ **хэл** латинский язык

ЛАТИНЧЛАХ латинизировать, латинизация

ЛАЦ сургуч

ЛАЦДАХ опечатывать сургучом

ЛЕКТОР лектор, лекторский

ЛЕКЦ лекция, лекционный, ~ **унших** читать лекцию, ~ **ийн таяхим** лекционный зал

ЛЕНТ лента, **үсэнд/гээгэнд** ~ **зангидах/уух** вплести в косу ленту, **тусгаарлагч** ~ изоляционная лента

ЛИБЕРАЛ либеральный

ЛИЙР груша, грушевой, ~ **ийн мод** грушевое дерево

ЛИМБЭ: ~ (моигольский национальный музыкальный инструмент), флейта, ~ **ээр тоглох/үлээх** играть на лимбэ, играть на флейте, ~ **загас** флейторылье

ЛИМБЭДЭХ играть на лимбе, играть на флейте

ЛИМБЭЧ музыкант, играющий на лимбе, флейтист

ЛИНХУА лотос, ~ **цэцэг** лотос

ЛИС слива

ЛИТВ Литва, литовский

ЛИТР литр, литровый

ЛИТЕРЛЭХ измерять в литрах

ЛИЦЕНЗИ лицензия, **дамжуулж болохгүй** ~ лицензия без права передачи, **бараа оруулах** ~ лицензия на ввоз товаров

ЛИШ *бот.* гвоздика, **улаан** ~ **цэцэг** красная гвоздика

ЛИФТ лифт

ЛОВОН ламаистский сан, титул, учитель

ЛОГИК логика

ЛОМБАРД ломбард

ЛОМБО пломба, *шүдний* ~ зубная пломба, *лац* ~ сургуч, *шүдэнд* ~ *таянх* ставить пломбу на зуб
ЛОМБОДОХ пломбировать, опечатывать пломбой, *шүд* ~ пломбировать зуб
ЛОНХ бутылка, флакон
ЛООВУУЗ монгольская национальная меховая шапка
ЛООЖ ложа, *театрын* ~ театральная ложа
ЛООЗОН лозунг, *урша* ~ *парн*. призыв, лозунг
ЛООЛЬ: *улаан* ~ помидор
ЛООЛОЙ возглас которым подзывают свиней, 2. поблядушка.
ЛООМ лом
ЛОТОО лото
ЛӨӨ *разг.* зря, напрасно, не получится, не удастся, *тэр ч* ~ *лөө биз* это ведь напрасно, это не получится ведь, ~ ~ *болох* не удастся
ЛУГ: ~ ~ *хийх* биться, пульсировать, стучать (о сердце и артериях)
ЛУГАА *письм.* окончание *совместного надежда*: с, вместе с, *аав* ~ с отцом, вместе с отцом
ЛУГЛАГАР толстый, грузинский, коренастый, ~ *том хүн* толстый грузинский человек
ЛУГЛАЙХ быть толстым, становиться грузинским, быть коренастым
ЛУГШИЛТ биение, пульсация (о сердце, кровеносных сосудах), *зүрхний* ~ биение сердца, *судасны* ~ биение пульса, пульсирование кровеносного сосуда
ЛУГШИХ биться, пульсироваться, *судас* ~ *ж байна* пульс бьётся, *зүрх хүчтэй* ~ *ж байна* сердце сильно бьётся

ЛУЙВАР мошенничество, жульничество, плутовство, *зууны* ~ *афера* века
ЛУЙВАРДАХ мошенничать, жульничать
ЛУЙВАРЧИН мошенник, жулик, аферист, плут
ЛУС духи воды, водяной, леший, ~ *ын сан* название молитвы, ~ *ын хаан* водяной, Нептун
ЛУТ 1. 1) громадный, гигантский, грандиозный, великий, 2) весьма, очень, ~ *зорилт* громадная задача, ~ *том* ~ их большой величайший
ЛУТ 2. глухое окно
ЛУУ (и) дракон, ~ *н хээтэй торго* шелк с орнаментом в виде дракона, ~ *унжих* мошенничать, водить за нос, ~ *загас* иглоротые рыбы, стомиевые рыбы
ЛУУВАН морковь, *улаан* ~ редиска, *шар* ~ морковь
ЛУУЖИН компас, компасный, ~ *гийн зүү* компасная стрелка
ЛУУС мул, лошак
ЛУУХААН стврик-китаец
ЛУГЛЭГЭР толстый, грузинский, коренастый
ЛУГХИЙХ 1) упасть грузно и шумно, грузно и шумно опуститься (о каком-либо тяжелом предмете), 2) становиться душным, знойным
ЛҮҮ корчага, *архины* ~ а) корчага для вина, б) *перен.* пьяница, алкоголик, *хоолны* ~ *перен.* прожорливый человек, обжора
ЛҮҮЖИН ламаистская церемония изгнания духов
ЛХАГВА среда, *өноөдөр* ~ *гариг* сегодня среда, *Лхагаа астр.* Меркурий
ЛЭГ вислозатый, ~ *бөхтэй тэмээ* вислогорбый верблюд
ЛЯНХУА лотос

МААДАЙХ быть самодовольным, чопорным
МААДГАНАХ иметь важный, напыщенный вид
МААДГАР самодовольный, чопорный
МААЖИХ чесать, царапать **хорыг нь** ~ задевать за живое
МААЖУУР 1. скрепер, скребок, скобель, чесалка
МААЖУУР 2. чесотка, зуд
МААЛИНГА лён, кунжут
МААМУУ маленький, грудной ребёнок
МААНАГ глупый, дуриой
МААНАГЛАХ вести себя глупо, придуриваться
МААНЬ 1. название молитвы, молитвенное причитание
МААНЬ 2. *позитивный показатель личного притяжения второго лица мн. числа:* наш, мой, **нөхөд** ~ друзья наши, наши товарищи, **ээж** ~ **ирэв** наша мама пришла, приехала
МААПААН путаница, неразбериха, что-нибудь запутанное, неясное, подозрительное
МААПААНГҮЙ незапутанный, ясный, определённый, энд ямар ч ~ здесь нет никакой путаницы/ничего запутанного
МААПААНТАЙ 1) запутанный, неясный, подозрительный, 2) неясно, запутанно, подозрительно, ~ **явдал** запутанное дело, подозрительный поступок, ~ **саиагдана** кажется подозрительным неясным
МААПАНТАХ быть запутанным, неясным подозрительным
МААРАЛ марля, ~н **боолт** биит из марли
МААРАМБА целитель, лекарь, знахарь
МААСАЙХ 1) быть самодовольным, чопорным, 2) улыбаться, ухмыляться, ~**тал ннээх** очень довольно улыбаться
МААСАГНАХ соблазнять, обольщать; дурачиться, вести себя несерьёзно
МААСГАР 1) быть самодовольным, чопорным, 2) довольно улыбающийся, с открытой улыбкой
МАГАД 1) возможно, может быть, 2) определённый, достоверный, несомненный, 3) наверняка, точно, ~ **үнэн сушаа/несомненная правда**, ~ **гарах** принять монашеский обет, стать ламой
МАГАДГҮЙ может быть, возможно, вероятно, по всей вероятности, **тэр явсан байж** ~ может быть, он уехал, **тэр ирж** ~ возможно, он придёт
МАГАДЛАГАА 1) справка, сертификат, документ, акт, 2) экспертиза, обследование, следствие, расследование, **эмчийн** ~ **а** медицинская справка, **эмнэлгийн** ~ медицинская экспертиза, **шүүхийн** ~ судебное следствие, судебная экспертиза, **шүүх эмнэлгийн** ~ судебно-медицинская экспертиза, **бие даасан** ~ независимая экспертиза
МАГАДЛАГЧ эксперт
МАГАДЛАЛ 1) вероятность, правдоподобность; 2) уточнение, конкретизация; 3) *юр.* определение, ~**ын онол** теория вероятности
МАГАДЛАШГҮЙ непредвиденное обстоятельство
МАГАДЛАХ уточнять, конкретизировать, проверять, удостоверять, определять, сделать достоверным, расследовать, **үнэн зөвийг** ~ удостоверяться в истинности ~н **гэрчилсэн хуулбар** заверенная копия
МАГАДЛУУР параметр
МАГИСТР магистр
МАГНАЙ 1) лоб, чело, 2) авангард, передовой, лучший, лидирующий, **өргөн** ~ широкий/открытый лоб, ~д **явах** идти пер-

вым, идти в авангарде ~ **тэнийтэл баярлах** не помнить себя от радости, ~ **тэнийлгэх** обрадовать
МАГНИТОФОН магнитофон, магнитофонный, ~ы **бичлэг** магнитофонная запись
МАГТААЛЧ тот, кто восхваляет, славословит, панегирист
МАГТААЛ хвала, восхваление, прославление-ода, ~ **сайшаал нарн** комплименты, восхваление
МАГТАГДАХ *страд.* от **магтах** быть восхвалённым, восхваляться
МАГТАХ хвалить, восхвалять, славить, превозносить, **биез** ~ **похв**ляться, **нахваливать** себя, **тэнгэрт тулгал** ~ превозносить до небес, ~**сан хүүхэн хуриман дээр** смотри не перехвали
МАД 1) *шахм.* мат, 2) безвыходное положение, **безнадёжное** положение, **хоёр нүүгээд** ~ **тавих** мат в два хода, ~ **суух/болох** оказываться в безвыходном положении
МАДАГ опечатка, ошибка, погрешность, **алдаа** ~ ошибка, погрешность
МАДАГГҮЙ 1) безошибочный, правильный, достоверный, надёжный, 2) безошибочно, достоверно, **алдаа** ~**гүй бичих** писать без ошибки
МАДАГТАЙ 1) ошибочный, неверный, неправильный, ненадёжный, 2) ошибочно, неверно, ненадёжно
МАДЛАХ 1) *шахм.* делать мат, 2) поставить в безвыходное положение
МАЖААР мадьяр, мадьярский, венгерский
МАЖИЙХ *разг.* умереть, сдохнуть, преставиться
МАЗААЛАЙ медведь пищухоед
МАЙ 1. возьми, на, нате, **алдаа** ~**гүй бичих** писать без ошибки **ав!** на возьми!
МАЙ 2. дымный костёр, густой дым от тлеющего аргалакызяка
МАЙ 3. *зоол.* сельдь, сельдка, **утсан** ~ **загас** копчёная сельдка
МАЙГА кривоногий, косолапый, ~ **хүн** кривоногий человек, ~ **баавгай** косолапый медведь
МАЙДАР в старые время религиозный ламаистский праздник со всеобщими гуляниями ~**аар намайг хараарай!** посмотрим, чья возьмёт, рано меня списывать со счётов
МАЙДАХ разводить дымный костёр против мошкары
МАЙЖГАНАХ ковлять на кривых ногах
МАЙЖГИЙ стоптанный на одну сторону, скривлённый на одну сторону (об обуви), ~ **гишгэх** стаптывать, ступать косолапо
МАЙЖИЙЛГАХ *побуд.* от **майжийх**, кривить, делать кривым/перекошениым, стаптывать на одну сторону (об обуви)
МАЙЖИЙХ кривиться, делаться кривым/перекошениым, стаптываться на одну сторону (об обуви)
МАЙК майка
МАЙЛААН блеяние, **уйлаан** ~ *нарн.* крик, вопль, плач, шум и гам, **хурга ишигиний** ~ блеяние ягнят и козлят
МАЙЛАХ блеять, издавать блеяние
МАЙЛС кипарис
МАЙХАН шатер, палатка, ~ **шаах/барих** раскидывать палатку, поставить палатку, ~нд **суух** жить в палатке
МАКРО: ~ **эдийн засаг** макроэкономика
МАЛ скот, **таван хошуу** ~ пять видов скота (овца, коза, лошадь, корова, верблюд), **бод** ~ крупный рогатый скот, **бог** ~ мелкий скот, **төл** ~ молодой, **эх** ~ матка, ~ **аж ахуй** животноводство, **скотоводство**, ~ **аж ахуйн бүтээгдэхүүн** продукты животноводства, **нүүдлийн** ~ **аж ахуй** кочевое скотоводство, ~**ын тэжээл** корм для скота, ~**ын ашиг шим** продуктивность скота, ~**ын**

хашаа загои для скота, скотный двор, **~ын** бэлчээр пастбище, **~ын** тоо толгой поголовье скота, **~ын** хорогдол потери скота, **~ маллах** заниматься скотоводством, **~ харуулах** пастись скот, **~ өсгөх** выращивать скот, **~ хээлтүүлэг** случка, **~ эмнэлэг** ветеринария, **саалийн** ~ молочный скот, **идэшний** ~ мясной скот, **үржлийн** ~ племенной скот, **~ хулгайлах** похищение скота, **~ын хулгайч** похититель скота

МАЛГАЙ шапка, головной убор, **үстэй** ~ меховая шапка, **эсгий** ~ шляпа, **дугуй** ~ берет, **саравчтай** ~ фуражка, кепка, **~ авах** снимать шапку, **~ өмсөх** надевать шапку, **~ өмсгөх** перехвалить кого-либо, «**~ тавьбал манайх**» в гостях чувствовать себя, как дома **~гүй** без шапки, **дэлбэгэр** ~ панама, **~н тоос сэргээх** выехать на природу

МАЛГАЙЛАХ падать хлопьями (о сиеге), **цас** ~н орж байна снег идет хлопьями

МАЛЖИХ обзаводиться скотом, наживать скот

МАЛИГАР полилицый, широколицый, тучный, **~ эр** полилицый мужчина

МАЛИЙХ становиться полилицым, быть широколицым

МАЛЛАГАА уход, занятие, мал ~ уход за скотом, занятие скотоводством

МАЛЛАХ 1) заниматься скотоводством, ухаживать за скотом, 2) ухаживать за кем-либо, заботиться о ком-либо, 3) обманывать, подводить, **адуу** ~ ухаживать за табуном лошадей, **хүүхэд** ~ следить за ребенком, **бусдыг** ~ обманывать других

МАЛТААС 1) выемка, вырез, 2) раскопка

МАЛТААХАЙ зоол. землеройка

МАЛТАГЧ копатель; забойщик; диггер, **газар** ~ землекоп

МАЛТАЛТ раскопка; копание; **археологийн** ~ археологические раскопки; **худаг** ~ копание колодца; **~ хийх** произвести раскопки

МАЛТАХ копать, рыть, раскапывать; **иүүрс** ~ добывать уголь; **нүх** ~ вырыть яму; **хамраа** ~ ковырять в носу; **~ж авах/гаргах** откапывать, раскапывать

МАЛТЛАГА раскопка, копание

МАЛТМАЛ ископаемые; **ашигт** ~ полезные ископаемые

МАЛТУУР скребок; лопаточка; модон ~ деревянный скребок/для чистки снега, навоза и т.п.)

МАЛЧИН скотовод, пастух; **сайн** ~ передовой скотовод; **аварга** ~ животновод-рекордсмен

МАЛЪТ мальтийцы, мальтийский

МАНА 1.: **ана** ~ см. **ана**

МАНА 2. 1) халцедон; 2) халцедоновый; **~н хөөрөг** халцедоновая табакерка

МАНАА стража, караул, охрана; **часовой**, **пост**, **харуул** ~ *парн.* часовой пост, караул; **~ манах** сторожить, караулить, нести караул; **~ тавих** поставить часовых; **~ гаргах** выставлять посты; **~нд гарах** стоять на посту/на страже; **~ халалцах** сменять караул; **хиллийн** ~ пограничная стража

МАНААЧ сторож, караульный; **шөнийн** ~ ночной сторож; **үүдний** ~ вахтер; **~ийн шовгор** сторожевая будка

МАНАЙ наша, наш, иаше, наши, **~ байшин** наш дом, **~ улс** наша страна

МАНАЙХ наша семья, мы, что-либо принадлежащее нам, **~ эндээс** хол наш дом далеко отсюда, мы живём далеко отсюда, **~аар очоорой** приходите к нам

МАНАЙХАН иаши, **~ цөм мэдэг** иаши все знают

МАНАН туман, мгла, **~и татах** туманиться, покрываться туманом, **~ арилав** туман рассеялся, **өноөдөр их** ~тай байна сегодня густой туман

МАНАНЦАР туманность, **тоос хийн** ~ууд газовопылевые туманности

МАНАНТАХ застилаться, обволакиваться, туманиться

МАНАЛЗАХ искриться, вспыхивать

МАНАРАХ 1) клубиться, подниматься, туманиться, 2) затуманиться, кружиться, **тоос** ~ч байна клубиться пыль, **утаа** ~в дым клубился, **толгой минь** ~ч байна у меня в голове туман

МАНАС: **~ хийх** вспыхивать, затевать свару

МАНАХ стеречь, караулить, охранять, сторожить, пастись ночью, **адуу** ~ пастись табуи ночью, охранять табун ночью, **гал** ~ засыпать угли золой, чтобы сохранить огонь

МАНГАР глуповатый, малосообразительный, дурной, бестолковый ~ **могоолзой** голохвостый большерылый горь

МАНГАА: **хадны** ~ бука, страшилище, **~ загас** скатрогач, морской дьявол; «**ий**, **~ ирлээ**» бука придёт — страшила для детей

МАНГАС мангус, сказочное чудовище, дьявол, **~ аврага загас** акула-людоед, кархародон; **~ сүг зоол.** бурая химера

МАНГУУ глупый, тупой, дебил, **~ тэнэг** идиот, дурак

МАНГУУРАХ глупеть, тупеть, становиться тупым, глупым

МАНДАЛ 1. возрождение, расцвет, **~ бадрал** *парн.* расцвет

МАНДАЛ 2. поверхность, сфера, **агаар** ~ *парн.* атмосфера, **усан** ~ гидросфера, **тэнгэрийн/огторгуйн** ~ небесная сфера, **нарны** ~ диск солнца

МАНДАЛ 3. *рел.* сакральное, круглое блюдо с символическими изображениями для жертвоприношений

МАНДАЛТ возрождение, расцвет, **сэргэнийн үе** эпоха Возрождения, **сэргэи** ~ын үеийн төлөөлөгч представитель эпохи Возрождения

МАНДАТ 1) мандат, 2) мандатный, **~ын комисс** мандатная комиссия, **~ын эрх** мандатное право, **~ үзүүлэх** предъявить мандат

МАНДАХ восходить, возвышаться, подниматься, возрождаться, расцветать, **нар** ~в солнце взошло, **~н бадрах** расцветать, **~ болтугай** да здравствует

МАНДОЛИН мандолина, **~ цохих/төглөх** играть на мандолине

МАНДТУГАЙ да здравствует, **энх тайван** ~ да здравствует мир

МАНДУУЛАХ *побуд.* от **мандах** поднимать, развивать, **туг** ~ поднять знамя, **водрузгн** знамя

МАНЕКЕН манекен, модель

МАНЖ 1. маньчжуры, маньчжурский, **~ үг хэлэх** говорить ластивые слова

МАНЖ 2. чай, подаваемый при богослужении ламам

МАНЖ 3. лось-самец

МАНЖ 4. кобылка бескрылая, дальневосточная

МАНЖИН брюква, улаан ~ свёкла, **чихрийн** ~ сахарная свёкла, **тэжээлийн** ~ туриепс, **~гийн бөөс** тля свекловичная, **~ байхад махаар яахав**, **манжийг байхад монголоор яахав** когда есть репа, к чему мясо? когда есть маньчжур, зачем монгол?

МАНЖУУР Маньчжурия, маньчжурский, **~ын иүцгэи** мараахай маньчжурский озерный голяк

МАНЖУУХАЙ 1) спаржа обыкновенная; 2) левкой цагты

МАНИВИЙЛ заводная ручка

МАНИВИЙЛДАХ заводить машину вручную

МАНИГАР опушенный, одуловатый (о лице), **~ царай/иүүр** одуловатое лицо

МАНЛАЙ 1) глава, вождь, лидер, 2) авангард; 3) авангардный, передовой, главствующий, **~д явах** идти в авангарде, **идги** в первых рядах

МАНЛАЙЛАГЧ гегемон, авангард

МАНЛАЙЛАЛ гегемония

МАНСУУРАГЧ наркотик, иаркоман

МАНСУУРАЛ опьянение, головокружение, одурманивание
МАНСУУРАХ чувствовать опьянение, опьянеть, испытывать головокружение
МАНСУУРУУЛАХ: ~ бодис наркотические вещества
МАНСУУРУУЛАГЧ: ~ бодис наркотик, наркотические вещества
МАНТАЙ: **унтахтай** ~ не до сна, **явахтай** ~ не до отъезда
МАНТАЙХ ствновиться большим/крупным, быть большеголовым/головастым
МАНТГАР большеголовый, головастый, крупный, большой
МАНТУУ: ~ (род лепёшки, испечённой на пару)
МАНУУЛ *зоол.* дикая степная кошка, манул
МАНУУХАЙ 1. пугало
МАНУУХАЙ 2. марionетка
МАНХАН 1. бархан
МАНХАН 2. со звездочкой на лбу (о лошадях и коровах)
МАНХАН 3. бархан, **элсэн** ~ песчаный бархан
МАНЦУЙ пелёка
МАНЦУЙЛАХ пеленать, хүүхэд ~ пеленать ребёнка
МАНЦУУ колотушка, палица
МАНЦУУРГА дубина, палица
МАНЬ: ~ *хүн разг.* тот человек, тот тип
МАР: ~ ~ *инэх* смеяться громко, раскатисто
МАРАА солончак, ~тай газар солончаковая местность
МАРАЛ 1. лань, марал, ~ын орд *астр.* созвездие Ориона
МАРАЛ 2.: ~ зөөхий масло, сметана из кумыса
МАРАЛ 3.: ~ цэцэг дикая рябина, пижма обыкновенная
МАРГААН спор, дискуссия, диспут, конфликт, спорность, хэрүүл ~ *парн.* спор, ссора, ашиггүй ~ бесполезный спор, ~ өдөх/гаргах затевать спор, ~д оролцох вступать в спор, сонирхлын ~ конфликт интересов, ~ыг зохицуулах уладить, урегулировать спор, ~ шийдвэрлэлт разрешение спора, ~тай нутаг дэвсгэр спорная территория, ~ыг хянаа хэлэлцэх рассмотрение спора, ~ыг эв зүйгээр зохицуулах мирное урегулирование спора
МАРГААНГЙ неоспоримый, бесспорный, несомненный, бесспорно, ~ үнэн бесспорная истина, **ямар ч** ~ бесспорно, нечего сомневаться/оспаривать
МАРГААНТАЙ 1) спорный, 2) спорно, ~ асуудал спорный вопрос, ~ хэрэг спорное дело, энэ бол ~ это ещё спорно, ~ үйлдэл оспоримое действие, действне, которое можно оспорить
МАРГАГЧ спорящий, ~ талууд спорящие стороны
МАРГААНЧ спорщик, их ~ отчаянный спорщик
МАРГААШ завтра, ~ өдөр завтрашний день, ~ орой завтра вечером, ~ уулзагаага до завтра, завтра увидимся, ~ ирээрэй приходите завтра, ~ийн ажилл завтрашняя работа
МАРГАД: ~ эрдэнэ изумруд, ~ эсэ диоптаз
МАРГАЛДААН спор, дискуссия
МАРГАЛДАХ спорить, дискутировать, конфликтовать, ~гч тал сторона в споре
МАРГАЛТГҮЙ нечего спорить/сомневаться, бесспорно, неоспоримо, энэ талаар ~ нечего спорить по этому вопросу
МАРГАМТГАЙ любящий спорить, склонный к дискуссии/спору
МАРГАШГҮЙ: ~ нотлох баримт бесспорное доказательство
МАРГАХ спорить о правоте, **ялжгүй/альгүй юмнаас** ~ спорить из-за пустяков, спорить о пустяках, **нохөдтэйгээ** ~ спорить с друзьями
МАРЗАННАХ дурачиться, кривляться, забавляться шутками, вести себя несерьёзно, делать глупости, ~сны хэрэггүй не надо дурачиться
МАРЗАН странный, комичный, несурзанный, смешной

МАРИА полиота, тучиность, дородность, ~тай жаал полный ребёнок, карапуз
МАРИАЛАГ полисенький, пухленький, дородный, ~ охи поленькая девочка
МАРИАТАЙ полненький, пухленький, дородный
МАРИАЛАХ полнеть, поправляться, хүүхэд ~ж байна ребёнок полнеет
МАРК марка, шуудаггийн ~ почтовая марка, ~ийн цуглуулга коллекция марок, ~ цуглуулагч филателист, ~ наах наклеить марку
МАРКЕТИНГ маркетинг
МАРКСИЗМ марксизм, бүтээлч ~ творческий марксизм
МАРЛИГАР имеющий грубое, широкое лицо, с грубым широким лицом
МАРТАГДАХ *страд.* от мартаха забываться, сглаживаться, быть забытым, исчезать из памяти, бүх юм ~жээ всё забыто, всё исчезло из памяти, **мартагдсан данс** мёртвый счёт
МАРТАГДАШГҮЙ незабываемый, незабвенный, памятный, ~ өдөр незабываемый день, ~ сургагч незабываемый урок
МАРТАГНАХ позабывать, подзабывать, начинать забывать, чуть забывать
МАРТАГНУУЛАХ *побуд.* от мартаха, давать позабыть, предавать забвению
МАРТАМХАЙ забывчивый, беспамятный, рассеянный, ~ багш забывчивый/рассеянный учитель
МАРТАХ забывать, позабывать, **би таг** ~жээ я совершенно забыл, **битгий** ~аарай не забудьте, **бид хэзээ ч** ~гүй мы никогда не забудем, ~снаас о, чуть не забыл!
МАРТАШГҮЙ незабываемый, невозможный забыть, неизгладимый из памяти
МАРУУХАН не очень качественный, слабенький
МАРШ марш, поход маршем
МАРШАЛ маршал
МАРШЛАХ маршировать, идти размеренным шагом
МАРШРУТ 1) маршрут, 2) маршрутный, **нислэгийн** ~ маршрут полета, **аялалын** ~ маршрут экскурсии, маршрут поездки
МАССАЖ массаж, массажный, **гарт** ~ хийх делать массаж руки, ~ эмчилгээ хийлгэх лечиться массажем
МАССАЖЧИН массажист, массажистка
МАСТЕР мастер, тэшүүрээр гулгахдаа тэр ёстой ~ он мастер кататься на коньках, шүлэг бичихдээ ~ мастер писать стихи, **спортын** ~ мастер спорта, **урлагийн** ~уудын концерт концерт мастеров искусств
МАТААС 1. нэгнүгтось, дугообразность, вогнутость
МАТААС 2. донос, бусдад ~ хийх вести интригу против кого-либо, делать донос на кого-либо
МАТААЧ доносчик, доноситель, интриган
МАТАР крокодил, ~ зөгий *парн.* крокодил, ~ын зам тропик озера, ~ын орд созвездие Козерога
МАТАХ 1. сгибать, искривлять, гнуть
МАТАХ 2. интриговать, донести, заниматься доносами
МАТЕМАТИК математика, математический, дээд ~ высшая математика, **физик** ~ийн факультет физико-математический факультет
МАТЕРИАЛ материал, эд ~ ткань, материя, материал, **цамцны** ~ материал на рубашку, **өмдний** ~ материал на брюки, эд ~ын тусламж материалная помощь, **барилгын** ~ строительные материалы, ~техникийн бааз материално-техническая база
МАТЕРИАЛИЗМ материализм, түүхний ~ исторический материализм
МАТЕРИАЛЛАГ материальный, денежный, ~ байдал материальное положение, ~ сонирхол материальная заинтересован-

ность, ~ хангамж материалная обеспеченность, ~ бус активууд нематериальные активы

МАТИГАР изогнутый, гнутый, искривлённый

МАТИЙЛГАХ *побуд.* от матийх, гнуть, изгибать, сгибать, делать изогнутым

МАТМАЛ изогнутый, согнутый, ~ сандал венский стул

МАФИ мафия

МАХ (ан) мясо, мясной, кровный, хонины ~ баранина, ямааны ~ козлятина, үхрийн ~ говядина, адууны ~ конина, гахайн ~ свинина, тахманы ~ курятина, загасны ~ рыба, ангийн ~ дичь, тарган ~ жирное мясо, хар ~ постное мясо, шинэ ~ свежее мясо, ~ бэлтгэл мясозаготовка, ~ комбинат мясокомбинат, чанасан ~ вареное мясо, жигтэсэн ~ тушенное мясо, шарсан ~ жареное мясо, ~ татах рубить мясо, ~ чанах варить мясо, ~ шарах жарить мясо, ~н хоол мясная пища, мясное блюдо, ~н бүтээгдэхүүн мясные продукты, ~ны дэлгүүр мясной магазин, мясо, ~ цусны барилдлага/садан төрөл кровное братство/родство, ~ болох изнемоchь, сильно устать, ~аа идэх *перен.* измучиться, изнуриться, ~ суух пополнеть, ~ шуурах похудеть, гулууз ~ мясная туша, ~и төрөл родня со стороны матерн

МАХАРХУУ 1) мясистый, 2) *пренеб.* что-то вроде мясного, вроде мяса

МАХБОД 1) элемент, 2) тело, организм, химийн ~ химический элемент, хүний бие ~ человеческий организм

МАХБОДЬ 1) элемент, 2) тело, организм

МАХИГАР гнутый, изогнутый, искривлённый, кривой

МАХИА изогнутый, кривой

МАХИЙЛГАХ *побуд.* от махийх, изгибать, гнуть, делать изогнутым, төмөр ~ гнуть железо

МАХИЙХ гнуться, изгибаться, делаться кривым, становится изогнутым

МАХИР гнутый, изогнутый, кривой, ~ хадаас кривой гвоздь

МАХЛАГ мяснстый, толстый, тучный, ~ эмэгтэй полная дама, мяснстая женщина

МАХЛАХ 1. толстеть, тучнеть, полнеть

МАХЛАХ 2. мучить, пытать, терзать, изнурять

МАХРАНЗ магараджа

МАХРАХ стараться, усердствовать, проявлять усердие, байдаг чадлаараа ~, хамаг байдгаараа ~ стараться изо всех сил, прилагать все усилия, ~и ажиллах работать с усердием

МАХРУУ старательный, прилежный, усердный, рьяный, ~ хүн усердный человек

МАХСАГ любящий мясо, сильно желающий есть мясо, испытывающий мясной голод

МАХСУУ любящий мясо, сильно желающий есть мясо, испытывающий мясной голод

МАХСАХ хотеть есть мясо, любить мясо, испытывать мясной голод

МАХТАЙ содержащий мясо, ~ шөл бульон с мясом, ~ хоол мясное блюдо

МАХЧИН 1) людоед, 2) хищный, плотоядный, 3) садист, ~ араатан хищник, плотоядный зверь, ~ шувуу хищная птица

МАХЧЛАХ переводить дословно, передавать буквально; ~сан орчуулга дословный/буквальный перевод, үгийн ~сан утга буквальный смысл слова, дословное значение слова

МАЦАГ пост, постный, ~ өдөр постный день, день поста, ~ барих соблюдать пост

МАЦАГЛАХ постигаться, соблюдать пост

МАЦАХ карабкаться, подниматься вверх, уул өөд ~ карабкаться на гору

МАШ очень, совсем, весьма, ~ сайн очень хорошо, ~ олон, ~ их очень много, ~ том очень большой, ~ хүйтэн очень холодный, очень холодно, ~ халуун өдөр очень жаркий день

МАШИД совсем, совершенно, очень, полностью, ~ хүндэтгэх очень уважать, ~ эрхэмлэх высоко ценить, ~ цээрлэх полностью отказаться, совершенно запрещаться

МАШИН машина, автомобиль, машинка, ачааны ~ грузовой автомобиль, суудлын ~ легковой автомобиль, гал унтраах ~ пожарная машина, уралдааны ~ гоночный/спортивный автомобиль, угаалгын ~ стиральная машина, оёдлын ~ швейная машина, нэхэх ~ прядильная машина, бичгийн ~ пишущая машинка, тооны ~, арифмометр калькулятор, үсний ~ машинка для волос, сахлын ~ электрическая бритва, махны ~ мясорубка, цахим ~ компьютер, үдээсний ~ скрепка для шивания бумаги, ~ы дугуй автомобильное колесо, ~ы дохио/сигнал автомобильный гудок, ~ы тос машинное масло, ~аар явах ехать на машине, ~ жолоодох управлять автомобилем, ~аар цохих печатать на машинке

МАШИНДАХ работать на какой-либо машине, работать с помощью какой-либо машины, мах ~ пропускать мясо через мясорубку, ~сан мах фарш, сүү ~ пропускать молоко через сепаратор, ~сан сүү сепарированное молоко, бичиг ~ печатать на машинке, ~сан гар бичмэл машинописная рукопись, рукопись машинописью

МАШИНЧ машинист, илчит тэрэгний ~ машинист тепловоза

МАЯГ 1. 1) вид, форма, тип, образец, образ, стиль, 2) мода, фасон, хэлбэр ~ *парн.* форма, вид, хувцасны ~ мода одежды, шинэ ~ новый образец, новый фасон, ийм ~аар таким образом, таким путем, өөр ~ийн на другой фасон, другого образца

МАЯГ 2. каприз, прихоть, жеманство, ~ гаргах капризничать, жеманничать, кривляться

МАЯГЛАХ жеманничать, манерничать, кривляться, капризничать, битгий маягла! а) не жеманничай б) не капризничай, ~ дуртай эмэгтэй женщина, любящая жеманничать/кокетничать

МАЯГТ 1) образец, бланк, 2) образцовый, шинэ ~ новые образцы чего-нибудь, ~ бөглөх заполнять бланк

МАЯГТАЙ 1) жеманный, кокетливый, капризный, 2) *разг.* очень, чрезвычайно, ~ хүн жеманный человек, ямар ~ хүүхэд вэ! какой капризный ребёнок! ~ гоё очень красивый, великолепный, ~ хурдан гүйх бежать очень быстро

МЕДАЛЬ медаль, алтан/мөнгөн ~ золотая/серебрянная медаль, ойн ~ юбилейная медаль, ~иар шагнах награждать медалью

МЕНЕЖЕР менеджер

МЕНЕЖМЕНТ менеджмент

МЕБЕЛЬ мебель

МЕТАЛЛ металл, өнгөт ~ цветные металлы, ~ эдлэл металлические изделия, ~ боловсруулах үйлдвэр металлообрабатывающая промышленность

МЕТР метр, метрический, хавтгай дөрвөлжин ~ квадратный метр, шоо дөрвөлжин ~ кубический метр, ~ийн систем тодруулах метрическая система

МЕТРЛЭХ измерять метром, гудамж ~ бесцельно бродить по улице

МЕТРО метро

МЕХАНИЗМ механнизм, цагийн ~ часовой механизм, өргөх ~ подъёмный механизм, дамжуулах ~ передаточный механизм

МЕХАНИКЖИХ механизироваться, ~сан аж ахуй механизированное хозяйство, сүүний ~сан ферм механизированная молочная ферма

МЕХАНИКЖУУЛАГЧ механизатор, хөдөө аж ахуйн ~д механизаторы сельского хозяйства, механизаторские кадры в сельском хозяйстве

МЕХАНИКЖУУЛАХ механизировать, үйлдвэрлэлийг ~ механизировать производство
МЕХАНИКЖУУЛАЛТ механизация, хөдөө аж ахуйн ~ механизация сельского хозяйства
МЕХАНИКЧ механик, үйлдвэрт ~аар ажиллах работать на заводе механиком
МИЙНУУЛ помесь дикой кошки с домашней
МИКРО: ~ эдийн засаг микроэкономика
МИКРОБ микроб, өвчний ~ микробы болезни
МИКРОБИОЛОГИ микробиология, микробиологический
МИКРОСКОП микроскоп, ~оор харах рассматривать под микроскопом, ~оор шинжлэх а) исследовать под микроскопом, б) микроскопическое исследование
МИКРОФОН микрофон, ~оор ярих говорить в микрофон, ~ залгах включить микрофон
МИЛЛИМЕТР миллиметр, миллиметрнческий, хэдхэн ~ несколько миллиметров, ~ийн шугам миллиметр
МИНА мина, ~ тавих ставить мины, ~ дэлбэлэх взрывать мину, ~ хайгч/эрэгч миноскатель
МИНЕРАЛ минерал, минеральный, ~ын давс минеральная соль
МИНЕРАЛОГИ минералогия, минералогический, ~ийн музей минералогический музей
МИНЕРАЛОГЧ минералог
МИНЖ (ин) бобр, бобровый, ~и зах бобровый воротник, ~и нагва поплавник (раст.)
МИНИЖҮҮЛЭХ минировать, заминировать
МИНИЙ мой, моя, моё, мои, ~ эх орон моя Родина, ~ ах мой брат
МИНИЙХ мой, моя, моё, принадлежащее мне, энэ ~ это моё, энэ ном ~ эта книга моя, эта книга принадлежит мне
МИНИЙХЭЭР по-моему, ~ ийм байна по-моему, так
МИНУТ минута; минутный, гурван цагт арван ~ дугуу байна без десяти минут три, зургаан цагаас арван ~ өнгөрч байна десять минут седьмого, ~ын зүү минутная стрелка, таван ~ын дараа, таван ~ болоод через пять минут
МИНЧГЭР темно-красный, багровый, пунцовый
МИНЧИЙХ багроветь, краснеть, уурлаж нүүр нь ~ багроветь от гнева
МИНЬ постпозитивная частица притяжения первого лица ед. числа: мой, моя, моё, охи ~ нрэв дочка моя пришла, ном ~ алга книги моей нет, чи ~ яав? что с тобой, дорогой мой?
МИСИР египтянин, египетский, ~ цардав кобылка египетская
МИЧ обезьяна, обезьяний, ~и хүн антропиды, хүн ~ шимпанзе, хүн төст ~ горилла, нохой ~ макака
МИЧИД: ~ орд астр. созвездие Плеяды
МИШЭЭЛГЭХ побуд. от мишээх, заставляя улыбнуться
МИШЭЭЛТ улыбка, смех
МИШЭЭХ улыбаться, смеяться
МОГЗГОР короткий и толстый
МОГООЛЗОЙ угорь, гольин ~ речной угорь, хятадын ~ китайский угорь
МОГОЙ змея, уж, хорт ~ ядовитая змея, аврага ~ удав, ~ загас угорь, ~д хатгуулсан мэт как ужаленный змеей, ~ жил год змеи, ~ жараахай зоол. вьюновые, хүний гараар ~ барнулах загребать жар чужими руками
МОД (он) 1. 1) дерево, лес, дрова, 2) деревянный, ой ~ лес, ~ суулгах/гарих сажать дерево, ~нд авирах влезать на дерево, ~ хагалах колоть дрова, ~ хөрөөдөх пилить дрова, ~ огтлох, ~ хийх рубить лес, волять дерево, ~ны солонго колонок, ~ боловсруулах үйлдвэр деревообрабатывающая промышленность, ~н байшин деревянный дом, ~н эдлэл изделия из дерева, столярные изделия, ~н нүүрс древесный уголь, ~оо барих об-

нищать, стать нищим, ~н өмд өмсчихсөн юм шиг зогсох стоять как истукан, муу үг ~н улаатай плохая весть доходит быстро
МОД 2. метр, верста, таван ~ торго пять метров шёлка, хорин ~ газар расстояние в двадцать вёрст, ~н хэл суконный язык
МОД 3. карта, долнна, находящиеся в руке игрока
МОД 4. каркас, остов, яс ~ парн. каркас
МОДЖИХ 1) становиться лесистым, покрываться лесом, появляться (о лесе), 2) деревенеть
МОДОРХОГ лесистый, ~ газар лесистая местность
МОДЧИН столяр, плотник, лесоруб
МОЛ: ~ онгоцны орд созвездие Телескоп
МОЛИБДЕН молибден
МОЛЕКУЛ молекула
МОЛКОО разг. банка гущённого молока
МОЛОР топаз, угаат ~ дымчатый топаз
МОЛЦОГ 1. дюны, ~г элс донные пески
МОЛЦОГ 2. кисть, подвеска, бунчук
МОНГОЛ 1) Монголия, 2) монгол, монголка, монгольский, би ~ хүн я монгол, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс Монгольская Народная Республика, ~ хэл монгольский язык, ~ бичиг монгольская письменность, ~оор ярих говорить по-монгольски, ~ судлал монголистика, монголоведение, ~ын аргал угалз баран горный, ~ын улаан дэлбээт монгольский краснопер, ~ зараа ёж даурский, ~ын хууль гурван хоног монгольские законы быстро забываются
МОНГОЛЖИХ монголизироваться, хорошо научиться говорить по-монгольски
МОНГОЛЖУУ монголизированный, монголовидный, ~ царай монголовидное лицо
МОНГОЛЧ монголовец, монголст, ~ эрдэмтэн монголовец
МОНГОЛЧЛОХ 1) переводить на монгольский язык, 2) простореч. делать по своему, делать на свой лад
МОНГОЛЧУУД собир. монголы, монгольские племена, ~ын зан заншил, уламжлал традиции и обычаи монголов
МОНДИ пострел, негодник, ругательство, которыми ламы-наставники порицают послушников
МОНЖИХ перен. простореч. оставить в дураках, хитрить, проявлять хитрость, поступать с хитростью, чи битгий ~оод бай! ты не хитри! тэр чамайг ~чихжээ он же тебя поставил в глупое положение, ты же остался в дураках
МОНЖУУЛАХ побуд. от монжих, перен. простореч. остаться в дураках, быть поставленным в глупое положение, быть обманутым
МОНОПОЛИ 1) монополия, монополичный, 2) водка, гадаад худалдааны ~ монополия внешней торговли, ~ эрх монопольное право
МОНОПОЛЧЛОЛ монополизация
МОНОПОЛИЧЛОХ монополизировать, эдийн засгийг ~ монополизировать экономику
МОНТАЖ монтаж, монтажный, барилгын ~ строительный монтаж, хөгжмийн ~ музыкальный монтаж, ~ийн инженер монтажный инженер
МОНТАЖЛАХ монтировать, производить монтаж чего-либо, кино зураг ~ монтировать кинофильм, машин ~ монтировать машину, ~ газар мастерская монтажная
МОНТАЖЧИН монтажник, монтажёр
МОНТЁР монтер, цахилгааны ~ электромонтер, электрик, утасны ~ телефонный монтер, телефонст
МОНХГОР горбатый, с горбинкой (о носе), ~ хамар нос с горбинкой
МОНХОЙЛГОХ побуд. от монхойх, делать горбатым (о носе)
МОНХОЙХ делаться горбатым, становиться горбатым (о носе)

МОНХОР горбатый, с горбинкой, ~ **могоолзой** тупорылый угорь
МОНЦГОР 1) шарообразный, круглый, 2) комок, кусок, 3) *перен.*
разг. важный, с важным видом
МОНЬД 1. мартышка
МОНЬД 2. ласкательно ругательная, (употребляется при обще-
 ний с детьми), ~ **минь томоотой байгаарай** мартышка, не ба-
 луйся
МООД мода, ~нд **орох** стать модным ~ **монголоор дуусдаг** мода
 завершает свой путь в Монголии
МООРОГ морг
МОРДОХ 1) садиться на лошадь, садиться верхом,
 2) отправляться в путь пускаться в путь, уезжать, **моринд** ~ са-
 диться верхом на лошадь, **бид маргавш** ~но мы уезжаем завтра,
цэрэгт ~ уходить на службу в армию
МОРДУУЛАХ *побуд.* от **мордох**, 1) посадить верхом, помогать
 садиться на лошадь, 2) провожать, отправлять
МОРИЛОХ 1. пожаловать, посетить, прийти, **тавтай** ~о уу! доб-
 ро пожаловать!
МОРИЛОХ 2. ехать верхом
МОРИН *зоол.* моровые (рыбы), ~ **дэл дээрээс хийх** делать что-
 либо не сходя с лошади, с наскока, ~ **хуур** монгольский музы-
 кальный инструмент, ~ **хуурч** морнхурст, исполнитель на
 морин хуре
МОРЬ 1. **морин** 1) конь, лошадь, 2) конный, лошадный, ~ **унах**
 ехать верхом, ездить на коне, ~ **уях** привязывать лошадь, б)
 тренировать скакуна, подготавливая к состязаниям, ~ **тарлах** тре-
 нировать скакуна, ~ **уралдах** состязаться в беге (о лошади),
хурдан ~ скакун, **зээрд** ~ конь рыжий масти, **хүдэр** ~, **ажлын** ~
 битог, **уургын** ~ укрючный конь, **чөдөртэй** ~ стреноженный
 конь, **жороо** ~ иноходец, **хатирч** ~ рысак, **эмнэг** ~ необъезжен-
 ный конь, **модон** ~ спортивный конь, **шатрын** ~ шахматный
 конь, ~н **тэрэг** упряжка, телега, запрягаемая лошадьми, ~н
цэрэг конница, кавалерия, ~н **тойруулга** ипподром, ~н **шил**
 большая бутылка, бутыл, ~н **спорт** конный спорт, ~ны **тоног**
 сбруя, упряжь, ~той **хүн** всадник, **хорин** ~ны **хүчтэй** в двадцать
 лошадиных сил, ~н **тармуур** конные гребки, ~н **зэвэг** конь-
 рыба, губач, ~н **хараацай** стрижа восточно-азиатский, **Морьт**
тэрэгний орд *астр.* созвездие Волка, ~той **явах** — быть удач-
 ливым, ~ **сарлаг** *разг.* коньяк
МОРЬ 2.: ~н **хуур** морин хур, монгольский музыкальный инст-
 румент
МОРЬ 3. шахм. конь, ~нор **шалах** шаховать конём
МОТОР мотор, ~ **асаах** запустить мотор
МОТОРЧИН моторист
МОТОЦИКЛ мотоцикл, ~ээр **явах** ездить на мотоцикле
МОХОО тупой, ~ **хутга** тупой нож, ~ **өнгөг** тупой угол, ~ **ухаан**
 тупой ум, ~ **тархитай** тупоголовый
МОХООДОХ быть слишком тупым, оказываться менее острым
МОХООХ *побуд.* от **мохох**, тупить, притуплять, **зоригийг** ~
 обескураживать, **хүчийг** ~ обессилить, **хутга** ~ тупить нож
МОХОХ тупиться, тупеть, сделаться тупым, обессилить, **зориг** ~
 не осмеливаться, падать духом
МОХОШГҮЙ несгибаемый, непреклонный, ~ **зориг** непреклон-
 ная воля
МӨГӨӨРС хрящ, **хамрын** ~ носовой хрящ, **хоолойн** ~ хрящи
 гортани, ~н **хоолой** дыхательное горло, трахея, ~ **заламгайт**
зоол. ложнодождевые, ~н **гуурсы багтраа** астма бронхи-
 альная, ~н **хоолойн цорын үрвэсэл** бронхит
МӨГӨӨРСТ хрящевидный, хрящевой
МӨД скоро, в скором времени, сейчас, **тэр** ~ **ирээ** он скоро при-
 дет

МӨДӨД в близком будущем, скоро, **бид дахнад** ~ **ирж чадахгүй**
 мы не сможем ещё приехать в близком будущем
МӨДХӨН скоро, в скором времени, ~ **цас орно** скоро пойдёт
 снег, ~ **өвөл болно** скоро наступит зима
МӨЛГӨР 1. гладкий, ~ **чулуу** гладкий камень, ~ **гадаргуу** глад-
 кая поверхность
МӨЛГӨР 2. тупой, неотточенный, неострый, ~ **хутга** неотточён-
 ный нож
МӨЛГӨРДҮҮ 1) несколько гладкий, гладковатый, 2) туповатый,
 несколько тупой, немного тупой
МӨЛЖИГДӨГЧ эксплуатируемый, ~ **анги** эксплуатируемый
 класс
МӨЛЖИГДӨХ эксплуатироваться, быть эксплуатируемым
МӨЛЖИГЧ эксплуататор, эксплуататорский, ~ **анги** эксплуата-
 торский класс
МӨЛЖИМГИЙ алчный, жадный, способный к эксплуатации,
 эксплуататорский
МӨЛЖИМХИЙ алчный, жадный, способный к эксплуатации,
 эксплуататорский
МӨЛЖИХ 1. эксплуатировать, **дарлан** ~ угнетать, эксплуатиро-
 вать, **бусдыг** ~ эксплуатировать других
МӨЛЖИХ 2. обглаживать, обгрызать, **яс** ~ обглодать кость
МӨЛЖЛӨГ эксплуатация, ~ **нийг устгах** ликвидировать эксплуа-
 тацию, **дарлал** ~ *парн.* эксплуатация, иго
МӨЛЖҮҮРТЭЙ с кое-какими остатками на кости, ~ **яс** кость,
 которую ещё можно обглаживать
МӨЛИЙЛГӨХ делать гладким, полнрвать, обтачивать, шлифо-
 вать
МӨЛТ: **хальт** ~ кое-как, второпях, вскользь, поверхностно,
оросоор хальт ~ **ярих** говорить по-русски кое-как
МӨЛТӨС чуть-чуть, **ам** ~ **дайралдах** еле успеть встретить
МӨЛХӨГЧ 1) ползающий, ползучий, пресмыкающееся,
 2) ползун, ~ **ургамал** ползучие растения
МӨЛХӨӨ ползучий, ползающий, ~**гөөр явах** идти ползком,
 ползти по-пластунски, табуированное название волка
МӨЛХӨХ ползать, ползти, **газар** ~ ползать по земле, ~ж **гарах**
 выползти, ~ж **очих** ползком приблизиться
МӨЛЧГӨР: ~ **загас** гладкоголовка, ~ **май** сельдь-круглобрюшка
МӨН 1) тот же, такой же, 2) да, правильно, действительно, ~ **тэнд**
 там же, ~ **тэгэхэд**, ~ **тэр үед** тогда же, в то же время, ~ **өдөр**
 в тот же день, ~ **адил**, ~ **тэр янзаар** так же, такой же, таким же
 образом, ~ **үү**, **биш үү!** правильно ли нет? **энэ** ~ **үү?** это? это
 правильно? **энэ** ~ да это правильно/верно, **энэ миний ном** ~
байна это моя книга, это как раз моя книга, ~ **чанар** сущность
МӨНГӨ (н) 1) серебро, серебряный, 2) деньги, денежный,
 3) мунгу (денежная единица в Монголии, равная 0.01 тугрика),
 ~н **аяга** серебряная чашка, ~н **эдлэл** серебряные изделия, ~н
зоос серебряная монета, ~н **ус ртуть**, **чамд** ~ **бий юу?** у тебя
 есть деньги? ~н **тэмдэгт** банкнота; ~н **тусламж/шагнал** денеж-
 ная помощь/премия ~н **орлого** денежный доход, ~н **ий нэгж** де-
 нежная единица, ~н **ий эргэлт** денежное обращение, ~н **ий ханш**
 курс валюты, ~н **ий нярав** кассир, ~н **ий торгуул** денежный
 штраф, **цаасаи** ~ бумажные деньги
МӨЛИЙХ становиться гладким, обтаченные золотом и серебром,
 ~ **зээлийн** бодлого денежно-кредитная политика, ~н **ий гэрээ** ва-
 лютное соглашение, ~н **ий бөөгнөрөл** денежная масса, **задгай** ~
 разменные деньги, ~ **хүүлэгч** ростовщик, ~ **хүүлэлт** ростовщи-
 чество, ~н **өөр тавьсан** дэчин задаток наличными, **бэлэн** ~ на-
 личные деньги, **задгай/бутархай** ~ мелкие деньги, разменные
 деньги, ~ **шилжүүлэх** денежный перевод, ~ **задлах** разменять
 деньги, размен денег, ~нд **үрэлгэн** (хүн) расточительный, арван
 ~ десять мунгу, ~н **ус ртуть**, ~н **загас** *зоол.* серебрянковые, ~н

хараацай рыба-ласточка, ~н цахлай чайка серебряная, ~ юмуу цаг хугацаа «Хүмүүс мөнгө хийхийн тулд цаг хугацаагаа зардаг, гэтэл цаг хугацааг хийхийн тулд мөнгө зарвал зохилтой билээ» *Арне Хирдман* «Люди тратят время на то, чтобы сделать деньги, тогда как им надо тратить деньги на то, чтобы делать время» *Арне Хирдман*. Чи хүнийг баян болгоё гэж бодсон бол ~ий нь арвижуулах хэрэгтэй, хүслий нь багасгах хэрэгтэй. *Эпикур*. Если ты хочешь кого-то сделать богатым, нужно не прибавлять ему денег, а убавлять его желания. *Эпикур*.

МӨНГӨЛӨГ серебристый, ~ сортой үнэг серебристая лиса

МӨНГӨЛӨХ серебрить, покрывать серебром

МӨНГӨЖИХ копить деньги, зарабатывать деньги, разбогатеть

МӨНГӨТЭЙ 1) денежный, имеющий деньги, 2) богатый, зажиточный

МӨНДӨЛ детёныш тарбагана

МӨНДӨР град, ~ орж байна град идет, ~т цохиулах попасть под град, тарна ~т цохиулав урожае пострадал от града

МӨНӨӨ сейчас, в настоящее время

МӨНХ 1) вечный, вековечный, бессмертный, 2) вечно, навеки, ~ цэвдэг вечная мерзлота, ~ найрамдал вечная дружба, ~ цас вечный снег, ~ ногоо ургамал вечнозелённые растения, ~ бусыг зүүлэх, ~д нойрсох заснуть вечным сном, сойти в могилу, скончаться, ~ дурсах вечно хранит в памяти

МӨНХЖИХ становиться вечным, увековечиваться, сохранять навеки

МӨНХЖҮҮЛЭХ побуд. от мөнхжих, увековечивать, делать вечным, закреплять навечно, дурсгалыг ~ увековечивать память

МӨНХЛӨХ увековечивать, делать вечным, закреплять навечно

МӨНХРӨХ становиться вечным, увековечиваться, сохранять навеки

МӨӨГ гриб, грибной, цагаан ~ белый гриб, хатаасан ~ сушеные грибы, иддэг ~ съедобные грибы, иддэггүй ~ несъедобные грибы, ~ний шөл грибной суп, ~тэй газар грибное место, ~ түүх собирать грибы, ~нд явах ходить за грибами

МӨӨМ грудь, молочные железы, хүүхдэд ~ хөхүүлэх/өгөх кормить ребёнка грудью

МӨӨГӨНЦӨР грибок, грибки

МӨӨРӨЛДӨӨН мычанье коров и телят

МӨӨРӨЛДӨХ *взаим.* от мөөрөх, мычать (о многих)

МӨӨРӨХ мычать

МӨР 1. 1) след, путь, ул ~ следы, ~өө гаргах (во время празднования Нового года по лунному календарю совершить обряд первых шагов), ~ хөөх, ~өөр нь явах иди по горячим следам, ~өө баллах заматать следы, ~өө үлдээх оставлять следы, ~ алдах потерять след

МӨР 2. строка, шинэ ~өөс эхлэх начинать с новой строки, догол/улаан ~ красная строка, ~ алгасах пропустить строку, нэгэн ~ болгох унифицировать, делать унифицированным, ~өөрөө явах а) иди своей дорогой, б) никому не причинять вреда, не делать плохого кому-нибудь

МӨР(ен) 3. плечо, ~ зэрэгцэн ажиллах работать плечом к плечу, ~өө хавчих пожимать плечами, ~ зэрэгцэх быть равным, ~н дээр алгадах хлопать по плечу, ~ бүтэи одет и обут, ~ хөлтөн брахиоподы, плеченюгие

МӨР 4. спинка, тупая часть чего-либо (напр. ножа), хутганы ~ спинка ножа

МӨРГӨЛ молитва; богослужение

МӨРГӨЛДӨӨН 1) столкновение, конфликт, конфронтация; 2) бодание; зэвсэгт ~ вооружённое столкновение; ~нд хүрэх приходить в столкновение; хилийн ~ пограничный конфликт

МӨРГӨЛДӨХ 1) сталкиваться, столкнуться, конфликтовать; 2) бодаться; хоёр машин ~жээ два автомобиля столкнулись; бух ~ие быки бодаются; хаалган дээр ~в мы столкнулись в дверях

МӨРГӨМГИЙ любящий бодаться; бодливый; ~ үнээ бодливая корова

МӨРГӨМХИЙ см. мөргөмтгий

МӨРГӨХ 1. бодать; бодаться; энэ үнээ мөргөдөг эта корова бодлива

МӨРГӨХ 2. молиться; низко кланяться

МӨРГӨХ 3. 1) удариться о что-либо; стукаться; 2) не застать кого-либо дома; толгойгоороо хаалга ~ удариться головой о дверь; завь хад ~жээ лодка ударила о скалу

МӨРГӨХ 4.: гоц ~ получить добавочное очко в борьбе

МӨРДЛӨГ 1) руководство, инструкция; 2) следствие; расследование; 3) преследование; ~ заавар өгөх давать указания; ~ болгох принять к руководству, сделать инструкцией; шүүхийн ~ судебное следствие; ~ мөшгөлт преследование; ~ мөшгөлт үүсгэх возбуждать судебное преследование

МӨРДӨГДӨХ *страд.* от мөрдөх 1) быть преследуемым; подвергаться следственному разбору; подозреваться; 2) служить руководством для чего-либо; быть придерживаемым; быть руководимым

МӨРДӨМЖ кодекс

МӨРДӨХ 1. 1) выслеживать, преследовать, идти по следам; 2) вести следствие; бусдыг ~, алхаж гишгэхийг ~ следовать за кем-либо по пятам

МӨРДӨХ 2. придерживаться чего-либо; дүрэм ~ придерживаться правила; программыг ~ придерживаться программы; тогтоосон журмыг ~ придерживаться установленного порядка; хэрэг ~ производить следствие дела, расследовать дело; хэрэг ~ж дуусгах закончить следствие по делу; ~н байцаах вести следствие; ~н байцаах байгууллага органы следствия; ~н байцаагч следователь

МӨРИЙ ставка, заклад, пари; ~ тавих биться об заклад, держать пари, ийти на пари; ~ авах выиграть пари, выиграть заклад; ~ алдах проиграть пари; ~тэй тоглоом азартная игра

МӨРИЙЦӨХ держать пари, заключить пари

МӨРӨВЧ подтяжка, наплечный ремень; лямка; португеза бууны ~ ружейный ремень

МӨРӨН река, шар ~ река Хуанхэ

МӨРӨӨДӨГЧ мечтатель; фантазёр, хоосон/хий ~ фантазёр

МӨРӨӨДӨЛ мечта, мечтанье; страстное желание, сильная тоска; жажда; бидний хүсэл ~ биелэв наша мечта сбылась

МӨРӨӨДӨХ мечтать, жаждать, тосковать; эх орноо санан ~ тосковать по родине; ирээдүйгээ ~ мечтать о своем будущем

МӨРТЛӨӨ хотя; а; несмотря на то что; к тому же, при этом; чи өөрөө чадахгүй ~ бусдад битгий саад хий сам ты не умеешь, однако не мешай другим; надад энэ тухай хэлээгүй ~ чи юу гээд байгаа юм бэ? что же ты хочешь от меня, ты же ведь ничего не говорил об этом; тэд хийнэ гэж ярьдаг ~ юу ч хийдэггүй хотя они говорят, что будут делать, а на самом деле ничего не делают

МӨРЧ следопыт

МӨС (ен) 1. 1) лёд, льдина; 2) ледяной; ~ хагалагч ледокол; ~н гулгуур каток; ~н уул айсберг; ~ болох превращаться в лёд; ~өөр хучигдах покрываться льдом; ~ судлал гляциология; ~ний түгжрэл ледяной затор; ~ үүсэх ледообразование

МӨС 2.: хүний ~ совесть, качество человека; ~өөр муу хүн, ~ муутай/ ~гүй амьтан бессовестный человек, нечестный человек; негодяй

МӨС 3.: сумны ~ место закрепления перьев на стреле

МӨСДӨХ оледеневать
МӨСТЛӨГ оледенение
МӨСТӨЛТ оледенение; гололёд, замерзание
МӨСТӨХ оледенеть; покрываться льдом; замерзать; гол ~ в река покрывалась льдом
МӨХӨЛ гибель, катастрофа; конец
МӨХӨӨХ *лобуд. от мөхөх*, привести к гибели; доводить до катастрофы; уничтожать, истреблять
МӨХӨС слабый, слабосильный; чадал ~ бессильный, слабосильный
МӨХӨСДӨХ становится слишком слабосильным; оказываться слабым
МӨХӨСТӨХ быть слабым, стать слабосильным
МӨХӨСХӨН слабоватый, слабее; несколько слабосильный
МӨХӨЛ вымирание
МӨХӨХ гибнуть, погибать, подвергаться ликвидации, потерпеть катастрофу, уничтожаться, вымирать, ~ *сөнөх парн.* погибать уничтожаться
МӨЧ 1. *анат.* конечность, *дөрвөн* ~ четыре конечности, *хойт урд* ~ передние и задние конечности, ~ *өөгөө өгөхгүй* не давать себя в обиду
МӨЧ 2. четверть часа, пятнадцать минут
МӨЧИГ: ~ *тачиг* езда, елс; ~ *тачиг амь зуух* елс сводить концы с концами, жить в нужде
МӨЧИД 1) поверхностный, неглубокий, несознательный, 2) поверхностно, неглубоко, недостаточно, неполностью, недо- 3) с краю, ближе к краю, ~ *бодол ухван* недомыслие, поверхностный ум, *ухвар* ~ *хүн* несознательный человек, ~ *барих* держать за самый конец
МӨЧИДХӨН 1) поверхностный, неглубокий, несознательный, 2) поверхностно, неглубоко, недостаточно, неполностью, недо- 3) с краю, ближе к краю
МӨЧИР 1) ветка, сук, 2) отрасль, *хуурай* ~ сухие ветки, *хусны* ~ ветка березы
МӨЧЛӨГ цикл, период, ~ *шүлэг* цикл стихотворений, ~ лекц цикл лекций, *түүхийн* ~ исторический цикл
МӨЧЛӨГ муз. период
МӨЧӨӨ: ~ *гөө өгөхгүй* не сдаваться в борьбе, не уступать кому-либо, не потеряться, *тэр хэнд ч* ~ *гөө алдахгүй* он никогда никому ни в чём не уступит
МӨЧӨӨРХӨХ стараться никому ни в чём не уступать, соперничать, противиться, *чи миний өөдөөс* ~ *хэрэггүй* тебе не стоит соперничать со мной
МӨШГӨГДӨХ *страд. от мөшгөх*, преследоваться, быть преследуемым, подвергаться репрессии
МӨШГӨЛӨГ следствие, расследование
МӨШГӨХ 1. идти по следу, следить, выслеживать, преследовать, расследовать, *хулгайчийг* ~ преследовать воров, *дайсны мөрөөр* ~ преследовать врага, *хэрэг* ~ расследовать дело
МӨШГӨХ 2. оторачивать одежду, обшивать оторочкой
МӨШГӨХҮЙ исследование, к вопросу о ...
МӨХЛӨГ зерно, гранула, ~ судлал гранулометрия
МУГУЙД упрямый, неуступчивый, грубый, неучтливый, ~ *хүн* упрямый грубый человек
МУГУЙДАЛТ клевета, клеветническое обвинение
МУГУЙДАХ упрямять, упрямится, проявлять, упрямоть, вести себя упрямо и грубо, ~ *ни зүгтэх* упрямо держаться своего желания, грубо настаивать на своем, упрямо стоять на своем
МУГЖГАР куцый, комолый, безрогий
МУЖ область, провинция, ~ улс штат, ~ *ийн төв* областной центр
МУЖААН столяр, плотник, ~ *ы газар* столярная мастерская, ~ *ы багаж* столярные инструменты

МУЖЛАХ делить на области, разбивать на районы, *нутаг дэвсгэрийг* ~ разбивать территорию на определенные области/районы
МУЖИХ 1. упрямять, строптивиться
МУЖИХ 2. борцовский приём — бросок телом
МУЗЕЙ музей, музейный, *улсын төв* ~ государственный центральный музей, *дүрслэх урлагийн* ~ музей изобразительного искусства, *орон нутгийг судлах* ~ краеведческий музей, ~ *ни үзмэр* музейные экспонаты, ~ *үзэх* посещать музей
МУЙХАР 1) глупый, 2) сильный, решительный, ~ *хүч* могучая сила, ~ *зан а)* решительный характер, б) упрямый характер
МУЙХАРДАХ делать силой, вести себя глупо, грубо
МУЙХАРЛАХ вести себя глупо, хотеть добиваться чего-либо силой
МУЛГУУ неразумный, глупый, бестолковый, несообразительный, ~ *тэнэг амьтан* круглый дурак, глупое существо
МУЛГУУДАХ оказываться дураком, быть глупым, быть бестолковым, вести себя глупо
МУЛЗЛАХ 1) ошпаривать, обваривать (о мясе), 2) *разг.* раздевать, грабить
МУЛЗРАХ ошпариваться, обвариваться (о мясе)
МУЛГ *частица усиления при глаголах:* ~ *цохих* выбить, ~ *татах* вырвать, выдернуть
МУЛТЛАХ 1. 1) снимать, выдёргивать, 2) вывихнуть (сустав), *хаалганы түгжээ* ~ снять дверную задвижку, выдёрнуть засов двери, *морины хазвар* ~ снять узду с коня, *хөлөөс цанаа* ~ снять с ног лыжи
МУЛТЛАХ 2. избегать, прятаться, избавлять
МУЛТРАХ вырваться, выдёргиваться, высвободиться, выпадать, выскальзывать, *аяга гараас* ~ *ч* *унаад хагарав* стакан вырвался из рук и разбился, ~ *ч* *унах* выпадать, *товч* ~ расстегнуться (о пуговнице), *үе* ~ *а)* вывихнуться (о суставе), б) быть старше на двенадцать лет и больше
МУНА золотушка, кувалда, балда-палица, ~ *загас* молот-рыба
МУНАГ сладострастный
МУНАДАХ бить кувалдой/колотушкой
МУНАХ дряхлеть, страдать старческим маразмом
МУНГИНАА рассеянный человек
МУНГИНАХ быть рассеянным, оказываться медлительным, путаться, быть нерасторопным
МУНГИНУУ рассеянный человек
МУНДАГ могучий, мощный, грандиозный, огромный, ~ *том* огромного размера, большущий
МУНДАГДАХ действовать силой, воспользоваться своим превосходством, злоупотреблять положением
МУНДАГЛАХ действовать силой, воспользоваться своим превосходством, злоупотреблять положением
МУЛГУУ неразумный, глупый, бестолковый, несообразительный, ~ *тэнэг амьтан* круглый дурак, глупое
МУНДАЛГҮЙ много, достаточно, довольно много
МУНДАХГҮЙ много, довольно много, достаточно, обильно, ~ *их унших* довольно много читать
МУНХАГ неразумный, невежественный, глупый, *бүдүүлэг* ~ *байдал*, *харанхуй* ~ *явдал* грубое невежество, ~ *хүн* глупец, невежда, ~ *жараа* пескарь губач
МУНХАГДАХ становиться глупым, оказываться неразумным
МУНХАГЛАХ вести себя неразумно глупо, быть невежественным, поступать невежественно
МУНХРАЛ слабоумие, одурение, идиотизм, *насны* ~ слабоумие по старости
МУНХРАХ 1) становиться слабоумным, страдать слабоумием, 2) заблуждаться, одурманиваться

МУНХРУУЛАГЧ одурманиваающий, вводящий в заблуждение
МУНХРУУЛАХ побуд. от мунхрах, затемнять сознание, туманить сознание, одурманивать, одурачивать, вводить в заблуждение, **чи битгий ~вад бай** ты не одурачивай

МУНХРУУЛГА одурачивание, одурманивание, затемнение сознания, **мунхруулгад автах** вводиться в заблуждение

МУРИА: ~нд **явах** отдаваться за похлёбку

МУРИЙ кривой, искривлённый, ~ **сүүлт загас** малая кривошовстка

МУРУЙ 1. 1) кривой, непрямолинейный, сегментация, **зах зээлийн** ~ сегментация рынка, 2) криво, непрямолинейно, ~ **шугам** кривая линия, кривая, ~ **зам** кривой путь, ~ **суруй бичих** писать криво

МУРУЙ 2.: **арай** ~ кое-как, еле-еле

МУРУЙХ кривиться, становиться кривым, уклоняться в сторону, **зам** ~ удалиться от дороги в сторону, **ам** ~ спорить, спориться

МУТАР *высок* рука, длань, ~ **тавих** ставить подпись

МУТАРЛАХ *высок* писать, рисовать, благославлять

МУУ 1) плохой, дурной, слабый, больной, 2) плохо, дурно, слабо,

3) бедный, жалкий, ~ **зан** дурное поведение, ~ **хүн** плохой человек ~ **хэрэг**, ~ **үйл** дурной поступок, ~ **мэдээ** дурные, плохие вести, ~ **ёр** плохое предзнаменование, дурной признак, ~ **жиншээ хортой**, ~ **гийн гай** ололд дурной пример заразительн, **урам** ~ **байх**, **сэтгэл санаагаар** ~ **байх** быть в плохом настроении, **өвчтөн тун** ~ **байна** больной очень плох, **түүнд чинь** ~ **юм юу байгаа юм бэ?** что тут плохого? **оросоор** ~ **ярих** плохо говорить по-русски, **бие** ~ **тай** больной, бессердечный, со слабым здоровьем, **хүн** ~ **тай** бессовестный, безсердечный, ~ **ах минь** бедный мой брат, ~ **сайнаа биеэ отго** посл. «Не рой другому яму, сам в неё попадёшь», ~ **гий нь үзэх** мучить, истязать, ~ **муухайд нь хүрэх** обливать грязью, сквернословить

МУУДАХ ухудшаться, портиться, становиться плохим, **бие нь** ~ **в** его здоровье ухудшилось, **харилцаа** ~ **лаа** отношения ухудшились, **бүтээгдэхүүний чанар** ~ **в** качество продукции ухудшилось

МУУДУУЛАХ побуд. от муудах, ухудшать, портить, порочить, приводить в негодность, **хараагаа** ~ испортить свое зрение

МУУЖРАХ падать в обморок, потерять сознание, лишиться чувств

МУУЛАХ хулить, отзывать плохо, сплетничать, **хүн** ~ наговорить по чьему-либо адресу, говорить плохое о ком-либо, **чамайг хүмүүс хангалттай** ~ **ж байгаа учир** **чи өөрийгөө битгий муул** никогда не говори о себе плохо, за тебя это с лихвой сделают другие

МУУР кошка, ~ **ын зулзага** котёнок, ~ **аврага загас** кошачья акула

МУУСАЙН 1) плохой, недостойный, негодный, 2) всякий, разный, ~ **ном надад зөндөө байна** у меня всяких книг много, ~ **юмнууд яаж ч мэднэ шүү** эти негодия на всё способны

МУУТАХ 1) ухудшиться, становиться плохим, 2) изнашиваться, 3) ссориться

МУУТГАХ ухудшать, портить, порочить, **нэрийг** ~ дискредитировать, порочить чью-либо репутацию, **ходоодоо** ~ испортить желудок **бие** ~ расстраивать свое здоровье

МУУХАЙ 1) грязный, запачканный, некрасивый, дурной, гадкий, скверный противный, безобразный, отвратительный, 2) дурно, грязно, скверно, некрасиво, ~ **царай** грязное лицо, дурная физиономия, ~ **гар** грязные руки, ~ **үнэр** отвратительный запах, ~ **хэрэг** грязное дело, ~ **өдөр** дурная погода, ~ **ааш** дурной характер, ~ **үнэртэх** дурно пахнуть, ~ **болох** загрязняться, запачкаться **тэр маш** ~ **орилов** он очень противно закричал, ~ **харагдах** выглядеть некрасиво

МУУХАЙДАХ быть некрасивым, оказываться отвратительным, выглядеть безобразным, быть грязным

МУУХАЙДУУ довольно безобразный, грязнёвкий, довольно некрасивый

МУУХАЙРАХ становиться безобразным, стать плохим, оказываться некрасивым, ухудшаться, портиться, **дотор** ~ чувствовать неприятность в животе, **орой тийшээ тэнгэр** ~ **лаа** к вечеру погода ухудшилась

МУУХАЙ *уменьш.* от муу, плохонький, несколько плохой, довольно неважный

МУУЧЛАХ хулить, отзывать плохо, **бусдыг** ~ хулить других
МУУШААГДАХ *страд.* от муушаах, осуждаться, порицаться, быть осуждённым

МУУШИГ: ~ **тоглох** играть в карты

МУХАР 1) комольи, кушый, 2) тупой, слепой, ~ **үнээ** комолья корова, ~ **чихт** корноухий, ~ **хутга** тупой нож, ~ **гудамж** тупик, ~ **сүсэг** суеверие, **гэрийн** ~ **сахих** всё время сидеть дома, ~ **олгой** аппендикс, слепая кишка, **гар** ~ с пустыми руками, без ничего

МУХАР 2. предел, грань, **газрын** ~ край земли, **захолусть**, ~ **гудамж** тупик

МУХАРДАЛ тупик, безвыходное положение, ~ **д орох** попадать в тупик, оказываться в безвыходном положении, ~ **аас гарах** выйти из тупика

МУХАРДАХ зайти в тупик, попасть в тупик, оказываться в безвыходном положении, **арга** ~ оказаться в безвыходном положении

МУХАРЛАХ 1) притуплять, делать тупым; 2) лишать возможности, доводить до крайности; **гар** ~ оставить с пустыми руками

МУХЛАГ лавка, ларёк, киоск, фургон, **соннин** ~ газетный киоск, **тамхины** ~ табачный ларёк, **ногооны** ~ овощная лавка

МУШГИА кручёный, витой, сучёный, **Мушгиа хот** *разг.* Москва
МУШГИХ крутить, вертеть, скручивать, сучить, **сүүл** ~ быть последним, **гэдэс** ~ **резь** в животе

МУШИЙХ вести себя высокомерно, быть горделивым, быть упрямым

МУШИЛЗАХ слегка усмехнуться, корчить гримасу

МЭГДҮҮ торопливый, суетливый, поспешный, растеряный, панический

МЭГДҮҮЛЭХ побуд. от мэгдэх, встревожить, переполошить, торопить, внести сумятицу

МЭГДҮҮХЭН *уменьш.* от мэгдүү, довольно торопливый, несколько поспешный

МЭГДЭЛ поспешность, торопливость, переполох, смятение, сумятица

МЭГДЭХ переполошиться, опешить, растеряться, прийти в смятение

МЭГЗЭМ молитва

МЭДЛЭГ знание, эрдэм ~, ~ **боловсрол** образование, знание, **өнгөц** ~ поверхностное знание, **гүн бат** ~ **олгох** дать глубокое знание, ~ **олж явах** приобрести знание, ~ **тэй хүн** человек с большой эрудицией, образованный/знающий человек, человек с кругозором

МЭДРЭЛ нервная система, чувство, сознание, ~ **ийн төв** нервный центр, **дээд** ~ **ийн үйл ажиллагаа** высшая нервная деятельность, ~ **ийн өвчин** нервное заболевание, ~ **ийн ядаргаа** неврастения, ~ **муудах** нервное расстройство, ~ **алдах** терять сознание, ~ **орох** приходиться в сознание

МЭДРЭМЖ чувствительность, **багажны** ~ чувствительность приборов

МЭДРЭМТГИЙ чувствительный, восприимчивый, ~ **чанар** чувствительный характер, чувствительность

МЭДРЭМХИЙ чувствительный, восприимчивый

МЭДРЭХ ощущать, чувствовать, ~ **эрхтэн** орган чувства, **буруугаа** ~ чувствовать свою вину, **өлссөнөө** ~ чувствовать голод

МЭДРЭХГҮЙ чувство, ощущение, **таван** ~ пять органов чувств, **харааны** ~ зрительное ощущение

МЭДҮҮЛЭГ показание, заявка, заявление, ~ **өгөх** дать показания

МЭДҮҮЛЭХ сообщать, информировать, ставить в известность, докладывать, давать показания, **толгой** ~ не быть самостоятельным, быть зависимым, **гомдол** ~ жаловаться, подать жалобу

МЭДЭГДЭЛ заявление,

МЭДЭГДЭМ 1) заметный, явный, ощутимый, значительный, 2) заметно, явно, ощутимо, значительно, ~ **яхиц** заметный прогресс, значительное продвижение, ~ **амжилт** заметный/явный успех, ~ **өөрчлөгдөх** явно изменяться

МЭДЭГДЭХ 1) становится известным, сообщать, извещать, информировать, ставить в известность, 2) заявлять, 3) ощущаться, чувствоваться, **энэ тухай нийтэд** ~ об этом сообщать всем, всех поставить в известность об этом, **хурал хаасныг** ~ сообщить о закрытии собрания, **албан ёсоор** ~ официально заявлять, официально сообщить

МЭДЭГДЭХҮҮН понятие, представление, понимание, **анхны** ~ элементарное понятие, минимум понятия, **энэ талаар надад өчүүхэн ч/ямар ч** ~ алга я не имею ни малейшего/никакого понятия об этом

МЭДЭГДЭХҮЙЦ 1) значительный, заметный, явный, 2) значительно, заметно, явно, ~ **сайхрах** значительно улучшаться

МЭДЭЛ ведение, аласть, компетенция, распоряжение; **энэ миний ~ийнх биш** это не в моей компетенции, ~д **байх** быть в ведении, подчиняться, ~дээ **оруулах** покорять взятъ под свою власть, ~ээс **гарах** выйти из повиновения, не покоряться

МЭДЭЛТЭЙ имеющий власть, полиомочный, ~ **хүн** властный человек, **влиятельный/компетентный** человек

МЭДЭМГИЙ выдающий себя за знающего, всеведущий, считающий себя знающим, **всезнайка**

МЭДЭМГИЙРХЭХ кичиться знанием, мнить себя знатоком, считать себя всезнающим, хвастаться знанием

МЭДЭМХИЙ выдающий себя за знающего, всеведущий, считающий себя знающим, **всезнайка**

МЭДЭМХИЙРХЭХ быть всезнайкой, выдавать себя за знатока

МЭДЭХ знать, узнавать о чём-либо, понимать, ведать, управлять, **тэр ~ийг хүсэхгүй байна** он знает не хочет, **гадаад хэл** ~ знать иностранный язык, **урьдчилан** ~ предвидеть, заранее знать, **буруугаа** ~ знать свою вину, **өвдөхийг үл** ~ не чувствовать боли, **ядрахыг үл** ~ не знать усталости, быть неугомимым, **хэрээ** ~ знать свою меру, **бидний** ~ж **байгаагаар** как мы знаем, **толгой** ~ быть самостоятельным, **мэнд** ~ осведомляться о здоровье, передавать привет, **бичиг үл** ~ **явдал** неграмотность, **би ~гүй** я не знаю

МЭДЭЭ 1. новости, сообщение, известие, информация, сведения, данные, **сүүлийн үеийн** ~ последние новости известия, **цахилгаан** ~ний **агентлаг** телеграфное агентство, **албан** ~ официальное сообщение, **хэвлэлийн** ~гээр по сообщениям печати, ~ **сэлт** данные, ~ **дамжуулах** передавать информацию, ~ **хүлээж авах** получить информацию, ~ний **эх сурвалж** источник информации, **цаг уурын** ~ сводка погоды

МЭДЭЭ 2. сознание, чувстао, ~ **алдах** терять сознание, ~ **орох** приходит в сознание, ~ **алдуулах** анестезия

МЭДЭЭЖ то, что общеизвестно, ~ийн **хэрэг** общеизвестный факт, ясное дело

МЭДЭЭЛЭГЧ 1) информатор, информант, 2) доносчик

МЭДЭЭЛЭЛ 1) сообщение, информация, 2) донесение, ~ийн **хэрэгсэл** средства информации, ~ийн **агентлаг** информационное агентство

МЭДЭЭЛЭХ 1) сообщать, информировать, 3) информационный, **олон нийтэд** ~ информировать общественность, сообщать общественности, ~ **товчоо** информационное бюро

МЭДЭЭТЭЙ 1) осторожно, 2) в сознании, **чи наадахтайгаа** ~ **байгаарай** ты будь осторожен с ним, ~ **байх хэрэгтэй** надо быть осторожным

МЭДЭЭЧ информатор, осведомитель

МЭЛ: ~ **гайхах** совсем растеряться, утратить хладнокровие, сильно удивиться, ~ **гайхаж**, **цэл хөхрөх** столбинеть от изумления, разинуть рот **биеийн эрүүл** ~ состояние здоровья, ~ **амар байна уу?** как ваше самочувствие? ~ **хүргэх** передать привет, **тэд эсэн** ~ **иржээ** они прнбыли благополучно, ~ **гарах/өнгөрөх**, **пройти** благополучно, окончиться благополучно, **баярын** ~ **дэвшүүлэх/хүргэе** поздравляю с праздником

МЭЛГЭР 1) обширный, ровный, 2) гладкий, леснящийся, ~ **хөндий** обширная долина, ~ **тал** широкая степь

МЭЛЗИЙХ становится лысым, лысеть

МЭЛЭЭН с широким лбом, лысый

МЭЛЭЭХ отпираться, отказываться, не признавать, **үгээ** ~ отказываться от своих слов, **тэр хэлсэнээ** ~в он отказался ото всего что говорил

МЭЛЭЭЭ 1) отрицание, отказ, 2) заклад, **нарн**. ~ **тавнх** держать пари

МЭЛИЙХ простираться, быть обширным, быть гладким/ровным, ~сэн **сайхан тасалгаа** светлая обширная комната, ~сэн **их** уе обширное водное пространство

МЭЛМИЙ очи, глаза

МЭЛМЭЛЭЭХ 1) навёртываться, блестеть (о слезах), 2) переполняться жидкостью, ~н **уйлах** наполняться слезами

МЭЛРЭГ жасмн

МЭЛТИЙЛГЭХ *побуд. от мэлтнийх*, переполнять, наполнять жидкостью

МЭЛТИЙХ быть наполненным до краёв, переполняться жидкостью

МЭЛТЭГНЭХ 1) переполняться, наполняться жидкостью, 2) навёртываться (о слезах)

МЭЛТЭЛЭЭХ 1) переполняться, наполняться жидкостью, 2) навёртываться (о слезах)

МЭЛХИЙ лягушка, **яст** ~ черепаха, ~н **зам астр.** тропик Рака, ~н **орд астр.** созвездие Рака, ~н **шаахайндар** инфузориопалины

МЭЛЦИЙМ голый, плоский (о местности)

МЭНГЭ родинка, родимое пятно, ~ **нь голлох** быть несчастным, быть невезучим, терпеть неудачу во всем

МЭНГЭР катар лёгких, хронический бронхит

МЭНД 1) здоровье, благополучие, 2) прнвет, 3) благополучно, счастливо

МЭНДЛЭХ 1. здороваться, **хоорондоо** ~ приветствовать друг друга, здороваться друг с другом

МЭНДЛЭХ 2. 1) рождаться, 2) рождение, ~сэн **өдөр** день рождения

МЭНДЧИЛГЭЭ приветствие, поздравление, ~ **явуулах/млгээх** послать приветствие, **нөхөр ёсны** ~ дружеские поздравления, **чин сэтгэлийн** ~ сердечное приветствие

МЭНДЧИЛЭХ здороваться, приветствовать, **захиагаар** ~ прнветствовать в письме, ~сэн **цахилгаан** приветственная телеграмма

МЭР 1. мэр города, глава городской власти

МЭР 2.: ~ **сэр** 1) иногда, порой, изредка, 2) кое-где, местами, 3) кое-что, некоторые вещи, **иймэрхүү завшаан** ~ **сэр** тохнолодоно порой представляется подобная возможность, **бичигтэй хад** ~ **сэр** байдаг кое-где встречаются камни с надписью, **дэлгүүрээс** ~ **сэр юм авлаа** кое-что купили в магазине

МЭРГЭЧ гадалка, ворожя

МЭРГЭ гадание, предсказание, ~ **төлөг нарн.** пророчество

МЭРГЭД мудрецы, мыслители
МЭРГЭЖИЛ специальность, профессия, образование, дээд ~ высшее образование, тусгай ~ специальное образование, ~ олгох давах образование, ~ олох приобрести специальность, получить специальность, ~ сонголт выбор профессии, ~ дээшлүүлэх повышать квалификацию, ~ийн ном зохиол книга/литература по специальности, ~ийн ёс зүй профессиональная этика, ~ийн өвчин профессиональные заболевания, ~ийн гэмт хэрэгтэн профессиональный преступник
МЭРГЭЖИЛГҮЙ не имеющий специальности, тодорхой ~ ажилтан работник, не имеющий определённой специальности, работник без квалификации
МЭРГЭЖИЛГЭЙ имеющий специальность, дээд ~ с высшим образованием
МЭРГЭЖИЛТЭН специалист, тэр энэ салбарын томоохон ~ он крупный специалист в этой области, ~ дагаж ажиллах быть прикреплённым к специалисту
МЭРГЭЖИХ специализироваться, өрнөдийн уран зохиолоор ~ специализироваться по западной литературе, монгол хэлээр ~ специализироваться по монгольскому языку
МЭРГЭЖҮҮЛЭХ побуд. от мэргэжих, специализировать, оюутнуудыг ~ специализировать студентов
МЭРГЭЛЭХ гадат, предсказывать, хөзрөөр ~ на картах, ирээдүйг тааж ~ предсказывать будущее
МЭРГЭН 1) мудрый, разумный, 2) меткий, 3) метко, мудро прозорливо, ~ жолоодогч мудрый вождь, ~ шийдвэр мудрое решение, ~ үг афоризм, мудрое слово, ~ ухаан мудрость, ~ бууч снайпер, меткий стрелок, ~ арга мудрый выход, хитрый способ, ~ буудах метко стрелять
МЭРГЭШИЛ квалификация, ~ дээшлүүлэх повышать квалификацию, поднимать свою квалификацию, ~тэй болох получить квалификацию, квалифицироваться, ~ийн комисс квалификационная комиссия
МЭРГЭШИХ квалифицироваться, совершенствоваться, ~сэн ажилчин квалифицированный рабочий
МЭРИЙЛТ старательность, усердность, прилежность, старание, усердие, прилежание, аливаа ажилд ~ хэрэгтэй к любому делу надо относиться со старательностью
МЭРИЙЛТГЭЙ старательный, усердный, прилежный, ~ сурагч прилежный старательный ученик, ~ ажиллах работать с усердием
МЭРИЙМЖ прилежание, усердие, старание, ~ гаргах проявлять усердие/прилежание
МЭРИЙМТГИЙ старательный, прилежный, усердный, хичээл номдоо их ~ оюутан очень старательный к учёбе студент
МЭРИЙХ стараться, усердствовать, проявлять прилежность, стремиться байдгаараа ~ стараться изо всех сил, дэмий ~ напрасно усердствовать, стараться впустую
МЭРЭГЧ(ИИ) грызун, ~дийг устгах уничтожать грызунов
МЭРЭХ грызть, нохой яс ~ж байна собака грызёт кость
МЭС холодное оружие, ~ засал хийх оперировать, ~ засалын хутга скальпель, ~ хэрэглэх применять холодное оружие, ~ээр тоглох играть/шутить с огнем
МЭСДЭХ применять холодное оружие, рубить/колоть холодным оружием
МЭТ 1) подобный, похожий, 2) подобно, словно, как будто, гэх ~ и так далее, энэ ~ээр таким образом, төмөр ~ бат бэх крепкий, как железо, ажилд ахиц гарч буй ~ээр ярих говорить, будто сдвиги имеются в работе
МЭТГЭЛЭЭХ спорить, оспаривать, дискутировать
МЭТГЭЛЦЭЭН спор, полемика, дискуссия, словесное состязание

МЭТГЭЛЦЭХ *взаим.* от мэтгэх, спорить, полемизировать, дискутировать
МЭТГЭР изогнутый, крючкообразный, кривой
МЭТГЭХ 1. 1) шить, 2) стараться, усердствовать, үйл ~ заниматься шитьем
МЭТГЭХ 2. спорить, вести полемику, полемизировать, ~ж ~ж дийлсэнгүй спорили, спорили, но не добились своего
МЭТГЭЭ 1) старательный, усердный, 2) любящий спорить, склонный к полемике
МЭТЧИЛЭН: энэ ~ таким образом, подобным образом, подобно этому
МЭТЭЭР подобно, словно, как, нүдний цэцгий ~ хайрлах беречь, как зеницу ока, энэ/гэр ~ таким образом
МЭХ 1) хитрость, обман, надувательство, уловка, 2) приёмы борьбы, заль ~ хитрость, уловка, обман, ~д орох поддаваться обману, попадать на удочку ~ хийх делать приёмы, использовать приёмы, заль ~ гаргах придумать хитрость, прибегать к обману
МЭХИЙСХИЙХ слегка наклониться, чуть нагнуться, поклониться, делать реверанс, ~н ёслов поклонился в пояс
МЭХИЙХ кланяться, делать поклон, наклоняться, нагибаться, фраза в окончании письма: с почтением
МЭХЛЭГДЭХ *страд.* от мэхлэх, быть обманутым, обманываться, бусдад ~ быть обманутым кем-либо
МЭХЛЭХ обманывать, хитрить, вводить в заблуждение, хууран мэхлэх обманывать, надувать, залилан ~, ~н луйвардах мошенничать, чи намайг ~ж чадахгүй ты меня не обманешь, ты меня не проведешь
МЭХЛЭЭЧ обманщик
МЭХТЭЙ хитрый, лукавый, ловкий
МЭХЭЛЭЭХ часто кланяться, почтительно кланяться
МЭХЭСХИЙХ сделать реверанс, слегка поклониться
МЭЭМ грудь, молочные железы
МЭЭСТ местность, орос хэлтэй л бол ёстой «бор халзан хонь» чухал ~нд дэвшиж байсан цаг (*О. Даши-балбар*) то было время, когда любой баран, если он знает русский язык, мог рассчитывать на какой-либо пост
МЯГМАР вторник, *астр.* Марс
МЯЛААЛГА пир, угощение, обмывание, обмывка *простореч.* гэрийн ~ пир в честь установки новой юрты, пир по случаю установки новой юрты, обмывка новой юрты
МЯЛААЛГАХ побуд. от мялаах, получать подарок по случаю обивки, быть угощаемым по случаю обивки
МЯЛААХ угощать, дарить что-либо за обивку, устроить угощение по случаю обивки, угощать по случаю в честь чего-либо
МЯНГА (н) тысяча, ~ түм множество, уйма, олон ~н хүн уйма народа, тысячи людей, ~ шахам около тысячи
МЯНГАД мингаты — монгольская народность
МЯНГААД 1) около тысячи, 2) по тысяче, ~ ном около тысячи книг
МЯНДАС(ан) 1) шелковина, шелковинка, 2) сделанный из шелковины
МЯНДАСЛАГ шелковистый, ~ эд шелковистая ткань
МЯРААХ подкрадываться, подходить тихонько/незаметно
МЯРАЛЗАХ 1) приятно улыбаться, 2) течь, сверкая (о реке)
МЯТРАХ робеть, трусить, чувствовать неуверенность во что-либо, терять уверенность, ~ч болохгүй! ~сны хэрэггүй! нельзя робеть, не робейте, не трусьте!
МЯТРАШГҮЙ непоколебимый, непреклонный, ~ зориг непоколебимая воля

НААГДАХ *страд.* от *наах*, наклеиваться, быть наклееным, приклеиваться

НААГУУР по эту сторону, на этой стороне, ближе, поближе, **голын** ~ по эту сторону реки

НААГУУРДАХ 1) оказываться несколько ближе, чем нужно, быть/находиться несколько ближе, 2) думать поверхностно, поступать необдуманно, быть поверхностным, проявлять наивность

НААГУУРЛАХ поступать легкомысленно, вести себя необдуманно, проявлять недогадливость

НААГУУРХАН чуть ближе к этой стороне, несколько ближе по этой стороне

НААД 1) находящийся на этой стороне, находящийся поближе, 2) это, этот, 3) другой, остальной, ~ *тал* эта сторона, ~ *зах* нь по крайней мере, в крайнем случае, ~ *захын үнэ* красная цена, ~ *номоо үзүүлээч* покажите мне, пожалуйста, эту книгу

НААДАМ 1) торжество, празднество, фестиваль, игра, развлечение, 2) *баяр* ~ *парн.* торжество, фестиваль, *найр* ~ *парн.* банкет, пир, *эрийн гурван* ~ три вида национальных мужских спортивных состязаний, *улсын* ~ государственный национальный праздник, *киноны* ~ кинофестиваль, *сүлд модны* ~ новогодний праздник, *галын* ~ фейерверк, *тоглоом* ~ *парн.* шутки, игра, ~ *хийх* устраивать праздник, праздновать

НААДАГЧ игрок; любитель игр; **шатар** ~ игрок в шахматы

НААДАМЧИН участник наадама

НААДАХ играть, развлекаться, забавляться, **хөзөр** ~ играть в карты, **шатар** ~ играть в шахматы

НААДАХЬ 1) находящийся по эту сторону, ближайший, 2) другие, остальные, прочие, **голын** ~ *эрэг дээр* на этом берегу реки, на берегу реки по эту сторону, ~ *улс* эти люди, остальные товарищи, ~ *нь явахгүй гэсэн* другой-то сказал, что не пойдёт, ~ *ийн чинь уг* слова этого человека, ~ *чинь юу вэ?* что это такое?

НААДГАЙ 1. игрушка, *үндэсний тоглоом* ~ национальные игрушки

НААДГАЙ 2. медлительный, спокойный, *төрөлхний* ~ *хүн* спокойный от природы человек

НААЗГАЙ слишком медлительный, чересчур спокойный, беспечный, халатный, ленивый, *цалгар* ~ *байдал* расхлябанность, неорганизованность

НААЗГАЙДАХ быть слишком медлительным, медлить, волнынить

НААЗГАЙРАХ медлить, делаться слишком медлительным, быть беспечным, ~ *вал цаг их л алдана* если будешь медлить, потеряешь много времени

НААЛГАХ *побуд.* от *наах*, заставлять клеить, давать приклеивать

НААЛДАМТГАЙ клейкий, липкий, вязкий, прилипавший, ~ *чанар* клейкость, липкость

НААЛДАМХАЙ клейкий, липкий, вязкий, прилипавший ~ *зангай хүн* вязкий/липкий человек, ~ *тууз* клейкая лента, скотч

НААЛДАНГИ липкий, клейкий

НААЛДАХ 1) приклеиваться, прилипнуть, 2) прижиматься к кому-чему-нибудь, 3) не отставать от кого-либо, навязываться, *ханад* ~ прижиматься к стене, *гарт цавуу* ~ *в* клей прилип к руке, *нойтон хамуу шиг* ~ пристать как репей, как банный лист
НААЛДАЦ клейкость, спайка

НААЛДУУЛАХ *побуд.* от *наалдах*, 1) заклеивать, приклеивать, наклеивать, 2) прижимать к себе кого-либо

НААЛИНХАЙ 1. нежный, ласковый, милый, ~ *бүсгүй* ласковая, нежная девушка, милая женщина, ~ *хүүхэд* ласковый ребёнок

НААЛИНХАЙ 2. навозная мука

НААЛИНХАЙДАХ быть предупредительным, слишком ласковым, быть очень нежным

НААЛИНХАЙТАХ становиться нежным/ласковым

НААЛТ склейка, наклейка, ~ *аараа салах* расклеиться, распасться

НААМАЛ приклеенный, наклеенный, ~ *ултай гутал* обувь с приклеенной подошвой, ~ *банз* фанера

НААНА 1) по эту сторону, на этой стороне, ближе к этой стороне, 2) ранее, до *голын* ~ на этой стороне реки, *баярын* ~ до праздника, ~ *цаана там-сям*, туда-сюда, не попадая, по обеим сторонам, ~ *цаана болох* быть в замешательстве

НААНАДАА по крайней мере, во всяком случае, не меньше чем, ~ *нэг долоо хоног хүлээн* придется подождать по крайней мере неделю

НААНАДАХ оказываться ближе, оказываться по эту сторону, недолет (о пуле, стреле)

НААНАТАЙ: ~ *цаанатай парн.* с учётом того и другого, с учётом ситуации/обстоятельств, *алив юманд* ~ *цаанатай хандаж байх хэрэгтэй* ко всякому делу надо относиться с учётом обстоятельств

НААХ клеить, приклеивать, заклеивать, *марк* ~ приклеивать марку, *цонх* ~ заклеивать окно

НААХНА поближе, немного ближе, чуть ближе, на этой стороне, *мандах нарны* ~ *чиг талаар* из песни по эту сторону восходящего солнца

НААХНУУР несколько ближе, по этой стороне, ~ *яваарай* идите поближе сюда, *хөхрөгч тэнгэрийн* ~ чуть пониже синюющего неба

НААШ сюда, поближе, в эту сторону, до тех пор, пока не, ~ *цааш явах* ходить взад и вперёд, ~ *аа бол!* ~ *аа ир* поближе, иди-ка сюда, ~ *ч үгүй цааш ч үгүй* ни туда, ни сюда, оказаться между двух огней, *эртнээс* ~ с давних времен, с незапамятных времен, ~ *харах* идти на поправку

НААШГҮЙ не менее чем, *зуугаас* ~ км зам дорога никак не менее 100 км, *тав дахь өдрөөс* ~ не раньше пятницы

НААШЛАХ приближаться к чему-либо, улучшаться, поправляться

НААШЛУУЛАХ *побуд.* от *наашлах*, приближать, *шалгалт өгөх хугацааг* ~ приблизить срок сдачи экзаменов, *тэр ирэхээ* ~ *в* он приближал свой приезд

НААШТАЙ положительный, удачный, удачливый, положительный, ~ *харну өгөх* дать положительный ответ, ~ *шийдвэр* положительное решение, ~ *алхам* положительные шаги

НАБОР коробка конфет, набор

НАВСАЙЛГАХ *побуд.* от *навсайх*, 1) лохматить, растрепать, измять, рвать, делать лохматым/растрепанным, 2) *перен.* одевать длинную широкую одежду, надевать на себя одежду слишком большого размера

НАВСАЙХ 1) лохматиться, растрепаться, измяться, быть оборванным, рваться, 2) носить одежду слишком большого для себя размера, носить одежду не по размеру, ~ *глаа* архидах упиться до чёртиков

НАВСАЛЗАХ двигаться, шевелиться, развеваться (о чём-, о ком-нибудь растрепанном, лохматом и оборванном)

НАВСАГА: ~ ~ хийх/гэх двигаться, шевелиться (о чём-либо лохматом)

НАВСАГНАХ 1) болтаться (о чём-либо лохматом свисающем), дангаться с развевающимися волосами, лохмотьями и т.п. 2) быть слишком услужливым, выслуживаться

НАВСГАР 1) оборванец, оборванный, ободранный, растрепанный, лохматый, 2) в одежде не по размеру, в длинной, широкой одежде

НАВТАЙХ наклоняться, нагибаться, делаться низким

НАВТАС 1. лохмотья, лоскуты

НАВТАС 2. ~ ~ гэх/хийх дангаться, шевелиться (о ком-либо низком, приземистом)

НАВТАС 3. послед животных

НАВТАСХИЙХ внезапно наклоняться

НАВТГАР низкий, невысокий, приземистый

НАВЧ (н) лист, листья, листовая, ногоон ~ зелёные листья, ~т ой листовенный лес, ~ны дагавар прилистник, ~ны өвөр влагалише листа, ~ны цох жук-листоед, ~н тамхи сигара, листовая табак, ~ хөлтөн листоногие, ~нд барааллах *шутл.* оттаскать за уши

НАВЧГАР приплюснутый, плоский, придавленный, ~ хамар приплюснутый нос

НАВЧИЙЛГАХ *побуд.* от навчийх, делать придавленным, приплюснуть, делать плоским

НАВЧИЙХ делаться придавленным, становиться плоским, быть приплюснутым

НАВЧИТ листовенный, ~ мод листовенные деревья

НАВЧЛАХ 1) распускаться, появляться (о листьях), 2) покрываться листьями

НАВШГАР плоский, приплюснутый, придавленный, низкий

НАВШИХ жадно сосать вымя, грудь

НАГАЦ родные по матери, ~ ах дядя, брат матери, ~ эгч тётя, сестра матерн, ~ эцэг дедушка по матери, ~ эх бабушка по матери

НАД 1) *дат. п.* от би, мне, у меня, ко мне, 2) *корень некоторых косвенных надежей от би кроме родительного:* ~/д өгөөч дайте мне, ~ ном бий у меня есть книга, ~аас аваарай возьмите у меня, энэ бүхэн ~аас боллоо всё это из-за меня, ~аар мной, мною, через меня, ~тай со мной, та ~тай суух уу? вы женитесь на мне?

НАЖ: ~ могой змея очковая кобра

НАЖИГНАХ греметь, грохотать, сильно скрипеть, издавать слышный хруст

НАЗГАЙ беспечный, халатный, мешковатый

НАЗГАЙДАХ проявлять крайнюю беспечность

НАЗГАЙРАХ быть беспечным, беззаботным

НАЙГАЛЗАХ покачиваться, колыхаться, колебаться

НАЙГАЛЗУУЛАХ *побуд.* от найгалзах, качать, покачивать, колыхать, расшатывать

НАЙГАХ качаться, шататься, колыхаться, мод салхинд ~ж байв деревья качались на ветру

НАЙГУУЛАХ *побуд.* от найгах, качать, шатать, раскачивать

НАЙГҮЙ наихудший, очень плохой, ~ мал сильно истощённый скот, ~өөдгүй муухай амьтан настоящий негодяй

НАЙДАХ надеяться, полагаться, рассчитывать, доверять, верить, би танд ~ж байна я надеюсь на вас,

НАЙДВАР надежда, доверие, уверенность, упование, итгэл ~ *парн.* надежда, вера, надёжность

НАЙДВАРГҮЙ ненадёжный, ~ хүн ненадёжный человек, ~ өр безнадёжный долг

НАЙДВАРТАЙ надёжный, верный, зуун хувь ~ сто процентов надёжности, ~ хадгалалт надёжное хранение

НАЙДЛАГА надежда, упование, вера, ~ тавих питать надежды, ~ биелүүлэх оправдать надежду, ~ төрүүлэх вызывать надежду, обнадёживать

НАЙДЛАГАГҮЙ 1) ненадёжный, неблагонадёжный, 2) ненадёжно, ~ болох оказаться ненадёжным

НАЙДВАРТАЙ надёжный, заслуживающий доверия; надёжно, ~ эх сурвалж надёжный источник

НАЙЗ друг, приятель, подруга, дотнын ~ близкий друг, багын ~ друг детства, ~ бүсгүй подруга; ~тай *разг.* находиться в периоде менструации, «миний ~ ирчихсэн» у меня менструация

НАЙЗАРХАГ дружелюбный, дружеский, дружески, ~ харьцаа дружеские отношения, ~аар угтах встретить дружелюбно

НАЙЗАРХАХ относиться к кому-либо дружелюбно, вести себя дружелюбно, стараться быть другом, амикишонствовать

НАЙЗАРХУУ дружелюбный, доброжелательный, приятельный

НАЙЗЛАХ дружить, дружить, находиться в дружеских отношениях, становиться друзьями, делаться друзьями, хар багаасаа ~ дружить с детства

НАЙМ(ан) восемь, ~н зуу восемьсот, наян ~ восемьдесят восемь, ~н цагийн ажлын өдөр восьмичасовой рабочий день, ~т элгий восьмая нота, ~н гэгээн название молитвы, ~н хөлтөн головной осминог, ~н шалтгааны орд *астр.* созвездие Скульптора, их ~ Большая восьмёрка

НАЙМАА торговля, худалдаа ~/арилжаа ~ торговля, продажа, дамын ~ спекуляция, ~ хийх, ~ эргүүлэх торговать, заниматься торговлей, ~ны арга хэмжээ коммерческие мероприятия

НАЙМААЛАХ торговать, продавать

НАЙМААЧИН торговец, купец

НАЙМААЛЖ спрут, каракатица

НАЙМ ДАХЬ восьмой

НАЙМДУГААР восьмой, ~ сар август

НАЙМУУЛ в восьмером, все восемь

НАЙМХАН всего лишь восемь, только восемь

НАЙР 1. празднество, пир, веселье, ~ наадам, ~ цэнгэл *парн.* празднество, увеселение, ~ хийх устраивать пир, ~ хурим свадьба, ~ын ширээний ууц праздничный крестец

НАЙР 2. любезность, вежливость, ~ тавих проявлять любезность, хайр ~гүй беспощадно, безжалостно

НАЙРАГ композиция, яруу ~ поэзия

НАЙРАГЧ поэт

НАЙРАЛ гармония, согласованность, согласие, ~л хөгжим оркестр, хоровая музыка, ~ дуу хор, хоровое пение, ~ дууны багш хормейстер

НАЙРАМДАЛ дружба, ард түмний ах дүүгийн ~ братская дружба народов, эвдэршгүй ~ нерушимая дружба, мөнх ~ вечная дружба, ~ын гэрээ договор о дружбе

НАЙРАМДАЛТ дружественный, дружеский, ~ харилцаа дружеские отношения, ~ улс дружественные страны, ~ харилцаа тогтоох установить дружеские отношения

НАЙРАМДАХ быть в согласии, ладить, мириться, Бүгд ~ улс республика, Бүгд ~ уншуулах *разг.* заслушать приговор (от имени Республики)

НАЙРЛАГА состав, химийн ~ химический состав, эмийн ~ состав лекарства, эрдсийн ~ состав минерала

НАЙРЛАХ пировать, веселиться, устраивать пир, трапезничать

НАЙРСАГ 1) дружественный, дружеский, любезный, вежливый, дружески, любезно, вежливо, ~ дотно байдалд в теплой дружеской обстановке, ~ харилцаа дружественные отношения, ~ хөрийн харилцаа добрососедские отношения, ~ бус не любезный, не дружеский

НАЙРУУЛАГЧ составитель, режиссёр, эм ~ фармацевт, кино ~ кинорежиссёр, туслах ~ ассистент режиссёра

НАЙРУУЛАЛ очерк, очерковый, **намгарчилсан** ~ биографический очерк, ~ын **торол** очерковый жанр

НАЙРУУЛАХ 1) составлять, режиссировать, ставить, эм ~ готовить лекарство, **жүжиг** ~ режиссировать пьесу, ставить пьесу, ~н **бичих** сочинять, написать пьесу, ~н **бичих** сочинять, написать сочинение, **хор** ~ плести интригу

НАЙРУУЛГА редакция, стиль, стилистический, ~зүй стилистика, ~ын **арга** стилистический приём, ~ **зүйч** стилист, ~ын **шинжтэй өөрчлөлт** изменение редакционного характера

НАЙТААЛГА разг. устар. чиханье, чих

НАЙТААЛГАХ побуд. от **найтаах**, вызывать чиханье, **хамрын тамхи** ~даг **нхотательный табак** вызывает чиханье

НАЙТААХ чихать, **хамрын шуухнаа хүрч** ~ чихать при иасморке

НАЛ: ~ эрдэнэ **красный яхонт** (рубин)

НАЛАЙХ спокойно располагаться, быть спокойным, удобно садиться

НАЛАМГАР широченный, просторный, не жмуший, ~ **ханцуй** широченные рукава, ~ **цув** просторный плащ

НАЛАРХАЙ отлогий, иаклонный

НАЛАХ прислоняться, опираться, **гэдрэг** ~ж суух откидываться на сиденье, мод ~ прислоняться к дереву

НАЛГАР 1) спокойный, уравновешенный, 2) медлительный, неповоротливый, 3) тихий, мягкий, тёплый, 4) открытый, просторный, ~ **хүн** спокойный человек, ~ **өдөр** тихий тёплый день, ~ **газар** просторная местность

НАЛМАЙХ широко расстилаться

НАЛУУ иаклон, отлогий, иаклонный, покатый, пологий, ~ **газар** отлогая/пологая местность, ~ **гадаргуу** пологость, отлогость, пологая поверхность

НАЛУУДАХ быть слишком пологим, чрезмерно отлогим

НАЛУУЛАХ побуд. от **налах**, прислонять к чему-либо, наклонять, **шатыг хананд** ~ прислонять лестницу к стене

НАЛЧГАР приземистый, низенький, осевший; приплюснутый, ~ **хамар** приплюснутый нос, ~ **сацдал** низенький стул

НАЛЧИЙЛГАХ побуд. от **налчийх**, делать низеньким, приплюснуть, **хадаасны тааг** алхаар ~ приплюснуть шляпку гвоздя молотком

НАЛЧИЙХ быть приземистым, становиться низеньким, оседать, сплюшиваться

НАЛЬХРАХ подпортиться (о мясе)

НАМ 1. партия, партийный, **Монгол Ардын Хувьсгалт** ~ Монгольская Народно-революционная партия, **Монголын Үндэсний Ардчилсан** ~ Монгольская Национальная демократическая партия, ~ын **хороо** партийный комитет, ~ын **сургууль** партийная школа, ~ын **идэвхтэн** партийный актив, ~ын **гишүүн** члени партии, **партиец** ~ын **ажилтан** партийный работник, ~ын **батлах** партийный билет, ~ын **татвар** партийные взносы, ~ын **даалгавар** партийное поручение, ~ын **хурал** партийное собрание, ~ын **их хурал** съезд партии, ~ын **бага хурал** партийная конференция, ~ын **бүгд хурал** пленум партии, ~ын **үүр** партийная ячейка, ~ын **удирдлага** партийное руководство, ~ын **сахмлга бат** партийная дисциплина, ~ын **бодлого** политика партии, ~д **элсэх/орох** вступить в партию, ~аас **хөөх** исключить из партии, ~ **бус** беспартийный, непартийный

НАМ 2. низкий, низенький, тихий, спокойный, ~ **дор газар** низменность, ~ **дуу** низкий/тихий голос, ~ **нуруутай** низкого роста, низкорослый, ~ **гүм** тишина, ~ **гүм байдлыг** эвдэх нарушать тишину, ~ **гүм болох** становиться тихим

НАМАА 1: **хамаа** ~ **парн.** порядочность, пристойность, приличие, **хамаа** ~гүй **байх/болох** быть беспардонным, бесцеремонным, фамильярничать, нахальничать, **хамаа** ~гүй **ашлах/загинах**

вести себя непристойно, вести себя фамильярно, **хамаа** ~гаа **алдах/гээх** терять приличие/пристойность, проявлять беспардонность, вести себя бесцеремонно

НАМАА 2. кувшин, бочка

НАМАГ 1. болото, трясина, топь, ~**ийн хий** болотный газ, **хүлэрт** ~ торфяное болото, ~**ийн мниж** нутрия, ~**ийн цагаан** элэгт лунь болотный

НАМАГ 2. кожаный бурдюк для кумыса

НАМАГРАХУУ болотистый, топкий, ~ **газар** болотистое место

НАМАГТАЙ болотистый, ~ **газар** болотистая местность

НАМАЙГ вин. п. от **би**, меня, **Аюур ах** ~ **үнсэв** дядя Аюур пощеловал меня

НАМАЛЗАХ 1) колыхаться, колебаться (вниз и вверх), 2) вести себя приветливо, быть подчёркнуто вежливым

НАМАНЧЛАХ каяться, раскаиваться, **нүглээ** ~раскаиваться в проступках; каяться в грехах, замаливать свои грехи

НАМАНЧЛУУЛАХ побуд. от **наманчлах**, заставлять каяться, замаливать грехи

НАМАР осень, осенний, ~аар осенью, ~ын **өдөр** осенний день, ~ын **адаг сар** последний месяц осени, **налгар** ~ погожая осень

НАМАРЖАА осеннее стойбище, ~**ид** **буух** переселиться на осеннее стойбище, останавливаться на осеннем стойбище

НАМАРЖИН всю осень, в течение осени

НАМАРЖИХ проводить осень, **тавтай** ~ж **байна уу?** хорошо ли проводите осень?

НАМАРШИХ наступать (об осени), приобретать осенний вид, осеннее увядание

НАМБА солидность, степеньность, пристойность, достоинство, приятные манеры, серьёзная внешность, **хөдлөх** ~ **төрх/байдал** манера, поведение, умение держаться, **эрдэмтний** ~ солидность учёного, вид, присущий настоящему учёному

НАМБАГАР 1) солидный, степенный, пристойный, спокойный, смиренный, 2) жеманный, франтовской, шегольский

НАМБАГҮЙ несерьёзный, несолидный

НАМБАЙХ выглядеть солидным, вести себя степенно, быть спокойным

НАМБАЛАГ с солидным видом, выглядящий степенно/спокойно

НАМБАТАЙ солидный, степенный, пристойный, солидно, степенно, пристойно, ~ **эмэгтэй** степенная женщина, ~ **мэндлэх** степенно здороваться

НАМБАТАЙХАН уменьш. от **намбатай**, довольно степенный, довольно солидно, ~ **алхах** важно шествовать

НАМДААХ побуд. от **намдах**, 1) делать более низким, понижать, 2) успокаивать, утихомирить, умерить, смягчать, **дуугаа** ~ понизить свой голос, **чимээ шуугиан** ~ смолкнуть, уменьшнт шум, **өвчин** ~ успокоить боль, смягчить боль, **өвчин** ~ эм болеутоляющее средство, **уураа** ~ смягчить/умерить свой гнев

НАМДАХ 1. оказываться более низким, понижаться, **энэ сацдал арай** ~ж **байна** этот стул слишком низок

НАМДАХ 2. успокаиваться, утихать, переставать, смягчаться, угомониться, **салхи** ~лаа ветер успокоился, ветер утих, **уур нь** ~н его гнев смягчился/умерился, **өвчин** ~лаа боль смягчилась; **бороо** ~ж **байна** дождь перестает

НАМДУУ 1) несколько низкий, низковатый, 2) спокойный, тихий

НАМДУУХАН уменьш. от **намдуу**, спокойный, тихий, ~ **ааш зан** спокойный характер

НАМЖАА обширный, просторный, привольный, благодатный, ~ **дэлхий** привольная благодатная земля

НАМЖААХ побуд. от **намжих**, успокаивать, смягчать, ослаблять, утихомирить, **олон улсын хурцадмал байдлыг** ~ смягчать международную напряжённость, **разрядка** международной напряженности

НАМЖИРДАХ вести себя надменно, кичиться, важничать, зазиаваться, жеманничать
НАМЖИХ успокаиваться, утихать, смягчаться, стихать, утихомириваться, угомониться
НАМЖМАЛ: ~ байдал разрядка, олон улсын ~ байдал разрядка международной напряжённости
НАМЖУУ тихий, спокойный, умеренный
НАМИЛЗАХ 1) развеяться, реять, колыхаться от ветра/на ветру, 2) смягчаться, становиться эластичным, делаться мягким (напр. о коже) прогибаться, туг далбаа салхинд ~на флаги развеваются на ветру
НАМИЛЗГАНА: ~ бөөс вошь лобковая
НАМИНЧЛАХ каяться, раскаяваться, нүглээ ~ каяться в грехах
НАМИРАА колыхание, развеяние, туг далбаадын ~ колыхание/развеяние флагов и знамен, ~ бороо моросящий/мелкий дождь
НАМИРАХ колыхаться, развеяться, реять
НАМНАХ 1) стрелять с коня, 2) убивать, преследовать, гнаться, чоно ~ гнаться за волками, убивать волков
НАМСАХ понижаться, делаться более низким
НАМСГАХ побуд. от намсах, понижать, делать более низким
НАМСХИЙХ 1) колыхнуться, поколебаться, качнуться (вниз и вверх), 2) затихать, утихать
НАМТАР биография, жизнеописание, өөрийн ~ автобиография, ~аа дуудуулах предавать гласности, делать достоянием общестственности (свою биографию)
НАМТАРЧ биограф
НАМУУ 1. низкий, пологий
НАМУУ 2.: ~ цэцэг бот. мак
НАМУУН тихий, спокойный, нежный, ~ салхи слабый ветер, ~ дуугаар ярих говорить тихим голосом
НАМУУХАН уменьш. от намуун, 1) тихий, спокойный, 2) тихо, спокойно
НАМХАН низенький, довольно низкий, ~ нуруутай низкого роста, ~ таазтай байшин дом с низким потолком
НАМХАНДАХ быть низким, приземистым
НАНДИГНАХ свято хранить, считать святым/священным, ~н хадгалах свято хранить, любовью беречь
НАНДИН святой, священный, честный, дорогой, ариун ~ чанар честность, благородство, ~ сэтгэл благородная душа, великодушье, ховор ~ редкий, ~ үүрэг святой долг, священная обязанность, эх орноо хайрлах ~ хайр святая любовь к Родине
НАНЧИЛДАХ *взаимн.* от нанчих, драться, бить друг друга
НАР(ан) 1. солнце, солнечный, хурц ~ яркое солнце, ~ мандав/жарган солнце взошло/зашло, ~ хиртэх солнечное затмение, ~ зөв по движению солнца, по часовой стрелке, ~ буруу против часовой стрелки, против солнца, ~ны гэрэл солнечный свет, ~ны туяа солнечный луч, ~ны аймаг солнечная система, ~ны дөл протуберанцы солнца, ~ны титим солнечная корона, ~ны тэрэлт солнечная вспышка, ~ны толбо солнечное пятно, ~ны халхавч/шүхэр зонтик, ~ны шил тёмные очки, солнцезащитные очки, ~ны цаг солнечные часы; ~нд шарах загорать на солнце, ~нд цохиулах получить солнечный удар, ~ хиртсэн жил год затмения солнца, ~н хий гелий, ~ битүү ии свет ии заря, очень рано до восхода солнца, хоёр ~ны хооронд от зари до зари, с утра до вечера, ~ны идэнжил солнечная активность, ~ны титим солнечная корона, ~ салхины бараа хараагүй хүн волыщик, лентяй, ~нд байх быть на свободе (уголовный жаргон), ~гүй одех бесследно исчезнуть, кануть в вечность, ~н угаал мед. солнечная ванна, ~н улс Япония, ~н цэцэг подсолиух, подсоличник, ~н цэцгийн тос подсолнечное

масло, ~н тэмээ верблюд одиогорбый, ~н Ван астр. планета Аполлон
НАР 2. *послелог, показатель множественности:* багш ~ учителя, преподаватели, ах эгч ~ старшие братья и сёстры, дарга ~ начальники, начальство
НАРАНГИЙН ЭНГЭР название кладбища севернее Улан-Батора
НАРГИАН веселье, развлечение, забава; ~т дуурь оперетта
НАРГИЛ: ~ мод кокосовая пальма
НАРГИХ устраивать гулянку/пирушку, веселиться, наслаждаться, развлекаться
НАРИЙВЧЛАГДАХ *страд.* от нарийвчлах, уточняться, тщательно рассматриваться, конкретизироваться, быть уточнённым
НАРИЙВТАР тонокватый, довольно тонокий, полутонкий, ~ ноос полутонкая шерсть, нарийн ба ~ ноос тонокая и полутонкая шерсть
НАРИЙВЧЛАЛ 1) точность, 2) детализация, уточнение, конкретизация, тщательное рассмотрение, 0,001-ийн ~тайгаар с точностью до 0,001, төсөлд ~ оруулах внести уточнения в проект
НАРИЙВЧЛАХ уточнять, вникать, детализировать, тщательно рассматривать, ~н судлах тщательно изучать, ~н шалгах детально проверять, төслийг ~ шаардлагатай проект нуждается в детализации
НАРИЙВЧЛУУЛАХ *побуд.* от нарийвчлах, давать на тщательное рассмотрение
НАРИЙДАХ оказываться слишком узким, быть уже/тоньше, чем надо, становиться более узким/тонким
НАРИЙЛАХ 1) скупиться, скарденничать, 2) поступать осторожно, быть предусмотрительным, осторожным, мөнгөө ~ относиться щепетильно к деньгам
НАРИЙН 1) тонкий, узкий, изящный, изысканный, лучший, 2) точный, аккуратный, подробный, детальный, ~ утас тонкие нити, ~ зам узкая дорога, ~ гудамж узкая улица, ~ гуалил хөл тонкие изящные ноги, ~ гэдэс тонкие кишки, маш ~ асуудал очень тонкий вопрос, ~ ялгаа тонкое различие, ~ ажл тонкая работа, ~ жиглүүр точные весы, ~ мэргэжил узкая специальность, ~ ухаан пронизательность, тонкий ум, ~ хоол изысканная пища, тонкое/деликатесное блюдо, ~ үзүүлсэн харандаа тонко очиненный карандаш, юмыг ~ ширийнгүй мэдэх знать какое-либо дело до тонкостей, ~ хүн скряга, ~ бичгийн дарга секретарь, ~ бичигч секретарь технического секретарь, ~ өвчин рак желудка, ~даа хятах дрожать над каждой копейкой, ~ сүүлт длиннохвостые рыбы
НАРИЙНДАХ быть слишком узким, тонким
НАРИЙНГАХ мед. болеть раком желудка
НАРИЙСАЛТ сужение, утончение, хоодоодны ~ сужение желудка
НАРИЙСАХ 1) суживаться, стать узким, становиться уже, утончаться, 2) совершенствоваться, уточняться, оттачиваться, хорвоогийн аливаа юм ~ч байдаг все становится более совершенным в этом мире
НАРИЙСГАХ *побуд.* от нарийсах, 1) суживать, делать уже/тоньше, утончать, 2) совершенствовать, уточнять, оттачивать, үйлдвэрлэлийн технологийг ~ совершенствовать технологию производства, өмд ~ сузить брюки
НАРИЙТАХ 1) суживаться, стать узким, становиться уже, утончаться, 2) совершенствоваться, уточняться, оттачиваться
НАРИЙХ *уменьш.* от нарийн, узенький, тоненький, ~ гудамж узенькая улица, ~ хуруу тонкие пальцы, ~ хоолойгоор дуулах петь тоненьким голоском
НАРЛАГ солнечный, ~ Монгол солнечная Монголия, ~ өдөр солнечный день

НАРЛАХ находится/быть на солнцепеке, загорать на солище, сидеть на солнце

НАРМАЙ обширный, просторный, пан, ~ Монголын үзэл панмонголизм

НАРМАЙ мягкое небо, *анат.* исовая полость, хамар ~ *парн.* исовая полость

НАРМИЙХ *разг.* 1) быть плосконосом, сплюснутым, 2) разрушаться, выходить из строя

НАРМИЙЛГАХ *побуд.* от *нармийх*, 1) перебить, переломить, 2) разрушать, выводить из строя

НАРС сосна, сосновый, ~н шугуй сосновая роща, ~н самбар сосновая доска, «~нд байх» *разг.* находится в заключении

НАРТ: ~ ертөнц подлуиная, подсоличная, Вселенная, мир, Земля, ~ хорвоо дээр на белом свете

НАРТАЙ солнечный, освещенный солнцем, солнечно, ясно, ~ халуун өдөр жаркий солнечный день, гадаа ~ байна на улице солнечно

НАРШИХ 1) перегреваться на солище, 2) увядать, вянуть (на солище), хүүхэд ~жээ ребёнок перегрелся на солнце; получил солнечный удар

НАС (ан) возраст, годы, лета, жизнь, амь ~ жизнь, бага ~ детство, залуу ~ молодость, дундаж ~ средний возраст, үр буяны ~ время зачатия, эхийн ~ время от начала беременности до рождения, внутриутробная жизнь, хургачин ~ возраст от 4 до 5 лет, тугалчин ~ возраст от 5 до 6 лет, ботточин ~ 6-8 лет, хоньчин ~ 8-16 лет, адуучин ~ возраст с 17 лет, эрэлчин ~ время поиска любимого (ой), залуу ~ 25-35 лет, идэр ~ 35-45 лет, хижээл ~ старше 50 лет, сургуулийн ~наас хэтрэх выйти из школьного возраста, тэд ~ чацуу они одних лет, ~ ах старше по возрасту, ~аар дүү моложе по возрасту, ~ хөгшрөх стареть, ~нд хүрэх достигать совершеннолетия, ~нд хүрсэн совершеннолетний, ~ барах/ногчих скончаться, умереть, таны ~ сүүдэр ямар байна вэ? каковы ваши лета? ~н хутаг болох почитать испробудным (вечным) сном, хижээл ~ныа пожилого возраста, ~ болох достигнуть преклонного возраста, ~аа идэх выглядеть моложе своих лет, ~ барсаид тооцох объявление умершим, объявление о признании умершим, ~ сүүдэр дээр гарах быть в преклонном возрасте, ~н турш пожизненный, ~н турш эзэмших эрх право на пожизненное владение, ~н туршийн түрээслэгч пожизненный арендатор, ~нд хүрээгүй хүн несвершеннолетний, ~нд хүрээгүй гэмт хэрэгтэн несовершеннолетний преступник, ~ны тэтгэвэр пенсия по возрасту, ~ны хязгаарал возрастные ограничения, возрастной ценз, ~н юүлэх почитать, преставиться, ~ны мөчлөг жизненный цикл, ~ бага цус шингэн молоко на губах не обсохло, молодозелено

НАСГҮЙ: ~ болох готовиться к смерти из-за ухудшения здоровья (дословно не иметь возраста)

НАСЖИХ стариться, ствновиться пожилым, стареть

НАСЛАЛТ продолжительность жизни, дундаж ~ средняя продолжительность жизни

НАСЛАХ достигать какого-либо возраста, проживать жизнь, урт удаан ~ыг ерөөх желать долгих лет жизни

НАСОС насос, насосный, шахах ~ компрессор-насос, бүлэх ~ поршневый насос, хийн ~ воздушный насос, усыг ~оор соруулах выкачать воду насосом

НАСТ имеющий какой-либо возраст, зуун ~ а) столетний (человек) б) столетник

НАСТАЙ 1) имеющий какой-либо возраст, 2) старый, пожилой, та эхээн ~ вэ? сколько вам лет? би дөчин хоёр ~ мне сорок два года, ~ хүн старый/пожилой человек

НАСТАЙВТАР пожилой, немолодой, преклонных лет, ~ эмэгтэй женщины преклонных лет

НАСТАЙДУУ довольно пожилой/старый

НАСТАЙХАН престарелый, преклонных лет, довольно пожилой

НАСТАН имеющий какой-либо возраст, өндөр ~, урт ~ долгожитель, хорин ~тууд двадцатилетние (юноши и девушки)

НАХИА росток, почки, навч ~ *парн.* листья

НАХИАЛАХ распускаться, начинать расти, модод ~в деревья распустились

НАХИГАР искривлённый, чуть кривой, гнутый, ~ саваа искривлённая палочка

НАХИЙЛГАХ *побуд.* от *нахийх*, нагибать, наклонять, сгибать

НАХИЙХ сгибаться, изгибаться, наклоняться, нагибаться

НАХИЛЗАХ 1) сгибаться, гнуться (об длинном предмете), 2) кивать головой, кланяться, ~ бөхөлзөх *парн.* кланяться

НАХИУ 1) седловина (между гор), 2) согнутый, дугобразный

НАЧИН 1) сокол, 2) первое низшее звание, присваиваемое борца-победителям на надаме, ~ шонхор пустельга обыкновенная

НАЯ(н) восемьдесят, ~н нэг восемьдесят один

НАЯАД около восьмидесяти, ~ он восьмидесятые годы, ~ оны эхээр/эцсээр в начале/конце восьмидесятых годов, ~ километр около восьмидесяти километров

НАЯДУГААР восьмидесятый, ~ хуудас восьмидесятая страница

НАЯХАН *уменьш.* от *ная*, только восемьдесят, всего восемьдесят, над ~ доллар байна у меня имеется всего лишь восемьдесят долларов

НЕЙТРОН нейтрон, нейтронный, ~ы бөмбөг нейтронная бомба

НЕФТ нефть, нефтяной, ~ олборлох добывать нефть, ~нийн үйлдвэр нефтяная промышленность, ~ боловсруулах үйлдвэр нефтепереработный завод, ~нийн цооног нефтяная скважина

НИГҮҮСЭЛ милосердие, милость, сожаление, сострадание

НИГҮҮЛСЭЛ милосердие, милость

НИГҮҮЛСЭНГҮЙ милосердный, сострадательный, гуманный

НИДРЭХ 1) стирать на стиральной доске, 2) тереть, ударяться (о что-либо), 3) *разг.* ударить, убивать, наносить скользящий удар

НИЖГЭНЭХ греметь, грохотать

НИЖГЭР 1) грандиозный, шумный, пышный, обильный, 2) шумно, пышно, обильно, ~ хурим/найр пышная свадьба, богатый, большой пир, ~ амжилт грандиозный/шумный успех, ~ тэмдэглэх шумно справлять/отмечать

НИЖГЭЭД по одному

НИЖИГНЭХ греметь, грохотать, звучать громко, тэнгэр ~нэ гром гремит, ~сэн алга ташилт буриые аплодисменты

НИЖИГНЭЭН грохот, сильный шум с раскатами

НИЙ: ~ нуугүй откровенно, ~ нуугүй ярилцах беседовать откровенно, ~ нуугүй ярихад откровенно говоря

НИЙВИЙ мастеров, лопаточка каменщика, кельня

НИЙГЭМ общество, общественный, хүй нэгдлийн ~ первобытное общество, ангигүй ~ бесклассовое общество, ангит ~ классовое общество, ~нийн бүтэц социальная структура, ~нийн өмч общественная собственность, ~нийн хөдөлмөр общественный труд, ~нийн амьдрал общественная жизнь, ~нийн үйл ажиллагаа общественная деятельность, ~нийн ухамсар/үзэгдэл общественное сознание /явление, ~нийн үүрэг общественный долг, ~нийн эрх ашиг общественные интересы, ~нийн дэвшил социальный прогресс, ~нийн байдал/гарал социальное положение/происхождение, ~нийн хэв журам общественный порядок, ~нийн аюулгүй байдал общественная безопасность, ~нийн үйлдвэрлэл/хэрэглээ общественное производство/потребление, ~нийн даатгал социальное страхование, ~нийн хангамж социальное обеспечение, социальное благосостояние, ~нийн ухаан гуманитарные науки, ~нийн шударга ёс социальная справедливость, ~нийн амгалан тайван байдал общественное спокойствие, ~нийн байгуулал общественный строй, ~нийн байгууламж

общественное устройство, ~эдний засгийн байгууламж соци-
ально-экономическое устройство, ~д аюултай этгээд социаль-
но-опасный элемент, ~д харш зан үйл антисоциальное поведе-
ние

НИЙГЭМЛЭГ общество, ассоциация, объединение, найрамдлын
~ общество дружбы, улаан загалмайн ~ общество Красного
креста, хуьн нийлүүлсэн ~ акционерное общество, хувьцаат ~
акционерное общество, хаалттай хувьцаат ~ закрытое акцио-
нерное общество

НИЙГЭМЧЛЭГДЭХ *страд.* от нийгэмчлэх, обобществляться,
быть обобществлённым, ~сэн хөдөө аж ахуй обобществлённое
сельское хозяйство

НИЙГЭМЧЛЭЛ обобществление, мал ~ обобществление скота
НИЙГЭМЧЛЭХ обобществлять, превратить в общественную
собственность, объединять/обратить в общественную собствен-
ность, үйлдвэрлэлийн хэрэгслэлийг ~ обобществлять средства
производства

НИЙЛБЭР 1) сумма, 2) устье реки, ~ дүн общий итог, ~ дүнгээр
в совокупности

НИЙЛМЭЛ сложный, составной, соединенный, ~ өгүүлбэр
сложное предложение, ~ үг составное слово, ~ айзам сложные
такты, ~ төрөл синтетический жанр

НИЙЛЛЭГ соединение, согласие

НИЙЛҮҮЛЭГ 1) случка, 2) слияние, присоединение, 3) поставка,
доставка, мал ~нийн кампани случная кампания, мал ~нийн
газар/цэг случайной пункт, мал ~нийн үе случайной сезон, түүхийн эд
~ поставка сырья

НИЙЛҮҮЛЭГЧ поставщик, снабженец, бараа ~ поставщик то-
варов, хувь ~ акционер, пайщик

НИЙЛҮҮЛЭЛТ поставки, ~нийн үнэ цена поставки

НИЙЛҮҮЛЭХ 1) соединять, присоединять, объединять,
2) смешивать, перемешивать, перепутывать, 3) случить,
4) поставлять, снабжать, бараа ~ снабжать товарами, постав-
лять товары, хувь ~ вносить пай, хонь малаа ~ смешивать
скот/отары овец из разных стад, улсад мах сүү ~ поставлять го-
сударству мясо и молоко, ~ хугацаа сроки поставок (товара),
хөлөө ~н алхах шагать в ногу

НИЙЛЭГ синтез, синтетический, ~ эдлэл синтетическое изделие
НИЙЛЭЛ: ~ зохирол муз. полигармония, ~ хэм полиметрия, ~
эгшингэн полифония

НИЙЛЭМЖ пристойность, комбинация

НИЙЛЭХ 1. соединяться, объединяться, сливаться, собираться
вместе, жеиньтэ, ам ~ договориться, сходиться в мнениях, гар
~ действовать дружно, работать рука об руку, санаа ~ быть в
согласии, соглашаться, санал ~ разделять мнение, быть одного
мнения, присоединяться к чьему-либо мнению, ~ хэлбэрээр пу-
тём слияния

НИЙЛЭХ 2. точить (нож)

НИЙСЛЭЛ столица, столичный, манай орны ~ столица нашей
страны, ~нийн иргэн столичный житель, житель столицы, ~
Хүрээ название Улан-Батора в начале XX века

НИЙТ 1) весь, все, всего, 2) общий, общественный, валовой ~
дүн общая сумма, общий итог, всего, ~ бүтээгдэхүүн валовая
продукция, ~ орлого валовой доход, хөрөнгө оруулалтын ~
дүн общая сумма капиталовложений, ~ даруул клавиатура,
олон ~нийн байгууллагууд общественные организации, ~нийн
эрх ашиг общие интересы, ~нийн үйл хэрэг общее дело, ~нийн
хүчээр общими усилиями, ~нийн хоолны газар предпринятия
общественного питания, ~нийн үйлчилгээ коммунальное обслу-
живание, ~нийн байр общежитие; ~ээр хүлээн зөвшөөрсөн об-
щепринятый, олон ~нийн ажлал общественная работа, ~нийн
тээврийн хэрэгсэл общественный транспорт, ~нийн эзэмшлийн

газар земля общего пользования, ~ээрээ сонгох эрх всеобщее
избирательное право, ~ хамарсан жин вес брутто, зээлийн ~
шугам общая кредитная линия

НИЙТГҮҮЛЭХ *побуд.* от нийтгэх, давать сучить, заставляя
скручивать

НИЙТГЭМЭЛ сучёный, скручённый, ~ утас сучёная нить

НИЙТГЭХ скручивать, сучить, свивать, утас ~ сучить/скрутить
нитку, сучить пряжу

НИЙТЛҮҮЛЭХ *побуд.* от нийтлэх, публиковать, печатать, из-
давать, өгүүлэл сонинд ~ опубликовать статью в газете,
зохиолчийн хэвлэгдээгүй шүлгүүдийг ~ публиковать неиздан-
ные стихотворения писателя

НИЙТЛЭГДЭХ *страд.* от нийтлэх, публиковаться, издаваться,
печататься, сэтгүлд ~ публиковаться в журнале

НИЙТЛЭГ типичный, общий, ~ дүр типичный образ, ~ шинж
типичная черта, бэлтгэн нийлүүлэх ~ нөхцөл общие условия
поставки, ~ журам общее правило, ~ үүрэг общее обязатель-
ство, ~ эрсдэл общий риск

НИЙТЛЭГЧ публицист, автор, издатель

НИЙТЛЭЛ 1) публицистика, 2) публикация, сонинны ~ газетная
публикация

НИЙТЛЭХ 1) публиковать, печатать, издавать, 2) публикация,
хэвлэл ~ издавать, хэвлэлд ~ публиковать в печати, түүхэн
баримтуудыг ~ а) публиковать исторические документы, б)
публикация исторических документов

НИЙХ сморкаться, сморкать нос, алчуургаа ~ сморкаться в пла-
ток

НИЙЦ 1) согласие, единомыслие, гармония, 2) общительность,
обходительность, хоорондоо ~ муутай хүмүүс люди, не имею-
щие согласия между собой

НИЙЦҮЙ 1) несогласованный, несогласный,
2) необщительный, необходимый, бусадтай ~ хүн необщи-
тельный

НИЙЦЭЙ 1) согласованный, сочетающийся, гармоничный,
2) общительный, обходительный, бусадтай ~ хүн общительный
человек

НИЙЦҮҮЛЭХ *побуд.* от нийцэх, согласовывать, привести к со-
гласию, установить связь/соответствие между чем-нибудь

НИЙЦЭХ соответствовать, быть в соответствии, согласовывать-
ся, соглашаться, үнэн байдалд ~ соответствовать действитель-
ности, байдалд ~ соответствовать обстановке, зорилгод ~ соот-
ветствовать цели, шаардлагад ~ соответствовать требованиям,
дүрэмд ~ соответствовать положению, быть в соответствии с
правилом, авсан үүрэгтэйгээ ~ согласовываться с принятыми на
себя обязательствами

НИЙЦЭХ *юр.* согласие

НИЛ фиолетовый, ~ цэцэг фиалка, ~ болор аметист, ~ эрдэнэ
сапфир

НИЛЭЭД значительно, достаточно

НИМБЭГ лимон, лимоний, ~нийн ундаа лимонад, лимонадный
сок, ~ний хүчил лимонная кислота, ~ний мод лимонное дерево

НИМГЭДЭХ быть слишком тонким, оказываться тоньше поло-
женного

НИМГЭЛЭХ 1) утончать, делать более тонким, 2) уменьшать,
хувцас ~ снимать лишнюю одежду

НИМГЭН 1) тонкий (о плоских предметах), 2) ничтожный, не-
значительный, поверхностный, ~ зузаан *парн.* толщина, ~ ном
тонкая книга, ханын ~ зузаан толщина стены, ~ мэдлэг по-
верхностные знания, малын тарга хүч ~ байна упитанность
скота небольшая

НИМГЭРҮҮЛЭХ *побуд.* от нимгэрэх, делать слишком тонким

НИМГЭРЭХ 1) делаться тонким, становиться тоньше, стать тонким, уточняться, 2) рассеиваться (об облаках), 3) уменьшаться, сокращаться, пустеть (об имуществе, о кармане), үүл ~ч байна облага рассеиваются, хөрөнгө чинээ ~ч байна состояние/имущество идёт на убыль

НИНГЭДЭХ быть слишком тонким

НИНГЭЛЭХ утончать, уменьшать

НИНЖА разг. ниндзя, старатель-незаконник

НИНЖ (ни): ~ сэтгэл, ~н сэтгэл милосердие, сострадание, ~н сэтгэл гаргах проявлять милосердие, ~н сэтгэлтэй хүн милосердный человек

НИРВААН рел. нирвана, ~ болох переселиться в нирвану, умереть, ~ы дур үзүүлэх отходить в мир иной, успокоиться, ~ы хутгийг олох преставиться

НИРГҮҮЛЭХ побуд. от ниргэх, быть поражённым молнией

НИРГЭГДЭХ страд. от ниргэх, быть разгромленным, дайсан бут ~в враг был разгромлен

НИРГЭЛТ разгром, гром

НИРГЭХ громить, ударять, дайсныг бут ~ разгромить врага, ~сэн хойно хашгирах махать кулаками после драки

НИРХИЙХ издавать сильный шум грохот, сильно зашуметь, галдеть, шуууд ~н нисэв птицы с шумом взлетели, цугларгад суудлаасаа ~н босов собравшийся с шумом встали с места

НИСВАНИС рел. чистилище, место между раем и адом осквернение

НИСГЭГЧ лётчик, пилот, авиатор, сансрын ~ лётчик-космонавт, туршин ~ лётчик-испытатель

НИСЛЭГ полёт, ~нийн хуваарь расписание полётов, ~ хойшлох/хойш-луулах отложить полёт, удаан ~ продолжительный полёт, шууд ~ полёт без промежуточных посадок, прямой рейс, ~ийн өндөр высота полёта

НИСЭГЧ летающий, летательный, лётчик, пилот, ~ аппарат летательный аппарат

НИСЭЛТ полёт, ~ийн хурд скорость полёта

НИСЭХ лететь, летать, ~дэг тэрэг вертолёт, ~ онгоц самолёт, ~ онгоцны буудал аэропорт, ~ онгоцны үйлдвэр авиационная промышленность, ~ онгоц зөөгч авианосец, ~ хүч авиация, ~ийн сургууль авиашкола, нисдэг загас летучка (рыба), ~ж ирэх прилетать, ~ж одохлах улететь

НОВ частица усиления к словам с начальным но: ~ ногоон совсем зелёный, совершенно зелёный, ярко-зелёный

НОВШ ветошь, хлам, рухлядь, сор, ~ оол ругательство: мудака, муусайн ~нууд мудаки

НОВШИРХОГ захлащенный, засоренный

НОВШИРХУУ захлащенный

НОВШРОХ заваливаться ветошью, захламиться, быть разбросанным в беспорядке

НОГДОЛ квота, доля, пай, ~ ашиг дивиденд, онцгой ~ ашиг экстренный дивиденд, ~ ашгийн хязгаарлалт дивидендное ограничение, ~ ашгийн татвар дивидендный налог

НОГДОХ причитаться, ~сон хувь квота, татварын ~сон хувь налоговая квота, экспортын ~сон хувь экспортные квоты

НОГДУУЛАХ налагать, облагать, ~сан орлого облагаемый доход, ~сан үнэ өртөг облагаемая стоимость

НОГОО 1) зелень, 2) овощи, өвс ~ трава, хүнсний/ядэшний ~ овощи, ~ны талбай овощная площадь, ~ны дэлгүүр овощной магазин, ~ны зоорь/агуулах овощехранилище, ~ны аж ахуй овощеводство, ~той хоол овощное блюдо, ~ хураах собирать/убирать овощи, ~н хувьстгал «зелёная революция»

НОГООВТОР зелёноватый, зелёновато

НОГООЛИН малахит, медная зелень

НОГООН зелёный, ~ будаг зелёная краска, ~, ~ цаас доллар, ~ зүлэг зелёная трава, ~ы бөөс гял, ~ы мэлхий лягушка травяная, ~ цай зелёный кирпичный чай, ~ лаг зелёный ил, ~ мана гелиотроп, ~ хаш нефрит, ~ хошууны арлууд острова Зелёного мыса, ~ морь зелёная лошадь (чучело) используемая в ритуале «Майдар», ~ морь цагаан болтол, нохойн толгой гурав болтол наргих напиться до чёртиков, бува. пока зелёная лошадь не станет белой, а у собаки не появятся три головы, ~ малгайтан энкэвэдэшик

НОГООНТОН «зелёные» экологи, ~ы нам партия зелёных

НОГООРОХ зеленеть, покрываться зеленью/зелёной травой, хээр тал ~в степь покрылась зелёной травой, опухать от сна или пьянства

НОГООРУУЛАХ побуд. от ногоорох, озеленять, делать зелёным, хот ~ озеленить город

НОГООЧИН огородник, овощевод

НОГТ недоуздок

НОГТЛОХ надеть недоуздок

НОДНИН прошлый, ~ жил прошлый год, ~ зун прошлое лето

НОЁД господа, князя, ~ын үхэл чуулганд, нохойн үхэл ганд князя умирают на сейме, собака — во время засухи

НОЁЛОГ господствующий, главенствующий, главный, центральный, ~ оргил главная/центральная вершина

НОЁЛОГЧ господствующий, доминирующий

НОЁЛОХ 1) господствовать, властвовать, командовать, начальствовать, распоряжаться, 2) преобладать, быть большинством

НОЁН 1. нойон, феодальный князь, господин, ~ дарга аа! господни председатели! ~ оргил ннк, гл дамы и господа!

НОЁН 2. король (в шахматах и картах)

НОЁН 3. вершина, пик, поперечина, стержень, байшингийн ~ нуруу главная верхняя поперечина здания, ~ нуруутай имеющий стержень (о человеке)

НОЁНТОН господин, сэр

НОЁРХОЛ господство, власть, доминирование, хөрөнгөтний ~ыг устгах ликвидировать/уничтожить господство буржуазии

НОЁРХОГЧ господствующий, ~ анги господствующий класс

НОЁРХОХ 1) господствовать, властвовать, 2) преобладать, иметь преимущество, доминировать, далайл/агаарт ~ господствовать на море/в воздухе

НОЁРХУУ властолюбивый, любящий командовать, властный, ~ зан властный характер, властолюбивое поведение, ~ хүн властный человек

НОЗООРОХ отяжелеть, чувствовать усталость/лень (от зноя), чувствовать вялость

НОЗООРУУЛАХ побуд. от нозоорох, доводить до усталости/вялости

НОЙЛ: ~ өрөө туалет, туалетная комната

НОЙР сон, ~н дундаа во сне, бөх ~ крепкий сон, ~нхтэй сонный, сонливый, любящий много спать, ~ хурэх хотеться спать, клонить в сон/ко сну, ~ авах поспать, вздремнуть, ~оос сэрэх просыпаться, ~ муутай болох, ~ хүрэхээ болих, ~ хүрэхгүй болох страдать бессонницей, ~ны эм снотворное, ~ ханах выспаться, минний ~ хулжив мне не спится, ~ны тулам соиная тертя, ~ булчирхай анат. поджелудочная железа

НОЙРГҮЙ бессонный, ~ хоносон шөнө бессонная ночь, ~ хонох проводить бессонную ночь

НОЙРГҮЙДЭЛ бессонница, отсутствие сна, лишаться сна, страдать бессонницей

НОЙРМОГ сонный, заспанный, сонливый

НОЙРМОГЛОХ быть сонным, дремать

НОЙРСОХ спать, почивать, сайхан ~оорой! спокойной ночи!

НОЙРСУУЛАХ *побуд. от нойрсох*, доводить до сна, усыплять, заставлять уснуть, хүүхэд ~ усыпить ребёнка, ~ эм усыпляющее/сиотворное средство

НОЙРТОЙ сопливый, ~ хүн сопливый человек

НОЙТДОХ оказываться слишком мокрым, быть слишком мокрым/влажным

НОЙТОН мокрый, влажный, сырой, пропитанный влагой, ~ алчуур мокрое полотенце, мокрый платок, ~ хувцас мокрая одежда, ~ газар мокрая/сырая земля, ~ хамуу а) мед. проказа, б) иззойливый, иавязчивый, ~ хамуу оргих не оставлять кого-либо в покое, быть иззойливым, докучливым, приставать, как баинный лист ~ шөнийн тэвэрт в мокрых ночных объятиях

НОЛ: ~ магниг один из видов златотканного шелка

НОЛГО украшения, побрякушки шамана

НОМ 1. книга, книжный, эрдэм ~ парн. образование, учеба, ~ унших чигтэе книгу, унших ~ книга для чтения, ~ хэвлүүлэх выпустить книгу в свет, ~ын сан библиотека, ~ын дэлгүүр книжный магазин, ~ын тавиур книжная полка, ~ын хавтас книжный переплёт, ~ сурах, ~ заалгах, ~ үзэх учиться, ~ хаялцах вести учёный спор, дискутировать

НОМ 2. учение, канои, буруу ~тон еретик, ~ын их хурим хийх диспут, обсуждение книг (как правило, перед защитой богословских степеней), ~ уншуулах заказывать чтение молитвы в храме, ~ хүн авах получать духовное напутствие, ~ хэлэлцэх вести религиозный диспут

НОМГОН: ~ хараачай стриж белопопсичный

НОМЕР номер, номерок, өрөөний ~ номер комнаты

НОМЕРЛОХ нумеровать, суудал ~ нумеровать места, хуудас ~ нумеровать страницы

НОМИН 1. 1) мин. лазурит, 2) лазурный, лазоревый, ~ цэнхэр/хөх синий с зеленоватым отливом (о цвете), ~ хөх тэнгэр лазурное небо, ~ цэнхэр далай лазурное море, ~ эрэг лазурный берег, ~ аврага голубая акула

НОМИН 2.: сохор ~ зоол. а) крот, кротовый, цокоры, сохор ~гийн арьс кротовая шкура, сохор ~гийн арьсан дээл кротовая шуба

НОМЛЮГДОХ *страд. от номлох*, проповедоваться, выслушивать проповедь

НОМЛЮГЧ проповедник, миссионер

НОМЛЮЛ учение, проповедь, доктрина, шашны ~ религиозные учения, религиозная проповедь

НОМЛОХ 1) учить, утверждать, 2) проповедывать, агитировать, пропагандировать

НОМОЙ тихий, смиренный, вялый, апатичный, флегматичный, ~ хүүхэд вялый/апатичный ребёнок

НОМОЙДОХ оказываться слишком тихим/вялым, смиренным

НОМТОЙ 1) имеющий книги, 2) грамотный, образованный, ~ хүн образованный человек

НОМТОН: образованный человек, книголюб, буруу ~ еретик, диссидент

НОМХДОХ быть слишком тихим, оказываться слишком смиренным

НОМХОН смиренный, спокойный, тихий, покорный, ~ хүн смиренный/спокойный человек, ~ Далай Тихий океан, ~ морь смиренный конь, ~ дорой покорность, ~! команда: смирно!

НОМХОТГОГЧ: ~ цамц смиренная рубашка

НОМХОТГОЛ усмирение, успокоение

НОМХОТГОХ усмирять, укрощать, привести в покорность, делать смиренным, агсам согтууг ~ усмирить буяна

НОМХРОХ усмиряться, становиться смиренным, успокаиваться, укрощаться

НОМХРУУЛАХ *побуд. от номхрох*, усмирять, успокаивать, укрощать, делать смиренным/покорным, эмнэг ~ укротить строптивую лошадь, араатан ~ усмирить зверя

НОМХОЧЛОХ пользоваться чьей-либо покорностью/смирением, выбирать более покорного/смиренного, чн намайг хэтэрхий ~ж байна ты слишком пользуешься моей покорностью

НОМЧ 1) книжник, любитель и знаток книг, 2) образованный человек, учёный

НОМЧИРХОХ кичиться знаниями, хвастаться учёностью/знанием

НОМЧИРХУУ любящий хвастаться своей учёностью, кичащийся своими знаниями

НООГДВОР доля, пай

НООГДОЛ доля, принадлежащая кому-либо при распределении чего-либо, часть, пай, норма выдачи, распределение

НООГДОХ распределяться, доставаться, облагаться, татвар ~ облагаться налогом

НООГДУУЛАХ *побуд. от ноогдох*, распределять, облагать, татвар ~ облагать налогом, торгууль ~ облагать штрафом

НООЛОХ трепать, терзать, раздвигать, тормошить

НООЛУУЛАХ: хүнд ~ж байх быть «трахнутым» кем-либо

НООЛУУР пух, пуховый, ямааны ~ козий пух, ~н цамц пуховый свитер, ~н алчуур пуховый платок, ~н өд перья пуховые, бөмбөгөн ~ топс, самнасан ~ чёс, чёсанный пух, ~ бол дайлуур разг. кашемир — это деиши

НООРОГ черновик, набросок, черновой, хэлэх үгийн ~ набросок речи, шүлгийн ~ черновой текст стихотворения

НООРОГЛОХ делать набросок, составлять черновик, захиа ~ составить черновик письма

НООРОГЛУУЛАХ *побуд. от ноороглох*, поручать делать набросок, давать составлять черновик

НООРОНХОЙ истрёпанный, измятый, изорванный, изодранный, ~ хувцас изорванная, измятая одежда, лохмотья

НООРОХ изнашиваться, истрёпываться, быть изодранным

НООРХОЙ изорванный, истрёпанный, изношенный, ~ хувцастай хүн оборвыш, человек, одетый в лохмотья

НООС (ои) шерсть, шерстяной, цэвэр ~ чистая шерсть, ~ ээрэх үйлдвэр шерстопрядильная фабрика, ~ угаах үйлдвэр шерстоочная фабрика, ~н бүтээлэг шерстяное одеяло, ~н даавуу шерстяная материя, ахар ~ шерсть осенней стрижки, уртын ~ шерсть весенней стрижки, бөхир ~ немытая шерсть

НООСЛОХ снимать шерсть, стричь шерсть, хонь ~ стричь, снимать шерсть с овца

НООСОРХОГ шерстистый, ~ хонь шерстистая овца

НООСТ имеющий шерсть, покрытый шерстью, нарийн ~ хонь тонкорунные овцы

НООСТОЙ покрытый шерстью

НОРВЕГ норвежец, норвежский

НОРГОХ *побуд. от норох*, мочить, смачивать, промачивать, делать мокрым/влажным, үсээ ~ мочить волосы, усанд ~ смачивать в воде

НОРМ норма, өдрийн ~ дневная норма, үйлдвэрийн ~ производственные нормы

НОРОХ мокнуть, промокать, намочить, бороонд ~ мокнуть под дождём

НООТ нота, ~ бичиг солилцох обмениваться нотами, дууны ~ нота для песни

НОТАРИАТ нотариат, ~аар батлуулах заверить нотариально, ~аар гэрчлүүлсэн гэрээсэл нотариально оформленное завещание

НОТЛОГДОХ подтверждаться, устаниавливаться, быть доказанным, подтвержденным, **~оогүй бол тэр буруугийд тооцох** presumption невиновности, **~сон гэмт хэрэг** доказанное преступление

НОТ иота

НОТЛОХ доказывать, подтверждать, **үгээ ~ын тулд** для подтверждения своих слов, чтобы подтвердить свои слова, **шинжлэх ухааны үндэстэй** ~ научно доказать, **~ баримт доказательство**, **~ баримтын эрх зүй** доказательственное право

НОТОЛГОО доказательство, подтверждение, гарантия, баталгаа ~ *парн.* гарантия, доказательство, ~ **хэрэгтэй** иужно доказательство, **~ны учир холбогдолтой** доказательный

НОХОЙ 1) собака, пес, собачий, 2) хитрый, лукавый, плутовской, **анч** ~ охотничья собака, **золбин** ~ бездомная собака, **зуудэг** ~ злая собака, **~н хоол** собачий корм, **уяаны** ~ цепная собака, **~ тухирах/тавих** пускать собаку, травить собакой, **~ хүн** хитрый человек, **~ загас** рыба-ящерица, **~ зээх** рос сомаха, **~ мич** павиан, **~н цагаан хорхой** солитер собачий, **мөрч** ~, **эрэлч** ~ розыскная собака, собака идущая по следу, **хоточ** ~ сторожевая собака, **хоньч** ~ собака-пастух, **~ гаслам халуун** знойная жара, **~н хошуу** шиповник, **~ явган, гахай нүцгэн** беден как церковная мышь, **~ хэрэг/явдал** неприятный/сложный поступок, **бууны** ~ «легалый», провокатор, сексот, **~ жилтэй** рождиний в год собаки, **~ хорь!** «куберите собаку!» (возглас, с которым обращаются к хозяевам при приближении к их юрте), **~ гурав харагдах** «двоится в глазах» так говорят о степени опьянения, **буке** «когда собака будет тронуться в глазах», **~ долоо!** *буке* собака облизки! **чэрт** подери! **~ долоож үх!** пропади всё пропадом! **чэрт** бы побрал! **~ долоомор** bestоломый, беспутный, **~ зан гаргах** плутовать, мошенничать, **~ морины хүч гаргах** усердствовать, стараться изо всех сил, **~ гахайдаа хүрэх** браниться, ругаться, собачиться, **~н дуу сонсдох (ойртох)** приближаться к концу, завершаться (о чём-либо, о каком-нибудь деле), **явсан** ~ ас зууна получается у того, кто для этого что-то предпринимает, **даахгүй** ~ булуу хураана *буке* собака, если не сможет грызть кости, то собирает их в кучку, плохому танцору яйца мешают, **~ гаслам халуун** нестерпимая жара

НОХОЙТОХ проявлять плутовство, поступать подло/плутовски, обманывать хитрить

НОЦОЛДООН схватка, драка

НОЦОЛДОХ 1) схватываться, бороться, драться, 2) заниматься с кем-чем-либо, возиться с кем чем-нибудь

НОЦООХ зажигать, разжигать, **гал** ~ разводить огонь, **чүдиз** ~ зажигать спичку

НОЦОХ 1. гореть, зажигаться, загораться

НОЦОХ 2. схватывать, набрасываться

НОЦТОЙ важный, особенный, особый, серьёзный, **~ хэрэг** серьёзное дело, **~ алдаа** серьёзная ошибка, **~ дутагдлыг арилгах** устраивать серьёзные недостатки

НӨГӨӨ 1) другой, иной, второй, 2) тот, самый, **~ талд** на той стороне, на том берегу, **~ талаас** с другой стороны, **энэ ~ харандаа юу?** это тот карандаш? **~ юм** то самое, **~ хүн хаана байна?** где же тот самый человек?

НӨГӨӨДӨР послезавтра, **~ ирээрэй** приходите послезавтра

НӨГӨӨДҮҮЛ другие, иные, остальные, те самые, **~ ирлээ** приехали те самые

НӨГӨӨТӨХ тот, тот самый, другой, второй, **~өө аль!** дай ту самую вещь/тот самый предмет

НӨГӨӨТЭЙГҮҮР с другой стороны, кроме того, наряду с тем/этим

НӨГӨӨХ: ~ **ном** та самая книга, **~ үгээ мартуузай** не забудьте те самые слова

НӨГЧИХ 1) проходить, протекать, миновать (о времени), 2) скончаться, умереть, **цаг ~ тутам** по мере протекания времени, **нас ~ умереть**

НӨГЧӨӨХ проводить, цаг дэмий ~ зря проводить время, бесполезно провести время

НӨЖ сгусток крови, запекшаяся кровь, **хөх** ~ синяк, ай, **~!** чэрт побери!

НӨЖРӨХ свёртываться, сгущаться (о крови)

НӨЛӨӨ влияние, воздействие, **~нд байх** находиться под влиянием, **~ үзүүлэх** оказывать влияние, **~нд орох** поддаваться чьему-либо влиянию, подпасть под влияние, **~нд оруулах** подчинять своему влиянию, **бусдын ~гөөр** под влиянием других, **сайн/муу** ~ хорошее/плохое влияние, **~ саа мед.** паралич, **~тэй** толь кривое зеркало

НӨЛӨӨЛӨЛ оказание воздействия/влияния, влияние, воздействие

НӨЛӨӨЛӨХ влиять, воздействовать, оказывать влияние, **муугаар** ~ оказать дурное/плохое влияние

НӨЛӨӨТЭЙ 1) влиятельный, 2) кривой, **~ хүн** влиятельный человек; авторитетный персонал, **~ толь** кривое зеркало

НӨМӨР 1) прикрытие, укрытие, 2) защита, протекция, **~ газар** укрытое от ветра и холода место, **бусдын ~т байх/явах** оказываться под чьей-нибудь защитой, быть под протекцией кого-либо

НӨМӨРДӨХ прикрываться, укрываться, находиться в укрытии

НӨМӨРЛӨХ 1) прикрывать, укрывать, 2) спрятаться, найти себе защиту

НӨМӨРӨХ покров, накидка, полона, **~ бүргэд** орлан долгохвост, **~т аврага загас** плащеносная акула

НӨМРӨХ накидывать на себя, накрываться, покрываться, **дээл** ~ накинуть на себя халат/дэли, **хөнгөл** ~ накрываться одеялом

НӨӨХ запасаться, экономить, сберегать, копить, хранить, **хүчээ** ~ экономить свои силы, **~ зээл** компенсационный заем

НӨӨЦ запасы, резервы, **алгны баялаг** ~ богатые запасы золота, **үгийн** ~ запасы слов, **ажиллах хүчний** ~ людские ресурсы, **усны** ~ водные ресурсы, **тэжээлийн** ~ кормовые ресурсы, **запасы кормов**, **баталгаат** ~ запасы доказанные, **балансын бус** ~ забалансовые запасы, **үчэмшилт** ~ вероятные запасы, **хуримтлагдсан** ~ накопившиеся (накопленные) запасы, **нөөцлөгч** ~ неприкосновенный запас, **~өө барах/шавхах** истощить запас, **татвар ногдуулалтанд зориулсан** ~ резерв для налогообложения, **~ийн эргэх чадвар** оборачиваемость запасов, **~ийн сан** резервный фонд, **барааны** ~ийн худалдааны нийлбэр **дэх харьцаа** отношение товарных запасов к сумме продаж

НӨӨЦЛӨЛ заготовка, накопление, сбережения

НӨӨЦЛӨХ запасаться, делать запасы, держать в запасе, накапливать, **~н бэлтгэх** заготавливать про запас, **өвөлд** ~ запасать на зиму, заготовка зимних нужд, **түлш** ~ запасаться дровами, топливом

НӨӨЦТЭЙ с запасами, запасной, имеющий запасы/резервы, **манай орон ашигт малтмалын их** ~ наша страна имеет большие запасы полезных ископаемых

НӨР большой, огромный, **~ их хөдөлмөр** огромный труд

НӨХВӨР *юр.* компенсация

НӨХӨД товарищи, друзья, **найз** ~ друзья, эрхэм ~ өө! дорогие товарищи! **зэвсэгт нэгт** ~ товарищи по оружию, **над олон** ~ бай у меня много друзей

НӨХӨДТЭЙ 1) имеющий много друзей, 2) дружелюбный

НӨХӨЖ: ~ **баршгүй** гарз невосполнимая утрата

НӨХӨӨС 1) латка, заплатка, заплатка, 2) *перен.* затычка, замена кого-чего-нибудь недостающего, **~ тавих** заplatать, наложить заплатку, **~нд явах** замещать кого-нибудь недостающего, слу-

жить/работать затычкой, быть затычкой, быть козлом отпущения

НӨХӨӨСТЭЙ латаний, ~ пальто латанное пальто, пальто в заплатках

НӨХӨР 1) товарищ, друг, 2) муж, дотно сайн ~ близкий хороший друг, итгэлт ~ верный друг, эр ~ муж, ~т очих/гарах выйти замуж, ~ ёсны тусламж дружеская помощь/услуга, Арван хуруу тэгш ~ гэж авгайгаа арван хуруу тэгш гэж болдог эрийг хэлжэ. Оскар Уайлд. Идеальный муж — это мужчина, считающий, что у него идеальная жена. Оскар Уайлд.

НӨХӨРЛӨЛ 1) товарищество, дружба, содружество, 2) кооперация, 3) кооперативный, орон сууц хоршооллын ~ жилищно-кооперативное товарищество, ~нийн дэлгүүр кооперативный магазин

НӨХӨРЛӨХ дружить, стать друзьями, быть товарищами, находиться в дружеских, приятельских отношениях, бид хоёр хар багаасаа ~сон я с ним дружу с малых/детских лет, хүний ясыг/чанарыг ~ж мэддэг качество человека узнаётся в дружбе

НӨХӨРСӨГ дружественный, дружеский, товарищеский, ~ уулзалт дружеская встреча, ~ харьцаа товарищеские/дружеские отношения, албан ёсны ~ айлчлал дружеский официальный визит

НӨХӨРТЭЙ 1) замужняя, 2) дружелюбный, ~ эмэгтэй замужняя женщина

НӨХӨХ 1) латать, заплатать, наложить заплатку, 2) компенсировать, иавёрствать, возмещать, өмд ~ заплатать штаны, доорхой ~ ставить/делать заплатку на дырявое место, алдагдлыг ~ возмещать убыток, компенсировать ущерб/потерю, ~н олгох компенсировать, ~н сонгууль дополнительные выборы, ~н төлбөр денежное возмещение, ~н олгох хувь хэмжээ кумулятивные паи, ашиг ~н олгох дануу эрхтэй хувьцаа кумулятивная привилегированная акция

НӨХЦӨЛ 1. условие, обстоятельство, возможность, среда, ~ байдал обстоятельство, ситуация, амьдралын ~ условия жизни, бытовые условия, орон сууцны ~ жилищные условия, ажлын /хөдөлмөрийн ~ условия труда, цаг агаарын ~ климатические условия, байгалийн ~ природные условия, ямар ч ~д при любых обстоятельствах, байршлын ~ условия залегания (полезных ископаемых), ямар ч ~ алга иет никакой возможности, ~ хангах обеспечивать условия

НӨХЦӨЛ 2. грам. суффикс, нэрийн ~ именные суффиксы, ~ үйл үг деепричастие

НӨХЦӨЛГҮЙ невозможный, невозможно, хийх ~ невозможно сделать/выполнить, ямар ч ~ никак нельзя, нет никакой возможности, ~ халуун нестерпимая жара

НӨХЦӨЛДӨӨН: харилцан ~ взаимообусловленность, взаимосвязь

НӨХЦӨЛДӨХ взаимообуславливаться, взаимосвязываться

НӨХЦӨӨХ проводить, цаг ~ а) зря проводить время, б) времяпрепровождение

НӨХЦӨХ 1. подружиться, быть в интимных отношениях, при- ставать

НӨХЦӨХ 2. миловать, проходить, нас ~ умереть, скончаться

НУГА 1. луга, ~ын хадлан луговой покос, ~ын бор эрвээхэй мотылек луговой

НУГА 2. усил. частица: ~ дарах перегнуть

НУГАЛАА сгнб, складка, загиб, хувцасанд ~ гаргах делать складки на платье

НУГАЛАХ 1) гибать, перегибать, складывать, 2) перен. увеличивать в несколько раз, өвдгөө ~ сгибать колени, хоёр ~ складывать вдвое, увеличивать вдвое, тохойгоо ~ согнуть локоть

НУГАН книжжн. сын, мальчик

НУГАРАХ сгибаться, перегибаться

НУГАС 1. утка, утиный, нударга ~ утка чирок, ~н хушуут утконос, ~ны өндөг утиное яйцо, ~гүй байх быть без ума от чего-либо

НУГАС 2. анат. спинной мозг

НУГАС 3. петля, шарнир, хаалганы ~ дверные петли

НУГАСГҮЙ без ума от чего-либо

НУГАСЛАХ 1. убивать животное (вонзая нож в затылочную часть головы и прокалывая спиной мозг)

НУГАСЛАХ 2. приделывать, устанавливать петли

НУГДАЙХ быть короткошеим

НУГДАГАНАХ двигаться (о короткошеим)

НУГДГАР короткий, короткошей

НУД: ~ хийх хрустеть, издавать хруст, хуруугаа ~ хийлгэх хрустеть пальцами

НУДАРГА 1) кулак, 2) умение, навык, опыт, 3) обшлаг, ~ зангидах сжимать кулак, ~ далайх замахиутся кулаком, ~аар сүрдүүлэх грозить кулаком, ~ суух приобретать умение/навык, ~тай дээл дэли/шуба с обшлагами

НУДАРГАДАХ бить кулаком, ударять кулаком, демонстрировать свою силу

НУДАРГАЛАХ преодолевать что-либо силой/умением

НУДАРГАН 1) кулак, 2) кулачный, ~ баян кулак, кулачество, ~ зодоо кулачный бой, бокс

НУДРАЛТ удар, толчок, тыканье

НУДРАХ тыкать, толкать, ударять, тохойгоор ~ толкать локтём, хуруугаараа ~ тыкать пальцем, хажуу бөөр уруу ~ тыкать в бок, нуруу руу ~ толкать/тыкать в спину

НУЖИГНАХ хрустеть, издавать хруст

НУЛИМАХ плевать, плюнуть, цэр ~ сплунуть мокроту, отхаркнуть

НУЛИМАС слеза, ~ гоожуулах/асгаруулах проливать слёзы, разразиться слезами, ~ гүйлгэнэх/цийлэгнэх слезиться, наполняться слезами, ~ асгаруулагч хий слезоточивый газ

НУМ 1) лук, 2) дуга, 3) рессора, ~ сум харвах стрелять из лука, ~ны хөвч тетива лука, ~ хэлбэрт дугообразный, тэрэгний ~ рессора экипажа, гадаад ~ внешняя дуга, дотоод ~ внутренняя дуга, цахилгаан ~ электрическая дуга, ~н хэсэг сегмент, сегментация, ~ын орд созвездие Стрельца

НУМДАХ бить шерсть при помощи специального лука

НУНТАГ порошок, ~ оо зубной порошок, угаалгын ~ стиральный порошок, моющие порошки, ~ эм уух принимать порошки

НУНТАГЛАХ смолоть в порошок, толочь, измельчать, дробить, эм ~ приготовить лекарство в порошках

НУНТАГШИХ стаивиться порошкообразным; иметь вид порошка

НУРААХ обваливать, обрушивать, разрушать, разваливать, байшин ~ разрушить дом

НУРАЛТ обвал, оползень, обрушение, крушение, разрушение

НУРАХ 1) разрушаться, обрушиваться, обваливаться, оползать, 2) проваливаться (напр. о плане), бидний төлөвлөгөө ~лаа наш план провалился

НУРУУ 1. спина, спиной хребет, позвоночник, ~гаа үүрэх заложить руки за спину, быть важным, гордым, өндөр ~тай высоко-го роста, ~ны гол судас аорта спинная

НУРУУ 2. 1) хребет, 2) общее состояние, уул ~д горные хребты, гол ~, дүн ~ общее состояние, ноён ~ стержень, состояние ка-кого-либо дела

НУРУУ 3. скирда, ~тай өвс скирды сена

НУРУУГҮЙ 1) беспозвоночный, 2) со стёртой спиной, 3) непоследовательный, изменчивый, неверный, сээр ~ амьтад беспозвоночные животные, ~ морь лошадь со стёртой спиной,

тэр ч ~ хүн шүү он же ведь человек изменчивый/неидаёжный, без стержня

НУРУУЛАХ завершать какое-либо дело

НУРУУЛДАХ скривать, складывать в скирды, собирать в одну кучу, **өвс** ~ складывать сею в скирды, ~сан **өвс** скривованное сею

НУРМАГ лагуна

НУРМАЙХ клонить в сон, быть соиливым

НУРШАА надоедающий своимн словами, докучливый многословием, излишне миогоречивый/многословивый, ~ **ярна/үг** докучливый, иудный разговор, ~ хүн назойливо многословивый человек

НУРШИМТГАЙ надоедающий однообразной речью

НУРШИХ надоедать своей однообразной речью, докучать излишним миогословием, «толочь воду в ступе»

НУРШУУ надоедливый

НУС сопли, ~ **нийх** сморкать иос, высморкаться, ~аа татах шыгаты носом, ~аа **гоожуулах** распустить сопли, ~ны **алчуур** носовой платок, хүүхдийн ~ыг **арчих** утереть ребёнку сопли, ~аа **хацартаа наах**, ~аа **хацартаа нааж явах** попасть в переделку, быть затраханым, быть, как выжатый лимон

НУСГАЙ 1) сопливый, сопляк, 2) насморк, ~ жаал а) сопляк, сопливый ребёнок, б) *пренеб.* молокосос, сопляк, ~ хүрэх схватить насморк

НУТАГ родное место, родина, родное кочевье, родной край, местность, ~ **дэвсгэр**, **газар** ~ территория, **төрсөн** ~ родина, **хөдөө** ~ сельская местность, **орон** ~ регион, зона, область, **орон** ~нийн цаг местное время, ~ **бэлчээр** пастбище, **сайхан** ~ живописная местность, ~нийн хүн местный уроженец, ~нийн **аялгуу** местный диалект/говор, ~ **дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал** территориальная целостность, ~ **дэвсгэрийн халдашгүй дархан байдал** территориальная неприкосновенность, ~ **дэвсгэрийн иэжж** территориальная единица, ~ **заах** ссылать, отправлять в ссылку, на поселение, ~нийн **орос** местный русский, постоянно проживающие в Монголии русские, ~нийн **нудгийг олох** иайти хорошее место для кемпинга (стоянки)

НУТАГЛАХ обитать где-нибудь, жить в какой-либо местности, поселяться, населять что-нибудь, водиться где-нибудь, Монгол орны баруун хязгаарт хасагууд ~даг казахи живут на западной окраине Монголии

НУТАГЛУУЛАХ *побуд.* от нутаглах, 1) разрешать жить в какой-либо местности, поселять, 2) *перен.* хороить, предать земле

НУТАГТАН: *зоол.* хоёр ~ земноводное животное, амфибия

НУТАГШИЛ акклиматизация, приспособление к новому климату, привыкание к новому местожительству

НУТАГШИХ акклиматизироваться, приспособляться к новой местности, привыкать к новому местожительству, осваиваться, привыкать жить в одной местности, говьд ~ приспособляться к гобийским условиям/гобийскому климату, энд манай мал сайхан ~ж байна наш скот хорошо акклиматизируется здесь, бид өндөр ууланд бүр ~чихжээ мы совсем привыкли жить на высокогорье

НУТАГШУУЛАХ *побуд.* от нутагших, 1) акклиматизировать, приучать к новым условиям, 2) поселять, расселять населять, шинэ газарт тахь ~ акклиматизировать лошадей Пржевальского к новому местожительству

НУУВЧ 1) окоп, 2) тайник, ~нд суух сидеть в окопах, ~наас буудах стрелять из окопов, ~нд хийх положить в тайник

НУУГДАХ прятаться, скрываться, таиться, ~ж тоглох играть в прятки, хэрэгтэн хаа нэгтэй ~ж байна преступник скрывается

где-то, чн надаас ~ хэрэггүй тебе не надо прятаться (скрываться) от меня

НУУГДМАЛ скрытый, таинственный, латентный, ~ гэмт хэрэг латентное преступление, үгийн ~ утга скрытый смысл слов

НУУДГАЙ секретный, тайный, ~ хүүхэд внебрачный, незаконнорожденный ребёнок, срамное место

НУУР озеро, давет ~ солёное озеро, гүн ~ глубокое озеро, уулын ~ горное озеро, цэцэг ~ пресное озеро, том хиймэл ~ пруд, искусственное озеро, ~ын эрэг берег озера, ~ын ургамал озерные растения, ~ судлаач лимнолог

НУРАГ лавина, обвал осыпь, вулканы ~ вулканическая лавина, эргийн ~ осыпь береговая

НУУХ 1. прятать, скрывать, секретничать, таить, бусдаас юм ~ скрывать что-либо от кого-либо, нэрээ ~ скрывать свое имя, гэмт хэрэгтнийг ~ скрывать преступника, ~н далдлах укрывать, ~н дарах умолчание, сокрытие фактов, юу ч ~лгүй ярих говорить ничего не скрывая, ~гаад яах вэ? да чего тут скрывать? *погов.* сумаа харваад нумаа ~ выпустив стрелу, спрятать свой лук, умыть рукн

НУУХ 2. гной (на глазах), нуд нуухтай байна, нүднээс ~ гарч байна глаза гноятся, из глаз идет гной, ~ыг авах гээд нүдийг сохлох *погов.* бува хотят очистить гной на глазах, да глаз лашат, оказать медвежье услугу

НУУХ 3. коронка табакерки

НУУХТАХ гноиться (о глазах)

НУУЦ тайна, секрет, тайный, секретный, коинспиративный, подпольный, засекреченный, ~ амраг любовник, любовница, улсын ~ государственная тайна, цэргийн/албаны ~ военная/служебная тайна, ~ хадгалах сохранять тайну, ~ыг мэдэх узнать тайну, ~ байлгах держать в тайне, ~ задлах, задраах выдать тайну, разболтать секрет, рассекречивать, ~ цоож секретный замок, ~ хуйвалдаан тайный сговор, ~ байгууллага/ажил подпольная организация/работа, ~ байр коинспиративная квартира, ~ ярна секретный разговор, ~ санал/сонгууль тайное голосование, ~ нэр псевдоним, ~ болзоо/уулзалт тайное свидание, тайная встреча, ~ мөрөөдөл/хүсэл тайная мечта, тайное желание, ~ явуулга интрига, ~ хуйвалдаан тайный заговор, маш ~ совершенно секретно, весьма секретно, ~аар уулзах тайком встречаться, ~ түлхүүр секретный код, кодирование

НУУЦГАЙ секретный, тайный, секретно, тайно, тайком, ~ газар тайное /секретное место, тайник, ~ амраг любовник, любовница, ~ уулзах а) встречаться тайком, б) тайная встреча

НУУЦЛАГДАХ *страд.* от нууцлах, засекречиваться, делаться тайным, быть секретным, ~сан баримтууд засекреченные документы

НУУЦЛАХ засекречивать, делать тайным/секретным, зааврыг ~ засекречивать инструкцию

НУХАМШ пюре, төмсөн ~ картофельное пюре

НУХАМШЛАХ готовить пюре, делать пюре из чего-либо

НУХАХ 1) мять, разминать, размягчать, массировать, тереть, размешивать, протирать, 2) *перен.* разг. убивать, колоть, резать, докнать, нүдээ ~ протирать глаза, гурил ~ замешивать тесто, гараар ~ мять рукой, шавар ~ мять/размешивать глину, арьс ~ мять разминать кожу, хүүхэд нойрмоглоон нүдээ ~ж байна ребёнок трёт глаза спросонья, ховь ~ж идэх *разг.* резать барана, колоть барана

НУХАЦ серьёзность, вдумчивость, важность

НУХАЦГҮЙ несерьёзный, необдуманный, ~ явдал/хэрэг несерьёзное дело, необдуманный поступок

НУХАЦТАЙ серьёзный, обдуманный, серьёзно, обдуманно, ~ **ажил** серьёзная работа, ~ **судалгаа** серьёзное исследование, ~ **судлах** изучать серьёзно

НУХАШ пюре, паштет, элэгний ~ паштет из печени, ливерный паштет

НУХАШЛАХ готовить паштет из чего-либо

НУХЛАГДАХ *страд. от* нухлах, 1) мяться, быть размятым, быть тёртым, 2) *перен.* перегружаться, **ажилд** ~ иметь много работы

НУХЛАХ мять/протирать время от времени, **арьс** ~ разминать кожу время от времени, **нүдээ** ~ то и дело протирать глаза

НУХМАЛ мятый, тёртый, растёртый

НУХУУР пест

НУБ (Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага) ООН (Организация Объединённых Наций)

НҮГЭЛТ грех, прегрешение, ~ **хилэнц** *парн.* ~ **хийх/үйлдэх** совершить грех, ~ **ээ** **наминчлах** искупить свой грех, **нигэж ярих нь/яривал танд** ~ болно грешно вам так говорить, **хамаг ~ийг өөртөө хураах/үүрэх** принять на себя все грехи, оказаться во всех грехах, ~ **хураах** напрасно подозревать кого-либо; ~ **нь** **нүдээр гарах** выйти боком; ~ **ийн** **нүдийг гурилаар таглах** втирать очки, «вешать лапшу на уши», **гэмшихэд хэзээ ч хожимдохгүй, гэтэл** ~ **үйлдэхэд хожимдож** болно раскаться никогда не поздно, а согрешить можно и опоздать.

НҮГЭЛГҮЙ безгрешный, **би ямар ч** ~ я не грешен ни в чём

НҮГЭЛТ исполненный греха, согрешивший, грешный, ~ **хорвоо** грешный мир, ~ **хүн** грешник, ~ **эм** грешница

НҮГЭЛТЭЙ 1) грешный, греховный, 2) **разг.** удивительно, поразительно, ~ **хэрэг** грешное дело, ~ **сайхан охиан** удивительно красивая девушка, ~ **хурдан морь** поразительно быстрого скакун

НҮГЭЛТЭН грешник

НҮД(зи) глаз, глаза, **хурц** ~ острый глаз, ~ **ний** **цэцгий** зрачок, хрусталик, ~ **ний** **цэцгий** **мэт хайрлах** беречь как зеницу ока, ~ **ний** **ухархай** глазница, ~ **ний** **бор** бие хрусталик, ~ **ний** **шил** очки, ~ **ний** **эмч** глазной врач, окулист, **хоёр** ~ **ний** **дуран** бинокль, ~ **ний** **хараа** зрение, ~ **ээ** **харах/нээх** открывать глаза, ~ **ээ** **аних** закрывать глаза, ~ **ээ** **онийлгох** шурить глаза, ~ **ээ** **цавчих/взмэх** мигать глазами, моргнуть глазом, ~ **ээ** **бүлгийлгэх/том** болгох тарашит глаза, выпучивать глаза, ~ **сохрох** ослепнуть, ~ **гялбах** слепить, ~ **булаах** пленять, очаровывать, ~ **нд тусах** бросаться в глаза, ~ **тайлах** видеть много, познавать многое, обогащаться жизненным опытом, ~ **хужирлах** любоваться кем-, чем-либо, наслаждаться каким-либо зрелищем, ~ **хуурах** заниматься очковтирательством, втирать очки, ~ **үүзүүлэх** не любить, стесняться, ~ **нд дулаан** миловидный, симпатичный, ~ **нд дулаахан** охин приятная, миловидная девочка, ~ **нд хүйтэн** отвратительный, несимпатичный, холодный, **ширээний** ~ выдвигной ящик стола, ~ **аних** умереть, ~ **ануулах** отправить на тот свет, ~ **алдах** прельщаться, придти в восторг от увиденного, ~ **алдам** необозримый, бескрайний, ~ **алдам тал** степь да степь кругом, ~ **ний** **булай** болох пользоваться дурной славой, ~ **взмэх зуур** в мгновение ока, ~ **далдлах** создавать ложное впечатление, пускать пыль в глаза, ~ **сэргээх** обрадовать кого-либо радостной вестью, ~ **хорхойтох** тайно завидовать, смотреть с тайной завистью, ~ **хорсох** испытывать жгучую ненависть к кому-либо, ~ **ний** **хор** гаргах вздремнуть, отоспаться, ~ **увах** влюбиться, быть очарованным кем-либо, ~ **нээс** **далд** болгох убирать кого-либо, пустить в расход, ~ **нээс** **гарах** быстро худеть, ~ **ээ** **олох** быть ко времени, **шагнал** ~ **ээ** **олсон** *приблизительно*: награда нашла героя, ~ **ни бенц** мерседес бенз класса E

НҮДГҮЙ 1) безглазый, слепой, незрячий, 2) ненаблюдательный, **нүүр** ~ очей сильно, очень много

НҮДЛҮҮЛЭХ *побуд. от* нүдлэх, давать запоминать, үсэг ~ давать запоминать буквы

НҮДЛЭГДЭХ *страд. от* нүдлэх, быть замеченным, быть увиденным

НҮДЛЭХ 1) запоминать, замечать, сохранять в зрительной памяти, 2) начинать появляться, цвести (о молодой траве), **мал** ~ запоминать скот, **үсэг** ~ запоминать буквы, **аг** ~ **ж байна** полынь начинаст появляться, **усаа** ~ быть плаксивым, плакать, **нүд улаан**, **мөнгө цагаан** глаза завидующие, руки загребушие, деньги не пахнут

НҮДТЭЙ 1) имеющий глаза/зрение, зрячий, 2) наблюдательный, обладающий хорошей зрительной памятью, **хар** ~ черноглазый, с чёрными глазами, **бүлтгэр** ~ пучеглазый, лупоглазый, **сөлөр** ~ кривоглазый, **өрөөсөн** ~ одноклазый, **малд** ~ **охин** хорошо запоминающая масть скота девочка, способная к уходу за скотом девочка

НҮДҮҮЛЭХ *побуд. от* нүдэх, 1) быть толчённым, 2) быть избитым, побитым

НҮДҮҮР чугунный пестик, колотушка (для толчения чего-либо, напр. кирпичного чая)

НҮДЭХ 1) толочь, 2) избивать, колотить, **хаалга** ~ колотить в дверь, **цай** ~ толочь чай кирпичный, **зодож** ~ избивать, бить

НҮНЖИГ 1) жирность, содержание обильного жира, 2) *перен.* хорошее качество, качественность, добротность, 3) щедрость

НҮНЖИГТҮЙ 1) нежирный, постный, 2) некачественный, плохого качества, 3) скупой, эгоистичный, ~ **хоол** постная, не жирная пища, ~ **эд** плохая вещь, ~ **амьтан** скупой, эгоистичный человек

НҮНЖИГТЭЙ 1) жирный, 2) хороший, качественный, добротный, 3) щедрый, добрый, отзывчивый

НҮР черника

НҮРГЭЛЭХ то и дело грохотать, часто издавать громкий шум, **тэнгэр** ~ **сонсоно** слышен грохот в небе

НҮРГЭХ греметь, грохотать, громыхать

НҮРГЭЭН 1) грохот, рёв, 2) громкий шум, сенсация

НҮРГЭЭНТЭЙ громкий, шумный, оживлённый, сенсационный, громко, шумно, сенсационно, ~ **их ажил** оживлённая, шумная работа, ~ **хэрэг** явдал громкое дело, громкий процесс, сенсационный поступок, ~ **хэлэлцэх** шумно обсуждать

НҮСЭР громоздкий, тяжёлый, грузный, грандиозный, гигантский, ~ **хүнд ажил** очень тяжёлая работа, **захиргааны** ~ **аппарат** громоздкий административный аппарат, **гэрийн** ~ **тавилга** громоздкая домашняя мебель, ~ **бвэгтэй** с грузной фигурой, ~ **алхлах** тяжело ступать/шагать

НҮСЭРДЭХ оказываться слишком громоздким, быть грандиозным, делаться чрезвычайно тяжёлым, быть очень грузным

НҮҮДЭЛ 1) кочёвка, перекочёвка, кочевание, 2) ход, ~ **ийн** кочевой, передвижной, ~ **ийн** **аж байдал** кочевой образ жизни, ~ **ийн** **мал аж ахуй** кочевое скотоводство, ~ **ийн** **ба хагас нүүдлийн аж ахуй** кочевое и полукочевое хозяйство, ~ **ийн** **шувуу** перелётная птица, ~ **ийн** **худалдаа** передвижная торговля, ~ **хийх** а) перекочевать, переехать с одного места на другое, б) делать ход (о шахматах), **моринны** ~ ход конём

НҮҮДЭЛЛЭХ кочевать, перекочёвывать

НҮҮДЭЛЧИН кочевник, кочевой, кочующий, ~ **дийн** **соёл** иргэншил цивилизация кочевников, кочевая цивилизация

НҮҮЛГЭХ 1) *побуд. от* нүүх, переселять, эвакуировать, 2) кидать, бросать, **шинэ сууцанд** ~ **ни оруулах** переселять на новую квартиру, **чулуу** ~ бросать камнями, албадан ~ выселение (принудительное)

НҮҮР 1) лицо, 2) лицевая сторона, фасад, ~ бардам гордо, с високо поднятой головой, ~ царай лицо, физиономия, ~ээ угаах умываться, ~ээ дарах закрывать лицо, ~ээ буруулах бояться посмотреть в лицо/ в глаза, прятать глаза, отворачиваться, ~ учрах, тулах встречаться лицом к лицу, очная ставка, ичиж ~ улайх краснеть от стыда, ~ өгөх быть любезным, быть дружелюбным, ~ ~ээрээ, улаам ~ээрээ лицом к лицу, ~н дээр нь хэлэх сказать в лицо кому-либо, ~н дээр нь бичээстэй байна на лице написано, ~ хагарах быть непринуждённым, ~ тал харах поступать по кумовски, угождать, ~ хийх газаргүй болох от стыда не знать куда деть лицо, үнэн ~ царайгаа харуулах показать свое истинное лицо, показать своё нутро, ~ гарын алчуур полотенце, байшингийн ~ фасад, сонинны ~ страница газеты, ~ ацдах терять лицо, терять авторитет, ~ хагарах перейти на «ты», ~ шагнах проявлять благосклонность к кому-либо, хэднй жилийн ~ үзэх пошёл уж такой-то год с ...

НҮҮРГҮЙ 1) не имеющий лица, 2) бесстыжий, бестыдный, беззастенчивый, наглый, 3) не пользующийся авторитетом, ичих ~ бесстыдный, не имеющий ни стыда, ни совести, ~нэр ~ болох перестать быть авторитетным, перестать пользоваться авторитетом, потерять доверие, провиниться перед кем-либо, ~ болох стыдиться, позорить, компрометировать

НҮҮРЛЭХ 1) облицовывать, отделывать фасад/лицевую сторону чего-либо, 2) озаглавливать документ (на первой или лицевой странице обложки)

НҮҮРС уголь, угольный, чулууи ~ каменный уголь, ~ ус углевод, ~ ус төрөгч углеводород, ~ хүчил углекислота, ~ төрөгч углерод, хүрэн ~ уголь, модны ~ древесный уголь, ~ний сам газар угольный бассейн, ~ний үйлдвэр угольная промышленность, ~ малтах/олборлох добывать уголь, ~ түлэх топить углём

НҮҮРЭЛДҮҮЛЭХ *нобуд.* от нүүрэлдэх, устраивать очную ставку, давать кому-нибудь очную ставку с кем-либо

НҮҮРЭЛДЭХ видиться с кем-либо лицом к лицу, встречаться на очной ставке с кем-либо

НҮҮРЭМГИЙ непринуждённый, развязный, не стесняющийся, чересчур свободный, непринуждённо, развязно, очень свободно, ~ зам непринуждённые манеры, ~ хүн не знающий/не испытывающий стеснения человек, развязный человек, хэт ~ загнах вести себя развязно/непринуждённо

НҮҮХ 1) кочевать, перекочёвывать, передвигаться, переселяться, перебираться куда-нибудь, 2) расплываться, растекаться, шахм. делать ход, шинэ байранд ~ж орох переселяться на новую квартиру, дүрвэн ~, ~ж зайлах эвакуироваться, нутаг сэлбэж ~ перекочевать на другие пастбища, тэмээгээр ~ а) перекочевать, навьючивая верблюды/на верблюде б) делать ход слоном, (шахм. буке. верблюдом), үүл ~из облака плывут/двигаются

НҮХ 1) отверстие, дыра, яма, скважина, 2) нора, логово, хамрын ~ ноздра муу усны/хог хаях ~ мусорная яма, помойная яма, зүүний ~ ушко иглы, цоожны ~ замочная скважина, ёроолгүй ~ бездна, тарваганы ~ тарваганы нора, ~ сүн отверстие, лазерка, ~ сув геол. пустота, хоёрлогч ~ сув вторичная пустота, ~ сув эрэх *перен.* искать выход из положения, искать лазерку, ~ шахах играть в домино, ~ гаргах продырявливать, ~ ухах вырыть яму, нүхэнгэр землянка, чоным ~ волчье логово

НҮХДЭХ играть в домино

НҮХГҮЙ не имеющий отверстия, непродырявленный

НҮХЛЭХ дырывать, продырявливать, делать отверстие/дырку в чём-либо, хаана ~ дырывать стену, делать пробоину/дырку в стене, уул ~ прорыть туннель в горах

НҮХТЭЙ имеющий отверстие, дырявый

НҮЦГЭН голый, нагой, обнажённый, раздетый, непокрытый, ~ бие голое тело, ~ толгой а) голая голова, бритая голова, б) обнажённая голова, ~ хөл голые ноги, босые ноги, босой, ~ тал голая степь, ~ мод голые деревья, ~ гараар голыми руками, шал ~, чармаа ~ совсем голый, нагой, ~ моголзой голохвостый угорь, ~ үртэн голосеменные, ~ салс слизень, ~ ховол ясеи, райское древо

НҮЦГЭЛЭХ 1) снимать всю одежду, раздеваться догола, раздевать догола, обнажать, оголять, 2) обдирать, снимать, стричь, толгой ~ обнажать голову, снимать головной убор, хөл ~ разуваться, цээжээ ~ оголять/обнажать грудь, хүүхэд ~ обнажать ребёнка, хонь ~ стричь овцу, ~ээд усанд орох голым войти в воду

НҮЦГЭРЭХ 1) становиться голым, оголяться, обнажаться, 2) *перен.* быть плохо одетым

НЭВСГЭР широкий, просторный, свободный, ~ хувцас широкая, просторная одежда

НЭВСИЙХ быть широким, оказываться просторным (об одежде), быть разлохмаченным/вздерошенным

НЭВТ сквозь, насквозь, навывлет (часто соответствует приставке) про-, ~ гарах пройти насквозь, ~ цохих пробивать, ~ харах видеть насквозь, ~ хайрах прожигать, ~ харвах простреливать, ~ үлээх продувать, ~ хатгах/шаах проколоть, проткнуть насквозь, ~ харагдах виднеющийся насквозь, прозрачный, сквозной, ажурный, ~ шувт *нарн.* насквозь, вдоль и поперек

НЭВТЛЭХ пронизывать, проходить насквозь, промочить насквозь, просачиваться

НЭВТРҮҮЛЭГ передача, радио ~ радиопередача, трансляция по радио, зурагтын ~ телепередача, суртал ~ пропаганда, ~ний хөтөлбөр программа передач, ~ сонсох слушать передачу

НЭВТРҮҮЛЭГЧ проводник чего-либо, радиогийн ~ диктор радио, суртал ~ пропагандист

НЭВТРҮҮЛЭХ *нобуд.* от извтрэх 1) внедрять, вводить, 2) передавать, пропускать, проходить, проникать, тэргүүн туршилага ~ внедрять передовой опыт, шинжлэх ухааны ололтыг үйлдвэрлэлд ~ внедрять в производство достижения науки, мэдээ ~ передавать сводку новостей, хил ~ пропускать через границу, ~ чадлар пропускная способность

НЭВТРЭЛТ геол. внедрение, хүдрийн ~ внедрение руды

НЭВТРЭЛЦЭХ сообщаться, быть в контакте, хэл ~ понимать друг друга, находить общий язык

НЭВТРЭХ 1) проникать, просачиваться, впитываться, проходить насквозь, 2) внедряться, распространяться, 3) промокать насквозь *перен.* общаться, находить общий язык, чи маашаа яаж ~ч ирээ? как ты проник сюда? как ты прошёл сюда?, бороонд ~ промокать от дождя/под дождем, ус үл ~, ус ~дэггүй водопроницаемый, хил ~ проходить/проехать через границу, бид хэл ~ч чадсангүй не смогли понять друг друга

НЭВТЭРХИЙ 1. в совершенстве, досконально, ~ мэдэх знать в совершенстве, досконально знать, ~ толь энциклопедия

НЭВТЭРХИЙ 2. сквозной, проницаемый, просвечиваемый

НЭВЧИЛТ 1. просачивание, ус ~ просачивание воды

НЭВЧИЛТ 2. геол. просачивание

НЭВЧИХ просачиваться, ус ~ж байма вода просачивается

НЭГ 1.(эн) один, над ~ асуулт байна у меня есть один вопрос, тэдний ~ нь один из них, аливаа ~, ямар ~ какой-нибудь, лобой, бас ~ ещё раз, ~ биш удаа неоднократно, ~ адил одинаково, также, одно и то же, ~ удаа однажды, один раз, ~ бус удаа не один раз, неоднократно, ~ дор байх жить в одном и том же месте, ~ дор сразу одновременно, ~ үгээр одним словом, ~ талаар, нөгөө талаар с одной стороны, с другой стороны, ~ амиар сразу, залпом, ~ төрлийн/янзын однородный, одинаково

вий, однотипный, тэд ~ ~ээр ирэх оои приносили по одному, ~ ~ндээ туслах помогать друг другу, таныг ~ хүн сураглаад байна вас спрашивает какой-то человек, ~ ангийнхан одноклассники, однокурсники, ~ дэх өдөр понеделник, ~ талын односторонний, ~ талын барьсан шийдвэр пристрастное решение, ~ хүний засаглал единовластие, ~ хүнийг тахин шүтэх культ личности, ~ тогооноос хоол (будаа) идэх быть одноклассниками, ~ нүдээрээ үзэхгүй испытывать чувство отвращения, ~ хэн манг стандарт, ~ хэвийн болгох стандартизировать, мэрэгжил ~т нөхөд коллеги, ~ удаагийн тариур одноразовый шприц, ~ цэгийн үйлчилгээ единая регистрационная палата (при Агентстве по инвестициям)

НЭГ 2. однажды, как-то, стоит (что-то сделать), ~ бодоход стоит подумать, как ..., ~ л мэдсэн чийн как узнал, так ...

НЭГ БҮР каждый, всякий, хүн ~ энэ ажилд оролцох ёстой каждый человек должен принимать участие в этой работе

НЭГДМЭЛ единый, объединённый, общий, ~ савал единое мнение, ~ саналын зарчим принцип единогласия, ~ төлөвлөгөө общий, единый план, ~ хүч объединённая сила, ~ нам единая партия

НЭГДСЭН объединённый, комплексный, ~ журам свод правил, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага НҮБ Организация Объединённых Наций, НҮБ-ын Аюулгүй Зөвлөл Совет Безопасности ООН

НЭГДҮГЭЭР первый, ~ сар январь, ~т орох, ~ байр эзлэх занимать первое место, быть первым

НЭГДЭЛ объединение, единство, эн ~ солидарность, ~ нягтрал сплочённость, единство, онол дадлагын ~ единство теории и практики, үзэл санааны ~ единство взглядов, эрх ашгийн ~ единство интересов, хөдөө аж ахуйн ~ сельскохозяйственное объединение, органик биш ~ неорганические соединения

НЭГДЭЛЖИХ коллективизироваться, объединяться в сельхозкооперативы

НЭГДЭЛЖҮҮЛЭХ *побуд. от* нэгдэлжих, быть коллективизированным, быть объединённым, хөдөө аж ахуйг ~ коллективизировать сельское хозяйство

НЭГДЭЛЧИН объединенец, ~дийн өдөр День объединения

НЭГДЭХ объединяться, соединяться, присоединяться, сплациваться, гэрээнд ~ присоединяться к договору, ~ хэлбэрээр пүтём присоединения

НЭГЖ единица, мөнгөний ~ денежная единица, хэмжүүрийн ~ единица измерения, вихан шатны ~ первичная единица

НЭГЖИЛТ обыск

НЭГЖИХ обыскивать, производить обыск, хэрэгтнийг ~ обыскаст преступника, өрөө ~ обыскаст комнату

НЭГЖЛЭГ обыск, ~ хийх зөвшөөрөл ордер на обыск

НЭГЖҮҮЛЭХ *побуд. от* нэгжих, делать обыск, произвести обыск

НЭГЖҮҮЛЭХ *побуд. от* нэгжих, подвергаться обыску, быть обысканным

НЭГМӨСӨН 1) совсем, окончательно, 2) одновременно, всё вместе, сразу, в один раз, тэр эргэж ирэхгүйгээр ~ явсаи он усахал насосем и не вернётся, чи ~ шийдэв үү? ты окончательно решил? би эдгээрийг маргааш ~ авъя это я завтра возьму всё вместе, сразу

НЭГТГЭГДЭХ *срад. от* нэгтгэх, быть объединённым/соединённым

НЭГТЭЛ соединённый, объединённый, общий, соединение, ~ бүртгэл объединённая регистрация, общий учёт, ~ товчоо общая сводка, общее резюме, цэргийн анги ~ воинские/войсковые части и соединения

НЭГТГЭХ объединять, соединять, сплавивать, слияние, ~и дүгнэх подытоживать, обобщать, жижиг үйлдвэрүүдийг ~ объединять мелкие предприятия

НЭГТЭЙ 1) раз уже, раз, поскольку, 2) где-нибудь, куда-нибудь, ~ л уншаагүйгээс хойш раз уж не прочитал, ~ л мэдэхгүйгээс хойш раз не знаешь, раз уж не знаешь, хая ~ где-то, где-нибудь

НЭГТЭЙГҮҮР с одной стороны, с другой стороны

НЭГЭНТ раз, уже, поскольку, так как, хугацаа ~ дуусчээ срок уже истек, ~ тийм хойно энэ тухай ярих юм алга раз так, не о чём говорить больше, ~ шийдсэн бол шинэ Зеландын сургуульд явна шүү раз уж решили, то поедем на учёбу в Новую Зеландию

НЭГЭНТЭЭ раз, однажды, как-то, ~ эргэж харав раз/один раз оглянулся, намайг ~ дуудав один раз/как-то позвал меня

НЭЖГЭЭД по одному, по одной штуке

НЭЛ все, сплошь, везде, всюду, мод ~ ногоорчээ деревья сплошь все стали зелеными; гадаа ~ шалбааг на улице везде слякоть/сплошная слякоть

НЭЛГЭР обширный, просторный, ~ уудам хөндий обширная долина, ~ сайхан тал просторная степь

НЭЛИЙХ оказываться обширным, быть просторным, ~сэн итал обширная равнина

НЭЛМИЙХ оказываться слишком широким и свободным, быть не по размеру большой (об одежде)

НЭЛЭМГЭР широкий, просторный, свободный (об одежде), ~ цув широкий плащ, не по размеру большой плащ

НЭЛЭНХИЙ везде, всюду, повсеместно, поголовно, сплошь, бүх нутгаар ~дээ цастай вся территория покрыта снегом

НЭЛЭЭД значительно, порядочно, довольно, би чамтай уулзах гэж ~ удаан хүлээсэн я очень долго ждал встречи с тобой, би чамайг ~ сайн мэднэ я тебя знаю довольно хорошо, ~ олон довольно много, ~ хурдан довольно быстро/быстрый

НЭМНҮҮЛЭХ *побуд. от* нэмнэх, быть покрытым попоной

НЭМНЭЭ попона, покрывало, накидка, газета (тюремный жаргон)

НЭМҮҮ больше, сверх, ~ авах взять побольше, түүнд ~ өгөх хэрэгтэй ему надо дать побольше, ~ өртөг прибавочная стоимость, ~ ашиг сверхприбыль, ~ ашгийн татвар налог на сверхприбыль

НЭМЭГДҮҮЛЭХ прибавлять, дополнять, увеличивать, усиливать, цалин ~ прибавлять жалованье, жин ~ прибавлять в весе, үнэ ~ повысить цену, зардлыг ~ увеличить расходы, ашиг орлогыг ~ увеличить доходы, хүч ~ усиливать, придать силы

НЭМЭГДЭЛ добавка, дополнение, добавочный, дополнительный, ~ тэжээл подкормка, дополнительный корм, ~ хүч дополнительные силы, ~ ашиг добавочная прибыль, ~ зардал дополнительные расходы, чанарын ~ надбавка за качество, эрсдэлийн ~ надбавка за риск

НЭМЭГДЭХ добавляться, прибавляться, увеличиваться, голын ус ~в воды в реке прибыло, жин ~жээ прибавилось в весе

НЭМЭЛТ добавка, прибавка, добавление, прибавление, дополнение, добавочный, дополнительный, ~ арга хэмжээ дополнительные меры, ~ хольц *гсал.* флюс, ~ мөрдөн байцаалт дополнительное расследование, ~ нэхэмжлэл аксессуарный, вспомогательный иск, ~ үнэ бууралт дополнительная скидка, ~ төлөөлсөн төсөв дополнительные бюджетные ассигнования

НЭМЭР добавка, дополиение, вклад, помощь, содействие, тус ~ парн. помощь, подмога, содействие, ~ хандив, хувь ~ парн. вклад, ~ болох помогать, ажилд ~ болох оказывать помощь в работе, помогать работе, ~ оруулах внести вклад/лепту

НЭМЭРЛЭХ добавлять, дополнять, вносить вклад, хүн бүр хувия ~в каждый внёс свою лепту/свой вклад

НЭМЭХ 1) добавлять, прибавлять, дополнять, увеличивать, повышать, 2) плюс, **үзэ** ~ повысить цену, **хурд** ~ увеличить скорость, **мөнгө** ~ прибавить деньги, ~ **тэмдэг** знак сложения, **плюс**, **гурав дээр гуравыг** ~ три плюс три, ~ **цэмэг** анод

НЭН ещё более, более всего, весьма, особенно, чрезвычайно, ~ **даруй** срочно, немедленно, сейчас же, ~ **их** очень много, ~ **олон** особенно много, **оройд тэр** ~ **их ажилтай** он особенно занят по вечерам, ~ **түрүүнд** прежде всего, ~ **ховор** эд очень редкая вещь, ~ **харамсалтай** очень жаль

НЭР имя, название, наименование, честь, репутация, авторитет, известность, престиж, **овог** ~ имя и отчество, **хүний** ~ собственное имя, ~ **алдар** авторитет, репутация, **таны** ~ **алдар хэн бэ?** как вас величать? ~ **ээ нууцлахыг хүссэн** пожелавший остаться неизвестным, **газар усны** ~ географическое название, **хоч** ~ кличка, **сайн** ~ незаявленная репутация, **муу** ~ плохая репутация, **сайн** ~ **тэй байх** пользоваться хорошей репутацией, **муу** ~ **тэй байх** пользоваться плохой репутацией, ~ **хүнд**, ~ **төр/сүр** авторитет, престиж, честь, ~ **дэвшигч** кандидат, претендент на пост, ~ **дэвшүүлэх** выдвигать в кандидаты, ~ **төрийг нь сэргээх** восстановление доброго имени, удовлетворение моральной компенсации, ~ **төрийн эсрэг гэмт хэрэг** преступление против чести, ~ **ээр санал авах** поименное голосование, ~ **бүтэн гарах** выйти из сложного положения, не запятнав имени, ~ **ээ баллах** подмочить свою репутацию, ~ **томъёо** терминология, **барааны** ~ **төрөл** ассортимент товаров, ~ **ийн хуудас** визитная карточка, ~ **ээр**, ~ **ийн дор** под именем, ~ **ийн өмнөөс** от имени, **таны** ~ **хэн бэ?** как вас зовут? **мнийн** ~ **Оюун** меня зовут Оюун, ~ **өгөх** дать имя, ~ **дуудах** называть имя, вызывать имя, вызывать по имени, ~ **солих** изменить имя, ~ **ээлдэх** пользоваться чужим именем, ~ **гутаах** компрометировать чью-нибудь репутацию, ~ **ээ хугалах/гутаах** запятнать своё имя, компрометировать себя, опозориться, подрывать свой авторитет, ~ **ээ алдах** потерять свой авторитет, ~ **ээ цэвэрлэх** реабилитироваться, ~ **ээ бодох/хайрлах** дорожить своим именем/своей репутацией, ~ **ээ хадгалах** сохранить свой престиж, спасти свою репутацию, ~ **д гарах/** ~ **олох** приобретать известность, завоевать авторитет, ~ **цээрлэх** табу на произнесение имени, **жиххэнэ** ~ существительное, ~ **ийн сугалаа** именная облигация, ~ **ийн хувьцаа** именная акция, ~ **хугарахаар яс хугар** *носл.* чем опозорить имя, лучше сломать кости

НЭРВЭГДЭЛ страдание от чего-либо, подверженность чему-либо, депрессия

НЭРВЭГДЭХ страдать от чего-либо, терпеть урон, подвергаться чему-либо, **өвчинд** ~ страдать от болезни, **түймэрт** ~ пострадать от пожара, **ган гачигт** ~ пострадать от засухи, **тэд үерт** ~ **в они** пострадали от наводнения, **аяуулд** ~ подвергаться опасности

НЭРВЭХ ухудшать, усугублять плохое состояние, доконать

НЭРГҮЙ 1) безымянный, 2) не пользующийся авторитетом, с плохой репутацией, ~ (**изр** нь **тодроогүй**) **баатрын хөшөө** памятник неизвестным героям, ~ **өндөрлөг** безымянная высота, ~ **захиа/захидал** анонимное письмо, ~ **хуруу** безымянный палец, ~ **болсон хүн** человек с дурной репутацией

НЭРИЙДЭЛ повод, обстоятельство, предлог, **салхинд гарах** ~ **ээр** под предлогом прогулки на свежем воздухе

НЭРИЙДЭХ именовать, называть, давать кому-чему-нибудь название, ~ **сэн өртөг** номинальная стоимость, ~ **сэн орлого** номинальный доход, ~ **сэн хүүгийн хэмжээ** номинальная процентная ставка

НЭРИЙТГЭЛ номинальный, нарицательный, ~ **нэр** нарицательное имя, ~ **үзэ/өртөг** нарицательная стоимость, номинальная цена

НЭРЛҮҮЛЭХ *нобуд.* от **нэрлэх**, заставлять называть, велеть именовать, позволять называть

НЭРЛЭГДЭХ *страд.* от **нэрлэх**, называться, именоваться, быть названным, носить имя/название, приобретать имя, получать название

НЭРЛЭХ называть, именовать, звать по имени, номинировать, ~ **ийн тийн ялгал** именительный падеж, ~ **сэн үнэ** номинальная цена

НЭРМЭЛ дистиллированный, перегонный, ~ **ус** дистиллированная вода, ~ **архи** самогон

НЭРМЭЭСЛЭХ докопать, добить

НЭРМЭХ ухудшать, усугублять плохое состояние, доконать

НЭРС 1. голубика

НЭРС 2. список имён, реестр

НЭРТ знаменитый, известный, видный, выдающийся, популярный, ~ **эрдэмтэн** известный учёный, **олон иийтийн** ~ **зүтгэлтэн** видный общественный деятель

НЭРТЭЙ именной, именуемый, по имени, под названием, именной, пользующийся авторитетом/известностью, **энэ ямар** ~ **уул вэ?** как называется эта гора? ~ **изр** **тавьсан бөгж** именованное кольцо

НЭРШИЛ *линг.* субстантивация, номинация, **тэмдэг үгтийн** ~ субстантивация прилагательных

НЭРШИХ 1) приобретать имя, получать имя/название, именоваться, называться, закрепить какое-либо имя/название, 2) становится известным/популярным, 3) *лингв.* субстантивироваться

НЭРЭЛТ дистилляция, перегонка

НЭРЭЛХҮҮ 1) **тшеславийн**, **честолюбивый**, **горделивый**, 2) **стеняющийся** есть в гостях, ~ **зан** **честолюбивый** характер, **тшеславие**, **честолюбие**

НЭРЭЛХЭГ **тшеславийн**, **горделивый**

НЭРЭЛХЭХ 1) церемониться, стесняться, 2) быть кичливым, высокомерным, **битгий нэрэл!** не стесняйся! **тэр танд хэлэхээсээ** ~ **ээд байна** он стесняется сказать вам, ~ **ж мэдэмхийрэх** кичиться знаниями, проявлять **тшеславие**; **хий/худал** ~ проявлять **пустое высокомерие**

НЭРЭМЖИТ имени, **Сүхбаатарын** ~ **талбай** площадь имени Сүхбаатара

НЭРЭХ гнать, курить, дистиллировать, **тогоо** ~ гнать молочную водку, **делать самогон**, **тамхи** ~ курить трубку/табак

НЭХИЙ овчина, овчинный, ~ **дээл** овчинный тулуп, ~ **эдлэлийн үйлдвэр** овчинно-шубная фабрика, ~ **элдэх** выделывать овчину, обрабатывать кожу

НЭХЛИЙ: ~ **хүүхэд** ребёнок родившийся без отца

НЭХМЭЛ ткань, тканый, сотканный, вязанный, **иоосон** ~ шерстяная ткань, ~ **ийн үйлдвэр** текстильная промышленность, ~ **ийн зүү** вязальная игла, **спнца**, **вязальный крючок**, ~ **ийн машина** ткацкий станок

НЭХМЭЛЧ ткач, ткачиха, вязальщица

НЭХМЭЛЧИН ткач, ткачиха, вязальщица, **алдарт** ~ известная ткачиха

НЭХҮҮЛ 1) погоня, преследование, 2) **посыльный**, **посланец**

НЭХЭГЧ: ~ **эхизр од** *астр.* Вега

НЭХЭЛ: ~ **дагал болох** настойчиво гнаться за кем-чем-нибудь, неотступно преследовать кого-что-нибудь

НЭХЭМЖЛЭГ требование, запрос, **взыскание**, **санхүүгийн хэлтэст** ~ **явуулах** послать запрос в финансовый отдел

НЭХЭМЖЛЭГЧ 1) **затребующий**, **взыскивающий**, 2) **истец**, ~ **изхэмжлэлийн шаардлагаас татгалзах** отказ истца от исковых требований

НЭХЭМЖЛЭЛ затребование, требование, взыскание, счёт, ~ гаргах предьявлять иск, ~ийн зүйл предмет иска, ~ гаргах хугацааг хожимдуулах просрочка в предьявлении иска, ~ийг бүхэлд нь үгүйсгэх возражение по существу иска, ~ийг хүлээн зөвшөөрсөн шийдвэр решение на основе признания иска, ~ийн өргөдөл исковое заявление, ~ийн хөөм хэлэлцэх хугацаа иско- вая давность

НЭХЭМЖЛЭХ затребовать, требовать, взыскивать, ~сэн өргөдөл исковое заявление

НЭХЭХ 1. ткать, вязать, оймс ~ вязать чулки, бөс даавуу ~ ткать ткань, торго ~ ткать шёлк, цэмбэ ~ валять сукно

НЭХЭХ 2. требовать, взыскивать, преследовать, гнаться, өр ~ требовать, взыскивать долги, ~и санах вспоминать, хойноос нь ~и хөөх гнаться за кем-либо, преследовать, ~и шагнах награ- дить посмертно, хэрэг ~ юр. предьявлять иск

НЭЭГДЭХ *страд.* от нээх, открываться; быть открытым, маргааш номын үзэсгэлэн ~нэ завтра откроется книжная вы- ставка

НЭЭГЧ изобретатель, открывающий, хурал ~ открывающий соб- рание

НЭЭЛГЭХ *побуд.* от нээх, давать открывать, заставляя открыв- ать что-либо, позволять, поручать открытъ

НЭЭЛТ открытие, изобретение, анхны/шинэ ~ первое/новое от- крытие, ~ийн өдөр день открытия, ~ийн ажиллагаа/ёслол це- ремония открытия, ~ийн тухай хууль закон об открытиях и изобретениях

НЭЭЛТГҮЙ закрытый, без крышки

НЭЭЛТЭЙ открытый, доступный ~ цомх открытое окно, ~ нийгэм открытое общество, ~ зээл открытый кредит, ~ хуралдаан открытое заседание, ~ далай открытый океан, ~ шүүх хурал открытое судебное заседание

НЭЭРЭЭ действительно, в самом деле, вправду, всерьёз, впрямь, чи ~ хэлиж байна уу? ты правду говоришь? ~, ~ правда, конечно

НЭЭХ открывать, хаалга ~ открывать дверь, нүд ~ а) открытъ глаза, б) видеть многое, хаалт ~ открытъ скобки, зам ~ открытъ путь, продолжить путь, хурал ~ открытъ заседание, гал ~ от- крытъ огонь, ам ~ а) открытъ рот, б) молвить слово, түүхийн шинэ хуудас ~ открытъ новую страницу в истории

НЯБО: нягтлан бодогч бухгалтер, ерөнхий ~ главный бухгалтер

НЯГТ 1) плотный, тесный, 2) аккуратный, ~ шигүү хүн ам плот- ное население, хүн амын ~ плотность населения, ~ холбоотой байх быть в тесном контакте, ~ хамтын ажиллагаа тесное со- трудничество, ~ нямбай хүн аккуратный человек, нарийн ~ ажил тшательная работа

НЯГТЛАН: ~ бодох бухгалтерия, бухгалтерский, ~ бодох бичиг данс хөтлөх ведение бухучёта, бухгалтерских книг, ~ бодох өр төлбөр бухгалтерская задолженность, ~ бодох тайлан бухгал- терский отчёт

НЯГТЛАХ уточнять, проверять, сайтар ~ хэрэгтэй надо тшательно проверить

НЯГТРАЛ уплотнение, сплочение, густота нэгдэл ~ сплочён- ность, солидарность, эгнээний ~ сплочённость рядов, хайгуулын торын ~ геол. густота разведочной сети

НЯГТРАХ уплотняться, сплачиваться, становиться прочным

НЯГТРУУЛАХ *побуд.* от нягтрах, уплотнять, сплачивать, эгнээг ~ сплачивать ряды

НЯДАЛГАА убой, мал ~ убой скота, мал ~ны газар скотобойня, бойня, ~ны мал убойный скот, скот на убой

НЯДЛАХ убивать, резать, колоть, мал ~ производить убой скота
НЯЛАХ намазывать, размазывать, будаг ~ размазат краски по чему-либо

НЯЛГАНАХ 1) быть липким, тестообразным, 2) *перен.* подлизы- ваться, лезбезить, заискивать, подхалиминичать, даргад ~ заиски- вать перед начальником

НЯЛЗААХ 1) размазывать, замазывать, пачкать, 2) *перен.* распро- страивать, расширять, перекаладывать на другого, хармуцлага бусдад ~ перекаладывать/переложить ответственность на дру- гих, хувцсанд будаг ~ пачкать одежду краской

НЯЛЗАХ 1) размазываться, пачкаться, 2) распространяться, рас- ширяться

НЯЛЗРАЙ новорождённый, улаан ~ хүүхэд только что родив- шийся ребёнок, ~ хурга новорождённый ягнёнок

НЯЛУУН слащавый, приторный, сладковатый, сентименталь- ный, ~ амт приторный вкус, ~аар инээмсэглэх слащаво улы- баться, ~ үнэр приторный запах, ~ нинээмсэглэл приторная улыбка, ~ дуу слащавый голосок, хэтэрхий ~ хүн чрезмерно сентиментальный человек, приторио нежный человек, ~аас шулуун нь дээр *погов.* бува. лучше прямота, чем слащавость, лучше горькая правда, чем сладкая ложь

НЯЛУУРАХ быть чрезмерно слащавым, быть слишком сенти- ментальным, сюсюкать

НЯЛХ 1) новорождённый, 2) свежий, молодой, ~ хүүхэд иоворо- ждённый ребёнок, младенец, ~ төл новорождённый младняк, ~ ногоо молодая трава/зелень, ~ биетэй только что родившая, ~ хүүхдийн младенческий

НЯЛЦГАЙ: ~ биетэн моллюски

НЯЛЦГАР что-либо киселеобразное

НЯМ: ~ гараг воскресеньё

НЯН бактерии

НЯЦААЛТ опровержение

НЯЦААХ опровергать, ~ үндэслэл болсон нотлох баримт опро- вергаошие доказательства

НЯЦААГДАХ опровергаться, быть опровержимым, ~ баримт опровержимое доказательство

ОБЪЕКТ объект, цэргийн ~ военный объект

ОВ 1. хитрость, уловка, обман, коварство, изворотливость, хитроумие, ~ жив, ~ мэх, ~ заль *парн.* хитрость, ловкость, ~ гаргах задумать хитрость, ~ мэхэндээ оруулах брать хитростью, ловко/хитроумно, обвести вокруг пальца, ~ муутай бесхитростный

ОВ 2. там и сям, кое-где, местами, отчасти, не всюду, ~ тов бороо оржээ кое-где прошёл дождь, ~ тон цоохор с рябиной

ОВ 3. (частица усиления к словам с начальным O): ~ ондоо совсем другой, ~ ойрхон очень близко, ов олон очень много

ОВ 4. солоничкавая полынь, степная пеструшка

ОВГОР возвышающийся, приподнятый, вздымающийся над чем-либо, нагромождённый, кучеобразный, ~ шороо насышь, ~ товгор *парн.* возвышающийся местами, кое-где выпуклый, ~ жаргон атаман, шеф, «крутой», пахан

ОВГҮЙ бесхитростный, простодушный, несообразительный

ОВГОРДОХ оказываться слишком нагромождённым/возвышающимся

ОВЖИН хитроумный, хитрый, изворотливый, ловкий

ОВЖИНТОХ хитрить, лукавить

ОВИЛГО манера, поведение, вид, ~ муутай хүн бесцеремонный человек, ~ нь олддоггүй хүн человек с трудным характером

ОВИЛГОГҮЙ легкомысленный, опрометчивый, нескромный, бестактный, нетактичный, неделикатный человек, ~ зан/ааш нескромность, неделикатность поведения, легкомыслие, бестактность

ОВИЛГОҮЙДЭХ вести себя нескромно, неделикатно, оказываться опрометчивым

ОВОГ 1. имя отца, фамилия, семейство, таны ~ хэн бэ? как ваша фамилия? нэр ~ имя и отчество, ~ нэрээ бичих написать своё имя и фамилию, ~ ийн бичиг родословная

ОВОГЛОХ носить чью-нибудь фамилию, иметь чью-либо фамилию, хойг эцгээрээ ~ носить фамилию своего отчима

ОВОЙЛГОХ побуд. от овойх, делать возвышенным/выпуклым, делать кучу, преувеличивать

ОВОЙХ возвышаться, выдаваться над чем-либо, выпучиваться вверх, ~ шовойх, ~ товойх *парн.* выдаваться над поверхностью, возвышаться, тэргэнд ~тол ачих нагружать телегу доверху

ОВОЛЗОХ 1) шевелиться/двигаться вверх и вниз, кишеть, копошиться, 2) *перен.* волноваться, трепетать (о сердце, мыслях, чувствах), Нарангуул зах дээр хүн ~ж байлаа людн кишмя кишели на рынке Нарангуул

ОВОО 1. 1) куча, груда, насыпь, 2) обо, обон (искусственная возвышенность, которой совершается религиозный обряд), чулуу ~ груда камней, хилийн ~ пограничный знак, ~ богдох наваливать что-либо кучей, ~ тахих проводить религиозный обряд на обо, принести жертву в честь духов обона, ~ богсоогүй бол шаазгай юун дээр суух билээ? нет дыма без огня

ОВОО 2. мушка, ~ хараа *парн.* мушка и прицел, ~ хараа тааруулах взять на прицел, прицелился

ОВОО 3. неплохо, довольно, неплохой, хороший, ~ сайн довольно хорошо, довольно хороший, ~ олон довольно много, тэр монгол хэл ~ мэддэ он неплохо знает монгольский язык, ~ морь хороший конь

ОВООЛОХ нагромождать, сваливать в груду, собирать в кучу, сыпать в кучу, шороо ~ сыпать землю в кучу, хог ~ сваливать мусор в кучу, ~оотой шороо ссыпания в кучу земля

ОВООРОЛДОХ *страд.* от овоорох, скучиваться, нагромождаться

ОВООРОХ 1) собираться толпой, скапливаться, толпиться, 2) нагромождаться, скучиваться, «Матисс» клубын дэргэд олон хүн ~чээ у клуба «Матисс» скопилось много людей, багагүй хог ~чээ скопилось много мусора

ОВООРУУЛДУУЛАХ побуд. от овооролдох, скапливать, собирать в кучу, нагромождать

ОВООХОЙ лачуга, хижина, өвсөн ~ шалаш, Том ахын ~ хижина дяди Тома

ОВОР облк, вид, виешность, ~ багатай а) молодежавый, моложе своих лет, б) малогабаритный, компактный, оврын гэрэл гебаритные огни.

ОВСГОО находчивость, предприимчивость, догадливость, смётка, ~ сайтай обладающий хорошей сметкой/находчивостью, ~ гаргах обнаружить предприимчивость

ОВСГООГҮЙ непредприимчивый, не приспособленный к жизни
ОВСГООТой предприимчивый, находчивый, догадливый, сообразительный, обладающий смёткой, их ~ байх обладать большой предприимчивостью

ОВСГООЛОХ обладать предприимчивостью, проявлять находчивость, обнаруживать предприимчивость

ОВЪЁОС овёс

ОГДГОР короткий, кургузый, ~ дээл короткая шуба

ОГДОЙЛГОХ побуд. от огдойх, укорачивать, делать коротким/кургузым

ОГДОЙХ быть кургузым, коротким

ОГИХ вызывать тошноту/рвоту, срыгивать

ОГЛО усиительная частица к глаголам, часто соответствующая приставкам: вы-, со-, про-, пере-, ~ татах выдернуть, вырвать, ~ цоихх выбивать, ~ үсрэх выскочить, вскочить, ~ харвах простреливать насквозь

ОГЛОРОХ вырываться с корнем, выпадать, оторваться

ОГООРОХ оствлять, бросать, забывать, терять, хэлснээ ~ забывать сказанное, архи тамхийг ~ бросить курить и пить

ОГОТНОмышь-полёвка, мышиний, ойн ~ полёвка лесная, ~ын нүх мышьяная норка, ~ын чоно ласка (животное)

ОГОТОР короткий, кургузый, ~ өмд короткие брюки, ~ цамц короткая рубашка, ~ сүүл короткий хвост, ~ самж макака безхвостая

ОГОТОРДОХ быть коротковатым, оказываться более коротким, гоё хөлтэй бүсгүйд банзал ~но гэж байхгүй для девушек с красивыми ногами юбка никогда не бывает слишком короткой

ОГТ совсем, совершенно, отнюдь, вовсе, ~ танихгүй хүн совершенно незнакомый человек, огт үгүй совсем нет, би ~ мэдэхгүй я совсем не знаю, эмэ над ~ таалагдахгүй байна это совсем мне не нравится, ~ болохгүй иельзя ни в коем случае, совершенно невозможно

ОГТЛОЛ разрез, прорез, пересечение, хөндлөн ~ поперечный разрез, дагуу/ургааш ~ продольный разрез, структурын ~ пересечение структурное

ОГТЛОЛЦОЛ пересечение, ~ын цэг точка пересечения

ОГТЛООС разрез, обрезок, лоскуток

ОГТЛОГЧ режущий, резец, токарын машины ~ токарный резец, ~ хутта режущее лезвие

ОГТЛОЛЦОХ *взаим.* от огтлох, пересекаться, ~сон шулууи пересекающиеся линии

ОГТЛОХ 1) резать, рубить, 2) пересекать, переходить, мах ~ резать мясо, мод ~ рубить лес, зам ~ переходить дорогу, хэсэглэн/хэсэг хэсэг ~ разрезать на части, ~ малглалт геол. рассечка

ОГТЛУУР геол. профиль

ОГТОРГУЙ 1) небо, окоём, ~и хаяа горизонт, ~т эзэмших а) осваивать космос, б) освоение космоса, ~и чоныи орд созвездие Большого пса, ~и цөөрмийн орд созвездие Телескопа

ОГТХОН *уменьш. от огт*, отнюдь, вовсе, абсолютно, совершенно, совсем, би ~ ч чадахгүй я вовсе не смогу, бид ~ ч ойлгосонгүй мы совсем не поняли

ОГЦОМ крутой, резкий, круто, резко, ~ зан резкий характер, крутой нрав, ~ дуу резкий голос, ~ хариулт резкий ответ, ~ эрэг крутой берег, замын ~ эргэлт крутой поворот дороги, цаг агаарын ~ өөрчлөлт резкое изменение погоды, ~ эргэх круто повернуть/поворачиваться, ~ ширүүн дуугарах резко разговаривать, говорить колкости, ~ муз. стаккато

ОГЦОМДОХ быть резким/крутым, вести себя слшском резко/круто

ОГЦРОХ увольняться, освободиться, уходить/подать в отставку, тушаалаасаа ~ уходить с поста, уволиться, сайн дураараа ~ добровольно уйти в отставку, со своего поста, ~сон дарга уволенный, ушедший в отставку начальник

ОГЦРУУЛАХ *побуд. от огцрох*, увольнять, освобождать от обязанностей, смещать, ажлаас ~ уволить с работы, смещать с занимаемого поста, орон тооны цомхотгоолоор ~ увольнять по сокращению штатов

ОД 1) звезда, 2) *перен.* счастье, удача, везучесть, ~ гарах/түгэх появление звёзд, ~ харвах падение метеоритов, ~и орны судлал астрономия, ~дын ахан дүүс звёздные братья, ~дын хотхон Звёздный городок, ~ зүйн ухаан астрономия, ~ зүйн солбицол астрономические координаты, ~и орон судлах оргил астрономическая обсерватория, ~т орчлон вселенная, галактика, ~т орчлонгийн мананцарууд галактические туманности, ~мы цаг хугацаа звёздное время, одой ~д звёзды-карлики, ~дын бөөгнөрөл звёздные скопления, ~т орчлонгийн тоос космическая пыль, ~ нь цоорох быть везучим, быть счастливым, оказываться удачливым, ~той хүн счастливцев, везунчик, ~той төрөх родиться под счастливой звездой, родиться в рубашке, ~и сэвээтэн лучепёрые, өдрийн ~ шиг ховор очень редкий (как звезда днём), ~дын дайн звёздные войны, кино ~ кинозвезда

ОДОЙ миниатюрный, карликовый, ~ хүн лилипут, пигмей

ОДОН орден, Сүхбаатарын ~ орден Сухэ-Батора, Алтан гадас ~ орден Полярной звезды, ~гийн тууз орденская лента, ~гоор шагнуулах, ~ авах награждаться орденом, получить орден

ОДОНТ имеющий орден, награждённый орденом, орденосный

ОДОО сейчас, теперь, ныне, настоящее время, скоро, в скором времени, ~ болтол/хүртэл до сих пор, до настоящего времени, ~ цагт в теперешнее время, ~гийн/~ны хүмүүс теперешние люди, современные люди

ОДООХОН сейчас, сию минуту, только что, скоро, ~ хий! сделай сейчас! тэр ~ ирээ он сейчас придёт, ~! сейчас сию минуту!

ОДОХ 1) идти, отправляться, уходить, уезжать, 2) *употребляется в значении вспомогательного глагола для выражения законченности действия и часто переводится с помощью разных приставок* хот уруу ~ уехать в город, Америкт сурахаар ~ уехать учиться в Америку, гарч ~ выйти, явж ~йти, уехат, нисэн ~ улельте, гэртээ харьж ~ пойти/уйти домой

ОДТОЙ 1) звёздный, 2) удачливый, счастливый, везучий, ~ тэнгэр звёздное/звездистое небо, ~ залуу удачливый парень,

энэ жил Ариумаа их ~ байх ёстой в этом году Ариуне повезёт Ариуне повезёт

ОЁДОЛ шов, шитьё, ~оор нь ханзлах распаривать по швам, ~оороо ханзрах распоротся/треснуть по швам, ~гүй без шва, ~ын машин швейная машина, ~ын газар швейная мастерская, ~ын үйлдвэр швейная фабрика, Тэнгэрийн ~ Млечный путь, ~ын хэнгэргийн орд созвездие Лисиды

ОЁДОЛЧИН портной, швея, швейник, ~ болох стать портным/швейей

ОЁМОЛ шитый, сшитый

ОЁО шов, шитьё

ОЁОР 1) дно, донышко, 2) основание, подножие, торхны ~ дно бочки, модны ~ у подиожия дерева, далайи ~ дно океана

ОЁОРЛОХ делать дно, покрывать дно

ОЁУЛАХ отдать пошить, заставить шить

ОЁХ шить, ~ж хатгах, ~ хатгах вышивать, гараар ~ шить руками, машинаар ~ шить на машине, бүдүүн утсаар ~ шить толстыми нитками, гутал ~ шить сапоги, ~ эсгэх кройка и шитьё

ОЗОХ целовать, лобзать

ОЙ 1. годовщина, юбилей, гучин жилийн ~ тридцатилетний юбилей, ~ тэмдэглэх праздновать юбилей, справлять годовщину, ~и баяр юбилейные торжества, ~(д) хүрсэн хүүхэд годовалый ребёнок

ОЙ 2. лес, шилмүүст ~ хвойный лес, холимог ~ смешанный лес, өтгөн/битүү ~ густой лес, ~и аж ахуй лесное хозяйство, ~и баялаг лесные богатства, ~и түймэр лесные пожары, ~ хамгаалах зурвас лесозащитные полосы, ~ хамгаалагч, ~и цагдаа лесник, ~т хээрийн бүс лесостепной район, ~и хараацай стриж иглохвостый

ОЙ 3. память, разум, ум, ~ ухаан *парн.* разум, рассудок, ~ муутай слабоумный, забывчивый, имеющий плохую память, ~нд орох припомнить, вспомнить, приходиться на ум/в память, восстановить в памяти, ~нд/~ тойнд багтахгүй не догадаться, ума не приложить, ~ндoo хадах запомнить, (зарубить на носу)

ОЙ 4. чувство отвращения, ~ гутах брезгать, гиушаться, испытывать чувство отвращения, ~ гутаах вызывать отвращение/брезгливость, ~ гутам болох осточертеть, опротиветь

ОЙГҮЙ 1. безлесный, ~ тал безлесная степь

ОЙГҮЙ 2. слабоумный, забывчивый

ОЙГҮЙ 3. брезгливый, испытывающий отвращение

ОЙГҮЙ 4. несравнимый, несравнимо, несравнимо, ~ сайхан эд несравнимо красивая вещь, ~ муу хүн несравнимо плохой человек

ОЙЖИХ покрываться лесом, зарастать лесом

ОЙЖУУЛАЛТ лесонасаждение, лесоразведение, лесопосадки

ОЙЖУУЛАХ *побуд. от ойжих*, засадить лес, производить лесонасаждение

ОЙЛГО отражение, гэрлийн ~ отражение света, световое отражение

ОЙЛГОГДОХ *страд. от ойлгох*, быть понятным/ясным, таны ярьж байгаа зүйл над ~гүй байна мне не понятно, что вы говорите

ОЙЛГОЛТ понятие, понятие, идея, миний ~оор в моём понимании, буруу ~ неправильное понимание, тодорхой ~ авах, тодорхой ~той болох иметь определённое, точное понятие/представление о чём-либо, би ямар ч ~гүй байна, над ямар ч ~ алга я не имею никакого понятия/представления

ОЙЛГОЦОХ *взаимн. от ойлгох*, 1) понимать друг друга, 2) взаимопонимание, бие биеэ бүрэн ~ добиться полного взаимопонимания, үгээ/учраа ~ понять друг друга, спеться, харилцан үл ~ взаимное непонимание

ОЙЛГОМЖ понятность, ясность, доступность, понятливость, ~ багатай мало понятный, ~ муутай трудно понимаемый, ~ сайтай хорошо понятный, легко понимаемый

ОЙЛГОМЖГҮЙ непонятный, недоступный, неясный, непонятно, неясно, ~ хэрэгявдал непонятный поступок, непонятное дело, ~ үг хэллэг непонятные слова и выражения

ОЙЛГОМЖТОЙ понятный, ясный, чёткий, доступный, понятно, ясно, чётко, ~ хэлээр бичих писать понятным языком, энэ ~ байна это понятно

ОЙЛГОХ 1. понимать, разуместь, разбираться, осознать, би чамайг ~ж байна я тебя понимаю, хялбархан ~, ~д хялбар легко понять, буруу ~ неправильно понимать, үгийн утгыг ~ понимать значение слова, алдаагаа ~ осознать свою ошибку, буруугаа ~ осознать свою вину

ОЙЛГОХ 2. отражать, отбросить в обратном направлении, гэрэл ~ отражать свет

ОЙЛГОЦ понятие, представление, соображение, энэ талаар өчүүхэн ч ~ алга я не имею ни малейшего представления/понятия об этом

ОЙЛГУУЛАХ побуд. от ойлгох, 1) давать понять, разъяснять, растолковывать, 2) отражать

ОЙЛТ отражение, рикошет, гэрлийн ~ отражение света, отражённый свет

ОЙМС носки, ноосон ~ шерстяные носки, ~ элээх многое испытать на своём веку

ОЙР близкий, ближний, ближайший, близко, поблизости

ОЙРД ойратский, западно-монгольский

ОЙРДОО на днях, в эти дни, в ближайшие дни, ~ халуун байна в эти дни жарко

ОЙРМОГ 1) на днях, недавно, 2) поблизости, би Москвагаас ~ ирлээ я недавно приехал из Москвы

ОЙРОЛЦОО 1) близкий, соседний, сходный, 2) поблизости, по соседству, ~гоор приблизительно, хотын ~ поблизости от города, ~ үзэл бодол сходные взгляды, насаар ~ почти одинаковый по возрасту, нуруугаар ~ приблизительно одинакового/одного роста

ОЙРТОХ 1) близиться, приближаться, подходить поближе, 2) иметь контакт с кем-нибудь, ~ж очих подходить близко, өвөл ~ж байна зима приближается, өвчтөнтэй ~ иметь контакты с больным

ОЙРТУУЛАХ побуд. от ойртох, приближать, подпускать, сближать, позволять ближе подойти, хугацааг ~ приблизить сроки, биедээ ~ а) дать подойти к себе, б) давать привыкнуть к себе

ОЙРХИ ближний, близлежащий, расположенный вблизи

ОЙТ лесистый, ~ хээрийн бүс лесостепная зона, лесостепь

ОЙТОЙ 1. покрытый лесом, лесистый, битүү ~ газар покрытая сплошным лесом местность

ОЙТОЙ 2. имеющий хорошую память, ~ хүн человек с хорошей памятью

ОЙТОЙ 3. годовалый, иэг ~ хүүхэд годовалый младенец

ОЙХ 1) отражаться, преломляться (о лучах), 2) отскакивать, отлететь, рикошетировать, 3) падать

ОЙЧИХ 1) падать, 2) быть побеждённым (о борцах), мориноос ~ падать с лошади, модноос ~ падать с дерева, бөхийн тавын даваанд ~ быть побеждённым в пятом туре национальной борьбы

ОЙШООХ принимать во внимание, обращать внимание, учитывать, относиться положительно, ~ж үзвэл зохих асуудал вопросы, которые следует принимать во внимание

ОЙШООХГҮЙ игнорировать, пренебрегать, зарим баримтыг ~ байх игнорировать ряд фактов

ОКОП окоп, ~ малтах рыть окоп

ОКТЯБРЬ октябрь, октябрьский, ~ийн их хувьсгал великая октябрьская революция, ~ийн нөлөө влияние Октября

ОЛБОГ подстилка для сиденья, тюфяк

ОЛБОР находка, выгода, польза, ~ хүү а) мальчик-найдёныш, б) приёмный сын

ОЛБОРЛОЛТ добыча, промысел, нүүрс ~ добыча угля

ОЛБОРЛОХ добывать, алт ~ добыть золото

ОЛГОВОР компенсация, выплата

ОЛГОЙ анат. толстая кишка, мухар ~ слепая кишка, аппендикс, аппендикс, мухар ~ авах оперировать/удалить аппендикс

ОЛГОЙДОХ бить фонтаном, поливаться, брызгать, клубиться, цоргоор ус ~в вода полилась из крана, цус ~в брызнула кровь, үйлдвэрийн яндангаар утаа ~ж байлаа дым клубился над фабричной трубой, дым из фабричной трубы валил клубом

ОЛГОЛТ выдача, отпуск, бараа ~ выдача товаров

ОЛГОХ выдавать, отпускать, предоставлять, цалин ~ выдавать зарплату, мөнгө ~ выдавать деньги, үнэмлэх ~ выдавать удостоверение, зээлээр ~ отпускать в кредит, боломж/боллоцоо ~ предоставлять возможность, эрх ~ предоставлять право, амралт ~ предоставлять отпуск, зөвшөөрөл ~ давать разрешение, шагнал ~ награждать, давать награду, мөхөн ~ возмещать, компенсировать

ОЛГУУЛАХ побуд. от олгох, заставлять выдавать/отпускать, содействовать получению, организовывать выдачу

ОЛДВОР геол. находка

ОЛДОХ 1. находиться, обнаруживаться, над зав ~гүй юм у меня нет свободного времени, хэлэх ч үг ~нгүй не нашлось, что и сказать, не нашлось слов, аямд явбал арга нь ~но погов. досл. пока жив всегда найдётся выход

ОЛДОХ 2. оказываться слишком много, быть больше по количеству, чем надо, хүн ~оод байна людей оказывается больше, чем надо

ОЛДОШГҮЙ редкий, редкостный, ~ хүн редкий человек

ОЛЗ находка, добыча, трофей, выгода, ~ ашиг, ~ омог парн. доход, прибыль, ~ хайх/эрэх искать выгоду, ~ ихтэй очень выгодный/прибыльный, ~ыг олуулаа погов. находку делят на всех

ОЛЗВОР добыча, промысел, ам ~ охотничий промысел

ОЛЗВОРЛОЛТ добыча, промысел, ашигт малтмалын ~ добыча полезных ископаемых, нефть ~ добыча нефти

ОЛЗВОРЛОХ 1) добывать, промышлять, эксплуатировать, 2) добывающий, газрын хэвлэгийг ~лашиглах эксплуатировать недра земли, алт ~ добыть золото, ~ үйлдвэр добывающая промышленность

ОЛЗЛОГДОГСОД пленные

ОЛЗЛОГДОХ страд. от олзлох, попадать в плен, ~сон цэрэг воениопленный

ОЛЗЛОХ 1) брать в плен, брать трофеи, 2) извлекать выгоду/пользу, 3) находить добычу, добывать, приобретает

ОЛЗОРХОГ корыстный

ОЛЗОРХОХ стремиться к выгоде, извлекать пользу, выгадывать

ОЛЗУУРХАХ радоваться находке, быть довольным добычей/выгодой

ОЛЗУУРХУУ стремящийся к выгоде

ОЛИГ пригодность, полноценность, хорошее качество

ОЛИГГҮЙ плохой, нехороший, негодный, никудышный, никчёмный, бестолковый, ~ ажил никчёмное занятие, ~ хүн плохой человек

ОЛИГТОЙ хороший, годный, приличный, толковый, хорошо, ~ юм байна уу? есть ли что-нибудь получше, тэр ~ юм ярьсангүй он не говорил ничего хорошего

ОЛИГТОЙХОН *уменьш. от олигтой*, хорошенький, пригодный, порядочный, хорошенько, ~ *хувцасаа өмсөх* надеть на себя лучшую одежду

ОЛИМП олимп, олимпийский, ~ийн их наадам олимпийские игры, ~ийн үндэсний хороо национальный олимпийский комитет (НОК)

ОЛИМПИАД олимпиада, математикийн ~ олимпиада по математике, математическая олимпиада

ОЛОЛТ достижение, успех, прогресс, ~ амжилт *парн.* достижения, шинжлэх ухаан техникийн ~ достижения науки и техники

ОЛОМ 1. подруга, ~ татах затянуть подругу

ОЛОМ 2. брод, ~оор гарах переходить через брод

ОЛОН много, множество, ~ хүн много народу, много людей, ~ хүүхэдтэй айл многодетная семья, ~ үндэстний улс многонациональное государство, ~ үгтэй многословный, многоречивый, ~ давхар мигогэжжний, многослойный; ~ нийт общественность, ~ нийтийн байгууллагууд общественные организации, ~ улсын байдал международное положение, международная обстановка, ~ улсын эрх международное право, ~ талын многосторонний, ~ арван десятки, ~ тооны многочисленный, ~ жилийн многолетний, ~ удаа, ~ дахин много раз, маш ~ очень много, ~ талт многогранник, ~ Улсын Харилцааны Дээд Сургууль Институт международных отношений (МГИМО), ~ ханыг шувуу птицы полигамные, ~ ургальч үзэл плюрализм, ~ хоолой многоголосие

ОЛОНЛОГ *мат.* множество, ~ийн онол теория множества

ОЛОНТАА многократно, много раз, часто, ийм юм ~ тохиолдоно такое встречается часто, ~ үзэх часто видеть, ~ ярих часто говорить

ОЛОНХИ большинство, большая часть, ~ийн саналаар шийдвэрлэх решить большинством голосов, дийлэх ~ подавляющее большинство, ~ нь иржээ большинство пришло, ~ нь зөвшөөрөв большинство согласилось

ОЛОНХДОО в большинстве своём, в большинстве случаев

ОЛОХ находить, обнаруживать, доставать, добывать, получать, приобретать, амжилт ~ достигать успеха, дэмжлэг ~ находить поддержку, эрх чөлөө ~ завоевать свободу, муу нэр ~ приобрести плохую репутацию, арга ~ найти способ/выход, мэдлэг ~ ж авах приобретает знания, получать знания, итгэл ~ иайти доверие, войти в доверие, учрыг ~, шалтгааныг ~ находить причину, үнэн зөвийг ~ находить правду, ~ж авсан эд хөрөнгө приобретённое имущество, хүүхэд ~ забеременеть, голы нь ~ падать в точку/в цель

ОЛС 1) конопля, 2) верёвка из конопля, ~ дээс *парн.* верёвка, ~ томох вить верёвку из конопля, ~оор боох/баглах обвязывать верёвкой, ~и шат верёвочная лестница

ОЛУУЛ (аа) много, множество, во множестве, тэд ~, бид цөөхүүл их много, нас мало, ~ва цугларчээ собралось множество людей

ОЛУУЛАХ *побуд. от олох*, заставлять найти, поручать найти

ОЛХИО пригодный, полноценный

ОЛХИОГҮЙ плохой, неважный, нехороший, никудышный, ~ хүн некудышный/неважный человек

ОЛХИОТОЙ хороший, годный, сообразительный, удачливый

ОЛХИОТОЙХОН *уменьш. от олхиотой*, довольно хороший, довольно удачливый

ОЛХОН *уменьш. от олом*, многовато, довольно много

ОЛШРОЛ увеличение, размножение, прирост

ОЛШРОХ умножаться, возрастать, увеличиваться (в числе), размножаться

ОЛШРУУЛАГЧ копировальная машина

ОЛШРУУЛАХ *побуд. от олшрох*, умножать, увеличивать, размножать, унших сэдвийг ~ размножить тексты для чтения, хувилгагч машинаар ~ размножать на ротаторе

ОМГОЛОН горячий, вспылчивый, пылкий, ~ морь горячая лошадь, ~ хүн горячий/вспылчивый человек, ~ зам горячность, вспылчивость, пылкость

ОМГОЛТОХ запекаться, потрескаться, пересыхать (о губах), уруул ~лоо губы запеклись/пересохли, ~сон уруул пересохшие губы

ОМГОР узкий, с узким отверстием/краем, ~ алгана малоротый чёрный окунь

ОМГОРХОГ гордый, горделивый, заносчивый, кичливый

ОМГОРХУУ гордый, надменный

ОМГОРХОХ гордиться, похвалиться, кичиться

ОМОГ 1. гордость, надменность, кичливость, ~ бардам гордый

ОМОГ 2. род, родовой, ~ийн байгуулал родовое общество, родовой строй, ~ийн тэргүүлэгч старейшина рода

ОМОГДОХ 1) гордиться, быть заносчивым, 2) вести себя петухом, петушиться

ОМОГТОЙ гордый, высокомерный, заносчивый, ~ хүн гордец, кичливый человек

ОМОГШИХ становиться высокомерным/заносчивым

ОМОЛЬ омуль

ОН год, ~ сар дата, ~ жил год, годы, ~ дарааллын бичиг летопись, ~д орох благополучно перезимовать, хорошо перенести зиму, ~д оруулах обеспечить благополучную зимовку, төрсөн ~ год рождения, ирэх ~д в будущем году, ~ жил хурдан өнгөрдөг годы быстро проходят, тавим найман ~д в пятьдесят восьмом году, ~ы шилдэг... лучший... года, ~ы шилдэг зохиолч лучший писатель года

ОНГИРГОН хвастливый, ~ зам хвастливость, хвастливое поведение, ~ хүн хвастун

ОНГИРОО: ~ сагуу хвастливый

ОНГИРГОХ 1. *побуд. от онгирох*, заставлять кого-либо хвастаться, бахвалиться, подталкивать к хвастовству

ОНГИРГОХ 2. 1) *побуд. от онгирох*, 2) переворачивать, разбрасывать, раскидывать

ОНГИРОХ 1. хвастаться, хвалиться, зазнаваться, битгий онгир! не хвастайся!

ОНГИРОХ 2. быть вывороченным, раскиданным, рваться

ОНГИЧИХ *многократ. от онгилых*, разбрасывать, раскидывать (вещи), рыться, докапываться (в вещах)

ОНГОД крайняя степень воодушевления, вдохновение, экстаз, шаманская мистерия, ~ орох приходиться в экстаз, впадать в истерику

ОНГОЛЛОГХОХ открывать, раскрывать, хаалга ~ открыть дверь

ОНГОЙХ 1) открываться, раскрываться, отворяться, 2) проясняться, тэнгэр ~в небо прояснилось, үүд ~в дверь открылась

ОНГОН 1. 1) священный, естественный, чистый, капризный, 2) первоначальный, девственный, нетронутый, 3) изнеженный, капризный, ~ уул священная гора, ~ тал нетронутая степь, ~ үс священные седины, с детства седые волосы, ~ хальс девственная плева, ~н охин девственница, ~оо алдах терять девственность, ~ царайлах изображать святую невинность, гэрийн ~ домовый.

ОНГОН 2. могильник, захоронение

ОНГОЦ: мал устлах ~ водопойная колода, усан ~, хөлөг ~ судно, корабль, пароход, нисэх ~ самолёт, иогоон ~ самолёт АН-2, цагаан ~ самолёт АН-24, шумбагч ~ подводная лодка, подлодка, сөнөөгч ~ истребитель, бөмбөгдөгч ~ бомбардировщик, бомбардировочный самолёт, дуумаас хурдан ~ сверхзвуковой

самолёт, тийрэлтэт ~ реактивный самолёт, нисэх ~ны буудал аэродром, аэропорт, усан ~ны зогсоол гавань, порт, нисэх ~ны буух талбай посадочная площадка

ОНИВ: нүдээ ~ ~ хийх моргать глазами, ~ ~ гэх а) мерцать (о звёздах), б) моргать

ОНИГОР 1) узкоглазый, 2) узкий, тесный, ~ нүд с узкими глазами

ОНИЙХ 1) шуриться, сузить, 2) сузиться, нүдээ ~ сузить глаза, прищуриваться

ОНИЛОХ 1. сделать выемки на конце стрелы

ОНИЛОХ 2. приложить стрелу к тетиве, взять в прицел

ОНОВЧ конкретность, определёность, чёткость, рациональность, корректность, ~ муутай не совсем удачный, не очень подходящий

ОНОВЧГҮЙ неудачный, неподходящий, несоответствующий чему-либо, ~ ажыл бесполезная работа

ОНОВЧТОЙ конкретный, определённый, точный, правильный, удачный, ~ арга хэмжээ конкретные меры, ~ хармулт өгөх дать точный ответ, ~ санал конкретное предложение, ~ (санал) санаачлага рационализаторское предложение, ~ орчуулга удачный перевод, ~ хэллэг удачное выражение, ~ сонголт удачный выбор, ~ ашиглах наиболее рационально использовать

ОНОГДОЛ чья-либо доля при разделе, причитающееся

ОНОГДОХ страд. от онох, причитаться, попадаться, доставаться

ОНОГДУУЛАХ побуд. от онох, распределять, облагать, возлагать

ОНДОО другой, иной, отличный, разобложить налогом, торгууль ~ облагать штрафом, хармуцлага ~ возлагать ответственность, ~ хэмжээ сумма обложения, ял ~ присудить наказание, приговорить к какому-нибудь наказанию

ОНОЛ теория, теоретический, ~ дадлага хоёр теория и практика, ~ын физик теоретическая физика, танин мэдэхүйи ~ теория познания, харьцангуйи ~ теория относительности, магадлалым ~ теория вероятности, мэдээллийн ~ теория информации, ~ын мэдлэг теоретическое знание, ~ын үндэс теоретическая основа, ~ын бага хурал теоретическая конференция, ~ын дүгээлт теоретический вывод

ОНОЛДОХ 1. теоретизировать, умничать

ОНОЛДОХ 2. встречаться, сходиться

ОНОЛЧ теоретик, хэл шинжлэлийн ~ теоретик лингвистики

ОНОО 1. очко, балл, олом ~ авах набрать много очков, ~гоор ялах победить по очкам, ~ны давуу преимущество по очкам/очках

ОНОО 2. партнёр в борьбе, распределение партнёров в соревнованиях по жребью/по жеребьёвке

ОНОО 3. попадание в цель (при стрельбе)

ОНОО 4. разрез, прорезь, хурэмний ~ разрез куртки, ~ гаргах делать разрез

ОНОО 5: ~т аяг лейтмотив, ~т зохиол лейтгармония

ОНООЛОХ распределять партнёров в борьбе

ОНООХ побуд. от онох, распределять, развёрстывать

ОНОХ 1) попадать в цель, 2) перен. предвидеть, угадывать, бай ~ попадать в мишень

ОНОШ диагноз, ~ зүй диагностика, ~ тогтоох/тавих ставить диагноз, өвчний ~ диагноз болезни, зөв ~ правильный диагноз

ОНОШЛОЛ диагностирование, диагностический, ~лзүй диагностика, ~ын арга диагностический метод

ОНОШЛОХ диагностировать, определять диагнозом, өвчнийг зөв ~ правильно диагностировать болезнь

ОНХГОР 1) высокий, возвышающийся средн других, 2) глубокий, ~ хад высокая скала, ~ аяга глубокая чашка

ОНХОЛДОХ перевёртываться, опрокидываться, машини ~жээ машина перевернулась

ОНХОЛДУУЛАХ побуд. от онох, перевёртывать, опрокидывать

ОНЦ особый, особенный, отличный, лучший, чрезвычайный, исключительный, особо, особенно, отличо, исключительно, ~ арга хэмжээ чрезвычайные меры, сургуулиа ~ төгсөх окончить школу на отлично/с отличием, ~ сомини/~ гойд юмгүй ничего особенного, ~ эрх полномочие, монополь, чрезвычайные права, ~ бөгөөд бүрэн эрхт элчин сайд чрезвычайный и полномочный посол, ~ ялгаа алга, ~ын ялгаагүй юм байна нет ничего специфического/особого, ~ хүнд гэмт хэрэг особо тяжкое преступление

ОНЦОЙ особенный, специфический, особый, исключительный, чрезвычайный, обособленный, уединённый, особенно, особо, исключительно, ~ байдал особое положение, ~ нөхцөл байдал чрезвычайные обстоятельства, ~ ял исключительная мера наказания, ~ эрх исключительное право, ~ анхаарал тавих уделять особое внимание, бусдаас ~ хүн своеобразный, оригинальный человек, ~ гавьяа выдающие заслуги

ОНЦГОЙДОХ оказываться весьма своеобразным, быть более специфическим, становиться слишком чрезвычайным

ОНЦГОЙДУУ несколько своеобразный/специфический, довольно важный

ОНЦГОЙЛОХ выделять, обособлять, подчёркивать, особо рассматривать, ~н анхаарах уделять особое внимание

ОНЦГОЙРОХ выделяться, обособляться, подчёркиваться, уединяться, бусдаас онцгойрох обособиться от других, отличаться среди других

ОНЦЛОГ особенность, специфика, своеобразие, үндэсний ~ национальная особенность, орон нутгийн ~ местные особенности, өвөрмөц ~ специфическое своеобразие, специфическая особенность, ~ болох, ~ зүйл мөн болох являться особенностью/спецификой

ОНЦЛОХ выделять, обособлять, подчёркивать, считать важным/особым, ~н тэмдэглэх хэрэгтэй надо особо отметить, ~ж үзэх особо выделить, ставить в особое положение, особо подчёркивать

ОНЧ 1. главное, суть сущность, смысл, ядро, зерно, конкретность, ~нийг нь олох а) проникнуть в сущность чего-либо, постигнуть смысл чего-либо, б) найти подход к чему-либо

ОНЧ 2. инерция

ОНЬ 1) выемка, вырез, проём, 2) седловина, 3) геол. седло, уулын ~мор давах переехать через седловину горы, юманд ~ гаргах сделать выемку над чем-либо

ОНЬС 1. 1) задвижка, засов, затвор, запор, 2) внутренний механизм, хаалганы ~ дверная задвижка, модом ~ деревянный засов, ~н техник техника с внутренними механизмами, сложная техника, хаалга ~оор түгжих задвинуть дверь засовов

ОНЬС 2. суть, сущность

ОНЬСОГО загадка, ~ хэлэх/таалгах загадывать загадку, ~ таах/тайлах отгадывать загадку

ОНЬСЛОХ запирает на задвижку, засов, защёлкивать, замыкать

ОНЬСТОЙ 1) имеющий засов/запор, 2) заводной, ~ тоглоом заводная игрушка

ОО порошок, пудра, паста, шүдний нунтаг ~ зубной порошок, шүдний нойтон ~ зубная паста

ООДГОР короткий

ООДОЙХ быть коротким (об одежде, хвосте), ~сон дээл короткая шуба, короткополое дэли

ООДОН короткий, кушый, ~ сүүл кушый хвост, ~ дээл коротко-полая шуба, полшубок

ООДОНДОХ быть слишком коротким, оказываться очень коротким/кушым

ООДРОХ 1) зазнаваться, загордиться, 2) восторгаться, прыгать от радости (о детях), *чи их ~ч байна* ты сильно зазнаёшься

ООДРУУЛАХ побуд. *от оодрох*, подталкивать к зазнайству, давать загордиться

ООНО самец антилопы/дзерена, *салаа эвэртэй ~ыг шархтуулалгүй наминаа фольк.* самца антилопы с ветвистыми рогами отстрелил, ие причинив ран, *~ын эвэр* рога самца антилопы

ООРЦОГ одинокий, отделённый от других, отдельный, раздельный, единичный, ~ *цохио/хад* одинокая скала, отдельная скала

ООСОР шнур, верёвка, тесьма, жгут, перевязка, *цагины* ~ цепочка для часов, *гэрийн* ~ перевязь для покрытой юрты, *өрхний* ~ перевязь для покрывала дымника/дымового отверстия, ~ *бүчгүй орд цагаан өргөө фольк.* белая юрта-дворец без верёвки-крепления, *түлхүүрийн* ~ брелок для ключей, связка ключей, ~ *бүчгүй зэрэглээ* мираж, иллюзия

ООСОРЛОГДОХ *страд. от оосорлох*, быть перевязанным, быть привязанным (за шею)

ООСОРЛОХ подвязывать, привязывать верёвкой, перевязывать/завязывать шиурком/шпагатом

ООЧИР очередь, ~ *авах* занимать очередь, ~ *баримтлах* соблюдать очередь, *урт* ~ длинная очередь

ООЧИРЛОХ стать в очереди, занимать очередь, *зураач Төгс-Оюуны үзэсгэлэгийн тасалбарт* ~ стоять в очереди за билетами на выставку художницы Тугс-Оюуны

ООЧИХ вбирать в рот, делать глоток, *халуун цай* ~ пить горячий чай

ООЧЛОХ пить мелкими глотками, пить быстрыми глотками

ОПЕРАТОР оператор, *дууны* ~ звукооператор

ОПЕРАЦ операция, *хэвлийн хөндийн* ~ операция в брюшной полости

ОППОЗИЦ оппозиция, оппозиционный

ОР 1. кровать, койка, постель, ~ *дэр/дэвсгэр* постель, ~ны *хэрэглэл* постельные принадлежности, ~ны *даавуу* простыня, ~ны *бүтээлэг* покрывало для постели, *хүүхдийн* ~ детская кровать, *дүүжм* ~ гамак, *хоёр хүний* ~ двухспальная кровать, *эвхдэг* ~ складная кровать, раскладушка, *аяны* ~ походная кровать, *зуун* ~той эмнэлэг больница на сто коек, ~ *засах* стлать/стелить постель, ~ *хураах* убирать постель, ~*ндoo* *орох* слечь в постель, ~*ноос* *босох* встать с постели, ~и *дээр* *хэвтэх* лежать на кровати, *Бүсгүй хүний хамгийн нарийхан* ~и *дээр ч гэсэн хоёр хүн хэзээд багтана* даже на самой узкой девичьей кровати всегда поместятся два человека (И.Тургенев)

ОР 2. след, отпечаток, ~ *мөр* следы, *хурууны* ~ отпечаток пальца, ~ *сураггүй* болох исчезать бесследно, пропадать без вести, ~ *нэр* одно название, одна видимость, формальность, ~ *нэр болгох* относиться к чему-либо совершенно формально

ОР 3. *частца усилениа* совсем, совершенно, ~ *тас мартаг* совсем забыть, ~ *тас очихгүй байх* совсем/вообще не приходиться, ~ *мэдэхгүй* совершенно не знать, ~ *ганцаар хоцрох* остаться совсем один, ~ *ганц* единственный, одинокий

ОР 4. вакансия, место, замена, замещение, замеситель, ~и *тоо штаты*, ~и *тоо хорогдуулах* сокращение штатов, *мний* ~ны *хүн* моя замена, *Чингис хааны* ~ *залгам суусан Өгөөдэй хаан* хан Угэдэй, сменивший на престоле Чингисхана

ОР 5.: ~ *буга* олени северные

ОРВОН корневище, корень, *модны* ~ корневище дерева, *үсний* ~ корень волос, *мод* ~*гоор нь унагах* свалить дерево, выворачивая его с корнем

ОРГАНИЗМ организм, *амьд* ~ живые организмы, ~ын *хөгжил* развитие организзма

ОРГАНИК органика, органический, ~ *бодис* органические вещества

ОРГИЛ вершина, пик, зенит, апогей, кульминация, *уулын* ~ вершина горы, *уран бүтээлийн* ~ вершина творчества, *эрдмийн* ~ вершина знания/науки, *түүний аньдас билэг* ~доо хүрэх его талант достиг апогея, *алдрын* ~д *хүрэх* в зените славы, ~ *цаг* час пик

ОРГИЛОЛТ извержение, *галт уулын* ~ извержение вулкана, *усан дорхи* ~ подводное извержение

ОРГИЛОХ *многократ. от оргих*, 1) бить ключом, фонтанировать, 2) клубиться, 3) извергаться, газар дороос ус ~и *гарав* вода била фонтаном из-под земли, *галт уул* ~в вулкан извергался

ОРГИЛУУН горячий, возбуждающийся, страстный, темпераментный, ~ *хүсэл* страстное желание, ~ *дарс шампанское*

ОРГИЛУУР фонтан, *геол. грифон, цэцэрлэгийн усан* ~ фонтан в саду, *нефтийн* ~ нефтяной фонтан, ~ *ус* фонтанная вода

ОРГИХ 1) фонтанировать, бить фонтаном/ключом, клубиться, 2) кипеть, клокотать, 3) извергать, извергаться, выбрасывать из себя, 4) чувствовать что-нибудь, *булгийн ус* ~ж *байна* вода источника бьёт ключом, *газраас нефть* ~ж *гарав* нефть фонтанирует из-под земли, *гал дээр цай* ~ж *байна* чай кипит на огне, *утаа* ~ж *байна* дым клубится/идёт клубами, *гэнэт хүйт* ~ вдруг повяло холодом, *халуу* ~ обдавать жаром, *сэрүү* ~ веять прохладой, обдавать прохладой, *эвгүй* ~ почувствовать неприятность/неудобство

ОРГОДОЛ беглец, беглый, дезертир

ОРГОХ сбежать, убежать, удрать, дезертировать, ~и *зугтах/зайлах* убежать, избавиться, *шоронгоос* ~ бежать из тюрьмы, *цэргээ* ~ дезертировать из армии

ОРГУУЛАХ *лобуд. от оргох*, давать убежать, позволять удрать, заставлять сбежать, допускать дезертирство, организовать бегство, *шоронгоос* ~ организовать бегство из тюрьмы

ОРГУЙ 1) необоснованный, беспочвенный, ложный, 2) необоснованно, беспочвенно, 3) бесследно, без вести, ~ *гүтгэлэг* необоснованная клевета, ~ *цуурхал* ложная молва, необоснованный/нелепый слух, ~ *юм ярих* говорить неправду/нелепости, врать, лгать, ~ *алга болох* бесследно исчезать, ~ *хоцрох* отстаться ни с чем, остаться с пустыми руками, ~д *орвол охинтой нь дээр* лучше поздно, чем никогда

ОРД 1. созвездие, *Долоон бурханы* ~ Созвездие Большая Медведица, *Гурван Маралын* ~ созвездие доход, *мөнгөн* ~ денежный доход, *бодит* ~ реальный доход, ~ *зарлаг* приход и расход, *ашиг* ~ын *татвар* подоходный налог, *хөдөлмөрийн бус* ~ нетрудовой доход, ~ *зарлагын төсөв* бюджет, ~ *олох* получить прибыль, ~ *орох* давать доход, приносить прибыль, ~ын *эх сурвалж* источники дохода

ОРД 2. месторождение, *ашигт малтмалын* ~ месторождение полезных ископаемых, *алтны* ~ месторождение золота, *шилттгээлэг* ~ месторождение акваланное, *өгөршлийн* ~ месторождение выветривания, *судлын* ~ жильное месторождение, *шавхагдсан* ~ месторождение истощённое, *сариммал* ~ рассеянное месторождение, *шижирмэг* ~ россыпное месторождение

ОРД 3.: *хулганын* ~ мышиная нора с зимними припасами

ОРД 4. дворец, *соёлын* ~и дворец культуры

ОРДОН дворец, дом, дворцовый, *застгийн газрын* ~ дом правительства, *соёлын* ~ дворец культуры, дом культуры, *Саарал* ~

разг. Серый Дом, здание Монгольского Правительства, Цагаан
~Белый Дом

ОРДЕР ордер, байрны ~ ордер на квартиру

ОРИЛОО крикливый, сварливый, плаксивый, ~ хүүхэд плаксивый ребёнок, плакса, ~ эхнэр сварливая жена/супруга, ~ зан крнкливый характер, ~ тэмээ крикливый верблюдо

ОРИЛООН крикн, плач, вопли, ~ чарлаан *парн.* крики, рыдания

ОРИЛОХ кричать, орать, плакать, реветь, битгий ~оод бай! ~оо боль! не кричи! не ори! байдгаараа ~ орать во всё горло, ~ж чарлах кричать, плакать, уйлж ~ рыдать, плакать

ОРКЕСТР оркестр, хөгжмийн ~ музыкальный оркестр, үлээвэр хөгжмийн ~ духовой оркестр

ОРЛОГО доход, приход, прнбыль, цэвэр ~ чнстый доход, дундаж ~ средняя прибыль, нийт ~ валовая прибыль, валовый доход, жилийн ~ годовой доход, жилийн дундаж ~ среднегодовой доход, үндэсний ~ национальный

ОРЛОГОГҮЙ бездоходный, беспрнбыльный, бесполезный, невыгодный, ~ ажил беспрнбыльная работа, бесполезная работа

ОРЛОГОТой 1) доходный, прибыльный, выгодный, 2) доходно, прибыльно, ~ ажил прибыльное занятие, доходная работа, ~ аж ахуй прибыльное хозяйство

ОРЛОГЧ заместитель, ~ сайд заместитель министра, ~ дарга заместитель председателя

ОРЛОХ замещать, заменять, дэргыг ~ замещать начальника, бусдыг ~ замещать других, нөхрийг түр ~ временно замещать мужа, эгч маань наддаа ээжнийг ~дог билээ сестра моя заменяет мне мать, ~и тоглогч дублёр, каскадёр

ОРЛУУЛГА замещение

ОРОГНОХ 1) проживать где-нибудь, ютиться, приютиться, сожителствовать, 2) тайно проживать где-либо, убежище, зусланд ~ проживать/прятаться на даче, ~ эрх право убежища

ОРОГНУУЛАХ побуд. от орогнох, приютить, дать приют

ОРОЙ 1. 1) вечер, вечером, 2) поздно, өнөө/өчигдөр ~ сегодня/вечра вечером, ~и курс вечерние курсы, ~и ээлж вечерняя смена, ~и хоол ужнн, шөнө ~ поздно ночью, бүр ~ поздно вечером, ~ болж байна вечерееет, ~ ирэх приходит вечером, прийти поздно, ~ болтол до вечера, допоздна

ОРОЙ 2. вершина, верх, зенит, байшингийн ~ крыша дома, уулын ~ вершина горы, сүмийн ~ купол церкви, нар чанх ~ дээр байна солнце находится в зените, ~ руугаа ус хийх бука. на свою макушку воду лить, т.е. делать что-либо во вред, ~доо авах жаловать, любить, почитать кого-либо

ОРОЙ 3. четверть отреза материн

ОРОЙВТОР поздновато, довольно поздно, попозже, попозднее, ~ босох встать поздновато, ~ ирэх приходит попозже

ОРОЙГУУР вечером, вечерней порой

ОРОЙД (оо) по вечерам, вечером, Гэрлээ ~оо голдуу гэртээ байдаг по вечерам Гэрлээ обычно бывает дома

ОРОЙЖИН (гоо) весь вечер, целый вечер, в течение всего вечера, ~ Агиймаатай зугаалах весь вечер гулять с Агиймой

ОРОЙЛОХ 1) возглавлять, быть во главе, 2) делать кровлю, байшинг төмрөөр ~ крыть дом железом

ОРОЙТОЛ (т) опоздание, запоздание

ОРОЙТОХ запаздывать, опаздывать, явиться позже, задерживаться, одоо бид явахгүй бол ~но еслн сейчас мы не пойдём, то будет поздно, ~ж сэрэх поздно просыпаться, ~сон тусламж за-поздалая помощь

ОРОЙТУУЛАХ побуд. от оройтох, задерживать, затягивать, дурдсаи цагаас ~ не успеть к назначенному сроку, не закончить в назначенный срок

ОРОЙХОН уменьш. от орой, поздновато, попозже

ОРОЛДЛОГО старание, стремленне, усилие, попытка, идэвх ~ активность, старательность, ~ хийх предпринимать попытку, ~ гаргах прилагать старання/усилия

ОРОЛДЛОГОГҮЙ нестарательный, неусердный, непрнлежный

ОРОЛДЛОГОТой старательный, усердный, прилежный, ~ сурагч старательный ученик

ОРОЛДОХ 1) стараться, стремиться, пытаться, пробовать, 2) заниматься, 3) трогать, приставать (к женщине), цаг хожихыг ~ стараться вынтраь время, юм хийх гэж ~ пытаться сделать что-либо, гараар ~ трогать руками, ~оод үзэх попробовать, битгий оролд! не торгай!

ОРОЛДОЦ старательность, прилежность, усердность, алив юманд ~той хандгах отнестись к любому делу со старательностью

ОРОЛТ вхождение, вступление, введение, включенне, вход

ОРОЛЦОГЧ участник, участница, соучастник, тэмцээнд ~ участник соревнования/состязания, аялалд ~ участник похода/экскурсии, хэлэлцээрт ~сод участники соглашения

ОРОЛЦОО 1) участие, вмешательстао, 2) поддержка, помощь, бусдын/хөндлөнгийн ~ постороннее вмешательство, та нарын ~ хэрэгтэй байна нужна ваша поддержка

ОРОЛЦООГҮЙ без участия, хэний ч ~гээр хийж дуусгах закончить что-либо без чьего-либо участия

ОРОЛЦООТой с участием, при участии, при вмешательстве, та нарын ~тоор гүйцэтгэх выполнить с вашим участием/при вашем участии

ОРОЛЦОХ 1) участвовать, принимать участие, включаться, 2) вмешиваться, биеэр ~ принимать личное участие, хуралд ~ участвовать в собрании, сонгуульд ~ участвовать в голосовании/в выборах, тэгш эрхтэй ~ участвовать на равных правах, бусдын хэрэгт ~ вмешиваться в чужие дела, бусад улсын дотоод хэрэгт хөндлөнгөөс ~ вмешиваться во внутренние дела других стран, яривид хажуугаас ~ включаться в разговор, хүний хэрэгт битгий оролд! не вмешивайся (не лезь) в чужие дела!

ОРОЛЦУУЛАХ побуд. от оролцох, прнглашать участвовать, включать, прнвлекать к участию, вовлекать, заставлять вмешиваться, бугднийг ~ хэрэгтэй всех надо прнгласить участвовать, надо включать всех

ОРОМ след, отпечаток, геол. включения, ~ гаргах/үлдээх оставить следы чего-либо, хурууны ~ отпечаток пальцев, шархны ~ следы шрама, рубец, эрдэс үүсгэгч уусмалын ~ включения минералообразующих растаороа

ОРОМДОХ 1. делать кое-как, выполнять что-либо совершенно формально, относиться к чему-нибудь совершенно формально/поверхностно

ОРОМДОХ 2. оставлять отпечаток, след, оттиск

ОРОМЖ приют, прибежнще, хижина, домнк, нэбушка, лачуга

ОРОН 1. страна, государство, край, эх ~ родина, улс ~ страна, арчилсан ~ демократическая страна, ~ нутгийн засаг захиргаа местная администрация, аж үйлдвэрхөдөө аж ахуйн ~ индустриально-аграрная страна, ~ нутгийн заншил местные традиции, ~ нутаг пернферия, местность, ~ нутгийн татвар местные налоги, ~ тооны бус албан тушаал внештатная должность, ~ тооны цомхотголоор халах увольнение по сокращению штатов

ОРОН 2. жилнще, кров, ~ сууц/байр жилище, квартира, жилой дом, ~ сууцны талбай жилая площадь, ~ сууцны хороолол жиле кварталы, ~ сууцны нөхцөл жилищные условия, ~ сууцны хөлс квартирная плата/плата за квартиру, шинэ ~ сууцад орох переселяться на новую квартиру, ~ байр эвдэж шөнийн цагаар хулгай хнийх ночная кража со взломом

ОРОН 3. место, вакансия, ~ тоо штат, вакансия, ~ тооны бус, ~ тооноос гадуур внештатный, сверхштатный, вне штата/вакансии, ~ гарсам свободная вакансия, ~ тооны ажилтан штатный работник, ~ тоонд оруулах/багтаах зачислить/включать в штат, ~ тооны цомхотгол сокращение штатов/кадров

ОРОН поле, пространство, ~ зай пространство, геосоронзон ~ геомагнитное поле

ОРОНД вместо, взамен, таны ~ вместо вас, үүний ~ взамен этого, вместо этого

ОРОНЦОГ с унизижительным оттенком: подобие кого-, чего-либо, одно название, одна видимость, гэрийн оронцог подобие юрты, избенка, зуухны ~ печурка, одно название печи

ОРОНЧ: эх ~ патриот, эх ~ үзэл патриотизм, любовь к отечеству, эх ~ сэтгэл патриотические чувства

ОРОО 1. убегающий, уклоняющийся, неуловимый, ~ морь неуловимая лошадь, өрөнд ~ хүн человек, уклоняющийся от уплаты долгов

ОРОО 2. течка, гон, ~ нь орсон буур вердлюдопроизводитель в течке, ~ ны үе период течки, случной период, ~ хөөцөнд орох быть в гоне

ОРООГДОХ *страд. от ороох*, 1) заворачиваться, обёртываться, быть завернутым/обёрнутым, 2) запутываться, хэрэгт ~ запутываться в делах, проблемах

ОРООЛГОХ бить, ударять, хлестать, стегать (чем-нибудь эластичным), морийг ташуураар ~ хлестать лошадь кнутом, шилбүүрээр ~ ударять бичом

ОРООЛДОХ сплетаться, запутываться, обвнваться

ОРООЛОН: босоо ~ чертёнок, вампир, упырь

ОРООЛОХ убежать, уклоняться, избегать, өрнөөс/өр өгөхгүй ~ не отдавать долг, уклоняться от уплаты долгов, морь ~ в конь убежал, конь никого не подпускал к себе

ОРООЛТ шарф, упаковка, хүзүүний ~ шарф, хөлийн ~ портянка, ~ цаас обёрточная бумага

ОРООМОГ 1. угощение из внутренностей мелкого скота, фаршированных в тонкие кишки

ОРООМОГ 2. катушка с нитками

ОРООХ 1. заворачивать, обёртывать, окутывать, обвнвать, намазывать, хүзүүгээ ороолгоор ~ обмотать шею шарфом, повязать шею шарфом, хүүхдийг өлгийд ~ укутать ребёнка одеялом

ОРООХ 2. *перен.* придираться, искать предлог к score

ОРООЦОЛДОО сплетение, запутывание, запутанность, спутанность, осложнение, хэргийн ~ запутанность дела, утасны ~ гаргах распутать нитки

ОРООЦОЛДОХ 1) сплетаться, запутываться, спутываться, обвнваться, 2) связываться с кем-, чем-нибудь, возиться, перепутываться, дээс ~ жээ верёвка запуталась, хэрэгт ~ запутываться в плохих делах, өөдгүй хүнтэй ~ связываться с негодяем, хүүхэдтэй ~ возиться с ребёнком

ОРОС русский, Оросын Холбооны Улс Российская Федерация, ~ хэл үзэх изучать русский язык, ~ оор ярих говорить по-русски, ~ хүн русский, ~ эмэгтэй русская, шинэ ~ новый русский

ОРОСЖИХ обрусеть, стать русским по языку и обычаям, русифцироваться

ОРОСЖУУЛАХ *побуд. от оросжих*, русифцировать, подвергать русификации

ОРОХ 1) входить, въезжать, заходить, заезжать, направляться, илги, ехаты, 2) вступать, поступать, входить, 3) проникать, попадать, залезать во вкус чего-либо, пристратиться, 4) заходить, скрываться, забираться, 5) подчиняться, повноваться, слушаться, подвергаться, попадаться, начинать, гэрт ~ входить в

дом, шинэ байраид ~ переселяться на новую квартиру, ~ ж болох уу? можно войти? бүрэлдэхүүнд орох входить в состав, намд ~ вступать в партию, тоонд ~ входить в число, тооцоонд ~ входить в счёт, өрөнд ~ входить в долги, влезать/залезать в долги, амтайд ~ входить во вкус чего-либо, түүхэнд ~ войти в историю, тулалдаанд ~ вступать в бой, хот ~ ехаты в город, ажилд ~ поступать на работу, сургуульд ~ поступать в школу, цэрэгт ~ поступать на военную службу, аюулд ~ подвергаться опасности, гарт ~ попадать кому-либо в руки, эрхэнд/нөлөөнд ~ подвергаться влиянию, попадать под влияние, засгийн эрхэнд ~ прийти к власти, үгэнд ~ послушаться, нар үүлийн цаагуур ~ в солнце скрылось за тучами, зүүдэнд ~ сниться, видеть во сне, санаанд ~ вспоминать, вспоминаться, үнэд ~ дорожать, становиться дороже, ухаан ~ очнуться, прийти в сознание, зориг ~ набраться храбрости/смелости, гэгээ ~ светать, проясняться, дулаан ~ становиться тёплым, сэрүүн ~ ствь прохладным, хэлд ~ начинать говорить, хөлд ~ начинать ходить, цаас ~ ж байна снег идёт, бороо ~ ж байна дождь идёт

ОРСГОЙ торчащий, кривой, неровный (о зубах)

ОРСГОР торчащий, неровный

ОРСОЙХ торчать, быть кривым/неровным (о зубах)

ОРТОЙ имеющий основание, имеющий долю правды, правдоподобный, вероятный, ~ юм ярих говорить что-то правдоподобное, түүний ярьсан болгон илээд ~ дог шүү всё, что он рассказывал, довольно (серьёзно) основательно, ~ үг правдоподобные слова

ОРОУЛАЛТ введение, вложение, включение, хөрөнгө ~ капиталовложения, защищать окружающую среду, хотын ~ тойройд в окрестностях города, ~ доо дасах привыкать к своей среде, ~ үе современность, ~ цагийн монгол хэл современный монгольский язык, ~ тойрондоо аюултай зүйлс источник опасности для окружающих

ОРОУЛАХ 1) вводить, вносить, впускать, пропускать, вкладывать, 2) вносить, попадать, включать, гэрт ~ впускать в дом, өөрчлөлт ~ вносить изменения, засвар ~ вносить поправки, хуульд өөрчлөлт/нэмэлт ~ вносить изменения/дополнения в закон, төөрөгдөлд ~ вводить в заблуждение, маягт/моодонд ~ вводить в моду, ашиглалтад ~ вводить в эксплуатацию, нэрсийн жагсаалтад ~ вносить в список, санал ~ вносить предложение, хувь нэмэр ~ вносить вклад

ОРОУЛГА вставка, внесенная, гар бичмэлийн ~ вставка в рукопись

ОРХИГДОХ *страд. от орхих*, оставляться, быть оставленным/брошенным, забываться, быть забываемым, оказываться забытым

ОРХИХ 1) оставлять, покидать, 2) *употребляется в роли вспомогательного глагола:* гэртээ юм ~ оставлять что-либо дома, хаалга онгорхой ~ оставить дверь открытой, ардаа хол ~ оставлять далеко позади, анхааралгүй ~ оставлять без внимания, мартаж ~ совсем забыть, энэ тухай би тэгж хэлээд ~ сон об этом я прямо так сказал

ОРХООДОЙ: хүн ~ женьшень

ОРЦ 1. 1) доля, количество чего-либо, порция (напр. о пище), 2) доход

ОРЦ 2. подъезд, вход в здание, ~ ны үүд дверь в подъезд здания, ~ ны дэргэд үнээлцэх целоваться у подъезда

ОРЧИЛ цикл, круговорот, үйлдвэрлэлийн ~ производственный цикл

ОРЧИМ около, возле, поблизости, приближительно, гуч ~ хонь около тридцати овец

ОРЧИН 1) окрестность, окружение, среда, 2) возле, поблизости, ~ **тойрон** окрестность, вокруг, **газарзүйи** ~ географическая среда, **хүрээлэн буй** ~ окружающая среда

ОРЧИНЗҮЙ экология

ОРЧЛОН мир, вселенная

ОРЧУУЛАГДАХ *страд.* от **орчуулах**, переводиться, быть переведённым, **тэр ном монголоор** ~ сан та книга переведена на монгольский язык, ~ **аагүй зохиол** непере́ведённое произведение

ОРЧУУЛАГЧ переводчик, **хамт цагийн** ~ синхронный переводчик, **мэргэжлийн** ~ квалифицированный переводчик, **орос хэлний** ~ переводчик русского языка, ~ **ийн мэргэжил** специальность переводчика

ОРЧУУЛАХ переводить, **орос хэлнээс монголоор** ~ переводить с русского на монгольский, **үгчлэн/махчилан** ~ дословно переводить

ОРЧУУЛГА 1. перевод, переводной, ~ **ын уран зохиол** переводная литература, ~ **ын онол** теория перевода, **махчилсан** ~ механический или дословный перевод, переводкалька, **чөлөөтэй** ~ вольный перевод, **зөв сайн** ~ правный хороший перевод, **хамт цагийн** ~ синхронный перевод

ОРЧУУЛГА 2. вращение

ОРЧУУЛУУЛАХ *побуд.* от **орчуулах**, давать переводить, заставлять переводить, поручать переводить

ОРШИЛ 1. предисловие, пролог, вступительные слова, хоёр дахь **хэвлэлийн** ~ предисловие ко второму изданию, **судалгааны** ~ предисловие к исследованию, **номын** ~ бичих написать предисловие к книге

ОРШИЛ 2. могила, кладбище

ОРШИХ 1. 1) находиться, существовать, располагаться, 2) заключаться в чём-либо, состоять в чём-либо, ~ **н суух** жить, проживать, ~ **н суух газар** местожительство, ~ **газар** местоположение, ~ **н суугчид** жители, **учир нь юунд** ~ **но вэ?** в чём заключается суть? **энэ ажлын ач холбогдол чухам үүнд** ~ **ж байгаа юм** значение настоящей работы состоит/заключается именно в этом, ~ **уу? эс ~ уу?** быть или не быть

ОРШИХ 2. неметь, терять чувствительность, хөл ~ **чихлоо** ногн онемелн

ОРШУУЛАХ хоронить, **галийгаачийг** ~ хоронить покойного, ~ ёслол похоронная церемония

ОРШУУЛГА похороны, ~ **ын газар** кладбище

ОРЬ 1. юный, молодой, ~ **залуу** нас светлая молодость, юность

ОРЬ 2.: ~ **дуу тавих/алдах** вопить, кричать, стонать от сильной боли

ОСГООХ *побуд.* от **осгох**, доводить до замерзания/окопчения

ОСГОХ мёрзнуть, сильно забнуть, коченеть от холода (о живых существах), ~ **ж үхэх** замёрзнуть

ОСОЛ 1) авария, несчастный случай, 2) небрежность, неосторожность, оплошность, ~ **эндэгдэл** ошибка, авария, **авто замын** ~ автодорожное происшествие, авария на автодороге, **гэр ахуйн** ~ бытовая авария, ~ **ын дохио** аварийный сигнал

ОСОЛГҮЙ 1. без аварии, без происшествия, безаварийный, безопасный, ~ **техник безаварийная** техника, ~ **газар** безопасное место

ОСОЛГҮЙ 2. 1) иаверняка, точно, конкретно, 2) точный, конкретный, ~ **үнэн** сушая правда, конкретная истина, **би ~ харсан** я точно видел

ОСОЛДОХ 1) ошибаться, поступать неосторожно, совершать оплошность, допускать небрежность, 2) случиться, совершаться, происходить (о несчастном случае, авариях), **дайнд** ~ погибать на войне, **усанд/үерт** ~ потонуть в воде, погибать от наводнения

ОСОЛТОЙ опасный, грозный какой-либо бедой, рискованный, вредный, опасно, рискованно, ~ **газар** опасное место, ~ **зам опасный** путь, ~ **явдал** рискованный поступок, ~ **алхам** рискованный шаг

ОТГОЛОХ кончать, заканчивать, завершать

ОТГОН 1) самый младший, 2) последний, завершающий, заключительный, ~ **охин** самая младшая дочь в семье

ОТОГ 1. 1) отог (административная единица в дореволуционной Монголии), 2) род, клан, ~ **омог** клан

ОТОГ 2. бивуак

ОТОГЛОХ организовывать артель охотников

ОТОР отгон, выпас скота на отгонных пастбищах/дальних пастбищах, ~ **хийх** перекочёвывать/переезжать от одного пастбища на другое, выгонять на дальние пастбища, ~ **ым** мал скот на отгонных пастбищах

ОТОРЛОХ 1) пасти скот на дальних пастбищах, выгонять скот на отгонные пастбища, 2) уклоняться от работы, лодырничать, **биез** ~ сидеть без дела, бить баклуши

ОТОРЧИН скотовод иа отгонном пастбище

ОТОХ подкарауливать, подстерегать, **ан** ~ подкарауливать дичь на охоте, **би тэр Солонгоог оройжингоо** ~ **ж байгаад** уулзлаа я эту Солонгоо подкарауливал целый вечер и наконец встретил (застал)

ОТОЧ лекарь

ОТРЯД отряд, **тэргүүний** ~ передовой отряд, **томоохон** ~ крупный отряд, **шинжилгээний** ~ экспедиционный отряд, исследовательский отряд, ~ **ын дарга** начальник/командир отряда

ОТУУЛАХ *побуд.* от **отох**, заставлять подкарауливать

ОФИЦЕР офицер, офицерский, ~ **цол авах** получить офицерский чин/звание, ~ **уудын ордон** дом офицеров

ОХИН 1) дочь, 2) девочка, 3) самка, **төрсөн** ~ родная дочь, ~ **дүү** младшая сестра, ~ **хурга** ягнёнок-самка, ~ **ы орд** созвездие Девы, ~ **компани** дочерняя компания

ОХИР: ~ **далавчит царцаахай** саранча итальянская

ОХОР 1) короткий, непродолжительный, недалёкий, ~ **дээл** короткое дэли, ~ **сүүл а)** короткий хвост, б) копчик, ~ **бодол** недалёковидность, ~ **бодолтой хүн** недалёковидный/несообразительный человек, ~ **болгох** укорачивать, делать коротким, ~ **болгох** укорачиваться, делаться коротким

ОХОРДОХ оказываться слышном коротким, сильно укорачиваться, **энэ цув тайд арай** ~ **ж байна** этот плащ оказывается несколько коротким для вас

ОХОРХОН *уменьш.* от **охор**, коротковатый, краткий, ~ **хугацаа** кратчайший срок, самое короткое время

ОХТОР: ~ **загас** короткохвостый верхогляд

ОХЬ 1. самое лучшее, экстра

ОХЬ 2. спирт, самогон

ОЦГОНОХ качаться, трепыхаться, **битгий** ~ **оод бай!** не дёргайся!

ОЦГОР выступающий верхней частью вперёд

ОЦОН выступающий вперёд, ~ **шувуу** пингвин

ОЧ искра, искры, ~ **үсрэх** блестеть искрами, сверкать блёстками, искряться, **нүднээс** ~ **үсрэх шнг/мэт болов** как будто искры из глаз посыпалсь

ОЧИР символ могущества, ~ **алмаас** алмаз, бриллиант, ~ **там ад**, чистилнице

ОЧИХ 1) идти, ехать, отправляться, 2) *употребляется в роли вспомогательного глагола* **ажилд** ~ идти на работу, **сургуульд/дэлгүүрт** ~ идти в школу/в магазин, **хадамд** ~ выходить замуж, **хаа** ~ **вэ?** куда идти? **авч** ~ принести, привезти, **гарч** ~ выходить, уходить, ~ **оод ирэх** сходить, буцаж очнх вернётся

ОЮУ бирюза, бирюзовый, ~ ээмэг бирюзовые серьгн, ~ шигтгээ украшения из бирюзы, бирюзовые украшения, вставляемые в рамки на чём-либо

ОЮУН 1) ум, разум, интеллект, 2) умственный, ~ы хөдөлмөр умственный труд, ~ы өмч интеллектуальная собственность, ~ санааны амьдрал духовная жизнь, ~ билэг талант, ~ санааны баялаг духовные богатства, ~ цэц мудрость, ~ы чадвар умственные способности, ~ ухааны коэффициент коэффициент умственного развития, ~ ухааны хомсдол умственная неполноценность

ОЮУТАН студент, студентка, студенческий, ~ы байр студенческое общежитие, Олон Улсын Харилцааны Дээд Сургуулийн ~ охид «Гоёл» уралдаанд амжилттай оролцож ирсэн ч Анагаах Ухааны Их Сургуулийн ~ охид тэд нараас илүү эелдэг, сайхан ааштай байдаг юм шиг ээ хотя студентки Института международных отношений успешно участвуют в конкурсе «Красота», студентки Медицинского Университета куда приятнее и нежнее нх, ~ы амьдрал мэдэх знать студенческую жнзнь

ӨВ наследство, наследие, ~ залгамж-лагч наследник, ~ залгамжлал наследование, ~ залгамжлах эрх право наследования, ~ хөрөнгө наследие, наследство, ~ залгамжлах/~ залгамжилж авах наследовать, получать в наследство, ~ залгамжлагчийн эрхийн байдал статус наследника, соёлын ~ культурное наследство, ~ уламжлал исконные традиции, соёлын ~ийг хамгаалах сохранять культурное наследие, ~ залгамжлалаас хүртэх хууль ёсны хувь хэмжээ законная доля в наследстве, ~ залгамжлалын журам нормы, регулирующие порядок наследования, ~ залгамжлах эрхийн гэрчилгээ свндательство о праве наследства, ~ залгамжлуулсан эд хөрөнгө, газар наследуемое имущество, земля, ~ залгамжлалын эрх зүй наследственное право

ӨВГӨД 1) старики, старцы, 2) предки, эцэг ~, ~ дээдэс предки, эцэг ~ийн сургаал поучение предков, назиданне старцев, нутгийн ~ хөгшид местные старожилы/старнки

ӨВГӨЖӨӨР пожилой, старший, престарелый, илээд ~ хүн престарелый человек

ӨВГӨН 1) старик, старец, 2) простореч. муж, разг. друг, ~ аав дедушка, ~ хүн старший человек, ~ болох стареть, Долоон ~ астр. Большая медведица, хөх ~ волк

ӨВГӨРӨХ постареть, стариться

ӨВДӨГ 1. колено, ~ татгал по колено, ~ сөгдөх стать на колени

ӨВДӨГ 2. нүдний ~ ячмень

ӨВДӨГЛӨХ надавливать коленями

ӨВДӨХ болеть, хворать, таны юу ~ж байна что у вас болит? на что вы жалуетесь?

ӨВЛӨГДӨХ: ~ хөрөнгө наследуемое имущество

ӨВЛӨГЧ наследник

ӨВЛӨХ наследовать, получить в наследство, тэр энэ сэлмийг буурал ааваасаа ~сөн юм он наследовал эту саблю от дед

ӨВЛҮҮЛЭГЧ наследодатель

ӨВӨГ 1. предок, ~ дээдэс предки, ~ эцэг/аав дед, дедушка

ӨВӨГ 2. хохолок у птиц, ~т тогоруу журавль красавка, ~т хөх бух синица хохлатая

ӨВӨГЖӨӨР пожилой, старый

ӨВӨГРӨХ стареть

ӨВӨГЧЛӨХ почитать, относиться с благоговением к пожилым людям

ӨВӨЛ зима, цастай хатуу ~ снежная суровая зима, өнтэй ~ болж байна наступает благополучная зима, ~ийн өдөр зимний день, ~ийн хувцас зимняя одежда, ~ийн улирал зимний сезон

ӨВӨЛЖИН в течение всей зимы

ӨВӨЛЖИХ зимовать, проводить зиму где-нибудь, хотод ~зимовать в городе, би энд ~ байх/биз я, наверно, перезнмую/проведу зиму здесь

ӨВӨЛЖӨӨ зимовка, зимнее местожительство, зимняя стойка

ӨВӨӨ разг. дед, дедушка

ӨВӨӨЛЖӨӨЛӨХ располагаться на зимовку, жить на зимнике

ӨВӨР 1. южный склон, южная сторона, внутренняя сторона, уулын ~ южный склон гор, **Өвөр** Монгол Внутренняя Монголия, ~ монголчууд жители Внутренней Монголии

ӨВӨР 2. пазуха, колени, хүүхэд эхийнхээ ~ дээр сууж байна ребёнок сидит у матери на коленях, ~өөсөө гаргах вытащить из-за пазухи, ~ түрий карманы, ~т унтах спать под одним одеялом, ~ сул хүүхэн слабая на «передок» женщина, ~ийн дэвтэр блокнот, ~ийн шар шувуу филн южный, ~ түрнйдээ орох а) спать под одним одеялом, б) стать закадычными друзьями

ӨВӨРЛӨГЧ уроженец Внутренней Монголии

ӨВӨРЛӨХ 1. идти по южному склону горы

ӨВӨРЛӨХ 2. 1) класть за пазуху, держать за пазухой, 2) мстить, 3) спать вместе, **өшөө** ~ проявлять месть по отношению к кому-либо, затаивать ненависть

ӨВӨРМӨЦ своеобразный, особенный, самобытный, специфический, ~ чанар специфика, своеобразие, ~ байдал особенность, ~ онцлог специфические особенности, ~ үзэл бодол своеобразная точка зрения, ~ арга своеобразный приём, особый метод, ~ үнэр специфический запах, ~ заншил своеобразный обычай, специфические нравы

ӨВӨРТЛӨХ 1) класть за пазуху, держать за пазухой, 2) спать вместе, хээрийн галуу инсэн үл хүрэх газраас хүний хүү эрдмийг ~н ирэх (Д.Нацагдорж) *приблизительно*: со знаниями вернётся сын оттуда, куда не долетают стаи диких птиц

ӨВС трава, сено, ~ хадлан сенокос, ~ хадах косить, ~ бухалдах/хураах копить сено, стоговать сено, ~ нуруулдах скирдовать сено, ~н бухал копна сеи, ~ний хадуур коса, ~ний үнэр травяной запах, ~ний тармуур грабли, ~ний хашаа сеновал, ~н овоохой шалаш, ~ид хамсан зүү эрэхтэй адил искать нголку в стого сена

ӨВСЛӨХ скармливать сено животным

ӨВСӨРХӨГ обильный травой, травянистый, ~ газар местность, обильно растущей травой

ӨВХӨС: ~ ~ хийх подпрыгивать, пружинить в седле

ӨВЧ цельный, комплексный, ~ хуяг бронированный, полностью бронированный, ~ бүрэн хэрэглэлтэй гэр юрта с полиым комплектом

ӨВЧИГНӨХ дурить, прикидываться дурачком, валять дурака

ӨВЧИЛГ свежевание туши, снятие шкуры с животного, задгай ~ ковровое свежевание, оймслох ~ свежевание чулком, тулам ~ свежевание с задних ног

ӨВЧИН болезнь, заболевание, боль, халдварт ~ заразная болезнь, архаг ~ хроническая болезнь, хүнд ~ тяжёлая болезнь, толгойн/сэтгэлийн ~ головная/душевная боль, арьсны ~ кожная болезнь, ~ний цэг болевые точки, нийгмийн ~ социальные болезни, ~ний түүх история болезни, ~ хүрэх/тусгах заболеть, ~ тарих/халдаах распространять болезнь, заражать болезнью, ~ үгдрэх осложняться (о болезни), ~д баригдах/нэрвэгдэх постоянно болеть, часто хворать, ~ намдаах эм болеутоляющее/обезболевающее средство, ~ илаарших выздоравливать, ~ний улмаас авах даатгалын тэтгэмж страховое пособие по болезни

ӨВЧИНГҮЙ 1) здоровый, 2) безболезненный, ~ бол жаргал логов. *дословн.* счастье это здоровье

ӨВЧИХ снимать/сдирать кожу, свежевать, хонь ~ свежевать ба-рана, арьсыг битүү ~ снимать кожу чулком

ӨВЧЛӨЛ (т) заболевание, заболеваемость, хөдөлмөрийн чадвар түр алдуулах ~ заболевание, вызвавшее временную потерю трудоспособности

ӨВЧЛӨМТГИЙ болезненный

ӨВЧЛӨХ болеть, заболеть, хижгээр ~ болеть тифом

ӨВЧТӨН больной, ~ эргэх известить больного/больную, ~ний биений байдал состояние здоровья больного, ~ эмчлэх лечить больного/больную

ӨВЧТЭЙ больной, нездоровый, болезненный, ~ хүн больнои человек, ~ шүд больной зуб, мэдрэлийн ~ психически больной

ӨВЧҮҮ грудника, грудная кость, хоинны ~ баранья грудника, ~ний цаад руу юм хаях есть, кушать
ӨВШ: ~ эрвээхэй медведица (насекомое)
ӨГЗӨГ ягодица
ӨГЛӨГ 1) подаанне, милостыня, 2) долг, задолженность
ӨГЛӨГЧ охотно раздающий, нескупой, щедрый
ӨГЛӨӨ утро, утром, ~ бүр кажное утро, ~ эрт рано утром, нэг ~ однажды утром, ~гүүр утром, по утрам, ~гүүр их унтах долго спать утром, ~ний цай/хоол завтрак, ~ний дасгал утренняя зарядка, ~ний мэнд хүргэе доброе утро!
ӨГӨӨ: ~ аваа долг, взаимная дача чего-либо, ~ аватай байх а) взаимно выручать друг друга, оказывать взаимную помощь, б) оказываться равным, быть равносильным
ӨГӨӨЖ отдача, выгода, прибыль, польза, ямар ч ~ алга нет никакой отдачи/выгоды
ӨГӨӨЖҮЙ не прибыльный, не выгодный, бесполезный
ӨГӨӨЖТЭЙ прибыльный, выгодный, полезный, ~ аж ахуй прибыльное хозяйство
ӨГӨӨМӨР 1) щедрый, 2) обильный, богатый, ~ хүн щедрый человек, ~ нутаг богатый край, ~ авьяас билэг богатый талантман, ~ гарва сунгах протянуть щедрую руку помощи, ~үйлстэн филактрон
ӨГӨР выгоревший, выцветший, обветшалый
ӨГӨРШИХ выцветать, выгорать, выветриваться, ветшать, наранд ~ выцветать на солнце
ӨГӨХ 1) давать, отдавать, поддавать, 2) *употребляется в роли вспомогательного глагола даалгавар* ~ давать задание, бэлэг ~ поднести подарок, цахилгаан ~ давать телеграмму, тушаал ~ отдавать приказ, замы нь зааж ~ показать дорогу, зөвлөгөө ~ давать совет, хэл ~ сообщать, извещать, зөвшөөрөл ~ давать разрешение, харму ~ дать ответ, эрх ~ давать право, өргөдөл ~ подавать заявление, хэлж ~ объяснять, говорить, подсказать, зааж ~ показать, авчирч ~ принести, гардуулж ~ вручать, бууж ~ сдаваться, капитулировать
ӨГСӨХ идти вверх, ехат вверх, подниматься, уул өөд ~ подниматься в гору, гудамж ~ идти вверх по улице, гол ~ идти/плыть вверх по течению реки, ~ уруудах подниматься и спускаться, ~ Давхцал муз. обертоны, ~ хөдөлгөөн муз. восходящее движение
ӨГСҮҮЛЭХ даигаться вверх, двнгать вверх, ~ээд от... и до..., начинающая с..., засгийн газрын гишүүдээс ~ээд хүүхэд багачууд хүртэл... от членов правительства до детворы...
ӨГСҮҮР 1) подъём, 2) поднимающийся, идущий на подъём, эгц ~ газар крутой подъём, налуу ~ пологий подъём
ӨГҮҮЛБЭР предложение, гол ~ главное предложение, захирах ~ императивное предложение, гишүүн ~ придаточное предложение, энгийн/нийлмэл ~ простое/сложное предложение, ~ний ялгал разбор предложения, урт ~ длинное предложение, ~ зохиох составлять предложение
ӨГҮҮЛБЭРЗҮЙ синтаксис, ~н хэсгүүд разделы синтаксиса
ӨГҮҮЛЛЭГ рассказ, зохнолчийн ~үүд рассказы писателя, тууж ~ийн эмхэтгэл сборник повестей и рассказов
ӨГҮҮЛШГҮЙ невыразимо, неопишимо, ~ сайхан невыразимо красивый, несравнимо прекрасный, ~ муухай невыразимо дурной, ~ сэтгэгдэл төрүүлэх произвестн незгладимое впечатление, ~ зовлон учруулах причинять неисчислнмые/невыразимые страдания
ӨГҮҮЛЭГДЭХҮҮН подлежащее, субъект, гишүүн өгүүлбэрийн ~ подлежащее придаточного предложения, хэлзүйн ~ грамматическое подлежащее, логик ~ логический субъект
ӨГҮҮЛЭГЧ рассказчик

ӨГҮҮЛЭЛ статья, тэргүүн ~ передовая статья, эрдэм шинжилгээний ~ научная статья, сонинны ~ газетная статья, өмнөх ~ предисловие, үг ~ гаргах/гавих выражать недовольство
ӨГҮҮЛЭХ 1. говорить, повествовать, произносить, изрекать
ӨГҮҮЛЭХ 2. *побуд.* от өгөх, посылать, отправлять, Сэлэнгэ охинодоо тоглоом ~жээ Сэлэнгэ послала дочери игрушку, гэртээ захна ~ отправить письмо домой
ӨГҮҮЛЭХҮҮН сказуемое, предикат, нэр ~ нмеиное сказуемое, үйл ~ глагольное сказуемое, энгийн/нийлмэл ~ простое/сложное сказуемое
ӨГҮҮЛЭШГҮЙ невыразимо, ~ сайхан бүсгүй невыразимо прекрасная девушка
ӨД 1) перо, перья, пух, 2) сделанный из перьев, пуховой, ~ сөд перья, оперенне, ~ сөд нь гуужих линять (о птице), дэрэнд ~ чихэх набить подушку перьями, ~н хөнжил пуховое одеяло, ~н куртка пуховик, пуховая куртка
ӨДГӨӨ сейчас, ныне
ӨДИЙ 1. не скоро, ещё не, столько, ~ болтол до сих пор
ӨДИЙ 2.: ~ чинээ столько, вот столько, ~ төдий много, большое количество
ӨДИЙ 3.: ~д, ~й үед в это время, ~д к этому времени, в это время
ӨДИЙХӨН *уменьш.* от өдий, всего лишь, всего/навсего, всего столько
ӨДИЙЧИНЭЭ столько, вот столько, ~ урт столько в длину/по длине
ӨДЛӨХ оперяться, покрываться оперением, сум ~ оперить стрелу
ӨДӨӨГЧ подстрекатель, хатган ~ провокатор, дайн ~д поджигатели войны
ӨДӨӨГДӨЛ индукция, ~ийн сорозшил индукционная магнитность
ӨДӨӨЛТ провокация, подстрекательство, вызов, побуждение к чему-либо
ӨДӨӨХ побуждать, затевать, начинать, провоцировать, подстрекать, хэрүүл ~ начинать ссору, затеять спор, зодоон ~ затеять драку, ~н түлхэх подталкивать, подстрекать, ~н хатгах, хатган ~ подстрекать, провоцировать, ~н хатгалга провокация, ~н хатгагч провокатор
ӨДӨР день, ~ бүр, ~ болгон/тутам каждый день, ежедневно, ~ дуид полдень, ~өөс ~т изо дня в день, ~ ирэх тутам с каждым днём, ажлын ~ рабочий день, амралтын/баярын ~ выходной/праздничный день, төрсөн ~ день рождения, бүтэй сайн ~ воскресенье, час ~ трудный день, день, когда всё наладится, олон улсын эмэгтэйчүүдийн ~ международный женский день, дөрвөн сарын энгийн ~ первое апреля, бүтэн ~ целый день, анхны ~өөс с первых дней, анхны ~үүдэд в первые дни, ~ шөнөгүй и днём и ночью, ойрын ~үүдэд на днях, в ближайшие дни, сүүлийн ~үүдэд в последние дни, гэгээн цагаан ~өөр среди бела дня, ~ийн гэрэл дневной свет, ~ийн ээлж дневная смена, ~ийн цагаар в дневное время, ~ийн хоол обед, ланч, ~өө хүлээх ждать смертного часа, ~ийн од шиг очень редко
ӨДӨРЖИН целый день, весь день, в течение дня, за день, бүхэл ~ целый день, за весь день, нэг ~ газар место, до которого надо добираться целый час
ӨДӨРЛӨГ дневник, дневное мероприятие
ӨДӨРЛӨХ датировать, захиаг өнөөдрөөр ~ датировать письмо сегодняшним числом/днём
ӨДӨРТӨӨ днём, в течение дня, в один день, в тот же день, ~ түр зуурын бороотой днём ожидаются кратковременные дожди

ӨДӨХ 1. затевать, побуждать, заставляя сделать что-либо, начинать что-либо, *яриа* ~ затевать разговор

ӨДӨХ 2. подстрекать, провоцировать, *хатган* ~ провоцировать

ӨДҮҮЛЭХ *побуд.* от өдөх, совершать, затевать, натворить что-либо, *гэмт хэрэг* ~ совершить преступление

ӨЕГ 1) питательный, сытный 2) сытый, 3) нежадный, неалчный, ~ хоол сытная пища, питательное блюдо, ~ *байх/явах* быть сытым, ~ *тарган* полный, толстый, ~ *хүн а)* сытый человек, б) нежадный человек

ӨЕГДӨХ быть чрезмерно питательным, сытным

ӨЕГШИХ быть удовлетворённым, *сэтгэл* ~ испытывать душевное удоастворение

ӨЛ 1. 1) питательность, сытность, калорийность, 2) пища, питание, ~ *шимгүй* непитательный, несытный, ~ *хоолгүй явах/байх* ходить/быть без пищи, голодать, чувствовать голод, ~ *даах* выдерживать голод, ~ *даахдаа сайн* хорошо переносящий голод, ~ *залгах* подкрепляться, утолять голод, закусывать

ӨЛ 2.: ~ *буурал* сизый, сивый, ~ *буурал морь* сивый конь, ~ *халзан* белолобый, с белой полосой на лбу (о лошади)

ӨЛ 3. холм, возвышенность,

ӨЛБӨЛЗӨХ высматривать, нскать вытягивая шею

ӨЛБӨРӨЛ голодание, голод, истощение от голода

ӨЛБӨРӨХ сильно голодать, истощаться от голода, ~ч үхэх умереть от голода, умереть голодной смертью

ӨЛГИЙ колыбель, люлька, ~ *нутаг* родина, родные места, ~тэй хүүхэд младенец в колыбели, ~и дуу вать голод, проголодаться

ӨЛГИЙДӨХ пеленать, хүүхэд ~ пеленать младенца/ребёнка

ӨЛГӨГДӨХ *страд.* от өлгөх, вснеть, быть повешенным/привешенным, цепляться

ӨЛГӨӨС крючок, петля, вешалка

ӨЛГӨР: ~ *загас* речная горбушка, ханка, верхоглядка

ӨЛГӨХ 1) вешать, подвешивать, привешивать, 2) *перен.* приднраться, *ханаид* ~ вешать на стену, *хүний үг* ~/ж *авах* придираться к чьм-либо словам

ӨЛГӨЦ рубрика, раздел, *олон улсын* ~ международная рубрика, *сонинь* ~ газетные рубрики

ӨЛГҮЙ непитательный, несытный, ~ хоол непитательная пища

ӨЛГҮҮЛЭХ *побуд.* от өлгөх, давать повесить, поручать повесить, *гадуур хувцасаа* ~ сдать верхнюю одежду на вешалку

ӨЛДӨХ 1. голодать, быть голодным, проголодаться

ӨЛДӨХ 2. быть свободной, оказываться слишком просторной (об одежде)

ӨЛЗИЙ 1. мир и счастье, ~ *хутаг* счастье и благоденствие

ӨЛЗИЙ 2. символический орнамент благополучия, ~ *утас* символ мира и счастья

ӨЛЗИЙГҮЙ неудачливый, несчастливый, не обещающий счастья и удачн

ӨЛЗИЙГҮЙДЭХ быть/оказаться несчастным, неудачливым

ӨЛЗИЙТЭЙ счастливый, удачливый, приносящий счастье и благополучие, ~ *өдөр* счастливый/благополучный день

ӨЛЗИЙХҮҮ табуированное название пугала

ӨЛИЙХ вытягивать шею, задирать голову

ӨЛЛӨХ перекусить, покормить, *морно* ~ немного накормить свою лошадь

ӨЛМИЙ 1) передняя часть ноги, стопа, подъём ноги, ~ *дээрээ зогсох* стоять на цыпочках, 2) *поэт.* нога, шаг, стопа, 3) носок обуви, 4) *поэтическ.* *дэвхцмэл* ~ ямб, *тоигорол* ~ анапест, *хуруун* ~ дактиль, ~и *ляхуа* бятад орших *приблизительно:* наслаждаться долгой жизнью, ~д нь *мөргөх фольк.* склоняться к чьм-либо ногам

ӨЛМИЙЛДӨХ вставать на носки, идти на цыпочках

ӨЛМӨН: ~ *зэлмэн* (өлмүүн зэлмүүн) тощный, скудный, *өлмүүр* зэлмүүрхэн *амьдрах* жить, перебиваясь с воды на хлеб

ӨЛӨГ 1.: ~ эд физическое тело, вещество

ӨЛӨГ 2.: ~ *өвчин* сухотка

ӨЛӨГ 3. сырьё

ӨЛӨГЧИН самка плотоядных животных, сука, ~ *бар* тигрица

ӨЛӨЛЗӨХ часто вытягивать шею, то и дело задирать голову

ӨЛӨМИЙ: ~ *шилэмгүй* непитательный

ӨЛӨН 1. голодный, несытный, неешший, голодающий, ~ *элгээр*, ~ *элгин дээр* натошак, ~ *байх/явах* голодать, быть голодным, ~ *гэдэс* тонкне кишкн, ~ *үс* пушок, ~ *ус* моча

ӨЛӨН 2.: ~ *өвс бот.* осока, ~ *сахал бот.* луговой хвощ

ӨЛСГӨЛӨН голод, голодание, голодовка, голодный, голодающий, ~ *зуд* бескормица, голод, ~ *гөөр үхэх* умирать от голода/с голоду, ~ *зарлах* объявлять голодовку, ~ *байх/болдох* испытывать голод, голодать

ӨЛСГӨХ заставляя голодать, морить голодом

ӨЛСӨӨХ *побуд.* от өлсөх, доводить до голода, заставляя голодать, ~ж *зовоох* морить голодом

ӨЛСӨХ голодать, быть голодным, проголодаться, *би* ~ж *байна* я голоден/проголодался, ~ж *үхэх* умирать от голода/с голоду

ӨЛХӨН 1. свободно, вольно, достаточно, более чем достаточно, довольно легко, достаточно быстро, энэ ажлыг *бид хутацаанд нь* ~ *дуусгана* мы закончим эту работу довольно быстро/легко в срок

ӨЛХӨН 2. *уменьш.* от өлөн, 1) голодноватый, немного голодный, 2) *перен.* недо-, недостаточно, неполностью, ~ *унтах* недоспать, не выпастыя

ӨЛЧИР выносливый к морозу, морозостойкий, холодостойкий, не боящийся холода, ~ *хүн* человек, который не боится холодов/хорошо переносит мороз

ӨМ *усилительная частица, обозначающая что-либо оторванное от целого или процесс отделения части от целого* ~ *цөм* оторванный кускамн, что-либо оторванное, ~ *татах* отрывать кусками, ~ *казах* откусывать зубами, ~ *цохих* выбивать, отламывать

ӨМБҮҮ «му!» мычание коровы

ӨМГӨӨЛӨГЧ 1) защитник, заступник, адвокат, 2) защита, *хэрэгтний* ~ защитник подсудимого, ~ийн *коллеги* коллегия адвокатов, ~ *болдох а)* стать адвокатом, б) заступиться за кого-либо, быть защитником кого-либо, ~дийн *пүүс* адвокатская фирма, ~өөс *татгалзах* отказываться от адвоката, дать отвод адвокату

ӨМГӨӨЛӨЛ адвокатская защита, защита, заступничество, адвокатура, ~*дөө авах* взять под свою защиту

ӨМГӨӨЛӨХ защищать, заступиться, адвокатствовать, ~ *коллеги* коллегия адвокатов

ӨМГӨӨЛҮҮЛЭХ: ~ *эрх* право на защиту

ӨМГӨР очень маленький, ничтожно малый, ~ *гэр* слишком маленькая юрта, ~ *сав* слишком маленькая посуда, ~ *загал* малоротые, микростомовые (вид рыбы)

ӨМГӨРДӨХ быть слишком маленьким, оказываться очень узким/малым, энэ «Сузуки» *надад арай* ~өөд *байна* эта машина Сузуки мне слишком мала

ӨМД штаны, брюки, *урт* ~ брюки, *богино* ~ шорты, ~ний *тэлээ* брючный ремень, ~ид *өвдөг гарлаа* на коленках брюк образовались пузыри, складки

ӨМЛӨХ отрывать куском, *ирмэгийг* *ламсрыг* ~ отрывать кусок от края чего-либо

ӨМНӨ 1) юг, на юге, 2) южный, 3) раньше, перед, вперёд, накануне, ~ *зүг* явах ехать на юг, ~ *тал* южная сторона, *дайны* ~ до войны, *хувьсгалаас* ~ до революцин, *хоолны* ~ эм уух прини-

мать лекарство перед едой, **байшингийн** ~ перед зданием, **юуны** ~ прежде всего, ~ **хойно явах** быть у кого-либо на побегушках, ~ **хойно нь орох** угодничать, танцевать перед кем-либо

ӨМНӨД южный, ~ **туйл** южный полюс, ~ **Америк** южная Америка, **смснийн салхи** южный ветер, ~ **туйл** южный полюс, ~ **хаалгын орд** созвездие Кентавра

ӨМНӨӨ другой, иной, ещё, кроме, **тэр гэрлээд огт** ~ **болжээ** после женитьбы он стал совсем другой/другим, **би** ~ **бодолгой байгаа** у меня другие намерения/соображения, ~ **газар уулзах** встретиться в другом месте

ӨМНӨӨЛӨХ переначивать, изменять

ӨМНӨӨС 1) от имени, 2) за, вместо, из-за, 3) напротив, против, 4) навстречу, спереди, 5) с юга, с южной стороны, **таны** ~ от вашего имени, **бусдын** ~ **ажиллах** работать за кого-либо, работать вместо кого-либо, ~ **харж суух** сидеть напротив кого-либо, **Содном гуай миний** ~ **айсуу** Содном гуай идёт навстречу мне, **ахмад хүний** ~ **дэмий юм битгий ярь!** зря не перерекайся со старшими, ~ **умар хүртэл** с юга до севера

ӨМНӨХ 1) передний, находящийся вперёд, прежний, предыдущий, 2) южный, ~ **хүндээ хэлэх** говорить/передать предыдущему человеку, ~ **жил** предыдущий год, ~ **эгийг** передняя шеренга, передние ряды, ~ **орны ургамал** южные растения

ӨМӨГ защита, покровительство, заступничество, ~ **түшиг** оплот, цитадель, ~ **түшиг болох** являться опорой, быть оплотом

ӨМӨЛЗӨХ то и дело поджиматься (о губах), дрожать

ӨМӨН: ~ **үү** рак, **нэгдүгээр үеийн** ~ **үү** рак первой стадии, ~ **үү үүсгэгч** **бодис** канцерогены

ӨМӨӨРӨГЧ заступник, защитник, покровитель, опекун

ӨМӨӨРӨХ защищать кого-либо, заступаться за кого-либо, покровительствовать, опекать, ~ч **хамгаалах**, **асарч** ~ опекать, осуществлять опеку, **биеэ** ~ защищать себя, защищаться, **эгчээ** ~ заступиться за свою сестру

ӨМРӨХ отрываться кусками, отваливаться кусками

ӨМСГӨЛ одежда, одяние, наряд, **бөхийн** ~ борцовская одежда, **баярын** ~ праздничный наряд

ӨМСГӨХ *побуд. от өмсөх*, одевать кого-либо, надевать что-либо на кого-либо, **хүүхдэд цамц** ~ одевать ребёнка в рубашку, **охиндоо гоё хувцас** ~ надеть красную одежду на дочь

ӨМСӨХ надевать что-либо на себя, одеваться, носить, **дулаан хувцас** ~ одеться тепло/в тёплую одежду, **шинэ пальто** ~ надеть новое пальто, ~ж **үзэх** примерять, **тэр ямагт бүрх малгай** ~ он всегда носит шляпу, **борцовский приём** — бросок через голову

ӨМСҮҮЛЭХ *побуд. от өмсөх*, заставлять одеть, одевать

ӨМХИЙ 1) вонючий, тухлый, дурной, 2) подлый, мерзкий, низкий, пошлый, ~ **үнэр** вонь, дурной запах, ~ **мах тухлоо** мясо, ~ **үнэртэх/үнэртүүлэх** издавать дурной запах, портить воздух, вонять, ~ **санаа агуулах** проявлять подлость, ~ **хүрэн зоол** хорь (хорёк), ~ **хүрэн бот** змееголовник молдавский

ӨМХИЙРӨХ вонять, тухнуть, гнить, портиться

ӨМХРӨХ гнить, тлеть, ветшать, ~сөн мод трухлявое дерево

ӨМЧ собственность, имущество, **амины** ~ личная собственность, **төрийн** ~ государственная собственность, **төрийн** ~ийн байр здание государственной собственности, принадлежащее государству, **хувийн** ~ частная собственность, ~ **хуваах** разделять собственность, ~ **хураах** конфисковать имущество, ~ **хувьчлал** приватизация, ~ **болгох** приобрести в собственность, ~ийн эрх зүй право собственности, вещное право, ~ийн эсрэг гэмт хэрэг преследование против собственности

ӨМЧИРХӨХ кичиться своим богатством, скопидомничать

ӨМЧЛӨГЧ собственник, ~ийн итгэмжлэгдсэн эрх право доверительного собственника

ӨМЧЛӨХ приобретать в собственность, получать в собственность, **хувьдаа** ~ приобрести в личную собственность, ~ эрх право собственности, ~ **эрхийг шилжүүлэх** передача права собственности

ӨМЧТӨН собственник, **хувийн** ~, **жижиг** ~ частный собственник, **единолчник**, **газрын** ~ земельный собственник

ӨН обильный сезон года, обильное кормамн время года

ӨНГИЙМ выдающийся вперёд, ~ **хад** наивысшая скала

ӨНГИЙХ смотреть сверху, нагнувшись над чем-либо, **высовываться**, **выдаваться вперёд**, **нависать** над чем-либо

ӨНГӨ 1) цвет, окраска, краска, вид, наружность, внешность, 2) тембр, тон, 3) лицевая, наружная сторона, 4) *перен.* блеск, великолепие, ~ **бүрийн** разноцветный, ~ **орох** приобрести хороший вид, приобретать блеск, хорошо выглядеть, ~ **сонсол муз.** цветной слух, ~ **алдах**, ~ **буурах** выцветать, линять, терять окраску, ~ **зохиол** цветровая гамма, палитра, **дууны** ~ тембр голоса, **бууру** ~өөр **дуулах** фальшивить при пении, ~ **жавхаа** великолепие, блеск, ~ **үүзүүлэх** лицемерить

ӨНГӨЛГӨӨ полировка

ӨНГӨГҮЙ 1) бесцветный, 2) *перен.* без блеска, не иметь своего лица, отсутствия великолепия, не блестящий, 3) без соответствующего покрова, без наружного слоя, ~ **шингэн** бесцветная жидкость, **тэр нэг л** ~ **харагдана** он выглядит не очень хорошо, у него глаза потухли

ӨНГӨЛЗӨХ 1) то и дело смотреть сверху, нагнувшись вперёд, часто высовываться, 2) посягать, пытаться завладеть кем-, чем-нибудь, покушаться, подвергать нападкам, ~ **дайсан** посягатель, захватчики

ӨНГӨЛӨГ красивый, блестящий, великолепный, красиво, блестяще, великолепно, ~ **гоёл** блестящий наряд, ~ **харагдах** выглядеть красиво, смотреться великолепно, ~4, **мөнгөлөг** 4 и статен и богат

ӨНГӨЛӨГДӨХ *страд. от өнгөлөх*, быть полированным, шлифоваться, облицовываться

ӨНГӨЛӨГЧ 1) облицовщик, шлифовальщик, шпифовщик, полировщик, 2) шпифовальный, полировальный, облицовочный, **гэрийн модон тавилга** ~ **мэргэжилтэн** полировщик мебели, ~ **суурь** машин полировальный станок, шлифовальная машина, ~ **цаас** полировальная бумага

ӨНГӨЛӨЛТ облицовка, шпифовка, полировка, ~ **сайтай** эд вещь с хорошей облицовкой, предмет с хорошей шлифовкой, хорошо облицованная/шлифованная вещь

ӨНГӨЛӨХ 1) наводить глянец, придавать блеск, полировать, шлифовать, 2) облицовывать, покрывать что-нибудь чем-нибудь, **зүлгэж** ~ полировать, шлифовать, **будаж** ~ раскрашивать, покрывать краской, ~н **далдлах** маскировать, ~н **далдлагт камуфляж**, **алтаар** ~ покрывать золотом, **дээл** ~ шить верх дэгл, ~ж **хэлэх** льстить

ӨНГӨЛҮҮР 1. ямка под кадыком

ӨНГӨЛҮҮР 2. трафарет

ӨНГӨР 1) нахнь, осадок, грязь (чаще на стенках посуды), 2) **налёт** (на языке), 3) *мед.* мазок, 4) *геол.* **натёки**, **шохойлог** ~ **иагкн** известковные

ӨНГӨРЖИХ становиться щедрым, раздобрыться

ӨНГӨРӨГЧ 1) минувший, прошлый, прошедший, 2) покойник, ~ **зун** мнувшее лето, мнувшим летом, **хажуугаар/дэргэдүүр** ~д прохождение

ӨНГӨРӨӨХ *побуд. от өнгөрөх*, 1) проводить (время), 2) пропускать что-либо мимо, 3) **прощать**, извинять, **цаг дэмий** ~ зря проводить время, **бороо** ~ переждать дождь

ӨНГӨРӨХ 1) проходить мимо, мновать, протекать, истекать, 2) умереть, скончаться, **дэргэдүүр/хажуугаар** ~ проходить ми-

мо, түргэн ~ быстро проходить, жил ч ~ өөгүй байна не прошло н года, аюул ~ в опасность миновала, өвчинөөр ~ умереть от болезни, дуугүй ~ обходить молчаньем, замалчивать, дэмий ~ проходить зря, попусту пропадать, ~ сөн хүн конченый человек, ~ сөн хэрэг «была нн была!»

ӨНГӨРТӨХ покрываться налётом/накнпью

ӨНГӨРҮҮЛЭХ проводить (время, мероприятие), амралтаа ~ проводить отпуск

ӨНГӨСХИЙХ взглянуть сверху, иагнувшись над чем-либо удаан амьдрал долгая жизнь, ~ бат очень крепкий, вечный, ~ болох проходить (о долгом времени)

ӨНГӨТ цветной, ~ зураг цветная фотография, ~ зурагт цветной телевизор, ~ метал цветные металлы, ~ кино цветной фильм

ӨНГӨТЭЙ 1) имеющий какой-либо цвет, 2) красивый, лучший, цагаан ~ белого цвета, хөх тэнгэрийн ~ небесно-голубого цвета, ~ өөдтэй юм красивые, хорошие вещи, ~ хувцасаа өмсөх надеть свою лучшую одежду

ӨНГӨЦ 1. узкая войлочная подстилка, крытая материей, матрац

ӨНГӨЦ 2. 1) тонкий слой, тонким слоем, 2) поверхностный, неглубокий, 3) поверхностно, ~ амьсгал неглубокий вздох, ~ будаг тонкий слой краски, ~ шарх поверхностная/неглубокая рана, ~ мэдлэг поверхностное знания, ~ мэдэх поверхностно знать, ~ шингээлт адсорбция

ӨНГӨЦХӨН *уменьш. от өнгөц*, 1) тонким слоем, тонковатый слой, 2) не очень глубокий, поверхностный, 3) обманчивый, ~ зан обманчивое поведение, обманчивый характер, ~ зан гаргах вести себя обманчиво, ~ бодол поверхностные соображения/мысли

ӨНДГӨВЧ *анат. яичник*

ӨНДИЙЛГӨХ *побуд. от өндийх*, поднимать, приподнимать, толгойгоо ~ приподнимать голову

ӨНДИЙХ подниматься, приподниматься, вставать, согтуу Николай ~ гээд чадсангүй пышный Николай хотел подняться, но не смог, тохойн дээрээ/тохойлдон ~ приподняться на локте

ӨНДӨГ яйцо, яичный, тахнаны ~ куриное яйцо, болсон/чанасан ~ варёное яйцо, шарсан ~ яичница, ~ өө дарах сидеть на яйцах, высиживать яйца, ~ дарагч инкубатор, ~ ний шар яичный желток, ~ ний хальс скорлупа, хуурай ~ яичный порошок, хурууны ~ подушечка пальца, ~ ний баяр пасха

ӨНДӨГЛӨХ класть яйца, нестись (о птицах)

ӨНДӨЛЗӨХ то и дело подниматься, часто приподниматься, эмээл дээрээ ~ то и дело подниматься в седле, яс ~ үүлэхгүй байх чтить память о покойном

ӨНДӨР высокий, возвышенный, высоко, ~ биетэй высокого роста, ~ газар высокая/возвышенная местность, ~ даралт высокое давление, ~ хүчдэл высокое напряжение, ~ нам высота, ~ нуруу высокий рост, ~ хүн высокий человек, человек высокого роста, ~ тушаал высокий пост, высокая должность, ~ жил високосный год, ~ ургац высокий урожай, ~ хүчдэлийн шугам высоковольтная линия, линия высоковольтной передачи, ~ ашиг шимтэй мал высокопродуктивный скот, ~ хөгжилтэй орнууд высоко развитые страны, ~ Гэгээн — титул монгольского монарха

ӨНДӨРДӨХ оказываться гораздо выше, чем надо, быть слишком высоким

ӨНДӨРЖИХ повышаться, стать выше, подниматься

ӨНДӨРЖҮҮЛЭХ *побуд. от өндөржих*, повышать, делать более высоким, поднимать, усилвать, хариуцлага ~ повысить ответственность, сонор сэргэмжээ ~ повысить бдительность

ӨНДӨРЛӨГ высота, возвышенность, иэргүй ~ безымянная высота

ӨНДӨРЛӨХ 1) делать более высоким, поднимать, повышать, 2) *перен.* заканчивать, завершить (напр. о банкете), собраться, уходить, найр ~ ерөөл последний тост-благопожелание на свадебной церемонии

ӨНЖИХ 1) дневать, проводить день где-нибудь, 2) через, мннуя какой-нибудь промежуток времени, хонон ~и, хонох ~ дневать и ночевать, ~ өөд уулзъя встретимся через день

ӨНӨ долгий, давний, долго, давно, эртний очень давний, давнишний, удаан очень долго, очень давно

ӨНӨД давно, ~ мөнх навечно

ӨНӨӨ 1. сегодня, сейчас, ~ гийн сегодняшней, нынешней, современный, ~ орой сегодня вечером, ~ хүртэл/болтол до сих пор, до сегодняшнего дня, ~ гийн залуус сегодняшняя/современная молодёжь, ~ маргаашгүй на дях, очень скоро, вот-вот, не сегодня-завтра

ӨНӨӨ 2. тот самый, этот самый, ~ хүн тот самый человек, ~ юмаа аваачь возьмите ту самую вещь

ӨНӨӨДӨР сегодня, ~ ний сонин сегодняшняя газета

ӨНӨӨДҮҮЛ те самые, те, ~ чинь ирээ үү? приехали ли те самые люди?

ӨНӨӨТӨХ тот самый, этот самый

ӨНӨӨХ тот самый, этот самый

ӨНӨР многолетний, многочисленный, ~р айл многолетняя семья

ӨНӨРЖИХ обзавестись большой семьёй

ӨНТЭЙ обильный, богатый, благополучный, ~ өвөл благополучная зима, өвлиг ~ өнгөрүүлэх, ~ сайхан өвөлжих благополучно проводить зиму, благополучно зимовать, зимовать, имея в достатке кормов

ӨНХРӨХ 1) катиться, кататься, вращаться, 2) валяться, ногоон дээр ~ кататься на траве, ~ч ойчих/унах падать, валиться на землю, залуухан бүсгүй гэдгээгэ ~ ойчсон молоденькая барышня упала навзничь, шалан дээр ~ а) кататься по полу, б) валяться на полу, ~ хөдөлгөөн вращательное движение

ӨНХРҮҮЛЭХ *побуд. от өнхрөх*, катить, катать, вращать, валять, шалан дээгүүр ~ валять по полу, бөмбөг ~ катать мяч

ӨНХРҮҮШ колобок

ӨНЦӨГ угол, тэгш ~ прямой угол, мохоо ~ тупой угол, олон ~т многоугольник, ~ шингээлт адсорбция, байгалийн налууугийн ~ угол естественного откоса, налууугийн ~ угол наклона, ойлгын ~ угол отражения, уналгын ~ угол падения

ӨНЦӨГТЭЙ 1) имеющий угол, 2) внимательный, 3) многозначный, ~ нүд внимательные глаза, ~ үг веское слово

ӨНЧИН 1) сирота, 2) осиротелый, 3) одинокий, ~ хоцрох остаться сиротой, бүтэн ~ круглый сирота, ~ мод одинокое дерево, ~ хүүхэд асрах газар сиротский приют (интернат), ~ сармис чесночно-однородный, ~ цохмо геол. нунатаки (вулканические), ~ хараалж бекас отшельник

ӨНЧДӨХ испытывать сиротскую долю

ӨНЧРӨЛ сиротство, одиночество, ~ хагацал, ~ зовлон сиротская доля, ~ үзэх сиротеть

ӨНЧРӨХ 1) осиротеть, становиться сиротой, лишаться родителей, 2) *перен.* чувствовать одиночество, лишаться чьей-либо заботы

ӨНЧРҮҮЛЭХ *побуд. от өнчрөх*, осиротить, сделать кого-нибудь сиротой

ӨӨ 1. 1) неровность, шероховатость, 2) ошибка, недостаток, изъян, ~ эрэх придирается, подкапывается, ~ сэв *парн.* а) неровность, б) дефекты, ошибки, ямар ч ~ алга а) всё безукоризненно, б) без всяких изъянов, без всяких ошибок, ~ сэв эрэх искать предлог, придирается

ӨӨ 2. *частица усиления* о, ах, эх, ~ энэ үү? ах, это что лн? ~ *ушинаагүй юм уу?* ах, ты не читал?

ӨӨВ 1. возглас, которым подзывают коров и телят

ӨӨВ 2. возглас, которым откликаются на зов

ӨӨВЛӨХ 1) подзывать коров, телят, 2) уговаривать корову подпустить телёнка к вымени

ӨӨГҮЙ 1) ровный, гладкий, нешероховатый, 2) без нзыяна, без недостатка, 3) *перен.* безукоризненный, исключительный, безупречный, безукоризненно, безупречно, ~ тал ровная степь, *өндөг шиг ~ логов.* словно гладкое яйцо, гладкое как яйцо, без задорнки, ~ хүн безукоризненный человек, биеэ ~ авч явах, өө гаргалгүй явах вести себя безупречно, быть безукоризненным

ӨӨД (еө) вверх, кверху, к, по, на, в, ~ харах смотреть вверх, ~ өө явах/гарах подниматься вверх, салхи ~ против ветра, ~ уруу, ~ өө сөөргөө туда сюда, вверх и вниз, ажил ~ нь татах улучшить работу, ~ өө суух садиться на почётное место, ~ болох а) подниматься, вставать, б) скончаться

ӨӨДГҮЙ бестолковый, неподходящий, скверный, ничтожный, никчёмный, никудышный, ~ амьтан негодяй, ничтожный человек, ~ эд негодная/некудышная вещь, ~ муу хэрэг темное дело, ~ амьтан сволочь, неприятный тип

ӨӨДЛӨХ 1) идти вверх, подниматься, 2) *перен.* улучшаться, поправляться, укрепляться, выходить из бедственного положения, приходить в цветущее состояние, 3) *уст.* скончаться, умереть, ажил нь овоо ~ ж яваа гэнэ говорят, что дело у него довольно поправляется, өртэй хүн ~гүй имеющий долги никогда не встанет на ноги, не поднимется

ӨӨДЛӨШГҮЙ неисправный

ӨӨДӨӨС навстречу, напротив, ~ нь тосож очих идти кому-либо навстречу, бидний ~ машин айсуй навстречу нам ехала машина, манай байшингийн ~ напротив нашего дома

ӨӨДӨС 1. лоскуты, обрезки, обрывки, куски, клочки, даавууны ~ обрезки материи, төмрийн ~ куски железа, ~ өөр хийсэн лоскуточный, обрезочный, сделанный из лоскутьев

ӨӨДӨС 2. крохотный, очень маленький

ӨӨДРӨГ жизнерадостный, бодрый, весёлый, живой, бойкий, оптимистический, ~ үзэл оптимизм, жизнерадостность, ~ сэтгэл бодрость, бойкость, весёлость, ~ байх/явах быть жизнерадостным, быть удалчивым

ӨӨДТЭЙ ладный, годный, добротный, подходящий, толковый, өнгөтэй ~ юм авах купить хорошую добротную вещь, овоо ~ хүү довольно толковый мальчик

ӨӨДТЭЙХЭН ладный, добротный

ӨӨЛД олёты, элёты, название одной из монгольских народностей

ӨӨЛӨХ 1) подравнивать, ровно обрезать, подрезывать, 2) искать слабую сторону кого-, чего-либо, искать повод к упрекам, заниматься придижкой, 3) упрекать, осуждать, даавууны зах ~ подравнять края материи, үг ~ придирается к словам

ӨӨНТӨГ обидчивость, подозрительность, мнительность, повод, предлог, ~ эрэх искать повод для обиды, ~ санах подозревать в чём-либо обиду, таить обиду

ӨӨНТӨГЛӨХ обижаться, искать повод для обиды

ӨӨНТӨГЧ обидчивый, мнительный, ~ зан мнительный характер, ~ хүн обидчивый человек

ӨӨР (ийн) 1. свой, себя, ~ийн дутагдлыг ойлгох признавать свою ошибку, ~ хоорондоо между собой, ~ийн эрхгүй невольное, автоматический, ~ийнхөө дураар по своему собственному желанию, ~ийн биеэр сам лично, ~ийн намтар автобиография, ~ийн шүүмжлэл самокритика, ~ийн өртөг себестоимость

ӨӨР 2. 1) другой, иной, 2) ещё, кроме, помнмо, ~ өөр хэлбэл иначе говоря, другими словами, энэ бол ~ хэрэг это другое дело, ~

хүн другой человек, ~ нэг ещё один, ~ нэг хүн кто-то другой, ещё один человек, ~ хэн ч никто другой, түүнээс ~ кроме того

ӨӨРИЙМСӨГ ведущий себя по-родственному, по-свойски, фамильярный

ӨӨРИЙМСӨХ вести себя по-свойски, фамильярно, паннбратствовать, амнкошонствовать

ӨӨРӨӨ сам, би ~ я сам, я лично, ~ хийх делать сам, та ~ аваарай вы сами возьмите, ~ буулгагч машин самосвал, ~ сурах бичиг самоучитель, ~ийгөө хамгаалах үйлдэл хийх совершать акт самообороны, ~ийгөө хуурах самообман, обманываться, ~ удирдах ёс самоуправление, ~төө засах автономия

ӨӨРСӨД: ~өө, өөрснөө сами, та нар ~өө мэд вы сами решайте

ӨӨРТӨӨ самому себе, ~ үйлчлэх а) самообслуживание, б) об-служивать самого себя, ~ засах эрх право на самоопределение, ~ засах орон автономная республика, ~ итгэх верить самому себе, надеяться на самого себя, ~ хэр таарсан/тааруу как раз по себе, себе под силу

ӨӨРЦГҮЙ безразлично, всё равно, так же, яалаа ч ~ всё равно бесполезно/нет другого выхода

ӨӨРЧЛӨГДӨХ *страд.* от өөрчлөх, изменяться, меняться, преобразовываться, подвергаться переменам, үндсээрээ ~ изменяться в корне, изменяться коренным образом, мүүр царай нь ~ изменяться в лице

ӨӨРЧЛӨЛТ изменение, преобразование, реформа, перестройка, ~ хийх /оруулах вносить изменение, ~ шинэчлэлийн салхи ветер перестройки, цаг агаарын ~ изменение климата, климатические изменения, засгийн газрын бүрэлдэхүүд ~ гарлаа/орлоо в составе правительства произошли изменения, нийгэм эдийн засгийн ~ общественно-экономические преобразования, тоо ба чанарын ~ количественные и качественные изменения, нийгмийн хувьсгалт ~ революционное преобразование общества, үндсэн ~ основное преобразование

ӨӨРЧЛӨХ изменять, переменять, преобразовывать, делать по-другому, ~н байгуулах перестраивать, реорганизовывать, ~н байгуулалтын явц процесс перестройки, урьдын шийдвэрийг ~ изменить прежнее решение, ~ юм алга нечего изменить

ӨӨРЧЛҮҮЛЭХ *побуд.* от өөрчлөх, заставлять изменить, поручать преобразовывать, заставлять перестроить

ӨӨТҮҮЛЭХ найти повод к чему-либо, ~н шийтгэх придраться, найти повод к наказанию

ӨӨХ жир, сало, жировой, сальный, ~ тос *собр.* жиры, малын ~ животные жиры, гахайн ~ свиное сало, хонины ~ бараний жир, ~н дэн сальная свеча, каганец, ~н тос топленый жир, топленое сало, ~ тостой хурц хоол очень жирная пища, ~ ч биш, булчирхай ч биш *погов.* ни рыба, ни мясо, ни то, ни сё, ~н чулуу кварц

ӨӨХГҮЙ не жирный, без жиру, не имеющий жира, ~ мах нежирное мясо, постное мясо

ӨӨХЛӨХ жиреть, нагулять жир, толстеть, становиться жирным, покрываться жиром

ӨӨХТЭЙ жирный, ~ мах жирное мясо

ӨӨЧ обидчивый, ~ хүн обидчивый человек, өнчин хүн ~/өөнтөгч сирота обидчив

ӨӨЧЛӨХ то и дело придирается ко всякому, ялимгүй юмаар ~ придирается к пустякам

ӨӨЧЛҮҮЛЭХ становиться объектом придинок

ӨӨШ наживка, приманка

ӨР 1. долг, задолженность, ~ шир долги, улсын ~ государственные долги, ~ хийх/тавих делать долги, задолживать, ~ төлөх платить долг, погасить задолженность, ~нд орох/баригдах влезать в долги, завязнуть в долгах, ~ нэхэх требовать уплаты дол-

гов, взыскивать долги, ~ төлөх чадвар способность погасить долги

ӨР 2. *анат.* подложечная область

ӨР 3. центр пола в юрте, тулганы ~ квадратный столик в центре юрты

ӨРВИЙЛГӨХ *побуд.* от *өрвийх*, ерошить, включать, приводить в беспорядок (напр. волосы)

ӨРВИЙХ ерошиться, торчать, взлохмачиваться, беспорядочно топорщиться, үс нь ~жээ волосы взлохматились

ӨРВӨЛЗӨХ ерошиться, шевелиться, качаться (напр. о траве)

ӨРГӨВТӨР довольно широкий

ӨРВӨГӨР взерошенный, нахохлившийся, торчащий, редкий, ~ үс взерошенные волосы, клок волос, ~ өвс клок сена

ӨРГӨГДӨХ *страд.* от *өргөх* 1) подниматься, быть поднятым, 2) быть возведённым, *олноо* ~сөи многими возведённый – титул Богдогегена, правителя Автономной Монголии в начале XX века, 3) усыновляться, быть усыновлённым, *айлд* ~ усыновляться кем-либо, *дээш* ~ быть поднятым вверх

ӨРГӨГЧ поднимающий, подъёмник, ~ *цамхаг* подъёмный кран

ӨРГӨДӨГ падающий от истощения скот

ӨРГӨДӨЛ заявление, прошение, челобитная, ходатайство, ~ *бичих* написать заявление, ~ *барих/өгөх* подать заявление, ~ *гаргагч* проситель, заявитель

ӨРГӨДӨХ оказываться слишком широким, быть чрезвычайно широким

ӨРГӨЖИЛТ расширение, развитие

ӨРГӨЖИХ расширяться, шириться, увеличиваться, распространяться, *өдрөөс өдөрт* ~ шириться изо дня в день, ~и тэлэх становиться всеохватывающим

ӨРГӨЖҮҮЛЭХ *побуд.* от *өргөжих*, ширить, расширять, увеличивать, распространять, *хүрээг* ~ распространять сферу

ӨРГӨЛ *рел.* жертва, ~ *барьц* пожертвование, дар

ӨРГӨЛТ 1. *лингв.* ударение, *муз.* акцент, монгол хэлний ~ үгийн нэгдүгээр үед байдаг ударение в монгольском языке падает на первый слог слова, *утгын* ~ логическое ударение

ӨРГӨЛТ 2. подъём, поднятие, *хүндийг* ~ поднятие тяжести/штанги

ӨРГӨМЖ 1) почёт, уважение, доброе имя, 2) поддержка, забота, уход

ӨРГӨМЖЛӨГДӨХ *страд.* от *өргөмжлөх*, быть возведённым, *олноо* ~сөи «многими возведённый» титул монгольского правителя начала XX века

ӨРГӨМЖЛӨЛ 1) присвоение почётного звания, возведение в сан, 2) высокая награда

ӨРГӨМЖЛӨХ присваивать почётное звание, возводить в сан

ӨРГӨМӨЛ приёмный, ~ эх приёмная мать, ~ хүүхэд приёмный ребёнок

ӨРГӨН широкий, широко, ширина, ~ *мөрөн* широкая река, ~ тал широкий простор, ~ *дэлгэц* широкий экран, ~ *мэдлэг* широкий кругозор, ~ *бололцоо* широкие возможности, ~ *хэрэгцээний бараа* товары широкого потребления, ~ *нь арван метр* шириной в десять метров, ~ *тэмдэглэх* широко отмечать, ~ *дэвүүрт царцаа* кобылка ширококрылая

ӨРГӨӨ *уст.* ставка, юрта высокопоставленного лица, резиденция, палата, чертог, *Өргөө* Урга – дореволюционное название столицы Монголии

ӨРГӨРӨГ широта, умард ~ северная широта

ӨРГӨС 1) заноза, 2) шип, колючка, 3) зубцы у монгольского замка, *хуруунд* ~ орох занозить палец, *хуруунаас* ~ авах вытащить занозу из пальца, ~тэй мод дерево с шипами, *сарнай цэцгийн* ~ шипы розы

ӨРГӨСЛӨГ колючий, колкий, шиповой, ~ ургамал колючие растения

ӨР 1. долг, задолженность, ~ шир долги, улсын ~ государственные долги, ~ хийх/гавих делать долги, задолживать, ~ төлөх платить долг, погасить задолженность, ~нд орох/баригдах влезать в долги, завязнуть **ӨРГӨСТ** снабжённый колючками, имеющий шипы, ~ буг колючий куст, ~ хэмх огурец, ~ тор/гөмөр утас колючая проволока, ~ хашаа колючая изгородь, ~ *арьстав зоол.* иглокожие, ~ *арьстан* иглокожие

ӨРГӨТГӨЛ 1) расширение, 2) пристройка, *барилгын* ~ пристройка к зданию

ӨРГӨТГӨХ расширять, ширить, распространять, зам ~ расширять дорогу, *үйлдвэрийг* ~ расширить производство, *харилцаа холбоогоо* ~ расширять свои связи, *бүх талаар* ~ всесторонне расширять, ~сөи хурал расширенное заседание

ӨРГӨХ 1) поднимать, приподнимать, 2) ухаживать, заботиться, *хундага* ~ поднимать тост, *нэр хүндийг* ~ поднимать престиж, *тайгараг* ~ давать клятву, ~и мэдүүлэх широко оповещать, туг ~ поднять знамя, *хүнд юм* ~ поднять тяжесть, *арай гэж* ~ с трудом поднять, *эцэг эхээ* ~ заботиться о своих родителях, *өвчтөнийг* ~ж *асрах* ухаживать за больным, ~ж *авах* усыновлять или удочерять ребёнка, брать на воспитание

ӨРГҮЙ не имеющий задолженности, без долгов, *би одоо чамд* ~ болов теперь я тебе больше не должен, теперь мы в расчёте, ~ *бол баян, өвчингүй бол жаргал* *носл.* нет долгов — богат, нет болезни — блажен (счастлив)

ӨРГҮҮЛЭХ 1) *побуд.* от *өргөх*, 2) находиться под опекой, быть опекаемым

ӨРГҮҮР 1) ручка на конных граблях, 2) подъёмник

ӨРДӨХ 1. задолжать, должать, брать в долг, входить в долги

ӨРДӨХ 2. разводить/разжигать большой огонь, *гал* ~ усиленно подбрасывать топливо в печку, разводить большой огонь

ӨРЛӨГ герой, витязь, ~ *жанжин* маршал, ~ эх няня, кормилица

ӨРЛӨГЧИН каменщик, ~ хийх работать каменщиком

ӨРНӨ запад, западный, ~д Европ западная Европа, ~дийн нөлөө западное влияние, влияние Запада

ӨРНӨЛ: ~ хөгжил, ~ *бадрал* *нарн.* развитие, подъём

ӨРНӨЛТ подъём, развёртывание, рост, развитие

ӨРНӨХ развиваться, развёртываться, распространяться, расти

ӨРНҮҮЛЭХ *побуд.* от *өрнөх*, развёртывать, развивать, стимулировать, *уралдааныг* ~ развёртывать соревнование

ӨРНҮҮН развёрнутый, интенсивный, широкомасштабный, ~ *хөдөлмөр* интенсивный труд

ӨРӨВГӨР редкий, ~ үс редкие волосы

ӨРӨВДМӨӨР вызывающий сочувствие/жалость, внушающий жалость, ~ *харагдах* иметь жалкий вид, оказываться жалким

ӨРӨВДӨЛТЭЙ жалобный, жалкий, жалостный, ~ *царай* жалостное выражение лица

ӨРӨВДӨМ жалобный, жалкий, ~ *дуугаар* жалким голосом

ӨРӨВДӨМТГИЙ отзывчивый, сочувственно относящийся к кому-нибудь, жаленный, склонный к состраданию, сердобольный

ӨРӨВДӨМХИЙ отзывчивый, сочувственно относящийся к кому-нибудь, жаленный, склонный к состраданию, сердобольный

ӨРӨВДӨНГҮЙ сочувственный, сострадательный, сочувственно, сострадательно, с сочувствием, ~ *харц* сочувственный взгляд, ~ *харах* смотреть сочувственно/с состраданием

ӨРӨВДӨХ сочувствовать, жалеть, соболезновать, *өнчинийг* ~ жалеть сирот, ~ *сэтгэл төрөх* чувствовать жалость, вызывать сострадание, *зовсон хүнийг* ~ сочувствовать чужому горю/несчастью, *ядууг* ~ сострадать бедным, ~ *сэтгэл төрүүлэх* возбудить в ком-либо сострадание, ~ *сэтгэлгүй* безжалостный, немилосердный

ӨРӨВЧХӨН мягкосердечный, отзывчивый, исполненный сострадания, милосердный, проявляющий сострадание, ~ сэтгэл мягкая, отзывчивая душа, маш ~ зөөлөн сэтгэлтэй хүн очень сострадательный и мягкий человек

ӨРӨГ шахм. партия, эхний ~ первая партия, хоёрдахь ~ийг хойшлуулах отложить вторую партию

ӨРӨГДӨЛ (ергедел) письменное заявление, прошение

ӨРӨГЧ: үсэг ~ наборщик, тоосго ~ каменщик

ӨРӨЛТ набор (типографский и т.п.)

ӨРӨМ 1. пенка, ~ зөөхий/гос пенки, сливки, даргар ~ толстая пенка на молоке, сүүний ~ авах/хамах снять пенку с молока, ~ загссав сүү молоко с пенками

ӨРӨМ 2. сверло, бурав, дрель, коловорот, үрлэн ~ бур дробовой, гар ~ ручная дрель

ӨРӨМДЛӨГ бурение, сверление, гүний ~ глубокое бурение, алмазайн ~ бурение алмазное, чөмөггүй ~ бескерновое бурение, чичрээт ~ вибрационное бурение, цохилтэргэлтэт ~ ударно-вращательное бурение

ӨРӨМДӨГЧ бурильщик, сверлильщик

ӨРӨМДӨХ сверлить, бурить, сверильный, бурильный, банз ~ж нүхлэх сверлить отверстие в доске, хава ~ сверлить стену, нефтийн цооног ~ бурить нефтяную скважину, шүд ~ сверлить зуб, ~ машин а) бурильная машина, б) сверильный станок

ӨРӨМТӨХ покрываться пенкой, покрываться плёнкой, сүү ~жээ молоко покрылось пенкой

ӨРӨӨ комната, отделение, ажлын ~ рабочая комната, унтлагын ~ спальня, зочдын ~ гостиная, горница, усны/угаалгын ~ ванная, гураан ~ сууц трёхкомнатная квартира, ~ цэвэрлэх убирать комнату, ~ хөлслүүлэх арендовать комнату, галт тэргэний ~ купе

ӨРӨӨЛ 1. половина чего-либо, ~ татанги (хүв) увечный, калека, ~ мах половина туши

ӨРӨӨЛ 2. односторонние путы, надеваемые на переднюю и на заднюю ногу лошади, ~тэй морь спутанная с одной стороны лошадь

ӨРӨӨЛДӨХ 1. делить пополам, мах ~ делить мясо/тушу пополам

ӨРӨӨЛДӨХ 2. спутывать односторонними путами (лошадь)

ӨРӨӨСГӨЛ 1) нечётный, 2) один из пары чего-либо, 3) ограниченный, однобокий, односторонний, односторонне, однобоко, ограниченно, ~ тоо нечётные числа, ~ гутал один из пары обуви, ~ хандлага односторонний подход, ~ үзэл односторонний взгляд, алина юмыг ~өөр бодож болохгүй нельзя судить о чём-нибудь односторонне

ӨРӨӨСДӨХ оказываться без пары (о парных предметах)

ӨРӨӨСӨН один, один из пары, ~ нүд один глаз, ихрвийн ~ один из близнецов, ~ эвэртэй однокорый, ~ гараараа барвх держать одной рукой, ~ бөөр два сапога пара, дословно одна из почек

ӨРӨӨСТЭЙ расставленный, хөлөг дээр ~ шатар расставленные на доске шахматы/шахматные фигурки, тааиур дээр ~ ном книги, расставленные на полке

ӨРӨХ 1) расставлять, размещать на нужных местах, рапределять по определённым местам, 2) наборный, шатар ~ расставлять шахматы, аргал ~ складывать кизяки для разжигания, үсэг ~ производить (типографский) набор, ~ цех наборный цех

ӨРСӨЛДӨГЧ конкурент, соперник, конкурирующий, соперничающий, аюултай ~ опасный конкурент, хүчтэй ~д сильные соперники, ~ талууд/этгээдүүд конкурирующие/соперничающие стороны

ӨРСӨЛДӨӨН конкуренция, соперничество, ~д ялах выдержать конкуренцию, победить в конкуренции

ӨРСӨЛДӨХ конкурировать, соперничать, бусадтай ~ соперничать/конкурировать с другими, хоорондоо ~ конкурировать между собой, ~ чадвар конкурентоспособность

ӨРСӨЛДҮҮЛЭХ побуд. от өрсөлдөх, вызывать конкуренцию, заставляя соперничать/конкурировать, доводить до конкуренции/соперничества

ӨРСӨХ опережать, оказываться впереди кого-, чего-либо, поспевать раньше кого-либо, цаг мөчтэй ~ спорить с временем, опережать время

ӨРТӨГ стоимость, амьжиргааны ~ стоимость жизни, арилжааны ~ меновая стоимость, измүү ~ прибавочная стоимость, өөрийн ~ себестоимость, хэрэглээний ~ потребительская стоимость

ӨРТӨГДӨХ страд. от өртөх, подвергаться какому-либо действию, аюулд ~ подвергаться опасности, хэл аманд ~ стать предметом сплетен

ӨРТӨМГИЙ подверженный какому-либо действию, склонный к чему-либо, зүрх судасвы өвчинд ~ подверженный сердечным заболеванием

ӨРТӨН должник

ӨРТӨӨ 1) уртон, станция, 2) расстояние, равное приблизительно тридцати километрам, морин ~ конный уртон уст., буухиа ~ эстафета, скоростная доставка, төмөр замыв ~ железнодорожная станция, ~гөөр явах ехат на перекладных, арваад ~ газар расстояние приблизительно в десять уртонов

ӨРТӨӨЧИН уртонщик, ямщик

ӨРТӨХ 1. страдать от чего-либо, подвергаться чему-либо, быть подвергнутым чем-нибудь, испытывать на себе действие чего-либо, шүүмжлэлд ~ подвергнуться критике, юм болгонд/юм юманд ~ подвергаться всяким мелочам

ӨРТӨХ 2. делать долги

ӨРТЭЙ имеющий долги, задолжавший, ~ хүв должник, ~ хүн өөдөлдөггүй должник никогда не встанет на ноги, человек, имеющий долги, не разбогатеет

ӨРХ 1. четырёхугольная кошма, которой прикрывается дымовое отверстие юрты, ~ бүтээх (тэгшлэх, дөрвөлжлөх) закрывать прикрывающей кошмой дымник, ~ татах открывать дымник

ӨРХ 2. семейство, семья, ~ гэр, ~ айл, айл ~ семья, семейство, ~ний тэргүүлэгч глава семьи, хөжяин дома, ~ толгойлох быть главой семьи, ~ тусгаарлах отделиться от родной семьи и создать отдельную семью, ~ тусгаарласаи живущий отдельной семьей, ~ толгойлсон эмэгтэй женщина — глава семьи (без мужа)

ӨРХ 3. воронка, яма, галт уулын ~ кратер вулкана, усны ~ водоворот

ӨРШӨӨГДӨХ страд. от өршөөх, быть помилованным

ӨРШӨӨЛ амнистия, пощада, милость, помилование, прощение, ~ гуйх просить пощады, ~ үзүүлэх амнистировать, простить, ~ хайр, ~ энэрэл парн. милости, забота, ~гүй без пощады, беспощадно

ӨРШӨӨЛТ милостивый, снисходительный, доброжелательный, благосклонный

ӨРШӨӨХ помиловать, пощадить, извинять, прощать, амь ~ пощадить чью-либо жнзнь, ~гөөрэй простите, бурхан өршөө! (говорится при чихании) будь здоров! будьте здоровы!

ӨС мечь, мщение, ~ санах ненавидеть, ~ авах отомстить, ~ ховзои возмездие

ӨСВӨР молодой, растущий

ӨСГИЙ 1) пятка, 2) каблук, хөлвийн ~ пятка ноги, оймсны ~ пятка чулка, гутлын ~ каблук, өндөр ~тэй гутал сапогн на высоких каблуках, ~ний яс пяточная кость, ~ний дээрээ явах, ~нийгөөрөө явах ходить на пятках

ӨСГИЙДӨХ хватать за пятку (борцовский приём)
ӨСГИЙЛДӨХ поддевать пяткой за ногу (приём в национальной борьбе)
ӨСГӨВӨР культура, техник ~ техническая культура, ~ ургуулах культивирование растений
ӨСГӨГЧ 1) воспитатель, опекун, 2) занимающийся разведением кого-либо, 3) увеличивающий, мал ~ животноводы, хүүхэд ~ воспитатель, ~ шил лупа, ~ багаж увеличительный аппарат
ӨСГӨЛӨН рослый, крепкий, здоровый, ~ төл здоровый рослый молодец
ӨСГӨЛТ выращивание, взращивание
ӨСГӨХ выращивать, растить, увеличивать, размножать, хүүхэд ~ растить ребенка, мал ~ выращивать скот, төл ~н бойжуулах выращивать молодец
ӨСӨЛТ рост, увеличение, подъём, малын тоо толгойн ~ увеличение/прирост поголовья скота, үйлдвэрлэх хүчний ~ рост производительных сил, аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний ~ рост продукции промышленности, хотын хүн амын механик ~ механический прирост городского населения
ӨСӨРХӨХ испытывать злобу, ненависть к кому-либо
ӨСӨХ: ~н бойжих, ~н торних расти, увеличиваться, подрастать, хүүхдүүд түргэн ~ж байна дети растут быстро, би хөдөө төрж ~сэн я родился в деревне и вырос там
ӨСТ ненавистный, ~ дайсан ненавистный враг, ~ хүний өлийн даваан дээр бува. на лова и зверь бежит
ӨСТӨН ненавистник, ненавистный враг, тэр хэрүүлээс хойш тэд изг насны ~ болов после этой ссоры они стали врагами на всю жизнь
ӨСТЭЙ ненавистный, враждебный, внушающий злобу, ~ болох/байх быть во вражде с кем-либо, питать ненависть/вражду к кому-нибудь
ӨТ 1) червь, черви, ~ хорхой *парн.* черви, 2) опарыши, личинки
ӨТГӨДӨХ быть слишком густым, оказываться чересчур густым
ӨТГӨН 1) густой, крепкий, 2) *эвф.* кал, испражнения, экскременты, ~ ой густой лес, ~ үүл густые облака, ~ хөмсөг густые брови, ~ утаа густой дым, ~ цай густой чай, ~ хятах страдать за пором
ӨТГӨРӨЛГ сгушение, конденсация
ӨТГӨРӨХ 1. густеть, сгущаться, конденсироваться, үүл ~ч байна облака густеют
ӨТГӨРӨХ 2. собираться в большом количестве (о людях), толпиться
ӨТГӨРӨХ 3. становится низким (о голосе)
ӨТГӨРҮҮЛЭГЧ сгуститель
ӨТГӨРҮҮЛЭХ 1. *побуд. от өтгөрөх* 1., густить, сгущать, конденсировать, сүү ~ сгустить молоко, ~сэн сүү сгущенное молоко

ӨТГӨРҮҮЛЭХ 2. *побуд. от өтгөрөх* 2., заставить собираться, толпиться
ӨТГӨС старики, старцы, ~ хөгшид, өвгөд ~ *парн.* страцы, старшие, ~ийг хүндлэх уважать страцев/старших
ӨТЛӨХ стареть, стариться, өсөхөөс ~ хүртэл с детства до старости, ~ тийшээ хандах/орох начинать стареть, ~глөө санаагүй буцалтлаа шөнөгүй век живи - век учись
ӨТӨГ 1. навоз, наём (овечий, козий, коровий), ~ бууц навоз
ӨТӨГ 2.: айргийн ~ гуша кумыса
ӨТӨГ 3. медведь
ӨТӨГЖИХ унаваживаться, покрываться иавозом
ӨТӨЛ: ~ нас старость
ӨТӨХ становится червивым, зачервиветь, заводиться (о червях), мөөг ~ж байна грибы червивеют, малын шарх ~в в ранах животного завелись/появились черви
ӨТТЭЙ червивый, с червями, ~ мах червивое мясо
ӨЧИГ показание, обещание, свидетельство, ~ мэдүүлэх давать показания, ам ~ *парн.* обещание, ам ~ өгөх дать слово, давать обещание, гэрчийн ~ свидетельские показания, хэрэгтний ~ показания подсудимого
ӨЧИГДӨР вчера, вчерашний, ~ орой вчера вечером, ~ийи хурал вчерашнее собрание, ~өөс эхлээд со вчерашнего дня
ӨЧИЛ исповедь, монолог
ӨЧИХ говорить, молвить, өчиг ~ давать показание
ӨЧНӨӨН столько, так много, ~ төчиөөи *парн.* так много, очень много, ~ удаан хүлээх очень долго ждать
ӨЧҮҮХЭН маленький, незначительный, ничтожный, ~ төдий чуточку, немножко, ~ дийлэх незначительное большинство, тэр ~ ч гомдсонгүй он несколько не обиделся
ӨШ мечь, злоба, ~ хонзон *парн.* мечь, ненависть, ~ хонзон санах таить ненависть/вражду, ~өө өвөрлөх таить зло, мечь, держать камень за пазухой, ~өө авах отомстить, свести счёты
ӨШИГЛӨХ ударить ногой, пинать, лягаться, цаад морь чий ~но шүү, холхон бай! не подходи к той лошади, она лягается!
ӨШИГЛҮҮЛЭХ 1) заставить пинать, 2) получать пинки
ӨШИХ возненавидеть, ненавидеть, питать отвращение, таить ненависть, проявлять вражду
ӨШӨӨ 1. мечь, злоба, вражда, ненависть, ~ авах мстить, ~ хонзон/хорсол мечь, вражда, ненависть, овог төрлийн ~ авах ёс кровная мечь, вендетта
ӨШӨӨ 2. *разг.* другой, иной, ещё, ~ нэг ещё один, ~ их ещё больше, ~ дахиад ещё раз, ~ хэн ч алга ещё никого нет
ӨШӨӨРХӨХ мстить, ненавидеть, таить злобу, проявлять вражду
ӨШӨӨТ ненавистный, враждебный, ~ дайсан злейший враг, кровный враг

ПАА *междометие, выражающее укоризну, досаду, презрение, отращение фу, фи, ~, ямар муухай юм бэ! фу, какой кошмар!*

ПААДАЙХ быть низкорослым/малорослым, оказываться приземистым/низким

ПААДГАНАХ двигаться, шевелиться (о приземистых, малорослых)

ПААДГАР низкорослый, приземистый

ПААЛАН 1) эмаль, глазурь, 2) эмалировка

ПААЛАНДАГЧ эмалировщик

ПААЛАНДАХ эмалировать, покрывать эмалью, глазурью, сав ~дах эмалировать посуду

ПААЛАНТАЙ эмалевый, эмалированный, ~ сав эмалированная посуда/кастрюля

ПААХ *междометие, выражающее укоризну, досаду, презрение, отращение фу, фи*

ПАВИЛЬОН павильон, үзэсгэлэнгийн ~ выставочный павильон

ПАГ: ~ амьтан незнайка

ПАГДАЙХ быть коренастым, приземистым

ПАГДГАНАХ двигаться, шевелиться (о ком-либо приземистом, коренастом)

ПАГДГАР коренастый, приземистый, низкорослый, ~ намхан хүн коренастый человек, ~ бүдүүн эр приземистый, толстый мужчина

ПАГДГАРДАХ быть слишком приземистым

ПАГС кисть, будгийн ~ малярная кисть

ПАД: ~ хар совсем чёрный, пречёрный, ~ харанхуй полная темнота, темень, совершенно тёмный

ПАДААН фактура, ~д заасан жин фактурный вес, бараанд ~ бичих выписывать фактуру на товары, ~ы үнэ фактурная цена

ПАДАН: ~ хар совсем чёрный, сильно загрязнённый/запачканный

ПАДГУЙ: энэ над ~ хэрэг это вовсе не касается меня, мне наплевать

ПАДЛИЙ не имеющий к чему-либо отношение

ПАДХИЙХ грохнуть, загрометь

ПАЙЗ ярлык, этикетка, жетон

ПАЙЗЛАХ снабжать этикеткой/ярлыком

ПАКТЛАХ допускать ошибку, сплеховать

ПАЛ: ~~~ *звукоподражание* буль-буль (о жидкости), ~ ~ хийх *перен.* говорить ерунду, дотор ~ хийв *перен.* в груди всё замерло

ПАЛААЖ *разг.* платье, плащ

ПАЛБИГАР бесформенный, некрасивый, неуклюжий

ПАЛХАЙХ быть приземистым, толстым

ПАЛЬТО пальто, хавар намрын ~ демисезонное пальто

ПАМБАГАР толстый, мягкий, пухлый, ~ уруул толстые губы

ПАМБАГАНАХ двигаться, шевелиться (о ком-, чём-либо толстом и пухлом)

ПАМБАГАРДАХ оказываться слишком мягким и толстым

ПАМБАЙХ становиться мягким и толстым, делаться пухлым, вздуваться

ПАН *звукоподражание:* ~ хийх греметь, издавать грохот

ПАНАМ панамцы, панамский, ~ын суваг Панамский канал

ПАНДАЙХ делаться мягким и толстым, становиться пухлым

ПАНДГАНАХ двигаться (о ком-, чём-либо мягком и толстом)

ПАНДГАР толстый, пухлый, разбухший

ПАНЗ спекуляция, торговство, ~ үсэргэх/хийх заниматься спекуляцией, спекулировать, торговать

ПАНЗЧИН спекулянт, торговец, торгаш

ПАНС тонкая щёлковая ткань, фанза

ПАР *звукоподражание:* ~ ~ низэх раскатисто смеяться, ~ ~ дуугарах издавать раскатистый звук/шум

ПАЗАРИТ паразит, паразитский

ПАРАЛЛЕЛ параллель, параллельный

ПАРК парк, үндэсний ~ национальный парк

ПАРЛАМЕНТ парламент, парламентский, ~ний гишүүд парламентарии, члены парламента, ~т бүгд найрамдах улс парламентская республика

ПАРЛИЙСАН неуклюжий, косолапый

ПАРТ школьная партa

ПАРТИЗАН партизан, партизанский, ардын хувьсгалын ~ партизан народной революции, ~ы дайн партизанская война, ардчилсан хувьсгалын ~ активист демократической революции в Монголии в 90-ые годы

ПАСПОРТ паспорт, паспортный, иргэний ~ гражданский паспорт, албан ~ служебный паспорт, гадаад ~ заграничный паспорт, ~ын хэлтэс паспортный отдел/стол

ПАСПОРТЖУУЛАХ паспортизовать, паспортизация, хүн амыг ~ паспортизация населения

ПАТЕНТ патент, ~ эзэмшигч владелец патента, ~ын хураамж патентная пошлина, ~ баталгаажуулах заявить патент

ПАТИАР фото, ~ татах фотографировать

ПАЦААН ребёнок, пацан

ПАЯН эскапада, шутка, приключение

ПЕЙЖЕР пейджер

ПЕРС персидский, персы

ПЕЧЕНЬ печень

ПИВО пиво, пивной, ~ны үйлдвэр пивоварный/пивоварённый завод, ~ны шил пивная бутылка

ПИД *звукоподражание шлётну, падению с треском, грохотом:* ~ хийтэл ойчих/унах шлётнуться, падать с треском

ПИДЖАК пиджак

ПИЖИГНЭЭН грохот, раскатистый шум

ПИЖИГНЭХ грохотать, издавать грохот/шум

ПИЙЖУУ пиво, импортруемое из Китая

ПИЙШИН печь, хайлуулах ~ плавильная печь

ПИЛЭЭД *разг.* билет

ПИН амбарчик, чулан

ПИНТҮҮ бобриск, ёжик (род причёски), ~ тавнулах постричься бобриском, ~ халимаг волосы бобриском/ёжиком

ПИОНЕР пионер, пионерский, ~ийн зуслан пионерский лагерь, ~ийн зангиа пионерский галстук

ПЛАКАТ плакат, плакатный

ПЛЁНК плёнка (фото)

ПЛИТК плита, цахилгаан ~ электрическая плита

ПОДВАЛ подвал

ПОДВОЛК *разг.* футболка

ПОЛДГОР толстый

ПОЛЬШ Польша, польский, ~ хүн поляк, ~ эмэгтэй полька, полячка

ПОМБОГОНОХ двигаться, шевелиться (о чём-либо круглом, куполообразном)

ПОМБОГОР круглый, выпуклый, шишковатый

ПОМБОЙХ быть круглым, оказываться выпуклым, становиться шишковатым

ПООШИГ бочка

ПОР *звукотодражжани*: ~ ~ гэж/хийх булькать, клокотать, ~ ~ буцлах кипеть с бульканьем
ПОРНО порнография, порнографический
ПОРТ: шилэн ~ название автомобиля «Форд» в 30-50-ые годы в Монголии
ПОРТУГАЛ португальцы, португальский
ПОЧООНК *разг.* путёвка
ПӨМБИЙХ быть куполообразным, шарообразным, делаться выпуклым
ПӨМБӨГӨР округлый, выпуклый, куполообразный, название рынка в 40-50-ые годы
ПӨӨХ *междометие со значением отращения*: фу, фи
ПРАКТИК практика, практический, ~ хийх проходить практику, ~ийн ажл практическая работа, ~ийн хичээл практическое занятие, онол ~ийн нэгдэл единство теории и практики
ПРИСТАВК видеомагнитофоная приставка, видеомагнитофон
ПРОГНОЗ прогноз
ПРОГРАММ программа, программный, сургалтын ~ учебная программа, театрын ~ театральная программа
ПРОКУРОР прокурор, прокурорский, ~ын газар прокуратура, хотын ~ городской прокурор, ~ын үүрэг прокурорские обязанности, ~ын зөвшөөрөл санкция прокурора, ~ын хяналт прокурорский надзор
ПРОЛЕТАРИ пролетарий, пролетарский, ~ийн хувьсгал пролетарская революция, ~ийн диктатур диктатура пролетариата
ПРОПУСК пропуск, документ
ПРОТОКОЛ протокол, протокольный, ~ хөтлөх вести протокол, ~д оруулах заносить в протокол
ПРОТОКОЛДОХ протоколировать, составлять/вести протокол
ПРОФЕССОР профессор, профессорский, ~ цол профессорское звание, звание профессора, дэд ~ вице-профессор, доцент

ПРОЦЕНТ процент, процентный, ашгийн ~ процент прибылей, ~оор бодож гаргах процентное исчисление, исчислять по проценту
ПУЛЕМЁТ пулёмёт, пулёмётный, ~ын гал пулёмётный огонь, пулёмётная очередь
ПУР: ~ ~ хийх/гэх клокотать, бурлить
ПУРГОН автофургон
ПУТЁВК путёвка
ПУУЖИН ракета, ~ харвах пускать ракету, зөөгч ~ ракета-носитель
ПУУЖИНТ ракетный, ~ хөдөлгүүр ракетный двигатель
ПҮНЗ хлев, амбарчик, төлийн ~ хлев для молодняка
ПҮРШ пружина, мушгиа ~ спиральная пружина
ПҮРШТЭЙ пружинный, пружинистый, ~ дэвсгэр пружинный матрац, ~ шини пружинные весы
ПҮРЭВ 1. четверг, ~ гарнг бүрд по четвергам
ПҮРЭВ 2. ритуальный ламаистский кинжал, нож
ПҮҮ 1) пуд, 2) весы, ~ пүүлэх взвешивать
ПҮҮДЭР пудра
ПҮҮЗ: ~ гутал кроссовки (обувь)
ПҮҮЛЭГЧ весовщик
ПҮҮЛЭХ взвешивать
ПҮҮС фирма, худалдааны ~ торговая фирма, зуучлалын ~ брокерская фирма
ПҮҮСҮҮ атлас шёлковый, атласный, сатин
ПҮҮШИГ папироса, происходит от названия папирос «Пушка», популярный в 30-50-ые годы
ПЭМБИЙХ делаться мягким и толстым, становиться пухлым
ПЭМБЭГЭР толстый, мягкий, пухлый
ПЯЛ тарелка
ПЯЛАХ *разг.* пропустить, сорвать, хичээл ~ прогулять занятие
ПЯНЗ пластинка, удаан тоглох ~ долгоиграющая пластинка, ~ дуурьсгуур, ~ тоглуулагч проигрыватель
ПЯС *звукотодражжани*: ~ хийх/гэх издавать треск

РААЖАВ *искаж.* радио
РАВЖИН 60 летний цикл буддистского летоисчисления, ~ жарангийн тоолол календарь 60-летнего цикла
РАДИАТОР радиатор, **онгоцны** ~ радиатор самолёта, **уурын халаагуурын** ~ радиатор парового отопления
РАДИО радио, ~ хүлээн авагч радиоприёмник, ~ сонсогч радиослушатель, ~ нэвтрүүлэг радиопередача, радиовещание, ~ холбоо радиосвязь, ~оор нэвтрүүлэх передавать по радио, ~гоор үг хэлэх выступать по радио, ~гоор сонсох слушать по радио, ~ туяарлын идэвхит эх үүсвэр квазары
РАДИОЖУУЛАХ радиофицировать, улс орныг ~радиофицировать страну
РАДИУС радиус, **тойргийн** ~ радиус круга
РАЗМЕР размер
РАЙОН район, районный, **үйлдвэрийн/нүүрсний** ~ промышленный/угольный район
РАПОРТ рапорт, ~ өгөх отдавать рапорт, рапортовать, ~ хүлээн авах принимать рапорт
РАШААН целебная минеральная вода, лечебные воды, бальзам, **халуун/хүйтэн** ~ горячие/холодные минеральные воды, ~ сувиллын газар курорт, ~ эмчилгээ бальнеотерапия
РЕАЛИЗМ реализм, **шүүмжлэлт** ~ критический реализм
РЕДАКТОР редактор, редакторский, **ерөнхий/харнуцлагатай** ~ главный/ответственный редактор, **сонины** ~ редактор газеты
РЕДАКТОРЛАХ редактировать, редактирование, **өгүүлэл** ~ редактировать статью
РЕДАКТОРЛУУЛАХ *побуд.* от редакторлах, давать на редактирование
РЕДАКЦИ редакция, редакционный, ~ийн өгүүлэл редакционная статья, ~ийн зөвлөл редакционный совет
РЕЗИН резина, резинка, резиновый, ~н эд изделия из резины, ~н **бөмбөг** резиновый мяч, ~н ул резиновая подошва

РЕКЛАМ реклама
РЕКЛАМДАХ рекламировать
РЕКОРД рекорд, рекордный, дээд ~ высший рекорд, ~ **тогтоох** устанавливать рекорд, ~ **эвдэх** побить рекорд
РЕКТОР ректор, **нх сургуулийн** ~ ректор университета, ~ын **тушаал** приказ ректора
РЕКТОРАТ ректорат, ~ын **шийдвэр** решение ректората
РЕНТГЕН рентген, рентгеновский, ~ий кабинет рентгеновский кабинет, ~н зураг рентгеновский снимок, рентенограмма, ~ий эмч врач-рентгенолог
РЕСТОРАН ресторан, ~д **орох** посетить ресторан, ~д **хооллох** обедать в ресторане
РЕФЕРАТ реферат, **оюутай** ~ **бичив** студент написал реферат
РЕФЛЕКС рефлекс, **болзолт** ~ условный рефлекс
РОБОТ робот, **радио удирдлагатай** ~ радиуправляемый робот
РОЛЬ роль, **чухал** ~ **гүйцэтгэх** играть важную роль
РОМ Рим, римский, ~ **тоо** римские цифры, ~ын иргэний эрх зүй римское право
РОМАН роман, **түүхэн** ~ исторический роман, **шүлэглэсэн** ~ роман в стихах
РОМАНТИЗМ романтизм, **хувьсгалт** ~ революционный романтизм, ~ын **төлөөлөгчид** представители романтизма
РОМАНТИК романтика, романтический
РОМБО ромб, знак выпускника учебного вуза, ~ **загас ромбик** рыба, капрондны
РУБЛЬ рубль, рублевый, ~ийн ханш курс рубля
РУУ *послелог* в, вниз, к, по, сургууль ~ **явах** идти в школу, **цох** ~ **харж суух** сидеть напротив окна, **ус** ~ **чулуу хаях** бросать в воду камни
РУУГЛАХ курлыкать
РҮҮ *послелог* в, вниз, к, по, эмиэлэг ~ **явах** идти в больницу

САА 1. мишура, позумент

САА 2. мед. паралич, ~ дайрах, ~ овчин тусах быть разбитым параличом, ~тай/~ овчинтэй хүн параличный больной, паралич

СААД препятствие, преграда, помеха, тормоз, барьер, муз. задержание, ~ тотгор/бэрхшээл препятствие, давшгүй ~ непреодолимая преграда, ~ хийх/учруулах чинить препятствие, мешать, ~ болох препятствовать, мешать, становиться тормозом, служить помехой, ~ыг давах преодолевать препятствие, служить помехой, устранить помехи, би танд ~ болов уу? я вам мешал?

СААДГҮЙ беспрепятственный, свободный, беспрепятственно, свободно, без задержки, ~ орж гарах а) беспрепятственный вход и выход, свободный въезд и выезд, б) беспрепятственно проникать куда-нибудь, ~ уулзах свободно/беспрепятственно встречаться, ~ ойлголцох свободно понимать друг друга, ~ явах ехат/идти без задержки, без помех

СААДГАЙ затруднительный, мешающий, препятствующий, тормозящий, ажилд их ~ очень мешающий работе, замын хөдөлгөөнд ~ преграждающий уличное движение, ~ гүйлт бег с барьером

СААЖИХ быть (стать) парализованным

СААЛГА доение, дойка, өглөөний ~ утреннее доение

СААЛГАХ *побуд.* от саах, доиться, давать молоко, ~сан үнээ доения корова

СААЛТ 1. дойка, доение, үнээ ~ дойка коров, гар ~ ручное доение

СААЛТ 2. сокращение, уменьшение, укорачивание, отсрочка

СААЛТУУР доильная машина, цахилгаан ~ электрическая доильная машина

СААЛЦАХ *совм.* от саах, участвовать в дойке/доении, помогать кому-нибудь в доении коров

СААЛЬ 1. молоко, удойность, сүү ~ *парн.* молоко, удой, ~нийн молочный, дойный, ~нийн үнээ дойная корова, ~нийн механикжсаи ферм механизированная молочная ферма, ~нийн хувин подойник, доильник, ~ саах доить коров, ~ измэгдүүлэх улучшать удойность, ~ бэлдхээр сав бэлд *носл.* запасись посудой прежде чем приобретать дойную корову

СААЛЬ 2. лук-самострел, ~ тавих насторожить самострел (на звериной тропе)

СААЛЬЧИН доярка, аварга ~ доярка-рекордсменка, алдарт ~ знатная доярка

СААМ 1. 1) удой, надой, 2) свежее кобылье молоко, нэг ~ сүү разовый удой/надой молока, бүхэл өдрийн ~ суточный надой молока, ~ болох пора дойки, пора доить

СААМ 2.: арга ~ повод, предлог, арга ~ хийх пытаться уклониться от чего-либо

СААМШРАХ появляться (о молоке в вымени)

СААР 1. плохой, неважный, плохо, неважно, ~ явдал плохой поступок, ~ хүн неважный человек, ~ явах не ладить, неважно жить, вести себя неважно, сайн явахад садан олон ~ явахад дайсан олон *погов.* у зажиточного — родственников много, у сирогого — врагов много

СААР 2.: аар ~ кое-что

СААРАЛ серый, пепельный, ~ ордон серый дворец (здание Правительств в Улан-Баторе), ~ гарчаа кузнецик серый

СААРАЛТ 1) замедление, задержка, 2) ослабление, хурд ~ замедление скорости

СААРАЛТАХ сереть, становиться серым, виднеться (о серых предметах)

СААРАЛТГҮЙ без задержки, беспрепятственно, ~ явж ирэх приехать без задержки/беспрепятственно

СААРАХ 1) ослабевать, слабнуть, 2) замедляться, уменьшаться, эрч нь ~в темп замедлился

СААРУУЛАХ *побуд.* от саарах, ослаблять, замедлять, уменьшать, алхаагаа ~ замедлять шаги, хурдыг ~ уменьшать скорость, хүчнийг ~ ослабить силу

СААРМАГ неопределённый, сомнительный, ни то ни сё, нейтральный, средний, ~ бүс нейтральная зона, ~ уусмал нейтральный раствор, ~ өнгө нейтральный цвет, ~ эгшинг нейтральный гласный, ~ хүн гермафродит, человек с признаками обоих полов, ~ бодол/хандлага безразличное, равнодушное отношение

СААРМАГЛАХ колебаться, обнаруживать нерешительность, испытывать непоследовательность, быть неопределённым

СААРЬ цыпки, шершавость, трещинки, ~тай гар руки с цыпками

СААРЫТАХ покрываться цыпками/трещинками, образовываться (о цыпках), становиться шершавым/заскорузлым (напр. о коже, руках)

СААТАЛ задержка, затруднение, заминка, простой, түр ~ временная заминка, временное затруднение, ажлын хий ~ простой в работе, машины ~ простой машины

СААТАЛГҮЙ без задержки, без простоя, беспрепятственно, бид замдаа ~ явж ирлээ мы не задерживались в пути, мы приехали без задержки в дороге

СААТАЛТ задержка, затруднение, заминка, простой

СААТАХ 1) задерживаться, замешкаться, 2) останавливаться, парализоваться, простаивать, 3) развлекаться (о ребёнке), бид замдаа ~в мы задержались в дороге, замын хөдөлгөөн саатав уличное движение парализовано

СААТУУЛАХ *побуд.* от саатах, 1) задерживать, мешкать, медлить, удерживать, препятствовать, 2) успокаивать, нянчить, развлекать ребёнка, ажил ~ мешкать/медлить с работой, задерживать работу, хөгжлийг ~ задерживать развитие, хүүхэд ~ нянчить ребёнка, барааг ~и барих *юрид.* право задержать товар (в случае неоплаты его стоимости покупателем)

СААХ 1. доить, үнээ ~ доить корову, гүү ~ а) доить кобылицу, б) *перен.* жонглировать, сая ~сан сүү парное молоко

СААХ 2. укорачивать, уменьшать, сокращать, дөрөө ~ укорачивать стремя/стременные ремни

СААХАЛТ сосед по кочевью, ~ айл ближний айл, ближняя юртва

СААХАР сахар

САВ 1. посуда, сосуд, хранилище, контейнер, вместилище, бассейн, ~ суулга, аяга ~ *парн.* посуда, шаазан ~ фарфоровая посуда, үнсний ~ пепельница, халуун ~ термос, хогийн ~ мусорный ящик, голын ~ газар бассейн реки, урсалгүй ~ бесточный бассейн, голын ~ бассейн реки, тамхины ~ кисет для табака-сав, ~ нь хоосон буцахгүй отвечать тем же макарон

САВ 2. *анат.* матка, ~ны овчин болезнь матки

САВ 3.: ~ ертөнц материальный мир, неорганический мир

САВ 4.: ~ үсэг тибетская письменность буджан

САВ 5. *усилительная частица:* ~ саяхан только сейчас, только что

САВАА палочка, прутик, ~гаар ноос савах бить шерсть палочками, бургасан ~ ивовая палочка, ивовый прутик, төмөр ~ железный прутик

САВААГУЙ любопытный, несерьезный, необычный, ~ хүн любопытный человек, ~ явдал любопытное дело, необычный случай, ~ нохой сараид хуцна любопытная собака лает на луну, *приблизительно*: собака лает — караван идет

САВААГУЙТЭХ любопытствовать, быть любопытным, проявлять любопытство

САВААДАХ бить палочкой, хлестать прутом

САВАЛТ качание, колебание из стороны в сторону

САВАН мыло, мыльный, **нүүр гарын** ~ туалетное мыло, **барааны/эдийн** ~ хозяйственное мыло, **нунтаг** ~ моющий порошок, ~гийн хөөс мыльная пена, мыльный пузырь

САВАНДАХ мылить, намыливать, **гараа** ~ мылить руки

САВАНТАЙ мыльный, намыленный, содержащий в себе мыло, ~ ус мыльный раствор, мыльная вода

САВАР 1) лапа, когти, 2) плоские грабельки для сбора кизяка, 3) *неодоб.* руки, **баавгайн** ~ медвежья лапа, **бүргэдийн** ~ когти орла, **муурын** ~ кошачья лапа, ~аар аргал түүх собирать кизяк специальными грабельками

САВАРДАХ 1) царапаться, схватывать когтями, бить лапой, 2) собирать специальными грабельками

САВАХ 1) бить, хлестать, ударять, стегать, 2) хлопать, ударять чем-либо плашмя, ноос ~ бить/трепать шерсть, хаалга ~ хлопать дверьми

САВДАГ 1. духи местностей

САВДАГ 2.: ~ зан любопытство, легкомыслие, ~ зан гаргах проявлять любопытство

САВИРАХ течь стружкой, струиться, течь

САВЛАЛТ разлив в посуду, укладывание в мешок

САВЛАХ 1. разлив в посуду, класть в мешок, упаковывать, ~ машин упаковочнае машина

САВЛАХ 2. качаться, колебаться из стороны в сторону

САВЛУУР *спорт.* брусья параллельные

САВРУУ лапки, **мэлхийн** ~ лягушачьи лапки

САВСАХ дымиться, идти, подниматься (о паре, дыме), уур ~на идет пар

САВХ 1) палочка для еды, 2) тонкая узкая дощечка, дранка, узкая длинная палочка, ~аар идэх кушать палочками

САВХАН: ~ хувин подойник

САВХАНЦАР *бакт.* палочка (бациллы)

САВХДАХ есть палочками, брать пищу палочками

САВХИ сафьян, кожа, ~р хийх сделать из кожи

САВХИН кожаный, ~ гутал кожаные сапоги, ~ дээл кожаное пальто, ~ цамц кожаная куртка

САГ 1.: хог ~ отребье, хлам

САГ 2. яйца насекомых

САГА: бага ~ кое-что, něмого, бага ~ мэдэх кое-что знать

САГАЛДРАГА застёжка, петля, шнурок, малгайн ~ застёжка у шапки, хазаарын ~ застёжка у узды, унийн ~ застёжка у жерди

САГАЛДРАГАЛАХ завязывать, застёгивать застёжку, тесёмку

САГАХ 1) подниматься, выливаться через край, перекипеть, 2) *перен.* загордиться, заважничать, зазнаваться

САГЛАГАР раскидистый, развесистый, густой, косматый, мохнатый, ~ мод развесистое дерево, ~ нохой косматая собака, ~ үстэй пышноволосый, ~ мод уулын чимэг, сайхан хүүхэн гэрийн чимэг *посл.* развесистое дерево — краса гор, красивая девушка — краса дома

САГЛАЙХ развешиваться, быть развесистым

САГС корзинка, ~ дүүрэн полная корзинка, ~н бөмбөг баскетбол, ~ араг корзина для перевозки грузов на верблюдах

САГСАЙХ быть мохматым, лохматиться, быть пушистым, взъерошиться, быть развесистым

САГСГАР развесистый, раскидистый, лохматый, пушистый, косматый

САГСУУ кичливый, хвастливый, заносчивый, ~ хүн хвастун, хвастливый человек, ~ зан заносчивый характер

САГСУУРАХ хвастаться, кичиться, загордиться

САГСЧИН баскетболист

САД: ~ тавих внезапный сильный поток (воды)

САДАА помеха, преграда, препятствие, би чиний амьдралд ~ болохгүй я не буду помехой в твоей жизни

САДААТАЙ затруднительный, служащий помехой, ~ ажил затруднительная работа

САДАГНАХ быть/находиться в родственных отношениях

САДАН родня, родственник, ойрын ~ близкий родственник, холын ~ дальний родственник, ~гийн сүлбээ, садаи төрлийн холбоо родственные связи, родство, авын/ээжийн ~ родственник по отцу/матери, ~ийн хүн братья и сестры, дяди и тети

САДАР распущенный, развратный, ~ самуун *парн.* распутный, развратный, ~ самуун явдал распутство, разврат, ~ самуун явах/байх вести развратную жизнь, развратничать, ~ самууны явдалд холбогдох зүйлс порнографические издания

САДАРХАЙ расходящийся по радиусу, радиально

САДАРХАХ демонстрировать родственные чувства

САДРАХ струиться, бить струей, бить фонтаном, течь

САЖИХ качать, тэр толгой ~ж, үгүй гэв покачав головой, он сказал, что нет

САЖЛАХ размеренно, идти медленно, плестись, тащиться

САЙД министр, ерөнхий ~ премьер-министр, гадаад харилцааны ~ министр иностранных дел, министр висешных сношений, төрийн ~ государственный министр, элчин ~ посол, дэд ~ заместитель министра, вице-министр, яамгүй ~ министр без портфеля, ~ нарын зөвлөл соет министров, ~ болох стать министром, ~аар томилгох назначить министром, ~ын тушаал министерский пост, хүээний ~ правитель Урги в начале XX века

САЙДАХ 1) улучшаться, 2) мириться, муудаж ~ж явах/байх *букв.* быть как в мире, так и в ссоре, ссорятся и мирятся

САЙЖРАЛ улучшение, повышение

САЙЖРАЛТ улучшение, повышение, ард түмний аж амьдралын ~ улучшение жизни народа, повышение благосостояния трудящихся

САЙЖРАХ улучшаться, совершенствоваться, поправляться, бие нь ~чээ его здоровье улучшилось, манай ажил ~ч байна наша работа улучшается, гадаад хэлэнд овоо ~ч байна знание иностранных языков довольно улучшилось

САЙЖРУУЛАХ *побуд.* от сайжрах, улучшать, совершенствовать, повышать, нөхцөл байдлыг ~ улучшать условие, ажлын чанарыг ~ улучшать качество работы, мэдлэг чадвараа ~ совершенствовать знание и умение, биеэ ~ поправлять своё здоровье

САЙН 1) хорший, добрый, 2) хорошо, благополучно, ~ байна уу здравствуйте, ~ хүн хорший человек, хамгийн ~ наилучший, самый хорший, ~ сайхан байдал благосостояние, ~ хоршийн харилцаа добрососедские отношения, замдаа ~ явахыг ерөөх пожелать кому-либо благополучного пути, ~ нэр доброе имя, ~ санаа добрая воля, ~ санаа гаргах проявлять добрую волю, ~ чанар хорошее качество, доброкачественность, ~ нөхөр хорший товарищ, близкий друг, ~ эр разбойник, «Робин Гуд», ~ дураараа добровольно, хагас ~ өдөр суббота, бүтэн ~ өдөр воскресенье, Сайн Ноён Хан — титул одного из князей Халхи, ~ даа л в лучшем случае, ~ муудаа хүрэх повздорить, дойти до взаимных оскорблений

САЙНДАХ *детск.* мириться

САЙРГА гравий
САЙРТАХ появление цыпок, появляться (о цыпках)
САЙРХАГ хвастливый, горделивый, заносчивый, ~ хүн хвастун, ~ зан хвастовство, хвастливость, кичливое поведение
САЙРХАГЧ хвастун, зазнайка
САЙРХАЛ хвастовство, хоосон ~ пустое хвастовство
САЙРХАХ хвастаться, похвалиться, гордиться, кичиться, биез ~ бахвалиться, хвалить себя
САЙТАЙ имеющий что-либо хорошее, бие ~ крепкий, здоровый, нүд ~ имеющий хорошее зрение, хүн ~, хүний мөс ~ имеющий совесть, добродушный, совестливый, чанар ~ доброкачественный, с хорошим качеством, амт ~ хоол вкусный обед
САЙТАР хорошо, хорошенко, как следует, как подобает, ~ ойлогх хорошо понимать, ~ чагнах хорошенко слушать, ~ бодох хорошо обдумывать, ~ боловсруулах хорошо перерабатывать
САЙХАН красивый, прекрасный, прелестный, ~ ааш/зан хорошее настроение, приветливый характер, ~ сэтгэл чистое сердце, ~ үнэр приятный запах, ~ амт приятный вкус, ~ өдөр прекрасный день, ~ эр/хархүү красавец, красивый мужчина, ~ хүүхэн красивая/прелестная девушка, уран ~ы кино художественный фильм, сайн дурын уран ~ художественная самостоятельность, ~ үг красивые слова, «Монголын ~ бүсгүй» — «Мисс Монголия»
САЙХИ тот самый, этот самый, ~ залуу тот самый парень/молодой человек
САЙЧУУД передовики, лучшие люди
САЙШААГДАХ *от сайшаах*, одобряться, встречать одобрение, заслуживать одобрение, быть одобренным
САЙШААЛ одобрение, похвала, поощрение, ~ын одобрительный, похвальный, поощрительный, ~ын үнэмлэх похвальная грамота
САЙШААХ одобрять, хвалить, поощрять, признавать хорошим, ~н тэмдэглэх с одобрением отметить, магтан ~ одобрять, поощрять, чин сэтгэлээсээ ~ одобрять от всего сердца
САЛ 1. плот, ~ урсгах сплавлять лес в плотях, ~вар явах плыть на плоту
САЛ 2.: ~ сул үг пустые слова
САЛ 3.: ~ мод древесный папоротник
САЛАА ветвь, разветвление, отрасль, ~ зам ответвленная дорога, ~ мөчир/салбар отрасль, голын ~ приток реки, рукав реки, разветвление реки, хурууны/гарын ~ промежуток между пальцами, таван ~ боов *детск.* затрещина, пощёчина, төмөр замын ~ ветка железной дороги, модны ~ ветвь дерева, ~ утас параллельный телефон, ~ туурайтан парнокопытные, двукопытные, таван ~ *бот.* подорожник, шорооны 12 ~ *будд.* 12 сфер вселенной
САЛААВЧ кукиш, фи́га, ~ гаргах/зүүлэх показывать кукиш/фи́гу
САЛААВЧЛАХ показывать кукиш/фи́гу
САЛААЛАЛ ветвление, разветвление
САЛААЛАХ ветвиться, разветвляться, ~ж ургах пускать ростки
САЛАЛТ 1) развод, 2) разлука, гэр бүл ~ расторжение брака, развод, гэр бүл ~ыг бүртгэх регистрировать расторжение брака
САЛАМ *частнца усиления:* ~ цохих разбить вдребзги, ~ зодолдох сильно драться
САЛАН неопрятный, неаккуратный, неряшливый, небрежный, халатный, ~ хүн а) неряшливый человек, б) забывчивый человек, ~ задгай яадал/байдал халатность, небрежность, неряшливость

САЛАНГИД отдельный, обособленный, сепаратный, разбросанный, отдельно, обособленно, разбросанно, ~ тавих положить что-либо отдельно
САЛАХ расходиться, разлучаться, расставаться, избавиться, отделяться, лишаться, өвчнөөс ~ избавиться от болезни, ~ ёс хийх прощаться, тал тал тийшээ ~ а) расходиться в разные стороны, б) разветвляться, нжлээсээ ~ отбиваться от стада, өрнөөс ~ разделяться с долгами, нөхдөөсөө ~ расставаться с друзьями, ~аа байх/болх не отставать, навязываться, ~н тусгаарлах үзэл сепартизм, ~даг гүүр разводной мост, ~н тусгаарлах выход из союза, договора, отделения, ~н тусгаарлагчид сепаратисты, эд хөрөнгийн ~шгүй эрх неотъемлемое право собственности Сайхан амрагийн нүдэнд ~ цагийн нулимас В глазах прелестной любимой слёзы будущей разлуки
САЛБАГАНАХ двигаться (о чём-либо висящем, торчащем), развеваться, раскачиваться
САЛБАГАР 1) слишком большой, висящий, болтающийся, просторный (об одежде), 2) разорванный, изношенный, растрёпанный, ~ цув просторный плащ
САЛБАГАРДАХ быть слишком большим/просторным, оказываться разорванным
САЛБАЙХ быть растрёпанным, быть большим/просторным (об одежде)
САЛБАР отрасль, область, ветвь, отделение, часть, секция, филиал, гол ~ главная отрасль, шинжлэх ухааны ~ отрасль науки, ~ын хүрээлэн отраслевой институт, олон ~ бүхий том аж ахуй многоотраслевое крупное хозяйство, ~ эрх зүй отраслевое право, ~ анги подкласс, ~ баг подотряд, ~ төрөл подрод, ~ хүрээ подтип
САЛБАРАХ 1) растрескаться, давать трещины, разламываться, 2) растрёпаться, рваться, быть оборванным
САЛБАРЛАХ отагвляться, отделяться
САЛГА 1. дрожачий, трясущийся, трясучка (болезнь)
САЛГА 2. носилки
САЛГАНАА дрожание, дрожь, гарын салганаа дрожание рук
САЛГАЛАХ 1) дрожать, трястись, 2) *перен.* существовать еле-еле, жить кое-как
САЛГАН: үлгэн ~ а) еле живой, дряхлый, б) дрожачий, трясущийся
САЛГАНАХ дрожать, трястись, гар нь ~ж байна руки трясутся, ~н чичрэх дрожать, трястись, ~сан амьтай растяпа
САЛГАНУУР дрожачий, трясучий
САЛГАЛТ отделение, разделение, отлучение
САЛГАХ отделять, разделять, разъединять, разлучать, ялган ~ дифференцировать, классифицировать, гүүр ~ развести мост, утас ~ а) разъединять провода, б) отключить телефон, хоолноос ~ сделать безработным, оставить без средства существования, амьдралаас нь ~ а) лишить кого-либо жизни, б) оставить кого-либо без средства существования, эр эм хоёрыг ~ развести мужа с женой, развести супругов
САЛСТ слизистый, слизовой, ~ бүрхэвч слизистая оболочка
САЛХГАР широкий, мешковатый (об одежде)
САЛХИ (н) ветер, ветряной, ветренный, хүчтэй/ширүүн ~ сильный ветер, намуун/зөөлөн ~ слабый ветер, авхаалж ~ *парн.* находчивость, ~ гаргах находить удобный случай, проявлять сообразительность
САЛХИВЧ форточка, поддувало, вентилятор, ~ нээх/онгойлгох открыть форточку
САЛХИГҮЙ безветренный, безветренно, ~ өдөр безветренный день, гадаа ~ байна на улице безветренно
САЛХИЛАХ ветреть, дуть (о ветре), гадаа ~ж байна на улице дует ветер

САЛХИТАЙ ветренный, ветрено, ~ **өдөр** ветренный день
САЛШГҮЙ неотлучный, неразлучный, неотделимый, неотрывный, неразрывный, ~ **сайн нөхөд** неотлучные друзья, ~ **холбоо** неразрывная связь, **онол дадлагын** ~ холбоо неразрывная связь теории и практики, ~ **эрх** неотъемлемое право
САМ гребень, расчёска, ~ **аар үс самнах** расчесать волосы гребнем, **үсэндээ** ~ **шигтгэх** воткнуть в причёску гребень, ~ **боорцог** олады
САМАР орех, ореховый, ~ **ын мод** ореховое дерево, ~ **ын яс** ореховая скорлупа, **газрын** ~ земляной орех, ~ **ын тос** ореховое масло, ~ **цөмөх шёлк** орехи
САМАРДАХ царалать, царалаться, хватать ногтями/пальцами, **Пушок муур гар** ~ в кот Пушок поцарапал руки
САМБАА находчивость, сообразительность, смекалка, изворотливость, подходящий момент, удобный случай,
САМБААТАЙ находчивый, смекалистый, сообразительный, ~ **байх** быть находчивым
САМБААЧЛАХ проявлять находчивость/сообразительность, улучшать момент, пользоваться случаем, ловить момент
САМБАЙ 1.: **сахал** ~ усы, борода
САМБАЙ 2. низкий сорт материи
САМБАР доска, **ангийн** ~ классная доска, **зарлалын** ~ доска для объявлений, **хүндэт** ~ доска почёта, ~ **т бичих** писать на доске, ~ **аас хуулах/харж бичих** списать с доски
САМБО самбо
САМГАН 1) женщина, пожилая женщина, 2) жена (у западных монголов)
САМГАРДАЛ проявление рассеяности, потеря самообладания, растерянность
САМГАРДАХ растеряться, проявлять рассеянность, терять самообладание, впадать в панику, суетиться, **яарч** ~ растеряться
САМГАРДУУ суетливый, торопливый, ~ **хүн** суетливый человек, паникёр
САМГАРДУУЛАХ *побуд. от самгардах*, доводить до растерянности, наводить панику, тревожить
САМНАЛТ причёсывание, причёска, прочёсывание
САМНАХ 1) чесать, расчёсывать, причёсывать, 2) заправлять граблями, отчёсывать (напр. скрид, стог сена), 3) *перен.* прочёсывать, **үй** ~ расчёсывать волосы, **ар тийш/гэдрэг** ~ зачёсывать назад, **оё** ~ прочёсывать лес, ~ **сай камвольный**
САМНУУР скребок, скребница
САМПИН счёты, ~ **цохих**, ~ **гаар бодох** считать на счётах
САМПИНДАХ считать на счётах
САМРАЛТ размешивание, перемешивание
САМРАХ 1) мешать, перемешивать (сливая, переливая над посудой), 2) плавать, плыть, **цай** ~ мешать чай ковшом, **сүү** ~ мешать молоко ковшом, **усанд** ~ плавать в воде, 3) бить, тереть передними ногами (о лошади)
САМСАА: ~ **шархирах** слёзы подступили к глазам
САМУУН беспорядок, смута, раздор, ~ **дэгдээх** сеять смуту, ~ **дэлгэрүүлэх** распространять смуту, ~ **ыг дарах** ликвидировать смуту, ~ **цаг смутное** время, смутная пора, ~ **садар** ~ явдал распуство, распутный поступок, **шалиг** ~ распутный, развратный, ~ **дэгдэгч** смутьян
САМУУРАЛ путаница, расстройство, неразбериха
САМУУРАХ путаться, ошибаться, сбиваться с толку, приходить в расстройство
САН казна, хранилище, сокровищница, **улсын** ~ государственная казна, **эрдэнэсийн** ~ сокровищница драгоценностей, **эрдэм мэдлэгийн** ~ сокровищница знаний, **урлагийн** ~ хөмрөг сокровищница искусства, **иомын** ~ библиотека, **эмийн** ~ аптека, **усан** ~ водохранилище, бассейн, **зэвсгийн** ~ арсенал, ~ **гийн яам** ми-

нистерство финансов, ~ **гийн гүйлгээний үнэт цаас** казначейская эмиссия, ~ **гийн хөрөнгөний тасалбар** казначейские билеты, ~ **гийн аж ахуй** госхоз, ~ **гийн няраа** казначей, **хөрөнгө/эд** хогшыл казённое имущество, ~ **хөмрөг** казначей, ~ **тавих** провести религиозную службу с курением фи... аме

САНАА мысль, дума, намерение, размышление, идея, ~ **бодол** мысль, идея, **муу/хорон/хар** ~ злой замысел, злонамеренность, **цагаан** ~ чистое сердце, доброта, **үнэн** ~ искренность, **нх** ~ большие желания, **гайхамшигтай** ~ блестящая идея, **гол** ~ главная мысль, **сайн/сайхан** ~ добрая воля, **сайн** ~ **ны төлөөлөгч** миссия доброй воли, **үзэл** ~ идея, **үзэл** ~ **ны төлөө тэмцэх** бороться за идею, **сэтгэл** ~ настроение, **сэтгэл** ~ **гаар сайн байх** быть в хорошем настроении, **олои нийтийн сэтгэл** ~ настроение общности, ~ **амар** спокойно, равнодушно, ~ **амрах** успокаиваться, ~ **алдах** вздыхать, ~ **зовох** беспокоиться, ~ **ны зохномж муз.** инвенция, ~ **тавих** заботиться, обращать внимание, ~ **нийлэх** быть в согласии, ~ **нд орох** припоминать, прийти в голову, вспоминаться, ~ **ндаа хүрэх** добиться своего/желасмого, ~ **гаар унах** падать духом, печалиться, ~ **гаар эс болох** совершаться наперекор желанию, делаться не так, как хочется, **сайн хүн** ~ **гаараа** прийти в самый/нужный момент, быть лёгким на помине, ~ **байвч сачий хүрэхгүй** иметь желание, да не иметь возможности, ~ **шулуудах** принимать решение, **хүмүүс гол юман дээрээ** ~ **нийлэхгүй бол өчүүхэн юмнаас ч болж салдаг** когда люди не сходятся в главном, они расходятся из-за пустяков

САНААРХАЛ намерение, желание, предположение, претензия, мечта, **хий хоосон** ~ пустая мечта

САНААРХАХ намереваться, предполагать, претендовать, зариться, **өндөр тушаалд** ~ претендовать на высокую должность, высокий пост, **хоосон** ~ **аад хэрэггүй** не надо предаваться пустым мечтам

САНААТАЙ 1) имеющий какую-либо мысль/какое-либо намерение, преднамеренный, намеревающийся, намеренный, 2) намеренно, умышленно, нарочно, сознательно, 3) *в сочетании с причастием будущего времени на -Х* выражает намерение совершить какое-нибудь действие: намерен+инфинитив, **хар** ~, **муу** ~ злонамеренный, зловердный, **гэнэн цагаан** ~ наивный, честный, с чистой, благородной душой, ~ **хийх/үйлдэх** делать нарочно, поступать умышленно, **чи яах/ямар** ~ **байна** каково у тебя намерение? как же ты думаешь поступать, **би явах** ~ я намерен поехать, **бид төлөөлөгөө хугацаанаас нь өмнө биелүүлэх** ~ мы намерены выполнить план досрочно, **би тантай ярилцах** ~ **ярилцах гэж ирвэ** я пришёл поговорить/чтобы поговорить с вами, ~ **алах юрид.** умышленное убийство, ~ **гэмт хэргэ** умышленное преступление

САНААЧЛАГА инициатива, почин, предложение, **шинэ** ~ новаторство, **зоригтой** ~ смелый почин, **эх оронч** ~ патриотический почин, **өөрийн** ~ **аар** по своей инициативе, по собственному почину, ~ **ыг гартаа авах** взять инициативу в свои руки, взять на себя почин, **бусдын** ~ **ыг угтаж авах** подхватить инициативу других, **энх тайванч** ~ миролюбивые предложения

САНААЧЛАГЧ инициатор, начинщик, **шинийг** ~ новатор
САНААЧЛАХ проявлять инициативу, быть инициатором, **эз төслийг тэр** ~ **жээ** он был инициатором этого проекта

САНААШРАЛ намерение, мечта

САНААШРАХ задумываться, размышлять, мечтать, намереваться

САНАГАЛЗАХ припоминать, вспоминать, не забывать

САНАГДАХ *страд. от санах*, 1) вспоминаться, припоминаться, 2) представляться, казаться, думаться, **над тэгж** ~ **на** мне так кажется, **бага нас минь над байн байн** ~ **даг** мне часто вспоми-

настят моё детство, бид тохиролцсон ~на кажется, мы договорились

САНАЛ мнение, предложение, голосование, олон нийтийн ~ общественное мнение, ~ хүсэл/бодол желанье, намерение, мнение, предположение, ~ шүүмжлэл критика, ~ гомдол жалоба, претензия, ~ хураалт голосование, нууцаар ~ хураах тайное голосование, илээр ~ хураах открытое голосование, гар өргөж ~ хураах голосовать поднятием руки, ~ хураалтын үр дүн результаты голосования, ~ нэгтэйгй единодушно, олонхийн ~аар по большинству/большинством голосов, ~ зөрөлдөөн разногласие, расхождение, өөрийн ~лаар по своему мнению, по собственному желанию, ~ оруулах внести предложение, ~аа гаргах высказать своё мнение, ~аа солилцох обменяться мнениями, ~тай байх иметь своё мнение, ~ дэвшүүлэх выдвигать предложение, ~ нийлэх прийти к соглашению, соглашаться, ~ыг ницаах отклонить предложение, ~ыг хүлээж авах принимать предложение, ~ гаргагч офферент, лицо, делающее предложение, ~ өгөх бүхээг cabina для голосования, ~ өгөх эрх право голоса, ~ өгөх эрхтэй этгээд лицо, имеющее право голоса, ~ хураалт явуулах проводить голосование, өрсөлдөгч талаас гарах ~ предложение со стороны конкурентов, эрэлт хэрэгцээ ба ~ спрос и предложение

САНАЛТАЙ имеющий мнение/предложение, хэн ямар ~ байна? у кого какое предложение? нэг ~ байх быть единодушным/единогласным, иметь единодушное/единогласное мнение

САНАЛТГҮЙ: чн одоо тийшээ явна гэж ~ ты сейчас и не думай о поездке туда, теперь тебе невозможно ехать туда

САНАМЖ 1) замечание, заметка, рекомендация, памятка, 2) урок, ~ болгох делать замечание, энэ чамд ~ болно это будет/послужит тебе уроком, ~ бичиг памятная записка, меморандум, энэ тухай товч ~ бичих хэрэгтэй надо написать об этом краткую памятку

САНАМСАРГҮЙ случайный, нечаянный, неожиданный, опрометчивый, случайный, нечаянно, неожиданно, ~ учрал нечаянная встреча, случайная встреча, ~ явдал случайность, случайный поступок, ~ тааралдах/уулзалдах случайно встретиться, ~ хэлэх случайно сказать, ~ ашиг неожиданная прибыль

САНАХ 1) думать, мыслить, размышлять, 2) помнить, припоминать, вспоминать, 3) намереваться, планировать, считать, 4) скучать, тосковать, сайн ~ а) хотеть добра, желать добра, делать кому-либо добро, быть добросердечным, б) хорошо помнить, муу ~ а) таить злобу, злоумышлять, задумывать недоброе, б) смутно помнить, хар ~ подозревать, недоверять, биеэ ихэд ~ много о себе думать, ямагт ~ж явах хэрэгтэйгй необходимо всегда помнить, нутгаа ~ тосковать по родине, скучать по родному краю, эхээ/ээжээ ~ тосковать по матери, чувствовать отсутствие матери, ~ж сарвайх үр(тэй) байх иметь ребёнка, детей, би үүнийг хийе гэж ~ж байна я намерен сделать это, зөв гэж ~ считать правильным, бид газар дээр нь шалгая гэж ~ж байна мы планируем проверить на месте

САНАШГҮЙ невообразимый, немислимый, невозможный, ~ хэрэг/явдал немислимое дело, немислимый поступок

САНВААР клерикальный, религиозный

САНВААРТАН духовное лицо, ~ы эрхт ёс клерикализм

САНД: ~ мэнд второпях, спеша, в панике, ~ мэнд гүйж нрэх прибежать второпях, ~ мэнд босох быстро встать, подняться в панике

САНДАЙЛАХ сесть на что-либо, опустив ноги вниз

САНДАЛ стул, скамейка, зөөлөн ~ мягкий стул, кресло, урт ~ скамейка, мухар ~ табуретка, энхдэг ~ складной стул, ~ тавьж өгөх предлагать стул, ~л дээр суух сесть на стул, ~ын түшлэг спинка стула

САНДАРГАХ побуд. от сандрах, беспокоить, заставлять беспокоиться, вызывать тревогу, тревожить

САНДРААХ беспокоить, тревожить, волновать, переполошить, возбуждать, нервировать, тэр гэрийнхээ ~ж орхив он переполошил всю семью, энэ мэдээ намайг бас ~в эта вест также волновала/беспокоила меня

САНДРАЛ беспокойство, волнение, расстройство, тревога, переполох, ~д орох приходит в тревожное/беспокойное состояние, тревожиться, ~д оруулах приводить в беспокойное состояние, поднять переполох, вызвать переполох

САНДРАХ 1. растеряться, волноваться, суесться, ~лгүй тайван ярих рассказывать спокойно, не волнуясь, тэр бүр ~чихжээ он совсем растерялся

САНДРАХ 2. быть в замешательстве, бояться, айж ~ бояться **САНДРУУ** светливый, переполошенный, растерянный, встревоженный, беспокойный, варуу ~ суетливый, торопливый, ~ хүн суетливый/беспокойный человек

САНЖГАНАХ висеть, болтаться, качаться (о чём-либо висащем)

САНЖГАНУУЛАХ побуд. от санжганах, болтать чем-либо, хөлөө ~ болтать ногами

САНЖГАР висающий, отвислый

САНЖИЙХ висеть криво, набор

САНЖИХ свешиваться, висеть, отвисать, свисать

САНСАР 1) мир матерального бытия, 2) космос, 3) космический, ~ судлал космонавтика, исследование космического пространства, ~ огторгуй космическое пространство, ~ын хөлөг/нислэг космический корабль/полёт, ~ын туяа космические лучи, ~ын нисэгч космонавт, ~ыг энх тайвны зорилгоор ашиглах а) использовать финансировать, үйлдвэрийг ~ финансировать предприятие

САНТИМЕТР сантиметр, сантиметровый, ~ийн хуваарь сантиметровые деления, сантиметровый диапазон

САНУУЛАГЧ суфлёр

САНУУЛАХ побуд. от санах, напоминать, предупреждать, наводить на какую-либо мысль, урьдчилан ~ заранее предупреждать, дахин ~ предупреждать второй раз, напоминать ещё раз, мартсаныг ~ напомнить о забытом, би мартана шүү, чн ~аарай может быть, я забуду, ты мне напомнай!

САНУУЛГА напоминание, предостережение, предупреждение, хатуу ~ строгое предупреждение, ямар ч урьдчилан ~гүйгээр безу всякого предупреждения, ~ авах получить предупреждение, ~ өгөх сделать предупреждение

САНХҮҮ финансы, финансовый, улсын ~ государственные финансы, ~гийн жил финансовый год, ~гийн хэлтэс финансовый отдел, ~гийн систем финансовая система, ~гийн бодлого финансовая политика, ~гийн байцаагч финансовый инспектор, ~гийн асуудал финансовые проблемы, ~гийн коллеж финансовый колледж, ~гийн нууц мэдээлэл инсайдерская информация.

САНХҮҮЖИЛТ финансирование, обеспечение/снабжение финансами, удаан хугацааны ~ долгосрочное финансирование

САНХҮҮЖИХ финансироваться, снабжаться финансами, орлогоороо ~ финансироваться своими доходами/прибылями

САНХҮҮЧ финансист, специалист по финансам

САНЧИГ висок, волосы на висках

САНЧИР Сатурн

САР 1. луна, месяц, арван тавны/тэргэл ~ полнолуние, хавирган/гал ~ полумесяц, серп луны, ~ шинийн баяр новый год по восточному календарю, шинэ/шинийн ~ молодой месяц, ~ шингэх заход (захождение) луны, ~ны замын огтлолцол узел лунной орбиты, ~ны гэрэл свет луны, лунный свет, ~н чулуу лунный камень, ~н хөхөө кукушка хохлатая, ~/-ны хиртэлт, ~ хиртэх затмение луны, лунное затмение, ~тай шөнө

лунная ночь, нэг ~ один месяц, нэг ~д а) за месяц, б) в январе, **нэгдүгээр** ~ январь, **өнгөрсөн** ~ предыдущий/прошлый месяц, **дараа/ирэх** ~ будущий/следующий месяц, **найрамдлын** ~ месячник дружбы, **цагаан** ~ первый весенний месяц года по лунному календарю, **~ын амралт авах** взять месячный отпуск, **~ын цалин** месячная зарплата, **~ын юм/гэмдэг** менструация

САР 2. *звукотражание шороху, шарканыо:* ~ ~ хийх раздаваться (о шорохе)

САР 3. *зоол.* лунь

САР 4. лысна, плешь, **~тай** зээрд морь рыжая с плешью лошадь **САРААЛЖ** решётка, **цонхны** ~ оконная решётка

САРААЛЖИН 1) решётка, 2) решётчатый, ~ **цонх** решётчатое окно, ~ хана решётчатая стена

САРААЧИХ чёркать, исчеркать, пачкать, марать, **захиа сарачих** чёркать письмо, **шүлэг** ~ марать стихи, **хараидаагаар** ~ исчеркать карандашом

САРАВГАНАХ махать руками/ногами, барахтаться

САРАВГАНУУЛАХ *побуд.* от саравганах, размахивать, барахтаться, **гараа** ~ размахивать руками

САРАВГАР торчащий, развилыстый, раскидистый, растопыренный, раздвинутый

САРАВЧ навес, сарай, хлев, козырёк, **малын хашаа** ~ навес для скота, **өвсний** ~ сарай для сена, **түлээний** ~ сарай для дров, **малгайн** ~ козырёк головного убора, **нүдний** ~ очки

САРАВЧГҮЙ не имеющий навеса, **малын хашаа** ~ газар место, не имеющее навеса для скота, **бн** ~ **харахгүй** байна я не вижу без очков

САРАВЧЛАХ делать руку в виде козырька, приставлять руку козырьком, **~н харах** смотреть, приложив руку к глазам козырьком

САРАВЧТАЙ имеющий навес/козырёк, ~ **малгай** головной убор с козырьком, **малын** ~ хашва крытый загон для скота

САРАЙХ быть торчащим, оказываться растопыренным, торчать, растопыриваться, возвышаться

САРАМПАЙ тонкий, оборванный, ~ **банз** тоненькая доска

САРВАЙХ 1) протягиваться, растопыриваться, 2) *перен.* неметь, цепенеть

САРВАЛЗАХ махать руками, барахтаться

САРГАР торчащий, растопыренный

САРЗГАР сетчатый, редкий

САРЗАЙХ быть сетчатым, оказываться редким, неровным

САРИЙ: муруй ~ *парн.* кривой, не прямой, **муруй** ~ **бичнх** неровно писать, плохо писать

САРИЙЛГАХ *побуд.* от сирийх, кривить, делать, кривым, косить

САРИЙХ кривляться, быть кривым

САРИМС (аг) чеснок, **~ны үнэр** чесночный запах

САРЛАГ як, сарлык, **~ийн үнээ** корова-сарлычка

САРМАГЧИН обезьяна, мартышка, **хүн дүрст** ~ человекообразная обезьяна

САРМАЙ овчина/козлиная без шерсти, ~ **дээл** нагольный тулуп, шуба из овчины без шерсти

САРНАГАР раздувшийся (о ноздрях), широкий картошкой нос

САРНАЙ роза, розан *разг.* зэрлэг ~ дикая роза, **улаан** ~ алая роза

САРНАЙХ раздуваться (о ноздрях)

САРИХ мочиться (о собаке)

САРНИЛ рассеивание, рассеяние, дисперсия, **гэрлийн** ~ рассеяние света, **авианы** ~ рассеивание звуков, ~мал мананцар диффузные туманности

САРНИЛТ рассеивание, дисперсия

САРНИУЛАХ *побуд.* от сарних, рассенвать, разбрасывать, разгонять, разлагать, **салхи үүл** ~в ветер рассеял тучи, **эрүүл мэндийг** ~ ухудшать здоровье

САРНИХ рассенваться, разлагаться, разбрасываться, распдаться, сарнин тархах рассенваться

САРТАЙ со звёздочкой на лбу, ~ **хээр морь** гнедой конь со звёздочкой на лбу

САРТАЙЛГАХ *побуд.* от сартайх

САРТАЙХ расшнряться, раздуваться (о ноздрях)

САРТГА: ~ ~ **хийх** раздуваться (о ноздрях), раздувать ноздри

САРТГАР: ~ **хамар** с широкими ноздрями

САРТУУЛ 1) — название одной из монгольских народностей, 2) узбек, узбекский

САРУУЛ светлый, ясный, **уудам** ~ светлый и обширный, **эрүүл** ~ здоровый, ~ **тасалгаа** светлая комната, ~ **ухаан** светлый ум, светлая память, ~ **шөнө** светлая ночь

САРУУЛХАН *уменьш.* от саруул, светленький, довольно светлый/ясный

САРХАД *высок.* стиль, вино, водка

САРХИНАГ *анат.* книжка (часть желудка жвачных животных)

САРЬС 1. мягко выделенная кожа

САРЬС 2. перепонка, перепончатый, **галууны хөлийн** ~ перепонка на лапе у гуся, **~н багтаахай** *зоол.* летучая мышь

САРЬСЛАХ 1) выделять сыромятную кожу, 2) *перен.* истощаться

САХАЛ 1. борода, усы, ~ **тавних/ургуулах** отпускать бороду, ~ **хусах** бриться, стричь бороду, **~ын хутга** бритва, ~ **хусах хэрэгсэл** бритвенный прибор, **~ын цахилгаан машин** электробритва

САХАЛ 2. усики, плети (у растений)

САХАЛ 3.: ~ **өвс** *бот.* състь

САХАЛГҮЙ безбородый, безусый

САХАЛТ бородастый, усатый, ~ **тоодог** самец дрофы

САХАЛТАЙ усатый, бородастый

САХИГЧ смотритель, блюститель, надзирающий

САХИЛ обет, ~ **санваар** обет, ~ **хүртээд шал дордох** *приблизительно:* вот тебе бабушка и юрьев день!

САХИЛГА дисциплина, **хөдөлмөрийн** ~ бат трудовая дисциплина, **~ын дүрэм** дисциплинарный устав, **~ын зөрчил** дисциплинарный проступок, **цэргийн** ~ воинская дисциплина, **хатуу** ~ бат твёрдая дисциплина, **~ын шийтгэл**, ~ **батын арга** хэмжээ дисциплинарное взыскание, ~ **гажуудуулах** нарушение дисциплины, **~ын хороо** дисциплинарный комитет

САХИЛГАГҮЙ недисциплинированный, ~ **оюутан** недисциплинированный студент

САХИЛГАГҮЙДЭХ быть недисциплинированным, ~ж болохгүй нельзя быть недисциплинированным, будь дисциплинированным

САХИЛГАЖИХ дисциплинироваться, приучаться к дисциплине, стать дисциплинированным

САХИЛГАЖУУЛАХ дисциплинировать, приучать к дисциплине

САХИЛГАТАЙ дисциплинированный, соблюдающий строгую дисциплину, ~ **хүүхэд** дисциплинированный ребёнок

САХИЛТАН взявший на себя обет

САХИУЛ караульщик, сторож, ~ **хнийх**, **~аар ажиллах** работать сторожем/караульным

САХИУЛАХ *побуд.* от сахиx, поручать караулить/охранять, давать сторожить, **журам** ~ блюсти порядок, наводить порядок

САХИУЛАГЧ: журам ~ блюститель порядка, милиционер, полнцейский

САХИУС талисман, амулет, оберег, ~ **шүтээн** идол

САХИХ охранять, караулить, стеречь, соблюдать, энх тайвныг ~ защищать мир, сохранять мир, нийгмийн хэв журам ~ соблюдать общественный порядок, төнийг ~ придерживаться нейтралитета, тэр ~ сидеть дома, домовничать, өвчтөнийг ~ ухаживать за больными, ~ж суух сидеть в ожидании, ждаль того-либо, поджидать кого-либо, эрх зүйн хэм хэмжээг ~ соблюдать правовые нормы

САХЛАГ густой, ~ ногоо густая трава, ~ үс густые волосы; ~ үстэй малгай мохнатая шапка, ~ үстэй нэхий длинношерстая овчина

САХУУ 1. *вет.* сап

САХУУ 2. дифтерия, дифтерит

САХУУТАХ болеть салом

САЦУУ 1) вместе с тем, наряду с этим/тем, 2) равный, однако-вый, үүний ~ наряду с этим, тэр ажиллахын ~гаар бас суралцдаг он и работает и учится одновременно

САЯ 1. миллион, ~ ~ хүн миллионы людей, ~ гаруй свыше миллиона

САЯ 2. только что, не так давно, вот сейчас, сию минутой, донгож/тун ~ только что, ~наас с недавних пор, ~ын недавний, только что прошедший, имевший место недавно, тэр ~ энд ирээд явлаа ой только что был здесь, энэ тухай бид ~ л мэдлээ только что мы узнали об этом

САЯАД около миллиона, манай улс хоёр ~ хүнтэй население нашей страны около двух миллионов

САЯВТАР не так давно, ~ цас оров не так давно пошёл снег

САЯДАА 1) на днях, скоро, в скором времени, 2) на днях, за последнее время

САЯ ДАХЬ миллионный, соннын ~ дугаар миллионный номер газеты

САЯДУГААР миллионный

САЯТАН миллионер

САЯХАН совсем недавно, только что, тэд ~ л оюутан байв совсем недавно они были студентами, тэр ~ гарав он только что вышел, ~ы явдал недавний случай

СЕКС секс, ~ — бөмбөг секс бомба

СЕКСДЭХ заниматься сексом

СЕКТОР сектор, ардын аж ахуйн ~ секторы народного хозяйства

СЕКУНД секунда, секундний, хэдхэн ~д всего за несколько секунд, ~ын зүү секундная стрелка

СЕКЦ 1) секция, 2) секционный, оюутны ~ дугуйлангууд секции и кружки для студентов, ~ийн хуралдаан секционные заседания, работа заседания по секциям

СЕМИНАР 1) семинар, семинарный, 2) семинарский, монголын уран зохиолын ~ семинар по монгольской литературе

СЕМИНАРЛАХ давать семинар, давать советы

СЕНСААЦ сенсация

СИБИРЬ Сибирь, ~ийн хүр эрвээхэй шелкопряд кедровый

СИГНААЛДАХ сигнализировать

СИЙВЭН плазма, цусны ~ кровяная плазма

СИЙГЭХ дуть насквозь, проходить/пробираться насквозь, цонхоор салху ~ж байна ветер дует от окна, от окна дует

СИЙЛБЭР резьба, гравюра, резная работа, резные изделия, уран ~ художественная резьба, гоё сайхан ~ красивая резьба, модон ~ гравюра по дереву, гравюра на дереве, зааны ясан ~ резьба по слоновой кости, ~ийн урлаг гравёрное искусство

СИЙЛБЭРЛЭХ резать, гравировать, модон дээр ~ резать/гравировать по дереву, зэсэн дээр ~ гравировать на меди, төмөрлөг ~ резать по металлу

СИЙЛБЭРТ резной, гравированный, с резьбой, с гравюрой, ~ хаалга резная дверь

СИЙЛБЭРТЭЙ *см.* сийлбэрт, ~ ширээ стол с резьбой

СИЛБЭРЧ резчик, гравёр, гравировщик, нэртэй ~ известный резчик/гравёр

СИЙЛМЭЛ резной, гравированный, ~ шатар резные шахматы, ~ хээ угалз резной узор, резные украшения

СИЙЛҮҮР резец, резной/гравировальный инструмент, гравировальная игла, ~ээр сийлэх делать насечку резцом, барнмалчны ~ резец скульптора

СИЙЛЭГЧ 1) резчик, 2) гравёр

СИЙЛЭХ 1) резать по дереву, гравировать, делать насечку, 2) делать глубокий надрез, модоор ~ резать по дереву

СИЙМХИЙ 1) щель, сквозная трещина, 2) *геол.* каверны, 3) просвечивающий насквозь, воздушный, газовый, прозрачный, кисейный, ажурный, 4) *перен.* удобный момент, удобный случай, подходящий момент, шалны ~ завсар щели в полу, ойн ~ поляна, ~ эдбөс кисея, газ, газовая ткань, ~ торго прозрачная шелковая ткань, ~ оймс ажурные чулки, ~ хөшнг занавес из кисеи, ~г тааруулах, ~гий нь олох найти/ловить удобный момент, выбрать нужное время, улучшить момент, ~т каверзная

СИЙМХИЙДҮҮЛЭХ *побуд.* от сиймхийдэх, 1) делать слишком редким, тонким, 2) улучать, выбирать подходящее для чего-нибудь время, находить удобный момент

СИЙМХИЙДЭХ 1) быть слишком прозрачным, оказываться чрезмерно газовым, быть слишком редким, 2) *перен.* не попадаться, успеть пройти незаметно

СИЙРСЭН: ~ малгай соломенная шляпа

СИЙРҮҮЛЭХ *побуд.* от сийрэх, 1) переписывать, списывать, 2) сушить, вялить, гар бичмэлийг ~ переписать рукопись, бичиг ~ переписать письмо, мах ~ вялить мясо

СИЙРЭГ 1. редкий, негустой, ~ мод редкие деревья, ~ ой редкий лес, ~ үс редкие волосы, ~ хөрс рыхлая почва

СИЙРЭГ 2. 1) умный, сообразительный, толковый, 2) находчиво, умно, сообразительно, толково, ~ ухаан светлый ум, ~ хүн умный, сообразительный человек, ~ ажиглах поступать сообразительно, действовать находчиво, умно делать

СИЙРЭГЖИЛТ разрежение, разрежённость, разрыхление

СИЙРЭГЖИХ разрежаться, стать реже, делаться редким

СИЙРЭГЖҮҮЛЭХ *побуд.* от сийрэгжих, разрежать, делать более редким

СИЙРЭГХЭМ 1) довольно редкий, 2) довольно умный, довольно толковый, достаточно сообразительный

СИЙРЭГШИХ становиться редким, делаться негустым, редеть, энд ой мод нэлээд ~жээ здесь лес сильно поредел

СИЙРЭХ 1) разрежаться, становиться редким, 2) сушиться, стать сухим, 3) *перен.* быть ловким, оказываться находчивым, вести себя умно, үүл ~ч байна облака разрежаются, чн хүний хөл ~ээр ирээгүй ты приходи, когда народу станет совсем меньше

СИЙХ редеть, становиться редким, образовываться (о щели)

СИЙХГҮЙ *разг.* 1) нахальный, наглый, 2) нахальничать, быть нахальным, яахаас ч ~ этгээд иахальный человек, способный на всё человек

СИЙЧИХ изрезывать, делать порезы

СИМФОНИ 1) симфония, 2) симфонический, ~ найрал хөгжим симфонический оркестр, Бетховены тавдугаар ~ пятая симфония Бетховена

СИСТЕМ система, мэдрэлийн ~ нервная система, төрний/сонгуулийн ~ государственная/избирательная система, эдийн засгийн урамшууллын ~ система экономического стимулирования, төлөвлөлтийн шинэ ~ новая система планирования

СИСТЕМТЭЙ 1) систематический, системный, систематичный, 2) систематично, систематически, гадаад хэлийг ~ сурах сис-

тематическое изучение иностранных языков, систематически изучать иностранный язык, ~ боловсрол олох олонтгч систематическое образование, ~ ажиглах работат систематично

СИСТЕМЧЛЭЛ систематизация

СИСТЕМЧИЛЭХ систематизировать, мэдээ сэлтгийг ~ систематизировать данные/факты

СКАУТ скаут, ~ын хөдөлгөөн движение скаутов

СЛЕСАРЬ слесарь, слесарный, слесарский, ~ болох стать слесарем, ~ хийх работат слесарем, ~ын багаж слесарный инструмент

СОГЭР БҮЛ разг. «временная семья» среди монгольских нелегалов в Южной Кореи

СОВИН интуиция, предчувствие, чутьё, предзнаменование, ~ татах предзнаменовать, ~гоор мэдрэх разгадать по чутью, предвидеть по интуиции

СОГОГ 1. 1) дефект, дефектность, изъян, недостаток, 2) травма, гэмтэл ~ нарн. травма, мэдрэлийн ~ психическая травма, техникийн ~ технический дефект, гэмтэл ~ийн эмнэлэг травматическая больница, ~той хувь дефектный экземпляр, ~той хүүхэд дефектный ребёнок

СОГОГ 2. клин

СОГОО самка изюбря

СОГГОР торчащий, лохматый, ~ үстэй охин девочка с торчащими косичками/волосами

СОГСОЙХ торчать, лохматиться

СОГГОЛТ пьянство

СОГТООГЧ пьянящий, опьяняющий, пьяный, алкогольный, амархан ~ дарс пьяное вино, ~ ундаа алкогольные напитки

СОГТООХ пьянить, дарс ~но вино пьянит

СОГТОХ пьянеть, хмелеть, архинд ~ опьянеть от водки, ганц хундаганд ~ пьянеть от одной рюмки, ~тол архи өгөх/уулгах напоить допьяна, үгэндээ ~ заговариваться, букв. пьянеть от своих слов

СОГТУУ пьяный, охмелевший, ~ хоолойгоор/дуугаар пьяным голосом, ухаангүй/шал ~ сильно/мертвецки пьяный, ~ ирэх приходит пьяным, ~даа/~гаараа/~ байхдаа в пьяном виде, во хмеле, ~гаас галзуу айдаг логов. пьяного даже бешеный боится

СОГТУУРАЛ пьянство, алкоголизм, пьянка, запой

СОГТУУРАХ опьянение, пьянеть, пьянствовать, заниматься пьянством, байнга ~ постоянно пьянствовать

СОГТУУРУУЛАХ: ~ ундаа спиртные напитки

СОД 1. выдающийся, великий, ~ мэргэн мудрый, гениальный, ~ ухаантан гений, гениальный мыслитель

СОД 2. маховое крыло птицы

СОД 3. стрела с оперением

СОДОН необычный, заметный, особый, странный, эксцентричный, ~ тэмдэг особые приметы, ~ юм необычная вещь, ~ харагдах привлекать внимание, бросаться в глаза

СОЁЛ культура, культурный, ~ боловсрол культура и образование, ~ гэгээрэл культура и просвещение, ~ иргэншил цивилизация, ~ хүмүүжлийн ажил культурно-воспитательная работа, үндэсний хэлчэртэй, социалист агуулгатай шинэ ~ новая культура национальная по форме, социалистическая по содержанию, ~ын өв культурное наследие, ~ын хэмжээ/төвшин культурный уровень, ~ын хэрэгцээ культурные потребности, ~ын хөгжилт культурный рост, ~ын төв культурный центр, ~ын хувьсгал культурная революция, ~ын бараа культтовары, ~ын ордон дворец культуры, ~той хүн культурный человек, ~ын ололтыг ашиглах эрх право на пользование достижениями культуры

СОЁЛГҮЙ 1) некультурный, грубый, 2) некультурно, грубо, ~ байдал гаргах проявить некультурность, ~ хүн гру-

бий/некультурный человек, биеэ ~ авч явах вести себя некультурно

СОЁЛЖИЛТ культурность, цивилизация, просветительство, ~ын төвшин уровень цивилизации, степень культурности

СОЁЛЖИНГУЙ цивилизованный, арай ~ более цивилизованный/культурный

СОЁЛЖИХ быть культурным, цивилизоваться, ~сон ертөнц цивилизованный мир, ~сон улс түүмэн цивилизованные народы

СОЁЛЖУУЛАГЧ 1) просветитель, 2) цивилизатор

СОЁЛЖУУЛАХ цивилизовать, приобщать к культуре, просвещать, делать более культурным

СОЁЛТ культурный, цивилизованный, ~ нийгэм культурное общество, эртний ~ орон государство древней культуры/цивилизации

СОЁЛТОЙ культурный, образованный, ~ хүн культурный человек

СОЁЛЧ усвоивший культуру, культурный, образованный, просвещённый, наставник, ~ боловсон байдал культура, культурность, образованность

СОЁМБО эмблема независимости Монголии, ~ бичиг монгольская письменность (XIII века)

СОЁН: ~ гийгүүлэгч просвещать

СОЁНГОТОХ осложнение после кастрации (у животных)

СОЁО 1. клык, бивень, чонын ~ клык волка, волчий клык, зааны ~ слоновый бивень, гахайн ~ клык кабана, ~ ихтэй клыкастый

СОЁО 2. прочищалка для курительной трубки

СОЁО 3. росток, ~ гарах прорастать

СОЁО 4. закрученный сверху устье

СОЁОЛОХ 1. прорезаться, вырастать (о клыках)

СОЁОЛОХ 2. давать росток, пускать росток, прорастать, үр ~в проросло семя, төмс ~в проросла картошка

СОЁРХОХ высок. 1) соблаговолить, сонзволить, 2) пожаловать что-либо, ~н батлах/батламжлах утверждать, ратифицировать, ~н баталсан жуух бичиг ратификационные грамота, ~н батлаагүй нератифицированный

СОЙВОН прислужник, служка (у знатного духовного лица)

СОЙЗ щётка, шүдний ~ зубная щётка, хувцасны ~ платяная щётка, щётка для одежды, одежда щётка, шалны ~ половая щётка, гутлын ~ сапожная щётка

СОЙЗДОХ чистить щёткой, хувцас ~ чистить одежду щёткой

СОЙХ 1) натягивать назад и закреплять, привязывать, выдерживать, 2) выдерживать, выстанвать лошадь

СОЛБИ согнутый в разные стороны, ~ бөхтэй тэмээ верблюд с горбами, свешивающимися в разные стороны

СОЛБИЛТ пересечение, скрещенне, сплетение

СОЛБИХ спрещивать, ставить крест-накрест, ~сон оддын орд созвездие креста

СОЛБИЦОЛ 1) пересечение, скрещенне, 2) мат. координата

СОЛБИЦОХ скрещиваться, перекрещиваться, зам ~жээ дороги скрестились

СОЛГОЙ левый, ~ гар левая рука, ~ хүн левша, ~ тал левая сторона, левый бок

СОЛИГДМОЛ 1) переменный, изменчивый, меняющийся, 2) обменный, заменённый, ~ үүл переменная облачность, ~ салхи переменный ветер, ~ эд обменённая вещь, заменённый предмет

СОЛИГДОХ обмениваться, заменяться, меняться

СОЛИЛТ обмен, замена

СОЛИЛЦОО обмен, бараа ~ обмен товаров, товарообмен, саиал ~ обмен мнений, бодисын/эд эсийн ~ мед. обмен веществ

СОЛИЛЦОХ обмениваться, меняться, санал ~ обмениваться мнениями, харилцан туршлага ~ обмениваться опытом, бараа

~ обмениваться товарами, ээлж ~ менять смену, мэдээлэл ~ обмениваться информацией, ноот ~ обмениваться нотами

СОЛИЛЦУУЛАХ *побуд. от солилцох*, организовывать обмен кем-, чем-либо

СОЛИО 1. обмен, мена, холио ~ *парн.* обмен, мена, ~ хнийх мента что-либо, произвести менту

СОЛИО 2. сумасшествие, помешательство, умопомешательство, умопомрачение, ~ өвчтэй хүн помешанный человек

СОЛИОРОЛ психическое расстройство, помешательство, сумасшествие

СОЛИОРОХ 1) помешаться, сойти с ума, бредить, 2) *перен.* выдумывать, говорить небывлицы, пустословить, тэр ~чээ он сошёл с ума, битгий дэмий солиор! не мелн вздор! не говори ерунду!

СОЛИОТой 1) помешанный, бредовой, 2) вздорный, нелепый, ~ этгээд сумашедший, помешанный человек, ~ юм ярих говорить нелепые слова/ерунду, нести чушь, нести чепуху

СОЛИР 1. метеорит, метеор, ~ унах падение метеорита, ~ын тоос метеоритная пыль, ~ын бороо метеоритный дождь

СОЛИР 2. косою, косящий, ~ нүд косоглазне, ~ харах косо смотреть, косить

СОЛИУЛАХ *побуд. от солих*, давать на обмен

СОЛИХ менять, сменять, обменивать, поменяться, хувцас ~ передеваться, нутаг ~ переменить кочевье, переменить местожительство, байр ~ менять квартиру, ажил ~ менять работу/службу

СОЛИШГҮЙ незаменимый, юугаар ч ~ ничем незаменимый

СОЛОНГО 1. радуга, ~ын долоон өнгө семь цветов радуги, ~н задгал спектральный анализ, одны ~ спектр звёзд, ~оор хос од спектральнодвойные звёзды, ~н шувуу сизоворонка

СОЛОНГО 2. зоол. колонок, жёлтый хорёк

СОЛОНГОРОХ сверкать цветами радуги, виднеться в радужных цветах, блестеть радужным отливом

СОЛОНГОС кореец, корейка, корейский, ~ хэл корейский язык

СОНАТ муз. соната

СОНГИНО лук, ногоон ~ зелёный лук, зэрлэг ~ дикий лук, лук алтайский, ~ын толгой головка лука, ~ татах/хэрчих нарезать лук

СОНГОГДОХ *страд. от сонгох*, избираться, быть избранным, быть избираемым, тэр депутатаар ~в он избран депутатом, ~ эрх право быть избранным

СОНГОГЧ избиратель, ~дтой уулзах а) встреча с избирателями, б) встречаться с избирателями

СОНГОДОГ 1) классический, 2) отборный, избранный, ~ хөгжим классическая музыка, дэлхийн ~ зохиолчид мировые классики, ~ бичгийн хэл классические письменные языки, ~ хүмүүс лучшие люди, избранные люди, ~ арга классицизм, ~ хоол лучшие блюда

СОНГОЛТ отбор, выбор, избирание, ~ хийх/явуулах делать выбор, произвести выборку, ~ хийж болох үүрэг альтернативное обязательство

СОНГОМОЛ избранный, отборный, классический, ~ зохиол избранные произведения, ~ эд отборные вещи, отборный товар, ~ барилдаан классическая борьба

СОНГОХ выбирать, избирать, голосовать, баллотироваться, ~ж авах выбирать, мэргэжил ~ выбирать профессию, ~ эрх право избирать, избирательное право, дахин/улируулан ~ перензбирать, даргаар ~ избирать начальником, дуртай номоо ~ж авах выбирать любимую книгу

СОНГУУЛЬ выборы, голосование, бүх нийтийн ~ всеобщие выборы, нууцаар санал хураах бүх нийтийн тэгш шууд ~ всеобщие прямые, равные выборы при тайном голосовании, Улсын

Их Хурлын ~ выборы в Великий Государственный Хурал, ~ний эрх избирательное право, ~ний хууль избирательный закон, ~ний тойрог избирательный округ, ~ний хуудас/хэсэг избирательный бюллетень/участок, ~ний хайрцаг избирательная урна, тайлан ~ний хурал отчетно-выборное собрание, ~д орох/оролцох участвовать в выборах, ~ний барьцаа избирательный залог, ~ний хязгаарал избирательный ценз, ~ товлох назначение (даты) выборов

СОНГУУЛЬТАН выборные, избранные, ~ этгээд выборное лицо

СОНДГОЙ нечётный, сондгой тоо нечётные числа, долоо хоногийн ~ өдрүүд нечётные дни недели

СОНДОР ожерелье, сувдан ~ жемчужное ожерелье

СОНДУУЛ кочка, бугорок, дов ~тай газар бугристая местность, ~тай нуга кочковатый луг

СОНЖУУР: ичгүүр ~ *парн.* стыд, позор, ямар ичгүүр ~гүй/ичгүүр ~аа алдсан амьтан бэ! какой бесстыдный человек! какое бесцеремонное существо! ичгүүр ~аа алдах обнаглеть, совсем потерять стыд, ичгүүр ~гүй аашлах вести себя нагло, проявлять наглость

СОНИН 1) газета, 2) новость, 3) что-либо интересное, новое, 4) странный, загадочный, ~ хээлэл пресса, печатя, ~ сэтгүүл периодика, оройн ~ вечерняя газета, ханын ~ стенная газета, стенгазета, орон нутгийн ~ местная газета, шинэ ~ а) свежая газета, б) свежие новости, ~ы мухлаг газетный киоск, ~ы газар издательство газеты, ~ы сурвалжлагч корреспондент/репортёр газеты, ~ы цаас газетная бумага, ~ юу байна? что нового? ~ юм/зүйл интересная вещь, ~ ном унших читать интересную книгу, хачин ~ хүн странный человек

СОНИРХОГДОХ *страд. от сонирхох*, вызывать интерес, быть интересным

СОНИРХОГЧ заинтересованный, любитель, энтузиаст, ~ тал заинтересованная сторона, ~ этгээд заинтересованное лицо, шуудангийн марк ~ филателист

СОНИРХОЛ интерес, увлечение, материаллаг ~ материальная заинтересованность, матеральный интерес, ~ татах вызывать интерес, ~ буурах лишаться интереса, терять интерес, ашиг ~ыг хамгаалах защищать интересы, хувийн ашиг ~ личные интересы, ~ багатай малоинтересный, ~ын зөрөлдөөн конфликт интересов

СОНИРХОЛГҮЙ неинтересный, неувлекательный, не представляющий интереса, ~ ном неинтересная книга

СОНДГОЙРОХ стать лишним по счёту, становиться нечётным, ~ биш небезинтересный, безинтересно, ~ санагдах казаться неинтересным

СОНИРХОЛТОЙ интересный, занимательный, увлекательный, интригующий, ~ яриа увлекательный/интересный рассказ, интересная беседа, бид очигдөр ~ кино үзэв мы вчера смотрели интересный фильм

СОНИРХОХ интересоваться, проявлять интерес, увлекаться, интересоваться, ардын аман зохиол ~ интересоваться иародным творчеством, хөл бөмбөг ~ увлекаться футболом, тэр хөгжим ~ж байна его интересует музыка

СОНИУЧ любопытный, проявляющий любопытство, любознательный, ~ зан любопытство, ~ хүн любопытный человек

СОНИУЧИРХАХ любопытствовать, любоваться

СОНОР слух, ~ сонсол абсолютный слух, ~ сэрэмж *парн.* бдительность, ~ сэрэмжтэй байх проявлять бдительность, быть бдительным, ~ сэрэмжээ дээшлүүлэх повышать бдительность, ~ сэрэмжээ сулруулах ослабить бдительность, ~т хүргэх доводить до сведения, ~ соргог байх быть бдительным, быть насто-роже, быть внимательным

СОНОРДОХ обладать хорошим слухом

СОНОРДУУЛГА уведомление

СОНОРЧ чуткий, отзывчивый, восприимчивый, ~ нохой чуткий пёс, ~ амьтан чуткая дичь

СОНСОЛ 1) сообщение, информация, выступление, 2) хроника, коммюнике, 3) слух, ~ын аппарат слуховой аппарат, ~ тавих сделать сообщение, выступить с сообщением, ~ мэдээ информационное коммюнике, тэр хөгжмийн ~ сайтай у него хороший музыкальный слух

СОНСГОХ *побуд.* от сонсох, сообщать, уведомлять, извещать, доводить до сведения, информировать, баяртай сайхан мэдээ ~ сообщить хорошую радостную весть, нөхөддөө ~ информировать товарищей, сообщить друзьям

СОНСДОЦ слышимость, чёткость/отчётливость звучания, радио нэвтрүүлгийн ~ сайн байна слышимость радиопередачн красная

СОНСДОХ слышаться, быть слышимым, оказываться слышным, хөгжим ~но слышится музыка, хажуу өрөөнд тэдний ярих тод ~ж байна были чётко слышны их разговоры в соседней комнате

СОНСОГДОХ *страд.* от сонсох, слышаться, быть слышимым, энэ талаар юу ~но? что слышно об этом?

СОНСОГЧ слушатель, их сургуулийн ~ слушатель университета, лекц ~ слушатель лекции, радио ~ радиослушатель, слушатель радио

СОНСОХ слушать, услышать, слышать, радио ~ слушать радио, хөгжим ~ слушать музыку, илтгэл ~ слушать доклад, сүүлийн үеийн мэдээ ~оорой слушайте последние известия, лекц ~ слушать лекцию, посещать лекцию, хүний үг ~ слушаться чьего-либо совета, анхааралтай ~ слушать внимательно/с вниманием

СООД 1) сода, 2) содовый, уух ~ питьевая сода, ~ын уусмал содовый раствор, ~той ус содовая вода

СООРТ сорт, дээд ~ высший сорт, сайн ~ лучший сорт

СООРТЛОЛ (т) сортировка, сортирование, бараа ~ сортировка товара, тарианы ~ сортировка зерна

СООРТЛОХ сортировать, сортовать, төмс ~ сортировать картофель

СООТГОР торчащий, острый, ~ чихтэй с торчащими острыми ушами

СООТОЙХ быть остроухим, иметь острые уши

СООТОН остроухий, имеющий острые уши, ~ чихтэй нохой оторухая собака

СОР 1. самая лучшая, ценная часть чего-либо

СОР 2. ость (у меха, травы), үсний ~ ость меха, өвсний ~ острая верхушка травы, ~ хөөх гнаться за лучшим, стремиться к лучшему

СОРВИ шрам, рубец, нүүрэндээ ~той со шрамом на лице, шархны ~ шрам от раны, ~ тогтох рубцеваться, иметь шрам, ~ нь арай аниагүй байв шрам у него ещё не зажил

СОРВИТОХ рубцеваться, образоваться (о шраме)

СОРГОГ чуткий, чувствительный, бдителный, шинэ ~ новое, свежее, ~ байх быть бдительным, ~ хүн чуткий человек. ~ тусгах чутко отражать

СОРИЛ проба, ~ авах взять пробу, ~ хнийхээр авах взять на пробу

СОРИЛГО проба, испытание, их ~ решающий поединок борцов

СОРИЛТ испытание, проверка, шалгалт ~ парн. испытание, урьдчилсан ~ предварительная проверка, предварительное испытание

СОРИМТГОЙ любящий испытывать/проверять

СОРИХ испытывать, пробовать, проверять, хүчээ ~ испытывать свои силы, тэвчээр ~ испытывать чьё-либо терпение, шинэ

ажилтныг ~ проверить/испытывать нового работника, чи намайг ~ж байна уу? ты меня испытываешь?

СОРМУУС ресницы, өттөн ~ густые ресницы

СОРОГЧ сосущий, высасывающий, отсасывающий, тоос ~ пылесос, цус ~ паразит, тунседец, вампир, ~ машин насосная машина, бусдын хүчийг/хөдөлмөрийг ~ тунседец

СОРОНЗОН магнит, магнитный, ~ талбай магнитное поле, ~ гүр магнитный железняк, магнетит, магнетит, ~ татгалцал магнитное притяжение, ~ туйл магнитный полюс, ~ орон магнетизм, байгалийн ~ орон магнетизм естественный, ~ гажил магнитная аномалия, тогтмол ~ постоянный магнит, ~ хальс магнитная лента, цахилгаан ~ электромагнит, ~гүй болох размагничиваться

СОРОХ втягивать в себя, сосать, высасывать, тянуть, откачивать, тамхи ~ тянуть табак, ~н мөлжих эксплуатировать, цус ~ сосать чью-либо кровь

СОРТ сорт

СОРТГОР настороженный, сотроухий (о животных)

СОРТОЙХ настороживаться

СОРУУЛ 1) мундштук, 2) помпа, гаансны ~ мундштук для трубки, эрдэнийн чулуун ~ мундштук из драгоценного камня, ~тай/~гүй тамхи папиросы с мундштуком/без мундштука

СОРУУЛАХ *побуд.* от сорох, давать сосать, заставлять отсасывать, заставлять откачивать

СОРЬЦ проба, дээд ~ын алт золото высшей пробы, 999 (есөн зуун ерин есөн) ~ын алт золото 999 пробы, туршилтын ~ чистота эксперимента

СОХ: ~ хатгах выколоть глаза, ~ дутах совсем не хватать, совсем недоставать (о полиом отсутствии определённого количества чего-либо), гучин хонь ~ дууу байна в отаре не хватает целых тридцать овец

СОХЛОХ ослеплять, делать слепым

СОХОЙХ 1) быть подслеповатым, 2) быть очень тусклым

СОХОЛЗОХ 1) плохо видеть, быть подслеповатым, 2) тускнеть (о лучах)

СОХОР 1) слепой, незрячий, с очень плохим зрением, 2) таинственный, загадочный, неизвестный, непонятный, ~ хүн слепой/незрячий человек, тахнааны ~ куриная слепота, мухар ~/~ байал парн. совершенно таинственный, абсолютно непонятный, тэр аль ч учир нь үл олдох мухар ~ юм хэлэв он говорил что-то абсолютно загадочное/совершенно непонятное, ~ номни крот, ~ зоосны ч үнэгүй ломаного гроша не стоит, ~ын газар ~оор доголлонгийн газар доголлонгоор, ~ үхэрт ус бүү үзүүл *приблизительно:* не мечите бисер перед свиньями

СОХРОХ ослепнуть, потерять зрение

СОЦИАЛИЗМ социализм,

СОЦИАЛИСТ социалистический, ~ байгуулалт/нийгэм социалистическое строительство/общество

СӨГДӨӨХ ставить кого-нибудь на колени

СӨГДӨХ вставать на колени, подчиняться, класть земной поклон

СӨГДҮҮЛЭХ *побуд.* от сөгдөх, поставить на колени, преклонить колени, заставить подчиняться/сдаться

СӨГТГӨХ ставить кого-либо на колени

СӨЛ 1. трава, сохранившая сочность до осени, өвсний ~тэйд пока трава сохраняет свои цвет и сочность

СӨЛ 2. ледоход

СӨЛЛӨХ пасты скот на пастбище с пожелтевшей сочной осенней травой

СӨЛӨР косой, косоглазый

СӨН посуда с кумысом/вином для угощения, ~ түших разливать в пналы кумыс (вино) во время трапезы

СӨНӨЛ (т) падение, разрушение, упадок, поражение

СӨНӨӨГЧ истребляющий, истребительный, гал ~ огнетушитель, ~ нисэх онгоц самолёт-истребитель, амдан ~ онгоц истребитель-перехватчик, тийрэлтэг ~ онгоц реактивный истребитель, их буугийн ~ гал истребительный огонь артиллерии

СӨНӨӨХ *побуд.* от сөнөх, истреблять, уничтожать, ликвидировать, гасить, тушить, дайсныг ~ уничтожать врагов, гал ~ гасить огонь, тушить пожар

СӨНӨХ уничтожаться, истребляться, ликвидироваться, гибнуть, ~ж алга болох/үгүй болох полностью уничтожаться, перестать существовать, ~сөн галт уул потухший/бездействующий вулкан

СӨНЧ тамада, ~ болгох, ~өөр тавих выбирать кого-либо тамадой

СӨӨГ 1) куст, кустарник, 2) кустарниковый, бут ~ кусты, ~ ургамал кустарниковое растение

СӨӨЛЖҮҮ ианиское, косой, перекошенный, противоречивый

СӨӨМ пядь, ~ ч газар өгөхгүй/ухрахгүй ни пяди земли не отдасть/не уступит

СӨӨМЛӨХ измерять пядью

СӨӨНГӨ 1) хриплый, силпый, 2) хрипота, сипота, хрип, ~ дуугаар ярих говорить хриплым голосом, хоолойн ~ хрип в горле, сипота в горле

СӨӨНГӨДҮҮ хрипловатый, силповатый, ~ дуугаар хариулах отвечать хрипловатым голосом

СӨӨНГӨТӨХ становиться хриплым, издавать силпые звуки

СӨӨХ хрипнуть, сипнуть, хоолой бүр ~жээ голос совсем охрип, хоолойгоо ~төл хашиграх кричать до хрипоты

СӨРГӨӨЛДӨХ противиться, противодействовать, действовать друг против друга, ~гч тал противная сторона

СӨРГӨХ *побуд.* от сөрөх, противиться, сопротивляться, выражать протест

СӨРӨГ негативный, отрицательный, ~ нөлөө отрицательное влияние, ~ үзэгдэл негативные явления, ~ хүчин оппозиция, ~ нам оппозиционная партия, ~ үр дагавар негативные последствия, ~ үүрэг регрессные обязательства

СӨРӨХ 1) идти против направления чего-либо, действовать против кого- чего-либо, выражать протест, ~ нэхэмжлэл встречный иск, ~ж яллах встречное обвинение, ~ татгуул контразведка

СӨХӨГДӨХ *страд.* от сөхөх, приподниматься, приоткрываться, возбуждаться, быть возбуждённым (о деле)

СӨХӨХ приподнимать, приоткрывать, открывать, откидывать, иом ~ открывать книгу, хэрэг ~ возбудить дело, өрх ~ поднимать войлок, закрывающий дымовое отверстие в юрте

СӨХРӨХ вставать на колени, становиться на колени, ~ч суух сидеть поджав под себя пятки

СӨХРҮҮЛЭХ *побуд.* от сөхрөх, заставляя вставать на колени, ствновить кого-либо на колени

СПАРТАКИАД спартакиада, бүх ард түмний ~ всенародная спартакиада, ~д оролцох участвовать в спартакиаде

СПИРТ спирт, спиртной, цэвэр ~ чистый спирт, модны ~ древесный спирт, найруулсан ~ разбавленный спирт, ~ийн үйлдвэр спиртной завод, мэс заслын багажийг ~ээр арнуулах прозезинфицировать хирургические инструменты спиртом

СПОРТ спорт, спортивный, өвлийн ~ зимний спорт, ~ын талбай спортивная площадка, ~ тоглоом спортивные игры, ~ын нийгэмлэг спортивная федерация, ~ын тэмцээн спортивное состязание, ~ын мастер мастер спорта, ~оор оролдох заниматься спортом

СТАНДАРТ стандарт, ~ын жин стандартный вес

СТАНЦ станция, цахилгаан ~ электрическая станция, электростанция, туршлагын ~ опытная станция, төмөр замын ~ железнодорожная станция, ~ын дарга начальник станции

СТАТИСТИК статистика, ~ийн тоо бүртгэлийн товч мэдээлэл краткий статистический обзор

СТРАТЕГИ стратегия, ~нийн тэнцвэртэй байдал стартегическая стабильность, паритет

СУВАГ канал, канав, ~ шуудуу *парн.* канавы, усжуулах ~ оросительный канал, ~ малгах/татах прорывать канаву

СУВАЙРАЛ яловость, үнээний ~ыг зогсоох ликвидировать яловость у коров

СУВАЙРАХ яловеть, быть яловым, олон азаргатай байсан гүү ~на кобыла, подпускающая много жеребцов яловее

СУВАЙРУУЛАХ *побуд.* от сувайрах, допускать яловость, малыг ~гүй байх не допускать яловости маток, олон азаргатай байсан гүү ~на кобыла, покрытая многими жеребцами

СУВД жемчуг, жемчужина, жемчужный, ~ хэлэхэ нанизывать на нитку жемчужины, ~н зүүлт брошка с жемчужным украшением, таримал ~ искусственный жемчуг

СУВДАГ алчный, жадный, корыстолюбивый, ~ сэтгэл алчность, жадность, ~ сэтгэл гаргах проявлять корыстолюбие

СУВИЛАГЧ медицинская сестра, медсестра, сестра милосердия, ахлах ~ старшая медсестра, мэс заслын ~ хирургическая сестра

СУВИЛАЛ уход, ~ын газар лечебница, санаторий, ~ын хоол диета

СУВИЛАХ ухаживать, нянчить, опекать, өвчтөн ~ ухаживать за больным

СУВРАГА *рел.* субурган, ступа, нагробная пирамида

СУГА 1. *усилительная частица для выражения резкости движения:* ~ татах выдернуть, вырвать, выхватить, срывать, ~ цохих выбить, ~ татаж хаях выбросить, выкинуть, ~ үсрэх выпадать, вывалиться

СУГА 2. подмышка, ~ндаа хавчуулах брать под мышку, ~нд хавчигдах *приблизительно:* быть под пятой у кого-либо, быть в зависимости от кого-либо

СУГА 3. ложбина, овраг, балка

СУГАВЧАЛХ брать под мышку, держать под мышкой, юм ~н явах нести что-либо под мышкой

СУГАДАЛЦАХ *взаим.* от сугадах, брать

СУВАЙ яловый, ~ үнээ яловая корова, друг друга под руку

СУГАДАХ брать под руку, брать под мышки, ~ж явах идти, взять кого-либо под руку

СУГАЛАА жребий, лотерея, ~ сугалах а) тянуть жребий, б) разыгрывать в лотерею, түүнд ~ таарлаа жребий пал на него, хонжворт ~ лотерея с выигрышами, ~ны билет лотерейный билет

СУГАЛАХ 1. пришивать подмышники к дэли

СУГАЛАХ 2. выдёргивать, вытаскивать, вырывать, хадаас ~ выдёргивать гвозди, өвдсөн шүднийг ~ вырвать больной зуб

СУГАР 1) пятница, 2) *астр.* Венера

СУГАРАХ ускользать, выскальзывать, вырываться

СУГАС осман (рыба), бух ~ язь, нохой ~ большеротый алтайский осман, шинвэр ~ елец обыкновенный

СУДАГ лог, ложбина, балка

СУДАЛ 1. полоса, даавууны ~ полоса материн, полоски на материи

СУДАЛ 2.: мэдрэлийн ~ нерв

СУДАЛ 3. жила, алтны ~ золотоносная жила

СУДАЛБАР: ~ зураг этюд, ~ аяз муз. этюд

СУДАЛГАА исследование, изучение, ~ хийх/явуулах проводить исследование, заниматься исследованием, социологийн ~ социологическое исследование, ~ны ажил исследовательская работа, ~ны үр дүн результаты исследования

СУДАЛТАЙ полосатый, в полоску, ~ **цамц** полосатая рубашка, рубашка в полоску, ~ **нэхмэл** эд полосатая ткань

СУДАР: түүх ~ история, ном ~ книги, **Коран хөлгөн** ~ Коран, удам ~ предки, родоначальник, происхождение, ~ **бичгийн хүрээлэн** Книжная палата (пробораз монгольской академии наук в 20-30-ые годы)

СУДАС кровеносный сосуд, пульс, ~ **ны цохилт** биение пульса, **гүрээний** ~ вена, гол ~ артерия, ~ **хатуурах**, ~ **ны хатуурал** артериосклероз, ~ **барих** щупать пульс, ~ **ны өөхжих гүвэн** атеросклероз

СУДЛААЧ исследователь, **Монгол** ~ монголоведа, монголч

СУДЛАГДАХ *страд.* от судлах, быть изученным, подвергаться научному изучению, быть исследуемым, изучаться, исследоваться, ~ **аагүй асуудал их байна** много не изученных вопросов

СУДЛАГДАХУУН предмет исследования, объект изучения

СУДЛАГЧ исследователь, **нэртэй** ~ известный исследователь, **хэл** ~ исследователь языка, **шинжлэн** ~ **инсгэгч** космонавт-исследователь

СУДЛАЛ исследование, изучение, **монгол** ~ монголоведа, монголистика, **сансар** ~ космонавтика, изучение космоса, **одон орон** ~ астрономия, **үгийн гарал** ~ изучение этимологии слов, **хамтарсан** ~ **явуулах** проводить совместное исследование

СУДЛАХ изучать, исследовать, **сайгар** ~ тщательно изучать, **нөхцөл боломжийг** ~ изучать возможности, **гадаад хэлийг сурч** ~ изучать иностранный язык, **асуудлыг** ~ исследовать вопрос

СУДЛУУЛАХ *побуд.* от судлах, заставлять изучать, поручать исследовать, позволять изучать, давать изучать

СУЙЛАХ 1. совать, лезть внутрь чего-либо, **өврөө** ~ сунуть руку за свою пазуху, **халаас/өвөр** ~ сунуть руку в карман к кобулю, украсть из кармана

СУЙЛАХ 2. схватить за ногу (прём в борьбе)

СУЛ 1. пустой, свободный, вакантный, ~ **суудал** свободное место, ~ **сав** пустая посуда, ~ **цаг** свободное время, ~ **мөнгө** свободные деньги, ~ **үг, дэл** ~ **ярна** пустая болтовня, пустые слова, ~ **анхаарах** обратить слабое внимание, ~ **лам** вольный лама

СУЛ 2. слабый, вялый, хилый, ~ **дорой** слабый, хилый, ~ **тал** слабая сторона

СУЛ 3.: ~ **цалин** пенсия

СУЛАВТАР 1) слабоватый, 2) слабовато, ~ **дарс** слабоватое вино

СУЛБАЙХ 1) становиться слабым, вялым, 2) быть безвкусным

СУЛДАХ ослабевать, становиться слабым, оказываться слабее, чем надо, **давс** ~ слабый засол, недосол, **бие** ~ стать вялым, чувствовать себя вяло

СУЛЛАГДАХ *побуд.* от суллах, освобождаться, быть освобождаемым, оказываться освобожденным, **шоронгоос** ~ освобождаться из тюрьмы, **өршөөлөөр** ~ освободиться по амнистии

СУЛЛАХ 1) освобождать, 2) опорожнять, **шоронгоос** ~ освобождать из тюрьмы, **өрөө** ~ освободить комнату, **сав** ~ опорожнять посуду

СУЛРАЛ ослабление, бессиле, **биений** ~ физическое ослабление, ослабление организма, **бэлгийн** ~ *мед.* импотенция

СУЛРАЛТ ослабление, бессиле

СУЛРАХ 1) освобождаться, делаться свободным, становиться пустым, 2) ослабевать, **суудал** ~ в место освободилось, **бие** ~ чувствовать слабость, становиться слабым, **олом** ~ чээ подруга ослабла, **уяа нь** ~ чээ завязка ослабла, **идэвх нь** ~ ч байна активность его ослабляется

СУЛУУЛАЛГҮЙ неослабно, **эрчийг** ~ **ажиллах** неослабно работать

СУЛУУЛАХ *побуд.* от сулрах, ослаблять, расслаблять, **бүсээ** ~ ослабить пояс, **олом** ~ ослабить подругу, **сахилга журмыг** ~

ослабить дисциплину, **анхаарал** ~ ослаблять внимание, **хүчийг** ~ ослабить силу, **эрэг** ~ ослабить винт

СУЛТГАХ ослаблять, освобождать, **шороо** ~ рыхлить землю

СУЛХАН слабый, слабенький, хилый, ~ **дуу** слабый голос, ~ **дарс** некрепкое вино

СУЛЬДАА 1) расслабленность, слабость, бессиле, усталость, утомление, 2) *мед.* рахит, ~ **өвчтэй хүүхэд** рахитические дети, дети-рахитики

СУЛЬДАХ изнемогать, уставать, утомляться, истощаться, ослабеть, **бид өдөржингөө явсаар бүр** ~ **ж гүйцлээ** мы целый день шли и совсем устали, ~ **ж доройтох** прийти в изнеможение, истощаться, ~ **тлаа ажиллах** работать до изнеможения

СУМ 1. сомон, уезд (административная единица), ~ **ын дунд сургууль** сомонная средняя школа

СУМ 2. 1) патрон, пуля, снаряд, 2) стрела, стрелка, **бууны** ~ ружейная пуля, **их бууны** ~ снаряд, **хоосон** ~ холостой патрон, **залуурт** ~ управляемый снаряд, **зэрлэг** ~ шальная пуля, ~ **ны хонгио** патронная гильза, ~ **ны шарх** пулевая рана, пулевое ранение, **сургуулийн** ~ учебный патрон, **нум** ~ лук и стрела, **үрлэн** ~ дробь, дробника, ~ **тоолох** метко стрелять, ~ **аар зах** указать стрелкой, ~ **аа харваад нумаа нуух** *погов.* выпустив стрелу, спрятать свой лук, ~ **н** **могой** змея стрела

СУМ 3.: **тэрэгний** ~ поперечная перекладина в бычьей упряжке

СУМ 4.: ~ мод эбеновое, чёрное дерево

СУМ 5.: **дээлийн** ~ край полы правой стороны дэли

СУМАН 1. рота, **морьт** ~ эскадрон, ~ **эр** мужчнна призывного возраста во времена маньчжурского правления

СУМАН 2.: ~ **өртөө** станционный уртон

СУМГҮЙ не заряженный, ~ **буу** незаряженное ружье

СУМЛАХ заряжать, **буу** ~ зарядить ружье, **үрлэн сумаар** ~ зарядить дробью

СУМТАЙ заряженный, ~ **буу** заряженное ружье

СУМЬЯА *санскрит.* понедельник

СУНАГАР стройный, длинный, прямой, ~ **охин** стройная девушка

СУНАЙХ быть стройным, длинным

СУНАЛТ растяжение, удлинение, **шөрмөсний** ~ растяжение сухожилий

СУНАХ тянуться, вытягиваться, растягиваться, **резин** ~ в резинка вытянулась, ~ **ж хэвтэх** лежать вытянувшись

СУНГАА тренировка — скачки лошадей на большие расстояния

СУНГАЛТ продление, **хугацаа** ~ продление срока

СУНГАХ 1) тянуть, вытягивать, растягивать, 2) удлинять, **продлевать**, **резин** ~ вытягивать резинку, **хүзүүгээ** ~ вытягивать шею, **уртааш нь** ~ удлинить, **гараа** ~ протягивать руку, помогать, **хугацаа** ~ удлинять срок, **амралт** ~ продлить отпуск

СУНГУУЛАХ *побуд.* от сунгах, давать на продление, заставляя вытягивать, **үнэмлэхээ** ~ отдать пропуск на продление

СУНДЛАХ садиться верхом вдвоём, **морин дээр** ~ садиться на коне вдвоём

СУНДУЙ 1. название молитвы, ~ **н жид** название молитвы

СУНДУЙ 2.: **ундуй** ~ в панике, суетливо

СУНЖРАХ затягивание, слишком долго длиться, затягиваться, становиться бесконечным

СУНЖУУ слишком длинный, ~ **яриа** слишком длиться речь

СУНИАХ тянуться, потягиваться (напр. после сна, долгого сидения), **орон дотроо** ~ потягиваться в постели

СУНЧИН *разг.* дух, мощь, **чамд тэгэх** ~ **байна** уу хватит ли у тебя духу на это?

СУР (ан) 1) ремень, ремешок, 2) ременный, кожаный, ~ **н бүс** кожаный пояс, поясной ремень, ~ **н чөдөр** ремесная тренога

СУРАГ весть, известие, слух, хэл ~, ~ чимээ *нарн.* слух, весть, известие, ~аар бол, ~ нь по слухам, ~ огт алга ни слуху ни духу, чамаас ~ сонсолгүй удлаа давно не получали от тебя известий

СУРАГТҮЙ безвестно, без вести, бесследно, ~ болох пропасть без вести, ~ алга болсон безвестно отсутствующий, ~ алга болсонд тооцох признание безвестно отсутствующим

СУРАГЛАХ спрашивать, расспрашивать, разузнавать, справляться, осведомляться, будсаас асууж ~ спрашивать у других, чамайг дөнгөж сая нэг хүн ~сан тебя только что спрашивал

СУРАГТАЙ в значении сказуемого: известно, что ..., по слухам, говорят, что ..., ах хөдөө явсан ~ говорят, что брат уехал в худон, тэр хоёр салсны ~ по слухам, они развелись

СУРАГЧ учащийся, ученик, ученица, дунд сургуулийн ~д учащиеся средней школы, хоёрдугаар ангийн ~ ученик второго класса

СУРАЛ расспрос, спрашивание, эрэл ~ *нарн.* разыскивание, поиски, эрлийг ~аар, эрдмийг хичээлээр *погов. досл.* разыскиваемое находится спрашиванием, знания приобретаются старанием

СУРАЛЦАГЧ учащийся, обучающийся, хилийн чанадад ~ оюутнууд студенты, обучающиеся за границей, дугуйланд ~д слушаатели кружков

СУРАЛЦАХ учиться, обучаться, их сургуульд ~ учиться в университете, сургуульд ~ учиться в школе, сайн ~ хорошо учиться

СУРАМГАЙ опытный, умелый, привычный, натренированный

СУРАХ 1. 1) учиться, обучаться, 2) привыкать, приучаться, уншиж ~ учиться читать, англи хэл ~ учиться английскому языку, эрдэм ном ~ учиться знанию, ~ эрх право на образование, ажил ~ научиться работать, ~сан зан привычка, ~ бичиг учебник, ~сан далай сураагүй балай *погов.* ученье — свет, неученье — тьма, ~сан зан обыкновенне

СУРАХ 2. спрашивать, осведомляться, эрж ~ спрашивать, искать, чамайг хүн ~ж байна тебя кто-то спрашивает

СУРВАЛЖ корень, источник, эх ~, уг ~ начало, корень, ~ бичиг оригинал, источник, шүдний ~ корень зуба

СУРВАЛЖИТ потолоственный, родовой, старинный

СУРВАЛЖЛАГА репортаж, интервью, ярилцлага ~ интервью, мэдээ ~ репортаж, ~ авах брать интервью у кого-либо

СУРВАЛЖЛАГЧ корреспондент, репортёр, интервьюер, сонинны ~ корреспондент газеты, тусгай ~ специальный корреспондент, ~ гишүүн член-корреспондент, ~ийн тэмдэглэл репортёрские заметки

СУРВАЛЖЛАХ интервьюировать, выпрашивать, разузнавать, репортёрствовать, хүндэт зочдыг ~ интервьюировать дорогих гостей, аварга малчинг ~ хэрэгтэй надо получить интервью у скотовода-рекордсмена

СУРВАЛЖТАЙ достоверный, надёжный

СУРВАЛЖТАН аристократ, знатный человек

СУРГААГ жердь, хөдөө сумдад хашааг ~аар барьдаг в сельских местах изгороди делают из жердей

СУРГААЛ учение, наставление, байгалийн тухай ~ учение о природе, эцгийн ~ отцовское наставление

СУРГАГЧ инструктор

СУРГАЛТ обучение, учёба, бүх нийтийн заавал ~ всеобщее обязательное обучение, ганцаарчилсан ~ одиночное обучение, үйлдвэрлэлийн ~ производственное обучение, ~ын агуулга содержание обучения, ~ын төлөвлөгөө учебная программа, ~ын арга метод обучения, ~хүмүүжлийн ажил учебно-воспитательная работа

СУРГАМЖ 1) поучение, наставление, 2) мораль, урок, энэ чамд ~ болно это будет тебе уроком, ~ бүхний поучительный, өнгөрсний ~ уроки прошлого

СУРГАМЖЛАХ поучать, наставлять, морализировать, залуусыг ~ поучать молодёжь, хүүхдүүдээ ~ наставлять своих детей, захиж ~ давать наказание, наставлять

СУРГАМЖТАЙ поучительный, ~ учрал/явдал поучительный случай, ~ зөвлөгөө поучительный совет

СУРГАН: ~ хүмүүжүүлэгч педагог, ~ хүмүүжүүлэх воспитывать, ~ хүмүүжүүлэх ухаан педагогика, ~ хүмүүжүүлэх ажил хний заниматься педагогической работой, ~ хүмүүжүүлэх ухааны дээд сургууль педагогический институт

СУРГАХ учить, обучать, преподавать, бичиг үсэгт ~ обучать грамоте, шинэ мэргэжилд ~ обучать новой специальности, ажил хөдөлмөрт ~ приучать к труду, шүүхэд ном ~ учить детей, зураг зурж ~ учить рисованию, шатарт ~ учить играть в шахматы, эмизг ~ обучать, объезжать (о необученной лошади)

СУРГУУЛЬ высшее учебное заведение (вуз), институт, их ~ университет, ~ийн багш школьный учитель, ~ийн захирал директор школы, ~ийн насны хүүхэд дети школьного возраста, ~ийн байшин школьное здание, ~д сурч байсан жилүүд школьные годы, ~д орох поступить в школу, ~д явах ходить в школу, ~д оруулах/өгөх отдавать в школу, ~ төгсөх окончить школу, хээрийн ~ полевые учения, тактикийн ~ тактические занятия, амьдралын бэрх ~ийг давах пройти суровую жизненную школу

СУРГУУЛИЛАЛТ занятие, тренировка, репетиция, удаан хугацааны ~ длительная тренировка

СУРГУУЛИЛАХ заниматься, тренироваться, репетировать, хөл бөмбөгчдийг ~ тренировать футболистов, боксоор ~ заниматься боксом, тэмцээний өмнө сайтар ~ хорошенько тренироваться перед состязанием, жүжиг тавихаар ~ репетировать пьесу

СУРГУУЛЬ 1) школа, 2) учёба, занянтне, обучение, бага/дунд ~ начальная/средняя школа, ерөнхий боловсролын ~ общеобразовательная школа, техник мэргэжлийн ~ профессионально-техническое училище, дээд ~ высшая школа

СУРГУУЛЬГҮЙ необразованный, неграмотный, необученный

СУРГУУЛЬТАЙ грамотный, образованный, обученный, дрессированный, циркийн ~ амьтад дрессированные животные цирка

СУРЛАГА учёба, успеваемость, ~ын амжилт хүсэх желать успеха в учёбе, ~х-үмүүжлийн ажил учебно-воспитательная работа, сайн ~ высокая успеваемость, хорошая учёба, ~ын үзүүлэлт показатель успеваемости

СУРЛАГАТАН: онц ~ отличник, сайн ~ хорошист, муу ~ успевающий ученик, слабак

СУРМАГ умеющий, опытный, привыкший, умсочи, маш ~ хийх делать что-либо очень умеючи

СУРТАЛ идея, доктрина, пропаганда, үзэл ~ идеология, хүнд ~ бюрократия, ~ нэвтрүүлэг пропаганда, ~ нэвтрүүлэгч пропагандист, ~ ухуулга агитация и пропаганда

СУРТАЛТАН: хүнд ~ бюрократы, удирдах тушаалын хүнд ~ууд руководящие бюрократы

СУРТАЛЧ идеолог, доктринёр

СУРТАЛЧИЛГАА пропаганда, популярнизация, агитация, разъяснение чего-либо, ~ны хэрэгсэл средства пропаганды, ухуулга ~ агитация

СУРТАЛЧИЛАХ пропагандировать, популяризовать, популяризировать, хүн амд биеийн тамнр спортыг ~ популяризировать среди населения физкультуру и спорт

СУРТАХУУН мораль, ёс ~ы догдол нравственные дефекты/недостатки

СУРЧИН стрелок из лука

СУУ геийн

СУУГЧ: оршин ~ житель, обитатель, хотод ~д горожане, жители города

СУУДАЛ сиденье, место, сул ~ свободное место, сул ~ алга нет свободного места, ~ эзлэх занят место, ~аасаа босох встать с места, ~ тавьж өгөх уступить место, энэ ~ эзэнтэй это место занято, ~ын машин легковая машина, ~ын галт тэрэг пассажирский поезд

СУУЛГА 1. ведро, бадья, сав ~ *собр.* посуда

СУУЛГА 2. понос, цусан ~ кровавый понос, дизентерия, ~ өвчин хүрэх/тусгах страдать поносом

СУУЛГАХ 1. 1) заставляя сидеть, сажать, 2) сажать, 3) селить, поселить, устанавливать, 4) женить, выдать замуж кого-либо, сандал дээр ~ сажать на стул, шоронд ~ сажать в тюрьму, өөр хотод ~ переселять в другой город, төмс ~ сажать картофель, мод ~ сажать деревья, хажуудаа ~ сажать рядом с собой, подсаживать к себе, амар ~гүй байх не давать покоя

СУУЛГАХ 2. слабить, хүүхэд ~аад байна ребёнок слабит, ~ өвчин

СУУЛГАХ 3. вычитать, вычесть, цалингаас ~ вычесть из жалованья, вычесть из зарплаты

СУУЛГАЦ саженец, саженица

СУУЛТ 1. *геол.* опускание, хуурай газрын ~ опускание суши

СУУЛТ 2. сидячая забастовка

СУУЛГУУР стульчак, сидение, унитаз

СУУЛЦАХ *совм. от суух*, сидеть вместе, присутствовать, хуралд ~ присутствовать на заседании

СУУЛЦУУЛАХ *побуд. от суулцах*, приглашать присутствовать, попросить сидеть вместе, заставляя присутствовать

СУУМГАЙ (хйн) сидячий, инавалид, парализованный

СУУНАГЛАХ клубиться, тянуться полосой, стлаться, ползти полосой (о дыме, тумане), гэрийн яндангаар цэнхэр утаа ~на из трубы юрты клубится снний дымок, уулын оройд манан ~на в горах стлется туман

СУУРИГҮЙ не имеющий основания, ул ~, үндэс ~ необоснованный, неосновательный, буурь ~ бодох рассуждать неосновательно

СУУРИЛАХ 1) базироваться, основываться, обосновываться, закладывать фундамент, 2) образовывать гурт, быть в гурте

СУУРИНШИХ располагаться на жильство, оседать

СУУРИН 1) поселение, пресёлок, село, 2) постоянный, осёдлый, 3) постоянно, хот ~, ~ газар населённый пункт, ~ суугч постоянный житель, ~ хүн ам осёдлое население, ~ судалгаа лабораторные исследования

СУУРЬ 1. база, основа, основание, фундамент, байр ~ позиция, ул ~ основа, обоснование, ~ ба давхрага базис и надстройка, ул ~тай обоснованный, байшингийн ~ фундамент, ~ эгшинг муз. бурдон

СУУРЬ 2. место, байр ~ эзлэх занимать место

СУУРЬ 3. подставка, пьедестал, хөшөөний ~ пьедестал, лааны ~ подставка для свечи

СУУРЬ 4. гурт, хоёр ~ адуу два гурта лошадей

СУУРЬТАЙ 1) имеющий основание, имеющий фундамент, 2) крепкий, прочный, твёрдый, устойчивый, 3) прочно, крепко, твёрдо, устойчиво, 4) *перен.* надёжный, уверенный, основательный, чулуун ~ байшин дом с каменным основанием, ~ зогсох крепко стоять, юманд ~ хандах обдуманно относиться к чему-либо

СУУРЬШИЛ оседание, осёдлость, постоянность

СУУРЬШИЛГҮЙ 1) подвижный, текучий, непостоянный, неустойчивый, 2) подвижно, непостоянно, неустойчиво, ажиллах хүчний тогтвор ~ байдал текучесть рабочей силы

СУУРШИЛТ оседлость, ~ын хязгаарал ценз оседлости

СУУРЬШИЛТАЙ 1) постоянный, устойчивый, осёдлый, 2) постоянно, устойчиво, нэг газар ~ ажиллах постоянно работать на одном и том же месте

СУУРЬШИХ оседать, вести осёдлый образ жизни, располагаться на жильство, обосновываться где-либо, шинэ газар ~ обосновываться на новом месте

СУУТ гениальный, великий, ~ жолоодогч гениальный вождь, ~ бүтээл/нээлт гениальное творение/открытие, ~ хүмүүс великие/замечательные люди, гении

СУУТГАЛ вычет, удержание, отчисление, цалингаас ~ авах/хийх произвести вычет из зарплаты, ~гүйгээр/~хийлгүйгээр без вычета, ~тайгаар/~хийгээд с вычетом

СУУТГАХ вычитать, удерживать, гурван хувийг ~ вычитать три процента, цалингаас ~ вычитать/удержать из заработной платы

СУУХ 1) сидеть, садиться, 2) присутствовать, участвовать, 3) жить, проживать, 4) жениться, выходить замуж, хөлөө нугалж ~ сидеть поджав ноги, явган ~ сидеть на корточках, сандал дээр ~ садиться на стул, автобусанд/галт тэргэнд ~ сесть на автобус/поезд, садиться в автобус/на поезд, хичээлд ~ посещать занятия, аж төрөн ~ жить, оршин ~ находиться, проживать, хотод ~ жить в городе, шоронд ~ сидеть в тюрьме, дэмий/зүгээр ~ сидеть без дела, бездельничать, шаварт ~ вязнуть в грязи, мөнгөөр ~ сидеть без денег, остаться без денег

СУУЦ жилище, орон ~ квартира, жилое помещение, орон ~ны нөхцөл жилищные условия, ~ авах получить квартиру, шинэ ~нд орох переехать на новую квартиру, переселиться на новую квартиру, ~ны хөлс/мөнгө төлөх платить за квартиру, ~ны хөлс квартирная плата, орон ~ны хороолол жилые кварталы, жилые дома

СҮВ 1. дырочка, ушко, щель, проход, лазейка, зүүний ~ ушко иглы, игольное ушко, нух ~ лазейки, щели, арга ~ выход, лазейка, арга ~ олох найти выход из положения, иайти лазейку, шээсний ~ мочеиспускательный канал, ~ боомт пограничный переход

СҮВ 2. *геол.* поря

СҮВЛЭХ 1) вдевать, продевать через ушко, 2) *перен.* указывать, подсказывать выход из затруднения, находить выход из положения, зүү ~ продевать нитку в иголку, арга ~ находить выход из положения

СҮВЭГЧЛЭХ находить выход из затруднительного положения

СҮВЭЭ боковая часть грудной клетки, ~гээр/~ рүү хатгах закалывать в боку

СҮГ 1. сакральное изображение животных (на скалах и каминых)

СҮГ 2. исхудалый, изнурённый вид, хүний ~ үлджээ очень исхудалый, одна тень осталась от кого-либо, ~ химера, тело без души

СҮЖИГ: ~ сүсэг вера, верующий

СҮЙ 1. пошлина, гааль сий пошлина, сбор

СҮЙ 2. калым, выкуп за невесту, ~ тавих давать калым, быть помолвленными, ~н нийж приданое

СҮЙ 3.: ~ мана разновидность халцедона

СҮЙД 1. беда, несчастье, вред, ушерб, ~ хийх причинить вред, вредить, ~ болох выйти из себя

СҮЙД 2. близко, крайне вежливо, услужливо, любезно, ~ болох вести себя крайне любезно, угождать, носиться с кем-либо

СҮЙДЛЭХ вредить, наносить вред, причинять ушерб

СҮЙДЭХ терпеть ушерб, попадать в беду, амь ~ лишиться жизни, дайнд ~ нести большие потери/ушерб в войне

СҮЙРҮҮЛЭХ *побуд. от сүйрэх*, приводить к катастрофе, доводить до краха, разорять, опустошать

СҮЙРЭЛ крах, катастрофа, крушение, разорение, банкротство, ~д орох потерпеть катастрофу/крушение, нисэх онгоцны ~ авиационная катастрофа/авиакатастрофа, крушение самолёта, үйлдвэрийн газрын ~ крах предприятия, ~ийн онол теория катастроф

СҮЙРЭХ терпеть крах, потерпеть катастрофу, разориться, банкротиться, опустошиться, өрөнд ~ разориться из-за долгов

СҮЙТ суженая, ~ бүсгүй невеста, суженая

СҮЙТГЭГЧ разоритель, расточитель, расхититель, вредитель, хорлон ~ видерсант, царцаа бол бэлчээрийг ~ юм саранча — вредитель пастбища, хөрөнгө ~ расточитель имущества

СҮЙТГЭЛ 1) разорение, расхищение, расточительность, мотовство, вредительство, 2) расходы, трата, зардал ~ нхтэй с большими расходами, с крупными издержками, дорого стоящий, очень расточительный

СҮЙТГЭХ разорять, опустошать, уничтожать, разрушать, царцаа бэлчээр ~ в саранча опустошила пастбище, тэд шувууны үүр ~жээ они разорили птичье гнездо, хорлон ~ вредить, заниматься диверсией, мөнгө ~ растратить деньги, мотать деньги

СҮЙХЭЭ связи, контакты, близкие отношения, ~ нхтэй хүн человек, имеющий широкие связи/контакты

СҮЙХЭЭТЭЙ имеющий связи, добивающийся поддержки

СҮЛБЭЛДЭХ иметь связи с кем-либо, иметь сообщение между собой, сообщаться, поддерживать отношения/контакты

СҮЛБЭХ вкладывать, прикалывать, закалывать, прикреплять

СҮЛБЭЭ связи, взаимоотношение, холбоо ~ парн. связи, контакты, нууц/далд ~ тайные связи, ~ татах плутовать, заниматься тёмными делами

СҮЛБЭЭЛДЭХ поддерживать отношения, связи

СҮЛБЭЭР шпилька, ~н зүү булавака

СҮЛБЭЭТЭЙ имеющий связи, далдуур ~ байх иметь тайные связи, поддерживать тайные контакты, алаг бөөрний ~ фольк. имеющий родственные связи

СҮЛД 1) символ, эмблема, герб, 2) духовная мощь, жизненная сила, төрийн ~ государственный герб, төрийн ~ дуулал государственный гимн, ~ мод новогодняя ёлка, ~ тэмдэг эмблема, символ, сүнс ~ дух, сүр ~, ~ жавхлан, сүг ~ парн. величие, духовная мощь/сила, ~ хийморь духовная мощь

СҮЛЖИГЧ плетельщик, плетельщица, шээзгий ~ плетельщик корзины

СҮЛЖИЛДЭХ *взаим. от сүлжих* 1 и 2, 1) сплетаться, скрещиваться, 2) двигаться (о множестве кого-, чего-либо), сновать, суетиться, гудамжаар олон машини ~нэ по улице сует множество автомобилей

СҮЛЖИЛТ плетение, сплетение

СҮЛЖИХ 1. сплестать, плести, шээзгий ~ плести корзину, гэзэг ~ плести косу, олом жирэм ~ плести подпругу, тор ~ плести сеть

СҮЛЖИХ 2. *перен.* двигаться, ходить туда и сюда, проходить через множество мест

СҮЛЖМЭЛ плетённый, вязаный, плетёный, ~ эдлэл трикотаж, ~ сандал плетёный стул, ~ сав/сагс плетёнка, плетёная корзина, ~ийн үйлдвэр трикотажная фабрика

СҮЛЖЭЭ сплетение, сеть, замын ~ сплетение пути, цахилгаан ~ электрическая сеть, үгийн ~ кроссворд, наран ~ анат. солнечное сплетение, диллерийн ~ диллерская сеть, худалдааны ~ торговая сеть

СҮЛЖЭЭС сплетение, стежок (в вязании)

СҮЛЭХ 1. забеливать молоком, цай ~ забеливать чай молоком

СҮЛЭХ 2. заниматься сплетней, сеять раздор, интриговать

СҮМ храм, церковь, буддын шашины ~ церковь буддийской религии, буддийский монастырь, ~ хийд, ~ дуган парн. монастыри,

~ийн хөгжим церковная музыка, ~ хийдийн ёс журам канонические правила

СҮМБЭР: ~ уул *миф.* гора сумберу (типа монгольского олимпа)

СҮМС соус, ~ний сав соусник

СҮНГЭНЭХ 1) выть, гудеть, шуметь (о ветре, моторе и т.п.), 2) мчаться, нестись, яндангаар салхи ~ж байна ветер воев в трубе, гадаа салхи ~нэ на улице гудит ветер, морнор ~н давхих мчаться верхом на коне, ~ дуучимээ вой, гудок

СҮНДЭРЛЭХ возвышаться, подниматься высоко, быть величественным, алсад цаст уулс ~нэ вдали возвышаются снежные горы, уулан дээр зурагтын цамхаг ~нэ на горе высоко возвышается телевизионная башня

СҮНС 1) суть, сущность, самое главное/важное, 2) душа, дух, хэргийн ~ суть дела, гол ~ийг олох постичь главный смысл чего-либо, понять суть дела

СҮНСҮГҮЙ 1) бессовестный, нечестный, беззастенчивый, наглый, бездушный, 2) бессовестно, нагло, ~ амьтан наглое существо, ~ гүжир бессовестная клевета, наглая ложь, ~ хуурах/мэхлэх бессовестно обмануть

СҮР 1. величие, мощь, могущество, импозантность, нэр ~ авторитет, цэргийн ~ хүчин военная мощь, ~ үзүүлэх/бадруулах показывать силу, демонстрировать могущество, хвастаться, ~ жаахлан парн. величие, великолепие, ~ хүч парн. мощь, могущество, нэр ~ гутаах дискредитировать репутацию, ~ бараа нхтэй громозкий, большой

СҮР 2. *звукотражение:* ~ ~ хнийх, ~ сар хийх издавать шелест, издавать шорох

СҮРДҮҮЛЭГ угроза, устранение, запугивание, вымогательство, дайсны ~ угроза врагов, ~ хнийх прибегать к запугиванию

СҮРДҮҮЛЭГЧ: айлган ~ устрашитель, вымогатель

СҮРДҮҮЛЭЛТ запугивание, устрашение, шантажирование, вымогание

СҮРДҮҮЛЭХ угрожать, устрашать, пугать, наводить страх, айлган ~ запугивать, устрашать, алахаар ~ терроризировать, нлчлэхээр/барьж өгөхөөр ~ шантажировать, шахаж ~ вымогать

СҮРДЭМТГИЙ робкий, боязливый, пугливый

СҮРДЭХ трусить, робеть, пугаться, бояться, устрашаться, запугиваться

СҮРЖИГНҮҮР утрирующий, преувеличивающий, муссирующий, ~ зантай хүн человек, привыкший утрировать

СҮРЖИГНЭХ излишне подчеркивать, раздувать, утрировать, преувеличивать, муссировать, битгий ~ээд бай! не утрируй!

СҮРЖИН утрирующий, преувеличивающий, муссирующий

СҮРЛЭГ величавый, величественный, великий

СҮРТЭЙ величавый, импозантный, величественный, могучий, грозный, яасан ~ юм бэ разг. во дают! подумаешь, напугал

СҮРХИЙ 1) чрезвычайный, исключительный, серьёзный, хороший, 2) чрезвычайно, исключительно, весьма, очень, ~ хүн серьёзный человек, ~ сайхан хөгжим чудесная музыка, ~ дутагдал серьёзный недостаток, ~ том очень большой, ~ их баярлах чрезвычайно радоваться, сильно радоваться

СҮРЬЕЭ туберкулёз, уушигны ~ туберкулёз лёгких, чачотка, ясны ~ костный туберкулёз

СҮРЭГ 1. стадо, стая, толпа, ~ адуу табун лошадей, мал ~ парн. скот, ~ ~ээр целыми стадами, ~ загас стая рыб, ~ чоно стая волков, мал ~ тарган тавтай юу? сытен ли ваш скот?

СҮРЭГ 2.: ~ тамга тавро

СҮРЭГЛЭХ пастиг стадами, собираться в стадо, ходить стадами

СҮРЭЛ солома, соломинка, тарианы ~ ржаная солома, овсяная солома, малд ~ дэвсэх солома на подстилку скоту

СҮСЭГ вера, религиозность, суеверие, ~ бишрэл *парн.* суеверие, суевенность, мухар ~ слепая вера
СҮСЭГЛЭЛ суеверие
СҮСЭГЛЭХ верить, веровать, суеверить
СҮСЭГТЭЙ верующий, религиозный, суевенный, ~ хүн суевенный человек
СҮСЭГТЭН верующий, верующие
СҮҮ (н) 1) молоко, 2) молочный, эхийн ~ материнское молоко, үнээний (гүүний, ямааны, хонины, ингэний) ~ коровье (кобылье, козье, овечье, верблюжье) молоко, шингэн /хуурай ~ жидкое/сухое молоко, ~н бүтээгдэхүүн молочные продукты, ~ний ферм молочная ферма, ~ний чиглэлийн мал скот молочного направления, ~ний машин сенаратор, өтгөрүүлсэн ~ сгущенное молоко, аяга ~ уух пить стакан молока, ~н шүд молочные зубы, ~ өргөх кропить молоком (перед дальней дорогой и т.п.), ~н хүчлийн нян бактерии молочнокислые, ~н гэрэл *разг.* люминисцентный свет
СҮҮДЭР 1. тень, модны ~ тень от дерева, үүлэн ~ тень от облака, ~т суух сидеть в тени/под тенью, ~тэй газар тенистое место, ~тэй тал теневая сторона, ~ний засгийн газар теневое правительство
СҮҮДЭР 2. ~ өачин паралич
СҮҮДЭР 3. возраст, нас ~ возраст, таны нас ~ хэд вэ? каков ваш возраст? ~ халих сойти в могилу
СҮҮДЭРЛЭХ затенять, ставить в тень, битгий сүүдэрлэ! не заграживай свет!
СҮҮДЭРТЭХ болеть/быть разбитым параличом
СҮҮЛ 1) хвост, курдюк, 2) конец, окончание, ~ээ хавчих поджать хвост, ~ээ шарвах вилять хвостом, ~ний үеийн мэдээ последние новости, ~ний үед в последнее время, ~ний өдрүүдэд за последние дни, ~ барих/мушгих плестись в хвосте, ~ээр к концу, по окончанию, потом, после, сарын ~ээр к концу месяца, борооны ~ээр после дождя, ~ээр ирээрийг приходите потом! ~ээ сөхөх *приблизительно:* держать хвост трубой, ~ээ сэргээн дээрээ тавих *приблизительно:* задирает нос
СҮҮЛГҮЙ бесхвостый, бесхвостный, ~ чоно *перен. букв.* бесхвостый волк, вор
СҮҮЛД потом, после, за, в конце, дарааллын ~ зогсох стоять/стать в конце очереди, хамгийн ~ ирэх прийти самым последним, би чамд ~ хэлэмз я тебе скажу потом, ~! ~! потом! потом!
СҮҮЛДЭХ 1) хватать за хвост, держать/брать за хвост, 2) быть последним, оказываться в хвосте, отставать, бяруу ~ хватать двухлетнего телёнка за хвост, уралдаанд ~ занимать последнее место в соревновании, быть последним в соревновании
СҮҮЛТ с хвостом, хвостатый, мухар ~ кургузый, с кучым хвостом, ~ од комета
СҮҮЛТЭЙ имеющий хвост, урт ~ с длинным хвостом
СҮҮЛЧ конец, окончание, последний, жагсаалын ~ конец парада, ~ийн удаа последний раз, ~ийн хугацаа последний срок, крайний срок, ~ийн үг последнее слово, ~ийн замд үдэх проводить в последний путь
СҮҮЛЭЭР по окончанию, потом, после, в конце, сарын ~ к концу месяца, в конце месяца, энэ тухай ~ ярилцъя поговорим об этом потом
СҮҮМГЭНЭХ мелькать, мерцать, тускиеть
СҮҮМГЭР тусклый, неясный, мерцающий, ~ гэрэл тусклый свет
СҮҮМГЭРДЭХ оказываться тусклым, быть неясным
СҮҮМИЙХ туснеть, становиться тусклым, еле виднеться, чуть вырисовываться
СҮҮМЭГНЭХ слабо мерцать, еле виднеться, мелькать
СҮҮМЭЛЭЭХ мерцать, одод ~нз звезды мерцают

СҮҮРС: ~ алдах вздохнуть
СҮҮТГЭР тусклый, мерцающий
СҮҮТЭГНЭХ мерцать, мелькать, мигать
СҮҮТЭЙ молочный, с молоком, их ~ үнээ корова, дающая много молока, ~ будаа каша на молоке, молочный суп с рисом, ~ цай чай с молоком
СҮХ топор, секира, ~ээр цавчих рубить топором, ~ний нш топорше
СҮХДЭХ рубить топором, ударить топором
СЭВ 1. дефект, изъян, недостаток, большое место, өө ~ ошибка, недостатки, өө ~ эрэх выискивать слабую сторону
СЭВ 2. *усилительная частица перед словами с начальным «с»:* ~ сэруун очень прохладный, ~ сэмхэн совсем тихонько, ~ ~ салхилах дунуть
СЭВГҮЙ 1) ровный, гладкий, 2) чистый
СЭВРЭХ сохнуть, становиться сухим
СЭВРЭЭХ *побуд. от сэврэх,* сушить слегка, салхинд ~ сушить на ветру, проветривать
СЭВСГЭР рыхлый, ~ цас пушистый снег, ~ шороо рыхлая земля
СЭВСИЙХ рыхлеть, становиться рыхлым
СЭВТЭХ делаться дефектным, повреждаться, стать неровным
СЭВТЭЭХ *побуд. от сэвтэх,* сделать непригодным, делать неровным
СЭВҮҮР веер
СЭВҮҮРДЭХ махать веером
СЭВХ веснушки, конопущки, ~ тогтох покрываться веснушками
СЭВХТЭЙ веснушчатый, весноватый, с веснушками, ~ нуур весноватое/веснушчатое лицо
СЭВХТЭХ покрываться веснушками, охины нүүр ~в лицо девочки покрылось веснушками
СЭВШЭЭ: ~ салхи свежий ветерок, лёгкий ветер, үдшийн ~ салхи үлээг дует вечерний ветерок
СЭВШЭЭЛЭХ дуть, веять (о лёгком ветере), бүлэн салхи ~ веять тёплым ветерком/теплом
СЭВЭГНҮҮР 1) прохладный, свежий, 2) прохладно, гадаа ~ байна на улице прохладно, ~ салхи свежий ветерок
СЭВЭГНЭХ 1) слегка развеиваться, чуть колыхаться, 2) веять, дуть (о лёгком ветре), 3) легко двигаться
СЭВЭЛЗҮҮР 1) прохладный, свежий, 2) лёгкий, плавный, проворный, 3) ветреный, легкомысленный, ~ салхи свежий ветер, хөнгөн ~гялалсан ~ хүн проворный человек, ~ алхаа плавная, лёгкая походка, ~ зантай хүн легкомысленный человек
СЭВЭЛЗЭХ 1) развеиваться, колыхаться, 2) дуть, веять (о ветре), 3) легко, плавно двигаться
СЭВЭХ 1. 1) махать, обмахивать, 2) качать, подбрасывать на руках, алчуураар ~ махать платком, салхинд ~ обдывать ветром
СЭВЭХ 2. рисовать, попробовать наудачу, попытаться, рискуя чем-нибудь, ~гүй юманд ~ээд хэрэггүй не надо рисковать чем не следует
СЭГ 1. 1) падаль, 2) остатки, отбросы, барахло, 3) искалеченный, повреждённый, малын ~ труп скота, павший скот, хэрээ ~ээр хооллодог вороны питаются падалью, дээлийн ~ остаток изношенного дэли, барахло, өвчний ~ болох быть калекой, окзаться хворым/болезненным
СЭГ 2. передышка, перерыв, бороо ~ хийа дождь прекратился, ажл ~ хийв работа приостановилась
СЭГГҮЙ бесперывно, беспрестанно, ~ ажллах непрерывно работать
СЭГЛИЙХ лохматиться, быть лохматым, быть пушистым, ~сэн үс взлохмаченные волосы
СЭГЛЭГЭР лохматый, косматый, пушистый, ~ нохой косматая собака, ~ малгай лохматая шапка

СЭГЛЭХ делать кое-как, недоделывать
СЭГСГЭР лохматый, взъерошенный, пушистый
СЭГСИЙЛГЭХ *побуд. от сэгсийх*, лохматить, пушить, взъерошивать, үсээ ~ взъерошить волосы
СЭГСИЙХ взъерошиваться, лохматиться, стать взъерошенным, делаться растрёпанным
СЭГСРЭЛТ трясение, тряска, отряхивание
СЭГСРЭХ отряхивать, встряхивать, трясти, *хормойгоо* ~ отряхивать полы своей одежды, *толгой* ~ трясти головой, *шуудайны* *хог* ~ ч *гөвөх* трясти пыль из мешка
СЭГСЭГНЭХ двигаться (о ком-, чём-либо лохматом, пушистом)
СЭГСЭЛЗЭХ пушиться, взъерошиться
СЭГХИЙХ прекращаться, прерываться, приостанавливаться, делать передышку, *бороо* ~лээ дождь приостановился
СЭГЭЛДРЭГ петля, шнурок, верёвочка, застёжка
СЭДРЭХ усиливаться, ослабняться, воспаляться (о ранах, болезнях), иметь рецидив, заболевать вторично, *ханиад нь* ~в у него грипп осложнился, у него осложнение гриппа
СЭДРЭЭХ *побуд. от сэдрэх*, осложнять, раздражать, растревожить
СЭДЭВ 1. тема, тезис, *зохнон бичих* ~ тема сочинения, ~эсээ *хазайх/зөрөх* отклониться от темы
СЭДЭВ 2. подозрение, ~ *авах* догадываться, подозревать
СЭДЭВЛЭХ 1. задумать что-либо впервые, начинать
СЭДЭВЛЭХ 2. подозревать
СЭДЭГЧ намеревающийся сделать что-либо
СЭДЭЛТ намерение, затея, замысел, побуждение
СЭДЭХ намереваться, затевать, замысливать, задумывать, подстрекать, побуждать, *осолгой юм* ~ затеять рискованное дело
СЭЖИГ 1) сомнение, подозрение, недоверие, 2) отвращение, омерзение, ~ *авах* подозревать, ~ *хүрэх* брезгать, чувствовать отвращение, ~ *төрүүлэх /өгөх* зарождать/вызывать сомнение, ~ *төрөх* сомневаться, подозревать
СЭЖИГҮЙ не имеющий подозрений, не сомневающийся, *ямар ч* ~ без всяких подозрений
СЭЖИГЛЭГДЭХ *страд. от сэжиглэх*, быть подозреваемым, быть на подозрении, подозреваться, *хулгайд* ~ подозреваться в краже
СЭЖИГЛЭЛ подозрение, сомнение, *үндэсгүй*, худал ~ неосновательное, ложное подозрение, ~ *төрүүлэх* вызывать подозрение
СЭЖИГЛЭХ 1) сомневаться, подозревать, 2) брезгать, чувствовать отвращение, *бусдын аягаар юм уухаас тэр* ~дэг он брезгает пить из чужого стакана, ~н *харах* смотреть с подозрением
СЭЖИГТЭЙ 1) сомнительный, подозрительный, 2) сомнительно, подозрительно, с подозрением, с сомнением, ~ *хүн* подозрительный человек, *сомнительная личность*, ~ *харах* смотреть с подозрением, ~ *болгох* ставить под сомнение
СЭЖИГТЭН подозреваемый, ~*ийг саатуулах* задержание подозреваемого
СЭЖИГЧ мнительный, брезгливый
СЭЖИХ поддеть рогами, боднуть одним рогом, мотать головой
СЭЖҮҮР копец, край, кромка
СЭЛБҮҮР весло, ~ *хөлтөн* ластоногие
СЭЛБЭГ 1) запас, резерв, замена, 2) запасной, запасный, ~ *хэрэгсэл* запасные части
СЭЛБЭЛЗЭХ смотреть большими (круглыми) глазами
СЭЛБЭХ 1) чинить, ремонтировать, исправлять, ~н *засах* восстанавливать, 2) прибавлять жидкость в посуде, 3) *цус* ~ улучшать кровь, *породу*
СЭЛГҮҮЦЭХ бродить, прогуливаться, странствовать, бездельничать, *гудамжаар* ~ бродить по улицам, *гадуур* ~ бездельничать

СЭЛГЭХ менять, сменять, переменять, чередоваться, *хувцас* ~ менять одежду, *переодеваться*
СЭЛГЭЦ замена, смена
СЭЛГЭЭ запас, ротация, ~ *үйлдэл муз.* переменные функции, ~ *эшинглэгээ* переменные лады
СЭЛДИЙ половой член жеребца
СЭЛҮҮН свободный, безлюдный, *хүнгүй* ~ *газар* безлюдная местность, ~ *гудамж* безлюдная улица, *өмөөдөр ажил* ~ *байна* сегодня мало работы
СЭЛҮҮР весло, вёсла, ~ээр *сэлүүрдэх* грести вёслами
СЭЛҮҮРДЭХ грести (веслом)
СЭЛҮҮРЧ гребец
СЭЛЭМ меч, шашка, сабля, *хатан болд* ~ *фольк.* булатный меч, ~ *далайх* размахивать саблей/мечом, *хурц* ~ острый меч, ~ээр *цавчих* рубить мечом, ~ *гаргах* обиажить меч
СЭЛЭМДЭХ рубить шашкой, рубить мечом
СЭЛЭХ 1. плавать, плыть, *урсгал сөрөн* ~ плыть против течения, *урсгал даган* ~ плыть по течению, *тэр сайн* ~дэг он хорошо плавает
СЭЛЭХ 2. сменять, переменять, чередовать, делать что-либо попеременно, *хувцас* ~ менять одежду, *переодеваться*, *нутаг* ~ переключать на другое место/пастбище
СЭМ тихо, крадучись, осторожно, тайком, незаметно, *втихомолку*, ~ *чаггах* подслушивать, ~ *харах* подсматривать, ~ *гарах* выйти тихонько, ~ *отөх* тайком подкарауливать, подстергать, ~ *хуйвалдах* а) тайный заговор, б) тайно договариваться, тайком соглашаться, ~ *төмнлөх* кооптировать
СЭМБЭГЭР 1) мягкий, пушистый, рассыпчатый, *рыхлый*, 2) чистоплотный, опрятный, 3) жеманный, манерный
СЭМБЭЛЗЭХ двигаться жеманно, манерно
СЭМГЭР тонкий, прозрачный, ажурный, ~ *үүл* перистые облака, ~ *даавуу* прозрачная ткань
СЭМЖ (ин) 1) *анат.* сальник, жировой покров брюшины, 2) перистый, ~ *үүл* перистые облака
СЭМЖЛЭХ жиреть, толстеть, *шар* ~ седина в бороде, а бес в ребро
СЭМЛЭХ распускать, вытаскивать нитки, делать более редким (ткань), *прорезивать* ткань
СЭМРЭХ распускаться, изнашиваться, обиваться, рваться (о материи при ношении), *олон жил өмссөн торго* ~ч *байна* шёлк от долгой носки сечётся
СЭМХЭН *уменьш. от сэм*, тихонько, потихоньку, тайно, по секрету, *эндээс* ~ *яваад өгье* уедем отсюда потихоньку, ~ *шивиэлдэх* тайком шептаться
СЭМЭРХИЙ секущийся по нитке, расплывшийся, *разорвавшийся*, ~ *даавуу* секущаяся по нитке ткань/материя
СЭМЭЭР тихо, тайком, украдкой, исподтишка, незаметно, ~ *хийх* действовать исподтишка, *делать украдкой*, *сэм* ~ *хэлж өгөх* незаметно подсказывать
СЭМЭЭРХЭН тихо, незаметно, украдкой, тайком, ~ *дөхөж очих* незаметно подойти, незаметно подкраться сзади, ~ *авах* взять тайком
СЭНГЭНЭХ 1) обдавать дуновением, прохладой, 2) издавать приятный запах, *зөөлөн салхи* ~ж *байв* веял лёгкий ветер, *цонхоор* ~нэ *дует* от окна, *хүдрийн заар түүнд* ~н *үнэртэв* сильный запах мускуса обдал его, ~сэн *үнэр* аромат, душистый запах
СЭНДИЙЛЭГЧ разрыхлитель
СЭНДИЙЛЭЛТ разрыхление, *хөрс* ~ разрыхление почвы
СЭНДИЙЛЭХ разрыхлять, *делать рыхлым*, подрывать, *хөрс* ~ разрыхлить землю, *доогуур нь* ~ подрывать землю под чем-либо

СЭНДЛЭХ копать, разрывать, разрыхлять, рыхлить
СЭНДЧИХ вскапывать, делать рыхлым, **гахай газар** ~нэ свинья роет землю
СЭНЖ дужка, ручка, ушко, **хувингийн** ~ ведерная дужка, **дөрөөний** ~ ушко у стремени, ~тэй **аяга** кружка, ~гүй **аяга** чашка без ручки, ~ **барнул нарн**, ручка, рукоятка, крючок
СЭНЖЛЭХ приделать ушко/петлю, продырявить
СЭНС 1. винт, вентилятор, пропеллер, **усан онгоцны** ~ пароходный винт, ~ээр **салхи оруулах**, ~ээр **салхилуулах** вентилировать, **цахилгаан** ~ электрический вентилятор
СЭНС 2. крупная мерлушка
СЭНСЛЭХ коробиться, кривиться, делать «восьмёрку», **дугуй** ~ж **байна** колесо делает восьмёрку
СЭНХРҮҮЛЭХ *побуд.* от **сэнхрэх**, убеждать, уговаривать, уверять в чём-нибудь
СЭНХРҮҮЛЭЛ убеждение, уверение
СЭНХРЭЛТ осознание, понимание, разумение
СЭНХРЭХ убеждаться, уверяться, осознать, понимать, разуметь
СЭР 1.: ~ ~ **салхи** лёгкий ветерок, ~ ~ **салхилна** слегка веет ветерок, слегка дует
СЭР 2.: **мэр** ~ июгда, изредка, кое-где, *см.* **мэр**
СЭРВИЙХ 1) торчать, топорщиться, подыматься вверх, вздыматься торчком, 2) *перен.* выздоравливаться, ~сэн **хадан хясаа** торчащие скалы, **үс нь** ~нэ волосы у него торчат, **сэхэх** ~ *парн.* поправляться, выздороветь
СЭРВЭГНҮҮЛЭХ *побуд.* от **сэрвэгнэх**, 1) качать, колыхать, колебать, 2) заставляя перхать, вызывать перхоту, 3) раздражать, вызывать раздражение
СЭРВЭГНЭХ 1) слегка качаться, чуть колышаться, 2) слегка дуть, веять, 3) першить, перхать, ощущать шекотание в горле, 4) быть раздражительным, оказываться вспыльчивым, **модны навч салхинд** ~нэ ветер колышет листья дерева, **салхи** ~ж **байна** у меня в горле першит, ~сэн **хачин хүн** странный, раздражительный человек
СЭРВЭГЭР торчащий, гребневидный, **уулсын** ~ **орой** гребень гор, гребневидные вершины гор
СЭРВЭСХИЙХ 1) неожиданно показаться, вдруг появиться (о торчащем предмете), 2) вздрогнуть, вздрагивать
СЭРГИЙЛЭГЧ милиционер, полицейский
СЭРГИЙЛЭЛТ предупреждение, предостережение, **урьдчилан** ~ профилактика
СЭРГИЙЛЭХ оберегаться, остерегаться, предостерегаться, **урьдчилан** ~ предостерегать, предупреждать, **урьдчилан** ~ **арга хэмжээ** предупредительные, профилактические меры, **аюулаас** ~ остерегаться опасности, ~ **дуудах** вызвать милицию/полицию, **цагдан** ~ милиция, полиция
СЭРГЭГ 1) бдительный, осторожный, осмотнительный, 2) бодствующий, чуткий, 2) сообразительный, находчивый, 4) бдительно, осторожно, осмотнительно, находчиво, чутко, ~ **хүн** осмотнительный человек, находчивый человек, **нойронд** ~ **байх**, ~ **унтах** спать чутким/лёгким сном
СЭРГЭЛТ 1) возрождение, возобновление, воскресение, 2) *геол.* регенерация
СЭРГЭЛЭН бодрый, живой, весёлый, 2) сообразительный, умный, находчивый, проникательный, ловкий
СЭРГЭЛЭНДЭХ быть слишком весёлым и умным
СЭРГЭМЖ бдительность, осторожность, **сонор** ~ *парн.* осторожность, предусмотрительность, ~ **бүхий байх хэрэгтэй** надо быть бдительным, надо соблюдать осторожность
СЭРГЭМЖГҮЙ неосторожный, небдительный, невнимательный

СЭРГЭМЖЛЭЛ предостережение, бдительность, предосторожность
СЭРГЭМЖЛЭХ предостерегаться, остерегаться, быть бдительным, проявлять осторожность, соблюдать бдительность, **аюулаас** ~ предостерегаться от опасности
СЭРГЭМЖТЭЙ 1) осмотнительный, бдительный, внимательный, 2) осмотнительно, бдительно, внимательно, **ямагт** ~ **байх** сохранять постоянную бдительность, **гудамж замаар гарахдаа** ~ **яваарай** будьте осторожны при переходе через улицу
СЭРГЭХ пробуждаться, оживляться, бодрствовать, воспрянуть духом, возрождаться, возобновляться, **нойр** ~ очнуться от сна, пробуждаться, проснуться, **ардчилал** *мл* **тодын нөхцөлд хүмүүсийн улс төрийн идэвхи нхээхэн** ~ж **байна** в условиях демократии и гласности значительно оживляется политическая активность людей, **хавар болохоор газар дэлхий** ~дэг **весной** вся земля пробуждается, **ажил дахнад** ~в работа снова возобновилась, **ухаан алдаад** ~ приходит в чувство после обморока, ~н **талсжилт** рекристаллизация, ~н **мандалтын үеийн уран зохиол** литература Эпохи Возрождения, ренессансная литература
СЭРГЭЭЛТ возобновление, восстановление, реставрация
СЭРГЭЭГДЭХ: ~ **эрчим хүч** возобновляемые источники энергии
СЭРГЭЭХ 1) пробуждать, будить, возбуждать, 2) восстанавливать, возобновлять, реставрировать, **нойроо** ~ прогонять сон, разгонять дремоту, **уйтгараа** ~ прогнать скуку, развлекаться, **аж ахуйгаа** ~ восстанавливать хозяйство, **хэлэлцээрийг/дипломат харилцааг** ~ возобновлять переговоры/дипломатические отношения, **хичээлээ** ~ возобновлять занятия, **толгойгоо** ~ освежить голову, **мартсаныг** ~ возобновлять забытое, вспомнить забытое, **шударга ёсыг** ~ восстановить/возродить справедливость, **зураг** ~н **шинэтгэх** реставрировать картину
СЭРГЭЭШ допинг, возбудитель
СЭРДЛЭГ подозрение, сомнение, недоверие, **хардлага** ~ *парн.* опасение, подозрение, недоверие
СЭРДХИЙХ вздрогнуть, замереть, вызвать подозрение
СЭРДЭГДЭХ *страд.* от **сэрдэх**, быть подозреваемым, подозреваться, **хулгайд** ~ подозреваться в краже
СЭРДЭХ подозревать, недоверять, предполагать, думать, **хардах** ~ *парн.* иметь на кого-либо подозрение, **гэмгүй хүнийг хардаж** ~ подозревать невинного человека, **хулгайд хардаж** ~ подозревать в краже
СЭРЖИГНЭХ 1) веять, слегка дуть, 2) шелестеть, дрожать, трепетать
СЭРСХИЙХ вздрогнуть, вздрагивать
СЭРТВЭЛЗЭХ кокетничать, кривляться, ломаться
СЭРТГЭР торчащий, оттопыренный, торчком, ~ **чнхтэй адуу** лошадь с оттопыренными ушами, ~ **эвэр** торчащие рога
СЭРТИЙЛГЭХ *побуд.* от **сэртгэх**, делать торчащим, ставить торчком, **чнхээ** ~ навести уши, **настораживать** уши (напр. о лошади, собаке)
СЭРТИЙХ оттопыриваться, торчать (об ушах), **стать торчащим**
СЭРТЭГНҮҮЛЭХ *побуд.* от **сэртгэх**, напрягать уши, **настораживать**, **морь тургин чихээ** ~нэ конь фыркает и настороженно прыгает ушами
СЭРТЭГНЭХ 1) шевелить/водить настороженными ушами, настороженно прятать ушами, оттопыриваться (об ушах), 2) кокетничать
СЭРТЭЛЗЭХ 1) шевелить, двигать чем-либо торчащим, 2) *перен.* жеманничать, кривляться, быть легкомысленным
СЭРҮҮ прохлада, свежесть, **оройн** ~ **оров** наступила вечерняя прохлада, **намрын** ~ **орох** наступать (об осенних холодах), ~

оруулах а) ждaть наступление прохлады, б) ждaть наступление знымы, нуурын зүгээс ~ татаж байна с озера веег прохлады

СЭРҮҮВТЭР 1) холодноватый, довольно прохладный, 2) холодно, довольно прохладно, ~ өглөө довольно прохладное утро

СЭРҮҮДҮҮЛЭХ побуд. от сэрүүдэх, делать более прохладным, слишком прохладжаты, сильно проветриваты

СЭРҮҮДЭХ оказыватыся более прохладным, свежеть, прохладжатыся

СЭРҮҮЛЭГ звон, цагийн ~ звои часов, часы со звоном, ~тэй цаг будильник, ~ тавих завести будильник, установить стрелку будильника на определенный час

СЭРҮҮН 1. 1) прохладный, свежий, 2) прохладно, свежо, ~ салхи свежий ветер, орой тийшээ ~ болов к вечеру стало прохладно, ~ ундаа прохладительные напитки

СЭРҮҮН 2. неспящий, бодрствующий, чн ~ байна уу? ты не спишь? би зөндөө удаан ~ хэвтэв я долго не мог заснуть, ~ байх бдеть, бодрствовать

СЭРҮҮХЭН уменьш. от сэрүүн, 1) свеженький, прохладенький, довольно прохладный, 2) довольно прохладно, ~ орой прохладный вечер, гадаа ~ байна на улице свежо/прохладно

СЭРҮҮЦҮҮЛЭХ побуд. от сэрүүцэх, освежать, охлаждаты, проветриваты

СЭРҮҮЦЭХ освежатыся, охлаждатыся, проветриватыся, бөгчим өрөөнөөс ~ээр тагт дээр гарах выйты из душной комнаты прохладитыся на балкони, гадаа ~ проветриватыся на улице

СЭРШГҮЙ непробудный, ~гээр унтах погрузитыся в непробудный сон, спать непробудным сном

СЭРЭВГЭР раскидистый, торчащий

СЭРЭЛ: ~ (өгөх) возбуждение

СЭРЭМЖ бдительность, осторожность, сонор ~ээ дээшлүүлэх повысить бдительность

СЭРЭМЖГҮЙ неосторожный, невнимательный, небдительный, ~ байснаас нийм хэрэг боллоо это случилось из-за неосторожности

СЭРЭМЖЛЭЛ предостережение, бдительность

СЭРЭМЖЛЭХ быть бдительным, оказыватыся осмотрительным, быть начеку, проявлять бдительность

СЭРЭМЖТЭЙ бдительный, осмотрительный, внимательный, чуткий, юмыг явж мэдэх вэ! ~ байгаарай! мало ли, будьте осторожны!

СЭРЭХ просыпатыся, пробуждатыся, бодрствовать, нойрноос ~ очнутыся от сна, ~гүй унтах спать без просыпу, уснуть крепко, хөөе! ~ээрэй! ~ээрэй! просинь! вставай!

СЭРЭХҮЙ ощущение, чувство

СЭРЭЭ вилка, ~гээр хоол идэх есть вилкой

СЭРЭЭДЭХ брать вилкой, поддеть вилкой, бить острогою

СЭРЭЭХ будить, разбудить, пробудить, хүүхэд ~ будить ребёнка, нойр ~ разгонять сон, намайг эрт ~гээрэй разбудите меня рано, хүүхэд саяхан унтсан, битгий ~чихээрэй ребёнок только уснул, смотри, не разбудн

СЭТ *услиительная частица* насквозь, напролёт, пере-, про-, вы-, ~ цохих выбить, отбить, пробить, ~ татах выдернуть, ~ малгах вырыть, ~ огтлох прорезаты, вырезаты

СЭТГҮҮЛ 1) журнал, 2) журнальный, ~нийн дугаар номер журнала, ~нийн өгүүлэл журнальная статья, зурагт ~ иллюстрированный журнал, сар тутмын ~ ежемесячный журнал, ~зүй журналистик, ~нийн тойм журнальный обзор, обзор журнала, ~нийн ерөнхий эрхлэгч главный редактор журнала

СЭТГҮҮЛЧ журналист, нэртэй ~ известный журналист, олон улсын ~ журналист-международник

СЭТГЭГДЭЛ впечатление, ~ төрүүлэх произвести впечатление, хүүхэд насны ~ впечатление детства, аятай ~ приятные впечатления, Монгол орны тухай ~ впечатления о Монголии

СЭТГЭГДЭХ *страд.* от сэтгэх, мыслитыся, думатыся, представлятыся

СЭТГЭГЧ мыслитель, ум, эртний Энэтхэгийн нх ~ великий древнеиндийский мыслитель

СЭТГЭЛ мысль, дума, сердце, душа, психика, энэрэнгүй, нинжин ~ гуманность, человеколюбие, сайхан ~ добродушие, хатуу ~ строгий нрав, зөөлөн ~ мягкое сердце, ~ хөдлөх/догдлох взволноватыся, ~ хөдөлгөх/догдлуулах волноваты, возбуждаты, ~ баясах радоватыся, ~ булаах/татах чароваты, привлекаты к себе сердце, покорить сердце, ~ зоаох беспокоитыся, заботитыся, ~ ханах удовлетворятыся, удовольствоватыся, быть довольным, ~ уярах быть тронутым, растрогатыся, ~ уймрах/уймэх расстариватыся, беспокоитыся, быть рассясным, ~ мэдрэл нь сарнисан психическое расстройство, ~ санаа цочрон балмагдах душевное волнение, состояние аффекта, ~ гутрах разочаровыватыся, огорчатыся, ~д таарах/зоохн нравитыся, энэ таны ~д таарч байна уу? нравитыся ли это вам? ~ тайтгаруулах успокаиваты, ~ түгших тревожитыся, беспокоитыся, ~ татмаар/булаамаар очаровательный, привлекательный, пленительный, ~нийн хөдөлгөөн эмоция, ~нийн зовлон душевное страдание, беспокойство, ~нийн амраг возлюбленный, возлюбленная, ~ харамгүй тусламж бескорыстная помощь, чин ~нийн угаас от всей души, от чистого сердца, ~тэй болох влюблятыся, ~нийн хоймрыг эзлэх быть любимым, ~нийн хөдөлгөөн нхтэй душевнопорывистый, ~ судлал психология, ~ дүрслэх арга (дэг) муз. импрессионизм

СЭТГЭЛГЭЭ рассуждение, мышление, размышление, мысль, шинэ ~ новое мышление

СЭТГЭЛЧЛЭН по желанию, согласно желанию

СЭТГЭМЖ мысль, идея, воображение, фантазия, уран ~ фантастика, уран ~нийн зохиол фантастическая литература

СЭТГЭХ мыслить, рассуждаты, разуметь, думать, размышлять, представлять в мысли/мысленно, ~ чадвар способность рассуждаты/мыслить, зөв ~ правильно мыслить, хурдан ~ бегло рассуждаты, быстро мыслить, та муугүй ~ж байна вы неплохо рассуждате

СЭТГЭХҮЙ мышление, хэл ~ хоёрын харилцаа взаимодействие языка и мышления, ухамсар ~ хоёр сознание и мышление

СЭТГЭЦ психика, психология, эрүүл ~ здоровая психика, хүүхдийн ~ детская психология, уран чадварын ~ психология творческой способности, ~нийн байдал психическое состояние

СЭТГЭШГҮЙ 1) немыслимый, невозможный, невероятный, невообразимый, 2) немыслимо, невообразимо, невозможно, невероятно

СЭТГЭЛТ прорыв, пролом, прорез, разрыв

СЭТЛЭХ отбиваты, отламываты (о крае посуды), прорываты, проламываты, надрезаты, дайсны хамгаалалтын шугамыг ~ прорвать линию обороны противника, ус далангаа ~в вода прорвала плотину, аяганы амсар ~ отбить/отломаты край чашки

СЭТРЭХ отбиватыся, отламыватыся, проламыватыся, разрыватыся

СЭТЭР ленты, повязываемые скоту, предназначенному для заклания, ~ зүүлгэх ирон. присваиваты пустое звание, ~тэй мал скот для заклания, в угоду духам

СЭТЭРХИЙ 1) надрыв, надрез, прорез, вырез, выемка, 2) разрезанный, разорванный, ~ гаргах сделать надрез/выемку, ~ аяга чашка с отбитыми краями, ~ уруул заячья губа, ~ нмтэй чих разрезанное ухо (как метка у овец и коз)

СЭХЛҮҮН довольный собой, самодовольный, горделивый, ~ зан самодурство, самодовольство, самодовольный характер

СЭХҮҮН самодовольный, горделивый, ~ зантай хйи гордец

СЭХЭЛ 1) улучшение, возрождение, 2) выздоровление, 3) приход в сознание, ~ авах а) улучшаться, б) выздороветь, 3) приходиться в себя

СЭХЭХ 1) улучшаться, возрождаться, возобновляться, 2) выздоравливать, реанимироваться, 3) приходиться в сознание, муужирч унаад ~ приходиться в себя после обморока

СЭХЭЭ 1) ум, разум, сознание, 2) соразительность, находчивость, догадливость, ~ авах осознать, догадываться, сообразить, ~ орох вспоминаться, начинать осознать, ~ сайтай сообразительный, находчивый, ~ муутай несообразительный, недогадливый

СЭХЭЭВЧ беседка, цэцэрлэг доторх ~ беседка в саду, ~нд суугаад ярилцах сидеть в беседке и разговаривать

СЭХЭЭГҮЙ несообразительный, ненаходчивый, недогадливый

СЭХЭЭРЭЛ осознание, понимание

СЭХЭЭРЭХ осознать, понимать, разуметь, опомниться, буруугаа ~ осознать свою вину

СЭХЭЭТЭЙ сообразительный, находчивый, догадливый

СЭХЭЭТЭН интеллигент, интеллигенция

СЭХЭЭХ побуд. от сэхэх, оживить, оживлять, воскрешать, воскресать, возрождать, возобновлять, реанимировать, ~н амьдруулах а) реанимация, б) реанимировать, ~н амьдруулах тасаг реанимационное отделение

СЭЦЭН мудрый, проникнутый мудростью

СЭЦЭРХҮҮ привыкший мудрствовать, любящий мудрствовать

СЭЦЭРХЭХ мудрствовать, умничать, философствовать

СЭЭР анат. грудная часть позвоночника, ~ нуруугүйтэн беспозвоночные

СЭЭТГЭР 1) легкомысленный, кокетливый, манерный, 2) высокомерный

СЭЭТЭГ сетка в волейболе, настольном теннисе

СЭЭТЭГНҮҮР жеманый, манерный, ветреный, легкомысленный, ~ зан манерность, жеманство, ~ ам жеманница, кокетка

СЭЭТЭГНЭХ кокетничать, манерничать, вести себя легкомысленно

СЭЭТЭН флирт, ~ хаях кокетничать, стрелять глазами

СЭЭХЭЛЗҮҮР хвастливый, ветреный, легкомысленный

СЭЭХЭЛЗЭХ быть легкомысленным, оказываться ветреным, манерничать

ТА *вы*, ~ *нар* *вы*, ~ *бүгд*, ~ *бүхэн* *вы* *все*, ~ *хоёр* *вы* *оба*, ~ *бид* *хоёр* *мы* *с* *вами*, *би* ~ *ныг* *танина* *я* *вас* *знаю*, *мы* *с* *вами* *знако-*
мы, ~ *нтай* *уулзмаар* *байна* *хочется* *с* *вами* *встретить-*
ся/увидеться

ТААВААР (аа) *спокойно*, *не* *торопясь*, *по* *желанию*, ~ *ажиллах*
работать *не* *торопясь*, *работать* *по* *своему* *усмотрению/желанию*, ~ *явах* *идти/ехать* *не* *торопясь*

ТААВАР *догадка*, *предположение*, *загадка*, *отгадка*, *разгадка*, *энэ*
бол ~ *төднй юм* *это* *все* *лишь* *догадка*, ~ *гаргах* *строить*
предположение, ~ *таах* *отгадать* *загадку*

ТААВАРЛАХ *предполагать*, *загадывать*, *отгадывать*, *разгадывать*
ТААВЧИК *разг.* *тапочки*

ТААГДАХ *побуд.* *от* *таах*, *быть* *разгаданным*, *отгадываться*, *за-*
гадываться

ТААГДАШГҮЙ *загадочный*, *необъяснимый*, *таинственный*, *не*
поддающийся *разгадке*, ~ *үзэгдэл* *загадочное* *явление*, ~
оньсого *не* *поддающаяся* *разгадке* *загадка*, *необъяснимая* *загад-*
ка

ТААГУЙ 1. *неудобный*, *неприятный*, *неподходящий*, *неудобно*,
неприятно, *энд* *над* *тун* ~ *бийна* *здесь* *мне* *очень* *неудобно*, *тун*
~ *юм боллоо* *случилось* *что-то* *очень* *неприятное*

ТААГУЙ 2. *не* *нравится*, *не* *долголюбить*, *чувствовать* *неприязнь*
к *кому-либо*, *тэр* *чамд* ~ *байдаг* *он* *тебе* *не* *нравится*

ТААДАЙХ *быть* *низкорослым*, *быть* *коротким*

ТААДГАР *короткий*, *низкорослый*, *низкого* *роста*, ~ *цув* *корот-*
кий *плав*, ~ *хүн* *коротыш*, *приземистый* *человек*

ТААЗ *кровля*, *потолок*, *өндөр* ~ *тай* *с* *высоким* *потолком*, *суудлын*
~ *геол.* *кровля* *жилы*

ТААЛАГДАХ *страд.* *от* *таалах*, *нравиться*, *быть* *ласкаемым*, *со-*
ответствовать *чьему-нибудь* *вкусу*, *хүүхэнд* ~ *нравится* *девуш-*
ке

ТААЛАЛ *благоволение*, *воля*, *желание*, ~ *д* *нийцэх/нийлэх* *удов-*
летворять *чьему-либо* *благоволению/желанию*, *таны* ~ *аар*
болтугай *пусть* *будет* *по* *вашей* *воле/по* *вашему* *желанию*, ~
барах, ~ *төгсөх* *скончаться*

ТААЛАМЖ *удовольствие*, *удовлетворение*, (о *высших* *духовных*
и *светских* *лицах*), *благоприятность*, *ласка*

ТААЛАМЖГҮЙ *неприятный*, *неблагоприятный*, *непристойный*,
противный, *неприятно*, *непристойно*, *противно*, *тааламжгүй*
үжэр *неприятный* *запах*, *цаг* *агаарын* ~ *нөхцөл* *неблагоприят-*
ные *погодные* *условия*

ТААЛАМЖТАЙ *удобный*, *приятный*, *удовлетворенный*, *доволь-*
ный, *симпатичный*, *нхээхэн* ~ *гаар* *с* *большим* *удовольствием*,
~ *ниээмээглэл* *приятная* *улыбка*, ~ *санагдах* *казаться* *приятным*

ТААЛАХ *ласкать*, *нежить*, *любить*, *үнсэж* ~ *целовать*, *нлж* ~ *гла-*
дить *и* *ласкать*, *хүүхдээ* *энхрийлж* ~ *ласкать* *ребёнка*

ТААЛГАХ *побуд.* *от* *таах*, *давать* *отгадать*, *заставлять* *загады-*
вать, *би* *чамд* *нэг* *оньсого* ~ *ая* *я* *тебе* *загадаю* *одну* *загадку*

ТААЛЦАХ *соем.* *от* *таах*, *загадывать* *друг* *другу*, *взаимно* *отга-*
дывать, *бодсоноо* ~ *угадывать* *мысли* *друг* *друга*, *таавар* ~ *за-*
гадывать *друг* *другу* *загадки*

ТААМАГ 1) *загадочный*, *предположительный*, *таинственный*, *апр-*
иорный, 2) *предположение*, *прогноз*, *догадка*, ~ *аар* *наугад*, *на*
авось, ~ *аар* *ярих* *говорить* *наугад*, ~ *төднй* *мэдэх* *представлять*
лишь *априорно*

ТААМАГЛАЛ *предположение*, *домысел*, *догадка*, *допущение*,
гипотеза, *версия*, ~ *гаргах* *строить* *гипотезу*, *сделать* *допуще-*
ние, *шинжлэх* *ухааны* ~ *д* *хүрэх* *прийти* *к* *научному* *предполо-*

жению, ~ *аа* *илэрхийлэх* *высказать* *предположение*, *хоосон* ~
пустые *домыслы*

ТААМАГЛАХ *предполагать*, *догадываться*, *смутно* *представлять*
себе, *действовать* *наугад*, *ойролцоогоор* ~ *приблизительно* *до-*
гадываться, ~ *н* *зурах* *нарисовать* *приблизительно*

ТААМНАЛ *гипотеза*, *предположение*, *домысел*, *допущение*,
лугшилтын ~ *гипотеза* *пульсационная*, *дэлхийн* *тэлэлтийн* ~
гипотеза *расширяющейся* *земли*

ТААМНАХ *предполагать*, *догадываться*, *строить* *гипотезы*

ТААР *дерюга*, *волосная* *дерюга*, *изделие* *из* *дерюги*, ~ *шуудай*
дерюжный *мешок*, *мешок* *из* *дерюги*

ТААРАЛДАХ *встречаться*, *попадаться*, *видеться*, *случаться*, *на-*
тыкаться, *хадаас* ~ *наткаться* *на* *гвоздь*, *бэрхшээлтэй* ~
встречаться *с* *трудностями*, *гадаа* *танилтайгаа* ~ *встречаться*
со *знакомыми* *на* *улице*

ТААРАМЖ *согласие*, *соответствие*, *согласованность*, *годность*,
пригодность, *совместимость*, *гармония*, *гэрийн* *дотор* ~ *аар* *муу*
болох/байх *иметь* *проблемы* *в* *семье*, *не* *ладить* *в* *семье*

ТААРАМЖГҮЙ *неблагоприятный*, *невыгодный*, *неподходящий*,
непригодный, *несоответствующий*, *непримлемый*

ТААРАМЖТАЙ *годный*, *примлемый*, *подходящий*, *соответст-*
вующий, *удобный*, *приятный*

ТААРАХ 1) *соответствовать*, *годиться*, *подходить*, 2) *совпадать*,
3) *встречаться*, 4) *нравиться*, *байдалд* ~ *соответствовать* *обста-*
новке, *нигэж* ~ *гүй* *так* *поступать* *не* *следует*, *так* *не* *годится*,
санаанд ~ *приходиться* *по* *душе*, *тэдний* *ааш* *зан* ~ *сангүй* *они*
не *сошлись* *характерами*, *гэрч* *нарын* *мэдүүлэг* ~ *ч* *байна* *пока-*
зания *свидетелей* *совпали*, *энэ* *түлхүүр* *цоожинд* *яг* ~ *ч* *байна*
этот *ключ* *как* *раз* *подходит* *к* *замку*

ТААРУУ 1) *вполне* *соответствующий*, *вполне* *годный*, *подходя-*
щий, 2) *посредственный*, *зурядный*, *неважный*, *бие* ~ *байх* *не-*
важно *себя* *чувствовать*

ТААРУУЛАХ *приводить* *в* *соответствие* *с* *чем-либо*, *приспоса-*
бливать, *прилаживать*, *подгонять*, *настраиать*

ТААТАЙ *приятный*, *благоприятный*, *годный*, *подходящий*, ~
нөхцөл *благоприятные* *условия*, *харахад* ~ *приятный* *на* *вид*, ~
хэтийн *төлөв* *благоприятные* *перспективы*

ТААХ 1) *отгадывать*, *разгадывать*, *предполагать*,
2) *предсказывать*, *предугадывать*, *оньсого* ~ *отгадывать* *загад-*
ку, *хүний* *санааг* ~ *ж* *мэдэх* *предугадывать* *чи-либо* *намерения*,
нрээдүйгээ ~ *ж* *мэдэх* *предсказывать* *будущее*, *загадывать* *впе-*
ред, *худлаа* ~ *ж* *ярих* *говорить* *наугад*

ТААШААГДАХ *побуд.* *от* *таашаах*, *нравиться*, *получать* *одоб-*
рение, *поощряться*, *энэ* *ном* *бидэнд* ~ *в* *эта* *книга* *нам* *понрави-*
лась

ТААШААЛ *удовольствие*, *лепота*, *приятное* *впечатление*

ТААШААХ 1) *нравиться*, *производить* *хорошее* *впечатление*,
2) *одобряя*, *поощряя*, *отзываться* *с* *похвалой*, *испытывать* *удо-*
вольствие, *бүгд* *хурлын* *шийдвэрийг* ~ *одобряя* *решение* *плена-*
ума, *бид* *чамайг* ~ *ж* *байна* *мы* *по-хорошему* *отзываемся* *о* *тебе*

ТАВ 1. *спокойствие*, *покой*, *удовольствие*, *уют*, ~ *тух* *покой*, ~
тухыг *алдуулах* *нарушать* *покой*, ~ *алдах* *не* *знать* *покой*, *не*
иметь *покоя*, *чувствовать* *себя* *неудобно*, *становиться* *неуют-*
ным, ~ *аа* *ханах* *злорадствовать*, *тешить* *самолюбие*

ТАВ 2.: *хадаасны* ~ *шляпка* *гвоздя*, *головка*, *бляха*

ТАВ 3.: ~ *гээг* *чуб*, *хохол*

ТАВ (ан) *пять*, ~ *н* *удаа* *пять* *раз*, *пятикратно*, ~ *н* *жилнийн*
төлөвлөгөө *пятилетний* *план*, ~ *н* *давхар* *байшин* *пятиэтажный*

дом, ~н хошуу пятикоичная звезда, ~н хошуу мал пять видов скота, ~н цул пять паренхиматозных органов, ~н засал пять основных методов традиционной монгольской медицины, ~н/~тын мөнгө пятак, ~н өрөг муз. пентахорд, ~н өдрийн дотор в пятидневный срок, за пять дней, ~ны өдөр пятое число, ~ны нэг одна пятая, ~н хувьт хэмжээ пятидольный размер, ~н этгилг/таван хөгт муз. пентатоника, шалгалгайд ~ авах получить пять на экзамене, оюутанд ~ тавих поставить студенту пять/отлично, ~н салаа боов өгөх дать оплеуху, дать «леща», ~н тэрэгний орд созвездие возничий

ТАВААД по пять, около пяти, приблизительно пять

ТАВААР товар, бараа ~ товары, ~ын эргэлт товарооборот, ~ мөнгөний харилцаа товарно-денежные отношения, жижиг ~ын үйлдвэрлэл производство мелких товаров

ТАВАГ 1. блюдо, тарелка, чашка, аяга ~ посуда, шөлний ~ глубокая тарелка, жижиг ~ хлебница, маленькая тарелка, нисдэг ~ летающая тарелка, хоолны ~ большая тарелка, жигнүүрийн ~ чаша/чашка весов, пял ~ мелкая тарелка, плоская тарелка, зуушны ~ десертная тарелка, шаазан ~ фарфоровая тарелка, мөдөн ~ деревянная миска, ~тай шөл тарелка супа, ~ийн ёроол дно блюда, ~ тавих предположить тарелку с угощениями

ТАВАГ 2. стопа, ступня, лапа, хөлийн ~ ступня ноги

ТАВАГЛАХ 1. класть в тарелки, наливать в тарелки, шөл ~ налить суп в тарелку

ТАВАГЛАХ 2. привязывать за ногу, тэмээ ~ привязывать верблюда за ногу

ТАВАНТАА пять раз

ТАВАРГАХ скакать верхом на верблюде

ТАВГУЙ 1) неудобный, неподходящий, неудобный, 2) плохо, неважно, ~ цагаар/үеэр ирэх приходиться в неподходящее время, выбрать неудобное время, бие ~ байх чувствовать себя неважно

ТАВГУЙДЭХ оказываться слишком неудобным, стать не очень уютным, быть неподходящим

ТАВГУЙРХЭХ вести себя не очень вежливо, быть недовольным, проявлять нежелание, чувствовать себя плохо

ТАВГУЙТЭЛ дискомфорт

ТАВДАХЬ пятый по счёту, ~ өдөр пятница

ТАВДУГААР пятый, ~ сар май, ~ эгнээ пятый ряд

ТАВИАД 1) около пятидесяти, приблизительно пятьдесят, 2) по пятьдесят, ~ оны эхээр в начале пятидесятих годов

ТАВИГДАХ *страд. от тавих*, ставить, быть поставленным перед кем-, чем-либо, стоять перед кем-, чем-нибудь, освобождаться, выпускаться, быть выпущенным, освобождённым, *шоронгоос* ~ освобождаться из тюрьмы

ТАВИГЧ ставящий, кладущий, үндсийг ~ основатель, эх суурийг ~ начинатель, зачинатель, зачинщик, үндэс суурийг ~ основоположник

ТАВИЛ 1) партия, 2) обстановка, мебелировка, шатрын ~ партия в шахматы, бид хэдэн ~ тоглов мы сыграли несколько партий в шахматы

ТАВИЛАН 1. судьба, участь, фортуна, преодоление, хувь ~ *парн.* жизненный путь, судьбина, хувь ~ даа захирагдах подчиняться своей судьбе

ТАВИЛАН 2. брод, переправа

ТАВИЛГА: гэрийн ~ мебель, ~ын дэлгүүр мебельный магазин

ТАВИН: барин ~ а) в свободное время, на досуге, б) явно, открыто, точио, би энэ дээлийг барин ~ оёсоор дуусгав я шил эту шубу на досуге, барин ~ худал хэлэх а) явная ложь, б) явно говорить ложь, барин ~ мэдэх точно знать

ТАВИНТАА пятьдесят раз

ТАВИРАХ чувствовать облегчение

ТАВИУ широкий, обширный, свободный, благополучный, мягкий, спокойный, тихий, умеренный, ~ хувцас широкая, свободная одежда, уужим ~ нутаг раздолье, раздольный край, өн ~н өвөл благополучная зима, мягкая зима, ~н хүн спокойный человек, ~н өдөр тихий день

ТАВИУР подставка, подпорка, крышка, номын ~ этажерка, книжная полка, лааны ~ подставка для свечи, канделябр, тогооны ~ крышка для котла

ТАВИХ 1. класть, ставить, выставлять, выдвигать, ширээн дээр ~ положить на стол, байран дээр нь/байранд нь ~ класть на место, суурь ~ класть/заложить фундамент, основание, эгнүүлж ~ ставить в ряд, утас ~ ставить телефон, жин ~ ставить компресс, бумба ~ ставить банки, шаардлага ~ предъявлять требования, зорилго ~ ставить цель, болзол ~ ставить условия, зам ~ж өгөх освобождать дорогу, пропускать, асуулт ~ ставить, задавать вопрос, асуудал ~ поднимать проблему, онош ~ ставить диагноз, анхаарал ~ обращать внимание, хараал ~ осыпать ругательствами, ерөөл ~ желать блага, сахал ~ отпускать бороду, жүжиг ~ ставить пьесу, шатар ~ играть в шахматы, хөзөр ~ играть в карты

ТАВИХ 2. 1) выпускать, освобождать, отпускать, суллаж ~ освобождать, 2) кончать, спускать, извергать семя, достигать оргазма, чн тавьсан уу? ты кончила?

ТАВЛАГ удобный, комфортабельный

ТАВЛАХ 1. злорадствовать, испытывать злорадство, ~н ннээх злорадно улыбаться, битгий тавла! не злорадствуй!

ТАВЛАХ 2. устраниваться поудобнее, чувствовать себя уютно, гэртээ ~н суух спокойно сидеть дома

ТАВРАХ 1) топтать передней ногой (о верблюде), 2) скакать, бежать

ТАВТАЙ удобный, уютный, благоприятный, спокойный, спокойно, благополучно, на досуге, ~ цагтаа в свободное время, ~ сууж ярилцах спокойно сидеть и разговаривать, поудобнее располагаться и разговаривать, ~ амрав уу? хорошо отдохнули? ~ морилно уу! добро пожаловать! ~ өвөлжих благополучно перезимовать, благополучно проводить зиму

ТАВТИР серьёзность, характер, нрав, поведение, ~ муутай хүн человек со вздорным характером

ТАВТИРГҮЙ непостоянный, несерьёзный, ветреный, легкомысленный, ~ мал норовистое животное, ~ хүн ветренный человек

ТАВУУЛ 1) впятером, всего пятеро, 2) муз. квинтет

ТАВХАЙ ступня, лапа, тэмээний ~ верблюжья нога

ТАВЦАН 1) платформа, 2) арена, 3) пьедестал, 4) палуба, олон улсын ~ международная арена, дэлхийн ~ дээр на мировой арене, хүндэтгэлийн ~ пьедестал почёта, онгоцны ~ палуба корабля

ТАВЬ (тавин) пятьдесят, ~н нас пятьдесят лет, пятидесятилетие, ~н жилийн ой пятидесятилетие, тэр ~ шахаж байгаа ему под пятьдесят

ТАВЬДАХЬ пятидесятый по счёту, ~ шон пятидесятый по счёту столб

ТАВЬТ: ~ын дээгэр банковский билет стоимостью в пятьдесят денежных единиц

ТАВЬДУГААР пятидесятый, сайд ~ харшид суудаг министр живёт в особняке N 50

ТАГ 1. крышка, авдрын ~ крышка сундука, даихны ~ крышка чайника, авсны ~ крышка гроба

ТАГ 2. совсем, совершенно, абсолютно, ~ сохор совершенно слепой, ~ мартаг совсем забыть, ~ дуугүй/чимээгүй болох совсем молчать, совершенно ничего не говорить, ~ чиг болох так и исчезать бесследно, пропадать без вести

ТАГ 3. плоская вершина горы, ~ийн бүслүүр альпийская зона

ТАГ 4. полка, **номын** ~ книжная полка
ТАГАЛЦАГ пути, бабка (лошади)
ТАГДАЙХ быть коротким (об одежде), быть низкорослым, быть низкого роста, низкий
ТАГДГАР короткий, низкорослый, низенький, невысокого роста, ~ дээл короткое дэли, короткая шуба, ~ хүн низкорослый человек
ТАГЖГАНАХ ходить, двигаться (о человеке невысокого роста)
ТАГЖГАР короткий, низкий
ТАГЖИЙХ быть коротким, низким
ТАГЛАА затычка, пробка, втулка, закупорка для бутылок, крышка, **хувингийн** ~ крышка для ведра
ТАГЛАРАХ закупориваться, засоряться, затыкаться
ТАГЛАХ закупоривать, затыкать, закрывать, засорять, **шинлийг бөглөө-гөөр нь** ~ заткнуть бутылку пробкой, **чихээ** ~ заткнуть уши, **гараараа нүдээ** ~ закрывать глаза рукой, **гал тогооны усны тосгуурыг** ~ засорить раковину в кухне
ТАГНАЙ небо, **хатуу** ~ твёрдое небо, **зөөлөн** ~ мягкое небо
ТАГНАЙШИХ *лингв.* палатализоваться, палатализоваться, ~сан **гийгүүлэгч** палатализованные согласные
ТАГНАХ разведывать, шпионить, заниматься разведкой/шпионажем, ~н **турших** вести разведывательную деятельность, ~ **замаар цуглуулсан мэдээлэл** информация, полученная (получаемая) разведывательным путём
ТАГНУУЛ разведка, шпионаж, разведчик, шпион, агент, шпик, ~ **явуулах** высылать разведчика, ~д **явах** идти в разведку, ~ **үйлдэх** заниматься шпионажем/разведкой, **гадаадын** ~ иностранный шпион/агент, **үйлдвэрийн** ~ промышленный шпионаж, ~ын **алба** разведывательная служба, спецслужба, ~ын **ерөнхий газар** главное разведывательное управление, ~ын **мэдээ сэлт** разведывательные дивизии
ТАГНУУЛЧ разведчик, шпион, агент, шпик, **нэртэй** ~ известный разведчик, ~ийг **баривчлах** арестовать разведчика/шпиона
ТАГТ 1. балкон, веранда, ~тай **байшин** дом с балконом
ТАГТ 2. плато
ТАГТАА голубь, **энх тайвны** ~ голубь мира
ТАЙВАН 1. 1) мир, спокойствие, покой, тишина, 2) мирный, спокойный, мирно, спокойно, **энх** ~ цаг мирное время, ~ хүн спокойный человек, **энх** ~ мнр, нам ~ тишина, **энх** ~ы төлөө тэмцэл борьба за мир, **энх** ~ы бага хурал мирная конференция, **энх** ~аар **зохицуулах** мирное урегулирование, **энх** ~ч бодлого мирная политика, ~ **байх** быть спокойным, ~ **явах** спокойно ходить
ТАЙВАН 2. Тайвань, тайванцы
ТАЙВУУ спокойный, мирный, тихий, ~ **зан** спокойный нрав, мирный характер
ТАЙВШРАЛТ успокоение, утихомиривание
ТАЙВШРАХ успокаиваться, униматься, утихомириваться, угомняться, **та тайвшир!** успокойтесь, **олсон амжилтандаа** ~ успокаиваться на достигнутом, **хүүхэд** ~аад **унтлаа** ребёнок уяился и уснул
ТАЙВШРУУЛАХ *побуд.* от **тайвшрах**, успокаивать, унимать, утихомиривать, угомнять, **өвчтөнийг** ~ успокоить больного, **бид тэднийг** ~ж **чадахгүй** нь ээ **мы не можем утихомирить их**, **хүүхэд** ~ унимать ребёнка, ~ эм **успокоительное лекарство**
ТАЙГА 1. 1) тайга, горный лес, 2) таёжный, уул ~, ой ~, **хөвч** ~ *парн.* дремучая тайга, ~ын **ан амьтад** таёжные звери, ~ын **ургамал** таёжные растения, ~ын **аичин** таёжный охотник
ТАЙГА 2. борзой кобель
ТАЙГАН: ~ хүн свнух, скопец, кастрат
ТАЙЗ сцена, эстрада, **театрын** ~ сцена театра, ~ны **засал** декорация, **эргэдэг** ~ вращающаяся сцена

ТАЙЛАГДАХ открываться, раскрываться, развязываться, распутываться, **уяа/ зангилаа** ~лаа **узел** распутался
ТАЙЛАГНАХ давать отчёт, подотчётный
ТАЙЛАЛ развязка, развязывание, разгадка, решение, расшифровка, **туужийн үйл явдлын** ~ развязка сюжета повести, **үгийн сүлжээний** ~ решение кроссворда, **зөв** ~ правильная разгадка, **хадны бичээсийн** ~ расшифровка наскальных надписей
ТАЙЛАЛТ дешифрование, **зэмсэгт** ~ дешифрование инструментального
ТАЙЛАН отчёт, отчётный, ~ **илтгэл** отчётный доклад, **эрдэм шинжилгээний ажлын** ~ отчёт о научной работе, **жилний** ~ годовой отчёт, **депутатаас сонгогчдоод тавих** ~ отчёт депутата перед избирателями, ~ **тавих** выступить с отчётом, ~ **сонгуулийн хурал** отчётно-выборное собрание, ~**гийн хугацаа** отчётный период, ~ **шаардсан нэхэмжлэл** иск с требованием отчётности
ТАЙЛАХ 1) развязывать, отвязывать, расстёгивать, расшифровывать, 2) снимать, раздеваться, 3) разгадывать, разбирать, отгадывать, расшифровывать, 4) открывать, отворять, **зангилаа** ~ развязывать узел, **товч** ~ расстёгивать пуговицу, **гутлын үдээс** ~ расшнуровывать ботинки, **гутал** ~ снимать сапоги, **хувцас** ~ снимать одежду, **раздеваться, нууц** ~ разгадывать тайну, разбирать секрет, **оньсого** ~ разгадывать загадку, **хаалга** ~ открывать дверь, **нууц гүлхүүр** ~ расшифровать коды/написанное шифром, **гашуу (н)** ~ помянуть
ТАЙЛБАР объяснение, разъяснение, комментарий, толкование, примечание, оговорка, интерпретация, ~ **толь** толковый словарь, **үгийн** ~ толкование слов, интерпретация слов, **хуулийн** ~ толкование законов, **утгын** ~ толкование значений, **бодлогын** ~ разъяснение задачи, ~ **хэрэггүй** не надо объяснения, комментарии излишни, ~ **хийх** делать примечание, ~ **хийх журам** правила толкования, **тогтворгүй үнний тухай** ~ оговорка о скользящих ценах
ТАЙЛБАРЛАГЧ комментатор, экскурсовод, интерпретатор, гид, **музейн** ~ экскурсовод музея
ТАЙЛБАРЛАГДАШГҮЙ необъяснимый, непонятный, непостижимый, ~ **оньсого** необъяснимая загадка, **огт** ~ **явдал** совсем непонятное явление, совершенно необъяснимый случай
ТАЙЛБАРЛАЛ объяснение, комментарий, интерпретация, объяснительное примечание
ТАЙЛБАРЛАЛТГҮЙ не стоит объяснять, не к чему объяснять, ~ **аяндаа тодорхой байна** нечего объяснять и так понятно
ТАЙЛБАРЛАХ объяснять, разъяснять, толковать, комментировать, **үгийн утга** ~ж **өгөх** разъяснять кому-либо значение слова, **хэргийн учрыг** ~ разъяснять суть/сущность дела, **сурагчдад бодлого** ~ объяснить учащимся задачу, **олон улсын байдлыг** ~ комментировать международные события
ТАЙЛБАРЛАШГҮЙ необъяснимый, непонятный
ТАЙЛБАРЛУУЛАХ *побуд.* от **тайлбарлах**, заставлять, объяснить, поручать комментировать, давать возможность разъяснять, **сурагчид мэдэхгүй үгээ багшаар** ~в **ученики** попросили учителя объяснить неизвестные слова
ТАЙЛБАРЧ (ин) комментатор, толкователь, экскурсовод
ТАЙЛУУЛАХ *побуд.* от **тайлах**, раздевать кого-либо, снимать с кого-либо одежду, разувать кого-либо
ТАЙРАЛТ отсечение, ампутация
ТАЙРАНХАЙ отрезанный, отрубленный, обрезанный, отсечённый, ампутированный
ТАЙРАХ обрезать, отрезать, отрубать, отсекаать, ампутировать, **гээг** ~ отрезать косу, **олс** ~ обрезать верёвку, **сандлын хөл** ~ обрезать ножки стула, **сургааг** ~ обрубать жердь, **хөл** ~ ампутировать ногу

ТАЙРДАС чурка, обрезок, обрубок, отрезок
ТАЙРМАЛ отрезанный, обрезанный, ~ гээг отрезания коса
ТАЙТГАРАЛ утешение, успокоение
ТАЙТГАРАХ утешаться, успокаиваться, утихомириваться, **битгий уйл!** ~ч үз! не плачь! успокойся!
ТАЙТГАРУУЛАХ *побуд. от тайтгарах*, успокаивать, утешать, утихомиривать
ТАЙТГАРШГҮЙ безутешный, ~ **уйтгар** безутешная печаль, ~ **гунг** зовлон безутешное горе
ТАЙЧИХ снимать, раздеваться, ~ **урлаг** стриптиз
ТАКТИК тактика, ~ийн цөмийн зэвсэг тактическое ядерное вооружение
ТАКСИ такси, ~ны зогсоол стоянка такси, ~ийн жолооч шофёр такси, таксист, ~ дуудах/захналах вызвать/заказать такси
ТАЛ 1. поле, степь, открытое пространство, цагаан ~, хээр ~ степь, равнина, уудам ~ открытая, широкая степь
ТАЛ 2. сторона, место, часть, направление, аспект, грань, ар/өвөр ~ задняя/передняя сторона, нүүрэн ~ фасад, хойд/умард ~ северная сторона, дээд/доод ~ верхняя/нижняя сторона, гадна/дотоно ~ внешняя/внутренняя сторона, баруун/зүүн ~ правая/левая сторона, гудамжны нөгөө ~д по ту сторону улицы, на той стороне улицы, олон ~ын многосторонний, всесторонний, нэг ~аар с одной стороны, нөгөө ~аар с другой стороны, ~ бүрээс с разных сторон, со всех сторон, ~ хувь дубликат, асуудлыг олон ~аас нь авч үзэх рассматривать вопрос со всех сторон, миний ~аас с моей стороны, хэн нэгний ~д орох/байх становиться на чью-либо сторону, тэр миний эцгийн ~ын хамаатан он мой родственник со стороны моего отца, гурван ~т гэрээ трёхсторонний договор, ~ тохой татсан гэрч пристрастный свидетель
ТАЛ 3. половина, ~ сар полумесяц, ~ хувь половина, пятьдесят процентов, замын ~д зогсох остановиться на полдороге/полпути, ~ хошуутын загас рыбы-полуреды
ТАЛ 4. друг, приятель, симпатия, ~ харах, ~ тохой татах быть пристрастным, ~ засах/өгөх выказывать к кому-либо симпатию, угождать, ~ өгөх проявлять учтивость
ТАЛ 5.: ~ тул *звукподр.* неясная нечёткая речь, монголоор ~ тул ярих плохо говорить по-монгольски
ТАЛААР 1. в отношении, по отношению, относительно, в области, энэ ~ в этом отношении, бүх ~ во всех отношениях, энэ төлөвлөгөөний ~ относительно этого плана
ТАЛААР 2. зря, напрасно, впустую, бесполезно, тэр тийшээ ~ яваад иржээ он напрасно съездил туда, ~ болох быть напрасным, быть бесполезным
ТАЛАРХАЛ благодарность, признательность, благодарение, симпатия, расположение, ~ илэрхийлэх выражать благодарность, ~ дэвшүүлэх/хүргэх объявить благодарность, ~ын үг слова благодарности
ТАЛАРХАХ благодарить, проявлять дружелюбие, быть приветливым, оказываться признательным, симпатизировать, чин сэтгэлээсээ ~ благодарить от всей души, ~н сайшаах симпатизировать, относиться с симпатией, ~сан харц признательный взгляд
ТАЛАРХУУ дружески расположенный, дружелюбный, признательный, благодарственный
ТАЛАХ грабить, отнимать силой, разорять, ~ж дээрэмдэх разбойничать, гэгээн цагаан өдрөөр ~ж дээрэмдэх грабить среди бела дня
ТАЛБАЙ 1) площадь, площадка, участок, 2) поле, төв ~ центральная площадь, хүүхдийн ~ детская площадка, биений тамирын ~ спортивная площадка, тарналангийн ~ площадь,

поле, пашня, хүдэржилтийн ~ площадь рудоносная, геосоронзон ~ поле геомагнитное
ТАЛБАР поле, площадь, байлдааны ~ поле битвы, барилгын ~ строительная площадь
ТАЛИМААРАХ становиться мягким и нежным (о взгляде)
ТАЛИЙГААЧ 1) покойник, покойница, 2) покойный, умерший
ТАЛИЙХ 1) исчезать, удаляться, затеряться, 2) умереть, скончаться
ТАЛЛАХ 1) делить пополам, разделять, хэд хэд ~ разделить на несколько частей, 2) познакомиться, подружиться
ТАЛОН талон, хоолны ~ талон на обед, бензинны ~ талон на бензин, ~оор өгөх/олгох давать/отпускать по талонам
ТАЛСЖИЛТ кристаллизация, ~ын занаршил кристаллизационная сланцеватость
ТАЛСТ 1) кристалл, 2) кристаллический, кристалльный, ихэрлэсэн ~ кристалл двойниковый, ~ хэлбэрзүй кристалломорфология, ~зүй кристаллография
ТАЛСТАХ кристаллизоваться, делаться кристаллическим
ТАЛХ хлеб, цагаан/хар ~ белый/чёрный хлеб, хөх гарнаны ~ ржаной хлеб, гэрийн ~ домашний хлеб, шинэ /хатсан ~ свежий/чёрствый хлеб, ~ны дэлгүүр хлебный магазин, ~ны үйлдвэр хлебозавод, ~ тариа зерно, ~ны мөнгө олох зарабатывать себе на хлеб, зүсэм ~наас нь салгах лишить кого-либо куса хлеба, ~ барих печь хлеб, ~ зүсэх резать хлеб, загасан ~ продолговатая булка хлеба
ТАМ ад, ~ын орон ад, ~аа цайх мучиться, хождение по мукам, адские страдания, ~ын амьтан ~даа жаргалтай арван найман ~ круги ада, авсан хүн нэг ~тай, алдсан хүн арван ~тай у взявшего — один круг, у потерявшего — десять кругов ада
ТАМГА 1) печать, штемпель, штамп, 2) туз (в картах), 3) тавро, клеймо, төрийн ~ государственная печать, ~ дарах ставить печать, накладывать печать, ~тай байх носить печать, бундангийн, гилийн ~ червовый, пиковый туз, ~гаар явах/нүүх пойти с туза, гарын үсгийг ~ дарж батлах удостоверить подпись печатью, Ерөнхийлөгчийн Тамгын Газар Канцелярия Администрации Президента, есөн ~гат тогоо котёл водоизмещения в) печатей = 45 литров
ТАМГАГҮЙ не имеющий печати, без печати, без штампа, ~ үнэмлэх удостоверение без печати, ~ бол үнэмлэх хүчингүй без печати удостоверение недействительно
ТАМГАЛАХ штамповать, ставить печать, наложить печать, метить, клеймить, тушаал ~ ставить печать на приказ, цаас ~ штамповать бумагу, мал ~ клеймить скот
ТАМГАТАЙ имеющий печать, с печатью, за печатью, со штампом, с тавром, с клеймом, ~ цаас бумага с печатью, гербовая бумага, ~ мал клейменный скот
ТАМИР сила, энергия, ~ тэнхээ здоровье, физическая сила/крепость, ~ тэнхээ орох набираться сил, ~ алдах терять силы, ~ тэнхээгээ барах выбиться из сил, ~ тэнхээтэй байх быть ещё в силах, ~ муутай байх чувствовать себя слабым, биений ~ физическая культура, дотуур ~ коварство, зло, злой умысел
ТАМИРГҮЙ бессильный, слабый, немощный, ~ хөгшин бессильный старик, ~ болох стать бессильным, обессилить
ТАМИРДАЛ (т) бессилие, слабость, упадок сил, изнурение
ТАМИРГҮЙДЭХ быть бессильным, оказываться слабым, обессилеть
ТАМИРДАХ ослабевать, изнемогать, астения, эцэж ~ изнемогать от усталости, ~ж доройтох изнуряться, чувствовать полное бессилие
ТАМИРТАЙ сильный, здоровый, их хүч ~, тэнхээ ~ могучий, сильный, дотуур ~ злонамеренный, злой, коварный

ТАМИРЧ (ин) физкультурник, спортсмен, дэлхийд нэртэй ~и
всемирноизвестный спортсмен, ~ны амжилт успехи спортсме-
на, монголын ~д монгольские физкультурники, спортсмены

ТАМЛАГЧ мучитель, истязатель

ТАМЛАГДАХ *страд.* от тамлах, мучиться, истерзаться, подвер-
гаться пыткам, испытывать муки

ТАМЛАЛТ мучение, терзание, страдание, истязание, пытка

ТАМЛАХ мучить, истязать, терзать, пытать, зэрлэгээр ~ зверски
пытать

ТАМТАГ отрепье, лохмотья, что-либо ветхое, потрёпанное,
дээлийн ~ өмсөж явах ходит в отрепье

ТАМТАГГҮЙ 1) что-либо сильно потрёпанное, искромсанное,
2) невозможный, невыносимый, очень сильный,
3) недисциплинированный, негодный, плохой, гадаа ~ халуун
байна на улице невыносимая жара, ~ худалч невозможный
лгун, презренный лгун, ~ худал хэлэх бессовестно лгать

ТАМХИ 1) табак, 2) табачный, амны ~ табак, хамрын ~ нюха-
тельный табак, хар ~ опиум, наркотик, дүнсэи ~ трубочный та-
бак, навчин ~ листовой табак, яжжуур ~ сигарета, ~ны соруул
мундштук, ~ны уут/хавтага табачный кисет, ~нд орох привы-
кать к табаку, становиться курильщиком, ~ ороох делать само-
крутку, ~наас гарах бросать курить, ~ битгий тат! не курить!
~ны хавтага кисет, ~ны цох жук табачный

ТАМХИЛАХ угощать друг друга табаком, закуривать вместе

ТАМХИЧИН курильщик, курильщица, архаг ~ заядлый ку-
рильщик

ТАМШААХ чавкать, смаковать, щёлкать языком, пробовать на
вкус, амталж ~ смаковать, лакомиться

ТАН порошок из лекарственных трав, эм ~ *парн.* лекарства

ТАНА 1) перламутр, 2) перламутровый, ~н товч перламутровая
пуговица, ~н давхарга перламутровый слой

ТАНАГГҮЙ негодный, ветхий, потрёпанный, ~ амьтан куда
негодный человек, авах ~ хувцас совсем ветхая/никуда негод-
ная одежда

ТАНАГТАЙ 1) ещё пригодный, вполне приемлемый, не совсем
потрёпанный, 2) пока ещё здоровый, пока в силах,
насныхаа/биенийнхээ ~д пока возраст позволяет, пока здоровье
позволяет

ТАНАЙ ваш, ~ гэр хаана вэ? где ваш дом? бид ~ руу очлоо мы
пошли к вам

ТАНАЙХ ваша, ваш дом, ваша семья, ~ аль вэ? который ваш
дом? которая ваша юрта?

ТАНАЙХАН ваши, ~ ирлээ ваши пришли

ТАНГАД тангуты, монгольская народность на севере Тибета

ТАНГАРАГ клятва, присяга, честное слово, ~ өргөх присягать,
клясться, ~ тавих дать клятву, ~ эвдэх нарушать клятву, ам
~ийг нь авах взять клятву с кого-либо, ~тны төлөөлөгч при-
сяжный заседатель, ~тны шүүх суд присяжных

ТАНГАРАГЛАХ клясться, давать клятву, присягать, давать чест-
ное слово, үнэнч байхаа ~ клясться в верности

ТАНГАЧ Калмыкия, калмыки

ТАНДАЛТ зондирование, зайн ~ дистанционное зондирование,
гүний чичирхийллийн ~ сейсмическое глубинное зондирование

ТАНДАХ разведывать, обследовать, заниматься разведкой

ТАНЗУУР булочка-колобок, сваренная на жиру

ТАНИГДАХ *страд.* от таних, быть опознанным, узнаваться,
быть опознаваемым, тэр над ~сангй я его не узнал

ТАНИГДАШГҮЙ неузнаваемый, неузнаваемо, неузнаваемо,
~ болглоо эцэж гурах похудеть до неузнаваемости, ~ болглоо
өөрчлөгдөх преобразоваться/измениться до неузнаваемости

ТАНИЛ 1) знакомый, приятель, 2) знакомство, ~ охин знакомая
девочка, ~ газар знакомая местность, ~ болох завязать/заводить
знакомство, ~ тал харах проявлять семейственность

ТАНИЛТАЙ имеющий знакомых, ~ байх иметь знакомства, под-
держивать большие связи, ~ хүн талын чинээ, танилгүй хүн
алгын чинээ *погов.* букв. у кого много знакомых — тот широк,
как степь, у кого нет знакомых — тот узок, как ладонь, *прибли-
зительно:* не имей сто рублей, а имей сто друзей

ТАНИЛЦАХ знакомиться, представляться, ознакоми́ться, бид
~лаа мы познакомились, хоттой ~, хот үзэж ~ знакомиться с
городом, тангтай ~сандаа баяртай байна я очень рад(а) с вами
познакомиться

ТАНИЛЦУУЛГА представление, буклет, проспект, заавар ~ ин-
струкция

ТАНИЛЦУУЛАХ знакомить, предствлять, ознакоми́ть,
бусадтай ~ познакомиться с кем-либо, шинэ ажил-тангтай ~ зна-
комить с новым сотрудником, хотын дурсгалт зүйлтэй ~ зна-
комить с достопримечательностями города

ТАНИМГАЙРАХ притворяться знакомцем, фамильярничать

ТАНИУЛАХ *побуд.* от таних, объяснять, разъяснять, устанавли-
вать тождество, знакомить, ухуулан ~ пропагандировать, разъяс-
нять, учрыг ~ разъяснить причины

ТАНИУЛГА разъяснение, объяснение, ознакомление

ТАНИХ 1) узнавать, распознавать, опознавать,
2) опознавательный, зүс ~ знать в лицо, ялгаж ~ различать,
өвчин ~ распознавать болезнь, ~даг хүн знакомый человек, ~
тэмдэг опознавательные знаки, знаки различия, *геол.* легенда,
условные обозначения

ТАНК танк, ~ эсэргүүцэх залуурт тийрэлтэт сум противотанко-
вый управляемый реактивный снаряд

ТАНСАГ 1) приятный, прекрасный, чудный, 2) удовольствие, ~
идээ деликатесы, изысканное кушанье, лакомство, ~ үнэртэй
благонный, ароматный, душистый, ~ амт приятный вкус

ТАНСАГЛАХ роскошествовать, шиковать

ТАНСАР: ~ хилэн вельвет, рубчатый плис

ТАНТАН плевальница, хогийн ~ мусорный ящик

ТАНТГАР пухлый, округлый, ~ хүн «колобок»

ТАНХАЙ распоясавшийся, распушенный, безалаберный, аван-
турный, беспорядочный, ~ балмад этгээдүүд хулиганы, молод-
чки, ~ явдал бесчинство, беспорядок, хулиганство

ТАНХАЙРАГЧ хулиган

ТАНХАЙРАЛ хулиганство, бесчинство, ~тай тэмцэх а) бороться
с хулиганством, б) борьба с хулиганством

ТАНХАЙРАХ распоясываться, распускаться, хулиганить,
гудамжинд ~ хулиганить на улице

ТАНХИ изнеженный, избалованный, эрх ~ хүүхэд избалованный
ребёнок, эрх ~ өсөх расти изнеженным

ТАНХИЛ нежный, изнеженный, избалованный, ~ бие изнежен-
ное тело, ~ зөөлөн арьс нежная кожа, ~ өссөн охид томные ба-
рышни

ТАНХИМ палата, зал, хурлын ~ аудитория, лекционный зал

ТАР 1. качество, совесть, человечность, ~аа таниулах показать
себя, показать свое нутро, ~ муутай хүн бессовестный человек

ТАР 2. *звукотражение, выражающее дребезжание:* ~ ~ гэх
дрезбэжтэ, издавать звяканье, ~ ияр хийх издавать треск, гре-
меть, ~ түр гэх/хийх перебраниться, вздорить, устривать пере-
бранку

ТАРААГДАХ *страд.* от тараах, распускаться, разбрасываться,
быть распушенным

ТАРААГУУР: ~ судас артерия

ТАРААЛТ разнос, распространение, разбрасывание, роспуск,
сонин ~ разнос/распространение газет

ТАРААХ 1) распускать, закрывать, 2) разбрасывать, раскидывать, 3) разгонять, 4) распространять, **хурал** ~ распускать собрание, закрывать заседание, **хуудас** ~ распространять листовки, **жагсагчдыг хөөн** ~ разгонять демонстрантов, **цуу** ~ распространять слухи/молву, **өвчин** ~ распространять заболевание, заражать других болезнью

ТАРАГ тарак, кефир, простокваша, ~ **бүрэх** готовить простоквашу, ~ **ийн хоронго** закваска кефира

ТАРАЙХ разливаться, раскидываться, ~ **и хэвтэх** лежать развалившись

ТАРАЛТ рассеивание, рассредоточение

ТАРАХ 1) расходиться, разъезжаться, рассеиваться, 2) распространяться, 3) кончаться, заканчиваться, **тал тал тийш** ~ разъезжаться во все стороны, **хичээл** ~ в занятия кончились, **ажил** ~ лаа работа окончена

ТАРВАГА 1) тарбаган, степной сурок, 2) тарбаганий, ~ **ны арьс** тарбаганья шкура, шкурка тарбагана, ~ **агнах** охотиться на тарбаганов, ~ **и тахал** чума, ~ **и хүн** карлик, лилипут, ~ **и хүмүүст тахийтлаа бөхийж ёслодог** карликам надо низко кланяться, ~ **и морь** пони, **булчирхайн** ~ **и тахал** бубочная чума, ~ **и шийр бот** термопсис, **юлдэн** ~ **и шийр бот**. копельвидный, ланцетный

ТАРВАГАЧИЛАХ охотиться на тарбаганов

ТАРВАЛЗАХ 1) метаться, 2) жировать, преуспевать

ТАРВАС арбуз

ТАРГА упитанность, тучность, жирность, **малын** ~ **тэвээрэг** ~ **хүч** упитанность скота, **малын хоногийн дундаж** ~ средний суточный нагул скота, **дунд зэргийн** ~ **тай** мал скот средней упитанности, ~ **авах**, ~ **суух/орох** тучнеть, жиреть, полнеть, нагуливать

ТАРГАЛАХ жиреть, тучнеть, полнеть, нагуливать, **хонь бэлчээрээр** ~ лаа наши овцы нагуляли жиру

ТАРГАЛУУЛАХ *побуд.* от таргалах, откармливать, обеспечивать нагул, **малыг отроор** ~ пасти/нагуливать скот на отгонных пастбищах, **хургыг бордож** ~ откармливать ягнят

ТАРГАН полиый, тучный, упитанный, жирный, ~ **эмэгтэй** полная женщина, ~ **мал** тучный скот

ТАРИА 1. хлеб, зерно, урожай, **үр** ~ **ны ургамал** зерновые культуры, ~ **тарих** сеять хлеб, ~ **хураах** собирать урожай, снимать урожай, ~ **хураалт** уборка урожая

ТАРИА 2. инъекция, прививка, укол, ~ **хийх/тарих** сделать инъекцию, делать прививку, ~ **ны хачиг** клещ бурый хлебный, ~ **ны хиази моль** зерновая, **цэцгийн** ~ прививка оспы

ТАРИАЛАЛТ сев, возделывание пашни

ТАРИАЛАН земледелие, пашня, поле, газар ~ **гийн асуудал** аграрный вопрос, ~ **гийн талбай** посевные площади, ~ **гийн ажлал** земледельческие работы, **хаврын** ~ весенний сев

ТАРИАЛАХ сеять, засевать, сажать, культивировать, **улаан буудай** ~ сеять пшеницу

ТАРИАЧИН крестьянин, земледелец, хлебороб, хлебопашец, ~ **ны амьдрал** крестьянская жизнь, ~ **ны гаралтай** крестьянского происхождения

ТАРИЛГА прививка, инъекция, вакцина, **урьдчилан сэргийлэх** ~ профилактическая прививка

ТАРИМАЛ посеянный, засеянный, посаженный, ~ **ногоо** культурные овощи, ~ **цэцэг** выращиваемые цветы

ТАРИУР шприц, **ганц удаагийн** ~, **ганц хэрэглэх** ~ разовый/одноразовый шприц, ~ **ариутгах** а) дезинфекция шприцев, б) дезинфицировать шприцы, ~ **аар тарих** делать укол шприцем

ТАРИФ тариф

ТАРИХ 1. сеять, засевать, сажать, **тариа** ~ сеять хлеб, **мод** ~ сажать дерево, **цэцэг** ~ сажать цветы, **хэрүүл** ~ сеять раздор, **хэрэг** ~ наделать хлопот, совершать преступление, ввязаться в дело,

гай зоалон ~ наделать беды, **бөөн шуугиан** ~ наделать много шума

ТАРИХ 2. делать укол, делать прививку, **судсаар** ~ делать укол в вену

ТАРЛАН 1) пестрый, крапчатый, 2) проталны, ~ **үнээ** пестрая корова, ~ **цас** снег с проталинами

ТАРМАГ редкий, разбросанный, **армаг** ~ ой редкий лес

ТАРМАХ сгребать, подбирать граблями, **өвс** ~ грести сено

ТАРМУУР грабли, **гар** ~ ручные грабли, **морин** ~ конные грабли

ТАРМУУРДАХ грести граблями

ТАРНИ магическая формула заклинания, тантра

ТАРНИДАХ заклинать, увещевать

ТАРУУ разбросанный, разбредшийся, редкий, ~ **бэлчсэн хонь** разбредшееся стадо овец, ~ **мод** редкий лес, ~ **суадын орд** созвездие Микроскопа

ТАРХАЙ разбросанный, рассеянный, раздробленный, редкий, ~ **бутархай жижиг аж ахуйниуд** мелкие раздробленные хозяйства

ТАРХАЛТ распространение, расширение, *физ.* распределение, **халдварт өвчний** ~ распространение, инфекционного заболевания

ТАРХАХ распространяться, рассеиваться, расходиться

ТАРХАЦ ареал, распространение

ТАРХИ 1) мозг, 2) ум, голова, разум, **уураг** ~ головной мозг, **бага**

~ мозжечок, **их** ~ головной мозг, **их** ~ **ны бор** кора головного мозга, **их** ~ **ны үрэвсэл** энцефалит, ~ **гашилгах** капать кому-либо на мозги, ~ **ны извэгдэл** повреждение головного мозга, ~ **ны сэвсгэр бүрхүүл** паутинная оболочка мозга, ~ **толгой** голова, ум, ~ **толгойгүй цохих** бить куда попало, ~ **толгойгүй загнах** сыпать руганью, ~ **хөдлөх/доргих** сотрясение мозга, ~ **толгой эргүүлэх** вскружить голову, дурочить, ~ **толгойгоо ганзагалах** задремать при езде на лошади, приуныть, **задарсан хар** ~ *руг.* убудодок

ТАРХИГҮЙ 1. скудоумный, глупый, безмозглый

ТАРХИГҮЙ 2. шаловливый, озорной, недисциплинированный, ~ **жаал** шалун, озорник, проказник

ТАРХИТАЙ имеющий голову, головастый, башковитый, умный, **тэр чинь** ~ **эр байгаа юм он** — малый с головой, он — голова!

ТАРХМАЛ распространённый, ~ **өвчин** распространённое заболевание

ТАРЧИГ скудный, недостаточный, бедный, скудно, бедно, в недостатке, ~ **цаг** скудное время, ~ **хоол** скудная пища, ~ **амь зуулга** бедное существование, полуголодная жизнь, **өвс игооны** ~ скудная растительность, ~ **амь зуух/аж төрөх** бедно жить, жить в недостатке

ТАРЧИГДАХ быть скудным, быть бедным

ТАРЧИЛГАХ *побуд.* от тарчлах, томить, мучить, истязать, пытать, **шоронд** ~ томить кого-нибудь в тюрьме, **өлсгөлөнгөөр** ~ морить голодом

ТАРЧЛААХ пытать, мучить, томить, изнулять

ТАРЧЛАХ томиться, мучиться, изнывать, подвергаться пытке, страдать, **үхэхийн өмнө ихэд** ~ ужасно мучиться перед смертью

ТАС 1. *усилительная частица при глаголах:* ~ **огтлох** отрезать, перерезать, ~ **татах** оторвать, ~ **цохих** разбивать, сильно ударить, прекратить, ~ **хазах** перекусывать, ~ **атгах** крепко зажать, ~ **өөр** совершенно другой, совсем иной, **гудамны жааар** ~ **няс**, **янагийн халуун 40 градус** на улице стужастужей, ласки любимой жарки, как угли (Д.Нацагдорж), ~ **хар** совсем чёрный, пречёрный, чересчур чёрный

ТАС 2. кондор, гриф

ТАСАГ отдел, секция, цех, отделение, боловсон хүчний ~ отдел кадров, захиалгын ~ отдел заказов, лавлах ~ справочный отдел, хувцасны ~ отдел одежды

ТАСАЛБАР 1. отрывной листок, купон, квитанция, билет, тээшийн ~ багажная квитанция, эзэлийн ~ кредитная карточка, ягаан ~ ваучер монгольской приватизации

ТАСАЛБАР 2. конец, ~ болгох положить конец, закончить

ТАСАЛГАА комната, комнатный, амрах ~ комната для отдыха, унтах ~ спальня, ~ны дулаан комнатная температура, ~ны ургамал комнатное растение

ТАСАЛДАЛ перерыв в чём-либо, перебой, срыв, хөдөлгөөний ~ перерыв движения, ~гүй ажиллах работать без перебоа

ТАСАЛДАНГИ прерывистый, прерывающийся, ~ зураас прерывистая линия, ~ дуу прерывающийся голос

ТАСАЛДАНГУЙ пунктирный, ~ хэмнэл пунктирный ритм, каланс

ТАСАЛДАХ прерываться, перерываться, обрываться, срываться, прекращаться, быть прерванным, бидний яриа гэнэт ~в наш разговор неожиданно прервался, хэлэлцээр ~лаа переговоры сорваны, ажил ~в работа закончилась, прервалась

ТАСАЛДУУЛАХ побуд. от тасалдах, прерывать, срывать, перерывать, прекращать, приостанавливать, хэлэлцээр ~ срывать переговоры, болдыг ~ прерывать чьи-либо мысли, усаар ~ перестать снабжать водою

ТАСАРХАЙ 1) обрывок, клочок, 2) оборванный, разорванный, амьдралаас ~ оторванный от жизни, далёкий от жизни, нереляльный, дээсний ~ обрывок верёвки, кусок верёвки, цаасны ~ клочок бумаги, яс махны ~ погов. букв. обрывок мяса и кости *приблизительно*: плоть от плоти, кость от кости

ТАСГИМ: өвлийн ~ хүйтэн зимний трескучий мороз

ТАСДАХ разрывать, перерывать, срывать, рвать, отрывать, урж ~ разорвать, цэцэг ~ 1) быть прерванным, оказываться оторванным, оторваться, перерываться

ТАСЛАЛ запятая, ~ тавих ставить запятую, цэгтэй ~ точка с запятой

ТАСЛАХ 1) отрывать, разрывать, перерезывать, отрезать, 2) отпускать, прогуливать, не являться, 3) прерывать, прекращать, срывать, товч ~ отрывать пуговницу, ажил ~ срывать работу, хичээл ~ пропускать занятие, хурал ~ не являться на собрание, яриа ~ прерывать разговор, хэлэлцээр ~ срывать переговоры, сая төрсөн хүүхдийн хүй ~ перерезать тутовину у новорождённого, дипломат харилцаагаа ~ разорвать дипломатические отношения, амь ~ лишать жизни, гол ~ убить, хэрэг ~ выносить приговор, выносить решение, хэрэгтэн тааан жилээр ~гджээ преступник осужён на пять лет, ~н зогсоох пресекать, ~н шийдвэрлэх тогтоол приговор, ~н шийдвэрлэх тогтоол сонсох объяснение приговора, зачитать приговор, ~н шийтгэх приговаривать

ТАСРАЛТ перерыв, разрыв, срыв, дисъюнктивы

ТАСРАЛГУЙ бесперебойный, беспрерывный, непрерывный, беспереывный, постоянный, регулярный, беспрестанный, беспрерывно, непрерывно, бесперебойно, постоянно, регулярно, беспрестанно, ~ ажил бесперебойная/беспрерывная работа, ~ бороо орж байна идёт беспрерывный дождь, нэг үйлдвэрт ~ 20 жил ажиллах 20 лет беспрерывно отработать на одном и том же предприятии

ТАСРАХ 1) отрывать, рваться, перерезываться, 2) прерываться, прекращаться, 3) ~сан нугалбар муз. прерванный кананс, 4) отделяться, холбоо ~лаа связь прервалась, ажил ~в работа сорвалась, чимээ ~лаа шум прекратился, гэгээ ~ смеркаться, наступить (о вечере), амь ~ умереть

ТАСХИЙМ: ~ хүйтэн трескучий мороз

ТАТААР татары

ТАТААС 1. дотация, улсаас ~ авах получить дотацию от государства

ТАТААС 2. разг. поддержка, протекция, покровительство, хэн иэгэнд ~ түлхээс болох оказывать кому-нибудь протекцию

ТАТААС 3. линия, строка

ТАТАГДАХ 1) тянуться, натягиваться, 2) призываться, мобилизоваться, 3) быть привлечённым, цэрэгт ~ призываться в армию, харнуцлагад ~ привлекаться к ответственности, хэрэгт ~ быть привлечённым к суду, ~н орох втягиваться, вовлекаться

ТАТАЛБАР эскиз, набросок, скети

ТАТАЛГАХ писать скорописью, ~н бичиг скоропись, стенограмма, стенография, ~и бичгийн хэв скорописный почерк, ~и бичсэн тайлан стенографический отчёт, илтгэлийн ~сан тэмдэглэл стенограмма доклада, илтгэчийн үгийг ~и бичих стенографировать речь оратора, ~и бичээч/бичигч стенографист

ТАТАЛДАХ 1) стягиваться, 2) дёргаться, 3) судорога, ~и унах падать в судороге, зовхи нь ~в векн у него дёргались

ТАТАЛТ притяжение, дэлхийн ~ земное притяжение

ТАТАХ 1) тянуть, тащить, дёргать, вытягивать, 2) привлекать, манить к себе, 3) приывать, мобилизовать, 4) покрываться, затягиваться, 5) брать, облагать, собирать, 6) рубить, крошить, 7) закуривать, 8) проводить, прорывать, ~ж авах, ~ж гаргах вытянуть, вытаскивать, ~ж оруулах втянуть, вовлечь, шуд суга ~ выдернуть зуб, тас ~ отрывать, разорвать, шугам ~ проводить линию, хаалга ~ открывать дверь, аихаарал ~ привлечь внимание, гай ~, төвөг ~ притягивать беду, приносит несчастья, сонирхол ~ вызывать интерес, биедээ ~ привлекать к себе, располагать к себе, цэрэгт ~ приывать в армию, манай ~ обволакиваться туманом, униар ~ покрываться мглой, хошиг ~ задёрнуть занавеску, татвар ~ взимать налог, мах ~ рубить/крошить мясо, тамхи ~ курить (табак), ~ж унах упасть в конвульсию, иш ~ ссылаться, өөд нь ~ улучшать, сделать лучшим, уруу ~ портить, сделать плохим, соблазнять, ~н буулгах упразднить, распускать, ликвидировать, тал тал тийш нь ~ тянуть в разные стороны, амаа ~ замолкать, держать язык за зубами, ~н буулгах комисс ликвидационная комиссия

ТАТВАЛЗАХ подёргиваться, дёргаться, биться в судороге

ТАТВАР взнос, налог, албан ~ налог, ээлжит ~ очередной взнос, ашиг орлогын ~ подоходный налог, гишүүний ~ членский взнос, илүү орлогын ~ налог на сверхприбыль, хүүхэдгүйн ~ налог на бездетность, ~ын орлого налоговые доходы, ~ын систем налоговая система, ~ хураах/авах платит взносы, ~ хураах/авах собирать взносы, элсэлтийн ~ төлөх уплатить вступительный взнос, ~ олоох/ногдуулах обложить налогом, ~ эм наложница, ~ ногдохгүй хөрөнгө оруулалт инвестици, не облагаемые налогом, ~ын хөнгөлөлт налоговые льготы, изэмгдсэн өртөгийн ~ налог на добавленную стоимость, өв залгамжлалын ~ налог на наследство, ~и мэдүүлэг налоговая декларация, ~ төлөгч налогоплательщик, ~ төлөхөөс зайлсхийгч лицо, уклоняющееся от уплаты налогов, ~ тогтоох эрх право установления налогов, ~ төлөхөөс чөлөөлөх освобождение от уплаты налогов, ~ хураагч сборщик налогов, мытарь, ~ын хэм ба худалдааны ерөнхий хэлэлцээр Генеральное Соглашение о тарифах и торговлях, ~ыг бууруулах снижать налоги

ТАТВАРЛАХ взимать налоги, взыскивать взносы, ард түмнээс ~ взимать налоги от народа

ТАТГАЛЗАА отказ, возражение, несогласие

ТАТГАЛЗАХ возражать, отказываться, не соглашаться, воздерживаться, уулзахаас ~ отказаться от встречи, саиал өгөхөөс ~,

сонгохоос ~ воздержаться от голосования, отказаться голосовать, ндэхээс ~ воздержаться от еды, ярихаас ~ отказываться говорить, явахаас ~ отказаться пойти, хүний үг сонсохоос ~ отказаться выслушать кого-либо, ~саи хариу өгөх дать отрицательный ответ, би ~гүй я не возражаю, ~саи санал голос «против»

ТАТГАНАХ дёргаться, подёргиваться, корчиться

ТАТГАНУУЛАХ *побуд.* от татганах, подёргивать, делать судорожные движения

ТАТЛАА излишняя забота, тяжесть, тягость, бремя, ~ түлхээ *парн.* затруднение, бремя, тягота

ТАТЛАГА 1. верёвка, ремень, канат, ачааг ~аар татах привязывать. воз верёвками, обвязывать тюк ремнём, ~аар бэхлэх прикрепить канатом, ~т зам канатная комната, ~онгоц паром.

ТАТЛАГА 2. привлечение, мобилизация, призыв, цэрэг ~ призыв в армию, дайчлага ~ *парн.* мобилизация

ТАТЛАГА 3.: хуурын ~ наигрыш на музыкальном инструменте моринхур

ТАТЛАХ 1) тащить к себе, тянуть, дёргать, 2) *перен.* причинять тяготы, осложнять, затруднять, хэл ам ~ жаловаться зря

ТАТРАЛ отлив, тэнгэсийн ~ морской отлив

ТАТРАНГИ столбняк

ТАТРАХ убывать, уменьшаться, сбывать, спадать, редеть, мелеть, голын ус ~в вода в реке сбыла, Туул гол их ~ч байна река Туул сильно мелеет, гудамжинд хүний хөл ~ч байна на улице народу убывает, люди редют на улице

ТАТУУ 1) недостаточность, нехватка, недостаточный, недостающий, 2) *перен.* скупой, гар ~ жадный, скарденый

ТАТУУРГА 1. выдвигной ящик, шүүгээний ~ выдвигной ящик шкафа

ТАТУУРГА 2. приток, рукав реки, ус ~ны шугам водный коллектор, водопровод

ТАХ подкова, набойки, морины ~ подкова для лошади, гутлын ~ подкова для обуви, моринд ~ хадах подковать лошадь, гутлын өсгийд ~ хадах ставить набойки

ТАХАЛ эпидемия, тарваган ~ чума, цар ~ пандемия

ТАХИА 1) курица, куры, 2) куриный, ~ны ферм птицефабрика, птицеферма, ~ны өндөг куриное яйцо, ~ны мах курятина, куриное мясо, ~ны шөл куриный бульон

ТАХИАЧИН птичник

ТАХИГАР кривой, искривлённый, изогнутый, ~ саваа кривая палка

ТАХИГДАХ *побуд.* от тахих, быть почитаемым, быть принесённым в жертву

ТАХИЙЛГАХ сгибать, скрючивать, төмөр утас ~ согнуть металлическую проволоку

ТАХИЙХ искривляться, сгибаться, скрючиваться, делаться кривым, оказываться изогнутым, ~сан хадаас изогнутый, кривой гвоздь

ТАХИЛ обряд поклонения, сакрал, ~ын ширээ стол-алтарь перед изображением Будды

ТАХИЛГА культ, верованне, обряды, ~ын хөгжим культовая музыка

ТАХИЛГАТ святой, сакральный

ТАХИЛЗАХ искривляться, сгибаться, расшатываться

ТАХИЛЗУУР подколенка, малая берцовая кость

ТАХИМ коленный изгиб/сгиб

ТАХИМДАХ 1) обхватывать коленный изгиб, 2) выказывать почтение

ТАХИР кривой, согнутый, изогнутый, искривлённый, ~ мод кривое дерево, ~ гол коленчатый вал, ~ шугам кривая линия, ~ дутуу хүн инвалид, изуродованный/изувеченный человек, ~

дутуугийн тэтгэмж пособие по инвалидности, ~ ёе шесть-три в домино, ~ зураас три-три в домино

ТАХИРЛАХ искривляться, извиваться, өргөн тал дундуур зам ~н оджээ дорога извивалась по широкой степи

ТАХИХ 1) приносить жертву, совершать жертвоприношение, 2) почитать, уважать, возносить, ~и шүтэх возвести в культ, ганц хүнийг ~н шүтэх культ личности, ~н шүтэхийн хор холбогдол последствия культа личности

ТАХЛАХ подковать, морь ~ подковать лошадь, гутал ~ подбивать подмётки, ставить подмётку, нүүр ~ отдариться

ТАХЬ дикая лошадь, лошадь Пржевальского

ТАЧААДАХ страстно желать, сильно стремиться, возбуждаться

ТАЧААЛ страсть, сладостлюбие, сладострастие, вождеденне, похоть, зовнуурах ~ мазохизм

ТАЧААНГУЙ страстный, воделенный, сладострастный, чувственный, сладостлюбивый, ~ харц сладострастный взгляд, ~ инээмсэглэл плотоядная улыбка, ~гаар харах вождеденно смотреть, ~ хүэсл похотливое желание

ТАЧААХ проявлять плотскую страсть, испытывать страсть, быть сладострастным, вождедель, страстно желать, проникнуться сильным желанием

ТАЧИГ: мөчиг ~ еле-еле, чуть-чуть, едва, насилиу, мөчиг ~ амь зуух еле сводить концы с концами

ТАЧИГНАХ 1) трещать, греметь, грохотать, издавать треск/грохот, 2) кричать, ругать, шуметь

ТАЧИР скудный, бедный, незначительный, короткий, өвс ургамлаар ~ газар скудная растительностью местности, ~ үстэй арьс покрытая скудной шерстью шкура

ТАЧИРДАХ оказываться слшшком скудным, быть довольно бедным (о растительности)

ТАЧУУ жмуший, тесный, узкий, короткий, спешный, ~ өмд тесные брюки, ~ богино хугацаа короткий срок, ~ хүи торопливый/суетливый человек

ТАШАА 1. бок, бедро, ~ тулах подбочениваться, ~ны яс кость подвздошная

ТАШАА 2. 1) неправда, ложь, ложный, ошибочный, 2) опечатка, ошибка, худал ~ ярих говорить неправду/ложь, ~ мэдээ ложная весть, ~ үг ложные слова, ~ явдал ошибочный поступок

ТАШААРАЛ заблуждение, ошибка, ~д орох быть в заблуждении

ТАШААРАХ заблуждаться, ошибаться, допускать опечатку, дэндүү ~ жестоко

ТАШИЛТ: алга ~ аплодисменты, алга ~ сонсогдов послушались аплодисменты, *геол.* склонение

ТАШИХ 1. шлёпать, ударять (ладонью), алга ~ хлопать в ладоши, аплодировать, чөмөг ~ выбить, вытряхнуть из кости мозг

ТАШИХ 2. идти наискос по косогору, бороо ~ж оров дождь падает косо, рикшетить (о пуле)

ТАШУУ 1) косой, наклонный, отлогий, 2) склон, откос, пологость, покатость, косогор, уулын ~ склон горы, ~ газар косогор, ~ шугамтай дэвтэр тетрадь в косую линейку

ТАШУУР кнут, бич, плет, хулсан ~ бамбуковый кнут, суран гөрмөл ~ плет, бич, ~ын сур ремень кнута, ~ын сэглдрэг ручка кнута, петля бича, ~аар гуядах/ороолгох бить кнутом, стегать бичом, ~ өгөх лить воду на мельницу

ТАШУУРАХ ослепляться, заблуждаться, обольщаться, жаргалдаа ~ прельститься благополучием, счастьем, не в меру наслаждаться

ТАШУУРДАХ бить кнутом, стегать бичом, морио ~ бить коня кнутом

ТАЯГ трость, посох, костыль, палка, суга ~ костыль, ~ тулах опираться на трость, опираться на палку, ~тай хөгшин старик с посохом

ТАЯГДАХ 1) кидать, бросать, швырять, 2) ударять посохом, бить палкой, *хажуу тийш* ~н хаях швырнуть в сторону

ТЕАТР театр, театральный, *дуурийн* ~ оперный театр, *хүүхэдэйн* ~ кукольный театр, ~ын сургууль театральная школа, театральное училище, ~ын урлаг театральное искусство, ~ын тайз сцена театра, ~т очих пойти в театр

ТЕАТРИЛЛАХ театрилизировать, ~сан тоглолт театрилизованное представление

ТЕЛЕВИЗ телевидение, телевизионный, *төв* ~ центральное телевидение, ~ийн нэвтрүүлэг телевизионная передача, ~ээр харуулах/зүүлэх показывать по телевидению

ТЕЛЕВИЗОР телевизор, *өнгөт* ~ цветной телевизор, ~ын дэлгэц экран телевизора

ТЕЛЕГРАММ телеграмма, *яаралтай* ~ срочная телеграмма, ~ явуулах посылать телеграмму, ~ авах получить телеграмму

ТЕЛЕФОН телефон, хот хоорондын ~ междугородный телефон, *ханын* ~ стеновый телефон, *ширээний* ~ настольный телефон, *үүрэн* ~ сотовый телефон

ТЕЛЕФОНЖУУЛАХ телефонизировать

ТЕМПЕРАТУР температура, *өндөр, нам* ~ высокая, низкая температура, *дундаж* ~ средняя температура

ТЕНДЕР тендер, ~ийн үнэ тендерная цена

ТЕННИС теннис, *ширээний* ~ настольный теннис

ТЕХНИК 1) техника, 2) технический, *тэргүүний/хоцрогдсон* ~ передовая/отсталая/устаревшая техника, ~ийн аюулгүйн байдал техника безопасности, ~ийн аюулгүйн байдлын журам правила техники безопасности, *шинжлэх ухаан* ~ийн хувьсгал научно-техническая революция, ~ эзэм-ших овладеть техникой, ~ийн тос техническое масло

ТЕХНИКУМ техникум, *багшийн* ~ педагогический техникум, *мал эмнэлгийн* ~ ветеринарный техникум

ТЕХНИКЧ техник

ТЕХНОЛОГИ технология, технологический, *хөнгөн үйлдвэрийн* ~ технология лёгкой промышленности, ~ийн дээд сургууль технологический институт

ТЕХНОЛОГИЧ технолог, инженер ~ инженер-технолог

ТИВ континент, материк, ~ алгасгач, ~ хоорондын межконтинентальный, ~ийн харгиа материковая отмель

ТИЙЗ билет, талон, *онгоцны* ~ авиабилет

ТИЙМ 1) да, так, 2) такой, подобный, ~ ~ да, да, ~ ном такая книга, ~ бол/болвол если так, то ..., в таком случае, ~ боловч тем не менее, однако, ~ийн тул, ~ учраас поэтому, ~дээ хурвэл если уж так, коли так, если дошло до того, что ..., *тэр ч* ~ л хүн дээ он ведь такой человек, ~ ч хоосон биш не так уж и беден

ТИЙМХЭН 1) неважно, плоховато, посредственно, 2) неважный, плоховатый, посредственный, ~ хүн неважный человек, ~ л хэрэг болж дээ не так уж хорошо получилось, *миний бие* ~ байна я чувствую себя неважно

ТИЙМЭРХҮҮ 1) подобного рода, такого рода, приблизительно такой, примерно такой же, несколько похожий, подобный, 2) неважный, не так уж хороший, 3) неважно, так себе

ТИЙМЭЭ да, так

ТИЙН 1. так, таким образом, этак, ~ *байтал* тем временем, между тем, ~ аж төрж суутал пока жил таким образом, ~ атал тем не менее

ТИЙН 2.: ~ *ялгал грамм.* падеж, *харьяалах* ~ ялгал родительный падеж, *хамтрах* ~ ялгал совместный падеж

ТИЙНХҮҮ так, таким образом

ТИЙРҮҮЛЭХ *побуд.* от *тийрэх*, попадать под удар ногой копытного животного, подвергаться ударам ноги копытного животного

ТИЙРЭЛТ ляганье, отдача (напр. о ружье)

ТИЙРЭЛТЭТ реактивный, ~ *хөдөлгүүр* реактивный двигатель, ~ *онгоц* реактивный самолёт, ~ сум реактивные снаряды

ТИЙРЭХ 1) лягать, ударять задней ногой (о крупных домашних животных), 2) отдавать (о ружье), *үнээ намайг* ~в корова лягнула меня, *буу мөр рүү* ~в ружье сильно отдало в плечо

ТИЙЧИГНЭХ дрыгаться, барахтаться, *хөл нь* ~из ноги дрыгаются

ТИЙЧЛЭХ барахтаться, дрыгать ногами, сучить ногами

ТИЙШ к, по направлению, *баруун* ~ направо, *нэг* ~ *явах* идти в одном направлении, *хэдэн* ~ в нескольких направлениях, *орой* ~ к вечеру, *уул* ~ *явах* идти по направлению к горе, *ийш* ~ *харах* смотреть по сторонам, поглядывать по сторонам

ТИЙШЭЭ в ту сторону, туда, *бид саяхан* ~ *яваад* ирлээ мы недавно съездили туда, *хажуу* ~ рядом, *хоёр* ~ в разные стороны

ТИТЭМ корона, венец, диадема, корона дерева, ~ийн дуран коронография, ~ *хонхор* ямка короновидная

ТОВ 1. точный срок, конкретная дата, решение о конкретном сроке чего-либо, *тэдний ирэх* ~ыг мэдэх хэрэгтэй надо узнать конкретную дату их приезда

ТОВ 2.: *ов* ~ изредка, кое-где, местами, *цас ов* ~ *цоохортжээ* кое-где видны проталины, *өлөөдөр ов* ~ *бороо оров* местами сегодня был дождь

ТОВ 3. довольно, достаточно, ~ *хийсэн амьдрал* довольно зажиточная жизнь, «встали на ноги», *асуулгад* ~ *хийгэл хариулах* довольно хорошо ответить на вопросы

ТОВ 4. *усилительная частица к словам с начальным согласным:* ~ *тодорхой* мэдэх знать очень чётко, *тэр ирэхгүй нь* ~ *тодорхой болов* стало ясно, что он не придёт, ~ *тодорхой* всё ясно

ТОВГОР выдающийся, выступающий (над поверхностью), возвышающийся бугром, рельефный, выпуклый, ~ газар возвышающееся над окрестностью место

ТОВЛОХ назначать срок, устанавливать конкретную дату, выносить решение, ~сон өдөр назначенный день, ~сон он сар өдөр фиксированная дата

ТОВОЙЛГОХ *побуд.* от *товойх*, выпучивать, делать выпуклым, делать рельефным

ТОВОЙХ 1) выпучиваться, выдаваться, выступать над поверхностью, возвышаться бугром, делаться рельефным, 2) выделяться, отличаться, *олны дотроос* ~ж *гарах* выделяться среди многих других

ТОВРОГ пыль, прах, *үнсэн* ~ *болгох* превращать в пыль и прах, разбить в пух и прах

ТОВТОЙ определённый, конкретный, ~ *шийд өгөх/гаргах* дать/вынести определённое решение, *тэр* ~ юм хэлснэгүй он ничего конкретного не сказал

ТОВХИМОЛ брошюра, ~ *бичих* написать брошюру, ~ *хэвлүүлэх* опубликовать брошюру, *олон улсын байдлын тухай* ~ брошюра о международном положении

ТОВХОЙХ быть плотным

ТОВЧ 1. краткий, сокращённый, сжатый, короткий, кратко, сжато, коротко, ~ толь краткий словарь, ~ түүх краткая история, ~ *тайлбар* краткое объяснение, краткий комментарий, ~ *лавлах* краткий справочник, ~ *дүгнэлт хийх* сделать краткие выводы, ~ мэдээ коротко, краткое сообщение, ~ *тодорхой хариулт* лаконичный ответ, ~ *ярих* сжато говорить

ТОВЧ 2. пуговица, ~ *тайлах* отстёгивать пуговицу, расстёгивать пуговицу, ~иы снэж ушко пуговицы

ТОВЧДОХ оказываться слишком кратким, быть слишком сокращённым

ТОВЧДУУЛАХ *побуд.* от *товчдох*, делать слишком кратким, делать чересчур сокращённым, быть слишком кратким

ТОВЧЛОЛ конспект, резюме, лекцийн ~ конспект лекции, **өгүүллийн** ~ резюме статьи

ТОВЧЛОХ 1. сокращать, кратко излагать, резюмировать, конспектировать, **зам** ~ ехать ближайшей дорогой, сокращать путь, **ном** ~ а) конспектировать книгу, б) сокращать книгу, ~ тэмдэгт знаки сокращения, ~сон нэр аббревиатура, сокращённое название

ТОВЧЛОХ 2. застёгивать, **хувцсаа** ~ застёгивать свою одежду, **бүх товчоо** ~ застегнуться на все пуговицы

ТОВЧЛУУР кнопка

ТОВЧОО 1. бюро, **лавлах** ~ справочное бюро, **мэдээлэх** ~ информационное бюро, **зохион байгуулах** ~ организационное бюро, **намын үүрийн** ~ бюро партийной ячейки, **улс төрийн** ~ политическое бюро, политбюро, **хөдөлмөрийн** ~ бюро по трудоустройству

ТОВЧОО 2. подведение итогов, обобщение, резюме, сводка, данные

ТОВЧООЛОЛ обобщение, подведение итогов, суммирование, резюме

ТОВЧООЛОХ обобщать, объединять, подводить итоги, суммировать, резюмировать, составлять, **бүх мэдээг** ~ суммировать все данные, обобщать все данные, **үзүүлэлтүүдээр нь** ~ подводить итоги по показателям

ТОВЧХОН *уменьш.* от **товч**, кратенький, коротенький, довольно сжатый, кратенько, коротенько, сжато, ~ мэдээ коротко, ~ хэлбэл коротко говоря, ~ **танилцуулах** коротко ознакомить

ТОВШИХ 1) играть на западно-монгольском музыкальном инструменте («шувур»), 2) щёлкать каблукми типа лютии

ТОВШЛОХ: ~ бужиг менуэт

ТОВШУУР западномонгольский музыкальный инструмент

ТОВЪЁГ каталог, индекс, перечень, регистр, реестр, **үнийн** ~ прейскуранты цен, ~ **хийх** составлять индекс/перечень, **геол.** индекс, **цахиуршлын** ~ индекс кремнистости, **шүтлэгш-хойлогийн** ~ индекс щёлочно-известковый

ТОГ ток, электрический ток

ТОГДГОР короткий, низенький, ~ **пальто** короткое пальто

ТОГДОЙХ 1) оказываться коротким, быть укороченным, укорачиваться, 2) быть низкорослым, оказываться приземистым

ТОГДОЛЗОХ шевелиться, двигаться (о чём-либо коротком или о ком-либо низкорослом)

ТОГЛОГДОХ *страд.* от **тоглох**, быть сыгранным, игратьсь, энэ **жүжиг олон дахин** ~сон эта пьеса игралась много раз

ТОГЛОГЧ играющий, игрок, **хөл бөмбөгийн баг арван нэгэн** ~той в футбольной команде одиннадцать игроков

ТОГЛОМТГОЙ любящий играть, склонный шутить, шутливый, игривый

ТОГЛОМХОЙ любящий играть, склонный шутить, шутливый, игривый

ТОГЛОЛТ представление, игра, **циркийн** ~ цирковое представление, **олимпийн** ~ олимпийские игры, **урлагийн мастерууды** ~ концерт мастеров искусств, **шинэ жүжгийн анхны** ~ премьера новой пьесы

ТОГЛООМ 1) игра, забава, развлечение, игрушка, 2) шутка, насмешка, **хүүхдийн** ~ детская игрушка, **мөрийтэй** ~ азартные игры, **хөдөлгөөнт** ~ подвижные игры, ~ын дэлгүүр игрушечный магазин, ~ын талбай площадка для игры, игрушечная площадка, ~ын засгийн газар марионеточное правительство, ~ **хийх** шутить, насмехаться, ~оор/~ болгон хэлэх сказать в шутку, ~ **тоотой нь дээр** шуткам знай меру, ~ын онол теория игр

ТОГЛОХ 1) играть, забавляться, развлекаться, 2) шутить, насмехаться, **шатар** ~ играть в шахматы, игра в шахматы, **хийлээр** ~ играть на скрипке, игра на скрипке, **дүрд** ~ играть роль,

концерт ~ давать концерт, **галаар** ~ играть с огнём, **хүүхдүүдтэй** ~ играть с детьми, шутить с детьми, **би** ~сон юм извините, я пошутил

ТОГЛУУЛАГЧ проигрыватель, **пянз** ~ грамфон, **видео** ~ видеоприставка

ТОГЛУУЛАХ *побуд.* от **тоглох**, давать играть, позволять играть, разрешать шутить

ТОГОО котёл, **гал** ~ кухня, ~той **цай** котёл с чаем, чай в котле, ~ **изэрх** гнать молочную водку, ~и **өрөө** кухня, **галт уулын** ~ кратер

ТОГООЧ повар, **ахлах** ~ шеф-повар, **гуаизы** ~ повар в столовой, ресторанный повар, ~ийн **курс** курсы для поваров, ~ **хийх**, ~оор **ажиллах** работать поваром

ТОГОРУУ журавль, журавлинный, **цагаан** ~ сибирский белый журавль

ТОГОС павлин, павлиний, ~и **өд** павлиньи перья, ~и **сүүл** павлиний хвост

ТОГТВОР устойчивость, стабильность, стойкость, твёрдость, постоянство, ~ **алдах** терять стабильность/устойчивость, ~ **бүхий** **үнэ** устойчивые цены, **изг газар** ~ **суурьшилтай ажиллах** постоянно работать на одном и том же месте, ~ **суух** остепениться, образумиться

ТОГТВОРГҮЙ изменчивый, неустойчивый, нестабильный, непостоянный, непрочный, ~ **хүн** непостоянный, изменчивый человек, ~ **тэнгэр** неустойчивая погода, ~ **үнэ** скользящая цена

ТОГТВОРГҮЙДЭХ быть неустойчивым, оказываться непостоянным, быть нестабильным, делаться изменчивым

ТОГТВОРЖИЛ устойчивость, стабильность, постоянство

ТОГТВОРЖИЛТ консолидация, **тунадсын** ~ консолидация осадков

ТОГТВОРЖИХ ствбилизироваться, ствбилизоваться, становиться устойчивым, делаться стабильным/постоянным, нормализоваться, **байдал** ~в положение стабилизировалось

ТОГТВОРЖУУЛАГЧ стабилизатор

ТОГТВОРЖУУЛАЛТ стабилизация, нормализация

ТОГТВОРЖУУЛАХ *побуд.* от **тогтворжих**, стабилизироваться, стабилизовать, делать устойчивым/стабильным, нормализовать, **валютын ханшиг** ~ ствбилизовать курс валюты, **улс орны байдлыг** ~ стабилизовать положение в стране

ТОГТВОРТОЙ 1) стабильный, устойчивый, постоянный, ~ **зай** устойчивые интервалы, 2) стабильно, устойчиво, постоянно, ~ **байдал** стабильность, устойчивость, ~ **сурах бичиг** стабильный учебник, ~ **үнэ** стабильная цена, **хотод** ~ **суух** постоянно жить в городе

ТОГТМОЛ постоянный, регулярный, константа, постоянно, регулярно, всегда, всё время, ~ **цалин** постоянная зарплата, ~ **ажил** постоянная работа, ~ **хэвлэл** периодические издания, периодика, ~ **хэмжигдэхүүн** постоянная величина, ~ **гүйдэл** постоянный ток, ~ **орлого** регулярный доход

ТОГТМОЛЖИХ становиться постоянным, приобретать регулярность, ~ **туслах** всегда помогать

ТОГТМОЛЖУУЛАХ *побуд.* от **тогтмолжих**, делать постоянным, делать регулярным, стабилизировать, утверждение, регулярно организовывать

ТОГТНОЛ установление, утверждение, **тусгаар** ~ независимость

ТОГТНОХ устанавливаться, утверждаться, приобретать устойчивость, **тусгаар** ~ приобретает независимость, ствновиться самостоятельным

ТОГТОНГИ постоянный, стабильный, устойчивый, неизменный, ~ **байдал** стабильность

ТОГТОНГИШУУЛАХ стабилизация, стабилизировать

ТОГТОНГ: зүй ~ закономерность

ТОГТОЛЦОО система, системность, хэлний зүйн ~ грамматическая система языка, олон улсын нэгжйи ~ система международных единиц измерений, талстын ~ система кристаллическая

ТОГТОЛЦООТ системный, ~ чанар системность, системный характер, хэлний ~ байдал системность языка

ТОГТОЛЦООЖИХ быть системным, систематизироваться, делаться системным

ТОГТООЛ постановление, решение, резолюция, ~ батлах/гаргах принять резолюцию/постановление, сайд иарын зөвлөлийн ~ постановление Совета министров, хурлыи ~оор, ~ ёсоор по постановлению собрания, түүхт ~ууд исторические решения, зүй ~т үзэгдэл закономерное явление, ~ын төсөл проект резолюции, постановления

ТОГТООМЖ постановление, инструкция

ТОГТООХ 1) устанавливать, образовывать, учреждать, 2) постановлять, утверждать, определять, 3) останавливать, задерживать, преграждать путь, 4) усваивать, выучить наизусть, дипломат харилцаа ~ установить дипломатические отношения, холбоо ~ устанавливать связь, журам ~ устанавливать порядок, хяналт ~ установить контроль, цаг, хугацаа ~ устанавливать время, срок, өдөр ~ определять дату, хувь ~ определить долю, үнэ ~ установить цену, комисс ~ учреждать комиссию, тэтгэвэр ~ определить пенсию, назначать пособие, дайсий давшилтыг ~н барих задерживать наступление противника, цус ~ останавливать кровотечение, хичээл сайн ~ хорошо усвоить урок, ~сои нь «постановили», ~сои журам установленные правила

ТОГТОХ 1) устанавливаться, образовываться, утверждаться, 2) решать, договариваться, 3) останавливаться, переставать, прекращаться, оршин ~ существовать, хэлэлцэн ~ договариваться, ~сои журам установленный порядок, хэвшин ~ утверждаться, становиться привычным, ардын засаг ~в народная власть установилась, бороо ~в дождь прекратился, салхи ~в ветер стих, хүүхэд ~гүй не иметь возможности выносить ребёнка

ТОГТОЦ строение, структура, состояние, дэлхийн царцдасын ~ строение земной коры

ТОГТУУН тихий, спокойный, ~ өдөр тихий безветренный день, ~ хүн спокойный человек, ~ салхи лёгкий ветер, ветерок

ТОГШИЛТ стук, удар (в дверь)

ТОГШИХ стучать, хаалга ~ стучать в дверь, алхаар ~ стучать молотком, цоцх ~ стучать в окно

ТОД отчётливый, ясный, явственный, явный, отчётливо, ясно, очевидно, явно, ~ харагдах ясно виднеться, быть четко видимым, ~ санагдах четко поминаться, ~ бичих четко писать, ~ болох выясняться, ~ зураас четкая линия, ~ бичиг *ист.* ясное письмо (название письменности), ~ дуудлага артикуляция

ТОДОРХОЙ ясный, очевидный, четкий, определённый, конкретный, ясно, четко, очевидно, асуулт ~ вопрос ясен, ~ зорилго определенная цель, ~ хариу конкретный ответ, ~ нөхцөлд в определённых условиях, ~ арга хэмжээ авах принимать конкретные меры, ~ тайлбар өгөх дать конкретное объяснение, ~ жишээ дурдах называть конкретные примеры, тов ~ совершенно ясный, абсолютно ясно, ~ албан тушаал эрхлэхийг хориглох лишение права занимать определённые должности, ~ хугацааи дахь тооцооны балаис расчётный баланс за отчётный период времени

ТОДОРХОЙГҮЙ 1) неясный, неопределённый, 2) неясно, неопределённо, юу болсон нь ~ неясно, что случилось

ТОДОРХОЙЛОГДОХ *страд. от* тодорхойлох, 1) выясняться, определяться, устанавливаться, быть определённым, 2) быть ха-

рактери-зованным, характеризоваться, давать характеристику, сайн ажилтай гэж ~ характеризоваться, как хороший работник

ТОДОРХОЙЛОГЧ определитель, индикатор, цацраг идэвхжиллийг ~ индикатор радиоактивный

ТОДОРХОЙЛОЛТ 1) определение, формулировка, сертификат, дефиниция, 2) характеристика, сайн ~ өгөх дать положительную характеристику, буруу ~ неправильное определение, неточная формулировка, ажил байдлын ~ характеристика о чьей-либо работе/деятельности

ТОДОРХОЙЛОХ 1) определять, формулировать, устанавливать, выяснять, выявлять, 2) разъяснять, объяснять, характеризовать, хэргийн учир явдлыг ~ выяснить причину дела/положение дела, хүн бүрийн үүргийг ~ определить обязанности каждого, ~ж хэлбэл точнее говоря, определённо говоря

ТОДОРХОЙХОН более точно, более определённо, точнее, яснее

ТОДОТГОГЧ определяющий, определённый, увеличительный, ~ шил увеличительное стекло, лупа, ~ өгүүлбэр определительное предложение

ТОДОТГОЛ *грам.* определение, определяющее, атрибут
ТОДОТГУУЛАГЧ *грам.* определяемое, тодотгогч ~ийн харьцаа отношения определяющего и определяемого

ТОДОТГОХ выяснить, уточнить, конкретизировать, утга санааг нь ~ конкретизировать/уточнить смысл чего-нибудь, ач холбогдлыг ~ уточнять значение чего-либо

ТОДРОХ выявляться, обнаруживаться, выясняться, делаться ясным/чётким, уточняться, подтверждаться, хэргийн ул мөр ~лоо следы дела выявились

ТОДРУУЛАГЧ фотопроявитель

ТОДРУУЛАЛТ детализация

ТОДРУУЛАХ *побуд. от* тодрох, выяснять, детализировать, определять, устанавливать, асуудлыг ~ выяснить вопрос, баримтыг ~ выявлять факты, хувилгааи ~ определить реинкарнацию

ТОДХОН *уменьш. от* тод, довольно ясный, четкий, довольно ясно/чётко

ТОЖГОР 1) облезлый, короткий, лишённый шерсти, волос, 2) маленький, недоразвитый, 3) старенький, изношенный

ТОЖИЙХ становится облезлым, лишаться шерсти/волос, облезать, быть коротким, делаться маленьким

ТОЙМ обзор, обозрение, представление, ерөхийн ~ общий обзор, төсөө ~, ~ төсөө *нарн.* представление, товч ~ краткий обзор, ~ леки обзорная лекция, олон улсын байдлын ~ обзор международных положений, международный обзор, өнөөдрийн сонинуудын ~ обзор сегодняшних газет, бүдүүн ~ыг нь хэлэх изложить в общих чертах

ТОЙМГҮЙ беспорядочный, необъятный, неисчислимый, очень много, уйма, великое множество, ~ олон хүн цугларчээ собралось большое количество людей, собралась уйма народу, дэлгүүрт ~ улс байв в магазине была уйма народу

ТОЙМЛОХ 1) представлять, воображать, приблизительно знать, понимать в общих чертах, ориентироваться, 2) делать обзор, обозревать

ТОЙМТОЙ 1) упорядоченный, налаженный, 2) приблизительный, ориентировочный, 3) приблизительно, ориентировочно

ТОЙМЧ обозреватель, комментатор

ТОЙРОГ 1) орбита, 2) округ, 3) окружность, круг, сонгуулийн ~ избирательный округ, цэргийн ~ военный округ, сансрын хөлгийг ~ замд гаргах вывести космический корабль на орбиту, ~ замын станц орбитальная станция, ~ замын их тэнхлэг большая ось орбиты

ТОЙРОЛТ объезд, обход (вокруг чего-либо)

ТОЙРОН вокруг, около, окрестность, эргэн ~, орчин ~ *парн.* вокруг, в окружности, орчин ~оо харах осматриваться вокруг, ~ хөлтөн раки бокоплены

ТОЙРОХ обходить, объехать, окружать, идти кругом, ~н аялал путешествие, дэлхийг ~ объехать вокруг света, путешествовать вокруг земли, хуулийг ~н гарах обходить закон, гэр ~ч гүйх бежать вокруг дома, зам дээрх шалбаагийг ~ч гарах объехать лужу на дорогах

ТОЙРУУ дальний, кружной, ~ зам окольный путь, дальний путь

ТОЙРУУЛАХ *побуд.* от тойрох, окружать, обходить, ~н ярих говорить количественно

ТОЙРУУЛГА окружность, круг, морин ~ ипподром, ~ тоглоом карусель

ТОЛБО пятно, хар ~ чёрное пятно, монголчуудын хөх ~ «монгольское пятно» — пигмент над кончиком у новорождённых монголов и японцев, тосон ~ масляное пятно, ~ арилгах выводить пятна, ~н үлд экзема

ТОЛБОТ пятнистый, полосатый, ~ жад загас полосатый тунец, кацуо, ~ зантгар загас полосатый бычок (рыба), ~ сүг пятнистая химера

ТОЛБОТой пятнистый, с пятнами, ~ морь пятнистый конь, пятнистая лошадь

ТОЛБОТОХ быть пятнистым

ТОЛБОТУУЛАХ *побуд.* от толботох, делать пятнистым, пятнать

ТОЛГОД холмы, холмики, мелкосопочники, горки, дов ~ бугорки

ТОЛГОЙ 1. 1) голова, глава, 2) ум, 3) головка, малын тоо ~ поголовье скота, зууи ~ мал сто голов скота, ~ дохих кнвать головой, ~ эргэх терять ориентировку, кружиться (о голове), ~ өвдөх головная боль, болеть (о голове), ~ сэгерэх качать головой, ~ тоолоон поголовно, уулын ~ вершина горы, хадаасы ~ головка гвоздя, шляпка гвоздя, ~ нуцгэй с непокрытой головой, ухаантай ~ умная голова, сэргэлэн ~ светлая голова, тэнэг ~ тупая голова, ~ сайтай хүн человек с головой, ~д орж ирэх приходить в голову, ~д явах идти во главе, идти в авангарде, ~ мэдэх быть хозяином самому себе, ~г мэдэх заботиться о ком-либо, распоряжаться кем-либо, ~ засах опохмелиться, ~ салгалах влачить жалкое существование, божжвать, ~ даах быть самостоятельным, иметь голову на плечах, ~ холбох жениться, ~ руу (дээр) ус хийх навлекать беду на чью-либо голову, ~ нь уруу харах дожнвать свой век, «идти с ярмарки», ~гоор хөл хийх устривать кутерьму, ~ баян богач, ~ хагарсан ч малгайдаа, тохой хугарсан ч ханцуйдаа не выноси сор из избы, устоять при любых испытаниях, цагаан ~ алфавит, ~ цохих быть лучшим, ~ хөлтөн головоногие, ~ салгах воровать скот

ТОЛГОЙ 2. пачка, коробка, головка, ~ тамхи пачка сигарет, ~ чүдэнз пачка спичек, ~ байцаа кочан капусты

ТОЛГОЙГҮЙ 1) безголовый, глупый, 2) беспорядочный

ТОЛГОЙЛОГЧ глава, лидер, руководитель, главарь, өрхийн ~ глава семьи, босогчдын ~ главарь мятежников

ТОЛГОЙЛОХ возглавлять, руководить, находиться во главе, главенствовать, айл өрх ~ возглавлять семью, ~ байгууллага головная организация

ТОЛГОЙТ имеющий голову, с головой, название монеты в начале XX века, том ~ заносчивый, ~ могой уж обыкновенный

ТОЛГОЙТОЙ имеющий голову, с головой, буурал ~ седололовый, шүрэн ~ хөөрөг табакерка с коралловой головкой

ТОЛИГОР гладкий, зеркальный, ровный, эмсевич, эрдийн ~ эмсевич благородный

ТОЛИЙЛГОХ *побуд.* от толийх, гладить, заглаживать, делать гладким, делать плоским/ровным

ТОЛИО 1) внешний вид, наружность, 2) гладкая поверхность, блестящая поверхность чего-либо, ~ сайтай өвгөи бодрый старик, старик с приличным внешним видом, иуурыи ~ зеркальная поверхность озера, зеркало озера

ТОЛЬ 1. зеркало, ханын ~ стенное зеркало, нөлөөлтэй ~ кривое зеркало, ~той шүүгээ зеркальный шкаф, ~ны үйлдвэр зеркальное производство, ~нд харах смотреть в зеркало, ар талыг харах ~ зеркало заднего вида, зөрлийн ~ геол. зеркало сброса, гулсалтын ~ геол. зеркало скольжения, ~т дуран рефлектор, ~т жи килограммовые веса

ТОЛЬ 2. словарь, глоссарий, нэвтэрхий ~ энциклопедия, тайлбар ~ толковый словарь, хоёр хэлний ~ двуязычный словарь, өвөрмөц хэллэгийн ~ фразеологический словарь, давтамжийн ~ частотный словарь, үгийн гарлын ~ этимологический словарь, зурагт ~ иллюстративный словарь, ~ зүйч лексикограф, ~ зохиох составлять словарь, ~с харах смотреть в словаре

ТОЛЬДОХ 1. 1) смотреть в зеркало, 2) отражаться

ТОЛЬДОХ 2. смотреть в словаре, мэдэхгүй үгээ ~ смотреть незнакомые слова в словаре

ТОМ большой, крупный, взрослый, ~ хүн взрослый человек, ~ хүү страшный сын, ~ танхим большой зал, ~ үйлдвэр крупная промышленность, ~ үйл явдал крупное событие, ~ эрдэмтэн крупный учёный, ~ амжилт большой успех, ~ үсэг большая/заглавная буква, ~ ялалт крупная победа, ~ болох расти, становиться взрослым

ТОМБОГОР выпяченный, выпуклый

ТОМДОХ оказываться слишком большим, быть великим, быть не по размеру, быть очень крупным, эиэ гутал иад ~ж байна эти сапоги мне велики

ТОМИЛОГДОХ *трад.* от томиллох, быть назначенным, назначаться, захирлаар ~ назначаться ректором, назначаться директором

ТОМИЛОЛТ назначение (на должность), командировка, шинэ ~ авах получить новое назначение, эрдэм шинжилгээний ~ научная командировка, ~оор явах ехать в командировку, ~той байх быть в командировке, находиться в командировке, ~ян хуудас командировочное удостоверение, ~ын мөнгө командировочные деньги

ТОМИЛОХ назначать (на должность), отправлять, командировать, ерөнхий инженерээр ~ назначить главным инженером, гадаадад ~и явуулах командировать за границу

ТОМООГҮЙ несерьёзный, невыдержанный, шаловливый, наивный, ~ хүүхэд наивный, шаловливый ребёнок, ~ загнах вести себя шаловливо, быть наивным

ТОМООЖИХ становиться серьёзным, стать рассудительным, остепениться, быть выдержанным, стать человеком воспитанным

ТОМООТОЙ серьёзный, толковый, выдержанный, степенный, рассудительный, воспитанный, ~ банди воспитанный, серьёзный мальчик, ~ байгаарай! вежи себя прилично!

ТОМОРХОХ важничать, вести себя высокомерно, высокомерничать, считать себя важной персоной

ТОМОХ прясть, сучить, вить, дээс ~ вить верёвку

ТОМРОЛТ укрупнение, увеличение

ТОМРОХ укрупняться, увеличиваться, становиться крупным, ~сон нэгдэл укрупнённое объединение, ~ өвчин акромегалия

ТОМРУУЛАХ *побуд.* от томрох, укрупнять, увеличивать, делать большим/крупным, сделать ещё покрупнее, үйлдвэрийн комбинатыг ~ укрупнить производственный комбинат

ТОМРУУН 1) крупный, 2) отчётливый, ясный, чёткий, отчётливо, ясно, чётко, *тод* ~ харуулах чётко показывать

ТОМСГОХ *побуд.* *от* *томоох*, делать крупным, укрупнять, увеличивать, *компанийг* ~ укрупнить компанию, *тариалах талбайг* ~ увеличить посевную площадь, *байраа* ~ увеличить жилплощадь

ТОМСОХ укрупняться, увеличиваться, делаться более крупным

ТОМУУ *мед.* грипп, насморк, *ханиад* ~ *парн.* грипп, ~ *хүрэх/тусах* заболеть гриппом

ТОМУУТАЙ большой гриппом, заболевший насморком, заражённый гриппом

ТОМУУТАХ заболевать гриппом, простужаться

ТОМХОН довольно крупный, большой

ТОМЧУУД взрослые, «крутые»

ТОМШГҮЙ: *тоо* ~ неисчислимый, *тоо* ~ *баялаг* неисчислимые богатства

ТОМЪЁО формула, *нэр* ~ термин, терминология

ТОМЪЁОЛӨЛ формулировка, определение, формула, легенда

ТОМЪЁОЛӨХ формулировать, давать формулировку, выражать в определённой форме

ТОН 1. *усилительная частица:* весьма, совсем, очень, совершенно, абсолютно, вовсе, ~ *бага* очень мало, совсем немного, совсем маленький, ~ *их анхааралтай сонсох* слушать с большим вниманием, ~ *муухай* прескверный, ~ *хангалтгүй* совершенно неудовлетворительный, ~ *сайн хүн* исключительный человек, ~ *бага мэдэх* знать совсем немного/слишком мало

ТОН 2. *звукоподражание:* ~ ~ *гэх/дуугарах* издавать звук динь-динь

ТОНГОЙЛГОХ *побуд.* *от* *тонгойх*, наклонять, изгибать, нагибать, *толгойгоо* ~ наклонять голову

ТОНГОЙХ наклоняться, нагибаться, изгибаться, сгибаться, *газрын зураг руу* ~ наклоняться над картой, *нар* ~ солнце клонится к закату

ТОНГОЛЗОХ *многократ.* *от* *тонгойх*, наклоняться и приподниматься

ТОНГОРОГ перочинный нож, бритва, *эсгэдэггүй* ~ безопасная бритва

ТОНГОРОХ опрокидываться, перекувыркнуться, перебрасывать через бедро (приём борьбы)

ТОНГОРУУ обратный, ~ *толь* обратный словарь, ~ *давтал муз.* зеркальная реприза, ~ *харалдаа зохиомж* зеркальный контрапункт

ТОНИЛГОХ *побуд.* *от* *тонлох*, 1) выпроваживать, выгонять, 2) убивать, уничтожать, *дайсныг* ~ уничтожать врагов

ТОНИЛОХ 1) выпроваживаться, получить отворот поворот, 2) избавляться, спасаться, освобождаться, 3) убраться, 4) умереть, уничтожаться

ТОНОГ снаряжение, оборудование, ~ *төхөөрөмж* оборудование, *моринь* ~ сбруя

ТОНОГЛОГДОХ *страд.* *от* *тоноглох*, оборудоваться, снаряжаться, быть оборудованным, *өвч* ~ комплексно оборудоваться

ТОНОГЛОЛ оборудование, снаряжение, *лабораторийн* ~ лабораторное оборудование

ТОНОГЛОХ снаряжать, оборудовать, снабжать необходимыми приборами, *хэлний танхим* ~ оборудовать лингфонный кабинет

ТОНОГЧ грабитель, мародёр

ТОНООЧ грабитель, тот, кто занимается грабежом

ТОНОХ грабить, мародёрствовать

ТОНТГОР выпуклый, толстый

ТОНТОЙХ быть выпуклым, быть толстым

ТОНУУЛ грабёж, ~ *дээрэм парн.* ограбление, грабёж

ТОНУУЛЧ грабитель

ТОНШИХ дробно стучать, клевать, *хуруугаар тонших* стучать пальцем

ТОНШУУЛ дятел, ~ *ын үүр* дятловые гнёзда

ТОНШУУР трещотка, используемый в национальной медицине, инструмент для оздоровительных постукиваний

ТОО количество, число, цифра, ~ *бодлого* арифметика, ~ *бүртгэл* учёт, статистика, ~ *баримтгуд* цифры и факты, цифровые данные, ~ *ширхэг* количество, *хяналтын* ~ контрольные цифры, ~ *ны нэр* числительное, *бүхэл* ~ целое число, *бутархай* ~ дробное число, *хийсвэр* ~ абстрактное число, *энгийи* ~ простое число, *тэгш/сондгой* ~ чётное или нечётное число, *ганц/олон* ~ единственное или множественное число, ~ *ны өөрчлөлт* количественное изменение, ~ *ны өсөлт* количественный рост, *орон* ~ штат, вакансия, ~ *томшгүй* неисчислимый, бесчисленный, ~ *бодох* решать задачу, вычислять, калькулировать, ~ *тоолох* считать, посчитывать, *хүрэлцэхүйц* ~ *гоорл/той* в достаточном количестве, ~ *и журам* цифровая система, ~ *ны хязгаарал* количественные ограничения, ~ *хэмжээ* количество, ~ *хэмжээний дүи* количественный анализ, ~ *ноос чанарт шилжих* переход количественных изменений в качественные

ТООГДОХ *страд.* *от* *тоох*, быть уважаемым, заслуживать внимание, быть признанным, признаваться, *олонд* ~ *сон* общепризнанный

ТООГҮЙ 1. неисчислимый, бесчисленный, ~ *олон* бесчисленное множество

ТООГҮЙ 2. жаль, как жаль, ~ *юм/хэрэг болжээ* как жаль, *ним юм болсон ий* ~ жаль, что случилось такое

ТООДГОР короткий, укороченный

ТООДОЙЛГОХ *побудит.* *от* *тоодойх*, укорачивать, делать коротким

ТООДОЙХ делаться коротким, становиться коротким, укорачиваться

ТООЛЛОГО учёт, перепись, ~ *явуулах/хийх* вести или производить учёт или переучёт, *нийт хүн амын* ~ всеобщая перепись населения, *мал* ~ переучёт поголовья скота, ~ *ын комисс* учётная комиссия, ~ *ын хуудас* учётный листок или бланк, ~ *той* тул хаалттай закрыто на учёт

ТООЛОГДОХ *страд.* *от* *тоолох*, считаться, числиться, подсчитываться, быть посчитанным, зачисляться во что-либо

ТООЛОГЧ счётчик

ТООЛОЛ счёт, исчисление, *он* ~ летоисчисление, *бэлгийн улирлыи он* ~ летоисчисление по лунному календарю

ТООЛОХ считать, пересчитывать, посчитать, *мөнгө тоолох* считать деньги, *хуруу даран тоолох* считать по пальцам, *үүнийг тоол* пересчитай это

ТООЛУУЛАХ *побудит.* *от* *тоолох* давать подсчитывать, поручать считать, заставлять считать, *мал* ~ давать подсчитывать поголовье скота

ТООЛУУР *техн.* счётчик, *цахилгаан* ~ электрический счётчик, *таксины* ~ счётчик такси

ТООМЖ внимание, забота, уважение, почтение, ~ *муутай байх* пренебрегать, не обращать внимания

ТООМЖГҮЙ невнимательный, непочтительный, пренебрежительный

ТООМСОГ томская порода лошадей

ТООМСОР внимание, забота, уважение

ТООМСОРГҮЙ 1) невнимательный, непочтительный, пренебрежительный, 2) пренебрежительно, невнимательно, непочтительно, ~ *харьцах* относиться пренебрежительно

ТООМСОРЛОХ оказывать уважение, почтительно относиться, обращать внимание, проявлять заботу, уважать, үл ~ невнимательно относиться, игнорировать, пренебрегать

ТООНО тон, дымник (верхнее отверстие юрты), ~оор утаа баагина через отверстие юрты клубится дым, ~оор харагдах тэнгэр небо сквозь дымник юрты, сам ~ разновидность дымника в Хангайской зоне

ТООР персик, персиковый, ~ын чанамал персиковое варенье

ТООРМОС 1) тормоз, 2) тормозной, гар, хөл ~ ручной, ножной тормоз, ~ны шингэн тормозная жидкость

ТООРМОСЛОХ тормозить, машин ~ тормозить машину

ТООС пыль, пылинки, ~ болгох пылить, ~нд дарагдах, ~той байх покрываться пылью, быть в пыли, малгайныхаа ~ сэгсрэх проветриваться, отдохнуть на свежем воздухе, ~ сорогч пылесос, ~ хийн мананцарууд газопылевые туманности

ТООСГО кирпич, болсон ~ обожжённый кирпич, түүхий ~ саманный, необожжённый кирпич, царууд ~ силикатный кирпич, ~ны завод кирпичный завод

ТООСГОН кирпичный, сделанный из кирпича, ~ байшин кирпичный дом

ТООСОРХОГ пыльный, ~ зам пыльная дорога

ТООСРОХ пылиться, подниматься, клубиться (о пыли)

ТООСТ (ой) пыльный, ~ой зам пыльная дорога, ~ хорвоо бренный мир

ТООСТОХ пылиться, покрываться пылью

ТООТ 1) номер, 2) официальный документ, официальное письмо, манайх арван гурван ~ хаалга мы живём в тринадцатом номере, танай албан ~ыг үзэж танилцав мы познакомились с вашим официальным письмом

ТООТОЙ имеющий какое-либо количество, определённого количества, цөөн ~ немногочисленный, ограниченного количества, олон ~ многочисленный, большого количества, ~ хүн цугларчээ собралось ограниченное количество людей

ТООТӨЙХОН уменьш. от тоотой, довольно ограниченное количество, совсем немногочисленный, считанный

ТООХ оказывать внимание, проявлять внимание, проявлять интерес к чему-либо, считаться с кем-, чем-либо, биеэ ~ зазнаваться, задирать нос, би ~гүй я не проявлю интереса, намайг ~гүй мне не будет оказано внимание

ТООЦГОДОХ *страд.* от тооцох, рассчитываться, считаться, хүчинтэйд ~ считаться действительным, считаться в силе

ТООЦОО счёт, расчёт, аж ахуйн ~ хозяйственный расчёт, эдийн засгийн ~ экономический расчёт, ~ны дэвтэр книга расчёта, расчётная книжка, ~ны нэгж расчётная единица, ~ хний рассчитывать, производить расчёты, ~ дуусаагүй расчёты не закончены, ~той байх быть расчётливым, иарийн ~ хөглөх вести строгий счёт, ~ны нягтлан бодогч бухгалтер по расчётам, ~ хаах закрыть счёт, ~г тулгаж үзэх выверка счётов, ~ны хуулга выписка из счёта, ~ны хувь учётный процент, ~ны танхим счётная палата

ТООЦООЛОХ вычислять, исчислять, рассчитывать, ~н бодох машин вычислительная машина, компьютер

ТООЦОХ считать, полагать, погашать, өөрийн үүрэгт ~ считать своим долгом, хүчинтэйд ~ считать действительным, дууссанд ~ считать законченным, шүүдэгт ~ зачитывать, поставить зачёт

ТООЧИГДОХ *страд.* от тоочих, пересчитываться, быть перечисленным

ТООЧИХ перечислять, рассказывать, жаргал зовлонгоо ~ рассказывать о своих мытарствах, дэлгэрэнгүй ~ подробно перечислять, детально рассказывать, уншсан номоо ~ перечислять прочитанные книги

ТОР 1) сетка, сеть, 2) решётка, усний ~ сетка для волос, загасны ~ рыболовная сеть, эрлийн ~ сеть поисковая, ~нд орох попасть в сеть, ~ тавих расставлять сети, төмөр ~той с железной решёткой, цохных ~н хөшиг занавеска из тюля для окон

ТОРГО (н) 1) шёлк, 2) шёлковый, хиймэл ~ искусственный шёлк, ~н эд шёлковая материя, ~н хувцас/дээл шёлковая одежда, шёлковое дэли, ~н зам шёлковый путь, ~н хил рубежи, граница (страны), ~н оймс шёлковые чулки, ~н цэрэг гвардия, охрана, ~н эле мельчайший песок, ~н судал геол. просечка

ТОРГОМСОГ шёлковистый, ~ эд шёлковистая ткань

ТОРГОХ 1. штрафовать, мөнгөөр ~ наложить денежный штраф, гудамжий хөдөлгөөний дүрэм зөрчсөл гэж ~ штрафовать за нарушение уличного движения

ТОРГОХ 2. слегка прикреплять, слегка пришивать, утсаар ~ слегка прикреплять ниткой

ТОРГУУД 1) одна из монгольских народностей (в т.ч. в Калмыкии), 2) название дневной стражи монгольских ханов в XIII веке

ТОРГУУЛЬ штраф, штрафной, ~ төлөх заплатить штраф, ~ тавих взимать /наложить штраф, ~ийн талбай штрафная площадка, ~ийн цохилт штрафной удар, ~ийн доод хэмжээ минимальная сумма штрафа

ТОРДОХ кормить, ухаживать, опекать, поддерживать, эцэг эхээ ~ ухаживать за родителями, заботиться об родителях, өгчин ядуусыг ~ опекать сирот

ТОРМОГОР живые, блестящие, оживлённые (о глазах)

ТОРМОЗ тормоз, ~ны шингэн тормозная жидкость

ТОРМОЙХ быть блестящими, живыми, чёрными (о глазах)

ТОРНИУН рослый, крупный, здоровый

ТОРНИХ расти, становиться зрелым, мужать, өдөр өдрөөр ~ расти не по дням, а по часам

ТОРОЙХ 1) виднеться вдали (об очертании кого-чего-либо) 2) выделяться, отличаться

ТОРОМ двухлетний верблюжонок, ~той ингэ верблюдица с двухлетним верблюжонок

ТОРОХ наткнуться, споткнуться, задевать, держаться, чулуунд ~д золтой л ойчсонгүй споткнувшись о камень, чуть не упал, хоолой ~ чувствовать боль/неприятное ощущение в горле, хоолойд ~ застрять в горле

ТОРОХГҮЙ без запинки, гладко, без препятствия, ~ унших читать без запинки, ~ гүйх бежать не задерживаясь, саяданд ~ наткнуться на препятствие

ТОРТОГ копать, гарь, ~ суух/болох покрываться копотью, закопеть, ~той хар утаа черный дым с копотью

ТОРТОГДОХ покрываться копотью, коптеть, тааз утаанд ~ж байна потолок коптеет от дыма

ТОРХ бочка, кадка, ~той тос бочка с маслом, төмөр ~ железная бочка, усны ~ бочка для воды

ТОС (он) масло, топленый жир, масляный, шар ~ масло, топленое масло, амьтны ~ животные жиры, ургамлын ~ растительное масло, загасны ~ рыбий жир, цоцгийн ~ сливочное масло, нүүрний ~ крем для лица, усний ~ бриолин, гутлын ~ крем для обуви, ~н будаг масляные краски, ~н балын үзэг шариковая ручка, талханд ~ түрхэх намазывать маслом хлеб, ~ны үйлдвэр маслوبيнный завод, ~р гоож «да чтоб тебе» — восклицание в знак досады

ТОСГОН село, деревня, селение, хот ~ город и деревня, хөдөө ~д суух жить в деревне

ТОСГУУР 1) поднос, 2) воронка, 3) раковина, 4) предсердие, ~ дээр тавих ставить на поднос, ~ дээр тавьж авчирал/зөөх преподнести на подносе, гал тогооны сав угаах ~ кухонная раковина

ТОСГҮЙ не содержащий масла, жиров, обезжиренный

ТОСДОХ маслитъя, пропитывать маслом, пачкать маслом/жиром
ТОСЛОГ жирный, маслянистый, жирность, ~ ургамал маслянистые растения, сүүний ~ жирность молока
ТОСЛОХ смазывать, подмазывать, мазать маслом, гутал ~ чистить обувь /сапоги кремом, оёдлын машин ~ подмазать швейную машину маслом
ТОСОРХОГ жирный, содержащий много жира, ~ арьс жирная кожа, ~ сүү жирное молоко
ТОСТОЙ жирный, маслянистый, ~ хоол жирный обед
ТОСОХ 1) подставлять, подхватывать, 2) встречать, подстергать, 3) заставить (детей) мочиться, зам ~ подстергать на дороге, зочныг ~ встретить гостей, хормой ~ подставлять полу
ТОТГОР: саад ~ препятствие, помеха, барьер
ТОТЬ попугай, ~ шиг бусдын хэлснийг давтах повтарять как попугай, ~ загас попугай-рыба, разг. студент-лингвист
ТОХИГҮЙ 1) неуютный, неудобный, неблагоустроенный, 2) неуютно, неудобно
ТОХИЖИЛТ удобство, уютность, благоустройство, ~ сайтай нэгдэл благоустроенное объединение
ТОХИЖИХ благоустроиваться, снабжаться необходимыми удобствами
ТОХИЖУУЛАХ побуд. от тохижих, благоустроивать, быть благоустроенным; хот ~ благоустроивать город, хот ~ газар управленне по благоустройству города
ТОХИЛОГ 1) уютный, удобный, благоустроенный, комфортабельный, 2) уютно, удобно, с комфортом, комфортабельно, ~ сууц благоустроенная, уютная квартира, квартира со всеми удобствами
ТОХИОЛДОЛ случай, возможность, шанс, казус, ерийн ~ обычный случай, ер бусын ~ необычный случай, сонни ~ странный/интересный случай, санамсаргүй ~ случайность, ~ын гэмт хэрэг случайное, непредумышленное преступление, ~ын үр дүн случайный результат, гэрээнд заасан ~ случай, предусмотренный договором, гэзгийг ~ внезапный, неожиданный случай, ~оор хурьцал үйлдэх случайный половой контакт, нийм ~д в таком случае, ямар ч ~д в любом случае, ~оор учрах случайно встретиться, азтай сайхан ~оор по счастливому случаю, ~ын арга муз. алеаторика
ТОХИОЛДОХ случаться, происходить, встречаться, түүнд зовлон ~жээ с ним случилось несчастье, бэрхшээл ~ встречать трудности, өвчин ~ заболеть, аюул ~в встретила опасность
ТОХИОЛДУУЛАН по случаю чего-либо, в связи с чем-либо, шинэ жилийг ~ по случаю Нового года
ТОХИРОЛЦОО договоренность, согласие, ~нд хүрэх прийти к соглашению, ~ны дэлгүүр магазин договорных цен
ТОХИРОМЖ согласие, соотвествие, годность, удобность, уютность
ТОХИРОМЖГҮЙ неудобный, некомфортабельный, неблагоприятный
ТОХИРОМЖТОЙ годный, удобный, подходящий, благоприятный
ТОХИРОО ситуация, условие, обстоятельство, соответствие, хувьсгалын ~ революционная ситуация
ТОХИРОЛЦОХ договариваться, соглашаться, улавлываться, ~в уу? договорились? харилцан ~гч эрхэм этгээд высокие договаривающиеся стороны, явах хугацаа ~ условиться о сроке отъезда, ~гч талууд договаривающиеся стороны
ТОХИРОХ 1) соответствовать, совпадать, 2) годиться, подходить, 3) договариваться, хэлэлцэн ~, хоорондоо ~ договориться между собой, соглашаться, шаардлагад ~ отвечать требованию, соответствовать необходимости, бодит байдалд ~ соответство-

вать действительности, энэ малгай над ~но эта шапка мне подойдет
ТОХИРУУЛАГЧ регулятор, регулировщик, настройка, гүйдэл ~ регулятор тока, хүлээн авагчийн долгион ~ настройка волн приёмника
ТОХИРУУЛГА регулирование, приспособление, регулировка
ТОХИРУУЛАЛТ регулировка, регулирование, приспособление, настройка
ТОХОЙ локоть, локтевой сустав, излучина, ~гоо ширээн дээр таних класть локти на стол, баруун ~ правая локоть
ТОХОЙВЧ подлокотник
ТОХОЙЛДОХ опираться локтём, облакачнуться
ТОХОЙРОХ образовывать изгиб, изгибаться (напр. о реке, дороге и т.д.)
ТОХООХ назначать, поручать, ажилд ~н томилох назначать кого-либо на работу, ~н томилолт аккредитование
ТОХОХ 1) седлать, накладывать потник, седло на спину лошади, 2) сваливать, перекладывать, возлагать что-либо на кого-либо, морнид эмээл ~ оседлать коня, бурууг ~ свалить ввну
ТОХУУ забава, шутка, издёвка, прикол, тоглоом ~ хийх шутить, подшучивать, бусдаар ~ хийх подшучивать над кем-либо, ~хийн дооглох насмехаться, улыбаться с насмешкой, ~тай хүн насмешливый человек
ТОХУУРХАХ дразнить, подшучивать, прикалывать, насмехаться, битгий ~аад бай! не насмехайся! не дразни!
ТОХЬ удобство, комфорт, уют, благоустройство, ган ~, ~ тух парн. а) комфорт, б) спокойствие, ~ алдах становиться неуютным, делаться некомфортабельным
ТОХЬТОЙ комфортабельный, удобный, уютный, комфортный, со всемн комфортами/удобствами, ~ байр помещение со всеми удобствами
ТОШЛОЙ крыжовник
ТӨВ 1. центр, эпицентр, центральный, ~ Ази центральная Азия, хотын ~д в центре города, соёлын ~ культурный центр, анхаарлын ~д в центре внимания, ~ийн сонинууд центральные газеты, мэдрэлийн ~ систем центральная нервная система, ~ийн халаалт центральное отопление, ~ийг сахсан улс нейтральная страна, нейтральное государство, ~ийг баримтлах придерживаться центральных позиций, ~өөс зайлах/зугтах хүч центробежная сила
ТӨВ 2. честный, прямой, спокойный, уравновешанный, ~ зан уравновешенность, ~ эмэгтэй честная, уравновешанная женщина, ~ царай гаргах проявлять честность, порядочность
ТӨВД Тибет, тибетский, ~ туулай заяц песчаник
ТӨВИЙХ раздвигаться, вздвигаться, выпячиваться наружу, становиться выпуклым, вспучиваться
ТӨВЛӨРӨЛ централизация, сосредоточение, сосредоточие, хүчний ~ сосредоточение сил, ~ийг сааруулах децентрализация
ТӨВЛӨРӨХ централизоваться, сосредоточиваться, скопляться, ~сөн удирдлага централизованное руководство, ~сөн эгшглэгэ муз. централизованные лады
ТӨВЛӨРҮҮЛЭХ побуд. от төвлөрөх, централизовать, сосредоточивать, концентрировать, анхаарал ~ сосредоточить внимание, үйлдвэрлэлийг ~ концентрировать производство
ТӨВЛӨХ 1) сосредоточиваться, централизоваться, 2) делать центром, ардчилсан ~н удирдах ёс демократический централизм
ТӨВӨГ сложности, препятствие, ~тэй хэрэг запутанное дело
ТӨВӨН гортань, ~гийн буглаа гортанный абсцесс
ТӨВХНӨХ водворяться, оседать, устраиваться на жильё, поселяться на жительство, гэр бүлтэй болж/гэрлэж ~ обзаводиться

семьей, обживаться, шинэ байранд орж ~ устраниваться в новой квартире

ТӨВХНҮҮЛЭХ *побуд.* от төвхнөх, водворять, устанавливать, устраивать на жительство, поселять

ТӨВШИН уровень, ~ий цагираг экватор

ТӨГӨЛДӨР 1) полный, исключительный, проникнутый чем-нибудь, исполненный чего-либо, 2) действительный, в силе, *утга* ~ *илтгэл* глубоко содержательный доклад, *ухаан* ~ исключительного, редкостного ума, *билэг* ~, *авъяас* ~ талантливый, способный, исключительного таланта, *маргаашаас эхлэн хүчин* ~ болох вступать в силу с завтрашнего дня, считается действительным с завтрашнего дня, ~ *хуур* фортепиано, ~ *хуурын даруул* фортепианная клавиатура

ТӨГӨЛДӨРЖИХ совершенствоваться, делаться более совершенным, *үйлдвэрлэлийн технологи улам* ~ *ж байна* производственная технология ещё более совершенствуется

ТӨГӨЛДӨРЖҮҮЛЭХ *побуд.* от төгөлдөржих, совершенствовать, делать ещё лучше, делать совершеннее, *нийгмийн харилцааг* ~ совершенствовать общественные отношения

ТӨГРӨГ 1) тутрик (денежная единица Монголии), 2) круг, кружок

ТӨГ 1) полный, законченный, совершенный, 2) полностью, всё, целиком, ~ *үнэн* сущая правда, полная истина, ~ *ялалт* полная победа, ~ *хуньт* суженая, суженый, *авъяас билэг* ~ *хүн* человек редкостного таланта, исключительно способный человек, *бүрэн* ~ полностью и целиком, *бүрэн* ~ мэдэх узнать всё/полностью

ТӨГСӨГЧ выпускник учебного заведения

ТӨГСӨЛТ конец, завершение, заключение, концовка, финал, ~ийн хуралдаан заключительное заседание, ~ийн үг заключительное слово, *спортын* ~ийн уралдаан финальные спортивные соревнования, *шүлгийн* ~ *тааруу болжээ* концовка стихотворения получилась неважной

ТӨГСӨХ *побуд.* от төгсөх, кончать, заключать, завершать, *сургуулиа амжилттай* ~ успешно закончить институт/школу

ТӨГСӨЛТ окончание, завершение, выпуск, *энэ жилийн* ~ *олон хүнтэй* в этом году большой выпуск

ТӨГСӨХ кончатся, заканчиваться, завершаться, *үүгээр бидний ажил* ~ *в* на этом и кончилась наша работа

ТӨД (ий) 1) столько, 2) только что, вот вот, *бид* ~ *ирэв* мы только что присехали, *өд* ~ столько

ТӨДИЙГҮЙ не только не столько

ТӨДӨН много-премного

ТӨЛ приплод, молодняк, *нялх* ~ новорождённый молодняк, ~ *хүлээн авах* получить молодняк, ~ *бойжуулах* выращивать молодняк, ~ *хорогдуулахгүй байх/өсгөх* сохранять молодняк без потерь, выращивать молодняк в полной сохранности

ТӨЛБӨР 1) платёж, плата, оплата, 2) платёжный, *бараа харилцаа нийлүүлэх болон* ~ийн тухай протокол протокол о взаимной поставке товаров и платежах, *дайны* ~ ремонтные платежи, репарация, *өр* ~ долг и платёж, ~ийн хүснэгт платёжная ведомость, ~ *ноогдуулах*, ~ *оноох* наложить платёж, ~ *авагч* получатель платежа, ремитент, *урьдчилгааны* ~ авансовый платёж, ~ *төлөх чадвар/*~ийн чадвар платёжеспособность, ~ийг хойшлуулах отсрочка платежа, ~ийн чадваргүй өргөн несостоятельный должник, ~ийн нэгж единица платежа

ТӨЛЛӨЛТ дача приплода, окот, роды домашних животных, *мал* ~ *окот* скота

ТӨЛЛӨХ давать приплод, окотиться (о скоте)

ТӨЛЛҮҮЛЭХ *побуд.* от төллөх, получать приплод от скота

ТӨЛӨВ вид, внешность, облик, образ, форма, *хэтийн* ~ перспектива, *их/гол* ~ в основном, большей частью, ~ *шинжит* характерный

ТӨЛӨВЛӨГӨӨ план, проект, *сарын* ~ месячный план, *сургалтын* ~ учебный план, *үйлдвэрлэлийн* ~ план производства, производственный план, ~ *зохион* составлять план, ~ *г хугацаанаас нь өмнө биелүүлэх* выполнить план досрочно, ~ *ёсоор* по плану, согласно плану, ~ *нөөс гадуур* вне плана, сверх плана, *хэтийн* ~ план на перспективу, перспективный план

ТӨЛӨВЛӨГӨӨГҮЙ беспланный, внепланный, ~ *ажил* беспланный работа

ТӨЛӨВЛӨГӨӨЖҮҮЛЭХ *побуд.* от төлөвлөгөөжих, планировать, снабжать планом, давать план

ТӨЛӨВЛӨГӨӨТ плановый, планомерный, ~ *ажил* плановая работа, ~ *зорилт* плановое задание, ~ *эдийн засаг* плановая экономка

ТӨЛӨВЛӨГӨӨТЭЙ имеющий план, плановый, по плану, ~ *ажиллах* работать по плану, действовать планомерно, *ардын аж ахуйг* ~ *хөгжүүлэх* планомерное развитие народного хозяйства

ТӨЛӨВЛӨГЧ планировщик, плановик

ТӨЛӨВЛӨЛТ планирование, планировка, *ардын аж ахуйн* ~ планирование народного хозяйства, *хот* ~ планировка города

ТӨЛӨВЛӨХ планировать, плановать, проектировать, намечать, ассигновать, ~ *сөн засварын ногдол ашиг* планируемый промежуточный дивиденд, ~ *сөн мөнгө* ассигнование на ..., *төсвөөс* ~ *сөн мөнгө* бюджетные ассигнования

ТӨЛӨВТЭЙ видимо, по-видимому, наверно, кажется, *хүйтрэх* ~ по-видимому, будет похолодание

ТӨЛӨВШИЛТ формирование, образование, *үзэл санааны* ~ формирование взглядов

ТӨЛӨВШИХ формироваться, складываться, образовываться, *завчанаар залуу насанд* ~ *дөг* характер формируется в молодости

ТӨЛӨВШҮҮЛЭХ *побуд.* от төлөвших, формировать, образовывать, *хувь хүнийг* ~ формировать личность/индивид, *занчанаарыг* ~ формировать характер

ТӨЛӨГ 1. годовалый ягнёнок, шутиловое прозвище вьетнамских студентов в бывших странах СЭВ

ТӨЛӨГ 2.: ~ *тавих* гадать на чём-либо, *мэрэг* ~ гадание

ТӨЛӨГДӨХ быть оплаченным, ~ *сөн хувь* оплаченные проценты

ТӨЛӨӨ за, ради, для, вместо, *энх гайвны* ~ за мир, *эрх чөлөөний* ~ *тэмцэх* бороться за свободу, *юуны* ~ за что, ~ийн үг местоимение

ТӨЛӨӨЛӨГЧ 1) делегат, представитель, 2) делегация, *их хурлын* ~ делегат съезда, *хамт олны* ~ представитель коллектива, *бүрэн эрхт* ~ уполномоченный, ~ *илгээх* делегировать кого-либо

ТӨЛӨӨЛӨГЧИД делегация, ~ийн тэргүүн глава делегации, ~ийн байгууллага представительный орган, ~ийн газар представительство

ТӨЛӨӨЛӨЛ представительство, ~и удирдах зөвлөл совет представителей, совет директоров

ТӨЛӨӨЛӨЛТ представительный, ~ийн гэрээ агентский договор, договор поручения

ТӨЛӨӨЛӨХ представлять, представлять, являться делегатом, быть представителем, *улсаа* ~ представлять свою страну, *хамт олныг* ~ представлять коллектив, ~ *ж гарын үсэг зурах* подписывать от имени (по поручению) кого-либо

ТӨЛӨӨЛҮҮЛЭГЧ представляемый

ТӨЛӨӨЛҮҮЛЭХ делегировать, ~и санал хураах представительное голосование

ТӨЛӨӨС платёж, плата, выкуп, компенсация, *өр* ~ долги

ТӨЛӨХ платить, оплачивать, *өр* ~ ликвидировать долги, *бэлэн мөнгөөр* ~ платить наличными, *тооцоогоор* ~ платить по счету, *орон сууцны хөлс* ~ платить за квартиру, ~ *чадвар* платёжеспособность, ~ *баталгаа* гарантин оплаты, *вексель*, *аажмаар* ~

постепенные платежи, хугацаанаас нь өмнө өр ~ ханш цена досрочного погашения

ТӨЛҮҮЛЭХ *побуд.* *от төлөх*, заставлять платить, взыскивать, взимать плату, өр ~ заставлять платить долги

ТӨМӨР железо, металл, железный, жестяной, металлический, махан ~ ковкое железо, хүхэрлэг ~ железный купорос, ~ зам железная дорога, ~нийн хүдэр железная руда, ~ мэт сахилга бат железная дисциплина, ~ бетоны үйлдвэр железобетонный завод, ~ сав жестянка, жестяная посуда, ~нийн үе железный век, ~ зуух железная печь, ~ эдлэл металлческне изделия, ~ хуруувч металлический наперсток, ~ татлага железный трос, ~ гариг астр. Венера, ~нийн жонш сидерит, ~т цахиржин железистые кварциты, ~ замын удирдах газар управление железной дороги, ~ замаар тээвэрлэх өртөг стоимость провоза по железной дороге

ТӨМӨРЛӨГ металл, металлический, железистый, ~нийн үйлдвэр металлургическая промышленность, металлургия, хар ~ чёрные металлы, өнгөт ~ цветные металлы, эрхэм ~ благородные/драгоценные металлы, нунтаг ~ металлическая пыль

ТӨМӨРЛӨХ обшнвать жестяными пластинками, обшнвать железом, обделывать листовым железом, стягивать железными оброчами, байшнгийн дээвэр ~ покрывать крышу дома листовым железом

ТӨМӨРЧ (ин) кузнец, металлнст, жестяншик

ТӨМПӨН таз, миска, цагаан ~ алюминневый таз, паалантай ~ эмалированный таз

ТӨМС (сн) картофель, картофельный, үрнийн ~ семенной картофель, шарсан ~ жареный картофель, ~ний гурил картофельная мука, ~ний цардуул крахмал, ~ний нууаш картофельное пюре, ~ний талбай картофельное поле, ~тэй шөл картофельный суп, ~ суулгах/гарих посадить картофель, ~ ухах копать картофель, ~ арилгах/цэвэрлэх чнстить картофель

ТӨМСӨГ яйца, тестикулы

ТӨНХӨХ 1) выковыривать, выковырять, делать выемку, 2) *перен.* придираться, упрекать, малгаж ~ выдалбливать

ТӨӨ пядь, пядень, ~ зайгүй а) близкий, б) близко, ~ зайгүй нөхөрлөх/байх быгь с кем-либо на короткой/дружеской ноге

ТӨӨЛӨХ измерять пядью

ТӨӨНӨХ 1) прижигать, 2) сильно греть, палить (о солнце), обдавать зноем, обдавать жаром, өнчтэй газрыг ~ делать прижигание на больном месте, прижечь больное место, нар тэсэхүйеэ хурц ~ж байна солнце палит нестерпимо

ТӨӨНҮҮЛЭХ *побуд.* *от төөнөх*, 1) подвергаться прижиганию, 2) сильно греться, быть обдаваемым жаром

ТӨӨНҮҮР прижигание в народной медицине, зүү ~ иглоукалывание и прижигание, ~ээр эмчлэх лечить прижиганием, ~ээр эмчлүүлэх лечиться прижиганием

ТӨӨРӨГ рок, фортуна, судьба

ТӨӨРӨГДӨЛ заблуждение, ~д орох быгь в заблуждении, ~д оруулах вводить в заблуждение, ~өөс гаргах вывести из заблуждения

ТӨӨРӨГДӨХ *страд.* *от төөрөх*, заблуждаться, быть заблуждённым

ТӨӨРӨЛДӨХ *взаим.* *от төөрөх*, оказываться в заблуждении, заблуждаться

ТӨӨРӨХ 1) заблуждаться, сбиваться с дороги, терять дорогу, 2) ошибаться, путаться, затемняться, ойд ~ заблудиться в лесу, санаа ~ путаться, ~дөг байшнн лабиринт

ТӨР строй, режим, государство, ардын ~ народная власть, народное государство, улс ~нийн бодлого политика, улс ~нийн тэмцэл политическая борьба, улс ~нийн зүтгэлтэн политический деятель, ~ний нарийн бчгийн дарга государственный секретарь,

~нийн байгуулал государственный строй, ~т ёс государственность, ~нийн далбаа/дуулал государственный флаг/гимн, национальный флаг/гимн, ~нийн сүлд национальная эмблема, государственный герб, ~нийн бэлэгдэл тэмдэг символы государства, ~нийн тэргүүн глава государства, ~нийн эргэлт государственный переворот, ~нийн алба государственная служба, ~ барих, жолоодох править государством, нэр ~ честь, репутация, нэр ~ хөөцөлдөх заниматься карьеризмом, ~д тэрлэх государственная измена, ~нийн албан ёсны хэл официальный государственный язык, ~өөс шашныг тусгаарлах отделение церкви от государства, ~нийн албан тушаал политическое назначение, государственная должность, ~нийн бүрэн эрхт байдал государственный суверенитет, ~нийн департамент государственный департамент (в США), ~нийн ёслол государственный протокол/церемониал, ~нийн зохицуулалт государственное регулирование, ~нийн зөвлөл Госсовет, ~нийн нууц государственная тайна, ~нийн онц эрх государственная монополия, ~нийн өмч государственная собственность, ~нийн эрх мэдэл компетенция, власть государства, ~нийн эсрэг гэмт хэрэг государственные преступления, ~өөс эдийн засагт оролдох хүрээг багасгах сокращение объёма (уровня) вмешательства государства в экономику

ТӨРӨГСӨД рождённые, шинээр ~ новорождённые, төрөл ~ родственники, родные

ТӨРӨЛ 1) родство, родня, 2) вид, сорт, род, цусан ~ кровное родство, ясан ~ родня со стороны отца, ойрын/холын ~ близкий/дальный родственник, ~х хэл родной язык, нэр ~ род, сорт, вид, класс, олон ~нийн различный, различнчнх видов, ~ бүрийн различный, разных видов, ~ бүрийн различный, разный, ~ бүрийн бараа различнчне товары, ~ бүрийн мэргэжлийн хүмүүс цугларчээ собрались люди разных специальностей, ~ бүр сартамент, ~ арилжих покинуть этот мир (чаще о лицах духовного звания), өгөршилтний ~ геол. типы выветривания, ~нийн шинж родовые признаки, ~нийн хүн родители, дедушка, бабушка, внуки и правнуки

ТӨРӨЛЖИЛТ специализация

ТӨРӨЛЖИХ специализироваться, профилироваться, ~сөн дэлгүүр специализированный магазин, ~сөн байгууллага специализированный орган, ~сөн хууль кодекс

ТӨРӨЛЖҮҮЛЭЛТ кодификация

ТӨРӨЛЖҮҮЛЭХ *побуд.* *от төрөлжих*, специализировать, профилировать, кодифицировать, үйлдвэрлэлийг дагнан ~ специализировать производство, ~сэн хэм хэмжээ кодифицированные нормы

ТӨРӨЛТ рождаемость, рождение, ~нийг багасгах снизить рождаемость, ~нийг зохицуулах регулировать рождаемость

ТӨРӨЛХ родной, ~ нутаг родная земля, родной край, ~ хэл/хот родной язык/город, ~нийн авъяас врождённые способности, ~нийн ухаан природный ум

ТӨРӨЛХТӨН: хүн ~ человечество, дэлхийн шударга хүн ~ прогрессивное человечество мира

ТӨРӨХ рожать, рождаться, зарождаться, тэднийд хүү ~жээ у них родился сын, эхнэр нь жил бүхэн ~дөг жена его рождает каждый год, ~ газар родильный дом, ~сөн ах родной брат, ~сөн өдөр день рождения, аж ~ жить, существовать, над тийм хүсэл ~лөө у меня зародилось такое желание, ~сний гэрчилгээ свидетельство о рождении

ТӨРҮҮЛЭХ *побуд.* *от төрөх*, рожать, хүүхэд ~ родить ребёнка

ТӨРХ 1) форма, вид, фигура, 2) поведение, нрав, черта, характер, гадаад ~ внешний вид, биеийн ~ байдал фигура, телосложение, зан ~ поведение, ~ муутай с плохим поведением, с характером, безнравственный

ТӨРХГҮЙ 1) несерьёзный, несолидный, 2) шаловливый, недисциплинированный, ~ хүүхэд недисциплинированный ребёнок
ТӨРХӨМ родители, родня (замужней женщины), ~дөө буцах разводиться с мужем и возвращаться в родной дом (о замужней женщине)
ТӨС аналогия, аналог, подобие, сходство, соответствие, огт ~ алга, огт ~ байхгүй совсем нет сходства, аналогии, абсолютно не похоже
ТӨСГҮЙ непохожий, несходный, неаналогичный, неидентичный
ТӨСӨВ бюджет, смета, жиллийн ~ годовой бюджет, орлогын/зарлагын ~ смета доходов/расходов, ~ зохнох составлять смету, ~ хэтрүүлэх превышать смету, ~өөс гадуур сверх сметы, ~өөс хэтгэсэн зардал расходы сверх сметы, ~өөс санхүүжих байгууллага бюджетная организация, өртгийн ~ зохиох сметная калькуляция стоимости
ТӨСӨВЛӨГЧ составитель бюджета, составляющий смету, проектировщик
ТӨСӨВЛӨХ составлять смету, составлять бюджет, ассигновать
ТӨСӨЛ проект, чертёж, набросок, анхны ~ первый проект, начальный проект, первоначальный проект, машинны ~ проект машины, хуулийн ~ проект закона, законопроект, ~нийн хүчин чадал проектная мощность, ~ төсвийн баримт бичиг проектно-сметная документация
ТӨСӨӨ сходство, подобие, аналог, аналогия, ~ бүхий сходный, похожий, аналогичный
ТӨСӨӨГҮЙ непохожий, несходный, неаналогичный, ~ байх быть непохожим, не подходить, не иметь сходства
ТӨСӨӨЛӨЛ представление, понятие, воображение, ерөнхий ~ общее представление, тодорхой ~ конкретное представление, огт ~гүй байх не иметь никакого представления
ТӨСӨӨЛӨХ 1) представлять, воображать, воспроизводить в уме, 2) понимать, разбираться, узнавать/угадывать кого-, что-либо по сходству с кем-, чем-либо
ТӨСӨР 1) недалеко, близко, 2) дешёвый, недорогой, арай ойр ~ байх оказываться чуть ближе, энэ нь арай хямд ~ юм это подешевле
ТӨСӨӨРӨХ забывать, отучаться, отвыкать, утрачивать привычку к чему-либо
ТӨСӨРХӨН 1) недавно, 2) недалеко, близко, 2) дешёвый
ТӨСӨӨТЭЙ похожий, сходный, аналогичный, идентичный, ~ явдал аналитические явления, ааш зан нь эцэгтэйгээ ~ байлаа нравом он походил на отца, ~ үг хэллэг сходные слова и выражения
ТӨХӨӨРӨМЖ снаряжение, снасти, оборудование, лабораторийн ~ лабораторные оборудования, шинэ ~ новое оборудование
ТӨХӨӨРӨМЖЛӨХ оборудовать, снаряжать, кабинет ~ оборудовать кабинет
ТӨХӨӨРӨХ 1) собираться, готовиться, снаряжаться, 2) перен. колоть, зарезать (напр. барана), аянд ~ снарядиться в путь, хонь ~ зарезать барана
ТӨЧНӨН столько, өчнөөн ~ парн. так много, уйма, тэр ~ номтой у него столько книг
ТРАКТОР трактор, ~ын жолооч тракторист, ~аар газар хагалах обрабатывать/пахать землю трактором
ТРАКТОРДАХ выполнять/осуществлять работу с помощью трактора
ТРОЛЛЕЙБУС троллейбус
ТУВА Тува, тувинец
ТУГ 1. знамя, флаг, улаан ~ красное знамя, ~ийн дор под знаменем, ~ өргөх подиать знамя, эр хүн ~ ч барниа, тугал ч харнулна *приблизительно*: мужчине любая работа подстать!

ТУГ 2. клок, пук, пучок, туг үс клок волос, ~ ширээ бөхтэй тэмээ верблюд со стоячими горбами
ТУГАЛ телёнок, телячий, ~ баруу *собир.* телята, молодняк, ~ын хашаа телятник, ~ын тэжээл телячий корм, ~ын мах телятина, охин ~ тёлка, ~тай үнээ корова с телёнком
ТУГАЛГА свинец, олово
ТУГАЛЛАХ телиться (о корове), ~ үнээ стельная корова
ТУЖ 1) всё время, всегда, в течение, 2) сплошной, сплошь, өдөр ~ целый день, весь день, в течение всего дня, ~ ой сплошной лес, өдөржингөө ~ бороо оров весь день шёл сплошной дождь
ТУЙЛ 1) конец, предел, абсолютность, 2) полюс, 3) крайность, ~даа хүрэх доходить до предела, ~ын зорилго конечная цель, ~ын үнэн абсолютная истина, ~ын чухал чрезвычайно важный, ~ын цагираг полярный круг, умард, хойт/өмнөд ~ северный/южный полюс, ядрахын ~д хүрэх на пределе сил, ~ын чанга арга хэмжээ крайние меры, ~ын үнэ максимальная цена, ~ын цахлай чайка полярная или бургомистр
ТУЙЛДАХ уставать, утомляться, истощаться, ядарч ~ быть утомлённым до предела, сильно истощаться
ТУЙЛДУУЛАХ побуд. от туйлдах, утомлять, истощать, изну-рять
ТУЙЛШРАЛ крайность, поляризация, нэг ~аас нөгөө ~д орох переходить из одной крайности в другую, ~д орох впадать в крайность
ТУЙЛШРАХ оказываться крайним, быть крайним, впадать в крайность, придерживаться крайности, быть слишком односторонним
ТУЙПУУ кирпич, кирпичный, галд тэснэртэй ~ огнеупорный кирпич, ~н хана кирпичная стена
ТУЛ 1. так как, потому что, для, ради, за, чтобы, из-за, түүний тусын ~д ради него, юуны ~д для чего, бороо орсон ~ так как пошёл дождь, мэдэхгүй ~ из-за незнания, так как не занят, өвчтэй байсан ~ из-за болезни
ТУЛ 2. зоол. таймень
ТУЛААС подпорка, опора
ТУЛААН борьба, сражение, схватка, дайн ~ парн. битва, сражение
ТУЛАЛДААН бой, битва, сражение, ~ы талбар поле битвы, шийднэрлэх ~ решительная битва, агаарын ~ воздушный бой, ~д орох вступить в бой
ТУЛАЛДАХ сражаться, биться, драться, дайсантай ~ биться с врагами
ТУЛАМ 1) кожаный мешок, 2) *перен.* наделённый ненасытными качествами человек, ~тай гурил мука в кожаном мешке, хоолны ~ обжора, хэрүүлийн ~ тот, кто всегда сеет раздор, спорщик, любитель ссоры
ТУЛАХ 1) опираться на что-либо, упираться во что-либо, 2) сражаться, биться, драться, таяг ~ опираться на палку, шанаагаа ~ подпирать щеку рукой, гараараа газар ~ упираться руками в землю, ташаагаа ~ подбочениваться, дайсантай ~ сражаться с противником, замд ~ж очих доходить до самой дороги, ёроолд ~ дойти/доставать до дна чего-либо, ~ цэг точка опоры, надад ~ цэг өгөөч, тэгвэл би орчлонг эргүүлье дайте мне точку опоры и я переверну мир, ~сан жин фактический вес, ~сан үнэ крайняя цена
ТУЛГА таган, треножник, ~ тойрсон ярна кухонные разговоры, сплетни, ~ын чулууг танилцах заложить краеугольный камень
ТУЛГАМДАХ растеряться, волноваться, затрудняться, встречать затруднения, становиться в тупик, үг хэлж чадахгүй ~ ничего не мочь говорить из-за растерянности, быть не в состоянии говорить из-за волнения

ТУЛГАР 1) новый, 2) первый, первоначальный, 3) беременная, ~ **тор** новая власть, новый режим, ~ **бичиг** первоисточник, **баримт мэдээг түүхийн** ~ **бичгээс авах** черпать сведения из первоисточника по истории, ~ **эхивр** первородящая женщина, **шинэ** ~ **хөгжиж буй орон** вновь развивающаяся страна

ТУЛГАРАХ 1) становится вплотную, упираться, подойти вплотную, 2) встречаться внезапно, 3) *мед.* подвывих, **нүүр** ~ встречаться лицом к лицу, **бэрхшээлтэй** ~ встречаться с трудностями, **аюултай** ~ встречаться с опасностями, **хуруу** ~ вывих пальца

ТУЛГАХ *побуд. от тулах*, 1) заставлять, принуждать, требовать, угрожать, 2) чокаться, 3) сверять, сличать, **үзнээ хэлэхийг** ~ заставить кого-либо сказать свою правду, ~н шаардах **бичиг** ультиматум, **хуулбарыг эхтэй нь** ~ сличать копию с подлинником, **гэрч нарын очиг мэдүүлгийг** ~ сверить показания свидетелей, ~сан ял обвинение, **цагаа** ~ свернуть часы, **найз нартайгаа хундага** ~ чокаться бокалами с друзьями

ТУЛГУУР опора, упор, подпорка, кронштейн, **түшиг** ~ опора, оплот, основание, ~тай **харайлт прыжок** с шестом, **гүүрийн** ~ опора моста, **тагтны** ~ кронштейн балкона, ~т **байр** опорный пункт

ТУЛГУУРЛАХ опираться, подпирать, основывать на чём-нибудь, базироваться на чём-либо, **олон түмэнд** ~ опираться на массы, **практикт** ~ опираться на практику, **та юунд** ~ж байна? на чём вы основываетесь? **баримтад** ~ основываться на фактах

ТУН 1. совсем, весьма, очень, совершенно, вовсе, отнюдь, ~ их очень большой, очень много, ~ **сайн** очень хороший, ~ **чухал** чрезвычайно важный, ~ **болохгүй** совсем нельзя, вовсе нельзя, ~ **хянуур байх** быть очень осторожным, смотреть в оба

ТУН 2. доза, **цацрагийн** ~ доза радиации, ~г **багасгах** уменьшать дозу

ТУНАДАС осадки

ТУНАХ оседать, осаждаться, отставаться, стновиться прозрачной (о жидкости), оставлять осадок, процеживаться, **усны булиingar** ~жээ вода отстоялась и муть осела, **данс ёроолд нь** ~в соль осаждалась на дне

ТУНГААЛТ 1) осаждение, отстаивание, очистка, фильтрация (о жидкости), 2) рассуждение, размышление, взвешивание, продумывание

ТУНГААМАЛ *геол.* очищенный, ~ **алт** чистое золото, самородок

ТУНГААХ 1. давать отстоять, осаждать, отставать, процеживать, фильтровать, очищать, **ус** ~ отстаивать воду, **усыг шүүж** ~ процедить/фильтровать воду

ТУНГААХ 2. рассуждать, размышлять, взвешивать, **сайтгар** ~н **бодох/тунгаах** тщательно продумывать

ТУНГАЛАГ прозрачный, ясный, чистый, свежий, светлый, ~ **өдөр** прозрачный день, ясный день, ~ **ус** прозрачная вода, ~ **агаар** свежий воздух, ~ **саран** ясный месяц, ~ **шөл** бульон, ~ **шил** светлое/прозрачное стекло, ~ **ухаан** светлый ум, **бие лагшин** ~ уу? в добром ли вы здравии? ~ **хоолой** сопрано, «Тунгалаг Тамир» «Прозрачный Тамир» (роман Ч.Лодойдамба)

ТУНДАС 1. осадок, **усанд** ~ **суужээ** вода дала осадок, **цайвар** ~ белый осадок

ТУНДАС 2. *метеор.* осадки, **хур** ~ осадки, дожди, **өнөөдөр хур** ~гүй сегодня без осадков, **их хур** ~ обильные осадки

ТУНИРХАХ набивать себе цену, упрямыться, заставлять спрашивать себя, заставляя убедить себя просьбами, ломаться, **битгий тунирх!** не ломайся!

ТУНИХ ломаться, упрямыться, заставляя спрашивать себя

ТУНХАГЛАЛ декларация, заявление, **засгийн газрын** ~ правительственная декларация, **хүний эрхийн** ~ декларация прав человека, ~ **гаргах** принять декларацию

ТУНХАГЛАХ декларировать, возвещать, объявлять, оглашать, выступить с декларацией о чём-нибудь, **тусгаар тогтнолыг** ~ провозглашать независимость

ТУРААЛ худоба, исхудание, истощение, изнурение, изнеможение

ТУРААХ *побуд. от турах*, доводить до истощения/исхудания, истощать, изнурять, делать тощим, лишить сил, **хүнд өвчин** **түүнийг бүр** ~ж **орхижээ** тяжёлая болезнь крайне истощила его

ТУРАНХАЙ тощий, худой, истощённый, сухощавый, исхудалый, худощавый, ~ **адуу** тощая лошадь, ~ **мах** тощее мясо, крайне нежирное плохое мясо

ТУРАХ худеть, тошеть, изнуряться, истощаться, становиться исхудалым, делаться сухощавым, **хаврын** ~сан мал истощённый большой скот, ~ж **үхэх** гибнуть от истощения, гибнуть от голода

ТУРГИХ 1) фыркать, 2) обрызгивать, опрыскивать (водой, набранной в рот), **адуу** ~на лошади фыркают

ТУРСАГА шкура павшего от голода скота, ~ы нь **хуулах** спустить шкуру с кого-либо, выпороть

ТУРШ 1) в течение, в продолжение, на протяжении, за, 2) целый, весь, **өдрийн** ~ целый день, в течение всего дня, **долоо хоногийн** ~ в течение недели, **таван жилийн** ~ на протяжении пяти лет, **насан** ~ на всю жизнь, **хэдэн өдрийн** ~ за несколько дней, **өдөр** ~ **ном уншив** читал книгу целый день

ТУРШИГДАХ *страд. от турших*, испытываться, подвергаться испытанию, быть испытываемым

ТУРШИГЧ испытатель, опытник, экспериментатор

ТУРШИЛТ испытание, проба, эксперимент, ~ын **хугацаа** период испытания, испытательный срок, **цөмний зэвсгийн** ~ испытание ядерного оружия, ~ын **үр дүн** результаты эксперимента, экспериментальные данные, ~ын **талбай** испытательный полигон, ~ын **нислэг** испытательный полёт, ~ **хийх/явуулах** производить испытание, испытывать, экспериментировать, ~ыг **зогсоох** прекратить испытание, остановить эксперимент, **хяналтын** ~ контрольное испытание

ТУРШИХ пробовать, испытывать, экспериментировать, разведывать, **чадлаа** ~ испытывать свои силы, пробовать свои силы, **шинэ зэвсэг** ~ испытывать новое оружие, **шинэ ажилтныг** ~н **шалгах** испытывать нового работника, **онгоц** ~ **нисэгч** лётчик-испытатель

ТУРШЛАГА опыт, эксперимент, проба, практика, ~ын **станц** опытная станция, испытательная станция, **амьдралын** ~ жизненный опыт, житейский опыт, **гашуун** ~ горький опыт, **ажлын** ~ опыт работы, **байлдааны** ~ боевой опыт, ~ **бүхий**, ~ **сайтай** опытный, ~ **багатай** малоопытный, неопытный, ~ **хийх** производить опыт, ~ **нэвтрүүлэх/дэлгэрүүлэх** внедрять/распространять опыт, ~ **солилцох** обмениваться опытом, ~аараа/~аасаа **мэдэх** знать по собственному опыту, убедиться на личном опыте, ~ **хуримтлуулах** накапливать опыт

ТУРШЛАГАГҮЙ неопытный, не имеющий опыта, ~ **залуу ажилчин** неопытный молодой рабочий

ТУРШЛАГАГҮЙДЭХ проявлять неопытность, быть малоопытным

ТУРШЛАГАЖИХ набираться опыта, приобретать опыт, приобретать навык, становиться опытным

ТУРШЛАГАТАЙ опытный, ~ **багш** опытный учитель, **их** ~ **болох** стать очень опытным, обладать большим опытом

ТУРШУУЛ 1) разведка, 2) разведчик, ~ **хийх** произвести разведку, **рекогносцировать**, ~ **тавих** послать разведчика, **дайсны** ~ разведчик противника

ТУС 1. польза, выгода, интерес, помощь, услуга, ашиг ~ польза, значение, нийгмийн ~ общественная польза, нохрийн ~ помощь товарища, ач ~ польза, помощь, ~ измэр, ~ дэмжлэг помощь, поддержка, ~ хургэх оказывать помощь, (хүүхэд) ~д орох становиться подмогой (о детях), нийтийн ~ын тулд для общей пользы, бусдын ~ын тулд хэлэх говорить в чью-либо пользу, ~ болох приносить пользу, ямар ч ~ алга нет никакой пользы/выгоды, ~ыг усаар харуулах оплатить за помощь неблагодарностью, ~ болох гээд тушаа болох, ~ болохоосоо ус болох оказывать медасжью услугу

ТУС 2. данный, этот, настоящий, ~ газар данное место, ~ улс это государство, упоминаемое государство, ~ ~ каждый в отдельности, ~ бүр нэгжээдийг өгөх давать каждому по одному

ТУСГҮЙ 1) бесполезный, напрасный, 2) бесполезно, напрасно, 3) неважный, плохой, ~ ажил напрасная работа, тэр их ~ хүн шүү он очень неважный человек

ТУСААХ побуд. от тусах, капать, лить по капле, ронять капли на что-либо, бүтээлэг дээр дарс ~ капать вино на скатерть

ТУСАМ по мере того, как, по мере чего-либо, биднийг уул өөд өгсөх ~ сэргүүн болов по мере того как мы поднимались в гору, становилось прохладнее

ТУСАХ 1) попадать, 2) падать, капать, 3) отражаться, освещать, озарять, 4) бросаться (напр. в глаза), сум байдл мэргэн ~в пуля метко попала в цель, бидэн дээр гэрэл ~ж байв на нас падал свет, сүүдэр газар ~на тень падает на землю, бороо ~ж байна дождь капает, хамгийн түрүүнд нүдэнд ~ самым первым бросаться в глаза

ТУСГААР независимый, обособленный, отдельный, самостоятельный, отдельно, самостоятельно, независимо, ~ тогтнол независимость, ~ өрөө отдельная комната, ~ улс самостоятельное государство, ~ байх быть отдельно, быть самостоятельным

ТУСГАРЛАГДАГСАД изолированные, бнрюки (о людях)

ТУСГАРЛАГДАХ страд. от тусгаарлах, изолироваться, отделяться, выделяться, обособляться

ТУСГАРЛАГДМАЛ оторванный, отделенный, изолированный, обособленный, замкнутый

ТУСГААРЛАГЧ 1) изолирующий, изоляционный, 2) изолятор, сепаратор, салан ~д полит. сепаратисты, шил бол сайн ~ юм стекло является хорошим изолятором, ~ тууз изоляционная лента

ТУСГААРЛАЛТ изолирование, обособление, выделение, отделение, интернирование

ТУСГААРЛАХ отделять, выделять, изолировать, обособлять, изолировать, раздвигать, интернировать, хөшгөөр ~ отделять занавеской, шашин төрийг ~ отделять церковь от государства, өвчтөнийг ~ изолировать больного, хөвгүүд нь ~ж, хоёр хөгшин дангаараа үлдэн сынвоя отделились и старики остались одни

ТУСГАЙ 1) особый, отдельный, специальный, 2) отдельно, особо, специально, ~ ажил специальная работа, ~ мэргэжил специальное образование, ~ мэргэжлийн дунд сургууль специальное среднее училище, ~ сурвалжлагч специальный корреспондент, ~ тэтгэвэр персональная пенсия, энэ тухай ~ ярилцах болно об этом будем говорить специально/отдельно, ~ бүрэн эрх специальные полномочия, ~ даалгавартай элчин посол для специальных поручений, посол по особым поручениям, ~ нэр томъёо специальная терминология, ~ санал особое мнение (судь), ~ төлөөлөгч специальный представитель

ТУСГАЙЛАХ выделять, отделять, обособлять, подчеркивать, ~и хүлээн авах специально принимать, ~н тэмдэглэх особо отметить, подчеркнуть

ТУСГАЛ 1) попадание (в цель), 2) отражение, толины ~ отражение зеркала, ~ын онол теория отражения, сумны ~ попадание пули в цель, бой (о ружье), ~аа олох найти отражение

ТУСДАА отдельно, врозь, ~ амьдрах жить отдельно

ТУСЛАГЧ помощник, ассистент, даргын ~ помощник начальни-ка, ~аар ажиллах работать помощником

ТУСЛАЛЦАА помощь, поддержка, подмога, содейстане, ~ үзүүлэх оказывать содействие/подмогу

ТУСЛАЛЦАХ взаим. от туслах, оказывать поддержку, помогать друг другу, бие биедээ ~ взаимно помогать

ТУСЛАМЖ помощь, содействие, анхны ~ первая помощь, түргэн ~ийн машин автомобиль скорой помощи, эмнэлгийн ~ медицинская помощь, санхүүгийн/эд материалын ~ финансовая/матеральная помощь, техник эдний засгийн ~ технико-экономическое содействие, сэтгэл санааны ~ моральная поддержка, тал бүрийн ~ всесторонняя помощь, ~ гуйх просить помощи, ~ үзүүлэх оказывать помощь, тэдний ~аар с их помощью, при их помощи

ТУСЛАХ 1) помогать, содействовать, 2) помощник, ~ аж ахуй подсобное хозяйство, ~ машинч помощник машиниста

ТУСЛУУЛАХ побуд. от туслах, пользоваться чьей-нибудь помощью/поддержкой, получать помощь, просить помощь/помощь

ТУСМАА тем более, тем, чем, тем паче, более того, хурдан байх ~ сайн чем быстрее, тем лучше, тэгэх ~ бүр сайн тем более ещё лучше

ТУСТАЙ полезный, выгодный, нужный, секс эрүүл мэндэд ~ секс полезен для здоровья

ТУТАМ каждый, еже-, сар ~ын сэтгүүл ежемесячный журнал, өдөр ~ каждый день, ежедневно

ТУТРАГА 1) рис, 2) рисовый, ~ын талбай рисовое поле

ТУУВАР перегон, прогон скот, гурт, мал ~ перегон скота, ~ын мал перегоняемый скот, ~ын зам прогонная трасса

ТУУГЧ: мал ~ погонщик скота

ТУУЖ повесть, баримтат ~ документальная повесть, ~ийн эмхтгэл сборник повестей

ТУУЗ лента, торгон ~ шелковая лента, үсэндээ улаан ~ зүүх влести в косу красную ленту, ~н хорхой гельминты, черви ленточные, ~н хорхойн эсрэг бодис антигельминтики

ТУУЛ 1) река Туул, 2) таймень

ТУУЛАЙ 1) заяц, кролик, 2) заячий, ~н арьс заячьей шкура, ~н мөр заячий след, ~ малгай шапка из заячьих шкурок, ~ загас носатая химера (рыба), ~н бөөр каштан, ~члах «схать зайцем»

ТУУЛАХ переходить, идти, проходить насквозь, преодолевать, переносить, выдерживать, ус ~ идти по воде, переходить через воду, зовлон ~ преодолевать страдание, пройти огонь и воду, бэрхшээлийг ~ преодолевать трудности, өвлийн хүйтнийг/зудыг ~ переносить зимний холод/бескормицу

ТУУЛЬ эпос, эпопея, монгол ардын ~ монгольский народный эпос

ТУУЛЬЧ сказитель, сказочник, быллинщик

ТУУРАЙ копыто, ац/салаа ~ парное копыто, битүү ~ одно копыто, однокопытные, ~ авалдах еле-еле плестись

ТУУРАЙТАН копытные, салаа ~ парнокопытные

ТУУРАЛТ мед. высыпание, появление сыпи на коже, улаан эсэргэний ~ появление коревой сыпи

ТУУРАХ высыпаться, появляться (о сыпи)

ТУУРВИХ 1) начинать, зачинать, 2) писать, сочинять, создавать, бүтээл ~ создавать труды, писать труды

ТУУРГА 1) войлочные стенки юрты, 2) стена здания, ~ны зураг роспись, ~ны чимэглэл панно

ТУУРГАТАН нация, национальность, монгол ~ а) монгольская нация, б) монголоязычные народы

ТУУХ гнагь, погонять, перегонять, мал ~ гнагь стадо, перегонять гурт, урдаа оруулж ~ гнагь перед собой

ТУУХАЙ разновесы, гири, жилүүрийн ~ гири для весов, ~ өргөх поднимать гири

ТУУШ 1) прямой, 2) вдоль, в длину, продольный, ~ шугам прямая, продольная линия, ~ шугамтай дэвтэр тетрадь в одну линейку, ~ авах идти прямо

ТУУШГҮЙ непоследовательный, нерешительный, робкий, непоследователь, нерешительно, робко

ТУУШТАЙ 1) последовательный, решительный, 2) последовательно, решительно, ~ бодлого последовательная политика, ~ тэмцэх последовательно бороться

ТУХ 1) спокойно, не спеша, свободно, 2) уют, удобства, комфорт

ТУХАЙ о, об, про, по поводу, относительно, энэ ~ об этом, юуны ~ о чём, цаг ~д нь своевременно, заблаговременно, во всех случаях, ~ бүр каждый раз, всё время, ~н үедээ в своё время, ~н улсад түр байгаа этгээд лицо, временно находящееся в (данной) стране

ТУХАЙД что касается кого-, чего-либо, относительно, касательного, в отношении чего-либо, миний ~ бол/гэвэл би дуртайяа хийнэ что касается меня, то я с удовольствием сделаю, ээлжийн амралтын ~ бол касательно/относительно очередного отпуска

ТУХАЙН данный, этот, конкретный, определённый, ~ хүн данный/этот человек, ~ газарт в данном, конкретном месте

ТУХАЙЛАХ 1) выделять, обособлять, подчёркивать, отличать среди других, 2) предполагать, догадываться

ТУХЛАХ располагаться поудобнее, усаживаться, действоавть не спеша

ТУШАА 1. у, около, возле, при, энэ ~ приближенительно здесь, хаалганы ~ около двери

ТУШАА 2. 1) пути на передние ноги лошади, 2) помеха, преграда, препятствие, суран ~ пути из ремня, дээсн ~ пути из плетёной верёвки, ажилд ~ болох мешать работе, ~ томох вить пути, чиний препятствия

ТУШААЛ 1) приказ, 2) должность, служебный пост, ~ өгөх отдалить приказ, ~ хүлээн авах получить приказ, ~ бол ~ приказ есть приказ, гал нээх ~ приказ/комаида открыть огонь, ~аар ажылдах работать по приказу, ~ хүлээх занимать должность, ~д дэвших повышаться в должности, ~аас огцрох отстраняться от должности, албан ~ должность

ТУШААЛТАЙ 1) занимающий какой-либо пост, какую-либо должность, должностной, 2) имеющий какой-либо приказ, тушаатай дэгж я явлаа ~ дэрвэж ч явлаа бывало, в колодках прыгал, бывало, в чинах порхал

ТУШААЛТАН должностные лица, өндөр ~ высокопоставленное лицо

ТУШААХ 1. приказывать, распоряжаться, велеть, дарга тэгэж ~в начальник так приказал

ТУШААХ 2. сдавать, вручать, доставлять, кассанд мөнгө ~ сдавать деньги в кассу, бараа ~ өдөр день сдачи товара, тодорхой хугацаанд ~ сдача (поставка) в определённый срок

ТУШИХ надевать путы на передние ноги лошади/верблюда/коровы, үнээ ~ спутывать передние ноги коровы

ТУЯА сияние, заря, лучи, оттенок, нарны ~ солнечные лучи, үүрийн ~ утренняя заря, рентген ~ рентгеновские лучи, хэт ягаан ~ ультрафиолетовые лучи, сансрын ~ лучи космические, туйлын ~ северное сияние

ТУЯАЖИЛТ радиация, ~ийн тун доза радиации

ТУЯАРАХ сиять, светиться, сверкать, испускать лучи, лучиться

ТУЯАТ сияющий, освещённый, озарённый, лучистый

ТУЯХАН гнбкий, упругий, нежный, хрупкий

ТҮВШИН 1. уровень, геол. зеркало, усны ~ уровень воды, далайн ~ээс дээш над уровнем моря, амьдралын ~ жизненный уровень, мэдлэгийн өндөр ~ высокий уровень знаний, үзэл суртлын өндөр ~д на высоком идейном уровне, соёлын ~ культурный уровень, ~ий цагираг экватор, зэрлийн ~ зеркало сброса

ТҮВШИН 2. мирный, спокойный, тихий, ~ хүн спокойный человек, ~ зан уравновешанный характер

ТҮВШИТГЭХ устанавлвнать мнр, восстанавливать порядок, делать спокойным, мирить

ТҮВШТЭХ делаться спокойным, становиться мирным

ТҮВЭГ хлопоты, заботы, беспокойство, уход, яришг ~ парн. помеха, трудности, ~ болох становиться помехой, причинять хлопоты/беспокойство, ~ удах/учруулах вызывать хлопоты, вызывать заботы, создавать беспокойство

ТҮВЭГҮЙ без забот, без хлопот, ямар ч ~ ажил работа без всяких лишних хлопот

ТҮВЭГТЭЙ хлопотный, хлопотливый, затруднительный, беспокойный

ТҮВЭГТЭХ прнчинять хлопоты, создавать беспокойство

ТҮВЭГШЭЭХ считать хлопотным, считать неприятным, опасаться, тяготиться чем-либо

ТҮВЭРГЭЭН звук конских копыт

ТҮГ 1.: ~ түмэн очень много, тьма, бесчисленное множество

ТҮГ 2.: ~ ~ стук, ~ ~ цохилох стучать тук-тук, тукать

ТҮГДГЭР сутулый, согбленный

ТҮГДИЙХ сутулиться, сгибаться, горбиться, ~ж суух сидеть сутулясь

ТҮГДРЭХ запинаться, делать запинку, говорить негладко, үгэнд ~ запнуться на слове, ~лгүй ярих говорить без запинки

ТҮГЖИГДМЭЛ замкнутый, ограниченный, обособлённый, скрытый, необщительный, затворнический, ~ амьдрал замкнутая жизнь

ТҮГЖИГДЭХ страд. от түжих, запирается, быть замкнутым, аяндаа ~ запереться автоматическн

ТҮГЖИХ запирает, закрывать, затворять, түгжээгээр ~ запирает на засов, хаалга ~ запирает дверь

ТҮГЖРЭЛ: замын ~ пробка (автомобильная), затор

ТҮГЖЭЭ затвор, засов, запор, хаалганы ~ затвор двери, затвор у ворот

ТҮГШИЛТ беспокойство, волнение, тревога, смятение, сердцебиение

ТҮГШИХ беспокоиться, тревожиться, волноваться, зурх ~ж байна сердце стучит, сэтгэл ~ беспокоиться, быть озабоченным

ТҮГШҮҮР тревога, беспокойство, волнение, напряженность, натянутость, байлдааны ~ боевая тревога, ~ний дохно сигнал тревоги, ~ зарлах бить тревогу, ~ төрүүлэх вызывать тревогу

ТҮГШҮҮРТЭЙ тревожный, беспокойный, ~ мэдээ тревожное известие, олон улсын ~ байдлыг намжаах а) разрядить международную напряжённость, б) разрядка международной напряжённости

ТҮГЭХ распространяться, расходиться, расширяться, разноситься, цуурхал хотоор нэг ~жээ слухи распространились по всему городу

ТҮГЭЭГҮҮР: шатахуун ~ бензоколонка, ус ~ водопровод

ТҮГЭЭМЭЛ универсальный, распространённый, обычный, всеобщий, типичный, популярный, ходячий, ~ түүх всеобщая история, ~ үзэгдэл распространённые явления, ~ зүй тогтол общая закономерность

ТҮГЭЭХ распространять, распределять, раздавать, бензин ~ станц бензоаправочная станция

ТҮДГЭЛЗЭХ воздержаться, уклоняться, санал өгөхөөс ~ воздержаться от голосования
ТҮДЭХ задерживаться, мяться (о нерешительности), приостанавливаться, замедляться
ТҮЖГЭР короткий, низкий (о волосах, траве)
ТҮЙВЭХ беспокоиться, переполошиться, растеряться, дезорганизоваться
ТҮЙВЭЭХ наводить панику, всполошить, перепугать, дезорганизовать, беспокоить
ТҮЙМЭР пожар, пожарный, хээрийн ~ степной пожар, ойн ~ лесной пожар, ~ийн утаа дым от пожара, ~ алдах/тавих поджигать, устранять пожар, ~ унтраах/цохих тушить пожар
ТҮЙМЭРДЭХ поджигать, жечь
ТҮЙРЭН пыльная буря
ТҮЛМЭЛ жённый, обожённая известь
ТҮЛХҮҮ более, далее, ещё больше, ~ хөгжсөн орон более развитая страна
ТҮЛХҮҮР ключ, ~ээр түгжих запереть на ключ, ~ийн оосор брелок для ключа, эрэгдэх ~ гасный ключ, нууц ~ шифр, секретный код, ~ оноолт кодирование
ТҮЛХҮҮРДЭХ работать с помощью ключа, действовать с помощью ключа, открывать ключом
ТҮЛХЭЛТ толчок, толканье, сотрясение, газар доорх ~ подземные толчки, бөөрөнцөг ~ толканье ядра
ТҮЛХЭЦ толчок, стимул, ажилд ~ болох служить толчком в работе
ТҮЛХЭХ толкать, подталкивать, ~ж гаргах вытолкать, ~ж оруулах втолкать, бөөрөнцөг ~ толкать ядро, хэрэгт ~ толкать на преступление, ~н унагах втоптать (в грязь), сбросить, свергнуть, цаг ~ заводить часы
ТҮЛХЭЭС 1) поддержка, толчок, 2) подстрекательство, хөндлөнгийн ~ээр по чужому подстрекательству
ТҮЛШ топливо, дрова, хатуу ~ твёрдое топливо, ~ бэлтгэх заготовить топливо, ~ээр хангах обеспечить топливом, ~ эрчим хүчний үйлдвэр топливно-энергетическая промышленность
ТҮЛЭГДЭЛ ожог, повреждение кожного покрова огнём или чем-либо горячим, едким, жгучим, нэгдүгээр зэргийн ~ ожог первой степени
ТҮЛЭГДЭХ страд. от түлэх, гореть, обжигать, топиться, хүчилд ~ обжечься кислотой
ТҮЛЭЛТ топка, разжигание, гал ~ разведение огня
ТҮЛЭНХИЙ 1) обгорелый, обгоревший, повреждённый огнём, пригорелый, 2) ожог, ~ мод обгоревшие деревья, ~ сүү пригорелое молоко, ~ талх пригорелый хлеб, ~ үнэр запах горелого, ~ амт пригорелый вкус
ТҮЛЭХ жечь, обжечь, топить, разводнть, гал ~ разводить огонь, гараа ~ обжечь себе пальцы/руку
ТҮЛЭЭ дрова, ~ хөрөөдөх пилить дрова, ~ хагалах колоть дрова, залхуугийн гэрт ~ үгүй, залгидгийн гэрт хоол үгүй посл. буж. у ленивого в доме нет дров, а в доме обжоры нет пищи
ТҮЛЭЭЧИН дровосек, ~ий сүх топор дровосека
ТҮМ (эн) 1. десять тысяч, бесчисленное множество
ТҮМПЭН таз, корыто, ~ толгой тупая башка
ТҮМЭН 2. масса, ард ~ народ, олон ~ масса, ~ бодис природождение, ~д нэргүй, төрд заргүй невесть кто, хөөрсөн ~ толпа, үзэгч ~ публика, бөөн ~ массы
ТҮНШ партнёр, компаньон, друг, клиент, худалдааны ~ торговый партнёр, миний ~ мой друг
ТҮНШЛЭЛ партнёрство
ТҮНШЛЭХ быть в дружеских отношениях, иметь близкие отношения

ТҮР временный, временно, мнг, ~ засгийн газар временное правительство, ~ сургууль кратковременные курсы, ~ зуурын арга хэмжээ временные меры, ~ зуур временно, на короткое время, ~ захирамж временное распоряжение, ~ эзэмшигч временный владлец, ~ хүлээ! минуточку! ~ гэрчилгээ временное удостоверение

ТҮРГЭВЧЛЭХ ускорять(ся)

ТҮРГЭДЭХ 1) ускоряться, быть слишком быстрым, 2) вспылить, оказываться чересчур вспыльчивым, слишком горячиться

ТҮРГЭЛҮҮЛЭХ побуд. от түргэлэх, торопить кого-либо, ускорять, заставлять торопиться, заставлять делать что-нибудь побыстрее

ТҮРГЭЛЭХ торопиться, спешить, ускоряться, галт тэрэг явах нь, ~ хэрэгтэй надо поторопиться к поезду

ТҮРГЭН 1) быстрый, скорый, 2) вспыльчивый, горячий, резкий, быстро, скоро, ~ тусламж скорая помощь, ~ зан вспыльчивый характер, ~ ууртай горячий, вспыльчивый, ~ явах идти быстро, аль болох ~ как можно скорее

ТҮРГЭСГЭХ ускорять, делать более скорым, делать более быстрым

ТҮРГЭСЭХ ускоряться, стать более быстрым, делаться более скорым

ТҮРГЭХЭН уменьш. от түргэн, побыстрее, быстренько, ~ яваач идите побыстрее!

ТҮРИЙ голенище, гутлын ~ голенище сапог

ТҮРИЙВЧ кошелек, бумажник, ~тэй мөнгө кошелек с деньгами, ~ээ зузаалах набивать кошелек деньгами, богатеть

ТҮРИЙВЧЛЭХ класть в кошелек, положить в кошелек

ТҮРС икра, бажгар ~ зернистая икра

ТҮРҮҮ (н) 1. колос, алтан ~ золотой колос

ТҮРҮҮ (н) 2. недавно, раньше, прежде, только что, нэн ~ид прежде всего, аль ~ид давно, үүний ~ид до этого, перед этим

ТҮРҮҮ 3. головной, передовой, первый, ~ бөх борец, занявший первое место, зүүр ~ второе и первое меств (в соревновании)

ТҮРҮҮЛЭХ занять первое место, победить, быть первым, опережать, уралдаанд ~ победить в соревновании, тэмцээнд ~ победить в матче

ТҮРҮҮЧ 1. начало, головная часть чего-либо, жагсаалын ~ головная часть демонстрации

ТҮРҮҮЧ 2. сержант, ахлах ~ старший сержант

ТҮРХЛЭГ мазь, хухрийн тостой ~ серная мазь

ТҮРХЭЛТ смазывание, смазка, втирание

ТҮРХЭХ мазать, смазывать, натирать, накладывать, талханд тос ~ намазывать хлеб маслом, шарханд йод ~ мазать рану йодом, эм ~ втирать лекарство, арьсандаа нимгэн ~ наносить на кожу тонким слоем, ~ тос смазочное масло

ТҮРХЭЦ 1) накладка на металл, 2) мазок, мазь

ТҮРЭЛТ напор, вытеснение, прилив

ТҮРЭМГИЙ властный, агрессивный, захватнический, ~ бодлого захватническая политика, ~ дайн агрессивная война, ~ төлөвлөгөө агрессивные планы

ТҮРЭМГИЙЛЭГЧ агрессор, захватчик

ТҮРЭМГИЙЛЭЛ агрессия, захват, ~д өртөх подвергаться агрессии

ТҮРЭМГИЙЛЭХ захватывать, действовать агрессивно

ТҮРЭХ 1) теснить, толкать, 2) вести себя агрессивно, действовать силами, түрж гаргах вытеснять, тэрэг ~ толкать тачку

ТҮРЭЭ: ~ барих использовать кого-либо или что-либо в неблагоприятных целях

ТҮРЭЭС 1) аренда, 2) арендный, ~ийн гэрээ арендный договор, ~ийн төлбөр арендная плата, ~ээр өгөх сдать в аренду, ~ төлөх платить аренду, ~ээр авах взять в аренду, урт хугацааны

түрээс долгосрочная аренда, ~ид өгөх славать в аренду, ~ний хугацаа дуусны дараа эзэмшилд үлдэх передать (оставить) во владении по истечению срока аренды, ~ний гэрээ договор аренды, ~ийн хөлс арендная плата

ТҮРЭЭСЛҮҮЛЭГЧ лицо, сдающее что-либо в аренду, арендодатель

ТҮРЭЭСЛҮҮЛЭХ *побуд.* от түрээслэх, сдавать в аренду, арендоваться

ТҮРЭЭСЛЭГЧ арендатор

ТҮРЭЭСЛЭЛ арендаование, аренда

ТҮРЭЭСЛЭХ арендовать, газар ~ арендовать землю, ~сэн орон сууц арендованное жильё, ~ эрх эзэмших владение на правах аренды

ТҮҮВЭР сборник, коллекция, собрание, конспект, өгүүлэгийн ~ сборник рассказов, зохиолын ~ собрание сочинений

ТҮҮВЭРЛЭХ выбирать, собирать, выписывать, ~ж хуулах делая выпнску, ~ж шалгах выборочно проверять

ТҮҮГЭЭР там, в том месте, не здесь, биднийг ~ явж байхад когда мы шли там, үүгээр ~ авах ходить туда и сюда, идти там и сям, ~ үл барам не только, но и

ТҮҮДЭГ костёр, ~ асаах разжечь костёр, ~ийн дэргэд суух сидеть у костра

ТҮҮНИЙ его, её, ~ ном его/ес книга, ~ зэрэгцээ наряду с этим, кроме того, ~ гадна кроме того

ТҮҮНИЙХ *притяжательное местоимение:* его, её, энэ ном ~ эта книга его/её

ТҮҮНЧЛЭН точно так же, так же, а также, равным образом, оюутнууд, ~ багш нар все студенты, а также н преподавателн, ~ хийх делать точно так же

ТҮҮРЭГ Турецкий, тюркский

ТҮҮС желание, сильное стремление, уулзахын ~ болох гореть желанием увидеть кого-либо/встретиться с кем-либо

ТҮҮТЭЛЗҮҮЛЭХ приостанавливать (чьи-либо полномочия)

ТҮТГЭЛЗЭХ воздерживаться (при голосовании)

ТҮҮХ (эн) 1) история, 2) исторический, улсын ~ история государства, нийгмийн хөгжлийн ~ история общественного развития, товч ~ краткая история, ~ийн шинжлэх ухаан историческая наука, ~н үйл явдал историческое событие, ~н үе шат исторический период, историческая эпоха, ~н үүрэг гүйцэтгэх играть историческую роль, ~н чухал зорилт задача исторической важности, ~н роман исторический роман, өвчин бүхэн ~тэй, ~ бүхэн өвчинтэй *присказка* у каждой болезнн есть история, во всякой истории есть болезнь (боль)

ТҮҮХ собирать, рвать, жимс ~ собирать ягоды

ТҮҮХИЙ сырой, недозаренный, ~ сүү некипячённое молоко, ~ мах сырое мясо, ~ эд сырьё, хоёрдогч ~ эд вторичное сырьё, ~ эдийн хэрэгцээг хангах обеспечить потребность в сырьё

ТҮҮХТ исторический, ~ өдөр историческая дата, ~ ой историческая годовщина

ТҮҮХЧ историк, нэртэй ~ известный историк

ТҮШИГ опора, найдвартай ~ болох служить/являться надёжной опорой

ТҮШИГЛЭХ опираться на кого-либо, полагаться на кого-либо, надеяться на кого-либо, основываться на чём-нибудь, ард олин дэмжлэгт ~ опираться на поддержку народных масс

ТҮШИХ 1) прислоняться, опираться, облакачиваться, нааяливаться, 2) иметь поддержку в ком-либо, уповать на кого-либо, хана ~ж зогсох стоять, прислонившись к стене

ТҮШИЦ плацдарм, опора, упор

ТҮШЛЭГ спинка, опора, сандлын ~ спинка стула, өндөр ~тэй буйдан диван с высокой спинкой

ТҮШМЭЛ чиновник(и)

ТҮШЭЭ опора, поддержка, атташе (дипломатический ранг)

ТЭВ *усилительная частица к словам с начальным тэ-*, ~ тэгшхэн совершенно равный

ТЭВДҮҮ торопливый, спешашный, растерянный

ТЭВДЭХ 1) растеряться, лишиться хладнокровия, поддаться панике, 2) торопиться, спешить, суетиться, яарч ~н второпях, впопыхах

ТЭВНЭ: ~ загас рыба-нгла, ~т дэвүүр скат-хвостокол

ТЭВРЭЛДЭХ *взаим.* от тэврэх, обниматься, обнимать друг друга, тэд уулзаад нөхөрсөгөөр ~в они встретились и по-братски обнялись

ТЭВРЭХ обнимать, брать в охапку, ~ч авах заключать в объятия, хүүхэд ~ обнять/взять на руки ребёнка, өвс ~ч авчирах принести охапку сена, хүүзүүгээр ~ обнять шею/за шею

ТЭВХГЭР 1) квадратный, ровный, толстоватый, 2) юркий, проворный

ТЭВХДЭХ закладывать/приподнимать палочкой, подпирать распорками, ставить подпорку

ТЭВХИЙХ становиться квадратным, быть равным

ТЭВЧИХ воздерживаться, терпеть, мириться с кем-, чем-нибудь, переносить, перемогать, архи тамхийг ~ воздержаться от спиртных напитков и курения

ТЭВЧЭЭР выдержка, терпение, ~ гаргах проявлять терпение

ТЭВЧЭЭРГҮЙ невыдержанный, нетерпеливый, невоздержанный, не умеющий сдерживать себя

ТЭВЧЭЭРТЭЙ 1) нмеющий выдержку, выдержанный, терпеливый, умеющий сдерживать себя, 2) терпеливо, юмыг ~ давах терпеливо переносить

ТЭВЧЭЭРЛЭХ выдерживать, выносить, терпеть

ТЭВШ корыто, деревянное блюдо, ~ дүүрэн мах полное блюдо мяса, машинны ~ кузов машинны

ТЭВЭГ зоска, волан, ~ өшиглөх играть в зоску

ТЭВЭР охапка, объятие, ~ түлээ охапка дров

ТЭВЭЭРЭГ упитанность, тучность, жирность (скота), малын тарга ~ сайн байна упитанность скота хорошая, ~ авах поправляться, набирать сил (о скоте)

ТЭВЭЭРЭХ становиться упитанным, поправляться

ТЭГ 1. ноль, нуль, ~ бүхэл ноль целых, ~ хэм ноль градус

ТЭГ 2.: ~ дунд нь суух сидеть в самой середине, ~ дундуур нь хуваах делит пополам, делить по самой середине

ТЭГ 3. *повелит. форма второго лица, выражает согласие на просьбу:* би танайд очих уу? могу ли я прийти к вам? ~, ~! пожалуйста, можно!

ТЭГЛЭХ: «~ хувилбар» «нулевой вариант»

ТЭГНЭХ выючить, тэмээд ~ выючить верблюда

ТЭГНЭЭ выюк, поклажа

ТЭГШ равный, ровный, поровну, ровно, ~ хэм симметрия, ~ хэмгүй ассиметрия, ~ эрх равноправие, ~ гадарга, гадаргуу ровная поверхность, ~ уул плоскогорье, ~ тоо равное количество, чётное число, ~ газар ровная местность, равнина, ~ өндөрлөг нагорная терраса, ~ хуваах делить поровну, ~ бус неравный, ~ бус гэрээ неравноправный договор, ~ хувьцаа акции в равных долях

ТЭГШИТГЭЛ уравнение, уравниловка, нэг үл мэдэгдэгчтэй ~ уравнение с одним неизвестным

ТЭГШИТГЭХ равнять, сравнивать, выравнивать, уравнивать, татварын хэмжээг ~ уравнивать размер налогов

ТЭГШЛЭХ делать ровным, ровнять, зам ~ уравнивать дорогу

ТЭГШРЭЛ выравнивание

ТЭГШРЭХ становиться ровным, выпрямляться, выравниваться

ТЭГЭХ делать так, делать таким образом, поступать таким образом, действовать так, ~вэл сайнсан хорошо было бы, если сделае так

ТЭГЭЭД затем, а потом, ~ яасан бэ? а потом что случилось?

ТЭД они, ~ нар, ~ бүгд все они, ~ ирэв они пришли

ТЭДГЭЭР те, ~ номыг ав возьмите те книги

ТЭДНИЙХ *притяжательное местоимение 3-го лица мн. ч.:* нх, ~ хаана вэ? где их дом? энэ ном ~ это их книга

ТЭЖЭЭВЭР вскормленный, прирученный, домашний, гэрний ~ амьтан домашнее животное, ~ хүүхэд ребёнок искусственник, ~ балт зөгий пчела медоносная

ТЭЖЭЭГДЭХ *страд. от тэжээх*, вскармливаться, быть вскармленным, находиться на иждивении кого-либо

ТЭЖЭЭГЧ 1) кормилец, кормилца, 2) кормящий, гэр бүлийг ~ кормилец семьи, ~ээ алдах лишиться кормильца

ТЭЖЭЭЛ корм, пища, питание, хоол ~ пища, шимт ~ сочный корм, бүдүүн ~ грубые корма, ~нийн ургамал кормовые растения, кормовые культуры, байгалийн ~ естественные кормовые угодья, ~ бэлтгэх заготовка кормов, газрын доорх усны ~ питание подземных вод

ТЭЖЭЭЛТ кормление, кормёжка

ТЭЖЭЭЛТЭЙ питательный, питающий организм

ТЭЖЭЭМЭЛ 1) вскармленный, домашний, 2) находящийся на искусственном вскармливании (о ребёнке)

ТЭЖЭЭХ 1) кормить, вскармливать, выращивать, 2) воспитывать, гараар ~ кормить из рук, сүүгээр ~ вскармливать молоком, мал ~вэл ам тосдоно ногоо. когда кормят скот, тогда и рот в жиру, ~сэн бяруу тэрэг эвдэнэ нолс. вскармлённый телёнок телегу сломает (о чёрной неблагодарности), ~н тэтгэх содержать

ТЭЛЭГДЭХ *страд. от тэлэх*, быть растянутым, растягиваться

ТЭЛЭЛТ растягивание, растяжение, расплывание, расширение

ТЭЛЭХ растягивать, расплывать, пялты, расширять, увеличивать, расширяться, увеличиваться, арьс ~ пялить шкурки

ТЭЛЭЭ 1.: оmdний ~ ремень для брюк

ТЭЛЭЭ 2.: сосуший даух маток (о ягнятах и т.п.), ~ тугал один телёнок, подпускаемый к двум коровам

ТЭЛЭЭЛЭХ 1. подпоясать брюки ремнём

ТЭЛЭЭЛЭХ 2. сосать двух маток (о ягнятах и т.п.)

ТЭМДЭГ 1) примета, признак, знак, 2) значок, штамп, печать, симптом, шинж ~ признаки, симптомы, таних ~ опознавательный знак, ялгах ~ знак различия, энгэрийн ~ значок, замын ~ дорожные знаки, анхаарлын, асуултын ~ восклицательный, вопросительный знак, хатуу зөөлний ~ твердый и мягкий знаки, нэмэх ~ плюс, хасах ~ минус, үржих ~ знак умножения, хуваах ~ разделительный знак, тэнцэх ~ знак равенства, тамга ~ печать, штамп, ~ тавих/дарах поставить печать, маркировать, худалдааны ~ торговый знак, эрдсийн ~ знаки минералов

ТЭМДЭГЛЭЛ заметка, запись, пометка, зафиксирование, замын ~ путевые заметки, өдрийн ~ дневник, ~ хнийх делать заметки

ТЭМДЭГЛЭГДЭХ *страд. от тэмдэглэх*, зафиксироваться, быть зафиксированным, отмечаться, регистрироваться

ТЭМДЭГЛЭГЧ фиксирующий, отмечающий, регистратор

ТЭМДЭГЛЭЛТ знаменательный, важный, ~ явдал знаменательное событие, ~ өдөр знаменательная дата

ТЭМДЭГЛЭХ отмечать, обозначать, помечать, метить, ставить знак, регистрировать, фиксировать, бичиж ~ записывать, фиксировать, онцлон ~ подчёркивать, ёслон ~ отмечать, знаменовать, хэлснийг ~ взять на заметку сказанное, төрсөн өдөр ~ отметить день рождения

ТЭМДЭГТ отмеченный, обозначенный, имеющий приметку/знак, гваллийн ~ таможенная печать, мөнгөн ~ денежный знак, банкнот, шуудангийн ~ почтовый знак, ~ цаас гербовая бумага, ~

бичиг патент, в т.ч. патент на ведение торговли для китайцев в Монголии в начале XX века, ~ хураамж гербовый сбор

ТЭМТГҮҮЛ шупальцы

ТЭМТРЭХ идти ошупью, нащупывать, ошупывать, шарить, брести на ощупь, гараараа ~ ошупывать, нащупывать рукой, харанхуйд ~ ошупывать в темноте, халаасаа ~ ошупать карманы, хүйс ~ истреблять, уничтожать

ТЭМҮҮЛЭЛ стремление, усердие, рвение, хүсэл ~ желание и стремление

ТЭМҮҮЛЭХ рваться, устремляться, хүүхэд эх рүүгээ ~нз ребёнок рвётся к матери

ТЭМЦЭГЧ борец, эрх чөлөө, шударга ёсны төлөө ~ борец за свободу и справедливость

ТЭМЦЭЛ борьба, ангийн ~ классовая борьба, үндэсний эрх чөлөөний ~ национально-освободительная борьба, хамтын ~ совместная борьба, үзэл суртлын ~ идеологическая борьба, амьдрахын төлөө ~ борьба за существование/выживание, ~ хнийх вестн борьбу

ТЭМЦЭХ 1) бороться, вести борьбу, 2) упорно стремиться куда-либо, рваться к кому-, чему-либо, эрх чөлөө, ардчиллын төлөө ~ бороться за свободу и демократию, гэрний зүг ~ рваться к себе домой, амь ~ задыхаться

ТЭМЦЭЭН матч, соревнование, состязание, турнир, биеийн тамирын ~ спортивное состязание, дэлхийн аваргын төлөө ~ матч на первенство мира, цом булаалдах ~ матч на кубок, гүйлтийн ~ состязание в беге, шатрын ~ шахматный турнир, ~ явуулах проводить матч

ТЭМЦЭХ (н) 1. 1) верблюду, 2) верблюжий, наран тэмээ/нэг бөхт ~ одnogорбый верблюду, драмадер, хоёр бөхт ~ двугорбый верблюду, бактериан, атан ~ кастрированный верблюду, ~ний ноос верблюжья шерсть, ~н жин верблюжий караван, ~н таваг/тавхай верблюжья лапа, ~н хараацай стриж, ~н аалз ядовитый паук, ~ хөх бот. цинанхум

ТЭМЭЭ 2. слон (в шахматах)

ТЭМЭЭ 3.: ~ хяруул страус

ТЭМЭЭЛЗГЭНЭ зоол. стрекоза

ТЭМЭЭЧИН верблюдовод, богомол

ТЭН 1) груз, выюк, поклажа, 2) половина чего-либо, середина чего-либо, пол-, 3) равный, одинаковый, 4) равно, одинаково, наравне, поровну, ~ хагас равная половина, тэмээнд ~ тэгтэх выючить верблюду, замын ~ хагас половина пути, ~ адил одинаковый, равный, ~ хуваах делить поровну

ТЭНГҮЙ неравный, неодинаковый, неравносильный, ~ хүч неравные силы

ТЭНГЭР небо, погода, цэлмэг хөх ~ чистое голубое небо, өнөөдөр ~ муухай байна сегодня плохая погода, ~ бүрхэх становиться пасмурным, ~нийн муухай арилдаг *присказка* расположится, станет ясно, ~ цэлмэх проясняться, становиться безоблачным, ~ дуугарах греметь, ~ тулгал магтах перевозить до небес, чрезмерно хвалить, ~нийн заадаас *астр.* Млечный путь, ~нийн ван *астр.* Уран, ~нийн дохнурын орд *астр.* созвездие арго, ~ний газарчийн орд *астр.* созвездие дракона, ~ний оломын орд *астр.* созвездие лебедя, ~ний сангийн орд *астр.* созвездие лиры, ~ний шийдэмгийн орд *астр.* созвездие феникса, ~ний онгоцны орд *астр.* созвездие перся, ~ний зоосны орд *астр.* созвездие южных рыб, ~ний хава горизонт, околём, ~ний хаяа (хормой) горизонт, ~ний хурмаст небесный владыка, дьявол, ~ баганадсан барилга небоскрёб, ~нийн заадаас млечный путь, ~ний огторгуйн орон зай небесное пространство, ~ний хөмбөн хэлбэр небосвод, ~ уул Тянь-Шань, ~ний цагаан баавгай небесный белый медведь — сакральное название горы Отгонтэнгэр

ТЭНГЭРЛЭГ небесный, божественный, восхитительный, дивный
ТЭНГЭРТЭЙ везучий, счастливый, удачливый, аливаа юманд ~
 хүн везучий, удачливый во всём человек, хүүхний ~ байх *разг.*
 быть удачливым в любовных похождениях, иметь красивую
 женщину
ТЭНГИС 1) море, 2) морской, **задгай, чөлөөт** ~ открытое море,
 ~ийн ус морская вода, ~ийн эрэг морской берег, ~ийн гарц, ~т
 гарах гарц выход в море
ТЭНД там, туда, энд ~ там и здесь, местами, кое-где, энд ~гүй
 везде, всюду, энд ~ээс отовсюду, с разных сторон, ~хийн их-
 ний, тамошний, ~хийн залуучууд тамошня молодёжь
ТЭНДЭХ находящийся там, из тех мест, тамошний, ~ийн хүмүүс
 люди из тех мест, тамошние жители, местные жители
ТЭНИЙЛГЭХ расправлять, выпрямлять, разгибать, растягивать,
 делать прямым, төмөр утас ~ выпрямлять проволоку, гараа ~
 растягивать руки, нугалааг ~ расправлять складки, арьс шир ~
 растянуть кожу
ТЭНИЙЛТ расправление, выпрямление, растягивание, растяже-
 ние
ТЭНИЙХ расправляться, выпрямляться, разгибаться, растяги-
 ваться, бөхийсон нуруу ~ выпрямить согнутую спину, сэтгэл ~
 успокаиваться, магвай ~ сильно радоваться, быть на седьмом
 небе
ТЭНСЭХ пробовать, испытывать, проверять, условно осуждать,
 чадлаа ~ испытывать/пробовать силы, ~и суулах условное ос-
 вобождение, ~и суллагдсан этгээд условно осуждённый
ТЭНТГЭР толстый, грузный, громоздкий, неуклюжий
ТЭНТИЙХ быть толстым, грузным, неуклюжим
ТЭНҮҮЛ бродячий, кочующий, непоседливый, странствующий,
 ~ аж төрөл бродячий образ жизни
ТЭНҮҮЛЧ бродяга, странник
ТЭНҮҮЛЧЛЭЛ бродяжничество
ТЭНҮҮН 1) свободный, просторный, 2) спокойный, тихий, сво-
 бодно, спокойно, ~ амьсгал свободное дыхание, ~ орой/үдэш
 тихий, спокойный вечер, сэтгэл ~ байх быть спокойным, ~ аж
 төрөх жить свободно, спокойно
ТЭНҮҮЧЛЭХ бродить, шататься, бродяжничать, скитаться,
 странствовать, хорвоо дэлхийгээр ~ скитаться по белу свету
ТЭНХЛЭГ ось, тэрэгний ~ тележная ось, эргэх ~ ось вращения,
 дэлхийн ~ ось Земли, соронзон ~ магнитная ось, ~ яс скелет
 осевой
ТЭНХРЭЛ улучшение, поправление, восстановление, укрепление
 (здоровья)
ТЭНХРҮҮЛЭХ побуд. от тэнхрэх, давать возможность попра-
 виться/окрепнуть, восстанавливать, улучшать, поправлять,
 доройтсон биенийг ~ восстанавливать пошатнувшееся здоровье
ТЭНХРЭХ поправляться, крепнуть, набираться сил, восстанавли-
 ваться, улучшаться, бие нь овоо ~в он здорово поправился
 (напр. после болезни), его здоровье быстро восстановилось
ТЭНХЭЭ сила, мощь, бие ~ здоровье, самочувствие, ~ орох на-
 бираться сил, становиться сильным, ~ тасрах/алдрах выбиться
 из сил, лишаться сил, уставать, ~ доройтох/муудах ослабевать,
 ухудшаться (о состоянии здоровья)
ТЭНХЭЭГҮЙ бессильный, обессиленный, ~ болох обессилеть,
 стать бессильным
ТЭНХЭЭДЭХ 1) действовать силой, затрачивать большие силы,
 2) ослабевать, ухудшаться (о здоровье)
ТЭНХЭЭТЭЙ сильный, мощный, здоровый
ТЭНЦВЭР баланс, равновесие, соотношение, гармония, взаимо-
 отношение, экологийн ~ экологическое равновесие, хүчний ~
 равновесие сил, ~ийг хадгалах сохранить равновесие/баланс

ТЭНЦВЭРГҮЙ неравный, несоразмерный, диспропорциональ-
 ный, ~ байдал диспропорция, неравномерность, неравноправ-
 ность
ТЭНЦВЭРЖИЛТ компенсация
ТЭНЦВЭРТЭЙ равновесный, соразмерный, пропорциональный,
 сбалансированный
ТЭНЦҮҮ 1) равный, эквивалентный, равносильный, равноцен-
 ный, одинаковый, адекватный, уравновешанный, 2) ничейный,
 ~ талт гурвалжин равносторонний треугольник, ~ тоо равные
 числа, ~ хуваах разделить поровну
ТЭНЦҮҮЛЭХ побуд. от тэнцэх, уравновешивать, делать рав-
 ным, приводить в равновесие, делать ничейным
ТЭНЦҮҮР равновесие
ТЭНЦЭЛ 1) уравнение, баланс, балансирование, 2) ничей, өдөр
 шөнийн ~ равенство
ТЭНЦЭТГЭЛ равенство, ~ийн тэмдэг знак равенства
ТЭНЦЭХ 1) уравновешиваться, становиться равным,
 2) соответствовать, подходить, годиться, 3) быть ничейным, де-
 лать ничью, гучин төгрөг нь оросын нэг рубльгэй ~иэ тридцать
 туркиков равны одному российскому рублю, шатар тоглоод ~
 играть в шахматы вничью
ТЭНЭГ 1) глупый, неумный, дурацкий, нелепый, 2) глупость, ~
 хүн глупец, дурак, идиот, усан ~ идиот, ~ евс бот. белена, ~
 хүнийг тэнгэр ивээнэ дуракам везэт
ТЭНЭГЛЭХ глупеть, вести себя глупо, терять умственные спо-
 способности, говорить глупости
ТЭНЭГЛЭЛ глупость, слабоумие, идиотизм
ТЭНЭГТЭХ глупить, дурачиться
ТЭНЭГЭР 1) свободный, просторный, спокойный, 2) тальк, ~ уу-
 дам нутаг просторный край, ~ сэтгэл спокойная душа
ТЭНЭМХИЙ бродячий, странствующий, любящий путешество-
 вать
ТЭНЭХ бродить, шататься, скитаться, странствовать, дэмий ~
 бродить без цели, гудамжаар ~ бродить по улицам, шляться без
 дела, ~эси сүм шальная пуля
ТЭР 1) он, она, оно, 2) тот, та, то, ~ ном та книга, ~ хүн он, она,
 тот человек, ~ үед в то время, тогда, ~ үеэс с тех пор, ~ болтол
 до тех пор, до сих пор, ~ даруй тут же
ТЭРБУМ миллиард, олон ~ төгрөг много миллиардов туркиков
ТЭРГҮҮЛЭГЧ 1) глава, 2) член, 3) ~ цэцэг роза, өрхийн ~ глава
 семьи, домохозяин, ~ гишүүн член президиума
ТЭРГҮҮЛЭГЧИД президиум, хурлын хүндэт ~ почётный пре-
 зидиум, ~ сонгох избрать президиум
ТЭРГҮҮЛЭХ возглавлять, стоять во главе чего-либо,
 төлөөлөгчдийг ~ возглавлять делегацию, өрх ~ возглавлять
 семью
ТЭРГҮҮН 1) глава, предводитель, 2) первый, главный, лучший,
 передовой, 3) голова, төрийн ~ глава государства,
 төлөөлөгчдийн ~ глава делегации, ~ зэргийн первоклассный,
 самый лучший, ~ дэвтэр первый том, ~ байр первое место, ~
 туршлага передовой опыт, ~ технологи передовая техно-логия,
 ~ээ дохих кивать головой, ~ээ гудайлган зогсох стоять с по-
 никшей головой, ~ ээлж перво-очередность, ~ ээлжинд
 худалдан авах эрх право преимущественной покупки, ~ шүүгч
 главный (председательствующий) судья, намрын ~ сар первый
 месяц осени
ТЭРГҮҮТЭЙ во главе с ..., ерөнхийлөгч ~ төлөөлөгчнд делега-
 ция во главе с президентом
ТЭРГҮҮТЭН возглавляющий и другие, прочее, и так далее, алт
 мөнгө ~ золото, серебро и другие
ТЭРГЭЛ: ~ сар полнолуние
ТЭРГЭНЦЭР тележка, тачка, детская коляска

ТЭРИЙХ растягиваться, расплываться, лечь пластом, ~ж унах уласть всем телом, **шалан дээр** ~ расплываться по полу

ТЭРЛЭГЧ повествующий

ТЭРС 1) упрямый, капризный, еретический, противоположный, 2) диссидентский, инакомыслящий, ~ **загнах/авирлах** упрямствовать, вести себя упрямо, ~ **үзэлтнүүд** диссиденты, еретики, инакомыслящие, ~ **номгон** еретик, диссидент

ТЭРСҮҮД упрямый, капризный, еретик, ~ **үзэлтэн** диссидент

ТЭРСХЭН почти одинакового возраста и роста, ~ **оход** девочки почти одного и того же роста и возраста

ТЭРТЭЭ на той стороне, по ту сторону, **голын** ~ на той стороне реки, по ту сторону реки

ТЭРХҮҮ тот самый, ~ **хүн дахин ирэв** тот самый человек ещё раз приходил

ТЭРХЭН: ~ **газар** в том самом месте, ~ **зуур** в тот самый момент, ~ **үедэ** в то самое время

ТЭРЭГ 1. телега, повозка, **морин** ~ телега, запряжённая лошадей, **хүүхдийн** ~ детская коляска, **галт** ~ поезд, **суудлын** ~ легковой автомобиль, **ачааны** ~ грузовик, **нисдэг** ~ вертолёт, **хос морь хөллөсөн** ~ парная повозка

ТЭРЭГ 2. ладья (в шахматах)

ТЭРЭГЧИН возчик, возница

ТЭС *частича усиления:* ~ **өөр** совершенно другой, **эрс** ~ **уур амьсгал** резкий климат, ~ **цожих** разбить вдребезги, ~ **хөлдүү** абсолютно мёрзлый, совершенно мёрзлый

ТЭСВЭР терпение, выносливость, стойкость, терпимость, выдержанность, **зориг** ~, **тэвчээр** ~ *парн.* терпимость, выдержанность, терпение, ~ **гаргах** проявлять терпимость, ~ **алдах** потерять терпение, **хүнийг** ~ **алдуулах** вывести кого-либо из терпения, ~ **алдарлаа** терпение лопнуло

ТЭСВЭРЛЭХ терпеть, выносить, выдерживать, переносить, **перемогать**, **халууныг** ~ выносить жар, **эрүү шүүлтгийг** ~ выдерживать пытку, **өвдөхийг** ~ перемогать боль

ТЭСВЭРГҮЙ невыносимый, нетерпеливый, нестойкий

ТЭСВЭРЛЭШГҮЙ невыносимый, тяжкий, нестерпимый, нестерпимо, невыносимо, ~ **халуун** невыносимая жара, ~ **өвдөж байна** нестерпимо больно

ТЭСВЭРТЭЙ выносливый, терпеливый, стойкий, **галд** ~ тоосого огнестойкий кирпич, **хүйтэнд** ~ морозоустойчивый, морозостойкий, ~ **хүлээх** терпеливо ждать

ТЭСГИМ студёный

ТЭСГЭЛГҮЙ нетерпеливый, невыносимый, нетерпеливо, нестерпимо, невыносимо, сильно, ужасно, чрезвычайно, ~ **халуун** ужасная, невыносимая жара, ~ **өвдөх** нестерпимо/ужасно болеть, ~ **сонин** чрезвычайно интересней, ~ **баярлах** сильно/чрезвычайно радоваться

ТЭСЛҮҮР детонатор

ТЭСЛЭХ взрывать, **бөмбөг** ~ взорвать бомбу

ТЭСРЭГ: **эсрэг** ~ противоположный, противоречащий

ТЭСРЭЛГ взрыв, разрыв, суммы ~ взрыв снарядов

ТЭСРЭМТГИЙ взрывчатый, ~ **бодис** взрывчатое вещество

ТЭСРЭХ взрываться, разрываться, лопнуть

ТЭСЭХ терпеть, переносить, выносить, сиосить, ~ж ядах терять терпение, ~ **аргагүй**, ~ж **үл чадах** невозможно терпеть, не утерпеть, никак не удержаться

ТЭТГЭВЭР пособие, пенсия, **тусгай** ~ специальная пенсия, **тахир дутуугийн** ~ пособие по инвалидности, **өндөр насны** ~ пенсия по старости, **өвдөсний** ~ пособие по болезни, **хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны** ~ пособие по временной нетрудоспособности, **олон хүүхэдтэй эхийн** ~ пособие многодетным матерям, ~ **тогтоох** назначить пенсию, ~т **байх** быть на пенсии, ~ **төлөх** выплачивать пособие, ~т **гарах** выйти на пен-

сию, переходить на пенсию, **тэжээгчээ алдсаны** ~ пенсия в связи с потерей кормильца, ~**ийн дэвтэр** пенсионная книжка

ТЭТГЭГДЭХ *страд.* от тэтгэх, снабжаться, обеспечиваться, опекаться, получать пособие/пенсию

ТЭТГЭГЧ опекун, попечитель, работник социального обеспечения

ТЭТГЭЛТ обеспечение, опека, снабжение

ТЭТГЭЛЭГ пособие, стипендия, алименты

ТЭТГЭМЖ пособие, помощь, субсидия, материальное обеспечение

ТЭТГЭХ оказывать помощь, обеспечивать материально, поддерживать, снабжать, опекать

ТЭШИХ 1. кататься, скользить (по льду), **тэшүүрээр** ~ кататься на коньках

ТЭШИХ 2. бежать (о верблюде)

ТЭШҮҮР 1) коньки, 2) конькобежный, ~**ийн тэмцээн** конькобежные состязания, ~**ийн уран гулгалт** фигурное катание

ТЭШҮҮРЧИН конькобежец

ТЭЭВЭР перевозка, транспортировка, транспорт, доставка, авто ~ автотранспорт, **ачаа** ~ грузоперевозка, **төмөр замын** ~ железнодорожный транспорт, **усан ба агаарын** ~ водный и воздушный транспорт, **хотын** ~ городской транспорт, **ердийн** ~ грузовой транспорт, ~**ийн хэрэгсэл** транспортное средство, ~**ийв** яам министерство транспорта, ~**ийн тэмдэг даралт** транспортная маркировка, ~**ийн хэрэгсэлийг хураах** конфискация транспортного средства

ТЭЭВЭРЛЭЛТ транспортировка, перевозка, **ачаа бараа** ~ транспортировка товаров, грузов, **хүн** ~ перевозка пассажиров

ТЭЭВЭРЛЭХ перевозить, доставлять, транспортировать, **төмөр замаар ачаа** ~ перевозить груз по железной дороге

ТЭЭВЭРЧИН транспортник, работник транспорта, ~**ийн цуваа** колонна транспортников

ТЭЭГ 1) засов, щеколда (у двери), зацепка, 2) препятствие, преграда, ~ **болох** помешать, препятствовать

ТЭЭГДЭХ *страд.* от тээх, перевозиться, быть перевезённым

ТЭЭГЛЭХ зацеплять, зацепляться, задевать, **хөлөөрөө босговд** ~ зацепить ногой за порог, **сандалд** ~ зацепиться за ступ

ТЭЭНЭГЭЛЭЭГЧ скептик, сомневающийся

ТЭЭНЭГЭЛЭЭЛ сомнение, неуверенность, колебание, скептицизм, ~ **төрүүлэх** вызывать сомнение/неуверенность

ТЭЭНЭГЭЛЭЭХ сомневаться, быть неуверенным, испытывать сомнение, относиться скептически

ТЭЭР обуза, помеха, ~ **болох** быть обузой, являться препятствием

ТЭЭРТЭЙ служащий помехой, являющийся препятствием, **энэ чинь над** ~ **байна** это мне мешает, это является обузой для меня

ТЭЭРХИЙ крайняя плоть, головка члена

ТЭЭРШЭЭХ считать обузой, считать помехой, тяготиться чем-либо, **намайг битгий тэршээ!** не считай меня обузой!

ТЭЭРЭМ мельница, **салхин** ~ ветряная мельница, **гар** ~ ручная мельница, **гурил** ~**ийн үйлдвэр** мукомольный комбинат

ТЭЭРЭМДЭЛТ измельчение

ТЭЭРЭМДЭХ молот, размельчать, **тариа** ~ молот зерно, размельчать зёрна

ТЭЭРЭМЧИН мельник

ТЭЭХ 1) перевозить, транспортировать, 2) носить, **ачаа** ~ перевозить груз, **гэдсэндээ/хэвлийдээ** ~ быть беременной, носить ребёнка в утробе

ТЭЭХЭН (удам) род, тэдний ~ их род

ТЭЭШ багаж, груз, кладь, ~**нд үзлэг хийх** досмотр багажа

УВ *частица усиления*: ~ улаан совсем красный, ярко-красный

УВАН: ~ цуван поочередно, один за другим, вслед за другим, ~ цуван ирэх приходите один за другим

УВАЙГҮЙ наглый, бесцеремонный, беззастенчивый

УВДИС магия, волшебство, колдовство, тайные силы, дар предсказания

УВДИСТАЙ магический, волшебный, чудодейственный

УГ 1. основание, корень, модны ~ корень дерева, үсний ~ корень волос

УГ 2. начало, происхождение, источник, начальный, исходный, ~ийн бичиг родословная, ~ гарал происхождение, ~ шалтгаан основная причина, ~ нутаг родной край, ~аасаа вообще, с самого начала, ~ нь вообще, раньше, первоначально

УГААГДАХ *страд.* от угаах, стираться, мыться, омываться, ~сан өмд выстиранные брюки

УГААГУУР 1) умывальник, рукомойник, мойка, 2) умывальный, ~ын хэрэгсэл умывальные принадлежности, ~ын өрөө умывальная

УГААДАС ополоски, помой, помойный, ~ны нүх помойная яма

УГААЛЖИ мутьё, стирка, умывание, наран ~ солнечные ванны

УГААЛГА стирка, стирание, мутьё, купание, мойка, промывка, обмывание, ~ын нунтаг стиральный порошок, ~ын газар прачечная, ~ын өрөө ванная

УГААЛГАЧИН мойщик, мойщица, прачка

УГААЛЖИ стирание, стирка, обмывание, купание

УГААР угарный газ

УГААРТАХ угореть от угарного газа

УГААХ мыть, обмывать, стирать, выстирать, подмываться, нүүр гараа ~ умываться, биеэ ~ мыться, аяга шанага ~ мыть посуду, хувцас ~ стирать одежду, ноос ~ үйлдвэр шерстемойная фабрика, диплом «~» омывать диплом, миний машиныг ~ хэрэггүй мою машину мыть не надо, муур нүүрээ ~ж байвал удахгүй зочид ирэхийн шинж если кошка умывается, значит скоро гости придут

УГАЛЗ 1. вышивка, узор, хээ ~ *парн.* орнаменты, алчуурт ~ хатгах, оёх вышить узоры на платке

УГАЛЗ 2. дикий баран

УГАЛЗ 3. песчаная буря

УГАЛЗЛАХ вышивать узоры, покрывать узорами, рисовать узоры

УГАЛЗТАЙ узорчатый, узорный, вышитый, орнаментальный, ~ монгол гутал монгольские гутулы с узорами, ~ бүтээлэг узорное покрывало

УГЖ соска, рожок (для кормления ребёнка), хүүхдийн ~ детский рожок, ~тай сүү соска с молоком

УГЖИХ кормить из соски, сүүтээр ~ попить молочком из бутылочки

УГЗ *частица усиления*: ~ татах выдернуть, вырвать

УГЗРАХ дёргать, одёргивать, ташить резкими движениями, тянуть рывками, ханцуйнаас ~ дёргать за рукав, морины амыг ~ дёргать за вожжи

УГЛАА натяжной, закрытый, надеваемый или натягиваемый на кого-, что-либо сверху или снизу, гэрийн ~ бүрээс накрываемый на юрту сверху матерчатый покров, чехол юрты, ~ цамц закрытая рубашка, рубашка без пуговиц, надеваемая через голову

УГЛАХ 1) надевать, натягивать, 2) насаживать, набивать, вставлять, гутал ~ надеть сапоги, цана ~ надевать лыжи, бугуйл ~ накидывать аркан

УГСАА 1) происхождение, 2) порода, породистость, удам ~ происхождение, яс/үндэс ~ национальность, малын үүлдэр ~ порода скота, ~ны адуу породистая лошадь

УГСААТАН племя, народность, ~ы зий/судлал этнография

УГСАРМАЛ сборный, сборочный, монтированный, ~ байшин/барилга крупнопанельное здание

УГСРАХ 1) собирать, монтировать, производить монтаж, 2) действовать подряд, делать что-либо повторно, машини ~ собирать/монтировать машинну, хэд ~и буудах стрелять подряд несколько раз

УГСРАЛТ монтаж, сборка, монтирование, барилга ~ын газар строительно-монтажная контора, ~ын инженер инженер-монтажник

УГТАГЧ встречающий

УГТАЛТ встреча, приём, нөхөрсөг ~ тёплая, дружественная встреча

УГТАХ встречать, найрсаар, халуунаар, дотноор ~ встречать любезно, тепло, как своих, хүйтнээр ~ холодно встречать, зочдыг ~ встречать гостей, шинэ жил ~ встретить новый год, дооглон/шоолои ~ встречать насмешками

УГТВАР 1. встречный, ~ нөхцөл встречные условия

УГТВАР 2. грамм. префикс, приставка, ~ үг предлог

УДАА раз, нэг ~ однажды, один раз, нэг бус ~ неоднократно, олон ~ много раз, энэ ~ этот раз, анх ~ первый раз, эцсийн ~ последний раз, ~ дараалан не раз, многократно, много раз, нэг ~гийн хавьтлаар жирэмсэн болох уу? можно ли забеременеть с одного раза?

УДААВТАР помедленнее, чуть медленнее, несколько медленнее

УДААГҮЙ 1) скоро, вскоре, 2) не так давно, манайх энд ороод ~ мы недавно сюда переехали

УДААДАХ быть медлительным, оказываться слишком медленным

УДААД после кого-, чего-либо, вслед за кем-, чем-нибудь, потом, следующий

УДААЛАХ быть следующим

УДААН 1) медлительный, медленный, долгий, длительный, продолжительный, 2) медленно, продолжительно, долго, ~ хүн продолжительный человек, ~ бөгстэй задницу с трудом отрывает, лодырь, ~ жилээр на долгие годы, ~ хүлээх долго ждать, ~ хугацааны гэрээ долгосрочный договор, ~ хугацааны эзэллэг долгосрочная ссуда

УДААХ *побуд.* от удах, замедлять, затягивать, задерживать, медлить

УДААХАН довольно долго, долгонько, довольно медленно

УДААХЬ следующий

УДААШРАЛ замедление, задержка, промедление

УДААШРАЛТ замедление, промедление, задержка

УДААШРАХ долго длиться/продолжаться, сильно затягиваться, довольно задерживаться, тянуться долго

УДААШРУУЛАЛТ замедление, оттяжка, медлительность, промедление

УДААШРУУЛАХ *побуд.* от удаашрах, тянуть, затягивать, долго задерживать, замедлять, ~сан дүрс бичлэг замедленное изображение

УДАЛГҮЙ вскоре, скоро, ~ уншиж сурав вскоре научился читать

УДАМ 1) потомство, потомок, 2) наследственность, генеалогия, происхождение, ~ угсаа/~ судар происхождение, Их эзэн

Чингис хааны ~ потомки Великого Чингисхана, ~ дамжсан урт/өндөр настнууд потомственные долго-жители, ~ ойртох кровосмешение, ~ сайжруулах ухаан евгеника

УДАМШИЛ наследственность, наследственный, потомственный, ~ын овчин наследственные болезни, ~ын онол теория наследственности, ~ дагах передаваться по наследству

УДАМШИХ передаваться по наследству, оставаться в наследство, быть наследственным, ~ чанар наследственность

УДАХ 1. длиться, задерживаться, продолжаться, медлить, мешать

УДАХ 2. затеять, задумывать, хэрүүл ~ затеять ссору

УДГАН шаман, ~ мод сакральное дерево

УДИРДААЧ дирижёр, руководитель, театрын уран сайхны ~ художественный руководитель театра

УДИРДАГЧ вождь, руководитель, лидер, глава, вожатый, агуу их ~ великий вождь, эрдэм шинжилгээний ажлын ~ руководителю научной работы

УДИРДАЛТ руководство, управление

УДИРДАМЖ директива, установка, руководящее указание, ~ийн баримт бичиг руководящий документ, ~ гаргах принять директиву, төв байгууллагын ~ установка центральных органов

УДИРДАХ 1) руководить, управлять, вести себя за собой, 2) руководящий, ~ хүч руководящая сила, ~ байгууллагууд руководящие органы, ~ хороо руководящий комитет, ~н тохируулах регулировать

УДИРДАГА руководство, управление, хамтын ~ совместное руководство, төвлөрсөн ~ централизованное руководство, ~аар, ~ын доор под руководством, ~ын механизм механизм управления

УДИРТАЛ введение, предисловие, вступление, пролог, ~ хөгжим увертюра

УДТАЛ долго, продолжительно, ~ хүндээр өвчлөх долго и тяжело болеть

УЖИГ хронический, долгий, длительный, продолжительный, ~ овчин хроническое заболевание, ~ ажлгүйдэл хроническая безработица, уушигны ~ хатталгаа затянувшееся воспаление лёгких

УЙ: ~ гашуу печаль, траур, ~ гашуу болох скорбеть, ~ гашуу тайлах расценивать печаль

УЙГАГУЙ неумотимый, не знающий усталости, без всякой лени, неумотимо, не лентяя, без устали, ~ оролдох заниматься без устали, не лентяя

УЙДАМ скучный, безотрадный

УЙДАМТГАЙ быстро надоедающий

УЙДАХ 1. надоедать, стать противным и утомительным, скучать, наводить скуку

УЙДАХ 2. расширяться (об отверстин)

УЙЛАА плаксивый

УЙЛААН: ~ майлаан плач, рыдания

УЙЛАМТГАЙ плаксивый, ~ хүүхэд плаксивый ребёнок, плакса

УЙЛАНХАЙ киста, үр хөврөлийн гаралтай ~ дермоидная киста, шар биений ~ киста желтого тела

УЙЛАХ плакать, баярлаан ~ плакать от радости, гашуудан ~ плакать от горя, эхэр татан ~ горько плакать, мэвшин ~ плакать навзрыд, рыдать, ~ хүүхдийн хошигно урд өдрөө умалзана ждущий трёпкий ребёнок сам на неё и спрашивается, нинээснийг асуу, ~сныг бүү асуу спрашивай смеющегося, не спрашивай плачущего (о чём плачет)

УЙЛУУЛАХ побуд. от уйлах, доводить до слёз

УЙМРАА рассеянный, забывчивый, беспокойный, бестолковый, ~ хүн рассеянный человек

УЙМРАХ путаться, оказываться рассеянным, быть невнимательным/несосредоточенным

УЙТГАР грусть, тоска, скука, ~ хүргэх наводить скуку, ямар ~тай юм бэ! какая скука! ~т өдрийнхөө зугаа хийх занимать целый день (его) тоскующую лень

УЙТГАРЛАХ грустить, печалиться, скучать, кручиниться

УЙТГАРТАЙ грустный, печальный, скучный, скучно, грустно, печально, ~ орой скучный вечер, нэг янзын юм сонсох ~ скучно слушать одно и то же

УЛ 1) подошва, пометка, 2) геол. плотик, даахаргын ~ геол. подошва пласта, 3) основание, основательность, хөлийн ~ ступня, гутлын ~ подошва обуви, подмётка обуви, ~ мөр следы, отпечатки, ~ үндэс основа, причина, ~ үндэсгүй беспочвенный, неосновательный, неосновательно, ~ыг олох находить основу, ~ шагайх интриговать, подписывать кого-либо, ~ы нь долоох лизать пятки, подлизываться

УЛААГЧ: ~ гүү кобылица грязнобелой масти

УЛААН красный, алый, румяный, ~ гэрэл красный свет, ~ будаг красная краска, ~ дарс красное вино, ~ буудай пшеница, ~ туг красное знамя, ~ лууван морковь, ~ лооль помидор, ~ могой арлекнновый аспид, ~ нүдэн загас плотва обыкновенная, ~ мөрнөөс бичих писать с красной строки, ~ загалмай Красный крест, ~ талбай Красная площадь, ~ хамгаалагч хунвэйбин, ~ цэрэг красноармеец, ~ дусал менструация, ~ иүцгэн совсем голый, ~ иүүрээр лицом к лицу, лично, ~ гараараа гольми руками, ~ нялзрай новорождённый, ~ хоолой пищевод, жизнь, ~ голоо тасартал до смерти, до последнего момента, ~ мөнгөгүй ни гроша за душой, ~ болох ствновиться красным, мөнгө цагаан нүд ~ глаза жадные, завидущие до денег, ~ зээрд болох опьянеть, хватить лишку, ~ тариа инъекции для повсеместной профилактики вензаболеваний в 40-50 годы, ~ыг үзэж урваж, шарыг үзэж шарваад байдаггүй верный, последовательный, ~ жонш геол. арсеналит, ~ мааня геол. сердолик, ~ гүр геол. гематит, крововик, ~ цагаандаа хүрэх дойти до исстления в споре, ~ нүдэн плотва обыкновенная, ~ живэрт красиопёрый жерех, ~ бурхан корь, ~улаан махны хэрэг изнасилование.

УЛАВЧ 1) стелька, подстилка, 2) геол. башмак

УЛАЙЛГАХ делать красным, румянить, иүүрээ ~ покраснеть

УЛАЙ падаль, остатки павшего животного, ~ удах кликать беду, каркать ка беде

УЛАЙН: ~ цайн бесстыдно, бессовестно, без зазрения совести, ~ цайн гүжирдэх нагло клеветать, наглая клевета, ~ цайн авах открытая кража

УЛАЙРАХ стараться, стремиться, очень стараться, ~н дайрах свирепо бросаться на кого-либо

УЛАЙСАХ сильно раскалять от огня, накаливаться докрасна, сильно нагреваться, галд ~сан төмөр раскалённое от огня железо, наранд элс ~чээ песок накалился на солнце

УЛАЙСГАХ побуд. от улайсах, раскалять огнём, сильно нагревать, накаливать докрасна, төмөр ~ накалить железо/металл докрасна

УЛАЙХ 1. 1) краснеть, становиться красным, покрываться румянцем, стыдиться, 2) раскаляться (о железе), иүүр ~ покраснеть, нүд ~ становиться красным (о глазах), ичиг ~ краснеть от стыда, хуйхаа хүртэл ~ покраснеть до корней волос

УЛАЙХ 2. усердствовать, стараться, стремиться, заниматься с большим рвением

УЛАЙХ 3. ничего не скрывать, открыто рассказывать, полностью признаваться, хэрэг ~ признать в преступлении

УЛАЛЗАХ сверкать, пламенеть, краснеть

УЛАМ ещё, всё больше, ещё более, всё, ~ бүр всё больше, ещё больше, ~ нх ещё больше, ~ сайн ещё лучше, ~ муудах становиться ещё хуже

УЛАМЖЛАЛ традиция, ~ ёсоор по традицин, традиционно, соёлын ов ~ культурное наследие

УЛАМЖЛАЛТ традиционный, ~ ёс заншил традиционный обычай, традиционный обряд, ~ баяр традиционный праздник

УЛАМЖЛАХ 1) продолжать, унаследовать, 2) передавать в следующие инстанции, сообщать через кого-либо, үүнээс ~н на этом основании, исходя из этого

УЛАН: ~ дороо орох резко ухудшаться (о состоянии дел)

УЛАНГАСАХ 1) свирепеть, свирепствовать, сатанеть, звереть, 2) жаждать

УЛБАГАНАХ двигаться (о чём-нибудь мягком, слабом, дряблом, вялом)

УЛБАГАР 1) слабый, дряблый, вялый, 2) некрепкий, редкий (о ткани), ~ бие дряблос тело, ~ зах эзэл вялый рынок

УЛБАЙХ делаться дряблым, слабым, стать вялым

УЛБАР красноватый, желтоватый, оранжевый, ~ шар өнгө желтовато-красный цвет, ~ шар сар сарыч рыжий

УЛГҮЙ 1) без подошвы, 2) перен. необоснованный, беспочвенный, лишённый обоснования, слишком поверхностный, 2) необоснованно, беспочвенно, ~ дүгнэлт поверхностный/необоснованный вывод

УЛИАС осина, осиновый

УЛИГ назойливость, навязчивость, надоедливость, домогательство, пресловутость, ~ домог болох надоедать, домогаться, быть назойливым, стать пресловутым

УЛИГТ пресловутый, назойливый, докучливый, ~ санаа назойливая мысль

УЛИЛТ вой, завывание (бури и т.п.), чонын ~ вой волка, салхины ~ вой ветра

УЛИРАЛ 1) период, сезон, 2) квартал, семестр, жилийн дөрвөн ~ четыре времени года, хорин дөрвөн ~ двадцать четыре времени (периода) года по солнечному календарю, хоёрдугаар ~ второй квартал, второй семестр, дулаан ~ тёплый сезон, ~ тутмын ээтгүүл ежеквартальный журнал, ~ын ажилчнн сезонный рабочий, сезонник, ~ын шалгалт семестровый экзамен, ~ын тайлан кварталный отчёт, цаг ~ а) климат, б) погода, бороотой ~ дождливый сезон, сезон дождей, ~д тааруулж хувцаслах одеваться по сезону

УЛИРАЛТ: сурагчдын анги ~ второгодничество учащихся

УЛИРАХ отлагаться, проходить, изменяться, ~н сонгогдох быть переизбранным, анги ~ оставаться на второй год в одном и том же классе, ~ч гэрлэх ёс левират

УЛИРААХ побуд. от улирах, кладывать, оставлять на следующий срок

УЛИРУУЛАХ побуд. от улирах, кладывать, оставлять на следующий срок, сурагчдыг анги ~ оставлять учащихся на второй год в том же классе

УЛИХ выть, издавать вой

УЛС государство, страна, народ, люди, найрамдалт ~ дружественная страна, ~ төр политика, ~ төрийн бодлоготой политический деятель, ~ ардын аж ахуй народное хозяйство, ~ын хороо государственный комитет, ~ын өмч государственная собственность, ~ын мэдэлд авах национализировать, ~ын төсөв/төлөвлөгөө государственный бюджет/план, ~ын төсвийн шугамын дээрх орлого бюджетные государственные доходы над чертой, ~ын хил государственная граница, ~ын нууц государственная тайна, ~ын баяр национальный праздник, олон ~ын байдал международное положение, международная обстановка, ~ төрийн гэмт хэрэгтэй государственный, политический

преступник, ~ төрийн дэглэм политический режим, ~ төрийн зорилгоор алах политическое убийство, ~ төрийн нам политическая партия, ~ төрийн орогиол политическое убежище, ~ төрийн үйл ажиллагаа политическая деятельность, ~ төрийн эрх чөлөө политические свободы, ~ төрийн эрх политические права, ~ыг аюулаас хамгаалах хороо КГБ, ~ыг аюулаас хамгаалах байгууллага органы государственной безопасности, ~ын үиэт цаас государственные ценные бумаги

УЛТАЙ основательный, обдуманый, основательно, обдуманно, ~ үндэслэл основательные аргументы/доводы, ~ хийх делать обдуманно

УЛЦАН слезоточивый, источающий слёзы, ~ нүд слезливые глаза, ~ болох становиться слезливым

УЛЦГАНАХ двигаться (о чём-либо дряблом и слизистом)

УЛЦГАР 1) мокрый, дряблый, слизистый, 2) плохой, недоброкачественный, редкий (о ткани)

УМ: ~ хумгүй мигом, моментально, мельком быстро, в спешке, опрометчно

УМАЙ *анат.* утроба, матка, чрево, эхийн ~д в утробе матери, ~н хүзүүвч перешеек матки, ~н салст давхарга слизистая оболочка матки, ~н булчин давхарга мышечная оболочка матки, ~н гуурс маточная труба, ~н гуурсны уг перешеек маточной трубы, ~н гуурсны гол интерстициальная часть, ~н доошлолт опущение матки, ~н унжилт выпадение матки, ~н дайврын цусан хараа гематосальпинк, ~н хүзүүний шархлаа эрозия шейки матки, ~н хүзүүний ур полип шейки матки, ~н өндгөвчний хоргүй хавдар киста яичника

УМАЙХ суживаться, стать уже, делаться узким, стягиваться

УМАР север, ~ зүг явах идти/ехать на север, хотоос ~ зүгт/тийш к северу от города

УМАРД северный, ~ туйл северный полюс, ~ мөсөн далай Северный ледовитый океан, ~ атлантын гэрээний байгууллага Северо-атлантический союз, (НАТО), бөмбөрцгийн ~ хагас, дэлхийн ~ хэсэг северное полушарие

УМАРТАХ забывать, запоминать

УМБАХ купаться, плавать, погружаться, тонуть, бодолдоо ~ погружаться в размышления, алганд ~ купаться в золоте, тансаг амьдралд ~ утопать в роскоши

УМГАР узкий, тесный, маленький, ~ сав маленькая посуда, ~ өрөө тесная/маленькая комната, комнатка

УМДАГ *анат.* лобок, тэнгэрийн ~ атгах приблизительно: взять бога за бороду, (буке за лобок)

УМС толстые кишки у лошади

УНАА 1) верховое животное, верховая лошадь, верховой верблюд, 2) средства передвижения, ~нд сайн залуус умелые молодые наездники, ямар нэг ~ байна уу? есть/имеются ли какие-нибудь транспортные/перевозочные средства?

УНАГА (н) 1) жеребёнок, 2) искомый, от роду, наследственный, ~ даага жеребят, конский молодой, стригунки, ~тай гүү кобылица, имеющая жеребёнка, ~ хаях а) выкинуть мёртвого жеребёнка, б) выкидши, аборт у кобылицы, ~н найз друг детства, закадычный друг, байгаль орчныг ~н төрхөөр нь хадгалах сохранять природную среду/окружающую среду в её первоизданном/девственном виде

УНАГААХ побуд. от унагах, 1) валить, сбрасывать, рубить, сваливать, 2) сбивать, 3) заваливать, 4) ронять, 5) свергать, мод ~ рубить/свалить дерево, онгоц ~ сбить самолёт, ажил ~ заваливать работу, нулимс ~ ронять слёзы

УНАГАЛАХ жеребиться, ~ гүү жеребая кобыла

УНАГАХ валить, сбрасывать, ронять, свергать

УНАДАГ: ~ дугуй велосипед, ~ өвчтэй хүн припадочный больной, эпилептик

УНАЛТ упадок, падение, деградация, гибель, свержение, ~тад орох дойти до падения, прийти в упадок, мөнгөний ханшны ~ инфляция

УНАХ 1. падать, сваливать, гараас ~ валиться из рук, мориноос ~ падать с лошади/с коня, ус ~ выпадение волос, сэтгэлээр ~ падать духом, эвдэрч ~ разрушаться, муужирч ~ падать в обморок, ~ зах зээл падающий рынок, ~сан бөхөд шалтаг муудахгүй *приблизительно*: плохому танцору яйца мешают, ~сан газар, угасаа ус малая родина

УНАХ 2. садиться верхом, эздить верхом, морь ~ ездить верхом на лошади, машин ~ ездить на автомобиле

УНАЦ выход, урожай, гагаас авах тарианы ~ выход зерна с гектара

УНГАЛДАХ ржать, ржание

УНГАР Венгрия, венгерский, венгры

УНГАС 1. шерсть, хонины ~ овечья шерсть

УНГАС 2. желудочные газы

УНГАХ выпускать кишечные газы, пердеть

УНД напиток, питьё, цай ~ *парн.* напиток, чай, хоол ~ пища, обед, үдийн ~ обед, ~ны ус питьевая вода

УНДАА напиток, питьё, сэрүүн ~ прохладительный напиток, согтууулах ~ спиртные напитки, хатуу ~ крепкие напитки

УНДААСАХ жаждать, испытывать жажду, сильное желание пить, ~ж цагдах сильно хотеться пить, ~сан мал жаждущий скот

УНДРАХ бить ключом, ус ~ч байна вода бьёт ключом, амьдрал ~ч байна жизнь бьёт ключом

УНДУЙ: ~ сундуй разбросанно, беспорядочно, в беспорядке, вперемешку, ~ сундуй болгох приводить в беспорядок, ~ сундуй хаях разбрасывать, раскидывать

УНЖГАР 1) отвислый, свислый, свисающий, 2) *перен.* хилый, вялый, слабый

УНЖИЙХ 1) быть отвислым, оказываться свисающим, 2) быть вялым, оказываться вялым, быть слабым/болезненным

УНЖИХ свисать, отвисать, болтаться, висеть, хормой нь ~ж байна полы свисают

УНЖУУ 1) отвислый, свислый, висящий, 2) *перен.* нудный, слишком долгий, очень длительный, ~ хамартай длинноносый

УНИАР дымка, мгла, угаа ~, ~ манан дымка, ~ татах покрываться дымкой

УНИАРТАХ покрываться дымкой, застлаться мглой/дымкой, туманиться

УНТААХАЙ *разг.* соня

УНТАМХАЙ соня, любитель поспать

УНТАХ спать, ~аар хэвтэх ложиться спать, бөх ~ крепко спать, ~ж хоцрох проспать, бүхлээрээ ~ спать не раздеваясь, ~ж хавьтах спать (заниматься сексом)

УНТЛАГА сон, ~ын өрөө спальная комната, спальня, ~ын хүүдий спальный мешок

УНТРААГЧ гаситель, гал ~ огнетушитель, түймэр ~, гал ~ пожарник

УНТРААЛГА выключатель, чийдэнгийн ~, гэрлийн ~ электрический выключатель

УНТРААХ тушить, гасить, выключать, глушить, лаа ~ тушить свечу, гэрэл ~ выключить свет, гасить свет, түймэр ~ тушить пожар

УНТРААГУУЛ огнетушитель

УНТРАЛТ затухание, галт уулын ~ затухание вулкана

УНТРАХ гаснуть, потухать, глохнуть (о моторе), гал ~ в огонь погас

УНТУУЛАХ *побуд.* от унтах, укладывать спать, усыплять, хүүхэд ~ укладывать спать ребенка, ~ эм снотворное средство

УНДУУЦАХ гневаться, сердиться

УНХИА забота, уход, ~ муутай хүн небрежный, иеряшливый человек

УНШИГЧ читатель, читательский, ~дын бага хурал читательская конференция

УНШИЛТ чтение, декламация, шүлэг ~ чтение/декламация стихов

УНШИХ читать, ном ~ читать книгу, шүлэг ~ читать стихи, чанга ~ читать вслух, амандаа ~ читать про себя, ~н сонгох оглашать, ~ бичиг книга для чтения, хрестоматия

УНШЛАГА чтение, читка, ~ын танхим читальный зал, читальня, гэрийн ~ домашнее чтение, ом маани хэмээх ~ чтение молитвы

УНШУУРТАЙ *разг.* читабельный, читабельная (о книге)

УНЬ уни, жердь, которой поддерживается верхний круг юрты, ~ өлгөх вставить жердь в отверстие верхнего круга и закрепить её в головках решётчатой стеньги

УР мастерство, художество, умение, изящество, ~ сайтай эд изящное изделие, изделие тонкой работы, гарын/гартаа ~тай искусный, умелый, ~ гаргах проявлять мастерство, ~ын сан репертуар

УРАГ 1. родственник, родня, ~ төрлийн холбоо родственные связи, ~ барилдах статья родственникам в результате свадьбы

УРАГ 2. плод, ~ийн шингэн околоплодные воды, ~ийн аарцаг түрүүлэгт тазовое предлежание плода, ~ийн байрлал положение плода, ~ийн түрүүлэгт предлежание плодов

УРАГ 3.: ~ ус *геол.* рапа

УРАГДАХ рваться, разрываться

УРАГШ 1) вперёд, на юг, 2) успех, удача, продвижение, ~ хойш явах ходить взад и вперёд, ~ харсан хаалга обращенная на юг дверь, ~ муутай ажил неудачная, безуспешная работа, ~ бүтээмжтэй успешный, ~гүй ноён ухаангүй зарцитай заставь дурака богу молиться, он лоб расшибёт

УРАГШАА вперёд, ~ явах ийти вперёд, ийти на юг, ~ ч үгүй хойшоо ч үгүй ни взад ни вперёд, ~ давших продвигаться вперёд, ~ өргөх приносить обещанную жертву

УРАГШГҮЙ неудачный, неудачливый, неудачно, неудачливо, ~ эхлэл неудачное начало

УРАГШЛАХ 1) продвигаться, пройти вперёд, двигаться вперёд, 2) ийти к югу, ~ хөдөлгөөн наступательное движение

УРАГШЛУУЛАХ *побуд.* от урагшлах, продвигать, двигать вперёд

УРАГШТАЙ успешный, удачный, удачливый, успешно, удачно, удачно

УРАЙ ура! возглас, клич

УРАЛДААН соревнование, ободрение, воодушевление, ~ орох ободряться, воодушеждаться, ~ зориг вдохновение, дерзость, ~ хугарах разочаровываться, падать духом, ~ хайрлах/измэх ободрять, вдохновлять, поддерживать дух

УРАМГҮЙ разочарованный, подавленный, удручённый, унылый, ~ болох падать духом, терять охоту/желание к чему-либо, ~ байх быть в дурном подавленном настроении

УРАМТАЙ заинтересованный, стимулирующий, бодрый, оживлённый, тэр их ~ байна он в очень приподнятом настроении

УРАМШИЛ заинтересованность, вдохновение, подъём духа, **мөнгөн** ~ денежный стимул, ~ **шагналын систем** система стимулирования

УРАМШИХ стимулироваться, воодушевляться, загораться желанием, заинтересовываться, радоваться, **амжилгандаа** ~ воодушевляться успехами

УРАМШУУЛАЛТ поощрение, стимулирование, стимул, **эдний засгийн** ~ экономическое стимулирование, ~ **ын систем** система стимулирования

УРАМШУУЛАХ побуд. от **урамших**, стимулировать, поощрять, воодушевлять, поднимать чье-либо настроение

УРАН 1. 1) искусный, умелый, изящный, тонкий, 2) художественный, ~ **авъяас** талант, мастерство, ~ **гарган/хун** умелец, искусник, золотые руки, **сайн дурын** ~ **сайхан** художественная самодеятельность, ~ **хатгамал** художественная вышивка, ~ **баримал** скульптура, ~ **арга хитрый**, ловкий способ, искусный метод, ~ **зохиол** художественная литература, ~ **сэтгэмж** фантазия, ~ **чимэглэх муз.** колоратура, ~ **иарийн ажил** тонкая, искусная работа, ~ **хараацай** ласточка деревенская

УРАН 2. Уран

УРАН 3.: ~ **гуа** адонис сибирский

УРАНХАЙ 1) разорванный, порванный, 2) **перен.** болтливый, говорливый, ~ **хувцастай** в разорванной одежде

УРАХ разорвать, порвать, царапать, **хувцасаа** ~ порвать одежду, **гараа** ~ царапать себе руку

УРВААЧ непостоянный, изменчивый, предатель

УРВАГАР расстроенный, мрачный, унылый, угнетённый, плаксивый

УРВАГЧ изменник, предатель, ренегат, эх **ориосоо** ~ изменник Родины

УРВАЛ реакция, реактивный, химийн ~ химическая реакция, ~ **д орох бодис** реактивные вещества

УРВАЛЗАХ раздражаться, плакаться, сетовать, жаловаться

УРВАЛТ измена, предательство, ренегатство

УРВАХ 1) изменять, предавать, ~ **н тэрслэгч** предатель, изменник, 2) поворачиваться, оборачиваться, 3) меняться, изменяться, ~ **ж хорвох** меняться, ~ **тахал** холера

УРВУУЛАХ 1) переворачивать, выворачивать, ~ **н ашиглах** злоупотребление, 2) принудить к измене

УРГАА растущий, выросший, ~ **мод** растущее дерево, ~ **хад** выросший из-под земли камень

УРГАЛТ 1) рост, развитие (напр. растений), 2) **геол.** прорастание, **цэгцгүй** ~ прорастание беспорядочное

УРГАЛЬЧ: **олон** ~ үзэл плюрализм

УРГАМАЛ растение, растительность, **бичил** ~ микрофлора, **изг наст/олон наст** ~ однолетнее/многолетнее растение, **тэжээлийн/эмийн** ~ кормовые/лекарственные растения, **хогийн** ~ сорняк, сорное растение, ~ **ын аймаг** растительный мир, флора, ~ **ын тос** растительное масло, ~ **зүй** ботаника, ~ **ын бүрхэвч** растительный покров, **үнэртэн** ~ ароматические растения

УРГАХ расти, всходить, давать ростки, прорастать, появляться

УРГАЦ урожай, урожайность, **аринн** ~ богатый урожай, ~ **хураах** собирать урожай, ~ **сайтай жил** урожайный год

УРГУУЛАХ побуд. от **ургах**, 1) выращивать, растить, 2) быть причиной, причинять, **мод** ~ выращивать деревья, **сахал** ~ растить/отрастить бороду, **явдал/төвөг** ~ причинять хлопоты

УРД 1) южный, на юге, 2) передний, лицевой, ~ **тал** передняя часть, кожная сторона, ~ **зүг юг**, ~ **хорш** южный сосед, Китай, ~ **хал** передняя нога

УРДААС спереди, навстречу, заранее, ~ **нь харах** смотреть спереди, ~ **мэдэх** заранее узнать

УРДУУР на южной стороне, впереди, ~ **гарах** проходить спереди

УРЖДАР позавчера, третьего дня, **уржийн** ~, ~ **ын цаад өдөр** накануне позавчерашнего дня

УРЖИГДАР позавчера, позавчерашний

УРЖНАН позапрошлый год

УРИА призыв

УРИАЛАГХАН отзывчивый, любезный, любезно, отзывчиво, ~ **утгах** любезно встретить

УРИАЛГА обращение, воззвание, ~ **нийтлүүлэх** опубликовать обращение/воззвание

УРИАЛАХ призывать, обращаться с призывом, воззвать, **амгалай тайван байхыг** ~ призывать к спокойствию

УРИАНХАЙ урианхайцы, тувинцы

УРИГДАХ **страд.** от **урих**, приглашаться, быть приглашённым, получать приглашение

УРИЛГА приглашение, ~ **тараах** разослать приглашение, ~ **ын хуудас** приглашительный билет

УРИН 1.: ~ **цаг** тёплое время года, ~ **дулаан болов** наступила оттепель

УРИН 2. привлекательный, страстный, ~ **хүүхэн** страстная женщина

УРИН 3. гнев

УРИНШ зябь, ~ **хагалалт** распашка зяби

УРИХ 1. приглашать, **зоцид** ~ приглашать гостей, **хоолонд** ~ пригласить на обед, **бүжигт** ~ пригласить на танец

УРИХ 2.: **хуурай салхн** ~ наступление ветреной погоды, встречный ветер

УРЛАГ 1. искусство, соёл ~ культура и искусство, **дүрслэх** ~ изобразительное искусство, ~ **судлал** искусствоведение, ~ **ийн түүх** история искусства, ~ **ийн авъяас** артистический талант, ~ **ийн ажилтан** работник искусства, ~ **ийн гавьяат зүтгэлтэн** заслуженный деятель искусства, **маш их** ~ **тайгaar** с большим искусством, ~ **ийн Ван** планета Паллады

УРЛАГ 2. **бот.** лапчатка Залесова

УРЛАЛ изготовление чего-либо, мастерство, искусство, **гар** ~ ремесло, ~ **ын ажил** ремесленная работа

УРЛАХ мастерить, искусно делать что-либо, ~ **газар** мастерская

УРСАЛТ течение, проток

УРСАХ 1) течь, протекать, 2) проливаться, 3) расплавляться, **Туул гол баруун тийшээ** ~ **ана** река Туул течёт на запад

УРСГАЛ течение, поток, направление, **усны** ~ течение воды, **агаарын** ~ воздушное течение, **шаварт** ~ грязевой поток, **ширүүн** ~ сильное, быстрое течение, **хүрмэн** ~ **геол.** базальтовый поток, **зөөлөн** ~ медленное течение, ~ **дагах/сөрөх** идти по течению/против течения, ~ **аар тавих** пустить на самотёк, **хүрмэн** ~ **геол.** базальтовый поток, ~ **засвар** текущий ремонт, ~ **ус** проточные воды

УРСГАХ 1) лить, проливать, 2) **перен.** зря тратить, **цусаа** ~ проливать свою кровь, **мөнгө дэмий/хий** ~ напрасно тратить деньги

УРТ длинный, долгий, ~ **хугацаа** долгое время, ~ **нас** долголетие, ~ **долгон** длинная волна, ~ **эгшиг** долгий гласный, ~ **чихтэй** охочий до слухов, ~ **ын хэмжээ** меры длины, ~ **ын харайлт** прыжок в длину, ~ **гартай** с загребущими руками, ~ **ын дуу** протяжная песня, ~ **хайрхан** табуированное имя змеи, ~ **хугацаан дахь үйлдлийн хүчин зүйл** фактор долговременного действия, ~ **аянд явах** **приблизительно:** умереть

УРТААШ по длине, в длину, вдоль, **даавууг** ~ **нь хайчлах** разрезать матерно вдоль, ~ **нь хэмжих** мерить по длине

УРТААШАА по длине, в длину, вдоль

УРТАСГАХ удлинять, делать более длинным, **ханцуйг** ~ удлинять рукав, **ажлын өдрийг** ~ удлинить рабочий день

УРТАТГАЛ ударение, **үгийн** ~ ударение слова, ~ **тавих** ставить ударение

УРТДАХ быть слишком длинным, оказываться длиннее
УРТСАХ удлиниться, делаться длиннее, **өдөр** ~ж **байна** дни удлиняются
УРУУ вниз, книзу, ~ газар спуск, ~ царай унылый вид, ~гаа харах смотреть вниз, опрокидываться вверх дном, ~гаа явах спускаться вниз, идти к упадку, ухуцашья, уулын ~ внз с горы, салхины ~ по ветру, ~ татах оказывать дурное влияние, испортить кого-нибудь
УРУУДАХ 1) спускаться, ехать/идти вниз, 2) *перен.* опускаться, **шатаар** ~ спуститься по лестнице, салхи ~ двигаться поветру, 3) ~ давхчал муз. унтертоны
УРУУЛ губа, губы, зузаан ~ толстые губы, дээд доод ~ верхняя и нижняя губы, сэтэрхий ~ заячья губа, будагтай/будсан ~ накрашенные губы, ~аа казах кусать губы, ~аа жимний сжать губы, поджимать губы, ~аа цорвойлгох/цорвойх оттопырить губы, ~ дээр үнсэх целовать в губы
УРХАГ 1. причина, основанье, повод, ~ нь юунд байна в чём причина
УРХАГ 2. ленивый, вялый, медлительный
УРХИ силос, ловушка, западня, ~ тавих ставить силки/западно, ~нд орох попасть в ловушку/западно, ~нд орохгүй байх избегать западни/ловушки
УРХИДАХ ловить силками, заманивать в ловушку
УРЦ чум, хижина, вигвам, ~и гэр чум
УРЧУУД умельцы, мастера
УРШИГ плохие последствия, беспокойство, неприятность, беда, **өвчний** ~ последствия болезни
УРЬ отпелеть, ~ оров/унав наступила оттепель, хаврын ~ весенняя оттепель, ~и цаг тёплое время года
УРЬД раньше, прежде, заранее, в прошлом, ~ өмнө раньше, юуны ~ прежде всего, үүний ~ до этого, ~ үзэгдээгүй непредвиденный, неожиданный, ~ын адил как и раньше, как обычно, ~аас мэдэх предаидеть, предсказать, заранее узнать, ~аас сэрэмжлэх предостерегать, принимать предварительные меры, ~аас шийдвэрлэх предрешать, заранее решать
УРЬДААР сперва, сначала, первым, ~ асуух спросить первым, ~ ирэх прийти первым, ~ энэ номыг унш сначала прочитай эту книгу
УРЬГАХ опережать, обгонять, быть первым
УРЬДЧИЛАХ делать заранее, делать вперёд, предвирать, предупреждать, ~и сануулах предупреждать, делать предупреждение, ~и болгоомжлох арга хэмжээ превентивные меры, ~и өгөх/олгох авансировать, давать вперёд, ~сан тооцоо предварительный расчёт, ~и сэргийлэх арга хэмжээ предупредительные меры, ~сан нөхцөл предварительное условие, ~сан шалгалт предварительный экзамен, предварительная проверка, ~и бүтгүмжлэх предарительный арест имущества, ~и төлөвлөөгүйгээр бусдыг алах *юрид.* простое убийство, ~и төлөвлөсөн гэмт хэрэг преднамеренное, заранее обдуманное преступление, ~и хорих предварительное заключение, ~и мордон байцаалт предварительное следствие, ~н тааварлаагүй алдагдал непредсказуемый убыток, цаг уурын ~сан мэдээ прогноз погоды
УРЬДЧИЛГАА аванс, ~ авах авансировать, ~ өгөх давать аванс, выдать аванс, ~г барагдуулах погасить аванс, нийлүүлэлтийн хэлбэрээр олгох ~ аванс в форме поставки
УС (ан) вода, водный, водяной, борооны ~ дождевая вода, цэвэр ~ пресная вода, рашаан ~ минеральная вода, ~ цаг уурын алба гидрометеорологическая служба, ~ны нөөц водные ресурсы, ~ны төвшин уровень воды, ундны/уух ~ питьевая вода, ~ны эргүүлэг водоворот, ~ны олом/гарам брод, ~ны замаг тина,

~ны далан дамба, ~ нэвчимж водопроницаемость, ~ үүсэл гидрогенез, ~ төрөгч водород, ~ хадгаламж водохранилище, ~ юулуур водослвн, ~и задрал гидролиз, ~и мандал гидросфера, ~и исэл гидрат, ~ны шувуу водоплавающие птицы, ~ны булаг норка, ~н зам водные пути, ~н задрал гидролиз, изрмэл ~ дис-тированная вода, ~н онгоц пароход, ~н тээвэр водный транспорт, ~н цэрэг матрос, моряк, ~и хангамж водоснабже-ние, ~н сан водохранилище, ~ оргилуур фонтан, ~и спорт вод-ный спорт, ~и тээрэм водяная мельница, ~и цахилгаан стаци гидроэлектростанция, ~и биндэрья аквамарин, ~и болор гор-ный хрусталь, ~н бугаг акварель, ~н эм мнкстура, ~н үзэм ви-ноград, ~нд орох купаться, принимать ванну, принять душ, ~нд сэлэх плавать в воде, ~ гатлах/гарах переправляться через ре-ку, ~ уух пить воду, ~ уух хувь судьба остаться живым, ~ болгол согтох напиться вдрызг, ~и амтай позёр, «хлестаков», ~н тэиэг абсолютный глупец, круглый дурак, ~ болох мешать, вредить, ~н хулгана болох *приблизительно*: пролить семь по-тов, ~наас хуурай гарах выйти сухим из воды
УСАЛГАА 1) поливка, полив, орошение, поливной, 2) водопой для скота, цэцэрлэгийн ~ поливка сада, ~ны машини поливаль-ная/поливочная машина
УСЖУУЛАГЧ мелиоратор, ирригатор
УСЖУУЛАЛТ ирригация, обводнение, мелиорация
УСЖУУЛАХ обводнять, обеспечивать водой, ~ систем иррига-ционная система
УСЛАГЧ поливальщик, поливальщица
УСЛАЛТ поливание, поливка, орошение, ирригация
УСЛАХ орошать, поливать водой, поить водой, тариа талбай ~ орошать поля, мал ~ поить скот водой, цэцэг ~ поливать цветы, ~ төхөөрөмж поливальное устройство, оросительные сооруже-ния
УСЛУУР поливалка, поливальное устройство, ороситель
УСТАХ уничтожаться, ликвидироваться, прекратить существова-ние
УСТГАЛ ликвидация, уничтожение, истребление, дезинфекция, сууцанд шавьжийн ~ хийх произвести дезинфекцию в кварти-ре
УСТГАЛТ ликвидация, ~ хийх ликвидировать
УСТГАХ уничтожать, ликвидировать, истреблять, упразднить, бичиг үсэг үл мэдэх явдлыг ~ ликвидировать безграмотность, хүнийг үй олноор ~ зэвсэг оружие массового истребления
УСТӨРӨГЧ водород, ~ийн бөмбөг водородная бомба
УСЧИН 1) водовоз, водонос, 2) пловец
УТАА дым, ~ гарах дымить, ~ баагих/уугих валить клубами, дымиться, ~ суунаглах подниматься вверх столбом (о дыме), ~ гаргах а) пускать дум, б) топить, ~ тавих пускать дым, ~ны яндаа дымовая труба, ~и хөшиг дымовая завеса
УТААГҮЙ бездымный, ~ дарь бездымный порох
УТААТ дымный, дымовой, дымчатый, ~ од комета, ~ болор дымчатый топаз, ~ молор раухтопаз
УТААТАЙ дымный, ~ гэр дымная юрта, дымное помещение
УТАЛТ копчение, выкуривание, тарвага ~ выкуривание тарбага-нов из норы
УТАС 1) нитка, 2) проволока, провод, кабель, 3) телефон, 4) телеграмма, 5) струна, нийлэг мяндсан ~ синтетическая нит-ка, зүүнд ~ сүвлэх вдевать нитку в иголку, ~ иийтгэх сунить нитку, ~и чинээ улаан амь пропашая моя голушка (жизнь), төмөр ~ металлическая проволока, ~ татах натягивать провода, автомат ~ телефон автомат, ~аар ярих разговаривать по теле-фону, ~аар дуудах вызывать по телефону/к телефону, ~ тавих проводить телефонную линию, ~ны дэвтэр телефонная книжка, салаа ~ параллельный телефон, цахилгаан ~ телеграмма,

баярын ~ приветственная телеграмма, ~ явуулах посылать/отправлять телеграмму, ~н хөгжим струнные инструменты

УТАСДАХ звонить, разговаривать по телефону

УТАХ дымить, окуривать, коптить, тарвага ~ выкуривать тарбагана из норы, ~н хиам копченая колбаса, ~н загас копченая рыба

УТГА смысл, значение, содержание, ~ агуулга, гол ~ главный смысл, основное содержание/значение, шууд ~ прямое значение, шилжсэн дам ~ переносное значение, давхар ~ двойственный смысл, ~ зохиол литература, ~ зохиолын хэл литературный язык, гүн ~тай имеющий глубокий смысл

УТГАГҮЙ бессодержательный, бессмысленный, бессмыслие, бессмыслица

УТЛАГА 1) выкуривание, копчение, 2) мед. ингаляция, ~ эмчилгээний арга ингаляционный метод лечения, ~ын хэрэгсэлбагаж ингаляционный прибор

УУ 1) *вопросительная частица, употребляемая после слов с гласными заднего ряда:* лн, ль, 2) *употребляется с глаголами в настоящем-будущем времени для выражения почтительной просьбы:* энз тухай чи сонсов ~? ты слышал об этом? та наашаа сууна ~? садитесь сюда, пожалуйста

УУГАН 1) первый, старший, первенец, 2) старейший, айлын ~ хүүхэд первый/самый старший ребенок в семье, дэлхийн сансрын ~ нисэгч первый космонавт мира

УУГИХ дымиться, тлеть с дымом, подниматься, клубиться (о дыме)

УУГИУЛАХ *побуд.* от уугих, дымить, пускать дым

УУГУУЛ основной, исконный, коренной, туземный, первоначальный, нутгийн ~ иргэн коренной житель местности, абориген, туземец

УУДАМ 1) обширный, необъятный, просторный, 2) спокойный, снисходительный, ~ саруул танхим просторный светлый зал, ~ зан спокойный характер, снисходительность

УУДЛАХ 1. рыться, копаться, докапываться, искать, 2) *перен.* раскрывать, разоблачать, авдар ~ рыться в сундуке, *аяруу* ~ искать за пазухой, рыться в кармане, мөнгө ~ зарабатывать много денег/большие суммы, хэргий нь ~ раскрывать преступление, разбирать дело

УУДЛАХ 2. переливать из большого сосуда в меньший, тогооноос данханд шанагаар цай ~ переливать чай в чайник ковшом из котла

УУЖИМ 1) широкий, просторный, обширный, 2) *перен.* спокойный, ~ нутаг просторный край, ~ дотортой хүн спокойный, степенный человек

УУЖИМДАХ быть слишком просторным, оказываться чрезмерно широким

УУЖРАЛТ успокоение, спокойствие, спокойность

УУЖРАХ 1) становиться шире, быть просторным, 2) *перен.* успокаиваться, стать спокойным, перестать беспокоиться

УУЖУУ просторный, свободный, спокойный, спокойно

УУЖУУХАН 1) довольно просторный, достаточно свободный, свободно, спокойно, 2) без лишних затрат труда, без всяких затруднений

УУЛ 1. гора, ~ нуруу горная цепь, хребет, ~ уурхай рудник, ~ын орой/оргил вершина горы, ~ын хормой/бэл подножные горы, ~ын ар северная часть горы, ~ынхан горцы, обитатели гор, ~ын яав волк (табурированное имя), ~наас салсан барс, уснаас салсан загас *приблизительно:* не в своей тарелке, ~ үзээгүй хормой шууж ус үзээгүй гутал тайлах *приблизительно:* не говори гоп, пока не перепрыгнешь

УУЛ 2. прут для огня

УУЛ 3. основной, коренной, исконный, данный, тот самый, тот самый, ~ нутаг основное местожительство, родное место, ~ нь вообще, ~аас вообще, сначала

УУЛАРХАГ горный, гористый, ~ орон горная страна

УУЛГА неожиданное нападение, ~ тавих отправлять бойцов для неожиданного нападения

УУЛГАЛАХ неожиданно захватывать/нападать

УУЛГАМЧ эмиряк, человек страдающий эмиречением

УУЛГАХ *побуд.* от уух, поить, заставляя пить, давать пить

УУЛЗАЛТ встреча, свидание, нөхөрсөг ~ дружественная встреча, зөвлөлдөх ~ консультативная встреча, сонгогчидтойгоо хийх ~ встреча с избирателями

УУЛЗВАР стык, перекресток, узел, замын ~ перекресток дорог, төмөр замын ~ железнодорожный узел

УУЛЗАХ встречаться, видется, хааяа ~ редко встречаться, ~лгүй удаж цагтагсан зүрхийн омог сердечная юдоль от долгого расставания

УУЛЗУУЛАХ *побуд.* от уулзах, устраивать встречу, давать возможность встречаться, сводить, организовывать свидание

УУЛЗУУР перекресток, узел

УУЛЬ сова

УУР 1. пар, испарение, ~ амьсгал климат, ~ын халаагуур/халаалга паровое отопление, цаг ~ погода, метеорология, цаг ~ын мэдээ сводка погоды, ~ болох превращаться в пар, ~ын зуух котельная

УУР 2. гнев, ярость, ~ хүрэх гневаться, сердиться, ~ хилэн буцах, ~ хилэн бадрах пылать гневом

УУРАГ 1) молоко, 2) белок, протеин, ~ тархи головной мозг, *эндогий* ~ яичный белок, шар ~ желток

УУРАГТ белковый, ~ бодис белковые вещества

УУРГА укрюк, урга (длинный шест с петлей на конце для ловли скота), удочка, ~аар морь барих арканить коня ургой

УУРГАЛАХ 1) ловить ургой, укрюком, 2) *перен.* вербовать, залучать, заманивать к себе, привлекать на свою сторону

УУРЛАМТГАЙ раздражительный, склонный, сердиться/гневаться, сердитый, гневливый, ~ зан раздражительный/сердитый нрав

УУРЛАХ сердиться, гневаться, злиться, над битгий уурла! не сердитесь на меня!

УУРЛУУЛАХ *побуд.* от уурлах сердить, злить, гневить, выводить из себя, раздражать

УУРСАХ 1. сердиться

УУРСАХ 2. превращаться в пар, испаряться, обратиться в пар

УУРТАЙ сердитый, гневный, злой

УУРХАЙ 1) рудник, шахта, уул ~ горнодобывающий, 2) кузница, чулуу иүүрсний ~ каменноугольная шахта, ил ~ разрез, карьер, 3) эх ~ источник, кузница

УУРХАЙЧИН шахтёр

УУРШИЛТ испарение, улетучивание, превращение в пар, шингэний ~ испарение жидкости

УУРШИХ испаряться, улетучиваться, превращаться в пар, ус ~на вода испаряется

УУРШИМТГАЙ быстро улетучивающийся, испаряющийся

УУРШМАЛ газообразное состояние

УУРШУУЛАХ *побуд.* от уурших испарять, превращать в пар, обратит в пар, улетучивать

УУСАХ 1) растворяться, 2) ассимилироваться, ёотон цайнд ~а сахар растворился в чае, ~ чанар растворимость, растворяемость

УУСАГЧ растворитель, ~ шингээгч абсорбенты, хүхрийн хүчил бол ихэнх төмөрлөгийг ~ юм серная кислота является растворителем для многих металлов

УУСГАМАЛ растор, **хянасан** ~ насыщенный раствор
УУСГАХ *любд. от уусах*, 1) растворять, 2) ассимилировать, давс усад ~ растворить соль в воде, **үндэстэн ястиг** ~ ассимилировать народности, племена
УУСМАЛ растор, **хянасан** ~ насыщенный раствор, **өрөмдлөгийн** ~ геол. раствор буровый, **хүдэр агуулагч** ~ геол. раствор рудоносный
УУТ мешок, мешочек, **куль**, **сума**, **эсгий** ~ войлочный мешок, ~нд юм **хийх** сложить вещи в мешок, **гялгар** ~ целлофановый пакет
УУТАН: ~ **хөнжл**, ~ **хүүдий** спальный мешок
УУТЛАХ 1) класть в мешок, 2) *перен.* получать в большом количестве, **гурил** ~ ссыпать муку в мешок, **мөнгө** ~ зарабатывать большие деньги
УУХ 1) пить, 2) впитывать в себя что-либо, **цай** ~ пить чай, **эм** ~ принимать лекарство, ~ **ус** питьевая вода, ~ **ж наргих** бражничать, трапезничать
УУХАЙ bravo, ура! **уухайн тас!** вот так! вот именно!
УУХАЙЛАХ возглашать «уухай», исполнять хоровой напев
УУХИЛАХ пыхтеть, задыхаться, тяжело и прерывисто дышать, **уурлан** ~ задыхаться от гнева, **халууцсанаас** ~ задыхаться от жары
УУЦ крестец, поясница, ~ **вараа ширээ мөргөчихлөө** ударился крестцом об угол стола, ~ **аар өвдөх а)** боль в пояснице, б) болеть в пояснице, ~ **таллах** резать тонкими кусками мясо бараньего крестца, **найрын ширээний** ~ праздничный крестец
УУЧЛАЛ прощение, извинение, снисходительность, великодушие, ~ **гуйх** просить прощения у кого-либо, ~ **үзүүлэх** помиловать, даровать помилование, ~ **үзүүлэх эрх** право помилования
УУЧЛАМААР простительный, извинительный, заслуживающий прощения
УУЧЛАМТГАЙ склонный простить/извинить, снисходительный, великодушный
УУЧЛАХ прощать, извинять, быть снисходительным/великодушным, **намайг ~аарай** простите меня
УУЧЛАШГҮЙ непростительный, невозможный простить/извинить, не заслуживающий прощения, ~ **алдаа** непростительная ошибка
УУШ: **идэш** ~ продукты питания
УУШГИН: ~ чулуу пемза
УУШИГ лёгкие, лёгкое, ~ **ны үрэвсэл** воспаление лёгких, пневмония
УХАА холм, холмы, ~ **толгод** холмогорье, ~ **хонгор бүргэд** орёл беркут южно-европейский
УХААЖИХ уметь, набираться ума
УХААЛАГ умный, разумный, сметливый, сообразительный, ~ **охин** умная девочка
УХААН 1) ум, разум, рассудок, 2) сознание, 3) наука, учение, **эрүүл** ~ здравый ум, **саруул** ~ светлый ум, ~ **бодол** смысл, **нарийн** ~ тонкий ум, **хар** ~ простой ум, обычная практика, **хар ~аар** бодоход размышляя здраво, ~ **гаргах/зарах** придумать способ, находить выход, ~ **алдах** потерять сознание, ~ **гүй байх** быть без сознания, ~ **орох** прийти в сознание, **шинжлэх** ~ наука, ~ **вас гаслан**, ~ **тайн зовлон** горе от ума, **сурган хүмүүжүүлэх** ~ педагогика, ~ **нь** по сути дела, в действительности, на самом деле, ~ **д багтахгүй юм** уму непостижимо, ~ **даа разг.** в смысле, полагать что, ~ **жолоогүй айх** оцепенеть от страха, ~ **д нь ухиа үхэх** быть глупым, как сивый мерин, ~ **д нь согог орох** быть трахнутым на голову
УХААНГҮЙ 1) неразумный, безумный, бестолковый, глупый, 2) без сознания, не трезвый, 3) *перен.* очень сильно, безумно, **чи яасан** ~ **амьтан бэ** какой ты тупой, ~ **хэвтэх** лежать без сознания, ~ **хайрлах/дурлах** безумно любить

УХААНТАЙ 1. 1) умный, разумный, рассудительный, толковый, 2) трезвый
УХААНТАЙ 2. *употребляется в составе сказуемого*: пожалуй, кажется, похоже, вроде, будто, **би түүнтэй суусан** ~ вроде, я на ней женился, **энэ чинь хаашаа** ~ юм бэ! что это такое? для чего всё это?
УХААНТАН просвещённый, разумный человек
УХААРАЛ осознание, постижение, понимание
УХААРАХ понимать, постигать, осознать, уразумевать, **буруугаа** ~ сознавать свою вину, **үүргээ** ~ осознать свой долг
УХААРАШГҮЙ уму непостижимый
УХАГДАХУУН понятие, представление, **эмүү өртгийн тухай** ~ понятие о добавочной стоимости
УХАМСАР сознание, **улс төрийн** ~ политическое сознание, ~ **сайтай хүн** сознательный человек
УХАМСАРГҮЙ несознательный, лишённый самосознания, ~ **этгээд** несознательное лицо
УХАМСАРЛАХ понимать, сознавать, отдавать себе отчёт, **алдаагаа** ~ сознать ошибки
УХАМСАРТАЙ сознательный, с сознанием, сознательно, ~ **сахилга бат** сознательная дисциплина
УХАРХАЙ глазное яблочко, ~ **нь ширгэх** высипаться
УХАСХИЙХ вскакивать с места, рвануться
УХАХ 1. копать, рыть, газар ~ рыть землю, **нүх** ~ рыть яму
УХАХ 2. понимать, разуметь
УХЛААДАС: **захны** ~ вырез ворота
УХНА козёл-производитель, ~ **нишигий зовлон** ойлгохгүй сытый голодному не товарищ
УХРААХ *любд. от ухрах*, пятить, двигать, назад, толкать назад, перевести назад, **машинаа** ~ сдать назад на машине
УХРАЛТ отступление, отказ
УХРАХ отступать, пятиться, идти назад, давать задний ход, **машин** ~ в автомобиль дал задний ход
УХУУЛАГЧ агитатор
УХУУЛАХ агитировать, пропагандировать, разъяснять, **үзэл санааг** ~ пропагандировать идеи, ~ **хуудас** агитационная листовка
УХУУЛГА агитация, пропаганда, **суртал** ~ **ын ажил** агитационная работа, **сонгуулийн өмнөх** ~ предвыборная агитация, ~ **ыв хэрэгсэл** средства пропаганды
УЦААР 1) раздражение, возбужденне, 2) сердитый
УЦААРЛАХ раздражаться, раздраживаться, **үл ялих юманд** ~ раздражаться из-за пустяков/по пустякам
УЦААРЛУУЛАХ *любд. от уцаарлах*, раздражать, раздраживать
УЧИР 1. причина, основание, случай, обстоятельство, ~ **байдал** обстоятельство, ~ **шалтгаан** аргументы, причины, ~ **утга** суть, смысл, значение, ~ **ыг олох** найти причину, выяснить, ~ **ыг мэдэх** знать обстоятельства, ~ **аа мэдэх** быть сознательным, понимать, ~ **аа хэлэх/тоочих** говорить всю причину, ~ **мэдэх хүмүүс** сведущие люди
УЧИР 2. так как, потому что, ввиду того, что, ~ **аас**, ~ **нь**, ~ **юу гэвэл** потому что, **ямар** ~ **аас** из-за чего, почему, **ийм** ~ **аас**, ~ **иймээс** поэтому, ~ **утгагүй юм ярих** говорить бессмыслицу, ~ **гүй үнэтэй** чрезвычайно дорогой, ~ **гүй уурлах** быть чересчур сердитым, сердиться без всякой причины
УЧИРЛАЛ *юрид.* аргумент, ~ **гаргах** аргументировать
УЧИРЛАХ находить причину/повод, приводить доводы, аргументировать, мотивировка, мотивирование
УЧИРТАЙ 1) имеющий причину, имеющий значение/смысл, 2) должен, должно, следует, «**алаг дэлхийд төрсөн минь** ~» мой приход на свет имел свой смысл (Б. Явуухулан)

УЧРАА встреча, ~ бөх противник (о борьбе)

УЧРАЛ встреча, случай

УЧРАЛТ: ~ хань/нохөр спутник жизни

УЧРАХ 1) встречаться, встречать, 2) случаться, приключаться,

бэрхшээлтэй ~ встречаться с трудностями, **нүүр** ~ встретиться лично, **халз** ~ встретиться лицом к лицу

УЧРУУЛАХ побуд. от учрах, причинять, наносить, подвергать, **саад** ~ чинить препятствие, **хохирол** ~ причинять ущерб, **аюул** ~ подвергать опасности

УЯА завязка, верёвка, привязь, **морины** ~ коновязь, ~тай морь привязанный конь, ~тай нохой привязанная собака, собака на цепи, ~наасаа алдуурсан мэт быстро, стремительно

УЯАС повязка, узел

УЯЛДАА согласованность, увязка, гармония, ~ холбоо связь, согласование

УЯЛДАХ связываться, увязываться, согласовываться

УЯЛДУУЛАХ побуд. от уялдах, согласовывать, координировать, увязывать, ~н зохицуулсан шийдвэр согласованное решение

УЯН гибкий, эластичный, упругий, мягкий, ~ хатан бодлого гибкая политика, ~ **сэтгэлтэй** мягкосердечный, сердобольный, ~ хатан хүүтэй эзэл заём с плавающей процентной ставкой

УЯНГА лиричность, мелодичность, ~ын шүлэг лирическое стихотворение, ~ын дуурь лирическая опера

УЯНГАЛАХ звучать мелодично, издавать мелодичный звук, ~уулан дуулах муз. бельканто

УЯРАХ растрогаться, умиляться, делаться мягким, **сэтгэл** ~ быть тронутым, растрогаться

УЯРААХ трогать, умилять, делать мягким, заставлять растрогаться, **сэтгэл** ~ трогать сердце, **уйлтгал нь** ~ трогать до слёз

УЯРАМ трогательный, **сэтгэл** ~ өгүүлэл трогательный рассказ

УЯРУУЛАХ умилять, трогать за душу

УЯХ 1) привязывать, завязывать, 2) задерживать, **зангиа** ~ завязывать галстук, **морь** ~ а) привязывать лошадь, б) специально готовить, тренировать коня к скачкам, **ажил** ~ задерживать работу, **Гантigmaа авынхаа зангиаг** ~ дуртай байсан Гантigmaа любил завязывать галстук отца

УЯХАН гибкий, мягкий, кроткий, ласковый

УГ слово, речь, зүйр ~ пословица, поговорка, манж ~ лестные слова, «лапша на уши», мэргэн, цэцэн ~ афиризм, крылатые слова, изречение, үгэн ~ честное слово, правдивая речь, хатуу, ширүүн ~ грубое слово, доромжолсон ~ оскорбительные слова, хоосон ~ пустые слова, бүдүүлэг ~ вульгарные слова, вульгаризм, өмнөх ~ предисловие, төгсгөлийн ~ заключительное слово, послесловие, эпилог, сүүлчийн ~ последнее слово, гашуудлын ~ слово соболезнования, хэлсэн ~ речь, выступление, ~ийн утга лексическое значение, значение слова, ~ийн бүтэц структура слова, ~ийн гарал этимология слова, ~ийн сүлжээ кроссворд, ~ дэлгэх вести разговоры о том, о сём, ~ ороох придирается к словам, ~ хэлэх говорить, иметь слово, произносить речь, выступать с речью, ~ хэлэх эрх чөлөө свобода слова, ~ авах, ~нд орох слушаться, подчиняться чьему-либо слову, ~ алдах проговориться, обмолвиться, ~ булаалдах/зөрөх спорить, ~ндээ хүрэх сдерживать своё слово, ~нд итгэх верить на слово/словам, ~нд орох слушаться, ~ээ буцах/буцаах брать свои слова назад, ~ дуугүй безоговорочно, беспрекословно, ~ээр дайрах нанести словесное оскорбление, ~ үсэгчилэн слово в слово, буквально, дословно, нэг ~ээр одним словом, хүнийг ~ээр послушный, ~ээр наадах, ~ийн наадам игра слов, ~ дуугүй биелүүлэх безоговорочное выполнение, ~ийн утгын нарийн ялгаа оттенок значения слова, олон ~ улиг, цөөн ~ билэг слово серебро, молчание золото, муу ~ модон улватай плохие вести доходят быстро

УГГҮЙ молчаливый, немой, без слов, ~ кино немой фильм, олон таван ~, ямар ч ~ без всяких лишних слов

УГДРЭЛ осложнение, ханиадны ~ осложнение гриппа

УГДРЭХ осложняться (о болезни)

УГДРЭЭХ побуд. от үгдрэх, осложнять, доводить до осложнения (о болезни)

УГЗҮЙ морфология, морфологический

УГИЙСГЭЛ отрицание, ~ийн ~ийн хууль теория отрицания отрицания

УГИЙСГЭХ отрицать

УГЛЭХ ворчать, упрекать, журить, аман дотроо ~ бормотать

УГЛЭЭ: ~ хүн ворчун

УГҮЙ не, нет, отсутствие, не имение, ~ байх отсутствовать, не иметься, ~ болох исчезать, теряться, ~ хийх, ~ болгох уничтожать, ликвидировать, ~ хаанаас даа совсем нет! огтхон ч ~ вовсе нет, эмэгтэй хүн ~ гэвэл магадгүй гэсэн үг если женщина говорит «нет», то это значит «может быть»

УГҮЙЛЭХ замечать отсутствие кого-, чего-либо, обнаруживать отсутствие кого-, чего-либо, вспоминать, чувствовать, что чего-то недостаёт

УГҮЙРЭЛ обнищание, нищета, лишение, нужда, несостоятельность, ~ хоосрол бедность, нищета

УГҮЙСГЭХ отрицать, бодит үгэнийг ~ж болохгүй нельзя отрицать объективной истины, ~ үзэлтэй нигилст

УГҮЛЭХ передавать дословно, ~н орчуулах переводить дословно, ~сэн орчуулга дословный перевод, ~сэн тайлбар буквальное толкование

УГЭЭГҮЙ бедный, нищий, сирый, ~ ядуус нищие

УД полдень, ~ээс өмнө/хойно до/после полудня, ~ийн алдад/хэрд к полудню, ~ийн хоол обед, ~ийн завсарлага обеденный перерыв

УДЭЛТ проводы, провожание, ~ зохиох организовать проводы

УДЭХ 1. провожать, зочдыг ~ проводить гостей, ~ж мордуулах проводить кого-либо

УДЭХ 2. простёгивать, шнуровать, шивать ниткой, хана ~ прикрепить части юрты

УДЭШ вечер, вечером, вечерний, «Улаанбаатарын ~ намуухан ...» как упоительны вечера в Улан-Баторе (из песни), ~ болов наступил вечер, ~ийн гэгээ вечерняя заря, ~ийн бүрнй/бүрэнхий вечерние сумерки, ~ийн хоол ужин

УДЭШЛЭГ вечер, вечеринка, уулзалт ~ вечер-встреча

УДЭЭР тонкие кожаные ремни (для скрепления частей юрты)

УДЭЭС 1) шнур, ить, 2) шнвка, гутлын ~ шнурки для ботинок, бичгийн цаасны ~ скрепки для степлера

УЕ 1. сустав, хурууны ~ сустав пальца, ~ мөчний өвчин ревматизм, ~ булгарах/мултрах вывихнуть, ~ний үрэвсэл артрит

УЕ 2. 1) период, эпоха, момент, фаза, 2) поколение, цаг ~ время, орчин ~ современность, наше время, шилжилтийн ~ переходный период, сүүлийн ~д в последнее время, ойрын ~д на днях, тэр ~д в то время, ~ шат стадия, залуу ~ молодое поколение, ахмад ~ старшее поколение, ~ тэнгийнхэн, нэг ~ийнхэн ровестники, сверстники, ~ийн үед испокон веков, зардлаа нөхөх ~ период окупаемости, хөнгөлтийн ~ льготный период, хагас задралын ~ период полураспада

УЕ 3. слой, пласт, хар хөрсний ~ слой чернозёма

УЕ 4. составная часть чего-либо, хулсны ~ коленцо бамбука

УЕ 5. слог, үгийг ~эр хуваах делить слова на слоги

УЕ 6. паводок

УЕЛЗЭЛ частота, периодическое колебание, частотный, цахилгаан гүйдлийн ~ частота электрического тока

УЕЛЗЭХ периодически колебаться

УЕЛЭХ 1. делить на периоды, периодический, Менделеевын ~ систем периодическая система Менделеева

УЕЛЭХ 2.: ~ бишгүүр муз. фагон

УЕР наводнение, половодье, разлив, гроза, ~ болох наводняться, затоплять, ~ буув разразилась гроза

УЕРЛЭХ разливаться, наводнять, затоплять, выходить из берегов, гол ~ж халив река вышла из берегов

УЕРХЭЛ дружба, бидний олон жилийн ~ наша многолетняя дружба

УЕРХЭХ дружить, сдружиться, бид багаасаа ~ж байгаа мы дружим ещё с детских лет

УЕТ 1. слоистый, нэг ~ однослойный, ~ хөлтөн членистоногие, ~ ургамал членистостебельные

УЕТ 2. слоговой, ~ бичиг слоговое письмо

УЕТ 3.: ~ цагаан бот. ковыль волосатик

УЕТ 4.: ~ монгол бот. птилограсти монгольский

УЕТЭХ 1) насланваться, становиться слоистым, 2) быть коленчатым, состоящим из звеньев

УЕТЭЙ 1) слоистый, коленчатый, имеющий суставы, 2) перен. выносливый, стойкий, твёрдый, неослабевающий, ~ залуу стойкий парень

УЕЭЛ двоюродный, ~ ах двоюродный брат (старший)

УЗВЭР зрелище, представление

УЗЛЭГ смотр, осмотр, ревизия, проверка, инспекция, эмнэлгийн ~ медицинский осмотр, гаалийн ~ таможенный осмотр, ~ явуулах/хийх провести/организовать осмотр

УЗМЭР экспонат, музейн ~үүд музейные экспонаты, ~ийн самбар стенд, ~ийн цонх витрина

УЗМЭРЧ предсказатель, провидец

ҮЗҮҮЛБЭР номер, представление, показ, циркийн ~ цирковой номер

ҮЗҮҮЛЭЛТ показатель, үндсэн ~ основной показатель, тоо чанарын ~ количественные и качественные показатели, эдийн засгийн ~ экономические показатели

ҮЗҮҮЛЭН: ~ таниулах наглядные пособия

ҮЗҮҮЛЭХ 1) показывать, демонстрировать, предьявлять, 2) оказывать, үзэсгэлэн ~ показывать выставку, үнэмлэхээ ~ предьявить/показать свой документ, үлгэр жишээ ~ показать пример, эр чадлаа ~ проявлять мужество, эмчид биеэ ~ показаться врачу, тусалцаа ~ оказывать содействие, эхнэр нөхөр хоёрын бие биедээ ~ хайр халамжийн хэмжээнээс нууц амраг байх, эс байх нь шийдэгдэнэ от того, насколько жеиа и муж уделяют друг другу внимание завнснт будет или не будет у ко-го-то из ннх любовник или любовница

ҮЗҮҮР остриё, конец, кончик, хурц ~ остриё иголки, хэлний ~ кончик языка, хурууны ~ кончик пальца, дээсний ~ конец волосной веревки, нүдний ~ поле зрения, замын ~ барих почти добраться до дома

ҮЗҮҮРГҮЙ не имеющий острия, тупоконечный, с тупым концом

ҮЗҮҮРТЭЙ остроконечный, имеющий остриё

ҮЗҮҮРЛЭХ 1. заострять, отгачивать, харандаа ~ заострить/чинить карандаш

ҮЗҮҮРЛЭХ 2. занимать второе место в национальной борьбе

ҮЗҮҮРЛЭХ 3.: нүд ~ придирается

ҮЗЭГ перо, ручка, энгэрийн ~, сордог ~ авторучка, тосон балтай ~ шариковая ручка, хулсаа ~ бамбуковое перо, ~ цаас нийлүүлэх писател, строчить

ҮЗЭГДЭЛ явление, байгалийн ~ явление природы, ердийн ~ обычное явление, ер бусын хачин ~ странное явление, хий ~ призрак, иллюзия

ҮЗЭГДЭХ быть видимым, видиться, наблюдаться, показываться, юу ч ~гүй байна инчего не видно

ҮЗЭГЧ зритель, посетитель, ~дийн танхим зрительный зал

ҮЗЭЛ взгляд, точка зрения, воззрение, мировоззрение, ~ бодол мненье, ~ суртал идеология, ертөнцийг үзэх ~ мировоззрение, ~ баримтлал концепция, ~ баримтлах придрерживаться взгляда, ~ бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөө свобода выражения мненья

ҮЗЭМ изюм, усан ~ виноград, усан ~ийн дарс виноградное вино

ҮЗЭМЖ 1) вид, наружность, 2) усмотрение, ~ сайтай приятный на вид, привлекательный, хувийн ~ээр по собственному усмотрению, өөрийн ~ээр на своё усмотрение

ҮЗЭМЖГҮЙ непривлекательный, некрасивый, неприглядный, иезвратный

ҮЗЭМЖТЭЙ красивый, приятный, привлекательный, представительный

ҮЗЭСГЭЛЭН 1) красота, прелесть, 2) выставка, гоо ~ красота, гоо ~ ертөнцийг авариа красота спасёт мнр, зургийн ~ выставка картин, ~ үзэх побывать на выставке, поселить выставку, ~гийн танхим вытавочный зал

ҮЗЭСГЭЛЭНТ прекрасный, прелестный, красивый, ~ бүсгүй красивая девушка

ҮЗЭСГЭЛЭНТЭЙ красивый, прекрасный, ~ газар красивая местность

ҮЗЭХ 1) смотреть, видеть, 2) проверить, пробовать, испытывать, 3) считать, рассматривать, думать, 4) изучать, учнть, 5) читать, просматривать, кино ~ смотреть фильм, шалгаж ~ проверить, хүчээ ~ пробовать силу, амсаж ~ пробовать на вкус, хамгийн чухалд ~ считать самым важным, гадаад хэл ~ изучать иностранный язык, ном ~ а) читать книгу, б) учиться, ходить в школу, бэрхшээл ~ испытывать трудности, встретить трудно-

сти, ~н ядах ненавидеть, презирать, ~н харах брать под опеку, проявлять заботу, ~сэн гэрч очевидец

ҮЙ: ~ түмэн/олон уйма, великое множество, тьма

ҮЙЛ 1. деяние, дело, действие, поступок, ~ ажиллагаа деятельность, ~ хэрэг/явдал дело, событие, обстоятельство, ~ийн үр рок, судьба, ~ээ үзэх/эдлэх страдать, мучиться, ~ баримт факты, ~ ажиллагааны эрх чөлөө свобода действий, ~ баримтыг буруу тайлбарлах, гуйвуулах извращение фактов, зах зээл дээрхи ~ ажиллагаа операцин на рынке, ~ ажиллагааны ашиг операционная прибыль, ~ ажиллагаанд оруулах весте в действие, ~ нь хатгах навлекать на себя беду, ~ нь нрэх быть в ланах смерти, ~ээ үзэж үсээ тоолох быть в отчаянном положении, рвать иа себе волосы, ~ий нь үзэх причинять боль, навлекать беду, ~ийн үр судьба, карма

ҮЙЛ 2. шитьё, ~ мэтгэх шнтъ

ҮЙЛ 3.: ~ үг глагол

ҮЙЛДВЭР промышленность, индустрия, предприятие, том ~ крупная промышленность, хүнд хөнгөн ~ легкая и тяжелая промышленность, уул уурхайн ~ горнорудная промышленность, олборлох/боловсруулах ~ добывающая/обрабатывающая промышленность, ~ийн газар промышленное предприятие, ~ийн бүтээгдэхүүн продукция производства, промышленная продукция, аж ~ийн бараа промышленные товары, ~ийн үнэ заводская (фабричная) цена, нефть нэрэх ~ нефтеперегонный завод, ~ийг татан буулгах ликвидация предприятия, ~ийн үндсэн салбарууд основные отрасли промышленности, ~ хөдөө аж ахуйн орон индустриально-аграрная страна

ҮЙЛДВЭРЖИХ индустриализоваться, стать индустриальным, подвергаться процессу индустриализаций

ҮЙЛДВЭРЖҮҮЛЭЛТ индустриализация

ҮЙЛДВЭРЖҮҮЛЭХ индустриализировать

ҮЙЛДВЭРЛЭГЧ производитель, изготовитель, жижиг ~д мелкие производители

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ производство, ийгмийн ~ общественное производство, таваарын ~ товарное производство, нөхөн ~ воспроизводство, хэрэглээний зүйлийн ~ производство предметов потребления, ~ийн жил производственный год, ~ийн шинэчлэл модернизация производства, ~ийн харилцаа производственные отношения, ~ийн хэрэгсэл средства производства, ~ийн явц производственный процесс, ~ийн хүчин чадал производственные мощности, ~, технологийн мэдээлэх тухай пүүсийн өмч производственно-техническая информация, являющаяся собственностью фирмы, ~ийн осол несчастный случай на производстве

ҮЙЛДВЭРЛЭХ производить, изготовлять, делать, ~ хүчний хөгжил развития производительных сил, ~ хүчний байршил распределение (размещение) производительных сил

ҮЙЛДВЭРЧИН: ~ий эвлэл профессиональный союз, профсоюз, ~ий эвлэлийн хөдөлгөөн профсоюзное движение

ҮЙЛДЭГЧ изготовитель, хуурамч мөнгө ~ фальшивомонетчик, гэмт хэрэг ~ совершвший преступление, нүгэл ~ грешник

ҮЙЛДЭЛ действие, операция, арифметикийн дөрвөн ~ четыре действия арифметики

ҮЙЛДЭХ делать, действовать, поступать, совершать, производить, составлять, хэрэг ~ совершить преступление, тогтоол ~ составить протокол, хоёр хувь ~ составить в двух экземплярах, ~сэн гэмт хэрэгтээ гэмших раскаяние, нүгэл ~ грешник

ҮЙЛС дела, желання, эрхэм хүндтэй ~ благородные почетные дела, ~ чинь бүтэг! пусть исполнятся все твои желання!

ҮЙЛСГҮЙ неудачный, безуспешный, неудачливый, невезучий

ҮЙЛТ: ~ нэр *грамм.* причастие

ҮЙЛТЭЙ бедный, несчастный, жалкий

ҮЙЛЧИН портной, швея

ҮЙЛЧИЛГЭЭ обслуживание, услуги, ~ний товчоо бюро обслуживания, эмнэлгийн ~ медицинское обслуживание, нийтийн ахуй ~ коммунально-бытовое обслуживание

ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧ обслуживаемое лицо, посетитель, клиент

ҮЙЛЧЛҮҮЛЭХ *лобуд.* от үйлчлэх, обслуживаться, быть обслуживаемым

ҮЙЛЧЛЭГЧ обслуживающий, онгоцны ~ стюардесса, галт тэрэгний ~ проводник поезда, ~ хүмүүс обслуживающий персонал

ҮЙЛЧЛЭЛ *юрид.* действие

ҮЙЛЧЛЭХ 1) обслуживать, ухаживать, оказывать услуги, 2) действовать, влнять, 3) служить, зочлод ~ обслуживать гостей, өөртөө ~ дэлгүүр магазин самообслуживания, ~ хугацаа срок действия

ҮЙМҮҮЛЭХ мешать, беспокоить, вызывать переполюх/беспорядок, приводить замешательство

ҮЙМЭХ суетиться, толкаться, беспокоиться

ҮЙМЭЭН паника, суета, смятение, ~ самуун *парн.* мятеж, беспорядки, смута, хөл ~ суета, переполюх, толкотня, ~ дэгдээх вызывать беспорядки, поднимать мятеж, ~ самуун дэгдээгч, ~ гаргагч мятежник

ҮЙРМЭГ крошки, мелкие куски, талхны ~ крошки хлеба

ҮЙРҮҮЛЭХ рассыпать, крошить, размельчать, талх ~ крошить хлеб

ҮЙС берёста, береста, берёстовый, берестяной, ~н эдлэл берестяные изделия

ҮЛ не, ~ барам не только ... но и, даже, ~ болно воспрещается, нельзя, тамхи татаж ~ болно! курить воспрещается! ~ таних хүн незнакомец, незнакомый человек, ~ хөдлөх хөрөнгө недвижимое имущество, ~ мэдэг, ~ ялих незаметно, слегка, ~ тоох, ~ ойшоох пренебрегать, игнорировать, ~ ойлголцох непонимание, ~ таашаагдах этгээд персона, эрхээ ~ ашиглах неиспользование права, ~ хөдлөх эд хөрөнгө недвижимость, ~ хөдлөх эд хөрөнгийг насан туршдаа эзэмшигч пожизненный владлец недвижимости, ~ төлөх неплатёж, ~ хөдлөх эд хөрөнгийг түрээслэх эрх ариядны права на недвижимость, ~ хөдлөх эд хөрөнгийн эрх шилжүүлэх тухай баримт бичиг документ о передаче прав на недвижимость, ~ хамаарах независимо от ..., ~ хөрвөх валют неконвертируемая валюта

ҮЛБИЙХ быть дряблым, стать вялым

ҮЛБЭГЭР дряблый, вялый, хилый, слабый, болезненный

ҮЛГЭН: ~ салган очень слабо, еле еле, едва, ~ салган хөдлөх еле еле двигатся

ҮЛГЭР 1. пример, образец, модель, форма, ~ дуурнал/жишээ авах брать пример/образец, ~ жишээ болох подавать пример, стать образцом, служить примером, ~ жишээ үзүүлэх показать пример, ~ жишээ сургууль образцовая школа

ҮЛГЭР 2. сказка, сказание, ардын ~ народная сказка, ёгт ~ басня, шог ~ юмористическая сказка, домог ~ легенда, мнф, ~нийн орон сказочная страна, ~ хэлэх/ярих рассказывать сказки

ҮЛГЭРЛЭХ приводить пример, показывать пример, делать образец, сравнивать, уподоблять, ~вээс, ~н хэлвээс например, если сравнить, ~ жишээгүй хэрэг дело, по которому не имеется прецедентов

ҮЛГЭРЧИЛСЭН (дирэм) типовой, примерный (об уставе)

ҮЛДМЭЛ реликтовый, ~ ургамал реликтовые растения

ҮЛДЭГДЭЛ 1) остаток, излишек, 2) пережиток, хуучин нийгмийн ~ пережитки старого общества, мөнгөний ~ остатки денег

ҮЛДЭХ 1. оставаться, быть излишним, гэртээ ~ оставаться дома, юу ч ~сэнгүй ничего не осталось, амьд ~ остаться в живых, өнчин ~ остаться сиротой

ҮЛДЭХ 2. гнать, выгонять, прогонять

ҮЛДЭЭХ *лобуд.* от үлдэх, оставлять, покидать, сохранять, ардаа хол ~ оставлять далеко позади, өөртөө ~ оставлять за собой

ҮЛЭГ: ~ гүрвэл динозавр, ~ гүрвэлийн өндөг яйцо динозавра, ~ харцага тетерятник, большой ястреб

ҮЛЭМЖ значительный, большой, значительно, очень, весьма, довольно, ~ тооны в огромном количестве, ~ сайн довольно/весьма хороший, ~ их мөнгө весьма крупная сумма денег, ~ хэмжээний мөнгөн хөрөнгө значительные денежные средства, ~ хохирол значительный ущерб

ҮЛЭМЖХЭН *уменьш.* от үлэмж, значительный, большой, значительно, очень, весьма, довольно, ~ амжилт олох достичь значительных успехов

ҮЛЭЭВЭР духовой, ~ хөгжим духовой инструмент, ~ хөгжмийн чуулга духовой оркестр, ~ хөгжмийн эзэмсэг духовые музыкальные инструменты

ҮЛЭЭХ дуть, весть, раздувать, салхи ~нэ ветер дует, лимбэ ~ играть на лимбэ/флэйте

ҮМХ кусочек, ~ мах кусочек мяса

ҮМХЭХ хватать зубами, класть в рот, рень, обоснованный, основательный

ҮНГЭХ мять, разминать, ном ~ истрепать книгу, цаас ~ мять бумагу

ҮНГЭГДЭХ *страд.* от үнгэх, быть мятым, мяться, ~сэн хувцас мятая одежда

ҮНДСЭН коренной, основной, корень, основа, основание, базис, источник, начало, происхождение

ҮНДСЭРХЭГ националистический, ~ үзэл национализм

ҮНДСЭРХЭХ вести себя националистически, быть националистом

ҮНДЭС (эн) 1. 1) корень, 2) основа, основание, базис, источник, начало, происхождение, ~ суурь основа, фундамент, эх ~ начало, основа, онолын ~ теоретическая основа, эдийн засгийн ~ экономическая основа, үгийн ~ основа слова, ~ болгох брать за основу, ~ийг тавих заложить основу, сайн дурын ~н дээр на добровольных началах, ~ээр нь өөрчлөх изменить в корне/коренным образом, ~ээр нь устгах/таслах уничтожить в корне, вырывать с корнем, ~н хөрөнгө основной капитал, ~н хууль конституция, основной закон, ~н хуулийн цэц конституционный суд, ~н хуулийн баталгаа конституционные гарантии, ~н салбар основные отрасли, ~н хэлбэр основная форма, ~н шалтгаан основная причина, ~н зарчим основной принцип, ~н өөрчлөлт коренное изменение, ~н утга основное значение, ~н мэргэжил основные профессии, ~н хам эгшинг основной аккорд, ~н шинж основные признаки, ~н чулуулаг коренные породы

ҮНДЭС 2. национальность, национальный, ~ний шинж национальный характер, ~ний эрх ашиг национальные интересы, ~ний бодлого национальная политика, ~ний эдийн засаг национальная экономика, ~ний тусгаар тогтнол национальная независимость, ~ний баялаг национальное богатство, ~ний орлого национальный доход, ~ний аюулгүй байдал национальная безопасность, ~ний цөөнхи национальное меньшинство, ~ний эвлэрэл национальное примирение, ~ний эв нэгдэл национальное единство, ~ний эрх зүй национальное право, ~тний хамаарал национальная принадлежность

ҮНДЭСГҮЙ необоснованный, неосновательный, без основания, лишённый основания, необоснованно, неосновательно, ~эмлэх необоснованно осуждать

ҮНДЭСЖИХ укореняться, пускать корин
ҮНДЭСЛЭГЧ основатель, основоположник, сургалтыг ~ основоположник учения
ҮНДЭСЛЭГДЭХ *страд.* от үндэслэх, основываться, обосновываться, быть основанным
ҮНДЭСЛЭГЭЭ довод, ~ гаргах представлять доводы, ~тэй обоснованный
ҮНДЭСЛЭЛ обоснование, обоснованность, основа, аргументация, онолын ~ теоретическое обоснование, ~ муутай нэхэмжлэл необоснованный иск
ҮНДЭСЛЭЛГҮЙ необоснованный, неаргументированный, необоснованно, неаргументированно, ~ дүгнэлт необоснованные выводы, ~ баривчлалгаа необоснованный арест, ~гээр ял тулгах ложное, необоснованное обвинение
ҮНДЭСЛЭЛТЭЙ имеющий обоснование/аргументацию, обоснованный, аргументированный, обоснованно, аргументированно
ҮНДЭСЛЭХ 1) основывать, обосновывать, вести начало, происходить от чего-либо, основываться, обосновываться, 2) пускать корин, хотыг ~ основать город, туршлагаас ~ опираться на опыт, исходить из опыта, зээлийн төлбөрийн чадварыг ~ обоснование кредитоспособности
ҮНДЭСЭТН нация, национальность, Нэгдсэн ~ий Байгууллага (НУБ) Организация Объединённых Наций (ООН), ~ий цөөнх, олонх национальное меньшинство, большинство, та ямар ~ бэ? какой вы национальности? ~ дамнасан корпораци межнациональная корпорация
ҮНС (эн) пепел, зола, пепельный, ~ий сав пепельница, ~н саарал пепельно-серый, зуухны ~ авах/гаргах выгребать золу из печи, тамхины ~ унагах стряхнуть пепел с папиросы, ~н товрог болгох разбить в пух и прах, ~ хутгах сжечь дотла, стереть с лица земли, ~ээр хийсгэх истребить поголовно
ҮНСГЭЛЖИН: ~ охи золушка
ҮНСЭЛДЭХ *взаимн.* от үнсэх, целоваться, целовать друг друга, тэврэлдэн ~ обниматься и целоваться
ҮНСЭЛТ поцелуй, целование, хий ~ воздушный поцелуй, ~ — энэ бол хүүхэд үнэгүй, залуу хүн нууцаар, өвгөн хүн худалдаж авдаг зүйл поцелуй — это то, что ребёнок получает бесплатно, юноша скрывает тайком, а старик покупает; Профессор лекц уншиж байна. — Ганцхан удаа үнэсэхэд л 5 сая нян дамждаг. — Гэхэд нөгөө талаас, профессор оо, төдий чинээн нянгаас ангижирч байгаа шүү дээ? Профессор на лекции: — Только при одном поцелуе передаётся 5 миллионов микробов. — Но ведь, с другой стороны, от стольких же и избавляешься!
ҮНСЭХ целовать, хацрыг нь ~ целовать кого-либо в щёку, уруул дээр ~ целовать в губы, хоёр хацар дээр нь ~ целовать в обе щёки
ҮНХЭЛЦЭГ *анат.* околосердечная сумка, ~ хагарах а) разрыв сердца, разрыв околосердечной сумки, б) *перен.* сильно бояться
ҮНЭ цена, ~ өртөг стоимость, ~ төлбөргүй сургалт бесплатное обучение, ~ бүхий зүйл ценная вещь, бөөний худалдааны ~ оптовая цена, жижиглэн худалдах ~ розничная цена, зах зээлийн ~ рыночная цена, тогтсон ~ твёрдая, стабильная цена, хямд/өндөр ~ дешёвая/высокая цена, хямд/өндөр ~тэй дешёвый/дорогой, өндөр ~ээр авах купить по высокой цене, ~ асуух спрашивать цену, ~ хаялцуулах продавать с аукциона, ~ хаялцуулагч аукционист, маклер, ~ийн хэлбэлзэл, ~ хэлбэлзэх колебание цен, ~ нэмэгдэх подниматься в цене, ~ нэмэх повышать цену, ~ алдах обесцениваться, ~ буулгах скидка, делать скидку, ~ зохиолт калькуляция, ~ зохицуулалт регулирование цен, тохиролцсон ~ договорная цена, ямар ~тэй вэ? какова цена? сколько стоит? почём? ~ чөлөөлөх либерализовать

зрывать цены, либерализация цены, ~ийн ханшны бууралт инфляция, ~гүй зорчих бесплатный проезд, ~ийн дүн сумма
ҮНЭГ лнса, лнсна, ~ний арьс лнсья шкура, лнсий мөх, ~ний нүх лнсья нора, ~н зах лнсий воротник, ~н заль лнсья хитрость, ~н малгай өмсгүүлэх расточать лесть, ~н сүүлээрээ хуурах лицемерить, плутовать, ~ний орд созвездие Тукань
ҮНЭЛГЭЭ оценка, расценка, өндөр ~ авах получить высокую оценку, барваны ~ расценка товаров
ҮНЭЛШГҮЙ неоценимый, бесценный, ~ хувь нэмэр неоценимый вклад
ҮНЭЛЭГДЭХ *страд.* от үнэлэх, цениться, оцениваться, быть оценённым, гадаадад өндөр ~ высоко цениться за рубежом, за границей
ҮНЭЛЭГЧ ценящий, оценивающий, ценитель, оценщик
ҮНЭЛЭЛТ оценка, сайн ~ өгөх дать хорошую оценку
ҮНЭЛЭХ оценивать, ценить, дорожить, ~ж дүгнэх оценивать, ~ж барашгүй тусламж неоценимая помощь
ҮНЭМЛЭХ удостоверение, свидетельство, пропуск, грамота, сертификат, сайшаалын ~ похвальная грамота, жолоочийн ~ водительские права, боловсролын ~ аттестат зрелости, ~ олгох выдавать удостоверение, орохдоо ~ээ үзүүлэх предъявить пропуск при входе, ~ээ цоолуулах получить штрафной прокол в права (водительские)
ҮНЭМЛЭХҮЙ абсолютный, ~ эрх абсолютное право, ~ олонх абсолютное большинство, ~ өндөр абсолютная высота
ҮНЭМШИЛ 1) убежденность, увренность, 2) вероятность
ҮНЭМШИХ убеждаться, верить, үгэнд ~ верить словам
ҮНЭН 1) правда, истина, 2) правдивый, истинный, настоящий, подлинный, бодит ~ объективная истина, туйлын/харьцангуй ~ абсолютная/относительная истина, ~ зөв правда, правдивый, ~д нийцэх отвечать истине, ~ сэтгэлээсээ от всего сердца, ~ийг эрэх/хайх искать правды, ~ээ хэлэх говорить правду, ~ийг хэлэхэд говоря правду, по правде говоря, энд ~ий хувь байна здесь есть доля правды, ~ээр явбал үхэр тэргээр туулай гүйцээ *приблизительно:* честность лучшая полтика, бужь. будешь действовать правдиво и на колымаге догонешь зайца, ~ алдартны шашин Православная религия
ҮНЭНЧ честный, верный, преданный, правдивый, ~ нөхөр верный друг, ~ дурлал/нөхөрлөл верная любовь/дружба, ~ээр зүтгэх верно служить, ~ чанар преданность
ҮНЭР запах, анхилам сайхан ~ ароматный, приятный запах, муухай ~ дурной запах, хурц ~ острый запах, смхий ~ вонь, вонючий запах, ~тэй ус одеколон, духи, ~ авах чутья/чувствовать запах, ~ гарах пахнуть, ~ гаргах издавать запах, хүний ~ совесть
ҮНЭРГҮЙ не имеющий запаха, без запаха, ~ шингэн жидкость без запаха, хүний ~ амьтан бессовестное существо, бездушный человек
ҮНЭРЛЭХ нюхать, обнюхивать, цэцэг ~ нюхать цветы, ~ эрхтэн органы обоняния
ҮНЭРТЭН парфюмерия, парфюмерный, ~ий үйлдвэрлэл производство парфюмерии
ҮНЭРТЭХ 1) пахнуть, пропахнуть, 2) нюхать, хиншүү ~ пахнуть гарью
ҮНЭРХЭХ 1) дорого запрашивать, набивать своему товару цену, поднимать цену, 2) заставлять упрощать себя
ҮНЭРЧ чуткий к запаху, имеющий чуткое обоняние, ~ нохой собака-ищейка
ҮНЭТ ценный, ценностный, ~ зүйлс ценности, ~ чулуу драгоценные камни, ~ эдлэл ценные изделия, дарагдмал ~ зүйл клад, ~ цаас ценные бумаги, ~ цаасны орлого доход от ценных бумаг, алт, мөнгөөр үнэлэгдсэн ~ цаас ценные бумаги, обеспе-

чениые золотом и серебром, эргэлтийн ~ цаас оборотные ценные бумаги, ~ цаас гаргагч эмитент

ҮНЭТЭЙДЭХ оказываться очень дорогим, быть слишком дорогим

ҮНЭХЭЭР действительно, понстине, в самом деле, ~ агуу их истине великийн

ҮНЭЭ корова, саалийн ~ дойная корова, ~ саах доить корову

ҮР 1. 1) плод, семя, зерно, 2) результат, следствие, плоды, ~ тариа зерно, ~ тарианы аж ахуй зерновое хозяйство, ~ дүн результат, ~ төл плоды, ~ ашиг эффект, эффективность, отдача, үйлдвэрлэлийн ~ ашиг эффективность производства, ~ дүнтэй /ашигтай арга эффективный метод, ~ дүн/ашиг өгөх давать результаты, ~ дагавар последствия, ~ тарих/суулах/цацах сеять семена, сажать семена, ~ шин плоды труда и т.п., сайхан ~ дүнд хүрэх добиться хороших результатов, ~ дүн үзүүлэх показывать результаты, ~ээр благодаря, в результате, ~ дүнд в результате, ~гүй зардал лишние затраты, непронзводительные расходы, ~ийн дусал сперма

ҮР 2. ребенок, дитя, ~ хүүхэд дети, ~ийн ~д из поколения в поколение, ~гүй бездетный, бесплодный, ~ үнэрлэх обзавестись ребенком, бува. иоухать дитя, ~ зулбах выкидыш, аборт, ~ үнэрлүүлэх сделать кого-то дедушкой или бабушкой, ~ хөрвөл эмброн

ҮРГҮЙДЭЛ стерильность, бесплодность

ҮРГҮЙДЭХ быть бесплодным

ҮРГЭЛЖ 1. всегда, постоянно, всё время, ~ дэмжих постоянно поддерживать, дэмий юманд ~ маргадаг постоянно спорит из-за пустяков

ҮРГЭЛЖ 2. вместе, слитно, целиком, всецело, сплошь, слитный, единый, сплошной, соединённый в одно, ~ бичих напнать слитно

ҮРГЭЛЖЛҮҮЛЭХ *побуд. от үргэлжлэх*, продолжать, уламжлалыг ~ продолжать традицию, яриагаа ~ продолжать свой рассказ

ҮРГЭЛЖЛЭЛ продолжение, ~ бий продолжение следует

ҮРГЭЛЖЛЭХ продолжаться, длиться, хэлэлцээр ~сээр байна переговоры ещё продолжаются, дараа жил хүртэл ~ продолжаться до следующего года

ҮРГЭХ нугаться, шарахаться (о лошади)

ҮРГЭЭХ *побуд. от үргэх*, пугать, отпугивать

ҮРЖИГДЭХҮҮН множимое, множитель

ҮРЖИЛ размножение, рост, плодородие, селекция, бэлгийн ~ сексуальное размножение, вегетатив ~ вегетативное размножение, ~ийн мал племенной скот, ~ сайтай хөрс плодородная земля, ~ийн ажил селекционные работы

ҮРЖИХ умножаться, размножаться, плодиться

ҮРЖҮҮЛЭХ *побуд. от үржих*, множить, размножать, плодить, разводить, арван нэгийг долоогоор ~д далан долоо болно одиннадцать умножить на семь будет семдесят семь, мал ~ разводить скот

ҮРЛЭГ трата, непронзводительные издержки/расходы, расточительство, ~и зян расточительность, расточительство, ~н хүн расточительный человек

ҮРТЭС опилки, осколки, обрезки, төмрийн ~ металлические опилки, модны ~ опилки, шилиний ~ осколки стекла

ҮРЧГЭР морщинистый, мятый, помятый, ~ нүүр лицо, покрытое морщинами, ~ хувцас мятая одежда

ҮРЧИЙХ морщиться, мяться (об одежде)

ҮРЧЛЭГЧ усыновитель

ҮРЧЛЭЛТ усыновление, удочерение

ҮРЧЛЭХ усыновлять, удочерять, ~сэн усыновлённый, удочерённая

ҮРЧЛЭЭ (с) морщина, складка, гүн ~с глубокие морщины/складки

ҮРЭВСЭЛ воспаление, уушгины ~ воспаление лёгких, пневмония, бөөрний ~ воспаление почек

ҮРЭВСЭХ 1) воспаляться, 2) усиливаться, увеличиваться, распространяться

ҮРЭГДҮҮЛЭХ *побуд. от үрэгдэх*, расхищать, расточать, мотать, зря тратить, разбазаривать, ард олны хөрөнгийг ~ расточать иардное достояние

ҮРЭГДЭЛ затраты

ҮРЭЛГЭН: ~ мөнгө лёгкие деньги

ҮРЭЛТ трение, ~ийн хүч сила трения

ҮРЭМТГИЙ расточительный, ~ этгээд расточительный человек

ҮРЭХ 1. тратить, растрчивать, мөнгөө ~ растрчивать деньги, цагаа ~ тратить своё время

ҮРЭХ 2. 1) тереть, разбивать, 2) рассыпать, просыпать

ҮС 1) волосы, шерсть, 2) мех, ~ авах стричь, ~ засах подстричь волосы, причёсываться, поправлять причёску, ~ самнах причёсываться, ~ээ буржийлгах завнать волосы, хиймэл ~ парик, ангийн ~ пушнина, ~ хатаагч фен для волос, гээг ~ээ сүлжих заплести косу, ~ээ хагалах выходить замуж, ~ийг нь хагалах брать в жёны

ҮСДЭХ схватывать за волосы, таскать за волосы

ҮСЛЭГ волосатый, пушной, пушистый, ~ ан пушной зверь, ~ муур пушистый кот, ~ ангийн аж ахуй пушное хозяйство

ҮСРЭЛТ прыжок, скачок, прыгание, ~ хийх сделать скачок, «их ~» «большой скачок»

ҮСРЭХ 1) прыгать, 2) брызгать, лететь (о каплях жидкости и т.д.), усанд ~ прыгнуть в воду, ~тлээ алгадуулах получить оплеуху, затрещну

ҮСТЭЙ покрытый шерстью, волосатый, меховой, ~ дээл дэли/шуба на меху

ҮСЧИН парикмахер, ~ий газар парикмахерская

ҮСЭГ буква, бичиг ~ письменность, шинэ ~, кирилл ~ кириллица, дүрс ~ нероглфы, том ~ большая, прописная/заглавная буква, жижиг ~ маленькая, строчная буква, дармал/бичмэл ~ печатный/рукописный шрифт, гарын ~ подпись, гарын ~ үүсгэлэх ставить подпись, «ставить крестик», ~ өрөгч наборщик, ~ний дүрэм орфография, ~ийн хэв, ~ийн хэлбэр почерк

ҮТРЭЭ *мед.* влагалище, ~н амсар влагалище, ~ний үүдэвч преддверие влагалища, ~ний үзлэг влагалнщные исследования, ~ний уйланхай кнста влагалнща, ~н өвөр хана унжилт выпадение передней стенки влагалища, ~н үрэвсэл кольпит, вагинит, ~н хатингаршсан үрэвсэл атрофический кольпит, ~н сахуун үрэвсэл дифтерия вульвы, ~н хүйтэн гонорейный кольпит, ~н мөөгөнцрийн үрэвсэл микотический вульво, вагинит, ~ дурандах кольпомикроскопия, ~н хананы урагдал разрыв стенки влагалища

ҮҮ 1. *вопросительная частица, употребляемая после слов с гласными переднего ряда:* ли, ль, чи шалгалтаа өгсөн ~? сдал ли ты экзамен?

ҮҮ 2. бородавка, өмөн ~ рак, канцер

ҮҮГЭЭР здесь, по этой стороне, в этой местности

ҮҮД дверь, ворота, вход, ~ нээх/онгойлгох открывать дверь, ~ хаах закрывать дверь, ~нээс от двери, ~н шүд передние зубы, резцы

ҮҮДНЭЭС в целях, из-за, того что, шинжлэх ухааны ~ с научной точки зрения, чин этгэллийн ~ от всей души

ҮҮЛ 1) облако, туча, 2) бельмо, борооны ~ дождевые облака, сэмжин ~ перистые облака, ~ бүрхэх покрываться тучами/облаками, нүдний ~ бельмо, ~н хурын орд созвездие золотая рыба

ҮҮЛДЭР порода, малын ~ угсаа порода скота, малын ~ угсааг сайжруулах улучшашь породу скота, шилжэл ~ийн адуу лошадь отборной породы, породистая лошадь
ҮҮЛТ: ~ молор *geol.* пиррофизалит
ҮҮЛТЭЙ облачный, покрытый тучами/облаками, ~ тэнгэр облачно небо, нүдэндээ ~ с бельмом на глазах
ҮҮЛТЭХ покрываться, заволакиваться облаками
ҮҮЛШИХ покрываться облаками/тучами, заволакиваться (о небе)
ҮҮЛЭРХЭГ облачный, покрытый тучами/облаками, пасмурный, ~ өдөр облачный, пасмурный день
ҮҮНИЙ: ~ өмнө до этого, ~ гадна кроме этого, ~ зэрэгцээ наряду с этим, ~ талаар/тухай юу мэдэх вэ? что вы знаете об **ҮҮРМ?** рассвет, утренняя заря, ~ээр ирэх приехать на рассвете/с зарей, ~ цүүрээр очень рано, ни свет ни заря, ~ хаяарах/цайх, ~ гэгээрэх рассветать, эрх чөлөөний ~ гийх үед на заре свободы
ҮҮР 2. гнездо, шувууны ~ птичье гнездо, зөгийг ~ пчелиный улей, ~ засах/барих гнездиться, вить гнездо
ҮҮР 3. ячейка, притон, намын ~ партийная ячейка, хулгайчийн ~ воровской притон
ҮҮРГЭВЧ рюкзак, походная сумка, ~тэй, ~ үүрсэн хүн человек с рюкзаком за спиной
ҮҮРД навски, навсегда, вечно, ~ дурсах вечно помнить, ~ийн гавьяа вечный подвиг, вечная слава
ҮҮРЛЭХ 1) гнездиться, делать гнездо, вить гнездо, 2) ютиться, хараацай дээвэр дор ~жээ ласточки гнездились под крышей
ҮҮРМЭГ крошки, талхны ~ крошки хлеба
ҮҮРТЭХ быть не в состоянии делать/поднимать что-либо, не успевать справляться с работой, быть не в состоянии одолеть что-либо
ҮҮРЭГ 1) долг, обязанность, обязательство, 2) функция, роль, 3) ноша, ~ даалгавар поручение, ~ харнуцлага ответственность, ~ хүлээх нести ответственность, принимать на себя обязательство, ~ээ биелүүлэх исполнять, выполнять обязанность, ~ болгох обязывать, ~ээ гэж үзэх считать своим долгом, чухал ~ гүйцэтгэх играть большую роль, ~ гүйцэтгэгч и.о.: исполняющий обязанности, ~ийн биелэлтийг хангах обеспечить выполнение обязательств, барьцааны ~ залоговые обязательства, ~ гүйцэтгүүлэгч кредитор, хамтран ~ гүйцэтгүүлэгч солидарный кредитор
ҮҮРЭГЛЭХ дремать, клонить ко сну
ҮҮРЭХ 1. размельчаться, разбиваться, дробиться, крошиться, талх ~ч байна хлеб крошится
ҮҮРЭХ 2. нести на себе, носить на спине, буу ~ нести ружьё на плече, нуруугаа ~ заложить руки за спину
ҮҮСВЭР начало, зачаток, происхождение, эх ~ийг тавих положить начало чему-нибудь

ҮҮСГҮҮР *тех.* генератор, производитель, тогтмол гүйдлийн ~ генератор постоянного тока, ~ийн хий генераторный газ
ҮҮСГЭВЭР толчок, побуждение, импульс, начало, ~ санаачлага инициатива, почин
ҮҮСГЭГЧ зачинщик, зачинатель, инициатор, возбудитель, хэрүүл ~ зачинщик ссоры, өвчин ~ возбудитель болезни, болезнетворные микробы
ҮҮСГЭЛ инициатива, почин, возникновение, начало, олон нийтийн ~ санаачилгаар по инициативе общественности/масс
ҮҮСГЭХ начинать, делать почин, положить начало, затевать, порождать, образовывать, ~н байгуулах основать, ~н байгуулагч основатель
ҮҮСЭЛ возникновение, происхождение, начало, нийгмийн гарал ~ социальное происхождение
ҮҮСЭХ начинаться, образовываться, возникать, создаваться, ~н тогтох становление, ертөнцөд амьдрал хэдийд ~сэн бэ? когда возникла жизнь на земле?
ҮХЛҮҮД 1) смертельный, обречённый на смерть, смертельно, 2) крепко, плотно, крепко-накрепко, ~ өвчтэй смертельно больной, тэр ~ шархаджээ он смертельно ранен, юмыг ~ уях/зангидах крепко-накрепко завязать что-нибудь, ~ хадах крепко-накрепко забить
ҮХМЭЛ мёртвый, ~ хөрөнгө мёртвый капитал
ҮХҮҮЛЭХ *побуд.* от үхэх, доводить до смерти/гибели, губить, умерщвлять, лишаться, терять кого-либо, хоронить
ҮХЭЛ смерть, кончина, гэнэтийн ~ скоростипажная смерть, неожиданная смерть, ~ээс аврах спасать от смерти, ~ийн аюул угроза смерти, ~ийн амсар дээр гарах быть на краю гибели
ҮХЭР 1) крупный рогатый скот, 2) большой, крупный, ~ мал скот, ~ хариулах пасти крупный рогатый скот, ~ийн мах говядина, ~ийн чанасан мах говядина отварная, ~ийн жигнэсэн мах говядина тушёная, ~ тэрэг бычья телега, арба, ~ чулуу валун, большая каменная глыба, ~ хэдгэнэ, ~ зөгий шмель, ~ийн нүд чёрная смородина, ~ийн орд созвездие Тельца
ҮХЭРЧИН пастух крупного рогатого скота
ҮХЭХ умирать, скончаться, гибнуть, лишаться жизни, зуурдаар ~ скончаться скоростипажно, ~тэл айх бояться до смерти, ~тэл ядрах смертельно устать, ~тэлээ уйдах очень/смертельно скучать, ~лийн даваан дээр байх быть одной ногой в могиле, ~н хатан изо всех сил, ~ сэхэхээ мэдэлгүй презирая опасность, ~ээ мэдэхгүй ничего не боясь (часть о маленьких детях, не подозревающих об опасностях), ~сэн хойно после смерти, ~ төрөхийн үнэн есть две правды: рождение и смерть, ~сэнээ хийж *разг.* какого чёрта
ҮХЭШГҮЙ бессмертный, ~ мөнхийн гавьяа бессмертная слава, бессмертный подвиг
ҮХЭЭНЦ слабый, бессильный, бездарный, тупой

Ф

ФА: ~ эгшиг нота фа

ФАБРИКА фабрика, фабричный, чү-дэнзий ~ спичечная фабрика, ~ийн тэмдэг фабричная марка

ФАКУЛЬТЕТ факультет, факультетский

ФАКТЛАХ допускать ошибку, сплеховать

ФАШИСТ фашист, фашистский, ~ дэглэм фашистский режим

ФЕОДАЛ феодал, феодальный, хар шар ~ светские и духовные феодалы, ~ын нийгэм феодальное общество

ФЕОДАЛИЗМ феодализм, ~аас капитализмыг алгасан социализмд шилжих переходить/переход от феодализма к социализму, минуя капитализм

ФЕРМ ферма, мал аж ахуйн ~ животноводческая ферма

ФЕРМЕНТ фермент

ФЕРМЕР фермер

ФЕСТИВАЛЬ фестиваль, дэлхийн оюутан залуучуудын ~ фестиваль молодежи и студентов мира

ФИЗИК физика, физический, онолын ~ теоретическая физика, ~ийн туршлага физические опыты

ФИЗИКЧ физик, ~ эрдэмтэи учёный-физик

ФИЗИОЛОГИ физиология, физиологический, ургамлын/хүний ~ физиология растений/человека, ~ийн шаардлага физиологические потребности

ФИЛАРМОНИ филармония, улсын ~ государственная филармония

ФИЛИППИН Филиппины, филиппинский

ФИЛОСОФИ философия, философский, эртний ~ античная философия, ~ийн судалгаа философское исследование

ФИЛЬМ фильм

ФИН Финляндия, финны

ФИРМ фирма, ~ийн нэр фирменное название

ФЛОТ флот

ФОКУС фокус (в оптике)

ФОН фон

ФОНД фонд, аж үйлдвэрийн үндсэн ~ основные фонды промышленности, ~ын бирж фондовый биржа, ~д зэвсэглэмж фондовооружённость

ФОСФОР фосфор, фосфорный

ФОТО фото, фотографический, ~ зураг фотокарточка, фотосинмок, ~ зурагчин фотограф

ФОТОАППАРАТ фотоаппарат

ФРАНЦ Франция, французский, ~ хэл французский язык, ~ын соёлын төв французский культурный центр

ФРОНТ фронт, фронтовой, өргөн/нэгдсэн ~ широкий/единый фронт, ~ын шугам фронтовая линия, ~ын 100 грамм фронтовые 100 грамм

ХАА 1. где, куда, ~ газарт, ~ л бол ~ везде, повсюду, ~ нэгтэй, ~ нэг газар где-то, где-нибудь, ~ ~гүй, ~ сайгүй везде, всюду, хаа хамаагүй где бы то ни было

ХАА 2. передняя нога туши с рёбрами, ~ гуя хоёр передняя и задняя ноги туши, шуддаи ~ передняя нога туши без рёбер

ХАА 3.: ха! возглас, которым понукают волов и верблюдов

ХААГДАХ *страд.* от хаах, закрываться, захлопнуться, быть закрытым, запертым, хаалга ~в дверь закрылась, ворота закрылись, зам ~лая дорога была закрыта

ХААГУУР где, в каких местах, нөхөр минь! та ~ тэнээд ирээ? где шлялся, муж? чи ~ ирээ? ты откуда пришёл? какой дорогой пришёл?

ХААГЧ закрывающий, запирающий, албан ~ служащий

ХААДАЙХ оказываться коротким и плотным, быть коренастым, толстым

ХААДГАНАХ дагаться, ходить (о приземистом, плотном человеке)

ХААДГАР короткий и плотный, приземистый

ХААЗ *разг.* педаль газа в автомобиле

ХААЗЛАХ давить на газ

ХААЛГА 1) дверь, ворота, 2) вход, выход, 3) дверной, орох, гарах ~ вход и выход, гол ~ главный вход, арын ~ а) задняя дверь, б) чёрный ход, арын ~аар явах получить что-нибудь по блату, незаконным способом, ~ны цоож дверной замок, ~ны түхүүр дверной ключ, ключ от двери, ~ тайлах открыть, отворить дверь, ~ цоожолох запереть дверь на замок, ~нд бөмбөг оруулах *спорт.* забить гол в ворота

ХААЛГАЧ 1) швейцар, портье, привратник, 2) вратарь, голкипер, хаанаас ~ *приблизительно:* жалует царь, да не жалует псарь, привратник важнее хана

ХААЛТ преграда, барьер, заграждение, заслонка, крышка, скобка, закрытие, замыны ~ преграда на дороге, үгийг ~д хийх взять слово в скобках, ~ын хуралдаан заключительное заседание, ~ын ёслол церемония закрытия, шаврын ~ *жарг.* поеха

ХААЛТАЙ закрытый, ~ цонх закрытое окно, ~ хурал закрытое заседание, ~ бүс запретная/закрытая зона, ~ эдийн засаг закрытая экономика

ХААН хан, царь, монарх, ~ хатан хоёр хан и ханша, эзэм ~ император, цагаан ~ царь (так монголы называли российских царей), ~ ширээнд залах ёслол коронация, ~ы алба халаатай эзний алба ээлжтэй *приблизительно:* всё когда-нибудь заканчивается, имеет свой срок и царская служба, хар гэртээ ~, бор гэртээ богд *приблизительно:* дома и стены помогают, ~ ширээг залгамжлах ханхүү наследный принц

ХААНА где, куда, ~ ч алга/байхгүй нинде иет, би ~ төрөв? где я родился? (из стиха)

ХААНААС откуда, та хаанаас мэдэв? откуда вы узнали?

ХААНАХ откуда, из каких мест, ~ын хэи гэгч вэ? кто и откуда?

ХААНТ ханский, царский, ~ засаг царская власть, царизм, ~ улс ханство, царство, ~ ёс монархия

ХААНЧЛАЛ царствование, ханство, Чингисийн ~ын үед в эпоху царствования Чингисхана

ХААНЧЛАХ царствовать, быть царём, ханствовать

ХААХ 1) закрывать, захлопнуть, запирают, затворять, 2) преграждать, заграждать, 3) прекращать, закрывать, распускать, 4) нести, үүд ~ закрывать дверь, зам ~ преграждать путь, хурал ~ закрывать заседание, хил ~ закрывать границу, цэргийн алба ~ нести воинскую службу, ам ~ выполнить что-

либо на скорую руку, кое-как, халтурить, сделать что-либо лишь бы отделаться, өр ~ вернуть/отдать долги, ~ж хорьсон данс блокированные счета

ХААХАЛЗАХ 1) двигаться, ходить (о широкоплечем человеке), 2) гордиться, вести себя высокомерно

ХААЦАЙЛАХ 1) защищать, покровительствовать, служить ширмой, 2) скрывать, 3) заслонять, загораживать собой, дутагдлаа ~ скрывать свои недостатки, гэрэл ~ заслонить свет/лучи

ХААЧИХ *разг.* идти куда-нибудь, бид одоо ~ вэ? куда теперь нам идти? чи ~ нь вэ? ты куда собрался?

ХААШ: ~ ~аа в ту и другую сторону, по ширине и по длине, во все стороны, ~ яаш хүн небрежный, неаккуратный человек, ~ яаш хандах небрежно относиться, ~ боловч во всяком случае, на всякий случай, ~ явдал/хэрэг случайность, что-то неладное

ХААШАА 1) куда, в каком направлении, 2) какой, что за, чи ~ явах вэ? куда будешь идти, та нар ямар ~ улс вэ? ну что вы за люди!

ХААЯА иногда, изредка, местами, ~ тааралдах/уулзалдах изредка встречаться

ХААЯАГҮЙ везде, всюду, повсюду, повсеместно

ХААЯАХАН *уменьш.* от хааяа, изредка, порой, не часто

ХАВ 1. *частица усиления к словам с начальным:* ха-, ~ хар совсем чёрный, чёрный-пречёрный, ~ харанхуй темным-темно, полная темнота, темень, ~ халуун очень горячий

ХАВ 2.: ид ~ волшебная, чудесная сила, редкие способности

ХАВ 3. болонка, маленькая комнатная собачка, моська, Бээжин ~ пекинес, ~ гумбирээ аллигатор

ХАВ 4.: ~ ханах злорадствовать, наслаждаться несчастьем других

ХАВАГНАХ отекает, опухать (о лице)

ХАВАН 1. *мед.* отёк, опухоль, водянка, хөлийн ~ отёк ног, опухоль на ноге, усан ~ водянка

ХАВАН 2. чиновничий чин во время Маньчжурской администрации

ХАВАНТАЙ опухший, распухший, отёклый, ~ нуур отёклое лицо

ХАВАР весна, весной, ~ын улирал весеннее время, ~ын урь весенняя оттепель, ~ын тариалан весенний сев

ХАВАРЖАА весеннее стойбище, ~нд буух перекочевать/переселиться на весеннее стойбище

ХАВАРЖИН всю весну, в течение всей весны, ~ салхилав всю весну дул ветер/было ветрено

ХАВАРЖИХ проводить весну, тавтай ~ благополучно провести весну

ХАВГҮЙ неудобный, неуютный, неприятный, неуклюжий, примитивный, некрасивый, эв ~ неуклюжий, неповоротливый, ~ өдөр тяжёлый/неважный день, ~ явдал неприятный случай

ХАВДАР опухоль, отёк, хорт ~ злокачественная опухоль, хорт ~ үүсгэгч канцероген, хоргүй ~ доброкачественная опухоль, элэгний ~ опухоль печени, ~ судлал онкология, ~ хагалах вскрыть опухоль

ХАВДААХ *побуд.* от хавдах, допускать отёк, доводить до опухания

ХАВИРАХ тереть одно об другое, производить трение, скрипеть, скрежетать, чүдэнз ~ чиркнуть спичкой, шүд амаа/араа шүдээ ~ скрежетать зубами

ХАВИРГА ребро, богино ~ короткие рёбра, ~ны нум реберная дуга, ~н сар лууний серп, серп луны, ~аар хатгах колики в боку, ~н товцогийн орд созвездие Октакт

ХАВСАРГА 1. 1) побочный, прикладной, 2) присовокупление, прибавление, добавление, приложение, 3) совмещение, сочетание, ~ **урлаг** прикладное искусство, ~ **шинжлэх ухаан** прикладные науки, ~ **бүтээгдэхүүн** побочные продукты

ХАВСАРГА 2. холодный, проинзывающий ветер, **хаврын** ~ весенний холодный ветер

ХАВСАРГАХ прилагать, приложить, присоединять

ХАВСРАЛТ приложение, вкладыш, добавление, присоединение, ~ **илтгэл** содоклад, **номын** ~ приложение к книге

ХАВСРАХ присоединять, прилагать, совмещать, хүч ~ действовать совместно, ~ **сан нийлмэл өгүүлбэр** сложноподчинённое предложение, ~ч **ажиллах** работать по совместительству

ХАВТАГА небольшая сумка, кисет, **тамхины** ~ кисет с табаком

ХАВТАЙХ 1) быть плоским, расплющиваться, 2) становиться ниже, принижаться

ХАВТАН плита, панель, **барилгын** ~ строительные панели, **боржин чулуун** ~ мраморная плита, **булшны** ~ мотильная плита

ХАВТАНЦАР плиточка, плита, плиточный, ~ **шал** плиточный пол

ХАВТАС 1) папка, 2) переплёт, **бичгийн** ~ папка для бумаг, папка для рукописи, **хатуу** ~ твёрдая, жёсткая папка, **гялгар** ~ коленкорый переплёт, **нимгэн** ~тай **ном** книга в тонком переплёте, ~т **хэрэг** досье материалов по делу

ХАВТАСЛАГЧ переплётчик

ХАВТАСЛАХ переплестать, **ном** ~ переплести книгу

ХАВТГА кошелек, **тамхины** ~ кисет для табака

ХАВТГАЙ 1. 1) плоский, квадратный, плоскость, 2) всюду, везде, ~ **гадаргуу** плоская поверхность, плоскость поверхности, ~ **газар** плоская местность, ~ **дөрвөлжин километр** квадратный километр, **налуу/хэвтээ** ~ наклонная/горизонтальная поверхность, **хагарцын** ~ плоскость излома

ХАВТГАЙ 2. дикий верблюд, хавтагай

ХАВТГАЙЛАХ делать плоским, **гурил** ~ катать тесто

ХАВТГАЙРАХ 1) делаться плоским, становиться плоским, сплющиваться, 2) распространяться, делаться повсеместным

ХАВТГАЙРУУЛАХ *побуд.* от хавтгайрах, делать повсеместным, всеохватывающим

ХАВХ капкан, ~ **тавих/зүүх** ставить капкан, ~нд **орох** попасть в капкан

ХАВЦАЛ ущелье, каньон, **уулын** ~ горное ущелье, ~ын **ёроолд** на дне ущелья, **гүн** ~ глубокое ущелье

ХАВЧ рак, ~ **хэлбэртэй** ракообразные

ХАВЧААР 1) скрепка для бумаг, 2) заколка, зажим для волос, 3) прокладка, 4) лампасы, окантовка

ХАВЧГАР притиснутый, придавленный, сплюснутый с боков, сжатый с двух сторон, ~ **цээгтэй** плоскогрудый

ХАВЧИГ 1. узкий, тесный, ~ **өрөө** тесная комната, ~ **толгой** сплюснутая с боков голова, **уулын** ~ горная теснина

ХАВЧИГ 2.: ~ **соёлоон морь** шестигодовальный конь

ХАВЧИГДАХ *страд.* от хавчих, быть зажатым, оказываться прижатым, быть притесняемым, притесняться, **бусад** ~ притесняться другими, находиться в притеснении, **аргагүйн эрхэнд** ~ оказываться в безвыходном положении

ХАВЧИЙХ делаться плоским, оказываться приплюснутым, быть узким/тесным

ХАВЧИХ 1) ущемлять, жать, зажимать, 2) притеснять, зажимать, прищемлять, **мөрөө** ~ пожать плечами, **сүүлээ** ~ поджать хвост, **амаа** ~ зажимать себе рот, молчать, **сонирхолыг** ~н хяхах ущемлять чын-либо интересы

ХАВЧЛАГА нажим, притеснение, принуждение, гонение, травля, ~ **шахалтаар хийх** делать по принуждению, **бусдын** ~аар по

принуждению других, ~гагүйгээр без нажима/принуждения, ~д **өргөх** подвергаться гонениям

ХАВЧУУЛАХ *побуд.* от хавчих, сдавливать, зажимать, прижимать, прищемлять, вкладывать, втискивать, всовывать, затыкать, **сугандаа** ~ брать под мышку, **бүсэндээ** ~ засовывать/затыкать за пояс

ХАВЬ 1) окрестность, 2) поблизости, вокруг, около, неподалёку, ~ийн хүн люди, находящиеся поблизости, здешние, энэ ~д, ойр ~д в окрестности, вокруг, поблизости, **Тэрэлж энэ** ~д **байх ёстой** Тэрэлж должен быть где-то здесь поблизости, ~гүй дээр, ~гүй **илүү/давуу** куда лучше, намного лучше

ХАВЬТАЛ интимный контакт, связь, **анхны** ~аар **жирэмслэж болох уу?** можно ли забеременеть при первом половом сношении?

ХАВЬТАХ 1) приближаться, подходить поближе, 2) *перен.* быть в интимных отношениях, ~ж **ойртох** быть в интимных отношениях, **тэр хэн дайралдсан хүнтэй** ~гүй с первым попавшимся она не пойдёт, она ещё по рукам не пошла

ХАВЬТУУЛАХ *побуд.* от хавьтах, приближать, позволять подходить/приближаться, допускать близости, согласиться быть с кем-либо в интимных отношениях, ~гүй **байх** не допускать к себе, совсем не соглашаться, отказываться иаотрез

ХАВЬЦАА окрестность, поблизости, приближительно, энэ ~ здесь, в окрестности, **тэр л** ~ **байх** там, очевидно

ХАВЬЧИХ 1) быть болтливым, оказываться словоохотливым, 2) быть беспокойным, суежливым, быть вертлявым

ХАГ 1. **налёт**, **накипь**, **нагар**, **үсний** ~ перхоть, **шүдний** ~ налет на зубах, зубные камни, **хадны** ~ лншайннки на камне

ХАГ 2. послед у животных

ХАГА *частица усиления при глаголах, часто соответствующая приставке* раз, рас, ~ **цохих** разбить, разломать, ~ **зүсэх** разрезать, рассекать

ХАГАЛАЛТ 1) колка, разрезание, 2) вспашка, пахота, **газар** ~ вспашка земли

ХАГАЛАХ 1) раскалывать, разламывать, 2) разрезать, оперировать, 3) пахать, вспахать, **түлээ мод** ~ колоть дрова, **аяга** ~ разбить чашку, **газар** ~ пахать землю, **олгой** ~ удалит аппендицит, **өвчтөн** ~ оперировать больного

ХАГАЛБАР разделяющая линия, **усны** ~ водораздел, **үсний** ~ прибор на голове

ХАГАЛГАА *мед.* операция, разрез, **хэвлийн хөндийн** ~ операция в брюшной подости, ~ **хийх** сделать операцию, ~ны **ширээ** операционный стол

ХАГАРАЛ раскол, разногласие, раздор, трещина, разлом, ~ **гаргагч** раскольник, фракционер, ~ **гаргах** внести разногласия в среду кого-чего-нибудь, привести к расколу, расколоть, ~**ыг гүнзгийрүүлэх** углубить раскол, **гүний** ~ глубинный разлом, **түгээмэл** ~ глобальный разлом

ХАГАРАЛТ трещина, раскол, разлом, **мөсний** ~ разлом льда, ~ **үүсэх** дать трещину, образовываться (о трещине)

ХАГАРАХ разбиваться, раскалываться, разрываться, трескаться, ломаться, распадаться, иметь разногласия, ссориться, **уруул** ~в губа растрескалась, **цонх** ~в окно разбилось, **түнжин** ~, **эв** ~ ссориться, находиться в плохих отношениях

ХАГАРХАЙ 1) трещина, 2) осколок, 3) разбитый, расколотый, **шилний** ~ осколки стекла, ~ **аяга** разбитая чашка, ~ **хэнгэрэг шиг**, **хамар доорх** ~ **ам** *приблизительно:* язык без костей, человек, который говорит лишнее, (*досл.* разбитый барабан, рваный рот под иосом)

ХАГАС половина, пол-, полу-, ~ зуун полвека, ~ **жил** полгода, ~ **сар** пол-месяца, ~ **цаг** полчаса, ~ **сайн өдөр** суббота, **арван цаг** ~ половина одиннадцатого, **тэргүүн/эхний** ~ первая половинна,

сүүлийн ~ вторая половина, ~ дамжуулагч полупроводник, ~ боловсруулсан бүтээгдэхүүн полуфабрикаты, бүтэн ~ полтора, ~ шат муз. полугон, ~ эгшинг муз. половинная нота

ХАГАСЛАХ делить пополам, разделять надвое, разрывать на две половины, недоделывать, шөнө ~ аад мордох выехать в полночь

ХАГАЦААХ *побуд.* от хагацах, разделять, отделять, разлучать, избавлять

ХАГАЦАЛ разлука, расставание, ~ үзэх испытывать разлуку

ХАГАЦАХ расставаться, разлучаться, лишаться, избавляться, сайн нөхрөөс ~ разлучиться с любимым другом, амь наснаас ~ лишаться жизни, ~ цаг боллоо наступил день разлуки, үхлээс ~ избавиться от смерти

ХАГАЦАШГҮЙ неразлучный, неотделимый, ~ сайн нөхөд неразлучные друзья

ХАГТАХ покрываться налётом, перхотью

ХАД (ан) скала, утёс, каменная гора, ~ чулуу *парн.* камни, скалы, ~ны ёроол подошва скалы, ~ны хонгил/агуй пещера в скале, ~н хөрс скальный грунт, ~ны дорго мангуст, ~ны суусар кунца каменная, ~н гэртээ очих сойти в могилу, ~ны сээтэй полевка серебристая

ХАДААС гвоздь, эрэгтэй ~ шуруп, дардаг ~ кнопка, ~аар хадах прибить гвоздями, ~ шаах забить гвоздь, ~ны тав шляпка гвоздя

ХАДАГ хадак (сложенный вдвое шёлковый платок, которое преподносится в знак уважения почётным гостям), ~ барих преподнести хадак, Амоуш ~ хадак, преподносимый изображению Будды

ХАДАЛТ жатва, косьба, тариа ~ жатва хлебов, өвс ~ сенокос

ХАДАМ родня по мужу/жене, ~ эцэг свёкор, тесть, ~ эх свекровь, тёща, ~д гарах, ~д очих выходить замуж, ~ эцгийн орд созвездие Голубя

ХАДАМЛАХ святать, выдавать замуж

ХАДАМСАГ любитель ходить в гости к родне жены/мужа

ХАДАРХАГ каменистый, скалистый, ~ эрэг каменный берег

ХАДАРХУУ 1) скалистый, каменистый, 2) скалообразный, похожий на скалу

ХАДАХ 1. косить, жать, убирать, өвс/хадлан ~ косить траву/сено, тариа ~ жать хлеб

ХАДАХ 2. 1) прибивать, вбивать, 2) пришивать, хадаас ~ забивать гвоздь, хадаасаар ~ прибивать гвоздями, хананд зураг ~ прибить картину к стене, гутал ~ чинить сапоги, гутлын ул ~ подбивать подметку, моринд тах ~ прибивать к копытам лошади подковы

ХАДАХ 3. подниматься, устремляться ввысь

ХАДАХ 4. хавирга ~ отделять рёбра от позвоночника при разделке туши

ХАДГАЛАГДАХ *страд.* от хадгалах, храниться, сохраняться, быть хранимым, хүнсний зүйлс сэрүүн газар ~ ж байна продукты хранятся в холодном месте, энергийн ~ хууль закон сохранения энергии

ХАДГАЛАГЧ хранитель, держатель, владелец, хуучны ном судар ~ хранитель старинных книг

ХАДГАЛАЛТ хранение, владение, держание, сохранение, бараа ~ хранение товаров

ХАДГАЛАМЖ вклад, ~ийн банк сберегательный банк, ~ийн дэвтэр сберегательная книжка

ХАДГАЛАХ хранить, сохранять, беречь, кассанд мөнгө ~ хранить/держат деньги в сберкассе, нууц ~ хранить тайну, храних секреты, сэтгэлдээ ~ хранить в памяти, ачаа тээш ~ газар камера хранения багажа

ХАДГАЛУУЛАГЧ поклажедатель

ХАДГАЛУУЛАХ *побуд.* от хадгалах, давать на хранение, ~аар өгөх отдавать на хранение, депонировать

ХАДЛАН покос, сенокос, ~гийн үе сенокосная пора

ХАДЛАНЧИН косарь, косец

ХАДМАЛ подстрочный, ~ орчуулга подстрочный перевод

ХАДУУР коса, гар ~ серп, ~ ирлэх точить косу, ~ давтах отбивать косу, ~аар хадах косить косой, жать серпом

ХАДУУРАХ 1. сходить/сбиться с дороги, отклониться от прямой линии, кидаться в сторону (о лошади)

ХАДУУРАХ 2. привирать, завираться, слишком увлекаться своим рассказом

ХАЖИГ бирюк, неуживчивый, замкнутый, скрытный, необщительный, придирчивый

ХАЖИГЛАХ быть бирюком, быть замкнутым, вести себя неуживчиво, придираться

ХАЖУУ 1) бок, сторона, склон, край, 2) боковой, ~ тийш болох отойти в сторону, ~ тийшээ харах смотреть в сторону, замын ~д у дороги, хоёр ~гаар по бокам, по обеим сторонам, ~д суух сидеть рядом, ~гаас, ~ талаас харах смотреть сбоку, ~гаар өнгөрөх проходить мимо, миний ~д рядом со мной, ~гийн үндэс побочный корень (корешок)

ХАЖУУД рядом

ХАЖУУЛАХ прилечь, лечь отдохнуть, вздремнуть

ХАЖУУЛДАХ 1) наклоняться набок, накреняться набок, 2) прилечь, ~ж унах упасть на бок

ХАЖУУЛДУУЛАХ *побуд.* от хажуулдах, ставить что-либо боком, накренять/нагибать набок, наклонять набок

ХАЗААР узда, уздечка, ~ ногт узда и неузод, ~ын амгай удила узды, моринны ~аас барьж байх держать лошадь под узды, ~ дарах проявлять нетерпение, мөнгөн ~ын чимээ звон серебряной уздечки (стих Б.Явуухулана), ~ гүйлгэгч конокрад

ХАЗААРГҮЙ без узды, необузданный, невзбужданный

ХАЗААРГҮЙДЭХ 1) не иметь узды, нуждаться в узде, 2) *перен.* не сдерживать себя

ХАЗААРЛАГДАХ *страд.* от хазаврах, 1) взнуздываться, 2) обуздываться

ХАЗААРЛАЛТ обуздывание, взнуздывание, укрощение

ХАЗААРЛАХ 1) надевать узду, взнуздывать, обуздывать, 2) *перен.* обуздывать, укрощать, сдерживать, морь ~ взнуздывать лошадь, надевать узду на лошадь

ХАЗААРТАЙ с надетой уздой, взнузданный, обузданный, ~ морь лошадь с неснятой уздой, взнузданный конь

ХАЗАГДАХ *страд.* от хазгах, откусываться, быть откусанным

ХАЗАЙЛГАХ *побуд.* от хазайх, наклонять набок, накренять набок

ХАЗАЙЛТ наклонение, отклонение, искривление, ~гүй неуклонный, неуклонно

ХАЗАЙХ клониться, наклоняться, накрениваться, податься в сторону, сэдвээс ~ отклоняться от темы, замаас ~ отклоняться от дороги, ~ өнцөг угол наклона, угол виража

ХАЗАХ кусать, откусать, кусаться, тас ~ откусать, разгрызть, хорсохдоо уруулаа ~ кусать губы от злости

ХАЗГАЙ кривой, косой, наклонный, искривлённый, косо, криво, неправильно, муруй ~, ~ муруй кривой, неправильный, ~ газар наклонная местность, ~ гишгэх а) ступать криво, стантывать обувь, б) ошибаться, совершить проступок, үгийн ~ дуудлага неправильное произношение слова, ~ дуудах/хэлэх произносить неправильно, монголоор ~ ярих говорить на ломаном монгольском языке, ~ барих держать что-либо криво, боком, косо

ХАЗГАЙВТАР несколько кривой, довольно косой, косоватый

ХАЗГАЙДАХ оказываться слишком кривым/косым, быть слиш-

ХАЗГАЙДУУ наклонный набок

ХАЗГАЙРАХ 1) становиться кривым, делаться косым, искривляться, 2) *перен.* искажаться, извращаться

ХАЗГАЙРУУЛАХ *побуд. от хазгайрах*, 1) делать кривым, искривлять, 2) *перен.* искажать, извращать

ХАЗГАНАХ хромать, ковылять, ~ж явах идти прихрамывая

ХАЗГАР хромой, хромающий, ~ хүн хромой человек, хромоногий человек, ~ сандал хромой/хромоногий стул, ~ болох стать хромым

ХАЗГАРДАХ сильно хромать, становиться слишком хромым

ХАЙГУУЛ разведка, разведывание, поиск, *ашигт малтмалын* ~ разведка полезных ископаемых, *геологи* ~ геологическая разведка, ~ хийх/явуулах произвести разведку, заниматься разведкой

ХАЙГУУЛЧ разведчик, поисковик, геолог ~д геологоразведчики

ХАЙЛААС ильм призмистый, вяз

ХАЙЛАЛТ 1) плавка, плавление, 2) таяние, 3) растворение, *ширэм* ~ плавка чугуна

ХАЙЛАХ 1. 1) плавиться, расплавляться, растапливаться, 2) таять, 3) растворяться, 4) плавильный, 5) плавка, плавление, *цас* ~ж байна снег тает, хар тулалга хурдан ~даг свиное быстро плавится, ~ зуух/тасаг плавильная печь/плавильный цех, ~ цэг точка плавления

ХАЙЛАХ 2. терять в весе осенью (о скоте)

ХАЙЛАХ 3. лить слезы, уйлан ~ плакать

ХАЙЛАМТГАЙ плавкий, способный быстро плавиться, ~ төмөрлөг плавкий металл, ~ чанар плавкость

ХАЙЛГАН: *намрын* ~ цаг период осени, когда скот быстро теряет в весе при неразумном уходе за ним/при неумелом использовании его

ХАЙЛМАГ 1) плавка, плавленый, расплавленный, растопленный, 2) растаявший, 3) кушанье из растопленной пенки, ~ цас талы/растаявший снег, *ширмийн түрүүчийн* ~ первая плавка чугуна, *тэжээгч* ~ расплав питающий

ХАЙЛМАГТАХ подтаивать, слегка таять, *цас* ~на снег подтаивает

ХАЙЛТ поиски, разыскивание, розыск

ХАЙЛУУЛАГЧ плавильщик, растворитель, ган ~ сталевар

ХАЙЛУУЛАХ *побуд. от хайлах*, 1) плавить, расплавлять, растапливать, 2) растаивать, 3) растворять, шил ~ плавить стекло, *тос* ~ растапливать масло, ~сан өөх топлёный жир, топлёное сало, *төмөрлөг* ~ плавить металл

ХАЙЛУУР плавильщик, ~ *жонш* флюорит, плавиковый шпат

ХАЙМАР резина, камера (в мяче)

ХАЙНАГ хайнак, помесь монгольской коровы с яком

ХАЙНГА 1) небрежный, неаккуратный, невнимательный, 2) небрежно, неаккуратно, невнимательно, ~ хүн небрежный человек, ~ хандах небрежно относиться

ХАЙНГАДАХ оказываться небрежным, быть невнимательным, вести себя неаккуратно/небрежно

ХАЙНГАДУУ довольно небрежный, отчасти неаккуратный, достаточно невнимательный

ХАЙР 1. любовь, *эхийн* ~ материнская любовь, ~ хүрэх любить, испытывать любовь, ~ хүргэх вызывать любовь, завоевать любовь, ~ булаах завоевывать любовь, ~ сэтгэлээрээ суух/гэр бүл болох жениться по любви, ~ хүндэтгэл любовь и уважение, ~ талархал любовь и благодарность, ~ найргүй беспощадный, беспощадно, ~ гамгүй небрежный, беззаботный, безжалостный, *амь* ~гүй беззаветно, самоотверженно, изо всех сил (что-либо делать), ~ энэрэл благотворительность, любезность, чуткость, *Хорвоогоос уйдсан хүн байхгүй*, ~аасаа уйдсан хэн ч

байхгүй... Нет уставших от этого мира и разве кто-то уставал от любви? (из песни группы «Камертон»), *Их ~ их эрдэнийг дагуулж явдгийг сана (Далай лам)* Помни, великую любовь сопровождают большие горести (Далай лама)

ХАЙР 2. галька

ХАЙР 3. ~ чулуурхаг каменная местность

ХАЙРАН 1) бедный, жалкий, ценный, 2) жаль, жалко, ~ нөхөр минь бедный мой друг, ~ ч бие минь бедный я, бедный, ~ ч юм такая ценная вещь! ~ цаг! сколько времени зря ушло!

ХАЙРАХ 1) жарить, 2) прижигать, 3) обжигать (о морозе), *хүйтэн жавар нүүр* ~на сильный мороз обжигает лицо

ХАЙРГА гравий, галька, щебень, грубый точильный камень, ~тай хөрс грунт, содержащий мелкие камешки

ХАЙРГУЙ 1) нелюбящий, 2) безжалостно, беспощадно, неаккуратно, ~ болох различить, ~ устгах беспощадно уничтожать, *юманд* ~ хандах небрежно относиться к чему-либо, *амь* ~ не шадя жизни, не шадя живота своего

ХАЙРЛАГДАХ *страд. от хайрлах*, быть любимым, завоевывать любовь, пользоваться чьей-нибудь любовью, завоевать чью-либо симпатию

ХАЙРЛАНГУЙ с любовью, ~ харах смотреть с любовью

ХАЙРЛАХ любить, жалеть, испытывать любовь, 2) беречь, шадить, эх орноо ~ любить родину, юмыг ~ж хамгаалах бережно относиться к чему-либо, ~н дурлах любить, *нэр* ~ дать имя кому-либо, *тэнгэр* ~сан ниспосланный небом, «~н ~н суухад минь Салаад явчихсан хонгор минь...» Уж как любил я тебя, Уж как ты ушла от меня...

ХАЙРС чешуя, загасын ~ рыба чешуя

ХАЙРТ любимый, дорогой, ~ нөхөр дорогой друг, любимый товарищ, «~ минь чамтайгаа хун болон дүүлэхсэн...» Любимая моя, с тобой хотел бы лебедем я стать... (из песни группы «Камертон»)

ХАЙРТАЙ 1) любимый, пользующийся любовью, дорогой, 2) любить, ~ хүн любимый человек, *би чамд* ~ я тебя люблю

ХАЙРУУЛ сковорода, сковородка, ~ дээр мах хайрах поджарить мясо на сковороде

ХАЙРХАН милостивый, священный (почтительное название гор), змея — почтительное название змеи в Завханском аймаке

ХАЙРЦАГ ящик, коробка, сундучок, шкатулка, пачка, чүдэнзийн ~ спичечная коробка, *шуудангийн* ~ почтовый ящик, *тамхны* ~ портсигар, папиросница, *эгшигт* ~ музыкальная шкатулка

ХАЙРЦАГЛАХ класть в коробку, укладывать в ящик

ХАЙС 1. частокол, забор, ограда, *уст.* крепость с бойницами, *цэцэрлэгийн* ~ ограда садового участка, садовый заборчик

ХАЙС 2. котелок

ХАЙС 3. дикий верблюдсамец

ХАЙХ искать, разыскивать, стараться найти, заниматься розысками, *ажил* ~ нскать работу, *мөр* ~ нскать следы/по следам

ХАЙХРАМЖ внимание, внимательность, забота, предупредительность, осмотрительность, ~ муутай хандах относиться невнимательно/небрежно

ХАЙХРАМЖГҮЙ по небрежности, невнимательный, небрежный, неосторожный

ХАЙХРАХ обращать внимание, уделять внимание, оказывать заботу, заботиться, ~ч үзэхгүй байх не обращать внимания, ~гүй орхих оставить без внимания, оставить вне поле зрения

ХАЙЧ 1. ножицы, щипцы, *үйлийн* ~ портновские ножицы, *галын* ~ щипцы для угля, ~аар хайчлах резать ножицами

ХАЙЧ 2.: *хилийн* ~ пограничный дозор

ХАЙЧ 3.: ~ өвс *бот.* ирис влообразный, касатик вильчатый

ХАЙЧЛАХ стречь, резать/обрезать ножицами

ХАЙЧИЛБАР вырезка, *сонинны* ~ газетная вырезка

ХАЙШ: ~ **яйш** небрежно, косяк, спустя рукава, ~ **яйш явдал** небрежный, необдуманный поступок, что-то неладное

ХАЙЯ: ~! возглас, которым успокаивают, умирят лошадей

ХАЛ жизненный опыт, трудность, безжалостность, тяжёлое испытание, ~ **авах** приходит в отчаяние от горя, ~ **авахгүй** не принимать близко к сердцу, ~ **үзэх** испытывать на себе трудности, ~ **үзсэн хүн** опытный человек, человек, испытывавший многое, ~ **үзэж хашир суух**, ~ **үзэж халуун чулуу долоох** проходить огонь и воду, и медные трубы

ХАЛАА смена, замена, поколение, **харуулын** ~ смена караула, **удирдлагын** ~ смена руководства, ~ **авах** сменять, выходить на смену, ~ **өгөх** смениться, дать смену

ХАЛААГҮЙ бессменный, несменяемый, постоянный, бессменно, ~ **ажиллах** работать бессменно

ХАЛААГУУР батарея, радиатор, нагреватель, **уурын** ~ паровой калорифер, батарея парового отопления

ХАЛААД халат, спецодежда, **цагаан** ~ **өмсөх** надеть белый халат

ХАЛААЛГА отопление, нагрев, отопительный, нагревательный, **товийн нэгдсэн** ~ центральное отопление, теплоцентраль, ~ **ын систем** отопительная система, сеть отопления

ХАЛААЛТ нагревание, накаливание, отопление, подогревание, **нарны** ~ солнечный нагрев

ХАЛААС карман, карманный, **өмдний арын** ~ задний карман брюк, ~ **аа дүүргэх** набить карман, ~ **ны мөнгө** карманные деньги/расходы, ~ **суйлагч**, ~ **ны хулгайч** карманный вор, карманник

ХАЛААСЛАХ положить/класть в карман, набивать карман

ХАЛААС греть, подогревать, разогревать, нагревать, накаливать, **хоол** ~ подогревать еду, **зуух муу** ~ **ж байна** печь плохо греет, **улайстал нь** ~ накаливать докрасна, **байр галлаж** ~ отопить помещение, прогреть комнату

ХАЛАГ *межд.* увя, о, жалость, ~ **хуухай!** ах! о горе!

ХАЛАГДАХ увольняться, демобилизоваться, **цэргээс** ~ демобилизоваться из армии, **ажлаас** ~ уволиться с работы, **уйт** со службы/с работы

ХАЛАГЛАЛ досада, сетование, огорчение

ХАЛАГЛАХ выражать досаду, сетовать, огорчаться, сожалеть, охать, ахать, стонать

ХАЛАЛТ нагрев, накал, подогрев, разогревость, теплота

ХАЛАЛЦАХ сменяться, **жижүүр** ~ смеяться с дежурства

ХАЛАМЖ забота, внимание, уход, **хайр** ~ любовь, забота, ~ **сайтай** заботливый, внимательный, ~ **муутай** не очень заботливый, недостаточно внимательный, **хүүхдэд тавих** ~ забота о детях, ~ **тавих** проявлять заботу, заботиться

ХАЛАМЖГҮЙ незаботливый, невнимательный, не проявляющий заботы

ХАЛАМЖЛАХ заботиться, окружать заботой, проявлять заботу, ухаживать, ~ **н хүмүүжүүлэх** наставлять, наставничать, **өвчтонийг сувилан** ~ ухаживать за больным, заботиться о больном

ХАЛАМЖТАЙ проявляющий заботу, заботливый, внимательный, ~ **нөхөр а)** заботливый муж, **б)** заботливый товарищ

ХАЛАМЦУУ выпивший, **навеселе**, **бага зэрэг** ~ под хмельком, «под мухой»

ХАЛАХ 1. 1) греться, нагреваться, разогреваться, накаливаться, 2) *перен.* пьянеть, 3) стыдиться, стесняться, конфузиться, **наранд** ~ нагреваться на солнце, **нүүр** ~ краснеть, стыдиться

ХАЛАХ 2. увольнять, сменять, демобилизовать, **орон тооны цомхотголоор** ~ увольнять по сокращению штатов, **харуул/манаа** ~ сменять караул/охрану, **цэргээс** ~ демобилизовать

ХАЛАХ 3. 1) подходить вплотную, сближаться, подходить ближе, 2) смеять, осмеливаться, ~ **ж очихгүй** не осмеливаться подойти

ХАЛБАГА 1. ложка, **цайны** ~ чайная ложка, **хоолны/амны** ~ столовая ложка, ~ **аар идэх** есть ложкой, ~ **хагарах** поссориться, порвать отношения

ХАЛБАГА 2.: ~ ~ **хнийх/гэх** двигаться, шевелиться (о чём-либо широком)

ХАЛБАГАДАХ есть ложкой, черпать

ХАЙС 1. частокол, забор, ограда, *уст.* крепость с бойницами, **цэцэрлэгийн** ~ ограда садового участка, садовый ложкой, хлеба

ХАЛГАЙ крапива

ХАЛГАХ подпускать к себе, давать приблизиться/подойти к себе, **огтхон ч** ~ **аахгүй байх а)** совсем не подпускать к себе, **б)** абсолютно не признавать, категорически отрицать

ХАЛДААХ *побуд.* от халдах, 1) заражать, 2) навязывать, сваливать, приписывать кому-либо, **өвчин** ~ заражать болезнью, **буруугаа бусдад** ~ свалить свою вину на других

ХАЛДАХ 1) заражаться, 2) покушаться, посягать, нападать, 3) подходить вплотную, **ханийд** ~ заражаться гриппом, **амь насанд** ~ покушаться на чью-либо жизнь, **бусдын нутаг дэвсгэрт** ~ посягать на чужую территорию, ~ **н түрэмгийлэх** осуществлять агрессию, **бусдын эрхэнд** ~ посягать на чьи-либо права, ~ **вч хар халзандаа** взять быка за рога

ХАЛДАШГҮЙ неприкосновенный, дипломат ~ **эрх** дипломатическая неприкосновенность, ~ **байдал** неприкосновенность, ~ **дархан** неприкосновенный

ХАЛДВАР 1) инфекция, зараза, 2) дурной пример, вредное влияние, ~ **ын эх үүсвэр** источник инфекции, ~ **ын голомт** очаг инфекции, ~ **аас айх** бояться заразы/инфекции, ~ **судлал** эпидемиология

ХАЛДВАРГҮЙ незаразный, неинфекционный, ~ **болгох** дезинфицировать, обеззараживать

ХАЛДВАРГҮЙЖҮҮЛЭХ дезинфицировать, обеззараживать, дезинфекция, обеззараживание

ХАЛДВАРЛАЛТ заражение, инфицирование

ХАЛДВАРЛАХ 1) заражаться, инфицироваться, 2) оказываться под дурным влиянием

ХАЛДВАРТ инфекционный, заразный, ~ **өвчин** инфекционные болезни

ХАЛДВАРТАЙ заразительный, заразный, имеющий инфекцию

ХАЛДЛАГА вторжение, нашествие, посягательство, натиск, нападение, покушение, **зэвсэгт** ~ вооружённое вторжение

ХАЛЗ *частица усиления:* прямо спереди, ~ **өөдөөс/урдаас харах** смотреть прямо спереди

ХАЛЗАН 1) лысый, с лысиной, плешивый, 2) с белой полоской, с лысиной на лбу, ~ **хүн** лысый человек, **хар** ~ **азарга** вороной жеребец с белой полоской на лбу/на голове, ~ **болох** лысеть, ~ **бүргэд беркут**, ~ **Ганболд дахиад Их хурлын гишүүн болох нь...** лысый Ганболд опять-таки станет депутатом Великого хурала

ХАЛЗРАХ лысеть, становиться лысым /плешивым, плешиветь

ХАЛИМ 1. кит

ХАЛИМ 2. верхний слой жирового покрова, «сорочье мясо»

ХАЛИМАГ 1. 1) калмык, калмычка, 2) калмыцкий, ~ **хэл** калмыцкий язык, ~ **танч** (**тангач**) Калмыкия

ХАЛИМАГ 2. мужская стрижка волос

ХАЛИУ выдра, выдровый, ~ **малгай** шапка из выдры

ХАЛИУН буланий (о масти животных)

ХАЛИУРАХ колыхаться, мерно покачиваться

ХАЛИХ 1. переливаться через край посуды, выходить из русла/берегов, ~ **тал хийх** переливать, налить сверх меры

ХАЛИХ 2. парить, высоко летать
ХАЛИХ 3. скончаться, умереть
ХАЛИХ 4. падать, **морниноос** ~ упасть с коня
ХАЛТАР 1) грязный, нечистый, запачканный, 2) мухортый, светлогнедой (о масти лошади), 3) с рыжими полосками на ногах и на морде (о собаке), ~ **болгох** запачкать, загрязнить, ~ **хултар** плохо, еле-еле, небрежно, кое-как
ХАЛТАРТАХ загрязняться, стать грязным, покрываться грязью, запачкаться
ХАЛТАРТУУЛАХ *побуд. от халгартах*, загрязнять, пачкать, делать грязным, покрывать грязью
ХАЛТИ *частица, выражающая неполное мимолётное движение:* мнмоходом, мнмолётно, мельком, слегка, бегло, поверхностно, еле-еле, небрежно, ~ **дурсах** мельком упомянуть, ~ **харах** мельком смотреть, пробегать взглядом
ХАЛТИРАХ скользить, проскальзываться
ХАЛТИРГАА скольжение, скользкость, ~ **нхтэй зам** скользкая дорога
ХАЛТИРХАЙ скользкий, ~ **газар** скользкое место
ХАЛУУ жар, тепло, ~ **оргих** чувствовать жар, духоту
ХАЛУУДАХ оказываться довольно горячим/жарким, быть слишком жарким/горячим
ХАЛУУН 1) жара, жар, зной, жаркий, знойный, горячий, 2) жара, температура, ~ **хүйтэн** температура, **зуны /үдний** ~ летняя/полуденная жара, ~ **хүйтний хэмжүүр** термометр, ~ **ышл** медицинский термометр, градусник, ~ **буурах** падение температуры, ~ **үзэх** мерить/измерять температуру, **аягим** ~ зной, ~ **цай** горячий чай, ~ **ус а)** горячая вода, б) баня, ~ **өдөр жаркний** день, ~ **рашаан** горячие воды, источники, ~ **булаг** гейзер, ~ **рашаан** термальные воды, ~ **ногоо** специи, пряности, ~ **сав** термос, ~ **тоого** «горячий котёл» для приготовления национальных мясных блюд, ~ **салхи** знойный ветер, ~ **орон** жаркие страны, ~ **дулаан уур амьсгал** жаркий климат, ~ **цөмийн зэвсэг** термоядерное оружие, ~ **амь** жизнь, ~ **баяр хүргэх** послать горячий привет, ~ **аар утгах** тепло встречать, ~ **мөрөөр орох** (мөшгөн мөрдөх) идти по горячим следам, ~ **нүүрээр учрах** встречаться лицом к лицу, ~ **хүйтнийг үзэх** *приблизительно:* испить полную чашу
ХАЛУУРАХ иметь повышенную температуру, температурить, лихорадить
ХАЛУУЦАХ чувствовать жару, страдать от жары, **би** ~ **аад байна** мне жарко
ХАЛХ 1. халха, ~ **монгол халхамон-гол**, ~ **аялгуу халхаскний** диалект
ХАЛХ 2. щит, заслон
ХАЛХ 3.: **нары** ~ зонтик от солнца, **борооны** ~ зонтик от дождя
ХАЛХАВЧ 1. 1) прикрытне, заслон, ширма, укрытне, укрытие, ~ **болөх** служить заслоном, являться прикрытием, 2) покровительство, защита, ~ **ийн орд** созвездие Зайца
ХАЛХАВЧ 2. лодышка
ХАЛХАВЧЛАХ прикрывать, пользоваться прикрытием, заслоняться, маскировать, скрывать
ХАЛХГАР широкий, мешковатый, ~ **өмд** широкие брюки
ХАЛХГАРДАХ быть слишком широким, оказываться мешковатым
ХАЛХЖИХ стать халхасцем по языку и обычаям, становится халхасцем по языку
ХАЛХЛАГДАХ *страд. от халхлах*, загораживаться, прикрываться, заслоняться, застилаться, быть загороженным
ХАЛХЛАХ заслонять, загораживать, прикрывать, скрывать, застилать, **нүүрээ** ~ закрывать/заслонять лицо, **нары** гэрэл ~ заслонять свет/лучи солнца, **биеэрээ** ~ загораживать собой

ХАЛЦАРХАЙ облезлый, облезший, лишённый волос/шерсти, ~ **арьс** облезлый мех
ХАЛЦАГ голый, не покрытый растительностью, скудный, редкий, ~ **газар** голая (лысая) местность
ХАЛЦЛАХ обдирать, сдирать, снимать, **модны холтос** ~ обдирать кору с дерева
ХАЛЦРАХ становиться редким (о волосах, шерсти), облезать, вылезать, выпадать, **будаг** ~ **в** краска облезла
ХАЛШРАХ не решаться приступить к чему-либо, не осмеливаться, робеть, тяготиться, уклоняться, **хүйтнээс** ~ бояться мороза, **уулзахаас** ~ уклоняться от встречи, не решаться встретиться с кем-либо
ХАЛЬС 1. оболочка, кожница, кожура, корка, плева, шелуха, скорлупа, **онгон** ~ девственная плева, **жүржний** ~ апельсиновая корка, **үрийн** ~ оболочка семян, **өндөгний** ~ скорлупа яйца, **ясны** ~ надкостница
ХАЛЬС 2. плёнка, фото, **соронзон** ~ магнитная плёнка
ХАЛЬТ *частица, выражающая неполное мимолётное движение:* мнмоходом, мнмолётно, мельком, слегка, бегло, поверхностно, еле-еле, небрежно
ХАЛЬТИРГАА скльжение, скользкое место
ХАЛЬТРАХ поскользнуться, скользить, ~ **ч** унах поскользнуться и упасть, **хэл** ~ оговариваться, говорить неправильно
ХАМ 1.: ~ **гарал** парагенезис, ~ **үүсэл** парагенерация, **зохицолын** ~ **шинж** адапционный синдром, **сульдлын** ~ **шинж** синдром неврастениц (астения), **эртгэлийн хөдлөлийн** ~ **шинж** психомоторное возбуждение, **хий үзэгдэл дэмийрлийн** ~ **шинж** синдром галлюцинации — параноя (бредовая идея), **догширол хөшилтийн** ~ **шинж** синдром агрессивности и ступора, **хүүдэрхэн тэнгэлэх** ~ **шинж** слабоумие, шизофрения, **ухамсарт ухаан өөрчлөгдөх** ~ **шинж** расстройство сознания, **өвчирхөг** ~ **шинж** синдром болезненного состояния
ХАМ 2. аккорд, ~ **ын эгшгүүд** аккордовые тона, ~ **эгшгийн зүй** аккордка
ХАМ 3.: гал ~ корш
ХАМАА отношение, касательство, принадлежность, ~ **тай болох** иметь **ХАМХУУЛ 1)** *бот.* «перекати-поле», 2) ветренный, легкомысленный, непостоянный, **чи яасаи** ~ **шинг хүн бэ!** какой ты непостоянный человек!
ХАМААГҮЙ не имеющий значения, безразличный, **энэ чамд** ~ это тебя не касается, ~ **хүн а)** посторонний человек, б) фамилярный человек
ХАМААНДАЛАХ командовать
ХАМААРАГДАХ *страд. от хамаарах*, относиться к кому-, чему-либо, иметь касательство/принадлежность к чему-либо, принадлежать, **уул хэрэгт энэ** ~ **гүй** это к данному делу не относится
ХАМААРАГЧ: хэргийг түр ~ временный поверенный в делах
ХАМААРАЛ отношение, принадлежность, касательство, зависимость
ХАМААРАХ 1) касаться, относиться, принадлежать, иметь отношение/связь с кем-, чем-нибудь, 2) замещать кого-либо, выполнять обязанность, **энэ танд** ~ **гүй** это не относится к вам
ХАМААРУУЛАХ *побуд. от хамаарах*, привлекать к участию, вовлекать, охватывать других
ХАМААТАН родственник, **эцгийн талын** ~ родственник по отцу, **хольны/ойрын** ~ дальний/близкий родственник
ХАМААТУУЛАХ: ~ **төлөөний нэр** местоименне принадлежностн, ~ **нөхцөл** аффикс принадлежности
ХАМАГ 1) все, всё, 2) самый, ~ **юм** все вещи, ~ **ийн сайн/муу** самый хороший/плохой, наилучший/наихудший, ~ **ийн нх/бага** самый большой/маленький, ~ **ийн түрүүнд** прежде всего, ~ **ийн**

сүүлд, эцэст в самом конце, **~ийн чухал** самый важный, **~ийн сонин** самый интересный, **~ийн хэцүү** самый трудный, **~ийн хялбар**, **амархан** самый лёгкий, **~ийн хямд/үнэтэй** самый дешёвый/дорогой

ХАМАР 1. 1) нос, 2) носок, **моихор** ~ горбатый нос, **~ын нүх** ноздря, **~ын үзүүр** кончик носа, **~ын тамхи** нюхательный табак, **гутлын** ~ носок сапога, **~аа сөхөх** задира́ть нос

ХАМАР 2. холм, возвышение

ХАМАР 3.: ~ **өвчин вет. сап**

ХАМАР 4.: ~ **хашаа** смежный двор

ХАМАР 5. (хамар цаас) лист, **дэвтрин** ~ хуудас лист из тетради

ХАМАХ загреба́ть, сгребать, подбирать, собирать что-либо на большой площади, в больших объёмах, **өвс** ~ сгребать сено, **хог** ~ подбирать сор

ХАМБА 1.: ~ лам высший сан в монгольской ламаистской церкви, патриарх, епископ, настоятель

ХАМБА 2. первосортный шёлк

ХАМГААЛАГЧ защитник, охранитель, охранник, **бие** ~ телохранитель, **хөл бөмбөгийн** ~ защитник (в футболе), **зих тайвныг** ~ защитник мира, **гал** ~ предохранитель (электрический)

ХАМГААЛАЛ охрана, защита, оборона, **хөдөлмөр** ~ охрана труда, **байгаль** ~ охрана природы

ХАМГААЛАЛТ защита, охранение, оборона, **иргэний** ~ гражданская оборона, **~аас давшилтад орох а)** перейти от обороны к наступлению, б) переход от обороны к наступлению, **~ын бүс** охранный зона

ХАМГААЛАХ защищать, оборонять, охранять, **эх орноо** ~ защищать родину, ~ **барилга байгууламж** оборонительные сооружения, **батлан** ~ **арга хэмжээ** оборонные мероприятия, **эрх ашгаа** ~ защищать свои интересы, **эрдмийн зэрэг** ~ защищать учёную степень, **байгаль орчныг** ~ охрана окружающей среды, **эх нялхсыг** ~ охрана материнства и младенчества, **жирэмсэлтгээс** ~ предохраняться от беременности

ХАМЖИХ делать что-либо совместно, действовать общими усилиями, **пособлять**, **делая сообща**, **выполнять общими силами**, **помогать**, **приходить на подмогу**

ХАМРАГДАХ *страд. от хамрах*, охватываться, вовлекаться, привлекаться, включаться, распространяться

ХАМРАХ охватывать, привлекать, вовлекать, включать

ХАМСАА: **хань** ~ соучастник, сообщник, сателлит

ХАМСААТАН сообщник, соучастник, **хэрэгтнийг** ~ **ы нь хамт баривчлах** задержать преступника с его соучастником

ХАМСАХ совместно действовать, делать что-либо сообща, присоединяться, объединяться, прилагать свои усилия к усилиям других

ХАМТ вместе, ~ **олон коллектив**, **~ын ажиглагаа** сотрудничество, **~ын чармайлт** совместное усилие, **~ын баталгаа** коллективная гарантия, **~ын гэрээ** коллективный договор, **~ын нэхэмжлэл** групповой иск, **нөхдийн** ~ вместе со своим товарищами, **Тусгаар Тогтисон Улсуудын** ~ын **Нө-хөрлөл** Содружество независимых государств (СНГ)

ХАМТАРСАН совместный, соединённый, объединяться, соединяться, сотрудничать, ~ **хуралдаан** совместное заседание

ХАМТАТГАХ объединять, соединять, присоединять

ХАМТДАХ: ~ын **орд** созвездие Ближнецов

ХАМТЛАГ коллектив, ансамбль, труппа

ХАМТРАЛ колхоз, колхозный

ХАМТРАЛЖУУЛАЛТ коллективизация

ХАМТРАЛЖУУЛАХ *побуд. от хамтралжих*, коллективизировать

ХАМТРАХ объединяться, соединяться, сотрудничать, ~и **зүтгэгч** соратник, ~и **зохиох** соавторство, ~и **өв залгамжлагч** сонаследник, ~и **эээмшигч** совладелец

ХАМУУ честка, ~ны **хачиг** зуд чесоточный

ХАМХИХ прикрывать, закрывать, **уруулаа** ~ поджать губы, **гараа** ~ сложить руки, не работать

ХАМХУУЛ 1) *бот.* «перекати-поле», 2) ветреный, легкомысленный, непостоянный, **чи яасан** ~ **шиг хүн бэ!** какой ты непостоянный человек!

ХАН: ~ **боргоой** ананас, ~ **гарьд** мифическая птица, «гаруда»

ХАНА стена, решётчатая стенка юрты, **чулууи** ~ каменная стена, ~ны **сонин** стенная газета, ~ны **цаг** стенные часы, ~ын **шүүгээ** стенной шкаф

ХАНАГАР 1) исполинский, огромный, очень большой, крупный, широкий, 2) зажиточный, состоятельный, удовлетворённый, ~ **уудам тал** обширная степь, ~ **гэр** большая юрта, ~ **эрийг хангахад амар юм болов уу?** легко ли удовлетворить мужчине гигантского телосложения (богатыря), ~ **айл** зажиточная семья

ХАНАМЖ удовлетворение, удовлетворённость, удовольствие

ХАНАМЖГҮЙ неудовлетворённый, недовольный

ХАНАМЖТАЙ удовлетворённый, довольный, **сэтгэл** ~ **байх** быть довольным, оказаться удовлетворённым

ХАНАНЦАР стенка, холоодны ~ стенка желудка

ХАНАХ 1. быть довольным, быть удовлетворённым, получать удовлетворение, удовлетворяются, **сэтгэл** ~ **довольствоваться**, **получать удовольствие**, **нойр** ~ **выспаться**, **чи ~сан уу?** ты получила удовольствие?

ХАНАХ 2. пускать кровь, делать кровопускание

ХАНГАДАХ *страд. от хангах*, снабжаться, обеспечиваться, удовлетворяются

ХАНГАЙ 1. 1) хангай (гористая и лесистая местность, обильная водой и плодородием), 2) хангайский, ~и **ууле** хангайские горы

ХАНГАЙ 2. «~и нохой» табунированное имя волка

ХАНГАЛ необъезженный, необученный (о лошади), буйный, неистовый, ~ **адуу** необъезженная лошадь, ~ **хүн** неистовый человек

ХАНГАЛГА: **гар** ~ мастурбация

ХАНГАЛТ удовлетворение, обеспечение, снабжение, ~ **муутай** плохо обеспеченный, с плохим снабжением

ХАНГАЛТГҮЙ неудовлетворительный, недостаточный, необеспеченный, неудовлетворительно, недостаточно, плохо, необеспеченно, **шалгалтад** ~ **бэлтгэх** недостаточно подготовиться к экзаменам

ХАНГАЛТТАЙ удовлетворительный, достаточный, довольный, удовлетворительно, достаточно, довольно, ~ **гэж үзэх** считать достаточным/удовлетворительным, ~ **харнулт** удовлетворительный ответ, ~ **үндэслэл** достаточное основание

ХАНГАЛУУН довольный, удовлетворительный, **сэтгэл** ~ **байх** быть довольным/удовлетворённым, ~ **сайхан амьдрах** жить счастливо и зажиточно

ХАНГАМЖ обеспеченность, снабжение, **нийгмийн** ~ социальное благосостояние, **цусан** ~ кровоснабжение, **усан** ~ водоснабжение, **матерналлаг** ~ матерьяльная обеспеченность, матерьяльное благосостояние, **хүнсний** ~ продовольственное снабжение

ХАНГАХ удовлетворять, исполнять, обеспечивать, снабжать, **болзлыг** ~ удовлетворять условия, **хүсэлтийг** ~ удовлетворять просьбу, **шаардлага** ~ удовлетворять/отвечать требованиям, **аюулгүй байдлыг** ~ обеспечивать безопасность

ХАНГИНАХ 1. звенеть, звучать, раздаваться, **хөгжим** ~на звучит музыка

ХАНГИНАХ 2. порнчать, журить, **аав намайг** ~лаа отец меня журил

ХАНГИНАХ 3. пахиуть, бить в нос
ХАНГИНУУР 1) звенящий, звонкий, 2) проворный, ловкий, ~ сүх плотничий топор, ~ залуу проворный парень
ХАНГИР *эукоподр.* ~ чингэр хийх издавать лязг, бряцать
ХАНД настойка, экстракт, жимсний ~ ягодный экстракт
ХАНДАХ обращаться, относиться, подходить, направляться, сайхан ~ хорошо обращаться, эсрэг ~ бить против кого-, чего-либо
ХАНДГАЙ лось, сохатый, лосиний, ~н арьс лосина, ~н эвэр лосиные рога, хашир ~ тертый калач
ХАНДЛАГА обращение, отношение, тенденция, направление, гол ~ главная тенденция, буруу ~ неправильный подход
ХАНДИВ вклад, пожертвование, лепта, придача, өчүүхэн нэмэр ~ оруулах внести свой скромный вклад/свою лепту, нэмэр ~ вклад, ~лагч донор, инвестор, финансирующая организация, ~лагч орнууд страны-доноры
ХАНДЛАХ делать иастой, готовить настойку/экстракт, настаивать
ХАНДУУЛАХ обращать, направлять, анхаарал ~ обращать внимание
ХАНЗ 1. иероглиф, Фатима ~ бичиг маш сайн мэднэ Фатима очень хорошо знает иероглифическую письменность
ХАНЗ 2. лежанка, нары
ХАНЗЛАХ 1) пороть, распарывать, 2) вскрывать, распечатывать, оёдлоор нь ~ разрезать по швам
ХАНЗРАХ пороться, распариваться, оёдлоороо ~ рваться по швам
ХАНИАД грипп, кашель, хамрын ~ насморк, ~ хүрэх заболеть гриппом, бөгшүүлдэг ~ коклюш
ХАНИАЛГАХ кашлять, цусаар ~ кашлять кровью
ХАНИАЛГА кашель, хуурай ханиалга сухой кашель
ХАНИАХ кашлять, хуурай ~ кашлять сухим кашлем
ХАНИЛАХ 1) сходиться, сожительствовать, подружиться, 2) дружить, быть другом, оказываться спутником, идти/ехать вместе, ~ж явах идти вместе, ~н суух соединить судьбу, жениться
ХАНТААЗ жилет, безрукавка
ХАНХАЙ 1. пустой, свободный, ~ гэр пустая юрта, небогатая мекбэлю юрта
ХАНХАЙ 2. ~ эмээл вьючное седло
ХАНХАЙ 3. шахм. ладья
ХАНХАЙХ 1. быть широкоплечим
ХАНХАЙХ 2. оказываться пустым и неудобным
ХАНХАЛЗАХ двигать/шевельить широкими плечами
ХАНХАР могучий, огромный, громадный, широкий, богатырско-го телосложения
ХАНХЛАХ пахнуть, благоухать, сарнай цэцгийн сайхан үнэр ~на розами приятно пахнет, архи ~ нести водкой, спиртным
ХАНХУУ принц
ХАНЦУЙ рукав, ~ шамлах засучить рукава
ХАНЦ 1. курс, цена, валюта, албан ёсныхоо ~аар нэг доллар 1000 төгрөг орчимтой тэнцэнэ по официальному курсу один доллар равняется приблизительно 1000 тугрикам, ~ буурах девальвация, понижение курса, мөнгөний ~ уналт инфляция
ХАНШ 2. дружелюбие, отзывчивость
ХАНЬ друг, подруга, муж, жена, ~ бүл супруги, супружеская чета, ~ нөхөр а) муж, б) друг, друзья, ~ хамсаатан соучастник, сообщник
ХАР 1. 1) чёрный, тёмный, 2) злой, коварный, тас ~, хав ~ чёрный-пречёрный, ~ нүд чёрные глаза, ~ талх чёрный хлеб, ржаной хлеб, ~ тамхи опиум, наркотик, ~ мах постное мясо, мясо без жира, ~ цай чай без молока, ~ шөл мясной суп, ~ шороо

чернозём, ~ чавга чернослив, ~ мод лиственница, ~ хэрээ ворон, ~ санаа злой умысел, коварство, ~ ухаанаар бодоход еслн судить по-простому, ~ зах чёрный рынок, ~ санах, ~ буруу санах злумышлять, иметь злос намерение, ~ дарах видеть кошмары во сне, ~ тэнгис Чёрное море, ~ мөрөн река Амура
ХАР 2. простой, обычный, физический, грубый, ~ ажил чёрная работа, ~ ажилчин чернорабочий, ~ усаа балгачих напиться, налзаться, ~ ярианы хэл просторечие, разговорный язык, ~ хүн муж, ~ тодол скворец обыкновенный, ~ хүчээр при помощи грубой силы, ~ амиа бодох проявлять эгоизм, ~ болох а) ствновиться чёрным, б) делаться грязным, пачкаться, в) ствь мирянином, ~ галуу казарка, ~ өрөв тас анст чёрный, ~ байван железный купорос, ~ тугалга свинец, ~ болор геол. морион, ~ халтмар, геол. шерл, ~ занар геол. чёрные сланцы, ~ төмөрлөг чёрные металлы, ~ гэртэй хаан, бор гэртэй богд *приблизительно*: дома н стены помогают
ХАР 3. ревность, подозрение, ~ ихтэй эхнэр ревнивая жена, ~тай нөхөр ревнивый муж, ~ авах подозревать кого-либо
ХАРАА 1) зрение, поле зрения, 2) *перен.* наблюдение, подозрение, хүүхэн ~ зрачок, нүдний ~ сайтай/сайн байх иметь хорошее зрение, ~ны ш'л очки, бусдын ~нд байх находиться под наблюдением посторонних, быть под подозрением
ХАРААГҮЙ 1) не зрячий, слепой, 2) не видели, не заметилн, ~чүүдийн сургууль училище для слепых, ~ болох слепнуть, терять зрение, стать незрячим, би түүнийг ~ я его не видел, чи Сэлэнгээг ~ биз? ты не видел Сэлэнгэ? Америкт яасан шүү дээ! Да она же в Америку уехала!
ХАРААЛ проклятие, ругательство, брань, ~ тавих ругать, бранить, ~ын үг ругательные слова, бранные слова, бөөгийн ~ шаманское проклятие
ХАРААЛГАХ быть обруганным
ХАРААЛЧ сквернослов, проклинатель (лама, шаман)
ХАРААТ зависимый, зависший от кого, чего-либо, вассал, подчинённый, ~ байдал зависимость, зависное положение, ~ улс вассальное государство
ХАРААХ бранить, ругать, ругаться, поносить, сквернословить, проклинать, бүдүүлэг үгээр ~ поносить кого-либо грубыми словами
ХАРААХАН 1) ещё не ..., пока ещё, 2) как только, только что, тэд нар ~ ирээгүй л байна онн пока ещё не приехали
ХАРААЦАЙ ласточка, алтан ~ ласточка деревенская, үхэр ~ касатка, ~ загас рыба летучая, ~ багадаа в молодые годы
ХАРАВТАР черноватый, темноватый, ~ өнгө темноватый цвет
ХАРАГДАХ *страд. от* харах, виднеться, показываться, быть видным, оказываться доступным для взора, ~аа болих, ~гүй болох исчезать из виду, залуу ~ выглядеть молодым, тооноор ~ тэнгэр небо, виднеющееся сквозь дымник юрты, итгэж ~аач *разг.* думашь, поверю
ХАРАГЧ чёрная (о масти самок домашних животных), ~ үнээ чёрная корова
ХАРАЙЛТ прыжок, өндрийн/уртын ~ прыжок в высоту/в длину, тулгууртай ~ прыжок с шестом, гурвын ~ тройной прыжок
ХАРАЙХ прыгать, босон ~ вскочить с места, буун ~ соскочить, спрыгнуть, шуудуун дээгүүр ~ прыгнуть через траншею
ХАРАЛГАН 1) подслеповатый, близорукий, 2) недалёковидный, ~ бодлого иедалёковидная политика
ХАРАЛДАА 1) приблизительноый, приблизительноно, одинаковый, 2) приблизительноно, параллельно, симметрично, пвраллельный, симметричный, нас ~ приблизительноно одинакового возраста, ~ хаалга параллельная дверь, ~ зохиомж муз. контрапункт
ХАРАМ скупой, жадный, ~ сэтгэл скупость, зависть

ХАРАМГҮЙ не скупясь, не жалея, **сэтгэл** ~ тусламж бескорыстная помощь

ХАРАМЖ вознаграждение, ответная услуга, **шан** ~ *парн.* вознаграждение за что-либо, ответный подарок

ХАРАМЛАХ 1) скупиться, жадничать, скрадничать, 2) беречь, жалеть

ХАРАМСАЛ сожаление, досада, ~ **төрөх** испытывать сожаление, ~ **төрүүлэх** вызвать досаду/сожаление

ХАРАМСАЛТАЙ жалкий, жалобный, досадный, жалко, жаль, досадно, ~ **явдал** досадный случай, неприятный поступок, ~ **нь** к сожалению

ХАРАМСАХ сожалеть, вызвать досаду, жалеть, досадовать, **би тэр эр хүнтэй учирсан явдалд** ~ юм байхгүй я ннчуть не сожалею, что судьба свела меня с этим мужчиной, залуудаа хайр дурлалын ид шидийг амсаагүй явсандаа ~ жалеть о том, что в молодости не вкусил(а) всех тайнств любви, хувь заяандаа ~ **н** гомдох досадовать на свою судьбу

ХАРАМЧ скряга, скупой, жадный, **мөнгөнд** ~ скупой/скуп на деньги, ~ **хүнд нөхөр хол ногоо.** от скряги друзья далеки, ~ **хүн хоёр удаа мөнгө төлдөг** скупой платит дважды

ХАРАНГА 1. гонг, ~ **цохих/дэлдэх** ударить в гонг, **түгшүүрийн** ~ дэлдэх бить тревогу

ХАРАНГА 2. название ламанского ритуала

ХАРАНГАДАХ изнемогать, ослабевать от голода и жажды

ХАРАНДАА карандаш, **балын/хорын** ~ простой/химический карандаш, **будгийн, өнгийн** ~ цветной карандаш, ~ **үзүүлэх** чинить карандаш

ХАРАНХҮЙ 1) темнота, тьма, мрак, потёмки, 2) тёмный, невежественный, 3) скрытый, иеясный, подозрительный, ~ **шөнө** тёмная ночь, **шөнийн** ~ **д/гаар** во мраке ночи, в ночной темноте, ~ **будүүлэг хүмүүс** невежественные люди, ~ **хэрэг** тёмное, подозрительное дело, ~ **будлиан** неясный, подозрительный инцидент, ~ **өрөө** тёмная комната

ХАРАНХҮЙДАХ стаивиться чересчур тёмным, темнеть, делаться слишком мрачным

ХАРАНХҮЙЛАХ загораживать свет, затемнять, стать тёмным, становиться мрачным, **тэнгэр** ~ **н** небо потемнело

ХАРАХ 1) видеть, смотреть, глядеть, 2) смотреть, присматривать, ухаживать, ~ **эрхтэн** органы зрения, **дэвшээ доошоо** ~ смотреть вверх и вниз, **буруу** ~ отворачиваться, **цонхоор** ~ смотреть в окно, **дагуулан** ~ смотреть вслед, **урагшаа** ~ смотреть вперёд, **хулгай нүдээр** ~ поглядывать искоса, **хүүхэд** ~ смотреть за ребёнком, **өвтгөн** ~ ухаживать за больным, **морь** ~ сходить в туалет, сходить «до ветру», ~ **ж хандах хүн** проявляющий заботу

ХАРВАА (н) стрельба из лука, **сур** ~ **н** состязание (соревнование) в стрельбе из лука

ХАРВААЧ стрелок из лука, лучник

ХАРВАЛТ стрелять, пускать

ХАРВАХ стрелять из лука, **сур** ~ стрелять из лука, **нуужин** ~ запускать ракету, **од** ~ падение звезды, **цус** ~ кровонзлияние, **чавхаар** ~ стрелять из катапульты, ~ **сан сум шиг** (быстрый) как выпущенная стрела

ХАРВИН подбрюшный жир

ХАРГАА 1) причина, последствие, следствие чего-либо, 2) из-за, из-за того что, вследствие, по причине, **өвчнийн** ~ **гаар** из-за болезни

ХАРГАЛДАХ конфликтовать, сталкиваться, вступать в противоречие, соперничать, **Эрдэнэтэд бидний ашиг сонирхол** ~ **в** наши интересы столкнулись в Эрдэнэте

ХАРГАЛЗАГЧ надзиратель, надсмотрщик

ХАРГАЛЗАХ учитывать, принимать во внимание, присматривать, надзирать, **хүсэлтийг** ~ **н** учитывая желание/просьбу, ~ **н** дэмжигч попечитель, ~ **н** дэмжилт попечительство

ХАРЖИГ 1) жестокий, свирепый, лютой, зверский, 2) реакционный, ~ **хэргийг** жестокий, деспотический, ~ **хүчин** реакционные силы, ~ **дэглэм** реакционный режим, ~ **хэргийг** явдал жестокость

ХАРГИСЛАЛ реакция, зверство, жестокость

ХАРГИСЛАХ подвергать реакции/жестокости, проявлять жестокость, деспотизм

ХАРГУЙ путь, дорога

ХАРГУЙ 1) неровный, 2) добродушный

ХАРДАХ ревновать, подозревать, **эхнэрээ, нөхрөө өөр хүнтэй** ~ ревновать жену к другому, мужа к другой, **хулгайд** ~ подозревать в краже

ХАРДЛАГА ревность, подозрение, ~ **сэрдлэгэ** *парн.* подозрение, преследование, ~ **төрүүлэх** вызвать подозрение

ХАРИЛЦАА отношение, связь, взаимоотношение, контакт, сношение, **олон улсын** ~ международные отношения, **гадаад** ~ внешне связи/сношения, **дипломат** ~ дипломатические отношения, **худалдаа эдийн засгийн** ~ торговые и экономические связи/отношения, **соёлын** ~ культурные связи, **сайн хөршийн** ~ добрососедские отношения, **агаарын** ~ воздушная связь, **зам** ~ средства коммуникации, ~ **тогтоох** устнавливает связь/отношения, ~ **гаа таслах** порвать связь, разорвать отношения, ~ **тасалдах** прекращение отношений

ХАРИЛЦАХ иметь контакты, быть в связи, сноситься, относиться, ~ **н** адил взаимность, ~ **н** адилгүй отличающенся, ~ **н** ойлголцох понимать друг друга, взаимопонимание, ~ **н** ойлголцлын санамж бичиг протокол (меморандум) о взаимопонимании, ~ **н** туслалцах помогать друг другу, взаимопомощь, ~ **н** туслалцах гэрээ договор о взаимопомощи, ~ **н** бие биеэ хүндэтгэх уважать друг друга, взаимное уважение друг друга, ~ **н** зөвшөөрөлдөх прийти к взаимному/обоюдному соглашению, ~ **н** ашигтай хамтын ажиллагаа взаимовыгодное сотрудничество, ~ **н** буулт хийх прийти к компромиссу, ~ **н** тохиролцох обоюдное согласие, ~ **данс** текущий счёт, **захидлаар** ~ переписываться с кем-либо

ХАРИЛЦУУР трубка телефонного аппарата, ~ **авах** взять трубку

ХАРИМАЛ стареющий, немолодой, ~ **бөх** стареющий борец

ХАРИМХАЙ: **уян** ~ **биетүүд** упругие, эластичные тела, ~ **чаанар** упругость, гибкость, эластичность

ХАРИН однако, только, но, а, ~ **ээ!** однако ж..., **дайга** подумать, ~ **ч** **гайгүй болсон** однако не плохо получилось

ХАРИУ ответ, ответный, **захидлын** ~, ~ **захидал** ответное письмо, ~ **айлчлал** ответный визит, ~ **арга хэмжээ** ответные меры, ~ **цохилт** ответный удар, ~ **авах** а) получить ответ, б) мстить, ~ **өгөх** давать ответ, ~ **хэлэх** отвечать, ~ **илгээх/явуулах** отправлять/посылать ответ, **бодлогын** ~ ответ на задачу, ~ **гаа** **авах** взять реванш

ХАРИУГҮЙ 1) безответный, 2) плохой, некудышный, неважный, плохо, неважно, **бие** ~ **байх** чувствовать себя плохо, неважно, ~ **туранхай** очень тощий/худой

ХАРИУЛАХ 1. отвечать, **асуулгад** ~ отвечать на вопросы, **ачийг** ~ отблагодарить, оплатить за услугу, **мөнгө** ~ давать сдачу

ХАРИУЛАХ 2. возвращать, давать обратно

ХАРИУЛАХ 3. пасти, **мал** ~ пасти скот

ХАРИУЛАХ 4. ослаблять, распускать

ХАРИУЛГА выпас, выгон скота на подножный корм, **малын** ~ **маллагаа** *парн.* уход за скотом, выпас скота на отгонном пастбище

ХАРИУЛТ 1. ответ, **асуулт** ~ вопрос и ответ

ХАРИУЛТ 2. сдача, ~аа авах получить сдачу, ~гүй өгөх дать без сдачи

ХАРИУЦАГЧ ответчик, ~ мэдүүлэг өгөхөөс татгалзах отказ ответчика от дачи показаний, ~аар татах привлекать в качестве ответчика

ХАРИУЦАХ 1. нести ответственность, отвечать, толгойгоороо ~ отвечать головой, өөрийн үйлдлийг ~ ответить за свои дела

ХАРИУЦАХ 2. противодействовать, препятствовать

ХАРИУЦЛАГА ответственность, ответ, ~ хүлээх нести ответственность, взять на себя ответственность, ~д татах призвать кого-либо к ответу, првлекать к ответственности, ~ыг дээшлүүлэх повысить ответственность, ~ ихтэй очень ответственный, ~ хүлээхээс цааргалах отказываться от ответственности, ~аас тэнсэн хэвн харгалзаж чөлөөлөх условное освобождение от ответственности

ХАРИУЦЛАГАГҮЙ безответственный, неответственный, безответственно, ~ цалгар назгай байдал халатность

ХАРИУЦЛАГАТАЙ ответственный, ~ эрхлэгч/ажилтан ответственный редактор/работник, ~ даалгаар ответственное задание, ~ цаг үе критический момент

ХАРИУЦЛАГАТАН ответственные, ответственные работники/лица

ХАРИУЦУУЛАХ сделать кого-либо ответственным за что-то, поручить какое-либо дело

ХАРИХ 1. возвращаться, вернуться, гэртээ ~ идти домой обратно, возвращаться домой, нас ~ стареть

ХАРИХ 2. обратный, возвращающийся, ~ урвал обратимая реакция

ХАРЛАХ чернеть, становиться чёрным, дотор ~ чувствовать тяжесть под ложечкой

ХАРМААЛАХ класть в карман

ХАРТАЙ 1) подозрительный, недоверчивый, осторожный, 2) ревнивый

ХАРУЙ: ~ бүрий сумерки

ХАРУУЛ 1. рубанок, ~аар банз харууддах строгать доску рубанком, ~ын хэл язычок рубанка

ХАРУУЛ 2. 1) караул, стража, дозор, охрана, 2) караульный, хүндэт ~ почётный караул, ~д зогсох стоять в карауле, нести караул, ~ солих сменять караул, ~ын алба караульная служба, ~ын байр караульная будка, караульное помещенне, зэвсэгт ~ вооруженная охрана, ~ маная дозор, караул, ~ манаянаас оргосон гэмт хэрэгтэн преступник, бежавший из под стражи

ХАРУУЛАХ 1) показывать, заставлять смотреть, 2) направлять, помещать в каком-нибудь направлении, уруу нь ~ перевертывать, поворачивать

ХАРУУЛДАС стружка, царсны ~ дубовые стружки

ХАРУУЛДАХ 1. ожидать, сторожить, поджидать, өдөржингөө ~ ждать кого-либо целый день

ХАРУУЛДАХ 2. падать вниз лицом, упасть на живот

ХАРУУЛДАХ 3. строгать рубанком, банз ~ строгать доску, ~ суурь машини строгальный станок

ХАРУУЛДАХ 4. наблюдать, следить за чьими-либо действиями, выслеживать кого-либо

ХАРХ: заарт ~ зоол. оидатра, заарт ~н/~ын арьсан малгай шапка из оидатры, оидатровая шапка

ХАРХАН чёрный, ~ нүд чёрные глазки, очи чёрные

ХАРХҮҮ разг. молодой мужчина, молодой человек, малый, багш ~ молоденький учитель

ХАРЦ 1. взгляд, взор, зөөлөн/ширүүн ~ нежный/суровый взгляд, хорсолтой муухай ~ свирепый, враждебный взгляд, ~ тусгах бросить взгляд, ~аа чиглүүлэх направить взгляд, взор, ~аа тогтоох приковать взгляд

ХАРЦ 2. простололин, смерд

ХАРЦАГА поясница, ~ны бүлэг яс отдел поясничный, ~ны нерв нерв крестовый

ХАРЧУУД (харчуул) простые граждане, простолодины

ХАРШ 1. дворец, особняк, 30-р харш особняк N30

ХАРШ 2. 1) чуждый, враждебный, 2) несовместимый, противоположный, анти-, ~ үзэл суртал враждебная идеология, хуулинд ~ противозаконный, незаконный, шинжлэх ухаанд ~ антинаучный

ХАРШИЛ мед. аллергия, аллергический, ~ өвчин аллергическое заболевание, ~ үүсэл аллерген, ~ эмзэглэл аллергия

ХАРШИХ 1. не соответствовать, хуульд ~ противоречить закону

ХАРШИХ 2, истощаться, искудаты

ХАРШИХ 3. стукаться, ударяться друг о друга

ХАРШЛАХ быть чуждым, оказываться враждебным, быть несо-вместимым, быть противоположным, быть протнвопоказанным, вызывать аллергию

ХАРЬ 1. чужой, чуждый, иноземный, ~ газар чужая земля/страна, чужбина, ~ гаригийнхан инопланетяне, ~ийн булаан эзлэгчид иностранные захватчики

ХАРЬ 2. сачок (для ловли рыбы)

ХАРЬЦАНГУЙ 1) относительный, сравнительный, 2) относительно, сравнительно, ~ үнэн относительная правда/истина, ~н онол теория относительности, ~ бага сравнительно мало/меньше, ~ олонхи относительное большинство

ХАРЬЦАХ относиться, обращаться, эелдэг ~ вежливо относиться

ХАРЬЦУУЛАЛ сравнение

ХАРЬЦУУЛАЛТ сравнение, сопоставление, ~ хийх провести сопоставление

ХАРЬЦУУЛАХ сравнивать, сопоставлять, ~сан арга сравнительный метод

ХАРЬЯА подчинённый, подведомственный, находящийся в ведении

ХАРЬЯАЛАГДАХ страд. от харьяалах, быть подведомственным, подчинённым, подчиняться, находиться в подчинении

ХАРЬЯАЛАЛ гражданство, принадлежности

ХАРЬЯАЛАЛГҮЙ без гражданства, ~ этгээд лицо без гражданства

ХАРЬЯАЛАХ иметь отношение, ведать, ~ын тийн ялгал грам. родительный падеж

ХАРЬЯАТ 1) подданный, подданство, 2) подчинённый, гадаадын ~ иностранный подданный, ~ болох приобрести гражданство, ~аа сонгох выбор гражданства, гадаадын иргэнд ~ын эрх олгох давать права гражданства иностранцу

ХАС 1. яшма

ХАС 2. внутренняя сторона бедра

ХАС 3.: ~ хатуур цэцэг бот. тубероза

ХАС 4.: ~ тэмдэг свастика

ХАСАГ 1. казах, казахский

ХАСАГ 2.: ~ тэрэг повозка-одноколка

ХАСАГДАХ страд. от хасах, быть лишённым чего-либо

ХАСАХ 1. 1) убавлять, уменьшать, сокращать, 2) вычитать, отнимать, урезывать, 3) исключать, отчислять, 4) лишать, хурд ~ сбавлять скорость, эрхийг ~ лишать кого-либо прав, урлдаанаас ~ снимать (дисквалифицировать) с соревнований

ХАСАХ 2. 1) отрицательный, 2) минус, вычитание, ~ тоо отрицательное число, ~ тэмдэг знак вычитания, ~ үйлдэл хийх произ-вести вычитание

ХАТААГУУР сушилка, фен

ХАТААГЧ сушилка, сушильня, сушильный, ~ багаж сушильный аппарат

ХАТААЛГА сушилка, сушение

ХАТААЛГ 1) сушение, сушка, 2) *тех.* закалка
ХАТААМАЛ сушёный, высушенный, просушенный, ~ *цэцэг* засушенные цветы
ХАТААХ 1. сушить, высушивать, *өвс* ~ сушить сено, ~ *сай талх* сахар
ХАТААХ 2. закаливать, *болд* ~ закалить сталь
ХАТАВЧ решётчатый стык стены и двери у юрты
ХАТАГТАЙ дама, госпожа, мадам, *ноёд* ~ *нар аа!* Дамы и господа!
ХАТАН 1. ханша, царица, княгиня, *ноёны* ~ супруга ноёна, ~ *хаан* королева, *цог жанхлант* ~ *хаан* её величество королева, ~ *зөгий* пчеломатка, ~ *тоть* самка попугая, ~ *сүйх* орнамент «дамские серьги»
ХАТАН 2. крепкий, твёрдый, закалённый, ~ *төмөр* закалённое железо, ~ *зориг* неустрашимая воля
ХАТАН 3.: *уян* ~ упругий, гибкий, эластичный
ХАТАНГИ подсохший, сухой, высохший, исхудавший, ~ *мал* истощённый скот
ХАТАНГИР истощённый, чахлый, сухой, исхудалый, засохший, ~ *эрхтэн* атрофированный орган
ХАТИНГАРТАХ исхудать, истощаться, высохнуть
ХАТАНХАЙ художавый, исхудалый, тощий, чахлый
ХАТАХ сохнуть, засыхать, высыхать, пересыхать, увядать, исхудать, чахнуть, атрофироваться, *өвчинд* ~ сохнуть от болезни
ХАТГАА *мед.* воспаление, пневмония, колющая боль, ~ *авах* заболеть пневмонией
ХАТГААС подстрекательство, провокация, побуждение
ХАТГАГЧ 1. колющий
ХАТГАГЧ 2.: *өдөөн* ~ подстрекатель
ХАТГАЛГАА воспаление, пневмония, колющая боль, *уушгины* ~ воспаление лёгких, пневмония
ХАТГАЛГА подстрекательство, *өдөөн* ~ провокация
ХАТГАМАЛ 1) вышивание, вышивка, 2) вышитый, ~ *оёх* заниматься вышивкой, ~ *цэцэг* вышитые цветы
ХАТГАМАЛЧ вышивальщица
ХАТГАХ 1. 1) колоть, уколоть, 2) кусать, жалить, 3) втыкать, вонзать, водружать, *зүүгээр гарaa* ~ уколоть руку иглой, *туг* ~ водрузить знамя
ХАТГАХ 2. вышивать, *угалз* ~ вышивать узор
ХАТГАХ 3. подстрекать, инспирировать, *өдөөн* ~ подстрекать
ХАТГАХ 4.: *хаяа* ~ *ж суух* жить бок о бок
ХАТГИ фурункул, чирей
ХАТГИН (хатагин) одно из монгольских племён
ХАТГИТАХ страдать фурункулезом, появляться (о множестве фурункулов)
ХАТГУУР 1. подсвечник, *лааны* ~ подсвечник
ХАТГУУР 2.: *үсний* ~ шпилька
ХАТИГ фурункул, чирей
ХАТИР рысь, ~ *тай морь* рысак
ХАТИРАХ 1) бежать рысью, рысить, 2) танцевать
ХАТИРЧ рысистый, ~ *морь* рысистая лошадь, рысак
ХАТМАЛ сухой, затвердевший
ХАРЬЦАА 1) отношение, связь, 2) соотношение, пропорция, *үйлдэр* сухая трава, сухое сено
ХАТУУ 1) твёрдый, крепкий, прочный, жёсткий, твёрдо, крепко, прочно, жёстко, 2) суровый, строгий, жестокий, сурово, строго, жестоко, ~ *боллого* твёрдая, жесткая политнка, ~ *хөрс/газар* твёрдая земля, твёрдый грунт, ~ *хавтас* твёрдый переплёт, ~ *сэтгэл* жестокое, суровое сердце, ~ *итгэл* твёрдая уверенность, ~ *сануулга* серьёзное предупреждение, ~ *шийдвэр* твёрдое решение, ~ *үгэмшил* твёрдое убеждение, ~ *үг* суровое слово, ~ *шалгалт* суровое испытание, ~ *хууль* суровый закон, ~

шийтгэл/арга хэмжээ суровые наказания/меры, ~ *үнэ* твёрдая цена, ~ *архи*, ~ *ус* крепкая водка, водка, ~ *вагон* жёсткий вагон, *амьдралын* ~ *сургууль* туулах пройти суровую жизненную школу, ~ *чихтэй* тугой на ухо, ~ *хэтүү юм* золото и другие драгоценности, ~ *биеийн физик* физика твёрдых тел
ХАТУУДАХ 1) быть слишком твёрдым, оказываться чересчур крепким, 2) *перен.* быть очень суровым, строгим, жестоким, *шийтгэл нь арай* ~ *жээ* наказание оказалось чересчур суровым
ХАТУУЖИЛ закалка, стойкость, выносливость, закалённость, *үзэл суртлын* ~ идейная закалка, *тэсвэр* ~ *гаргах* проявить стойкость
ХАТУУЖИЛГҮЙ невыносливый, нестойкий, нетерпеливый
ХАТУУЖИЛГАЙ выносливый, стойкий, терпеливый
ХАТУУЖИХ закаляться, делаться закалённым, стать выносливым, *тэмцэлд* ~ закаляться в борьбе
ХАТУУЛГА крепление, подпора
ХАТУУЛАХ 1) крепить, крепчать, укреплять, делать прочным, 2) относиться к кому-либо строго, проявлять требовательность, усаливать нажим, притеснять кого-либо
ХАТУУРАЛ затвердение, отвердение, окостнение, *судасны* ~ *мед.* склероз сосудов, а.еросклеротические изменения сосудов
ХАТУУРАЛТ затвердение, отвердение, окостнение, уплотнение
ХАТУУРАХ 1) твердеть, становиться твёрдым, отвердевать, 2) делаться строгим, стать суровым
ХАТУУРХАГ довольно строгий, слишком суровый
ХАТУУРХАХ быть суровым, оказываться строгим, быть довольно требовательным, ожесточаться
ХАХАХ 1) подавиться, поперхнуться, 2) *перен.* тесниться, напираться, давить друг друга в тесноте, *утаанд* ~ *ж цацах* задыхаться от дыма, ~ *сай дээр нь нудрах* доканать кого-либо, подтолкнуть падающего
ХАХИНАХ скрипеть, издавать скрип, *үүд* ~ *в* дверь заскрипела
ХАХИР 1) суровый, резкий, тяжёлый, скудный, 2) скрипучий, ~ *муухай дуугарах* говорить резким скрипучим голосом, ~ *газар* каменистый, твёрдый грунт, каменистая твёрдая земля, ~ *хүйтэн* чертовский холод
ХАХИРДАХ 1) быть резким, скрипучим, 2) быть скудным, твёрдым (о земле)
ХАХУУЛЬ взятка, подкуп, коррупция, ~ *өгөх* дать взятку, ~ *авах* брать взятку, ~ *авагч* взяточник, ~ *д идэгдэх* продажность
ХАХУУЛЬДАХ подкупать, корруптировать, давать взятку
ХАЦАР щека, *хоёр* ~ *ыг үнсэх* поцеловать в обе щеки, ~ *руу нь алгадах* дать пощёчину, *улаан* ~ *тай өхн* краснощёкая девочка, девочка с румяными щеками
ХАЦАРЛАХ замерзать по краям (о реке)
ХАЧИГ клец, ~ *шиг наадах* впитаться как клец
ХАЧИН интересный, необыкновенный, странный, ~ *хүн* странный человек, ~ *явдал* интересный случай, ~ *сонин* очень интересный, ~ *санагдах* казаться странным, ~ *марзан хүн* «ну и фрукт!»
ХАЧИР гарнир, *байцаан* ~ *тай шарсан мах* жареное мясо с гарниром из капусты, ~ *тай талх* сэндвич
ХАЧИРЛАХ 1) снабжать гарниром, приправлять блюдо гарнирами, 2) *перен.* дополнять, приукрашивать, приправлять
ХАЧИРХАЛ изумление, удивление, странность, ~ *төрүүлэх* вызывать изумление
ХАЧИРХАХ дивиться, удивляться, изумляться
ХАШ 1) яшма, яшмовый, 2) нефрит, ~ *хөөрөг* твабакерка из яшмы, ~ *хайрцаг* яшмовая шкатулка
ХАШАА забор, загон, ограда, изгородь, двор, *малын* ~ загон для скота, *мал* ~ *нд хаших* загонять скот в загон, ~ *нд тоглох* играть во дворе

ХАШААЛАХ огораживать, обносить забором
ХАШГИРАЛДААН крик, крики, вопли
ХАШГИРАЛДАХ кричать (о большом количестве людей)
ХАШГИРАХ кричать, вопить, орать, байдгаараа ~ орать во всё горло, өвдсөндөө ~ кричать от боли
ХАШГИЧАА крикливый, сварливый, ~ хүн крикун
ХАШИЛТ кавычки, ~ нээх открыты кавычки, үг ~д авах взять слово в кавычки
ХАШИР бывалый, опытный, ~ хүн опытный человек, ~ малчин опытный скотовод, ~ суух набираться опыта, становиться опытным
ХАШИРЛАХ осторожничать, проявлять осторожность, хэт ~ / ~сны хэрэгтэй не надо чрезмерно осторожничать
ХАШИХ 1) загораживать, преграждать, огораживать, окружать, загонять, 2) держать, ннкуда не пускать, мал хашаанд ~ загнать скот во двор, алба ~ нести службу, служить
ХАШЛАГА 1. сруб, худгийн ~ колодезный сруб
ХАШЛАГА 2. преграда, ~ далан запруда, плотина
ХАШРААХ *побуд.* от хашрах, проучивать, отучать, надоедать, зүтгүй хүүхдийг ~ проучить озорника, шалуна
ХАШРАХ получать отвращение к чему-либо, прнскучивать, знать что-либо по собственному опыту, быть наученным горьким опытом
ХАЯА край, нижний край, нижняя часть, окраина, гэрийн ~ место стыка стены и пола в юрте, нижние края стены, тэнгэрийн ~ горизонт, небосклон, ~ хот пригород, город-спутник, ~ хатгаж буух/суух жить стена в стену, жить бок о бок, жить совсем рядом, ~ уулс предгорье, ~ гаа манах быть начеку, ~ гаа хадрах разорить своих соседей
ХАЯГ адрес, вывеска, гэрийн ~ домашний адрес, түр/байнгын ~ временный/постоянный адрес, буцах ~ обратный адрес
ХАЯГДАЛ отбросы, утиль, очистки, үйлдвэрийн ~ производственные отбросы, ~ төмөр металлолом, ~ цаас макулатура, ~ түүхий эд утиль сырьё, ~ цуглуулах собирать утиль/утиль-сырьё, ~ын агуулах хвостохранилище
ХАЯГДАХ теряться, быть потерянным, быть покинутым, быть брошенным
ХАЯГЛАХ адресовать, посылать по адресу, захиа ~ адресовать письмо
ХАЯЛГААР горизонталь, гадаргын ~ горизонталь рельефа
ХАЯЛТ бросание, ажил ~ забастовка, стачка, суугаа ажил ~ сидячая забастовка, итальянская забастовка, ажил ~ зарлах объявить забастовку
ХАЯЛЦАА: үнэ ~ аукцион, торги
ХАЯЛЦАХ *совм.* от хаях, перебрасываться, бросаться, үнэ ~ худалдаа продажа с аукциона/с торгов
ХАЯХ 1) бросать, кидать, выбрасывать, 2) покидать, 3) терять, 4) переставать, бросать, чулуу ~ бросать камни, тамхиа ~ бросить курить, сургуулиа ~ бросить учёбу, цонхоор гаргаж ~ выбросить через окно, шүлс ~ сплунуть, Цэвлээ нөхрөө ~д явчихсан Цэвлээ бросила своего мужа
ХИАМ колбаса, колбаска, колбасный, чанасан/утсан ~ варёная/копчёная колбаса
ХИАРАХ гибнуть, погибать (массами), массовая гибель, ~гал хядах поголовно истреблять/уничтожать/убивать
ХИВС ковёр, ковровый, ~ний үйлдвэр ковровая фабрика, ~ цэвэрлэх чистить ковёр
ХИВЭГ мякина, высевка, отруби, ~ тэжээл мякинный/отрубный корм
ХИЖИГ тиф, эпидемия, гэдэсний ~ тусах/халдах заболеть/заразиться брюшным тифом
ХИЖИГТЭХ болеть тифом, болеть эпидемией

ХИЖЭЭЛ пожилой, немолодой, ~ эмэгтэй пожилая женщина
ХИЙ 1) воздух, газ, 2) зря, напрасно, впустую, бессодержательный, пустой, агаарын ~ атмосфера, ~ дамжуулах хоолой газопровод, ~н хуримтлал запасы газа, ~н зуух газовая плита, ~ дэмий зря, напрасно, ~ чалчаа пуста болтовня, ~морь доройтох терпеть неудачи, ~морно сэргээх подиать себе иа-строенне, развяться, ~ мөрөөдөл пустые мечты, ~ ханналга сухой кашель, ~ буудах а) стрелять вхолостую, б) стрелять в воздух, ~ мөргөх получать добавочное очко (о борцах)
ХИЙГҮЙ 1) безвоздушный, вакуумный, 2) безошибочный, безукоризненный, безупречный, безошибочно, безукоризненно, безупречно, 3) тесный, близкий, тесно, близко, ~ хүн ненне, клевета, ~ээр шүүх незаконно судить кого-либо, ложно обвинить кого-нибудь
ХИЙД монастырь, монастырский, ~ний амьдрал монастырская жизнь
ХИЙДҮҮЛЭХ *побуд.* от хийдэх, 1) пропускать, не являться, прогуливать, 2) пользоваться случаем, ажил ~ не явиться/не выйти на работу, прогулять работу
ХИЙДЭЛ *юр.* пробел
ХИЙДЭХ 1) остываться незаметным/неиспользованным, оказываться нн там, нн сям, 2) оставаться без прнмотра, вне поля зрения
ХИЙЖИХ наполняться воздухом, газироваться
ХИЙЖҮҮЛЭЛТ газирование, газировка, наполнение воздухом
ХИЙЖҮҮЛЭХ газировать, насыщать газом, наполнять воздухом, ~сэн ус газированная вода
ХИЙЛ скрипка, ~ хөглөх настроить скрипку, ахмад ~ контрабас, морни ~ виолончель
ХИЙЛГЭХ *побуд.* от хийх, заставлять делать, давать делать, побудить делать, ажил ~ заставлять работать, дать работу, араасаа ~ заниматься сексом в познции «раком»
ХИЙЛДЭХ играть на скрипке
ХИЙЛЧ скрипач, нэртэй ~ известный скрипач
ХИЙЛЭХ накачивать воздух, надувать воздухом, наполнять воздухом, дугуй ~ накачивать шнну, велосипедную камеру
ХИЙМОРЬ удача, успех, благополучие, счастье
ХИЙМОРЬГҮЙ неудачливый, несчастный, невезучий
ХИЙМОРЬТОЙ удачливый, счастливый, везучий
ХИЙМЭЛ искусственный, ~ бодис синтетические материалы, ~ торго искусственный шёлк, ~ цэцэг искусственные цветы, ~ шүд зубные протезы, искусственные зубы, ~ үе суулгах эндопротез, дэлхийн ~ дагуул искусственный спутник Земли
ХИЙРХҮҮ нервый, нервозный, истеричный, истерический, ~ хүн нервный человек, истерик
ХИЙРХЭЛ нервозность, истерия, психоз, дайны ~ военный психоз
ХИЙСВЭР 1) абстрактный, отвлечённый, 2) легкомысленный, ветренный, ~ ойлголт, ~ ухагдахуун абстрактное понятие, ~ сэтгэхүй абстрактное мышление, ~ ярих рассуждать отвлечённо, ~ зай араншин фривольное поведение
ХИЙСВЭРДЭХ 1) быть абстрактным, быть довольно отвлечённым, 2) быть слишком легкомысленным
ХИЙСВЭРЛЭЛ абстрагирование, абстракция, отвлечение
ХИЙСВЭРЛЭХ 1) абстрагировать, отвлекать, 2) быть ветренным/легкомысленным, ~н сэтгэх мыслить абстрактно
ХИЙСГЭХ развеивать, рассеивать, сдувать, пускать по ветру
ХИЙСЭХ развеиваться, реять, нестись, носиться (по воздуху), салхинд ~ развеиваться по ветру, нестись по ветру
ХИЙТЭЙ 1) наполненный воздухом, 2) нанвный, неосторожный, 3) истеричный, безумный, помешанный

ХИЙХ 1) делать, производить, 2) класть, наливать, 3) носить, та юу ~ж байна? что вы делаете? **ажил** ~ работать, **дасгал** ~ делать упражнение, **дадлага** ~ проходить практику, практиковаться, **илтгэл** ~ делать доклад, **алдаа** ~ делать/допускать ошибку, **яриа** ~ проводить беседу, **гэрээ хэлэлцээр** ~ заключать договор/соглашение, **айлчлал** ~ нанести визит, посетить с визитом, делать визит, **хүлээн авалт** ~ устраивать приём, **тооцоо** ~ производить расчёт, делать расчёт, **засвар** ~ делать ремонт, ремонтировать, **хоол** ~ готовить обед, **ан** ~ охотиться, **аялал** ~ организовать/совершить экскурсию, **тус** ~ помогать, **саад** ~ препятствовать, **анганд цай** ~ наливать в чашку чай, **давс** ~ солить, положить соль, ~вэл бүү ай, **айвал бүү хий** сделал — не бойся, боишься — не делай

ХИЙЦ 1. 1) конструкция, устройство, 2) оформление, внешний вид, фасон, мода, **хувцасны** ~ мода одежды, ~ эдлэхүүн компонент, часть конструкции

ХИЙЦ 2. продукты питания, съестные припасы, **аяганы** ~ авах взять с собой продукты на дорогу

ХИЙЦ 3. специальные приправы в чай, ~тэй цай чай заправленный мукой или рисом/просом, слегка поджаренным в масле или на сале

ХИЛ граница, рубеж, **улсын** ~ государственная граница, ~ийн шон пограничный столб, ~ийн овоо пограничный знак, ~ийн харуул пограничный караул, пограничная охрана, ~ийн боомт пограничная застава, пограничный пост, ~ийн шугам пограничная линия, ~ийн будлиан пограничный инцидент, ~ийн цаана суух жийтэ за границей, ~гүй эмч нар (~ хязгаарыг үл хайхрагч эмч нарын нийгэмлэг) «врачи без границ», ~ийн чанадаас илгээх послать из-за границы, ~ нийлэх/залгах граничить, ~ нэвтрэх/давах перейти границу, ~ зөрчих нарушить границу, ~ орчмын нутаг приграничный район, местность, ~ийн дэглэм пограничный режим, ~ийн шалган өнгөрүүлэх газар пограничный контрольно-пропускной пункт (КПП), ~ зааг геол. граница, ~ таталт околтуривание

ХИЛЛЭХ граничить, проводить границу, **Монгол улс урдуураа Хятадтай** ~дэг Монголия на юге граничит с Китаем

ХИЛС ложный, несправедливый, клеветнический, ложно, несправедливо, клеветнически

ХИЛСДҮҮЛЭХ *побуд.* от хилсдэх, обвинять, осуждать несправедливо, подвергать ложному обвинению, клеветать

ХИЛСДЭХ быть оклеветанным, подвергаться ложному обвинению

ХИЛСДЭХГҮЙ не будет преувеличение (сказать), **бараг л юу ч хийгээгүй гэж үзэхэд** ~ не погрешим против истины, если скажем, что ничего не сделано

ХИЛЧИН пограничник

ХИЛЭГНЭЛ вспышка гнева, возмущение, негодование

ХИЛЭГНЭХ гневаться, сердиться, возмущаться

ХИЛЭМ осётр, **шивэр** ~ сибирский осётр.

ХИЛЭН 1. гнев, ярость, **уур** ~ *нарн.* гнев, **уур** ~ **бадрах** прийти в ярость

ХИЛЭН 2. бархат, вельвет, бархатный, вельветовый

ХИЛЭН 3. носорог

ХИЛЭНЦ грех, **нүгэл** ~ *нарн.* грех, грехи

ХИЛЭНЦЭТ грешный, греховный, ~ **аалз**, ~ **хорхой** скорпион, ~ийн орд созвездие Скорпиона

ХИМИ химия, химический

ХИМИЖИХ химизировать

ХИМИЖҮҮЛЭЛТ химизация

ХИМИЖҮҮЛЭХ химизировать

ХИМИЧ химик

ХИМЛЭХ обгладывать, обгрызать, **яс** ~ обгрызть кости

ХИНШҮҮ гарь, горелое, ~ **үнэртэнэ** пахнет гарью

ХИР 1. 1) мера, предел, способность, возможность, 2) около, приблизительно, 3) как, каким образом, в какой степени, ~ **хэмжээ** мера, предел, возможность, **чадлын** ~ээр хийх делать в меру своих возможностей, по мере своих сил, ~ээ мэдэх знать свою меру/свои силы, ~ээ мэдэхгүй умеющий оценить свои возможности, переоценивающий свои силы, **үдийн** ~д к полудню, **нэг жил** ~ около одного года, приблизительно один год, **аль** ~, ~ **зэрэг** как, в какой мере, в какой степени, **таны бие** ~ **зэрэг байна?** как вы себя чувствуете? **чадлынхаа** ~ээр по мере сил, **мнний** ~тэй ростом с меня, ~ийн хүн заурядный человек, ~ **баргийн** обыкновенный, заурядный

ХИР 2. грязь, ~тэй хувцас грязное бельё, ~ **болох** становится грязным, загрязняется

ХИРГҮЙ 1) чистый, незагрязнённый, свободный от грязи, 2) *перен.* чистый, беспорочный, непорочный, ~ **дотуур хувцас** чистое бельё, ~ **сэтгэл** чистая душа, честность, непорочность

ХИРДХИЙХ вздрагивать, ужасаться, прийти в ужас, страшиться
ХИРТЭЙ 1) грязный, загрязнённый, испачканный, 2) приблизительный, соразмерный, приблизительно, около, **онгоцоор цаг** ~ **ни** эх лētu один час, **нуруугаар чиний** ~ ростом с тебя, ~ **бай!** веди себя в меру свою! знай свою меру! веди себя порядочно!

ХИРТҮҮЛЭХ *побуд.* от хиртэх, делать грязным, запачкать, испачкать

ХИРТЭЛТ 1) затмение, 2) загрязнение, **нарны/сарны** ~ солнечное/лунное затмение, **бүтэн/хагас** ~ полное/частичное затмение

ХИРТЭХ 1) загрязняться, пачкаться, делаться грязным, стать грязным, 2) затмение, **нар** ~эн жил год затмения солнца

ХИЧНЭЭН сколько, какой, как, ~ **удаан?** сколь долго? ~ **сонин** гээч! ух, как интересно!

ХИЧЭЭЛ 1. старание, усердие, прилежание, активность

ХИЧЭЭЛ 2. занятие, урок, **монгол хэлний** ~ уроки монгольского языка, ~ **хийх** проводить/давать урок, ~ **давтах** повторить урок, ~ **таслах** пропускать уроки, ~ийн жил учебный год, ~ийн хуваарь расписание уроков, ~ийн төлөвлөгөө учебный план

ХИЧЭЭЛЛЭХ заниматься, учиться, **спортоор** ~ заниматься спортом

ХИЧЭЭНГҮЙ старательный, аккуратный, ~ **үсэг** каллиграфическое письмо

ХИЧЭЭНГҮЙЛЭХ усердствовать, быть старательным, оказываться прилежным

ХИЧЭЭХ стараться, пытаться, **байдгаараа** ~ стараться изо всех сил, **хувийн ашиг** ~ преследовать личную выгоду, ~и мэрийх проявлять усердие

ХИШИГ 1. дары, милости, щедроты, счастье, благополучие, благо, ~ **буян**, **буян** ~ *нарн.* милости, милостыня, ~ **хүртэх** удаваться милости, **байгалийн** ~ дары природы

ХИШИГ 2. 1) воскресенье, 2) смена, очередь, **өнөөдөр манай хонины** ~ сегодня наша очередь пасти овец, сегодня день нашего выпаса овец

ХЛОР хлор, ~т **кальци** хлористый кальций

ХОВ 1. *частича усиления к словам с начальным:* хо-, ~ **хоосон** совершенно пустой, ~ **хол** совсем далеко, очень далеко

ХОВ 2. клеюза, сплетня, ~ **жив нарн.** ябеда, сплетни, ~ **зөөх** ябедничать, клеюзначать, распространять сплетни

ХОВДОГ жадный, алчный, ненасытный

ХОВДОГЛОХ жадничать, быть алчным, ненасытным

ХОВИЛ желобок, паз, канавка, борозда, ~ **гаргах** сделать желобок

ХОВЛОХ 1) сплетничать, ябедничать, клеюзначать, 2) доносить, жаловаться, **хамт олны дотор** ~дог ганц хоёр хүн дандаа **байдаг** в коллективе всегда есть один-два клеючника

ХОВОР 1) редкий, уникальный, дефицитный, редкостный, 2) скудный, редкий, бедный, ~ **ном** редкая книга, ~ **амьтан** редкое животное, ~ **наидин** эд уникальная вещь, **өдрийн од шнг** ~ очень редкий, весьма уникальный, **маш** ~ очень редко, **тэр ч ёстой** ~ **бүсгүй шүү** это действительно редкая девушка

ХОВОРХОН довольно редкий, дефицитный, ~ **сайхан бөгж** кольцо редкой красоты

ХОВОРДОЛ(т) сильное сокращение/уменьшение кого-, чего-либо, нехватка, дефицит

ХОВОРДОХ стать редкостью, делаться редким, сильно сокращаться/уменьшаться, становиться дефицитным, быть в дефиците, скудеть, **Дашбалбарын ном их** ~ **жээ** книги Дашбалбара стали библиографической редкостью, **зарим ан амьтад нэлээд** ~ **ж байна** количество некоторых видов диких животных сильно сокращается

ХОВХЛОХ сбивать, сдирать, отдирать, отделять, вырывать, отрывать

ХОВХРОХ отдираться, отделяться, отлетать, срываться, гутлын **зан** ~ **чээ** подмётки отодрались

ХОВЧ сплетник, ябедник, клеветник

ХОГ сор, отбросы, мусор, труха, ~ **тарих/хаях** сорить, мусорить, ~ **ийн сав** мусорный ящик, ~ **хаях нүх** мусорная яма, ~ **ургамал сорняк**, **нийгмийн** ~ **шаар** отребье, отбросы общества

ХОГГУЙ 1) без мусора, 2) без остатка, всё, совсем, совершенно, полностью, ~ **эдгэрэх** полностью вылечиться, стать совершенно здоровым

ХОГТОЙ 1) имеющий мусор, сорный, 2) с остатком, неполностью, с последствиями

ХОГЧ мусорщик, чистильщик мусора

ХОГШИЛ имущество, пожитки, скарб, мебель, инвентарь, **гэрийн** ~ мебель, пожитки

ХОДООД желудок, желудочный, ~ **ны шүүс** желудочный сок, ~ **ны өвчин** желудочные болезни, ~ **ны үрэвсэл** гастрит

ХОЁР два, двое, оба, дву-, двух-, ~ **сар** два месяца, ~ мянга две тысячи, ~ **давхар двойной**, **двухэтажный**, ~ **хүний ор** двуспальная кровать, ~ **яс хагацах** розойтись (о муже и жене), родить, освободиться от бремени, ~ **талын харилцаа** двусторонние отношения, ~ **той охин** двухлетняя девочка, ~ **нутагтан** амфибии, земноводные, ~ **нүүр гаргах** двуручничать, **өвгөн эмгэн** ~ старик и старуха, ~ **нарны хооронд** в течение дня, **тест: как правильно сказать: шувууны** ~ **амтай буу** двустволка для охоты на птиц, ~ **амтай шувууны буу** винтовка для охоты на птиц с двумя ртами

ХОЁРДАХ второй, ~ **өдөр а)** вторник, **б)** второй день

ХОЁРДМОЛ двойственный, двойщийся, ~ **шийдвэр** двойственный решение, ~ **утга** двойственный смысл, ~ **харьяалалтай** **вргэн** лицо с двойным гражданством

ХОЁРДОГЧ второй, вторичный, второстепенный, ~ **түүхий** эд вторичное сырьё, ~ **шинж** вторичные, второстепенные признаки, ~ **өргөлт ямб**

ХОЁРДОХ быть двойственным, **сэтгэл** ~ быть в нерешительности перед какой-либо альтернативой

ХОЁРДУГААР второй, ~ **сар** февраль, ~ **т** нь во-вторых

ХОЁРЛОХ ходить двумя картами

ХОЁРХОН только два, всего два, ~ **удаа** всего два раза

ХОЁУЛ вдвоём, дуэт, оба, обе, **та** ~ **вы** вдвоём, **вы** оба, **бид** ~ мы оба, **мы** вдвоём, ~ **аа хамт явъян** пойдёмте вдвоём вместе

ХОЖДОХ опаздывать, отставать, задерживаться, **цаг** ~ опаздывать на час

ХОЖИГДОХ проигрывать, **хөзөр тоглож** ~ проиграть в карты, **тэмцээнд** ~ проиграть матч

ХОЖИМ потом, впоследствии, после, ~ **хойно** потом

ХОЖИМДОХ опаздывать, отставать, задерживаться, **болзооноос битгий** ~ **оорой** не опаздывай на свидание

ХОЖИХ выигрывать, проигрывать, **өр-(ФБР)**, ~ **ны нооцийн систем** Федеральная резервная система (США), ~ **ны Бүгд Найрамдах Герман Улс** Федеративная Республика Германия

ХОЖОО барыш, чистая прибыль, выгода, польза, ~ **той наймаа хийх** продать с большим барышом

ХОЖУУ попозже, позднее, поздновато, ~ **санах** вспомнить попозже, ~ **төрөлт** запоздалые роды

ХОЙГ 1. полуостров, **Крымийн** ~ полуостров Крым, **Энэтхэг Хятадын** ~ Индокитай

ХОЙГ 2.: ~ од созвездие

ХОЙГУУР севернее, на севере, сзади, позади, ~ **суух** сидеть позади, **гэрийн эзэн эзгүй** ~ (шог ярианы эхлэл) «пока мужа не было дома...» (начало многих анекдотов)

ХОЙГУУРХ находящийся сзади/позади, ~ **суудал** задние места

ХОЙМОР почётная сторона юрты, почётное место в юрте, ~ **т залах** пригласить на почётное место юрты

ХОЙНО 1) север, на севере, 2) сзади, позади, за, 3) после, потом, спустя, **өмнө** ~ юг и север, **гэрийн** ~ позади дома, за юртой, **цаг нийм болсон** ~ раз уж такое время пришло

ХОЙНООС 1) с севера, 2) сзади, за, ~ **дагах**, **хойноос нь явах** идти вслед за кем-нибудь, следовать за кем-либо, **миний** ~ **битгий санаа зовоорой** не беспокойся обо мне

ХОЙРГО ленивый, праздный, медлительный, лениво, медлительно, **залхуу** ~ **хүн** ленивый человек, **лентяй**

ХОЙРГОДОХ быть слишком ленивым, слишком медлительным

ХОЙРГОЛОХ лениться, испытывать лень

ХОЙРГОШИХ быть ленивым, медлительным, **ажилд** ~ лениво относиться к работе

ХОЙТ 1) северный, 2) задний, 3) следующий, ~ **зүг явах** идти/ехать на север, ~ **хэсэг** задняя часть, северная часть, ~ **туйл** северный полукос, **зүүн** ~ северо-восток, **баруун** ~ северо-запад, ~ **үе** будущее поколение, ~ **жил** следующий год, ~ **эх мачеха**, ~ **эцэг** отчим, ~ **месэн** далай Северный Арктический океан

ХОЙТОН: ~ **жил** следующий/будущий год

ХОЙТОХ 1. *мед.* послед

ХОЙТОХ 2. заупокойная молитва, ~ **ыг унших** читать молитву за упокой

ХОЙЧ будущее, ~ **үе** будущее поколение

ХОЙШ 1) на север, к северу, 2) назад, 3) после, ~ **ухрах** пятиться, сделать шаг назад, ~ **тавих** отодвинуть назад, ~ **татах** тянуть назад, оттягивать, затягивать, ~ **суух** сесть сзади, уклоняться от работы, лениться, ~ **ярах** торопиться назад, ~ **хийх** оставлять на будущее, запастись, припрятать, ~ **урагшаа** взад и вперёд, ~ **оо бай!** назад! прочь! **надаас** ~ после меня, **түүнээ** ~ с того времени, с тех пор, ~ **оо сууж доошоо** малтах уклоняться от дел, ~ **оо өргөх** приносить ночью жертву созвездия Большой Медведицы

ХОЙШГҮЙ не позднее, не позже, **хоёр сарын арван тавнаас** ~ не позднее 15 февраля

ХОЙШЛОГДОХ *страд.* от хойшлох, откладываться, отодвигаться, быть отодвинутым/перенесённым, переноситься

ХОЙШЛОХ 1) откладываться, переноситься, 2) направляться на север, к северу, **хурал** ~ в собрание отложено

ХОЙШЛОШГҮЙ неотложный, актуальный

ХОЙШТУУЛАХ *побуд.* от хойшлох, откладывать, отсрочивать, переносить, отодвигать срок, **эсийн шийдвэрийг** ~ отложить окончательное решение, **хэлэлцээрийг** ~ отложить переговоры, **уулзалтыг** ~ отложить встречу, **өрөг** ~ отложить партию в шахматы

ХОЙШЛУУЛШГҮЙ неотложный, срочный, актуальный, ~ **зорилт** неотложные, актуальные задачи

ХОЙШХИ 1) северный, ~ **уулууд** горы на севере, 2) последующий

ХОККЕЙ хоккей

ХОЛ 1. 1) даль, далёкий, дальний, далеко, 2) гораздо, несравненно, **би эндээс** ~ **суудаг** я живу далеко отсюда, ~ **ын зай** дальнее расстояние, дальняя дистанция, ~ **бодлогогүй** недалековидный, ~ **ын хамгаатан** дальний родственник, ~ **дээр**, ~ **илүү** гораздо лучше, куда лучше

ХОЛ 2.: ~ **хийх** булькать

ХОЛБИ *усилительная частица при глаголах* ~ **үсрэх** увернуться, соскользнуть набок

ХОЛБОГДОГЧ причастный к чему-либо, имеющий отношение к чему-либо

ХОЛБОГДОЛ причастность, отношение, связь, касательство, **чухал ач** ~ важное значение, **ямар ч** ~ **гүй байх** не иметь никакого отношения

ХОЛБОГДОХ быть связанным, иметь отношение, относиться, связываться, находиться в связи, соединяться, **гэмт хэрэгт** ~ быть причастным к преступлению, ~ **зүйлүүд** материалы, относящиеся к чему-либо

ХОЛБОГДУУЛАХ *лобуд. от холбогдох*, увязывать, приводить в соответствие с чем-либо, **үүнтэй** ~ **н** в связи с этим

ХОЛБОЛТ соединение, связывание, связь, сцепление, сцепка, привязка, смычка, **толгой** ~ *лит.* аллитерация

ХОЛБОО 1. связь, контакт, союз, ассоциация, федерация, ~ **харилцаа** коммуникации, **шууд**, **нягт** ~ **той байх** иметь прямую, тесную связь, **нягт** ~ **тогтоох** установить тесную связь, ~ **гоо таслах** прерывать связь, ~ **ны яам** министерство связи

ХОЛБОО 2. союз, связь, ~ **с үг грам.** союзное слово, **огуулбэрийн** ~ **с** союзы в предложении, ~ **ны мөрдөх товчоо** федеральное бюро расследований

ХОЛБООЖУУЛАХ обеспечивать связь, создавать телекоммуникации

ХОЛБООС связь, узел

ХОЛБООТ союзный, федеративный, **Зөвлөлт** ~ Улс Советский Союз

ХОЛБООТОН союзники, **хань** ~ единомышленники, сообщники

ХОЛБООЧИН связист, связной

ХОЛБОХ соединять, связывать, **онолыг практиктай** ~ связывать теорию с практикой, **хувь заягаа** ~ связывать свою судьбу, **амьдралаа** ~ жениться, **толгой** ~ а) аллитерировать, б) жениться, вступить в брак, ~ **хэсэг** связующее звено

ХОЛБОЦ связка, смычка, ~ **үйл үг** глагол-связка, вспомогательный глагол

ХОЛГОХ натирать мозоли, стирать кожу, **хөлөө** ~ натирать мозоли на ногах, стирать ноги

ХОЛГУЙ недалеко, ~ **байх** находиться недалеко

ХОЛДОХ 1) удаляться, отдаляться, отстраняться, 2) быть слишком далёким, находиться далеко, быть на большом расстоянии, **эргээс** ~ удаляться от берега, **эцэг эхээсээ** ~ жить вдали от родителей

ХОЛДУУЛАХ *лобуд. от холдох*, удалять, отдалять, отстранять, **анхаарлыг** ~ отвлекать внимание

ХОЛИГЧ мешалка, смеситель, миксер, смесительный, мешальщик, ~ **машин** смесительная машина

ХОЛИЛДОХ смешиваться, перемешиваться, путаться, скрещиваться, **будаг** ~ **сон** краски смешались

ХОЛИЛТ смешение, смешивание, скрещивание

ХОЛИМОГ смешанный, мешанный, комбинированный, ~ **баг** смешанная команда, ~ **гэр бүл** смешанная семья, ~ **тэжээл** ком-

бинированные корма, ~ **айзам муз.** смешанные такты, ~ **шатахуун** горючая смесь, ~ **хүдэр геол.** смешанные породы, ~ **металл геол.** полиметаллы

ХОЛИО смесь, примесь, ~ **н банган** путаница, неразбериха, суматоха

ХОЛИХ 1) мешать, смешивать, перемешивать, подмешивать, 2) путать, путаться, **сүүнд ус** ~ подливать воду в молоко, **будаг** ~ смешивать краски, **архи ус хоёр** ~ смешивать водку и воду

ХОЛХИХ 1) расшатываться, шататься, расхлябываться, шляться, 2) делаться свободным, быть неплотным, **амьтан хүн** ~ быть многолюдным, **гадуур дэмий** ~ шататься/шляться по улице без дела

ХОЛЦРОХ шелушиться, отделяться небольшими слоями, отпадать маленькими плёнками (напр. о краске, лаке и т.п.)

ХОЛЦРУУ шелушение (о коже)

ХОЛЧ 1) выносливый, неустойчивый (о лошади), 2) дальневидный, предусмотрительный (о человеке), ~ **бодлого** дальновидная политика

ХОЛЫЦ примесь, смесь, соединение, добавка, *хим.* лигатура, *механик* ~ примесь механическая

ХОМООЛ лошадиный помёт

ХОМРОГО *облачная территория*, круг, сомкнутый охотниками, ~ **нд орох** попасть в облаву, оказаться втянутым в аферу

ХОМРОГОЛОХ окружать при облаве, ~ **н баривчлах** поголовные аресты

ХОМС 1) скудный, недостаточный, бедный, 2) скудно, маловато, бедно, **ховор** ~ скудно, мало, редко, **усаар** ~ **газар** бедная водой местность, ~ **аж төрөх** бедно жить

ХОМСДОЛ дефицит, нехватка, скудость, бедность, **оюун санааны** ~ духовная бедность, скудость ума, **төрөлхийн оюун/оюун ухааны** ~ врождённое слабоумие, олигофрения, **ДОХ** (**дархлал** ~ **ын хам шинж**) СПИД (синдром приобретённого иммунодефицита), **чийгшлийн** ~ дефицит влажности

ХОМСДОХ скудеть, оскудевать, становиться редким, скудным

ХОМСХОН 1) скудно, маловато, недостаточно, 2) маленький, недоразвитый

ХОМХОЙ жадный, алчный, корыстолюбивый, ~ **сэтгэл** жадность, алчность, ~ **хуруу** указательный палец, ~ **долоох** появление герпеса

ХОНГИЛ 1) дупло, пещера, отдушина, 2) коридор, **модны** ~ дупло дерева

ХОНГИО 1) гильза, 2) гулкий (о звоне)

ХОНГО задняя мясистая часть бедра

ХОНГОДОХ схватывать за заднюю мясистую часть бедра (при борьбе)

ХОНГОР 1. буланы, светло-рыжий (о масти лошади)

ХОНГОР 2. 1) простодушный, добродушный, благодушный, 2) милый, любимый, ласковый, **гээн** ~ наивный, **намрын** ~ **салж** ласковый осенний ветер, ~ **минь** голубчик мой! мой милый! ~ **зул цэцэг** василёк, ~ **найз** милый друг, ~ **зул** василёк

ХОНЖВОР выигрши, прибыль, выигрышный, ~ **ын мөнгө** выигрышные деньги

ХОНЖВОРТ выигрышный, выгодный, ~ **сугалаа** лотерея, выигрышный билет

ХОНЖИГЧ выигравший

ХОНЖИХ выигрывать, извлекать выгоду, иметь барыш, **сугалаагаар нэг үзэг** ~ выиграть в лотерею ручку, **ашиг** ~ извлечь выгоду

ХОНЖОО выгода, прибыль, польза, барыш, нажива, ~ **харах** искать прибыль, **ашиг** ~ **олох** получать прибыль, ~ **гаргах** извлекать выгоду, **ашиг** ~ **хөөцөлдөх** гнаться за наживой

ХОНЗОГНОГЧ мститель, реваншист, мстительный, ~ бодлого реваншистская политика
ХОНЗОГНОХ мстить, отомстить, реваншировать
ХОНЗОН месье, реванш
ХОНОГ сутки, долоо ~ неделя, зам ~ийн мөнгө суточные, командировочные деньги
ХОНОГЛОХ оставаться на ночь, ~ газар ночлёжка, ночлег
ХОНОГШИХ запечатлеваться в памяти, оставаться в памяти, не забываться, сохраняться в памяти
ХОНОХ ночевать, проводить ночь, переночевать, хээр ~ ночевать под открытым небом в степи
ХОНОЦ путник, остающийся на ночлег, ~ ~доо дургүй один гость не жалует другого гостя
ХОНУУЛАХ побуд. от хонох, пускать кого-либо на ночлег, разрешать ночевать у кого-либо, давать ночевать
ХОНХ 1. звонок, колокол, колокольный, цахилгаан ~ электрический звонок, хаалганы ~ дверной звонок, ~ цоших ударить в колокол, ~ дуугарах звонить в колокол, ~н дуу колокольный звон, ~н цэцэг бот. бубенчик, узколистный колокольчик
ХОНХ 2. частица, обозначающая образование углубления от удара ~ цоших ударить, сделал выбоину
ХОНХОЙХ иметь ямку, иметь углубление, взбираться/втягиваться внутрь
ХОНХОЙЛГОХ побуд. от хонхойх, делать углубление, делать ямку, углублять
ХОНХОР углубление, выбоина, впадина, рытвина, ямка, ухаб, котловина, нүдний ~ глазная впадина, замын ~ выбоина на дороге, алганы ~ углубление на ладони, ~ газар котловина
ХОНХОРХОЙ ямочка, углубление, выемка, хацар дээрх ~ ямочки на щеках, газрын ~ углубление в земле
ХОНЦ путник, остающийся на ночлег в юрте, ~ ~доо дургүй один гость не жалует другого гостя, ~ны шээс разг. ребёнок, родившийся от проходящего молодца, безотцовщина
ХОНШООР 1) морда, рыло, 2) носок, выступ, нохойн ~ собачья морда, гутлын ~ носок обуви
ХОНЬ овца, эм ~ овцематка, эр ~ кастрированный баран, валух, ~ны мах баранина, ~ны нэхий овчина, ~ны ноос овечья шерсть, ~ны аж ахуй овцеводство, ~ чоно хоёр приближительно: как кошка с собакой, ~ны орд созвездие Овен
ХОНЬЧИН чабан, пастух овец, овцевод, тэргүүний ~ передовой чабан, лучший овцевод
ХООБИЙ хобби
ХООВОН плитка, жаровня, цахилгаан ~ электрическая плитка
ХООЛ еда, пища, кушанье, блюдо, стол, өглөөний/оройн ~ завтрак/ужин, өдрийн ~ обед, ~ны өмнө/хойно перед едой, после еды, ~ны үеэр, ~ идэх зуур во время еды, за едой, гэрийн ~ домашний стол, махан ~ мясная пища, цагаан ~ молочное блюдо, ~ зөөгч официант, ~ны давс поваренная соль, ~ хийх готовить кушанье, нэгдүгээр/хоёрдугаар ~ первое/второе блюда, ~нд орох обедать, принимать пищу, ~ идэх есть, кушать, обедать, ~ шингээх/боловсруулах усвоение пищи, пищеварение, усвоение пищи, ~ боловсруулах зам пищеварительный тракт, ~ны хордлого пищевое отравление
ХООЛЛОЛТ 1) питанье, довольствие, 2) питаться, тогтмол зөв ~ регулярное, правильное питание
ХООЛЛОХ питаться, кушать, обедать, есть, сайн ~ хорошо питаться, питаться основательно, гуанзанд ~ обедать в столовой
ХООЛОЙ 1) горло, 2) голос, 3) труба, 4) жерло, амьсгалын ~ дыхательное горло, улаан ~ пищевод, ~ сөөх охрипнуть, ~ засах откашливаться, прочищать горло, бүдүүн ~ густой, низкий голос, нарийн ~ тонкий, высокий

ХООЛШИХ 1) усваивать, привыкать (о пище, еде), 2) усвоенно, усвояемость пищи, привыкание к еде
ХООРМОГ хормог (род кефира)
ХООРОНД 1) между, 2) между тем как, в то время как, хоёр уулын ~ между двумя горами, та бид хоёрын ~ между нами, хот ~ын яриа междугородные переговоры (по телефону), нямайг эзгүй ~ в моё отсутствие, в то время, когда меня не было, хоёр нарны ~ ажиллах работать от зари до зари, нүд нрмэхийн ~ в мгновение ока, мгновенно, хоёрын ~ ни то, ни сё, ни туда, ни сюда, хот ~ын тээвэр междугородные перевозки
ХООРОНДОХ между
ХООСЛОХ 1) опорожнять, делать пустым, освобождать, 2) опустошать, разорять, приводить к запустению, шнл ~ опорожнить бутылку
ХООСОН 1) пустой, порожний, 2) бедный, нищий, ~ сав пустая посуда, ~ ам/үг пустые слова, пустая болтовня, ~ санаархал/мөрөөдөл пустые мечты, ~ газар пустое место, необитаемое место, ~ хонох ночевать на голодный желудок, ~ амаар саатуулах убажкивать пустыми обещаниями, гар ~ буцах возвращаться с пустыми руками, ~ цай уух пить один только чай, ~ хүн бедный человек, бедняк, нищий
ХООСРОЛ 1) обеднение, опустошение, разорение, 2) обеднеть, опустошаться, разоряться
ХООСРОХ 1) беднеть, разоряться, нищать, стать несостоятельным, 2) становиться пустым, стать пустынным
ХООСРУУЛАГЧ 1) разоритель, опустошитель, 2) разорительный, разрушительный, опустошительный, сүйтгэн ~ дайн опустошительная война
ХООСРУУЛАХ побуд. от хоосрох, 1) опустошать, разорять, 2) опоражнивать, освобождать (напр. тару, посуду)
ХОР 1. 1) яд, отрава, 2) вред, зло, могойн ~ змеиный яд, галын ~ огнетушитель, зургийн ~ проявитель, ~ хөнөөл вред, ущерб, ~ уух принять яд, удаан үйлчлэх ~ медленно действующий яд, ~ саад учруулах саботировать, ~ хургэх причинять вред, вредить, ~ буцах кипеть злобой, ~н санаа өвөрлөх держать камень за пазухой, ~ уршиг последствия, ~н хажир өвс бот. остролодочник, порошок для заправки компьютерного принтера
ХОР 2. зависть, досада, ~ шар зависть, ~ малгах/хөдөлгөх возбуждать зависть, ~ хар ревность, ~ыг нь маажих задевать за живое, ~ шар хадгалах таить зло, ~ найруулга разговор
ХОР 3. звукоподражание журчанию, бульканию, хрюканию: ~ ~ хийх/гэх журчатъ
ХОР 4. молочная водка тройной перегонки
ХОРВОО вселенная, земля, ~ дэлхий парн. земля, планета, ~гийн ёс/жам законы бытия, ~гийн мөнх бусыг үзүүлэх отпавить с праотца, умереть
ХОРГОДОХ 1) прятаться, укрываться, находить убежище/приют, 2) не иметь желания уходить откуда-то, толгой ~ газар олох найти себе приют, приютиться где-нибудь, бөмбөгнөөс ~ байр бомбоубежище, шуурганас ~ укрываться от бурана
ХОРГОЙ парча, парчёвый, из парчи
ХОРГОЛ помёт (овец, коз, верблюда), ~оо тоолох скряжничать
ХОРГОЛЖ свинец, свинцовый, ~ны сум свинцовая пуля, дробь
ХОРГООХ 1) задерживать, не пускать, не давать (идти, раскопаться), 2) приставать, навязываться
ХОРГҮЙ неядовитый, 2) безвредный, безобидный, гэм ~ амьтан безобидное существо, безобидный человек
ХОРДЛОГО отравление, хоолны ~ пищевые отравления, пищевой токсикоз
ХОРДОХ 1. отравляться, хянамд ~ отравиться колбасой
ХОРДОХ 2. завидовать, испытывать чувство зависти, злобствовать, таить злобу

ХОРДУУЛАГЧ 1) отравляющий, 2) отравитель, ~ **бодис** отравляющие вещества
ХОРДУУЛАХ *побуд.* *от хордох*, отравлять, *ус* ~ отравить воду, *архинд биеэ* ~ отравить организм алкоголем
ХОРЖИГНОХ стрекотать, журчать, *горхи* ~но ручей журчит
ХОРИГ запрет, запрещение, препятствие, вето, ~ **тавих** наложить запрет/вето, **эдийн засгийн** ~ **арга хэмжээ** экономическая блокада, **саад** ~ препятствие, ~ **тавих эрх** право вето
ХОРИГДОЛ арестованный, узник, заключённый, **улс төрийн** ~ политический заключённый, **шоронгийн** ~ тюремный узник, заключённый
ХОРИГДОХ 1) быть преграждённым, 2) быть заключённым
ХОРИГЛОЛТ оборона, защита, баррикада, оборонный, защитный, запрещение, запрет, ~ **ын шугам** линия обороны
ХОРИГЛОХ 1) запрещать, воспрещать, отговаривать, 2) обороняться, баррикодировать, преграждать, заграживать, **цеомийн зэвсгийг** ~ запрещать ядерное оружие, запрещение ядерного оружия, ~ **сон хууль** запретительный закон, ~ **сон хэм хэмжээ** запретительная норма
ХОРИО 1) запрет, запрещение, воспрещение, 2) заключение, арест, 3) запретный, запрещающий, 4) карантин, ~ **тэмдэг** запрещающие знаки, ~ **ны хугацаа** срок карантина, карантинный срок, **гэрлийн** ~ домашний арест, ~ **ид орох** быть под запретом, ~ **цээр** карантин, ~ **цээрийн журам** карантинные правила, ~ **цээрийн магадлагаа** карантинное свидетельство
ХОРИОТОЙ запретный, запрещающий, запрещённый, карантинный, ~ **худалдаа** запрещённая торговля, ~ **бүс** запретная зона, ~ **тоглоом** запретная игра
ХОРИХ 1) запрещать, воспрещать, не позволять делать что-нибудь, 2) отговаривать, 3) заключать в тюрьму, бросить в тюрьму, 4) заграживать, преграждать, **зам хааж** ~ загородить путь, ~ **газар** места заключения, **жирийн дэглэмтэй** ~ **анги** колония обычного режима, ~ **газрын дэглэм** режим места заключения, ~ **ял** лишение свободы, **бүх насаар нь** ~ пожизненное заключение в тюрьме, **нохой хорь!** придержи собаку
ХОРЛО 1.: **тоононы** ~ центральный круг в дымовом отверстии юрты
ХОРЛО 2. игра наподобие домино
ХОРЛОЛ вред, вредительство
ХОРЛОХ вредить, наносить/причинять вред, **хүнний амь** ~ совершить убийство, **амма** ~ самоубийство, ~ **н сүйтгэгч** диверсант
ХОРМОГЧ передник, фартук
ХОРМОЙ 1) подола, пола одежды, 2) подошва, подножие, основание, **уулын** ~ подошва горы, **тэнгэрийн** ~ окоём, горизонт, ~ **доо салхигтай** ветренный, гуляка, ~ **доо хий** (салхи) оруулах становиться гулякой, загулять, ~ **н явдал** секс, ~ **н онигоо** сальные анекдоты
ХОРОГДОЛ убыль, потеря, **төлийн** ~ потеря молодняка, **жингийн** ~ потеря в весе
ХОРОГДОХ уменьшаться, убавляться, сокращаться, **мал** ~ **явдал** потери скота
ХОРОГНУУЛАХ *побуд.* *от хорогдох*, уменьшать, убавлять, сокращать, **хоёр дахин** ~ сокращать вдвое, **зардлыг** ~ сократить расходы, **орон тоог** ~ сократить штаты
ХОРОЛ 1. колесо, круг в буддийских ритуалах
ХОРОЛ 2. игра наподобие домино
ХОРОМ секунда, момент, мгновение, **миг**
ХОРОМХОН моментально, мгновенно, мигом
ХОРОН ядовитый, язвительный, колкий, ~ **саная** злой замысел, коварство, ~ **үг** колкие слова, язвительное замечание

ХОРОО 1. 1) комитет, 2) район, квартал, **намын** ~ партийный комитет, комитет партии, **гүйцэтгэх** ~ исполнительный комитет, **байнгын** ~ постоянный комитет, **бэлтгэл** ~ подготовительный комитет
ХОРОО 2. полк, ~ **ны захирагч** командир полка
ХОРООЛОЛ район, квартал, **Латин** ~ Латинский квартал
ХОРООМ хром, хромовые
ХОРСОЛ злора, ненависть, отвращение, ~ **төрөх** испытывать злора, ~ **төрүүлэх** вызывать злора/ненависть, **өшөө** ~ ненависть, ~ **хадгалах** таить злора
ХОРСОЛТ злобный, ненавистный, ~ **дайсан** злобный враг, ~ **ой харах** злобно взглянуть
ХОРСОХ 1. ненавидеть, злобствовать, таить злора, испытывать злора
ХОРСОХ 2. чувствовать жгучую боль, **утаанд нүд** ~ дым ест глаза
ХОРТ 1) ядовитый, токсичный, отравляющий, 2) вредный, злостный, ~ **хий** ядовитый газ, ~ **бодис** ядовитое вещество, токсичные вещества, ~ **могой** ядовитая змея, ~ **дайсан** коварный враг, злостный враг, ~ **саная** злой умысел
ХОРТОЙ 1. ядовитый, вредный, коварный, токсичный, отравляющий, злостный, ~ **бодис** токсичные (ядовитые) вещества, ~ **харандаа** химический карандаш, ~ **эм** вредное, токсичное лекарство, **ажлын** ~ **нөхцөл** вредные условия работы, ~ **мөөг** ядовитые грибы
ХОРТОЙ 2. азартный, тоглоомд ~ **хүн** азартный в игре человек, ~ **ашинглах** злоупотреблять
ХОРТОН злодей, губитель, ~ **мэрэгчид** грызуны
ХОРХОГ мясное блюдо приготавливаемое на раскалённых камнях в плотно закрытой посуде
ХОРХОЙ 1. насекомое, червь, моль, **цох** ~ жук, **шанаган** ~ головастик, **цагаан** ~ глисты, ~ **идсэн шүд** кариозный зуб, ~ **идэх** а) червоточина, б) повреждение молью, изъеденный молью, в) костоеда, кариес, кариоз (зубов), ~ **ааруул** род сушёного творога, **сам** ~ кровать, **төөч** ~ гусеница, **урт** ~ табуированное имя змеи
ХОРХОЙ 2. аппетит, желание, охота, ~ **хүрэх**, **хөдлөх** сильно хотеть, страстно желать, вызывать сильный аппетит, ~ **тоо** дарая умерять свой аппетит, умерить свое желание, «заморить червячка», ~ **хөдөлгөх/хүргэх** вызывать желание/аппетит, ~ **г** **гозгоонуулах** раздраживать, поддразнивать
ХОРХОЙТОХ 1. зачервиветь, сильно желать овладеть чем-нибудь, сильно увлекаться чем-либо, быть страстным охотником до чего-либо
ХОРХОЙТОХ 2. *перен.* зариться на что-либо
ХОРХОЙСОХ зариться, сильно хотеть чего-либо, гореть желанием иметь что-либо
ХОРЧГОР засохлый, чахлый, смятый, помятый, скомканный, сморщенный
ХОРЧИЙХ ссыхаться, чахнуть, коробиться, морщиться, мяться
ХОРЧИН хорчины — монгольская народность в АРВМ
ХОРШИХ 1) объединяться, обобществлять, соединяться, кооперироваться, сотрудничать, составлять компанию в каком-либо деле, 2) перемешивать, смешивать, подмешивать
ХОРШОО 1) кооперация, кооператив, 2) магазин, ~ **дэлгүүр нарн** магазины, ~ **ид очих** сходится в магазин, **эд хэрэглэгчдийн** ~ потребительская кооперация, **орон сууцны** ~ жилищный кооператив, **өндөр** ~ старое название первого двухэтажного магазина в Улан-Баторе — ныне Музея изобразительных искусств
ХОРШООЖУУЛАЛТ обобществление, кооперирование, объединение

ХОРШООЖУУЛАХ обобществлять, кооперировать, обращать в кооперативное имущество, объединять на кооперативных началах

ХОРШООЛОЛ кооперирование, кооперация, **үйлдвэрйн** ~ производственная кооперация, **хөдөө аж ахуйн** ~ сельскохозяйственная кооперация, **~ын өмч** кооперативная собственность

ХОРШООЛОХ кооперировать, объединять, обобществлять

ХОРЬ народность хорин, ~ **буриад** хоринский буриад

ХОРЬ/ХОРИН двадцать, ~и мянга двадцать тысяч, ~и **дөрөв** разг. автомобиль «Волга ГАЗ-24»

ХОРЬДАХЬ двадцатый по счёту, ~ **удаагаа** в двадцатый раз

ХОРЬДУГААР двадцатый, ~ **зуун** двадцатый век

ХОРЬТ банковский билет в двадцать денежных единиц, **~ын дэвсгэрт** купюра в двадцать тугриков

ХОС 1. пара, парный, ~ **гугал** пара сапог, пара ботинков, ~ **оор** попарно, парами, ~ **туурайтан** парнокопытные, ~ **зонхилох** муз. двойной доминант, ~ **хөөцөл** двойная fuga, залуу ~ молодые, ~ **амраг** влюблённые, ~ **хөдөлгүүрт онгоц** двухмоторный самолёт

ХОС 2. двадцатиперстная кишка у мелкого рогатого скота

ХОСГУЙ бесподобный, превосходный, несравненный, уникальный

ХОСЛОЛ сочетание, комбинация

ХОСЛОХ сочетаться, соединяться, комбинироваться

ХОСЛУУЛАХ *побуд.* от хослох, сочетать, соединять, комбинировать, **онол дадлагыг** ~ сочетать теорию с практикой, **өнгө** ~ сочетать различные цвета

ХОТ 1) город, 12) группа юрт, стойбище, **нийслэл** ~ столица, столличный город, **~ын дарга** мэр города, **гол** ~ главный город, ~ **тосгон** город и деревня, **~ын хүн ам** городское население, **~ын захиргаа** префектура, городское управление, **~ын төв** центр города, **~ын зах гарч явах** выехать за город, ~ **айл** группа юрт

ХОТГОЙД хотогойти монгольская народность

ХОТГОР впадина, котловина, ~ **газар** лощина, низменность, впадина, ~ **хамар** седлообразный нос, **хөндийлжийн** ~ карстовая котловина, **Их нуруудын** ~ Котловина больших озёр

ХОТЖИЛТ урбанизация

ХОТЖИХ (йл явц) урбанизация

ХОТОЧ охраняющий стойбище, ~ **нохой** дворовая собака

ХОТХОН городок, **цэргийн** ~ военный городок

ХОТЫНХОН горожане, городские жители

ХОХИМОЙ: ~ **толгой** череп, ~ **яс** скелет

ХОХИРОГЧ потерпевший, пострадавший

ХОХИРОЛ убыток, ущерб, урон, потеря, **~ыг арилгах** возмещать убытки, ~ **учрах**, ~ **хүлээх/үзэх** нести урон, нести потерю, понести ущерб, ~ **учруулах** наносить ущерб, ~ **нөхөн арилгуулах тухай шаардлага** требование о возмещении убытков, **~ыг нөхөх**, ~ **гаргуулах** компенсировать убыток, возмещать убыток, ~ **их бнш байлаа** ущерб был невелик, **ихээхэн** ~ большие потери, большой урон

ХОХИРОЛГУЙ без ущерба, без потери, безубыточный

ХОХИРОЛТОЙ убыточный, невыгодный, наносящий урон, причиняющий ущерб

ХОХИРОХ терпеть ущерб, нести урон, потерпеть/пострадать от чего-либо

ХОХЬ 1) утрата, неудача, неуспех, 2) бедный, одинокий, «~ **чинь»** («сам виноват и получи!»)

ХОЦРОГДОЛ отсталость, **~ыг арилгах** ликвидировать отсталость

ХОЦРОГДМОЛ отсталый, отставший, ~ **орон** отсталая страна

ХОЦРОХ 1) отставать, оставаться позади, 2) оставаться, опаздывать, **амьдралаас** ~ отставать от жизни

ХОЧ прозвище, кличка, ~**той болох** получить прозвище

ХОЧЛЮЛ клеветническое донесение, **~ын бичиг** памфлет

ХОЧЛОХ прозывать, давать прозвище/кличку

ХОШГИНОГ 1) прямая кишка, 2) анус, зад, задний проход

ХОШИГНОЛ балагурство, шутки, юмор, весёлая болтовня

ХОШИГНОХ шутить, балагурить, острить, **тэр** ~ дуртай он любит балагурить/шутить

ХОШИН шутливый, юмористический, шуточный, комический, ~ **үг яриа** смешной рассказ, анекдот, шутка, ~ **жүжиг** комедия, сатира, ~ **үг** прибаутка, меткое слово

ХОШНОГО 1) прямая кишка, 2) анус, зад, задний проход, ~ **урвах** выпадение прямой кишки

ХОШОЙ дважды, ~ **баатар** дважды герой, ~ **аварга** дважды чемпион

ХОШУУ 1. 1) клюв, 2) заострённая часть чего-либо, наконецник, **зааны** ~ хобот, **таван** ~ пятиконечная звезда, **таван** ~ мал пять видов скота, **анжисны** ~ сошник у плуга, **үзэгний** ~ перо ручки, **цэнэгт** ~ боеголовка, **шувууны** ~ клюв, **халуун** ~тай тепломордые животные (лошади, овцы), **хүйтэн** ~тай хладномордые животные (коровы, верблюды), **нохойн** ~ шиповник, **алтан** ~ **өргөх** доносить, заниматься доносами, иметь злой язык, ~ **цорвөйх** подобострастно просить о чём-либо

ХОШУУ 2. мыс, **хадан** ~ каменный мыс

ХОШУУ 3. хошун, уезд (административная единица в дореволюционной Монголии)

ХОШУУВЧ намордник

ХОШУУД хошуты — западно-монгольская народность

ХОШУУЛАХ складывать клином, углом

ХОШУУРАХ двигать клином

ХОШУУЧ майор, майорский, ~ **генерал** генерал майор, («~ **Хуй**) майор Вихрь (кинофильм)

ХОШУУЧАГЧ руководитель, лидер, предводитель, авангард, передовой, **тэмцээнд** ~ лидер турнира/соревнования

ХОШУУЧЛАХ 1) быть в авангарде, быть передовым, предводительствовать, лидировать, 2) лидерство, **шатрын тэмцээнд** ~ лидировать в шахматном турнире

ХОШХИРОХ покрикивать, посвистывать (о грызунах и ... птицах)

ХӨВ 1. *усилительная частица:* ~ **хөх** совсем синий, ~ **хүйтэн** совсем холодный, очень холодный

ХӨВ 2. глубина, бездна (о воде)

ХӨВГҮҮН юноша, мальчик, **охид** ~д юноши и девушки, мальчики и девочки

ХӨВӨГЧ плавающий, дрейфующий, плавучий, ~ **мөс** дрейфующие льды, ~ **гүүр** плавучий мост

ХӨВӨГЧИД планконт

ХӨВӨЛЗӨХ 1) колыхаться, качаться, 2) плыть, **хамгаг юм нүдэнд нь** ~не всё плыло у него перед глазами

ХӨВӨЛТ дрейф, **мөс** ~ дрейф льда

ХӨВӨН вата, хлопок, хлопчатобумажный, ватный, хлопковый, напоминающий вату, как вата, хлопковидный, **шилэн** ~ стекловата, ~**тэй хөжил** ватное одеяло, ~ **хураах** убирать хлопок, **эрсийн** ~ минеральная вата, **ариутгасан** ~ стерильная вата, ~ **эд** хлопчатобумажная ткань, **түүхий** ~ хлопок-сырец, ~ **утас** хлопковая пряжа, ~**гөөр хийсэн цаас** хлопчатая бумага, ~**тэй пальто** пальто на вате, ~**гийн үйлдвэр** хлопчатобумажная промышленность

ХӨВӨӨ 1) набережная, побережье, берег, 2) край, поля, кайма, каска, оторочка, **голын** ~и **дээр** на берегу реки, **өргөн** ~тэй **малгай** шапка с широкими полями

ХӨВӨӨЛӨХ окаймлять, **тарналангийн талбайг** ~сөн **гол** зам дорога, окаймляющая посеы

ХӨВӨХ 1. плавать, дрейфовать, плыть, **тэнгэрт үүл** ~но облака плывут по небу
ХӨВӨХ 2. разматывать (напр. нитку)
ХӨВРӨЛ: үр ~ зародыш, эмбрион
ХӨВРӨХ разматываться
ХӨВСГӨР рыхлый, рассыпчатый, ~ **хөрс** рыхлая почва
ХӨВСИЙХ быть рыхлым, стать рассыпчатым
ХӨВСӨРГӨН хвастливый, кичливый, ~ **залуу** хвастливый молодой человек
ХӨВГҮҮН мальчик, юноша
ХӨВЧ 1. лес, тайга
ХӨВЧ 2. тетива (у лука)
ХОХИРОЛ убыток, ущерб, урон, потеря, ~**ыг арилгах** возмещать убытки
ХӨВЧИРХИЙ мужской половой орган у животных
ХӨВЧЛӨХ 1.: нум ~ прикладывать тетиву к луку
ХӨВЧЛӨХ 2. напрягать, биеэ ~ напрягать мускулы
ХӨВЧЛӨХ 3. уходить в тайгу, таёжничать
ХӨВЧТӨН хордовые
ХӨГ 1. гармония, настройка, строй, **хуурын** ~ **нийлүүлэх** настраивать музыкальный инструмент хур, ~ **шилжүүлэг** модуляция, ~ **эгшиглэгээ** тональность
ХӨГ 2. 1) что-либо смешное, 2) позор, срам, ~**нийн**, ~**тэй** а) забавный, смешной, б) странный, в) позорный, ~**тэй явдал** смешная история, забавный случай, ~**нийн хүн** странный человек, ~**өө тарых** срамиться, позориться, ~**өө чирэх** опозорить себя
ХӨГ 3. препона из кошмы для предупреждения преждевременной случки (у баранов и козлов)
ХӨГЖИЛ 1) развитие, прогресс, расцвет, рост, 2) веселье, душевный подъём, **аж үйлдвэрийн** ~ развитие промышленности, **оюун ухааны** ~ умственное развитие, ~ **баясал** радость, веселье
ХӨГЖИЛДӨХ веселиться, забавляться, развлекаться
ХӨГЖИЛТ развитие, прогресс, **манай орны** ~ развитие нашей страны
ХӨГЖИЛТЭЙ 1) развитой, 2) весёлый, жизнерадостный, **өндөр/их** ~ **ориууд** высокоразвитые страны, **буурай** ~ слабо развитые, ~ **яриа** забавный рассказ, ~ **байх** а) быть развитым, развиваться, б) быть весёлым, жизнерадостным
ХӨГЖИМ 1) музыка, 2) музыкальный инструмент, дагалдах ~ аккомпанемент, **сонгодог** ~ классическая музыка, ~д, ~**нийн аялгуунд бүжиглэх** танцевать под музыку, ~ **мэдлэг** музыковедение, ~**нийн онол** теория музыки, ~**нийн сонсгол** музыкальный слух, ~**нийн барил** стиль музыкальный, **үлээвэр** ~ духовой оркестр, **үндэсний** ~ национальная музыка, национальный музыкальный инструмент, ~**нийн зэмсэг** музыкальные инструменты, ~ **сонсох** слушать музыку, ~ **хөглөх** настроить музыкальный инструмент, ~ **тоглоом** эксцентрика музыкальная, ~**нийн бүтээлийн бүтэц** структура музыкального произведения, ~**нийн журам** музыкальная система, ~**нийн их сургууль** консерватория, «~ **захиалах**» «заказывать музыку»
ХӨГЖИМДӨХ играть на музыкальном инструменте, **морин хуураар** ~ исполнять музыкальное произведение на национальном инструменте моринхуур
ХӨГЖИМТ музыкальный, ~ **жүжиг** музыкальная драма
ХӨГЖИМЧИН музыкант, **нэртэй** ~ знаменитый музыкант
ХӨГЖИНГҮЙ развитой, ~ **каниталист орон** развитая капиталистическая страна
ХӨГЖИХ развиваться, прогрессировать, процветать, ~**ж буй ориууд** развивающиеся страны, **хурдан эрчимтэй** ~ быстро и интенсивно развиваться

ХӨГЖӨӨН веселье, забава, развлечение, ~ **дэмжигчид** болельщики
ХӨГЖӨӨХ *побуд. от хөгжих*, развивать, развёртывать, усиливать, раздувать, ~**ит нэвтрүүлэг** развлекательная программа
ХӨГЖҮҮЛЭХ *побуд. от хөгжих*, развивать, развёртывать, **ардчиллыг** ~ развивать демократию
ХӨГЛӨГЧ настройщик, настройщик музыкальных инструментов
ХӨГЛӨРӨХ 1) валяться, быть небрежно разбросанным, оказываться беспорядочным, 2) толпиться во множестве, скопиться во множестве, 3) плестись, брести, **шалан дээгүүр** ~ валяться на полу
ХӨГЛӨХ 1. настраивать, налаживать, **төгөлдөр хуур** ~ настроить роаль
ХӨГЛӨХ 2. попадать в смешное положение, срамиться
ХӨГЛӨХ 3. привешивать самцам-производителям препону из кошмы для предупреждения нежелательной случки
ХӨГЛҮҮР камертон
ХӨГТЭЙ 1. настроенный (о музыкальных инструментах)
ХӨГТЭЙ 2. забавный, чудной
ХӨГЦ 1. плесень, ~**тэй талх** хлеб с плесенью
ХӨГЦ 2. азурит
ХӨГЦРӨХ плесневеть, покрываться плесенью, **чийгэнд** ~ плесневеть от сырости
ХӨГШИД старики, **өвгөд** ~ старцы
ХӨГШИН старый, престарелый, старушка, ~ **разг.** жена, старуха
ХӨГШРӨЛ старость
ХӨГШРӨХ стареть, стариться, **тэр бүр** ~чээ он совсем состарился
ХӨДЛӨЛ движение, порыв, волнение, подвижка, **сэтгэл** ~ эмоции
ХӨДЛӨЛТ движение, газар ~ землетрясение
ХӨДЛӨМТГИЙ подвижный, изменчивый, двигающийся, газар ~ бүс сейсмическая зона
ХӨДЛӨХ 1) двигаться, трогаться, шевелиться, 2) трудиться, работать, **салхи** ~ в ветер поднялся, ~**лгүй суух** сидеть не шевелясь, **сэтгэл** ~ быть тронутым, волноваться, **гар** ~ а) драться, б) трудиться, ~ **өмч** движимая собственность, ~ **эд хөрөнгө** движимое имущество, ~**бол хөлс зогсвол зоос** *приблизительно*: без труда не вынешь рыбку из пруда
ХӨДӨЛБӨРГҮЙ непоколебимый, незыблемый, ~ **үнэн** незыблемая истина
ХӨДӨЛГӨГЧ движущий, направляющий, **хувьсгалын** ~ хүч движущие силы революции
ХӨДӨЛГӨӨН 1) движение, 2) езда, ходьба, **коммунист** ~ коммунистическое движение, **хөл** ~ **нхтэй гудамж** многолюдная улица, **тасралтгүй** ~ непрерывное движение, **үндэсний эрх чөлөөний** ~ национально-освободительное движение, **гудамжны** ~ уличное движение, ~**ий нэгдүгээр хууль** первый закон динамики, ~ **зохицуулагч** регулировщик движения
ХӨДӨЛГӨӨНГҮЙ непоколебимый, незыблемый, неподвижно, незыблемо, ~ **зогсох** стоять неподвижно, ~ **мөрдөх** незыблемо, последовательно соблюдать
ХӨДӨЛГӨӨНТ подвижной, подвижный, ~ **тоглоом спорт** подвижные игры
ХӨДӨЛГӨӨНТЭЙ подвижный, живой, ловкий, ~ **хүн** подвижный, ловкий человек
ХӨДӨЛГӨХ приводить в движение, пускать в ход, двигать, трогать, шевелить, **гарав** ~ шевелить/двигать рукой, ~ **хүч** движущие силы
ХӨДӨЛГҮҮР двигатель, мотор, **догоод шаталтын** ~ двигатель внутреннего сгорания, **атомын** ~ атомный двигатель, **дизель** ~ дизельный движок, **цахилгаан** ~ электрический движок

ХӨДӨЛМӨР труд, гар ~ ручной труд, **оюуны/биений** ~ умственный/физический труд, **бүтээлч** ~ созидательный, творческий труд, ~ **зохион байгуулалт** организация труда, ~ **хамгаалал** охрана труда, ~ **нийн нөхцөл** условия труда, ~ **нийн чадвар** трудоспособность, ~ **нийн нөөц** трудовые ресурсы/резервы, ~ **нийн хууль** трудовой кодекс, ~ **нийн хуваарь** разделение труда, ~ **нийн бус орлого** нетрудовые доходы, ~ **нийн гэрээ** трудовой договор, ~ **нийн маргаан** трудовой спор, **үргүй, хий** ~ напрасный труд

ХӨДӨЛМӨРЛӨХ трудиться, работать, **арван цаг** ~ работать десять часов, ~ **чадал** трудоспособность, ~ **хүрээнд ялгаварлан гадуурхах** дискриминация в области труда

ХӨДӨЛМӨРЧ трудолюбивый

ХӨДӨЛМӨРЧИН трудящийся, работающий

ХӨДӨӨ 1) худон, сельская местность, степь, 2) сельский, деревенский, провинциальный, ~ **гийн хүмүүс** сельское население, сельчане, ~ **гийн амьдрал** сельская жизнь, ~ **нутаг/газар** сельская местность, ~ **аж ахуй** сельское хозяйство, ~ **аж ахуйн нэгдэл** сельскохозяйственное объединение

ХӨДӨӨЛҮҮЛЭХ хоронить, совершать погребение

ХӨЕӨ стожок, корм, собранный грызунами

ХӨЗӨР игральные карты, козырь, ~ **тоглох/тавнх** играть в карты **ХӨЗӨРДӨХ** играть в карты

ХӨЗӨРЧИН игрок в карты, картёжник

ХӨЛ 1. 1) нога, лапа, 2) ножка, ножки, дно, **гар** ~ руки и ноги, **урд/хойт** ~ передние/задние ноги, **баруун/зүүн** ~ левая/правая нога, ~ **дээр гишгэх** наступить на ногу, ~ **өө ачнх** положить ногу на ногу, ~ **д орох** начинать ходить, делать первые шаги (о ребенке), ~ **мэдэн гүйх** бросаться со всех ног, ~ **алдах** сбиться с ног, суетиться, ~ **хорих цаг** комендантский час, ~ **нийн ул** ступня, подошва ноги, ~ **нийн өлмий** стопа ноги, ~ **нийн шагай** лодыжка, ~ **нийн шилбэ** голень, ~ **бөмбөг** футбол, ~ **нийн цэц** рефери, судья в борьбе, ~ **машин** ножная швейная машина, **ширээний хөл** ножка стола, ~ **гүй ус** глубокая вода, бездонная вода, **малын** ~ поголовье скота, **гүүрний** ~ опоры моста, ~ **нэгдэх** быть в сговоре, ~ **дээрээ босох** стать на ноги, ~ **хэрэх** скитаться, ~ **нийн дөрөөнд нь, гары нь ганзагаид хүргэх** воспитать, поставить на ноги кого-либо

ХӨЛ 2. полах, смута

ХӨЛБӨРӨХ валяться на земле, кувыркаться

ХӨЛДӨЛТ замерзание, ~ **нийн цэг** точка замерзания

ХӨЛДӨӨЛТ замораживание, обмораживание, отмораживание

ХӨЛДӨӨХ *побуд.* от **хөлдөх**, замораживать, обмораживать, отмораживать, **ус** ~ заморозить воду, **хамраа, чихээ, хөлөө** ~ отморозить/отморозить себе нос, уши, ноги

ХӨЛДӨХ 1. замерзать, мёрзнуть, ~ **ж үхэх** замёрзнуть насмерть

ХӨЛДӨХ 2. брать за ногу (напр. подсаживая на лошадь)

ХӨЛДҮҮ мёрзлый, замороженный, ~ **газар** мёрзлая земля, ~ **мах** замороженное мясо

ХӨЛЖИХ 1. богатеть, становиться богатым, становиться на ноги, **ихэд** ~ сильно разбогатеть

ХӨЛЖИХ 2. обзаводиться верховыми животными, приобретать транспортные средства

ХӨЛӨГ 1. доска, **шатрын** ~ шахматная доска

ХӨЛӨГ 2. судно, корабль, **огторгуйн** ~ космический корабль, **байлдааны** ~ военный корабль, **худалдааны** ~ торговое судно

ХӨЛӨГ 3. лошадь, экипаж, ~ **морь** лошадь, **аргамак, рысак**, ~ **н тэрэгний орд** созвездие Кассиопея

ХӨЛӨГЛӨХ 1. летать, лететь, плавать на корабле

ХӨЛӨГЛӨХ 2. ездить на коне

ХӨЛРӨХ потеть, покрываться испариной/потом, **гар** ~ **ч байна** руки потеют

ХӨЛС 1. плата, оплата, заработок, вознаграждение, ~ **нийн ажилтан** наёмный рабочий, **цалин** ~ жалованье, заработная плата, **ажлын хөдөлмөрийн** ~ оплата труда/работы, **нэмэгдэл** ~ бонус, **байрны** ~ квартирная плата, ~ **авах** получать вознаграждение/оплату, ~ **төлөх** оплачивать вознаграждение, производить оплату, ~ **нийн байр** наёмная квартира, ~ **өөр эдлэх** снимать, брать в прокат

ХӨЛС 2. пот, испарение, **хүйтэн** ~ холодный пот, ~ **гарах** потеть, ~ **асгарах/цутгах** обливаться потом, ~ **нийн булчирхай** потовые железы

ХӨЛСГҮЙ бесплатный, без оплаты, даровой

ХӨЛСЛӨГДӨХ *страд.* от **хөлслөх**, наниматься, быть нанятым, работать по найму

ХӨЛСЛӨГЧ наниматель, хозяин, отдающий внаём, **байр** ~ снимающий квартиру, квартирант, ~ **нийн эд хөрөнгийг эвдэх**, **гэмтээх** порча имущества хозяина

ХӨЛСЛӨХ нанимать, брать на работу по найму, **ажилчин** ~ нанять рабочих, **байр** ~ снять квартиру

ХӨЛСЛҮҮЛЭХ. **байр** ~ сдать квартиру в наём

ХӨЛСӨӨН: **хөл** ~ суматоха, смута

ХӨЛТЭЙ 1) имеющий ноги, ножки, 2) людный, оживлённый, 3) зажиточный, состоятельный, **дөрвөн** ~ четвероногий, на четырёх ножках/подставках, ~ **гудамж** людная/оживлённая улица, ~ **хүн** состоятельный человек, ~ **худалдаа** торговля с большим оборотом капитала

ХӨЛХӨХ шататься, шляться, бродить

ХӨЛЧҮҮ пьяный, хмельной, пьяный вид

ХӨЛЧҮҮРХЭЛ опьянение

ХӨЛЧҮҮРХЭХ пьянеть, быть пьяным, оказываться хмельным

ХӨМРӨГ фонд, запасы, ресурсы, закрома

ХӨМРӨХ перевертываться, опрокидываться

ХӨМРҮҮЛЭХ *побуд.* от **хөмрөх**, перевертывать, опрокидывать

ХӨМСӨГ 1. бровь, ~ **зангидах** хмурить/насупить брови, **өтгөн** ~ густые брови

ХӨМСӨГ 2. **цонхны** ~ карниз

ХӨМСӨГ 3. обрыв

ХӨМХИЙ нижняя губа, ~ **зуух** кусать нижнюю губу

ХӨНГӨВЧЛӨХ облегчать, делать легче, дделать менее трудным, упрощать, смягчать, **хөдөлмөр** ~ облегчить труд

ХӨНГӨДӨХ 1) оказываться легче, чем надо, быть слишком лёгким, 2) *перен.* оказываться легкомысленным, быть неосмотрительным, быть ветреным

ХӨНГӨЛӨЛТ облегчение, льгота, привилегия, скидка, смягчение, **албан татварын** ~ налоговые льготы, ~ **үзүүлэх/олгох** давать/предоставлять льготу, ~ **тэй билет** льготный билет, ~ **тэй үнээр худалдах** продавать по льготной цене, продавать со скидкой, ~ **хасах** лишать льгот, ~ **тэй** зээл льготный кредит

ХӨНГӨЛӨХ 1. кастрировать, оскоплять, холостить

ХӨНГӨЛӨХ 2. облегчать, делать лёгким, давать льготу, смягчать, **ачаа** ~ облегчать нагрузку, **ял** ~ смягчать наказание

ХӨНГӨМСӨГ 1) легкомысленный, ветренный, 2) вежливый, учтивый, ~ **хүн** легкомысленный человек, ~ **зан** легкомыслие, легкомысленное поведение

ХӨНГӨН лёгкий, легковесный, нетяжёлый, нетрудный, хүнд ~ вес, тяжесть, ~ **явдалтай бүсгүй**, ~ **хийсвэр эмэгтэй** легкомысленная женщина, ~ **гэмт хэрэг** мелкое преступление, ~ **ажил** лёгкая работа, ~ **жин** лёгкий вес, ~ **үйлдвэр** лёгкая промышленность, ~ **цагаан** алюминий, ~ **цагааны** нслэл глинозём, ~ **шийтгэл** лёгкое наказание, ~ **гишгэх** легко наступать

ХӨНГӨВЧЛӨХ облегчать, делать легче, дделать менее трудным, упрощать, смягчать, **хөдөлмөр** ~ облегчить труд

ХӨНГӨДӨХ 1) оказываться легче, чем надо, быть слишком лёгким, 2) *перен.* оказываться легкомысленным, быть неосмотрительным, быть ветреным

ХӨНГӨЛӨЛТ облегчение, льгота, привилегия, скидка, смягчение, **албан татварын** ~ налоговые льготы, ~ **үүзлэх/олгох** давать/предоставлять льготу, ~ **тэй билет** льготный билет, ~ **тэй үнээр худалдах** продавать по льготной цене, продавать со скидкой, ~ **хасах** лишать льгот, ~ **тэй зээл** льготный кредит

ХӨНГӨЛӨХ 1. кастрировать, оскоплат, холостить

ХӨНГӨЛӨХ 2. облегчать, делать лёгким, давать льготу, смягчать, **ачаа** ~ облегчать нагрузку, **ял** ~ смягчать наказание

ХӨНГӨМСӨГ 1) легкомысленный, ветренный, 2) вежливый, учтивый, ~ **хүн** легкомысленный человек, ~ **зан** легкомыслие, легкомысленное поведение

ХӨНГӨН лёгкий, легковесный, нетяжёлый, нетрудный, **хүнд** ~ вес, тяжесть, ~ **явдалтай бүсгүй**, ~ **хийсвэр эмэгтэй** легкомысленная женщина, ~ **гэмт хэрэг** мелкое преступление, ~ **ажил** лёгкая работа, ~ **жин** лёгкий вес, ~ **үйдвэр** лёгкая промышленность, ~ **цагаан** алюминий, ~ **цагааны исэл** глинозём, ~ **шийтгэл** лёгкое наказание, ~ **гишгэх** легко ступать

ХӨНГӨРӨХ 1) облегчаться, становиться лёгким, делаться нетяжёлым

ХӨНГӨРҮҮЛЭХ смягчать, смягчающий, **гэм бурууг** ~ смягчать вину, ~ **нөхцөл байдал** смягчающие обстоятельства

ХӨНДИЙ 1. 1) полый, пустой, 2) полость, пустота, пустое пространство, ~ **байшин** пустой дом, ~ **гоймон** макароны, **амны** ~ полость рта, **хэвлийн** ~ брюшная полость, **модны** ~ дупло дерева/в дереве, ~ **хэвэлтэн** кишечнополостные

ХӨНДИЙ 2. долина, **голын** ~ долина реки, **хөндлөн** ~ долина поперечная

ХӨНДИЙ 3. поодаль, не прикасаясь, ~ **тавих** поставить поодаль, ~ **байх** избегать, сторониться, держаться подалее, держаться в стороне

ХӨНДИЙРӨХ 1) отделяться, отслаиваться, 2) отчуждаться, охлаждать к кому-либо, отходить от кого-либо, становиться чужим, отдаляться, **цаглашгүй их хайр дурлалын / цадиггүй хүслээ хоёрхон удаа хангаж / цаад эмэгтэй яагаад ч бүү мэд / хөндийрч эхэллээ / (хувийн захна)** лишь дважды предавшись / необузданной страсти ненасытного чувства / та женщина почему то стала / охлаждать к нему (из частного письма)

ХӨНДЛӨН 1) поперёк, через, 2) поперечный, горизонтальный, ~ **огтлох** резать поперёк, ~ **татах** протянуть что-либо поперёк, **зам**, **гудамж** ~ гарах пересекать дорогу, улицу, ~ **шугам** горизонтальная линия, ~ **огтлол** поперечный разрез, поперечное сечение, ~ **гийн шүүгч** арбитр, третейский судья, ~ **гийн хүн/этгээд** чужой человек, постороннее лицо, ~ **гөөс оролцох**, ~ **д хөлөө чнхэх** вмешиваться

ХӨНДЛӨНГӨӨР поперёк, крест накрест, горизонтально

ХӨНДӨГДӨХ *страд. от хөндөх*, 1) раздражаться, воспаляться, 2) подниматься, быть поднятым, касаться, 3) ощущать, испытывать физическую боль, **энэ асуудал** ~ в этот вопрос был затронут

ХӨНДӨЛДӨХ располагаться в поперечном направлении, **зам** ~ становиться поперёк дороги, преграждать путь, застревать

ХӨНДӨХ 1) раздражать, причиняя боль, 2) поднимать, касаться, ущемлять

ХӨНДҮҮР болезненный, **биений** ~ **газар** болезненная часть тела, **хүрэхэд** ~ **байна** прикосновение болезненно, больно

ХӨНДҮҮРЛЭХ побаливать, ощущать боль

ХӨНЖИЛ одеяло, покрывало, **хөвөнтэй** ~ ватное одеяло, ~ **нийн даавуу** пододеяльник, ~ **өөр хучих** укрыться одеялом

ХӨНӨӨЛ вред, ущерб, губительность, ~ **учруулах** причинять вред, наносить ущерб

ХӨНӨӨГЧ губитель, вредитель

ХӨНӨӨЛТ губительный, пагубный, вредный, вредительский, вредоносный

ХӨНӨӨХ губить, вредить, наносить ущерб, причинять вред

ХӨНТРӨХ опрокидывать(ся), перевёртываться, **ам руугаа** ~ выпивать залпом

ХӨӨ 1. сажа, копать, ~ **хар чёрный** как уголь, **цул** ~ **болчихсон** весь в саже

ХӨӨ 2. неприятность, помеха, причина, вина, плохие последствия

ХӨӨ 3.: ~ **хуяг** кольца в кольчуге, кольчуга

ХӨӨГДӨХ *страд. от хөөх*, выгоняться, изгоняться, исключаться, быть выгнанным, оказываться исключённым, отстраняться, **сургуулнас** ~ исключаться из школы, отчисляться от школы

ХӨӨЭ эй! ~, **чи хаашаа явж байна?** эй, ты куда идёшь

ХӨӨМИЙ 1. горловое пение, зев, горло, ~ **гүн** носоглотка

ХӨӨМИЙ 2. мех брюшной части шкуры

ХӨӨМИЙЧ горловой певец, исполнитель хөөмий

ХӨӨНГӨ 1) разбухший, раздутый, вздутый, опухший, 2) одуловатость

ХӨӨНГӨТӨХ становиться опухшим, быть одуловатым, **өвдөөд нүүр нь** ~ болезненная одуловатость лица

ХӨӨР радость, весёлое настроение, **баяр** ~ болох радоваться, испытывать радость, **нүдэнд нь баяр** ~ **гэрэлтэнэ** радость светится в глазах

ХӨӨРГӨН хвастливый, чванливый, легкомысленный, ~ **залуу хвастливый** парень

ХӨӨРГӨХ 1. запускать, заставлять высоко взлететь, давать высоко подняться, **нуужин** ~ запустить ракету

ХӨӨРГӨХ 2. пробуждать тшеславие, спесь

ХӨӨРГӨХ 3. радовать, вызывать весёлое настроение

ХӨӨРӨГ 1. табакерка для нюхательного табака, ~ **зөрүүлэх** обмениваться в качестве приветствия табаком из своих табакерок

ХӨӨРӨГ 2. кузнечный мех

ХӨӨРӨГ 3.: **усан** ~ пожарная команда

ХӨӨРӨГДӨХ 1. накачивать воздухом кузнечные меха

ХӨӨРӨГДӨХ 2.: **салхи** ~ сильно дуть (о ветре)

ХӨӨРӨЛДӨХ разговаривать, беседовать

ХӨӨРӨӨ: **яриа** ~ разговоры, беседы

ХӨӨРӨХ 1. подниматься, повышаться, кипеть, **агаарт** ~ подниматься в воздух, ~ **талбай** стартовая площадка

ХӨӨРӨХ 2. возбуждаться, радоваться, быть в весёлом и радостном настроении

ХӨӨРӨХ 3. хвастаться, хвалиться, кичиться

ХӨӨРӨХ 4. разговаривать, беседовать

ХӨӨРҮҮ нервный, легко возбудимый, хвастливый, кичливый

ХӨӨРХИЙ бедный, жалкий, ~ **амьтан** бедняга, бедняжка, ~ **болох** отдать богу душу

ХӨӨРХИЙЛӨЛ жалость, сочувствие, сострадание

ХӨӨРХИЙЛӨЛТЭЙ жалкий, возбуждающий жалость, вызывающий сострадание, жалостный, ~ **харагдах** выглядеть жалко, ~ **байх** иметь жалкий вид, ~ **царай** жалостное выражение лица

ХӨӨРХИЙЛӨХ сочувствовать, жалеть, сострадать, проявлять жалость

ХӨӨРХӨН милый, миловидный, красивый, симпатичный, хороший

ХӨӨС пена, пузырь, **савангийн** ~ мыльная пена, мыльный пузырь, **далайн** ~ морская пена, ~ **гарах** пениться, пузыриться, ~ **цахруулан ярих** говорить с пеной у рта

ХӨӨСРӨХ пениться, пузыриться, покрываться пеной

ХӨӨСРҮҮЛЭХ заставить пениться, пузыриться, ~н баяжуулалт флотация

ХӨӨХ 1. 1) прогонять, выгонять, изгонять, исключать, изыять, 2) преследовать, гнаться за кем-либо, гэрээс ~ выгонять из дому, сургуулиас ~ выгонять/исключать из школы, ~н хэлэлцэх хугацаа срок давности, нэхэмжлэлийн ~н хэлэлцэх хугацаа срок исковой давности, ~н гаргах изгнание, мөр мөрөө ~ ийти своей дорогой

ХӨӨХ 2. пухнуть, разбухать, стать одутловатым, делаться вздутым

ХӨӨЦӨЛДӨХ 1) гнаться, 2) гонка, нэр алдар ~х гнаться за карьерой, зэвсэглэлээр ~ гонка вооружений

ХӨӨШ эй!

ХӨРВӨХ перевёртываться, переворачиваться, адуу ~ валяться (о лошади)

ХӨРВҮҮЛЭГ переложение, аранжировка

ХӨРВҮҮЛЭХ переводить, перелажать

ХӨРГӨГЧ холодильник, рефрижиратор, ~д хний класть в холодильник

ХӨРГӨЛТ охлаждение, прохладение

ХӨРГҮҮР охладитель, холодильник

ХӨРГӨХ прохладжать, охлаждать, остужать, давать остывать, делать холоднее, цай ~ давать чаю остыть

ХӨРӨГ портрет, босоо ~ портрет во весь рост, улс төрийн ~ политический портрет, ~ зурах рисовать чей-либо портрет, писать портрет кого-либо, ~ зураач портретист

ХӨРӨНГӨ 1. 1) имущество, средства, достояние, 2) капитал, фонд, средства, ~ чинээ имущество положение, улсын ~ государственное имущество, нийгмийн ~ общественное достояние/имущество, хөдлөх ~ движимое имущество, үл хөдлөх ~ недвижимое имущество, ~ хураах конфисковать имущество, эргэлтийн ~ оборотный капитал, үндсэн ~ основной капитал, байнгын ~ постоянный капитал, ~ оруулалт капиталовложение, инвестиции, инвестирование, ~ оруулалтын үр ашиг эффективность капиталовложения

ХӨРӨНГӨ 2. дрожки

ХӨРӨНГӨТ капиталистический, ~ байгуулал капиталистический строй, ~ нийгэм капиталистическое общество

ХӨРӨНГӨТӨН капиталист, буржуазия, капиталистический, буржуазный, ~ орон капиталистическая страна, ~ий хувьсгал буржуазная революция, ~ий бус хөгжлийн зам некапиталистический путь развития

ХӨРӨӨ пила, гар ~ ручная пила, дархны/мужааны ~ столярная пила, төмрийн ~ лучковая пила для металла, цахилгаан ~ электропила, ~ний шүд, ир зубья пилы, ~ рам пилорама

ХӨРӨӨДӨЛТ пиление

ХӨРӨӨДӨХ пилить, мод ~ пилить дрова

ХӨРӨХ охлаждаться, остывать, даарч ~ зябнуть, мёрзнуть

ХӨРС почва, грунт, кожаца, тонкий покров, үржилт ~ плодородная почва, сэвсгэр ~ рыхлая почва, ~ний ус грунтовая вода, ~ судлал почвоведение, ~ний эвдрэл эрозия почв

ХӨРШ сосед, соседний, айл ~ а) сосед, б) по соседству, соседний, сайн ~ийн харилцаа добрососедские отношения, хойт ~ северный сосед — Россия, урьд ~ южный сосед — Китай, ~ зэргэлдээ орнууд соседние страны

ХӨСӨГ транспорт, перевозочные средства, ердийн ~ гужевого транспорт

ХӨТЛӨГЧ ведущий, управляющий, караванщик, ~ дугуй ведущее колесо

ХӨТЛӨХ вести, водить, управлять, морь ~ вести лошадь на воду, хүүхэд ~ вести ребёнка за руку, данс ~ вести счёт/книгу

ХӨТӨЛБӨР руководство, программа, хурлын ~ программа собрания

ХӨТӨХ сопровождающий коней, смотрящий за лошадьми, грум, конюх

ХӨХ 1. синий, голубой, ~ тэнгэр голубое небо, ~ зелёный (о растениях), ~ тариа розь, ~ бух синица, ~ний шашни даосизм, ~ ягаан фиолетовый, ~ товцонгийн орд созвездие Гидры

ХӨХ 2. женская грудь, хүүхдэд ~өө хөхүүлэх/өгөх дать грудь ребёнку, кормить ребёнка грудью, ~ний хүүхэд грудной ребёнок, ~ний даруулга лифчик, бюстгалтер, ~ний товч соски

ХӨХӨВЧ лифчик, бюстгалтер

ХӨХӨГЧИН серая, сивая (о масти самок животных)

ХӨХӨЛГ сосание, соска

ХӨХӨӨ 1. кукушка

ХӨХӨӨ 2.: ~ өвөл самое холодное время зимы/зимой

ХӨХӨХ 1. сосать, хөхөх/мөөм ~ сосать грудь

ХӨХӨХ 2. делать минет

ХӨХӨХ 3. ободряться, оживляться

ХӨХРӨХ 1. хохотать, элгээ хөштөл ~ хохотать до упаду

ХӨХРӨХ 2. синеть, дээр тэнгэр ~не сверху синее небо

ХӨХТӨН мле.опитающие

ХӨХТРҮҮ слепень

ХӨХҮҮЛ 1. грудной, ~ нас грудной возраст, ~т эх кормящая мать

ХӨХҮҮЛ 2. награда

ХӨХҮҮЛЭХ 1. *нобуд. от хөхөх*, кормить грудью, давать грудь

ХӨХҮҮЛЭХ 2. поощрять, ~н дэмжих стимулировать, поддерживать

ХӨХҮҮЛЭХ 3. *груб.* дать отсосать

ХӨХҮҮР 1. бурдюк для кумыса

ХӨХҮҮР 2. табакерка для нюхательного табака

ХӨШИГ занавес, занавеска, штора, «төмөр ~» «железный занавес», ~ татах задернуть занавеску, ~ буулгах опустить занавес, ~ нээх открывать занавес, раздвинуть занавес, театрын ~ театральный занавес

ХӨШИГЛӨХ крошить, рубить, мелко резать, мах ~ рубить мясо, мелко нарезать мясо

ХӨШИХ 1. коченеть, целенеть, деревенеть, окостенеть, застывать, замирать

ХӨШИХ 2. задвигать, подпирать, приподнимать, модоор ~ приподнимать палкой

ХӨШИХ 3. упрямиться, не двигаться с места

ХӨШИХ 4. шить иглой

ХӨШӨӨ памятник, дурсгалын ~ обелиск, ~ босгох воздвигать, ставить памятник, ~ мод — название Кош-Агач (Алтай)

ХӨШҮҮН 1) неподатливый, негибкий, неповоротливый, 2) упрямый, капризный

ХӨШҮҮРЭГ рычаг, ~ээр өргөх поднять рычагом

ХӨШҮҮРГЭГДЭХ поднимать рычагом

ХРИСТОС христианский, ~ын шашинтан христианин

ХРОМ 1: хром (металл)

ХРОМ 2. хром (кожа), ~н гутал хромовые сапоги

ХУАНДИЙ император (китайский)

ХУАНЛИ календарь, календарный, ширээний/тасалдаг ~ настольный/отрывной календарь, ~ний жил календарный год

ХУАНЛИЧЛАХ определять по календарю, ~сан төлөвлөгөө календарный план

ХУАР: хээ ~ узоры, орнаменты

ХУАРАГНАХ располагаться в казармах

ХУАРАН казарма, казарменный, ~гийн дэглэм казарменный порядок, Улаан ~ красные казармы — район в Улан-Баторе

ХУВ (ан) 1. янтарь, янтарный, янтарного цвета, ~н бугуйвч янтарное запысье, янтарный браслет, ~ шаргал ямаа коза палесво-го цвета
ХУВ 2. маленькие уши, ушко, ~ чихтэй уха пнём, ~ хонь овца с маленькими ушками
ХУВ 3. *частица усиления к словам с начальным:* ху-, ~ хуурай совсем сухой
ХУВ 4.: ~ дээл шуба из овчины
ХУВААГДАГЧ делимое, кратное
ХУВААГДАХ делиться, разделяться, подвергаться делёжу, быть разбитым, оказываться раздробленным, хоёр хэсэгт ~ разделиться на две части
ХУВААГДАШГҮЙ неразделимый, единый
ХУВААГДМАЛ раздельный, разделённый, раздвоенный, ~ сэтгэл раздвоенные чувства
ХУВААГЧ 1) делитель, разделитель, распределитель, 2) разделительный, ~ тэмдэг разделительный знак
ХУВААЛТ распределение, разделенне, разложение
ХУВАЛЗ 1) клец, 2) *перен.* паразит
ХУВААРИЛАЛТ распределение, разделенне, үндэсний орлогын ~ распределение национального дохода, жигд биш ~ неравномерное распределение
ХУВААРЛАГЧ распределитель
ХУВААРЛАХ распределять, разделять, делить, между кем-нибудь
ХУВААРЬ деление, разделенне, распределенне, назначение, шка-ла, хичээлийн цагтйин ~ распсанне уроков, галт тэрэгний ~ распсанне поездов, олон улсын хөдөлмөрийн ~ междуна-родное разделение труда, ~ийн дагуу, ~аар по распсанню, ~т өмч обособленное имущество, *цельсийн* ~ шкала цельсия
ХУВААЛЦАХ делить между собой
ХУВААХ делить, распределять, хэсэг болгон ~ делить на части, бүлэг болгон ~ делить на группы, таллан ~ делить пополам, тэнцүү, тэгш ~ делить поровну, ~ тэмдэг знак деления
ХУВАНЦАР пластмасс, пластик
ХУВИЛАХ 1. превращаться, меняться, принять другой *внд.* об-ращаться во что-либо другое, мөс болж ~ превратиться в лёд
ХУВИЛАХ 2. размножать, копировать, делать копию, хувилгач *машинаар* ~ размножать на ксероксе
ХУВИЛАХ 3. воспаляться, нарывать
ХУВИЛБАР вариант, версия, варнация, янз бүрийн ~ разные ва-рианты/ версии
ХУВИЛГААН *рел.* хубилган, перерожденец, преемник, ~ чулуу *геол.* александрит
ХУВИЛГАХ изменять, менять, превращать, царайгаа ~ меняться в лице
ХУВИН ведро, ~ сав посуда, Ариунболд Чинбаа хоёр ~ дүүрэн архи МОНЦАМЭээр бариад явж байсан Ариунболд и Чибаа ташили по МОНЦАМЭ полное ведро водки
ХУВИРАМТГАЙ изменчивый, непостоянный, неустойчивый, ~ зан изменчивый характер
ХУВИРАМХАЙ изменчивый, непостоянный, неустойчивый
ХУВИРАХ изменяться, превращаться, трансформироваться, үзэл бодол нь ~чээ взгляды его изменились
ХУВИРГАЛ изменение, трансформация, ~ын арга *лингв.* транс-формационный метод, метод трансформации
ХУВИРМАЛ изменённый, превращённый, трансформированный
ХУВРАГ послушник, ученик ламы
ХУВХАЙ 1) бледный, блёклый, 2) побелевший и увядший на воз-духе, 3) голый
ХУВХАЙРАХ 1) побелеть, выгореть на воздухе, 2) *перен.* совер-шенно, полностью разориться

ХУВЦАС одежда, платье, ажлын ~ рабочая одежда, спецодежда, албаны ~ форменная одежда, дотуур ~ нательное бельё, гадуур ~ верхняя одежда, гэрийн ~ домашний халат, унтлагын ~ ноч-ная рубашка, дулаан ~ тёплая одежда, ёслолын ~ парадная одежда, бэлэн ~ готовое платье, ~ны өлгүүр вешалка, ~ны шүүгээ платяной шкаф, ~ны бөөс вошь платяная, ~ны сойз платяная щётка, щётка для одежды, одёжная щётка, ~ өмсөх а) одеваться, б) носить одежду, ~ тайлах раздеваться, ~ солих пе-реодеваться
ХУВЦАСЛАХ одеваться, одевать, сайхан ~ одеваться хорошо, хүүхэд ~ одевать ребёнка
ХУВЬ 1.: ~ хүн индивид, личность, ~ийн личный, собственный, индивидуальный, частный, ~ийн хариуцлага личная ответст-венность, ~ийн сургууль частная школа, ~ийн өмч частная соб-ственность, ~ийн халдашгүй байдал неприкосновенность лич-ности, ~ийн нууц личная тайна, ~ийн аюулгүй байдал личная безопасность, ~ийн сонирхол личные ннтересы, ~ийн амьдралын хүрээ сфера личной жизни, ~тай хүн хур бороогоор добрый человек в дождь приходит
ХУВЬ 2. доля, акционерный капитал, акции, пай, ~ нийлүүлэгч акционер, ~ нийлүүлсэн лийгэмлэг акционерное общество, ~ нийлүүлсэн хөрөнгө акционерный капитал, ~ нэмэр вклад
ХУВЬ 3.: ~ заяа судьба, участь, ~иа борлуулж довоо шарлуулах вариться в собственном соку
ХУВЬ 4. процент, зууи ~ баталгаатай гарантия на сто процентов
ХУВЬ 5. экземпляр, тираж
ХУВЬД: миний ~ по-моему, что касается меня...
ХУВЬСАЛ (т) изменение, превращение, эволюция, аажим ~ по-степенное изменение, постепенная эволюция, чанарын ~ каче-ственное изменение, ~ын онол эволюционная теория
ХУВЬСАМЖ вариация, мутация
ХУВЬСАМТГАЙ изменчивый, легко подвергающийся измене-нию/эволюции
ХУВЬСГАЛ революция, үндэсний ~ национальная революция, монгол ардын ~ монгольская народная революция, соёлын ~ культурная революция, шинжлэх ухаан техникийн ~ научно-техническая революция, ~ын өмнө/дараа до/после революции
ХУВЬСГАЛЖИХ революционизироваться
ХУВЬСГАЛЖУУЛАХ *побуд.* от хувьсгалжих, революционизи-ровать
ХУВЬСГАЛТ революционный, ~ тэмцэл революционная борьба, ~ хүчин революционные силы
ХУВЬСГАЛЧ революционер, революционный
ХУВЬСГУУР *техн.* преобразователь, трансформатор
ХУВЬЦАА акция, ~ эзэмшигч держатель акций, ~т компани ак-ционерная компания
ХУВЬЧЛАЛ приватизация
ХУВЬЧЛАХ приватизировать
ХУГА *частица при глаголах:* ~ цохих разбить, переломить уда-ром, ~ татах сломать, изломать, оторвать
ХУГАЛАХ ломать, переламывать, урам ~ портить настроение, нэр ~ компрометировать, дискредитировать, подрывать автори-тет
ХУГАРАЛ *физ.* преломление, гэрлийн ~ преломление света, давхар ~ двойное преломление
ХУГАРАЛТ 1) перелом, переламывание, ломка, 2) ломаться
ХУГАРАМТГАЙ ломкий, хрупкий, легко ломающийся
ХУГАРАХ ломаться, переламываться, разбиваться на куски, урам ~ разочаровываться, падать духом, хуурай мечир хялбархан ~ сухие сучья легко ломаются

ХУГАРХАЙ 1) сломанный, изломанный, переломанный, 2) обломок, осколок, ~ **сарангтай малгай** фуражка со сломанным козырьком, **модны** ~ обломок дерева

ХУГАС половина, ~ **шил** полбутылки, **замны** ~ половина дороги

ХУГАЦАА срок, **түр** ~ короткий срок, **богино, эцсийн** ~ крайний срок, **урт** ~ длительный срок, **тогтоосон, заасан** ~нд в указанный срок, к условленному сроку, ~ **тогтоох** устанавливать срок, **назначать** срок, ~ **сунгах** продлить срок, **суралцах** ~ срок обучения, **цэргийн албаны** ~ срок военной службы, ~ **дуусснаар дуусгавар болох** прекращаться с истечением срока

ХУГАЦААГҮЙ бессрочный, бессрочно, ~ **амралт** бессрочный отпуск, ~ **гэрээ** бессрочный договор, ~ **түрээс** бессрочная аренда

ХУГАЦААТ ограниченный сроком, имеющий срок, срочный, ~ **цэргийн алба** срочная военная служба, ~ **эээл** срочная ссуда

ХУГАЦААТАЙ имеющий определённый срок, ограниченный сроком, срочный, **хүүг** ~ төлөх срочная уплата процентов, ~ **хадгаламж** срочный вклад

ХУД сват

ХУДАГ колодец, **өрөмдмол** ~ буровой колодец, **уурхайн** ~ шахтный колодец, ~ **ийн ус** колодезная вода, ~ **лайдах** очищать дно колодца от ила, «~» женщина, нмевшая много половых партнёров

ХУДАЛ 1) ложь, неправда, враньё, 2) ложный, неправдивый, ~ **хэлэх** говорить неправду, ~ **өвдөх/өвчлөх** претворяться большим, смулировать болезнь, ~ **гэрчлүүдэхээр** ятгах склонять к лжесвидетельству, ~ **мэдүүлэг өгөх** лжепоказание, ~ **цуурхал** ложный слух

ХУДАЛДАА торговля, продажа, **улсын** ~ государственная торговля, **бооний** ~ оптовая торговля, **жигжиглэн** ~ розничная торговля, **хувийн** ~ частная торговля, **хоршооллын** ~ кооперативная торговля, **гадаад** ~ внешняя торговля, ~ **ны тахим** торговая палата, ~ **ны хэлэлцээр** торговые переговоры, ~ **ны гэрээ** торговый договор, ~ **ны харилцаа** торговые отношения, ~ **ны төлөөлөгч** торговый представитель, ~ **ны татвар** налог с оборота, ~ **ны төлөөлөгч** торговый представитель, ~ **ны тэнцэл** торговый баланс, ~ **ны цэг** торговая точка, торговая сеть, ~ **вы эрх** торговое право, ~ **ны онц эрх** торговая монополия, ~ **тарифийн ерөнхий хэлэлцээр** Генеральное соглашение по тарифам в торговле

ХУДАЛДААЧИН торговец, купец, **шиг** как кот, спрятавший ноготки

ХУДАЛДАГЧ продавец, продавщица, ~ **хийх** работать продавцом

ХУДАЛДАХ торговать, продавать, ~ **и авагч** покупатель, ~ **и авах** покупать

ХУДАЛЧ лгун, врун, **зэвүү хүрмээр** ~ презренный лгун

ХУДАМ: ~ монгол бичиг род монгольской письменности

ХУДГАЙ сваха

ХУДЛАА ложь, ~ **ярих** лгать, обманывать

ХУДЛАХ свататься, сватовство

ХУЖАА разг. хуацяо, китаец-эмигрант, китаец

ХУЖИР солончак, солонцы, сода

ХУЖИРЛАХ давать солончак животным, пасти скот на солончаках, **пасти** на солончаках (о животных), **нүд** ~ наслаждаться зрением чего-либо

ХУЖИРСАХ испытывать недостаток соли (о скоте), стремиться на солончаковые пастбища (о скоте)

ХУЙВАЛДААН заговор, **засгийн эсрэг** ~ антиправительственный заговор, ~ **хийх** устраивать заговор, быть в заговоре, ~ **ыг илчлэх** раскрывать заговор

ХУЙВАЛДАГЧ заговорщик

ХУЙВАЛДАХ организовать заговор, быть в заговоре, **сэм** ~ вступить в тайный заговор

ХУЙЛААС рулон, руло, ~ **тай цаас** рулон бумаги

ХУЙЛАХ 1. завертывать, свёртывать в рулон, сматывать, **хивч** ~ свёртывать ковёр

ХУЙЛАХ 2. вкладывать в ножны, класть в футляр

ХУЙЛМАЛ свёрнутый в рулон

ХУЙЛРАА спираль

ХУЙЛРАХ клубиться, кружиться, крутиться, вихриться

ХУЙЛГА блины, ~ **хийх** стряпать блины, ~ **ндэх** есть блины

ХУЙХ кожа черепа, ~ **аа маажих** чесать затылок, озадачиться

ХУЙХЛАХ 1) палить, опаливать, спалить, **сжечь**, 2) **перен.** вести себя свирепо, свирепствовать, **хонины толгой** ~ палить баранью голову, ~ **сан өвчүү** палёная грудника (о мясе)

ХУЙЦАЙ густой суп из овощей и мяса

ХУЛ 1. большая деревянная чаша для кумыса, ~ **одны орд** созвездие Дельфина

ХУЛ 2. саврасый (о масти лошадь)

ХУЛАН кулан, дикая лошадь, ~ **жороо** сойка пустынная

ХУЛАНЦ: ~ **аваг** прапрадед, ~ **эмэг** прапрабабушка

ХУЛГАЙ воюводство, кража, хищение, ~ **н анчид** браконьеры, **шугамын** ~ воровство микроавтобусных маршрутов в Улан-Баторе, ~ **хийх** совершить кражу, воровать, ~ **гээг анат.** затылочная ямка

ХУЛГАЙЛАХ воровать, красть, похищать, **тэр юм** ~даг болжээ он стал воровать, ~ **сан эд зүйлийг нууи далдлагч** укрыватель заведомо краденного имущества

ХУЛГАЙЧ вор, хищник, **халаасны** ~ карманник, карманный вор, ~ **ийг баринарай!** держите вора!

ХУЛГАНА мышь, ~ **ы хвх** мышеловка, ~ **ы нүх** мышинная норка, ~ **жил год** мыши/крысы, первый год двенадцатилетнего цикла по восточному календарю, ~ **яр** сибирская язва у скота, ~ **өвчин** туберкулёз подчелюстных желез, ~ **ыи орд** кладовая мыши, («~» «мышь» компьютерная)

ХУЛГАР 1) корноухий, 2) **эвф.** сурок, тарбаган, ~ **чихтэй хурга** корноухий ягнёнок

ХУЛГАХ пятиться, не решаться, не осмеливаться, **хэлэхээс** ~ не осмеливаться сказать

ХУЛДААС клеёнка, **шалны** ~ линолеум, **хүүхдийн** ~ детская клеёнка, ~ **и самбар** линолеумовая доска, доска из линолеума

ХУЛДААСЛАХ обивать клеёнкой/линолеумом, покрывать линолеумом /клеёнкой

ХУЛЖИХ убежать, уклоняться, уднрать, **нойр** ~ не спаться, страдать бессонницей

ХУЛИГАН хулиган, сорванец, озорник, архаровец

ХУЛМАГАНАХ *многочр.* от хулмайх, 1) прижимать уши, **нороя** укусить (о лошади), 2) **перен.** чувствовать вину, робеть

ХУЛМАЙХ прижимать уши, стараясь укусить (о лошади)

ХУЛМАС дурной, неприятный запах пота под мышками

ХУЛС 1) бамбук, бамбуковый, 2) тростник, тростниковый, ~ **и ташуур** бамбуковый кнут, ~ **и шугуй** бамбуковая роша, ~ **ны ширэнгэ** тростниковые заросли, ~ **т нуур** камышовое озеро, ~ **ны баавгай** панда

ХУЛУУ 1. тыква

ХУЛУУ 2. подагрические боли в суставах

ХУЛХИ ушная сера, внутреннее ухо, ~ **ухах** чистить уши, ~ **нь буух** усмириться, укротиться, стать смиренным, покорным

ХУЛХИДАХ обмануть, «наколоть»

ХУЛХИТАХ образовываться (о сере в ушах)

ХУЛЧГАНАХ трусить, робеть, бояться

ХУЛЧГАР робкий, трусливый, пугливый, ~ **залуу** трусливый парень

ХУЛЧИЙХ бояться, пугаться, трусить, робеть, **чи** ~ж байна уу? ты боишься? ~ **хэрэггүй** не надо трусить

ХУМИХ складывать, свёртывать, собирать, подбирать что-либо в небольших размерах, на небольшой площади, **юмаа** ~ собирать вещи, убирать свои вещи

ХУМС ноготь, коготь, **гарын** ~ ноготь на пальце руки, ~ны будаг лак для ногтей, ~ын **чинээ** с ноготок, очень маленький, ~ засал маникюр, педикюр, **эмгэн** ~ улитка

ХУМСЛАХ 1) щипать ногтями, 2) *перен.* воровать понемножку

ХУМХ 1) кувшин, 2) гончарный, ~ын **наанги шороо** гончарные глины, ~ын **орд** созвездие Водолея

ХУМХАА: ~ **өвчин** малярия, ~н **шумуул** малярийный комар

ХУМХИ пылинка, песчинка, пыль, ~нийн **тоос** мельчайшая пыль, ~ийн **тоос дарах** покрываться пылинками

ХУМХИХ складывать, свёртывать, собирать, подбирать, **гар** ~н суух сидеть сложа руки

ХУН лебедь, ~ **цагаан** белый, белоснежный как лебедь

ХУНАР: **хувцас** ~ *нарн.* одежда

ХУНГАР сугроб, сугробина, **эргэн тойрон** ~ **даржээ** легли сугробы кругом

ХУНГАРЛАХ образование сугробов снежных заносов

ХУНДАГА рюмка, бокал, чарка, **болор** ~ хрустальные рюмки/бокалы, ~ **дүүргэх** наполнить рюмку, ~ **өргөх** поднимать бокал, предлагать/провозглашать тост

ХУНДАГАЛАХ наливать в рюмку/в бокал, **дарс** ~ наливать вино в бокал

ХУНИАС складки, сборки, плиссе, ~тай **банзал** плессированная юбка

ХУНИРАА складка, морщинка

ХУНИХ стягивать шнурком в складки

ХУНТАЙЖ принц, царевич, наследный принц

ХУНШ совесть, совестливость, дружелюбие, предупредительность, добродетельность, ~ **сайтай нөхөр** добродетельный, советливый товарищ

ХУНШГҮЙ бессовестный, несовестливый, недружелюбный

ХУНШТАЙ совестливый, дружелюбный, добродетельный

ХУР 1. дождь, ~ын **ус** дождевая вода

ХУР 2. прошлогодний, сохранившийся с прошлого года/от прошлых лет, ~ **тарга** нагул животного, сохранившийся с прошлого года

ХУР 3. *звукоподражание:* **хар** ~ **хийх/гэх** хрюкать, рычать

ХУР 4. тетерева

ХУРААГДАЛ собранный, убранный, отобранный, конфискованный, ~ **хөрөнгө** конфискованное имущество

ХУРААГДАХ *страд.* от **хураах**, убираться, собираться, взиматься, отбираться, конфисковаться

ХУРААГУУР аккумулятор, накопитель (напр. энергии)

ХУРААГЧ 1) собиратель, сборщик, 2) собирающий, **дуу** ~ магнитофон, **татвар** ~ сборщик налогов

ХУРААЛТ уборка, сбор, собирающие, собрание, **ургац** ~ уборка урожая, **жимс** ~ сбор фруктов

ХУРААМЖ порядок, пошлина, сбор, ~гүй **барваа** беспоплащенные товары, **нисэх онгоцны буудлын** ~ аэропортный сбор

ХУРААНГУЙ 1) сокращённый, краткий, 2) тезис, краткое изложение, резюме, реферат, ~ **түүх** краткая история, **илтгэлийн** ~ тезисы доклада, ~ **хэмжээ** масштаб

ХУРААНГУЙЛАЛ сокращение, обобщение, резюмирование

ХУРААНГУЙЛАХ сокращать, кратко излагать, резюмирование, ~сан **үг** сокращённое слово, ~ж **тайлбарлах** толковать ограниченно

ХУРААХ 1) конфисковать, отчуждать, взимать, взыскивать, собирать, 2) складывать, убирать, 3) накапливать, скапливать,

4) останавливать, запрещать, **буян** ~ накапливать добродетели, **татвар** ~ взимать налоги, собирать налоги, **тариа** ~ убирать урожай, **мөнгө** ~ накапливать деньги, **зэвсэглэл** ~ разоружать, разоружение, **амьсгаа** ~ умереть, ~сан **эд зүйл** конфискованные вещи

ХУРАЙ ура, хурай

ХУРАЙЛАХ кричать ура

ХУРАЛ 1) собрание, заседание, их ~ съезд, конгресс, **Бага** ~ Малый хурал, конференция, **бүгд** ~ пленум, **тайлан сонгуулийн** ~ открытое, закрытое, расширенное собрание, ~ын **тэргүүлэгчид** президиум, ~ын **хэлэлцэх асуудал** повестка дня, ~ **нээх/хаах** открывать/закрывать заседание, 2) религиозное богослужение, ~ **ном** молебен, 3) небольшой монастырь

ХУРАЛДААН заседание, сессия, **хаалттай** ~ закрытое заседание

ХУРАЛДАХ собираться, стекаться, заседать

ХУРАЛДУУЛАХ *побуд.* от **хуралдах**, собирать, созывать собрание, заставлять собираться/скопиться, **ээлжит бус** их хурал ~ созвать внеочередной съезд

ХУРАЛДАГСАД заседающие, участники собрания

ХУРАНДАА полковник, дэд ~ подполковник, ~ **генерал** генерал-полковник

ХУРАХ собираться, сходиться, съезжаться, накапливаться, скопиться

ХУРГА ягнёнок, ~ны **арьс** мерлушка, ~н **чих** щавель

ХУРГАЛАХ ягниться, окотиться (об овцах)

ХУРД скорость, быстрота, темп, ~ **авах** набирать скорость,

сансрын ~ космическая скорость, ~ **хэмжүүр** метроном,

хөдөлгөөний ~ скорость движения, **гэрлийн** ~ скорость света,

эргэлтийн ~ скорость вращения, **дундаж** ~ средняя скорость,

дууны ~ звуковая скорость

ХУРДАВЧАЛХ ускорять, убыстрять, делать быстро/спешно, спешить

ХУРДАН быстрый, скорый, быстро, скоро, ~ **морь** скакун, беговая лошадь, ~ **галт тэрэг** скорый поезд, **дуунаас** ~ сверхзвуковой, ~ **ярих** говорить быстро, ~ **хөгжих** быстро развиваться, ~

бичиг скоропись, стенография, стенограмма, ~ **шаламгай** проворный, быстрый, ~ **шаламгай нь хөшүүнийгээ** иддэг дэлхий

мир, в котором проворный выигрывает у медлительного

ХУРДАС скопление чего-либо, кумулятивное образование, отложение, **бул чулууны** ~ отложения валунные, **хүндийн хүчний** ~

отложения гравитационные

ХУРДАСГАГЧ ускоритель, ускорительный

ХУРДАСГАЛ ускорение, убыстрение

ХУРДАСГАХ ускорять, убыстрять, торопить

ХУРДАСГУУР ускоритель

ХУРДАЦ темп, ход, **хөгжлийн** ~ темп развития, ~ыг

удаашруулах/гүргэтгэх замедлять/ускорять темп

ХУРДДАХ быть слишком быстрым/скорым, проявлять излишнюю поспешность

ХУРДЛАХ 1) ускорять, убыстрять, 2) скакать, мчаться, бежать, ~**аарай!** быстрее!

ХУРДСАХ ускоряться, убыстряться, прибавляться (о скорости)

ХУРИМ свадьба, ~ын **өдөр** день свадьбы, ~ **хийх** справлять

свадьбу, **изрийн** ~ трапеза по случаю именин, **мөнгөн** ~ серебряная свадьба, **магтсан хүүхэн** ~н дээрээ унгана перехваленная

девица на свадьбе пердит

ХУРИМТЛАЛ накопление, ~ын **сан фонд** накопления

ХУРИМТЛАГДАХ *страд.* от **хуримтлах**, накапливаться, соби-

раться, быть накопленным

ХУРИМТЛАХ накапливаться, собираться, коллекционироваться

ХУРИМТЛУУЛАХ побуд. от хуримтлах, накапливать, собирать, коллекционировать

ХУРМАСТ миф. хурмуста, верховный из всемирных духов, ~ын элч альбатросы

ХУРУУ 1. палец, эрхий ~ большой палец, долоовор ~ указательный палец, дунд ~ средний палец, ядам ~ безымянный палец, чигчий ~ мизинец, ~ны хээ отпечатки пальцев, ~гаараа заах показывать пальцем, ~ даран тоолох считать по пальцам, ~ дүрэх присванвать, пользоваться чем-либо в корыстных целях, ~ оролцох участвовать в какой-либо афере, ~ жигүүртэн археонрис

ХУРУУ 2. спицы, тоононы ~ спицы, жерди в дымоходном отверстии юрты

ХУРУУВЧ наперсток

ХУРХИРАА 1) храпение, 2) издающий храп, ~ хүн храпун

ХУРХИРАХ храпеть, тэр их ~даг он сильно храпит

ХУРЦ 1) острый, наточенный, 2) резкий, яркий, сильный, зоркий, 3) жирный, ~ хутга острый нож, ~ өнцөг острый угол, ~ гэрэл резкий свет, ~ өнгө яркий цвет, ~ нар яркое солнце, ~ иүд острые глаза, ~ ухаан острый ум, сметка, ~ зан резкий характер, ~ хэл острый язык, ~ өвчин острая боль, ~ үнэр острый запах, ~ шүүмжлэл резкая критика, ~ шөл жирный суп

ХУРЦАДМАЛ напряжённый, сложный, обострённый, олон улсын ~ байдлыг намжаах ослабить международную напряжённость

ХУРЦАДАЛ обострение, усиление, заострение, цаашдын ~ дальнейшее обострение (положения)

ХУРЦДАХ оказываться слишком острым/наточенным, становиться острым, обостряться, олон улсын байдал ~ж байна международное положение обостряется

ХУРЦАТГАХ 1) точить, заострять, делать острым, 2) обострять, усиливать, харицгааг ~ обострить отношения, обострение отношений

ХУРЦАЛ точить, делать острым/наточенным, заострять, хутга ~ точить нож, ~сан хүрз/хутга заострённая лопата, точёный нож, ~арга экспрессионизм

ХУРШИХ 1. горкнуть (о жире)

ХУРШИХ 2. становиться дождливым

ХУРШИХ 3. нагуливать жир в течение нескольких лет (о животных)

ХУРШМАЛ прогорклый, ~ тос прогорклое масло

ХУРЬЦАЛ совокупление, половое сношение, страсть, вожделение, похоть, ~ын ажил занятие сексом, ~ үйлдэх совершить половой акт с кем-либо, ~ тачаангуй вожделение, страстное желание

ХУРЬЦАНГУЙ страсть, сладострастие, страстный, чувственный, похотливый

ХУРЬЦАХ 1) совокупляться, иметь половое сношение, 2) вожделеть, страстно желать, иметь секс, эд баялагт ~ вожделеть к богатству, хүүхэнгэй ~ иметь половые сношения с женщиной

ХУС (ан) берёза, берёзовый, ~н ой берёзовый лес

ХУСАМ нахипь, пригорелая корка на дне котла при кипячении молока, ~ сорьц задривковая проба

ХУСАХ 1) скоблить, соскабливать, очищать, 2) брить, сахал ~ бриться

ХУСРАН яловая, но дающая молоко, бесплодная, но доющаяся (о скоте), ~ үнээ яловая корова

ХУСРАХ яловеть, но продолжать давать молоко

ХУСУУР скребок, скребло *снеч.*

ХУТАГ 1. счастье, преподобный

ХУТАГ 2. ~ олох обрести благополучие, просветление

ХУТАГТ 1) святой, преподобный, 2) хутухта (высший сан буддийского духовенства в XIX — начале XX века)

ХУТГА нож, сахлын ~ бритва, хоолны ~ кухонный нож, балиус ~ нож для мяса, ~ны ир лезвие ножа, ~ загас анчоус

ХУТГАЛАХ 1. ударить ножом, вонзить нож

ХУТГАЛАХ 2. беспрестанно мешать

ХУТГАЛДАХ смешиваться, перемешиваться, өвчтөнтэй ~ иметь контакты с больными

ХУТГАЛУУЛАХ получать удар ножом

ХУТГАХ мешать, перемешивать, смешивать, взбалтывать, бусдыг ~и үймүүлэх интриговать против других, ~н үймүүлэгч интриган

ХУУ 1. медный кувшин, чайник

ХУУ 2. всё, полностью, начисто, дочисть, всё до единого, ~ явцгаа! уходите все! ~ идэж дуусгах съесть дочиста

ХУУ 3. *частица усиления при глаголах:* ~ татах срывать/сдирать что-либо с чего-либо

ХУУВЬ совет, совещание, ~ нийлэх совещаться

ХУУДАС лист, страница, ~ цаас лист бумаги, номын ~ страница книги, хэвлэлийн ~ печатный лист, ухуулах ~ агитационная листовка, эмизлгийн ~ больничный лист, лист нетрудоспособности, ~ны дугаар нумерация страниц, иэрийн ~ визитная карточка, сонинь ~н дээр на газетных страницах, на страницах газет

ХУУДУУГУЙ честный, несомненный, прямой, правдивый, порядочный, безупречный, честно, прямо, безупречно, безукоризненно, ~ үнэн сушая правда, несомненная правда

ХУУДУУГАЙ сомнительный, неважный, нечестный, неправдивый, ~ хэрэг явдал сомнительное дело, сомнительный поступок

ХУУЗ бакен, бакенбарды, ~ сахалтай хүн человек с окладистой бородой

ХУУЛАЛТ копировка, копирование, списывание, хөрс ~ горн. вскрышные работы

ХУУЛАХ 1. списывать, выписывать, копировать, номноос ~ж бичих списывать с книги

ХУУЛАХ 2. сдирать, срывать, арьс ~ сдирать кожу, багий нь ~ срывать маску, разоблачать

ХУУЛБАР копия, выписка, зургийн ~ копия картины, ~ авах/хийх снять/сделать копию чего-либо

ХУУЛБАРЛАХ копировать, снимать копию, подражать, точно воспроизводить

ХУУЛБАРЧ копировщик

ХУУЛГА копия, факсимиле, выписка

ХУУЛЬ закон, кодекс, декрет, үндсэн ~ основной закон, конституция, иргэний ~ гражданский кодекс, хөдөлмөрийн ~ закон о труде, кодекс законов о труде, эрүүгийн ~ уголовный кодекс, сонгуулийн ~ избирательный закон, нийгмийн хөгжлийн ~ законы общественного развития, ~ийн зүйл статья закона, ~ийн этгээд юридическое лицо, ~ийн томъёолол формулировка закона, ~ийн хүчин чадал юридическая сила, ~ийн байгууллага законодательное учреждение, ~нар бататгах легализовать, ~ зөрчих, завхруулах нарушать, извращать закон, ~ сахих соблюдать закон, ~ бус, ~нас гадуур незаконный, незаконно, ~ийг тойрч гарах обход закона, бичигдээгүй ~ неписанный закон, ~ ёсны эрх законные права, ~ийн хариуцлага ответственность перед законом, ~ ёсны ашиг сонирхол правовой интерес, ~ ёсны үндэслэлээр тухайн улсад оршин сууж байгаа гадаадын иргэн нностранны, проживающие в стране на законном основании, ~ мэдэхгүй байлаа гээд хүн хариуцлагаас зайлахгүй, харин мэддэг хүн амархаан зайлиа незнание закона не избавляет от ответственности, зато знание — запросто

ХУУЛЬЧ юрст, ~ийн зөвлөгөө консультация юриста

ХУУЛЬДАХ юридически подчеркивать, ссылаться на закон, придерживаться закона, действовать по закону

ХУРЦЛАХ точить, делать острым/наточенным, заострять, хутга ~ точить нож

ХУУМГАЙ легкомысленный, необдуманый, неосторожный, поверхностный

ХУУМГАЙДАХ оказываться слишком легкомысленным, быть излишне неосторожным

ХУУР: ~ (название музыкального инструмента), **морин** ~ морин хур, **аман** ~ губная гармошка, **төгөлдөр** ~ рояль, пианино

ХУУРАГДАХ *страд.* от хуурах, обманываться, быть обманутым, впасть в обман

ХУУРАЙ 1. сухой, засушливый, ~ уур амьсгал сухой климат, ~ мод сухое дерево, сухие дрова, ~ сүү сухое молоко, ~ ханнад сухой кашель, ~ газар сухая земля, суша, континент, материк, ~ замын цэрэг сухопутные войска

ХУУРАЙ 2. напильник, подпилоч, **бөөрөнхий**, **гурвалжин**, **хавтгай** ~ круглый, трёхгранный, плоский напильник

ХУУРАЙДАХ 1. оказываться достаточно сухим

ХУУРАЙДАХ 2. подпилывать подпилком, подтачивать/стачивать напильником

ХУУРАЙЛАХ 1. 1) высушивать, засушивать, осушать, делать сухим, **наранд** ~ высушить на солнце

ХУУРАЙЛАХ 2.: хүүхэд ~ перепеленать ребёнка

ХУУРАЙЛАХ 3. осушить, выпить без остатка, съесть всё подчистую

ХУУРАЙСАХ делаться сухим, **хоолой** ~ чувствовать сухость в горле, ~ч өвдөх сухие роды

ХУУРАЙШИЛТ 1) сухость, 2) высыхание, **цаг агаарын** ~ сухость климата

ХУУРАЙШИХ становится сухим, высыхать

ХУУРАМЧ ложный, фальшивый, фиктивный, ~ инээмсэглэл фальшивая улыбка, ~ хүн фальшивый человек, ~ мөнгө фальшивые деньги, фальшивая монета, ~ тайлан зориуд гаргах составление заведомо ложных отчётов, ~ даруу зан ложная скромность

ХУУРАХ 1. обманывать, надувать, ~н мэхлэх мошенничать, обманывать, **сууна гээд** ~в обещал жениться и обманул

ХУУРАХ 2. отдраться, шелушиться, отлупливаться

ХУУРАХ 3. жарить, поджаривать, ~сан мах жареное мясо, төмс ~ поджарить картофель

ХУУРГА гуляш, блюдо из поджаренного мяса, жаркое

ХУУРМАГ ложный, фальшивый, фиктивный, обманчивый, ~ баримт бичиг фиктивный документ, ~ нүүс фиктивная компания, ~ царай обманчивая наружность

ХУУРМАГЛАХ подделывать, фальсифицировать

ХУУРТАХ быть обманутым, обманываться, **дэмий найдаж** ~ обмануться в ожиданиях

ХУУРЦАГ кассета, **дүрс бичлэгийн** ~ видеокассета, видеолента

ХУУРЧ игрок на музыкальном инструменте, на хуре, хурист, музыкант, **төгөлдөр** ~ пианист, **дуучид** ~д олон байна много певцов и музыкантов, **баян** ~ баянист

ХУУЧ 1) старое, прошлое, бывшее, прежнее, 2) последняя половина, конец (месяца), ~ үг поговорка, ~ хөөрөх повествовать, рассказывать о чём-либо прошлом, вспоминать прошлое, прежнее, **сарын** ~ последняя фаза луны, последняя половина/треть месяца лунного, **намрын** ~аар к конце осени

ХУУЧИВТАР дольностью старый, старенький, староватый, подержанный, изрядно поношенный, ~ дээл поношенная шуба

ХУУЧИД 1.: хучид — народность во Внутренней Монголии

ХУУЧИД 2. предки, өвгөд ~ предки

ХУУЧИН 1) старый, ветхий, старинный, 2) поношенный, 3) бывший, прежний, прошлый, ~ыг баримтлах быть консервативных взглядов, ~ заншил старинный обычай, ~ арга старый метод, ~ танил/найз старый знакомый/друг, ~ хэвээрээ по-прежнему, ~ удирдлага прежнее руководство

ХУУЧИНСАГ уствревший, ~ үзэл консервативные взгляды

ХУУЧИР хучир (монгольский музыкальный инструмент), ~ дарах играть на хучире

ХУУЧЛАХ повествовать о прошлом, рассказывать о былом, вспоминать былое

ХУУЧРАХ 1) устареть, отживать, становиться устаревшим, делаться старым, 2) изнашиваться, ветшать, приходиться в ветхость, ~сан устарелый, уствревший, отживший, обветшалый, ~сан үзэл бодол отжившие, устарелые взгляды

ХУУЧТАЙ страдающий хронической, застрелой болезнью, үе мөчийн ~ хүн человек, страдающий хронической болезнью суставов

ХУУШУУР хушуры (род мясных чебурек)

ХУЦ 1. баран-производитель, **сайн үүлдрийн нарийн ноост** ~ породистые тонкорунные бараны-производители, ~ хөөх покрывать овцу (о баране-производителе)

ХУЦ 2. перен. вульг. простореч. бранное слово, досл.: не лай, «не гони волну»

ХУЦАХ лаять, гавкать, тявкать, лаяться

ХУЦТАХ покрывать (о баране-производителе)

ХУЧААС покрытие, покрывало, покров, **тунамал** ~ покров осадочный

ХУЧИГДАХ покрываться, быть покрытым, прикрываться, эргэн тойрон **цасаар** ~жээ всё кругом покрыто снегом

ХУЧИГДМАЛ покрытый, крытый, накрытый

ХУЧИЛГА покрытие, **цасан** ~ снежный покров

ХУЧИЛТ покрытие, накрытие, покрывание, **замын** ~ дорожное покрытие

ХУЧИХ покрывать, накрывать, крыть, хүүхдийг хөнгжлөөр ~ покрывать ребёнка одеялом

ХУЧЛАГА покрывало, покров, ~ дэвсгэр постель

ХУЧУУЛАХ внезапно, врасплох нападать

ХУШ (ин) кедр, кедровый, ~ны самар кедровые орехи, ~н шугуй, ой кедровая роща, кедровый лес

ХУШКА 1) гречский орех, 2) яички, половые железы, ~ харвах род игры

ХУЯГ 1. панцырь, латы, броня

ХУЯГ 2. тюремщик, стражник, надзиратель, латник

ХУЯГ 3. ист. ~ эр воин, военнообязанный

ХУЯГЛАХ покрывать бронёй, бронировать

ХУЯН ломота в суставах, ~ хөөрөх чувствовать ломоту в плечевых суставах

ХҮВРЭХ 1. зарождаться, пускать ростки

ХҮВРЭХ 2. развязываться, разматываться

ХҮВЭРДЭХ шитьё на живую нитку

ХҮГДГЭР сутулый, сгорбленный, горбатый

ХҮГДИЙХ горбиться, сутулиться, нагнаться, сгибаться

ХҮДЭР 1. руда, рудный, ~ үүсэл рудообразование, **зэсийн**, **төмрийн** ~ медная, железная руда, **гандмал** ~ руда блеклая, **шигтгээлэг** ~ руда вкрапленная, ~нийн биет рудное тело, ~нийн орд рудные месторождения, ~тэй давхрага рудоносный слой, ~нийн багана бананца

ХҮДЭР 2. крепкий, сильный, здоровый, ~ чийрэг өвгөн крепкий здоровый старик, ~ бахим гар крепкие, сильные руки

ХҮДЭР 3. кабарга, ~нийн заар струя кабарги, мускус кабарги

ХҮДЭРЖИЛТ оруденные

ХҮДЭРТ рудоносный, ~ талбай рудоносная площадь

ХҮДЭРШИЛ рудоносность

ХҮЖ 1. благовонная курительная свеча, ~ барилцах братагъя

ХҮЖ 2. линолеум

ХҮЖЛЭГ: ~ хулгана зоол. выхухоль

ХҮЗҮҮ шея, шейные позвонки, ~ний ороолт шарф, ~ний зүүлт ожерелье, аман ~ атлант, первый шейный позвонок, хатан ~ эпистропей, второй шейный позвонок, ~ний ороолт кашне, шарф, ~н дээр нь зайдлах сесть на шею, ~ заах упрямиться

ХҮЗҮҮВЧ 1) ошейник, 2) перешеек, 3) рукав для входа в самолёт, тугалын/нохойны ~ телячий/собачий ошейник

ХҮЙ 1. род, поселение, ~ нэгдэл община

ХҮЙ 2. анат. пуповнна, мед. пуповнна, пупочный канатик, ~н бэхлэлт мед. прикрепление пупочного канатика, ~ татах с пристрастием относиться к родственникам, ~н холбоотой кровно-взванные

ХҮЙ 3: ~ ~гээр ургах расти полосамн (о деревьях)

ХҮЙЛЭХ собираться стаямн в период течки (о животных)

ХҮЙС 1. пол, эр эм ~ мужской, женский пол, ~ээ солих менять пол, хэлзүйн ~ грамматический род

ХҮЙС 2. пупок, пуповнна, пупочный, дэлхийн ~ пуп земли, ~ний нүх цөмхрөг пупочная ямка, ~ тэмтрэх истреблять/уничтожать поголовно, совершить геноцид

ХҮЙС 3. бутон, головка цветка

ХҮЙТ холод, мороз, ~ орох наступление холодного периода

ХҮЙТРЭЛТ похолодание, охлаждение

ХҮЙТРЭХ холодять, морозить, похолодать

ХҮЙТЭВТЭР холодноватый, холодновато, өнөөдөр ~ байна сегодня холодновато

ХҮЙТЭН 1. 1) холод, мороз, стужа, 2) холодный, морозный, студёный, остывший, 3) холодно, морозно, өвлийн ~ змний мороз, ~ ус холодная вода, тэсгэм ~ трескучие морозы, ~ салхи морозный ветер, ~ харц холодный взгляд, ~ сэтгэл холодная душа, ~ зэвсэг холодное оружие, ~ дайн холодная война, ~ газар холодное место, ~ээр хүлээн авах оказывать холодный приём, холодно принять

ХҮЙТЭН 2. мед. гонорея, ~ тусах/хүрэх /авах заболеть гонореей

ХҮЛХГЭР довольно большой, чрезмерно широкый, просторный, свободный (об одежде)

ХҮЛХИЙХ быть слишком большим, оказываться очень широким, свнсать, внссть мешком (об одежде)

ХҮЛХЭХ сосать, чихэр ~ сосать конфету

ХҮЛЦЭЛ: ~ өчих просить извинения

ХҮЛЦЭНГҮЙ терпеливый, обладающий терпением, ~ хүн терпеливый человек, юмыг ~гээр давах терпеливо переносить что-либо

ХҮЛЦЭХ терпеть, сносить, проявлять терпимость

ХҮЛЭМЖ погреб, теплица, цэцгийн ~ теплица для цветов

ХҮЛЭХ связывать, стягивать

ХҮЛЭЭГДЭХ страд. от хүлээх, ождаться, быть ожидаемым, задерживаться

ХҮЛЭЭЛГЭХ побуд. от хүлээх, заставлять ждать, держать в ожидании, задерживать, хариуцлага ~ привлекать к ответственности, үүрэг ~ возлагать обязанности

ХҮЛЭЭС 1) связка, повязка, верёвка, которой стянуто что-либо, 2) перен. плеи, подчинённость, зависимость

ХҮЛЭЭХ 1) ждать, ожидать, 2) получать, принимать, признавать, сознавать, түр ~ подождать немного, ~н зөвшөөрөх признавать, ~ж авах принимать, воспринимать, ~н авалт приём, ~н авагч приёмник, ~н авах цаг приёмные часы, ~н авах газар приёмный пункт, буруугаа/алдаагаа ~ признавать свою вину/свои ошибки

ХҮМ: юм ~ парн. вещь, утварь, предметы

ХҮМҮҮЖИЛ воспитание, воспитанность, ~ийн ажил воспитательная работа, ~ сайтай хорошо воспитанный, ~ муутай дурно воспитанный

ХҮМҮҮЖИЛГҮЙ невоспитанный, с плохим воспитанием, плохо воспитанный

ХҮМҮҮЖИЛТЭЙ воспитанный, благовоспитанный

ХҮМҮҮЖИХ воспитываться, хүүхдийн цэцэрлэгээр ~ воспитываться в детском саду

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГЧ воспитатель, воспитательница

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭХ воспитывать

ХҮМҮҮН человек, ~ төрөлхтөн человечество

ХҮМҮҮС люди, население, лица, албаны ~ официальные лица, гэр бүлийн ~ члены семьи, хариуцлагатай ~ ответственные лица, хөдөлмөрийн чадвартай ~ работоспособное население, ажилгүй ~ безработные люди, бездельники

ХҮН 1. человек, люди, ~ төрөлхтөн человечество, ~ ам население, ~ амын орлого душевой доход, ~ амьтан человек, люди, ~ний мөс, ~ний үнэр совесть, ~ий, гаднын ~ постороннее лицо, чужой человек, ~ний эрх человеческое право, ~ний ухаан человеческий разум, жргийн ~ простой человек, хашир, хэрсүү ~ опытный, много выдавший человек, гэнэн ~ наивный человек, неосторожный человек, залуу ~ молодой человек, ~ тэргчин рикша, ухаантай ~ умный человек, эрдэмтэй, номтой ~ учёный, эрудированный человек, шударга, зарчимч ~ справедливый, принципиальный человек, ~ бүрт ногдох татвар подушный налог, яриа ~ разговорчивый человек, сайн муу ~ хороший, плохой человек, хар ~ муж, танихгүй ~ незнакомый человек, незнакомец, ~ий зэрэгт орох выйти в люди, ~ий амаар будаа идэх жить чужим умом, ~ий гар харах материально зависеть от кого-либо, ждять помощи, ~ий гараар могой барих приблизительно: чужими руками жар загребать, ~ий үнэр алдах потерять человеческий облик, ~ дүрст бичин обезьяна человекообразная, ~мич шнмпанзе, ~ төст мич горилла, ~ий цагаан хорхой бычий солитер, сайн ~ явснаа, муу ~ идснээ добрый (хороший) человек о том, где бывал, дурной человек о том, что ел, ~ болгон адилгүй хүлэг болгон жороогүй не каждый конь нноходец, не все люди одинаковы, ~ таван одны орд созвездие Кассиопея

ХҮН 2. продолговатая ямка на верхней губе у человека

ХҮН 3: ~ орхоодой женьшень, ~ орхоодойн ханд женьшеневая настойка, настойка из женьшена

ХҮНГҮЙ безлюдный, ~ газар безлюдное место

ХҮНГҮЙДЭХ 1) становиться безлюдным, обезлюдеть, 2) не хватать рабочей силы, ажил хийх ~ээд байна некому работать, нет рабочих рук

ХҮНГЭНЭХ гудеть, издавать гул, грохотать

ХҮНД 1. 1) тяжёлый, 2) трудный, утомительный, серьёзный, ~ ачаа тяжёлый груз, ~ жин тяжёлый вес, ~ жонш геол. барит, ~ үйлдвэр тяжёлая промышленность, ~ нөхцөл трудные условия, ~ өвчин тяжёлая, серьёзная болезнь

ХҮНД 2. 1) тяжесть, 2) разг. штанга, ~ийг өргөх поднять тяжесть, поднятие тяжести, ~ийн төв центр тяжести, ~ийг өргөгч штангист, ~ийг өргөх поднять штангу

ХҮНД 3. честь, достоинство, почёт, уважение, нэр ~ авторитет, итгэл ~ доверие, почёт

ХҮНДДЭХ быть слишком тяжёлым, трудным

ХҮНДЛҮҮЛЭХ побуд. от хүндлэх, быть уважаемым, почитать-ся, быть почитаемым

ХҮНДЛЭГДЭХ страд. от хүндлэх, быть уважаемым, быть почитаемым

ХҮНДЛЭЛ уважение, почтение, почёт, гүн ~ глубокое уважение

ХҮНДЛЭХ уважать, почитать, **ахмадыг** ~ уважать старших, **гүнээ** ~ глубоко уважать

ХҮНДРҮҮЛЭХ *побуд.* от **хүндрэх**, осложнять, ухудшать, делать более серьёзным

ХҮНДРЭЛ осложнение, ухудшение, трудности, **цаг агаарын** ~ климатические трудности, ухудшение погоды

ХҮНДРЭХ становиться тяжёлым, тяжелеть, осложняться, **өвчин** ~чээ болезнь осложнилась

ХҮНДТЭЙ пользующийся уважением, авторитетом, почтенный, авторитетный, достойный, уважительный, ~ **шалтгаан** уважительные причины

ХҮНДЭТ почётный, уважаемый, высокий, ~ **зочин** почётный, высокий гость, ~ **гишүүн** почётный член, ~ **харуул** почётный караул, ~ **цол** почётное звание, ~ **жуух** почётная грамота

ХҮНДЭТГЭЛ уважение, почтение, ~ **хүлээх** пользоваться уважением, внушать уважение, ~ **үзүүлэх** выказывать уважение, заверение в уважении

ХҮНДЭТГЭХ уважать, почитать, **амь үрэгдсэн** дайчдын **дурсгалыг** ~ чтить память погибших героев, ~и **хүлээж авах** принимать с большим уважением

ХҮНИЙРХЭХ чуждаться, стесняться

ХҮНЛЭГ гуманный, человеческий, человеческий, гуманный, гуманно, по-человечески, ~ **үйлс** гуманный поступок, ~ **ёс** гуманизм, **бусдад** ~ **хандах** обращаться с другими по-человечески, ~ **бус харьцах** жестоко, бесчеловечно обращаться

ХҮННУ хунну, гуны

ХҮНС продовольствие, продукты, **хоол** ~ продовольствие, провиант, ~**ний дэлгүүр** продовольственный магазин, продуктовый магазин, ~**ний хангамж** продовольственное снабжение, ~**ний агуулах** продовольственный склад, ~**ний нөөц** продовольственные резервы, ~**ний үйлдвэр** пищевая промышленность

ХҮНТЭЙ людный, **олон** ~ **газар** многолюдное место

ХҮНХЭР 1) углублённый, глубокий, вогнутый, 2) выбоина, впадина, углубление, ~ **таваг** грубокая тарелка

ХҮНЦЭЛ мышьяк

ХҮНЧЛЭХ очеловечивать, развнать свойства человека в ком-чём-нибудь

ХҮР 1.: ~ **дii** нар младшие братья, младший шурин

ХҮР 2. обрыв

ХҮР 3.: ~ **хорхой** шелковичный червь, шелкопряд

ХҮРГҮҮЛЭХ *побуд.* от **хүргэх**, доставляться, быть доставленным, доставлять через кого-либо, поручать доставить

ХҮРГЭГЧ доставщик, шуудан ~ почтальон

ХҮРГЭН зять, ~ **ах** старший зять, муж старшей сестры

ХҮРГЭХ 1) доставлять, посылать, 2) доводить, провожать, сопровождать, 3) дотрагиваться, прикасаться, **гэрт нь** ~ж **өгөх** проводить домой, сопровождать до дому, **хэл** ~ **сообщать**, доставлять известие, **мэнд** ~ **передавать** привет, **баяр** ~ **приветствовать**, поздравлять, **тус** ~ **приносить** пользу, оказывать помощь, **хор** ~ **вредить**, приносить вред, **уур** ~ **сердить**, злить, **инээд** ~ **вызывать** смех, **смешить**, **нойр** ~ **навевать** сон

ХҮРД 1. колесо, барабан, круг, ~**тэй** **худаг** колодец с колесом

ХҮРД 2. молитвенный цилиндр, ~ **эргүүлэх** вращать молитвенный цилиндр

ХҮРД 3. личинка моли

ХҮРЖИГНЭХ 1) мурлыкать (о кошке), 2) грохотать, громыхать

ХҮРЗ лопата, ~**ээр** **ухах** копать лопатой

ХҮРЗДЭХ копать, сгребать лопатой

ХҮРЛИЙЗ имеющий на четаерть другую кровь, креол, ~ **бүсгүй** креолка

ХҮРЛИЙХ багроветь, мрачнеть, делаться мрачным, стать угрюмым, становится неприветливым

ХҮРЛЭГЭР мрачный, угрюмый, неприветливый, багровый, ~ **царай** мрачно, неприветливое лицо

ХҮРМЭН базальтовый, ~ **үе** базальтовый слой

ХҮРНЭ хорёк

ХҮРТВЭР *мат.* числитель

ХҮРТЭЛ до, вплоть, по, **нэгээс арав** ~ тоолох считать от одного до десяти, **өнөөдрийг/өнөөг** ~ до наших/до сегодняшних дней

ХҮРТЭХ 1. доставать, хватать на всех

ХҮРТЭХ 2. 1) удостанваться, 2) получать, принимать, **шагнал** ~ **удостаиваться** награду

ХҮРТЭХҮЙ осозание, чувство осозания

ХҮРТЭЭЛ достойные, **ард түмний** ~ народное достойные

ХҮРТЭЭМЖ достаток, достаточность, что-либо, имеющееся в достаточном количестве, достойные

ХҮРТЭЭМЖГҮЙ недостаточный, недостаточно

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ достаточный, хватающий всем, доступный

ХҮРТЭЭХ *побуд.* от **хүргэх**, удостаивать, выделять долю, давать полагающуюся при распределении долю

ХҮРХРЭХ рычать, **арслан** ~из львы рычат

ХҮРХРЭЭ водопад, **уулын** ~ горный водопад

ХҮРХРЭЭТЭХ ниспадегь (о водопаде)

ХҮРШГҮЙ недостижимый, недосыгаемый, ~ **өндөрлөг** недостижимая вышина

ХҮРЭЛ бронза, бронзовый, ~ **медаль** бронзовая медаль

ХҮРЭЛЗГЭНЭ сверчок, сверчковые

ХҮРЭЛЦЭХ хватать, оказываться в достатке, **бидний мөнгө** ~гүй **денег** у нас недостаточно/не хватает

ХҮРЭЛЦЭЭ достаточность, достаток, ~ **сайтай** довольно достаточный

ХҮРЭЛЦЭЭГҮЙ недостаточный, нехватяющий количественно, недостаточно, ~ **байх** быть недостаточным

ХҮРЭЛЦЭЭТЭЙ достаточный, хватающий, имеющийся вдоволь, зажиточный, достаточный, зажиточно

ХҮРЭМ 1. базальт, базальтовый, ~и **бэгэлцэг** платобазальт, ~лэг **чулуулаг** базальтоиды

ХҮРЭМ 2. куртка, **савхин** ~ кожаная куртка

ХҮРЭН коричневый, бурый, ~ **баавгай** бурый медведь, **хар** ~ **өнгө** темно-коричневый цвет

ХҮРЭНТЭХ быть коричневым, выглядеть коричневым, становиться коричневым

ХҮРЭХ 1) доходить, доезжать, добираться, достигать, 2) трогать, касаться, дотрагиваться, 3) быть в достатке, быть достаточным, **гэртээ** ~ добираться до дому, **зорьсондоо** ~ достигь своей цели, **насанд** ~ достигать совершеннолетия, **үгэндээ** ~ сдержат слово, **гар** ~ трогать рукой, касаться рукой, **битгий хүр!** не трогай! **инээд** ~ хочется смеяться, **уур** ~ сердиться, злиться, **нойр** ~ **хотеть** спать, клонить ко сну, **залхуу** ~ лениться, **ханиад** ~ болеть гриппом, простудиться, **шээс** ~ **иметь** позыв (к мочеиспусканию), **баас** ~ **иметь** позыв (о действии кишечника)

ХҮРЭХГҮЙ 1) не достигать, не доставать, 2) недоставать, не хватать, 3) недостаточный, **өвдөг** ~ **ус** вода (в реке) не достигающая, не доходящая по колен, **хүч** ~ **сил** не хватает, **зуу** ~ **төгрөг** без малого сто тугриков

ХҮРЭЭ 1. крупный монастырь, стан, лагерь, *ист.* прежнее название монгольской столицы

ХҮРЭЭ 2. рама, ореол, круг, кайма, контур, **цонхны** ~ оконная рама, **нүдний шилийн/саравчны** ~ **оправа** для очков

ХҮРЭЭ 3. сфера влияния, диапазон

ХҮРЭЭЛЭГЧ 1) окружающий, 2) окружение

ХҮРЭЭЛЭЛ окружение, окружающая среда, близкие

ХҮРЭЭЛЭН 1) исследовательский институт, 2) стадион, 3) сад, двор, **эрдэм шинжилгээний** ~ научно-исследовательский ин-

ститут, цэнгэлдэх ~ стадион, ургамлын ~ ботанический сад, ~ буй орчныг хамгаалах заkitы окружающей среды
ХҮРЭЭЛЭХ окружать, окаймлять, улам нягтаар тойрон ~ ещё теснее сплотиться вокруг кого-, чего-либо
ХҮСЛЭН желание, стремление, ~ болох сильно хотеть, ожидать с нетерпением, гореть желанием
ХҮСНЭГ графа, ~ татах/хийх графитъ
ХҮСНЭГТ таблица, диаграмма, схема, ~ бөглөх заполнить таблицу
ХҮСЭЛ желание, охота, стремление, ~ эрмэлзэл чаянне, стремление, таны ~ээр по вашему желанию, ~нийг биелүүлэх/хангах удовлетворять чье-либо желание
ХҮСЭЛТ желанне, просьба, мнение, запрос, ~ээ илэрхийлэх выразить шественный, ~ээвэгт мощное оружие
ХҮСЭХ 1) желать, хотеть, стремиться, 2) просить, сайн сайхныг ~ желать наилучшего, эрүүл эхийг ~ желать здоровья, тусламж ~ просить помощи
ХҮҮ 1. сын, мальчик
ХҮҮ 2. процент, ~тэй зээл процентный заём, ашиг орлогын ~ процент прибылей, ~гүй зээл беспроцентный заём, ~гийн өр долг по процентам
ХҮҮДИЙ мешочек; куль, ~д хний класть в мешок
ХҮҮДИЙЛЭХ класть в мешок, гурил ~ ссыпать муку в мешок
ХҮҮЕ возглас, котормы обращаются к кому-нибудь в начале речи: эй, слушай, слушайте, ~, найзаа, нааш ир! эй, дружок, идна сюда!
ХҮҮЛЭХ 1. отдавать деньги под процент, заннматься ростовщичеством, мөнгө ~ капитал, ростовщический капитал
ХҮҮЛЭХ 2. разрывать, отрывать клоч, лоскут
ХҮҮР труп, мертвец, ~ оршуулах газар кладбище, Шидэгт ~ийн үлгэр Сказка о волшебном мертвце
ХҮҮРНЭЛ рассказ, повесть, повествование, повествовательный, ~ийн маягаар, хэлбэрээр в стиле, в форме повествования/рассказа, ~ийн төрөл повествовательные жанры, ~ дуу романс
ХҮҮРНЭХ рассказывать, повествовать, түүх ~ повествовать об истории
ХҮҮРЭГ: цан ~ парн. нней, изморозь
ХҮҮХЭД дети, ребята, ребёнок, хөхүүл ~ грудной ребёнок, сургуулийн насны ~ дети школьного возраста, сургуулийн өмнөх насны ~ дети дошкольного возраста, эрэгтэй ~ мальчик, эмэгтэй ~ девочка, өргөмөл ~ приёмный ребёнок, өвчин ~ снрота, ~ийн цэцэрлэг детский сад, ~ийн тоглоом детские игрушки, ~ийн өвчин детская болезнь, ~ийн тэтгэлэг пособие на детей, ~ олох забеременеть, ~ төрүүлэх рожать, ~ өсгөх вырастить ребёнка, ~ зан гаргах ребячиться, вести себя по-детски
ХҮҮХЭДГҮЙ не имеющий ребёнка, бездетность, ~ айл бездетная семья, ~н татвар налог на бездетность
ХҮҮХЭЛДЭЙ кукла, кукольный, ~н театр кукольный театр
ХҮҮХЭМСЭГ жуир, бабник, гулёна
ХҮҮХЭН 1. девушка, женщина, залуу ~ молодая девушка, сайхан ~ красивая девушка, нөхөртэй ~ замужняя женщина, эмч ~ женщина-врач, ~тэй танилцах познакомиться с женщиной, ~ эргүүлэх ухаживать за девушкой, хар энгэртэй ~ женщина, приносящая несчастье
ХҮҮХЭН 2. дочь, девочка, манайх хүү ~ хоёртой у нас сын и дочь
ХҮХЭР сера, ~ийн хүчил серная кислота, цэвэр ~ самородная сера
ХҮХЭЭН обращение: дитя! мальчик! девочка!
ХҮЧ (ин) 1. сила, мощь, ажиллах ~ рабочая сила, үйлдвэрлэх ~ производительные силы, зэвсэгт ~н вооружённые силы, ~н

зүйл фактор, хугацааны ~н зүйл фактор времени, гол ~ главная сила, эрчим ~ энергетика, биесийн ~ физическая сила, В ~ сила ветра, моринь ~ лошадиная сила, татах ~ сила тяготения/притяжения, түлхэх ~ сила сопротивления, ~ чадал мощность, үйлдвэрлэлийн ~н чадал производственные мощности, ~ хэрэглэх применять силу, применение силы, ~ээ дайчлах мобилизовать свои силы, напрягать все усилия, ~ээ сорих испытывать свои силы, ~ орох набираться силы, ~ээр авах брать силой, ~н төгөлдөр болох вступать в силу, ~нгй болох утратить силу, ~нгүй болгох считать недействительным, делать недействительным, ~ хэрэглэсэн гэмт хэрэг преступление с применением насилия, насильственное преступление, ~ хэрэглэхээр айлган сүрдүүлэх угрожать насилием
ХҮЧ 2. кислотность, ~ орох становиться кислым
ХҮЧ 3. нагул, упитанность, ~ авах жиреть (о скоте)
ХҮЧДЭЛ напряжение, их, өндөр ~ийн гүйдэл ток высокого напряжения, эргэх ~ напряжение вращательное
ХҮЧДЭХ делать/выполнять что-нибудь силой, напрягать силы, проявлять усилie
ХҮЧИЛ кислота, кислотный, ~ төрөгч кислород, ялзмагт ~ гумусовая кислота
ХҮЧИЛЛЭГ кислотный, ~ чанар кислотность, ~ бороо кислотные дожди
ХҮЧИН разг. изнасилование, ~гийн хэрэг дело об изнасиловании, ~гийн хэргээр хатуу шийтгэгдэх строго караться/жестоко наказываться за изнасилование, быть строго наказанным за изнасилование
ХҮЧИНГҮЙ недействительный, ~д тооцох считать недействительным, ~ болгох тухай нэхэмжлэх иск об аннулировании чего-либо
ХҮЧИНДЭХ изнасиловать, насиловать
ХҮЧИНТЭЙ действительный, действующий, сохраняющий свою силу, ~ хэвээр байх быть/оставаться действительным по-прежнему, ~ сонгууль действительные выборы
ХҮЧИР тяжёлый, тяжкий, изнурительный, хүнд ~ ажил изнурительная работа, ~ өвчин тяжёлая болезнь, ~ хэрэг, ял тяжкие преступления
ХҮЧИРХИЙЛЭЛ насилие, изнасилование, злоупотребление властью, жестокость, грубость
ХҮЧИРХИЙЛЭХ насиловать, применять силу, производить насилие, совершать жестокость, грубой силой заставлять делать что-либо
ХҮЧИРХЭГ мощный, могучий
ХҮЧИТ сильный, крепкий, мощный, ~ бөх борцы, силачи
ХҮЧЛЭХ проявлять усилie, напрягать силы, стараться изо всех сил, применять силу, насильно принуждать
ХҮЧТЭЙ 1) сильный, мощный, 2) жирный, упитанный, 3) сильнодействующий, ~ нөлөө сильное влияние, ~ тарган морь жирная лошадь, ~ хор сильнодействующий яд, ~ эм сильнодействующее средство, ~ цохих сильно ударить
ХҮЧТЭН сильный, силач, атлет, ~ий өмнө хүчгүй нь буруу перед сильным бессильный виноват
ХЭВ 1. порядок, правило, нормальное состояние, ~ заншил обычай, традиция, нийтийн ~ журам общественный порядок, правило, ~ гажил деформация, уян хатан ~ гажил деформация пластичная, ~ээрээ байх быть по-прежнему, быть как и раньше
ХЭВ 2. образец, внешне формы, модель, фасон, шаблон, печать, ~ сайтай с хорошей фигурой, бичгийн ~ почерк, гутлын ~ сапожная колодка, хувцасны ~ фасон одежды, ~ийн талх формовой хлеб
ХЭВ 3. форма, тоосго цохих ~ форма для кирпича

ХЭВ 4. отпечаток, след, **амьтны хөлийн** ~ отпечаток ног животного

ХЭВ 5. **үйл үгийн** ~ *грам.* залог, **үйл үгийн үйлдүүлэх** ~ побудительный залог глагола

ХЭВИЙН нормальный, нормально, в порядке (о делах), ~ бус ненормальный, необычный, необыкновенный

ХЭВИЙХ наклоняться, крениться

ХЭВЛИЙ живот, утроба, гревo, ~гээр **дурандах** лапароскопир, **газрын** ~ недра землн

ХЭВЛҮҮРДЭХ формировать, **шавар** ~ формировать глину

ХЭВЛЭГДЭХ *страд.* от хэвлэх, печататься, издаваться, быть изданным, опубликоваться, ~сэн өдрөөс со дия опубликованнн

ХЭВЛЭГЧ издатель, печатник

ХЭВЛЭЛ печать, издание, пресса, ~ **захиалах** выписывать периодическую печать, ~ийн хуудас а) печатный лист, б) страницы печати, **гүн** ~ глубокая печать, ~ийн газар издательство, ~ийн бага хурал пресс-конференция, ~д бэлтгэх готовит к печати/к изданию/к выпуску, ~д зориулсан биш не для печати второе издание киитн

ХЭВЛЭЛТ печатание, издание, ном ~ печатание книг

ХЭВЛЭМЭЛ печатный, напечатанный

ХЭВЛЭХ 1) печатать, издавать, 2) печатный, сонин ~ж гаргах печатать газету, ~н нийтлэх эрх чөлөө свобода печати, ~ газар/үйлдвэр типографня

ХЭВЛЭЭР: ~ **явагчид** пресмыкающиеся

ХЭВРЭГ хрупкий, ломкий, непрочный, ~ **төмөрлөг** хрупкий металл

ХЭВТҮҮЛЭХ *побуд.* от хэвтэх, укладывать, заставляя лечь, положить, эмнэлэгт ~ положить в больницу

ХЭВТЭР 1) постель, ложе, 2) лэжка, подстилка для скота, ~ийн **өвчтөн/дэглэм** постельный больный/режим, ~т орох быть прикованным к постели

ХЭВТЭХ ложиться, лежать, **унтахаар** ~, **орондоо орж** ~ ложиться спать, ложиться в постель, эмнэлэгт ~ ложиться в больницу, лежать в больнице

ХЭВТЭШ 1) ложе, постель, 2) лежбнице, лэжка (для скота)

ХЭВТЭЭ 1) в лежачем положении, 2) горизонтальный, ~ **шугам** горизонтальная линия

ХЭВЦГИЙ противный (о характере), своснравный

ХЭВЦЭГ кипчак

ХЭВШИЛ уклад, обычай, **амьдралын** ~ уклад жизни, **нийгэм эдийн засгийн** ~ общественно-экономический уклад

ХЭВШИХ 1. становиться традицией, стать привычкой, входить в обыкновение

ХЭВШИХ 2. разнашиваться (об обуви)

ХЭВШМЭЛ установившийся, привычный, устойчивый, неизменный, **ахуй амжиргааны** ~ дэглэм привычный порядок жизни, ~ хэллэг фразеология

ХЭВЭГ шелуха, мякина

ХЭВЭГЧ жующий, жвачный, ~ **амьтад** жвачные животные

ХЭВЭЛ живот, утроба, брюхо, ~ **хөлтөн** брюхоногис

ХЭГЖҮҮН спесный, надменный, упрямый

ХЭГЖҮҮРХЭХ быть спесным, оказываться надменным, быть упрямым

ХЭГЛЭХ сдирать, надсекать

ХЭД (эн) 1) сколько, как много, в каком количестве, 2) больше, более, свыше, 3) несколько, энз ~н **төгрөгийн үнэтэй** вэ? сколько это стоит? **Шинэ Зеландын хүн ам хэд билээ?** Каково там население Новой Зеландии? **одоо цаг** ~ болж байна? сколько сейчас времени? **та** ~н настай вэ? сколько вам лет? **таны утасны дугаар** ~ вэ? какой у вас номер телефона? ~н удаа

сколько раз, ~н **үгээр** хэлбэл в нескольких словах, **тавин** ~н онд где-то в 50-ые годы, ~ ~н удаа, ~ дахин несколько раз

ХЭДГЭНЭ шмэль

ХЭДДҮГЭЭР который, какой, та ~ **байранд амьдардаг** вэ? в каком (номере) доме вы живёте?

ХЭД ДЭХ который, какой, ~ удав который раз

ХЭДИЙ 1) сколько, как много, в какой мере, в какой степени, 2) хотя, хоть, несмотря на то, что, ~чинээ сколько, какой величины, как много, ~ удах вэ? как долго продолжится? сколько времени потребуется?

ХЭДИЙВЭЭР хотя

ХЭДИЙД когда, какого числа, ~ ч **хаммагүй** когда угодно, в любое время

ХЭДИЙН 1) тогда, в то время, в тот момент, в прошлый раз, 2) уже давно, **би аль** ~ **сэрсэн** я давно уже проснулся

ХЭДИЙНЭЭ давно, уже давно, давным давно

ХЭДИЙНЭЭС с давних пор, издавна

ХЭДҮҮЛ сколько, несколько, та **гэртээ** ~ **суудаг** вэ? сколько у вас человек дома? сколько у вас членов в семье? **бид энд** ~ээ **ирсэн** нас приехало несколько человек

ХЭДХЭН всего нескол ко, немного

ХЭДЭНТЭЭ несколько раз, неоднократно, ~ **тааралдах** неоднократно встречаться, несколько раз видетсяя

ХЭДЭРЛЭХ быть непослушным, оказываться противным, быть несговорчивым, упрямиться, упрямствовать

ХЭЗЭЭ когда, та ~ **явах** вэ? когда вы уезжаете? ~ **ямагт** всегда, вечно, ~нээс а) с какого времени, когда, б) издавна, с давних пор

ХЭЗЭЭД всегда, постоянно, в любое время

ХЭЛ 1. 1) язык, язычок, 2) язык, речь, ~ний **үүүр** кончик языка, **хонхны** ~ язык колокольчика, ~ээ **гаргах** показать язык, ~ээр **долоох** лнзать языком, ~ээ **казах** прикусить язык, **монгол** ~ монгольский язык, **үндэсний** ~ национальный язык, **харь**, **гадаад** ~ иностранный, **кужий язык**, **төрөл** ~үүд родственные языки, ~ **ярианы соёл** культура языка, эх ~ родной язык, **материнский язык**, **ярианы** ~ разговорный язык, **утга зохиолын** ~ литературный язык, **бичгийн** ~ письменный язык, **этгээд** ~ жаргон, ~зүй грамматика, ~шинжлэл лингвистика, **языкознание**, **гадаад** ~ **сурах/үзэх** изучать иностранный язык, **гадаад** ~ мэдэх знать иностранный язык, **владеть иностранным языком**, ~д **орох** начинать говорить (о детях), ~ **амаа олох/ололцох** найти общий язык, ~ **ам хийх** /гаргах ссориться, сеять раздор, жаловаться, ~ **амы нь сугалах** всё разузнать, ~ **барих** поддерживать связь

ХЭЛ 2. известие, сообщение, весть, ~ **сураг авах** получать извести, ~ **явуулах/хүргэх** сообщать, передавать сообщение

ХЭЛБИЙЛГЭХ *побуд.* от хэлбийх, 1) склонять, наклонять, искривлять, 2) *перен.* искажать, извращать

ХЭЛБИЙХ склоняться, наклоняться, крениться

ХЭЛБЭЛЭЭЛ колебание, качка, колыханне, муз. вибрато, **үнийн** ~ колебание цен, **уур амьсгалын** ~ колебание климата

ХЭЛБЭЛЗҮҮЛЭХ *побуд.* от хэлбэлзэх, раскачивать, качать, колыхать, колебать

ХЭЛБЭЛЗЭХ 1) наклоняться, крепиться, 2) колебаться, качаться, колыхаться

ХЭЛБЭР форма, вид, фигура, ~ **дүрс**, ~ **янз** *парн.* облик, контур, фигура, **биесийн** ~ **галбир** фигуры, внешнее очертание человека, **ажлын** ~ форма, вид работы, **дэлхий бөмбөрцөг** ~тэй земля имеет форму шара, ~ **төдий** формальный, формально

ХЭЛБЭРДЭГЧ формалист

ХЭЛБЭРДЭЛ формализм, формальность, **хүнд суртлын** ~ бюрократический формализм

ХЭЛБЭРДЭХ проявлять формальное отношение к чему-нибудь, соблюдать внешние формальности, быть формалистом

ХЭЛГИЙ косноязычный, немой

ХЭЛГҮЙ 1) немой, не говорящий, 2) без вести, бесследно, **төрөлхийн** ~ немой от рождения, ~ алга болох пропадать без вести, нечезать бесследно

ХЭЛЛЭГ оборот речи, выражение, **өвөрмөц** ~ идиомы, **хэвшмэл** ~ фразеология

ХЭЛМЭГДҮҮЛЭЛТ репрессия, ~ийн жилүүд годы репрессии

ХЭЛМЭГДҮҮЛЭХ *побуд.* от хэлмэгдэх, репрессировать, наносить вред, причинять ущерб, повреждать, терроризировать, **гучаад онуудад гэмгүй олон хүнийг** ~жээ в тридцатые годы было репрессировано много невинных людей

ХЭЛМЭГДЭЛ репрессия, вред, ущерб, опустошение, разорение

ХЭЛМЭГДЭХ репрессировать, подвергаться репрессии, подвергаться опустошению/разорению, терпеть урон/ущерб

ХЭЛМЭРЧ устный переводчик, толмач

ХЭЛМЭРЧЛЭХ устно передавать/переводить, делать устный перевод

ХЭЛТГИЙ 1) наклонный, покатый, 2) набекрень, набок, 3) пол, половина, ~ сар полумесяц, ~ хэнгэрэг бубен

ХЭЛТИЙЛГЭХ *побуд.* от хэлтгийх, наклонять, кренить, валить набок, кривить

ХЭЛТИЙХ наклоняться, крениться, покоситься, быть наклонным

ХЭЛГЛЭХ отламывать, отбивать, отхальвать

ХЭЛТРҮҮЛЭХ *побуд.* от хэлтрэх, избавлять, освобождать, спасать, выручать, **үхлээс** ~ избавить от смерти

ХЭЛТРЭХ 1. отламываться, отхальваться, отпадать

ХЭЛТРЭХ 2. избавляться, освобождаться, избегать чего-либо неприятного, **яюулаас** ~ избавиться от опасности, **амь** ~ избежать смерти, быть помнлованным

ХЭЛТЭРХИЙ осколок, обломок, **их бууны сумны** ~ осколок снаряда

ХЭЛТЭС отдел, отделение, **боловсон хүчний** ~ отдел кадров

ХЭЛҮҮ клитор, ~ тавалах ласкать клитор, ~ний суурь ножки влагалища, ~ний их бие тело клитора

ХЭЛҮҮЛЭХ *побуд.* от хэлэх, давать высказаться, заставлять сказать, позволять говорить, передавать, сообщать через кого-либо, **хүнээр** ~ сообщать через кого-либо

ХЭЛХГЭР широченный, просторный, мешковатый (об одежде), **отвислый**

ХЭЛХИЙХ быть мешковатым, просторным (об одежде)

ХЭЛХЭХ 1) нанизывать, продевать через отверстие, 2) *перен.* соединять, собирать в одно, связывать вместе, 3) индексировать, **утсанд сувд** ~ нанизать жемчуг на нитку

ХЭЛХЭЭ 1) связка, связь, 2) нить, шнурок (для нанизывания), 3) индекс, указатель, ~ **холбоо** связь, контакт, взаимоотношения, **ураг төрлийн** ~ родственные связи, ~ **яс** скелет, ~ **этшиглэгээ муз.** цепной лад, **үгсийн** ~ индекс, список слов, ~ **гинжийн орд** созвездие Северная корона

ХЭЛХЭЭС нить, шнурок (для нанизывания)

ХЭЛЦ фраза, фразеологический, ~ийн толь фразеологический словарь

ХЭЛЦЭЛ сделка, ~ хийх заключать сделку

ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭХ *побуд.* от хэлэлцэх, ставить на обсуждение, вносить на рассмотрение, **хамт олноор** ~ ставить на обсуждение коллективом

ХЭЛЭЛЦЭХ обсуждать, разговаривать, **шүүмжлэн** ~ обсуждать, разбирать, ~и тохирох договариваться, ~ асуудал повестка дня, ~ж буй асуудал обсуждаемый вопрос, ~и тохиролцогч этгээдүүд договаривающиеся стороны

ХЭЛЭЛЦЭЭ 1) переговоры, 2) соглашение, договорённость, сделка, уговор, дээд хэмжээний ~ переговоры на высшем уровне, **гал зогсоох тухай** ~ переговоры о прекращении огня, ~ хийх вести переговоры, ~рийн үйлчлэх хугацаа срок действия соглашения

ХЭЛЭЛЦЭЭР соглашение, гэрээ ~ договор, ~ байгуулах заключить соглашение, **худалдааны** ~ торговое соглашение

ХЭЛЭМГИЙ речистый, бойкий на язык, ~ **доломгой** разбитной

ХЭЛЭХ говорить, сказать, рассказывать, үг ~ произносить речь, **үзнийг** ~ говорить правду, худал ~ говорить неправду, лгать, соврать, **саналаа** ~ высказать свое мнение, **өөрөөр** ~бэл иначе говоря, то есть, ~ээд яах вэ? о чём говорить? всё ясно

ХЭМ 1) мера, пределы, рамки, 2) градус, температура, ~ хэмжээ норма, ~ хэмжээ тргтгоосон гэрээ нормативный договор, **20** ~ халуун 20 градусов тепла

ХЭМЖИГДЭХҮҮН величина, адил ~ равные величины

ХЭМЖИГЧ измеритель

ХЭМЖИЛ измерение, ~зүй система мер

ХЭМЖИЛТ измерение, **өндрийн** ~ измерение высоты, **байр зүйн** ~ измерение топографическое

ХЭМЖИХ измерять, мелить, отмеривать, измерительный, **алхаагаар** ~ мерить шагами, **урт богиныг** ~ измерять длину, ~ **багаж хэрэгсэл** измерительный прибор

ХЭМЖҮҮР 1) измеритель, измерительный прибор, 2) критерий, **халуун хүйтний хэмжүүр** термометр, **хэмжүүр болох** служить критерием

ХЭМЖЭЭ 1) мера, размер, объём, 2) уровень, норма, **уртын** ~ мера длины, **талбайн** ~ размер площади, **ордын** ~ размер месторождения, **гадаргуугийн** ~ меры поверхности, **арга** ~ авах принять меры, **түр арга** ~ временная мера, ~ **хязгаар**, **хэр** ~ мера, предел, **соёлын** ~ культурный уровень, **амьдралын** ~ жизненный уровень, **мэдлэгийн** ~ уровень знаний, **орлогын** ~ уровень дохода, **үлэмж** ~гээр в значительной мере, ~ **авах** мерить, брать мерку, размер, дээд ~ний уулзалт встреча в верхах, встреча на высоком уровне, **ялын дээд** ~ высшая мера наказания

ХЭМЖЭЭГҮЙ 1) неизмеримый, безмерный, непомерный, неизмеримо, безмерно, безгранично, 2) неограниченный, безграничный, ~ эрх мэдэл неограниченная власть, ~ **баярлах** безмерно радоваться

ХЭМЖЭЭЛШГҮЙ неизмеримый, неограниченный, чрезвычайный, неосчислимый, неизмеримо, неограниченно, неисчислимо, **аж амьдрал урьдынхаас** ~ дээр болов жизнь стала неизмеримо лучше прежней, ~ **баялаг** неисчислимые богатства

ХЭМЖЭЭС 1) масштаб, 2) отмеренный участок

ХЭМЛЭХ 1. измерять, мерить

ХЭМЛЭХ 2. грызть, раскусывать зубами что-либо твёрдое, **нохой яс** ~ж байна собака грызёт кость

ХЭМНЭГДЭХ *страд.* от хэмнэх, быть экономленным, экономиться

ХЭМНЭЛ 1. ритм, ритмика

ХЭМНЭЛ 2. экономия, бережливость

ХЭМНЭЛ 3. измерение

ХЭМНЭХ экономия, расходовать экономно, **аривлан** ~ экономить, сберегать, ~ж зарцуулах расходовать бережно, **мөнгө** ~ экономить деньги, **түлш** ~ экономить топливо, **цаг** ~ экономить время

ХЭМХ 1. *частица усиления при глаголах.* ~ **цохих** разбивать, раздроблять

ХЭМХ 2. : **өргөст** ~ огурец

ХЭМХДЭГ что-либо размолотое, помолотое, ~ будаа крупа, **сагагийн** ~ гречневая крупа

ХЭМХДЭС лом, обломки, ~ **төмөр** железный лом, чулуугийн ~ обломки пород
ХЭМХЛЭХ разбивать, дробить, разрушать, сломать, сандал ~ сломать стул
ХЭМХРЭХ разбиваться, раздробляться, разрушаться, обваливаться, разламываться, сломаться
ХЭМХЭРХИЙ 1) разбитый, сломанный, 2) обломок, ~ **ширээ** сломанный стол, **шилний** ~ обломок стекла
ХЭМЭЭХ 1) именовать, обозначать, называть, 2) *употребляется в роли союзного слова*
ХЭН кто, **энэ/гэр** ~ бэ? кто это? кто он? ~ **мэдэх вэ?** кто знает? **Таны нэр** ~ бэ? Как Вас зовут? **нэр чинь** ~ билээ? как тебя звать-то? ~ **ний чей**, чья, чье, чьи, **энэ ~ний ном бэ?** чья эта книга? ~ **ний ч байсан**, ~ **ч байсан** кто бы ни был, ~ **ний ч доор** орохооргүй байх никому не уступать в чём-либо
ХЭНГЭРЭГ 1. барабан, бубен, ~ **дэмдэх** бить в барабан, **хагархай** ~ болгун, пустилов, пустомя, бесструнная балалайка, **чихний** ~ барабанная перепонка
ХЭНГЭРЭГ 2.: цээжний ~ грудная клетка
ХЭНЗ 1) вторая трава, вырастающая к осени после покоса, отава, 2) родившийся осенью, поздний (о молодняке скота), 3) родившийся от пожилых родителей (о детях), ~ **хүүхэд** поздний ребёнок
ХЭНХГЭР очень широкий, крупный (о людях)
ХЭНХЭГ одержимый чем-нибудь, страстно желающий чего-либо, чрезмерный, превосходящий меру, мания, 2) прожорливый, обжора
ХЭНШҮҮ гарь, ~ **үзэртэнэ** пахит гарью
ХЭНЭГҮЙ 1) благодушный, спокойный, равнодушный, безразличный, невозмутимый, 2) благодушно, равнодушно, безразлично, ~ **харц** равнодушный взгляд, **алив юманд** ~ **байх/хандах** благодушно, безразлично отнестись к чему-нибудь
ХЭНЭЭ 1) мания, психоз, 2) одержимый чем-нибудь, «шизо», ~ **тусгах** страдать манней
ХЭНЭЭРХЭЛ истерия, психоз, мания
ХЭНЭЭРХЭХ психовать, вести себя истерично
ХЭНЭЭТЭЙ истеричный, психопатический, ~ **хүн** психопат, истерик, псих, иднот
ХЭРВЭЭ если, в случае, ~ **дургүй байгаа бол/байвал битгий** яв если не хочешь, то не ходи
ХЭРГЭМ титул, сан, чин, ~ **зэрэг олгох** присваивать кому-либо титул, титуловать, **зэрэг ~тэй хүн** титулованное лицо
ХЭРЭГЭР что-либо каркасоподобное, скелетообразное, тошней, очень худой
ХЭРЭЙГХ быть скелетообразным, каркасоподобным
ХЭРЛЭГ мед. ревматизм
ХЭРМЭЛ 1. бродяга, странник, пилигрим
ХЭРМЭЛ 2. перевязанный крест-накрест
ХЭРСҮҮ пронзительный, сообразительный, осторожный, осмотрительный, ~ **хөвгүүн/хүү** пронзительный мальчик
ХЭРҮҮЛ ссора, раздоры, ругань, скандал, склока, ~ **гаргах** начинать ссору, ~ **өдөх** затевать ссору, искать ссору с кем-либо, **бөөи** ~ шумная ссора, **гэр доторх** ~ семейная склока
ХЭРҮҮЛЧ спорщик, скандалист, склочник, склочный, ~ **хүн** склочный человек, скандалист
ХЭРХЭВЧ ни в коем случае, никак, ~ **болохгүй** никак нельзя, совершенно невозможно, ~ **чадахгүй** никак не можем
ХЭРХЭН как, каким образом, **чи үүнийг** ~ **хнийв?** как ты сделал это?
ХЭРХЭХ как поступать, как делать, как быть?

ХЭРЦГИЙ 1) жестокий, свирепый, зверский, 2) жестоко, свирепо, зверски, ~ **гээр алах** а) зверски убить, б) зверское убийство, ~ **ашлах, авирлах** поступать жестоко, обращаться свирепо, вести себя жестоко
ХЭРЦГИЙЛЭЛ жестокость, зверство, ~ **явуулах** учинять зверство, свирепствовать, терроризировать
ХЭРЦГИЙЛЭХ поступать жестоко, зверствовать, неистовствовать, свирепствовать, терроризировать
ХЭРЧИГДЭЛ *геол.* срез, **идэгдлийн** ~ срез эрозийный
ХЭРЧИМ 1) отрез, кусок, 2) полено, **нэг** ~ **мах** один кусок мяса
ХЭРЧИХ нарезать, разрезать, мелко резать, крошить, **хутгаар** ~ резать ножом, **мах** ~ мелко резать мясо
ХЭРЧЛЭЭ надрез, нарезка
ХЭРЧЛЭЭС надрез, зарубка, затеси
ХЭРЧЛЭЭСЛЭХ делать зарубку, делать надрезы, **надрезать**
ХЭРЧЭЭ род печеня
ХЭРЭВ если, в случае
ХЭРЭГ 1) дело, 2) нужда, необходимость, **хувийн** ~ а) частное дело, личное дело, б) досье, личное дело, **бусдын** ~т **оролцох** вмешиваться в чужие дела, **ямар нэгэн** ~ **ээр нрэх**, ~ **болгож нрэх** приходиться по делу, **огт өөр** ~ совсем другое дело, **гэмт** ~ преступление, ~ **үүсгэх** возбуждать дело, ~ **шийдвэрлэлт** разрешение дела, **гэмт** ~ **хийх/гаргах** совершать преступление, ~ **ийн болсон нөхцөл байдал** фактически обстоятельства дела, ~ **нийг** нл **таслах** слушать дело в открытом заседании, ~ **ийг хэрэгсэхгүй болгох юр.** прекращение производства по делу, ~ **болно** пригодиться, годиться, ~ **эрхлэгч** делопроизводитель, администратор, ~ **эрхлэх газар** управление по делам
ХЭРЭГҮЙ 1) ненужный, непригодный, 2) не нужно, не надо, незачем, ~ **юм** ненужная вещь, **үзэх** ~ не стоит смотреть
ХЭРДЭС моток, клубок
ХЭРЭГЖИХ реализоваться, осуществляться, претворяться, **амьдраал** ~ претворяться в жизнь
ХЭРЭГЖИЛТ претворение, осуществление, реализация, **төлөвлөгөөний** ~ осуществление плана
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ *побуд.* от **хэрэгжих**, реализовать, осуществлять, претворять, **шийдвэр** ~ осуществить решение
ХЭРЭГЛЭГДЭХ использоваться, применяться, употребляться, **тийм арга өргөн** ~дэг такой метод широко применяется
ХЭРЭГЛЭГДЭХҮҮН материал, сырьё
ХЭРЭГЛЭГЧ потребитель, потребительский, эд ~ **ний хоршоо** потребительская кооперация
ХЭРЭГЛЭЛ 1) потребление, 2) инструмент, цагаан ~ **белье, бичгийн** ~ письменные принадлежности
ХЭРЭГЛЭЛ применять, употреблять, использовать, потреблять, **практикт** ~ применять на практике, **зэвсэг** ~ применять оружие, **хууль зүйн хэм хэмжээ** ~ применять нормы права, **байдаг аргаа/хамаг аргаа** ~ использовать все возможные средства, **ойлгогдохгүй үг** ~ употребить непонятное слово, **шинэ арга** ~ применять новый метод
ХЭРЭГЛЭЭ потребность, ~ **ний бараа** потребительские товары, ~ **ний хугацаа** использовать до...
ХЭРЭГСЭЛ средства, оборудование, **үйлдвэрлэлийн** ~ средства производства, **тээврийн** ~ средства транспорта, **цагаан** ~ постельные принадлежности
ХЭРЭГСЭХ принимать во внимание, учитывать, считать, считать нужным, придавать значение
ХЭРЭГСЭХГҮЙ не придавать значения, не считать нужным, не считаться, игнорировать, ~ **болгох** отклонять, аннулировать, считать недействительным

ХЭРЭГТЭЙ 1) нужный, необходимый, 2) надо, нужно, необходимо, должно, следует, целесообразно, **үүнийг заавал хийсэн байх** ~ это должно быть сделано

ХЭРЭГТЭН обвиняемый, подсудимый, нзысканный, нарядный, ~ эр денди, шеголь, франг

ХЭРЭГЦЭЭ нужда, потребность, необходимость, чухал ~ важная необходимость, **амьдралын** ~ жизненные потребности, **ажиллах хүчний** ~ потребность в рабочей силе, **ямар ч** ~ алга нет никакой необходимости, ~ **гарвал** в случае необходимости

ХЭРЭГЧ: **ажил** ~ деловой, деловитый, **ажил** ~ хүн деловой человек, **ажил** ~ **хамтын ажиллагаа** деловое сотрудничество

ХЭРЭЛДЭХ ссориться, ругаться, скандалить, **нохой** ~из собаки грызутся

ХЭРЭМ 1. белка, ~ний **арьс** беличий мех

ХЭРЭМ 2. крепость, крепостная стена, кремль, **Цагаан** ~ Великая китайская стена

ХЭРЭХ 1. бродить, скитаться, шляться

ХЭРЭХ 2. сплетать, связывать

ХЭРЭХ 3.: ~ **өвчин** ревматизм

ХЭРЭЭ ворон, ~ний **нүд бот.** спаржа даурская

ХЭРЭЭД керамика, одно из монгольских племён

ХЭРЭЭС 1) крестик, 2) моток, клубок

ХЭСҮҮЛ 1) бродяга, скиталец, бездельник, праздношатающийся, 2) бродячий, кочующий

ХЭСҮҮЧЛЭХ бродить без дела, слоняться, скитаться, шляться

ХЭСЭГ 1) часть, участок, кусок, 2) группа, **хоёр** ~ две части, два куска, ~ **газраар мэдээ алдуулах** сделать местную анестезию, ~ **ээр хуваах** делить на две части, делить на части, ~ **хүн** группа людей, некоторые люди, несколько человек, ~ **зуур, нэг** ~ некоторое время, **ордын** ~ участок месторождения, эгэл ~ элементарная частица

ХЭСЭГЛЭХ разделять на части, разрезать на куски, расчленять

ХЭСЭГЧЛЭХ делить на части, ~н **гүйцэтгэх** частичное (по частям) исполнение, ~н **толөх** платить частями

ХЭСЭХ бродить, шляться, слоняться

ХЭТ 1. 1) будущее, 2) начало, основание, ~ний **зорилго** цель в будущем, перспективная задача, ~ний **толөвлөгөө** перспективный план, ~ **нутаг** родная земля, родной край

ХЭТ 2. чрезмерно, слишком, чересчур, ультра, сверх-, ~ **их, олон** слишком много, ~ **бага,** ~ **цөөн** слишком мало, ~ **авна** ультразвук, ~ **ягаан туяа** ультрафиолетовые лучи, ~ **хүчтэй хөдөлгүүр** сверхмощный двигатель, ~ **их гүрэн** сверхдержава, ~ **үнэлэх** переоценить, ~ **түрүүлэх** слишком опережать

ХЭТРҮҮЛЭХ завышать, превышать, перебарщивать, ~н **зарах** перерасходовать, **зардлыг** ~ завышать расходы, ~н **ярих** увеличивать

ХЭТРЭХ превышать, превосходить, переступать меру, **төсвөөс** ~сэн **зардал** расходы сверх сметы, **долоо хоногоос** ~гүй не позже чем через неделю

ХЭТҮҮ пузырь, пузырёк, **үр хөврөлийн** ~ (цулцан) зародышевый пузырёк

ХЭТЭВЧ кiset, кошелек

ХЭТЭРХИЙ чрезвычайно, чересчур, очень, слишком, ~ **хүйтэн** чересчур холодный, ~ **халуун** слишком горячий, очень жаркий, ~ **их унтах** слишком много спать

ХЭХРЭХ 1) отрывать, 2) отрыжка

ХЭЦ 1. натянутая верёвка

ХЭЦ 2. косогор, склон, покатошь, ~ **газар** труднопроходимая местность

ХЭЦ 3. шаманский бубен

ХЭЦЛЭХ натягивать верёвку

ХЭЦҮҮ 1. трудный, тяжёлый, сложный, затруднительный, ~ асуудал трудный вопрос, сложная проблема, ~ **цаг үе** трудное время, ~ **байдалд орох** попадать в трудное положение, ~ **хүүхэд** трудный ребёнок

ХЭЦҮҮ 2. умелый, опытный, ~ **хүн** опытный человек

ХЭЦҮҮДЭХ оказываться в затруднительном/трудном положении, бедствовать, быть в безвыходном положении

ХЭЦҮҮРХЭХ быть серьёзным, хладнокровным

ХЭЭ 1. узор, орнамент, рисунок, **үлдэсний** ~ национальные орнаменты, **торгоны** ~ узоры на шёлке, **хурууны** ~ отпечатки пальцев

ХЭЭ 2.: ~гээ **барах** вести себя без стеснения

ХЭЭВНЭГ уравновешенный, хладнокровный, невозмутимый

ХЭЭГҮЙ 1. без узора, не имеющий узора, без орнамента, ~ **авдар** сундук без орнамента

ХЭЭГҮЙ 2. без церемонии, простой, небрежливый, фамильярный, амжохонский

ХЭЭЛ 1. зародыш, плод в утробе (о животных), ~тэй **хонь** суягная овцематка, ~тэй **гүү** жеребая кобыла, ~тэй **үнээ** стельная корова, ~ний **хугацаа** время жеребости, стельности

ХЭЭЛ 2.: ~ **хахууль** взятка, коррупция, ~ **хахууль авах** брать взятку, ~ **хахууль өгөх** давать взятку

ХЭЭЛГҮҮЛЭГ случка, осеменение, случной, **зохномол** ~ искусственное осеменение, ~ний **хугацаа/үе** случной сезон

ХЭЭЛГҮҮЛЭГЧ производитель, самец, производящий потомство (о животных), **сайн үүлдрийн хээлтүүлэгч** породистый производитель

ХЭЭЛГҮҮЛЭХ *побуд.* от хээлтэх, случать животных, оплодотворять самку, **гүү** ~**гишгүүлэх** случить жеребца с кобылой

ХЭЭЛТЭГЧ 1) матка, самка (о животных), 2) маточный

ХЭЭЛТЭХ беременеть (о животных), стать беременной, суягнутой, стельной

ХЭЭЛЭХ выводить узоры, орнамент

ХЭЭР 1. 1) степь, поле, 2) необжитые места, ~ **хонох** ночевать в степи, ~ний **сургууль** полевое учение, тактическое учение, ~ний **цэргийн** командлагчид полевые командиры, ~ний **нохой** табуированное имя волка, ~ний **ажил** полевые работы, ~ний **жонш** полевые шпаты

ХЭЭР 2.: ~ морь гнедой конь

ХЭЭТЭЙ узорчатый, орнаментальный, имеющий узоры, с узорами, с рисунками, с орнаментами, **навчин** ~ с рисунками в виде листьев

ХЭЭХЭН: юухан ~ кое-что, что-либо, юухан ~ сурах кое-чему научиться

ХЯДААН: алаан ~ *парн.* резня, бойня, побоище

ХЯДАГЧ: алаан ~ *парн.* террорист, убийца

ХЯДАН Кидань, киданьцы — одно из монгольских племён до средних веков

ХЯДАХ убивать, истреблять, уничтожать

ХЯДЛАГА побоище, резня, бойня, алага ~ резня

ХЯЗААЛАН четырёхгодовалый, ~ **морь** четырёхгодовалая лошадь

ХЯЗГААР граница, предел, рубеж, грань, эх **орны** халдашгүй дархан хил ~ священные неприкосновенные рубежи страны, **юм болгонд** ~ **байдаг** всему есть предел, **хувирамжийн** ~ предел изменчивости, **алдааны** ~ предел погрешности, ~ **тогтоосон хугацаа** предельный срок

ХЯЗГААРГҮЙ 1) безграничный, бескрайний, беспредельный, бесконечный, неограниченный, 2) безгранично, беспредельно, бесконечно, неограниченно, ~ **баяр хөөр** безмерная радость, ~ **огторгуй** бесконечное мировое пространство, ~ **уудам тал** бескрайняя степь, ~ **хайрлах** безгранично любить

ХЯЗГААРЛАГДАХ *страд.* от хязгаарлах, быть ограниченным, ограничиваться, не выходить за пределы чего-нибудь, являться пределом, **үүгээр ~гүй байх** не ограничиваться этим

ХЯЗГААРЛАГДМАЛ ограниченный, предельный, ограниченно, ограниченность, ~ **нохцол** ограниченные условия, ~ **хувьцаат компани** компания с ограниченной ответственностью

ХЯЗГААРЛАЛТ ограничение, ограниченность, ~ **тогтоох** установить ограничение, ограничить, ~**гүй** без ограничений

ХЯЗГААРЛАХ 1) ограничивать, ограничиваться, ставить в какие-нибудь рамки, положить конец чему-нибудь, 2) ограничительный, эрхийг нь ~ ограничить кого-либо в правах, ~**сан** хууль ограниченный закон

ХЯЗГААРЛАШГҮЙ неограниченный, безграничный

ХЯЗГААРТАЙ ограниченный, имеющий границу/предел, предельный, **хэмжээ ~ мөнгөн хөрөнгө** ограниченные денежные средства

ХЯЛАА мелкий снег, падающий при солнечном сиянии

ХЯЛАВ: ~ **хийх** искоса посматривать, бросать косые взгляды

ХЯЛБАЛЗАХ коситься, смотреть искоса, высматривать/выглядывать воровски по сторонам

ХЯЛАЙХ 1) косить (о глазах), 2) *перен.* недолюбливать, чувствовать нерасположение, неприязнь к кому-либо

ХЯЛАР 1) косою, косоглазие, 2) косо, искоса

ХЯЛБАР 1) лёгкий, нетрудный, простой, незамысловатый, незатейливый, 2) легко, нетрудно, незатейливо, 3) недорогой, дешёвый, сходный (о цене), 4) недорого, дешёво, ~ **ажил** лёгкая работа, ~ **үнэгтэй бараа** недорогие товары, ~ **арга** нетрудный способ, простой метод

ХЯЛБАРЖИХ упрощаться, стать простым, оказываться нетрудным, популяризоваться

ХЯЛБАРЖУУЛАХ *побуд.* от хялбаржих, упрощать, делать простым/нетрудным, популяризовать

ХЯЛБАРЧЛАЛ упрощение, популяризация

ХЯЛБАРЧЛАХ упрощать, популяризовать

ХЯЛБАРШИХ упрощаться, стать простым, оказываться нетрудным, популяризоваться

ХЯЛБАРШУУЛАХ упрощать, делать простым/нетрудным, популяризовать, ~**сан** зохиол популярная литература

ХЯЛГАНА ковыль, **шивээт** ~ ковыль волосатик

ХЯЛМАН белокрысы

ХЯЛГАС 1) волос, волосы, 2) волосяной, ~**н дээр дүүжигнэх/тогтох** держаться на волоске, находиться на волоске от смерти, ~**н хорхой** острица, ~**т мод** кокосовая пальма

ХЯМГА 1) бережливость, экономия, 2) забота, заботливость, попечение

ХЯМГАГҮЙ небережливый, неэкономный, неаккуратный

ХЯМГАДАХ 1) быть бережливым, беречь, экономить, 2) заботиться, оберегать, налаживать, **арвилан** ~ беречь, экономить, **хадгалан** ~ сохранять, **эмхлэн** ~ налаживать

ХЯМГАТАЙ бережливый, экономный, заботливый, аккуратный

ХЯМД 1) дешёвый, недорогой, сходный, 2) дёшево, недорого, ~ **үнэр авах** покупать по дешёвой цене, по дешёвке

ХЯМДРАХ снижаться, дешеветь, уцениваться, **үиэ ~сан** бараа уценённые товары

ХЯМДРУУЛАХ *побуд.* от хямдрах, дешеветь, удешевлять, уценивать, снижать, **бүтээгдэхүүний өөрийн өртгийг** ~ снижать себестоимость продукции

ХЯМРАЛ кризис, беспорядок, обострение, расстройство, **улс төр эдийн засгийн** ~ политический и экономический кризис, **санхүүгийн** ~ финансовый кризис

ХЯМРАЛДАХ приходиться в кризисное состояние, приходиться в упадок, приходиться в столкновение

ХЯМРАХ 1) находиться в состоянии кризиса, приходиться в упадок, деградировать, 2) ухудшаться, расстраиваться, нарушаться

ХЯМСАА пинцет, щипцы

ХЯМСАЙХ пренебрегать, кичиться чем-либо, проявлять высокомерное отношение, быть надменным

ХЯМСГАР надменный, высокомерный, горделивый, кичливый

ХЯНАГЧ 1) наблюдатель, контролёр, 2) корректор, 3) надзиратель

ХЯНАЛТ контроль, наблюдение, **хатуу** ~ строгий контроль, **гүйцэтгэлийн** ~ **шалгалт** проверка исполнения, контроль за исполнением, ~**ын байгууллага** контрольный орган, ~**аас зайлсхийх** уклоняться от контроля, ~**н харгалзах хугацаа** *юр.* испытательный срок, **төрний** ~ государственный контроль, ~**д байх** быть под контролем, оказываться под наблюдением, ~ **тавих** вести контроль, ~**д авах** взять под свой контроль, взять под своим наблюдением, ~**ын тоо** контрольные цифры

ХЯНАМГАЙ осторожный, аккуратный, осмотрительный, наблюдательный

ХЯНАХ 1) контролировать, проверять, наблюдать, следить, 2) наблюдательный, **хүний ажлыг** ~и **шалгах** контролировать что-либо работу, **гудамжны хөдөлгөөнийг** ~**ж ажиглах** наблюдать за уличным движением, ~ **байр** наблюдательный пункт, **цахилгааныг** ~ **тоолуур** контрольный счётчик электрической энергии, ~**н шалгалт** ревизия, ~**н шалгах хороо** комитет контроля

ХЯНГАН 1. отвес, крутизна, гребень горы

ХЯНГАН 2.: ~ **шилбэ** передняя сторона голени у человека

ХЯНУУР осторожный, осмотрительный, осторожно, осмотрительно, ~ **ажиллах хэрэгтэй** надо работать осторожно

ХЯР 1. гребень, верхний край, хребет, **уулын** ~ гребень гор

ХЯР 2. обруч луки монгольского седла, **ясан** ~ обруч из кости

ХЯРАА: **үүрийн** ~ предрастветные сумерки

ХЯРАМ кипячённая вода с молоком

ХЯРАМЦАГ ливер, ~ **болгох** превратить в котлету, стереть в порошок

ХЯРАХ 1. прятаться, скрываться (напр. о зверях)

ХЯРАХ 2. мелко резать, крошить мясо

ХЯРВАС запах горелой шерсти

ХЯРГАХ 1) стричь, **хонь** ~ стричь шерсть овцы, 2) *перен.* скосить (напр. автоматом)

ХЯРС *зоол.* корсак, ~**ны арьс** шкура корсака

ХЯРУУ иней, **цан** ~ *парн.* иней, изморозь, ~ **унах** покрываться инеем

ХЯРУУЛ: **цацагт** ~ страус, **тэмээн** ~ страус

ХЯСАА 1. скала, круча, **хадан** ~ утёс, скала

ХЯСАА 2. досада, досадная помеха, **ямар, яасан** ~нтай юм бэ! как досадно! какая досада! ~нтай явдал досадный случай

ХЯСАА 3. горнило, горн кузнечный

ХЯСАА 4. устрица.

ХЯСАХ мешать, задерживать, препятствовать, доставлять неприятность

ХЯСЛАН досада, досадная помеха, обидная задержка

ХЯТАД Китай, китайский, китаец, ~ **хэл** китайский язык, ~ **харх** крыса бамбуковая

ХЯХАГДАХ *страд.* от хяхах, притесняться, быть притеснённым, оказываться стисненным, подавляться грубым ограничениям в действиях

ХЯХАХ притеснять, стеснять, ограничивать кого-либо в действиях, **хүний эрхийг хууль бусаар боож** ~ незаконно стеснить кого-либо в правах

ХЯХНАХ скрипеть, каркать

ХЯХТНАХ скрипеть, производить скрип, **хаалга** ~на даерь скрипит

ЦАА: ~ буга/гөрөөс северный олень

ЦААГУУР за, подальше, глубже, уулын ~ за горой, за гору

ЦААД противоположный, тот, дальний, отдалённый, ~ тал та сторона, противоположная сторона

ЦААДАХ находящийся по ту сторону чего-либо, дальний, отдалённый

ЦААДАХЬ находящийся по ту сторону чего-либо, дальний, отдалённый

ЦААДТАА по ту сторону чего-либо, Туулын ~ по ту сторону реки Тола

ЦААДУУЛ находящиеся за кем-, чем-либо, стоящие за спиной кого-либо, ~аа дуудаач позвоните тех, кто находятся/сидят/стоят за вами

ЦААЗ 1) закон, кодекс, хууль ~ парн. закон, 2) запрет, запрещение, 3) казнь, наказание, хууль ~т төр правовое государство, дархан ~тай газар заповедник, ~ын тавцан/индэр плаха, эшафот, ~ын дээд хэмжээ высшая мера наказания, ~аар авах, ~аар хороох смертная казнь, казнить, ~аар хороох ял шийтгэгдэх гэмт хэрэг преступление, наказуемое смертной казнью, ~аар хороох ялыг гүйцэтгэх приведение в исполнение смертного приговора

ЦААЗЛАГДАХ страд. от цаазлах, 1) быть запрещённым, запрещаться, 2) подвергаться казни, быть казнённым

ЦААЗЛАХ 1) запрещать, находиться под запретом, 2) казнить, подвергать смертной казни, мөрийтэй тоглоомыг ~ запретить азартные игры

ЦААНА дальше, подальше, за, позади, голын ~ за рекой, за реку, наана ~ тамсям, туда-сюда, хилийн ~ за границей

ЦААРГАЛАХ проявлять пассивность/бездеятельность, отрекаться от прав на что-либо, бездействовать, быть несогласным/неохотным, ~н суух бездельничать

ЦААС(ан) бумага, бумажный, бумажные деньги, бичгийн ~ писчая бумага, сонингийн ~ газетная бумага, дөрвөлжин, тууш шугамтай ~ бумага в клетку, в линейку, дардаг/бэх уудаг ~ промокательная бумага, промокашка, ~н хонжоо бумажная прибыль, ~ монгоний нэг хэв маяг бумажно-денежный стандарт, ~н хонжоо бумажная прибыль, ~н малгай өмсгөх «вешать лапшу на уши», незаслуженно хвалить, возвылячивать

ЦААСЛАХ заклеивать бумагой

ЦААТАН оленевод, оленеводы — название народности на севере Монголии

ЦААШ(аа) дальше чего-либо, далее, подальше, ~ нь тавь положите подальше

ЦААШЛАХ идти дальше, удаляться

ЦАВ 1. частица усиления к словам с начальным ца-: ~ цагаан совсем белый, белый-пребелый

ЦАВ 2. трещина, щель, ан ~ расселина, щель, ~ гарах дать трещину, треснуть

ЦАВ 3. трапеца, угощение для ламы, ~ барих преподносить кушанье

ЦАВ 4.: яв ~ как раз, точно

ЦАВАГ прокладка (под войлоком в юрте, между верхом и подкладкой дэли)

ЦАВУУ клей, бичгийн, модны ~ канцелярский, столярный клей

ЦАВУУДЛАГА клейка

ЦАВУУДАЛГ клейка, склеивание

ЦАВУУДАХ намазывать клеём, клеить, склеивать

ЦАВЧИГЧ рубщик, мод, мах ~ рубщик леса, мяса

ЦАВЧИМ крутой, обрывистый, отвесный, ~ хад отвесные скалы
ЦАВЧИХ 1) рубить, отрубать, резать, разрубать, 2) бить передним копытом (о лошади), 3) моргать, сүхээр мод ~ рубить дрова топором, мах ~ рубить мясо, нүд ~ зуур в мгновение ока

ЦАВЬ анат. пах, паховый, паховой, ~нар өвдөх боль в паху, ~ны булчирхай паховая железа

ЦАГ 1) время, пора, период, 2) час, 3) часы, 4) погода, климат, өдрийн ~ дневное время, зун ~ летнее время, ~ тооны жил календарный год, одоо, орчин ~ настоящее время, современность, ажлын ~ рабочее время, завтай, чөлөөтэй ~ свободное время, ~ үргэлж всё время, всегда, ~ тухайд нь своевременно, ~ийн хуваарь расписание, дуртай ~таа в любое время, ~ алдах терять время, хэдэн ~ болж байна? который час? арван хоёр ~ двенадцать часов, ~ийн дараа через час, ~т зуун километр хурдтай явах сэхт со скоростью сто километров в час, хоолны ~ час обеда, пора обедать, амралтын ~ час отдыха, хүлээн авах ~ приёмные часы, оргил ~ часы пик, бугуйн ~ иаручные часы, шнрээний ~ настольные часы, сэрүүлэгтэй ~ будильник, ~ийн зүү стрелки часов, ~ийн багш преподаватель-почасовик, ажлын ~ийн хөлс почасовая оплата труда, ~аар төлөх почасовая оплата, ~ түлхэх завести часы, ~ түрүүлж/хоцорч явна часы спешат/отстают, ~ уур погода, ~ уурын станц метеорологическая станция, ~ тэмдэглүүр хронограф

ЦАГАА 1. кипячённый тарак, кипячённый кумыс, идээ ~ парн. угощение

ЦАГАА 2. бельмо, ~ бүрхэх покрываться бельмом

ЦАГААВТАР беловатый, ~ өнгө беловатый цвет

ЦАГААЛАХ отмечать Новогодний праздник, проводить встречу Нового года (по лунному календарю монголов)

ЦАГААЛЖТАН логосевые

ЦАГААН 1) белый, 2) незлопамятный, добродушный, добрый, 3) ровный, гладкий, ~ идээ молочный продукт, ~ архн водка, ~ галх белый хлеб, ~ будаа рис, ~ баявгай белый медведь, ~ сар первый весенний месяц года по лунному календарю, ~ саиаа, сэтгэл чистосердечность, доброта, ~ газар равнина, открытая степь, ~ зам ровная гладкая дорога, ~ толгой алфавит, ~ байван купорос белый, ~ тугалга олово, ~ шүнх камолем, ~ хүндэл аргентит, ~ шөнө белые ночи, ~аар нүүх тоглох шахм. играть белыми, ~ алт платина, ~ амар белый амур, ханка, ~ түрүү эдельвейс, ~ цээнэ пион белоцветный, ~ шаваг польня дернистая, ~ загас валец, белорыбца, речной конёк, ~ хэлтэг серебряный карась, ~ ордон Белый дом, ~ хадар сигхадары, ~ мах анат. прямая кишка, ~ тугалга олово, ~, ногоон дарь эх название молитвы, ~ мах гарах гемморой, «~ нөмрөгт баатрууд» «люди в белых халатах», ~ гэрэлт иноск. Луна

ЦАГААНТАН 1) белый, белые, белогвардеец, 2) белогвардейский, ~ы үлдэгдэл белогвардейские остатки

ЦАГААРАХ белеть, становиться белым, виднеться (о белых предметах)

ЦАГААТАХ реабилитироваться, добиться реабилитации, получить реабилитацию, оправдываться, ~гаж болох үйлдэл действие, которое может быть оправдано

ЦАГААТГАЛ реабилитация, восстановление репутации, оправдание, опровержение

ЦАГААТГАХ реабилитировать, давать кому-нибудь реабилитацию, правдывать, хэрэгтнийг ~ оправдать подсудимого, нэр алдраа ~ реабилитировать честное имя, ~сан дүгээлт оправдательный вердикт, хэлмэгдэгсэдийг ~ реабилитировать репрес-

сированных людей, ~ нөхцөл байдал оправдывающее обстоятельство, ~ үндэслэл основания для оправдания, ~ таслан шийдвэрлэх тогтоол оправдательный приговор

ЦАГААЧ(ин) эмигранты

ЦАГААЧИН 1. скотовод-батрак, скотовод, оставшийся без скота и вынужденный заниматься поденщиной

ЦАГААЧИН 2. эмигранты

ЦАГААЧЛАЛ эмиграция

ЦАГААЧЛАГЧ эмигрант

ЦАГААЧЛАХ эмигрировать, жить в эмиграции, эмиграция, гадаадад ~ эмигрировать за границу, ~ журам иммиграционное регулирование, ~ зөвшөөрөл иммиграционная виза

ЦАГАРИГ обруч, кольцо, ~ боов сушки

ЦАГАРИГЛАХ 1) делать обруч, кольцо, 2) свернуться клубком (о собаке, змее и т.д.)

ЦАГАДАА милиционер, полицейский, ойн ~ лесник, лесничий, ~гийн газар милиция, полиция, ~гийн газрын харгалзагч полицейский надзиратель, ~гийн хяналтанд шилжүүлэх передача под надзор полиции, ~гийн эрх хэмжээ компетенция полиции

ЦАГДАН: ~ сэргийлэх милиция, ~ хоригдсон этгээд лицо, содержащееся под стражей, ~ хорих заключение под стражу

ЦАГДАХ караулить, надзирать

ЦАГИРАГ кольцо

ЦАГЛАШГУЙ непостижимый, невообразимый

ЦАГЧИН часовщик, мастер часовых дел, ~ шүүгч спорт. секундометрист

ЦАДАХ наедаться досыта, насыщаться, хоолоондоо эс ~ не насытиться, ~тал идэх наедаться досыта

ЦАДИГ 1. мера, предел, граница, ~аа мэдэх хэрэгтэй надо знать свою меру, ~тай байх соблюдать меру

ЦАДИГ 2. житие, жизнеописание

ЦАДИГГҮЙ 1) не знающий свою меру, превышающий предел, границу кого-чего-либо, 2) непринципальный, беспринципный, необузданный, несдержанный, сумасбродный, ~ авирлах вести себя непринципально/аморально, быть сумасбродным

ЦАДИГГҮЙРХЭХ вести себя необузданно, беспринципно, оказываться сумасбродным, быть несдержанным

ЦАДИГГҮЙТЭХ вести себя необузданно, беспринципно, оказываться сумасбродным, быть несдержанным

ЦАЙ чай, сүүтэй ~ чай с молоком, хар ~ чай без молока, шахмал, дугуй булантай ~ пресосванный, кирпичный чай, байхуу ~ байховый чай, ~ны халбага чайная ложка, ~ны данх чайник, ~ чанах, хийх варить чай ~ аягалах, хийх налить чай, ~ сүлэх забелиаать чай молоком, ~ уух пить чай, хүнд ~ уулгах пригласить кого-либо на чашку чая, Нэг удаа Монголын нэрт зохиолч Ч.Чимид гуай гуанзанд орсон чинь нэрт яруу найрагч Ц.Гайтав гуай бас ~ уугаад сууж байжээ. Тэгсэн Ч.Чимид гуай: — Гайтав гуай бас ~ уудаг байсан юм уу? гэж гайхсан дүр үзүүрсэнд Ц.Гайтав гуай: — Чимид гуай бас ~ гэж мэддэг байсан юм уу? гэж амыг нь тэглэжээ. Однажды известный монгольский писатель Ч.Чимид зашел в столовую и увидел там не менее известного поэта Ц.Гайтава за чашкой чая. — Оказывается, уважаемый Гайтав пьет чай? — притворно удивился Ч.Чимид — Оказывается, уважаемый Чимид знает, что такое чай! — парировал поэт.

ЦАЙВАР светлый, беловатый, бледный

ЦАЙДАМ 1) солончак, 2) широкая степь, долина

ЦАЙЗ крепость, цитадель, ~ыг бүслэх осадить крепость

ЦАЙЛАХ 1) организовывать чаепитие, угощать чаем, чаевать, чайничать, чаевничать, 2) устраивать завтрак, ужин в честь кого-либо, устроить банкет

ЦАЙЛГАН чистосердечный, добродушный, откровенный, ~ хүн чистосердечный человек, человек с открытой душой

ЦАЙЛГАХ 1. забелить, делать белым, үүр ~ дожидаться до расвета, дожидаться, когда забрезжит заря

ЦАЙЛГАХ 2. молотить зерно

ЦАЙЛГАХ 3.: гар ~ разг. дарить кому-либо что-либо, давать что-нибудь в качестве сувенира, подарка, давать что-либо в качестве платы за услуги

ЦАЙЛЛАГА банкет, приём, ~ хийх устраивать банкет

ЦАЙР цинк, цинковый, ~ хувин цинковое ведро, ~ын нсэл цинкит

ЦАЙРАХ 1) белеть, белеться, становиться белым, 2) приучаться, привыкать, 3) нисколько не стесняться, отнюдь не стыдиться, не чувствовать стыда

ЦАЙРДАХ цинковать, покрывать слоем цинка

ЦАЙРДМАЛ цинковый, покрытый слоем цинка

ЦАЙРТАЙ цинковый, содержащий цинка, ~ тос, түрхлэг цинковая мазь, ~ цагаан будаг цинковые белила

ЦАЙХ становиться белым, белеть, бледнеть, 2) сесть, ствть седым, айгаад цоихийж ~ бледнеть от страха, үүр ~ рассветать, толгойны үс ~ сесть, покрываться сединой

ЦАЛ: ~ны буурал белый, как лунь, совсем седой, ~ буурал сахалтай өвгөн с совершенно седой бородой стरिक

ЦАЛГАР небрежный, нерадивый, неаккуратный, расхлябанный, беспечный, небрежно, неаккуратно, беспечно, расхлябанно, ~ назгай байдал небрежность, разгильдяйство, халатность

ЦАЛГАРДАХ быть слишком небрежным, сказываться чрезмерно расхлябанным, разгильдяичить

ЦАЛГИА волна, вал, плеск

ЦАЛГИХ плескаться, брызгать, разливаться через край, ус ~ж асгав вода из ведра расплескалась

ЦАЛИН зарплата, жалованье, стипендия, бодиг ~ реальная заработная плата, дундаж ~ средняя заработная плата, сарын ~ месячная заработная плата, ~гаас татвар төлөх уплата налогов с зарплаты, сул ~ пенсия, тусгай сул ~ персональная пенсия, ~ тавих, олгох, ~ өгөх выдавать зарплату, нэрэмжит ~т оюутан стипендиат

ЦАМ религиозная мистерия, танец — пантомима монахов

ЦАМААН привередливый, прихотливый, слишком разборчивый (в еде), капризный, ~ эмэгтэй привередливая женщина, привередница

ЦАМААНДАХ оказываться чрезмерно прихотливым быть слишком привередливым/капризным

ЦАМХАГ башня, вышка, телевизийн ~ телевизионная башня, харуулын манаачийн ~ караульная будка, сторожевая вышка, өрөмдөлийн ~ буровая вышка, өргөгч ~ подъемный кран

ЦАМЦ рубашка, рубаха, сорочка, гадуур ~ верхняя рубашка, дотуур ~ нижняя рубашка, ~ны товч рубашечная пуговица, ~ны даавуу рубашечная ткань, гэрээс дан ~тай гарах выйти из дому в одной рубашке

ЦАН 1. иней, изморозь, наледь, ~ хүүрэг ларн. изморозь

ЦАН 2. музыкальные тарелки

ЦАНА лыжи, лыжный, ~аар гулгах, явах ходить на лыжах, ~ын спорт лыжный спорт

ЦАНАЧИН лыжник, лыжница

ЦАНГАА жажда, позыв к питью, ~ гаргах утолять жажду

ЦАНГАХ испытывать жажду, томиться жаждой, жажда

ЦАНГИНАХ звенеть, дискантировать, звучать, раздаваться (о голосе кого-либо), ~аа хоолой дискант

ЦАНТАХ индеветь, покрываться инеем/изморозью, модод хүртэл ~жээ и даже деревья заиндевели

ЦАНХ 1. обострение болей в желудке

ЦАНХ 2. шекотливость

ЦАР 1. большая неглубокая металлическая тарелка

ЦАР 2. объём, масштаб, размер, ~ хүрээ ихтэй крупного масштаба, большой по объёму, мэдлэгийн ~ объём знаний, умственный кругозор

ЦАР 3.: **толны** ~ тонкое цинковое покрытие зеркала

ЦАР 4. изморозь

ЦАР 5. кратер

ЦАР 6. пулевая рана

ЦАРАА объём, масштаб, размер, днапозон, ~ны бус тесситура

ЦАРАЙ лицо, физиономия, облик, выражение лица, ~ барайлгах нахмуригаться, ~ орох поправляться, выглядеть лучше, ~ сайтай, хөөрхөн ~тай с красивым лицом

ЦАРАЙЛАГ приятный, милый на вид, миловидный, красивый (о лице), ~ эмэгтэй миловидная красивая женщина

ЦАРАЙТАЙ 1) имеющий какое-либо лицо, какой-нибудь облик, 2) приятный, миловидный, красный, муухай, муухай, цонхигор царайтай с безобразным бледным лицом

ЦАРАЙЛАХ разг. выглядеть, иметь какой-нибудь вид, принимать какой-либо облик, производить какое-либо впечатление своим видом, муухай ~ безобразно выглядеть, иметь безобразный вид, оровдмөөр ~ иметь жалкий вид жалко выглядеть

ЦАРАЙЧЛАХ 1) ухаживать, лстить, заискивать, унижаться, 2) зависеть от кого-либо, подчиняться, повиноваться, хүүхэн ~ ухаживать за женщиной, даргыг ~ заискивать перед начальством, лстить начальству, тэнгэр ~ зависеть от погоды, подчиняться погоде, гуйж ~ унижаться до просьбы

ЦАРВАН польнь крупноголовчатая

ЦАРГИЛ кислород

ЦАРГИХ 1. стрекотать, издвать стрекот

ЦАРГИХ 2. слепнуть от блеска снега

ЦАРДАЙЛГАХ побуд. от цардаих, выпячивать, выпучивать живот

ЦАРДАЙХ выпячиваться, выпучиваться, вздуться (о животе), гэдэс ~лаа живот выпятился/выпучился

ЦАРДАХ 1) крахмалить, 2) асфальтировать, цамцны зах, ханцуй ~ крахмалить воротничок и манжеты рубашки, гудамж ~ асфальтировать улицу

ЦАРДМАЛ 1) крахмаленный, крахмальный, накрахмаленный, 2) асфальтированный, ~ дотуур хувцас крахмальное бельё, ~ зам асфальтированная дорога

ЦАРДУУЛ 1) крахмал, клейстер, 2) крахмальный

ЦАРС дуб, дубовый, ~н шал дубовый пол, ~ны навч дубовый лист

ЦАРЦАА саранча, разг. самолёт АН-2

ЦАРЦААХАЙ саранча

ЦАРЦААХ побуд. от царцах, охлаждать, заморивать, застуживать, сгушать на холоде, давать застывать, хайлсан шар тос ~ сгушать на холоде топленое масло

ЦАРЦАЙХ мокнуть

ЦАРЦАХ застывать, затвердевать, сгушаться на холоде, охлаждаться, остывать, замораживаться, өөх ~жээ жир застыл, сало застыло, ус, газар ~н вода, земля замерзла

ЦАРЦАЛ кора, эх газрын ~ континентальная кора

ЦАРЦМАГ желатин

ЦАРЦМАЛ желе

ЦАРЦУУ застывший, затвердевший

ЦАС(ан) 1. снег, снежный, снеговой, хайлмаг ~ талый снег, ~аар хучигдсан уул тал покрытые снегом горы и степи, ~н хучлага снежный покров, ~ малгайлан орж байна снег идет хлопьями, ~аар шидэж тоглох играть в снежки, ~ны ус снеговая вода, ~н хүн снеговая баба, ~н шуурга вьюга, метель

ЦАС 2. томпак (сплав металлов), ~ сав томпаковая посуда

ЦАСТ(ай) снежный, покрытый снегом, ~ уул гора, покрытая снегом

ЦАТГАЛАН сытый, ~ нохой сытая собака, би ~ байна я сыт

ЦАТГАЛДАХ слишком наедаться, чересчур насыщаться, быть слишком сытым

ЦАТГАХ насыщать, кормить досыта

ЦАХ 1. младенец, улаан ~ только что родившийся ребёнок

ЦАХ 2. подпорка, упор

ЦАХ 3.: ~ суудлын орд астр. созвездие Живописца

ЦАХАР чахары одно из монгольских народностей

ЦАХИЛГААН 1. 1) электричество, электрический, 2) телеграмма, ~ гэрэл электрическое освещение, ~ гүйдэл электрический ток, ~ станц электрическая станция, ~ орон зайн хөгжим электронная музыка, ~ гагнуур электросварка, ~ шат лифт, ~ соронзон электромагнитная волна, ~ явуулах послать телеграмму, ~ хоовон электроплитка, ~ товч застёжка молния, ~ дэвээхэй электрический скат (рыба)

ЦАХИЛГААН 2. молния, ~ цохив молния сверкнула

ЦАХИЛГААНЖИХ становиться электрофицированным, электрофицироваться

ЦАХИЛГААНЖУУЛАЛТ электрофикация

ЦАХИЛГААНЖУУЛАХ побуд. от цахилгаанжих, электрофицировать, хөдөө нутгийг ~ электрофицировать сельскую местность

ЦАХИЛДАГ ирис

ЦАХИМ: ~ тооцуур/бичүүр компьютер

ЦАХИУР кремь, кремневый, ~ буу кремневое ружьё

ЦАХИУРЛАГ: ~ чулуулаг кремнистые породы

ЦАХИХ 1) блеснуть, сверкнуть, 2) высекал огонь, цахилгаан ~в сверкнула молния, хэт, цахнур ~ высекал огонь огнём

ЦАХЛАЙ 1. чайка, цагаан ~ серебристая чайка

ЦАХЛАЙ 2. лшай

ЦАЦАГ кисть, бахрома, тугийн алтан ~ золотые кисти знамен, ~тай хөшиг занавески с бахромой

ЦАЦАГДАХ страд. от цацах, быть разбрызганным, брызгаться, 2) быть разбросанным/рассыпанным, разбрасываться

ЦАЦАГТ: ~ хяруул страус

ЦАЦАГТАЙ украшенный кистями/бахромой, бахромчатый

ЦАЦАГЛАХ обшивать бахромой, украшать кистями, связывать в кисть

ЦАЦАХ 1. брызгать, опрыскивать, бросать, разбрасывать, раскидывать, рассыпать, ус ~ брызгать водой, шороо ~ посыпать землей, үр ~ сеять, засеивать, разбрасывать семена, тал тал тийш нь ~ разбрасывать, раскидывать в разные стороны

ЦАЦАХ 2. поперхнуться (жидкостью, слюной) закашляться

ЦАЦРАГ луч, радиy, нарны ~ солнечный луч, ~ идэвхт бодис радиоактивные вещества, ~ туяарал радиация

ЦАЦРАГТАН радиоляри

ЦАЦРАЛ сияние, луч, блеск, излучение, яркий свет

ЦАЦРАЛТ излучение, сияние, распространение, расхождение (о лучах), радиант

ЦАЦРАХ сиять, сверкать, блистать, излучаться

ЦАЦРУУЛАХ побуд. от цацах, излучать, распространить, испускать (о различных видах лучистой энергии)

ЦЕМЕНТ цемент, цементный, ~нийн зуурмаг цементный раствор, ~нийн үйлдвэр цементный завод

ЦЕХ цех, ~нийн дарга начальник цеха, угсрах ~ сборочный цех, цутгах ~ литейный цех

ЦИРК цирк, цирковой, ~нийн тоглолт цирковое представление, ~нийн жүжигчин циркач, артист цирка, ~нийн үзүүлбэр цирковой номер

ЦИЙДЭМ вода с молоком

ЦИЙЛГЭР стеклянный, неподвижный (о взгляде)

ЦИЙХ быть стеклянным, неподвижным (о взгляде)

ЦОВОО 1) бойкий, ловкий, проворный, смыслённый, 2) бойко, ловко, проворно, ~ **сэргэлэн** бойкий, смыслённый, сообразительный, ~ **хармулах** живо бойко отвечать

ЦОВООДОХ оказываться слишком бойким, быть очень ловким, быть чрезмерно сообразительным/подающим

ЦОВООЛОГ бойкий, живой, проворный, толковый, смыслённый

ЦОВД гвоздика, ~ **тах** шипы, подкова (у обуви)

ЦОВДЛОХ паялить, распяливать, растягивать, **нойтон арьс** ~ растянуть сырую кожу

ЦОГ 1. жар, тлеющие угли

ЦОГ 2. величие, великолепие, блеск, огонёк, искорка, живость, ~ **хиймортой ажилтан** работник с огоньком, ~ **жавхлан** величие, ~ **жавхлант хаан** его императорское величество

ЦОГИХ скакать (о лошади), идти мелким галопом галопировать

ЦОГС куча, гряда, **галын** ~ костёр

ЦОГТ(ой) пламенный, горячий, блестящий, великолепный, жизне-нерадостный, бойкий, ~ **ой эх ороич** пламенный патриот

ЦОГЦОЛБОР комплекс, комплексный, ~ **хөтөлбөр** комплексная программа, ~ **барилга байгууламж** комплексное сооружение

ЦОГЦОС тело, телосложение, фигура, **бие** ~ *нарн*. человеческий организм, тело

ЦОГШИХ тлеть, сгорать без пламени

ЦОДГОР пузатый, пухлый, пухленький

ЦОДОЙХ оказываться пухленьким, быть пузатым

ЦОЙЛОХ отделяться, оторваться, выделяться, отличаться

ЦОЛ 1. звание, чин, титул, **хүндэт** ~ почётное звание, **хөдөлмөрийн баатар** ~ звание героя труда, **дэлхийн аварга** ~ звание чемпиона мира, **эрдмийн** ~ учёное звание, **цэргийн** ~ воинское звание, **бөхийн** ~ хвалебная ода борцу, **нэр** ~, ~ **хоч** прозвище, кличка, ~ **авах** получить звание, ~ **олгох** присвоить звание

ЦОЛ 2. всплеск воды

ЦОЛЛОХ титуловать, называть кого-либо по званию, славить, восхвалять

ЦОЛМОН утренняя звезда, Веисера, **үүрийн**, **үдшний** ~ утренняя, вечерняя звезда

ЦОМ кубок, ~ **булаалдах тэмцээн** розыгрыш кубка, **дэлхийн аваргын** ~ **ыг эзэмшигч** обладатель кубка чемпиона мира, **болор** ~ хрустальный кубок — ежегодный поэтический конкурс в Монголии

ЦОМБОЙХ становиться слегка коническим/выпуклым

ЦОМБОН: ~ **аяга** чашка с отлогой стенкой

ЦОМОГ 1. альбом, либретто, **зургийн** ~ фотоальбом

ЦОМОГ 2. скирда, стог

ЦОМОГЛОХ стоговать сено, скирдовать хлеба

ЦОМОРЛИГ 1) букет, 2) сборник, антология, **цэцгийн** ~ букет цветов, **уран зохиолын** ~ сборник, антология художественных произведений

ЦОМТГОЛ сокращение, ограничение, **орон тооны** ~ сокращение штатов

ЦОМТГОХ сокращать, уменьшать, обобщать, налаживать, **орон тоо** ~ сокращать штаты

ЦОМЦГОР съёжившийся

ЦОМХОН упорядоченный, сокращённый, обобщённый, краткий, компактный, небольшой

ЦОНДГОР выпяченный, выпуклый, пузатый

ЦОНДОЙХ выпячиваться, выпучиваться, оказываться выпяченным, быть выпуклым, быть пузатым

ЦОНДОН 1. выпяченный, выпуклый, пузатый

ЦОНДОН 2. предзнаменование, примета, предвешание, **муугийн/сайны** ~ предзнаменование, предвешание чего-нибудь плохого/хорошего

ЦОНХ окно, оконный, ~ **оор харах** смотреть в окно, ~ **ны хүрээ**, ~ **ны жааз** оконная рама, **нэг** ~ **ны үйлчилгээ** обслуживание в одно окно, ~ **ны шил** оконное стекло, ~ **ны салхивч** форточка, ~ **гүй** без окна, **хичээлийн** ~ окно между уроками, **хоёр** ~ **той өрөө** комната с двумя окнами, **хүдэргүй** ~ *геол.* окно безрудное

ЦОНХИГОР бледный, нездоровый, без румянца (о лице)

ЦОНХИЙХ побледнеть, становиться бледным, стать нездоровым, **өвчтөн** ~ **ж гурсаар байна** больной бледнеет и худеет

ЦОО 1. *частица усиления при глаголах:* **насквозь**, навывлет, про-, вы-, ~ **буудах** простреливать, ~ **хатгах** прокалывать, протыкать, пронизать; ~ **цохих** пробивать, прорывать, продырявливать

ЦОО 2. *частица при именах:* совсем, совершенно, ~ **шинэ** совсем новый, ~ **инголчи**, ~ **бүрэн** совсем полностью, в полном комплексе, полный комплект

ЦООЖ замок, ил ~ **внсячий** замок, **далд** ~ **врезной** замок, ~ **түлхүүр** замок и ключ, ~ **той байлгах** держать под замком/на замке, ~ **ны иүх** замочная скважина, ~ **тайлах** отпереть замок

ЦООЖЛОХ замыкать, запира́ть на замок, **цоожоор** ~ запереть на замок, **хаалга** ~ замкнуть дверь, **өрөөгөө** ~ запереть комнату замком/на замке

ЦООЛБОР прорезанный/перфорированный орнамент, перфорация

ЦООЛБОРЛОХ прорезать орнамент, перфорировать

ЦООЛОХ пробивать отверстие, продырявливать, перфорировать, просверливать, прокалывать, компостировать, **автобусны билет** ~ компостировать автобусный билет, **хүүхэн** ~ *вульг.* лишать девственности

ЦООЛТУУР пробойник, кернер, перфоратор, компостер, инструмент/прибор для пробивания, **дархны**, **мужааны** ~ кузнечный пробойник

ЦООЛТУУРДАХ пробивать пробойником

ЦООНОГ 1) скважина, 2) вертикальная нора у грызунов, **газрын тосны** ~ нефтяная скважина

ЦООНОГЛОХ 1) пробуривать скважину, 2) вырыть вертикальную нору

ЦООРОХ пробиваться, прокалываться, продырявливаться

ЦООРХОЙ 1) дыра, отверстие, щель, 2) дырявый, **ханын** ~ дыра в стенке, **онгорхой** ~ **хувцас** одежда в дырах, **гэрийн** ~ дыры в юрте, ~ **шуудай** дырявый мешок, **ханцуйны** ~ **г нөхөх** зашить дыру на рукаве, **ойн** ~ поляна

ЦООХОР 1. 1) пёстрый, пятнистый, чубарый, 2) орнаментированный, узорчатый, с орнаментами/узорами, ~ **авдар** сундук с орнаментами, с узорами, ~ **азарга** чубарый жеребец, ~ **даавуу** ситец, ~ **хулс** бамбук, ~ **майлз** лавр, сельдерей, ~ **зараа загас** мраморный морской ерш

ЦООХОР 2. черновик, черновой, **бичгийн** ~ черновик письма, черновой текст

ЦООХОРЛОХ 1. делать пятнистым, пёстрым, испещрять, орнаментировать

ЦООХОРЛОХ 2. составлять, делать черновик, писать черне

ЦОР 1.: ~ **ганц**, ~ **ын ганц** одинокий, совершенно один, единственный, только один

ЦОР 2. гвалт, галдёж, ~ ~ **гэх/хийх а)** дерзить, галдеть (о детях), б) слегка кашлять (о детях)

ЦОРВОГОР вытянутый, надутый (о губах)

ЦОРВОЙЛГОХ *побуд. от цорвойх*, выдавать вперёд, оттопыривать, делать торчащим, надувать губы, **хушуугаа**, **уруулаа** ~ оттопырить губы

ЦОРВОЙХ оттопыриваться, выдаваться вперёд, стать торчащим, ~сон уруул оттопыренные губы

ЦОРГИХ 1) прожигать дыру, прокалывать калёным железом, 2) *железо*, обдавать жаром

ЦОРГО горлышко, труба, кран, носик, усны ~ водопроводная труба, водопроводный кран, данхны ~ носик чайника, бурхээрний ~ перегоночная труба, по которой стекает выкуренная молочная водка

ЦОРОЙХ 1) лезть вверх, подниматься вверх, вздыматься, 2) вздыбиться, стать на дыбы (о лошади), становиться на задние ноги (о животных), мод өөд ~ лезть на дерево, морь ~ в конь вздыбился

ЦОХ 1. жук, ~ хорхой жук, ~ подслушивающее устройство

ЦОХ 2. теменные бугры, середина верхней части лба

ЦОХ 3. ~ хар чёрный-пречёрный

ЦОХИГДОХ *страд.* от цохих, быть разбитым/разгромленным, терпеть поражение, дайсан бүрэн бут ~ в враг был полностью разгромлен/разбит

ЦОХИЛТ удар, отпор, биение, гол/үхлийн ~ главный/смертельный удар, хару хүчтэй ~ ответный, сильный удар, зүрхийн ~ биение сердца, судасны ~ удар/биение пульса, ганц ~ оор одним ударом, ~ өгөх давать отпор

ЦОХИО утёс, скала

ЦОХИУР колотушка, ракетка для настольного тенниса, клюшка (хоккей)

ЦОХИХ 1) бить, ударять, колотить, биться (о сердце), 2) играть на музыкальном инструменте, 3) разбить, разгромить, хаалга ~ стучать в дверь, хонх ~ звонить в колокол, ударять в колокол, бомбөр ~ ударять в барабан, бить в барабан, бичгийн машини ~ печатать на машинке, салхи ~ простудиться, дайсиыг ~ разбить врага, утас ~ подавать телеграмму, послать телеграмму, мөнгө ~ рагз а) зарабатывать большие деньги, калымить, б) присваивать деньги

ЦОХЛОХ особо подчеркивать, выделять среди других

ЦОХОЛТ резолюция, ~ хийх иакладывать/положить резолюцию, өргөдөлд захирылын ~ хийлгэхээр өгөх передать заявление на резолюцию директора

ЦОХОХ 1. накладывать резолюцию

ЦОХОХ 2. подчеркивать, выделять среди других, особо отмечать, нэр ~ называть по имени

ЦОЧИР 1) внезапный, неожиданный, 2) внезапно, неожиданно, вдруг, ~ хүйтрэл внезапное, резкое похолодание, ~ уурлах вдруг, неожиданно рассердиться

ЦОЧИРДОХ быть внезапным, быть неожиданным, оказываться неожиданно резким

ЦОЧИХ вздрагивать от испуга, пугаться

ЦОЧИМТГОЙ пугливый, тревожный

ЦОЧМОГ 1) неожиданный, внезапный, 2) вспыльчивый, горячий, резкий, ~ уур вспыльчивость, ~ өвчин острое заболевание

ЦОЧОО испуг, волнение, тревога, растерянность, тревожный сигнал, ~ өгөх вызывать тревогу, ~ болох являться тревожным сигналом чего-либо

ЦОЧООХ пугать, внушать страх, тревожить, приводить в смятение

ЦОЧРОЛ возбуждение, волиение, раздражение, раздражительность, мэдрэлийн ~ нервное раздражение, ~ болох вызывать раздражение, раздражать

ЦОЧРООХ *побуд.* от цочрох, раздражать, возбуждать, воздействовать, осложнять, усиливать, арьс ~ вызывать раздражение кожи, мэдрэлийн судлын үзүүрийг ~ раздражить кончики нервов, ~ эмчилгээ «шоковая терапия»

ЦОЧРОХ раздражаться, возбуждаться, осложняться, усиливаться

ЦӨЛ пустыня, пустынный, необитаемый, безлюдный, ~ говь пустыня

ЦӨЛЛӨГ ссылка, изгнание, ~т явуулах сослать в ссылку, ~т байх быть, жить в ссылке, быть в изгнании

ЦӨЛМӨХ забирать, отнимать, присваивать, ~н дээрэмдэх всё разграбить

ЦӨЛӨХ ссылать, высылать, изгонять, отправлять в ссылку, але газар ~ сослать в отдалённый край

ЦӨМ 1. 1) ядро, косточка, 2) ядерный, атомын ~ атомное ядро, ядро атома, ~нийи урвал/физик ядерная реакция/физика, дэлхийн ~ ядро земли, ~нийи реактор атомный реактор, ~нийи эрчим хүч ядерная энергия, ~нийи зэвсэг туршилт испытание ядерного оружия, ~нийи дайн/эрийн ядерная война/эра, халуун ~нийи зэвсэг термоядерное оружие, ~нийи туршилтыг хориглох тухай гэрээ договор о запрещении ядерных испытаний

ЦӨМ 2. всё, все, бид ~өөрөө мы все, ~ ёсоороо всё в порядке

ЦӨМ насквозь, ~ цохих пробить

ЦӨМЛӨХ пробивать, прорывать

ЦӨМӨӨ ядро, самрын ~ ядро ореха

ЦӨМӨРХИЙ 1) имеющий пробойку, пробитый, разбитый, 2) пробойна, пролом

ЦӨМӨХ грызть, щёлкать, самар ~ щёлкать орехи

ЦӨМРӨХ пробиваться, прорываться, проваливаться, вторгаться, хүний нутагт ~н орох вторгаться в чужую территорию

ЦӨӨВТӨР 1) немногий, немногочисленный, малочисленный, 2) немножко, маловато, немноговато, ~ мөнгө надад бий у меня есть немного денег

ЦӨӨДӨХ оказываться слишком немногочисленным, быть чрезмерно малочисленным, не хватать, недоставать численно

ЦӨӨЛӨХ делать малочисленным/немногочисленным, сокращать численность, уменьшать в количестве

ЦӨӨН 1) мало, немного, несколько, 2) малочисленный, немногочисленный, ограниченного количества, ~ оюутан үлдэв оствлось несколько студентов, дайнаас ~ хүн эргэж иржээ немногие вернулись с войны, ~ хүнтэй баг малочисленная команда, дуу ~тэй хүн неразговорчивый, немногословный человек

ЦӨӨНХ меньшинство, меньшая часть, үндэсний ~ национальное меньшинство, ~ санал меньшинство голосов

ЦӨӨНХИ меньшинство, ~ олонхидоо захирагдах подчинение меньшинства большинству

ЦӨӨРӨМ пруд, небольшое озеро

ЦӨӨРӨХ численно сокращаться, уменьшаться в количестве, становиться меньше, делаться немногочисленным, гэмт хэргийн тоо эрс ~в резко сократилось количество преступления

ЦӨӨРҮҮЛЭХ *побуд.* от цөөрөх, делать малочисленным, численно сокращать, уменьшать в количестве, хурлын тоог ~ сократить количество разных собраний

ЦӨӨХӨН 1) совсем малочисленный, очень немногочисленный, немногий, 2) совсем немного, очень мало, ~ мал бэлчинэ немногочисленный скот пасётся, ~ хоног амрах отдохнуть несколько дней

ЦӨӨХҮҮЛ *стеч.* камерный, ~ хөгжим камерная музыка, ~ найрал хөгжим камерный оркестр

ЦӨС 1. жёлчь, желчный, ~ний гэр желчный пузырь, ~н чулуу желчный камень

ЦӨС 2. *бот.* василистник малый

ЦӨХӨХ не под силу, никак не мочь, не справляться, отчаиваться, огорчаться, удручаться, устывать

ЦӨХРӨЛТ отчаяние, огорчение, уныние, усталость

ЦӨХРӨЛТГҮЙ неутомный, упорный, настойчивый, неутомимо, упорно, настойчиво, санасандаа хүрэхээр ~ зүтгэх упорно добиваться своего

ЦӨХРӨХ отчанваться, впадать в отчаяние, терять надежду, удручаться, оказываться в безвыходном положении

ЦӨЦГИЙ сливки, сливочный, сүүний ~т авах снмать с молока сливки, ~н тос сливочное масло, ~н, ~тэй зайрмаг сливочное мороженое, ~тэй чай чай со сливками

ЦУВ плащ, дождевик, борооны ~ дождевой плащ

ЦУВАА колонна, вероница, движение гуськом, движение друг за другом, жингийн ~ караван, машины ~ вереница, колонна автомобилей, жагсаалын ~ колонна демонстрантов, цэргийн ~ эшелон, тогоруун ~ журавлиный клин

ЦУВАЛТ следование друг за другом следование гуськом

ЦУВАХ 1) идти друг за другом, идти гуськом, двигаться вереницей, идти цепочкой, идти по одиночке, 2) течь, литься, сыпаться, ~ж орох входит друг за другом, нүднээс нуух ~на глаза гноятся

ЦУВДАЙ внутренности мелкого скота

ЦУВРАА арфеджио

ЦУВРАЛ серия, цикл, ~ үйлдвэрлэл серийное производство, ~ лекц цикл лекций, ~ хөгжим циклическая музыка

ЦУВРАХ идти друг за другом, двигаться колонной, следовать друг за другом

ЦУВРУУЛАХ отправлять друг за другом, ~ж төлөх платить частями, в рассрочку

ЦУГ вместе, совместно, ~ явхх идти вместе, ~аараа хамт все вместе

ЦУГЛААН митинг, собрание, сбор, сходка, хурал ~ парн. собрание, ~ зохиох созвать/организовать митинг, ~ хнийх эрх право на проведение собраний

ЦУГЛАРАЛТ сбор, собрание, митингование

ЦУГЛАРАХ 1) собираться, сходиться, съезжиться, 2) скучиваться, накапливаться (о снеге, пыли, песке), бид маргааш ~на мы соберёмся завтра, шүүгээний араар хог тоос зөндөө ~чээ за шкафом накопилось много мусора и пыли, олон хүн ~чээ собралось много народу

ЦУГЛАХ собираться, сходиться, съезжаться, накапливаться

ЦУГЛУУЛАГЧ коллекционер, собиратель, марк - ф!лателист

ЦУГЛУУЛАХ побуд. от цуглах, собирать, коллекционировать, сводить, хуучны ховор ном ~ собирать антикварные книги, зоос ~ коллекционировать монеты, марк ~ коллекционировать марки, хүмүүс ~ собирать людей, народ, хашааны цас ~ж овоолох скучить снег во дворе, хог шороо ~ собрать сор, дэлгүүрээр явж идэж уух юм ~ ходить по магазинам и собирать продукты питания

ЦУГЛУУЛБАР коллекция, коллекционированный, зоосны ~ коллекция монет, ~ зураг коллекционированные картины

ЦУГЛУУЛГА 1. 1) коллекция, набор, 2) сбор, собрание, коллекционирование, маркийн ~ коллекция почтовых марок

ЦУГЛУУЛГА 2. коллекция, экспонаты

ЦУЛ сплошной, чистый, беспримесный, самородок, ~ мах сплошная мякоть, ~ ой сплошной лес, ~ алт чистое золото

ЦУЛБУУР повод, чембур, ~ын сур ремень для повода, ~ өвс бот. касатик тонколистный

ЦУЛБУУРТ сом (рыба)

ЦУЛГУЙ голый, непокрытый, гладкий, пустынный, одноцветный, без украшений, ~ газар пустынная местность, ~ цаас неисписанная бумага, ~ торго шёлк без узоров

ЦУЛГУЙДАХ оказываться голым/пустынным, быть одноцветным

ЦУЛХГАР пухлый, ~ хацар пухленькие щеки

ЦУЛЦГАР пухлый, пухленький, пышный, несколько вздутый

ЦУНЦАЙХ полнеть, раздуться (о лице)

ЦУРАМ пожарнице, погорелое место

ЦУРАМДАХ выжечь траву во время пожара

ЦУРХИРАХ рыдать, галдеть, ~н уйлах рыдать, стонать

ЦУС кровь, ~ гоожих/гарах истекать кровью, ~ тогтоох остановить кровь, ~ юүлэх переливать кровь, ~ алдах кровотечение, ~ харвах кровоизлияние, ~ны даралт кровяное давление, ~ны эргэлт кровообращение, эцсийнхээ дусал ~ыг хүртэл до последней капли крови, ~н өшөө кровная месь, ~ нөөж парн. кровь, ~ багадагт анемия, малокровие, ~ харвах апоплексия, ~ ойртолт кровосмешание, ~ны энэрэнгүй холбоо общество докторов, ~н бундуу гематома

ЦУСГУЙ бескровный, без крови, ~ алах досл. убить без крови, сильно подводить кого-либо, усгүй газар ~ дайн хнийх загадк. досл. вести бескровную войну в безводном месте (шахматы)

ЦУСДАХ обагрить, гараа ~ обагрить руки кровью

ЦУСЛАХ 1) пускать кровь, 2) вульг. жрать

ЦУСТ кровавый, кровопролитный

ЦУСТАЙ имеющий кровь, кровавый, кровянистый, ~ мах кровянистое мясо, ~ чацга кровавый понос, ~ цэр гарах а) кровохарканье, б) кровохаркать, ~ хутга окровавленный нож

ЦУТГАЛАН приток, впадение рекн, Сэлэнгэ мөрний ~ приток реки Сэлэнгэ

ЦУТГАЛТ литьё, отливка, разлива

ЦУТГАМАЛ лнгой, отлитый, литьё

ЦУТГАХ 1) лить, отливать, обливаться, 2) чеканить, бороо ~ж байна дождь льёт, хөлс минь ~на пот льёт с меня градом, зоос ~ чеканить монету

ЦУТГУУР 1) форма для литья, 2) лейка

ЦУТГУУРЧИН 1) литейщик, 2) чеканщик

ЦУУ 1. укус, эссенция, хоолиы ~ столовый укус, ~ны хүчил укусная кислота, ~нд дарах мариновать

ЦУУ 2. слава, алдар ~, нэр ~ слава, известность, ~ нхтэй зураач известный художник

ЦУУ 3. молва, слухи, ~ тараах пустить слухи, ~тай хүүхэн хуримгүй, дуутай тэнгэр хургүй громовое небо дожда не даёт, барышни с громкой славой свадьбы не дождутся

ЦУУ 4.: ~ татах разрывать/раскалывать надвое

ЦУУ 5.: ~, ~ возглас, которыми подзывают коз и козлят

ЦУУЛАХ разрезать надвое, раскалывать надвое

ЦУУРАЙ эхо, отзвук, отголосок, резонанс, хашгирсаны ~ отголосок крика, урьдын цагийн ~ отзвуки прошлого

ЦУУРАЙТАХ раздаваться, звучать, повторяться эхом, ойд ~ раздаваться в лесу эхом

ЦУУРАХ 1) рваться надвое (напр. о ткани), 2) раскалываться надвое (напр. о доске, палке), 3) разг. преувеличивать, распространять (о слухах)

ЦУУРГА замок, шеколда, цоож ~ замки

ЦУУРХАЛ молва, слухи, толки, кривотолки, ~ тараах распространять слухи, ~д үл итгэх не верить слухам

ЦУХАЛДАЛ нервность, нервозность, раздражение, гнев

ЦУХАЛДАХ 1) нервничать, раздражаться, сердиться, негодовать, возмущаться, 2) быть узким, оказываться тесным, чувствоваться тесноту, дэмий /хий ~ зря нервничать

ЦУХАЛЗАХ временами показываться и исчезать, показываться, выглядывать

ЦУХАС вскользь, слегка, наполовину, ~ дурдах слегка коснуться, упомянуть вскользь, ~ хэлэх говорить не до конца, недоговаривать

ЦУХУЙХ торчать, высовываться, показываться, появляться

ЦУЦАЛТГУЙ 1) неустанный, неослабевающий, 2) неуствно, неослабно, упорно, ~ тэмцэл неустанная борьба, ~ ажнллах неуствно работать

ЦУЦАХ уставать, утомляться, обессилеть, ослабевать, **явга** их **яваад** ~ж **идрах** уставать от продолжительной ходьбы
ЦУЦЛАХ аннулировать, отменять, признавать недействительным, **гэрээ** ~ анулировать договор, **гэрлэлт** ~ развиться, ~сан **тухай баримт бичиг** документ о расторжение договора, о денонсации
ЦУЦЛУУЛАХ расторгать, привести к аннулированию, ~ **тухай нэхэмжлэл** иск о расторжении
ЦҮЛ *зуюподражание*: **усанд** ~ **гэтэл/хийтэл унах** бухнуться в воду
ЦҮЛХГЭР выпуклый, выдающийся вперёд
ЦҮЛХИЙХ разбухать, пучиться
ЦУНХ сумка, **гар** ~ ручная сумка, **бичгийн** ~ портфель, **хоолны** ~ сумка для покупок/продуктов, ~нд **хний** положить в сумку
ЦҮРДИЙХ надуваться, разбухать, распухать
ЦҮҮ кольца для замка, **хаалганы** ~ кольца у двери для запираения на замок
ЦҮҮЦ 1) долото, ствмеска, 2) стамесочный, ~ний **нш/барнул** стамесочная рукоятка
ЦҮҮЦДЭХ долбить долотом, выбивать ствместкой
ЦЭВ *частица усиления*: совсем, совершенно, исключительно, ~ **хүйтэн** совершенно холодный, ~ **цэнхэр** совсем голубой, ~ **цэвэр** исключительно чистый
ЦЭВДЭГ 1) мерзлота, мёрзлость, 2) мёрзлый, оледенелый, промерзший, **мөнх** ~ вечная мерзлота, ~т **шаантаг** мерзлотные клинья, ~ **сэтгэл** бессердечность, чёрствость
ЦЭВДЭГШИЛ замерзание, обледенение
ЦЭВДЭГШИХ обледенеть, ствновиться мёрзлым, замерзать, **ока** зываться оледенелым, быть мёрзлым
ЦЭВКА заключённые, которым доверены хозработы
ЦЭВРҮҮ волдырь, пузырь, миндалины, **түлэгдсэн газар** ~ **үсрв** от ожога вскочил пузырь
ЦЭВРҮҮТЭХ становиться пузырчатыми, покрываться пузырями/волдырями
ЦЭВЭР чистый, опрятный, самородный, чисто, опрятно, красиво, ~ **цэмшгэр** *парн.* чистоплотный, опрятный, ~ **агаар** свежий воздух, ~ **ус** чистая вода, ~ **алт** чистое золото, ~ **орлого** чистый доход, ~ **ашиг** чистая прибыль, **татвар төлөхний өмнө** ~ **ашиг** чистая прибыль до вычета налогов, ~ **жин** нетто, ~ **үнэ** чистая цена, **арнун** ~ чистота, гигиена, ~ **царай** красивое лицо, ~ **хувцаслах** красиво, чисто одеваться, ~ **оёх** красиво шить
ЦЭВЭРЛЭГЧ уборщица, уборщик, чистильщик
ЦЭВЭРЛЭГЭЭ уборка, чистка, их ~ генеральная уборка, **химийн** ~ химическая чистка, ~ **хний** делать уборку, чистить
ЦЭВЭРЛЭХ 1) чистить, убирать, чистить комнату, **шал** ~ подметать пол, **гутал** ~ чистить сапоги, **хувцас** ~ чистить одежду, ~ **байгууламж** очистное сооружение
ЦЭВЭРХЭН *уменьш. от цэвэр*, чистенький, опрятный, хорошенький, 2) чистенько, красиво, ~ **бичнх** писать чисто, красиво, писать почище
ЦЭВЭРЧ чистоплотный, чистый, опрятный, ~ **хүн** чистоплотный человек
ЦЭВЭРШИЛ 1) очищение, чистота, чистоплотность, опрятность, 2) *мед.* климакс, климактерий
ЦЭВЭРШИХ становиться чистым, делаться опрятным, очищаться, 2) *мед.* климакс, климактерий
ЦУХАХ вскользя, слегка, напопоину, климактерический
ЦЭГ 1. точка, **огтлолдох** ~ точка пересечения, **буцлах** ~ точка кипения, ~ **тавих** а) поставить точку, б) *перен.* прекратить, перестать, прерывать, **таслалтай** ~, ~тэй **таслал** точка с запятой, ~ **цэглэл** пунктуация
ЦЭГ 2. пункт, место, **эмчилгээний** ~ меднцинский пункт

ЦЭГЛЭХ подводить итоги, заканчивать (молитвенную службу)
ЦЭГНЭХ оценивать, ценить, взвешивать, **дүгнэж** ~ расценивать
ЦЭГЦ порядок, **эмх** ~ порядок, ~тэй **болгох** приводит в порядок, навести порядок
ЦЭГЦЛЭЛТ упорядочение, приведение в порядок
ЦЭГЦЛЭХ упорядочивать, приводить в порядок, наводит порядок
ЦЭГЦРЭХ упорядочиваться, налаживаться, **ажил хэрэг сайхан** ~лээ дело хорошо наладилось
ЦЭЛ *усилительная частица*: ~ **залуу** совсем молодой, молоденький, ~ **хүйтэн** очень холодный, ~ **буурал** совсем седой
ЦЭЛГЭР 1) обширный, широкий, просторный, привольный, 2) светлый, ~ **тал** широкая, привольная степь, ~ **танхим** просторный зал, светлый зал
ЦЭЛИЙХ 1) становиться обширным, простираться, быть широким, 2) быть светлым
ЦЭЛМҮҮН ясный, чистый
ЦЭЛМЭГ ясный, чистый, ~ **өдөр** ясный день, ~ **тэнгэр** ясное небо
ЦЭЛМЭН ворс, ворсинка
ЦЭЛМЭХ прояснять ся (о небе), **тэнгэр** ~в небо прояснилось
ЦЭЛХГЭР водянистый, опухлый, опухший
ЦЭЛХИЙХ быть водянистым, оказываться опухлым, опухать
ЦЭЛЦГЭР 1) студенистый, 2) мягкий и жирный, ~ **хацар** пухлые щёки
ЦЭЛЦИЙХ быть мягким и жирным
ЦЭЛЦЭГНҮҮР желе, холодец
ЦЭЛЦЭГНЭХ двигаться, шевелиться (о мягком и жирном, о студенистом)
ЦЭЛЭГ ретивый, ~ **морь** ретивый конь
ЦЭЛЭЛЗЭХ двигаться (о чём-либо обширном напр. о море), колыхаться
ЦЭМБИЙХ быть чистым, опрятным, оказываться аккуратным/нарядным
ЦЭМБЭ сукно, суконный, из сукна, ~н **дээл** суконное дэли, дэли из сукна, ~ний **үйлдвэр** суконная фабрика
ЦЭМБЭГЭР чистый, опрятный, аккуратный, нарядный
ЦЭМЦГЭР франтовской, нарядный, аккуратный, чистый, подобранный
ЦЭМЦИЙХ быть нарядным, быть опрятным, оказываться чистоплотным/чистым, становиться франтоватым
ЦЭМЦЭГНЭХ 1) шеголять, 2) жеманничать
ЦЭНГЭГ пресный, ~ **нуур** пресное, пресноводное озеро. ~ **ус** пресная вода, ~ **усны загас** пресноводные рыбы
ЦЭН 1. **үнэ** ~ цена, ценность, **үнэ** ~тэй **эд** ценные вещи
ЦЭН 2. мера веса около 4 гр.
ЦЭНГЭЛ веселье, развлечения, забава, **жаргал** ~ *парн.* счастье, наслаждение, блаженство, ~ **эдлэх** наслаждаться, быть в блаженстве
ЦЭНГЭЛДЭХ веселиться, развлекаться, забавляться, наслаждаться, **баясан** ~ радоваться, наслаждаться, ~ **хүрээлэн** стадион
ЦЭНГЭХ веселиться, развлекаться, забавляться, наслаждаться, блаженствовать
ЦЭНХЭР светло-голубой, светло-синий, голубой, ~ **тууз** голубая лента, ~ **нүдэн бүсгүй** голубоглазая девушка, ~ **дэлгэц** голубой экран, ~ **аврага загас** тихоокеанская сельдевая акула, ~ **жараахай** горчак (рыба)
ЦЭНХЭРЛЭХ 1) делать светло-синим, синить, 2) синеть, казаться светло-синим, отливать светло-синим цветом, ~н **харагдах** ууле синеющие вдали горы
ЦЭНХЭРТЭХ ствновиться светло-синим, синеть, виднеться (о светло-синем)

ЦЭНЭГ заряд, ~ бүхий буу заряженное ружьё, цахилгаан ~ электрический заряд, ~ авах а) зарядиться получить заряд, б) *перен.* получить заряд, запастись некоторым количеством чего-нибудь, эерэг ~ положительный заряд, сөрөг ~ отрицательный заряд, ~т хэсгүүд *астр.* корпускула

ЦЭНЭГЛЭГДЭХ *страд.* от цэнэглэх, заряжаться, быть заряженным

ЦЭНЭГЛЭЛ зарядеие, подзарядка

ЦЭНЭГЛЭХ заряжать, буу ~ зарядить ружьё, зай ~ зарядить батарею, аккумулятор, биеэ ~ зарядиться

ЦЭНЭГТЭЙ заряжённый, заряженный, ~ буу заряженное ружьё

ЦЭР 1. мокрота, ~ хаях отхаркивать мокроту, ~ий шинжилгээ анализ мокроты, ~ ховхлох эм отхаркивающее средство

ЦЭР 2.: ~ ~ хийх трещать, стрекотать (о насекомых)

ЦЭРВЭХ держаться подальше, избегать, уклоняться, не осмеливаться подходить/прикоснуться

ЦЭРД мел, ~эр бичих писать мелом

ЦЭРЭГ солдат, войско, армия, цирик, солдатский, военный, воинский, ~ татлага мобилизация в армию, ~т татах мобилизовать в армию, ~т татагдах/дайчлагдах быть мобилизованным в армию, быть призванным в армию, ~ээс халагдах демобилизоваться, ~ийи алба военная служба, ~ийи албан хаагч военнo-служаший, ~ийи зөвлөл военный совет, ~ийи анги воинская часть, ~ийи тойрог военный округ, ~ийи сургууль военное обучение, военное училище, военные манёвры, ~ийи эмизлэг военный госпиталь, ~ийи шүүх военный суд, ~ийи цол военное звание, ~ийи бааз военная база, ~ийи эисэл военный блок, ~ийи үйлдвэр военная промышленность, ~ийи найрал хөгжим военный оркестр, явган ~ пехота, хуурай замын ~ сухопутные войска, шинэ ~ новобранец, ~ тэргүүлэгчийн орд *астр.* созвездие Андромеды, ~ийи албанаас зайлсхийгч уклоняющийся от службы в армии, ~ийи бүртгэл воинский учёт, ~ийи олзлогдогч воениопленный, ~ийи эрх зүй военное право

ЦЭРЭГЖИЛ милитаризация

ЦЭРЭГЖИХ военизироваться, милитаризоваться

ЦЭРЭГЖҮҮЛЭХ 1) военизировать, милитаризовать, 2) милитаризация, ~сэн сургалт военизированное обучение, аж үйлдвэрийг ~ военизировать промышленность

ЦЭРЭГЖҮҮЛЭЛТ военизация, милитаризация

ЦЭС список, хоолны ~ меню, цалингийн ~ платёжная ведомость, ведомость на получение зарплаты, ~ бүртгэл регистр

ЦЭХ 1) прямой, 2) прямо, ~ шугам прямая линия, ~ зам прямая дорога, ~ суух сидеть прямо, ~ шударга/шулуун честный

ЦЭЦ суд, үндсэн хуулийн ~ конституционный суд, ~ булаалдах спор, дискуссия

ЦЭЦЭГ 1. цветок, амьд ~ живые цветы, хээрийн ~ полевые цветы, тасалгааны ~ комнатные цветы, хиймэл ~ искусственные цветы, ~ тарих сажать цветы, ~ийи дэлгүүр цветочный магазин, ~ дурсгах, бэлэглэх преподнести, подарить цветы, хөшөөнд ~ өргөх возложить венки к памятнику

ЦЭЦЭГ 2. крест (в картах)

ЦЭЦЭГЛЭЛТ расцвет, процветание, цветение, хөгжил ~ процветание

ЦЭЦЭГЛЭХ цвести, расцветать, процветать

ЦЭЦЭГЧИН цветочник, цветочница

ЦЭЦЭН 1) мудрый, умный, 2) меткий, ~ ухаан мудрость, ~ үг афоризм, ~ буу меткое ружьё

ЦЭЦЭРЛЭГ сад, парк, хотын ~ городской сад, жимсний ~ фруктовый сад, хүүхдийн ~ детский сад, ~ийи хүмүүжүүлэгч воспитатель в детском саду

ЦЭЦЭРЛЭГЧ садовник, садовод

ЦЭЦЭРХҮҮ хвастающий своей мудростью/своим умом, умничающий, ~ хүи умник

ЦЭЦЭРХЭГ кичающийся своей мудростью, считающий себя умным

ЦЭЦЭРХЭЛ мудрствование, философствование

ЦЭЦЭРХЭХ мудрить, мудрствовать, умничать, философствовать, хий битгий цэцэрх! напрасно не мудри! та хэтэрхий ~ж байна вы слишком мудрите

ЦЭЭЖ 1) грудь, 2) память, өргөн ~ широкая грудь, ~ээр наизусть, на память, ~ээр унших, мэдэх читать, знать наизусть, ~ бичиг диктант, ~ээр бичүүлэх диктовать, «аавын ~» грузовая машина с широким бампером

ЦЭЭЖЛЭХ выучивать наизусть, запоминать, шүлэг ~ выучить наизусть стихи, ~ ашигтай полезно выучивать наизусть

ЦЭЭЛ 1) глубокое место реки, 2) ключ, источник, родник (постоянно бьющие из земли), 3) просторный, свободный, 4) тенор, тенорный, теноровый, ~ тасалгаа просторная комната, ~ хоолой тенор, ~ хөгжмийн зэмсэг теноровые инструменты

ЦЭЭЛ 2. акватория, омут, тэнгэсийн ~ акватория моря

ЦЭЭР 1) запрет, запрещение, карантин, 2) табу, ~ тавих а) наложить запрет; б) установить карантин, запрещать вход, ~тэй бүс запретная зона

ЦЭЭРЛҮҮЛЭЛТ кара

ЦЭЭРЛҮҮЛЭХ *побуд.* от цээрлэх, наказывать, карательный, залхаан ~ карать

ЦЭЭРЛЭЛ наказание, запрещение, ~ үзүүлэх подвергать наказанию

ЦЭЭРЛЭХ иалагать запрет, табу на что-либо, брезговать

ЦЭЭРЧ брезгун, брезгливый

Ч *усилительная частица*: даже и, **чи** ~, **тэр** ~, **би** ~, **ер нь хэн** ~ **ингэх** л байсан и ты, и ой, и я, и вообще кто бы ни был-всё равно так поступил бы, **мэдсэн** ~ **мэдээгүй юм шиг**, **сонссон** ~ **сонсоогүй юм шиг сууна** он сидит, будто и не знает и не слышит

ЧАА: ~ ~ возглас, которым отгоняют коз и овец, ~ **гэх ямаагүй туу гэх нохойгүй** и коз нет, которым крикнул бы чав! и собак нет, которым кликнул бы туу!

ЧААВААС *междометие выражающее: жалость, сочувствие, сожаление, отчаяние, досаду*: ~, **ийм юм болох гэж!** жаль, что так случилось! ~ **анөөх чинь дахиад шалгалтандаа уначихаж!** бедный, он опять провалился на экзамене!

ЧАВГА слива, жужуб; **хар** ~ чернослив, ~ны **чанамал варенье** из сливы, сливовое варенье

ЧАВГАНЦ 1) монахиня, 2) *перен.* старуха, 3) бабий, ~ **яриа бабы** сказки, бабья болтовня, **далаи долоон ~ын ажилтай** — иметь кучу всяких дел

ЧАВХ 1) приспособление для охоты на пушиого зверя, рогатка, 2) курок

ЧАВХДАС струны, **ягтын** ~ струны арфы

ЧАВХДАСТ струнный, ~ **хөгжим** струнный инструмент, ~ **вайрал хөгжим** струнный оркестр

ЧАВХДАХ 1) стрелять из рогатки, 2) *перен.* бежать очень быстро, двигаться с большой скоростью, плестись

ЧАГ *звукоподражание*: ~ ~ **хийх** тикать; **цаг жигдхэн** ~ ~ **цохилно** часы мирно тикают

ЧАГНААЛ сигнал, сигнальный гудок, сирена (автомобиля)

ЧАГНААЛДАХ подавать сигнал (об автомобиле)

ЧАГНАХ слушать, прислушиваться, подслушивать, **чимээ** ~ а) прислушиваться к шуму, б) ждать вести, **бусдын яриаг, нууцыг** ~ подслушивать чужие разговоры, чужие тайны

ЧАГНУУР 1) фонендоскоп, стетоскоп, 2) трубка (телефона), **өвчтөнийг** ~аар **чагнах** выслушивать больног стетоскопом, **утасны** ~ телефонная трубка

ЧАГТ 1) чека, клин, 2) застёжка, 3) задвижка, 4) *перен.* препятствие, заграждение, помеха, **кардаи** ~и **гол карданный вал**

ЧАГТАГА 1) верёвка, прикреплённая к верхнему кругу юрты, 2) *перен.* препятствие, преграда, помеха

ЧАГТГАЛАХ зацепляться верёвкой за что-то

ЧАДАВХИ потенциал, **оюуны** ~ умственный потенциал, **шинжлэх ухаан техникийн** ~ научно-технический потенциал

ЧАДАЛ 1) мощь, сила, мощность, 2) способность, талант, умение, **үйлдвэрлэлийн хүчин** ~ производственные мощности, **цэргийн хүчин** ~ военная мощь, ~ **ихтэй** сильный, мощный, ~ **багатай**, **муутай** слабый, немощный, ~ **чинээ** зажиточность

ЧАДАЛГҮЙ 1) бессильный, слабый, немощный, 2) малоспособный, мало знающий, 3) бедный, неимущий

ЧАДАЛЖИХ 1) становится сильным, делается мощным, 2) делается способным, стать умелым

ЧАДАЛТАЙ 1) сильный, мощный, обладающий силой, 2) способный, умелый, искусный, 3) зажиточный, состоятельный

ЧАДАМГАЙ 1) способный, умелый, ловкий, искусный, виртуоз, умело, ловко, искусство, ~ **удирдлага** умелое руководство, **боломжийг** ~ **ашиглах** умело использовать возможности, ~ **тоглох** искусно играть

ЧАДАХ мочь, уметь, быть в состоянии, **тэр уншиж бичиж** ~на он умеет читать и писать, **ганц** ~ **юм** единственное, что он (она)

может делать, на что способен, **хэн изгийг** ~ одержать победу над кем-либо, показать кому-либо что почём, добиться (её), ~ж **байгаа хүнд** (юманд) **арга байхгүй** победителей ие судят, ~ **чинээгээрээ**, ~ **ядахаараа** по мере своих сил, в меру своих способностей

ЧАДВАР умение, способность, мастерство, **мэргэжил** ~ квалификация, **мэдлэг** ~ знание и умение, **уран** ~ мастерство, **ажиллах** ~, **ажлын** ~ работоспособность, умение работать, **худалдан авах** ~ покупательная способность, **хөдөлмөрийн** ~ трудоспособность, **төлбөрийн** ~ платежеспособность, **төлбөрийн** ~ын **фонд** ликвидный фонд, ликвидность

ЧАДВАРГҮЙ неспособный, неумелый, ~ **мэргэжилтэн** малоспособный специалист

ЧАДВАРЖИХ стать способным, быть талантливым, делаться умелым, расти

ЧАДВАРЛАГ умелый, искусный, способный, сильный, ~ **оюутан** способный, сильный студент

ЧАДВАРЛАХ делать искусно, выполнять с умением/умело, проявлять способность/умение

ЧАДВАРТАЙ 1) умелый, способный, искусный, 2) состоятельный, **хөдөлмөрийн** ~ трудоспособный, ~ **чинээлэг айл** зажиточная семья, ~ **ажилтай** умелый работник

ЧАДМАГ 1) умелый, способный, сноровистый, ловкий, искусный, умело, ловко, 2) искусно умеючи, 3) зажиточный, 4) натренированный

ЧАЛЧАА болтливый, многословный, **хоосон** ~ пустая болтовня, ~ **амьтай** болтун, болтливый человек

ЧАЛЧИХ болтать, пустословить, **дэмий** ~ нести вздор, **худлаа** ~ болтать глупости

ЧАМ *основа косвенных надежд личного местоимения чи*, ~д **иом байна уу?** у тебя есть книга? **үүнийг би** ~д **авчирлаа** это я принёс для тебя, **тэр** ~аиг **дуудаж байна** он зовёт тебя, **би** ~аас **захидал хүлээж байлаа** я ждал письма от тебя, **би** ~тай **хамт явмаар байна** мне хочется пойти вместе с тобой, **чамайг**даа! ну, погоди!

ЧАМБАЛ: ~ын **хүрд** наадам вид национальной игры

ЧАМАРХАЙ висок, височный, ~и **яс** височная кость, ~ **уруу цохих** ударить по виску

ЧАМБАЙ крепкий, сильный, здоровый, плотный, плотно-го/крепкого сложения, способный, аккуратный

ЧАМИН шикарный, тонкий, изящный, нарядный, элегантный, шикарно, тонко, изяшно, ~ **эд** шикарная вещь, «~ **цагаан торгон дэвүүрийг зүлгэи дээр орхих шиг чамайг би мартаг гэж үү?»** «да, разве ж забуду тебя, как забывают изящный всер на мягкой траве?»

ЧАМЛАМХАЙ придира

ЧАМЛАХ не удовлетворяться, быть недовольным, хотеть еще больше, требовать еще больше, **сурсан эрдмээ** ~ быть недовольным своими знаниями, ~аар **чаига атга** *посл.* держи что дают, дают — бери!

ЧАНАГШ дальше, далее, подальше, ~ **үргэлжлүүлэх** дальше продолжать

ЧАНАД за, дальше, по ту сторону, **хилийн** ~/~д **суух** жить за границей

ЧАНАГДАХ *страд. от чаихах*, свариться, вариться, быть варёным

ЧАНАЛТ варка, варение

ЧАНАМАЛ варёный, варенье, ~ *тутрага* варенный рис, алимиы ~ яблочное варенье, ~ *жимс* *разг.* варёные джинсы, варёнка

ЧАНАР качество, свойство, достоинство, добротность, *шинж* ~ свойство, яс ~ качество, *мен* ~ сущность, *тоо* ~ количество и качество, *бүтээгдэхүүний* ~ качество продукции, *мен* ~ сущность, *тооноос* ~т *шилжих* переход количества в качество, ~*ын өөрчлөлт* качественное изменение, ~*ын үзүүлэлт* качественный показатель, ~ *сайтай гурил* мука высокого качества, ~ *чаиса* достоинство, *стандартад тохирох* ~ стандартное качество, ~*ын дээд зэрэглэл* высшее качество, ~*ын баталгаа* гарантия качества, ~ мод платан (дерево), ~*ын гэрчилгээ* сертификат качества, ~*ын дээд зэрэглэл* высшее качество

ЧАНАРГУЙ плохой, низкокачественный, плохого качества, плохо, икачественно, ~ *бүтээгдэхүүн* низкокачественная продукция, *хүн/хүний* ~ бессовестный, недобросовестный

ЧАНАРЖИХ стать лучше, качественно улучшаться

ЧАНАРЖУУЛАХ *побуд.* от *чанаржих*, качественно улучшать, делать более качественным, сделать лучшим

ЧАНАРЛАГ добротный, доброкачественный

ЧАНАРТАЙ 1. качественный, хороший, хорошего качества, качественно, с хорошим качеством, *сайн* ~ *бараа* высококачественные товары

ЧАНАРТАЙ 2. имеющий определённые свойства, *орон нутгийн* ~ местного значения, местный

ЧАНАХ варить, *цай* ~ варить чай; *мах* ~ варить мясо, ~*сан өндөг* варёное яйцо, ~*сан жимс* варенье

ЧАНГА громкость, сильный, громкий, крепкий, строгий, силбио, крепко, громко, строго, ~ *дуу* громкий голос, ~ *яригч* громкоговоритель, ~ *ярих* громко разговаривать, ~ *ниэхэ, уйлах* громко смеяться, плакать, ~ *үнсэх* крепко целовать

ЧАНГААНЗ абрикос, урюк

ЧАНГААХ 1) *иятгивать*, *тянуть*, *таскать*, *тащить*, 2) *разг.* *приставать к женщине*, 3) *задерживать*, *оттягивать*, *ханцуй* *дээрээс* ~ *тянуть за рукав*

ЧАНГАДАХ ставиться более строгим быть слишком сильным, слишком суровым, *шийтгэл нь арай* ~в наказание для него оказалось слишком суровым

ЧАНГАЛАХ укреплять, усиливать, делать строгим, затянуть, *натягивать*, *бүсээ* ~ *потуже затянуть пояс*

ЧАНГАСАХ 1) *крепчать* (о морозе), *разыгрываться* (о буре), 2) *становиться строгим*

ЧАНГАТГАГЧ усилитель

ЧАНГАРАХ укрепляться, усиливаться, крепчать, *натягиваться*, становиться строгим, становиться сильным, *бие* ~ч *чийрэгжिव* здоровье укрепилось, *хүйтэн* ~ч *байна* мороз крепчает

ЧАНД строго, твёрдо, *хатуу* ~ *хориглох* строго запрещать/запрещаться *нарийн* ~ *сахих* строго соблюдать, ~ *барил муз.* строгий стиль

ЧАНДАА фактура, *барааны* ~ *бичих* выписать фактуру на товар

ЧАНДАГА заяц-беляк, заяц полярный

ЧАНДАР 1) *белый пепел*, 2) *пух*, *хунгийн* ~ *лебяжий пух*, 3) *останки*, *тело*

ЧАНДАРЛАХ кремировать

ЧАНДЛАХ укреплять, усиливать, *вводить* строгие правила

ЧАНДМАНЬ *миф.* драгоценный камень, исполняющий желание

ЧАНДРУУ *белый пепел*, *урна с прахом*

ЧАНСАА качество, добротность, *чанар* ~ *парн.* добротность, ~ *сайтай* *эдлэл* доброкачественное изделие

ЧАНСАА *разряд* (у борцов)

ЧАНТУУ *узбек*, *узбечка*

ЧАНХ 1) *прямо*, 2) *совсем*, *совершенно*, ~ *дээр* *прямо над головой*, *в зените*, *үдийн иар* ~ *дээр байдаг* полуденное солнце на-

ходится в зените, ~ *буруу* совершенно неправильный/неправильно, ~ *өөр* *совсем другой*, абсолютно не похожий, ~ *эсрэг* *прямо противоположный/противоположно*

ЧАРАЙ: *арай чарай* *едва*, *еле-эле*, с трудом

ЧАРГА сани, санки, салазки, ~*аар гулгах* *кататься/ехать на санках*

ЧАРГАЧИН *возница*, *кучер на санях*

ЧАРГУУЛДАХ *волочиться*, *тащиться*, *цепляться*, *прицепляться*

ЧАРЛАА *визгливый*

ЧАРЛАХ *кричать*, *орать*, *реветь*, *байдгаараа* ~ *крнчать во весь голос*

ЧАРМАА: ~ *нүцгэн* *совершенно голый*, *совсем нагой*

ЧАРМАЙ *бот.* *голоплодник*

ЧАРМАЙЛТ *стремление*, *старание*, *усилие*, *усердие*, ~ *гаргах* *проявлять усилие*, ~*ын үр дүнд* *в результате старания/усилий*

ЧАРМАЙХ *стараться*, *прилагать усилия*, *стремиться*, *усердствовать*, *байдгаараа* ~ *стараться изо всех сил*, *хий дэмий* ~ *стараться впустую*

ЧАС 1) *частица усиления:* ~ *халуу* *очень горячий*, *совсем горячий*, ~ *улаан* *ярко-красный*, 2) *грядка*, *клумба*, *огород*, *рисовая чека*, *цэцгийн* ~ *цветочные клумбы*, 3) ~ ~ *хийх* *визжать*, *пищать*, 4) *час несчастливый* (о времени), ~ *өдөр* *неудачный день*

ЧАХРАХ *скрипеть*, *хрустеть*, *хөлд цас* ~на *снег хрустит под ногами*, *хаалга* ~на *дверь скрипит*

ЧАЦ 1. *конечности*, *руки и ноги*, ~ *урттай*, *богиотой* с длинными, короткими конечностями, *чацархуу* *рослый*, *высокий*, ~ *мөч* *конечности*

ЧАЦ 2. *вес*

ЧАЦАРГАНА *облепиха*, *облепиховый*, ~*ны тос* *облепиховое масло*, ~*ны чанамал* *варенье из облепихи*, *яшилдуу* ~ *крушина*

ЧАЦГА *понос*, ~ *алдах* *страдать поносом*, *цагаан* ~ *колибактериоз*

ЧАЦУУ 1) *равный*, *одинаковый*, 2) *ровесник*, *ровесница*, *сверстник*, 3) *наряду с*, *вместе с тем что ...*, *тэд иас* ~ *они ровесники*, *ажиллахын* ~*гаар суралцах* *сочетать работу и учёбу*

ЧАЦУУЛАХ *делать равным*, *уравнивать*

ЧАЦУУРАХ *делаться равным*, *уравниваться*

ЧАЦУУТАН *ровесники*, *сверстники*, *одногодки*, *однолетки*

ЧЕК *чек*, *чековый*, ~*ээр мөнгө авах* *төлөх* *получить/заплатить деньги по чеку*, ~ *бичих* *выписать чек*, ~*ийн дэвтэр* *чековая книжка*, *нэрийн* ~ *именной чек*, *хуурамч* ~ *поддельный чек*, *тооцооны* ~ *расчётный чек*, *хөрвөх* ~ *трансфертный чек*, ~*ийн тооцоо* *чековый счёт*, ~*ийн тасалбар* *чековая карточка*, ~*ийн дэвтэр* *чековая книжка*

ЧЕМОДАН *чемодан*, *чемоданный*, ~д *юмаа хийх* *класть/положить вещи в чемодан*, ~*ы цоож* *чемоданный замок*

ЧЕНЖ *от англ. change* (*менять*) *меняла*, *торговец*, *коробейник*, *валютын* ~ *меняла*, *махны* ~ *мясной «диллер»*

ЧЕХ *чех*, *чешка*, *чешский*

ЧИ *ты*, ~ *юу хийж байна* *что ты делаешь*, ~ *би дээ хүрэх* *переругаться*

ЧИВ 1. *частица усиления:* *гэрт* ~ *чимээгүй байв* *в доме было совсем тихо*

ЧИВ 2. *половой орган самца*

ЧИГ 1. *направление*, *курс*, *тенденция*, *зүг* ~ *направление*, ~ *баримжаа* *ориентация*, ~ *баримтлан* *линия*, *политика*, ~ *шугам* *линия*, *курс*, *улс төрийн бодлогын* ~ *направление курс* *политики*

ЧИГ 2. *мед.* *лубок*, *шина*, *повязка с шиной*

ЧИГ 3. *дверная занавесь из циновки*

ЧИГТҮЙ 1) *идеальновидный*, 2) *нерешительный*, 3) *без вести (пропавший)*

ЧИГЖИХ конопатить, затыкать и забивать дыры и щели, засыпать, заделывать, шпаклевать
ЧИГЖЭЭ то, чем конопатят, затычка
ЧИГЖЭЭС то, чем конопатят/затыкают, затычка, шпаклёвка
ЧИГЛҮҮЛЭГЧ направляющий, ~ хүч направляющая сила
ЧИГЛҮҮЛЭХ направлять, обращать, анхаарлаа ~ направлять внимание, хүчээ ~ направлять силы
ЧИГЛЭЛ направление, ориентировка, тенденция, течение, уле ардын аж ахуйг хөгжүүлэх үндсэн ~ основные направления развития народного хозяйства, утга зохиолын ~ литературное направление/течение
ЧИГЛЭХ направляться, двигаться по направлению, идти по направлению, тэр наашаа ~ээд айсуу он идет по направлению к нам
ЧИГТЭЭ прямо, по направлению движение
ЧИГЭЭРЭЭ прямо, ~ яв идите прямо
ЧИГЧИЙ мизинец, ~ хулгаан мышшь малютка
ЧИЙГ влага, влажность, сырость, ~ даах/~ татах, ~ болох увлажняются, делаться влажным, ~ийн улаан хорхой червь дождевой
ЧИЙГЛЭГ влажный, влажность
ЧИЙГЛЭХ увлажнять, делать влажным, напитать влагой
ЧИЙГТЭЙ влажный, сырой, пропитанный влагою, ~ уур амьсгал/~ агаар влажный воздух, ~ салхи влажный ветер
ЧИЙГТЭХ 1) увлажняться, делаться сырым, влажным, сыреть, 2) болеть цингой, хөрс ~в почва увлажнилась
ЧИЙДЭН электрическая лампа, ширээний ~ настольная лампа, жаран лааны ~ лампа в шестьдесят свечей, гар ~ карманный фонарь, гудамжны ~ уличный фонарь
ЧИЙР 1) тропа, тропинка, 2) чихний/чихэн ~ болох прожужжать все уши, надоесть всякими разговорами
ЧИЙРЭГ крепкий, сильный, здоровый, ~ хүн крепкий
ЧИЙРЭГЖИЛТ закалывание, укрепление, биеийн ~ закалывание организма
ЧИЙРЭГЖИХ закаливаться, укрепляться, становиться крепким, делаться здоровым, бие ~лээ здоровье закалилось
ЧИЙРЭГЖҮҮЛЭЛТ закалка, укрепление, оздоровление
ЧИЙРЭГЖҮҮЛЭХ побуд. от чийрэгжих, делать сильным, крепким, укреплять, закалывать, оздоравливать, биеэ ~ закалывать свое здоровье, хүүхэд ~ закалывать ребенка
ЧИЙХРАХ начинать потеть, слегка потеть, хөлс ~ слегка потеть
ЧИЛИ чилиец, чилийка, чилийский
ЧИЛИЙХ 1) разг. удирать, убежать, исчезать, нүд ~ выпучить глаза, 2) удлинаться, затягиваться, тянуться
ЧИЛЭХ уставать, утомляться, неметь, затекать
ЧИЛЭЭ усталость, утомление, изнеможение, онемение, биеийн ~ гаргах отдохнуть
ЧИЛЭЭРХЭЛ недомогание
ЧИЛЭЭРХЭХ чувствовать усталость, недомогания
ЧИМЧИГНЭХ ощущать боль, жегене
ЧИМХ шепотка, ~ давс шепотка соли
ЧИМХЛЭХ многократ. от чимхэх, 1) шипать, пощипывать, 2) брать шепотками
ЧИМХЛҮҮР кропотливый, ~ ажил кропотливая работа
ЧИМХҮҮР шипцы, шипчики, пинцет, ётоогийн ~ шипчики для сахара
ЧИМХЭХ 1) шипать, пощипывать, шемить, гар ~ шипать руку, 2) обшивать лентой край рукава или борта шубы и т.д.
ЧИМЭГ украшение, наряд, убранство, эпитет, хүзүүний ~ ожерелье, ~ болох быть украшением
ЧИМЭГЛЭЛ украшение, декорация, иллюстрация, оформление, гоёл ~ украшения, наряды, тайзны ~ сценическое оформление,

декорация, номын ~ иллюстрация к книге, сүлд модны, воват усиленный прилив крови/или молока в груди
ЧИМЭГЛЭХ украшать, оформлять, амьд эцэгээр ~ украшать живыми цветами, туг дарцаар ~ украшать флагами, ном ~ оформлять книгу, ~ урлаг декоративное искусство
ЧИМЭГТЭЙ украшенный, нарядный, приятный, чихэнд ~ үг приятные для слуха слова приятно слышать
ЧИМЭХ украшать, иаржать, убирать, эдээр биеэ чимсээс эрдмээр биеэ ~сэн нь дээр погов. посл. лучше украшать себя знаниями, чем вещами
ЧИМЭЭ 1) шум, звук, 2) молва, слух, весть, известие, сообщение, анир ~, дуу ~ шум, звук, хөлийн ~ шум шагов, сураг ~ весть, известие, ~ гаргах издавать звук, ~ иамдах станооиться тихо, ~гүй болох затихать, замолчать, ~гүй хөдлөх двигаться шумно, ~гүй бай! перестаньте шуметь! не шуметь! молчать! сураг ~гүй алга болох пропасть без вести
ЧИМЭЭГҮЙ молчание, тихий, ~ хот кладбище, погост
ЧИМЭЭТЭЙ шумный, громкий, сенсационный, ~ хэрэг сенсационный случай, шумное дело
ЧИН 1) ~ улс Цинское государство, Цинская династия (в Китае), 2) ~ үнэнч преданный, верный, честный, ~ зориг, ~ зүрх непоколебимая храбрость, ~ зүрхнээсээ сэтгэлээсээ от всего сердца, от всей души от глубины души, всем сердцем, ~ хэмээн старательно
ЧИНГЭЛЭГ 1) деревянный ящик для хранения вещей, 2) контейнер, бэлцгэр ~ горбатый кузовок (рыба)
ЧИНЖААЛ: ~ хутга кинжал
ЧИНЖҮҮ перец, паприка
ЧИНИЙ твой, твоя, твоё, твои, энэ ~ ажил это твоя работа
ЧИНИЙХ что-либо твоё, энэ ~ это твоё, это принадлежит тебе
ЧИНЭЭ 1) зажиточность, имущественное состояние, хөрөнгө ~ имущество, 2) чадал ~ сила, мощь, хэр ~ способность, предел, возможности, величиний с, туулайн ~ юмыг уулын ~ болгох из мухи делать слона, хуруун ~ величиний с палец, өдий ~ столько; хэдий ~ сколько, хэр ~гээрээ по мере своих сил и возможностей, ~нд нь тулгал до предела, до отказа
ЧИНЭЭГҮЙ неимущий, бедный
ЧИНЭЭГЭЭР как можно больше
ЧИНЭЭЛЭГ зажиточный, состоятельный, ~ амьдрал зажиточная жизнь, ~ аж байдал благосостояние, ~ хүн состоятельный человек, баян ~ аж төрөх жить зажиточно, богато
ЧИНЬ используется как притяжательное местоимение, подчёркивающие принадлежность, связь предметов: тэгсэй ~ поэтому, таким образом, нөхөр ~ тэгээд яасаа бэ? ну и что твой муж на это? наадах ~ вот этот (это, что рядом)
ЧИРГҮҮЛ 1) прицеп, 2) баржа, ~ онгоц баржа
ЧИРГҮҮЛДЭХ волочиться, быть волочимым
ЧИРЭГДЭЛ волокита, беспокойство, неприятность, ~ учруулах, ~ болох причинять волокиту, вызвать беспокойство
ЧИРЭГДҮҮЛЭХ заставлять испытывать волокиту
ЧИРЭГДЭХ волочиться, тащиться, быть втянутым в неприятность
ЧИРЭХ тащить, волочить, хормойгоо ~ волочить подол, хөлөө ~ волочить ноги, гай ~ навлекать несчастье, төвөг ~ причинять неприятность
ЧИХ ухо, уши, ~ дүлий, хатуу тугой на ухо, глухой, ~нд хэлэх говорить на ухо, ~гүй толгой гаргах пропускать мимо ушей, дэдэн ~ оттопыренные уши, лопоухий, ~ дөжрөх глдохнуть, ~нд чийр болтол үглэх прожужжать все уши, ~нд хонх уяж талдычить одно и то же, ~нд нь хар ус хийх сообщать крайне неприятную весть, ~ тавих держать ушки на макушке, прислу-

шиваться, ~ хатуурах становиться глухим, тогооны ~ ручки у котла, тэрэгний ~ чека у телеги, хургаи ~ шавель

ЧИХИХ пихать

ЧИХМЭЛ чучело, тушка, арслангийн ~ чучело льва

ЧИХЭВЧ наушник, ~ углах иадеть наушники

ЧИХЭЛДЭХ толкаться, тесниться, толпиться

ЧИХЭР сахар, конфеты, элээн ~ сахарный песок, цаастай ~ конфета, карамель, гаатай ~ мятные леденцы, ~ийн сав сахарница, ~ийн майжин сахарная свёкла, ~ боовны үйлдвэр кондитерская фабрика, ~ийн хайрцаг конфетная коробка, шоколадтай ~ шоколадные конфеты, ~ өвс солодка

ЧИХЭРЛЭГ сахаристый, сахароносный, сладкий, ~ амт сахаристый вкус, ~ ургамал сахароносные растения, ~ шүүс сладкий сироп

ЧИХЭХ 1) набивать, совать, вталкивать, втискивать, заталкивать, пихать, 2) перен. жрать, обедаться, шуудайл ноос ~ набивать мешок шерстью, чөмөндан юм ~ совать вещи в чемодан, чихэнд хөвөө ~, чихээ хөвөөгөөр бөглөх заткнуть уши ватой

ЧИЧГЭНҮҮР 1) трепещущий, дрожащий, вибрирующий, 2) дрожание, вибрирование, лааны ~ гэрэл трепетный свет свечи

ЧИЧГЭНЭХ дрожать, трястись, вибрировать

ЧИЧИГНЭХ дрожать, трястись

ЧИЧИРГЭЭ дрожь, дрожание, вибрирование, вибрация, трясение, тряска,

ЧИЧИРХИЙЛЭЛ дрожание, сейсмичность, вибрация, вибрирование, ~ судлал сейсмология

ЧИЧИРХИЙЛЭХ дрожать, вибрировать, давать вибрацию, трястись

ЧИЧИРХИЙШИЛ сейсмичность

ЧИЧИХ 1) тыкать, колоть, пронзывать, 2) притеснять, стеснять, саваагаар ~ тыкать палкой во что-либо, хуруугаар ~ тыкать пальцем

ЧИЧРЭГ: ~ өвчи лихорадочный озноб

ЧИЧРЭЛТ дрожание, вибрирование, трясение

ЧИЧРЭХ трепетать, дрожать, содрогаться, трястись, даарч ~, хүйгэнд ~ дрожать, трястись от холода, айж ~ дрожать от страха, бүх бие ~ дрожать всем телом, өвдөг ~нэ дрожат колени, сохор зоос бүрийг харамлан ~ трястись над каждой копейкой

ЧИЧЛҮҮР кинжал, ~ загас кинжалозуб (рыба)

ЧОНО волк, волчий, өлөгчин ~ волчиха, ~ыи бэлтрэг волчонок, ~ загас восточная зубатка (рыба), ~ авлах, ~ын ав охотиться на волков, ~ иохой өлзийлөх уберечь скот от потерь, ~ын амиаас гараад барын амаид орох из огня да в полымя, ~ өтлөвч ишгэндээ зөв, цорж өтлөвч догжиргоо зөв старый конь борозды не портит, ~ тарвагацах детская игра, ~ үүрэндээ өлзийтэй ворон ворону глаз не выклюет, «~ цатгалан, хонь бүтэн» «и овцы целы, и волки сыты», ~ын орд астр. созвездие Большого пса, чонын хүзүүнд мах зүүгээд явуулах пустить волка в стадо, пустить козла в огород.

ЧӨДӨР 1) пути, тревога, 2) помеха, преграда, препятствие, сураи ~ ремесная тревога, ажжлд ~ болох быть помехой в работе, ~ өвс вьюнок, ~тэй морь стреноженный конь

ЧӨДӨРЛӨХ 1) тревожить, спутывать (лошадь), 2) препятствовать, служить помехой, являться преградой, мешать, хөгжил дэвшлийг ~ тормозить развитие и прогресс

ЧӨЛӨӨ свободное время, досуг, зав ~ свободное время, ~ заваараа в свободное время, на досуге, ~ гуйх просить освобождения от работы, просить освободить от работы, ~ зөвшөөрөл разрешение, ~ авах освобождаться от работы, ~ өгөх, олгох освобождать от работы, ~ зав гаргах выкроить свободное вре-

мя, эрх ~ свобода, эрх ~ийн хөдөлгөөн освободительное движение, өргөн ~ проспект, бульвар

ЧӨЛӨӨГҮЙ несвободный, занятый, без разрешения

ЧӨЛӨӨЛӨГДӨХ страд. от чөлөөлөх, освобождаться, быть освобожденным, стать свободным, их ачааллаас ~ освободиться от большой нагрузки, татвараас ~сөн освобожденный от налогов

ЧӨЛӨӨЛӨГЧ освободитель, освободительный, ~ арми освободительная армия

ЧӨЛӨӨЛӨЛТ освобождение

ЧӨЛӨӨЛӨХ 1) освобождать, увольнять, 2) освободительный, үүрэгт ажлаас ~ освобождать от обязанностей, албан тушаалаас ~ освободить от занимаемой должности, албан татвараас ~освобождать от налогов, ~ дайн освободительная война

ЧӨЛӨӨЧЛӨХ 1) выкроить время, находить свободное время, 2) воспользоваться чьим-нибудь отсутствием

ЧӨЛӨӨТ свободный, ~ зах зээл свободный рынок, ~ бөх борьба вольного стиля, ~ сонгууль свободные выборы, ~ өрсөлдөөний зарчим принципы свободной конкуренции, эдийн засгийн ~ бүс свободная экономическая зона

ЧӨЛӨӨТЭЙ свободный, освобожденный, свободно, ~ цагтаа на досуге, ~ худалдаа свободная торговля, японоор ~ ярих говорить по-япоиски свободно, ~ хөрвөх иаliegt свободно конвертируемая валюта

ЧӨМӨГ костный мозг, kern, өрмийн ~ kern буровой, ~ алдах худеть, истощаться

ЧӨМӨГЛӨХ нагуливать жир, становиться упитанным (о скоте)

ЧӨМӨГТЭЙ хорошо упитанный (о скоте)

ЧӨРГӨР худой, хилый, тонкий

ЧӨРИЙХ быть худым/хилым, оказываться тонким

ЧӨТГӨР черт, дьявол, ~ ав! чёрт возьми/побери! ~өө үзэх смотреть чёртом (волком) на кого-либо, ~ шулам руугаа тогил! убирайся ко всем чертям! ~ийн хуруу геол. белемниты, ~ийн гал блуждающий огонёк

ЧУЛУУ(н) камень, каменный, адууи ~ валуи, эрднийн ~ драгоценный камень, ~ шндэх кндать камень, запускать камнем, ~н байшин каменный дом, ~н иүүрс каменный уголь, ~н давс каменная соль, ~н иүүрсний уурхай каменные копи, ~н алгана морской окунь, ~таар өрөх/босгох воздвигать из камня, каменная кладка, ~ өигөлөгч, засагч каменотёс, ~н гиваан лимонит, үхэр ~ валун, глыба, хайр ~ галька, ~н бар литография, ~ хөөлгөх подтолкнуть кого-либо к бесполезным действиям, ~ хаях интриговать, бросать камень (кость) раздора, ~ хөөх напрасно тратить силы, ~н зэвсгийн үе каменный век, саран ~ луиний камень, өигөт ~ камни цветные, элгэи ~ кровавый камень, ~н мандал литосфера, ~ болгох улуучить что-либо

ЧУЛУУДАХ бросать, кндать, швырять, чулуу ~ швырять камни

ЧУЛУУЖИЛТ окаменение, окаменелость, диагенез

ЧУЛУУЖИХ 1) окаменеть, превращаться в камень, 2) окаменелый, эртний амьтдын ~сан үлдвэр окаменелые остатки древних животных, ~сан мод окаменелое дерево

ЧУЛУУЖМАЛ окаменелый

ЧУЛУУЛАГ 1) каменный, 2) горная порода, судлын ~ жильная порода, талстат ~ кристаллическая порода, хүдэр агуулагч ~ рудоносная порода, ~ судлал геол. петрология, ~ийн гарал геол. петрогенез

ЧУЛУУРХУУ 1) каменный, 2) наподобие камня, напоминающий камень

ЧУЛУУЧИН каменщик, каменотёс

ЧУУЛАХ собираться стекаться, происходить (о сессии), ~аар цуглах собираться на сессию

ЧУУЛГА ансамбль, ардын дуу бүжгийн ~ ансамбль народной песни и пляски

ЧУУЛГАН сессия, Улсын Их Хурлын ~ сессия Великого Государственного хурала, НҮБ-ын ерөнхий ассамблейн ~ сессия Генеральной ассамблеи ООН

ЧУХАГ 1) редкий, редкостный, 2) важный, необходимый, нужный, 3) скудный, убогий, ~ ном редкая книга, ~ изэлт важное открытие, ~ жил неурожайный год

ЧУХАГЧЛАХ считать важным/необходимым, признавать редким

ЧУХАЛ важный, существенный, актуальный, необходимый, важно, необходимо, существенно, амин ~ саиал жизненно важное предложение, бүгдээрээ мэдэх нь ~ байна важно чтобы все знали, ~ хүчин зүйл важный фактор

ЧУХАЛЧЛАХ считать, важным, придавать особое значение, обращать особое внимание, призывать актуальным/злободневным

ЧУХАМ в действительности, на самом деле, именно, конкретно, точно, ~ юу гэж хэлсэн бэ? что именно сказал/что сказал на самом деле

ЧУХАМДАА на самом деле, в действительности, определённо, конкретно

ЧУХАМХҮҮ имено, точно, действительно, на самом деле, ~ учрыг би мэдэхгүй я не знаю точную причину, ~ энэ тухай асуух хэрэгтэй иадо спросить именно об этом

ЧҮДЭНЗ спичка, спичечный, хайрцагтай ~ коробка спичек, ~ний хайрцаг спичечная коробка, ~ зурах чиркать спичкой

ШААГИХ 1) шуметь (о людях), 2) сильно идти, шуметь (о дожде)
ШААЗАН фарфор, фаянс, фарфоровый, фаянсовый, ~ аяга таваг фарфоровые чашки и тарелки, ~ сав фаянсовая посуда, ~гийн үйлдвэр фарфоровая промышленность, ~гийн шавар фарфоровая глина, каолин, ~гийн худалдаа торговля фаянсом
ШААЗГАЙ сорока, сорочий, ~ шагшина, шагшириа сорока стрекочет, ~и өндөг сорочки яйца
ШААНТ: ~ чомог большая берцовая кость
ШААНТАГ клин, клинообразный, клиновидный, клиновой, ~ шаах забивать вбивать клин, ~ цохиж гаргах выбить клин, ~ үсэг клинопись, клинообразные письмена
ШААНТАГДАХ забивать клин, заклинивать, вклинивать
ШААНТАГЛАХ заклинивать, вклинивать
ШААР чаинки, подонки, остатки, брак, изъян, цайны ~ чаинки, чайная гуща, остатки чая, хүний ~, иийгмийн ~ подонки общества, ~ мал забракованный для чего-либо скот, бага ~ хулиганы
ШААРДАГДАХ страд. от шаардах, требоваться, потребоваться, нуждаться, үйлдвэрт ажилчид ~ж байна заводу требуются рабочие
ШААРДАХ требовать, настойчиво добиваться, заставлять, тайлбар ~ требовать комментариев, объяснений, ~н гаргуулах эрх право требования, огцрохыг ~ требовать увольнения, ухода в отставку, шааж ~ принуждать, заставлять, алдагдлыг ихөхийг ~ требовать возмещения убытков
ШААРДЛАГА требование, шахалт ~ принуждение, олын ~аар по требованию массы, иарада, ~ хаигах отвечать требованиям, удовлетворять требования, ~ тавих выдвигать требования, требовать, ~ биелүүлэх выполнить требования, измэлт ~ дополнительное требование, хууль ёсны ~ законное требование, ~аас татгалзах отказ от претензий, буцаан нэхэмжилсэн ~ право обратного требования
ШААХ вбивать, забивать, ударять, бить, гадас ~ забить кол, хадаас ~ забивать гвоздь, нударгаар ~ ударить кулаком
ШААХАЙ 1) тапочки, ботинки, туфли, биений тамирьи ~ спортивные тапочки, гэрийн шаахай домашние тапочки, ~тай мотоцикл мотоцикл с коляской, гоёлын ~ нарядные туфли, 2) орудие пытки для битья по щекам
ШАВ 1. *частица усиления:* ~ шар совсем жёлтый, жёлтый-прежёлтый
ШАВ 2. 1) мишень, цель, 2) знак, поставленный на месте, избранном для стоянки юрты, 3) геол. пикет, ~ буудах стрелять в мишень, ~ тавих заложить основу, фундамент
ШАВААРАЛДАХ *взаимн. от шаварах*, толпиться, скучиваться, скапливаться, образовывать кучу, Бөхийн өргөөний үүдэнд хүмүүс ~жээ у входа во Дворец борьбы скопилась много народу
ШАВААС замазки, обмазка, штукатурка, ханын ~ штукатурка стен, цементэн ~ цементовая замазка
ШАВААРАХ собираться в кучу толпиться, тесниться
ШАВААСЛАХ штукатурить, обмазывать, замазывать
ШАВАГ польнь полевая
ШАВАЙ 1) кровавая колбаса, 2) кушанье приготовленное из желудка маленького рогатого скота, ~ нь дүүрэх получать удовольствие, отводить душу
ШАВАР 1) грязь, слякоть, 2) глина, глиняный, из глины, ~ үсэргэх забрызгать грязью, ~т шигдэх вязнуть в грязь, ~ зуурах месить глину, ~ байшин глиняный/глинобитный домик, мазаная хата, мазанка, ~ын хулт кета (рыба), ~ угаал грязевая

ванна, ~ эмчилгээнд явах поехать на грязи, ~т унасан шарын эзэн гэгчээр неимоверные усилия в тяжёлой ситуации, ~ын хаалт грязевик (у машины)

ШАВАРДАХ обмазывать глиной, покрывать грязью

ШАВАРЛАГ глинистый, ~ хөрс глинистая почва

ШАВАРЧИН штукатур

ШАВАХ 1. обмазывать, замазывать, шавраар пийшин ~ обмазать печь глиной

ШАВАХ 2. скапливаться, скучиваться, толпиться, тесниться

ШАВДАХ 1) подгонять, гнать, требовать, 2) торопиться, спешить, ажлаа ~ поторавливать с работой

ШАВХАГДАШГҮЙ неисчерпаемый, неиссякаемый, ~ эх булаг неиссякаемый источник

ШАВХАЙ грязь, слякоть, гудамжи ~ слякоть на улице

ШАВХРУУ остатки, объедки, цайны ~ чайная гуща, чаинки

ШАВШЛАГА 1) обливание, 2) мед. примочка

ШАВХАЙТАЙ грязный, слякотный, ~ гутал грязные сапоги, слякотные сапоги

ШАВХАХ исчерпывать, черпать до дна, вычерпывать, осушать, бүх хүчээ ~ исчерпать все силы

ШАВХРУУ остатки, подонки, объедки, цайны ~ остатки/подонки чая, хоолны ~ объедки пищи, архины ~ остатки водки

ШАВХУУРДАХ ударять, бить, хлестать, стегать

ШАВШИХ обрызгивать, опрыскивать, поливать, кропить, обливать, хүйтэн усаар толгойгоо ~ обливать голову холодной водой

ШАВЬ 1. ученик, последователь, послушник, нэрт эрдэмтний ~ ученик известного учёного, ~ орох стать чьим-либо учеником

ШАВЬ 2. шабнары, крепостные духовных феодалов

ШАВЬЖ насекомое, ~ судлал энтомология, ~ идэштэн насекомоядные, ~ийн хүүхэдэй куколка насекомого

ШАВИЛАХ быть послушником; учеником кого-либо

ШАГ 1.: ~ хийх оказываться довольно хорошим, ~ хийсэн зохиолч довольно хороший/толковый писатель

ШАГ 2. мелкая спекуляция, бутылка водки, являвшаяся объектом спекуляции

ШАГ 3. шах (конём, слоном, ферзём)

ШАГ 4. шах (монарх)

ШАГАА 1) альчик, таранная кость, игральная кость, 2) лодыжка, шиколотка, ~ тоглох, иаадах играть в альчики, играть в игральные кости

ШАГААГУУР глазок в двери

ШАГААХ 1) смотреть, заглядывать, поглядывать, подсматривать, 2) прицеливаться, 3) придирается, 4) уткнуться, сэм ~, ~ж харах осторожно заглядывать куда-либо, хаалгаар ~ заглядывать в дверь, буу ~ целиться из ружья, иом ~ уткнуться в книгу, ул ~ подсиживать, интриговать

ШАГААЧИН игрок в кости

ШАГАЙ таранная кость, лодыжка, ~ харвах играть в кости

ШАГАЙХ 1) смотреть, заглядывать, подсматривать цонхоор ~ подсматривать в окно, 2) прицеливаться, буу ~ целиться из ружья, ул ~ перен. подсиживать, интриговать

ШАГГҮЙ разг. серьёзный, вдумчивый, толковый, ~ залуу толковый парень

ШАГЛАХ 1. шить, строчить второй раз, загнув шов

ШАГЛАХ 2. спекулировать, перепродавать

ШАГНАГДАХ *побуд.* от шагнах, награждаться, быть награждённым

ШАГНАЛ 1) награда, премия, 2) гоиорар, вознаграждение, **мөнгөн** ~ денежная награда, **төрийн** ~ государственная премия, **Нобелийн** ~ Нобелевская премия, **иомын** ~ гонорар за книгу, вознаграждение за книгу, **зохиогчийн** ~ авторский гонорар, **~ийн хониог** своего рода тюремные трудодни, по совокупности которых «скашивается» срок

ШАГНАЛТ 1) награждение, премирование, 2) лауреат, имеющий награду, **төрийн** ~ лауреат Государственной премии

ШАГНАЛТАН лауреаты, **Дэйзэн зураач Нобелийн** ~ болно байх художник Дэззи, возможно станет лауреатом Нобелевской премии

ШАГНАХ награждать, премировать, присваивать, **одоогоор** ~ награждать орденом, **мөнгөөр** ~ премировать деньгами, **баатар цолоор** ~ присвоить звание героя

ШАГНУУЛАХ *побуд.* от шагнах, награждаться, быть награждённым, представлять к награде

ШАГШИХ дивиться, удивляться, поражаться, **~и магтах** восхилять, **~и муулах** хулиять

ШАГШУУР солома, печенье в виде тонких палочек

ШАГШУУРГА высокие заросли камыша

ШАГШРАХ щелкать языком в знак удивления

ШАДАР 1) близкий, ближний, 2) поблизости, вблизи, около, в окрестности, **~ хүн, иөхөр** близкий человек, товарищ, **хотод** ~ суух жить поблизости города, **~ сайд** заместитель министра, *устар.* товарищ министра, **~ дипломатический ранг «советник», ~ гурван цэрэг «Три мушкетёра», ~ цэрэг охранник, адъютант**

ШАДАРЛАХ приближать кого-либо к себе, сближаться быть рядом с кем-то

ШАЖИГНАХ хрустеть, скрипеть, шелестеть, шипеть

ШАЗРУУН гордый, важный, своиравный, **~ залуу** гордый паренё

ШАЗУУР нижняя губа, уголок рта, **~ зуух** кусать губы, таить злобу, иметь зуб на кого-либо

ШАЙБ шайба

ШАЛ 1. пол, **модон, чулуун** ~ деревянный, каменный пол, **~и дээр унагах** уроить на пол

ШАЛ 2. совершенно, совсем, абсолютно, **~ дэмий** совершенно напрасно, совсем зря, **~ худял** сплошная ложь, **~ тэнэг** абсолютно, совершенно глупый

ШАЛАВ быстро, **~ яв!** иди быстро! иди скорее, **~ хийх** быть ротороним

ШАЛАВХАН быстренко, живо, скорее, **эндээс** ~ **зайлцагаа/явцагаа** скорее уйдём/удерём отсюда

ШАЛАВЧ подстилка, **эсгий** ~ войлочная подстилка юрты

ШАЛАМГАЙ быстрый, проворный, шустрый, юркий, ловкий, **~ хөдөлгөөн** юркое движение, **~ хөвгүүн** шустрый мальчик, **ажилд** ~ проворный в работе

ШАЛАМГАЙЛАХ быть быстрым, оказываться проворным, быть юрким, шустрым, оказываться ловким, **~и хөдлөх** двигать провио

ШАЛАХ 1. упршивать, настойчиво спрашивать, настаивать, **Цэцэгэг хичизэн ч ~аад тэр зөвшөөрсөнгүй** как Цэцэг ни упршивали, она не согласилась

ШАЛАХ 2. *шахм.* 1) шах, 2) шаховать, **иоёныг** ~ объявить шах королю

ШАЛБААГ лужа, гудамжны ~ лужи на улицах

ШАЛБАЙХ 1) образовывать лужу, 2) промокнуть до нитки, промокнуть сквозь, сильно промокнуть, 3) стать слабым, оказываться вялым

ШАЛБАЛАХ царапать, сдирать кожу

ШАЛБАРАХ сдираться, оцарапываться

ШАЛБАРХАЙ царапина, ссадина

ШАЛБИЙХ мокнуть, терять форму (от сырости), стать вялым/слабым

ШАЛГААХ упршивать, настаивать, надоедать вопросами, **гуйж** ~ упршивать, **байцаан** ~ допрашивать

ШАЛГАГЧ 1) контролёр, 2) экзаменатор, **гаалийн** ~ таможенный контролёр, **~ багш** экзаменатор

ШАЛГАЛТ 1) проверка, испытание, контроль, 2) экзамен, зачёт, **гүйцэтгэлийн** ~ проверка исполнения, **паспортын** ~ проверка паспортов, **элсэлтийн** ~ вступительные экзамены, **аиги төгсөх** ~ выпускной экзамен, **улсын** ~ государственный экзамен, **~ өгөх** сдавать экзамен, **~ давах** выдержать экзамен, **~д уиах** провалиться на экзамене, **~ийн үе** экзаменационная сессия, **~ын комисс** экзаменационная комиссия, **сорилт** ~ыг давах преодолеть испытания

ШАЛГАРАЛ отбор, выбор, **байгалийн** ~ естественный отбор

ШАЛГАРАХ отличаться, выделяться среди других, отличаться каким-либо достоинством, **бусдаасаа** ~ выделяться среди других, **монгол хэлийн мэдлэгээрээ** ~ выделяться своим знанием монгольского языка

ШАЛГАРУУЛАЛТ 1) отбор, выбор, подбор, 2) аттестация, переаттестация, **багш нарын дахийн** ~ переаттестация преподавателей, учителей

ШАЛГАРУУЛАХ *побуд.* от шалгарах, отбирать, выбирать, подбирать, выделять среди других, **өрсөлдүүлэн** ~ выбирать путём конкуренции

ШАЛГАР 1) проверять, испытывать, 2) экзаменовать, **дэвтэр** ~ проверять тетради, **ажлы нь** ~ проверять чью-либо работу, **хүчээ** ~ испытывать свои силы, **амаар, бичгээр** ~ проверять устно, письменно, **хянаа** ~ контролировать

ШАЛГУУЛАХ *побуд.* от шалгах, проверяться, быть проверенным, подвергаться проверке, экзаменоваться, сдавать экзамен

ШАЛДАН голый, обнажённый, раздетый, нагой, непокрытый, **~ ваи** голый король

ШАЛДЛАХ 1) оголяться, обнажаться, раздеваться, 2) оголять, обнажать, раздевать

ШАЛЗ 1. ~ **чанах** разваривать, ошпаривать

ШАЛЗ 2. овечий клеш

ШАЛЗЛАХ ошпаривать, разваривать (мясо и т.д.)

ШАЛЗРАХ ошпариваться, развариваться

ШАЛИГ 1) игривый, любопытный, 2) разаратный, легкомысленный

ШАЛИГДАХ быть любопытным, развратничать, прелюбодействовать

ШАЛИГДАЛ 1) любопытность, 2) легкомыслие, легкомысленность, похотливость

ШАЛИГЛАХ оказываться любопытным, быть игривым, быть легкомысленным, развратничать, **~и самуурах** развратничать

ШАЛИГҮЙ 1) ничтожный, незначительный, иесущественный, 2) немного, чуточку, незначительно, ничтожно, **~ дээр** чуть лучше, **~ юмаар хөөцөлдөх** заниматься мелкими делами, ничтожными вещами, **~ өчүүхэн хэсэг** ничтожно малая часть

ШАЛИХГҮЙ мелкий, незначительный

ШАЛМАГ проворный, быстрый, юркий, шустрый, 2) проворно, быстро, шустро, **гавшгай** ~ залуу проворный паренё, **~ хийх** делать быстро

ШАЛТАГ повод, предлог, **ямар** ~аар по какому поводу, **тийм** ~аар под таким предлогом, **~ эрэх** искать повод, **~ болөх** служить поводом/предлогом, **~ болгох/олох** отговариваться, найти повод, **татгалзах** ~ **гаргах** найти предлог для отказа, **хэрүүлийн**

~ предлог для ссоры, повод для ссоры, ~ мундахгүй найдётся повод без проблем, элдэв ~ тоочих искать кучу причин

ШАЛТАГЛАХ находить повод, отговариваться, пользоваться как-нибудь предлогом, ссылаться на что-либо, өвчнөөр ~отговариваться болезнью, притворяться больным

ШАЛТГААЛАХ зависеть от чего-либо, служить причиной, энэ танаас ~на это будет зависеть от вас

ШАЛТГААН причина, основание, логика, хүндэтгэх ~ уважительная причина, ямар изгэн ~аар по той или иной причине, ~гүйгээр без причины, без повода, учир ~ы ухаан логика; ~т холбоо причинная связь, ~ заахгүйгээр татгалзах юр. отвод без указания причины, бие ~тай болох забеременеть

ШАЛТГААНГҮЙ не имеющий причины, беспричинный, ямар ч ~ безо всякого повода, без всяких причин

ШАЛТГААНТАЙ 1) имеющий причину, причинный, 2) беременная, бие ~ эмэгтэй беременная женщина

ШАЛЧГАР 1) слишком лёгкий, тонкий (напр. об одежде), 2) перен. трусливый, робкий, ~ нимгэн хувцас тонкая одежда

ШАЛЧИЙХ 1) свиснуть, 2) трусить, бояться, робеть, оказываться трусливым/робким

ШАЛЬДАР: ~ бальдар наивный, простодушный, легкомысленный, ветреный

ШАЛХАЙХ 1) быть мешковатой (об одежде), 2) быть дряблой (о коже), 3) обрюзнуть, тучнеть (о человеке)

ШАЛЧГАНАХ 1) хлопать по воде, грязи, 2) болтать чепуху, трепаться

ШАМАРГА пурга, метель, (обычно весной), цасаа ~ снежная буря/вьюга

ШАМРАГА вьюга, метель

ШАМБАЛ Шамбала — мифическая страна в Гималаях, ~ьи дайн священная война

ШАМДАХ усердствовать, стараться, стремиться, прилагать усилие, проявлять усердие, ~и ажиллах работать с усердием, усердно работать

ШАМДУУ 1) усердный, прилежный, старательный, усердно, прилежно, старательно, 2) спешивый, торопливый, яаруу ~ хэрэг спешное дело, яаруу ~ хүн торопливый человек, ~ ажиллах усердно работать

ШАМЛАХ засучивать, отворачивать, подворачивать (рукава)

ШАМПАН: ~ дарс шампанское

ШАМРАХ засучиваться, задирается, отворачиваться (напр. о руке)

ШАМШГАР имеющий длинный продолговатый подбородок

ШАМШИГДАЛ растрата

ШАМШИГДУУЛАГЧ расхититель, расточитель, растратчик

ШАМШИГДУУЛАХ растрчивать, расхищать, расточать, присваивать, мөнгө идэж ~ расточать деньги, бусдын юмыг ~ присвоить чужое имущество

ШАМШИХ присваивать, растрчивать, расхищать

ШАН 1. вознаграждение, поощрение, награда, премия, ~ хүртэх, авах удостоиться награды, получить вознаграждение, ~ хүртэх перен. получить взбучку

ШАН 2. борозда

ШАН 3. газ (ткань)

ШАНАА скула, өргөн ~тай хүн скуластый человек

ШАНАГА ковш, черпак, половник, поварёшка, шүүр ~ шумовка, ~аар хутгах черпать ковшом, эксковаторын ~ ковш экскаватора, «~ ий тав» бука. «пять тугриков за ковш молока» — шутовское прозвище жителей Центрального аймака

ШАНАЛАЛ скорбь, мука

ШАНАЛАХ скорбеть, печалиться, страдать сокрушаться, өвчинд, өвчнөөр ~ страдать от болезни

ШАНАЛГАА страдание, мучение, муки, боль, сэтгэлийн/биеийн ~ душевное/физическое страдание

ШАНАЛГААТАЙ мучительный, причиняющий муку, ~ өвчин мучительная боль

ШАНЗ 1. шандз (музыкальный инструмент)

ШАНЗ 2. фарш, котлет хийх үхрийн махан ~ говяжий фарш для котлет

ШАНЗЛАХ фаршировать, начинять фаршем, загас ~ фаршировать рыбу, ~саа хиам фаршированная колбаса

ШАНТАЙХ 1) быть вздёрнутым или курносом, 2) морщить нос, 3) сердиться, дуться

ШАНТГАР куриносый, вздёрнутый, ~ хамартай со вздёрнутым носом, ~ хамартай Баясаа курносая Баяса

ШАНТРАХ робеть, бояться, не осмеливаться, ажлаас ~ бояться работы, ямар ч бэрхшээлээс ~гүй не бояться никаких трудностей

ШАНЦАЙ салат, овощной салат, бот. корица

ШАР 1. жёлтый, рыжий, русский, ~ тос топленое масло, ~ шашии, ~ын шашии ламаизм, ~ айраг пиво, өндөгийг ~, ~ эд яичный желток, ~ молор геол. цнтрин, ~ шороо желтозем, ~ мөрөн Хуанхэ (жёлтая река), ~ шувуу филии, ~ дэглий цагла жёлтая, ~ хаданд очих попасть в психиатрическую лечебницу, ~ сэмжлэх распутничать на старости лет, ~ шувглах перейти из духовного (ламского) сословия в светское, «расстричься», ~ өвчин желтуха, ~ хацар желтошек, нельма (рыба), ~ сэрвээт жад загас тихоокеанский желтоперый тунец, ~ хэлтэг золотая рыбка, китайский карась, золбин ~ разг. такси

ШАР 2. изжога, ~ хөөрөх/хөдлөх страдать изжогой, ~аа тайлах опохмелиться

ШАР 3. гнев, ярость, хор ~ нарн. зависть, чувство досады, ~ хөдөлгөх задеть за живое, ~ гозойн/хөдлөв злость берет, ~ гаргах кичиться, вести себя спесиво

ШАР 4.: ~тай байх вьедливость, быть вьедливым, ершистым

ШАР 5. вол, тэргэнд ~ хөдлөх запрыгать вола, ~ шиг зүлтэх работать, как вол

ШАРАА разг. стыд, позор, олын өмнө ~ болох опозориться перед людьми

ШАРАГЧИН соловая (о самках животных)

ШАРАЙГОЛ шарайголы (монгольская народность в Северном Тибете)

ШАРАХ 1. 1) жарить, 2) загорать, мах ~ жарить мясо, иаранд ~ загорать на солице

ШАРАХ 2. стыдить, позорить, олын өмнө ~ стыдить перед людьми

ШАРАХ 3. покрывать чем-либо (напр. цветным металлом), алт ~ золотить, покрывать золотом, позолотой, мөнгө ~ серебрить, покрывать серебром

ШАРВАЛЗАХ 1) махать, вилять (хвостом), 2) перен. юлить, подлизываться

ШАРВАХ 1) вилять; махать, хлестать (напр. хвостом), 2) перен. заносить, иакреинить/машину

ШАРГА соловый (о масти), палевый (о цвете), ~ азрага жеребец соловой масти

ШАРГАЛ соловый, палевый, желтоватый, жёлтенький ~ өнгө палевый цвет, иамрын ~ нар бабье лето, досл. осеннее жёлтое солнце

ШАРГАЛТАХ желтеть, становиться жёлтым, виднеться (о жёлтом), золотиться

ШАРГАЧИН самка дзерена

ШАРГУУ 1) упорный, усердный, 2) упорно, ~ хүн упорный человек, ~ тэмцэл упорная борьба, ~ оролдлого упорное усилие, усердная попытка, ~ ажиллах упорно работать

ШАРЖИГНАХ хрустеть, скрипеть, шелестеть, шипеть, халаасанд түлхүүр ~на в кармане гремят ключи
ШАРИЛ останки, труп, мумия, ~ тайлах умирать
ШАРИЛЖ бурьян, хамба ~ ромашка лекарственная, ~ ургах покрываться бурьяном, расти (о бурьяне)
ШАРЛАХ 1) желтеть, становиться жёлтым, 2) болеть желтухой, өвс ~ж байна трава желтеет, алтны дэргэд гууль ~на рядом с золотом и латунь желтеет, с хорошим поведешься — хорошего иаберёшься
ШАРЛАГА мед. цахилгаан ~ электрофорез, тосон ~ парафиновое лечение, нарай ~ солнечная ванна
ШАРТАХ похмеляться, похмелье
ШАРХ рана, язва, хүнд ~ тяжёлая рана, сумны ~ пулевая рана, ходоодны ~ язва желудка, ~ боох перевязывать рану
ШАРХЛАХ поражаться язвой, получать ранение
ШАРХДУУЛАХ побуд. от шархдах, раиньт, нанести ранение
ШАРХИРАХ ныть, ломить, мозжить, хөл ~аад байна у меня иога ноет
ШАРХЛАХ быть поражённым язвой, получать ранение
ШАРХТАЙ раненый, ~ байлдагч раненый боец
ШАРХТАН раненый, раненые, ~ зөөх перевозить раненых
ШАТ 1) лестница, трап, 2) ступень, этап, фаза, стадия, 3) муз. тон, цахилгаан ~ лифт, дүүжин, олсон ~ веревочная лестница, ~аар өгсөх/уруудах подниматься/спускаться по лестнице, аихаи ~ны первичный, первоначальный, элементарный, аихаи ~ны шүүх суд первое инстанции
ШАТААХ поджигать, сжигать
ШАТАЛБАР шкала, Рихтерийн ~ шкала Рихтера
ШАТАЛТ сгорание, дотоод ~ны хөдөлгүүр двигатель внутренне-го сгорания
ШАТАР шахматы, ~ тавих/тоглох играть в шахматы, ~ын хөлөг шахматная доска, ~ын өрөг шахматная партия
ШАТАРЧИН шахматист, эмэгтэй ~ шахматистка
ШАТАРДАХ играть в шахматы
ШАТАРЧЛАХ делать/выполнять что-либо в шахматном порядке, играть по круговой системе; ~и барилдах бороться по круговой системе
ШАТАХ гореть, сгорать, байшин ~ж байна дом горит, ~даг бодис горючий материя, ~хий горючий газ, ~тослох материал горючие и смазочные материалы, ~даг заиар горючий сла-нец
ШАТАХУУН горючее, ~ хэмнэх экономить горючее, ~ түгээх станц (ШТС) бензозаправка
ШАТЛАЛ геол. шкала, хатуулгийн ~ шкала твёрдости, геологийн цаг тооллын ~ шкала геохронологическая
ШАТЛАХ образовывать градацию/иерархию, располагать усту-пами
ШАТЛУУР бальность, газар хөдлөлийн ~ бальность землятре-сения
ШАХАГДАХ побуд. от шахах, быть прижатым, быть придав-леиным, притесняться, оказываться притеснённым, ~и хавчигдах подвергаться притеснению, подвергаться гонениям
ШАХАЛДАХ тесниться, толпиться, толкаться, битгий ~аач! не толкайтесь!
ШАХАЛТ сжатие, притеснение, давление, ~ үзүүлэх оказывать давление, ~ хавчигдд байх подвергаться стеснениям, оказы-ваться под чьим-нибудь давлением
ШАХАМ около, почти, до, чуть ли не, цаг ~ хүлээх ждять почти час, өдөр бүр ~ чуть ли не/почти каждый день, хоёр жил ~ өнгөрлөө прошло почти два года
ШАХАХ 1. прижать, прессовать, прижимать, выживать, дайсныг голд м жать противника к реке, өвс ~ спец. прессовать сено

ШАХАХ 2. приближаться, подходить вплотную, дал ~сан хүн че-ловек в возрасте около семидесяти лет
ШАХАХ 3. требовать, заставлять, настаивать, өр төлборийг ихэмжлэи ~ требовать уплаты долгов, цагт нь дуусгахыг ~ж шаардах заставлять закончить в срок, айргаар ~ заставлять пить много кумыса
ШАХАХ 4.: шар ~ откармливать вола на убой
ШАХАХ 5. «впаривать»
ШАХМАЛ 1) брикет, 2) сплюсненный, сдавленный, сжатый, спре-сованный, сжатый, 3) откармленный на убой, ~ түлш спресо-ванное топливо
ШАХУУ 1. около, почти, до, чуть ли не..., сар ~ амрах отдыхать почти месяц
ШАХУУ 2. напряжённый, ~ төлөвлөгөө напряжённый план
ШАХУУРГА 1) пресс, 2) насос, помпа, ~ын станц насосная станция
ШАХЦАЛДАХ *взаимн. от шахах*, тесниться, толпиться, давньт-ся, ~и суух сидеть в тесноте
ШАШИН религия, религиозный, бурхиы ~ буддизм, ~ы ёс рели-гиозный обряд, ~гүй үзэл атеизм, ~ы сургаал религиозное уче-ние, ~боогийн ~, харья ~ шаманизм, лалын ~ ислам, шары ~ ламаизм, ~ шүтэх эрх чөлөө свобода вероисповедания, үнэн алдартны ~ православная религия, уламжлалт бус ~ нетради-ционные религии
ШАШИНТАН верующий, последователь религий, бурхай ~ буддист
ШВЕЙЦАР Швейцария, швейцарцы, швейцарский
ШВЕД Швеция, шведы, шведский
ШЕФ шеф, шефство
ШИВНЭЛДЭХ *взаимн. от шивнэх*, шептаться, шушукаться
ШИВНЭХ шептать, чихэнд ~ шептать на ухо, ~и ярих говорить шёпотом
ШИВНЭЭ шопот, шушуканье
ШИВРЭХ моросить, накрапывать
ШИВРЭЭ моросающий, накрапывающий, ~ бороо моросающий дождь
ШИВШИГ срам, позор, стыд, ~ болох срамиться, позориться, ~ээ хутгах опозориться
ШИВШИГТЭЙ 1) позорный, постыдный, мерзкий, гнусный, 2) позорно, гнусно, постыдно, шившигтэй явдал позорный по-ступок, ~ оролдлого постыдная попытка, ~ гүтгэлэг гнусная клевета, ямар ~ юм бэ? какой позор?
ШИВШИХ 1) обращаться к божеству (в шаманизме), 2) шептать заклинания, заклинать
ШИВШЛЭГ заклинание
ШИВЭР 1.: ~ авир хийх перешёптываться, шушукаться, ~ бороо мелкий дождь
ШИВЭР 2. пот, потливость ног, ~ арилгагч средство против пот-ливости ног
ШИВЭР 3.: ~ хадран сибирский хариус, ~ хилэм сибирский осётр
ШИВЭРТЭХ страдать потливостью, потеть (о ногах)
ШИВЭХ 1. колоть, прокалывать иглой, татуировать
ШИВЭХ 2.: компьютерт юм ~ набирать (текст) на компьютере
ШИВЭЭ 1. изгородь, частокол
ШИВЭЭ 2.: ~т хилгаан кобыль волосатик
ШИВЭЭС татуировка
ШИВҮҮР шило с тонкой спицей, ~ эмчилгээ акупунктура
ШИГ как, словно, точно, тэр англиар англи хүн ~ ярьдаг он го-ворит по-английски, как англичанин, би хараагүй юм ~ байна кажется, я это не видел

ШИГДЭХ 1) погрязать, увязать, застревать, втыкаться, вонзиться, 2) *перен.* никуда не выходить, **шаварт** ~ увязать в грязи, **гэрийн мухарт** ~ не выходить из дому, сидеть дома

ШИГТГЭМЭЛ 1) мозаика, 2) мозаичный, ~ **зураг** мозаичный рисунок

ШИГТГЭХ вставлять, втыкать, вонзять, погружать во что-либо

ШИГҮҮ плотный, густой, ~ **ой** густой лес, ~ **хүн ам** плотное население, ~ **нэхээстэй** эд плотная ткань

ШИГШИХ 1) отбирать, выбирать, 2) сеять, просеивать, веять, **шилж** ~ / ~ ялгах выбирать, выделять, **тариа** ~ веять зерно

ШИГШМЭЛ отборный, отобранный, отличный, ~ **цэрэг** отборные войска

ШИГШЭЭ сборный, отборный, ~ **баг** сборная команда, ~ **тоглолт** финальная встреча

ШИД волшебство, магия, чудо, нд ~тэй волшебный, чудотворный, чудесный

ШИДЭЛТ 1. бросание, кидание, метание, оновчтой ~ меткий бросок

ШИДЭЛТ 2. намётка, намётывание (о шитье)

ШИДЭХ 1. кидать, бросать, швырять, метать, **чулуу** ~ бросать камни, кидать камнями, **жэд** ~ метать копьё

ШИДЭХ 2. намётывать, подшивать, пришивать, шить редкими стежками

ШИЖГЭР проворный, ловкий, умелый, искусный

ШИЖИГНҮҮР живой, подвижный, юркий, проворный, умелый, ~ **залуу** юркий, проворный парень, **ажилд** ~ хүн умелый в работе человек

ШИЖИГНЭХ 1) двигаться, шевелиться (о живом, проворном человеке), 2) шелестеть, шипеть

ШИЖИМ 1) верёвка, бечёвка, шнурок, 2) связь, связность, взаимная зависимость/обусловленность, причинная связь; 3) край, конец, **юмны** ~ийг **олох** найти причинной зависимости/связи чего-либо

ШИЖИН: **чихрийн** ~, ~ **овчин** диабет

ШИЖИР чистый, червоинный, **шижир алт** чистое червоное золото

ШИЙ спектакль, сүүдэр ~ *уст.* кинофильм

ШИЙГУА арбуз, арбузный, ~иы хальс арбузная корка

ШИЙД *разг.* решение, ам ~ өгөх, **гаргах** дать/принять устное решение

ШИЙДВЭР решение, резолюция, **тогтоол** ~ резолюция, эцсийн ~ заключительное решение, ~ **гаргах** выносить/принимать решение, ~ **биелүүлэх** выполнять решение, ~ийн үндэслэл основание (вынесенного) решения, ~ийг **оорчлох** отменить решение

ШИЙДВЭРГҮЙ нерешительный, ~ **хариу** нерешительный ответ, ~ **байх** быть в нерешительности, оказываться нерешительным, проявить нерешительность, ~ **зан** нерешительный характер

ШИЙДВЭРЛЭГДЭХ *страд.* от **шийдвэрлэх**, решаться разрешаться, ~ээгүй асуудал нерешенные вопросы, **удахгүй бидний хувь заяа** ~из скоро наша судьба решится

ШИЙДВЭРЛЭХ 1) решать, разрешать, 2) решающий, асуудал ~ решать вопрос, ~ **ялалт** решающая победа, ~ хүчин зүйл болох являться решающим фактором, ~ **санал** решающий голос

ШИЙДВЭРТЭЙ решительный, решающий, ~ **арга хэмжээ авах** принять решительные меры, ~ **тэмцэл** решительная борьба

ШИЙДЭМГИЙ решительный, ~ хүн решительный человек

ШИЙДЭХ решаться, решать, принимать решение, асуудал ~ решать проблему, ~чихсэн хүн человек готовый на всё

ШИЙДЭГДЭХ *страд.* от **шийдэх**, решаться, разрешаться, быть решённым, быть разрешённым

ШИЙР жили, ~ **заах** проявлять выдержку

ШИЙТГҮҮЛЭХ *побуд.* от **шийтгэх**, подвергаться наказанию, быть наказанным, наказываться, **хатуу** ~ получить суровое наказание

ШИЙТГЭЛ наказание, приговор, ~ **хүлээх** заслужить наказание, ~ **оноох**, **огдуулах** налагать на кого-либо наказание

ШИЙТГЭВЭР приговор, осуждение

ШИЙТГЭХ наказывать, приговаривать, подвергать наказанию, **гэм буруутныг** ~ наказывать виновного, **шоронд хорихоор** ~ приговорить к тюремному заключению, **хуулиар** ~ подвергать наказанию по закону

ШИГТГЭЭ 1. инкрустация, мозаика, разноцветные камешки для инкрустации

ШИГТГЭЭ 2. вкрапленники, **хүдрийн** ~ вкрапленники рудные

ШИЛБҮҮР 1. кнут, бич

ШИЛБҮҮР 2. жгутик, ~ **хөлтгөн** паукообразные жгутоногие

ШИЛ(эн) 1. стекло, стеклянный, из стекла, **цонхны** ~ оконное стекло, **чийдэгийг** ~ ламповое стекло, **өсгөдөг/гомрууддаг** ~ увеличительное стекло, **нүдний** ~ очки, **архины** ~ бутылка, ~и эдлэл стеклянные изделия, товары из стекла, ~ний үйлдвэр стекольный завод

ШИЛ(эн) 2.: ~и хүзүү затылок, шея, ~ээ **маажих** почёсывать затылок

ШИЛБЭ 1. петля для пуговиц (у дэли)

ШИЛБЭ 2. 1) голень, 2) стебель у растений, **хөлийн** ~ голень

ШИЛБЭ 3.: **шар** ~ двухгодичной верблюду

ШИЛДЭГ лучший, отборный, избранный, ~ **зохиол** избранные произведения, ~ **сайн ноёр** лучший друг, ~ **морь** лучший скакун

ШИЛЖИЛТ 1. переход, переходной, переходный, **капитализмаас социализмд шилжих** ~ переход от капитализма к социализму, ~ийн үе переходный период, ~ийн нас переходный возраст

ШИЛЖИЛТ 2. миграция, *геол.* переход, ~ийн засгийн газар переходное правительство, **урвуу** ~ переход обратный

ШИЛЖИХ 1) переходить, переезжать, переводиться куда-либо, 2) переходящий, **хотоос ходоо** ~ переехать из города в село, **ои** ~ **мөнгө** переходящие суммы, **шилжилтийн нас**, ~ нас переходный возраст, ~ **вексель** переводной вексель

ШИЛЖҮҮЛЭГ перевод, **моигоний** ~ денежный перевод, **моиго** ~эр явуулах выслать деньги переводом **банкны** ~ батламж **бичиг** банковский аккредитив

ШИЛЖҮҮЛЭХ *побуд.* от **шилжих**, переводить, передать, өөр ажилд ~ переводить на другую работу, **хараа** ~ перевести взгляд, **хэргийг шүүхэд** ~ передать дело в суд, **моринь хүчннд** ~ в пересчёте на лошадиные силы, **зохиогчийн эрхийг** ~ передача авторских прав

ШИЙР 1. иоги (у животных), ~ **хатаах** продолжать дело родителей, подражать им

ШИЙР 2. острые концы подсошки для ружья

ШИЛЛЭХ застеклять, **цонх** ~ застеклять окно

ШИЛМҮҮС хвоя, иглы, **нарсны** ~ сосновая хвоя

ШИЛМҮҮСТ хвойный, ~ **ой** хвойный лес

ШИЛМЭЛ отборный, ~ **бараа** отборные товары

ШИЛРЭХ 1. удаляться от стада перед отёлом (напр. о корове, верблюде)

ШИЛРЭХ 2. приносить плод, рожать в укромном месте (о животных)

ШИЛТГЭЭН замок, крепость

ШИЛҮҮС рысь, рысий, ~и дээл рысья шуба

ШИЛЧИН стекольник

ШИЛЭЛТ выбор, отбор, ~ **хийх** сделать выбор

ШИЛЭХ отбирать, выбирать, **сайныг ий** ~ выбирать лучшее

ШИМ 1. сок, питательность, **малын ашиг** ~ продуктивность скота, **үр** ~ эффективность, эффект, **үржил** ~ плодородие, **ашиг** ~тэй мал продуктивный скот, **хорсийн** ~ плодородная почва, ~тэй зүйл питательные вещества, ~тэй ургамал сочные растения

ШИМ 2.: ~ гарал *геол.* биогенез

ШИМ 3.: ~ чулуу *геол.* биолиты

ШИМ 4.: ~ мандал биосфера

ШИМ 5.: ~ цул биомасса

ШИМ 6.: ~ ертөнц органический мир

ШИМТ: амт ~ вкус, амт ~гүй невкусиый, безвкусный

ШИМТГЭЛ отчисление, вычет, издержки, **цалингаас** ~ авах проишвести вычет из зарплаты, **гарч буй** ~ийг тооцоолох учёт текущих издержек

ШИМТГЭХ отчислять, вычитать, **цалингаас** ~ отчислить из зарплаты

ШИМТЭЙ сочный, питательный, плодородный

ШИМТЭХ стараться, стремиться, усердствовать, рваться, эрдэм номд ~ стремиться к знаниям

ШИМШРЭХ ныть, ломить, зүрх ~нэ сердце ноет

ШИМЭГЧ паразит, ~ хорхой глисты

ШИМЭХ сосать, высасывать

ШИНГЭДЭХ оказываться слишком жидким, быть слишком разбавленным

ШИНГЭЛТ 1) просачивание, впитывание, 2) растворение, 3) переваривание, усвоение (пищи), 4) *перен.* заход (напр. солнца), **хоол** ~ переваривание пищи, пищеварение, **иар** ~ заход солнца

ШИНГЭЛЭХ разбавлять, разводить, разжигать, **усаар** ~ разбавлять водой, сүү ~ разжигать молоко

ШИНГЭН 1) жидкий водянистый, разжиженный, разбавленный, 2) редкий, ~ түлш жидкое топливо, ~ сааан жидкое мыло, ~ сүү жидкое молоко, ~ цай жидкий чай, ~ дуу тонкий голосок, ~ үс редкие волосы, ~ бодис жидкость, ~ хаягдал гидроотвал, ~ мөр үзэх мочиться, пускать струю

ШИНГЭРҮҮЛЭХ *побуд.* от шингэрэх, разбавлять, разжигать, делать жидким

ШИНГЭРЭХ 1) разбавляться, разжигаться, делаться жидким, стать жиге, становиться жидким, 2) становиться редким, редеть

ШИНГЭХ 1) впитываться, всасываться, пропитываться, 2) растворяться, 3) перевариваться, усаваняться, 4) заходить (о солнце), **давс усанд** ~дэг соль растворяется в воде, **хоол хурдан** ~в пища быстро переварилась, **иар** ~ж байна солнце заходит

ШИНГЭЦ усвояемость, ~ сайтай **хоол** хорошо усвояемая пища

ШИНГЭЭХ 1) впитывать, всасывать, пропитывать, 2) переваривать, усавивать, **хоол** ~ переваривать пищу

ШИНЕЛЬ шишель

ШИНЖ признак, примета, свойство, **овчний** ~ тэмдэг признак болезни, **оигдой** ~ тэмдэг отличительная черта, **базаахгүйн** ~ плохая примета, **гол** ~ главный признак, главная черта, ~ төлөв образ, ~ чанар качество

ШИНЖИГЧ исследователь, наблюдатель, предсказатель

ШИНЖИЛГЭЭ исследование, изучение, анализ, проба, ~ сорьц проба, эрдэм ~ний ажил научно-исследовательская работа, **хөрөнгө оруулалтын эдийн засгийн үр ашгийн** ~ анализ экономической эффективности инвестиций, **задлаи** ~ анализ, эрдэм ~ний ажилтан научный работник/сотрудник, эрдэм ~ний байгууллага научные организации, учреждения, **цусны** ~ анализ крови, **эмнэлгийн** ~ медицинское обследование, **балансын** ~ анализ баланса

ШИНЖИХ 1) исследовать, изучать, 2) предсказывать, 3) наблюдать, рассматривать **аршаан ус** ~ исследовать минеральные воды

ШИНЖЛЭГЧ исследователь

ШИНЖЛЭЛ исследование, изучение, наблюдение

ШИНЖЛЭХ исследовать, изучать, анализировать, ~ ухаан наука, ~ ухааны академи Академия наук, **хөдөлмөрийн** ~ ухааны үндэстэй **зохион байгуулах** научная организация труда, ~ ухаан техникийн дэвшил научно-технический прогресс, **найрлагыг задлаи** ~ анализировать состав чего-либо

ШИНЖЭЭЧ исследователь, эксперт, **арилжааны** ~ коммерческий эксперт, ~ийн мэдүүлэг показание экспертизы

ШИНШИХ обнюхивать (о собаке)

ШИНЭ новый, свежий, ~ жил новый год, ~ түүх новая история, **хувцасны** ~ загвар новая мода/модель одежды, ~ загварын машины машина новой модели, ~ мэдээ свежее новости, ~ талх свежий хлеб, ~ саанаачлага новаторство, ~ийг саанаачлагч новатор, ~ийн изги а) Новый год по лунному календарю, б) первый день нового года, ~ төрмөл кайнозой, ~ үүсэц новообразование, ~ бадрангуй арга муз. неоромантизм, ~ мор абзац, параграф, ~ сонгодог ар а муз. неоклассицизм

ШИНЭВТЭР новенький, более новый

ШИНЭДЭХ оказываться слишком новым, быть новичком

ШИНЭКОВ салага, новичок

ШИНЭЛЭГ новый, иовенький, ~ саана новизна

ШИНЭЛЭХ 1) праздновать Новый год (по восточному календарю), 2) обновлять

ШИНЭТГЭГЧ обновитель, новатор, реформатор

ШИНЭТГЭЛ обновление, новшество, **эдийн засгийн** ~ экономическое обновление, ~ өдөр день лунного месяца

ШИНЭТГЭХ обновлять, устраивать по новому, реформировать

ШИНЭЧЛЭЛ обновление, реформа, **өөрчлөл** ~ хийх бэлтгэл подготовка к обновлению, **эдийн засгийн дорвитой** ~ хийх провести серьёзную экономическую реформу, **эдийн засгийн** ~ийн арга хэмжээ мероприятия экономической реформы

ШИНЭЧЛЭЛТ обновление, реформа, ~ийн бодлого политика реформы/обновления, **өөрчлөлт** ~ перестройка

ШИНЭЧЛЭХ обновлять, реформировать, ~и тоноглох переоборудовать, ~сэн найруулга в обновлённой редакции

ШИР (эн) 1. 1) кожа, шкура, 2) кожаный, ~и цүих кожаный портфель, кожаная сумка

ШИР 2: ор ~ долги, өр ~ хийх брать в долг, ор ~ээ дарах погашать долги

ШИРВЭХ 1. мотать, хлестать (например хвостом)

ШИРВЭХ 2. бросать недружелюбный взгляд

ШИРВЭЭ узкий, ~ сахал усы

ШИРГЭЛТ испарение, высыхание, выброс пара, **шингэний** ~ испарение жидкостей

ШИРГЭХ 1) испаряться, высыхаться, пересыхать, 2) *перен.* переставать доиться, исчезать (о молоке в вымени), үе үе ~дэг худаг временами пересыхающий колодезь

ШИРГЭШГҮЙ неиспаряющийся, пересыхающий, неиссякаемый, неисчерпаемый, ~ ундрага неиссякаемый источник

ШИРГЭЭЛТ испарение, высыхание, доведение до испарения/высыхания, кипячение, ус ~ кипячение воды

ШИРГЭЭХ испарять, выпаривать, доводить до высыхания/испарения, заставляя выпариваться полностью, **буцалгаж** ~ выпаривать кипячением

ШИРДЭГ матрац, стёганный тюфяк

ШИРЛЭХ обшивать кожей, шкурой

ШИРМЭЛ 1. закалённый (о металле)

ШИРМЭЛ 2. прошитый

ШИРМЭН чугуиний, ~ тогоо чугунный котёл, ~ хурим 6-ая годовщина свадьбы

ШИРТЭХ следить не спуская глаз, уставиться глазами, всматриваться, пристально смотреть, **аихааралтай** ~и **харах** внимательно всматриваться

ШИРҮҮН 1) шершавый, шероховатый, 2) строгий, суровый, сильный, 3) грубый, ожесточённый, ~ **арьс** шершавая кожа, ~ **салхи**, сильный ветер, ~ **дуу** грубый голос, ~ **гар** грубые руки, ~ **үг** грубое слово, ~ **эсэргүүцэл** ожесточённое сопротивление, ~ **тулалдаа** ожесточённый бой, ~ **авирлах** вести себя грубо

ШИРҮҮСЭХ 1) ожесточаться, усиливаться, 2) стать строгим, оказываться суровым, **салхи** ~в ветер усилился

ШИРҮҮХЭН 1) довольно строгий, несколько суровый, 2) постороже, сурово

ШИРХ 1. вши у скота, власоёд
ШИРХ 2.: ~ **үс** густые волосы

ШИРХЭГ 1) штука, экземпляр, 2) штучный, 3) волокно, **хэдэи** ~ **алим** несколько штук яблок, **арваад** ~ штук десять, **хоёр** ~ **бичих** иаписать в двух экземплярах, **цасны** ~ снежинка, ~ийн **бараа** **ширхэглэн** худалдах **бараа** штучные товары, ~ **ч байхгүй** нет ни одной штуки, ~ийн **үнэ** цена поштучная

ШИРХЭГЛЭХ производить штуками, исчислять по количеству штук, отпускать поштучно, **тамхи** ~и **зарах** продавать папиросы поштучно

ШИРХЭГЧЛЭХ: хуулийн заалтыг ~и биелүүлэх а) соблюдать букву закона, б) беспрекословное постатейное выполнение закона, в) строго соблюдать закон

ШИРЭВ: ~ **татах** недрожливо поглядывать по сторонам

ШИРЭЛДЭХ сплетаться, спутываться, **взёрошиваться** (о волосах и т.п.)

ШИРЭМ чугун, чугунный, ~ **цутгах** лить чугун

ШИРЭНГЭ роща, пуша, заросли низкорослых деревьев, джунгли, ~ийн **хууль** закон джунглей

ШИРЭЭ 1. стол, **бичгийн** ~ письменный стол, **хоолны** ~ обеденный стол, **дугуй** ~ круглый стол, **цайны** ~ чайный столик, **мэс заслын** ~ операционный стол, ~ийн **хөл** ножки стола, ~ний **нүд** ящик стола, ~ний **бүтээлэг** скатерть стола, ~ний **чийдэн** настольная лампа, ~ний **одон бөмбөг** настольный теннис, ~ **засах** накрывать стол, ~ **бүтээх** накрыть стол скатертью, ~ **хураах** убирать со стола, ~нд **суух** садиться за стол

ШИРЭЭ 2.: **хааи** ~ престол, **хааи** ~нд **суух** вступать на престол

ШИШ сорго, гаолян, **эрдэнэ** ~ кукуруза

ШКАФ шкаф

ШОВГОР конус, остроконечный, конусообразный, островерхий, торчащий, ~ **орой** конусообразный пик

ШОВОЙХ быть остроконечным оказываться островерхим, торчать, выдаваться, выступать

ШОВХ острый, островерхий, остроконечный, ~ **загас** коротконогая копьё-рыба

ШОГ 1) шутка, юмор, насмешка, проказа, 2) шуточный, комический, юмористический, ~ **үг**, ~ **яриа** шутка, анекдот, ~ **зохиол** сатира, ~ **ээтгүүл** юмористический журнал, ~ **зан шугливий** характер, ~ **зураг** карикатура, ~ **дуур** опера буффа

ШОГЛОХ 1) насмеяться, подтрунивать, подшучивать, потешаться, издеваться, 2) обижать кого-либо, вредить кому-либо, **хүүхэд битгий** ~оорой не обижайте детей

ШОГЧ шутник, проказник, комик, остронос

ШОГШГОЙ шишки, **самрын** ~ ореховые шишки

ШОГШИХ ехать/идти тихой рысью

ШОГШОО 1. тихая рысь, трусца, ~гоор **явах** ехать трусцой

ШОГШОО 2.: ~ **ханиад** грипп

ШОГШООРОЙ детёныш кабарги.

ШОГШРОХ щёлкать языком, подзывать собаку

ШОДГОР тонкий и короткий (о хвосте)

ШОДОЙ *разг.* половой член

ШОДОЙХ оказываться, быть токим и коротким, торчать (о коротком хвосте)

ШОДОН короткий и жидкий, торчащий (о хвосте), ~ **шүүлт** долгохвостые (рыбы)

ШОДОХ бросать/тянуть жребий

ШОЛ: ~ ~ (звукотражательные бульканию) буль-буль, кап-кап, ~ ~ **гэх/хийх** капать (о жидкости)

ШОЛБОГОР 1) вялый, слабый, дряблый, 2) низкосортный, низкокачественный, недоброкачественный, негодный

ШОЛБОЙХ 1) оказываться дряблым, становиться слабым, вялым, 2) промокнуть насквозь до нитки

ШОЛХГОР дряблый, вялый, слабый, отвислый, обвисший, мешковатый

ШОЛХОЙХ дрябнуть, обвисать, быть дряблым, оказываться слабым, стать мешковатым

ШОМБОГОР конусообразный, островерхий, суживающийся к концу

ШОМБОЙХ иметь вид конуса, быть островерхим, оказываться остроконечным

ШОМБОН конусообразный, островерхий

ШОН столб, свая, **утасны** ~ телеграфный столб, **хилийн** ~ пограничный столб, **замыи** ~ километровый столб, **морины** ~ коновязь, столб для привязания лошадей, **тулгуур** ~ **шаах** забить сваю

ШОНГҮЙ не осмеливаться ответить, быть не в силах делать что-либо

ШОНТГОР острый, заострённый, ~ **хамартай** остроносый, остромордый

ШОНТОЙХ быть острым/вытянутым вперёд, выдаваться (о морде животного, о челюсти, носе человека)

ШОНХОЙХ быть остроносым, оказываться остроносим, вытягиваться вперёд (о носе)

ШОНХОР 1. сокол, кречет

ШОНХОР 2. *зоол.* наездник (пчела)

ШОНХОР 3. острый, ~ **хамартай** хүү курносый, остроносый мальчик

ШОО 1) игральные кубики, 2) кости, косточки (в виде кубиков, на которых гадают)

ШОО 2.: ~ **метр** кубический метр

ШООВДОР нелюбимый, пренебрегаемый, ~ **хүүхэд** нелюбимый ребёнок

ШООВДОРЛОХ не особенно любить, недолюбливать, чувствовать нерасположение к кому-либо, относиться к кому-либо с пренебрежением

ШООЛОХ насмеяться, подшучивать, глумиться, издеваться

ШОРВОГ пересолённый, слишком солённый, **далайн** ~ ус солёная морская вода, ~ **шөл** насыщенный солью суп, солёный суп, ~ **уусмал** рассол, ~ **ус** рапа, **давсны** ~ ус рапа соляная

ШОРВОГДОХ стать слишком солёным, быть пересолённым, пересолить

ШОРГООЛЖ муравей, муравьиный, ~ны **үүрбүт** муравейник, **үүрээ** **задүүлсэн** ~ как разорённый муравейник

ШОРЛОГ шашлык, ~ **шарах** жарить шашлык

ШОРЛОХ 1) вонзять что-либо острое, 2) нанизывать и жарить мясо на вертеле, 3) заострять что-либо, делать острым

ШОРОН 1. тюрьма, ~д **хийх** заключать в тюрьму, ~гоос **гаргах** выпустить из тюрьмы, ~д **суух** сидеть в тюрьме, ~д **орох** попасть в тюрьму, ~гоос **оргох** убежать из тюрьмы, ~гийн **харгалзагч** тюремный надзиратель

ШОРОН 2. взмывшая над другими гора

ШОРОО земля, пыль, почва, ~ **тоос**, **тоос** ~ пыль, ~**гоор дарах/булах** засыпать землей, ~**нд дарагдах** быть в пыли, покрываться пылью, ~ **хөдөлгөх** быть живым, ~**и гараг** Сатурн
ШОРООДОХ пачкать землей, уронить на землю, **өвдөг** ~ быть побежденным в борьбе

ШОУ шоу

ШОУДАХ балдеть

ШОХИЙ мел, известь, ~**гоор бичих** писать мелом, **түүхий** ~, **болсон** ~ негашёная/гашёная известь, **хлорын** ~ хлорная известь, ~**и уусмал** раствор извести, ~**и чулуу** известняка

ШОХОЙДОХ белить, **хана** ~ белить стены арстве

ШӨВГӨР острый, остроконечный, шиловидный, шилообразный,

~ **гутал** остроносые ботинки/сапоги, ~ **үзүүр** острый конец

ШӨВГӨРДӨХ быть слишком остроконечным оказываться острым, шилообразным

ШӨВИЙХ становиться остроконечным/шилообразным

ШӨВӨГ 1. шило

ШӨВӨГ 2. полуфинал (в борьбе), **дунд** ~ четвертьфинал (в борьбе)

ШӨВӨГДӨХ прокалывать шилом

ШӨВӨГРӨХ войти в финал (о борьбе)

ШӨВХ острый, островерхий, остроконечный

ШӨЛ суп, бульон, **хар** ~ суп с мясом, **тунгалаг** ~ бульон, **тахиааны** ~ куриный бульон, ~ **уух** есть бульон, суп, «**шиниэ** ~ **уух**» резать барана, **разг.** новые амурные приключения

ШӨМБӨГӨР коиусообразный, остроконечный

ШӨНӨ ночь, иючю, ~ **дунд/дол** полночь, ~ **ирэх** присесть ночью, ~**ийн хараихуй** ночная мгла, ночная тьма, ~**ийн цаг** ночное время, ~**ийн нам гүм** ночная тишина, глухая ночь, ~**ийн баар** ночной бар, ~**ийн ээлж** ночная смена, **өдөр** ~**гүй** и днём и ночью, дни и ночи, «**хоёр зүрхэндээ илгэсэн эиэ** ~**ийн дарсыг, хожим үхэл залгилж согтоно**» (Б.Лхагвасирэн) «искрящееся в двух сердцах вино этой ночи опьянеет до самого смертного дня»

ШӨНӨЖИН всю ночь, в течение ночи, ~ **явах** ехать всю ночь

ШӨРГӨӨХ чесаться, тереться обо что-либо (о скоте)

ШӨРМӨС жила, сухожилце, жилистый, ~ **татах** судорога, конвульсия

ШӨРМӨСӨН: ~ чулуу асбест

ШӨРМӨСЛӨГ 1) жилистый, 2) выносливый, крепкий

ШӨРМӨСТЭЙ 1) жилистый, 2) выносливый, сильный, крепкий

ШТАБ штаб, штабной, **жайжи** ~ генеральный штаб, ~**ьи дарга** начальник штаба, ~**ьи байр** штабное помещение

ШУВТ *частича усиления при глаголах:* 1) напролёт, насквозь, на вылет, 2) непрерывно, всё, всё время, всегда, бесконечно, 3) прямо, ~ **татах** вырывать, вытащить, **тэр иэг цаг** ~ **ярив** он непрерывно говорил в течение часа, **шөно** ~ **яваад** ирээ всю ночь шли, ехали

ШУВТАЙХ суживаться книзу, быть узким внизу и широким вверху

ШУВТАН суживающийся книзу, узкий в нижней части и широкий в верхней, ~ **мор** узкие плечи, ~ **өмд** суживающиеся брюки

ШУВТЛАХ 1. 1) проходить через что-либо 2) завершить, закончить, **ажлаа цагт нь** ~ закончить работу в срок

ШУВТЛАХ 2. спускаться, снимать (например: штаны)

ШУВТРАГА 1) конец, финал, 2) заключительный, **тэмцээний** ~ финал матча/состязания, ~**ьи тэмцээн** финальный матч, заключительный турнир, **дайны** ~**аар** к концу войны

ШУВТРАХ 1. 1) проходить насквозь, 2) подходить к концу, заканчиваться, завершаться, **тэмцээн** ~**в** матч завершился, **ажил** ~**ч байна** работа подходит к концу

ШУВТРАХ 2. 1) сниматься, спускаться (о штанах), 2) выдавливаться, выжимать содержимое, **үзээний хөх** ~ тянуть соски коровы (при доении), **гэдэс** ~ очищать кишки от содержимого (у заколотого животного)

ШУВУУ птица, **усы** ~ водоплавающие птицы, **иүүдлийн** ~ перелётные птицы, **махчин** ~**д** хищные птицы, **гэрийн** ~ домашняя птица, ~**и ферм** птицеферма, ~**ны од** птичьих перья

ШУВУУХАЙ пташка, птичка

ШУВУУЧИН птичник, птичника

ШУГАМ 1) линия, черта, 2) линейка, **шулуу/тахир** ~ прямая/кривая линия, **агаарын** ~ воздушная линия, **төмөр замын** ~ железнодорожная линия, **хот хоорондын** ~ междугородная линия, **их өндөр хүчдэлийн** ~ высоковольтная линия, **дипломат** ~**аар** по дипломатическим каналам, **телефон** ~ телефонная линия, **жайжи** ~ генеральная линия, **логарифмийн** ~ логарифмическая линейка, ~ **татах** проводить линию, «**тын хулгай**» «леваки», водители микроавтобусов, ворующие маршрут

ШУГАМДАХ линовать, проводить линию, разграфлять, **цаас** ~ линовать бумагу

ШУГАМТАЙ линованный, в линейку, разграфленный, ~ **цаас** линованная бумага, **ташуу/дөрвөлжин** ~ **дэвтэр** тетрадь в косую линейку/в клеточку

ШУГУЙ роца, бор, чаца, **иарсан** ~ сосновый бор

ШУДАРГА 1) честный справедливый, преданный, бескорыстный, 2) прогрессивный, **ариун** ~ хүн честный, бескорыстный человек, ~ **тэмцэл** справедливая борьба, ~ **бус өрсөлдөөн** недобросовестная конкуренция, ~ **бус хэлцэл** нечестная сделка, ~ **ёс** справедливость, ~ **ээзмшигч** добросовестный владелец

ШУЛАМ ведьма, демон, демонический, ~**и** **шиг эхир** демоническая женщина, женщина-вамп, ~**ьи шүлүүд** сатанинские стихи

ШУЛАХ 1) глотать, отделять (мясо от костей), 2) обдирать, сдирать, 3) **перен.** эксплуатировать, 4) **перен.** спекулировать, ~**сан** мах мясо отделенное от костей

ШУЛГА косноязычный, картавый, неясный, нечистый (о произношении), ~ **хүн** косноязычный, картавый человек, **төрөлхийн** ~ косноязычный/картавый от природы

ШУЛГАНААН 1) лепет (о детях) 2) щебет, чирикание (о птицах), **хүүхдийн** ~ детский лепет, лепет ребенка

ШУЛГАНАХ 1) лепетать (о детях), 2) щебетать, чирикать (о птицах), 3) страдать косноязычием, быть косноязычным

ШУЛМАС *миф.* баба-яга, демон, леший, домовый

ШУЛУУДАХ 1) оказываться слишком прямым, 2) решать, **би** **ходоо явахаар бүр** ~**лаа** я окончательно решил уехать в худон/в сельский край

ШУЛУУН 1) прямой, 2) прямо, ~ **зам** прямая дорога, ~ **шударга** **зайтай** хүн прямодушный человек, ~ **гэдэс** прямая кишка, ~ **явах** идти прямо

ШУЛУУХАН 1) прямой, довольно прямой, 2) прямо, открыто, ~ **хэлэх** прямо сказать

ШУМБАГЧ ныряющий, ныряльщик, водолаз, ~ **завь** подводная лодка, подлодка

ШУМБАЛТ ныряние, нырок, купание

ШУМБАХ 1) нырять, погружаться, окунаться в воду, 2) **перен.** утопать в чём-нибудь

ШУМУУЛ комар, москиты, комариный, ~ **хазаад байна** комары кусают, **хумхаан** ~ малярный комар

ШУНАГ алчный, жадный, корыстный, ~ **зайтай** хүн корыстолюбивый человек, ~ **сэтгэл** жадность, корыстолюбие, ~ **тачаал** плотоядность, охотливость

ШУНАЛ 1) страсть, сильное желание, вожеление, азарт, 2) алчность, жадность, корыстолюбие

ШУНАМГАЙ алчийн, жадный, корыстлолюбивый
ШУНАХ 1) сильно увлекаться чем-либо, вожделеть, входить в азарт, 2) жадничать, быть падким, жадным до чего-либо
ШУНАХАЙ алчный, жадный, корыстный, ~ нүдээр харах смореть жадными глазами, жадно смотреть, ~ сэдэлт бүхий гэмт хэрэг преступление в целях иаживы
ШУНАХАЙРАЛ алчность, жадность, корыстлолюбие
ШУНАХАЙРАХ 1) быть жадным, алчным, оказываться корыстным, 2) быть падким на что-либо, ~н уух жадно пить
ШУРАП 1) шуруп, болт, винт, 2) винтовой, ~ эрэгдэх завинтить шуруп, винт, ~ийн тав винтовая шляпка, эрэг ~ нарн. винты
ШУРАГДАХ винтить, привинчивать, завинчивать, ввёртывать/отвёртывать винт
ШУРГАЛАХ проникать, пролезать, пробираться куда-либо
ШУРГААГ шест, жердь, ~и хашаа изгородь из жердей
ШУРГАХ пролезать, проникать, пробираться
ШУРГУУ упорный, истойчивый, твёрдый, упорно, настойчиво, твёрдо, ~ тэмцэл упорная борьба, ~ хүн настойчивый человек, ~ ажиллах/зүтгэх упорно работать, упорно добиваться своего
ШУРГУУЛ выдвижной ящик, ширээний ~ выдвижной ящик стола
ШУУГИАН шум, сенсация, ~ дэгдээх/тарих поднять шум, вызвать сенсацию, үймээн ~ суматоха
ШУУГИАНТАЙ шумный, сенсационный, ~ хэрэг сенсационный процесс
ШУУГИЛДААН шум, галдэж, гудение
ШУУГИЛДАХ *взаимн. от шуугих*, шуметь, галдеть (о многих)
ШУУГИХ 1) шуметь, галдеть, 2) шуметь, звенеть (напр. в ушах), 3) *перен.* разговаривать, шуметь, хүүхдүүд ~в дети расшумелись, миний чих ~д байна у меня в ушах звенит, энэ киноны талаар их ~ж байна об этом фильме много шумят
ШУУД прямой, непосредственный, прямо, непосредственно, ~ иэвтрүүлэг прямая передача, трансляция, ~ нотлог баримт прямое доказательство, ~ ов залгамжлагч прямой наследник, ~ саанаа прямой умысел, ~ сонгох эрх прямое избирательное право, ~ хохирол прямые убытки, ~ сонгууль прямые выборы, ~ замаар прямым путём, танаас ~ хамаарах непосредственно зависеть от вас
ШУУДАГ специальный бандаж борцов, нижняя часть одежды борцов
ШУУДАЙ мешок
ШУУДАЙЛАХ класть/сложить в мешок, ссыпать что-либо в мешок, гурил ~ ссыпать муку в мешок, юм хум ~ сложить вещи в мешок
ШУУДАН почта, ~гаар захи явуулах посылать письмо по почте/почтой, агаарын ~ воздушная почта, төв ~гийн газар главный почтамт, ~ зөөгч почтальон, ~гийн хайрцаг почтовый ящик, ~гийн марк почтовая марка
ШУУДАНЧ почтальон
ШУУДРАХ двигаться беспрепятственно, идти прямо, решаться на что-либо
ШУУДУУ траншея, канава, ров, канавка, гэр тойруулан ~ татах рыть канавку вокруг юрты
ШУУЗ нарезанное и засоленное мясо
ШУУМАГ нижний, узкий конец штанов, штанина, өмдний ~ийг гуталд чихэж омсох заправить нижний узкий конец брюк в сапоги
ШУУРАХ мести, бушевать (о метели), вьюжить, свирепствовать (о ветре)
ШУУРГА буря, метель, пурга, буран, хүчтэй ~ сильная буря, цагаан ~ снежная буря, метель, пурга, ~ны өмнө тэигис давалгаалж, / шуударсан долгио нь үсчин / ирж хажуудах

охины минь / өлмийд хүрч хааяан цалгихы / нь харж байхдаа / долгионтой цуг өлмийд нь / хүрэх юмсан / я помно море пред грозью, / как я завидовал волнам / бегущим бурной чередой / с любовью лечь к её ногам / как я желал тогда с волнами / коснуться милых ног устами
ШУУРХАЙ быстрый, оперативный, интенсивный, быстро, оперативно, интенсивно, ~ арга хэмжээ оперативные меры
ШУУРХАЙЛАХ быть оперативным, выполнять что-либо быстро, оперативно, оказываться быстрым, интенсивным, упорствовать
ШУУХ 1) поднимать, подбирать (подол), отаорачивать, засучивать, 2) худеть, хормой ~ подбирать подол, хяаа ~ отворачивать/поднимать нижние концы кошм юрты
ШУУХАД хүүхэд ~ дети, малолетние, цагаан сараар өвгөнийд бүх хүүхэд ~ нь цугларчээ к старику на Цагаан сар (новый год) собрались все его дети
ШУУХИНАА насморк, ханиад ~ хүрэх схватить насморк
ШУУХИНАХ сопеть, издавать носом шипящие звуки
ШУУХИТНАХ сопеть, издавать носом шипящие звуки
ШУШМАА (шushima) 1) одно из прежних названий китайцев, проживающих в Монголии, 2) несведущий, не разбирающийся в чём-либо
ШҮВТЭР 1) аммиак, 2) амиачный, едкий (о запахе), 3) запах мочи
ШҮГЭЛ свисток, ~ээр шүгэлдэх засвистеть в свисток
ШҮГЭЛДЭХ свистеть в свисток, издавать свист
ШҮД 1) зуб, 2) зубец, 3) зубной, дээд доод ~ верхние и нижние зубы, үүдэн ~ передние зубы, сүүн ~ молочный зуб, араа ~ коренные зубы, хиймэл ~ искусственные зубы, хөдөлсөн ~ шатаагшны зуб, ~ээ гаргах показывать зубы, ~ээ ярзайлгах оскалывать зубы, ~ээ хавирах скрежетать зубами, ~ээ зуух стискивать зубы, ~ээ чигчийлэх/ухах ковырять в зубах, ~ний уггээоор, шүдний сурвалж корень зуба, ~ний өвчин зубная боль, ~ний эмч зубной врач, дангист, ~ний оо зубная паста, ~ний сойз зубная щётка, ~ний чигчлүүр зубочистка, ~ авах удалять зубы, ~ ломбодох ставить пломбу в зуб, миний ~ өвдөж байна у меня зуб болит, хорөөний ~ зубья у пилы, ~т могоолзой острозубый угорь
ШҮДГҮЙ беззубый, ~ ам беззубый рот
ШҮДЛЭН трёхгодовалый (о скоте), ~ дарга маленский начальник
ШҮДЛЭХ 1) прорезаться (о зубах), 2) осматривать зубы (у скота), 3) нарезать зубы, исекать зубцы, тармуур ~ делать зубья к граблям
ШҮДТЭЙ имеющий зубы, зубчатый, ~ дугуй зубчатое колесо
ШҮДЭНЗ спичка, спичечный
ШҮЛС 1) слюна, слюни, 2) яшур, ~ хаях плевать, ~ түрхэх слюнить, смазывать слюной, ~ залгих а) глотать слюну, б) *перен.* жаждать сильно желать, ~ гоожуулах распускать слюни, аалзны ~ паутина, ~ний булчирхай слюнные железы
ШҮЛСДЭХ слюнить, слюнявить, пачкать слюной, хуруугаа ~ слюнить пальцы
ШҮЛСТЭХ заболевать яшуром (о коровах)
ШҮЛТ шёлочь, шёлочный, ~ийн урвал шёлочная реакция
ШҮЛТЛЭГ шёлочный, ~ чагар шёлочность, ~ ус шёлочная вода
ШҮЛТЭХ жаждать, гореть желанием, сильно желать, усердствовать
ШҮЛҮҮС рысь
ШҮЛХИЙ 1. слюнявий
ШҮЛХИЙ 2. яшур (болезнь скота)
ШҮЛХИЙТЭХ болеть яшуром (о рогатом скоте)
ШҮЛЭГ стих, стихотворение, ~ бичих/ушиих пнсать/читать стихи, арван дөрвөн морт ~ сонет

ШҮЛЭГЛЭХ сочинять стихи, писать рифмованными строчками, слагать стихи

ШҮЛЭГЧ стихотворец, поэт

ШҮНГЭНЭХ свистеть, жужжать, гудеть, лететь со свистом

ШҮР(эи) коралл, коралловый, **утсанд** ~ хэлхэх нанизывать кораллы на нитку, ~и зүүлт коралловое ожерелье, коралловые бусы, ~и улаан хацар алыс, как коралл щёки, ~и арал коралловый остров, коралловые рифы, атолл

ШҮРГЭХ задевать, нечаянно коснуться зацепить, ~ гийгүүлэгч фрикативный согласный

ШҮРШИХ опрыскивать, брызгать, **үнэртэй усаар** ~ брызгаться духами

ШҮРШҮҮР душ, спрей, ~т орох принять душ

ШҮТЛЭГ 1) верование, вера, 2) культ, **шашин** ~ вероисповедование, ~тэй хүн религиозный человек, верующий

ШҮТЭХ 1) верить, верить, 2) преклоняться перед кем-, чем-либо, сильно уважать, ~и бишрэх эрх чөлөө свобода совести, **ганц хүнийг тахи** ~ культ личности

ШҮТЭЛЦЭЛ взаимная связь, взаимные контакты, взаимоотношение

ШҮТЭЛЦЭЭ взаимоотношение, взаимосвязь, взаимозависимость

ШҮТЭЭН 1) святыня, 2) культ, верование

ШҮҮ 1. *частица усиления и утверждения веда*: би биш ~ не я ведь, би сонсоогүй ~ я ведь не слышал

ШҮҮ 2. селитра

ШҮҮГЧ судья, член жюри, **олон улсын** ~ судья международной категории, **ардын** ~ народный судья, ~ийг татгалзах отказ (отвод) судье

ШҮҮГЭЭ шкаф, сейф, **хувцасны** ~ платяной шкаф, **номын** ~ книжный шкаф, **ханын** ~ стеновой шкаф, **шатдаггүй** ~ несгораемый сейф, шкаф

ШҮҮДЭР роса, **оглөөний** ~ утренняя роса, **моиголөг** ~ серебряная роса

ШҮҮДЭРТЭХ покрываться росой

ШҮҮЛТ 1) отбор, проверка, 2) фильтрование, 3) просеивание, 4) процеживание

ШҮҮЛТҮҮР фильтр, ~ээр гаргах пропускать через фильтр, ~тэй **янжуур** сигареты с фильтром

ШҮҮЛЭГ зачёт, зачётный, **дүнтэй** ~ дифференцированный зачёт

ШҮҮМЖ рецензия, суждение, **номын** ~ рецензия на книгу

ШҮҮМЖЛЭГДЭХ критиковаться, подвергаться критике

ШҮҮМЖЛЭГЧ критик, **утга зохиолын** ~ литературный критик

ШҮҮМЖЛЭЛ критика, ~, **өөрийн** ~ критика и самокритика, **хурц** ~ острая критика, **доороос гарах** ~ критика снизу, **санал** ~ дискуссия, прения, **санал** ~ таслах прекращать прения

ШҮҮМЖЛЭХ критиковать, подвергать критике, указывать недостатки кого-чего-либо, ~и хэлэлцэх обсуждать, **бусдыг** ~ критиковать других, **хурал дээр** ~ критиковать на собрании

ШҮҮР 1. сито, решето для процеживания, фильтр

ШҮҮР 2. гребёнка (с частыми зубьями)

ШҮҮР 3. метёлка, вееник, метла

ШҮҮРДЭХ 1. 1) мести метлой, 2) расчёсывать гребёнкой

ШҮҮРДЭХ 2. выбирать, отбирать

ШҮҮРХИЙ недоваренный, кровотокающий, ~ ондог яйцо всмятку

ШҮҮРЭЛ фильтрация, ~т инфильтрация

ШҮҮРЭХ хватать, хвататься, цепляться

ШҮҮС сок, **ходоодны** ~ желудочный сок, **жймсний** ~ фруктовый сок

ШҮҮХ 1. 1) производить разбор дела, расследовать, судить, 2) суд, юстиция, **хэрэг** ~ разбирать дело, **Дээд** ~ Верховный суд, ~ яам министерство юстиции, **ардын** ~ народный суд, **цэргийн** ~ военный суд, ~ эмизлэг судебная медицина, ~ийн **танхим зал суда**, ~ийн **хурал** заседание суда, судебное заседание, ~ийн **байцаалт** судебное разбирательство, ~и **таслах** судить, вести судебный процесс, ~и **таслах ажиллагаа** судопроизводство, ~ **бүрэлдэхүүн** состав суда, ~ **дуудахад эс очих** неявка в суд, ~ийн **байцаалтын үр дүн** исход судебного процесса, ~ийн **журмаар мэдэгдэх** объявлять в судебном порядке, ~ийн **магадлал** определение суда, ~ийн **практикт гарсан тохиолдол** судебный прецедент, ~ийн **сэтгэл гэм судлал** судебная психиатрия, ~ийн **шийдвэрийг биелүүлэх Ерөнхий газар** Главное Управление исполнения судебных решений, ~ээс **дампуурсанд тооцох** объявление банкротом по суду, ~д **шилжүүлэх/өгөх** подавать в суд, **хөл бөмбөгийн тэмцэи** ~ судить футбольный матч, ~ийн **хэрэг** судебное дело

ШҮҮХ 2. цедить процеживать, фильтровать, **усыг марлиар** ~ процедить воду через марлю

ШҮҮХ 3. выигрывать, **шатар тоглож** ~ выиграть шахматную партию

ШҮҮХ 4. отбирать, выбирать, **олны дотроос** ~ж авах выбирать из многих, **ном ариутган** ~ редактировать книгу

ШҮХЭР 1. зонг, зонтик

ШҮХЭР 2. парашют, ~ээр үсрэх прыгать с парашютом, прыжок с парашютом, ~ээр буух спуститься на парашюте, приземляться на парашюте

ШҮХЭР 3. пламенница

ШҮХЭР 4. *бот.* курильский чай или лапчатка

ШҮХЭРЧИН парашютист

ШЭЭЛГЭХ дать, заставить мочиться, писать (как правило о детях)

ШЭЭС моча, мочевой, ~ алдах описаться, ~ний сүв мочевой/мочеиспускательный канал, ~ хөөх/~ хүргэх эм мочегонное средство, ~гүүдэл анурия, **хоноцын** ~ тээж явах забеременеть от заночевавшего в юрте путника

ШЭЭХ мочиться, писать

ЭВГҮЙДЭХ 1) быть недружным, несогласным, 2) оказываться неудобным, неприятным, 3) чувствовать неловко, быть в неловком положении

ЭВГҮЙТЭХ 1) чувствовать себя плохо, 2) оказываться в неловком, неудобном положении, **бие/дотор** ~ чувствовать себя плохо

ЭВДЛЭХ ломать, разбивать, разрушать, **тоглоомоо** ~ ломать игрушки

ЭВДРЭЛ развал, разрушение, разруха, эрозия, **хөрсний** ~ эрозия почв, ~ **сүйдэл нарн** крушение, катастрофа

ЭВДРЭЛЦЭХ рассориться, поврать дружеские отношения

ЭВДРЭХ ломаться, разбиваться, разваливаться, рушиться, ~ч **хэмхрэх** разрушаться, выйти из строя, **ааш зан** ~ портиться, **развращаться**

ЭВДЭГЧ иарушитель, разрушитель

ЭВДЭРШГҮЙ нерушимый, несокрушимый, крепкий, прочный, ~ **найрамдал** нерушимая дружба

ЭВДЭРХИЙ 1) обломок, развалина, руина, 2) разрушенный, сломанный, развалившийся, ~ **байшин** развалившийся дом

ЭВДЭХ ломать, разбивать, разрушать, 2) расчленять, **цоож** ~ ломать замок, **байшин сав** ~ разрушать дом, **эмх журмыг** ~ нарушать порядок, **амгалай тайван байдлыг** ~ нарушать покой, беспокоить, **мах** ~ расчленять тушу на части

ЭВИЙ 1. ах, увы: ~ **зайлууул!** ах, бедный ты мой!

ЭВИЙ 2. самка выдры

ЭВИЙЛЭХ ахать, причитать = монтаж, сборка, подбор, и соединене, сочетание, объединение, **дуу хөгжмийн** ~ музыкальный монтаж

ЭВЛҮҮЛЭГЧ монтажник, сборщик

ЭВЛҮҮЛЭХ *побуд. от эвлэх*, 1) мирить, заставляя мириться, 2) приводить в порядок, улаживать, 3) собирать, составлять, соединять, объединять, монтировать, **муудалцаан хүүхдүүдийг** ~ мирить поссорившихся детей, **машин угсарч** ~ монтировать машину

ЭВЛЭГ 1) вежливый, обходительный, учтивый, приличный, 2) удобный, приятный, 3) обильный, изобильный

ЭВЛЭЛ союз, **үйлдвэрчний** ~ профессиональный союз

ЭВЛЭГХЭН нежненький, довольно вежливый, приятненький

ЭВЛЭЛДЭХ *взаим. от эвлэх*, объединяться, организоваться в союз

ЭВЛЭРҮҮЛЭГЧ примиритель, посредник

ЭВЛЭРҮҮЛЭХ *побуд. от эвлэрэх*, 1) мирить, примирять, 2) примирительный, **эхнэр нохрийг** ~ мирить мужа с женой, ~ үг примирительные слова

ЭВЛЭРШГҮЙ непримиримый, бескомпромиссный, ~ **дайсан** непримиримый враг, ~ **зөрчил** непримиримые противоречия, ~ **тэмцэл** непримиримая борьба, ~ **тэмцэл хийх** вести непримиримую борьбу

ЭВЛЭРЭГЧ примиренец, соглашатель

ЭВЛЭРЭЛ перемирие, перемирение, **үндэстний** ~ **тогтоох** установить, восстановить национальное перемирие, **түр** ~ **тогтоох** заключить перемирие

ЭВЛЭРЭХ мириться, ладить, примиряться, **дутагдалтай** ~ мириться с недостатками, **ийм байдалтай** ~ч **болохгүй** нельзя мириться с такими положениями, **хэрэлдээд** ~ мириться после ссоры

ЭВЛЭХ мириться, ладить, **өөрсдөө, хоорондоо** ~ идти на мировую, мириться

ЭВРЭХ сохнуть, высыхать, **угаасан хувцас наранд хурдан** ~ч **байна** на солнце белье быстро высыхает

ЭВРЭЭХ *побуд. от эврэх*, сушить, просушивать, **наранд** ~ сушить на солнце

ЭВСЭГ дружный, мирный, ~ **гэр бүл** дружная семья

ЭВСЭЛ блок, коалиция, **нам ба нам бусчуудын** ~ блок партийных и беспартийных, **цэргийн** ~ военный блок, ~ийн **засгийн газар** коалиционное правительство, ~ **холбоод** союзы, блоки

ЭВСЭЛДЭХ образовывать блок, объединяться в блок/в союз

ЭВСЭХ соглашаться, сговариваться, образовывать блок

ЭВТ (эй) 1) дружный, дружественный, мирный, согласный, единодушный, 2) дружно, мирно, согласно, единогодушно, **бидний** ~тэй **амьдрал** наша согласная жизнь, ~тэй **суух/аж төрөх** дружно жить

ЭВТЭЙХЭН удобно, аккуратно, полюбовно

ЭВХМЭЛ складной, раздвижной, свёрнутый, ~ **ширээ** раздвижной стол, ~ **ор** складная, раскладная кровать, раскладушка, ~ **үсэг** везь, орнаментальное письмо

ЭВХРЭЛДЭХ свёртываться, сжиматься

ЭВХРЭХ 1) свёртываться, сворачиваться, складываться, 2) катиться (о волнах), **гэдэс** ~ заворот кишок

ЭВХЭХ свёртывать, складывать (напр. складные вещи), **сматы** вать (напр. верёвку), **хивс** ~ свёртывать, скатывать ковёр, **нямбайлан** ~ аккуратно складывать, свёртывать

ЭВХЭС сгиб, складка

ЭВХЭЭСТЭЙ свёрнутый, сложенный, скатанный, ~ **хивс** свёрнутый ковёр

ЭВШЭЭХ зевать, **том** ~, **байдгаарва** ~ зевать во весь рот

ЭВЭР 1. 1) рог, рога, 2) роговой, **бугын** ~ олени рога, **цусаи** ~ панты, **ямааны** ~ козий рог, ~ **хүрээтэй шил** роговые очки, ~тэй **туулай үзсэн юм шиг** смотреть как баран на новые ворота

ЭВЭР 2. мозоль, **холгийн** ~ мозоль на ноге

ЭВЭР 3. чёлка, косички (у детей)

ЭВЭРШИХ покрываться мозолями, делаться мозолистым, ~сэн **гар** мозолистые руки

ЭГДҮҮ 1) недовольство, возмущение, негодование, раздражение, 2) ласка, проявление нежности (о детёнышах, о ребёнке), 3) насмешка, издёвка, ~ **хүргэх/хөдөлгөх а)** возмущать, раздражать, негодовать, б) вызывать чувство ласки/любви

ЭГДҮҮТЭЙ 1) раздражающий, возмущающий, возмутительный, 2) вызывающий чувство ласки, нежности (о ребёнке и детёнышах животных)

ЭГДҮҮЦЭЛ негодование, возмущение, недовольство, ~ **төрүүдэх**, **хүргэх** вызывать чувство негодования, приводить в негодование, возмущать, действовать на нервы, ~ **хүрэх**, **төрөх** возмущаться, раздражаться

ЭГДҮҮЦЭХ негодовать, возмущаться, раздражаться, **элимгүй зүйлд** ~ раздражаться из-за пустяков

ЭГДҮҮРХЭХ возмущаться, негодовать, быть недовольным/возмущённым, раздражаться

ЭГЗЭГ сложность, запутанность, критический момент, обстоятельство

ЭГЗЭГТЭЙ сложный, запутанный, критический, рискованный, ~ **асуудал** запутанный вопрос, ~ **нас** критический возраст, ~ **байдалд байх** находиться в критическом положении

ЭГНЭГТ навсегда, вечно, всегда, **би** ~ **мартахгүй** я никогда не забуду, ~ **хамт байх** всегда быть вместе

ЭГНЭЭ ряды, шерейга, тэргүүн ~ первый ряд, арын ~ последний ряд, армийн ~ ид в рядах армии, тэргүүн ~ ид явах идти в первых рядах, ~ тгээр ряд за рядом, рядами, хоёр ~ тгээр в две шеренги

ЭГҮҮЛЭХ возвращать, вернуть, отдавать обратно, номын санд ном ~и огох вернуть книги в библиотеку

ЭГЦ 1) крутой, отвесный, вертикальный, 2) прямой, ровный, 3) круто, отвесно, вертикально, 4) прямо, ровно, ~ эрэг крутой; берег, ~ шугам ровная линейка, ровная линия, ~, ~ээрээ явах идти прямо, ~ гудамж прямая улица, ~ шударга хүн прямой, честный человек

ЭГЦЛЭХ 1) делать крутым, отвесным, 2) быть или делать прямым, выравнивать

ЭГЦРЭХ 1) становиться крутым, отвесным, стать вертикальным, 2) оказываться прямым, быть прямым, выравниваться

ЭГЦХЭН уменьш. от эгц, крутецкий, довольно крутой, отвесный, довольно прямой

ЭГЧ 1) сестра, старшая сестра, 2) старше, ~ дүү нар а) сёстры, б) сёстры и младшие братья, төрсөн ~ родная сестра, тэр надаас тав ~ она старше меня на пять лет

ЭГЧМЭД старшая, более взрослая (о женщине)

ЭГШИГ 1) мелодия, музыкальный звук, 2) гласный звук, хөгжмийн ~ мелодия музыки, ~ зохицох ёс гармония гласных, ~ийн босоо чиглэл муз. вертикаль звуков, ~ийн журам муз. звуковая система, ~ийн ондөр муз. высота звука, ~ийн хэвтээ чиглэл муз. горизонталь звуков, ~ийн цуваа муз. гамаа, ~лэгээ муз. лад, ~лэгээт хөг муз. ладотональность, ~лээ муз. тембр, ~лээс муз. нота

ЭГШИГЛЭХ мелодично петь, мелодично играть (о музыке)

ЭГШИГТ мелодичный, благозвучный, музыкальный, ~ гийгүүлэгч лингв. вокализованный согласный, ~ дуу мелодичная песня, мелодичный мотив

ЭГШИХ сохиуть, высухать, сушиться

ЭГЭЛ простой, рядовой, обыкновенный, ~ хүмүүс простые люди, ~ жирийн амьдрал обыкновенная, простая жизнь, ~ хэсгүүд физ. элементарные частицы

ЭГЭМ ключица

ЭД 1. эти, ~ нар эти люди, они

ЭД 2. 1) вещь, имущество, 2) имущественный, товарный, 3) экономический, ~ хөрөнгө, ~ хогшил имущество, ~ хэрэглэгч потребитель, түүхий ~ сырьё, ~ хөрөнгийн байдал имущественное положение, ~ийн засаг экономка, ~ийн засгийн хууль экономический закон, ~ийн засгийн бодлого экономическая политика, ~ийн засгийн хөгжил экономическое развитие, ~ийн засгийн үр ашиг экономический эффект, ~ийн засгийн урамшуулалт экономическое стимулирование, ~ийн засгийн хямрал экономический кризис, ~ийн засгийн газарзүй экономическая география, ~ийн засагч экономист

ЭДГЭРЭХ выздороавлнвуть, поправляться, вылечиваться, заживать, тэр бүр ~эси он совсем выздоровел, шарх ~в рана зажила

ЭДГЭХ стать здоровым, выздороветь, поправляться, вылечиваться, зажить

ЭДГЭЭР эти, ~ хүн эти люди, ~ийг/~ номыг унш читай эти книги

ЭДГЭЭХ побуд. от эдгэх, вылечивать, исцелять, делать здоровым избавлять от болезни, овчтөнийг ~ вылечить больного

ЭДЛҮҮЛЭХ побуд. от эдлэх, давать пользоваться чем-либо, позволять, употреблять/использовать что-нибудь

ЭДЛЭГДЭХҮҮН объект использования

ЭДЛЭЛ вещи, имущество, изделия, шаазан/мөнгөн ~ фарфор-вые/серебряные изделия, модон ~ деревянные изделия

ЭДЛЭХ пользоваться чем-либо, употреблять что-либо, применять что-либо, испытывать, претерпевать, «иметь», «поиметь» женщину, эрх ~ пользоваться правами, газар ~ пользоваться землей, ял ~ нести наказание, зовлои ~ терпеть мучение, переносить страдания,

ЭДЛЭХҮҮН вещи, владение

ЭДҮГЭЭ теперь, сейчас, в даиное/настоящее время

ЭЕ мир, согласие, дружба

ЭЕЛДЭГ 1) вежливый, приветливый, 2) вежливо, приветливо, ~ заи вежливость, учтивость, ~ харьцах вежливо обращаться

ЭЕР 1. рыбий жир

ЭЕР 2. вкусовые свойства пищи

ЭЕРЭГ 1) любезный, деликатный, приятный, 2) положительный, позитивный

ЭЗГҮЙ необитаемый, безлюдный, пустой, ~ арал необитаемый остров, ~ хойгуур/хооронд во время отсутствия, заглазно, ~ байх отсутствовать, ~ хоосон гэр пустая юрта, где отсутствует хозяин

ЭЗГҮЙРЭХ становиться безлюдным, пустеть, стать бесхозным, становиться лишённым хозяина

ЭЗГҮЙЧЛЭХ пользоваться отсутствием кого-либо

ЭЗЛЭГДЭХ страд. от эзлэх, быть захваченным, оккупированным, оккупироваться, захватываться, ~сэн нутаг захваченная территория

ЭЗЛЭГЧ захватчик, оккупант, харийн булаан ~д нностранные захватчики, булаан ~ дайн захватническая война

ЭЗЛЭХ 1) оккупировать, захватывать, обладать, владеть, 2) занимать, хүчээр булаан ~ оккупировать, насильственно отнять, стратегийн хувьд чухал төмөр замыг ~ захватить важную в стратегическом отношении железную дорогу, тэргүүн байр ~ занимать первое место, суудал ~ занять место, даргын суурийг ~ занять место председателя, номын тавиур бүхэл ханыг ~ж байна книжные полки занимают всю стену

ЭЗЛЭХҮҮН объём, ёмкость, байшингийн ~ объём здания

ЭЗТЭЙ не к добру, слишком, чересчур, ~ халуун өдөр слишком жаркий день, ~ дүрсгүй хүүхэд очень недисциплинированный ребёнок

ЭЗЭГНЭХ хозяйничать, владеть, обладать

ЭЗЭГТЭЙ хозяйка, хозяйюшка, гэрийн ~ хозяйюшка дома, домашняя хозяйка

ЭЗЭМДЭХ обладать, владеть, захватывать

ЭЗЭМШИГЧ обладатель, владелец, эвлэлийн илгээлт ~ обладатель ревсомольской путёвки

ЭЗЭМШИЛ 1) обладание, владение, 2) занятие, захват, оккупация, газар ~ земельное владение, харийн ~д байх находиться в чужом владении

ЭЗЭМШИХ 1) обладать, владеть, 2) овладевать, осванвать, изучать, 3) занимать, оккупировать, захватывать, атар газар ~ поднять целину, техник ~ овладевать техникой, мэргэжил ~ специализироваться, овладеть профессией, гадаад хэл ~ владеть иностранным языком

ЭЗЭН хозяин, владелец, гэрийн ~ хозяин дома, банкны ~ банкир, ~ суух становиться хозяином, хэлсэн үгэндээ ~ болох быть хозяином своего слова, сдержать своё обещание, захиаг ~д нь хүргэх доставлять письма адресату, хувь заяандаа ~ болох стать хозяином своей судьбы, хэргийн ~ виновник чего-либо, ~ий ёсоор как хозяин, по-хозяйски, ~ хичээвэл заяа хичээлэ нэсл. всяк своего счастья кузнец, Их ~ий ер бусын элч ангел господень

ЭЗЭНГҮЙ 1) не имеющий хозяина, бесхозяйный, бесхозный, ~ хөрөнгө бесхозное имущество, 2) безлюдный, необитаемый

ЭЗЭРХИЙ властный, авторитарный, произвольный

ЭЗЭРХИЙЛЭХ властвовать, самовольничать, быть властным/авторитарным

ЭЗЭРХЭГ агрессивный, деспотический, захватнический, ~ этгээд властный человек, ~ ёе деспотизм

ЭЗЭРХЭХ господствовать, властвовать, поступать самовольно, захватывать, действовать силой

ЭКСКОВАТОР: алхагч ~ шагающий эксковатор

ЭКСПОРТ 1) экспорт, 2) экспортный, ~ын худалдаа экспортная торговля, ~ын үнэ экспортная цена, ~ын бараа экспортные товары

ЭКСПОРТЛОХ экспортировать, аж үйлдвэрийн бараа ~ экспортировать промышленные товары

ЭЛ 1. этот, данный, упомянутый, ~ асуудал данный вопрос

ЭЛ 2. звериная нора, тарваганы ~ нора тарбагана

ЭЛБЭГ 1) обильный, изобилующий, 2) свободный, великоватый, 3) обилие, изобилие, бороо ~тэй улирал дождливый сезон, обильный дождямн сезон, ~ дэлбэг богатый в изобилии, ~ дэлбэг амьдрах жить в обилии, манай орон эмийн ургамлаар ~ баян/манай оронд эмийн ургамал ~ ургадаг наша страна обильна лекарственными растениями/в нашей стране в изобилии растут лекарственные растения, ~ дээл свободная шуба, шуба не по размеру

ЭЛБЭГДЭХ 1) становиться слишком обильным, 2) быть свободным, великоватым, быть не по размеру, энэ цамц иадад ~ж байна эта рубашка мне великовата

ЭЛБЭГЦИХ становиться обильным, множиться, быть в избытке, энэ жил царцаа ~в в этом году развелось много саранчи

ЭЛБЭГШҮҮЛЭХ побуд. от элбэгжих, добиваться изобилия чего-либо, делать обильным, снабжать в достатке

ЭЛБЭРЭЛ глубокое уважение, почтительность, почёт, почтение (к родителям, родным), эцэг эхдээ ~ үзүүлэх окружать родителей почётом

ЭЛБЭРЭЛТ благодарственный, достойный почёта/благодарности, почтительный к родителям

ЭЛБЭРЭХ благодарствовать, относиться с почтением (к родителям, родным), делать добро к родным

ЭЛБЭХ помогать, поддерживать, способствовать, выполнять совместно

ЭЛГЭВЧ набрюшник

ЭЛГЭМСЭГ любящий свою родню, родной, родственник, ближний, задушевный

ЭЛГЭМСҮҮ любящий свою родню, родной, родственник, ближний, задушевный

ЭЛГЭМСЭХ любить своих родителей, свою родню

ЭЛДҮҮР 1. выделка кожи

ЭЛДҮҮР 2. скалка для раскатки теста

ЭЛДЭВ всякий, разный, различный, ~ бусын юм всякое, всякие вещи, ~ янзын шалтгаанаар под разными предлогами, по различным причинам, ~ бусын амьтан цугларчээ собрались всякие люди, ~ төрлийн всякий, разного рода, ~ийг үзэх видеть всякое, переносить всякое, ~ийн нь үзэх всячески испытывать кого-либо, мучить, терзать, ~ эсийн юм ярих болтагт всякую всячину, ~ийн арга хэрэглэх применять всякие способы, ~ээр хараах всячески ругать/проклинать

ЭЛДЭВЛЭХ ухищряться, чудесить, чудачить, чудить

ЭЛДЭХ 1. гнать, гнаться, преследовать

ЭЛДЭХ 2. 1) выделять, мять, 2) раскатывать, арьс ~ выделять кожу, гурил ~ раскатывать тесто

ЭЛИТ элита, элитный, ~ийн батальон элитный батальон монгольской армии

ЭЛС (эн) 1) песок, 2) песочный, песчаный, ~и чихэр сахарный песок, ~н манхай песчаные барханы, ~н цаг песочные часы, ~н хорс песчаная почва, алттай ~ золотиносный песок

ЭЛСҮҮЛЭХ побуд. от элсэх, принимать, завербовывать, вербовать, вовлекать, намд ~ принимать в партию, шинэ гишүүн ~ принимать новых членов, дээд сургуульд ~ принимать в вуз, сайн дурынхийг ~ вербовать добровольцев, ажилчид ~ завербовать рабочих

ЭЛСҮҮЛЭГЧ вербовщик

ЭЛСЭГЧ абитуриент, вступающий, поступающий, ~д ааах принимать абитуриентов

ЭЛСЭЛТ приём, вступление, поступление, вербовка, ~ийн шалгалт вступительный, приёмный экзамен, ~ийн комисс приёмная комиссия

ЭЛСЭХ 1) вступать, поступать, 2) вербоваться, гишүүнээр ~ вступать в члены, намд ~ вступать в партию, их сургуульд ~ поступать в университет, ажилд ~ поступать на работу, цэрэгт ~ вербоваться в армию

ЭЛЧ посланец, курьер, нарочный, дипломат ~ дипломатический курьер

ЭЛЧИН посол, посланник, онц бүрэн эрхт ~ сайд полномочный и чрезвычайный посол, ~ сайдын яам посольство, ~ зөвлөх советник-посланник

ЭЛЭГ 1. печень, печёнка, ~ний овчин болезни печени, ~ний үрэвсэл воспаление печени, миний ~ өвддөг у меня печень болит, тугалы ~ телячья печёнка

ЭЛЭГ 2. насмешка, издёвка, ~ доог насмешка, издёвка, шутка, ~ доог хийх насмехаться, издеваться, ~ барих издеваться, ~ээ хоштөл ииээх смеяться до колик, надрываться от смеха

ЭЛЭГ 3. родственники, ~ садаи родня

ЭЛЭГДЭЛ износ, изнашивание, амортизация, ~ хорогдол нарн. износ, изнашивание, оньсыг ~ээс хамгаалах предохранить механизм от изнашивания

ЭЛЭГДЭХ изнашиваться, изнаситься, стираться, миний гутал ~в моя обувь изнасилась

ЭЛЭГЛЭХ 1) имитировать, подражать, 2) насмехаться, издеваться, иронизировать, передразнивать, подшучивать, пародировать

ЭЛЭХ изнашиваться, стираться, оймсоо ~ изнашивать носки

ЭМ 1. лекарство, медикаменты, препарат, ханиадны ~ лекарство от кашля, ~ бичиж өгөх прописывать лекарство, ~ уух принимать лекарство, ~ийн ургамал лекарственные растения, ~ийн сан аптека, усан/шингэн с микстура, иунтаг ~ порошок, үрлэн ~ таблетки, хатуу, хүчтэй ~ сильно действующее лекарство

ЭМ 2. 1) женщина, жена, 2) женский, эр ~ болох вступить в брак, эр ~ хоёр муж и жена, ~ хонь овца, овцематка, ~ хүйс а) женский пол, б) грамм. женский род

ЭМГЭН старуха, ~ эх бабушка, ~ нарын охид молодежавые женщины после 40 лет, буе. «баба ягода опять»

ЭМГЭНЭЛ скорбь, траур, соболезнование, ~ илэрхийлэх выражать соболезнование, ~ийн цахилгаан утас траурная телеграмма, ~ дуу муз. реквием

ЭМГЭНЭЛТ скорбный, печальный, трагический, трагичный, ~ явдал трагический/печальный случай, ~ жүжиг трагедия

ЭМГЭНЭЛТЭЙ 1) трагический, печальный, 2) трагически, печально, ~гээр төгсөх заканчиваться трагически

ЭМГЭНЭХ горевать, скорбеть, быть в трауре, соболезновать

ЭМЖИХ обшивать, окаймлять, кантовать, хайцуй ~ обшить лентой края рукавов

ЭМЖЭЭР обшивка, кантовка

ЭМЗЭГ 1) болезненный, больной, болевой, 2) восприимчивый, чувствительный, нежный, балованный, 3) хрупкий, ломкий, ~ газар болезненное место, ~ асуудал больной вопрос

ЭМЗЭГЛЭХ 1) быть болезненным, быть чувствительным, 2) оказываться слабым, быть нежным, 3) быть хрупким

ЭМНЭГ необученный, необъезженный, неприученный к упряжке/к седлу

ЭМНЭЛЭГ 1) медицина, 2) лечение, 3) лечебница, поликлиника, госпиталь, 4) медицинский, хүн ~ медицина, мал ~ ветеринария, ардын ~ народная медицина, иэгдсэн, төв ~ объединенная центральная клиника, сум дундын ~ межсомонная больница, хүүхдийн ~ детская больница/поликлиника, ~ийн тусламж медицинская помощь, ~ийн үзлэг медицинский осмотр, ~ийн үйлчилгээ медицинское обслуживание, ~ийн ор медицинские койки, ~ийн сувилагч медицинская сестра, шүүх ~ судебная медицина, ~т очих сходить в поликлинику

ЭМНЭХ 1) лечить, 2) лечебный, целебный, ~ арга, хэрэглүүр целебное средство, эмээр ~ лечить лекарствами, айргаар ~ лечить кумысом

ЭМТЛЭХ крошить, откалывать, отламывать, обламывать

ЭМТРЭХ 1) зазубриваться, 2) крошиться, отламываться, откалываться

ЭМТЭРХИЙ 1) обломок, кусок, осколок, 2) шербина, зазубрина, 3) зазубренный, отломанный, ~ хутга нож с зазубринами

ЭМХ порядок, система, ~ цэгцтэй болгох приводить в порядок

ЭМХЛЭХ приводить в порядок, упорядочивать, систематизировать, формировать, унифицировать, засгийн газрыг ~и байгуулах формировать правительство, замд авч явах юмаа ~ собирать вещи в дорогу

ЭМХТГЭГЧ составитель, уиших бичиг ~ составитель хрестоматии

ЭМХТГЭЛ сборник, коллекция, үлгэрийн/шүлгийн ~ сборник сказок/стихотворений, ойн ~ юбилейный сборник, ~ хөгжим муз. попури

ЭМХТГЭХ 1) составлять, 2) упорядочивать, систематизировать, формировать

ЭМЧ врач, медик, доктор, лекарь, бага ~ фельдшер, их ~ врач, ерөнхий ~ главный врач, цэргийн ~ военный врач, малын ~ ветеринарный врач, шүдний ~ зубной врач, дагист, хүүхдийн ~ педиатр, детский врач, ~ нарын зөвлөлгөөн консилиум, совещание врачей, ~д үзүүлэх показаться врачу

ЭМЧИЛГЭЭ 1) лечение, терапия, 2) лечебный, ~нд явах отправиться на лечение, ~ хийлгэх проходить лечение, ~ийн шинэ арга иноват метод лечения, ~ийн факультет лечебный факультет, ~ийн байгууллагууд лечебные учреждения

ЭМЧЛҮҮЛЭГЧ пациент, пациентка, больной, лечащийся

ЭМЧЛҮҮЛЭХ побуд. от эмчлэх, лечиться, нэртэй эмчээр ~ лечиться у известного доктора

ЭМЧЛЭГЧ лечащий, лекарь, ~ эмч лечащий врач

ЭМЧЛЭХ 1) лечить, 2) лечение, 3) лечебный, өвчтөн ~ лечить больного, ~ арга метод лечения, ~н сэргийлэх хэлтэс лечебно-профилактический отдел, зайнаас ~ лечение на расстоянии, цахилгаанаар ~ лечить электричеством

ЭМЭГ: ~ эх бабушка

ЭМЭГТЭЙ 1) женщина, 2) женский, ~ хүүхэд девочка, залуу ~ молодая женщина, иохортэй ~ замужняя женщина, ~ багш учительница, ~чүүдийн зөвлөл женский совет, ~чүүдийн эмч гинеколог, «~ хүнийг юм яриулах хэдэн арга бий, харин дуугай болгох ганц ч арга байхгүй» (Буше) «Есть тысячи способов заставить женщину говорить, но ни одного, чтобы заставить её замолчать» (Буше), ~ хүнийг хичихи бага хайрлана элэг зүрхий нь төчнөөн уяраана Уруу татах хэрмэл торондоо улам баттай оруулж чадна Чем меньше женщины мы любим / Тем легче нравимся мы ей / И тем ее вернее губим среди обольстительных сетей

ЭМЭГТЭЙЛЭГ женоподобный

ЭМЭЭ бабушка

ЭМЭЭЛ 1) седло, 2) седельный, ~ дээрээ мордох сесть в седло, ~ тохох седлать, ~ дээрээ суух сидеть в седле, ~ийн бүүрэг седельная лука, ~тэй морь лошадь под седлом, ~ийн мод ленчик

ЭМЭЭЛЛЭХ седлать, осёдлывать, морь ~ седлать коня

ЭМЭЭХ 1. бояться, страшиться, не сметь, стесняться, танихгүй хүнээ ~ стесняться незнакомых людей

ЭМЭЭХ 2. страх, боязнь

ЭМЭЭХ 3. астр. Фос — спутник Марса

ЭН 1. ширина материи, иарийн ~тэй бөс узкая материя, наян сантиметр ~тэй даавуу материя в восемьдесят сантиметров в ширину

ЭН 2.: ~түүнд/тэргүүнд в первую очередь, прежде всего

ЭНГИЙН простой, обыкновенный, обычный, элементарный, ~ хүи зуряадный человек, обыкновенный, простой человек, ~ яриа простой разговор, ~ бутархай простая дробь, хамгийн ~ юмыг ч мэдэхгүй байх не знать даже самое элементарное

ЭНГҮЙ 1) неизмеримый, необъятный, беспредельный, безмерный, громадный, неизмеримо, беспредельно, безмерно, ~ эрдэм мэдлэг громадные знания, ~ олон хүн бесчисленное множество людей

ЭНГЭР 1. лашканы, борта, дээлийн ~ борт одежды, ~ийн цаг карманные часы, ~ийн зүүлт нагрудное украшение, ~ цоолох разг. получать награду, ~ зөрүүлэх делить ложе, заниматься любовью, ~ зөрж буй янагсыг / Энгүй амин хором нь мартагдашгүй Незабываемо мгновенье / Теченья жизненных потоков, / вкушающих нектар любви

ЭНГЭР 2. южная сторона, южный склон горы, уулын ~т на южном склоне горы

ЭНГЭРЛЭХ идти по южному склону горы

ЭНД здесь, тут, ~ээс холгүй недалеко отсюда, ~ тэндгүй везде, всюду

ЭНДҮҮ 1) ошибочный, неправильный, 2) ошибочно, неправильно, ~ ташаа ошибочно, заблуждение, та ~ ярьж байна вы неправильно говорите

ЭНДҮҮРЭЛ ошибка, погрешность, заблуждение

ЭНДҮҮРЭХ ошибаться, заблуждаться, ~ч тоолох ошибаться в подсчетах/в вычислениях, ~ч ярих говорить неправильно

ЭНДЭХ 1.) ошибаться, заблуждаться, та ~ээгүй биз? вы не ошиблись? би ~үүрчээ я ошибся

ЭНДЭХ 2. умереть, погибнуть, автомашины ослоор ~ гибнуть от автомобильной катастрофы/в автомобильной катастрофе

ЭНДЭХ 3. здешний, находящийся здесь, ~ийн хүн биш не здешний человек, ~ ажил арай дуусаагүй байна здесь работа ещё не закончена

ЭНТЭЭ находящийся на этой стороне, уулын ~ на этой стороне горы

ЭНҮҮХЭН 1) всего лишь это, только это, 2) совсем недалеко, близко, ~ийг унш! читай всего лишь это! ~д гуаиз бий здесь совсем недалеко находится столовая, ~дээ гэхэд, хэлэхэд между нами говоря

ЭНХ 1) спокойствие, мир, 2) спокойный, мирный, ~ тайван мир, ~ тайвны төлөө тэмцэл борьба за мир, ~ тайвныг хамгаалах защищать мир, защита мира, ~ тайванаар зэрэгцэн орших зарчим принцип мирного сосуществования, ~ тайванч гадаад бодлого мирная внешняя политика, ~ эрүүл, ~ мэнд здоровый, благополучный

ЭНХЖИН рай, страна счастья

ЭНХРИЙ нежный, ласковый, милый, родной, любимый, ~ харц ласковый взгляд, ~ үг ласковые слова, ~ охи любимая дочь

ЭНХРИЙЛЭЛ ласка, нежность, любовь, хайр ~ любовь, забота

ЭНХРИЙЛЭХ ласкать, ласково относиться, нежить, проявлять нежность, оказывать ласку, нежно любить, хүүхдээ ~ ласкать своего ребёнка, амьтныг ~ любить животных

ЭНЭ это, этот, ~ жил этот год, текущий год, ~ мэт подобно этому, таким образом, н тому подобный н так далее

ЭНЭРЭЛ сострадание, гуманность, человечность, милосердие, ~ийн сан фонд милосердия, ~ үзүүлэх из милости, проявлять милость/гуманность

ЭНЭРЭНГҮЙ милосердный, гуманный, человечный, сострадательный, ~ сэтгэл милосердная душа, ~ явдал милосердный, гуманный поступок, ~ ёс гуманизм, человечность, ~ нийгэм гуманное общество

ЭНЭРЭХ жалеть, шадить, проявлять гуманность, быть великодушным, оказываться милосердным, ~н хайрлах мнловать, любить, ~ сэтгэлгүй жестокий, бездушный, беспощадный

ЭНЭТХЭГ Индия, индийский, ~ийн далай Индийский океан

ЭНЭХҮҮ этот, данный, настоящий, упомянутый, ~ этгээд этот человек

ЭР 1. 1) мужчина, муж, 2) самец, 3) сила, сайхан ~ красивый мужчина, ~ эм муж и жена, супруги, самец и самка, пара, ~ эм бололцох вступать в брак, ~ эмийн холбоо половые связи, ~ хүн мужчина, ~ үхэр вол, ~ эмгүй н мужчны и женщины, без различия пола, ~ийн чадал сила, ~ алдаж эрэг нурдаг н мужчнна ошнбагса, н берег осыпагса

ЭР 2. *лингв.* задний ряд, мужской (о гласном), ~ эгшнг гласный заднего ряда

ЭРВЭГНЭХ першить, позывать к кашлю, щекотать в горле, хоолой ~ээд байна в горле першит

ЭРВЭЭХЭЙ бабочка, дэнгийн ~ ночная бабочка, «шөннийн ~» девнца лёгкого поведения

ЭРГҮҮ глупый, бестолковый, неразумный, ндиотский, ~ мунхаг/гэнэг хүн идиот, круглый дурак

ЭРГҮҮЛ 1. 1) патруль, обход, 2) патрульный, ~ хийх, ~д гарах нести патрульную службу, патрулировать, хэсгийн шөннийн ~ ночной обход участка, ~ийн цагдаа патрульный, патрульный милиционер

ЭРГҮҮЛ 2. кухонная подставка

ЭРГҮҮЛ 3.: ~ суурь токарный станок

ЭРГҮҮЛЭГ 1. водоворот, пучина, спираль

ЭРГҮҮЛЭГ 2. лебедка, ворот, ~тэй худаг колодец с водоворотом

ЭРГҮҮЛЭХ *побуд.* от эргэх, 1) крутить, вертеть, вращать, завинчивать, поворачивать, 2) возвращать, вернуть, ~ж өгөх возвращать, вернуть, обратно дават, *момоо* ~ж авах обратно взять свою книгу, *өвчин* ~ часто хворать/болеть, страдать хроническим недугом, хүүхэн ~ приударять за женщиной, ухаживать за девушкой, волочиться за девушкой

ЭРГЭЛДҮҮР вертушка, татлагат ~ вертушка на троссе

ЭРГЭЛДЭХ кружиться, вертеться, вращаться

ЭРГЭЛЗЭЛ сомнение, опасение, колебание, неуверенность, недоуменне, скепсис

ЭРГЭЛЗЭХ сомневаться, колебаться, быть неуверенным в чём-нибудь, относиться скептически, не решаться, юмны үнэн эсэхэд ~ сомневаться в истинности чего-либо, даалгаврыг биелүүлээ гэдэгт ~гүй байна не сомневаюсь, что вы выполните задания

ЭРГЭЛЗЭЭ сомнение, колебание, нерешительность, неуверенность, үнд ~ алга в этом нет сомнения, ~ төрүүлэх вызывать сомнения, подвергать сомнению

ЭРГЭЛЗЭЭГҮЙ 1) несомненный, очевидный, 2) неоспоримый, бесспорный, 3) несомненно, очевидно, 4) неоспоримо, бесспорно, ~ үнэн бесспорная/очевидная истина, ямар ч ~ вне сомнения, без сомнения

ЭРГЭЛЗЭЭТЭЙ 1) сомнительный, подозрительный, спорный, вызывающий сомнения, не внушающий доверия, 2) сомнительно, подозрительно, спорно, энэ надад ~ санагдана это мне кажется сомнительным

ЭРГЭЛТ 1) вращение, оборот, 2) переворот, 3) посещение, дугуйны ~ вращение колеса, цусны ~ кровообращение, циркуляция крови, дэлхийн ~ вращение земли, баряаны ~ товарооборот, мөнгөний ~ денежный оборот, төрийн ~ государственный переворот, цэргийн ~ военный переворот, өвчтөнд ~ оруулах навести больного, ~ийн хөрөнгө оборотный капитал, ~ийн хөрөнгө мөнгө оборотные средства, ~ээс гаргах изъять из обращения

ЭРГЭН: ~ тойрон вокруг, в окрестности

ЭРГЭХ 1) кружиться, вращаться, вертеться, поворачиваться, 2)возвращаться, вернуться, баруун тийшээ ~ повернуть направо, тэнхлэгээ тойрон ~ вращаться вокруг своей оси, ~дэг сандал вращающийся стул, гэртээ ~ж ирэх возвращаться домой, цаашаа ~ поворачиваться спиной, миний толгой ~ж байна у меня кружится голова, харуул манаа ~ обходить карательные пункты, өвчтөн ~ навестить больного

ЭРГЭЦҮҮЛЭЛ *рассуждение*

ЭРГЭЦҮҮЛЭХ *побуд.* от эргэцэх, вздумываться, размышлять, обдумывать, взвешивать, юмыг тал талаас нь сайтар ~н бодох тщательно подумывать что-либо со всех сторон

ЭРДҮҮ: ~ хоолой алыт (о голосе), ~ бүрээ муз. алыт

ЭРДЭМ знание, образование, кругозор, учёность, ~ мэдлэг *парн.* знание, ~ шинжилгээний ажил нсследовательская работа, ~ шинжилгээний өгүүлэл научная статья, ~ шинжилгээний байгууллага научное учреждение, научно-исследовательская организация, ~ийн зэрэг учёная степень, ~ийн цол учёное звание, ~ийн зөвлөл учёный совет, ~ сурах получать образование, учиться знанию, стать образованным, ерөнхий ~ общее образование

ЭРДЭМТЭЙ имеющий образование, образованный, учёный, ~ хүн учёный человек, ~ хүн далай, эрдэмгүй хүн балай *посл.* ученье — свет, а неученье — тьма

ЭРДЭМТЭН учёный, ~ нарийн бичгийн дарга учёный секретарь, ~ болох стать учёным, дэд ~ кандидат наук

ЭРДЭНЭ драгоценность, сокровище, ~ийн чулуу самоцветы, драгоценные камни, ~ийн чулуу судлал геммология, ~ шинш кукуруза, есөн ~ девять драгоценностей

ЭРДЭНЭТ 1) драгоценный, 2) обладающий каким-либо свойством

ЭРДЭС 1) минерал, 2) минеральный, ~ бордоо минеральные удобрения, ~ ус минеральные воды, ~ судлал минералогия, ~ийн будаг минеральные краски, шинг гаралт ~ биогенный минерал, зохномол ~ искусственные минералы, чулуулаг бүрдүүлэгч ~ породообразующие минералы, үлдмэл ~ реликтовые минералы, ~ийн түүхий эд минеральное сырьё, ~ийн баялаг минеральные ресурсы

ЭРДЭСЖИЛТ минерализация

ЭРДЭСЛЭГ: ~ бүрэлдэхүүн минеральный состав

ЭРДЭХ 1) быть самонадеянным, проявлять самоуверенность, вести себя самонадеянно/самоуверенно, 2) рассчитывать на кого-либо, на что-либо

ЭРИН эра, эпоха, шинэ ~ новая эпоха, новая эра, ~ мөчлөгтэй маргад залхаг / Эрхэм заншил нь л ноёрхог (А.Пушкин) К чему бесплодно спорить с веком? / Обычай деспот меж людей (А.Пушкин)

ЭРЛИЙЗ 1) метис, помесь, гибрид, полукровка, 2) гибридный, скрещённый, ~ үүлдрийн мал скот, животное скрещённой породы

ЭРЛИЙЗЖИХ подвергаться гибридизации/скрещиванию, становиться гибридным

ЭРЛИЙЗЖҮҮЛЭЛТ гибридизация, метисация, метизация, скрещивание пород

ЭРЛИЙЗЖҮҮЛЭХ *побуд. от эрлийзжих*, подвергать гибридизацию/скрещиванию, делать гибридным, производить скрещивание, адууг илжигтэй ~ скрестить лошадь с ослом

ЭРЛЭГ 1) *миф.* царь ада, повелитель преисподней, владыка подземного, злой дух, 2) *перен.* враг, чоно бол малын ~ волк — враг скота

ЭРМЭГ 1) яловая, бесплодная, бездетная, похожая на самца, 2) мужественный, смелый, храбрый

ЭРМЭЛЗЭЛ стремление, устремление, желание

ЭРМЭЛЗЭХ настойчиво стремиться к чему-либо, добиваться чего-либо, сильно желать чего-либо, мечтать, стараться достичь чего-либо, оюутанд гарын авлага болох юм бичихийг би ~ж байна я стараюсь написать учебное пособие для студентов

ЭРОТИК эротика, эротический

ЭРС 1. 1) прямо, решительно, резко, категорически, 2) резкий, прямой, решительный, ~ өөр совсем другой, ~ зан резкость, резкий характер, ~ шулуун хүн резкий, прямой человек, ~ хориглох категорически запрещать, эх газрын ~ тэс уур амьсгал резко континентальный климат, ~ ялгаатай шинж резко отличительный признак, ~ тэс категорический, ~ шүүмжлэх резко критиковать, подвергать резкой критикэ, ~ хүйтгэх резко похолодать

ЭРС 2. *грам.* средний, ~ үг слово среднего рода, ~ авиа нейтральный звук

ЭРСДЭЛ риск, ~ийг хуваарилах распределение рисков

ЭРСДЭХ 1. быть слишком резким, быть решительным, быть прямым

ЭРСДЭХ 2. подвергаться чему-либо, хилс хэрэгт ~ подвергаться ложному обвинению, дайнд амь ~ погнбать на войне

ЭРТ 1) рано, 2) старинный, древний, античный, 3) раньше, в старину, в древности, өглөө ~ рано утром, ранним утром, ~ босох вставать рано, ~ унтах рано ложиться спать, ~ цагт в древнее время, в древности, ~ний түүх античная, древняя история, ~ний ном старинная книга, ~ний бичээс древняя надпись, ~ үед в древности, в старину

ЭРТДЭХ являться раньше назначенного времени, оказываться преждевременным, ийм дүгнэлт хийхэд арай ~ж байна рановато сделать такой вывод

ЭРГЛЭХ собираться куда-либо спозаранку/пораньше, бид өглөө ~и гарав мы выехали спозаранку, ~н босох встать рано утром

ЭРТҮҮД *разг.* не так давно, некоторое время назад, би чамд энэ тухай ~ хэлсэн не так давно я тебе сказал об этом

ЭРТХЭН пораньше, ранёхонько, раньше всех, довольно рано, заранее, ~ ирээрэй приходите пораньше

ЭРТЭЧ любитель рано вставать, ~ хүн ранняя птичка (о человеке)

ЭРТЭЭД некоторое время тому назад, давненько, аль ~ тэр явсан он давненько уехал/ушёл

ЭРТЭЭР не так давно, рано

ЭРҮҮ 1. челюсть, подбородок, дээд, доод ~ верхняя и нижняя челюсть

ЭРҮҮ 2. 1) пытка, 2) уголовный, ~ тулгах подвергать пытке, ~ийн хууль уголовный кодекс, ~гийн хэрэг уголовное преступление

ЭРҮҮЛ 1) здоровый, 2) чистый, свежий, 3) трезвый, ~ мэнд здоровье, ~ мэндийн улмаас по состоянию здоровья, ~ мэндийн төлөө за здоровье, ~ мэндийн/эрүүлийг хамгаалах яам мнистерство здравоохранения, ~ агаар свежий воздух, тэр өнөөдөр

согтуугүй, ~ байна он сегодня не пьяный, а трезвый, ~ ухаантай хүн человек трезвого ума

ЭРҮҮЛЖИЛТ 1) оздоровление, 2) выздоровление, 3) вытрезвление, хүн амын ~ оздоровление населения

ЭРҮҮЛЖИХ 1) оздоравливаться, оздороветь, выздороавлять, 2) стать трезвым, трезветь, тэр/түүний бие бүрэн ~жээ он окончательно выздоровел

ЭРҮҮЛЖҮҮЛЭХ *побуд. от эрүүлжих*, 1) оздоравливать, делать здоровым, 2) вытрезвлять, заставляя отрезвиться, 3) оздоровительный, ~ арга хэмжээ авах принять оздоровительные меры, ~ газар вытрезвитель

ЭРҮҮЛШИХ оздоравливаться, ствь здоровым

ЭРХ 1. право, власть, ~ ашиг интересы, ~ мэдэл власть, ~ дарх, ~ ямба привилегия, ~ чөлөө свобода, бүрэн ~ полномочия, ~ үүрэг права и обязанности, ~ чөлөөний хөдөлгөөн освободительное движение, ~ чөлөөг байлдан олох завоевать свободу, ~ баригчид власти, руководители, власть придержащие, правящие круги, ~ээ эдлэх/ашиглах воспользоваться правом, иметь право, ~тэй байх иметь право, ~ээ хамгаалах защищать права, ~ийг нь хасах лишать кого-либо права, иргэний ~ гражданские права, права гражданства, хүний ~ человеческие права, права человека, сонгуулийн ~ право на голосование/выборы, сурах ~ право на образование, амрах ~ право на отдых, засгийн ~ авах, засгийн ~нд гарах прийти к власти, стоять у власти, ~ зүйн заншил правовой прецедент, ~ийн бичиг патент, ~ үүргийн тухай журам статус, зөвшөөрлийн ~ийн бичиг патентная лицензия, бараа оруулах ~ийн бичиг свидетельство на право ввоза товара, ~ийн цогц совокупность прав, ~ чөлөө анхны сая долларас эхлэдэг (Америкийн зүйр цэцэн үг) свобода начинается после первого миллиона долларов (Американская поговорка)

ЭРХ 2. избалованный, капризный, изнеженный, ~ таих хүүхэд избалованный ребёнок, изнеженный ребёнок, ~ дураараа байх/аашлах быть своенравным, самовольничать, своевольничать

ЭРХ 3. чётки

ЭРХБИШ соответственно, надлежащим, соответствующим образом, во что бы то ни стало, в определённой степени, в некоторой степени, непременно, безусловно, энэ бүхнийг ~ харгалзвал зохино всё это следует учитывать надлежащим образом, тэр ~ мэдэх ёстой он непременно должен знать

ЭРХГҮЙ 1) не имеющий права, бесправный, 2) непременно, обязательно, безусловно, өөрийн ~ уйлах невольно заплакать

ЭРХИЙ большой палец

ЭРХИЙВЧ напёрсток для большого пальца при стрельбе из лука

ЭРХЛҮҮЛЭХ *побуд. от эрхлэх*, ласкать, баловать, хүүхэд ~ баловать ребёнка

ЭРХЛЭГЧ 1. заведующий, управляющий, бичиг хэргийн ~ заведующий канцелярией, тэнхимийн ~ заведующий кафедрой, хичээлийн ~ заведующий учебной частью

ЭРХЛЭГЧ 2. редактор, ерөнхий ~ главный редактор

ЭРХЛЭХ 1. играть (о детях), ластиться, ласкаться, хүүхдүүд гадаа ~ж байна дети играют на улице

ЭРХЛЭХ 2. 1) заведовать, ведать, управлять, 2) заниматься, тэнхим ~ заведовать кафедрой, аж ахуй ~ заниматься хозяйством

ЭРХТЭН 1. орган, өгүүлэх ~ орган дыхания, бэлэг ~ половой орган

ЭРХТЭН 2. имеющий власть, власть придержащие

ЭРШҮҮД: ~ зан прямой, мужеподобный характер (у женщин)

ЭРХШЭЭЛ влияние, контроль, ~д байх находится под контролем, ~д автах/орох поддаваться влиянию

ЭРХЭМ 1) лучший, наилучший, важный, 2) дорогой, уважаемый, почтенный, ~ **сайн** самый лучший, ~ **чухал** самый важный, ~ **хүндэт** многоуважаемый

ЭРХЭМЛЭГЧ предпочитающий, **энх тайвныг** ~ хүч миролюбивые силы

ЭРХЭМЛЭХ предпочитать, отдавать преимущество, признавать преимущество, уважать, дорожить, **циркээс театрыг илүүтэйд** ~ предпочесть театр цирку, **сурахыг** ~ предпочитать учиться

ЭРХЭМСЭГ уважаемый, великодушский, ~ **ноёд хатагтай нараа** уважаемые дамы и господа

ЭРЧ 1. инерция, темп, ~ **ндээ** хөдлөх дивгаться по инерции

ЭРЧ 2. скрученность, замотанность, скручивание, ~ **ийн нь чангаруулах** скручивать ещё туже, ~ **ийг харнулах** раскручивать

ЭРЧИМ интенсивность, энергия, ~ **хүч** энергия, энергетика, **дулааны** ~ **хүч** тепловая энергия, **тулш** ~ **хүч** топливноэнергетическая промышленность, **ажлын** ~ **интенсивность** в работе

ЭРЧИМЖИЛТ интенсификация, интенсивность

ЭРЧИМЖИХ интенсифицироваться, делаться/стать более интенсивным

ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ *побуд.* от **эрчимжих**, интенсифицировать, делать более интенсивным, увеличивать интенсивность чего-либо

ЭРЧЛҮҮР маховик, маховое колесо

ЭРЧЛЭХ скручивать, сучить, туго свивать, **аргамж/олс** ~ скрутить верёвку

ЭРЧТЭЙ 1) кручёный, туго скрученный, 2) интенсивный, энергичный, сильный, ~ **утас** кручёные нитки

ЭРВҮҮД прямой, ~ **решительный**

ЭРЭВГЭНЭХ першить в горле

ЭРЭГ 1. берег, **далайн** ~ берег моря, **далайн** ~ **дээр орших** находиться на берегу моря, **нуурын** ~ **дээр буух** остановиться на берегу озера, ~ **т** **тулах/хүрэх** достичь до берега, **эгч** ~ круча, яр

ЭРЭГ 2. винт, ~ **шураг** *парн.* винт, болт

ЭРЭГДЭХ ввинчивать, заворачивать, крутить

ЭРЭГТЭЙ мужчина, мужской, ~ **хүний хувцас** мужская одежда, мужское платье, ~ **хүүхэд** мальчик

ЭРЭГЦҮҮЛЭЛ размышление, углубление мыслью, обдумывание, взвешивание

ЭРЭГЦҮҮЛЭХ размышлять, углубляться мыслью, обдумывать, взвешивать

ЭРЭГЧИН самец, ~ **тахна** петух

ЭРЭЛ поиск, искание, ~ **сурал болох** искать, заняться поисками, ~ **хайгуулын ажил** поисковые работы, ~ **ийн шалгуур** поисковые критерии

ЭРЭЛТ спрос, ~ **хүсэлт** *парн.* просьба, требование, ~ **хүсэлтийг хангах** удовлетворять требование, просьбу, ~ **нийлүүлэлт** спрос и предложение, ~ **буурах** инфляция спроса

ЭРЭЛХИЙЛЭЛ: ~ **ийн уран зохиол** детективная литература

ЭРЭЛХЭГ мужественный, храбрый, смелый, ~ **зориг** мужество, иерархичность

ЭРЭМДЭГ 1) калека, инвалид, 2) искалеченный, изурованный, повреждённый, ~ **зэрэмдэг болох** стать калеккой, становиться инвалидом

ЭРЭМДЭГЛЭХ калечить, искалечивать, портить, повреждать, наносить увечье

ЭРЭЭВЭР: ~ **хураавар** *парн.* разнородный, разносоставный, разношерстный, разнообразный, различный, всякий

ЭРЭЭГҮЙ без церемоний

ЭРЭЭЛЖЛЭХ: **мний нүд** ~ **нэ** у меня рябит в глазах

ЭРЭЭЛЭХ 1. 1) пестреть, пестреться, быть пёстрым, 2) пестрить, делать пёстрым, придавать пёструю окраску, **даавууг хэзгээр** ~ пестрить ситец узорами

ЭРЭЭЛЭХ 2. 1) церемониться, стесняться, 2) брезговать, ~ **ж цээрлэлгүй** **ндэж уух** кушать не стесняясь

ЭРЭЭН 1) пёстрый, разноцветный, 2) пестрина, пестрота, ~ **хивс** пёстрый ковёр, ~ **даавуу** пёстрая материя

ЭРЭЭНТЭХ пестреть, выглядеть пёстрым, оказываться разноцветным, мелькать (о чём-либо пёстрым)

ЭРЭЭЧИХ пестрить, мариать, пнсать, **цаас** ~ мариать бумагу

ЭС 1. клетка, олон ~ **т бүтэц/тогтоц** многоклеточное строение чего-либо

ЭС 2. нет, не, **тэр** ~ **харнуулав он** не ответил, ~ **мэдэх** не знать, ~ **харгалзах/хайхрах** не учитывать, не обращать внимание

ЭСВЭЛ или, либо

ЭСГИЙ 1) войлок, 2) войлочный, ~ **гэр** войлочная юрта, ~ **малгай/гутал** войлочная шляпа, валенки, ~ **туургатан** *иноск.* монголы, ~ **хний** делать войлок, ~ **хний газар нохой хэрэггүй** *проблизительно*: как телега платое колесо, как собаке пятая нога

ЭСГҮҮР 1. нож для кройки меха, кожи

ЭСГҮҮР 2. закваска, дрожжи

ЭСГҮҮРЧИН закройщик, закройщица

ЭСГЭЛТ 1) кройка, 2) кроить

ЭСГЭХ 1) кроить, выкраивать, закраивать, 2) кройка, 3) порезать, обрезать, **хувцас** ~ кроить одежду, ~ **оёх дугуйлан** кружок кройки и шитья, **гар** ~ порезать себе палец, **дүр** ~ *разг.* притворяться, играть роль

ЭСРЭГ против, напротив, наперекор, вопреки, анти-, ~ **тал** противоположная сторона, противник, оппозиция, ~ **тэмцэх** бороться против, **салхины** ~ против ветра, ~ **байх** быть против кого-, чего-либо, ~ **тэсрэг** контрастный, ~ **бием** антитела

ЭСХҮЛ или, или же, ~ **чи яв**, ~ **би явья** или ты пойдёшь, или же я пойду

ЭСЭЛ окись

ЭСЭРГҮҮ против, наперекор, вопреки, контр-, **хувьсгалын** ~ контрреволюционер, ~ **сурталчилгаа** противоположная пропаганда

ЭСЭРГҮҮЦЭЛ сопротивление, противодействие, протест, оппозиция, **материалын** ~ *стеч.* сопротивление материалов, **прокурорын** ~ протест прокурора, **дайсны** ~ сопротивление противника, ~ **ийн хөдөлгөөн** движение сопротивления, ~ **ийн цуглаан** митинг протеста, ~ **үзүүлэх** оказывать сопротивление, ~ **тэй учрах/тулгарах** встречать сопротивление, **дайсны** ~ **ийг няцаах** сломить/отразить сопротивление противника, ~ **илэрхийлэх** выражать протест, заявлять протест, ~ **ийн ноот** нота протеста

ЭСЭРГҮҮЦЭХ сопротивляться, противодействовать, протестовать, оказывать сопротивление/протест, **дайсныг** ~ сопротивляться противнику, **өвчнийг** ~ сопротивляться болезни, **зэвсэглэлээр хөөцөлдөхийг** ~ протестовать против гонки вооружений

ЭСЭРГЭНЭ сечь, улаан ~ **скарлатина**

ЭСЭХ или, **би түүний ирж чадах** ~ **ийг мэдэхгүй** я не знаю, он может прийти или нет

ЭТГЭЭД 1. 1) сторона, 2) лицо, элемент, **хоёр** ~ две стороны, обе стороны, **зарим** ~ некоторые люди, **дайсан** ~ противник, враг

ЭТГЭЭД 2. иной, необычный, странный, чудной, **чудаковатый**, ~ **хачин зантай хүн** человек со странностями, странный, чудной человек, ~ **үзэл бодол** странные взгляды, ~ **хэл жаргон**, аргон

ЭТИОП эфиоп, эфиопский

ЭФИР эфир

ЭХ 1. 1) мать, 2) материнство, 3) материнский, **эцэг** ~ родители, **эмэг** ~ бабушка, **хадам** ~ свекровь, **тёща**, **хойд** ~ мачеха, **алдарт** ~ мать-геронья, ~ **баригч** акушерка, ~ **нялхсыг хамгаалах** охрана материнства и младенчества, ~ **ийн хайр** ма-

теринская любовь, ~ орон родина, ~ мал matka самка, зуун ~ээс авах төл приплод от ста маток, ~ төрмөлийн эрнн археологическая эра, ~ийн санаа урд, үрийн санаа ууланд *приблизительно*: мать о дете думает, а дете в горы тянет (подальше от материнского дома), ~ийн эрхт ёс матриархат

ЭХ 2. начало, источник, зачин, бүр ~нээс нь, ~нээсээ аваад с самого начала, ~нээсээ эцсээ хүртэл от начала до конца, ~ бичиг подлинник, оригинал, ~ний, том үсэг заглавная буква, ~ зохиох составлять черновик, образец

ЭХ 3. рукопись, ~ бичиг оригинал, ~ зохиох составлять образец

ЭХЛЭГЧ начинающий, начинатель, зачинщик, инициатор

ЭХЛЭХ начинать, начинаться, ажиллаж ~ начать работать, эхнээс нь ~ начать с начала, яриа ~ начать разговор, хичээлийн шинэ жил ~лээ начался иновый учебный год

ЭХНЭР жена, замужняя женщина, ~тэй женатый, ~гүй неженатый, холостой, ~ анах жениться

ЭХҮҮН едкий, горький, ~ цай густой, горький чай

ЭЦЭГ 1) отец, 2) отцовский, ~ эх родители, өвөг ~ дедушка, хадам ~ свёкор, тесть, хойд ~ отчим, өргөсөн ~ приёмный отец, ~ийн өв отцовское наследие, ~ийн гэр отцовский дом, ~ болох а) стать отцом, б) отцовство, ~ тогтоох а) установить отцовство, б) установление отцовства, бүх ард түмний ~ отец народов, ~ мал производитель, самец

ЭЦЭЛТ усталость

ЭЦЭНХИЙ тощий, худой, исхудавший, истощённый, ~ морь тощая лошадь, кляча, ~ турахай *парн.* сильно истощённый, изнурённый

ЭЦЭС конец, ~ийн конечный, последний, окончательный, ~ийн зорилго конечная цель, ~ийн хугацаа крайний срок, ~ийн үнэ окончательная цена, ~ийн хүсэл последняя воля, ~ийн шийдвэр окончательное решение, ~ийн ~т в конце концов, энэ сарын ~ээр/~т к концу текущего/сега месяца, ~ болох кончатся, завершаться, нас ~ болох скончатся, умереть, ~ болгох положить конец

ЭЦЭСЛЭХ кончатся, оканчиваться, завершаться, нас ~ скончатся, умереть

ЭЦЭХ уставать, утомляться, изнуряться, истошаться, ~ж турах худеть

ЭЦЭСЛЭЛ конец, нас ~ кончина, смерть

ЭЦЭШГҮЙ неутомимый, не знающий усталости/утомления

ЭЦЭЭХ *лобуд.* от эцэх, изнурять, истошать, доводить до полного утомления

ЭЧНЭЭ 1) заочный, 2) заочно, в отсутствиин, ~ сургалт заочное обучение, ~ анги заочные курсы, ~ оюутан заочник, ~ суралцах учиться заочно, проходить заочное обучение

ЭШ 1. рукоятка, ручка, стебель растений

ЭШ 2. источник, основа, муз. стиль

ЭЭ *междометие* о, ой, ох, ~ болохгүй шүү! о, нельзя! ~, хала! ох, как жаль! ~, мэдэхгүй ой, не знаю

ЭЭДМЭГ заквашенное молоко

ЭЭДРЭХ 1) путаться, запутываться (напр. о нитках), 2) запинаться, говорить струдом, заплетаться, хэл ~в язык заплетается

ЭЭДРЭЭ путаница, запутанность, осложнение (положения), хэргийн ~ запутанность дела

ЭЭДРЭЭТЭЙ запутанный, осложнённый, ~ хэрэг запутанное дело

ЭЭДРЭЭТЭХ путаться, запутываться, осложняться, становиться запутанным, оказываться осложнённым

ЭЭДЭМ заквашенное молоко, сырок, амтат ~ сладкий сырок

ЭЭДЭХ киснуть, кваситься, прокисать, свёртываться (о молоке), сүү ~лээ молоко свернулось

ЭЭЖ мама, ~дээ захна бичих писать письмо маме

ЭЭЗГИЙ таорог

ЭЭЛ счастье, ~тэй приносящий счастье

ЭЭЛЖ 1) смена, очередь, черёд, череда, чередование, 2) очередной, сменный, ~ халаа смена, ~ дараа очередность, ~ээр, ~ ёсоор по очереди, в порядке очереди, посменно, ~ээр ажллах работать по-сменно, по очереди, эхний ~нд а) в первую очередь, б) в первой смене, в первую смену, ~ дугаар хүлээх ждать своей очереди, оройн ~ вечерняя смена, хоёр ~ээр ажллах работать в две смены, ~ дараалал тогтоох установить очередность, ~ дугаараар зогсох стоять в очереди, миний ~ мой черёд, моя очередь, ~ний жижүүр посменное дежурство, ~ийн ажил сменная раболюбящий свою родню, родной, родственный, ближний, задушевный, ~ийн амралт очередной отпуск

ЭЭЛЖИЙНХЭН смена, сменщик, оройн ~ ирлээ пришла вечерняя смена

ЭЭЛЖИТ очередной, посменный, соннны ~ дугаар очередной номер газеты, ~/~ бус их хурал очередной/внеочередной съезд, ~ зорилт очередная задача

ЭЭЛЖЛЭЛТ чередование, үеийн ~ геол. чередование слоёв

ЭЭЛЖЛЭХ сменяться, переменяться, чередоваться, ~н ажллах/жижүүрлэх работать/дежурить поочередно

ЭЭЛТЭЙ приносящий удачу/благополучие, приносящий счастье

ЭЭМЭГ серьги, серёжки, алтан ~ златые/золотые серьги

ЭЭНЭГШИХ привыкать, привязываться друг к другу

ЭЭРҮҮ занкающий, страдающий занканием, ~ хүн заика

ЭЭРҮҮЛ веретено, прялка, ~ээр утас ээрэх прясть на прялке, сидеть за прялкой

ЭЭРЭХ 1. 1) прясть, 2) прядильный, утас ~ прясть пряжку, шерсть, ~ тасаг прядильный цех, ~ машинн прядильная машина, машинаар ~ машинное прядение, гараар ~ ручное прядение

ЭЭРЭХ 2. занкаться, страдать занканием

ЭЭРЭХ 3. 1) приставать, не давать проходить, навязываться, не пускать, 2) страдать частой, продолжительной болезнью, өвчин ~ продолжительно болеть, часто хворать

ЭЭРЭХ 4. хүүхэд ~ зарыдать, закатиться плачем

ЭЭТГЭР с загнутым вверх носом (о монгольской национальной обуви)

ЭЭХ греть, нагревать, греться, наранд ~ греться на солнышке

Ю

ЮАН: ~ улс Династия Юань (1271-1368 г.г.)

ЮАНЬ юань, денежная единица в Китае

ЮБКА юбка

ЮЛД меч

ЮМ 1. вещь, предмет, что-либо ..., ; ~ бодох думать о чём-либо, ~ хийх что-либо делать, нилээд ~ үзсэн хүн человек много повидавший, бывалый человек, сарын/биений ~ месячные, менструация, ~ны учир мэдэх понимать, знать суть вещей, ~ны эзэн сумны занги ключевая фигура, «первый парень на деревне»; ~нд явах отправляться, идти по делам

ЮМ 2. частица выражающая подтверждение, вопрос, усиление: есть, являться, быть таковым, өө, чи ирсэн ~ уу? о, ты, оказыва-ется, приехал? хэн чамд хэлсэн ~ бэ? кто же тебе сказал это?

ЮМБҮҮ слиток серебра в 50 лан

ЮМГҮЙ ничего, отсутствие чего-либо; за юу байна вэ? ~ шивдээ ну что, какие новости? да, ничего особенного

ЮМСАН частица, выражающее или усиливающее желание что-либо сделать: чамайг нэг харах ~ хотел бы на тебя взглянуть (хотел бы на тебя хоть одним глазом взглянуть), нингэхгүй л ~ этого не может быть, не должно быть

ЮУ 1. что? энэ ~ вэ? что это? ~ны өмнө прежде всего, ~ гэнээ? что вы (ты) сказали? явах ~ байх вэ? куда спешить? энэ ~ гэсэн үг вэ? что это за слово? что сие означает? ~ ч атугай в любом случае

ЮУ 2. вопросительная частица, употребляемая после слов с долгими гласными и дифтонгами заднего ряда: энэ тэгээд баталгаатай ~? это подтверждается, это надёжно?

ЮУБКЭ юбка

ЮУР юр, юрский период, ~ын хүрээлэн парн. парк Юрского периода

ЮУХАН совсем немного, чуть-чуть, ~ хээхэн, ~ хүүхэн парн. кое-что, какая-то мелочь, ~ хүүхэн цуглуулах собирать пожитки, кое-какие вещи

ЮҮДЭН капюшон, башлык, «~ малгай ёсон мантуу» шутиливый отагт на переспрашивание, юу? юу? что-что?

ЮҮЖ связка, сноп

ЮҮЖЛЭХ вязать снопы

ЮҮЛГҮҮР воронка

ЮҮЛҮҮР воронка

ЮҮЛЭХ 1. переливать, лить через воронку, цус ~ переливать кровь, галав ~ всемирный потоп, конец света, ~ бөглөө воронка

ЮҮЛЭХ 2. менять, сменять, морь ~ менять лошаадь под седлом

ЯАВ что случилось, почему, *охин минь* ~, *юу болов?* что с тобой, дочка, что случилось? *чи хэлэхгүй* ~? почему ты не сказал?

ЯВАЛ как, каким образом, ~ *дээр вэ?* как лучше? как быть? ~ *яа!* поступай как считаешь нужным!

ЯГААД почему, ~ *гэвэл ...потому что...*, ~ *үгүй гэж?* почему бы нет?

ЯДАГ как быть, одоо ~ *билээ?* и как теперь быть? ~ *юм бэ!* подумавшь!

ЯАЖ как, каким образом, *түүнд* ~ *туслах вэ?* как ему/ей помочь? ~ *болох вэ!* нельзя ведь! никак нельзя! *би* ~ *ч чадсангүй* я ничего не смог сделать

ЯАМ министерство, Гадаад харилцааны ~ Министерство внешних сношений, *элчин сайдын* ~ посольство

ЯАМАЙ 1) хорошо, хорошо что ..., кстати, приятно, ничего, 2) *может употребляться при выражении недовольства, нежелания: бороо ороогүй нь* ~ хорошо что дождь не пошёл, ~, ~, *би тайшээ явахгүй* ну нет же, я туда не пойду, ~ *шүү дээ разг.* не хочется не могу, не хочу, «да отстаньте же от меня!»

ЯАРАВЧЛАХ спешить, торопиться, стараться поскорее закончить, делать что-нибудь быстро, убыстрять, ускорять, *бид номоо шилжүүлэхээ* ~ *хэрэгтэй боллоо* мы вынуждены были быстрее сдать книгу в печать

ЯАРАЛ срочность, спешность

ЯАРАЛГҮЙ не спеша, размеренно, не торопясь, ~ *хний* делать не спеша, ~ *явах* идти не спеша

ЯАРАЛТАЙ спешный, экстренный, срочный, торопливый, срочное, спешно, экстренно, ~ *хэрэг срочное/спешное дело*, ~ *захна срочное/спешное письмо*, ~ *цахилгаан утас* срочная телеграмма, ~ *захналга* срочный/спешный заказ, ~ *тусламж* экстренная помощь, ~ *явдал/тохиол* экстренный случай, ~ *хүргэх* срочно доставить что-нибудь, *ажлаа* ~ *дуусгах* срочно закончить работу

ЯАРАХ спешить, торопиться, *ажилдаа* ~ торопиться на работу, *битгий яар!* не торопитесь! *явахая* ~ спешить с отъездом, *юмыг хийж гүйцэтгэх гэж* ~ торопиться с выполнением чего-либо, ~ */-сны хэрэггүй* нет нужды спешить не надо торопиться, ~ *вал даарна посл.* поспешишь - людей насмешишь, поспешишь - замёрзнешь, ~ *сан цагт зам бүхэн муруй* когда спешить, все дороги извилисты

ЯАРМАГ ярмарка, ярмарочный, *бөөний худалдааны* ~ ярмарка оптовой торговли, ~ *худалдаа* ярмарочная торговля, ~ район в Улан-Баторе

ЯАРУУ торопливый, спешный, поспешный, срочный, ~ *хүн* торопливый человек, ~ *хэрэг гарвал* в случае спешности, ~ *чухал ажлаар хот явах* ехать в город по срочному и важному делу, ~ *сандруу*, ~ *тэвдүү* торопливый, суетливый, *чи их* ~ *явна уу?* ты сильно торопишься?

ЯАРУУДАХ оказываться спешным, быть слишком торопливым, ~ *ж болохгүй* нельзя слишком торопиться не стоит чересчур спешить

ЯАРУУЛАХ торопить, заставлять торопиться, поручать делать что-либо быстро, доводить до спешки, *захидлын харнуг* ~ торопить кого-либо с ответом на письмо, *явахыг* ~ торопить с отъездом

ЯАСАН 1) что случилось, что произошло, 2) какой, 3) как, ~ *сонин ном бэ* какая интересная книга, ~ *сайн юм бэ!* как хоро-

ЯАХ что делать, как быть, зачем одоо ~ *вэ?* что теперь делать? *чи энүүгээр* ~ *гэсэн юм бэ?* зачем это тебе, зачем это тебе понадобилось?

ЯВ 1.: ~ *тав*, ~ *цав* совершенно, полностью, точно, ~ *цав/тав тохирох* а) полностью соответствовать, точно совпадать, б) точно договориться

ЯВ 2.: *частица усиления:* ~ *ягаан* совершенно розовый, ярко-розовый

ЯВААНДАА со временем, в дальнейшем, в процессе/в ходе чего-нибудь, ~ *сурах* со временем научиться, научиться в ходе чего-либо, ~ *тэр ойлгоно* со временем он поймёт

ЯВАГДАХ *страд.* от *явах*, проводится, осуществляется

ЯВАЙ облик, вид, ~ *муутай* опустившийся, захирелый

ЯВАЛДАХ возжаться, совокупляться, таскаться с кем-либо

ЯВАХ 1) ходить, идти, ехать, *ездить, явган* ~ ходить пешком, *мориор* ~ ездить верхом, *унаагаар* ~ ехать, ездить, *дугуйгаар* ~ ездить на велосипеде, *цанаар* ~ ходить на лыжах, *машинаар* ~ ездить на машине, *ажлаар* ~ ездить по делам, *томилолтоор* ~ ездить в командировку, *галт тэргээр* ~ ездить поездом/в поезде, *амралтаар* ~ ездить в отпуск, *гудамжаар* ~ идти по улице, *ажилд* ~ идти на работу, *гадаадад* ~ ездить за границу, *хамт/цуг* ~ идти/ехать вместе, *хурдан* ~ идти/ехать быстро, *удаан, аажуу* ~ идти медленно, 2) делать ход в шахматной или карточной играх

ЯВГААР пешком, ~ *явах* идти пешком

ЯВГАЛАХ 1) передвигаться, идти собственными ногами/на собственных ногах, 2) лишать кого-либо средств передвижения/лошади, делать кого-либо пешим заставить спешиться

ЯВГАН 1. 1) пеший, пешком, 2) мелкий, короткий, низкий, ~ *хүн* пешеход, ~ *зам тротуар*, ~ *цэрэг* пехота, ~ *явах* идти пешком, ~ *суух* сидеть на корточках, ~ *үлгэр* скалочка, ~ *хэрүүл* мелкие дрязки, ~ *ширээ* маленький столик, ~ *салхн* позёмка, ветерок, ~ *хулгай* мелкое воровство, мелкая кража

ЯВГАН 2.: ~ *шарилж бот* польня Адамса

ЯВГАРАХ лишаться лошади/средств передвижения, спешиваться

ЯВДАЛ 1) ход, походка, 2) дело, занятие, 3) случай, положение, событие, *хэрэг* ~ событие, *азгүй, золгүй* ~ несчастный случай, несчастье, *адал* ~ приключение, *хүний* ~ дело посторонних, ~ *аар, алхаагаар таних* узнавать по походке, *бузар* ~ гадость, мерзость, *шударга бус* ~ несправедливость, *салан задгай* ~ небрежность, расхлябанность, *моринны* ~ аллюр

ЯВДАЛТАЙ хлопотливый, проблемный, ~ *хэрэг* хлопотливое дело

ЯВУУ маленькая раковина каури

ЯВУУЛ: ~ *ын* *хүн* прохожий, проезжий, транзитный пассажир

ЯВУУЛАГЧ отправитель, ~ *ийн* *хаяг* адрес отправителя

ЯВУУЛАХ *побуд.* от *явах*, 1) посылать, отправлять, командировать, заставлять идти/ехать, 2) проводить, осуществлять, вести, *хичээл* ~ проводить урок, *захидал* ~ посылать письмо, *ачаа* ~ отправлять груз, *кампанит ажил* ~ проводить кампанию, *эц тайванч гадаад бодлого* ~ проводить политику мира, *хурал* ~ проводить собрание, *тэмцэл* ~ вести борьбу

ЯВУУЛГА происки, подстрекательство, провокация

ЯВУУР эффект, эффективность, польза

ЯВУУРГҮЙ неэффективный, бесполезный, бесперспективный

ЯВЦ ход, процесс, *ажлын* ~ ход работы, ~ *ын дундуур* в ходе чего-либо

ЯВЦУУ 1) тесный, узкий, 2) замкнутый, ограниченный, ~ хүн узкий/ограниченный человек, ~ эрх ашиг, сонирхол узкие интересы, ~ мэргэжил узкая специальность/специализация, ~ байдал замкнутость, ~ үзэл эгоизм, ~ гудамж узкая/тесная улица, улочка

ЯВЦУУРАЛ 1) теснота, узость, узкость, 2) ограниченность, ограничение, стеснение

ЯВЦУУРАХ 1) становиться узким, стать тесным, 2) быть ограниченным во взглядах

ЯГ 1. во время, ровно как раз, точно, точь-в-точь, в обрез, тэр ~ мэдлэг он как раз знает, «~ ш дээ!» ну-ну, держи карман шире

ЯГ 2.: ~ хийх издавать треск, толгойгоо ~ хийгэл цохих трескаться головой

ЯГААН розовый, ~ хацар розовые щеки, хуа ~ фиолетовый, ~ цэцэг бот. пион, ~ жонш геол. родохрозит

ЯГААРАХ розоветь, становиться розовым, ~н харагдах розоветь, виднеться (о розовых предметах)

ЯГГҮЙ исключительный, серьёзный, отменный, довольно хороший, необыкновенный, ~ хэрэг явдал исключительный случай, ~ сайхан эд байна отменная вещь

ЯГЖГАР коренастый, приземистый, малорослый

ЯГЖИЙХ становиться приземистым, оказываться малорослым

ЯГЗАЙХ 1) обнажать зубы, оскалывать, оскаливаться, 2) капризничать, упрямствовать

ЯГЗГАР 1) имеющий оскаленные зубы, 2) упрямый, капризный

ЯГШИХ 1) занимать твердую позицию, 2) быть нудным, неуступчивым

ЯГШТАЛ накрепко, плотно, перен. неотступно, ~ тохирох предметно договариваться

ЯГШУУР запор, засов

ЯДАМ: ~ хуруу безымянный палец

ЯДАНГИР 1) слабый, маломощный, 2) бедный

ЯДАРГАА утомленно, усталость, «затраханность», мэдрэлийн ~ нєврєстєни, хэт ~ переутомление, ~ ихтэй хүн переутомленный человек, энэ хүн ёстой ~ ну он меня просто «затражал»

ЯДАРГААТАЙ утомительный, обессиливающий, напряжённый

ЯДАРШГҮЙ неутомимый, неустанный

ЯДАХ не мочь, не уметь, не быть в состоянии, арга ~ быть в крайнем состоянии, не иметь возможности, үзэж ~ ненавидеть

ЯДАХДАА(н) на худой конец, в крайнем случае, по крайней мере, к сожалению, аргаа ~ на худой конец, ~ шөнө орой болчихжээ к сожалению, была поздняя ночь

ЯДМАГ 1) слабый, немощный, 2) бедный, неимущий, ~ биетэй со слабым здоровьем, ~ амьдрал бедная жизнь

ЯДРАХ 1) уставать, утомляться, обессиливать, 2) обнищать, бедствовать, оказываться в безвыходном положении, ~ цагт нөхрийн чанар танигдана логов. друзья познаются в беде, ажилдаа их ~ сильно уставать от работы, замдаа ~ утомляться от дороги

ЯДРУУ 1) слабый, вялый, усталый, 2) беспомощный, немощный, слабый

ЯДУУ 1) бедный, неимущий, скудный, 2) слабый, бессильный, немощный, 3) бедно, нищенски, нийгмийн ~ давхрага бедные, неимущие слои общества, ~ зүдүү амь зуух/аж төрөх бедно жить, бедствовать, тэр мэдлэг чадвараар ~ у него слабое знание

ЯДУУВТАР бедноватый, довольно бедный, бедновато, нищенски

ЯДУУРАЛ обнищание, обеднение, разорение, нищета, бедность, пауперизация, ~д орох/хүрэх впадать в нищету, разоряться, нищать, ~ын туйл крайняя нищета, предел обнищания, ~ыг бууруулах төсөл проект снижения уровня бедности

ЯДУУРАХ беднеть, нищать, разоряться, ядуур ~саар бараг гуйлгачин болох беднеть с каждым днём и стать почти нищим

ЯДУУС беднота, бедные, неимущие люди

ЯЗ частица усиления: ~ цохих разбить, ~ чанах разваривать

ЯЗАА: хэзээ ~ны давнишний, уже давно, давным-давно, бид хэзээ ~ны танилууд мы давнишние знакомые/давно знакомые

ЯЗАЙХ кривиться, морщиться, перекошиться, покоситься

ЯЗГАНАХ кишеть, шевелиться (напр. о множестве насекомых)

ЯЗГУУР 1) корень, основание, происхождение, 2) коренной, үгийн ~ корень слова, ард түмний ~ эрх ашиг коренные интересы народа

ЯЗГУУРТАН аристократия, аристократический, ~ зан аристократические замашки, ~ы амьдрал жизнь аристократов

ЯЗРАХ надорваться, разрываться, прорываться, раздираться

ЯЙЖГАР корявый, еле-еле державшийся

ЯЛ наказание, судебный приговор, отсидка, ~ эдлэх отбывать наказание, ~ эдлээд гарах отсидеть, ~ хэлтрүүлэх оправдывать, помиловать, амнистировать, алах ~ смертная казнь, ~ын дээд хэмжээ высшая мера наказания, ~ багтаах юр. поглощение наказания, ~ тулгах предьявлять обвинение, ~ нэгтгэх соединение наказаний, ~ оногдуулах назначение наказания, ~ тэнсэх условное наказание, ~ хойшлуулах отсрочка наказания, ~ хүлээх үйл наказуемое поведение, ~ шийтгүүлэгч осуждённый, ~ шийтгэгдээгүйд тооцох погашение судимости, ~ шийтгэсэн таслан шийдвэрлэх тогтоол обвинительный приговор, ~ эдлэх отбывать наказание, ~ын төлөвлөгөө, ~ын дүгнэлт обвинительный акт

ЯЛАА муха, мошка, ~ны хор мухомор, ~ батгана нарн. мухи

ЯЛАГДАГЧ побеждённый

ЯЛАГДАЛ поражение, ~ хүлээх терпеть поражение, ~гүй явах/байх не иметь поражений, ~аас аврах спасти от поражения

ЯЛАГДАХ страд. от ялах, быть побеждённым, терпеть поражение, тэмцээнд ~ потерпеть поражение в состоянии

ЯЛАГДАШГҮЙ непобедимый, ~ арми непобедимая армия, ~, дийлдэшгүй хүч непобедимая непреодолимая сила

ЯЛАГЧ победитель, ~ ялагдагчид победители и побеждённые

ЯЛАЛТ победа, ~ байгуулах, ~д хүрэх одержать победу, ~ын баярын өдөр праздник/день победы, хувьсгалын ~ победа революции

ЯЛАНГУЯА особенно, в особенности

ЯЛАХ побеждать, одерживать победу, өрсөлдөгчөө ~ одержать победу над противником

ЯЛГАА различие, разница, отличие, дифференциация, нюанс, их ~ огромная разница, үзэл бодлын ~ различие во взглядах, үнийн ~ разница в цене, насны ~ разница в годах

ЯЛГААГҮЙ безразличный, одинаковый, безразлично, иадад ~ мне безразлично

ЯЛГААТАЙ различный, отличный, различающийся, отличающийся, с различием

ЯЛГАВАР различие, отличие, дифференциация, разница, сальдо, ангийн ~ классовая дифференциация, ~тай хандах дискриминационный подход, клирингийн ндвэхтэй ~ активное сальдо по клирингу, хөрөнгөний хөдөлгөөний ~ сальдо движения капиталов

ЯЛГАВАРЛАЛ дискриминация, арьсны ~ расовая дискриминация

ЯЛГАВАРЛАХ различать, отличать, дифференцировать, арьсны өнгөөр ~ расовая дискриминация, ~н үзэх относиться по-разному

ЯЛГАГДАХ отличаться, различаться, дифференцироваться, хоорондоо эрс ~ резко отличаться друг от друга

ЯЛГАГЧ сортировщик, сортировщица, сортировочный, ~ машин сортировочная машина
ЯЛГАДАС выделения, экскременты
ЯЛГАЛ различие, отличие, разница, **тгийн** ~ падеж
ЯЛГАМЖ различие, отличие, несходство между кем-, чем-либо, ~**тэй хураамж** дифференциальная пошлина
ЯЛГАРАХ различаться, отличаться выделяться, обособляться, **будаасаа** ~ отличаться среди других
ЯЛГАХ 1) различать, отличать, отделять, обособлять, дифференцировать, 2) различительный, отличительный, үнэн худлыг ~ отличить правду от лжи, **том жижигээр нь** ~ сортировать по величине, **өнгө** ~ различить цвет, ~ж таних распознать, различать, ~ **тэмдэг** знак различия, ~ шинж тэмдэг различительный признак
ЯЛГУУСАН победоносный, ~ **арми** победоносная армия, ~ дуулал оратория
ЯЛДАМ 1. приветливый, приятный, милостивый, ~ харц приветливый взор
ЯЛДАМ 2.: энэ ~д в связи с этим, кстати
ЯЛДАМХАН приветливый, нежный, приятный, милостивый, приветливо, нежно, приятно, ~ бүсгүй милостивая девушка, ~ зан ааш приветливый характер
ЯЛЗ: ~ чанах разваривать
ЯЛЗЛАХ 1) разваривать, 2) гноить, подвергать гниению
ЯЛЗМАГ гниль, затхлость, перегной, гумус, ~ийн хүчил гумусовые кислоты, ~т нүүрс сапропелиты
ЯЛЗМАГТАХ гнить, становиться затхлым
ЯЛЗРАЛ тление, гниение, разложение, загнивание
ЯЛЗРАХ 1) развариваться, разваривать, 2) гнить, гноить, **өвс** ~ч байна сено гниёт
ЯЛИА беззаботный, беспечный, безмятежный
ЯЛИГТҮЙ незначительный, ничтожный, небольшой, малый, ~ **тушаал** ничтожная должность, ~ зүйлээр оролдох заниматься пустяками
ЯЛИМГҮЙ незначительный, ничтожный, несущественный, пустяковый, пустячий, ~ **цастай** малоснежно
ЯЛЛАГАА юр. обвинение
ЯЛЛАГДАГЧ обвиняемый, подсудимый, ~ийг байцаах допрашивать обвиняемого, ~ийг батлан даалтад гаргаж цагдам хорихоос чөлөөлөх освобождение обвиняемого из под стражи под поручительство
ЯЛЛАГДАХ *страд.* от **яллах**, обвиняться, быть обвиняемым
ЯЛЛАГЧ обвинитель, обвиняющий, улсын ~ государственный обвинитель, **олон нийтийн** ~ общественный обвинитель
ЯЛЛАХ обвинять, осуждать, наказывать, хэрэгтнийг ~ обвинить подсудимого, эвдэж хулгайлсан гэж ~ обвинить в краже со взломом
ЯЛТ преступный, ~ хэрэг преступление
ЯЛТАН 1. преступник, осуждённый, арестант, заключённый
ЯЛТАН 2. плоский, ~ **таваг** плоская тарелка
ЯЛТАС пластинка, тонкий слой чего-либо, ~н **арьстан** пластинко-кожие
ЯЛТГАР плоский неглубокий, ~ **төмпөн** плоский/неглубокий таз
ЯЛХГАР 1) обрюзглый, обрюзгший, толстый, 2) слизистый, студенистый
ЯЛХАЙХ 1) быть обрюзглым, обрюзгнуть, быть толстым, 2) быть слизистым, студенистым
ЯЛЦАЙХ быть слизистым, клейким
ЯЛЦГАЙ слизистый, клейкий, кашицеобразный
ЯМАА(н) коза, козий, козлийный, ~ **хариулах** пасты коз, **янгир** ~ тур, козерог, дикий, горный козёл, ~ны **ноолуур** козий пух, ~ны **ишиг** козлёнок, ~ны **мах** козлятина, ~н **сахал** козлиная

борода, бородка клином, ~ны **мах** халуун дээрээ куй железно пока горячо, ~ны **арц** можжевельник малый, ~ны **хилэн** плющ, ~н **бүрээ** раковина, ~ **загас** барбулька, козарыба
ЯМААЧИН козовод, пастух коз
ЯМАГТ всегда, постоянно, всё время
ЯМАР какой, каков, что за, как, **таны бие** ~ **байна** как ваше здоровье, как вы себя чувствуете, ~ **янзын хүн бэ?** а) что за человек, б) какой человек
ЯМАРВАА любой, всякий, каждый, какой-нибудь, ~ **нэг ажил** любая работа, ~ **нэгэн хэрэг гарвал**, ~ **тохиолдолд** при любом случае, если случится что-нибудь
ЯМБА привилегия, почёт, преимущество
ЯМБАТАН сановный, привилегированный, комфортный, «~ы **ягаан**» дом. в центре Улан-Батора, где долгие годы жило начальство
ЯМБИЙ *пренеб.* что-либо пришедшее в ветхость, развалина, **Үнэнбатын** ~ машиныг хүмүүс тоож авахгүй кто купит у Унэнбата его машину развалюху?
ЯМБИЙХ становиться негодным, ветшать
ЯМБУУ бязь
ЯН бактерия, ~ **судлал** бактериология
ЯНАГ возлюбленный, любимый, сердечный, ~ **амрагийн** дуу любовная песня, ~ **эхнэр** любимая жена, **нууц** ~ любовник, любовница
ЯНАГЛАГЧ любовник, любовница
ЯНАГЛАХ любить влюбляться, относиться с любовью/дружески
ЯНГИНАХ 1) ныть, ломить, мозжить, 2) издавать неприятный высокий звук, **шүд** ~на зуб ност
ЯНГИР горный, дикий козёл, ~ын **сүрэг** стадо диких горных козлов
ЯНГУУЧ 1) притворщик, симулянт, не переносящий боль, 2) обидчивый, капризный
ЯНГУУЧЛАХ притворяться больным, вести себя притворно, симулировать
ЯНДАН 1. дымоходная труба, **үйлдвэрийн** ~ фабричная труба, ~ **дурам** перископ, ~ **хөллөгч** трубочист
ЯНДАН 2. свисток, гудок
ЯНДАН 3. тощий, худой, ~ **морь** тощая лошадь
ЯНЖУУР сигарета, ~ **татах** курить сигарету
ЯНЗ вид, форма, стиль, манера, характер, образец, ~ **бүрийн**, **олон** ~ыи, ~ ~ыи разный, разнообразный, различный, разного рода, **нэг** ~ын однородный, однотипный, **ямар** ~аар как, каким образом, **хуучин** ~араа по-прежнему, по-старому, ~гүй зан гаргах вести себя странно, неровно
ЯНЗАГА детеныш антилопы, оленя и т.п.
ЯНЗЛАХ 1. приводить в порядок, убирать, придавать надлежащий вид, **үс гэгээ** ~ придавать причёску надлежащий вид, **поправлять причёску**
ЯНЗЛАХ 2.: **хүүхэн** ~ заниматься любовью с женщиной, «**трахать**»
ЯНХАН проститутка, проституция, ~ы **газар** дом терпимости
ЯНХИР костлявый, тощий, худой
ЯНЦГААХ ржать, издавать ржание (о лошади)
ЯНЧААН денежная единица, китайский доллар, тугрик
ЯНШИХ надоедать, докучать, залиvisto лаять (о собаке)
ЯПОН Япония, японцы
ЯР 1. язва, ~ **тэмбүү** сифилис
ЯР 2. сук, сучок (в дресвине)
ЯРАВГАНАХ 1) гримасничать, морщиться, 2) *перен.* вести себя высокомерно, надменно
ЯРАВГАР высокомерный, надменный, заносчивый
ЯРАГЛАХ стонать, кричать, охать
ЯРАЛЗАХ сверкать, блестять

ЯРАХ 1. раздвигать, разрезать, вскрывать, хөшнг ~ раздвигать занавески
ЯРАХ 2.: хонь ~ разрезать кожу овцы, чтобы снять шкуру
ЯРВАЙХ корчить гримасу, морщиться, быть надменным
ЯРВИГ затруднение, сложность, хлопоты, ~тай явдал затруднительный поступок, сложное дело
ЯРГА бойня, резня, ~ хийх устроить бойню
ЯРГАЛАЛ резня, бойня, цуст ~ кровавая резня
ЯРГАЛАХ колоть, резать, убивать
ЯРГАЧИН 1) палач, убийца, 2) мясник
ЯРГУЙ бот. анемон, подснежник
ЯРДАГ капризный, упрямый, непослушный
ЯРДАГЛАХ капризничать, упрямствовать, быть непослушным, вести себя слишком непослушно
ЯРЗАЙЛГАХ побуд. от *ярзайх*, обнажать ряд чего-либо, шүдээ ~ оскаливать зубы
ЯРЗАЙХ обнажать ряд чего-либо, ~н ~тал инээх смеяться обнажив зубы, сверкая зубами
ЯРЗАГНАХ оскаливаться
ЯРЗГАР обнажённый, оголённый, ~ шүд оскалённые зубы
ЯРИА 1) разговор, беседа, 2) разговорчивый, болтливый, ~ хөөрөө беседа о том, о сём, тары-бары, нөхөрсөг ~ дружеская беседа, чин сэтгэлийн илэн далангүй ~ душевная открытая беседа, ~ хийх провести беседу, дэмий ~ ерунда, чепуха, хоосон ~ пустой разговор, болтовня, дугуй ширээний ~ беседа за круглым столом, ~ны хэл разговорный язык, хар ~ просторечие, хар ~ны үг просторечные слова, ~ хүн разговорчивый человек
ЯРИГДАХ *страд.* от *ярих*, обсуждаться, говорить, быть темой разговора
ЯРИЛЦАГЧ собеседник
ЯРИЛЦАХ беседовать, разговаривать, говорить с кем-либо
ЯРИЛЦАГА интервью, собеседование, ~ өгөх дать интервью, ~ авах брать интервью

ЯРИУЛАХ побуд. от *ярих*, просить, рассказать, заставлять рассказать, дурдатгалыг нь ~ просить поделиться/рассказать своими воспоминаниями
ЯРИХ говорить, разговаривать, беседовать, үнэнийг ~ говорить правду, англиар ~ говорить по-английски, ~даг морьт вэ! ну сказанул!
ЯРУУ благозвучный, мелодичный, славный, ~ найраг поэзия, ~ найрагч поэт, ~ алдар слава, ~ зохиол, ~ найрал хөгжим симфоническая музыка, симфонический оркестр
ЯРШИГ бремя, тягость, хлопоты, заботы, ~! ~аа! нет! отстань! не буду!
ЯС 1. 1) кость, 2) косточка, скорлупа, 3) каркас, остов, араг ~ скелет, ~ хугарах перелом кости, зааны ~ слоновая кость, сүүжний ~ кости таза, хоолойд тээглэсэн ~ как кость в горле, ~ амрах отдыхать, получать покой, самрын ~ скорлупа ореха, ~ мод каркас, стропила, остов, ~ны авъяастай с талантом от рождения
ЯС 2.: ~ хагацах рожать, освобождаться от бремени
ЯС 3.: ~ үндэс национальность
ЯС 4. качество, ~ сайтай эд вещи хорошего качества, ~тай, ~ сайтай даавуу прочная материя, добротная ткань
ЯС 5.: ~н бариа мед. костная гумма
ЯСТ имеющий кость, костлявый, ~ мэлхий черепаха, ~ загас костные рыбы
ЯСТАН народность, бага ~ малые народности
ЯТГА арфа, ~ тоглох играть на арфе, ~ шаазгай зоол. сойка
ЯТГАЛГА уговор, убеждение, внушение, ямар ч ~д орохгүй/автахгүй не поддаваться никаким уговорам
ЯТГАХ уговаривать, убеждать, внушать, тэр охиныг ~аад ч нэмэргүй ту девушку и смысла нет уговаривать, ~аад хэрэггүй не надо уговорить
ЯХИР бывалый человек, человек, которого не проведёшь

Название и суть некоторых буддийских молитв (читаются для):

«Ногоон дарь эх»	Преодоления трудностей, избавления от 404 болезней, от бедности. Помогает при коммерческих операциях
«Дарь эхийн мандал шиваа»	Преодоления трудностей, избавления от 404 болезней, от бедности. Помогает при коммерческих операциях
«Цагаан шүхэрт»	Преодоление проклятий, злого языка, зависти, сглаза от опасности землетрясений
«Сэндонма»	Сберегает от зависти, сглаза
«Додудба»	Для закрепления благоденствий в будущей жизни
«Цэнд, Цэвээн, Цэсум»	Для продления лет жизни и избавления от болезней
«Дасун»	Для увеличения поголовья лошадей и избавления их от болезней
«Лүгсүн»	Для увеличения поголовья овец и избавления их от болезней
«Чүгсүн»	Для увеличения поголовья овец и избавления их от болезней всех 5 видов скота
«Алтангэрэлийн даллага»	Для обогащения, зажиточности
«Намсрайн даллага»	Для обогащения, зажиточности
«Таравчимбуу»	Для благоденствия в будущей жизни и избавления покойного от плохой кармы в будущем
«Жигжид жанчог»	Для обеспечения райской жизни покойным
«Ширэн дундог»	Самая крепкая молитва: Дабы не было в семье потерь и сглаза, зависти со стороны других
«Мамын Түгөн»	От болезней и смертельной опасности, в спиртные времена
«Ламын чодбын цогчод»	Для заманивания грехов, в т.ч. и покойников(цогхор)
«Чогжу мүнсэл»	Для удачи при поездках
«Жийбийдончэн жонаа»	Для избавления от болезней малолетних детей
«Цагаан дарь эх»	Для благополучия родов и многих лет жизни

Общепринятые переводы произведений монгольской литературы

1. «Монголын нууц товчоо» (XIII в.) — «Сокровенное сказание монголов»
2. «Чингисийн эр хоёр загалын тууж» — «Повесть о двух скакунах Чингиса»
3. «Алтан товч» (XVII в.) — «Золотые застёжки»
4. «Чингис богдын есөн өрлөгтэй өнчин хөвүүн цэцэлсэн шаштир» — «Шастра о мудрых беседах мальчика-сироты с девятью военными начальниками Чингиса»
5. «Саган цэцэнний түүх» — «История Саган цэцэна»
6. «Хөх дэвтэр» — «Синяя книга»
7. «Шар дэвтэр» — «Жёлтая тетрадь»
8. Рашпунцаг «Тай Юваан улсын болор эрх» — Рашпунцаг «Хрустальные четки юаньской династии»
9. Инжинааш «Хөх судар» — Инжинааш «Синяя книга»
10. «Убаши хунтайжийн үлгэр» — «Сказание об Убаши хунтайж»
11. «Гэсэрийн тууль» — «Сказание о Гэсэре»
12. «Хан Харангуйн тууж» (XVIII в.) — «Повесть о хане Харангуе»

13. «Амарсанаагийн домог» — «Легенда об Амарсана»
14. «Эрдэнийн эрх» (XIX в.) — «Драгоценные четки»
15. «Болор толь» — «Хрустальное зеркало»
16. «Хуульч Сандаг» — «Хуульч Сандаг»
17. «Гэжээвэр нохойн үг» — «Слово домашней собаки»
18. «Хайлж байгаа хаврын цасны үг» — «Слово тающего весеннего снега»
19. «Гэлэг балсан» — «Гэлэгбалсан»
20. «Гэнгэрээс хур гуйсан нь» — «Как просим у неба дождя»
21. Балансэнгэ «Далан худалч» — Балансэнгэ «Небылицы»
22. Данзанравжаа «Үлэмжийн чанар» — Данзанравжаа «Красота»
23. Ахтаан Бабын «Бүргэд найраглал» (XX в.) — «Орёл поэма»
24. Ц.Гайтав «Сүхбаатар» — Ц.Гайтав «Песнь о Сухэ-Баторе»
25. Ц.Дамдинсүрэн «Гологдсон хүүхэн» (тууж) — Ц.Дамдинсүрэн «Отвергнутая девушка» (повесть)
26. Ц.Дамдинсүрэн «Буурал ижий минь» (найраглал) — Ц.Дамдинсүрэн «Моя седая матушка» (поэма)
27. Ч.Лодойдамба «Тунгалаг Тамир» (роман) — Ч.Лодойдамба «Прозрачный Тамир» (роман)
28. Ч.Лхамсүрэн «Хүрэн морь» (найраглал) — Ч.Лхамсүрэн «Бурый конь» (поэма)
29. Д.Намдаг «Цаг төрийн үймээн» (роман) — Д.Намдаг «Смутное время» (роман)
30. Д.Нацагдорж «Миний нутаг» (найраглал) — Д.Нацагдорж «Моя родина» (поэма)
31. Д.Нацагдорж «Учиртай гурван толгой» (дууль) — Д.Нацагдорж «Три печальных холма» (либретто оперы)
32. Ж.Пүрэв «Гурван зангилаа» (роман) — Ж.Пүрэв «Три узла» (роман)
33. Д.Пүрэвдорж «Хөх даалимбан тэрлэг» (роман) — Д.Пүрэвдорж «Баллада о синем дэли» (поэма)
34. Б.Ринчен «Үүрийн туяа» (роман) — Б.Ринчен «Утренняя заря» (роман)
35. Ш.Сүрэнжав «Брэн баатарын дууль» (поэма) — Ш.Сүрэнжав «Баллада о девятисто героях» (поэма)
36. Д.Сэнгэ «Аюуш» — Д.Сэнгэ «Аюуши»
37. Л.Түдэв «Уулын үер» — Л.Түдэв «Горный поток» (роман)
38. С.Удвал «Их хувь заяа» (роман) — С.Удвал «Великая судьба» (роман)
39. Д.Цэвэгмид «Хоньчин Найдан» (тууж) — Д.Цэвэгмид «Пастух Найдан» (повесть)
40. М.Цэдэндорж «Морин хуур» — М.Цэдэндорж «Морин-хур»
41. Ч.Чимид «Би монгол хүн» (шйлэг) — Ч.Чимид «Я — монгол» (стихотворение)
42. С.Эрдэнэ «Өгүүллэгүүд» — С.Эрдэнэ «Рассказы»
43. Б.Явуухулан «Би хаана төрөө вэ?» (шйлэг) — Б.Явуухулан «Где я родился?» (стихи)

Основные сокращения в монгольском языке

АА	Ардын арми	Народная армия
АБОТ	Алтны борлуулалтад ногдуулах (оногдох) татвар	Налог на реализацию золота
АБТА	ардын боловсролын тэргүүний ажилтан	передовой работник народного образования
АОС	Амины орон сууц	Индивидуальное жильё частей дом
АЗЕГ	Авто Замын Газар Ерөнхий	Главное управление автодорог
АМА	Арилжаа Мэдээллийн Алба	Служба коммерческой информации
АМХЭГ	Ашигт малтмалын хэрэг эрхлэх газар	Управление по делам полезных ископаемых
АНДСТ	Ази Номхон Далайн Судлалын Төв	Научно-исследовательский Центр АТР
АНУ	Америкийн Нэгдсэн Улс	США — Соединенные Штаты Америки
АНЭУ	Арабын Нэгдсэн Эмират Улс	ОАЭ — Объединенные Арабские Эмираты
АПУ	«Архи пиво, ундаа» компани	Компания по производству спиртных изделий, пива и прохладительных напитков
АҮБХН	Аж үйлдвэрийн бараа худалдааны нэгдэл	Промышленно-торговое объединение
АҮК	Ашигт үйлийн коэффициент	КПД коэффициент полезного действия
АТББ	Ашгийн төлөө бус байгууллага	некоммерческая организация
АХБ	Азийн Хөгжлийн Банк	Азиатский банк развития
АУИС	Анагаах Ухааны Их Сургууль	Медицинский университет

АЦС	Атомын Цахилгаан Станц	Атомная Электростанция
АЦХХ	SARS — амьсгалын дочимог халтай хам шинж	атипичная пневмония
АХЭ	Ардчилсан хүчний эвсэл	Коалиция демократических сил
АЭ	«Ардын эрх»	название газеты, «Народная воля»
БАШ	Барих, ашиглалтанд шилжүүлэх	сдача объекта «под ключ»
ББСБ	Банк бус саихүүгийн байгууллага	небанковская финансовая организация
ББХК	Бүрэн бус хариуцлагат компани	Компания с ограниченной ответственностью
БГҮ	Байгалийн гамшигт үзэл	Природные катаклизмы
БГХӨЭСТ	Байгалийн голомтот халдварт өвчнийг эсэргүүцэн судлах төв	Центр исследования очагов природной инфекции
БЗД	Баянзүрх Дүүрэг	Район Баян-Зурх Улан-Батора
БЗҮ	барьцаалан эзэлдүүлэх үйлчилгээ	инфекции, передаваемые половым путём
БЗХӨ	бэлгийн замын халдварт өвчин	Народная Республика Болгария
БНБАУ	Бүгд Найрамдах Болгар Ард Улс	Корейская Народно-Демократическая Республика
БНАСАУ	Бүгд Найрамдах Ардчилсан Солонгос Ард Улс	
БНЗӨБЦТС	Багануур, зүүн өмнөд бүсийн цахилгаан түгээх сүлжээ	Республика Куба
БНКУ	Бүгд Найрамдах Куба Улс	Республика Корея
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс	Китайская Народная Республика
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	Республика Венгрия
БНУУ	Бүгд Найрамдах Унгар Улс	Республика Индия
БНЭУ	Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улс	Министерство охраны природы
БОХЯ	Байгаль Орчныг Хамгаалах Яам	Служба ликвидации банковских долгов
БӨБА	Банкны өр барагдуулах алба	строительно-монтажные работы
БУА	барилга угсралтын ажил	Домостроительный комбинат
БҮК	Байшин үйлдвэрлэх комбинат	слаборазвитая страна
БХО	буурай хөгжилтэй орон	Министерство обороны
БХЯ	Батлан Хамгаалах Яам	Всеармейский ансамбль песни и танца
БЦДБЧ	Бүх цэргийн дуу бүжгийн чуулга	автоматизированная информационная система
ГАМАС	гаалийн албаны мэдээллийн автоматжуулсан систем	таможенной службы
ГХЯ	Гадаад Хэргийн Яам	Министерство Иностранных дел
ГЕГ	Гаалийн Ерөнхий Газар	Главное управление Таможни
ГСА	Говьсүмбэр аймаг (гурван сумтай аймаг)	Аймак Гоби-Сумбэр (или аймак из трёх сомонов)
ГИХАЭА	Гадаадын иргэн харьяалалын асуудал эрхэдсэн алба	Служба по делам иностранных граждан и подданства
ГХУС	гэмт хэрэгээс урьдчилан сэргийлэх	профилактика преступлений
ГЯ	Гэгээрлийн Яам	Министерство Просвещения
ДАШТ	Дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээн	Чемпионат мира
ДБМИУЗ	дээд боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөл	Академический театр оперы и балета
ДБУАТ	Дуурь бүжгийн академик театр	Всемирная Палата «Молодое поколение»
ДЗҮТ	Дэлхийн залуу үе танхим	Дипломатический корпус
ДК	Дипломат корпус	валовый внутренний продукт ВВП
ДНБ	дотоодын нийт бүтээгдэхүүн	Международная организация монгольской культуры
ДМСН	Дэлхийн Монголчуудын соёлын нийгэмлэг	Монгольский Комитет ветеранов войны
ДОМХ	Дайнд оролцогчдын Монголын хороо	Монгольское общество сотрудничества со странами (тихо)океанского бассейна
ДОХАМИ	Далайн орнуудтай хамтран ажиллах Монголын нийгэмлэг	Академический драматический театр
ДУАТ	Драмьн улсын академик театр	Всемирная торговая организация
ДХБ	Дэлхийн худалдааны байгууллага	Теплоэлектростанция – ТЭЦ
ДЦС	Дулааны цахилгаан станц	Управление теплосетей
ДШСГ	Дулааны шугам сүлжээний газар	Всемирная Организация Здравоохранения
ДЭМБ	Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллага	Министерство Внутренних Дел
ДЯЯ	Дотоод Явдлын Яам	

ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль	Общеобразовательная школа
ЗБГХТТ	Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасаг	Отдел по борьбе с организованной преступностью
ЗГМ	«Засгийн Газрын Мэдээ»	Название газеты, букв. «Правительственный вестник»
ЗГХК	Засгийн газар хоорондын комисс	Межправительственная комиссия
ЗГХЭГ	Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газар	Управление делами Правительства
ЗЗЭЗ	Зах зээлийн эдийн засаг	Рыночная экономика
ЗУДС	Залуу удирдагч сан	Фонд «Молодой руководитель»
ГТТГ	Гал түймэртэй тэмцэх газар	Управление по борьбе с пожарами
ГХОГХА	Гадаадын хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны агентлаг	Агентство по иностранным инвестициям и внешней
ЗХА	Зүүн хойд Ази	Юго-Восточная Азия
ИАТУГ	Иргэний Агаарын Тээврийн Удирдах Газар	Управление Гражданской Авиации
ИДЭ	Иод Дутлын Эмгэг	Недостаток йода в организме
ИЗИС	«Их Засаг» их сургууль	Университет «Их Засаг»
ИНЕГ	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	Главное управление гражданской авиации
КАС	Конрад Аденауэрийн сан	Фонд Конрада Аденауэра
КАЭЗ	Казиногийн асуудал эрхлэх зөвлөл	Совет по вопросам казино
КУДС	Кино урлагийн дээд сургууль	Институт киноискусства
ЛАН	Либерал Ардчилсан Нам	Либерально-Демократическая Партия
ЛЭОС	Либерал эмэгтэйчүүдийн оюуны сан	Интеллектуальный фонд женщин-либералов
МАА	Мал аж ахуй	Животноводство
МАСН	Монголын Ардчилсан Сэргэн Мандлын Нам	Монгольская Партия Возрождения
МАХГХ	Монголын ахмадын холбооны гүйцэтгэх холбоо	Исполнительный комитет Монгольской федерации ветеранов
МАХН	Монгол Ардын Хувьсгалт Нам	Монгольская Народно-Революционная Партия
МБШТХ	Монголын буддын шашинтны төв хэвлэл	Центральный печатный орган монгольских буддистов
МГАХХОУХ	Монгол гаралтай ажил хэрэгч хүмүүсийн олон улсын холбоо	Международная федерация деловых людей монгольского происхождения
МГТХЭГ	Монголын газрын тосны хэрэг эрхлэх газар	Управление «Монгольская нефть»
МЕТТ	Мэргэжлийн ерөнхий түвшин тогтоох (тест)	Тест для определения уровня квалификации
МЗҮТ	Монголын Залуу үе танхим	Монгольская палата «Молодое поколение»
МЗХ	Монголын Залуучуудын Холбоо	Федерация монгольской молодежи
МЗЭ	Монголын Зохиолчдын Эвлэл	Союз Монгольских Писателей
МИАТ	Монголын Иргэний Агаарын Тээвэр	Монгольская гражданская авиация
ММТН	Монголын малчин тариачны нам	Монгольская партия животноводов и земледельцев
МНТ	«Монголын нууц товчоо»	«Сокровенное сказание монголов»
МОУБНХ	Монголын Орос хэл уран зохиолын багш нарын холбоо	Федерация монгольских преподавателей русского языка и литературы
МОНЦАМЭ	Монголын цахилгаан мэдээний агентлаг	Монгольское Телеграфное Агентство
МОХ	Монголын оюутны холбоо	Союз монгольских студентов
МӨХ	Монголын өмгөөлөгчдийн холбоо	Союз монгольских адвокатов
МСДН	Монголын Социал-Демократ Нам	Монгольская Социал-Демократическая Партия
МСҮ	Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэл	ПТУ
МСҮТ	Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв	Центр профессионально-производственного обучения
МСХ	Монголын сэтгүүлчдийн холбоо	Союз монгольских журналистов
МРА	Монголын рекламн ассоциаци	Монгольская рекламная ассоциация
МРТХЭГ	Монголын Радио Телевизийн Хэрэг Эрхлэх Газар	Управление делами Телевидения и радиовещания (Гостелерадио)
МТДИТЗ	Монголын тахир дутуу иргэдийн Төв зөвлөл	Центральный совет инвалидов Монголии
МУАНХХ	Монголын урлагийн ажилтны нийгэмлэгүүдийн холбооны хороо	Комитет федерации союзов работников искусств Монголии
МУЕПГ	Монгол улсын Ерөнхий прокурорын газар	Генеральная прокуратура Монголии

МУШЭТ нам	Монголын Уламжлалт Шударга Ёсны төлөө нам	Партия за монгольскую традиционную справедливость
МХХ	Монголын хувийн хэвшил	Частная собственность
МХТҮТ	Монголын Хүүхдийн төлөө Үндэсний Төв	Монгольский Национальный центр детей
МЧАСЭ	Монголын Чөлөөт Ардчил-сан Сэтгүүлчдийн Эвлэл	Монгольский Союз свободных демократических журналистов
МСУИС	Монголын Соёл Урлагийн Их Сургууль	Монгольский Университет культуры и искусств
МУИС	Монгол Улсын Их Сургууль	Монгольский Государственный Университет
МХБ	Монголын Хөрөнгийн Бирж	Фондовая биржа
МХААХҮЗ	Монголын хөдөө аж ахуйн хоршоологчдын холбоо	Союз сельхозкооперации
МУЗ	«Монголын уран зохиол» хэвлэлийн газар	Издательство «Монгольская литература»
МУЗН	Монголын Улаан Загалмайн Нийгэмлэг	Монгольское общество Красного Креста
МУЭХ	Монголын үйлдвэрчний эвлэлүүдийн холбоо	Федерация монгольских профсоюзов
МЭӨ	Манай эриний өмнөх	До нашей эры
МЭХ	Монголын Эмэгтэйчүүдийн Холбоо	Федерация монгольских женщин
НАА	Нийтийн Аж Ахуй	Коммунальное хозяйство
НДА	Нийгмийн Даатгалын Алба	Служба социального страхования
НИК	Нефть Импорт Концерн	Концерн Нефтьимпорт
НӨТ	нэмэгдсэн өртгийн татвар	НДС — налог на добавленную стоимость
НХБ	Нефть хангамжийн бааз	Нефтебаза
НУУ	Ноос угаах үйлдвэр	Шерстемойное предприятие
НҮБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага	ООН — Организация Объединенных Наций
НҮБХХ	Нэгдсэн үндэстний байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөр	Программа развития ООН
НҮЭМ	Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд	Репродуктивная медицина
НХГ	Нефть хадгалах газар	Нефтехранилище
ОСК	Орон сууцны контор	Жилищная контора
ОСНАА	Орон сууц нийтийн аж ахуй	Коммунальное хозяйство
ОУАЗА	Олон улсын атомын энергийн агентлаг	МАГАТЭ
ОУВС	Олон Улсын валютын сан	МВФ — Международный Валютный Фонд
ОУВСС	Олон Улсын валют санхүүгийн статистик	Международная валютно-финансовая статистика
ОУНБ	Олон улсын нисэх (онгоцны) буудал	Международный аэропорт
ОУОХ	Олон Улсын Олимпийн Хороо	Международный Олимпийский комитет
ОУПХ	Олон улсын парламентын холбоо	
ОУСК	Олон улсын санхүүгийн корпораци	
ОУТ	Олон улсын тэмцээн	Международные соревнования
ОХУ	Оросын Холбооны Улс	Российская Федерация
ОУШХ	Олон Улсын Шатрын Холбоо	ФИДЕ — Международная Федерация Шахмат
ОУЧҮЭХ	Олон Улсын Чөлөөт Үйлдвэрчний Эвлэлийн Холбоо	Международная Федерация свободных профсоюзов
ОУЭЗБДС	Олон улсын эдийн засгийн бизнесийн дээд сургууль	Институт международной экономики и бизнеса
СБД	Сүхбаатар дүүрэг	район Сухэ-Батор (в столице)
СБХ	Судар Бичгийн хүрээлэн	Комитет Наук
СМӨ	Сэтгэл мэдрэлийн өвчин	Психическая болезнь
СӨХ	Сууц өмчлөгчдийн холбоо	
СТА	Соёлын тэргүүний ажилтан	Передовой работник культуры
СХД	Сонгино хайрхан Дүүрэг	район Сонгино хайрхан
СУАТ	Сонгодог Урлагийн Академик Театр	Академический театр классического искусства
СУӨТӨУХ	Сүрьеэ уушигны өвчинтэй тэмцэх олон улсын холбоо	Международная федерация по борьбе с туберкулёзом и лёгочными заболеваниями
СЭЗДС	Санхүү эдийн засгийн дээд сургууль	Финансово-экономический институт
СЭКЭ	Сэтгэцийн эмгэгийн клиникийн эмнэлэг	Клиническая больница психических расстройств
ТНСА	Төр нийгэм судлалын академи	Академия общественно-политических исследований

УБОК	Улсын байнгын онцгой комисс	Государственная постоянная чрезвычайная комиссия
УНДЕГ	Улсын нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	Главное управление государственного страхования
УННС	Улсын нийтийн номын сан	Государственная публичная библиотека
УСХЗТ	Улсын стандартчилал хэмжил зүйн төв	Государственный центр весов и стандартов
УТБА	Улс төрийн боловсролын академи	Академия политического образования
УХЭХБГ	Ул хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэлийн газар	Регистрационная палата по недвижимому имуществу
УЭАХСА	Улсын эрүүл ахуй халдвар судлалын хяналтын алба	Государственная служба контроля за инфекционной обстановкой и здоровой средой
УАБ	Үндэсний нийт бүтээгдэхүүн	Валовый национальный продукт
ХҮЭХ	Хувийн үйлдвэрийн эздийн холбоо	Федерация владельцев частных предприятий
ХҮЯ	Худалдаа Үйлдвэрийн Яам	Министерство торговли и промышленности
ХБ	Хөдөлмөрийн бирж	Биржа труда
ХАҮТ	Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхим	Торгово-Промышленная палата
ХАА	Хөдөө аж ахуй	Сельское хозяйство
ХААҮИС	Хөдөө аж ахуйн Үндэсний Их Сургууль	Сельскохозяйственный национальный Университет
ХНО	Хайгуулагчийн нийт орлого	Роялти
ЦЕГ	Цагдаагийн Ерөнхий Газар	Главное управление полиции
ӨМӨЗО	Өвөр Монголын Өөртөө захирах орон	АРВМ — Автономный район Внутренняя Монголия
ЦӨХС	Ю. Цэдэнбалын өвийг хамгаалах сан	Фонд охраны духовного наследия Ю. Цэдэнбала
ТББ	Төрийн бус байгууллага	Негосударственная организация
ТБЭ	Төмөр Бетон Эдлэл	Железобетонные изделия
ТИС	Техникийн Их Сургууль	Технический университет
ТЗУХИ	Төрийн Захиргаа, Удирдлагын хөгжлийн институт	Институт Госадминистрации и развития управления
ТЗУААГ	Төр засгийн үйлчилгээ аж ахуйн газар	Управление по обслуживанию правительственных учреждений
ТӨҮГ	Төрийн өмчийн үйлдвэрийн газар	ларёк, «Бистро»
ТУН	Төслийн удирдах нэгж	ЦРУ — Центральное Разведывательное Управление
ТҮЦ	Түргэн үйлчилгээний цэг	
ТТГ	Тагнуулын Төв Газар	
ТТХГ	Төрийн тусгай хамгаалалтын газар	
ТХҮХ	Тогтвортой хөгжлийн үндэсний хөтөлбөр	Национальная программа стабильного развития
ТЭХС	Төвийн эрчим хүчний систем	Центральная энергосистема
ТЭЗҮ	Техник-эдийн засгийн үндэслэл	ТЭО — Технико-экономическое обоснование
УААА	Улс ардын аж ахуй	Народное хозяйство
УАХЭГ	Улсын архивын хэрэг эрхлэх газар	Управление государственной архивной службы
УАДБЧ	Улсын Ардын Дуу Бүжгийн чуулга	Ансамбль народной песни и танца
УБ	Улаанбаатар	Улан-Батор
УБИС	Улсын Багшийн Их Сургууль	Государственный педагогический университет
УБТЗ	Улаанбаатар төмөр зам	УБЖД — Улан-Баторская железная дорога
УБХОЗЗАК	Улаанбаатар хот орчны зам засвар арчлалтын компани	Компания по ремонту автодорог в Улан-Баторе
УБХТН	Улсыг Батлан Хамгаалахад Туслах Нийгэмлэг	Общество содействия обороне страны
УГЖ	Улсын гавьяат жүжигчин	Заслуженный артист
УДШ	Улсын Дээд Шүүх	Верховный суд
УИД	Улсын Их Дэлгүүр	Государственный универмаг
УИХ	Улсын Их Хурал	ВГХ — Великий Государственный Хурал
УКТЭ	Улсын Клиникийн Төв Эмнэлэг	Центральная Клиническая больница
УМБГ	Улсын Мөрдөн Байцаах Газар	Государственное следственное управление
УЦС	Усан Цахилгаан Станц	ГЭС — Гидроэлектростанция

УЦУЭШХ	Ус цаг уурын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	Научно-исследовательский институт метеорологии Управление эксплуатации водоснабжения Совет национальной безопасности
УСАГ	Ус сувгийн ашиглалтын газар	
ҮАБЗ	Үндэсний Аюулгүй Байдлын Зөвлөл	
ҮДК	Үндэстэн дамнасан корпораци	
ҮЖХ	Үндэсний Жүжгийн Хүрээлэн	Национальный театр
ҮОХ	Үндэсний олимпийн хороо	Национальный олимпийский комитет
ҮСГ	Үндэсний статистикийн газар	Национальное статистическое управление
ҮТЕГ	Үндэсний татварын ерөнхий газар	
ҮТМ	Үндэсний Түүхийн Музей	Национальный исторический музей
ҮЦҮ	Үнэт цаасны үйлдвэр	Фабрика ценных бумаг
ҮЭ	Үйлдвэрчний эвлэл	Профсоюз
ХАЁТ	Хөгжлийн албан ёсны тусламж	
ХБНГУ	Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс	ФРГ — Федеративная Республика Германия
ХДС	Хөдөлмөрийн дээд сургууль	Институт труда
ХЗЯ	Хууль зүйн Яам	Министерство юстиции
ХК	Хувьцаат компани	Акционерная Компания
ХМА	Хэвлэл мэдээллийн алба	
ХХК	Хязгаарлагдмал Хариуцлагатай компани	Компания (общество) с ограниченной ответственностью
ХИД	Хүнсний Их Дэлгүүр	Продовольственный магазин
ХОТШ	Хөрөнгө Оруулалт Технологи Шинэчлэлт	Инвестиции и технологическая модернизация
ХОЭБ	Хөрөнгө оруулалтын эрхийн бичиг	«Ваучер»
ХТССТХ	Хар тамхи, садар самуунтай тэмцэх алба	
ХТҮТ	Хүүхдийн төлөө үндэстний	
ХУД	Хан-Уул дүүрэг	Район Хан-Уул Улан-Батора
ХЭАА	Хувиараа эрхлэх аж ахуй	Личное (частное) хозяйство
ХЭҮТ	Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төв	
ХЭХБ	Хүний эрхийг хамгаалах байгууллага	Организация охраны прав человека
ХДХВ	Хүний дархлал комсдолын вирус	Вирус СПИДа
ХУД	Хан-Уул Дүүрэг	Район Хан-Уул (в столице)
ХЦ	Хилийн цэрэг	Пограничные войска
ХТЗГ	Хотын тээвэр зохицуулал-тын газар	Управление регулирования городских перевозок
ХЭАХН	Хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах нийгэмлэг	Общество защиты интересов потребителей
ХЯЭГ	Хуулийн ял эдлэх газар	Место исполнения наказания по суду
ЧД	Чингэлтэй дүүрэг	Район Чингэлтэй (в столице)
ШУА	Шинжлэх Ухааны Академи	Академия наук
ШТМ	Шашны түүхийн музей	Музей истории религии
ШТС	Шатахуун Түгээх Станц	Заправочная станция
ШУӨЗО	Шинжаан Уйгар Өөртөө Засах Орон	Синьцзяно-Уйгурский Автономный Район
ШУТМК	Шинжлэх Ухаан Техник Мэдээллийн Компани	Компания по делам науки, техники и информации
ШУТХ	Шинжлэх Ухаан-Техникийн Хүрээлэн	Научно-технический институт
ШХЭАХТХ	Шинээр хэлмэгдэгсдийн эрх ашгийг хамгаалах түр хороо	
ШШБЕГ	Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх ерөнхий газар	Главное управление исполнения судебных решений
ЭҮНХ	Эвсэлд үл нэгдэх хөдөлгөөн	Движение неприсоединения
ЭЗК	Эдийн засгийн колледж	Экономический колледж
ЭЗБХ	Эдийн засгийн байнгын хороо	Постоянный комитет по экономике (в Великом Государственном Хурале)
ЭЗХТЗ	Эдийн засгийн харилцан туслах зөвлөл	СЭВ — Совет экономической взаимопомощи
ЭЗЦОДЗ	Эрдмийн зэрэг цол олгох дээд зөвлөл	
ЭХЗҮ	Эрчим хүчний засварын үйлдвэр	Энерго-ремонтное предприятие
ЭША	Эрдэм шинжилгээний ажилтан	Научный сотрудник
ЭЗЧБ	Эдийн засгийн чөлөөт бүс Арга Зүйн Төв	Свободная экономическая зона здоровья

ЭМТ	Эрүүл Мэндийн Төв	Медицинский центр
ЭМЯ	Эрүүл Мэндийн Яам	Министерство здоровья
ЭСЯ	Элчин Сайдын Яам	Посольство
ЭЦГ	Эрүүгийн Цагдаагийн газар	Управление уголовной полиции.
ЭУБК	Эрдэнэтийн Уулын Баяжуулах комбинат	Горно-обогатительный комбинат «Эрдэнэт»
ЭХГУУЯ	Эрчим Хүч Геологи У ул Уурхайн Яам	Министерство энергетики, геологии и горнорудной промышленности
ЯБХГ	Ядуурлыг бууруулах хөтөлбөрийн газар	Проект по снижению уровня бедности
ЭЯГБХУТК	Эмэгтэйчүүдийг ялгаварлан гадуурхах бүх хэлбэрийг устгах тухай конвенци	Конвенция об искоренении всех форм дискриминации женщин

Как монголы называют родственников

Авга	Родственники со стороны отца
Авга хүргэн ах	Муж старшей сестры отца
Авга бэргэн	Жена старшего брата отца
Авьсаи	Жена старшего брата мужа
Ажин	Жена младшего брата мужа
Ач	Внук
Бага авга	Младший брат (сестра) отца
Бага нагац	Младший брат (сестра) матери
Баз	Женатые на сестрах
Бөл	Дети сестёр
Бөлөнцөр	Дети сестёр матери
Бэргэн	Жена старшего брата, невестка
Гуч	Праправнук
Жич	Правнук, правнучка
Зээ	Внучка или племянница по материнской линии
Нагац	Родственник со стороны матери
Нагац бэргэн	Жена старшего брата матери
Үезл	Двоюродные братья и сёстры
Худ	Родственники со стороны зятя
Худгуй	Родственники со стороны невесты
Хур дүү	Младший брат (сестра) мужа или жены
Цусан төрөл	Родственники со стороны матери
Ясан төрөл	Родственники со стороны отца

Два основных варианта названий чисел в монгольском языке

Число	по А.Ролбийдоржу ЭИБ	по Д.Ишбалжиру ЭМСАЗТ	
1.	Экспорт-импорт банк	Эрүүл Мэндийн Сургалт	Единица
2.	Экспортио-импортный банк	Учебно-методический центр	Десять
3.	Дан	Дан	Сто
4.	Аравт	Аравт	тысяч
5.	Зуут	Зуут	десять тысяч
6.	Мянгат	Мянгат	сто тысяч
7.	Түмт	Түмт	миллион
	Бумт	Бумт	
	Саят	Саят	

8.	107	Живаа	Живаа	десять миллионов
9.	108	Дунчүүр	Дунчүүр	сто миллионов
10.	109	Тэрбум	Хулд	миллиард
11.	1010	Их тэрбум	Тоолол	
12.	1011	Наяд	Тэрбум	
13.	1012	Их наяд	Улаан	
14.	1013	Маш дэлгэмэл	Хямрал	
15.	1014	Их маш дэлгэмэл	Машид	
16.	1015	Тунамал	Эвсэх	
17.	1016	Их тунамал	Хэлэх	
18.	1017	Ингүүмэл	Үгүйсгэх	
19.	1018	Их ингүүмэл	Ялгах	
20.	1019	Хямралгүй	Өглөгч	
21.	1020	Их хямралгүй	Бүдүүн	
22.	1021	Ялгуулагч	Шүтээн	
23.	1022	Их ялгуулагч	Татагч	
24.	1023	Өөр дээр	Удирдагч	
25.	1024	Их өөр дээр	Хойч	
26.	1025	Хөөн удирдагч	Гийгүүлэгч	
27.	1026	Их хөөн удирдагч	Шалтгаан	
28.	1027	Хязгаар үзэгдэл	Язгуур	
29.	1028	Их хязгаар үзэгдэл	Үзэсгэлэн	
30.	1029	Шалтгаан зүйл	Гэрэл	
31.	1030	Их шалтгаан зүйл	Эрт	
32.	1031	Үзэсгэлэн гэрэлт	Үе	
33.	1032	Их үзэсгэлэн гэрэлт	Сайн ерөөгч	
34.	1033	Эрхт	Эрхэм	
35.	1034	Их эрхт	Дээд	
36.	1035	Сайтар хүргэсэн	Ерөөгч	
37.	1036	Их сайтар хүргэсэн	Оногч	
38.	1037	Онон одох	Явах	
39.	1038	Их онон одох	Мөнгө	
40.	1039	Живэх тоосон билэг	-	
41.	1040	Их живэх тоосон билэг	Тамга	
42.	1041	Билэг тэмдэг	Тэмдэг	
43.	1042	Их билэг тэмдэг	Хүч	
44.	1043	Хүчин нөхөр	Хурд	
45.	1044	Их хүчин нөхөр	Тохно	
46.	1045	Тохио	Мэдэхгүй	
47.	1046	Их тохио мэдэхүй	Гарах	
48.	1047	Тийн болсон	Хүчит	
49.	1048	Их тийн болсон	Нүд	
50.	1049	Хүчин нүд	Энэрэгч	
51.	1050	Их хүчин нүд	Дурлал	
52.	1051	Асрахуй	Баясах	
53.	1052	Их асрахуй	Бясалгал	
54.	1053	Нигүүлсэнгүй	Далай	
55.	1054	Их нигүүлсэнгүй	Дарлах	
56.	1055	Баясгалангуй	Ихсэлт	
57.	1056	Их баясгалангуй	Хос	
58.	1057	Хэмжээлшгүй	Маш тоогүй	
59.	1058	Цаглашгүй	Урвах аравт	
60.	1059	Үгүүлшгүй		
61.	1060	Хэрэглэшгүй		
62.	1061	Үйлдэж дуусашгүй		
63.	1062	Үлэшгүй		

Общепринятые переводы названий монгольских художественных фильмов

1.	«Монгол хүү» (1936)	«Сын Монголии»
2.	«Норжмаагийн зам» (1938)	«Путь Норжмы»
3.	«Сүрэг чоно» (1939)	«Волчья статья»
4.	«тарваган тахал» (1940)	«Чума»
5.	«Анхдугаар хичээл» (1940)	«Первый урок»
6.	«Амьдралын зам» (1941)	«Дорога жизни»
7.	«Аймшиггүй эх оронч» (1942)	«Бесстрашный патриот»
8.	«Сүхбаатар» (1942)	«Его зовут Сухэ-Батор»
9.	«Морин цэрэг танкист» (1942)	«Танкист и кавалерист»
10.	«Хил дээр гарсан хэрэг» (1942)	«Случай на границе»
11.	«Цогт тайж» (1945)	«Степные витязи»
12.	«Шинэ жил» (1954)	«Новый год»
13.	«Гэм нь урдаа» (1955)	«Раскаяние»
14.	«Бидэнд юу саад болж байна?» (1956)	«Что нам мешает?»
15.	«Манай аялгуу» (1956)	«Наши мелодии»
16.	«Сэрэлт» (1957)	«Пробуждение»
17.	«Гурван найз» (1958)	«Три друга»
18.	«Ардын элч» (1959)	«Посланец народа»
19.	«Морьтой ч болоосой» (1959)	«Эх, коня бы мне!»
20.	«Элбэг дээл» (1960)	«Просторное дэли»
21.	«Салхины амт» (1960)	«Вкус ветра»
22.	«Улаанбаатарт байгаа миний аавд» (1961)	«Моему папе, который живёт в Улан-Баторе»
23.	«Үүрээр» (1961)	«На рассвете»
24.	«Алтан өргөө» (1961)	«Золотая юрта»
25.	«Гологдсон хүүхэн» (1961)	«Отвергнутая девушка»
26.	«Хөхөө гэрлэх дөхлөө» (1962)	«Хуха пора жениться»
27.	«Түмний нэг» (1962)	«Один из народа»
28.	«Баясгалан» (1962)	«Баясгалан»
29.	«Толбот хивс» (1963)	«Пятна на ковре»
30.	«Аман хуур» (1963)	«Губная гармошка»
31.	«Хоёр найз» (1963)	«Два друга»
32.	«Энэ хүүхнүүд үү» (1963)	«Ох, уж эти девушки»
33.	«Нүгэл буян» (1963)	«Грех и добродетель»
34.	«Зэрэг нэмэхийн өмнө» (1965)	«Перед получением титула»
35.	«Ус» (1965)	«Вода»
36.	«Сэтгэлийн дуудлагаар» (1965)	«По зову сердца»
37.	«Хүний мөр» (1965)	«След человека»
38.	«Цэргийн хүү» (1966)	«Сын солдата»
39.	«Үер» (1966)	«Наводнение»
40.	«Хил дээр» (1967)	«На границе»
41.	«Төгсгөл» (1967)	«Исход»
42.	«Өглөө» (1968)	«Утро»
43.	«Өндөр ээж» (1968)	«Душа матери»
44.	«Нийслэл хүү» (1968)	«Парень из столицы»
45.	«Агуйн нууц» (1968)	«Тайна пещеры»
46.	«Анхны алхам» (1969)	«Первые шаги»
47.	«Дайны тухай өгүүллэгүүд» (1970)	«Рассказы о войне»
48.	«Тунгалаг Тамир» (1970-1973)	«Прозрачный Тамир»
49.	«Талын цуурай» (1970)	«Эхо в степи»
50.	«Хүргэн хүү» (1970)	«Зять»
51.	«Улаан дарцаг» (1971)	«Красный флажок»

52.	«Тэмцэл» □ II анги (1971)	«Борьба»
53.	«Дайсны цэргүүдээ сонсоцгоо» (1971)	«Слушайте на той стороне»
54.	«Тулалдааны өмнө» (1972)	«Перед битвой»
55.	«Эхлэлт» (1972)	«Начало»
56.	«Ичээнд нь» (1972)	«В логове»
57.	«Баянбулагийнхан» (1973)	«Баянбулакцы»
58.	«Шинэ танилууд» (1973)	«Новые знакомые»
59.	«Моторын дуу» (1973)	«Гул мотора»
60.	«Уулзалт» (1974)	«Встреча»
61.	«Нар хэртсэн жил» (1974)	«Год затмения солнца»
62.	«тамирын охин» (1974)	«Дочь Тамира»
63.	«Хөдөөгийн баясгалан» (1974)	«Радости села»
64.	«Нэг ангийн хоёр» (1974)	«Одноклассники»
65.	«Өндөг» (1975)	«Яйцо»
66.	«Хань» (1975)	«Жена»
67.	«Сухболдын яриа» (1975)	«Рассказы Сухболда»
68.	«Эх бүрдийн домог» (1975)	«Легенда об оазисе»
69.	«Мартагдашгүй намар» (1975)	«Незабываемая осень»
70.	«Алтан соёмбын дуулал» (1975)	«Песнь о золотом соёмбе»
71.	«Анхны хайрын дуул» (1975)	«Баллада о первой любви»
72.	«Хүний төлөө» (1976)	«Во имя человека»
73.	«Хүний амь» (1976)	«Жизнь человека»
74.	«Хонины найр» (1976)	«Чабаны»
75.	«Шинэ хотын гэрэл» (1976)	«Огни нового города»
76.	«Зуслангийн найзууд» (1977)	«Друзья на даче»
77.	«Хөх ногооны униар» (1977)	«Весенние миражи»
78.	«Давааны цаана даваа» II анги (1977)	«За перевалом перевал»
79.	«Их замын эхэнд» II анги (1978)	«Начало великого пути»
80.	«Солонгын таван өнгө» (1978)	«Пять цветов радуги»
81.	«Хайрхан өндөр хаа байна?» (1978)	«Где она, бирюзовая гора?»
82.	«Газрын жигүүр» (1978)	«Крылья земли»
83.	«Газрын үнэр» (1979)	«Запах земли»
84.	«Бушхүүгийн үлгэр» (1979)	«Сказка о Бушху»
85.	«Хоньчин Найдан» (1979)	«Чабан Найдан»
86.	«Тойрох хуудас» (1979)	«Обходной аист»
87.	«Тууврын замд» (1979)	«Гуртовщики»
88.	«Үүрийн цолмон» (1979)	«Утренняя звезда»
89.	«Өнөр бүл» (1980)	«Большая семья»
90.	«Шийдвэрлэх алхам» (1980)	«Решающий шаг»
91.	«Гул Аранжин» (1980)	«Непутёвый Аранжин»
92.	«Хүний сайхан сэтгэл» (1980)	«Доброта»
93.	«Говийн ээрэглээ» (1980)	«Гобийские миражи»
94.	«Цэрэг эрсийн жирийн өдрүүд» (1981)	«Солдатские будни»
95.	«Гэрлэж амжаагүй явна» (1981)	«Я не успел жениться»
96.	«Говь Хянганд тулалдсан нь анги» (1981)	«Через Гоби и Хинган»
97.	«Хатанбаатар» (1981)	«Хатан-Батор»
98.	«Тэмцлийн оч» (1982)	«Пламя борьбы»
99.	«Хуучин сүмийн нууц» (1982)	«Секрет старого храма»
100.	«Тоншуул» (№ 1, 2, 3) (1982)	«Дятел»
101.	«Гарын таван хуруу» (1983)	«Пять пальцев руки»
102.	«Үүр цайхын өмнө» (1983)	«Перед рассветом»
103.	«Сахиус уу, сахиул уу?» (1983)	«Ангел или дьявол?»
104.	«Газарчин» (1983)	«Проводник»
105.	«Гийнгоо» (1983)	«Скачки»
106.	«Ингэх гээд байсан юм» (1983)	«Этого следовало ожидать»
107.	«Багын найз» (1983)	«Друг детства»

108.	«Тоншуул» (№ 1,2,3,4) (1983-84)	«Дятел»
109.	«Гарьд магнай» (1984)	«Легенда о борце»
110.	«Ард Аюуш» (1984)	«Арат Аюуш»
111.	«Загийн алим» (1984)	«Плоды саксаула»
112.	«Нарны унага» (1984)	«Солнечный жеребёнок»
113.	«Саруул талын ерөөл» (1984)	«Песня светлой степи»
114.	«Ялалтын дуун» (1984)	«Песнь Победы»
115.	«Санаж яваарай» (1984)	«Зарубка на память»
116.	«Тань руу нүүж явна» (1984)	«Кочуем к вам»
117.	«Зарлаагүй дайны оршил» (1984)	«Пролог необъявленной войны»
118.	«Намрын халуун өдрүүд» (1985)	«Жаркие дни осени»
119.	«Байлдааны даалгавар» (1985)	«Боевое задание»
120.	«Фронтод явах өргөдөл» (1985)	«Хочу на фронт»
121.	«Галын урсгал» (1985)	«Огненный поток»
122.	«Ацаг шүдний зөрөө» (1985)	«Тайна серебряной монеты»
123.	«Би чамд хайртай» (1985)	«Я тебя люблю»
124.	«Бид мартахгүй» (1985)	«Мы не забудем»
125.	«Их замын тоос» (1985)	«Люди с большой трассы»
126.	«Нандин эрдэнэ» (1986)	«Сокровище»
127.	«Сүүдэр» (1986)	«Тень»
128.	«Ирж яваа цаг» (1986)	«Оттепель»
129.	«Ирэх хаврын цэцэг» (1986)	«Цветы будущей весны»
130.	«Илүү сартай зун» (1987)	«Долгое лето»
131.	«Хүний хүн» (1987)	«Чужак»
132.	«Үлгэр дууссан хойно» (1987)	«Когда кончается сказка...»
133.	«Би нисэх дуртай» (1987)	«Я люблю летать»
134.	«Ховор хүмүүс» (1987)	«Редкие люди»
135.	«Мандах нарны туяа» (1987)	«Свет восходящего солнца»
136.	«Мандухай цэцэн хатан» (1988)	«Мудрая княжна Мандухай»
137.	«Уул усны үр сад» (1988)	«Дети гор и воды»
138.	«Амьдралын нахиа» (1988)	«Росток жизни»
139.	«Хэцүү даалгавар» (1989)	«Трудное задание»
140.	«Хөх өвсний нуур хөлгүй» (1989)	«Бездонное озеро Хух-овсний»
141.	«Мартагдсан дууль» (1989)	«Забывтая баллада»
142.	«Эргүүлэг» (1989)	«Водоворот»
143.	«Сэрүүн дуганы мөхөл» (1990)	«Конец храма Сэрун»
144.	«Алтан шонхор» (1990)	«Золотой сокол»
145.	«Хүн чулууны нулимс» (1990)	«Слёзы каменного бабы»
146.	«Аргамжаа» (1991)	«Верёвка»

Список использованной литературы

Ц. Дамдинсүрэн, А. Лувсандэндэв

«Русско-Монгольский словарь» УБ. 1982

Б. Кукэ, Ш.Цэрэв

«Мал эмнэлгийн гурван хэлний тайлбар толь» УБ.1996

«Современный словарь иностранных слов» Москва, 2000

В. С. Елистратов

«Словарь русского аргю» Москва, 2000.

Ж. Батсүрэн, М. Мягмаржав, Д. Баясгалан, Н. Батсүх

Русско-Монгольско-Английский словарь инженерно-геологических терминов. УБ. 2002.

С. Нарангэрэл

Англо-Монголо-Русский юридический словарь. УБ. 1998.

Ц. Хайдав, Т. А. Меньшикова

«Лекарственные растения в монгольской медицине» УБ, 1978.

«Номхон далайн баруун хэсгийн агнуурын загасны нэрсийн толь бичиг»
Пекни 1964.

Н. Жанцанноров

«Хөгжлийн онолын нэр томъёоны хураангуй тайлбар толь» Улан-Батор.

И. Дамбажав, Д. Солонго, Д. Алтан-Од

«Монгольско-Русский словарь по орфографин классического монгольского письменного языка» Прага, 1995 год.

Ю. Кручкин

«Монголо-Русский словарь», Сеул 2000 год.

Оглавление

От автора	6
-----------------	---

Русско-монгольский словарь

А.....	9
Б.....	17
В.....	33
Г.....	66
Д.....	78
Е.....	100
Ж.....	102
З.....	107
И.....	139
Й.....	153
К.....	154
Л.....	182
М.....	192
Н.....	214
О.....	259
П.....	307
Р.....	415
С.....	452
Т.....	509
У.....	533
Ф.....	556
Х.....	563
Ц.....	572
Ч.....	575
Ш.....	583
Щ.....	590
Э.....	591
Ю.....	596
Я.....	597

Монгольско-русский словарь

А.....	603
Б.....	622
В.....	649
Г.....	650
Д.....	668
Е.....	692

О	755
Ө	765
П	774
Р	776
С	777
Т	797
У	823
Ү	832
Ф	838
Х	839
Ц	874
Ч	882
Ш	887
Э	897
Ю	905
Я	906

Приложения

Название и суть некоторых буддийских молитв (читаются для)	910
Общепринятые переводы произведений монгольской литературы	910
Основные сокращения в монгольском языке	911
Как монголы называют родственников	917
Два основных варианта названий чисел в монгольском языке	917
Общепринятые переводы названий монгольских художественных фильмов	919
Список использованной литературы	922

Справочное издание

Юрий Кручкин

**БОЛЬШОЙ СОВРЕМЕННЫЙ
РУССКО-МОНГОЛЬСКИЙ —
МОНГОЛЬСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ**

Гл. редакторы: *Доржсүрэнгийн Санжсүрэн*
Борисийн Ундармаа
Корректор: *А. Романцева*
Верстка: *М. Демидова*

«Восток – Запад»

Тел./факс: (495) 101-36-29
Для корреспонденции: 127106, Москва, а/я 12
E-mail: info@muravei.ru
Интернет: www.muravei.ru

Общероссийский классификатор продукции
ОК-005-93, том 2; 953005 — учебная литература

Санитарно-эпидемиологическое заключение
№ 77.99.02.953.Д.003857.05.06 от 05.05.2006 г.

ООО «Издательство АСТ»
170002, Россия, г. Тверь, пр. Чайковского, д. 27/32

Наш электронные адреса:
WWW.AST.RU E-mail: astpub@aha.ru

ООО «Восток — Запад»
129085, г. Москва, Звездный бульвар, 21, стр. 1

Отпечатано с готовых диапозитивов
в типографии ОАО «Издательство «Самарский Дом печати».
443080, г. Самара, пр. К. Маркса, 201.
Качество печати соответствует качеству предоставленных диапозитивов.

Ю. Н. Кручкин

Большой современный русско-монгольский — монгольско-русский словарь

Словарь рассчитан на самые широкие круги как российских, так и монгольских читателей.

Издание может успешно использоваться при изучении монгольского языка и выполнении переводов.

Особое внимание уделено современному разговорному языку, таким образом, словарь поможет в овладении монгольским языком, привьет навыки устной речи.

ISBN 5-17-039772-0

ВОСТОК
ЗАПАД